700

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II ROMA
204
19F
15

204.19.F.15

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

45. C. 14.

204.19.F.15

Quolibeta Heruei

Subtiliſſima Heruei Natalis Britonis

theologi acutiſſimi quolibeta vndecim cũ octo ipſius profundiſſimis tractatibus infra per ordinem deſcriptis. Quorũ oĩa: demptis tantũ quatuor quolibetis: nũc primũ impreſſa: atq; in lucẽ prodita fuerunt: ſummaq; diligentia caſtigata. Additis q̃pluribus in margine notabilibus: necnõ eleganti tabula: que ſm alphabeti ordinẽ oẽs principales qõnes mirifice demõſtrat.

¶ Tractatus. VIII. vȝ.

¶ De beatitudine.
¶ De verbo.
¶ De eternitate mundi.
¶ De materia celi.
¶ De relationibus.
¶ De pluralitate formarum.
¶ De virtutibus.
¶ De motu angeli.

BIBLIOTECA N. C. ROMA VITTORIO EMANUELE

¶ Marcus Antonius Zimara venerando propręſuli. B. Petro Bonuſio auunculo ſalutem dicit perpetuam.

Ingratitudinis me fortaſſe nota ſugillabis: ꝙ quuȝ ⁊ octo iam a patria annos abfuerim: nunꝙ ad te viſendum: cui plus pene debeo ꝙ parentibus: ſim ꝓfectus. Dabis tñ facile legitime excuſationi veniam: ſi candidus aure: nec matutina ſi mihi fronte venis. Ego enim poſtꝙ patauium bonaruȝ artiū fontem applicui: ita impenſaȝ die noctuqȝ philoſophie ſtudio operam nauaui: vt hic receſſerim nūꝙ: temporis ſcilicet iacturam tanti faciens: quanti mercatores naufragiuȝ: agricole grandineȝ: vrbani incendium. Anno tamē elapſo ſarcinulas collegerā: accinxeram me itineri ad te aduolaturus: quādo preter ſpeȝ academia nr̄a ad digniſſimā me philoſophie lectionē totis ceruicibus ſuccollauit: quā ipſe ꝓuinciam intrepide ſuſceptaȝ: nō ſine aliqua laude hactenus ſuſtinui: ſuſtineboqȝ acriter ꝙdiu honeſtiſſimo ſcolaſticoꝝ cetui videbitur: cum vt familie noſtre ſplendorem angeā: tum precipue: vt tibi ipſi obtemperem: qui me ad virtuteȝ infantulum aſſiduis cohortationibus incitaſti: incitatū liberali impenſa benigniſſime fouiſti: cuius officiis in me cumulatiſſimis quum parem omnino gratiā referre vix vnꝙ poſſe diffiderē: nō alienum tamē exiſtimaui meuȝ in te gratiſſimuȝ animū aliquo munuſculo ſignificare. Heruecū igitur diui Thome aſſeclaȝ eruditiſſimū: q hucuſqȝ latuit icognitus: diligentiſſime recognoui: limaui: expoliui: pleraſqȝ etiaȝ addidi annotatiūculas: quem tibi correctum dicamus: addicimuſqȝ: vt tuo tutus auſpicio: tua tantuȝ vmbra protectus maliuoloꝝ ronchos: inuidoruȝ dentes: rabulaꝝ linguas naucifaciat. Uale auuncule paterna mihi ſemper obſeruantia ꝓſequēde: ⁊ maturiores a me in dies fructus expecta.

Ad lectorem Petri parteniꝫ carmen.

Qui fueram incultus: lacer: horridus: inqȝ tenebris
  Attigeram pylij ſecula longa ſenis.
En venio hervueus mordaci pumice leuis.
  Integer aurato margine conſpicuus.
Quis mihi ſubſidium tulerit ſi forte requiris.
  Is Zimara eſt: ſophie quem ſchola docta colit.
Ergo quicquid erit: qđ te legiſſe iuuabit.
  Acceptum Zimare lector amice refer.

¶ Tabula quolibetorum ⁊ tractatuum Heruei britonis ordinis predicatoꝝ theologi eminētiſſimi.

A

Utꝝ Ab eterno aliqđ eſt eſſe neceſſarium: ex hoc ipſo eſſe ab alio ſibi effectiue repugnet. de eternitate mundi. q. 2. car. 26.
Utꝝ Ab eterno qđ per ſe hꝫ neceſſe eſſe: vllo mō ab alio effectiue ſit. co. ti. q. 3. car. 27.
Utꝝ Ab eterno ſecundū veritatē creatura eſſe potuerit. co. titu. q. 5. car. 30.
Utꝝ Abſoluere poſſit inferioꝝ ſubditum de quibuſdā peccatis tantū: de alijs vero ad ſuperiorē abſoluendū remittere. quoli. 8. q. 22. 156.
Utꝝ Abſoluat ſi quiſpiaꝫ aliquē dicēdo. Ego abſoluo vos: ille talis abſolut⁹ ſit. quoli. 10. q. 14. 178.
Utꝝ Abſolutio facta a nō ſuo ſacerdote valeat: ſi ſub ſpe ratificatiōis fiat. quoli. 8. q. 23. 157.
Utꝝ Accidēs diuina virtute ꝑprie eſſentie terminos ſine ſubiecto retinere poſſit. quoli. 4. q. 9. 106.
Utꝝ Accidēs aliquod magis ⁊ minus ſuſcipiat. quoli. 6. q. xi. 135.
Utꝝ Accidentia duo ſolo numero differentia in eodē ſubiecto eſſe valeāt. quoli. 7. q. 9. 140.
Utꝝ Accidens aliqđ eiuſdē rōnis in corporib⁹ ſuperioribus ⁊ inferiorib⁹ exiſtat. de mā celi. q. 4. 40.
Utꝝ Actio in ipſo agēte ſit. quoli. 4. q. 4. 90.
Utꝝ Actio ⁊ paſſio ſint idē re. quoli. 7. q. 13. 142.
Utꝝ Actio ⁊ paſſio in rōne ſua ad agēs ⁊ paſſum relationē includant. quoli. 7. q. 14. 142.
Utꝝ Actus intelligendi aliquid potentie ſuperadditum dicat. quoli. 3. q. 8. 78.
Utꝝ Actus fidei ⁊ viſio ſil exiſtāt. q̄li. 10. q. 6. 173.
Utꝝ Adam edendo pomum peccare potuerit. quolibeto. 8. q. 9. 155.
Utꝝ Adulteriuꝫ inter minora crimina computandū ſit. quoli. 7. q. 24. 147.
Utꝝ Alteratione in qualibet infinite forme differentes ſint: ſiue etiam remiſſum ⁊ intenſum realiter differant. quoli. 2. q. 13. 58.
Utꝝ Angeli cognoſcant futura contingentia. quolibeto. 5. q. 6. 119.
Utꝝ Angelus ſemꝑ creeť. quoli. 9. q. 3. 160.
Utꝝ Angelum perfectioreꝫ quolibet dato in infinitū ſi deus facere poſſet: oporteret eorum quēlibet pertinere ad aliquam hierarchiam nunc exiſtētium. quoli. xi. q. 12. 183.
Utꝝ Angelus localr moueať. de motu āge. q. i. 108.
Utꝝ Anima intellectiua ꝙ homis forma ſit determinatiue ꝓbari poſſit. quoli. p̄. q. xi. 24.
Utꝝ Animam rationalem ponens ſeparatā poſt mortem remanere neceſſario ponere habeat aliqđ principium eſſentiale in homine preter animā rōnaleꝫ ⁊ p̄mā māꝫ. quoli. 2. q. 14. 61.
Utꝝ Anima chriſti in ſacramēto altaris exiſtat. quolibeto. 7. q. 7. 138.
Utꝝ Animas duas ſolo numero differētes deus facere poſſit nō infundendo eas corporibus. quolibeto. 8. q. 4. 149.
Utꝝ Anima ſeparata per ſpecies hic acquiſitas intelligat. quoli. 10. q. 5. 172.
Utꝝ Anima ſeparata teneat totuꝫ eſſe: quo hō totus exiſtit: cū eſt aīa cōiuncta. quoli. xi. q. 4. 180.
Utꝝ Appetitus intellectiuus in bonum cognitum ferri poſſit: abſqꝫ hoc ꝙ ab intellectu apprehenſuꝫ ſit. quolibeto. 9. q. 10. 168.
Utꝝ Arbitrij libertas in eliciendo actum ⁊ actum ſuſpendendo conſiſtat: vel in eliciendo tantum. quolibe. i. q. i. i.
Utꝝ Attributorum diſtinctio per comparationem ad extra accipiatur. quoli. 3. q. 3. 71.
Utꝝ Attributoruꝫ pluralitas tantum in intellectu noſtro exiſtat. quoli. 8. q. i. 147.

B

Utꝝ Beatitudo ſit aliquid creatum in creatura. de beati. q. i. i.
Utꝝ Beatitudo creature omnium perfectionuꝫ creature aggregatio ſit: ita ꝙ ſit quoddam totū oēs creature perfectiones includens: vel ſit ſicut aliqua perfectio: vt vnus actus videndi. ſeu amandi. co. titu. q. 2. 3.
Utꝝ Beatitudo in voluntatis vel intellectus actu cōſiſtat. co. ti. q. 3. 4.
Utꝝ Beatitudo i viſiōe reflexa ꝯſiſtat. co. ti. q. 4. 6.
Utꝝ Beatitudinis in obiecto formali ſm ꝙ beatitudo ſit bonū vel aliquid aliud. co. ti. q. 5. 9.
Utꝝ Bonū formalr relationē dicat. q̄li. 3 q. 2. 76.
Utꝝ Bonum ⁊ licitum aliquo modo eſſe poſſit: qđ ſꝫ ſe malū ⁊ illicitū eſt. quoli. xi. q. 19. 184.

C

Utꝝ Charitas ꝙ aliquem actuꝫ in patria habeat: ſuſtinere rationabiliter poſſit: ponens voluntatem dilectionis actum ſolum in patria habere. quoli. 5. q. xi. 122.
Utꝝ Charitas in infi͞m augeri poſſit. q̄li. 7. q. 17. 144.
Utꝝ Cauſa efficiens ⁊ finalis in creatura ſibi inuicem cauſe exiſtant. quoli. 2. q. 2. 37.
Utꝝ Cauſa recipiēdi magis ⁊ minus cui competit ſit ſubiectoruꝫ diuerſitas ſm ſpecieꝫ: vel ſeparabilitas a ſubiecto. quoli. 2. q. 9. 51.
Utꝝ Celeſtia corpora effectibus neceſſitatē imponāt: qui hic ab eis cauſantur: tranſcripta actiōe agētis per liberum arbitrium. de mā celi. q. 9. 51.
Utꝝ Celum ſit compoſitum ex materia ⁊ forma. quolibeto. 3. q. 10. 82.
Utꝝ Celum ſit cauſa tantum in fieri: ⁊ nō cauſa cōſeruans in eſſe. de mā celi. q. 6. 45.
Utꝝ Celi motu ceſſante naturaliter aliqua actio vel paſſio in iſtis iferiorib⁹ eē poſſit. co. ti. q. 7. 47.
Utꝝ Celi motu ceſſante oīa naturalia mixta eſſe deſinerent. co. ti. q. 8. 49.
Utꝝ Confeſſiones audiēdi ſi alicui ſacerdoti a domino papa poteſtas cōceſſa fuerit ſub hac forma. Damus vobis poteſtateꝫ abſoluendi ⁊c. an in quantum tales a caſibus retentis ab epiſcopo a iure vel conſuetudine abſoluere poſſunt. quolibeto. xi. q. 23. 185.
Utꝝ Confeſſoꝛ ſcire teneatur de omnib⁹ peccatis: que ſibi in confeſſione dicūtur an venialia vel mortalia ſint. quoli. 8. q. 26. 158.
Utꝝ Cognitio: qua de⁹ vt qđdā amandū vel amabile ſe cognoſcit: ſit practica. quoli. p̄. q. 3. 7.
Utꝝ Cognitio intuitiua rei cognite nec̄io preſentiam requirat. quoli. 4. q. xi. 110.
Utꝝ Conſcientia ad intellectum ⁊ voluntatem ſimul pertineat. quoli. 3. q. 13. 86.
Utꝝ Conuerſione alicuius animalis in chriſti corpus facta: adhuc ſenſitiue potētie remanere poſſent. quoli. 8. q. 6. 150.
Utꝝ Corpus chriſti mortuuꝫ: ⁊ corpus alterius homi

nis mortuum ſtatim poſt mortem ante vlterio rem reſolutionem ſint corpora mortua vnioce.quolibeto.xi.q.5. 180.
Utꝝ Corpus chriſti:qꝫ ab igne comburi non potuerit ſit inconueniens ſm fidẽ.quoli.xi.q.6. 181.
Utꝝ Corpus idẽ virtute diuina localiter in diuerſis locis eſſe poſſit:ꝛ per ſe ꝛ ſine alterius conuerſione in ipſum.quoli.9.q.13. 183.
Utꝝ Corpus chriſti ex pane ex ſpelta facto confici poſſit.quolibeto.xi.q.15. 183.
Utꝝ Creatura ab eterno eẽ potuerit.q̊li.6.q.10. 134.
Utꝝ Creatura aliquod eſſe ab eterno habuerit.quolibeto.7.q.10. 140.
Utꝝ Creature eẽ ſemꝑ ſit in fieri.quoli.8.q.7. 150.
Utꝝ Creatura poſſit appetere nõ eẽ.q̊li.8.q.8. 150.
Utꝝ Curatus religioſus ſi ab abbate ſuo reuocet̃ epiſcopo contradicente curam dimittere teneatur: ꝛ ad abbatem redire.quoli.8.q.28. 158.
D
Utꝝ Decimas carius vendere ꝑpter ſolutionis dilationem licitũ ſit.quolibeto.10.q.7. 181.
Utꝝ Dependens aliquid ab alio ſicut a cauſa finali neceſſario ab alio ſicut a cauſa efficiente dependeat.quolibeto.1.q.8. 15.
Utꝝ Deus ſi de nature neceſſitate ageret: omnia etiã de neceſſitate euenirent.quoli.2.q.4. 40.
Utꝝ Dei de quidditate vie ſtatu manente quiſpiã cognitionẽ expreſſaꝫ hr̃e poſſit.quoli.2.q.5. 41.
Utꝝ Deus ſimul poſſit charitatem īfundere.ꝛ eaꝫ intendere.quolibeto.2.q.6. 43.
Utꝝ Deo ītelligere ꝛ dicere idẽ ſit.quoli.2.q.8. 47.
Utꝝ Deus ſuppoſito qꝫ infinite virtutis ſit effectũ īfinitum in actu facere poſſit.quoli.5.q.4. 117.
Utꝝ Deus a nobis intelligi poſſit.quoli.6.q.3. 130.
Utꝝ Deus in infinitum creaturaꝫ nobilioẽ quacũqꝫ data producere poſſit.quoli.7.q.2. 136.
Utꝝ Deus corpus in ſpiritum vel econtra conuertere poſſit.quoli.7.q.3. 137.
Utꝝ Deus ad creaturam referatur:quoniaꝫ ipſa creatura ad ipꝫ refertur:vel eꝫ.quoli.7.q.4. 137.
Utꝝ Deus creãdi potẽtiaꝫ creature cõmunicare poſſit.quoli.8.q.2. 148.
Utꝝ Deus in rebus iam factis aliquid influat.de eternitate mun.q.6. 32.
Utꝝ Deo tres vnitates vel identitates tantuꝫ inſint.de rela.q.4. 63.
Utꝝ Diffõ ſolã formã dicat.de vni.forma.q.10. 76.
Utꝝ Diſtinctio realis in diuinis eſſe dicatur.quolibeto.7.q.1. 136.
Utꝝ Diſtinctum eſſe ab omni alio: quod conſequitur vnum:quod cum ente conuertitur:a re auferri vel tolli poſſit:re ipſa manẽte.q̊li.4.q.2. 88.
E
Utꝝ Effectus ſue cauſe cõditionem ſequatur.quoli.10.q.8. 174.
Utꝝ Entis diuiſio in actum ꝛ potentiam ſit diuiſio in plura re.quoli.3.q.5. 73.
Utꝝ Entis in omnem rationem intellectus ferri poſſit.quolibe.9.q.9. 165.
Utꝝ Eſſe ꝛ eſſentia in creaturis realiter differãt.quolibeto.7.q.8. 139.
Utꝝ Eſſe duo in xp̃o eſſe dicant̃.quoli.8.q.5. 149.
Utꝝ Eſſe priuſqꝫ eſſentia creet̃.quoli.xi.q.2. 180.
Utꝝ Eſſe ipſiuꝫ quod actus eſſentie eſt ſit in genere accidentis.de vnitate forma.q.8. 75.
Utꝝ Eſſentia ſit terminus formalis generationis diuine.quolibeto.4.q.8. 102.
Utꝝ Eſſentia eſſe reale extra deum habeat:anteqꝫ habeat eſſe exiſtentie.quoli.xi.q.1. 179.
Utꝝ Eſſentia gnãt ī diuīis ſit ꝑpõ va.de rel.q.5. 69.
Utꝝ Examinati ꝛ approbati a certis perſonis habentibꝰ ex ꝑuilegio ptãtẽ:poſt talẽ approbationẽ debeãt ab ordinarijs recipi ad ꝑdicãduꝫ:ſi doceãt ſe ſic examinatos.quoli.xi.q.22. 184.
Utꝝ Excommunicatio maior ſit peccatum mortale.quolibeto.8.q.18. 155.
Utꝝ Excõmunicatione in minori exiſtens abſoluere poſſit.quolibeto.8.q.21. 156.
Utꝝ Excõmunicatus maiori excõmunicatione ſe diuinis imiſcẽs mortalr̃ peccet.q̊li.8.q.17. 154.
Utꝝ Excõmunicatus minori excõmunicatione ad ſacramenti cõmunioneꝫ accedens non abſolutus mortaliter peccet.quoli.8.q.25. 158.
F
Utꝝ Facere ꝛ conſeruare vel fieri ꝛ conſeruari ſint idem.de eter.mun.q.1. 24.
Utꝝ Fidei repugnet aliqꝺ ꝯplexũ eſſe creatuꝫ ponere ꝛ cũ eo eſſe neceſſariuꝫ.quoli.1.q.10. 22.
Utꝝ Fides eadem que eſt in via remaneat in patria.quoli.⁊.q.15. 63.
Utꝝ Filiꝰ fore ſcã pr̃is ſoluere teneat̃.q̊l.10.q.xi. 177
Utꝝ Finis oīs correſpõdens agẽti ſit aliqꝺ acqſitum per agẽtis actionẽ.quoli.2.q.1. 31.
Utꝝ Forma aliqua ſubſtantialis in corpore xp̃i mortuo fuerit.quoli.6.q.9. 133.
Utꝝ Forme nãles nihil ſint.de vni.for.q.1. 71.
Utꝝ Forma ſit aliquid compoſitum vel actus ſimplex.eo.titu.q.2. 71.
Utꝝ Formarum omniuꝫ in materia ichoationes preexiſtant.eo.titu.q.3. 72.
Utꝝ Forme per generationem de materie potentia educantur:vel ſint per creationem a datore formarum.eo.ti.q.4. 73.
Utꝝ Forma aliq̃ nãlis ſimplex ſit.eo.ti.q.5. 73.
Utꝝ Forma omnis nãlis ſit hoc aliquid ꝛ per ſe ſubſiſtens.eo.titu.q.6. 74.
Utꝝ Forma ſit ſuũ eẽ.eo.ti.q.7. 74.
Utꝝ Forme effectus ſit ipꝫ eẽ.eo.ti.q.9. 75.
Utꝝ Formis predicari poſſit de eo cuius eſt forma.eo.titu.q.xi. 76.
Utꝝ Formaꝝ pluralitate ſuppoſita ꝑdicatio ſuꝑioris de īferiori ſaluari poſſit.eo.ti.q.12. 77.
Utꝝ Forma vna ꝛ eadẽ diuerſaꝝ oꝑationũ ꝑncipiũ eſſe poſſit.eo.ti.q.13. 77.
Utꝝ Forme vnitate ſuppoſita oẽ corpus necio ſcorruptibile ſit.eo.ti.q.14. 78.
Utꝝ Forme eltoꝝ:ꝛ ꝑ ꝯñs elemẽta ipſa actu ī mixto maneant.eo.ti.q.15. 78.
Utꝝ Forma ſubſtantialis materie prime immediate vniatur.eo.ti.q.16. 80.
Utꝝ Formis eltoꝝ ī mixto cõrupt͛ aliq̃ q̃litates eedẽ nũero ignãto remanere poſſint.eo.ti.q.17. 83.
Utꝝ Forme plures ſubales in vno ꝛ eodem ſuppoſito necio ſint.eo.ti.q.18. 83.
Utꝝ Formalitates aliq̃ realr̃ diſtincte ex nã rei ꝑter diſtinctionem vnius relonis ab alia in diuinis eſſe dicant̃.quoli.p̊.q.2. 5.
Utꝝ Fornicatio ſimplex ſit peccatum mortale.quolibeto.7.q.23. 147.

G

Utꝝ **Gñatione** in oī phyſica fiat reſolō vſq̧ ad mā̄ꝫ pmā.q̄li.4.q.10. 109

Utꝝ Gradibus in eſſentialibus creaturarū eſſentialē ordinem habentibus ſit poſſibilis proceſſus in infinitum.quoli.xi.q̄ōne.xi. 182.

H

Utꝝ **Habitus** diſtictionē ad actus faciat.quolibeto primo.q.13. 28.

Utꝝ Habitus idem actum beatificum ⁊ meritorium elicere poſſit.quolibeto primo.q.13. 29.

Utꝝ Habitus vel diſpoſitio nihil faciant ad ſubſtantiam:vel ad modum actus.quoli.3.q.7. 77.

Utꝝ Habitu eodem in ſpecie deum ⁊ proximum diligamus.quolibeto.5.q.12. 123.

Utꝝ Habitum infuſuꝫ fidei informi in volūtate correſpondenteꝫ ponere oporteat.quoli.5.q.13. 123.

Utꝝ Habitus aliquis ex actibus generet̄:an qb⁹ theologia practica:ſiue prudētia theologica dirigit. quolibeto.5.q̄ōne.15. 124.

Utꝝ Habitus virtuoſus ex actibus acquirat̄:an qbus theologia practica:ſiue prudētia theologica dirigit.quoli.5.q̄ōne.16. 125.

Utꝝ Habitus ex actibus acquiſitus:in quibus theologica practica dirigit ſupnālis ſit.q̄li.5.q.17.127.

Utꝝ Habitus idem ſint fides p̄ dilectionē operans:⁊ theologia practica.quoli.5.q.18. 127.

Utꝝ Habitus aliquis ex theologia practica in intellectu generetur.quoli.5.q.19. 128.

Utꝝ Habitus aliquem gradū in actu faciat quantū ad actus ſubſiſtentiam qui actū ſupernaturaliter ſubiciet:ſeu ad aliquē ſupernaturalitatem quolibeto.5.q̄ōne.20. 129.

Utꝝ Habitus in appetitu ex actib⁹acq̄ſitus:in qb⁹practica theologia dirigit moral' ſit.q̄li.5.q.21.129.

Utꝝ Habit⁹ fidei ad ſalutē neceſſari⁹ ſit.q̄li.9.q.4. 160.

Utꝝ Homo ſui actus dominus ſit.quoli.10.q.9. 175.

Utꝝ Horas canonicas dicens:⁊ nō ex corde ad eas intendens:ſed alia cogitās mortaliter peccet.quolibeto.8.q̄ōne.24. 157.

I

Utꝝ **Identitas** qua eēntia diuina ſibi ipſi eadem eſt:⁊ idētitas:q̄ pſona ē eadē ſibi ipſi ſint vna idētitas.q̄li.4.q.6. 93.

Utꝝ Identitas conuertibilis:⁊ identitas īcōuertibilis diuerſi modi ex natura rei in diuinis ſint. quolibeto.4.q̄ōne.7. 95.

Utꝝ Impius iuuſte peſſe poſſit.q̄li.3.q̄ōne.14. 87.

Utꝝ Intellectus ⁊ volūtatis diſtinctio tolleret̄ oboꝛ formali diſtinctione remota.quoli.p̄.q.12. 26.

Utꝝ Intellectui noſtro prio occurrat ſubā q̄ꝫ accidēs. quolibeto.3.q̄ōne.12. 84.

Utꝝ Intellectus ⁊ voluntatis diſtictio in diuinis perſonarū emanationē preſupponat.q̄li.5.q.3. 115.

Utꝝ Intellectus poſito q̄ ſeparet̄ aliquē actū habere poſſit.quoli.5.q̄ōne.8. 120.

Utꝝ Intellectus creatus plura vt plura itelligere poſſit.quolibeto.7.q̄ōne.16. 142.

Utꝝ Intelligere in angelo ⁊ in homine eiuſdeꝫ rationis ſit.quolibeto.5.q̄ōne.5. 119.

Utꝝ Iurare ſine periculo poſſit habens libras centuꝫ legittime:⁊ centū libras de vſura:ſe nō habere niſi tm̄ centum libras propter hoc q̄ pecunia vſuraria in ipſi⁹ dñiuꝫ nō trāſit q̄li.xi.q.28.186.

Utꝝ Iuſtitie mediū ſit mediū rei vel ſit ratiōis ⁊ quo ad nos.quolibeto.8.queſtione.13. 153.

L

Utꝝ **Lumen** nāle ⁊ ſupnāle ſuppoſito q̄ realiter differrāt ad vni⁹ ſubi formalr̄ oñſionē ꝯcurrere poſſint.quoli.5.q.9. 121.

Utꝝ Lumen habeat eſſe reale ſeu intentionale in medio.quolibeto.7.q̄ōne.18. 144.

Utꝝ Lumina duo differentia in eadem parte medij eſſe poſſint.quolibeto.7.q̄ōne.19. 145.

Utꝝ Lumē de medij potētia educat̄.q̄li.7.q.20.145.

M

Utꝝ **Magiſter** in theologia queſtiones curioſas tractās:⁊vtiles dimittens mortaliter peccet.quoli.2.q̄ōne.16. 65.

Utꝝ Magiſter in theologia ꝯcluſionē:cuius cognitio neceſſaria eſt ad ſalutē:litigioſaꝫ ⁊ ſcandalum īducentē reputare debeat.quoli.xi.q.21. 184.

Utꝝ Materia p̄ q̄ntitatē diuiſibilis ſit.q̄li.p̄.q.15. 30.

Utꝝ Mā̄ quātitatis rō receptiua ſit.q̄li.2.q 10. 52.

Utꝝ Materia indiuiduationis principiuꝫ eſſe dicat̄. quolibeto.3.q̄ōne.9. 80.

Utꝝ Materiā eſſe ſine forma deus facere poſſit. quolibeto.6.q̄ōne p̄ma. 129.

Utꝝ Materie dimenſio alia ſit a quantitatis dimenſione.quolibeto.8.q̄ōne.10. 152.

Utꝝ Materia indiuiduationis principium ſit. quolibeto.8.q̄ōne.xi. 152.

Utꝝ Materie ſit ponere rationes ſeminales.de materia celi.q̄ōne.2. 35.

Utꝝ Materia omnia ſuperiora ⁊ iferiora corpora cōmunicent.eodē titu.q̄ōne.3. 38.

Utꝝ Medium inter idem quod cum ente conuertit̄ ⁊ diuerſum dare ſit.quoli.4.q.3. 89.

Utꝝ Miſcibilia quantuꝫ ad ſuas formas ſubſtantiales in mixto ſint.quoli.7.q.21. 145

Utꝝ Mobile p̄mū ⁊ eius motū habilius ſit de nouo incepiſſe q̄ꝫ fuiſſe ab eterno.quoli.3.q.xi. 83.

Utꝝ Moueat q̄ aliqd idem ſeipſum:vel vtruꝫ idem poſſit eſſe mouēs ⁊ motū ipoſſe ſit.de vbo.q.1.13.

Utꝝ Mori aliqs poſſit ſine charitate abſq̧ hoc q̄ dānaret̄.quolibeto.2.q̄ōne.17. 66.

Utꝝ Mulier in prima rerū p̄ductione fieri debuerit. quolibeto.xi.q̄ōne.17. 183.

Utꝝ Mūdū fuiſſe ab eterno ponere ſit:ſi quis ponat creaturā ab eterno fuiſſe q̄ꝫtū ad eē qdditatiuū ſm q̄ō in predicamēto eſt.quoli.xi.q.x. 182.

Utꝝ Mundū extra iſtū deus aliā terrā eiuſdē ſpēi cū terra hui⁹ mūdi facere poſſit.quoli.xi.q.14.183.

N

Utꝝ **Natura** ⁊ ſuppoſitū in creaturis idē ſint. quoli.3.q̄ōne.6. 75.

Utꝝ Natura diuina ex nā̄ rei ſine intellectus opatiōe plurium repreſentatiua ſit.quoli.5.q.p̄ma. 113.

Utꝝ Natura angelica ex mā̄ ⁊ forma compoſita ſit. quolibeto.xi.q.3. 180.

Utꝝ Nomē aliqd vnū vniuocū cōmune abſoluto ⁊ relato in diuinis eſſe poſſit.quoli.2.q.7. 43.

Utꝝ Notitia creaturarū in patre verbi productioneꝫ ſm rōnē intelligendi precedat.quoli.p̄.q.7.43.

Utꝝ Numerus formā abſolutā dicat.q̄li.2.q.xi. 55.

O

Utꝝ **Originali** in pctō glioſa virgo concepta fuerit.quoli.4.q.15. 13.

Et vtrū fuerit ſanctificata in inſtanti infuſiōis anime ſue.quolibeto.7.q̄ōne.22. 146.

Utr̃ Originale peccatum culpe rõnem habeat. quolibeto.4.q.14. 112.

P

Utr̃ Panis dimẽſiones in corporis xp̃i dimẽſiões cõuerti poſſint. q̃li.7.q.6. 138.
Utr̃ Paternitas in diuinis plurificari poſſit. quolibeto.3.q.4. 73.
Utr̃ Paternitas ſit p̃ncipiũ gñandi. quoli.6.q.5. 131.
Utr̃ Peccet magis qui filiam ſpũalẽ cognoſcit q̃ carnalem. quolibeto.8.q.29. 158
Utr̃ Peccatũ omiſſionis aliquo in actu conſiſtat. quolibeto.7.q.25. 147.
Utr̃ Peccato in mortali exiſtens diu peccatum vitare poſſit. quolibeto.8.q.20. 155.
Utr̃ Perſonarum diuinarũ pluralitate poſita ſm fidez abſq3 determinato numero: vt puta: ſi fides poſuiſſet perſonas in deo glorioſo eſſe non determinando numerum: oẽs quoq3 doctores cõueniſſent ad tenendum ternariũ numerũ perſonarum: quemadmodũ etiam nunc tenent. quolibeto primo.q.5. 10.
Utrũ Perſona producẽs in diuinis perſona producta prior realiter ſit. quolibeto primo.q.6. 11.
Utr̃ Predicamentoꝝ ad diſtinctionẽ aliquid faciat intellectus poſſibilis operatio. quoli.p̃.q.9. 18.
Utr̃ Prelatus eccleſiaſticus: cuius baluius ducitz in propria cura recepit: ipſo tamẽ ſciente: ⁊ nõ impediente: cũ tamẽ poſſit: irregularitatẽ incurrat. ſi mors ſubſecuta fuerit. quoli.8.q.27. 158.
Utr̃ Propoſitiones puta homo eſt animal: ⁊ conſimiles: ab eterno vere ſint. quoli.7.q.25. 14.

Q

Utr̃ Qualitas puta albedo ſine quãtitate eſſe hr̃e poſſit. quoli.11.q.29. 186.
Utr̃ Quidditatem aliquã eſſe ens primo ⁊ per ſe poſſibile ſit. quoli.9.q.prima. 158.

R

Utr̃ Relatio diuina finita vel infinita ſit. quolibeto primo.q.4. 9.
Utr̃ Relatio in diuinis ſup̃ eſſentiam fundetur. quolibeto.4.qõne.5. 92.
Utr̃ Relatiõi actus notiõalis cõueniat. q̃li.5.q.2. 115.
Utr̃ Relatio in diuinis maneat ſeu in ſubſtantiã tranſeat. quolibeto.6.q.4. 130.
Utr̃ Relatio aliqua realis ab eterno inter deum ⁊ p̃ximum ſit. quolibeto.7.q.5. 138.
Utr̃ Relatio aliquid reale ſupra fundamentũ addat cum eo compoſitionẽ faciẽs. quoli.7.q.15. 143.
Utr̃ Relationes plures reales diuerſa fundamenta realiter diſtincta requirant: ſicut requirunt diſtinctos terminos. quolibeto.10.q.p̃ma. 168
Utr̃ Relatio vt relatio perſonam diuinaz conſtituat quoli.10.q.4. 171.
Utr̃ Relatio i diuinis realiter ab eẽntia differat. de relatio.qõne p̃ma. 53.
Utr̃ Religioſus pro patris ſubuentione etiã ↄtra prelati preceptum clauſtrum exire teneatur. quolibeto.11.qõne.26. 185.
Utr̃ Religioſus ſecretum: vel peccatum occultũ prelato precipienti reuelare teneat̃. q̃li.11.q.27.18.
Utr̃ Res eſſe in genere ab eterno habeat. quolibeto 7.qõne.12. 142.
Utr̃ Reſtitui ſp̃ res ablata debeat. q̃li.8.q.14. 154.
Utr̃ Reſurgens aliqđ humanũ corpus ſine quantitate; idẽ numero ſit. quolibeto.5.qõne.14. 124.

S

Utr̃ Sacerdos p̃mittens pluribus pro quolibet vnam miſſam dicere: dicendo tñ vnaz pro omnibus ſatiſfaciat. quolibeto.10.qõne.13. 178.
Utr̃ Sacerdos quiſpiã ſi per aliqđ nemus trãſire debeat: ⁊ ſint ibi tres latrones: qui hoc ſciũt: ⁊ eciã adinuicem iurent: q̃ in ipſo tranſitu illum ſacerdotẽ interficient: ⁊ vlterius vnũ illoꝝ latronũ peniteat: ⁊ hoc ſcelus ante factũ illi ſacerdoti cõfiteatur: ſacerdos talis per nemus tranſire teneat̃. quolibeto.10.q.15. 178.
Utr̃ Sapientia vnus habitus formaliter ſit. quolibeto.9.qõne.5. 162.
Utr̃ Scientia certa ex principiis ſolum creditis haberi poſſit. quolibeto.11.q.18. 184.
Utr̃ Seminare ſi quiſpiam inter duos diſcordiaz velit: alter quoꝝ eſt ſacerdos: ſi talis ſeminans diſcordiam in confeſſione: quam illi ſacerdoti facit: dixerit ſibi illius crimem vt magnũ ſecretũ cõtra quem ſacerdotez cõcitare vult: an magis peccet hoc in confeſſione dicendo: q̃ ſi ſimplici ſecreto reuelaret. quolibeto.10.q.16. 178.
Utr̃ Sermo virtus moralis eẽ poſſit. q̃li.10.q.12. 177.
Utr̃ Spẽs duas equalr a ſe diſtantes deus facere poſſit. quoli.6.qõne.2. 130
Utr̃ Species in deo ſine genere eſſe poſſit. quolibeto.10.qõne.2. 171.
Utr̃ Spera ſuper planũ poſita ſine aliquo impellente vel intra vel extra moueri poſſit. q̃li.8.q.12. 153.
Utr̃ Spera vltima in loco ſit: ſiue habeat eẽ vbi. quolibeto.10.qõne.7. 173.
Utr̃ Spiritus ſanctus per voluntatis modum pluſq̃ filius procedat. quoli.6.q.6. 131.
Utr̃ Spiritus ſanctus a filio diſtinguatur: dato q̃ ab eo nõ p̃cederet. quoli.6.q.7. 132.
Utr̃ Sponſalia ſi aliqua cum aliquo contraxit: ⁊ ipſe ad longinquas partes vadat: ipſa eũ expectare teneat̃. quolibeto.8.qõne.15. 154.
Utr̃ Sponſalia contrahens cum affine occulta: ei debitũ reddere teneatur. quoli.8.qõne.16. 154.
Utr̃ Subẽ corruptibilis eſſe tempore menſuret̃. quolibeto.2.qõne.12. 57.
Utr̃ Subſtantia per propriam ſpeciem a nobis intelligatur. quolibeto.5.q.10. 121.
Utr̃ Subſtantiam ſine aliquo accidente deus facere poſſit. quoli.8.qõne.3. 149.
Utr̃ Subſtantie due ſeipſis differentes quacũq3 virtute fieri poſſint. quoli.9.q.2. 159.
Utr̃ Subſtantia a nobis per propriam ſpecie3 cognoſcatur. quoli.9.qõne.8. 164.
Utr̃ Subſtantie incorruptibiles de mẽte ph̃i ab alio effective ſint. de eter. mun.q.4. 28.
Utr̃ Subſiſtere plura in diuinis ſint. de rela.q.3. 61.
Utr̃ Succurrere idigenti proximo i neceſſitatis caſu cõſtituto quilibet teneatur. quoli.8.q.30. 158.
Utr̃ Suppoſitũ filij humanũ ſuppoſitũ3 dici debeat. quolibeto.6.qõne.8. 133.
Utr̃ Statuto gñali vel ſynodi per contrariam cõſuetudinem derrogari poſſit. quo.11.q.20. 184.

T

Utr̃ Tranſmutatio omnis naturalis iſtorũ iferioꝝ in cauſaz celeſtem reducat̃. de mũ celi.q.5. 43.
Utr̃ Trinitate maior in diuinis aliqua pluralitas ſit.

de relationibus.queſtione ſecunda. 57.

U

Utrꝫ **Verbum** formãs de re ꝑus cognita: verbi formationem in illius rei cognitione proficiat.quolibeto.9.qõne.7. 164.
Utrꝫ Verbum ipſa ſpecies intelligibilis ſit.de verbo. queſtione prima. 10.
Utrꝫ Verbum ſit ipſe actus intelligẽdi.eo.ti.q.2. 10.
Utrꝫ Verbũ ſit ipſa res intellecta.eo.ti.q.3. xi.
Utrꝫ Verbũ ſit cogitatio formata: vel conceptus.eo. titulo.qõne.4. 12.
Utrꝫ Verbum a lumine ſeparato nobis cauſetur.eo. titu.qone.2. 15.
Utrꝫ Verbi principium formatiuũ ſit intellectus poſſibilis.eodẽ titulo.qõne.3. 16.
Utrꝫ Verbi informatione ſeu generatione itellectus agens actiuũ principiũ ſit.eodẽ titulo.q.4. 16.
Utrꝫ Verbi actio productiua ſit omnis opatio intellectus.eo.titulo.qõne prima. 16.
Utrꝫ Verbum niſi de re aliqua formetur ipſa res precipue a nobis intelligi poſſit.eo.titu.q.2. 17.
Utrꝫ Verbum ad hoc ꝙ de re formetur rem preintelligere oporteat.eo.ti.qõne.3. 17.
Utrꝫ Verbum expreſſe intellectionis cauſa ſit.eodem titulo.qõne.4. 18.
Utrꝫ Verbum ꝓpter aliquẽ finẽ formetur.eo.ti.q 5. 19.
Utrꝫ Verbum ſimplicium ſit: ſeu de ſimplicibus formetur.eodem titu.qõne ꝑma. 19.
Utrꝫ Verbum complexoꝝ ſit.eo.titu.qõne.2. 20.
Utrꝫ Verbum formetur de re: que preſens eſt intellectui per ſeipſum in ratione obti.eo.ti.q.3. 20.
Utrꝫ Verbum in viſione dei per eſſentiam formetur. eodem titulo.qõne.4. 20.
Utrꝫ Verbum angelus formet.eo.ti.qõne.5. 21.
Utrꝫ Verbum in diuinis ꝓprie ſit.eo.ti.q.ꝑma. 22.
Utrꝫ Verbum idem ꝙ ydea ſit.eo.ti.qõne.2. 22.
Utrꝫ Verbũ eẽtiale vel perſonale ſit.eo.ti.q.3. 22.
Utrꝫ Verbum ſoli filio conueniat.eo.ti.q.4. 23.
Utrꝫ Verbũ relationẽ ad creaturã dicat.eo.ti.q.5. 23.
Utrꝫ Verbo eodẽ pr̃ ſe ⁊ creaturã dicat.eo.ti.q.6. 24.
Utrꝫ Veritas ens rationis dicat vel ens reale.quolibeto.3.qõne prima. 67.
Utrꝫ Viatoris intellectus ad deum cognoſcendũ eleuari poſſit abſq; hoc ꝙ a ſenſibilibus extrahatur. quolibeto.9.qõne.6. 163.
Utrꝫ Virgo glorioſa in inſtãti infuſionis anime ſue ſanctificata fuerit.quolibeto.7.q.22. 146.
Utrꝫ Virgini glorioſe melius fuerit eſſe matrẽ ꝙ̃ eſſe virginem.quoli.10.qõne.10. 177.
Utrꝫ Virtus aliqua actiua in natura corꝑali ſit.de materia celi.qõne prima. 33.
Utrꝫ Virtutes a nã nobis inſint.de virtu.q.ꝑma. 100.
Utrꝫ Virtutes in nobis ex actib⁹ gñent.eo.ti.q.2. 102.
Utrꝫ Virtus aliqua moralis infuſa ſit.eo.ti.q.3. 104.
Utrꝫ Virtutes morales que circa paſſiones ſunt.puta temperantia ⁊ fortitudo.ſint in apppetitu ſenſitiuo ſicut in ſubiecto.eo.ti.qõne.4. 106.
Utrꝫ Virtus humane de rõne ſit ꝙ ſit habitus operatiuus.eodẽ.ti.qõne.5. 109.
Utrꝫ Virtutes morales in appetitu ſenſitiuo ſint: ſeu in voluntate.quoli.4.q.12. cxi.
Utrꝫ Virtus perfecta ex actibus generari poſſit: ita ꝙ homo ſe perfecte virtuoſum facere poſſit.quolibeto.4.qõne.13. cxi.
Utrꝫ Viſio beata in potentia intellectiua: ſiue in habitu: q lumen glorie dr̃: eſſe poſſit.quoli.5.q.7. 120.
Utrꝫ Unitas impoſitionis realr ab vnitate: ſiue identitate differrat: qua dicitur vnũ: qð cũ ente cõuertitur.quoli.4.qõne prima. 58.
Utrꝫ Voluntas nobilior potentia ꝙ̃ intellectus ſit. quolibeto.8.qõne.9. 150.
Utrꝫ Voluntas duas potentias includat vnã paſſiuã ⁊ aliã actiuã ſicut intellectus.quoli.xi.q.16. 183.
Utrꝫ Vouens abſolute religionis ingreſſum ⁊ intrãs cum exeundi propoſito ſic ſatiſfaciat: ꝙ a voto liber ſit.quolibeto.xi.qõne.24. 185.
Utrꝫ Voto ſolemni cõtinentie diſpenſari poſſit. quolibeto eodem.q.25. 185.
Utrꝫ Uſuram cõmittat vendens bladũ vel vinũ in auguſto pro foro: quo valebit circa feſtũ Joannis baptiſte.quoli.3.qõne.15. 87.
Utrꝫ Uxori elemoſynã dare liceat ſine mariti conſenſu.quolibeto.xi.qõne.8. 181.

Y

Utrꝫ **Ydea** in deo ſe habeat in rõne obiecti cogniti: vel in ratione principij elicitiui cognitionis.quolibeto.2.qõne.3. 39.
Utrꝫ Ydea ſit ratio intelligendi creaturam.quolibeto 10.qõne.3. 171.
Utrꝫ Ydea propria in deo ⁊ diſtincta reſpectu ſingularis ſit.quolibeto.xi.qõne.9. 182.
Utrꝫ Yris ſi ante diluuiũ nõ fuit: ⁊ in ſignũ diluuij nõ futuri data fuit: oportuit virtutes nouas poſt ipſum diluuium rebus conferri.quoli.ꝑ.q.16. 30.

¶ Finis

7

¶ Subtiliſſima heruei Britonis Theologi eminentiſſimi ⁊ generalis magiſtri Almi ordinis p̄dicatoꝝ vndecim quolibeta cū nō nullis annotationibus per ſolertiſſimū philoſophū Marchū Antoniū Zimara ſanctipetrinatē in marginibus editis feliciter incipiunt.

IN noſtro quolibet querebaẽ vnū cōmune deo ⁊ creaturis itellectualibus. poſtea querebanẽ quedā ptinētia ad deū tm̄: ⁊ q̄dam pertinētia ad creaturā tm̄. Illud cōmune deo ⁊ creaturis in tellectualibus erat. Utrum libertas arbitrij ↄſiſtat ĩ eliciēdo actū ⁊ ſuſpēdendo actū: vel tm̄ in eliciēdo. ¶ Et arguitur ꝙ non in eliciendo ⁊ ſuſpendendo: qꝛ qđ eſt de rōne liberi arbitrij cōuenit omni habenti liberū arbitriū: ſed elicere ⁊ ſuſpendere nō ↄ̄ omni habenti lib.ar. g̃ ⁊c̄. Probatio minoris: qꝛ deus ⁊ beati nō poſſunt ſuſpendere act⁹ quib⁹ ↄ̄ lib.ar. De deo pꝫ: qꝛ ſuus actus eſt ſua ſubā. De beatis: qꝛ nō poſſunt nō diligere deū.

In contrariū eſt: qꝛ ſi libertas liberi arbitrij ↄſiſteret in eliciendo tm̄: tunc conueniret omni ei cui conueniret elicere actū: ſꝫ h̄ eſt falſuꝫ: qꝛ cōuenit brutis ⁊ inaiatis. ſ. elicere act⁹. g̃ ⁊c̄.

Ad euidentiam iſtius q̄ōnis intendo tria p̄ncipalr̄ facere. p̄ oñdam quō lib.ar. ſe habet in nobis. ſcđo quō in deo. ⁊ tertio ad queſtionem dicendū.

Quantum ad p̄mū itēdo facere duo p̄ncipalr̄. p̄ intendo oñdere qđ ĩportat lib.ar. q̄tū ad h̄ in quo oēs ↄueniūt. ¶ Scđo ingrere qđ ſit illud p̄ncipiū in nobis cui talia ↄueniūt: verū. ſ. itellect⁹ vel volūtas vel aliqđ aliud. ¶ Quātū ad p̄m̄ ſciendū ꝙ lib.ar. vocaẽ illud ꝑ qđ habemus dñiū nroꝝ actuū nō. ſicut cōiter agēs dr̄ dñari in paſſo: ſed ꝑ h̄ ꝙ in poteſtate hītis tale p̄n̄m eſt agere vel non agere hoc vel illud. ¶ Et vt meli⁹ poſſint colligi ↄditiōes talis p̄ncipij pōt ſic deſcribi. ꝙ lib.ar. eſt p̄n̄m quo poſſumus actiue per ſe p̄ ⁊ imediate in aliquē actū vl̄ in eius oppo^m ↄ̄rie vel ↄ̄dictorie circa idem ſubm̄: ⁊ pro eodeꝫ nunc ⁊ diuiſim. ¶ Dico aūt p̄n̄m quo poſſumus: qꝛ lib.ar. ponit̃ p̄n̄m aliquoꝝ nroꝝ actuū. ¶ Dico aūt actiue: qꝛ p̄n̄m paſſiuū in eo ꝙ paſſiuū non includit̃ ꝑ ſe in lib.ar. ita ꝙ nec p̄ncipiū paſſiuū ꝑ ſe ſolū eſt lib.ar. nec cū alio ĩcludit̃ ĩ li.ar. ¶ Primū pꝫ: qꝛ ſi ſolū p̄n̄m paſſiuū ſi eēt lib.ar. tunc paſſiuū in eo ꝙ paſſiuū poſſet exire in actū ꝑ ſe nullo agente: ſed h̄ eſt impoſe. g̃ ⁊c̄. ¶ 2^m pꝫ duplr̄. p̄: qꝛ ſi ꝑ p̄ncipiū paſſiuuꝫ p̄ſente actiuo haberemus in poteſtate nr̄a nr̄m actū tūc actiuo determinato ad agēdū poſſet paſſiuū ſufficiēter diſpoſitū nō reduci ĩ actū. h̄ ē fl̄m. g̃ ⁊c̄. ¶ Scđo qꝛ ſi ꝑ p̄n̄m paſſiuuꝫ haberemus in ptāte nr̄a actū aīm p̄ſente actiuo: aut h̄ eēt: qꝛ p̄n̄m paſſiuū haberet in ptāte ſua determinare agēs ad agere vel nō agere: vel ſeipꝫ ad pati vl̄ nō pati: ſꝫ neutrū iſtoꝝ pōt eē: qꝛ ſic determinare agēs ad agēdū ĩportat agere: ſic ēt determinare ad pati: ſꝫ paſſiuo in eo ꝙ paſſiuū nō cōpetit agere. g̃ ⁊c̄. ¶ Ex h̄ ſequit̃ vnū cor^{lm}. ſ. ꝙ nō eſt de rōne lib.ar. ꝙ ſit aliq̄ po^a que moueat ſeipſam: qꝛ illud qđ cōſiſtit in ſolo agere ꝑ ſe loquendo nō requirit p̄n̄m cui cōpetat mouere ⁊ moueri: ſꝫ po^a mouēs ſeipſaꝫ eſt p̄n̄m cui cōpetit mouere ⁊ moueri. g̃ ⁊c̄. ¶ Dico aūt ꝑ ſe: qꝛ ſi aliqđ p̄n̄m actiuū hr̄s dñium ſui act⁹ nō poſſet cāre aliquos act⁹ niſi illos qui eēnt nati recipi in eadē po^a: ſicut qdā ponūt de volūtate: qđ tn̄ nō credo itelligibile: tūc ↄueniret lib.ar. ꝑ accidēs mouere ſeipm̄: qꝛ lib.ar. eēt illa po^a que moueret ſeipſaꝫ: ſꝫ nō ↄueniret ſibi ꝑ ſe in eo ꝙ lib.ar. qꝛ tota libertas ſua ↄſiſteret in ipſa actiuitate nō in paſſiuitate. ¶ Dico p̄ ad dñiaꝫ quoꝝūdā actuūꝫ q ſunt in poteſtate nr̄a ꝑ quos poſſumus in alios act⁹: qui medi^{ate} illis ſunt in ptāte nr̄a: ſic̄ mouere baculū vl̄ aliqđ tale habemus in ptāte nr̄a medi^{ate} alijs actib⁹. Nullus aūt act⁹ ext̃is in ptāte nr̄a eſt lib.ar. qꝛ ꝑ lib.ar. itelligimus illud p̄n̄m ꝑ qđ habem⁹ dñiuꝫ oiuꝫ nroꝝ actuū qui ſunt in ptāte nr̄a. ¶ Dico aūt imediate ad dñiaꝫ aliquoꝝ p̄ncipioꝝ remotoꝝ. ſ. oboꝝ: ꝑ que ſic̄ ꝑ cauſas remotas: vt ĩfra dicet̃: habemus dñiuꝫ actuū nroꝝ: ita ꝙ ꝑ iſta duo p̄ ⁊ imediate excludūtur act⁹ aliq medi^{ate} q̄bus habemus alios in ptāte nr̄a ⁊ p̄n^a remota ſicut ſunt oba. ¶ Dico aūt in aliquē actū vl̄ in eius oppo^m: qꝛ per p̄n̄m neceſſario determinatū ad alteꝝ oppoſitoꝝ nō habemus dñiuꝫ actuū nroꝝ: nec ꝑ ↄ̄ñs tale p̄n̄m eſt lib.ar. ¶ Dico aūt ↄ̄trarie vel ↄ̄tradictorie: qꝛ nō ſolū ꝑ lib.ar. habemus in ptāte nr̄a oppoſitos act⁹. puta acceptare vl̄ reſpuere: ſed ēt in ptāte nr̄a eſt exercere actū vel ceſſare ab actu: ⁊ hoc expimur in nobis: qꝛ in ptāte nr̄a eſt ceſſare ab actu volendi: ⁊ ab actu ēt ↄſiderandi aliqđ oblatū: tn̄ nō credo ꝙ neceſſario act⁹ ſit in ptāte nr̄a niſi mediante aliq̄ actu ꝑ quē habemus dñiuꝫ ſup negationeꝫ act^{us}: qꝛ aliud eſt nō exire in actū: ⁊ hr̄e cauſalitatē ſuper nō exire ĩ actū: qꝛ nulla res hꝫ cālitatē poſitiuā actualē ſup aliqđ affirmatū vel negatū niſi aliqđ agendo: ſꝫ hr̄e dñiuꝫ ſup nō exire in act⁹ ponit cālitatē actualē ſup illud nō exire in actū. g̃ ⁊c̄. ¶ Dico aūt circa idē ſubm̄: ad dñiaꝫ agētis nālis equoci: qđ ꝑ vnū p̄n̄m pōt in diuerſis ſubis cāre oppoſitos effectus: ſicut ꝑ eūdē calorē pōt ſol ↄſtringere lutū ⁊ diſſoluere glaciē. Dico autē in eodem nūc ⁊ diuiſꝫ nō referēdo ad diuerſa nūc: ſꝫ referēdo oppoſita ad idē nūc diuiſim tn̄. ¶ Ad cuius euidētiā ſciēdū ꝙ oppoſita cōuenire alicui diuiſim duplr̄ pōt intelligi. ¶ Uno mō referendo diuerſa illa oppoſita ad diuerſa nunc: vt ſi dicamus ꝙ iſte pōt ambulare ⁊ ſedere diuiſꝫ. ſ. ĩ diuerſis nūc: ⁊ ſic oppoſita poſſe ineē in eodē diuiſim eſt cōiter notū: alio mō pōt intelligi referendo oppoſita ad idē nūc: que quidē diuiſio ſic ĩtelligēda eſt ꝙ lꝫ duo oppoſita ꝓ eodeꝫ nūc ↄiūctim nō poſſint ſiſ ineē eidē: diuiſim tn̄ accipiendo ei qđ eſt ſub vno oppoſitoꝝ poſſet aliud oppoſitū ineē ꝓ eodē nūc: auferendo illud aliud oppoſitū cuius ablatio nō eſt impoſſis: cū ↄtingenter inſit. Ut aūt ei qđ eſt ſub aliq̄ oppoſitoꝝ alteruꝫ oppoſitū ꝓ eodeꝫ nūc poſſit ineſſe diuiſim: ⁊ ablato illo q̄tū ad ea que inſunt ↄtingēter. v.g. ꝙ ambulās ꝓ nunc ꝓ q̄ ambulat poſſit non ambulare: ⁊ hoc diuiſim mō q̄ dictū eſt: ꝓbat̃ ſic. Quia ſi nō pōt nō ambulare: aut hoc eſt: qꝛ non ambulare repugnat ſubo ſm̄ ſe: aut qꝛ repugnat ſubo ↄiūcto tali actui: p̄mū nō pōt eē: qꝛ tūc nūq̄ poſſet ineē ſubo ꝓ aliq̄ nunc: ſi repugnat ſibi ſm̄ ſe. nec ſcđo mō: qꝛ ſi ponat̃ ꝙ ↄtingēter ambulat oppoſitū ei⁹ qđ ↄtingēter ineſt: eſt poſſe ineē. Si dicas ꝙ tūc nō ↄtingenter ambulat: ↄ̄tra: qꝛ ſi tunc neceſſario ambulat aut hꝫ iſtā neceſſitatē a ſe vel ab alio: ſi a ſe nunq̄ poſſet nō ambulare: ſi ab alio quero de illo alio aut eſt determinatū ad cauſandū neceſſario: aut nō. ſi nō. g̃ ↄtingenter cauſat: ⁊ illō ↄtingēter mouet̃: ſi neceſſario eſt determi-

lud eſt li / q arbitriū

Oppoſita diuiſim alicui cōuenire duplr̄ pōt intelligi.

¶ Subtiliſſima Heruei Britonis Theologi eminentiſſimi ꝛ generalis magiſtri Almi ordinis pdicatoꝝ vndecim quolibeta cũ nõ nullis annotationibus per ſolertiſſimũ philoſophũ Marchũ Antoniũ Zimara ſanctipetrinatẽ in marginibus editis feliciter incipiunt.

In noſtro quolibet querebaᷣ vnũ cõmune deo ꝛ creaturis itellectualibus. poſtea querebanᷣ quedã ptinẽtia ad deuꝫ tm̃: ꝛ quedam pertinẽtia ad creaturã tm̃. Illud cõmune deo ꝛ creaturis in tellectualibus erat. Utrum libertas arbitrij ↄſiſtat i eliciẽdo actũ ꝛ ſuſpẽdendo actũ: vel tm̃ in eliciẽdo. ¶ Et arguitur ꝙ non in eliciendo ꝛ ſuſpendendo: q2 qᵭ eſt de rõne liberi arbitrij cõuenit omni habenti liberũ arbitriũ: ſed elicere ꝛ ſuſpendere nõ ↄ̃ omni habenti lib. ar. ğ ꝛc. Probatio minoris: q2 deus ꝛ beati nõ poſſunt ſuſpendere act⁹ quib⁹ ↄ̃ lib. ar. De deo pꝫ: q2 ſuus actus eſt ſua ſubã. De beatis: q2 nõ poſſunt nõ diligere deũ.

In contrariũ eſt: q2 ſi libertas liberi arbitrij ↄſiſteret in eliciendo tm̃: tunc conueniret omni ei cui conueniret elicere actũ: ſꝫ hᷓ eſt falſuꝫ: q2 cõuenit brutis ꝛ inaiatis. ſ. elicere act⁹. ğ ꝛc.

Ad euidentiam iſtius qõnis intendo tria ṗncipalr facere. ṗ oñdam quõ lib. ar. ſe habet in nobis. ſcđo quõ in deo. ꝛ tertio ad queſtionem dicendũ.

Quantum ad ṗmũ itẽdo facere duo ṗncipalr. ṗ intendo oñdere qd ĩportat lib. ar. q̃tũ ad hᷓ in quo oẽs ↄueniũt. ¶ Scđo ĩqrere qd ſit illud ṗncipiũ in nobis cui talia ↄueniũt: vtrũ. ſ. itellect⁹ vel volũtas vel aliqd aliud. ¶ Quãtũ ad ṗᵐ ſciendũ ꝙ lib. ar. vocaᷣ illud ꝑ qᵭ habemus dñiũ nr̃oꝝ actuũ nõ ſicut cõiter agẽs dı̃ dñari in paſſo: ſed ꝑ hᷓ ꝙ in poteſtate hñtis tale ṗnᵐ eſt agere vel non agere hoc vel illud. ¶ Et vt meli⁹ poſſint colligi ↄditiões talis ṗncipij põt ſic deſcribi. ꝙ lib. ar. eſt ṗnᵐ quo poſſumus actiue per ſe ṗ ꝛ imediate in aliquẽ actũ vl̃ in eius oppoᵐ ↄ̃rie vel ↄ̃dictorie circa idem ſubm̃: ꝛ pro eodeꝫ nunc ꝛ diuiſim. ¶ Dico aũt ṗnᵐ quo poſſumus: q2 lib. ar. ponitᷣ ṗnᵐ aliquoꝝ nr̃oꝝ actuũ. ¶ Dico aũt actiue: q2 ṗnᵐ paſſiuũ in eo ꝙ paſſiuũ non includitᷣ ꝑ ſe in lib. ar. ita ꝙ nec ṗncipiũ paſſiuũ ꝑ ſe ſolũ eſt lib. ar. nec cũ alio icluditᷣ i li. ar. ¶ Primũ pꝫ: q2 ſolũ ṗnᵐ paſſiuũ ſi eẽt lib. ar. tunc paſſiuũ in eo ꝙ paſſiuũ poſſet exire in actũ ꝑ ſe nullo agente: ſed hᷓ eſt impoſſe. ğ ꝛc. ¶ 2ᵐ pꝫ duplr. ṗ: q2 ſi ꝑ ṗncipiũ paſſiuuꝫ pſente actiuo haberemus in poteſtate nr̃a nr̃m actũ: tũc actiuo determinato ad agẽdũ poſſet paſſiuũ ſufficiẽter diſpoſitũ nõ reduci i actũ. hᷓ ẽ fl̃m. ğ ꝛc. ¶ Scđo q2 ſi ꝑ ṗnᵐ paſſiuuꝫ haberemus in ptãte nr̃a actũ nr̃m pſente actiuo: aut hᷓ eẽt: q2 ṗnᵐ paſſiuũ haberet in ptãte ſua determinare agẽs ad agere vel nõ agere: vel ſeipꝫ ad pati vl̃ nõ pati: ſꝫ neutrũ iſtoꝝ põt eẽ: q2 ſicᷣ determinare agẽs ad agẽdũ ĩportat agere: ſic ẽt determinare ad pati: ſꝫ paſſiuo in eo ꝙ paſſiuũ nõ cõpetit agere. ğ ꝛc. ¶ Ex hᷓ ſequitᷣ vnũ corlᵐ. ſ. ꝙ nõ eſt de rõne lib. ar. ꝙ ſit aliq̃ po⁹ que moueat ſeipſam: q2 illud qᵭ cõſiſtit in ſolo agere ꝑ ſe loquendo nõ requirit ṗnᵐ cui cõpetat mouere ꝛ moueri: ſꝫ po⁹ mouẽs ſeipſaꝫ eſt ṗnᵐ cui cõpetit mouere ꝛ moueri. ğ ꝛc. ¶ Dico aũt ꝑ ſe: q2 ſi aliqᵭ ṗnᵐ actiuũ hrẽs dñium ſui act⁹ nõ poſſet cãre aliquos act⁹ niſi illos qui eẽnt nati recipi in eadẽ po⁹: ſicut qdã ponũt de volũtate: qᵭ tñ nõ credo itelligibile: tũc ↄueniret lib. ar. ꝑ accidẽs mouere ſeipm̃: q2 lib. ar. eẽt illa po⁹ que moueret ſeipſaꝫ: ſꝫ nõ ↄueniret ſibi ꝑ ſe in eo ꝙ lib. ar. q2 tota libertas ſua ↄſiſteret in ipſa actiuitate nõ in paſſiuitate. ¶ Dico ṗ ad dñiaꝫ quorũdã actuuꝫ: q ſunt in poteſtate nr̃a ꝑ quos poſſumus in alios act⁹: qui mediᵇᵘˢ illis ſunt in ptãte nr̃a: ſicᷣ mouere baculũ vl̃ aliqd tale habemus in ptãte nr̃a mediᵇᵘˢ aliꝭ actib⁹. Nullus aũt act⁹ extrĩs in ptãte nr̃a eſt lib. ar. q2 ꝑ lib. ar. itelligimus illud ṗnᵐ ꝑ qᵭ habem⁹ dñiuꝫ oĩuꝫ nr̃oꝝ actuũ qui ſunt in ptãte nr̃a. ¶ Dico aũt imediate ad dñiaꝫ aliquoꝝ ṗncipioꝝ remotoꝝ. ſ. obõꝝ: ꝑ que ſicᷣ ꝑ cauſas remotas: vt ĩfra dicetᷣ: habemus dñiuꝫ actuũ nr̃oꝝ: ita ꝙ ꝑ iſta duo ṗ ꝛ imediate excludũtur act⁹ aliq mediᵇᵘˢ quibus habemus alios in ptãte nr̃a ꝛ ṗnᵃ remota ſicut ſunt obã. ¶ Dico aũt in aliquẽ actũ vl̃ in eius oppoᵐ: q2 per ṗnᵐ neceſſario determinatũ ad alteꝝ oppoſitoꝝ nõ habemus dñiuꝫ actuũ nr̃oꝝ: nec ꝑ ↄ̃ñs tale ṗnᵐ eſt lib. ar. ¶ Dico aũt ↄ̃trarie vel ↄ̃tradictorie: q2 nõ ſolũ ꝑ lib. ar. habemus in ptãte nr̃a oppoſitos act⁹. puta acceptare vl̃ reſpuere: ſed ẽt in ptãte nr̃a eſt exercere actũ vel ceſſare ab actu: ꝛ hoc expimur in nobis: q2 in ptãte nr̃a eſt ceſſare ab actu volendi: ꝛ ab actu ẽt ↄſiderandi aliqd oblatũ: tñ nõ credo ꝙ neceſſario act⁹ ſit in ptãte nr̃a niſi mediante aliq̃ actu ꝑ quẽ habemus dñiuꝫ ſuꝑ negationeꝫ act⁹: q2 aliud eſt nõ exire in actũ: ꝛ hrẽ cauſalitatẽ ſuper nõ exire i actũ: q2 nulla res hꝫ cãlitatẽ poſitiuã actualẽ ſuꝑ aliqᵭ affirmatũ vel negatũ niſi aliqd agendo: ſꝫ hrẽ dñiuꝫ ſuꝑ nõ exire in act⁹ ponit cãlitatẽ actualẽ ſuꝑ illud nõ exire in actũ. ğ ꝛc. ¶ Dico aũt circa idẽ ſubm̃: ad dñiaꝫ agẽtis nãlis equiuoci: qᵭ ꝑ vnũ ṗnᵐ põt in diuerſis ſubis cãre oppoſitos effectus: ſicut ꝑ eũdẽ calorẽ põt ſol ↄſtringere lutũ ꝛ diſſoluere glaciẽ. Dico autẽ in eodem nũc ꝛ diuiſi: ſꝫ nõ referẽdo ad diuerſa nũc: ſꝫ referẽdo oppoſita ad idẽ nũc: diuiſim tñ. ¶ Ad cuius euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ oppoſita cõuenire alicui diuiſim duplr̃ põt intelligi. ¶ Uno mõ referendo diuerſa illa oppoſita ad diuerſa nunc: vt ſi dicamus ꝙ iſte põt ambulare ꝛ ſedere diuiſiꝫ. ſ. i diuerſis nũc: ꝛ ſic oppoſita poſſe ineẽ in eodẽ diuiſim eſt cõiter notũ: alio mõ põt intelligi referendo oppoſita ad idẽ nũc: que quidẽ diuiſio ſic itelligẽda eſt ꝙ lꝫ duo oppoſita ꝓ eodeꝫ nũc ↄiunctim nõ poſſint ſimᷣ ineẽ eidẽ: diuiſim tñ accipiendo ei qᵭ eſt ſub vno oppoſitoꝝ poſſet aliud oppoſitũ ineẽ ꝓ eodẽ nũc: auferendo illud aliud oppoſitũ cuius ablatio nõ eſt impoſſe: cũ ↄtingenter inſit. Qꝛ aũt ei qᵭ eſt ſub aliq̃ oppoſitoꝝ alteruꝫ oppoſitũ ꝓ eodeꝫ nũc poſſit ineſſe diuiſim: ꝛ ablato illo q̃tũ ad ea que inſunt ↄtingẽter. v. g. ꝙ ambulãs ꝓ nunc ꝓ q̃ ambulat poſſit non ambulare: ꝛ hoc diuiſim mõ q̃ dictũ eſt: ꝓbaᷣ ſic. Quia ſi nõ põt nõ ambulare: aut hoc eſt: q2 non ambulare repugnat ſubõ ſm̃ ſe: aut q2 repugnat ſubõ ↄiuncto tali actui: ṗmũ nõ põt eẽ: q2 tũc nũq̃ poſſet ineẽ ſubõ ꝓ aliq̃ nunc: ſi repugnat ſibi ſm̃ ſe. nec ſcđo mõ: q2 ſi ponaᷣ ꝙ ↄtingẽter ambulat oppoſitũ ei⁹ qᵭ ↄtingẽter ineſt: eſt poſſe ineẽ. Si dicas ꝙ tũc nõ ↄtingenter ambulat: ↄtra: q2 ſi tunc neceſſario ambulat aut hꝫ iſtã neceſſitatẽ a ſe vel ab alio: ſi a ſe nunq̃ poſſet nõ ambulare: ſi ab alio quero de illo alio aut eſt determinatũ ad cauſandũ neceſſario: aut nõ. ſi nõ. ğ ↄtingenter cauſat: ꝛ illᵭ ↄtingẽter mouetᷣ: ſi neceſſario eſt determi-

Quid eſt lib. arbitriũ

Oppoſita diuiſim alicui cõuenire duplr̃ põt intelligi.

natū ad h̄ cauſandū aut a ſe aut ab alio: ⁊ ſi a ſe nūq̄ po
terit nō cāre: ſi ab alio idē querer̄ de illo: ⁊ ſic vel opor
tet ꝓcedere in infinitū: vel opꝫ deuenire ad aliqḋ pmū
q̄ hēat iſtā neceſſitatem a ſeipſo: ⁊ hypoteſi ſtante oīa
de neceſſitate euenient ex illo: ⁊ ſic nihil erit ꝯtigēs: qḋ
eſt ipoſſe. ⁊ h̄ ſufficiat de illo.

Scdm pncipale.

Quantū ad ſcdm pncipale p̄ intēdo ponere poſi
tionē aliquoꝝ: quā non credo verā: ſcdo
ponā verā. Quātū ad p̄m̄ p̄ ponā opinionē eoꝝ cū ſuis mo
tiuis. ſcdo arguā contra eā. tertio r̄ndebo rōnibus eoꝝ.
¶ Quātū ad p̄m̄ ſciēdū q̄ qdā dicūt q̄ iſtud pn̄m. ſ. li^m.
ar. eſt ipſa nuda po^a voluntatis: ſꝫ illi qui ſunt de poſitiōe
iſta differūt: nā quidā eoꝝ dicūt q̄ volūtas ad ſuū actū
nō mouer̄ ab obo: ſꝫ tm̄ a ſeipſa: alij ꝰo dicūt q̄ volūtas
mouer̄ ab obo ⁊ a ſeipſa: tn̄ tota libertas eſt ex p̄te volū
tatis: ⁊ vt dicūt obm̄ q̄tū eſt ex p̄te ſua nāli neceſſitate
mouet: ſꝫ volūtas que ſil' mouet cū obo ⁊ ei coopar̄ libe
re mouet: ita q̄ in ptāte ſua eſt cooparī illi obo vel non
cooparī: ⁊ rō tota libertatis illi^9 act^9 ad quē mouet obm̄
⁊ volūtas eſt ex p̄te volūtatis. Qr aūt voluntas ſit tale
pn̄m ꝓbant ſic: q2 illa po^a cui^9 act^9 eliciti ſunt illi actus
qui ſunt p̄ in ptāte nr̄a: eſt li^m. ar. ſꝫ volūtas eſt hm̄. g̊ ⁊c̄.
maiorē ꝓbant: q2 li^m. ar. eſt q̄ eſt pn̄m illoꝝ actuū q̄ ſunt
p̄mo in ptāte nr̄a. g̊ ⁊c̄. Minorē ꝓbant: q2 act^9 q ſunt p̄
mo in ptāte nr̄a aut ſunt act^9 intellectus p̄cedētes oēm
actū volūtatis aut ſunt act^9 volūtatis eliciti: aut ſūt act^9
impati a volūtate. p̄mi act^9 nō poſſunt eē in ptāte nr̄a: ⁊
h̄ ꝓbant duplici rōne: p̄mo ſic q2 act^9 aut mot^9 q mere
eſt nālis nō pōt eē in ptāte mouētis. hoc ꝓbant illi qui
ponūt voluntatē a nullo moueri niſi a ſeipſa: q2 act^9 po^e
paſſiue nō ſunt in ptāte nr̄a ſaltē p illā po^am paſſiuā: ſed
intellectus eſt po^a paſſiua. g̊ ⁊c̄. nec ēt illi actus q ſunt a
volūtate impati ſunt p̄mo in ptāte nr̄a: ⁊ h̄ ꝓbant ſic: q2
illi act^9 qui de neceſſitate ſequunt̄ alios act^9 non ſunt p̄
in ptāte nr̄a: ſꝫ act^9 a volūtate impati ſunt hi. g̊ ⁊c̄. Ma
iorē ꝓbāt: q2 illud qḋ de neceſſitate ſequit̄ ad aliū actus
nō eſt in ptāte nr̄a: niſi act^9 ad quē ſequit̄ de neceſſitate
ſit in ptāte nr̄a. ⁊ p ꝯn̄s ante talē actū opꝫ ponere aliū
actū qui prius ſit in ptāte nr̄a q̄ talis act^9. minor pꝫ 9°
methaphiſice vbi dicit ph̄s q̄ volēs ⁊ potēs neceſſario

Textu. cō. 10.

opat̄. g̊ relinquit̄ q̄ act^9 qui ſunt in ptāte nr̄a ſunt actus
eliciti ipſius volūtatis. ⁊ iſta fuit mior pncipalis rōnis.
⁊ p ꝯn̄s ſequit̄ ꝯcl'o pncipalis. ¶ Mō intendo arguere
ꝯtra iſtā poſitionē. iſta poſitio ponit tria: p̄m̄ ē q̄ ſola nu
da po^a volūtatis eſt lib. ar. ſcdo q̄ act^9 qui p̄mo ſunt in
ptāte nr̄a ſunt act^9 eliciti a volūtate. 3^m eſt q̄ voluntas
mouet ſeipſa: ⁊ h̄ vl' ipſi dicūt expſſe vel h̄ ſeqr̄ ex duo
bus p̄cedētib^9: nā ſi act^9 volūtatis eliciti ſunt act^9 qui p̄
ſunt in ptāte nr̄a ⁊ volūtas ſit lib. ar. illi act^9 erūt a volū
tate effectiue. ⁊ conſtat q̄ ſunt in volūtate ſubiue. g̊ ⁊c̄.
¶ Cōtra p̄mū iſtoꝝ intēdo arguere duplici rōne. p̄a ſu

Qr liberum arbitriū non ſit nuda voluntatis po^a.

mit̄ ex h̄ q̄ lib. ar. eſt facultas volūtatis ⁊ rōnis. ⁊ p̄mo
arguo ꝯtra illos q ponūt q̄ voluntas nō mouer̄ a bono
cognito aliq̄ mō nec a cognitione boni: q2 illḋ qḋ attri
buit̄ illi ſoli po^e: que cognitionē nō hꝫ nec hr̄e pōt nō in
cludit facultatē rōnis ſm̄ ſe: ſꝫ ſm̄ illos lib. ar. attribuit̄
ſolū tali po^e. g̊ ⁊c̄. Maior pꝫ: q2 illud qḋ icludit p ſe fa
cultatē rōnis neceſſario icludit intellectū vel actū eius
ſꝫ illa po^a ſolū p ſe accepta q̄ nō hꝫ cognitionē nec habe
re pōt neutrū illoꝝ icludūt. g̊ ⁊c̄. Minor pꝫ: q2 volūtas
cui ſoli attribuerūt eē li. ar. nullā cognitionē hꝫ nec hr̄e
pōt. ¶ Sꝫ forte dicer̄ ad h̄ q̄ imo reqrit̄ act^9 intelligē
di quo oſdit̄ volūtati bonū: in qḋ hꝫ tēdere: ⁊ ſic reqri
tur ad lib. ar. act^9 itellectus. Sꝫ illud nihil eſt: q2 oſde
re illi q̄ nullius oſſionis eſt capax nihil facit ad agēdū
vel nō agendū: ſꝫ nullā cognitionē hn̄s vel hr̄e potens
ſicut eſt volūtas nō eſt capax alicui^9 oſſionis ſicut nec
lapis. g̊ facere volūtati oſſionē eſt nihil facere. ergo ⁊c̄.
Sed forte dicer̄ ad h̄ q̄ licꝫ volūtas nō cognoſcat que
elicit actū volēdi: tn̄ ille qui vult. ſ. homo intelligit: ⁊ iſtḋ
ſufficit ad h̄ q̄ lib. ar. includat facultatē rōnis. Sꝫ h̄ ni
hil eſt: q2 ſicut aliud eſt albū ambulare ⁊ ambulare per
albedinē: q2 ad vnū ſufficit q̄ hēat albedinē. Ad aliud
aūt nō ſufficit q̄ hēat albedinē: ſꝫ reqrit̄ q̄ albedo ſit
ambulatiōis cā aliq̄ mō. vn̄ iſta eſt vera: albū ambulat:
ſed iſta eſt falſa albū ambulat p albedinē imo impoſſi:
ita aliud eſt ponere q̄ intelligēs velit. ⁊ q̄ velit p intel
lectionē. Ad h̄ āt q̄ v̄ificer̄ iſta. itelligēs vult. ſufficeret
q̄ volēs hr̄et actū intelligēdi: ſꝫ ad h̄ q̄ iſta verificer̄.
intelligens vult p intellectionem. nō ſufficit q̄ volens
hēat itellectionē: ſꝫ vlterius reqrit̄ q̄ intellectio ſit cā
volēdi: ſꝫ ſm̄ iſtos nullo mō pōt ſaluari q̄ intellectio ſit
cā volēdi: ēt ſicut cā ſine qua nō: q2 ꝓbatū eſt q̄ illa oſ
ſio quā ponūt eſt vnū nihil: ⁊ ſic pꝫ q̄ ſꝫ iſtos li^m. ar. nō
eſt p ſe facultas intellectus ⁊ rōnis: ⁊ ſequit̄ ſm̄ eos q̄
hō in actu lib. ar. nō mouet ſe in aliquo p directionē rō
nis: qḋ eſt valde abſurdū. ¶ Cōtra aūt alios qui ponūt
volūtatē moueri a ſe ⁊ ab obiecto: ſic arguo: q2 illud in
qḋ actus liber vt liber eſt nō hꝫ reduci nō includit̄ p ſe
in lib. ar. ſꝫ ſm̄ iſtos actus liber vt liber non reducit̄ ad
cognitionē nec in bonū cognitū. g̊ lib. ar. nō includit per
ſe cognitionē nec p ꝯn̄s eſt facultas volūtatis ⁊ rōnis:
maior pꝫ: q2 lib. ar. eſt pn̄m act^9 liberi vt liber eſt. mino
rē cōcedūt ipſi: q2 ponūt totā libertatē eē ex p̄te volūta
tis coopantis obo ⁊ nihil ex p̄te obi: ⁊ ſic pꝫ prima via.
¶ Scda via ſumit̄ ex h̄ q̄ nō ponunt̄ actus in ptāte
nr̄a niſi actus deliberati: ⁊ arguo ſic: non poſſumus hr̄e
dn̄iuꝫ act^9 p volūtatē niſi mediāte deliberatione: nec p
ꝯn̄s volūtas hꝫ dn̄ium ſui act^9 niſi mediāte deliberatio
ne: aut g̊ mediāte deliberatione elicita vel impata. non
elicita: q2 deliberare nō eſt actus elicit^9 a volūtate: ſed a
rōne. g̊ mediāte deliberatione impata: ſꝫ volūtas nihil
pōt impare niſi mediāte actu elicito aliq̄. ergo volūtas
nō hꝫ dn̄iuꝫ ſui act^9 niſi mediante aliquo actu imponte
deliberationē: ſꝫ volūtas cū tali actu impante nō dicit
nudā po^am voluntatis. g̊ ⁊c̄. Si dicat̄ ad h̄ q̄ lꝫ p̄cedat
deliberatio: tn̄ libertas arbitrij nō ꝯſiſtit in deliberatio
ne: ſed in h̄ q̄ in deliberatione cōpleta pōt volūtas ac
ceptare vel nō acceptare illud qḋ deliberatū eſt. ¶ Cō
tra h̄ arguitur dupl'r. p̄mo q2 aut deliberatio neceſſario
requirit̄ ad libertatē arbi. aut nō. ſi ſic. g̊ ſola voluntas
nō ſufficit ad libertatē ar. vt oſſum eſt: ſi non. g̊ penitus
actus nō deliberati ſunt plene in ptāte nr̄a: ⁊ p ꝯn̄s ple
ne nobis imputabiles: qḋ eſt falſum ⁊ erroneū. ergo ⁊c̄.
¶ Scdo arguit̄ ſic: q2 ꝯcluſo p deliberationē q̄ aliqd
eſt ꝓ nūc oīno eligēdū ſi ſtāte hypo^li volūtas ꝓ nūc nō
pōt nō eligere: ſequit̄ q̄ iſta electio nō fuit in ptāte nr̄a
per h̄ q̄ volūtas cōpleta deliberatione potuit eligere
vel nō eligere. ſed p h̄ q̄ potuimus a pncipio delibera
re: ⁊ de h̄ ⁊ de eius oppoſito. ¶ Si aūt ponat̄ q̄ volū
tas poſſit nō eligere: aut h̄ eſt reſpuendo vel nō exeun
do in aliquē actū: p̄mū nō pōt eſſe. q2 tūc exiret volūtas
in actū ſine obo: q2 tūc illud nō ꝓponit̄ ei reſpuēdū: nec
2^m pōt eſſe q2 volūtas nō hꝫ dn̄iuꝫ ſui actus ſup nō exi
re in actū: niſi mediāte aliquo alio actu: cuius act^9 opor
teret ponere aliqḋ obm̄: illius aūt actus nō pōt poni ali
qḋ obm̄ pro tūc q2 nihil ꝓponit̄ volūtati vt tunc niſi il
lud cōcluſuꝫ vt eligēdū: ⁊ ſic ille actus erit ſine obo. qḋ
eſt impoſſe. ¶ Cōtra ēt 2^m qḋ dicit̄ q̄ p̄mi actus q ſunt
in ptāte nr̄a ſunt act^9 volūtatis eliciti. ¶ Cōtra. q2 illḋ:

Qr p̄mi act^9 q ſūt in ptāte nr̄a nō ſūt act^9 voluntatis eliciti.

qð eſt in poteſtate noſtra mediāte deliberatiōe ṗus ꝑ‑tinet ad volūtatē. vt imperantē q̄ȝ vt ad elicientē: ſed illud qð ſe hȝ ad volūtatem vt ad imperantē: ſe habȝ vt actus īperatus. ergo actus īperatus ṗus eſt in ꝑtāte noſtra q̄ȝ elicitus. ¶ Itē illð qð eſt ṗmo ī ꝑtāte nr̄a: vel ē deliberatio. vel eius ꝯ. q2 oīa alia ſunt in poteſtate nr̄a mediāte deliberatiōe. ſed neutrū iſtoꝝ eſt act⁹ volūta‑tis elicitus. ergo ⁊c̄. ¶ De tertio aūt qð dicūt ꝙ idē ⁊ ſm idē mouet ⁊ mouet̄. tot dicta ſunt ꝙ vix aliqd noui poteſt dici: ⁊ q̄uis ipſi reſpōdeāt ad omnia per diſtōnē qua dīt ꝙ idē poteſt eē in actu virtuali ⁊ in potētia foꝛ‑mali: tñ ipſi nō vadūt ad mētē phi. naȝ qñ dicit ꝙ mo‑uens mouet ſm qð eſt in actu. Ariſto. itelligit de eſſe in actu formalr: non qdem de eſſe in actu eius. qð dȝ fieri vel forme fiēde: ſed de eē in actu formali per aliquam formā per quā agat. Vñ illa diſtinctio nō eſt ſm mētē phī: nec refert vtrū ponat̄ ꝙ aliqd ꝑ ſeipȝ ſolū moueat ſeipm vel cū alio: q2 ſemꝑ mouēs inq̄tum mouēs: ſiue moueat per ſe: vel cū alio dr̄ eſſe in actu: ⁊ iō ponere idē mouere: ſiue per ſeipm ſolū: ſiue cū alio moueat. ita ꝙ moueat ⁊ moueat̄ ſm idē eſt ſemꝑ incōueniēs. ¶ Ad motiua aūt eoꝝ pōt faciliter videri. Ad maiorē ergo qñ dr̄ ꝙ illa potētia: cuius actus eliciti ſunt actus q ṗi‑mo ſunt in ꝑtāte noſtra eſt libe. arbitriū. hoc veꝝ eſſet. ſi illi actus eſſent illius potētie vt pricipij actiui: ſed ſic actus volūtatis eliciti nō ſunt ipſius volūtatis. ſ. vt pri‑cipij actiui: imo plus dico ꝙ nullus actus volūtatis vl̄ intellcus: quātum ad intellcm po^{te} eſt iſto mō ab iſtis potentijs imediate: vt a principio actiuo: ſed mediātib⁹ aliquibus actibus iſtaꝝ potentiaꝝ ſumus cā alioꝝ actuū mō quo īfra declarabit̄. ¶ Ad mino. etiā qñ dr̄. ꝙ actus voluntatis eliciti ſunt ṗmo in po⁹ noſtra. dico ꝙ nō eſt. verum. imo actus qui ṗus eſt in ꝑtāte nr̄a eſt deliberatio vel ꝯ deliberationis. Qñ vero dr̄ ꝙ nullus actus intellectus ꝑueniēs oēm actum voluntatis eſt in poteſtate nr̄a. Dōm ꝙ veꝝ eſt. nec etiā aliquis act⁹ vo‑luntatis ꝑueniēs deliberationē. eſt in poteſtate nr̄a: non tñ ſeqtur quin per actus itellcūs ⁊ voluntatis pre‑uenientes deliberationē: habeamus dñium noſtroꝝ actuum: q2 illud per qð ṗmo habemus dominium no‑ſtroꝝ actuū: nō eſt in poteſtate noſtra. q2 idē eēt cau‑ſa ſuiipſius: qð eſt impoſſibile. Et quādo dr̄ ꝙ per itelle‑ctum nō habemus dñiū noſtroꝝ actuū: q2 eſt paſſiu⁹. dico ꝙ veꝝ eſt: ſed ex hoc nō ſeqtur. ꝙ per aliquos act⁹ intellectus: vna cum actu volūtatis nō poſſumus ha‑bere dñium noſtroꝝ actuū: q2 lȝ po^e de ſe ſint paſſi‑ue: actus tamē eaꝝ poſſunt eſſe actiui reſpectu alioꝝ: ⁊ quādo vlterius dicit̄: ꝙ actus volūtatis īperati: non poſſunt eſſe ṗmo in poteſtate noſtra. dico ꝙ imo. q2 de‑liberatio ⁊ eius ꝯ ſunt actus imperati voluntatis: ⁊ iſti ſunt ṗmo in poteſtate nr̄a. Et quādo dr̄ ꝙ actus impe‑rati a volūtate de neceſſitate ſequūtur ad actum elici‑tum. Dōm ꝙ h̄ habȝ veritatē de actu impato reſpectu particularis eligibilis: vt qñ aliquis cōpleta electione eligit ambulare vel comedere: nō aūt eſt verum de ꝯ‑ne particulari: reſpectu actus eligēdi eē deliberādum: imo electione illa eligit̄ expectari diligentē inquiſitio‑nē: per qð habet̄ via indīns ⁊ contingens ad diuerſas ꝯnes. Et ſic patet. ꝙ motiua eoꝝ non valent.

Modo reſtat ponere pōnē quam credo eē verum. eſt ergo ꝯ principalis quā itēdo tenere: ꝙ libertas arbitrij nō fundat̄ in iſtis nudis potentijs: ſed fundat̄ in aliquibus actib⁹ earum mediātibus qbus habemus dñium ſuper alios actus. ¶ Ad cuius euidētiam ṗmo ponitaȝ diſtinctiones q̄ſi‑dam: quaꝝ duo mēbra probabo. q2 forte ab aliquib⁹ negātur. Scđo oſtendā ꝙ mediātibus aliquibus acti‑bus iſtarum potētiaꝝ: qui non ſunt in poteſtate nr̄a. ha‑bemus dñium alioꝝ actuū: ⁊ qualiter h̄ fit. Tertio oſtēdam qualiter iſta poſitio ꝯcordat cū dictis ſanctoꝝ ⁊ phoꝝ: ⁊ cū apparētibus. Quarto mouebo quedā dubia: ⁊ ea ſoluā. ¶ Prima diſtinctio eſt: q̄ȝ^m ad mo^m mouendi iſtas potentias: ⁊ eſt ꝙ aliqd mouet intellcm ⁊ voluntatē q̄tū ad determinationē actus: ⁊ aliqd mo‑uet q̄tū ad exercitiū actus: q̄ qdem diſtinctio nō ſic i‑telligenda eſt: ꝙ ſint duo exercitiū actus ⁊ determina‑tio eius: imo ſunt vnum ⁊ idē ſm rem: puta velle ire ad eccleſiā ⁊ exercere illum actū: vnus ⁊ idem actus ē ac‑ceptus in ſpeciali ⁊ in cōmuni: ſed ſic intelligēda eſt iſta diſtinctio: ꝙ. ſ. vnus ⁊ idem actus habȝ reduci in diuer‑ſas cauſas diuerſimode ſe hñtes in cauſando: ⁊ ille act⁹ magis ſm vnā rōnem reducit̄ in vnā illaꝝ cauſaꝝ: ⁊ in aliam ſm aliā rōnem. ¶ Ad cuius euidentiā ſci‑endū ꝙ aliqd poteſt facere ad aliquā motionē dupl̄r. Uno modo directe ⁊ imediate. ſ. imprimēdo ipſā mo‑tionem mo^{li}. Alio modo medi^{te}: applicando. ſ. tale mo‑uens ad ſuum paſſiuum. V. g. ad calefactionem aque: ignis directe agit īprimendo ipſi aque ipſā calefactio‑nē per caloꝛem ſuum. homo pōt etiam facere ad iſtā calefactionē applicando vnū alteri: primo modo ob̄a mouēt dictas potētias. ſ. imprimendo directe actū itel‑ligendi vel ſpēm intellectui: ⁊ actum volēdi voluntati: ſcđo modo illud qð applicat predicta ob̄a predictis po‑tentijs qcqd ſit illud: obiectū ergo dr̄ mouere q̄tū ad determinationē actus: inq̄tū per formam ſuam eſt determinatū ad vnā motionem faciendā. Sȝ appli‑cans obiectū inq̄tum poteſt diuerſa obiecta applica‑re ad diuerſas motiones: ⁊ inquātum poteſt applicare vel nō applicare ad hoc ꝙ exeatur vel non exeatur in actū: dicitur mouere quantū ad exercitium actus. ita ꝙ vnus ⁊ idē actus reducitur in obiectū: ſm ꝙ eſt de‑terminatus actus: ſed applicans ſm hoc ꝙ eſt exire in actū: ⁊ ſic intelligo predictam diſtinctionē. Et ſi non placeat talis modus loquēdi dicatur: ꝙ duplex eſt mo‑tiuū illarum potētiarum. ſ. obiectū: ⁊ illud qð applicat obiectū. ¶ Sciēdum tamē ꝙ ad motionē dictaꝝ po‑tentiarum nō ſolum facit obiectum: ⁊ applicās ipſum: ſed etiā alique diſpoſitiōes facte in potentijs ipſis: per quas aliqd fit cōforme ⁊ cōueniens ipſi habēti potēti‑am: qð prius non erat: vel ſaltem magis q̄ȝ ṗus eēt: ⁊ ta‑les diſpoſitiones quādoqȝ ſunt a deo imediate: ⁊ tūc di‑citur homo moueri diuino inſtinctu: quādoqȝ q̄tū ad appetitū ſenſibiliū: qui multū trahit ad ſe voluntatem: quādoqȝ fiūt a coꝛpore celeſti vel diſpōne continētie: ⁊ tunc dicit̄ homo moueri a fortuna: inquantū de mo ex tali diſpoſitiōe inclinatur ad aliquid: cuius rōnē igno‑rat: quādoqȝ vero talis diſpoſitio acquiritur ex actib⁹: ⁊ illud qð cauſat diſpoſitionē talem magis dicitur mo‑uere. quātū ad exercitiū actus: q2 non ſemper neceſſa‑rio determinat ad vnum actum: ⁊ ſic patet de ṗma di‑ſtinctione. ¶ Scđa diſtinctio eſt de obiectis que mo‑uent quantū ad determinationē actus: ꝙ quedā coꝝ neceſſario mouent quātum ad determinationē act⁹: quedā autē non. ſed cōtingenter taȝ in ſpeculabilib⁹ q̄ȝ in practicis: ⁊ in practicis tam ex parte intellectus q̄ȝ ex parte volūtatis. ⁊ de ſpeculabilibus ad nunc dimittat̄. de practicis qdē: q2 magis pertinēt ad ꝓpoſitū proſe‑quedam eſt. ¶ Sciēdū ergo ꝙ in eligibilib⁹ ⁊ reſpui‑bilibus que ꝑtinent ad bonū humanum: quedam ſunt que quātū ad determinationē actus mouent neceſſa‑

Incōueniē‑tia ꝯ pōnētes illoꝝ. vide in q̄ōne alia de mouente ⁊ motore qð ē ꝑ diſtōnē illā ō actu ſtua‑liter po^a foꝛ‑mali iſti non vadūt icon‑ueniētia ꝑꝫ ꝑā ille pōne nunq̄ȝ ex via mor⁹ l. 8. ph. queuntur potu‑iſſet ad ṗmū motoꝛē. Alr̄ ſtante illa di‑ſtōe ſoluere l rō ca⁹. 8. ph. c. 2. 40. ⁊ rō a⁹ ꝑ ſ ſcđa. ꝯ. c. 2. 40.

Diſtō eſt ſm ſcm Tho. 1. 2. q. 9. ar. ꝑ in corpe. q. 2. q. 10. ar. 2. i coꝛ‑pore qōis ⁊c̄.

Ṗtis expō dcē diſtin.

Alia expō de eadē.

Modo pōne p̄o

rio modo quo exponetur: ⁊ quedã que ꝯtingenter tã ex parte intellectus q̄ȝ ex parte volūtatis: voco autẽ ne ceſſario mouere quãtum ad determinationē actus: nō qꝛ neceſſariū ſit ſemꝑ eſſe in actu intelligendi vel volēdi talia: ſed qꝛ intellectus vel voluntas ſi debȝ exire in actū ſunt determinati ad alterã partem: puta qꝛ itellectus eſt determinatus ad aſſerēdū: qꝛ ita eſt: nec pōt iudicare oppoſitū: ⁊ ſimilr eſt de voluntate: qꝛ. ſ. reſpectu aliquoꝝ ſic determinata eſt: ꝙ ſi debȝ exire in actū nō pōt exire in actum: niſi acceptãdi: ſicut reſpectu eiꝰ qḋ eſt eſſe beatū in eodē modo eſt determinata ad reſpuēdum miſeriã. vnde bonū habere ſimplr: ⁊ ſm ſe acceptū nō pōt reſpui: ſed ſemꝑ ſi volūtas debeat exire in actū reſpectu talis obiecti: exibit in actū acceptãdi: reſpcū autē male habēdi ſm ſe accepti: ſiue reſpectu miſerie ſemꝑ exibit in actū reſpuēdi: tamē q̄ȝtū ad exercitiũ actꝰ non mouēt talia neceſſario: qꝛ ſicut dictū eſt: nō eſt neceſſariū intellectū ⁊ voluntatem ſemꝑ eē in actu volēdi ⁊ itelligendi talia: imo in ꝑtāte noſtra eſt recedere a tali actu cuius cā infra dicet. ¶ Alia aūt ſunt que non neceſſario mouēt ad determinationē actus: ⁊ talia ſunt illa q̄ hñt cōnexionē cōtingentē cū per ſe: ⁊ ꝑmo volibilibus ⁊ reſpuibilibꝰ. h aūt ꝯtingit dupl̄r. Uno modo qꝛ cū bene habere eſt ãmixtū aliqḋ malū habere: puta i actu meritorio cū bono meriti eſt admixtū malū laboris. ⁊ cū bono delectabili eſt admixtū aliqḋ turpe: vel aliqḋ aliud malū: ⁊ ideo qꝛ in talibꝰ ſunt tales cōditiōes: quarū vna eſt appetibilis: ⁊ alia reſpuibilis: iō nō hñt cōnexionē neceſſariam ad per ſe ⁊ ꝑmo volibilia: vel ad ꝑ ſe ⁊ ꝑmo reſpuibilia: qꝛ poſſunt ex iſtis diuerſis conditionibꝰ vel reſpui vel acceptari. ¶ Alio mō pōt h contingere: vel ex h ꝙ aliquid nihil faciat ad bene vel male habere noſtrū: ſicut. v. g. ꝙ ſint duo vel tres lapides in olympo nihil facit ad bñ habere vel ad male meū: ⁊ ideo nō eſt neceſſariū me appetere talia vel reſpuere: ⁊ oīa particularia bona ad que: vel circa que ſunt actꝰ humani altero iſtoꝝ modoꝝ ſunt ꝯtīgēter volibilia: qꝛ vl̄ habēt ãmixtionē alicuius defectus: vel nihil ad bñ habere: vel male hr̄e noſtrū faciunt: excepto deo nude viſo in cuꝰ viſiōe ⁊ ꝯſequutione cōſiſtit beatitudo perfecta ⁊ ꝑfecte bene hr̄e ſine admixtione alicuꝰ mali: ⁊ iō vt ſic neceſſario mouet ad amorē ſui: ⁊ ſic pȝ de diſtinctiōibꝰ iſtis. a ¶ Probo ḡ ꝙ ſint q̄dã volibilia neceſſario quãtū ad determinationē actus: mō quo expoſitū eſt: ⁊ h ꝓbo ꝫ. b Primo ſic. qꝛ ſicut deꝰ ſe hȝ ad volendū ſuū bene habere: ita ſuo mō creature hñtes intellectum ⁊ volūtatē ſe hñt ad volēdū ſuū bene hr̄e: ſȝ deꝰ neceſſario vult illa que ꝑtinent ad ſuū bñ habere: ſiue ad ſuam ꝑfectionē. ergo a ſimili ⁊ creature hñtes itellectū ⁊ volūtatem neceſſario volunt illḋ qḋ pertinet ad ſuū bñ habere inquãtū hōiē: ⁊ ſilr reſpuunt male habere: ſm ꝙ hȝ. qḋ dico: qꝛ cum adiūgitur cum male habere bonū: nec neceſſario reſpuit: nec neceſſario appetit. ¶ Scḋo ſic. qꝛ ſicut intellectus ſe hȝ ad aliq̄ per ſe nota: ita volūtas ad aliqua per ſe neceſſario volibilia: ſȝ intellectus habȝ aliq̄ per ſe nota: ⁊ neceſſario euidētia i ſua veritate. ergo ⁊ volūtas hȝ q̄dam per ſe neceſſario volibilia. ¶ Tertio. qꝛ in cōtingenter volibilibꝰ: opȝ nos regulari per aliq̄ per ſe. ⁊ ꝑmo volibilia ad que ſunt reducta ⁊ neceſſario reducēda cōtingenter appetibilia: ſȝ hoc nō eſſet niſi eſſent aliq̄ ꝑmo ⁊ per ſe volibilia. ḡ ⁊c. ¶ Nec valȝ ſi dicat. ꝙ illud qḋ eſt q̄dam neceſſariū ad qḋ reducūtur ꝯtingenter volibilia ē volūtas: qꝛ illḋ ad qḋ tãq̄ȝ ad regulã debent reduci ꝯtīgēter volibilia dȝ eſſe tale: ꝙ ab eo habeant ꝯtingenter volibilia rōnē ſue appetibilitatis: ſed h nō eſt volūtas. ḡ ⁊c. ¶ Nec valet etiã ſi dicat. ꝙ eſt dare aliquã regulam talium appetibiliū ſm debitū appetēdi: non aūt ſm actualē motionē ad appetendū: qꝛ ſi illud a quo accipit rō talis debiti: cōtingenter mouet: nō erit regula ꝯtingenter motiua: ⁊ ſic patȝ de iſto ſecundo.

Nunc reſtat ponere ꝯnē principalē. ſ. oſtēdere q̄ libertas arbitrij non fundat ſuper iſtas nudas potētias: ſed ſuper aliquos actus eaꝝ: mediantibꝰ quibꝰ habemus dñium alioꝝ actuū: ⁊ vnde h ſit. ⁊ q̄lr. c Cꝰ ergo ita ſit, ꝓbo vna breui rōne ſic. qꝛ primꝰ actꝰ q eſt in poteſtate noſtra: vel eſt deliberatio. vel ꝯ deliberationis: ſed neutrū iſtoꝝ eſt in ꝑtāte noſtra per nudas potētias predictas. ergo ⁊c. maior pȝ. qꝛ aliter actus penitus indeliberati eēnt penitus i ꝑtāte noſtra: qḋ falſuȝ eſt. minorē ꝓbo. qꝛ deliberatio vel ꝯ deliberationis nō poteſt eſſe actus voluntatis elicitus. ergo oportet ꝙ ſit actus eius imperatus: cū liberꝝ arbitrium includat voluntatē: ſed volūtas nō poteſt imꝑare aliquē actum: niſi mediante aliquo actu elicito. ergo libertas arbitrij qua habemus in poteſtate noſtra deliberationē vel cōcluſionem deliberatiōis: nō fundatur in nuda potentia volūtatis: ſed in aliquo actu eius elicito quo alia imperãtur: ⁊ ideȝ pōt ꝯcludi de intellectu: qꝛ ante oēȝ actuȝ volūtatis oportet ponere in intellectu actū ei reſpōdentem: ⁊ ideo ſicut in volūtate eſt actus aliquis precedēs deliberationem ⁊ imperãs: ita oportet ⁊ in intellcū eſſe aliquē actum precedentē actum volūtatis imperãtē: ⁊ ſic patet minor. ¶ Unde autē hoc habeat eſſe: ⁊ qualiter videt mihi: ꝙ prima radix libertatis arbi. eſt conexio ꝯtingens aliquoꝝ volibilium ad per ſe: ⁊ neceſſario volibilia ⁊ noticia talis cōnexionis cōtingentis: vñ in illo qui vno intuitu videret omnia: libertas arbitrij vt mihi videt ꝯſiſteret in hoc ꝙ videret ꝙ talia eſſent cōtingenter in ſua appeꝰ cōnexa: ⁊ ꝙ connexio eēt viſa. In nobis autem qui inquirendo: ⁊ per diuerſos diſcurſus peruenimus ad taleȝ cōnexionem cognoſcēdū: ⁊ referendo. ſ. talia cōtingenter volibilia in per ſe volibilia. ¶ Libertas arbitrij conſiſtit in hoc ꝙ in nobis eſt expectare ⁊ referre talia volibilia per deliberationē ⁊ inquiſitioneȝ in per ſe volibilia: ⁊ poſſe nō referre. ¶ Ad cuius euidētiam vt melius appareat: qualr hoc ſit. ſciēdum ꝙ ſicut dictuȝ eſt: predicte potentie mouentur ab obiectis: ⁊ ab applicantibus obiā: iſta autē applicatio quãdoq̄ȝ nō fit a nobis: ſed ab extra: vt quãdo aliquod appetꝰ occurrit: vel ēt reſpuibile: vel a motu interiori naturalr inſurgente: ⁊ tunc actus ſubiti: ad quos mouētur ſubito a talibus ſubito occurrētibus nō ſunt i poteſtate noſtra quantū ad exercitiuȝ actus: qꝛ nō eſt in poteſtate noſtra ꝙ exeamus: vel non exeamus in actum ſubitū: reſpectu talium ſubito occurrentium: nec ſunt in poteſtate noſtra quãtum ad determinationem actus: qꝛ cum talis applicatio non fiat a nobis: non eſt in poteſtate noſtra: ꝙ ꝓponantur ſub ratione appetibilis vel reſpuibilis: ⁊ ideo non eſt in poteſtate noſtra ꝙ determinate acceptētur. vel determinate reſpuantur. ſtatiȝ tamen ad illud occurrit illa expectatio: qua. ſ. expectatur perfectus cōſenſus ⁊ proſequutio: quouſq̄ȝ talia occurrentia referãtur ad bene vel male habere illius cui talia occurrunt: ⁊ per h ꝙ ſic indicat eſſe expectandum ⁊ ingrendum ⁊ voluntas accepit hoc: habȝ in voluntate ſua: ſiue poteſtate: ⁊ referre: ſiue deliberare. ſaltem quãtum ad pertractationē: ⁊ etiam referre ſub rōne reſpuibilis vel accepꝰ: ⁊ h quantuȝ ad contingenter volibilia quãtum ad determinationeȝ actus. Primū p̄

a Cꝰ ſint aliqua volibilia nec̄io ꝙ ad determinatō actus. ſuit ſentia diui thome i qōnibꝰ de vitate i mã 22.q.5. Et i pꝰ pte ſūme. q.82.ar.2. h et ſenſit Egidiꝰ i q̄libeto 5.q.6. vide oppoſitum a ſcoto i ꝑ ſniaꝝ.d.ꝑma.q.4. Et i.4.ſenſ.diſ. 49.q.9. vide et opinioneȝ eiuſdē beati Thoe. i ꝑma ſcde.q.10.ar. 2.⁊.2. quam imitatur doctor hic.

b Rñdeo iſte ꝙ ſi ſunt euidētem̄ ſi credo ꝙ ſint demōſtrantes ná aduſerꝰ ad ꝑmā diceret negando ſilitradicez qꝛ ſecꝰ ē ō volūtate immedi

li: ⁊ ſecꝰ ō mutabili. Ad ſecūdū pariſomi negat ſimilitudo. et rō diuſitatis ē qꝛ intellꝰ mouet nālr agit ⁊ ꝑcipit circa ca ſuū ꝓmū actū ꝑ quē intendit circa obm ſuū: volūtas aūt ē pō formalr libra. Ad ſnm rñ ꝙ iſ ſit queniẽ re i aliq̄ ꝑuolūtati illa nō ſi nec̄io volūta. ſȝ ꝯtingēter quare ⁊c.

c Cꝰ libertas arbitrij nō fūdatur ſup nudas pōtias ſȝ ſuper aliq̄s actus eaꝝ. vide ꝓ h btū thomã l.q.6 veritate. in mã 24.q.4. ⁊ 6. ⁊ i ꝑma ꝑte ſūme.q.83. ar.2.⁊.4.

tet.q2 dictamẽ rõnis iudi[cij] ſm. talem modum inquiſitionem expectandã:ꝛ acceptatio volũtatis:que nata ẽ ſequi:eſt ſufficiens ꝓncipiũ ad mouẽdũ ad ingrendũ: ꝛ ſufficiens ad expellendũ omne impediẽs occurrẽs nõ neceſſariũ determinatũ ad alterum:ſed per tale principiũ habemus in poteſtate noſtra expectationẽ ꝛ ptractationem deliberationis.ergo ꝛc. ℂ Scdm patet ſic. q2 per illud ꝓncipiũ per qd poſſumus referre aliqd contingenter volibile:ad per ſe volibilia ꝛ reſpuibilia ſub diuerſis rationibus appe[titus] ꝛ volũtatis habemus in poteſtate noſtra ꝙ talia determinate appetantur:vel determinate reſpuãtur:ſed per tale principiũ:qd eſt expectare ꝛ ingrere modo quo dictũ eſt poſſumus referre quecũq3 particularia bona:circa que ſunt actus humani:vel ſub rõne reſpuibilis:vel ſub ratiõe accep[tabilis].g̃ ꝛc. Sic ergo per tale ꝓncipiũ per qd mouemus nos applicando oĩa habemus in poteſtate nr̃a reſpectu talium: mediãte deliberatione:referre vel nõ referre talia in ꝑ volibilia:ꝛ referre ea ſub hac rõne vl' illa:ꝛ per ꝯñs re[ſpectu] taliũ eſt in ptãte noſtra appetere vel nõ appetere:ꝛ appetere vel reſpuere:reſpcũ autẽ primo ꝛ per ſe volibiliũ ꝛ reſpuibilium habemus in poteſtate noſtra exire in actũ:vel non exire in actũ:ſed nõ eſt in poteſtate nr̃a certa talia indifferenter reſpuere ꝛ acceptare. ℂ Iſtud ſcdm pꝫ ex premiſſis:q2 ſupra oſtẽſum eſt ꝙ ſunt q̃dam volibilia per ſe que nõ poſſumus reſpuere:ſicut bñ hr̃e ſm ſe:ꝛ quedã reſpuibilia que nõ poſſumus acceptare: ſicut miſeꝝ eſſe. ℂ Primũ aũt.ſ.ꝙ talia ſunt in ptãte noſtra quãtũ ad h̃ ꝙ exerceam[us] vel nõ exerceam[us] ꝓbo ſic.q2 in poteſtate noſtra eſt ꝯſiderare de talibus.g̃ ꝛ in poteſtate nr̃a eſt exercere actũ volẽdi circa talia. ꝯſequẽtia pꝫ.q2 nihil appetitur vel reſpuiẽ niſi cognitũ: añcedens ꝓbo.q2 actus cõſiderandi talia eſt gdã act[us] particularis hñs ãmixtũ malũ cũ bono:q2 dũ talia cogitamus impedimur ab aliqbus alijs vtilibus.v̇.g. dũ ego cogito de beatitudine:ĩpedior a cibo vel aliquo vtili:ſed actus qui hꝫ malũ ãmixtũ cũ bono poteſt reſpui vel acceptari:ꝛ eſt in poteſtate noſtra ipm reſpuere vel acceptare.ergo in ptãte noſtra eſt reſpuere vel acceptare talia vel ꝯſiderare:ſed qd eſt in poteſtate nr̃a reſpuere vel acceptare:eſt in ptãte noſtra proſeq vel dimittere:quãtũ ad ea que ſubdũtur motioni nr̃e.ergo in poteſtate noſtra eſt talia ꝯſiderare vel nõ ꝯſiderare:ꝛ ſic pꝫ añs.per iſtum ergo modũ videẽ mihi ꝙ habemus dominiũ noſtroꝝ actuũ. ℂ Hec aũt poſitio cõcordat cũ dictis ſanctoꝝ ꝛ phõrum qui cõiter ponũt.ꝙ libertas arbitrij eſt facultas volũtatis ꝛ rõnis per ſe:qd optime verificaẽ ſm iſtam poſitionẽ:q2 per intellectũ ꝛ voluntatem imperãtem deliberare habemus dñium nr̃oꝝ actuũ modo predicto. ℂ Item iſta poſitio concordat cum experientia:q2 experimur in nobis nos hr̃e dñium nr̃orum actuũ:mediãte deliberatiõe ꝛ tali expectatiõe: ꝛ hoc etiã omnes cõiter dicũt. ℂ Hec etiã poſitio reddit cãm quare bruta aĩalia:licꝫ habeãt cognitionẽ ꝛ appetitũ:nõ tamẽ habẽt liberũ arbitriũ.q2.ſ.non habent diuerſa appetibilia:quoꝝ vnũ neceſſario appetaẽ:aliud ꝯtingenter:ſed eque neceſſario oĩa ſunt eis appetibilia: nec in poteſtate eoꝝ eſt referre vnũ appetibile ad aliud: nec videre ꝯtigẽtẽ cõnexionẽ vni[us] appetibilis ad aliud.

Nunc reſtat mouere dubia que ſunt ſeptẽ. ℂ Primũ eſt ꝙ ſm iſtã poſitionẽ videẽ ꝙ liberũ arbitriũ nõ ſit potẽtia:ſed actus.q2 ſm iſtam poſitiõeꝫ: nõ habemus dñium noſtroꝝ actuũ per potentiã volũtatis ꝛ intellectus:ſed per act[us] eoꝝ:qd videtur iconueniẽs. ℂ Scdm dubiũ eſt de hoc qd dicĩ ꝙ ꝑmũ principium in eligibilib[us] ſiue appeti[bilibus] eſt bñ habere eſſe eligendũ:q2 ſicut in ſpeculabilibus:nullus põt opinari oppoſitũ ꝑmi ꝓncipij:ita in operabilib[us] nullus põt eligere oppoſitũ ꝑmi appetibilis:ſꝫ aliqs poteſt appetere nõ eſſe:qd excludit bñ habere.g̃. ℂ Tertiũ dubiũ eſt. vtꝝ deliberatio ſit in poteſtate nr̃a.ſi dicaẽ ꝙ nõ.ꝯtra.q2 deliberare eſt referre cõtingenter volibilia in per ſe volibilia:ſed h̃ eſt in ptãte noſtra.ergo ꝛc. ℂ Itẽ ſi deductio ꝯñis nõ eſt in poteſtate nr̃a.nec ꝯ̃.ſed deliberatio ẽ deductio ꝯñis practice.ergo ſi deliberatio nõ eſt in poteſtate nr̃a:nec ꝯ̃ practica:nec per ꝯñs electio ſequẽs:ꝛ ſic nihil eſt in ptãte noſtra:qd eſt incõueniẽs. ℂ Si ſic ꝯtra.q2 nullus actus eſt in poteſtate nr̃a:vt videẽ niſi mediãte deliberatiõe:q2 vt vr̃:nullus actus eſt in ptãte niſi actus deliberatus.ſi ergo deliberatio eſt in ptãte nr̃a h̃ eſt mediãte deliberatiõe alia:ꝛ illa mediãte alia: ꝛ ſic in infinitũ:qd eſt incõueniẽs. ℂ Quartũ dubiũ ẽ quis actus ſit ꝑmo in ptãte nr̃a:vtrũ.ſ.actus intellcũs vel volũtatis. Si dicaẽ ꝙ actus intellcũs.ꝯtra.q2 qualis eſt vnuſquiſq3 talis ſibi finis vr̃:ſꝫ nõ eſt in poteſtate noſtra quales ſimus.ergo nec in ptãte nr̃a eſt q̃le iudiciũ habeamus de appe[tibili]. Si ponatur ꝙ actus volũtatis.ꝯtra.q2 ille actus qui ſeqtur iudiciũ rõnis:nõ poteſt eẽ ꝑmo in poteſtate noſtra:q2 nõ poteſt eſſe in poteſtate noſtra:niſi iudiciũ precedens eſſet in poteſtate noſtra:ſed actus volũtatis ſeqtur iudicium precedẽs.ſ.iudiciũ rationis.ergo ꝛc. ℂ Quītũ dubiũ eſt.q2 illis actibus poſitis:mediãtib[us] quib[us] poſſumus habere dominiũ actuũ aliorũ:aut ſequũtur de neceſſitate alij act[us]: aut non.ſi ſic.ergo nõ habemus dñiũ ſuper illos act[us]: nec pluſq̃ ſuper ꝑmos:q2 quãdo aliqua duo ſic ſe hñt: ꝙ vnum de neceſſitate ſeqtur ad alterum:qd non habet dñium ſuper primũ:nec ſuper ſcdm.ꝛ ſic nullum dominiũ habemus ſuper actus noſtros.ſi nõ.ſequitur ꝙ actus primus nõ fuerit ſufficiens cauſa ſequentium actuũ:q2 poſita cauſa ſufficiente de neceſſitate ſeqtur effectus.ergo preter actus illos oportet ponere aliquid aliud:quo poſito neceſſariũ erit alios actus ſequi. ꝛ ſic adhuc ſeqtur ꝙ de neceſſitate oportet ponere act[us] noſtros ſequi ex ſua cauſa:ꝛ per cõſequens non eſſe in poteſtate noſtra. ℂ Iuxta qd etiã quero vtrum actus noſtri qui ſunt in poteſtate noſtra ſint actus imperati vel eliciti. ℂ Sextũ dubium eſt.q2 ſi voluntas ſemꝑ ſeqtur iudicium rõnis.ſequitur ꝙ voluntas nihil appetet: niſi qd ratio dictet eſſe bonũ:ꝛ ſic nullus vellet malũ ſcienter:ſed h̃ eſt falſũ:ꝛ cõtra ar[iſtotelem] ethi:qui dicit ꝙ ratione exiſtente recta in vniuerſali ꝛ in particulari ꝙ voluntas nõ poſſit in oppoſitũ eſt error. ℂ Septimũ dubium eſt per quid determinabitur illud indifferẽs ꝓncipium ad alterũ oppoſitorum:aut.ſ.per ſe:aut per aliud: non per ſe:q2 eſt indifferens:indifferẽs autẽ vt ſic non eſt determinatum ad alterũ:ſi autem per aliud. ſeqtur ꝙ non ſit in poteſtate noſtra nos determinare per ipſ: qd eſt incõueniens. ℂ Ad primũ dicẽdũ.ꝙ ſi potentia vocetur omne ꝓncipium actiuũ:etiã actus voluntatis ꝛ intellectus poſſent dici potẽtia:nõ gdẽ potentia que eſt intellectus vel volũtas:ſed q2 per iſtos actus ſum[us] cauſa aliorum. Unde dato ꝙ poneremus liberũ arbi[triu]m. eſſe tales actus.nõ tamẽ ſeqtur quin ſit ꝓn[cipiu]m actiuũ. Et ſi dicaẽ.ꝙ ſaltẽ libe.ar[bitriu]m.non erit volũtas vel intellectus ꝙ poſſet videri incõueniens.dico ꝙ ꝓprie loquẽdo liberũ arb.nõ eſt volũtas nec intellcũs:ſed ptinet ad volũtatẽ ꝛ intellectũ.inq̃ntum tales actus hñtes indñiã ad multa:nõ poſſunt eſſe niſi in volũtate ꝛ intellcũ. ℂ Ad 2[m] dõm.ꝙ ꝓn[cipiu]m primũ in appetibilib[us] eſt bene habere

Solutio ad primũ.

Ad ſcdm.

per ſe acceptū eſſe eligendū.nō autē habere āmixtum cū malo. Duiſ autez bene habere ſm ſe acceptū:oppm nullus pōt velle:⁊ qn̄ dr̄.ꝙ imo:qꝛ pōt velle nō eē:⁊ ad nō eſſe ſeqtur nullū bonū hr̄e.dico ꝙ nullus pōt velle nō eē ſm ſe:ſed aliqs pōt velle nō hr̄e eſſe mixtuz cum malo:qꝛ tale eē eſt qdaz bene hr̄e ꝯiūctū cum malo:⁊ qn̄ dr̄ ꝙ qui vult nō eſſe.vult carere oī bn̄ hr̄e.dico ꝙ falſuz eſt.ſz vult carere iſto bene hr̄e cōiūcto malo:nec vult carere oī eē ꝑ ſe loquēdo formalr.qꝛ libēter hr̄et bn̄ eē ſi poſſet:ſed ꝙ ad iſtō nō eē:qō qs vult ſequaſ carere oī eſſe.h nō eſt:qꝛ carere oī eē ſimplr cadat ſub voluntate illi9.

Ad tertium. ¶ Ad 3m dōm.ꝙ deliberatio pōt alicui occurrere duplr.Uno mō vt obm ꝑ ſe:ita ꝙ nō occurrat alius actus:de quo deliberetˀ:ſed ipſa dliberatio occurrit:vt pncipale obm refel9 in alia volibilia:⁊ tūc dliberatio eſt in ptāte nr̄a:ſicut ⁊ alia eligibilia q̄ nobis occurrūt vt deliberāda:ſicˀ qn̄ aliqs ꝯſiderat.vtrū dbeat deliberare:alio mō pōt accipi dliberatio:vt me9 referēdi alia q̄ occurrūt:vt qn̄ occurrit alicui:de mercādo vl̄ de ſtudendo occurrit ſibi vt deliberet:vtꝝ hoc ſibi ſit bonū:⁊ tūc cū non ſit abire in īfinitū ſibi occurrit h eē bonū:niſi alias ſit determinat9 ad h:⁊ tunc acceptatio deliberādi pma.nō ē in ptāte nr̄a:qꝛ tūc deliberare nō importat vnā ſingularē actionē:ſed iportat qdaz cōe:⁊ indifferens ad multa:ſed ptractare iſtā deliberatōez:⁊ ꝑducere vel nō ꝑducere ad determinatā ꝯnē:ē i poteſtate nr̄a:qꝛ anteq̄ pertractem9:poſſunt nobis occurrere aliq̄ ipedientia deliberationē:puta labor vel aliqd tale:quo potuim9 repellere ꝑ h ꝙ aduertim9 nos debere deliberare:⁊ ſic lꝫ acceptatio deliberatiōis nō fuerit in ptāte nr̄a:tn̄ ptractatio ei9 fuit i ptāte nr̄a.Et ſi argr̄.ꝙ ad acceptationē deliberatiōis.ſeqˀ ſtatiz dliberatio.Dōz ꝙ nō oꝫ.Uñ ſciēdū ꝙ volūtas qñq3 acceptat pfecta electiōe aliquē actū pticularē:ſicut ſitiēs ſtatim bibere acceptat hūc potū oblatū:⁊ tūc ſtatiz ſeqtur pſecutio:qñq3 vero volūtas acceptat aliqd gnāle:vt qn̄ aliqs acceptat ingrere quo bene habeat:⁊ ad tale gnāle non ſtatiz ſeqtur ꝓſequutio:qꝛ cū h poſſit diuerſimode fieri:pōt manere in ſuſpēſo anq̄ de illis vys diuerſis icipiat ingrere:⁊ per pn̄m illō pōt ſe mouere ad diuerſa cōtingēter tn̄ ad qdlibz. ¶ Ad illud qō opponiˀ in ꝯriū:ꝙ opꝫ h fieri mediāte dliberatiōe.dōm ꝙ nō opꝫ:ſꝫ ꝑ acceptationē deliberādi:⁊ ꝑ aduertere deliberādū eē:ē in ptāte noſtra deliberatio q̄tuz ad ptractationez eius mō quo dcm̄ ē. ¶ Et qn̄ dr̄ ꝙ nō oꝫ:qꝛ nullus act9 ē in poteſtate nr̄a:niſi actus deliberatus.dōm ꝙ ſi accipiaˀ actus deliberatus ꝑ ꝯne vltima practica:ſic actus dliberatus pfecte eſt in ptāte noſtra:⁊ q̄tum ad acceptationē eius:⁊ q̄tuz ad totū:actus aūt deliberādi:licꝫ nō ſit in ptāte noſtra q̄tuz ad acceptationē eius pmā:tn̄ in poteſtate nr̄a eſt:q̄tuz ad ptractationē ei9:ſicut dcm̄ ē.

¶ Uel pōt dici ꝙ actus deliberatus q dr̄ in poteſtate nr̄a eſt oīs actus qui ſeqtur.poſtq̄ h aduertit deliberādū eē:ſiue ſit ptractatio deliberatiōis ſiue ſit vltima ꝯ practica.

Ad quartū. ¶ Ad 4m dubiū dōm.ꝙ pmus actus qui ē in poteſtate noſtra:eſt actus intellcūs ſiue ſit deliberatio:ſiue ꝯcluſio deliberationis:vt dcm̄ eſt. ¶ Ad obiectiones in ꝯriū ſoluiˀ ſic.vno mō:ꝙ.ſ.in poteſtate noſtra ē ꝙ ſimus tales q̄tuz ad paſſiones ⁊ habitus:⁊ q̄tuz ad h.minor eſt falſa.q̄tuz ad ea aūt qbus nālr ſumus tales q̄tuz ad ea que ptinent ad corpus:nō opꝫ ꝙ quales ſumus ꝙ talis nobis finis videaˀ ꝓpter h:qꝛ ſm rōnē poſſumus iudicare ꝑ cōes rōnes agibilium bona aliq̄ corporalia eē āmixta malo:ex eis aūt quib9 ſumus tales ſm volūtatem ⁊ intellectū nō neceſſario concludiˀ determinate altera ps circa qdcūq3 ptire agibile. ¶ Aliter pōt ſolui ⁊ breuiter.ꝙ.ſ.illa qb9 ſumus tales nō neceſſario cōcludunt circa qdcūq3 ptire agibile alterā ptē determinate:qꝛ in quocūq3 pticulari agibili inuenitur aliqd acceptādū ⁊ reſpuendū:ſicut ꝙ eſt dlectabile ſꝫ venerea:⁊ qñq3 punibile fugibile vel turpe:⁊ ſic ð aliis.

Ad quintū. ¶ Ad 5m dubiū.cuius ꝯtus ſtat in hoc ꝙ cā ſufficienti poſita nec̄io ſeqˀ effcūs.dōm ꝙ iſta ꝓpō nō ē vera.Uñ ſciēduz ꝙ cā poſita ſufficiēti non poni effcm̄ neceſſario duplr ꝯtingit.vno mō.qꝛ cā pōt ipediri ab alio:⁊ h contingit:tā in nālibus q̄ in agētib9 libero arb.ſed aliter ⁊ aliter:nā in agentib9 nāliter non hꝫ agens in ptāte ſua repellere impedimēta:ſed in agēte libero arbi.occurrētia ptractationi deliberationis:q̄ diſtrahūt ⁊ poſſunt impedire:poſſunt repelli a tali agēte:per iſtud pn̄m gnāle:quo querit deliberādū eſſe:⁊ iō poſito illo pn̄o gnāli nō neceſſario ſeqtur effcūs.qꝛ pōt impediri.nō tn̄ neceſſario ipeditur:qꝛ hꝫ in ptāte ſua repellere impedimenta:alia cā pōt eē:qꝛ.ſ.illa cā effectiua hꝫ cōtingentem habitudinē ad ſuum effcm̄:put eſt effectiuus ex ſuo mō efficiendi:qō eſt ſingulare etiā in ꝓpoſito:ſicut qn̄ ꝯcluditur aliqd ꝯtingēter eē volēdū:ex tali ꝯne.natus ē ſequi motus ꝯtingenter:ita ꝙ ſi talis cā habeat effectum ſuū:nō tn̄ neceſſario.

Ad ſextum. Alia l'a ma la ꝯdiciones annexā alicui bono. ¶ Ad 6m dubiū dōm.ꝙ aliqs pōt duplr velle aliqd malū.vno modo qn̄ hꝫ aliq̄ ꝯnexiōꝫ cum aliquo bono:⁊ ſic ſciēs eā ꝓpter bonū qō ei ānectitur:eam vult tūc dr̄ velle malū ſciēter:⁊ in hoc tn̄ ſeqˀ iudiciū rōnis:qꝛ rō iudicat h qō eſt malū appetēdū ꝑꝑ bonū ibi exiſs:qn̄ vero tale malū ignorat adiūctum dr̄ velle malū ignorāter:ſemꝑ ergo volūtas ſeqˀ iudiciuꝫ rationis:ſiue velit malū ſcienter:ſiue nō. ¶ Ad articuluz epi dico.ꝙ ſicut dcm̄ eſt.ā.ſiue ponaˀ libeꝝ arm.eē potētia nuda volūtatis:ſiue ponātˀ eſſe aliq actus.dico ꝙ pmi actus gcquid ponaˀ libeꝝ arm.opꝫ ꝙ ſit cā ꝯtingens nō neceſſario ꝑducēs effectū:⁊ pro eodē nūc pōt in oppoſita diuiſim:ſicut declaratū fuit:licꝫ ꝯiūctiz nō poſſit in oppoſita.Dico g̃ ꝙ ſicˀ dicere ꝙ lib.arb.ꝑ eodē illo nūc quo elicit actū ſuū non poſſit in oppom diuiſim ⁊ ab9 eſt erroneū:qꝛ ſeqretˀ ꝙ eſſet cā determinata ad alterū neceſſario oppoˀ:ita etiam dicere ꝙ ſtante rōne recta in vniuerſali ⁊ particulari:volūtas nō poſſit in oppoſita ab9 ⁊ diuiſiz eſſet error:ſed ſicut dicere ꝙ lib.arbitriū.qn̄ elicit ſuū actuz:ſimul ⁊ ꝯiūctiz nō poteſt non elicere:qꝛ ipoſe eſt ꝯtradictoria ineē eidez ſil:nō eſt error:ita ēt dicere ꝙ ſtāte rōne recta in vl̄i ⁊ i particulari ꝙ volūtas ꝯiunctiz ⁊ ſimul nō poſſit cū hoc i oppm nō ē error:ſed oppom dicere eēt error:qꝛ h eēt ponere voluntatē velle ſine obo cognito.

Ad ſeptimū. ¶ Ad 7m dōm.ꝙ determinans magis ad vnā partē q̄ ad aliā eſt:qꝛ h concludiˀ magis eligēdū q̄ aliud:vnde aūt hoc cōtingit.dico ꝙ nō eſt dare vnam cām per ſe neceſſariā ⁊ determinatā:ſed pōt eſſe ex multis cauſis indifferēter ad hoc cōcurrentibus:⁊ quādoq3 eſt ꝓpter rectam rōnem perfecte deliberātem:quādoq3 aūt eſt ex hoc ꝙ vnuz magis cōueniens eſt deliberanti q̄ aliud:pro tunc:⁊ hoc ꝓpter diſpoſitionē eius:quādoq3 vero ꝓpter diuerſa occurrētia:vel ab extrinſeco:vel a motibus interioribus:quoꝝ tamē nullum habuit neceſſariam habitudinem ad determinationez faciendam:nec tamē ex hoc ſeqtur:quin illa determinatio nō ſit ſequuta:qꝛ non ſeqtur ꝙ ſi aliquid non neceſſario determinet ꝙ ab9 non determinet.

Nota ex quibus cauſis prouenIat ... agēs ꝑ liberū arbi. determinat magis ad vnā ptē q̄ ad aliā: ... pōderādū rn̄dendū ... ſcontra i ... queſtio ⁊c.

¶ Or autez dicūt aliq qui ponunt nudaz potentiā volūtatis eſſe lib.arb.ſ.ꝙ nō eſt querēda alia cauſa:q̄re magis inclinatur ad vnam partē q̄ ad aliam:niſi qꝛ eſt potentia ad oppoſita:⁊ ideo poteſt in h vel in illud.⁊ ego

dico ꝙ idē poſſuʒ dicere de eo ꝙ pono lib. arᵐ eē ꝙ nō eſt querenda alia cauſa quare determinaṫ ad hoc plus ꝙ̄ ad illud: niſi qꝛ ṗnᵐ eſt potens ſe determinare ad hͦ vel ad illud. ❡ Itē non ſufficiēter reſpōdent ad qōnē: qꝛ ex hoc ꝙ volūtas pōt ī hoc vel in illud habeṫ qḋ voluntas pōt in oppoſita: ſed nō habetur adhuc: q̄re plus determinaṫ ad hanc partē ꝙ̄ ad aliam. Qꝛ autē dicunt aliq: ꝙ rō plus determinaṫ ad hanc partē ꝙ̄ ad illaʒ: qꝛ plus placeat ſibi: hoc eſt driſoriū: qꝛ dicere ꝙ plus vult iſtam partē ꝙ̄ illam: qꝛ plus placeat ſibi iſta ps ꝙ̄ alia: nihil eſt dr̄e ꝙ̄ ꝙ plus vult iſtā partem: qꝛ plus vult iſtā parteʒ: qḋ nihil eſt dictu: ſicut nihil eſt dictu: ambulat qꝛ ambulat: ꝛ vadit qꝛ vadit: qꝛ nulla res eſt ſibi cā: q̄re alicui ꝯᵉᵗ: ꝛ ideo dōm ſicut. ō. dcm̄ eſt: ꝛ ſic pʒ ad illa dubia: ꝛ ſic pʒ etiā ṗmū ṗncipale. ſ. quomō libeꝝ arbiᵐ ſe habeat in nobis. ❡ Scḋo oſtendaʒ quomō libeꝝ arbitriū ſe habeat in deo. ❡ Ad cuius euidētiam ſciēduʒ ꝙ actus volendi in deo dupl'r pōt ꝯſiderari. Uno mō ſm̄ illud qḋ eſt in ſe. Alio mō ſm̄ ꝙ cōparatur ad obʒ. vt ad volitū: ſi ṗmo mō ꝯſidereṫ eſt neceſſarius: ſic̄ eē: dei: qꝛ ſuuʒ velle: eſt ſuū eſſe: ſi cōſidereṫ ſcḋo mō: ſic pt̄ cōſiderari: vel ad obm̄ intrinſecuʒ: vel ad obiectum extrinſecū: ſi ad intrinſecū: ſic habʒ oīno habitudineʒ neceſſariam: qꝛ omne qḋ eſt in deo formaliter eſt neceſſario volituʒ a voluntate diuina: ſi autem cōpareṫ ad obiectum extrinſecū: puta ad creaturas: q̄ntum ad ſuū eſſe poˡᵉ: ſic etiam vult eas neceſſario: ſicut neceſſario vult omnipotētiaʒ ſuaʒ per quā ſunt poˡᶜᵃ: ſi autē cōparetur ad eas q̄ntuʒ ad ſuas exiſtētias actuales: puta q̄ntum ad fieri vel nō fieri: vel q̄ntuʒ ad fore vel non fore antixp̄ʒ: vel aliquid tale: ſic habitudo voluntatis diuine ad tale obiectū: nō eſt neceſſaria: vnde mūduʒ fieri vel non fieri: nō eſt neceſſario volitū: ꝛ ſimil'r fore vel nō fore antixp̄m: vnde libero arbiᵒ vult talia obiecta: ꝛ in hoc ꝯueniunt omnes. ❡ Unde ſciendū ꝙ ſm̄ oēs lib. arbᵐ. nō eſt in deo ad oppoſitos actus cū nō ſit ibi niſi vnᵒ actᵒ volēdi neceſſariſſimus: ſed bene eſt ad obiecta oppoᵗᵃ loquēdo de cātis obtis: ſicut ad fieri vel nō fieri mundū ꝛc̄. ꝛ in hoc ꝯueniunt oēs. ❡ Qualr̄ autem hoc ſit. dicūt qdam: ꝙ dupl'r poteſt aſſignari ratio hᵒ. vno mō ſic. Qꝛ. ſ. actus dei volēdi: quo vult talia obiecta: lʒ in eodem inſtanti eternitatis: in quo eſt ſʒ ſe: terminetur ad iſta oba: qꝛ ſicut ille actus eſt ab eterno: ita iſta obiecta ſunt volita ab eterno: ſed iſtud inſtans: qḋ eſt vnū in ſe poteſt diuidi in duo inſtātia habēs ordineʒ nature: in quoꝝ ṗmo ꝯſideratur vt in ſe: in ſecūdo aūt cōſideraṫ vt terminatus ad illa obiecta: put ergo iſte actus cōſideratur vt in ṗmo inſtāti: vel ſʒ ſe ꝛ abˢᵉ: eſt indifferēs ad hͦ ꝙ tendat in illa obta: vel eoꝝ oppᵗᵃ: puta fore vl' nō fore antixp̄m: nec ad alteruʒ oppoſitoꝝ vt ſic eſt determinatus: ꝛ ideo vt ſic habʒ habitudineʒ ꝯtingentem: ꝛ nō neceſſariā ad talia obiecta: ꝛ per ꝯſequens vt ſic poteſt determinari vel nō determinari ad illa. ❡ Alium modū ponūt: qꝛ ipſa volūtas diuina pōt cōſiderari dupliciter. vno mō vt eſt elicitiua actus volēdi ſm̄ ſe. alio mō vt eſt conſtitutiua taliuʒ obiectoꝝ volitoꝝ in eſſe volito per talē actum volēdi. ṗmo mō voluntas diuina neceſſario vult: qꝛ neceſſario elicit actum volendi: ꝛ vt ſic adhuc eſt indifferēs ad cōſtituendū obiecta illa extrinſeca in eſſe volito per actum ſuum volendi: vt. ſ. faciat actuʒ ſuum volendi eē tendentiaʒ in hoc obiectū: vel in eius oppoſitū: ꝛ iſto mō deᵒ vult talia libero arb. ❡ Sed iſtud licʒ ſit ſubtiliter dictum: nō videtur mihi ꝙ ſit ſufficiēter dictum: nā qḋ ṗmo dicitur. ꝙ actus volēdi dei in ṗmo inſtanti nāe conſideratus eſt indifferēs ad talia obiecta: hͦ eſt petere principium: qꝛ hͦ eſt qḋ queritur: vnde. ſ. volūtas dei habeat: ꝙ cōtingenter: ꝛ nō neceſſario termineṫ ad talia obiecta: in quocunq; inſtāti hoc fiat. ❡ Iteʒ illa diſtinctio inſtātis in duo inſtantia nāe: aut facit aliquid ad ꝓpoſitum: aut nihil: ſi nihil: ad nihil ergo ꝛ pro nihilo poniṫ. Si aliquid. quero vtrum iſta diſtinctio ſit ſm̄ reʒ: vel ſm̄ rōnem tātū: ſm̄ rem non pōt eſſe: qꝛ ſm̄ rem īpoſe eſt duo inſtantia ſm̄ rem eē in eternitate: ſi ſʒ rōnem intelligendi tm̄. ꝯ. qꝛ illud qḋ ꝯᵉᵗ alicui tm̄ ſm̄ rationem intelligendi non eſt ſibi ratio ꝙ aliquid ꝯueniat ſibi realiter: ſʒ realr̄ ꝯᵉᵗ deo poſſe velle vel nō velle talia li. arᵒ. ḡ ṗdicta diſtinctio videṫ nihil facere ad propoſituʒ. ❡ zᵐ ſimil'r non valʒ. qꝛ quādo diciṫ ꝙ voluntas dei pōt cōſiderari vt cōſtitutiua taliuʒ obiectoꝝ in eſſe volito: nihil aliud eſt ꝙ̄ cōſtituere actum volēdi quo obta ſunt volita: ꝛ tūc quero. vtrum voluntas cōſtituat actū iſtum ſm̄ rē vel ſm̄ rationem intelligendi. Scḋm rē nō poteſt eſſe: qꝛ actus volendi dei nullaʒ cauſaʒ cōſtitutiuam habʒ ſm̄ rem: ſi ſm̄ rōnem intelligendi tm̄: tunc per talem cōſtitutioneʒ nō conueniet deo realiter talia velle libero arbitrio ſed hoc eſt falſuʒ. ergo ꝛc̄. vnde non bene intelligo iſtam poſitionē. ❡ Et ideo aliter videṫ mihi eē dicēdum. Ad cuius euidētiam reſumēdū eſt illud qḋ dictuʒ eſt de ꝯtingentia liberi arbi. reſpectu eligibiliū: ꝙ. ſ. ꝯtingenter eligi: ꝛ nō neceſſario ꝯuenit eligibilibus in particulari: qꝛ non habēt cōnexionem neceſſariā in ſua appetibilitate. ad ṗmo ꝛ per ſe appetibilia. hoc autē eſt inq̄ntum ṗmo ꝛ per ſe appetibilia poſſunt ſufficienter ſine illis haberi: vnde volēs neceſſario bene hr̄e nō neceſſario vult illud ſine quo pōt bene habere: nūc aūt ita eſt: ꝙ bene habere dei in nullo depēdet ab exiſtentia creature: qꝛ in ſe perfectiſſimā habʒ bonitatem circūſcripta exiſtētia actuali cuiuſcūq; alterius: nulliᵘ etiā creature eſſe importat malū aliqḋ a deo reſpuibile neceſſario vel repugnās bonitati diuine: deus etiā iudicio ſui intellectus videt iſtā contingenteʒ habitudinē creaturaꝝ in ſua appetibilitate ad bonitatē diuinā: ꝛ iō iudicat ea appetenda nō neceſſario: qꝛ ſic iudicat ea appetenda ꝙ ſi nō eſſent: nec appetereṫ nullū malū culpe vel pene in deo ſequereṫ: ꝛ ex hoc poſſet talis ratio formari ad ꝓpoſitū: qꝛ talia que cōnexionē habent in ſua appetibilitate cōtingenteʒ ad bonum: a deo neceſſario volibile ꝛ volituʒ: ꝛ quoꝝ talis contingēs cōnexio eſt nota deo: nō ſunt de nec̄itate volita vel nō volita: ſed exiſtētie creaturaruʒ ſunt huiuſmodi. ergo ꝛc̄.

Sed cōtra hoc ſunt quedā dubia. Primuʒ eſt ꝙ ex quo exiſtētie creaturarū nihil faciunt ad bn̄ habere dei: nec etiā aliquid malū important: vel ēt repugnans bonitati diuine: ſeqtur vt videṫ ꝙ nec cōtingenter: nec aliter erūt appetibiles: ſʒ erūt neutre: ita ꝙ nullū actū volendi deus habebit circa ipſas. ❡ Et ad hͦ dicendū ꝙ deus nihil extra ſe vult: vel amat: vt ex quo bene habere acquirat: nec etiaʒ reſpectu alicuius habʒ nolle: ita ꝙ illud nolit tāq̄ʒ poſſit ſibi eſſe malū: vel repugnans: ꝛ ṗcipue q̄tū ad exiſtias creaturaꝝ: qḋ dico ꝓpter culpā de qua quomō repugnat deo: nihil ad propoſituʒ: ꝛ q̄ntum ad hoc nec creature ſunt volibiles dō per quas poſſit bene habere: nec reſpuibiles per q̄s poſſit male habere: ꝛ ſic ſunt neutre: quia vt ſic: nec nolite: nec volite: ſed deus ea que ſunt extra ſe vult vt ea qbᵒ bonitas ſua ē cōicabilis: ꝛ que ſunt poˡᵉ habere bonitatem a deo: ꝛ ex hoc quedaʒ decentia eſt: ꝙ bonitas ſua cōicetur eis: abſq; tamē neceſſitate indecētie in oppoſito: ita ꝙ oppoſitū ponaṫ neceſſario indecēs eē: ꝛ ſic pſit

Scḋo artic. pncipal' qdo ſe hʒ lib. arbi triū in deo.

Proba pō doctoris.

R. l. 6 infra.

Liber arbi. ī deo ſ ē ſm̄ oppoſitos actuuʒ hn̄ eſt ad oppoſita obta loquendo de obtis cātis q̄tū ad fieri vel non fieri ꝛc̄.

Modᵒ duplex defendi qdo liber arbitriū ī dō ē ad oppoſita obta extrinſeca mere ꝯtingēter: quem videṫ imitari Scotus ī ſuꝑ. di. 39.

Impugnatio ſubtil' illiᵘ modi dicēdi

eē vel nolite vel volite:ſi aliqd ē in eis pp ordinē rerū: vel vniuerſi voliti decēs eē:pōt eē volitum:ꝛ ſic exiſtie reꝝ poſſunt eē a deo volite:ꝛ ēt q̄ſtum ad aliq̄ nolite:ꝛ ſic nō oꝫ ꝙ ſemp necio ſint neutre. ¶ 2ᵐ dubium ē qd determinet voluntatē dei indifferenteꝫ q̄ſ ē ð ſe ad alteꝝ. Et ad h̄ dico ꝙ i iſtis pt eē 2ˢ idētitia reᵘ oiuꝫ. vna .ſ. q̄ſtū ad h̄ ꝙ ille exiſtie poſſunt eē vt volite vel nō volite: alia in cōparatiōe vniᵘ exiſtie ad aliā. q̄re .ſ. illa exiſtētia ē volita: ꝛ iſta ē nō volita. tūc dico pbabilr ꝯferendo. ꝙ pōt eē rō ðterminatiōis indr̄ie: qꝛ meliᵘ ē aliquas creaturas ordiari in deū q̄ꝫ nullā: q̄ quidem melioritas ponēda eſt in creatura: non in deo: qꝛ ſibi nihil melius. ¶ Ratio determinationis ſecūde indifferentie: q̄re .ſ. iſte ſunt volite: ꝛ iſto modo: ꝛ nō alio nec aliter: pōt eſſe forte: qꝛ ſic ordinantur melius in deum q̄ꝫ aliter conſiderādo ſtatū totius vniuerſi: qꝛ iſtō melius ꝛ illud nō ponit aliqd melius in deo: nec eius oppoſitū aliq̄ indecētiam: tale melius ſic facit iſta determinate volita. ꝙ non neceſſario: forte eniꝫ conſiderando ſtatum totiᵘ vniuerſi: licꝫ abˢᵉ poſſet fieri melius: vel iſtud: vel aliud vniuerſum: tamē melius non poſſet manifeſtare forte bonitatem diuinam: nā licꝫ perfectiores bonitates entitates ꝛ eſſentie: ſi eſſent ab eterno forte manifeſtarēt magis magnitudineꝫ potētie dei: tamen temporalitas eorum magis manifeſtat dei ſufficientiam in ſe: ſine q̄bus habuit ſuuꝫ bene habere ab eterno: creature enim defectuoſe vel deficientes magis manifeſtāt dependētiam earuꝫ ad deum q̄ꝫ ſi nulla eſſet dependēs ſiue ðficiens: ſi poſſet eſſe talis. ſic ergo videt̄ probabiliter ꝙ h̄ poſſit eſſe ratio determinationis: quare quedaꝫ creature ſunt nolite: ꝛ quare he: ꝛ non ille: ꝛ hoc dico ſaluo ſecreto diuino: qꝛ non puto ꝙ aliqua creatura quantūcunq̄ alta: niſi videat nude eſſentiam diuinam poſſit reddere rationes libertatis arbitrij in deo: quomō .ſ. cōtingenter velit iſta: ꝛ quare determinatur plus ad hec q̄ꝫ ad illa. ¶ Tertium dubium eſt. quomō poteſt ſtare contingentia ad h̄ ꝙ iſtud ſit volitum vel nolituꝫ ſuppoſita neceſſitate actus in ſe: qꝛ aut eſt h̄ ex contingētia obiecti voliti .ſ. ex contingentia iſtaruꝫ creaturaruꝫ: aut eſt ex ꝯtingentia ſola ipſius reſpectus rōnis ad obiectū volitum. primū nō pōt eſſe: qꝛ exiſtentie creaturarū: iō ſunt contingentes: quia ſunt contingenter a deo volite ꝛ nō eꝯ. ideo .n. erit antixp̄s contingenter: qꝛ deus vult ipſum fore contingenter. ergo impoſſibile eſt ꝙ contingentia in exiſtētia rerum ſit ratio quare contingenter ſint volite vel nolite: imo magis ecōuerſo. nec poteſt dici ꝙ iſta cōtingentia ſit p̄mo in ipſo reſpectu ratiōis: qꝛ in illo qō de neceſſitate ſequitur ad aliqua preſuppoſita nō poteſt eſſe prima contingentia: qꝛ niſi ſit cōtinᵉ in ipſo preſuppoſito īpoſſibile eſt ꝙ ſit continᵉ in eo qō ſequitur ad ipſum: ſed reſpectus de neceſſitate ſequit̄ poſitio extremis. ergo impoſſibile eſt ꝙ p̄ma contingētia ſit in ipſo reſpectu. Nec poteſt dici ꝙ prima cōtigentia creaturarum eſt non in eſſe actuali: ſed in eſſe potētiali. qꝛ creaturam eē poſſibilē: eſt omnino neceſſariū. ¶ Dicē: dum ꝙ prima contingentia eſt in cōnexione eēntiaꝝ creaturaruꝫ in ſua appetibilitate ad primū ꝛ per ſe volituꝫ neceſſario a deo .ſ. ad ſuam bonitatē: qꝛ vere ꝛ realiter ſunt appetibiles cōtingenter: ppter bonitatem diuinam: qꝛ nō eſt neceſſaria ad bene habere dei creaturas exiſtere. Et ſi petas: vñ hoc: dico ꝙ ex natura ipſiᵘ rei: ſicut non eſt neceſſariū ad bene habere mei forte ire ad forum vel nō: ꝛ vt exemplū magis conueniens ponamus: ſicut non eſt neceſſarius ad bene habere meuꝫ effectus meus quo in nullo indigeo. iſta ergo eſt p̄ma contingentia ſm̄ rem: ex hac ſequitur ſecūda: ꝙ creaturam .ſ. fieri ſit contingenter volitū: vel nolituꝫ: ꝛ ad hāc ſequitur tertia cōtingentia .ſ. rem fore vel nō fore contingēter. ¶ Sic ergo qñ querit̄ in quo inueniat̄ prima iſta contingentia. vel in actu: vel in obiecto: vel in habitudine actus ad obm̄. dico ꝙ nō eſt in obō: quātū ad ſuā actualē exiſtētiā: qꝛ in ipſo eſt vltima ꝯtinᵃ. nec i actu ſꝫ ſe nec in habitudine ꝯſite actum: vt iam dcm̄ eſt. Sꝫ p̄ma contingentia realiter eſt in obiecto: quantuꝫ ad ſuaꝫ appeᵗⁱᵒ ppter rationem que dicta eſt: tamen ipſa cōtingētia appeᵗⁱᵉ eſt neceſſaria: ſicut contingens eē contingēs eſt neceſſarium: ꝛ etiaꝫ deus iudicat talem cōnexioneꝫ eſſe contingentem: ꝛ hoc bonum eſſe contingenter volibile: non tamen iudicat neceſſario hoc bonum eē volendum: ſicut etiam deus iudicat contingēs eſſe neceſſario contingens: nō tamen iudicat contingens neceſſario eſſe: ꝛ hec ſufficiant de dubijs. ¶ Ad tertium principale. quādo queritur. vtrum libertas conſiſtat in eliciendo: et ſuſpendendo actuꝫ ſimul: vel in eliciendo tātuꝫ. dico ꝙ ſuſpendere actum dupliciter pōt accipi. vno modo pro eo ꝙ eſt aptum natuꝫ impedire actum aptū natum euenire ne veniat. ſicut ſi aliquis ſuſpēderet calefactionem ſubtrahendo ignem. alio modo minus ꝓprie poſſe in oppoſitum ipſius actus: quo oppoſito actᵘ poſito: actus alius nō eſt: ſi accipiatur primo modo: ſic certum eſt ꝙ deo non poteſt conuenire: quia ſuus actᵘ volendi non poteſt ſuſpendi abſolute ꝛ ſm̄ ſe: in nobis autem non ſemper eſt ita ꝙ liberum arbitrium conſiſtat in ſuſpendēdo actū: niſi vel reſpcū actus deliberati qñ occurrit nobis ðliberare de aliq̄: aut ꝯſentire i ipm̄: vel qñ ðliberamᵘ de ipſa ſuſpēſiōe. vtꝝ ſit acceptāda vl nō acceptāda. Reſpcū aūt ðliberatiōis habemᵘ lib. arᵐ ſiue libertatē arbitrij. alioᵘ ꝑ h̄ .ſ. ꝙ poſſumᵘ i h̄ vel i eiᵘ oppᵐ: ſi aūt accipiat̄ ſcdo mō ſic hꝫ locū i nobis reᵘ ois actᵘ cuᵘ ſumᵘ dñi: ſed in deo nō. qꝛ ipſe nō pōt i oppoſitos actus: ſed in oppoſita obta: ſic ꝯtingēter volita vel nolita: hñtia cōnexionē ꝯtigētē i ſua appeᵗᵉ ad ſuū primū volitū. ſic ğ libeꝝ ar. gnāl̄r ꝯuenit deo ꝛ nobis in h̄ ꝙ ē poſſe i oppoſita ꝯtigēter: ſꝫ al̄r i deo ꝛ i nobis: qꝛ in deo ē poſſe in obta oppoſita: i nobis aūt ē poſſe i aliquē actū ꝛ eiᵘ oppᵐ: ꝛ h̄ poſſe q̄nq̄ ē cū ſuſpēſiōe ꝓpē dicta actus: ꝛ quādoq̄ non.

Ad rōnes

vtriuſq̄ ptis. ꝛ p̄ ad p̄mā qñ dr̄ i maiore ꝙ illō qō ē ð rōne liberi arb. dr̄ ꝯuenire oi hñti: dicēdū ꝙ veꝝ ē loquēdo ð eo qō ē de rōne liberi arbitrij ꝑut ē cōe oi nāe intellectuali: ſꝫ nō oꝫ ꝙ illō qō ē ð rōne lib. arbitrij i nā ðterminata ꝯueniat oi hñti li. arᵐ. poſſe aūt i oppoſitos actᵘ: vel qñꝫ ſuſpēdere actū nō ē ð rōne libi ar. cōiter dicti. ¶ Ad aliā rōnē i oppᵐ dōꝫ. ꝙ de rōne li. arbitrij. nō ē tm̄ elicere actū: ſꝫ poſſe i oppᵗᵘ ꝑ eūdē actū: vel i oppoſitos actᵘ: iō ad hñdū lib. arbitriū ñ ſufficit poſſe tm̄ elicere actū: niſi poſſit in oppoſita altero iſtoꝝ modoꝝ: nūc autē non omni poᵗⁱ elicere actū ꝯuenit ſic poſſe in oppoſita: ꝛ ꝑ ꝯñs nec libero arbitrio.

Postea q̄rebant̄ q̄dā ꝑtinētia ad deū. quoꝝ vnū ē cōe eēntialibᵘ ꝛ notionalibᵘ: ꝛ ē vtꝝ i diuinis ꝑter diſtīōnē vniᵘ relōnis ab alia ſint q̄dā formalitates realr̄ diſticte vel ſint aliq̄ formalr̄ diſtincta ex nā rei. ¶ 2ᵐ erat q̄ſtū ad eēntiā tm̄ ꝑtinēs. ꝛ ē vtruꝫ cognitio q̄ cog̃ſcit ſe deᵘ vt bonū amādū vel amabile ſit practica. ¶ 3ᵐ ꝑtinebat ad relōnē tm̄. ꝛ eſt vtrū relatio diuina ſit formaliter finita vel infinita: quedā aūt alia pertinebant ad perſonas conſtitutas ex relatione ꝛ eſ

AD primũ iſtoꝝ ſic pcedit̃. Et vĩ ꝙ i diuinis pter diſtõnẽ vni⁹ relõnis ab alia ſint aliq̃ formalitates realr diſtĩcte ex nã rei. qꝛ ẜm Auic. agẽs per ſolã ſubam nõ agit: niſi vno mõ. Et idẽ ẽ. ſi agẽs agat per vnũ pn^m formale qõcũqꝫ: ſed in diuinis ſũt di uerſe pductões diuerſoꝝ modoꝝ. ſ. gnõ ⁊ ſpiratio. ḡ in diuinis ſũt diſtĩcte formalitates pcedẽtes emanatiões ⁊ relões per ɔñs. ergo pter diſtinctionẽ relõnũ erit di ſtinctio aliquaꝝ formalitatũ ex natura rei.

In contrariũ ẽ. qꝛ diuerſe formalitates ſũt diuerſe res: ſed in diuinis nõ eſt dare diuerſas res niſi diuerſas relões. ḡ ⁊c̃.

Ad euidentiã iſti⁹ qõnis. pmo intẽdo ponere intẽtionẽ meã: q̃d. ſ. p iſtaꝫ qõnẽ intelligã. Et z⁹ ponã q̃dã opionẽ ẜ illũ itellꝫ cũ ſuis motiuis. 3⁹ ponã opionẽ quã credo eẽ verã cũ ſuis motiuis. 4⁹ rñdebo ad motiua pme opione.

Quantũ ad pmũ ſciendũ ꝙ nõ qꝛ hic ſuppoſito ꝙ attributa diſtinguant̃ ſola rõne: vtꝝ iſta diſtĩctio accipiat̃ per cõparationeꝫ ad extra vel ad intra: ſed hic q̃rit̃ vtꝝ attributa diuerſa: puta ſapia ⁊ iu ſticia dicãt diuerſas formalitates ex nã rei circũſcripto omni actu itelligẽdi diſtĩctas: ita ꝙ iſta diſtĩctio nõ ſit ẜm actũ intelligẽdi tm̃. ſed ex nã rei: ⁊ iõ nõ intẽdo itro mittere me: vtrũ diſtĩctio iſtoꝝ ſit ab extra vel ab itra: niſi inq̃tũ ſolo aliquoꝝ argumẽtoꝝ reqret: ſed intẽdo pertractare: vtꝝ diſtõ iſtoꝝ in ſuis formalitatib⁹ ſit ex nã rei circũſcripto oĩ actu itelligẽdi. ¶ Quantũ ad z^m ſciendũ ꝙ quedã eſt opio que ponit ꝙ attributa diua ⁊ eẽntia ⁊ relo adinuicẽ cõparata dñt diuerſas formalitates diſtĩctas ex nã rei: nõ ẜm actũ rõnis: ita ꝙ dñt ꝙ ſapia ⁊ iuſti^a: ⁊ ſilr deitas ⁊ paternitas dñt formalr ex nã rei. Dicunt tñ ꝙ lꝫ iſta dñant formalr: ſunt tñ vnum idẽptice: ita ꝙ iſta eſt vera: ſapia formalr nõ eſt iuſtitia ex nã rei. ⁊ iſta ſilr. ſapia ẽ iuſticia. ſ. idẽptice: ⁊ dicũt ꝙ nõ ſolum iſta in 3⁹ ſunt vnũ idẽptice: ſed ẽt inter ſe: ppter eoꝝ infinitatẽ. nã vt ponũt illi: q̃libꝫ ab^a formalitas in diuinis eſt formalr infinita. Nullũ aũt infinitũ põt cõpati ſecum in eodẽ ſubo aliqd aliud qõ nõ ſit idẽ cum eo idẽptice: ⁊ ideo qꝛ oĩa iſta ſunt infinita formalr ſunt vnũ mutuo idẽptice nõ ſolũ in 3⁹. ſed ẽt inter ſe: ſꝫ eẽntia ⁊ relo: qꝛ vnũ eſt infinitũ formalr ⁊ aliud nõ: habent vnitatẽ idẽpticã: ſed nõ mutuaꝫ: qꝛ eſſentia ppter ſuam infinitatẽ eſt vnũ cum relone idẽptice: ⁊ nõ econ uerſo. ꝙ aũt ſit ibi talis diſtĩctio ex nã rei pbant qbuſdam rõnib⁹: quaꝝ quedã ſunt cões oĩb⁹ diuinis: q̃dam ſunt pprie quibuſdam.

Quantũ ad primum ponunt quinqꝫ rationes. ¶ Ad cuius euidẽtiam ſciẽdum ꝙ pmo pbant ꝙ iſta .ſ. ſapia ⁊ iuſti^a ⁊c̃. ſũt formalr in deo: ⁊ ħ ex nã rei. z⁹ hoc pbato pbant ꝙ diſtĩctio eoꝝ ſit ex nã rei. Primũ pbãt ſic. oẽ illud qõ dicit pfectionẽ ſimplr eſt in dõ formalr: ſꝫ ſapia ⁊ iuſti⁹ ⁊ alia attributa dñt pfcõnẽ ſim^r. ḡ ⁊c̃. Probõ maiorẽ. qꝛ in eo qõ eſt vlr pfectũ ẽ formaliter oẽ illud qõ dicit pfcõnẽ ſimplr. Sꝫ de⁹ ẽ hmõ. ḡ ⁊c̃. Probõ minorẽ. qꝛ illud dicit pfcõnẽ ſimplr: qõ tale ẽ ꝙ melius eſt hñs ipm q̃ꝫ nõ hñs: ſꝫ hñs ſapiam ⁊ iuſtitiã ⁊ ſilia eſt melius nõ hñte. ḡ ⁊c̃. ¶ Modo hoc pbato pbant ꝙ diſtĩctio formalis iſtoꝝ ſit in deo ex nã rei qnqꝫ rõnib⁹. quaꝝ pma talis eſt. Iuſtitia ⁊ ſapia in deo aut ſigñant ens rei tm̃: aut ens rõnis tm̃: aut cõpoſi^m ex hĩs. nõ ens rõnis tm̃: qꝛ cum ſit ens diminutũ nõ dicit pfectionẽ ſimplr: nec ẽt cõpo^m ex ente rei ⁊ ente rõnis: qꝛ tunc ſapia ⁊ iuſtitia dicerent vnuꝫ per accñs. ⁊ tunc deberet reſolui in duos cõcept⁹: ⁊ duo ſignificata ꝙ nõ cõpetit cõceptui ſapie vel iuſtitie: qꝛ iportãt cõceptum ſimpliceꝫ pfectiõis realis. ḡ ſigñant tm̃ ens rei. Sꝫ per te nulla diſtĩctio eſt iter iſta ex pte rei. ḡ iſta hñt vnum formale ſigñatũ. Sꝫ noĩa hñtia vnũ formale ſigñatũ ſunt ſynonima. ḡ iuſti⁹ ⁊ ſapia dicta de deo ſũt ſynonima: hoc eſt falſuꝫ. ḡ ⁊c̃. ¶ Scda talis eſt de⁹ cognoſcit iſta attributa diſtĩcte cognitione intuitiua. Sꝫ illud qõ ɔuenit reb⁹ ẜm actũ itelligẽdi tm̃: nõ cognoſcit̃ cognitiõe intuitiua. ḡ diſtĩctio iſtoꝝ nõ eſt ẜm rõnẽ itelligendi. Probõ ma. qꝛ ad cognitionẽ dei beatificaꝫ pertinet cognoſcere iſta diſtĩcte. ſꝫ cognitio dei beatifica ẽ cognitio intuitiua. qꝛ cognitio intuitiua eſt perfectior oĩ alia cognitione. cognitio aũt beatifica debet eẽ pfectiſſima. ergo ⁊c̃. Probõ minorẽ. qꝛ illud qõ ɔuenit rei ẜ rõnẽ intelligẽdi tm̃: nõ ɔuenit ei in exñtia reali ſua: ſꝫ cognitio itutiua nõ terminat̃ niſi ad exñs: vt exñs eſt in rerũ nã. ḡ ⁊c̃. ¶ 3^a rõ talis eſt. iſta diſtĩctio attribuit̃ nõ nãe rei: ſed intellectui. Tũc quero vtrũ nã rei ⁊ intellcs aliquo mõ differant: aut nõ. ſi non. ergo qcqd attribuit̃ vni dꝫ attribui alteri: qꝛ quecũqꝫ ſunt idiui^{ſa} ⁊ idiſtincta qcqd attribuit̃ vni dꝫ alteri attribui inq̃tũ indiſtincta ſunt. Si aũt ſunt diſtĩcta aut ex nã rei: aut ẜm rõnẽ intelligẽdi tm̃. Si ex nã rei hẽt̃ ppoſitũ. Si ẜm rõnem intelligẽdi tm̃. Cõtra. qꝛ nulla diſtĩctio pcedit pmũ diſtinctiuũ in illo genere. Sed pmũ diſtinctiuũ in diſtinctione ẜm rõnẽ intelligẽdi eſt opatio intellect⁹. ergo diſtinctio que pcedit operationẽ intellect⁹ nõ eſt diſtĩctio ẜm rõnem. Sed diſtĩctio qua diſtinguit̃ intellectus a nã rei: ad hoc ꝙ attribuat̃ intellectui diſtinguere ẜ rationem ⁊ nõ nãe rei precedit opationẽ itellectus. ḡ ⁊c̃. ¶ Si dicat̃ ꝙ pro tanto attribuit̃ diſtinctio ẜm rõnẽ intellectui. ⁊ nõ nature rei. qꝛ ſi per ipoſſe ſepent̃ realr illud cõueniret itellectui: ⁊ nõ nãe. Cõtra. qꝛ q̃cũqꝫ per ipoſſibile ſepata: ſi nõ habẽt diſtinctas rõnes nihil põt attribui vni quin attribuat̃ alteri. qꝛ ſeparatio alicuiuſ ab aliq̃ nõ dat ſibi niſi qõ ɔuenit ſue rõni. qꝛ ſi album ſeparet̃ ab albo per ipoſſe: albo nõ ɔueniret niſi qõ ɔuenit rõni albi. ſed ẜm rem intellus ⁊ nã in nullo dñt in ſuis formalib⁹ rõnib⁹. ḡ ſi per ipoſſe ſeparent̃ qcqd conueniret vni ɔueniret alteri. ¶ 4⁹ tal' eſt. qꝛ ſi ſapia infinita eſt formalr iuſti^a. ḡ ⁊ ſapia in cõi formalr ẽ iuſti^a i cõi: ɔñs eſt falſuꝫ. ḡ ⁊ añs. falſitas ɔñtis pꝫ. qꝛ ſeq̃ret̃ ꝙ oĩs ſapia eſſet iuſti^a: qõ falſum eſt. pbõ ɔñe. qꝛ gradus finitus vel infinit⁹ alicui⁹ pfectiõis nõ tollit rõnẽ eius. Si ergo rõ alicuius pfectiõis eſt diſtĩcta a rõne alteri⁹ ẜm ſe ⁊ in cõi: ſeq̃t̃ ꝙ ẽt gradus infinit⁹ illi⁹ pfectionis nõ tollet iſtaꝫ pfectionẽ. ¶ 5^a rõ talis eſt. qꝛ act⁹ diſtinguit. 7. meta. Sꝫ iſta ſũt actualiſſime i dõ. ḡ diſtĩcte ⁊c̃. Z.c.40.

Poſtea addunt̃ q̃dã rõnes pprie qbuſdã diuis. Et p⁹ argr̃ ex pte emanationũ duplr. p⁹ ſic. qꝛ opꝫ dare rõnẽ: q̃re filius ſit fili⁹ ⁊ pcedat p mo^m nãe. ⁊ q̃re ſpũs. ſ. pcedat p mo^m volũtatis. Sed iſta rõ iſtius diſtinctiõis non põt dari: niſi ex diſtõne formali pncipioꝝ actiuoꝝ. ergo ⁊c̃. Probõ minorẽ. qꝛ iſta diſtĩctio vel eſt ex pte relõnũ vel ex pte pncipioꝝ actiuorũ nõ ex pte relationũ: qꝛ omne relatiuũ naturaliter exigit ſuum correlatiuum. ergo penes relationes non eſt diſtinctio ẜm modum naturalem: ⁊ ẜm modũ volũtatis. ¶ Si dicat̃ ꝙ iſta diſtinctio pncipioꝝ eſt ẜ rõneꝫ intelligẽdi tm̃. Cõtra. quia diſtinctio ẜm rõnem intelligẽdi tm̃: non eſt cauſa diſtinctionis realis. Sed diſtinctio emanationis eſt realis. ergo ⁊c̃. ¶ Secundo arguitur ſic. principium productiuum idem re ⁊ ratione

Opio ſcoti i 8. diſtõe p/ tal. q̃ne.3.

qua rōne pōt in duo eadem rōne pōt in infinita:qꝛ non poteſt dari rō que determinet ipm ad certum nūeruꝫ. Sed ꝑncipiū ꝓductiuum perſonarū diuinarū nō pōt: niſi in duas perſonas.qꝛ qcqd pōt ibi eſſe neceſſe ē:⁊ ibi non ſunt niſi duo.ergo opꝫ ꝙ ꝓductiua ꝑncipia diuerſarum perſonarū differant re vel rōne.Si re habeᷓ ꝓpoſitū. Si rōne.Cōtra.qꝛ diſtīctio rōnis nō ſufficit ad cāndum diſtinctionem realeꝫ.Si dicaᷓ ꝙ reſpectus determinant.Contra.qꝛ illud qđ nō eſt rō ꝑncipii ⁊ eſt poſterius ꝑncipio non determinat ꝑncipiū ad ꝑncipiādū plura vel pauca:ſed reſpectus ſunt hm̄ .ergo ⁊c̄. ¶ Silr ideꝫ pōt argui de perſonis ⁊ ꝑcipue de ꝓductis: qꝛ ꝑncipiātur.ergo nō determinant ꝑncipiū. ¶ Ex parte ꝓprietatis ⁊ eſſentie arguiᷓ q̄drupłr. Primo ſic.quecūqꝫ ſūt idē realiter ⁊ formalr.ita ꝙ ex parte rei nullā hñt diſtōnē: cuicūqꝫ cōicaᷓ realiter vnum: ⁊ alteruꝫ ei cōicaᷓ .Sed ꝓprietas non cōicaᷓ omni illi cui cōicaᷓ eſſentia. ẜ ⁊c̄. Minor pꝫ.qꝛ nō omni cui cōicaᷓ eſſentia cōicatur paternitas. Maior etiā pꝫ.qꝛ quecūqꝫ ſunt omnino indiſtincta in q̄tum indiſtincta ſunt:qcqd ꝯuenit vni ꝯuenit alteri. ¶ Scđo arguiᷓ ſic.illa in quoꝝ altero aliqua cōueniūt realiter.⁊ ī altero differūt realr nō poſſunt eē oino idem re.qꝛ qua rōne eſſet cōueniētia cū vno realiter:⁊ cum altero.ſed perſone realr ꝯueniūt in eēntia: ⁊ differunt in ꝓprietatibꝰ.qꝛ ꝓprietas eſt realr incōicabilis.ergo ⁊c̄. ¶ Tertio ſic.de eis que ſūt idem totalr re nō poſſunt verificari oppoſita realr. Sed ꝓprietas eſt realr incōicabilis.eſſentia eſt cōicabilis:que ſūt oppoſita.ergo ⁊c̄. ¶ Quarto ſic.due reſpectus in patre ſūt realr due res:⁊ tñ ille due res ſunt vnū idēptice.alioqn facerent cōpoſitionē.ẜ diſtinctio realis ſtat cum idēptica vnitate. ¶ Iſta poſitio cōfirmaᷓ auctoritatibꝰ ſctōrum:⁊ qꝛ multe illarū auctoritatū vadūt ad hoc ꝓbandum ꝙ iſta ſunt in deo formalr:ꝙ tñ parū facit ad ꝓpoſitum:ideo ꝑtermitto. ¶ Illas aūt que videnᷓ dīcere ꝙ differant ex natura rei adduco:qꝛ faciūt ad ꝓpoſitum: vna eſt Augu.ꝯ maximū. vbi dicit. Si potes prem cōcedere ſimplicē:⁊ tñ eſſe ſapientem ⁊ bonuꝫ ⁊c̄. vbi arguit Aug.ꝙ ſi deus pr̄ pōt eſſe bonꝰ ſapiēs ⁊c̄.abſqꝫ cōpoſitione ⁊ partialitate. poſſūt etiā eſſe tres perſone in vna eſſentia abſqꝫ cōpōne ⁊ partialitate. Sed ſi Aug. intelligeret ꝙ iſta differrent ſola rōne:argm̄ ſuū nulluꝫ eſſet:qꝛ nō ſeqtur.ꝙ ſi differāt ſola rōne nō faciūt ꝯpoſitionē vel partialitatē.qꝛ dr̄ia re nō faciūt.perſone autem re differūt.ergo ⁊c̄. ¶ Alia eſt eiuſdē.15. de trinitate.cap.3°.vbi vult ꝙ iſta ſint equalia.ſ. ſapia bonitas et cōſimilia.ſed equalitas nō eſt eiuſdē ad ſeipm.ergo ⁊c̄. Si dicaᷓ ꝙ eſt ibi equalitas ſm rōnē tm̄:ſicut ⁊ pluralitas ſm rōnē. Cōtra.qꝛ tūc ſequiᷓ. ſm rē nō ſūt equales.ẜ ſm rem ſunt iequales:qđ eſt falſum.ēt ſi ſit verū habeᷓ ꝓpoſitū.qꝛ realr iequalia ſūt diſticta re. ¶ Itē dicit ibidem de trinitate ꝙ nō eo pater quo deus.Sed pater eſt paternitate:⁊ deus deitate.ẜ pñitas formalr nō eſt deus.ſic ergo pꝫ 2m̄ ꝑncipale.

Opio ꝓpria **Modo** reſtat.3°.ponēre opionē quā credo eē verā. Ad cuius euidentiā ſciendū ꝙ iſte formalitates.ſ.iuſtitia ſapia ⁊ cōſiliū:poſſūt accipi dupłr. vno mō in cōi anologo nō deſcēdēdo ad aliquā nām in ſpeciali.Alio mō ꝓut ſunt in determinata nā: puta in deo vel creatura.Si accipiāᷓ ꝑmo mō vnitas realis eis nō cōuenit per ſe:nec ēt diſtictio realis: nec ēt iſta eis repugnant per ſe:qꝛ illa que ſūt ꝓpria inferioribꝰ: nec per ſe cōueniūt ſuperiori:nec ei repugnāt per ſe: qꝛ qđ ꝯuenit per ſe alicui ſuperiori ꝯuenit omni per ſe ꝯtento ſub eo. Silr qđ repugnat ſuperiori per ſe per ſe repugnat oi cōtento ſub eo.nec per ꝯñs pōt eſſe ꝓpriū alicuiꝰ cōtenti ſub eo:ſed vnitas realis ⁊ diſtinctio realis inter iſta ſūt ꝓpria aliquoꝝ iferiorum cōtentoꝝ ſub eis. naꝫ in deo ſunt vnū in creatura ſunt diuerſa.ergo ⁊c̄.Si autem accipianᷓ iſta ꝓut ſunt in determinata nā ſic ꝓut ſunt in deo nō ſunt realr diſtincta:ſed vnuꝫ.in creatura aūt eſt ecōuerſo.ſaltem quātū ad aliqua:qđ dico ꝓpter vnū ⁊ verum ⁊ bonū.accipiendo ergo iſta ꝓut ſunt in deo:ſiᷓ queritur iſta ex natura rei diſtigui dupłr pōt intelligi. Uno modo ꝙ illa diſtictio dicatur ex natura rei: ſicut ex fundamento remoto:mediante tamē actu itellectꝰ: vt ſit ſenſus:ꝙ diſtinctio attributorum nō poſſit accipi:niſi qꝛ rōnes quas importāt attributa accepta ī cōmuni:in aliqbꝰ ex natura rei ⁊ realiter differūt: ex qbꝰ cointellectis poſſit itellꝰ cōcipe diſtōnē rōnis inter ea: vbi ſunt vnū re.⁊ ſic ponere diſtinctionē attributoruꝫ ex natura rei eſt opio illorum: qui ponunt ꝙ diſtinctio attributorum eſt in deo ſm rōneꝫ per cōparationē ad extra:quā credo eſſe verā. Sed de h nō agiᷓ nūc ideo ꝑtermitto. ¶ Alio mō pōt poni iſta diſtinctio ex natura rei:ſic vt nō mediāte actu intellectus:ita ꝙ circūſcripto actu intellectꝰ iſte formalitates in deo ſm ſuā formalem entitateꝫ differūt abinuicē. ¶ Iſtud nō credo eſſe verū.⁊ pꝰ hoc ꝓbo ſic. qꝛ iſta diſtinctio que poniᷓ ex parte rei.aut eſt diſtinctio realis:aut nō. Aſſūpta pꝫ. qꝛ cōtradictionē iplicat reale ⁊ nō reale ſunt contradictoria.ergo ⁊c̄.ſed nō eſt realis.Ergo diſtinctio ſm rōnem intelligendi tm̄. Probō ꝯñtie. qꝛ omnis diſtictio vel eſt ſm eſſe in aīa tm̄:vel eſt ſm eſſe extra animam ⁊ eſt realis:ſed poſitū eſt ꝙ nō eſt realis. ergo ⁊c̄. Probatio maioris.qꝛ paſſio alicuiꝰ vel illud ad qđ aliud ſe habet per modū paſſionis non excedit illud cuiꝰ paſſio eſt.Sed vnū ⁊ multa:diſtinctū ⁊ indiſtinctū:ſūt paſſiones entis.ergo non excedūt ens. Sed oē ens vel ē ens in aīa ſiue ens rōnis:vel extra qđ eſt ens reale.ergo oīs diſtinctio vel eſt ſm rōnē tm̄:vel ſm reꝫ extra. Si aūt ponaᷓ ꝙ ſit diſtinctio realis. Cōtra.qꝛ que diſtinguuntur realiter opꝫ ꝙ ſint diuerſe res: ſiue diuerſe realitates:quarū vna nō eſt alia: ſed ſapiētia dei ⁊ iuſtitia dei: nō ſunt hm̄. qꝛ h ē vā. ſapiētia dei eſt iuſtitia realr.ẜ ⁊c̄. Probō maioris quātum ad duas partes eius. ¶ Et primo quātuꝫ ad illam.que diſtinguunᷓ realr opꝫ ꝙ ſint diuerſe res:qꝛ ſicut indiſtinctio ad vnū. ita diſtictio ad plura:ſed indiſtincta re ſquātum indiſtincta: ſunt vna res.ergo diſtincta realiter in eo ꝙ diſticta realiter: ſūt diuerſe res vel realitates. Qꝛ aūt ſequaᷓ ꝙ vna nō ſit alia.ꝓbō.qꝛ h eſt h ſignāt vnitatē ꝑdicati cuꝫ ſubo. h non eſt h ſignāt diſtinctionē ꝑdicati ſiue diuerſitatē a ſubo. Sed ꝓbatū eſt:ꝙ vbi eſt diſtictio realis oꝫ ponere diuerſas realitates.ẜ vna non eſt alia realr.Et ſic pꝫ maior. ¶ Si dicaᷓ ꝙ iuſtitia dei eſt eius ſapia realiter: ſed tamen iuſtitia nō eſt formalr ſapiētia.Cōtra.qꝛ formalitas vniuſcuiuſqꝫ perfectiōis cōſiſtit in h ꝙ hñs eam eſt ea formaliter tale:ſed formalitas ſapientie conſiſtit in h ꝙ aliquis ſit ea ſapiens:ſed ſm beatū Augu. deus eo ꝙ ſapiens eſt iuſtus ⁊ bonus ⁊ hm̄.ergo formalitas vnius eſt formalitas realiter alterius. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ formalitas vnius eſt formalitas alterius idēptice ⁊ realiter:ſed ille formalitates non ſunt idem formalr. ¶ Contra hoc arguo dupłr. Et primo cōtra h qđ dr̄ ꝙ ille due formalitates non ſunt idem formalr: qꝛ differre formalr ē differre formalibꝰ. ille ẜ formalitates qbus ſapia ⁊ iuſtiᵃ differūt: aut ſūt ille formalitates:quarū vna eſt alia:aut ſūt alie ſimplices formalitates: quarū vna nō eſt alia.primū nō pōt eſſe:qꝛ formalitates: quarꝫ

Attributa vt ſūt in deo diſtingui ex nã rei intelligi dupłr.

Alia rō. qꝛ ꝯdictoriorū opꝫ accipere alterā ꝑtē.

vna eſt alia ſunt vna formalitas: q2 ꝑdicatio dicēs B ē B: denotat vnitatē ſubiecti cū ꝑdi°: ſed illa nō differūt formaliter que habēt vnam formalitatē: ſicut illa nō differunt perſonalr̄ que habēt vnā ꝑſonalitatē. ſic ergo ſapientia ꝛ iuſtitia nō drīt illis formal'r. quaꝝ vna ē alia. Scđm ēt nō pōt eſſe ēt ſm auctores ꝑdicte opīonis. ſ. ꝙ in deo ſint alique formalitates: quaꝝ vna nō ſit alia: ſequeret̄ ēt ꝙ formalitatū ſint formalitates: ꝛ multa q̄ ꝑtermitto: que ſūt māifeſte icōuenientia. ¶ 2° arguit̄ ꝯ B qđ dr̄ ꝙ ſunt vnū idēptice; ꝛ quero vtrū idēptitas iportat aliquā vnitatē vel nō: nō pōt dici ꝙ nō. quia cōſtat ꝙ idēptitas iportat aliquā vnitatē. aut ergo vnitatem maiorem q̄ȝ vnitas: aut minorē: aut equalē. non pōt dicere maiorem vel minorem: q2 tunc eſſet aliqua vnitas maior vel mīor vnitate. ꝛ ſi dberet dicere vnitatem maiorem vel minorem magis oporteret ꝙ diceret maiorem q̄ȝ minorē: quia inter modos vnitatis quos ponit Ariſt. vnitas que iportat̄ per idēptitatē eſt maxima. ſ. vnitas in ſubā. Et ſic ponere aliqua eſſe vnū idēptice eſt ponere ea eſſe vnum maxime: ſed que ſunt maxime vnū ſunt vnū formalr̄. ģ ꝛc. Si aūt dicat vnitatem equalem: tūc dīe vnū idēptice erit nugatio addendo idem ad ſeipm̄ nomialiter ꝛ adverbialiter acceptum: ſicut ſi diceret̄ vnum vniuoce idem idēptice B ē inconueniens. ergo ꝛc. ¶ Diceret̄ forte ad hoc ꝙ dr̄ illa diſtinctio realis nō ꝙ ſint ibi diuerſe realitates: ſed ꝙ hȝ ortum a natura rei. Cōtra. ſi hȝ ortum a re aut B eſt effectiue: aut formaliter: aut aliquo alio mō. ſi ponatur habere ortū a re effectiue ꝛ realr̄ opȝ dare in re aliqđ quo illa diſtinctio hȝ eſſe realr̄ ꝛ formalr̄. aliogn cā efficiens eſſet ſine effectu. Et ſic adhuc opȝ ponere diuerſas formalitates ſiue realitates quib' iſta formalr̄ differant realr̄. ¶ Si aūt ponat̄ ꝙ iſta diſtictio hēat ortū a re formalr̄: opȝ dare diuerſas realitates qb' extrema iſtius diſtinctiōis realr̄ diſtinguant̄. Et ſic idē ꝙ ꝑus. Tertiū aūt nō pōt fingi. Ex dictis ponentiū arguit̄ ſic. ꝑmo. q2 quero vtꝝ formalitas ſapie ꝛ iuſtitie ſint in diuinis formalr̄ infinita. ſi ſic. ergo formalitas ſapie ē formalitas iuſtitie: q2 ſm eos nullū infinitū pōt cōpati ſecum in aliquo cōpoſito aliud re diuerſū ab eo: ſed ille formalitates: quaꝝ vna eſt alia ſunt vna formalitas. ģ ſapie ꝛ iuſtitie eſt vna formalitas. ģ ſunt vnū formalr̄. Sed forte dicet̄ ꝙ vna formalitas eſt alia idēptice nō formalr̄. nō valet: q2 iſtud eſt reprobatū ꝑus. ¶ Forte tñ dices ꝙ oēs formalitates ſunt infinite: ſed non formaliter. Cōtra. q2 ſm oēs oīa ab'a in diuinis ſunt infinita formalr̄. ꝛ in hoc differūt a relōne. ¶ Itē illa que nō ſunt formalr̄ infinita poſſunt ſecū cōpati in eodē ſuppoſito diuerſa re ab eo: quoꝝ vnū nō eſt alterum: ſicut ponunt exēplū de paternitate ꝛ ſpiratiōe in patre. ſi ergo formalitates iſte nō ſunt formalr̄ īfinite: vna nō eſt altera. hoc eſt cōtra eos. ģ ꝛc. ¶ Scđo argr̄ ſic. dīt. n. ꝙ iſta diſtictio nō eſt ſimplr̄ realis: ſed. q. ꝟtualis: inq̄ȝtū vna res cōtinet eminēter duas realitates: ꝛ illi duplici realitati in tali vna re cōtente ꝯ° illud qđ eſt ꝓprium vtriqȝ realitati: ac ſi eēnt realr̄ diſtīcte. ¶ Cōtra. ſapia creata que realr̄ eſt a iuſti' diſtincta facit eſſe ſapientē: ꝛ ipſa nec ſm idēpticā vnitatē: nec ſm vnitatē formalē eſt illud qđ facit eſſe iuſtū formalr̄. ꝛ per ꝯñs: nec ſȝ rē ſapia facit eſſe formalr̄ iuſtū in diuinis. hoc eſt falſū. ģ illud qđ eſt ꝓpriū vtriqȝ quādo ſunt realr̄ diſtincta nō ꝯuenit eis quando ſunt realiter vnita. Si dicas. ꝙ non ſequit̄ ꝙ faciat B qđ faciebat quādo erat diſtincta: ſed facit B: ꝛ adhuc amplius: q2 facit ſapientē ꝛ iuſtū: ꝛ B nō valet. Cōſtat eni ꝙ nō facit deum ſapientē ꝛ iuſtū

niſi formaliter. ergo in deo ſunt idem ſapia ꝛ iuſti' formaliter. ¶ Tertio ſic. q2 dīt ꝙ eēntia que eſt formalr̄ infinita eſt eadē ipſi relatiōi: q2 eſt ſecū in eodē ſuppoſito: ſed nō eſt ibi vt dīt idēptitas mutua. Cōtra. q2 qcquid eſt idē alicui eodem modo quo eſt ſibi idē: ꝛ econuerſo: aliud erit ſibi idē: ſed ſm te eēn' eſt idē relōni. ģ ꝛ ecōuerſo. Sed illa: quoꝝ vnū eſt idē alteri. ꝛ eꝯ hēnt mutuā idēptitatē. ergo ꝛc. ¶ Unde nō video qđ velit dīe. dicēdo ꝙ eſt ibi idēptitas nō mutua: niſi velit dicere ꝙ nō ſunt idem conuertibilr̄: q2 eēntia eſt idem proprietati relatiue ꝛ omni illi cui proprietas relatiua eſt idē: ſed nō ecōuerſo. ¶ Teneo ergo pro ꝯne ꝙ nulla diſtinctio realis eſt in diuinis: quarūcūqȝ formalitatū: niſi diſtinctio que eſt inter ꝑſonas ꝛ relōnes oppoſitas. ¶ Tñ ad maiorē euidentiā iſtius qōnis: ꝛ ꝓpter ſolōnem argumētoꝝ. Notandū ꝙ cū iſta dicant̄ differre adinuicē inq̄ȝtū vnūquodqȝ ꝑciſe accipit̄: ꝛ quodāmō ꝑcidendo oē aliud duplr̄ pōt intelligi iſta ꝑciſio. Uno° ꝙ fiat iſta preciſio ſm rem: ꝛ B eſt ipoſſibile: vt dictū ē. Alio mō pōt accipi iſta ꝑciſio ſm rōnē: ꝛ B duplr̄. vno° quaſi intellectu ſimplici cōcipiēdo vnūquodqȝ iſtoꝝ nō includendo alterum in ſuo cōceptu: nec excludēdo a re cōcepta. ſicut quādo hō cōcipit ſapiam in cōi nō cōcipiendo iuſtitiam vel ſapiam dei nō cōcipiēdo iuſtitiā eius: ꝛ ſic circūſcribere nō ꝯuenit perfecte itelligēti. nā perfecte intelligēs oīa intelligibilia: nō pōt ſic circūſcripte intelligere aliqđ itelligibile. vnde de' nihil ſic itelligit circūſcriptiue. ſed hō pōt ſic itelligere ſapiā vl' iuſtitiam circūſcriptiue. Alio mō pōt iſta circūſcriptio fieri itellectu enūciatiuo ꝛ circūſcribente a re cōcepta. ꝛ B duplr̄ vel ab'e: vt intellect' dicat. ſapiētia nō eſt iuſtitia vel cum reduplicatione. vt ſi dicat. ſapiētia vnde ſapiētia non eſt iuſtitia. Et qōlibȝ etiā iſtoꝝ pōt accipi dupliciter vel in cōi vel in natura determinata. In cōi dicendo. ſapia nō eſt iuſti'a. vel ſapia vt ſapia nō ē iuſti'a: Et iſto modo ſo itellectu pōt vtrūqȝ dici. nā illud qđ ē inferioris pōt dici ab'e de ſuperiori. ꝛ q2 cuidā ſapie ꝯ'e ꝙ non ſit iuſtitia. iō pōt ab'e dici ſapientia nō eſt iuſti'a: ſic pōt ab'e dici ꝙ aīal eſt rōnale vel non rōnale: ꝛ etiā cum reduplicatione: vt tamen intelligat̄ reduplicatio eſſe negata: quia qđ eſt inferioris nō conuenit ſuperiori per ſe. vnde iſta eſt vera ꝙ ſapientia vt ſapientia nō eſt iuſtitia ſiue nō conuenit eſſe iuſtitiam. Si autē accipiant̄ in natura ſpāli: aut in deo: aut in creatura: ſi in deo accipiātur ab'e iſta falſa eſt. ſapientia dei nō eſt iuſtitia dei. Si āt accipiant̄ cum reduplicatione ſm hūc ſenſum ꝙ reduplicet tm̄ ꝙ intellectus diuinus vel aliquis alius intelligat ſapientiam diuinam nō eſſe iuſtitiam in eo ꝙ ſapientia. Et ſic eſt itellectus verus: quia qcqđ conuenit ſapientie in eo ꝙ ſapiētia cōuenit omni ſapientie. cōſtat aūt ꝙ nō omni ſapie cōuenit eē iuſti'a. Si aūt fiat reduplicatio ad totū aggregatū qđ eſt ſapientia diuina erit falſa. vnde iſta eſt falſa. ſapia diuia in eo ꝙ ſapia diuina nō eſt iuſtitia. imo ſapientia diuina in eo ꝙ ſapientia diuina eſt omnis perfectio ſimplr̄ dicta ꝛ formaliter formalitate reali. Si aūt accipiantur in creatura ſic vtroqȝ modo erit verum. q2 ſapientia creata ab'e ꝛ ſapientia creata in eo ꝙ creata non eſt iuſtitia. ¶ Preciſiones que faciunt ad propoſitū. ſ. quādo ſapientia concipitur nō concepta iuſtitia intellectu ſimplici: vel quando concipitur intellectu enūciatiuo. quia ſapientia dei vnde ſapientia nō eſt iuſtitia: vel ꝙ ſapientia in cōmuni vel ab'e vel vnde ſapiētia non eſt iuſtitia habent ortum a re: ſicut a fundamēto recto. q2 ſi ſapientia in nulla re haberet diuerſitatem aliquam

De' nihil circūſcriptiue itelligit. Unde ꝯ B ēt ꝯmetatorem. 12. meta. cō. 51.

Quid ſ̄ex/ te z vno.

realem a iuſtitia nunq̄ poſſet concipi nō concepta iuſti
tia: nunq̄ ēt eſſet veꝝ ꝙ ſapia diuina vn̄ ſapia: nec ſa/
pientia in cōi vnde ſapientia non eſſet iuſtitia. Sed ta/
les preciſiones nō competūt rebus niſi mediante actu
intellectus: qꝛ conſtat ꝙ ſapia in cōi nō eſt alicubi ſine
hac ſapientia: niſi tm̄ in intellectu obiectiue. preciſio ēt
alicuius a ſapientia vnde ſapientia eſt. z nō vnde h̄ ſa/
piētia non eſt alicubi niſi in intellectu obiue. illa aūt q̄
competūt reb⁹ vt ſūt obiue in itellectu ſūt entia rōnis z
cōpetūt reb⁹ mediāte actu itellect⁹. ḡ tales pciſiones: z
per ꝯñs diſtinctiōes ſunt ſm̄ actū intellis: z ſm̄ rōnem
licʒ habeāt fundamentū remotū in re.

Modo reſtat ſoluere ad motiua coꝝ. ❡ Ad p̄mū
ergo dōm ꝙ ſapia z iuſtitia z ꝯſimilia ſūt
formalr̄ in deo z realr̄: ſed diſtictio ſapie z iuſtitie z pre
ciſio nō eſt in deo realr̄: ſed ſm̄ rōnem intelligēdi tm̄.
❡ Ad p̄mus ꝯ hoc dico ꝙ iuſtitia z ſapia non ſigniant
ens rōnis: nec ſigniant ꝯpoſitū ex ente rei z ente rōnis:
ſed ens rei tm̄: ſed preciſio iuſtitie dicit ens rōnis tm̄: z
iuſtitia preciſa vel pciſe intellecta dicit ens cōpoſitū ex
ente rei z ente rōnis: z qn̄ vltra dicit̄ ꝙ iuſtitia z ſapia
in deo dn̄t vnū ſignificatū formale. qꝛ dn̄t vnā realita/
tes formalē: z ſupponūt ꝙ ſolam rem ſigniant. Dico ꝙ
licʒ ſignificēt vnā formalitatē realem: ſigniant tn̄ illaʒ
nō ſm̄ eandem rōnē: qꝛ illa duo ſignificata dn̄t ſʒ rō/
nem. Et tu dices qd de dr̄ia rōnis. cum dr̄ie ille ratiōis
nō ſignificent̄. Dico ꝙ lʒ ſapientia nō ſignificet preci/
ſionem: ſigniat tamē preciſe: ſicut intelligit̄ preciſe. vn/
de ſapiētia z iuſtitia itellecta z ſignificata preciſe diffe/
runt rōne ſm̄ preciſionē hanc vel illam. nō ſicut per il/
la que intrent quiditatem eoꝝ: ſed accidētaliter: ſicut
in eſſe reali differt hō albus z equ⁹ niger. ❡ Sʒ adhuc
videt̄ remanere difficultas: qꝛ cū ſapiētia z iuſtitia nō
ſignificent hanc preciſionē vel illam: ſicut hō z equus:
non ſignificant albedinē vel nigredinem. videt̄ adhuc
idem eſſe ſignificatū formale vtriuſqʒ: z per cōſequēs
ꝙ ſūt ſynonima. ❡ Ad hoc dico dupl'r. Uno modo ꝙ
licʒ iſta nomina eandē realitatem ſignificēt in deo: tn̄
neutrum ſigniat illam perfecte in deo. Modo dico ad
hoc ꝙ aliqua noīa ſint ſynonima regrit̄ ꝙ non ſint di/
uerſe ſignificationes iꝑfecte quātūcūqʒ res ſignifica
ta ſit vna. ❡ Scdo dico ꝙ lʒ ſapientia diuina vt diuia
eſt: z iuſtitia: vt diuina eſt dicant vnaʒ rem: tamē ſapia
ab^{te} accepta: z iuſti^a ab^{te} accepta in cōmuni nec ſe iclu/
dunt: nec ſe excludunt preciſe z realiter: nata tn̄ ſūt in/
ueniri in aliqua re in qua ſunt diuerſa re. z tunc ſe pſcin
dunt z excludūt realiter: ſicut in creatura. Et hoc ſuffi/
cit ad hoc ꝙ poſſint diuerſimode intelligi z ſignificari
in quacūqʒ re. ❡ Ad 2^m dico ꝙ ſi accipiat̄ cognitio in/
tuitiua p cognitiōe euidē^{ti} ſic de⁹ cognitiōe intuitiua co
gnoſcit qcqd cognoſcit. Si aūt accipiat̄ cognitio intui/
tiua p cognitione terminata in exiſtētia reali ad rem: ſi/
cut diſtinguūt quidā in deo inter notitiā viſionis: z no
titiā ſimplicis intelligētie: ſic dico ꝙ de⁹ cognoſcit iſta
.ſ. ſapiam z iuſtitiam z hꝫ cognitiōe intuitiua: ſed diſti/
ctionem coꝝ nō: quia iſta non conſequitur rem in ſua
exiſtētia reali: ſed tm̄ ſm̄ eſſe rōnis. z qn̄ dicit̄. ꝙ imo: qꝛ
ad cognitionē beatificam dei pertinet cognoſcere iſta.
Dico ꝙ ad cognitionē dei beatificam pertinet cogno/
ſcere iſta z diſtinctionē coꝝ: z oē qd̄ q̄litercūqʒ eſt itel/
ligibile. Et h̄ pbo. qꝛ ex dicto tuo notitia beatifica dei
eſt noti^a infinita: ſed notitia dei nō eſſet infinita niſi ea
cognoſceret oē qd̄ ē cognoſcibile q̄litercūqʒ eodē actu.
alioqn̄ eſſet limitata cognitio ad certa obta. ḡ cognitio
dei qua cognoſcit omne cognoſcibile eſt cognitio beati
fica eius. Et qn̄ dicit̄ vltra. cognitio intuitiua eſt nobi/
lioꝛ abſtractiua. cognitio aūt btīfica dʒ eē nobiliſſima.
dico ꝙ cognitio intuitiua ē notioꝛ q̄ abſtractiua exclu
dens intuitiuā: ſed cognitio intuitiua: nō opʒ ꝙ ſit nobi
lioꝛ q̄ cognitio icludēs abſtractiuam z intuitiuā: ſicut
q̄uis nobilioꝛ ſit cognitio dei: q̄ cognitio creature ex/
cludens cognitionē dei: tn̄ cognitio dei nō eſt nobilioꝛ
q̄ cognitio includēs cognitioneʒ dei z creature. ❡ Ad
3^m dico dupl'r. p̄mo ꝙ illa rō pcedit ex malo itellectu.
nam qn̄ dicit̄ ꝙ illa diſtictio eſt ſm̄ rōnē: z nō ex natu/
ra rei: nō ſic intelligit̄ diſtictio intellect⁹ a diſtinctione
nāe put itellect⁹ eſt quedā res: qꝛ operatio itelligēdi ē
ab intellectu realiter: z a nā z a quocūqʒ qd̄ realr̄ eſt in
diuinis: ſed iſta diſtinctio itelligit̄ ſic. quādo dicit̄ ꝙ ē
ſm̄ rōnem z nō ex nā rei ꝙ ibi diſtinguat̄ ens ſʒ rōnē
cōtra ens in reꝝ nā. Et iſto mō ens ſm̄ rōnē diſtinguit̄
ꝯtra ens ſm̄ intellm̄. put eſt quedā res in reruʒ nā exi/
ſtens. ſicut cōtra nām. Unde idē eſt: ac ſi diceret̄ ꝙ iſta
diſtinctio eſt ad eē rōnis: z nō ad eſſe reale extra aīam.
Et ſi arguat̄ vltra ꝙ iſtud eſſe ſm̄ rōnē habent res ſʒ
intellectum z nō ſm̄ nām rei: z conſti^{te} tale eſſe magis
attribuit̄ intellectui q̄ nature. Dico ꝙ realiter loquen
do in diuinis nō plus conſtituit iſtud eſſe rōnis itelle
ctus: q̄ natura. qꝛ totum eſt idem ibi realiter. Et qn̄ di
citur. quare ergo nō dicit̄ ex natura rei. Dico ꝙ h̄ dicit̄
ne detur intelligi: ꝙ ſit ibi diſtinctio realis. ❡ Alio mō
poſſuʒ dicere ad iſtam rōnē: ꝙ iſta rōnis diſtinctio at/
tribuit̄ plus intellectui q̄ nāe non pꝑter diuerſitatem
que ſit in eis in diuinis. ſed qꝛ ab^{te} accepta nata ſunt eē
in rerum natura diuerſa: z habere diuerſas opationes:
z ideo attribuitur in diuinis hoc magis intellectui q̄
nature. ſ. diſtinguere ſm̄ rōnem: z ſi per īpoſſibile diſti
gueret̄ in diuinis intellus a nā: ſicut in creaturis: ſic di/
ſtinguere attribueretur intellectui. z nō nature. ❡ Ad
hoc qd̄ dicit̄ ꝯtra hoc ꝙ ſi aliqua per īpoſſibile ſepara
rent̄ nō poſſet aliqd cōuenire vni: qn̄ cōueniret alteri:
niſi ratio quiditatis vnius differret a rōne quiditatis
alterius. ſicut ſi per impoſſibile ſeparetur albū ab albo
nō ꝯueniret albo: niſi qd̄ pertinet ad rōnē albi. Dico ꝙ
ſi aliqua ſeparent̄ per īpoſſibile qd̄ nihil cōpeteret vni
qd̄ nō cōpeteret alteri: niſi rō qditatis vnius differret a
rōne quiditatis alterius realiter: vel in oībus in quib⁹
inueniant̄: vel in aliquo eoꝝ: nūc autem ita eſt ꝙ rō
quiditatiua intellectus: z rō quiditatiua nature īueniū
tur diſtincte realiter in aliquo habente eas. ❡ Ad 4^m
dicendū ꝙ ſi ſapientia infinita eſt formaliter iuſtitia: ſe
quitur ꝙ iuſtitia zc̄. Dico ꝙ formaliter pōt accipi pro
perſeitate: vt ſit ſenſus: ꝙ ſi ſapiētia infinita in eo ꝙ in/
finita ſapientia eſt iuſtitia. Et iſto modo illa ꝯſeqūētia
eſt nulla. quia nō ſequit̄ ꝙ illud qd̄ per ſe ꝯ^{it} inferiori
per ſe conueniat ſuperiori: ſapientia autem infinita eſt
quoddam inferius ad ſapientiam in cōmuni. Sed be/
ne verum eſt ꝙ illud quod conuenit inferiori in predi/
catis eſſentialibus ꝙ ꝯuenit ſuperiori abſqʒ nota per/
ſeitatis vel reduplicationis. Unde ſi ſapientia eſt iuſti/
tia infinita. bene ſequitur ꝙ ſapientia ab^{te} accepta eſt
iuſtitia. Sed h̄ verificatur de ea non pro omni conten/
to ſub ea. ſed pro aliquo. ſ. pro ſapiētia infinita. ❡ Idē
ēt poſſum arguere contra te de tuo idēptico. quia iſta
eſt vera. ſapientia infinita per ſe eſt iuſticia identice.
Et tamen non ſequitur ꝙ ſapientia cōmuniter accepta
ſit per ſe iuſtitia idēptice: quia conueniret omni ſapien/
tie: quia per ſe eſt qd̄ conuenit omni contento ſub ali/
quo communi. Si autem formaliter non importet na/
turam perſeitatis: ſi denotet vnitatem in ſua quidita/

de reali bene ſequi⁊ turſa,ꝯentia infinita eſt formaliter
iuſticia: ergo ſapientia cōmuniter accepta eſt formalr
iuſticia:nō tñ cum nota perſeitatis vel reduplicatiōis.
Et tūc non ſequit̄ ꝙ ꝯueniat oi ſapie:ſꝫ cuidā. Et qñ dī
citur ꝙ gradus perfectiōis finitus vel infinit⁹ nō tol-
lit rōnē perfectiōis illius:cui⁹ eſt gradus. Uerꝫ ē ꝗtū
ad illam perfectionē in illo gradu. vel ēt ꝗtū ad rōnē
perfectiōis cōiter accepte:tñ tollit rōnē illius ꝑfectio-
nis:vt eſt cōtracta ad oppoᵐ gradū. Modo dico ꝙ ꝯ
ratiōe ſapie vt cōiter accepte:non eſt diſtingui realr a
iuſticia. Sed bene de rōne ſapie contracte ad ſapiam
creatā eſt diſtigui realiter a iuſticia. ⁊ rōnē ſapie ſic cō-
tracte excludit ſapia infinita. ¶ Ad 5ᵐ dōm ꝙ qñ dr̄
ꝙ actus diſtinguit:ſi intelligat̄ de compoſitis ex mā ⁊
forma planū eſt ꝙ per formā eſt ꝓus diſtinctio: ſed ni-
hil ad ꝓpoſitū:qꝛ attributa diuina nō ſunt diuerſe for-
me informātes nām. Si aūt intelligat̄ gnāliter. Tūc
dōm eſt ꝙ actus diſtinguit nō ab eo qꝺ eſt ipm:ſꝫ a di-
uerſo ab eo:modo attributa diuina nō dr̄nt re adinui-
cem. ⁊ ideo rō nō valet. ¶ Ad 6ᵐ dōm ꝙ illa rō vide-
tur mihi includere falſum. qꝛ ſi ꝓncipia iſtarū emana-
tionū formalr differant ex nā rei. Tūc quero: vtꝝ il-
la formalitas que eſt ꝓnᵐ filij: vt eſt diſticta formalr a
formalitate que eſt ꝓnᵐ.ſ.ſ. eliciat actū gnāndi: aut nō:
ſi nō. ergo formalitas ſiue diſtictio formalitatū nihil
facit. Si aūt illa formalitas: vt eſt diſtincta ab alia for-
malitate elicit actū generandi. Cōtra. qꝛ oēs formali-
tates videntur plus iportare ꝙ̄ vna formalitas preciſa
tñ:ſed ſm te vna formalitas preciſa tñ eſt ꝓnᵐ eliciē-
di actū generādi,ſiue rō formalis.ꝫ oēs formalitates
ſimul accepte excedūt ꝓnᵐ formale gnāndi. Sed oēs
formalitates ab⁹ᶜ cōicant̄ filio per gnātionē. ergo ſeqt̄
ꝙ cōicatū per gnātionē excedet formale ꝓncipium ⁊
totale cōicandi ſiue generandi. ſed ꝭ eſt incōueniens:
ſicut incōueniēs eſt ꝙ effect⁹ excedat cām. ꝫ ⁊c. ¶ Itē
nullū ꝓductū hꝫ per ſe ex ſua ꝓductione niſi ꝙ ꝟtua-
liter cōtinet̄ in ſuo formali ꝓn°. ſm ꝙ eſt tale formale
ꝓncipiū: ſed formalitas voluntatis: vt eſt diſtincta for-
maliter cōtra alias formalitates nō cōtinet per ſe niſi
qꝺ pertinet ad velle ⁊ amare. ꝫ ſpūſſcūs nō hr̄et ex ſua
ꝓductiōe niſi qꝺ ꝑtinet ad velle ⁊ amare. ⁊ ſic nō hr̄et
per ſe ex ſua ꝓductiōe intelligere. ¶ Sꝫ dicēs ꝙ non
intelligit̄ iſta diſtinctio formalis ꝓncipioꝝ ꝗtū ad di-
ſtinctionē in ꝓncipijs eliciētib⁹. Qꝛ eēntia diuina conti-
nens oē abſolutū eſt ꝓncipiū elicitiuū vtrobiqꝫ: ſꝫ aliū
modū eliciendi hꝫ in vna ꝙ̄ in alia. qꝛ in vna elicit nā-
liter: in alia libere. Quero qd itelligis per libere: aut ꝑ
libere intelligis libertatē arbitrij: aut libertatē a coactio-
ne. Si ꝓmo: cū libertas arbitrij cōtingentiā iportet: vt
ſupra dcm̄ eſt. tunc.ſ.ſ. contingēter ꝓduceretur: qꝺ eſt
nephariū dicere. Si ſcdo mō: tūc illud ꝯᵐ oi ei qꝺ agit
aut patit̄ ſm ꝓpriam inclinationē. qꝛ ſicut violētum ⁊
nāle ſe hꝫ in nālib⁹: ita coactū ⁊ volitū in volūtatē ha-
bentibus: ⁊ coactū in talib⁹ nō eſt niſi determinata vio
lentia. Sed in nulla ꝓductiōe diuina eſt violentia vel
coactio. ꝫ ambe ſic ſunt libere. ¶ Ad hoc dīt quidam
ꝙ in vtraqꝫ emanatiōe eſt neceſſitas. Sed in pᵃ ē neci-
tas ꝓueniēs actū. In 2ᵃ aūt cōcomitās ⁊ nō ꝓueniēs: ⁊
ꝑꝑ ꝭ dr̄ libera. Cōtra. necītas in ꝓn° ad eliciēdū actū ē
necītas ꝓueniēs actū: ſicͭ ⁊ ipm ꝓnᵐ ē ꝓueniēs actū: ſed
nullus act⁹ eſt necī⁹ niſi in ꝓn° ſuo ſit necītas ad eliciē-
dū ipꝫ. ꝫ ⁊c. ꝓbō minoꝛis. qꝛ ſi act⁹ ē necī⁹ nō pōt nō eē.
Si aūt in ꝓn° nō ē necītas ad eliciēdū actū pōt nō elice-
re. ſi ꝫ in ꝓn° nō eſt necītas ad eliciēdū actū: ⁊ act⁹ eſt ne-
ceſſario poterit act⁹ eē nō eliciēte ꝓn°. ¶ Ad rōnē di-

co ꝙ fili⁹ dr̄ eſſe fili⁹ ⁊ hr̄e modū itell'is pluſꝗ.ſ.ſ. quia
ꝓductū in nā intellectuali ꝑtinēs ad itelligere nō necīo
eſt ab alio ꝓducto: ſed ꝓductū ꝑtinēs ad volūtatē ne-
ceſſario eſt ab alio ꝓducto: qꝛ velle eſt a bono cognito
mediāte cognitiōe. In diuinis aūt oēs ꝑſone hn̄t velle
⁊ itelligere: ⁊ quelꝫ eſt ꝗdā nā ſubalis ⁊ itellectualis: ⁊
qꝛ eſt ibi ꝑſona ꝓducta ſolū a nō ꝓducto: iō hꝫ modū
intell'is ⁊ nāe: alia ꝑſona eſt de cui⁹ rōne eſt eē a ꝓducto
⁊ a ꝑſona nō ꝓducta ab alia. iō hꝫ modū volūtatis: ſicͭ
alias diffuſe oſndi. ⁊ ſicͭ realr ſunt ibi iſta: ita realr eſt ibi
fili⁹ ⁊ ſpūſſcūs: ⁊ ſicͭ ē ipoſſibile ꝙ ꝑſona ꝓducta a ſolo
nō ꝓducto ſit ꝑſona ꝓducta ab alio ꝓducto: ⁊ ab alio
nō ꝓducto: ſic ē ipoſſibile eſt ꝙ fili⁹ ſit ſpiratus: vel eꝯ
ſpiratus ſit fili⁹. ¶ Ad 6ᵐ dōm ꝙ illa rō nō plus ꝯclu-
dit de ꝓn° hn̄te plura ꝓducta ꝙ̄ de ꝓn° hn̄te vnū ſolū:
qꝛ ſicut de ꝓn° ꝓducēte duo: cōueniret reddere rōnem
q̄re duo ⁊ nō plura. ſic de ꝓn° ꝓducēte vnū oporteret
reddere rōnē: q̄re vnū ⁊ non plura. Et ſi tu dicas. ꝙ iō
vnū ⁊ nō plura: qꝛ illud vnū ꝓnᵐ eſt adequatū vni ꝓdi-
camēto ⁊ nō plura nec pauciora. ita dico tibi ꝙ illō ꝓn-
cipiū ꝓducit duas ꝑſonas ⁊ nō plures: qꝛ due ꝑſone ſūt
ꝓncipiatū adequatū ſibi. Dico ꝫ ad rōnē ꝙ iō nā diui-
na vna re ⁊ rōne ꝯſis nō eſt ꝓnᵐ ꝓducēdi niſi duas ꝑ-
ſonas tñ. ita ꝙ nō ſunt niſi tres ꝑſone. qꝛ ipſa eēntia di-
uina vna ꝯſis nō pōt formalr eſſe niſi tres ꝑſone: ſicut
triangulus nō pōt eē niſi tres hn̄s ꝗcūqꝫ virtute: qꝛ ꝭ
cōpetit ſibi ex nā ſua formalr. Et fundari tales ꝑſonas
ſup duas ꝓductiōes eſt totalr adequatū ipſi eēntie di-
uine ꝓut eſt ꝓnᵐ: ⁊ ꝭ fide teneo: ſicut fide teneo ibi eſſe
tres ꝑſonas. ¶ Ad 7ᵐ dōm ꝙ tñ facit ꝯ te: ſicut ꝯ me:
quia ſicut tu arguis. queciiqꝫ ſunt idē re formalr cui-
cunqꝫ vnum eoꝝ eſt idem ⁊ alterū: ita arguā tibi. que-
cunqꝫ ſunt totaliter idem re idēptice cuicunqꝫ vnum
eorū eſt idem idēptice ⁊ alterum: ſed eſſentia ⁊ relatio
ſunt totaliter vnum ⁊ idem re idēptice. ergo cuicunqꝫ
vnum eorum eſt idem realiter ⁊ idēptice ⁊ reliquum:
ſed ꝭ eſt falſum. nam eſſentia eſt eadē re idēptice filia-
tioni. nō tamē paternitas. ⁊ ideo idem ſequit̄ ꝯtra te: ſi-
cut cōtra me. Dico ergo ꝙ illa que totaliter ſunt idē re
formaliter ſic ꝙ conuertibilr ſunt idē re ꝙ cuicūqꝫ co-
rum eſt vnum idem ⁊ alterū erit idem: ſed eēntia: ⁊ re-
latio: licet ſint inter ſe totaliter idem re et formaliter:
non tamē conuertibiliter. qꝛ non cuicūqꝫ ꝯᵐ eēntia pa-
ternitas ꝯᵐ: neqꝫ a quocunqꝫ diſtin⁹ paternitas diſtin⁹
eſſentia: ideo non opoꝛꝫ ꝙ cuicūqꝫ eſſentia eſt eadem
⁊ paternitas ſit eadem. ¶ Si autē queratur quomo-
do ꝓprietas ⁊ eſſentia cum ſint realiter eadem inter ſe
⁊ formaliter poſſint ſic ſe habere ꝙ vnum eoꝝ poſſit
eſſe idem alicui a quo alterum eſt diuerſum. Dicūt ali-
qui ꝙ ꝭ ideo eſt: quia relationes per ſe adinuicem ha-
bent oppoſitionem. eſſentia aūt non importat oppoſi-
tionem ad relationes. ⁊ ideo relatio vna non pōt eē al-
tera. ſed eſſentia poteſt eſſe vtraqꝫ relatio. Sed ꝭ non
ſoluit: quia ſuppoſito ꝙ relationes ſint oppoſite ⁊ vna
non poſſit eſſe altera queritur quomodo aliquid qꝺ eſt
idem vni iſtorum oppoſitoꝝ non repugnat alteri. quia
videtur ꝙ illa que ſunt idem re cui repugnat vnum ⁊
alterum. ⁊ ideo dico ꝙ non video aliam rationem niſi
infinitatem diuine eſſentie: que ſicut propter infinita-
tem ſuam eſt ſapientia ⁊ iuſticia ⁊ conſimilia: que non
poſſunt eſſe idem per eſſentiam in creaturis. ſic etiam
poſſūt eſſe oppoſite relatiōes: qꝺ nō poteſt eſſe in crea-
turis. ¶ Ad octauum patet per predicta; quia eandē
virtutem habet cum precedente. ¶ Ad nonum dicen-
dum quaſi eodem modo: ꝙ de illis que ſunt eadem cō-

uertibiliter modo predicto nõ poſſunt dici oppoſita:ſ3 de illis que ſũt idẽ realiter:ſed nõ cõuertibil'r poſſũt dici oppoſita. ꝛ nõ ſolũ ꝓdicta oppoſita.ſ.cõicabile ꝛ icõicabile:ſed ẽt in alijs terminis.ſ.eẽ prẽm ꝛ nõ patrẽ:eſſe filiũ ꝛ nõ filiũ:nã eẽn͞ eſt pr̃.ꝛ filius nõ eſt pr̃.tñ ſciẽdũ hic ꝙ loquẽdo de ꝓdicatione in qua predicaꝰ aliquid pertinẽs ad eſſe reale:ꝛ ad formalitatẽ realem pari paſſu currit affirmare ꝛ negare aliquid realiter:ſicut affirmare ꝛ negare aliqd formaliter.ꝛ ideo cũ ita ſit ꝙ eẽnᵃ ſit eadẽ re omni ei qð eſt realiter in diuinis:ꝛ ꝓprietas ſit eadẽ realiter cum eẽnᵃ diſtincta realiter ab oĩ oppoſita relatione.omnis ꝓdicatio que ſolũ iportat idẽptitatem eſſentie cũ quacũq3 ꝓprietate eſt vẽa: vnde iſta eſt vẽa. eẽntia ẽ gnãre.eẽntia eſt que generat ꝛ conſilia.Sʒ omnis ꝓdicatio que iportat cũ vnitate eẽntie ad ꝓprietatem aliquã diſtinctionẽ eius realẽ ab alia eſt falſa:qꝛ falſum eſt ipam eſſe diſtinctã ab aliquo diuino eẽntialiter.ꝛ iõ licʒ iſta ſit vẽa.eẽnᵃ eſt illa res que eſt incõicabilis:qꝛ nõ iportat niſi eẽntie idẽptitatẽ cuʒ ꝓprietate: tñ nõ cõcediꝰ iſta.eẽnᵃ eſt incõicabilis:qꝛ cũ idẽptitate ad ꝓprietatem iportat diſtinctionem ab alio: ꝛ ſilr iſta cõcediꝰ.eẽnᵃ eſt gnãre:ꝛ res generãs: nõ tñ iſta.eẽntia generat.qꝛ pmũ dicit ſolũmodo idẽptitatẽ eſſentie cuʒ ꝓprietate. 2ᵐ aũt cũ idẽptitate iſta ad ꝓprietatẽ iportat diſtinctionẽ ab alia:qꝛ generare eſt hẽre filiũ oppᵐ: ſilr iſta.pater eſt illud qð eſt cõicabile: nõ tñ concediꝰ iſta.pater eſt cõicabile.qꝛ pma iportat vnitatẽ pſone cũ eẽntia:alia aũt cũ illa vnitate iportat vnitatẽ vniꝰ pſone cum alia. ❡ Ad 2ᵐ dõm ꝙ oẽs relones exiſtẽtes in patre ſunt vnũ realr:ꝛ oĩa ꝓpõ denotãs vnitatẽ realeʒ inter eas eſt nulla:ſed tñ ad qð ſunt nõ ſunt vnũ. vnde ipm hr̃e filiũ:ꝛ ẽt ipm hr̃e ſpũm ſcm̃ ex pte ipſiꝰ habitionis eſt vnũ hr̃e realiter.Sed nõ eſt vnũ habituʒ qð ſ.hẽtur ex parte terminoꝝ. ❡ Modo ad auctoritates Ad pmã dõm ꝙ licʒ in deo iſta formalr ſint idẽ re.non tñ in omni nã in qua inueniunꝰ. ꝛ in hoc tenet argᵐ.qꝛ ſi illa que in alijs hñt tantã diuerſitatẽ:ſicut ſapia ꝛ iuſticia inueniunꝰ ſine cõpõne in deo:multo plus illa poſſunt inueniri in deo ſine cõpõne que minorẽ diuerſitatem faciunt in alijs:ſicut ſunt fundamẽtũ ꝛ relo. ❡ Ad aliam dico ꝙ equalitas q̃tũ ad hoc ꝙ iportat ꝓpõneʒ defectus ꝛ exceſſus i perfectiõe eſt realr in diuinis: ſed q̃tum ad hoc ꝙ dicit relonem realẽ habentẽ realr oppoſitos terminos nõ eſt in diuinis. vnde termini eq̃litatis intelligẽdi ſunt ibi tñ diſtincti ſm rõnẽ intelligendi. ❡ Ad 3ᵐ dõm ꝙ licʒ Aug. ꝯſueuerit dicere in abᵗᵒ eo iuſtus ꝙ ſapiẽs:non tñ conſueuit dicere: ꝙ eo deus quo pater:licʒ in veritate ſint vna realitas:ne intelligatur ꝙ cuicũq3 ꝯuenit eſſe deũ deitate cõueniat eſſe patrem paternitate. ꝛ ideʒ eſt:ac ſi dicaꝰ: ne intelligaꝰ ꝙ conuertibiliter ſe cõſequanꝰ.

Ad rõnẽ pncipalẽ in oppᵐ dõm ꝙ agens ꝑ vnũ pnᵐ re ꝛ rõne nõ agit niſi vno mõ ſi ſit agens limitatũ:ꝛ reᵉ effectꝰ adeq̃tꝰ.nũc aũt dico ꝙ pnᵐ actiuũ in diuinis eſt illimitatũ: ꝛ eius pnᵐ adeq̃tũ non eſt vna ſola ꝓductio:ſed ambe. Qõ. III.

AD ſcðm ſic ꝓcediꝰ.Et videꝰ ꝙ cognitio qua deus cognoſcit ſe vt quoddã bonũ ſit practica. qꝛ cognitio que hʒ ordinẽ ad aliquã opationẽ extra intellectũ regulandũ per eã que vere eſt praxis eſt practica:ſed ꝓdicta cognitio eſt hõ.g̃ ꝛc̃. Maior pʒ.qꝛ intellectus ex tentione ad praxiʒ regulandã per notitiã eſt practicus. Minor ꝓbaꝰ.qꝛ per talẽ notitiã regulaꝰ amare dei:ſed amare dei eſt quedã opatio que vere eſt praxis:ꝛ eſt opatio extra intellum. ergo ꝛc̃.ꝙ aũt amare dei reguleꝰ per talem notitiã ꝓbaꝰ ſic.quia aut regulatur a ſeipſo:aut ab obõ ſine cognitiõe:aut ab obõ mediãte cognitiõe.nõ aũt a ſeipſo: qꝛ idẽ nõ eſt regula ſuipſius nec ab obõ ſine cognitiõe. qꝛ obm̃ incognitũ nõ mouet.ergo ab obõ mediãte cognitione:ꝛ per conſequens a cognitione.

Contra notitia practica reſpicit opabile.Sed nihil eſt opabile in diuinis.ergo ꝛc̃.

Ad euidentiã iſtius q̃onis q̃tuor ſunt facienda.pmo videnduʒ eſt que ſit illa opatio que dꝛ praxis:ꝛ a q̃ intellus dꝛ practicꝰ. 2º quõ ſe hẽat intells ad talem opationẽ. 3º q̃lr iſta ſe habeãt in diuinis. 4º ſoluẽda eſt qð pncipalis.

Quantũ ad pmũ dixit quidã ꝙ praxis a q̃ dꝛ intellectus practicꝰ eſt actꝰ volũtatis elicitꝰ vel iperatus.Et hoc ꝓbãt ſic.qꝛ actꝰ qui diciꝰ praxis a quo intellectꝰ diciꝰ practicꝰ dꝛ eſſe alterꝰ poᵉ actus ab intellectu que ſit in actibus ſuis poſterior intellectu ordine nãe:ꝛ ſit actus natꝰ elici conformiter notitie intellectus:ſed omnis talis actus eſt actus voluntatis elicitus vel imperatus. ergo ꝛc̃. Probatio maioris quãtuʒ ad tres ptes eius.pmo quãtũ ad pmam.ſ.ꝙ illa praxis diciꝰ eſſe alterius potẽtie ab intellectu. Qꝛ intellectus practicus hʒ ꝙ ſit practicꝰ ex tentiõe qua tendit extra ſe:ſed intellectꝰ nõ tendit extra ſe niſi in ordine ad operationẽ alterius potẽtie.ergo ꝛc̃. ❡ Scðo ꝓbo ſcðam partẽ.ſ.ꝙ illa potentia dꝛ eſſe poſterior intellectu actibus ſuis.qꝛ notitia practica diciꝰ reſpectu praxis:cuius notitia eſt pncipiũ regulatiuũ:ſed oẽ regulatũ eſt poſterius pncipio regulante.ergo ꝛc̃. ❡ Mõ ꝓbo tertiã ptẽ .ſ.ꝙ ſit actus natus elici cõformiter ipſi notitie. qꝛ oẽ regulatũ aptũ eſt elici ſue regule ꝯformiter:ſed praxis a qua intellectꝰ dꝛ practicꝰ eſt actꝰ regulatus a notitia intellectus:ſicut a pncipio ſuo regulatiuo.ergo ꝛc̃. Probo minorem dupl'r.pmo ſic. Qꝛ nullus actus extra naturam intellectꝰ põt immediate regulari ab itellectu niſi actus volũtatis elicitus: ſed pmus actꝰ regulabilis ab intellectu extrĩs alterius potẽtie eſt ille actus qui ſolus immediãte eſt regulabilis ab intellectu. ergo oĩs actꝰ pmo regulabilis ab itellu eſt actꝰ volũtatis elicitꝰ: ꝛ ꝑ ꝯñs ſeqꝰ ꝙ nullus actꝰ ẽ regulabilꝰ ab itellu niſi meᵗᵉ actu elicito volũtatis.Sed oẽ qð reglaꝰ ab itellu meᵗᵉ actu elicito volũtatis ẽ actꝰ elicitꝰ vel iperatꝰ.g̃ oĩs actꝰ a quo dꝛ itells practicꝰ ẽ actꝰ volũtatꝰ elicitꝰ vel iperatꝰ Qꝛ ſolus actꝰ volũtatis elicitꝰ immeᵗᵉ regleꝰ ab itellu pʒ: qꝛ actꝰ ſenſitiue ptis ꝓcedẽtis itellʒ nõ regulanꝰ ab eo: nec ẽt actꝰ ſenſitiue ptis ſequẽtes intellm regulanꝰ ab itellu niſi meᵗᵉ actu elicito volũtatis. ꝛ ſic hẽtur ꝓpoᵐ. ❡ Scðo ſic.qꝛ praxis a q̃ dꝛ itells practicus dʒ eẽ in ptãte nr̃a.Sʒ oĩs actꝰ extrĩs in ptãte nr̃a ẽ actꝰ volũtatꝰ elicitꝰ vel iperatꝰ.g̃ ꝛc̃.minor ſupponiꝰ.ꝓbõ maioris.qꝛ oĩs actꝰ q regrit virtutẽ moraleʒ ẽ in ptãte nr̃a. alioquin actꝰ moralis nõ eẽt iputabilis nobis. Sʒ oĩs actꝰ q eſt praxis regrit virtutẽ moralẽ.g̃ ꝛc̃. ❡ Probõ minoris hꝰ ꝓſilij. qꝛ oĩs actus q eſt praxis vel eſt opꝰ artis vl' opus prudentie:ſed opus artis indiget morali virtute. qꝛ ſm phm̃ in.6.eth.ẽt artifex idiget virtute morali.g̃ tanto plus actus iperatus prudẽtie q nihil aliud eſt q̃ actus elicitꝰ a virtute morali.ergo ꝛc̃. Ex hoc vlterius concludunt:ꝙ actus imperatus a volũtate nõ eſt pmo praxis nec per ſe:ſed per accidens.nõ pmo: quia nõ eſt ꝑ in ptãte nr̃a.nec ẽt pꝰ natꝰ eſt elici ꝯformiter itellui: ſed mediãte actu volũtatis. Ex hoc ẽt pʒ ꝙ non per ſe: ſed per aliud.qꝛ mediante actu voluntatis habent eſſe

Scotꝰ in ꝓlogo pmiſſẽ tentiaruʒ. in q̃one de ꝓxi

in poteſtate noſtra: ⁊ regulari ab intellectu.

Circa iſta habeo tria dubia. Pꝛimū eſt de hoc
qđ dicitur ꝙ actus volūtatis elicitꝰ ē
pꝛimus actꝰ q eſt in ptāte noſtra. qꝛ nō vr̄ mihi ꝙ ita ſit. ⁊ — Qr actꝰ volū tatꝭ elicitꝰ nō ſit pꝛimꝰ actus qui ē in pote ſtate nr̄a con tra Scotū.
hoc pꝛobo dupl'r. pꝛimo ſic. qꝛ actus qui eſt pꝛimo in ptāte
noſtra eſt actꝰ deliberādi vel actus deliberatꝰ. Sꝫ con
ſtat ꝙ actus deliberādi nō eſt actus elicitus volūtatis.
actus ēt deliberatꝰ ad quē pꝛimo attingimꝰ mediāte de
liberatiōe nō eſt actus elicitus volūtatis. pbō. qꝛ pꝛimꝰ
actus ad quē terminat̄ deliberatio ē notitia ꝯnis pra
ctice: ſed notitia ꝯnis practice nō eſt actꝰ elicitꝰ volūta
tis. ergo pꝛimus actus qui eſt in poteſtate noſtra non eſt
actus elicitꝰ voluntatis. ¶ Scđo ſic. qꝛ electio que eſt
actꝰ elicitus pꝛius eſt in ptāte nr̄a pꝛout eſt actꝰ iperatus
ꝙ̄ ꝓut eſt actus elicitꝰ. pbō. qꝛ omnis actꝰ deliberatus
eſt actꝰ iperatus a volūtate ⁊ rōne. Sꝫ electio ē in pote
ſtate noſtra inq̄tū eſt actꝰ deliberatꝰ. ḡ pꝛius eſt in ptāte
noſtra inq̄tū eſt actꝰ iperatꝰ ꝙ̄ inq̄tū eſt actꝰ elicitus:
nec ēt eſt incōueniēs ꝙ actꝰ aliqs volūtatis ſit impe
ratus per aliquē actū ⁊ alium pꝛoꝛ elicitū. ¶ Ad mo
tiuum āt eoꝝ facil'r rñdet̄. qꝛ licꝫ actus qui pꝛimo ⁊ ime
diate ſeqtur iudiciū itellectus ſit actus volūtatꝭ elicitꝰ:
nō tñ opꝫ ꝙ pꝛimus actus q eſt in poteſtate nr̄a ſit actus
elicitus volūtatis: qꝛ nō oēs actus eliciti volūtatis ſunt
in ptāte nr̄a: ſicut patuit in pꝛima qōne. ¶ Scđm dubiū
eſt de hoc qđ dr̄ ꝙ pꝛaxis a qua dr̄ intellcāis practicus
ꝑ ſe: eſt actus elicitꝰ volūtatis: ⁊ ꝙ ab aliqs actibꝰ q ſunt
impati a volūtate dr̄ practicus per accn̄s. qꝛ iſtud nō vr̄
veꝝ ꝑꝑ duas rōnes. pꝛima talis eſt. qꝛ illa ſola pꝛaxis a
qua per ſe aliq̄ ſcia practica denoiatur: dꝫ ꝑ ſe denoiare
eā. ſed nō oīs ſcia practica: denoiat̄ per ſe practica a ſolo
actu volūtatis elicito. ergo ⁊c̄. pbatio minoꝛis. qꝛ ars do
mificatiua dr̄ per ſe practica a domificatione: ⁊ ſilr me
dicina a medicatiōe: ſꝫ iſta nō ſunt actus volūtatis eli
citi. ergo ⁊c̄. ¶ Scđa talis eſt. qꝛ illa opatio q̄ in gene
re ſuo pōt rectificari ab itellectu. volūtate exñte nō re
cta: nō hꝫ rectificari ab itellectu per volūtatem: ſed illa
opatio que pōt rectificari ab itellectu nō ꝑ volūtatem
nō hꝫ ꝙ ſit pꝛaxis rectificata ab itellectu ꝑ volūtatem:
qꝛ practicū eſt qđ ē regulabile ab itellectu: ſed aliq̄ ope
ratōes ſunt hꝰ. ergo qꝛ medicatio ⁊ domificatio poſſūt
rectiſſime fieri ab hñte peſſimaꝫ volūtatem. etiā circa
iſtos actus inquā malo fine agitur. ¶ Dicet̄ forte ad
hoc ꝙ lꝫ volūtas non ſit recta moral'r: non pōt tñ talis
opꝰ fieri: niſi ipſa iperet rectitudinē in exequendo opꝰ.
Hoc nō valꝫ. qꝛ ſicut ille q nō pōt facere opꝰ rectū niſi
volūtas ipottet rectitudinē operis: ita nō pt̄ facere opꝰ
rectum: niſi bꝛachia moueant̄ recte: ſed nullus diceret
ꝙ domificatio habeat per ſe ꝙ ſit pꝛaxis ad rectā mo
tionē bꝛachioꝝ. ergo ⁊c̄. licꝫ nō poſſit eſſe recta opatio:
niſi iperio volūtatis: nō tñ opꝫ ꝙ ſit pꝛaxis ꝑ ſe ab ipe
rio volūtatis. ¶ Ad motiuū aūt faciliter ſoluit̄. q̄ñ dr̄.
6. ethycoꝝ. ꝙ artifex idiget virtute morali: nō eſt itelli
gēdū ꝙ idigeat ad hoc ꝙ poſſit facere rectitudiꝫ ope
ris in ſuo genere: nā hñs peſſimā volūtatem pōt facere
rectā domū: ſed verū ē ꝙ indiget virtute morali ad h
ꝙ bene vtat̄ arte ſua ⁊ agat bono fine. ¶ Ad aliđ mo
tiuū q̄ñ dicitur. ꝙ intellectus hꝫ regulare actꝰ iperatos
per aliud. ergo per accn̄s. dōm ꝙ nō omne per aliud dꝫ
dici per accn̄s: put per accidens diſtinguit̄ cōtra per ſe.
alioqn nihil cōueniret alicui per ſe mediāte alio. qđ fal
ſuꝫ eſt. ſed tūc conueniēs per aliud eſt per accidens qñ
eſt tale aliqđ ꝙ per ſe ex nā rei non habꝫ neceſſariā ha
bitudinē. qđ non eſt in ꝓpoſito. ergo ⁊c̄. ¶ Tertiū duꝫ
eſt. ꝙ pꝛaxis a qua dicitur itellectus practicus eſt in po
teſtate noſtra. qđ non videt̄ verū. Pꝛimo qꝛ iudiciuꝫ
intellectus de acceptatione finis eſt notitia practica: ſꝫ
acceptatio finis. ſaltem q̄tū ad determinationē actꝰ nō
eſt in poteſtate noſtra. vt dictū eſt in pꝛima queſtione.
ergo ⁊c̄. ¶ Scđo. qꝛ phi vt teneo: poſuerunt itelligen
tias habere notitiaꝫ practicaꝫ de motibus oꝛbiū ⁊ eoꝝ
effectibus. qꝛ ſunt cauſa eoꝝ per intellectum ⁊ volun
tatem: ſed phi poſuerunt intelligētias velle neceſſario
quicqd volunt. ergo ⁊c̄. ¶ Dico ergo q̄tum ad iſtū ar — Opio ꝓpꝛia.
ticulū. ꝙ pꝛaxis a qua dicitur intellectus practicus eſt
operatio impata: ad quā cōparatur notitia practica vel
actualiter vel habitual'r. vt directiuū effectiue incluſa
in per ſe obiecto intellectus practici. Dico autē impera
ta. qꝛ operatio intellectus elicita vt elicita eſt nō ē notiᵃ
practica. alioqn omnis notitia intellectus eēt practica.
qꝛ omnis notitia eſt elicita ab itellectu. Dico aūt impe
rataꝫ operationē ad quā cōparatur notitia practica. vt
directiuū effectiue: qꝛ iperiū itellectus reſpcū operatio
nis iperate: nihil aliud eſt ꝙ̄ regulare ⁊ dirigere effecti
ue in operatiōe illa. naꝫ ſm phm̄. 9. metaph. ars reduci — Tex. cō. 16.
tur ad pꝛincipiū effectiuū. Dico aūt icluſa in per ſe obō:
ꝓpter duo. pꝛimo qꝛ ſciētia dicitur practica. vt ſuppono
a ſuo per ſe obiecto. ſed ſcia dr̄ practica a pꝛaxi q̄ ē opa
tio talis. ḡ pꝛaxis talis vl' opatio icludit̄ i per ſe obō ſci
entie practice. ¶ Secūdo. qꝛ ſciētia aut attingit ſuum
per ſe obiectū mediāte ſpeculatiōe tm̄: aut mediāte alia
operatiōe: ſi mediāte ſpeculatiōe tm̄: tunc erit ſolū ſpe
culatiua: ſi aūt mediāte alia opatione. ergo obiectū illđ
cum tali operatiōe erit pꝛimo ⁊ per ſe cognitū a tali ſci
entia: qꝛ in nullaꝫ rem tendit intellectus: niſi mediante
ſua operatiōe elicita. ⁊ per ꝯñs in nulluꝫ poteſt tendere
niſi in cognitū. ſed illud qđ icludit̄ in pꝛimo ⁊ ꝑ ſe cogni
to alicuius ſcie includit̄ in pꝛimo ⁊ per ſe obꝛo eiꝰ. ḡ ⁊c̄.
¶ Dicet̄ forte ad hoc ꝙ nō opꝫ ꝙ formale obiectum
ſcie practice includat pꝛaxim: ſicut in rōne formali vt ē
obiectū talis ſcie: ſed ſufficit ꝙ virtual'r cōtineat ꝑ mo
duꝫ paſſionis ꝓbate de ſubto. ¶ Cōtra. magis hꝫ dno
minari vnaqueqꝫ ſcia ſm ꝙ attingit pꝛimo ⁊ per ſe obm
ꝙ̄ ſm ꝙ attingit ſuā ꝓpꝛiaꝫ paſſionē: ſed ſtante hypoſi
talis ſcia ſuū pꝛopꝛiū obiectū attingit ſpeᵘᵉ tm̄: qꝛ medi
ante actu elicito tm̄: paſſionē vero practice. ergo talis
ſcientia magis eſt ſpeᵘᵃ ꝙ̄ practica. ¶ Item ꝓbo ꝙ ꝑ
hoc habeatur ꝓpoſitum. qꝛ notitia ꝯnis que cōſiderat
paſſionem: vt in ſubiecto icluditur in ſuo formali obie
cto cum ſubiecto: alioquin non differret ab intellectu
ſimpliciuꝫ: ſed ſm te talis ſcientia: pꝛout reſpicit illam
pꝛaxiꝫ eſt practica. ergo adhuc habet̄ ꝙ in formali ob
iecto ſcientie practice vt practica eſt includit̄ pꝛaxis. vñ
dicitur ſcientia practica. ¶ Itēꝫ ſcđo arguo ſic. qꝛ ſcien
tia practica attingēs obiectū tale mediāte actu elicito:
⁊ mediāte actu imperato. aut intenditur in ea pꝛincipaliꝰ
attigere obiectū mediāte actu elicito. aut mediāte actu
imperato. ſi mediāte actu elicito. ergo eſt pꝛincipaliter
⁊ ſimpliciter ſpeculatiua: ſi autem mediante actu impe
rato. ſequitur ꝙ pꝛincipale conſideratuꝫ in tali ſcientia
eſt obiectum vt attingibile a tali actu imperato: ſed pꝛin
cipale conſideratum in vnaquaqꝫ ſcientia eſt ſuum foꝛ
male obiectum. ergo foꝛmale obiectum talis ſcientie
eſt ipſum obiectum: vt attingibile operatiōe imperata:
ſed vt ſic includit operationem. ergo ⁊c̄. De hoc autem
alibi diffuſius dicetur. ¶ Hic ſunt tria dubia. Pꝛimuꝫ
cum logycaſit de actu intelligendi qui eſt quoddā ope
rabile a nobis vt vr̄. ergo logyca erit practica. ¶ Scđꝫ
eſt ꝙ frequēter ꝯtigit vnū actū intelligēdi regulari per
alium: ⁊ tunc actus per quem alius regulatur dicetur

practicus: qð nõ videt̃ verꝫ. ¶ Tertiũ ꝙ ſ ꝫ hoc omnis actus intelligẽdi qui eligit̃ a volũtate ⁊ iperat̃ eẽt practicus: qð nõ videt̃ verꝫ: qꝛ gcũqꝫ actus itelligẽdi circa qðcũqꝫ itelligi[le] põt eligi a volũ[te] ⁊ iperi. Certũ tñ ẽ ꝙ nõ ois talis act⁹ eſt practic⁹. ¶ Ad p[m] vðm ꝙ vr̃ qbuſdam ꝙ logica nõ ſit de actu intelligendi: vt de obo: ſed de entib⁹ rõnis cõſequẽtibus res vt ſunt obiue in itellectu: que nõ fiũt a nobis per habitũ logice: ſed fiunt in nobis ab ipſis reb⁹ ſic ex nã ſua ordinate mouentibus intellectũ noſtrũ. Scðo dico ꝙ dato ꝙ actus intelligẽdi eſſet obm ipſi⁹ logice: nõ tñ ipa logica eſſet practica: qꝛ act⁹ itelligendi q̃ ↄſiderat̃ i logica nõ ſit in nob̃ ꝑ logicã: ſꝫ ſit i nob̃ nãlr̃ ab obiectis. vñ hõ ꝑ logicã nõ ↄſiderat qualr̃ faciat actũ itelligẽdi: ſicut nãliter nõ conſiderat q̃liter faciat digõnẽ: ſed cõſiderat q̃liter iſta fuerit nãliter in nobis. ſic ẽt logic⁹ ↄſiderat q̃lr̃ actus itelligendi ſit ab obiectis nãliter in nobis. ¶ Et ſi arguat̃ ↄ. qꝛ docet facere ſillm. ergo ⁊c̃. ¶ Rñõ. ſi intelligas per facere ſillm ſic ordinare voces ſignificatiuas. ſic pt fieri per logicã ſill[m]. ſi aũt intelligas per facere talẽ ordinem motionis itelligẽdo res: ſic logicus nõ facit talẽ ordinẽ: ſed nã rei: ſic mouẽs. ¶ Si dicas nõne i pñte nr̃a eſt formare ↄcept⁹ vl̃ nõ formare. g̊ vr̃ ſꝫ hoc ꝙ ſcia iperãs formare tales ↄcept⁹ ſit practica. ¶ Ad hoc dicetur in tertio dubio. ¶ Ad ſcðm dõꝫ ꝙ qñ homo in q̃cunqꝫ ſcia ꝓcedit a premiſſis ad ↄ̃nes. hõ nõ hꝫ actuꝫ intelligendi regulatum ꝑ prio ⁊ per ſe obo. nec per ↄñs notitia ꝑmiſſarũ eſt practica. qꝛ ſcia eſt practica que ordinat̃ ad actũ iperatũ vt ad obm ſcie practice: ſed obm per ſe talis ſcie eſt res intellecta per tales cõceptus mouens nãliter intellectũ ad ſui cognitionẽ in tali ordine circa quã talis ſcia nõ hꝫ niſi actus elicitos. licꝫ illi act⁹ eliciti quodã ordine eliciant̃. ¶ Ad tertiũ dubiũ dðm ꝙ differt ſcia que hꝫ iudicare notitiã ſpeculabiliuꝫ eſſe quoddã bonũ eligibile: ⁊ ſcia qua cõſiderat̃ illud ſpe[lr]: qꝛ ſcia ꝑma hꝫ pro ꝑmo ⁊ per ſe obo habitũ vel actum ſpeculatiuũ: vt quoddã bonũ eligibile. Scða võ nõ hꝫ actũ vel habitũ pro ꝑmo ⁊ per ſe obo: qꝛ tũc ipſe act⁹ vl̃ habitus eius eſſet obm ipſi⁹: qð falſuꝫ eſt. Dico ergo ꝙ bene reſpectu cuiuſcũqꝫ habit⁹ ſpeculatiui põt eẽ in nobis ſcia practica iudicans cõſiderationẽ vel habitũ ſpeculatiuũ eſſe qðdã bonũ eligibile. Et ad hoc põt ſeq electio ⁊ imperiũ volũtatis: ſꝫ illa ſciẽtia practica erit prudentia iudicans ſpeculationẽ eſſe eligẽdam ⁊ beatificationẽ: ſed ſpeculatio vel habitus electus nõ erit habit⁹ practicus. qꝛ nõ habebit ꝑ ꝑmo ⁊ ꝑ ſe obiecto operõẽꝫ imperatã: ſed aliqd nõ imperatum a nobis: ſicut quando nos ↄſideramus intelligẽtias vel aliqd tale: ⁊ ꝑ cõſequẽs in nobis põt eſſe ſcientia practica iudicãs eligẽdum: ⁊ imperãs quẽcũqꝫ actum intelligẽdi quãtuꝫ ad exercitiũ actus: ſed ex hoc nõ ſeqtur ꝙ quicunqꝫ actus intellectus in nobis exiſtẽs ſit practicus: qꝛ actus elicitus nõ eſt practicus: ⁊ illa ſcia que ſic imperat ſola ẽ prudentia: nõ aũt logyca que nõ ↄſiderat actũ eliciendi vt quoddã eligibile iperandũ: ſed ↄſiderat qualr̃ talis ordo eſt in actib⁹ intelligendi: prout nãliter mouemur ab obiectis ſm̃ talem ordinẽ: ⁊ ſic patꝫ primum ꝑncipale. ¶ Quãtuꝫ ad 2[m]. ſ. qualr̃ noticia practica ſe hꝫ ad praxim illã. dictuꝫ eſt in parte. ſ. ꝙ ſe hꝫ ad illam: vt regula ad regulatum: ⁊ nõ ſemꝑ actu: ſed aptitudine. alioqn ars medicine in dormiẽte nõ eſt practica. ¶ Addũt quidã tertio. ꝙ noticia talis de agibilib⁹ quã dicũt per ſe ⁊ imediate reſpicere actũ volũtatis vt praxim q̃ intellectus per ſe dr̃ practicus: duplr̃ põt ſe habere ad volũtatem. Uno mõ ſolũmodo oſtẽſiue ⁊ nõ determinate: ita

ꝙ oſtẽdat ipm eligibile: ⁊ nõ detinet volũtatem ad ipꝫ: nec plus q̃ ſi vnus iudicaret de actu faciẽdo ab alio: ſicut ſi hõ iudicaret celũ eſſe mouenduꝫ ab angelo. Alio mõ poteſt ſe habere nõ ſolũ iudicatiue: ſꝫ etiã determinatiue. Certũ ad primũ videnť determiare magis ſe ad hoc. ſ. ꝙ illud iudicium non ſit ſimplr̃ practicum. De ſcðo aũt dñt ꝙ eſt ſimplr̃ practicũ: qd aũt ſit verũ q̃tũ ad iſtud tertiũ ab eis dcm̃ q̃tum pertinet ad pñtem qõnem dicet̃ in ſolone h⁹ ꝑncipalis qõnis. ¶ Quãtũ ad tertiũ ꝑncipale dñt quidã ꝙ noti[a] diuia reſpectu q̃rũcũqꝫ amabiliũ ſe hꝫ iudicatiue tñ: ⁊ nõ determinate reſpectu quidẽ intrinſecoꝝ amabiliũ: qꝛ licꝫ ordie nãe cõgruo ꝑcedat actum voluntatis: tñ volũtas diuina reſpectu eoꝝ nõ determinat̃ ab intellectu: nec regulatur determinatiue ab eo: ⁊ rõ eoꝝ eſt: qꝛ illa volũtas q̃ ꝑfectiſſima eſt in bonitate per ſeipam ſufficiens eſt ad determinandũ ſe ad recte volendũ qðcũqꝫ volibile: ſꝫ voluntas eſt hõ. g̊ ⁊c̃. ¶ Iſta rõ cõcludit reſpectu quorũcũqꝫ amabiliũ: ſed reſpectu extrinſecoꝝ addunt quãdam ſpãlẽ rõnem: ⁊ intendũt ꝓbare ꝙ ante acceptõeꝫ voluntatis diuine nullũ extrinſecũ iudicat̃ faciendũꝫ vel eligendũ: qꝛ iudicio tali facto: aut volũtas diuia pt diſcordare tali iudicio: aut non. ſi ſic. ergo põt deficere. qꝛ nolle illud qð eſt iudicatũ eſſe eligenduꝫ recta rõne eſt deficere. ſi nõ. ſequeret̃ ꝙ de⁹ vellet neceſſio alia a ſe. hoc eſt falſum. ergo ⁊c̃. De iſto tertio differo nũc vſqꝫ ad ſolonẽ ꝑncipalis qõnis. ¶ Quantũ ergo ad ſoloneꝫ q̃ſtionis dñt iſti ꝙ nulla notitia dei de agibilib⁹ vel amabilibus qbuſcũqꝫ ẽ practica ſimplr̃: qꝛ illa notitia que circa amabilia ſe hꝫ tñ iudicatiue: nõ eſt ſimplr̃ practica: ſed notitia dei circa quecũqꝫ amabilia ſe hꝫ tñ iudicatiue: vt ꝓbatũ eſt ſꝫ eos. ergo nulla noti[a] dei circa q̃cũqꝫ amabilia eſt practica. ¶ Cõtra iſtam poſitioneꝫ arguo ſic. intellect⁹ diuin⁹ reſpectu amabiliũ a deo aut ꝓponit ſibi obm vel vt amandũ vel vt reſpuenduꝫ ab ipſo: vel vt neutrũ. ſi ꝑmo mõ tũc arguo. regulatio itellectus practici cõſiſtit in oſtẽdẽdo aliqd eſſe amãdum vel eligendũ vel reſpuendum: ſed ſm̃ hypo[ſim] intellectus diuin⁹ oſtẽdit aliqð obm amandũ vel reſpuendũ. ergo ibi eſt regulatio intellect⁹ practici: ⁊ per ↄñs regulatio determinata. ¶ Si aũt ponat̃ vt neutrũ. ↄ qꝛ illud qð nõ ꝓponit̃ vt amandũ vel reſpuendũ nõ includit formale obm voluntatis. qꝛ obm volũtatis eſt vel amandũ bonũ vel malum reſpuendũ: ſed ipoſſibile eſt volũtatem velle ſine obo. ergo ipoſſibile eſt volũtatem dei hẽre actũ aliquẽ volendi nõ iudicante itellectu aliquod eſſe amãdũ vel volendũ. ergo ſi itellect⁹ diuinus ꝓponat vt neutrũ: nunq̃ꝫ volũtas diuina hẽbit actum: Et iſta rõ ↄcludit de omni amabili intrinſeco: ⁊ ex hoc ſeqtur ꝙ volũtas diuina nullũ amare vel velle habuit reſpectu extrinſecoꝝ: ⁊ per ↄñs nec agere: ⁊ per ↄñs nõ eſt aliqd a deo. ¶ Dicet̃ forte ad hoc ꝙ itellect⁹ diuinus iudicat aliqd eſſe amandũ vel volendũ: ſed nõ ꝓp hoc regulat determinatiue: qꝛ nõ mouet volũtateꝫ: ſed ipſa mouet ſeipam. ¶ Cõtra hoc arguo ſic. ꝙ ſaltẽ iſta rñſio nõ euadit incõueniẽs reſpectu extrinſecoꝝ: qꝛ ſꝫ te ſi iudicium dei eſt de aliquo eligẽdo vel reſpuendo volũtas diuina nõ põt nõ eligere vel nõ reſpuere: qꝛ hoc eſſet deficere vt tu dicis. ergo ſm̃ viam tuã oportet ꝙ intellus diuin⁹ ꝓponat vel vt neutrum vel ꝙ volũtas dina neceſſio eligat: quoꝝ vtrũqꝫ ẽ falſuꝫ. Qꝛ de⁹ aliqd extra ſe velit neceſſio falſuꝫ eſt: ⁊ ꝙ dina volũtas vel q̃cũqꝫ alia poſſit hr̃e actũ circa illud qð ẽ neutrũ vt ꝓbatũ ẽ ſupra. ¶ Scðo ſic. qꝛ aliq qui ſunt iſti⁹ opionis ponũt ꝙ obꝫ in nullo mouet volũtatẽ. ſi g̊ ad rõnẽ itellus practici re

quiritur motio volūtatis ab obiecto.ſequitur ſ3 eos φ nullus intellectus ſit practicus.¶ Tertio arguo cōtra eos qui ponūt φ obiectū vna cū volūtate mouet:q2 ſ3 eos:vt ꝓbatū fuit in alia q̄ſtione:actus liber vt liber nō reducitur in obiectū:ſed in volūtatem.ſi ḡ motio obiecti reqritur ad hoc φ intellectus ſit practicus.ſequitur φ nullus actus liber vt liber eſt:ꝑtineat ad intellectū practicum.¶ Dicet̄ forte ad hoc.φ volūtas dicit̄ non regulari determinatiue ab intellectu:nō φ obiectū nō moueat ſm rōnem intelligendi:ſed q2 voluntate mota vna cū3 obiecto ex ſua maxima ꝑfectione quātū ad illud qđ ex parte ſua eſt nō indiget aliquo regulante ad bene volendū.¶ Contra.illa volūtas que rōne errāte nō poteſt bene velle:non eſt ſufficiēter ⁊ per ſe determinata ad bene volēdu3 ſine iudicio intellectus regulāte qualitercūq3:ſed voluntas dei eſt hꝫ.ergo ⁊c̄.maior p3. probatio minoris.q2 volūtas dei eligens cōtra iudiciū intellectus iudicātis aliquid eſſe amandū:vel eligendū eſt ex hoc deficiēs:vt tu dicis.ergo ſi ſtante tali iudicio volūtas diuina non eligat deficit:ſi etiam ſeq̄tur iudi^m deficit:q2 omnis volūtas ſequēs iudiciū intellectus errantis deficit.ergo voluntas dei ſtāte errore in iudicio intellectus neceſſario hab3 deficere:⁊ ſic p3 minor.⁊ ꝑ ꝯſequens ꝯcluſio ꝑncipalis.ſ.φ nulla volūtas pōt eſſe ſufficienter determinata ad regulandū ⁊ ad benevolēdum ſine iudicio rationis.¶ Ad motiuū aūt eoꝝ quādo dicūt φ illud qđ iudicatur bonū vel amandū nō poteſt nō amari ſine defectu:dico φ ſi illud iudicat̄ amādū neceſſario:⁊ non poſſe iudicari oppoſitum hꝰ poſſe fieri:nō poteſt non amari abſq3 defectu:nunc aute3 ita eſt φ nullū bonum creatum ſic iudicat̄ a deo vt amandu3:alio modo iudicat̄ aliquid a deo vt amandū nō neceſſario:ſed contingenter:q2 vtrāq3 partem poteſt ⁊ ſic oē bonum creatum a deo iudicatur amandū vel eligendū.ſ.cōtingenter:q2.ſ.contingenter eſt amabile ex eo φ hab3 cōnexionem cōtingenter in ſua appetibilitate ad ꝑmo ⁊ per ſe amabile.¶ Et ſi arguat̄.oppo^m cuiuſl3 boni eſt malu3:⁊ per ꝯſequens oppoſitum boni creati:ſed volūtas volens bonu3 creatū vult eius oppoſitū.ergo ſi voluntas dei poſſet nolle bonū creatum poſſ3 eē mala.¶ Ad hoc pōt dici dupl'r.Uno mō ſic φ oppoſitum cuiuſlib3 boni contrarie vel priuatiue eſt malum:ſ3 oppoſitum ꝯtradictorie:nō oportet φ ſit malum vel bonum:q2 nō entitas ſm ſe formaliter accepta:nec bonū nec malum dicit:⁊ precipue nihileitas.¶ Scđo poteſt dici:⁊ melius φ oppoſitu3 cuiuſlib3 boni eſt: vel malū culpe:vel cuiuſcūq3 defectus:malū culpe nō pōt velle: malum aūt defectus qđ eſt malum huic:tamē eſt bonū ſimpliciter:ſicut pctōrem priuari viſione diuina eſt malu3 peccatoris:tamē eſt bonu3 ſimpliciter.tale aūt malum eſt oppoſitū bonitati entis create:na3 non eē iſti^s creature malū eſt iſti creature:ſed poteſt eē bonū ſimpliciter:ſi per nō eſſe iſtius creature ſm aliquā rōnem: vniuerſu3 melius ordinetur in deū:vel ſaltem ſi nō minus bene ordinatur ablata iſta creatura:nolle tale bonū ⁊ velle eius oppoſitū poteſt eē abſq3 defectu.Ex his p3.φ additamētum qđ iſti fecerūt de iudicatiue ⁊ determinatiue ⁊ aſſignatio quā fecerūt i diuis nō hꝫ vitatē.

Solō ad q̄ō/nē p̄ncipalē.

Ad queſtionem ergo principale3.dico φ noti^a dei de q̄cūq3 amabili intrinſece nō eſt practica:reſpectu vero extrinſecoru3 vere eſt practica.ꝑmu3 probo ſic:q2 noticia realiter practica habet realiter regulare effectiue operatione3 vel operabile a qua vel a quo dicit̄ practica:ſed in diuinis nō eſt aliqua operatio:vel aliqđ intrinſecū qđ hēat cauſam effectiua3 realiter qualitercūq3. ergo reſpectu taliu3 nulla eſt noticia practica realiter:minor patet.φ nullum diuinū pōt dici realiter effectus.maior faciliter patet:q2 ex hoc dicitur noticia practica φ eſt regulatiua effectiue operatiōis:ſicut ſupra dictu3 eſt.Et ideo ſi nō eſt realiter effectiua nō ē realiter practica.¶ Scđ3 patet ſic.q2 illa noticia que cū voluntate eſt regulatiua effectiue alicuius factibilis vel operabilis eſt noti^a practica:ſed noticia diuina cū volūtate eſt regulatiua realiter oīum extrinſecoru3:vt quorūdam factibilium vel (operabilium.ergo ⁊c̄.

Ad rōnem in oppoſitum dicēdum. φ noticia dei ad eius amore3 nō habet ordinem realē:nec reſpectu eius hꝫ effectiuitate3 realem:ſed omnia iſta ponuntur ibi tm̄ ſm rōnem intelligendi:⁊ nihil eoru3 ſm rē: ⁊ ideo nō eſt realiter noti^a practica reſpectu amoris diuini:vel cuiuſcūq3 intrinſeci.

Queſtio. IIII.

AD tertium ſic procedit̄.⁊ videtur φ relatio diuīa ſit formaliter finita vel infinita accipiēdo infinitu3 negatiue pro eo qđ eſt non finitū:q2 de quolib3 affirmatio vel negatio:ſ3 finitu3 ⁊ infinitum accipiēdo pro eo qđ nō eſt finitum ſe habent ſicut affirmatio ⁊ negatio.ergo de quolib3 alteru3 verificatur neceſſario:⁊ per ꝯſequēs de relatiōe diua.

In cōtrarium eſt.q2 relatio diuina non eſt finita:q2 tunc eſſet creatura: nec etia3 eſt formaliter infinita:q2 formaliter infinitu3 nō compatitur ſecum in eodem ſuppoſito aliquid re diuerſu3 ab eo.ſed in deo paternitas compatitur ſecū ſpirationem in eode3 ſuppoſito:que ē diuerſa re ab ea.ḡ ⁊c̄.

Ad euidentiam iſtius q̄ſtionis.Primo pona3 vnam opinionē cum ſuis motiuis.Scđo ponā rōnes contra illā opinionem. Tertio ponam opinionē quā credo eſſe vera3.Quarto reſpōdebo ad motiua pro prima opinione.

Quātum ad primū ſciendu3 φ quidam ponūt φ relatio non eſt formaliter finita vel infinita:⁊ φ nō ſit formal'r finita p3.q2 tunc eſſet creatura.φ autē nō ſit formaliter infinita: ꝓbant ex q̄tuor cōditiōibꝰ infiniti. Prima cōditio infiniti eſt:q2 īfinitū in perfectione dicit perfectionē ſimpliciter.⁊ hoc p3.ſi diceret perfectionē limitata3:⁊ ſm quid non eēt infinitu3 in perfectione.¶ Scđa conditio eſt.φ d3 continere oēm perfectionem ſimpliciter:qđ patet per ſimile đ infinito ſimpliciter in q̄titate qđ continet oēm dimenſione3.ſcđo etia3 patet.q2 ſi non contineret oēm perfectione3 iam eēt limitatum ad aliquā vel aliquas: ⁊ ſic nō eſſet vniuerſal'r infinitū.¶ Tertia cōditio eſt.φ d3 eſſe vnum tm̄:⁊ hoc ꝓbatur quadrupliciter.Primo ꝑ ſimile de infinito in quātitate:q2 impoſſibile eſt eē.niſi vnū corpus infinitum cōtinēs oēm dimēſionē.¶ Secūdo q2 eſt cōtinens oēm perfectione3 ſimpliciter:⁊ tale nō poteſt plurificari.probatio.q2 tale eſt cōtinēs oē3 perfectionem exiſtētem in alio a ſe formaliter vel eminēter.ſi ergo eſſent duo talia infinita oporteret φ vnū eſſet formaliter alterū:qđ eſt impoſſibile:q2 duo eſſent vnū:vel φ vnum contineret alterum eminēter ⁊ econuerſo.qđ eſt impoſſibile.q2 iam vnu3 eſſet maius altero ⁊ eꝯ.qđ eſt impoſſibile.¶ Tertio q2 infinitum vl'r in perfectiōe terminat oēm dependentiam ⁊ ꝑfecte.q2 ſi nō terminaret oēm dependentia3 ⁊ perfecte eſſet determinatū ad terminādu3 modo determinato:⁊ ſic nō eſſet vl'r perfectu3:ſed tale nō pōt plurificari:q2 poſitis duobꝰ talibꝰ nullū eoꝝ neceſſario terminaret aliq̄3 de-

Opīo ſcoti ī q̄libetis.q.5. ar.2.⁊ in.e. diſ.pmi.q.2.

pendētiā:q2 quocūq3 eo2 oblato aliud totū terminaret. ¶ Quarto.q2 infinitū tale eſt adeq̄tū obm̄ itellcūi ifinito:⁊ tale nō pōt plurificari. pbatio.q2 itellcūs ifinit⁹ eſt q pōt itelligere oē intelligibile:ergo talis intellectus intelligeret vtrūq3 infinitum. quia vtrūq3 eſt intelligibile.ergo neutrum eſt adeq̄tum.q2 potētia i plura neutrū ē adequatū.Et ſi dicat̄ .q vnū illo2 itelligat̄ i alio ⁊ illud ſit rō itelligēdi alte2:⁊ illud erit obm̄ adeq̄tū3. Cōtra.q2 exn̄tib⁹ plurib⁹ infinitis vīr qua rōne vnum eſt obm̄ adequatū eadē rōne ⁊ alterum:⁊ ſic vel ambo erit adequatū obm̄:qō eſt ipoſſibile vel neutrū:qō ſilr eſt impoſſe:q2 obm̄ adequatū intellectui ifinito eſt aliquod ifinitū. ¶ Quarta cōditio eſt.q nō cōpatit̄ ſecū3 in eodē ſuppoſito aliud re diuerſū3 ab eo:⁊ h̄ p3.q2 eſſentia diuina:pp ifinitatē ſuā nō cōpatit̄ ſecū3 aliqd re diuerſū3 ab ea.ḡ ⁊c̄. ¶ Et ex iſtis q̄tuo2 ꝯditionib⁹ accipiunt̄ rōnes ad pbādū q relō diuina nō ſit formalr īfinita.p̄ma talis ē.ifinitū formalr dicit pfectionē3 ſimpliciter.ſ3 nulla relō diuina dicit pfectionē3 ſimplr.ḡ ⁊c̄. maio2 p3 ex p̄ma cōditione infiniti.mio2 pbat̄ duplr. p̄mo ſic.pfectio ſimplr dicit illud qō ſic ſe h3 q melius eſt hn̄s nō hn̄te:ſed h̄ non pōt dici de relōne diuina:q2 tūc hn̄s paternitatē eēt melio2 filio qui nō h3 paternitatē:qō eſt falſū3.ḡ ⁊c̄.ſcōo ſic.q2 ſequeret̄ q nō ois diuina pſona hr̄et oēm pfectionē ſimplr:q2 nulla pſona h3 oēm relationē:hoc aūt eſt falſum.ergo ⁊c̄. ¶ Scōa rō talis eſt.ifinitū formalr ꝯtinet oēm perfectionē ſimpliciter:ſed nulla relō diuina ꝯtinet oē3 pfectionē ſimpliciter ⁊ realr.ergo ⁊c̄.maio2 p3.ex ſcōa ꝯditione ifiniti.mio2 pbat̄.q2 p̄nitas nō cōtinet realiter filiationē:⁊ h̄ p3 de ſe.ergo ſeqtur neceſſario:vel q filiatio nō dicit pfectionē ſimplr:⁊ ſic habet̄ ppoſitū.ſ.q relatio nō dicit pfectionē ſimplr:vel q paternitas nō ꝯtinet oē3 perfectionē:⁊ ſic adhuc habet̄ ppoſitū.ſ.q p̄nitas nō erit ifinita formalr. ¶ Tertia talis eſt.ifinitū formalr eſt vnū tm̄:ſed relōnes diuīe ſunt plures realr.ḡ ⁊c̄.mino2 p3 de ſe ſm ſuppōnē fidei.maio2 pat3 ex tertia ꝯditiōe ifiniti. ¶ Quarta talis eſt.nullū infinitū formalr cōpatitur ſecū in eodē ſuppoſito aliud re diuerſum ab eo:ſed p̄nitas cōpatitur ſecū ſpirationē que eſt alia res ab ea.ergo ⁊c̄.mino2 ſupponit̄.maio2 p3 ex quarta cōditione ifiniti:⁊ ſic p3 p̄mum p̄ncipale.

Scōm p̄ncipale.⁊ ē ipugnans opionis Scoti.

Quantum ad ſcōm intēdo cōtra hoc adducere q̄tuo2 rōnes.qbus intendo pbare qō op3 q relatio diuina ſit formalr finita vel infinita. ¶ Prima talis eſt.ſicut ſe h3 finitū ⁊ ifinitū in q̄ti tate molis:ad q̄tum q̄titate molis:ita ſe h3 infinitū ⁊ finitū in pfectione ⁊ entitate ad q̄tum in q̄titate entis ⁊ perfectiōis:ſed oē q̄tū3 q̄titate molis ē finitū vel ifinitū.ergo omne qō dicit entitatem vel pfectionē aliq̄3 eſt finitū vel infinitum q̄titate perfectionis:ſed ois relatio dicit entitatē:⁊ per ꝯſequēs perfectionem aliquā. ois relatio ergo eſt finita vel ifinita. ¶ Dices forte.q ois relatio finita eſt vel ifinita:ſed nō formalr.Contra. ois relatio eſt formalr entitas aliqua:alioqn eēt3 nihil. ergo formalr finita vel ifinita. ¶ Dices q relatio q̄tū ad id qō eſt relatiōis nullā ppriā3 entitatē dicit formaliter.Cōtra.ergo ſeqtur q q̄tū3 ad illud qō eſt ppriū3 relōnis formalr eſt nihil:q2 nihil ⁊ nulla entitas equipollēt.vñ eēt ſimile aliqd alteri per nihil. ¶ Dices q qn̄ dicit̄ q omne ens vel eſt finitū vel infinitū q veritatē h3 de ente pticipante vel participato.relō aūt nō eſt ſic ens.Cōtra.q2 ens pticipās nihil aliud eſt q̄3 ens diminutū hn̄s entitatē:⁊ quaſi partē entis:ens aūt pticipatū dicitur ens hn̄s plenitudinē3 entitatis ſupeminenter:cui⁹ pticipatione alia ſunt entia:ſed oē ens qōcūq3 ſit illud vel eſt ens diminutū:vel ē ens ſic ſupeminens.ergo oē ens:⁊ per ꝯñs relatio ſi aliq̄3 entitatē h3 eſt ens participatū vel pticipās. ¶ Scōa rō talis ē.paternitas diuina:aut eſt maioris pfectionis formalr q̄3 paternitas hūana:aut nō.ſi ſic.ergo iportat formalr pfectionis q̄titatē3:ſed oē tale eſt finitū vel ifinitū.ḡ ⁊c̄. ſi nō.ergo ſeqtur q gn̄atio diuina nō eſſet maioris pfectionis q̄3 gn̄atio humana.qō videt̄ mihi nō ſane dcm̄. Dices q illa eſt maio2 ppter vnitatē idēpticā in eſſentia.nō tamē formalr ē maio2.Cōtra.q2 illa formalitas quā tu dicis ex nā rei diſtingui ab eēntia:vel ſic pcilſa ab eēntia:aut eſt maio2 paternitate hūana:aut nō.ſi ſic. ergo habet̄ ppoſitū.ſi nō.ergo aliq̄ realitas formal diuina nō ē maio2 aliq̄ realitate creata.qō videtur mihi valde abſurdū. ¶ Tertia rō talis eſt:q2 illud in quo īuenit̄ magis ⁊ minus:vel maius ⁊ min⁹ ē finitū vel ifinitū:q2 q̄tū3:ſed relatio eſt h⁹.ergo ⁊c̄. pbatio mioris. q2 ponat̄ q aliquid ſit ſūme calidū3:⁊ q ſint aliq̄ alia minus calida ſm diuerſos gradus:certū eſt q q̄to aliqō illo2 eſſet magis calidū:tāto eēt magis ſimile ſūme calido:⁊ ſimilitudo ad ſūme calidū tāto eēt3 maio2.ſed hoc nō eēt:niſi in relōne īueniretur magis ⁊ min⁹.ḡ ⁊c̄. ¶ Dices q magis ⁊ minus īuenit̄ in relōne pp maius ⁊ minus in q̄titate:⁊ius ſolius vt vr̄ ſm pħm eſt ſuſcipere magis ⁊ min⁹.Cōtra.ſic̄ relatio h3 magis ⁊ min⁹ a qualitate:q2 eſt ſuū fundamētū3:ita ēt h3 entitatem:q3 poſito h̄ q h3 entitatē a q̄litate:q2 eſt ſuū fundamentū non ſequit̄ quin ſit aliqō ens formalr:ergo nec ex h̄ q h3 magis ⁊ minus ex fundamēto ſequitur quin ꝯn̄ ſibi magis ⁊ min⁹ formalr.qō aūt dicit̄ q pħs videt̄ dr̄e. q ſoli qualitati cōueniat ſuſcipere magis ⁊ min⁹ itelligēdū eſt p̄mo:relationi aūt ꝯn̄ ex cōſequenti:ſicut etiā oē. ¶ Quarta rō talis eſt.ſicut omne creatū ſe h3 ad finitū3 eſſe:ita oē increatū ad ifinitum eſſe:ſed omne creatū3 eſt finitū:q2 eſt ens participans:⁊ hoc formalr.ergo omne increatū3 eſt infinitū formalr:ſed relō diuina eſt qōdam increatū.ergo ⁊c̄.⁊ ſic p3 de ſecūdo.

Tertiū p̄ncipale.⁊ opinio propria.

Modo reſtat ponere tertiū.ſ.opiōnē quā credo eē veram. Ad cuius euidētiā p̄mitto tres diſtinctiōes. ¶ Prima eſt de ifinito:q.ſ.pōt accipi dupr̄. Uno mō formaliter pro ipſa negatiōe finis. Alio modo mālr pro ipā nā in qua fundat̄ talis negatio. ¶ Alia diſtinctio eſt de ifinito mālr accepto.ſ.de ipſa nā i q̄ fundat̄ talis neg°:que.ſ.pōt eſſe ifinita vel vīr:vel ſm gd:vel in genere:ſicut ifinitas figura2:vel indeterminata ſpē:ſicut ſi eēt aliqua li⁹ vel charitas ifinita:iſta.n. eſſent infinita ſm gd:q2 in p̄ma eſt limitatio ad genus in ſcōa ad ſpēm. Infinitū aūt vniuerſalr ē:qō nulla ſpē nullo genere icludit̄:ſed gcqd perfectionis ē eminēter includit. ¶ Tertia diſtinctio eſt.q vnū3 pōt preſcindi ab alio duplr. Uno mō ſm rē ſicut ſi accipiat̄ ſcīs cum preciſiōe reali iuſtitie. Alio modo ſm rōnē:ſicut ſi vnū pcidat̄ ab alio ſm rōnē mō quo dclatū fuit i 2ª qōne.

His dictis deſcendo ad queſtionem ⁊ dico q ſi infinitum accipiatur formalr pro ipſa negatione finis ſic nulla res creata vel increata abſoluta vel reſpectiua eſt formalr infinita:q2 nulla ratio quiditatiua alicuius poſitiui eſt negatio. cuiuſq3 entis: lic3 eni3 ad vnam quiditatem ſequatur negatio alteri⁹: tamē ratio quiditatiua:vnius non eſt negatio alterius: nam lic3 ad frigidum ſequatur non calidum: non tamē frigus ē formaliter non calidum:q2 tunc frigus eē poſſet nihil:q2 ipſi nihil ꝯn̄ non caliditas:ſed infinitum ſic acceptū3 formalr dicit negationē3 finis.ergo nulla res.

formaliter.ſ.quiditatiue eſt ſic infinita.¶ Si autez q̄-
ratur vtrum infinitū ſic acceptū ꝯueniat alicui ꝑ mo-
dum paſſionis:⁊ nō quiditatiue.dico ꝙ ſic.qꝛ talis ne-
gatio pōt per modum paſſionis cōſequi aliquā naturā
puta diuinam. Si autē loquamur de infinito materia-
liter.ſ.de illa natura in qua fundaꝛ talis negatio.tūc di-
co quādo queritur:vtrū relatio diuina ſit formalr infi-
nita vel finita.ſ.ſit natura illa formalr cui competit fi-
nis vel eius negatio.ſic dico ꝙ oportet dicere ꝙ ſic.⁊ h̄
ꝓbatū eſt ex rationibꝰ ꝓcedētibꝰ.¶ Si aūt queraꝛ qđ
iſtoꝝ ſibi cōpetat.vtruʒ īfinitum vel finituʒ.dico ꝙ nō
ſolū de relōne diuina:ſed de quocūqꝫ diuino accepto ꝑ
modū ſubie:vel per modum cuiuſlibʒ attributi ſi acci-
piatur cū preciſione alioꝝ:licʒ poſſet eſſe infinitum ſʒ
q̄d modo quo eſſet charitas infinita:vel quidam color
infinitus:infinitum.ſ.infra determinataʒ ſpēm:tamen
nullū eorum cū preciſione acceptum eſſet infinituʒ vlr:
ita ſi accipiatur cū preciſione reali nō erit realiter īfini-
tuʒ:ſi ſm̄ ratonē precidatur non erit infinitū ſm̄ ratio-
nem vniuerſalr.⁊ hoc probo vnica ratione:qꝛ illud nō
eſt infinitū vniuerſalr.qđ excludit aliqđ illorum qđ in-
cluditꝛ in eo qđ eſt infinitū vniuerſalr. Sed qđcūqꝫ di-
uinuʒ:ſiue abſolutū:ſiue relatuʒ:ſiue dicat ꝓmam ꝑfe-
ctioneʒ:ſiue ſc̄dam:acceptum cū preciſione alioꝝ exclu-
dit aliquod illorum qđ includiꝛ in eo qđ eſt formaliter
vniuerſalr infinitū.ergo ⁊c̄.maior patʒ de ſe:ſed ꝓbatio
minoris:qꝛ qđcūqꝫ diuinū acceptum cū preciſiōe alio-
rum excludit omnia alia diuina. verbi grā.ſciētia acce-
pta cum ꝓciſione iuſtitie:ſapiētie:⁊ hꝫ.excludit alia q̄
preſcinduntur ab eo:ſicut ſapiētia preciſe accepta exclu-
dit iuſtitiaʒ ⁊ cꝫ.ergo omne diuinuʒ acceptum cū preci-
ſione aliorum excludit aliq̄d qđ ꝯtinetur in vniuerſalr
infinito:⁊ ſic pʒ minor. Si autē accipiātur illa que ſunt
in deo ſine preciſione:ſic dico ꝙ omne qđ eſt in deo for-
malr ſm̄ rem eſt vniuerſalr infinitū.ſ.talis nā in q̄ fun-
datur talis negatio.⁊ hoc ꝓbo de relōne.đ qua ſpālr
agitur:qꝛ quoꝝ eſt eadē formalitas ſm̄ rem eorūdē eſt
eadē infinitas formalis ſm̄ rem:ſed relōnis ⁊ eēntie
ꝓut accipiūtur ſine ꝓciſiōe eſt eadē formalitas:⁊ certū
eſt qđ opʒ ꝙ ſine preciſiōe realiter accipianꝛ.ergo rela-
tionis ⁊ eēntie eſt eadē īfinitas formalis:ſed nullus du-
bitat quin eēntia ſit formalr infinita realiter:qꝛ cōpre-
hendit oēm perfectioneʒ ſimplr.ergo relatio eſt infini-
ta formalr eadem infinitate:⁊ ſic pʒ ad queſtionē.

Perfectio ſimplr q̄tuor modis ſumi poteſt.

Modo reſtat quarto reſpōdere ad motiua pro alia opiniōe.¶ Ad ꝓmuʒ
ergo dōm ꝙ aliq̄d poteſt dicere perfectionē ſimplr tri-
bus modis vel quatuor. Uno mō vt ꝑfectio ſimplr di-
catur cōprehendēs totalitateʒ cuiuſcūqꝫ ꝑfectionis nō
importātis aliq̄ʒ imꝑfectioneʒ. Sc̄do mō poteſt dici ꝑ-
fectio ſimplr perfectio nō importās aliq̄d repugnās to-
ti totalitati. Tertio mō dr̄ perfectio ſimplr illud qđ ha-
bens eſt melius omni alio nō hñte. Quarto mō dr̄ ꝑfe-
ctio ſimpliciter que talis eſt ꝙ nullum nō habens eaʒ
eſt melius omni habēte.accipiendo ergo ꝓmo mō ꝑfe-
ctionē ſimpliciter nullum diuinuʒ acceptum cum preci-
ſione dicit perfectionē ſimpliciter:qꝛ nullum diuinum
vt ſic dicit totaleʒ perfectiōeʒ:qꝛ ſemper excludit aliq̄d
ad perfectionem pertinens:ſimiliter nullum diuinum
acceptuʒ cum preciſione dicit perfectioneʒ ſimpliciter
accipiēdo ſecūdo modo perfectioneʒ:qꝛ preciſio repu-
gnat tali totalitati:⁊ ideo qđcūqꝫ acceptum cum tali ꝓ-
ciſione dicit imperfectioneʒ repugnātem tali totalitati.
Si autez accipiaꝛ aliquod diuinuʒ ſine preciſione:tūc
qđcūqꝫ diuinum abſolutuʒ vel relatuʒ dicit perfectio-
nem ſimplr vtroqꝫ modo:qꝛ quodlibʒ acceptum ſine
preciſiōe eſt formaliter ⁊ realiter illud qđ continet oīa
⁊ qđ eſt omnia.ſ.eſſentia:ſi autez accipiatur tertio mō:
tunc diſtinguo de alio:qꝛ aut accipitur aliud diſtinctuʒ
ſuppoſito ⁊ natura:aut aliud diſtinctuʒ ſuppoſito in ea-
deʒ natura numero. Si ꝓmo:ſic quelibʒ relatio diuina
dicit perfectionem ſimpliciter:⁊ habens quācūqꝫ rela-
tionem diuinaʒ eſt melius non habēte diſtincto ſuppo-
ſito ⁊ natura. Si ſecūdo modo.tunc dico ꝙ non eſt de
neceſſitate perfectiōis ſimpliciter ꝙ habēs eaʒ ſit me-
lius omni nō habente diſtincto ſuppoſito tm̄ in eadem
natura numero:qꝛ in tali natura quicq̄d accipitur ſine
preciſione eſt illa natura:que eſt omnia:⁊ que habeꝛ ab
omnibus:⁊ per conſequēs qđlibet illorum eſt illa res:
ſcilʒ diuinitas quā habēs eſt melius omni nō habente.
Si autē accipiatur quarto modo perfectio ſimpliciter:
ſic quicq̄d eſt in deo ſine preciſiōe acceptum eſt perfe-
ctio ſimpliciter:⁊ quecūqꝫ relatio:qꝛ nullum ſuppoſitū
poteſt eē ꝙ ſit melius habēte paternitateʒ:⁊ hoc ſuffi-
cit ad perfectionē ſimpliciter.ſ.ꝙ nulla res poſſit inue-
niri melior habēte eam:ſic ergo patʒ ad maiorem q̄ʒdo
dicitur.ꝙ infinituʒ formaliter dicit perfectioneʒ ſim-
pliciter.verū eſt.ꝓmo modo.ſ.ꝙ illud qđ totalitatē ꝑ-
fectionis includit:⁊ per cōſequens infinituʒ formaliter
dicit perfectionē ſimpliciter:ſc̄do modo non includēs
aliquid repugnans tali totalitati. Ad minoreʒ dico ꝑ in-
teremptionem acciꝰ relationem diuinaʒ ſine preciſio-
ne:qꝛ ſic accipiēdo relationem diuinam eſt formaliter
illud.ſ.diuinitas:vt probatū fuit ſupra:ꝙ dicit totalita-
tem perfectiōis. Et tūc ad probationes.dicēduʒ ad pri-
maʒ ꝙ q̄ʒuis habens paternitatem nō ſit melior omni
nō habente diſtincto in ſuppoſito tm̄ ⁊ non natura:tñ
paternitas eſt illa res.ſ.diuinitas quā habēs eſt melior
omni nō habente ipſa:etiaʒ eſt talis res ꝙ non pōt iue-
niri aliquid melius ſuppoſito habēte eam:⁊ hoc ſufficꝛ
ad perfectionem ſimpliciter.¶ Ad aliaʒ ꝓbationē.di-
cendū ꝙ licʒ vna relatio nō ſit alia relatio realiter:nec
vna ꝑſona habeat relationem oppoſitā alterius perſo-
ne:tamē omnis perſona habʒ illud qđ eſt realiter ⁊ for-
maliter omnis relatio diuina:⁊ ex hoc ſeqꝛ ꝙ omnis
ꝑſona habet omnem perfectioneʒ quā dicit quecūqꝫ re-
latio in habendo iſtaʒ eſſentiam.¶ Ad aliam rationē
dicendum.ad minorem ꝙ licʒ vna relatio realiter non
ſit relatio ſibi oppoſita:quelibʒ tamen relatio eſt illud
qđ continet omneʒ relationem diuinam:⁊ ꝙ eſt omnis
relatio diuina:⁊ h̄ ſufficit ad h̄ ꝙ relatio ſit infinita rea-
liter ⁊ formaliter.ſ.ꝙ ſit illud formaliter ⁊ realr.qđ cō-
tinet oēm perfectionem:⁊ eſt omnis relatio:vnde licet
vna relatio non contineat ſibi ſic oppoſitam relationē:
ꝙ ſit ipſa:quelibʒ tamen relatio eſt illud quod eſt rela-
tio oppoſita.¶ Ad tertiaʒ dicendum.ꝙ licʒ tres rela-
tiones non ſint vna relatio formaliter:tamē ſunt illud
vnuʒ qđ eſt tres relationes:⁊ ad hoc ꝙ ſint īfinite rea-
liter ſufficit ꝙ ſicut tale vnum: vel talis vnitas ſit ex
hoc vna cum illo vno:relationes omnes ſine preciſiōe
illius accepte ſunt vnuʒ terminatiuum omnis depen-
dentie:⁊ ſunt vnum obiectum adequatū intellectui in-
finito:⁊ ſunt illud qđ eſt continēs omnem perfectionē
ſimpliciter ⁊ realiter. Exēplum autem de corpore infi-
nito nō valʒ.de quacūqꝫ creatura:etiaʒ ſi eſſet infinita:
qꝛ in creatura impoſſibile eſt īuenire tres res relatiuas
quarū quelibʒ ſit illud qđ eſt oēs.¶ Ad quartaʒ patʒ
ex ſupradictis in ſecūda queſtione.ꝙ ego nego ꝙ pa-
ternitas quātum ad illud qđ eſt non ſit ſpiratio actiua.
Et per hoc pʒ ad rōneʒ factam ad pricipale qꝛ iſta fuit.

Oſtea querebantur quedã pertinentia ad perſonas ↄſtitutas ex relatiõe ⁊ eẽntia. ⁊ ſũt tria. Quorũ primũ pertinet ad pluralitatẽ realem earum: ⁊ eſt vtrũ poſita pluralitate perſonaꝝ ſm fidem abſqȝ numero determinato. v.g. ſicut ſi fides poſuiſſȝ perſonas eẽ in deo non determinãdo ternariũ numerũ: vtrũ ↄueniſſent omnes doctores ad tenẽdũ ternariũ numeꝝ perſonarũ: ſicut nũc tenent. Scđȝ eſt de ordine reali eaꝝ: vtrum. ſ. pſona producẽs ſit prior realiter perſona ꝓducta. Tertium pertinet ad ordinem rõnis: ⁊ eſt vtrum noᵒ creaturarum in pře precedat ſm rõnem intelligendi ꝓductionem verbi. Qõ. V.

D primum ſic proceditur ⁊ videtur ꝙ ſtante ypoⁱⁱ predicta doctores tenuiſſent ternariũ numerũ perſonaꝝ: ſicut modo: qꝛ doctores ſtante ypoⁱⁱ potuiſſent attingere ad cõcludendum duas pſonas tñ eſſe productas: ſed cõcluſo ꝙ ſint tñ due pſone producte: poteſt neceſſario concludi ternariꝰ numerus perſonaꝝ. ergo ⁊c̃. ꝓbatio maioris: qꝛ potuiſſent attingere ad ſciendũ eſſe duas tñ operatiões in diuinis. ſ. velle ⁊ intelligere: ſed ſm pluralitatẽ operationũ: eſt pluralitas productoꝝ. ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris. qꝛ exiſtẽtibus ſolis duabꝰ perſonis ꝓductis potuiſſent probare ꝙ pter eas oportuiſſet dare aliã vnam ſolã nõ productam: ꝙ autẽ oporteret dare perſonam non ꝓductam pȝ qꝛ aliter iretur in infinitũ. ꝙ autem ſolam patet. qꝛ due nõ producte non diſtinguerentur niſi in abſolutis: in diuinis aũt nulla eſt diſtinctio ꝑ abſᵃ. ǧ ⁊c̃.

In contrarium eſt qꝛ illa ex quibus preſuppoſitis alia inueſtigantur non habent inquantum talia: vnde poſſint inueſtigari: ſed omnia que pertinent ad pluralitatem perſonarum inueſtigantur ex trinitate perſonarum preſuppoſita. ergo ⁊c̃. maior patet: qꝛ ſi illud per quod alia inueſtigantur inueſtigaretꝰ per illa: tũc in notificãdo vnũ per aliud eẽt circulatio: ⁊ h̃ eſt incõueniẽs: qꝛ ſequeretꝰ ꝙ illud eẽt notius ⁊ minus notũ ſeipſo: nã illud per qđ inueſtigatꝰ aliud eſt notius inueſtigato per ipſũ: ⁊ illđ qđ inueſtigatꝰ per aliud eſt minꝰ notũ: eo per qđ inueſtigatꝰ. ergo ⁊c̃. minor pȝ ẽt. qꝛ ex trinitate pſonaꝝ ſuppoſita inueſtigamus pluralitatẽ pſonaꝝ ⁊ emanationũ.

Reſpondeo q̃tũ ad iſtã queſtionem dico ꝙ poſita ſm fidẽ pluralitate pſonarum: ⁊ nulla maiori ſm fidẽ habita determinatiõe: licȝ doctores poſſent ex cõdicto vel actu ↄuenire ad tenendũ numeꝝ ternariũ: ⁊ hoc non determinãdo ſed opinãdo: ſicut mõ quidam tenẽt duas relationes in patre eẽ duas res: opinando tamẽ ex aliqua euidẽti rõne: poſita tali ypoˢⁱ: non video ꝙ poſſint euidenter ↄcludere ternariũ numerum pſonarũ: ⁊ hoc qꝛ ſi haberẽt: ſtante ypoⁱⁱ aliquã efficacẽ rõnem ad concludendum ternariũ perſonarũ: quero vtrũ ↄcluderent ternarium quẽ ponimus. ſ. patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũ ſanctum: aut alterũ ternariũm. Nõ alium. qꝛ talis eſt impoſſibilis: ſed ad ĩpoſſibile ꝓbandum nõ poteſt haberi efficax rõ: nec per demõſtrationẽ: qꝛ ſemꝑ eſt veri euidenter: nec ꝑ fidẽ: qꝛ ſibi nõ ſubeſſe põt falſum. ǧ ⁊c̃. Nec etiã põt haberi ratio ad ꝓbandũ iſtum ternariũ quẽ ponimꝰ ſtante ypoˢⁱ: qꝛ iſta ratio accipietꝰ: aut ex parte pncipiorum: aut ex parte emanationũ: aut ex parte ꝓprietatum: ſed nullo iſtoꝝ modoꝝ põt accipi ratio efficax ad pdictã cõcluſionẽ. ergo ⁊c̃. maior pȝ de ſe: qꝛ nõ videtꝰ ꝙ aliqđ

Qđ ſi ſit efficaci cõcludi articulus trinitatis.

poſſit dari: ex quo poſſit ꝓbari predictus numerus pſonarũ: niſi aliquo iſtoꝝ modorũ. minor ꝓbatur q̃tũ ad tres partes eius: ⁊ pmo pmã q̃tũ ad hoc ꝙ non poteſt iſta rõ ſumi ex parte pncipioꝝ actiuoꝝ: ⁊ accipio h̃ pncipium actiuum nõ ſuppoſitum agẽs: ſed pncipiũ agendi quo agens agit: ⁊ hoc ꝓbo ſic. Qꝛ aut iſta diſtinctio eſt ſm rem: aut ſm rõnem: ſi ſm rationẽ tñ nihil facit ad ꝓpoſitũ: qꝛ diſtinctio que eſt ſm rõnem tñ: nõ poteſt cauſare nec principiare diſtinctionẽ realem: qualis eſt diſtinctio perſonaꝝ. ergo ⁊c̃. ſi ſm rem: quero vtrũ diſtinctio iſta ſm reȝ in pncipijs actiuis ſit ſȝ diuerſas realitates pncipiorum actiuorum: vel ſm diuerſũ modum agẽdi: ſed neutrũ iſtorum modoꝝ poteſt eẽ vt ꝓbatum eſt in ſecunda queſtione de formalitatibꝰ: vbi ẽt ſolutũ fuit illud dubiũ quomõ ſtante vnitate pncipij actiui filius habet ꝙ ſit filius: ⁊ ꝙ nõ ſit ſpiratus: nã q̃dam diſtinctio quã quidã ponũt de diuerſo modo ꝓducendi. ſ. ꝙ vna ꝓductio eſt per impreſſionẽ: alia per expreſſionẽ ab eodem pncipio nihil valȝ. qꝛ iſta impreſſio ⁊ expreſſio: aut eſt ſm rem: aut ſm rõnem intelligendi: ſi ſm rationẽ intelligendi nihil ad ꝓpoſitum. ſicut dictum eſt de alia diuerſitate: ſi ſm rem hoc eſt impoſſibile ꝙ fiat aliqua impreſſio realis alicuius ĩ aliquo: niſi illud realiter differat ab alio ⁊ faciat cõpoſitionẽ cũ eo: ſed nihil tale eſt in diuinis. ergo ⁊c̃. etiam in diuinis nulla eſt expreſſio realis: niſi expreſſio realis dicatꝰ exitus pncipij a pncipio: ſed in hoc nõ differũt perſone: qꝛ hoc eſt cõmune vtriqȝ. ergo ⁊c̃. ⁊ ſic patet minor q̃tum ad primã partem: ſecũdo probo eã quantũ ad ſcđã. ſ. ꝙ iſta diſtinctio non poſſit eſſe ex parte emanationũ: qꝛ diſtinctio emanationũ non poteſt accipi: niſi ex pte voluntatis ⁊ intellectus: vel penes velle ⁊ intelligere: ſȝ ex nullo iſtoꝝ modorum poteſt cõcludi diſtinctio emanationũ. ergo ⁊c̃. nõ pmo modo: qꝛ accipere diſtinctiones emanationũ penes volũtatem ⁊ intellectũ eſt accipere diſtinctionem eaꝝ penes diuerſitatẽ principiorũ: ſed hoc reprobatum eſt. ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ ad idem: qꝛ intellectus ⁊ volũtas in diuinis differunt ſm rõnẽ: ſȝ diſtinctio talis nihil facit ad ꝓpoſitum. ergo ⁊c̃. nec etiã ſecundo modo. ſ. penes velle ⁊ intelligere: qꝛ ſi ſic accipiatur: aut h̃ eſt ſicut penes principia diuerſa actiua: et h̃ non põt eſſe ſicut ꝓbatũ ẽ: aut qꝛ dicũt ipſas productiones diuerſas: ⁊ h̃ non poteſt eẽ. pmo qꝛ productiones in diuinis ſunt realiter diuerſe: velle autẽ ⁊ intelligere nõ ſunt realiter diuerſa. ergo ⁊c̃. ſecũdo qꝛ illđ qđ ↄᵉ producenti ⁊ ꝓducto non eſt ꝓducere ⁊ produci: qꝛ producere ↄuenit ſoli ꝓducenti ⁊ produci ſoli ꝓducto: ſed vnum ⁊ idẽ intelligere ⁊ vnũ ⁊ idem velle cũ ſint abſoluta ↄueniunt oĩbus perſonis producentibus ⁊ ꝓductis. ergo ⁊c̃. nec ex parte ꝓprietatum: pmo qꝛ rõ paternitatis: ⁊ ratio ſpirationis ⁊ diſtinctionis vniꝰ ab alio ſicut pus probatũ fuit: eſt penes hoc ꝙ vnũ eſt ab vno ⁊ alius a duobus: ſed ſtante ypoⁱⁱ non haberẽtur aliqua in diuinis: ex quibus poſſit probari ꝙ vnus eſt ab alio ⁊ alius a duobꝰ: qꝛ nec ex principijs: nec ex emanationibus: nec ex quocũqȝ alio. ergo ⁊c̃. ſecũdo qꝛ iſta ſũt que debẽt probari: ⁊ idẽ non poteſt ꝓbari per ſeipſũ. ǧ ⁊c̃. ¶ Cõtra premiſſa arguitꝰ dupl'r. pmo arguẽdo ↄtra ↄ̃nes. cõtra hoc qđ dicitꝰ ꝙ ea que dicũt vnam reȝ nõ ſũt diuerſa formaliter ex natura rei. ſecũdo ſoluẽdo ad rõnes ⁊ oſtẽdẽdo eas non valere.

Quãtum ad primũ adducunt quatuor rõnes in cõmuni. Quarũ prima talis eſt. relatio ⁊ fundamẽtum differũt formal'r ex natura rei: ſȝ nõ conſtat. ꝙ dicant diuerſas res. ergo differentia forma-

R õnes aliquoꝝ ꝓbãtiũ ꝙ cũ idẽ pmitte reali ſtat diſtĩ formal.

lis ex natura rei poteſt ſtare cũ idẽptitate rei: minor pꝫ. qꝛ pro dubio habetur q relatio ⁊ fundamentuꝫ ſint diuerſe res. pbatio maioris. qꝛ que ſe totis differunt: formaliter differũt ex natura rei: ſed relatio ⁊ ſuuꝫ fundamentuꝫ cum ſint diuerſa predicamẽta differunt ſe totꝫ: qꝛ predicamenta in nullo ſaltez vniuoco ꝯueniũt. g̃ ⁊c̃. ¶ Secũda talis eſt. de h̄ qð eſt vnuꝫ formalr ⁊ conceptibiliter nõ poteſt formari niſi vnus cõceptus: ſed ſꝫ de ſimplex eſt vnum formalr. ⁊ per conſequens conceptibiliter. ergo nec de deo nec de aliquo ſimplici poteſt formari niſi vnus conceptus: qð falſuꝫ eſt. ¶ Si dicatur ad h̄ q imo poſſunt formari diuerſi conceptus de aliquo vno ſimplici in cõparatione ad diuerſa re extra. ¶ Cõtra. qꝛ in eo debẽt inueniri diuerſa fundamenta correſpondẽtia p̃mis conceptibus: de quo formãtur diuerſi conceptus: ſed in illo de quo non poſſunt formari diuerſi conceptus: niſi in comparatiõe ad diuerſa re ex͂ non ſunt fundamẽta correſpondentia diuerſis cõceptibus. ergo ⁊c̃. ¶ Tertia talis eſt. impoſſibile eſt idem: ⁊ ſm idez formaliter excedere ⁊ nõ excedere mãm: ſꝫ aĩa prout eſt forma corporis nõ excedit materiaꝫ: ſm vero q eſt nata eſſe ſine corpore excedit materiaꝫ. ergo aĩa non ſm idem formaliter ex natura rei habet iſta duo: ſed cõſtat q anima dicit vnã rẽ ſimplicez. ergo in eadez re ſimplici ſunt diuerſa formaliter: ſiue differẽtia ex natura rei. ¶ Quarta talis eſt. qꝛ illud ſm qð aliquid eſt obiectum adequatum viſus ⁊ illud ſm qð non eſt obiectuꝫ adequatum viſus nõ ſunt idem formaliter ex natura rei: ſed albedo ſm q color eſt obiectuꝫ adequatũ viſus: non autez ſm q albedo. ergo albedo ⁊ color differunt formaliter ex natura rei: ſꝫ albedo ⁊ color dicũt vnam rem ſimplicem. ergo in vna ſimplici re ſunt diuerſa differentia formalr ex natura rei.

Poſtea arguunt in ſpeciali de relatione ⁊ eſſentia in diuinis ⁊ adducũtur quattuor rationes. Quaruꝫ p̃ma talis eſt. Illa que dant diuerſa eẽ formaliter non ſunt idẽ formaliter: ſed in diuinis eſſentia ⁊ relatio ſunt hmõ. qꝛ eſſentia in diuinis dat perſonis cõuenire formaliter: relatio autez dat eis differre. Conuenire autez ⁊ differre dĩnt formaliter. ergo ⁊c̃. ¶ Si dicatur q ratio nõ probat. niſi q non ſunt vnum adequate ⁊ formaliter ⁊ realiter ex natura rei: quero vtrũ hoc q non ſunt vnuꝫ adequate ꝯueniat eis ex natura rei: aut non. ſi ꝯueniũt eis ex natura rei habetur propoſituꝫ. ſ. q ex natura rei nõ ſunt vnum adequate: ⁊ per cõſequens aliquo modo differunt ex natura rei: ſi non ſequit͛ quantuꝫ eſt ex natura rei q ſunt vnuꝫ adequate: ⁊ cuicũꝫ ꝯuenit eſſentia: ⁊ relatio: qð falſuꝫ eſt. ergo ⁊c̃. ¶ Secũda ratio talis eſt. qꝛ illud in quo aliqua conueniũt realiter: ⁊ illa in quibꝰ differunt realiter magis differunt realiter ex natura rei q̃ꝫ illud in quo aliqua cõueniant ſm rationez tñ: ⁊ illa in quibus differũt realiter: ſed illud in quo aliqua conueniunt ſm rationem: puta aĩal: in quo ꝯuenit homo ⁊ equus ſm rationẽ: ⁊ rõnale ⁊ irratioꝫ͛. in quibus iſta ſm rem ⁊ rationem differunt formaliter ex natura rei. ergo in diuinis multo plus eſſentia ⁊ relatio differũt formaliter ex natura rei: in quorũ vno ſunt idem realiter: ⁊ in altero differũt realiter. pbatio minoris. qꝛ ſi animal ⁊ ratioꝫ͛ nõ differrent realiter nõ plus conueniret vnus homo cũ alio cum quo cõuenit in rõnabilitate: q̃ꝫ homo cũ bruto cum quo conuenit in animalitate: ⁊ a quo differt in rõnabilitate. Itẽ non videt͛ pbabile q ſm idem ex natura rei homo et brutum cõueniant ⁊ differant. ergo ⁊c̃. ¶ Tertia rõ talis eſt. non in eo eſt deꝰ quo pater ſm Augu. ſed hoc nõ eſſet verum ſi diuinitas ⁊ paternitas nõ differrẽt ex natura rei. ergo ⁊c̃. ¶ Deinde obijciunt ſoluẽdo ad rationem in contrariũ: ⁊ qꝛ ratio inferebat: q ſi aliqua ex nã rei non ſunt idem formaliter: q ex hoc ſequitur q non ſunt idez realiter: ⁊ dicũt q non ſequitur. p̃mo quia vt dicũt eſt ibi fallacia ꝯñtis pcedendo a pluribus cauſis veritatis ad vnaꝫ: qꝛ vt dicunt: q aliq̃ non ſunt vnũ formaliter poteſt eẽ dupliciter. ſ. vel qꝛ non ſunt vnum formaliter realiter: ſed plura: vel qꝛ eſt contẽtiuum plurium virtualiter: ⁊ ideo ex nõ eſſe vnum formaliter nõ poteſt inferri tñ alterum non eſſe. ſ. non eẽ vnum realiter. ¶ Secũdo dicunt ad idez q non oportet plurificari illud qð excedit aliqua plurificatis illis que exceduntur: vnde non oportet plurificari totum plurificatis partibus: qꝛ totum excedit partes. ſic etiam cuꝫ res excedat formalitates: qꝛ vna res poteſt continere plures formalitates: non oportet plurificatis formalitatibꝰ plurificari rem. ¶ Tertio dicũt ad hoc q nõ ſequitur. iſta non ſunt formaliter vnum. ergo ſunt formaliter plura: qꝛ aliud eſt: vt dicũt: negatio perſeitatis: ⁊ perſeitas negationis. formalitas autez: vt ipſi dicũt: importat q̃ꝫdã perſeitatem. quando dicitur. ergo iſta nõ ſunt formalr vnuꝫ. hic nõ eſt perſeitas negationis. qꝛ non eſt ſenſus q iſtis per ſe cõueniat non eſſe vnum. ſed eſt ſenſus q iſta vnitas eis per ſe non cõuenit: ita q eſt negatio perſeitatis: ⁊ ideo vt dicũt. non ſequitur. ſi aliqua non ſunt vnum formaliter. q ipſa ſint formaliter non vnum vel formaliter plura.

Contra iſta intendo p̃mo oſtendere q rationes prime ſtent: ⁊ q ſolutiones date non ſufficiant. Deinde reſpondebo ad obiecta. ¶ Quãtum ad p̃mum ſciendũ q rationes adducte in ſecũda queſtione: ⁊ in iſta ducebant͛ ad probandum q in diuinis exceptis relationibꝰ non ſunt aliqua differentia formaliter ex natura rei: vl͛ alique formalitates ex natura rei differentes: qꝛ ſi ponãtur aliqua duo talia differẽtia formaliter ex natura rei: puta iuſtitia ⁊ ſapiẽtia: aut differũt formaliter ⁊ realiter: aut nõ: ſi ſic. ergo ſunt due realitates: quarum realiter vna nõ eſt altera: ſicut ſatis fuit deductũ in ſecũda queſtione: ſi non. aut hoc eſt: qꝛ nec formaliter nec realiter differũt: ⁊ ſic habetur propoſitum. ſ. q ibi non ſunt aliqua formalr ex natura rei differẽtia: aut hoc eſt. qꝛ formaliter ⁊ nõ realiter differunt: ⁊ tunc ſeq̃tur q formalitas non ſit res extra animaꝫ: qꝛ plurificato inferiori plurificatur ſupius: ſed ſtante hypoˀ plurificatis formalitatibus nõ plurificantur res extra aĩam. ergo formalitas non continetur ſub re extra aĩam: nec erit res extra animam. ¶ Itez ſaltem habetur q illa differentia nõ erit realis: ex quo nõ differũt realiter. Si dicat͛ q non dicitur differẽtia realis: qꝛ ſint ibi plures res: ſꝫ dicitur dĩa ex natura rei: qꝛ habet ortum a re: querum ſm qð genus cauſe habet ortum a re: ⁊ ſicut deductum eſt in ſecũda queſtione: nec inueniri poterit nec fingi: et de hoc pertranſeo: qꝛ de hoc ibi ſatis dictum eſt: aut h̄ eſt: qꝛ illa differunt realiter: ſed nõ formaliter: ⁊ tũc habetur plus q̃ꝫ propoſitũ: qꝛ tũc haberet͛ q eſſent diuerſe res ⁊ non diuerſe formalitates. Qꝛ ergo dicitur p̃mo reſpondẽdo ad rationem iſtaꝫ: q. ſ. aliqua non eſſe vnũ formaliter vel eẽ plura formaliter ex natura rei habet duas cauſas veritatis. ſ. diuerſitatez realem: ⁊ cõtinẽtiã plurium virtualem: non valet: qꝛ nulla continentia pluriuꝫ: niſi ſint diuerſa ⁊ plura realiter: ⁊ per cõſequẽs plures res ſufficit ad hoc q aliqua dicant͛ differre formaliter realiter ex natura rei: vt dictum eſt. vnde falſum ẽ q tales due cauſe veritatis poſſint poni de dicta propo-

Excluſio illarũ rõnũ ⁊ ſolutio.

ſtriõe. Scđꝫ etiã qđ dicitur ꝙ multiplicato exceſſo nõ multiplicatur excedens: ſi intelligat̃ de eo qđ excedit: ſicut ſuperius excedit inferius falſuꝫ eſt. qꝛ plurificato inferiori plurificatur ſuperius: ſic autẽ res extra aiam excedit quodcũqꝫ reale extra in ſpãli ſumptum: loquẽdo autem de eo qđ excedit: ſicut totum integrale veritatẽ hꝫ qđ dicitur: dũ tamen cõtineat aliqua plura: quoꝝ vnum realiter nõ eſt alteruꝫ: qđ non hꝫ locũ in re ſimplici. ¶ Qz autẽ dicũt tertio: ꝙ ſi aliqua non ſunt vnum formaliter ꝙ nõ ſequitur ꝙ ſint plura formaliter. qꝛ ad negationẽ perſeitatis non ſeqtur perſeitas negationis ⁊c. nihil facit cõtra rationem predictã: qꝛ ſaltem habemus negatiuã verã. ſ. ꝙ illa videlicet eẽntia ⁊ relatio: vel queciiqꝫ attributa nõ ſunt differentia formalr. ⁊ habemus etiã ꝙ nõ ſunt plures formalitates: nec plus per illud habet̃: niſi ꝙ vnitas taliũ. ſ. iuſtitie ⁊ ſapientie in deo non eſt vnitas per ſe: ⁊ ſic tollitur diuerſitas formalitatum: reputo etiã eſſe falſum qđ aſſumitur. ſ. ꝙ iuſtitia ⁊ ſapientia in deo nõ ſunt vnũ per ſe: dũmodo reduplicetur totum aggregatum ſub h̃ ſenſu: iuſtitia diuina in eo ꝙ diuina eſt ſapientia.

Modo reſtat reſpõdere ad argumenta in oppoſituꝫ. ¶ Ad pͥmũ ergo dicendum ꝙ eodẽ modo cõſtat ꝙ relatio ⁊ ſuum fundamẽtũ differũt formaliter ⁊ realiter: ſicut cõſtat ꝙ ſint diuerſe res. ¶ Ad illud qđ adducitur. ꝙ que ſe totis differũt. dicenduꝫ ꝙ verum eſt ſm̃ rationẽ. ꝙ ratio vnius predicati non eſt ratio alterius: quomõ autem differant ſm̃ rem vel nõ differant patebit in queſtiõe de diſtinctiõe predicamẽtoꝝ. ¶ Ad ſcđm dicendũ ꝙ minor eſt falſa. qꝛ lꝫ ſm̃ rem ſimpliciter ſint idẽ formaliter realiter: non tamẽ ſeqnr ꝙ ſint idem cõceptibiliter. i. vno modo tm̃ conceptibile. Et qñ tu dicis ꝙ non. qꝛ nõ eſſent correſpondentia illis diuerſis conceptibꝰ: dico ꝙ imo: qꝛ ille res ĩ ordine ad diuerſa re. extra reſpondent illis conceptibꝰ: Et qñ dicitur ꝙ nõ: qꝛ correſpondentia debẽt eſſe in illa re que cõcipitur. dico ꝙ illa correſpondẽtia debẽt eẽ in illa re: ſiue debẽt conuenire illi rei que concipitur vel concepte ſꝫ ſe vel accepte in ordine ad aliud. ¶ Ad 3^m dicendũ ꝙ ſi accipiat̃ excedere ꝓ non dependere: ⁊ nõ excedere pro aptitudine informandi: tũc maior eſt falſa: qꝛ idem ſm̃ idẽ formaliter realiter eſt natũ ĩformare materiã: ⁊ non dependere ab ea: ⁊ h̃ q̃tuꝫ ad aiam rationalem. Si autẽ accipiatur excedere ⁊ nõ excedere pro dependere a materia: ſic maior eſt vera. ſed minor erit falſa: q̃tuꝫ ad hoc qđ dicitur. aiã ſm̃ ꝙ eſt forma corporis nõ excedere materiã: dũmodo fiat reduplicatio eius qđ informat corpus: nã ſm̃ illam entitatem q̃ informat corpus non depẽdet a materia licꝫ nata ſit informare eam. ¶ Ad 4^m dicendũ ꝙ minor eſt falſa: h̃ . ſ. ꝙ albedo in eo ꝙ color eſt obiectuꝫ adequatũ viſus: qꝛ albedo nullo mõ eſt obiectum adequatuꝫ viſus: ſed bene verum eſt ꝙ color in eo ꝙ color eſt obiectũ adequatum viſus: ſi tamẽ ſolus color eſt viſibilis: non aũt albedo eſt obiectum adequatum viſus: nec in eo ꝙ albedo: nec in eo ꝙ color: cauſa autem hꝰ eſt: nõ ꝙ color ⁊ albedo dicãt diuerſas realitates realiter in eodem: ſꝫ qꝛ color poteſt accipi pro aliquo colore realiter diuerſo ab albedine. ¶ Ad pͥmũ autem qđ arguitur in ſpeciali de relatione ⁊ eſſentia. dicẽdum ꝙ differre qđ dat relo ⁊ cõuenire qđ dat eſſentia ſunt idẽ realiter formaliter inter ſe: nam eſſentia patris eſt realiter ſua relatio qua differt a filio: ſed nõ ſunt idem adequate: qꝛ nõ cuicũqꝫ ꝯ^{it} eſſentia ꝯ^{it} relatio: ⁊ h̃ ſufficit ad hoc ꝙ vnum det differre: ⁊ aliud cõuenire. Et quando dicitur ꝙ ſi non ſunt vnum adequate ex natura rei aliquo modo differunt ex natura rei: dico ſicut dictũ eſt in ſecũda queſtione. ꝙ eo modo quo non ſunt vnum adequate ex nã rei: eo modo differũt ex natura rei realiter: qꝛ ſicut ex natura rei non ſunt vnum conuertibiliter realiter. ita ex nã rei differũt realiter: qꝛ licꝫ ſint inter ſe idem re: tamen vnũ eorum ꝯ^{it} realiter vni: qđ non ꝯuenit alteri. ¶ Ad ſcđm dicendũ ꝙ minor eſt falſa: qꝛ aĩalitas ⁊ ratio^{nalitas} non differũt realiter in homie: nec ex natura rei. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ nihil prohibet idem per eãdẽ realitatem magis ⁊ minus cõuenire cum aliquibꝰ duobus differentibus ſpecifice: ⁊ ideo nihil prohibet hominem per eãdem realitatẽ magis conuenire cũ homine alio q̃ cum bruto. ¶ Ad aliud quod dicitur vlterius ꝙ hõ ⁊ brutum non poteſt conuenire per idem ⁊ differre. dicendum qđ falſum eſt: qꝛ nihil prohibꝫ aliqua duo per eãdem realitatem conuenire ſm̃ rationẽ: ⁊ differre ſꝫ rem: ⁊ de his qualiter poſſit magis patebit in queſtiõe de diſtinctione predicamẽtorum. ¶ Ad tertiuꝫ dicendum. ꝙ illa ratio dupliciter deficit. pͥmo qꝛ eſſentia diuina ⁊ relatio non ſunt proprie in aliquo predicamento: ſicut nec iuſtitia: nec ſapiẽtia eius ſunt in aliqua ſpecie: ⁊ ideo proprie loquendo non ſunt plura predicamẽta. ſecũdo qꝛ quãdo dicitur ꝙ duo predicamenta differunt ſe totis: patꝫ quomodo debeat intelligi in ſolutione primi argumẽti facti de formalitatibus in cõmuni. ¶ Ad quartuꝫ dicendũ ꝙ pro tanto Auguſtinus intelligit nõ eo pater quo deus: qꝛ paternitas ⁊ diuinitas nõ ſunt conuertibiliter idem: qꝛ non cuicũqꝫ ꝯuenit realiter deitas conuenit paternitas: ⁊ hoc voluit dicere: nõ eo pater quo deus: nõ autem voluit dicere quin paternitas ſit realr̃ deitas. alioquin ꝯtradiceret ſibiipſi: quia ipſe dicit ꝙ ꝓpter ſũmã ſimplicitatem diuinã deꝰ eſt quicqd hꝫ: excepto hoc ꝙ vnum correlatiuoꝝ hꝫ aliud: nec eſt illud: ſicut pater hꝫ filiũ: nec eſt filius: vñ ſm̃ hoc pater vel deus hꝫ paternitatẽ: ⁊ eſt paternitas ⁊ hꝫ deitatẽ ⁊ eſt deitas: ⁊ deitas etiã pñitas.

Ad rõnem in oppoſitum. pꝫ qꝛ per intelligere ⁊ velle nõ poteſt ibi probari quecꝫ dualitas: ſicut ſupra probatũ eſt.

Qõ. VI.

AD ſcđm ſic proceditur. ⁊ arguit̃ ꝙ in diuinis perſona producens ſit realiter prior pſona producta: qꝛ inter producẽs ⁊ ꝓductum eſt ordo realis: ſed omnis ordo realis videt̃ importare prius ⁊ poſterius. ergo ⁊c. minor ſupponit̃. ꝓbatio maioris. ordo qui eſt in diuinis inter ꝓducens ⁊ ꝓductũ: aut itelligitur ſm̃ rẽ: aut ſm̃ rõnem tm̃: ſi ſm̃ rem habet̃ ꝓpoſitũ: ſi ſm̃ rõnẽ itelligendi tm̃. Cõtra. qꝛ ordo qui ẽ iter ꝓducens ⁊ productũ non eſt ordo qui eſt eiuſdẽ ad ſeipſuꝫ: qꝛ nulla res ꝓducit ſeipſaꝫ: ſed ordo rõnis poteſt eſſe eiuſdẽ ad ſeipſm. ergo ⁊c. ¶ P̃. in eis que nõ habẽt ordinem realẽ: ſicut indiuidua eiuſdẽ ſpẽi: non eſt aliq̃ multitudo determinata: qn q̃cũqꝫ data poſſet eẽ maior. ſicut patet in hoibus: ſed in diuinis eſt certus nũerus: ita ꝙ impoſſibile eſt eẽ maiorẽ vel minorẽ. ergo in eis eſt ordo realis ſꝫ re. ¶ P̃. Augu. pͦ de trini. ca. pͥmo. dicit. ꝙ impoſſibile eſt ꝙ aliquid producat ſeipſum: vel in creaturis: vel in diuinis: qꝛ idẽ eſſet prius ⁊ poſteriꝰ ſeipſo: aut ergo intendit loq de prius ⁊ poſterius re: aut ratione: ſi de prius ⁊ poſterius re haberetur propoſitũ: ſcꝫ ꝙ producens eſt prius re producta in diuinis: ſi ratione. ꝯtra. qꝛ tunc ſequeretur ꝙ propoſitio Auguſtini eſſet falſa. ſ. ꝙ idem nõ poteſt eſſe prius ⁊ poſteriꝰ ſeipſo: qꝛ loquẽdo de prius ⁊ poſterius ſm̃ rõnem: idẽ põt eẽ

prius ⁊ poſterius.

In contrariū eſt auctoritas Athanaſij qui dicit φ in trinitate nihil eſt prius neq; poſterius. ℂ Itē argr̄ ratiōe: q2 ſi eſt aliqd prius: aut q̄tum ad abſoluta: aut q̄tū ad relata: non q̄tum ad abſoluta: nā omnia abſoluta ſunt vnū in diuinis: ſed eiuſdē ad ſeipſm non eſt ordo realis: nec etiā q̄tū ad relata: q2 omnia relatiua ſunt ſimul nā. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidētiā iſtius q̄ſtionis intēdo facere q̄tuor. Primo ponam opinionē quā nō credo eſſe verā cū ſuis motiuis. Secūdo arguā cōtra eā. Tertio ponā opinionem quā credo verā. Quarto rn̄debo ad motiua p alia opinione.

Opīo ſcoti I quolibet. q. 4.

Quantum ad primum dicūt qdam φ eſt triplex prioritas ⁊ poſterioritas duratione natura ⁊ origine: ⁊ dicunt φ ſicut ſimultas duratione pōt ſtare cum priori ⁊ poſteriori in nā ita ſimultas nāe pōt ſtare cū priori ⁊ poſteriori origine. dicūt ergo φ in diuinis pſona pducens non eſt prior pducta duratione vel nā: ſed bn̄ pſona producēs eſt prior pſona producta origine. prima duo faciliter probāt ex rōne cōi. primo φ non eſt prius duratiōe ibi: q2 oia ſunt ibi coeterna: nec etiā prius natura: q2 aut eēt q̄tum ad abſoluta: aut quantū ad relōnes. non q̄tum ad abſoluta: q2 oia ſunt vnū: ⁊ eiuſdē ad ſeipſuz non eſt ordo realis: nec q̄tum ad relata: q2 ſunt ſil' natura ⁊ vnū natura nō eſt prius altero. ℂ Tertiū probāt duplici rōne. Primo ſic. q2 ſicut prius ⁊ poſterius ordie nāe ſe habent ad ſimultatē durationis: ita prius ⁊ poſterius ordine originis ſe habent ad ſimultatem in nā: ſed prioritas ⁊ poſterioritas pōt ſtare in natura cū ſimultate durationis. ergo prioritas ⁊ poſterioritas origine pōt ſtare cū ſimultate nāe: ſ3 ſimultas relationū eſt ſimultas nature. ergo cū ſimultate relationū pōt ſtare prioritas ⁊ poſterioritas originis. ℂ Scdo ſic. ſm Auic. cauſa ſm φ cauſa eſt prior effectu: ſed ſm φ non poteſt reduplicare abſolutum: q2 cū importat habitudinē ad effectū. ergo reduplicat ipſuz relatiuum: ſed certū eſt φ illa prioritas que eſt prioritas relatiui nō poteſt eē prioritas nature: q2 relatiua ſūt ſimul natura: ergo eſt prioritas origis. ergo pſona producens pōt eſſe prior origine pſona pducta: licz ſint ſimul natura. ℂ Preter iſtas poſſunt adduci tres rōnes tales. primo ſic. illud a quo aliud depēdet eſt prius: ſ3 pductum vt videt̄ depēdet a producēte. ergo pducēs ē prius producto quocūq; . pbatio minoris. q2 illud qd nō pōt eſſe circūſcripto omni alio a ſe videt̄ dependere ab illo: q2 vnūquodq; videt̄ poſſe eē circūſcripto omni alio a quo nō dependet: ſed pductū non pōt eſſe circūſcripto omni pducēte. ergo ⁊c̄. ℂ Scdo ſic. q2 ſicut prius ⁊ poſterius dicūt relationes oppoſitas re: ita pr̄nitas ⁊ filiatio: ſed paternitas ⁊ filiatio poſſunt ſe cōpati in vna eſſentia. ergo ⁊ prioritas ⁊ poſterioritas. ℂ Tertio ſic. q2 prius in eo φ prius ⁊ poſterius in eo φ poſterius dicūt̄ relatiue: ſed prius ſemp eſt prius re poſteriore. ergo aliqua prioritas ⁊ poſterioritas poteſt ſtare cuz ſimultate relationum. Et ſic patet primum.

Impugnatio illi' opinio nis.

Contra iſtā poſitionem adduco vnaz talez rōnē: q2 aut eſt ibi ordo prioris ⁊ poſterioris ī abſolutis: aut in relatiuis: nō in abſolutis: q2 oia abſoluta ſunt vnū re: ſed eiuſdē ad ſeipſm non eſt ordo realis. ergo ⁊c̄. nec etiā in relatiuis: ⁊ hoc pbo dupliciter. primo q2 illa que ſic ſe habēt: φ ablato vno auferr̄ alter. ⁊ ecō. ⁊ equalr̄ hinc inde re ⁊ intellectu inter illa non eſt ordo prioris ⁊ poſterioris: ſed oppoſita relatiue ſm φ hmō ſic ſe habēt. ergo ⁊c̄. maior patet. q2 prius ſaltem manet in intellectu ablato poſteriore ⁊ nō ecō. minor aūt pz: q2. ſ. relatiua ſe poſita ponūt ⁊ perempta ſe perimunt equaliter hincinde. ℂ Secūdo. q2 qn̄ dicit̄. vna pſona origine eſt prior altera: iſte relōnes prioritatis ⁊ poſterioritatis: aut ſunt idē cū paternitate ⁊ filiatiōe: aut nō: ſi ſic. ergo pr̄ in eo φ pater eſt prior: qd eſt incōueniēs: ſi nō. g̃ in diuinis eſt alia diſtictio realis q̄ per relōnes que ſūt paternitas ⁊ filiatio ⁊ ſpiratio actiua ⁊ paſſiua: qd eſt incōueniens. ℂ Si dicat̄. φ ibi dicit̄ prius ⁊ poſteri' origine nō φ origo ordinet̄. ſed q2 eſt cā ordis. ɔtra. q2 aut h eſt cā effectiua: aut fundamētalis nō effectiua: q2 nullus reſpectus eſt prin^m effectiuū nec fundamētal: q2 fundamētū vniuſcuiuſq; relōnis dz eē abſolutū. Et ſic patet de ſecundo principali.

Quantū ad tertiū pncipale primo videndū eſt qd origo importat in creaturis. Scdo qd in diuinis. Tertio ad queſtionē. ℂ Quātum ad primum dico φ origo in creaturis dicit: vel pductionē actualē vnius ab altero. ſ. actionē vel paſſionē: vel relationes ɔſītes actionem ⁊ paſſionē: ⁊ h ſatis faciliter pz. q2 origo ſeqt̄ agēs ⁊ paſſuz in actu: ſed qd ſeqtur agēs ⁊ paſſuz in actu in eo φ hmōi eſt actio vel paſſio: puta producere vel pduci vel relationes ɔſītes ea. ergo ⁊c̄. Utrū autē actio ⁊ paſſio ſint ipſa forma pducta in paſſo vel ſint reſpcūs mutui agētis ⁊ paſſi: vel ecō. vel qualr̄ aliter ſe habeant: dicet̄ in queſtiōe de diſtinctione predicamētoꝝ. ℂ Quantū ad ſcdm ptinens ad iſtū articuluz. ſ. quid dicat origo in diuinis. dico φ origo in diuinis dicit relationē: ⁊ hoc probo. q2 aut dicit abſolutū: aut relatum: ſi relatum habeo ppoſitum. ſi abſolutuz. Cōtra. q2 aut dicit vnū abſolutum: aut plura. ſi vnū. ergo non eſt niſi vna pductio in diuinis: ⁊ producere ⁊ pduci erit idē re: qd eſt falſum. ſi plura. ergo plura abſoluta erūt in diuinis: ⁊ pſone in diuinis diſtinguent̄ per abſoluta: qd eſt falſuz. relinquit̄. primū igit̄. φ. ſ. dicat relationē. ℂ Et ɔfirmatur rō. q2 in diuinis nō eſt niſi vnicū abſolutum cū reſpectib' a quo alius ⁊ qui ab alio: ſed cōſtat φ origo nō dicit illud abſolutū: cū ſint plures origines: vt dcm̄ eſt. ergo relinqt̄ φ origo dicat pdictos reſpcūs a quo alius ⁊ q ab alio. ℂ Ex his ad queſtionē qn̄ querit̄. vtrū perſona producens ⁊ producta ⁊c̄. dico φ nulla perſona pducēs ē prior pſona producta: ⁊ h pz ex dictis ⁊ ſpecialiter de prioritate originis. pꝫ in diuinis pōt accipi origo: q2 ibi origo dicit relōnem: ſed in eē relatiuo: vt eſt relatiuū non pōt eē prius ⁊ poſterius: vt pbatum eſt. ſ. ergo ⁊c̄. ℂ Hoc idē pbatur auctoritate Auguſtini. diſtictiōe. xi. libri ſententiaꝝ. vbi dicit. nec cū dr̄ filius ex patre genitus non oſtēdit̄ inequalitas ſube: ſed ordo nāe: nō quo alter ſit prior altero: ſ3 quo alter ſit ex altero. Nec poteſt dici φ ibi loqtur de ordie nāe: ⁊ non originis: q2 ſimplr̄ excludit ordices prioris ⁊ poſterioris: ⁊ hoc ſit dcm̄ de q̄one.

ℂ Ad primū motiuū ergo alioꝝ dōm. φ ois ordo prioris ⁊ poſterioris: vel eſt ſm prius ⁊ poſterius duratione vel ſm prius ⁊ poſteri' nāe. ℂ Ad cuius euidētiā ſciēdum φ ordo duratiōis nō diſtinguit̄ cōtra ordinē nāe: ſic φ nullo mō ordo durationis ſit ordo nāe: imo ordo durationis eſt ordo nāe effectiue ⁊ fundamentalr̄. effectiue: q2 ex nā reꝝ cātur effectiue talis ordo in effectibus hn̄tibus ſucceſſionem: ⁊ etiam ex nā rei talis ordo fundat̄: vel q2 in natura coꝝ eſt habere partē ⁊ partem ſucceſſiue: ſicut eſt mot' ⁊ tēpus: ⁊ ſic ordo durationis eſt ordo nature. i. ex nā rei: videt̄ igit̄ mihi φ ſic hbeat accipi diuerſitas ordinuz prioris ⁊ poſterioris: q2 ordo prioris ⁊ poſterioris accipitur: aut ſm modū intelligēdi: ⁊ ſic dicit̄ ordo rōnis: aut ex natura rei extra aiam: ⁊

Quid origo īportat ī creaturis.

Quid origo dicit in diuinis.

Solo rōnaz pbāt in diuinis eē prius ⁊ poſterius.

Nō φ ordo dura tōis eſt ordo nāe ⁊ effectiue ⁊ fundamētalr̄.

ſic dicitur ordo nãe:ſed ordo nature ſubdiſtinguit: qꝛ
quidam eſt ordo nature cũ ſucceſſione:ꝛ iſte vocatꝰ or-
do durationis:alius eſt ordo ſine ſucceſſione:ꝛ iſte reti-
net ſibi nomẽ cõmune:ꝛ vocatur ordo nature:ꝛ iſte di-
ſtinguitur ſm diuerſos ordines:vel cauſe ad effectũ:vel
dignioris ad idignius:ꝛ ſic de alijs. ¶ Cauſa autẽ q̃re
ordo qui eſt in ſucceſſione habꝫ nomẽ ſpecia'e eſt iſta:
qꝛ ille ordo eſt maxime notus a deo:qꝺ vulgus cõmu-
niter nõ intelligit per prius ꝛ poſterius niſi prius ꝛ po-
ſterius duratiõe. Dico ergo ad rõnẽ ꝙ ſupponit falſuꝫ
.ſ.ꝙ ordo originis eſt aliꝰ q̃ ordo nãe:imo ordo omnis
realis eſt ordo nãe:maxime ſi ſit ordo aliquoꝝ ordina-
torum per ſe:qꝺ dico ꝓpter aliqua ordinata per accñs.
ſed verũ eſt ꝙ ordo nature quãdoqꝫ eſt cũ ſucceſſione:
ꝛ tunc dicitꝰ ordo durationis quãdoqꝫ ſine ſucceſſione:
ꝛ tunc retinet ſibi nomen cõe ꝙ eſt ordo nature:ꝛ hoc
probo.qꝛ ſm te cã precedit origine effectum:ſꝫ vſqꝫ ad
tẽpora iſta ordo quo cã precedit effectũ dicitur ordo na
ture:qꝛ in cauſis que ſimul ſunt cũ ſuis effectibus con-
ſueuit dici ꝙ cã talis precedit naturaliter effectũ taleꝫ.
ergo ꝛc. ¶ Ad ſcdm dicẽdũ.ꝙ ibi Auicẽna reduplicat
cãm quantum ad actualitateꝫ illaꝫ quã importat:ꝛ qñ
dicitur ꝙ cauſa importat habitudinẽ ad effectuꝫ:ſi ac-
cipiatur cã pro ꝑncipio effectiuo dico ꝙ non importat
relationem formalr:ſed fundamentaliter tñ:ꝛ ideo ꝙ
ipſa cauſa dicat fundamẽtalitateꝫ:put dicit fundamẽ-
ti habitudinem ad relationẽ fundataꝫ in eo:q̃ eſt rela-
tio rõnis tñ:ſed dicit illam rẽ abſolutaꝫ in qua fundatꝰ
relatio:que qdem relatio quãdoqꝫ non habꝫ nomen di
ſtinctũ a ſuo fundamẽto ꝓpter cãm predictã. ¶ Ad 3m
dicendũ.ꝙ maior eſt vera.ad mĩorẽ dico ꝙ productũ
ab alio producẽte differente in eſſentia abſoluta ab eo
dependet a tali ꝓducente:ſed productum ab alio ꝓdu-
cente cõueniente cũ eo in eadeꝫ eſſentia abſoluta nũe-
ro:ꝛ differente ab eo ſola relatiõe non eſt verum:qꝛ in
correlatiuis in eo ꝙ correlatiua ſunt non plus depẽdet
vnum ab alio q̃ ecõ. Nec etiã q̃tuꝫ ad abſolutũ poteſt
eſſe dependẽtia iter talia:qꝛ omne abſolutum in eis eſt
vnũ omnino re:ꝛ eiuſdem ad ſeipm dependẽtia nõ eſt.
Ad ꝓbationem minoris.ꝙ illud qꝺ non manet circũ-
ſcripto alio nato manere ſine ipo illud depẽdet ab illo:
veruꝫ ẽ licꝫ non ſic ſit hꝫ qꝛ facta circũſcriptiõe ꝓducẽs
nõ manet ſine ꝓducto. ¶ Ad quartũ dicenduꝫ.ꝙ non
eſt ſimile:qꝛ in eſſe relatiuo nõ poteſt eſſe prioritas vel
poſterioritas:vt relatiuuꝫ eſt:ſicut ꝓbatuꝫ eſt. Et ideo
oꝫ ponere diuerſitatẽ prioris ꝛ poſterioris in abſolutis:
ꝓpter qꝺ diuerſitas quã importat ꝑus ꝛ poſterius nõ
poteſt ſtare cuꝫ vnitate abſoluti:ſed diſtinctio quã im-
portat pñitas ꝛ filiatio directe eſt in eẽ relatiuo:ꝛ ideo
non ita repugnat vnitati abſoluti:ſicut diuerſitas prio-
ris ꝛ poſterioris. ¶ Ad qntum dicendum.ꝙ quãdoqꝫ
vtimur iſtis nominibus pro ipſis relationibꝰ prioritatis
ꝛ poſterioritatis ꝛ fundamẽto:modo accĩꝰ ipſas rela-
tiones ipſius prioritatis ꝛ poſterioritatis vna nõ ẽ ꝑor
alia:ſed ſunt ſimul nã:vnde relatio prioritatis non eſt
prior relatione poſterioritatis:nec ecõ.ſed accĩꝰ ꝓ fun-
damentis ſic vnum eſt prius altero:ꝛ ſic verum eſt ꝙ
prius ſemꝑ prius eſt poſteriore. ¶ Ad ꝑmam rationeꝫ
factam ad principale dicendum.ꝙ mĩor eſt falſa:quia
nõ omnis ordo ꝛ ſpecialiter in diuinis importat ꝑus et
poſterius:ꝛ hoc patet per Augu.ſupra.qui dicit ꝙ ibi ẽ
ordo nãe non quo alter ſit prius altero:ſed quo alter ẽ
ex altero. ¶ Ad ſecũdum dõm.ꝙ ſicut dictuꝫ eſt ꝙ li-
cet nõ ſit ibi ordo prioris ꝛ poſterioris ſm rem: eſt ta-
men ibi ordo quo alter eſt ex altero per ſe ſm queꝫ or-

Nõ oĩs ordo ꝛ ſpũr ĩ diui nis importat ꝑus ꝛ poſte rius ſm thõ- miſtas.

dinem nõ poſſunt ibi eẽ niſi tñ tres perſone.quaꝝ vna
eſt ab vna tñ:ꝛ alia a duabus:ſicut magis deductũ eſt
in ſecunda queſtione. ¶ Ad auctoritatem Augu. Uno
mõ poteſt dici ꝙ illa auctoritas non inuenitꝰ ab eo po-
ſita in predicto loco.dato etiã ꝙ inueniretur aliquid ta
le dictũ ab eo.dicendũ ꝙ non eſt intentio Augu.ꝙ ꝓ-
ducens ſit prius producto quãdo producens ꝛ produ-
ctum ſunt eiuſdem eſſentie numero:imo ad hoc ꝙ ꝓ-
ducens ꝛ productum differant ſufficit incompoſſibili-
tas relationum eius a quo eſt alius ꝛ qui ab alio:quan-
do autem differunt in eſſentia abſoluta eſt cũ hoc prio
ritas ꝛ poſterioritas realis que arguit in creaturis dif-
ferentiaꝫ realem producentis ad productum.ꝛ ex hac
differẽtia in creaturis:ſicut a ſigno poteſt argui de dif-
ferentia perſonaꝝ:non autem põt ex differẽtia prioris
ꝛ poſterioris argui diſtinctio perſonaruꝫ diuinarũ: ſi-
cut ex eo ꝙ eſt in diuinis:qꝛ talis differentia ibi nõ eſt:
nec Auguſtinus intellexit eã eſſe. ¶ Sed ꝯtra premiſ-
ſa arguitꝰ probando ꝙ actio maneat in diuinis.ſcdo ꝙ
manet vt diſtincta ꝯtra relationeꝫ.ꝑmum ꝓbatur tri-
pliciter.ꝑmo qꝛ principiatio dicit actionem:ſed princi-
piatio manet:qꝛ vna perſona principiatur ab alia.g̃ ꝛc.
Scdo qꝛ paternitas manet in diuinis.ergo ꝛ actio.añs
patet.ꝓbatio cõſequentie.qꝛ vbi manet paternitas ma
net illud qꝺ ſupponitur a paternitate:ſed actio preſup-
ponitꝰ a paternitate:ſicut ideꝫ ſuper qꝺ fundatur.g̃ ꝛc.
Tertio qꝛ ratio eius ꝙ eſt dicere manet in diuinis:ſed
dicere dicit actioneꝫ.ergo ꝛc. Scdm.ſ.ꝙ actio maneat
in diuinis vt differens realiter a relatiõe probatꝰ quin-
qꝫ rationibus. ¶ Primo quia cum relatio ꝛ actio ſe to
tis differant:vt diuerſa genera ſequitur ꝙ formaliter
ſeipſis differunt.ergo ꝛc. ¶ Secundo quia actio dicit
cauſalitatem in vno reſpectu alterius:ſed relatio non
dicit talem cauſalitatem.ergo vt videtur actio ꝛ rela-
tio differunt formaliter in quibuſcũqꝫ ſint. ¶ Tertio.
qꝛ actio dicit actum ſcdm.ſ.agere:ſed relatio dicit actũ
primum:qꝛ dicit per modum forme:puta paternitas.
ergo ꝛc.ſicut prius. ¶ Quarto.quia actio dicit hoc ab
hoc:ſed relatio dicit hoc ad hoc.ergo ꝛc. ¶ Quinto.qꝛ
actio dicit principiationem:ſed relatio non:ſed habitu-
dinem. ¶ Et confirmatur primo per Simplicium ſu-
per predicamenta:vbi dicit ꝙ quidam contradicũt ad
diſtinctionem Ariſtotelis volentes agere ꝛ pati eſſe re
latiua:non ratione autẽ:qꝛ eſſe eorum non eſt in habi-
tudine. ¶ Contra iſta quantuꝫ ad hoc ꝙ ponitur actio
manere in diuinis diſtincta a relatione.arguo dupliciter.
ter.ꝑmo ſic.actio in diuinis:aut dicit aliquid abſolutũ:
aut relatum:ꝛ iſta diſtinctio patet.qꝛ ſm Augu.omne
ꝙ eſt.aut eſt aliquid ad ſe:aut ad alterum:ſi ad ſe ẽ ab-
ſolutum:ſi ad alterum eſt relatiuum.ſi ergo in diuinis
actio dicit relatiuũ habetur propoſitum.ſ.ꝙ actio non
manet in diuinis diſtĩcta a relatiõe:ſi aũt ponatur ꝙ di
cat aliqd abſolutũ. Cõtra.qꝛ ſequeretꝰ ꝙ in diuinis eẽnt
aliqua abſoluta realiter diſtincta:qꝛ ibi ſunt plures ori
gines realiter diſtincte. ¶ Secũdo ſequitur ꝙ prima
diſtincta realiter in diuinis ſint abſoluta:qꝛ vbi eſt di-
ſtinctio realis ſm abſoluta ꝛ relata:ſicut abſolutũ ꝑce-
dit relatum:ita diſtĩctio ſm abſoluta ꝑcedit diſtĩõnem
ſm relata. ¶ Tertio ſeqtur ꝙ prima diſtĩctio ꝑſonaꝝ
ſit ſm abſoluta:quia prima diſtinctiua in diuinis videꝰ-
tur eẽ ꝑma diſtĩctiua eẽ ꝑſonaꝝ:ſiue ſuppoſitoꝝ. q̃ oĩa
ſũt falſa ꝛ ꝯ vitatẽ ꝛ ꝯ Boetiũ.q dic ꝙ ſola relõ multi-
plicat trinitatem.ꝛ ĩ eãdẽ ſñiaꝫ ꝯcordat Aug.ĩ multis lo
cis. ¶ Si dicatꝰ ad hꝫ vt qdã dicũt.ꝙ nõ opꝫ dicere ꝙ
actio ſit relatio:ſed ſufficit dicere ꝙ diſtinguatur con-

tra ſubſtantiam. Contra. q2 ſi actio diſtiguaṫ ꝫ ſubam aut diſtinguiṫ cõtra ſubam: ſicut relatum ꝫ abſolutũ: aut diſtinguiṫ ꝫ eam: ſicut abſolutũ dicens ſcḋaꝫ ꝑfectionẽ abſolutã: ꝛ quaſi ꝑ modũ accñtis ꝫ abſolutuꝫ: qḋ dicit ſm noſtrũ modũ intelligẽdi ṗmã perfectionẽ: ꝛ per modũ ſube: ſicut ſi diſtignam⁹ in diuis inſtitiã ꝫ ſubam. Si ṗmo mõ ꝓpo^m habeṫ .ſ. ꝙ actio dicit relõnẽ in diuis. Si 2° mõ ſtat adhuc ꝙ actio diċ abſolutũ: ꝛ ſequunṫ tria ṗdicta icõueniẽ^a. ⁋ 2° arguo ſic. Ad cui⁹ euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ in creaturis vt cõiter poniṫ forma ꝓducta in paſſo eſt actio ab agẽte ꝓut denolat agentem vt a quo eſt. Et ꝓpter hoc differt a relõnib⁹ que ſunt inter agens ꝛ paſſuꝫ. Ex quo ſic arguo vbi nõ eſt aliquid abſolutũ ꝓductũ ibi nõ eſt actio vel paſſio differens ab iſtis reſpectibus: que ſunt a quo alius ꝛ q ab alio. Sed in diuinis nõ eſt aliqua forma abſoluta ꝛ producta: vel aliqḋ abſolutũ ꝓductũ. ergo ꝛc̃. ⁋ Ad ṗmũ ergo qḋ ipſi adducunt ad ꝓbanduꝫ ꝙ actio manet in diuinis. Dico ꝙ manet in diuinis quãtuꝫ ad relationem quã iportat. Quãdo ergo arguiṫ ꝙ ṗncipiatio dicit actionẽ. Dicẽdũ ꝙ ṗncipiatio non dicit actionem differentem a relatione que eſt a quo alius: quia non poteſt dicere formam abſolutam ꝓductam denominantem agentem. ⁋ Ad ſcḋm dicendũ ꝙ paternitas nõ preſupponit actionem vt quoddã differens ab ea niſi ſm nr̃m modum intelligẽdi. Et quando diciṫ ꝙ imo: q2 fundatur ſuper actionẽ: dico ꝙ falſuꝫ eſt ꝓprie loquẽdo ſm rem. imo fundaṫ ſupra eſſentiã ꝓut eſt ṗmũ ꝓductiuuꝫ filij. Unde paternitas ꝛ generare dicit vnam relationẽ ꝛ eandem ſm diuerſos modos ſignandi. ⁋ Ad 3^m dicenduꝫ ꝙ dr̃e manet in diuinis non quãtum ad ꝓductionem actus intelligẽdi vel aliquod abſolutũ: ſed q̃tũ ad reſpectuꝫ qui eſt a quo ali⁹ per modum intellectus. quo modo aũt dicaṫ ꝓducere filium per modũ intellectus nõ pertinet ad iſtã queſtionem diſcutere. ⁋ Ad ṗmũ aũt qḋ adducitur ad ꝓbandum differentiã actionis a relatione. dicẽduꝫ ꝙ in diuinis nõ eſt aliquod genus ꝓprie loquẽdo. vnde ſicͭ ibi ſuba ꝛ eſſentia non pertinẽt ad diuerſa genera. ita nec relatio ꝛ actio. ⁋ Ad ſcḋm dḋm ꝙ actio nõ ponit cauſalitatem: ita ꝙ ipſa ſit cauſa cum ipſa ſit forma effecta vt denominat agentẽ vt dictum eſt. ſed bene preſupponit cauſalitatẽ in agente. ſimilr̃ ꝛ relatio agentis hoc ſupponit licet diuerſimode. q2 actio ſupponit cãlitatem agentis: ſicut effectus eius denominãs ipm̃: ſed relatio ſupponit eandẽ cãlitateꝫ vt fundamẽtũ: in diuinis aũt in qbus nõ eſt abſolutũ ꝓductũ actio nõ aliter ſupponit cãlitatem agentis q̃ relatio: q2 vtrũqꝫ ſupponit eam vt fundamẽtuꝫ. ⁋ Ad 3^m dḋm ꝙ illa rõ nihil valet in ſe. nam illud qḋ eſt forma in ſe põt eẽ ſecũdus actus ꝛ reſpectu alteri⁹: ſicut calor effect⁹ ab igne in aq̃ effectus ignis. Et ad hoc ſequiṫ relatio hincinde cõſequẽs relationẽ agẽtis ꝛ formã effectiuã: in diuinis aũt in quibus nõ eſt abſolutũ: ſecundus act⁹ q eſt ꝓducere nihil aliud eſt q̃ reſpect⁹ qui eſt a quo alius. vñ ibi ſecundus actus ꝛ forma relatiua idẽ ſũt. ⁋ Ad 4^m dḋm ꝙ relatio dicit formalr̃: et hoc ab hoc. ꝛ hoc ad hoc. ꝛ ħ hꝫ ſm ꝙ ſunt diuerſe habitudines. Sed ħ dṙ diuerſimode hoc ab hoc vel hoc ad hoc. vnde dicere ꝙ actio diſtinguiṫ cõtra relationẽ. q2 .ſ. actio dicit hoc ab hoc ꝛ relatio hoc ad hoc nihil ẽ dictu: Cũ Anſel. lib. de ꝓceſſione .ſ.ſ. dicat: ꝛ etiam oẽs ſancti tractantes de iſta materia dicant ꝙ relatiões diuine ſunt a quo alius: ꝛ qui ab alio. ⁋ Ad 5^m pꝫ ex dictis ꝙ ṗncipiatio ꝓut eſt in diuinis nõ dicit niſi reſpectuꝫ eius a quo ẽ alius licꝫ in creaturis importet aliquam formam effectiuam denominantem agentem. ⁋ Ad auctoritatem ſimplicij dicendum ꝙ ipſe loquitur de actione prout inuenitur in creaturis.

Queſtio. VII.

Ad tertiũ ſic ꝓcediṫ. Et arguitur ꝙ notitia creaturaꝝ ĩ patre ṗcedat ſm rõnem intelligẽdi ꝓductionem verbi. q2 omne qḋ cõicaṫ ab aliquo ꝓducẽte alicui ꝓducto ṗmo intelligiṫ in ꝓducente cõicãte ꝓductionẽ illi⁹ cui cõicatur. Sed noti⁹ creaturarum cõicatur a patre verbo. ergo noti⁹ creature in patre ṗintelligitur productiõi verbi. Minor pꝫ. q2 gcquid habet verbum cõicatur ei a patre.

In contrariũ eſt. q2 oĩs relatio diuina ad intra por eſt omni relõne ad ex: ſed productio verbi importat relationem ad intra notitia creaturarum relõnem ad extra. ergo ꝛc̃.

Reſpondeo ad euidentiã iſtius qõnis ſciendũ ꝙ cum queraṫ hic vtrum notitia creaturaꝝ ṗcedat in patre ꝓductionẽ verbi ṗſupponitur hic ꝙ ꝑſona patris ṗcedat aliquo modo ſm rõnem intelligẽdi ꝓductionẽ verbi: ꝛ ꝙ ꝑſona ꝓducẽs ṗintelligatur ipſi ꝓductioni: q2 cum queriṫ vtrũ notitia creaturarum ṗcedat in patre ꝓductioneꝫ verbi: nulla eſſet queſtio niſi pater aliquo modo ſm rõnẽ itelligẽdi ṗcederet ꝓductionẽ qua ꝓducit verbũ. Et iḋ ṗmo videdũ eſt quomodo perſona ꝓducẽs preintelligaṫ ſue actiõi. Scḋo de principali queſtione.

Quantũ ad ṗmũ dico ꝙ quidã ponunt ꝙ perſona ꝓducens preintelligiṫ ꝓducto ꝛ ꝓductioni ſm ordineꝫ originis: ꝛ iſta prioritas ſtat: vt dicunt cum ſimultate nature. quia ſimultas relatiuoꝝ in nã eſt ꝙ vnũ non põt eſſe ſine alio: ſed cum hoc ſtat ordo prioris ꝛ poſterioris origine qui ſtat in hoc a quo alius ꝛ qui ab alio. ⁋ Sed iſtud parum valet. ṗmo: q2 licet haberet aliquem colorem comparando perſonaꝫ ꝓducentem ad ꝓductam. tamẽ nõ habet aliqueꝫ colorem cõparando perſonã ꝓducentẽ ad originẽ actiuaꝫ: q2 ṗcedere originẽ eſt ṗcedere ſm origineꝫ aliquã: ſed nulla origo eſt por origine actiua per quã ꝓducẽs poſſet dici prior ea. ergo perſona ꝓducens non diceṫ prior origine reſpectu originis actiue. ⁋ Si dicatur ꝙ imo quia ex hoc ipſo ꝙ actio eſt a producente ex hoc ipſo ꝓducens eſt prior origine actiua ſua .ſ. actione: non valet: quia ſupponitur ꝙ producens ſit ſm rationeꝫ intelligendi prior ſua actione. Sed queriṫ quid eſt illud qḋ conſtituit perſonam ineſſe perſonali preintellectaꝫ ipſi origini. Hoc aũt non poteſt eſſe origo. nõ enim põt eſſe prior ſeipſa nec re nec ratiõe. ⁋ Secũdo. q2 eſſe a quo alius ꝛ qui ab alio in diuinis dicũt formaliter ipſas relationes producentis ꝛ producti. ergo ponere ordineꝫ in perſonis ſm hoc qui ab alio: ꝛ a quo alius eſt ponere ordinem prioris ꝛ poſterioris in eſſe relatiuo vt relatiuum eſt. Hoc autẽ ẽ falſũ etiã ſm eos. ⁋ Tertio. q2 ſm Auguſtinum ordo originis eſt ordo quo eſt hoc ex hoc: non quo eſt hoc poſt hoc. Sed ille ordo in quo nõ eſt hoc poſt hoc nihil facit ad ꝓpoſitũ: q2 querimus de priori ꝛ poſteriori. ergo ꝛc̃. ⁋ Et ideo aliter dicitur cõmuniter. quia licet in diuinis relatio et ipſa productio actiua ꝛ proprietas conſtitutiua perſone in eſſe diſtincto ab alia ſint eadem res totaliter nullum realem ordinem prioris ꝛ poſterioris habentes: tamen ſm ordinem intelligendi per ſimileꝫ ad illa in quibus iſta ſunt diſtincta re: ſicut ṗus intelligimus perſonã in eẽ perſonali diſtincto conſtitutam. ꝛ ſcḋo intelligimus eam vt

1° articulus.

Quid ſi eu/ ie ⁊ vno.

realem a iuſtitia nunq̄ poſſet concipi nõ concepta iuſti
tia:nunq̄ ẽt eſſet verũ ꝙ ſapia diuina vñ ſapia: nec ſa/
pientia in cõi vnde ſapientia non eſſet iuſtitia. Sed ta/
les preciſiones nõ competũt rebus niſi mediante actu
intellectus:qꝛ conſtat ꝙ ſapia in cõi nõ eſt alicubi ſine
hac ſapientia:niſi tñ in intellectu obiectiue. preciſio ẽt
alicuius a ſapientia vnde ſapientia eſt. ⁊ nõ vnde h̄ ſa/
piẽtia non eſt alicubi niſi in intellectu obiue. illa aũt q̃
competũt reb⁹ vt ſũt obiue in itellectu ſũt entia rõnis ⁊
cõpetũt reb⁹ mediãte actu itellect⁹.ḡ tales ꝑciſiones:⁊
per ꝯñs diſtinctiões ſunt ſm actũ intelle:⁊ ſm rõnem
licꝫ habeãt fundamentũ remotũ in re.

Modo reſtat ſoluere ad motiua eoꝝ. ¶ Ad ꝑmũ
ergo dõm ꝙ ſapia ⁊ iuſtitia ⁊ ꝯſimilia ſũt
formalr̃ in deo ⁊ realr̃:ſed diſtictio ſapie ⁊ iuſtitie ⁊ pre
ciſio nõ eſt in deo realr̃: ſed ſm rõnem intelligẽdi tñ.
¶ Ad ꝑmuꝫ ꝯ hoc dico ꝙ iuſtitia ⁊ ſapia non ſigñant
ens rõnis:nec ſigñant ꝯpoſitũ ex ente rei ⁊ ente rõnis:
ſed ens rei tñ:ſed preciſio iuſtitie dicit ens rõnis tñ:⁊
iuſticia preciſa vel ꝑciſe intellecta dicit ens cõpoſitũ ex
ente rei ⁊ ente rõnis:⁊ qñ vltra dicit̃ ꝙ iuſtitia ⁊ ſapia
in deo dñt vnũ ſignificatũ formale.qꝛ dñt vnã realita/
teꝫ formalẽ:⁊ ſupponũt ꝙ ſolam rem ſigñant. Dico ꝙ
licꝫ ſignificẽt vnã formalitatẽ realem: ſigñant tñ illaꝫ
nõ ſm eandem rõnẽ:qꝛ illa duo ſignificata dñt ſꝫ rõ/
nem. Et tu dices qd de dña rõnis. cum dñe ille ratiõis
nõ ſignificent̃. Dico ꝙ lꝫ ſapientia nõ ſignificet preci/
ſionem:ſigñat tamẽ preciſe:ſicut intelligit̃ preciſe. vn/
de ſapiẽtia ⁊ iuſtitia itellecta ⁊ ſignificata preciſe diffe/
runt rõne ſm preciſionẽ hanc vel illam.nõ ſicut per il/
la que intrent quiditatem eorũ: ſed accidẽtaliter: ſicut
in eſſe reali differt hõ albus ⁊ equ⁹ niger. ¶ Sꝫ adhuc
videt̃ remanere difficultas: qꝛ cũ ſapiẽtia ⁊ iuſtitia nõ
ſignificent hanc preciſionẽ vel illam:ſicut hõ ⁊ equus:
non ſignificant albedinẽ vel nigredinem. videt̃ adhuc
idem eſſe ſignificatũ formale vtriuſqꝫ: ⁊ per cõſequẽs
ꝙ ſũt ſynonima. ¶ Ad hoc dico dupl'r. Uno modo ꝙ
licꝫ iſta nomina eandẽ realitatem ſignificẽt in deo:tñ
neutrum ſigñat illam perfecte in deo. Modo dico ad
hoc ꝙ aliqua noia ſint ſynonima reqrit̃ ꝙ non ſint di/
uerſe ſignificationes iperfecte quãtũcũqꝫ res ſignifica
ta ſit vna. ¶ Scd̃o dico ꝙ lꝫ ſapientia diuina vt diuia
eſt:⁊ iuſtitia:vt diuina eſt dicant vnaꝫ rem: tamẽ ſapia
ab'r accepta:⁊ iuſti⁹ ab'r accepta in cõmuni nec ſe iclu/
dant: nec ſe excludant preciſe ⁊ realiter: nata tñ ſũt in/
ueniri in aliqua re in qua ſunt diuerſa re.⁊ tunc ſe ꝑcin
dant ⁊ excludũt realiter:ſicut in creatura. Et hoc ſuffi/
cit ad hoc ꝙ poſſint diuerſimode intelligi ⁊ ſignificari
in quacũqꝫ re. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ſi accipiat̃ cognitio in/
tuitiua ꝑ cognitõe euidẽt̃ ſic de⁹ cognitiõe intuitiua co
gnoſcit qcqd cognoſcit. Si aũt accipiat̃ cognitio intui/
tiua ꝑ cognitione terminata in exñtia reali ad rem:ſi/
cut diſtinguũt quidã in deo inter notitiã viſionis: ⁊ no
titiã ſimplicis intelligẽtie: ſic dico ꝙ de⁹ cognoſcit iſta
.ſ.ſapiam ⁊ iuſtitiam ⁊ hõ cognitiõe intuitiua:ſed diſti/
ctionem eoꝝ nõ:quia iſta non conſequitur rem in ſua
exñtia reali:ſed tñ ſm eſſe rõnis. ⁊ qñ dicit̃. ꝙ imo:qꝛ
ad cognitionẽ beatificam dei pertinet cognoſcere iſta.
Dico ꝙ ad cognitionẽ dei beatificam pertinet cogno/
ſcere iſta ⁊ diſtinctionẽ eoꝝ: ⁊ oẽ qd̃ q̃litercũqꝫ eſt itel/
ligibile. Et h̄ ꝓbo.qꝛ ex dicto tuo notitia beatifica dei
eſt noti⁹ infinita:ſed notitia dei nõ eſſet infinita niſi ea
cognoſceret oẽ qd̃ ẽ cognoſcibile q̃litercũqꝫ eodẽ actu.
aliogn eſſet limitata cognitio ad certa obta. ḡ cognitio
dei qua cognoſcit omne cognoſcibile eſt cognitio beati
fica eius. Et qñ dicit̃ vltra.cognitio intuitiua eſt nobi/
lior abſtractiua.cognitio aũt beãfica dꝫ eẽ nobiliſſima.
dico ꝙ cognitio intuitiua ẽ notior q̃ abſtractiua exclu
dens intuitiuã:ſed cognitio intuitiua:nõ opꝫ ꝙ ſit nobi
lior q̃ cognitio icludẽs abſtractiuam ⁊ intuitiuã: ſicut
q̄uis nobilior ſit cognitio dei: q̃ cognitio creature ex/
cludens cognitionẽ dei:tñ cognitio dei nõ eſt nobilior
q̃ cognitio includẽs cognitioneꝫ dei ⁊ creature. ¶ Ad
3ᵐ dico dupl'r.ꝑmo ꝙ illa rõ ꝓcedit ex malo itellectu.
nam qñ dicit̃ ꝙ illa diſtictio eſt ſm rõnẽ:⁊ nõ ex natu/
ra rei:nõ ſic intelligit̃ diſtictio intellect⁹ a diſtinctione
nãe.ꝓut itellect⁹ eſt quedã res:qꝛ operatio itelligẽdi ẽ
ab intellectu realiter:⁊ a nã ⁊ a quocũqꝫ qd̃ realr̃ eſt in
diuinis:ſed iſta diſtinctio itelligit̃ ſic. quãdo dicit̃ ꝙ ẽ
ſm rõnem ⁊ nõ ex nã rei ꝙ ibi diſtinguat̃ ens ſꝫ rõnẽ
cõtra ens in reꝝ nã. Et iſto mõ ens ſm rõnẽ diſtinguit̃
ꝯtra ens ſm intellm̃. ꝓut eſt quedã res in reruꝫ nã exi/
ſtens.ſicut cõtra nãm. Unde idẽ eſt:ac ſi diceret̃ ꝙ iſta
diſtinctio eſt ad eẽ rõnis:⁊ nõ ad eſſe reale extra aiam.
Et ſi arguat̃ vltra ꝙ iſtud eſſe ſm rõnẽ habent res ſꝫ
intellectum ⁊ nõ ſm nãm rei:⁊ conſti'r tale eſſe magis
attribuit̃ intellectui q̃ nature. Dico ꝙ realiter loquen
do in diuinis nõ plus conſtituit iſtud eſſe rõnis itelle/
ctus:q̃ natura.qꝛ totum eſt idem ibi realiter. Et qñ di
citur.quare ergo nõ dicit̃ ex natura rei. Dico ꝙ h̄ dicit̃
ne detur intelligi:ꝙ ſit ibi diſtinctio realis. ¶ Alio mõ
poſſuꝫ dicere ad iſtam rõnẽ: ꝙ iſta rõnis diſtinctio at/
tribuit̃ plus intellectui q̃ nãe non ꝓpter diuerſitatem
que ſit in eis in diuinis.ſed qꝛ ab'r accepta nata ſunt eẽ
in rerum natura diuerſa:⁊ habere diuerſas opationes:
⁊ ideo attribuitur in diuinis hoc magis intellectui q̃
nature.ſ.diſtinguere ſm rõnem: ⁊ ſi per ipoſſibile diſti
gueret̃ in diuinis intellus a nã:ſicut in creaturis:ſic di/
ſtinguere attribueretur intellectui.⁊ nõ nature. ¶ Ad
hoc qd̃ dicit̃ ꝯtra hoc ꝙ ſi aliqua per ipoſſibile ſepara
rent̃ nõ poſſet aliqd cõuenire vni: qn cõueniret alteri:
niſi ratio quiditatis vnius differret a rõne quiditatis
alterius.ſicut ſi per impoſſibile ſepararetur albũ ab albo
nõ ꝯueniret albo:niſi qd̃ pertinet ad rõnẽ albi. Dico ꝙ
ſi aliqua ſeparent̃ per ipoſſibile qd̃ nihil cõpeteret vni
qd̃ nõ cõpeteret alteri:niſi rõ qditatis vnius differret a
rõne quiditatis alterius realiter:vel in oĩbus in quib⁹
inueniunt̃:vel in aliquo eorum:nũc autem ita eſt ꝙ rõ
quiditatiua intellectus:⁊ rõ quiditatiua nature ineniã
tur diſtincte realiter in aliquo habente eas. ¶ Ad 4ᵐ
dicendũ ꝙ ſi ſapientia infinita eſt formaliter iuſtitia:ſe
quitur ꝙ iuſtitia ⁊c̃. Dico ꝙ formaliter põt accipi pro
perſeitate: vt ſit ſenſus:ꝙ ſi ſapiẽtia infinita in eo ꝙ in/
finita ſapientia eſt iuſtitia. Et iſto modo illa ꝯſeqũetia
eſt nulla. quia nõ ſequit̃ ꝙ illud qd̃ per ſe ꝯ'r inferiori
per ſe conueniat ſuperiori: ſapientia autem infinita eſt
quoddam inferius ad ſapientiam in cõmuni. Sed be/
ne verum eſt ꝙ illud quod conuenit inferiori in predi/
catis eſſentialibus ꝙ ꝯuenit ſuperiori abſqꝫ nota per/
ſeitatis vel reduplicationis. Unde ſi ſapientia eſt iuſti/
tia infinita. bene ſequitur ꝙ ſapientia ab'r accepta eſt
iuſtitia. Sed h̄ verificatur de ea non pro omni conten/
to ſub ea.ſed pro aliquo.ſ. pro ſapiẽtia infinita. ¶ Idẽ
ẽt poſſum arguere contra te de tuo idẽptico. quia iſta
eſt vera. ſapientia infinita per ſe eſt iuſticia identice.
Et tamen non ſequitur ꝙ ſapientia cõmuniter accepta
ſit per ſe iuſticia idẽptice:quia conueniret omni ſapien/
tie: quia per ſe eſt qd̃ conuenit omni contento ſub ali/
quo communi. Si autem formaliter non importet na/
turam perſeitatis: ſi denotet vnitatem in ſua quidita/

de reali bene ſequi: tanta, ſcientia infinita eſt formaliter iuſtitia: ergo ſapientia cõmuniter accepta eſt formalr̃ iuſtitia: nõ tñ cum nota perſeitatis vel reduplicatiõis. Et tũc non ſequit̃ q̄ cõueniat oĩ ſapie: ſʒ cuidã. Et qñ dicitur q̄ gradus perfectiõis finitus vel infinit⁹ nõ tollit rõnẽ perfectiõis illius cui⁹ eſt gradus. Uer̃ ẽ q̄tũ ad illam perfectionẽ in illo gradu. vel ẽt q̄tũ ad rõnẽ perfectiõis cõiter accepte: tñ tollit rõnẽ illius pfectionis: vt eſt cõtracta ad oppom gradũ. Modo dico q̄ rõ ſapie vt cõiter accepte: non eſt diſtingui realr̃ a iuſtitia. Sed bene de rõne ſapie contracte ad ſapiam creatã eſt diſtingui realiter a iuſtitia. ⁊ rõnẽ ſapie ſic cõtracte excludit ſapĩa infinita. ¶ Ad 5m dõm q̄ qñ dr̃ q̄ actus diſtinguit: ſi intelligat̃ de compoſitis ex mã ⁊ forma planũ eſt q̄ per formã eſt pñs diſtinctio: ſed nihil ad ppoſitũ: q2 attributa diuina nõ ſunt diuerſe forme informãtes nãm. Si aũt intelligat̃ gnãliter. Tũc dõm eſt q̄ actus diſtinguit nõ ab eo q̄d eſt ipm: ſʒ a diuerſo ab eo: modo attributa diuina nõ dĩnt re adinuicem. ⁊ ideo rõ nõ valet. ¶ Ad 6m dõm q̄ illa rõ videtur mihi includere falſum. q2 ſi pñcipia iſtarũ emanationũ formalr̃ differant ex nã rei. Tũc quero: vtr̃ illa formalitas que eſt pñm filij: vt eſt diſticta formalr̃ a formalitate que eſt pñm. ſ. ſ. eliciat actũ gnãndi: aut nõ: ſi nõ. ergo formalitas ſiue diſtictio formalitatũ nihil facit. Si aũt illa formalitas: vt eſt diſtincta ab alia formalitate elicit actũ generandi. Cõtra. q2 oẽs formalitates videntur plus ĩportare q̄ȝ vna formalitas preciſa tñ: ſed ſm te vna formalitas preciſa tñ eſt pñm eliciẽdi actuȝ generãdi, ſiue rõ formalis. g̃ oẽs formalitates ſimul accepte excedũt pñm formale gnãndi. Sed oẽs formalitates abſe cõicant̃ filio per gnãtionẽ. ergo ſeqt̃ q̄ cõicatũ per gnãtionẽ excedet formale pñcipium ⁊ totale cõicandi ſiue generandi. ſed h̃ eſt incõueniens: ſicut incõueniẽs eſt q̄ effect⁹ excedat cãm. g̃ ⁊c̃. ¶ Jtẽ nullũ pductũ hʒ per ſe ex ſua pductione niſi q̄ virtualiter cõtinet̃ in ſuo formali pño. ſm q̄ eſt tale formale pñcipiũ: ſed formalitas voluntatis: vt eſt diſtincta formaliter cõtra alias formalitates nõ cõtinet per ſe niſi q̄d pertinet ad velle ⁊ amare. g̃ ſpũſſcũs nõ h̃ret ex ſua pductiõe niſi q̄d ptinet ad velle ⁊ amare. ⁊ ſic nõ h̃ret per ſe ex ſua pductiõe intelligere. ¶ Sʒ dicẽs q̄ non intelligit̃ iſta diſtinctio formalis pñcipioꝝ q̄tũ ad diſtinctionẽ in pñcipijs eliciẽtib⁹. Q2 eẽntia diuina continens oẽ abſolutũ eſt pñcipiũ elicitiuũ vtrobiq3: ſʒ aliũ modũ eliciendi hʒ in vna q̄ȝ in alia. q2 in vna elicit nãliter: in alia libere. Quero qd̄ itelligis per libere: aut p libere intelligis libertatẽ arbitrij: aut libtatẽ a coactione. Si pmo: cũ libertas arbitrij cõtingẽtiã iportet: vt ſupra dcm̃ eſt. tunc. ſ. ſ. contingẽter pduceretur: q̄d eſt nephariũ dicere. Si ſcd̃o mõ: tũc illud ↄm oĩ ei q̄d agit aut patit̃ ſm ppriam inclinationẽ. q2 ſicut violentum ⁊ nãle ſe hʒ in nãlib⁹: ita coactũ ⁊ volitũ in volũtatẽ habentibus: ⁊ coactũ in talib⁹ nõ eſt niſi determinata violentia. Sed in nulla pductiõe diuina eſt violentia vel coactio. g̃ ambe ſic ſunt libere. ¶ Ad hoc dĩt quidam q̄ in vtraq3 emanatiõe eſt neceſſitas. Sed in pa ẽ nec̃itas pueniẽs actũ. Jn 2a aũt cõcomitãs ⁊ nõ pueniẽs: ⁊ pp h̃ dr̃ libera. Cõtra. nec̃itas in pño ad eliciẽdũ actũ ẽ nec̃itas pueniẽs actũ: ſic ⁊ ipm pñm ẽ pueniẽs actũ: ſed nullus act⁹ eſt nec̃i⁹ niſi in pño ſuo ſit nec̃itas ad eliciẽdũ ipʒ. g̃ ⁊c̃. pbõ minorẽ. q2 ſi act⁹ ẽ nec̃i⁹ nõ põt nõ eẽ. Si aũt in pño nõ ẽ nec̃itas ad eliciẽdũ actũ põt nõ elicere. ſi g̃ in pño nõ eſt nec̃itas ad eliciẽdũ actũ: ⁊ act⁹ eſt neceſſarius poterit act⁹ eẽ nõ eliciẽte pño. ¶ Ad rõnẽ di-

co q̄ fili⁹ dr̃ eſſe fili⁹ ⁊ h̃re modũ itell̃s pluſq̄ȝ. ſ. ſ. quia pductũ in nã intellectuali ptinẽs ad itelligere nõ nec̃io eſt ab alio pducto: ſed pductũ ptinẽs ad volũtatẽ neceſſario eſt ab alio pducto: q2 velle eſt a bono cognito mediãte cognitiõe. Jn diuinis aũt oẽs pſone h̃nt velle ⁊ itelligere: ⁊ quelʒ eſt q̄dã nã ſubalis ⁊ itellectualis: ⁊ q2 eſt ibi pſona pducta ſolũ a nõ pducto: iõ hʒ modũ intell̃s ⁊ nãe: alia pſona eſt de cui⁹ rõne eſt eẽ a pducto ⁊ a pſona nõ pducta ab alia. iõ hʒ modũ volũtatis: ſic alias diffuſe oñdi. ⁊ ſic realr̃ ſunt ibi iſta: ita realr̃ eſt ibi fili⁹ ⁊ ſpũſſcũs: ⁊ ſic ẽ ipoſſibile q̄ pſona pducta a ſolo nõ pducto ſit pſona pducta ab alio pducto: ⁊ ab aliq̄ nõ pducto: ſic ẽ ipoſſibile eſt q̄ fili⁹ ſit ſpiratus: vel eꝝ ſpiratus ſit fili⁹. ¶ Ad 6m dõm q̄ illa rõ nõ plus ↄcludit de pño h̃nte plura pducta q̄ȝ de pño h̃nte vnũ ſoluȝ: q2 ſicut de pño pducẽte duo: cõueniret reddere rõnem q̄re duo ⁊ nõ plura. ſic de pño pducẽte vnuȝ oporteret reddere rõnẽ: q̄re vnũ ⁊ non plura. Et ſi tu dicas. q̄ iõ vnũ ⁊ nõ plura: q2 illud vnũ pñm eſt adequatũ vni pdicamẽto ⁊ nõ plura nec pauciora. ita dico tibi q̄ illõ pñcipiũ pducit duas pſonas ⁊ nõ plures: q2 due pſone ſũt pñcipiatũ adequatũ ſibi. Dico g̃ ad rõnẽ q̄ iõ eẽ diuina vna re ⁊ rõne ex̃ñs nõ eſt pñm pducẽdi niſi duas pſonas tñ. ita q̄ nõ ſunt niſi tres pſone. q2 ipſa eẽntia diuina vna ex̃ñs nõ põt formalr̃ eſſe niſi tres pſone: ſicut triangulus nõ põt eẽ niſi tres h̃ñs q̄cũq3 virtute: q2 h̃ cõpetit ſibi ex nã ſua formalr̃. Et fundari tales pſonas ſup duas pductiões eſt totalr̃ adequatũ ipſi eẽntie diuine put eſt pñm: ⁊ h̃ fide teneo: ſicut fide teneo ibi eſſe tres pſonas. ¶ Ad 7m dõm q̄ tñ facit ↄ te: ſicut ↄ me: quia ſicut tu arguis. quecũq3 ſunt ideȝ re formalr̃ cuicunq3 vnum eoꝝ eſt idem ⁊ alterũ: ita arguã tibi. quecunq3 ſunt totaliter idem re idẽptice cuicunq3 vnum eorũ eſt idem idẽptice ⁊ alterum: ſed eſſentia ⁊ relatio ſunt totaliter vnum ⁊ idem re idẽptice. ergo cuicunq3 vnum eorum eſt idem realiter ⁊ idẽptice ⁊ reliquum: ſed h̃ eſt falſum. nam eſſentia eſt eadẽ re idẽptice filiationi. nõ tamẽ paternitas. ⁊ ideo idem ſequit̃ ↄtra te: ſicut cõtra me. Dico ergo q̄ illa que totaliter ſunt idẽ re formaliter ſic q̄ conuertibilr̃ ſunt idẽ re q̄ cuicũq3 eorum eſt vnum idem ⁊ alterũ erit idem: ſed eẽntia: ⁊ relatio: licet ſint inter ſe totaliter idem re et formaliter: non tamẽ conuertibiliter. q2 non cuicũq3 ↄm eẽntia paternitas ↄm: neq3 a quocunq3 diſtin⁹ paternitas diſtin⁹ eſſentia: ideo non oportʒ q̄ cuicũq3 eſſentia eſt eadem ⁊ paternitas ſit eadem. ¶ Si autẽ queratur quomodo pprietas ⁊ eſſentia cum ſint realiter eadem inter ſe ⁊ formaliter poſſint ſic ſe habere q̄ vnum eoruȝ poſſit eſſe idem alicui a quo alterum eſt diuerſum. Dicũt aliqui q̄ h̃ ideo eſt: quia relationes per ſe adinuicem habent oppoſitionem. eſſentia aũt non importat oppoſitionem ad relationes. ⁊ ideo relatio vna non põt eẽ altera. ſed eſſentia poteſt eſſe vtraq3 relatio. Sed h̃ non ſoluit: quia ſuppoſito q̄ relationes ſint oppoſite ⁊ vna non poſſit eſſe altera queritur quomodo aliquid q̄d eſt idem vni iſtorum oppoſitoꝝ non repugnat alteri. quia videtur q̄ illa que ſunt idem re cui repugnat vnum ⁊ alterum. ⁊ ideo dico q̄ non video aliam rationem niſi infinitatem diuine eſſentie: que ſicut propter infinitatem ſuam eſt ſapientia ⁊ iuſtitia ⁊ conſimilia: que non poſſunt eſſe idem per eſſentiam in creaturis. ſic etiam poſſũt eſſe oppoſite relatiões: q̄d nõ poteſt eſſe in creaturis. ¶ Ad octauum patet per predicta: quia eandeȝ virtutem habet cum precedente. ¶ Ad nonum dicendum quaſi eodem modo: q̄ de illis que ſunt eadem cõ-

uertibiliter modo predicto nõ poſſunt dici oppoſita:ſʒ de illis que ſũt idẽ realiter:ſed nõ cõuertibiliter poſſũt dici oppoſita. ⁊ nõ ſolũ ꝑdicta oppoſita.ſ.cõicabile ⁊ icõicabile:ſed ẽt in alijs terminis.ſ.eẽ prẽm ⁊ nõ patrẽ:eſſe filiũ ⁊ nõ filiũ:nã eẽn⁹ eſt pr̃.⁊ filius nõ eſt pr̃.tñ ſciẽdũ hic ꝙ loquẽdo de ꝑdicatione in qua predicat̃ aliquid pertinẽs ad eſſe reale:⁊ ad formalitatẽ realem pari paſſu curris affirmare ⁊ negare aliquid realiter:ſicut affirmare ⁊ negare aliqd formaliter.⁊ ideo cũ ita ſit ꝙ eẽn⁹ ſit eadẽ re omni ei qð eſt realiter in diuinis: ⁊ ꝓprietas ſit eadẽ realiter cum eẽn⁹ diſtincta realiter ab ol oppoſita relatione.omnis ꝑdicatio que ſolũ ĩportat idẽptitatem eſſentie cũ quacũqʒ ꝓprietate eſt vẽa: vnde iſta eſt vẽa. eẽntia ẽ gñãre.eẽntia eſt que generat ⁊ conſilia.Sʒ omnis ꝑdicatio que ĩportat cũ vnitate eẽntie ad ꝓprietatem aliquã diſtinctionẽ eius realẽ ab alia eſt falſa:qꝛ falſum eſt ipam eſſe diſtinctã ab aliquo diuino eẽntialiter.⁊ iõ licʒ iſta ſit vẽa.eẽn⁹ eſt illa res que eſt incõicabilis:qꝛ nõ ĩportat niſi eẽntie idẽptitatẽ cuʒ ꝓprietate: tñ nõ cõcedit̃ iſta.eẽn⁹ eſt incõicabilis:qꝛ cũ idẽptitate ad ꝓprietatem ĩportat diſtinctionem ab alio: ⁊ ſilr̃ iſta cõcedit̃.eẽn⁹ eſt gñãre:⁊ res generãs: nõ tñ iſta.eẽntia generat.qꝛ ꝑmũ dicit ſolũmodo idẽptitatẽ eſſentie cuʒ ꝓprietate. 2ᵐ aũt cũ idẽptitate iſta ad ꝓprietatẽ ĩportat diſtinctionẽ ab alia:qꝛ generare eſt hẽre filiũ oppᵐ: ſilr̃ iſta.pater eſt illud qð eſt cõicabile: nõ tñ concedit̃ iſta.pater eſt cõicabile.qꝛ ꝑma ĩportat vnitatẽ ꝑſone cũ eẽntia:alia aũt cũ illa vnitate ĩportat vnitatẽ vni⁹ ꝑſone cum alia. ¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ oẽs relões exiſtẽtes in patre ſunt vnũ realr̃:⁊ ois ꝓpõ denotãs vnitatẽ realeʒ inter eas eſt nulla:ſed tñ ad qð ſunt nõ ſunt vnũ. vnde ipm hr̃e filiũ:⁊ ẽt ipm hr̃e ſpũm ſcm̃ ex ꝑte ipſi⁹ habitionis eſt vnũ hr̃e realiter.Sed nõ eſt vnũ habituʒ qð .ſ.hẽtur ex parte termioꝝ. ¶ Modo ad auctoritates Ad ꝑmã dõm ꝙ licʒ in deo iſta formalr̃ ſint idẽ re.non tñ in omni nã in qua inueniunt̃. ⁊ in hoc tenet argᵐ.qꝛ ſi illa que in alijs hñt tantã diuerſitatẽ:ſicut ſapia ⁊ iuſtitia inueniunt̃ ſine cõpõne in deo:multo plus illa poſſunt inueniri in deo ſine cõpõne que minorẽ diuerſitatem faciunt in alijs:ſicut ſunt fundamẽtũ ⁊ relõ. ¶ Ad aliam dico ꝙ equalitas q̃tũ ad hoc ꝙ ĩportat ꝑuõneʒ defectus ⁊ exceſſus i perfectiõe eſt realr̃ in diuinis: ſed q̃tum ad hoc ꝙ dicit relõnem realẽ habentẽ realr̃ oppoſitos terminos nõ eſt in diuinis. vnde termini eq̃litatis intelligẽdi ſunt ibi tñ diſtincti ſm̃ rõnẽ intelligendi. ¶ Ad 3ᵐ dõm ꝙ licʒ Aug. ↄſueuerit dicere in abᵗᵒ eo iuſtus ꝙ ſapiẽs:non tñ conſueuit dicere: ꝙ eo deus quo pater:licʒ in veritate ſint vna realitas:ne intelligatur ꝙ cuicũqʒ ↄuenit eſſe deũ deitate cõueniat eſſe patrem paternitate.⁊ ideʒ eſt:ac ſi dicat̃: ne intelligat̃ ꝙ conuertibiliter ſe cõſequant̃.

Ad rõnẽ ꝑncipalẽ in oppᵐ dõm ꝙ agens ꝑ vnũ ꝑnᵐ re ⁊ rõne nõ agit niſi vno mõ ſi ſit agens limitatũ:⁊ reᵘ effect⁹ adeq̃tũ.nũc aũt dico ꝙ ꝑnᵐ actiuũ in diuinis eſt illimitatũ: ⁊ eius ꝑnᵐ adeq̃tũ non eſt vna ſola ꝓductio:ſed ambe. Qõ. III.

AD ſcõm ſic ꝓcedit̃.Et videt̃ ꝙ cognitio qua deus cognoſcit ſe vt quoddã bonũ ſit practica. qꝛ cognitio que hʒ ordinẽ ad aliquã opationẽ extra intellectũ regulandũ per eã que vere eſt praxis eſt practica:ſed ꝑdicta cognitio eſt hõ.ğ ⁊c. Maior pʒ.qꝛ intellectus ex tentione ad praxiʒ regulandã per notitiã eſt practicus. Minor ꝓbat̃.qꝛ per talẽ notitiã regulat̃ amare dei:ſed amare dei eſt quedã opatio que vere eſt praxis:⁊ eſt opatio extra intellũm. ergo ⁊c. ꝙ aũt amare dei regulet̃ per talem notitiã ꝓbat̃ ſic.quia aut regulatur a ſeipſo:aut ab obõ ſine cognitiõe:aut ab obõ mediãte cognitiõe.nõ aũt a ſeipſo: qꝛ idẽ nõ eſt regula ſuiipſius nec ab obõ ſine cognitiõe. qꝛ obm̃ incognitũ nõ mouet.ergo ab obõ mediãte cognitione:⁊ per conſequens a cognitione.

Contra notitia practica reſpicit opabile.Sed nihil eſt opabile in diuinis.ergo ⁊c.

Ad euidentiã iſtius qõnis q̃tuor ſunt facienda.ꝑmo videnduʒ eſt que ſit illa opatio que dr̃ praxis:⁊ a q̃ intell̃us dr̃ practic⁹. 2ᵒ quõ ſe hẽat intell̃s ad talem opationẽ. 3ᵒ q̃lr̃ iſta ſe habeãt in diuinis. 4ᵒ ſoluẽda eſt qð ꝑncipalis.

Quantũ ad ꝑmũ dixit quidã ꝙ praxis a q̃ dr̃ intellectus practic⁹ eſt act⁹ volũtatis elicit⁹ vel iperatus.Et hoc ꝓbat ſic.qꝛ act⁹ qui dicit̃ praxis a quo intellect⁹ dicit̃ practic⁹ dr̃ eſſe alteri⁹ poᵉ actus ab intellectu que ſit in actibus ſuis poſterior intellectu ordine nãe:⁊ ſit actus nat⁹ elici conformiter notitie intellectus:ſed omnis talis actus eſt actus voluntatis elicitus vel imperatus. ergo ⁊c. Probatio maioris quãtuʒ ad tres ꝑtes eius.ꝑmo quãtũ ad ꝑmam.ſ.ꝙ illa praxis dicit̃ eſſe alterius potẽtie ab intellectu. Qꝛ intellectus practicus hʒ ꝙ ſit practic⁹ ex tentiõe qua tendit extra ſe:ſed intellect⁹ nõ tendit extra ſe niſi in ordine ad operationẽ alterius potẽtie.ergo ⁊c. ¶ Scdõ ꝓbo ſcdam partẽ.ſ.ꝙ illa potentia dr̃ eſſe poſterior intellectu actibus ſuis.qꝛ notitia practica dicit̃ reſpectu praxis:cuiuʒ notitia eſt ꝑncipiũ regulatiuũ:ſed oẽ regulatũ eſt poſterius ꝑncipio regulante.ergo ⁊c. ¶ Mõ ꝓbo tertiã ꝑtẽ .ſ.ꝙ ſit actus natus elici cõformiter ipſi notitie. qꝛ oẽ regulatũ aptũ eſt elici ſue regule ↄformiter:ſed praxis a qua intellect⁹ dr̃ practic⁹ eſt act⁹ regulatus a notitia intellectus:ſicut a ꝑncipio ſuo regulatiuo.ergo ⁊c. Probo minorem duplr̃.ꝑmo ſic.Qꝛ nullus actus extra naturam intellect⁹ põt ĩmediate regulari ab itellectu niſi actus volũtatis elicitus: ſed ꝑmus act⁹ regulabilis ab intellectu extñs alterius potẽtie eſt ille actus qui ſolus immediãte eſt regulabilis ab intellectu. ergo ois act⁹ ꝑmo regulabilis ab itellũ eſt act⁹ volũtatis elicit⁹: ⁊ ꝑ ↄñs ſeqt̃ ꝙ nullus act⁹ ẽ regulabil̃ ab itellũ niſi meᵗᵉ actu elicito volũtatis.Sed oẽ qð reglat̃ ab itellũ meᵗᵉ actu elicito volũtatis ẽ act⁹ elicit⁹ vel iperat⁹.ğ ois act⁹ a quo dr̃ itell̃s practic⁹ ẽ act⁹ volũtatl elicit⁹ vel iperat⁹ Qꝛ ſolus act⁹ volũtatis elicit⁹ imeᵗᵉ reglet̃ ab itellũ pʒ: qꝛ act⁹ ſenſitiue ꝑtis ꝑcedẽtis itell̃ʒ nõ regulant̃ ab eo: nec ẽt act⁹ ſenſitiue ꝑtis ſequẽtes intellm̃ regulant̃ ab itellũ niſi meᵗᵉ actu elicito volũtatis.⁊ ſic hẽtur ꝓpoᵐ. ¶ Scdõ ſic.qꝛ praxis a q̃ dr̃ intell̃s practicus dʒ eẽ in ꝑtãte nr̃a.Sʒ ois act⁹ extñs in ꝑtãte nr̃a ẽ act⁹ volũtatl elicit⁹ vel iperat⁹.ğ ⁊c.mior ſupponit̃. ꝓbõ maioris.qꝛ ois act⁹ q̃ reqrit vtutẽ moraleʒ ẽ in ꝑtãte nr̃a. alioquin act⁹ moralis nõ eẽt iputabilis nobis. Sʒ ois act⁹ q̃ eſt praxis reqrit virtutẽ moralẽ.ğ ⁊c. ¶ Probõ minoris h⁹ propoſiti. qꝛ ois actus q̃ eſt praxis vel eſt op⁹ artis vl̃ opus prudentie:ſed opus artis indiget morali virtute. qꝛ ſm̃ ꝑhm̃ in.6.eth̃.ẽt artifex idiget virtute morali.ğ tanto plus actus iperatus prudẽtie q̃ nihil aliud eſt q̃ actus elicit⁹ a virtute morali.ergo ⁊c. Ex hoc vlterius concludunt:ꝙ actus imperatus a volũtate nõ eſt ꝑmo praxis nec per ſe:ſed per accidens.nõ ꝑmo: quia nõ eſt ꝑ in ꝑtãte nr̃a.nec ẽt ꝑ⁹ nat⁹ eſt elici ↄformiter itellũi: ſed mediãte actu volũtatis. Ex hoc ẽt pʒ ꝙ non per ſe: ſed per aliud.qꝛ mediante actu voluntatis habent eſſe

Scot⁹ in ꝓlogo ꝑmi ſẽtentiarũ. in qõne de ꝑxi

in poteſtate noſtra: ⁊ regulari ab intellectu.

Circa iſta habeo tria dubia. Primū eſt de hoc qđ dicitur ꝙ actus volūtatis elicit⁹ ē pͥmus act⁹ q eſt in ptāte noſtra. qꝛ nō vr̄ mihi ꝙ ita ſit. ⁊ hoc probo dupl'r. pͥmo ſic. qꝛ actus qui eſt pͥmo in ptāte noſtra eſt act⁹ deliberādi vel actus deliberat⁹. Sꝫ conſtat ꝙ actus deliberādi nō eſt actus elicitus volūtatis. actus ēt deliberat⁹ ad quē pͥmo attingim⁹ mediāte deliberatiōē nō eſt actus elicitus volūtatis. pbō. qꝛ pͥm⁹ actus ad quē terminat̄ deliberatio ē notitia ꝯnis practice: ſed notitia ꝯnis practice nō eſt act⁹ elicit⁹ volūtatis. ergo pͥmus actus qui eſt in poteſtate noſtra non eſt actus elicit⁹ voluntatis. ¶ Scđo ſic. qꝛ electio que eſt act⁹ elicitus pͥus eſt in ptāte nr̄a prout eſt act⁹ iperatus ꝙ̄ poſt eſt actus elicit⁹. pbō. qꝛ omnis act⁹ deliberatus eſt act⁹ iperatus a volūtate ⁊ rōne. Sꝫ electio ē in poteſtate noſtra inq̄tū eſt act⁹ deliberat⁹. ḡ pͥus eſt in ptāte noſtra inq̄tū eſt act⁹ iperat⁹ ꝙ̄ inq̄tū eſt act⁹ elicitus: nec ēt eſt incōueniēs ꝙ act⁹ aliq̄s volūtatis ſit imperatus per aliquē actū ⁊ alium pͥorē elicitū. ¶ Ad motiuum āt eoꝝ facil'r rńdet̄. qꝛ licꝫ actus qui pͥmo ⁊ imediate ſeq̄tur iudiciū itellectus ſit actus volūtatꝭ elicit⁹: nō tn̄ opꝫ ꝙ pͥmus actus q eſt in poteſtate nr̄a ſit actus elicitus volūtatis: qꝛ nō oēs actus eliciti volūtatis ſunt in ptāte nr̄a: ſicut patuit in pͥma q̄ōne. ¶ Scđm dubiū eſt de hoc qđ dr̄ ꝙ praxis a qua dr̄ intellect⁹ practicus p ſe eſt actus elicit⁹ volūtatis: ⁊ ꝙ ab aliq̄s actib⁹ q ſunt impati a volūtate dr̄ practicus per accn̄s. qꝛ iſtud nō vr̄ verū pp̄ duas rōnes. prima talis eſt. qꝛ illa ſola praxis a qua per ſe aliq̄ ſcia practica denoiatur: dꝫ p ſe denoiare eā. ſed nō oīs ſcia practica: denoiat̄ per ſe practica a ſolo actu volūtatis elicito. ergo ⁊c̄. pbatio mioris. qꝛ ars domificatiua dr̄ per ſe practica a domificatione: ⁊ ſilr medicina a medicatiōe: ſꝫ iſta nō ſunt actus volūtatis eliciti. ergo ⁊c̄. ¶ Scđa talis eſt. qꝛ illa opatio q̄ in genere ſuo pōt rectificari ab itellectu. volūtate exiſte nō recta: nō hꝫ rectificari ab itellectu per volūtatem: ſed illa opatio que pōt rectificari ab itellectu nō p volūtatem nō hꝫ ꝙ ſit praxis rectificata ab itellectu p volūtatem: qꝛ practicū eſt qđ ē regulabile ab itellectu: ſed aliq̄ operatōes ſunt hꝰ. ergo qꝛ medicatio ⁊ domificatio poſſūt rectiſſime fieri ab hn̄te peſſimaꝫ volūtatem. etiā circa iſtos actus in quā malo fine agitur. ¶ Dicet̄ forte ad hoc ꝙ lꝫ volūtas non ſit recta moral'r: non pōt tn̄ talis op⁹ fieri: niſi ipſa iperet rectitudinē in exequendo op⁹. Hoc nō valꝫ. qꝛ ſicut ille q nō pōt facere op⁹ rectū niſi volūtas iporret rectitudinē operis: ita nō pt̄ facere op⁹ rectum: niſi brachia moueant̄ recte: ſed nullus diceret ꝙ domificatio habeat per ſe ꝙ ſit praxis ad rectā motionē brachioꝝ. ergo ⁊c̄. licꝫ nō poſſit eſſe recta opatio: niſi iperio volūtatis: nō tn̄ opꝫ ꝙ ſit praxis p ſe ab iperio volūtatis. ¶ Ad motiuū aūt faciliter ſoluit̄. qn̄ dr̄. 6. ethycoꝝ. ꝙ artifex idiget virtute morali: nō eſt itelligēdū ꝙ idigeat ad hoc ꝙ poſſit facere rectitudīeꝫ operis in ſuo genere: nā hn̄s peſſimā volūtatem pōt facere rectā domū: ſed verūꝫ ē ꝙ indiget virtute morali ad hꝫ ꝙ bene vtat̄ arte ſua ⁊ agat bono fine. ¶ Ad aliū motiuū qn̄ dicitur. ꝙ intellectus hꝫ regulare act⁹ iperatos per aliud. ergo per accn̄s. dōm ꝙ nō omne per aliud dꝫ dici per accn̄s: pͥut per accidens diſtinguit̄ cōtra per ſe. aliogn nihil cōueniret alicui per ſe mediāte alio. qđ falſuꝫ eſt. ſed tūc conueniēs per aliud eſt per accidens qn̄ eſt tale aliqđ ꝙ per ſe ex nā rei non habꝫ neceſſariā habitudinē. qđ non eſt in pͥpoſito. ergo ⁊c̄. ¶ Tertiū du⁹ eſt. ꝙ praxis a qua dicitur itellectus practicus eſt in poteſtate noſtra. qđ non videt̄ verūꝫ. Primo qꝛ iudiciuꝫ intellectus de acceptatione finis eſt notitia practica: ſꝫ acceptatio finis. ſaltem q̄tū ad determinationē act⁹ nō eſt in poteſtate noſtra. vt dictū eſt in prima queſtione. ergo ⁊c̄. ¶ Scđo. qꝛ phi vt teneo: poſuerunt itelligentias habere notitiaꝫ practicaꝫ de motibus orbiū ⁊ eorū effectibus. qꝛ ſunt cauſa eoruꝫ per intellectum ⁊ voluntatem: ſed phi poſuerunt intelligētias velle neceſſario quicqd volunt. ergo ⁊c̄. ¶ Dico ergo q̄tum ad iſtū ar- ticulū. ꝙ praxis a qua dicitur intellectus practicus eſt operatio impata: ad quā cōparatur notitia practica vel actualiter vel habitual'r. vt directiuꝫ effectiue incluſa in per ſe obiecto intellectus practici. Dico autē imperata. qꝛ operatio intellectus elicita vt elicita eſt nō ē noti⁹ practica. aliogn omnis notitia intellectus eēt practica. qꝛ omnis notitia eſt elicita ab itellectu. Dico aūt imperataꝫ operationē ad quā cōparatur notitia practica. vt directiuū effectiue: qꝛ iperiū itellectus reſpcū operationis iperate: nihil aliud eſt ꝙ̄ regulare ⁊ dirigere effectiue in operatiōe illo. naꝫ ſm̄ phm̄. 9. metaph. ars reducitur ad pͥcipiū effectiuūꝫ. Dico aūt icluſa in per ſe obo: pͥpter duo. pͥmo qꝛ ſciētia dicitur practica. vt ſuppono a ſuo per ſe obiecto. ſed ſcia dr̄ practica a praxi q̄ ē opatio talis. ḡ praxis talis vl' opatio icludit̄ i per ſe obo ſcientie practice. ¶ Secūdo. qꝛ ſciētia: aut attingit ſuum per ſe obiectū mediāte ſpeculatiōe tm̄: aut mediāte alia operatiōe: ſi mediāte ſpeculatiōe tm̄: tunc erit ſolū ſpeculatiua: ſi aūt mediāte alia opatione. ergo obiectū illđ cum tali operatiōe erit primo ⁊ per ſe cognitū a tali ſcientia: qꝛ in nullaꝫ rem tendit intellectus: niſi mediante ſua operatiōe elicita. ⁊ per ꝯn̄s in nulluꝫ poteſt tendere niſi in cognitū. ſed illud qđ icludit̄ in pͥmo ⁊ p ſe cognito alicuius ſcie includit̄ in primo ⁊ per ſe obto eı⁹. ḡ ⁊c̄. ¶ Dicet̄ forte ad hoc ꝙ nō opꝫ ꝙ formale obiectum ſcie practice includat praxim: ſicut in rōne formali vt ē obiectū talis ſcie: ſed ſufficit ꝙ virtual'r cōtineat p modū paſſionis pͥbate de ſubto. ¶ Cōtra. magis hꝫ dnominari vnaqueqꝫ ſcia ſm̄ ꝙ attingit pͥmo ⁊ per ſe obm ꝙ̄ ſm̄ ꝙ attingit ſuā pͥpriaꝫ paſſionē: ſed ſtante hypo^ſi talis ſcia ſuū propriū obiectū attingit ſpe^ue tm̄: qꝛ mediante actu elicito tm̄: paſſionē vero practice. ergo talis ſcientia magis eſt ſpe^ua ꝙ̄ practica. ¶ Item pͥbo ꝙ p hoc habeatur pͥpoſitum. qꝛ notitia ꝯnis que cōſiderat paſſionem: vt in ſubiecto icluditur in ſuo formali obiecto cum ſubiecto: alioquin non differret ab intellectu ſimpliciuꝫ: ſed ſm̄ te talis ſcientia: prout reſpicit illam praxiꝫ eſt practica. ergo adhuc habet̄ ꝙ in formali obiecto ſcientie practice vt practica eſt includit̄ praxis. vn̄ dicitur ſcientia practica. ¶ Iteꝫ ſcđo arguo ſic. qꝛ ſcientia practica attingēs obiectū tale mediāte actu elicito: ⁊ mediāte actu imperato aut intenditur in ea pͥncipal'r attigere obiectū mediāte actu elicito. aut mediāte actu imperato. ſi mediāte actu elicito. ergo eſt principaliter ⁊ ſimpliciter ſpeculatiua: ſi autem mediante actu imperato. ſequitur ꝙ principale conſideratuꝫ in tali ſcientia eſt obiectum vt attingibile a tali actu imperato: ſed pͥncipale conſideratum in vnaquaqꝫ ſcientia eſt ſuum formale obiectum. ergo formale obiectum talis ſcientie eſt ipſum obiectum: vt attingibile operatiōe imperata: ſed vt ſic includit operationem. ergo ⁊c̄. De hoc autem alibi diffuſius dicetur. ¶ Hic ſunt tria dubia. Primuꝫ cum logycaſit de actu intelligendi qui eſt quoddā operabile a nobis vt vr̄. ergo logyca erit practica. ¶ Scđꝫ eſt ꝙ frequēter ꝯtigit vnū actū intelligēdi regulari per alium: ⁊ tunc actus per quem alius regulatur dicetur

Marginal notes:

Ꝙ act⁹ volūtatꝭ elicit⁹ nō ſit pͥm⁹ actus qui ē in poteſtate nr̄a contra Scotū.

Opio ꝓpͥa.

Tex. cō. 10.

practicus: qđ nō videt̃ veꝝ. ❡ Tertiū ꝙ ſʒ h̃ omnis actus intelligēdi qui eligit̃ a volūtate ⁊ iperat̃ eēt practicus: qđ nō videt̃ veꝝ: qꝛ gcūqʒ actus itelligēdi circa qđcūqʒ itelligi^le pōt eligi a volū^te ⁊ iperi. Certū tn̄ ē ꝙ nō ois talis act⁹ eſt practic⁹. ❡ Ad p^m dōm ꝙ vr̃ gbuſdam ꝙ logica nō ſit de actu intelligendi: vt de obō: ſed de entib⁹ rōnis cōſequētibus res vt ſunt obiue in itellectu: que nō fiūt a nobis per habitū logice: ſed fiunt in nobis ab ipſis reb⁹ ſic ex nã ſua ordinate mouentibus intellectū noſtrū. Scdo dico ꝙ dato ꝙ actus intelligēdi eſſet obm ipſi⁹ logice: nō tn̄ ipa logica eſſet practica: qꝛ act⁹ itelligendi q ꝯſiderat̃ i logica nō fit in nob̄ ꝑ logicā: ſʒ fit i nob̄ nãlr ab obiectis. vn̄ hō ꝑ logicā nō ꝯſiderat qualr faciat actū itelligēdi: ſicut nãliter nō conſiderat q̃liter faciat digōnē: ſed cōſiderat q̃liter iſta fuerit nãliter in nobis. ſic ēt logic⁹ ꝯſiderat q̃lr actus itelligendi fit ab obiectis nãliter in nobis. ❡ Et ſi arguat̃ ꝫ. qꝛ docet facere ſillm̄. ergo ⁊c̃. ❡ Rn̄o. ſi intelligas per facere ſillm̄ ſic ordinare voces ſignificatiuas. ſic pt̄ fieri per logicā ſillo. ſi aūt intelligas per facere talē ordinem motionis itelligēdo res: ſic logicus nō facit talē ordinē: ſed nã rei: ſic̃ mouēs. ❡ Si dicas nōne i ptāte nr̃a eſt formare ꝯcept⁹ vl̃ nō formare. g̃ vr̃ ſʒ h̃ ꝙ ſcia iper ās formare tales ꝯcept⁹ ſit practica. ❡ Ad h̃ dicetur in tertio dubio. ❡ Ad ſcdm dōʒ ꝙ qn̄ homo in q̃cunqʒ ſcia ꝓcedit a premiſſis ad ꝯ̃nes. hō nō hʒ actuʒ intelligendi regulatum ꝓ pˀio ⁊ per ſe obō. nec per ꝯn̄s notitia ꝑmiſſarū eſt practica. qꝛ ſcia eſt practica que ordinat̃ ad actū iperatū vt ad obm ſcie practice: ſed obm per ſe talis ſcie eſt res intellecta per tales cōceptus mouens nãliter intellectū ad ſui cognitionē in tali ordine circa quā talis ſcia nō hʒ niſi actus elicitos. licʒ illi act⁹ eliciti quodā ordine eliciant̃. ❡ Ad tertiū dubiū dōm ꝙ differt ſcia que hʒ iudicare notitiā ſpeculabiliuʒ eſſe quoddā bonū eligibile: ⁊ ſcia qua cōſiderat̃ illud ſpel^e: qꝛ ſcia ꝑma hʒ pro ꝑmo ⁊ per ſe obō habitū vel actum ſpeculatiuū: vt quodd ī bonū eligibile. Scda v̾o nō hʒ actū vel habitū pro ꝑmo ⁊ per ſe obō: qꝛ tūc ipſe act⁹ vl̃ habitus eius eſſet obm ipſi⁹: qđ falſuʒ eſt. Dico ergo ꝙ bene reſpectu cuiuſcūqʒ habit⁹ ſpeculatiui pōt eē in nobis ſcia practica iudicans cōſiderationē vel habitū ſpeculatiuū eſſe qđdā bonū eligibile. Et ad hoc pōt ſeq electio ⁊ imperiū volūtatis: ſʒ illa ſciētia practica erit prudentia iudicans ſpeculationē eſſe eligēdam ⁊ beatificationē: ſed ſpeculatio vel habitus electus nō erit habit⁹ practicus. qꝛ nō habebit ꝓ ꝑmo ⁊ ꝑ ſe obiecto opatiōeʒ imperatā: ſed aliqđ nō imperatum a nobis: ſicut quando nos ꝯſideramus intelligētias vel aliqđ tale: ⁊ ꝑ cōſequēs in nobis pōt eſſe ſcientia practica iudicās eligēdum: ⁊ imperās quēcūqʒ actum intelligēdi quātuʒ ad exercitiū actus: ſed ex hoc nō ſeqtur ꝙ quicunqʒ actus intellectus in nobis exiſtēs ſit practicus: qꝛ actus elicitus nō eſt practicus: ⁊ illa ſcia que ſic imperat ſola ē prudentia: nō aūt logyca que nō ꝯſiderat actū eliciendi vt quoddā eligibile iperandū: ſed ꝯſiderat qualr talis ordo eſt in actib⁹ intelligendi: prout nãliter mouemur ab obiectis ſcđm talem ordinē: ⁊ ſic patʒ primum ꝑncipale. ❡ Quātuʒ ad 2^m. ſ. qualr noticia practica ſe hʒ ad praxim illā. dictuʒ eſt in parte. ſ. ꝙ ſe hʒ ad illam: vt regula ad regulatum: ⁊ nō ſemꝑ actu: ſed aptitudine. alioqn ars medicine in dormiēte nō eſt practica. ❡ Addūt quidā tertio. ꝙ noticia talis de agibilib⁹ quā dicūt per ſe ⁊ imediate reſpicere actū volūtatis vt praxi ſua q̃ intellectus per ſe dr̃ practicus: duplr̃ pōt ſe habere ad volūtatem. Uno mō ſolūmodo oſtēſiue ⁊ nō determinate: ita ꝙ oſtēdat ipm eligibile: ⁊ nō detinet volūtatem ad ipꝫ: nec plus q̃ʒ ſi vnus iudicaret de actu faciēdo ab alio: ſicut ſi hō iudicaret celū eſſe mouenduʒ ab angelo. Alio mō poteſt ſe habere nō ſolū iudicatiue: ſʒ etiā determinatiue. Cꝫtū ad primū videt̃ determiare magis ſe ad hoc. ſ. ꝙ illud iudicium non ſit ſimplr̃ practicum. De ſcdo aūt dñt ꝙ eſt ſimplr̃ practicū: qđ aūt ſit verū q̃tū ad iſtud tertiū ab eis dcm̄ q̃tum pertinet ad ꝑſentem qōnem dicet̃ in ſolone h⁹ ꝑncipalis qōnis. ❡ Quātū ad tertiū ꝑncipale dñt quidā ꝙ noti⁹ diuia reſpectu q̃rūcūqʒ amabiliū ſe hʒ iudicatiue tn̄: ⁊ nō determinate reſpectu quidē intrinſecoꝝ amabiliū: qꝛ licʒ ordīe nãe cōgruo ꝑcedat actum voluntatis: tn̄ volūtas diuina reſpectu eoꝝ nō determinat̃ ab intellectu: nec regulatur determinatiue ab eo: ⁊ rō eoꝝ eſt: qꝛ illa volūtas q̃ ꝑfectiſſima eſt in bonitate per ſeipam ſufficiens eſt ad determinandū ſe ad recte volendū qđcūqʒ volibile: ſʒ voluntas eſt hōi g̃ ⁊c̃. ❡ Iſta rō cōcludit reſpectu quorūcūqʒ amabiliū: ſed reſpectu extrinſecoꝝ addunt quādam ſpālē rōnem: ⁊ intendūt ꝓbare ꝙ ante acceptōeʒ voluntatis diuine nullū extrinſecū iudicat̃ faciendūʒ vel eligendū: qꝛ iudicio tali facto: aut volūtas diuia pt̄ diſcordare tali iudicio: aut non. ſi ſic. ergo pōt deficere. qꝛ nolle illud qđ eſt iudicatū eſſe eligenduʒ recta rōne eſt deficere. ſi nō. ſequeret̃ ꝙ de⁹ vellet neceo alia a ſe. h̃ eſt falſum. ergo ⁊c̃. De iſto tertio differo nūc vſqʒ ad ſolonē ꝑncipalis qōnis. ❡ Quantū ergo ad ſoloneʒ q̃ſtionis dñt iſti ꝙ nulla notitia dei de agibilib⁹ vel amabilibus gbuſcūqʒ ē practica ſimplr̃: qꝛ illa notitia que circa amabilia ſe hʒ tn̄ iudicatiue: nō eſt ſimplr̃ practica: ſed notitia dei circa quecūqʒ amabilia ſe hʒ tn̄ iudicatiue: vt ꝓbatū eſt ſʒ eos. ergo nulla noti⁹ dei circa q̃cūqʒ amabilia eſt practica. ❡ Cōtra iſtam poſitioneʒ arguo ſic. intellect⁹ diuin⁹ reſpectu amabiliū a deo aut ꝓponit ſibi obm vel vt amandū vel vt reſpuenduʒ ab ipſo: vel vt neutrū. ſi ꝑmo mō tūc arguo. regulatio itellectus practici cōſiſtit in oſtēdēdo aliqđ eſſe amādum vel eligendū vel reſpuendum: ſed ſcđm hypo^ſim intellectus diuin⁹ oſtēdit aliqđ obm amandū vel reſpuendū. ergo ibi eſt regulatio intellect⁹ practici: ⁊ per ꝯn̄s regulatio determinata. ❡ Si aūt ponat̃ vt neutrū. ꝫ qꝛ illud qđ nō ꝓponit̃ vt amandū vel reſpuendū nō includit formale obm voluntatis. qꝛ obm volūtatis eſt vel amandū bonū vel malum reſpuendū: ſed ipoſſibile eſt volūtatē velle ſine obō. ergo ipoſſibile eſt volūtatem dei hēre actū aliquē volendi nō iudicante itellectu aliquod eſſe amādū vel volendū. ergo ſi itellect⁹ diuinus ꝓponat vt neutrū: nunq̃ʒ volūtas diuina hēbit actum: Et iſta rō ꝯcludit de omni amabili intrinſeco: ⁊ ex hoc ſeqtur ꝙ volūtas diuina nullū amare vel velle habuit reſpectu extrinſecoꝝ: ⁊ per ꝯn̄s nec agere: ⁊ per ꝯn̄s nō eſt aliqđ a deo. ❡ Dicet̃ forte ad hoc ꝙ itellect⁹ diuinus iudicat aliqđ eſſe amandū vel volendū: ſed nō ꝑꝑ hoc regulat determinatiue: qꝛ nō mouet volūtateʒ: ſed ipſa mouet ſeipam. ❡ Cōtra hoc arguo ſic. ꝙ ſaltē iſta rn̄ſio nō euadit incōuenitēs reſpectu extrinſecoꝝ: qꝛ ſʒ te ſi iudicium dei eſt de aliquo eligēdo vel reſpuendo volūtas diuina nō pōt nō eligere vel nō reſpuere: qꝛ h̃ eſſet deficere vt tu dicis. ergo ſcđm viam tuā oportet ꝙ intellus diuin⁹ ꝓponat vel vt neutrum vel ꝙ volūtas diua neceo eligat: quoꝝ vtrūq̃ʒ ē falſuʒ. Or de⁹ aliqđ ex̃ ſe velit neceo falſuʒ eſt: ⁊ ꝙ dina volūtas vel q̃cūq̃ʒ alia poſſit hr̃e actū circa illud qđ ē neutrū vt ꝓbatū ē ſupra. ❡ Scdo ſic. qꝛ aliq qui ſunt iſti⁹ opionis ponūt ꝙ obʒ in nullo mouet volūtatē. ſi g̃ ad rōnē itellus practici re

quiritur motio voluntatis ab obiecto. ſequitur ſ₃ eos ꝙ nullus intellectus ſit practicus. ¶ Tertio ergo cõtra eos qui ponũt ꝙ obiectũ vna cũ volũtate mouet: q₂ ſ₃ eos: vt ꝓbatũ fuit in alia q̃ſtione: actus liber vt liber nõ reducitur in obiectũ: ſed in volũtatem. ſi g̊ motio obiecti requiritur ad hoc ꝙ intellectus ſit practicus. ſequitur ꝙ nullus actus liber vt liber eſt: ꝑtineat ad intellectum practicum. ¶ Diceť forte ad hoc. ꝙ volũtas diciť non regulari determinatiue ab intellectu: nõ ꝙ obiectũ nõ moueat ſm rõnem intelligendi: ſed q₂ voluntate mota vna cu₃ obiecto ex ſua maxima ꝑfectione quãtũ ad illud qđ ex parte ſua eſt nõ indiget aliquo regulante ad bene volendũ. ¶ Contra. illa volũtas que rõne errãte nõ poteſt bene velle: non eſt ſufficiẽter ꝛ per ſe determinata ad bene volẽdu₃ ſine iudicio intellectus regulãte qualitercũq₃: ſed voluntas dei eſt h̓. ergo ꝛc̃. maior p₃. probatio minoris. q₂ volũtas dei eligens cõtra iudiciũ intellectus iudicãtis aliquid eſſe amandũ: vel eligendũ eſt ex hoc deficiẽs: vt tu dicis. ergo ſi ſtante tali iudicio volũtas diuina non eligat deficit: ſi etiam ſeq̃tur iudi⁹ deficit: q₂ omnis volũtas ſequẽs iudiciũ intellectus errantis deficit. ergo voluntas dei ſtãte errore in iudicio intellectus neceſſario habz deficere: ꝛ ſic p₃ minor. ꝛ ꝑ ꝯſequens ꝯcluſio ꝑncipalis. ſ. ꝙ nulla volũtas põt eſſe ſufficienter determinata ad regulandũ ꝛ ad benevolẽdum ſine iudicio rationis. ¶ Ad motiuũ aũt eoꝝ quãdo dicũt ꝙ illud qđ iudicatur bonũ vel amandũ nõ poteſt nõ amari ſine defectu: dico ꝙ ſi illud iudicať amãdũ neceſſario: ꝛ non poſſe iudicari oppoſitum bñ poſſe fieri: nõ poteſt non amari abſq₃ defectu: nunc autez ita eſt ꝙ nullũ bonum creatum ſic iudicať a deo vt amandu₃: alio modo iudicať aliquid a deo vt amandũ nõ neceſſario: ſed contingenter: q₂ vtrãq₃ partem poteſt ꝛ ſic oẽ bonum creatum a deo iudicatur amandũ vel eligendũ. ſ. cõtingenter: q₂. ſ. contingenter eſt amabile ex eo ꝙ habz cõnexionem cõtingenter in ſua appetibilitate ad ꝑmo ꝛ per ſe amabile. ¶ Et ſi arguať. oppo⁹ cuiuſl₃ boni eſt malu₃: ꝛ per ꝯſequens oppoſitum boni creati: ſed volũtas volens bonu₃ creatũ vult eius oppoſitũ. ergo ſi voluntas dei poſſet nolle bonũ creatum poſſ₃ eẽ mala. ¶ Ad hoc põt dici dupl'r. Uno mõ ſic ꝙ oppoſitum cuiuſlib₃ boni contrarie vel priuatiue eſt malum: ſ₃ oppoſitum ꝯtradictorie: nõ oportet ꝙ ſit malum vel bonum: q₂ nõ entitas ſm ſe formaliter accepta: nec bonũ nec malum dicit: ꝛ precipue nihileitas. ¶ Scđo poteſt dici: ꝛ melius ꝙ oppoſitu₃ cuiuſlib₃ boni eſt: vel malũ culpe: vel cuiuſcũq₃ defectus: malũ culpe nõ põt velle: malum aũt defectus qđ eſt malum huic: tamẽ eſt bonũ ſimpliciter: ſicut pctõrem priuari viſione diuina eſt malu₃ peccatoris: tamẽ eſt bonu₃ ſimpliciter. tale aũt malum eſt oppoſitũ bonitati entis create: na₃ non eẽ iſti⁹ creature malũ eſt iſti creature: ſed poteſt eẽ bonũ ſimpliciter: ſi per nõ eſſe iſtius creature ſm aliquã rõnem: vniuerſu₃ melius ordinetur in deũ: vel ſaltem ſi nõ minus bene ordinatur ablata iſta creatura: nolle tale bonũ ꝛ velle eius oppoſitũ poteſt eẽ abſq₃ defectu. Ex his p₃. ꝙ additamẽtum qđ iſti fecerũt de iudicatiue ꝛ determinatiue ꝛ aſſignatio quã fecerũt i diuis nõ h₃ v̾itatẽ.

Solo ad qđ ad pncipalẽ. **Ad queſtionem** ergo principale₃. dico ꝙ noti⁹ dei de q̃cũq₃ amabili intrinſece nõ eſt practica: reſpectu vero extrinſecoru₃ vere eſt practica. ꝑmu₃ probo ſic: q₂ noticia realiter practica habet realiter regulare effectiue operatione₃ vel operabile a qua vel a quo diciť practica: ſed in diuinis nõ eſt aliqua operatio: vel aliqđ intrinſecũ qđ hẽat cauſam effectiua₃ realiter qualitercũq₃. ergo reſpectu taliu₃ nulla eſt noticia practica realiter: minor patet. ꝙ nullum diuinũ põt dici realiter effectus. maior faciliter patet: q₂ ex hoc dicitur noticia practica ꝙ eſt regulatiua effectiue operatiõis: ſicut ſupra dictu₃ eſt. Et ideo ſi nõ eſt realiter effectiua nõ ẽ realiter practica. ¶ Scđ₃ patet ſic. q₂ illa noticia que cũ voluntate eſt regulatiua effectiue alicuius factibilis vel operabilis eſt noti⁹ practica: ſed noticia diuina cũ volũtate eſt regulatiua realiter oĩum extrinſecoru₃: vt quorũdam factibilium vel operabilium. ergo ꝛc̃.

Ad rõnem in oppoſitum dicẽdum. ꝙ noticia dei ad eius amore₃ nõ habet ordinem realẽ: nec reſpectu eius h₃ effectiuitate₃ realem: ſed omnia iſta ponuntur ibi tm̃ ſm rõnem intelligendi: ꝛ nihil eoru₃ ſm rẽ: ꝛ ideo nõ eſt realiter noti⁹ practica reſpectu amoris diuini: vel cuiuſcũq₃ intrinſeci. Queſtio. IIII.

AD tertium ſic procediť. ꝛ videtur ꝙ relatio diuia ſit formaliter finita vel infinita accipiẽdo infinitu₃ negatiue pro eo qđ eſt non finitũ: q₂ de quolib₃ affirmatio vel negatio: ſ₃ finitu₃ ꝛ infinitum accipiẽdo pro eo qđ nõ eſt finitum ſe habent ſicut affirmatio ꝛ negatio. ergo de quolib₃ alteru₃ verificatur neceſſario: ꝛ per ꝯſequẽs de relatiõe diua.

In cõtrarium eſt. q₂ relatio diuina non eſt finita: q₂ tunc eſſet creatura: nec etia₃ eſt formaliter infinita: q₂ formaliter infinitu₃ nõ compatitur ſecum in eodem ſuppoſito aliquid re diuerſu₃ ab eo. ſed in deo paternitas compatitur ſecũ ſpiratiõem in eode₃ ſuppoſito: que ẽ diuerſa re ab ea. g̊ ꝛc̃.

Ad euidentiam iſtius q̃ſtionis. Primo pona₃ vnam opinionẽ cum ſuis motiuis. Scđo ponã rõnes contra illã opinionem. Tertio ponam opinionẽ quã credo eſſe vera₃. Quarto reſpõdebo ad motiua pro prima opinione.

Quãtum ad primũ ſciendu₃ ꝙ quidam ponũt ꝙ relatio non eſt formaliter finita vel infinita: ꝛ ꝙ nõ ſit formal'r finita p₃. q₂ tunc eſſet creatura. ꝙ autẽ nõ ſit formaliter infinita: ꝓbant ex q̃ttuor cõditiõib⁹ infiniti. Prima cõditio infiniti eſt: q₂ ĩfinitũ in perfectione dicit perfectionẽ ſimpliciter. ꝛ hoc p₃. ſi diceret perfectionẽ limitata₃: ꝛ ſm quid non eẽt infinitu₃ in perfectione. ¶ Scđa conditio eſt. ꝙ d₃ continere oẽm perfectionem ſimpliciter: qđ patet per ſimile đ infinito ſimpliciter in q̃titate qđ continet oẽm dimenſione₃. ſcđo etia₃ patet. q₂ ſi non contineret oẽm perfectione₃ iam eẽt limitatum ad aliquã vel aliquas: ꝛ ſic nõ eſſet vniuerſal'r infinitũ. ¶ Tertia cõditio eſt. ꝙ d₃ eſſe vnum tm̃: ꝛ hoc ꝓbatur quadrupliciter. Primo ꝑ ſimile de infinito in quãtitate: q₂ impoſſibile eſt eẽ niſi vnũ corpus infinitum cõtinẽs oẽm dimẽſionẽ. ¶ Secũdo q₂ eſt cõtinens oẽm perfectione₃ ſimpliciter: ꝛ tale nõ poteſt plurificari. probatio. q₂ tale eſt cõtinẽs oẽ₃ perfectionem exiſtẽtem in alio a ſe formaliter vel eminẽter. ſi ergo eſſent duo talia infinita oporteret ꝙ vnũ eſſet formaliter alterũ: qđ eſt impoſſibile: q₂ duo eſſent vnũ: vel ꝙ vnum contineret alterum eminẽter ꝛ econuerſo. qđ eſt impoſſibile. q₂ iam vnu₃ eſſet maius altero ꝛ eẽ. qđ eſt impoſſibile. ¶ Tertio q₂ infinitum vĩr in perfectiõe terminat oẽm dependentiam ꝛ ꝑfecte. q₂ ſi nõ terminaret oẽm dependentia₃ ꝛ perfecte eſſet determinatũ ad terminãdu₃ modo determinato: ꝛ ſic nõ eſſet vĩr perfectu₃: ſed tale nõ põt plurificari: q₂ poſitis duob⁹ talib⁹ nullũ eoꝝ neceſſario terminaret aliq̃ de

Opio ſcoti quolibetis. q. 5. ar. 2. ꝛ in. 8. diſ. pmi. q. 2.

pendētiā:q₂ quocūq₃ eoꝝ ablato aliud totū terminaret. ¶ Quarto.q₂ infinitū tale eſt adeq̄tū obm̄ itellcūi ifinito:ꝛ tale nō pōt plurificari. ꝓbatio.q₂ itellcūs ifinit⁹ eſt ꝗ pōt itelligere oē intelligibile:ergo talis intellectus intelligeret vtrūq₃ infinitum. quia vtrūq₃ eſt intelligibile.ergo neutrum eſt adeq̄tum.q₂ potēti ī plura neutrū ē adequatū.Et ſi dicat̄ ꝙ vnū illoꝝ itelligat̄ ī alio ꝛ illud ſit rō itelligēdi alteꝝ:ꝛ illud erit obm̄ adeq̄tuʒ. Cōtra.q₂ exñtib⁹ plurib⁹ infinitis vl̄r qua rōne vnum eſt obm̄ adequatū eadē rōne ꝛ alterum:ꝛ ſic vel ambo erūt adequatū obm̄:qđ eſt īpoſſibile vel neutrū:qđ ſilr̄ eſt impoſſe:q₂ obm̄ adequatū intellectui īfinito eſt aliquod īfinitū. ¶ Quarta cōditio eſt.ꝙ nō cōpatit̄ ſecuʒ in eodē ſuppoſito aliud re diuerſuʒ ab eo:ꝛ h̄ pʒ.q₂ eſſentia diuina ꝓꝑ īfinitatē ſuā nō cōpatit̄ ſecuʒ aliq̄d re diuerſuʒ ab ea.ꝗ ꝛc̄. ¶ Et ex iſtis q̄tuoꝛ ꝯditionib⁹ accipiunt̄ rōnes ad ꝓbādū ꝙ relō diuina nō ſit formalr̄ īfinita.pma talis ē.īfinitū formalr̄ dicit ꝑfectioneʒ ſimpliciter.ſʒ nulla relō diuina dicit ꝑfectioneʒ ſimplr̄.ꝗ ꝛc̄. maioꝛ pʒ ex pma cōditione infiniti.minoꝛ ꝓbat̄ duplr̄. pmo ſic.ꝑfectio ſimplr̄ dicit illud qđ ſic ſe hʒ ꝙ melius eſt hñs nō hñte:ſed h̄ non pōt dici de relōne diuina:q₂ tūc hñs paternitatē eēt melioꝛ filio qui nō hʒ paternitatē:qđ eſt falſuʒ.ꝗ ꝛc̄.ſcđo ſic.q₂ ſequeret̄ ꝙ nō ois diuina ꝑſona hr̄et oēm ꝑfectionē ſimplr̄:q₂ nulla ꝑſona hʒ oēm relationē:hoc aūt eſt falſum.ergo ꝛc̄. ¶ Scđa rō talis eſt.īfinitū formalr̄ ꝯtinet oēm perfectionē ſimpliciter:ſed nulla relō diuina ꝯtinet oēʒ ꝑfectionē ſimpliciter ꝛ realr̄.ergo ꝛc̄.maioꝛ pʒ.ex ſcđa ꝯditione īfiniti.minoꝛ ꝓbat̄.q₂ p̄nitas nō cōtinet realiter filiationē:ꝛ h̄ pʒ de ſe.ergo ſeq̄tur neceſſario:vel ꝙ filiatio nō dicit ꝑfectionē ſimplr̄:ꝛ ſic habet̄ ꝓpoſitū.ſ.ꝙ relatio nō dicit ꝑfectionē ſimplr̄:vel ꝙ paternitas nō ꝯtinet oēʒ perfectionē:ꝛ ſic adhuc habet̄ ꝓpoſitū.ſ.ꝙ p̄nitas nō erit īfinita formalr̄. ¶ Tertia talis eſt.īfinitū formalr̄ eſt vnū tm̄:ſed relōnes diuīe ſunt plures realr̄.ꝗ ꝛc̄.minoꝛ pʒ de ſe ſm̄ ſuppōnē fidei.maioꝛ patʒ ex tertia ꝯditiōe īfiniti. ¶ Quarta talis eſt.nullū infinitū formalr̄ cōpatitur ſecū in eodē ſuppoſito aliud re diuerſum ab eo:ſed p̄nitas cōpatitur ſecū ſpirationē que eſt alia res ab ea.ergo ꝛc̄.minoꝛ ſupponit̄.maioꝛ pʒ ex quarta cōditione īfiniti:ꝛ ſic pʒ pmum pncipale.

Scđm pncipale.ꝛ ē īpugnatio opiōis Scoti.

Quantum ad ſcđm intēdo cōtra hoc adducere q̄tuoꝛ rōnes.q̄bus intendo ꝓbare qđ opʒ ꝙ relatio diuina ſit formalr̄ finita vel infinita. ¶ Prima talis eſt.ſicut ſe hʒ finitū ꝛ īfinitū in q̄titate molis:ad q̄tum q̄titate molis:ita ſe hʒ infinitū ꝛ finitū in ꝑfectione ꝛ entitate ad q̄tum in q̄titate entis ꝛ perfectiōis:ſed oē q̄tuʒ q̄titate molis ē finitū vel īfinitū.ergo omne qđ dicit entitatem vel ꝑfectionē aliq̄ʒ eſt finitū vel infinitum q̄titate perfectionis:ſed ois relatio dicit entitatē:ꝛ per ꝯſequēs perfectionem aliquā. ois relatio ergo eſt finita vel īfinita. ¶ Dices forte.ꝙ ois relatio finita eſt vel īfinita:ſed nō formalr̄.Contra. ois relatio eſt formalr̄ entitas aliqua:aliogn̄ eſſʒ nihil. ergo formalr̄ finita vel īfinita. ¶ Dices ꝙ relatio q̄tū ad id qđ eſt relatiōis nullā ꝓpriaʒ entitatē dicit formaliter.Cōtra.ergo ſeq̄tur ꝙ q̄tuʒ ad illud qđ eſt ꝓpriuʒ relōnis formalr̄ eſt nihil:q₂ nihil ꝛ nulla entitas equipollēt.vn̄ eēt ſimile aliq̄d alteri per nihil. ¶ Dices ꝙ qñ dicit̄ ꝙ omne ens vel eſt finitū vel infinitū ꝙ veritatē hʒ de ente ꝑticipante vel participato.relō aūt nō eſt ſic ens.Cōtra.q₂ ens ꝑticipās nihil aliud eſt q̄ ens diminutū hñs entitatē:ꝛ quaſi partē entis:ens aūt ꝑticipatū dicitur ens hñs plenitudineʒ entitatis ſupemi‹nenter:cui⁹ ꝑticipatione alia ſunt entia:ſed oē ens qđcūq₃ ſit illud vel eſt ens diminutū:vel ē ens ſic ſupeminens.ergo oē ens:ꝛ per ꝯñs relatio ſi aliq̄ʒ entitatē hʒ eſt ens participatū vel ꝑticipās. ¶ Scđa rō talis ē.paternitas diuina:aut eſt maioris ꝑfectionis formalr̄ q̄ paternitas hūana:aut nō.ſi ſic.ergo iportat formalr̄ ꝑfectionis q̄titateʒ:ſed oē tale eſt finitū vel īfinitū.ꝗ ꝛc̄. ſi nō.ergo ſeq̄tur ꝙ gn̄ātio diuina nō eſſet maioris ꝑfectionis q̄ gn̄ātio humana.qđ videt̄ mihi nō ſane dcīn. Dices ꝙ illa eſt maioꝛ ꝓpter vnitatē idēptitā in eſſentia.nō tamē formalr̄ ē maioꝛ.Cōtra.q₂ illa formalitas quā tu dicis ex nā rei diſtingui ab eēntia:vel ſic ꝑcita ab eēntia:aut eſt maioꝛ paternitate hūana:aut n̄.ſi ſic. ergo habet̄ ꝓpoſitū.ſi nō.ergo aliq̄ realitas formal diuina nō ē maioꝛ aliq̄ realitate creata.qđ videtur mihi valde abſurdū. ¶ Tertia rō talis eſt:q₂ illud in quo īuenit̄ magis ꝛ minus:vel maius ꝛ min⁹ ē finitū vel īfinitū:q₂ q̄tuʒ:ſed relatio eſt hʒ.ergo ꝛc̄.ꝓbatio minoris. q₂ ponat̄ ꝙ aliquid ſit ſūme calidū:ꝛ ꝙ ſint aliq̄ alia minus calida ſm̄ diuerſos gradus:certū eſt ꝙ q̄to aliqđ illoꝝ eſſet magis calidū:tāto eēt magis ſimile ſūme calido:ꝛ ſimilitudo ad ſūme calidū tāto eſſʒ maioꝛ.ſed hoc nō eēt:niſi in relōne īueniretur magis ꝛ min⁹.ꝗ ꝛc̄. ¶ Dices ꝙ magis ꝛ minus īuenit̄ in relōne ꝓꝑ maius ꝛ minus in q̄titate:cuius ſolius vt vr̄ ſm̄ ph̄m eſt ſuſcipere magis ꝛ min⁹.Cōtra.ſic̄ relatio hʒ magis ꝛ min⁹ a qualitate:q₂ eſt ſuū fundamētuʒ:ita ēt hʒ entitatem:ſʒ poſito h̄ ꝙ hʒ entitatē a q̄litate:q₂ eſt ſuū fundamentū non ſequit̄ quin ſit aliqđ ens formalr̄:ergo nec ex h̄ ꝙ hʒ magis ꝛ minus ex fundamēto ſequitur quin ꝯⁿ ſibi magis ꝛ min⁹ formalr̄.qđ aūt dicit̄ ꝙ ph̄us videt̄ dic̄e. ꝙ ſoli qualitati cōueniat ſuſcipere magis ꝛ min⁹ itelligēdū eſt pmo:relationi aūt ꝯⁿ ex ꝯſequenti:ſicut etiā oē. ¶ Quarta rō talis eſt.ſicut omne creatū ſe hʒ ad finituʒ eſſe:ita oē increatū ad īfinitum eſſe:ſed omne creatuʒ eſt finitū:q₂ eſt ens participans:ꝛ hoc formalr̄.ergo omne increatuʒ eſt infinitū formalr̄:ſed relō diuina eſt qđdam increatū.ergo ꝛc̄.ꝛ ſic pʒ de ſecūdo.

Tertiū pncipale.ꝛ opīo ꝓpria.

Modo reſtat ponere tertiū.ſ.opiōnē quā credo eē veram.Ad cuius euidētiā ꝑmitto tres diſtinctiōes. ¶ Prima eſt de īfinito:ꝙ.ſ.pōt accipi dupl̄r. Uno mō formaliter pro ipſa negatiōe finis.Alio modo mālit̄er pro ipſa nā in qua fundat̄ talis negatio. ¶ Alia diſtinctio eſt de īfinito mālit̄er accepto.ſ.de ipſa nā ī q̄ fundat̄ talis neg⁰:que.ſ.pōt eſſe īfinita vel vl̄r:vel ſm̄ gđ:vel in genere:ſicut īfinitas figuraꝝ:vel indeterminata ſpē:ſicut ſi eēt aliqua li⁹ vel charitas īfinita:iſta.n. eſſent infinita ſm̄ gđ:q₂ in pma eſt limitatio ad genus in ſcđa ad ſpēm.Infinitū aūt vniuerſalr̄ ē:qđ nulla ſpē nullo genere icludit̄:ſed q̄cq̄d perfectionis ē eminēter includit. ¶ Tertia diſtinctio eſt.ꝙ vnuʒ pōt preſcindi ab alio dupl̄r.Uno mō ſm̄ rē ſicut ſi accipiat̄ ſcia cum preciſiōe reali iuſtitie.Alio modo ſm̄ rōnē:ſicut ſi vnū ꝑcidat̄ ab alio ſm̄ rōnē mō quo ꝺclarū fuit ī z⁰ q̄ōne.

His dictis deſcendo ad queſtionem ꝛ dico ꝙ ſi infinitum accipiatur formalr̄ pro ipſa negatione finis ſic nulla res creata vel increata abſoluta vel reſpectiua eſt formalr̄ infinita:q₂ nulla ratio quiditatiua alicuius poſitiui eſt negatio. cuiuſq₃ entis: licʒ eniʒ ad vnam quiditatem ſequatur negatio alteri⁹: tamē ratio quiditatiua:vnius non eſt negatio alterius: nam licʒ ad frigidum ſequatur non calidum: non tamē frigus ē formaliter non calidum:q₂ tunc frigus eēt poſſet nihil:q₂ ipſi nihil ꝯⁿ non caliditas:ſed infinitum ſic acceptuʒ formalr̄ dicit negationeʒ finis.ergo nulla res.

formaliter.i.quiditatiue eſt ſic infinita.¶ Si autez q̄ratur vtrum infinitus ſic acceptus ꝯueniat alicui ꝑ modum paſſionis ⁊ nō quiditatiue.dico ꝙ ſic.qꝛ talis negatio pōt per modum paſſionis cōſequi aliquā naturā puta diuinam. Si autē loquamur de infinito materialiter.i.de illa natura in qua fundaꝰ talis negatio.tūc dico quādo queritur:vtrū relatio diuina ſit formalr infinita vel finita.i.ſit natura illa formalr cui competit finis vel eius negatio.ſic dico ꝙ oportet dicere ꝙ ſic.⁊ h̄ ꝓbatū eſt ex rationibꝰ ꝓcedētibꝰ.¶ Si aūt queraꝰ qđ iſtoꝝ ſibi cōpetat.vtrū īfinitum vel finitū.dico ꝙ nō ſolū de relōne diuina:ſed de quocūq̄ diuino accepto ꝑ modū ſubē:vel per modum cuiuſlibꝫ attributi ſi accipiatur cū preciſione alioꝝ:licꝫ poſſet eſſe infinitum ſꝫ qđ modo quo eſſet charitas infinita:vel quidam color infinitus:infinitum.ſ.infra determinatā ſpēm:tamen nullū eorum cū preciſione acceptum eſſet infinitū vl'r: ita ſi accipiatur cū preciſione reali nō erit realiter īfinitū:ſi ſm rationē precidatur non erit infinitū ſm rationem vniuerſalr.⁊ hoc probo vnica ratione:qꝛ illud nō eſt infinitū vniuerſalr.qđ excludit aliqđ illorum qđ includiꝰ in eo qđ eſt infinitū vniuerſalr. Sed qđcūq̄ diuinū:ſiue abſolutū:ſiue relatū:ſiue dicat ꝓmam ꝑfectionē:ſiue ſcđam:acceptum cū preciſione alioꝝ excludit aliquod illorum qđ includiꝰ in eo qđ eſt formaliter vniuerſalr infinitū.ergo ⁊c̄.maior patꝫ de ſe:ſed ꝓbatio minoris:qꝛ qđcūq̄ diuinū acceptum cū preciſiōe aliorum excludit omnia alia diuina.verbi grā.ſciētia accepta cum ꝑciſione iuſtitie:ſapiētie:⁊ hꝰ.excludit alia q̄ preſcinduntur ab eo:ſicut ſapiētia preciſe accepta excludit iuſtitiā ⁊ eꝫ.ergo omne diuinū acceptum cū preciſione aliorum excludit aliqd qđ ꝯtinetur in vniuerſalr infinito:⁊ ſic pꝫ minor. Si autē accipiātur illa que ſunt in deo ſine preciſione:ſic dico ꝙ omne qđ eſt in deo formalr ſm rem eſt vniuerſalr infinitū.i.talis nā in q̄ fundatur talis negatio.⁊ hoc ꝓbo de relōne.d qua ſpāliter agitur:qꝛ quoꝝ eſt eadē formalitas ſm rem eorūdē eſt eadē infinitas formalis ſm rem:ſed relōnis ⁊ eēntie put accipiūtur ſine ꝑciſiōe eſt eadē formalitas:⁊ certū eſt qđ opꝫ ꝙ ſine preciſiōe realiter accipianꝰ.ergo relationis ⁊ eēntie eſt eadē īfinitas formalis:ſed nullus dubitat quin eēntia ſit formalr infinita realiter:qꝛ cōprehendit oēm perfectionē ſimplr.ergo relatio eſt infinita formalr eadem infinitate:⁊ ſic pꝫ ad queſtionē.

Perfectio ſimplr q̄tuor modis ſumi poteſt.

Modo reſtat quarto reſpōdere ad motiua pro alia opiniōe.¶ Ad ꝓmū ergo dōm ꝙ aliqd poteſt dicere perfectionē ſimplr tribus modis vel quatuor. Uno mō vt ꝑfectio ſimplr dicatur cōprehendēs totalitatē cuiuſcūq̄ ꝑfectionis nō importātis aliq̄ imꝑfectionē. Scđo mō poteſt dici ꝑfectio ſimplr perfectio nō importās aliqd repugnās tali totalitati. Tertio mō dꝛ perfectio ſimplr illud qđ habens eſt melius omni alio nō hn̄te. Quarto mō dꝛ ꝑfectio ſimpliciter que talis eſt ꝙ nullum nō habens eā eſt melius omni habēte.accipiendo ergo ꝓmo mō ꝑfectionē ſimpliciter nullum diuinū acceptum cum preciſione dicit perfectionē ſimpliciter:qꝛ nullum diuinum vt ſic dicit totalē perfectiōē:qꝛ ſemper excludit aliqd ad perfectionem pertinens:ſimiliter nullum diuinum acceptū cum preciſione dicit perfectionē ſimpliciter accipiēdo ſecūdo modo perfectionē:qꝛ preciſio repugnat tali totalitati:⁊ ideo qđcūq̄ acceptum cum tali ꝑciſione dicit imperfectionē repugnātem tali totalitati. Si autē accipiaꝰ aliquod diuinū ſine preciſione:tūc qđcūq̄ diuinum abſolutū vel relatū dicit perfectionem ſimplr vtroq̄ modo:qꝛ quodlibꝫ acceptum ſine preciſiōe eſt formaliter ⁊ realiter illud qđ continet oīa ⁊ qđ eſt omnia.ſ.eſſentia:ſi autē accipiatur tertio mō: tunc diſtinguo de alio:qꝛ aut accipitur aliud diſtinctū ſuppoſito ⁊ natura:aut aliud diſtinctū ſuppoſito in eadē natura numero. Si ꝓmo:ſic quelibꝫ relatio diuina dicit perfectionem ſimpliciter:⁊ habens quācūq̄ relationem diuinā eſt melius non habēte diſtincto ſuppoſito ⁊ natura. Si ſecūdo modo.tunc dico ꝙ non eſt de neceſſitate perfectiōis ſimpliciter ꝙ habēs eā ſit melius omni nō habente diſtincto ſuppoſito tn̄ in eadem natura numero:qꝛ in tali natura quicqd accipitur ſine preciſione eſt illa natura:que eſt omnia:⁊ que habeꝰ ab omnibus:⁊ per conſequēs qđlibet illorum eſt illa res: ſcilꝫ diuinitas quā habēs eſt melius omni nō habente. Si autē accipiatur quarto modo perfectio ſimpliciter: ſic quicqd eſt in deo ſine preciſiōe acceptum eſt perfectio ſimpliciter:⁊ quecūq̄ relatio:qꝛ nullum ſuppoſitū poteſt eē ꝙ ſit melius habēte paternitatē:⁊ hoc ſufficit ad perfectionē ſimpliciter.ſ.ꝙ nulla res poſſit inueniri melior habēte eam:ſic ergo patꝫ ad maiorem q̄ñdo dicitur.ꝙ infinitū formaliter dicit perfectionē ſimpliciter.verū eſt.ꝓmo modo.ſ.ꝙ illud qđ totalitatē ꝑfectionis includit:⁊ per cōſequens infinitū formaliter dicit perfectionē ſimpliciter:ſcđo modo non includēs aliquid repugnans tali totalitati. Ad minorē dico ꝑ interemptionem acciꝰ relationem diuinā ſine preciſione:qꝛ ſic accipiēdo relationem diuinam eſt formaliter illud.ſ.diuinitas:vt probatū fuit ſupra:ꝙ dicit totalitatem perfectiōis. Et tūc ad probationes.dicēdū ad primā ꝙ q̄uis habens paternitatem nō ſit melior omni nō habente diſtincto in ſuppoſito tn̄ ⁊ non natura:tn̄ paternitas eſt illa res.ſ.diuinitas quā habēs eſt melior omni nō habente ipſa:etiā eſt talis res ꝙ non pōt inueniri aliquid melius ſuppoſito habēte eam:⁊ hoc ſufficꝰ ad perfectionem ſimpliciter.¶ Ad aliā ꝓbationē dicendū ꝙ licꝫ vna relatio nō ſit alia relatio realiter:nec vna ꝑſona habeat relationem oppoſitā alterius perſone:tamē omnis perſona hꝫ illud qđ eſt realiter ⁊ formaliter omnis relatio diuina:⁊ ex hoc ſeqtur ꝙ omnis ꝑſona habet omnem perfectionē quā dicit quecūq̄ relatio in habendo iſtā eſſentiam.¶ Ad aliam rationē dicendum.ad minorem ꝙ licꝫ vna relatio realiter non ſit relatio ſibi oppoſita:quelibꝫ tamen relatio eſt illud qđ continet omnē relationem diuinam:⁊ ꝙ eſt omnis relatio diuina:⁊ h̄ ſufficit ad h̄ ꝙ relatio ſit infinita realiter ⁊ formaliter.ſ.ꝙ ſit illud formaliter ⁊ realr.qđ cōtinet oēm perfectionem:⁊ eſt omnis relatio:vnde licet vna relatio non contineat ſibi ſic oppoſitam relationē: ꝙ ſit ipſa:quelibꝫ tamen relatio eſt illud quod eſt relatio oppoſita.¶ Ad tertiā dicendum.ꝙ licꝫ tres relationes non ſint vna relatio formaliter:tamē ſunt illud vnū qđ eſt tres relationes:⁊ ad hoc ꝙ ſint īfinite realiter ſufficit ꝙ ſicut tale vnum: vel talis vnitas ſit ex hoc vna cum illo vno:relationes omnes ſine preciſiōe illius accepte ſunt vnū terminatiuum omnis dependentie:⁊ ſunt vnum obiectum adequatū intellectui infinito:⁊ ſunt illud qđ eſt continēs omnem perfectionē ſimpliciter ⁊ realiter. Exēplum autem de corpore infinito nō valꝫ.de quacūq̄ creatura:etiā ſi eſſet infinita: qꝛ in creatura impoſſibile eſt inuenire tres res relatiuas quarū quelibꝫ ſit illud qđ eſt oēs.¶ Ad quartā patꝫ ex ſupradictis in ſecūda queſtione.ꝙ ego nego ꝙ paternitas quātum ad illud qđ eſt non ſit ſpiratio actiua. Et per hoc pꝫ ad rōnē factam ad pricipale qꝛ illa fuit.

Poſtea querebantur quedā pertinentia ad perſonas ↄſtitutas ex relatiōe ⁊ eētia. ⁊ ſūt tria. Quorū primū pertinet ad pluralitatē realem earum: ⁊ eſt vtrū poſita pluralitate perſonaꝝ ſm fidem abſq; numero determinato. v.g. ſicut ſi fides poſuiſſz perſonas eē in deo non determinādo ternariū numerū: vtrū ↄuenissent omnes doctores ad tenēdū ternariū numeꝝ perſonaꝝ: ſicut nūc tenent. Scōz eſt de ordine reali eaꝝ: vtrum. ſ. pſona producēs ſit prior realiter perſona pducta. Tertium pertinet ad ordinem rōnis: ⁊ eſt vtrum noᵃ creaturarum in pſe precedat ſm rōnem intelligendi pductionem verbi. Qō. V.

Ad primum ſic pceditur ⁊ videtur ꝙ ſtante ypoˢⁱ predicta doctores tenuiſſent ternariū numerū perſonaꝝ: ſicut modo: q2 doctores ſtante ypoˢⁱ potuiſſent attingere ad cōcludendum duas pſonas tm̄ eſſe productas: ſed cōcluſo ꝙ ſint tm̄ due pſone producte: poteſt neceſſario concludi ternariꝰ numerus perſonaꝝ. ergo ⁊c̄. pbatio maioris: q2 potuiſſent attingere ad ſciendū eſſe duas tm̄ operatiōes in diuinis. ſ. velle ⁊ intelligere: ſed ſm pluralitatē operationū: eſt pluralitas productoꝝ. ergo ⁊c̄. pbatio minoris. q2 exiſtētibus ſolis duabꝰ perſonis pductis potuiſſent probare ꝙ pter eas oportuiſſet dare aliā vnam ſolā nō productam: ꝙ autē oporteret dare perſonam non pductam pꝫ q2 aliter iretur in infinitū. ꝙ autem ſolam patet. q2 due nō producte non diſtinguerentur niſi in abſolutis: in diuinis aūt nulla eſt diſtinctio p abˢᵃ. g̃ ⁊c̄.

In contrarium eſt q2 illa ex quibus preſuppoſitis alia inueſtigantur non habent inquantum talia: vnde poſſint inueſtigari: ſed omnia que pertinent ad pluralitatem perſonarum inueſtigantur ex trinitate perſonarum preſuppoſita. ergo ⁊c̄. maior patet: q2 ſi illud per quod alia inueſtigātur inueſtigaret̄ per illa: tūc in notificādo vnū per aliud eēt circulatio: ⁊ h̄ eſt incōueniēs: q2 ſequeret̄ ꝙ illud eēt notius ⁊ minus notū ſeipſo: nā illud per qō inueſtigat̄ aliud eſt notius inueſtigato per ipſū: ⁊ illō qō inueſtigat̄ per aliud eſt minꝰ notū: eo per qō inueſtigat̄. ergo ⁊c̄. minor pꝫ ēt. q2 ex trinitate pſonaꝝ ſuppoſita inueſtigamus pluralitatē pſonaꝝ ⁊ emanationū.

Reſpondeo dicēdū ad iſtā queſtionem dico ꝙ poſita ſm fidē pluralitate pſonarum: ⁊ nulla maiori ſm fidē habita determinatiōe: licꝫ doctores poſſent ex cōdicto vel actu ↄuenire ad tenendū numeꝝ ternariū: ⁊ hoc non determinādo ſed opinādo: ſicut mō quidam tenēt duas relationes in patre eē duas res: opinando tamē ex aliqua euidēti rōne: poſita tali ypoˢⁱ: non video ꝙ poſſint euidenter ↄcludere ternariū numerum pſonarū: ⁊ hoc q2 ſi haberēt: ſtante ypoˢⁱ aliquā efficacē rōnem ad concludendum ternariū perſonarū: quero vtrū ↄcluderent ternarium quē ponimus. ſ. patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritū ſanctum: aut alterū ternarium. Nō aliū. q2 talis eſt impoſſibilis: ſed ad impoſſibile pbandum nō poteſt haberi efficax rō: nec per demōſtrationē: q2 ſemp eſt veri euidenter: nec p fidē: q2 ſibi nō ſubeſſe pōt falſum. g̃ ⁊c̄. Nec etiā pōt haberi ratio ad pbandū iſtum ternariū quē ponimꝰ ſtante ypoˢⁱ: q2 iſta ratio accipiet̄: aut ex parte pncipiorum: aut ex parte emanationū: aut ex parte pprietatum: ſed nullo iſtoꝝ modoꝝ pōt accipi ratio efficax ad pdictā cōcluſionē. ergo ⁊c̄. maior pꝫ de ſe: q2 nō videt̄ ꝙ aliqd

Q̄ ſi ſit efficaci cōcludi articulus trinitatis.

poſſit dari: ex quo poſſit pbari predictus numerus pſonarū: niſi aliquo iſtoꝝ modorū. mior pbatur q̄tū ad tres partes eius: ⁊ pmo pma q̄tū ad hoc ꝙ non poteſt iſta rō ſumi ex parte pncipioꝝ actiuoꝝ: ⁊ accipio h̄ pncipium actiuum nō ſuppoſitum agēs: ſed pncipiū agendi quo agens agit: ⁊ hoc pbo ſic. Q2 aut iſta diſtinctio eſt ſm rem: aut ſm rōnem: ſi ſm rationē tm̄ nihil facit ad ppoſitū: q2 diſtinctio que eſt ſm rōnem tm̄: nō poteſt cauſare nec principiare diſtinctionē realem: qualis eſt diſtinctio perſonaꝝ. ergo ⁊c̄. ſi ſm rem: quero vtrū diſtinctio iſta ſm rē in pncipiis actiuis ſit ſꝫ diuerſas realitates pncipiorum actiuorum: vel ſm diuerſum modum agēdi: ſed neutrū iſtorum modoꝝ poteſt eē vt pbatum eſt in ſecunda queſtione de formalitatibꝰ: vbi ēt ſolutū fuit illud dubiū quomō ſtante vnitate pncipii actiui filius habet ꝙ ſit filius: ⁊ ꝙ nō ſit ſpiratus: nā q̄dam diſtinctio quā quidā ponūt de diuerſo modo pducendi. ſ. ꝙ vna pductio eſt per impreſſionē: alia per expreſſionē ab eodem pncipio nihil valꝫ. q2 iſta impreſſio ⁊ expreſſio: aut eſt ſm rem: aut ſm rōnem intelligendi: ſi ſm rationē intelligendi nihil ad ppoſitum. ſicut dictum eſt de alia diuerſitate: ſi ſm rem hoc eſt impoſſibile ꝙ fiat aliqua impreſſio realis alicuius i aliquo: niſi illud realiter differat ab alio ⁊ faciat cōpoſitionē cū eo: ſed nihil tale eſt in diuinis. ergo ⁊c̄. etiam in diuinis nulla eſt expreſſio realis: niſi expreſſio realis dicat̄ exitus pncipii a pncipio: ſed in hoc nō differūt perſone: q2 hoc eſt cōmune vtriq;. ergo ⁊c̄. ⁊ ſic patet minor q̄tum ad primā partem: ſecūdo probo eā quantū ad ſcdā. ſ. ꝙ iſta diſtinctio non poſſit eſſe ex parte emanationū: q2 diſtinctio emanationū non poteſt accipi: niſi ex pte voluntatis ⁊ intellectus: vel penes velle ⁊ intelligere: ſꝫ ex nullo iſtoꝝ modorum poteſt cōcludi diſtinctio emanationū. ergo ⁊c̄. nō pmo modo: q2 accipere diſtinctionē emanationū penes volūtatem ⁊ intellectū eſt accipere diſtinctionem eaꝝ penes diuerſitatē principiorū: ſed hoc reprobatum eſt. ergo ⁊c̄. ¶ Itē ad idem: q2 intellectus ⁊ volūtas in diuinis differunt ſm rōnē: ſꝫ diſtinctio talis nihil facit ad ppoſitum. ergo ⁊c̄. nec etiā ſecundo modo. ſ. penes velle ⁊ intelligere: q2 ſi ſic accipiatur: aut h̄ eſt ſicut penes principia diuerſa actiua: et h̄ non pōt eſſe ſicut pbatū ē: aut q2 dicūt ipſas productiones diuerſas: ⁊ h̄ non poteſt eē. pmo q2 productiones in diuinis ſunt realiter diuerſe: velle autē ⁊ intelligere nō ſunt realiter diuerſa. ergo ⁊c̄. ſecūdo q2 illō qō ↄˢ producenti ⁊ pducto non eſt pducere ⁊ produci: q2 producere ↄuenit ſoli pducenti ⁊ produci ſoli pducto: ſed vnum ⁊ idē intelligere ⁊ vnū ⁊ idem velle cū ſint abſoluta ↄueniant oībus perſonis producentibus ⁊ productis. ergo ⁊c̄. nec ex parte pprietatum: pmo q2 rō paternitatis: ⁊ ratio ſpirationis ⁊ diſtinctionis vniꝰ ab alio ſicut ſupius probatū fuit: eſt penes hoc ꝙ vnū eſt ab vno ⁊ alius a duobus: ſed ſtante ypoˢⁱ non haberētur aliqua in diuinis: ex quibus poſſit probari ꝙ vnū eſt ab alio ⁊ alius a duobꝰ: q2 nec ex principiis: nec ex emanationibus: nec ex quocūq; alio. ergo ⁊c̄. ſecūdo q2 iſta ſūt que debēt probari: ⁊ idē non poteſt pbari per ſeipſū. g̃ ⁊c̄. ¶ Cōtra premiſſa arguit̄ dupl'r. pmo arguēdo ↄtra ↄ̄nes. cōtra hoc qō dicit̄ ꝙ ea que dicūt vnam rē nō ſūt diuerſa formaliter ex natura rei. ſecūdo ſoluēdo ad rōnes ⁊ oſtēdēdo eas non valere.

Quātum ad primū adducunt quattuor rōnes in cōmuni. Quarū prima talis eſt. relatio ⁊ fundamētum differūt formal'r ex natura rei: ſꝫ nō conſtat ꝙ dicant diuerſas res. ergo differentia forma-

R. ſunt alii quo probāt ꝙ cū idē paternitate reali ſtat diſtīō formalis

lis ex natura rei poteſt ſtare cũ idẽptitate rei: minor pꝫ. qꝛ pro dubio habetur ꝙ relatio ⁊ fundamentũ ſint diuerſe res. ꝓbatio maioris. qꝛ que ſe totis differunt: formaliter differũt ex natura rei: ſed relatio ⁊ ſuũ fundamentũ cum ſint diuerſa predicamẽta differunt ſe totis: qꝛ predicamenta in nullo ſaltem vniuoco ↄueniũt. ergo ⁊c. ¶ Secũda talis eſt. de hoc qḋ eſt vnũ formaliter ⁊ conceptibiliter nõ poteſt formari niſi vnus cõceptus: ſed ſꝫ deus ſimplex eſt vnum formaliter. ⁊ per conſequens conceptibiliter. ergo nec de deo nec de aliquo ſimplici poteſt formari niſi vnus conceptus: qḋ falſũ eſt. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ imo poſſunt formari diuerſi conceptus de aliquo vno ſimplici in cõparatione ad diuerſa re extra. ¶ Cõtra. qꝛ in eo debẽt inueniri diuerſa fundamenta correſpondẽtia ꝑmis conceptibus: de quo formãtur diuerſi conceptus: ſed in illo de quo non poſſunt formari diuerſi conceptus: niſi in comparatiõe ad diuerſa re extra non ſunt fundamẽta correſpondentia diuerſis cõceptibus. ergo ⁊c. ¶ Tertia talis eſt. impoſſibile eſt idem: ⁊ ſm idem formaliter excedere ⁊ nõ excedere mãm: ſꝫ aĩa prout eſt forma corporis nõ excedit materiã: ſm vero ꝙ eſt nata eſſe ſine corpore excedit materiã. ergo aĩa non ſm idem formaliter ex natura rei habet iſta duo: ſed cõſtat ꝙ anima dicit vnã rẽ ſimplicẽ. ergo in eadẽ re ſimplici ſunt diuerſa formaliter: ſiue differẽtia ex natura rei. ¶ Quarta talis eſt. qꝛ illud ſm qḋ aliquid eſt obiectum adequatum viſus ⁊ illud ſm qḋ non eſt obiectũ adequatum viſus nõ ſunt idem formaliter ex natura rei: ſed albedo ſm ꝙ color eſt obiectũ adequatũ viſus: non autẽ ſm ꝙ albedo. ergo albedo ⁊ color differunt formaliter ex natura rei: ſꝫ albedo ⁊ color dicũt vnam rem ſimplicem. ergo in vna ſimplici re ſunt diuerſa differentia formaliter ex natura rei.

Poſtea arguitur in ſpeciali de relatione ⁊ eſſentia in diuinis ⁊ adducũtur quattuor rationes. Quarũ ꝑma talis eſt. Illa que dant diuerſa eẽ formaliter non ſunt idẽ formaliter: ſed in diuinis eſſentia ⁊ relatio ſunt hꝰ. qꝛ eſſentia in diuinis dat perſonis cõuenire formaliter: relatio autẽ dat eis differre. Conuenire autẽ ⁊ differre dĩnt formaliter. ergo ⁊c. ¶ Si dicatur ꝙ ratio nõ probat. niſi ꝙ non ſunt vnum adequate ⁊ formaliter ⁊ realiter ex natura rei: quero vtrũ hoc ꝙ non ſunt vnũ adequate ↄueniat eis ex natura rei: aut non. ſi ↄuenit eis ex natura rei habetur propoſitũ. ſ. ꝙ ex natura rei nõ ſunt vnum adequate: ⁊ per cõſequens aliquo modo differunt ex natura rei: ſi non ſequitur quantũ eſt ex natura rei ꝙ ſunt vnũ adequate: ⁊ cuicũq ↄuenit eſſentia: ⁊ relatio: qḋ falſũ eſt. ergo ⁊c. ¶ Secũda ratio talis eſt. qꝛ illud in quo aliqua conueniũt realiter: ⁊ illa in quibꝰ differunt realiter magis differunt realiter ex natura rei q̃ꝫ illud in quo aliqua cõueniant ſm rationem tm̃: ⁊ illa in quibus differũt realiter: ſed illud in quo aliqua conueniant ſm rationem: puta aĩal: in quo ↄuenit homo ⁊ equus ſm rationẽ: ⁊ rõnale ⁊ irrationale. in quibus iſta ſm rem ⁊ rationem differunt formaliter ex natura rei. ergo in diuinis multo plus eſſentia ⁊ relatio differũt formaliter ex natura rei: in quorũ vno ſunt idem realiter: ⁊ in altero differũt realiter. ꝓbatio minoris. qꝛ ſi animal ⁊ rationale nõ differrent realiter nõ plus conueniret vnus homo cũ alio cum quo cõuenit in rõnabilitate: q̃ꝫ homo cũ bruto cum quo conuenit in animalitate: ⁊ a quo differt in rõnabilitate. Itẽ non videt̃ ꝓbabile ꝙ ſm idem ex natura rei homo et brutum cõueniant ⁊ differant. ergo ⁊c. ¶ Tertia rõ talis eſt. non in eo eſt deꝰ quo pater ſm Augu. ſed hoc nõ eſſet verum ſi diuinitas ⁊ paternitas nõ differrẽt ex natura rei. ergo ⁊c. ¶ Deinde obyciunt ſoluẽdo ad rationem in contrariũ: ⁊ qꝛ ratio inferebat: ꝙ ſi aliqua ex nã rei non ſunt idem formaliter: ꝙ ex hoc ſequitur ꝙ non ſunt idẽ realiter: ⁊ dicũt ꝙ non ſequitur. ꝑmo quia vt dicũt eſt ibi fallacia ↄñtis ꝓcedendo a pluribus cauſis veritatis ad vnaꝫ: qꝛ vt dicunt: ꝙ aliq̃ non ſunt vnũ formaliter poteſt eẽ dupliciter. ſ. vel qꝛ non ſunt vnum formaliter realiter: ſed plura: vel qꝛ eſt contẽtiuum plurium virtualiter: ⁊ ideo ex nõ eſſe vnum formaliter nõ poteſt inferri tm̃ alterum non eſſe. ſ. non eẽ vnum realiter. ¶ Secũdo dicunt ad idẽ ꝙ non oportet plurificari illud qḋ excedit aliqua plurificatis illis que exceduntur: vnde non oportet plurificari totum plurificatis partibus: qꝛ totum excedit partes. ſic etiam cũ res excedat formalitates: qꝛ vna res poteſt continere plures formalitates: non oportet plurificatis formalitatibꝰ plurificari rem. ¶ Tertio dicũt ad hoc ꝙ nõ ſequitur. iſta non ſunt formaliter vnum. ergo ſunt formaliter plura: qꝛ aliud eſt: vt dicũt: negatio perſeitatis: ⁊ perſeitas negationis. formalitas autẽ: vt ipſi dicũt: importat q̃ndã perſeitatem. quando dicitur. ergo iſta nõ ſunt formaliter vnũ. hic nõ eſt perſeitas negationis. qꝛ non eſt ſenſus ꝙ iſtis per ſe cõueniat non eſſe vnum. ſed eſt ſenſus ꝙ iſta vnitas eis per ſe non cõuenit: ita ꝙ eſt negatio perſeitatis: ⁊ ideo vt dicũt. non ſequitur. ſi aliqua non ſunt vnum formaliter. ꝙ ipſa ſint formaliter non vnum vel formaliter plura.

Contra iſta intendo ꝑmo oſtendere ꝙ rationes prime ſtent: ⁊ ꝙ ſolutiones date non ſufficiant. Deinde reſpondebo ad obiecta. ¶ Quãtum ad ꝑmum ſciendũ ꝙ rationes adducte in ſecũda queſtione: ⁊ in iſta ducebant̃ ad probandum ꝙ in diuinis exceptis relationibꝰ non ſunt aliqua differentia formaliter ex natura rei: vel alique formalitates ex natura rei differentes: qꝛ ſi ponãtur aliqua duo talia differẽtia formaliter ex natura rei: puta iuſtitia ⁊ ſapiẽtia: aut differũt formaliter ⁊ realiter: aut nõ: ſi ſic. ergo ſunt due realitates: quarum realiter vna nõ eſt altera: ſicut ſatis fuit deductũ in ſecũda queſtione: ſi non. aut hoc eſt: qꝛ nec formaliter nec realiter differũt: ⁊ ſic habetur propoſitum. ſ. ꝙ ibi non ſunt aliqua formaliter ex natura rei differẽtia: aut hoc eſt. qꝛ formaliter ⁊ nõ realiter differunt: ⁊ tunc ſeqtur ꝙ formalitas non ſit res extra animã: qꝛ plurificato inferiori plurificatur ſupius: ſed ſtante hypotheſi plurificatis formalitatibus nõ plurificantur res extra aĩam. ergo formalitas non continetur ſub re extra aĩam: nec erit res extra animam. ¶ Itẽ ſaltem habetur ꝙ illa differentia nõ erit realis: ex quo nõ differũt realiter. Si dicat̃ ꝙ non dicitur differẽtia realis: qꝛ ſint ibi plures res: ſꝫ dicitur dĩa ex natura rei: qꝛ habet ortum a re: quẽrum ſm qḋ genus cauſe habet ortum a re: ⁊ ſicut deductum eſt in ſecũda queſtione: nec inueniri poterit nec fingi: et de hoc pertranſeo: qꝛ de hoc ibi ſatis dictum eſt: aut hoc eſt: qꝛ illa differunt realiter: ſed nõ formaliter: ⁊ tũc habetur plus q̃ꝫ propoſitũ: qꝛ tũc haberet̃ ꝙ eſſent diuerſe res ⁊ non diuerſe formalitates. Qꝛ ergo dicitur ꝑmo reſpondẽdo ad rationem iſtã: ꝙ. ſ. aliqua non eſſe vnũ formaliter vel eẽ plura formaliter ex natura rei habet duas cauſas veritatis. ſ. diuerſitatẽ realem: ⁊ cõtinẽtiã plurium virtualem: non valet: qꝛ nulla continentia pluriũ: niſi ſint diuerſa ⁊ plura realiter: ⁊ per cõſequẽs plures res ſufficit ad hoc ꝙ aliqua dicant̃ differre formaliter realiter ex natura rei: vt dictum eſt. vnde falſum eſt ꝙ tales due cauſe veritatis poſſint poni de dicta propo

Excluſio iſta rũ rõnũ ⁊ ſolutio.

ſtiõe. Scdʒ etiaʒ qd̕ dicitur ꝙ multiplicato exceſſo nõ multiplicatur excedens: ſi intelligaꝰ de eo qd̕ excedit: ſicut ſuperius excedit inferius falſuʒ eſt. qꝛ plurificato inferiori plurificatur ſuperius: ſic autẽ res extra aiam excedit quodcũqꝫ reale extra in ſpāli ſumptum: loquẽdo autem de eo qd̕ excedit: ſicut totum integrale veritateʒ habʒ qd̕ dicitur: dũ tamen cõtineat aliqua plura: quoruʒ vnum realiter nõ eſt alteruʒ: qd̕ non habʒ locũ in re ſimplici. ¶ Cũ autẽ dicũt tertio: ꝙ ſi aliqua non ſunt vnum formaliter ꝙ nõ ſequitur ꝙ ſint plura formaliter. qꝛ ad negationẽ perſeitatis non ſeqꝉur perſeitas negationis ꝛc. nihil facit cõtra rationem predictaʒ: qꝛ ſaltem habemus negatiuaʒ veram. ſ. ꝙ illa videlicet eẽntia ꝛ relatio: vel quecũqꝫ attributa nõ ſunt differentia formalr. ꝛ habemus etiaʒ ꝙ nõ ſunt plures formalitates: nec plus per illud habeꝰ: niſi ꝙ vnitas taliũ. ſ. iuſtitie ꝛ ſapientie in deo non eſt vnitas per ſe: ꝛ ſic tollitur diuerſitas formalitatum: reputo etiaʒ eſſe falſum qd̕ aſſumitur. ſ. ꝙ iuſtitia ꝛ ſapientia in deo nõ ſunt vnũ per ſe: dũmodo reduplicetur totum aggregatum ſub h̕ ſenſu: iuſtitia diuina in eo ꝙ diuina eſt ſapientia.

Modo reſtat reſpõdere ad argumenta in oppoſituʒ. ¶ Ad pmuʒ ergo dicendum ꝙ eodẽ modo cõſtat ꝙ relatio ꝛ ſuum fundamẽtũ differũt formaliter ꝛ realiter: ſicut cõſtat ꝙ ſint diuerſe res. ¶ Ad illud qd̕ adducitur. ꝙ que ſe totis differũt. dicenduʒ ꝙ verum eſt ſm̄ rationeʒ. ꝙ ratio vnius predicati non eſt ratio alterius: quomõ autem differant ſm̄ rem vel nõ differant patebit in queſtiõe de diſtinctiõe predicamẽtoruʒ. ¶ Ad ſcd̕m dicendũ. ꝙ minor eſt falſa. qꝛ lʒ ſm̄ rem ſimpliciter ſint ideʒ formaliter realiter: non tamẽ ſeqꝉur ꝙ ſint idem cõceptibiliter. i. vno modo tm̄ conceptibile. Et qñ tu dicis ꝙ non. qꝛ nõ eſſent correſpondentia illis diuerſis conceptibꝰ: dico ꝙ imo: qꝛ ille res ĩ ordine ad diuerſa re. extra reſpondent illis conceptibꝰ: Et qñ dicitur ꝙ nõ: qꝛ correſpondentia debẽt eſſe in illa re que cõcipitur. dico ꝙ illa correſpondẽtia debẽt eẽ in illa re: ſiue debẽt conuenire illi rei que concipitur vel concepte ſʒ ſe vel accepte in ordine ad aliud. ¶ Ad 3m dicendũ. ꝙ ſi accipiaꝰ excedere ꝓ non dependere: ꝛ nõ excedere pro aptitudine in formando: tũc maior eſt falſa: qꝛ idem ſm̄ ideʒ formaliter realiter eſt natũ ĩformare materiaʒ: ꝛ non dependere ab ea: ꝛ h̕ q̃tuʒ ad aiam rationalem. Si autẽ accipiatur excedere ꝛ nõ excedere pro dependere a materia: ſic maior eſt vera. ſed mĩor erit falſa: q̃tuʒ ad hoc qd̕ dicitur. aiaʒ ſm̄ ꝙ eſt forma corporis nõ excedere materiã: dũmodo fiat reduplicatio eius qd̕ informat corpus: naʒ ſm̄ illam entitatem q̃ informat corpus non depẽdet a materia licʒ nata ſit ĩformare eam. ¶ Ad 4m dicendũ ꝙ minor eſt falſa: h̕ .ſ. ꝙ albedo in eo ꝙ color eſt obiectuʒ adequatũ viſus: qꝛ albedo nullo mõ eſt obiectum adequatuʒ viſus: ſed bene verum eſt ꝙ color in eo ꝙ color eſt obiectũ adequatum viſus: ſi tamẽ ſolus color eſt viſibilis: non aũt albedo eſt obiectum adequatum viſus: nec in eo ꝙ albedo: nec in eo ꝙ color: cauſa autem hꝰ eſt nõ ꝙ color ꝛ albedo dicãt diuerſas realitates realiter in eodem: ſʒ qꝛ color poteſt accipi pro aliquo colore realiter diuerſo ab albedine. ¶ Ad pmũ autem qd̕ arguitur in ſpeciali de relatione ꝛ eſſentia. dicẽdum ꝙ differre qd̕ dat relõ ꝛ cõuenire qd̕ dat eſſentia ſunt ideʒ realiter formaliter inter ſe: nam eſſentia patris eſt realiter ſua relatio qua differt a filio: ſed nõ ſunt idem adequate: qꝛ nõ cuicũqꝫ ꝯn eſſentia ꝯn relatio: ꝛ h̕ ſufficit ad hoc ꝙ vnum det differre: ꝛ aliud cõuenire. Et quando dicitur ꝙ ſi non ſunt vnum adequate ex natura rei aliquo modo differunt ex natura rei: dico ſicut dictũ eſt in ſecũda queſtione. ꝙ eo modo quo non ſunt vnum adequate ex nã rei: eo modo differũt ex natura rei realiter: qꝛ ſicut ex natura rei non ſunt vnum conuertibiliter realiter ita ex nã rei differũt realiter: qꝛ licʒ ſint inter ſe idem re: tamen vnũ eorum ꝯn realiter vni: qd̕ non ꝯuenit alteri. ¶ Ad ſcd̕m dicendũ. ꝙ minor eſt falſa: qꝛ anialitas ꝛ rationalitas non differũt realiter in homine: nec ex natura rei. Ad ꝓbationẽ dicendũ. ꝙ nihil prohibet idem per eãdeʒ realitatem magis ꝛ minus cõuenire cum aliquibꝰ duobus differentibus ſpecifice: ꝛ ideo nihil prohibet hominem per eãdem realitateʒ magis conuenire cũ homine alio q̃ cum bruto. ¶ Ad aliud quod dicitur vlterius ꝙ hõ ꝛ brutum non poteſt conuenire per idem ꝛ differre. dicendum qd̕ falſum eſt: qꝛ nihil prohibʒ aliqua duo per eãdem realitatem conuenire ſm̄ rationeʒ: ꝛ differre ſʒ rem: ꝛ de his qualiter poſſit magis patebit in queſtiõe de diſtinctione predicamẽtorum. ¶ Ad tertiuʒ dicendum. ꝙ illa ratio dupliciter deficit. pmo qꝛ eſſentia diuina ꝛ relatio non ſunt proprie in aliquo predicamento: ſicut nec iuſtitia: nec ſapiẽtia eius ſunt in aliqua ſpecie: ꝛ ideo proprie loquendo non ſunt plura predicamẽta. ſecũdo qꝛ quãdo dicitur ꝙ duo predicamenta differunt ſe totis: patʒ quomodo debeat intelligi in ſolutione primi argumẽti facti de formalitatibus in cõmuni. ¶ Ad quartuʒ dicendũ. ꝙ pro tanto Auguſtinus intelligit nõ eo pater quo deus: qꝛ paternitas ꝛ diuinitas nõ ſunt conuertibiliter idem: qꝛ non cuicũqꝫ ꝯuenit realiter deitas conuenit paternitas: ꝛ hoc voluit dicere: nõ eo pater quo deus: nõ autem voluit dicere quin paternitas ſit realr deitas. alioquin ꝯtradiceret ſibi ipſi: quia ipſe dicit ꝙ ꝓpter ſũmaʒ ſimplicitatem diuinã deꝰ eſt quicqd̕ habʒ: excepto hoc ꝙ vnum correlatiuoꝝ habʒ aliud: nec eſt illud: ſicut pater hʒ filiũ: nec eſt filius: vñ ſm̄ hoc pater vel deus hʒ paternitatẽ: ꝛ eſt paternitas ꝛ habʒ deitateʒ ꝛ eſt deitas: ꝛ deitas etiaʒ pn̄itas.

Ad rõnem in oppoſitum. pʒ qꝛ per intelligere ꝛ velle nõ poteſt ibi probari queqꝫ dualitas: ſicut ſupra probatũ eſt.

Qõ. VI.

AD ſcd̕m ſic proceditur. ꝛ arguiꝰ ꝙ in diuinis perſona producens ſit realiter prior pſona producta: qꝛ inter producẽs ꝛ ꝓductum eſt ordo realis: ſed omnis ordo realis videꝰ importare prius ꝛ poſterius. ergo ꝛc. minor ſupponiꝰ. ꝓbatio maioris. ordo qui eſt in diuinis inter ꝓducens ꝛ ꝓductũ: aut intelligitur ſm̄ rẽ: aut ſm̄ rõnem tm̄: ſi ſm̄ rem habeꝰ ꝓpoſitũ: ſi ſm̄ rõnẽ intelligendi tm̄. Cõtra. qꝛ ordo qui ẽ inter ꝓducens ꝛ productũ non eſt ordo qui eſt eiuſdẽ ad ſeipſuʒ: qꝛ nulla res ꝓducit ſeipſaʒ: ſed ordo rõnis poteſt eſſe eiuſdẽ ad ſeipſm. ergo ꝛc. ¶ P̄. in eis que nõ habẽt ordinem realẽ: ſicut indiuidua eiuſdẽ ſpẽi: non eſt aliq̃ multitudo determinata: qꝛ q̃cũqꝫ data poſſet eẽ maior: ſicut patet in hoibus: ſed in diuinis eſt certus nũerus: ita ꝙ impoſſibile eſt eẽ maiorẽ vel minorẽ. ergo in eis eſt ordo realis ſʒ ſe. ¶ P̄. Augu. p̊ de trini. ca. pmo. dicit. ꝙ impoſſibile eſt ꝙ aliquid producat ſeipſum: vel in creaturis: vel in diuinis: qꝛ idẽ eſſet prius ꝛ poſteriꝰ ſeipſo: aut ergo intendit loq̄ de prius ꝛ poſterius re: aut ratione: ſi de prius ꝛ poſterius re haberetur propoſitũ: ſcʒ ꝙ producens eſt prius re producta in diuinis: ſi ratione. ꝯtra. qꝛ tunc ſequeretur ꝙ propoſitio Auguſtini eſſet falſa. ſ. ꝙ idem nõ poteſt eſſe prius ꝛ poſteriꝰ ſeipſo: qꝛ loquẽdo de prius ꝛ poſterius ſm̄ rõnem: ideʒ põt eẽ

prius ꝛ poſterius.

In contrariū eſt auctoritas Athanaſij qui dicit φ in trinitate nihil eſt prius neqꝫ poſterius. ¶ Itē argr̄ ratiōe: qꝛ ſi eſt aliqd prius: aut q̄tum ad abſoluta: aut q̄tuꝫ ad relata: non q̄tum ad abſoluta: nā omnia abſoluta ſunt vnū in diuinis: ſed eiuſdeꝫ ad ſeipſm non eſt ordo realis: nec etiaꝫ q̄tuꝫ ad relata: qꝛ omnia relatiua ſunt ſimul nā. ergo ꝛc̄.

Reſpondeo ad euidētiaꝫ iſtius q̄ſtionis intēdo facere q̄tuor. Primo ponam opinionē quā nō credo eſſe veraꝫ cū ſuis motiuis. Secūdo arguaꝫ cōtra eā. Tertio ponā opinionem quā credo verā. Quarto rn̄debo ad motiua ꝓ alia opinione.

Opio ſcoti i quolibet. q. 4.

Quantum ad p̄mum dicūt qdam φ eſt triplex prioritas ꝛ poſterioritas duratione natura ꝛ origine: ꝛ dicunt φ ſicut ſimultas duratione pōt ſtare cum priori ꝛ poſteriori in nā ita ſimultas nāe pōt ſtare cū priori ꝛ poſteriori origine. dicūt ergo φ in diuinis pſona ꝓducens non eſt prior ꝓducta duratione vel nā: ſed bn̄ pſona producēs eſt prior pſona producta origine. p̄ma duo faciliter probāt ex rōne cōi. p̄mo φ non eſt prius duratiōe ibi: qꝛ oīa ſunt ibi coeterna: nec etiā prius natura: qꝛ aut eēt q̄tum ad abſoluta: aut quantū ad relōnes. non q̄tum ad abſoluta: qꝛ oīa ſunt vnū: ꝛ eiuſdē ad ſeipſuꝫ non eſt ordo realis: nec q̄tum ad relata: qꝛ ſunt ſil' natura ꝛ vnū natura nō eſt p̄us altero. ¶ Tertiū probāt duplici rōne. Primo ſic. qꝛ ſic prius ꝛ poſterius ordīe nāe ſe habent ad ſimultatē durationis: ita prius ꝛ poſterius ordine originis ſe habent ad ſimultatem in nā: ſed prioritas ꝛ poſterioritas pōt ſtare in natura cū ſimultate durationis. ergo prioritas ꝛ poſterioritas origine pōt ſtare cū ſimultate nāe: ſꝫ ſimultas relationū eſt ſimultas nature. ergo cū ſimultate relationuꝫ pōt ſtare p̄oritas ꝛ poſterioritas originis. ¶ Scd̄o ſic. ſm̄ Auic. cauſa ſm̄ φ cauſa eſt prior effectu: ſed ſm̄ φ non poteſt reduplicare abſolutum: qꝛ cā importat habitudineꝫ ad effectū. ergo reduplicat ipſuꝫ relatiuum: ſed certū eſt φ illa p̄oritas que eſt prioritas relatiui nō poteſt eē prioritas nature: qꝛ relatiua ſūt ſimul natura: ergo eſt prioritas origīs. ergo pſona producens pōt eſſe prior origine pſona ꝓducta: licꝫ ſint ſimul natura. ¶ Preter iſtas poſſunt adduci tres rōnes tales. p̄mo ſic. illud a quo aliud depēdet eſt prius: ſꝫ ꝓductum vt videt̄ depēdet a producēte. ergo ꝓducēs ē p̄us producto quocūqꝫ. ꝓbatio minoris. qꝛ illud qḋ nō pōt eſſe circūſcripto omni alio a ſe videt̄ dependere ab illo: qꝛ vnūquodqꝫ videt̄ poſſe eē circūſcripto omni alio a quo nō dependet: ſed ꝓductū non pōt eſſe circūſcripto omni ꝓducēte. ergo ꝛc̄. ¶ Scd̄o ſic. qꝛ ſicut p̄us ꝛ poſterius dicūt relationes oppoſitas re: ita p̄nitas ꝛ filiatio: ſed paternitas ꝛ filiatio poſſunt ſe cōpati in vna eſſentia. ergo ꝛ prioritas ꝛ poſterioritas. ¶ Tertio ſic. qꝛ prius in eo φ prius ꝛ poſterius in eo φ poſterius dicūt̄ relatiue: ſed prius ſemp eſt prius re poſteriore. ergo aliqua prioritas ꝛ poſterioritas poteſt ſtare cuꝫ ſimultate relationum. Et ſic patet primum.

Impugnatio illi' opionis.

Contra iſtā poſitionem adduco vnaꝫ taleꝫ rōnē: qꝛ aut eſt ibi ordo prioris ꝛ poſterioris ī abſolutis: aut in relatiuis: nō in abſolutis: qꝛ oīa abſoluta ſunt vnū re: ſed eiuſdē ad ſeipſm non eſt ordo realis. ergo ꝛc̄. nec etiā in relatiuis: ꝛ hoc ꝓbo dupliciter. p̄mo qꝛ illa que ſic ſe habēt: φ ablato vno auferī alterꝝ. ꝛ eꝯ. ꝛ equalr̄ hinc inde re ꝛ intellectu īter illa non eſt ordo prioris ꝛ poſterioris: ſed oppoſita relatiue ſm̄ φ hꝰ ſic ſe habēt. ergo ꝛc̄. maior patet. qꝛ prius ſaltem manet in intellectu ablato poſteriore ꝛ nō eꝯ. minor aūt pꝫ: qꝛ. ſ. relatiua ſe poſita ponūt ꝛ perempta ſe periniunt equaliter hincinde. ¶ Secūdo. qꝛ qn̄ dicit̄. vna pſona origine eſt prior altera: iſte relōnes prioritatis ꝛ poſterioritatis: aut ſunt idē cū paternitate ꝛ filiatiōe: aut nō: ſi ſic. ergo pr̄ in eo φ pater eſt p̄or: qḋ eſt incōueniēs: ſi nō. ḡ in diuinis eſt alia diſtictio realis q̄ꝫ per relōnes que ſūt paternitas ꝛ filiatio ꝛ ſpiratio actiua ꝛ paſſiua: qḋ eſt incōueniens. ¶ Si dicat̄. φ ibi dicit̄ prius ꝛ poſteri' origine nō φ origo ordinet̄. ſed qꝛ eſt cā ordīs. ꝯtra. qꝛ aut h̄ eſt cā effectiua: aut fundamētalis nō effectiua: qꝛ nullus reſpectus eſt p̄n^m effectiuū: nec fundamētal: qꝛ fundamētū vniuſcuiuſqꝫ relōnis dꝫ eē abſolutū. Et ſic patet de ſecundo principali.

Quantū ad tertiū p̄ncipale p̄mo videndū eſt qd origo importat in creaturis. Scd̄o qd in diuinis. Tertio ad queſtioneꝫ. ¶ Quātum ad p̄mum dico φ origo in creaturis dicit: vel ꝓductionē actualeꝫ vnius ab altero. ſ. actionē vel paſſioneꝫ: vel relationes ꝯſites actionem ꝛ paſſionē: ꝛ h̄ ſatis faciliter pꝫ. qꝛ origo ſeqt̄ agēs ꝛ paſſuꝫ in actu: ſed qḋ ſeqtur agēs ꝛ paſſuꝫ in actu in eo φ hꝰ eſt actio vel paſſio: puta producere vel ꝓduci vel relationes ꝯſites ea. ergo ꝛc̄. Utrū auteꝫ actio ꝛ paſſio ſint ipſa forma ꝓducta in paſſo vel ſint reſpcūs mutui agētis ꝛ paſſi: vel eꝯ. vel qualr̄ aliter ſe habeant: dicet̄ in queſtiōe de diſtinctione predicamētoꝝ. ¶ Quantū ad ſcd̄m ptinens ad iſtū articuluꝫ. ſ. quid dicat origo in diuinis. dico φ origo in diuinis dicit relationē: ꝛ hoc ꝓbo. qꝛ aut dicit abſolutū: aut relatum: ſi relatum habeo ꝓpoſitum. ſi abſolutuꝫ. Cōtra. qꝛ aut dicit vnū abſolutum: aut plura. ſi vnū. ergo non eſt niſi vna ꝓductio in diuinis: ꝛ producere ꝛ ꝓduci erit idē re: qḋ eſt falſum. ſi plura. ergo plura abſoluta erūt in diuinis: ꝛ pſone in diuinis diſtinguent̄ per abſoluta: qḋ eſt falſuꝫ. relinquit̄. p̄mū igit̄. φ. ſ. dicat relationē. ¶ Et ꝯfirmatur rō. qꝛ in diuinis nō eſt niſi vnicū abſolutum cū reſpectibꝰ a quo alius ꝛ qui ab alio: ſed cōſtat φ origo nō dicit illud abſolutū: cū ſint plures origines: vt dcm̄ eſt. ergo relinqt̄ φ origo dicat p̄dictos reſpcūs a quo alius ꝛ q ab alio. ¶ Ex his ad queſtionē qn̄ querit̄. vtrū perſona producens ꝛ producta ꝛc̄. dico φ nulla perſona ꝓducēs ē p̄or pſona producta: ꝛ h̄ pꝫ ex dictis ꝛ ſpecialiter de p̄oritate originis. put in diuinis pōt accipi origo: qꝛ ibi origo dicit relōnem: ſed in eē relatiuo: vt eſt relatiuū non pōt eē prius ꝛ poſterius: vt ꝓbatum eſt. ē. ergo ꝛc̄. ¶ Hoc idē ꝓbatur auctoritate Auguſtini. diſtictiōe. xi. libri ſententiaꝝ. vbi dicit. nec cū dr̄ filius ex patre genitus non oſtēdit̄ inequalitas ſube: ſed ordo nāe: nō quo alter ſit prior altero: ſꝫ quo alter ſit ex altero. Nec poteſt dici φ ibi loqtur de ordīe nāe: ꝛ non originis: qꝛ ſimplr̄ excludit ordīes prioris ꝛ poſterioris: ꝛ hoc ſit dcm̄ de q̄ōne.

Quid origo ī portat i creaturis.

Quid origo dicit in diuinis.

¶ Ad primū motiuū ergo alioꝝ dōm. φ oīs ordo p̄oris ꝛ poſterioris: vel eſt ſm̄ p̄us ꝛ poſterius duratione vel ſm̄ prius ꝛ poſteri' nāe. ¶ Ad cuius euidētiā ſciēdum φ ordo duratiōis nō diſtinguit̄ cōtra ordinē nāe: ſic φ nullo mō ordo durationis ſit ordo nāe: imo ordo durationis eſt ordo nāe effectiue ꝛ fundamentalr̄. effectiue: qꝛ ex nā reꝝ cātur effectiue talis ordo in effectibus h̄ntibus ſucceſſionem: ꝛ etiam ex nā rei talis ordo fundat̄: vel qꝛ in natura eoꝝ eſt habere partē ꝛ partem ſucceſſiue: ſicut eſt motꝰ ꝛ tēpus: ꝛ ſic ordo durationis eſt ordo nature. i. ex nā rei: videt̄ igit̄ mihi φ ſic d̄beat accipi diuerſitas ordinuꝫ prioris ꝛ poſterioris: qꝛ ordo prioris ꝛ poſterioris accipitur: aut ſm̄ modū intelligēdi: ꝛ ſic dicit̄ ordo rōnis: aut ex natura rei extra aīam: ꝛ

Solo rōnuꝫ ꝓbāni in diuinis eē p̄us ꝛ poſterius.

Nō φ ordo duratiōis eſt ordo nāe ꝛ effectiue ꝛ fundamētalr̄.

ſic dicitur ordo nãe:ſed ordo nature ſubdiſtinguit: qꝛ quidam eſt ordo nature cũ ſucceſſione:ꝛ iſte vocat̃ ordo durationis:alius eſt ordo ſine ſucceſſione:ꝛ iſte retinet ſibi nomẽ cõmune:ꝛ vocatur ordo nature:ꝛ iſte diſtinguitur ſm diuerſos ordines:vel cauſe ad effectũ:vel dignioris ad idignius:ꝛ ſic de alijs. ¶ Cauſa autẽ q̃re ordo qui eſt in ſucceſſione habꝫ nomẽ ſpeciale eſt iſta: qꝛ ille ordo eſt maxime notus a nobis:qꝺ vulgus cõmuniter nõ intelligit per prius ꝛ poſterius niſi prius ꝛ poſterius duratiõe. Dico ergo ad rõnẽ ꝙ ſupponit falſuꝫ .ſ.ꝙ ordo originis eſt aliꝰ q̃ ordo nãe:imo ordo omnis realis eſt ordo nãe:maxime ſi ſit ordo aliquoꝝ ordinatorum per ſeꝫ:qꝺ dico ꝓpter aliqua ordinata per accñs. ſed verũ eſt ꝙ ordo nature quãdoqꝫ eſt cũ ſucceſſione: ꝛ tunc dicit̃ ordo durationis quãdoqꝫ ſine ſucceſſione: ꝛ tunc retinet ſibi nomen cõe ꝙ eſt ordo nature:ꝛ hoc probo.qꝛ ſm te cã precedit origine effectum:ſꝫ vſqꝫ ad tẽpora iſta ordo quo cã precedit effectũ dicitur ordo nature:qꝛ in cauſis que ſimul ſunt cũ ſuis effectibus conſueuit dici ꝙ cã talis precedit naturaliter effectũ taleꝫ. ergo ꝛc. ¶ Ad ſcðm dicẽdũ.ꝙ ibi Auicẽna reduplicat cãm quantum ad actualitateꝫ illaꝫ quã importat:ꝛ qñ dicitur ꝙ cauſa importat habitudinẽ ad effectuꝫ:ſi accipiatur cã pro ꝑncipio effectiuo dico ꝙ non importat relationem formalr̃:ſed fundamentaliter tñ:ꝛ ideo ꝙ ipſa cauſa dicat fundamẽtalitateꝫ:ꝑut dicit fundamẽti habitudinem ad relationẽ fundataꝫ in eo:q̃ eſt relatio rõnis tñ:ſed dicit illam rẽ abſolutaꝫ in qua fundat̃ relatio:que qdem relatio quãdoqꝫ non habꝫ nomen diſtinctũ a ſuo fundamẽto ꝓpter cãm predictã. ¶ Ad 3m dicendũ.ꝙ maior eſt vera.ad minorẽ dico ꝙ productũ ab alio producẽte differente in eſſentia abſoluta ab eo dependet a tali ꝓducente:ſed productum ab alio ꝓducente cõueniente cũ eo in eadeꝫ eſſentia abſoluta nũero:ꝛ differente ab eo ſola relatiõe non eſt verum:qꝛ in correlatiuis in eo ꝙ correlatiua ſunt non plus depẽdet vnum ab alio q̃ e cõ. Nec etiã q̃tuꝫ ad abſolutũ poteſt eſſe dependẽtia iter talia:qꝛ omne abſolutum in eis eſt vnũ omnino re:ꝛ eiuſdem ad ſeipſm dependẽtia nõ eſt. Ad ꝓbationem minoris.ꝙ illud qꝺ non manet circũſcripto alio nato manere ſine ipſo illud depẽdet ab illo: veruꝫ ẽ licꝫ non ſic ſit hꝫ qꝛ facta circũſcriptiõe ꝓducẽs nõ manet ſine ꝓducto. ¶ Ad quartũ dicendũ.ꝙ non eſt ſimile:qꝛ in eſſe relatiuo nõ poteſt eſſe prioritas vel poſterioritas:vt relatiuuꝫ eſt:ſicut ꝓbatuꝫ eſt. Et ideo oꝫ ponere diuerſitatẽ prioris ꝛ poſterioris in abſolutis: ꝓpter qꝺ diuerſitas quã importat ꝑus ꝛ poſterius nõ poteſt ſtare cuꝫ vnitate abſoluti:ſed diſtinctio quã importat ꝑnitas ꝛ filiatio directe eſt in eẽ relatiuo:ꝛ ideo non ita repugnat vnitati abſoluti:ſicut diuerſitas prioris ꝛ poſterioris. ¶ Ad qntum dicendum.ꝙ quãdoqꝫ vtimur iſtis nominibus pro ipſis relationibꝰ prioritatis ꝛ poſterioritatis ꝛ fundamẽto:modo acciꝰ ipſas relationes ipſius prioritatis ꝛ poſterioritatis vna nõ ẽ prior alia:ſed ſunt ſimul nã:vnde relatio prioritatis non eſt prior relatione poſterioritatis:nec e cõ.ſed acciꝰ ꝓ fundamentis ſic vnum eſt prius altero:ꝛ ſic verum eſt ꝙ prius ſemꝑ prius eſt poſteriore. ¶ Ad ꝑmam rationeꝫ factam ad principale dicendum.ꝙ minor eſt falſa:quia nõ omnis ordo ꝛ ſpecialiter in diuinis importat ꝑus et poſterius:ꝛ hoc patet per Augu.ſupra.qui dicit ꝙ ibi ẽ ordo nãe non quo alter ſit prius altero:ſed quo alter ẽ ex altero. ¶ Ad ſecũdam rõnẽ.ꝙ ſicut dictuꝫ eſt ꝙ licet nõ ſit ibi ordo prioris ꝛ poſterioris ſm rem: eſt tamen ibi ordo quo alter eſt ex altero per ſe ſm queꝫ ordinem nõ poſſunt ibi eẽ niſi tñ tres perſone.quaꝝ vna eſt ab vna tñ:ꝛ alia a duabus:ſicut magis deductũ eſt in ſecunda queſtione. ¶ Ad auctoritatem Augu. Uno mõ poteſt dici ꝙ illa auctoritas non inuenit̃ ab eo poſita in predicto loco.dato etiã ꝙ inueniretur aliquid tale dictũ ab eo.dicendũ ꝙ non eſt intentio Augu.ꝙ ꝓducens ſit prius producto quãdo producens ꝛ productum ſunt eiuſdem eſſentie numero:imo ad hoc ꝙ ꝓducens ꝛ productum differant ſufficit incompoſſibilitas relationum eius a quo eſt alius ꝛ qui ab alio:quando autem differunt in eſſentia abſoluta eſt cũ hoc prioritas ꝛ poſterioritas realis que arguit in creaturis differentiaꝫ realem producentis ad productum.ꝛ ex hac differẽtia in creaturis:ſicut a ſigno poteſt argui de differentia perſonaꝝ:non autem põt ex differẽtia prioris ꝛ poſterioris argui diſtinctio perſonaruꝫ diuinarũ: ſicut ex eo ꝙ eſt in diuinis:qꝛ talis differentia ibi nõ eſt: nec Auguſtinus intellexit eã eſſe. ¶ Sed ꝯtra premiſſa argui? probando ꝙ actio maneat in diuinis.ſcðo ꝙ manet vt diſtincta ꝯtra relationeꝫ.ꝑmum ꝓbatur tripliciter.ꝑmo qꝛ principiatio dicit actionem:ſed principiatio manet:qꝛ vna perſona principiatur ab alia.ḡ ꝛc. Scðo qꝛ paternitas manet in diuinis.ergo ꝛ actio añs patet.ꝓbatio cõſequentie.qꝛ vbi manet paternitas manet illud qꝺ ſupponitur a paternitate:ſed actio preſupponit̃ a paternitate:ſicut ideꝫ ſuper qꝺ fundatur.ḡ ꝛc. Tertio qꝛ ratio eius ꝙ eſt dicere manet in diuinis:ſed dicere dicit actioneꝫ.ergo ꝛc. Scðm.ſ ꝙ actio maneat in diuinis vt differens realiter a relatiõe probat̃ quinqꝫ rationibus. ¶ Primo quia cum relatio ꝛ actio ſe totis differant:vt diuerſa genera ſequitur ꝙ formaliter ſeipſis differunt.ergo ꝛc. ¶ Secundo quia actio dicit cauſalitatem in vno reſpectu alterius:ſed relatio non dicit talem cauſalitatem.ergo vt videtur actio ꝛ relatio differunt formaliter in quibuſcũqꝫ ſint. ¶ Tertio. qꝛ actio dicit actum ſcðm.ſ.agere:ſed relatio dicit actũ primum:qꝛ dicit per modum forme:puta paternitas. ergo ꝛc.ſicut prius. ¶ Quarto.quia actio dicit hoc ab hoc:ſed relatio dicit hoc ad hoc.ergo ꝛc. ¶ Quinto.qꝛ actio dicit principiationem:ſed relatio non:ſed habitudinem. ¶ Et confirmatur primo per Simplicium ſuper predicamenta:vbi dicit ꝙ quidam contradicũt ad diſtinctionem Ariſtotelis volentes agere ꝛ pati eſſe relatiua:non ratione autẽ:qꝛ eſſe eorum non eſt in habitudine. ¶ Contra iſta quantuꝫ ad hoc ꝙ ponitur actio manere in diuinis diſtincta a relatione.arguo dupliciter.ꝑmo ſic.actio in diuinis:aut dicit aliquid abſolutũ: aut relatum:ꝛ iſta diſtinctio patet.qꝛ ſm Augu.omne ꝙ eſt.aut eſt aliquid ad ſe:aut ad alterum:ſi ad ſe ẽ abſolutum:ſi ad alterum eſt relatiuum.ſi ergo in diuinis actio dicit relatiuũ habetur propoſitum.ſ.ꝙ actio non manet in diuinis diſtĩcta a relatiõe:ſi aũt ponatur ꝙ dicat aliqd abſolutũ.Cõtra.qꝛ ſequeret̃ ꝙ in diuinis eẽnt aliqua abſoluta realiter diſtincta:qꝛ ibi ſunt plures origines realiter diſtincte. ¶ Secũdo ſequitur ꝙ prima diſtincta realiter in diuinis ſint abſoluta:qꝛ vbi eſt diſtinctio realis ſm abſoluta ꝛ relata:ſicut abſolutũ ꝑcedit relatum:ita diſtĩctio ſm abſoluta ꝑcedit diſtĩõnem ſm relata. ¶ Tertio ſeq̃tur ꝙ prima diſtĩctio ꝑſonaꝝ ſit ſm abſoluta:quia prima diſtinctiua in diuinis videt̃ eẽ ꝑma diſtĩctiua eẽ ꝑſonaꝝ:ſiue ſuppoſitoꝝ q̃ oĩa ſũt falſa ꝛ ꝯ vitatẽ ꝛ ꝯ Boetiũ.q dic̃ ꝙ ſola rẽo multiplicat trinitatem.ꝛ i eãdẽ ſniaꝫ ꝯcordat Aug.i multis locis. ¶ Si dicat̃ ad hꝫ vt qdã dicũt.ꝙ nõ opꝫ dicere ꝙ actio ſit relatio:ſed ſufficit dicere ꝙ diſtinguatur con

Nõ oĩs ordo ꝛ ſpalr̃ i diuinis importat ꝑus ꝛ poſterius ſm ꝙdã tiſtas.

tra ſubſtantiam. Contra. q2 ſi actio diſtiguat̃ ꝯ̃ ſubam aut diſtinguit̃ cõtra ſubam: ſicut relatiuum ꝯ̃ abſolutũ: aut diſtinguit̃ ꝯ̃ eam: ſicut abſolutũ dicens ſcd̃az pfectionẽ abſolutã: ⁊ quaſi ꝑ modũ accñtis ꝯ̃ abſolutuꝫ: qḋ dicit̃ ſm noſtrũ modũ intelligẽdi ꝑmã perfectionẽ: ⁊ per modũ ſube: ſicut ſi diſtignam⁹ in diuis iuſtitiã ꝯ̃ ſubam. Si ꝑmo mõ ꝓpoᵐ habet̃ .ſ. ꝙ actio dicit relonẽ in diuis. Si 2° mõ ſtat adhuc ꝙ actio dic̃ abſolutũ: ⁊ ſequunt̃ tria ꝑdicta icõuenien̄t. ℂ 2° arguo ſic. Ad cui⁹ euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ in creaturis vt cõiter ponit̃ forma ꝓducta in paſſo eſt actio ab agẽte ꝑut denoiat agentem vt a quo eſt. Et ꝑpter hoc differt a relonib⁹ que ſunt inter agens ⁊ paſſuꝫ. Ex quo ſic arguo vbi nõ eſt aliquid abſolutũ ꝓductũ ibi nõ eſt actio vel paſſio differens ab iſtis reſpectibus: que ſunt a quo alius ⁊ q ab alio. Sed in diuinis nõ eſt aliqua forma abſoluta ⁊ producta: vel aliqḋ abſolutũ ꝓductũ. ergo ⁊c̃. ℂ Ad ꝑmũ ergo qḋ ipſi adducunt ad ꝓbanduꝫ ꝙ actio manet in diuinis. Dico ꝙ manet in diuinis quãtuꝫ ad relationem quã iportat. Quãdo ergo arguit̃ ꝙ ꝑncipiatio dicit actionẽ. Dicẽdũ ꝙ ꝑncipiatio non dicit actionem differentem a relatione que eſt a quo alius: quia non poteſt dicere formam abſolutam ꝓductam denominantem agentem. ℂ Ad ſcd̃m dicendũ ꝙ paternitas nõ preſupponit actionem vt quoddã differens ab ea niſi ſm nr̃m modum intelligẽdi. Et quando dicit̃ ꝙ imo: q2 fundatur ſuper actionẽ: dico ꝙ falſuꝫ eſt ꝓprie loquẽdo ſm rem. imo fundat̃ ſupra eſſentiã ꝑut eſt ꝑmũ ꝓductiuuꝫ filij. Unde paternitas ⁊ generare dicit vnam relationẽ ⁊ eandem ſm diuerſos modos ſignandi. ℂ Ad 3ᵐ dicenduꝫ ꝙ dr̃e manet in diuinis non quãtum ad ꝓductionem actus intelligẽdi vel aliquod abſolutũ: ſed q̃ñtũ ad reſpectuꝫ qui eſt a quo ali⁹ per modum intellectus. quo modo aũt dicat̃ ꝓducere filium per modũ intellectus nõ pertinet ad iſtã queſtionem diſcutere. ℂ Ad ꝑmũ aũt qḋ adducitur ad ꝓbandum differentiã actionis a relatione. dicẽduꝫ ꝙ in diuinis nõ eſt aliquod genus ꝓprie loquẽdo. vnde ſicut ibi ſuba ⁊ eſſentia non pertinẽt ad diuerſa genera. ita nec relatio ⁊ actio. ℂ Ad ſcd̃m dõm ꝙ actio nõ ponit cauſalitatem: ita ꝙ ipſa ſit cauſa cum ipſa ſit forma effecta vt denominat agentẽ vt dictum eſt. ſed bene preſupponit cauſalitatẽ in agente. ſimilr̃ ⁊ relatio agentis hoc ſupponit licet diuerſimode. q2 actio ſupponit cãlitatem agentis: ſicut effectus eius denominãs ipm̃: ſed relatio ſupponit eandẽ cãlitatẽ vt fundamẽtũ: in diuinis aũt in q̄bus nõ eſt abſolutũ ꝓductũ actio nõ aliter ſupponit cãlitatem agentis q̃ relatio: q2 vtrũqꝫ ſupponit eam vt fundamẽtuꝫ. ℂ Ad 3ᵐ dõm ꝙ illa rõ nihil valet in ſe. nam illud qḋ eſt forma in ſe põt eẽ ſecũdus actus ⁊ reſpectus alteri⁹: ſicut calor effect⁹ ab igne in aq̃ effectus ignis. Et ad hoc ſequit̃ relatio hincinde cõſequẽs relationẽ agẽtis ⁊ formã effectiuã: in diuinis aũt in quibus nõ eſt abſolutũ: ſecundus act⁹ q eſt ꝓducere nihil aliud eſt q̃ reſpect⁹ qui eſt a quo alius. vñ ibi ſecundus actus ⁊ forma relatiua idẽ ſũt. ℂ Ad 4ᵐ dõm ꝙ relatio dicit formalr̃: et hoc ab hoc. ⁊ hoc ad hoc. ⁊ h̃ hõ ſm ꝙ ſunt diuerſe habitudines. Sed h̃ dr̃ diuerſimode hoc ab hoc vel hoc ad hoc. vnde dicere ꝙ actio diſtinguit̃ cõtra relationẽ. q2 .ſ. actio dicit hoc ab hoc ⁊ relatio hoc ad hoc nihil ẽ dictu. Cũ Anſel. lib. de ꝓceſſione .ſ.ſ. dicat: ⁊ etiam oẽs ſancti tractantes de iſta materia dicant ꝙ relatiões diuine ſunt a quo alius: ⁊ qui ab alio. ℂ Ad 5ᵐ pꝫ ex dictis ꝙ ꝑncipiatio ꝑut eſt in diuinis nõ dicit niſi reſpectuꝫ eius a quo ẽ alius licꝫ in creaturis importet aliquam formam effectiuam denominantem agentem. ℂ Ad auctoritatem ſimplicij dicendum ꝙ ipſe loquitur de actione prout inuenitur in creaturis.

Queſtio. VII.

AD tertiũ ſic ꝓcedit̃. Et arguitur ꝙ notitia creaturaꝝ ĩ patre ꝑcedat ſm rõnem intelligẽdi ꝓductionem verbi. q2 omne qḋ cõicat̃ ab aliquo ꝓducẽte alicui ꝓducto ꝑmo intelligit̃ in ꝓducente cõicãte ꝓductionẽ illi⁹ cui cõicatur. Sed noti⁹ creaturarum cõicatur a patre verbo. ergo noti⁹ creature in patre ꝑintelligitur productiõi verbi. Minor pꝫ. q2 qcquid habet verbum cõicatur ei a patre.

In contrariũ eſt. q2 oĩs relatio diuina ad intra por eſt omni relone ad ex: ſed productio verbi importat relationem ad intra notitia creaturarum relonem ad extra. ergo ⁊c̃.

Reſpondeo ad euidentiã iſtius qõnis ſciendũ ꝙ cum querat̃ hic vtrum notitia creaturaꝝ ꝑcedat in patre ꝓductionẽ verbi ꝑſupponitur hic ꝙ ꝑſona patris ꝑcedat aliquo modo ſm rõnem intelligẽdi ꝓductionẽ verbi: ⁊ ꝙ ꝑſona ꝓducẽs ꝑintelligatur ipſi ꝓductioni: q2 cum querit̃ vtrũ notitia creaturarum ꝑcedat in patre ꝓductioneꝫ verbi: nulla eſſet queſtio niſi pater aliquo modo ſm rõnẽ itelligẽdi ꝑcederet ꝓductionẽ qua ꝓducit verbũ. Et iõ ꝑmo videdũ eſt quomodo perſona ꝓducẽs preintelligat̃ ſue actiõi. Scd̃o de principali queſtione.

Quantũ ad ꝑmũ dico ꝙ quidã ponunt ꝙ perſona ꝓducens preintelligit̃ ꝓducto ⁊ ꝓductioni ſm ordineꝫ originis: ⁊ iſta prioritas ſtat: vt dicunt cum ſimultate nature. quia ſimultas relatiuoꝝ in nã eſt ꝙ vnũ non põt eſſe ſine alio: ſed cum hoc ſtat ordo prioris ⁊ poſterioris origine qui ſtat in hoc a quo alius ⁊ qui ab alio. p° articulus. ℂ Sed iſtud parum valet. ꝑmo: q2 licet haberet aliquem colorem comparando perſonaꝫ ꝓducentem ad ꝓductam. tamẽ nõ habet aliqueꝫ colorem cõparando perſonã ꝓducentẽ ad originẽ actiuaꝫ: q2 ꝑcedere originẽ eſt ꝑcedere ſm origineꝫ aliquã: ſed nulla origo eſt ꝑor origine actiua per quã ꝓducẽs poſſet dici prior ea. ergo perſona ꝓducens non dicet̃ prior origine reſpectu originis actiue. ℂ Si dicatur ꝙ imo quia ex hoc ipſo ꝙ actio eſt a producente ex hoc ipſo ꝓducens eſt prior origine actiua ſua .ſ. actione: non valet: quia ſupponitur ꝙ producens ſit ſm rationeꝫ intelligendi prior ſua actione. Sed querit̃ quid eſt illud qḋ conſtituit perſonam in eſſe perſonali preintellectaꝫ ipſi origini. Hoc aũt non poteſt eſſe origo. nõ enim põt eſſe prior ſeipſa nec re nec ratiõe. ℂ Secũdo. q2 eſſe a quo alius ⁊ qui ab alio in diuinis dicũt formaliter ipſas relationes producentis ⁊ producti. ergo ponere ordineꝫ in perſonis ſm hoc qui ab alio: ⁊ a quo alius eſt ponere ordinem prioris ⁊ poſterioris in eſſe relatiuo vt relatiuum eſt. Hoc auteꝫ ẽ falſũ etiã ſm eos. ℂ Tertio. q2 ſm Auguſtinum ordo originis eſt ordo quo eſt hoc ex hoc: non quo eſt hoc poſt hoc. Sed ille ordo in quo nõ eſt hoc poſt hoc nihil facit ad ꝓpoſitũ: q2 querimus de priori ⁊ poſteriori. ergo ⁊c̃. ℂ Et ideo aliter dicitur cõmuniter. quia licet in diuinis relatio et ipſa productio actiua ⁊ proprietas conſtitutiua perſone in eſſe diſtincto ab alia ſint eadem res totaliter nullum realem ordinem prioris ⁊ poſterioris habentes: tamen ſm ordinem intelligendi per ſimileꝫ ad illa in quibus iſta ſunt diſtincta re: ſicut ꝑus intelligimus perſonã in eẽ perſonali diſtincto conſtitutam. ⁊ ſcd̃o intelligimus eam vt

agentem. et 3° vt relatum ad perſonam productam: ſic etiam
illa proprietas relatiua vt eſt proprietas conſtitutiua perſo-
ne in eſſe perſonali diſtincto preintelligitur ſibi vt eſt ori-
go: et vt eſt origo preintelligit vt eſt relatio. et ſecundum duo prima
producens perſona ſecundum rationem intelligendi preintelligit perſo-
ne producte. Secundum autem tertium. i. vt eſt relatio. nec re
nec ratione preintelligitur producens producto. ¶ Sed contra
hoc obiicitur per illos: quorum poſitio reprobata eſt. quia
proprietas qualitercunque tu accipias eam realiter eſt rela-
tio. et ſic non poteſt eſſe prior relatione: nec per conſequens perſo-
na producens ſecundum eam poteſt eſſe prior quam producta. ¶ Sed
iſta obiectio nulla eſt in ſe: magis etiam eſt contra adducen-
tes eam quam contra alios: quod patet. quia prius et poſterius ra-
tione: non impedit identitatem realem prioris et poſterio-
ris. ſed hic querimus de priore et poſteriore ſecundum rationem. er-
go cum identitate reali proprietatis conſtitutiue et rela-
tionis ſtat quod vna ſit ratione prior altera. Et ſic patet quod
obiectio nulla eſt in ſe. ¶ Secundum etiam patet: quia quod magis di-
cit formaliter relationem minus poteſt eam precedere: ſed ori-
go in diuinis: puta generare: realiter dicit relationem. et
magis formaliter quam proprietas conſtitutiua. ergo origo vt
origo minus poteſt precedere relationem quam proprietas con-
ſtitutiua: vt talis eſt: quod eſt dicere contra eos.

2° articulus. **Quantum** ad principalem queſtionem ſciendum
quod hic non queritur: vtrum notitia crea-
turarum in patre precedat generationem filii vt filius
eſt. quia generatio vt generatio importat communicationem ſubſtan-
tie que ſubſtantia preintelligitur ipſi velle et ipſi intelligere. et ideo
non videtur precedere generationem vt generatio eſt vel
filium vt filius eſt. Sed intelligitur de productione verbi
vt verbum eſt. quia productio verbi vt verbum eſt inclu-
dit communicationem notitie.

Circa ergo iſtam queſtionem ſciendum quod hic ſunt tres
opiniones. vna media et due extreme. Prio
ergo ponam duas extremas cum ſuis motiuis. ¶ Se-
cundo. quia non credo eas eſſe veras adducam contra eas ra-
tiones. ¶ Tertio declarabo illam opinionem mediam quam
credo eſſe veram: et confirmabo eam ſicut potero. ¶ 4°
Prima opinio. reſpondebo ad motiua eorum. ¶ Quantum ergo ad primum
eſt quedam opinio que ponit: quod notitia creaturarum in pa-
Prima ratio. tre precedit productionem verbi: ſine aliqua diſtinctione.
Et hoc probant quadrupliciter. ¶ Primo ſic. perſona producens et
quicquid eam de neceſſitate conſequitur precedit omnem pro-
ductionem: cuius illa perſona producens eſt principium. Sed no-
titia creaturarum conſequitur perſonam patris neceſſario. ergo
notitia creaturarum precedit omnem productionem in patre
cuius pater eſt principium: et per conſequens productionem
Secunda. verbi de qua conſtat quod pater eſt principium actiuum principium
quod agit. ¶ Secundo ſic. omne illud quod de neceſſitate con-
ſequitur principium productiuum in producente precedit omnem
productionem: cuius eſt illud principium productiuum: ſed no-
titia creaturarum in patre conſequitur de neceſſitate prin-
cipium productiuum verbi. ergo etc. maior ſupponitur. minor
probatur. quia notitia eſſentie in patre eſt principium pro-
ductiuum verbi. ſed ad notitiam eſſentie de neceſſitate ſe-
quitur notitia creaturarum. Saltem quantum ad ſuas rationes
quiditatiuas. quia cognoſcendo eſſentiam ſuam de neceſſi-
Tertia. tate cognoſcit eas vt ſic. ergo etc. ¶ Tertio ſic. illud quod
communicatur a producente ipſi producto: et maxime ſi de
neceſſitate conſequitur producens preintelligitur ipſi com-
municationi in ipſo producente. Sed notitia creatura-
rum que de neceſſitate conſequitur patrem communica-
tur verbo a patre. ergo talis notitia in patre preintelligi-
tur communicationi ſue: et per conſequens productioni.
Quarta. ¶ Quarto ſic. illud quod poteſt conuenire patri et de neceſ-
ſitate circumſcripto verbo in patre preintelligitur ipſi ver-
bo: et ſue productioni: vel ſaltem non preſupponit verbum:
ſed notitia creaturarum poſſet conuenire ipſi patri cir-
cumſcripto verbo. quia pater nullam notitiam habet a ver-
bo ſecundum Augu. in pluribus locis. ergo etc. ¶ Alia eſt opi- Alia opinio.
nio que tenet aliud extremum totaliter: et dicit quod ſimpli-
citer productio verbi et cuiuslibet perſone diuine precedit
notitiam creaturarum in patre: et probant hoc. 6. rationibus.
¶ Prima talis eſt. productio verbi precedit ideas. ergo
et notitiam creaturarum. Probatio antecedentis. quia idee
conſtituuntur per notitiam expreſſam. et per conſequens no-
titia expreſſa precedit ideas. Sed notitia expreſſa eſt ver-
bum. ergo verbum et eius productio precedit ideas. proba-
tio conſequentie. quia quod precedit principium producendi
precedit operationem. Sed idee ſunt principium cogno-
ſcendi creaturas. ergo quod precedit ideas precedit notitiam
creaturarum. Ex quo ſequitur quod ſi verbum precedit ideas
quod precedat notitiam creaturarum. ¶ Secundo ſic. quia ille
actus elicitur eque primo ab omnibus perſonis: cuius prin-
cipium actiuum eſt eodem modo in omnibus: ſed actus
intelligendi creaturas eſt huiuſmodi. quia intellectus eſt eodem
modo in omnibus perſonis: ergo et notitia creaturarum
in aliqua perſona diuina non precedit aliam perſonam vel eius
productionem. Ex quo eque primo conuenit omnibus.
¶ Tertio ſic. quia illud precedit in patre notitiam crea-
turarum: quo remoto non remanet pater: nec in re: nec in
intellectu. ſed hoc eſt generare. ergo etc. Probatio mino-
ris. quia remota generatione non remanet pater: nec in
re nec in intellectu: ſed remota creatura actuali et poſſi-
bili: et per conſequens remota notitia creaturarum poteſt
intelligi pater manere. ergo etc. ¶ Quarto ſic. illud quod
producitur per primum actum intelligendi: non oportet quod preſup-
ponat 2m actum intelligendi. Sed verbum producitur
per primum actum intelligendi patris. ergo non oportet quod pre-
ſupponat 2m. Sed primus actus intelligendi ipſius patris
eſt intelligere eſſentiam. Secundus eſt intelligere creaturam. ergo il-
lud quod producitur per intelligere eſſentiam: non oportet quod preſuppo-
nat notitiam creature: ſed verbum producitur per actum intel-
ligendi eſſentiam. ergo etc. ¶ Quinto ſic. ars preintelli-
gitur cognitioni artificiatorum. Sed verbum eſt ars pa-
tris: et creature ſunt artificiata. ergo etc. ¶ Sexto ſic. no-
titia omnium illorum que realiter ſunt in diuinis prece-
dit notitiam cuiuſcunque creati vel creabilis. Sed notitia
preſupponit eſſe obiecti cogniti. ergo notitia creaturarum
preſupponit quicquid eſt realiter in diuinis. et per conſequens pre-
ſupponit omnem productionem perſonarum diuinarum. Et ſic
patet primum de iſta queſtione principali. ¶ Quantum ad ſecundum
intendo arguere contra vtramque opinionem. Et primo contra
primam ſic. Quia videtur mihi quod illa ratio qua dicitur quod verbum
producitur per primum intelligere. ſaltem quantum ad hoc quod verbum
eſt repreſentatiuum patris et eſſentie eius: ſtet et concludat quod
omni notitie creature preintelligitur perfecta notitia eſſentie
ſecundum ſe: ſicut magis patebit in ſequenti ratione. Sed iſti noti-
tie oportet dare verbum correſpondens. ergo verbum
vt ſic precedit notitiam creature. ¶ Ad iſtud reſponde-
tur dupliciter. Primo quod nulla perſona producitur per intelli-
gere: ſed per dicere. ¶ Iſta reſponſio non ſufficit: quia licet nul-
la producatur per intelligere: ſicut per ipſam productionem
actiuam vel paſſiuam: tamen per intelligere aliquid producitur: ſicut
per actiuum principium. Per dicere autem ſicut per actionem. ſicut
calefactum non producitur in eſſe calefacto per calere vel
calidum eſſe agentis: ſicut per actionem que eſt calefac-
ere: tamen per calidum eſſe agentis ſiue per calorem producitur:
ſicut per principium actiuum. ¶ Secundo reſpondetur ſic. quod primus
et ſecundus actus intelligendi non accipitur in ordine ad pro-

ductum ꝑmũ ſed in ordine ad ꝑmũ ⁊ 2ᵐ obm. ¶ Iſta reſpõſio nõ ſufficit: qꝛ ſicut ꝑmus ⁊ ſecũdus actus accipiuntur in ordine ad ꝑmũ ⁊ ſcðm obm: ita oportet correſpondere duo verba ſm rõnem. quoꝝ ꝑmũ verbũ correſpõdeat ꝑmo actui: ⁊ ſecũdũ ſcðo. ⁊ ꝑmũ verbũ ſm rõnem intelligẽdi ꝑintelligit̃ ſcðo actui: ⁊ verbo ſibi correſpondenti. ⁊ hoc magis patebit in declaratione medie opinionis. ¶ Scðo arguit̃ ſic. ex parte idearũ: illud qð põt eſſe circũſcripta omni idea non ꝓſupponit cognitionẽ creaturarũ: ſed ꝓductio verbi eſt hm̃õ. g͂ ⁊c̃. Probatio maioris. qꝛ qð põt eſſe circũſcripto ꝓncipio opatiõis nõ preſupponit opationẽ: ſed idea eſt ꝓncipiũ notitie creaturarũ. ergo qð põt eſſe ſine idea ſiue circũſcripta idea nõ preſupponit notitiã creaturarũ. Probatio minoris. qꝛ poſito illo actu intelligẽdi qui põt eẽ circũſcripta idea verbũ correſpondẽs illi põt eẽ circũſcripta idea. Sed actus intelligẽdi eẽntiam vt eẽntia ẽ: cui correſpondet verbũ vt eſt repñtatiuũ eẽntie: poteſt poni circũſcripta omni idea. ergo ⁊c̃. ¶ Adhuc probo minorẽ iſtius rõnis. qꝛ circũſcripto eo qð non eſt per ſe obiectum alicu9 determinate notitie nec ꝓncipium ei9 poteſt eſſe ſine illa notitia. Sed idea nõ eſt ꝓncipiũ cognoſcendi diuinam eſſentiam nec notitia diuine eẽntie habet ideam vt per ſe obiectum. ergo ⁊c̃. Et ſic patꝫ ꝙ ꝓductio verbi vt eſt repñtatiuũ diuine eẽntie nõ ꝓſupponit notitiam creature abſo͂ ⁊ ſm ſe. ergo nec ꝓſupponit eam vt eſt in ꝑſona determinata: puta in patre: qꝛ eſſe alicuius in aliqua perſona preſupponit eẽ eius abſolutũ. ¶ Tertio arguo ſic. ⁊ fuit ſexta ratio oppoſite opinionis: ⁊ eſt: qꝛ omne qð eſt realiter in diuinis ꝑ ꝑus eſt obiectũ notitie diuine: ꝗ̃ quecũq; creatura exñs vel poſſibilis. Sed omnis ꝓductio perſonarũ eſt realr̃ intra. ergo ⁊c̃. minor pꝫ. maior ꝓbat̃. qꝛ quãto aliquod obiectũ intelligibile hꝫ magis neceſſario ⁊ per ſe habitudinem ad ꝑmo ⁊ per ſe obm alicuius notitie: tanto magis per ꝑus eſt obm illius notitie. Sed omne qð eſt intra in diuinis magis per ſe hꝫ cõnexionẽ ⁊ habitudinẽ ad ꝑmo ⁊ per ſe obiectũ notitie diuine: qð eſt eius eẽn9 ꝗ̃ quecũq; creatura vel creabile qð eſt extra. ergo notitia cuiuſcũq; exiſtentis intra ꝑoꝛ eſt notitia creaturarum: ſed notitia ꝓſupponit eſſe obiecti cogniti. ergo oĩs productio ⁊ omne qð eſt in diuinis ad intra dicẽs habitudinem ꝑus eſt omni notitia creature. ¶ Ad hoc dicitur dupl̃r. ꝑmo ꝙ licꝫ creature ſint poſteriores omnib9 que ſũt in diuinis realiter. nõ tñ oportet ꝙ notitia creaturarum ſit poſterioꝛ. ſed notitia eorum que realr̃ ſunt in deo nõ põt precedere illa: ⁊ ideo poſterioritas creature ad illa non concludit poſterioritatem notitie creaturarum ad notitiã illorum. ¶ Iſta reſpõſio nõ ſufficit: qꝛ nõ arguitur ꝙ notitia perſonarũ diuinarũ precedat notitiam creature ꝓpter poſterioritatem creature ineſſe. Sed ꝓpter h̃ qð diuina queq; intranea vt talia ſunt in rõne obiecti terminãtis ꝑus terminãt notitiam diuinam ꝗ̃ qðcunq; obm creatum. ⁊ ex hoc ſequit̃ ꝙ cum ſm eos ⁊ ſm veritatẽ omnia diuina que ſunt intra vel ſimul ſunt cum ſua notitia vel ꝓcedũt ſuam notitiam ꝓut terminat̃ ad ea vt ad obta: ꝙ oĩa diuina nõ dicentia reſpectũ ad extra in exiſtẽtia ſua ꝓcedũt notitiam creature. ¶ Scðo reſpondet̃ ad hoc ꝙ lꝫ terminatio notitie diuine ad creaturã vt ad obm cognitũ ſit poſterioꝛ eiuſdẽ notitie ad diuina intra. tñ ille act9 quo cognoſcunt̃ creature in ſe ⁊ abſo͂ accept9 nõ ẽ poſterioꝛ notitia diuinoꝝ. Hoc non ſufficit: qꝛ nõ querit̃ ð actu intelligendi dei: ꝓut quedã res eſt in ſe: ſed ꝓut terminatur ad tale vel tale obm. ⁊ ſic videt̃ mihi ꝙ prima poſitio nõ ſtet. ¶ Contra ſcðam arguo ſic. qꝛ illud idẽ nũero qð eſt in ꝓducẽte ⁊ ꝓducto ꝑintelligit̃ in ꝓducente ipſi ꝓductioni qua cõicat̃. ⁊ ſi alio modo maxime non põt haberi a ꝓducto ꝗ̃ per productionẽ illam. Sꝫ notitia creaturarũ ſic ſe hꝫ reſpectu verbi vt verbũ eſt repreſentatiuũ creature. ergo notitia creaturarũ in patre precedit ſm rõnem intelligẽdi ꝓductionẽ verbi vt ſic: videlꝫ vt ꝓductio verbi eſt repreſentatiuũ creaturaꝝ.

Dico aũt illud idem nũero: qꝛ ſi ꝓducens cõicet ꝓducto nõ aliqð abſo͂ idem nũero exiſtens in eo ſed aliud: nõ opꝫ ꝑintelligere cõicatũ ipſi cõicationi: imo magis ecõuerſo: ſicut caloꝛ effectus in aqua nõ ꝑintelligit̃ ipſi calefactioni: imo magis ecõuerſo. Dico aũt ſi alr̃ nõ poteſt haberi a ꝓducto niſi per ꝓductionẽ. qꝛ ſi per impoſſibile aliqð eẽt idem nũero in ꝓducẽte ⁊ ꝓducto: qð tñ haberet̃ a ꝓducto nõ per ꝓductionẽ: ex quo per ꝓductionẽ nõ habet̃ nõ opꝫ ꝑintelligere in ꝓducente ante ꝓductionẽ. Sꝫ ex quo nõ põt hẽri niſi per ꝓductionẽ: opꝫ ipm ante ipſam ꝓductionem ꝑintelligere in ꝓducẽte. Dico aũt ꝓut verbũ eſt repñtatiuũ creature: qꝛ ꝓductio verbi vt eſt repreſentatiuũ eẽntie: ⁊ vt ei cõicat̃ eſſentia ⁊ notitia eius nõ neceſſario ꝓſupponit notitiã creature nec in ſe nec in patre: ſed ꝓut ẽ repreſentatiuũ creature: ⁊ ꝓut eſt productio eius eſt cõmunicatio notitie creature preſupponit notitiam creature in patre: ⁊ ſic maioꝛ patet ex iſtis declarationibus. Minoꝛ aũt ſatis patet de ſe: qꝛ conſtat ꝙ eadem notitia creaturarũ numero eſt in patre ⁊ filio: ⁊ qð filius nõ habꝫ eam niſi per cõicationẽ factã a patre. ¶ Dicet̃ forte ad hoc ꝙ pater cõmunicat filio notitiam creature nõ in ſe: ſed inquantũ cõmunicat virtutẽ ei elicitiuam ꝓdicte notitie: ⁊ ideo nõ oportet ꝙ notitia illa precedat in patre ꝓductionem verbi: ſed bene opꝫ ꝙ ꝓncipiũ eliciẽdi notitiã creature precedat in patre ſm rationẽ intelligendi ꝓductionẽ verbi: nõ tamẽ opꝫ ꝙ ꝓcedat illud ꝓncipium vt eliciens actũ: ſicut de ꝓncipio creandi: nec creare ꝓcedit in patre ꝓductionẽ verbi. ¶ Cõtra hoc eſt. qꝛ pater per ꝓnᵐ illud aut põt elicere notitiã creature ante ꝓductionẽ verbi: aut nõ. ſi ſic. ergo ꝓnᵐ eliciendi vt eliciens eſt intelligit̃ in patre ante ꝓductionẽ verbi. Si non. ergo videtur ꝙ pater habeat a filio notitiam creaturarum: hoc eſt falſum. ergo ⁊c̃. ¶ Dicet̃ ꝙ nõ ſequit̃ patrem habere a filio notitiam. Sed ꝙ per ꝑus ꝓducere verbũ conſequat̃ eẽntiam patris: ꝗ̃ notitiã creaturarum elicere: nõ ꝙ verbũ ſit ſibi ratio eliciẽdi notitiam creaturarum. Sed qꝛ ꝓducere verbũ magis conſequit̃ eẽntiã nẽcio: ꝗ̃ elicere notitiã creature. ¶ Nõ ſufficit. qꝛ licꝫ verbũ vt eſt repñtatiuũ eẽntie ꝓcedat eſſentiã vt eſt elicitiua notitie creature. qꝛ magis neceſſario cõſequit̃ eẽntiam ipſam. ꝗ̃ elicere notitiã creature. tñ verbũ vt eſt repreſentatiuum creature nec ꝓductio eius vt eſt cõicatio talis repreſentationis: non magis neceſſario conſequit̃ eẽntiam nec ꝑus ꝗ̃ elicere notitiam creature. ¶ Dicetur forte ad hoc ꝙ non opꝫ ꝙ productio verbi vt eſt repreſentatiuum creature ꝓſupponat notitiam creaturarum in patre. quia in ꝓductione verbi cõicatur ipſi notitia creaturarũ nõ in ſe: ſed in ſuo ꝓncipio elicitiuo. ⁊ ideo ꝓductio verbi ꝓſupponit in patre ꝓncipiũ elicitiuum illius notitie nõ ipſam notitiã: ſicut productio verbi non preſupponit creare in patre: ſed ꝓncipium creandi. ¶ Iſtud non valet. ꝑmo. qꝛ de rõne dicẽtis eſt ꝑintelligere illud ſaltem ſimplici notitia de quo format̃ verbum. ⁊ ideo ꝑus intelligitur pater vt ſimplici vel eſſentiali notitia intelligens creaturam: ꝗ̃ ꝓducẽs verbum vt repreſentatiuum creature.

¶ Scdo. q2 ſicut pncipiũ eliciẽdi illam notitiã pintelligitur in patre: ita ẽt illam elicere in patre pintelligit illi qd eſt elicere eã in verbo: ⁊ per ɔñs illud elicere in patre pintelligit pductioni verbi: prout eſt cõicatio talis pncipij cu3 elitione talis notiᵉ. ¶ Qd aũt addit de creatione: dico q non eſt ſimile: q2 creare denominat deu3 creantẽ denominatione extrinſeca a ſuo effectu: q2 creare nihil aliud eſt q̄3 habere aliquid creatum a ſe: ⁊ ideo ille actus nõ põt cõicari: niſi inq̄ntum cõmunicat virtꝰ que eſt cauſa creature: ſed notiª creature eſt aliqd formaliter exiſtẽs in deo: ⁊ ideo nõ ſolum pncipio notiᵉ cõpetit cõicari: ſed etiã ipſi notiᵉ. Sic ergo neutra3 iſtarum opinionum credo eſſe veram. ¶ Tertia opinio eſt media quã credo eſſe veram.

Tertia opio quã inſequitur doctor iſte.

Ad cuius euidentiã premitto tres diſtinctiões. ¶ Prima eſt. q ſicut ponuntur duo obiecta notiᵉ diuine. ſ. ipſa eẽntia ⁊ ipſe creature relucẽtes in ea. ita ponunt due notiᵉ ſ3 rõnẽ. ⁊ ſicut due notiᵉ ſm rõnem: ita duo verba ſm rõnẽ ⁊ duo dicere ſm rõnem. ⁊ ſicut notiª eſſentie vt eẽnᵉ eſt ſm rõnẽ precedit notitiã creature. ita dicere vt eſt pductio verbi repſentatiui eẽntie: ⁊ ẽt ipm verbũ vt eſt repreſentatiuũ eſſentie pintelligit ipſi dicere: ⁊ ipſi verbo put dicere eſt pductio verbi repſentatiui creature. ¶ Scda diſtinctio eſt. q verbũ põt cõſiderari duplr. ſ. vel vt eſt repſentatiuum per vbi modũ: qd eſt ei pprium: vl put eſt ſuppoſitum habẽs eẽntiã ⁊ notitiã ⁊ qdcũq3 diuinũ ſibi cõicatum. ¶ Tertia diſtictio q aliqd põt dici prius conuenire alicui duplr. Uno mõ. q2 illud prius eſt rõ poſterioris. Sicut calor prius cõuenit igni q̄3 calefacere. Alioꝰ nõ. q2 vnum ſit ratio alterius. ſed q2 vnu3 magis de neceſſitate cõſequit ipm q̄3 alteru3. ſicut ſi ponat q humiditas per prius cõuenit aque q̄3 frigiditas, dato q frigiditas non ſit ratio humiditatis.

His premiſſis rñdeo ad qõne3. ⁊ pono tres ɔcluſiões. Prima ẽ. q notiª creature nec in ſe nec in patre pcedit pductionẽ vbi vl vbu3 vt eſt repſentatiuũ eẽntie: vel vt eſt ſuppoſitũ habẽs notitiã ipſius eẽntie: ſed potius econuerſo. ſ. q vbu3 pcedat notitiã creature. ¶ Scda ɔcluſio eſt. q vbũ ẽt vt eſt repſentatiuũ eẽnᵉ nõ pcedit notitiã creaturarum in patre vt rõ eliciẽdi. ¶ Tertia cõclo eſt. q accipiẽdo vbũ vt eſt repſentatiuũ creature: ⁊ ẽt vt eſt ſuppoſitum habẽs notitia3 creature ab alio: vt ſic notiª creature in patre pcedit pductionẽ vbi vt rõ pducẽdi. ¶ Prima cõcluſio pbat ſic. talis d3 eẽ ordo ſm rõne3 inter diña rõne: qlis eẽt inter ea realr. ſi differrẽt re: ſ3 ſi notiª eẽnᵉ ⁊ creatura3 differrẽt re: notiª eẽnᵉ ⁊ vbũ ſibi corñdẽs pcederẽt nã vl tẽpore notitiã creaturarũ: ⁊ vbu3 ei correſpõdẽs. g̃ ⁊c. ¶ Scda ɔclo pbat ſic. q2 illud a quo pr nihil h3 vel accipit nõ eſt patri rõ notiᵉ creature: ſ3 verbum eſt hmõ. q2 pr nihil h3 a vbo vel filio. g̃ ⁊c. ¶ 3ª concluſio pbat ſic pter rõnes ſupra inductas. q2 notiª ſimpliciter alicuius obiecti pcedit in dicẽte pductionẽ vbi de eodẽ: ſed notiª creature in patre cõparat ad vbũ: vt eſt repſentatiuũ creature in patre: ſic notiª ſimplr creature exñs in dicẽte vbum de eadẽ. ¶ S3 cõtra pmiſſa arguit. Et pmo arguit contra diſtinctionẽ quadruplr. Primo: q2 vel ẽ falſa vel impropria. Et hoc pbat ſic. q2 vbum nõ eſt verbum niſi dicẽtis vel pncipij dicẽdi: ſed creatura non comparatur ad verbum nec vt dicẽs: nec vt principium dicẽdi. ergo dicere q verbu3 põt accipi vel vt eſſentie vel vt creature eſt falſu3 qñtũ ad vltimã partem: quia falſu3 eſt vbum eſſe vbũ creature. ¶ Si dicatur q nõ eſt vbum creature vt dicẽtis vel vt pncipium dicẽdi: ſed vt rei repſentate per ipſum. Contra. q2 verbũ nõ pprie dicitur verbũ rei repſentate p ipſum. ⁊ ſic ſequit quãtum ad ſcdm mẽbrũ qd iſta diſtinctio ſit falſa vel impropria. ¶ Scdo. q2 iſta diſtinctio nõ videt eẽ ad ppoſitũ. q2 hic nõ querit de ordine verbi ad notitiam creature put ẽ repſentatiuũ pmi obiecti: qd eſt eẽntia diuina: vl ſcdi obiecti que eſt creatura. Et hoc pbatur. q2 hic q̃ritur de ordine vbi ad notitiã creature put eſt quoddã ſuppoſitũ pductum in ſe cõſideratũ: ſed vt ſic in eo nõ eſt ordo pmi ⁊ ſecũdi. q2 eiuſdẽ ad ſeipſum non eſt ordo. ergo hic non queritur de ordine verbi ad notitiam creature: put eſt repſentatiuum pmi vel ſecũdi obiecti. ¶ 3ᵒ. quia pfecta notitia eẽntie includit notitiam creaturarũ. S3 illa notitia que includit notitiam creaturarũ non d3 diſtingui cõtra notitiã creaturaru3. ergo male diſtinguit duplr notitia eẽntie ⁊ creature. ¶ Quarto: q2 ſm Augu. verbũ gñatur ex tota notitia patris: ſed tota notitia patris includit notitia3 eẽntie ⁊ creature. ergo vna notitia nõ deb3 diſtingui cõtra aliã. ¶ Cõtra pmã cõcluſionẽ. ſ. q verbu3 vt repſentatiuũ eẽntie pcedit notitiam creaturarum in patre. Arguitur ſic. q2 ſi ita eẽt: eſſet aliqua mutatio in patre ſaltem ſm rõnẽ. ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c. Probatio cõſequẽtie. q2 ſi pmo intelligat pater pducere verbum q̄3 habere notitiam creature prius intelligitur pater carere notitia creature: ⁊ poſtea habere. ſed hoc importat mutationẽ. ergo ⁊c. ¶ Ad rõnem qua pbat pma cõcluſio dicit q illa ratio bene pbat q notitia eẽntie ſub pore rõne eſt pncipium producẽdi verbũ q̄3 eliciendi actũ intelligẽdi creaturam: ſed nõ pbat: quin eẽntia cu3 notitia creature in patre pcedat pductionẽ vbi. ¶ Ad pmũ iſtorum dicẽdum q diſtinctio eſt vera ⁊ ppria. Ad illud qd dicitur cõtra hoc. Dicẽdũ per interemptionẽ maioris. q2 verbum nõ ſolum eſt verbum dicentis ⁊ pncipiũ dicẽdi: ſed etiam rei repſentate per verbu3 lic3 nõ vniuoce dicatur verbum dicentis ⁊ verbum rei repſentate: ⁊ q ita ſit probo auctoritate ⁊ ratione. auctoritate quia ſm Auguſtinum conceptus formatus de temperantia eſt verbum temperantie. Sed cõſtat q nõ eſt verbum tẽperantie: niſi vt rei repſentate per ipm. ergo ⁊c. ¶ Ratione ſic. quia verbum eſt vere verbu3 eius qd dicitur verbo. ſed illud quod repreſentatur verbo dicitur verbo. ergo ⁊c. ¶ Ad ſecũdum dicẽdum q queſtio querit abſolute vtrum notitia creaturarum in patre precedat productionem verbi. ⁊ quia verbum ⁊ eius notitia diuerſimode poſſunt accipi: vt dictum eſt. Et ſm vnã rationem precedit. ⁊ ſm aliam ſequitur. ⁊ ideo nõ eſt reſpõdendum ſimpliciter: ⁊ vno modo: ſed cu3 diſtinctione modo quo dictu3 eſt. Qd aũt dicitur q hic queritur de ordine verbi ad notitiam creature in patre: prout cõſideratur vt quoddam ſuppoſitum conſideratum in ſe. Dico q ſic queſtio nulla eſſet. quia omne ſuppoſitũ diuinum ſm ſe acceptum ſiue vt producens: ſiue vt productu3 prius eſt omni eo qd importat habitudine3 ad creaturas. Qd autẽ dicitur q in verbo prout eſt quoddam ſuppoſitum productum nõ poteſt accipi ordo prioris ⁊ poſterioris. quia eiuſdem ad ſeipſum nõ eſt ordo. dicẽdum q eiuſdem ad ſeipſum non eſt ordo realis. ⁊ ſic lic3 in verbo ⁊ in eius productione non poſſet eẽ ordo prioris ⁊ poſterioris ſm rem. tamẽ poteſt ibi eẽ ordo ſm rationem prout ſm diuerſas rationes põt accipi: ſicut dictu3 eſt. ¶ Ad 3ᵐ dõm q lz perfecta notitia eſſentie includat notitiã creature: vt eſt eadem cum ea loquẽdo ſm rẽ: tñ cum hoc ſtat q differant ſm rõne3. vnde ſi in deo eẽt pceſſus in cognitiõe obtorum: ſic eſt in

nobis:quãdo deducimur ex cognitiõe vnius in cognitioné alterius.tunc cognitio eẽntie nõ includeret cognitioné creature:vt eandé ré cum ea:ſed includeret eam virtualiter:ꝛ vt cauſa eius:ꝛ ſicut in nobis reſpectu diuerſorum obiectoꝝ ordinatorum eſt diuerſitas ꝛ ordo realis notitiaꝝ ſm rem: ita ponimus in deo ſm rõné. ¶ Ad quartum dicẽdũ ſicut ad tertiũ videlꝫ ꝙ ſm ré verbũ ꝓducitur ex tota notitia patris: ſed illa tota noᵗ importat diuerſas notitias ſm rõné differẽtes quibus correſpondẽt diuerſa verba ſm rationem. ¶ Ad illud qͦ obycitur cõtra cõcluſioné põt dici tripliciter. Primo di:ẽdo ꝙ illa cõſequẽtia teneret.ſi verbum ꝓcederet vt ratio cognoſcẽdi creaturam in patre.Secũdo dicẽdo ꝙ illa conſequẽtia nõ tenet niſi ponatur ſucceſſio vel ſm rem vel ſm rationé inter carere notiᵗ ꝛ habere illam.nunc aũt nõ omnis ordo importat ordinem ſucceſſionis:ſicut ordo quãtitatis ꝛ qualitatis. Tertio dicendo ꝙ non eſt inconueniẽs ponere mutationé ſꝫ rationé intelligẽdi in deo. ꝛ idem ẽt ſequitur ſm te ſaltẽ de mutatione de non agere in agere. quia ſm te pater habꝫ prius notitiam creaturarum ꝙ̃ producat verbũ. ergo in illo priori caret hoc qͦ eſt ꝓducere. ꝛ poſtea in ſequẽti inſtanti fit producẽs: ꝛ ſic de non producẽte fit producẽs. ¶ Ad reſponſioné ad iſtud argumẽtũ dicẽdum ꝙ illa reſpõſio incidit cõtradictoria. quia actuũ illorum qui ſunt ab eodem ꝓncipio ille eſt prior qui eſt ab illo ꝓncipio ſub priori ratione. ſed ſm te productio verbi:ꝛ notiᵗ creature ſunt ab eodé ꝓncipio.ſ. ab eſſentia.ꝛ productio verbi eſt ab illa ſub priori ratiõe. ergo productio verbi precedit notitiaꝫ creature ſm te in patre.Sed tu ponis cum hoc qͦ notitia creaturarum cũ eſſentia in patre ꝓcedit productionem verbi.ergo ꝓcedit ꝛ nõ ꝓcedit:ſequitur ꝛ nõ ſequit̃ :qͦ eſt ꝯdicere.

Modo reſtat ridere ad rõnes vtriuſqꝫ opiniõis extreme. ¶ Ad ꝓmã ergo rõné ꝓme opinionis dicẽdum ꝙ illa maior eſt falſa:quãdo illa ꝓductio eque neċario vel magis conſequitur illud ꝓducẽs ꝙ̃ aliud neċium.nunc aũt producere verbum non ſolum eque neceſſario:ſed magis conſequit̃ patré ꝛ eius eẽntiam ꝙ̃ notitia creature. ¶ Ad ſcdm patꝫ per ideꝫ: quia illud ꝓncipium qͦ eſt ꝓncipiũ producẽdi verbũ in patre magis neċario conſequitur dicere verbum:vt eſt verbum eſſentie ꝙ̃ notitie creaturaꝝ. ¶ Ad tertiũ dicẽdum ꝙ illa ratio nõ concludit niſi ꝙ notitia creature in patre precedit verbum:vt eſt repñtatiuũ creature:ꝛ vt habẽs notitiã creature. ꝛ h̃ concedo nec in h̃ ipſi concludunt ex forma arguẽdi quã accipiũt.Unde oportꝫ addere ꝙ illud numero exiſtẽs in ꝓducẽte cõmunicet̃ producto qͦ ipſi nõ faciunt. ¶ Ad quartũ dicẽdum ꝙ illud qͦ cõuenit patri circũſcripto filio; non oportꝫ ꝙ non ſit poſterius filio:niſi poneretur ꝙ filius eſſet prior eo vt cauſa. Et ratio huiᵘ eſt. nam ablato eo ꝙ conuenit alicui prius:quia magis neċario nõ oportꝫ auferre illud qͦ eſt poſterius. qꝛ minᵘ neceſſario:ſicut ablato a celo qͦ ſit ſtellatum: non ſequitur ꝙ non moueatur:ꝛ tamen magis neceſſario conſequit̃ celũ eſſe ſtellatum ꝙ̃ moueri. ¶ Ad primam rõneꝫ alteriᵘ opinionis dicẽdum ꝙ illa ratio de ideis ꝓut inducitur nõ concludit.quia idee quãtum ad repreſentationeꝫ creaturarum non conſtituunt̃ ex opere rationis: ſed ex natura rei.Sed diſtinctio earum eſt ex opere ratiõis: nec tamé opꝫ ꝙ illa diſtinctio preſupponat verbũ ex rõne: quã illi ponunt.qꝛ.ſ.ad h̃ requirit̃ cognitᵒ expſſa:qꝛ cognitᵒ eẽ ꝑfcã eẽ expſſa é in ſolo pr̃e:ſic̃ in oĩbᵘ ꝑſonis. ¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ minor eſt falſa.ſ.ꝙ ꝓncipiũ eliciẽdi notitiãꝫ creature eodeꝫ modo eſt in perſonis omnibᵘ.qꝛ in vna ꝑſona eſt vt nõ ab alia:in alia aũt vt ab alia. ¶ Ad tertium dicẽdũꝫ ꝙ illa ratio non ꝓbat:niſi ꝙ filius vt filius ꝛ inquãtum relatiuũ non preſupponit patré vt patrem:nõ tamé probat ꝙ filius vt accipiens notitiam a patre nõ preſupponat patrem: vt danté ſm rationé intelligendi. ¶ Ad quartum dicẽdũ ꝙ illa ratio ſane intellecta eſt pro nobis. ¶ Ad quintũ dicẽdũ ꝙ ita bene pater eſt ars qua cognoſcuntur creature:ſicut ꝛ filius:ꝛ ideo rõne talis artis non oportꝫ ꝙ notiᵃ creature in patre preſupponat filium ex iſta cauſa. ¶ Ad ſextuꝫ dicẽdum ꝙ illud eſt pro nobis.

Ad rõnez ad ꝓncipale factaꝫ pꝫ ex dictis: quia illa fuit tertia pro prĩa opiniõe. Et ꝑ hoc patet ad queſtionem iſtam.

POſtea querebant̃ quedã pertinẽtia ad creaturas tñi:quoꝝ quedam ꝑtinebãt ad omnes gnãliter. quedam ad quaſdam ſpãliter.pertinentia ad omnes gnãliter ſunt tria. Quorum vnũ pertinet ad depẽdentiaꝫ eaꝝ in ſuo eſſe reali a ſuis cauſis. Et eſt vtruꝫ aliquid depẽdens ab alio:ſicut a cauſa finali depẽdeat neceſſario ab aliqua cauſa efficiente.alia duo pertinent ad creaturas in ordine ad intellectum. Quorum ꝓmum pertinet ad eas in ordine ad intellectum ſimplicem qui eſt ſimpliciũ. ꝛ eſt vtrum ad diſtinctionem ꝓdicamentoruꝫ requiratur operatio intellectus poſſibilis.2ᵐ ꝑtinet ad eas in ordine ad intellectum componẽtem ꝛ diuidenteꝫ:ꝛ eſt vtrum repugnet fidei ponere aliqd complexuꝫ eſſe creatum.Et cum hoc eſſe neceſſarium.

Queſtio. VIII.

AD primũ ſic ꝓceditur. Et arguit̃ ꝙ nõ omne qͦ depẽdet ab alio:ſicut a cauſa finali neċio dependeat ab alio:ſicut a cauſa efficiẽte. Quia quãto effectus eſt nobilior tanto depẽdet a paucioribus cauſis. Unde videmus ꝙ quedaꝫ ſunt que nõ dependent a cauſa materiali:nec per cõſequẽs a cauſa formali.quia ſolius cõpoſiti eſt habere cãm materialem ꝛ formalẽ:ſed in talibus entibus que ſunt forme ſubſiſtẽtes alique ſũt infime:alique ſupreme:ꝛ ille ſupreme nõ neceſſario depẽdẽt a tot cauſis:ſicut infime. qꝛ ſicut dictum eſt ꝑfectiora indigẽt paucioribus cauſis: ſed infime in talibus entibus:que ſunt forme nõ depẽdẽt niſi a cauſa efficiente ꝛ finali. Ergo ſupreme in eis nõ depẽdent niſi a cauſa finali. ¶ P̃. potio depẽdet a ſanitate ſicut a cauſa finali.ſed potio nõ dependet a ſanitate: ſicut a cauſa efficiente:cum potio ꝓcedat ſanitateꝫ ꝛ effectus non poſſit ꝓcedere cãm.ergo ꝛc̃. ¶ P̃.Si cauſa finalis requirat cãm efficientem.hoc nõ eſt niſi inquãtũ finis ꝛ bonum mouent appetitum agentis per intellm ꝛ voluntatem. Sed ponẽdo ſic habere cauſalitateꝫ in nullo differt cauſalitas efficiẽtis ꝛ finis: qͦ eſt inconueniẽs.ergo ꝛc̃. Probatio maioris. qꝛ ablata cauſa efficiẽte per intellectum ꝛ voluntatem aufert̃ cauſa efficiens quã requirit finis:vt finis. nam cauſa efficiens quã requirit finis vt finis eſt cauſa intendens.talis eſt agens per intellectum ꝛ voluntaté.ergo ablata cã efficiente ꝑ intellectũ ꝛ voluntatem.aufert cauſa efficiẽs quã requirit finis vt finis eſt.Sed finis vt finis eſt non requirit cauſam agentem per intellectum ꝛ voluntateꝫ: niſi inquantum mouet appetitum talis cauſe. ergo ꝛc̃. Et ſic patet maior. ſed probo minorem. quia bonum ꝛ finis mouet appetitum effectiue: ꝛ appetitus motus mouet

effectiue alia que ſunt per appetitū. ergo a pᵒmo ad vltimum tota cauſalitas eſt cauſalitas effectiua. ⁊ ſic in nullo differrent cauſalitas finalis ⁊ effectiua. ergo ⁊c. ¶ P. omnes cõcedunt q̄ oia dependent a deo: ſicut a cauſa finali. Sed tamē ſaltem nõ pōt demonſtrari: q̄ oia ſint a deo: ſicut a cauſa efficiente. ergo ſaltem nõ poterit probari demõſtratiue q̄ quicq̄d dependet a deo: ſicut a cauſa finali: dependeat ab eo: ſicut a cā efficiente. probo minorem. q2 nõ pōt probari demõſtratiue: q̄ aliqua ſint neceſſaria ab eterno: ⁊ talia nõ poſſunt non eſſe. Sed qδ nõ pōt nõ eſſe nõ habet cām efficientē. q2 habens cām efficientē habet ordinē ad eſſe: ⁊ pōt incipere eſſe. ¶ P. qδ dependet a pᵒori nõ op3 q̄ depēdeat a poſteriori. Sed cãlitas cāe finalis eſt pᵒor cauſalitate cauſe efficientis. ergo ⁊c.

In contrariū q2 aut cā finalis aliq̄d influit in effectu3: aut nõ. ſi non. ergo nõ eſt cauſa. ergo nec cauſa finalis a ſuperiori ad īferiᵒ. ſi influit influet ex cauſa efficiente. ergo ⁊c.

Reſpondeo Ad euidentiā iſtius queſtiõis intendo principalr̄ facere tria. Primū eſt ponere poſitionē quā credo eſſe verā. 2ᵒ ponā quaſdam difficultates ⁊ reſpondebo ad illas. 3ᵒ obijciam contra dicta ⁊ ſoluam.

Quantum ad pᵒmū pᵒmo ponam duas ſuppoſitiones. Ex q̄bus arguendū eſt. ſcdo ponam rõnes ad ꝓpoſitū. ¶ Prima ſuppoſitio eſt. q̄ omne qδ per ſe depēdet ab aliquo in aliquo genere cāe requirit cām educentem ipm̄ de nõ eſſe ad eſſe. Et hāc ꝓbo. Q2 omne qδ ſibi derelictum eſt non ens: requirit cām educentem ipm̄ de nõ eſſe in eſſe. Sed oē qδ per ſe dependet ab aliquo in quocūq3 genere cāe. ſibi derelictum eſt nõ ens. ergo ⁊c. Maior p3. q2 q̄cq̄d ſibi derelictum eſt nõ ens ſemper eſt non ens: niſi ab alio deducatur a nõ eſſe ad eſſe. Minorem ꝓbo. q2 illud qδ ſubtracto alio a quo tenetur in ſuo eſſe eſt nõ ens: ſibi derelictum eſt non ens. Sed depēdere per ſe ab alio: eſt inniti in ſuo eſſe alteri. a quo tenetur in ſuo eſſe: quo ſubtracto: innitens nõ manet in ſuo eſſe. ergo omne dependens per ſe ab alio ſibi derelictum: eſt nõ ens. Et ſic patet pᵒma ſuppoſitio. ¶ Secūda ſuppoſitio eſt. q̄ oē qδ dependet per ſe ab aliqua cauſa finali: dependet neceſſario ab amore: ſiue intentiõe finis. Et hoc p3 per quid nominis. q2 Ariſto. vbicunq3 diffinit cām finalem: vel deſcribit: vocat eam gratia cuius. ⁊ hoc eſt dicere q̄ eſt cauſa: amore cuius habet aliquid eſſe vel fieri. ⁊ hoc dicit vbicūq3 Ariſto. tractat de cauſis. Unde pᵒmo meᵗᵃ dicit ſic. Cuius cauſa actu trāſmutatiões ⁊ motus quodā modo dicunt cām. Ita vero nõ dicunt: neq3 qδ vere natum eſt. Nam intellm̄ quidem dicentes aut amiciciam: aut bonum quoddam has cauſas ponūt. nõ tamen vt gratia horum. aut exiſtens: aut factum aliquid entium. Et poſtea interpoſitis quibuſdam dicit: q̄re dicere ⁊ nõ dicere aliqualr̄ accidit eis bonū cām: nõ eni3 ſimplr̄. Sed ſ3 accidēs dicūt ⁊c. Ex quo manifeſte apparet: q̄ ſm̄ phm̄ finis eſt amore cuius ſiue intentiõe aliquid habet eſſe vel fieri. ⁊ qδ illud in ſuo eſſe dependet ab aliquo intendente finem. ⁊ illud qδ eſt ad fine3 in ordine ad ipſum finem.

In trāſlatõe noua pº tex. al. cõ. noui.

Modo intēdo adducere rõnes ad ꝓpoſitū. Adduco pᵒmo vnā rõnē ex pᵒma ſuppoſitiõe que talis eſt. omne qδ requirit cām reducentem ipſu3 de nõ eſſe ad eſſe: de neceſſitate requirit cām efficiente3. Sed omne qδ per ſe dependet a cauſa finali. requirit de neceſſitate cām reducentē ipm̄: de nõ eſſe ad eſſe. ergo omne qδ depēdet a cauſa finali per ſe: neceſſario requirit cāl3 efficientē: ⁊ per ꝯñs depēdet neceſſario a cā efficiēte. ⁊ iſta ē concluſio pᵒncipalis. Maior p3 facilr̄. q2 nihil reducit̄ de nõ eſſe ad eſſe nullo efficiēte. alioquin nulla neceſſitas eſſet ponendi cām efficientem: q2 qua rõne ponitur ab illo: qδ pōt poni aliq̄d reduci de nõ eē ad eē: nullo agēte: eadem rõne pōt poni de omnibus alijs: que reducūtur de nõ eſſe ad eſſe. Minor aūt p3 ex ſuppoſitiõe premiſſa. Et ſic p3 pᵒma ratio. ¶ Ex ſcda ſuppoſitione adduco tres rõnes: que vt mihi videt̄ quantū ad omnes efficaciter cõcludūt. Et quartam ſm̄ opionem illoru3 qui ponunt voluntate3 moueri metaphorice a fine ⁊ a bono. ¶ Prima talis eſt. illud qδ depēdet per ſe ab intentione finis: neceſſario depēdet a cauſa efficiēte. Sed omne qδ per ſe dependet a fine: depēdet neceſſario ab intentione finis. ergo ⁊c. Minor p3 ex ſecūda ſuppoſitione. Maiorē ꝓbo. quia omne qδ dependet ab intentione finis depēdet ab intendente ordinare illud ad finem ſuum. Sed omne qδ depēdet ab intēdēte ordinare ipm̄ ad finem: depēdet a cauſa efficiente: q2 qδ a nulla cauſa efficiente dependet: a nullo habet ordinari in aliquid: nec ſubeſt intentioni alicuiᵒ qδ ordinetur vel nõ ordinetur. ergo ⁊c. ¶ Si dicat̄ ad hoc. q̄ ex ſeipſo eſt ordinatum in illud: nec indiget alio ordinante: non valet. quia tunc non dependeret ab intentione finis: cuius oppoſitum probatu3 eſt. ¶ Secūda ratio talis eſt. illud qδ dependet ab intentione finis: aut dependet ab ea: vt a cauſa efficiente: aut non. ſi ſicut a cauſa efficiēte habetur propoſitu3: q̄ quicquid dependet a fine depēdet ab intentione finis: vt dictum eſt: ⁊ per conſequens quicquid dependet a cauſa finali dependet a cauſa efficiente. Si non dependet. Contra. quia ſi dependet ab intentione finis per ſe: quero in quo genere cauſe depēdet ab eo: aut in genere cauſe formalis: vel materialis vel efficiētis: vel finalis: nõ in genere cauſe materialis vel formalis. vt de ſe pat3: quia intētio finis non intrat eſſentiam eius qδ eſt ad finem: vt forma vel materia: nec etiam depēdet ab ea in genere cauſe finalis: q2 intētio finis ⁊ finis ipſe non ſunt idem nec dicunt eandem cauſalitatem. ergo ⁊c. ¶ Tertia ratio talis eſt. q2 cauſalitas per intellectum ⁊ voluntatem eſt cauſalitas effectiua: ſed cauſalitas intentionis eſt cauſalitas per voluntatem: ⁊ per conſequens per intellectum. ergo ⁊c. ¶ Quarta ratio eſt ſm̄ opinionem illorum: qui ponūt voluntatem moueri metaphorice a bono ſi vera eſt: ⁊ eſt talis. quia ſ3 iſtos cauſalitas cauſe finalis eſt in mouendo metaphorice voluntatē. Sed iſta cauſalitas nõ ſufficit ſine cauſa efficiente. alioquin volūtas nullo agēte exiret in actum. ergo ⁊c. Et ſic p3 de pᵒmo pᵒncipali.

Quantū ad ſcdm̄ vident̄ circa premiſſa: et circa cauſalitatem cauſe finalis eſſe quatuor difficultates. ¶ Prima eſt quātum ad entitate3 cauſe finalis. vtrum. ſ. ſit vere cauſa: aut nõ. ¶ Secūda difficultas eſt. de differentia eius ad cām efficientē. ¶ Tertia eſt. de ordine iſtarum cauſarum adinuice3: que iſtarum cārum ſit prior. ¶ Quarta eſt. de hoc qδ dicit̄ q̄ quicquid dependet a fine dependet ab intentiõe ⁊ maxime ſi intentio finis ſit a fine effectiue. ¶ Quantum ad primum videtur poſſe probari duplici poſitione: q̄ cauſa finalis nõ ſit vere cauſa. ¶ Prima ſit talis. illud cuius amore aliquid agitur dicit̄ eſſe cauſa finalis reᵘ illius qδ amore eius agit̄. Sed illud cuius amore aliquid agit̄ nõ pōt habere aliquā vera3 cãlitatē reſpectu eius: qδ amore eius agit̄. ergo cauſalitas cāe finalis nõ eſt vere aliqua cauſalitas. Maior p3 ex quid nominis.

minorem probo: quia nullum ens in potentia tñ: põt habere cauſalitatē reſpectu eius qđ fit vel eſt actu. qꝛ effectus in actu requirit cām in actu: ſed fine exiſtēte in potentia tñ: illud qđ amore eius agitur eſt vel fit actu: ſicut patet de potione ⁊ ſanitate ad quā ordinaṫ vt ad finē: qua quidem ſanitate exiſtente in potētia tñ: potio eſt vel fit actu. ergo ⁊c̄. ℭ Secunda ratio talis eſt. quia finis cuius amore aliquid agitur eſt effectus eius: qđ eſt ad finem in genere cauſe efficientis. Sꝫ illud qđ eſt effectus alicuius cauſe efficientis: nõ videṫ habere aliquā cālitatem reſpectu eiuſdē. ergo finis nõ videṫ habere aliquā verā cālitatem reſpectu eius: qđ eſt ad finem. Maior pꝫ per exēplū de potione ⁊ ſanitate. naꝫ potio eſt cauſa effectiua ſanitatis. Minorē ꝓbo dupl̄r. Primo. qꝛ cā nālis eſt prior ſuo effectu: ſed īpoſſibile eſt ꝙ aliqđ ſit prius ⁊ poſterius aliquo. ġ īpoſſibile eſt qđ aliqđ ſit cauſa ⁊ effectus reſpectu eiuſdē: ſed vt dcm̄ eſt vere potio eſt cā effectiua ſanitatis. ġ nõ põt eſſe effect⁹ eius. ℭ Scđo ſic. qꝛ ſi ita eſt ꝙ ſanitas eſt cā potionis: ⁊ ecōuerſo. mutuo depēdebūt ex ſeinuicē. ſed hꝫ eſt īpoſſibile. ergo ⁊c̄. ꝯña pꝫ. qꝛ vnūquodqꝫ depēdet a ſua cā: ⁊ ideo que ſibi inuicē ſunt cāe ex ſeinuicē depēdent. ꝓbo īpoſſibilitatē ꝯñtis. qꝛ ſi aliqua depēdeāt ex ſeinuicem aliqđ dependet ex ſeipſo. hoc eſt falſum ⁊ īpoſſibile. ergo ⁊c̄. Impoſſibilitas ꝯñtis pꝫ: qꝛ īpoſſibile ē idē dependere ex ſeipſo: ſicut īpoſſibile eſt idē eſſe cām ſui ipſius. ꝯñam ꝓbo. qꝛ qcqđ dependet a dependente ab alio: dependet ab illo a quo illud depēdēs depēdet: ſicut ſi b. dependet ab a. qcquid dependet a. b. dependet ab a. ſed ſanitas dependet a potione: ſicut a cā efficiente. ergo. ⁊ ſicut ponitur potio dependet a ſanitate: ſicut a cauſa finali. ergo a pmo ad vltimum potio dependet a ſeipſa. ℭ Si dicaṫ ad pmam iſtarū rōnuꝫ: ſicut ſolet dici: ꝙ licꝫ finis ſit tñ in potentia: quātum ad eſſe qđ natum eſt habere in ꝓpria natura: dum actu eſt: vel fit qđ eſt ad finem: tñ eſt actu q̄tuꝫ ad eſſe qđ hꝫ in intentione agentis. ℭ Cōtra. qꝛ habere eſſe in intentiōe agētis eſt habere eſſe diminutum: ⁊ eſt habere eſſe rationis tñ: ſed nulli competit vera cauſalitas ſm̄ eſſe rationis tñ: reſpectu entis realis. ergo ⁊c̄. ℭ Secūdo ad idem. qꝛ contineri in aliquo virtualiter: ſicut in cā efficiente nõ ponit cauſalitatē in contento. Sed magis rōne effectus. Sed finis vt eſt in intentiōe agentis eſt in ea virtualiter: ſicut in cauſa efficiente: nam intendens ſanitatem eſt efficiens ſanitatem mediāte potione. ergo ⁊c̄.

ℭ Si dicaṫ ad ſcđam rōnem. quantū ad pmam ꝓbationem minoris. ꝙ nõ eſt inconueniēs finē ⁊ id qđ eſt ad finem: puta ſanitatē ⁊ potionem: eſſe priora ⁊ poſteriora ſeinuicem mutuo diuerſimode: ita. ſ. ꝙ ſanitas in intentione agentis ſit prior: ⁊ potio poſterior: ſed ecōuerſo in exiſtentia ꝓprie nāe potio ſit prior: ⁊ ſanitas poſterior. ℭ Cōtra. qꝛ eſſe prius ſm̄ eſſe in intentiōe agentis: nõ eſt eē: cui competit cauſalitas realis. ergo adhuc ſtat: ꝙ finis nõ precedat. vt habens verum cālitatē reſpectu eius qđ eſt ad finem. ℭ Scđa difficultas eſt: de

Secunda

differentia cauſe finalis: ad cauſam effectiuaꝫ. qꝛ pma cauſalitas cauſe finalis vt videṫ eſt mouere appetituꝫ ad finem amandum: ⁊ illud qđ eſt ad finem. Sed bonum ⁊ finis mouent appetitū effectiue. ergo pma cauſalitas cauſe finalis ē effectiue mouere. ⁊ ſic nõ differt a cauſa effectiua. ℭ Si dicaṫ ad hoc: ꝙ finis ⁊ bonum mouet effectiue appetituꝫ ad amandū: ⁊ reſpectu eius eſt cauſa effectiua: ſed reſpectu amati ꝓpter finē qđ eſt in ipſum finem ordinabile: habet cauſalitatem finalē. verbi gratia. vt dicatur ꝙ ſanitas eſt cā effectiua amoris quo amatur ſanitas ⁊ potio. ſed hꝫ ē cauſa finalis potionis amate propter ſanitatem. ℭ Contra hoc arguo ſic. quando pmum eſt cauſa ſecūdi: ⁊ 2m eſt cauſa tertij in eodem genere cauſe. Sequiṫ ꝙ primuꝫ eſt cauſa tertij in eodeꝫ genere cauſe. verbi gratia. ſi angelus eſt cauſa motus celi effectiue: ⁊ celum motum vel motus celi ſit cauſa generationis effectiua et corruptionis in iſtis inferioribus. ſequitur ꝙ angelus ſit cauſa generationis ⁊ corruptionis in iſtis inferioribus. Sed bonuꝫ ⁊ finis mouet appetenteꝫ effectiue ad appetenduꝫ. verbi gratia. ſanitas mouet hominem ad appetendum ſanitatem ⁊ potionem ꝓpter eam: appetens autē cauſat per amorem ⁊ appetitum illud qđ eſt ad finem effectiue. ergo a pmo ad vltimum: finis reſpectu eius qđ ē ad finem habet cauſalitatem effectiuam. ℭ Tertia difficultas eſt de ordine iſtarum cauſarum adinuiceꝫ ordinatarum. quia ſm̄ phm̄: ⁊ Cōmentatorem: ⁊ ſm̄ oēs finis ponitur eſſe cauſa cauſarum: ⁊ per conſequens prima. ℭ Item agens agit ꝓpter finē. ergo cauſalitas cauſe finalis precedit cauſalitatem cauſe efficientis Sꝫ contra hoc arguitur ſic. Quia pma cauſalitas eius qđ eſt finis eſt mouere appetitum ad appetendum. Scđa autē cauſalitas eius: eſt reſpectu amati ꝓpter fineꝫ: ſed cauſalitas quā habet in mouendo appetitū: eſt effectiua. ġ cauſalitas effectiua prior eſt cauſalitate finali. ℭ Si dicatur ad hoc ꝙ cauſalitas finalis non conſiſtat in mouere appetitum ad amandum illud qđ eſt ad fineꝫ: ſed in hoc ꝙ illud qđ eſt ad finem ex ordine ad finem habet quādam bonitatem ⁊ appetibilitatem. ⁊ iſtud precedit motionem appetitus. ℭ Contra hoc arguo dupliciter. Primo ſic. quia ꝓpter talem appetibilitatem: nõ ſequitur effectus niſi adſit intentio agentis: ſed intētio agentis pertinet ad cauſam effectiuaꝫ. ergo vt videtur cauſalitas effectiua precedit cauſalitatē finaleꝫ. ℭ Secundo ſic. illud qđ precedit omnem amorem ⁊ omneꝫ intentionem finis: eſt prius cauſalitate finali: ſed cauſa effectiua eſt hꝫ. ergo ⁊c̄. Probatio minoris. quia motio intellectus ab obiecto precedit omnem amoreꝫ ⁊ intētionem finis. Sed obiectum mouet intellectuꝫ effectiue. ergo ⁊c̄. ℭ Quarta difficultas eſt. de hoc qđ dicitur ꝙ omne qđ dependet a fine: ⁊ ab intentione finis. ⁊ cū

Tertia

Quarta

hoc qđ actus intendendi ſit a fine effectiue. Contra hꝫ arguo ſic. primo. Quia omne qđ ē effectiue ab alio dependet ab aliquo fine: ſed vt ponitur actus intelligendi finem ſiue amor finis eſt effectiue a ſuo fine. Sꝫ omne qđ fit ab aliquo agente dependet ab aliquo fine. ergo illa intentio dependet ab aliqua cauſa finali. Sed quicquid dependet ab aliqua cauſa finali: dependet ab intentione finis. aut ergo a ſeipſa aut ab alia. non a ſeipſa. quia impoſſibile eſt idem dependere a ſeipſo. ergo ab alia. ⁊ cuꝫ illa alia ſit effectiue ab aliquo fine alio: quia amor ſiue intētio finis eſt effectiue ab ipſo bono: ⁊ finem oportet ꝙ habeat cauſam finaleꝫ. ⁊ per conſequens ꝙ dependeat ab intentione finis: non a ſe. ſed ab alia intentione: ⁊ illa ab alia: ⁊ ſic in infinitum. ℭ Secūdo arguo ex parte finis ſic. quia omne agens agit intendens in finem. ſed fini non competit intēdere: ſed intendi: qꝛ finis eſt qđ intenditur ab agente. ergo finis non mouet effectiue ad actum intendendi: qđ eſt contra opinionē cōmentatoris qui ponit voluntates moueri a bono et fine effectiue.

12. meta. cõ. 36.

Ad euidentiam ergo iſtoruꝫ. Primo vidēdum eſt que ſit cauſalitas finalis. Secundo diſtinguendum eſt de finibus. Tertio videndum de habitudine cauſe finalis ⁊ effectiue.

Oꝑ. ſcoti. 5. meta. q. 1. Et in theorematibus.

¶ Quantū ad pmū dicūt quidā ꝙ cauſalitas cauſe fi/
nalis cōſiſtit in mo^{us} volūtatē metaphorice. ¶ Ad cu/
ius euidentiā ſciendū ꝙ cum omne mouēs moueat in/
tendens aliquē finem: loquendo de mouēte effectiue:
omne mouens vel cauſans aliqd effectiue eſt mouēs ꝑ
intellectū ⁊ voluntatem: vel eſt mouēs motū ab agen/
te per intellectū ⁊ voluntatē. Unde pmū mouens effe
ctiue eſt agens per intellectū ⁊ volūtatem. Dicūt ergo
iſti: ꝙ in agente per intellectum ⁊ voluntatē eſt cōſide/
rare duo. ſ. bonū oſtenſuꝫ volūtati qd mouet metapho
rice: vt dicūt: ⁊ ipſam voluntatē que mouet ſe ad actuꝫ
volendi effectiue. Tūc ergo dicūt ꝙ cauſalitas cāe fina
lis cōſiſtit in hoc qd eſt mouere metaphorice volūtatē:
cauſalitas aūt effectiua cōpetit voluntati reducenti ſe
Reprobatio dictoꝝ. ad actum volendi. ¶ Sed iſtud nō videt̃ mihi veruꝫ.
pmo ſm ꝙ cōiter arguit̃ ꝯtra eos. Si voluntas moue
ret ſe effectiue ad actum volendi realiter loquēdo idē
ſm idē reduceret ſe de potentia in actū: qd eſt inconue
niens. ergo ⁊c. ¶ Scdo. q2 ſicut dictū eſt: qcqd depen/
det a fine dependet ab intentione finis. Sed actus in/
tendendi finem qui ponit̃ effectiue a voluntate depen
det a fine. q2 quicquid habet cām effectiuam habꝫ cāꝫ
finalem. ergo actus intendendi finem dependet ab in/
tentione finis: non a ſeipſa: ſed ab alia: ⁊ illa ſimilr ab
alia: ⁊ ſic in infinitū: vt dictum eſt. ⁊ hoc: ſi ita eſt: ꝙ cau
ſalitas finalis: ſit in mouendo metaphorice: modo ꝓdi/
cto: ⁊ voluntas realiter dicatur ſe mouere ad actum vo
lendi. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ intentio finis nō depen
det ab intentione finis. ſed ab ipſo fine tm̄ ⁊ voluntate.
Cōtra. q2 omne agens: ⁊ per cōſequēs pmū agens agit
intendens finem. ita ꝙ intētio finis includit̃ in rōne fa
ctiua omnis agētis. ⁊ per ꝯñs pmi agentis. Sed illud
qd includit̃ in rōne actiua pmi agentis: nō pōt eſſe effe
ctus ipſius pmi agentis. ergo ipoſſibile eſt ꝙ pncipiuꝫ
pmū mouens ſiue motiuꝫ ſit volūtas ſola mouēs pri/
mo ad actū intendendi finē. ¶ Tertio. q2 quādo tu di
cis. ꝙ finis mouet metaphorice volūtatē: ⁊ volūtas ef/
fectiue: quero vtrū id mouens metaphorice realr hēat
cauſalitatē reſpectu actus volendi: aut non. ſi nō. nihil
ad ppoᵐ de tali mouēte. q2 nos querimꝰ de cauſis ha/
obiec bentibus cauſalitatē realē. Si ſic. aut eſt reſpectu actuſ
volendi dei: aut reſpectu volēdi creature. non reſpectu
actus volēdi dei: q2 illius nulla eſt cā ſm rem: nec etiā
reſpectu actꝰ volēdi creature. q2 illa cauſa: cuius cauſa/
litas ꝓſupponit aliquē effectum iam ꝓductū nō ē pma
cauſa. Sed oſtēſio boni facta intellectui creato ꝓſuppo
nit intellectū creatum: ſiue intellectualē creaturā iam
ꝓductam. ergo ſi bonū oſtenſum nō hꝫ cauſalitatē niſi
reſpectu actus volendi creati bonū oſtēſuꝫ mouēs me/
taphorice nō erit pma cauſa. Sed ſm te bonū oſtenſuꝫ
mouens metaphorice eſt cā finalis. ergo cā finalis nō
eſt pma cā. qd falſuꝫ eſt. ¶ Ad hoc ſequit̃ ēt aliud icō/
ueniens. ſ. ꝙ erit aliquis effectus qui nō hēbit aliquam
cām finalē. q2 illud qd ꝓcedit oēm cauſalitatē finaleꝫ:
nō hꝫ cauſam finalē. Sꝫ ſi bonuꝫ oſtenſum intellectui
creato mouens metaphorice ad actuꝫ volendi intelle/
ctū creatū: ⁊ ſolum hoc ſit cā finalis opꝫ ponere aliquē
effectū precedere oēm cālitatē finalem. ſ. intellectualē
Uide in quo ꝯſiſtit cālitas cauſe finalis ſꝫ iſtū doctorē. ⁊ vide i hac mā ſcm Tho. i pᵒ pte. q.18. a.1. Z.q.51. ⁊ 63. creaturam: vt dictū eſt. ergo ⁊c. ¶ Et iō aliter videtur
mihi dicendū. ſ. ꝙ cālitas cāe finalis in hoc conſiſtit: ꝙ
aliqd hēat bonitatē aliquā ⁊ appetibilitateꝫ ex ordine
ad ipaꝫ: ita ꝙ ꝓter hoc ꝙ talis res eſt bona formaliter
vlterius ex illo qd dicit̃ finis eiꝰ habeat ꝙ ſit bona or/
dinabiliter. i. ex ordine ad illud. verbi grā. medicina for
maliter eſt bona inquātuꝫ eſt dulcis vel hūida vel aliqd
tale. ⁊ preter hoc eſt bona ex hoc ꝙ valet ad ſanitatem
etiā ſi nullaꝫ aliaꝫ bonitatē haberet. Sic ergo dare bo
nitatem ⁊ appetibilitatē alicui ex ordine iſto modo ad
ipꝫ eſt dare ſibi bonitatē ⁊ appetibilitatē finalr. ⁊ in h
vt mihi videtur cōſiſtit rō cāe finalis ſiue cālitatis: ita
ꝙ ſicut cālitas effectiua: cōſiſtit in hoc qd eſt dare eē al
teri. ita cauſalitas finalis ꝯſiſtit in hoc ꝙ eſt illud in qd
aliud eſt reducibile. ſ. vel ad ipm honorādū vel ad ipꝫ
cōſeruandū vel aliqd tale. ⁊ h pōt perſuaderi ſic. q2 fi/
nis correſpōdēs agenti per intellectū ⁊ volūtatē eſt ali
quid bonū intentū rōne: cuiꝰ aliqd eſt amabile in ordi/
ne ad ipm: ſed omne qd fit: ſit mē^{te} vel imme^{te} ab agen
te per intellectū ⁊ volūtatē. ergo rō finis correſpōdens
cuicūqꝫ cauſe efficiēti eſt in hoc ꝙ aliō ſit amabile ꝓ/
pter ipm. ſed omnis finis corrñdet alicui cāe efficienti:
vt ꝓbatū eſt ſupra. ergo rō finis generalr conſiſtit in h
qd eſt illud ex ordine ad qd aliud hꝫ appetibilitatem.
¶ Quantū ad ſcdꝫ ſciendū ꝙ duplx eſt amabile: vnū
qd eſt amabile amore amicitie. ⁊ hoc eſt illud qd ama/
mus: vt cui bonū volumꝰ gratia ſui: ſicut hō amat ſeipꝫ
deum vel pximū: vt h extendamus nomē amicitie: nō
ſolū ad amicitiā ſtricte acceptā: que eſt ſolū ad alteruꝫ.
Sed ad oēm amorē quo amamus omne illud cui vo/
lumus bonū gratia ſui. aliud eſt bonuꝫ amabile amore
cōcupiſcentie: ⁊ eſt illud bonū qd volumꝰ: vt cum volu
mus nobis bonū vel alteri: ſicut amamus ſanitatē vel
ſciam q̃tum ad perfectiones quibꝰ formalr ſumꝰ pfe/
cti vel potū ⁊ cibum: ⁊ cōſimilia: q̃tum ad bona extrin
ſeca. Modo oia que amamꝰ amore cōcupiſcentie ama
mus in ordine ad illud qd amamus amore amicitie. q2
illud amamus gratia ſui: ⁊ oia alia ꝓpter ipm. Scdm
hoc ergo inuenit̃ triplex ordo in fine: ⁊ in eis que ſūt ad
finem. vnus ꝓut ordinat̃ vnum amabile amore amici
tie ad alterum: ſicut hō eſt amabile in ordine ad deuꝫ:
alius eſt ordo ꝓut ordinat̃ amabile amore cōcupiſcen
tie ad amabile amore amicitie: ꝓut eger diligit ſanita/
tem potū vel cibū in ordine ad ipm. tertius ordo ē ꝓut
ordinat̃ vnū amabilium amore cōcupiſcētie ad alterū
ꝓut ordinat̃ potio ad ſanitatē ⁊ ſanitas ad vtutē. Mo
do licꝫ cā finalis in ordine amabiliū amore cōcupiſcen
tie nō ſemꝑ ſit in actu ante effectū ſuum: tm̄ opꝫ ponere
aliquā cām finalem ſaltē illam que eſt amabile amore
amicitie actu ante effectū. verbi grā. licꝫ ſanitas nō ſit
actu ante potionē: tm̄ ille in ordine ad quem ſanitas eſt
amabilis. ſ. ſanādus ipſe in actu ē an̄ potōēꝫ ⁊ ſanitatē.
¶ Quantū ad 3ᵐ pmo videndū eſt de dña finis ⁊ effi/
cientis. ⁊ deinde de habitudine eoꝝ adinuicē. ¶ Quā/
tum ad pmū aliquo modo pꝫ ex dictis: nā ſicut dictuꝫ
eſt. Ratio cauſalitatis finalis: ſtat in hoc ꝙ aliquid ha
beat bonitatē aliquā ⁊ appetibilitatē in ordine ad ipaꝫ
qui qdem ordo multiplex eſt. naꝫ qñqꝫ illud qd eſt ad
finem ordinatur ad finem. ſicut potētia ad actū vt mā
ad formaꝫ. ⁊ potētia ſenſitiua ad actuꝫ ſentiendi. qñqꝫ
vero ſicut inſtrālis cauſa ad effectū. Sicut potio ad ſa/
nitatem. Dico aūt inſtrumētalis: q2 aliud eſſet de pnci/
pali: vt dicetur infra. qñqꝫ vero ordinat̃ ad fineꝫ illud
qd eſt ad finem: ſicut conſeruans ipm per modum quo
nutritum conſeruatur per nutrimentū: quādoqꝫ ad ſo
lam manifeſtationem: ſicut oia ſunt ꝓpter deū. Cauſa/
litas vero efficientis conſiſtit in eo ꝙ intendens eam:
effectiue reducat illud in actum qd eſt ad taleꝫ finem.
¶ Quantū vero ad ſcdm. ſ. de habitudine iſtorū adin
uicem. ſciendū ꝙ cauſa finalis ⁊ efficiēs nō ſemꝑ ſunt
diuerſe res: imo frequenter ſunt idem re: ⁊ quidem in
pma cauſa efficiēte hoc pꝫ. nam pma cā efficiens cum

agit ꝓpter finem:q2 omnis cā efficiens agit intendens finem:aut agit ꝓpter finem aliū a ſe aut nō:ſi nō.habetur propoſitū.ſ.ꝙ pͥma cauſa efficiens ⁊ finalis ſunt idē re.ſi ſic.cōtra.q2 quicqd dependet a cauſa finali:dependet etiam ab aliqua cauſa efficiente:vt declaratum eſt. ſi ergo cauſa efficiens agit ꝓpter alium finem a ſe depēdebit in agendo ab aliqua cā efficiente alia a ſe:⁊ ꝑ conſequens aliqua cauſa efficiēs erit prior pͥma:⁊ pͥma nō erit prior:qđ eſt inconueniens.ergo ⁊c̄. Unde ſciendū ꝙ quādo dicit̄ ꝙ omne agens agit ꝓpter finē ꝙ ly ꝓpter nō dicit cauſalitatē in fine reſpectu ſui agentis:ita .ſ.ꝙ ſemꝑ omnis agentis ſit dare cauſam finalem:q̄ ſit cauſa ipſius agētis:ſed ly ꝓpter.dicit cauſalitatē reſpectu ipſius effectus:vt ſit ſenſus ꝙ omne agens vel intendēs finem agit ꝓpter finem que ſit cauſa finalis ſui effectus.Unde qū dicimus ꝙ deus agit ꝓpter finem non eſt intelligēdū ꝙ deus agat ꝓpter finē que ſit cā finalis ipſius dei:ſed que ſit cā finalis ſui effectus:in hoc tamē differret inter pͥmū agens ⁊ alia agentia per intellectum ⁊ volūtatē:q2 in pͥmo agente per intellectū ⁊ volūtatem finis intētus ⁊ intentio eius qua intendit̄:⁊ cauſa efficiens ſunt vnū re totaliter.⁊ quantum ad idēptitatem cauſe efficientis ⁊ finalis patet ex dictis:de intentione autem ⁊ fine pꝫ:q2 in agente per intellectū ⁊ voluntatem intentio finis includitur in cauſalitate effectiua eius. In alijs autē agentibus per intellectū ⁊ volūtatem in quibus intelligere ⁊ velle differūt ab intelligente ⁊ volente intentio differt re ab intento:⁊ vnū ⁊ idem inq̄ntum dat alteri amabilitatē ⁊ appetibilitatem in ordine ad ipſum eſt cauſa finalis eiꝰ:⁊ eſt cauſa efficiens reſpectu ipſius actus intendendi:quo.ſ.intenditur finis:⁊ aliud in ordine ad ipſum:nam vt ſuppono nūc finis ⁊ bonum mouent effectiue volūtatē ad actū volendi:nec habeo pro inconuenienti ꝙ in eodem vno fundet̄ vtraq3 cauſalitas formalis ⁊ effectiua:vnde eadem forma qua agens exiſtit formaliter:⁊ que eſt cauſa formalis eius:eſt principium effectiuum ſui effectus: eadē enī3 forma que eſt formalis cauſa generātis ignis eſt principiū effectiuū reſpectu ignis generati. ⁋ Uñ ſciendū ꝙ eſt conſiderare tria in motione ⁊ cāſalitate finis.ſ.ipſum finē ⁊ amorē ad quē mouet:⁊ illud qđ eſt amabile aut amatur gratia ſuipſiꝰ.v̄.g.ſanitas ⁊ amor ſanitatis ⁊ potionis:⁊ ipſa amara potio ꝓpter ſanitatē: modo ſanitas vel ſaltē homo:ꝓpter quē amatur ſanitas:dat appetibilitatem ipſi potioni:⁊ eſt cauſa finalis eius ⁊ mouet ad amorem quo amatur ſanitas:vel ipſe homo ſanandus:⁊ potio ipſa mouet ad amorē vtriuſq3: ita ꝙ homo ſiue ſanitas eſt cauſa finalis ipſius potiōis: ⁊ eſt cauſa efficiens amoris:⁊ vlterius mediante amore ipſius potionis:ita ꝙ eſt cauſa efficiens ⁊ finalis ipſiꝰ potionis:cauſa vero efficiens ipſius amoris quo amat̄ finis:⁊ aliud in ordine ad ipſum. ⁋ De hoc dubiū eſt. que ſit cauſa finalis ipſius intentionis:q2 ſi dicatur ꝙ ipſe finis qui mouet ad actum intendendi ſit cauſa finalis ipſius intentionis:oportet tunc ꝙ intētio effectiue dependeat ab aliqua intentiōe illius finis:non a ſeipſa:ſed ab alia:⁊ illa ab alia:⁊ ſic in infinitum:⁊ finis ēēt cum ſit agens intendat:que videntur inconuenientia. ⁋ Ad hoc dicendū.ꝙ ipſius actus intendendi nihil ꝓhibet ipſum finem mouentē eſſe cauſam efficientē ⁊ finalem:efficientem inquātum reducit effectiue voluntatem de potentia ad actum:finalem vero inquantum ipſe amor poteſt habere aliquā proprietatem ex ordine ad ipſum finem:⁊ quādo dicitur.ergo intentio depēdebit ab alia intentione:⁊ ſic in infinitum:dico ꝙ omnis intentio agentis per intellectum ⁊ volūtatē in quo differt volens ⁊ intelligēs dependet ab alia intētiōe quouſq3 veniat̄ ad intentionem pͥmi agentis que nō eſt cā effectiua ab ipſo fine:ſed eſt ipſemet finis.⁊ prima cauſa efficiēs:⁊ ibi eſt ſtatus:qđ autē dicitur ꝙ ſeq̄tur ꝙ finis intendat:dico ꝙ finis ⁊ bonum creatum non intendit.q.habēs actū volendi:q2 obiectum ſaltem creatū nō mouet per actū intendēdi qui ſit in ipſo:ſed ſicut directus ab aliquo dante ſibi talē inclinationem ad mouendū:ſicut ſagitta tendit ad ſignū per intentionem ſagittantis:⁊ ſi illa intētio fuerit cauſata habebit eādem habitudinem reſpectu obiecti:ſicut ⁊ pͥma quouſq3 veniatur ad intētionem īcreatā:que ſit finis ipſe intētus vt dictū eſt. ⁋ Per iſta pōt ſolui ad difficultates ꝑcedentes. ⁋ Ad primū ergo pertinens ad difficultatem primā dicēdū.ꝙ ſicut ſupra dictū eſt:oportet dare aliquem finē ſemper ꝑcedere in omni motione in eſſentia actuali:qui vel ſit intentio qua intēdit̄:vel moueat ad intentionē illam:⁊ mediante illa ad aliam. ⁋ De alijs autē finibus qui non ꝑcedunt in exiſtētia actuali ſufficit ꝙ precedat in intētione agētis.Et quādo dicit̄ ꝙ eē in intētione agentis eſt eē diminutum ⁊c̄.Dico ꝙ eſſe qđ habet ſanitas:non adhuc facta etiam in intentione agētis eſt duplex.ſ.ipſa habitudo ſanitat̄ ad actū amādi:⁊ iſtud eſſe eſt eē diminutum:nec habet aliquā cauſalitatem reſpectu effectus:aliud eſſe eſt ipſe actꝰ amādi qui eſt ipſius ſanitatis vt obiecti amati:⁊ ipſiꝰ amantis vt ſubiecti:⁊ iſtud eē eſt reale ⁊ perfectius omni accidēte corporali. ⁋ Ad ſcđm dicēdū.ꝙ licꝫ ſanitas ſit aliquo mō cauſa potionis ⁊ ecōuerſo.nō tamen ſm̄ idē eſſe:q2 ſm̄ ſuam exiſtentiam actualem eſt effectus potionis.Scđm eē autem reale qđ habꝫ in intētione agētis:modo quo dictū eſt:eſt cauſa eius.Uel poteſt dici ꝙ nihil prohibet aliqua duo dependere ex ſe inuicem diuerſimode:ſiue in diuerſo genere cauſe:⁊ ſic nihil ꝓhibet aliquem finē non omnē dependere ab eo qđ eſt ad finē:vt a cauſa efficiente:⁊ eꝯ.illud qđ eſt ad finem a fine:ſicut a cauſa finali:ſicut materia dependet a forma ⁊ ecōuerſo forma a materia.Et q̄ñdo dicitur ꝙ quicquid dependet a dependēte:dependet ab eo a quo dependet.Dicēdum ꝙ verum eſt quādo tertium eodem modo depēdet a ſecūdo:ſicut ſcđm a pͥmo:ſicut forma dependet ſubiectiue a materia:⁊ accidēs ꝯſequēs vtrūq3 ab vtroq3:quādo aliter dependet tertiū a ſecūdo:⁊ ſecūdum a pͥmo:non oportet ꝙ illa propoſitio habeat veritatem:vnde licꝫ forma depēdeat a materia:nō tamen oportet ꝙ materia que dependet a forma dependeat a ſeipſa:q2 aliter dependet forma a materia ſubiectiue:⁊ aliter materia a forma.ſ.terminatiue inquantū eius potentialitas terminatur per formam:vnde ſicut non oportet ꝙ materia ſit ſubiectū ſuipſius:q2 depēdet a forma:cuius eſt ſubiectum:q2 non depēdet ab ea ſubiectiue:ita nō oportet ꝙ dependeat a ſeipſa. ⁋ Ad primū ergo qđ pertinet ad ſecūdam difficultatē dicēdum.ꝙ ſicut patet ex dictis:cauſalitas cauſe finalis nō conſiſtit in mouendo appetitū ad amandum:ſed in hoc ꝙ in ordine ad ipſum aliquid habet bonitatem ⁊ appetibilitatem:ad hoc autē ſequitur aptitudo ad mouere appetitum:ſicut ad eſſe in actu ſeq̄tur aptitudo ad agere. ⁋ Ad ſcđm dicendum.ꝙ nihil prohibet idem re eē cauſam finalem ⁊ efficientem reſpectu eiuſdem: vt ſupra dictum eſt.Unde finis eſt cauſa finalis eius qđ eſt ad finem.ſicut ſanitas reſpectu potionis inquantū ex ordine ad ipſam habet appetibilitatem: ⁊ inquantum mouet appetitum:a quo poſtea fit potio:eſt cauſa effi-

ciens. ¶ Ad tertiã difficultatem patet. qꝛ cauſalitas finis ſaltem ſm rationem precedit cauſalitatẽ effectiuam: qꝛ prima ratio agendi eſt amor ſeu intentio alicuius finis: ſed finis precedit amorem ſeu intentionẽ quo intenditur. ergo ⁊c̃. ¶ Ad primũ qð dicitur cõtra hoc: dicendũ ꝙ maior eſt falſa. qꝛ prima cauſalitas finis vt finis eſt: non eſt mouere appetitum: ſed dare appetibilitatem predictam ei qð eſt ad finem. ¶ Ad ſcðȝ dicẽdum. ꝙ illa ratio non probat ꝙ cauſalitas effectiua pcedit cauſalitatem finalem: ſed ꝙ cauſalitas finalis ꝑ ſe ſola non ſufficit ſine cauſalitate effectiua. ¶ Ad tertiuȝ dicendum. ꝙ licȝ motio intellectus ab obiecto pcedat omneȝ intentionem finis: ⁊ omnem actum volũtatis: tamẽ ipſe finis vel eius cauſalitas precedit etiam motioneȝ intellectus ⁊ motioneȝ volũtatis: vt obiectũ natum mouere intellectum ad actum apprehendendi ipſum: ⁊ volũtatem ad actũ amandi: ⁊ hoc in illis in quibus intentio ⁊ cognitio finis differt a fine quouſqȝ perueniatur ad vnuȝ in quo iſta totaliter ſunt vnũ. ¶ Ad quartaȝ difficultatem patet ex ſupradictis: vbi oſtẽſuȝ eſt: quomõ intentio effectiue cauſatur a fine: ⁊ quomodo intentio ſic effectiue cauſata ab alia intẽtione depẽdet quouſqȝ perueniatur ad intentionem: que non ſit creata a fine: ſed ꝙ ſit idem re qð ipſe finis.

Contra premiſſa arguunt quidaȝ. ⁊ pmo contra propoſitionem cui initiatur prima ratio qua dicĩ. ꝙ omne qð dependet ab alio in quocũqȝ genere cauſe ſibi derelictũ: eſt non ens: qꝛ non habet veritatem in cauſa finali: ſed in cauſa efficiẽte: qꝛ cauſa efficiens eſt: a qua res habet eẽ: ⁊ ideo ſine ipſa non pðt eẽ. Et cõfirmant per exemplũ: qꝛ homo eſt cauſa finalis aſini: ⁊ ſi aſinus non haberet cauſaȝ efficientem: nihilominus aſinus eẽt adhuc ꝓpter hominem: ſicut ꝓpter fineȝ: ⁊ tamẽ ſtante hypoteſi: ſi aſinus remoto homine relinquereĩ ſibi: non ſequereĩ ꝙ eſſet non ens: ⁊ ſic nõ ẽ vera illa ꝓpoſitio de depẽdentia finis. ¶ Secũdo obyciunt. ꝙ accipiendo finem pro eo qð intendiĩ ab agente: prout hic accipitur: tũc ſequeretur ꝙ intelligentie eſſent cauſa effectiua dei: qꝛ ſm te omnis finis ẽ intentus ab aliquo agente: ſed loquẽdo de fine: qui eſt in intentione agẽtis: finis eſt effectus eius: qð eſt ad finem in genere cauſe efficiẽtis. ſicut patet de potione et ſanitate. ergo ſm te: omnis finis eſt effectus eius qð eſt ad fineȝ in genere cauſe efficiẽtis: ſed deus eſt finis intelligẽtiarum. ergo eſt effectus earum in genere cauſe efficientis. ¶ Tertio arguũt contra hoc qð dicitur ꝙ finis ⁊ efficiens incidunt in idẽ: qꝛ phus pmo metaph. dicit. tertiam cãm. vnde pncipium motus: quartaȝ vo cauſam ei oppoſitam ꝙ eſt cuius cauſa ⁊ bonum: finis enim ⁊ motus generationis hec eſt. ergo ſm eum cauſa finalis eſt oppoſita cauſe efficiẽti: ſed oppoſita non incidũt in ideȝ. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto obyciunt: cõtra hoc qð dicitur ꝙ demõſtratiue poteſt ꝓbari ꝙ quicqd depẽdet a fine: dependet a cauſa efficiẽte: qꝛ demõſtratio nõ poteſt fieri per id qð eſt occultum: qꝛ demõſtratio facit noticiã euidẽtem: ſed cauſalitas cauſe finalis eſt occulta: vt poteſt patere ex dictis: qꝛ occultuȝ eſt qualis ſit: ⁊ qualiter differat a cauſalitate effectiua. g̃ ⁊c̃. ¶ Quinto ⁊ vltimo oſtẽdũt ex quodam dicto fratris Thome. ꝙ ſaltem non eſt de mente phĩ: ꝙ intelligentie habent cauſaȝ effectiuam: cum tamẽ ipſe ponat ꝙ primũ ſit finis earum: nam frater Thomas dicit. 8. phyſicoꝝ. ꝙ phus non defecit circa creationeȝ niſi quãtum ad modum: modus autẽ iſte conſiſtit in hoc ꝙ eſt aliquid fieri ex nihilo. ergo ſm fratrem Thomaȝ phs non intellexit ꝙ aliquid poſſet fieri ex nihilo: ſed intelligẽtie nõ poſſunt fieri niſi ex nihilo. ergo ⁊c̃. ¶ Ad primuȝ ergo iſtorum dico ꝙ cõtra ipſum ſequũtur tria incõuenientia. Primũ eſt: ꝙ includit cõtradictioneȝ: qꝛ dicere aliquid depẽdere ab aliquo: ⁊ ꝙ ſibi derelictũ ab illo maneat eſt cõtradicere: qꝛ dependere ab aliquo idem eſt qð initi illi ⁊ teneri in ſuo eſſe ab illo: ſed illud qð omni alio ſublato ſibipſi derelictuȝ permanet: nulli innitiĩ. ergo ponere ꝙ ſibipſi derelictum maneat: ⁊ ꝙ dependeat eſt ponere ꝙ dependeat: ⁊ ꝙ nõ dependeat: qð ẽ contradicere. ¶ Scðm incõueniens eſt. qꝛ illud qð eſt per ſe neceſſe eſſe: ⁊ nihil hẽat ab aliquo habeat cauſaȝ ꝓpter quã: qꝛ illud qð non habet cauſam efficiẽtem nihil habet ab alio: ⁊ eſt per ſe neceſſe eẽ: ſed ſȝ te qð non habet cauſaȝ efficientem habȝ cauſam ꝓpter quã. ſ. cauſam finalem. ergo ⁊c̃. minor patet per te. ꝓbo maioreȝ: qꝛ illud qð tu ponis non habere cauſam efficientẽ: aut poteſt nõ eſſe: aut nõ poteſt non eſſe. ſi pðt nõ eſſe. ergo habet cauſam efficientẽ: qꝛ qð poteſt nõ eſſe indiget cã efficiente: ſi autẽ non poteſt nõ eſſe. ergo eſt neceſſe eẽ: ⁊ ſi ẽ nec̃e eẽ: aut ẽ nec̃e ꝑ ſe: aut nõ ꝑ ſe: ſi nec̃e ẽ ipȝ eẽ ꝑ ſe habeĩ ꝓpoᵐ. ſi aũt nõ ẽ nec̃e eſſe per ſe. ergo ſibi derelictum: non habȝ aliquã cauſam eſſendi: ⁊ per conſequens ſibi derelictũ eſt non ens: vel pðt non eſſe. ſȝ oẽ tale indiget cauſa efficiente. ergo illud qð non hȝ cauſam efficientem eſt neceſſe eẽ per ſe: tale etiam ens vt ſic nihil habet ab alio. ⁊ hoc ſequitur ſm te ꝙ tu dicis ꝙ cauſa efficiens eſt a qua res habȝ eſſe: ⁊ ſic pȝ maior. ¶ Qꝛ autem hoc ſit incõueniens. ſ. ꝙ aliquid ſit per ſe neceſſe eẽ: ⁊ nihil habens ab alio habeat cauſaȝ ꝓpter quaȝ ſatis videĩ mihi manifeſtũ. qꝛ ponere qð aliquid ſit cauſa ꝓpter quaȝ per ſe a quo res nihil habȝ: ⁊ quo remoto: nihilominus res eſt cuius ponitur cã: videtur manifeſta abſurditas: ſed ꝙ per ſe neceſſe eſt eſſe: nihilominus res eſt omni alio remoto: ⁊ nihil habet ab alio. ergo ⁊c̃. ¶ Tertiũ incõueniẽs eſt ꝙ equaliter ens ⁊ non ens poterunt terminare dependentiam alicuius dependẽtis: qꝛ illud qð ſibi ſoli derelictum: nihilominus eſt ens: nõ minus eſt ens exiſtente alio q̃ȝ non exiſtente alio: ſed ſm te illud qð ſibi derelictuȝ: nihilominus eſt ens dependet per ſe ab alio. ergo illud aliud: ſiue ſit: ſiue non ſit: equaliter terminat dependẽtiam illius qð ponitur dependere ab eo. ¶ Ad iſta reſpondeĩ quadrupliciter. Primo qꝛ dicetur ꝙ effectꝰ cauſe finalis non dependet ab ea: quantuȝ ad eſſe abſolute: ſȝ q̃ȝtum ad eſſe vtiliter: vel quãtum ad non eſſe fruſtra: ſicut potio nõ dependet quantuȝ ad eſſe abſolute a ſanitate. ſed quantuȝ ad vtilitatem: ⁊ ideo nõ ſequitur ꝙ illud qð dependet a fine non ſit remoto fine: ſed ꝙ non ſit vtile. ¶ Secũdo dicendo. ꝙ illud qð habet cauſaȝ efficientem: ⁊ non habȝ finalem dependet a fine quando eſt: ⁊ quãdo non eſt non depẽdet. ¶ Tertio dicendo. ꝙ illud qð eſt ad finem non dependet a fine quantum ad illud qð eſt abſolute in ſe: ſed quãtum ad habitudinem que eſt inter ipſuȝ qð eſt ad finem: ⁊ finẽ ipȝ. ¶ Quarto dicẽdo. ꝙ iſta incõuenientia non ſequũtur ex poſitione qua ponitur ꝙ aliquid habeat cauſam finalem ⁊ nõ efficientem: ſed ex alia hypoteſi ipoᶥᶥ: quã ego pono. vȝ. ꝙ finis illius qð habet cauſam finaleȝ nõ ſit: qð eſt impoſſibile. ¶ Prima autem iſtarum reſponſionũ non valet. qꝛ dr̃e ꝙ illud quod non dependet ab alio in bonitate vel entitate: alio nõ exiſtẽte eſt fruſtra: eſt deriſibile: ſed nõ habẽs cauſam efficientem cũ ſit ꝑ ſe neceſſe eſt huiꝰ. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo. qꝛ nihil dicitur fruſtra niſi illud qð ordinatur ad finem: vt mediuȝ aſi

ſequēdi ipſum:q2 id cui acquiritur finis non dicitˀ fruſtra. Unde homo balneandus ſi nō ſanetur non dicitˀ fruſtra: nec finis dicitur fruſtra puta ſanitas: ſed mediū aſſequendi ſanitatem puta balneum: ⁊ idem dico de homine ⁊ de quocūq3 alio: quantū3 ad hoc ꝙ non ſint fruſtra. q2 hoc non competit eis. niſi inquātum ordinatˀ vt medium ad alterum: ſed ponere aliquid vt mediū aſſequendi finem ⁊ non eſſe intētum ab aliquo ordinante ipſum in finem actu vel aptitudine eſt maniᵐ inconueniens. ergo ponere ꝙ aliquid ſit fruſtra qd̄ non habet cauſam intendētem ordinare ipſum in finem: ⁊ per cōſequens ꝙ non habeat cauſa3 effectiuam eſt inconueniens. ❡ Tertio. q2 adhuc data iſta ſolutiōe habetˀ ꝓpoſitum: q2 vnūquodq3 quantum ad id qd̄ ſibi derelictum eſt non ens reqrit neceſſario cauſam efficientem: ſed ſm te illud qd̄ dependet per ſe a fine remoto fine ſibi derelictū eſt non vtile. ergo qd̄ per ſe dependet a fine quātum ad vtilitatem requirit per ſe cauſam efficientem: ⁊ vlterius ſequitur ꝙ quātum ad illud: quantū ad qd̄ dependet aliquid a fine: dependet a cauſa efficiente. ❡ Secūda reſponſio ſimilˀr nulla eſt. q2 qd̄ dependet per ſe neceſſario ab aliquo: ſemper dependet ab eo: q2 qd̄ per ſe ineſt: ſemper ineſt: ſed illud qd̄ per ſe habz cauſam finalem per ſe dependet a cauſa finali. ergo impoſſibile eſt ꝙ quādoq3 dependeat: ⁊ qñq3 nō. ❡ Satis etiam friuolū3 videtˀ dicere. ꝙ aliquid quādoq3 habeat cauſam: ⁊ quādoq3 non: q2 lic3 ita ſit ꝙ quandoq3 aliquis effectus dependeat a diuerſis cauſis: ⁊ a neutro neceſſario ⁊ determinate: ſicut calor cauſatur a lumine ⁊ motu: nec dependet neceſſario ab aliquo eorū3 determinate: tamē impoſſibile eſt aliquem effectū3 dare: qui per ſe ⁊ neceſſario dependeat ab aliqua cauſa: q2 habere cauſam ⁊ non habere cauſam: non cōſequitur res ꝑ accidens: ⁊ cōtingenter: ſed per ſe ⁊ neceſſario. ❡ Silˀr tertia reſpōſio nihil valz. q2 dependētia cāe ⁊ effectus non attenditur penes relationes: q2 vna relatio nō dependet ab alia: ſed ambe dependēt a fundamētis ſuis: ⁊ ideo oportet ꝙ dependentia pmo ⁊ per ſe attendatur penes abſoluta. ❡ Secūdo. q2 adhuc habetur propoſitum: q2 quantū3 ad habitudinem quantū ad quā dependet illud qd̄ eſt ad finem ſibi derelictū eſt nō ens: ⁊ per cōſequens quantū ad hoc requirit cauſam efficientem. ❡ Quarta reſpōſio nulla eſt. nam quādo ponitˀ ꝙ aliquid non habēs cauſam efficientē3 habeat per ſe cauſa3 finalē: ex tali hypotheſi directe ſeqtur. ꝙ aliquid dependeat: ⁊ ꝙ nō dependeat: ⁊ cū3 vtrūq3 ſit per ſe neceſſe eſſe ponere hoc vel illud nō eſſe: eſt poſitio impoſſibilis: ⁊ quicqd ex hoc ſeqtur. ſeqˀ ex impoſſibili hypoteſi: ſed iſta ꝯſequētia ꝙ aliquid qd̄ per ſe dependet ab alio ſibi ipſi derelictū3 ſit non ens: eſt vā ex natura rei: nec ſeqtur ab aliquo impoſſibili: lic3 anteh⁹ inter quas eſt ꝯſequentia ſint impoſſibiles. ❡ Qd̄ autem aſſumitur ꝙ cauſa finalis eſt ꝓpter quā3: ⁊ cauſa efficiens eſt cauſa a qua nihil eſt dictu: q2 hoc eſt diſtinguere ſuperius cōtra inferius: ſicut animal cōtra hominem: q2 oīs cauſa eſt ꝓpter quā vt patet ſecūdo phyſicoꝝ vbi dicit: que autem ſunt cauſe. ⁊ ꝙ ſint tot numero quot diximus: manifeſtū ē. tot. n. nūero pp quid ꝯphēdit. ❡ Exēplum aute3 qd̄ adducitur ꝯtra ad ꝯfirmatione3 reſpōſionis premiſſe infert vtrāq3 partem contradictiōis: q2 ponere ꝙ aſinus maneat in natura aſini: ⁊ ꝙ nō habeat cauſam effectiua3 infert habere cauſam effectiua3 ⁊ non habere: q2 vna pars ponit non habere cauſam: ad alia3 autem que ponit ꝙ maneat in natura aſini: ſequitˀ habere cauſam: q2 de neceſſitate ad naturam aſini ſequitur habere cauſam: q2 vt dictum eſt habere cauſam de neceſſitate ſeqtur res de natura ſua: ⁊ ide3 ſeqtur de cā finali. ſ. habere cauſam finalem: ⁊ non habere: vnde ex iſta rōne non ſeqtur ꝙ aliquid poſſit dependere per ſe a cauſa finali. Et ꝙ ſibi derelictum maneat ens. ❡ Ad ſcōm dicendum. ꝙ maior non eſt vniuerſalˀr vera. ſ. ꝙ omnis finis intentus ab agente ſit effectus eius qd̄ ordinatur ad finem in genere cauſe efficientis: q2 agēs nō ſemper intendit finem: vt ꝓducendū3 ꝑ eū3: imo qñq3 intendit aliquem finem: vt in quē iā preexiſtentē aliud effectiue ordinet: ſicut ſi aliquis aliquid faciēs propter amicum: ſicut ꝓpter finem non intendit amicum vt faciendū per ipſum: ſed intendit amicū3 vt in quē preexiſtentem ordinet illud qd̄ eſt ad finem effectiue: planū3 eſt etia3 ꝙ nutritum eſt finis nutrimenti: ⁊ tamen nutritum non eſt effectus nutrimenti in genere cauſe efficientis. Et qd̄ dicitur ꝙ imo ſicut pat3 de potiōe reſpectu ſanitatis. dicēdum ꝙ ipſe decipitur per fallaciā ꝯſequentis inferendo ex particulari vniuerſalem: q2 ſi in fine aliquo hz veritatem: ſicut in ſanitate ⁊ potione: videlic3 ꝙ finis ſit effectus eius qd̄ eſt ad finem in genere cauſe efficientis: nō tamē eſt ita in omnibus: imo ad omne3 talem finem oportet dare alium preexiſtentem in quē talis finis ordinatur: ſicut ad finē vlteriorē: ſicut pz de ſanando in quē potio ⁊ ſanitas ordinantˀ. ❡ S3 contra hoc ipſi obyciūt. ꝙ ſanitas: aut eſt finis vt intēta: aut vt non intēta: ſed vt facta: ſi vt intenta. contra. q2 vt intēta habetur anteq̄3 fiat: ſed habito fine ceſſat motus. ergo anteq̄3 fieret ſanitas ceſſaret motus ad ſanitate3: qd̄ eſt incōueniens. Si autē eſt finis vt facta habetur ꝓpoſitum. ſ. ꝙ finis vt finis eſt effectus eius qd̄ eſt ad finem. ❡ Ad hoc dico ꝙ iſta ratio pmo peccat ſm ꝯſequēs ſicut ⁊ precedēs: q2 dato ꝙ haberet veritatem in aliquo fine: vt in ſanitate: nō tamē in omni vt probatū3 eſt. ❡ Secūdo q2 non dicitur finis ex hoc ꝙ intentus vel habitus: ſed ex hoc ꝙ aliud natū eſt habere bonitatem ⁊ appetibilitatē ex ordine ad ipſum: imo oportet neceſſario ꝙ ipſa ratio finis preſupponatˀ ipſi intentioni vt obiectum actui: ⁊ quādo dicitur ꝙ habito fine ceſſat motus per qd̄ videtur ꝙ finis erit terminus acquiſitus per motū3. dicendū3 ꝙ finis quandoq3 eſt terminus acqſitus per motū3 quādo illud qd̄ eſt ad fine3 eſt cā illius motus: ſicut pz de ſanitate ⁊ potione: qñq3 vero finis nō acqritur per motū q̄tū ad illud qd̄ eſt in ſe: nec habz eſſe per motū illū: ſed preexiſtēs in ſe acqritˀ huic ordinato in ipſum: ſicut quando aliquis honorat deum iſte aſſeqtur deum vt fine3 ſui operis: qui tamen deus non habz eſſe per motum illum: ſed preexiſtens eſt illi motui: per illum motum acqritur huic: vt finis: ⁊ ſic patet ꝙ non oportet deum ponere effectum intelligentie in genere cauſe efficientis: lic3 ſit eius cauſa finalis. ❡ Ad tertiū3 dicendum. ꝙ dato ꝙ illud dictum haberet colorem ſm illos qui ponunt voluntatē non moueri ab obiecto effectiue: ſ3 meth⁹ᶜᶜ: tamen dicere ꝙ finis nō mouet effectiue: ita ꝙ idem ſit cauſa finalis ⁊ effectiua ſm rē: nō poſſunt illi q ponūt voluntate3 moueri a bono effectiue: niſi velint ſibi ipſis ꝯdicere: cū bonū ⁊ finis ſint per ſe obiectū volūtatis: ⁊ pħs ſcdo phyc. dicit. ꝙ finis ⁊ efficiens coincidūt ſaltē i ide3 ſm ſpēm. Dōm ergo ad dictū phi. ꝙ vel intendit de fine q hz eſſe per motū ordinatū in ipm: ⁊ tūc finis ⁊ efficiens opponuntˀ ſm prius ⁊ poſterius in ordie ad tertiū: q2. ſ. efficiēs precedit motū: finis aūt in eē ſeqtur: vel loquitˀ de oppoſitis rōnibˀ: fundatis tñ in eadē re ita ꝙ vnū ⁊ idē vt efficiēs ꝓcedit motū: vt aūt acqſitus huic

Tex.cõ.69.

Tex.cõ.70.

rei.ſeqtur.nam eadē forma p eſſentiā nutriti eſt pncipiū effectiuū nutritionis:⁊ ipſa eadē vt acq̄ſita mediāte nutrimēti:⁊ vt pfectio eius ē finis ⁊ forma:forma inq̄ſitū for malr pficit:eſt finis inq̄ſtū h̄z bonitatem ex ordine ad actum.¶ Ad 4.ᵐ dōm.ꝙ dato ꝙ eſſet occultum q̄liter cāl̄itas finalis ⁊ effectiua adinuicem differūt:tamē nō eſt occultum:imo manifeſtū ꝙ dependens ab alio per ſe:ſibi ipſi derelictū eſt nō ens:⁊ ſuper illud manifeſtū fundat̄ ratio pcedens.¶ Ad qntum dicendū.ꝙ frater Thomas intellexit ꝙ Ariſtoteles ignorauit creationē quantū ad modum qui eſt habere nouitatē eſſendi:nō autē q̄ntum ad modum:qui eſt pduci nullo ſubiectiue preſuppoſito:q2 ignorare talē modum eſt ignorare totaliter creationē accipiendo creationē pprie dictā: p ut nunc accipimus:⁊ ſic frater Thomas accipit qñ dicit.ꝙ Ariſtoteles nō errauit circa creationem:ſed circa modū:vtrum autē motus orbiū de q̄bus conſtat ꝙ habent cām effectiuā poſſint habere deum pro cā finali ⁊ nō de efficiente:de hoc poterit alı̄s inueſtigari.

Hic ſoluit ad rōnes principales.

Ad primum

ergo in oppoſitum dicendum.ꝙ quando dicit̄ ꝙ quāto effect⁹ ē nobilior:tanto depēdet a paucioribus cauſis:ꝙ illud nō eſt vniuerſalr verum:ſiue referēdo ad diuerſa genera cāuſarum:ſiue referendo ad diuerſas cauſas in eodē genere cauſe:ſicut p3 cōparando ſimplicia ad mixta:ſiue cōparando mixta adinuicem vſq3 ad ſupremū qd̄ eſt hō. vnde nō op3 ꝙ illud qd̄ eſt nobilius habeat pauciores cauſas:nā manifeſte p3.ꝙ mixta non habēt pauciores cauſas q̄ ſimplicia:lz ſint perfectiora ſimplicib⁹. Iterū etiam ſi illa ppoſitio eſſet vera de generib⁹ cauſarum ſequeret̄ ꝙ poſt quartū gradum in entib⁹ incipiēdo ab infimis:nullū eſſet ens qd̄ haberet cām:qd̄ eſt manifeſte falſum:q2 in q̄tuor primis generib⁹ acciperent̄ oīa genera cāuſarum q̄ ſunt q̄tuor. Dōm ergo ꝙ q̄to aliq̄ ſunt perfectiora:tāto min⁹ depēdent a cauſis ſue pfectiōi repugnātib⁹. Nūc autem depēdere a cā efficiēte nō repugnat pfectioni alicui⁹ effectus:q2 de neceſſitate oē dependens ſibi derelictū ē non ens:⁊ per 9ñs regrit cām efficientē:vt declaratū ē.¶ Sciendū tñ ꝙ in cauſis efficiētib⁹ eiuſdē generis:puta in genere cāe efficiētis:q̄to aliqd̄ inter ea tenet altiorē gradum:tāto depēdet a paucioribus cauſis illi⁹ generis.v.g.ſcdm dependet tm̄ a p.ⁱ ⁊ tertiū depēdet a ſcdo ⁊ pmo:⁊ ſic deſcēdēdo vſq3 ad vltimū effectū.¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ effectus cauſe finalis lz nō ſemp depēdeat ab eo qd̄ ē finis eius:vt a cā efficiente:tamē op3 ꝙ oē qd̄ depēdet a fine dependeat ab aliq̄ vt ab efficiente.¶ Ad 3ᵐ p3 ex dictis ex pncipali ſolone:vbi oſtēſum eſt q̄uo cauſalitas cāe finalis ⁊ cauſalitas effectiua ſe habeāt:⁊ q̄uo differant adinuicē.¶ Ad 4.ᵐ dōm.ꝙ cū 9cedant deū eſſe cām finalem oīum:neceſſe habēt 9cedere ipm eſſe cām efficientem eorum: put pbatum ē.Et qñ dicitur ꝙ nō pōt demōſtratiue pbari ꝙ aliq̄ alia a deo nō fuerint neceſſario ab eterno.9ceda.Et qñ vlteri⁹ arg̈.ꝙ ex hoc ſeqtur ꝙ nō pōt dmōſtratiue pbari ꝙ habeāt cām effectiuam.dico ꝙ nō ſeqtur.Et qñ pbat̄ ꝙ imo:q2 qd̄ h̄z cām effectiuā poteſt nō eſſe:qd̄ autē eſt neceſſario ab eterno:nō poteſt nō eē: ⁊ ſic qd̄ nō eſt neceſſario ab eterno pōt nō eē.dico ꝙ illud qd̄ h̄z cām effectiuā:ſi cā ſua eēt eterna ⁊ neceſſario agēs tale nō poſſet nō eſſe q̄tūcūq3 haberet cām effectiuā.Et pp hoc nō ſeqtur.ꝙ ſi nō pōt aliqd pbari eſſe 9tingēter:⁊ poſſe nō eē:quin poſſit pbari aliqd habere cām effectiuam:ſufficit eni ad pbandū aliqd hr̄e cām effectiuā ꝙ ſit depēdēs:⁊ ſibi derelictū nō ens.¶ Ad qntū dōm.q̄ntum ad ppoſitū ſpectat ꝙ quādo aliqua

Credo ꝙ opinio doctoris ſic data ē ꝙ qcqd h3 cām finalē:h3 ⁊ cā3 efficiētē. Nā vt inquit Cōmētato: ſ 2.cap.d ſubſtā orbis. finis ſignat agens ſignā dē neceſſaria. ⁊ iō erubeſcāt tenentes in via Ar. ⁊ C. mē tāl̄orū entia eius hic cā3 finalē ⁊ ñ cā3 agētē ſñē nos late pbauim⁹ in qōne nr̄a d triplici cāli3 te intellc.

duo ſic ſe hn̄t:quorum vnū eſt prius:⁊ aliud poſteri⁹ nō ſeqtur quin illud qd̄ depēdet a priori:etiā dependeat a poſteriori qñ prius nō pōt totaliter terminare depēdētiam alicuius depēdentis:ſic autē eſt in ppoſito.q2 neutra iſtarum cāuſarum ſufficienter terminat dependentiā effectus cuiuſcū3 ſine alia.

Queſtio. IX.

Queritur

Utrum operatio itellect⁹ po¹ᵘ faciat aliqd ad diſtinctionē pdicamētorum.Et videt̄ ꝙ non.nā ad diſtinctionē entiū realiter extra aiā3 exiſtētiū nihil operat̄ intellectus:ſ3 diſtictio pdicamentorum eſt hm̄.ergo ⁊c̄.maior p3:nā opatio itellect⁹ po¹ᵘ nō videt̄ aliqd facere niſi ad eē ſm rōnē ⁊ diſtinctionē rōnis:minor habet̄.6.metaph.vbi diſtiguit ph̄s ens in aīa 9 ens extra aīam:qd̄ diuidit̄ in.10.pdicamēta. Tex.cō.4.

Contra

q2 diuiſio in entia rōnis fit per opationē intellcūs po¹ᵘ:ſed diuiſio pdicamētorum ē hm̄.ergo ⁊c̄.pbo minorē.q2 diuiſio in predicamēta ē diuiſio in vl̄ia.ſed vlē dicit ens rōnis.ergo ⁊c̄.

Ad euidentiā

iſtius qōnis.Primo eſt dandus intellectus q̄ſtionis.Secundo dicendum eſt ad queſtionem.

Quantū

ad pmū ſciendū ꝙ cū querit̄.vtrū aliquid faciat opatio itellectus:diſtiguendū eſt de duplici notitia intellcūs.ſ.practica ⁊ ſpeculatiua:nō illud qd̄ fit operatione intellcūs practici in obto 9ſiderato nō diſtinguit̄ 9tra eē reale:nā notitia practica realr eſt cā illorum operum realiter:quorum dicit̄ practica:ſicut p3 de operib⁹ moralibus que ptinēt ad prudētiam:⁊ in factionib⁹ exteriorib⁹ que ptinēt ad artē:vnde iſta queſtio nō q̄rit.vtrū predicamēta diſtiguant̄ opatione intellcūs practici.¶ Alia eſt notitia ſpeculatiua:⁊ iſta nihil realis cauſat in obto ſuo:ſed accipit̄ tranſitiue in ordie ad obiectū ſuū tm̄ ſm rōnem:vt cum dr̄ ꝙ hō intelligit celū:itelligere accipit̄ ibi trāſitiue grāmatice loquēdo in ordine ad celū. Ita ēt reb⁹ vt obtine ſūt in itellectu ſpeculatiuo 9ueniūt aliq̄ ſm rōnē itelligendi:ſicut eē abſtractū vel indeterminatū:ſicut qñ hō intelligit̄ ſeparatus a ſingularib⁹:iſta abſtractio ſeu ſeparatio nō 9ᵗ ſibi ſm eē reale:qd̄ h3 extra aniam:ſed pue h3 eſſe obiectiue i itellectu cognoſcēte eū ſeparatū a ſingularib⁹:⁊ talia dicunt̄ 9uenire reb⁹ ſm rōnē:⁊ ex parte itellcūs ſpeculatiui:vñ de tali opatione itelligit̄ iſta queſtio.Uñ nihil aliud eſt q̄rere.vtrum talis opatio faciat ad diſtōnem pdicamētorum q̄ q̄rere vtrū diſtictio predicamētorum fit ſm rōnē intelligēdi tm̄.

Hoc

ergo ſuppoſito nūc dōm eſt ad queſtionē q̄ diuidenda eſt in duas ptes:nā p videndū eſt q̄liter ſe habeāt illa q̄ ptinent ad ordinē vni⁹ pdicamenti: ⁊ q̄liter diſtinguant̄.ſcdo qualiter vnum diſtinguat̄ ab alio.¶ Quātū ad pmū pmo ponā opionē quā non credo eſſe verā.Scdo adducā rōnes 9tra eam. Tertio ponam opinionē quā credo eſſe verā.Quarto rndebo ad motiua alteri⁹ opionis quā nō credo eē verā.¶ Quātū ergo ad pmū ſciēdū ꝙ cū genus gnāliſſimū deſcendat: vſq3 ad ſpēs ſpecialiſſimas:⁊ vſq3 ad idiuidua p drīas: ad vidēdū qualr iſta ſe habeāt in ordine pdica¹ⁱ ⁊ qualiter drant:videndū eſt qualr ſe hēat genus ad drīas ⁊ ſpēs ⁊ e9.ⁱ ⁊ qualr drīe ſe habeant adinuicē.¶ Dicūt ḡ quidā ꝙ gen⁹ ⁊ drīa dicūt diuerſas formalitates realr differētes:ſpēs aūt differt a genere ⁊ drīa:ſicut complectens duas formalitates reales:vnde ſpēs ſe hn̄t ad genus per additionē realis formalitatis.Spēs aūt realr drūt nō ſe totis:q2 in genere 9ueniūt:ſ3 differētijs differūt:drīe aūt ſe totis drūt.Dicūt aūt iſti ꝙ diſtictio for

Opio ſcoti 7.meta.q.19.

malitatis. maior ē in creaturis q̄ī diuinis diſtō formalitatū ⁊ differt hec ab illa in h: q2 formalitates in diuinis quātūcūq3 abſtracte ⁊ p̄ciſe accipiant̄ pp īfinitatē ſuā: vna ē alia idēptice. In creaturis aūt nō ē ſic. vn̄ ī creaturis qñ accipit̄ formalitas quā dicit dr̄ia ⁊ formalitas quā dicit gen⁹ ī abſtracto: vna non eſt alia idēptice. vn̄ ſm eos rōnalitas nūq̄3 eſt aīalitas. ¶ Hāc aūt poſitionez q̄ntū3 ad diſtinctionē generis ⁊ dr̄ie ꝓbāt trib⁹ rōnib⁹: quaꝝ p̄ma talis eſt. Illa duo in quoꝝ vno aliqua cōueniūt ⁊ in alio differūt non ſunt idē formalr̄ ⁊ realiter vt vī. ſed due ſp̄ēs ꝯueniūt in nā generis vt hō ⁊ equus in aīalitate: ⁊ differūt dr̄ntijs: puta rōnalitate ⁊ irrationalitate. ergo rōnalitas ⁊ aīalitas nō ſunt idē in hoīe realiter. ¶ Si dicatur ad h q̄ due ſp̄ēs vt hō ⁊ equus habēt ꝯueniētiā ⁊ vnitatē ſm ꝯceptum. Cōtra. p̄mo q2 ſi habeant vnū ꝯceptū: aut hoc eſt ex nā rei: aut nō: ſi hoc eſt ex nā rei hoc nō videt̄ eē: niſi q2 aīalitas in vtroq3 h3 vnitatē realē quā nō hn̄t dr̄ie: ⁊ ſic habet̄ ꝓpoſitū. ſ. q̄ ꝯueniant in nā generis: ⁊ nō in nā dr̄ie. ¶ Scd̄o. q2 hō ⁊ equus ꝯueniūt in aīali: ſed aīal nō dicit ꝯceptū mētis: ſed dicit rē ꝯceptā q̄ eſt obiectū intellectus: ⁊ eſt res extra itellcm̄. ergo ⁊c̄. ¶ Et ſi dicat̄ ad hoc q̄ ꝯueniūt in aīali non ſm rem: ſed ſm rōnem tm̄. Cōtra. q2 cōueniencia eoꝝ in aīali eſt in eo qd̄ dicit aīal: ſed aīal nō dic̄ ens rōnis: ſed ens reale. ergo ꝯueniētia eoꝝ eſt ī eē reali. ¶ Secūda ratio talis ē. q̄ñcūq3 aliqua duo ſunt realiter idem q̄cq̄d repugnat vni repugnat alteri: ſ3 nō oē qd̄ repugnat generi repugnat ſp̄ēi. ergo ſp̄ēs dicit aliq̄3 rem differentē a nā generis: ſed nō niſi dr̄iam. ergo ⁊c̄. Maior videt̄ plana. Minor probat̄. q2 ſp̄ēi ſp̄aliſſime repugnat diuidi in duas ſp̄ēs: ⁊ non repugnat generi: et eidē ſp̄ēi nō repugnat diuidi in duo idiuidua: idiuiduo aūt repugnat. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia rō talis eſt. ſi ſp̄ēs non dicit rem aliquā differentē a nā generis: tūc illud qd̄ cōueniret alicui per nāʒ ſp̄ēi ꝯueniret ſibi per nām generis: ſed hoc eſt falſu3. ergo ⁊c̄. ꝯn̄tia p3. falſitatē ꝯſequētis probant. q2 homini per humanitatē ꝯuenit eē riſibile: nō autem per aīalitatē3: q2 hō in eo q̄ homo non in eo q̄ aīal eſt riſibilis: aīalitas autem ꝯ̄n ſibi ꝑ nām generis. ergo falſum eſt. q̄ illud qd̄ ꝯ̄n alicui per naturaʒ ſpeciei conueniat ſibi per naturam generis. ergo differunt realiter genus differentia ⁊ ſpecies.

Contra iſtaʒ poſitionem arguo q̄nq3 rationibus. ¶ Prima talis eſt. ſi natura generis differt realiter a nā differētie. ſeq̄tur q̄ qd̄libet indiuiduū ſit cōpoſitum ex tot rebus quot ſunt inter gn̄aliſſimuʒ ⁊ ſpecialiſſimum: ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̄. Cōſequentiaʒ ꝓbo. q2 omnis vnitas aut ē ꝑ cōpoſitionem: aut ꝑ ſimplicitatē3: ſed indiuiduū cuiuſlib3 generis eſt vnuʒ per ſe. ergo vel ꝑ ſimplicitatē: vel per cōpoſitionem: nō pōt dici q̄ per ſimplicitatē: q2 ſimplicitas excludit oē3 pluralitatē3 realem a ſimplici: ſed ſm eos qd̄lib3 indiuiduū includit plures res. ſ. gn̄aliſſimū cū omnib⁹ differentijs intermedijs. ergo ſi dr̄ia addita differt realiter ab eo cui addit̄: qd̄lib3 indiuiduum erit compoſitū ex tot rebus quot ſunt inter gn̄aliſſimuʒ cum omnib⁹ differētijs ſuis intermedijs. Falſitatē ꝯſequētie ꝓbo. q2 indiuidua quorūdam generū ſunt forme ſimplices: ſicut indiuiduū qualitatis eſt hec albedo vel hec nigredo: ſ3 ſimplici repugnat eē cōpoſitum. ergo ⁊c̄. ¶ Secunda talis eſt. ſ3 p̄dictā poſitionē natura generis differt realiter a natura differentie: ⁊ determinatur per ipſam: ſic potentia per actuʒ: ⁊ per ꝯſequēs natura generis ē ī potentia ad nāʒ differentie: puta animalitas ad rōnalitate3. ¶ Hoc ergo ſuppoſito ar⁹ ſic. Omne qd̄ realr̄ eſt in potētia ad actus oppoſitos natos fieri circa ſp̄m poteſt trāſmutari ab vno in aliud: ſed ſm iſtā poſitionē aīalitas eſt in potētia ad actus oppoſitos: qui ſunt rationalitas ⁊ irrōna[le]. ergo vna ⁊ eadē nā generis poterit trāſmutari a rōnalitate in irrōnalitatē ⁊ ecō. ⁊ per ꝯn̄s ide3 aīal poterit eē: q̄ñq3 rōnale: q̄ñq3 irrōnale. qd̄ eſt abſurdum. ¶ Si dicatur q̄ natura generis eſt in potētia ad nām differētie ſm rōnem tm̄: tunc habeo ꝓpoſitu3. q2 ad hoc q̄ aliquid dicat̄ eſſe in potentia ad alteꝝ ſ3 rationem tm̄: ſufficit q̄ dr̄ant ratiōe: ⁊ ſic genus ⁊ differētia non differūt re: ſed rōne tm̄. ¶ Tertia rō talis ē. animalitas hoīs ⁊ animalitas equi circūſcripto omni alio diuerſo re ab eis: aut differunt ſp̄ē: aut non. ſi differunt ſpecie. ergo per idē ꝯueniunt genere ⁊ differūt ſpecie: q2 per aīalitatem: ⁊ ſic habet̄ ꝓpoſitum. ſ. q̄ genus ⁊ dr̄ia dicūt eādem rem. Si nō differūt ſpecie. ſeq̄tur q̄ aīal dicit ſp̄ēm ſpecialiſſimā: q2 natura nō ꝯtinens ſub ſe diuerſas ſpecies eſt ſp̄ēs ſpecialiſſima. ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̄. ¶ Si dicat̄ q̄ ille due aīalitates non differūt ſp̄ē per ſe: ſed per adiūcta: hoc nō val3. q2 dr̄ia que cōpetit alicui per aliquā rem ſibi adiūctā eſt acci[den]s: ſicut differūt hō albus ⁊ niger. ſi ergo aīalitas nō differt niſi ꝑ adiūcta. ſeq̄tur q̄ aīalitas ſm ſe ⁊ eſſentialr̄ cōſiderata erit vna ſp̄ēs ſpecialiſſima. ¶ Quarta rō talis eſt. ſi ita eſſet q̄ animalitas diceret aliam re3 a rationalitate determinabile3 per eam. ſequitur q̄ animal qd̄ eſt homo circūſcripto omni alio eēt genus ⁊ nō genus: qd̄ eſt falſum: q2 implicaret̄ ꝯtradictio. ergo ⁊c̄. ꝓbatio ꝯn̄tie: q2 animal qd̄ eſt homo circūſcripto omni alio aīali ab homine dicit nām determinabile3 per dr̄iam: vt dicit iſta poſitio: ſed oē tale eſt genus. g̅ ⁊c̄. Seq̄retur etiā q̄ non ſit genus: q2 poſito q̄ nō poſſet eſſe aliud aīal ab hoīe: tunc aīal nō predicaret̄ de plurib⁹ differentib⁹ ſp̄ē actu vel aptitudine: ſed qd̄ nō p̄dicat̄ de plurib⁹ dr̄ntib⁹ ſp̄ē actu vel aptitudine nō eſt gen⁹. ergo ⁊c̄. ¶ Quinta rō talis eſt. ſi dr̄ia differt realr̄ a nā generis: ⁊ eam determinat: ſicut actus potētiā re dr̄nte3 ab eo. ſeq̄tur q̄ ordo p̄dicamentalis ſit ordo realis realiter ꝯn̄s res in eē reali: ⁊ nō in eſſe rōnis: ſed nihil tale ptinet ad ꝯſiderationez logyci per ſe. ergo ordo p̄dica[mentalis] ꝑ ſe nō ꝑtinet ad ꝯſiderationez logyci: qd̄ eſt falſu3.

Nunc reſtat ponere opinionez quā credo eē verā. ¶ Ad cuius euidentie3 p̄mo intendo oſtendere q̄ in vno ⁊ eode3 idiuiduo genus generaliſſimuʒ ⁊ omnes differentie intermedie dicūt vnam ⁊ eandem rem ⁊ ſumūtur ab vna ⁊ eadem re. ¶ Secūdo intēdo oſtendere q̄ ille differentie intermedie: quaruʒ vna eſt cōmunior altera fundantur in illa re in ordie ad diuerſa. ¶ Tertio oſtendaʒ quomō in vno ⁊ eodem indiuiduo in ordine ad diuerſa poſſunt fundari tales differentie. Et hoc mouendo quedam dubia ⁊ ſoluendo ea. ¶ Primuʒ patet ex dictis. q2 ſi in forte ſubſtantia corporeuʒ viuuʒ ſenſibile rationale dicerent diuerſas res: ſeq̄retur q̄ in vno ⁊ eodem eſſet aliqua differentia re differens a natura generis. hoc autez eſt improbatum. ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄m probo ſic. ſi in eode3 vt in hoīe differentia magis cōmunis ⁊ minus cōis: vt rōnale ⁊ ſenſi[bi]le acciperent̄ in ordine ad eādem rem preciſe: ſequeretur q̄ a quocūq3 differret homo in eo q̄ ratio[na]le differret in eo q̄ ſenſi[bi]le: ſed hoc eſt falſum ⁊ impoſſibile: q2 in eo q̄ ſenſi[bi]le non differt a bruto a quo differt in eo q̄ ratio[na]le. ergo ⁊c̄. cauſa autez h⁹ infra magis patebit.

Opio ꝓpria

Nunc autez reſtat oſtendere quomodo in vno ordine ad diuerſa fundātur talia: ⁊ hoc mouēdo quedaʒ dubia: ſunt autez dubia quinq3: ex quoꝝ ſo-

latione poterit patere: quomõ hoc eſt impoſſe. ¶ Primuʒ dubiũ eſt. vnde accipiatur generis vnitas vel ſpẽi vel cuiuſcꝫ p̄dica[ti]: ꝛ ratio dubitandi eſt: qꝛ cũ in illis de quibus aliqd̃ p̄dica[tu]r p̄dicatur: puta in homine ꝛ equo de qbus aial p̄dicat̃: nõ ſit aliqd̃ vnũ in quo cõueniant: ſicut in aliquo vno re ita ꝙ in eis nõ eſt aliqua vna animalitas: quomõ dicant̃ ꝯuenire i aiali: vel habere vnitatem generis. ¶ Scd̃m dubiuʒ eſt. qꝛ dicitur ꝙ ſunt vnũ ſm̃ conceptũ inquantuʒ mouent ad vnum conceptum: quomõ talia diuerſa poſſunt mouere ad vnũ cõceptum. ¶ Tertiũ dubium eſt. quomõ vna res in ordine ad diuerſa mouet ad diuerſos cõceptus: quorũ vnus magis confuſe repreſentat rem q̃ alius. v̄. g. ſoꝛ. mouet intellectũ aliquãdo ad conceptuʒ quo concipit̃ vt hõ: aliqñ ad conceptum quo cõcipit̃ vt aial. ꝛ ſic aſcendendo vſcꝫ ad generaliſſimũ: ꝛ ratio dubitãdi eſt: quomõ ꝑ vnam ꝛ eãdem formam põt mouere ad tot diuerſos cõceptus. ¶ Quartũ dubium eſt. quomõ aliqua duo per vnam ꝛ eãdem realitatem ꝯueniunt adinuicem ꝛ differunt: ꝛ mouent ad vnũ confuſum conceptũ: ꝛ ad diuerſos determinatos ꝯceptus. v̄. g. homo ꝛ equus dr̃nt per rationalitatem ꝛ irrõnalitatem: que in vnoquocꝫ eorum ſunt idẽ. ſ. in aialitate in qua ꝯueniunt: ꝛ per eaſdẽ realitates differũt ꝛ mouent ad conceptũ quo concipiuntur vt aial tñ: ꝛ ad diſtinctos conceptus qbus cõcipiũtur: vt homo ꝛ equus: ꝛ ratio dubitandi eſt: qꝛ cõuenire ꝛ differre per idẽ: ꝛ mouere ad vnũ conceptuʒ confuſum: ꝛ ad plures ꝯceptus diſtinctos per idẽ videntur eſſe oppoſita. ¶ Quintũ dubium eſt. quomõ dr̃ant genus nãle ꝛ logycum. qꝛ ſi in nullo genere inuenit̃ aliqua realis vnitas: niſi ſm̃ rõnem: cũ in omni genere logyco inueniat̃ vnitas ſm̃ rõnem. tunc nõ differret genus logycuʒ ꝛ naturale: cũ tamẽ omnes dicãt ꝙ illa que conueniũt in genere naturali ꝯueniunt in aliquo vno reali. ¶ Ad primũ ergo iſtoꝝ dicũt qdam ꝙ vnitas cuiuſcũcꝫ predica[ti] accipit̃ ab vnitate alicuius apparẽtis: ꝛ ſm̃ ꝙ illud apparens ꝯuenit paucioribꝰ vel pluribꝰ: ſꝫ hoc vnitas accepta ab illo appãte dicit̃ maioꝛ vel minoꝛ. v̄. g. ab iſto apparẽte qd̃ eſt ratiocinari accipit̃ ſpẽi vnitas in homine: ab apparenti aũt qd̃ eſt ſentire accipitur vnitas generis in aiali: ꝛ ſic aſcendẽdo vſcꝫ ad generaliſſimũ. ¶ Sed hoc nõ videt̃ mihi veꝝ ꝑꝑ tria. ꝑ qꝛ illud apparens a quo accipit̃ vnitas generis: aut habet vnitatẽ minoꝛẽ: q̃ ſit vnitas generis: puta analogie: aut vnitatẽ generis: aut vnitatẽ ſpeciei ſpãliſſime: ſi ꝑmo mõ nihil ad ꝑpoſitũ: qꝛ minoꝛ vnitas nõ infert maioꝛẽ. Si ſcd̃o modo idem dubiũ erit de vnitate illiꝰ apparentis: ſicut de vnitate illius cuiꝰ vnitas dr̃ accipi ab eo. Si tertio mõ. ꝯtra. qꝛ vnitas generis vel cuiuſcũcꝫ alterius nõ accipit̃ ab eo qd̃ hꝫ rõnẽ oppoſitã illi vnitati: ſed genus ꝛ ſpẽs hñt vnitates oppoſitaꝝ rõnũ. g̃ ꝛc̃. ¶ Secũdo. qꝛ cũ illud apparẽs ſit qd̃ reale extra i aliq̃ genere: eadẽ erit queſtio a quo accipiat̃ vnitas illiꝰ apparẽtis: ſicut de alio. ¶ Tertio. qꝛ ꝯueniẽtia aliquoruʒ in aliquo p̄dicamẽto eẽntiali eſt ꝯueniẽtia ipſoꝝ in illo ꝙ eis ꝯ[tra] circũſcripto omni diuerſo ꝑ eẽntiã ab eis: ſꝫ cõueniẽtia ſpẽrum in genere accipiendo ſpecies ꝛ genꝰ nõ pro intentiõibꝰ ipſis: ſed pro rebꝰ in qbus fundat̃ ſpẽs ꝛ genus eſt ꝯuenientia in p̄dicamẽto eſſentiali. g̃ ꝯuenientia ſpẽrum in genere nõ eſt accipienda ab aliquo differente per eẽntiaʒ ab eis: ſed illud apparens qd̃ ponit dicta poſitio ẽ diuerſuʒ per eẽntiã ab eis. ergo ꝛc̃. ¶ Et ideo vr̃ mihi aliter dd̃m. Ad cuius euidẽtiã ſciẽdum ꝙ ſicut diſtinctio ſm̃ rõneʒ hꝫ ortũ a re: ſicut a fundamẽto remoto: mediãte tñ ꝯceptu intellectus: ſicut dcm̃ eſt in q̃ſtiõne de formalitatibus: ita etiã ꝯuenientia: ſiue vnitas aliquoꝝ ſm̃ rõnẽ: ſicut indiuidua q̃ ꝯueniũt i ſpẽ: ꝛ ſpecies q̃ ꝯueniunt in genere: hꝫ ortũ a re ſicut a fundamẽto remoto: mediãte tñ opatione itellcũs. Uñ ſciẽdũ ꝙ inter diuerſas res ex nã rei circũſcripta omni opatione intellcũs eſt ꝯformitas: ꝛ iſta inuenit̃ maioꝛ vel minoꝛ reſpectu diuerſoꝝ: ꝛ iſta conformitas nõ eſt ipſa vnitas rõnis: ſed eſt ſuũ fundamentũ remotũ. ¶ Ad cuiꝰ euidentiã notãdũ ꝙ aliqd̃ põt eſſe duoꝝ dupl'r. Uno mõ. ꝙ ſit amboꝝ ſubiectiue: ꝛ accipio hic ꝯuenire pluribus ſubtiue: nõ reſtringendo ad modũ quo accñs ẽ in ſubiecto: ſed ꝑ ꝯuenire aliqbꝰ iformatiue: vt ita dicaꝫ: ſiue per idẽptitateꝫ: ſicut aial ꝯuenit hoi ꝛ equo. ſiue per inherẽtiã: ſicut accñs ꝯ[tra] ſubtoꝝ: ꝛ vnũ ſic cõe pluribus ẽ vnũ ſm̃ rõnẽ: ꝛ eſt ipm̃ vl'e: de quo tractat Porphyriꝰ. Alio mõ põt eſſe aliqd̃ pluriũ: vnius vt ſubti in quo ẽ: ꝛ alterius vt termini ad quẽ eſt: ꝛ iſto mõ vna ſilitudo nuõ ẽ duoꝝ: ipſius. ſ. in quo eſt: ſicut in ſubto: puta ſilitudo. ſoꝛtis eſt ipſiꝰ vt ſubti: ꝛ reſpicit aliũ tãq̃ terminũ ad quẽ: puta platonẽ. vel quẽcũcꝫ aliũ: ꝛ illud vnũ qd̃ eſt duoꝝ iſto mõ nõ eſt vnũ ſm̃ rõnẽ tñ: ſed eſt vnũ ſm̃ rem. Et iſto mõ eſt ꝯformitas iter res ex nã ſua: vel q̃tũ ad naturã ſubalem: vel q̃tum ad accñtaleꝫ. v̄. g. iter duos homines eſt ꝯformitas in hũanitate: ꝛ ꝯformitas vniꝰ illoꝝ ad alteꝝ eſt vna nũero: ex pte quideꝫ vniꝰ vt ſubti: alterius vt termini ꝛ eꝯ. Et ſilr̃ eſt de ꝯformitate duoꝝ aialium in aialitate: lꝫ nõ ſit tanta q̃ta p̄ma. Et ob iſta ꝯformitate q̃ eſt in rebꝰ ex nã rei accipit̃ vnitas ſm̃ rõnem. que eſt vnitas generis: vel cuiuſcũcꝫ alterius p̄dica[ti]: ſicut a fundamẽto remoto: nã duo hões ex tali conformitate nati ſunt mouere ad vnũ ꝯceptum: qui ẽ vnꝰ ſm̃ rem: cui vt vnũ obiectũ rñdet homo indeterminate ſiue ſorte ꝛ platone. Et vnitas iſtiꝰ obti que ſibi ꝯuenit vt ſic eſt in intellcũ obtiue: ſicut cognitũ in cognoſcẽte: eiuſcꝫ ſepatio a ſingularibꝰ eſt vnitas ꝛ ſeparatio ſꝫ rationeꝫ: ꝛ ſimile eſt de ꝯformitate hois ꝛ equi in aialitate: per quã mouent ad vnũ ꝯceptum: cui rñdet vt vnuʒ obm̃ aial interminatũ ꝛ ſeparatum a ſingularibꝰ. Et ſic. pꝫ ad primũ dubiũ: qũo. ſ. accipit̃ vnitas cuiuſcũcꝫ predica[ti]: qꝛ ab illa ꝯformitate reali accipit̃: vt a fundamento remoto: ſed a ꝯceptu intellcũs idetermĩnate repñtãte rem intellectaꝫ accipit̃ illa vnitas imediate ꝑut indeterminate reſpõdet illi vni conceptui. Cã autez q̃re illa plura poterãt mouere ad vnuʒ conceptũ fuit illa ꝯformitas realis: de qua dcm̃ eſt: ſicut ſuo mõ ꝯueniẽtia in pñꝰ actiuo eſt cã quare duo calida faciũt vnũ calidum: vt in tertio: nec ſic hñt vnitateꝫ: ſed rõnem ꝯueniẽtiaꝫ repugnat ei qd̃ eſt eẽ diuerſuʒ ſm̃ rem. Et id̃ non opꝫ in hoie ꝛ equo eẽ vnã aialitatem realem. ſed ſufficit q̃ ſit p̄dicta ꝯformitas. Et per hoc patꝫ ad ſcd̃m dubiũ. qꝛ ex iã dictis pꝫ qũo non obſtãte reali diuerſitate ꝑꝑ diuerſaʒ ꝯformitatem p̄dictã plura pñt mouere ad vnuʒ conceptum. ¶ Ad tertiũ dubiũ dicendũ. ꝙ licꝫ vnam ꝛ eãdem: ꝛ ſm̃ eãdem formã nõ poſſit habere maiorẽ ꝛ minoreʒ ꝯformitateʒ ad aliqd̃ vnũ ꝛ ideʒ: ꝛ ſm̃ idẽ conceptum: tñ nihil ꝑhibet vnũ ꝛ ideʒ habere maiorem ꝛ minorem ꝯformitatem ad diuerſa: vnde ſoꝛ. per vnam ꝛ eãdem formã habet cõformitatem cũ platone ꝛ cum equo ꝛ cũ lapide: ꝛ cum quacũcꝫ ſubſtãtia: ſed minoreʒ habet cũ equo q̃ cum platone: ꝛ ſimilr̃ minorem habꝫ cum planta q̃ cum equo: ꝛ ſic aſcendendo donec deficiat cõformitas quã reqrit vniuocatio generis. ſic ergo poſſe habere maiorem vel minorem cõformitatem ad diuerſa eſt cauſa: quare idem per eãdem formã põt mouere ad diuerſos conceptus magis ꝛ minus ꝯfuſe rem

repreſentantes. vnde non obſtat vnitas forme accepte in vno ⁊ eodez:qꝛ vnitas forme per quã poteſt dici maior ⁊ minor ꝯformitas ſufficit ad predicta. ¶ Ad q̃rtũ dicẽdum.ꝙ aliqua duo cõuenire ſm rationez ⁊ differre ſm rem:non eſt incõueniens:nec ſic conuenire ⁊ differre ſunt oppoſita:⁊ ſic etiã duas animalitates differre realiter in homine ⁊ equo:⁊ cõuenire ſm rõnem in ipſa animalitate nõ eſt incõueniens.ſi autẽ loquamur de ꝯformitate reali nõ eſt incõueniens aliqua duo eſſe ꝯformiora ſm qd:⁊ difformiora ſimplr:⁊ ſm ꝙ ſũt conformiora ſm qd poſſunt mouere ad vnum conceptum confuſe ⁊ indeterminate repreſentantez ea:⁊ ſm ꝙ ſũt difformiora ſimpliciter poſſunt mouere ad diuerſos cõceptus determinate repreſentantes ipſa. ¶ Ad quintũ dubiũ dicendum.ꝙ illud dubium procedit ex falſo intellectu philoſophi in.5.metaph. Nã ph̃s non accipit ibi genus logycũ pro quocũqꝫ p̃dica[li] genere:ſiue in naturalibus:ſiue in quibuſcũqꝫ:ſicut eſt vnũ animal:vel aliqd tale:ſed accipit genus naturale pro ſubiecto trãſmutabili cõmuni:per quẽ modum materia prima põt dici ſubiectũ reſpectu oĩum tranſmutabilium:⁊ aqua liquidoꝝ:ignis calidorum ⁊ ſic de aliis:⁊ verum eſt ꝙ tale genus dicit aliquã vnam naturam exiſtentẽ in pluribus ſucceſſiue que ex ea:ſicut ex ſubiecto generant̃: ⁊ ſic patet ex his ad quinqꝫ dubia. Patet etiã ex ſolone tertij dubij quomõ in vno ⁊ eodez ſm idẽ poſſunt fundari diuerſa predica[lia] a genere generaliſſimo vſqꝫ ad ſpeciem ſpecialiſſimaz:ſiue ſint differentie:ſiue genera ſubalterna:in ordine tamẽ ad diuerſa. ¶ Sed vnũ dubium videtur eſſe de illa cõformitate:vtrum.ſ.ſit relatio vel non.qꝛ videtur ꝙ cõformitas importet relationem.Si autẽ ponatur ꝙ relatio ſit cauſa vnitatis vniuerſalis:qꝫ predica[li].ſequitur ꝙ vnum predicamentum ſit ratio ſumendi vnitatez in omnibus aliis:qδ non videtur cõueniens. ¶ Et ad hoc breuiter dicendũ.ꝙ illa cõformitas:prout hic de ipſa loquimur:non eſt relatio:licz poſſet eſſe fundamentum relationis:⁊ ſicut relatio ſimilitudinis ſeqt̃ur fundamentum tale:vt quedã paſſio:ita conſeqt̃ur ipſaz modo quo dictum eſt ad mouendum ad vnum conceptum.

Reſpõſio ad motiua ꝑtis oppoſite.

Nunc reſtat quarto reſpondere ad motiua illoꝝ. ¶ Ad p̃mum ergo dicenduz quando dicit̃. ꝙ illa in vno quoꝝ aliqua ꝯueniunt ⁊ in alio differũt non ſunt idẽ.dicenduz ꝙ illa maior poſſet habere veritatem:ſi accipiantur ꝯuenire ⁊ differre eodem mõ:ſed ꝙ aliqua ſm eãdem rem differant re adinuicem ⁊ ꝯueniant ſm rationẽ non eſt incõueniens:ſimilr ꝙ alique res in entitate ſua reali differant:⁊ ꝯueniant in vno cõceptu repreſentante eas cõfuſe non eſt inconueniẽs:q quidem conceptus eſt vnus re licz obiectũ ei reſpõdẽs non ſit vnũ re:non eſt inconueniens:loquendo etiaz de conuenientia reali quã habẽt res ex natura rei nõ ẽ inconueniens aliqua duo per eandez rem eẽ conformia ſm qd:⁊ difformia ſimpliciter:tũc dico ad minorem ꝙ homo ⁊ equus ⁊ quecũqꝫ ſpecies conueniunt in natura generis quantũ ad rem intellectaz ſm rationez:ſꝫ differunt ſm rem:⁊ cõueniunt in conceptu ⁊ diſconueniũt in re intellecta per cõceptum:⁊ ſunt conformia ſm qd ⁊ difformia ſimpliciter ex natura rei:⁊ ideo non eſt inconueniẽs ꝙ per eandez ſic ꝯueniant ⁊ differant:⁊ per ꝯſequens ꝙ eãdem naturam dicant genus in quo ꝯueniunt ⁊ differentie in quibus differũt. ¶ Ad illδ ergo qδ p̃mo dicitur ꝯtra hoc quantũ ad vnitatem cõcept[us]. Dicendũ ꝙ ex natura rei habent ꝙ moueant ad vnũ conceptũ:ſed hoc non eſt ꝓpter vnitatem realem aialis.ſ.in homine ⁊ equo:ſed ꝓpter conformitatez predictã quã nõ habent res diuerſorum generuz:ſicut albedo ⁊ homo:ſed eaz habent res eiuſdem generis vt homo ⁊ equus. ¶ Ad ſcõm qδ adducitur ꝯtra ſolutionez dictam dicenduz ꝙ homo ⁊ equus conueniũt in re cõcepta ſm rationem.ſ.in aiali. ¶ Ad illud ergo qδ dicit̃ cõtra hoc dicenduz.ꝙ cõuenientia hoĩs ⁊ equi in animali põt attendi quãtum ad duo.ſ.q̃ntuz ad hoc ꝙ animal ꝯuenit homini ⁊ equo:⁊ quantuz ad hoc eſt ex natura rei:⁊ eſt quid reale:qꝛ ex natura rei homo habꝫ ꝙ ſit animal:⁊ q̃tum ad vnitatem ipſius cõmunis:⁊ q̃tũ ad hoc eſt ſm rationez tm̃:qꝛ vnitas ⁊ indeterminatio qua obijcitur animal:vt vnũ obiectum indeterminatũ ipſi intellectui ꝯſequitur animal vt eſt obiectiue in intellectu:licz habeat fundamentum a re:vt dictum eſt. ¶ Eſt autez adhuc notandũ.ꝙ ſicut ſm rem compoſita ex materia ⁊ forma puta ignis ⁊ aqua aliter conueniunt in materia:q̃ꝫ forme ipſe:qꝛ compoſita ꝯueniunt in materia:ſicut in parte quã includũt in eẽntia ſua:forme autez non:ſed ꝯueniunt in ea:ſicut in aliquo diuerſo per eſſentiaz ab eſſentia earum determinabili ꝑ eas: ita ſuo modo ſpẽs alicui ꝯueniũt in genere:⁊ aliter differentie:nam ſpẽs conueniunt in genere:ſicut in eo qδ includunt in rõne earum:ſed differentie conueniunt in genere:ſicut in quodaz determinabili per eas ſꝫ rationem:qδ eſt extra intellectum earum:ita tamẽ ꝙ cõpoſitio ſpecieruz ex genere ⁊ differentia:⁊ diſtinctio generis a differentia totũ eſt ſm rationem:vt dictum eſt. ¶ Notandũ eſt etiaz aliud.ſ.ꝙ differentia pertinet ad ens rõnis:non quin ſpẽs realiter differant:⁊ quin earũ diſtinctio ſit ſm rem:ſed quãtum ad hoc ꝙ differentie ponũtur diuidere genus:que qdez diuiſio ex parte ipſi[us] diuiſi nõ eſt realis:qꝛ diuiſio realis requirit ꝙ aliquod vnum ſm rez diuidat̃ in diuerſa:modo genus non dicit̃ aliqδ vnum ſm rem:ſicut dictum eſt.quantuz ergo ad hoc ꝙ eſt diuidere id qδ eſt:ſicut vnum ſm rationem differentie dicunt ens rationis.

Unitas ⁊ indeterminatio q̃ obijcit̃ anial. vt vnũ obꝫ intellectui ꝯſequit̃ anial vt obiectiue ẽ i intellu. Scot[us] aũt vult talez vnitatẽ ⁊ indeterminatiõem competere ſibi ex nã rei i ſe ſola.

Ad ſcõm principale dicendum.quando dicitur in maiori.ꝙ quãdo aliqua duo ꝯueniunt ⁊ ſunt idez re quicqd repugnat vni ⁊ alteri. Dupliciter põt dici. vno modo ꝙ illa maior habꝫ veritatem:quãdo ſunt idem realiter ⁊ ꝯuertibiliter.nũc autez natura generis ⁊ ſpẽi licz ſint idem realr:ita ꝙ nõ dicũt diuerſas naturas:nõ tamẽ ſunt idem cõuertibiliter. ¶ Aliter poteſt dici ad iſtam maiorez.ꝙ q̃n aliqua duo ſunt idem realiter ⁊c. Dõm ꝙ verum eſt quando ſunt idẽ ⁊ ſupponunt ꝑ eodem:vnde qcquid repugnat homini repugnat aiali: ꝑut idem eſt cũ homine ⁊ ſupponit pro eo. Ad minorez q̃n dicit̃.ꝙ illud qδ repugnat ſpẽi non repugnat generi.Dici poteſt duplr ſm duplicem factaz reſponſionez ad maiorem. Primo dicẽdo ꝙ ideo qδ repugnat ſpẽi non repugnat generi:qꝛ nõ ſunt idem conuertibilr: licz dicant eãdem realitatem in eodem. Alio modo põt dici ꝙ quicqd repugnat ſpeciei repugnat generi ſꝫ ꝙ eſt idem cũ illa ſpecie:vnde qcquid repugnat homini.repugnat aiali: ꝑut animal accipitur ꝑ homine. ¶ Ad ꝓbationez quãdo dicitur ꝙ diuidi in diuerſas ſpẽs repugnat ſpeciei nõ generi. Dõm p̃mo ꝙ diuidi in ptes ſubiectiuas: ꝑut genus diuiditur in ſpecies ⁊ ſpẽs in indiuidua pertinet ad ens rõnis. Et ideo repugnantia penes diuidi ⁊ nõ diuidi:ſic ꝯ[ue]n[it] rebus ſm rõnem:⁊ ideo ad h ꝙ vnum repugnet alteri ſufficit ꝙ differant ſm rõnez: ⁊ ideo ad hoc ꝙ diuidi repugnet ſpẽi ⁊ nõ generi ſuffic̃ ꝙ differãt ſm rõnẽ. Unde ratio procedebat de reali vnitate ⁊ repugnantia. ꝓbatio aũt procedit de repugnãtia

ſm eſſe rōnis. ¶ Scđo dici poteſt. q̄ nāe generis: put
accipitur in ſpē determinata: puta nature aīalis: q̄ð eſt
homo repugnat diuidi: ſicut ꝛ nāe ſpeciei: ꝛ quādo dici-
tur q̄ aīal diuidit̄ in plures ſpecies. dōm q̄ non ē verꝫ
de natura animalis: q̄ð eſt homo: put accipit̄ precise ꝓ
aīali q̄ð eſt homo. Qꝫ autē aīal indeterminate acceptū
poſſit diuidi in plures ſpēs ꝛ nō homo. hoc ē. q̄ ſꝫ iſtā
minorē ꝯformitatē quā habꝫ hō ad equum: magis q̄ꝫ
ad aliū hominem natum eſt obiici intellectui: vt obie-
ctum magis indeterminatum ꝛ ad plura minus cōfor-
mia ſe extendens. ¶ Et ſi dicatur ꝯtra premiſſa. q̄ nō
videt̄ aīal ꝯuertibile eſſe cū homine vt idē: q̄ aīal inue-
nitur in alio in quo nō inuenitur homo: ꝛ ſic aīalitas ꝛ
hūanitas differūt re. ¶ Dicēdū q̄ aīalitas que eſt i ho
mine nō inuenitur in aliquo alio ab hoīe. ſ. eadē re: ſꝫ hñ
inuenitur eadem ſm rationem in alio ab homie: ꝛ iſta
idēptitas inuenitur maior vel minor ſm q̄ inuenit̄ ma-
ior vel minor cōformitas predicta. ¶ Ad tertiū quan-
do arguit̄ q̄ homo ſm q̄ homo eſt riſibilis. ꝛ nō ſꝫ q̄
animal ꝛc̄. dōm q̄ iſtud nō eſt ꝓpter hoc: q̄ . ſ. aīalitas
hoīs nō ſit realiter humanitas eius: ꝛ quin quantū ad
rem illud q̄ð eſt aīalitas hominis ſit cā riſibilitatis ei⁹:
ſicut eius humanitas: ſed hoc dr̄ ad demōſtrandum q̄
riſibilitas nō ſequitur hoīem: ꝛ oīa alia animalia q̄ hñt
cōformitatē diminutā cū eo que ꝯtinet̄ ſub aīalitate:
vnde iſta reduplicatio qua dicit̄ ſm q̄ hō non ſm q̄
aīal precidit nō aīalitatem hominis in ſua hūanitate: ſꝫ
preſcindit alia animalia: cū quibus habꝫ cōformitatē
diminutā in ordine ad cōicandum in tali predicamēto.
Uñ reduplicat humanitatē cum ꝑciſione eoꝝ q̄ ſunt
conformia diminute: ꝛ idē eſt ſi dicat̄. q̄ anial in eo q̄
animal eſt ſenſibile: ꝛ non in eo q̄ corpus: q̄ iſta redu-
plicatio reduplicat animalitatem cum preciſione min⁹
cōformiuꝫ. Si autē querat̄ cauſa hui⁹ ex parte rei. di-
co q̄ cauſa hui⁹ ex parte rei eſt: quia quedā accidētia
ſunt q̄ requirunt maiorem ꝛ miorē ꝯformitatē in ſub-
iectis in quib⁹ ſunt: ꝛ ſm hoc magis ꝛ minus cōia: ꝛ vt
paſſiones magis ꝛ minus cōmunia.

Scđa ps prīcipal' q̄ōnis. **Quantū** aūt ad ſecūdam partē queſtionis. ſ. de
diſtinctiōe predicamentoꝝ adinuicem
ꝑmo ad intellectū queſtionis: videndū eſt de diuerſo
mō accipiendi ꝑdicamēta. Sciēdū ergo q̄ predicamē-
ta vel genus generaliſſimum dupl'r poteſt accipi. Uno
mō ꝓ ipſis intētiōib⁹ ꝑdicabilitatis ꝛ gn̄alitatis: alio⁹
ꝓ reb⁹ i q̄b⁹ tales itētiōes fūdāt̄. ꝛ ꝑ mō dr̄ ētia rōnis
et intentiones ſecūde. ſecūdo modo dicūt ens reale in
quo tales intentiones fundātur. accipiendo ergo ꝑmo
modo ꝑdicamentum: ꝛ genus predicamēti. diuiſio pre-
dicamenti abſolute accepti in hoc predicamentū. ꝛ ge-
neris in hoc genus: ꝛ illud eſt diuiſio intētionis in intē-
tiones ꝛ entis rationis in entia rōnis: diuiſio vero enti
realis in genera vel predicamēta eſt. q. diuiſio ſubti in
accidētia: modo quo entia rōnis accidunt entib⁹ reali-
bus: ſed diuiſio entis realis extra aīam in ſubam quali-
tatem ꝛ q̄ntitatē: ꝛ ſic de alijs eſt diuiſio entis realis ex̄
aīam in entia realia extra animaꝫ. Quādo ergo querit̄
vtrum operatio intellectus poſſibilis ꝛc̄. nō accipiunt̄
predicamēta pro intētionib⁹ ſecūdis: ſed pro reb⁹ in q̄-
bus fundant̄: quādo ergo queritur etiā de operatione
intellectus nō queritur de operatiōe intellectus practi-
ci: ſed ſpeculatiui: modo quo dictū eſt. vnde ſenſus que-
ſtionis eſt. vtrū ſuba quantitas ꝛc̄. diſtinguātur ſolum
ſm rōnem. ¶ Circa quā queſtionem intendo ſic ꝓce-
dere: naꝫ ſuppoſito q̄ tria predicta predicamēta. ſ. ſuba:
q̄ntitas: ꝛ qualitas differāt realiter. ꝑmo oſtēdere intē-

do: quomō relatio diſtinguitur a ſuo fundamento: ſiue
ab eis. Scđo quomō alia ſex predicamēta vltima diſti-
guant̄ a primis quattuor: videre autē quō relatio di-
ſtinguatur a tribus primis predicamētis nihil aliud eſt
q̄ꝫ videre quomō relatio diſtinguat̄ a ſuo fundamēto.
¶ Circa q̄ð intendo facere qnq̄ꝫ. Primo ponā quaſdā
opiniones cum ſuis motiuis. ſ. duas. Scđo arguam cō-
tra eas. Tertio ponā opinionem quā credo eſſe verā.
Quarto reſpōdebo ad motiua illarum opinionū. Qui-
to mouebo quedam dubia ꝛ ſoluam. ¶ Prima opinio
ponit q̄ relatio ꝛ ſuum fundamentum nō differunt: ſi-
cut diuerſe res facientes cōpoſitionem adinuicem: ſed
tñ differūt ex natura rei: ꝛ quodāmodo realiter: q̄ vt
dicunt: differunt ſicut diuerſe formalitates: ſiue diuerſi
modi: q̄ illud q̄ð aliqui vocāt formalitatē alij vocant
modū: nec eſt diuerſitas: niſi in nomine. ¶ Alij dicunt
q̄ relatio ꝛ ſuū fundamētū differūt: ſicut diuerſe res
ita q̄ vna facit cōpoſitionē cum alia. ita q̄ ſimilitudo
fundata in albedine facit cōpoſitionem cū ea in ſuo ſi-
mili. ¶ Iſte aūt due opiniones ꝯueniūt in hoc q̄ vtra-
q̄ꝫ ponit q̄ relatio ꝛ ſuū fundamētū quodāmodo dif-
ferunt realiter: ꝛ quantum ad realitatē quā ponit rela-
tio in ſuo ſubiecto ſeu fundamēto: ꝛ hoc ꝓbant tribus ra-
tionib⁹. ¶ Prima talis eſt. diuiſio entis extra aīam in
entia extra aīam dꝫ eſſe in diuerſas res ſed diuiſio enti
in ſubam ꝛc̄. eſt hō. ergo relatio dicit diuerſā rē a ſuba
ꝛ q̄ntitate ꝛ qualitate: ꝛ ſic de alijs in quib⁹ fundat̄.
¶ Si dicat̄ q̄ non oportet q̄ diſtinctio eoꝝ ſit ſm rē:
ſed ſufficit q̄ vnūquodq̄ eorū ſit ens reale extra aīaꝫ.
Cōtra. q̄ diuiſio que eſt per ſe entis extra aīam dꝫ eſſe
per diuerſas entitates extra animam: ſed diuiſio entis in
ſubam: q̄ntitatem: ꝛ ſic de alijs eſt diuiſio per ſe entis ex̄
animaꝫ. ergo ꝛc̄. maior pꝫ faciliter: q̄ ſicut qualitas per
ſe nō dicit̄ niſi per entia pertinētia ad qualitatē: ita nec
ens reale dicit̄ niſi per entia realia: vnūquodq̄ꝫ diuidit̄
per ſe in entia ſui generis. mior etiā ſatis pꝫ per pħum
in. 5. metapħ. vbi diſtinguit ens diuiſum in ſubam q̄nti- Tex. c. 14.
tatē: ꝛ ſic de alijs ꝯtra ens in anima. ¶ Scđa ratio ta-
lis eſt. relatio a ſuo fundamēto: aut ē ens reale: aut nō:
ſi ſic habeo ꝓpoſitū. ſ. q̄ dicit aliam realitatē a ſuo fun-
damēto. q̄ illud q̄ð dicit ens reale circūſcripto alio di-
cit aliā realitatē ab eo: ſi ſecūdo mō: tunc relatio circū-
ſcripto fundamēto eēt nihil: vel ens rōnis: ſed in nullā
iſtoꝝ diuidit̄ ens reale. ergo ens reale nō diuidit̄ in re-
lationē. ¶ Si dicat̄ q̄ relatio non circūſcribit ſuū fun-
damētum: tūc ſeq̄tur q̄ relatio ſit formaliter ſuū funda-
mentū. ſ. qualitas quantitas ꝛc̄. ſed q̄ð eſt formaliter q̄-
litas quantitas nō eſt diſtinctū predicamentū ab eis.
ergo ꝛc̄. ¶ Tertio ſic. nulla res accidit ſibiipſi: ſed rela-
tio accidit ſuo fundamento: alioquin non faceret diſti-
ctum predicamentum ab eo. ergo eſt alia res ab eo.
¶ Secūda opinio que ponit relationē ꝛ fundamētū
eſſe diuerſas res ꝛ facere compoſitionē addit vltra ra-
tiones predictas alias duas ad probandū hoc. ¶ Pri-
ma talis eſt. relatio precise accepta ſe habꝫ per additio-
nem ad ſuum fundamentum: aut ergo addit aliud ens
reale diuerſum a ſuo fundamento: aut non. ſi ſic. cū ad-
ditio alicuius rei ad aliam diuerſā re ab ipſa faciat cō-
poſitionem cum ea: ſequitur q̄ relatio faciat compoſi-
tionem cū ſuo fundamento. ſi non. ſequitur q̄ relatio
precise accepta non ſit ens reale: q̄ð falſum eſt. ¶ Se-
cūdo ſic. de nullo poteſt verificari aliq̄d realiter q̄ð ꝑus
non erat verum: niſi prius fiat acq̄ſitio alicuius rei de
nouo acquiſite: ꝛ per ꝯſequēs facientis cōpoſitionē cū
ꝑcedentib⁹: ſed de aliq̄ verificat̄ q̄ ſit ſilis cū ꝑus nō eēt:

ergo aliqd eſt ei realiter acquiſitū faciēs cōpōnē cum pcedentib⁹. ſed hoc qñqȝ nō eſt niſi ipa ſilitudo. qꝛ aliq̄ pōt fieri ſilis nulla mutatiōe facta in eo ſm aliquid abſolutū ꝗ ſilitudo facit cōpōnē realr cū ſuo fundamēto. Iſta ſūt motiua duaꝝ opionū ⁊ ponētiū eas. ❡ Cōtra aūt pmā opinionē arguo dupłr. ⁊ pbo. ꝙ ſi relatio diceret rē differentē a ſuo fundamēto faceret ꝯpōnē cum eo. ❡ Primo ſic. oīs vnitas aut eſt vnitas ſimplicitatis vel ꝯpōnis: ſȝ vnitas ſimplicitatis excludit oēȝ diuerſitatē realē in eo qđ dicit ſic vnū. ergo ſi relatio ⁊ ſuum fundamētū dicūt diuerſas res faciunt cōpōnē. ❡ Scđo ſic. queciqȝ ſunt diuerſe realitates ſimplr ⁊ in actu exiſtes ſunt diuerſe eēntie: ſed diuerſe eēntie nō poſſunt facere vnū niſi per cōpōnē. ergo ⁊c̄. ❡ Contra ſcđaȝ opionē arguitur dupłr. pmo ſic. ſi relō diceret aliquid diuerſuȝ a ſuo fundamēto faciēs cōpōnē cum eo ſequeret ꝙ agēs in eo qđ agēs pateret. ſed hoc ē falſū. ergo ⁊c̄. pbō ꝯñtie. qꝛ illud qđ recipit aliquid de nouo: quo pus carebat: faciēs ꝯpōnē cū eo patit: ſed ſi relatio eſt alia res a fundamēto ⁊ recepta in relato agēs in eo ꝙ agens recipit aliquid de nouo diuerſum a fundamēto. ſ. ſuam relonem. ergo ſi relatio dicat aliquid diuerſum a fundamēto faciens cōpōnē cū eo receptū in ipſo relato: ꝙ agens in eo ꝙ agens patiet. falſitas aūt cōſequentis pȝ. ſ. ꝙ agens in eo ꝙ agens patiatur: qꝛ oppoſita ineſſent eidem per ideȝ. ❡ Scđa rō talis eſt: nihil pōt de nouo aduenire alicui diuerſum a precedēte ⁊ faciens cōpoſitionē cū eo ſine mutatiōe ſui: ſȝ relatio aduenit fundamēto abſqȝ mutatiōe ſui. ergo ⁊c̄. minor pȝ per pħm 5to phyſicoꝝ. maiorē pbo. qꝛ illud qđ ſuſcipit aliquid de nouo faciens cōpōnē cū eo ſe hȝ nūc aliter ꝙ̄ pus in ſe: ſȝ habere ſe nūc aliter ꝙ̄ pus eſt mutari. ergo ⁊c̄. ❡ Si aūt dicat ꝙ Ariſto. intellexit de relatione rōnis. Cōtra. qꝛ Ariſt. vult pbare ibi ꝙ ad relationem nō eſt motus. per hoc qđ acquirit ſine motu ⁊ mutatione. Si ergo quando dicit relatio acquirit ſine motu intēderet de relōne rōnis. Tūc rō ſua nulla eſſet: qꝛ ſi motus nō terminat ad relationē rōnis. nō ſequit quin nō termineƚ ad relōnē realem. ❡ Si dicat ꝙ intendit ꝙ motus nō terminat ad relōnē: ſicut ad terminū pmo ⁊ per ſe: ſed ſicut ad terminū p accñs ⁊ ex ꝯñti. ❡ Cōtra hoc arguo dupłr. Primo. qꝛ termin⁹ pmari⁹ ⁊ ſecūdarius mot⁹. ſemꝑ acquirit in eodē ſubō: q̄tū ad illud qđ acqrit terminus motus per mutationē ſui: ſed relatio acquirit in alio ꝙ̄ in illo in quo eſt per ſe terminus motus. qꝛ dealbato aliquo ſilitudo acqrit in alio in quo nō fuit acquiſita albedo que erat per ſe termin⁹ motus: ſuppoſito ꝙ aliquis pus eſſet albus. ꝗ ſilitudo acquirit in aliquo ſine ſui mutatiōe. ſed hoc nō poſſet eſſe: vt dictū eſt. ſi relatio diceret diuerſam rē a ſuo fundamento. ꝗ ⁊c̄. ❡ Scđo ſic. qꝛ illud qđ pmo acquirit ⁊ ſolum ⁊ pmo imobili per motū eſt per ſe termin⁹ mot⁹. ſed quādoqȝ aduenit alicui de nouo ſola relō. ſicut qñ aliquis exiſtēs pus albus fit ſimilis alicui dealbato. ꝗ ſi relatio quādoqȝ de nouo acquirit: acquirit per motū eius qđ per eam refert. ſeqret ꝙ relō quādoqȝ eēt terminus mot⁹: qđ eſt incōueniēs. ❡ Cōtra vtrāqȝ opinionē ſimul adduco vnā rōnē que talis eſt. relō nō differt a ſuo fundamēto niſi per terminuȝ quē iportat: ſed relō nō ponit terminū ad quē in ſubō in quo eſt ſuū fundamentū. ꝗ relō nō ponit aliqd in ſuo ſubō aliud a ſuo fundamēto. Maior pȝ. qꝛ relō nō differt a ſuo fundamento niſi per illud per qđ differt ab abſoluto: ſed relō nō differt ab abſo: niſi per hoc ꝙ importat terminū ad quē. ꝗ ⁊c̄. Minor pȝ. qꝛ relō nō eſt eiuſdē ad ſeipſȝ: ſȝ eſt ſemꝑ ad alteȝ. ꝗ nō ponit ter^m ad quē eſt in ſuo ſubō.

Opio ppria.

Nunc 3ᵃ ponā opionem quā credo eē verā. ❡ Ad cuius euidentiā ſciēdū ꝙ relō iportat duo. vnum in recto qđ ponit in ſuo ſubō. ⁊ aliud in obliquo. ſ. terminū ad quē. verbi grā. pñitas q̄ eſt relō pris ad filiū iportat aliqd in recto qđ eſt in pre ſubiue: ⁊ filiū vt terminū ad quē eſt in obliquo ⁊ vtrūqȝ eſt de rōne ipi⁹ relonis. ❡ Qꝛ eni illud qđ ponit in ſubō ſit de rōne relationis q̄ referƚ. pȝ ſic. de rōne relonis eſt ꝙ ſit alicui⁹ vt ſubiecti relati per ipam: ita ꝙ ſicut q̄litas eſt q̄ q̄lia dicunt aliq̄ formalr. ita relō eſt qua ſubm hñs eā formaliter referƚ. ſed hoc nō eēt niſi in ſua rōne includeret illud qđ ponit in ſubō qđ refert. ❡ Qꝛ aūt includat terminū ad quē eſt in ſua rōne. pȝ dupłr. Primo. qꝛ illud quo remoto relō nō manet nec in re nec in itellectu includit in rōne relonis. ſed termin⁹ ad quē eſt hm̄. ꝗ ⁊c̄. Maior pȝ. qꝛ vnūqđqȝ pōt manere ſalteȝ in intellectu ſine eo qđ non eſt de rōne eius. Minor ēt pȝ. qꝛ ablato termino ad quē eſt relō illa talis relō non eſt nec in re: nec in intellectu. Scđo qꝛ rō relonis cōſiſtit in hoc qđ eſt ad aliud ſe hñre: ſed illud ad qđ ſe hȝ eſt termin⁹ ad queȝ. ꝗ ⁊c̄. ❡ Dicit ꝗ iſta poſitio. ꝙ relō q̄tuȝ ad id qđ dicit in recto ⁊ ponit in ſubō nō dicit aliā reȝ a ſuo fundamento: imo eandē ſub alia rōne tñ: ſicut albedo ⁊ ſimilitudo. ſed q̄tum ad terminū ad quē eſt dicit aliā rē a ſuo fundamento: ita ꝙ poſitio iſta ſtat in hoc ꝙ relō non dicit aliā rem a fundamento ſuo niſi terminuȝ ad quē. Et hoc pbatur per rōnē ſupra adductā cōtra duas opiniones. qꝛ. ſ. relō nō differt a fundamento: niſi ſicut ab abſoluto: ſed nō differt ab abſoluto: niſi per hoc ꝙ iportat terminū ad quē. ergo ⁊c̄.

Relatio duo iportat. vȝ. eē ī ⁊ eſſe ad.

Nunc vero reſtat rñdere ad motiua eoruȝ. ❡ Ad pmū ergo dicendū ꝙ relatio dicit diuerſaȝ rem a q̄litate ⁊ a quolibet abſoluto. ſ. terminū: quē importat in obliquo. ⁊ hoc ſufficit ad diuerſitatem realeȝ ab alijs pdicamētis. Et per hoc pȝ ad ſequētē inſtātiā. qꝛ nō opȝ dare talem ſolōnē q̄lis ibi datur. ❡ Ad ſcđȝ dicendū ꝙ relatio nō circūſcribit realitatem fundamēti: ſed rō relonis circūſcribit rōnē q̄litatis. Et qñ dƚ ꝙ ex hoc ſeqtur. ꝙ relō nō differret a ſuo fundamēto. Dicendū ꝙ imo: ſed aliqd dƚ differre ab alio dupłr. Uno modo. qꝛ dicit rē formalr circūſcribētē illud: ſicut mā differt a for^a. Alio mō per additionē ad illud: ſicut ꝯpoſitum differt a mā. qꝛ addit formā. nūc aūt relō differt a fundamēto nō pmo mō: ſed per additionem termini quem importat in obliquo: ſed qꝛ iſtaȝ realitatē nō ponit in ſubō: nec includit vt ptem ſui: ſed vt terminū ad quē eſt: nō facit cōpōnē cū eo. ❡ Ad 3^m dōm ꝙ relō dƚ accidere fundamēto rōne termini ad quē eſt: quē ab^{tm} nō includit in ſua rōne: nec in aliq̄ ſua reali^{te}. vñ ad verificandū de aliquo ꝙ ſit ſile requirit aliqd realiter. ſ. entitas termini ad quē: qđ nō requirit ad verificandū de aliquo ꝙ ſit albū vel nigrum. ❡ Ad pmā rōnem p ſecūda opinione qñ dicit ꝙ relō pciſe accepta ſe hȝ per additionem ad ſuū fundamētū. Dōm ꝙ ſe hȝ per additionem ad ſuum fundamētū: nō ſicut excludēs fundamentū: ſed ſicut icludēs fundamētū cū realitate ſua alia. ſ. terminū quē iportat i obliquo. ſ. terminū ad quē. ❡ Ad ſcđam dicendūȝ ꝙ verificari aliquid de aliquo de nouo pōt eſſe dupliciter. Uno modo q̄tuȝ ad hoc ꝙ ſit aliquid per ſe. Alio modo q̄tum ad hoc ꝙ ſit alteri⁹. pmo mō nihil pōt vificari de aliq̄ ſine mutatione ſui. ſed 2º mō bñ. ⁊ iſto mō relō verificatur de nouo de aliquo ſine mutatione ſui. ſicut qñ aliquid fit albū aliquo dealbato incipit eſſe ſimile.

C.c.lo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Nunc vero mouẽda ſunt. q̃tuoꝛ dubia ⁊ ſoluẽda. ¶ Primũ ꝙ videtur ꝙ relõ ſit plures res. rõ aũt dubitãdi eſt. qꝛ relõ importat res diuerſas: ſ; qḋ eſt tale nõ dicit aliquod vnum ſimplr̃ ⁊ per ſe. ergo relatio nõ dicit aliquod vnũ ſimplr̃ ⁊ per ſe qḋ eſt inconueniens. ¶ Scḋm dubium ꝙ ſm premiſſa relatio nõ videt̃ habere vnum ſimplicem conceptũ: cu; plura ponantur de eius rõne: ſed hoc eſt incõueniens: cum vnũquodq; generaliſſimũ dicat vnum ſimplicẽ conceptũ. ¶ Tertiũ dubiu; eſt. ꝙ ſm p̃miſſa videt̃ ꝙ due relationes oppoſite nihil aliud ſint re q̃ duo fundamenta abſoluta. verbi grã. ſimilitudo ſoꝛtis ad platonẽ in albedine. ⁊ ecõuerſo. ſimilitudo plonis ad ſoꝛ. nihil aliud ẽ q̃ albedo platonis prout exigit albedinẽ ſoꝛtis. ¶ 4m dubium eſt. qꝛ ſm p̃miſſa ſequit̃ ꝙ relatio facientis ad factum ⁊ ſimilis ad ſimilem ſit eadem ſm rem ſaltem in agentibus vniuocis. vbi grã. quãdo calidũ agit in calidum. tunc in calido agente relatio agẽtis nõ dicit aliqḋ diuerſum re ab ipſo calore: ꝙ ſit in ipſo agente. Similiter relatio ſimilitudinis fundat̃ ſuper eundẽ calorem. vt dicit aliquod diuerſũ re ab eo in ſubõ in quo ẽ. ſimiliter nec ex parte termini: cu; vtraq; relatio terminetur ad caloꝛem ꝓductum. cum ergo iſte due relões eandem rem importent: ⁊ quãtum ad illud qḋ ponunt in ſubõ: ⁊ q̃tum ad realitatẽ quã requirũt in termino: ſi relatio nõ differret a fundamẽto niſi per diuerſitatẽ termini: videt̃ ꝙ iſte due relões ſint eedem ſm rem. ¶ Ad p̃mũ ergo iſtorum dubioꝝ dicendũ ꝙ ſm premiſſa nõ ſequit̃ ꝙ relatio ſit plures res ꝓprie loquendo: nec etiam includit plures res ex quib⁹: ſicut ex partibus integretur. ſ; eſt aliqua vna res in ſe ⁊ eſt alteri⁹ rei vt termini. rem autem eſſe in ſe ⁊ illam rem eſſe per ſe alicuius nõ tollit illam rem eſſe vnũ aliquid. ¶ Ad ſcḋm dubium dicendũ ꝙ relatio quãtũ ad illud qḋ eſt nõ iportat niſi vnũ ſimplr̃: ⁊ ꝑ ↄ̃ña q̃tũ ad illud qḋ importat in recto nõ importat niſi vnũ conceptum ſimplicem. Uel põt dici ꝙ cõceptus generis generaliſſimi: l; ſit ſimplex quãtum ad illud quod nõ reſoluit̃ in duos conceptus vniuocos: quoꝝ vnus eſt generis ⁊ alius differẽtie: nõ eſt tamẽ incõueniẽs ꝙ genus generaliſſimũ includat plura: quoꝝ vnum cõtrahat alterũ: ſicut analogũ ad analogata. ¶ Ad 3m dubium dicẽdũ ꝙ lic; oppoſite relationes nõ dicant aliquid diuerſum re ab ambobus fundamẽtis ſimul acceptis: tamẽ vnaqueq; earum importat aliquid diuerſum re ab vnoquoq; abſoluto per ſe accepto: nam ſimilitudo ſoꝛ. vna cum albedine. ſoꝛtis importat albedinẽ platonis: vt cuius eſt: ⁊ ecõuerſo. ſed albedo eius ſm ſe accepta nõ importat albedinem platonis: nec ecõuerſo. ſimul etiã accepte ambe relationes nõ eodem modo important illas duas realitates: ſicut abſoluta: nam relões ſimul accepte vt ſic mutuo ſe important: ſed abſoluta mutuo ſe nõ iportãt vnde ad verificandũ de platone ꝙ ſit ſimilis ſoꝛti requiritur aliqua realitas que nõ requirit̃ ad verificãdu; ꝙ ſit albus. ¶ Ad q̃rtum dubiũ põt dici p̃mo: ꝙ dato ꝙ illa rõ concluderet ꝙ eſſet dare relões diuerſaru; rationum: q̃rum vna nõ differret realr̃ ab alia: tamẽ non concludit ꝙ relatio nõ differt realiter ab alijs predicamentis. ita ꝙ adhuc differret eẽ calidũ ⁊ eſſe ſimile: vt alia relatione relatum. Ulterius ẽt põt dici ꝙ nõ ſequitur oĩno illas duas relationes eſſe eandem relatione; re. quia illa realitas p̃mo vt eſt relatio agentis nõ importat aliam realitatem niſi calorem productũ ab illo agẽte: vt aũt eſt ſimilitudo poteſt importare quẽcũq; aliũ calorem. Secũdo. quia illa realitas vt eſt relatio agen-

tis requirit: ꝙ calor productus quẽ importat ſic quandoq; ſit non ens vel ſibiipſi derelictus ſit non ens: ſed vt eſt ſimilitudo hoc non importat. ſi per impoſſibile neuter calor eẽt ꝓductus: nec eſſet natus ſibiipſi derelictus eſſe non ens: adhuc ea que h̃rent eos eẽnt ſilia.

Ad qõnem quantu; ad iſta; partẽ ꝙ ꝑ ꝓponit̃: vtꝝ. ſ. opatio intellꝰ poſſibilis faciat ad diſtinctione; relationis a tribus precedentibus predicamentis patet: quia accipiendo totam realitate; relationis ex natura rei ſine operatiõe intellectus diſtinguitur ab alijs ꝓpter terminũ importatum: lic; in ſuo ſubiecto nihil ponat diuerſum re a ſuo fundamento.

¶ Quantum ad alia ſex predicamenta. ſcilicet actionem ⁊ paſſionem ⁊c̃. Primo ponam duas opiniones quas non credo veras. Secundo arguam contra eas. Tertio ponam opinionem quã credo eſſe veram cum ſua declaratione. Quarto mouebo quedam dubia ⁊ ſoluam. ¶ Quantum ad p̃mu; ſciendum ꝙ quidam ponunt ꝙ predicta ſex predicamenta dicunt ſolos reſpectus extrinſecos ⁊ dicũt reſpectus extrinſecos illos eẽ qui poſitis fundamentis non neceſſario ſequuntur fundamenta. Sicut poſitis actiuo ⁊ paſſiuo nõ neceſſario ſequitur agere ⁊ pati ⁊ in hoc differunt vt dicunt a relationibus pertinẽtibus ad genus relationis. [Opio ſcoti xi. qõne quolibetoꝝ.] ¶ Alij vero dicunt ꝙ predicta predicamenta dicunt abſoluta cũ relatione. verbi gratia. vbi dicit abſolutu; qḋ eſt locus cum relatione ad locatum. [Op. egidij.] ¶ Contra primam opinionem arguitur quattuoꝛ rationibus: quarum p̃ma talis eſt: predicti reſpectus aut eoꝝum eſſe ↄ̃ſiſtit in ad aliud ſe habere: aut non: ſi ſic. ergo ſunt de genere relationis. quia ſcḋm philoſophũ in predicamentis relatiua ſunt: quorum eſſe conſiſtit in ad aliud ſe habere. ſi non. ergo ſunt abſoluta. quia omne qḋ eſt ens vel eſt ens ad ſe vl̃ eſt ens ad aliud. ſi eſt ens ad ſe eſt ens abſolutum. ſi eſt ens ad alterũ eius eſſe conſiſtit in eſſendo ad alterum: ⁊ per conſequens pertinet ad genus relatiõis. ergo impoſſibile eſt ponere aliquos reſpect⁹ extrinſecos qui nõ pertineant ad aliqua abſoluta vel ad genus relationis. ¶ Secunda ratio talis eſt. quia ſm te reſpectus pertinens ad genus relationis: ſunt qui poſitis fundamentis de neceſſitate ſequuntur ad ea: ſed reſpectus agẽtis ad paſſum. ⁊ econuerſo ſunt hõ. ergo tales reſpect⁹ pertinent ad genus relationis: nec per conſequens faciunt genus diſtinctu; a relatiõe. Maioꝛ patet ſm eos. Minoꝛem probo. quia fundamenta iſtoꝝum reſpectuũ nõ videntur eſſe niſi foꝛma fluens que ponitur in paſſo et p̃ncipium actiuu; in agente: ſed iſtis ambobus poſitis de neceſſitate ſequitur mutuus reſpectus agentis ⁊ paſſi adinuicem. ergo ⁊c̃. ¶ Si dicatur ꝙ poſitis p̃ncipijs actiuis ⁊ paſſiuis: nõ ſequitur actio ⁊ paſſio quas vocãt reſpectus: nihil eſt: quia relatio agentis ⁊ paſſi non fundatur ſuper principium paſſiuum ex parte ipſius paſſi: ſed ſuper foꝛmam fluentem: vt dictum eſt. qua poſita neceſſario ſequuntur predicti mutui reſpectus. ¶ Tertia ratio talis eſt. philoſophus loquens de relatione in quinto metaphyſice dicit. ꝙ quedã ſunt relationes que conſequuntur agens in actu ⁊ paſſu; in actu. [Tex. cõ. 20.] ſi igitur reſpectus iſti ſint alij a predictis reſpectib⁹ quos vocat etiam relationes ⁊ ad genus relationis pertinẽtes: ſequitur ꝙ ad agens ⁊ paſſum in actu: ⁊ vt talia preter ſua abſoluta conſequantur duo paria reſpectuum: qḋ videtur inconueniens. ¶ Quarta ratio talis eſt. qꝛ ſicut qualitas neceſſario conſequens ſuum ſubiectum ⁊ qualitas non neceſſario conſequens ſe habent ad variandum genus qualitatis: ita reſpectus neceſſario con

ſequens ſuum fundamentū: ⁊ reſpectus nō neceſſario ꝯñs
ſe hñt ad variandum genus reſpectus. Sed q̃litas ne-
ceſſario ꝯñs ⁊ non neceſſario ꝯſequēs nō variāt gen⁹ q̃li-
tatis. ergo ⁊c̃. Et confirmaṫ ratio: q: neceſſario conſeq
⁊ non neceſſario conſequi: ſe habēt ſicut accidens ſepa-
rabile ⁊ accidens inſeparabile: ſed talia nō variāt gen⁹:
vt pꝫ. ergo ⁊c̃. ¶ Contra ſcd̄am opinionē arguo tribus
rōnibus. Quarum pͥma talis eſt. nullū vnū p̄dicamē-
tum includit conceptū duorum p̄dicamentoꝝ: ſed ſm̄
iſtos ſex vltima p̄dicamēta includūt in ſua rōne abſo-
lutum cum relato: que pertinēt ad diuerſa p̄dicamēta.
ergo ⁊c̃. ¶ Scd̄a rō talis eſt. omnis forma abſoluta ē
ſubalis q̃litas vel q̃titas: ⁊ omnis reſpectus de neceſſita-
te pertinet ad genus relonis: vt probatum eſt. ſed ſꝫ te
ſex alia p̄dicamēta nihil aliud ſunt q̄ꝫ abſolutū ſub re-
ſpectu. ergo ſequiṫ q̄ ſex vltima p̄dicamēta non dicant
aliam rem diuerſā a q̃tuor pͥmis. ¶ Tertia talis eſt.
denoīatio quā faciunt ſex vltima predicamēta: aut eſt
ab aliquo extrinſeco: aut ab intrinſeco formaliter perfi-
ciente ipm̄ denominatū. Si pͥmo modo non oportuit
addere ſub reſpectu. Sꝫ ſufficit ad diſtinguendū ea ab
alijs: ſicut infra patebit. dicere q̄ importāt denoīatio-
nē ab aliquo extrinſeco. Si nullo modo ſic p̄dicta ſex
p̄dicamenta nō dicūt aliqͦ abſolutū nec aliter ſe hñt
q̄ꝫ tria pͥma: q: omne perficiēs aliquid intrinſece vel
eſt ſuba vel qualitas vel quātitas.

Opio ꝓpria. **Nunc** tertio reſtat ponere poſitionē quā credo eē
verā. ¶ Ad cuiꝰ euidentiā ſciendū q̄ aliqd
pōt denoīare aliquid dupl̄r. Uno modo q̄ fit denoia-
tio ab aliquo intrinſeco ipſi denoīato: q̄. ſ. ſit formalr̄
in ipſo ſm̄ idēptitatem: ſiue per inherentiā. Et hoc ad-
huc contingit dupl̄r. Uno modo q̄ denoiet ipm̄ in ſe ⁊
abſ͞r: ⁊ ſic denomināt tria pͥma p̄dicamēta: vt quādo di-
cimus ſortem eē ſubam. q̄ntū vel qualē. Alio modo q̄
ſit talis denominatio ab intrinſeco: importando tñ ali-
quod extrinſecū vt terminū ad quē ſe hꝫ illud qͦ deno-
minatur. Et iſto modo denominat relatio quādo dici-
mus ſortem eē ſilem vel diſſimilē ſeruū vel dn̄m. ⁊ ſic
de alijs. Alio modo fit denomiatio ab extrinſeco ab eo
. ſ. q̄ non eſt in denoīato formaliter. ⁊ ſic fit denoiatio a
ſex vltimis p̄dicamentis. Unde quādo diciṫ aliqd eſſe
agens vel locatū vel aliqͦ tale eſt denoiatio ab aliquo
extrinſeco. Et hoc ꝓbo: q: quādo diciṫ agēs eſſe agens
iſta denominatio: aut eſt a relatione agentis ad paſſū:
aut eſt denominatio ipſius agentis a relatione paſſi ad
agens: aut ab ipſa forma fluente que acquiritur in paſ-
ſo. Non pͥmo modo: q: denomiatio vniuſcuiuſqꝫ a re-
latione qua refertur pertinet ad genus relatiōis: vt ꝓ-
batum eſt. Nec ſecūdo modo: q: eſſe agens nō impor-
tat relationem paſſi qualitercūqꝫ vt de ſe pꝫ. Relinq-
tur ergo tertium. ſ. q̄ eſt denoiatio agentis a forᵃ fluen-
te: ſed forma fluens dicit extrinſecū abſolutum ab agē-
te: cum ſit in paſſo ſubiectiue. ergo ⁊c̃. Et idē dico quādo
aliqd diciṫ locatū: ⁊ ſic de alijs. ¶ Ad q̃ſtionē ergo q̄
queriṫ vtrū ſex p̄dicta p̄dicamēta differāt ab alijs rea-
liter. dōm: q̄ quātū ad nām denoiantem nō differunt
a tribus p̄dicamētis abſolutis pͥmis: ſed quātum ad id
qͦ denomināt requirunt aliud realiter denoīatū ab eo
qͦ denoiant. put denoiant denoiatione extrinſeca. vbi
gr̄a. calor cāu̇s in paſſo ad hoc q̄ denomiat aliqd cali-
dum que eſt denoiatio intrinſeca nihil aliud reqrit: vt ſit
qͦ denominetur per ipſum niſi ſubiectū in quo eſt. vn-
de ſi per impoſſibile poneret q̄ calor eſſet in ſubiecto ⁊
non haberet cām effectiuam adhuc verum eſſet ſubm
eſſe calidū. ſed ad hoc q̄ denominet aliquid vt calefa-
ciens de neceſſitate neceſſario requirit aliā rem a ſubie-
cto. ſ. cām effectiuā caloris. ⁊ ſimile erit de loco ⁊ ſuper-
ficie: q: ad hoc q̄ ſuperficies dnominet: vt ſuperficies:
puta corpus eſſe latum: nō requirit niſi ſubiectū in quo
eſt. Ad hoc aūt vt denominet vt locus locatū requirit
aliud a ſubiecto ſuperficiei. Sic ergo talia vt ſic deno-
minantia denominatiōe extrinſeca importāt aliquam
realitatem quātum ad rem denominatā ab alijs prece-
dentibus p̄dicamentis. put denomināt denominatio-
ne intrinſeca: que diuerſitas ſufficit ad diſtinguendum
p̄dicamenta. licꝫ ipſe res a quibus accipiṫ ipſa denoia-
tio ſit eadem hinc inde.

Nunc aūt q̃rto mouēda ſūt ſex dubia. quoꝝ pͥmū
eſt. q̃re nō ſunt aliq̄ p̄dicamēta denoiantia
denoiatione extrinſeca a relatiōe ſumpta: ſicut ſūt ſum-
pta ab abſoluto: cū: vt videṫ: aliquid poſſit denomina-
ri a relone extrinſeca: ſicut ab extrinſeco abſ͞r. ¶ Scd̄ꝫ
dubiū eſt de paſſiōe. q: nō videtur q̄ paſſio denominet
denominatione extrinſeca: cū paſſio denominet paſſū
⁊ ſit in paſſo: ſicut in ſubiecto: puta calefactio paſſio eſt
in calefacto ⁊ denominat calefactum. ¶ Tertiū du-
bium eſt de ſitu ⁊ vbi. q: nō videṫ q̄ habeāt aliquam
differentiā: nā eſſe abſ͞r in loco ⁊ eſſe ſm̄ talem diſpoſi-
tionem partium nō videtur differre ſaltem realiter.
¶ Quartū eſt. q: videnṫ importare q̃ſdā habitudines
⁊ quoſdā reſpectꝰ: q: hēre a ſe aliqd ꝓductū: qͦ ptinet
ad actionem: ⁊ hēre locum: ⁊ ſic de alijs: videnṫ dicere
q̃ſdā habitudines. ¶ Quintū eſt. q: ſm̄ hoc videṫ q̄
ſuba poſſit pertinere ad genꝰ accn̄tis: q: aliqd pōt deno-
minari a ſuba denominatiōe extrinſeca. ¶ Sextū du-
bium eſt. quādo mouet aliqd ſeipm̄: ita q̄ eſt idē ſeipſ
mouens ⁊ motū: ⁊ actio ⁊ paſſio cū vtroqꝫ: tūc eni nō
videtur q̄ denominatio agentis ⁊ paſſi ab actiōe ⁊ paſ-
ſione ſit denominatio ab extrinſeco. ¶ Ad pͥmū ergo
iſtorum dicendū: q̄ denominatio ab extrinſeco requi-
rit aliquā per ſe habitudinem inter extrinſecū denomi-
nans ⁊ denominatū ab eo: q: opꝫ q̄ per ſe ex cōditiōe
rerum talis modus denominādi conſeq̃tur eas. ⁊ ideo
oportet q̄ illud a quo fit talis denomiatio ſit fundamē-
tū per ſe alicuius habitudinis. ⁊ quia habitudo nō eſt
per ſe fundamentū habitudinis. alioquin iretur in in-
finitum: ideo talis denominatio non fit a reſpectu ſiue
ab habitudine. ¶ Eſt autē notandum q̄ licꝫ ſit inter
denominans ⁊ denominatum habitudo ſiue reſpectus
per ſe: tamen illa predicamenta non dicunt illos reſpe-
ctus. immo pertinent ad genus relationis. Sed illa ſex
predicamenta ſolum dicunt abſolutum vt denominās
extrinſece: vt dictum eſt. ¶ Ad ſecundū dubium dicē-
dum q̄ quibuſdam videtur q̄ paſſio non denominat
denominatiōe extrinſeca nec in hoc differt ab alijs q̃-
tuor primis. ⁊ precipue a tribus pͥmis. Sed in hoc dif-
fert ab eis qͦ dicit formam in fluxu: puta calefieri vel
frigefieri. Sed alia dicunt formam in permanēti eſſe:
puta calidum vel frigidum. tamen licꝫ non ſic denomi-
net extrinſece ponitur poſt actionē propter connexio-
nē quā habet ad eā. ¶ Uel poteſt dici ⁊ credo q̄ me-
lius q̄ paſſio prout eſt vnum de ſex predicamentis vl-
timis non dicit formaliter ipſam formam in fluxu: ſed
magis dicit denominationem extrinſecam a cauſa effi-
ciente. ita q̄ forma ſiue ponatur in fluxu ſiue in perma-
nenti eſſe: ſi accipiatur: ſiue per poſſibile: ſiue per im-
poſſibile ſine cauſa efficiente: ſubiectum habens eam
non denominatur ſcd̄m eam fieri vel factum eſſe. vn-
de denominatio que eſt ſcd̄m fieri vel factum eſſe ni-
hil aliud eſt quā habere cauſam effectiuam in fieri vel

facto eſſe. vnde quãdo dicitur hoc calefit idem eſt ac ſi diceretur hoc ſm calorem habet cauſam effectiuam: ſicut ecõuerſo quãdo dicit᷑ agens agere eſt denomiatio agentis ab actu effecto. vnde nihil aliud eſt calefaciẽs calefacere: q̃ʒ calefaciẽs habere calorem effectum a ſe. ⁊ quãdo dicit᷑ ꝙ paſſio eſt in paſſo. Dõm ꝙ verum eſt accipiendo paſſionẽ pro forma in fluxu: ſed accipiendo paſſionẽ pro eo a quo fit denomiatio ſm fieri vel factũ eẽ. ſic quãtum ad hoc paſſio non dicit formal͛r aliquid exiſtẽs in paſſo: ſed dicit formã effectiuã vt denoiantez paſſum ſm formã effectiuã que eſt in eo. ¶ Unde hic notandũ ꝙ forma in fluxu que eſt ipſe mot᷒ ſm ſe accepta nõ dicit aliud ꝑdicamẽtuʒ a forma ab⁹ dicta: puta calor in fluxu ⁊ calor ſm ſe dict᷒. Et ꝓpter hoc dicit᷑ ꝙ motus pertinet ad illa ꝑdicamẽta in quib᷒ ſunt res acquiſite per motũ. Prout vo denoiatur vt habẽs talem formaʒ a cauſa efficiente talis denomiatio pertinet ad paſſionem: put eſt ꝑdicamẽtũ: ſed ecõuerſo denoiatio agentis ab effectiua forma pertinet ad predicamẽtum actionis. ¶ Ad tertiũ dubiũ dõm. ꝙ qꝛ manente codẽ toto locato: ⁊ eodem toto loco poſſũt partes diuerſe locati diuerſis partibus loci applicari: ideo eſt aliqua diuerſitas inter cõparationẽ totius locati ad totum locũ ⁊ partium ad partes. ¶ Ad quartum dubium dõm: ꝙ quãdoqʒ habere importat relationẽ realem: ſicut quãdo dicit᷑ ꝙ pater habꝫ filiuʒ: ⁊ ecõuerſo. quãdoqʒ vero dicit habitudinẽ rõnis trñ ſubti ad predicatũ ſiue cuiuſcũqʒ denominati ad dnominãs: put dicim᷒ ꝙ homo habet humanitatẽ ⁊ albũ albedinẽ. Quãdo ergo dicit᷑ ꝙ locatũ eẽ eſt habere locũ ly hẽre ibi nõ iportat relationẽ realem: ſed importat habitudinẽ denoiati ad denominans ipꝫ: qd cõe eſt in omni dnominatiõe extrinſeca vel intrinſeca. ¶ Eſt aũt notãdũ ꝙ licʒ inter talia ſit relatio realis: tamẽ denominatio ꝑdicta extrinſeca nõ dicit talem relationem nec habere tale denomians extrinſecũ importat relationẽ. ¶ Ad 5ᵐ dicẽdũ ꝙ alia eſt accidentalitas quãtitatis ⁊ qualitatis: ⁊ alia etiã relationis: ⁊ alia iſtoꝝ ſex ꝑdicamentoꝝ. nam accidẽtalitas quãtitatis ⁊ q̃litatis conſiſtit in hoc qd aduenit enti in actu per inherentiã. Actualitas aũt relonis conſiſtit in hoc ꝙ accidit forͤ vel magis cõpoſito ex ſubto ⁊ forma hẽre terminũ ad quẽ ſit: accñtalitas aũt alioꝝ ꝑdicamentoꝝ cõſiſtit in hoc ꝙ aliquid extrinſecuʒ accidit alicui: ſicut veſtis veſtito: vel locus locato. ꝑmo mõ impoſſibile eſt ſubam accidere alicui: qꝛ iꝑoſſibile eſt ſubſiſtens adherere alicui. ſed ſcdo ⁊ 3º modo nihil ꝓhibꝫ ſubaʒ q̃ʒtũ ad id qd eſt accidere alicui: ita ꝙ illa accidẽtalitas nõ ꝯuenit ſibi ſm rõneʒ qua ſuba eſt: ſed ſm ꝙ põt importare cãlitatem vel cõformitatẽ ad aliqd: vel aliã habitudinẽ. ⁊ hoc quãtuʒ ad accñtalitatẽ relonis: vel put iportat denominationẽ alicuius extrinſeci. ⁊ h̾ quãtũ ad accñtalitatem ſex vltimoꝝ ꝑdicamẽtoruʒ. ⁊ iſto ſolo modo accñtalitatis põt ſaluari ꝙ actio ſit accidens: ſupponẽdo ꝙ forma acq̃ſita in paſſo: put dnoiat agentem ſit actio. nã forma talis quãdoqʒ eſt ſubalis: ⁊ talis forma put eſt nata denoiare denoiatiõe extrinſeca cãm ſuã dicit᷑ accidens accñtalitate tali extrinſeca. ¶ Ad ſextũ dõm ꝙ quãdo idẽ mouet ſeipm nõ videt᷑ mihi qd ſm illud idẽ ꝑncipiũ reale ſm ꝙ mouet poſſit moueri. vnde opꝫ dare duo ꝑncipia diuerſa re: quoruʒ vnum ſit actiuũ ⁊ aliud paſſiuũ. vnde quãcũqʒ concurrãt in idẽ ſubo ꝑ acciñ: trñ ꝑ ſe loquẽdo agẽs vt agẽs denoiat᷑ denoiatiõe extrĩſeca ſaltẽ a ꝑn᷒ actiuo.

Ad rõnes vtriuſqʒ ꝑtis põt patere ex dictis: nã diſtinctio entis in ſubam q̃ʒtitatẽ ⁊c̃. eſt diſtinctio vel in diuerſas res: vel in ea que aliquã diuerſiam realitatẽ iportãt: modo quo expoſituʒ eſt. Et q̃ʒtum ad hoc nihil facit ogatio intellect᷒: q̃ʒtuʒ aũt ad diſtinctionẽ entis in iſta put ꝑdicamẽta ſunt; put. ſ. ꝑdicamentum accipit᷑ pro ſecũda intentione cum vt ſic dicant entia rõnis ad diuiſioneʒ entis in ea: vt ſic accipiũtur facit operatio itellectus poſſibilis eo modo quo facit ad entia rationis.

Queſtio. X.

AD tertiũ ſic ꝓcedit᷑. Et arguit᷑ ꝙ repugnat fidei põere aliqd complexũ eẽ creatũ. ⁊ cũ hoc eẽ necñũ: qꝛ repugnat ponere aliqd incõplexũ eẽ creatũ. ⁊ cum hoc necñũ. ꝓbõ añtis. qꝛ ponere aliqd incõplexũ eẽ creatũ: ⁊ cũ hoc necñium eſt ponere aliqd creatũ a deo de neceſſitate. quia omne creatũ eſt a deo me⁹ ſiue immediate. ſed hoc repugnat fidei que ponit deum agere libero arbi᷒: ꝙ aũt fit libero arbi. nõ eſt neceſſe eſſe. ergo ⁊c̃. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ ponere cõplexũ eſſe creatũ ⁊ neceſſarium nõ repugnat fidei. niſi ꝓpter hoc: qd creatuʒ ponitur necñium: ſed in hoc ſm hypotheſim conueniũt cõplexũ ⁊ incõplexuʒ. qꝛ vtrũqʒ ponit᷑ creatum neceſſarium. ergo ⁊c̃.

In contrariũ eſt. qꝛ incõplexũ eẽ creatum ⁊ neceſſariũ: nõ repugnat fidei. ergo nec cõplexum. ꝯñtia ſupponit᷑. ꝓbõ añtis. qꝛ creatura poſſibilis eſt necña: ſed creatura poſſibilis hꝫ cãm. ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris. qꝛ ſicut deus creãs ad creaturam creatam: ita deus potẽs creare ad creaturã poſſibilem creari. Sꝫ de᷒ actu creans eſt cauſa creature actu create. ergo ⁊c̃.

Circa iſtã queſtionẽ ꝑncipal͛r ſũt duo faciẽda. Primũ eſt videre de cã iſtorũ cõplexoꝝ: q̃ dicũtur eſſe necña. ſ. vtrũ habeant cãm. 2º rñdebit᷑ ad qõnẽ.

Quantum ad ꝑmũ quatuor ſunt faciẽda. nam ꝑmo ponã opionem vnã quã nõ credo verã. 2º arguã ꝯ eã. 3º ponã opionẽ quã credo eẽ verã. 4º ad rõnes alioꝝ rñdebo. ¶ Quãtũ ad ꝑmuʒ ſciẽdũ ꝙ qdã ponũt indiſtincte ꝙ nullũ cõplexũ necñũ hꝫ cãm effectiuã. Et hoc ꝓbant q̃tuor rõnib᷒: quaꝝ ꝑ᷒ talis eſt: nulla res hñs cãm agẽtẽ libero arbi. eſt necña: ſed talia cõplexa ponunt᷑ necña. g̃ talia ꝯplexa non hñt cãm agentem libero arbi. ſed omne qd hꝫ cãm effectiuam hꝫ cãm agentẽ libe᷒ arbi᷒: qꝛ oĩa reducunt᷑ me⁹ vl imediate in deũ. g̃ talia nõ hñt cãm effectiuã. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ talia habent neceſſitatem nõ abſolutã: ſed connexionis. Contra. quia cõnexio preſupponit connexa. ergo neceſſitas cõnexiõis preſupponit neceſſitatẽ cõnexorum: ſed cõnexa cum ſint ſimplicia nõ poſſunt hẽre neceſſitatẽ. qꝛ tũc aliqd eẽ creaturarũ eẽt necñũ: ergo nec cõnexio poterit eſſe necña. nec per ꝯñs poterit ibi eẽ necñitas cõnexionis. ¶ Scda rõ talis eſt. omnia complexa necña equaliter ſunt necña: ⁊ per ꝯſequens q̃ rõne vnum hꝫ cãm ⁊ aliud: ſed complexa aliq̃ necñaria ſunt: que nõ hñt cãm ſicut complexa diuina: puta deũ eẽ vnũ: vel deum eẽ trinũ. ergo ⁊c̃. ergo nullũ cõplexũ necñium hꝫ cãm. minor pꝫ. maior ꝓbat᷑: qꝛ illa cõplexa necña: quoꝝ oppoſita ſũt eq̃liter iꝑoſſibilia ſũt eq̃liter necña: ſed oppoſita oĩum complexoꝝ necñioruʒ ſũt eq̃liter iꝑoſſibilia: qꝛ oĩa ſũt iꝑoſſibilia inq̃ʒtũ includũt ꝯdictoria. oĩa aũt que includũt ꝯdictoria eq̃liter includũt ꝯdictoria. ergo ⁊c̃. ¶ Tertia talis eſt. quia illud qd eq̃liter conuenit enti ⁊ nõ enti non habꝫ cãm effectiuam. Sꝫ ratio talis necñitatis eq̃liter ꝯuenit enti: ⁊ non enti. ergo ⁊c̃. Maior pꝫ. qꝛ nõ ens non hꝫ cãm. Mĩ. probo. quia ratio talis neceſſitatis eſt idẽptitas predicati et

Prima opio

ſubiecti. Sed vnūquodq3 eſt ſibi ipſi idē: ſiue ſit ſiue non ſit. ergo ꝛc̄. Et confirmat̄ ratio. q2 contingens neceſſario eſt contingens. Et hoc ꝑpter idēptitatem ꝑdicati ꝛ ſubiecti. ſed contingēs nō habet cām effectiuā3 ꝙ ſit contingēs. q2 contingēs eſt anteq̄3 ſit: ꝛ per ꝯñs anteq̄3 habeat cām. ergo ꝛc̄. ¶ Quarta rō talis eſt. q2 qđ ꝯuenit īpoſſibilib⁹ nō h3 cām: q2 īpoſſibilia non hñt cām. S3 talis neceſſitas cōplexoꝝ cōuenit īpoſſibilibus. nā chymeram eē chymerā eſt neccīum. ergo ꝛc̄.

Impugnaci Contra iſtam poſitionē arguo trib⁹ rōnib⁹: quarū pma talis eſt. eē aīal qñ dicim⁹ hoīe3 eē aīal: aut dicit rem verā exiſte3 in reꝝ nā extra aīa3: aut non. ſi ſic: aut dicit eē creatū: aut dicit eē increatu3. q2 omne eē extra aīam eſt alterū iſtoꝝ. ſi dicit eē icreatum. ergo eſt de⁹: ꝛ eē aīal eſt eē deū. qđ ē abſurdū. Si dicit eē creatū. dicit eē cāt̄u3: ꝛ ſic habet̄ ꝓpoſitū. Si dicat̄ ꝙ eē aīal nō dicat eē reale extra aīam. ergo eē aīal. eſt eē figmentū: ꝛ tūc in nullo differt eē aīal ꝛ eē chymeram: qđ eſt abſurdū. ergo ꝛc̄. ¶ Ad hoc videt̄ poſſe rñderi tripl'r. vno mō dicēdo. ꝙ qñ dicit̄ hō eſt aīal: ꝙ eē ibi nō dicit eē reale: nec eē figmētum: ſed dicit eē qđ dicit veritatē ꝓpōnū: ſiue ꝯuenientiā ꝑdicati cū ſubiecto. qđ eſt cōe rebus ꝛ figmentis. na3 ſicut iſta eſt vera. hō eſt aīal. ita iſta. chymera eſt figmētū: ꝛ tale eē nō op3 ꝙ hēat cām effectiuam. ¶ Scđo dicēdo ꝙ eē dicit ibi eſſe eēntie: nō eē exiſtie. pmu3 eē non h3 cām. ſed 2ᵐ. ¶ 3⁹ dicēdo ꝙ eē dicit ibi eē poſſibile creature vel eē nō repugnans. tale autē eē non op3 ꝙ hēat cām. ¶ Prima rñſio nō valet ꝑpter duo. Primo. q2 qñ querit̄ verum talia cōplexa hēant cām. puta. hō ē aīal. vel vitates eorum: Intētio qōnis non eſt querere de iſtis quantū ad id qđ ꝯuenit eis ex parte intellect⁹: ſiue de eē rōnis: qđ ꝯuenit eis in habitudine ad intellectum. Sed eſt intētio qōnis q̄rere de fundamento veritatis ex pte rei. vt querat̄ vtrū fundamētū veritatis taliū cōplexoꝝ: qđ hñt ex parte rei hēat cā3. Unde rñſio nō eſt ad ꝓpo⁹. ¶ 2⁹. q2. eſt. ꝙ dicit veritatem ꝓpōnū: qñ ē tertio adiacens dicit eē qđ eſt in alio. ſ. in ꝑdicato: ꝛ per ꝯñs ad veritatē3 ꝓpōnis in qua eſt 3⁹ adiacēs reqrit̄ eē qđ ꝑdicatum dicit. vnde ad veritatē talis ꝓpōnis reqrit̄ eſſe reale. ſi predicatū dicit eē reale. q2 tale eē ibi reqrit̄ q̄le ꝑdicatum dicit. Sed qñ dicit̄. hō eſt aīal. eē aīal. dicit ibi eē reale: vt ꝓbatū eſt. ergo veritas hui⁹ ꝓpōnis reqrit eē reale: ꝛ per ꝯñs h3 cām modo quo eē aīal habet cām. ſ. ex parte fundamēti rei. ¶ 2ᵃ reſpōſio nō val3: ꝑpter duo: q2 eē ꝛ eēntia vel ſunt idē re: vel ſalte3 ſunt inſeparabilia: ſi ſunt idem re. ergo ſi vnū h3 cām. ꝛ reliquum. ꝓbatio cōſequentie. quia ſm phm. 4. metaph. ens ꝛ vnum ſunt idem. ꝛ hoc ꝓbat. quia nō ſeparant̄ in generatione ꝛ corruptiōe: ꝛ multo minus illa que ſunt idem re ſeparant̄ in habendo cā3 vel nō habēdo: ſi nō ſunt idem re: ſed ſunt inſeparabilia quādocūq3 ē vnu3 ꝛ alterum: ſed ſi eēntia creature non h3 cām eēntia eſt ab eterno. ergo ꝛ eē. ſed hoc eſt falſum. ergo falſum eſt eēntiam creature nō habere cā3 effectiuā. ¶ Scđo. q2 qđ nō habet cām eſt increatu3: ſed ſm te eēn⁹ creature non h3 cām. ergo eſt ens increatū: ſed ens increatū eſt deus. ergo eēn⁹ creature eſt de⁹: qđ eſt abſurdu3. ¶ 3⁹. rñſio nō valet. ꝑpter duo. pmo qñ dicit̄ ꝙ hō eſt aīal. ſi homo ꝛ aīal ſupponūt ibi pro ente poſſibili: ſequeret̄ ꝙ eēt bona ꝯñā. homo in potētia. ergo homo. q2 ſm te homo vl'r acceptus ſupponit ꝓ homine exñte in potentia. ꝛ ideo hō exiſtēs in potētia pōt īferre hoīe3 ſimpl'r: ſed hoc eſt falſum. ergo ꝛc̄. Secūdo. quia homo ꝛ aīal: aut ſupponunt quādoq3 ſalte3 pro ente in actu: aut nō: ſi nō. Contra. q2 terminus d3 ſupponere pro illo cui cōuenit perfectiſſime res ſignata per terminū: ſed res ſignate per iſtos terminos. hō. aīal. perfectiſſime ꝯueniūt hoī ꝛ aīali in actu. g̃ ꝛc̄. Et ſic hēt̄ur ꝙ hō ꝛ aīal: ſaltem qñq3 ſupponūt ꝓ hoīe ꝛ aīali in actu. ¶ Tūc ergo q̄ro de iſta ꝓpōne. hō eſt aīal. quādo hō ꝛ aīal ſupponūt ꝓ hoīe ꝛ aīali in actu. aut eſt neccīa: aut non. ſi eſt neccīa. g̃ aliqđ cōplexum neccīum habet cām efficientem: q2 hominem in actu eē aīal actu. hab3 cām efficientē. Si dicatur ꝙ non eſt neccīa. Contra. q2 ſ3 eos cā neccītatis in talibus complexis eſt idēptitas per eēntiam predicati cum ſubiecto. ſed homo in actu: ꝛ aīal in actu ſunt idē per eēntia3: ſicut etiā hō in potētia: ꝛ aīal in potētia ſūt idē. ergo ꝛc̄. ¶ Item ſi iſta. hō eſt aīal: quādo termini ſupponūt pro ente in actu non eſt neccīa: eius oppoſita eſt contingēs. ſ. homo nō eſt aīal. ſed ad hanc. homo nō eſt aīal. ſequit̄ iſta. hō non eſt hō. q2 ad non aīal. ſequit̄ nō homo. ergo iſta. hō non eſt homo. erit contingēs: qđ eſt ꝯtra veritatē. ꝛ contra eos. q2 iſta. hō nō eſt hō. implicat contradictoria ſaltē in ſenſu compoſito: modo quo exponetur. ꝓpoſitio aūt implicans ꝯtradictoria: ꝛ ſm veritatem ꝛ ſm eos eſt īpoſſibilis: ꝛ per ꝯñs ei⁹ oppoſita eſt neccīa. ꝛ ſic ēt hō eſt hō. ꝛ hō eſt aīal: ꝓut ēt opponunt̄ ꝑdictis īpoſſibilibus ſunt neccīe. ¶ Scđa rō pncipalis talis eſt. iſtud complexū. hō exiſtit in actu. ſ3 eos eſt neccīū: vt ꝓbabo: ſ3 illud complexū. hō exiſtit actu. h3 cām. ergo complexū neccīum hab3 cām. Mi. ꝑ3 q2 hoīem exiſtere in actu h3 cām. Ma. probatur. ſ. ꝙ ſm eos ꝑdictū complexū ſit neccīum: q2 ſm eos cōplexū in quo ꝑdicatū ꝛ ſubiectū ſunt idē re: ꝛ per eēntiā ē neccīū: ꝛ ſm eos talis neccītas eſt cā totalis neceſſitatis. S3 ſ3 eos hō ꝛ eē ſuum ſunt oīo eadē res per eēntiam. q2 ſm eos eēn⁹ ꝛ eē in creaturis nō differūt. g̃ ꝛc̄. ¶ Ad hoc videt̄ poſſe dari dupl'r rñſio. pma ſic. q2 qñ dicit̄ hō exiſtit importat̄ plus: q̄3 terminos ſibiipſis nō repugnare. in complexis aūt neceſſarijs non importat̄ niſi ꝙ termini non repugnant. 2⁹ ſic. quia lic3 eſſe nō differat ab eēntia: tamen dicit aliam formalitatē: ꝛ ꝑpter iſtā formalitatē eſt qđ nō op3 verificare eſſe de quo verificatur eſſentia. ¶ Prima reſponſio nō valet ꝑpter duo. Primo. quia illa reſponſio ſi aliquid valet eadem eſt tamen cum illa que ponit ꝙ termini ſupponūt pro eē poſſibili: que reprobata eſt. Scđo. q2 ſi ad neceſſitate3 ꝓpoſitionū ſufficit non repugnantia terminorum. iſta ꝓpoſitio. homo eſt albus. eēt neceſſaria. q2 termini nō repugnant. ¶ Scđa rñſio non valet propter duo ſil'r. Primo q2 poſitionē de formalitatib⁹ nego. 2⁹. q2 etiā ſi illa poſitio eſſet vera nihil adhuc ad ꝓpoſitu3. q2 quecunq3 ſunt oīno inſeparabilia: q̄ntūcunq3 differant formaliter: cui ꝯuenit vnū ꝛ reliquū ſaltē in cōcreto. vnde cuicūq3 ꝯuenit eē q̄ntū: ei ꝯuenit de neceſſitate eē figuratu3: q̄ntūcūq3 q̄ntitas ꝛ figura differant formal'r: ſed eſſe ꝛ eēntia ſiue ſint eadem formaliter ſiue differant: cum ſint eadem res per eēntiā ſm eos: ſūt oīno inſeparabilia. g̃ īpoſſibile eſt vnū eoꝝ verificari de aliquo ſaltem in cōcreto: quin verificetur alterum. ita ꝙ quicqđ eſt ens ſm eſſe eſſentie de neceſſitate eſt exiſtens: ꝛ eodem modo quo conuenit vnum ꝛ reliquum. ita. ſ. ꝙ ſi vnu3 ꝯuenit in actu ꝛ aliud in actu: ꝛ ſi vnū in potētia: ꝛ aliud in potentia. ¶ 3⁹ rō pncipalis talis eſt. qñ aliqđ ꝑſupponit alteꝝ vt paſſio vl' ꝑ modū paſſiōis ſe hñs: ſi illud qđ ꝑſupponit h3 cām: ſequit̄ ꝙ ipſ3 ꝑſupponēs h3 cām: ſed idēptitas vniuſcuiuſq3 ſic ſe hab3 ad ipm. ergo idēptitas eorum que habent cauſa3 habet cām: ſed res importate per ꝑdicatū ꝛ ſub3 in creaturis hñt cā3.

K. 4. 3.

nam creatura hꝫ cām:puta hō et riſibile ⁊ ꝯſilia.ḡ idē
ptitas eorum hꝫ cām:ſed veritas ⁊ neceſſitas iſtorū cō
plexorum fundaē ſuper idēptitatē p̄dicati ⁊ ſubti ſm
eos.ergo veritas ⁊ neceſſitas taliū cōplexoꝝ hñt cām.

Nunc tertio reſtat ponere poſitionē quā credo ve
rā.Circa quā tria intēdo facere. Primū eſt
oſtēdere ꝙ talia cōplexa ⁊ eorum veritas codeꝫ modo
habēt cām quo ⁊ termini ex quib⁹ ſunt cōplexa.Scḋo
oſtendeē qui termini:⁊ que cōplexa habēt cām effecti
uam.Tertio q̄lē neceſſitatē habeāt talia cōplexa. Pri
mū ꝓbo duplici rōne. Prima rō talis eſt.illud qḋ ꝯue
nit alicui ſm illud qḋ eſt codeꝫ modo hꝫ cām:ſicut ⁊ il
lud cui ꝯuenit:ſed veritas talium cōplexoꝝ ꝯuenit re
bus de qbus talia cōplexa formanē ſm id qḋ ſūt: quia
veritas talium cōplexoꝝ conſiſtit in hoc ꝙ vnū inclu
dit alterum.puta hō ſm ꝙ eſt includit aīal:⁊ ſic de cōſi
milibus.ergo veritas iſtorum cōplexoꝝ ſic hꝫ cām:ſi
cut ⁊ res ſignāte per terminos ex quib⁹ cōponunē ſm
id qḋ ſunt. ¶ Scḋa rō talis eſt. qꝛ veritas talium ꝯple
xorum ſic hꝫ cām:ſicut ⁊ eoruꝫ idēptitas: ſed idēptitas
eorum ſic hꝫ cām: ſicut ⁊ termini ex quib⁹ ꝯponūē: vt
ſupra ꝓbatū eſt.ergo ⁊c̄. Et ſic pꝫ p̄mū.ſ.ꝙ talia cōple
xa ⁊ eorum veritas codē modo habēt cām : ſicut ⁊ ter
mini ex quib⁹ cōponūtur. ¶ Quātū ad ſcḋm ſciendū
ꝙ termini quādoqꝫ ſignāt īpoſſibilia ſicut chymera:
⁊ cōſimilia:quedā ſignāt ens diuinū: ſicut deus trini
tas omnipotēs:⁊ cōſimilia: quedaꝫ ſignāt creaturas:
ſicut hō aīal:⁊ ſimilia. Quātū ergo ad p̄ma.ſ. quātū ad
ea que dicūt īpoſſibilia talia nō habēt cām:qꝛ omne il
lud qḋ hꝫ cām eſt vel pōt eſſe:qꝛ omnis cauſa dicit̄ re
ſpectu alicui⁹ eſſe exiſtētis vel poſſibilis:ſed nullū īpoſ
ſibile vt ſic eſt vel pōt eē.ergo ⁊c̄. Quātuꝫ ad ſcḋa.ſ.ad
diuina:q̄tum ad ea que pertinēt ad intra.ſ.eē deū: vel
eē omnipotētē ⁊c̄.Certum eſt ꝙ nullā cām hñt. qꝛ de⁹
eſt p̄ma cauſa. Q̄tuꝫ ad tertia.ſ.q̄tum ad entia creata
diſtinguo:qꝛ talia poſſunt accipi ſm eē in actu:⁊ ſm eē
in potētia.Si loquamur de eis q̄tum ad eē in potētia.
tunc dico duo.p̄mū eſt: ꝙ q̄tum ad poſſibilitatē ſuam
nō habēt cām:nec actu:nec potentia:ſcḋꝫ ē ꝙ illud cui
attribuit̄ talis poſſibilitas.ſ.ipſa creatura que dr̄ eē poſ
ſibilis hꝫ cām in potētia.p̄mū ꝓbo vnica rōne ſic.quia
poſſibilitas creature accipit̄ penes potentiā diuinam ⁊
non repugnantiam ad eē: ſed neuter iſtorum habꝫ cāꝫ
actu vel potentia.ergo ⁊c̄. Maior pꝫ:qꝛ nihil eſt ratiōe
cuius creatura dicatur poſſibilis anteq̄ꝫ ſit niſi potētia
creantis ⁊ nō repugnantia eius ad eē. Minor etiā ſatiſ
pꝫ.qꝛ potentia dei qua deus dicit̄ potēs ⁊ creatura dici
tur obiectiue poſſibilis nullā cāꝫ hꝫ:ſicut nec de⁹.Silr̄
nō repugnātia creature ad eē que nihil aliud eſt q̄ꝫ ne
gatio īpoſſibilitatis ad eē:nō habꝫ cām. ſcḋm ēt pꝫ.ſ.ꝙ
creatura cui talis poſſibilitas attribuit̄ hꝫ cām in potē
tia.ſ.cām potentem dare ei eē:qꝛ omne nō ens actu po
tens eſſe hꝫ cām in potētia.ſ.cām potentē dare ſibi eē:
ſed creatura cui attribuit̄ talis poſſibilitas anteq̄ꝫ ſit ē
nō ens potens eē.ergo ⁊c̄. Loquēdo aūt de entib⁹ crea
tis quātū ad entia in actu:certū eſt ꝙ oīa talia hñt cau
ſam effectiuaꝫ in actu.qꝛ omne aliud a deo ens actu hꝫ
cām actu:ſed omnia entia creata in actu ſunt hō.ḡ ⁊c̄.

Neceſſitas duplex abſoluta ⁊ connexionis.

¶ Quantū ad tertiū.ſ.qualē neceſſitatē hñt hꝫ cōple
xa ſciendū ꝙ duplx ponit̄ nec̄itas quedaꝫ dicit̄ ab̄ta:⁊
q̄dam dicit̄ ꝯnexionis ſiue in cōparatiōe.abſolutā vo
co nec̄itateꝫ:qua aliqd in ſe ⁊ abſolute īpoſſibile eſt alr̄
ſe hēre:ſicut deus habet nec̄itatē abſolutam:nec̄itas āt
cōnexionis ſiue in cōparatiōe dicit̄ nō qꝛ ipſa cōnexio
ſm ꝙ eſt ſm ſe ⁊ abſolute accepta ſit quoddaꝫ neceſſa
rium.q.ipſa connexio ſit ſubm neceſſitatis. Sed dicit̄
neceſſitas cōnexionis qua impoſſibile eſt aliquid eē ſi
ne alio:ſicut īpoſſibile eſt hoīem eē ſine aīali:vel ſine
riſibili:ſiue illud aliud ſit idē cum eo per eſſentiā: ſicut
aīal cum homīe:ſiue differat ab eo:ſicut volitio nō pōt
eſſe ſine cognitiōe que re differt ab ea:ita ꝙ ipſi termi
ni ſunt ſubm neceſſitatis. Sed ipſa ꝯnexio dicit modū
eius:ita ꝙ hoīem eē aīal eſt neceſſarium. Idem eſt ac ſi
dicat̄ ꝙ hoī ineſt neceſſitas nō eēndi ſine aīali:iſta aūt
duplx neceſſitas.ſ.ab̄ta ⁊ cōnexionis pōt accipi ⁊ affir
matiue ⁊ negatiue:tam in ſimplicib⁹ q̄ꝫ in cōplexis. In Tertio
ſimplicib⁹:ſicut de⁹ dicit quoddā nec̄ium poſitiue:chy
mera aūt dicit quoddā īpoſſibile eē:qḋ eſt quedā nec̄i
tas negationis. In cōplexis aūt ſicut deū eē trinum di
cit neceſſe eē poſitiue: deum aūt nō eſſe trinū dicit qḋ
dam īpoſſibile:ſiue nec̄e nō eē.

His p̄miſſis dico ꝙ illa ꝯplexa que dicūt ea que pti
nent ad diuina intrinſeca:⁊ ēt illa que pertinent
ad poſſibilitatē creature habēt vtrūqꝫ neceſſitatem.ſ.
abſolutam ⁊ cōnexionis:qꝛ īpoſſibile eſt talia alr̄ ſe ha
bere qualitercūqꝫ:īpoſſibile eſt ēt in talibus ſubm eē ſine
p̄dicato:ſed p̄mū iſtoꝝ pertinet ad neceſſitatē abſolu
tam.ſcḋm aūt ad neceſſitatē cōnexiōis.ḡ ⁊c̄. ¶ Quātū
aūt ad cōplexa ptinētia ad eē actuale creature. q̄tuꝫ.ſ.
ad illa cōplexa que dicunt̄ eē per ſe: vt hō eſt aīal. hō ē
riſibilis.⁊ ſic de alijs talia habēt neceſſitatē cōnexiōis
in ſenſu ꝯpoſito.modo quo exponet̄:ſed nulla talia ha
bent neceſſitatē abſolutā.p̄mū pꝫ.qꝛ neceſſitas ꝯnexio
nis dicit̄ qua ſubꝫ eē nō pōt ſine p̄dicato.vnde accipiē
do hō ⁊ aīal q̄tum ad eē actuale īpoſſibile eſt hoīeꝫ in
actu eē ſine aīali in actu. ergo ⁊c̄. ¶ Scḋꝫ.ſ.ꝙ talia nō
habēt neceſſitatē abſolutam ꝓbat̄: qꝛ illa cōplexa di
cuntur hēre nec̄itatē abſolutam: que nullo mō qualit
cūqꝫ aliter poſſunt ſe hēre.ſ.nec in ſenſu ꝯpoſito nec di
uiſo:ſed p̄dicta cōplexa:licꝫ in ſenſu cōpoſito in quo de
notatur ſubm nō poſſe eſſe ſine p̄dicato nō poſſint alr̄
ſe habere.tñ ab̄te ⁊ in ſenſu diuiſo poſſūt alr̄ ſe habere.
qꝛ termini ⁊ eorum cōnexio ſimplr̄ ⁊ ab̄te poſſūt nō eē:
ſicut ſtatim apparebit.ergo talia nō hñt nec̄itatē abſo
lutam. ¶ Ad cuius maiorē euidentiā ſciendū ꝙ ſicut
iſta.albū eſt albū:⁊ album diſgregat viſum : ⁊ currens
currit:⁊ currens mouetur: ⁊ negatiue oppoſita poſſunt
diſtingui ſm ſenſum cōpoſitū ⁊ diuiſum: ita etiā homo
eſt aīal.⁊ hō eſt riſibilis in actu eodem modo poſſūt di
ſtingui.Sciendū ergo ꝙ albuꝫ de neceſſitate eſt albū
pōt habere duplicem ſenſum vnū cōpoſitum vt ſit ſen
ſus.album de neceſſitate ⁊c̄.i.album nō poteſt manere
album:quin ſit album. ⁊ idem de diſgregatiuo: album
non poteſt manere album:quin ſit diſgregatiuū. ⁊ ſic
eſt vera. albuꝫ de neceſſitate eſt album. vel de neceſſi
tate eſt diſgregatiuū. ⁊ eius oppoſita eſt īpoſſibilis.qꝛ
album non eſt albū. eſt impoſſibile in ſenſu cōpoſito:
aliū ſenſum poteſt habere.ſ.diuiſum.ſ.quando dicit̄
album de neceſſitate eſt album vt ſit ſenſus ꝙ album
abſolute loquēdo ⁊ diuiſim nō poteſt nō eſſe albū:ita
ꝙ ſupponēdo ſubm:nullo mō poſſit eſſe ſubm ſine p̄di
cato:⁊ iſto mō ꝓpoſitio eſt falſa:⁊ eius oppoſita eſt con
tingens. Nam iſta.album pōt nō eſſe album.vel eē ni
grum.eſt vera in ſenſu diuiſo.⁊ per ꝯñs ei⁹ oppoſita ac
cepta in eodem ſenſu nō eſt neceſſaria.vnde in talibus
complexis vtraqꝫ pars contradictionis in ſenſu diuiſo
eſt ꝯtingens.Sed in ſenſu ꝯpoſito affir̄ua eſt nec̄ia ⁊ ne
gatiua eſt īpoſſibilis:vt deductū eſt.⁊ idē eſt de iſta.hō
eſt aīal.⁊ de qbuſcūqꝫ ꝓpōnibus per ſe ptinētib⁹ ad eē
actuale creature.⁊ p̄ma ratio hui⁹ contingētie in ſenſu

Nota q̄r q̄ꝫ hꝫ ꝯpō pertinens ad eſſe actuale creature pōt accipi in duplici ſenſu.

diuiſio eſt cõtingẽs habitudo terminorũ in eſſe ſuo ad
ſuam cãm. ad quã ulteri⁹ ſequit̃ cõtingẽs cõnexio ter/
minoꝝ inter ſe in ſenſu diuiſo. ꝙ aũt neceſſitas iſtorum
cõplexoꝝ ſit neceſſitas cõnexionis ꝓbo per dictũ ad/
uerſarioꝝ: qꝛ ipſi dicunt ꝙ ſimplicia ex qb⁹ talia cõple/
xa cõnectunt̃ nõ ſunt neceſſaria: ſed dicũt ꝙ ipſa cõple
xa ſunt nečia. Ex h̃ arguo ſm eos. Iſta cõplexa vt cõ/
plexa ſunt nečia: ⁊ nõ alr: ſed neceſſitas que cõpetit cõ/
plexis vt cõplexa ſunt eſt neceſſitas cõplexiõis: qđ idez
eſt qđ neceſſitas cõnexiõis. ğ ⁊c. Et ſic pꝫ quãtã neceſſi
tatẽ hñt talia cõplexa. ❡ Hic videnẽ duo dubia. Pri/
mum eſt de hoc qđ dicit̃ ꝙ ſicut albũ de neceſſitate eſt
albũ vel põt eſſe nõ albũ. ita poſſet iſta diſtingui. homo
de neceſſitate eſt aïal ⁊c. qꝛ ꝙ album põt nõ eſſe albuꝫ
diſtinguit̃ ſm ſenſum cõpoſitũ ⁊ diuiſum: ideo eſt: quia
iſte termin⁹ albũ põt ſupponere vl̃ ꝓ ſubõ hñte albedi/
nem: qđ eſt mãle in ſignato termini: vel ꝓ ipſa albedi/
ne ꝯcretiue accepta: qđ eſt formale in ſignato termini.
Sic aũt nõ põt eſſe de hoïe: qꝛ hõ nõ importat aliquod
ſubiectum diuerſum realiter ab hũanitate: ita ꝙ q̃lꝫ
poſſit ſupponere pro humanitate: ⁊ q̃lꝫ nõ. ❡ Scðꝫ
dubiũ eſt. qꝛ ſm p̃miſſa iſta eſſet neceſſaria. homo actu
exiſtit: qꝛ accipiendo hoiem q̃ꝫ^m ad hoiez in actu ſubm
nõ põt eſſe ſine p̃dicato: qđ videt̃ inconueniẽs: qꝛ non
eſt neceſſariũ hoiem eſſe. ❡ Ad p̃muꝫ iſtorum dico: ꝙ
nõ ſolum iſta eſt diſtinguẽda. albuꝫ. vel eius oppoſita:
quia. ſ. album põt accipi vel pro ſubõ vl̃ pro forma: ſed
accipiendo ẽt ꝓ ipſa forma tñ. diſtinguenda eſt ſm ꝙ
ſubiectum ⁊ predicatũ: quãtũ ad ipaꝫ formaꝫ ab^{te} poſ/
ſunt nõ eſſe in actu: ⁊ per conſequẽs vnũ põt nõ eſſe al/
terum in actu: qꝛ albedo que nũc eſt in actu ab^{te} põt nõ
eſſe in actu: qđ pertinet ad ſenſum diuiſuꝫ: ⁊ ſm ꝙ vnũ
in actu nõ põt eſſe ſine alio in actu: qđ pertinet ad ſenſũ
cõpoſitum. ❡ Ad ſcðꝫ dicẽdũ ꝙ iſta. homo exiſtit. di/
ſtinguenda eſt: ſicut iſta. hõ eſt aïal in actu: ⁊ in ſenſu cõ
poſito eſt vna neceſſaria: ſicut alia: vnde iſta. hõ in actu
exiſtit. eſt neceſſaria. qꝛ ĩpoſſibile eſt hoiem ponere in
actu ſine exiſtere: ⁊ qñ dicit̃ ꝙ exiſtere nõ ẽ neceſſariũ.
Dico ꝙ verũ eſt in ſenſu diuiſo. qꝛ accipiẽdo hoiez ab^{te}
nõ eſt neceſſariũ ipm exiſtere: ſed accipiẽdo in ſenſu cõ
poſito: neceſſariũ eſt hoiem in actu exiſtere: qꝛ ĩpoſſibi/
le eſt vnũ eſſe ſine alio: vt dictũ eſt. ❡ Ad p̃mum ergo
motiuũ in oppoſitũ dicẽdũ: ꝙ neceſſitas ab^{ta} repugnat
effectui cauſe agentis libero arbitrio. qꝛ nečitas ab^{ta} ef/
fectus eſt qua ĩpoſſibile eſt ipm ab^{te} nõ eſſe. hoc aũt re/
pugnat effectui cauſe agẽtis libero arbitrio. qꝛ talis ef/
fectus ab^{te} põt nõ eſſe: ſed neceſſitas ꝯnexiõis nõ repu/
gnat effectui cauſe agẽtis libero arbitrio: qꝛ nihil ꝓhi/
bet aliqua cõtingẽter ꝓduci a cã agẽte libero arbitrio:
licꝫ tñ vnũ nõ poſſit eſſe ſine alio: qđ pertinet ad neceſ/
ſitatem ꝯnexionis. ❡ Ad ꝓbõnẽ que adducit̃ in 3^{ciũ}
dicendũ ꝙ illa rõ ꝓcedit. ac ſi neceſſitas cõnexiõis ĩtel
ligat̃ ſic. vt. ſ. connexio dicat quoddam ens: qđ ſit ſubꝫ
ab^{te} neceſſitatis. nũc aũt nõ eſt ita. imo neceſſitas cõne
xionis dicit modũ neceſſitatis: quo vno poſito neceſſa/
rium eſt aliud ponere: ⁊ qua vnũ non põt eſſe ſine alio.
vnde eſt idem: ac ſi dicat̃ ꝙ iſtuꝫ terminũ de neceſſita/
te conſequitur cõnexio ad alterum. Et hoc in ſenſu cõ/
poſito. Et quãdo dr̃ ꝙ cõnexio p̃ſupponit cõnexa: ſi ac/
cipiant̃ cõnexa formalr̃: falſum eſt: qꝛ cõnexum vt in/
cludens cõnexionẽ magis ſupponit cõnexionẽ: q̃ꝫ econ
uerſo: ſicut concretũ ſupponit abſtractum. ⁊ ideo vt ſic
nõ opꝫ ꝙ connexio preſupponat cõnexa: vel neceſſitas
cõnexionis preſupponat neceſſitatem connexorum: vt
aliam ab ea. Si aũt accipiantur cõnexa mãliter ſic cõ/
nexio ſaltem ſm rõnem preſupponit cõnexa. ſ. illos ter
minos qui cõnectunt̃. ſed nõ opꝫ ꝙ neceſſitas cõnexio
nis preſupponat aliquam aliam neceſſitatez ab ipſa in
ipſis terminis cõnexis. quia cum cõtingentia abſoluta
qua aliqui termini abſolute ſunt cõtingentes in ſuo eẽ:
ſtat neceſſitas cõnexionis qua vnũ non poteſt eſſe ſine
alio. ❡ Ad ſcðm dicendũ ꝙ maior eſt falſa. Ad proba
tionem dico ꝙ minor que accipit̃ ad ꝓbandũ illam: h̃
. ſ. ꝙ omnia ĩpoſſibilia ſunt equaliter ĩpoſſibilia eſt fal/
ſa. Ad ꝓbationẽ eius dico: ꝙ nõ omnia ĩpoſſibilia eq̃li
ter includunt cõtradictioneꝫ: ſicut põt patere ex dictis
quedam ꝓpoſitiões ĩpoſſibiles includunt cõtradictio/
nem in vtroqꝫ ſenſu. ſ. ꝯpoſito ⁊ diuiſo: ⁊ tales maxime
implicant ꝯtradictoria: ⁊ maxime ſunt ĩpoſſibiles. alie
aũt ꝓpoſitiões includunt cõtradictoria ſolum in ſenſu
compoſito. nõ aũt in diuiſo. ⁊ iſte minus implicant con
tradictoria: ⁊ min⁹ ſũt ĩpoſſibiles: imo plus dico ꝙ nul/
la negatiua implicat cõtradictoria: niſi ꝓpter neceſſita
teꝫ affirmatiue oppoſite. vnde iſta. deus non eſt nečio.
non includit contradictoria: niſi inquãtũ iſta. deus eſt.
eſt neceſſaria: ⁊ ſicut vna neceſſitas põt eſſe maior alia:
vt ad nũc ſuppono: ita etiã vna impoſſibilitas poteſt eẽ
maior alia. ❡ Ad tertiũ dicenduꝫ ꝙ maior eſt falſa: qꝛ
idẽptitas predicati ⁊ ſubiecti que ponitur eſſe cauſa ne/
ceſſitatis in poſitiuis nõ codeꝫ modo cõuenit enti ⁊ nõ
enti. qꝛ enti in actu cõuenit ens in actu: nõ enti aũt poſſi
bili: eſſe in potẽtia: ⁊ ſicut illa idẽptitas quãdoqꝫ conue
nit enti actu: ⁊ habet cãm effectiuam: ita etiam neceſſi/
tas cõſequens eã habꝫ cãm effectiuã in actu. ❡ Ad cõ/
firmationem qñ dicit̃ ꝙ cõtingens neceſſario eſt ꝯtin/
gens. Dicẽdũ ꝙ idem iudiciũ eſt de cõtingentia ⁊ poſſi
bilitate creature ⁊ codẽ modo dðm eſt de vtroqꝫ: ⁊ ſic
poſſibilitas creature eſt neceſſaria. nõ tñ creatura que
eſt poſſibilis. ❡ Ad q̃rtũ dicendũ ꝙ quãdo dicit̃. chy/
mera eſt chymera: ⁊ conſimilia ꝙ illa neceſſitas eſt ne/
gatiua ſm rem loquẽdo: qꝛ nihil aliud eſt q̃ꝫ dicere: im/
poſſibile eſt ĩpoſſibile. ⁊ talis ĩpoſſibilitas eſt impoſſibi
tas abſoluta: nec talis ĩpoſſibilitas hꝫ cãm nec eſt ſimi/
le de tali neceſſitate: ⁊ neceſſitate poſitiua q̃ ꝯ^{ſt} ꝯplexis
importantibus eſſe creatuꝫ in actu. quia iſta neceſſitas
habet cauſam vt dictum eſt.

Ex his ad qõnẽ quãdo querit̃: vtꝝ repugnet po/
nere aliqđ complexuꝫ neceſſariũ: ⁊ habe/
re cãm effectiuã. Dðm ꝙ ſic loquẽdo de nečitate ab^{ta}:
nõ aũt loquẽdo de neceſſitate cõnexiõis. Primũ pꝫ. qꝛ
nečitas ab^{ta} poſitiua eſt q̃ nullo mõ abſolute aliq̃d põt
nõ eẽ vel nõ põt aliter ſe hñre: ſꝫ h̃ repugnat oĩ effectui
cauſe efficiẽtis ſm fidẽ. qꝛ ſm fidem omnis effect⁹ cãe
efficientis põt eẽ ⁊ nõ eſſe: ⁊ alr̃ ſe hñre ab^{te} loquẽdo: qꝛ
ſꝫ fidẽ p̃ma cã oluꝫ agit libero arbitrio. ğ ⁊c. ❡ Scðꝫ
pꝫ. qꝛ ſicut dcm̃ eſt nihil ꝓhibet aliq̃ duo ꝯtingẽter ꝓ/
duci libe. arb⁹: quoꝝ vnũ nõ põt eẽ ſine alio: ſed neceſſi
tas ꝯnexiõis ꝯſiſtit in hoc ꝙ vnũ nõ poſſit eẽ ſine alio.
ergo ⁊c. ❡ Ad rõnẽ factaꝫ. ad p̃mã partẽ dðꝫ ꝙ ꝯñtia
eſt nulla. Ad ꝓbationẽ dðm ꝙ nečitas ſimplicis repu/
gnat fidei: qꝛ nõ põt habere niſi neceſſitatẽ abſolutã q̃
repugnat effectui agẽtis lib⁹. ar⁹. nečitas ãt ꝯplexi põt eẽ
nečitas ꝯnexiõis ſine nečitate ab^{ta}: q̃ nečitas cõnexiõis
nõ repugnat effectui agẽtis lib. ar⁹. vt oñſũ ẽ. Et qñ dr̃ ꝙ
ſtãte hypo^{ſi} vtrũqꝫ ꝯ^{ſt} in h̃ qđ ẽ eẽ nečiũ ⁊ hr̃e cãꝫ. dðꝫ
ꝙ lꝫ ꝯueniãt ĩ nečitate gnãlr̃ dcã: nõ tñ ꝯueniũt codeꝫ
mõ nečitatis: qꝛ vni ꝯ^{ſt} tñ mõ nečites ab^{ta}: alij vero ꝯ^{ſt}
nečitas ꝯnexiõis. ❡ Ad rõnẽ factã ad aliã p̃tẽ qñ dr̃ ꝙ
creatura poſſis eſt nečia: ⁊ hꝫ cãꝫ ĩ po^{a}. Dðꝫ ꝙ creatura
q̃ eſt poſſis nõ ẽ nečia. vn̄ creature cui attribuit̃ poſſitas

eſſendi nõ habet neceſſitatem abſolutam:ſed eſt potẽs
eſſe ⁊ nõ eſſe:⁊ hꝫ cãm in potentia: ſed eius poſſibilitas
hꝫ abſolutã neceſſitatẽ: nec habꝫ cãꝫ vt declaratũ ẽ in
ꝓncipali ſolone. vnde creaturã eſſe poſſibilẽ eſt ab^{te} ne
ceſſariũ. Sꝫ creaturã q̃ eſt poſſibilis nõ ẽ neciũꝫ eẽ. Ex
hoc pꝫ ꝙ neciũm ab^{te} non habet cãm. Qõ. XI.

Poſtea querebanẽ quedã de crea
tura in ſpãli. Et ꝑmo de pu
re ſpũali. 2° de pure corporali. 3° de
cõpoſita. Quãtuꝫ ad creaturã pure ſpi
ritualem querebaẽ ꝑmo vnũ tñ q̃tuꝫ
ad ſubam: poſtea querebaẽ aliud q̃tũ
ad acciñtia. ❡ Illud vnũ pertinẽs ad ſubam eſt: vtruꝫ
determinatiue poſſit ꝓbari ꝙ aĩa intellectiua ſit for
ma hominis. Et arguiẽ ꝙ nõ. qꝛ nulla forma indepen
dens videẽ pars eſſe alicui^9 ꝯpoſiti. Sed aĩa intellecti
ua eſt forma independẽs. ergo nõ põt eſſe pars alicui^9
cõpoſiti: nec per ꝯñs põt eſſe h^9 cõpoſiti qõ eſt homo.

Contra qꝛ nõ minus me^m eſt vnũ caꝫ extremis
q̃ꝫ extrema adinuicẽ: ſed intellectus eſt
mediũ inter intelligẽs ⁊ intelligere. ergo nõ min^9 ẽ idẽ
intelligẽs ⁊ intellect^9 q̃ꝫ intelligẽs ⁊ intelligere. ſed in
telligens ⁊ intelligere ſunt vnum ſubo. ergo itelligẽs ⁊
intellect^9 ſunt idẽ ſubo. ſed hõ intelligit. ergo hõ et itel
lectus ſunt idẽ ſubo. ſed hoc nõ eſſet: niſi qꝛ intellectus
eſſet forma hominis. ergo ⁊c̃.

Reſpondeo ad euidentiã iſtius q̃õnis ꝓncipa
liter ſunt duo faciẽda. ꝑmo oſten
dere ꝓpoſitũ. 2° quid de hoc ſenſerit Ariſto.

Quantũ ad ꝑmũ facienda ſunt duo. Primuꝫ eſt
addncere ꝓbatiões ad ꝓbandũ intẽtũ
ſ. ꝙ aĩa intellectiua ſit forma hoĩs. 2°. rñdendũ eſt ad
quedã que qdam addncũt ad colorandũ poſitionẽ Cõ
mentatoris. ❡ Quantũ ad ꝑmũ ꝓbande ſũt tres ꝯclu
ſiones: in quaꝝ ꝓbatione ꝓpter breuitatẽ ſemꝑ intẽdo
vti hoc noĩe intellect^9 pro aĩa itellectiua. Prima cõ
cluſio eſt. ꝙ hõ vel eſt intellect^9 vel hñs intellectũ par
tem ſui accipiẽdo intellectũ modo ꝑdicto. Scõa cõclo
eſt. ꝙ hõ nõ eſt ſolus intellectus: ſed habẽs intellectuꝫ
partẽ ſui. Tertia ꝯclo eſt. ꝙ itellectus eſt pars que eſt
forma. ❡ Ad euidentiã ꝑme cõcluſiõis ſciẽdum ꝙ hic
loquimur de aĩa intellectiua que diciẽ intellectiua ab
actu intelligẽdi quẽ experimur. ſtultũ eniꝫ eſſet q̃rere
vtrum aliqõ ꝓncipiũ intellectiuũ qõ diciẽ intellectiuũ
nõ ab aliquo actu quẽ experimur i nobis ſit forma no
ſtra. Hoc ſuppoſito arguo ſic ad ꝓpo^m. ⁊ adduco vnaꝫ
rõnem talẽ. omnis intelligẽs eſt intellect^9 tñ: vel habꝫ
intellectũ partẽ ſui. Sed hõ eſt intelligẽs. ergo hõ ẽ in
tellectus vel habẽs intellectũ partẽ ſui. Minor pꝫ per
experimẽtũ. qꝛ experimur in nobis nos hẽre talẽ actũ
in quo excedimus bruta qui diciẽ act^9 intelligẽdi de q̃
actu loquimur quocũqꝫ noĩe voceẽ. Maiorẽ ꝓbo. qꝛ
oẽ qõ eſt ſubm act^9 intelligẽdi eſt intellect^9: vel hꝫ itel
lectũ partẽ ſui: ſed omne intelligẽs eſt ſubm actus intel
ligendi. ergo omne intelligẽs eſt intellect^9 vel hꝫ intel
lectum partẽ ſui. qꝛ rõ receptiua actus intelligẽdi ẽ po
tentia intellectiua. Mi. probo. qꝛ illud cui cõuenit ali
quis actus manẽs vel imanẽs vel vt imanens eſt ſubꝫ
illius actus: ſed intelligere cõuenit intelligẽti vt actus
imanẽs. ergo ⁊c̃. Et ſic pꝫ ꝑma cõcluſio. ❡ Scdam cõ
cluſionẽ. ſ. ꝙ homo nõ eſt ſolus intellect^9 ꝓbo vnica ra
tione ſic. qꝛ nulla res cui competit ſentire eſt ſolus itel
lectus. Sed hõ ſentit. ergo ⁊c̃. Mi. pꝫ per experientiaꝫ
apertam ꝙ hõ ſentiat. Ma. ꝓbo. qꝛ nulla res cui cõue
nit hẽre organũ corporale eſt ſolus intellect^9: ſed omni
ſentienti cõuenit hẽre organũ corporale: qꝛ operatiões
ſenſitiue partis exerceñẽ per organũ corporeũ. ergo ⁊c̃.
Et ſic habeẽ ſcõa ꝯcluſio. ſ. ꝙ hõ nõ eſt ſolus intellect^9
Ex quo relinquiẽ ꝙ eſt hñs itellectũ partẽ ſui. ❡ Ter
tiam cõcluſionẽ ꝓbo. ſ. ꝙ intellect^9 eſt pars que eſt for
ma. qꝛ intellect^9 eſt pars hoĩs: vt ꝓbatũ eſt: aut ergo eſt
pars hoĩs que eſt forma: aut pars que eſt mã. nõ eſt ꝑo
que eſt mã: Tum qꝛ ſequereẽ ꝙ intellect^9 eẽt pars po
tentia: Tum qꝛ ſequereẽ ꝙ omne qõ hꝫ mãꝫ poſſet in
telligere. ergo relinquiẽ ꝙ eſt pars que eſt forma. Et ſi
dicaẽ ad iſta. ꝙ iſte rõnes ꝓbant ꝙ homo eſt ſubm po
tentie intellectiue. nõ aũt ꝙ habeat aĩam intellectiuaꝫ
partẽ ſui. Si ſic dicaẽ nihil eſt. qꝛ cũ potẽtia intellecti
ua neceſſario fundeẽ in aliqua ſuba intellectuali. nã oẽ
accidẽs ſemꝑ fundeẽ in aliq̃ ſuba ſibi ꝓportionata: im
poſſibile eſt ꝙ aliqua ſuba ſit ſubꝫ potẽtie intellectiue:
niſi habeat aliquã ſubam itellectualẽ partẽ ſui: vel niſi
ſit ipſa ſuba intellectualis.

Ad iſta rñdent quidã ſex modis. q. colorãdo po
ſitionẽ Cõmẽtatoris. Primo ſic. Ad cui^9
euidentiã ꝑmittunẽ tres ſuppõnes ab illis q opponũt.
Prima eſt. ꝙ intellige^a que nõ eſt forma corporis ſimẽ
põt eſſe cũ fantaſmate. qꝛ intellige^a põt eſſe ſimul cum
quocũqꝫ corporeo. Scõa eſt. ꝙ forma intẽtionalis vna
exrĩs põt eſſe in plurib^9 ſubis. Ex his vlterius inferunt
tertiã ſuppoſitionẽ. ſ. ꝙ ſpẽs eadẽ põt eẽ in fantaſmate
⁊ in illa intelligẽtia ſicut in ſubto. Et ex his arguunt ſic
ad ꝓpoſitũ. qꝛ illi conuenit intelligere. qõ eſt ſubm ſpẽi
elicientis actum intelligẽdi: ſed hõ dato ꝙ intelligẽtia
nõ ſit forma eius: põt eſſe ſubm ſpẽi elicientis actũ itel
ligendi. ergo ⁊c̃. Ma. ſupponũt. Mi. pꝫ. ex ꝑmiſſis ſup
poſitionib^9 vt videẽ. qꝛ vt poſitũ eſt in ſcõa ſuppoſitõe
eadem ſpẽs nũero põt eſſe in fan^{te}: ⁊ in illa intelligẽtia
ſeperata: ſicut in ſubto: ⁊ ſic hõ me^e fan^{te} ⁊ intelligen^e
ſeparata eſt ſubm illius ſpẽi: ſed illa ſpẽs ꝓut eſt in itel
ligentia põt elicere actũ intelligendi. g̃ hõ põt eſſe ſubꝫ
ſpẽi elicitiue actũ intelligẽdi. ⁊ hoc põt fieri vt dictũ eſt
abſqꝫ hoc ꝙ aliqua ſuba itellectualis ſit forma ei^9. Ad
formã ergo argumẽti qñ diciẽ ꝙ omne qõ itelligit eſt
ſubm actus intelligẽdi: dicũt ꝙ nõ opꝫ: ſed ſufficit ꝙ ſit
ſubm ſpẽi elicientis actũ intelligendi: ⁊ hoc põt fieri vt
dictũ eſt abſqꝫ hoc qõ intellect^9 ſit forma hoĩs. ❡ Se
cundo ſic. qꝛ ſm magros in viſione beata. eſſentia diui
na aſſiſtens ſe habet in rõne forme per quã intellectus
creatus beatus intelligit. ⁊ tñ eſſentia diuina nõ eſt for
ma inherens ipſi beato vel intellectui eius vel forma
que ſit pars eius. ergo nõ oꝫ ꝙ forma itellectualis per
quã aliquis intelligit ſit forma veniẽs in cõpõnẽ eius:
vel qõ ſit pars eius. ❡ Tertio. qꝛ natura hũana ſic in
timaẽ diuino ſuppoſito abſqꝫ inherẽtia: ⁊ abſqꝫ hoc qõ
ſit pars eius: ꝙ operatiões manẽtes nature hũane dño
minant ſuppoſitũ diuinũ. nam vera eſt iſta. de^9 ſentit. g̃
a ſimili natura intellectual' poterit ita intimari hoi abſ
qꝫ inherentia: ⁊ abſqꝫ hoc ꝙ ſit pars ei^9: ꝙ opatio ma
nens que eſt intelligere poterit denoiare hoiem: vt he
ne dicaẽ homo intelligit. ❡ Quarto. qꝛ ſm Cõmẽtato
rem lux ſe hꝫ ad colorẽ vt forma eius. ⁊ tñ lux nõ inhe
ret colori nec eſt pars eius. ergo a ſimili nã intellectua
lis poterit aliquo mõ eẽ forma hoĩs abſqꝫ hoc ꝙ inhe
reat ſibi vel ſit pars eius. ❡ Quinto. quia dato ꝙ hõ ſe
experiatur itelligere nõ ſequiẽ vt videẽ ꝙ ſit ſubiectũ
actus intelligẽdi. nam hõ diciẽ experiri illa quoꝝ hõ
nõ eſt ſubm. naꝫ hõ diciẽ experiri calorẽ ignis ⁊ frigus
aque: quorum nõ eſt ſubm aliqñ. ⁊ ſic ꝓpter ꝑdictã ex
perientiam nõ oportet ponere hominẽ ſubm act^9 intel

ligendi.¶ Sexto ſic.q2 frater Thom.dicit ꝙ accidit ſpēi inherere ad hoc ꝙ eliciat actū itelligendi.ergo ſm eum nō eſt incōueniens ꝙ aliquis intellectus itelligat per formaꝫ que nō inheret ſibi:nec eſt ps eius ⁊ ex hoc videt̃ ſequi ꝙ nō eſt incōueniens ꝙ hō itelligat ꝑ formam que ſibi nō īheret:nec eſt pars eius.¶ Ad pmuꝫ ergo iſtoꝝ dico ꝙ videt̃ mihi ſatis ꝙ illa obr̄o ſit friuola:q2 hn̄ deficit in quinqꝫ.¶ Primo in hoc ꝙ vī ponere ꝙ ſuba ſpūalis ſit ī loco:ſiue in corpore ſituali.q. ſit ſubm ꝓpinqtatis vel diſtātie:quā habitudinē:vt videt̃ magnis:nō hꝫ ſuba ſpūalis ad locum:videtur eniꝫ imaginari ꝙ ſuba ſpūalis ſit ſimul cuꝫ organo fantaſ^ce ſimultate ſituali vt ſic ſituata ſuſcipiant idem accn̄s. ¶ Secūdo.q2 ponūt idē accidēs in pluribus ſubis:cū accidens habeat entitateꝫ ⁊ vnitatem a ſubto:nec valꝫ ſi dicat̃ ꝙ nō eſt verum de accn̄^bus intentio^bus.imo ꝓbo.ꝙ ſequat̃ plus de iſtis ꝗ̄ de illis:ſꝫ eos:qꝛ̄ vnumquodqꝫ accidēs quāto habꝫ debiliorē entitatem:tanto magis depēdet in entitate ⁊ vnitate a ſuo ſubto:ſed ſm eos predicta accn̄tia debiliſſimam entitatē hn̄t.ḡ ⁊c̄.

¶ Tertio.q2 ꝯceſſo predicto impoſſi.ſ.ꝙ idem accidēs poſſit eſſe in diuerſis ſubis:duꝫ tamē vnūquodqꝫ illoꝝ eſſet natum recipe illud accidēs:nullum tn̄ accidēs poteſt habere pro ſubto illud qͦ non eſt natū recipe ipm: nūc autem intellectus nō eſt natus recipere ſpēm: niſi intelligibilē:⁊ eadem ſpēs ſm hoc erit ſenſibilis ⁊ itelligibilis.¶ Quarto.q2 nō videtur rō quare illud qͦ ē ſubm ſpēi intelligibilis nō poſſit eē ſubm actus intelligēdi:ſm aūt eos ſpēs illa que eſt in fan^te eſt realr̄ ſpēs intelligibilis que eſt in intelligentia.¶ Quinto.q2 ſm eos ſequeret̃ ꝙ intelligētia qͥ eſt in aere eēt ſubm luminis:q2 ſm eos lumen eſt forma itentionalis:⁊ eſſet ſubꝫ intenti͛ois coloꝝ:que oīa ſunt abſurdiſſima.¶ 6. q2 tot abſurditatib⁹ cōceſſis adhuc nihil ad ꝓpoſitum: q2 intelligere cōparatur ad itelligens:ſicut opatio imanens:⁊ per ꝯſequens ſicut ad ſubm:vn̄ oportet ꝙ itelligens ſit ſubm actus intelligēdi a quocūqꝫ eliciatur ille actus effectiue:ſed oībus iſtis poſitis nō ſaluat̃ adhuc quin hō ſit intelligēs:⁊ per conſequēs quin hō ſit ſubiectum actus intelligēdi.ergo ⁊c̄.Quādo ergo dicūt ꝙ nō oꝫ ꝙ intelligens ſit ſubm actus intelligēdi:ſed ſufficit ꝙ ſit ſubm ſpeciei eliciētis actum intelligēdi. Dico ꝙ vtrūqꝫ eſt falſum ⁊ impoſſibile:q2 impoſſibile eſt ꝙ opatio imanens cōparetur ad aliquid vt operatio ei⁹ imanens niſi ad id in quo eſt:ſicut in ſubto:ita ꝙ ex h̄ dicat̃ operatio manens:q2 manet in operāte:nec poteſt fingi alius modus manēdi:niſi ſicut in ſubto:ſicut ē in intellectu creato:vel per omnimodaꝫ idēptitatem: ſicut in deo.¶ Scd̄m etiā falſuꝫ eſt.q2 ad hoc ꝙ aliqs intelligat non ſufficit ꝙ ſubm ſit ſpēi eliciētis actū:accid^it eliciere actuꝫ pro effectiue cauſare:q2 obta mediate vel īmediate cauſant actū intelligendi:nec tn̄ intelligūt:intellectus etiā agens ⁊ ſpecies ſꝫ illos qui ponūt ꝙ ſpecies ſe hn̄t actiue ad actū intelligendi:nec tn̄ eis ꝯ^it itelligere:eſſe.n.ſubm principij actiui quo ſuba talis ꝓncipij actiui agit in aliud ſubiectū:eſt cōditio agētis actione trāſeunte:vn̄ videt̃ mihi ꝙ iſta ꝓma inſtātia continet tot incōuenientia ⁊ improbabilia quot v͛ba.¶ Ad ſecūdum dicendū.ꝙ in viſione beata:creatura beata intelligit per eſſentiaꝫ diuinaꝫ:ſicut per pricipiū effectiuū illius viſionis beate.qua viſiōe non denominatur de⁹: nec eſſentia diuina videns ⁊ intelligens:ſed per potentiam ꝓpriam intellectiuaꝫ creatura beata videt deum: cui ſoli ſicut ſubiecto videndi cōuenit eſſe videns ⁊ intelligēs:⁊ ſic ad hoc ꝙ homo intelligat:nulla vnio ſufficit:niſi ſit ſubiectū actus intelligendi.¶ Ad tertium dicendū.ꝙ nūquā deus diceret̃ ſentiens per humanitatē niſi humanitas eſſet idē ſuppoſito cū eo:⁊ per ꝯñs niſi ſuppoſitū diuinū ꝑ humanitatē illaꝫ aliquo modo diceret̃ ſubm illius factionis : mō quo ſubiectum dicitur ſuppoſituꝫ hn̄s aliquā naturā:⁊ accn̄tia ſibi inherētia:⁊ iō ſi homo poſſet aſſumere nām ſpūalem in vnitatē ſuppoſiti:modo quo humanitas eſt aſſumpta a verbo poſſet denominari ab operatione imanente ei⁹:nūc autē iſto modo nulla ſuba pōt itimari homini. Et iō ꝙ ſuba ſpūalis ſit eadē ſuppoſito cū eo ⁊ denoiet̃ ab operatione eius:opꝫ ꝙ ſit forma ſubalis eius vel accidentalis:⁊ q2 accidentalis eē nō pōt.ideo ⁊c̄. In alio etiam deficit iſta iſtantia:q2 ſuppoſito per impoſe ꝙ ſit aſſumere talem nām:tn̄ homo aſſumens nō experiret̃ ſe eē ſubm actus itelligēdi:ſic̄ experit̃:lꝫ ſuba aſſumpta hoc experiret̃.¶ Ad quartū ^a dicēdū:ꝙ ſi cōmētator intēdit de lumine ⁊ itentione coloris in medio:cū iſta duo recipiant̃ in eodē ſubo ⁊ vnū eoꝝ poſſit eſſe rō ſuſceptiua alterius:tunc falſum ſupponit̃ in inſtantia: ꝙ.ſ.vnū nō inheret alteri:modo quo aliqua forma īheret ſue rationi ſuſceptiue.Si aūt ꝯmētator loquat̃ de colore:⁊ lumine:vt.ſ.vnum iſtoꝝ nō eſt receptiuū alterius:tūc dicendū ꝙ equocat̃ de forma:nā vno modo dicit̃ forma ꝓprie illud qͦ formalr̄ ꝑ īherētiā perficit alterū. Alio mō aliqd dicit̃ forma vel formale reſpectu alterius qͦ ſcꝫ.eſt ꝑfecti⁹ eo: ſicut ſi nā humana dicat̃.q.qͦdā formale reſpectu inferiorū hoīe:q2 eſt ꝑfectior eis ⁊ talis formalitas non ſufficit ad hoc ꝙ illud qͦ verificatur de tali forma vel formali verificet̃ de eo reſpectu : cui⁹ dicit̃ forma vel formale:ſicut nō opꝫ verificari de bo͛ue qͦ verificat̃ de hoīe.¶ Ad quintū dicendū ꝙ quādo aliqs experit̃ aliqd extra ſe ſicut quādo hō experit̃ calorē ignis opꝫ ꝙ hō ſit expiēs ꝑ aliquē actū cognoſcētiuus eſt ſubm:tūc ergo ſi hō experit̃ actū:qui eſt in illa ſuba ſepata ſicut in ſubo:tūc hō experiet̃ illū actuꝫ per aliquē actū:cuius ipſe hō eſt ſubm.Et tūc quero de illo actu:aut eſt actus intelligendi:aut actus ſentiendi. Si actus intelligendi habetur ꝓpoſitū.ſ.ꝙ eſt ſubiectū alicuius actus intelligendi:⁊ ſtat nr̄a ꝯ primo deducta. Si aūt ponat̃ ꝙ ſit actus ſentiēdi:ſe^r ꝙ act⁹ intelligēdi ſit obꝫ ſenſus:qͦ ē abſurdū.¶ Ad 6^m dōꝫ ꝙ hn̄ accidit ſpēi itelligēdi ad hoc ꝙ moueat effectiue ad actū itelligendi ꝙ inhereat:ſed nō accidit itelligēti ad hoc ꝙ intelligat:ꝙ ſit idē cū actu intelligendi vel ſubo:ſicut in creatura:vel per eſſentiaꝫ ſicut in deo. Unde ſi aliqua ſpēs ſubſiſteret ⁊ moueret ad actū intelligendi receptū in alio:ſpēs nō eſſet intelligens:ſed intelligere faciens: ſed illud in quo reciperet̃ actus intelligendi eēt itelligens:⁊ ſic patet de primo principali.

Quantum ^b ad ſcd̄ꝫ principale.ſ.ꝙ de hoc ſenſerit Ari. videt̃ mihi ꝙ habet̃ ſnīa expſſa Ariſto.de aīa.q̄tū ad duo.primū eſt ꝙ aīa intellectiua ſit forma hoīs.ſcd̄ꝫ eſt ꝙ aīa ſit ſubm actus itelligēdi nō mediāte diſpōne ſeu ꝯditione corporali.Primū videt̃ haberi ex pluribus auctoritatibus eius:naꝫ primo dicit in ſcd̄o de aīa.vbi poſt diſtinctionē aīe dicit ſic.Si auteꝫ aliqͦ cōmune in omni aīa opꝫ dicere:erit vtiqꝫ actus corporis organici phyſici.vbi vult ꝙ eſſe actus corporis eſt cōe omni aīe.⁊ cōſtat ꝙ ibi fecerat mentioneꝫ de aīa intellectiua:ergo ⁊c̄.¶ Secūdo idē ponit ſic:aīa aūt hoc quo viuimus ſentim⁹ mouemur aut intelligimus primū quare rō vtiqꝫ erit ſpēs ⁊ non vt mā ſubiectū:ecce hic ponit illud quo viuimus ſentimus ⁊ intelligimus eandē formā vel ſpēm.¶ Tertio

^a In ſtātie doctor recte excluſit illam viſionē illoꝝ praue intelligētiā Cōmētatorē.vn̄ viſio illa data fuit ex ſuo itellu Thomꝫ Cōmentatoris:nā cōmētator.cͦ.5.vꝫ dīc ꝙ īellcā ſpeclatiua cōſtituit̃ ꝑ duo ſbꝫ:q̄ꝫ vnū eſt gn̄atū:⁊ ē ipſuꝫ phicabile aliͦ eſt nō gn̄atū:⁊ ē ipſe itellectus polle:ſic̄ ēt ſēſato hꝫ duo ſbꝫ:vnū per qͦ ē v͛a:aliͦ ꝑ qͦ ē vnum ennū. Et ſue rūt iſti decepti ꝑ equocatione iſti⁹ nois ſubꝫ:nā ſbꝫ ī via Ar. ⁊ Cōmētatoris ſumit̃ ꝑ illo cui aliqd formalr̄ iheret.qn̄qꝫ v͛o ſumit̃ ꝑ obto a q̄ aliq̄ opͦ dpēdet vt iā q̄ꝫ a mouēte vt iā q̄ꝫ a termināte:ſic̄ pꝫ 2.ꝺ gnōne.t.c.7.idē ēt pꝫ 2 ꝺ aia.te.c.144.vbi oſ vnuſqſqꝫ qͦ igi ſēſus ſbei ſenſibil̃ ētia ēt Cōmentator hic ſumit ſbꝫ in duplici ſenſu i illa auctoritate ſic̄ pꝫ. Illͦ tn̄ qͦ poſſꝫ dici ſꝫ vn̄ ei⁹ ad h̄ argn̄ qͦ magnipēdet ab oīb⁹ ē.n̄ ita argūētū paticiſ ꝯſeꝗ īſtātiā ꝺ colore cel̄i.n.ſꝫ pypateticos dicit̃ viuē itellīgē ⁊ appetere.⁊ tn̄ itellectu ſi recipitur ī ipſo ſubiectiue.vn̄ pꝫ.2.ce. Et pꝫ ēt ex ꝑ ca.ꝺ ſba orb. ⁊ ſic ſoluitur ſtātia ſoluit̃ hic ſic ſcis.

b Nō qd Ari. ſenſerit aīam itellectiuā eē formaꝫ hoīs ſubſtantialē.

a Licȝ ſm Ariſt. pateat aiaȝ itellēaȝ eē formaȝ bo mis.tñ vt igr Cōmē.z.de aia.ↄ 30. Et ↄ.5 itē ð aia. illa diffō aie nō ē vniuoce nȝ equoce di cta ð oi aiaȝ ſȝ dr ſȝ ꝑus ꝛ poſteri⁹. Et iō Ar.z.de aia ↄcludēs diffōnē ð aia ↄditiōalr lo qt dicēs:ſi ſit aliquod cōe. Silr infra.z. ↄ.xi.idē.Am pli⁹ ât imāiſe ſtū ſi ſit aia act⁹ cōpis ſicͤ nauta nauis. Et mȝ eē ſi ex diffōne il la ꝑus data a pho i.t.ↄ.7. appēȝ aiaȝ i tellectiuā eſſe formā ſbalē ꝛ ꝑ iſoȝatōeȝ reſpcū boīs: qdo iþe po ſtea i.t.xi.dic ꝙ imāifeſtuȝ ē. Immo tē Ar.ſibi i taȝ breui ſpacio ↄdiceret. illō igr qð addu cit doctor ſal ua pace ñ vr facē ad ꝓpoſi tū ſuuȝ. Silr qð dic iþe i mortalitateȝ aie ñ eē māi feſtā ð itētōe Ar.imo po tt⁹ māifeſtius eē oppoſituȝ illi⁹. Ná iþe i multi locis vt allegabaꝫ di miſit illō ſub dubio.ꝛ licȝ tu hāc ſniaȝ cō curtat ēt ſco⸗ tus i.4.ſē.ð. 43.q.z⁹ tañ ſalua pace eo ruȝ dicerim Ar.nō dimi ſit illō ſb du bio i illo loco vbi erat ꝓp⁹ loc⁹ diſcermi nādi illā qōnē.ꝛ ē i.3.de aia.vbi ð plu rib⁹ōni⁹ ou b⁹ↄcludit tu ꝛ etiā eē ab ſtractā ꝛ imā lē:ꝛ ꝑ ↄñs i corruptibileȝ ſic bñ ꝛ elegā ter diſputat

dicit ibidē.potentiarū aūt aīe que dicte ſunt:alijs qdeȝ inſunt oēs ꝛc̄.ꝛ ſubdit. Potentias aūt dicimus vegeta tiuū:ſēſitiuū ꝛ appetitiuū motiuū ſȝ locū ꝛ itellectiuū: ex quibus apparet ꝙ homini inſunt omnia iſta.ſcȝ in tellectum cū precedentibus:qð nō eſſet verū ſi hō ꝛ aīa eſſent diuerſe ſubſtantie ſuppoſito diſtincte:qꝛ ridicu lum eſſet dicere ꝙ illud qð cōuenit vni ſubē cōueniret alteri ſubē ſuppoſito diſtincte ab ea. Iterū etiam ex his patȝ ꝙ Ariſto.loquitur de intelligentia potentia: ſicut de quadā potentia cōcurrente in eādē eſſentiam aīe cū alijs:ꝛ manifeſtius hoc apparet ex quodā dicto ſequē ti:nā infra dicit. Semꝑ in eo ꝙ eſt ↄñr potentia ꝙ pri⁹ eſt in figuris ꝛ inaiatis vt in tetragono trigonū ꝛc̄.ꝛ de ducēdo dicit. Ultimū aūt ꝛ minimū ratiocinatiuū ꝛ in tellectiuū:quibus eni eſt rō corruptibiliū his ꝛ reliqua oīa. Ex quo manifeſte vult ꝙ ſicut cōtineꝫ vegetatiuū in ſenſitiuo.ita vegetatiuū ꝛ ſenſitiuū i itellectiuo. Hoc aūt nō eſſet niſi vegetatiuū ſenſitiuū ꝛ intellectiuū cō currerent in eandem eſſentiā aīe.ſed cōſtat ꝙ aīa vege tatiua ꝛ ſenſitiua ſunt forma hominis.ḡ ꝛc̄. Itē dat ēt intelligi in ꝑncipio tertij de aīa vbi dicit.de parte aūt qua ſapit ꝛ intelligit aīa.ex quo apparet ꝙ ipſe loquiꝫ de potentia intellectus ſicut de quadā parte ↄdiuiſa cō tra illas.ſcȝ vegetatiuā ꝛ ſenſitiuā:ꝛ ↄcurrēte cū eis in eādē eſſentiā aīe:ꝛ in idem totū. Manifeſtius aūt hoc oſtendit in.xi.meta.vbi dicit. Mouētes igiꝫ cāe velut prius facte exiſtentes.que aūt vt rō ſimul:quādo eniȝ ſanaꝫ homo tunc ꝛ ſanitas eſt:ꝛ figura enee ſpere ſimul ꝛ enea ſpera. Si aūt poſterius aliquid manet perſcrutā dum eſt.in quibuſdā eni nihil prohibet vt ſi eſt aīa tale non oīs ſed itellectus:vbi manifeſte diſtinguēs illō qð eſt ꝓprie forma cōpoſiti ↄ cāe agētes in hoc ꝙ cā agēs precedit:forma aūt non: reliquit ſub dubio.vtrum ali qua forma remaneat poſt cōpoſitū:ꝛ dicit illā formaȝ de qua reliquit ſub dubio.vtrū remaneat poſt compo ſitū eē aīam intellectiuā ex quo manifeſte apparet ꝙ expreſſa ſententia Ariſt.eſt ꝙ aīa itellectiua eſt forma hoīs:ꝛ pars eſſentialis cōpoſiti:qð eſt homo:nec hoc re linquit ſub dubio:ſed tñ reliquit ſub dubio vtrum re maneret poſt corruptōeȝ hoīs. ¶ Quātū āt ad z^m.ſ.ꝙ aīa eſt ſubm actus intelligēdi nō mediāte aliqua diſpo ſitione corporali:manifeſte habeꝫ ſua ſnīa in 3⁰ de aīa. vbi ex intentione ꝓbat intellectū eē oīno imixtuȝ ꝛ ab omni diſpoſitione corporali denudatū ad hoc ꝙ itelli gat oīa.vnde ſm intentionē eius ſola aīa eſt ſubm potē tie intellectiue accipiendo ſubm pro ratione ſuſceptiua. ¶ De tertio aūt.ſ.vtruȝ aīa itellectiua remaneret poſt corruptōeȝ hoīs:aut nō:nō hꝛ expſſa ſnīa eius:nā in.xi. metaphy.loco predicto relinquit ſub dubio vtrū mane at poſt corruptioneȝ cōpoſiti.prio etiā de aīa.in prohe mio relinquiꝫ ſub dubio vtrū aīa realr ſepareꝫ a corpo re:an ſolū ſit ſeparabilis ſm ſolā potentiā intellectiuaȝ ꝛ operationē eius. Et ponit exemplūȝ de enea ſpera cui ↄuenit tangere planū in puncto: nō in eo ꝙ enea:ſed in eo ꝙ ſpera. ¶ Ad cuius euidentiā ſciendū:ꝙ ſicut ſpe ra enea tangit planū in puncto:ꝛ ad hoc nihil facit ꝑ ſe natura enea vt talis:nec calidū:vel frigidū:vel humi dū:vel ſiccuȝ:vel aliquid aliud niſi ſola ſphericitas ei⁹ ita ſenſit Ariſto.ꝙ ſola aīa eſt ſuſceptiua actus intelli gendi ꝛ ad recipiendū talē actū nihil per ſe facit mate ria vꝫ calidum vel frigidum nec aliqua diſpoſitio cor palis. Sȝ ibi ꝛ alibi dimiſit ſub dubio vtruȝ ſicͤ ſphera vel ſphericitas non poteſt ſeparari ſm reȝ a corpore na turali.quin.ſ.ſit in corꝑe naturali. Ita etiam anima nō poſſit ſeparari a corpore.ita ꝙ corpore corrupto per ſe

ipſam ſolam maneat quāuis ad aliqua principia ſua vi deatur magis ſequi:ꝙ aīa quantū ad operationē ſit ſe parata ꝛ non quantū ad hoc ꝙ poſſit per ſeipſaȝ mane re corpore corrupto:quedaȝ tamen verba eius videnꝫ ſentire oppoſitum:nā in ſcðo de aīa dicit ꝙ intellectus ſeparaꝫ ab alijs:ſicut ꝑpetuū a corruptibili:ꝛ in tertio dicit de intellectu agente:ſeparatum aūt h ꝙ vere eſt.

Contra premiſſa autem videnꝫ quedā dubia ꝛ videꝫ ꝙ Ariſto non ſenſerit aīaȝ eſſe for mam corporis.nam pħs de aīalibus dicit ꝙ intellect⁹ eſt ab extra.i.a deo:ſȝ a deo nihil imediate eſt niſi eter num:qꝛ oīa que incipiunt eſſe vel deſinunt poſſunt fie ri mediante motu celi:qꝛ ſm euȝ ab eterno imobili ni hil de nouo ꝓcedit niſi mediāte aliqua mutatiōe:ergo. ſm eum anima intellectiua eſt eterna:ſed nulla forma eterna ſm eū pōt eſſe forma rei generabilis:qꝛ tūc for ma precederet compoſitū:qð eſt cōtra eū. ¶ Item ex preſſe ponit in tertio ꝛ in ſcðo de aīa.vt dictuȝ eſt ꝙ in tellectus eſt ſeparabilis ꝛ incorruptibilis ex quo ſequū tur duo.primū eſt ꝙ ſm eum intellectus nō erit forma alicuius generabilis:qꝛ ſm eū eſſe incorruptibile eſt ꝑ petuū:ꝛ per ↄſequēs ſm eū intellectus eſt perpetuus. nullum autē perpetuū ſm eū poteſt eſſe forma alicui⁹. generabilis:qꝛ tunc forma ꝓcederet cōpoſitū:qð eſt cō tra eum. Scðm eſt ꝙ nō videtur dubiū apud eū.vtrū aīa intellectiua ſit incorruptibilis ꝛ ſeparabilis.imo vi deꝫ eſſe ſua ſnīa expreſſa in predictis locis. ¶ Tertio qꝛ non videꝫ ꝙ Ariſto.dubitauerit ꝙ ſi aīa eſt forma vtrum remaneat poſt corruptionē cōpoſiti:qꝛ tūc dubi taret de demonſtrationibus ſuis.nam ipſe reputauit ſe demonſtraſſe generationē hominū eſſe eternā. Repu tauit etiam ſe demonſtraſſe ꝙ īfinita actu non poſſunt eſſe:ſed poſita gnationis hominum infinitate:ſi anime remanebant poſt mortem eſſent iam infinite anime in actu.ergo ꝛc̄. ¶ Ad primū iſtorū dicendū ꝙ ab eterno imobili aliqd procedere mediāte aliqua nouitate pōt intelligi dupliciter. vno modo vt nouitas ponaꝫ circa agens:ſicut ad hoc ꝙ ſol de nouo calefaciat hoc vel il luminet:opȝ ꝙ de nouo fiat applicatio eius ad hoc qð directo aſpectu reſpiciat talē locū. Alio modo pōt intel ligi ita ꝙ nouitas ponaꝫ circa paſſum recipiens.ſicut ſi ſole manēte imobili ſuper eādē parte aeris vel terre ſi aliqua noua diſpoſitio ab aliquo alio fieret in illa terra ſole imobiliter ꝛ inuariabiliter ſe habente poſſet fieri nouus effectus i illa terra ſic diſpoſita. Modo dico ꝙ intentio fuit Ariſto.ꝙ ab vno eterno imobili nihil de nouo procedit niſi mediante aliqua nouitate vel ex pte agentis mediante quo agit:ſicut contingit in his que fi unt a virtute celeſti:vel mediante nouitate diſpoſitiōis circa paſſum.modo non fuit forte inconueniens apud Ariſto.ꝙ licȝ ponere deum imobilem:ꝛ neceſſario agē tem ꝙ ipſe de nouo crearet aliquā formā.ſ.aīaȝ intelle ctiuaȝ mediante nouitate circa diſpoſitionē materie re cipientis.ita ꝙ ipſe imediate produceret ipſaȝ aīaȝ ꝛ nō mediante aliquo agente attingente effectiue ad eſſen tiam anime:licȝ produceret eam mediante agente di ſponente ad receptionem eius. ¶ Ad ſecundū dicēduȝ ꝙ ex verbis illis non habetur expreſſe vt videtur mul tis ꝙ Ariſto.ſenſerit aīam intellectiuā eſſe ſeparabileȝ ꝛ incorruptibilem:ſed ſoluȝ ꝙ habet aliquā ſimilitudi nem cum ſubſtantijs ſeparatis incorruptibilibus:quia dicit ꝙ ſeparatur ab alijs ſicut perpetuū a corruptibili bus:in hoc ſcȝ ꝙ q̄tū ad operationē intelligendi ſepa ratur ab omni cōditione māli etiā ſicut icorruptibilis. ꝛ hoc quantū ad auctoritatem primā ſumptaȝ de ſcðo

Cōm.3 de a idem. idē i cōmēto ma gno. Tex.com.zh

Tex.cō.zo

Iſta reſpon ſio ad primū ſalua reuerē tia tātī docto ris nō vꝫ mu hi q ſit vera ad mentē phi qꝛ pariformi ter poſſēt ſol ui oēs rōnes eius i octauo phyſicoȝ vbi demſtat mot⁹ eternitatem

de aïa.quãtũ autem ad illud qḋ dicitur in tertio de aïa. de intellectu agente qḋ videť expreſſius:dixerũt aliqui ꝙ Ariſto.ſenſit ꝙ intellectus agens qui dat virtutem rebus materialibus:ad mouẽdũ intellectum poſſibilẽ eſt aliqua ſubſtãtia ſeparata:ꝛ licz expreſſe experiamur nos intelligere:nõ tamen ita expreſſe experimur quid eſt illud qḋ dat virtutem fantaſmati ad mouẽdũ intellectum poſſibilez. Uel poteſt dici ꝙ intelligit ipſum eẽ immortalẽ q̃tũ eſt ex parte ſua:q꞉ nihil ei eſt cõtrarius licz rõne adiuncti:q꞉.ſ.fundatur in forma innitẽte materie ſubiecte contrarietati. ¶ Ad tertium dicendum: ꝙ licz ſicut dictuz eſt:ad ꝓncipia Ariſto. magis ſequať animã intellectiuã nõ manere q̃z oppoſitum:tamen de hoc non habetur eius expreſſa ſnĩa:non enĩ oportet ꝙ quicquid implicite cõtinetur in principijs alicuius:vel quicquid ſequitur ad ipſa ſit eius expreſſa ſententia:Et ſic patet de ſcḋo principali ꝛ de tota queſtione.

Ad rõnem in oppoſituz dicendum qḋ accipiẽdo independens pro forma poſſibili manere:maior que dicit ꝙ nulla forma independẽs poteſt eſſe pars eſſentialis compoſiti eſt falſa: quia ps eſſentialis compoſiti:conſtituens.ſcz vnam eſſentiam compoſitam cum materia non includit in ſua ratione ſemper non poſſe eſſe ſine materia. Queſtio.XII.

Poſtea querebantur de creatura in ſpeciali quedam de eẽntia eius quantum ad eius accidentia. Primo querebatur vnum quantũ ad potentias ꝛ illud vnũ eſt vtrum diſtinctio intellectus ꝛ voluntatis tolleretur remota diſtinctiõe formali obiectoꝝ. ꝛ arguitur ꝙ ſic:quia remotis ꝓncipijs diſtinctiuis tollitur totaliter diſtinctio:ſed principia diſtinctiua potentiaruz ſunt obiecta diſtincta formaliter.ergo ꝛc̃. maior patet:minor probatur per auctoritatez pħi.ſcḋo de aïa. Tex.cõ.33. vbi dicit:ꝙ potentie diſtinguuntur per actus:ꝛ actus ꝑ obiecta:ꝛ ſic actus ꝛ obiecta ſunt ꝓncipia diſtinctiua.

Contra diuerſi modi tendẽdi in idem obiectum ſufficit ad diſtinguendum potentias.ſed manente eodẽ obiecto formali poſſunt eſſe diuerſi modi tendendi in ipſum.ergo ꝛc̃.maior ſupponitur:minor probatur:quia tendere in aliqḋ obiectum patiendo ab eo:ꝛ tendere in ipſum non patiendo ab eo:ſed mouẽdo ſe in ipſum eſt diuerſus modus tendendi in obiectum. Sed primum conuenit intellectui ex natura ſua: quia intelligere eſt quoddã pati ſm pħm: ſcḋm autẽ ꝯuenit voluntati ex natura ſua.ſcz non pati ab eo:ſed mouere ſe in ipſum:alioquin periret liberuz arbitriuz:vt quidã dicunt.ergo ſtante eodem obiecto formali poſſunt potentie diuerſum modum habere tendendi in ipſum.

Reſpõdeo Ad euidentiã iſtius queſtionis:quatuor ſunt facienda. Primum eſt videre vnde aliquid habet diſtingui ab alio. Secundum eſt quomodo potentie diſtinguuť per obiecta. Tertiuz eſt inferre quomodo obiecta diſtinguanť iter ſe. Quartum eſt ſoluere ad queſtionem.

Quãtum ad primum ſciendum ꝙ ſicut res habent eſſe per principia intrinſeca ꝛ extrinſeca:ita ꝛ diſtingui:quantũ ergo ad principium intrinſecum loquendo de diſtinctione ſpecifica ꝛ formali de qua hic loquimur:vnumqḋq꞉ diſtinguitur ab alio vel ſe toto:ſicut ſimplicia:vel aliquo ſui.ſcz ipſa forma:ſicut compoſita:ita ꝙ formale diſtinctiuũ intrinſecuz rei eſt vel ipſa tota eſſentia eius ſicut ſimplicia diſtinguuntur abinuicem:ſicut albedo ꝛ nigredo ſeipſis diſtinguunť. vel pars que eſt forma:ſicut in cõpoſitis:ſicut homo ꝛ equus diſtinguũtur per ſuas formas:forme autẽ ꝛ materia ſeipſis diſtinguunť.

Quo habẽt ꝛ quot mõis aliquã ab inuicem diſtingui.

Per principia vero extrinſeca diſtinguuntur res:ſicut per finez:ꝛ cauſaz efficientẽ. per finem ſicut ſerra ꝛ dolabra diſtinguunť per diuerſimode ſecare ad qḋ ordinãť. Dicunť ergo aliqua diſtingui per finem inquãtũ diuerſi fines requirunt diuerſa media formaliter differentia quibus attingunť. ꝑ cauſaz autem effectiuam dicuntur res diſtingui dupliciter.

Quid eſt aliqua ꝑ finem diſtingui.

Uno modo quia facit multa ex vno ſicut ex vna maſſa luti fiat potus quantũ ad vnam partem:ꝛ quantũ ad aliam gottetus vel aliquod aliuz vas. Alio modo qñ aliqḋ vel aliqua plura efficientia cauſant aliqua plura que nunquã fiunt vnũ nec nata fieri ex vno:ſicut ſi aliqua cauſa ponatur eſſe cauſa plurium intelligentiaruz ꝛ ſic diſtinguũtur res per cãm effectiuam.

Quid eſt aliqua per cãm efficientez diſtingui.

¶ Quantuz ad ſcḋm ſciendũ ꝙ potentie ꝛ actus etiam earum non diſtinguuntur per obiecta ſicut per principium intrinſecum: intrans eſſentiam rei: quo formaliter vnum diſtinguitur ab alio.ꝛ iſtud poteſt breuiter probari vnica ratione tali:quia primum ꝛ per ſe obiectuz alicuius actus ꝛ potentie non eſt ipſa potentia vel actus vel aliquid eſſentie ſue:ſed ſicut dictum eſt primũ diſtinctiuũ intrinſecũ eſt tota eſſentia rei vel aliquid eius:ergo ꝛc̃. Et ideo loquẽdo de diſtinctione intrinſeca potentie: cũ ſint quedam forme ſimplices:ꝛ ſimiliter actus ſeipſis diſtinguuntur:vt albedo ꝛ nigredo:vlterius vero potẽtie diſtinguuntur per actus ſicut per fines:ꝛ hec ratio aliqualiter patet ex dictis. Nam illa que ordinanť ad aliquos fines quorũ diuerſitas requirit diuerſitatẽ formalem in medijs ordinatis ad finem dicunť diſtingui per fines. Sed ille potentie ordinanť ad ſuos actus:ſicut ad fines.ſcz ad velle ꝛ intelligere:q꞉ quicquid ſit de potentia actiua:non eſt dubium quin potentia paſſiua ordinetur ad actum ſuum:ſicut ad finem:predicti etiam actus habent talem diuerſitatem que requirit diuerſitatem formalem in principijs receptiuis illoꝝ actuũ. ergo predicte potentie que ſunt principia receptiua illorum actuum diſtinguuntur per illos actus ſicut per fines:actus autẽ diſtinguuntur per obiecta ſicut per cauſas efficientes:ꝛ per terminos extrinſecos.

Quõ potẽtie diſtinguunť ꝑ actus ꝛ actus per obiectũ.

¶ Ad cuiꝰ euidentiã ſciendũ ꝙ ſm poſitionẽ que ponit illas potẽtias moueri ab obiecto:quã ad nunc teneo: actus earũ comparantur ad obiecta dupliciter. vno modo ſicut ad mouens inquantum obiectũ cauſat actus intelligendi: vel volendi:ꝛ ſicut ad terminum inquantum intelligere ꝛ velle terminanť ad obiecta ſua vt ad cognitum ꝛ volitum:accipiendo ergo predictos actus prout cõparãtur ad obiecta:vt ad motiuũ diſtinguũť per obiecta: ſicut per cauſam efficientez:q꞉ diſtingui per cauſaz efficientem eſt quãdo plura formaliter diſtincta fiunt ab aliqua cauſa effectiua vna vł pluribus:ita ꝙ cauſalitas illa ſe extendit ad cauſandum pluralitatẽ illam effectiue:prout vero comparantur ad obiecta illa ſicut ad terminos ſic dicitur diſtingui per ea ſicͭ per terminos aliquo modo. Nam diſtingui per terminos:vt hic accipiť eſt terminuz vel vnum vel plures poſſe terminare diuerſos actus natos terminari ad diuerſos terminos vł tendere in eundem terminum diuerſimode:ſic autem eſt in propoſito:nam actus qui ſunt velle ꝛ intelligere terminantur ad volitum ꝛ ad cognitum:vel ſicut ad diuerſos terminos:vel ſicut ad eundem terminuz diuerſimode per tales actus attinctum ſiue habitum. Quid autem ſit de hoc. vtrum ſcz volitũ ꝛ cognitum ſint diuerſa vel vnum.de hoc habetur in quarto articulo.po

tentie autem diſtingui dicuntur per obiecta prout ſunt motiua ſicut ꝑncipia paſſiua dicuntur diſtigui per motiua ſua:qđ quidē fit qñ motiuū natū eſt cauſare diuerſos actus requirentes diuerſa ꝑncipia receptiua:ſic aūt eſt in propoſito:nam obiecta mouentia ad velle ⁊ intelligere cauſant diuerſos actus requirentes diuerſa principia receptiua:prout vero comparātur ad ea vt ad terminos.diſtinguuntur per ipſa:ſicut per fines. ¶ Ad cuius euidentiam ſciendum:ꝙ finis alicuius dicitur dupliciter.ſcꝫ res extrinſeca quā quis aſſequitur:⁊ aſſecutio ipſius rei:ſicut finis auari eſt pecunia vt res:⁊ poſſeſſio pecunie vt aſſecutio rei:finis autē iſtarū potentiarum: vt aſſecutio rei ſunt actus ſui.ſcꝫ velle ⁊ intelligere:ſed finis vt res quā habens potentias mediantibus actibꝰ earum aſſequiť eſt obiectum:⁊ ſicut actuum diuerſitas que requirit diuerſitatem principiorum receptiuorum dicitur cauſa finalis diuerſitatis potentiarū accipiendo finem pro aſſecutione rei.ita etiā quando obiectuꝫ vnū vel plura natum eſt attingi diuerſis actibus requirentibus diuerſitatem talium principiorū receptiuorū dicitur eſſe cauſa finalis talis diſtinctionis talium principiorum accipiēdo finem pro re quā quis aſſequitur per actum ſuum:⁊ ſic patet quō diſtinguūtur potentie per actus ⁊ actus per obiecta.

Finis duplex vt res ⁊ vt aſſecutio rei. vł ſub aliis verbis:finis duplex. formalis ⁊ obiectalis vt ſcolaſtice dicunt.

¶ Quantum ad tertium.ſcꝫ quomodo diſtinguantur ab inuicem primo ponaꝫ que ſint obiecta formalia iſtarum potentiarū.ſcđo quomodo diſtinguantur ab inuicem.tertio ponam quedā dubia ⁊ ſoluam.

Quid ſit obꝫ formale ſcđꝫ ſtatum vie.

¶ Quantum ad primum ſi accipiať obꝫ formale intellectus ſm ſtatum preſentis vite illud qđ primo occurrit intellectui videť mihi ꝙ formale obiectum intellectus noſtri ſm ſtatum vie eſt natura ſenſibilis:quia videť mihi ꝙ illa q̄ occurrunt ſenſui videnť mihi primo nota quo ad nos. Scđm autē quid res ſenſibiles ſint nobis prius note:vtrum ſm ſubſtantiā aut ſm accidens pretermitto ad nunc.quantum autem ad obiectum voluntatis mihi videť ꝙ obiectum voluntatis formale includat duo.ſcꝫ bonuꝫ ipſius volentis:vel alicuius ad quē volens ſe habet ſicut ad ſeipſum: ⁊ cognitionem talis boni:quorū primum.ſcꝫ eſſe bonuꝫ eſt principale in obiecto voluntatis:qđ autē bonuꝫ ſit formale obiectuꝫ voluntatis ſm ꝙ bonū:probo per dictū pħi primo ethicorū.vbi dicit.ꝙ bonum eſt qđ oīa appetunt:que quideꝫ deſcriptio eſt a poſteriori:qꝛ ſcꝫ deſcribit ipſum per hoc ꝙ hominis appetitus tendit in ipſuꝫ in eo ꝙ tale:ex quo habetur ꝙ omnis appetitus ī eo ꝙ talis tendit in bonum ſicut in per ſe obiectum in eo:qđ tale:ſed voluntas eſt quidam appetitus.ergo ⁊c̄.

Caplo primo.

Qđ autem debeat intelligi de bono voluntatis:ſiue alicuiꝰ ad quem ſe habet ſicut ad ſeipſuꝫ:probo.qꝛ omne qđ amamus:vel amamus amore amicitie:vel amore ꝯcupiſcētie:ſed quicquid amatur quocūqꝫ iſtorū modoꝝ eſt bonum amantis:vel amici ad queꝫ ſe habet ſicut ad ſe.ergo ⁊c̄.maior patꝫ:minorē probo:quia quicquid amatur amore amicitie amatur:vt cui volumus bonum:ſed illud qđ amatur vt cui volumus bonum ſumus nos ipſi:vel amici ergo ⁊c̄.Quantū ad alterū amorem:probo minorē:quia omne qđ amamus amore concupiſcentie amamus vt bonum qđ volumus nobis vel amicis: ſed tale bonum eſt bonuꝫ amantis vel amici eius:ergo ⁊c̄. Ita ꝙ videtur mihi ꝙ bonum qđ eſt per ſe obiectū voluntatis eſt bonum volentis vel amici eius ad queꝫ ſe habet:ſicut ad ſeipſum. ¶ Tertium ſcꝫ ꝙ eſſe cognitū aliquo modo includatur in obiecto voluntatis probo ⁊ ex natura rei:qꝛ appetitus ſenſitiuus ⁊ itellectus differunt in hoc ab appetitu naturali:qꝛ ſequunť cognitōeꝫ appetentis quā habet de bono amabili:qđ nō eſſet niſi aliquo modo in obiecto voluntatis ⁊ appetitus ſenſitiui icluderetur eſſe cognitū ab appetente:⁊ per dictum commune magiſtrorū qui ponunt ꝙ voluntas non poteſt velle incognitum:qꝛ tunc vellet ſine obiecto:qđ nō eſt verū ſi eſſe cognitum nō includereť in obiecto voluntatis:ſic ergo pꝫ de obiectis iſtarū potentiarū.

Quo differunt obm intellectꝰ ⁊ obꝫ voluntatis.

¶ Quātum aūt ad differentiā iſtorū obiectoꝝ ſciendū ꝙ differentia eorum dupliciter poteſt accipi.vel ſm rationeꝫ: vel ſm rem. Si loquamur ſm rationem:oēs concedūt ꝙ iſta obiecta differunt ſm rationeꝫ:⁊ hoc ſupponatur ad nunc:quia impoſſibile eſt aliquid reſpicere ad diuerſa:quin aliquo modo differat ſm rōnem:potentie autē predicte realiter differunt.ideo ⁊c̄. Si autē loquamur de differentia iſtorum obiectorū ſm rem:tūc poſſumꝰ accipere dupliciter obiectum voluntatis:vno modo ꝓ ipſo bono tantū excluſa cognitione. Alio modo accipiēdo ipſum bonum ⁊ eſſe cognitum eius. Si ꝑmo modo ſit vt mihi videtur:obiectum voluntatis ⁊ obiectuꝫ intellectus differunt ſicut ſuperius ⁊ inferius:qꝛ obiectū voluntatis eſt bonum alicuius volētis vel eius ad quē ſe habet ſicut ad ſeipſum:obiectū autem formale intellectus eſt ens communiter dictum:ſed licꝫ bonum in cōmuni conuertatur cū ente.tamē tale bonū huius volētis vel illius non conuertitur cum ente.imo ens ſe habet in plus.ergo ⁊c̄.⁊ ideo obiectum voluntatis differt ab obiecto intellectus ſicut ſuperius ⁊ inferius.

Superiꝰ realiter diſtigui ab iferiori dupliciter pōt intelligi.

Superius autem realiter differre ab inferiori poteſt intelligi dupľr.vnoꝰ ꝙ id qđ dicit ſupꝰ:⁊ id qđ dicit īferꝰ in eodē ſint diuerſa re.vt.ſ.in ſorte illud qđ dicit aīal:⁊ id qđ dicit homo:ſint diuerſe realitates:⁊ hoc eſt impoſſibile vt probatū fuit in queſtione de predicamētis. Alio mō vt dicatur ſuperius differre realiter ab īferiori:qꝛ ſe extendit per predicationem ad aliqđ diuerſum re ab omni contento ſub determinato inferiori:⁊ talis diſtinctio competit ſuperiori reſpectu inferioris.ſ.extendere ſe ad aliqđ diuerſum ab omni contento ſub determinato inferiori:ſicut animal ſe extendit ad aliqđ diuerſuꝫ re ab omni homine:⁊ talis differentia eſt inter obiectum intellectus ⁊ voluntatis accipiendo autem obiectum voluntatis hoc totum qđ eſt bonum cognitum includēdo etiam ipſum eſſe cognitum in obiecto voluntatis:tunc dico ꝙ preter predictam differentiam obiectum voluntatis differt ab obiecto intellectus realiter: quia addit rem diuerſam ab obiecto intellectus.ſ.cognitionē:niſi quando idē actus intelligendi eſt bonū cognitum:⁊ eſt actus cognitus ⁊ elicitus ſimuľ: qđ quidē in deo hꝫ eſſe. Nam idem eſt ibi obiectum cognitum ⁊ bonū cognitū ⁊ actus cognitus ⁊ elicitus. Si tamē aliquid debeat dici ibi elici. Utrum autem in intellectu creato aliquādo poſſet eſſe aliquis idem actus cognitus ⁊ elicitus dimitto ad preſens. ¶ Qꝫ autē predicto modo differat obm voluntatis ab obiecto intellectus.ſcꝫ addēdo ſic cognitionem probo:qꝛ reſpectu boni qđ voluntas vult ⁊ intellectus intelligit in obiecto intellectus non includiť ipſa cognitio elicita vt elicita:vel eſſe cognituꝫ qđ eſt diuerſum ab ipſo bono cognito:ſed hoc includitur in obiecto voluntatis.ergo ⁊c̄.minor patet ex premiſſis.ſ.ꝙ eē cognituꝫ includitur in obiecto voluntatis.maiorē probo. quia in per ſe obiecto intellectus non includitur actus elicitus eius:⁊ ſic patet quomodo obiecta predicta differant ab inuicem.

Solo ad queſtioneꝫ ꝑncipalem.

Ex his quarto dico ad queſtioneꝫ quando queritur vtrum remota diſtinctione formali obiectorum maneret diſtinctio iſta ⁊ potentiarum. Dico pri

imo ꝙ ſi intelligat̃ queſtio de diſtinctione formali ⁊ intrinſeca: ⁊ vt ſit ſenſus ꝙ queratur vtrum preter obiecta habeant iſte potentie aliqua formalia intrinſeca diſtinguentia. Dico ꝙ ſic nullo alio ꝗ̃ ſeipſis diſtinguuntur formaliter: ita ꝙ circumſcripta omni re de mundo alia ab eis: adhuc ſi ponantur: neceſſe eſſet ipſas ſeipſis diſtingui. Si autem queratur vtrum remota diſtinctione obiectorum remaneat neceſſitas eſſendi tales potẽtias in ordine ad talia obiecta vt ad finem vel ad mouens: tunc aut queritur de diſtinctione rationis aut rei. Si loquamur de diſtinctione rationis: tũc queſtio qua queritur vtrum remota diſtinctione obiectoruꝫ remoueatur diſtinctio potentiarũ. dupliciter poteſt accipi. ſcꝫ cauſaliter ⁊ cõſecutiue. cauſaliter vt ſit ſenſus: ꝙ queratur vtrum remotio diſtinctionis rationis obiectorum ſit cauſa remotionis diſtinctionis realis potentiarum. ⁊ dico ꝙ non: quia ſicut diſtinctio ſm rationeꝫ non eſt cauſa diſtinctionis realis: ita remotio non eſt cauſa remotionis. imo ecõuerſo: quia teneo ꝙ omnis diſtinctio rationis hꝫ ortum a diſtinctione reali: ſicut a fundamẽto remoto. Si autem teneatur cõſecutiue velut ſit ſenſus querere: vtrũ ad remotionem diſtinctionis rationis in obiectis ſequatur remotio diſtinctionis realis in potentijs: tunc dico ꝙ ſic: quia impoſſibile eſt ꝙ illud in quo eſt nulla differẽtia rationis reſpiciat diuerſa re: qꝛ ex hoc ipſo ꝙ aliquid reſpicit diuerſa re ſequitur ꝙ in ipſo ſit aliqua differentia rationis: ſicut etiã ex hoc ipſo ꝙ aliquid eſt homo ſequitur de neceſſitate ꝙ ſit riſibile: ⁊ ideo ad non riſibile ſiue ad remotioneꝫ riſibilis: ſequitur remotio hominis. Si autem loquamur de diſtinctione reali obiectorũ: vtrũ ſcꝫ remota diſtinctione reali obiectorũ: remaneat neceſſitas habendi tales potentias: tunc ſi accipiamus obiectum voluntatis ꝓ bono tantũ excludẽdo cognitionem: tũc videt̃ mihi ꝙ dato ꝙ hoc ſequeretur gr̃a materie: qꝛ ſcꝫ de ratione intellectus eſt habere obiectum cõmunius ꝗ̃ ſit obiectum voluntatis: ⁊ per cõſequens hoc ablato tolleret̃ natura potentie: ⁊ per cõſequens eius diſtinctio a quolibet: tamẽ nõ videtur mihi ꝙ teneat cõſequẽtia gratia forme. Dico autem teneri gratia forme. ita ſcꝫ ꝙ ipſa ablatio ſiue remotio diſtinctionis realis talis obiectorũ ſit ratio preciſa inferendi remotionẽ diſtinctionis potentiarum: ſiue accipiantur obiecta vt motiua potentiarum ſiue vt terminatiua: qꝛ illud qd̃ manet cũ vnitate formali alicuius obiecti nõ tollitur ablata diſtinctione formali obiecti: qꝛ qd̃ tollitur ablata diſtinctione non manet cum ſola vnitate: ſed neceſſitas diſtinctionis iſtarũ potentiarum: ſtat cum vno ⁊ eodem formali obiecto: ablata etiam diſtinctione reali: ergo ⁊c̃. maior patet: minor probatur: quia eadem bonitas ⁊ ſm ꝙ bonitas realiter eſt: quã intellectus intelligit ⁊ voluntas vult: ita ꝙ eadem bonitas ⁊ ſm eandem rationẽ formaleꝫ mouet ad intelligendũ ⁊ amandum. alioquin aliqd̃ incognitũ poſſet eſſe amandum: ſed manentibus actibus amandi ⁊ volendi manet neceſſitas diſtinctionis predictarũ potentiarũ: qꝛ vt dictum eſt iſti actus requirunt diuerſa receptiua. ergo exiſtente eodem formali obiecto vt motiuo remaneret neceſſitas diſtinctionis dictarũ potentiaruꝫ: ex hoc etiã patet ꝙ neceſſitas diſtinctionis iſtarum potentiarum manet reſpectu vnius obiecti formalis vt terminĩ: quia manente eadem bonitate vt termino nati ſunt eſſe diuerſi actus. ſcꝫ intelligere ⁊ amare mediantibus quibus dicte potentie diuerſimode tendant in eundem terminũ cognitũ ⁊ amatũ. ❡ Ad hoc videret̃ poſſe reſponderi ſic: ꝙ licꝫ idem ſit cognitum ⁊ amatũ: non tamẽ idem eſt formale obiectum intellectus ⁊ voluntatis: imo vt videtur: illud qd̃ eſt cognituꝫ ab intellectu vt obiectum formale: eſt amatũ a voluntate vt obiectum materiale. ⁊ ecõuerſo. vbi gr̃a. In iſto bono eſt cõſiderare duo. ſcꝫ eſſe ipſius bonitatis: ⁊ bonitas ipſius eſſendi. modo obiectum formale intellect⁹ eſt ipſius bonitatis: ſꝫ materiale obiectum eſt ipſa bonitas: ⁊ ecõuerſo eſt de voluntate. ❡ Iſta reſponſio nõ valet propter tria: primo quia vt ſuppono ad nũc bonitas ⁊ eſſentia bonitatis non differunt niſi ſm rationeꝫ ſed diſtinctio ſm rationem nihil facit ad diſtinctioneꝫ realem. ergo ⁊c̃. ❡ Secundo quia ipſa bonitas ſm rationeꝫ qua bonitas cadit ſub obiecto intellectus: ⁊ per conſequens bonitas ſm ꝙ bonitas poteſt eſſe formale ⁊ per ſe obiectuꝫ actus intelligendi. ❡ Tertio quia eſt, quãdo eſt tertio adiacens dicit ens qd̃ eſt in alio. ſcilicꝫ in predicato. ergo quando intellectus iudicat aliquid eſſe bonuꝫ: eſſe qd̃ eſt ibi tertio adiacens nihil dicit niſi bonitatem: ⁊ ideo illius actus quo iudicat̃ eſſe bonum formale eſt bonitas ſi accipiatur obiectum voluntatis bonum cum eſſe cognito: ⁊ queratur vtrum remota diſtinctione inter obiectum voluntatis ⁊ intellectus que eſt per additionem eſſe cogniti: qd̃ addit obiectum voluntatis ſupra obiectum intellectus. dico ꝙ remota tali diſtinctione remoueretur diſtinctio potentiaruꝫ: ita ꝙ ad remotionem talem ſequeretur remotio diſtinctiõis predicte ſaltẽ gr̃a materie: quia in natura iſtarũ potentiaruꝫ includitur habere talia obiecta: ⁊ ideo ablata diſtinctione predicta predictorũ obiectorũ auferret̃ natura obiectorum: ⁊ per cõſequẽs auferrẽt̃ potentie ipſe q̃ determinant ſibi talia obiecta. Ablatis autem potẽtijs auferret̃ diſtinctio earum: ita ꝙ in iſtis potentijs bene ſequitur ꝙ ablata diſtinctione predicta obiectorũ mouentium auferret̃ diſtinctio potentiarũ mobiliũ: ſꝫ nõ videtur mihi vl̃ter neceſſariuꝫ ꝙ remota diſtinctione reali formali principij motiui neceſſarium ſit remouere diuerſitatem principiorũ receptiuorũ mobiliũ quia videtur mihi ꝙ vnum agens per vnum principiuꝫ formale excedens poſſit cauſare diuerſos actus requirentes diuerſa ꝓncipia receptiua: ⁊ hoc ſufficiat de queſtione. ❡ Ad rationem in oppoſitum dicendum ꝙ philoſophus ibi non ponit ꝙ actus vel potentia diſtinguunt̃ per obiecta: ſed ꝙ prius determinandum eſt de obiectis ꝗ̃ de actibus: ⁊ de his ꝗ̃ de potentijs: quia obiecta primo ſunt nota quo ad nos: ⁊ ex his inueſtigantur alia. Et ſi ph̃s diceret ꝙ per ea diſtiguunt̃ potentie. dicẽdũ ꝙ hoc debet intelligi: ſicut ꝑ principia extrinſeca: ⁊ gratia materie modo quo expoſitum eſt.

Circa iſtam queſtioneꝫ occurrunt multa dubia: ⁊ primo ꝙ dicitur ꝙ potentie non diſtinguũt̃ formaliter per obiecta: quia cõiter dicit̃ ꝙ formalis diſtinctio potentiarũ accipitur penes obiecta. ❡ Secundo dubitatur circa primam differentiam obiectoruꝫ ꝗ̃ dicitur ꝙ differunt: ſicut ſuperius ⁊ inferius cõtra qd̃ arguit̃ ſic: quia omnis creatura intellectualis debꝫ amare omne bonum qd̃ eſt ad honorẽ dei. Sed omne bonum qd̃ eſt ad honorem dei includit ſimpliciter omne bonum: ergo voluntas cuiuſlibet volentis habet ꝓ formali ⁊ per ſe obiecto vniuerſaliter omne bonũ: ſed tale bonum conuertitur cum ente. ergo obiectum voluntatis conuertitur cuꝫ ente: qd̃ eſt obiectum intellectus: ⁊ ſic non eſt inferius eo. ❡ ❡ Secundo arguo cõtra ſecundam diſtinctionem qua dicitur ꝙ obiectum voluntatis differt ab obiecto intellectus: quia addit ſuper ipſam cognitionem ſiue eſſe cognitum. contra. quia illud

qđ eſt quoddam bonum non dicit aliquā rationē obie
cti volibilis diſtinctam contra bonum cōmuniter di-
ctum:ſed cognitio vel eſſe cognitum eſt quoddam bo-
num.ergo ⁊c̄. ¶ Item ad idem.cognitio quandoq; eſt
obiectum intellectus:ſed illud qđ ſe habet per additio
nem ad obiectum intellectus non eſt obiectum intelle
ctus.imo eſt extra obiectum eius.ergo cognitio non ſe
habet per additionem ad obiectuꝫ intellectus. ¶ Ter
tio ad idem.quia propter hoc ꝙ nihil eſt volitum niſi
cognitum:dicitur ꝙ obiectum voluntatis includit eſſe
cognitum: eadem ratione cum nihil cognoſcatur a no-
bis niſi aliquo modo cadat ſub ſenſu:eſſe ſenſatum inclu
deret in per ſe obiecto intellectus:ſed hoc non ponitur.
ergo ⁊c̄. ¶ Quarto contra concluſionem principalem
arguo quadrupliciter. Primo quia vnaqueq; potentia
debet habere pro formali obiecto aliqđ obiectum ade
quatum:ſed ſi idem obiectum poſſet eſſe obiectum for
male pluriuꝫ potentiarū:nullius earū eſſet obiectū ade-
quatū.ergo ⁊c̄. ¶ Secundo quia ſicut effectus ad cau-
ſam:ita videtur aliquo modo ſe habere obiectum ad
potentiam:ſed vnuſquiſq; effectus habet proprias cau-
ſam:ita ꝙ impoſſibile eſt plures effectus eē vnius cau-
ſe immediate.ergo ⁊c̄. Si dicatur ꝙ non eſt verū de cau-
ſa excedente:que poteſt habere plures effectus:quorū
vnumquēq; excedit. Contra.quia ſi dicatur aliqua cā
agens per vnum principium effectiuum excedere effe-
ctum:puta vt ſi dicatur ſol agere per vnam virtutē du-
os effectus:qui ſunt.ſcꝫ a.⁊ b.tunc quero vtrum virtus
ſolis per quā agit a.⁊ b.excedat cauſam ipſius a.aut nō.
ſi non.ergo virtus ſolis non fuit cauſa excedens.ſi ſic.
aut excedit ſm rationem:aut ſm rem.ſi ſm rationem
nihil facit ad propoſitum:quia eſſe rationis nihil facit
ad eſſe reale. Si ſm rem:tunc cum nihil excedat ſeip-
ſum ſm rem:ſequitur ꝙ diuerſa principia in ſole ſint
cauſa a.⁊ b.⁊ ſic adhuc habetur propoſituꝫ.ſcꝫ ꝙ diuer
ſi effectus requirunt diuerſas cauſas realr ſaltem quā-
tum ad principia actiua. ¶ Tertio quia obiectuꝫ ſe ha
bet ad potentiam ſicut perfectio ad perfectibile:ſꝫ vni⁹
perfectibilis eſt vna ſola perfectio:ita ꝙ impoſſibile eſt
vnam perfectionem eſſe plurium perfectibilium. ergo
a ſimili impoſſibile eſt vnum obiectum formale eſſe
plurium potentiarū. ¶ Ad primum principale iſtoruꝫ
dicendum.quando dicitur ꝙ diſtinctio formalis potē-
tiarum accipitur penes obiecta:non ſic intelligendum
eſt:ꝙ obiecta ſint principia intrinſeca potentiarū : qui-
bus formaliter ⁊ intrinſece potentie diſtinguūtur. Sꝫ
hoc pro tanto dicitur ꝙ illius diſtinctionis formalis q̄
potentie ex ſeipſis diſtinguuntur:obiecta dicuntur cau
ſa extrinſeca.modo quo ſupra oſtenſuꝫ eſt:ita tñ ꝙ nō
oportet ꝙ diuerſitas obiectorū ſit cauſa preciſa:etiam
extrinſeca illius diſtinctionis:ſed vel diuerſitas obiecto-
rum vel idem obiectum in cauſando excedens ⁊ cāns
diuerſos actus requirentes diuerſa ꝓncipia receptiua.
¶ Ad illud qđ arguitur de ſecūdo principali.ſcilicꝫ de
diſtinctione obiectorum penes ſuperius ⁊ inferius.di-
cendum ꝙ licꝫ omnia bona ſint ad honorē dei:tamen
non omnia bona que ſunt ad honoreꝫ dei cadūt per ſe
ſub obiecto voluntatis etiam ratione voluntatis:lꝫ ho-
nor dei qui eſt de eis cadat per ſe ſub tali obiecto:vnde
ſicut potio amara non eſt per ſe volibilis.ſed potio ama
ra vt valet ad ſanandum ſit per ſe appetibilis. Sed oīa
directe ⁊ per ſe cadunt ſub formali ⁊ per ſe obiecto itel
lectus:⁊ ideo non obſtante predicta obiectione adhuc
ſtat ꝙ obiecta formalia predictarū potentiarū adhuc
differunt:ſicut ſuperius ⁊ inferius. ¶ Ad alia que argu
untur de tertio principali.ſcilicꝫ de diſtinctione obiecti
voluntatis per additionē eſſe cogniti. Dicendū ad pri-
mum ꝙ illud qđ eſt quoddā bonū prout accipitur qđ-
dā bonū nō ſe hꝫ ꝑ additionē ad bonū cōiter dictuꝫ:tñ
illud qđ eſt bonū in ſe acceptū:vt q̄daꝫ circūſtātia alte-
rius boni ſe habet per additionem ad illud bonuꝫ:⁊ ſic
cognitio prout accipitur vt quoddā bonum in ſe propo
ſitum vt quoddā eligibile:licꝫ vt ſic non habeat ꝑ addi
tionem ad obiectum intellectus.imo proponēt : vt ſic
ipſi intellectui vt ipſum obiectum volibile : tamen co-
gnitio qua aliquid cognoſcitur ſe habet vt circunſtan-
tia illius boni cogniti:⁊ ſe habet per additionē ad illud
bonum vt eſt obiectū intellectus:non autem vt eſt obꝫ
voluntatis.imo includitur obiectuꝫ voluntatis modo
quo dictum eſt. ¶ Ad ſecundū dicendum ꝙ quādo co
gnitio proponitur intellectui vt quoddā bonum ꝓpter
cognitionē que ponitur obiectum cognitum:opꝫ pone
re cognitionem elicitam qua cognoſcitur:⁊ illa non in-
cluditur in per ſe obiecto intellectus:quia actus elicit⁹
potentie vt elicitus non includitur in per ſe obiecto eiꝰ:
⁊ talis ſe habet ꝑ additioneꝫ ad obiectū intellectus:nō
autē ſe habet per additionē ad obiectum volūtatis:ſꝫ
includitur in per ſe obiecto eius:modo quo dictuꝫ eſt.
¶ Ad tertiū dicendū ꝙ non eſt ita per ſe ordo īter ſen-
ſum ⁊ intellectum ex natura iſtoruꝫ potentiarū preciſe
acceptarum ſicut inter intellectum ⁊ voluntatem:alio-
quin ſicut impoſſibile eſt velle aliquid non cognitum
in quocūq; ſtatu:ita impoſſibile eſſet intelligere aliqđ
non ſenſatū in quocūq; ſtatu:⁊ ſic aīa ſeparata non poſ-
ſet intelligere:qđ falſum eſt:vnde ordo iſte nō cōuenit
iſtis potentijs ex ipſis ſuis naturis preciſe acceptis:ſed
ex cōiunctione intellectus ad corpus:ſed ordo intelle-
ctus ⁊ voluntatis eſt ꝑ ſe ex ipſis naturis potentiarum
vnde ⁊ licꝫ intellectus coniunctus non poſſit cognoſce
re niſi ſenſibilia vel ea que concluduntur ex ſenſibilib⁹
tamen bene poteſt cognoſcere aliquid ꝙ directe nō ca
dit ſub ſenſu:ſed voluntas nō poteſt velle ꝙ directe nō
cadit ſub cognitione intellectus. ¶ Ad illa que arguū-
tur de quarto principali.ſcꝫ cōtra principalē cōcluſio-
nem.dicendū ad primum ꝙ obiectum formale poten-
tie:non oportet ꝙ ſit adequatū ei quin poſſit reſpicere
aliam potentiā per eandē rationē formalē realem:ſꝫ ſa-
tis quantū ad hoc aliquā adequationē habeat ad potē
tiam:ꝙ ad omne contentum ſub eo aliquo modo ſe ex
tēdit potentia. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ maior ⁊
minor ſunt falſe:naꝫ obiectum non eſt cauſa effectiua
potentie:licet ſit cauſa effectiua ipſius actus potentie:
ſicut motor non eſt cauſa effectiua mobilis : ſed ipſius
motus:obiectum autem comparatur ad potentiam:ſi-
cut motiuū ad mobile:minor etiā eſt falſa:quia vna cau-
ſa excedēs ⁊ immediata poteſt habere plures effectus.
Ad probationem eius dicendum.ꝙ ſi ponam ꝙ ſol ſit
cauſa immediata plurium.ſcilicꝫ a.⁊ b.non dicitur ꝙ
ſol ſit cauſa excedens:quia cauſa ipſorum a.⁊ b.excedat
cauſam ipſius a.ſm rem:quia ſunt ideꝫ ſm rem.ſed.di
citur excedens.quia poteſt in effectum excedenteꝫ ſm
rem a.quia poteſt in a.⁊ b.a. autem ⁊ b.excedunt a.ſm
rem:ſicut totum partem. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ
maior eſt falſa:quia obiectum non ſe habet ad poten-
tiam:ſicut perfectio formalis ad perfectibile per eam.
Sed ſicut perfectiuum effectiuum ⁊ motiuum ad mo-
bile ⁊ perfectionem:nunc autem licet idem non poſſet
eſſe plurium vt forma formaliter perficiens. tamen
ideꝫ poteſt eſſe pluriuꝫ vt motiuum ⁊ perfectiuum effe
ctiue.

Poſtea querebantur duo de habitibus. Primuȝ erat de cauſalitate habituuȝ in generali. ⁊ eſt vtrū habitus faciat ad ſubſtantiam actus. Secundū pertinet ad determinatū habituȝ in ordine ad diuerſos ſtatus: ⁊ eſt vtruȝ idem habitus poſſit elicere actū beatificum ⁊ actum meritorium. Queſtio. XIII.

Ad primum ſic proceditur ⁊ arguitur primo ꝙ habitus non faciat ad ſubām actus: qꝛ quādo in effectu ſunt duo ⁊ in cauſa alia duo: videt̄ ꝙ vnū in effectu correſpondeat vni in cauſa: ⁊ alterum alteri: ⁊ non idem ambobus: ſed quando potentia habituata elicit actū in effectu ſunt duo. ſcȝ ſubſtantia actus ⁊ modus: ⁊ in cauſa ſunt duo. ſ. potētia ⁊ habitus. ergo vt videtur ſubſtantia actus erit a potētia ⁊ modus ab habitu. ¶ Secūdo quia ſm phm ſcdo ethicoꝝ. per potentias operamur abſolute: per habitus autem bene vel male: ſed operari abſolute pertinet ad ſubſtātiā act⁹ bene vero vel male ad modum. ergo ⁊c̄.

Contra qꝛ ſuba actus ⁊ modus eius aut ſunt idē re: aut non: ſi ſic ſequitur ꝙ quicquid eſt cauſa realr̄ vni⁹ ē ⁊ cā alterius: ſed potētia eſt cauſa ſubſtantie actus: ergo ⁊ habitus: ſi nō: tūc ergo ſuba actus ⁊ modus erunt due res habentes duo pͥncipia per quorū vnū habens illud eſt potens in vnā illarū rerū ⁊ ꝑ aliō in aliā: ſed illud quo aliquid eſt potens eſt potētia. ergo habitus erit potentia.

Reſpōdeo ad euidentiā iſtius qōnis: quattuoꝛ ſūt faciēda. Primū eſt ponere quādā opi. quā nō credo verā cū ſuis motiuis. Scdo arguā cōtra eā. Tertio ponā opinionē quā credo verā. Quarto reſpondebo ad motiua illorum.

Quantum ad primū ſciēdū ꝙ hic nō intendo deſcēdere ad habitus ſupernaturales. Sed intendo iſtam qōnē de habitu in gn̄ali. vtrum ſcȝ de ratiōe habitus: vnde talis ſit poſſe in modū act⁹ tm̄: ⁊ nō in ſubam: ⁊ dicūt quidā ꝙ ſic: ⁊ hoc nitunt̄ ꝓbare quattuoꝛ rōnibus: quarū pͥma talis eſt. ſi per habitū poſſemus in ſubſtantiā actus. habitus eſſet potētia: ſed hoc eſt falſum. ḡ ⁊c̄. falſitas ꝯñtis pȝ: qꝛ ipoſſe eſt ꝙ habitus ſit potentia: cū ex oppoſito diſtinguat̄. ꝓbo ꝯñaȝ. qꝛ illud qō eſt cā ſube actus eſt illō quo aliqd eſt potēs abſolute ſȝ illō q̄ aliqd ē potēs abſo^te eſt po^a. ḡ illō pͥn^m ꝑ qō aliquid eſt cā actus ſube eſt potētia. Si ergo habitus eſſet cauſa ſube actus: habitus eſſet potētia: ⁊ ſic pȝ ꝯñtia. ¶ Scda rō talis eſt ſm phm ſcdo ethicoꝝ. per potentias operamur abſolute: ꝑ habitus vero bene vel male: ſed operari abſolute pertinet ad ſubſtantiā actus: bene vero vel male ad modū. ergo ⁊c̄. ⁊ iſta ratio eſt tacta in opponēdo. ¶ Tertia rō talis ē: qꝛ ibidē dic̄ phs. ꝙ potentiis non laudamur: neqȝ vituperamur: ſed habitibus laudamur ⁊ vituperamur: ſed hoc nō eſſet niſi qꝛ potentie faciunt ad ſubam actus abſolute: habitus autē ad modū. ſ. ad maliciā vel bonitatē. ḡ ⁊c̄. ¶ Quarta talis eſt. ſanitas eſt habitus aut diſpoſitio qua aliqs diſponitur ad operā ſuā. ſcȝ ambulandū vel aliuȝ aliquē motū localem: ⁊ tamē ſanitas nō facit ad talis actus ſubaȝ. alioquin ſanitas eſſet principium ambulandi: ⁊ potētia motiua: qō eſt falſuȝ. ergo ⁊c̄.

Nunc ſcdo intendo arguere ꝯ dictā potentiā ⁊ ꝯtra pͥmā ratione adductā pro ea: ⁊ hoc quadrupliciter. ¶ Prima ratio talis eſt: ſubſtantia actus ⁊ modus aut ſunt idē re aut diuerſa: ſi ſunt idē re quicqd eſt cauſa vnius ⁊ alteri⁹ realiter: ſȝ potētia eſt cā ſubſtātie actus ergo ⁊ habitus. Si aūt ſunt diuerſe res: tūc potentia ⁊ habitus erunt diuerſa principia per que poſſumus eſſe cauſa diuerſorum: ſed ſm rationē quā ipſi adducunt illud quo poſſumus eſſe cauſa alicuius eſt potētia. ergo ⁊c̄. ⁊ hoc tactū eſt in argumento. ¶ Ad hoc reſpondet̄ dupliciter. vno modo dicēdo ꝙ multa ſunt de quibus dubitatur vtrum ſint ideȝ vel diuerſa: ⁊ de iſtis eſt actus ⁊ modus eius: ⁊ ideo ratio fundata ſuper idētitatem ⁊ diuerſitatem eorum fundat̄ ſuper dubiū. Secundo modo dicendo ꝙ non eſſe pͥncipiū actiuū ⁊ paſſiuum eſt potētia: ſed principiū quo aliquid poteſt in ſubſtantiam actus eſt potentia: quo autem poteſt in modū nō eſt potentia: ſed habitus. ¶ Prima reſponſio nō valet: qꝛ licȝ dubiū ſit de actu ⁊ modo: vtrum ſint ideȝ re: certū tamē eſt ꝙ ſunt idem vel diuerſa re: ⁊ ideo ratio illa que cōcludit quacūqȝ parte data eſt certiſſima: nec fundat̄ ſuper aliqō dubiū: qꝛ certū eſt ꝙ opȝ alterā dare partē: ſic autē eſt de ratione poſita: qꝛ ſupponant̄ eſſe eadeȝ re concludit ꝙ habitus eſt cauſa ſubſtātie actus. Si autem ponantur eſſe diuerſa re: cōcludit ꝙ habitus eſt potētia: qꝛ per ipſum aliquid eſt potens abſolute in aliquā rē. ſcȝ in modū. e cōtrario vero illa rō que q̄cūqȝ parte data eſt nulla: vel continet falſitatē certiſſime habenda eſt pro nulla vel pro falſa: talis autem eſt prima ratio quā ipſi adducūt: qꝛ ſi ſunt idē falſuȝ eſt dicere ꝙ habitus nō poſſet in ſubam actus: ſi ſunt diuerſa opȝ ponere vel ꝙ habitus ſit potētia: qō ipſi negant: vel ꝙ nō omne illud per qō aliquid poteſt cauſare aliquā rē abſolute ſit potētia: cuius oppoſitū ipſi ponunt. imo plus dico ꝙ ſi potentia dȝ dici illud per qō poſſumus in quocūqȝ ſiue ſit modus ſiue aliud debȝ dici potētia. ¶ Secunda reſponſio etiā nihil valet: qꝛ ſi ſubſtantia actus ⁊ modus ſunt diuerſe res: cū potētia ſit illō per qō poſſumus in quodcūqȝ: nō videt̄ aliqua rō q̄re vnū illorum pͥncipiorū dȝ dici potētia: ⁊ nō aliud. Si dicat̄ ꝙ imo qꝛ modus hȝ diminutā entitatē reſpectu ſube actus. nihil eſt dictu. Primo qꝛ eadē ratione poſſet dici: qō pͥncipiuȝ accidentis nō eſt potētia: ſed tm̄ pͥncipiū ſubſtātie: qꝛ oē accidēs reſpectu ſube eſt ens diminutū. ¶ Scdo: qꝛ ſicut poſſe ad poſſe: ita potētia ad potētiā: ſed poſſe in ſubam actus ⁊ poſſe in modū non diſtinguunt̄ ſm poſſe ⁊ non poſſe: ſed ſm poſſe in maius: ⁊ ſm poſſe in minus. ſcȝ in minorē entitatem habens. ḡ ⁊ pͥncipia non debēt diſtingui ſm potētiā ⁊ nō potētiā. ¶ Si dicat̄ illō quo poſſumus i ſubaȝ actus dȝ dici potētia: qꝛ illō ad qō ordinat̄ hȝ ſubaȝ. ſcȝ actus. ſed modus nō hȝ ſubaȝ: ⁊ iō pͥncipiū eius nō eſt potētia. ¶ Illud ſi aliqs diceret deriſibile eēt: qꝛ ſi accipiat̄ ſuba ꝓprie ꝓ nā ſubſiſtente: nec act⁹ nec modus hȝ ſubam: ſi aūt accipiat̄ pro qdditate ⁊ eētia: tunc cū dicant entia realia opȝ ꝙ tā modus q̄ȝ act⁹ habeāt ſubam ſic dictā vel eādē vl aliā ⁊ aliā. ¶ Scdo arguit̄ cōtra predictā ſolonē ſic: qꝛ nihil eſt cā modi niſi ſit cauſa gn̄ōnis modi: ſed illud qō eſt cauſa gn̄ationis eſt cauſa ſube actus alicuius. ſcȝ ipſius gn̄ationis: qꝛ deriſibile eēt dr̄e aliqd eſſe cām ipſius gn̄ationis: ⁊ nō ſube eius: ſed ſm te habitus eſt cā ipſius modi. ergo eſt cā gn̄ationis ſubſtātie eius. ¶ Secūda rō talis eſt: ꝙ illud vt videt̄ facit ad ſubſtātiā ſine quo nō pōt aliquis exire in illum actū ipſa potētia habita. ſed habita potentia viſiua nullus poteſt exire in actum videndi niſi habeat preter eam aliquas potentias organicas. ergo aliquid qō ſe habet per modum habitus vel diſpoſitionis facit ad ſubam actus: ⁊ hoc eſt directe cōtra poſitionē ⁊ contra rōnem: qꝛ ex hoc apparet ꝙ nō omne illud: ſiue

quo nō pōt aliquid exire in actū ⁊ quo habito pōt exire in actū eſt potētia ꝓut potētia diſtinguit̄ cōtra habitū. ❡ Tertia ratio talis eſt: qꝛ phs in .9. meta. numerat artē iter potētias actiuas: ſed ſm te potentia paſſiua pōt in ſubſtantiā actus. ergo ars pōt in ſubam actus: ſed cōſtat ꝙ ars eſt quidā habitus. ergo ⁊c̄. ❡ Si dicat̄ ad h ꝙ ibi loquit̄ phs de potētia largo mō. ſcꝫ ꝓ omni eo ꝙ eſt ꝑncipiū ſube actus vel modi. ⁊ ego dico ꝙ nihil valꝫ: qꝛ oſtenſuꝫ eſt ꝙ opꝫ ponere habitū eſſe principiū ſube alicuius actus: ſiue modus ⁊ actus differant: ſiue non. ❡ Quarta ratio talis eſt: ⁊ eſt directe cōtra rōnem illā ꝑmā qua dicit̄ ꝙ oē illud quo poſſumus abſolute in aliqua eſt potentia: qꝛ certū eſt ꝙ per velle ⁊ itelligere poſſumus mouere potentias inferiores ad actus ſuos: ⁊ ſi nc illis abſolute non poſſemus. ergo ſi illud quo poſſumus in aliquem effectum debet dici potētia: ſequitur ꝙ predicti actus. ſcꝫ velle ⁊ intelligere debeant dici potentia: ſi autē illud non eſt verū nō ſequit̄ ꝙ ſi poſſumus ꝑ habitū in ſubſtātiā actus ꝙ habitus ſit potētia. ❡ Ultimo arguit̄. ſcꝫ cōtra rōnē ſcđam ⁊ tertiā: qꝛ oīs actus in ſuo genere eſt bonus vel malus perfectus vel imperfectus. Sed ſm te malitia vel bonitas actus pertinet ad modum: cuiuſmodi ſm te habitus eſt cā: ergo ſm te oīs actus ꝓcedit ab aliqua potentia hñte habituꝫ malum vel bonuꝫ. hoc eſt falſuꝫ. ğ ⁊c̄. ❡ Si dicas ꝙ non intelligitur de quacūqꝫ bonitate: ſꝫ đ bonitate morali que nō inuenit̄ in omni actu. ❡ Contra qꝛ habitus ⁊ diſpoſitio inueniūtur in aliqbus actib⁹ nō moralibus. ergo bonitas ⁊ malitia que dicunt bonū cui reſpondet habitus nō dꝫ reſtringi ad bonitatē vel malitiam moralem.

Nunc tertio ꝑncipalr intendo ponere rōnem quā credo verā: circa qđ intendo facere tria. Primo ſuppoſito ex premiſſis rationibus: ꝙ vtrūqꝫ. ſcꝫ potētia ⁊ habitus ſint cauſa vtriuſqꝫ. ſcꝫ ſube ⁊ modi act⁹. Primo oſtēdo quō differūt potentie ⁊ habitus. Scđo vtrum poſſit ſaluari aliquo modo ꝙ ſuba actus reducatur in vnū ⁊ modus in alterum. Tertio mouebo ꝗdam dubia ⁊ ſoluaꝫ. ❡ Quantū ad ꝑmuꝫ pꝫ ex premiſſis ꝙ potētia ⁊ habitus non diſtinguūtur penes hoc ꝙ eſt eē ꝑncipiū: qꝛ vtrūqꝫ eſt ꝑncipiū: vt pꝫ per phm in multis locis: nec etiā penes hoc qđ eſt eſſe principiū actus ⁊ ꝑncipiū modi vt ex dictis pꝫ. Et iđ aliter videt̄ mihi dōm ꝙ differunt ſicut duo ꝑncipia diuerſimode cōcurrentia ad eundē effectū. ❡ Ad cuius euidētiam premitto tria. Primū eſt ꝙ potentia pōt accipi vno mō large pro omni ꝑncipio actiuo vel paſſiuo: ⁊ ſic nō ſolū habit⁹ poteſt dici potētia: ſed ipſi actus intelligēdi ⁊ volēdi poſſent dici potētia: qꝛ ſunt ꝑncipia aliquorum effectuū: ſicut dictū fuit. Alio mō pōt accipi potētia magis ſtricte. ſcꝫ ꝓ ꝑncipio actiuo vel paſſiuo manēte: ⁊ ſic actus trāſeūtes nō poſſunt dici potētia: ſed habitus iſto mō poſſent dici potētia: vnde etiā phs aliqñ habitū vocat potētiā ſicut patꝫ de arte .9⁰ meta. Tertio modo adhuc magis ſtricte poteſt accipi potētia. ſ. pro ꝑncipio actiuo vel paſſiuo nō ꝑſupponēdo aliqđ ꝑncipiū ſui gñis modificabile ꝑ ipm ad agendū vel patiēdū mō quo iā exponetur: ⁊ ſic dicta potentia diſtinguit̄ ꝯ habitū ꝓut iā apparebit. ❡ Secūdo premitto ꝙ qñqꝫ aliqđ ꝑncipiū actiuū vel paſſiuū eſt ſufficiens per ſe ipſum ad exeundū perfecte in actuꝫ: ⁊ tale ꝑncipiū nō requirit diſpoſitionē vel habitū: qñqꝫ vero aliqđ ꝑncipiū actiuū vel paſſiuuꝫ nō eſt ſufficiens per ſe exire in actū ſaltē ꝑfectū: ſine aliquo alio ꝑncipio cōcurrente eiuſdē generis cū eo ⁊ voco ꝑncipiū eiuſdeꝫ generis. quādo ſcꝫ ſi vnū eſt actiuū ⁊ reliquū: ⁊ ſi vnuꝫ eſt paſſiuū ⁊ reliquū. ⁊ in tali cōcurſu vnum ſe habet vt potentia ⁊ reliquuꝫ vt habitus. ❡ Tertio premitto ꝙ cōcurrentibus talibus vnū eorū diſponitur ⁊ determinatur per alterū ad agendū vel patiendū abſolute vel tali modo: ⁊ vnū eorū dicitur potētia ⁊ retinet eius nomen: ⁊ aliud vocatur habitus.

His premiſſis dico ad queſtioneꝫ ꝙ quādo duo talia cōcurrunt: illud ꝑncipiū qđ nō preſuppōit aliud ſui gñis: vt ꝙ determinet̄ per ipſum ⁊ habilitetur ad agēdū: hoc vel illud iſto modo vel illo: ⁊ idem dico de patiendo: hoc inquantū principiū retinet nomen potētie ⁊ eſt ꝑncipiū diſtinctū ꝯtra habitū. illud vero ꝑncipiū cōcurrēs qđ ꝑſupponit aliud vt ꝙ determinet̄ ⁊ habilitet̄ per ipſum dicitur habitus ⁊ ex hoc accipit nomen habitus ꝙ preſupponit illud ſui generis ꝙ determinet̄ vel habilitet̄ per ipſum ad agendum vel patiendum hoc vel illud vel iſto modo vel illo. ſic ergo iſta videt̄ mihi differentia inter potētiā ⁊ habitum in potentijs habentibus habitū: ꝙ potētia dicitur illud qđ nō preſupponit aliqđ ꝑncipiū vt habilitet̄ ꝑ ipſuꝫ: ⁊ ſe extendit ad oēm modū ⁊ actū illius generis: ſicut intellectus qui ſe extendit ad oēm actū ⁊ modū intelligendi potentia intellectiua dicitur: ſed illud qđ habilitat eū ad hunc actū vel ad illū: vel ad hunc modū vel illuꝫ dicit̄ habitus: qui tamē habitus vere eſt potentia accipiendo potentiā pro omni principio actiuo vel paſſiuo. ❡ Exemplū ſenſibile poſſum habere de hoc. v. grā. de duritie ⁊ figura: nam duricies videt̄ eſſe quaſi potētia quedā ſecatiua: figura vero eſt habilitas ad ſecandū ſic vel aliter. verbi grā. figura dolabre: figura ſerre: figura terebri diſponunt ad ſecandū diuerſis modis ⁊ ad cauſandum diuerſas ſectiones: ⁊ ſic patet ad queſtionem.

Nota drīam inter potētias ⁊ habitū i potētijs hñtib⁹ habitum.

Nunc reſtat ſcđo oſtēdere qđ his nō obſtantibus aliquo modo ſubſtātia act⁹ reducit̄ in ipſaꝫ potentiā ⁊ modus i hitū lꝫ vtrūqꝫ ſm rē ſit cā vtriuſqꝫ. ❡ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ qñ plures cāe eiuſdē gñis cōcurrūt ad eūdē effectū: ille effectus licet ſit ab vtroqꝫ magis reducitur in vnam illarum cauſarum ſm vnam rationem ⁊ in aliā ſm aliā. verbi gratia. ad generationē equi concurrit ſemen equi: ⁊ virtus celi: modo iſte effectus equus magis reducitur in virtutem celeſtem inquātū eſt quoddaꝫ corpus generabile: quia virtus celi ſe extendit ad omne generabile ⁊ corruptibile: ſed in ſemine equi habet magis reduci inquantum eſt tale generabile qđ eſt equus. Similiter actus intelligēdi equum inquantum actus intelligēdi reducitur in intellectū agētem qui ſe extendit ad omnem actum intelligendi: ſed in ſpeciem vel fantaſma equi magis habet reduci vt eſt talis actus intelligēdi. iſto modo etiam dicitur ſubſtātia actus magis reduci in potentiā: ſed modus in habitum: licꝫ vtrūqꝫ ſit cauſa vtriuſqꝫ.

Nunc tertio mouēda ſunt dubia ⁊ ſoluenda q̄ ſunt tria. Primum eſt quia cum forma ſubſtantialis: vel ſaltem forma vniuſcuiuſqꝫ cuꝫ materia ref ſit primum principium actiuum vel paſſiuum quo vnumquodqꝫ agit vel patitur: omnia alia ſuper eminētia erūt determinantia ⁊ habilitantia predicta principia. ſcilicet formam ⁊ materiam ad agendum vel patiendum qđcunqꝫ: ⁊ per cōſequēs omnia accidentia ſuperuenientia habebūt rationē habitus ⁊ nullā rōneꝫ potentie: qđ eſt iconueniēs. ❡ Scđꝫ eſt. ꝙ ſi illud qđ ꝑſupponit alteꝝ dꝫ dici habit⁹: tūc potētia viſiua cū ꝑſupponat diſpōnes organicas deberet dici habit⁹: qđ eſt icōueniēs. ❡ 3ᵐ dubiū ē. ꝙ ꝗtitas ꝑſupponit̄ oībus ꝑncipijs actiuis ⁊ paſſiuis in reb⁹ corꝑalib⁹. Si ğ ꝑn⁹ ꝑſupponētia aliqd qđ ꝑ ea determinat̄ eēnt hitus: ſequeret̄ ꝙ oīa ſupuenientia

Tex.cō.lo

quantitati eſſent habitus: qđ ſimilr eſt inconueniens. ¶ Ad primum iſtoꝝ dubioꝝ poteſt dici dupl'r. Uno modo ꝙ omne pn^m inſtrumētale manens non preſupponēs aliud pn^m inſtrumētale: illud debet dici po^a. ita ꝙ potentia non dr̃ pn^m pncipale diuī: in quo poteſt aliqua ſuba particularis. ſed pn^m inſtrumētale non preſupponens aliquod pn^m inſtrumentale ſui generis. ſicut etiaꝫ ⁊ agentia pncipalia dicunt̃ iſtrumenta. ⁊ ſic itelligit̃ illa propō. quando dr̃: ꝙ quādocūqꝫ concurrunt duo pn^a ad eūdem effectum. quoꝝ vnum determinat̃ ⁊ habilitat̃ per aliud illud qđ per aliud determinat̃ retinet nomen po^e. ⁊ illud quo terminat̃ dr̃ habitus. Alio mō pōt dici ꝙ forma cuꝫ mā: lꝫ ſuſtētēt per modū ſubi omnia accñtia. non tñ ſunt rō per ſe nečia agendi vel recipiendi. oia: que a ſuba bñte talia accñtia agunt̃ vel recipiuntur. ita ꝙ lꝫ cōpoſitū ex mā ⁊ forma ſuſtētent predicta pn^a actiua ⁊ paſſiua. nō tñ dant rōnes actiuitatis vel receptiuitat̃. lꝫ rō actiua ⁊ receptiua ab eis ſuſtētent̃. Uñ illa que ſi per ipoſſe ponant̃ eſſe ſine ſubo ⁊ per ſe: adhuc agerent ⁊ paterent̃: lꝫ ſuſtentent̃ per ſubam ſubiue. nō tñ determināt ipſam ſubam vt pn^m actiuū vel paſſiuū ad agēdum ⁊ patiēduꝫ. ⁊ ideo talia nō opꝫ hēre rōnem habitus vel po^e. Uñ qꝛ calor poſito ꝙ ſit ſine ſuba adhuc calefaceret. reſpcū aūt ſube nō hꝫ rōnem habitus ſꝫ potētie. ¶ Et ſi arguat̃ ꝯtra hoc: ꝙ ſaltē in gn̄ōne ſube forma hꝫ rōnē actiui pncipij. ⁊ ſic eſt po^a. Dōm ꝙ ſm quoſdam nullū incōueniens eſt ponere formā ſubalem eſſe potentiam reſpcū gn̄ōnis ſube. puta ꝙ forma ignis ſit po^a ignitiua: lꝫ hoc non agat: niſi mediātibus accñtibus. Uel poteſt dici ꝙ in rebus nālibus nullum agens attingit formā ſubalem: niſi mediāte aliqua alteratione facta ſm aliqđ accñs. cuius alterationis terminus ꝯīs eſt acqſitio forme ſubalis. Quū aūt ad aliquem motum ꝯiter ſe hꝫ aliqs terminus ⁊ extrinſece: pn^m reſpcū illi^9 termini: nō ita cōſueuit vocari po^a ſicut pn^m imediatuꝫ ipſius motus. Et ideo pn^m actiuuꝫ pncipale reſpcū forme ſubalis non ita ꝯſueuit dici po^a: ſicut pn^m imediatuꝫ ipſius alterationis. ¶ Ad ſcðm dōm. ꝙ illa ſuppō non itelligit̃ ſm eſſe: ſed ſm agere vel pati. qꝛ. ſ. vnū coꝝ nō pōt agere vel pati: niſi vt determinās alterū. Uñ lꝫ ille diſpōnes organice preſupponant̃ a po^a viſiua in eēndo: tñ in ordine ad videndū preſupponūt potētiaꝫ viſiuaꝫ. qꝛ nō pñt facere ad videndū: non determinādo ipſam potētiaꝫ viſiuā. vel ſubm habēs ipſaꝫ. Sicut ēt ſi figura ſerre fieret in aliquo non duro: qđ poſtea fieret durū: figura ſerre non nečio preſupponeret in eēndo duritiem. Tñ preſupponeret eam in ſecādo. qꝛ nihil poſſet facere ad ſecādum: niſi duruꝫ determinādo ſic vel ſic. ¶ Ad 3^m dōm. ꝙ quantitas preſupponit̃ oībus pncipijs actiuis ⁊ paſſiuis corꝑalibus. vt ſuſtentās ea que ſunt rōnes agendi vel patiēdi. Sed ille rōnes dant nouam rōnem agendi per ſe vel patiendi. ita ꝙ per ſe iportat tale pn^m actiuū: vel paſſiuū. non in determinādo quātitatem ad agēduꝫ vel patienduꝫ: lꝫ ſuſtentet̃ in quātitate. Unde calor nō preſupponit̃ in calefaciēdo pn^m ſui generis: qđ determinet ad calefaciēdum.

Nunc quarto reſtat reſpōdere ad motiua eoꝝ. ¶ Ad pmuꝫ ergo dōm. ꝙ habitus pōt dici po^a: accipiēdo potentiam pro quocūqꝫ pncipio actiuo ⁊ paſſiuo. ſed accipiēdo potētiam pro pn^o actiuo vel paſſiuo nō preſupponēte aliud pn^m ſui generis. qđ determinetur vel habilitet̃ per ipſum ad agēdum vel patiēduꝫ. ſic habitus non eſt po^a. ⁊ contra potentiam ſic dictā diſtingueret̃ habitus: non qꝛ faciat ad modū tm̃: ⁊ po^a ad ſubam actus. Jmmo vtrūqꝫ eſt cauſa vtriuſqꝫ. ſed differūt modo quo dcm̄ eſt. qꝛ. ſ. habitus facit ad vtrūqꝫ determinando ⁊ habilitādo aliud preſuppoſituꝫ ſui generis. po^a aūt facit ad vtrūqꝫ nō ſic habilitādo aliud pn^m preſuppoſitum. ¶ Ad ſcðm dōm. ꝙ non eſt itentio phi dicere: ꝙ po^a precise cauſat ſubam actus: ⁊ nō modum. habitus autē e ꝯ. qꝛ nō credo ꝙ itentio Ariſto. fuit ꝙ bonitas formalis actus differat ab eo realr. Sed hoc pro tanto dicit ꝓpter hoc ꝙ ille effectus procedēs ab vtroqꝫ ſm vnā rōnem magis hꝫ reduci in potentiā. ſ. ſm rōnem: que eſt qdam actus. ⁊ ſm rōnem qua eſt habēs talem modū: magis hꝫ reduci in habitum. ¶ Ad 3^m dōm. ꝙ minor eſt falſa. qꝛ cā quare vituꝑamur ⁊ laudamur habitibus ⁊ nō potētijs. non eſt qꝛ po^a facit ad ſubſtātiā actus ⁊ habitus ad modū. Sꝫ qꝛ in poteſtate nr̃a eſt habere vel nō habere habitus bonos vel malos. qꝛ actus qbus acqrunt̃ ſunt in poteſtate nr̃a. ⁊ ideo laudamur vel vituꝑamur eis. Uñ ſi hēre vel non hēre habitus bonos vel malos nō eēt in ptāte nr̃a: ſicut nō eſt in ptāte nr̃a hr̃e potētias: nō plꝰ laudaremur vl' vituꝑaremur habitibus ꝙ̄ potētijs. ſiue faceret ad ſubaꝫ: ſiue ad modū actus. Unde qꝛ ſanitas eſt qdam habitus q non ſemꝑ eſt in poteſtate noſtra tali habitu: inquātuꝫ nō eſt in ptāte nr̃a nō laudamur vel vituꝑamur. ¶ Ad quartum dōm. ꝙ ſanitas eodeꝫ mō facit ad actum ambulādi ſicut ad modū. nec facit ad vtrūqꝫ ſicut pn^m motiuū. vñ non eſt po^a motiua. nec ēt facit determinādo potentiam motiuā ad agendū. Et ideo non hꝫ rōnē habitus reſpcū potentie motiue. ſed facit ad vtrūqꝫ hñ diſponēdo ſubm receptiuum potentie motiue. Q̄to autē ſubm alicuius forme eſt melius diſpoſitū: tāto illa forma pōt ꝑfectius i actus ſuos. Uñ ſanitas eſt habitus ſiue diſpō pncipij receptiui ꝑdicte vtutis motiue. Qō. XIIII.

AD ſcðm ſic proceditur. ⁊ arguitur ꝙ idem habitus non poſſit elicere actum btificuꝫ ⁊ meritorium. qꝛ idem habitus dꝫ ſemꝑ elicere actus eiuſdem rōnis. ſed actus beatificus ⁊ meritorius non ſunt eiuſdē rōnis. ergo ⁊c̃.

Contra qꝛ idem habitus poteſt elicere diuerſos actus: variato motiuo potētie. Sed motiuum volūtatis manēte eadeꝫ charitate: variat̃ in via ⁊ in patria. Naꝫ in via motiuū volūtatis eſt bonū diuinum creditū. in pr̃ia autem motiuū eius eſt bonuꝫ diuinum viſum. ergo poteſt charitas elicere in via ⁊ in pr̃ia actus diuerſaꝝ rōnum. ⁊ per cōſequens ſupponendo ꝙ btitudo ſit actus volūtatis: idē habitus pōt elicere actū beatificum ⁊ meritorium.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis facienda ſunt tria. Primo videndum eſt quid importat meritorium. Secūdo quid importat actus beatificus. Tertio dicendum eſt ad queſtionem.

Quantum ad primum ſciendum ꝙ meritū qđ cōſiſtit in aliquo actu: reſpectu cui^9 ille cui attribuitur. ſ. meritū dr̃ eſſe dominus. ⁊ qđ a tali cui attribuitur. ſ. meritum: libere poteſt impendi ei a quo expectatur merces: ſiue premium. qui quidē actus videtur dici meritum: quia facit merentem dignum mercede. vel facit mercedē debitam merenti. ¶ Quātum ad ſecundum ſciendum ꝙ actus beatificus dupliciter poteſt accipi. Uno modo pro omni actu pertinēte ad ſtatū btitudinis. Et ſic certū eſt ꝙ taꝫ actus volūtatis ꝙ̄ actus itellſ ſūt btifici. imo accipiēdo iſto mō btificum. ſ. omne illud qđ pertinet ad ſtatum btitudis. etiaꝫ

Actus btificus dupl'r accipi pōt.

dotes corporis poſſant dici quedam btifica. Alio modo poteſt dici actus btificus ille actus in quo vel ſolo vel p̄cipalr conſiſtit beatitudo. ⁊ de actu beatifico iſto modo ſecundo itelligitur hec queſtio propoſita: quādo q̄ritur vtrū idem habitus poſſit eſſe elicitiuus actus meritorij ⁊ actus btifici. ¶ Ex his reſpondeo ad q̄ōnem: quando querit̄. vtrū idem habitus poſſit elicere actum btificum: ⁊ actū meritorium. Dico ꝙ aliqs poteſt mereri ſibi vel alij. Si loquamur de merito quo aliqs mereatur alij. ſic dico. ꝙ idem habitus poteſt elicere actū meritorium: ēt ipſius btitudīs ad actū btificū: ēt ꝑ eodē tp̄e. ¶ Ad cuius euidētiā ſciendū: ꝙ ſicut volūtas per charitatem poteſt vna cū delectatione quam habet de deo. vt eſt q̄dam cōmodū: ⁊ cum amore amicitie quo amatur deus vt amicus. habet quoſdam actus quibus eligit aliqua in ordine ad deum lib. arbitrio. ſicut aīa chriſti eligebat ſuſtinere penā. Ita ēt videtur ꝙ itellectus per habitum glorioſum preter viſionem beatam poteſt habere aliquam notitiam ſupnaturalem correſpondentem tali electioni volūtatis. ¶ Ex his arguo ad cōcluſionem poſitā ſic. Ille habitus poteſt elicere actū meritoriū: quo qs mereat̄ alteri. ⁊ ex parte itellectus: ⁊ ex parte volūtatis: q poteſt elicere notitiam: qua indicet̄ aliqd faciendū propter deū. Et elicere actū eligēdi hoc q̄d ē in ordine indicatū ad obtinendū alterī: ⁊ premiū ēt eēntiale q̄d eſt btitudo: dūmodo ſit in ſtatu merendi. Sed aliqs habens actum btificum per charitatem: ⁊ habitū glorioſum intellectus: quorum alter neceſſario eſt elicitiuus actus btifici poteſt elicere talem notitiam: ⁊ talē electionem. ergo ⁊c̄. Maior patet: quia mereri eſt elicere actum: cuius eliciens habꝫ dominiū. ⁊ libere poteſt exhibere eum illi. ſ. a quo expectatur premium. Minor pꝫ de chriſto. qui habens actus beatificos voluntatis ⁊ intellectus: meruit omnibus alijs: etiam ipſam beatitudinem per electionem voluntatis elicitam a charitate: ⁊ iudicium correſpondens intellectus: q̄d potuit elici ab habitu glorioſo. vt dictum eſt. Et ſic pꝫ ꝙ habitus elicitiuus actus btifici poteſt elicere actū meritorium: quo aliqs mereatur alteri. ēt ipſam beatitudinem. Si autem loquamur de merito: quo quis mereatur ſibiipſi aliud. aut illud meritum eſt alicuius alterius a beatitudine. aut ipſius beatitudīs. Si loquamur de merito: quo aliquis mereatur aliud a beatitudīe. Sic adhuc dico ꝙ habitus elicitiuus actus beatifici poteſt elicere actum ſic meritorium. Et hoc ſimiliter pꝫ de chriſto: qui beatus ſm animam meruit ſibi reſurrectionem: ⁊ dotes corporis. Et conſtat ꝙ potuit iſta mereri per predictos habitus: ſicut ⁊ potuit mereri alteri. Si autem queratur de merito quo quis mereatur ſibiipſi beatitudinem ipſam: tunc eſt duplex opinio circa hoc. Nam illi qui ponūt ꝙ beatitudo conſiſtit in actu voluntatis: vel ſolo vel principalr neceſſe habent concedere ꝙ idem habitus eſt q actum elicit meritorium: quo quis mereatur ſibiipſi beatitudinem. ⁊ qui elicit actum beatificum: vocando actū in quo ſolo vel principalr conſiſtat beatitudo: qꝛ ſcd̄m eos charitas patrie elicit actum beatificum ſic dictum. ſed charitas vie qua quis elicit actum quo mereatur ſibi beatitudinem: eſt eadem cum charitate patrie numero: vel ſaltem ſpecie. ergo ⁊c̄. ¶ Iſta opinio non videt̄ mihi vera propter duo. qꝛ quicquid ſit de delectatiōe qua delectamur in deo ſicut in bono cōmodo: tñ amor amicitie quo amamus deum vt amicum: videtur eſſe eiuſdem rationis in via ⁊ in patria: quantum ad illud quod eſt principale de ratione talis amoris. qꝛ talis amor eſt eiuſdem potentie: ⁊ eiuſdem habitus: ⁊ eiuſdem formalis obiecti quantū ad illud quod eſt principale in tali formali obiecto in p̄ria ⁊ in via: ſed actus qui ſunt eiuſdem potentie habitus ⁊ obiecti formalis: videntur eſſe eiuſdem rationis. ergo ⁊c̄. ¶ Ex hoc arguo vlterius ſic: qꝛ amor vie ⁊ patrie ſunt eiuſdem rationis. vt dictū eſt. ſed amor vie non eſt beatitudo. ergo nec patrie. Si dicatur ad hoc ꝙ obiectum formale non eſt idem: qꝛ in obiecto volūtatis includitur eſſe cognitum. nūc autem non eſt idem eſſe cognitū ⁊ in via ⁊ in patria. qꝛ in via creditum: in patria viſum: non videtur ſufficere. qꝛ quādo cognitio non eſt in ipſum bonum p̄ncipaliter amatum. ipſa cognitio non eſt illud q̄d eſt principale in obiecto volūtatis. Sed ipſa bonitas cognita ⁊ amata: lꝫ nō poſſit amari ſine cognitione propter eſſentialem ordinē iſtarum potentiarum. Et ideo manente eadem bonitate formali videtur ꝙ maneat idem obiectum formale: quantum ad id q̄d eſt p̄ncipale in potentia. ¶ Secundo: qꝛ ſm iſtam poſitionē ſtatus vie ⁊ patrie eſt p̄ncipaliter ſolum penes actus non penes habitus. hoc autem videtur inconueniens. ergo ⁊c̄. ¶ Qꝛ autē talis diſtinctio non ſit ſm habitus: ſed ſm actus. probo: qꝛ ſi ſtatuſ patrie diſtinguitur a ſtatu vie ſm habitus: ſtatus beatitudinis debet diſtingui a ſtatu vie principalr. precipue per illum habitum qui elicit actum in quo p̄ncipaliter conſiſtit beatitudo. qꝛ talis habitus quantum ad habitus pertinentes ad ſtatum patrie: maxime conſtituit ſtatum patrie. qꝛ ſtatus patrie eſt ſtatus beatitudinis. Sꝫ hoc eſt falſum. ſi ponit̄ ꝙ beatitudo p̄ncipaliter conſiſtat in actu volūtatis: qꝛ in habitu voluntatis: q eſt charitas: conueniunt ſtatus vie ⁊ ſtatus patrie. ergo ⁊c̄. Qꝛ autē ſit inconueniens hoc probo. qꝛ ſicut ſtatus gratie quo quis diſponitur ad hoc ꝙ poſſit mereri vitā eternam: diſtinguitur a ſtatu patrie: in quo homo non eſt diſpoſitus ad tales actus. non ſolū per actus: ſed per habitus: q̄bus homo diſponit̄ ad tales actus. Ita etiā ſtatus patrie debet diſtingui per ſe a ſtatu vie: non ſolum per actus: ſed ēt per habitus. ⁊ precipue per illū habitū quo homo diſponit̄ ad actum beatificum. Sed poſito ꝙ non diſtinguunt̄ predicti ſtatus per habitus non eſt ibi talis diſtinctio. ergo talis poſitio eſt inconueniens. ¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ non intendo hic tractare illam q̄ſtionem. vtrum btitudo conſiſtat magis in actu volūtatis: q̄ꝫ in actu itellectus. vel eꝯ. niſi forte quātū tangit iſtam q̄ōnem. ¶ Alia eſt opio que ponit beatitudinem conſiſtere in actu itellectus perfecti per lumen glorie: q eſt habitus itellectus in patria: q nunq̄ꝫ habetur niſi cū actu beatifico: ſm cōmunem curſum. Et ſm iſtos ipoſſe eſt ꝙ habitus eliciens actum beatificum: poſſit elicere actū meritorium: quo aliqs mereatur beatitudinem ſibi ipſi. ¶ Ad cuius euidentiam eſt ſciendum: ꝙ non dr̄ ſimplr beatus: niſi ille qui habet actum beatificum vt ſimplr ſuum in perpetuum habēdum. ¶ Ex hoc ſic arguitur ad queſtionem premiſſam. qꝛ nullus poteſt mereri q̄d eſt iam ſuum ſimpliciter: qꝛ mereri eſt exercere actum ad obtinendum aliquid q̄d non eſt ſuū. ſed ſm predictam poſitionem impoſſe eſt aliquem habitū habere beatificum. q non habeat beatitudinem vt ſuā. qꝛ ſm curſum cōmunem a deo rebus inditum impoſſe eſt habere lumen glorie: q̄n habeatur viſio beata. que ponitur btitudo ab iſtis. ergo impoſſe eſt ꝙ qs per habitū mereatur ſibiipſi beatitudinem.

Ad rationes vtriuſqꝫ partis reſpondendū eſt. qꝛ quicqd ſit de veritate q̄ſtionis rōnes non neceſſario concludunt. ¶ Ad rōnes ergo factam ad partem negatiuam dicendum. ꝙ actus

eiuſdem habitus debent eſſe eiuſdez rōnis in generali.
Puta ꝙ omnes actus charitatis ſunt caritatiui.⁊ nō ſo/
lum actus vnius habitus.ſed etiam actus vnius poten
tie debent eſſe vnius rōnis in generali. Unde non plus
concludit de habitu ꝙ̄ de potētia. Sub rōne iſta tamē
vna generali poſſunt eſſe actus diuerſarum rōnum in
ſpeciali. Sicut pꝫ de actibus itellectus: qui eſt vna po/
tentia: ꝙ diuerſi actus eius qui habent vnam rōnez in
generali poſſunt eſſe diuerſarum rōnum in ſpeciali.⁊ p/
tinent ad diuerſos ſtatus vie ⁊ patrie. ¶ Ad rōnem
ad partem oppoſitam dicendum. ꝙ deficit in duobus.
Primo: qꝛ ponit beatitudinez ꝑncipaliter conſiſtere in
actu volūtatis. Secundo: qꝛ formale obiectum amoris
amicitie: ꝗtum ad qḋ eſt ꝑncipale in eo non variatur in
via ⁊ in patria.

POſtea querebantur duo pertinen
tia ad creaturam pure cor/
poralez. quoꝝ primū eſt cōmune oībus
rebus materialibus. Et eſt. vtrum ma/
teria ſit diuiſibilis per quātitatem. Se/
cundum pertinet ad paſſionē cuiuſdaꝫ
corporis ſpecialis. Et eſt. vtrum yris nō
apparuit ante diluuium: ⁊ fuerit data in ſignuꝫ diluuij.
Utrū fuerint collate noue vtutes rebus vniuerſalibus
poſt diluuium. Queſtio. XV.

AD primum ſic proceditur. ⁊ ar/
guit ꝙ materia non
ſit diuiſibilis per quātitatem. qꝛ diuiſio illo/
rum quoꝝ diſtinctio preītelligitur quātitati
non eſt per quātitatem. ſed diſtinctio partiū
māe preītelligitur quātitati. ergo diuiſio materie in par
tes ſuas nō eſt per quātitatem. Maior pꝫ. qꝛ poſterius
non eſt cauſa prioris. ⁊ per conſequens diſtinctio in po/
ſteriori nō poteſt eſſe cauſa diſtinctionis in priori. Mi/
nor patꝫ etiam faciliter. qꝛ ſicut ſubā compoſita ex ma/
teria ⁊ forma precedit accñtia. ⁊ per ꝯſequēs quātitatē.
ita diſtinctio talium ſubaruꝫ precedit diſtinctionē quā/
titatis: ⁊ cuiuſlibet alterius accidentis. ergo ⁊c̄.

Contra qꝛ illud qḋ eſt indiuiſibile ſine quantita
te. ⁊ quantitate habita eſt diuiſibile: non
eſt diuiſibile niſi per quātitatem. ſed materia eſt huiꝰ.
qꝛ ſm pħm ꝑmo phyſicoꝝ. mā ſine quantitate eſt indi
uiſibilis. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidentiā queſtionis facienda
ſunt tria. Primo diſtinguendum
eſt de partibus. Secūdo ponēda eſt ſolutio qōnis. Ter/
tio ponet̄ quedam obo. ⁊ ſoluetur.

Quantum ad ꝑmum ſciendū ꝙ partes alicuiꝰ
dupl̄r accipiuntur. Uno modo pro
partibus ſubiectiuis. ſicut ſor. ⁊ plato. dicūtur ptes hoīs Pars ſu/biectiua ⁊ integralis.
ſubiue. ⁊ homo ⁊ aſinus aīalis. Alio modo accipiuntur
partes integrales. Et he ſunt duplices. nam quedā ſunt
que integrant eſſentiam ſube rei compoſite. quarū vna/
queqꝫ per ſe accepta non eſt nata naturalr̄ eſſe ſine alia:
ſicut forma ⁊ mā. Alie ſunt partes eiuſdem rōnis. quaꝝ
vnaqueqꝫ diuiſo toto nata eſt eſſe. ſicut diuiſo ligno in
duo ligna vnaqueqꝫ partium per ſe poteſt eſſe. ⁊ hec eſt
paꝰ quanti. in eo ꝙ quātum. ſm pħm. qnto metaphyſi/
ce. Modo iſtaꝫ qōnem intelligo: non de partibus ꝑmo
vel ſcḋo dictis. ſed de tertio. Tex.co.8.

Nunc ſecundo dico ad queſtionem. ꝙ loquendo de
partibus tertio modo dictis. materia non
eſt diuiſibilis in partes tales ſine quātitate: qꝛ illud qḋ
eſt per ſe ⁊ ꝑmo paꝰ quātī: in eo ꝙ quanti non conuenit
alicui ſine quātitate. ſed diuidi in tales partes eſt paſſio
quanti: in eo ꝙ quātum. ergo ⁊c̄. Maior pꝫ. qꝛ impoſſe
eſt paſſionem inueniri ſine eo cuius eſt paſſio. Minor pꝫ
per pħm. 5. metaphy. vbi dicit. ꝙ diuidi in partes eiuſdē
rōnis. quarū vnaqꝫqꝫ nata ē manere poſt diuiſionē: ꝯue Tex.co.16
nit quāto in eo ꝙ ꝗtum.

Nunc tertio ponenda eſt quedam obiectio contra
hoc ⁊ ſoluenda. Obiectio talis eſt. Illud qḋ
habet partes diuerſas per eſſentiaꝫ a partibus quanti/
tatis eſt diuiſibile in illas partes: circūſcripta quātitate.
ſed mā eſt huiꝰ. ergo ⁊c̄. Maior pꝫ. qꝛ illud qḋ hꝫ par/
tes poteſt diuidi in illas partes circūſcripto alio. Sꝫ il/
lud qḋ habꝫ partes per eēntiam diuerſas a partibꝰ quā/
titatis: habꝫ partes circūſcripta quātitate. ergo ⁊c̄. Pro/
batio minoris. qꝛ ſub diuerſis partibus quātitatis ligni
ſunt diuerſe partes materie. ⁊ hoc magis patebit infra.
ſed partes māe non ſunt ꝗtitates. ſicut nec materia eſt
quantitas. ergo materia habet partes per eſſentiam di/
uerſas a partibus quātitatis. ¶ Ad hoc reſpondet̄ du/
pliciter. Uno modo ſic. Dicūt enim qdam: ꝙ omne qḋ Reſpōſio nomi/nalium.
dr̄ quātum ē per accidens: ſiue ſit materia ſiue ſuba cō
poſita: ſiue qualitates: ſunt eſſentialr̄ quedam quantita
tes: ⁊ quedaꝫ dimēſiones. nec ſm eos eſt icōueniēs ꝙ
plures ꝗtitates vel dimēſiones ſint ſimul: dūmō vna
ſit ſubm alterius. ſicut mā eſt ſubiectum alterius: ſicut
mā eſt ſubiectum forme ſubalis: ⁊ ſuba cōpoſita eſt ſub/
iectum quantitatis: ⁊ qualitas qualitatis: ita ꝙ ſm eos
quātitas non dicit aliqd diuerſum a ſuba quanta: ⁊ qua/
litate quāta. ¶ Iſta reſponſio videt̄ incurrere quatuor
icōuenientia. Primum eſt. ꝙ ſuba corporea ⁊ qualitas Impugnatō
erunt ſpecies quātitatis. qḋ probo ſic. Illa que per ſe et
eſſentialiter diſtinguunt ⁊ ſpecificant aliquod cōmune
eiuſdem rōnis vniuoce: videtur eſſe per ſe ſpecies eius.
ſed ſuba corporea ⁊ q̄litas ſm iſtos ſic ſe habēt ad quā/
titatē. ergo ⁊c̄. Maiorē ſuppono. minorē probo. qꝛ quā/
titas cōtinua: de qua nunc agit̄: eſt vnius rōnis. que eſt
vel diuidi in infinitū in partes eiuſdem rōnis. vel habe/
re partes copulatas ad eūdem terminuꝫ. tunc ergo aut
iſta rō inuenitur in eſſe ſube ⁊ qualitatis: aut non. ſi ſic:
tūc ſuba corporea ⁊ qualitas ſpecificāt ⁊ determināt ali
quod cōmune eiuſdem rōnis: ⁊ vident̄ eſſe ſpecies quā/
titatis. ſi nō. ſed ꝙ ſuba ⁊ qualitas nō habeāt partes co/
pulatas: vel in quas ſic diuidant̄. ſeqtur ꝙ nec ſuba nec
qualitas eſt quātitas. ſ. cōtinua de qua loqtur. Si tu di/
cas ꝙ ſunt quantitates: non tamen eiuſdem rōnis cum
quantitate habente ſic partes: tūc nihil facit ad propoſi
tum: qꝛ de tali quanto habente ſic partes: ⁊ de eius diui
ſione ħ loqmur. non autem de eo qḋ poteſt dici equoce
de tali quanto: ⁊ de quocūqꝫ alio. qꝛ qlibet poteſt pro li/
bito vti rōnibus: ⁊ vocare angliꝫ quantitatem ſi vult.
¶ Secūdum inconueniens eſt: ꝙ ꝗtitas que eſt de ge
nere quantitatis erit ſpecies ſube: qꝛ ſubſtātia corporea
eſt per ſe ſpecies ſube. qꝛ eſt ens per ſe ſubſiſtēs. Sed ſi
ſubſtantia corporea eſt eſſentialiter quātitas continua:
tunc erit ſpecies quantitatis. ergo ⁊c̄. ¶ Tertium icō/
ueniens eſt de hoc ꝙ ponuntur due dimēſiones ſimul.
qꝛ impoſſibile eſt aliqua duo ſimul eſſe manente per ſe
ratione: per quā impoſſibile eſt aliqua eſſe ſimul. Sed
ſm philoſophum. quarto phyſicorum. ratio quare duo Tex.co.76.
corpa non pñt ſil̄ eſſe: nō eſt alia ꝙ̄ dimēſiones eoꝝ. qꝛ
impoſe eſt duas dimēſiones manētes duaſ eſſe ſimul.
¶ Quartum inconueniens eſt per qḋ ipſi volunt reſpō
dere ad tertium. videlicet. ꝙ vna dimenſio ſit ſubiectū
alterius. Quia illa que ſunt eiuſdem rationis ſpecialis:
vel eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſime impoſſibile eſt vnum
eſſe ſubiectum alterius. quia ſubiectum ⁊ forma qua p/

ficitur oportet eſſe diuerſarum rationum. Sed ſi ſubſtantia corporea ꝛ qualitas ſint quātitates habentes trinam dimenſionem ſunt quantitates eiuſdeꝫ ſpeciei ſpecialiſſime. ergo ꝛc̄. ¶ Si dicas ꝙ non. qꝛ corpora diuiduntur per bicubitum ꝛ tricubitū: tunc arguo ꝙ ſi corpus ſubiectum eſt bicubitum: ꝛ qualitas eius ſaltē quātum ad qualitatem qualificantem ipſum per totuꝫ erit bicubita. ꝛ ſic vtrūqꝫ erit corpus bicubitum. accipiendo corpus pro quantitate habente trinam dimenſionē. Si dicatur ꝙ erunt diuerſarum rationū. quia vna erit ens per ſe. ꝛ alia erit in alio. hoc nihil eſt dictu. quia diſtinctiuū per ſe quātitatis non eſt ens in alio. ſed habere ſic vel ſic partes vel eſſe ſic vel ſic dimenſio. Unde ſic reſpondere eſt petere principium. quia hoc eſt quod queritur: quomodo. ſ. due quantitates exiſtentes eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſime in entitate quātitatis ſic ſe habeāt: ꝙ vna ſit ſubiectum alterius. Et quia vna ſit ens per ſe ꝛ alia ens in alio. ¶ Alia reſponſio eſt que totaliter eſt

Secūda rō.

oppoſita huic. Dicunt enim quidam ꝙ materia ꝛ ſubſtantia compoſita eſt indiuidualis oīno. ꝛ eſt tota in toto quanto: ꝛ tota in qualibet parte: ſicut de anima rōnali ponit forte moti propter predictam inſtantiam. ne. ſ. ponendo ſubſtantiam aliquo modo habere partes. videantur ſubſtantiam ponere eſſe diuiſibilem ſine quantitate cuius oppoſitum vult phūs primo phyſicorum. ¶ Sed nec iſta rñſio ꝯtinet veritatem. qꝛ diuiſo ligno in duas partes. aut eſt eadē forma ꝛ eadē mā in vtroqꝫ ligno. aut non. ſi ſic. ergo vtrūqꝫ ligniꝫ diuiſum ſaltem quantum ad ſubſtātiam ſunt vnum ꝛ idem ligniꝫ numero. qꝛ ſi eedem ſunt partes: ꝛ idem eſt totū. Sed hoc eſt falſum ꝛ cōtra ſenſuꝫ. ergo ꝛc̄. ſi non. ſed alia materia ꝛ alia forma eſt in alio ꝛ alio ligno diuiſo. Tunc aut hoc eſt per nouam generationē forme. aut per nouam diuiſionem ſubſtātie in ſuas partes. non per nouam generationem forme. ꝛ multo minus per nouā creationē mãe ꝙ nullus ponit nouā creationem ibi. ꝛ nō apparet noua generatio alicuius forme. ergo relinquit̄ ꝙ hoc ſit per diuiſionē ſubſtantie in ſuas partes. ergo non eſt verum ꝙ ſuba ſubiecta quantitati ſit oīno indiuiſibilis. ¶ Et ideo videt̄ mihi aliter eē dicendum. Uidelꝫ ꝙ aliquid

Opinio doctoris.

dicitur dupliciter habere partes. Uno modo non ſicut illud quod eſt ipſa formaliter ꝑtialitas. ſꝫ ſicut illud qđ eſt ſubm̄ talis partialitatis. Et iſto modo ſubiectū quātitatis continue dicitur habere partes integrales. Alio modo dicitur habere partes: ſicut ipſamet formalis partialitas. Et iſto modo quantitas habet partes: quia ipſa eſt quedam partialitas formalis. Sicut etiam aliquid poteſt dici habere naturam coloris: vel qꝛ eſt ipſa formalr̄ natura coloris ſicut albedo. vel qꝛ eſt ſubiectum habens naturam coloris: ſicut corpus ꝛ ſuperficies. Quādo ergo dicitur ꝙ illud qđ habꝫ partes diuerſas per eſſentiam a partibus quātitatis poteſt diuidi ſine quantitate. Dicendum ꝙ non eſt verum. ſi ſic habet partes ſicut ſubiectum partialitatis non includens eēntialiter partialitatem. quia tale ſubiectum circumſcripta predicta partialitate formali nec diuiſibile eſt: nec partes habet in quas diuidatur. Iſto autem modo dicitur ſubſtantia habere partes alias a partibus quantitatis. Et ideo non oportet ꝙ ſit diuiſibilis circumſcripta quantitate. vnde partes ſube quāte differūt a partibus quantitatis. Sicut ſuba partialitatuꝫ differt a partialitatibus formalibus quātum ſunt ſubiecta.

Ad rationem in oppoſitum quando dicitur in minori: ꝙ diuiſio partium ſubē ſiue materie preintelligitur quantitati. Dicendum ꝙ ſi intelligatur de diuiſione in partes ſubtiaſ nihil ad propoſitum. quia ad nunc non loquimur de talib⁹ partibus. loquendo autem de diuiſione in partes integrales eiuſdem rationis. dico ꝙ minor eſt falſa. Ad probationem dicendum. ꝙ licꝫ partes ſubſtantie vel mãe quantuꝫ ad hoc ꝙ ſunt precedant quantitatem ipſam. non tamen quantum ad hoc ꝙ eſſe diuiſum ſit. Et ideo ſic non poteſt diuidi ſine quantitate: ſicut etiā licꝫ ſuba cui attribuitur eſſe album ſm̄ id qđ eſt ſit prior albedine. non tamen quantum ad hoc ꝙ eſt eſſe albū eſt prior albedine. vnde nec poteſt eſſe alba circumſcripta albedine.

Queſtio. XVI.

AD ſcōm ſic procedit̄. ꝛ arguitur ꝙ ſi yris non fuit ante diluuium: ꝛ fuit data in ſignum diluuij non futuri: ꝙ oportuit ꝯferre aliquas nouas rebus v̄tutes poſt diluuiū: quia cuꝫ poſita cauſa naturali ponatur effectus: ſi yris que habet cauſam naturalem non fuerit ante diluuium ſed poſt: non videt̄ hoc eſſe: niſi quia cauſe eius non fuerint ante diluuium ſed poſt. alique virtutes fuerunt collate rebus poſt diluuium. ergo ꝛc̄.

Contra qꝛ ſm̄ Auguſt. ꝛ alios doctores omnes virtutes naturales tam actiue ꝙ̄ paſſiue quibus res peragunt curſus ſuos fuerunt collate reb⁹ in primis ſex diebus. ergo nulle tales v̄tutes fuerūt collate poſt diluuium.

Quantum videtur mihi h̄ implicantur tres q̄ſtiones. Prima eſt. vtrum yris fuerit ante diluuium. Secundo: ſi ponat̄ ꝙ yris fuerit ante diluuium: cum hoc poſſit ſtare: ꝙ ipſa poſt diluuiuꝫ fuerit in ſignum diluuij non futuri. Tertia eſt. vtrū ſi yris non fuerit ante diluuiū: ſequatur ꝙ poſt diluuium fuerint de nouo alique v̄tutes nāles collate reb⁹ nālib⁹.

Quantū ad primam queſtionem teneo pro concluſione ꝙ yris fuerit ante diluuiuꝫ ſicut poſt: excepto forte vicino tempore ipſius diluuij: in quo forte potuit talis immutatio aeris fieri: ꝙ in illo tempore talis impreſſio non potuit gnāri. quātum autē fuerit id tempus nec auctoritate nec ratione pōt efficaciter conuinci. Qꝫ aūt ita ſit probo. qꝛ ſi yris nō fuit ante diluuium. aut hoc fuit ꝑpter defectuꝫ cauſaꝝ yridis: qꝛ. ſ. cauſe nō erant. aut propter volūtatem dei volētem talem effectuꝫ impedire. Non p̄mo modo. qꝛ yris cauſat̄ ex oppōne ſolis ad nubem roridam. Sed nulla rō poteſt oſtendere quare cauſa illa non fuerit ante diluuiuꝫ. ergo ꝛc̄. ¶ Nec ſecūdo modo. qꝛ de eis que non ſunt a cauſis naturalibus: ſed dependēt a ſola voluntate diuina: nō habemus certitudinē: niſi quātum pōt haberi ex auctoritate ſacre ſcripture. Sꝫ ex ſacra ſcriptura nō habemus euidenter ꝙ nō fuit yris ante diluuiuꝫ. ergo ꝛc̄. ¶ Si dicat̄ ꝙ imo. qꝛ auctoritas diuina ponit eaꝫ datā in ſignum diluuij non futuri. Sed illud qđ preceſſit diluuiuꝫ non videt̄ ſignū eſſe diluuij non futuri. ergo ꝛc̄. Dico ꝙ illud pertinet ad ſecundā queſtionē: ꝛ in ſoluēdo eam ſoluetur. ¶ Quātum ergo ad ſecundā queſtionem ſciendum eſt primo quale ſignum eſt yris. Secundo dicetur ad queſtionem. ¶ Quantum ad p̄muꝫ ſciēdum: ꝙ yris dicitur ſignum diluuij non futuri: non q̄dē ad placitum: ſicut voces ſunt ſigna rerū: ſed nāliter. mō quo vna res naturalis ducit in cognitionem alterius. Sicut fumus eſt ſignum ignis preteriti vel preſentis. ¶ Ad cuius euidentiam ſciendum: ꝙ ſicut dictum eſt. yris cauſatur ex oppoſitione ſolis ad nubeꝫ roridā. que

quidem nubes rorida non poteſt eſſe in aere:quãdo eſt magna abundantia humidi. vl' magna ſiccitas. Et ideo requirit aerem quantum ad iſta medio modo diſpoſitum. Diſpoſitio autem media inter iſta repugnat abundantie humidi: ⁊ inundantie aquarum. Unde yris eſt ſignum diluuij non futuri. non quidem nunq̃: ſed non futuri de vicino. ſicut effectus alicuius cauſe eſt ſignum remotionis oppoſite. Tunc ergo dico ꝙ yris potuit dari in ſignum diluuij non futuri. tripliciter poteſt intelligi vno modo: vt vna yris ſit ſignum diluuij nunq̃ poſtea futuri. ¶ Secundo mõ: ꝙ vna yris vel plures ſit ſignum diluuij non de vicino futuri. ¶ Tertio modo ꝙ frequentia yridum ſemper vſq3 ad finem continuata ſit ſignum diluuij nunq̃ poſtea futuri. Dico ergo ꝙ cum primo non ſtat: ꝙ yris fuerit ante diluuium. ſed bene ſtat cum ſecũdo ⁊ tertio. ¶ Primum p3. quia illud quod primo eſt diluuiu3 non eſt ſignum diluuij nunq̃ futuri. Sed ſi aliqua yris preceſſit diluuium poſt illam yridem fuit diluuium. ergo ſi vna ſola eſt ſignum diluuij nunq̃ poſt futuri: nulla yris preceſſit diluuiu3. ſecũdum faciliter probatur. quia illud quod eſt ſignum diluuij non de vicino futuri poteſt precedere diluuium: dũmodo non precedat de vicino: ſed ſm̃ ſecundum modum yris ponitur ſignum diluuij. non quidem non futuri: ſed de vicino non futuri. ergo ꝛc. ¶ Tertiũ etiam faciliter patet. quia illud cuius continuata frequentia vſq3 in finem eſt ſignum diluuij nunq̃ futuri poteſt precedere diluuium. dummodo non precedat iſto modo. ſ. cum continua frequẽtia vſq3 in finem. iſto modo: quia interrupta fuit. Sed yris iſto modo non fuit ante diluuium: quia. ſ. non fuit continuata frequentia vſq3 in finem. quia ſaltem tempore diluuij fuit frequentia eius interrupta propter aeris contrariam diſpoſitionem. ergo ꝛc. Et ſic patet ad ſecundam queſtione3. Per hoc p3 ad obiectionem que fiebat: quia. ſ. cum hoc ꝙ yris fuerit data in ſignum diluuij non futuri ſecundo vel tertio modo ſtat ꝙ potuit precedere diluuium. ⁊ per ↄſequẽs ex tali ſigno non ſequitur quin de facto preceſſerit. S3 verum eſt: ꝙ ſi fuiſſet data in ſignum primo modo: vt ſc3 vna ſola apparitio yridis fuiſſet ſignum diluuij non futuri: cum hoc non potuiſſet ſtare ꝙ preceſſiſſet diluuium. Modo dico ꝙ nõ fuit data in ſignum diluuij nõ futuri iſto modo: ſed ſecundo vel tertio modo. ¶ Quantum ad tertiam queſtionem. qua queritur vtru3 ſi yris non fuiſſet ante diluuium ſed poſt. ne ꝯ ſequeretur ꝙ noue virtutes fuiſſent collate rebus. Dico breuiter ꝙ non. quia effectus qui depẽdet ex pluribus cauſis indifferenter non neceſſario infert aliquam illaru3: ſicut p3 de concitatione pulſus: que poteſt eſſe a motu vel a febre. Unde neutram illarum cauſarum de neceſſitate infert. Et ideo dico de negatione effectus: quia non ſequitur. iſte non habet pulſum concitatum. ergo ex hoc eſt ꝙ non mouetur. Sed yridem non fuiſſe ante diluuiu3: ⁊ fuiſſe poſt: poteſt contingere ex duplici cauſa. ſ. ex hoc ꝙ nulla cauſa eius preexiſtebat ante ſed poſt. vl' ex hoc ꝙ poſitis omnibus cauſis naturalibus eius: impediebatur voluntate diuina. ergo ponere yridem non fuiſſe ante ſed poſt non infert neceſſario cauſas eius naturales non fuiſſe ante: ſed poſt. ⁊ per conſequens nõ ſequitur ꝙ poſt diluuium fuerint alique virtutes rebus collate. que virtualiter non cõtinentur in virtutibus actiuis ⁊ paſſiuis collatis rebus in p̃mis ſex diebus. ¶ Ad rationem in oppoſitum dicendum. ꝙ poſita cauſa naturali ſufficiente non ſequitur effectus: dũmodo cauſa ſit impedibilis. Nunc autem cauſa yridis eſt impedibilis. ſaltem a deo. Et poteſt impediri a deo non per modicũ tempus: ſed in perpetuum ſi vellet. ergo ꝛc.

¶ Explicit p̃mu3 quodlibet fratris Heruei natalis britonis: de ordine fratrum predicatorum: doctoris in ſacra theologia.

¶ Quolibeti ſecundi. Queſtio. I.

N noſtro quolibet ſecundo querebatur vnum cõmune deo ⁊ creaturis: poſtea querebantur quedam propria deo: ⁊ quedam propria creature. Illud vnum ↄmune deo ⁊ creature erat. ¶ Utrũ omnis finis correſpondens agẽti ſit aliquid acquiſitum per actionem agentis. Et arguitur ꝙ ſic. q2 philoſophus p̃mo metaphyſice ſic dicit. Quartam vero cauſam ei oppoſitam. ſc3 agẽti. ⁊ ꝙ cuius cauſa ⁊ bonũ ꝛc. Ex quo videtur ꝙ cauſa finalis opponitur efficienti: que oppoſitio: vt videtur: non poteſt intelligi niſi ſm̃ ꝙ illud qđ habetur in termino motus: opponitur ei qđ eſt ante motum. ergo vt videtur finis eſt illud quod habetur in termino motus. Sed illud qđ habetur in termino motus eſt aliquid acquiſitum per actionem agentis. ergo ꝛc.

Contra. quia illud quod eſt extra effectũ omnis cauſe efficientis non eſt aliquid acquiſitum per actionem agentis. Sed aliquis finis eſt huiuſ. ergo ꝛc. Maior patet. quia omne acquiſitu3 per actionem agentis: eſt effectus agentis alicuius. Minor etiã patet. omnis effectus agentis habet cauſam finalem. ſ3 nihil poteſt eſſe cauſa finalis ſuiipſius. ergo extra effectum omnis agentis eſt aliqua cã finalis.

Circa iſtam queſtionem tria ſunt principaliter facienda. Primum eſt probare quoddam dictum: qđ alias poſui. Secundum eſt oſtendere qualis eſt cauſalitas cauſe finalis: ⁊ cauſe efficientis. ⁊ qualr̃ ſe hñt adinuicem. Tertium eſt reſpondere ad q̃onem.

Quantum ad primum primo ponam rationes quã intendo probare. Secundo ponam obiectiones: quas quidam ponunt in contrarium. ⁊ reſpondebo ad eas. Tertio ponam rationes quibus reſpondent ad rationes: ⁊ oſtendam illas eſſe nullas. ¶ Dictum autem quod probare intendo eſt. ꝙ omne quod dependet ab aliqua cauſa finali: vel a quacunq3 alia cauſa: neceſſario habet cauſam efficientem. ratio talis eſt. Omne qđ ſibi derelictum eſt non ens habet cauſam efficientem. ſed omne qđ dependet a quacũq3 cauſa eſt huiuſ. ergo ꝛc. Maior probatur. quia omne illud qđ ordine nature vel tp̃is eſt prius nõ ens q̃ ens: requirit cauſam efficiente3 ad hoc ꝙ ſit. quia reqritur omne illud per quod itur de non eſſe ad eſſe. Omne autẽ tale requirit cauſam efficientem. Sed omne illud quod ſibi derelictum eſt non ens prius habet ordinem nature nõ eſſe: q̃ eſſe. alioquin propter oblatione3 cuiuſcunq3 alterius non caderet a ſuo eſſe. g̃ ꝛc. pbatio mi. q2 ſi depẽdens maneret: derelictũ ab eo a quo depẽdet: tunc nõ

prius dependeret ab eius eſſe: ꝙ̄ a non eſſe. quia equa-
liter eſt iſto ente: vel non ente. Sed impoſſibile eſt ali-
quid dependere a non ente: vel non eſſe. ergo impoſſibi-
le eſt ꝙ dependens ab aliquo ſibi derelictum maneat
ens. ⁊ per conſequens oportet ꝙ ſibi derelictuꝫ ſit non
ens. ❡ Contra iſtam rationem obycitur a quibuſdam
ꝓbando: ꝙ talis ꝯcluſio non poteſt ꝓbari efficaci rõne.
Quia illud quod eſt contra apparentiã efficaci rõne nõ
põt probari. Sed omne illud qḋ habet cauſaꝫ finalem
habere efficiẽtem neceſſario eſt cõtra apparẽtiaꝫ. ergo ⁊c̃.
maior pꝫ: qꝛ omnis humana ratio habet ortum ex appa-
rentibus. minor pꝫ. qꝛ ſm apparentiam omne generabi-
le eſt corruptibile. ⁊ per cõſequens omne habẽs cauſam
efficiẽtem ẽ corruptibile: qꝛ illa ſublata nõ eẽt. ſꝫ ex ap-
parentibus nõ poteſt oſtendi efficaci ratione: ꝙ omne
illud qḋ habet cauſam finaleꝫ ſit corruptibile. alr̃. cum
celeſtia corpora habeant cauſam finalem ſm oẽs eſſent
corruptibilia: qḋ ex apparẽtibus oñdi non poteſt. ergo ⁊c̃.
❡ Scḋo ſic. qꝛ illud qḋ ratione efficaci demõſtrari po-
teſt: nõ eſt articulus fidei. Sed mũdum a deo creatum
⁊ precipue quãtum ad ſuas principales partes eſt articu-
lus fidei. ergo mũdum vel celum habere cauſam efficiẽ-
tem: efficaci ratione demonſtrari non poteſt. ❡ Si di-
catur ad hoc ꝙ mũdum vel celum eſſe a deo creatũ ex
tẽpore eſt articulus fidei: qꝛ demonſtrari nõ poteſt. Sꝫ
mundum habere cauſaꝫ per ſimplicẽ emanationẽ dan-
tem ſibi eſſe nõ eſt articulus fidei: ⁊ demõſtrari poteſt.
❡ Contra. qꝛ in ſymbolo nõ dicit̃ creatorẽ celi ex tem-
pore: ſed creatorẽ celi ⁊ terre abſolute. ergo ⁊c̃. Si iterũ
dicatur ad hoc ꝙ imo. qꝛ equipollens dicit̃ in principio
gen̄. vbi dicitur ſic. In ꝑncipio creauit deus celum ⁊c̃.
❡ Contra. quia in principio multipliciter accipitur
ſm doctores. Uno modo: in ꝑncipio .i. in filio. alio mo-
do in ꝑncipio temporis. ergo nõ poteſt alterum inferri.
Scḋm videt̃ eſſe deceptio per equocationẽ. Tertio ſic.
qꝛ nõ videtur probabile ꝙ philoſophus ſenſerit oppoſi-
tum eius: qḋ poteſt efficaci ratione ꝓbari ex apparenti-
bus. Sed phus ſenſit multa eſſe que non habẽt cauſaꝫ
efficiẽtem: que tamen habent cauſam finalem. ergo ⁊c̃.
Maior ſupponitur. qꝛ vt dicũt ſui expoſitores. phs po-
ſitus eſt. vt regula nature in inquiſitione veritatis ex ap-
parentibus. Minorem probant. qꝛ ſm phm in fine .iz.
metaphy. oĩa alia a ꝑmo ordinantur ad primũ ſicut ad
Tex. cõ. 36. ⁊ infra. cauſam finalem. ſed nõ omnia alia habẽt a ꝑmo cauſaꝫ
efficientem ſm eũ: qḋ multiplici eius auctoritate pro-
bari poteſt. Primo hoc oſtendit̃ ex ſcḋo metaphyſi. vbi
dicit ſic. quapropter ſemper exiſtẽtium ꝑncipia ſemper
Tex. cõ. 4. eſſe veriſſima neceſſe eſt. nõ enim quãdoqꝫ vera: nec il-
lis aliquid eſt cauſa vt ſint: ſed illa alijs. Ex quo pꝫ ſm
phm: ꝙ plura ſunt que nõ habẽt cauſam efficiẽtem: qꝛ
loquitur in plurali dicẽdo. Nihil eſt cauſa illis vt ſint.
ſed illa alijs. Sed hoc nõ poteſt itelligi de cauſa finali:
qꝛ ipſe ponit omnia alia a ꝑncipio ordinari ad ꝑncipiũ
ſicut ad finẽ. igit̃ intelligit de cauſa efficiente. Scḋo ſic.
qꝛ. 7. metaphy. ⁊ ꝑmo phyſi. ipſe dicit: ꝙ ex nihilo nihil
Tex. cõ. 22. fit. ſed omne qḋ fit: fit de aliquo. igit̃ ſm eum. oẽ qḋ fit:
Tex. cõ. 34. ⁊ habet cauſam efficientem: fit ex aliquo preſuppoſito.
Sed non oĩa alia a primo poſſunt fieri ex aliquo ꝓſup-
poſito: cum nõ omnia habeãt mãm ſaltem ſuppoſitam.
ſicut pꝫ de celo ⁊ intelligentijs. igit̃ ⁊c̃. ❡ Tertio ſic: qꝛ ſi
phs ſenſiſſet itelligentias habere cauſam efficiẽteꝫ hoc
maxime dixiſſet .iz. metaphy. ſed ibi de hoc nihil dixit.
igit̃ ⁊c̃. Probatio mĩ. qꝛ in toto .iz. metaphy. phus non
ponit aliquam differẽtiam inter primam intelligentiaꝫ
⁊ alias: niſi ſm magis ⁊ minus nobile. Sed aliqua dif-
ferre ſm magis ⁊ minus nobile: nõ importat aliquam
cauſalitatem effectiuam in vno reſpectu alterius. ergo ⁊c̃.
Qꝛ aũt ipſe non ponat differentiam niſi ſm magis ⁊ mi-
nus nobile patꝫ. qꝛ in omnibus alijs que determinat de
eis cõmuniter conueniũt ſm eum. ſicut in eo qḋ nõ eſt
mouere motum perpetuuꝫ. ⁊ in hoc ꝙ vnaqꝫqꝫ earũ po-
nit eſſe actum puruꝫ. ⁊ ſic de alijs que ibi probat de eis.
ergo ⁊c̃. ❡ Quarto ſic. qꝛ ipſe ponit ibi ꝙ motus perpe-
tuus nec fit nec corrũpitur. ⁊ per conſequens non habꝫ
cauſam efficientem. ⁊ ſic ſequit̃ ꝙ nõ omnia alia a pri-
mo habent cãm efficienteꝫ. ❡ Ex hoc ſeq̃t̃ vlterius: ꝙ
nec celũ nec intelligẽtia ipſuꝫ mouẽs habet cauſaꝫ effi-
cientem: qꝛ minus videtur habere cauſaꝫ efficiẽteꝫ mo-
bile eternum: ꝙ̄ eius motus. ⁊ adhuc minus motor: ꝙ̄
mobile. ergo ⁊c̃. ❡ Quinto. qꝛ proceſſus philoſophi de
motu eterno nõ ſtaret: ſi aliq̃d fieret per ſimplicẽ ema-
nationem modo quo theologi ponũt celum ⁊ intelligẽ-
tias fieri a deo. qꝛ ipſe probat motum eſſe eternum per
hoc ꝙ impoſſibile eſt dare ꝑmum motum: vel primam
mutationem. Hoc aũt ꝓbat ſic: qꝛ aut exiſtẽte mobili ⁊ Tex. 8. phy. tex. 5. 6. ⁊ 7.
motore: incipit motor mouere: aut non. Si ſic: opꝫ po-
nere aliquam cauſam quare motor incipit mouere: cuꝫ
prius non moueret. Et ſm euꝫ non poteſt dari alia cau-
ſa: niſi qꝛ aliqua mutatio facta eſt de nouo in motore vl
in mobili: ad hoc ꝙ motor de nouo moueat mobile. Et
ſic ante primũ motum quo ponebatur motor mouere
mobile preceſſit aliqua mutatio: per quã aliqua inoua-
tio eſſet facta in motore vel in mobili: ad hoc ꝙ de no-
uo moueat. ❡ Si autem ponatur ꝙ non exiſtebat ab
eterno motor ⁊ mobile: adhuc ſequitur ꝙ ante primuꝫ
motũ ſit aliqua mutatio: vel aliq̃s motus prior .ſ. ipſius
factio mobilis: que eſſet. vt ipſe dicit: quedam mutatio
ſed hoc non oporteret ſi eſſet aliquis modus producen-
di per ſimplicem emanationem: que non eſſet mutatio.
igitur ſm eum non eſt ponẽdus talis modus ꝓducẽdi.
❡ Preter predictas auctoritates philoſophi adducun-
tur ab eis multe auctoritates Cõmẽtatoris: que expreſ-
ſe videntur negare cauſalitatem effectiuam eſſe in eter-
nis. ⁊ tamen ponit multa alia eterna a primo. igitur ⁊c̃.
Ad quas: quia vno modo reſpondebitur non oportet
eas hic ponere. Sed quia ipſi imponunt philoſopho: ꝙ
fuit iſtius opinionis. Ideo primo anteꝙ̄ reſpondeam
ad rationes eorum: intendo totum oſtendere oppoſitũ:
ſcꝫ ꝙ nunꝙ̄ fuit ipſius opinio. Et primo ex ſecũdo me- Tex. cõ. 4.
taphyſice. vbi dicit paulo ſuperius: anteꝙ̄ verba prius
per eos allegata: ſic. Unũquodqꝫ vero maxime ipſum
aliorum dicitur: ſm ꝙ in alijs ineſt vniuoce. puta ignis
calidiſſimus eſt cauſa alijs huius caloris. quare vide-
tur veriſſimum ꝙ poſterioribus eſt cauſa vt vera ſint.
Ex quo manifeſte apparet ſecundum eum: ꝙ eſt dare
aliquod veriſſimum: qḋ poſterioribus eſt cauſa vt ſint
vera. Qꝛ Cõmentator exponens dicit ſic. Determinatũ
eſt in ſcientia naturalium: ꝙ illa cauſa eſt magis digna
in eſſe: ⁊ in veritate: ꝙ̄ alia entia. Omnia enim alia en-
tia non acquirunt eſſe: nec veritatem: niſi ab iſta cauſa:
que ẽ ſil' vnũ per ſe ⁊ veꝝ ꝑ ſe. Et oĩa alia entia ſunt ve-
ra per eſſe: ⁊ veritatem eius. ex quo manifeſte apparet
ſm eum: ꝙ omnia alia a primo acquirunt eſſe ⁊ verita-
tem ab eo. Acquirere autem eſſe ab alio non conuenit
niſi habenti cauſam efficientem. Idem etiam Cõmen-
tator dicit 7°. metaphyſice. in digreſſione contra Aui- Com. 36.
cẽnaꝫ: qui poſuit datorem formarũ ſic. Impoſſe eſt vt in-
telligẽtie ſepate dent aliꝙ̄ formã itelligẽtiaꝝ mixtarũ
qꝛ virtutes intellectuales apud ipſa non ſunt mixte cũ
materia. Unde neceſſe eſt vt illud qḋ eſt non mixtum

cum materia generetur quoquo modo a nõ mixto cum
materia:quẽadmodum neceſſe eſt : vt omne mixtuꝫ cũ
E.c.hui. materia generetur a mixto cuꝫ materia. ¶ P̃. Phs lo-
quens etiam de potentia ⁊ actu.9.metaphy.dicit ſic.ꝙ
primo intẽdit determinare de potẽtia que dicitur qui-
dem proprie ⁊ maxime.non tamen eſt vtilis ad qđ vo-
lumus nunc. In plus enim potentia ⁊ actus eorum que
dicuntur ſoluꝫ ſm motum: ſed cum dixerimus de hac
in determinationibus ⁊ de actu oſtendemus ⁊ de alijs.
Ex quo apte apparet ſm Ariſto.ꝙ potẽtia ſe hꝫ in plus
ꝙ̃ motus ꝓprie dictus:ſꝫ potẽtia dr̃ ſm quã dr̃ qd poſſe
agere vl̃ pati.igiẗ agere ⁊ ꝓducere in plus ſe hñt ꝙ̃ mo
uere vel cãre per motum.Et in eodẽ Cõmen.dicit.quã-
tum aũt de poᵃ que ẽ ſm motuꝫ.dcm̃ eſt:de actu aũt de-
terminemus qd eſt actus:⁊ quale qd.⁊ enim poſe ſimiẗ
mᵐ erit diuidẽtibus:q꞉ nõ ſolũ h̃ dicimus poſe ꝙ aptũ
natuꝫ eſt mouere aliud:vel moueri ab alio:aut ſimplr̃:
aut mõ quodaꝫ:ſed ⁊ alr̃.Et quapropter ⁊ querẽtes de
his ſupueniemus. Ex quo apparet ſm euꝫ:ꝙ poᵃ ⁊ poſe
nõ tm̃ mõ nata ſunt inueniri in motore ⁊ moto : ſꝫ ẽt in
E.c.41. alijs.⁊ ſic idẽ qđ primo. ¶ Iteꝫ.12.eiuſdem libri dicit:ꝙ
motus eternus reqrit motorẽ actu ab eterno:ſꝫ mouẽs
eſt cã effectiua motus.igiẗ motus eternus hꝫ cãm effe-
ctiuã ſm eum. ¶ Sꝫ ad hoc ipſi rñdent dicẽtes:ꝙ mo
tus eternus hꝫ bñ cãm mouẽteꝫ:ſed nõ hꝫ cãm effecti-
uam:q꞉ in plus eſt mouẽs ꝙ̃ efficiẽs:q꞉ cã efficiẽs ẽ mo
uens:ſed nõ eꝯ. ¶ Sed iſta rñſio eſt abſurda ⁊ deriſi-
bilis:q꞉ mouẽs aut eſt aliqua cã motus:aut nulla. Si di
caẗ ꝙ nulla:abſurdũ eſt. Si eſt cã:quero ĩ quo gñe cãe:
nõ põt fingi ꝙ ſit cã in alio gñe:ꝙ̃ in gñe cauſe efficien-
tis.vt pꝫ de ſe diſcurrẽti per alia gña cãꝝ.igiẗ ⁊c̃. ¶ Ad
hoc ipſi dicũt:ꝙ licꝫ ſit mouẽs:non tñ debꝫ dici cã effi
ciens:niſi moueat ex tpe. Q꞉ phs dicit:ꝙ cã efficiẽs eſt
ꝓprium vñ motus.ſolũ igiẗ ſm eum.cã efficiẽs motus
dr̃ qui eſt pᵘᵐ motus ex tpe:qđ nõ hꝫ locuꝫ in ꝓpoſito.
¶ Sed illi decipiunẗ per equocationẽ p̃ncipij:q꞉ ibi nõ
accipit phs p̃ncipiũ motus pro p̃nᵒ durationis:ſed pro
p̃ncipio effectiuo.Et hoc oñdo.q꞉ ſicut mouẽs ꝑ vnam
diem ſe hꝫ ad motuꝫ vnius diei:ita mouẽs ab eterno ſe
hꝫ ad motũ eternũ. Sꝫ mouẽs per vnã diem eſt cã effe
ctiua motus:ex hoc ꝙ mouẽs eſt. g̃ ⁊ mouẽs ab eterno
eſt cã effectiua motus eterni:ex hoc ꝙ mouẽs eſt. g̃ ⁊c̃.
¶ Qđ aũt ipſi dicũt ſcđo:ꝙ mouẽs eſt in plus ꝙ̃ cã effi
ciens:q꞉ finis mouet:g tñ non eſt cã efficiẽs:cũ ab ea di
ſtinguaẗ:ſicut aliud genus cauſe. Nihil valet:q꞉ ſi finis
mouet methaphorice.vt qdam dicũt:nõ ſufficit ad eſſe
rei:niſi vlterius ponaẗ mouens primũ. Si aũt finis mo
ueat effectiue:ſicut alij ponũt reſpectu volũtatis:que na
ta eſt reduci de potẽtia in actum volẽdi: adhuc opꝫ po-
nere cãlitateꝫ effectiuã cuꝫ fine. ¶ P̃. Motus eternus
aut hꝫ cãm finalem tm̃:aut nõ. Si cauſam habet finalẽ
ſine efficiẽte ſuo poteſt manere in eſſe ſuo:quãtuꝫ ad id
qđ eſt ablata cauſa finali:q꞉ ſm eos.id qđ habꝫ cauſam
finalẽ ſine efficiẽte nõ dependet a cauſa finali:niſi ꝙ̃tũ
ad hoc qđ ẽ habere ordinẽ ad aliqd nobilius ſe:nõ aũt
quãtum ad illud qđ eſt. Uñ ſm eos ablata cauſa finali
remanet ꝙ̃tum ad id qđ eſt:lꝫ nõ maneat ꝙ̃tum ad or-
dinem:quẽ habet ad nobilius ſe:⁊ ſic nõ dependet mo-
tus a motore ſm eos ꝙ̃tuꝫ ad id qđ eſt:qđ eſt abſurdũ.
In fine. ¶ Item phs.12.metaphy. poſtꝙ̃ oſtẽdit ꝙ entia de-
bent habere cõnexionem adinuicem.dicit concludens.
Uniuerſum eſſe ordinatũ ad vnum p̃ncipẽ. ergo vnus
princeps.ſed vnum principem eſſe importat cauſalita-
tem effectiuam:reſpectu quorum dr̃ principari.ergo ⁊c̃.
¶ Et ad hoc ipſi reſpondent dicentes:ꝙ non opꝫ pone-
re efficiẽtiam in principe reſpectu ſubditoruꝫ:niſi qñ
do ſunt negligentes: qđ non habet locum in propoſito.
¶ Sed hoc deriſorium eſt:q꞉ aliqua bene agere ⁊ ſine
negligẽtia agere nõ importat habitudinem ſic agẽtium
ad aliqd vt ad principem:ſi hoc fiat nihil eo agente:ſed
ſm te itelligẽtie agunt illa que agũt:deo nihil agẽte vel
imperante.ergo ⁊c̃. ¶ Item aut itelligentie agũt illud
qđ agunt:intendentes deum vt vltimum finẽ aut non.
ſi non.igiẗ aliquid aliud a deo habent pro fine. ⁊ ꝑ ꝯñs
non ordinantur ad deum:ſicut ad vltimũ fineꝫ. Si ſic.
ergo primũ ⁊ per ſe obiectũ earum eſt deus: ſicut ſũme
ab eis deſideratũ ⁊ amatum. Sed ois amor habẽs pro
primo ⁊ per ſe obo:differens realr̃ a ſe. Dependet ab il-
lo quãtum ad id qđ eſt:alioquin amor quãtuꝫ ad id qđ
eſt:poſſet eſſe ſine ſuo primo ⁊ per ſe obto. qđ eſt incon-
ueniens.ergo ⁊c̃. ¶ Item phs octauo phyſico.contra
Empedoc.dicẽtem:ꝙ lite dñante ois ſegregabantur.⁊ E.c.lj.
amicitia dominãte omnia ꝯgregabanẗ.⁊ ꝙ in tẽporibꝰ
medijs erat quies:⁊ ꝙ iſta fiebant equalibus tempori-
bus. Dicit ꝙ nõ ſufficit hoc dicere:ſed opꝫ cauſam huiꝰ
reddere. Sed q꞉ iſte dicebat ꝙ non erat cauſa redden-
da ſemꝑ entium. Dicit Ariſtoteles:ꝙ non bene dicebat
in hoc.q꞉ licꝫ hoc verum ſit in qbuſdaꝫ:ꝙ non ſit ponẽ-
da.nõ tamen eſt verũ de omnibus ſemꝑ entibus:q꞉ ni-
hil prohibet aliquoꝝ neceſſariorum ⁊ ſemꝑ entium eẽ
aliquam cauſaꝫ. Illud aũt qđ primi dicunt ad hoc.ſ.de
intellectu ⁊ cauſa cognoſcẽdi alterum. ⁊ de nec̃itate ꝓ-
poſitionũ.quarũ vna eſt cauſa cognoſcẽdi alteram. Ni-
hil valet ꝓpter duo. Primo:q꞉ non ſolũ loqtur ibi phs
de neceſſarijs:quoꝝ neceſſitas poteſt accipi pro neceſſi-
tate rerũ:vel pro neceſſitate ꝓpõnum. Sed loquitur de
ſemꝑ entibus d.ꝙ aliquoꝝ ſemper entium nihil prohi-
bet eſſe aliquam cauſam . Unde dicit ſic.ipſius autem
ſemper voluit p̃ncipium querere in quo reprehẽdit eũ.
Secũdo:q꞉ certum eſt ꝙ loquitur ibi de cauſa in eẽ rea
li. Nam querit ab Empedoc.cauſam q̃re amicitia quã-
doqꝫ aggregabat.⁊ lis quandoqꝫ diſgregabat : ⁊ quan-
doqꝫ erat quies. ¶ Item in eodem vbi dicit:ꝙ opꝫ po-
nere motũ ſempiternũ:qđ ꝓbat ꝑ hoc ꝙ oꝫ dare aliquã
cauſaꝫ ſempiterne generationis:⁊ ſempiterne ſucceſſio-
nis in gñatione. Quare.ſ.quedam generanẗ ⁊ quedam
corrumpunẗ. Et dicit ꝙ impoſſibile eſt aliquod vnum
generabilium ⁊ corruptibiliũ eſſe cauſam huius : q꞉ ta-
le non eſt ſemper nec oia:q꞉ tunc aliquis effectus depen
deret ab infinitis cauſis:qđ eſt incõueniens. Et ex hoc
vlterius concludit:ꝙ opꝫ ponere aliquam cauſam vnã
extra oia gnãbilia ⁊ corruptibilia:q̃ ſit cauſa gnãtionis
ſempiterne gnãbilium ⁊ corruptibiliuꝫ. Et huic etiã cõ-
cordat qđ dicit in.12. metaphy.d. Amplius ꝓpter quid
ſemper erit generatio.⁊ que eſt cauſa generationis nul-
lus dicit. Ex quo apparet ſm euꝫ:ꝙ ſempiterna genera-
tio ſm totam ſuam ſempiternitatẽ habet cãꝫ effectiuã.
¶ Ad primuꝫ ergo qđ adducunt aduerſarij in oppoſi-
tum dicendum.ꝙ minor eſt falſa . Et ad probationem Solo rõnuꝫ aduerſarioꝝ
dõm:ꝙ verum eſt:ꝙ omne generabile ẽ corruptibile.ſꝫ
ꝯñtia que adiungitur eſt falſa . quando dicitur per ꝯñs
eſſe qđ habet cauſam efficiẽtem:q꞉ non omne qđ fit:fit
per generationem : ſed per creationem . ¶ Et hoc alr̃
efficaciter probaui : quam probationem nunc breuiter
repeto . quia omne quod fit : aut eſt omnino ſimplex:
aut compoſitum . vt de ſe patet.ſi omnino ſimplex fit,
non fit ex aliquo preſuppoſito: quia alr̃ non eſſet omni-
no ſimplex . vt de ſe patet . Si autem compoſitum ſit
ex materia ⁊ forma oportet ponere ꝙ habeat cauſam
effectiuam quantum ad vtrunqꝫ:⁊ quantũ ad formam,

planum eſt. ꝛ quantum ad materiam oportet hoc con
cedere. quia ſi non eſt per ſe neceſſe eſſe: qđ non eſt ve
rum. cum hoc igit̄ ſoli deo cōueniat. aut hoc eſt poſſibi
le eſſe. aut nō eſſe: ꝛ per ꝯñs opȝ ꝙ hēat cām effectiuā.
aut hȝ neceſſitatem eſſendi: ſed per aliud. ꝛ per ꝯñs hȝ
cām per quaȝ eſt: ꝛ oē tale hȝ cām efficientē: q꞉ ſubtra
ctio illius eſt cā ſibi nō eſſendi: ꝛ per ꝯñs hȝ ꝑus nō eē
q̄ȝ eſſe ordine nature. ℂ Ad ſcđm dōm ꝙ aliquid pōt
dici articulus fidei dupl'r. Uno modo. q꞉ ſola fide tene
tur. Et iſto mō mūdū eē creatū ex tēpore: eſt articulus
fidei. Alio modo pōt aliqd dici articulus fidei: nō quia
nō poſſit aliter q̄ȝ per fidem attingi. Sed q꞉ ille qui nō
pōt per rōnem attingere ad hoc tenet̄ illud ex fide cre
dere. Et iſto modo mūdum creatuȝ eſſe abſolute a deo
eſt articulus fidei: q꞉ quilibet tenetur credere abſolute
mūdum eſſe creatū a deo. non aūt articulus fidei ꝑmo
modo. q꞉ h̄. ſ. mūduȝ eſſe creatuȝ a deo: ſiue ex tēpore:
ſiue ab eterno efficaci ratiōe pōt probari. ℂ Ad aliud
aūt qđ ꝯ hoc obȷcit̄. dicēdū ꝙ licȝ nō ponat̄ in ſymbo
lo. deū eſſe de nouo creatorē celi ꝛ terre: tñ intelligit̄. ꝛ
hoc ēt in ꝑncipio geñ. ponit̄. vbi dicit̄. In ꝑncipio crea
uit deus ce. ꝛ ter. ꝛc̄. qđ opȝ ad lr̄aȝ intelligi de ꝑncipio
durationis: ſiue ſint alij ſenſus: ſiue nō. Et hoc ꝓbo. q꞉
aut ex fide tenemur credere deum eē creatorē ex tēpo
re: aut nō. ſi nō. Nō eſt ꝯ fidem ponere mūduȝ de facto
eſſe ab eterno: qđ eſt falſum ꝛ hereticuȝ. ſi ſic. ḡ ex fide
tenemur credere deū eē creatoreȝ ex tēpore. ꝛ per ꝯñs
opȝ ponere ꝙ vel ex ſymbolo: vl' ex ſacra ſcriptura hoc
accipiat̄. Unde illud qđ ipſi dicūt ꝙ exponētes illud
dictū in ꝑncipio creauit ꝛc̄. de ꝑncipio duratiōis vel tē
poris illi qui inferūt alterum ſenſuȝ decipiunt̄ per eq
uocationem: ꝛ falſum dicūt q꞉ ſic exponere: nō eſt deci
pi per equocū. Ad aliā qñ dicūt in maiori ꝙ nō eſt pro
babile ꝙ Ariſtoteles ſenſerit oppo^m eius qđ efficaci ra
tione ꝓbari pōt. et ſupponit eā tanq̄ȝ verā. dico ꝙ non
videt̄ mihi vera. ſed ecōuerſo videt̄ mihi falſa. q꞉ non
eſt incōueniens aliquē inuenire veritatē per inueſtiga
tionē nālem: vbi defecit Ariſto. q꞉a licȝ Ariſt. inter eos
qui locuti ſunt ſm ingeniū nāle: plura bona ꝛ vera di
xerit: in multis tñ ille manifeſte defecit: ſȝ illos ēt qui
ſuſtinent euȝ. que cā breuitatis ponere hic omitto. Ni
hil eñi ꝓhibet aliquē minoris ingenij dantē ſe totaliter
vni māe inuenire aliquā veritateȝ. quā nō inuenit ali^s
maioris ingenij: nec ēt Ariſto. ſenſit illō. ſ. ꝙ nullū ſem
piternū hēat cām effectiuā. ℂ Ad ꝑmā ḡ auc̄teȝ quaȝ
inducūt de ſcđo me^a. dōm ꝙ vel illud verbū intelligē
dum eſt cum reduplicatiōe vt ſit ſenſus: ꝙ nō habeāt
cām inq̄ȝtum talia: ſed ſint cā alijs. nō aūt intelligēduȝ
ſimpl'r. ita ꝙ ſint plura ꝑncipia ſemꝑ exiſtentiū: quorū
nullum aliquā cām habeat. Uel eſt intelligenduȝ ſic. ꝙ
ibi plurale accipit̄ pro ſingulari: ſicut aliqd ꝙ vni ſoli
conuenit accipit̄ cuȝ ſigno diſtributiuo: vt ſi diceretur
ꝙ omnis cā ꝑma eſt talis conditionis. ꝙ nihil hȝ ante
ſe. Et ſic etiā intelligitur quādo dicit̄ ꝙ ꝑncipia ſemper
exiſtium. i. illud cui cōpetit eſſe ꝑncipiū ſemꝑ exiſtiuȝ. ꝛ
ꝓbo ꝙ oporteat ſic itelligere. arguēdo ꝯtra ipos ex ea
dem auc̄te: q꞉ aut ipſi intelligūt illā auc̄teȝ de ꝑncipijs
cognoſcendi que ſūt ꝓpōnes: aut de ꝑncipijs in eēndo.
Si ꝑmo modo nihil facit ad ꝓpoſitū. q꞉ nos nō queri
mus niſi de ꝑncipijs in eēndo. Si ſcđo modo qñ dicit̄
ꝙ plura ſunt ꝑncipia ſemꝑ exiſtium que nō habēt cāȝ.
ſed ipſa ſunt cauſa alijs. aut intelligit̄ de cauſa efficiēte:
aut de cā finali. Si de cauſa efficiēti. ergo aliqua ſemp
entia habēt cām efficientem ſm ph̄m: ꝙ eſt ꝯtra eos. ſi
de cauſa finali. ergo ſunt plura que nō habent cāȝ fina
lem. ꝙ ſimiliter eſt cōtra eos. q꞉ ipſi ponūt omnia alia
entia a ꝑmo ordinari ad vnuȝ finem. ergo nihil eſt ſm
eos ꝙ non ordinet̄ ad finē extra ſe excepto ꝑmo. ḡ ipoſ
ſibile eſt ꝙ ipſi exponant iſtam auc̄tem: niſi altero di
ctorum modorum. quo ego eam expono. ℂ Ad ſcđam
auctoritatē de ſeptimo metaph̄. ꝛ de ꝑmo phyſi. ſ. ꝙ ex
nihilo nihil fit: ꝛ ꝙ omne qđ fit: fit ex aliquo. Dōm ꝙ
ph̄s intendit de fieri qđ eſt per trāſmutationē: ſiue per
generationē. Nunc aūt non omne qđ fit: eſt tale ēt ſm
eum. Et ſic expreſſe ponit Cōmētator in de ſuba orbis.
ℂ Ad tertiam auctoritatē dōm ꝙ dato ꝙ Ariſto. non
poſuiſſet expreſſe cauſalitatem effectiuā in. 12. metaph̄.
in ꝑma intelligentia reſpectu aliarū: Nō tñ ex hoc ſeq
tur ꝙ ipſe ſenſit oppoſitum eius qđ ego teneo. ſ. ꝙ ipſa
habeat cauſalitatē effectiuaȝ reſpectu aliaruȝ intelligē
tiarum: ſed bene ſequit̄ ꝙ nō expreſſit intentionē ſuam
de ꝓpoſito. ſ. de illa cāſitate effectiua. ℂ Scđo dico ꝙ
minor illius rōnis que fit ad hoc ꝓbanduȝ eſt falſa. Et
ad ꝓbationem dōm ꝙ ma. eſt falſa. q꞉ nō ſolum ponit
ph̄us differentiaȝ inter intelligentias ſm magis no^{le} ꝛ
minus no^{le}. imo ponit dr̄iaȝ inter eas que eſt inter ꝑn
cipantem ꝛ illos quibus ꝑncipatur. Hoc aūt importat
cauſalitatem effectiuaȝ: ſicut ſupra deductū eſt. ℂ Ad
quartū dōm ꝙ Ariſto. accipit fieri dupl'r. Uno mō pro
eo qđ eſt hēre eſſe ab alio effectiue cū nouitate eēndi: ꝛ
iſto mō nec motus eternus: nec aliqd eternum pōt dici
fieri: q꞉ hr̄e eē ab alio cū nouitate eſſendi ꝛ eternum cō
tradicūt. Alio modo accipit ph̄us fieri: pro eo qđ eſt eē
ab alio effectiue nō includēdo nouitateȝ eēndi. Et iſto
modo certū eſt: ꝙ ipſe ponit motū eternū hēre cām effi
cientem. vnde ipſe ꝓbat ibidem ꝙ intelligētie ſemper
actu ab eterno mouēt: q꞉ ſemper eſt motus ab eterno:
motus aūt non eſt niſi ab aliquo mouente: mouens aūt
effectiua eſt cauſa motus: niſi apud ignorantē ꝓpriam
vocem: q꞉ mouere eſt agere ſiue efficere. ℂ Ad q̄ntuȝ
dōm ꝙ proceſſus Ariſto. ſtat in hoc ꝙ ipoſſibile eſt da
re ꝑmā motionē vel mutationē anteq̄ȝ nulla alia. ꝛ per
ꝯñs ꝙ motus eſt eternus: q꞉ ad hoc ꝙ inciperet motus
de nouo opȝ aliquā mutationē ꝑcedere in mouēte vel
in mobili. Uñ ēt ꝛ ſi aliq̄ creatio fieret de nouo ſm eū
nō poſſet hoc fieri ſine aliqua mutatione facta de nouo
in creāte: ꝑ quā nūc crearet ꝛ nō prius: ita ꝙ ſm ipm qđ
fit a tali agēte: ꝑ creationē nō fit de nouo: ſed ab eterno
ꝛ nec̄io. ſicut ſi lumē eēt ſubſiſtēs: ꝛ emanaret a ſole ab
eterno: ꝛ talē factionē celi eſſe de intētione Ariſto. dicit
expreſſe Cōmentator in de ſuba orbis. vbi dicit: ꝙ celū
hȝ cām efficiēteȝ: ꝛ qđ dicūt q̄dam: ꝙ accipit ibi efficiēs
pro fine. multū eſt ridiculū dcm̄: ꝛ ꝯtra apertam mentē
ipſius: quia ipſe dicit ꝙ finis ſignificat efficiēs ſignifica
tione nec̄ia: tūc quero vtruȝ accipiat efficiēs pro cā effi
ciēte diſtincta aut nō. ſi ſic: habet̄ ꝓpo^m. ſi nō: tūc faceret
villiſſimā petitionē ꝑncipij: q꞉ eēt idē. ac ſi diceret̄ ꝙ ad
finē ſeq̄tur finis: ꝛ ſi finis eſt finis eſt: qđ eſt incōueniēs.
Uñ Cōmen. diſtinguit ibidē de duplici agēte: ꝛ dicit ꝙ
q̄dam ē agēs: qđ precedit tpe ſuū effectū: ſicut de vno
q̄ȝ agēte ꝑticulari: qđ agit ꝑ motū ꝛ trāſmutationē: cui^s
actio eſt cauſare eē cū nouitate eēndi. Aliō eſt agēs qđ
nō precedit ſuū effectū tpe: imo ſimul eſt duratione cum
ipſo: ꝛ loquēdo de tali agēte dicit Ariſt. ſenſiſſe celū hr̄e
cām efficiētem. qñ ergo dicit Cōmen. ꝙ nullū eternuȝ
fit: vel hȝ cām efficiētem: itelligit de fieri ꝛ effectu: que
ſunt poſteriora cā efficiēte. ꝛ de fieri qđ eſt cuȝ nouitate
eſſendi: nō aūt intelligit de fieri ꝛ effectu: que ſil' dura
tione ſunt cum cā. Et iſto mō pōt rideri ad oēs aucto
ritates cōmētatoris. ℂ Huciſqȝ viſuȝ ē ad obiecta q̄

Aliqd pōt di ci articulus fi dei dupl'r.

Cap. 2.

Cap. 2. Nota ēt d… cuſſiōes … ruȝ repe… tas a doc… iſta queſ… 10. 4. q. 9.

ſunt cõtra hoc ꝙ ꝑdicta cõcluſio nõ põt efficaci rõne pro
bari: nũc vero ponẽde ſunt reſpõſiones date ad ꝓbatio
nes quibus probaṫ. ¶ Ad maiorẽ aũt ꝓbationẽ ꝑnci
palis rõnis qua dr̃ ꝙ omne qḋ eſt ſibi derelictũ: eſt non
ens. dicunt ꝙ verũ eſt de derelicto a cauſa agente ⁊ cõ
ſeruãte libere totũ eſſe rei: nõ aũt habet veritatẽ de dere
licto ab alio ad qḋ ipſuꝫ derelictũ hꝫ cõnexionẽ ſiue ta
li cauſalitate: ſicut dicunt ꝙ mã derelicta a forma cade
ret in nõ eſſe: ⁊ tamẽ forma nõ eſt cã efficiens mãe: idẽ
dicunt de ſubõ reſpectu ꝓprie paſſionis. Et ſimiliter di
cunt de relatiuis. modo dicũt ꝙ nõ põt ꝓbari ꝙ itelli
gentia aliqua ſic ſe habeat ad primã cãm: vt ad cauſam
cõſeruãtẽ: nec ꝑ ꝯñs ſe hꝫ vt ad illud qḋ natũ eſt dereli
qui a cõſeruãte: q2 vt dicit Ariſto. 12. meta. itelligẽtia eſt
per ſe neceſſe eẽ: q2 queliꝫ eſt ingñabilis ⁊ icorruptibi
lis: vt ibidẽ dicit. Ad ꝓbationẽ aũt minoris principalis
rõnis qñ dicit̃ qḋ id qḋ hꝫ nõ eſſe prius ꝙ̃ eẽ habet cãꝫ
efficientẽ: dicunt ꝙ verũ eſt ſi hꝫ nõ eſſe ante eẽ poſito
aliquo poſſibili: ſed ſi habet nõ eſſe ante eſſe poſito aliq̃
impoſſi: nõ ſequit̃ ꝙ hẽat cãm efficiẽteꝫ: ſic aũt eſt de eo
qḋ ponit̃ derelictũ ab eo qḋ nõ põt eſſe ſine ipſo cũ quo
habꝫ cõnexionẽ neceſſariã. ¶ Dico ꝙ reſpõſio quã dãt
ad maiorẽ deficit in tribus. Primo in hoc ꝙ ipſa ꝓpo
ſitio reſtringit̃ ad cãm efficientẽ libere agentẽ: q2 illud
ſequitur de cauſa neceſſario agente: ⁊ nõ neccio agente:
q2 id qḋ ex ſua derelictione a cã agente: ſiue agat neccio
ſiue libere cadit in nõ eſſe habet cãm efficientẽ: q2 om
ne derelictũ a cauſa efficiente habet cauſam efficientẽ:
alioquin nõ poſſet derelinqui a cauſa efficiẽte: vnde ita
eſt verũ: de lumine ꝙ habꝫ cãm neceſſariã. ſ. ſolẽ ꝙ ha
bet cãm efficientẽ: ſicut de ſcãno ꝙ habꝫ cauſam libere
agentem: ⁊ ita verum eſt ꝙ lumen ex ſua derelictione a
ſole caderet in non ens: ſicut ſi ſol libere ageret: vnde
ita verum eſt ꝙ habꝫ cauſam efficienteꝫ. ſciꝫ ſolem li
cet neceſſario agat: ſicut ſcãnũ habet cãm efficientẽ: que
libere agit. ¶ Secundo deficit in hoc ꝙ dicta ꝓpoſitio
reſtringit̃ ad cauſam totius eſſe quia idẽ eſt de eo ꝙ eſt
cauſa totius: ⁊ de eo qḋ eſt cauſa ꝗ̃tũ ad aliquẽ ptẽꝫ eiꝰ
ſicut patet de ſole: qui eſt cauſa ipſius lucidi quantũ ad
lumen nõ quantũ ad totũ: q2 nõ eſt cã quantũ ad ſubꝫ:
ſaltẽ quãtũ ad partẽ ſubiecti: que eſt mã. ¶ Tertio de
ficit in hoc ꝙ negat̃ ꝙ nõ eſt verũ vlr̃. ſcꝫ qḋ depen
dens a quacũqꝫ cauſa dependeat neceſſario a cauſa effi
ciente: q2 hoc eſt neceſſarium ꝙ omne dependẽs a qua
cũqꝫ cauſa dependeat neceſſariõ a cauſa efficiente: q2 oẽ
dependens ab aliquo ſubtractio cauſe illius eſt ſibi cau
ſa non eſſendi: ⁊ per ꝯñs poſitio illius cãe eſt ſibi cauſa
eſſendi: ⁊ vlterius habet prius nõ eſſe ꝙ̃ eſſe ordine nãe
⁊ oẽ tale requirit oẽ id neceſſario ꝑ qḋ itur de nõ eẽ ad
eſſe: ⁊ per ꝯñs habet cãm efficientẽ. Exemplũ aũtẽ qḋ
addũcunt de materia ⁊ forma: ⁊ de ſubõ ⁊ paſſione eſt
cõtra eos: q2 ipſi dicunt quãdo dicit̃ ꝙ oẽ illud qḋ ſibi
derelictũ eſt non ens ⁊c. nõ habet veritatẽ de cõnexõ:
vbi eſt cõnexio ſiue dependẽtia ⁊ cauſalitate: ſicut patꝫ
in predictis exemplis ſm eos: q2 certũ eſt eni ꝙ mã de
pendet a forma: ⁊ ecõuerſo: ⁊ ambo etiã a tertio: alioqn
qḋlibet eorũ eſſet per ſe neceſſe eſſe: qḋ eſt falſuꝫ ⁊ preci
pue de materia. Si nõ habet cãm efficientẽ: vt ipſi po
nũt Ariſto. ſenſiſſe de forma: aut dicũt manifeſtã abſur
ditatẽ: q2 forma idepẽdẽs a materia nata eſt per ſe ſub
ſiſtere: qḋ falſuꝫ eſt de formis materialibus: de quibus
nũc loquimur: ⁊ ideo manifeſte falſuꝫ eſt materiã ⁊ for
maꝫ habere cõnexionẽ ſine dependentia. Similiter de
ſubiecto ⁊ paſſione dicũt manifeſtũ falſum: quia planuꝫ
eſt ꝙ paſſio dependet a ſubiecto: ⁊ nõ ecõuerſo: q2 certũ
eſt ꝙ ens non dependens a ſubiecto eſt ſubſtantia. paſ
ſio autẽ eſt de genere accidentis: ⁊ ſi dicatur: ſicut qui
dam dicunt: ꝙ paſſio non differt realiter a ſubiecto: tũc
nihil facit ad ꝓpoſitum: q2 tunc nõ eſt ibi connexio: ſed
idẽptitas. Hic aũt loquimur de diuerſis realiter: quorũ
vnũ dependet ab alio: q2 idem a ſeipſo nõ depẽdet: qḋ
etiã dicitur de relatiuis: nõ vꝫ: q2 hic loquimur de eo qḋ
dependet ab alio quãtũ ad id qḋ ipſuꝫ ſit tale q̃le eſt oẽ
habens cauſaꝫ quãcũqꝫ: nõ aũt de hoc ꝙ id qḋ eſt ſit ali
cuius. Relatiua eni ſunt ſimꝉ natura. nec attẽditur in
ter ea dependentia ꝓprie dicta. Sed coexigentia. vnde
qñ dicit̃ ꝙ id qḋ ſibi derelictũ eſt non ens habet cauſaꝫ
efficientẽ: intelligit̃ de eo: qḋ derelinquit̃ ab eo a quo de
pendet: cuius ḋrelictio eſt ſibi cauſa nõ eẽndi: ſicut ſub
tracto ſubõ paſſio nõ ſolũ nõ eſſet alicuius: ſꝫ etiã nõ eẽt
in ſe. ¶ Rñſio etiã quã dant ad ꝓbationẽ maioris pn̄
cipalis rõnis nulla eſt: qñ dicũt ꝙ illud cui cõpetit ordi
ne nature: nõ eſſe prius anteꝙ̃ eſſe requirit omne illud
per qḋ itur de nõ eſſe ad eſſe: q2 hoc nõ habꝫ veritatem
de illo cui cõpetit nõ eſſe ꝑus ordine nature anteꝙ̃ eſſe
poſito aliquo ipoſſibili: ſic aũt eſt vt dicunt in ꝓpoſito
ſm Ariſto. q2 ſubtracto deo bene deſineret celũ eẽ ⁊ in
telligẽtie inferiores: ſed deũ ſubtrahi vel nõ eſſe ẽ ipoſſi
bile: q2 iſta reſponſio cõtinet falſitatẽ: q2 poſita iſta cau
ſa neceſſaria: ⁊ neceſſario agente: ſicut ſi intelligentia in
mouẽdo celũ ſm phm̃ nõ minus eſt verũ ꝙ poſito hoc
impoſſibili qḋ eſt itelligentiã nõ mouere celũ: vꝉ nõ eẽ:
ita ſequeret̃ motũ nõ eſſe ⁊ habere nõ eſſe ante eſſe ꝑus
ordine nãe: ⁊ requireret cauſam efficientẽ: ſicut ſi con
tingenter ageret: vnde ⁊ ſimilẽ modũ procedẽdi habꝫ
Ariſto. in ſcḋo meta. ⁊ in 8° phyſicoꝝ. in probando pri
mã cãm effectiuã eſſe ⁊ primũ mouẽs: cuius rõ eſt talis. — Scḋo meta. tex. cõ. 6.
Ablato primo mouẽte tollit̃ oĩs motus: q2 primũ eſt cã
oĩum alioꝝ: ſed motus eſt: vt apparet ad ſenſum: ergo
opꝫ ponere primũ mobile: certũ aũt eſt ꝙ in hoc ꝙ Ari.
accipit nullum motũ eẽ ablato motore primo: ſupponit
ipoſſe. ſ. ꝑmũ mobile nõ eſſe: ⁊ tñ hoc nõ obſtante: repu
tat ſe ꝓbare qõnẽ intentaꝫ. In ſeptimo etiã phiſicorũ.
volens probare ꝙ oẽ qḋ mouetur: mouet̃ ab aliquo ꝓ
bat per hoc. Oẽ id cuius motus ceſſat ad quietẽ alteriꝰ
mouet̃ ab alio: q2 eius motus depẽdet ab alio. Sed oẽ
qḋ mouetur eſt diuiſi: qḋ ꝓbat: q2 oẽ qḋ mouet̃ eſt diuiſi
bile in partes. Motus autẽ totius ceſſat ad quietẽ ptis
quãtũ ad hoc ſaltẽ inquãtũ totũ nõ eſt prĩo ⁊ per ſe mo
tũ: ⁊ ecce hic Ariſto. probat ꝙ illud qḋ mouet̃: mouetur
ab alio: ſuppoſito ꝙ pars mouet ſeipſam. Et ſic ſuppo
nit ꝙ illud cui cõpetit ꝑmo ⁊ per ſe moueri quieſcat: qḋ
eſt impoſſibile. ¶ Item eſt hic notandũ ꝙ motus totiꝰ
dependet ex motibus partiũ: ſicut totũ dependet a par
tibus: tñ dependentia totius a partibus nõ eſt depẽden
tia effectiua: ⁊ tamẽ Ariſt. cõcludit ex hoc: omne qḋ mo
uetur dependere ab aliquo motore effectiue: qḋ nõ eẽt
verũ: niſi omne dependẽs a quacunqꝫ cauſa requireret
cauſam efficientẽ: licꝫ nõ oĩs dependẽtia ſit dependen
tia cãe efficientis. Dicẽdũ ergo ꝙ vbi arguit̃ ex hipothe
ſi falſa: nõ arguit̃ ex falſo qḋ ſupponit̃: ſed ex ꝯditionali
que vera eſt quãtũcũqꝫ ſint falſe cathegorice. vnde ſi ar
guatur ſic: ſi ſol ſubtraheret̃ nõ eſſet lumen in aere: ſed
hoc nõ eẽt niſi vnuꝫ dependeret ab alio: vel niſi aliqua
cõnexio ſaltem eſſet inter ea. igitur aliqua ꝯnexio eſt in
ter ea. ¶ Iſta ꝯcluſio nõ cõcluditur: ex iſto falſo: qḋ eſt
ſolẽ ſubtrahi: q2 ſm Ariſto. hoc ſimplr̃ impoſſe eſt. ſꝫ ex
alia cõditionali. ſ. ſi ſol ſubtraheret̃ lumen deficeret: qñ
igitur dicitur ꝙ illud qḋ eſt nõ ens prius ordine nãe ꝙ̃
ens. ⁊c. ꝙ eſt verũ de eo qḋ eſt nõ ens prius ordine natu

re q̄ ens ſuppoſito quodā poſſibili: ⁊ nō de alio falſo₃ ē.
Imo ita bene ſequitur ſuppoſito ipoſſibili: ſicē poſſibili:
dūmodo cōditionalis ſit vera: nūc aūt ſic eſt in ꝑpoſito:
nā iſta cōditionalis eſt vera. ſ. ꝙ ſi aliquid depēdet ꝑ ſe
ab alio quātū eſt ex ſe ꝑus ordine nature cōpetit ſibi nō
eſſe: q2 ſua derelictio ab alio eſſet ſibi cauſa nō eēndi. Et
ſic iſta cōditionalis ſequens eſt v̄a. Si eſt nō ens anteq̄
ens prius ordine nāe requirit oē illud per qḋ itur de nō
eſſe ad eſſe: ⁊ ex his ꝯditionalibus veris ꝯcluditur iſta
cōcluſio vera: ꝙ requirit cauſam efficientē quantūcūq₃
cathegorice ſint falſe: vnde videť iſta reſpōſio ꝓcedere
ex ignorantia logice: q2 neſciunt diſtinguere inter verita
tem cathegoricarū ꝓpōnum: ⁊ veritatē cōditionalium:
q2 veritas ꝓpōnis cōditionalis: ſtat cū ipoſſibilitate ca
thegoricarū: vnde iſta: ſi ſol eſt homo: ſol eſt animal: eſt
vera: ſicut iſta: ſi ſol eſt corpus luminoſum: ſol illumi/
nat: ⁊ tn̄ cathe^ce p̄tie ꝯditionalis ſunt ipoſſibiles: cathe^ce
vero ſcḋe cōditionalis ſunt v̄e. Qḋ aūt dicūt ꝙ illud qḋ
eſt nō ens ꝑus ordine nāe: q̄ ens ſuppoſito quodā poſſi
b₃ cām efficientem: q2 pōt eſſe ⁊ nō eſſe: nihil valet: q2 eē
poſſe eſſe ⁊ non eſſe. non eſt ratio requirendi cauſam effi
cientem abſolute: ſed eſt ſignum ꝙ hab₃ cām cōtingen/
ter agentē. In cā aūt neceſſario ente etiā neceſſario agē
te: ſicut nō pōt cā nō agere. ita nō pōt effectus non eſſe: ⁊
ideo nō oportet ꝙ effectus cauſe agentis: ſemꝑ ſit potis
eſſe ⁊ nō eē: niſi ſolū effectus cauſe agentis cōtingenter
⁊ potentis agere ⁊ non agere. ¶ Ad ꝓbationē minoris
quādo dicitur: ꝙ omne qḋ dependet ab alio ſibi dereli/
ctū eſt nō ens. dicunt ꝙ verū eſt quātū ad id qḋ depen/
det: nunc aūt ita eſt ꝙ effectus cauſe finalis non depen/
det a cauſa finali q̄tū ad id qḋ eſt in ſe. Sed quantū ad
hoc ꝙ eſt habere ordinem ad aliquid nobilius ſe. vnde
dicit philoſophus. 7° politice ꝙ ſemꝑ minus perfectū
eſt ꝑꝑ magis perfectū: ⁊ quantū ad hoc non manet. illo
ſublato. vnde dicunt ꝙ ſicut celū 2^m nō dependet a pri/
mo: niſi quantum ad hoc ꝙ eſt hr̄e ordinē ad aliqḋ cor/
pus nobilius ſe. ita intelligētia ſecunda non dependet a
Tex. cō. 44. ꝓma: niſi ſm talē ordinē: ⁊ hoc videť ph̄s dicere. 12. me/
taphy. vbi dicit ſic: ꝙ quidē ſimilr̄ ſicut ſubſtātie ⁊ ha/
rū a pma: ⁊ que ſcḋa ſm eundē ordinē lationibus aſtro
rū palā. ex quo videť ph̄s ponere ſimilē ordinē inter in/
telligentias: ſicut inter orbes. ¶ Iſta reſpōſio in multis
deficit: primo q2 habitudo minus nobilis ad magis no/
bile nō eſt habitudo cauſalitatis: nec ſicut habitudo mi
noris in quātitate mobilis ad magis in q̄titate mobile.
alioqn oē nobilius eēt cā finalis cuiuſlibet minus nobi
lis: qḋ eſt falſum: ſicut etiā nec qḋlibȝ ens actu eſt cauſa
cuiuſlibet entis in potētia: ſed determinatū eſt cā deter/
minati: ita etiā eſt in cā finali. Scḋo deficit: q2 ſi ita eſt
ꝙ illud qḋ eſt ad finē nō dependet a fine quantū ad id
qḋ eſt: ita ꝙ pōt manere ablato fine: ſequiť ꝙ idē quātū
eſt de ſe natū eſt quādoq₃ habere cā₃ finalē: ⁊ quādoq₃
non habere cauſam finalē: q2 ſm eos idem pōt manere
ente: vel non ente ſua cauſa finali. ⁊ vlterius ſequitur ꝙ
tm̄ facit ad eſſe effectus ſimul exiſtētia cāe finalis: quā/
tū nō exiſtētia eius. ſed nō exiſtentia: ſiue nō eſſe alicui^9
cāe nō pōt aliquid facere ad eſſe alicuius: igitur eſt aliq̄
cauſa. ſ. cauſa finalis: q̄ nō facit ad eē rei cuius eſt cā: qḋ
eſt abſurdiſſimū. ¶ Si dicať ad hoc ꝙ nō ſequiť ꝙ ta/
lia eterna nō habēt cauſam finalem quantum ad id qḋ
ſunt: ſed tm̄ quātū ad iſtū ordinē qui nō manet ſublato
fine. ¶ Cōtra: q2 tunc ſequereť ꝙ nō oīa quantū ad oīa
que ſunt in eis haberent deū cā₃ finalē: qḋ eſt ꝯtra eos.
¶ Ad dictū aūt ph̄i. 7° politice qn̄ dicit ꝙ minus perfe
cta ſunt ꝑꝑ magis ꝑfecta. dico ꝙ verū eſt: ſed nō eſt intel/
ligendū ꝙ qḋlibet minus perfectū ſit ꝓpter qḋlibȝ ma/
gis perfectū: ſicut ꝓpter finē: ſed determinatū eſt ꝓpter
determinatū: ſicut medicina ꝓpter ſanitatē: nō autē la/
pis aut venenū. ¶ Tertio deficit: q2 ſicut nō manet mi
nus nobile quantū ad ordinē quē hab₃ ad magis nobi/
le ſublato magis nobili: ita nec ecōuerſo. magis nobile
nō manet quantū ad ordine₃ quē b₃ ad minus nobile
ſublato minus nobili: ⁊ ſic nō plus dependet effectus fi/
nalis a ſua cauſa finali q̄ econuerſo. qḋ eſt abſurdum.
¶ Quarto q2 illud quantū ad qḋ effectus cauſe finalis
depēdet a cā finali: aut ē reſpectiuū: aut abſolutū: ſi abſo
lutum: igitur effectus cauſe finalis q̄tū ad id qḋ eſt ab/
ſolute dependet a ſua cauſa finali nec manet illa ſubla/
ta. Si eſt reſpectiuū quero qualis ſit iſta relatio: ⁊ non
pōt eſſe: niſi dependentia ipſa: ⁊ tunc quero in quo fun/
detur. vtrū in abſoluto: vel relato: nō in relato: q2 ſic ire/
tur in infinitū. igitur in abſoluto: ⁊ ſic illud abſolutum
eſt dependens: q2 illud in quo fundať dependētia: opȝ
ꝙ ſit dependēs: ſed illud non eſt relatio minus nobilis
ad magis nobile: vt dictū eſt: ſed eſt ipſu₃ abſolutū: igiť
effectus cāe finalis quantū ad id qḋ eſt abſolutū depen
det a ſua cauſa finali: ⁊ nō quantū ad tale₃ relationem.
¶ Quinto deficit q2 cōtradicūt ſibiipſis: dicūt. n. ꝙ l₃
derelictio ab eo a quo res depēdet ſit cauſa nō eſſendi.
derelictio tn̄ a cōnexo ſine depēdentia ⁊ cauſalitate: nō
eſt cā nō eſſendi: talē aūt cōnexionē dicunt eſſe iter deū
⁊ intelligentias ⁊ inter celū ⁊ intelligentiā ipſum mouē
tem. ſm hoc igitur ponūt ꝙ nec eſt dependentia aliarū
intelligentiarū ad deū: ⁊ tn̄ cu₃ hoc ponunt ꝙ id qḋ eſt
ad finē dependet aliquo modo a fine ſaltē quātū ad il/
lam habitudinē: ⁊ deū ponunt eſſe finē aliarū intelligē
tiarū: igitur ponunt intelligentias habere dependentiā
ad deū ⁊ nō hr̄e. ¶ Cōtradicūt etiā veritati dupliciter.
p̄io q2 ex hoc dicto eorū: ſeqtur aliquē effectū cāe fina/
lis eſſe qui nō dependeat a deo: q2 ponunt intelligētias
nō dependere a deo: quē tamē ponunt finē eius. ¶ Se/
cūdo q2 ſi intelligentie ordinanť ad deum ſicut ad finē
diligunt eū: vt vltimū finē ſuū: ⁊ per ꝯn̄s eſt primus: ⁊ ꝑ
ſe obiectū amoris eorū: ſed actus voluntatis habens ꝑ
primo ⁊ per ſe obiecto aliquid realiter diuerſum ab eo
dependet ab illo: igitur ⁊c̄. ¶ Dico autē₃ quando obie/
ctum primo ⁊ per ſe actus eſt diuerſum ab eo realiter:
q2 ſi actus ⁊ obiectum actus eſſent ide₃: vnum non de/
penderet ab alio: q2 idem nō dependet a ſeipſo. ¶ Con/
tra aūt illud qḋ dicunt ꝙ inter aliquā ablata eſt ꝯnexio
ſine aliqua dependentia a cauſalitate vnius ad alteriū
vel amborū ad tertiū: ita ꝙ tamē ſubtracto vno ſubtra/
hitur reliquū. Arguo primo ſic: q2 quero qualis eſt iſta
cōnexio: vtrum cōnexio materie ad formam vel ſubie
cti ad accidens: vel cauſe ad effectū: vel partis ad partē
eiuſdem totius. Si cōnexio materie ad formā talis nō
eſt ſine dependentia ⁊ cauſalitate: cum iſta ad ſe inuice₃
dependeant: ⁊ etiā econuerſo a tertio: vt dictū eſt: ſed ēt
ſi ſit ibi connexio accidentis ad ſubiectū nō eſt cōnexio
ſine dependentia: quia certu₃ eſt ꝙ accidens dependet
a ſubiecto: qḋ eſt cauſa eius: q2 ens non depēdēs a ſubo
eſt ſubſtantia. Si eſt ibi cōnexio cauſe ad effectū eſt de/
pendentia cum cauſalitate. ſi aūt ibi eſt cōnexio partiū
alicuius totius. ſc₃ vnius. Tunc arguo q2 non videntur
partes alicuius totius minus habere talē cōnexione₃:
ita ꝙ vna nō poſſit eſſe ſine alia: niſi q2 vna depēdet ab
alia vel ambe a toto. vnde partes nō habentes talē de/
pendentiā ad ſe inuicē vel a toto: vna poteſt eē ſine alia:
ſicut pōt hō eē ſine pede: ⁊ pes ſine manu: ⁊ econuerſo: ⁊
plus multo partes vniuerſi: que non habēt tantā cōne/

poneˀ ſicut partes vnius totius habentis vnã formam. igitur ipoſe eſt ponere talẽ cõnexionẽ: ſine dependẽtia vnius ad alterũ vel ãborũ ad tertiũ. Scḋo q: iſta duo que ponis habere cõnexionẽ ſine depẽdentia: aut ambo ſunt per ſe neceſſaria eſſe: aut neutrum: aut vnum eſt per ſe neceſſariũ eſſe ⁊ alterũ dependens. Si ambo ſunt per ſe neceſſaria eẽ q̄dlibet eoꝝ natũ eſt manere altero ſublato: q: qḋ eſt per ſe neceſſarium eſſe: manet quolibꝫ alio ſublato quantũ eſt de ſe: ⁊ ideo dico ꝙ dato ꝙ ita ſit ꝙ vnũ nõ poſſit eſſe ſine altero: q: q̄dlibet ponitur ꝑ ſe neceſſe eſſe: ꝓpter qḋ neutrum horũ põt nõ eſſe: tamẽ hoc non eſt ex per ſe cõnexione vnius ad alterũ: ſed eſt mere per accidens: q: eſſe vnius nihil facit ad eſſe alterius: nec nõ eſſe ad nõ eſſe. Si autẽ neutrũ eſt per ſe neceſſe eſſe: tunc ambo dependent ab aliquo alio. aut igiẽ ambo dependent ab inuicem: aut vnum dependeret ab alio: ⁊ nõ ecõuerſo: ⁊ ſic quocũqꝫ iſtorũ dato eſt inter ea cõnexio cũ dependentia. Si autẽ ita eſt ꝙ neutrum dependeat ab alio: ſed ambo depẽdent ab aliquo vno alio vel pluribus: ſequitur ꝙ iſta cõnexio ſit ꝓpter cõnexionem illorum: vel illius a quibus: vel a quo dependent: ſicut habẽt ſuum eſſe ab alio: ita etiam oportet ꝙ cõnectantur ad inuicem in ſuo eſſe qḋ habẽt ab alio: nec etiã hoc inuenitur ſm apparentiã. ſcꝫ ꝙ in illis quorũ vnuꝫ nõ dependet ab alio aliquo modo vnum non poſſit inueniri ſine alio. Unde quia lapis non dependet a roſa: nec ab aliquo alio flore: nec ecõuerſo: lapis inueniẽ ſine roſa: ⁊ ſine aliquo alio flore: ⁊ ecõuerſo. ⁊ hoc veꝝ eſt generaliter: niſi qñ cauſa vtriuſqꝫ eſt neceſſario determinata ad producendũ vtrumqꝫ. ¶ Tertio q: qñ tu ponis ꝙ ſint cõnexa ſic ꝙ ſubtracto vno ſubtrahiẽ reliquũ: aut ſubtractio: vnius eſt cauſa aliquo modo ſubtractionis alterius: aut nõ. Si ſic. igitur in eius eſſe eſt cauſa eſſe alteri⁹ quia ſicut negatio eſt cauſa negatiõis: ita affirmatio eſt cauſa affirmationis. Si nõ. cõtra: q: ſi ſubtractio vnius non eſt cauſa ſubtractionis alterius: ſequiẽ ꝙ aliqḋ ens deſinat eſſe ſine aliqua cauſa ipſum corrumpẽte vel influentiam ſubtrahente: qḋ eſt abſurdũ: q: ſicut impoſſibile eſt ꝙ illud qḋ nõ eſt ens poſſit eẽ ens niſi per aliã cauſam: ita impoſſibile eſt ꝙ illud qḋ eſt ens actu ſit nõ ens niſi per aliã cãm ipſaꝫ corrũpentẽ vel ꝓpter ſubtractionem alicuius influentie cauſe ipſum cõſeruantis.

¶ Quarto q: etiã ſi fictio iſta eẽt vã. ſcꝫ ꝙ aliqua eẽnt ad ſe cõnexa ſine aliqua dependentia ad ſe inuicem: vẽ ad tertiuꝫ adhuc hoc nihil faceret ad propoſitum: quia nunc loquimur hic de derelicto ab eo a quo dependet ſicut a ſua cauſa finali: de quo conſtat ꝙ ſua derelictio a tali. cauſa eſt ſibi cauſa nõ eſſendi: vnde queſtio fuit mota. vtrum q̄cq̄d dependet a cauſa finali depẽdeat a cauſa efficiente. Reſponſio autẽ quã ipſi dant. ſcꝫ ꝙ effect⁹ cauſe finalis dependet a ſua cauſa quantũ ad relationẽ. ita eſt friuola: ſicut patet ex dictis. ¶ Ad rationẽ autem per quã ipſi ꝓbant talẽ cõnexionẽ eſſe iter aliqua ſine dependentia: que initiẽ verbo phi. ſcḋo ce. ⁊ mun. dicẽtis ꝙ ſi deus eſt celũ moueatur. alioquin deus eẽt ocioſus: ⁊ ſi celũ moueẽ oportet ponere terrã circa quã moueaẽ. ⁊ ſi terra eſt oportet ponere ignẽ: q: ſi vnũ ꝯtrariorũ eſt in nã ⁊ reliquũ: ⁊ q: iſta duo elã ſunt extrema opꝫ ponere alia duo elementa media que aliquo mõ ꝯrlãẽ extremis: ⁊ ex hoc cõcludit vlterius generationẽ ⁊ corruptionẽ ex quo volunt probare ꝙ de mente phi eſt ꝙ terra nõ põt eſſe ſine igne: nec econuerſo: ⁊ ꝙ ſubtracto vno ſubtrahitur reliquũ: licꝫ non ſit inter ea ꝯnexio cũ dependentia cauſalitatis. ¶ Dico ad hoc ꝙ ſm phm connexio dei cum mobili eſt cõnexio cãe cum effectu: Cõnexio aũt celi ⁊ motus eius cũ terra circa quã mouetur: ⁊ cum igne eſt cõnexio cauſe vlis ad ſuos effectus: quia celum eſt cauſa terre ⁊ ignis. cõnexio autẽ terre cũ igne ⁊ aliorũ duorũ elemẽtorũ eſt cõnexio quattuor eſſe cauũ quã hñt inter ſe ex cõnexione ad tertiũ: qḋ eſt eoꝝ cauſa: ⁊ talis eſt cõnexio cõtrariorũ oĩum quã habẽt ad inuicẽ. ꝙ autẽ diciẽ ꝙ ſi deus non moueret orbem eſſet ocioſus: nõ ſic eſt intelligendũ ſicut aduerſarij exponũt q. deus ordineẽ ad motũ ſicut ad finem: vel ad aliquid cauſatũ. dicũt enĩ ꝙ licꝫ vniuerſuꝫ ꝓpter deũ ſit primaria intentione: tamẽ vt dicunt: deus eſt propter alia a ſe ſecũdaria intentione: qḋ eſt abſurdũ: q: ſicut impoſſibile eſt ꝙ pme cauſe efficientis ſit alia cauſa efficiens qualitercũqꝫ. ita impoſe eſt ꝙ vltimi finis ſit aliquis alius finis qualitercũqꝫ. Dicenduꝫ igiẽ ꝙ iſta ocioſitas de q̃ loquiẽ Ariſto. nõ importat deum carere aliquo fine ad quẽ ſit: ſꝫ importat hoc ꝙ eſt deũ eẽ q eſt vltimus finis nõ habere effectum ſuum ordinatũ in ipſum ſicut fineꝫ ſi non moueret. ¶ Ad hoc autẽ qḋ ipſi dicunt vltra ꝙ ſm phm ſicut ſubtracto deo ſequereẽ ſubtractio terre. ita etiam ecõuerſo: ſubtracta terra: ſequereẽ etiã ſubtractio dei: ⁊ tunc etiã alio ſubtracto deus eſſet nõ ens: ⁊ tñ deus nõ dependet ab alio: nec hꝫ cauſaꝫ efficiẽtẽ. ¶ Dicendũ ꝙ ad ſubtractionẽ alicuius ſequi ſubtractionem alterius dupliciter cõtingit. vno modo illatiue tñ: ſicut ad ſubtractionẽ paſſiõis ſequiẽ ſubtractio ſubiecti. Alio modo cauſaliter: ſicut ſubtractio ſubiecti infert ſubtractionẽ paſſionis: ⁊ cauſa eius exiſtit. Modo qñ diciẽ ꝙ illud qḋ ſubtracto altero eſt nõ ens: hꝫ cãm efficientem itelligitur de eo qḋ eſt nõ ens altero ſubtracto: cui⁹ ſubtractio eſt ſibi cã non eſſendi: ⁊ ſic ſubtractio dei ifert ⁊ eſt cauſa ſubtractionis terre ⁊ oĩum aliorũ a deo: ⁊ non ecõuerſo. ¶ Ad illud aũt qḋ dicunt ad hoc ꝙ nõ refert vtruꝫ ſubtractio ſit cauſa ſubtractionis alterius: vel nõ dũmodo ſubtractio vnius inferat ſubtractioneꝫ alteri⁹ ⁊ econuerſo. dico ꝙ imo multũ refert: vtrũ illa ſubtractio ſit cũ cauſalitate: vel nõ ad cõcludendũ vtrum hͦ ſit cauſa alterius vel nõ: q: certũ eſt ꝙ cã que de neceſſitate infert ſuũ effectũ ſimul eſt. ⁊ nõ eſt caꝫ ſuo effectu: in hoc tñ differt ꝙ eſſe ⁊ nõ eſſe: eſt cauſa eſſendi ⁊ nõ eẽndi. ⁊ non ecõuerſo niſi illatiue tantum.

Tamen commẽtator ſcḋo celi. 17. ⁊. 21. com. ⁊. 12. methaphy. com. 36. vł eſſe illius opinionis.

Subtractio alicuius iſert ſubtractiõeꝫ alteri⁹ vel illatiue vel cãliter.

Rer. cõ. 17. ⁊ 18.

Scḋm principale.

Quantum ad ſcḋm principale. ſ. qualis ſit cauſalitas cãe finalis ⁊ efficiẽtis ⁊ qualiter differunt. Pͥmo intendo de hoc agere in generali. Scḋo in ſpeciali. Quãtũ ad primũ ſciendum ꝙ de hoc ſunt tres opiones. Quarũ prima eſt ꝙ cauſalitas cãe finalis eſt habere habitudinẽ ad aliḋ ſicut ad minus nobile ⁊ effectus cãe finalis eſt habereꝫ habitudinẽ ad aliḋ ſicut ad maius nobile: ſed q: iſta poſitio ſupius eſt multiplr reprobata: ideo ad preſens de iſta ptrãſeo. ¶ Alia eſt opinio que dicit ꝙ cauſalitas cauſe finalis eſt nõ dare eſſe rei que ordinaẽ ad finem: ſed vtilitatem: ita ꝙ cã finalis eſt cauſa eius qḋ eſt ad finẽ: nõ q̃tũ ad id qḋ eſt: ſed ſolũ quantũ ad quandã vtilitatẽ. v. grã. dicunt enim ꝙ finis ſecuris qui eſt ſecare nõ dat ſecuri eſſe quantum ad id qḋ eſt: ſed ſolum dat ſibi quandã vtilitatem: ⁊ hoc probant ſic: q: illud qḋ eſt ineſſe ante aliud non hꝫ eſſe ab eo. quia nullũ prius ens habet eſſe a poſteriore ente. ſed id qḋ eſt ad fineꝫ quantũ ad id qḋ eſt fine prius eſt: ſicut ſecuris eſt prior quantũ ad id qḋ eſt ipſo ſecare qḋ eſt eius finis. igiẽ ⁊c. ¶ Sed iſta poſitio nõ põt ſtare. pͣ q: ſecuris ⁊ alia que dicunẽ ordinari ad finem ſicut ſecuris ad ſecandũ ⁊ dolabrum ad dolandũ: habent cãm efficientem quantũ ad id ꝙ ſunt: ſed talia ſm iſtam poſitionem non habent cauſam finaleꝫ quantũ ad id qḋ

ſunt:qꝛ cauſa finalis ſm eos nō eſt eius qđ eſt ad fineȝ quantū ad id qđ eſt:ergo effectus cauſe efficientis q̄tū ad illud qđ eſt effectus cāe efficiētis:nō habet cām finalem:qđ eſt abſurdū ⁊ deriſorium. ❡ Secūdo quādo dicūt ꝙ cā finalis eſt cā eius qđ eſt ad finē quantū ad vtilitatē ſiue quantū ad eſſe vtile:nō aūt quantū ad id qđ eſt:ſicut in exemplis poſitis pateȝ de ſecuri ⁊ dolabra. quero quid per illā vtilitatē intelligunt:qꝛ aut ipſaȝ ſectionē:que eſt finis ſecuris:aut ipſam formam ſecuris: per quā ordinaꝛ ad ſectionē iſtā:ſi primo modo.ſequiꝛ ꝙ ipſemet finis ē cauſa finalis ſuiipſius:⁊ nō eius qđ ē ad finē:qꝛ ſm eos ipſa ſectio eſt finis ⁊ vltimū:⁊ ſȝ eos ipſa ſectio eſt ipſa vtilitas cuius cā eſt ipſe finis:qꝛ finis non poniꝛ cauſa finalis eius qđ eſt ad finē:niſi quantū ad ipſaȝ vtilitatē quā dicūt eſſe ipſaȝ ſectionē:⁊ ſic ſectio eſt cauſa finalis ſectionis:qđ eſt impoſſibile.ſcȝ ꝙ ideȝ ſit cauſa ſuiipſius in aliquo gñe cauſe. Si ſecūdo modo ſcȝ ꝙ per ipſam vtilitatem intelligant formā ipſius ſecuris: per quā ordinatur ad ſectionē ipſam:tunc ſequitur ꝙ ſectio ſit cauſa finalis ipſius ſecuris quantū ad id qđ eſt:qꝛ forma pertinet ad quiditatem rei. ❡ Tertio quia finis aut eſt cauſa finalis eius qđ eſt ad finē quantū ad id qđ eſt abſolute:aut quātū ad ſolā habitudineȝ quā habet ad ipſum finē:aut quātū ad nihil. Si quātuȝ ad id qđ eſt abſolute:habeꝛ ꝓpoſitū ⁊ oppoſitū poſitionis predicte:que dicit ꝙ cā finalis nō eſt cā eiꝰ:qđ ē ad finē quantū ad id qđ eſt:ſicut pateȝ ex ſuperius habitis: ſi quantū ad ſolā habitudinē:hoc ſuperius eſt improbatū. Si quantū ad nihil hoc deriſoriū eſt.ſcȝ ꝙ cā finalis ſit cā eius qđ eſt ad finē quātū ad nihil:qꝛ oīs cauſa dat aliqđ eſſe ſuo effectui:ſiue facit aliqd ad ſuū effectuȝ.alr ꝓ nihilo diceretꝛ eius cauſa. ❡ Et ideo eſt alia opio quā credo eſſe verā quā itendo tenere.ſ.ꝙ cauſalitas cāe efficientis ⁊ cālitas cāe finalis nō ſic differūt:qđ.ſ.vna illarū ſit cauſa rei quātū ad vnū:⁊ alia quātū ad aliud.imo ambe cālitates ſunt cā rei quantū ad vnū ⁊ idē:ita ꝙ ſi res hȝ cām efficientē quantū ad ſubſtātiam:habebit ſimiliter cām finalē quantū ad ſubſtantiā:⁊ ſi quantū ad accidens habebit ſimiliter quantuȝ ad accidens. Alioquin res haberet cāȝ efficientē quantū ad aliqd:quātū ad qđ non haberet cauſaȝ finalē:qđ eſt abſurdū ſȝ oēs ⁊ ecōuerſo. ❡ Similr res poſſet hr̄e cām finalē quātū ad aliqd quantū ad qđ nō hr̄et cām efficientē qđ ſuperius eſt multiplr improbatū. ❡ Eſt igiꝛ cālitas cāe efficientis rem efficere:ſiue per motū ⁊ mutationē:ſiue per ſimplicem emanationē:ſiue cū nouitate eſſendi:ſiue ſine nouitate. Cauſalitas vero cāe finalis loquēdo de cōpleta cauſalitate ipſius:eſt eſſe illud:amore cuius aliqd agitur:⁊ accipio hic agi nō ſolū pro fieri prout diſtiguiꝛ ab eſſe. Sed etiā pro eo qđ eſt eē effectiue ab alio:qđ cōpetit rei create ſm totā ſuā durationē ⁊ ſȝ totū eſſe ſuū reſpectu alicuius cāe efficientis:vnde ſciendū ꝙ primū qđ eſt de rōne finis in cōparatione ad illud qđ eſt ad finē eſt dare ſibi quandā bonitatē in ordine ad ipſum:⁊ ꝑ ꝯñs amabilitatē.ita ſcȝ ꝙ illud qđ eſt ad finē preter bonitatē ⁊ amabilitatē quā hȝ in ſe ſm ſe cōſideratuȝ habeat bonitatē ⁊ amabilitatē ex hoc ꝙ ordinaꝛ ad fineȝ: ſicut medicina p̄ter bonitatē quā in ſe habȝ ex hoc ꝙ ē dulcis vel aliquid ſimile habet bonitatē ex hoc ꝙ habet ordinē ad ſanitatē ſiue ad hoīeȝ ſanandū:⁊ qꝛ ſicut ſupra probatuȝ eſt nihil dependet ab alio:vt a cā finali: niſi habeat cauſam efficientē:ideo cōſequēs eſt ꝙ illud qđ eſt ad finē de neceſſitate intendaꝛ ab aliquo agente intendente huic dare eſſe ꝓpter finē:ſicut ſtatim ꝓbabitur:⁊ iđ dixi ꝙ cauſalitas cauſe finalis eſt eē illud amore cuius vel intētione aliquid agitur ab alio:modo quo ſupra expoſitū eſt:⁊ de cauſalitate quidē cauſe efficientis hoc per ſe notū eſt:⁊ ab omnibus cōceſſum. De cauſalitate aūt cāe finalis ꝓbo dupl̄r. ❡ Primo ſic. cauſalitas cāe finalis eſt eſſe illud cuius gr̄a:ſed eſſe illud cuius gr̄a nihil aliud eſt q̄ȝ eſſe illud amore cuius aliquid agiꝛ ab alio ⁊ effectiue hȝ eſſe ab alio:igitur cauſalitas cāe finalis eſt eē illud gr̄a cuius aliqd agiꝛ ab alio: ſiue habȝ eſſe effectiue ab alio.maior cōcediꝛ ab oībus:⁊ ſic etiā a phō vbiq; diffinitur.minorē probo:qꝛ eē illud gr̄a cuius aliquid agiꝛ nihil aliud eſt.q̄ȝ eſſe intentū ꝑ ſe:ſed nihil pōt poni eſſe intētum ab intendēte finem ꝑ ſe niſi itendēs finē per ſe ſit agens ꝓpter finē:igiꝛ eſſe illđ cuius gr̄a aliqd agiꝛ nihil aliud eſt q̄ȝ eſſe itētū ab agente ꝓpter finē:vel eſſe illud amore cuius aliquid agiꝛ.maior iſtius ꝓſilli pȝ:qꝛ eſſe illud gr̄a cuius aliquid agiꝛ nihil aliud eſt.q̄ȝ eſſe intentū vt finis:⁊ aliud amari propter ipſum.minorē ꝓbo:qꝛ iſtud intēdēs finē aut eſt finis ipſe:aut illud qđ eſt ad finē:aut agens ꝓpter finem: nō eſt ipſe finis:qꝛ finis inquantū talis non intendit:ſed intendiꝛ:nec eſt illud qđ eſt ad finē in eo ꝙ tale proprie loquēdo:qꝛ intendere ꝓprie loquedo nō eſt ordinari in finem.ſed eſt magis aliquid ordinare ad obtinendū finem. Relinquiꝛ igitur ꝙ intendens iſtud ſit agens ꝓpter finem. ❡ Ad euidentiā autē ſecūde rōnis ſciendū primo ꝙ in agente per voluntatē ⁊ intellectū intelligere ⁊ velle facere effectū eſt ſimplex ratio agendi: vnde agens tale facit effectū vt amatū:quē ſcȝ amatū vult facere eſſe:facere autē effectū quē amat:vel ꝓpter aliud vult facere:opȝ ꝙ amet vel ꝓpter ſe tm̄:⁊ vt vltimum finē:vel ꝓpter aliud ⁊ gr̄a alterius amore cuiꝰ vult hoc facere. Primū eſt impoſle:qꝛ tunc effectus agentis p̄ncipalis eſſet nobilior ſua principali cā:nā finis p̄ncipalis: ſicut eſt illud qđ propter ſe tm̄ amaꝛ:⁊ vlterius finis eſt nobilior hiis que ſunt ad finē.imo opȝ ꝙ ſit nobilior oī alio diuiſo a ſe:ſi ſit tale qđ ꝓpter ſe tm̄:⁊ vt vltimus finis ameꝛ.nā h̄ eſt cōditio vltimi finis.relinquiꝛ igiꝛ ſecundū.ſ.ꝙ effectus agentis ꝑ intellectū ⁊ volūtatē ametur ſic ab ipſo:vt illud qđ amat facere ⁊ dare ei eſſe gr̄a ſiue amore alterius:illud aūt gr̄a vel amore cuius agēs per intellectū ⁊ voluntatē agit ⁊ vult agere eſt finis intentus ab eo:igitur finis reſpōdēs per ſe effectui agētis per intellectū ⁊ voluntatē eſt illud gr̄a vel amore cuius aliqd agiꝛ:⁊ h̄ eſt cālitas cāe finalis reſpōdētis ꝑ ſe agēti per intellectū ⁊ voluntatē. ❡ Secūdo ſciēdū ꝙ ſicut probatū eſt ſupra q̄cquid habet finalem cām hȝ cauſaȝ efficientē:⁊ per ꝯñs ſequiꝛ ꝙ oīs cā finalis ⁊ eius cauſalitas reſpondeat alicui cāe efficienti per ſe. ❡ Ex his arguo ſic:cālitas cāe reſpondētis per ſe agenti per intellectū ⁊ voluntatē eſt eſſe illud amore cuius aliqd agiꝛ: ⁊ hoc pȝ ex ſuperius habitis:ſed oīs cā finalis de neceſſitate r̄ndet tali agenti:⁊ p̄cipue vltimus finis.igitur cālitas cāe finalis reſpōdentis per ſe agenti per intellectū ⁊ voluntatē eſt eē illud amore cuius aliqd agiꝛ.ꝓbatio mī. qꝛ oīs cā finalis de neceſſitate ⁊ per ſe reſpondet alicui agenti:qꝛ ꝓbatū eſt ſupra ꝙ q̄cq̄d hȝ cām finaleȝ per ſe habet cām efficientē reſpondentē ſibi. Sed oīs effectꝰ efficientis eſt effectus agentis per intellectū ⁊ voluntatē mediate vel imediate qꝛ ſicut ꝓbatū fuit in quadaȝ q̄ōne ordinaria:primum agens in qđ oīs effectus reduciꝛ eſt cā agens per itellectū ⁊ volūtatē:ergo cālitas oīs finis ⁊ precipue vltimi finis qui reſpōdet primo agenti eſt eē illud cuꝰ amore aliqd agiꝛ mō quo ſupra expoſitū eſt. ❡ Cōtra aūt iſta arguiꝛ multiplr. Primo ꝯ id qđ dꝛ ꝙ finis eſt eſſe illud cuius amore aliqd agiꝛ:qꝛ illud

qđ eſt cā nō ſolū φ res agať: ſed etiā φ ſit: nō bʒ diffiniri per hoc φ eſt tale: cuius amore aliqđ agiť: qꝛ illud qđ eſt tale nō eſt cā φ res ſit: ſed ſolū φ agat: ſed nō ſolūʒ finis eſt cā φ res agať: ſed ēt φ ſit: qꝛ eſt cā rei ⁊ in eſſe ⁊ in fieri: ſicut hʒ ꝑ meta. ğ ⁊c̄. Scđo ſic: qꝛ finis ē illud: gr̄a vel amore cuius nō ſolū agēs agit vel aliqđ agať: ſed ēt illud gr̄a cuius mā materiat: ⁊ forma iformat: ſed materiare ⁊ formare: nō eſt idē qđ agi vł agere. ergo nō bene dicit φ finis eſt eſſe illud: amore cuꝰ aliqđ agiť. ⁋ Tercio ſic: qꝛ pħi ⁊ ſci diffiniētes finē dicūt φ eſt gr̄a cuius: nō autē dicūt φ ſit illud amore cuius. ğ male dicit φ finis eſt illud amore cuius aliqđ agiť. ⁋ Quarto ſic: qꝛ ſi aliqs amore pr̄is ſui ſanat aliquē: iſta ſanitas agiť amore pr̄is: ⁊ tamen pr̄ non eſt finis: ſed ſanitas vt vr̄. ğ non videtur φ illud cuius amore agiť ſit finis. ⁋ Quinto. qꝛ finis primū eſt in intentione ⁊ vltimū in executione: quero igiť quō eſt cā: qꝛ aut eſt primū in intentione: aut vt eſt vltimū in executione. Si pmo mō. ꝯᵗ qꝛ cauſalitas finis vt eſt primū in intentione nihil aliud eſt qꝫ iprimere amorē vel aliquā inclinationē ipſi agenti ad agendū ſed ſic iprimere nō differt a cālitate effectiua: igiť cauſalitas cāe finalis: ⁊ cāe efficientis nō differūt: qđ eſt incōueniēs. Si aūt vt eſt vltimū in executione: tūc non ens erit cā entis: qđ eſt incōueniens. igiť ⁊c̄. ⁋ Si dicať ad hoc φ mām materiare nihil aliud eſt qꝫ mām eſſe ſubſtratā forme: ⁊ formā iformare nihil aliud eſt qꝫ ipſam formā pficere mām: ⁊ licꝫ ita ſit φ mā p eſſentiā ſuā: ⁊ nō per aliud in gn̄e cāe mālis materiaret: ⁊ ſic forma p ſuā eſſentiā iformaret: ⁊ nō per aliud in gn̄e cāe formal. tn̄ vtrūqꝫ eſt per aliud effectiue ⁊ finalr̄: ⁊ neutrū ipſoꝝ poſſet eſſe pars alicuius cōpoſiti: vel alicuius dependētis niſi hr̄et cām effectiuā agētē amore alicuius finis: ⁊ niſi etiā eſſet aliquis finis: amore cuius agens ageret ⁊ cauſaret illa: vnde ſunt ad finē: inquātū aguntur amore alicuius finis. ⁋ Cōtra hʒ tn̄ obycitur ſic: ꝑ qꝛ ſm pħm. pmo politice. minus pfecta ſunt pp magis perfecta: ſicut pp finē: ſed circūſcripto agente mā eſt minus pfecta qꝫ forma ⁊ ambo qꝫ cōpoſitū. igiť ⁊c̄. ⁋ Scđo ſic. qꝛ mā dependet a forma: ⁊ ecōuerſo: ⁊ tn̄ mā non eſt cā effectiua forme: nec ecōuerſo. igiť nō opʒ φ illud qđ dependet ab alio dependeat ab agente. ⁋ Si dicať ad hoc φ nō oīs dependētia eſt dependētia cāe efficientis: ⁊ per ꝯn̄s nō opʒ φ qcqđ dependet ab aliquo dependeat ab eo: ſicut a cā efficiente. tn̄ nō eſt aliqua dependētia ſine depēdētia cāe efficientis: ⁊ quicqđ depēdet ab alio in quocūqꝫ gn̄e cāe opʒ φ dependeat ab alio vel ab eodē in gn̄e cāe efficientis. ⁋ Cōtra hoc arguiť ſic, pbando φ mā que dependet a forma nō hʒ cām efficientē: qꝛ illud nō eſt cā efficiens alicuius: cuius īfluentia plene poſita circūſcripto qcūqꝫ alio nō eſt illud cuius poniť cā: ſed poſita plene influentia dei reſpectu māe remoto quocūqꝫ alio. puta forma nō eſt mā: qꝛ ſm magnos nulla virtute poteſt mā eſſe ſine forma igiť videť φ mā que depēdet a forma nō depēdeat a cā efficiente. ⁊ idē dicūt de paſſione ſᵉ incorruptibilis: ſicut de quātitate celi qđ licꝫ dependeat a ſubo: nō tamē a cā efficiēte. ⁋ Sed ſi obyciatur cōtra eos qui ſic ponūt: qꝛ eadē rōne: nec paſſiones rerū corruptibiliū hn̄t cālitatē effectiuā ſi ad eſſe accidentis nō ſuffic̄ cālitas effectiua ſine cālitate ſubtiua: ſiue ſubti Dicūt φ nō valʒ qꝛ eiuſdē rōnis ē ponere ſubʒ hr̄e cāʒ effectiuā: ⁊ paſſionē: ⁊ iō paſſiōes rerū factibiliū hn̄t cāʒ effectiuā. ꝺ aliqs āt nō oʒ. ⁋ Si dicať ad. 5ᵐ φ nō ē verū de oī fine φ ſit vltimū ī executiōe ſic. ſ. φ oīs finis ſit aliqđ effectū p actionē agētis pmo itēdētis finē: ⁊ poſtea per actionē exiſtis: ⁊ φ ſemꝑ eſt dare aliquē finē preueniētē in actu ař actionē agentis. vbi gr̄a. qꝛ ſanitatē quā diligo vt finē acqrēdū per actionē diligo pp me qui actioni preexiſto: ⁊ ſimiliter aliqđ acqrere volo pp dī ā g preexiſtit actiōi. ⁋ Cōtra. ſi ago pp deū: aut ago vt ſit. aut vt bn̄ ſit. ſi pmo: fruſtra agerem: qꝛ nihil pōt bonū deo accreſcere ex actione mea. ⁋ Si dicať φ pp honorē dei vt deus ipſe honoreť. ⁋ Cōtra. qꝛ honor eſt i honorāte: ⁊ de nouo aliqđ acquiſitū p actionē per quā honorat: ſed talis finis vltimus eſt in executiōe. ergo ex hʒ hr̄ φ pncipalis finis eſt vltimū in executione ⁊ nō preexiſtit ipſi actioni. ⁋ Pᵗ. amor quo amo deū eſt quid nobilius ⁊ melius qꝫ honor. ſed illud qđ eſt minus bonū nō pōt eē pncipalis finis melioris ⁊ nobilioris boni. igitur honor dei nō poteſt eſſe pncipalis finis intentus. ⁋ Pᵗ. vnuſquiſqꝫ honorat deū pp meritū. ſed illud qđ ē ppter meritū nō eſt pncipalis finis: nec etiā preexiſtit actionē agentis. igiť ⁊c̄. ⁋ Si dicať ad hoc φ oīa iſta ſunt propter vlteriorē finē. ſ. ppter deū. tūc argueť ſicut pmo. ſ. quereť vtrum agam honorādo deūʒ vt deus ſit: aut vt bene ſit. ⁊ ſequiť idē incōueniēs qđ prius. ⁋ Pᵗ. ſi dicať φ ego veliʒ pcurare ſanitatē pp me: qro vtrū pp me: vt ſim: vel vt bn̄ ſim. Si pmo fruſtra fieret: qꝛ iā ſuʒ. Si ſecundo mō igiť ly. bene acquiriť vt finis: qđ quidē bene eſt vltimū in executione. ⁋ Pᵗ. honor dei eſt aliqđ exhibitū in teſtimoniū virtutis. ſi igiť honorē deū ppter ipſuʒ deū: videť φ ego honorē deū ppter dei virtutē: aut igiť vt dei virtus ſit aut vt bene ſit: ſiue ſic dicať: ſiue ſic ridiculū videť φ aliqs honoret deū vt virtus ſit in eo: vł vt bene ſit in eo. igiť ⁊c̄. ⁋ Pᵗ. qꝛ videbať iſtis qui arguūt φ ego dixeriʒ φ finis qui amať amore cōmodi eſt vltimū in executione. nō aūt finis q amať amore iuſti. Cōtra hoc ſic: quicqđ in me retorqueo amo amore commodi: ſed iuſtū in me retorqueo: qꝛ amo iuſticiā vt perficiar ea. igitur ⁊c̄. ⁋ Pᵗ. ſiue ponať aliqs finis pcedere actionē agentis: ſiue non. adhuc reſtat vtrū finis ſit cauſa put eſt in intentione agentis: aut alr̄. ſ. prout eſt in eē reali. ſi pmo modo: tunc vt dictū eſt: nō differt a cauſalitate effectiua: ſi aūt vt eſt in eſſe reali. adhuc ſtat φ nō ens eſt cauſa entis: qꝛ ſaltē ſūt aliqui fines qui vltimi ſūt in executione. ſ. ſecūdarij fines: ſicut eſt ſanitas reſpectu hominis: quorū effectus ſunt: illa que ordinanť ad ipſa ſicut ad finē ſunt actu i eſſe reali anteqꝫ tales fines ſint: ⁊ ſic nō ens in eſſe reali erit cā entis: ſed hoc eſt iconueniens. igiť ⁊c̄. ⁋ Qꝛ autē hoc ſit incōueniens probatur ſic: qꝛ ſicut ſecūdarie cauſe in genere cauſe efficientis ſe habent ad ſuos effectus: ita ſecūdarie cauſe finales ad ſuos effectus: ſed in genere cāe efficientis nō ens nō poteſt eſſe cauſa entis: nec quantū ad principaleʒ cām: nec quantuʒ ad ſecundam. igiť ſilr̄ erit in cauſis finalibus. ⁋ Pᵗ. quero qđ mouet agentē ad intentionē vel deſideriū finis. Si dicatur φ finis. cōtra. aliqui ſunt fines qui non habent eſſe: ſed non ens non pōt mouere ad aliquē actum. igitur ⁊c̄. Si dicatur φ finis qui pexiſtit mouet. Cōtra: qꝛ nō ſolū pncipalis finis eſt cauſa finalis: ſʒ alij ſecūdarij fines. ergo ⁊ illi alij ſecūdarij fines mouēt ad ſui dſideriū ⁊ itētōeʒ: ſʒ vt dēʒ ē tales ſcđarij fines qñqꝫ nō ſunt. igitur adhuc ſequiť φ nō ens mouet: qđ eſt icōueniens. Si dicať ad hoc φ cauſalitas finis de neceſſitate: ⁊ per ſe importat mouere agens ad ſui deſiderium vel amorem per quē agit: ſicut patet de primo agēte qđ ppter finem non mouentem ipſum ad amorē per quē agit. Sed cauſalitas finis eſt eſſe illud qđ intenditur vł qđ aptum natuʒ eſt intendi. ⁋ Contra quia cauſalitas vniuſcuiuſqꝫ conſiſtit in hoc φ eſt aptum natum cauſare. Sed aptum natum cauſare non dicit cauſare: ſed ap

titudinē ad cauſandū.igiſ ⁊c. ¶ Sexto ſic.agere amore alterius ſolum conuenit agenti per intellectū ⁊ voluntatem vt videtur:ſed nō oē agens agit p intellectū ⁊ voluntatem:igitur nō ois finis reſpondēs agenti:eſt illud cuius amore aliqd agiſ. ¶ Septimo ſic:q2 nō ſolūmō aliquid agit amore finis:ſʒ etiā deſiderio:⁊ etiā dilectione finis:igiſ iſufficienter diciſ:cū dr̄ φ finis eſt:illud cuius amore aliquid agiſ:ſed deberet addi amore cuiꝰ vel deſiderio:vel cuius dilectōe aliqd agiſ:igiſ ⁊c. ¶ Octauo ſic:q2 finis eſt cā cāꝝ:ſed nō poſſet dici cā cāruʒ:niſi eſſet cā ois cāe efficientis.ergo ois cā efficiens hʒ cām finalem:ſed nō ois cā efficiens hʒ cām efficiētē:aliogn eēt proceſſus in īfinitū in cāis efficientibus:qđ eſt icōueniens ſm pħm.ſcdo meta.igiſ nō oē hn̄s cām finalē hʒ cām efficientē. ¶ Si dicaſ ad hoc φ pro tāto finis diciſ cā cauſarū:q2 ſcʒ cālitas finis eſt nobilior re vl rōne cālitate cuiuſcūqʒ alterius cāe nō φ ſit cā ſm reʒ ois alterius cāe:ſicut patʒ de pmo agente cuius cauſalitas effectiua:nō hʒ cām finalē:que ſit cauſa finalis ipiꝰ. ¶ Cōtra.q2 licʒ in pmo cā efficiens nō habeat cāʒ finalē ꝑpter quā ſit.tamē in ſecūdis agentibus:alijs a pmo cā efficiens habet cām finalē ꝑpter quā ſit:⁊ talia agentia ſunt totalr ꝑpter ſuos fines:qui tn̄ ſunt ſecūdarij:ſʒ ſm te finis eſt cā dans eſſe effectui:q2 tu ponis effectuʒ cāe finalis dependere a fine quantū ad eſſe.igiſ ſecūdarij fines ſunt cā ſecundoꝝ agentiū quantū ad ſuū totale eſſe:⁊ per ꝯñs cauſant:qđ falſum eſt. ¶ Pꝫ.ignis agit pp aſſimilationē vt aſſimilet ſibi paſſum:ſicut ꝑpter finē:ſed ignis:nec eius actio dependet ab aſſimilatiōe paſſi: cū talis aſſimilatio ſit quedā relo:igitur effectus cāe finalis nō depēdet ab ipſo fine. ¶ Pꝫ.cauſalitas finis nō ſolūmō eſt φ amore eius aliqd agaſ:ſed etiaʒ eſt illud amore cuius vel grā cuius mā ſubijciſ forme:⁊ grā cuiꝰ forma iformat ipſaʒ:ſubijci vero ⁊ iformare nō eſt illō cuius amore aliquid agitur. ¶ Ad primū iſtoꝝ dicēdū φ nō accipiſ ibi fieri ſtricte ꝑut diſtinguiſ cōtra eē:ſicē eſt in eis que acquirūt eſſe p motū ⁊ trāſmutationē:ſed accipiſ ibi fieri pro eo qđ eſt hr̄e eſſe ab alio effectiue ſiue cū nouitate eſſendi:ſiue ſine nouitate eēndi per quē modū mundus eſſet a deo effectiue ſi eſſet ab eterno:⁊ de hoc in precedenti articulo magis dictum eſt diffuſe. ¶ Ad ſecūdū dicēdū φ illa reſpōſio eſt bona. Et ad id φ pꝰo obijcitur in cōtrariū dicendū φ minꝰ nobile eſt ꝑpter magis nobile:ſicut ꝑpter finē:⁊ ideo materia eſt ꝑpter formā:ſicut ꝑpter finem:ſed ex hoc nō ſeqſ φ minus nobile nō habeat aliqd in gn̄e cauſe efficiētis ꝑpter formā per quā ſit effectiue:nec etiā φ minus nobile ſit ꝑpter qđlibet magis nobile:ſicut ꝑpter finē:ſicut ſupra ꝓbatū eſt:ſed illud minus nobile eſt ꝑpter aliō magis nobile:ſicut ꝑpter finē ad quē eſt ordinabile ab aliquo agente:ſicut medicina eſt ꝑpter ſanitatē:ſiue ꝑpter hoiem ſanandū:ſicut ꝑpter finē ad quē ordinaſ ab agēte medicinā. ¶ Ad tertiū qđ ꝯtra hoc obijcitur dicēdū φ reſpōſio data eſt bona. Ad illud aūt qđ ꝯtra eā obijcitur dicēdū φ minor eſt falſa.Et ad ꝓbationē dicēdū φ maior vt ponitur eſt falſa ⁊ ridiculoſa:⁊ ꝗ crederet eā eſſe veram:vna cū minori aſſumpta eēt erroneus in fide:q2 ſm hoc ſequereſ φ deus nō eēt cā effectiua materie pme:cū ex veris nō poſſit ſequi niſi verū.Talis ēt erraret in pħia in his que ſunt manifeſta ad ſenſum:q2 ſi ita eſſet φ illud non eēt cauſa efficiens alicuius rei:cuius influentia poſita nō poniſ res quocūqʒ alio remoto: ſequeretur φ agens naturale nihil poſſet efficere.vnde miror quō hō ſani capitis poſuit talē rationē vt credēs eam valere.Dico igitur φ illud nō eſt cā ſufficiens rei perfecta in gn̄e cauſe efficientis quo poſito nō eſt res illa:cuius ponitur cauſa circūſcripto quocūqʒ alio effectiuo:ſiue in gn̄e cāe efficientis:ſed nō ſequiſ φ illud non ſit cauſa perfecta rei in gn̄e cāe efficientis.cuius influentia perfecte poſita nō eſt res remoto alio ad aliud genꝰ cāe pertinēte:ſicut ſol remoto ſubo qđ eſt diaphanū nō cauſaret lumē:⁊ tamē perfecta cauſa eſt luminis in gn̄e cāe efficientis. ¶ Ad tertiū dicendū φ idem eſt dicere grā cuius ⁊ amore cuius:q2 grā finis aliquid eſſe vl fieri nihil aliud eſt ꝙ̄ intentione ſiue amore finis aliquid eſſe vel fieri. ¶ Sed cōtra hoc obijciſ:q2 nō ſolū aliqs agit amore finis:ſed etiam deſiderio ⁊ dilectione finis. ¶ Ad hoc dicendū φ iſtud eſt valde friuolū:q2 qcūqʒ agit deſiderio finis:agit etiā amore finis.vñ ſiue amor ſe habeat vt genus ad ſpecies ad deſideriū ⁊ dilectōeʒ: ſiue vt paſſio diſtincta precedens eas quicqd agiſ deſiderio vel dilectione:agiſ amore:⁊ nō ecōuerſo:⁊ iō melius diciſ amore cuius ꝙ̄ deſiderio vel dilectiōe cuius. ¶ Ad quartū dicēdū φ minor eſt falſa:q2 ſi aliqs ſanat aliquē amore pr̄is:ita φ amore pr̄is hoc fiat principalr. pater erit finis.φ aūt diciſ φ ſanitas eſt finis.dicenduʒ φ eſt finis ſub fine:⁊ φ plus eſt ſicut infra ꝓbabiſ:omne agens intendit aliquē finem extra totū effectū ſuuʒ. ¶ Ad quintū dicendū ſicut tactū eſt φ illa pma ꝓpō.ſ. finis eſt primū in intentione:⁊ vltimū in executione nō eſt vliter vera de omni fine:accipiendo finē quantū ad illud qđ eſt:q2 ſemp opʒ accipere aliquē fineʒ:qui ꝑexiſtat in eſſe rei que eſt ad finē:⁊ hoc etiā loquēdo de fine reſpōdēte ipſi agēti:qđ iō dico nō φ ſm vitatē ſit aliqs finis ꝗ nō rńdeat agēti:ſed hoc dico ꝑpter opionē illorū ꝗ dicunt aliq̄ habere cauſam finalem ⁊ non agenteʒ: q2 omne agens propter finē agit propter finem exiſtentem extra totum effectū ſuū:ſed id qđ eſt extra totū effectū agentis non eſt aliquid acquiſitū huic:igiſ oē agēs agit ꝑpter finem aliquē non productū per actionē eius: maiorē probo:q2 totus effectus cuiuſlibet agētis:eſt ꝑpter aliquē finē intentū ab agente.alioquin aliquid haberet cām efficientē qđ non hr̄et cauſam finalē intentā ab agente:ſed nihil eſt cauſa finalis ſuipſius.igitur opʒ in omni agente φ ſit aliqua cauſa finalis intenta ab eo extra totum effectuʒ eius:⁊ iſta fuit maior.minor patʒ: q2 quicquid eſt productū ab aliquo agente icluditur in totali effectu eius.⁊ ideo illud qđ eſt extra totū effectuʒ eius nō eſt productū per actionē eius. ¶ Ad omnia aūt que dicūtur cōtra iſta:quādo dicitur φ ſi facio aliquid propter deum:ſicut ꝑpter finem:aut facio vt ſit aut vt bene ſit:⁊ idem eſt de quocunqʒ alio ꝑexiſtente ante actionē agentis propter finē.Dicendū ad omnia hec:φ nō ſolum modo agens agit propter aliquē finem vt ſit. ſed etiam oportet φ agat propter aliquē finem:quia talis eſt:ſicut aliquis exhibens honorem:etiā propter virtuoſum:ſicut propter finem:non vt virtuoſus ſit:ſed q2 iam virtuoſus eſt.vnde preter finem productū actione agentis propter quē agens agit vt ſit oportet dare fineʒ preexiſtentē actioni agentis:propter quē agens agit:q2 eſt talis non vt ſit:vnde ⁊ deus ⁊ oia alia agentia agunt propter finem qui deus eſt non vt ſit:ſed quia eſt talis q2 vero eſt talis ideo oia ordinanda ſunt in ipſum. Vñ hinc poteſt accipi diſtinctio finiū que rationalis eſt:videlʒ φ quidā eſt finis propter quē agens agit vt ſit:⁊ quidam propter quē agit:quia eſt:⁊ in omni actione acquiritur aliquo modo finis vel in ſe:ſicut iſte finis propter quem agit agens vt ſit:vel acqritur huic lʒ in ſe ꝑexiſtat finis.ſcʒ propter quē agit agens:q2 eſt:ordinando ſcilʒ alia in ipſuʒ:quia talis eſt. ¶ Sed diſtictio quā videtſ

Tex.co.6.

Diſticio ti finibus.

Nota hic per totuꝫ quo ſinis ſit cã ſm ſcm doctorẽ.

louere alij eſt irrationalis: quia diuidit inferius in ſuũ ſuperius ⁊ eius oppoſitum: ſicut ſi aliquis diceret albedinum: quedam eſt color: quedam nõ eſt color: nam ois cauſa per ſe eſt talis ꝙ ab ea dependet effectus ꝑ ſe. vñ diuidere cauſam finalem in illud a quo dependet res: ⁊ in illud a quo non dependet res: dicẽdo ꝙ quidã finis eſt a quo non dependet: ⁊ quidã a quo dependet: eſt diuidere cãm finalez in ſuũ ſuperius. ſcꝫ in illud a quo dependet res: ⁊ in ſuum oppoſitũ. ſ. in illud a quo non dependet res. ⁋ Ad illud aũt qđ ipſi imaginanť me dixiſſe. videlꝫ ꝙ quidã finis eſt qui amatur amore cõmodi: ⁊ quidam qui amatur amore iuſti: ⁊ ꝙ iſta diſtinctio nulla eſt: qꝛ iuſtũ eſt qđdã cõmodũ. Dico ꝙ iſtã diſtinctionem nunq̃ poſui: ſiue ſit bona: ſiue ſit mala. tamẽ obiectio facta in cõtrariũ paruꝫ valet: quia ſicut delectabile diuiditur cõtra honeſtuꝫ non accipiendo delectabile in generali: cum honeſtas ſit delectabilis: ſed accipiendo delectabile pro determinato delectabili. ita etiam in accipiendo cõmoduꝫ pro determinato cõmodo: cõmodũ poteſt diſtingui cõtra iuſtum. cauſa autẽ quare: poterit dici quãdo erit oportunum. ⁋ Ad illud autẽ qđ queriť vtrum finis ſit cauſa prout eſt vltimum in executione: aut prout eſt primũ in intentione: dicendũ primo ꝙ nõ ꝓut eſt vltimũ in executione propter duo. Primuꝫ eſt: qꝛ nõ omnis finis eſt vltimum in executione. vt ꝓbatũ eſt. Scđo qꝛ eẽ vltimũ in executione cõuenit ſibi prout eſt effectus cauſe efficientis: eſſe autẽ effectũ alicuiꝰ cauſe non importat cauſalitatẽ aliquã inquãtũ huiꝰ. licꝫ illud qđ eſt effectus alicuius cãe: aliquãdo ſit cauſa alterius: eſſe etiaꝫ primũ in intentione: vel etiã in intẽtione dare ſibi cauſalitatem finalem dupliciter poteſt intelligi. vno modo ꝙ. ſ. intendi det ſibi primaꝫ rõnem cauſalitatis finalis. ita. ſ. ꝙ ſit finis: qꝛ intenditur: ⁊ iſto modo non eſt verũ: qꝛ non eſt finis: ideo qꝛ intendiť: ſed iđ intenditur: quia finis eſt: vel ſaltẽ quia apparet eſſe finis Sed prima ratio cauſalitatis finis eſt dare bonitatẽ ⁊ appetibilitatẽ alteri ex hoc ꝙ habet ordinem ad ipſum. ⁋ Alio modo poteſt intelligi ꝙ eſſe primũ in intentiõe finis ſit cauſe: qꝛ ſcꝫ finis non conſequiť effectũ ſuũ niſi cõcurrente aliquo intendente finem ⁊ ordinante id qđ eſt ad finem in ipſum: ⁊ ſic verum eſt ꝙ finis habet ꝙ ſit cauſa per hoc qđ eſt intendi ſicut per cauſam aliam neceſſario cõcurrentem cũ eo: ad hoc ꝙ habeat effectũ. Et quãdo dicitur ꝙ nõ: qꝛ tũc nõ differt cauſalitas effectiua ⁊ finalis: qꝛ cauſalitas finis vt eſt primũ in intẽtione eſt imprimere effectiue aliquẽ amorẽ vel aliquã inclinationẽ ipſi agenti. Dicẽdũ ꝙ quãdoq; cauſalitas finalis ⁊ efficiens ſunt idem re quantũ ad entitatẽ illaꝫ que eſt cauſa finalis ⁊ efficiens: ⁊ qñq; diuerſa re. tamẽ ſemper ſunt diuerſa ratiõe. nã ſicut dictũ eſt. Cauſalitas cãe finalis cõſiſtit in hoc ꝙ eſt dare bonitatẽ ⁊ appetibilitatem alicui ex ordine ad ipſuꝫ. ita ꝙ ex hoc ꝙ aliquid ordinať ad aliqđ vt ad finẽ habꝫ quãdã bonitatẽ ⁊ appetibilitatẽ ꝑter bonitatẽ ⁊ appetibilitateꝫ quã hꝫ ex eo ꝙ formaliť eſt i ipſo circũſcripto omni alio. Cauſalitas aũt cauſe efficientis ſtat in hoc ꝙ eſt effectiue mouere: ſiue ordinare aliquid ad finem: quãdo igitur ita eſt ꝙ agẽs eſt in potentia ad amoreꝫ finis: tunc contingit ꝙ finis ⁊ bonũ ⁊ eſt cauſa effectiua: ⁊ ẽ cauſa finalis. cauſa effectiua inquantũ mouet effectiue voluntatẽ ad amorẽ ſui. ſꝫ finalis inquantũ modo predicto dat bonitatẽ ⁊ appetibilitatem alteri: nec eſt incõueniens ꝙ idem per eẽntiã aliquãdo habeat vtrãq; cauſalitatẽ: ſicut nec eſt incõueniens ꝙ ideꝫ per eẽntiã hẽat cauſalitatẽ formalẽ ⁊ effectiuã: nã idẽ calor per eẽntiam qui facit ignẽ formaliť

calidũ eſt principiũ quo ignis calefacit alterũ: quãdoq; autẽ aliquid agit ꝓpter finẽ: ad cuius amorem nõ eſt in potentia ꝓpter finem alterum a ſe: ſicut qñ dicimus ꝙ deus dat gratiã alicui ꝓpter gloriã: ſicut ꝓpter finẽ: que qđẽ gloria nõ eſt cã finalis dei: ſed grẽ: nã quãdo diciť ꝙ agens agit ꝓpter finẽ. ly ꝓpter finẽ. nõ dicit cãꝫ finalẽ agentis: ſed ſui effectus: ſicut patꝫ in exemplo ꝓpoſito: ⁊ tũc cauſa finalis ⁊ efficiens quantũ ad finẽ propinquuꝫ ſunt diuerſa re: ſicut patet in exemplo ꝓpoſito de deo cauſante grãm propter gloriã: ſicut ꝓpter finẽ ꝓpinquũ grẽ. ſic igitur patet ꝙ cauſa finalis ⁊ efficiens ſunt qñq; idem re: quãdoq; diuerſa re. ſemꝑ tamẽ ſunt diuerſa ratione: ſicut patet ex dictis: quãdo igiť diciť: ꝙ cauſalitas cãe finalis: ꝓut primuꝫ eſt in intentione: eſt imprimere aliquid effectiue ipſi agenti: dicendũ qđ falſum eſt. imo cauſalitas eius eſt dare bonitatẽ ⁊ appetibilitatẽ alteri. vt dictum eſt. ⁋ Ad omnia autẽ alia que obijciuntur ſi ponatur ꝙ cauſalitas finalis ſit in hoc ꝙ eſt vltimuꝫ in executione. pꝫ rñſio: qꝛ hoc non poniť. ⁋ Ad illud qđ vlterius obijcitur quando queriť qđ mouet agens ad amorem vel deſiderium finis: dico ꝙ non eſt vĩter verum ꝙ agens moueatur ad amorem finis: ſicut patꝫ in agente primo. vnde hoc accidit inquãtũ agens eſt in potentia ad amorẽ finis: qꝛ cauſalitas finis eſt dare bonitatem ⁊ appetibilitatẽ alteri: ⁊ ꝙ aptum natũ ſit intendi. ⁋ Et ad aliud qđ obijcitur cõtra hoc qñ diciť ꝙ cãlitas vniuſcuiuſq; cauſe cõſiſtit in hoc ꝙ poteſt cauſare: nõ autẽ in hoc ꝙ eſt eẽ aptũ natũ intẽdi: friuoluꝫ eſt qđ dicitur. nã hoc ipſum eẽ ꝙ eſt ipſum aptuꝫ natũ intẽdi vt ex quo hꝫ bonitatẽ modo ꝑdicto eſt cauſalitas finis: ⁊ per hoc non ſolũ hꝫ poſſe cauſare: ſed etiã cauſare mõ quo cõpetit fini cauſare: vna cum agente intendente ipſum fineꝫ: qñ autẽ agens eſt in potentia ad amorẽ finis per quẽ amorẽ mouet alia ad fineꝫ: tunc aliqđ exiſtens actu mouet: puta finis preexiſtens actu mouet ad amorem ſui ⁊ aliorũ non exiſtentiũ ordinabilium in ipſum. naꝫ aliquid actu ens poteſt mouere ad cognitionẽ ⁊ ad amorẽ non entis. Et quando diciť ꝙ etiam alij ſecũdarij fines qui nondũ ſunt debent mouere. Dico ꝙ nõ oꝫ qꝛ ad hoc ꝙ aliquid ſit finis: ſufficit ꝙ det bonitatem ⁊ appetibilitatẽ alteri: vt dictum eſt. aliquid aũt nõ ſoluꝫ habet bonitatem ⁊ appetibilitatẽ ex hoc ꝙ iam eſt aſſecutum finem: ſed etiã ex hoc ꝙ ordinaᷓ eſt ad executionem finis nõdũ exiſtẽtis: ſicut pꝫ de potione ⁊ ſanitate: ⁊ ꝑꝑ hoc ens in potentia cũ intentione agentis ipſum poteſt eſſe cauſa finalis: licꝫ non ſit nec finis ꝑncipalis moueat actu: quia ſufficit ꝙ aliđ mouerit ad amorẽ eius. ⁋ Ad illud qđ obijcitur ꝯtra hoc: qꝛ ſecũdaria agentia mouẽt ⁊ non ſolũmõ ꝑmũ ita vt videť ſecũdarij fines debent mouere: ⁊ nõ ſolũmõ primũ. dicendũ ꝙ nõ ſequiť: quia cauſalitas finis nõ eſt mouere: ſed eſt dare appetibilitatẽ ⁊ bonitatem predicto modo: ⁊ ideo non ſequitur ꝙ illud qđ eſt ſecũdario finis ſecũdario moueat: ſed ſufficit ꝙ aliud moueat: vel poſſit mouere ad eius amoreꝫ vel ꝙ amor de eo habeať abſq; motione: ſicut pꝫ de eo qđ nõ eſt in potentia ad amorẽ finis: nec eius qđ eſt ad finẽ ſicut de deo patet. Cauſalitas autẽ cãe efficiẽtis cõſiſtit in moᵘᵉ effectiue: ⁊ ideo nõ põt cõpetere alicui qualitercũq; ꝙ ſit cauſa efficiens vel ꝑmaria vel ſecũdaria niſi moueat: ⁊ ideo nõ eſt ſimile de cauſa finali ⁊ efficiente. ⁋ Si autẽ querať quõ in quocũq; genere cauſe nõ ens poſſit eſſe cauſa entis. Dicendũ ꝙ in nullo genere cauſe non ens poteſt eſſe principalis cauſa entis. vnde oportꝫ etiam in genere cauſe finalis ponere aliquẽ finem ꝑncipalem actu preexiſtentẽ omni ei qđ ordinať in ipſum: ſꝫ

ſecundarie cauſe finales poſſunt eſſe in potentia. ita q̄
ens in potētia pōt eſſe cauſa finalis ſecūdaria: q2 aliqd
pōt habere bonitatē ⁊ appetibilitatē ex hoc ipo q̄ eſt in
potentia: vt per ipſum attingatᷣ finis non exiſtens: vnde
po^{r.us} hñdi finē per ipſum dat ei bonitatē: ⁊ per tale ens
in potentia attingibile per ipſuȝ pōt eſſe cauſa finalis ſe/
cūdaria anteq̄ȝ ſit in actu. vñ hoc eſt ſingulare in gene/
re cauſe finalis q̄ ſit ens in potentia: cū actuali intentio
ne eius ad quā moueat principalis finis ſit cauſa ſecun/
daria finalis eius qđ eſt ad finem. ℂ Ad ſextū quando
dicitur q̄ agens agit amore finis: vel q̄ finis eſt amore
cuius agens agit. Dicendū q̄ non accipitᷣ ibi amor pro
actu appetitus ſequente cognitionē exiſtentē in appe^{te}.
Sed accipitur ibi pro appetitu naturali impſſo ab agē/
te primo agente per voluntatē quibuſlibet agentibus ⁊
mo^{bus} effectus ſuos in finem preſtitum a p̄mo agente.
ℂ Ad ſeptimū dicenduȝ q̄ illa ratio eſt valde friuola:
q2 amor ibi accipitur ꝓ omni appetitu quo finis poteſt
appeti: ſed melius ponitᷣ amor q̄ȝ quecūq3 alia paſſio: q2
vel amor eſt qđdaȝ cōe p̄dicabile de quacūq3 paſſione:
vt quidā dicunt: vel ſaltem nulla paſſio eſt ſine ipſo: q2
q̄cqd deſideratᷣ vel delectat amatᷣ: ⁊ ideo in hoc īcludi/
tur ⁊ deſiderium ⁊ delectatio. ℂ Ad octauū dicendum
q̄ iſta reſpōſio eſt bona. Ad illud qđ obijcitur in oppoſi
tū dicēdū q̄ quando dr̄ aliqđ agens: vel primū: vel ſe/
cundū agere propter finē: ly ꝓpter: nō dicit cauſalitateȝ
finis reſpectu agentis: ſed reſpectu effectus agentis. vñ
quando dicimus deus agit propter finem: ly ꝓpter: nō
īportat cauſalitatē finalis reſpectu dei: ſed reſpectu effe
ctus eius: qñ igitur dicitur q̄ ſecūdaria agentia ſunt ꝓ/
pter ſuos fines ſi intelligatᷣ q̄ ſecūdaria agentia ſint ꝓ/
pter ſuos effectus: ſicut ꝓpter ſuos fines falſuȝ eſt: quā/
tum ad principalia agentia: q2 p̄ncipale agens eſt nobi/
lius ſuo effectu vel eque nobile: magis aūt nobile vl̄ eq̄
nobile non ordinatᷣ ad minus nobile: vel eque nobile:
ſicut ad finē. Sed ſi intelligatᷣ q̄ ſecūdaria agentia non
ſolum non agant ꝓpter finē: ſed etiā ſunt ꝓpter aliquē
finem q̄ ſit cā finalis eorū: hoc etiam verū eſt: quodam
ordine vt ſi dicamus q̄ vegetabilia agant ꝓpter ſenſi/
bilia: ⁊ iſta ꝓpter hominē: ⁊ hō ꝓpter deum. Sed non
eſt verū q̄ aliqđ agens ſecundariū ſit ꝓpter aliqđ cāturᷣ:
ſicut ꝓpter finem totalē. imo oīa ſunt ꝓpter vltimū fi/
nē totalē qui eſt deus: ⁊ ideo ſi finis etiam effectiue cau/
ſaret nō ſequeretur q̄ aliqs finis cauſatus cauſaret. Itē
etiā finis in eo q̄ finis: ſicut oſtenſum fuit ſupra: non ha
bet ſuam cālitatē in efficiendo: ſicut nec forma: ⁊ ideo ſi
aliqđ eſſet totaliter ꝓpter aliquē finē in genere cāe fina
lis nō ſequeretᷣ q̄ eſſet finis cauſarū: ⁊ vt ſic: ſed ſeque/
retur q̄ eſſet aliqđ agens ei correſpondēs: ⁊ ipſum intē/
dens q̄ cauſaret reȝ totalr̄ ordinatā in finē. ℂ Ad illđ
autem q̄ poſtea additᷣ q̄ agens agit ꝓpter aſſimilatio/
neȝ ⁊c̄. Dicendū q̄ ſi illud intelligatur ſic q̄ ignis agat
ꝓpter aſſimilationē relōnis. valde friuolū eſt: q2 nullū
agens agit propter ſolā relationē cū minimū habeat de
entitate ⁊ perfectione. Si etiā intelligatᷣ q̄ ignis agat ꝓ
pter formā ignis generandi in qua ſit aſſimilatio: ſicut
ꝓpter finem p̄ncipalem: adhuc etiā eſt falſum: q2 eque
nobilis eſt forma ignis generantis: ſicut ignis generati.
eque autē nobile nō eſt ꝓpter eque nobile: ſicut ꝓpter
finē principalē: q2 finis p̄ncipalis debet eē nobilior his
que ſunt ad fineȝ: ſed hñ verū eſt q̄ ignis agit ꝓpter for
mā ignis gñandi acgrendā: ſicut ꝓpter finē ſub fine: q2
hoc ordinatᷣ ad perfectionē ſpeciei in ordine ad ꝑfectio
nē vniuerſi. ℂ Ad nonū dōm q̄ ſicut ſupra dictuȝ eſt.
amore finis ⁊ mā eſt ſubm forme: ⁊ forma īformat ma/
teriā: ⁊ hoc nihil aliđ eſt q̄ȝ dicere q̄ cauſa finalis eſt cā
materie mālis ⁊ formalis. Sed illđ nō cōpetit fini: niſi
inquātū aliqđ agens cū fine intēdens finē: effectiue cau
ſaret mām ⁊ formā ⁊ ſubijceret vnū alteri. Illud aūt qđ
oſtenſum eſt ſupra. contra hoc. oſtenſum fuit manifeſte
falſum ⁊ erroneum in fide ⁊ in ph̄ia: ⁊ ſic patet in gñali
de cauſa finali ⁊ efficiente ⁊ de earū cauſalitate.

Nunc autē videndū in ſpāli qualiter ſe habeat cau
ſa finalis ⁊ efficiens: ⁊ primo quō ſe habēt p̄i/
mum efficiens ⁊ vltimus finis. ſecūdo quō ſe habeāt ſe/
cundarij fines ⁊ ſecūdaria agentia ad primum agens ⁊
ad finem vltimū. tertio quomodo ſecundarij fines ⁊ ſe/
cundaria agentia ſe habeant inter ſe. ℂ Quantū ad pri
mum pono duas cōcluſiones. Prima eſt q̄ vltimus fi/
nis nō habeat cām efficientē: ⁊ per ɔñs eſt per ſe neċe eē
Scđa cōcluſio eſt q̄ p̄mū agens ⁊ vltimus finis ſūt ne/
ceſſario idem. ℂ Prima cōcluſio p3 ex dictis: q2 ſicut
ſupra oſtenſum eſt op3 ponere aliquē finē extra omneȝ
effectū cauſe efficientis. alioqñ nō oīs effectus cāe effi/
cientis haberet cām finalem vel ideȝ eſſet cauſa finalis
ſuipſius: quorū vtrūq3 eſt impoſſe: ſed illud qđ eſt extra
omnē effectū cauſe efficientis nō h3 cām efficientē: ⁊ ꝑ
ɔñs eſt per ſe neceſſe eſſe. ergo op3 ponere aliquē fineȝ
qui non h3 cām efficientē: ⁊ eſt etiā per ſe neceſſe eē. Ta
lis autem finis eſt vltimus finis ⁊ ſolus: quia finis non
habens cauſam efficientē a quo fiat eſt finis non ordi/
natus ad alium finem vlteriorē: quia vt probatum eſt
ſupra: qđ ordinatur ad alium finē a ſe habet cauſam effi
cientem: ſed ſolus vltimus finis eſt huiꝰ qui non ordi/
natur ad alium finem. ergo ⁊c̄. ℂ Secunda aūt cōclu/
ſio. ſc3 q̄ primum agens ⁊ vltimus finis ſint idē neceſ/
ſario ꝓbatur triplici medio. p̄mo ſic: q2 q̄cquid eſt aliđ
ab vltimo fine ordinatᷣ in vltimū finem: ſicut in cauſaȝ
finalem: ſed primum agens non habet cauſam finalem
que ſit cauſa finalis ipſius. ergo īpoſſibile eſt q̄ primuȝ
agens ſit aliud ab vltimo fine. ma. p3. q2 oēs ponūt to/
tum vniuerſum ordinari in vnū finem vltimū: ⁊ per cō
ſequens q̄cqd eſt aliud ab vltimo fine ordinatᷣ ad ipſuȝ
ſicut ad cām finalem. mi. etiā faciliter p3: q2 ſicut ſupra
oſtenſum eſt: quicquid habet cauſam finalem hab3 cau
ſam efficientē: ſed primū efficiens non habet cauſaȝ effi
cientem: q2 iam non eſſet primū efficiēs. ergo ⁊c̄. ℂ Se
cunda ratio talis eſt. Primum efficiens aut agit amore
ſui vt vltimi finis: aut nō: ſi ſic hr̄ ꝓpoſitū. ſi nō. cōtra. q2
oē agens qđ agit amore alterius a ſe: vt vltimi finis de/
pēdet in ſuo amore quo agit ab alio ꝓpter qđ vt ꝓpter
finē agit. ſed hoc eſt impoſſibile de amore quo primuȝ
agens agit: q2 ſicut probatum fuit in quadaȝ queſtione
ordinaria: velle ⁊ intelligere primi agentis eſt per ſe ne/
ceſſaria eſſe. igitur impoſſibile eſt q̄ primū agens agat
amore alteriꝰ a ſe vt vltimi finis. mi. p3. iam. ma. ꝓbatᷣ:
q2 actus amandi neceſſario dependet a primo ⁊ per ſe
obō: ſi obm̄ eſt diuerſum ab amore: q2 remoto primo
⁊ per ſe obiecto actus amandi: oportet ipſum actū amā/
di cadere in non eſſe: ſed id qđ agit amore alterius a ſe
vt vltimi finis habet vt primo ⁊ per ſe obiectum amo/
ris ſui aliud a ſe. igitur omne agens qđ agit amore alte/
rius a ſe vt vltimi finis dependet in amore ſuo ab alio
a ſe: ⁊ ſic patet maior. ℂ Tertia ratio eſt talis. Si p̄mū
agens eſt aliud ab vltimo fine: quero vtrum depēdeat
in agendo ab vltimo fine: aut non: ſi non: tunc effectus
primi agentis nihilominus eſſet poſito fine vltimo vel
non poſito: ſed illud qđ nihilominus eſt poſito fine vel
non poſito: non dependet per ſe a cauſa finali: igitur ef/
fectus primi agentis non habet cauſam finalem per ſe.

qđ eſt falſum. ſi ſic. ſequitur ꝙ primum agens in eſſendo dependeat ab alio: quia illud cuius ratio actiua eſt ſua ſubã a quo depẽdet in agẽdo: depẽdet in eſſendo. ſed vt dcm̃ eſt. rõ actiua qua agit pͥmum agẽs eſt ſua ſubſtãtia. igitur ſi pͥmum agẽs dependet in agẽdo ab alio: dependet ẽt in eſſendo ab alio. Sed omne qđ depẽdet ab alio habꝫ cãm efficientem. vt ſupra probatũ eſt. ⁊ ſic ſm̃ hoc pͥmum agẽs haberet cãm efficientez: qđ eſt impoſſe. Et ſic pꝫ ꝙ pͥmum agẽs ⁊ vltimus finis ſint neceſſario idem. ¶ Quãtum aũt ad ſcđm. ſ. quomõ ſecũdaria agẽtia ⁊ ſecũdarij fines ſe hñt ad pͥmũ agens: ⁊ ad vltimũ finem: pꝫ ex dictis: qꝛ oĩa reducũtur in pͥmum. ſm̃ vtrũqꝫ genus cãlitatis. ſ. effectiue ⁊ finalis. qꝛ quicqđ habet cãm finalem habet cãm efficiẽtem. ⁊ ecõuerſo. vt ſupra probatum eſt. Sed oĩs finis ſecundarius niſi haberet alium finẽ vltimiorem ſe: q eſſet finis eius: nõ diceref finis ſecũdarius. nec ſimplr cã ſecũdaria effectiue. diceretur ſecũdaria niſi haberet cãm effectiuam pͥorem ſe. igr̃ oĩa alia a pͥmo reducenẽ in pͥmum. ſicut in pͥmũ agens ⁊ vltimum finez. ¶ Sciẽdum aũt ꝙ deus quãdoqꝫ dr̃ agere ꝑpter finẽ alium a ſe. ⁊ tũc ly ꝑpter. dicit cãlitatez finalem reſpectu effectus dei: ⁊ non reſpectu ipſius dei. Sicut quãdo dicimus: ꝙ deus fecit celũ ꝑpter electos: ſicut pp̃ finẽ. finis q eſt ipſius effectus eſt aliud ab agente. ſ. a deo. iſtum tñ finẽ qui eſt aliud a deo: opꝫ reduci in deum ſicut in vltimum finẽ: qꝛ deus facit electos ꝑpter ſe. Et econuerſo quãdo dr̃: ꝙ homo agit ꝑpter deum. finis eſt aliud ab agẽte ſecundario. qꝛ homo dr̃ agere ꝑpter deum: ſicut ꝑpter finem. tamen pͥmum agẽs in qđ oꝫ reducere hoiez agẽtem propter finem: qui eſt deus: eſt idem cum fine ꝑpter quẽ agit homo quãdo agit ꝑpter deum: qꝛ homo nõ poteſt agere propter iſtuz finez: niſi motus a deo. ¶ Quãtum aũt ad tertium pertinens ad iſtum articulũ. ſ. quomõ ſecundaria agẽtia ⁊ ſecũdarij fines ſe habent inter ſe. Pono tres cõcluſiones. Prima eſt. ꝙ effectus pͥcipalis agẽtis nunq̃ poteſt eẽ finiſ pͥncipalis eius. Scđa eſt: ꝙ effectus alicuius agentis pͥncipalis cãti põt eſſe ſubfinis ei᷒. Tertia eſt: ꝙ effect᷒ cãe inſtr̃alis põt eſſe pͥncipalis finis eius. ¶ Prima ꝯcluſio pꝫ ſic: qꝛ finis pͥncipalis dꝫ eẽ nobilior eo qđ eſt ad finẽ. ſed nullus effectus eſt nobilior ſua cã pͥncipali. ergo ⁊c̃. ¶ Scđa ꝯcluſio declaraẽ ſic. Ad cui᷒ euidẽtiaz ſciẽdũ ꝙ ſubfinis dr̃ finis determinatus in vltimiorẽ finẽ: qui tamẽ ſubfinis eſt nec̃ius ad aſſequẽduz vltimiorẽ finẽ: ſicut neceſſaria vite corporalis ſunt neceſſaria ad vitaz ỽtuoſam agendũ. ⁊ talis ſubfinis ſic ſe hꝫ in gñe cãe finalis: ſicut ſe hꝫ cã inſtr̃alis in gñe cãe efficiẽtis. Ex hoc ad ꝑpoſituz ſic. hẽre cãm finalẽ ⁊ ſubfinem: nihil aliud eſt q̃ ordinari ad aliquẽ finem ſcđm neceſſariuz ad ſequendũ finẽ pͥncipalez. Sed nihil ꝓhibet aliqđ agẽs pͥncipale ordinari ad aliqđ effectũ a ſe: vt ad finẽ ſecũdario intentum neceſſariuz ad aſſequẽdum pͥncipalez finẽ. Sic dicimus ꝙ medicina vel medicus eſt ꝑpter ſanitatem: qđ nõ poteſt itelligi loquẽdo de fine pͥncipali: cum quecũqꝫ cognitio itellectiua nobilior ſit ſanitate: ⁊ quocũqꝫ alio accñte corporali. igr̃ nihil ꝓhibet quãdoqꝫ agẽs pͥncipale ordinari ad ſuum effectũ vt ad ſubfinẽ. ¶ Et cõfirmaẽ iſta rõ: qꝛ ſicut ſe habꝫ cã inſtr̃alis in gñe cãe efficientis: ſic ſe hꝫ ſubfinis in gñe cauſe finalis. Sed nihil ꝓhibet aliqđ minus nobile eẽ cãm iſtrumẽtalẽ alicui᷒ effectus nobilioris ſe. igiẽ ſilr̃ nihil ꝓhibet in gñe cãe finalis aliqđ per modũ ſubfinis eſſe cãm finalẽ alicuius nobilioris ſe. ⁊ per ꝯñs nihil ꝓhibet ꝙ effectus cãe pͥncipalis ſit ſubfinis eius: modo quo expoſitũ eſt. Uñ notandũ: ꝙ quãdoqꝫ dr̃ aliqđ eſſe ꝑpter aliud: ſicut ꝑpter finez minus nobilẽ ſe. vt cum dicimus ꝙ ars medicine eſt ꝑpter ſanitatẽ ſicut ꝑpter finem. que qdez ars medicine eſt multo nobilior q̃ ſanitas. Non accipiẽ ibi finis pro pͥncipali fine. ſꝫ pro ſubfine: quo mediãte attingim᷒ ad pͥncipalez finem: q eſt operari ỽtuoſe. Naz ſi acciperetur ars medicine ſm̃ ſe: ⁊ ſanitas ſm̃ ſe non ordinãdo in aliud ars medicine icompꝑabilr̃ eſt melior ⁊ nobilior ſanitate: ſicut ꝑfectio itellect᷒ eſt nobilior ꝑfectione corporis. ¶ Tertia ꝯcluſio pꝫ ſic. effectus cãe iſtr̃alis ẽ nobilior cã iſtrumẽtali ſaltẽ quãdoqꝫ. ſed illđ qđ eſt nobilius alio põt eẽ pͥncipalis finis eius. ergo ⁊c̃. Et ſic patẽt tres cõcluſiones premiſſe.

Nunc tertio pͥcipalr̃ rñdendũ ad qõnez: que queritur. vtrum oĩs finis ſit aliqđ acqſitum per actionem agẽtis. ad qđ dico: ꝙ aliqđ acqri per actionez agẽtis duplr̃ põt itelligi. Uno mõ: ꝙ acqraẽ per actionẽ agentis in ſe: vt qđdam productum per actionem eius. Alio modo ꝙ acqratur per actionẽ agentis. non qdem in ſe: ſed huic: qꝛ. ſ. ipſiuz preexñs acqritur huic. ſ. per hoc ꝙ hic mouetur vel ordinatur in ipſum ab agente. Accipiendo ergo pͥmo modo non oĩs finis reſpondẽs agenti eſt aliqđ acqſitum per actionez agẽtis. qꝛ illud qđ nõ habet cauſam effectiuã: nõ eſt aliqđ ꝓductum per actionem agentis. Sed ſicut ſupra probatum eſt: opꝫ ponere aliquem finẽ reſpondẽtem agenti: non habẽtẽ cãm efficientem. ergo ⁊c̃. Si vero aliqđ acqri per actionem agẽtis accipiatur ſecundo modo. ſ. acqſitũ huic: ſic oĩs finis eſt aliqđ acquiſitum per actionem agentis. qꝛ ſic. ſ. finez acqri nihil aliud eſt q̃ id qđ eſt ad finem conſequi finẽ: ſm̃ ꝙ eſt ordinabile in ipſum. Sed nulla res que eſt ad finem conſeqtur finem: niſi aliquo agente ordinãte eaz in finem effectiue. qꝛ ſicut probatum eſt: quicqđ habet cauſam finalem habet cauſam efficientem ordinãtem ipſum in finem. ergo ⁊c̃. Unde non opꝫ ꝙ finis itentus ab agente ſit effectum ab eo. imo poteſt eſſe aliqđ preexiſtens actioni agentis: in qđ per actum agẽtis ordinãtur illa que ſunt in ipſum ordinabilia. Et ſic pꝫ ad queſtionem pͥncipalem. ¶ Ad rõnem igitur in oppoſitum dđm. ꝙ vel phs loqtur de finibus ꝑpter quos agũt agẽtia vt ſint. ⁊ de talibus verum eſt ꝙ acqruntur per motum. ⁊ ꝙ non habentur niſi in termino motus. vel ſi loquitur vniuerſaliter de fine itelligendi eſt: ꝙ nõ omnis finis ſit talis: ꝙ in ſe nõ ſit añ terminuz motus. quia vt oſtenſum eſt: aliquis finis eſt qui eſt per ſe neceſſe eſſe. ſed itendit ꝙ omnis finis ſit talis. vel ꝙ acqritur in ſe in termino motus. ſicut patꝫ de ſanitate. vel acquiritur huic in termino motus: ita ꝙ lꝫ in ſe ſit ante motum: nõ tamen acquiritur ei quod eſt ad finem ante terminum motus vel actionis. ⁊ quãtum ad hoc poteſt intelligi ẽt aliquo modo. ꝙ omnis finis eſt vltimuz in executione. non quidem ꝙ in ſe ſemper finis ſit vltimum in executione. Supra eni hoc reprobatũ eſt. ſꝫ acqſitio ei᷒ qđ eſt ad finez eſt vltimũ in executione.

Tertiũ pͥncipale qõnis

Aliqđ acqri p actionez agentis duobus modis itelligi poteſt.

Qõ. II.

Quarta hoc qđ tangit materiaz iſtam querebaẽ vnũ lꝫ pertineat ad creaturam. Utrum. ſ. ẽt in creatura cauſa efficiens ⁊ finalis ſint ſibi cauſe inuicem. ⁊ arguebatur ꝙ ſic. qꝛ ſm̃ philoſophum ſcđo phy. ambulatio eſt cã effectiua ſanitatis: ⁊ ſanitas eſt cauſa finalis ambulationis. ergo ⁊c̃.

Tex. cõ. 30.

In contrariũ eſt. qꝛ ſi ſanitas eſſet cauſa ambulationis in aliquo gñe cauſe: tunc cũ ſanitas nõ ſit dum exerceẽ ambulatio non ens eſſet cauſa entis. ⁊ idez ſeqtur in oi fine qui eſt eſſe

eius in genere cauſe efficientis eius qḋ eſt ad finem. ſed hoc eſt inconueniens. ergo ⁊c̃.

Reſpondeo circa queſtionem iſtam duo ſunt ꝑncipalr̃ faciēda. Primum eſt reſpondere ad queſtionē. Secūdum eſt mouere quedam dubia ⁊ ſoluere. ❡ Solutio queſtionis pʒ ex precedēti queſtione. nam ſicut in precedēti probatū eſt: ꝙ cā effectiua inſtrumentalis poteſt ordinari ad ſuum effectum ſicut ad ſubfinem. ſed ordinari ad aliqḋ ſicut ad finem: vel ſicut ad ſubfinem eſt ordinari ad illud ſicut ad cauſam finalem ſecundariam vel ꝑncipalem. igitur quandoqʒ aliquid eſt cauſa efficiens eius qḋ eſt cauſa finalis ipſius. ⁊ ſic mutuo ſunt ſibi cauſe. ❡ Alia etiam rōne poteſt idem probari ſic. qꝛ vnūquodqʒ entium eſt cauſa finalis alicuius: inquantum dat bonitatem ⁊ amabilitatem alteri in ordine ad ipm̄. Sed nihil ꝓhibet aliqḋ hr̃e bonitatē ⁊ amabilitatē ex ħ ꝙ hʒ ordinē ad ħ ꝙ aliqḋ producatur per ipſum ſicut per cauſam efficiētem. ſicut pʒ de potione ⁊ ſanitate. qꝛ ipſa potio habet bonitatem quādam: ⁊ amabilitatem in ordine ad ſanitatem acquirendū per ipſam. quā non haberet ſi ſanitas per ipſam non eſſet acquiſibilis. imo ſm̄ ſe eſſet horribilis. ⁊ precipue potio amara. ⁊ ſic pʒ de ꝑmo ꝑncipali.

Quantum ad ſecūdum ſciēdum: ꝙ hic ſunt tria dubia. Primum eſt: qḋ eſt cōmune huic queſtioni ⁊ ꝑcedēti. ſ. que eſt illa bonitas quā habʒ illud qḋ eſt ad finem ex ordine quem habet ad finem. qꝛ aut iſta bonitas eſt aliqua perfectio abſoluta exiſtēs in eo qḋ eſt ad finem. aut eſt ordo eius ad finem. Si primo modo tūc nō differt eſſe formalr̃ bonum. ⁊ eſſe bonuʒ finalr̃ per aliqḋ. ⁊ per ꝯſequēs nō differt cauſalitas formalis ⁊ finalis: ſi idem eſt finalr̃ eſſe bonum per aliquid ⁊ eſſe bonum formalr̃. Si autē ponat̃ ꝙ illa bonitas ſit ordo eius qḋ eſt ad finem ipſiuʒ. Arguo cōtra hoc dupl̃r. Primo quia tūc bonitas ex fine eſt pura relatio. ſed hoc eſt incōueniens: cum relatio non dicat aliquam perfectionem ſimpl̃r. vel ſaltem vt multi dicūt nō dicit aliam perfectionem a fundamēto. ergo ⁊c̃. ❡ Secūdo: qꝛ relatio eius qḋ eſt ad finem ad ipſum finem eſt formalr̃ in eo ꝙ eſt ad finem. Sed ſm̄ te iſta relatio eſt bonitas qua aliqḋ dr̃ bonuʒ. igit̃ bonitas qua aliqḋ dr̃ bonum finalr̃: eſt eadem bonitas: ⁊ per cōſequēs eſt eadeʒ cauſalitas formalis ⁊ finalis: qḋ eſt incōueniēs. ❡ Secundum dubium eſt. qꝛ ſicut tactuʒ eſt in oppoſitū nō ens eſſet cauſa entis: qḋ eſt incōueniens. ❡ Tertiuʒ dubium eſt: qꝛ ſm̄ hoc idem depēderet a ſeipſo. qꝛ qcquid depēdet ab aliquo depēdet ēt ab omnibus a qbus illud depēdet. Sʒ ſm̄ te finis dependet ab eo qḋ eſt ad finē ſicut a cauſa efficiente. ⁊ illud qḋ eſt ad finem depēdet a fine. igitur a ꝑmo ad vltimum: idem dependet a ſeipſo: qḋ eſt incōueniēs. ❡ Si dicatur ad hoc ꝙ nō eodē mō depēdēt abinuicē. ⁊ iō nō eſt circulatio. nec ꝑ ꝯñs idē ꝑprie depēdet a ſeipſo. ❡ Cōtra. qꝛ in agētibus que ſunt ꝑpoꝰ ad amorē finis: finis agit effectiue ad amorē ꝑ quē agit agēs. vbi. g. ſanitas mouet ad amorē ſui. ſʒ vlterius amor ꝑ quē mouet finis effectiue cāt ipm̄ finē. ſicut cū per amorē ſanitatis aliqs mediāte potione cāt effectiue ſanitatē. ⁊ ſic a ꝑmo ad vltimū finis: puta ſanitas eſt cā effectiua ſui. Et ſic eſt circulatio in cauſis efficiētibꝰ: qḋ eſt incōueniēs. ğ ⁊c̃. ❡ Ad ꝑmum iſtoꝝ dōm. ꝙ illa bonitaſ qua aliqḋ qḋ ordinat̃ ad finem dr̃ bonū finalr̃. nō eſt aliud ꝙ̄ bonitas ipſius finis. ſicut nec entitas ꝑ quā aliqḋ eſt effectiue: eſt alia entitas ꝑter ṽtutem effectiuā ipſius agētis. Et per hoc pʒ ꝙ non ſemper per idem eſt aliqḋ bonuʒ formalr̃ ⁊ finalr̃. ita ꝙ illud qḋ eſt ad finē per id qḋ eſt in ipſo formalr̃ ordinabile in finē eſt bonū formalr̃. ſed per finē finalr̃. ſicut ēt in effectu cauſe agētis: effectus per illam entitatē que cauſata eſt ab efficiēte: ⁊ eſt in eo formalr̃ eſt formalr̃ ens. ſed per cām efficiēteʒ a qua hoc hʒ eſſe eſt effectiue ens. ❡ Ad ſecūduʒ dōm: ꝙ illud qḋ eſt ſimpl̃r nō ens: nec in re: nec in itentione alicuius. nō poteſt eſſe cauſa alicuius rei. Illud tñ qḋ nō eſt ens actu poteſt tamē eſſe: ⁊ eſt in itentione alicuius agētis: poteſt eſſe ſecūdaria cauſa in gñe finis. qꝛ vnūquodqʒ eſt cā in genere finis ſm̄ ꝙ dat amabilitatem. nō ſolum autē ens actu dat amabilitatē: ſed ēt ens poſſe eſſe dare poteſt amabilitatem illi: per qḋ poteſt fieri: vel per qḋ poteſt attingi: ſiue effectiue ſiue ſubiue. In ṽtute finis tamē alicuius agētis in actu. qꝛ oīs finis non ens actu ſed in potētia opʒ ꝙ habeat ſuam cauſalitateʒ finalē ab aliquo fine ente actu. ſicut patuit ex precedēte queſtione. Unde cauſalitas finis nō entis actu: eſt cauſalitas ſm̄ qd reſpectu finis ꝑncipalis. ❡ Sed contra hoc obycit̃ dupl̃r. Primo. qꝛ ſicut eſt in cauſis efficiētibus: ita vr̃ eſſe in cauſis finalibus. ſed in cauſis efficientibus nō ens non pōt eē cā ſecūdaria. ergo ⁊c̃. ❡ Scdo: qꝛ cālitas finis in itentione nō dr̃t a cālitate effectiua. ſʒ cālitatē finalem nō differre a cālitate effectiua eſt incōueniēs. ergo ⁊c̃. ❡ Ad ꝑmaʒ iſtoꝝ dōm: ꝙ nō eſt idem ꝗ̄tuʒ ad hoc de fine ⁊ efficiēte: qꝛ cālitas effectiua eſt īfluere actualitatē alicui: qḋ non pōt competere niſi enti in actu. Sed cauſalitas cauſe finalis eſt dare amabilitatem alicui: ita ꝙ aliqḋ ſit amabile ꝑꝑ ipſum. nō ſolū aūt aliqḋ eſt amabile ꝓpter aliqḋ ens actu. ſed ēt ꝓpter aliqd acqrendū in poſterū. ⁊ ideo aliqḋ qḋ poſſe eſt eſſe in poſteꝝ: lʒ nō ſit ens in actu poteſt hr̃e cālitateʒ finalē. ſʒ nō effectiue ⁊ effectiuā. ❡ Ad ſcd̃m dōm. ꝙ dr̃t itentio finis ⁊ finis itentus. Nam itentio finis eſt actus voluntatis reſpectu finis. q actus in agēte per volūtatem ⁊ itellectum eſt cauſa effectiua: ſiue ꝑnꝰ effectiuū. ſed finis in hoc ꝙ dat amabilitatē alicui amato ꝓpter ipſuʒ habʒ rōnem cālitatis finalis. ⁊ ideo qñ dr̃ ꝙ cālitas cāe finalis in itentione eſt cālitas effectiua. falſum eſt: lʒ cālitas itentionis que eſt de fine ſit cālitas effectiua. ❡ Sciēduʒ eſt vlterius ꝙ nihil ꝓhibet vtrāqʒ cālitatē: effectiuam. ſ. ⁊ finalē in idem cōcurrere per eēntiaʒ: ita ꝙ ideʒ per eēntiaʒ eſt efficiēs cā ⁊ finalis. vt pʒ in ꝑmo agēte ⁊ vltio fine. nec ħ ē incōueniēs: ꝙ cālitas formalis ⁊ finalis: ⁊ ēt effectiua icidūt in idē. Nā forma ꝑ quā aliqḋ eſt ens actu: eſt cā formalis eiꝰ ⁊ eadē forma eſt finis mōe. ⁊ ipſe motus ꝑ quem acqrit̃ eſt ēt ꝑnꝰ effectiuuʒ per qḋ tale ens agit. ❡ Ad ʒᵐ dōum: ꝙ illa viſio eſt bona: ⁊ ad illud qḋ obycit̃ in ꝯtrariuʒ dōm: ꝙ bonuʒ poſſe nō ens actu nunꝙ̄ mouet effectiue: ſed aliquod bonū ens actu. ⁊ id poſitū ens actu mouet effectiue ad cognitioneʒ ſui: ⁊ ad cognitionē boni poſſe: ⁊ amoreʒ vtriuſqʒ. v. g. finis extra mouet patrē ad cognitionē boni: qḋ eſt ipſe filius. ⁊ ad cognitionē ſanitatis poſſe: ſi ipſe eſt actu īfirmus. ⁊ ad amorē vtriuſqʒ: ⁊ ꝑ amorē illum pr̃ vltra agit ad habendū remedia ꝑ ſanitate acqrēda. Iſte aūt finis q preexiſtit non eſt aliquid effectiue ab eo qḋ eſt ad finem. ⁊ ideo nō eſt circulatio. Per hoc pʒ ad rationeʒ factam in oppoſitum in obuciendo.

Qō. III.

Poſtea querebantur quedam pertinentia ad creatorem tm̄. Et primo querebantur quedaʒ pertinētia ad eſſentiam: ſiue ad abſolutuʒ. Secundo querebantur quedam pertinentia ad comparationem abſoluti ad relatum. ❡ Quātum ad eſſentiam ſiue ad

Nota diff[...] inter intentionē finis ⁊ finē i[...]tentum ⁊c.

abſolutum p̄mo querebat̄ vnū pertinens ad eſſentiam in cōparatione ad itra. Secūdo querebant̄ plura in cōparatione ad extra. ¶ Illud vnuȝ per comparationem ad intra eſt. vtrum ydea in deo ſe habeat in rōne obiecti cogniti: vel in rōne p̄ncipij elicitiui cognitionis. Et arguitur ꝙ non in rōne obiecti cogniti. qꝛ illud obiectū cognitum qḋ dr̄ ydea: aut eſt res ꝓducibilis: aut nō. Si p̄mo modo. contra: qꝛ ydee ſunt eterne. non aūt res producibilis. ergo ꝛc̄. Si ſecūdo mō. cōtra. qꝛ cognitio illi⁹ obiecti nihil facit ad cognitionē rerum ꝓducibiliū: nec ad earum productionē: ſicut nec ydee platonis: nec cognitio earum facit ad cognitionē rerum generabilium ꝛ corruptibilium. ergo ꝛc̄. ¶ Qꝫ autem non ſe habeant in ratione principij elicitiui arguitur ſic. quia non ſunt plura principia elicitiua actus intelligendi. ſed ydee in deo ſunt plures. ergo ꝛc̄.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis tria ſunt faciēda. Primum eſt videre vnde deus habeat ꝙ cognoſcat omnia diſtincte. Secūdum videre qd importatur noīe ydee. Tertium eſt videre de earum pluralitate.

Primus articulus. Aliq cognoſci diſtincte duplr ꝯtingit.

Quantum ad p̄mum ſciēdum: ꝙ aliqua videri vel cognoſci diſtīcte duplr eſt. Uno modo ex parte ipſius cognoſcentis: ſiue ipſius cognitionis. Alio modo ex parte rei cognite. Primo mō videre plura diſtīcte eſt videre plura plurib⁹ ꝛ diuerſis cognitionibus. vt ſi ego cognoſcerē equum vna cognitione: ꝛ aſinū alia. ꝛ iſto modo nō cognoſcit res deus diſtincte. Nec habet diſtinctā cognitioneȝ de rebus. qꝛ oīa nouit vnica ſola cognitione. Cognoſcere autē res diſtincte ex parte rei cognite: eſt cognoſcere in ſpāli naturā vniuſcuiuſqȝ earum: per quā vna diſtinguit̄ ab alia. Et iſto mō deus omnia nouit diſtincte: nō ſolum ꝓut diſtinguūtur ſpecifice: ſed ēt vt diſtinguuntur numeralr. qꝛ vnūqḋqȝ quātuȝ ad ſuā entitatē indiuiduā: qua diſtinguit̄ indiuidualr ab alio nouit. Et de iſto modo cognoſcēdi res diſtincte: querit̄ quomō deus vnica cognitione ſola nouit res ita diſtincte. Et ad hoc dico: ꝙ nec diuerſitas p̄ncipij: nec diuerſitas intelligendi actus erit rō: quare deus oīa ſic diſtincte itelligat. Et hoc ꝓbo vnica rōne ſic. qꝛ ſi diſtinctio hec vel illa facit ad cognitioneȝ rerum predicto mō. aut diſtinctio eſt ſm rem: aut ſm rōnem tm̄. nō eſt diſtinctio ſm rem. qꝛ in deo nulla ē diſtinctio vel diuerſitas ſm rem abſolutorū. Nec ēt ibi poteſt eſſe p̄n^m ſm reȝ alicuius abſoluti. vnde in deo non eſt p̄ncipium aliquod ꝓductiuuȝ ſm rem actus itelligēdi. ꝛ per ꝯñs pȝ ꝙ ſm rem ydee non ſunt p̄n^m in deo itelligēdi diuerſa. nec ēt diſtinctio ſeu diuerſitas ſm rōnem poteſt eſſe rō hui⁹: lȝ ad hoc poſſit ſequi diſtinctio rōnis: qꝛ ens rationis nō poteſt eſſe ratio qḋ aliqd conueniat alicui realiter. ſed deo cōuenit realr cognoſcere oīa diſtincte predicto modo. ergo ꝛc̄.

Quare rō q̄ de⁹ oia diſtincte cogſcat?

¶ Que eſt igit̄ rō quare deus cognoſcit ſic oīa diſtincte? ¶ Dico ꝙ non vr̄ mihi alia rō querēda niſi eminētia cognitionis diuine. qꝛ. ſ. in ea continetur eminenter qcqd perfectionis continet̄ in alijs cognitionib⁹: ſiue in cognitione quacūqȝ alia ente vel poſſibili. Dico aūt: qcqd perfectionis cōtinet̄ in alijs cognitionibus. qꝛ perfectionis eſt: ꝛ in generali ꝛ in particulari: vſqȝ ad vltima diſtinguētia cognoſcere. Sed illa cognitio qua cognoſcit̄ vnuȝ ſic ꝙ nō cognoſcat̄ aliud eſt imperfectionis. Quādo autem dr̄: ꝙ qcqd perfectionis eſt in alijs cognitionibus eſt in cognitione diuina. itelligēdum eſt eminēter: qꝛ ſ. cognitio diuina vna exiſtens includit omnes alias: ſed ſupereminēter. ꝛ ꝙ iſta ſupereminentia perfectionis in cognitione diuina ſit rō cognoſcēdi omnia diſtincte p̄dicto modo. probo vnica rōne ſic. ¶ Qꝛ ratio cognoſcendi omnia diſtincte a deo. aut eſt aliqua diuerſitas in cognitiōe diuina. aut predicta eminentia: qꝛ alius modus non poteſt dari. non diuerſitas aliqua in cognitione diuina. qꝛ nec diuerſitas rei nec rationis: vt probatum eſt. Relinquitur igitur ꝙ predicta eminētia ſit ratio cognoſcendi plura diſtincte.

Cōtra opionem doctoris. Prima rō

¶ Sed contra hoc obijcitur triplr. Primo: qꝛ eēntia diuina aut eſt ratio cognoſcendi plura ſm ꝙ vna. aut ſm ꝙ aliquo modo plurificata. Non ſm ꝙ vna: qꝛ vnum ſm ꝙ vnū non videtur eſſe p̄ncipium cognoſcendi plura. Si ſcōm ꝙ aliquo modo plurificata: ſeqtur ꝙ aliqua diſtinctio rei vel rationis ſit ratio cognoſcendi plura diſtincte: qḋ eſt ꝯ̄ te. Si dicas ꝙ nec ſm ꝙ vna: nec ſȝ ꝙ plificata ꝯ̄. qꝛ aut ſm ꝙ vna: aut ſm ꝙ non vna: non poteſt dici ꝙ ſm ꝙ vna. vt probatum eſt. ſequitur ergo ꝙ ſm ꝙ non vna: quia alterum illorum opȝ dare vt videtur: cum vt videtur ſit contradictio. Si autem eſſentia diuina eſt ratio cognoſcendi multa ſm ꝙ nō vna. ſequitur ꝙ ſit ratio cognoſcendi multa: ſm ꝙ importat multitudinem aliquam vel diſtintionem: ꝛ ſic idem qḋ prius.

Scda rō.

¶ Secūdo ſic. quia deus cognoſcens equum: aut cognoſcit equum cognitione adequata: aut excedente. Si dicas ꝙ cognitione adequata. tunc ſequitur ꝙ illa cognitione deus non cognoſcit niſi ſolum equum. ꝛ ſic ad cognitionem aliorum opȝ ponere aliam cognitionē differētem re vel ratione. Sed hoc non eſſet niſi ad cognoſcēdum aliquo mō requireret̄ aliqua pluralitas in cognitione. ergo ꝛc̄. Si dicas ꝙ cognitione excedēte: ita. ſ. ꝙ deus cognoſcat equum cognitione in qua eſt exceſſus reſpectu cognitionis equi. iſte exceſſus cognitionis reſpectu cognitionis equi videt̄ importare aliquā diuerſitateȝ rei vel rōnis excedentis vel exceſſi. igitur ad cognoſcēduȝ equū cognitione excedente: reqritur aliqua diuerſitas. ꝛ ſic idē qḋ p̄us.

Tertia rō.

¶ Tertio ſic. dicit Auguſtinus lib. 83. q. 46. q. ꝙ alia rōne cōditus eſt homo. ꝛ alia ratione cōditus eſt equus. ſed hoc non eſſet: niſi ad cognoſcenduȝ hominē ꝛ equum diſtincte reqreretur aliqua diſtinctio rōnum cognoſcendi in deo. ergo ꝛc̄.

Ad primam.

¶ Ad p̄mum illorum dicendum. ꝙ eſſentia diuina nec in eo ꝙ vna: nec in eo ꝙ plēs: ē p̄n^m cognoſcēdi plura. ſȝ in eo ꝙ eminēs. qꝛ nec pluralitas rei que ibi eē nō poteſt: nec pluralitas rōnis eſt ſibi ratio itelligendi multa: vt dictuȝ eſt. nec ēt vnitas q̄tuȝ ad id qḋ formalr importat. ſ. p̄uationeȝ diuiſionis: ſed predicta eminentia. Et quādo dr̄ vlterius: qꝛ aut itelligit plura in eo ꝙ vna. aut in eo ꝙ nō vna. dico ꝙ neutra eſt vera: ſicut nec eſt verum: ꝙ homo ambulet in eo ꝙ album. vel ꝙ ambulet in eo ꝙ non albuȝ. quia ſicut albedo vel non albedo: non eſt cauſa homini ꝙ ambulet. ita vnum eſſe vel non vnum: non eſt ratio eēntie diuine ꝙ plura intelligat. Et quādo dicitur ꝙ imo. quia ſemper altera pars contradictionis eſt vera: ꝛ iſta videntur oppoſita contradictorie. Dicendum ꝙ falſum eſt: quia vtraqȝ eſt affirmatiua cum predicato reduplicato negato.

Nota. In ppōne hn̄te p̄dicatū reduplicatū negatio pōt fieri ad tria.

¶ Et ideo ſciendum: ꝙ in propoſitione habente predicatum reduplicatum: negatio poteſt fieri ad tria. Uno modo ad ipſam compoſitionē principalem. vt ſi dicatur. non currit homo in eo ꝙ albus. ꝛ tunc accipitur contradictio ad ꝓpoſitioneȝ affirmatiuam reduplicātem. vnde altera iſtarum de neceſſitate ſemper eſt vera. homo currit in eo ꝙ albus. vel homo currit non in eo ꝙ albus. ꝛ iſta habet duplicem cauſam veritatis. quia hominem non currere in eo ꝙ album poteſt eſſe veruȝ: vel qꝛ homo nō currit: ꝛ ſic nō currit in eo ꝙ album: vel qꝛ hō currit. ſed nō currit per

albedinem. ⁊ ideo non in eo ꝙ albus. ¶ Alio modo po
teſt fieri negatio ad ipſam reduplicationē: vt .ſ. negetur
cauſalitas reduplicationis reſpectu inherentie predica
ti ad ſubiectum. vt quando dicitur. homo currit: non in
eo ꝙ alb⁹. iſta ē affirmatiua: in qua attribuitur currere
hoi. ſꝫ negaṫ cāſalitas albedinis reſpectu inherētie curſus
ad hoiēꝫ. ¶ Tertio mō pt fieri negō ad ꝯditionē redu
plicatā manēte reduplicatiōe affirmata: vt ſi dicaṫ. hō
currit in eo ꝙ nō alb⁹: ⁊ tūc denotaṫ ꝓdicatū inee ſubie
cto: ⁊ ꝙ negatio ꝯditiōis reduplicate ſit cā īherētie: vn̄
qn̄ dr̄: hō currit ī eo ꝙ nō albus. ſenſus ē: ꝙ curſus ꝯue
nit hoi. ⁊ ꝙ nō eē albū ſit ſibi cā currēdi: qḋ falſū ē. Sic
ēt dico ī ꝓpoſito: ꝙ iſte tres ꝓpōnes poſſunt accipi per
ordinē. Prima ē iſta. nō itelligit de⁹ plura ꝑ eēntiā ſuā
in eo ꝙ vna. Iſta pōt hr̄e duplicē intellectū. vnū .ſ. ꝙ de⁹
nō itelligat plura. ⁊ per ꝯn̄s non itelligit plura in eo ꝙ
vnus. ⁊ iſte itellectus eſt falſus: q2 deus itelligit plura.
alium itellectū pōt habere .ſ. ꝙ deus itelligat plura. ſed
vnitas nō ſit ſibi ratio itelligēdi ea. ⁊ iſte itellectus eſt
verus. ¶ Secūda ꝓpō eſt iſta. deus itelligit pla ꝑ eēn
tiam ſuā nō in eo ꝙ vna. ⁊ iſta habꝫ vnū intellectū .ſ. ꝙ
deus itelligit plura per eēntiā ſuā. ⁊ ꝙ vnitas nō ſit ſibi
rō intelligēdi plura. ⁊ iſte itellectus eſt verus. ¶ Ter
tia ꝓpō eſt iſta .ſ. deus intelligit plura per eſſentiā ſuā in
eo ꝙ nō vna. ita ꝙ negatio ſequaṫ reduplicationē: ⁊ hꝫ
vnum itellectū .ſ. ꝙ deus itelligat plura per eſſentiā ſuā
eo ꝙ nō vnitas ſit ſibi ratio itelligēdi ea. ⁊ iſte itellect⁹
eſt falſus: vn̄ non opꝫ ꝙ deus itelligat plura per eēntiā
ſuā m. in eo ꝙ vna. vel in eo ꝙ nō vna. ſicut vt dictū eſt:
ꝙ nō opꝫ ꝙ hō currat in eo ꝙ albus: vel ꝙ currat in eo
ꝙ nō albus: q2 neutrū eſt ſibi cā currendi. ¶ Ad ſcḋm
dōm: ꝙ exceſſus in cognitione diua: reſpcū equi vel ali
cui⁹ alteri⁹ pōt duplr̄ accipi. Uno mō ex pte cognitio
nis: ita .ſ. ꝙ in cognitione diua ſit dare excedēs ⁊ exceſ
ſum: ſic .ſ. ꝙ aliqua cognitio diua excedat cognitionem
dei de equo. iſto mō. In deo nō eſt dare cognitionē exce
dētē ſm rē: ⁊ exceſſaꝫ reſpcū cuiuſcūqꝫ: lꝫ poſſit ibi acci
pi excedēs ⁊ exceſſum: ſm rōnem itelligēdi tn̄: qḋ nihil
facit ad itelligēduꝫ vnū vel plura. ¶ Alio mō pōt acci
pi ibi exceſſus ex pte rei cognite. vt qn̄ dr̄: ꝙ de⁹ cogno
ſcat equū cognitione excedēte: ſit ſenſus. ꝙ deus cogno
ſcat illa cognitione qua cognoſcit equū. ⁊ nō ſolū equuꝫ:
ſed multa alia ⁊ in ſpāli. ⁊ iſto mō: deus cognoſcit equuꝫ
cognitione excedēte: q2 .ſ. cognitio ſe extēdit ad plura ꝙ̄
ſit equus. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ qn̄ dicit beat⁹ Auguſtinus.
ꝙ alia rōne cōditus ē equus: alia rōne cōditus ē homo.
duplr̄ poteſt intelligi. Uno mō. ꝙ diuerſitas relationis
iter cognitionē dei de equo: ⁊ de hoie: ſit ſibi rō intelligē
di equum: ⁊ hoiēꝫ in ſpāli: ⁊ ēt efficiēdi. Et iſte ſenſus vr̄
mihi falſus. nec credo ꝙ ſic intellexerit Auguſtinus. q2
ens rōnis nihil facit ad ens reale. Alio mō pōt intelligi:
qḋ dicaṫ deus alia rōne cognoſcere vel cōdere equuꝫ. ⁊
alia rōne cōdere vel cognoſcere hoiēꝫ. q2 ſua eēntia eſt
ſibi rō cognoſcēdi vtrūqꝫ ⁊ ꝯdendi. ēt in eo ꝙ ē ductiua
in cognitionē alterius ⁊ alterius in ſpāli. Et iſte ſenſus ē
verus. q2 niſi haberet de eis cognitionē vt ſūt diſtincte
rea ⁊ abſolute abinuicem: nō faceret talia diuerſa. ¶ Sꝫ
ſi vlterius deducatur per quid eēntia diuina cognoſcit
talia vt diſcreta. Dicam ꝙ nō per eēntiam ſuaꝫ in eo ꝙ
plura re vel rōne. ſed in eo ꝙ eſt eminēs talis cognitio
qualis dicta eſt ſupra.

Secḋs articu lus pncipal. in q̄ agit qd ſit ydea.

Quantum ad ſecundum pncipale .ſ. qd ſit ydea
ſunt qnqꝫ opiniones. quarum pmas
quatuor nō credo eſſe veras. Prima eſt. ꝙ ydea ſit ipſa
quiditas creature cognita ab itellectu diuino. Et hoc ꝓ
habitur duplici rōne. Prima talis ē. ydee de qbus loq
mur ſunt plures. ſed in itellectu diuino cognoſcēte crea
turas non poteſt eſſe alia pluralitas ex parte ſua: ſed ſo
lum ex parte creature cognite. ergo ⁊c̄. ¶ Secūda talis
eſt. quia cognitio vel quiditas vniuſcuiuſqꝫ rei eſt illud
per qḋ vnaqueqꝫ res ꝓpria cognitione cognoſciṫ: tunc
enim cognoſcimus vnūquodqꝫ ꝓpria cognitione. quādo
ꝙ qd eſt eius cognoſcimus. ſed illud in deo dr̄ ydea: per
qḋ vnaqueqꝫ creatura propria cognitione cognoſcitur.
ergo ⁊c̄. ¶ Sed iſtam opinionē credo eſſe falſaꝫ. ⁊ eius
falſitatē oſtēdo duplici rōne breui. Primo ſic. q2 creatu
ra cognita nō eſt eterna. ſed ydee ſm Auguſtinum ſunt
eterne. ergo ⁊c̄. Maior pꝫ. q2 quero qd itelligis per eſſe
cognitum creature. q2 aut itelligis per eſſe cognituꝫ co
gnitionem dei de creatura. ⁊ tūc ſequiṫ ꝙ creatura non
eſt eterna: ſed cognitio dei de ea: aut intelligis per eſſe
cognitū eſſe creature: qḋ deus nouit: ⁊ tale eſſe nō ē eter
num: q2 nullū reale extra deū eſt eternū. Aut itelligis ꝑ
eſſe cognitū habitudinē rōnis: que eſt iter creaturā co
gnitā ⁊ deū cognoſcentē. Et iſta habitudo nō ē creatura
cognita: q2 creatura nō dic̄ habitudinē rōnis. nec ēt tal
habitudo pōt eē ydea. Et iō nō pōt dici: ꝙ aliqd ex pte
creature ſit eternū: qḋ poſſit dici ydea. ¶ Secūdo ſic.
ſm beatū Auguſtinū ydea eſt pn̄ᵐ ꝓducendi creaturā.
ſed creatura cognita vel nō cognita nō eſt pn̄ᵐ producē
di ſeipſam. ergo ⁊c̄. ¶ Ad pmum in oppoſitū dicēdum:
ꝙ pluralitas ydearū eſt pluralitas ſm rōnē: nō ſm reꝫ.
⁊ talis pluralitas poteſt eſſe in deo. ¶ Ad ſcḋm dicēdū:
ꝙ ratio per quā vnūquodqꝫ cognoſciṫ cognitiōe ꝓpria:
ſicut per mediū per qḋ aliquid cognoſciṫ: nō eſt ſemper
qditas rei cognite. Naꝫ aliqd cognoſciṫ per aliquid in
formās itellectuꝫ ſicut per ſpēm ſm ponētes ſpēs. Ali
quid ēt cognoſciṫ per aliud: put vna res cognita ducit
in cognitionē alterius. ſicut quādo cognoſcimus effectū
per cauſam. vel ecōuerſo. ⁊ tunc illud qḋ cognoſciṫ per
alterum: nō cognoſciṫ per qditateꝫ ſuā imediate. Et iſto
modo ydeatū cognoſciṫ per ydeam. Et ideo non opꝫ ꝙ
qditas creature ſit illud qḋ cognoſciṫ ſicut per ydeam.
niſi lꝫ vnūquodqꝫ non cognoſcaṫ cognitione ꝓpria: niſi
quādo cognoſciṫ quātuꝫ ad ſuū qḋ qd eſt: lꝫ nō ſemp qḋ
qd eſt ſit illud per qḋ imediate cognoſciṫ. ¶ Secūda
opio eſt que dicit. ꝙ ydea eſt actus itelligēdi. Et hoc ꝓ
bat duplici rōne. ¶ Prima rō talis ē. ydea eſt rō rei co
gnite: cuius eſt ydea apud itellectuꝫ. ſed rō rei apud in
tellectuꝫ nihil aliud eſt ꝙ̄ actus itelligēdi. g̃ ⁊c̄. ¶ Se
cunda talis eſt: ydea eſt illud per qḋ agens per itellectū
⁊ voluntatē producit ydeatum. ſed nihil eſt apud agēs
per itellectuꝫ ⁊ volūtateꝫ: per qḋ rem ꝓducat niſi actus
itelligendi: ⁊ actus volēdi. ergo ydea vel eſt actus itelli
gendi vel volēdi: ſed nō eſt actus volendi: vt de ſe pꝫ. er
go ⁊c̄. ¶ Iſtam opinionē non credo eſſe veraꝫ. Et hoc
oſtēdo vnica breui rōne. Q2 ydea eſt exemplar: ad cui⁹
imitationē artifex producit alterū. ſed exēplar ad cuius
imitationē artifex agit: nō eſt actus itelligēdi eius. Nō
enim dicimus ꝙ exēplar ſm cuius imitationē pictor fa
cit imaginē: vel ſcriptor facit librū: ſit ipſius actus itelli
gendi. ergo ⁊c̄. Hoc aūt non ideo dico quin ydea in deo
realr̄ ſit actus itelligendi: q2 ydea in deo eſt ideꝫ per eēn
tiam: qḋ pmuꝫ oīm itellectū ⁊ actus itelligendi. ¶ Ad
pmum in oppoſitū dicēduꝫ: ꝙ rō rei apud itellectuꝫ nō
ſolum eſt actus itelligendi. ſed etiā aliquod exēplar du
cens in cognitionem rei exemplate ⁊ etiam ſpecies itel
ligibilis ſm opinionem ponētium ſpecies. ¶ Ad ſcḋm
dicēdum: ꝙ ydea eſt illud per qḋ agens per itellectum
⁊ voluntatem agit: non ſicut per actum intelligendi eſ

Prīa opio q̄ vi ſcot ꝑ ſen. di. 35. q. pma

Cōtra pmaꝫ opionem.

Scḋa opio

Contra

volendi.ſed ſicut per exẽplar mouens ad intelligendũ. ¶ Tertia opinio eſt: que ponit ꝙ ydea formalr̃ eſt reſpectus. ⁊ hoc ꝓbat̃ vnica tali rõne. q2 ydea ĩ deo: aut dicit reſpectum: aut abſolutũ. Non abſolutũ: q2 in deo ſunt plures ydee: ⁊ nõ ſunt plura abſoluta. relinquitur igit̃ ꝙ dicat reſpectum. ¶ Sed nec iſta opĩo vr̃ mihi vera. ⁊ hoc ꝓbo duplici rõne. Primo: q2 ipſi ponũt ydeam eſſe ꝓn^m ⁊ cãm ydeati. ſ3 reſpectus formalr̃ nõ h3 rõnem ꝓncipij vel cãe. ğ ⁊c̃. ¶ Scða rõ talis eſt. Ad cuius euidẽtiam ſciẽdu3: ꝙ iſti ponũt: ꝙ ydea nõ eſt ꝓn^m itelligẽdi. eſt tñ ꝓn^m ⁊ cã ydeate rei. Cõtra quod ſic arguo. q2 in agẽte per itellm̃ ⁊ voluntatẽ nihil eſt ꝓn^m vel cã effectus: niſi velle ⁊ itellĩre. ⁊ illud qð eſt cã iſtoru3. q2 illud qð eſt cã cãe: eſt cã cauſati in ꝑ ſe ordinatis. S3 ſm eos ydea non eſt cã itelligẽdi vel volẽdi. igit̃ nõ eſt cã ydeati ſiue ꝓdu cti per itellm̃ ⁊ volũtatẽ: qð eſt ꝯ eos. ¶ Ad rõnẽ in oppoſitũ dico3: ꝙ ydea dicit qd abſolutũ. Et ad illð qð dr̃ in ꝯriũ3. Dõm ꝙ ſicut in deo nõ ſunt pla abſoluta ſm re3: ita nec pñt eſſe plẽs reſpectus ſm rẽ: niſi reſpectus originis: q nõ ſũt reſpectus ydeales. Et ſic pñt ibi plẽs eẽ reſpectus ſm rõnẽ. ita pñt ibi eẽ pla abſoluta ſm rõnẽ. plitas aũt ydeaꝝ eſt plitas nõ ſm rem: ſ3 ſolũ ſm rõnẽ.

¶ Quarta opĩo eſt q ponit ꝙ eẽntia diuina ſm rõnẽ abſolutã: qua eſt talis eẽntia: eſt ydea. Et hoc ꝓbat̃ dupl'r. Primo ſic. q2 eſſentia diuina eſt ydea: ꝓut ꝑfecte repñtat deũ: ⁊ oĩa alia. ſ3 hoc cõpetit ſibi ſm rõnẽ abſolutã: qua eſt talis eſſentia. ğ ⁊c̃. ꝓbõ mĩ. q2 repñtare ſic oĩa aut cõpetit ſibi ſm rõnẽ abſolutã: aut ſm rõnẽ reſpectiua3. nõ ſ3 rõnẽ reſpectiuã. vt de ſe p3. ğ ⁊c̃. ¶ Scðo ſic. q2 ydea eſt ꝓn^m ydeati. ſ3 h̃ ꝯuenit eẽntie diue ſ3 rõnẽ abſolutã. ğ ⁊c̃. ꝓbõ mĩ. q2 aut cõpetit ſibi ſ3 rõnẽ abſolutã: aut ſ3 rõnem reſpectiuã. nõ 2° mõ. q2 relatio nõ eſt ꝓn^m vel cã alterius. ğ ⁊c̃. ¶ Iſta ẽt opĩo nõ vr̃ mihi vera vt ponit̃. Et hoc ꝓbo vnica rõne: q̃ talis eſt. q2 eẽntia diuina aut ſ3 eãdẽ rõnẽ eſt rõ cognoſcẽdi ſeipſam: ⁊ cognoſcẽdi creaturã. aut ſm aliã. Si ſm eãde3 rõnẽ tũc arguo. q2 eſſentia diuina eſt rõ cognoſcẽdi creaturã vt ydea. ſ3 ſm te ſm eãde3 rõnẽ eſt rõ cognoſcẽdi ſeipſa3 ⁊ creaturã: vt ydea. ğ ipſa eſt rõ cognoſcẽdi ſeipſam. ⁊ ſic re^o eẽntie erit ydea in deo. qð eſt abſurdũ. ¶ Ad h̃ dñt q tenẽt ꝓdictã opinionem 2°. ꝓ ꝙ nõ ſeq̃t̃ ꝙ ſi ſm eãde3 rõnem eſt eẽntia diuina rõ cognoſcẽdi ſe ⁊ alia. ⁊ eſt ydea ꝓut eſt rõ cognoſcẽdi alia. ꝙ ſit re^o ipſius ſui. q2 vt dñt non ſeq̃t̃: ꝙ ſi iſte canis eſt pater: ⁊ eſt tuus: qð ꝓpter h̃ ſit pr̃ tuus. ¶ S3 iſta rñſio penitus nulla eſt. q2 ſi per eãde3 rẽ ⁊ rõnẽ omnino aliqd eſſet tua poſſeſſio: ⁊ tuus pr̃: ita ꝙ eade3 rõ tuitatis: vt ita liceat loq̃: eẽt vtrobiq3: nõ poſſet eẽ tuus pr̃: qn̄ eſſet tua poſſeſſio. ⁊ eꝯ. ſicut ipoſſe eſt idẽ nõ eſſe idẽ: vel ſm rem ſi ſit idẽ ſm rem. vel ſm rõnẽ: ſi ſit idẽ ſm rõne3. ¶ Et ad h̃ adhuc dicũt: ꝙ nõ eſt ſile de tua poſſeſſione: ⁊ de tuo pr̃e re^o canis. ⁊ de rõne repñtandi eẽntia3 diuinã: ⁊ creaturã in deo. q2 vt dcñ eſt. eſſe tuũ vt patrem: ⁊ eſſe tuũ vt poſſeſſionẽ: nõ eſt idem ſm rem. ſ3 in deo eſſe repñtatiuũ diue eẽntie et creature: eſt oĩno idẽ ſm rẽ. ¶ Sed nec h̃ rñ^o val3. q2 hic nõ q̃rit̃ de diſtinctione ſm rem iter ydeã ⁊ aliqd aliud ex̃ñs in deo. puta repñtatiuũ eẽntie diue: ⁊ repñtatiuũ creature. S3 queritur de dr̃ia rõnis que eſt iter repñtatiuũ eſſentie diue: ⁊ repñtatiuũ creature. Et ſi nulla dr̃ia eſt ſm rõnẽ cum ſub rõne ydee ſit repñtatiua creature: o3 ꝙ ſub ratione ydee ſit repñtatiua ſuiipſius. Si aũt eſt dr̃ia ſm rõnem iter vtrũq3 repñtatiuũ q̃rit̃ que eſt rõ ydee per qua3 ſm rõnem diſtinguit̃ a repñtatiuo eẽntie diue. ¶ Et ſi dicas ꝙ ſm rõnem abſolutã: que eſt talis eẽntia. ſ. eſſentia diuina abſolute. hoc eſt ipoſſe ſm te: q2 ſm te. ſm hãc rõnem eſt ratio repñtandi ſeipſam. ⁊ ſic rõ ydee non differt a rõne repñtandi eſſentie diuine. Et ſic vlterius ẽt ſeq̃tur cõcluſio ꝓncipalis: ꝙ eẽntia diuina vt ydea eſt repñtatiua ſuiipſius. ¶ Sc̃do rñdent dicẽdo: ꝙ nõ eſt inconueniẽs dicere: ꝙ eſſentia diuina repñtans eſt ydea ſuiipſius: inquãtu3 ipſa relucet in ſeipſa. ⁊ ſic vt ydea repreſentat ſeipſa3. Sed iſta reſpõſio nõ valet ꝓpter duo. Primo qdẽ: q2 l3 qlibet poſſit vti noĩbus ſicut placet: ⁊ vocare ydeas qðcũq3 obiectũ cognitũ. hic tñ nõ loquimur de ydea qualitercunq3 equoce dicta. ſed de ydea ꝑ ut dicit aliqð diuerſu3 ab ydeato: ⁊ eſt ꝓn^m ipſi^o ꝓductiuũ ſm re3. ſed hoc eſt ipoſſe cõuenire eſſentie diuine reſpcũ ſuiipſius. q2 ipoſſe eſt ipſam differre re a ſeipſa: vel eẽ ꝓncipiu3 ⁊ cãm ſuiipſius. ¶ Scðo: q2 non oẽ illud in quo aliqd relucet qualitercũq3 dr̃ ydea relucẽtis. nã ſic cu3 oẽ qð itelligit̃ reluceat in ſeipſo vel in alio. oẽ qð itelligitur itelligeret̃ per ydeã. ⁊ oẽ etiam qð itelligit̃ per ſeipſum ⁊ nõ per aliud: eẽt ydea ſuiipſius: quoꝝ vtruq3 eſt incõueniẽs. ⁊ iõ neutra ꝓdictaꝝ rõnu3 valet. ¶ Tertio poſſet dici ad hoc: ꝙ eẽntia diuina que eſt repñtatiua duoꝝ obdoꝝ. ſ. ſui ⁊ creature. vt eſt repñtatiua obi qð eſt creatura: dr̃ ydea: nõ aũt vt ẽ repñtatiua ſui. ¶ Iſtud aũt lic3 verũ ſit: non ſatiſfacit tamẽ qõni. q2 nõ reddit cãm quare magis dicat̃ ydea vt eſt repñtatiua vnius obti: ꝙ̃ vt eſt repñtatiua alterius. ¶ Quinta opĩo: quã credo eſſe verã eſt: ꝙ l3 in deo nulla ſit diſtinctio ſm re3 niſi inter ꝑſonas ⁊ relatiões originis. Tñ accipiẽdo ydeã ꝓut ratione diſtinguit̃ ab alijs que ſunt in deo. Dico ꝙ ydea ẽ eſſentia diuina ꝓut in ea relucet aliud a ſe ꝓducibile ad imitationẽ. ſ. ipſi^o: ſiue magis ꝓprie: vt mouet ad cognitionẽ talis relucẽtis in ea. ¶ Ad cuius euidẽtiam ſciendu3: ꝙ ydea eſt idẽ qð forma exẽplaris ſiue exemplar. Exẽplar autẽ ꝓprie reſpicit ſcia3 artificis: vt artifex eſt. ¶ Circa ſcire aũt ⁊ itelligere abſolute ſm ponẽtes ſpẽm eſt conſiderare ſex. Et hoc dico qñ itellectus mouet̃ ab obdo ad itelligendũ. nam ibi eſt ꝓmo obm̃ ꝓmũ iprimẽs ſuã ſpẽm. Secũdo eſt ibi ipſa ſpẽs ipreſſa. Tertio eſt ibi actus itelligẽdi. Quarto eſt ibi cõſiderare ipſum obm̃ ꝓmũ vt itellectum in ſe. Quinto eſt ibi cõſiderare obm̃ ꝓmũ: ꝓut ducit in cognitionẽ alterius relucẽtis in ipſu3 ſiue cognoſcibilis per ipm̃. vt quãdo vna res cognita ducit in cognitionẽ alterius. Sexto eſt ibi cognitio qua cognoſcit̃ tale obm̃ ducere in cognitionẽ alterius: vt quãdo itellectus reflectit̃ ſup cognitionẽ ſuam. Scðm aũt nõ ponẽtes ſpẽm: nõ ſunt ibi niſi qnq3. ſ. obm̃: ꝓut preintelligit̃ ante oẽm cognitionẽ vt mouẽs ad actum itelligendi. Scðm eſt actus q eſt reſpectu ꝓmi talis obi. Tertium eſt ibi cõſiderare ipſum obiectũ vt in ſe cognitu3. Quartũ eſt cõſiderare ipſum obiectu3 vt mouẽs ad cognitionẽ alteri^o relucẽtis. Quintũ eſt ibi cõſiderare cauſalitatẽ ipſius obiecti ꝓmi: in mouẽdo ad cognitionẽ ſecundi. vt quãdo itellectus reflectitur ſup ſuum actum. Modo nõ oẽ ducẽs in cognitionẽ alterius qualitercũq3 relucẽtis in ipſum eſt ydea eius: ſed op3 ꝙ relucẽs in ipſo ſit ꝓducibile ad imitationẽ eius. ⁊ hoc p3 in artifice creato: applicãdo predicta ad ſcientiã artificis. Nam quãdo aliqs artifex facit aliqd ad exemplar alterius: illud exemplar ad cuius imitationẽ alterũ deb3 fieri: nõ dicitur ipſum obiectũ: ꝓut mouet ad cognitione3 ſui in ſe. q2 ſic qðlibet obiectũ mouens ad cognitionẽ ſui eſſet exemplar ſuiipſius: qð eſt falſum. nec ẽt actus itelligendi dr̃ exemplar vt ſic: nõ q2 forma ad quã aſpiciẽs agẽs per itellectũ agit dr̃ exẽplar. ſ3 ipm̃ reſpicere ſiue itelligere quo aſpicitur ſiue intelligitur nõ eſt forma. ergo ⁊c̃. nec etiam ipſum tale obiectum vt in ſe intelligitur hab3

Tertia opio.

Contra.

Quarta opinio ⁊ eſt Gerardi.

Contra.

Quinta opio ⁊ ẽ doctoris. Vide. ſ. Tho. in ꝓma pte ſũme. q. 15. a. 2.

Nõ. quid ſit ydea ſm mẽtem doctoris iſtius.

rationem ydee vel exemplaris. Nec etiã cognoſcere. qꝛ
hoc qḋ ducit in cognitionẽ alteriꝰ eſt exẽplar ſiue ydea.
ſi obm vt in ſe itelligiť: vel ipſum cognoſcere non ducit
in cognitionẽ alterius. ergo nullum cognoſcere eſt exẽ
plar. ¶ Relinqtur ergo ꝙ obm ṗmum: put mouet ad
cognitionẽ alterius relucẽtis in ipſo: eſt exemplar ſiue
ydea. ſed nõ oẽ tale. ſed illud ſolũ mouens ad cognitio
nem alterius relucẽtis in ipſo ꝓducibilis ad imitationẽ
eius. Unde imago ad quam pictor aſpiciens facit ima
ginem aliam ad eius imitationẽ: dr̃ exemplar: ſiue ydea
reſpectu illius alterius imaginis facte ad eius imitatio
nem. Et ſimilr̃ de libro reſpectu ſcriptoris ſcribẽtis vnũ
librum ad imitationem alterius. Sic igitur applicando
ad propoſitũ videť mihi ꝙ ſicut exemplar ſiue ydea: qḋ
idem eſt in generali: dicit obiectum mouens ad cogni
tionem alterius relucentis in ipſo qḋ producitur ad imi
tationem ipſius. Ita in deo ſpecialr̃ eſſentia diuina iam
preintellecta vt ṗmum obm: prout ſm noſtrum modũ
itelligendi mouet ad cognitionem creaturarũ relucen
tium in ipſa: ⁊ producibiliũ ad imitationẽ eiuꝫ eſt ydea:
prout ydea rõne diſtinguitur ab alijs que ſunt in deo.
¶ Unde ſciendum: ꝙ ſcḋm negãtes ſpẽs in itellectu ſcḋꝫ
ponẽtes ſolum actũ itelligẽdi: de quibus facta eſt men
tio ſupra: in proceſſu itellectus diuini ſm rõnem poſui
gnqꝫ. Primũ fuit ipſa eſſentia diuina: vt precedẽs oẽm
actum itelligendi mouens ad cognitionẽ ſui. Secũduꝫ
fuit. ipſa eſſentia diuina vt itellecta in ſe. Tertium fuit
ipſa vt obm itellectum ṗmum eliciens actum itelligen
di creaturam relucẽtem in ſe: ⁊ ꝓducibileꝫ ad imitatio
nem ipſius. Quartum fuit. ipſa creatura itellecta. Quin
tum fuit. itelligere ipſam eſſentiam diuinam vt eſt tale
exemplar ſiue talis ydea: ⁊ ipſam creaturam vt qḋdam
ydeatũ. Et dixi ꝙ vt cõpetit ſibi ṗmum vel ſcḋm nõ eſt
ydea. ſed vt cõpetit ſibi tertiũ: ſic eſt ydea: ita ꝙ tertiuꝫ
iportat formalr̃ ydee rõnem in deo. Quartũ ⁊ gntũ nõ
dicunt formalr̃ ydeã. qꝛ creatura itellecta non eſt ydea.
vt dcm̃ eſt. Quintuꝫ ẽt qḋ pertinet ad cognitioneꝫ ydee
nõ eſt ydea. qꝛ cognitio ydee nõ eſt ydea. Ita ꝙ tertiũ:
lꝫ ſit ydea formalr: nõ tñ in ſcḋo vel in tertio cognoſciť
ydea vt ydea. Et poſui exẽpluꝫ q̃tum ad ꝓpoſitũ perti
net. Qꝛ fumus ducẽs ad cognitioneꝫ ignis ṗmo mouet
ad cognitionẽ ſui. 2° motione facta iam eſt in ſe cognitꝰ.
Tertio ducit in cognitionẽ ignis: ſicut effectus ducit in
cognitionẽ cauſe. Quarto eſt ignis cognitus. Quito vo:
qñ itellectus reflectiť ſup actum ſuũ cognoſcit fumum
fuiſſe cãm cognoſcẽdi igneꝫ: qḋ nõ oꝫ ad hoc ꝙ fumus
ſit medium cognoſcẽdi ignem: qḋ pertinet ad 3ᵐ: qḋ co
Cõtra opio nem hoc. Pᵐa rõ. gnoſcať ipſum tale eſſe mediũ. ¶ Cõtra iſta obycitur a
qbuſdã multiplr̃ ↄtra hoc ṗmo qḋ dr̃: ꝙ eſſentia diuina
eſt ydea: put in ea relucẽt alia. qꝛ eſſe illud in quo relu
cent alia videť importare quãdaꝫ imitabilitatem. ⁊ per
ↄñs quẽdaꝫ reſpectum. ſed ydea nõ dicit reſpectum for
malr: ẽt ſm me. igiť videť ꝙ male dicať ꝙ ydea ſit illḋ
Scḋa rõ. in quo relucẽt alia. ¶ Scḋo ſic. qꝛ in 3° nõ accipiť ydea
vt ydea. ſed accipere ydeã vt non ydeã: eſt accipe ipſam
nõ formalr: qꝛ vnũqḋqꝫ formalr accipe eſt accipe ipm
vt eſt tale. puta ydeaꝫ vt ydeã. igiť in tertio non accipiť
ydea vt ydea. Et hoc eſt ↄtra me: q pono ꝙ 3ᵐ dicit for
malr ydeaꝫ. qḋ aũt in tertio non accipiť formalr ydea.
ꝓbať: qꝛ vt dicũt in 3° nõ cognoſciť ydea vt ydea: ſꝫ ſo
lum in 5°: ſed cognoſcere ydeã vt ydeã: eſt accipe ydeaꝫ
vt ydeã. ğ in ſolo gnto accipiť ydea put ydea. Et vlteriꝰ
concludunt: ꝙ ṗnᵐ cognoſcẽdi qḋ accipiť in tertio non
Tertia rõ. eſt formalr ydea. ¶ Tertio: qꝛ videtur ſm põneꝫ meã:
ꝙ tertiuꝫ ⁊ gntũ non differũt. qꝛ ſm me in 3° accipitur

ydea formalr. ⁊ per ↄñs accipiť vt ydea. ⁊ ſimilr in gn
to accipitur vt ydea. ſꝫ ydea formalr accepta nõ differt
ab ydea accepta formalr. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto ſic. qꝛ put Quarta rõ.
dr̃ in gnto: ydea formalr accepta nõ poteſt itelligi ſine
ydeato. ſed illud qḋ nõ poteſt itelligi ſine alio dicit for
malr illud. ergo dicit ydea formalr reſpectum. ⁊ hoc eſt
cõtra me. ¶ Quinto ſic. qꝛ vt videtur ſi eſt aliqua dr̃ia Quinta rõ.
iter tertiũ ⁊ gntum: vt videtur: nõ poteſt accipi niſi ſm
abſolutũ ⁊ relatuꝫ. ita ꝙ in 3° dicat abſolutũ: qḋ eſt ṗnᵐ
cognoſcẽdi. ſed in 5° dicat relõnẽ ydee ad ydeatuꝫ. ſꝫ vt
dictũ eſt in 5°: accipiť ydea formalr. ⁊ ſic ydea dicit for Sexta rõ.
malr reſpectiuũ. ⁊ ſic idem qḋ ṗus. ¶ Sexto ſic. qꝛ ens
rõnis nihil facit ad eẽ reale. nec p ↄñs ad hoc ꝙ ſit ṗnᵐ
cognoſcẽdi. Sꝫ ydea vt vr̃ dicit ens rõnis: cũ ſint plꝛes
ydee in deo. ⁊ plitates ydeaꝝ nõ pñt eſſe niſi ſm rõnẽ.
ğ ⁊c̃. ¶ Ad ṗmuꝫ iſtoꝝ dõm. ꝙ imitabilitas põt accipi Ad primũ
2ʳ. Uno mõ ꝓ relõne imitãtis ⁊ imitati. ⁊ iſto mõ oẽ il
lud in quo alia relucẽt nõ dicit imitationẽ. Alio mõ põt
accipi imitabilitas ꝓ forma: q̃ eſt fundamẽtũ talis imi
tabilitatis: in q̃ ſit imitatio. ⁊ talis imitabilitas nõ dicit
reſpectũ: imo dicit formã abſolutã. ⁊ iſto mõ. oẽ illḋ in q̃
alia relucẽt dic̃ imitabilitatẽ. Et exᵐ hꝰ põt accipi ḋ ſili
tudine: q̃ ſilr̃ aliqñ accipiť pro relõne formalr. ⁊ aliqñ ꝓ
forᵃ in qua fundať talis relõ. Unde ẽt ⁊ ſpẽs itelligibilis q̃
dic̃ formã abſolutã: dr̃ ſilitudo rei cuiꝰ eſt ſilitudo q̃ for
malr accepta nõ dicit relõnẽ. ¶ Ad 2ᵐ dõꝫ: ꝙ vtrobiqꝫ
accipiť ydea formalr. ſ. in 3° ⁊ in 5°: ſꝫ in 3° accipiť ydea for
malr ſm eẽ. in 5° aũt ſm cognoſci. Nam ex h qḋ eſt tale
ṗnᵐ ſic mouẽs eſt formalr ydea in eẽ. ſꝫ nõ oꝫ ꝙ tũc co
gnoſcať vt ydea. In quinto aũt accipiť ydea ſm cogno
ſci. qꝛ 5ᵐ eſt qñ cognoſciť tale ṗnᵐ vt eſt ydea. ¶ Ad illḋ
aũt qḋ obyciť ↄtra hoc. qꝛ. ſ. cognoſcere ydeã vt ydeã: ẽ
accipere ydeã vt ydeaꝫ. Dõm: ꝙ cognoſcere ſic ydeam:
eſt accipere ydeã vt ydeam ſm cognoſci. Sed nõ ſeqť
ꝙ ydea nõ poſſit eſſe vt ydea: anteq̃ꝫ cognoſcať. ¶ Con
tra iſtam reſponſionem obyciť. qꝛ illud qḋ eſt mediũ cogno
ſcẽdi nõ põt cognoſci: niſi cognoſcať ſub rõne medij. Et
vt eſt cauſa cognoſcẽdi. ſed ſm te ydea eſt mediũ cogno
ſcendi. ⁊ illud mediuꝫ eſt ṗus cognituꝫ ſm te: q̃ꝫ ſit me
dium: vel cauſa cognoſcẽdi. qꝛ ſm te vnum obm cogni
tum vt eſt ṗnᵐ ducendi in cognitionẽ alterius eſt ydea.
igiť ſimul ſunt iſta duo. ſ. ydea vt ydea: ⁊ ydea cognita
⁊ per ↄñs tertiuꝫ ⁊ gntũ ſunt ſimul. Probatio maioris.
qꝛ mediũ demr̃ationis ꝓꝑ qd. ſm pℏm. ṗ poſterioꝝ eſt
qñ nõ ſolũ cognoſcimus cauſaꝫ in ſe. ſed qñ eſt cã eius
qḋ concludiť. ſed cognoſcere medium qñ illius eſt cau
ſa: ẽ cognoſcere mediuꝫ vt mediũ. ergo nõ põt cognoſci
illḋ qḋ ẽ mediũ cognoſcẽdi: niſi cognoſcať vt meᵐ tale.
¶ Ad illud dico: ꝙ maior eſt falſa. nõ. n. oꝫ qñ aliqs co
gnoſcat vnã rẽ per aliã que ẽ mediũ cognoſcẽdi: ſicť ali
qs cognoſcit ꝑ fumũ cognitũ ignẽ ꝙ ſtatim cognoſcat
ipm eẽ tale mediũ: vt ducẽs in cognitionẽ ignis. Multi
eni ruſtici vidẽtes fumũ: ⁊ ex hoc ↄiecturãtes ignẽ eſſe
ibi nõ aduertũt fumũ eſſe mediuꝫ mouẽs ad cognitionẽ
ignis. ¶ Ad ꝓbationẽ aũt huius facile eſt reſpõdere. nã
qñ dicit pℏs ꝙ in demõſtratione ꝓpter qd: opꝫ cogno
ſcere nõ ſolũ cãm: ſꝫ qñ illius eſt cã. Dõꝫ ꝙ nõ itellr̃ de
cã cognoſcẽdi: put cã eſt mediũ cognoſcẽdi: ſed itellr̃ de
cã eẽndi. vñ in demr̃atione ↄcludẽte ꝙ aliqḋ corpꝰ gra
ue deſcẽdit deorſuꝫ ꝓpter grauitatẽ: nõ ſufficit cogſcere
grauitatẽ in ſe. ſꝫ opꝫ cognoſcere ꝙ grauitas ſit cã iſtius
deſcẽſus in eẽ. nec tũc oꝫ ꝙ h cognoſcẽs cognoſcat gra
uitatẽ eẽ cãm ſiue rõnẽ mouẽteꝫ ad cognitionẽ deſcen
ſus. qꝛ multi cognoſcũt ṗmuꝫ: nõ aduertẽtes de ſecũdo.
¶ Sed ↄtra hoc obyciť. qꝛ lꝫ de eo cuius ratio non eſt

eē medium cognoſcēdi poſſit eē verum ꝙ poſſit cognoſci nō vt medium cognoſcēdi. tamē de iſto cuius rō eſt eē medium cognoſcēdi non pōt cognoſci niſi vt mediū cognoſcēdi. ¶ Et ad hoc dico: ꝙ lȝ medium cognoſcendi: vel illud cuius rō eſt eē medium cognoſcēdi: nō poſſit cognoſci niſi. ſ. vt mediū cognoſcēdi tñ mediū cognoſcēdi pōt eē medium. ⁊ nō cognoſci vt mediuȝ cognoſcēdi. qꝛ ſicut alie res poſſunt eē ⁊ nō cognoſci: ita medium poteſt eē medium: ⁊ non cognoſci ſub rōne medij. Hoc eſt enim cōmune oībus ⁊ medio cognoſcēdi ⁊ alijs: ꝙ nō poſſunt cognoſci ſm rōnem ꝓpriam: ⁊ nō cognoſcantur ſm ꝙ talia ſunt formalr. ſed nō opȝ ꝙ ſequat̃. ꝙ ſi ſunt talia formalr ꝙ cognoſcant̃ talia eē formalr. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ imo de illis quoꝝ eē eſt in cognoſci. Ad hoc dico ꝑmo: ꝙ rō mediȝ cognoſcēdi non eſt in cognoſci: ſȝ in facere cognoſcere alteꝝ: nec oȝ ꝙ facere cognoſcere alteꝝ ſtatim cognoſcat̃ cum eſt. Dico ēt ꝙ nec illa quoruȝ eſt rō in cognoſci. ſ. ꝙ ſit cognitio: qua cognoſcit̃ alteruȝ: de neceſſitate congnoſcuntur quando ſunt. Aliogn quādo aliquod obiectum ꝑmum cognoſcit̃: ſequeretur ꝙ eius cognitione ſibi reſpondēte actu reflexo cognoſcat̃ ante primum. ¶ Ad tertium dicēdum. ꝙ tertium ⁊ quintuȝ differunt: ſicut eē rei ⁊ eius cognitio. Unde in tertio accipitur ydea formalr ſm eſſe. In quinto autem accipit̃ ſm cognoſci formalr. ſiue eius cognitio qua cognoſcit̃ eius formalitas. ſ. ydea vt ydea. ¶ Ad quartum dicenduȝ. ꝙ minoꝛ eſt falſa. accipiēdo relationē ſiue reſpectū formalr. qꝛ multa ſunt que nō poſſunt itelligi ſine inuicem que nō dicunt relationem formalr. ſicut potētia ⁊ actus. ⁊ ſicut materia non poteſt itelligi ab itellectu noſtro: ſine habitudine ad formā. ¶ Ex hoc pȝ ad quītuȝ. qꝛ dr̃ia tertij ⁊ quarti nō eſt ſm abſolutum ⁊ relatuȝ. ſȝ eſt ſm eſſe ⁊ cognoſci eiuſdē rei abſolute. qꝛ in 3° accipit̃ eſſe ydee. in 5° vo eius cognitio ¶ Ad 6m dm: ꝙ ſicut in diuinis nō eſt ꝑlitas ydeaꝝ ſm rem: imo nec aliqua ꝑlitas eſt ibi ſm rē: niſi ꝑlitas reſonuȝ originis. Ita etiā nec eſt ibi ꝑnm cognoſcēdi ſm rem. Et iō in diuinis non eſt ydea realr vt ꝑnm cognoſcēdi. ¶ Quid igit̃ in diuinis eſt ydea realr? Dico ꝙ i diuinis eēntia dina eſt realr ⁊ cognitio ⁊ obȝ cognitū. Et oīa alia a deo relucēt in eēntia dina: vt in q̄dā cognitiōe. ⁊ vt i obo cognito. Cētū igr̃ ad h̄ ē i diuinis realr ydea: qꝛ alia ab ipa relucēt i ea vt i obo cognito: ⁊ vt ꝑducibilia ad imitationē aliq̄lez ipſi⁹. Sȝ hic nō q̄rit̃ q̄uo differat ydea ab eēntia dina realr. Nec ēt querit̃ que ſit rō ydee per quā differat realr ab alijs que ſunt realr in deo. Sȝ querit̃ que ſit rō ydee: per quā ſm rōneȝ dr̃t ab alijs que ſunt in deo: ⁊ que ſibi competūt: in illis in qbus ꝑnm cognoſcēdi: vel exēplar dr̃t a cognitiōe. ¶ Etiā forma arguēdi nulla eſt. qn̄ dr̃. ꝙ ydea dicit ens rōnis. qꝛ in deo ſūt plēs ydee: que nō plēs ꝑnt eſſe niſi ſm rōnem qꝛ iſto mō poſſet concludi ꝙ ſapia ⁊ iuſtitia dei ſunt entia ſm rōnem. qꝛ iſta in deo ſunt pla ſm rōnem tñ. Uñ differt aliqua eſſe in deo realr. ⁊ coꝝ ꝑlitas formalr eſſe in deo formalr. qꝛ in deo realr eſt ſapiētia: iuſtitia: ⁊ bonitas. Sȝ coꝝ ꝑlitas ſiue diſtictio nō eſt in deo realr. Silr eſſentia dina eſt ydea equi: ⁊ ydea hoīs ⁊ aſini realr. nō accipiēdo ydeaȝ pro ꝑnm cognoſcēdi: ſed pro eo in quo: ſicut in aliquo cognito relucēt alia ꝑducibilia ad imitationē eius. qꝛ eēntia dina nō eſt ſm rem ꝑnm alicuius cognitionis quam habeat de ſe: vel de alio. qꝛ talis cognitio nulla eſt cā vel ꝑnm. Et ex hoc pȝ q̄uo ydea ꝯuenit deo ſm rem. ⁊ q̄uo nō. qꝛ ſi accipiat̃ ꝓ eo in quo ſicut in obo cognito alia relucēt ꝑducibilia ad imitationē eius. ſic ydea eſt in deo realr. ⁊ non tñ ꝑlitas ydearum eſt in deo realiter.

Quantum ad 3m principale. ſ. vnde pluralitas ydearum ſm rōnem hēat ortū. Uidetur mihi ꝙ dr̃ia rōnis tam in ydeis ꝙ in alijs ſemper accipit̃ per cōparationē ad diuerſa re. ⁊ talis diuerſitas ſeqtur res formalr. ꝓut obiue ſunt in itellectu. Et iō videt̃ mihi ꝙ eſſentia dina ꝓut accipitur in 3° modo non īportat diuerſitatē ydearum formalr: ſed ſolū fundamētalr. Sed in q̄nto: ꝓut eſſentia itelligit̃ vt ydea hui⁹ vel illius eſt ibi ꝑlitas rei: inq̄ntum. ſ. itellectui dino obijcit̃: vt q̄odaȝ cognitū reſpiciēs alia diuerſa: a qbus hȝ diuerſas rōnes. ¶ Sȝ cōtra h̄ pōt obijci duplr. qꝛ ſm hoc: vt videt̃: deus nō itelligeret pla: qꝛ prehabȝ plēs ydeas illoꝝ. imo eꝯ. qꝛ itelligit plura hȝ plēs ydeas de eis: qđ vr̃ incōueniēs. ¶ Scđo ſic. qꝛ ſil hȝ vnūq̄dq; eſſe: ⁊ vnitatē vel ꝑlitatem. ſed vt dcm̄ eſt: ydea hȝ eē formalr in 3° g̃ ⁊c. ¶ Ad ꝑmuȝ iſtoꝝ dōm: ꝙ eſt ꝯſiderare ydeam: ⁊ ydee ꝑlitatē. Si igit̃ ꝯſideremus abſolute ydeā: ꝓut. ſ. eēntia dina dr̃ ydea ꝓut in ipſa: ſicut in obo cognito relucet aliqđ ꝑducibile ad imitationē ei⁹. ſic accipiēdo. non iō deus hȝ ydeā: qꝛ cognoſcit alia. imo eꝯ. qꝛ. ſ. hȝ talem ydeā. ideo cognoſcit. Qꝛ autē per hāc cognoſcat plura nihil facit ꝑlitas rei q̄ ibi nō ē. nec ꝑlitas rōnis. ſic̄ dcm̄ ē. ſȝ tm̄ ad h̄ fac̃ ſupeminētia iſti⁹ repn̄tatiui. vt ſupra dcm̄ eſt. Dico igit̃: ꝙ lȝ deus iō cognoſcat res: qꝛ hȝ ydeā: vel tale repn̄tatiuū: nō tn̄ cognoſcit pla vt pla. qꝛ eſt diſtinctio rōnis iter iſta. imo eꝯ. Uñ non hēo pro incōueniēti ꝙ cognitio diuerſoꝝ alioꝝ a deo: ſit rō ꝑlitatis ſm rōnē in ydeis. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ lȝ ſil tpe hēat res eē ⁊ vnitatem ⁊ ꝑlitatē: tn̄ forte aliqs diceret ꝙ ꝑus eſt ꝯſiderare rē ſȝ eēntiā abſolute: q̄ȝ ſm ei⁹ vnitatē vl ꝑlitatē. Quicqd aūt ſit de ordine ipſius rei q̄ntū ad ſuā vnitatē vl ꝑlitatē: q̄ntuȝ ad ſuū eſſe reale: q̄ntum tn̄ ad eſſe rōnis nihil ꝓhibȝ reȝ ꝓcedere ſuā ꝑlitatē ⁊ vnitatē ſm eē rōnis. nā illō pōt ꝓcedere ad ſcđȝ eē rōnis: qđ pōt eē obiue i itellu ſine alio. ⁊ nō eꝯ. nūcaūt ens vel rei vl rōnis poſſumus ꝯſiderare: nō ꝯſiderata ei⁹ vnitate vl ꝑlitate. ¶ Ad q̄onem igit̃: qn̄ q̄rit̃. vtruȝ ydea ſe hēat in deo: in rōne obi cogniti: vel in rōne ꝑncipij elicitiui. Dico ꝙ accipiendo ydeā q̄ntuȝ ad eē qđ hȝ in deo ſm rē. ꝙ ydea nō ſe hȝ in rōne ꝑncipij elicitiui: nō iō ſoluȝ. qꝛ ponunt̃ in deo plēs ydee. Sed ēt qꝛ cognitio dina nullū ꝑnm hȝ ſm reȝ. Sȝ ydea dicit ibi obm cognitū in quo. ſic̄ in obo cognito relucēt alia ꝑducibilia ad imitatōeȝ ei⁹. ¶ Et qn̄ obijcit̃ in ꝯtriuȝ: ꝙ cognitio alteri⁹ obi: qđ eſt aliō a creatura nō facit ad cognitionē creature: ſic̄ nec ydea platonis. ¶ Dico ꝙ imo. dūmodo creature relucēat in illo obo: qđ eſt aliud a creatura. nam vna res bn̄ ducit in cognitionē alterius rei. Nec ēt eſt ſimile de ydeis platonis: accipiendo eas ſicut Ariſt. iponit ſibi: qꝛ in illis ydeis nō relucebant gnābilia ⁊ corruptibilia. Si autē accipiat̃ ydea ꝓut ſm rōneȝ diſtinguit̃ ab alijs que ſunt in deo. ſic ſe hȝ ⁊ in rōne obi cogniti: ⁊ in rōne ꝑncipij cognoſcendi: qꝛ ſe habȝ in rōne ꝑmi obi mouentis ad cognitionē alterius relucentis in ipſa. ⁊ producibilis ad imitationē eius. Et hoc ꝓbo duplici rōne. quaruȝ ꝑma talis eſt. qꝛ ydea aut dicit obiectum ꝑmum: vt mouēs ad ſpēm. aut dicit ſpeciem īpreſſam. aut actum itelligendi. aut ipſum obiectū primum prout eſt in ſe cognitum. aut obiectum ꝑmum prout mouet ad cognitionem alterius relucentis in ipſa producibilis ad imitationem eius. aut obiectum ſecundarium ſic in ipſa relucens non ꝑmum: quia tunc omne illud qđ imediate iprimeret ſuam ſpēm eſſet ydea. qđ falſum eſt. Itē ipſa eſſentia diuina vt mouet ſm rōnem ad cognitionē ſui eēt ydea ſuiipſius. qđ ſilr eſt falſum. nec ſcđm. qꝛ nullus ponit ſpēm eſſe ydeā. nec 3m. qꝛ

Terti⁹ articulus ꝑncipal. Ad qđ penetur ydearum ꝑlitas. vid Ioannez de bachone. ꝑmo ſen. di. 30. ar. 3. q. 1. Et vide ibi ipugnōnē opionis doctoris iſti⁹ h̄.

ſupra oſtſum eſt: ꝙ actus itelligēdi nō eſt ydea. nec 5ᵐ. q2 ēt ſupra oſtſum eſt: ꝙ creatura que eſt ydeata nō eſt ydea. Relinqtur igit̃ quarta. ſ. ꝙ eſſentia diuina: put ē pꝛeitellecta mouēs ſm rōnē ad cognitionē alterius relucentis in ipſa pducibilis ad imitationē eius ſit ydea. ❡ Scđa talis eſt. q2 ſic ſe habꝫ ydea: put diſtinguitur ab alijs que ſunt in deo ſm rōnem. Sicut ſe hꝫ exēplar ad artificē creatū. Sed exēplar dr̃ illō qđ mouet ad cognitionē alicuius alterius relucētis aliquo mō in ipſo pducibilis ad imaginē eius. igit̃ ⁊c̃. ❡ Ad illud qđ obijcitur in cōtrarium: qñ dr̃. ꝙ ydee ſunt plures. ⁊ in deo nō ſunt plura pnᵃ cognoſcēdi. Dōm ꝙ in deo nō eſt aliqđ pnᵐ cognoſcendi ſm rez: nec vnū nec plura. Et ſicut ibi poteſt accipi pnᵐ cognoſcēdi ſm rōnem. ita poſſunt ibi accipi plura pnᵃ cognoſcēdi ſm rōnem. ⁊ plures cognitiones. ❡ Ad rōnem quarte opīonis qñ dr̃. ꝙ eēntia diuina aut ē ydea ſub rōne abſoluti: aut ſub rōne reſpectiui. Dico ꝙ abſolutū duplr̃ accipit̃. Uno mō put diſtinguit̃ ꝯtra reſpectiuū. put dicimꝰ ꝙ hō dicit aliqđ abſolutū: ⁊ pater dicit reſpectiuū. Alio mō dr̃ abſolutum: put accipit̃ cōtra cōtractum vel determinatū. put dicimus ꝙ aial abſolute cōſideratū vel acceptū: nō ſignificat hominē vel equū. ⁊ aial ſic abſolute cōſideratū diſtinguit̃ cōtra hoiem ⁊ equum ꝯtrahētia ipſum. Et ēt ꝯtra ſeipſꝫ vt ꝯtractum per hoc vel per illud: ⁊ abſolutū ſic dcm̃. et ēt cōtractum ⁊ cōtrahentia dicunt̃ abſoluta. put abſolutū diſtinguit̃ ꝯtra reſpectiuū. Qñ igit̃ dr̃. eēntia diuina. aut eſt ydea ſub rōne abſoluti: vel ſub rōne reſpectiui. Dōm ꝙ ſub rōne abſoluti: put abſolutum diſtinguit̃ ꝯtra reſpectiū. ſed accipiēdo abſolutū put diſtinguit̃ cōtra ꝯtractum vel determinatū iſto mō. Eſſentia diuina eſt ydea: nō ſub rōne abſoluti. i. nō ſub rōne indeterminati. imo eſt ydea ſm rōnem terminatā abſolutā: put abſolutū diſtiguit̃ ꝯtra reſpectiuū. aliogn nec re nec rōne diſtingueret̃ ab eſſentia diuina: vt repntatiua ipſius dei. vt deductū eſt. Unde illa rō ⁊ eius pbationes peccant per illā equocationē de abſoluto. Qđ. IIII.

Poſtea querebant̃ quedam de poᵗ del in cōparatione ad extra. Et pmo querebat̃ vnū in generali. ⁊ poſtea querebant̃ duo in ſpāli. Illud vnū queſitum in gnāli eſt. Utrū ſi deus ageret de neceſſitate nature oia de neceſſitate euenirēt. Et arguebat̃ ꝙ ſic. q2 poſita cā ſufficiēti non ipedibili agente de neceſſitate: neceſſario ponit̃ effectus. Sed deus eſt cā ſufficiens oium: ⁊ nō ipedibilis: ⁊ ſm hypoteſim ponitur agere de neceſſitate nature. ergo ⁊c̃.

In contrariū eſt. q2 poſito ꝙ deus ageret de neceſſitate nāe: adhuc in deo eſſet agere per modū nāe: ⁊ per modū voluntatis: q2 in eo eſſet nā ⁊ volūtas. Sed in agēte per volūtatē nō oꝫ ponere ꝙ poſita cā ponat̃ effectus. ergo ⁊c̃.

Reſpondeo ad euidētiaꝫ iſtius qōnis. duo ſūt pncipalr̃ faciēda. Primū eſt premittere quedam que valēt ad declarationem pppoſiti. Scđm eſt videre ad ppoſitum. ❡ Quātum ad pmum premitto tria. Primū eſt videre quomō itelligat̃ deus agere de neceſſitate nature.

Circa qđ ſciendum eſt: ꝙ deum agere de neceſſitate nāe duplr̃ poteſt itelligi. Uno mō ꝙ dicatur agere de nēcitate nāe: q2 agit per nām: vt preueniēs velle ⁊ itelligere. ita. ſ. ꝙ non agat per velle ⁊ itelligere. ſed per aliqđ aūs ad iſta. Sicut homo dr̃ agere de neceſſitate nāe in digerēdo cibum; qđ ſibi non competit per velle ⁊ itelligere. Et iſto mō nullus poſuit deū agere de neceſſitate nāe. Et loquoꝛ de illis qui per phīam venerunt in cognitionē dei. Q2 oēs phīg venerunt in cognitionē diuine cāſitatis: poſuerūt deum eſſe cām agentē per itellectum ⁊ volūtatē. ſed tale agens agit per velle ⁊ itelligere. ergo ⁊c̃. ❡ Alio mō poteſt itelligi deuꝫ agere de neceſſitate nāe. q2. ſ. neceſſario vult res creare: precipue illas que imediate pcedūt ab eo. Ad qđ velle ſm phōs ſeqtur effectus volitus. mō quo exponetur ſtatiꝫ qđ eſt neceſſario velle. ⁊ iſto mō poſuerūt aliq phi deū agere de neceſſitate nāe. ❡ Scđm eſt oſtdere qñ aliqđ dr̃ velle aliqđ nečio. qūo pñt ibi eē diuerſi ſenſus. ❡ Circa qđ ſciendū: ꝙ qñ aliqs dr̃ aliqđ velle neceſſario pōt triplr̃ itelligi. Uno mō. ꝙ neceſſitas ferat̃ ad actū volendi. vt ſit ſenſus: ꝙ iſte vult illud actu volēdi q eſt neceſſarius in ſe. Et iſto mō accipiēdo quicquid vult deus vult neceſſario. i. actu volēdi: q ē neceſſarius in ſe. Alio modo pōt referri neceſſitas ad rem volitā vt ſit ſenſus: qñ dr̃. iſte vult hoc neceſſario. i. vult reꝫ iſtam hēre eſſe nečium. ſicut ego poſſum velle deum hēre eē neceſſariū. Tertio modo. pōt ferri neceſſitas ad ipſam habitudinē volētis ad ipſum volitū. ⁊ tunc eſt ſenſus. iſte vult h̄ neceſſario. i. vult hoc: ⁊ non pōt nō velle hoc. vel nō pōt habere habitudinē nolētis ad hoc vt ad nolitū. Et iſte modus nečitatis ptinet ad ppoſitum. Unū qñ dr̃: ꝙ deum agere de nečitate nāe. ſi hoc ei cōueniret: ēt vellet illa q̄ facit neceſſario eē ⁊ fieri. accipit̃ hic neceſſitas: put fertur ad habitudinē volentis ad volitum. ita. ſ. ꝙ ſi deus ageret de neceſſitate: hoc ideo eēt. q2. ſ. vellet ea que facit facere: ⁊ nō poſſet non velle hoc. ſicut nō pōt nō velle bonitatē ſuam. ❡ Tertium eſt oſtēdere: ꝙ aliud eſt velle nečio contingētiā cāe in cāndo: ⁊ cōtingentiā effectus in hñdo eē a cā. ⁊ velle ſimplr̃ neceſſario cāꝫ cāre: ⁊ effectum ſimplr̃ eē. Et hoc accipiēdo velle neceſſario 3ᵒ modo. Nā cum volūtate volēte nečario cōtingētiam cāe in agēdo. ⁊ ꝯtingētiaꝫ effectus in eēndo. dato ꝙ voluntas eēt talis: ꝙ ad ipſam de neceſſitate ſequat̃ volitum: ſtat ꝙ cā contingēter agat. ⁊ non nečio. ⁊ ꝙ effectꝰ ꝯtingēter eſt ⁊ non nečario: q2 cū tali volūtate ſtat qcquid ſtat cum nečitate contingētie. q2 iſta volūtas non vult nečario niſi contingētiam. Sed cum ꝯtingētia cāe in cāndo: ⁊ contingētie nečaria ſtat ꝙ cōtingēter agit ⁊ non nečario. ⁊ effectus contingēter eſt. ⁊ nō neceſſario. q2 non oīs cā cui cōuenit de nečitate poſſe agere: de neceſſitate agit. ergo ⁊c̃. Sꝫ cum voluntate volēte ſimplr̃ nečio cām agere. ⁊ volēte ſimplr̃ neceſſario effectū eē. ſi ſic talis voluntas ad quā de neceſſitate ſeqtur volitū. non pōt ſtare ꝙ cā contingēter agat: vel ꝙ effectus cōtingētie ſit: q2 cum tali volūtate non pōt ſtare ꝙ cā non agat: vel ꝙ effectus nō ſit. Sꝫ ſi cā contingēter ageret. vel effectus cōtingēter eēt. cā poſſet non agere: ⁊ effectꝰ non eē. ergo ⁊c̃.

Quantum aūt ad 2ᵐ pncipale. ſ. verū ſi deꝰ ageret de nečitate nāe. oia d̄ neceſſitate euenirēt. Dōm ꝙ cū deuꝫ agere de nečitate nāe ſit idē qđ velle nečio creare res: quarum eſt cā: ⁊ dare eis eſſe. duplr̃ pōt itelligi. Uno modo. ꝙ deus oia alia a ſe velit neceſſario cāre ⁊ dare eis eē. ita ꝙ quodlibet in ſe velit neceſſario abſolute eē. Alio modo: ꝙ ipſe deus iſta que imediate pcedūt ab eo: velit nečario creare: ⁊ dare eis eē. ⁊ velit ea neceſſario hēre habitudinē contingentem in cāndo. Si pmo modo accipiat̃ hypoteſis: ſic oia de neceſſitate euenirēt. q2 poſita cā ſufficiēti in cāndo ⁊ nō ipedibili: ⁊ volūtate: neceſſario de neceſſitate ſeqtur volitum. Sed ſm pmum itellm hypoteſis ponit̃ ꝙ deus

Deuꝫ agere de neceſſitate nāe duobus modis poteſt itelligi.

neceſſario velit omnia alia a ſe cauſare ꝛ dare eis eſſe ꝛ qͦlibet in ſe. ergo ſtante tali hipotheſi omnia de neceſſitate euenirent. Si ſecūdo modo: nō ſequit̄ ꝙ oīa de neceſſitate eueniant: qꝛ velle neceſſario cauſam habere cōtingentiā in agendo: non infert neceſſario niſi contingētiam cāe in agendo. Sed cum neceſſitate contingentie cauſe in agēdo ſtat ꝙ cauſa non neceſſario agat: ꝛ ꝙ effectus non neceſſario fit: vt ſupra oſtenſum eſt. igitur poſito deum agere de neceſſitate nature. iſto modo nō ſeqtur ꝙ omnia de neceſſitate eueniant. ¶ Aliter pōt formari ratio ad iſtam partē ſic: qꝛ ab agente per voluntatem ꝛ intellectuꝫ quantūcūq; velit neceſſario: nō procedit effectus niſi taliter qualiter vult tale agens effectuꝫ ab eo procedere. Sed accipiendo ſm intellectuꝫ hipotheſis: deus vult aliqua ꝓcedere a ſe meᵈⁱᵃᵗᵉ cauſis ſecūdis contingenter: qꝛ ponitur ꝙ vult contingentiā cauſarū iſtarū ſecundarū in agendo. ergo ſtante hipotheſi ſm iſtū intellectū aliqua procedunt a deo mediātibus cauſis ſecundis cōtingēter: ſed qͦ procedit cōtingenter nō euenit neceſſario. igitur ꝛc. ꝛ iſto modo: vt credo: poſuerunt phi deū agere de neceſſitate: ꝛ voluerunt cum hoc ſaluare cōtingētiā in rebus: qꝛ ea que procedūt immediate ab eo neceſſario voluit cauſare ab eterno. Itez ſm eos neceſſario voluit cauſas ſecūdas habere habitudinem cōtingentē in agendo: ꝛ ex hoc volebāt ſaluare cōtingentiā in rebus cū neceſſaria voluntate dei: qꝛ contingentia cauſarū in agendo eſt neceſſaria: licꝫ agere non ſit neceſſarium. Sed vna difficultas iminebat eis circa quā fuit multiplr erratū: vtrū. ſ. deus vellet nō ſolum neceſſariā cōtingentiā ſecundarū cauſarū in agēdo: ſed etiā vellet ipſum effectū contingentē eſſe determinate: an ſolum vellet contingentiā iſtarū ſecundarū cauſarū. nō autē determinate vellet effectum cōtingentem eſſe. ita ſcꝫ ꝙ voluntas diuina determinaret determinate ad eſſe effectus cōtingentis: vel etiaꝫ ad nō eſſe vt ad volitū: ꝛ quocūq; iſtorū poſito videbat̄ ſequi icōueniens: qꝛ poſito primo ſequebat̄ ꝙ omne volitū voluntate neceſſaria eſſet cōtingens: ꝛ poſſet eſſe aliter ꝙ̄ ſit volitū. Ad qͦ ſequebat̄ ꝙ volūtas dei eſſet ieſſicax: ꝛ ꝙ cōtra voluntatē dei poſſet aliquid fieri. Scōo autē poſito ſequebat̄ ꝙ cauſalitas voluntatis diuine non ſe extendebat vſq; ad vltimos effectus contingentes: qꝛ cauſalitas agentis per intellectū ꝛ voluntatē nō ſe extēdit niſi ad cognitum ꝛ volituꝫ. ¶ Et dato ꝙ intellect⁹ humanus nō poſſit ſatiſfacere illis difficultatib⁹: tñ facilius poſſet euadi pꝛia difficultas ꝙ̄ ſcōa. Nā pōt dici ad primam difficultatē ꝙ non ſequit̄ ꝙ ſi effectus dei eſt contingens ꝙ poſſit aliqͥd fieri ꝯtra volūtatē ſuā: qꝛ dato ꝙ nō ſit neceſſitas abſᵗᵃ inter effectū dei ꝛ eius voluntatem: eſt tamen neceſſitas ꝯſequentie: ita ꝙ ſi deus vult hoc ſuppoſito neceſſario ſeqtur effectus: ꝛ hoc ſufficit ad hoc ꝙ nihil fiat cōtra voluntatē ſuā ꝛ ad hoc ꝙ illud qͦ vult fieri īfallibiliter fiat: nec tamē antecedēs eſt neceſſariuꝫ neceſſitate abſoluta: nec ꝯſequens: ita ꝙ in ſenſu diuiſo: deus poteſt non velle qͦ vult. licꝫ in ſenſu compoſito: deus non poſſit velle ꝛ cuꝫ hoc ſimul nolle: nec hoc ideo eſt: qꝛ actus volendi dei in ſe non ſit neceſſarius: ſed qꝛ habitudo eius ad volitum cauſatuꝫ: nō eſt cauſa neceſſaria: niſi ex ſuppoſitione: ſuppoſito ſcꝫ ꝙ velit. ¶ Et ex his poteſt aliquo modo oſtendi probabilitas fidei noſtre ad hoc ꝙ ponit deum agere non neceſſitate nature: ſed libero arbitrio: quia ſi manente immutabilitate volūtatis diuine ſm phos poteſt habere effectum contingenteꝫ mediantibus ſecundis cauſis: quia ſcꝫ vult neceſſario ſm eos cauſas ſecundas habere contingentiam in agendo: cum quo ſtat cōtingentia effect⁹ in eſſe: ꝛ per cōſequens cū immutabilitate voluntatis diuine non minus poterit dici vt videt̄ deum velle neceſſario ſe contingēter agere: ita ꝙ ſe poſſe agere vellet neceſſario: non tamen neceſſario agat: nec effectus eius īmediatus neceſſario eueniat: qꝛ cum neceſſitate eius ꝙ eſt poſſe agere ſiue cum neceſſitate contingentie in agēdo: ſtat ꝙ effectus ſimplr ſit cōtingens. immo neceſſario ſequitur ita. ſ. ꝙ in actu volendi neceſſario ꝛ immutabilī velit habere contingentiā in agendo ſiue contingenter ſe agere: ita ꝙ actus volendi ſit neceſſarius: ſed habitudo eius ad effectū volitum ſit contingens ſiue non neceſſarius loquēdo de neceſſitate abſoluta. ¶ Cauſa aūt quare non neceſſario abſolute deus vult cauſare alia a ſe eſt: quia ſicut dixi in quolibet nr̄o primo: prima queſtione. bonitas diuina nō habet neceſſariā habitudinē ad res cauſatas: ita ꝙ non poſſet amare ſine illis amatis: ita ꝙ nec in ſe: nec ī ſua amabilitate depēdet ab eis: ꝛ ideo deus volens neceſſario bonitatē ſuam: nō neceſſario vult creaturas eē vel fieri: ſicut vult neceſſario bonitateꝫ ſuā ꝛ perfectionē: ita vult necīo poſſe ſe agere: cū poſſe agere talia ſit de ꝑfectione ſua: ꝛ ēt vult necīo ſe poſſe agere ea libero arbitrio: qꝛ poſſe aliquid agere libero arbitrio nobilius eſt ceteris paribus ꝙ̄ agere de neceſſitate nature. ¶ Et ſi dicatur ꝙ ſicut ſupra dictū eſt ꝙ ad hoc ſequitur ꝙ aliquid poſſit fieri cōtra voluntatem diuinam: qꝛ ſi effectus cōtingens eſt a deo volitus cū effectus contingens poſſit nō eſſe illud qͦ deus vult eſſe: poterit nō eſſe: ꝛ ſic poterit oppoſitū voluntatis diuine eſſe vel fieri. ¶ Et ad hoc dico: ſicut ſupra dictum eſt ꝙ nō ſequitur propter neceſſitatē cōſequentie ꝓpter actum volendi ꝛ ſuum volitum: ꝛ vlterius dico: ꝙ iſta difficultas ita ſequitur cōtra phos ponentes deuꝫ agere aliquos effectus cōtingentes mediantibus cauſis ſecundis. ita ꝙ non ſequitur magis incōueniens cōtra fideles ponētes deum agere non neceſſitate nature immediate ꝙ̄ cōtra phos ponentes deū agere aliquos effect⁹ contingentes mediantibus cauſis ſecundis. vt ex ſupra dictis patet. ¶ Ad rōnes vtriuſq; partis ſoluenduꝫ eſt. Ad rationē ergo pro parte affirmatiua quando dicit̄ ꝙ oīa eueniunt de neceſſitate: qꝛ poſita cauſa ſufficiēti ꝛc. ¶ Dicendū ꝙ verum eſt ſm primū intellectū illi⁹ hipotheſis. ſ. ſi deus neceſſario ſimpliciter vellet oīa eſſe. ſed non eſt verum accipiendo 2ᵐ intellectū ipſius hipotheſis: ſed ſi poneretur de⁹ velle neceſſario ſimpliciter illa que imediate procedunt ab eo ꝛ velle alia ꝓcedere ab his contingenter. ¶ Ad rōnem ᵃ in oppoſitum quādo dicitur qꝛ adhuc eſſet ibi modus voluntatis diſtinct⁹ ꝛ modus nature. dicendū ꝙ accipiendo modū voluntatis pro libero arbitrio vel agente libero arbitrio: ibi nō eſſet modus voluntatis diſtinctus cōtra modū nature ꝓut modus nature neceſſario dicitur ꝺterminari ad alteram partem: ita ꝙ non eſt ī poᵗᵉ agentis vel non agere vel agere hoc vel illud.

Queſtio. V.

POſtea querebantur duo de potētia dei in comparatione ad extra in ſpeciali. ſ. in comparatiōe ad homines: ꝛ primo in cōparatione ad itellectum: ꝛ erat queſtio vtrum manente ſtatu vie poſſit aliquis habere expreſſaꝫ cognitionem de quidditate dei. Secundo per cōparationē ad effectum: ꝛ erat queſtio vtrum de⁹ ſimul poſſet infundere charitatē ꝛ intendere charitatē ſimul. ¶ Ad p̄mū ſic proceditur ꝛ arguitur ꝙ manente ſtatu vie aliquis poſſet habere expreſſaꝫ cognitionē

ᵃ Precipue eſt pꝛopꝛer iſtū modū loquēdi nō viſ admittere: ꝙ videlicꝫ deus agat ꝺ neceſſitate nāe. naꝫ de⁹ ſm ipſos neq; agit ſm nām: neq; ſm voluntatē q̄ ē ī nobis: ſꝫ eſt altiori ꝛ nobiliori modo ꝙ̄ ſit mod⁹ agēdi nāe: ꝛ ꝙ̄ ſit modus agendi voluntatis q̄ eſt ī nobis. Et iō dixeſt deū agē mōꝺ diuino: ſicut ē ſententia magni Auerro. in lib. deſtru. deſtru. ꝯ Algazelē. diſputatione vndecima. in ſolōne primi dubij. ꝛ pp hoc dixit etiā ipſe in ſexto metaphy. com. 2. ꝙ diuina ſiꝫ illa in quorū diffōne ſumit̄ deus ſicut nālia ſunt illa in quoꝝ diffōne ſumit̄ natura ꝛ hāc ſniam imitatus ē ad mirabilis Albertus in ſuo libro de cauſis: ſicut videre potes. non nego tñ qn ꝛ ſcꝫ ea doctoris ꝙ̄ ſint vere dicta ꝛ bonū habeant intellectū ſed volui hoc ſoluꝫ premoniuiſſe qͦ cōter a modernis vī neglectum.

de quidditate dei: quia quicquid eſt citra apertaꝫ viſionem dei ſiue citra cognitionem intuitiuam ſtat cum ſtatu vie: ſed vt quidam ponunt per cognitionem abſtractiuā poteſt cognoſci quidditas dei expreſſe: non habita viſione vel cognitione intuitiua. igitur ⁊c.

Contra quia ſi quiditas dei nō habita eius cognitione intuitiua poteſt expreſſe cognoſci: hoc eſt per aliquā rem cauſatam repreſentantem quidditatem eius: ſed h̄ eſt impoſſibile: q2 nulla res cauſata poſſet ſufficienter repreſentare quidditatē eius ergo ⁊c.

Reſpōdeo ad euidētiaꝫ iſtius queſtionis faciēda ſunt duo principalr̄. Primū eſt videre vtrum cognitio abſtractiua quidditatis diuine talis qualem quidā ponūt poſſit hr̄i in via. Scd̄m eſt videre vtrum tali cognitione poſita habens eam ſit extra ſtatū vie. ¶ Quātū ad primū p̄rio ponā itellectū queſtionis. Scd̄o ponā opinionē quā nō credo verā cū ſuis motiuis. Tertio ponā opionē quā credo eſſe veram.

Primus articulus.

Quantum ad primū ſciēdū ꝙ ſm̄ illos qui ponunt duplicem cognitionē de re. ſcꝫ intuitiuam ⁊ abſtractiuā: cognitionē intuitiuā vocāt cognitionem terminatā ad actualē exiſtentiā rei: ſicut qn̄ video ſolē moueri habeo cognitionē itūitiuā de motu ei⁹: ⁊ ſimiliter quādo video roſam eſſe habeo cognitionē intuitiuā de roſa: cognitionem vero abſtractiuā vocāt cognoſcere qd ſit res ⁊ q̄lis nāe ſit: ſiue ſit i reruꝫ nā: ſiue non: ſicut quādo aliquis conſiderat qd eſt roſa: nō cōſiderando vtrum ſit in rerū natura: vel non ſit. Eſt igitur intellectus queſtionis querere. vtruꝫ aliquis poſſit habere expreſſam cognitionē de quidditate diuina. ſcꝫ qd ſit talis eſſentia cū tali trinitate perſonarū nō cōſiderādo vtrum ſit vel non ſit ita ꝙ cognitio eius terminetur ad quidditatē diuinā ſub rōne quidditatis: ⁊ non ad ei⁹ exiſtentiā. ita ꝙ cognoſcat quidditatē ⁊ non cognoſcat eam eſſe. ¶ Quantū ad ſcd̄m ſciendū ꝙ quidā ponunt talem cognitionē poſſibilem haberi de quidditate diuina: ⁊ hoc probāt triplici ratione. ¶ Prima talis eſt quicquid deus poteſt facere in intellectu in rōne obiecti naturaliter mouentis ⁊ preſentis in ſuo eſſe poteſt facere per volantatē abſq3 h̄ ꝙ obyciat̄ intellectui ſꝫ talē preſentiam eſſendi. Sed deus in rōne obi̇ti naturaliter mouentis ⁊ preſentis in ſuo eſſe poteſt cauſare in intellectu noticiā expreſſam ſue q̄dditatis. ergo per volantatē poteſt cauſare talem noticiam ſue quidditatis: ſine hoc ꝙ obyciatur intellectui in ratione p̄ſentis in eſſe: ⁊ per cōſequēs talis cognitio abſtractiua poteſt haberi de deo. ¶ Secunda talis eſt: quecūq3 rōne differūt poſſunt ſine inuicem itelligi: ſed in deo quidditas ⁊ eſſe ſaltem ratione differunt. igitur quidditas dei poteſt itelligi ſine eſſe. ſed cognitio qua cognoſcitur aliqua quidditas ſine cognitione ipſius eſſe dicit̄ cognitio abſtractiua: igit̄ ⁊c. ¶ Tertia talis ē. paulus poſt raptū vt videt̄ habuit noticiam quidditatis diuine: q2 non videt̄ ꝙ illud qd̄ viderit in raptu ſtatiꝫ dederit obliuioni. ſꝫ iſta noticia quā habuit poſt raptum non fuit viſio eſſentie diuine: ſiue cognitio intuitiua. igitur abſtractiua cognitio quidditatis diuine pōt haberi ſine cognitione intuitiua. ¶ Iſtaꝫ opionem non credo eſſe verā: ⁊ q2 ꝓbatio oppoſite opinionis eſt īprobatio iſtius. ideo nō arguo cōtra poſitionem: ſed cōtra rationes: ⁊ primo cōtra primā: que tres habet defectus: primus eſt: q2 ſupponit quoddā falſum. ſecūdus eſt: q2 ſi illud ſuppoſitū falſuꝫ eſſet verū: adhuc tamē maior ꝓpoſitio eſſet falſa. tertius defectus eſt: q2 non plus concludit de abſtractiua q̄ꝫ intuitiua. ¶ Primum patet: q2 maior ꝓpoſitio ſupponit ꝙ deus imprimat viſionem ipſi intellectui beato ſicut naturale mouens vel ſicut agens de neceſſitate nature: quia nullum agens libero arbitrio agit naturalr̄ ſiue per moduꝫ agētis naturalis: ſed quicquid deus facit in creatura agit libero arbitrio. ¶ Scd̄m patet. q2 quādocūq3 aliquid cōuenit naturalr̄ alicui habenti voluntatē illud nō ſubeſt voluntati eius cui tale conuenit naturaliter: vnde quia eſſe riſibile conuenit homini naturaliter non ſubeſt voluntati eius ꝙ ſit riſibilis vel non. Sed ſm̄ te mouere ad cognitionem intuitiuam in ratione obiecti naturalr̄ mouentis cōuenit deo naturalr̄: vt ſupponitur in maiori. igitur ſi hoc ſuppoſitū eſſet verum maior eſſet falſa. ſ. ꝙ quicquid deus poteſt in ratione obiecti naturaliter mouentis poteſt per volantatē ⁊c. q2 ſi ꝯueniret ſibi naturaliter non ſubeſſet voluntati eius ꝙ hoc fieret vl̄ nō fieret: ſicut non ſubeſt voluntati patris ꝙ generet filiuꝫ vel ꝙ ſit deus. ¶ Tertium etiā patet. ſcꝫ ꝙ iſta rō non plus concludit de cognitione abſtractiua q̄ꝫ ītuitiua: q2 ſi quicquid deus poteſt in ratione obiecti naturalr̄ mouentis ⁊ preſentis poteſt per voluntatē ⁊c. cuꝫ ipſe poſſit in ratione obiecti mouentis ⁊ preſentis facere cognitionem intuitiuam: ſequitur ꝙ per voluntatē facere poteſt cognitionē intuitiuam: ſine p̄ſentia obiecti exiſtentis: ⁊ ſic ita ſequetur de cognitione intuitiua: ſicut de abſtractiua. ¶ Et vlterius q2 conſtat ꝙ impoſſibile eſt cognitionem intuitiuā eſſe ſine obiecto preſente in ſua exiſtentia: ⁊ cognito quantum ad ſuam preſentialitateꝫ: ⁊ ideo planum eſt ꝙ ratio eoruꝫ eſt nulla. ¶ Contra ſecundam rationem arguo: q2 ſi ita eſt ꝙ quecūq3 ratiōe differunt poſſunt ſine inuicem cognoſci: ita ꝙ cognitio poteſt haberi de vno non cognito altero: cū eſſe differat ratione ab eēntia: ſicut ecōuerſo: ſequitur ꝙ ſicut poteſt haberi cognitio de eſſentia ſine eſſe. ita etiam poterit haberi cognitio de eſſe ſine eſſentia: ſed hoc eſt falſum: q2 tunc videns deum cognitione intuitiua poſſet ſic videre deum ⁊ non habere cognitioneꝫ ſue quiditatis: qd̄ eſt falſum ſm̄ oēs: vel igitur non eſt vniuerſalr̄ verum ꝙ quecūq3 ratione differunt ꝙ poſſunt cognoſci ſine inuicem. ¶ Si dicas ꝙ verum eſt ꝙ iſtud non eſt vniuerſaliter verum. Sed in illis eſt verum vniuerſalr̄ que ſic ratione differunt ꝙ vnum non eſt de ratione alterius nunc autem ita eſt ꝙ eſſe non eſt de ratione eſſentie: ſed bene econuerſo: eſſentia eſt de ratione eſſe. ¶ Cōtra. quicquid ſit in alys in per ſe neceſſe eē ita eſt de ratione eēntie eſſe: ſicut econuerſo. ſed deus eſt per ſe neceſſe eē. igitur ⁊c. ꝓbatio maioris: quia illa que ſunt eq̄liter de ratione alicuius entis equaliter vnum eſt de ratione alterius: ⁊ ecōuerſo. Sed in per ſe neceſſe eſſe equaliter eſt de ratione talis entis eſſe ſicut eſſentia: ergo ⁊c. ¶ Contra tertiā rationē arguo ſic: q2 ſicut in raptu paulus vidit eſſentiam dei: ita vidit eius eſſe ⁊ exiſtere: ſi igit̄ non obliuiſci eius qd̄ vidit inferat ꝙ poſt raptum habuit noticiam de quidditate diuina: ita etiam infert ꝙ poſt raptū habuit noticiā de eē diuino: ⁊ ſic nō habuit noticiā abſtractiuā de q̄dditate ſine noticia ipſius eē. ¶ Dices forte ꝙ de vtroq3. ſ. de eſſentia ⁊ eſſe habuit noticiam q̄dditatiuam ſciendo. ſ. qualis ſit eſſentia diuina ⁊ quale ſit ſuum eſſe. Sed neſciuit ꝙ deus eēt in rerū natura. Hoc nihil eſt: q2 quero ad quid imediate terminabatur noticia pauli poſt raptum. Si dicas ꝙ imediate ad quidditatem diuinam ⁊ ad eſſe: tunc ita habuit noticiaꝫ terminatam ad eſſe ſicut ad eſſentiam: ⁊ etiaꝫ ad hoc ꝙ deus eſſet: q2 impoſſibile eſt habere noticiam imediatā de eē ⁊ eſſentia rei ⁊ ignorare ipſum. Si autem noticia ei⁹ nō terminabatur imediate ad eſſentiam eius ⁊ ad eſſe: ſed

Quid ſit cognitio intuitiua: ⁊ quid abſtractiua. vide ſcotū in quolibetis. queſtione. 6 arti. 1. ⁊ q. 7. arti. 3.

ad aliquid manẽs in intellectu vl' in fantaſmate in quo
repreſentabaꝛ. ¶ Contra. qꝛ illud repreſentatiuũ ma-
nens apud paulũ repreſentabat eſſentiã diuinã per mo-
duꝫ obiecti medij: ſicut aliqd vĩ in ſpeculo. Sed gcqd
ſit de ſpẽ in viſione beata: nullus tñ vnq̃ꝫ poſuit ꝙ aliq̃
creatura poſſet repreſentare expꝛeſſe quidditatẽ diuinã
per modũ medij obiecti: vt eſt in ſe. igitur ꝛc̃. ¶ Ad ra-
tionẽ de paulo. dicẽdũ ꝙ licꝫ poſt raptũ in paulo potue-
rit remanere aliqua ĩpꝛeſſio per quã cõfuſe appꝛehẽde-
bat ſe vidiſſe deũ. nõ tñ remanſit apud eum noticia ex-
pꝛeſſa quidditatis diuine. Sic etiã ĩ Nabuchodonoſoꝛ
remanſit quedã ĩpꝛeſſio per quã appꝛehẽdebat ſe ſom-
niaſſe aliqð magnũ: nõ tñ remãſit apud eũ expꝛeſſa no-
ticia obiecti ſomniati. ¶ Alia opinio eſt quã credo eſſe
verã: ꝙ eſt ĩpoſſibile talẽ cognitionẽ abſtractiuã haberi
de deo qualem iſti ponunt. ¶ Ad cuius euidentiã pre-
mitto ꝑmo duo: ꝛ poſtea deſcendã ad ꝓpoſitũ. ¶ Pri-
mum eſt ꝙ habere noticiã de qdditate dei dupl'r cõtin-
git. vno modo cõtingit in gñali ſciẽdo ꝙ eſſentia dei eſt
quedã ſubſtãtia vel itellectus ꝛ hoc per creaturas. Alio
modo põt cognoſci a nobis qdditas dei in ſpeciali: quã-
tum ad hoc ꝙ eſt quedã eſſentia habẽs trinitatẽ ꝑſona-
rũ in vnitate eſſentie: ꝛ hoc dupl'r vno mõ credendo ali-
cui dicenti deũ eſſe talis nãe. Alio modo manifeſte ap-
pꝛehendẽdo eũ vt in ſe eſt. ita videlꝫ ꝙ noticia termine-
tur ĩmediate ad quidditatẽ diuinã in ſe, put eſt in ſe ta-
lis quidditas. ¶ Secũdũ qð ꝑmitto eſt: ꝙ pñtia obti
in exiſtentia ſua dupl'r ſe põt habere ad itellectũ: loquẽ-
do de itellectu q mouet ab obo ad intelligendũ. Uno
modo ſicut mouens ad actũ cognoſcẽdi. Alio mõ ſicut
terminus ad quẽ terminaꝛ ipſa cognitio ſicut ad obꝫ co-
gnitum: ꝛ iſta duo differunt. nã quãdoqꝫ cõtingit ꝙ ali-
qd aliud ab obiecto mouet ad cognitionẽ ipſius obiecti
nã ens mouet cognitioneꝫ non entis: ita ꝙ cognitio põt
qñqꝫ terminari ad non ens: ſicut ad cognitũ. tñ nõ ens
non põt mouere aliqd. ¶ Iterũ nõ eſt dubiũ quin de⁹
poſſit cauſare in itellectu alicuius cognitionẽ alicu⁹ qð
nõ mouit ipſum ad cognoſcendũ: ꝛ ſic talis cognitio ter-
minaꝛ ad illud ſicut ad cognitũ: nõ tamẽ eſt ab iſto: ſic
a mouente. ¶ His pꝛemiſſis dico ad pꝛopoſitũ ꝙ non
eſt dubiũ ꝙ pꝛeſentia dei in ſua eſſentia ſiue ipſe deus vt
pꝛeſens in ſua eſſentia requiraꝛ ad cognitionẽ expꝛeſſaꝫ
ſue quidditatis vt in ſe habet rõnem obiecti mouentis
ad talẽ cognitionẽ expꝛeſſam ſue qdditatis: qꝛ nihil mo-
uet niſi vt eſt actu exiſtens. Sed nulla res põt mouere
ad talẽ cogñẽ niſi ſolus deus. igiꝛ ꝛc̃. ¶ Utrũ aũt ſecũ-
do modo requiraꝛ pꝛeſentia dei in ſua exiſtentia. ſcꝫ vt
terminus ad quẽ ſicut ad obiectũ cognitũ terminaꝛ co-
gnitio. ¶ Dico ꝙ ſi loquereꝛ de cognitiõe ꝯfuſa quã hꝫ
viatoꝛ de deo per creaturas natural'r ꝛ de cognitiõe ex-
pꝛeſſa tali qualẽ põt habere per fidẽ: ſic poſſet haberi co-
gnitio de deo abſtractiua: nam aliquis in via põt cõſide-
rare quid impoꝛtaꝛ per primã cauſam: nõ cõſiderando
vtrum ſit vel non ſit: ꝛ aliquis etiã fidelis poteſt cõſide-
rare quid impoꝛtaꝛ per hoc nomen trinitas: nõ cõſide-
rando vtrum ſit vel non ſit. Sed ꝙ aliquis poſſit ha-
bere cognitionẽ de quidditate dei ĩmediate terminatã
ad ipſam vt in ſe eſt: ꝛ ignoꝛare ipſam: an ſit vel non ſit:
eſt impoſſibile. Ratio primi eſt iſta: qꝛ deus a nobis in
via vel natural'r vel per fidem nõ cognoſciꝛ niſi put re-
lucet in creaturis: vl' put relucet in aliqua imagine ſua
quã aliquis ſinalis audiẽs ea que fides ponit de eo foꝛ-
mat vel in ſuo intellectu: vel in ſua fantaſia. Sed iſta qꝛ
imperfectiſſime repꝛeſentãt deũ poſſunt repñſentare eũ
quantũ ad quid nois: vt ſcꝫ cõſidereꝛ quid impoꝛtetur
per nomẽ: nõ cõſiderando vtrũ res ſit vel nõ ſit: ꝛ quã-
doqꝫ deducte poſſunt repꝛeſentare ꝙ id qð impoꝛtatur
per nomen eſt vera res in rerũ nã exiſtens: ꝛ tunc cõſi-
deraꝛ vt exiſtens. Scðm. ſ. ꝙ impoſſibile eſt quiddita-
teꝫ dei cognoſci cognitione expꝛeſſa terminata ad ipſaꝫ
ĩmediate q̃ꝫtũ ad entitatẽ quã habꝫ in ſe: ꝛ ignoꝛare eã
quantũ ad exiſtentiã: faciliter poſſet ꝓbari ſm illos qui
ponerẽt: ꝙ omnis cognitio terminaꝛ ad aliquid pꝛeſens
in exiſtentia ipſi intellectui vel aliqð repꝛeſentatiuũ ei⁹.
ſicut imago rei abſentis eſt pꝛeſens in fantaſmate: ꝛ hoc
ſuppoſito parꝫ faciliter ꝓpoſitũ ſic: qꝛ talis cognitio qd-
ditatis diuine: aut terminaꝛ ad ipſam vt pꝛeſentẽ in exi-
ſtentia ſua: aut ad aliquid aliud ab ipſa pꝛeſens in exiſtẽ-
tia ſua intellectui ꝛ repñſentans ipſaꝫ. ¶ Sed ſcðꝫ eſt ĩ-
poſſibile: qꝛ ſicut dictum eſt: ĩpoſſibile eſt aliquã creatu-
rã repꝛeſentare eẽntiã diuinã per modũ medij obiecti.
igitur ꝛc̃. ¶ Si autẽ ponatur ꝙ nõ opꝫ obiectũ eſſe pꝛe-
ſens in exiſtentia ſua: nec iſto modo: nec illo: ꝛ ꝙ ſola co-
gnitio rei apud intellectũ facit rẽ eẽ pꝛeſentẽ in intellectui
nõ in ratione exiſtentis: ſed in ratione cogniti: adhuc h
poſito teneo ꝙ impoſe eſt de deo habere talẽ cognitio-
nẽ abſtractiuã quidditatis: ꝛ non habere cognitionẽ de
eſſe. Et hoc pꝛobo triplici ratiõe. Pꝛima talis eſt: qꝛ oĩs
cognitio pꝛia quã nulla alia ꝑcedit: videꝛ terminari ad
rem vt eſt in entitate ſua: ſed cognitio quidditatis diui-
ne ĩmediata eſt huiꝰ. ergo ꝛc̃. ¶ Ad euidentiã autẽ ma-
ioꝛis ſciendũ ꝙ ſm quoſdaꝫ ꝛ pꝛobabil'r vt videꝛ: cogni-
tio quã nulla alia ꝑcedit diciꝛ cognitio naturalis: quã. ſ.
intellectus non foꝛmando ſibi determinatũ cõceptũ de
re ſub hac rõne vel iſta intelligit realem entitatẽ ipſius
rei: de qua talia ſunt foꝛmalia. Sed cognitio que termi-
naꝛ ad entitatẽ realem ipſius rei abſolute nõ ſub hac ra-
tione vel iſta diſtincta cõtrahente terminaꝛ ad entita-
tem rei: vt in ſe eſt. igitur ꝛc̃. minoꝛ etiã faciliter ꝓbatur:
qꝛ ſi iſta cognitio quidditatis diuine hꝫ cognitionẽ aliã
ꝑcedentẽ ipſaꝫ: aut eſt cognitio alicuius alterius a deo
in quo de⁹ relucet: aut cognitio ipſius dei: nõ pꝛio: quia
impoſe eſt quidditateꝫ diuinã relucere in aliquo cãto.
ſicut in obiecto cognito: vt ſepe dictum eſt. ¶ Si ſecũ-
do modo: aut illa cognitio dei pꝛecedẽs eſt cognitio ei⁹:
aut quantũ ad quidditatẽ: aut quantũ ad eius eſſe: non
quantũ ad quidditatẽ: qꝛ cognitio eius quãtũ ad quid-
ditatẽ eſt illa cognitio de qua loquimur. ꝛ idem nõ põt
pꝛecedere ſeipſum: nec etiã cognitio dei quantũ ad eſſe:
quia ſequereꝛ oppoſitũ pꝛopoſiti. ſ. ꝙ quidditas nõ poſ-
ſit cognoſci ſine eſſe: qꝛ poſteri⁹ notũ quo ad aliquẽ nõ
poteſt cognoſci ab illo ſine pꝛius noto. Sed ſm iſtaꝫ hi-
potheſim eſſe pꝛius cognoſciꝛ q̃ꝫ qdditas. igiꝛ ꝛc̃. ¶ Se-
cunda ratio talis eſt habens talẽ cognitionẽ quiddita-
tiuã de deo: quã tu ponis: aut ſolũmõ nouit qd nois de
ſubiecto: aut quid rei: ſi qd nois tñ: ſicut hõ hꝫ imagina-
tionẽ de figmentis: de quibus nõ nouit verum ſint vel
non ſint. Tunc arguo. talis nõ nouit qd rei ipſius dei: ſꝫ
iſte qui non nouit qd rei ipſius dei non nouit quiddita-
tem realẽ dei. igitur talis nõ habet noticiã realẽ de qd-
ditate dei. ¶ Dices ꝙ imo habet noticiã realẽ de qddi-
tate dei ſic ꝙ nouit quidditatem dei que eſt quedã res.
ſed non nouit ꝙ illa quidditas ſit quedaꝫ res. ¶ Sed
hoc nihil eſt: qꝛ impoſſibile eſt noſſe inferius ꝛ ignora-
re totaliter illð qð eſt de ratione eius: ſed de ratiõe vni-
uſcuiuſqꝫ viri entis: eſt ꝙ ſit res quedã ens vel nata ꝛc̃.
igitur ꝛc̃. Si dicaꝛ ꝙ habens talẽ noticiã nouit quid rei
de deo. Tũc arguo. cognoſcere quid rei de vnoquoqꝫ eſt
cognoſcere ipſum vt habens quandã naturã exiſtenteꝫ
in rerum natura: vel natum eſſe. Sed impoſſibile eſt vt

cognoſcens perfecte ꝛ euidenter eſſentiam diuinam co‑
gnoſcat eam vt poſſibilē eſſe:ꝛ non actu entem.ergo ꝛc̃.
ꝓbatio mi.quia ſicut de ratione aliarū rerum quantū
ad ſuum quid reale eſt eſſe quādam quidditatem entē
in rerū natura:vel natam eſſe.ſic de ratione dei eſt eſſe
quandā naturā entem.Sed nullus poteſt ſcire de alijs
rebus a deo quid rei:niſi cognoſcēdo eas vt quidditatē
exiſtentē in rerum natura vel natam eſſe.igitur impoſ‑
ſibile eſt ꝙ aliquis cognoſcat de deo quid eſt niſi cogno
ſcendo eum vt habentē naturā neceſſario exiſtentē. Et
ideo impoſſibile eſt cognoſcere qd rei de deo cognoſcen
do ipſum vt habentē naturam poſſibilem eſſe:ꝛ non co
gnoſcere ipſum vt habentez naturam actu exiſtentem.
¶ Tertia talis eſt:q2 ſm phm prius eſt noſſe an eſt ꝙ̃
quid eſt:loquēdo de quid rei.ſed poſterius notū nō pōt
cognoſci ſine pri9 noto.igitur de nulla re poteſt ſciri qd
rei:ꝛ ignorari ipſam eſſe. In alijs quidē ignorare ipſam
eſſe actu vel aptitudine.in deo autē ignorare ipſam eſſe
actu:ꝛ ſic vr̃ mihi ꝙ ſit talis cognitio abſtractiua ō deo
eē ipoſſibile. Ad rōnē autē poſitionis pꝫ ex ſupradictis.

Scḋs articu‑
lus.

Quantum autē ad ſcḋm articulū. verū.ſ.talis cognitio abſtractiua ſi ponat̃ poſſit
ſtare cū ſtatu vie.dico vt mihi videt̃ ꝙ non: q2 cogni‑
tio perfectiſſima vniuſcuiuſqꝫ eſt cognitio eius expreſſa
quantū ad qḋ qd eſt rei.Sed cognitio potiſſima dei nō
poteſt ſtare cū ſtatu vie.ꝛ per cōſequēs ipoſſibile eſt ꝙ
cognitio expreſſa quidditatis diuine ſit cū ſtatu vie.ma
ior patet:q2 cognitio conſiſtit in aſſimilatione cognoſcē
tis ad rem cognitam.aſſimilatio autē ad rem cognitaꝫ
attenditur potiſſime ſm formā ꝛ quidditatē ipſius rei
cognite.igitur ꝛc̃.minor etiaꝫ faciliter patꝫ: q2 cognitio
potiſſima dei vel eſt beatitudo vel ſaltē nō eſt ſine bea‑
titudine.ſed beatitudo non ſtat cum ſtatu vie.igitur ꝛc̃.
¶ Ad rationē in oppoſitū dicēdū ꝙ maior ſm rei veri‑
tatem eſt vera:q2 quicquid eſt citra apertaꝫ viſionē dei
ſtat vna cū ſtatu vie.ſed mi.quā illi ponūt.ſ.ꝙ expreſſa
noticia quidditatis diuine imediate terminata ad ipſaꝫ
poſſit haberi citra viſionē eſt falſa:poſita tamē hipothe
ſi:ꝙ talis cognitio bēatur:talis cognitio ponet hoies ex
tra ſtatum vie:ꝛ tunc ma.eſt falſa.ſcꝫ ꝙ quicquid eēt ci
tra viſionē:ſtaret cum ſtatu vie:ꝛ ſic patꝫ ad qōneꝫ ꝛ ra
tionē. ¶ Nōndū ꝙ poſitio que ponit quidditatē dei i‑
mediate cognoſci in ſe ꝛ ipſam nō videri intuitiue ponit
cōtradictoria vt mihi videtur. Queſtio. VI.

AD ſcḋm ſic procedit̃ ꝛ arguitur ꝙ deus nō poſſit ſimul
ifundere charitatē ꝛ intendere eā:quia
deus non poteſt intendere aliquā chari
tatē.igitur nō poteſt ifundere ſimul ꝛ i‑
tendere:ꝯña pꝫ:q2 qḋ nō pōt in alterā
partē copulatiue:nō pōt in totā.ꝓbatio
añtis:q2 ſuppoſito: vt quidā ponunt:ꝙ ipoſe ſit eandeꝫ
formam eſſe intenſam ꝛ remiſſam:ſi deus intendit cha‑
ritatem:aut intendit precedentē:aut ſequentē:nō prece
dentē:q2 illa corrūpit̃:qḋ aūt corrūpit̃ non itendit̃:nec
ſequentē:q2 illa tota de nouo generatur:ſiue ꝓducitur:
nō eſt autē idē formā non preexiſtentē generare ꝛ intē‑
dere.igitur ꝛc̃.

Contra q2 deus plus pōt ꝙ̃ actus moralis.Sed actus moralis ſtatim cū eſt:pōt intende‑
re habitum.igitur deus vt videt̃ poteſt ſimul infunde‑
re charitatē ꝛ intendere.

Reſpondeo ad euidētiā iſtius queſtionis.duo ſunt facienda.Primuꝫ eſt ponere
intellectum queſtionis.Secundū eſt ſoluere ad qōneꝫ.

Quantum ad primū ſciendū ꝙ iſta queſtio po teſt habere duplicē intellectū.Un9
pōt eſſe.vt q̃rat̃ vtrū deus poſſit charitatē vel quācūqꝫ
formā ifundere ſimul ꝛ augere.Alius pōt eſſe vt quera‑
tur vtrū deus abſolute poſſit aliquā formā infundere ꝛ
augere quantū ad formas que recipiūt magis ꝛ minus.
¶ Primus aūt intellect9 ſimultatis ſubdiuidit̃:qꝛ ſcꝫ
queritur vtrum deus poſſit charitatē vel formā ſimul
ifundere ꝛ augere.Uno mō vt q̃rat̃ vtrū in ꝑncipio qñ
deus infundit charitatē poſſit eā infundere in gradu in
tenſo:ita ꝙ ifundere ꝛ augere nihil aliud ſit ꝙ̃ infunde‑
re vel a ꝑncipio eā facere in gradu intenſo. Alio modo
vt querat̃ vtrū poſſit facere in eodē iſtāti remiſſaꝫ cha
ritatem ifundēdo eā ꝛ iſtā eādē in eodē inſtāti itendere
ſiue facere intenſam:accipiendo igit̃ primū intellectuꝫ
de iſtis ſubdiuiſis.ſimplr̃ dicēdū eſt ꝙ deus poteſt cha
ritatē in eodē inſtanti infundere ꝛ augere:q2 infundere
ꝛ augere ſm primū intellectū ſubdiuiſuꝫ nihil aliud eſt
ꝙ̃ ifundere charitatē in gradu intenſo:ſed deus poteſt
charitatē vel quācūqꝫ aliam formā ſuſcipientē magis ꝛ
minus efficere vel infundere in quocūqꝫ gradu non re‑
pugnāte rei.igit̃ ꝛc̃.Sciēdū tamē ꝙ iſtud non eſt ꝓprie
intendere formā:ſed proprie eſt formā a ꝑncipio gñare
ſiue non exiſtentē primo quantū ad ſui totalitatē de no
uo ꝓducere.nā hic accipitur generare prout ſe extendit
cōiter ad oē producere:nā intēdere ꝓprie eſt de minus
tali facere magis tale:nō autē facere de ſimplr̃ non tali
tale. ¶ Si autē accipiatur ſcḋs intellectus de intellecti
bus ſubdiuiſis:vt queratur vtrū deus poſſit in eodē in‑
ſtanti facere charitatē remiſſaꝫ ꝛ ſimul cū hoc facere eā
intenſam.dico ꝙ nō:q2 nulla virtute poſſunt ſimul fieri
oppoſita in eodē:ſed charitas remiſſa ꝛ intenſa ſunt op
poſite.igitur impoſſe eſt quacūqꝫ virtute ꝙ aliqua quali
tas fiat remiſſa:ꝛ ꝙ in eodem inſtanti in quo fit remiſſa
fiat intenſa.maior patꝫ:q2 cōtradictoria non poſſunt ve
rificari quacūqꝫ virtute de eodē ſimul.ſed contradictio
includitur in omni oppōne.ergo ꝛc̃.minor etiā patꝫ:q2
charitas remiſſa ꝛ intenſa ſe habent vel ſicut priuatiue
oppoſita:vel ſicut cōtraria:q2 ſm quoſdaꝫ charitas re‑
miſſa dicit charitatē cū ꝑuatiōe gradus vlterioris:quē
importat intenſa.Scḋm alios autē:qui ponunt ꝙ ipoſ‑
ſibile eſt ꝙ eadē numero ſit intenſa ꝛ remiſſa:charitas
intenſa ꝛ remiſſa ſe habent ſicut forme cōtrarie.quarū
vna eſt perfectior alia.igitur ꝛc̃. ¶ Si autē accipiat̃ ſe‑
cundus intellectus queſtionis ſimplr̃ vt querat̃.vtruꝫ
deus poſſit charitatē vel formā aliquā ſimul intendere
ꝛ infundere.dico ꝙ ſm ponētes ꝙ impoſſibile eſt eādē
formā numero eſſe intenſam ꝛ remiſſam:ꝙ impoſſibile
eſt deū vel qḋcūqꝫ aliud agens itendere aliquā formā:
q2 ſi aliqḋ agens formā prius remiſſam intendit:aut re
miſſa manet aut non.Si manet facta intenſione:aut ce
dit in idem per eſſentiā cū intenſa:aut non:ſi ſic.igit̃ eſt
falſa illa poſitio que ponit ꝙ forma que ꝑus fuit remiſ‑
ſa non ſit eadem cū prima que poſtea eſt intenſa:ſi non.
ſequitur ꝙ due forme eiuſdē ſpeciei differentes nume‑
ro ſint ſimul in eodē ſubiecto:ꝛ qḋ peius ē:ꝙ duo oppo
ſita ſimul poſſint eſſe.nā ſm oēs intenſum ꝛ remiſſum
habent aliquā oppoſitionē cōtrariā vel priuatiuā:vt di
ctum eſt.Si autē ponat̃ ꝙ remiſſa non maneat. Tunc
remiſſa corrūpitur.Sed qḋ corrūpitur non intenditur.
igitur prius remiſſa non intendetur:nec etiā ſequēs:q2
de nouo generari ꝛ intendi non ſunt idem:ſed ſequens
forma de nouo totalr̃ generatur.igitur ꝛc̃. ¶ Si dicat̃
ad hoc:ꝙ dicitur forma intendi non ꝓpter vnitatē for
me intenſe ꝛ remiſſe:ſed propter vnitatē ſubiecti:q2 ſm

Nota rem… ꝑ quā pro… tur ꝙ eade… numero i… ma intenſ… remiſſa.

idem ſubiectum ſit de minus tali magis tale. ¶ Cõtra. ſubiectum licʒ dicatur fieri de minus tali magis tale: nõ tamẽ ſubiectũ dicit̃ intendi ⁊ remitti: ſed forma ipſa ſm quã ſubiectũ dr̃ de minus tali fieri magis tale: ſʒ forma nõ poſſet dici intendi ꝓprie niſi illa eadem que fuit remiſſa fieret intenſa. igit̃ ⁊c. ⁊ iſta eſt vna ratio per quã ꝓbat̃ ꝙ eadem forma numero eſt intenſa ⁊ remiſſa: ⁊ ſic patet ad queſtionẽ. ¶ Ad rõnẽ ad ꝑmã partẽ factã inquantũ eſt cõtra poſitionẽ dicendum ꝙ ipſe intendit precedentẽ. Et qñ dicit̃ ꝙ non: qꝛ precedẽs corrumpit̃. dico per interemptionẽ. ſ. ꝙ non corrumpit̃: qꝛ teneo ꝙ forma eadẽ numero que prius fuit remiſſa poſtea ẽ intenſa: ⁊ de hoc etiaʒ. ſcʒ vtrũ eadẽ forma ſit remiſſa ⁊ intẽſa dicet̃ infra diffuſe: qꝛ de hoc queſtio eſt mota. ¶ Ad rationẽ etiam factã ad alterã partẽ: inquantũ eſt contra poſitionẽ. dicendũ ꝙ licʒ actus moralis ſtati cũ eſt poſſit intendere habitũ preexiſtentẽ: non tamẽ ſtatiʒ cũ eſt habitus in gradu remiſſo generatus in eodẽ inſtanti in quo eſt generatus in gradu remiſſo poteſt ipſum facere intenſum eſſe.

Queſtio. VII.

POſtea querebatur duo de deo cõparando abſolutũ ad relatũ. Et primo querebat̃ vnũ de hoc in generali: ⁊ eſt. vtrũ in diuinis poſſet eſſe aliqd vnũ nomẽ vniuocũ cõe abſoluto ⁊ relato. ¶ Scdo querebat̃ in ſpãli. ſcʒ vtrũ dicere in diuinis ſit idẽ qd intelligere.

Ad primum ſic proceditur ⁊ arguit̃ ꝙ vnum nomẽ vniuocũ poſſit eſſe in diuinis cõmune abſoluto ⁊ relato: qꝛ nomẽ perſone eſt vniuocũ. Sed nomen perſone conuenit abſoluto ⁊ relato. igitur ⁊c. maior patet. ꝓbatio minoris: qꝛ perſona eſt aliquid in diuinis: qd intelligit̃ a fidelibus ⁊ ab ĩfidelibus: ſʒ a fidelib⁹ itelli̇̃r vt relata. ab ĩfidelib⁹: vt abſoluta: qd nõ eẽt niſi poſſet accipi aliqd cõe abſoto ⁊ relato. igit̃ ⁊c.

Contra minus poſſunt habere vnũ nomẽ vniuocum abſolutũ ⁊ relatũ ꝙ̃ duo ꝑdicamenta abſoluta. Sed duo predicamẽta abſoluta nõ poſſunt habere vnũ nomẽ vniuocũ: cũ predicamẽtis nihil ſit cõmune vniuocũ. igitur ⁊c.

Reſpõdeo ad euidentiã iſtius q̃õnis duo ſunt ꝑncipaliter facienda. Primo videndum eſt: qualr̃ de hoc ſit in creaturis. vtrum ſcʒ in creaturis abſolutũ ⁊ relatũ poſſint hr̃e vnũ nomen cõmune vniuocũ. Scdo videndũ eſt q̃liter ſit de hoc in diuinis. vtrũ abſolutũ ⁊ relatũ habeãt vnũ nomẽ cõe vniuocũ.

Primus articulus.

Quantum ad primuʒ ſunt quattuor facienda. Primo vidẽdũ qd iportat vniuocũ: ⁊ diſtinguẽdũ de vniuoco. Scdo oſtendet̃ ſuper qd fundetur vnitas vniuoci. Tertio oſtendet̃ quomodo differunt vniuocũ equiuocũ ⁊ analogum. ⁊ quarto dicet̃ ad propoſitum. ¶ Quantũ ad primũ ſciendũ ꝙ cuʒ ita ſit ꝙ vniuocũ dicat̃ illud nomen qd ſm eandẽ rõnem ꝑdicat̃ de pluribus: quorũ eſt vnuʒ nomen ⁊ vna ratio ſm illud nomen. primo videndũ eſt qũo aliquorũ eſt idem nomẽ. Scdo qũo accipiat̃ ratio quãdo dicitur ꝙ ratio vniuocorũ eſt eadẽ. ¶ Quantũ ad primũ ſciendũ ꝙ aliqua poſſunt habere vnum nomen tripl̃r: quantũ ad preſens pertinet. Uno modo ſicut partes integrales ipſius ſignificati ꝑncipaliter: ſiue ſm rem ſicut illud qd ſignificat cõpoſitionẽ ex materia ⁊ forma cõprehendit vnũ nomẽ includens materiã ⁊ formã: nõ vt ſignificatũ ꝑncipale ⁊ preciſum: ſed vt partes integrales ipſius ſignificati: vel ſm rationẽ: ſicut nomẽ ſpeciei ſignificat genus ⁊ differentiã: ſicut homo qd eſt vnum nomẽ ſignificat aĩal ⁊ rõnale: nõ vt ꝑncipalia ſignificata ⁊ preciſa: ſed vt partes integrales ſm rationẽ ipſius ſignificati ꝑncipalis: ⁊ nomẽ vnum ſic cõprehendens multa nõ dicit̃ nomen vniuocũ: nec equiuocũ ad illa. Alio modo ꝙ aliqd vnũ nomen imponat̃ ad ſignificandũ plura ita ꝙ vnũquodqʒ eorũ in ſpeciali ſignificet̃ per illud nomen ſm propriã rationẽ: ſicut canis ſignificat ſidus celeſte: ⁊ canem latrabilem: ⁊ tale nomen eſt nomen equiuocũ proprie: qꝛ iponit̃ ad ſignificandũ plã ſʒ plures rõnes. ¶ Tertio mõ aliqua poſſunt habere vnũ nomẽ ſibi ꝯueniens: ſic ꝙ illud nomẽ neutrum illorum ſignificet in ſpeciali ⁊ ſm propriam rationem. Sed ſignificet aliquã vnam rõnem cõem his que vtriqʒ conueniat ſicut. verbi gratia. homo non ſignificat ſortem nec platonẽ: ſed ſignificat vnã rationẽ cõmunẽ his. ſcʒ aĩal rationale ⁊ mortale: ⁊ ſimiliter aĩal non ſignificat hominẽ: nec equũ. ſed ſignificat vnam rationẽ cõmunẽ his. ſ. ſubſtantiã animatam ſenſibilẽ: ⁊ tale nomen dicitur ꝓprie vniuocũ cõmune talibus contentis ſub illa vna ratione cõmuni.

Aliquã pñt hr̃e vnũ nomẽ triplicĩter.

Quantũ ad ſecundũ ſciendũ ꝙ quãdo dicitur ꝙ noĩs vniuoci eſt eadem ratio ſm idẽ nomen. ratio põt dupliciter accipi. Uno modo pro ipſo cõceptu mentis. Alio modo pro re intellecta per talẽ conceptum: quando igitur dicitur ꝙ ratio vniuocorũ ẽ vna non accipitur ratio pro cõceptu mentis: ſed pro re intellecta per cõceptũ: qd patet dupl̃r. Primo qꝛ ſi aliqua dicerent̃ eſſe vnius rationis eo modo quo vniuoca habẽt vnã rationẽ: qꝛ de his eſt vnus cõceptus. Tunc oĩa que a deo intelligunt̃ eſſent vnius rationis: cũ apud deũ de oĩbus que intelligit non ſit niſi vnus cõceptus. Sʒ oĩa exiſtentia ⁊ poſſibilia intelligunt̃ a deo etiã quantuʒ ad ſua propria. ergo omnia eſſent eiuſdẽ rationis quãtũ ad ſuas rationes: qd falſuʒ eſt. ¶ Secũdo qꝛ ratio ſm quã nomen vniuocũ cõuenit pluribus: ꝯuenit ipſis rebus de quibus predicat̃ nomẽ vniuocũ: ſicut ⁊ ſignificatũ ipſius noĩs: ſicut ſubſtãtia animata ſenſibilis ꝑdicat̃ de hoĩe ⁊ de equo: ⁊ animal rationale de ſorte ⁊ platone. ſed conceptus mẽtis nõ predicat̃ de rebus extra. igitur ⁊c. niſi aliquis equiuocare vellet cõceptũ ad ſignificandũ cõceptionẽ mentis. que eſt in mente formalr̃: ⁊ ad ſignificandũ rem intellectã per cõceptũ. Cũ autẽ dicit̃ ꝙ rõ noĩs vniuoci eſt vna accipiendo rationẽ pro re intellecta per ꝯceptũ: ſciẽdũ ꝙ iſta vnitas eſt vnitas ſʒ rõnẽ: ⁊ ita vnitas eſt ens rationis: res tamẽ intellecta que ſic vnite intelligitur: eſt vera res extra aĩam: vnde ſicut quãdo intelligo hoĩem ĩdeterminate: homo dicit rem verã exiſtẽtẽ extra aĩam. Sed ĩdeterminatio ipſa eſt ſm rationeʒ: qꝛ ſcʒ talis indeterminatio ꝯuenit ſibi ꝓut eſt obiectiue in intellectu indeterminate ipſum intelligente: etiã iſta ratio intellecta per terminũ vniuocũ accipiendo rationeʒ pro re intellecta per conceptũ: eſt vera res extra animã exiſtens: ſed eius vnitas eſt vnitas ſm rationẽ cõſequẽs ipſam rem prout obiectiue eſt in intellectu cã ſic vniuoce intelligente. Tale autẽ vniuocũ eſt duplex. vnũ denominatiuũ qd cõuenit multis denoĩatiue: ſicut partibus in mõ. verbi grã. ſicut ſi dicatur: nix eſt alba. lapis eſt albus. vtrũqʒ dicit̃ vniuoce albũ. Alio modo accipit̃ vniuocũ eẽntiale: qd ſcʒ eſſentialr̃ cõuenit cuilibet cõtento ſub ipſo: ſicut genus cõuenit cuilibet ſpeciei: ⁊ ſpẽs cuilibet indiuiduo. modo hic nõ loquimur de vniuoco primo modo dicto. ſcʒ de dnominatiuo: qꝛ loquẽdo de tali vniuoco illa que ſunt diuerſoꝝ predicamentoꝝ: ⁊ que ſunt oĩno diuerſarũ rationũ poſſunt habere vnũ nomẽ vniuocum. dũmodo habeãt ſimilẽ habitudineʒ ad aliquid vnuʒ qd in ſua ratione formali eſt vnius rationis. Dico

Rõ ĩtelligitur ꝙ noĩs vniuoci eſt eadem ratio.

Scotiſte vero dicũt illã vnitatem eſſe ex natura rei.

Uniuocũ duplex: denoĩatiuum. ſ. ⁊ eẽntiale.

autē ſimilē habitudinem:q2 ſi aliqua diuerſa haberent habitudinē ad aliquā vnā entitatē formalē:ſi haberent diuerſas habitudines ad illā diuerſaꝝ rationū nō denominaret̄ ab illa vniuoce. propter hoc licꝫ ſanitas dicat vnā entitatē vnius rationis:q2 tamē aīal ⁊ medicina ⁊ vrina habent diuerſas habitudines ad illā. non dicunt̄ ſana vniuoce. ſed ſi aliqua ſit entitas formalis vnius rationis:⁊ plura habent ſimilē habitudinē ad illā:illa plura poterunt denoīari vniuoce ab illa:quantūcūqꝫ nō cōueniant in vna eēntiali ratione: vnde licꝫ ſubſtātia quātitas ⁊ qualitas nō habeant vnā eſſentialē rationē cōīꝫ eis:q2 tamē habent ſimilē habitudinē ad cognitionē intellectus:qd̄libꝫ eorū poteſt dici cognitū ab intellectu vniuoce:illa etiā que nō cōueniūt in vna ratione ſpecifica eſſentiali: vel etiam in genere ꝓpinquo poſſunt denominari vniuoce vniuocatione que eſt ſm ſpeciem ſpecialiſſimam: ſicut homo eſt albus:⁊ nix eſt alba. vtrumqꝫ dicitur album vniuoce vniuocatione ſpeciei ſpecialiſſime:q2 albedo a qua denominat̄ dicit vnā ſpeciē ſpecialiſſimā:licꝫ homo ⁊ nix ſm eſſentialia ſua nō cōueniant in genere propinquo. ⁊ ſic patet primum. ſcꝫ quid importet̄ per vniuocū ⁊ quale ſit vniuocū: de quo hic loquimur ſcꝫ vniuocum eſſentiale. ¶ Quantū ad ſecūduꝫ. ſcꝫ ſup qd fundat̄ vnitas rationis ipſius vniuoci. dicūt' quidaꝫ ꝙ fundat̄ ſuper vnitatē conceptus mentis: vt. ſ. dicatur vna ratio vniuoci inquātū per vnū cōceptum intelligit̄ res que dicitur ſm vnā rationē intelligi. ¶ Sed hoc nō videt̄ mihi eſſe verū:q2 illud ſcꝫ poteſt habere duplicē intellectū. vnū vt dicat̄ ratio nōis vniuoci eſſe vna propter vnitatē cōceptus:q2 ſcꝫ ipſa ratio eſt ipſe conceptus ⁊ illud eſt falſum: vt probatū eſt ſupra:q2 ſupra oſtenſuꝫ eſt: ꝙ quādo dicitur: ꝙ vniuocū eſt cuius ratio eſt eadē: ratio ibi nō accipitur pro conceptu mentis: ſed pro re intellecta per conceptū. Aliū intellectuꝫ poteſt habere vt dicat̄ ratio termini vniuoci vna propter vnitatē conceptus:q2 ſcꝫ vnitas conceptus dicit vnitatē rei intellecte. vt ſcꝫ ſm vnā rationē obiectiuā obijciatur intellectui: ⁊ hoc ſimilr̄ eſt falſuꝫ. qd̄ patet dupl'r. Uno modo. primo q2 exiſtente vno cōceptu in deo: nō ꝓpter hoc ſequit̄ ꝙ oīa que ſibi obijciunt̄: obijciant̄ ei ſm vnā ſolā rationē obiectiuā:q2 plura ſm ꝓprias rationes nō poſſunt obijci ſm vnā rationē obiectiuā. ſed deus itelligit plura ſm ꝓprias rationes. igitur ⁊c̄. Si dicat̄ ad hoc ꝙ licꝫ deus intelligat plura ⁊ ſm rationes plures quantū ad ſecundaria obiecta: tn̄ quantū ad pmū ⁊ per ſe obiectū qd̄ eſt eſſentia ſua ſm ſe accepta obiectū ſue cognitiōis eſt vnū ⁊ vnius rationis. ſcꝫ ipſa eſſentia ſua ſm ſe accepta: non valꝫ. primo q2 illa plura obiecta: ſiue vnū ſit principale ⁊ aliud ſecūdariū: ſiue ſint pl'a ſecūdaria manēt plura ſaltem aliquo modo non plurificato cōceptu qualitercūqꝫ vel pncipalr̄ vel ſecūdario: ſed hoc non eēt ſi pluralitas obiectiua: vel vnitas fundaret̄ ſuper vnitatē vel pluralitatem cōceptus. ſcd̄o q2 ex hoc ꝙ vnius cōceptus dei eſt vnū primo ⁊ per ſe obiectū. ſcꝫ ipſa eēntia diuina: nō ſequitur ꝙ vnitas obiecti habeat̄ ex vnitate conceptus ſed magis ecōuerſo ſaltē ſm noſtrū modū intelligendi: ſicut patebit in ſequenti ratione. ¶ Secūda ratio talis eſt: q2 illud a quo habet res entitatē: habet vnitatē. ſꝫ cōceptus habet entitatē: ⁊ etiā ipſa cognitio ab obiecto. igitur ⁊ vnitatē: ⁊ hoc phs ⁊ oēs concedūt. ſ. ꝙ ſm diuerſitatē obiectorū eſt diuerſitas cognitionū: ⁊ ſm vnitateꝫ vnitas: ⁊ maxime regulariter in cognitione adeq̄ta ⁊ iō vnitas iſta opꝫ ꝙ fundet̄ ſuper rem: ſicut ſuper fundamentū remotū. Sed in hoc eſt diuerſitas inter aliquos nā quidā ponūt ꝙ vnitas iſta fundat̄ ſuper plura ex parte rei vel ſicut ſaltē ex parte fundamenti remoti ſup vnitatem alicuius apparentis ex habitudine ad qd̄ iſta dicūtur habere vnitatē: vt ſi dicat̄ ꝙ ratio aīalis habꝫ vnitatē: licꝫ aīal cōueniat diuerſis aīalibus ꝓpter habitudinē ad vnū apparēs: qd̄ eſt ſentire. Sed illud nō videtur mihi verū: ⁊ ratio hui' oſtendit̄ in precedenti quolibet. ⁊ inter alias rationes induxi iſtā: q2 querā de illo apparenti a quo tu dicis ꝙ accipit̄ vnitas generis. vtrum ſit vnius ſpeciei ſpecialiſſime: vel vnius generis tm̄: ſi vni' ſpeciei ſpecialiſſime: videt̄ ꝙ a tali nō debeat accipi vnitas generis: ſed vnitas ſibi proportionata. ſcꝫ vnitas ſpeciei ſpecialiſſime. Si eſt eiuſdē generis tm̄: eadē queſtio eſt de iſto: ſicut de primo. vnde ſcꝫ hꝫ vnitatē. ¶ Dicūt aliqui ad hoc ꝙ iſtud apparens habet vnitatē analogie ⁊ ab iſta accipit̄ vnitas generis. ¶ Cōtra. q2 vnitas minor nō pōt eſſe cauſa vnitatis maioris. ſed vnitas analogie eſt minor vnitas q̄ vnitas gnīs: igitur ⁊c̄. ¶ Itē q̄ro de iſto apparente: ſicut prius aut eſt idē ſpē ſpecialiſſima aut idē genere tantū. Si idē genere tm̄ fuerit eadeꝫ q̄ſtio de iſto ſicut de alio: vt dictū eſt. Si idē ſpecie ſpecialiſſima cū idem ſpecie dicat̄ vnū ſm rationē: quero vtrum iſtā vnitatē habeat a ſeipſo: vel ab alio apparenti: ſi a ſeipſo. igitur ex natura rei ꝑuenit iſta vnitas: ſicut ex parte fundamenti remoti. ſicut ſupra dicebat̄. Si dicat ad hoc ꝙ vnitas rationis que eſt ſm ſpeciem ſpecialiſſimā non peruenit ab vnitate alicuius apparentis alteri' ab ipſa re: ſed ex ipſa re que dicit̄ vna ſpecie: tamen vnitas generis peruenit ex vnitate alicuius apparentis alteri' ab illo: qd̄ dicitur eſſe vnū: hoc non videtur valere: quia ꝙ vnitas ſpeciei ſumat̄ ex natura rei: que dicit̄ eſſe vna ſpecie hoc eſt ꝓpter hoc: q2 illa que ſunt eiuſdē ſpēi hn̄t cōformitatē ⁊ ſimilitudinē inter ſe: ⁊ ex natura rei. Sed ſicut ea que ſunt eiuſdē ſpeciei habent ſimpl'r cōformitatē ⁊ ſimilitudinē ex natura rei: ita etiam illa que ſunt eiuſdē generis ex natura rei habent cōformitatem ⁊ ſimilitudinē licꝫ diminutā reſpectu ſimilitudinis ⁊ cōformitatis ſpeciei. Alioqn nō plus eēnt eiuſdē generis homo ⁊ equus q̄ homo ⁊ albedo. Et ideo videt̄ aliqͥs ꝙ talis vnitas obiectiue vel ſpēi vel generis habeat fundamētū remotū cōformitatē realē que eſt inter res q̄ ſunt eiuſdē ſpeciei vel generis: q̄ quideꝫ cōformitas cōuenit eis in eſſe reali: q2 ſicut diuerſitas rationis ſe habꝫ ad diuerſitatē rei. ita vnitas rationis ad vnitatē rei vel cōformitatē: ſed ſm opiōnē cōiorē quā credo veriorē diuerſitas ſm rationē habꝫ ortū a diuerſitate reali: ſicut ad fūdamento remoto. igitur ⁊c̄. ¶ Sed cōtra hoc videt̄ eē difficultas: q2 cū cōformitas vel ſimilitudo ſit eoꝝ que ſunt diuerſa realiter: ⁊ diuerſorū realr̄ non ſit aliqd̄ cōe vnū realiter: ſed tm̄ ſm rationē videt̄ ꝙ omnis conformitas ⁊ ſimilitudo dicant aliqd̄ vnū ſm rationē tantū ſed ſm te vnitas ſpeciei ⁊ generis: que eſt vnitas ſm rationē fundat̄ ſuper cōformitatē vel ſimilitudinē: igitur vnitas rationis fundat̄ ſuper vnitatē rationis: qd̄ eſt incōueniens: ⁊ cōtra propoſitum. ¶ Ad hoc dico ꝙ aliqd̄ vnū poteſt eſſe duorū dupliciter. Uno modo ꝙ ſit vtriuſqꝫ per predicationē: ſicut homo eſt quid cōmune ſorti ⁊ platoni: ⁊ iſto modo non pōt eſſe aliqd̄ vnū duoruꝫ. niſi ſm rationē. Alio modo poteſt aliquid eſſe duorum vnius vt ſubiecti in quo eſt: ſiue vt eius de quo predicetur. ⁊ alterius vt termini: ſicut cōformitas ſiue ſimilitudo ſor. ad plato. ⁊ eodē modo hui' equi ad hunc equuꝫ: ⁊ hec cōformitas eſt ipſius ſor. vel iſtius equi vt ſubiecti in quo eſt ⁊ eſt ipſius platonis vel iſtius hominis vt termini ad quē eſt: ⁊ iſto modo vnū ⁊ idem numero: qd̄ eſt vnum ſm eſſe reale: poteſt etiam eſſe duorū: ſicut diffi-

Opīo nolatum.

ſe declarani in precedēti quolibet:ꝛ iſta ꝯformitas vnius rei ad alterā:ꝛ econuerſo eſt cauſa vnitatis obiectiue ſm rationem:ꝛ etiā vnitatis cōceptus quantū ad illos intellectus qui vno cōceptu nō poſſunt conſiderare niſi vnā rationē obiectiuā:ſicut poteſt poni exemplū de pluribus calidis que ſi mouent aliqđ vnū ſubiectū ad calorem non mouerent niſi ad vnū calorē ꝓpter cōformitatē quā habent inter ſe:ſicut diffuſe dictum eſt in precedenti quolibet. ¶ Dico autē rē eſſe fundamētū remotum:quia talis vnitas obiectiua non cōuenit rebus niſi prout ſunt obiectiue in intellectu:ꝛ ideo talem vnitatē habent a re:ſicut a fundamento remoto mediante intellectu qui ab eis natus eſt moueri:ſicut ad apprehendendum vnā rationē obiectiuā:ꝛ ſic patet de ſcđo. ¶ Quantum ad tertiū:qualr.ſcʒ differant equiuocū ꝛ vniuocū ꝛ analogū difficile eſt videre:q2 difficile eſt videre quō poſſit dari medium inter vniuocū ꝛ equiuocū:quia vt videtur oē nomē vel eſt equocū vel vniuocū:qđ ꝓbatur ſic:q2 omne nomen vel ſignificat vnā ratione vel plures vel nullam:ſi nullam.nihil ſignificat:ꝛ ſic nō eſt equiuocū:nec vniuocū:nec analogū:q2 nec ē vox ſigńatiua:

Qđ ē nomē ſʒ ſtā doctorē. ꝛ ēt ſcot' idē ſʒ.eſt vel vniuocū vl equiuocū.

ſi ſignificat vnā rōnē tm̄ eſt vniuocū:q2 nomē ē vniuocū vbi eſt vnitas nois ꝛ vnitas rei ſignificate p' illud nomē. Si ſignificat plures rationes:tunc eſt nomen equiuocū quia nomen equiuocum eſt quādo eſt vnū nomē ꝛ plures res ſignificate per illud nomen:ꝛ ſic oē nomen:vel eſt vniuocum vel equiuocū ſi accipiat̄ nomen pro voce ſignificatiua:ꝛ hoc credo eſſe verū ꝛ neceſſariū:ꝙ omne nomen vel eſt vniuocum:vel equiuocū:ꝛ credo ꝙ alij idem tenent:ꝛ q2 dicit̄ ꝙ eſt qđdā nomen analogū preter vniuocū ꝛ equiuocū:ſiue cum vniuoco ꝛ equiuoco: de hoc poteſt eſſe diuerſitas quid verius cōueniat analogo.ſ.eſſe vniuocū vel equiuocū. ¶ Dicunt ergo qdā ꝙ in ſpecie ſpecialiſſima eſt perfecta vniuocatio:q2 ibi eſt vna ratio ſigńata per terminū ꝛ equaliter cōueniēs contentis ſub termino:in genere aūt eſt vniuocatio imperfecta:q2 licʒ vna res ſit ſigńata per terminum:nō tamen equaliter cōuenit cōtentis ſub termino:nam ſemꝑ genus diuidit̄ in diuerſas ſpecies:quarū vna eſt perfectior altera. Analogum autē vt dicunt:nec dicit vnam rem ſimpliciter:nec equaliter conuenientē cōtentis:ſed dicit vnū ſm proportionē. Sed illud non videt̄ bn̄ dictū q̄tū ad hoc qđ dicit̄ ꝙ licʒ rō generis ſit vna:nō tamen equaliter ꝯuenit contentis ſub genere:q2 iſta eq̄litas qua dr̄ rō ſpēi cōuenire ꝯtētis ſub ipſa eq̄liter:ꝛ iſta

Cōtra dicentes rōnē generis nō eq̄lr cōuenire contentis.

inequalitas qua dicitur genus non conuenire equaliter contentis ſub ipſo:aut dicunt equalitatē:aut inequalitatem eſſentialitatis:vt.ſ.eque eſſentialiter conuenit ſpēs ſpēi idiuiduis.puta homo ſor.ꝛ platoni:ꝛ animal qđ eſt genus eſſentialiter conueniat homini ꝛ equo non eque eſſentialiter:aut dicunt equalitatem vel inequalitatem imperfectionis in cōtentis ſub rōne cōmuni rei. Si primo modo falſum eſt:quia eque eſſentialr equus eſt animal ſicut homo:licʒ nō ſit ita perfectum aīal. Si ſecundo modo nihil ad propoſitū:q2 inequalitas cōtentorū non reſpicit directe ꝛ primo ꝛ per ſe habitudinē contentorū maiorē vel minorē ad ipſum cōe:ſed reſpicit habitudinem vnius ad alterū prout vnū ſm ſuum propriū excedit alterū:nō autē ꝙ vnū excedat alterū in cōmuni qđ ei cōuenit prout accipit̄ in cōmuni. ¶ Scđo q2 cū linea maior ſit perfectior minore:ſequeret̄ ꝙ nec ī ſpecie ſpecialiſſima eſſet perfecta vniuocatio. Dico ergo quātū

Quid eſt vniuocatio eēntialis.

ad hoc ꝙ vniuocatio eēntialis:de qua loquimur:eſt:qñ ſcʒ vna ratio cōuenit pluribus que eſt eſſentialis cuilibꝫ de illis pluribus:ita ꝙ nō vni cōueniat ex attributione ad alterū:ſed vnicuiqꝫ ex ſeipſo:ꝛ ex natura ſua formaliter cōuenit illud cōmune:ꝙ tunc eſt vniuocatio eēntialis de qua loquimur. Et verum eſt ꝙ talis vniuocatio minor eſt in genere q̄ꝫ in ſpecie ſpecialiſſima:non ꝓpter illaʒ cauſaʒ quā illi dicebant:q2 ſcʒ genus īequaliter cōueniat ſuis ſpeciebus:licʒ ſpēs ſint inequales:q2 aliđ eſt aliquid inequaliter cōuenire pluribus:ꝛ illa quibus cōuenit eſſe inequalia in proprijs ſuis:ſed quia minor vnitas videt̄ eſſe in illa ratione quā īportat genus.q̄ꝫ in illa quā īportat ſpecies:ſicut etiā in fundamēto talis vnitatis eſt minor cōformitas inter res diuerſarū ſpecierū eiuſdē generis q̄ꝫ inter idiuidua eiuſdē ſpeciei. Oīa aūt talem vnitatē non habentia cōformitatis eēntialis nō habent aliqđ vnū nomen vniuocū eēntiale:licʒ poſſint habere vnum nomen vniuocū denominatiuū. Quomō autē dicant̄ quedā equiuoca:ꝛ quedā non:videt̄ mihi ꝙ iſta ſit cauſa:q2 cū ita ſit ꝙ equiuocū dicit̄ illud nomen qđ ſignificat plꝫes res:iſte res poſſunt accipi abſqꝫ aliqua cōnexione iter ſe vel in tertio.ita ꝙ nec vna habet attributionē ad alterā:nec ambe ad tertiā:ꝛ nomen ſignificans tales plures res dicitur nomen mere equiuocū:ꝛ equiuoca talia etiā dicunt̄ a quibuſdā a caſu equiuoca:ſicut ſi aliquis non attendens aliquā ſimilitudinē inter aliqua duo idem nomen imponat eis. Alio modo aliqđ vnū nomen poteſt ſignificare plures res. Quarū vna habet attributionē ad alterā:vel ambe ad tertiam:

Nota qualr analogū ſub equiuoco cōtinet:ꝛ iſta etiā ſuntſuis hoc tñ ſup predicamentis.

ꝛ tale nomē eſt quoddā ſimplr equiuocū:ſed tamē propter cōnexionē talē que eſt iter res ſignificatas per terminū dicit̄ analogū ſiue ꝓportionabile. vbi gr̄a.ſanum de aīali ꝛ ſanū de medicina dicunt diuerſas res. Quaꝝ vna habet attributionē ad alterā:nam medicina dicit̄ ſana:q2 eſt effectiua ſanitatis:que eſt in aīali.aīal autem dicitur ſanum:q2 habet in ſe formaliter iſtam ſanitatē: cuius medicina eſt effectiua:ſanum autē dictū de medicina ꝛ de vrina dicit̄ ſm diuerſas res habentes attributionem ad tertiā:nam ambe ſanitates dicte de vrina ꝛ de medicina habent attributionē ad ſanitatē:que eſt in animali:nam medicina dicitur ſana:q2 efficit illam ſanitatem. Urina autē quia indicat eandem:vnde ſanū de vtroqꝫ dicitur analogice:talia igitur equiuoca quorum rationes habent tales cōnexiones vel ſm cauſalitatem effectiuam:vel ſm habitudinē ſigni ad ſigńatū:vel ſm aliquā aliam habitudinem dicunt̄ analoga.alia autem noīa ſignificantia diuerſas res non habentes talē cōnexionē vel attributionem dicunt̄ mere equiuoca. ¶ Notandū tñ eſt:ꝙ licʒ aīal medicina ꝛ vrina dicāt̄ ſana equiuoce:tamē oēs medicine dicūt̄ ſane vniuoce:ꝛ ſimiliter oēs vrine vniuoce denoīatiue:q2 ſcʒ oēs vrine habent ſimilem habitudinē ad ſanitatē aīalis.ſcʒ indicatiuā:ꝛ ſimiliter omnes medicine habent ſimilē habitudinē.ſcʒ effectiuam:ꝛ ſic patet de ſcđo.ſcʒ qualiter differant vniuocū:equiuocum:ꝛ analogum. ¶ Quantū autē ad tertiū.ſ.vtrum diuerſis predicamentis ſit vnū nomen cōmune vniuocum:ſciendū ꝙ duplr eſt nomē vniuocū ſicut dictum eſt.ſ.denominatiuū ꝛ eſſentiale:ſi loqmur de vniuoco denominatiuo:ſic nihil prohibet:vt mihi videt̄:aliqđ nomē eſſe vniuocū cōe diuerſis predicamentis:quia illa que ſimilē habitudinē poſſunt habere ad aliqđ vnum vnius rationis:poſſunt habere vnū nomē vniuocum vniuocatione denominatiua:ſed diuerſa predicamenta poſſunt ſimilē habitudinē habere ad aliqđ vnum vnius rationis.igitur ꝛc̄.ma.pꝫ ex dictis.ꝓbatio mi.quia quādo dicit̄ ſubſtātia eſt intellecta ab homine: ꝛ ſimiliter quātitas ꝛ qualitas ſunt intellecte ab homine:oīa iſta habent ſimilem habitudinē ad itellectū ho-

minis.ſcʒ habitudinē obiecti ad qδ terminat̄ cognitio vt ad obiectum cognitum. Omnis eñ ĩtellectio humana eſt eiuſdem rationis ſaltem quantũ ad vnitatem generis.igitur ⁊c̄. ¶ Puto etiam quantum mihi occurrit nunc ꝙ eſſe in: ſicut in ſubiecto vniuoce dicit̄ quantum ad ipſam habitudinē quā ĩportat in: de qualitate ⁊ quātitate: licʒ enim eſſentia que formalr̄ ⁊ eſſentialr̄ p̄dicat̄ de quātitate ⁊ qualitate non dicat̄ de eis ſm̄ quoſdam vniuoce: tamen iſta habitudo importata per in. denominatiue: ſiue ſit habitudo rei ſiue rationis vniuoce cōuenit eis predicatione denominatiua: qꝛ illa habitudo nō dicit formaliter ipſam eſſentiam quātitatis vel qualitatis: dato etiam ꝙ nullam rem addat ſuper eſſentiā accidentis: ⁊ ſuper eſſentiam ſubſtātie in qua eſt. aliogn nullum accidens poſſet eſſe niſi in ſubiecto virtute q̄cūqꝫ. Etiam entia rationis vniuoce. q. cōueniunt eis vt mihi videtur. vnde albedo ⁊ homo ſunt ſpecies ſpecialiſſime vniuoce. ſimiliter quātitas qualitas ſunt genera gene

Opio Scoti in p̄io ſniaꝝ diſtinctiōe. 3. q. 1. 2. 3. ⁊ i. 8. diſtin. p̄imi q. 3. ralíſſima vniuoce. ¶ Quantũ ad vniuocum eſſentiale. vtrum ſcʒ vnũ nomen cōmune vniuocũ vniuocatione eſſentiali poſſit eſſe cōmune diuerſis p̄dicamentis: ſunt tres opiones. Quarum vna dicit ꝙ ſic: ⁊ hec probatur 14. rationibus. ¶ Pr̄io ſic: qꝛ illud qδ dicit vnũ conceptum abſtrahentem ab aliquibus ⁊ cōmunē illis videtur eſſe vniuocum reſpectu illoꝝ: ſed ſic ſe habʒ ens ad ſubſtantiaʒ ⁊ accidens. igitur ⁊c̄. Probatio ma. qꝛ illud qδ dicit vnum conceptũ dicit vnam rationē obiectiuā: ſed illud qδ dicit vnam rationē obiectiuā cōmunē pluribus eſt vniuocum: vt patet ex dictis. igitur ⁊c̄. Minor autem probatur: qꝛ ens dicit vnum conceptũ: vt videt̄: abſtrahentē a conceptu ſubſtantie ⁊ accidentis: qꝛ illud qδ habet conceptũ certũ alijs exiſtentibus dubijs dicit cōceptũ abſtrahentē ab illis: ſed conceptus entis eſt certus de aliquo: exiſtente dubio conceptu ſubſtantie accidentis: ſicut patet ꝙ ſcimus ꝙ potētie anime ſunt entia ⁊ ignoramus vtrum ſint forme ſubſtātiales vl̄ accidentales. ergo ⁊c̄. ¶ Secũdo ſic: qꝛ illud ꝙ dicitur tale ab aliquo cōmuni vnius rationis eſt vniuocũ: ſed ens eſt huiꝯ: qꝛ ens dicit̄ ab eſſe qδ videt̄ eſſe vnius rōnis: g̊ ⁊c̄. ¶ Tertio ſic: qꝛ nomen cōmune in equiuocis pōt vere negari de quolibet cōtentoꝝ ratione alterius ſignificati. vñ iſta eſt vā: canis nō eſt canis. nā canis latrabilis nō eſt canis qui eſt piſcis marinus: vl̄ ſidus celeſte: ſed ens

Tex. cō. 26. non poteſt negari de ente vere. Unde ph̄s p̄ phy. cōtra parmenidez hʒ per incōueniēti ꝙ ens ſit nō ens: vl̄ ꝙ ens cōmune ſit obiectū formale intellectiue potentie. igitur ⁊c̄. ¶ Quarto ſic. vnius ſciētie debet eē vnũ obm̄ formale vnius rationis. ſʒ ens cōmune eſt huiꝯ: quia eſt ſubiectũ formale in metaphyſica. igit̄ ⁊c̄. minor patet. pbatio ma. qꝛ oīs demr̄atio debet habere terminos eiuſdem rationis. Alioquin ſill̄s demonſtratiuus ⁊ paralogiſmꝰ non differrent: ſed demōſtratio nō pōt eſſe eiuſdē rōnis niſi obm̄ eſſet vnius rōnis. igit̄ ⁊c̄. ¶ Quinto ſic. qꝛ p̄ma p̄ncipia cōplexa habent terminos vnius rōnis vt videt̄. alioquin aliquis poſſet decipi in eis. Cuius cō

Tex. c. 9. trarium dicit ph̄s. 4. meta. Sed p̄ma principia cōplexa cōponunt̄ ex terminis cōmunibus oībus predicamētis ſicut ex eſſe ⁊ non eſſe: ſicut qñ dr̄ ꝙ ĩpoſe eſt idē eē ⁊ nō eſſe: ⁊ per ꝯñs ens ⁊ nō ens ſunt termini vniꝰ rōnis: ſiue termini quoꝝ vnuſquiſqꝫ dicit vnā rōnē: ſed terminus dicēs vnā rōnem eſt vniuocus. igitur ⁊c̄. ¶ Sexto ſic: qꝛ quātitas eſt ens vnius rationis: ſed de quātitate pōt ſciri ꝙ ſit ens: exiſtente dubio vtrũ ſit ſubſtātia vel acci

Tex. cō. 4. dens. Quia vt pʒ 7° metaphy. multi dubitauerunt vtrũ quātitas eſſet accidens ⁊ haberet aliquid p̄us ſe in quo eſſet ſicut in ſubiecto. ergo ⁊c̄. ¶ Septimo ſic: qꝛ paſſiones cōmunes debēt ꝯuenire alicui cōmuni vniꝰ rōnis: ſed q̄dā ſunt paſſiones q̄ cōſequūt̄ ens cōe in eo ꝙ ens. ergo cōe ens dicit vnā rēm: ⁊ p ꝯñs eſt vniuocũ. ma. pʒ. qꝛ paſſiones cōes cōueniunt illis q̄bus cōueniunt p vnam cām cōem. mi. etiā patet per ph̄m. 6° meta. vbi dicit: ꝙ

Tex. cō. [illegible] metaphyſicus ꝯſiderat que cōueniūt enti inquātũ ens. ¶ Octauo ſic: qꝛ ens magis dicit aliqδ vnũ cōe vniuocũ predicabile de diuerſis predicamentis: q̄ʒ aliqd aliδ: qꝛ eis eſt magis eſſentiale q̄ʒ aliquid aliud. Sed aliqd aliud p̄dicat̄ de diuerſis p̄dicamētis. ſ. accñs qδ eſt vniꝰ rōnis: qꝛ accñs dic̄ iſtā rōnē q̄ eſt adeē ⁊ abeē p̄ter ſubi corruptōeʒ: que rō inenit̄ cōiter in oī accidēte. igitur ⁊c̄. ¶ Nono ſic: qꝛ vnũ vt vnũ eſt cōe diuerſis p̄dicamētis: ſed vnũ vt vnũ eſt vnius rōnis: qꝛ dicit rōnē indiuiſionis. igitur ⁊c̄. ¶ Decimo ſic: qꝛ qδ ſi eſt: eſt qδ vna: ſʒ nō eēt qδ vna ſi ens nō eēt vnius rōnis. igitur ⁊c̄. ¶ Undecimo ſic: qꝛ ſi ens vel eē nō diceret vnā rōnē cōeʒ: nō differret qδ ſi eſt: ⁊ qδ qꝛ eſt: hoc autē ē falſuʒ. igit̄ ⁊c̄. falſitas ꝯñtis pʒ per ph̄m ꝙ ſcδo poſte. ponit eas eē diuerſas q̄ōnes: p̄batio ꝯñtie: qꝛ ſi ens nō dicit vnā rē: ſʒ plures: tūc idē eēt querere ſi hō eſt: ⁊ ſi hō eſt ſuba vel accidēs: ſʒ q̄rere ſi hō eſt ſuba vel accñs eſt q̄ſtio qꝛ eſt: ſʒ in q̄ōne ſi eſt. eſt eſt. ſcδo adiacens. igit̄ ⁊c̄. ¶ Duodecimo ſic: qꝛ ſi idē eſt dr̄e. oīs hō eſt ens. ⁊ oīs hō eſt ſuba: tunc ita vere negaret̄ hō de aliquo per nō eſſe ens. ſicut p nō eſſe ſubam. hoc eſt falſuʒ: qꝛ homo negat̄ de albedine p hoc ꝙ albedo nō eſt ſuba. nō aūt p hoc ꝙ albedo nō ſit ens: qꝛ albedo eſt ens. g̊ ⁊c̄. ¶ Decimotertio. qꝛ illδ cui ridet oppoſitũ vniꝰ rei eſt vnius rōnis: ſed ipſi eē rñdet oppoſitũ vniꝰ rei. g̊ ⁊c̄. minor pʒ p Aug. de imortalitate aīe dicētē ꝙ ipſi nō eſt nō eſt ꝯriũ niſi eē: ⁊ eꝯ. ¶ Decimoquarto ſic: qꝛ plus pōt cōuenire vnus cōceptus vniꝰ rōnis diuerſis predicamētis q̄ʒ enti reali ⁊ enti rōnis: ſʒ cōceptus vniꝰ rōnis pōt cōpetere enti reali ⁊ enti rōnis. ergo ⁊c̄. p̄batio mi. qꝛ poſſum ſcire per certitudinē me cogitantē aliquid: ⁊ dubitare vtrũ illud aliqd ſit ens rationis: puta figmētũ vel ens reale: ſed hoc non eſſet niſi illud aliquid cognitũ diceret aliquē vnũ conceptũ vniꝰ rōnis cōem enti reali ⁊ enti rōnis. g̊ ⁊c̄. ¶ Scδa vero

Scδa opio opio ponit ꝙ bene diuerſis predicamētis cōuenit aliqδ nomē vnũ cōe vnius rationis: tamē non ponit ꝙ illud ſit p̄prie vniuocum. Primũ oſtendunt per rōnes ſupra poſitas. Scδʒ vō. ſ. ꝙ illud nomē ſit vnius rōnis nō pprie vniuocũ declarant ſic: qꝛ vt dicunt: vniuocum proprie eſt illud qδ dicit vnā rōnē cōem multis que eodeʒ modo cōuenit illis multis: ſed illud nomē vnius rōnis qδ cōuenit diuerſis predicamētis nō cōuenit ipſis eodē modo: qꝛ ſuba ⁊ accñs: alio ⁊ alio mō ſūt entia: nā accñs eſt ens in alio: ſuba vō eſt ens p ſe. ¶ Tertia opio ponit

Tertia opio nō obſtātibus oībus his ꝙ nō eſt aliqδ cōe vniuocũ diuerſis p̄dicamētis: nec etiā aliqδ cōmune vnius rationis: ⁊ loquor hic de vniuoco eſſentiali: ſicut eſt de colore reſpectu albedinis ⁊ nigredinis: ⁊ ſic de ꝯſſibus. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdũ ꝙ alr̄ cōpat̄ vox ad diuerſa ſignata p ipſaʒ equoce ⁊ alr̄ vniuocũ cōe ad ptes ſubiuas contentas ſub ipſo. nā vox equoce ſignans pla cōparat̄ ad qδlibet illoꝝ: ſicut ad illud qδ ſignificat̄ per ipſam: quantum ad ſuam p̄priā rōnem. verbi grā. canis imponitur ad ſignificandũ canē latrabilē quantũ ad ſuaʒ p̄priam rōnē: ⁊ ſimilr̄ piſcē marinũ: ⁊ p̄pter hoc dicit̄ nomē equocũ: qꝛ partes plures ſignificat ſubiectiuas ĩmediate. Nomē vero vniuocũ nō cōparat̄ ad ptes ſubiuas: ſicut ad ſignificata propria: vnde nō ſignificat totā rationeʒ p̄priaʒ vniuſcuiuſqꝫ ꝯtētoꝝ ſub ipo. Aliogn ſigñaret plu

res rea: nec poſſet dici vniuocū ab vnitate rei ſignificate per ipm. Unū oꝫ ꝙ tota rō inferioꝝ: vel ſaltem aliqua ps rōnis ſit extra itellm ſupioris. ⁊ eꝫ. Et hoc apparet exēplo ⁊ rōne. exēplo: qꝛ aial qḋ eſt vniuocum eēntiale hoi ⁊ equo nō ſignificat hoiem vel equū ſm totā rōnez hois vel eq: aliogn nō per vnā rōnez pdicaret̄ de vtroqꝫ. Et ꝓpter hoc in rōne hois eſt aliqd qḋ eſt extra itellectuꝫ formalē aialis. ⁊ eꝫ. qꝛ. ſ. aial eſt extra itellm formalē rōnalis. Hoc idem pꝫ rōne. qꝛ illud cōe aut ſignificat totā rōnem vtriuſqꝫ ꝯtenti: aut nō. ſi ſic: igit̄ ſignificat plures rōnes. ⁊ per ꝯñs nō eſt vnius rōnis: nec per ꝯñs vniuocū. ſed magis equocū. Si nō: igit̄ aliqd continet̄ in rōne ꝯtentoꝝ ſub cōi vniuoco diuerſuꝫ ſaltē ſm rōnem a ſignificato cōis. Sed illud qḋ eſt diſtinctū rōne a ſignificato alicuius non eſt de intellu formali eius. nec eꝫ. ergo ⁊c. ℂ His premiſſis arguo ad ꝓpoſitum. ſi diuerſis pdicamētis poſſet eē aliqḋ cōe nomē vniuocū eēntiale: hoc eēt ens vel eēntia. ſꝫ nullum iſtoꝝ eſt vniuocum eſſentiale diuerſis pdicamētis. ġ ⁊c. ꝓbō mi. qꝛ vbicūqꝫ eſt dare aliqḋ nomē eēntiale vniuocū cōe pluribus: opꝫ in rōne illoꝝ pluriū aliqd includi: extra cuiꝰ itellm eſt illud cōe. ⁊ eꝫ. vt pꝫ ex dictis. Sꝫ ipoſſe eſt ꝙ ens cōe ꝯhat̄ ad diuerſa pdicamēta ꝑ aliqd qḋ ſit ext̄ itellm eiꝰ. ⁊ eꝫ. ġ ⁊c. Minoreꝫ iſtius ſyllī adhuc ꝓbō. qꝛ illud extra cuius itellm formalē eſt ens cōiter dcm: dicit aliqd diuerſuꝫ formalr ab oī ente. ſꝫ illḋ qḋ dicit aliqḋ diuerſum formalr ab oī ente: dicit formalr nihil. ġ ſi ens ſicut vniuocū eēntiale ꝯheret̄ ad diuerſa pdicamēta. ꝯheret̄ per diuerſas dr̄ias: q̄ dicerēt formalr nihil: vl̄ ſaltē nō dicerēt aliqd poſitiuū: ſed ꝓuatiuū. Sꝫ illḋ per qḋ ꝯhitur formalr ſupius ad iferiora: ē de rōne ſubi ſui iferioris. igit̄ ſi ens ꝯheret̄ ad pdicamenta ſicut ſupius eēntiale ad iferius: pdicamēta icluderēt in ſua rōne nihil: vel aliq̄ ꝓuationē vel negationē: qḋ eſt incōueniēs. qꝛ in rōne formali alicuius poſitiui nunq̄ itrat formalr aliqḋ negatiuū: vel ꝓuatiuū. ℂ Dices forte ꝙ ens ꝯhit̄ ad diuerſa pdicamēta nō ꝑ nihil: nec ꝑ diuerſas entitates: ſed ꝑ diuerſos modos eēndi. qꝛ. ſ. ſuba eſt ens ꝑ ſe. ⁊ accñs eſt ens in alio. ℂ Iſtud nō valet ꝓꝑ q̄tuor. ꝑmo: qꝛ quero vtruꝫ iſti modi eēndi in ſua rōne icludant ens cōe vel non. ſi ſic. ꝯtra. ſic dcm̄ eſt. dr̄ia ꝯhens aliqḋ cōe ad iferius ſub ipſo ꝯtentuꝫ: dꝫ eſſe extra itellm ⁊ rōnem cōis. ⁊ eꝫ. Sed ſm te ens cōe ꝯhitur ꝑ iſtos modos. igit̄ ens nō eſt de rōne iſtoꝝ modoꝝ: nec eꝫ. Si nō. igit̄ iſti modi ſunt diuerſi ab ente in cōi. ⁊ ꝑ ꝯñs ab oī ente. ſed qḋ eſt tale eſt ſimplr nō ens ⁊ nihil. ġ ⁊c. ℂ Scdo ſic: qꝛ qñ tu dicis: ꝙ ens ꝯhitur ꝑ diuerſum modum eēndi: qꝛ ſuba eſt ens ꝑ ſe: accñs vō in alio. quero qñ dr̄ ꝙ ſuba eſt ens ꝑ ſe. vtrū ly. ꝑ ſe dicat habitudinē poſitiue vel negatiue. ſi poſitiue. ꝯtra. qꝛ dicere aliqd eē per ſe poſitiue eſt dicere ꝙ ipm eſt cā ſuiipſiuſ. ſꝫ hoc eſt ipoſſe in quocūqꝫ genere cauſe. ergo qñ dr̄ ꝙ ſuba eſt ens ꝑ ſe: nō pōt dici poſitiue. ſi negatiue ita ꝙ ſit ſenſus ꝙ ſuba ē ens ꝑ ſe. i. nō ꝑ aliḋ: ſicut ꝑ qḋ ſuſtentet̄ ſubiue. ſeqt̄ ꝙ ens ꝯhitur ad genus ſube ꝑ negatiuū. Sed illud ꝑ qḋ ſupius ꝯhit̄ ad iferius: eſt de rōne iferioris. ġ aliqḋ negatiuuꝫ eſt de rōne ſube: qḋ eſt falſum. ℂ Si dicatur ad hoc qñ dr̄: ꝙ ſuba eſt ens ꝑ ſe: qḋ hoc dr̄ poſitiue ⁊ ꝙ licꝫ aliquid non ſit ſibi cā eēndi ſm rem. ſm tñ noſtrum modū itelligēdi poteſt eē ſibi cā eſſendi. ℂ Nihil valꝫ. qꝛ tūc ens rōnis ꝯtrahens eēt de rōne predicamēti realis: qḋ eſt incōueniens. ℂ Tertio ſic. qꝛ qñ dr̄: ꝙ accñs eſt ens in alio: iſtud eſſe in alio dicit habitudinē accñtis ad ſubium in quo eſt. tunc quero de iſta habitudine: qꝛ aut dicit relōnem realē: aut rōnis. Si rōnis. tunc ens rōnis cōtrahit ens cōmune ad predicamentum reale accñtis: ⁊ erit de rōne predicamēti realis: qḋ eſt incōueniens. Si aūt ſit relō realis: aut cōtrahet abſolutū: aut relatū. nō abſolutum: qꝛ vnum genus nō ꝯtrahitur per rē alterius generis niſi accñtalr. ſed accñs abſolutuꝫ ⁊ relō realr ꝑtinēt ad diuerſa gnā. ergo ⁊c. nec ēt relatuꝫ: qꝛ nihil idem re ⁊ rōne ꝯhit ſeipſum. Sed illud relatū ponit̄ eſſe dr̄ia contrahens realr. ergo ⁊c. ℂ Quarto ſic. iſti modi quos tu dicis: aut ſunt de itrinſeca formalitate iſtoꝝ ꝯtentoꝝ: ſic rōnale de itrinſeca formalitate hois. aut non. Si ſic. tunc impoſſe eēt iuenire iſta accñtia abſoluta: que ꝯtrahunt ſine tali modo. ita ꝙ ſicut hō nō pōt eē ſine rōnali ita ēt non poſſet eſſe quātitas ſine eſſe in. ſed hoc eſt falſum: vt pꝫ in ſacramēto altaris. ergo ⁊c. Dices ꝙ eſſe in. ſm aptitudinē eſt de itranea formalitate ipſoꝝ. ℂ Contra. qꝛ ſi entitas formalr iportata per quātitatē includit eē in. ſicut homo icludit eſſe rōnale in ſua formalitate: tunc ita ſe habebit ad eē in. quātitas: ſicut hō ad eſſe rōnale. ſꝫ homo nō poteſt eſſe actu ſine rōnali actu. igitur nec quātitas poſſet eē actu ſine inherētia ad ſubm. Unū ſicut homo ſe hꝫ ad aptitudinē rōcinandi: ita ſe hꝫ accidens abſolutuꝫ ad aptitudinē inherendi. Et ſicut de intranea formalitate hois nō ē aptitudo ad rōcinādūꝫ ꝓꝑ ꝯnotatuꝫ: ad qḋ eſt illa habitudo: ita etiā de itranea formalitate q̄titatis nō eſt aptitudo ad inherēdūꝫ ꝓpter cōnotatum: ad qḋ eſt iſta habitudo. ℂ Eodē modo pōt probari cōtra ſecūdaꝫ pōnem. ꝙ. ſ. impoſſe eſt aliqd vniꝰ rōnis predicatione eēntiali cōuenire eis: qꝛ vbicūqꝫ eſt vna rō conueniēs multis predicatione tali eēntiali: opꝫ ꝙ in rōne ꝓpria cuilibet illoꝝ multoꝝ icludatur aliqḋ cōtrahens illā rōnem cōmunem: extra cuius itellm ſit iſta rō cōmunis. ⁊ ecōuerſo. Sed hoc eſt impoſſe iuenire reſpectu diuerſoꝝ predicamētoꝝ in compatione ad aliqḋ predicatum eēntiale cōe eis. ergo ⁊c. ⁊ pōt deduci vt ꝑus. ℂ Item cōtra iſtam opinionē arguit̄. qꝛ iſti modi qbus diuerſimode dicūt illud cōmune ꝯuenire ꝯtentis ſub eo: aut dicunt diuerſas dr̄ias eſſentiales diuidentes per ſe illud cōmune eſſentiale: aut dicūt diuerſas dr̄ias accidentales. Si ꝑmo modo: tunc cum in omni genere iueniatur talis diuerſitas: eo ꝙ in omni gn̄e eſt deſcenſus per diuerſas differētias eſſentiales ad ſpēs. tunc in nullo genere erit vniuocatio: qḋ falſum eſt. ſi ſint differentie accidentales: tunc ſeqtur ꝙ cōmune: qḋ eſt vnius rationis: retineat vniuocationē ſuam non obſtante tali diuerſitate. ſicut homo albus ⁊ niger eſt homo vniuoce. ℂ Pꝰ. Ad idem. manente diffinitione manet diffinituꝫ. ſed diffinitio nominis vniuoci eſt ꝙ habeat vnuꝫ ſignificatum vnius rationis. igitur manente hoc manet vniuocum. ſed ſm te illud cōmune ſubſtātie ⁊ accidenti: hꝫ vnū ſignificatum vnius rōnis. ergo ⁊c. ℂ Ad ꝑmuꝫ igit̄ in oppoſitū dōm. ꝙ ma. eſt vera: accipiēdo vnū ꝯceptuꝫ pro vna rōne obiua modo quo eſt expoſitum. ⁊ tūc minor eſt falſa. Ad probationē dico ꝑmo: ꝙ ſi rō eſſet bona ſequeret̄ ꝙ quātitas diceret vnuꝫ cōceptum cōmunem vnius rōnis ſubſtātie ⁊ accidēti: qḋ eſt manifeſte falſuꝫ. qꝛ multi habētes certum cōceptum de quātitate. qḋ eſt trina dimēſio: ignorauerūt vtrum eēt ſuba vel accñs: qꝛ ignorauerūt vtrū eſſet aliqd ꝑus q̄titate: cui q̄titas inhereret. ſicut pꝫ per philoſophū. 7. metaphy. ⁊ ideo qcqd ſit de veritate cōcluſionis ratio iſta eſt nulla. ℂ Ad formā igitur rōnis reſpōdeo ꝑmo. qꝛ hēre certū ꝯceptū de ente. ⁊ ignorare vtrum ſit ſubſtantia vl̄ accidens: nō eſt habere conceptum vnum eſſentialem cōmuneꝫ ad diuerſa per ſe contenta ſub eo. ſed eſt habere cōceptum certum de aliquo abſoluto: ⁊ ignorare conditiones acci/

Ratio ſcoti.

dentales eius.accipiēdo accidētale qḋ eſt extra formalitatem alicuius. Unde inherere ſe bꝫ ad quātitatem ⁊ qualitatem:ſicut quedā habitudo rei vel rōnis ad abſolutum.⁊ ſimilr nō inherere ſe bꝫ ad ſubſtātiam.qꝛ negatio inherentie non pōt eſſe de formalitate alicuius poſitiui.⁊ talis ꝯceptus certus reꝰ inherēdi vl̓ nō inherēdi: nō ſolum pōt haberi de ente abſoluto cōmuniter dicto. ſi tn̄ tale ens poſſet habere conceptum vnum.ſed etiam de ente ſpāli.puta de trina dimēſione poteſt haberi conceptus certus.ignorādo vtrum inhereat vel non inhereat. ¶ Secundo poteſt ad idem dici:ꝙ ex hoc qḋ ego ſcio aliqḋ ens qḋ eſt in potentia:⁊ ignoro vtrū ſit ſubs vel accidens.nō ſequitur ꝙ iſte conceptus entis qḋ eſt in potentia ſit vnus conceptus eſſentialis ſubſtātie vel accidenti:vel vnum vniuocum eētiale.ſed vnū denominatiuum:prout cā denominatur ab effectu. Nā nihil aliud eſt dicere ꝙ̄ ꝙ hoc eſt aliquod ꝑncipiatiuum vel cātiuum alicuius.Et ignorare:vtrum iſtud ꝑncipiū ſit in ſe ſubſiſtens vel inherens. Unde nō includit niſi ꝙ eſſe aliquod ꝑncipiatum cōuenit eis:qḋ quidem non cōuenit eis vt eſſentiale cōmune.ſed vt quoddā denominatiuum. ¶ Tertio ad idem dico ſic:qꝛ quādo dicitur: ꝙ de aliquo poteſt eſſe certum ꝙ ſit ens.et dubiū vtrū ſit determinate qualitas:vel aliquid aliud:hoc non eſt. qꝛ vnum dicat vnam rōnem ſimplicem vniuocā eſſentialem iſtis predicamētis.ſed hoc eſt.qꝛ conceptus diſiunctus poteſt eē certus:veritate dubia cuiſlibet partis diſiuncti per ſe accepte. Unde poſſū eſſe certus ꝙ ſor. vel ſtat vel ſedet.⁊ ignorare que illarum partium ſit vera.⁊ tn̄ ſtare vel ſedere nō dicit aliquem vnum cōceptū ſimplicem eſſentialr alicui rei ꝯuenientem. ¶ Ad ſecūdum dicēdū:ꝙ idem eſt de eē ⁊ de ente.qꝛ neutrum eſt vnius rōnis. ¶ Ad tertium dōm:ꝙ nec in equocis nec vniuocis eſt cōcedendum:ꝙ idem terminus negeẗ de ſeipſo niſi cum diſtinctione:ne denotetur ꝙ idē ſm rē negetur de ſeipſo. Unde nō eſt ſimplr cōcedendum:ꝙ homo nō eſt homo:vel ꝙ canis nō eſt canis:vel ꝙ ſanū nō eſt ſanum.ſed fcā diſtinctione poteſt negari vnū de alio accepto vtroqꝫ determinate. Unde poſſum dicere. hic homo qui eſt ſor.nō eſt homo qui eſt plo. Et ſimilr canis latrabilis nō eſt canis marinus:lꝫ diſtinctio hinc ⁊ inde ſit alia ⁊ alia. Nā diſtinctio vniuoci eſt in partes ſubiuas.diſtinctio vero equoci vel analogi eſt in diuerſa ſignificata. ¶ Auctoritas ēt adducta nō eſt ad propoſitum.qꝛ Ariſt.in ꝑmo phyſicoꝝ.arguens cōtra pmenidē:qui ſophiſtice ꝓbabat tm̄ vnū eſſe:cōcludebat ſibi ꝙ ens eēt nō ens.nō qdē negādo vnū equocū de alio. Sed oñdēdo ꝙ nihil denominaret ens oio:qꝛ ponebat ꝙ ita eēt tm̄ vnum ens.⁊ per ꝯſequēs omne aliud ab illo erat nihil.Et ex hoc deducebat Ariſto.ad iſtud incōueniens:ꝙ oīno nihil denominaret ens. ſi illud vnum ens ponetur ſuba eſſe:vel ꝙ ens denomiaret nihil:ſi illud vnū ens poneretur eſſe accidēs. ¶ Ad quartū dicēdum eſt:ꝙ ad vnitatem obiecti potentie ſufficit vnitas analogie:ſeu ꝓpoitionis:⁊ precipue illius potentie que deducit̓ ex vno in cognitione alterius:cuiꝰ eſt itellectꝰ. Nā nunc loqmur de potētia cogitatiua:cum ēt ſenſus ſe extēdat ad res diuerſorum generum:puta ad quātitatē ⁊ qualitatem. ¶ Ad probationem ēt dōm:ꝙ ēt ad vnitatem obiecti ſcientie ſufficit vnitas analoga in obiecto: ⁊ quādo dr̄ ꝙ non:qꝛ demonſtrationes procederent in equiuoco. Dico ꝙ aliquā demonſtrationem procedere in equoco duplr itelligi poteſt. Uno modo:ꝙ ignota diſtinctione equoci ex vno ſenſu cōcludat̓ alteꝝ.⁊ ſic ꝓcedere in equoco ē deceptio ⁊ falla equocatiōis.⁊ iſto mō demōſtratio non ꝓcedet in equoco. Alio modo:ꝙ nota diſtinctione oſtendatur illud qḋ cōcluditur de equiuoco cōuenire ſibi ſm omnem ſenſum quem poteſt habere:⁊ maxime vbi eſt cōnexio iter rationes plures ſignificatas per terminum equocum ſiue analogum.⁊ ſic ꝓcedere in equiuoco nō eſt decipi ſm equocationem:ſed eſt demōſtrare ⁊ gnāre ſcientiam veram:lꝫ illa demonſtratio nō ſit ita ſimplr vna:ſicut illa que ꝓcedit in vniuoco:imo eſt aliquo modo plures.nō tamē hoc facit ad deceptionem:vt dictum eſt:ſaluatis conditionibus premiſſis. ¶ Ad qntum dicēdum.ꝙ ꝑma ꝑncipia complexa ſic hn̄t vnitatem ſicut ⁊ termini:⁊ pluralitatē ſicut ⁊ termini ex qbus componūtur.Et quādo dr̄ ꝙ pluralitas terminoꝝ induceret deceptionem. Dico ꝙ nō eſt iconueniens:nō facta diſtinctione.vt ſi aliqs crederet ꝙ impoſſe eſt eſſe ſubam ⁊ non eſſe accn̄s.Sed facta diſtinctione nullus ſciens qd terminorū poteſt decipi in eis:⁊ in materia determinata. Un̄ nullus poteſt decipi in tm̄ ꝙ credat hoc eē ignem ⁊ nō ignem.⁊ hoc eē albū ⁊ nō album pro eodē. ¶ Ad ſextum pꝫ ex dictis ad ꝑmū:qꝛ q̄titas nō ſe hꝫ vt cōmune vniuocum eſſentiale ſube ⁊ accn̄ti.vt de ſe pꝫ.Sed ſe hꝫ ad inherere ⁊ nō inherere. ſicut qḋdā abſolutum ad quādam habitudinem:⁊ ad eius oppoſitum. ¶ Ad ſeptimum dōm.ꝙ accipiēdo ꝓpriam paſſionē pro aliquo diuerſo realr a ſubo:cuius eſt paſſio:ſic ens cōmuniter dcm̄:nō hꝫ aliquam paſſionē poſitiuā:qꝛ impoſſe eſt aliquod eē poſitiuū realr diuerſum ab ente cōmuniter dicto:qꝛ eſſet nihil.⁊ ideo ſi aliq̄ dicant̓ ſe hēre per modū paſſiōis ad ens cōiter dcm̄:oꝫ ꝙ vel dicāt ꝑuationē:ſicut vnū qḋ dicit ꝑuationem formalr:vel ꝙ dicāt ens rōnis:ſicut eſſe genus vel ſpēm.⁊ ſic de aliis.vel ꝙ vnū ens accipiat̓ ſicut paſſio alterius. Tūc ergo dico ꝙ nō eſt aliq̄ vna paſſio realis vnius rōnis cōis omni enti.nec ꝓ ꝯñs oꝫ querere in ente cōi cāim vnā cōem reſpectu talis paſſionis. Un̄ ſi bene aduertāt iſti iterimunt dcm̄ ſuū.qꝛ ſi ens cōiter dcm̄:qḋ ſe extēdit ad oē ens:eſt cā alicuius paſſionis:illa paſſio erit diuerſa ab oī ente.qꝛ idem nō eſt cā ſuiipſius.ſed qḋ eſt diuerſum ab oī ente eſt nihil.igit̓ iſta paſſio erit nihil. Sꝫ qḋ eſt nihil:nō eſt paſſio alicuius. igit̓ ponere ſic paſſionem entis eſt negare paſſionē entis. ¶ Nec valꝫ ponere quācunqꝫ formalitatē:vt dicat̓ ꝙ formalitas paſſionis eſt diuerſa a formalitate entis:qꝛ ſi formalitas paſſionis eſt aliq̄ entitas:nō erit diuerſa ab entitate vel ente cōiter dicto. Si aūt formalitas iſta nullā entitatē ponitas dicat:erit nihil.ponēdo aūt paſſiones entis ens rationis vel aliqd ꝑuatiuū.ſi iſta ꝑuatio eēt ꝑuatio alicuꝰ forme vnius rōnis:ſicut ſurditas.tunc oporteret querere aliam vniuocā formā poſitiuā ꝑuatiuā per iſtā ꝑuationē. Sed ſic nō eſt hic:qꝛ diuiſio quā ꝓuat vnitas diuerſimode inenitur in diuerſis:niſi ꝙ eſt ibi vnitas ſm ꝓportionē. Hēre aūt ſimilē habitudinē ad itellm pōt cōpetere illis que nō hn̄t aliqḋ vniuocū eſſentiale:ſicut ſupra dcm̄ eſt.⁊ ideo nō eſt incōueniēs ſi ꝯueniat eis aliqḋ cōe vniuocū:ſicut eē genus ⁊ eſſe ſpēm:⁊ ſic de aliis. ¶ Ad octauū dōm.ꝙ verū eſt ꝙ ens eēt vniuocū eſſentiale cōe ſube ⁊ accn̄tis:ſi aliqḋ tale vniuocū poſſet eis cōuenire.Et qn̄ dr̄ ꝙ aliqḋ vniuocū ꝯuenit diuerſis ꝑdicamētis:puta accn̄s ꝯuenit q̄titati ⁊ q̄litati. Dico ꝙ illud nō eſt vniuocum eſſentiale de quo loqmur.ſed eſt vniuocum denoiatiuum ⁊ accn̄tale:modo nihil ꝓhibet aliqd denoiatiuum vniuoce ꝯuenire pluribus que non cōmunicāt in aliquo cōmuni vniuoco eſſentiali. ¶ Ad nonum pꝫ ex dictis. ¶ Ad decimum dicendum.ꝙ queſtio ſi eſt.in eo in quo eſt.puta in ſubſtātia vel accidente

eſt queſtio vna vnius rónis: vniuoce accipiendo. ſ. eſſe pro eſſe iſtius vel illius determinate. Sed accipiendo eſſe in generali: dico ꝙ non eſt vna queſtio niſi vnitate analogie. ¶ Ad vndecimum dicendum: ꝙ iſtas queſtiones differre poteſt dupliciter itelligi. vel quãtuꝫ ad formã querendi: vel quãtum ad realitatem queſitam. Primo modo differunt iſte queſtiones. quia in prima eſt. eſt. ſecundo adiacens. ſed in ſecũda eſt tertio adiacens. Si autem loquamur quãtum ad realitatem queſitã: ſm iſtos qui ponunt: ꝙ eſſe ⁊ eſſentia non differũt realiter. queſtio ſi eſt. ⁊ queſtio q̄ eſt. ſunt idem realiter quãdoqꝫ. Nã queſtio ſi eſt. realiter idem eſt. ac ſi querat vtrum hoc de quo queritur ſit quedam eſſentia in rerum nã: vel habens eſſentiaꝫ. q̄ꝺ pertinet ad queſtionem q̄ eſt. Sed vbi predicatum ipſi adiunctum diceretur aliquod non ens ſicut figmentum. tunc queſtio ſi eſt. ⁊ queſtio q̄ eſt. non ſunt idem. Unde non eſt idem querere vtrum chimera ſit: ⁊ vtrum chimera ſit figmẽtum. q̄ querere ſi eſt: eſt ſemper querere de eſſe reali. ſed querere quia eſt: eſt querere de inherentia predicati ad ſubiectum: q̄ꝺ quandoqꝫ eſt de eſſe reali. vt quãdo queritur. vtrum homo ſit albus. ⁊ quãdoqꝫ pertinet ad non eſſe reale: ſicut quãdo queritur: vtrum chimera ſit figmẽtum. Dico igitur quãtum ad rem pertinet: ꝙ querere ſi eſt. eſt querere vtrum ſit realiter ſubſtantia vel quantitas. ⁊ ſic de alijs. Q̄ querere de eſſentia non eſt querere de aliquo vniuoco. vt dictum eſt. ¶ Ad duodecimum dicendum: ꝙ non eſt ideꝫ negare aliquid de homine per hoc ꝙ non eſt ſubſtãtia. ⁊ per hoc ꝙ non eſt ens. non q̄ ens dicat aliquem vnum conceptum cõmunem ſibi: ⁊ cuidã alteri. ſed q̄ dicit ſaltem vnum cõmune analogum: q̄ꝺ nõ debet negari de alio a ſubſtãtia: niſi diſtinctione factã. ⁊ hoc idem hꝫ locum in pure equiuoco. Unde non debeo dicere ꝙ canis latrabilis nõ eſt canis: niſi prius diſtinctione factã: q̄. ſ. nõ eſt canis marin⁹. ¶ Ad decimũtertium dicendum: ꝙ ipſum eſſe non hꝫ vnum oppoſitum vnius rónis. Et quãdo dr̄ ꝙ Auguſt. dicit in de imortalitate anime. ꝙ ipſi eſſe eſt contrariuꝫ non eſſe. ⁊ ecõuerſo. Dicẽdum: ꝙ non dicit ꝙ ipſum eſſe vel ipſum non eſſe vno modo dicãtur. imo ſtat cum dicto ſuo ꝙ diuerſimode dicãtur. ⁊ cuilibꝫ modo affirmato reſpondet ſua negatio. ¶ Sciẽdum autem: ꝙ eſſe ⁊ nõ eſſe opponunt̃ non ꝯrie ꝓprie loquẽdo: ſꝫ magis ꝯdictorie. Un̄ ibi Augu. nõ accipit ꝯrietatẽ ꝓprie ſꝫ large: ꝓ omni repugnãtia. ¶ Ad decimũquartum dicẽdum: ꝙ iſta rõ eſt mirabilis: que ponit ꝙ vniuocum vnum eẽntiale conuenit enti ⁊ non enti. q̄ figmentum: accipiendo figmẽtum pro repreſentato per talem imaginẽ: quã fingentes faciunt: eſt nõ ens. Et q̄ꝺ dicunt ꝙ nõ accipitur figmentum in rõne eorum: prout dicit oĩno nõ ens. ſed prout includit illud q̄ꝺ formatur in anima. Hoc nihil eſt. q̄ illud q̄ꝺ formatur in aĩa ſiue ſit conceptus verus: ſiue ſit conceptus falſus. res vera eſt. nec eſt ens rõnis diſtinctuꝫ contra eſſe reale. Et ideo ponere aliquod cõmune eſſe huic ⁊ cuidã alteri reali: non eſt ponere cõmune enti rõnis: ⁊ enti reali. ſed eſt ponere aliq̄ꝺ cõmune pluribus entibus realibus. Dicẽdum igitur: ꝙ quãdo aliquis concipit rem verã: vel figmentum eſſe conceptum: vel eſſe cognitum: predicatur de vtroqꝫ predicatione denominatiua. ⁊ per conſequẽs nec eſſe cõceptum nec eſſe cognitum dicit aliquod vniuocũ eſſentiale cõmune eis. ſuppoſito ꝙ diuerſis ꝑdicatis non ſit aliq̄ꝺ vniuocũ eſſentiale. vt dictum eſt. Tunc reſtat videre vtrum ens vel aliquod cõſimile conueniat eis mere equiuoce vel analogice. ⁊ ad hoc dicunt omnes ꝙ analogice. ¶ Circa hoc igitur ponunt quidã: ꝙ duplex eſt analogia: quedã eſt in qua ſignificatum termini formaliter inuenitur in omnibus contentis ſub termino analogo. Et dicunt ꝙ talis analogia eſt inter ſubſtãtiaꝫ ⁊ alia duo predicamenta. puta quãtitatem ⁊ qualitateꝫ: reſpectu entis cõmunis. q̄ formalr̄ ſuba quãtitas ⁊ qualitas quãdam entitatem dicunt. tñ iſta entitas formalr̄ cõuenit eis analogice. q̄ vni cõuenit per attributioneꝫ ad alterum. ita ꝙ nec vniuoce nec equoce cõuenit eis: ſꝫ analogice. ¶ Alia eſt analogia in qua ſignificatum per terminum vni ſoli cõuenit formalr̄: alijs autem nõ ꝯuenit niſi ſm denominationẽ ab extrinſeco. ſicut denominat̃ cã ab effectu: vel ſignum a ſignificato. vel alio cõſimili modo. ſicut ſanum dr̄ de animali in quo ſolo eſt formaliter. ⁊ de medicina ⁊ vrina: ⁊ dieta in quibus nõ eſt formalr̄. ſed ſoluꝫ denominãtur ſana a ſanitate: que eſt formalr̄ in aĩali. Et iſto modo vt dicunt in alijs ſeptem nõ inuenitur formalr̄ entitas. ſed eſt ibi denoĩatio ab extrinſeco. Quãdo dr̄ reſo eſt ens: vel actio vel paſſio eſt ens. ¶ Sed iſtud nõ videtur bñ dictum. ꝑmo quideꝫ quãtum ad hoc q̄ꝺ dr̄: ꝙ ens dr̄ de tribus ꝑmis predicamẽtis: nec vniuoce: nec equoce: ſed analogice. q̄ ſicut ſupra probatum eſt. oĩs terminus vel eſt vniuocus vel equocus. q̄ aut ſignificat plures res: aut vnã ſi aliq̄ꝺ ſignificat. Scđo videt̃ deficere illud primum dcm̃. q̄ dicit ꝙ ens dr̄ analogice de illis ꝑmis tribus: ⁊ non vniuoce: q̄ dr̄ de vno per attributionem ad alteruꝫ: ita ꝙ cã ſit iſta quare nõ ſit vniuocum: q̄. ſ. dr̄ de vno per attributionẽ ad alterum. Q̄ iſta attributio qua vnum dr̄ per attributionem ad alterum: aut eſt ſm formalitatem vtriuſqꝫ: q̄. ſ. vnum eorum nõ importat formalitatẽ niſi ex quadam habitudine ad alterum. aut iſta attributio eſt ſm cãlitatem: q̄ vnum. ſ. hꝫ entitatem ab alio: ſaltem a cã ſubiectiua. Si ꝑmo modo incidit in idem cum ſecunda analogia: q̄ in vno ſaltem formalr̄ inuenitur ſignificatum termini. In alio vero importatur quedã attributio ad illud. Si ſecũdo modo. cõtra. q̄ ſic̃ effectus cãe ſubiectiue hꝫ attributionem ad ſuam cãm ſicut ad illud a quo dependet. ita ẽt ⁊ effectus cauſe efficientis ad cãm efficientem. ſed hoc non obſtãte idem cõuenit vniuoce cãe efficienti ⁊ effectui eius. ergo ⁊c̃. Probatio mi. q̄ certum eſt ꝙ corpora iferiora depẽdent a corporibus ſuperioribus: ſicut a cã efficiente. ⁊ tamẽ corpus vniuoce dr̄ de eis vniuocatione logica: de qua loquimur. prout etiã quodlibet genus generaliſſimũ dr̄ vniuoce de ꝯtentis ſub eo. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo. q̄ non ſolum ſubſtantia dr̄ cauſa ſubiectiua ſiue ſuſceptiua reſpectu accidentis. ſed etiam vnum accidẽs reſpectu alterius: inquãtum vnuꝫ accidẽs reperitur in ſubiecto mediãte alio: ſicut lumen in aere: mediante dyaphanitate: ita ꝙ dyaphanitas eſt aliquo modo cã receptiua luminis. ⁊ tamen qualitas dr̄ de lumine ⁊ dyaphanitate vniuoce: non obſtãte tali attributione. ergo ⁊c̃. ita ꝙ attributio vnius accidentis ad alterum: ſicut cauſe ad effectum: non tollit vniuocationem. Sicut vidẽtur iſti dicere: ꝙ lꝫ attributio vnius rationis ad aliam rationem ſuppoſita diuerſitate rationis: modo quo infra dicetur facta ad analogiam tamen attributio vnius ad alterum: ſicut effectus ad cauſam non tollit vniuocationem ſiue vnitatem rationis vniuoce dicte. ¶ Quãtum etiam ad ſecundum videt̃ mihi: ꝙ minus bñ dicunt: ꝙ ſeptẽ predicamẽta vltima nõ dicunt aliquã entitatem formalẽ: ⁊ ꝙ dicant̃ entia denoĩatione ab extrinſeco: ita ꝙ in ſe nullã entitatem formalr̄ habeant: q̄ illud q̄ꝺ nullam entitatem formaliter importat eſt nihil: q̄ nulla entitas ⁊ nihil equipollent.

rationem ydee vel exemplaris. Nec etiã cognoſcere.qꝛ
hoc qđ ducit in cognitionẽ alteri⁹ eſt exẽplar ſiue ydea.
ſi obm vt in ſe itelligiť: vel ipſum cognoſcere non ducit
in cognitionẽ alterius.ergo nullum cognoſcere eſt exẽ
plar.❡ Relinqtur ergo ꝙ obm ꝑmum: put mouet ad
cognitionẽ alterius relucẽtis in ipſo: eſt exemplar ſiue
ydea.ſed nõ oẽ tale.ſed illud ſolũ mouens ad cognitio
nem alterius relucẽtis in ipſo ꝓducibilis ad imitationẽ
eius. Unde imago ad quam pictor aſpiciens facit ima
ginem aliam ad eius imitationẽ:dr̃ exemplar:ſiue ydea
reſpectu illius alterius imaginis facte ad eius imitatio
nem. Et ſimilr̃ de libro reſpectu ſcriptoris ſcribẽtis vnũ
librum ad imitationem alterius. Sic igitur applicando
ad propoſitũ videť mihi ꝙ ſicut exemplar ſiue ydea:qđ
idem eſt in generali:dicit obiectum mouens ad cogni
tionem alterius relucentis in ipſo qđ producitur ad imi
tationem ipſius. Ita in deo ſpecialr̃ eſſentia diuina iam
preintellecta vt ꝑmum obm:prout ſm noſtrum modũ
itelligendi mouet ad cognitionem creaturarũ relucen
tium in ipſa:⁊ producibiliũ ad imitationẽ eius eſt ydea:
prout ydea rõne diſtinguitur ab alijs que ſunt in deo.
❡ Unũ ſciendum:ꝙ ſcđm negãtes ſpẽs in itellectu ſcđꝫ
ponẽtes ſolum actũ itelligẽdi:de quibus facta eſt men
tio ſupra:in proceſſu itellectus diuini ſm rõnem poſui
q̃nqꝫ. Primũ fuit ipſa eſſentia diuina:vt precedẽs oẽm
actum itelligendi mouens ad cognitionẽ ſui. Secũdꝫ
fuit.ipſa eſſentia diuina vt itellecta in ſe. Tertium fuit
ipſa vt obm itellectum ꝑmum eliciens actum itelligen
di creaturam relucẽtem in ſe:⁊ ꝓducibilez ad imitatio
nem ipſius. Quartum fuit.ipſa creatura itellecta. Quin
tum fuit.itelligere ipſam eſſentiam diuinam vt eſt tale
exemplar ſiue talis ydea:⁊ ipſam creaturam vt qđdam
ydeatũ. Et dixi ꝙ vt cõpetit ſibi ꝑmum vel ſcđm nõ eſt
ydea.ſed vt cõpetit ſibi tertiũ:ſic eſt ydea:ita ꝙ tertiũꝫ
iportat formalr̃ ydee rõnem in deo. Quartũ ⁊ q̃ntũ nõ
dicunt formalr̃ ydeã.qꝛ creatura itellecta non eſt ydea.
vt dcm̃ eſt. Quintuꝫ ẽt qđ pertinet ad cognitionẽ ydee
nõ eſt ydea.qꝛ cognitio ydee nõ eſt ydea. Ita ꝙ tertiũ:
lꝫ ſit ydea formalr̃:nõ tñ in ſcđo vel in tertio cognoſciť
ydea vt ydea. Et poſui exẽpluꝫ q̃tum ad ꝓpoſitũ perti
net. Qꝛ fumus ducẽs ad cognitionẽ ignis ꝑmo mouet
ad cognitionẽ ſui. 2°:motione facta iam eſt in ſe cognit⁹.
Tertio ducit in cognitionẽ ignis:ſicut effectus ducit in
cognitionẽ cauſe. Quarto eſt ignis cognitus. Quĩto vo:
qñ itellectus reflectiť ſup actum ſuũ cognoſcit fumum
fuiſſe cãm cognoſcẽdi ignẽ:qđ nõ oꝫ ad hoc ꝙ fumus
ſit medium cognoſcẽdi ignem:qđ pertinet ad 3ᵐ:qđ co
Cõtra opi/nem hoc. Prima rõ. gnoſcať ipſum tale eſſe mediũ. ❡ Cõtra iſta obycitur a
q̃buſdã multiplr̃ ꝯtra hoc ꝑmo qđ dr̃:ꝙ eſſentia diuina
eſt ydea: put in ea relucẽt alia.qꝛ eſſe illud in quo relu
cent alia videť importare quãdaꝫ imitabilitatem.⁊ per
ꝯñs quẽdaꝫ reſpectum.ſed ydea nõ dicit reſpectum for
malr̃:ẽt ſm me.igiť videť ꝙ male dicať ꝙ ydea ſit illđ
Secũda rõ. in quo relucẽt alia. ❡ Scđo ſic.qꝛ in 3° nõ accipiť ydea
vt ydea.ſed accipere ydeã vt non ydeã:eſt accipe ipſam
nõ formalr̃:qꝛ vnũqđqꝫ formalr̃ accipe eſt accipe ipm
vt eſt tale.puta ydeaꝫ vt ydeã.igiť in tertio non accipiť
ydea vt ydea. Et hoc eſt ꝯtra me:q pono ꝙ 3ᵐ dicit for
malr̃ ydeaꝫ.qđ aũt in tertio non accipiť formalr̃ ydea.
ꝓbať:qꝛ vt dicũt in 3° nõ cognoſciť ydea vt ydea: ſꝫ ſo
lum in 5°:ſed cognoſcere ydeã vt ydeã:eſt accipe ydeaꝫ
vt ydeã.g̃ in ſolo q̃nto accipiť ydea put ydea. Et vlteri⁹
concludunt:ꝙ ꝑnᵐ cognoſcẽdi qđ accipiť in tertio non
Tertia rõ. eſt formalr̃ ydea. ❡ Tertio:qꝛ videtur ſm põnẽꝫ med:
ꝙ tertiũꝫ ⁊ q̃ntũ non differũt.qꝛ ſm me in 3° accipitur

ydea formalr̃.⁊ per ꝯñs accipiť vt ydea.⁊ ſimilr̃ in q̃n
to accipitur vt ydea.ſꝫ ydea formalr̃ accepta nõ differt
ab ydea accepta formalr̃.ergo ⁊c̃. ❡ Quarto ſic.qꝛ put Quarta rõ.
dr̃ in q̃nto:ydea formalr̃ accepta nõ poteſt itelligi ſine
ydeato.ſed illud qđ nõ poteſt itelligi ſine alio dicit for
malr̃ illud.ergo dicit ydea formalr̃ reſpectum.⁊ hoc eſt
cõtra me. ❡ Quinto ſic.qꝛ vt videtur ſi eſt aliqua drĩa Quinta rõ.
iter tertiũ ⁊ q̃ntum:vt videtur : nõ poteſt accipi niſi ſm
abſolutũ ⁊ relatuꝫ.ita ꝙ in 3° dicat abſolutũ:qđ eſt ꝑnᵐ
cognoſcẽdi.ſed in 5° dicat relõnẽ ydee ad ydeatuꝫ.ſꝫ vt
dictũ eſt in 5°:accipiť ydea formalr̃ . ⁊ ſic ydea dicit for
malr̃ reſpectiuũ.⁊ ſic idem qđ ꝑus. ❡ Sexto ſic.qꝛ ens Sexta rõ.
rõnis nihil facit ad eẽ reale.nec ꝑ ꝯñs ad hoc ꝙ ſit ꝑnᵐ
cognoſcẽdi. Sꝫ ydea vt vr̃ dicit ens rõnis : cũ ſint plꝛes
ydee in deo.⁊ plĩtates ydeaꝝ nõ pñt eſſe niſi ſm rõnẽ.
g̃ ⁊c̃. ❡ Ad ꝑmuꝫ iſtoꝝ dicẽm.ꝙ imitabilitas põt accipi Ad primũ.
2ʳ. Uno mõ ꝓ relõne imitãtis ⁊ imitati. ⁊ iſto mõ oẽ il
lud in quo alia relucẽt nõ dicit imitationẽ. Alio mõ põt
accipi imitabilitas ꝓ forma:q̃ eſt fundamẽtũ talis imi
tabilitatis:in q̃ fit imitatio . ⁊ talis imitabilitas nõ dicit
reſpectũ:imo dicit formã abſolutã.⁊ iſto mõ.oẽ illđ in q̃
alia relucẽt dič imitabilitatẽ. Et exᵐ h⁹ põt accipi ꝺ ſili
tudine:q̃ ſilr̃ aliqñ accipiť pro relõne formalr̃.⁊ aliqñ ꝓ
for⁹ in qua fundať talis relõ. Unñ ẽt ⁊ ſpẽs itelligibilis q̃
dič formã abſolutã:dr̃ ſilitudo rei cui⁹ eſt ſilitudo q̃ for
malr̃ accepta nõ dicit relõnẽ. ❡ Ad 2ᵐ dõꝫ:ꝙ vtrobiqꝫ
accipiť ydea formalr̃.ſ.in 3° ⁊ in 5°:ſꝫ in 3° accipiť ydea for
malr̃ ſm eẽ.in 5° aũt ſm cognoſci. Nam ex h qđ eſt tale
ꝑnᵐ ſic mouẽs eſt formalr̃ ydea in eẽ.ſꝫ nõ oꝫ ꝙ tũc co
gnoſcať vt ydea. In quinto aũt accipiť ydea ſm cogno
ſci.qꝛ 5ᵐ eſt qñ cognoſciť tale ꝑnᵐ vt eſt ydea. ❡ Ad illđ
aũt qđ obyciť ꝯtra hoc.qꝛ.ſ.cognoſcere ydeã vt ydeã:ẽ
accipere ydeã vt ydeaꝫ. Dõm:ꝙ cognoſcere ſic ydeam:
eſt accipere ydeã vt ydeam ſm cognoſci . Sed nõ ſeqť
ꝙ ydea nõ poſſit eſſe vt ydea:anteq̃ cognoſcať. ❡ Con
tra iſtam rñſionem obyciť.qꝛ illud qđ eſt mediũ cogno
ſcẽdi nõ põt cognoſci:niſi cognoſcať ſub rõne mediȷ. Et
vt eſt cauſa cognoſcẽdi.ſed ſm te ydea eſt mediũ cogno
ſcendi.⁊ illud mediuꝫ eſt ꝑus cognituꝫ ſm te:q̃ ſit me
dium:vel cauſa cognoſcẽdi.qꝛ ſm te vnum obm cogni
tum vt eſt ꝑnᵐ ducendi in cognitionẽ alterius eſt ydea.
igiť ſimul ſunt iſta duo.ſ.ydea vt ydea : ⁊ ydea cognita
⁊ per ꝯñs tertiuꝫ ⁊ q̃ntũ ſunt ſimul. Probatio maioris.
qꝛ mediũ demõſtrationis ꝓpť q̃d.ſm pħm.ꝑ poſterioꝝ eſt
qñ nõ ſolũ cognoſcimus cauſaꝫ in ſe . ſed qñ eſt cã eius
qđ concludiť .ſed cognoſcere medium qñ illius eſt cau
ſa:ẽ cognoſcere mediuꝫ vt mediũ. ergo nõ põt cognoſci
illđ qđ ẽ mediũ cognoſcẽdi:niſi cognoſcať vt meᵐ tale.
❡ Ad illud dico:ꝙ maior eſt falſa.nõ.n.oꝫ qñ aliqs co
gnoſcat vnã rẽ per aliã que ẽ mediũ cognoſcẽdi : ſic ali
qs cognoſcit ꝑ fumũ cognitũ ignẽ ꝙ ſtatim cognoſcat
ipm eẽ tale mediũ:vt ducẽs in cognitionẽ ignis. Multi
eni ruſtici vidẽtes fumũ:⁊ ex hoc ꝯiecturãtes ignẽ eſſe
ibi nõ aduertũt fumũ eſſe mediuꝫ mouẽs ad cognitionẽ
ignis. ❡ Ad ꝓbationẽ aũt huius facile eſt reſpõdere.nã
qñ dicit pħs ꝙ in demõſtratione ꝓpter q̃d : oꝫ cogno
ſcere nõ ſolũ cãm:ſꝫ qñ illius eſt cã. Dõꝫ ꝙ nõ itellr̃ de
cã cognoſcẽdi: put cã eſt mediũ cognoſcẽdi:ſed itellr̃ de
cã eẽndi. vñ in demõſtratione ꝯcludẽte ꝙ aliqđ corp⁹ gra
ue deſcẽdit deorſuꝫ ꝓpter grauitatẽ:nõ ſufficit cog̃ſcere
grauitatẽ in ſe.ſꝫ oꝫ cognoſcere ꝙ grauitas ſit cã iſtius
deſcẽſus in eẽ.nec tũc oꝫ ꝙ h cognoſcẽs cognoſcat gra
uitatẽ eẽ cãm ſiue rõnẽ mouẽteꝫ ad cognitionẽ deſcen
ſus.qꝛ multi cognoſcũt ꝑmuꝫ:nõ aduertẽtes de ſecũdo.
❡ Sed ꝯtra hoc obyciť.qꝛ lꝫ de eo cuius ratio non eſt

eē medium cognoſcēdi poſſit eē verum ꝙ poſſit cognoſci nō vt medium cognoſcēdi. tamē de iſto cuius rō eſt eē medium cognoſcēdi non pōt cognoſci niſi vt mediū cognoſcēdi. ¶ Et ad hoc dico: ꝙ lȝ medium cognoſcendi: vel illud cuius rō eſt eē medium cognoſcēdi: nō poſſit cognoſci niſi. ſ. vt mediū cognoſcēdi tñ mediū cognoſcēdi pōt eē medium. ⁊ nō cognoſci vt mediuȝ cognoſcēdi. qꝛ ſicut alie res poſſunt eē ⁊ nō cognoſci: ita medium poteſt eē medium: ⁊ non cognoſci ſub rōne medij. Hoc eſt eniȝ cōmune oībus ⁊ medio cognoſcēdi ⁊ alijs: ꝙ nō poſſunt cognoſci ſm rōnem ꝓpriam: ⁊ nō cognoſcantur ſm ꝙ talia ſunt formalr. ſed nō opȝ ꝙ ſequatᷓ. ꝙ ſi ſunt talia formalr ꝙ cognoſcanᷓ talia eē formalr. ¶ Et ſi dicatᷓ ꝙ imo de illis quoꝝ eē eſt in cognoſci. Ad hoc dico ꝑmo: ꝙ rō medij cognoſcēdi non eſt in cognoſci: ſȝ in facere cognoſcere alteꝝ: nec oȝ ꝙ facere cognoſcere alteꝝ ſtatim cognoſcatᷓ cum eſt. Dico ēt ꝙ nec illa quoꝝ eſt rō in cognoſci. ſ. ꝙ ſit cognitio: qua cognoſcitᷓ alteruȝ: de neceſſitate congnoſcuntur quando ſunt. Aliogn quādo aliquod obiectum ꝑmum cognoſcitᷓ: ſequeretur ꝙ eius cognitione ſibi reſpondēte actu reflexo cognoſcatᷓ ante primum. ¶ Ad tertium dicēdum. ꝙ tertium ⁊ quintuȝ differunt: ſicut eē rei ⁊ eius cognitio. Unde in tertio accipitur ydea formalr ſm eſſe. In quinto autem accipitᷓ ſm cognoſci formalr. ſiue eius cognitio qua cognoſcitᷓ eius formalitas. ſ. ydea vt ydea. ¶ Ad quartum dicendū. ꝙ minor eſt falſa. accipiēdo relationē ſiue reſpectū formalr. qꝛ multa ſunt que nō poſſunt itelligi ſine inuicem que nō dicunt relationem formalr. ſicut potētia ⁊ actus. ⁊ ſicut materia non poteſt itelligi ab itellectu noſtro: ſine habitudine ad formā. ¶ Ex hoc pȝ ad qntuȝ. qꝛ dr̄ia tertij ⁊ quarti nō eſt ſm abſolutum ⁊ relatiuȝ. ſȝ eſt ſm eſſe ⁊ cognoſci eiuſdē rei abſolute. qꝛ in 3° accipitᷓ eſſe ydee. in 5° vō eius cognitio ¶ Ad 6m dōm: ꝙ ſicut in diuinis nō eſt plr̄itas ydeaꝝ ſm rem: imo nec aliqua plr̄itas eſt ibi ſm rē: niſi plr̄itas relonū originis. Ita etiā nec eſt ibi ꝑnm cognoſcēdi ſm rem. Et iō in diuinis non eſt ydea realr vt pnm cognoſcēdi. ¶ Quid igitᷓ in diuinis eſt ydea realr: Dico ꝙ i diuinis eēntia diua eſt realr ⁊ cognitio ⁊ obiȝ cognitū. Et oīa alia a deo relucēt in eēntia diua: vt in qdā cognitiōe. ⁊ vt i obo cognito. Certū igr ad h̄ ē i diuinis realr ydea: qꝛ alia ab ipſa relucēt i ea vt i obo cognito: ⁊ vt ꝓducibilia ad imitationē aliqlẽ ipſi9. Sȝ hic nō qritᷓ qūo differat ydea ab eēntia diua realr. Nec ēt queritᷓ que ſit rō ydee per quā differat realr ab alijs que ſunt realr in deo. Sȝ queritᷓ que ſit rō ydee: per quā ſm rōneȝ dr̄t ab alijs que ſunt in deo: ⁊ que ſibi competūt: in illis in qbus ꝑnm cognoſcēdi: vel exēplar dr̄t a cognitiōe. ¶ Etiā forma arguēdi nulla eſt. qñ dr̄. ꝙ ydea dicit ens rōnis. qꝛ in deo ſūt plr̄es ydee: que nō plr̄es prit eſſe niſi ſm rōnem qꝛ iſto mō poſſet concludi ꝙ ſapia ⁊ iuſtitia dei ſunt entia ſm rōnem. qꝛ iſta in deo ſunt plr̄a ſm rōnem tm̄. Uñ differt aliqua eſſe in deo realr. ⁊ coꝝ plr̄itas formalr eſſe in deo formalr. qꝛ in deo realr eſt ſapiētia: iuſtitia: ⁊ bonitas. Sȝ coꝝ plr̄itas ſiue diſtictio nō eſt in deo realr. Silr eſſentia diua eſt ydea equi: ⁊ ydea hoīs ⁊ aſini realr. nō accipiēdo ydeaȝ pro ꝑnº cognoſcēdi: ſed pro eo in quo: ſicut in aliquo cognito relucēt alia ꝓducibilia ad imitationē eius. qꝛ eēntia diua nō eſt ſm rem ꝑnm alicuius cognitionis quam habeat de ſe: vel de alio. qꝛ talis cognitio nulla eſt cā vel ꝑnm. Et ex hoc pȝ qūo ydea ꝯuenit deo ſm rem. ⁊ qūo nō. qꝛ ſi accipiatᷓ ꝓ eo in quo ſicut in obo cognito alia relucēt ꝓducibilia ad imitationē eius. ſic ydea eſt in deo realr. ⁊ non tñ plr̄itas ydearum eſt in deo realiter.

Quantum ad 3m principale. ſ. vnde pluralitas ydearum ſm rōnem hēat ortū. Uidetur mihi ꝙ dr̄ia rōnis tam in ydeis ꝙ in alijs ſemper accipitᷓ per comparationē ad diuerſa re. ⁊ talis diuerſitas ſeqtur res formalr. ꝓut obiue ſunt in itellectu. Et iō videtᷓ mihi ꝙ eſſentia diua ꝓut accipitur in 3° modo non iportat diuerſitatē ydearum formalr: ſed ſolū fundamētalr. Sed in qnto: ꝓut eſſentia itelligitᷓ vt ydea huiꝰ vel illius eſt ibi plr̄itas rei: inqntum. ſ. itellectui diuino obijcitᷓ: vt qdȝ cognitū reſpiciēs alia diuerſa: a qbus hȝ diuerſas rōnes. ¶ Sȝ cōtra h̄ pōt obijci dupl'r. qꝛ ſm hoc: vt videtᷓ: deus nō itelligeret plr̄a: qꝛ prec habȝ plr̄es ydeas illoꝝ. imo eȝ. qꝛ itelligit plura hȝ plr̄es ydeas de eis: qđ vr̄ icōuenīēs. ¶ Scđo ſic. qꝛ ſil'r hȝ vnūqđqȝ eſſe: ⁊ vnitatē vel plr̄itatem. ſed vt dcm̄ eſt: ydea hȝ eē formalr in 3° gđ eē. ¶ Ad ꝑmuȝ iſtoꝝ dōm: ꝙ eſt ꝯſiderare ydeam: ⁊ ydee plr̄itatē. Si igitᷓ ꝯſideremus abſolute ydeā: ꝓut. ſ. eēntia diua dr̄ ydea ꝓut in ipſa: ſicut in obo cognito relucet aliqđ ꝓducibile ad imitationē eiꝰ. ſic accipiēdo. non iō deus hȝ ydeā: qꝛ cognoſcit alia. imo eȝ. qꝛ. ſ. hȝ talem ydeā. ideo cognoſcit ea. Qꝛ autē per hāc cognoſcat plura nihil facit plr̄itas rei q̄ ibi nō ē. nec plr̄itas rōnis. ſic dcm̄ ē. ſȝ tñ ad h̄ facitᷓ ſupeminētia iſtiꝰ repn̄tatiui. vt ſupra dcm̄ eſt. Dico igitᷓ: ꝙ lȝ deus iō cognoſcat res: qꝛ hȝ ydeā: vel tale repn̄tatiuū: nō tñ cognoſcit plr̄a vt plr̄a. qꝛ eſt diſtinctio rōnis iter iſta. imo eȝ. Uñ non hēo pro icōuenīēti ꝙ cognitio diuerſoꝝ alioꝝ a deo: ſit rō plr̄itatis ſm rōnē in ydeis. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ lȝ ſil'r ꝓpe hēat res eē ⁊ vnitatem ⁊ plr̄itatē: tñ forte aliqs diceret ꝙ ꝑus eſt ꝯſiderare rē ſȝ eēntiā abſolute: qȝ ſm eiꝰ vnitatē vl' plr̄itatē. Quicqđ autē ſit de ordine ipſius rei qntū ad ſuā vnitatē vl' plr̄itatē: qntuȝ ad ſuū eſſe reale: qntum tñ ad eſſe rōnis nihil ꝓhibȝ reȝ ꝑcedere ſuā plr̄atē ⁊ vnitatē ſm eē rōnis. nā illđ pōt ꝑcedere ad ſcđȝ eē rōnis: qđ pōt eē obiue i itellectu ſine alio. ⁊ nō eȝ. nūc autē ens vel rei vl' rōnis poſſumus ꝯſiderare: nō ꝯſiderata eiꝰ vnitate vl' plr̄itate. ¶ Ad qōnem igitᷓ: qñ qritᷓ. vtruȝ ydea ſe hēat in deo: in rōne obti cogniti: vel in rōne ꝑncipij eliciti. Dico ꝙ accipiendo ydeā qntuȝ ad eē qđ hȝ in deo ſm rē. ꝙ ydea nō ſe hȝ in rōne ꝑncipij eliciti: nō iō ſoluȝ. qꝛ ponūtᷓ in deo plr̄es ydee. Sed ēt qꝛ cognitio diua nullū ꝑnm hȝ ſm reȝ. Sȝ ydea dicit ibi obm cognitū in quo. ſic in obo cognito relucēt alia ꝓducibilia ad imitatōeȝ eiꝰ. ¶ Et qñ obijcitᷓ in ꝯtrauȝ: ꝙ cognitio alteriꝰ obi: qđ eſt aliđ a creatura nō facit ad cognitionē creature: ſic nec ydea platonis. ¶ Dico ꝙ imo. dūmodo creature reluceātᷓ in illo obto: qđ eſt aliud a creatura. nam vna res bñ ducit in cognitionē alterius rei. Nec ēt eſt ſimile de ydeis platonis: accipiendo eas ſicut Ariſt. iponit ſibi. qꝛ in illis ydeis nō relucebant gnābilia ⁊ corruptibilia. Si autē accipiatᷓ ydea ꝓut ſm rōneȝ diſtingᷓitᷓ ab alijs que ſunt in deo. ſic ſe hȝ ⁊ in rōne obi cogniti: ⁊ in rōne ꝑncipij cognoſcendi: qꝛ ſe habȝ in rōne ꝑmi obi mouentis ad cognitionē alterius relucentis in ipſa. ⁊ producibilis ad imitationē eius. Et hoc ꝓbo duplici rōne. quaruȝ ꝑma talis eſt. qꝛ ydea aut dicit obiectum ꝑmum: vt mouēs ad ſpēm. aut dicit ſpeciem īpreſſam. aut actum itelligendi. aut ipſum obiectū primum prout eſt in ſe cognitum. aut obiectum ꝑmum prout mouet ad cognitionem alterius relucentis in ipſa producibilis ad imitationem eius. aut obiectum ſecundarium ſic in ipſa relucens non ꝑmum: quia tunc omne illud qđ imediate iprimeret ſuam ſpēm eſſet ydea. qđ falſum eſt. Itē ipſa eſſentia diuina vt mouet ſm rōnem ad cognitionē ſui eēt ydea ſuiipſius. qđ ſilr eſt falſum. nec ſcđm. qꝛ nullus ponit ſpēm eſſe ydeā. nec 3m. qꝛ

Tertiꝰ articulus ꝑncipal. Ad qđ ponatur ydearum plr̄itas. vide ioannez de bachone. ꝑmo ſen. di. 30. ar. 3. q. 1. Et vide ibi īpugnōnē opionis doctoris iſtiꝰ h̄.

ſupra oſſum eſt: q̄ actus itelligēdi nō eſt ydea. nec 5ᵐ.
q: ēt ſupra oſſum eſt: q̄ creatura que eſt ydeata nō eſt
ydea. Relinqtur igiť quarta. ſ. q̄ eſſentia diuina: put ē
preitellecta mouēs ſm rōnē ad cognitionē alterius re-
lucentis in ipſa ꝑducibilis ad imitationē eius ſit ydea.
¶ Scđa talis eſt. q: ſic ſe habꝫ ydea: put diſtinguitur
ab alijs que ſunt in deo ſm rōnem. Sicut ſe hꝫ exēplar
ad artificē creatū. Sed exēplar dr̄ illō qđ mouet ad co-
gnitionē alicuius alterius relucētis aliquo mō in ipo ꝑ-
ducibilis ad imaginē eius. igiť ꝛc̄. ¶ Ad illud qđ obỳ-
citur in cōtrariuꝫ: qñ dr̄. q̄ ydee ſunt plures. ꝛ in deo nō
ſunt plura pnª cognoſcēdi. Dōm q̄ in deo nō eſt aliqđ
pnᵐ cognoſcendi ſm reꝫ: nec vnū nec plura. Et ſicut ibi
poteſt accipi pnᵐ cognoſcēdi ſm rōnem. ita poſſunt ibi
accipi plura pnª cognoſcēdi ſm rōnem. ꝛ plures cogni-
tiones. ¶ Ad rōnem quarte opionis qñ dr̄. q̄ eēntia di-
uina aut ē ydea ſub rōne abſoluti: aut ſub rōne reſpecti-
ui. Dico q̄ abſolutū dupl'r accipiť. Uno mō put diſtin-
guiť ꝯtra reſpectiuū. put dicimꝰ q̄ hō dicit aliqđ abſo-
lutū: ꝛ pater dicit reſpectiuū. Alio mō dr̄ abſolutuꝫ: put
accipiť cōtra cōtractum vel determinatū. put dicimus
q̄ aīal abſolute cōſideratū vel acceptū: nō ſignificat ho-
minē vel equū. ꝛ aīal ſic abſolute cōſideratū diſtinguiť
cōtra hoīem ꝛ equum ꝯtrahētia ipſum. Et ēt ꝯtra ſeipꝫ
vt ꝯtractum per hoc vel per illud: ꝛ abſolutuꝫ ſic dcm̄.
et ēt cōtractum ꝛ cōtrahentia dicunť abſoluta. put ab-
ſolutū diſtinguiť ꝯtra reſpectiuū. Cū igiť dr̄. eēntia diui-
na aut eſt ydea ſub rōne abſoluti: vel ſub rōne reſpecti-
ui. Dōm q̄ ſub rōne abſoluti: put abſolutum diſtinguiť
ꝯtra reſpectiū. ſed accipiēdo abſolutū put diſtinguiť cō-
tra ꝯtractum vel determinatū iſto mō. Eſſentia diuina
eſt ydea: nō ſub rōne abſoluti. i. nō ſub rōne indetermi-
nati. imo eſt ydea ſm rōnem terminatā abſolutaꝫ: put
abſolutū diſtiguiť ꝯtra reſpectiuū. aliogn nec re nec rō-
ne diſtingueret ab eſſentia diuina: vt repñtatiua ipſius
dei. vt deductū eſt. Unde illa rō ꝛ eius ꝓbationes pec-
cant per illā equocationē de abſoluto. Qō. IIII.

Oſtea querebanť quedam de po° vel in cōparione ad extra.
Et pmo querebať vnū in generali. ꝛ po-
ſtea querebanť duo in ſpāli. Illud vnuꝫ
queſitum in gnāli eſt. Utꝝ ſi deus age-
ret de neceſſitate nature oīa de neceſſita-
te euenirēt. Et arguebať q̄ ſic. q: poſita
cā ſufficiēti non ipedibili agente de neceſſitate: neceſſa-
rio poniť effectus. Sed deus eſt cā ſufficiens oīuꝫ: ꝛ nō
ipedibilis: ꝛ ſm hypoteſim ponitur agere de neceſſitate
nature. ergo ꝛc̄.

In contrariū eſt. q: poſito q̄ deus ageret de neceſſitate nāe: adhuc in deo
eſſet agere per modū nāe: ꝛ per modū voluntatis: q: in
eo eſſet nā ꝛ volūtas. Sed in agēte per volūtateꝫ nō oꝫ
ponere q̄ poſita cā ponať effectus. ergo ꝛc̄.

Reſpondeo ad euidētiaꝫ iſtius qōnis. duo ſūt ꝑncipal'r faciēda. Primū eſt pre-
mittere quedam que valēt ad declarationem ꝓpoſiti.
Scđm eſt videre ad ꝓpoſitum. ¶ Quātum ad pmum
premitto tria. Primū eſt videre quomō itelligať deus
agere de neceſſitate nature.

Deus agere de neceſſitate nāe duobus modis poteſt intelligi.

Circa qđ ſciendum eſt: q̄ deum agere de neceſſita-
te nāe dupl'r poteſt itelligi. Uno mō q̄ dica-
tur agere de nečitate nāe: q: agit per nām: vt preueniēs
velle ꝛ itelligere. ita. ſ. q̄ non agat per velle ꝛ itelligere.
ſed per aliqđ añs ad iſta. Sicut homo dr̄ agere de neceſ-
ſitate nāe in digerēdo cibum; qđ ſibi non competit per

velle ꝛ itelligere. Et iſto mō nullus poſuit deū agere de
neceſſitate nāe. Et loquor de illis qui per phiam vene-
runt in cognitionē dei. Q: oēs phi q venerunt in cogni-
tionē diuine cāliltatis: poſuerūt deum eſſe cām agenteꝫ
per itellectum ꝛ volūtateꝫ. ſed tale agens agit per velle
ꝛ itelligere. ergo ꝛc̄. ¶ Alio mō poteſt itelligi deuꝫ age-
re de neceſſitate nāe. q: ſ. neceſſario vult res creare: pre-
cipue illas que imediate ꝓcedūt ab eo. Ad qđ velle ſm
phos ſeqtur effectus volitus. mō quo exponetur ſtatiꝫ
qđ eſt neceſſario velle. ꝛ iſto mō poſuerūt aliq phi deū
agere de neceſſitate nāe. ¶ Scđm eſt oñdere qñ aliqđ
dr̄ velle aliqđ nečio. qũo pñt ibi eē diuerſi ſenſus. ¶ Cir-
ca qđ ſciendꝫ: q̄ qñ aliqs dr̄ aliqđ velle neceſſario pōt
tripl'r itelligi. Uno mō. q̄ neceſſitas ferať ad actuꝫ vo-
lendi. vt ſit ſenſus: q̄ iſte vult illud actu volēdi q eſt ne-
ceſſarius in ſe. Et iſto mō accipiēdo quicquid vult deus
vult neceſſario. i. actu volēdi: q ē neceſſarius in ſe. Alio
modo pōt referri neceſſitas ad rem volitā vt ſit ſenſus:
qñ dr̄. iſte vult hoc neceſſario. i. vult reꝫ iſtam hēre eſſe
nečium. ſicut ego poſſuꝫ velle deum hēre eē neceſſariū.
Tertio modo. pōt ferri neceſſitas ad ipſam habitudinē
volētis ad ipſum volitū. ꝛ tunc eſt ſenſus. iſte vult h̄ ne-
ceſſario. i. vult hoc: ꝛ non pōt nō velle hoc. vel nō pōt ha-
bere habitudinē nolētis ad hoc vt ad nolitū. Et iſte mo-
dus nečitatis ꝑtinet ad ꝓpoſitum. Unū qñ dr̄: q̄ deum
agere de nečitate nāe. ſi hoc ei cōueniret: ēt vellet illa q̄
facit neceſſario eē ꝛ fieri. accipiť hic neceſſitas: put fer-
tur ad habitudinē volentis ad volitum. ita. ſ. q̄ ſi deus
ageret de neceſſitate: hoc ideo eēt. q: ſ. vellet ea que fa-
cit facere: ꝛ nō poſſet non velle hoc. ſicut nō pōt nō vel-
le bonitatē ſuam. ¶ Tertium eſt oſtēdere: q̄ aliud eſt
velle nečio contingētiā cāe in cāndo: ꝛ cōtingentiā effe-
ctus in hñdo eē a cā. ꝛ velle ſimpl'r neceſſario cāꝫ cāre:
ꝛ effectum ſimpl'r eē. Et hoc accipiēdo velle neceſſario
3° modo. Nā cum volūtate volēte nečario cōtingētiam
cāe in agēdo. ꝛ ꝯtingētiaꝫ effectus in eēndo. dato q̄ vo-
luntas eēt talis: q̄ ad ipſam de neceſſitate ſequať voli-
tum: ſtat q̄ cā contingēter agat. ꝛ non nečio. ꝛ q̄ effectꝰ
ꝯtingēter eſt ꝛ non nečario: q: cuꝫ tali volūtate ſtat q̄c-
quid ſtat cum nečitate contingētie. q: iſta volūtas non
vult nečario niſi contingētiam. Sed cum ꝯtingētia cāe
in cāndo: ꝛ contingētia nečaria ſtat q̄ cōtingēter agit ꝛ
non nečario. ꝛ effectus contingēter eſt. ꝛ nō neceſſario.
q: non oīs cā cui cōuenit de nečitate poſſe agere: de ne-
ceſſitate agit. ergo ꝛc̄. Sꝫ cum voluntate volēte ſimpl'r
nečio cām agere. ꝛ volēte ſimpl'r neceſſario effectuꝫ eē.
ſi ſic talis voluntas ad quā de neceſſitate ſeq̄tur volitū.
non pōt ſtare q̄ cā contingēter agat: vel q̄ effectus cō-
tingētie ſit: q: cum tali volūtate non pōt ſtare q̄ cā non
agat: vel q̄ effectus nō ſit. Sꝫ ſi cā contingēter ageret.
vel effectus cōtingēter eēt. cā poſſet non agere: ꝛ effectꝰ
non eē. ergo ꝛc̄.

Quantum aūt ad 2ᵐ ꝑncipale. ſ. vtrū ſi deꝰ age-
ret de nečitate nāe. oīa ō neceſſitate
euenirēt. Dōm q̄ cuꝫ deuꝫ agere de nečitate nāe ſit idē
qđ velle nečio creare res: quarum eſt cā: ꝛ dare eis eſſe.
dupl'r pōt itelligi. Uno modo. q̄ deus oīa alia a ſe velit
neceſſario cāre ꝛ dare eis eē. ita q̄ quodlibet in ſe velit
neceſſario abſolute eē. Alio modo: q̄ ipſe deus iſta que
imediate ꝓcedūt ab eo: velit nečario creare: ꝛ dare eis
eē. ꝛ velit ea neceſſario hēre habitudinē contingentem
in cāndo. Si pmo modo accipiať hypoteſis: ſic oīa de
neceſſitate euenirēt. q: poſita cā ſufficiēti in cāndo ꝛ nō
ipedibili: ꝛ volūtate: neceſſario de neceſſitate ſeqtur vo-
litum. Sed ſm pmum itellm hypoteſis poniť q̄ deus

Aliqđ velle nečio triple pōt itelligi.

Abſolutū du- pl'r ſumi pōt.

neceſſario velit omnia alia a ſe cauſare ⁊ dare eis eſſe ⁊ qḋlibet in ſe. ergo ſtante tali hipotheſi omnia de neceſſitate euenirent. Si ſecūdo modo: nō ſequit̄ ꝙ oīa de neceſſitate eueniant: qꝛ velle neceſſario cauſam habere cōtingentiā in agendo: non infert neceſſario niſi contingētiam cāe in agendo. Sed cum neceſſitate contingentie cauſe in agēdo ſtat ꝙ cauſa non neceſſario agat: ⁊ ꝙ effectus non neceſſario ſit: vt ſupra oſtenſum eſt. igitur poſito deum agere de neceſſitate nature. iſto modo nō ſeqtur ꝙ omnia de neceſſitate eueniant. ¶ Aliter pōt formari ratio ad iſtam partē ſic: qꝛ ab agente per voluntatem ⁊ intellectuꝫ quantūcūqꝫ velit neceſſario: nō procedit effectus niſi taliter qualiter vult tale agens effectuꝫ ab eo procedere. Sed accipiendo ſm intellectuꝫ hipotheſis: deus vult aliqua ꝓcedere a ſe me^{diis} cauſis ſecūdis contingenter: qꝛ ponitur ꝙ vult contingentiā cauſarū iſtarū ſecundarū in agendo. ergo ſtante hipotheſi ſm iſtū intellectū aliqua procedent a deo mediātibus cauſis ſecundis cōtingēter: ſed qḋ procedit cōtingenter nō euenit neceſſario. igitur ⁊c. ⁊ iſto modo: vt credo: poſuerunt phī deū agere de neceſſitate: ⁊ voluerunt cum hoc ſaluare cōtingētiā in rebus: qꝛ ea que procedūt immediate ab eo neceſſario voluit cauſare ab eterno. Jteꝫ ſm eos neceſſario voluit cauſas ſecūdas habere habitudinem cōtingentē in agendo: ⁊ ex hoc volebāt ſaluare cōtingentiā in rebus cū neceſſaria voluntate dei: qꝛ contingentia cauſarū in agendo eſt neceſſaria: licꝫ agere non ſit neceſſarium. Sed vna difficultas iminebat eis circa quā fuit multiplr̄ erratū: vtrū .ſ. deus vellet nō ſolum neceſſariā cōtingentiā ſecundarū cauſarū in agēdo: ſed etiā vellet ipſum effectū contingentē eſſe determinate: an ſolum vellet contingentiā iſtarū ſecundarū cauſarū. nō autē determinate vellet effectum cōtingentem eſſe. ita ſcꝫ ꝙ voluntas diuina determinaret determinate ad eſſe effectus cōtingentis: vel etiaꝫ ad nō eſſe vt ad volitū: ⁊ quocūqꝫ iſtorū poſito videbat̄ ſequi icōueniens: qꝛ poſito primo ſequebat̄ ꝙ omne volitū voluntate neceſſaria eſſet cōtingens: ⁊ poſſet eſſe aliter ꝙ̄ ſit volitū. Ad qḋ ſequebat̄ ꝙ volūtas dei eſſet ieffica: ⁊ ꝙ cōtra voluntatē dei poſſet aliquid fieri. Scḋo autē poſito ſequebat̄ ꝙ cauſalitas voluntatis diuine non ſe extendebat vſqꝫ ad vltimos effectus contingentes: qꝛ cauſalitas agentis per intellectū ⁊ voluntatē nō ſe extēdit niſi ad cognitum ⁊ volituꝫ. ¶ Et dato ꝙ intellect' humanus nō poſſit ſatiſfacere illis difficultatib': tñ facilius poſſet euadi pria difficultas ꝙ̄ ſcḋa. Nā pōt dici ad primam difficultatē ꝙ non ſequit̄ ꝙ ſi effectus dei eſt contingens ꝙ poſſit aliqḋ fieri ꝯtra volūtatē ſuā: qꝛ dato ꝙ nō ſit neceſſitas ab^{ta} inter effectū dei ⁊ eius voluntatem: eſt tamen neceſſitas ꝯſequentie: ita ꝙ ſi deus vult hoc ſuppoſito neceſſario ſeqtur effectus: ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ nihil fiat cōtra voluntatē ſuā ⁊ ad hoc ꝙ illud qḋ vult fieri ifallibiliter fiat: nec tamē antecedēs eſt neceſſariuꝫ neceſſitate abſoluta: nec ꝯſequens: ita ꝙ in ſenſu diuiſo: deus poteſt non velle qḋ vult. licꝫ in ſenſu compoſito: deus non poſſit velle ⁊ cuꝫ hoc ſimul nolle: nec hoc ideo eſt: qꝛ actus volendi dei in ſe non ſit neceſſarius: ſed qꝛ habitudo eius ad volitum cauſatuꝫ: nō eſt cauſa neceſſaria: niſi ex ſuppoſitione: ſuppoſito ſcꝫ ꝙ velit. ¶ Et ex his poteſt aliquo modo oſtendi probabilitas fidei noſtre ad hoc ꝙ ponit deum agere non neceſſitate nature: ſed libero arbitrio: quia ſi manente immutabilitate volūtatis diuine ſm phōs poteſt habere effectum contingenteꝫ mediantibus ſecundis cauſis: quia ſcꝫ vult neceſſario ſm eos cauſas ſecundas habere contingentiam in agendo: cum quo ſtat cōtingentia effect' in eſſe: ⁊ per cōſequens cū immutabilitate voluntatis diuine non minus poterit dici vt videt̄ deum velle neceſſario ſe contingēter agere: ita ꝙ ſe poſſe agere vellet neceſſario: non tamen neceſſario agat: nec effectus eius immediatus neceſſario eueniat: qꝛ cum neceſſitate eius ꝙ eſt poſſe agere ſiue cum neceſſitate contingentie in agēdo: ſtat ꝙ effectus ſimplr̄ ſit cōtingens. imo neceſſario ſequitur ita .ſ. ꝙ in actu volendi neceſſario ⁊ immutabili velit habere contingentiā in agendo ſiue contingenter ſe agere: ita ꝙ actus volendi ſit neceſſarius: ſed habitudo eius ad effectū volitum ſit contingens ſiue non neceſſarius loquēdo de neceſſitate abſoluta. ¶ Cauſa aūt quare non neceſſario abſolute deus vult cauſare alia a ſe eſt: quia ſicut dixi in quolibet nr̄o primo: prima queſtione. bonitas diuina nō habet neceſſariā habitudinē ad res cauſatas: ita ꝙ non poſſet amare ſine illis amatis: ita ꝙ nec in ſe: nec ī ſua amabilitate depēdet ab eis: ⁊ ideo deus volens neceſſario bonitatē ſuam: nō neceſſario vult creaturas eē vel fieri: ſicut vult neceſſario bonitateꝫ ſuā ⁊ perfectionē: ita vult neceīo poſſe ſe agere: cū poſſe agere talia ſit de ꝑfectione ſua: ⁊ ēt vult neceīo ſe poſſe agere ex libero arbitrio: qꝛ poſſe aliquid agere libero arbitrio nobilius eſt ceteris paribus ꝙ̄ agere de neceſſitate nature. ¶ Et ſi dicatur ꝙ ſicut ſupra dictū eſt ꝙ ad hoc ſequitur ꝙ aliquid poſſit fieri cōtra voluntatem diuinam: qꝛ ſi effectus cōtingens eſt a deo volitus cū effectus contingens poſſit nō eſſe illud qḋ deus vult eſſe: poterit nō eſſe: ⁊ ſic poterit oppoſitū voluntatis diuine eſſe vel fieri. ¶ Et ad hoc dico: ſicut ſupra dictum eſt ꝙ nō ſequitur propter neceſſitatē cōſequentie ꝓpter actum volendi ⁊ ſuum volitum: ⁊ vlterius dico: ꝙ iſta difficultas ita ſequitur cōtra phōs ponentes deuꝫ agere aliquos effectus cōtingentes mediantibus cauſis ſecundis. ita ꝙ non ſequitur magis incōueniens cōtra fideles ponētes deum agere non neceſſitate nature immediate ꝙ̄ cōtra phōs ponentes deū agere aliquos effect' contingentes mediantibus cauſis ſecundis. vt ex ſupra dictis patet. ¶ Ad rōnes vtriuſqꝫ partis ſoluenduꝫ eſt. Ad rationē ergo pro parte affirmatiua quando dicit̄ ꝙ oīa euenient de neceſſitate: qꝛ poſita cauſa ſufficiēti ⁊c. ¶ Dicendū ꝙ verum eſt ſm primū intellectū illi' hipotheſis .ſ. ſi deus neceſſario ſimpliciter vellet oīa eſſe. ſed non eſt verum accipiendo 2^m intellectū ipſius hipotheſis: ſed ſi poneretur de' velle neceſſario ſimpliciter illa que īmediate procedunt ab eo ⁊ velle alia ꝓcedere ab his contingenter. ¶ Ad rōnem [a] in oppoſitum quādo dicitur qꝛ adhuc eſſet ibi modus voluntatis diſtinct' ⁊ modus nature. dicendū ꝙ accipiendo modū voluntatis pro libero arbitrio vel agente libero arbitrio: ibi nō eſſet modus voluntatis diſtinctus cōtra modū nature ꝓut modus nature neceſſario dicitur determinari ad alteram partem: ita ꝙ non eſt ī po^{te} agentis vel non agere vel agere hoc vel illud.

[a] Precipue cū ꝑipatetici iſtū modū loquēdi nō viſe admittere: ꝙ videlicꝫ deus agat ā neceſſitate nāe. neqꝫ de' ſm ipſos neqꝫ agit ſm nām: neqꝫ ſm voluntatē q̄ ē ī nobis: ꝫ eſt altiori ⁊ nobiliori modo ꝙ̄ ſit mod' agēdi nāe ⁊ ꝙ̄ ſit modus agendi voluntarie q̄ eſt ī nobis. Et iō dixeſt deū agere mō diuino: ſicut ē ſententia magni Auerro. in lib. deſtru. deſtru. ⁊ Algazelē. diſputatione vndecima. in ſolone primi dubij. ⁊ pp hoc dixit etiā ipſe in ſexto metaphy. com. 2. ꝙ diuina ſit illa in quorū diffōne ſumit̄ deus ſicut nālia ſunt illa in quoꝝ diffōne ſumit̄ natura ⁊ hāc ſniam imitatus ē admirabilis Albertus in ſuo libro de cauſis: ſicut videre poter. non nego tñ qn ⁊ ſ cā doctoris ꝙ̄ ſint vere dicta ⁊ bonū habeant intellectū ſed volui hoc ſoluꝫ premonuiſſe qḋ cōſter a modernis vt neglectum.

Queſtio. V.

Postea querebantur duo de potētia dei in comparatione ad extra in ſpeciali .ſ. in comparatiōe ad hominē: ⁊ primo in cōparatione ad intellectum: ⁊ erat queſtio vtrum manente ſtatu vie poſſit aliquis habere expreſſaꝫ cognitionem de quidditate dei. Secundo per cōparationē ad effectum: ⁊ erat queſtio vtrum de' ſimul poſſet infundere charitatē ⁊ intendere charitatē ſimul. ¶ Ad pmū ſic proceditur ⁊ arguitur ꝙ manente ſtatu vie aliquis poſſet habere expreſſaꝫ cognitionē

de quidditate dei: quia quicquid eſt citra apertaꝫ viſionem dei ſiue citra cognitionem intuitiuam ſtat cum ſtatu vie: ſed vt quidam ponunt per cognitionem abſtractiuā poteſt cognoſci quidditas dei expreſſe: non habita viſione vel cognitione intuitiua. igitur ⁊c̄.

Contra quia ſi quiditas dei nō habita eius cognitione intuitiua poteſt expreſſe cognoſci: hoc eſt per aliquā rem cauſatam repreſentantem quidditatem eius: ſed hoc eſt impoſſibile: qꝛ nulla res cauſata poſſet ſufficienter repreſentare quidditatē eius ergo ⁊c̄.

Reſpōdeo ad euidētiaꝫ iſtius queſtionis faciēda ſunt duo principalr̄. Primuꝫ eſt videre vtrum cognitio abſtractiua quidditatis diuine talis qualem quidā ponūt poſſit hr̄i in via. Scd̄m eſt videre vtrum tali cognitione poſita habens eam ſit extra ſtatū vie. ¶ Quātū ad primū p̄mo ponā itellectū queſtionis. Scd̄o ponā opinionē quā nō credo verā cū ſuis motiuis. Tertio ponā opionē quā credo eſſe veram.

Primus articulus.

Quantum ad primū ſciēdū ꝙ ſm̄ illos qui ponunt duplicem cognitionē de re. ſcꝫ intuitiuam ⁊ abſtractiuā: cognitionē intuitiuā vocāt cognitionem terminatā ad actualē exiſtentiā rei: ſicut qn̄ video ſolē moueri habeo cognē intuitiuā de motu eiꝰ: ⁊ ſimiliter quādo video roſam eſſe habeo cognitionē intuitiuā de roſa: cognitionem vero abſtractiuā vocāt cognoſcere qd ſit res ⁊ q̄lis nāe ſit: ſiue ſit ī reruꝫ nā: ſiue non: ſicut quādo aliquis conſiderat qd eſt roſa: nō cōſiderando vtrum ſit in rerū natura: vel non ſit. Eſt igitur intellectus queſtionis querere. vtruꝫ aliquis poſſit habere expreſſam cognitionē de quidditate diuina. ſcꝫ qd ſit talis eſſentia cū tali trinitate perſonarū nō cōſiderādo vtrum ſit vel non ſit ita ꝙ cognitio eius terminetur ad quidditatē diuinā ſub rōne quidditatis: ⁊ non ad eiꝰ exiſtentiā. ita ꝙ cognoſcat quidditatē ⁊ non cognoſcat eam eſſe. ¶ Quantū ad ſcd̄m ſciendū ꝙ quidā ponunt talem cognitionē poſſibilem haberi de quidditate diuina: ⁊ hoc probāt triplici ratione. ¶ Prima talis eſt quicquid deus poteſt facere in intellectu in rōne obiecti naturaliter mouentis ⁊ preſentis in ſuo eſſe poteſt facere per voluntatē abſq; hoc ꝙ obyciatꝰ intellectui ſꝫ talē preſentiam eſſendi. Sed deus in rōne obiecti naturaliter mouentis ⁊ preſentis in ſuo eſſe poteſt cauſare in intellectu noticiā expreſſam ſue qdditatis. ergo per voluntatē poteſt cauſare talem noticiam ſue quidditatis: ſine hoc ꝙ obyciatur intellectui in ratione p̄ſentis in eſſe: ⁊ per cōſequēs talis cognitio abſtractiua poteſt haberi de deo. ¶ Secunda talis eſt: quecūq; rōne differūt poſſunt ſine inuicem itelligi: ſed in deo quidditas ⁊ eſſe ſaltem ratione differunt. igitur quidditas dei poteſt itelligi ſine eſſe. ſed cognitio qua cognoſcitur aliqua quidditas ſine cognitione ipſius eſſe dicitꝰ cognitio abſtractiua: igiꝰ ⁊c̄. ¶ Tertia talis ē. paulus poſt raptū vt videtꝰ habuit noticiam quidditatis diuine: qꝛ non videtꝰ ꝙ illud qđ viderit in raptu ſtatiꝫ dederit obliuioni. ſꝫ iſta noticia quā habuit poſt raptum non fuit viſio eſſentie diuine: ſiue cognitio intuitiua. igitur abſtractiua cognitio quidditatis diuine pōt haberi ſine cognitione intuitiua. ¶ Iſtaꝫ opionem non credo eſſe verā: ⁊ qꝛ ꝓbatio oppoſite opinionis eſt iprobatio iſtius. ideo nō arguo cōtra poſitionem: ſed cōtra rationes: ⁊ primo cōtra primā: que tres habet defectus: primus eſt: qꝛ ſupponit quoddā falſum. ſecūdus eſt: qꝛ ſi illud ſuppoſitū falſuꝫ eſſet verū: adhuc tamē maior ꝓpoſitio eſſet falſa. tertius defectus eſt: qꝛ non plus concludit de abſtractiua q̄ꝫ intuitiua. ¶ Primum patet: qꝛ maior ꝓpoſitio ſupponit ꝙ deus imprimat viſionem ipſi intellectui beato ſicut naturale mouens vel ſicut agens de neceſſitate nature: quia nullum agens libero arbitrio agit naturalr̄ ſiue per moduꝫ agētis naturalis: ſed quicquid deus facit in creatura agit libero arbitrio. ¶ Scd̄m patet. qꝛ quādocūq; aliquid cōuenit naturalr̄ alicui habenti voluntatē illud nō ſubeſt voluntati eius cui tale conuenit naturaliter: vnde quia eſſe riſibile conuenit homini naturaliter non ſubeſt voluntati eius ꝙ ſit riſibilis vel non. Sed ſm̄ te mouere ad cognitionem intuitiuam in ratione obiecti naturalr̄ mouentis cōuenit deo naturalr̄: vt ſupponitur in maiori. igitur ſi hoc ſuppoſitū eſſet verum maior eſſet falſa. ſ. ꝙ quicquid deus poteſt in ratione obiecti naturaliter mouentis poteſt per voluntatē ⁊c̄. qꝛ ſi ꝯueniret ſibi naturaliter non ſubeſſet voluntati eius ꝙ hoc fieret vl̄ nō fieret: ſicut non ſubeſt voluntati patris ꝙ generet filiuꝫ vel ꝙ ſit deus. ¶ Tertium etiā patet. ſcꝫ ꝙ iſta rō non plus concludit de cognitione abſtractiua q̄ꝫ ituitiua: qꝛ ſi quicquid deus poteſt in ratione obiecti naturalr̄ mouentis ⁊ preſentis poteſt per voluntatē ⁊c̄. cuꝫ ipſe poſſit in ratione obiecti mouentis ⁊ preſentis facere cognitionem intuitiuam: ſequitur ꝙ per voluntatē facere poteſt cognitionē intuitiuam: ſine p̄ſentia obiecti exiſtentis: ⁊ ſic ita ſequetur de cognitione intuitiua: ſicut de abſtractiua. ¶ Et vlterius qꝛ conſtat ꝙ impoſſibile eſt cognitionem intuitiuā eſſe ſine obiecto preſente in ſua exiſtentia: ⁊ cognito quantum ad ſuam preſentialitateꝫ: ⁊ ideo planum eſt ꝙ ratio eoruꝫ eſt nulla. ¶ Contra ſecundam rationem arguo: qꝛ ſi ita eſt ꝙ quecūq; ratiōe differant poſſunt ſine inuicem cognoſci: ita ꝙ cognitio poteſt haberi de vno non cognito altero: cū eſſe differat ratione ab eētia: ſicut ecōuerſo: ſequitur ꝙ ſicut poteſt haberi cognitio de eſſentia ſine eſſe. ita etiam poterit haberi cognitio de eſſe ſine eſſentia: ſed hoc eſt falſum: qꝛ tunc videns deum cognitione intuitiua poſſet ſic videre deum ⁊ non habere cognitioneꝫ ſue quiditatis: qđ eſt falſum ſm̄ oēs: vel igitur non eſt vniuerſalr̄ verum ꝙ quecūq; ratione differunt ꝙ poſſunt cognoſci ſine inuicem. ¶ Si dicas ꝙ verum eſt ꝙ iſtud non eſt vniuerſaliter verum. Sed in illis eſt verum vniuerſalr̄ que ſic ratione differunt ꝙ vnum non eſt de ratione alterius nunc autem ita eſt ꝙ eſſe non eſt de ratione eſſentie: ſed bene econuerſo: eſſentia eſt de ratione eſſe. ¶ Cōtra. quicquid ſit in alijs in per ſe neceſſe eē ita eſt de ratione eēntie eſſe: ſicut econuerſo. ſed deus eſt per ſe neceſſe eē. igitur ⁊c̄. ꝓbatio maioris: quia illa que ſunt eq̄liter de ratione alicuius entis equaliter vnum eſt de ratione alterius: ⁊ ecōuerſo. Sed in per ſe neceſſe eſſe equaliter eſt de ratione talis entis eſſe ſicut eſſentia: ergo ⁊c̄. ¶ Contra tertiā rationē arguo ſic: qꝛ ſicut in raptu paulus vidit eſſentiam dei: ita vidit eius eſſe ⁊ exiſtere: ſi igiꝰ non obliuiſci eius qđ vidit inferat ꝙ poſt raptum habuit noticiam de quidditate diuina: ita etiam infert ꝙ poſt raptū habuit noticiā de eē diuino: ⁊ ſic nō habuit noticiā abſtractiuā de qdditate ſine noticia ipſius eē. ¶ Dices forte ꝙ de vtroq;. ſ. de eſſentia ⁊ eſſe habuit noticiam quidditatiuam ſciendo. ſ. qualis ſit eſſentia diuina ⁊ quale ſit ſuum eſſe. Sed neſciuit ꝙ deus eēt in rerū natura. Hoc nihil eſt: qꝛ quero ad quid imediate terminabatur noticia pauli poſt raptum. Si dicas ꝙ imediate ad quidditatem diuinam ⁊ ad eſſe: tunc ita habuit noticiaꝫ terminatam ad eſſe ſicut ad eſſentiam: ⁊ etiaꝫ ad hoc ꝙ deus eſſet: qꝛ impoſſibile eſt habere noticiam imediatā de eē ⁊ eſſentia rei ⁊ ignorare ipſum. Si autem noticia eiꝰ nō terminabatur imediate ad eſſentiam eius ⁊ ad eſſe: ſed

Quid ſit cognitio intuitiua: ⁊ qd abſtractiua. vide ſcotū in quolibetis. qōne. 6. arti. 1. ⁊ q. 7. arti. 8.

ad aliquid manēs in intellectu vl' in fantaſmate in quo repreſentabat᷑. ¶ Contra. qꝛ illud repreſentatiuū manens apud paulū repreſentabat eſſentiā diuinā per modū obiecti medij: ſicut aliqd vr̄ in ſpeculo. Sed qcqd ſit de ſpē in viſione beata: nullus tn̄ vnq̄ȝ poſuit ꝙ aliq̄ creatura poſſet repreſentare expreſſe quidditatē diuinā per modū medij obiecti: vt eſt in ſe. igitur ⁊c̄. ¶ Ad rationē de paulo. dicēdū ꝙ licȝ poſt raptū in paulo potuerit remanere aliqua ipreſſio per quā cōfuſe apprebēdebat ſe vidiſſe deū. nō tn̄ remanſit apud eum noticia expreſſa quidditatis diuine. Sic etiā i Nabucbodonoſor remanſit quedā ipreſſio per quā apprebēdebat ſe ſomniaſſe aliqđ magnū: nō tn̄ remāſit apud eū expreſſa noticia obiecti ſomniati. ¶ Alia opinio eſt quā credo eſſe verā: ꝙ eſt ipoſſibile talē cognitionē abſtractiuā baberi de deo qualem iſti ponunt. ¶ Ad cuius euidentiā premitto p̄mo duo: ⁊ poſtea deſcendā ad ꝓpoſitū. ¶ Primum eſt ꝙ babere noticiā de q̄dditate dei duplr̄ cōtingit. vno modo cōtingit in gn̄ali ſciēdo ꝙ eſſentia dei eſt quedā ſubſtātia vel itellectus ⁊ boc per creaturas. Alio modo pōt cognoſci a nobis q̄dditas dei in ſpeciali: quātum ad boc ꝙ eſt quedā eſſentia babēs trinitatē pſonarū in vnitate eſſentie: ⁊ boc duplr̄ vno mō credendo alicui dicenti deū eſſe talis nāe. Alio modo manifeſte apprebendēdo eā vt in ſe eſt. ita videlȝ ꝙ noticia terminetur imediate ad quidditatē diuinā in ſe: put eſt in ſe talis quidditas. ¶ Secūdū qđ p̄mitto eſt: ꝙ p̄ntia obi in exiſtentia ſua duplr̄ ſe pōt babere ad itellectū: loquēdo de itellectu q mouet᷑ ab obo ad intelligendū. Uno modo ſicut mouens ad actū cognoſcēdi. Alio mō ſicut terminus ad quē terminat᷑ ipſa cognitio ſicut ad obȝ cognitum: ⁊ iſta duo differunt. nā quādoq; cōtingit ꝙ aliqd aliud ab obiecto mouet ad cognitionē ipſius obiecti nā ens mouet cognitionē non entis: ita ꝙ cognitio pōt q̄nq; terminari ad non ens: ſicut ad cognitū. tn̄ nō ens non pōt mouere aliqd. ¶ Iterū nō eſt dubiū quin deꝰ poſſit cauſare in itellectu alicuius cognitionē alicuꝰ qđ nō mouit ipſum ad cognoſcendū: ⁊ ſic talis cognitio terminat᷑ ad illud ſicut ad cognitū: nō tamē eſt ab iſto: ſicut a mouente. ¶ His premiſſis dico ad propoſitū ꝙ non eſt dubiū ꝙ preſentia dei in ſua eſſentia ſiue ipe deus vt preſens in ſua eſſentia requirat᷑ ad cognitionē expreſſā ſue quidditatis vt in ſe babet rōnem obiecti mouentis ad talē cognitionē expreſſam ſue q̄dditatis: qꝛ nibil mouet niſi vt eſt actu exiſtens. Sed nulla res pōt mouere ad talē cognē niſi ſolus deus. igit᷑ ⁊c̄. ¶ Utrū aūt ſecūdo modo requirat᷑ preſentia dei in ſua exiſtentia. ſcȝ vt terminus ad quē ſicut ad obiectū cognitū terminat᷑ cognitio. ¶ Dico ꝙ ſi loqueret᷑ de cognitōe ꝯfuſa quā bȝ viator de deo per creaturas naturalr̄ ⁊ de cognitiōe expreſſa tali qualē pōt babere per fidē: ſic poſſet baberi cognitio de deo abſtractiue: nam aliquis in via pōt cōſiderare quid importat᷑ per primā cauſam: nō cōſiderando vtrum ſit vel non ſit: ⁊ aliquis etiā fidelis poteſt cōſiderare quid importat᷑ per boc nomen trinitas: nō cōſiderando vtrum ſit vel non ſit. Sed ꝙ aliquis poſſit babere cognitionē de quidditate dei imediate terminatā ad ipſam vt in ſe eſt: ⁊ ignorare ipſam: an ſit vel non ſit: eſt impoſſibile. Ratio primi eſt iſta: qꝛ deus a nobis in via vel naturalr̄ vel per fidem nō cognoſcit᷑ niſi put relucet in creaturis: vl' put relucet in aliqua imagine ſua quā aliquis ſinalis audiēs ea que fides ponit de eo format vel in ſuo intellectu: vel in ſua fantaſia. Sed iſta qꝛ imperfectiſſime repreſentāt deū poſſunt repſentare eū quantū ad quid nois: vt ſcȝ cōſideret᷑ quid importatur per nomē nō cōſiderando vtrū res ſit vel nō ſit: ⁊ quādoq; deducte poſſunt repreſentare ꝙ id qđ importatur per nomen eſt vera res in rerū nā̄ exiſtens: ⁊ tunc cōſiderat᷑ vt exiſtens. Scđm. ſ. ꝙ impoſſibile eſt quidditatē dei cognoſci cognitione expreſſa terminata ad ipſā imediate q̄tū ad entitatē quā babȝ in ſe: ⁊ ignorare eā quantū ad exiſtentiā: faciliter poſſet ꝓbari ſm̄ illos qui ponerēt: ꝙ omnis cognitio terminat᷑ ad aliquid preſens in exiſtentia ipſi intellectui vel aliqđ repreſentatiuū eiꝰ. ſicut imago rei abſentis eſt preſens in fantaſmate: ⁊ boc ſuppoſito patȝ faciliter ꝓpoſitū ſic: qꝛ talis cognitio q̄dditatis diuine: aut terminat᷑ ad ipſam vt preſentē in exiſtentia ſua: aut ad aliquid aliud ab ipſa preſens in exiſtētia ſua intellectui ⁊ repſentans ipſā. ¶ Sed ſcđȝ eſt ipoſſibile: qꝛ ſicut dictum eſt: ipoſſibile eſt aliquā creaturā repreſentare eēntiā diuinā per modū medij obiecti. igitur ⁊c̄. ¶ Si autē ponatur ꝙ nō opȝ obiectū eſſe preſens in exiſtentia ſua: nec iſto modo: nec illo: ⁊ ꝙ ſola cognitio rei apud intellectū facit rē eē preſentē intellectui nō in ratione exiſtentis; ſed in ratione cogniti: adbuc b̄ poſito teneo ꝙ impoſſe eſt de deo babere talē cognitionē abſtractiuā quidditatis: ⁊ non babere cognitionē de eſſe. Et boc probo triplici ratiōe. Prima talis eſt: qꝛ oīs cognitio p̄ia quā nulla alia p̄cedit: videt᷑ terminari ad rem vt eſt in entitate ſua: ſed cognitio quidditatis diuine imediata eſt buiꝰ. ergo ⁊c̄. ¶ Ad euidentiā autē maioris ſciendū ꝙ ſm̄ quoſdā ⁊ probabilr̄ vt videt᷑: cognitio quā nulla alia p̄cedit dicit᷑ cognitio naturalis: quā. ſ. intellectus non formando ſibi determinatū cōceptū de re ſub bac rōne vel iſta intelligit realem entitatē ipſius rei: de qua talia ſunt formalia. Sed cognitio que terminat᷑ ad entitatē realem ipſius rei abſolute nō ſub bac ratione vel iſta diſtincta cōtrabente terminat᷑ ad entitatem rei: vt in ſe eſt. igitur ⁊c̄. minor etiā faciliter ꝓbatur: qꝛ ſi iſta cognitio quidditatis diuine bȝ cognitionē aliā p̄cedentē ipſā: aut eſt cognitio alicuius alterius a deo in quo deꝰ relucet: aut cognitio ipſius dei: nō p̄io: quia impoſſe eſt quidditatē diuinā relucere in aliquo cāto. ſicut in obiecto cognito: vt ſepe dictum eſt. ¶ Si ſecūdo modo: aut illa cognitio dei precedēs eſt cognitio eiꝰ: aut quantū ad quidditatē: aut quantū ad eius eſſe: non quantū ad quidditatē: qꝛ cognitio eius quātū ad quidditatē eſt illa cognitio de qua loquimur. ⁊ idem nō pōt precedere ſeipſum: nec etiā cognitio dei quantū ad eſſe: quia ſequeret᷑ oppoſitū propoſiti. ſ. ꝙ quidditas nō poſſit cognoſci ſine eſſe: qꝛ poſteriꝰ notū quo ad aliquē nō poteſt cognoſci ab illo ſine prius noto. Sed ſm̄ iſtā bipotbeſim eſſe prius cognoſcit᷑ q̄ȝ q̄dditas. igit᷑ ⁊c̄. ¶ Secunda ratio talis eſt babens talē cognitionē quidditatiuā de deo: quā tu ponis: aut ſolūmō nouit q̄d nois de ſubiecto: aut quid rei: ſi q̄d nois tm̄: ſicut bō bȝ imaginationē de figmentis: de quibus nō nouit vtrum ſint vel non ſint. Tunc arguo. talis nō nouit q̄d rei ipſius dei: ſȝ iſte qui non nouit q̄d rei ipſius dei non nouit quidditatem realē dei. igitur talis nō babet noticiā realē de q̄dditate dei. ¶ Dices ꝙ imo babet noticiā realē de q̄dditate dei ſic ꝙ nouit quidditatem dei que eſt quedā res. ſed non nouit ꝙ illa quidditas ſit quedā res. ¶ Sed boc nibil eſt: qꝛ impoſſibile eſt noſſe inferius ⁊ ignorare totaliter illđ qđ eſt de ratione eius: ſed de ratiōe vniuſcuiuſq; veri entis: eſt ꝙ ſit res quedā ens vel nata eē. igitur ⁊c̄. Si dicat᷑ ꝙ babens talē noticiā nouit quid rei de deo. Tūc arguo. cognoſcere quid rei de vnoquoq; eſt cognoſcere ipſum vt babens quandā naturā exiſtentē in rerum natura: vel natum eſſe. Sed impoſſibile eſt vt

cognoſcens perfecte ⁊ euidenter eſſentiam diuinam cognoſcat eam vt poſſibilē eſſe: ⁊ non actu entem. ergo ⁊c̃. ꝓbatio mi. quia ſicut de ratione aliarū rerum quantum ad ſuum quid reale eſt eſſe quādam quidditatem entē in rerū natura: vel natam eſſe. ſic de ratione dei eſt eſſe quandā naturā entem. Sed nullus poteſt ſcire de alijs rebus a deo quid rei: niſi cognoſcēdo eas vt quidditatē exiſtentē in rerum natura vel natam eſſe. igitur impoſſibile eſt ꝙ aliquis cognoſcat de deo quid eſt niſi cognoſcendo eum vt habentē naturā neceſſario exiſtentē. Et ideo impoſſibile eſt cognoſcere qd rei de deo cognoſcendo ipſum vt habentē naturam poſſibilem eſſe: ⁊ non cognoſcere ipſum vt habentem naturam actu exiſtentem. ¶ Tertia talis eſt: q2 ſm pħm prius eſt noſſe an eſt ꝙ̃ quid eſt: loquēdo de quid rei. ſed poſterius notū nō pōt cognoſci ſine prius noto. igitur de nulla re poteſt ſciri qd rei: ⁊ ignorari ipſam eſſe. In alijs quidē ignorare ipſam eſſe actu vel aptitudine. in deo autē ignorare ipſam eſſe actu: ⁊ ſic vr̄ mihi ꝙ ſit talis cognitio abſtractiua õ deo eē ipoſſibile. Ad rōnē autē poſitionis p3 ex ſupradictis.

Scdo articu lus.

Quantum autē ad ſcdm articulum. vtrū. ſ. talis cognitio abſtractiua ſi ponat̃ poſſit ſtare cum ſtatu vie. dico vt mihi videt̃ ꝙ non: q2 cognitio perfectiſſima vniuſcuiuſq3 eſt cognitio eius expreſſa quantū ad qȯ qd eſt rei. Sed cognitio potiſſima dei nō poteſt ſtare cū ſtatu vie. ⁊ per cōſequēs ipoſſibile eſt ꝙ cognitio expreſſa quidditatis diuine ſit cū ſtatu vie. maior patet: q2 cognitio conſiſtit in aſſimilatione cognoſcētis ad rem cognitam. aſſimilatio autē ad rem cognitam attenditur potiſſime ſm formā ⁊ quidditatē ipſius rei cognite. igitur ⁊c̃. minor etiam faciliter patet: q2 cognitio potiſſima dei vel eſt beatitudo vel ſaltē nō eſt ſine beatitudine. ſed beatitudo non ſtat cum ſtatu vie. igitur ⁊c̃. ¶ Ad rationē in oppoſitū dicēdū ꝙ maior ſm rei veritatem eſt vera: q2 quicquid eſt citra apertam viſionē dei ſtat vna cū ſtatu vie. ſed mi. quā illi ponūt. ſ. ꝙ expreſſa noticia quidditatis diuine imediate terminata ad ipſam poſſit haberi citra viſionē eſt falſa: poſita tamē hipotheſi: ꝙ talis cognitio bēatur: talis cognitio ponet hoīem extra ſtatum vie: ⁊ tunc ma. eſt falſa. ſc3 ꝙ quicquid eēt citra viſionē: ſtaret cum ſtatu vie: ⁊ ſic patet ad qōnem ⁊ rationē. ¶ Nōndū ꝙ poſitio que ponit quidditatē dei imediate cognoſci in ſe ⁊ ipſam nō videri intuitiue ponit cōtradictoria vt mihi videtur.

Queſtio. VI.

Ad ſcdm ſic proceditur ⁊ arguitur ꝙ deus nō poſſit ſimul īfundere charitatē ⁊ intendere eam: quia deus non poteſt intendere aliquā charitatē. igitur nō poteſt īfundere ſimul ⁊ intendere: ꝯña p3: q2 qȯ nō pōt in alterā partē copulatiue: nō pōt in totā. ꝓbatio añtis: q2 ſuppoſito: vt quidā ponunt: ꝙ ipoſſibile ſit eandem formam eſſe intenſam ⁊ remiſſam: ſi deus intendit charitatem: aut intendit precedentē: aut ſequentē: nō precedentē: q2 illa corrūpit̃: qȯ aūt corrūpit̃ non itendit̃: nec ſequentē: q2 illa tota de nouo generatur: ſiue ꝓducitur: nō eſt autē idē formā non preexiſtentē generare ⁊ intēdere. igitur ⁊c̃.

Contra q2 deus plus pōt ꝙ̃ actus moralis. Sed actus moralis ſtatim cū eſt: pōt intendere habitum. igitur deus vt videt̃ poteſt ſimul infundere charitatē ⁊ intendere.

Reſpondeo ad euidētiā iſtius queſtionis. duo ſunt facienda. Primum eſt ponere intellectum queſtionis. Secundū eſt ſoluere ad qōnem.

Quantum ad primū ſciendū ꝙ iſta queſtio poteſt habere duplicē intellectū. Un9 pōt eſſe. vt q̃rat̃ vtrū deus poſſit charitatē vel quācūq3 formā īfundere ſimul ⁊ augere. Alius pōt eſſe vt queratur vtrū deus abſolute poſſit aliquā formā infundere ⁊ augere quantū ad formas que recipiūt magis ⁊ minus. ¶ Primus aūt intellect9 ſimultatis ſubdiuidit̃: qr̄ ſc3 queritur vtrum deus poſſit charitatē vel formā ſimul īfundere ⁊ augere. Uno mō vt q̃rat̃ vtrū in ꝑncipio qn̄ deus infundit charitatē poſſit eā infundere in gradu intenſo: ita ꝙ īfundere ⁊ augere nihil aliud ſit ꝙ̃ infundere vel a ꝑncipio eā facere in gradu intenſo. Alio modo vt querat̃ vtrū poſſit facere in eodē īſtāti remiſſam charitatem īfundēdo eā ⁊ iſtā eādē in eodē inſtāti itendere ſiue facere intenſam: accipiendo igit̃ primū intellectum de iſtis ſubdiuiſis. ſimpl'r dicēdū eſt ꝙ deus poteſt charitatē in eodē inſtanti infundere ⁊ augere: q2 infundere ⁊ augere ſm primū intellectū ſubdiuiſum nihil aliud eſt ꝙ̃ īfundere charitatē in gradu intenſo: ſed deus poteſt charitatē vel quācūq3 aliam formā ſuſcipientē magis ⁊ minus efficere vel infundere in quocūq3 gradu non repugnāte rei. igit̃ ⁊c̃. Sciēdū tamē ꝙ iſtud non eſt ꝓprie intendere formā: ſed proprie eſt formā a ꝑncipio gñare ſiue non exiſtentē primo quantū ad ſui totalitatē de nouo ꝓducere. nā hic accipitur generare prout ſe extendit cōiter ad oē producere: nā intēdere ꝓprie eſt de minus tali facere magis tale: nō autē facere de ſimpl'r non tali tale. ¶ Si autē accipiatur ſcds intellectus de intellectibus ſubdiuiſis: vt queratur vtrū deus poſſit in eodē inſtanti facere charitatē remiſſam ⁊ ſimul cū hoc facere eā intenſam. dico ꝙ nō: q2 nulla virtute poſſunt ſimul fieri oppoſita in eodē: ſed charitas remiſſa ⁊ intenſa ſunt oppoſite. igitur impoſe eſt quacūq3 virtute ꝙ aliqua qualitas fiat remiſſa: ⁊ ꝙ in eodem inſtanti in quo ſit remiſſa fiat intenſa. maior patet: q2 cōtradictoria non poſſunt verificari quacūq3 virtute de eodē ſimul. ſed contradictio includitur in omni oppōne. ergo ⁊c̃. minor etiā patet: q2 charitas remiſſa ⁊ intenſa ſe habent vel ſicut priuatiue oppoſita: vel ſicut cōtraria: q2 ſm quoſdam charitas remiſſa dicit charitatē cū ꝑuatiōe gradus vlterioris: quē importat intenſa. Scdm alios autē: qui ponunt ꝙ ipoſſibile eſt ꝙ eadē numero ſit intenſa ⁊ remiſſa: charitas intenſa ⁊ remiſſa ſe habent ſicut forme cōtrarie. quarū vna eſt perfectior alia. igitur ⁊c̃. ¶ Si autē accipiat̃ ſecundus intellectus queſtionis ſimpl'r vt querat̃. vtrum deus poſſit charitatē vel formā aliquā ſimul intendere ⁊ infundere. dico ꝙ ſm ponētes ꝙ impoſſibile eſt eādē formā numero eſſe intenſam ⁊ remiſſam: ꝙ impoſſibile eſt deū vel qȯcūq3 aliud agens itendere aliquā formā: q2 ſi aliqȯ agens formā prius remiſſam intendit: aut remiſſa manet aut non. Si manet facta intenſione: aut cedit in idem per eſſentiā cū intenſa: aut non: ſi ſic. igit̃ eſt falſa illa poſitio que ponit ꝙ forma que ꝑus fuit remiſſa non ſit eadem cū prima que poſtea eſt intenſa: ſi non. ſequitur ꝙ due forme eiuſdē ſpeciei differentes numero ſint ſimul in eodē ſubiecto: ⁊ qȯ peius ē: ꝙ duo oppoſita ſimul poſſint eſſe. nā ſm oēs intenſum ⁊ remiſſum habent aliquā oppoſitionē cōtrariā vel priuatiuā: vt dictum eſt. Si autē ponat̃ ꝙ remiſſa non maneat. Tunc remiſſa corrūpitur. Sed qȯ corrūpitur non intenditur. igitur prima remiſſa non intendetur: nec etiā ſequēs: q2 de nouo generari ⁊ intendi non ſunt idem: ſed ſequens forma de nouo totalr̄ generatur. igitur ⁊c̃. ¶ Si dicat̃ ad hoc: ꝙ dicitur forma intendi non ꝓpter vnitatē forme intenſe ⁊ remiſſe: ſed propter vnitatē ſubiecti: q2 ſm

Nota rōn ꝙ quā pro tur ꝙ eade numero ē in me intenſa remiſſa.

idem ſubiectum fit de minus tali magis tale. ¶ Cōtra. ſubiectum licʒ dicatur fieri de minus tali magis tale: nō tamē ſubiectū dicit̄ intendi ꝛ remitti: ſed forma ipſa ſm quā ſubiectū dr̄ de minus tali fieri magis tale: ſʒ forma nō poſſet dici intendi ꝓprie niſi illa eadem que fuit remiſſa fieret intenſa. igit̄ ꝛc. ꝛ iſta eſt vna ratio per quā ꝓbat̄ ꝙ eadem forma numero eſt intenſa ꝛ remiſſa: ꝛ ſic patet ad queſtionē. ¶ Ad rōnē. ad ṗmā partē factaʒ inquantū eſt cōtra poſitionē dicendum. ꝙ ipſe intendit precedentē. Et qn̄ dicit̄ ꝙ non: qꝛ precedēs corrumpit̄. dico per īteremptionē. ſ. ꝙ non corrumpit̄: qꝛ teneo ꝙ forma eadē numero que prius fuit remiſſa poſtea ē intenſa: ꝛ de hoc etiaʒ. ſcʒ vtrū eadē forma ſit remiſſa ꝛ intēſa dicet̄ īfra diffuſe: qꝛ de hoc queſtio eſt mota. ¶ Ad rationē etiam factā ad alterā partē: inquantū eſt contra poſitionē. dicendū ꝙ licʒ actus moralis ſtati cū eſt poſſit intendere habitū preexiſtentē: non tamē ſtatiʒ cū eſt habitus in gradu remiſſo generatus in eodē inſtanti in quo eſt generatus in gradu remiſſo poteſt ipſum facere intenſum eſſe.

Queſtio. VII.

Poſtea querebātur duo de deo cōparando abſolutū ad relatū. Et primo querebat̄ vnū de hoc in generali: ꝛ eſt. vtrū in diuinis poſſet eſſe aliqd̄ vnū nomē vniuocū cōe abſoluto ꝛ relato. ¶ Scđo querebat̄ in ſpāli. ſcʒ vtꝝ dicere in diuinis ſit idē qd̄ intelligere.

Ad primum ſic proceditur ꝛ arguit̄ ꝙ vnum nomē vniuocū poſſit eſſe in diuinis cōmune abſoluto ꝛ relato: qꝛ nomē perſone eſt vniuocū. Sed nomen perſone conuenit abſoluto ꝛ relato. igitur ꝛc. maior patet. ꝓbatio minoris: qꝛ perſona eſt aliquid in diuinis: qd̄ intelligit̄ a fidelibus ꝛ ab īfidelibus: ſʒ a fidelib⁹ itelli̊r vt relata. ab īfidelib⁹: vt abſoluta: qd̄ nō eēt niſi poſſet accipi aliqd̄ cōe abſo͠ᵗᵒ ꝛ relato. igit̄ ꝛc.

Contra minus poſſunt habere vnū nomē vniuocum abſolutū ꝛ relatū q̄ʒ duo ṗdicamenta abſoluta. Sed duo predicamēta abſoluta nō poſſunt habere vnū nomē vniuocū: cū predicamētis nihil ſit cōmune vniuocū. igitur ꝛc.

Reſpōdeo ad euidentiā iſtius qōnis duo ſunt ṗncipaliter facienda. Primo videndum eſt: quali̊r de hoc ſit in creaturis. vtrum ſcʒ in creaturis abſolutū ꝛ relatū poſſint hr̄e vnū nomen cōmune vniuocū. Scđo videndū eſt q̄liter ſit de hoc in diuinis. vtrū abſolutū ꝛ relatū habeāt vnū nomē cōe vniuocū.

Primus articulus.

Quantum ad primuʒ ſunt quattuor facienda. Primo vidēdū qd̄ iportat vniuocū: ꝛ diſtinguēdū de vniuoco. Scđo oſtendet̄ ſuper qd̄ fundetur vnitas vniuoci. Tertio oſtendet̄ quomodo differunt vniuocū equiuocū ꝛ analogum. ꝛ quarto dicet̄ ad propoſitum. ¶ Quantū ad primū ſciendū ꝙ cuʒ ita ſit ꝙ vniuocū dicat̄ illud nomen qd̄ ſm eandē rōnem ṗdicat̄ de pluribus: quorū eſt vnuʒ nomen ꝛ vna ratio ſm illud nomen. primo videndū eſt quō aliquorū eſt idem nomē. Scđo quō accipiat̄ ratio quādo dicitur ꝙ ratio vniuocorū eſt eadē. ¶ Quantū ad primū ſciendū ꝙ aliqua poſſunt habere vnum nomen tripli̊r: quantū ad preſens pertinet.

Aliq̄ poſſ hr̄e vnū nomē tripliciter.

Uno modo ſicut partes integrales ipſius ſignificati ṗncipaliter: ſiue ſm rem ſicut illud qd̄ ſignificat cōpoſitionē ex materia ꝛ forma cōprehendit vnū nomē includens materiā ꝛ formā: nō vt ſignificatū ṗncipale ꝛ preciſum: ſed vt partes integrales ipſius ſignificati: vel ſm rationē: ſicut nomē ſpeciei ſignificat genus ꝛ differentiā: ſicut homo qd̄ eſt vnum nomē ſignificat aīal ꝛ rōnale: nō vt ṗncipalia ſignificata ꝛ preciſa: ſed vt partes integrales ſm rationē ipſius ſignificati ṗncipalis: ꝛ nomē vnum ſic cōprehendens multa nō dicit̄ nomen vniuocū: nec equiuocū ad illa. Alio modo ꝙ aliqd̄ vnū nomen imponat̄ ad ſignificandū plura ita ꝙ vnūqōqꝫ eorū in ſpeciali ſignificet̄ per illud nomen ſm propriā rationē: ſicut canis ſignificat ſidus celeſte: ꝛ canem latrabilem: ꝛ tale nomen eſt nomen equiuocū proprie: qꝛ īponit̄ ad ſignificandū pl̄a ſʒ plures rōnes. ¶ Tertio mō aliqua poſſunt habere vnū nomē ſibi ꝯueniens: ſic ꝙ illud nomē neutrum illorum ſignificet in ſpeciali ꝛ ſm propriam rationem. Sed ſignificet aliquā vnam rōnem cōem his que vtriqꝫ conueniat ſicut. v̄bi gratia. homo non ſignificat ſortem nec platoneʒ: ſed ſignificat vnā rationē cōmunē his. ſcʒ aīal rationale ꝛ mortale: ꝛ ſimiliter aīal non ſignificat hominē: nec equū. ſed ſignificat vnam rationē cōmunē his. ſ. ſubſtantiā animatam ſenſibilē: ꝛ tale nomen dicitur ꝓprie vniuocū cōmune talibus contentis ſub illa vna ratione cōmuni.

Quantū ad ſecundū ſciendū ꝙ quādo dicitur ꝙ nois vniuoci eſt eadem ratio ſm idē nomen. ratio pōt dupliciter accipi. Uno modo pro ipſo cōceptu mentis. Alio modo pro re intellecta per talē conceptum: quando igitur dicitur ꝙ ratio vniuocorū ē vna non accipitur ratio pro cōceptu mentis: ſed pro re intellecta per cōceptū: qd̄ patet dupli̊r. Primo qꝛ ſi aliqua dicerent̄ eſſe vnius rationis eo modo quo vniuoca habēt vnā rationē: qꝛ de his eſt vnus cōceptus. Tunc oīa que a deo intelligunt̄ eſſent vnius rationis: cū apud deū de oībus que intelligit non ſit niſi vnus cōceptus. Sʒ oīa exiſtentia ꝛ poſſibilia intelligunt̄ a deo etiā quantuʒ ad ſua propria. ergo omnia eſſent eiuſdē rationis quātū ad ſuas rationes: qd̄ falſuʒ eſt. ¶ Secūdo qꝛ ratio ſm quā nomen vniuocū cōuenit pluribus: ꝯuenit ipſis rebus de quibus predicat̄ nomē vniuocū: ſicut ꝛ ſignificatū ipſi⁹ nois: ſicut ſubſtātia animata ſenſibilis ṗdicat̄ de hoīe ꝛ de equo: ꝛ animal rationale de ſorte ꝛ platone. ſed conceptus mētis nō predicat̄ de rebus extra. igitur ꝛc. niſi aliquis equiuocare vellet cōceptū ad ſignificandū cōceptionē mentis. que eſt in mente formali̊r: ꝛ ad ſignificandū rem intellectā per cōceptū. Cū autē dicit̄ ꝙ rō nois vniuoci eſt vna accipiendo rationē pro re intellecta per ꝯceptū: ſciēdū ꝙ iſta vnitas eſt vnitas ſʒ rōnē: ꝛ ita vnitas eſt ens rationis: res tamē intellecta que ſic vnite intelligitur: eſt vera res extra aīam: vnde ſicut quādo intelligo hoīem īdeterminate: homo dicit rem verā exiſtētē extra aīam. Sed īdeterminatio ipſa eſt ſm rationeʒ: qꝛ ſcʒ talis indeterminatio ꝯuenit ſibi ꝓut eſt obiectiue in intellectu indeterminate ipſum intelligente: etiā iſta ratio intellecta per terminū vniuocū accipiendo rationeʒ pro re intellecta per conceptū: eſt vera res extra animā exiſtens: ſed eius vnitas eſt vnitas ſm rationē cōſequēs ipſam rem prout obiectiue eſt in intellectu eā ſic vniuoce intelligente. Tale autē vniuocū eſt duplex. vnū denominatiuū qd̄ cōuenit multis denoīatiue: ſicut partibus in mō. verbi gr̄a. ſicut ſi dicatur: nix eſt alba. lapis eſt albus. vtrūqꝫ dicit̄ vniuoce albū. Alio modo accipit̄ vniuocū eēntiale: qd̄ ſcʒ eſſentiali̊r cōuenit cuilibet cōtento ſub ipſo: ſicut genus cōuenit cuilibet ſpeciei: ꝛ ſpēs cuilibet indiuiduo. modo hic nō loquimur de vniuoco primo modo dicto. ſcʒ de ḋnominatiuo: qꝛ loquēdo de tali vniuoco illa que ſunt diuerſoꝝ predicamentoꝝ: ꝛ que ſunt oīno diuerſarū rationū poſſunt habere vnū nomē vniuocum. dūmodo habeāt ſimilē habitudineʒ ad aliquid vnuʒ qd̄ in ſua ratione formali eſt vnius rationis. Dico

Rō nō īmdiligitur ꝙ nois vniuoci eſt eadem ratio.

Scotiſte vero dicūt illā vnitatem eſſe ex natura rei.

Uniuocū duplex: denoīatiuum. ſ. ꝛ eēntiale.

autē ſimilē habitudinem:q2 ſi aliqua diuerſa haberent
habitudinē ad aliquā vnā entitatē formalē:ſi haberent
diuerſas habitudines ad illā diuerſaꝝ rationū nō deno
minaretur ab illa vniuoce:ꝛ propter hoc licꝫ ſanitas dicat
vnā entitatē vnius rationis:q2 tamē aīal ꝛ medicina ꝛ
vrina habent diuerſas habitudines ad illā.non dicunt
ſana vniuoce.ſed ſi aliqua ſit entitas formalis vnius ra
tionis:ꝛ plura habent ſimilē habitudinē ad illā:illa plu
ra poterunt denoīari vniuoce ab illa:quantūcūqꝫ nō cō
ueniant in vna eēntiali ratione:vnde licꝫ ſubſtātia quā
titas ꝛ qualitas nō habeant vnā eſſentialē rationē cōeꝫ
eis:q2 tamē habent ſimilē habitudinē ad cognitionē in
tellectus:qōlibꝫ eorū poteſt dici cognitū ab intellectu
vniuoce:illa etiā que nō cōueniūt in vna ratione ſpecifi
ca eſſentiali:vel etiam in genere ꝓpinquo poſſunt deno
minari vniuoce vniuocatione que eſt ſm ſpeciem ſpecia
liſſimam:ſicut homo eſt albus:ꝛ nix eſt alba.vtrumqꝫ
dicitur album vniuoce vniuocatione ſpeciei ſpecialiſſi
me:q2 albedo a qua denominatur dicit vnā ſpeciē ſpecia
liſſimā:licꝫ homo ꝛ nix ſm eſſentialia ſua nō cōueniant
in genere propinquo.ꝛ ſic patet primum.ſcꝫ quid impor
tet per vniuocū ꝛ quale ſit vniuocū:de quo hic loquimur
ſcꝫ vniuocum eſſentiale. ¶ Quantū ad ſecūdū.ſcꝫ ſup
qd fundatur vnitas rationis ipſius vniuoci.dicūt quidaꝫ
ꝙ fundatur ſuper vnitatē conceptus mentis:vt.ſ.dicatur
vna ratio vniuoci inquātū per vnū cōceptum intelligitur
res que dicitur ſm vnā rationē intelligi. ¶ Sed hoc nō
videtur mihi eſſe verū:q2 illud ſcꝫ poteſt habere duplicē
intellectū.vnū vt dicatur ratio nominis vniuoci eſſe vna pro
pter vnitatē cōceptus:q2 ſcꝫ ipſa ratio eſt ipſe conceptus
ꝛ illud eſt falſum:vt probatū eſt ſupra:q2 ſupra oſtenſuꝫ
eſt:ꝙ quādo dicitur:ꝙ vniuocū eſt cuius ratio eſt eadē:
ratio ibi nō accipitur pro conceptu mentis:ſed pro re in
tellecta per conceptū.Aliū intellectuꝫ poteſt habere vt
dicatur ratio termini vniuoci vna propter vnitatē conce
ptus:q2 ſcꝫ vnitas conceptus dicit vnitatē rei intellecte.
vt ſcꝫ ſm vnā rationē obiectiuā obijciatur intellectui:ꝛ
hoc ſimiliter eſt falſuꝫ.qō patet dupliciter. Uno modo.primo
q2 exiſtente vno cōceptu in deo:nō ꝓpter hoc ſequitur ꝙ
oīa que ſibi obijciunt:obijciantur ei ſm vnā ſolā rationē
obiectiuā:q2 plura ſm ꝓprias rationes nō poſſunt obij
ci ſm vnā rationē obiectiuā.ſed deus itelligit plura ſm
ꝓprias rationes.igitur ꝛc.Si dicatur ad hoc ꝙ licꝫ deus
intelligat plura ꝛ ſm rationes plures quantū ad ſecun
daria obiecta:tamē quantū ad pͥmū ꝛ per ſe obiectū qō eſt
eſſentia ſua ſm ſe accepta obiectū ſue cognitiōis eſt vnū
ꝛ vnius rationis.ſcꝫ ipſa eſſentia ſua ſm ſe accepta:non
valꝫ.primo q2 illa plura obiecta:ſiue vnū ſit principale
ꝛ aliud ſecūdariū:ſiue ſint plā ſecūdaria manēt plura ſal
tem aliquo modo non plurificato cōceptu qualitercūqꝫ
vel pͥncipaliter vel ſecūdario:ſed hoc non eēt ſi pluralitas
obiectiua:vel vnitas fundaretur ſuper vnitatē vel plura
litatem cōceptus.ſcdo q2 ex hoc ꝙ vnius cōceptus dei
eſt vnū primo ꝛ per ſe obiectū.ſcꝫ ipſa eēntia diuina:nō
ſequitur ꝙ vnitas obiecti habeatur ex vnitate conceptus
ſed magis ecōuerſo ſaltē ſm noſtrū modū intelligendi:
ſicut patebit in ſequenti ratione. ¶ Secūda ratio talis
eſt:q2 illud a quo habet res entitatē:habet vnitatē.ſꝫ cō
ceptus habet entitatē:ꝛ etiā ipſa cognitio ab obiecto.igi
tur ꝛ vnitatē:ꝛ hoc phs ꝛ oēs concedūt.ſ.ꝙ ſm diuerſi
tatē obiectorū eſt diuerſitas cognitionū:ꝛ ſm vnitateꝫ
vnitas:ꝛ maxime regulariter in cognitione adeqūta ꝛ ſō
vnitas iſta opꝫ ꝙ fundetur ſuper rem:ſicut ſuper funda
mentū remotū.Sed in hoc eſt diuerſitas inter aliquos
nā quidā ponūt ꝙ vnitas iſta fundatur ſuper plura ex par
te rei vel ſicut ſaltē ex parte fundamenti remoti ſup vni
tatem alicuius apparentis ex habitudine ad qō iſta di
cūtur habere vnitatē:vt ſi dicatur ꝙ ratio aīalis habꝫ vni
tatē:licꝫ aīal cōueniat diuerſis aīalibus ꝓpter habitudi
nē ad vnū apparēs:qō eſt ſentire.Sed illud nō videtur
mihi verū:ꝛ ratio huiꝰ oſtenditur in precedenti quolibet.
ꝛ inter alias rationes induxi iſtā:q2 querā de illo appa
renti:a quo tu dicis ꝙ accipitur vnitas generis.vtrum ſit
vnius ſpeciei ſpecialiſſime:vel vnius generis tm̄:ſi vniꝰ
ſpeciei ſpecialiſſime:videtur ꝙ a tali nō debeat accipi vni
tas generis:ſed vnitas ſibi proportionata.ſcꝫ vnitas ſpe
ciei ſpecialiſſime.Si eſt eiuſdē generis tm̄:eadē queſtio
eſt de iſto:ſicut de primo.vnde ſcꝫ hꝫ vnitatē. ¶ Dicūt
aliqui ad hoc ꝙ iſtud apparens habet vnitatē analogie
ꝛ ab iſta accipitur vnitas generis. ¶ Cōtra.q2 vnitas mi
nor nō pōt eſſe cauſa vnitatis maioris.ſed vnitas analo
gie eſt minor vnitas ꝙ̄ vnitas gn̄is:igitur ꝛc. ¶ Itē q̄ro
de iſto apparente:ſicut prius aut eſt idē ſpē ſpecialiſſima
aut idē genere tantū.Si idē genere tm̄:erit eadeꝫ q̄ſtio
de iſto ſicut de alio:vt dictū eſt.Si idē ſpecie ſpecialiſſi
ma cū idem ſpecie dicatur vnū ſm rationē:quero vtrum
iſtā vnitatē habeat a ſeipſo:vel ab alio apparenti:ſi a ſe
ipſo.igitur ex natura rei ꝓuenit iſta vnitas:ſicut ex par
te fundamenti remoti.ſicut ſupra dicebatur.Si dicat ad
hoc ꝙ vnitas rationis que eſt ſm ſpeciem ſpecialiſſimā
non peruenit ab vnitate alicuius apparentis alteriꝰ ab
ipſa re:ſed ex ipſa re que dicitur vna ſpecie:tamen vnitas
generis peruenit ex vnitate alicuius apparentis alteriꝰ
ab illo:qō dicitur eſſe vnū:hoc non videtur valere:quia
ꝙ vnitas ſpeciei ſumatur ex natura rei:que dicitur eſſe vna
ſpecie hoc eſt ꝓpter hoc:q2 illa que ſunt eiuſdē ſpēi hn̄t
cōformitatē ꝛ ſimilitudinē inter ſe:ꝛ ex natura rei.Sed
ſicut ea que ſunt eiuſdē ſpeciei habent ſimplr cōformi
tatē ꝛ ſimilitudinē ex natura rei:ita etiam illa que ſunt
eiuſdē generis ex natura rei habent cōformitatem ꝛ ſi
militudinē licꝫ diminutā reſpectu ſimilitudinis ꝛ cōfor
mitatis ſpeciei. Alioqn nō plus eēnt eiuſdē generis ho
mo ꝛ equus ꝙ̄ homo ꝛ albedo.Et ideo videtur aliqs ꝙ ta
lis vnitas obiectiue vel ſpēi vel generis habeat funda
mētū remotū cōformitatē realē que eſt inter res q̄ ſunt
eiuſdē ſpeciei vel generis:q̄ quideꝫ cōformitas cōuenit
eis in eſſe reali:q2 ſicut diuerſitas rationis ſe habꝫ ad di
uerſitatē rei.ita vnitas rationis ad vnitatē rei vel cōfor
mitatē:ſed ſm opīonē cōiorē quā credo veriorē diuerſi
tas ſm rationē habꝫ ortū a diuerſitate reali:ſicut ad fū
damento remoto.igitur ꝛc. ¶ Sed cōtra hoc videtur eē
difficultas:q2 cū cōformitas vel ſimilitudo ſit eoꝝ que
ſunt diuerſa realiter:ꝛ diuerſorū realr non ſit aliqō cōe
vnū realiter:ſed tm̄ ſm rationē videtur ꝙ omnis confor
mitas ꝛ ſimilitudo dicant aliqō vnū ſm rationē tantū:
ſed ſm te vnitas ſpeciei ꝛ generis:que eſt vnitas ſm ra
tionē fundatur ſuper cōformitatē vel ſimilitudinē:igitur
vnitas rationis fundatur ſuper vnitatē rationis:qō eſt in
cōueniens:ꝛ cōtra propoſitum. ¶ Ad hoc dico ꝙ aliqō
vnū poteſt eſſe duorū dupliciter. Uno modo ꝙ ſit vtri
uſqꝫ per predicationē:ſicut homo eſt quid cōmune ſor
ti ꝛ platoni:ꝛ iſto modo non pōt eſſe aliqō vnū duoꝝ.
niſi ſm rationē.Alio modo poteſt aliquid eſſe duorum
vnius vt ſubiecti in quo eſt:ſiue vt eius de quo predice
tur.ꝛ alterius vt termini:ſicut cōformitas ſiue ſimilitu
do ſor.ad plato.ꝛ eodē modo huiꝰ equi ad hunc equū:ꝛ
hec cōformitas eſt ipſius ſor.vel iſtius equi vt ſubiecti
in quo eſt ꝛ eſt ipſius platonis vel iſtius hominis vt ter
mini ad quē eſt:ꝛ iſto modo vnū ꝛ idem numero:qō eſt
vnum ſm eſſe reale:poteſt etiam eſſe duorū:ſicut diffe

Opis nola/tum.

ſe declaraui in precedēti quolibet:ꝛ iſta ꝯformitas vni/
us rei ad alterā:ꝛ econuerſo eſt cauſa vnitatis obiectiue
ſm rationem:ꝛ etiā vnitatis cōceptus quantū ad illos
intellectus qui vno cōceptu nō poſſunt conſiderare niſi
vnā rationē obiectiuā:ſicut poteſt poni exemplū de plu
ribus calidis que ſi mouent aliqđ vnū ſubiectū ad calo
rem non mouerent niſi ad vnū calorē ꝑpter cōformita
tē quā habent inter ſe:ſicut diffuſe dictum eſt in prece
denti quolibet. ¶ Dico autē rez eſſe fundamētū remo
tum:quia talis vnitas obiectiua non cōuenit rebus niſi
prout ſunt obiectiue in intellectu:ꝛ ideo talem vnitatez
habent a re:ſicut a fundamento remoto mediante itel/
lectu qui ab eis natus eſt moueri:ſicut ad apprehenden
dum vnā rationē obiectiuā:ꝛ ſic patet de ſcđo. ¶ Quā/
tum ad tertiū:qualr.ſcz differant equiuocū ꝛ vniuocuz
ꝛ analogū difficile eſt videre:q2 difficile eſt videre quō
poſſit dari medium inter vniuocū ꝛ equiuocū:quia vt
videtur oē nomē vel eſt equocū vel vniuocū:qđ ꝓbatur
ſic:q2 omne nomen vel ſignificat vnā rationē vel plu/
res vel nullam:ſi nullam.nihil ſignificat:ꝛ ſic nō eſt eq/
uocū:nec vniuocū:nec analogū:q2 nec ē vox ſignatiua:
ſi ſignificat vnā rōnē tūc eſt vniuocū:q2 nomē ē vniuocū
vbi eſt vnitas nois ꝛ vnitas rei ſignificate p̄ illud nomē.
Si ſignificat plures rationes:tunc eſt nomen equiuocū
quia nomen equiuocum eſt quādo eſt vnū nomē ꝛ plu/
res res ſignificate per illud nomen:ꝛ ſic oē nomen:vel
eſt vniuocum vel equiuocū ſi accipiatur nomen pro voce
ſignificatiua:ꝛ hoc credo eſſe verū ꝛ neceſſariū:ꝙ omne
nomen vel eſt vniuocum:vel equiuocuz:ꝛ credo ꝙ alij
idem tenent:ꝛ q2 dicitur ꝙ eſt qđdā nomen analoguz pre
ter vniuocū ꝛ equiuocū:ſiue cum vniuoco ꝛ equiuoco:
de hoc poteſt eſſe diuerſitas quid verius cōueniat ana/
logo.ſ.eſſe vniuocū vel equiuocū. ¶ Dicunt ergo qdaz
ꝙ in ſpecie ſpecialiſſima eſt perfecta vniuocatio:q2 ibi
eſt vna ratio ſignata per terminū ꝛ equaliter cōuenies
contentis ſub termino:in genere aūt eſt vniuocatio im/
perfecta:q2 licz vna res ſit ſignata per terminum:nō ta
men equaliter cōuenit cōtentis ſub termino:nam ſemꝑ
genus diuiditur in diuerſas ſpecies:quarū vna eſt perfe/
ctior altera. Analogum autez vt dicunt:nec dicit vnam
rem ſimpliciter:nec equaliter conuenientē cōtentis:ſed
dicit vnū ſm proportionē. Sed illud non videtur bñ di/
ctū q̄ntū ad hoc qđ dicitur ꝙ licz rō generis ſit vna:nō ta/
men equaliter ꝯuenit contentis ſub genere:q2 iſta eq̄li/
tas qua dr̄ rō ſpēi cōuenire ꝯtētis ſub ipſa eq̄liter:ꝛ iſta
inequalitas qua dicitur genus non conuenire equaliter
contentis ſub ipſo:aut dicunt equalitatē:aut inequalita/
tem eſſentialitatis:vt.ſ.eque eſſentialiter conuenit ſpēs
ſpīs idiuiduis.puta homo ſoꝛ.ꝛ platoni:ꝛ animal qđ eſt
genus eſſentialiter conueniat homini ꝛ equo non eque
eſſentialiter:aut dicunt equalitatem vel inequalitatem
imperfectionis in cōtentis ſub rōne cōmuni rei. Si pri/
mo modo falſum eſt:quia eque eſſentialr equus eſt ani/
mal ſicut homo:licz nō ſit ita perfectum aial. Si ſecun
do modo nihil ad propoſitū:q2 inequalitas cōtentoꝝ
non reſpicit directe ꝛ primo ꝛ per ſe habitudinē conten/
toꝝ maiorē vel minorē ad ipſum cōe:ſed reſpicit habi/
tudinem vnius ad alterū prout vnuz ſm ſuum propriū
excedit alterū:nō autē ꝙ vnū excedat alterū in cōmuni
qđ ei cōuenit prout accipitur in cōmuni. ¶ Scđo q2 cū li
nea maior ſit perfectior minore:ſequeretur ꝙ nec i ſpecie
ſpecialiſſima eſſet perfecta vniuocatio. Dico ergo quātū
ad hoc ꝙ vniuocatio eēntialis:de qua loquimur:eſt:qn̄
ſcz vna ratio cōuenit pluribus que eſt eſſentialis cuilibꝫ
de illis pluribus:ita ꝙ nō vni cōueniat ex attributione

[Margin notes, left column: "Q̄ ē nomē ſcz ſtā doctoꝝ. ꝛ ē ſcōꝰ idē ꝛz.eſt vel vni/uocū vł equo cum." — "Contra dicen tes rōnez ge/ neris nō eq̄lr cōuenire con tentis." — "Quid eſt vni uocatio eēn/ tialis."]

ad alterā:ſed vnicuiqꝫ ex ſeipſo:ꝛ ex natura ſua formali
ter cōuenit illud cōmune:ꝙ tunc eſt vniuocatio eēntia/
lis de qua loquimur. Et verum eſt ꝙ talis vniuocatio
minor eſt in genere q̄z in ſpecie ſpecialiſſima:non ꝑpter
illaz cauſaz quā illi dicebant:q2 ſcz genus īequaliter cō
ueniat ſuis ſpeciebus:licz ſpēs ſint inequales:q2 aliđ eſt
aliquid inequaliter cōuenire pluribus:ꝛ illa quibus cō/
uenit eſſe inequalia in proprijs ſuis:ſed quia minor vni/
tas videtur eſſe in illa ratione quā īportat genus.q̄z in il/
la quā īportat ſpecies:ſicut etiā in fundamēto talis vni/
tatis eſt minor cōformitas inter res diuerſarū ſpecierū
eiuſdē generis q̄z inter idiuidua eiuſdē ſpeciei. Oia aūt
talem vnitatez non habentia cōformitatis eēntialis nō
habent aliqđ vnū nomen vniuocū eēntiale:licz poſſint
habere vnum nomen vniuocū denominatiuū. Quomō
autē dicantur quedā equiuoca:ꝛ quedā non:videtur mihi
ꝙ iſta ſit cauſa:q2 cū ita ſit ꝙ equiuocuz dicitur illud no/
men qđ ſignificat plēs res:iſte res poſſunt accipi abſqꝫ
aliqua cōnexione iter ſe vel in tertio.ita ꝙ nec vna ha/
bet attributionē ad alterā:nec ambe ad tertiā:ꝛ nomen
ſignificans tales plures res dicitur nomen mere equo/
cuz:ꝛ equiuoca talia etiā dicuntur a quibuſdā a caſu equi/
uoca:ſicut ſi aliquis non attendens aliquā ſimilitudinē
inter aliqua duo idem nomen imponat eis. Alio modo
aliqđ vnū nomen poteſt ſignificare plures res. Quaruz
vna habet attributionē ad alterā:vel ambe ad tertiam:
ꝛ tale nomē eſt quoddā ſimplr equiuocū:ſed tamē pro/
pter cōnexionē talē que eſt iter res ſignificatas per ter/
minū dicitur analogū ſiue ꝓportionabile. vbi gr̄a.ſanum
de aiali ꝛ ſanū de medicina dicunt diuerſas res. Quaꝝ
vna habet attributionē ad alterā:nam medicina dicitur
ſana:q2 eſt effectiua ſanitatis:que eſt in aiali.aial autem
dicitur ſanum:q2 habet in ſe formaliter iſtam ſanitatez:
cuius medicina eſt effectiua:ſanum autē dictū de medi
cina ꝛ de vrina dicitur ſm diuerſas res habentes attribu
tionem ad tertiā:nam ambe ſanitates dicte de vrina ꝛ
de medicina habent attributionē ad ſanitatē:que eſt in
animali:nam medicina dicitur ſana:q2 efficit illam ſani
tatem. Urina autē quia indicat eandem:vnde ſanuz de
vtroqꝫ dicitur analogice:talia igitur equiuoca quorum
rationes habent tales cōnexiones vel ſm cauſalitatem
effectiuam:vel ſm habitudinē ſigni ad ſignatū:vel ſm
aliquā aliam habitudinem dicuntur analoga.alia autem
noia ſignificantia diuerſas res non habentes talē cōne/
xionē vel attributionem dicuntur mere equiuoca. ¶ No
tandū tn̄ eſt:ꝙ licz aial medicina ꝛ vrina dicātur ſana eq
uoce:tamē oēs medicine dicūtur ſane vniuoce:ꝛ ſimiliter
oēs vrine vniuoce denoiatiue:q2 ſcz oēs vrine habent
ſimilem habitudinē ad ſanitatē aialis.ſcz indicatiuaz:ꝛ
ſimiliter omnes medicine habent ſimilez habitudinē.
ſcz effectiuam:ꝛ ſic patet de ſcđo.ſcz qualiter differant
vniuocū:equiuocum:ꝛ analogum. ¶ Quantū autē ad
tertiuz.ſ.vtrum diuerſis predicamentis ſit vnū nomen
cōmune vniuocum:ſciendū ꝙ duplr eſt nomē vniuocū
ſicut dictum eſt.ſ.denominatiuū ꝛ eſſentiale:ſi loquimur
de vniuoco denominatiuo:ſic nihil prohibet:vt mihi vi
detur:aliqđ nomē eſſe vniuocū cōe diuerſis predicamen/
tis:quia illa que ſimilē habitudinez poſſunt habere ad
aliqđ vnum vnius rationis:poſſunt habere vnū nomē
vniuocum vniuocatione denominatiua:ſed diuerſa pre
dicamenta poſſunt ſimilē habitudinē habere ad aliqđ
vnum vnius rationis.igitur ꝛc.ma.pꝫ ex dictis.ꝓbatio
mi.quia quādo dicitur ſubſtātia eſt intellecta ab homine:
ꝛ ſimiliter quātitas ꝛ qualitas ſunt intellecte ab homi/
ne:oia iſta habent ſimilem habitudinē ad itellectū ho-

[Margin note, right column: "Nota qualr analogū ſub equoco cōti/ net:ꝛ iſta etiā ſuu ſuis hoc/ tū ſup predi/ camentis."]

minis.ſcz habitudinē obiecti ad qꝺ terminaꝛ cognitio vt ad obiectum cognitum. Omnis enī itellectio humana eſt eiuſdem rationis ſaltem quantū ad vnitatem generis.igitur ⁊c̃. ❡ Puto etiam quantum mihi occurrit nunc ꝙ eſſe in:ſicut in ſubiecto vniuoce dicitur quantum ad ipſam habitudinē quā īportat in:de qualitate ⁊ quātitate:licz enim eſſentia que formalr ⁊ eſſentialr ꝑdicaꝛ de quātitate ⁊ qualitate non dicaꝛ de eis ſm quoſdam vniuoce:tamen iſta habitudo importata per in.denominatiue:ſiue ſit habitudo rei ſiue rationis vniuoce conuenit eis predicatione denominatiua:qꝛ iſta habitudo nō dicit formaliter ipſam eſſentiam quātitatis vel qualitatis:dato etiam ꝙ nullam rem addat ſuper eſſentiā accidentis:⁊ ſuper eſſentiam ſubſtātie in qua eſt.alioqn nullum accidens poſſet eſſe niſi in ſubiecto virtute q̄cūqꝫ. Etiam entia rationis vniuoce.q.conueniunt eis vt mihi videtur.vnde albedo ⁊ homo ſunt ſpecies ſpecialiſſime vniuoce.ſimiliter quātitas qualitas ſunt genera generaliſſima vniuoce.

Opio Scoti in pͥo ſniaꝝ diſtinctiõe.3. q.1.2.3.⁊ i.o. dictu. pͥmi q.8.

❡ Quantū ad vniuocum eſſentiale.vtrum ſcz vnū nomen cōmune vniuocū vniuocatione eſſentiali poſſit eſſe cōmune diuerſis ꝑdicamentis:ſunt tres opiones.Quarum vna dicit ꝙ ſic:⁊ hec probatur 14.rationibus. ❡ Pͥo ſic:qꝛ illud qꝺ dicit vnū conceptum abſtrahentem ab aliquibus ⁊ cōmunē illis videtur eſſe vniuocum reſpectu illorū:ſed ſic ſe habz ens ad ſubſtantiaz ⁊ accidens.igitur ⁊c̃. Probatio ma.qꝛ illud qꝺ dicit vnum conceptū dicit vnam rationē obiectiuā:ſed illud qꝺ dicit vnam rationē obiectiuā cōmunē pluribus eſt vniuocum:vt patet ex dictis.igitur ⁊c̃. Minor autem probatur:qꝛ ens dicit vnum conceptū:vt videtur:abſtrahentē a conceptu ſubſtantie ⁊ accidentis:qꝛ illud qꝺ habet conceptū certū alijs exiſtentibus dubijs dicit cōceptū abſtrahentē ab illis:ſed conceptus entis eſt certus de aliquo:exiſtente dubio conceptu ſubſtantie accidentis:ſicut patet ꝙ ſcimus ꝙ potētie anime ſunt entia ⁊ ignoramus vtrum ſint forme ſubſtātiales vl' accidentales.ergo ⁊c̃. ❡ Secūdo ſic:qꝛ illud ꝙ dicitur tale ab aliquo cōmuni vnius rationis eſt vniuocū:ſed ens eſt huiꝰ:qꝛ ens dicitur ab eſſe qꝺ videtur eſſe vnius rōnis:ǧ ⁊c̃. ❡ Tertio ſic:qꝛ nomen cōmune in equiuocis pōt vere negari de quolibet cōtentorū ratione alterius ſignificati.vñ iſta eſt vera:canis nō eſt canis:nā canis latrabilis nō eſt canis qui eſt piſcis marinus:vl' ſidus celeſte:ſed ens

Tex.cõ.26.

non poteſt negari de ente vere.Unde pħs pͦ phy. cōtra parmenidez hz per incōuenienti ꝙ ens ſit nō ens:vl' ꝙ ens cōmune ſit obiectū formale intellectiue potentie.igitur ⁊c̃. ❡ Quarto ſic.vnius ſciētie debet eē vnū obm formale vnius rationis.ſz ens cōmune eſt huiꝰ:quia eſt ſubiectū formale in metaphyſica.igiꝛ ⁊c̃.minor patet.ꝓbatio ma.qꝛ ois demr̃atio debet habere terminos eiuſdem rationis.Alioquin ſills demonſtratiuus ⁊ paralogiſmꝰ non differrent:ſed demōſtratio nō pōt eſſe eiuſdē rōnis niſi obm eſſet vnius rōnis.igiꝛ ⁊c̃. ❡ Quinto ſic.qꝛ pͥma pͥncipia cōplexa habent terminos vnius rōnis vt videtur.alioquin aliquis poſſet decipi in eis.Cuius cō-

Tex.cõ.10.

trarium dicit pħs.4.meta.Sed pͥma principia cōplexa cōponunꝛ ex terminis cōmunibus oibus predicamētis ſicut ex eſſe ⁊ non eſſe:ſicut qñ dr̃ ꝙ īpoſe eſt idē eē ⁊ nō eſſe:⁊ per ꝯñs ens ⁊ nō ens ſunt termini vniꝰ rōnis:ſiue termini quorū vnuſquiſqꝫ dicit vnā rōnē:ſed terminus dicēs vnā rōnem eſt vniuocus.igitur ⁊c̃. ❡ Sexto ſic qꝛ quātitas eſt ens vnius rationis:ſed de quātitate pōt ſciri ꝙ ſit ens:exiſtente dubio vtrū ſit ſubſtātia vel acci-

Tex.cõ.41.

dens.Quia vt pꝫ 7°metaphy.multi dubitauerunt vtrū quātitas eſſet accidens ⁊ haberet aliquid ꝑus ſe in quo eſſet ſicut in ſubiecto.ergo ⁊c̃. ❡ Septimo ſic:qꝛ paſſiones cōmunes debēt ꝯuenire alicui cōmuni vniꝰ rōnis:ſed q̄dā ſunt paſſiones q̄ cōſequūꝛ ens cōe in eo ꝙ ens.ergo cōe ens dicit vnā rē:⁊ ꝑ ꝯñs eſt vniuocū.ma.pꝫ.qꝛ paſſiones cōes cōueniunt illis q̄bus cōueniunt ꝑ vnam cām cōem.mi.etiā patet per pħm.6° meta. vbi dicit:ꝙ metaphyſicus ꝯſiderat que cōueniūt enti inquātū ens.

Tex.cõ.[…]

❡ Octauo ſic:qꝛ ens magis dicit aliqꝺ vnū cōe vniuocū predicabile de diuerſis predicamentis:q̄ȝ aliqd aliud:qꝛ eis eſt magis eſſentiale q̄ȝ aliquid aliud. Sed aliqd aliud ꝑdicaꝛ de diuerſis ꝑdicamētis.ſ.accñs qꝺ eſt vniꝰ rōnis:qꝛ accñs dr̃ iſtā rōnē q̄ eſt adeē ⁊ abeē ꝑter ſubiecti corruptiōez:que rō inueniꝛ cōiter in oī accidēte.igitur ⁊c̃. ❡ Nono ſic:qꝛ vnū vt vnū eſt cōe diuerſis ꝑdicamētis:ſed vnū vt vnū eſt vnius rōnis:qꝛ dicit rōnē indiuiſionis.igitur ⁊c̃. ❡ Decimo ſic:qꝛ qꝺ ſi eſt:eſt qꝺ vna:ſz nō eēt qꝺ vna ſi ens nō eēt vnius rōnis.igitur ⁊c̃. ❡ Undecimo ſic:qꝛ ſi ens vel eē nō diceret vnā rōnē cōez:nō differret qꝺ ſi eſt:⁊ qꝺ qꝛ eſt:hoc autē ē falſuz.igiꝛ ⁊c̃.falſitas ꝯñtis pꝫ per pħm ꝑ ſcđo poſteꝝ.ponit eas eē diuerſas q̄ōnes:ꝓbatio ꝯñtie:qꝛ ſi ens nō dicit vnā rē:ſz plures:tūc idē eēt querere ſi hō eſt:⁊ ſi hō eſt ſuba vel accidēs:ſz q̄rere ſi hō eſt ſuba vel accñs eſt q̄ſtio qꝛ eſt:ſz in q̄ōne ſi eſt.eſt eſt.ſcđo adiacens.igiꝛ ⁊c̃. ❡ Duodecimo ſic:qꝛ ſi idē eſt dr̃e.ois hō eſt ens.⁊ ois hō eſt ſuba:tunc ita vere negareꝛ hō de aliquo per nō eſſe ens.ſicut ꝑ nō eſſe ſubam.hoc eſt falſuz:qꝛ homo negaꝛ de albedine ꝑ hoc ꝙ albedo nō eſt ſuba.nō aūt ꝑ hoc ꝙ albedo nō ſit ens:qꝛ albedo eſt ens.ǧ ⁊c̃. ❡ Decimotertio.qꝛ illꝺ cui rñdet oppoſitū vniꝰ rei eſt vnius rōnis:ſed ipſi eē rñdet oppoſitū vniꝰ rei.ǧ ⁊c̃.minor pꝫ ꝑ Augꝰ.de imortalitate aīe dicētē ꝙ ipſi nō eſt nō eſt ꝯñū niſi eē:⁊ eꝯ. ❡ Decimoquarto ſic:qꝛ plus pōt cōuenire vnus cōceptus vniꝰ rōnis diuerſis predicamētis q̄ȝ enti reali ⁊ enti rōnis:ſz cōceptus vniꝰ rōnis pōt cōpetere enti reali ⁊ enti rōnis.ergo ⁊c̃.ꝓbatio mi.qꝛ poſſum ſcire per certitudinē me cogitantē aliquid:⁊ dubitare vtrū illud aliqd ſit ens rationis:puta figmētū vel ens reale:ſed hoc non eſſet niſi illud aliquid cognitū diceret aliquē vnū conceptū vniꝰ rōnis cōem enti reali ⁊ enti rōnis.ǧ ⁊c̃.

Scda opi[…]

❡ Scđa vero opio ponit ꝙ bene diuerſis predicamētis cōuenit aliqꝺ nomē vnū cōe vnius rationis:tamē non ponit ꝙ illud ſit ꝓprie vniuocum.Primū oſtendant per rōnes ſupra poſitas.Scđz vo.ſ.ꝙ illud nomē ſit vnius rōnis nō ꝓprie vniuocū declarant ſic:qꝛ vt dicant:vniuocum proprie eſt illud qꝺ dicit vnā rōnē cōem multis:que eodez modo cōuenit illis multis:ſed illud nomē vnius rōnis qꝺ cōuenit diuerſis predicamētis nō cōuenit ipſis eodē modo:qꝛ ſuba ⁊ accñs:alio ⁊ alio mō ſūt entia:nā accñs eſt ens in alio:ſuba vō eſt ens ꝑ ſe.

Tertia opi[…]

❡ Tertia opio ponit nō obſtātibus oibus his ꝙ nō eſt aliqꝺ cōe vniuocū diuerſis ꝑdicamētis:nec etiā aliqꝺ cōmune vnius rationis:⁊ loquor hic de vniuoco eſſentiali:ſicut eſt de colore reſpectu albedinis ⁊ nigredinis:⁊ ſic de ꝯſilibus. ❡ Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū ꝙ alr cōparaꝛ vox ad diuerſa ſignata ꝑ ipſaz equiuoce ⁊ alr vniuocū cōe ad ptes ſubiꝰas contentas ſub ipſo.nā vox equiuoce ſignans plā cōparaꝛ ad qꝺlibet illorū:ſicut ad illud qꝺ ſignificaꝛ per ipſam:quantum ad ſuam ꝓpriā rōnem.verbi grã.canis imponitur ad ſignificandū canē latrabilē quantū ad ſuaz ꝓpriam rōnē:⁊ ſimilr piſcē marinū:⁊ ꝓpter hoc dicitur nomē equiuocū:qꝛ partes plures ſignificat ſubiectiuas imediate. Nomē vero vniuocū nō cōparaꝛ ad ptes ſubiꝰas:ſicut ad ſignificata propria:vnde nō ſignificat totā rationez ꝓpriaz vniuſcuiuſqꝫ ꝯtētoꝝ ſub ipſo.Alioqn ſignaret plu-

res rõnis:nec poſſet dici vniuocū ab vnitate rei ſignifica‑
te per ipm̄. Unū oꝫ ꝙ tota rõ inferioꝝ:vel ſaltem aliquis
ps rõnis ſit extra itellm̄ ſupioris.⁊ eꝫ. Et hoc apparet
exẽplo ⁊ rõne.exẽplo:qꝛ aĩal qḋ eſt vniuocum eẽntiale
hoĩ ⁊ equo nõ ſignificat hoĩem vel equū ſm̄ totã rõnez
hoĩs vel eq:aliogn nõ per vnã rõnez ꝑdicaret̃ de vtro‑
qꝫ.Et ꝓpter hoc in rõne hoĩs eſt aliqḋ qḋ eſt extra itel‑
lectuꝫ formalē aĩalis.⁊ eꝫ.qꝛ.ſ.aĩal eſt extra itellm̄ for‑
malē rõnalis. Hoc idem pꝫ rõne.qꝛ illud cõe aut ſigni‑
ficat totã rõnem vtriuſqꝫ ↄtenti:aut nõ.ſi ſic:igit̃ ſigni‑
ficat plures rões.⁊ per ↄñs nõ eſt vnius rõnis:nec per
ↄñs vniuocū.ſed magis equocū.Si nõ:igit̃ aliqḋ conti
net̃ in rõne ↄtentoꝝ ſub cõi vniuoco diuerſuꝫ ſaltē ſm̄
rõnem a ſignificato cõis.Sed illud qḋ eſt diſtinctū rõ‑
ne a ſignificato alicuius non eſt de intellu formali eius.
nec eꝫ.ergo ⁊c̃. ¶ His premiſſis arguo ad ꝓpoſitum.ſi
diuerſis ꝑdicamẽtis poſſet eẽ aliqḋ cõe nomē vniuocū
eẽntiale:hoc eẽt ens vel eẽntia.ſꝫ nullum iſtoꝝ eſt vni‑
uocum eſſentiale diuerſis ꝑdicamẽtis.g̃ ⁊c̃.ꝓbõ mi.qꝛ
vbicūqꝫ eſt dare aliqḋ nomē eẽntiale vniuocū cõe plu‑
ribus:opꝫ in rõne illoꝝ pluriuꝫ aliqḋ includi:extra cuiꝰ
itellm̄ eſt illud cõe.⁊ eꝫ.vt pꝫ ex dictis. Sꝫ ipoſſe eſt ꝙ
ens cõe ↄ̃hatur ad diuerſa ꝑdicamẽta ꝑ aliqḋ qḋ ſit ex̃
itellm̄ eiꝰ.⁊ eꝫ.g̃ ⁊c̃. Minoreꝫ iſtius ꝓſyſi adhuc ꝓbo.
qꝛ illud extra cuius itellm̄ formalē eſt ens cõiter dictū
dicit aliqḋ diuerſuꝫ formalr̃ ab oĩ ente.ſꝫ illḋ qḋ dic̃ ali‑
qḋ diuerſum formalr̃ ab oĩ ente:dicit formalr̃ nihil.g̃ ſi
ens ſicut vniuocū eẽntiale ↄ̃heret̃ ad diuerſa ꝑdicamẽ‑
ta.ↄ̃heret̃ per diuerſas dr̃ias:q̃ dicerẽt formalr̃ nihil:vl̃
ſaltē nõ dicerẽt aliqḋ poſitiuū:ſed ꝑuatiuū. Sꝫ illḋ per
qḋ ↄ̃hitur formalr̃ ſupius ad iferiora:ē de rõne ſubi ſui
iferioris.igit̃ ſi ens ↄ̃heret̃ ad ꝑdicamenta ſicut ſupius
eẽntiale ad iferius:ꝑdicamẽta icluderẽt in ſua rõne ni‑
hil:vel aliq̃ ꝑuationē vel negationē:qḋ eſt incõueniēs.
qꝛ in rõne formali alicuius poſitiui nunq̃ itrat formalr̃
aliqḋ negatiuū:vel ꝑuatiuū. ¶ Dices forte ꝙ ens ↄ̃hit̃ Vide ſcot.
ad diuerſa ꝑdicamẽta nõ ꝑ nihil:nec ꝑ diuerſas entita‑
tes:ſed ꝑ diuerſos modos eẽndi. qꝛ.ſ.ſubſtã eſt ens ꝑ ſe.⁊
accñs eſt ens in alio. ¶ Iſtud nõ valet ꝓꝑ q̃tuor.ꝓmo:
qꝛ quero vtruꝫ iſti modi eẽndi in ſua rõne icludant ens
cõe vel non.ſi ſic.ↄtra.ſic dcm̄ eſt.dr̃ia ↄ̃hens aliqḋ cõe
ad iferius ſub ipſo ↄtentuꝫ:dꝫ eſſe extra itellm̄ ⁊ rõnem
cõis.⁊ eꝫ.Sed ſm̄ te ens cõe ↄ̃hitur ꝑ iſtos modos.igr̃
ens nõ eſt de rõne iſtoꝝ modoꝝ:nec eꝫ. Si nõ.igit̃ iſti
modi ſunt diuerſi ab ente in cõi.⁊ ꝑ ↄñs ab oĩ ente. ſed
qḋ eſt tale eſt ſimplr̃ nõ ens ⁊ nihil.g̃ ⁊c̃. ¶ Scḋo ſic:qꝛ
qñ tu dicis:ꝙ ens ↄ̃hitur ꝑ diuerſum modum eẽndi:qꝛ
ſubſtã eſt ens ꝑ ſe:accñs võ in alio.quero qñ dr̃ ꝙ ſubſtã eſt
ens ꝑ ſe.verū ly.ꝑ ſe dicat habitudinē poſitiue vel nega
tiue.ſi poſitiue.ↄtra.qꝛ dicere aliqḋ eẽ per ſe poſitiue eſt
dicere ꝙ ipm̄ eſt cã ſuiipſiuſ.ſꝫ hoc eſt ipoſſe in quocūqꝫ
genere cauſe.ergo qñ dr̃ ꝙ ſubſtã eſt ens ꝑ ſe:nõ põt dici
poſitiue.ſi negatiue ita ꝙ ſit ſenſus ꝙ ſubſtã ē ens ꝑ ſe.i.
nõ ꝑ aliḋ:ſicut ꝑ qḋ ſuſtentet̃ ſubiue. ſeqt̃ ꝙ ens ↄ̃hitur
ad genus ſubſtẽ ꝑ negatiuū. Sed illud ꝑ qḋ ſupius ↄ̃hit̃
ad iferius:eſt de rõne iferioris.g̃ aliqḋ negatiuuꝫ eſt de
rõne ſubſtẽ:qḋ eſt falſum. ¶ Si dicatur ad hoc qñ dr̃:ꝙ
ſubſtã eſt ens ꝑ ſe:qḋ hoc dr̃ poſitiue ⁊ ꝙ licꝫ aliquid non
ſit ſibi cã eẽndi ſm̄ rem.ſm̄ tñ noſtrum modū itelligẽ‑
di poteſt eẽ ſibi cã eſſendi. ¶ Nihil valꝫ.qꝛ tūc ens rõ‑
nis ↄtrahens eẽt de rõne predicamẽti realis:qḋ eſt incõ
ueniens. ¶ Tertio ſic.qꝛ qñ dr̃:ꝙ accñs eſt ens in alio:
iſtud eſſe in alio dicit habitudinē accñtis ad ſubm̄ in
quo eſt.tunc quero de iſta habitudine:qꝛ aut dicit relõ‑
nem realē:aut rõnis. Si rõnis.tunc ens rõnis cõtrahit

ens cõmune ad predicamentum reale accñtis:⁊ erit de
rõne predicamẽti realis:qḋ eſt incõueniens. Si aūt ſit
relõ realis:aut cõtrahet abſolutū:aut relatū.nõ abſolu‑
tum:qꝛ vnum genus nõ ↄtrahitur per rē alterius gene‑
ris niſi accñtalr̃.ſed accñs abſolutuꝫ ⁊ relõ realr̃ ꝑtinẽt
ad diuerſa gnã.ergo ⁊c̃.nec ēt relatuꝫ:qꝛ nihil idem re ⁊
rõne ↄ̃hit ſeipſum.Sed illud relatū ponit̃ eſſe dr̃ia con
trahens realr̃.ergo ⁊c̃. ¶ Quarto ſic.iſti modi quos tu
dicis:aut ſunt de itrinſeca formalitate iſtoꝝ ↄtentoꝝ:
ſic rõnale de itrinſeca formalitate hoĩs.aut non.Si ſic.
tunc impoſſe eẽt iuenire iſta accñtia abſoluta: que ↄtra‑
hunt ſine tali modo.ita ꝙ ſicut hõ nõ põt eẽ ſine rõnali
ita ēt non poſſet eſſe quãtitas ſine eſſe in.ſed hoc eſt fal‑
ſum:vt pꝫ in ſacramẽto altaris.ergo ⁊c̃.Dices ꝙ eſſe in.
ſm̄ aptitudinē eſt de itranea formalitate ipſoꝝ. ¶ Con
tra.qꝛ ſi entitas formalr̃ iportata per quãtitatē includit
eẽ in.ſicut homo icludit eſſe rõnale in ſua formalitate:
tunc ita ſe habebit ad eẽ in.quãtitas:ſicut hõ ad eſſe rõ‑
nale.ſꝫ homo nõ poteſt eſſe actu ſine rõnali actu.igitur
nec quãtitas poſſet eẽ actu ſine inherẽtia ad ſubm̄. Unū
ſicut homo ſe hꝫ ad aptitudinē rõcinandi:ita ſe hꝫ acci‑
dens abſolutuꝫ ad aptitudinē inherendi.Et ſicut de in‑
tranea formalitate hoĩs nõ ē aptitudo ad rõcinãduꝫ ꝓꝑ
ↄnotatuꝫ:ad qḋ eſt illa habitudo:ita etiã de itranea for‑
malitate q̃titatis nõ eſt aptitudo ad inherẽduꝫ ꝓpter
cõnotatum:ad qḋ eſt iſta habitudo. ¶ Eodē modo põt
probari cõtra ſecūdaꝫ põnem.ꝙ.ſ.impoſſe eſt aliqḋ vniꝰ
rõnis predicatione eẽntiali cõuenire eis:qꝛ vbicūqꝫ eſt
vna rõ conueniēs multis predicatione tali eẽntiali:opꝫ
ꝙ in rõne ꝓpria cuilibet illoꝝ multoꝝ icludatur aliqḋ
cõtrahens illã rõnem cõmunem:extra cuius itellm̄ ſit
iſta rõ cõmunis.⁊ ecõuerſo.Sed hoc eſt impoſſe iuenire
reſpectu diuerſoꝝ predicamẽtoꝝ in compatione ad ali‑
qḋ predicatum eẽntiale cõe eis.ergo ⁊c̃.⁊ põt deduci vt
prius. ¶ Item cõtra iſtam opinionē arguit̃. qꝛ iſti modi
qbus diuerſimode dicūt illud cõmune ↄuenire ↄtentis
ſub eo:aut dicunt diuerſas dr̃ias eſſentiales diuidentes
per ſe illud cõmune eſſentiale:aut dicūt diuerſas dr̃ias
accidentales.Si ꝓmo modo:tunc cum in omni genere
iueniatur talis diuerſitas:eo ꝙ in omni gñe eſt deſcen‑
ſus per diuerſas differẽtias eſſentiales ad ſpẽs. tunc in
nullo genere erit vniuocatio:qḋ falſum eſt. ſi ſint diffe‑
rentie accidentales:tunc ſeqtur ꝙ cõmune:qḋ eſt vnius
rationis:retineat vniuocationē ſuam non obſtante tali
diuerſitate.ſicut homo albus ⁊ niger eſt homo vniuoce.
¶ P̃. Ad idem.manente diffinitione manet diffinituꝫ.
ſed diffinitio nominis vniuoci eſt ꝙ habeat vnuꝫ ſigni‑
ficatum vnius rationis.igitur manente hoc manet vni‑
uocum.ſed ſm̄ te illud cõmune ſubſtãtie ⁊ accidenti:hꝫ
vnū ſignificatum vnius rõnis.ergo ⁊c̃. ¶ Ad ꝓmuꝫ igr̃
in oppoſitū dõm.ꝙ ma.eſt vera:accipiẽdo vnū ↄceptuꝫ
pro vna rõne obiua modo quo eſt expoſitum.⁊ tūc mi‑
nor eſt falſa.Ad probationē dico ꝓmo:ꝙ ſi rõ eſſet bona
ſequeret̃ ꝙ quãtitas diceret vnuꝫ cõceptum cõmunem
vnius rõnis ſubſtãtie ⁊ accidẽti:qḋ eſt manifeſte falſuꝫ.
qꝛ multi habẽtes certum cõceptum de quãtitate.qḋ eſt
trina dimẽſio:ignorauerūt vtrum eẽt ſubſtã vel accñs:qꝛ
ignorauerūt vtrū eſſet aliqḋ ꝑus q̃titate:cui q̃titas in‑
hereret.ſicut pꝫ per philoſophū.7.metaphy. ⁊ ideo gc‑
qḋ ſit de veritate cõcluſionis ratio iſta eſt nulla. ¶ Ad
formã igitur rõnis reſpõdeo ꝓmo.qꝛ hẽre certū ↄceptū
de ente.⁊ ignorare vtrum ſit ſubſtantia vl̃ accidens:nõ
eſt habere conceptum vnum eſſentialem cõmuneꝫ ad
diuerſa per ſe contenta ſub eo.ſed eſt habere cõceptum
certum de aliquo abſoluto:⁊ ignorare conditiones acci‑

dentales eius.accipiẽdo accidẽtale qḋ eſt extra forma
litatem alicuius. Unde inherere ſe hꝫ ad quãtitatem ⁊
qualitatem:ſicut quedã habitudo rei vel rõnis ad abſo
lutum.⁊ ſimilr̃ nõ inherere ſe hꝫ ad ſubſtãtiam . qꝛ ne
gatio inherentie non põt eſſe de formalitate alicuius po
ſitiui.⁊ talis ꝯceptus certus re⁹ inherẽdi vł nõ inherẽdi:
nõ ſolum põt haberi de ente abſoluto cõmuniter dicto.
ſi tñ tale ens poſſet habere conceptum vnum.ſed etiam
de ente ſpãlí.puta de trina dimẽſione poteſt haberi con
ceptus certus.ignorãdo vtrum inhereat vel non inhe
reat. ❡ Secundo poteſt ad idem dici:ꝙ ex hoc qḋ ego
ſcio aliqḋ ens qḋ eſt in potentia:⁊ ignoro vtruꝫ ſit ſuba
vel accidens.nõ ſequitur ꝙ iſte conceptus entis qḋ eſt
in potentia ſit vnus conceptus eſſentialis ſubſtãtie vel
accidenti:vel vnum vniuocum eẽntiale.ſed vnuꝫ deno
minatiuum:prout cã denominatur ab effectu. Nã nihil
aliud eſt dicere ꝗꝫ ꝙ hoc eſt aliquod ṗncipiatiuum vel
cãtiuum alicuius.Et ignorare:vtrum iſtud ṗncipiuꝫ ſit
in ſe ſubſiſtens vel inherens . Unde nõ includit niſi ꝙ
eſſe aliquod ṗncipiatum cõuenit eis:qḋ quidem non cõ
uenit eis vt eſſentiale cõmune . ſed vt quoddã denomi
natiuum. ❡ Tertio ad idem dico ſic:qꝛ quãdo dicitur:
ꝙ de aliquo poteſt eſſe certum ꝙ ſit ens . et dubiũ vtrũ
ſit determinate qualitas:vel aliquid aliud:hoc non eſt.
qꝛ vnum dicat vnam rõnem ſimplicem vniuocã eſſen
tialem iſtis predicamẽtis.ſed hoc eſt . qꝛ conceptus diſ
iunctus poteſt eẽ certus:veritate dubia cuiſlibet partis
diſiuncti per ſe accepte. Unde poſſuꝫ eſſe certus ꝙ ſoꝛ.
vel ſtat vel ſedet.⁊ ignorare que illarum partium ſit ve
ra.⁊ tñ ſtare vel ſedere nõ dicit aliquem vnum cõceptũ
ſimplicem eſſentialr̃ alicui rei ꝯuenientem. ❡ Ad ſecũ
dum dicẽdũ:ꝙ idem eſt de eẽ ⁊ de ente.qꝛ neutrum eſt
vnius rõnis. ❡ Ad tertium dõm:ꝙ nec in equocis nec
vniuocis eſt cõcedendum : ꝙ idem terminus negeť de
ſeipſo niſi cum diſtinctione:ne denotetur ꝙ ideꝫ ſm rẽ
negetur de ſeipſo. Unde nõ eſt ſimplr̃ cõcedendum: ꝙ
homo nõ eſt homo:vel ꝙ canis nõ eſt canis:vel ꝙ ſanũ
nõ eſt ſanum.ſed fcã diſtinctione poteſt negari vnuꝫ de
alio accepto vtroqꝫ determinate. Unde poſſum dicere.
hic homo qui eſt ſoꝛ.nõ eſt homo qui eſt pl'o . Et ſimilr̃
canis latrabilis nõ eſt canis marinus:lꝫ diſtinctio hinc
⁊ inde ſit alia ⁊ alia. Nã diſtinctio vniuoci eſt in partes
ſubiuas.diſtinctio vero equoci vel analogi eſt in diuer
ſa ſignificata. ❡ Auctoritas ẽt adducta nõ eſt ad propo
ſitum.qꝛ Ariſt.in ṗmo phyſicoꝝ.arguens cõtra pmeni
deꝫ:qui ſophiſtice ꝓbabat tñ vnũ eſſe:cõcludebat ſibi
ꝙ ens eẽt nõ ens.nõ qdeꝫ negãdo vnũ equocũ de alio.
Sed oñdẽdo ꝙ nihil denominaret ens oio:qꝛ ponebat
ꝙ ita eẽt tñ vnum ens.⁊ per ꝯſequẽs omne aliud ab il
lo erat nihil.Et ex hoc deducebat Ariſto.ad iſtud incõ
ueniens:ꝙ oĩno nihil denominaret ens . ſi illud vnum
ens ponetur ſuba eſſe:vel ꝙ ens denomiaret nihil : ſi il
lud vnũ ens poneretur eſſe accidẽs. ❡ Ad quartũ dicẽ
dum eſt:ꝙ ad vnitatem obiecti potentie ſufficit vnitas
analogie:ſeu ꝓportionis:⁊ precipue illius potentie que
deducit̃ ex vno in cognitione alterius:cui⁹ eſt itellect⁹.
Nã nunc loqmur de potẽtia cogitatiua:cum ẽt ſenſus ſe
extẽdat ad res diuerſoꝛum generum:puta ad quãtitatẽ
⁊ qualitatem. ❡ Ad probationem ẽt dõm:ꝙ ẽt ad vni
tatem obiecti ſcientie ſufficit vnitas analoga in obiecto:
⁊ quãdo dr̃ ꝙ non:qꝛ demonſtrationes procederent in
equiuoco. Dico ꝙ aliquã demonſtrationem procedere
in equoco duplr̃ itelligi poteſt. Uno modo:ꝙ ignota di
ſtinctione equoci ex vno ſenſu cõcludať alteꝝ.⁊ ſic ꝓce
dere in equoco ẽ deceptio ⁊ fallia equocatiõis.⁊ iſto mõ

demõſtratio non ꝓcedet in equoco. Alio modo:ꝙ nota
diſtinctione oſtendatur illud qḋ cõcluditur de equiuo
co cõuenire ſibi ſm omnem ſenſum quem poteſt habe
re:⁊ maxime vbi eſt cõnexio iter rationes plures ſigni
ficatas per terminum equocum ſiue analogum.⁊ ſic ꝓ
cedere in equiuoco nõ eſt decipi ſm equocationem:ſed
eſt demõſtrare ⁊ gnãre ſcientiam veram:lꝫ illa demon
ſtratio nõ ſit ita ſimplr̃ vna:ſicut illa que ꝓcedit in vni
uoco:imo eſt aliquo modo plures.nõ tamẽ hoc facit ad
deceptionem:vt dictum eſt:ſaluatis conditionibus pre
miſſis. ❡ Ad qntum dicẽdum.ꝙ ṗma ṗncipia comple
xa ſic hñt vnitatem ſicut ⁊ termini:⁊ pluralitateꝫ ſicut
⁊ termini ex qbus componũtur.Et quãdo dr̃ ꝙ plurali
tas terminoꝝ induceret deceptionem . Dico ꝙ nõ eſt i
cõueniens nõ facta diſtinctione.vt ſi aliqs crederet ꝙ
impoſſe eſt eſſe ſubam ⁊ non eſſe acciñs. Sed facta diſtin
ctione nullus ſciens qd terminorũ poteſt decipi in eis:⁊
in materia determinata . Uñ nullus poteſt decipi in t
ꝙ credat hoc eẽ ignem ⁊ nõ ignem.⁊ hoc eẽ albuꝫ ⁊ nõ
album pro eodẽ. ❡ Ad ſextum pꝫ ex dictis ad ṗmuꝫ:qꝛ
ꝗtitas nõ ſe hꝫ vt cõmune vniuocum eſſentiale ſube ⁊
acciñti.vt de ſe pꝫ. Sed ſe hꝫ ad inherere ⁊ nõ inherere.
ſicut qḋdeꝫ abſolutum ad quãdam habitudinem: ⁊ ad
eius oppoſitum. ❡ Ad ſeptimum dõm.ꝙ accipiẽdo ꝓ
priam paſſionẽ pro aliquo diuerſo realr̃ a ſuba:cuius eſt
paſſio:ſic ens cõmuniter dcm̃:nõ hꝫ aliquam paſſioneꝫ
poſitiuã:qꝛ impoſſe eſt aliquod eẽ poſitiuuꝫ realr̃ diuer
ſum ab ente cõmuniter dicto:qꝛ eſſet nihil.⁊ ideo ſi aliq̃
dicant̃ ſe hẽre per modũ paſſiõis ad ens cõiter dcm̃: oꝫ
ꝙ vel dicãt ṗuationẽ:ſicut vnũ qḋ dicit ṗuationem for
malr̃:vel ꝙ dicãt ens rõnis:ſicut eſſe genus vel ſpẽm.⁊
ſic de aliꝗs.vel ꝙ vnũ ens accipiať ſicut paſſio alterius.
Tũc ergo dico ꝙ nõ eſt aliq̃ vna paſſio realis vnius rõ
nis cõis omni enti.nec ꝑ ꝯñs oꝫ querere in ente cõi cãm
vnã cõem reſpectu talis paſſionis. Uñ ſi bene aduertãt
iſti iterimunt dcm̃ ſuuꝫ.qꝛ ſi ens cõiter dcm̃:qḋ ſe extẽ
dit ad oẽ ens:eſt cã alicuius paſſionis:illa paſſio erit di
uerſa ab oí ente.qꝛ idem nõ eſt cã ſuiipſius.ſed qḋ eſt di
uerſum ab oí ente eſt nihil.igit̃ iſta paſſio erit nihil. Sꝫ
qḋ eſt nihil:nõ eſt paſſio alicuius . igit̃ ponere ſic paſſio
nem entis eſt negare paſſionẽ entis. ❡ Nec valꝫ pone
re quãcunqꝫ formalitatẽ:vt dicať ꝙ formalitas paſſio
nis eſt diuerſa a formalitate entis : qꝛ ſi formalitas paſ
ſionis eſt aliq̃ entitas:nõ erit diuerſa ab entitate vel en
te cõiter dicto. Si aũt formalitas iſta nullã entitatẽ po
nitus dicat:erit nihil.ponẽdo aũt paſſiones entis ens ra
tionis vel aliqd ṗuatiuũ.ſi iſta ṗuatio eẽt ṗuatio alicui⁹
forme vnius rõnis:ſicut ſurditas.tunc opoꝛteret quere
re aliam vniuocã formã poſitiuaꝫ ṗuatiuã per iſtaꝫ ṗua
tionẽ. Sed ſic nõ eſt hic:qꝛ diuiſio quã priuat vnitas di
uerſimode inuenitur in diuerſis:niſi ꝙ eſt ibi vnitas ſm
ꝓportionẽ. Hẽre aũt ſimilẽ habitudineꝫ ad itellm põt
cõpetere illis que nõ hñt aliqḋ vniuocũ eſſentiale:ſicut
ſupra dcm̃ eſt.⁊ ideo nõ eſt incõueniẽs ſi ꝯueniat eis ali
qḋ cõe vniuocũ:ſicut eẽ genus ⁊ eſſe ſpẽm:⁊ ſic de aliꝗs.
❡ Ad octauũ dõm.ꝙ verũ eſt ꝙ ens eẽt vniuocũ eſſen
tiale cõe ſube ⁊ acciñtis:ſi aliqḋ tale vniuocũ poſſet eis
cõuenire.Et qñ dr̃ ꝙ aliqḋ vniuocuꝫ ꝯuenit diuerſis ṗ
dicamẽtis:puta acciñs ꝯuenit ꝗtitati ⁊ q̃litati . Dico ꝙ
illud nõ eſt vniuocum eſſentiale de quo loqmur.ſed eſt
vniuocum denoiatiuum ⁊ acciñtale:modo nihil ꝓhibet
aliqd denoiatiuum vniuoce ꝯuenire pluribus que non
cõmunicãt in aliquo cõmuni vniuoco eſſentiali. ❡ Ad
nonum pꝫ ex dictis. ❡ Ad decimum dicendum.ꝙ que
ſtio ſi eſt.in eo in quo eſt.puta in ſubſtãtia vel accidente

eſt queſtio vna vnius rõnis: vniuoce accipiendo. ſ. eſſe pro eſſe iſtius vel illius determinate. Sed accipiendo eſſe in generali: dico ꝙ non eſt vna queſtio niſi vnitate analogie. ⁋ Ad vndecimum dicendum: ꝙ iſtas queſtiones differre poteſt dupliciter itelligi. vel quãtũ ad formã querendi: vel quãtum ad realitatem queſitam. Primo modo differunt iſte queſtiones. quia in prima eſt. eſt. ſecundo adiacens. ſed in ſecūda eſt tertio adiacens. Si autem loquamur quãtum ad realitatem queſitã: ſm iſtos qui ponunt: ꝙ eſſe ⁊ eſſentia non differũt realiter. queſtio ſi eſt. ⁊ queſtio q̃r eſt. ſunt idem realiter quãdoq̃ꝫ. Nã queſtio ſi eſt. realiter idem eſt. ac ſi quærat vtrum hoc de quo queritur ſit quedam eſſentia in rerum nã: vel habens eſſentiaꝫ. qḋ pertinet ad queſtionem q̃r eſt. Sed vbi predicatum ipſi adiunctum diceretur aliquod non ens ſicut figmentum. tunc queſtio ſi eſt. ⁊ queſtio q̃r eſt. non ſunt idem. Unde non eſt idem querere vtrum chimera ſit: ⁊ vtrum chimera ſit figmẽtum. q̃r querere ſi eſt: eſt ſemper querere de eſſe reali; ſed querere quia eſt: eſt querere de inherentia predicati ad ſubiectum: qḋ quandoq̃ꝫ eſt de eſſe reali. vt quãdo queritur. vtrum homo ſit albus. ⁊ quãdoq̃ꝫ pertinet ad non eſſe reale: ſicut quãdo queritur: vtrum chimera ſit figmẽtum. Dico igitur quãtum ad rem pertinet: ꝙ querere ſi eſt. eſt querere vtrum ſit realiter ſubſtantia vel quantitas. ⁊ ſic de alijs. Q̃r querere de eſſentia non eſt querere de aliquo vniuoco. vt dictum eſt. ⁋ Ad duodecimum dicendum: ꝙ non eſt ideꝫ negare aliquid de homine per hoc ꝙ non eſt ſubſtãtia. ⁊ per hoc ꝙ non eſt ens. non q̃r ens dicat aliquem vnum conceptum cõmunem ſube: ⁊ cuidã alteri. ſed q̃r dicit ſaltem vnum cõmune analogum: qḋ nõ debet negari de alio a ſubſtãtia: niſi diſtinctione fcã. ⁊ hoc idem hꝫ locum in pure equiuoco. Unde non debeo dicere ꝙ canis latrabilis nõ eſt canis: niſi prius diſtinctione fcã: q̃r. ſ. nõ eſt canis marinꝰ. ⁋ Ad decimũtertium dicendum: ꝙ ipſum eſſe non hꝫ vnum oppoſitum vnius rõnis. Et quãdo dr̃ ꝙ Auguſt. dicit in de imortalitate anime. ꝙ ipſi eſſe eſt contrariũ non eſſe. ⁊ ecõuerſo. Dicẽdum: ꝙ non dicit ꝙ ipſum eſſe vel ipſum non eſſe vno modo dicãtur. imo ſtat cum dicto ſuo ꝙ diuerſimode dicãtur. ⁊ cuilibꝫ modo affirmato reſpondet ſua negatio. ⁋ Sciẽdum autem: ꝙ eſſe ⁊ nõ eſſe opponunt̃ non ↄ̃rie, ꝓprie loquẽdo: ſꝫ magis ↄ̃dictorie. Uñ ibi Augu. nõ accipit ↄ̃rietatẽ ꝓprie ſꝫ large: ꝓ omni repugnãtia. ⁋ Ad decimũquartum dicẽdum: ꝙ iſta rõ eſt mirabilis: que ponit ꝙ vniuocum vnum eẽntiale conuenit enti ⁊ non enti. q̃r figmentum: accipiendo figmẽtum pro repreſentato per talem imaginẽ: quã fingentes faciunt: eſt nõ ens. Et qḋ dicunt ꝙ nõ accipitur figmentum in rõne eorum: prout dicit oĩno nõ ens. ſed prout includit illud qḋ formatur in anima. Hoc nihil eſt. q̃r illud qḋ formatur in aĩa ſiue ſit conceptus verus: ſiue ſit conceptus falſus. res vera eſt. nec eſt ens rõnis diſtinctuꝫ contra eſſe reale. Et ideo ponere aliquod cõmune eſſe huic ⁊ cuidã alteri reali: non eſt ponere cõmune enti rõnis: ⁊ enti reali. ſed eſt ponere aliqḋ cõmune pluribus entibus realibus. Dicẽdum igitur: ꝙ quãdo aliquis concipit rem verã: vel figmentum eſſe conceptum: vel eſſe cognitum: predicatur de vtroq̃ꝫ predicatione denominatiua. ⁊ per conſequẽs nec eſſe cõceptum nec eſſe cognitum dicit aliquod vniuocũ eſſentiale cõmune eis. ſuppoſito ꝙ diuerſis predicatis non ſit aliqḋ vniuocũ eſſentiale. vt dictum eſt. Tunc reſtat videre vtrum ens vel aliquod cõſimile conueniat eis mere equiuoce vel analogice. ⁊ ad hoc dicunt omnes ꝙ analogice. ⁋ Circa hoc igitur ponunt quidã: ꝙ duplex eſt analogia: quedã eſt in qua ſignificatum termini formaliter iuenitur in omnibus contentis ſub termino analogo. Et dicunt ꝙ talis analogia eſt inter ſubſtãtiaꝫ ⁊ alia duo predicamenta. puta quãtitatem ⁊ qualitateꝫ: reſpectu entis cõmunis. q̃r formalr̃ ſuba quãtitas ⁊ qualitas quãdam entitatem dicunt. tñ iſta entitas formalr̃ cõuenit eis analogice. q̃r vni cõuenit per attributioneꝫ ad alterum. ita ꝙ nec vniuoce nec equoce cõuenit eis: ſꝫ analogice. ⁋ Alia eſt analogia in qua ſignificatum per terminum vni ſoli cõuenit formalr̃: alijs autem nõ ↄ̃uenit niſi ſm denominationẽ ab extrinſeco. ſicut denominat̃ cã ab effectu: vel ſignum a ſignificato. vel alio cõſimili modo. ſicut ſanum dr̃ de animali in quo ſolo eſt formaliter. ⁊ de medicina ⁊ vrina: ⁊ dicta in quibus nõ eſt formalr̃. ſed ſoluꝫ denominãtur ſana a ſanitate: que eſt formalr̃ in aĩali. Et iſto modo vt dicunt in alijs ſeptem nõ iuenitur formalr̃ entitas. ſed eſt ibi denoĩatio ab extrinſeco. Quãdo dr̃ relõ eſt ens: vel actio vel paſſio eſt ens. ⁋ Sed iſtud nõ videtur bñ dictum. ꝑmo quideꝫ quãtum ad hoc qḋ dr̃: ꝙ ens dr̃ de tribus ꝑmis predicamẽtis: nec vniuoce: nec equoce: ſed analogice. q̃r ſicut ſupra probatum eſt. oĩs terminus vel eſt vniuocus vel equocus. q̃r aut ſignificat plures res: aut vnã ſi aliqḋ ſignificat. Scḋo videt̃ deficere illud primum dcñ. q̃r dicit ꝙ ens dr̃ analogice de illis ꝑmis tribus: ⁊ non vniuoce: q̃r dr̃ de vno per attributionem ad alteruꝫ: ita ꝙ cã ſit iſta quare nõ ſit vniuocum: q̃r. ſ. dr̃ de vno per attributionẽ ad alterum. Q̃r iſta attributio qua vnum dr̃ per attributionem ad alterum: aut eſt ſm formalitatem vtriuſq̃ꝫ: q̃r. ſ. vnum eorum nõ importat formalitatẽ niſi ex quadam habitudine ad alterum. aut iſta attributio eſt ſm cãlitatem: q̃r vnum. ſ. hꝫ entitatem ab alio: ſaltem a cã ſubiectiua. Si ꝑmo modo incidit in idem cum ſecunda analogia: q̃r in vno ſaltem formalr̃ inuenitur ſignificatum termini. In alio vero importatur quedã attributio ad illud. Si ſecũdo modo. cõtra. q̃r ſic̃ effectus cãe ſubiectiue hꝫ attributionem ad ſuam cãm ſicut ad illud a quo dependet. ita ẽt ⁊ effectus cauſe efficientis ad cãm efficientem. ſed hoc non obſtãte idem cõuenit vniuoce cãe efficienti ⁊ effectui eius. ergo ⁊c̃. Probatio mĩ. q̃r certum eſt ꝙ corpora iferiora depẽdent a corporibus ſuperioribus: ſicut a cã efficiente. ⁊ tamẽ corpus vniuoce dr̃ de eis vniuocatione logica: de qua loquimur. prout etiã quodlibet genus generaliſſimũ dr̃ vniuoce de ↄ̃tentis ſub eo. ergo ⁊c̃. ⁋ Secũdo. q̃r non ſolum ſubſtantia dr̃ cauſa ſubiectiua ſiue ſuſceptiua reſpectu accidentis. ſed etiam vnum accidẽs reſpectu alterius: inquãtum vnuꝫ accidẽs reperitur in ſubiecto mediãte alio: ſicut lumen in aere: mediante dyaphanitate: ita ꝙ dyaphanitas eſt aliquo modo cã receptiua luminis. ⁊ tamen qualitas dr̃ de lumine ⁊ dyaphanitate vniuoce: non obſtãte tali attributione. ergo ⁊c̃. ita ꝙ attributio vnius accidentis ad alterum: ſicut cauſe ad effectum: non tollit vniuocationem. Sicut videtur iſti dicere: ꝙ lꝫ attributio vnius rationis ad aliam rationem ſuppoſita diuerſitate rationis: modo quo infra dicetur facta ad analogiam tamen attributio vnius ad alterum: ſicut effectus ad cauſam non tollit vniuocationem ſiue vnitatem rationis vniuoce dicte. ⁋ Quãtum etiam ad ſecundum videt̃ mihi: ꝙ minus bñ dicunt: ꝙ ſeptẽ predicamẽta vltima nõ dicunt aliquã entitatem formalẽ: ⁊ ꝙ dicant̃ entia denoĩatione ab extrinſeco: ita ꝙ in ſe nullã entitatem formalr̃ habeant: q̃r illud qḋ nullam entitatem formaliter importat eſt nihil: q̃r nulla entitas ⁊ nihil equipollent.

ſed ſm iſtos vltima ſeptem predicaměta nullā entitatē
formalr dicunt .igitur formalr ſunt nihil : qđ eſt incon/
Tex.cō.4. ueniens.qꝛ ſm philoſophum . ſexto metaphyſice . ens
reale extra animā diuiditur in decem predicaměta . Et
ſic ens extra animā diuidetur in ens ꝛ nihil. ꝛ ſic aliqđ
diuidetur in ipſuꝫ ꝛ ſuum oppoſitum.ſicut ſi diuidere/
tur habitus in habitum ꝛ priuationē.Aliud enim eſt ali
quid nullā entitatem formalr dicere:ꝛ non formalr in/
eſſe ei qđ denominat.locus enim formalr dicit quādaꝫ
entitatem:ꝫ non formalr perficiat illud qđ denomina/
tur ab eo.ſ.locatum. Nec ſufficit qđ dicūt:ꝙ.ſ.illa ſeptē
vltima predicaměta dicāt ens rōnis.qꝛ ſm philoſophū
vbi ſupra.ens reale diuiſum cōtra ens rōnis diuidiť in
decē predicaměta.❡ Dices ꝙ illa ſepteꝫ predicaměta
nō ideo nō dicuntur importare formalr entitatē:qꝛ ſm
illud qđ ſunt nō dicūt aliquā entitatem formalr.ſed qꝛ
eis non cōueniunt formalr:que ab eis denominātur.nā
ꝫ locus dicat formalr aliquā entitatem.non.tñ cōuenit
locato formalr ꝙ denominetur ab eo.❡ Non valꝫ.qꝛ
hic nō queritur vtrum ſeptem predicaměta vltima for
malr conueniāt his que denominātur ab eis : vel nō.ſꝫ
queritur vtrum entitas cōmuniter dcā formalr conue/
niat in ſe talibus denominatiuis.ꝛ eſt certum ꝙ ſic . nā
locus formalr quedā entitas eſt : ꝫ non ſit formalr en/
titas locati.❡ Etiā deficiunt in hoc qđ dicunt relonem
dicere talem denominationē extrinſecā.qꝛ quādo dici/
tur:př.quero vtrum pŕnitas ſit formalr in eo qui diciť
př.aut non.ſi ſic.igitur denominatio a pŕnitate non eſt
denominatio ab extrinſeco.ſi nō.igitur pŕnitas aut ē in
filio aut in aliquo alio a pře ꝛ filio.aut in nullo . Dicere
ꝙ pŕnitas ſit in filio:ꝛ filiatio in pře eſt inconueniēs.Di
cere ēt ꝙ pŕnitas eſt in aliquo alio diuerſo a pře ꝛ filio
eſt inconueniens.Si in nullo.aut hoc eſt.qꝛ dicit entita
tem per ſe exiſtētem.aut qꝛ dicit nullā entitatem.Si ꝑ/
mo modo:igitur pŕnitas eſt ſuba : qđ eſt inconueniens,
Et adhuc ēt hoc cōceſſo nō euaditur inconueniens:qꝛ
dato ꝙ ſuba non ſit in aliquo ſicut in ſubiecto ꝓſuppoſi
to.tñ eſt in aliquo hñte ipſam:qđ eſt formaliter tale per
ipſam.Si ſecūdo mō.tunc aliquis eſt př ꝛ filius nihilo:
qđ eſt incōueniens. Item redibit error porretani : q po/
ſuit in diuinis relones aſſiſtentes:ꝛ nō inſiſtētes:ponēs
pŕnitatem nō formalr eſſe in pře:nec filiationē in filio.
Opio doct. ❡ Et ideo alr eſt dicendum:ꝙ ens vel qđcunqꝫ ꝑdica/
mentum eſſentiale dictuꝫ de diuerſis predicamētis:nō
dicitur ſm vnā rōnem vniuocā de eis:imo dř ſm diuer
ſas rōnes.ꝛ ideo omnia talia nō ſunt equiuoca.Sed du
plex eſt genus equocorum.nā quoddā eſt equocum qđ
ſignificat diuerſas res ſm illđ qđ formaliter importāt:
nullā cōnexionem hñtes inter ſe. Aliud eſt ens equocū:
qđ ſignificat diuerſas res connexionem hñtes inter ſe:
ſm illud qđ formalr importāt. Nec eſt diſtinctio in eq/
uocum ꝛ analogum.ſicut in illa quoꝝ vnuꝫ in nullo cō
ueniat cum alio : imo eſt diſtinctio in equocum hñs rō/
nem ſpālem equocationis.qꝛ.ſ.cum plīitate rōnum im/
portat cōnexionem earum.ſicut ēt predicabile diuidiť
in accidēs ꝛ proprium:cum tñ proprium ſit quoddā ac/
cidens. Dico igitur ꝙ cum in analogo ſint duo:quorum
ꝑmum eſt diuerſitas rōnum ſignificataꝝ partientium
analogum. Secūdum eſt illas res hēre cōnexioneꝫ ſm
attributionem vnius ad alterum. vel ambarum ad ali/
quā tertiā cāꝫ analogie iter diuerſa predicaměta. Quā/
tum ad primum.ſ.quātum ad plīitatem rōnum:eſt defe
ctus predicte ꝯformitatis a qua accipitur vnitas rōnis
obiectiue circūſcriptis differentijs quibus differunt . ꝛ
propter hoc non poteſt in iſtis accipi vnum nomen ; ſi/
gnificās vnam rem obiectiuam. circūſcriptis differen/
tijs quibus differunt . Sed ſemper oportet imponere
nomen ad ſignificādum illa plura differentia abinuicē.
vel vnum nomen.ꝛ illud nomen dicitur analogum.ſi/
cut ens vel plura nomina vniuoca:ſicut ſubſtātia:quā/
titas:q̄litas.ꝛ ſic de alijs . ❡ Cā autem ſecundi eſt:qꝛ.ſ.
in ſuis formalibus rōnibus hñt cōnexionem adinuicē:
ſm attributionem vnius ad alterum:ſicut eſt de ſubſtā
tia ꝛ q̄ntitate:vel de ſubſtātia ꝛ q̄litate.vel ambo habēt
attributionem ad tertium:ſicut quātitas ꝛ qualitas ad
ſubſtātiam.❡ Ad cuius euidentiā ſciendum:ꝙ ad talē
cōnexionem que facit analogum : non ſufficiat cōnexio
in eſſe reali quātum ad cāſitatem . vt ſupra dictum eſt.
aliogn corpus diceretur analogice de corporibus ſupe/
rioribus ꝛ inferioribus:qđ eſt falſuꝫ.Et ſimilr canis di/
ceretur analogice de cane latrabili celeſti ꝛ marino.qđ
ſimiliter eſt falſum.qꝛ ibi eſt mera equiuocatio.qꝛ dato
ꝙ ſydus celeſte ſit cā canis latrabilis : tñ canis non im/
ponitur ad ſignificādum iſtā cām ꝛ habitudineꝫ eius.
ſeu attributionem cauſe ad ſuum effectum:nec imponi/
tur ad ſignificādum ipſum effectum eius ꝛ attributio/
nem eīe ad ipſam.ſicut iponitur ſanum prout dř de ani
mali:ꝛ de medicina. Nā ſanum prout dř de ipſo anima/
li ſignificat formalr ipſam ſanitatem:qua animal dř for
malr ſanuꝫ:put vero dř de medicina nō ſignificat ipſaꝫ
medicinā:put eſt q̄dā res ꝑciſe in ſe:ſed put hꝫ attribu/
tionē efficiētie ad ſanitatē aīalis . Sic auteꝫ eſt iter ꝑdi/
caměta adinuiceꝫ. Nā ſi accipiať ens in cōcreto put ens
pōt dici de ipſis in cōcreto.Dđo ſuba eſt ens:q̄ntitas eſt
ens.ꝛ ſic de alijs.Ens put dř de ſuba:dicit id qđ ſimplr
eſt. put vō dř de q̄ntitate ꝛ q̄litate.ꝛ ſic de alijs.Dicit il/
lud quo aliqđ eſt.illđ aūt qđ ſimplr eſt:ꝛ illđ quo aliqđ
dř tale:vel tñ:aliquā cōnexioneꝫ hñt adinuicem.Silr ſi
accipiať in abſtracto.puta eēntia: put dř de ſuba impor
tat id qđ ſimplr eſt ens: put dř de q̄ntitate ꝛ q̄litate diť
id quo aliqđ eſt ens ſm qđ.puta q̄ntum vel q̄le:ꝛ ſic de
alijs.ꝛ iſta ēt hñt connexionem adinuicem. Et ſic pꝫ ad
primum principale.

Iſta opio de ... cioris ē exp... ſe de ... phi.4. me... .cō.4.Et ... vbiqꝫ ... ꝯmētis. ... antiqui ... theticis

Quantū ad ſcđm ꝑncipale.ſ. vtrum aliqđ vnum
nomē cōmune vniuocū ꝯueniat in diui/
nis abſoluto ꝛ relato diuerſimode . dđm eſt ſm diuer/
ſos.nā ſi relo in diuinis dicat rem diuerſaꝫ a fundamen
to.vt quidā ponūt.tunc videť ꝙ relo diuina eēt deter/
minata ad predicamětum.ꝛ ſimilr ſuba . Et ideꝫ eēt iu/
dicium de ipſis ſicut de ſuba ꝛ relone in creaturis.Pri/
mo igiť videndum eſt. vtrum iſta differāt realr in diui/
nis.Scđo. vtrum relo in creaturis addat aliam rem ſu/
pra fundaměꝫ. Tertio patebit ad propoſitum. Scđo ...

Quantum ad ꝑmum dicūt quidā:ꝙ relo in di/
uinis realr differat a fundaměto.Et
hoc probāt ꝑmo ſic.qꝛ illa quorum vnum inuenitur rea/
liter ſine alio:videntur differre realiter.Sed eēntia di/
uina ꝛ relo ſunt huiꝰ.ergo ꝛč . Maior ſupponiť.minor
de ſe pꝫ.qꝛ eēntia inuenitur in pře ſine filiatione.❡ Se/
cundo ſic.qꝛ que nō ſunt oībus modis idem realr:diffe
runt realr.Sed eſſentia diuina ꝛ relo non ſunt omnibꝰ
modis idem realr.ergo ꝛč . Maior ſupponitur.minor
probatur.qꝛ illa que non ſunt idem ꝯuertibilr realiter:
non ſunt idem omnibus modis realiter.qꝛ eſſe idem cō
uertibilr realiter eſt quidam modus identitatis realis.
ſed eſſentia diuina ꝛ relatio non ſunt idem conuertibi/
liter realiter . vt de ſe patet.quia ſequeretur ꝙ filiatio
eſſet paternitas.ergo ꝛč. ❡ Tertio ſic.qꝛ ſi eſſentia di/
uina in nullo eſſet differēs realiter a relatione:tunc per
ſyllogiſmum expoſitorium concludereť vna relatio de

alia ſic. hec eſſentia eſt p̄nitas: hec eſſentia eſt filiatio.
ergo filiatio eſt paternitas. qđ eſt inconueniēs. ergo ⁊c̄.
¶ Quarto ſic. qꝛ pr̄ ⁊ filius realr̄ differunt. qꝛ oppoſitū
eſt hereticum. aut igr̄ differūt realitate fundamēti: aut
alia realitate. nō realitate fundamēti. qꝛ hoc fundamē-
tum eſt eēntia diua. ⁊ ſic differrēt in deitate: qđ falſum
eſt. igr̄ differunt alia realitate. ſ3 realitas illa in qua dif-
ferunt pr̄ ⁊ filius eſt realitas relōnis. igr̄ realitas relo-
nis eſt alia a realitate fundamēti. ⁊ ſic ſunt diuerſe res.
¶ Sȝ illud non videt̄ mihi verum, ꝑut ponit̄, ſicut alias
oſtēdi ſupra in precedenti quolibet. Et h̄ ꝓbat̄. pmo ſic.
qꝛ oīs res vel eſt deitas vel creatura. ſed relō diua non
eſt creatura. igr̄ eſt deitas. ſed illud qđ ē alia res a dei-
tate nō eſt deitas. igr̄ relō diuina non eſt alia res a dei-
tate. ¶ Ad hoc reſpondēt alij quādo dr̄. ꝙ oīs res aut ē
deitas aut creatura. dicunt ꝙ nō eſt verum. ſed dici de-
bet ꝙ omnis res aut eſt deitas aut creatura: aut ꝓprie-
tas deitatis ſiue dei. ¶ Sȝ iſtud dictuȝ videt̄ mihi ma-
le dictuȝ. qꝛ ſi iſta diſtinctio eēt bona: tunc rō Boetij cō-
tra Porretanum: que a tota eccleſia reputat̄ bona: eſſet
nulla. qꝛ ſicut ipſe arguit contra porretanum. omne qđ
eſt aut eſt creator aut creatrix eēntia: aut creatura. Et ꝑ
hoc probat ipſe: ꝙ relō non ſe h3 vt aſſiſtēs vel vt diuer
ſum qđ a deitate vel a deo. vt ponebat Porretanus. ſe-
queret̄ etiā ꝙ aliqđ diuerſum a deitate vel a deo eſſet ꝑ
ſe neceſſario eſſe. qđ eſt falſum. ¶ Secundo ſic. qꝛ ſi ꝓ-
prietas eſt differēs realr̄ ab eſſentia in diuinis: erit qua-
ternitas reruȝ. qꝛ oīs res diuerſa ab alia ponit in nume-
rum. Sed illud eſt error condēnatus in concilio gene-
rali extra. de ſi. ca. firmiter credimus. ¶ Dices ꝙ illud
ſcȝ ponere quattuor res in diuinis nō eſt error condēna-
tus q̄ntum ad hoc ꝙ in diuinis ſint quattuor res. ſȝ quā-
tum ad hoc vt videt̄: ꝙ ioachiȝ ponebat in diuinis qua-
tuor perſonas: ⁊ eſſentiam quādam perſonam diſtinctā
ab alijs. ¶ Sed hoc nihil eſt. pmo quidem: qꝛ ſicut pȝ
ex textu illius decretalis: ioachim nunq̄ȝ poſuit eſſentiā
eſſe quādam perſonam diſtinctam ab alijs perſonalr̄. ſȝ
poſuit eam eſſe rem diſtictā a perſonis: que quidem res
nec generat nec gn̄atur: nec ſpirat nec ſpiratur. Hoc etiā
pȝ ex textu illiꝰ decretalis. ſ. ꝙ falſum ſit dicere: ꝙ eſſen-
tia ſit deitas realr̄ differēs a ꝑſonis: vel proprietatibus
perſonalibus. Nā ibi dicit̄ ſic. nos autē confitemur: qꝛ
vna quedā res eſt incōprehēſibilis qđem ⁊ ineffabilis:
que veraciter eſt pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūs ſanctus. ⁊ eſt ſimul
tres perſone ac ſingilatim quelibȝ earum. ⁊ ideo in deo
ſolūmodo trinitas eſt non quaternitas. qꝛ quelibȝ triū
perſonarum eſt iſta res. videlicet. ſubſtātia eſſentia ſiue
notitia diuina. ¶ Tertio ſic. qꝛ vbicūqȝ eſt vnum com-
poſitum ex pluribus differētibus re: eſt vera compoſi-
tio. ſed relō cum eſſentia hr̄t aliquam vnitatem: aliogn
perſona vna nō cōprehēderet vtrūqȝ. igr̄ ſi relō realis
differt ab eēntia realr̄ faciunt compoſitionē. Minor pȝ
de ſe. maior ēt facilr̄ pȝ. qꝛ illa que ſunt vnum: vel ſunt
vnum vnitate ſimplicitatis: ita ꝙ ſunt vna res ſimplex:
vel ſunt vnum compōne. ¶ Ad hoc dicunt alij: ꝙ non
opȝ ꝙ illa que differunt realr̄: ſicut modus rei ⁊ res cu-
ius eſt: faciāt compoſitionem: ſicut ſm̄ eos eſt de relō-
ne ⁊ fundamēto in creaturis. nā modus eēndi ad aliud
differt a fundamento realr̄. non tamē facit realr̄ compo-
ſitionē cum eo. Sed iſtud nihil eſt: qꝛ iſte modus aut ē
aliqua res in rerum nā: aut nulla. ſi nulla: igitur nihil. ſi
eſt res aliqua aut eſt alia res a fundamento: aut non. ſi
non. hoc eſt cōtra eos. ſi ſic. tunc opȝ dicere: ꝙ illud qđ
eſt vnum ex modo ⁊ fundamēto ſit realr̄ compoſitum.
qꝛ ſicut deductum eſt in precedenti quolibet. omne qđ
eſt vnum ex hiis: ⁊ non eſt hoc ⁊ hoc eſt: compoſitum. ſȝ
ſi fundamētum ⁊ relatio dicāt diuerſas res illud qđ eſt
vtrūqȝ comprehēdens: hoc eſt vnuȝ ex his. ⁊ non ē hoc
⁊ hoc. Ergo ſi dicatur ꝙ illud vnum comprehendens:
hoc eſt qđlibȝ illorū realr̄: tunc eadē res ēt in creaturis
eſt diuerſe res. ⁊ per ꝯn̄s eſt eadem cum q̄libȝ earum. ⁊
multo plus in diuinis. eadē eēntia poteſt eē eadeȝ realr̄
cuȝ qualibȝ proprietate: qđ eſt cōtra eos: lȝ ſit verum ꝙ
h̄ eſt ſingulariter in diuinis. Et qꝛ iſtam mām diffuſe
tractaui in ꝓcedēti quolibȝ. iō quo ad nūc ſupſedeo plu-
ra de eo dicere. ¶ Ad pmum igr̄ in oppoſituȝ dōm ad
maiorem: ꝙ aliqđ iueniri ſine alio intelligi pōt duplr̄.
Uno mō: ꝙ inueniat̄ illo alio ſimplr̄ non ente: ſicut hō
poſſet inueniri: ſi nulla eēt albedo: ⁊ iſtud qđ iſto modo
pōt iueniri ſine alio dicit aliā rem ab alio: vel ſaltē con-
notat: qđ dico ꝑpter relōneȝ in creaturis. qꝛ lȝ relō non
dicat aliquid in relatiuo differēs realr̄ a fundamēto: tn̄
connotat aliquā rem aliā differentem realr̄ ab eo: rōne
cuius relō poteſt deſinere eē: manēte fundamēto quā-
tum ad id qđ conuenit ſibi abſolute. In diuinis tamē lȝ
vna relō ſit realr̄ diſtincta ab alia: tn̄ relō in diuinis nō
cōnotat aliqđ diuerſuȝ re a fundamēto. Alio modo pōt
dici aliqđ inueniri ſine alio: non qꝛ h̄ ſit: alio ſimplr̄ nō
exiſte. ſed qꝛ eſt aliq̄ res que non eſt illud aliud. ⁊ qđ in-
uenitur ſic ſine alio: non ſeqt̄ur ꝙ ſit ſimplr̄ diuerſum
re ab eo. ſed ſufficit ꝙ non ſit idem conuertibilr̄ cuȝ eo.
Et iſto modo eēntia diuina iuenit̄ ſine relōne. non pmo
modo. Nā eſſentia diuina non pōt eſſe non exiſtēte pr̄-
nitate ſiue filiatione. ſed bn̄ eſſentia diuina eſt p̄nitas
que non eſt filiatio. ⁊ eſſentia diuina eſt filiatio que non
eſt p̄nitas. ¶ Notādum tn̄ ꝙ nō eſt concedēdum ſim-
plr̄. ꝙ filiatio nullo modo ſit in pr̄e: vel ꝙ eſſentia ſit ita
in pr̄e ſine filiatione: ita ꝙ nullo modo filiatio ſit in pr̄e.
Sed ꝯcedēduȝ eſt ꝙ filiatio nō eſt ſic in pr̄e vt illđ quo
formalr̄ pr̄ eſt pr̄. ſed qꝛ formā aliquā eſſe in aliquo vi-
detur importare eē in illo: ſicut illud quo formalr̄ eſt ta-
le. ideo non cōcedit̄ ſimplr̄: ꝙ filiatio ſit in pr̄e: ne deno-
tet̄ ꝙ filiatio ſit in pr̄e: ſicut illud quo formalr̄ pr̄ eſt pr̄.
tn̄ vere poteſt dici ꝙ filiatio eſt illa res que eſt in pr̄e: qꝛ
ſcȝ eſt eēntia que eſt in pr̄e. Unde qꝛ illud qđ ſignificat̄
nomine ſuppoſiti non dr̄ eē in aliquo: ſicut illud quo for-
malr̄ eſt tale. Ideo conceditur ſimplr̄: ꝙ pr̄ eſt in filio: ⁊
filius in pr̄e propter idētitateȝ eēntie: que eſt in vtroqȝ
ſuppoſita eorum diſtinctione. qđ ideo dico: qꝛ ideȝ pro-
prie non eſt in ſeipſo. ¶ Ad ſecūdum dicēdum. ad ma.
pmo ꝙ non ſeqt̄ur: ꝙ ſi aliqua duo non ſunt idem realr̄
omni modo: que realr̄ differāt: ita ꝙ h̄ realr̄ nō ſit illđ.
Unde albedo ⁊ color non ſunt idem conuertibilr̄. ⁊ tn̄
in eodem non ſunt diuerſe res abinuicē. Sic ēt dato ꝙ
eſſentia diuina non ſit ideȝ conuertibilr̄ cum p̄nitate.
non ſeqt̄ur ꝙ in eodem vel ēt inter ſe eēntia ⁊ p̄nitas
ſint diuerſe res. Sȝ in hoc differt inter eēntiā ⁊ proprie-
tatem ex vna parte: ⁊ colorem ⁊ albedinem ex alia pte.
qꝛ eadem eſſentia numero eſt p̄nitas ⁊ filiatio. ſȝ idem
color numero vel ſpē non poteſt eē albedo ⁊ nigredo. ⁊
ſic de alijs. ¶ Secundo, dico ad eādem maiorem: ꝙ il-
la que non ſunt omni modo realiter idem differunt ali-
quo modo realr̄: eo mō. ſ. quo nō ſunt vnum realr̄. Mō
dico ꝙ p̄nitas ⁊ eēntia non ſunt idē realr̄ conuertibilr̄.
Et ideo quantum ad iſtum modum realiter differunt:
non ꝙ vnum nō ſit res que eſt alterum ſm̄ ſe accepta.
ſed ꝙ non ſit omnis res que eſt illud alterum. ⁊ ſic eſt
in ꝓpoſito. Nam paternitas non eſt oīs res que eſt eēn-
tia: qꝛ non eſt filiatio. eſt tn̄ realr̄ idem ꝙ eēntia: non di-
cens rem aliā ab eēntia. ſed dicis hr̄ rem aliā ab aliquo:

Aliqđ eē ſine alio duplr̄ po- teſt capi.

qꝺ eſt idem realr̃ cum eēntia. ¶ Ad 3m dicēdum. ꝙ ſyllogiſmus expoſitorius non hꝫ locum: qm̃ ſubm in vtraqꝫ ꝓpōne eſt in plus q̄ȝ qꝺlꝫ predicatoꝝ. Unde nō ſequitur. homo eſt ſoꝛ. homo eſt plō. igit̃ ſoꝛ. eſt plō. Nunc autem ita eſt ꝙ eēntia diuina in plus ſe hꝫ: q̄ȝ hᷓ relō vel illa. q2 vna ⁊ eadē eēntia numero eſt hᷓ relō ⁊ illa. ⁊ idem eēt in creaturis: ſi idē homo eē poſſet ſoꝛ. ⁊ plā. Et certū eſt ꝙ ſi iſta rō eſſet bona: ſequeret̃ ꝙ pr̃ eſt filius. qcqꝺ ſit de pr̄nitate ⁊ filiatōe. q2 nullus fidelis negat iſtā. hic ds eſt pr̃. ⁊ hic deus ē filius. ⁊ tn̄ nō ſeqt̃. hic pr̃ eſt hic filꝰ. Dōm igit̃ ꝙ ſi eēntia ⁊ relo eēnt idē conuertibilr̃: ita ꝙ vnū non eēt in plus q̄ȝ aliud. ſequeret̃ infallibilr̃ ꝑ ſyllogiſmū expoſitoꝛiū: ꝙ vna relō eēt altera. ¶ Ad quantum dōm. ꝙ qm̃ querit̃. vtrum pr̃ ⁊ filius differāt realitate eēntie: aut alia realitate: ꝙ non eſt cōcedendū ſimplr̃ ꝙ realitate eſſentie. Nec ēt eſt concedēdū ſimplr̃ ꝙ differāt realitate que ſit ſimplr̃ alia ab eēntia. q2 eēntia eſt ille due realitates: qbus pr̃ ⁊ filius differūt realr̃. Sꝫ dicēdum eſt. ꝙ differunt realitate que nō eſt idem conuertibilr̃ cum eſſentia. ⁊ eſt tn̄ eſſentia.

Quantum ad ſcōm. ſ. vtrum relō addat aliquid realr̃ dr̃na a fundamēto. Dicunt qdā ꝙ ſic. ⁊ hoc probāt. pmo ſic. q2 qꝺ aduenit alicui de nouo: dicit aliqꝺ diuerſum ab eo. ſed relō pōt aduenire fundamēto de nouo. ergo ⁊c̄. ¶ Scdo: q2 illa quoꝝ eſt idē eſſe dicunt diuerſas res: quarū eſt vna alteri addita. ſꝫ relō ⁊ fundamētum ſunt huiꝰ. q2 relationis eſt referre vnū alteri. ſed fundamēti nō eſt referre vnū alteri. g̃ ⁊c̄. ¶ Tertio ſic. q2 ſic ſe hꝫ relō ad fundamētū: ſicut modus eēndi ad ſubam ⁊ accn̄s. Sed modus eēndi ſubē ⁊ accn̄tis dr̃t ab eis realr̃. ergo ⁊c̄. Maioꝛ pꝫ. ꝓbatio mi. q2 que pn̄t iueniri ſine inuicē dr̃nt re. ſꝫ accn̄s pōt iueniri ſine ſuo mō eſſendi. ſicut in ſacro altaris: q2 ibi nō hꝫ eē in. cū tn̄ modus accn̄tis ſit eſſe in. ergo ⁊c̄. ¶ Quarto ſic. q2 ſi tu dicis: ꝙ relō differt a fundamēto: q2 cōnotat aliqꝺ aliud. Cōtra. q2 cōnotatio predicta: aut eſt quātū ad nomē tm̄. aut eſt q̄tū ad rē. Si pmo mō nihil ad ꝓpoſitū. q2 hic q̄ritur non de noīe: ſed de re. Si q̄tū ad rem. cōtra. q2 illa que ſunt idem ſm̄ rem: qcquid cōnotat vnum ⁊ alterum. Sꝫ ſm̄ te fundamētū ⁊ relō ſunt idem ſm̄ rem. ergo quicqꝺ ꝯnotat vnū ⁊ alterū. igitur impoſſe eſt ꝙ relō cōnotet aliqꝺ realr̃: qꝺ non connotet fundamētū. ſi ſic ſunt idē re. ¶ Sed his nō obſtātibꝰ ſicut in precedēti quolibet diffuſe tractaui. relō in eo in quo eſt ſubiue nō addit aliq̄ȝ rem ſuꝑ fundamētū diuerſam ab ipſo: ſꝫ ſolūmodo ꝯnotat vel dicit coexn̄tiā alicuius alterius ad qꝺ relm̄ dr̃. ⁊ illud diffuſe tractaui in predicto quolibet. Ubi oſtēdi: ꝙ ſi relō eēt aliud realr̃ a fundamēto: ꝙ faceret compōnem cum ipſo: qꝺ eſt ꝯtra nos. ¶ Ad pmum igitur in oppoſitum dicēdum. ꝙ aliquid de nouo aduenire alicui duplr̃ eſt. Uno mō per inherētiam: ſicut albedo aduenit de nouo ei qꝺ pmo non erat album. Alio mō per coexn̄tiā: ſicut ſi aliquo coexiſtēte albo aliud fiat albū: illud aliud albū aduenit albo ꝑ coexn̄tiā: et vt ad qꝺ dr̃ de nouo ꝑ ꝯformationē: non aūt ꝑ inherētiam. Qn̄ igitur dr̃ ꝙ illud qꝺ aduenit alicui de nouo differt ab eo realr̃. Si adueniat de nouo ꝑ inherētiam dr̃t ab eo realr̃ re abſoluta: ⁊ faciat compoſitionē cum eo. Si aūt adueniat ei ꝑ coexn̄tiam: vt ad qꝺ eſt cōforme de nouo: non opꝫ ꝙ aliqꝺ ponat de nouo in eo cui aduenit: qꝺ ſit in eo ſubiectiue. Sed ſufficit ad hoc ꝙ talis cōformitas dicatur ſibi aduenire de nouo: ꝙ aliqꝺ aliud coexiſtat ſibi de nouo ad qꝺ dicatur: ipſo in ſe in nullo mutato. Dico igitur ꝙ relō dicatur aduenire fundamēto: non per alicuius aduētū ſibi inherentis ⁊ diuerſi ab eo: ſed per aduētum alicuius coexiſtētis de nouo. ad qꝺ de nouo dicitur per illud qꝺ pius erat in eo. ¶ Ad ſecūdum dicēdum. ꝙ eē fundamēti ⁊ eſſe relationis quātum ad illꝺ qꝺ ſunt vnus ⁊ idem actus eēndi: aliter ⁊ alr̃ cōceptus. q2 ſm̄ qꝺ eſt actus alicuius ſm̄ ꝙ eſt in ſe tale. puta album vel nigrū dicitur eē fundamenti. ſm̄ autem ꝙ illud idem eſſe dr̃ ad alterū: eſt eſſe relationis. ¶ Ad tertium dicendum: ꝙ modus eſſendi ipſius accn̄tis non dicit aliquā rem diuerſam tertiam a ſubſtātia ⁊ accn̄te. ſed cōnotat aliquā rem aliā: cū qua conſiſtat compoſitum ex ſubſtātia ⁊ accn̄te. rōne cuius cōnotati poteſt iueniri accidēs ſine tali modo. ſic etiam relatio rōne coexiſtētie alterius quā importat: vt dictū eſt. dicit quēdam modum fundamēti ad alterū: rōne cuius alterius: ſi auferatur deſinit eē relatio manēte fundamēto: non aūt ꝓpter hoc ꝙ aliqꝺ addat ſuper fundamentum in eodē ſicut in ſubiecto: qꝺ de nouo deſinat eſſe manēte fundamēto. ¶ Ad 4m dōm. ꝙ iſta cōnotatio eſt ex ꝑte rei. q2 ex ꝑte rei aliud eſt in ſe exiſtere ⁊ coexiſtere alteri. ⁊ aliud reqritur ad verificādū aliqꝺ exiſtere in ſe. ⁊ aliud ad verificādum aliqꝺ coexiſtere alteri. Et quādo dr̃ ꝙ illa que ſunt eadē ſm̄ rem quicqꝺ cōnotatur per vnū ⁊ ꝑ alterum. Dico ꝙ verum eſt de illis que ſunt eadē re. ita ꝙ vnū non ſe habeat per additionē ad alterum: nec ſm̄ inexiſtētiam: nec ſm̄ coexiſtētiā: nunc aūt lꝫ relatio nō addat aliqꝺ ſuper fundamētum per inherētiā: addit tamē aliqꝺ per coexiſtētiam eius ad qꝺ dr̃ illud qꝺ refertur.

Quantum ad tertium ꝑtinet. ſ. quātum ad ꝓpoſitum. vtrū. ſ. ſit aliqꝺ vnum nomē cōmune relatiuo ⁊ abſoluto in diuinis. Dōm ꝙ nō. q2 in diuinis relō nō dicit aliqꝺ ens determinatū ad ꝑdicamētum. ſed tam relō q̄ȝ abſolutū dicunt rem quādā illimitatā ad qꝺcunqꝫ predicamētū. Un̄ q̄tum ad rem ꝑtinet nomē impoſitū ad ſignificādū relōnē diuinā: vt dina eſt: iplicite iportat totū qꝺdā infinitū: ⁊ ſilr̃ nomē qꝺ ſignificat abſolutū: nec ꝑſona ſignificat aliqꝺ cōmune vniuocū his: imo in ſuo ſignificato iplectitur vtrūqꝫ. ſicut quodāmodo hō in ſuo ſignificato complectit̃ animal ⁊ rōnale. ¶ Ad rōnem igit̃ in oppoſitū dicendum: ꝙ qn̄ dr̃ ꝙ ꝑſona apud fideles ſignificat relonem. Dōm ꝙ nō ſolum relōnē: ſed ēt ſubam complectēs vtrūqꝫ mō predicto. Et qn̄ dr̃ ꝙ apud gētiles ſignificat abſolutū. dico ꝙ apud gētiles nō poteſt ſignificare abſolutū ſolū: ꝓut abſolutū diſtinguit̃ ꝯtra relatū niſi ſignatione eius. ſꝫ ſi accipiat̃ ꝙ apud eos ſignat abſolutum: vel ꝓut diſtinguit̃ ꝯtra ꝯctum ad terminatū modū incōmunicabilitatis. q2. ſ. apprehēdunt qꝺdā ſubſiſtens icōicabile qualitcūqꝫ hoc ſit: iſto mō itelligūt abſolutum. ſꝫ illud abſolutum nō eſt abſolutū: de quo loquimur diſtinctum ꝯ relatum.

Qō. VIII.

Poſtea querebat̃ de compatione abſoluti ad relatū in ſpāli: ⁊ eſt. vtrū in deo ſit idem itelligere ⁊ dicere. Et arguit̃ ꝙ ſic. q2 actus intellcᷓ in eo ꝙ itellcᷓ eſt itellr̃e. ſꝫ actus intellcᷓ in eo ꝙ itellcᷓ eſt dicere. igit̃ itelligere eſt idem qꝺ dicere. ⁊ econtra.

Contra q2 dicere iportat ꝓductionē in dinis. ſꝫ itellr̃e nō iportat ꝓductionē. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidentiā iſtiꝰ queſtionis duo ſunt facienda pncipalr̃. Primum eſt videre qūo itelligere ⁊ dicere ſe habēt in nobis. Secundum eſt videre qūo ſe habeāt in deo. Quātū ad pmum tria ſunt pncipalr̃ faciēda. Primū eſt videre qūo

differant operatio immanẽs ⁊ operatio tranſiens. Secundum eſt videre vtrũ itelligere ſit operatio imanẽs vel operatio tranſiens. Tertiũ eſt videre quomõ differunt dicere ⁊ itelligere.

Primus articulus.

Quantũ ad p̃mũ ſunt tres opiones. quaꝝ duas credo eſſe falſas. Prima eſt: ꝙ operatio imanens dr̃ illa: qua aliqͩ idem ſubõ mouet ſeipſũ: vl̃ producit aliqͩ in ſeipſo. Operatio võ trãſiens qñ mouet aliquid aliud differẽs ſubõ ab ipſo. ⁊ ad hoc adducit̃ talis rõ. Quia vt iſtis videt̃ oĩs operatio eſt ꝓducere. ⁊ ꝑ ꝯñs operatio tam manens ꝙ̃ trãſiens eſt qõdã producere. Sʒ ꝓducere vt videtur nõ poteſt diſtingui in ꝓductionẽ manentẽ ⁊ trãſeuntem: niſi per hoc ꝙ aliqͩ ꝓducit aliqͩ in ſeipſo. Et per hoc ꝙ aliqͩ ꝓducit aliqͩ in alio. ergo ⁊c̃. ¶ Sed iſtaʒ opinionẽ credo eſſe falſaʒ. ⁊ hoc ꝓbo dupl̃r. Primo ſic. qꝛ operatio manẽs compatur ad illud cuius eſt operatio manens ſicut ad illud in quo eſt ſm̃ ꝙ tale: ſʒ ꝓducere nõ eſt opatio ipſius ꝓducẽtis: ſicut illi⁹ in quo eſt ſm̃ ꝙ tale. igit̃ ꝓducere nõ eſt opatio manẽs vt ipſius ꝓducentis. Unde ꝓducere nõ dicit operationẽ manentem vt ſic. dico aũt in eo ꝙ tale. qꝛ dato ꝑ poſſe vel ĩpoſſe ꝙ aliqͩ produceret aliqͩ in ſeipſo. iſte actus productus ꝑut reſpiceret illud in quo eſt: nõ reſpiceret illud vt actiuũ: ſed magis vt paſſiuũ ⁊ receptiuũ. ¶ Scd̃o ſic. ſi operatio manẽs eſſet producere: itelligere eſſet producere actum itelligendi. ꝯñs pʒ. qꝛ oẽs ponunt itelligere operationem itellectus permanentem. falſitas ꝯñtis facil̃r pʒ. qꝛ iſta eſt vera ⁊ ꝓpria. deus itelligit. ſed iſta eſt falſa. deus producit actum itelligendi quo itelligit. qꝛ nullum abſolutũ in diuinis eſt productum. ergo ⁊c̃. ¶ Ad rõnẽ autẽ quã illi adducũt dõ: ꝙ non omnis operatio eſt producere: ſicut īfra patebit: quãdo ponetur vera opio. ¶ Secunda opio eſt: q̃ ponit: ꝙ agens qñqʒ nihil aliud cãt preter ipſam actionẽ. ⁊ tunc eſt operatio manẽs. qꝛ vt dicunt: p̃ter actionem quã ponunt in agente: nihil per talem operationeʒ extra rem eſt ꝓductum vel operatũ. Alia eſt actio: vt dicunt: in qua p̃ter actionẽ agentis producitur aliqͩ extra: ſicut calefacere ⁊ ꝯſimilia. ⁊ talis operatio eſt tranſiens. ⁊ probãt duplici rõne. Primo ſic. qꝛ actio manẽs eſt actio manens in agente. ſed vt videt̃ in agẽte non eſt niſi ſola actio. nõ autem aliqͩ productum per actioneʒ. ergo videt̃ ꝙ illa actio dr̃ actio manẽs in qua agens ſolam actionem cãt: ⁊ nihil producit per actioneʒ. ¶ Secundo ſic. qꝛ ſm̃ phm̃ p̃mo ethicoꝝ. in quibuſdã artib⁹. operationes ſunt fines ſicut in arte fiſtulatiua. ſ. cithariʒatiua. in quibuſdã autem fines ſunt operata ſicut in domificatiua. Et hoc non eẽt niſi eſſet quedã actio in qua nihil eſt operatum p̃ter actioneʒ. ⁊ quedã in qua eſt aliquid operatũ p̃ter actionẽ. ergo ⁊c̃. ¶ Sʒ iſta opinio improbabilior eſt p̃ma. qꝛ omne producẽs aliqͩ producit. ſed ſicut ſe hʒ producẽs ad producere: ita ſe hʒ id qõ agens producit ad produci. igitur vbicũqʒ eſt ꝓducere ibi eſt aliquod produci. ſed vbicunqʒ eſt produci: ibi eſt productum eſſe. Igitur impoſſe eſt dare actionẽ vel operationeʒ que ſit producere: quin ſit ibi aliquod productũ per illam operationem. ⁊ per cõſequens impoſſe eſt dare talem operationeʒ: ſine operato per ipſam. ¶ Secũdo ſic. qꝛ ſm̃ iſtã opinionẽ videtur ꝙ agens in agendo aliqͩ cauſet in ſeipſo: qõ vocãt actionem. ſed omne illud in quo aliqͩ cãtur de nouo in quo prius non erat mutatur. igit̃ omne agẽs in agendo mutatur: qõ eſt falſuʒ. qꝛ non poſſet eſſe aliquod agens imutabile. qõ eſt falſum. ¶ Si dicat̃ ad ꝺ ꝙ illa actio eſt q̃dã relõ agẽtis: q̃ non ponit aliquod abſolutum in ipſo. ꝯtra. relõ agentis producentis: aut eſt ad aliqõ abſolutum productũ: aut non. ſi ſic. igitur ſemper eſt aliquod productum ⁊ operatum per ipſam operationem: volẽdo operationem producere. ſi non. quero ad qͩ eſt illa relõ: ⁊ nõ põt facil̃r fingi. qꝛ iſta relõ aut eſſet ad ſeipſam: aut ad aliã relõneʒ: non ad ſeipſam. qꝛ nulla relõ eſt ad ſeipſam. ſi ad aliã: quero de illa alia in quo fundat̃. nec poteſt fingi in quo fundetur niſi in aliquo producto ab agente. ¶ Dices forte ꝙ fundat̃ in ipſa actione: ⁊ ꝙ ꝓducẽs refert̃ ad ipſaʒ actionem per quã nullum eſt productum ꝑut ponit̃. Cõtra. qꝛ nihil refert̃ realiter ad relõnem qua refertur. qꝛ tunc relõnes irent in infinitum. Sed ſm̃ te iſta actio eſt relõ qua producẽs refert̃: qꝛ eſt relõ ipſius producẽtis ſubiectiue. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio ſic. qꝛ actio manẽs nõ differt ſm̃ te a trãſeunte: niſi qꝛ in actione manẽte nihil eſt productum preter actionem ipſam: quam ponis in agente. ſed in actione tranſeunte nihil ponitur manere in agẽte niſi relatio ad productum. ergo operatio manens erit pura relõ. ſed illud quod eſt pura relõ eſt in genere relõnis. ergo operatio manens eſt in genere relõnis. qõ eſt falſum. Sequeretur etiã ꝙ illa relõ ſit ad nihil: qꝛ non videtur poſſe fingi ꝙ producens vt producens referat̃ niſi ad productum. ¶ Quarto ſic. qꝛ iſta actio quam tu dicis producere: aut comparatur ad producens vt ad cãm efficientem: aut non. ſi ſic. igitur compatur ad ipm̃: non ſicut ad illud in quo eſt: ſed ſicut ad illud a quo eſt. qꝛ cãlitas cãe efficientis non conſiſtit in hoc ꝙ ſit illud in quo aliqͩ recipitur ſubiectiue. ⁊ ſic talis operatio nõ eſt operatio manens in producente vel agente per ſe in eo ꝙ tale. Et ſic diceretur operatio manens per accñs: inquãtũ accidit ei a quo aliqͩ producitur eſſe receptiuum eiuſdeʒ. ſi non ergo producens non eſt cã efficiẽs: qõ eſt abſurdum. Iteruʒ non põt fingi aliud genus cãe: in quo producens ſit cã ipſius operationis que eſt ꝓducere. ¶ Quinto ſic. qꝛ ſicut ſupra dictum eſt. itelligere eſt operatio manẽs ipſius dei: ſed deum itelligere non eſt deum producere aliquid: lʒ per itelligere producat aliq̃: igitur falſuʒ eſt: ꝙ operatio manẽs ſit producere aliquã operationem: vel actionẽ ſine opato.

Solo ad rõnes aduerſariorum.

Ad rationes autem eorum facile eſt reſpondere. Ad primã igitur dicendũ: ꝙ q̃libet põt vti equoce noĩbus ſicut placet. ⁊ ideo põt aliqs vocare actionẽ: vel illud qõ ꝑtinet ad genus actionis: ⁊ ſic actio eſt ipſa forma ꝓducta: vt denoiat agentẽ. prout dicit̃ ꝙ actio eſt in paſſo. Alio modo poteſt accipi actio iꝓprie. ſ. relõ agentis ad ipſum ꝓductuʒ. ⁊ iſta ꝑtinet ad genus relõnis. Et ideo nõ eſt dare actioneʒ pertinentẽ directe ad genus actiõis: accipiẽdo actionẽ pro eo qõ eſt producere: que ſit ſubiectiue in agente. ſed ſolũ conſequitur quedã relõ in ipſo agente ad ipſum productum. ¶ Ad ſecũduʒ dicẽdum. ꝙ non eſt intẽtio Ariſt. dicere. ꝙ ſit aliq̃ operatio ſine effectu aliquo producto. ſed itendit dicere ꝙ aliqui effectus aliquaruʒ cãrum nõ manent niſi ad preſentiã agentis ꝑticularis ꝯtinue agẽtis: que actiones quãdoqʒ ſunt cum motu: ſicut citharizare vel fiſtulare. quedã vero ſunt in q̃bus ſunt quedã operata: que manẽt abſente ꝑticulari agente: ⁊ ipſo non agente. ⁊ ideo in illis dicuntur operata fines. in aliqs võ dicuntur operationes eſſe fines: non quin in illis ẽt ſint quedã operata: ſed qꝛ non manent niſi ꝑticulari cã actu agente. qõ pʒ. qꝛ per citharizationẽ ⁊ fiſtulationẽ cãtur ſonus: qui eſt quedã q̃litas abſoluta producta. ⁊ tamen in iſtis dicit Ariſto. operationes eſſe fines. ¶ Alia eſt opio quã credo eſſe verã. ſ. ꝙ opatio manẽs nõ eſt aliqͩ ꝓducere vel efficere. ſʒ vel eſt recipe q̃tũ ad p̃n⁹ mãle.

Opio heruei vera.

Opio ſcoti in .4. ſen. di. 12. q. 2.

vel eſt facere formalr tale: quantum ad pncipium formale. ¶ Ad cuius euidētiam ſciēdum eſt: ꝙ cum quatuor ſint pnꝰ .ſ. finale: ꝛ efficiēs: mãle ꝛ formale. tribus iſtoꝝ pncipiorum attribuitꝰ operatio .ſ. pnꝰ mãli: cuius operatio eſt recipere actum ꝛ perfectionē. ꝛ pnꝰ formali cuius operatio eſt facere formalr tale. prout dicimus ꝙ albedo facit formalr album: per quem ēt modū facit intellectio formalr itelligentē: ꝛ relō relatum. ꝛ ſic de alijs. Et pnꝰ effectiuo cuius operatio eſt aliqd efficere ſicut calefacere. pnꝰ vero finali non conſueuit attribui operatio diſtincta ab operatione cauſe efficiētis: qꝛ eius cãlitas in hoc ꝯſiſtit: ꝙ eius amore vel grã agens agit. Modo operatio pncipij paſſiui ꝛ operatio pncipij formalis dꝛ operatio manēs in eo ꝙ talis. Sed talis operatio pncipij actiui dꝛ trãſiens per ſe loquēdo: dato ꝙ per accñs poſſet eē operatio manēs: ſi aliqs faceret aliquem actum in ſeipſo: ſi tamē hoc eſt poſſe. ¶ Et hoc qdē quantum ad pnm paſſiuū ſatis pꝫ: qꝛ opatio pncipij paſſiui ſiue receptiui ē recipere actum: ſiue actus receptus. Sed vtrūqꝫ illoꝝ reſpicit pnm paſſiuum ſiue receptiuū: ſicut illud in quo ſūt: ſiue manent. igitꝰ operatio pncipij paſſiui in eo ꝙ tale: ē operatio manēs. ſilr eſt de pnꝰ formali. naꝫ operatio pncipij formalis eſt eſſe formã qua aliqd eſt tale formalr. Puta operatio ipſius albedis albere: ꝛ lucis lucere. ſed lucere ꝛ albere ſunt: ꝛ manēt in lucente ꝛ albēte in eo ꝙ huiꝰ. ergo ꝛc. ¶ Eſt tamē ſciēdum: ꝙ alr dꝛ operatio pncipij paſſiui manens. ꝛ alr operatio pncipij formalis. vñ differunt duplr. Primo: qꝛ operatio manēs ipſius paſſiui eſt in ipſo pnꝰ paſſiuo ſubiue. ſicut recipere vel actus receptus eſt in ipſo pnꝰ receptiuo. operatio vero pncipij formalis que eſt eſſe formalr tale. non eſt ꝓprie in ipſa forma quaſi qddam diuerſum ab ipſa receptum in ipſa. ſed eſt in habente formã: ſicut lucere in lucēte: ꝛ calere in calente: ſiue illud habēs formã ſit compoſitū ex forma illa ꝛ quodã altero. ſiue illud ſit forma per ſe ſubſiſtens. ſicut dicimus deum formalr iuſtum eſſe: volētem eſſe: ꝛ itelligentem eſſe. ꝛ ſic de alijs. ¶ Scđo differunt: qꝛ operatio pncipij ſemper preter pnm paſſiuum hꝫ pnm actiuum. nam operatio pncipij paſſiui eſt recipere actum ab alio: ſicut a cã efficiēte reducēte ipſum de poꝰ in actū: operatio vō forme abſolute accipiēdo: qđ eſt eſſe formaliter tale: nō iportat eſſe ab alio: ſicut a cã efficiente. Un lux lꝫ habeat cãm efficientem: tñ lucere nō importat talem cãlitatem. ꝓpter qđ ēt ea que ptinēt ad pnm formale cōueniunt deo qui nō habet cãm efficientem. vnde cōuenit deo itelligere velle ꝛ eſſe iuſtū. ꝛ cōſilia. ¶ Tertium ēt .ſ. ꝙ operatio pncipij actiui ſit operatio trãſiens per ſe loqnēdo: ꝛ non manens per ſe loquendo. ꝓbatꝰ. qꝛ operatio tranſiens dꝛ illa que reſpicit illud cuius eſt talis operatio in eo ꝙ huiꝰ: vt a quo eſt: ꝛ non vt in quo eſt. ſed operatio actiui pncipij ſicut effectiui reſpicit illō cuius eſt operatio vt pnm effectiuū vt a quo eſt. ꝛ non vt in quo eſt niſi per accñs. Ut ſi cōcurrerent in idem pnm actiuum ꝛ paſſiuū: qđ credo impoſſe eſſe .ſ. ſaltem quantum ad idem per eſſentiam. ergo ꝛc. Et cōfirmatur rō per dictum Ariſt. 5ꝰ metaphy. qui dicit ꝙ potētia actiua eſt pncipium tranſeūdi aliud in eo ꝙ aliud. Unde talis actio

Tex.c6.17.

tranſit vel in aliud ſimplr: vel ſaltem inquãtum differt aliquo modo a pnꝰ actiuo. ꝛ ſic pꝫ de pmo. ¶ Notãdum tamē: ꝙ bene dꝛ operatio manens: ꝛ operatio trãſiens. qꝛ opatio eſt qddã cōmune ad recipere ꝛ ad efficere. ꝛ ad facere formalr tale. Si aūt iueniatur actio manens ꝛ actio trãſiens: opꝫ accipere actionem equoce: ſicut accipitur facere equoce: quãdo dꝛ ꝙ pictor facit parietem album effectiue: ꝛ albedo facit parietem album formalr.

Quantū ad ſcđm .ſ. qualis opatio ſit itellre. Dōꝫ ꝙ operatio imanēs pertinēs ad pncipiū formale. Primum ꝯcedūt omnes .ſ. ꝙ itelligere ſit operatio imanens. Et ēt poteſt ratione probari. qꝛ operatio imanens dꝛ illa que reſpicit illud cuius eſt talis operatio vt in eo in quo eſt. ſed itelligere reſpicit itelligentem cuius eſt operatio vt in eo in quo eſt. ergo ꝛc. ¶ Scđm pꝫ .ſ. ꝙ ptineat ad pncipium formale. qꝛ ois operatio manens vel ptinet ad pnm mãle vel formale. ſed itelligere vt ſic non dicit aliqd formalr pertinens ad pncipium materiale. ergo ꝛc. Maior pꝫ ex dictis. probatio minoris. qꝛ vt dcm̄ eſt: operatio pncipij mãlis importat hēre cãm effectiuã: a qua pnm mãle recipiat illud qđ recipit. ſed itelligere cōuenit nō habenti cãm effectiuã actus itelligendi: ſicut pꝫ in deo. ergo ꝛc. Unde itelligere ꝓprie loquēdo importat hēre actum itelligendi. nō includendo cãm paſſiuã vel effectiuam: lꝫ aūt itelligere formalr ex ſuo modo ſignificãdi non iportet talem cãm effectiuam vel paſſiuã. tñ quantum ad rem pertinet in rebus creatis hꝫ vtrãqꝫ cãm. Et idem dico de lucere ꝛ de quacūqꝫ forma creata recepta in aliquo ſubō. Forma autem creata ſubſiſtens non hꝫ cãm receptiuã: hꝫ tñ cãm efficientem. Unde ois forma creata quantum ad rem pertinet reſpectu alicuius agentis: a quo eſt effectiue dicit actionem trãſeuntem. lꝫ reſpectu ſubiecti vel ſuppoſiti hñtis dicat operationem manentē. ¶ Sed hic ſolum reſtat vnum dubium .ſ. qualis res ſit actus itelligendi: de quo quidã dicunt: ꝙ ois habitus ꝛ operatio tã itellectus ꝙ̃ ſenſus. tñ appetitus vtriqꝫ reſpōdentis ſunt pure reſones. Ego autem teneo ꝙ ſunt quedã qualitates abſolute. ꝛ fundamenta tñ quorūdam reſpectuum ad ipſos cōſequentiū. ſicut probabitꝰ in 3ꝰ quolibet. Si autem queratur quare frequentius dicãtur ſentire ꝛ itelligere operationes: ꝙ̃ calidum eſſe vel frigidum eſſe. Dico ꝙ hoc ideo eſt. qꝛ depēdet a preſentia agentis ꝑticularis: ꝓpter qđ videtꝰ ꝙ eē coꝝ ꝯſiſtat in quodã fieri: alic aūt non.

Quantum autem ad tertium .ſ. quomodo ſe habeāt in nobis dicere ꝛ intelligere videnda ſunt duo. Primum eſt videre qd ſit verbū. Secundum eſt videre quomodo intelligere ꝛ dicere ſe habeāt. Quãtum ad pmum eſt duplex opio. Prima eſt: ꝙ verbū eſt idem realr qđ actus itelligēdi ꝛ precipue expreſſus. Et hoc pmo probatur auctoritatibus. Primo ꝑ Auguſtinum. 15. de trini. vbi dicit. ꝙ verbum eſt illud qđ naſcitur ex memoria. ſed illud qđ naſcitꝰ ex memoria eſt itelligentia. itelligentia aūt eſt actus itelligēdi. ergo ꝛc. ¶ Scđo. qꝛ idem Augu. dicit ꝙ verbum eſt amoris notitia. ſed notitia itellectus dicit actum itelligendi. ergo ꝛc. ¶ Tertio per Anſelmum: q dicit: ꝙ dicere eſt cogitãdo intueri. Cogitãdo autem itueri eſt actus itelligēdi. ergo ꝛc. ¶ Hoc idem probatꝰ rōne. pmo ſic. in itellu nō ſunt niſi actus itelligendi: ꝛ habitus: ꝛ diſpō. ſed verbum non eſt habitus vel diſpoſitio: alioqn maneret in non itelligente actu. ergo ꝛc. ¶ Scđo ſic. verbum eſt manifeſtatiuū eſſentialr. ſiue ipſa manifeſtatio eſſentialis. ſed nihil eſt apud itellectum manifeſtatiuū per eſſentiã: niſi actus itelligendi. ergo ꝛc. Dicunt tñ ꝙ actus itelligēdi expreſſus magis hꝫ rōnem verbi ꝙ̃ cōfuſus. ꝛ actus reflexus ꝙ̃ rectus. ¶ Primū probãt. qꝛ cum verbum ſit manifeſtatiuum: ille actus hꝫ magis rōnem verbi: cui conuenit magis manifeſtare. ſed actus expreſſus eſt huiꝰ. ergo ꝛc. ¶ Scđm probãt ſic. qꝛ verbum ꝓprie eſt actus quo loquimur nobiſcum in mente. ſed actus reflexus eſt huiꝰ. ergo ꝛc. Iſti tria dicūt. Primum eſt: ꝙ ois actus itelligēdi eſt verbum. Scđm eſt: ꝙ expreſſus magis dicatꝰ ver-

bum ꝙ̄ confuſus. Tertiū ꝙ reflexus eſt magis verbuꝫ ꝙ̄ rectus. ¶ Primū nō pōt ſtare: hoc ꝓbo vnica rōne: qꝛ omne verbū eſt ab aliquo dicente: ſed non ōis actus intelligendi eſt in nobis ab aliquo dicente. igiꝛ non ōis actus intelligendi eſt in nobis verbū. ma. patet: qꝛ vbuꝫ eſt aliquid productū per dicere: ⁊ iō oē verbū eſt ab aliquo dicente. mi. ꝓbo dupl'r. Primo ſic: qꝛ aliqđ intelligere eſt in nobis a ſolo obiecto: etiā ſm̄ iſtos qui nō ponūt īellm̄ agentē: ſʒ illud qđ eſt a ſolo obō nō ē a dicēte: cū obꝫ nō ſit dicēs. igiꝛ ⁊c̄. ¶ Si dicas ꝙ intellēre tali actu intelligendi eſt dicere. ¶ Cōtra. qꝛ dicere eſt producere verbum: ⁊ per cōſequēs ſi verbū eſt actus intellect' dicere eſt producere actū intelligendi. Sed intelligere nō eſt producere actū intelligendi: vt probatū eſt. ergo ex hoc ꝙ hō vel itell's intelligit tali actu nō pōt vere dici dicēs. ¶ Scđo ſic: qꝛ dicere eſt manifeſtare ſibi: loquēdo de dicere mentali. Tūc quero de iſto qui manifeſtat ſibi aliquid per actū dicendi: aut ħ facit illud preintelligens: aut non: ſi ſic. igitur ante oēm actū dicēdi eſt act' intelligendi in nobis: quo intellectus eſt preintelligens anteꝙ̄ dicat ſibi: ſed illud qđ p̄cedit oēm actuꝫ dicendi nō eſt verbū: qꝛ omne verbū eſt per aliquē actū dicēdi. ergo in nobis eſt aliquis actus intelligendi qui non eſt verbū. ¶ Si dicas ꝙ nō oꝫ ad hoc ꝙ dicat ꝙ ſit preintelligens: ⁊ ꝙ in ꝓducendo primū actū intelligendi ſit dicens. ¶ Contra. qꝛ ſiue ponaꝛ intellectus agens: ſiue non: motio ad actū intelligendi facta a non preintelligēte equaliter ſe habet ad obiectū: ſicut ad intellectū: ſi in intellectu eſt aliqua virtus actiua ad producendū actū intelligendi: ⁊ per cōſequēs equaliter poterit cōuenire ipſi obiecto dicere: ſicut ⁊ intellectui: ſed obiecto nō cōuenit dicere. igiꝛ nec intellectui mouēti abſqꝫ ħ ꝙ p̄intelligat: ⁊ ſic patet illa minor. ¶ Secūdo p̄ncipal'r ſic: qꝛ noſtruꝫ verbū habet aliquā ſilitudinē cū verbo diuino: ſed non oē intelligere in diuinis eſt verbū: qꝛ intelligere eſſentiale: ſiue abſolutū nō diciꝛ verbū. igitur nec in nobis. ¶ Scđm ēt qđ dicunt nō pōt ſtare: quia ſic verbū eſſet genus vel ſpēs ad ōia verba: qꝛ licꝫ vna ſpēs ſit nobilior alia: nō tn̄ genus conuenit vni magis ꝙ̄ alij vt patuit in p̄cedēti q̄one. ¶ Item falſum ſupponiꝛ: vt patet ex dictis. ſcꝫ ꝙ omnis actus intelligēdi: tā expreſſus ꝙ̄ cōfuſus ſit verbum. ¶ Tertiū dictum eorū eſt in ſe falſum: ⁊ ſcđo cōtradicit. primū patet ſic: qꝛ ſm̄ eos actus intelligendi quo quis dicit ſibi eſt reflexus: ſed omne illud quo quis dicit ſibi eſt verbū mentale. ergo oē vbuꝫ mentale eſt actus reflexus ſm̄ eos: qꝛ actus intelligēdi nō pōt eſſe verbū vocale. ergo ōis actus intelligendi eſt reflexus: qđ eſt falſum. ¶ Itē. in omni ſcientia īuenitur verbū ⁊ dicere ſibi: ſed nō in oī ſcīa eſt actus reflexus. ergo non omne dicere ſibi eſt actus reflexus. ma. patet: qꝛ ſcđm cogitare eſt dicere ſibi: ⁊ hoc īueniꝛ in omni ſciētia: mi. etiam faciliter patet: quia actus reflexus eſt cogitare ſe cogitare: ſed nō ōis ſcīa cōſiderat ſe aliquid conſiderare: quia tūc ōis ſcīa cōſideraret de actu cōſiderādi: ſiue intelligendi: qđ eſt falſum. ergo ⁊c̄. ¶ Secundū etiā: ſcꝫ ꝙ illud tertiū cōtradicit ſcđo: nā dicunt in ſcđo ꝙ actus expreſſus cogitandi eſt verbū. in tertio vero dicunt ꝙ actus reflexus eſt verbū: ſed actus reflexus non eſt expreſſior cognitio ꝙ̄ actus rectus. igitur ⁊c̄. ꝓbatio mi. qꝛ obiecta prima que primo occurrunt intellectui expreſſius cognoſcunꝛ ꝙ̄ illa que cognoſcunꝛ ex eis. Sed reſpectu obiectorū primoꝝ que primo occurrunt intellectui eſt actus rectus. reſpectu actuū aūt intelligēdi q ex iſtis obiectis cognoſcunꝛ eſt actus reflexus. igitur ⁊c̄. ¶ Item illa ex quorū cognitione venimus in cognitionē aliorū ſunt expreſſius ⁊ magis nota: ſed obiecta exteriora que actu recto itelligunꝛ ſunt huiꝰ reſpectu actuū intelligendi qui intelligunꝛ actu reflexo. igiꝛ ⁊c̄. ¶ Itē hoc idem ſequiꝛ ſm̄ eos ꝙ ipſi arguendo cōtra aliquos dicunt: ꝙ noticia quāto eſt remotior a primo mouēte. ſ. a p̄mis obiectis: tāto eſt minus expreſſa: ſʒ noticia reflexa eſt magis remota a primo mouēte. ſcꝫ a primis obiectis. igitur ⁊c̄. ¶ Et hoc qđē eſt cōtra iſtos qui accipiūt iſtā maiorē vniuerſal'r verā arguēdo cōtra alios: que tn̄ nō eſt vniuerſal'r vera: vt patebit infra. ¶ Quantū autē ad illud qđ principale eſt in iſto tertio. ſcꝫ qđ ſit verbuꝫ: licꝫ probabil'r poſſit teneri ꝙ actus intelligendi expreſſus ſit verbum: ⁊ ꝙ dicere ſit producere talē actū intelligendi: non tamē minus etiam ꝓbabil'r teneri pōt ꝙ verbum ſit quedā forma ſpecularis: in qua. ſcꝫ quaſi in quadā forma ſpeculari cognoſcaꝛ veritas de omnibus exterioribus: ſiue iſtđ formeꝛ in intellectu ſubiectiue: ſiue formeꝛ in fantaſmate: vt quidā dicunt: ita tn̄ ꝙ ſiue ſic ſiue ſic ponaꝛ ſemꝑ ſe habeat vt forma in qua ſpeculatur intellectus obiectū ſuū. Teneo tamē vt probabilius ꝙ in intellectu formeꝛ quidā actus intelligendi: qui ſit talis forma. Et hoc probo tripl'r. Primo ſic: qꝛ reſpectu cōplexorū ōis actus intelligendi videꝛ eē vel dubitare vel aſſentire: vel diſſentire. ſed cōceptus mentis accipiendo cōceptū mentis pro verbo nullum eſt iſtorum. ergo ⁊c̄. ma. videꝛ eſſe probabilis. Probatio mi. qꝛ illud qđ ſtat cū quolibꝫ iſtorū nō eſt aliqđ iſtorū: qꝛ vnum iſtorū nō ſtat cū alio: qꝛ pure dubitans non aſſentit nec diſſentit: nec aſſentiēs diſſentit: vel ecōuerſo: ſed ſimilis ꝯceptus mentis ſtat cum quolibꝫ iſtorū: nā formando cōceptuꝫ quē iſta ꝓpoſitio ſignificat. ſcꝫ ꝙ ſtelle ſint pares vl' impares: quādoqꝫ cōtingit dubitare: q̄nqꝫ aſſentire: q̄nqꝫ diſſentire. ergo ⁊c̄. ¶ Scđo ſic cōtra idē. ſimilē cōceptū cōplexuꝫ formant ille qui diſcendo errat: ⁊ ille qui aſſentiendo ſcit. verbi grā. iſte qui credit primā cām non eſſe errando: ⁊ iſte qui ſcit primā cām eſſe veritatē attingendo formant ſimilē cōceptū de cōplexo cui aſſentiꝛ vel diſſentitur. ſ. exiſtentia prime cāe. Sed opinio erronea ⁊ noticia ſcientifica non ſunt ſimiles actus intelligendi. ġ conceptus non eſt actus intelligendi qui habeꝛ de re cōcepta. ¶ Sed forte diceꝛ ad iſta: ꝙ iſte ꝯceptus de quo quādoqꝫ dubitatur: quādoqꝫ aſſentiꝛ: quādoqꝫ diſſentitur eſt noticia quid nōis. ſcꝫ qđ eſt illđ qđ diciꝛ per illđ cōplexū: ſed aſſentire vel diſſentire eſt cognoſcere: quia ita eſt vel ita non eſt. ¶ Cōtra. noticia quid nōis: aut eſt idem cū aſſentire vel diſſentire: aut non: ſi non. igiꝛ ſunt duo actus intelligendi ſimul. ſi ſic: ſequiꝛ ꝙ ſimilis conceptus non pōt ſtare cum diſſentire ⁊ aſſentire: qꝛ aſſentire non poteſt ſtare ſimul cū diſſentire: cuius oppoſitū ſcꝫ ꝙ ſimilis cōceptus ſtat cū vtroqꝫ actu: eſt oſtenſum. ¶ Tertio principal'r: qꝛ ſicut eſt in ſenſu: ita ſuo modo eſt in itellectu: ſed in ſenſu eſt dare tale idoluꝫ in quo cognoſcitur res: nec eſt noticia rei. igitur ⁊c̄. Probatio mi. qꝛ ſm̄ phm̄ in libro de memoria ⁊ reminiſcentia: q̄nqꝫ homo per ſenſum vtitur imagine exiſtente in ſenſu: ſiue tali idolo vt imagine: ⁊ medio ducente in cognitionē alterius: quādoqꝫ vt re cognita: ſicut quādo in ſomnis apprehendant aīalia ipſas imagines vt quaſdā res: hoc nō eſſet: niſi in ſenſu eſſet dare aliqđ idolū qđ nō eſt noticia rei: ſed imago ī qua res cognoſcitur. ergo ⁊c̄. ¶ Quarto ſic: quia verbū noſtrū diciꝛ ad ſilitudinē verbi diuini: ſʒ in diuinis verbum patris dicentis nō ſe habet ad p̄rēm vt noticia qua cognoſcit: ſed vt illud in quo producto ꝑ modum intellectus cognoſcit: igitur ⁊ in verbis noſtris non ſe habet ad dicentē vt noticia qua cognoſcit: ſed vt

illō in quo cognoſcit̄. ſic igitur ꝓbabiliter pōt teneri ꝙ
verbum non eſt actus intelligendi: ſed aliquid aliud in
quo res cognoſcitur. Dico igitur ſicut alſ dixi: ꝙ verbuʒ
nō eſt actus intelligendi: ſed eſt quedaʒ forma ſpecula-
ris in qua res cognoſcit̄. ita ꝙ etiā ipa forma aliquo mo
do eſt nota: ⁊ homo per talem formam in ſe cauſatam.
alio modo per actum intelligendi confuſuʒ. Suppoſito
etiam intellectu agente ⁊ ſpecie intelligitur res expreſ-
ſius ꝙ̄ intelligitur per primū actum confuſum. ¶ Hic
tria ponunt̄. Primū eſt ꝙ talis forma ꝓducit̄ per actū
cōfuſum intelligendi. Scōm eſt: qꝛ in tali forma ſpecu-
lari cognoſcit̄ res. Tertiū eſt ꝙ in iſta forma expreſſius
cognoſcit̄ res ꝙ̄ per primū actū intelligendi qui cauſat̄
imediate ab obiecto. ¶ Cōtra primū arguit̄ tripliciter.
Primo ſic: qꝛ per actionē manentē nihil ꝓducitur: ſed
intelligere eſt operatio manens: igitur per ipſum nihil
producitur. mi. patet. Probatio ma. quia ſicut ſe habet
operatio tranſiens ad hoc ꝙ aliquid per eaʒ producatur:
ita operatio manens ad hoc ꝙ nihil per eaʒ producat̄:
ſed in omni operatione tranſeunte aliquid producitur.
igitur in nulla operatione manente aliquid producitur.
Si dicatur ꝙ operatio manens eſt ꝑ quā nihil produ-
citur extra: licʒ aliquid producat̄ per eam intra. Cōtra.
qꝛ quādo dicit phs ꝙ operatio manens eſt per quā ni-
hil aliō producit̄ ridiculoſuʒ fuiſſet dicere: ꝙ ideo dicit̄
operatio manēs: qꝛ per eam nihil extra producitur: nec
phs dixiſſet: qꝛ planū eſt ꝙ per talē operationē nihil ex̄
ꝓducitur: nec phs dixiſſet iſtud verbū qō eſt ita planuʒ
niſi vlterius intellexiſſet ꝙ per talē operationem nihil
vniuerſalr̄ producitur. ¶ Item phs ibidē. ⁊ p̄mo ethi.
dicit ꝙ tales operationes ſunt fines. Sed non eſſet ſi
aliquid aliud ab ipſis eēt operatū per ipſas: qꝛ illō ope-
ratuʒ eſſet finis. ¶ Secūdo ſic: qꝛ iſtius conceptus ex-
preſſi quē tu ponis: aut ſola ſpēs intelligibilis eſt cauſa:
aut ſpecies cum actu confuſo: nō ſola ſpecies intelligibi-
lis: qꝛ tunc effectus eſſet nobilior ſua cauſa: nec ſpecies
ſimul cum actu cōfuſo: qꝛ tunc eſſent ſimul duo actus
intelligendi: quia ſimul eſſet actus intelligendi confu-
ſus cuʒ ſpecie tali expreſſa: qꝛ ſimul eſt cauſa cū effectu:
ſed cum tali ſpecie expreſſa: ſiue conceptu expreſſo eſt
actus intelligendi expreſſus: ergo a primo ad vltimum
cū actu intelligendi expreſſo eſt actus intelligendi cōfu-
ſus: ⁊ ſic erunt duo actus intelligendi ſimul. ¶ Tertio
ſic: ſicut ſe hʒ ſentire ad ſenſuʒ. ita intelligere ad itellm:
ſed per ſentire nihil producit̄ in ſenſu. igitur nec per itel
ligere in intellectu. ¶ Si dicas ꝙ licʒ per ſentire nihil
producatur in ſenſu: ꝓducitur tn̄ in alio: qꝛ ꝑ ſentire ſen
ſus exterioris producitur aliquid in fantaſia: ⁊ per fan-
taſiari producit̄ aliquid in intellectu. ¶ Cōtra: quia ſic̄
dictum eſt: ſicut ſe habet actio tranſiens ad producere.
ita operatio manens ad nō producere: ſed per actioneʒ
tranſeuntem ſemper aliquid producitur. ergo per actio
nem manentē non producit̄ aliquid: nec in ſe: nec ī alio.

Aliqd ꝓduci ꝑ alteruʒ pōt duplr̄ īm.

¶ Ad primū iſtorū dicendū. ad ma. ꝙ aliquid produci
per alterū poteſt dupliciter intelligi. Uno modo ſicut
per actionem que eſt productio ipſius: ſicut per calefa-
ctionem producitur calidum: vel calor in calefacto. Et
iſto modo nihil producitur per operationē manentem:
quia operatio manens non eſt in producere: naʒ omne
producere eſt operatio tranſiens: vt ſupra dictum eſt.
Alio modo dicitur aliquid produci per alterum: ſicut ꝑ
habere principiū actiuū quo producens producit: ſicut
calidum calefacit per hoc ꝙ habet calorem vel calere.
ita ꝙ calidū ⁊ per calefactionē ⁊ per calere per calefa-
ctionem calefacit: ſicut per illud qō dicit formalr̄ ipſaʒ
productionem eius: ſed per calere: ſicut per illud qō im
portat agens habere calorem qui eſt principiū per qō
agit: ⁊ iſto modo omne qō fit: fit per operationē manē-
tem: quia omne agens agit per aliqō principiū formale
per qō agens habet eſſe tale formaliter ꝙ ꝑtinet ad ope
rationem manentem pertinentem ad principiū forma-
le: ⁊ vlterius per idē p̄ncipium habet producere aliud
qō pertinet ad operationē tranſeuntem. ¶ Et ad pro-
bationem quando dicitur ꝙ ſicut operatio tranſiens ſe
habet ad producere ⁊c̄. Dicendū ꝙ verū eſt accipiendo
hoc verbum produci formalr̄ vt ſit ſenſus: ꝙ ſicut oīs
operatio tranſiens eſt formaliter ipſum producere: ita
nulla operatio manens dicit formalr̄ ipſum producere:
licʒ dicat habere p̄ncipiū per qō producens ꝓducit: ſic
etiam dico in propoſito ꝙ licʒ intelligere non dicat for
maliter dicere vel producere: verbum tamē dicit habe
re actum per quē mens ſe mouet ad verbum producē-
dum: ſiue verbuʒ ſit actus intelligendi ſiue aliqd aliud:
qō quideʒ producere eſt dicere: ꝙ auteʒ per intelligere
cōueniat alicui agere: ⁊ ſimiliter per velle: ſicut per illō
per qō agens agit: ſiue ſicut per illud qō importat habe
re principium per qō agens agit: faciliter patet: nam di-
cimus aliquas cauſas agere per intellectum ⁊ volunta-
tem. Tūc igitur quero aut intellectus accipitur pro po-
tentia: vel pro habitu: vel pro actu: ſi accipiat̄ pro poten
tia vel pro habitu. ¶ Cōtra. qꝛ tunc non intelligens ita
ageret per intellectū ⁊ voluntatē: ſicut intelligens ⁊ vo
lens: quia in non intelligente poteſt eſſe potentia ⁊ habi-
tus: ⁊ ſimiliter poſſet agere per intellectū ⁊ voluntatem
dormiens: ſicut vigilans: qō eſt manifeſte falſum. Re-
linquitur igitur ꝙ per actum intelligēdi ⁊ volēdi agens
per intellectum ⁊ voluntatem agat: ⁊ ſic per operationē
manentem competit alicui agere: nō ſicut per illud qō
dicat formaliter ipſam actionem: ſed ſicut per principiū
actiuū: ſiue per habere principium agendi. qcquid igit̄
ſit de cōcluſione certum eſt ꝙ ratio nulla eſt. ⁊ procedit
ex hoc ꝙ ignoratur natura operationis manētis ⁊ trā-
ſeuntis: ⁊ ex hoc etiam ꝙ illi qui eam faciunt ignorant
quomodo diuerſimode aliquid producitur per opera-
tionē tranſeuntē: que eſt ipſaʒ formalr̄ producere: ⁊ per
operationem manentem: que eſt principium formale ta
le habere per qō agens agit. ¶ Ad ſecundū dicendum
ꝙ quando dicitur: aut ſola ſpecies ⁊c̄. dicendū primo ꝙ
poſito ꝙ ſola ſpecies eſſet cauſa imediata illius cōceptꝰ
expreſſi. Nullum tamē incōueniens ſequitur: ⁊ quando
dicitur ꝙ imo: qꝛ effectus eſſet nobilior ſua cauſa. dicē-
dum ꝙ idem ſequitur de actu intelligendi cōfuſo: quia
nobilior eſt ꝙ̄ ſit ſpecies: que ponitur eius cauſa ab om-
nibus qui ponunt ſpecies. Dicendū igitur ꝙ non eſt in-
conueniens effectum eſſe nobiliorem ſue cauſa imedia
ta: dūmodo illa cauſa imediata agat in virtute alicuius
nobilioris cōcurrentis cū iſta cauſa ad effectum ꝓducē
dum: ⁊ ſic ponitur in propoſito de intellectu agēte ⁊ ſpe
cie: ſicut etiā ponit̄ a negantibus ſpeciem de intellectu
⁊ fantaſmate reſpectu actus intelligendi confuſi. vnde
iſta ratio non compellit ad ponendū ꝙ itelligere ſit cau
ſa verbi ꝓducti: ſed ꝙ aliud eſt ꝙ magis intelligat ⁊ ꝙ
plus aliquo mō ꝑintelligat illud de quo format̄ verbū.
vt probatum eſt ſupra. ⁊ quādo vlterius dicit̄ ꝙ hoc po
ſito: ſequit̄ ꝙ duo actus intelligendi ſint ſimul. Dico ꝙ
iſta difficultas equaliter currit cōtra ponentes verbuʒ
eſſe actum intelligendi: ſicut cōtra non ponentes: ⁊ ſimi
liter cōtra ponentes verbum non produci per actū itel
ligendi confuſum. Sicut cōtra ponentes verbum pro-
duci per talem actum: qꝛ cum omnes concedant ꝙ ad

actum intelligendi expreſſum attingitur imediate actu
ↄfuſo intelligendi:⁊ per cōſequēs ꝙ actus intelligendi
confuſus eſt eius cauſa qualitercūqꝫ:⁊ per conſequens
ſimul erunt. ¶ Ad iſtam difficultatem poſſet faciliter
dici ſm illos qui ponunt ꝙ non eſt inconueniēs duos
actus intelligēdi ordinatos adinuicem ſimul eſſe. Sed
poſito ꝙ duo actus intelligendi non poſſunt ſimul eſſe.
Dico ꝙ cum homo ad oēm actū intelligēdi fantaſma/
te mediante attingat:ꝙ intelligere ipſum cōfuſuꝫ dicit̄
cauſare vel verbū:vel intellectionē expreſſam inquan/
tuꝫ obm mediante tali actu cauſat amoreꝫ talis intelle/
ctionis expreſſe:⁊ amor talis eſt cā motionis fantaſma/
tis qua quidē motione facta:que non fit in inſtanti:mo
uetur intellectus vlterius ad verbum vel ad expreſſaꝫ
noticiam:quādo ergo dicitur ꝙ intelligere cōfuſuꝫ ſtat
cū verbo:ſiue cum noticia expreſſa cum ſic cauſa eius.
dicendū ꝙ non opꝫ de eo qđ eſt cauſa alterius mediāte
aliquo alio motiuo:ſicut apparet de ſagitante:nūc autē
ita eſt ꝙ noticia cōfuſa eſt cā verbi ſiue noticie expreſſe
mediāte motione ſucceſſiue facta in fantaſmate. ¶ Ad
ſecūdum patet ex dictis:quia nec in ſenſu:nec in intelle/
ctu per operationem manentē aliqđ producit̄:ſicut per
productionem:ſed nihil prohibet ꝙ per operationē ma
nenteꝫ aliqđ ꝓducatur:ſicut per illud qđ eſt habere prī
cipium quo agens agit:vt ſupra dictuꝫ eſt. ¶ Utrū aūt
ſenſus moueat ſeipſum:ſicut intellectus:nihil ad propo
ſitum:q2 ſolū pertinet ad ꝓpoſitū oſtendere quomodo
aliquid fiat per operationē manenteꝫ:⁊ quomodo non.
¶ Contra ſecundū arguit̄ etiā tripliciter. Primo ſic:q2
illud qđ eſt notuꝫ ⁊ mediū cognoſcēdi alterū eſt magis
notū illo altero:ſꝫ vbū vel aliqđ expſſū:ſicut in ſubo ma/
nēte nō eſt magis notū obis exteriorībus ꝙ̄ cogſcunt̄ ꝑ
ipſꝫ.ḡ verbuꝫ nō ſe habet vt forma ſpecularis in qua no
ta cognoſcat̄ aliđ. ¶ Secūdo ſic:q2 illđ cuius actus co/
gnoſcit̄ actu recto ⁊ ipſum cognoſcit̄ actu recto:ſed ſm
te verbū ꝙ eſt actus mentis cognoſcit̄ actu recto:ergo
⁊ ipſa mens cognoſcit ſeipſam actu recto. ¶ Tertio ſic:
q2 ſicut intellectus ſe habet ad itelligere:ita ſe habꝫ vo/
luntas ad velle:ſed in voluntate ad volendum nihil po
nitur preter potentiā ⁊ habitū ⁊ actum.igitur nec in itel
lectu:ſed verbū non dicit potentiā nec habitum:igitur
dicit actum:⁊ per ↄſequēs nō eſt talis forma ſpecularis
in intellectu vt tu ponis. ¶ Ad primū iſtorū dicenduꝫ
ad ma.ꝙ iſta nō habet veritatē vlr:ſed habet veritateꝫ
tm̄ de illis que nata ſunt ſe offerre intellectui magis vt
obiectum cognitum:ꝙ̄ vt cognoſcendi mediū:⁊ ꝓpter
hoc licꝫ ydolū in fantaſmate poſſit accipi vt res cognita
⁊ vt medium cognoſcendi:non tn̄ opꝫ ꝙ ſit magis notū
ꝙ̄ res:cuius eſt idolum. Similr̄ eſt qn̄ vtimur vocibus
ad docendū alterū:nō oꝫ ꝙ voces ſignificatiue ſint ma
gis note ꝙ̄ res:quarū ſunt ſigna. ¶ Ad illud autē ꝙ in
ducunt ad cōfirmandū iſtam rationē dicētes ꝙ homo
videns imagineꝫ alicuius exiſtētis retro in ſpeculo ma/
gis nouit imaginē exiſtentē in ſpeculo:ꝙ̄ illđ cuius eſt.
Dico ꝙ accidit hoc inquantū iſta imago magis nata eſt
ſe offerre vt obiectum:ꝙ̄ vt medium cognoſcendi:ſicut
etiam accidit de imagine herculis:⁊ illo cuius eſt. Sed
ſi illa ſpecies magis nata eēt ſe magis offerre:vt mediū
cognoſcendi ꝙ̄ vt obiectū cognitum:nō ita eſſet ſicut pꝫ
de idolo fantaſmatis. ¶ Ad ſecūdum dicendū ꝙ nō ſe/
quitur ꝙ ſi actus alicuius cognoſcitur actu recto:ꝙ eiꝰ
ſubiectū cognoſcatur actu recto.⁊ loquēdo de cognitio/
ne ꝙ̄ actus cognoſcitur ꝙ̄tuꝫ ad id qđ eſt.nō autē de co/
gnitione qua cognoſcitur ꝙ̄tū ad rōnē accidentalitatis
ſue que cognitio non poteſt haberi niſi aliquo modo co/
gnito ſuo obiecto:ſed illud qđ eſt accidētalitatis poteſt
cognoſci ignoto vtrum habeat aliqđ ſubiectū:ſicut patꝫ
de quantitate de qua multi ignorauerunt vtrum habe/
ret ſubiectum cui ineſſet:ſicut patet 7° meta.vnde etiā
formant ſibi conceptuꝫ aliqueꝫ:⁊ licꝫ aduertat ſe in tali
conceptu intelligere rem aliquā:nō tamē ſtatim pro tūc
aduertunt de ſubiecto talis conceptus:ſed poſtea quan/
do principalr̄ conſiderat de tali conceptu:⁊ aduertit ꝙ
eſt quedam res adueniens de nouo alicui:ſtatiꝫ cōſide/
rat aliqđ ſubiectuꝫ qđ habet in nobis. ¶ Unde ſciēdū
ꝙ duplex poteſt eſſe cognitio talis conceptus. vna que
per ipſuꝫ ⁊ in ipſo aliđ cognoſcit̄ ꝑncipalr̄:⁊ talis cogni/
tio eſt actus rectus:alia eſt cognitio qua talis conceptꝰ
cōſideratur ſm illud qđ eſt in ſe ꝑncipalr̄:⁊ talis cogni/
tio eſt reflexa:ſicut quādo aliquis cōſiderat de ipſis cō
ceptibus qualis nature ſunt ⁊ quales res. ¶ Ad tertiuꝫ
dōꝫ ꝙ a multis ⁊ maior ⁊ minor illius rationis negātur.
maior quidē:quia cum intellectus moueat̄ imediate a
fantaſmate:qđ nō eſt eius ſufficiens motiuū requiritur
aliđ.voluntas nō mouet̄ ab itellectu facto in actu:ſicut
a ſufficiente motiuo:ideo plus requiritur a parte intellꝰ
ad hoc ꝙ recte moueatur ad intelligēdū:ꝙ̄ ex parte vo
luntatis ad hoc ꝙ recte moueat̄ ad volēdū:vnde ⁊ ma
gni ponunt ꝙ reſpectu actuū moralium non requiritur
habitus aliquis in voluntate:licꝫ in itellectu requirat̄
prudentia:que ſufficit ad hoc ꝙ intellectus ratione mo
ueatur ab obiecto:⁊ ad hoc ꝙ recte moueat voluntateꝫ.
minor autē negatur a multis qui ponunt preter actum
volendi quaſdam affectiones in voluntate:que in volū
tate correſpondent ſpeciebus impreſſis vel expreſſis ex
parte intellectus. ¶ Cōtra tertiuꝫ arguitur tripliciter.
Primo ſic:q2 ſi talis conceptus cui ſoli competit omne
verbum formaret̄ ad expreſſius intelligendū:actus cō
fuſus non eſſet verbū:q2 per ipſum non expreſſe cogno/
ſcitur res:ſed hoc eſt falſum.igitur ⁊c̄.ↄſitia ſupponitur
falſitas ↄſitis ꝓbat̄:q2 vox ſignat vbū mētis:vel ſaltēꝫ
qđ cogſcit̄ vbo mētis:ſed vox iponit̄ ad ſignificāduꝫ ea
que itelliguntur actu confuſo.igitur actus confuſus eſt
verbum. ¶ Secūdo ſic:q2 illud qđ immediatius reci/
pitur a re magis eam repreſentat:ſed ſpecies impreſſa i/
mediatius recipitur a re:ꝙ̄ ſpecies expſſa quā tu ponis.
igitur illa ſpecies quā tu ponis nō expſſiue repreſentat
rem:qđ eſt cōtra te. ¶ Tertio ſic:q2 tu ponis ꝙ verbuꝫ
in viſione beata formatur non ad expreſſius cognoſcen
dum:⁊ ſic contradicis tibi dicendo ꝙ verbum format̄
ad expreſſius cognoſcendum rem. ¶ Ad primum iſto/
rum dicendum ꝙ voces bene ſignificant non ſolū illud
qđ intelligitur intellectu confuſo:ſed etiam illud qđ ſen
titur:⁊ qđ ꝓducitur a fabro:nec verbuꝫ eſt qđ vocibus
ſignatur.ſed res repńtata per verbum:vn̄ vbū dr̄ illud
mediāte quo imponimus voces ad ſignandū:vnde licꝫ
ſignificetur illud qđ intelligit̄ intellectu confuſo:ſicut
etiam ſignificatur illud qđ ſentitur ſenſu exteriori:nūꝙ̄
tamen ſolum mediante actu confuſo imponit vocem
ad ſignificandū:ſicut nec mediante actu ſentiendi exte/
riori. Unde ratio non plus concludit de actu intelligen
di confuſo:ꝙ ſit verbum:ꝙ̄ de actu ſentiēdi:vel etiā ca
lefaciēdi:q2 ⁊ qđ ſentitur ⁊ qđ calefit bene ſignificat̄ vo
ce:ſed non mediantibus talibus conceptibus:imo opor
tet ſemper ad imponendum vocem ad ſignificandum
habere conceptum expreſſum ab imponente. ¶ Ad ſe/
cundum dicendum ꝙ illa non eſt vniuerſaliter vera.ſꝫ
oportet ꝙ accipiatur ceteris paribus:vnde licꝫ imedia/
tius inſtrumentum recipiat motionem principalis agē
tis ꝙ̄ ꝑncipalis effectus:qui principaliter intēditur:nō

tamen magis imprimitur ſilitudo agētis inſtrumento
ꝙ̃ effectui. Imo ꝙ minus. ita etiam imediatius res vna
cum intellectu agente cāet ſpecieȝ impreſſam ꝙ̃ expreſ-
ſam: vel etiam ꝙ̃ intellectionem confuſam: non tamen
oportet ꝙ expreſſius repreſentetur res per illā que agit
vt inſtrumentuȝ obiecti ⁊ intellectus agentis ꝙ̃ per ſpe-
ciem expreſſaȝ: que inter ſpecies eſt vltimus finis ⁊ effe-
ctus ⁊ principaliter intentus: nec eſt aliqḋ inconueniēs
ꝙ intellectus agens cuȝ pluribus motionibus factis in
fantaſmate ad habendum expreſſam cognitioneȝ attin-
gat ad perfectiorem cognitionē: ꝙ̃ ſit iſta que habetur
per vnam ſimplicem motionem a principio: quicquid
autem ſit de veritate concluſionis certum eſt ꝙ iſta ra-
tio concludit falſum: quia quicquid ſit de ſpeciebus: co-
gnitio confuſa imediatius eſt ab obiecto: ꝙ̃ cognitio ex-
preſſa aliquo modo: ſaltem quia nunꝙ̃ in nobis in cogno-
ſcendo reducimur de potentia ad actum: nec peruenit
in nobis ad cognitionē expreſſam niſi mediāte cōfuſa.
¶ Ad tertium dicendum ꝙ quādo dixi ꝙ formatur ver-
bum ad expreſſius cognoſcenduȝ intellexi ſm curſum
cōeȝ ⁊ naturalem qui apparet in nobis: nō aūt de forma-
tione verbi: qḋ eſt i viſione beata: ſi quid tale eſt: qḋ per-
tinet ad ſtatum ſupernaturalē future vite: cauſa autem
eſt: quia operatio intellectus in iſtis rebus in infinitū defi-
cientibus ab intelligentia diuina: poteſt in plus ꝙ̃ res
ſm ſe. In viſione autem beata quecūꝙ̃ cooperatio intel-
lectus: nec poteſt in plus: nec etiaȝ in tantū: ſicut poteſt
ipſa res preſens: ⁊ ideo quicquid formet ibi intellectus
non attingit ad cauſandū ita expreſſaȝ cognitionē: ſicut
viſio impreſſa ab obiecto ad quā quidē viſionem iſta ver-
ba nihil faciunt. vt alias dixi. ſed ad aliā aliquā cognitio-
nem poſſibilem coexiſtere illi: ſicut etiam noticia crea-
turarū in propria natura ſtat cū predicta viſione. ¶ Ad
auctoritates Augu. quas illi inducunt pro ſe qui ponūt
actum intelligendi eſſe verbum. Dicendum ꝙ in illis
auctoritatibus eſt predicatio qua effectus pdicatur de
cauſa: eo modo quo dicimus ꝙ latio ſolis ſuper terram
eſt dies: quia eſt cauſa diei: vnde omnes auctoritates q̄
dicunt ꝙ verbum eſt noticia vel intueri: vel aliquid ta-
le ſunt predicationes cauſales: quia ſcȝ verbum eſt cau-
ſaliter talia. ¶ Ad rationem autē primā quā adducūt.
dicendum ꝙ verbum ſe habet per modū habitus: ſiue
diſpoſitionis: non quidē accipiendo habitum pro eo qḋ
habet permanētiaȝ cōtinuam: ſed accipiendo habituȝ
ſiue diſpoſitionē: que non eſt actus: ſed diſponit poten-
tiam ad actum: licȝ non ſtet niſi ſolum cum actu. ¶ Et
ad ſecundū dicendum ꝙ verbum eſt manifeſtiſſimum
eſſentialiter accipiendo manifeſtiſſimum pro eo qḋ eſt
principium actiuum manifeſtationis formalis: que eſt
actus intelligendi: ita ꝙ verbū dicitur manifeſtare: non
ſicut ipſa manifeſtatio formalis: ſed ſicut cauſa actiua ta-
lis manifeſtationis: ⁊ ſic patet quid ſit verbuȝ. ¶ Qua-
liter autē ſe habēt dicere ⁊ intelligere dicūt illi qui ꝓus
ꝙ dicere ideȝ eſt qḋ intelligere: ⁊ dicūt ꝙ dicere eſt ope-
ratio manens: quia vt dicunt: ſicut ſe habet verbum ad
actum intelligendi: ita dicere ad itelligere: ſed ſicut ſup-
ponunt ſe probaſſe verbum eſt actus intelligendi. ergo ⁊c̄.
¶ Sed iſtud non poteſt ſtare: quia aut dicere dicit pro-
ducere formalr̄: aut non: ſi ſic. igitur dicere non eſt ope-
ratio manens: quia ſm eos per operationem manenteȝ
nihil producitur: qḋ eſt cōtra eos qui ponunt dicere eſſe
operationem manentem: ſicut ⁊ intelligere: ſi nō: ſequit̄
ꝙ verbum non importat aliquid producere: quia illud
qḋ correſpondet operationi: que nō eſt producere: non
dicit aliquid productū. Sed verbum correſpondet ope-
rationi: que non eſt ꝓducere: quia ſm iſtos dicere non
eſt producere: igitur ⁊c̄. Et ex hoc vlterius ſequitur: ꝙ
verbum in diuinis non importat aliqḋ productum: qḋ
eſt manifeſte falſum. ¶ Sed ad hoc dicunt ꝙ vbū pro-
ut pars eſt imaginis dicit aliquid productū ⁊ dicere ꝓ-
ducere. ¶ Contra. quia dicere prout pertinet ad imagi-
nem: aut eſt proprie dicere: aut non: ſi ſic: igitur accipien-
do proprie dicere eſt producere: ſed intelligere non eſt
producere. ergo intelligere non eſt dicere: ⁊ ſic cōtradi-
cunt ſibyipſis. ſi nō. igitur verbum non importat ꝓprie
aliqḋ productum: ⁊ ſic accipiendo verbum ꝓprie: ſicut ⁊
intelligere proprie: proprie loquendo non plus compe-
tit filio: ꝙ ſit verbum: ꝙ̃ competat patri: qḋ eſt falſum:
quia ſi dicere proprie acceptu non eſt ꝓducere: ita nec
verbum ꝓprie acceptuȝ dicit aliquid productū. ¶ Ite-
rum quādo dicunt ꝙ dicere eſt producere prout verbū
eſt pars imaginis: quero cuius eſt dicere vt producētis.
vtrum ſcȝ obiecti ipſius ſolius: vel ſit ipſius mentis per
aliquid exiſtens in ea: ſiue ſit illud ſpēs: ſiue intelligere
cōfuſuȝ. Si dicat̄ ꝙ dicere eſt ſolius obiecti vt ꝓducen-
tis. Cōtra hoc arguitur quadrupliciter. Primo ſic: quia
tunc rei exteriori: puta lapidi conueniret dicere vel ſal-
tem fantaſmati: per qḋ imediate mouet intellectū: qḋ ē
falſum. ¶ Secundo ſic: quia omne dicere mentale eſt di-
cere ſibi: ſed obiectum non dicit ſibi: ſiue obiectum acci-
piatur res extra: ſiue fantaſma: quia proprie loquendo
non dicitur aliqḋ alicui niſi intelligēti. ergo ⁊c̄. ¶ Ter-
tio ſic: quia ſic ſe habet intelligere in nobis reſpectu obie-
cti: ſuo modo: ſicut in deo. Sed intelligere qḋ ſm modū
noſtrum intelligendi in deo imediate ſequitur obiectū:
non importat dicere cum ſit abſolutum: nec etiam dici.
ergo nec in nobis neceſſario motio immediate facta ab
obiecto importat dicere vel dici: ⁊ per cōſequēs dicere
nō eſt ipſius obiecti: vt producētis. ¶ Quarto ſic: quia
ſi dicere pertinet ad obiectum extrinſecum: verbū non
eſſet proles memorie: ſed hoc eſt falſuȝ. ergo ⁊c̄. falſitas
ꝯſequentis patet: ꝓbatio ꝯītie: quia nihil pertinet ad me-
moriam ꝓprie loquendo niſi vis receptiua mentis vel
id qḋ eſt in ea ſubiectiue: ſiue hoc ſit ſpecies: ſiue nō. Sȝ
obiectum extrinſecum nihil eſt horuȝ. ergo ⁊c̄. ¶ Si autē
dicat̄ ꝙ verbū eſt ipſius mentis: vt producentis. ita ꝙ mēs
vel aliquid exiſtens in ea ſit principiū actiuuȝ ipſius ꝓ-
ductionis ⁊ verbi producti. ¶ Contra. quia ſm te oīs
operatio que non tranſit in aliud eſt operatio manens.
ſed ſi mens per ſeipſaȝ vel per aliquid exiſtēs in ea ſub-
iectiue eſt principium actiuum productiuū verbi: dicere
erit operatio nō tranſiens in aliud ſaltē ſubiecto. igitur
ſm hoc dicere erit operatio manens: ſed tale dicere: vt
dictum eſt: eſt producere: per omne autē producere ali-
quid producitur: qḋ eſt ꝯtra te. ¶ Dico igitur ad propo-
ſitum ſiue verbum ſit actus intelligendi ſiue forma ſpe-
cularis: de qua dictum eſt ꝙ dicere formalr̄ non eſt intel-
ligere: ⁊ ſi quidē verbū ſit forma ſpecularis: ſicut dictuȝ
eſt: tunc differūt dicere ⁊ intelligere: ſicut producere ta-
lem formam ⁊ intelligere per eam: quia ſcȝ dicere eſt ꝓ-
ducere verbum. Si autem eſſet actus intelligendi: tūc
dicere ⁊ intelligere differunt: ſicut producere actum in-
telligendi: ⁊ intelligere differunt. iſta autē differunt: quia
vnum dicit producere actum intelligēdi: aliud vero di-
cit eſſe tale per talem actum formalr̄: ⁊ differunt quodā
modo: ſicut calere qḋ eſt eſſe tale per calorem formalr̄:
⁊ calefacere qḋ eſt producere calorem: vnde ⁊ dicere eſt
operatio tranſiens formalr̄ loquendo: licȝ ſit manens
per accidens. Unde ſciendum ꝙ operatio manens dici-
tur per ſe proprie loquēdo reſpectu alicuius qḋ ſe habȝ

ad id per ſe ⁊ in eo ꝙ talis: ſicut ad illud in quo eſt: ſicut intelligere ſe habet ad intelligens: ⁊ calere ad calens: ⁊ lucere ad lucens: actio vero tranſiens dicitur per ſe proprie loquendo reſpectu alicuius ad qđ ſe habet per ſe vt a quo eſt: ⁊ ſic omne producere erit actio tranſiens per ſe loquendo: quia producere reſpicit producēs vt a quo eſt: ⁊ ſimilr dicere dicens: licꝫ per accidens poſſet reſpicere illud idem vt in quo eſt: non inquantū eſt agens: ſꝫ inquantum eſt recipiēs: ⁊ hoc ſm ponentes ꝙ idē pōt mouere ſeipſum: ⁊ ſic dato ꝙ actus intelligendi eēt verbum: adhuc dicere non eſt intelligere: vnde iſta via que dicit ꝙ ſicut ſe habet verbum ad actum intelligēdi. ita dicere ad intelligere: falſa eſt: ſicut falſum eſt dicere ꝙ ſic ſe habet calefacere ad calere: ſicut calor ad calorē: nam reſpectu eiuſdem caloris numero aliud īportat calefacere: qđ eſt ipſum calorem producere: ⁊ aliud importat calere qđ eſt eſſe formaliter calidum per ipſum calorem: ⁊ ſic patet quō ſe hñt dicere ⁊ intelligere in nobis.

Bebe artica ns.

Quantum autem ad hoc ꝙ queſitum fuit. ſcꝫ quō ſe habent dicere ⁊ intelligere in deo: ſatis patet ex dictis: nam ſe habent: ſicut actus notionalis ⁊ eſſentialis: nam intelligere dicit actum eſſentialem. ſcꝫ eſſe in actu intelligēdi. dicere vero dicit actū notionalem. ſ. pducere per modū intellectus: vnde ſunt idem re ſicut eſſentia ⁊ proprietas: nō tamē ſunt idē cōuertibiliter. modo quo expoſitū eſt in precedēti qōne.

Ad rationem in oppoſitū dicendū ꝙ ſicut calentis poſſunt eſſe duo actꝰ in eo ꝙ calens: ſicut calere: ⁊ calefacere: ita ⁊ intelligentis in eo ꝙ tale poſſunt eſſe duo actus. ſcꝫ intelligere qđ ſe habet ſicut calere: ⁊ dicere per modū intellectus producere qđ ſe habet: ſicut calefacere. ¶ Sciendū tamen ꝙ dicere non eſt ſic actus intelligentis ꝙ de neceſſitate cōſequat̄ eſſe intelligens: ſicut intelligere de neceſſitate cōſequitur eſſe intelligens: qꝛ cum intelligere ſit eſſe tale per actum intelligendi: ⁊ intelligens ſit ille qui eſt talis formaliter per talem actum. dicere vero cū importet actum producendi per modū intellectus: non oportꝫ ꝙ conueniat omni intelligēti: qꝛ non opꝫ ꝙ omne hñs principium actiuū ſemper agat. Si autē tu dicis ꝙ ſaltē ſequitur ꝙ poſſit agere: ⁊ per ꝯñs ꝙ cū filius ⁊ ſpūſſcūs intelligant poſſint dicere: ad qđ ſequitur ꝙ actu dicit: qꝛ in diuinis quicquid poteſt eſſe quātū ad intrinſeca eſt ibi actu: ⁊ ſic filius ⁊ ſpūſſcūs dicent. Dico ꝙ non ſequit̄: qꝛ ad hoc ꝙ conueniat alicui producere: nō ſolū requirit̄ ꝙ habeat principium actiuum. Sed etiam requirit̄ ex parte pducibilis aptitudo ad produci a tali habēte tale principium actiuū. modo dico ꝙ in diuinis non poteſt eſſe aptitudo ad produci per modum intellectus niſi in vna perſona. ſcꝫ in filio: ⁊ huiꝰ rationē alias ſatis dixi. Et ſic pꝫ ad queſtionē ⁊ ad argumenta. Queſtio. IX.

Poſtea querebant̄ quedam pertinentia ad creaturam. Et pͦ querebatur vnum pertinens ad creaturam gnāliter. Deinde querebant̄ qdā pertinentia ad creaturā corporalē. Tertio querebant̄ quedā ptinentia ad creaturā compoſitam ex ſpūali ⁊ corporali. ſcꝫ ad hominē. Illud pertinens ad creaturā in generali eſt. Utrum cauſa recipiendi magis ⁊ minus in accidēte cui competit ſit diuerſitas ſubiectorū ſm ſpeciē: vel ſeparabilitas a ſubiecto: ⁊ arguit̄ ꝙ ſic: qꝛ omnis variatio accidentis accipitur in habitudine ad ſubiectum: ſed non videt̄ ꝙ variatio in accidēte in habitudine ad ſubꝫ poſſit accipi niſi altero iſtorū modorū. igit̄ ⁊c̄. maior pꝫ: qꝛ cum accidentis eſſe ſit ineſſe variatio eius accipienda eſt penes illud cui ineſt. mi. etiā vt videt̄ eſt plana: qꝛ non videt̄ ꝙ poſſit accipi variatio in accidente in cōparatione ad ſubiectum: niſi vel qꝛ reſpicit diuerſa ſubiecta: vel quia pōt eſſe ⁊ non ineſſe eidem ſubiecto.

Contra ſi ſeparabilitas accidentalitatis eſt cā ei ſuſcipiendi magis ⁊ minus. Tunc omne accidens ſeparabile ſuſciperet magis ⁊ minus: ꝯſequēs eſt falſum: igitur ⁊ añs: ꝯñia patet: falſitas conſequentis pbat̄: qꝛ rectitudo anguli: vel rectitudo linee nō recipit magis ⁊ minus: ſed vtraqꝫ vt patet in multis iſta ſunt ſeparabilia. igitur ⁊c̄.

Reſpōdeo circa iſtam queſtionē eſt triplex opinio. Pria eſt: ꝙ cauſa recipiendi magis ⁊ minus eſt predicta habitudo ad ſubm diuerſa que dicta eſt. ¶ Secūda eſt ꝙ cauſa recipiendi magis ⁊ minus eſt latitudo: ſiue diuerſitas graduū ſm eē: ⁊ nō ſm eſſentiam. ¶ Tertia eſt: ꝙ cauſa huiꝰ eſt latitudo ſm eſſentiam: modo quo infra exponet̄. ¶ Prima opinio pbat̄ dupliciter. pͥmo per rationē factam in opponēdo ad iſtam partem. ¶ Secundo ſic: ⁊ redit in idem: quia accidentis eſſe eſt ineſſe: vt dictum eſt: ex quo arguitur ſic: varietas in accidente non poteſt accipi niſi ſm varietatē in inherētia: ſed varietas in inherētia nō poteſt accipi vt videt̄ niſi qꝛ vł poteſt ineſſe vel non ineſſe: vel quia poteſt ineſſe diuerſis ſubiectis. igitur ⁊c̄. ¶ Sed illud non videt̄ mihi eſſe verum. Primo: qꝛ illud qđ cōuenit accidenti in habitudine ad idem ſubiectū numero: nō requirit diuerſitatē ſubiectorū: ſed magis ⁊ minus ꝯuenit eidē accidenti numero in habitudine ad idē ſubm numero. igitur ⁊c̄. ma. patet: qꝛ qđ cōuenit eidē numero non requirit diuerſitatem ſm ſpēm. mi. etiam patet ad ſenſum: quia vnum ⁊ idē ſubiectū numero eſt quādoqꝫ magis ⁊ minus calidum ⁊ frigidū. ⁊ ſic de alijs. ¶ Si dicatur ad hoc: ꝙ quādoqꝫ diuerſitas ſubiectorū hoc facit quandoqꝫ ſeparabilitas. Cōtra. quia ſicut dictū eſt in arguēdo rectitudo eſt accidens ſeparabile a linea vel angulo: ⁊ tamē linea nō recipit magis ⁊ minus. ergo ⁊c̄. ¶ Si dicatur ꝙ vtrumqꝫ requirit̄. cōtra. qꝛ qđ cōuenit alicui accidenti inſeparabili p cōparationē ad vnū ⁊ idē ſubiectum numero nō requirit ſeparabilitatē: nec multitudinem ſubiectorū: ita ꝙ nō requirit ambo ſimul: nec alterū: ſed aliqđ accidens eſt recipiens magis ⁊ minus in habitudine ad idē ſubm numero a quo eſt inſeparabile: ſicut eſt calor ignis ⁊ humiditas aque. igitur ⁊c̄. ¶ Un̄ ſciendū ꝙ licꝫ diuerſitas ſubiectorū: quādoqꝫ poſſit facere ad recipiendū magis ⁊ minus ſm ꝙ ſubiecta ſunt magis ⁊ minus diſpoſita ad recipiendū formā perfectiꝰ vel minus perfecte: tamē nō formalis per quā inuenit̄ forma magis ⁊ minus: non eſt diuerſitas ſubiectorū: cū ſm ꝙ dictū eſt in eodē ſubiecto numero inueniat̄ forma recipere magis ⁊ minus: ita ꝙ preter diuerſitatem ſubiectorū opꝫ ponere quandā latitudinē in ipſa forma. ¶ Secundo ſic. qꝛ illud per qđ aliquid formalr eſt tale includitur in ſua ratione formali qua dicit̄ tale: ſꝫ recipere magis ⁊ minus nō includit in ſua ratiōe formali pluralitatē ſubiectorū vel ſeparationē vel ambo ſimul. igitur ⁊c̄. ¶ Ad primū igitur qđ iſti dicunt dicendū ꝙ illa ratio procedit ob inſufficientiā: qꝛ variatio accidētis in habitudine ad ſubiectum: non ſolū modo attenditur ſm multitudinē ſubiectorū vel ſeparationē a ſubiecto ſed etiā penes hoc ꝙ eſt ſubm reduci magis ⁊ minus perfecte in actū ſm formā illā que recipit magis vel minꝰ: ⁊ per hoc patet ad ſcdm: qꝛ variatio in ipſa inherētia nō ſolū modo attenditur penes inherere diuerſis ſubiectis

magis diſpoſitus ad lumen ꝙ aq̃:q2 eſt magis diaphanus.℄ Si autẽ vlterius queratur quare eſt magis diaphanus ꝙ aqua: dico ꝙ propter diuerſitatẽ ſpecificam forme ſubſalis in aqua: ⁊ i aere: quã ↄſequit̃ talis paſſio in tali gradu: ⁊ ibi eſt ſtandũ quãtũ eſt ex diuerſitate q̃ ex parte ſubi eſt. ℄ Ad rõnem in oppoſitũ pꝫ ex dictis.

POſtea querebantur quedã pertinentia ad creaturã corporalez. ⁊ primo in generali. ſcdo in ſpeciali. In generali querebantur duo. Quoꝝ p̃imũ pertinet ad quantitatẽ continuã. ⁊ eſt. vtrum materia ſit ratio receptiua quãtitatis cõtinue. ſcdm ptinet ad quãtitatem diſcretam: ⁊ eſt vtrum numerus dicat formam abſolutam. Queſtio. X.

AD primum ſic proceditur ⁊ arguitur ꝙ materia non ſit imediatũ p̃ncipiũ receptiuũ q̃titat̃ı:q2 diuerſorũ actuũ habẽtiũ diuerſas rationes formales ſunt diuerſa receptiua imediata: ſed quãtitas ⁊ forma ſubſtãtialis ſunt tales. igit̃ idẽ nõ eſt receptiuũ vtriuſq3 actus imediatũ: ſed mã eſt imediatuꝫ receptiuũ ipſius forme ſubſalis: nõ g̃ ipſi⁹ q̃titatis. ℄ Cõtra. q2 ſi mã non eſſet imediatũ receptiuũ ipſius quãtitatis ſuppoſita vnitate forme in hoie ſequeret̃ ꝙ aia rationalis in hoie eſſet imediatũ p̃ncipiũ receptiuũ quãtitatis: ſed hoc eſt falſum. igit̃ ⁊ p̃imũ. ↄña pꝫ: q2 cũ in homine nõ ſint niſi duo p̃ncipia eſſentialia ſm opionẽ de vnitate forme. ſ. mã ⁊ aia rõnalis: opꝫ alteruꝫ iſtoꝝ eſſe imediatũ receptiuũ p̃ncipiũ quãtitatis: ⁊ iõ ſi mã nõ eſt imediatũ receptiuũ p̃ncipiũ quãtitatis: opꝫ ꝙ aia ſit immediatũ receptiuũ eius: falſitas etiã ↄñtis appet: q2 id qd eſt imediatũ receptiuũ quãtitatis: opꝫ eſſe quantuꝫ saltẽ per accidẽs: ſed aia rõnalis: nec per ſe: nec ꝑ accñs eſt quanta. igitur ⁊c̃.

Reſpondeo ad euidentiã iſtius q̃ñis: cũ tota difficultas eius habeat oriri ex homine: ſi ponat̃ in eo ſola aia rõnalis eſſe forma: ideo ponẽde ſunt diuerſe opiones de vnitate ⁊ plalitate formarũ in hoie: ⁊ ſm illud iueſtigare illud qd ptinet ad propoſitam queſtionem.

Primus ar ticulus,

Sciendum eſt igitur ꝙ de hoc ſũt due opiniones in gñe. Quaꝝ vna ponit plalitatẽ formarũ in hoie: alia vero ponit vnitatẽ. Ponens pluralitatẽ formaꝝ in hoie ſubdiuidit̃. nã illi qui ponũt preter aiam rõnalem aliã formã: dupl̃r poſſunt h̃ intelligere. Uno modo ꝙ iſta forma que eſt cuꝫ aia rõnali ſit forma cor^{is} nõ icludens vegetatiuũ vel ſenſitiuũ: ſicut nec aiam rõnalem: ⁊ alia forma ſit aia rõnalis continẽs ⁊ includẽs per eſſentiã vegetatiuũ ⁊ ſenſitiuũ. Alio mõ ꝙ illa forma que eſt cũ aia rõnali ſit aia ſenſitiua continẽs etiã actual̃r in ſe ⁊ eẽntial̃r vegetatiuũ ⁊ cor^{is}: ⁊ alia ſit ipſa aia rõnal: ⁊ iſte due opiones ↄueniũt in h̃ ꝙ iſta forma alia ab aia rõnali: ſiue ſit aia ſenſitiua continens aias inferiores: ſiue ſit forma corporeitatis tñ: eſt imediatũ receptiuũ quãtitatis qd eſt extenſum per accñs.

Contra iſtas autẽ duas opiones ſunt quedã incõuenientia cõia vtriſq3 quantuꝫ ad aliqua. Primũ eſt: ꝙ cõtra vtramq3 iſtarũ opionũ eſt: qcquid eſt ↄ pluralitatẽ formaruꝫ. Scdꝫ eſt: q2 ſm quoſdã adhuc ſtat ꝙ aia ſit extẽſa per accñs: q2 ſm eos qd recipit̃ per ſe in extẽſo eſt extẽſuꝫ saltẽ per accñs: ſꝫ ſm vtriſq3 iſtaꝝ opionũ aia recipit̃ per ſe in extẽſo. igit̃ ⁊c̃. Tertio q2 ſm quoſdã illud qd eſt cõpoſitũ ex parte que nõ eſt extẽſa. nec per ſe nec per accñs nõ debet dici extenſuꝫ. ſed ſm vtriſq3 iſtarũ opionũ adhuc ſtat ꝙ hõ ſit cõpoſitũ ex aliqua parte: que non eſt extẽſa: nec per ſe: nec per accidens. ſcꝫ aia rõnali. igitur ſm hoc hõ non eſſet extẽſus: qd ẽ falſuꝫ. ℄ Quartũ ẽ: q2 poſito ꝙ adhuc vĩa eẽnt que dicit quidã: ſequeret̃ ꝙ hõ nõ eſſet corpus in p̃mo modo dicendi per ſe: q2 ſm eos illud eſt corpus in p̃mo modo dicendi per ſe: cuius forma per quã eſt tale eſt rõ receptiua quãtitatis: ſꝫ ſm vtrãq3 opionẽ forma ꝑ quã hõ eſt homo nõ eſt receptiua quãtitatis ſiue extẽſiõis. ergo homo ſm ꝙ hõ nõ eſt corpus saltẽ per ſe in primo modo dicendi per ſe. ℄ Ad primã opionez ſunt duo incõuenientia. Primũ eſt: ꝙ ſi ponat̃ alia forma in homine preter aiam rõnalez: ſequit̃ ꝙ ille forme in hoie ſint alie ab aia rõnali: que nate ſunt educi de potẽtia mãe: in aliys ab hoie: ſed ſenſitiuũ ⁊ vegetatiuũ nata ſunt educi de potẽtia mãe in aliys ab hoie. igit̃ in hoie ſenſitiuuꝫ ⁊ vegetatiuũ debẽt eẽ alia forma ab aia rõnali: ſꝫ in homine alia eſt forma ab aia rõnali: qd eſt cõtra primã opinionẽ. ℄ Scdm eſt: q2 illud qd eſt ſubm quãtitatis per accidens: videt̃ eſſe quãtũ per accidens: ⁊ eſſe vt videt̃ receptiuũ quãtitatis: ſed aia ſenſitiua in hoie eſt hui⁹: ⁊ multo magis vegetatiua. igit̃ ⁊c̃. ma. videt̃ eſſe ꝓbabilis. ꝓbatio mi. q2 potẽtie organice ⁊ actus earũ: vt videt̃ multis: inſunt quãtitati per accidẽs: vel ſunt quãte per accidens: ſed iſte inſunt toti rõne aie: ⁊ per cõſequẽs recipiuntur in aia. igitur ⁊c̃. ℄ Cõtra autẽ ſecũdã opionẽ: que ponit illã formã aliã ab aia rõnali eſſe aiam ſenſitiuam cõtinentẽ gradus inferiorũ: ſunt tria incõuenientia. Primũ eſt: q2 hoc videt̃ eſſe cõtra appẽntia: q2 minus videntur differre ab aia rõnali illa que nõ poſſunt ſeparari ab illa ꝙ illa que poſſunt ſeparari: q2 illa videntur eſſe plus diuerſa in hoie que poſſunt ſeparari ab inuicẽ: ꝙ illa que nõ poſſunt ſeparari ab inuicẽ: ſꝫ ſm appẽntia magis poſſunt ſeparari ab inuicẽ in hoie forma corporis ⁊ ſenſitiui: ꝙ aia rõnalis ⁊ ſenſitiui: igitur cõtra apparentia eſt ponere ꝙ ſenſitiuũ ⁊ vegetatiuũ ⁊ corporeũ ſunt idẽ per eſſentiã: ⁊ differunt re ab aia rõnali. ma. eſt probabilis. mi. etiã quantũ ad alterã ſui partẽ pꝫ ad ſenſuꝫ. ſcꝫ ꝙ i hoie inuenit̃ corporeũ remanere ſine ſenſitiuo. Et ſi dicas ꝙ nõ eſt eadẽ corporeitas. Cõtra. primo q2 hoc eſt falſum ſm ponẽtes plures formas. Scdo quia saltẽ aliqua corporeitas remanet in hoie mortuo ſine ſenſitiuo: ſed nunꝙ inuenit̃ in hoie ſenſitiuũ: ſine aia rõnali vt ſtatiꝫ patebit: ⁊ hoc ſic. Primo q2 ſi ſenſitiuũ remaneret in hoie ſeparata aia rõnali: poſſet homo ſeparata aia rationali remanere quantũ ad animalitatẽ. hoc aũt eſt falſum. ⁊ cõtra experimentum. igitur ⁊c̃. Scdo. q2 ſi ſenſitiuum poſſet ſeparari in hoie ab aia rõnali in illis hominibus qui aliquando amittunt vſum ſenſus ⁊ rationis ꝓbabile videt̃ ꝙ poſſent reduci ſanitate recuperata ad ſenſitiuũ: ſine aia rationali: ſed hoc nũꝙ apparet. igĩ ⁊c̃. ℄ Scdꝫ incõueniẽs eſt: q2 hoc eſt expſſe ↄtra determinationẽ phi. in fine p̃mi libri d̃ aia. in illa parte: vbi dicit. qm aũt cognoſcere aie eſt ſentire ⁊ opinari ⁊c̃. Ubi licꝫ inquirat vtrũ ſcꝫ iſta. vegetatiuũ: ſenſitiuũ: ⁊ itellectiuũ: ſint diuerſe partes aie: vlterius inquiſitio ſua tendit ad hoc. vtrũ ſint diuerſe aie: ⁊ cõcludit final̃r ꝙ non: q2 nõ inuenit̃ ꝙ idẽ cõtineret eas ⁊ faceret eas vnuꝫ: ſicut ipſe deducit ibi. ℄ Tertiuꝫ eſt iconueniens q2 eſt cõtra auctoritatẽ lib. de eccleſiaſticis dogmatibus. vbi dr̃: neq3 eni duas aias eſſe dicimus in hoie vno: ſicut Jacobus ⁊ aly ſyrorũ ſcribunt vnã aiam qua vivificet̃ corpus: ⁊ mixta ſit ſanguini: ⁊ aiam rõnalem que vivificat. Sed dicim⁹ vnam eẽ aiaꝫ in hoie que corpus ſua ſocietate vivificat ⁊ ſemetipſaꝫ ſua rõne diſponat. Nec valꝫ qd dicũt alig Lcꝫ.cõ.191

ad hoc:q̄ iſta auctoritas reprehendit illos ſyros quantum ad hoc q̄ dicebant animas deſcendere a ſtellis corporalib⁹:ꝛ ad eas redire:q2 in iſta auctoritate non dicit̄: neq̧ dicimus aīas deſcendere a ſtellis corporalibus:ꝛ ad eas redire:ſed dicit.neq̧ duas aīas dicimus ꝛc̄.neq̧ cōcludit q̄ aīe nō deſcendant:neq̧ redeāt ad illas ſtellas:licꝫ hoc ſit verū:ſed cōcludit ſic.dicimus vnam animam que corpus ſua ſocietate ꝛc̄.vnde patet q̄ iſta expoſitio eſt cōtra mentē auctoris illius libri. Unde etiaꝫ illi qui iſtā expoſitionē dederunt cōpulſi ſunt poſtea dicere illum librū non eſſe autenticū:licꝫ ſalua eorū reuerentia:non ita dicere debuiſſent. ¶ Alia poſitio eſt que ponit in hoīe ſolū vnā formā.ſcꝫ animā rationalē:ꝛ ſm iſtos de rōne receptiua quātitatis in hoīe pōt eē triplex opio. ¶ Prima q̄ ratio receptiua extenſionis eſt aīa rōnalis:que ſit extenſa per accñs. ¶ Scḋa q̄ ipſamet anima rōnalis ſit receptiua extenſionis:nō tamē ſit extenſa per ſe vel per accidēs:ita q̄ ſufficit ad hoc q̄ ſit receptiua extēſionis q̄ ſit in qualibꝫ pte extenſi. ¶ Tertia opinio eſt q̄ aīa rōnalis nō ſit receptiua extenſionis in hoīe:ſed ſola materia. ¶ Cōtra primā opionem ſunt tria incōueniētia. Primū q̄ ſcḋm actus intelligēdi eēt in extenſo:ſicut in ſubo:qḋ videt̄ incōueniens:q2 actus qui eſt in extenſo.ſicut in ſubo videt̄ eſſe actus organicus:ꝛ vt videt̄ actus intelligendi non poſſet plus repreſentare rem vniuerſal'r q̄ actus ſentiēdi qui eſt organicus.hec aūt ſūt icōuenientia. Scḋo:q2 icōueniēs eſt:q2 ſequeret̄ vel q̄ eiuſdē hoīs poſſent eſſe plures aīe rationales.Quarū vna eſſet ſaluata ꝛ alia dānata:vel q̄ aīa rōnalis eſſet corporalis:q2 forma extēſa per accñs diuiditur ad diuiſionē corporis:abſciſo igitur aliquo membro:puta manu illa pars aīe que erat in manu:aut corrumpitur:aut manet:ſi corrūpitur:tunc aīa rōnalis eſſet corruptibilis:ſi manet:opꝫ q̄ vel dānet̄ vel ſaluet̄:ꝛ ſi iſta ſaluat̄:vtpote q2 homo erat bonus qñ manus fuit abſciſa. Alia pars que remanet poterit dānari:q2 de bono poteſt fieri malus.ꝛ ecōuerſo.durāte vita iſta. Tertium incōueniens eſt:q̄ aīa ſeparata erit quāta per accidens:q2 illud qḋ cōſequit̄ ad īmediate ꝛ per ſe ꝛ aliꝗ:nō ineſt niſi mediāte illo primo ſeparato.talis paſſio remanet cū eo:ꝛ hoc patet in ſacro altaris in quo remanente quātitate poſt cōuerſionē ſubſtātie remanent accidentia que cōſequunt̄ quātitatē:ſed ſm iſtā opionē quātitas cōſequit̄ imediate aīam rōnalē:ſicut ſuū receptiuū:ꝛ ſicut quantū per accñs:ergo aīa ſeparata remanebit quāta per accñs:ꝛ non ſolū quāta per accñs:imo retinebit figurā hoīs:ꝛ etiā colorē:ꝛ ſic aīa egrediet̄ de corporibus:ſicut cōiter pingitur in parietibus. ¶ Nec valet dicere ad predicta:q̄ aīa īquantū rationalis eſt indiuiſibilis:ſed īquantuꝫ eſt corporea forma vel ſenſitiua eſt extenſa. Primo q2 per ſyllm expoſitoriū.hec aīa eſt īdiuiſibilis:q2 aīa rōnalis.hec aīa eſt forma corporis:ꝛ p cōſequens diuiſibilis.igitur hoc indiuiſibile eſt diuiſibile. ita q̄ idē ſm rē erit diuiſibile ꝛ īdiuiſibile:ꝛ per ꝯñs diuiſibile ꝛ nō diuiſibile:q2 omne īdiuiſibile eſt nō diuiſibile:ꝛ ſic cōtradictoria verificabunt̄ de eodē:qḋ eſt icōueniens. ¶ Scḋo q2 ſi iſta reſpōſio eſſet bona:eodem modo poterit dici:q̄ aīa ſenſitiua in hoīe erit corruptibilis ſm q̄ ſenſitiua eſt:ꝛ eſt incorruptibilis ſm q̄ rationalis:qḋ falſuꝫ eſt ſm oēs:q2 aīa etiā ſenſitiua in homine nō ponit̄ corruptibilis etiā ſm q̄ aīa ſenſitiua:dūmodo fiat reduplicatio ipſius aīe ſenſitiue quantū ad eſſentiā eius:licꝫ potentie:que ſunt accidētia corrūpāt. ¶ Tertio q2 poterit dici q̄ ſm q̄ eſt anima rationalis eſt indiuiſibilis:ſed ſm q̄ eſt aīa ſenſitiua eſt diuiſibilis eodēꝫ mō dici poterit etiā dānata ꝛ ſaluata. ¶ Quarto ſic:q2 quicquid cōuenit alicui cū reduplicatione formaliter ꝛ ſimpl'r accepta:ꝯuenit ſibi etiā per ſe accepto.vñ ſi hō in eo q̄ hō eſt quātus:hō ſimpl'r eſt quantus:ꝛ ſic de aliꝗs:igit̄ ſi aīa rōnalis in hoīe:in eo q̄ rōnalis eſt indiuiſibilis ſimpliciter aīa rōnalis eſt indiuiſibilis:ꝛ ſil'r ſi aīa ſenſitiua in hoīe in eo q̄ ſenſitiua ē diuiſibilis anima ſenſitiua ſimpl'r eſt diuiſibilis:ꝛ tunc arguo ſic:quia ſicut aīa rōnalis ſe habet ad ſenſitiuā:ita īdiuiſibile ad diuiſibile:ſed aīa rōnalis ſm ponētes vnā aīam in hoīe eſt ſenſitiua.igitur in hoīe ſimil'r īdiuiſibile eſt diuiſibile:qḋ eſt icōueniēs. ¶ Sed ꝯ̄ hoc forte diceret aliqs q̄ hec eſt vera:ethiops ſm dentes eſt albus:ꝛ tamen ethiops nō eſt ſimpl'r albus.igitur ꝛc̄. ¶ Iteꝫ ad idē ſic:q2 dicimus q̄ homo non ſm q̄ aīal eſt riſibilis:ſed ſm q̄ homo eſt riſibilis:igit̄ a ſili:vt videt̄ poterimus dicere:q̄ aīa ſm q̄ rōnalis eſt īdiuiſibilis:ꝛ ſm q̄ ſenſitiua eſt diuiſibilis:vt vr̄. ¶ Ad primuꝫ iſtorū dōm q̄ qñ dr̄ q̄ ethiops eſt albus ſm dentes:nō eſt ibi reduplicatio ꝓprie ſimpl'r ꝛ formal'r accepta.vnde ly ſm.magis accipit̄ ibi expoſitiue:q̄ reduplicatiue:vt ſit ſenſus q̄ ethiops ſit albus quantū ad talē partē.ſi autē accipiatur ly ſm.reſpectu eius cui ꝯuenit albedo cū reduplicatione. tūc ſimpl'r ſequeretur q̄ illud eſſet ſimpl'r albuꝫ.vnde ſi iſta eſt vera.dens ethiopis ſꝫ q̄ talis dens eſt albus: ſequeret̄ q̄ talis dens ſimpl'r eſt alb⁹. ¶ Ad ſcḋm dōꝫ q̄ in ꝓpōne reduplicata:vbi eſt negatio:qñq̧ reduplicatio manet affirmata ꝛ negatio refert̄ ad predicatū reſpectu:cuius accipit̄ reduplicatio:ꝛ tūc denotat̄ ꝑdicatum repugnare ꝑ ſe ſubo:ꝛ tūc ꝓpoſitio.ſi predicatum repugnat per ſe ſubo.eſt vera:ſicut iſta eſt vera.hō ſm q̄ homo non eſt hinnibilis:ſi autē predicatū non repugnat per ſe ſubiecto:de virtute ſermonis erit falſa:vt ſi dicat̄ q̄ homo in eo q̄ homo eſt nō albus:q2 tūc denotaretur q̄ non albus cōuenit homini:ꝛ q̄ hūanitas ſit ſibi rō nō eēndi albū:ꝛ ſic manente humanitate nunq̄ homo eſſet albus:qḋ falſum eſt.quādoq̧ vero negatio fertur ad ipſam reduplicationem:ꝛ tunc non denotatur ſimpliciter predicatum non ineſſe ſubiecto:vel repugnare ſubiecto:ſed denotatur q̄ illud ad qḋ ponitur reduplicatio non eſt ratio predicati in ſubiecto:vel quia nullo modo eſt ratio predicati:ſicut ſi dicat̄ q̄ hō non in eo q̄ albus eſt riſibilis:vel q2 illud ad qḋ ponitur reduplicatio nō eſt preciſa rō predicati vbicūq̧ inueniat̄: ſicut ſi dicat̄ q̄ homo non in eo q̄ aīal eſt riſibilis:ꝛ ſic bene affirmatiua ꝛ negatiua ſic accepte poſſunt verificari de eiſdem acceptis cum reduplicatione:dummodo vnum ſe habeat in plus q̄ alterum:ſicut verbi gra.homo in eo q̄ homo eſt riſibilis:homo nō in eo q̄ aīal eſt riſibilis:quoniā homo ꝛ aīal in eodē ſunt idem:tamen ſimpliciter affirmatiua ꝛ negatiua non poſſunt conuenire eidem:vt ſcilicꝫ homo ſit riſibilis ꝛ nō ſit riſibilis. Nunc autem qḋ dicitur q̄ anima rōnalis in eo q̄ talis eſt indiuiſibilis.ſenſitiua in eo q̄ ſenſitiua eſt diuiſibilis.vtrobiq̧ remanet reduplicatio affirmata:ꝛ denotatur in vna q̄ diuiſibilitas repugnat aīe per ſe:ꝛ in alia denotatur q̄ diuiſibilitas non repugnat:ſed ꝯuenit per ſe anime ſenſitiue:que eſt eadem per eſſentiam cum rationali:ꝛ hoc eſt impoſſibile. Si vero ſm rem eſſet verum q̄ anima rationalis eſſet diuiſibilis:ꝛ q̄ rationalitas nō eēt ſibi ratio diuiſibilitatis:tūc poſſet dici q̄ anima rationalis eſt diuiſibilis nō in eo q̄ rōnalis:ſꝫ in eo q̄ ſenſitiua vel aliquid tale:ſed tūc nō poſſet ſimpl'r verificari de ea q̄ nō eēt diuiſibilis:vel q̄ eēt diuiſibilis. ¶ Contra autem ſecundam opinionem:que .ſ. poneret

Nota de
pōne redu
catiua i q
eſt negatio

aiam rõnalem eſſe rationem receptiuam extenſionis: ꝛ non eſſe extẽſam: ſunt quatuoꝛ incõueniẽtia. ¶ Primũ eſt: ꝙ adhuc ſtat ꝙ in hoīe eſt vna pars: que nec per ſe nec per accidẽs eſt extẽſa. ſ. aīa: qđ videtur illis incõueniens ꝗ dicunt: ꝙ illud totū cuius aliqua pars nec per ſe nec per accñs eſt extenſa: non poteſt dici extẽſuꝫ. ꝛ ſic homo non poſſet dici extẽſus. ¶ Scđm inconueniens eſt: qꝛ adhuc ſtat ꝙ aīa recipitur in extẽſo: qđ videt̃ inconueniẽs illis qui dicunt: ꝙ quicquid recipit̃ in extenſo eſt extenſum per accidẽs. ꝛ per conſequẽs aīa rõnalis eſt extẽſa per accidens: qđ eſt contra iſtam poſitionem. ¶ Tertium incõueniẽs eſt: qꝛ adhuc opꝫ ponere ꝙ aīa rõnalis in hoīe cum ſit eadem cum ſenſitiua ſit ſubiectũ alicuius quãti per accidẽs. ſ. potẽtiaꝝ ꝛ actuum organicoꝝ: qđ nõ videtur poſſe cõuenire niſi extẽſo. ¶ Quartum eſt: qđ videt̃ mihi difficilius. ſ. ꝙ aliqđ accñs recipiatur in aliquo ſicut in rõne receptiua. ꝛ nõ denominet ipſum formalr̃ quale vel quãtum. ſed aīa rationalis ſm̃ iſtam põnẽ ponit̃ ratio receptiua quãtitatis: ꝛ tñ nõ denominat̃ quãta: ẽt ſm̃ iſtam poſitionẽ. ergo ꝛc̃. ¶ Contra igit̃ tertiã opionẽ de iſtis tribus vltimis: quã credo eſſe veram. ſ. ꝙ in hoīe ſola mã eſt ratio receptiua quãtitatis: videtur eẽ plura de iſtis incõuenientibus ſupra poſitis. Nam tria inconueniẽtia que ſequuntur cõtra primas duas opiniones: ponẽtes pluralitatẽ formaruꝫ. ſequuntur ẽt contra iſtam. ſ. ꝙ aīa recipitur in extẽſo: qꝛ. ſ. in mã extẽſa. ꝛ ꝙ homo ↄponit̃ ex aliqua parte: que nec ꝑ ſe nec ꝑ accidẽs eſt extenſa. ſ. aīa. ꝛ ẽt ꝙ vt videtur hõ in eo ꝙ hõ non eẽt corpus: qꝛ ſm̃ ꝙ hõ non cõuenit ſibi quantitas. ¶ Etiam ſcđm incõueniẽs qđ ſequit̃ contra ſecũdam opinionẽ de primis tribus: videt̃ ſequi contra iſtaꝫ. qꝛ opꝫ ponere ꝙ aīa rõnalis ſit in hoīe ſubm̃ alicuius quãti per accidẽs. ſ. potẽtiaꝝ organicarum: ꝛ earum actuũ: ex quo nõ ponit̃ in hoīe niſi vna forma. ¶ Preter iſta incõuenientia adducuntur multa alia ab alijs. ¶ Primo ſic. qꝛ illud qđ cõuenit ꝑ ſe ſupiori: ↄuenit oībus contẽtis ſub eo. ſꝫ corpori ꝓut ſtat pro ſubã cõuenit ꝑ ſe eẽ q̃ntuꝫ. igit̃ per ſe cuilibꝫ contẽto ſub eo. ſed hõ eſt contẽtus ꝑ ſe ſub ſubã: que eſt corpus ꝑ ſe. ergo eẽ q̃ntum ↄuenit hoī ꝑ ſe: ſꝫ ſi forᵃ hoīs non eẽt q̃ta ſiue extẽſa: nõ ↄueniret hoī eſſe quãtum ꝑ ſe: qꝛ hõ eſt hõ per ſuam formaꝫ. ergo ꝛc̃. ¶ Scđo ſic. qꝛ ſequeretur vt videt̃: ꝙ hõ non eẽt ꝑ ſe contẽtus ſub corpore: qđ eſt ſubã. qꝛ corpus qđ eſt ſubã dicit nõ ſolum mãm: ſed mãm ꝛ formã: ſiue cõpoſitum ex mã ꝛ forma: qđ ↄſequitur quãtitas. ſꝫ ſm̃ te in hoīe q̃titas nõ ↄſequitur cõpoſitũ nec mãm ꝛ formam. ergo hõ ꝑ ſe nõ continetur ſub nã cõpoſita quã cõſequit̃ quãtitas ꝑ ſe. ꝛ per ↄñs nõ ↄtinet̃ per ſe ſub corpore qđ ẽ ſubã. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſubã pͥma eſt ſubm̃ oīuꝫ accñtium. ſed mã non dicit ſubaꝫ pͥmam. ꝗ ꝛc̃. ¶ Quarto ſic. qꝛ extẽſum aut ↄuenit mãe pͥme ꝑ ſe: aut per accidens. nõ per accñs ſm̃ te. igit̃ per ſe. aut igit̃ per ſe ꝛ pͥmo: aut per ſe ꝛ nõ pͥmo. Non per ſe ꝛ nõ pͥmo. qꝛ ſi conueniat ei per ſe ꝛ nõ primo: ↄueniret ſibi ꝑ aliud. ꝛ hoc ẽ falſum. qꝛ illud aliud eẽt forma: ꝛ in hoīe nõ põt conuenire mãm eẽ extẽſam per formã ſm̃ te: ꝗ ponis: ꝙ in homine nulla forma eſt extẽſa. ergo cõuenit mãe pͥmo ꝛ ꝑ ſe. ſed illud qđ cõuenit alicui pͥmo ꝛ per ſe: ↄuenit ſibi circũſcripto quocũqꝫ alio. igit̃ eẽ q̃ntum ↄueniret mãe circũſcripto oī alio. ꝛ per ↄñs circũſcripta forma. ſꝫ hoc eſt falſum. ergo ꝛc̃. ꝓbo falſitatẽ ↄñtis. qꝛ in per ſe ordinatis ſcđm nõ poteſt eẽ ſine pͥmo. ſꝫ forma ſubalis eſt pͥoꝛ omni accidẽte. igit̃ nullum accidẽs põt ineſſe mãe: nec ꝑ ↄñs quãtitas ſine forma ſubali. ¶ Quinto ſic. qꝛ idem ſubm̃ eſt dimẽſionum interminataꝝ ꝛ terminataꝝ. ſed ſola mã nõ eſt ſubm̃ terminataꝝ dimẽſionuꝫ. ꝗ ꝛc̃. ꝓbo mi. qꝛ cõpoſitũ nõ eſt ſubm̃ per illud dimẽſionũ terminataꝝ: ꝑ qđ cõpoſitũ nõ hꝫ eſſe terminatũ. ſꝫ cõpoſituꝫ nõ hꝫ eẽ terminat̃ ꝑ per mãm ſꝫ magis ꝑ formã. ergo ꝛc̃. ¶ Sexto ſic. qꝛ illi nõ ↄuenit eẽ q̃ntuꝫ: cui nõ ↄuenit eẽ illud qđ eſt. ſꝫ mãe nõ ↄuenit eẽ illud qđ eſt. ſꝫ ſube cõpoſite. ꝗ ꝛc̃. ¶ Septio ſic. qꝛ qđ nõ eſt rõ augmẽti in viuo nõ eſt ratio recipiẽdi quantuꝫ ſiue quãtitatem. ſꝫ materia non eſt ratio augmenti in quocũqꝫ viuo: quia ratio augmẽti in quocũqꝫ viuo eſt anima. igit̃ materia nõ eſt ratio per quã quãtitas ineſt alicui. ¶ Octauo ſic. ſi mã eſt cã extẽſionis: aut eſt efficiẽs: aut formalis: aut ſubm̃: aut vt ratio in qua recipit̃. non pͥmo modo. vt de ſe pꝫ. nec ſecũdo: qꝛ extẽſio ſiue quãtitas nõ per mãm formaliter ineſt: nec ẽt vt ſubm̃ in quo. qꝛ hoc eſt ens actu. mã aũt non dicit ens actu: nec vt rõ in quãtita. ſ. ꝙ ipſa ſit ꝑo in qua recipit̃ quãtitas in cõpoſito: qꝛ accñs qđ eſt in ſola parte nõ denoīat totuꝫ niſi illa pars ſit pͥncipalioꝛ: vl̃ maioꝛ: vel illud accñs determinet ſibi illã partem: ſicut albedo ex hoc ꝙ eſt in dẽtibꝰ nõ denoīat totũ hoīem: qꝛ nõ eſt in pͥncipaliori pte. ſicut albedo que ẽ in facie. nec eſt in maiori pte: ſicut albedo in maiori pte hoīs. nec ẽt determinat ſibi ptẽ: que ſunt dẽtes: qꝛ in alijs ptibus poteſt eẽ albedo. Sꝫ mã nõ dicit pteꝫ pͥncipaliorẽ nec maiorem cõpoſiti. nec quãtitas determinat ſibi mãm: cum inueniat̃ in celo in quo nõ eſt mã: vt dicunt qdam. ꝛ inueniunt̃ ẽt multe forme per accidẽs quãte: ꝛ nõ ſoluꝫ mã. ergo ꝛc̃. ¶ Nono ſic. qꝛ ſubã vt videtur per illud eſt receptiua quãtitatis ꝛ cuiuſlibet accidẽtis: per qđ differt ſubm̃ forme accidẽtalis a ſubo forme ſubalis. ſed illud ẽ forma ſubalis. ergo ꝛc̃. Probatio mi. qꝛ per hoc differt ſubm̃ forme accidẽtalis a ſubo forme ſubalis: ꝙ ſubtum forme accñtalis eſt ens actu. ſubtum vero forme ſubalis nõ eſt ens actu. ſed ens in pura potentia. Ex hoc arguit̃ ſic. qꝛ ſubm̃ forme accñtalis differt a ſubo forme ſubalis per eẽ ens actu ſimplr̃. ſꝫ omne cõpoſitũ eſt ens actu ſimplr̃ per formã ſubaleꝫ. ergo oẽ cõpoſitũ eſt ſubm̃ cuiuſcũqꝫ accñtis per formã ſubalem: ꝛ ꝑ ↄñs quãtitatis. ¶ Decimo ſic. qꝛ qua rõne mã eſt rõ receptiua in hoīe: eadẽ rõne ꝛ in alijs. qꝛ cã cõis dꝫ correſpondere effectui cõi. cõis aũt effectus hoī ꝛ pluribꝰ alijs eſt q̃titas. ſꝫ in alijs ab homine mã non eſt receptiua rõ quãtitatis. igit̃ nec in hoīe. Probatio minoris. qꝛ in celo rõ receptiua q̃titatis nõ eſt mã: qꝛ ibi nõ eſt mã: vt quidã dicunt. nec in alijs corꝑibus inferioribus ab hoīe: cum in eis tam mã q̃ꝫ forma ſit extẽſa. ergo ꝛc̃. ¶ Undecimo ſic. qꝛ ſi in homine ſola mã eẽt receptiua quãtitatis: tũc nulla neceſſitas eẽt ponẽdi quãcunqꝫ formã quãtam per accñs: ſaltem quãtum ad formas ſubales: que precedũt quãtitateꝫ in materia. ſed multe forme ſubales ſunt quante per accidẽs. ergo ꝛc̃. ¶ Duodecimo ſic. qꝛ nõ plus cõuenit cõpoſito per mãm q̃ntum extẽdi: q̃ꝫ vel moueri: vel ẽt fatigari. ſed iſta ↄueniunt forme per accñs. ergo ꝛc̃. ¶ 13ᵒ ſic. qꝛ homo ꝛ brutuꝫ vniformiter mouent̃: ꝛ ſunt in loco. ſed moueri localiter ꝛ eẽ in loco ↄuenit vnicuiqꝫ per quãtitatem. igit̃ vniformiter conuenit hoī ꝛ bruto eſſe quãtum. ſed anima in bruto eſt q̃ta per accidẽs. igitur ꝛ in homine. ¶ 14ᵒ ſic. qꝛ nulli conuenit moueri localiter niſi quãto. qꝛ eſſe quãtum eſt illud per qđ ↄuenit alicui moueri localiter. ſed anima in hoīe mouetur localiter. quia motis nobis mouentur ꝛ ea que ſunt in nobis. ergo ꝛc̃. ¶ 15ᵒ ſic. qꝛ cui conuenit antecedens ꝛ cõſequens. ergo cui non conuenit cõſequens nec añs. ſed eẽ rõnem receptiuã quãtitatis in homine eſt añcedens ad omneꝫ rõnem receptiuaꝫ quãtitatis ſimplr̃. ſed mãe non cõue-

nit eſſe rõnem receptiuã q̃titatis ſimplr. q2 in omnib⁹
eſſet rõ receptiua q̃titatis:qḋ eſt falſum.ergo nec in ho/
mine rõ receptiua quãtitatis eſt mã. ¶ 16ᵒ ſic.q2 ſm fra
trem Thomã ⁊ Auicen. corpus qḋ eſt ſuba eſt illud in
quo eſt trina dimenſio.ſed corpus qḋ eſt ſuba non dicit
ſolam mãm.ergo ⁊c̃. ¶ 17ᵒ ſic.q2 potẽtia remota nõ re/
cipit imediate illud reſpcũ cuius dr̃ potẽtia remota:ſed
mã dicit potentiaȝ remotam reſpcũ quãtitatis.ergo ⁊c̃.
¶ 18ᵒ ſic.⁊ eſt tactũ in ꝓponendo queſtionẽ:q2 diuerſo/
rum actuũ non eſt idem imediatum ſm̃ receptiuuȝ:ſed
forma ſubalis ⁊ accidentalis ſunt diuerſi actus.ergo ⁊c̃.
¶ 19ᵒ ſic.q2 accñs diffinit̃ per ſubm:ſed per mãm nihil
diffinit̃ cuȝ ſit ignota ſicut ens potẽtiale.ergo ⁊c̃. ¶ 20ᵒ
ſic.q2 entitas ſubta quãtitati:non eſt mã ſm te:q2 tu nõ
ponis ꝙ mã ſit ſubm quãtitatis.nec ẽt forma ſm te:in
hoie ſaltem.ergo nec ẽt compoſitum:nec ũ compoſitũ non
dicat entitatem diuerſam ab entitate oium ſuarum par
tium. Et ſi dicas ꝙ compoſitũ ſiue entitas compoſita
ſit ſubm quãtitatis.igit̃ ⁊ partes.⁊ multo plus illa pars
que eſt perfectior:puta forma. ¶ 21ᵒ ſic.non minus expe
rit̃ homo ſe habere carneȝ q̃tam:⁊ oſſa quãta: q̃ȝ itelli/
gere ſe.ſed ꝓpter hoc ꝙ homo experit̃ ſe itelligere:tu cõ
cludis ꝙ itelligere eſt actus hoīs vt ſubi:⁊ ꝙ aĩa eſt for
ma eius.igit̃ per eãdem rõnem debes concludere ꝙ ca
ro ⁊ os ſunt ſubm quãtitatis in hoie.ſed caro ⁊ os nõ di/
cunt ſolã mãm:ſed mãm ⁊ formaȝ.ergo ⁊c̃. ¶ Et ſic in
vniuerſo contra iſtã põnem vident̃ eſſe.26.inconuenie
tia. ¶ Ad p̃mum iſtoꝝ dicẽdum:ꝙ nõ eſt incõueniens:
ꝙ aĩa recipiat̃ in extenſo:dũmõ extenſum:nõ rõne qua
extenſum ſit perfectibile per ipſaȝ:nec dependẽs ab ea.
Unde ad mã.quãdo dr̃:ꝙ illud qḋ recipit̃ in extẽſo eſt
extenſum.Dico ꝙ non hȝ veritateȝ de eo qḋ recipit̃ in
extenſo:ita ꝙ extenſio nõ eſt rõ receptiua:nec ab ea de/
pendet. Nec ẽt de eo hȝ veritatem qḋ eſt in extẽſo ſicut
terminus extẽſionis:ſicut pȝ de puncto. illa autẽ rõ ad/
huc magis eſſet cõtra ponentes plures formas in hoie.
q2 ſi recipi in extẽſo eſt rõ ꝙ aliqḋ ſit extenſuȝ:tũc ei cõ
petit eſſe magis extenſum:cui competit recipi in exten/
ſo:ſm ꝙ eſt extenſum.ſed ſm ponentes plures formas
⁊ quantitatem conſequi formam cor^{tis} magis conuenit
anime rõnali recipi in extenſo:in eo qḋ eſt extenſum:q̃ȝ
ponendo ꝙ recipiat̃ in mã extenſa:que dicit̃ extenſa vt
illud rõne cuius extẽſio ineſt toti.ergo ⁊c̃. Probatio mi
noris.q2 illi qui ponunt ꝙ aĩa recipit̃ in compoſito ex
materia ⁊ forma cor^{tis} extenſo quantum ad vtrũqȝ per
quãtitatem:ponunt ꝙ aĩa requirit vt quoddã perfecti
bile compoſitũ extenſum.Sed illi qui ponũt.ꝙ aĩa reci
pit̃ in mã que eſt extenſa:ita ꝙ extenſio non eſt rõ rece/
ptiua eius:ſed preintelligitur magis aĩa vniri materie:
anteq̃ȝ extendat̃:modo quo oſtendet̃ infra. non ita po/
nunt animã requirere vt per ſe perfectibile quãtum in
eo ꝙ quãtum.ergo ⁊c̃. ¶ Ad ſcḋm dicendum.ꝙ nõ ſe/
quitur.ſ.ꝙ homo eſt compoſitus ex aliqua pte que nec
per ſe.nec per accidẽs eſt extenſa ꝙ homo non ſit exten
ſus. ¶ Sed contra hoc obijcit̃:ꝙ homo non dicit̃ pura
potentia:q2 eſt compoſitus ex aliqua parte que non eſt
pura potentia:nec per ſe nec per accidens.ſ.ex forma.er/
go a ſimili non dicet̃ extenſus:q2 eſt compoſitus ex par
te:que nec per ſe nec per accidens eſt extenſa. ¶ Dicen
dum ꝙ illud penitus nihil valet:q2 aliud eſt eſſe partẽ:
vel eſſe accidens ipſius partis.⁊ denominari a parte:vl̃
ab eius accidente. Modo ita eſt ꝙ eſſe purã potentiam
vel eſſe in pura potentia eſt eſſe mãm.⁊ ideo non poteſt
dici:ꝙ homo ſit pura potẽtia.vel ꝙ ſit in pura potẽtia.
q2 non eſt mã:ſed bene denominat̃ a mã:q2 eſt res mã/

lis.⁊ iſta ẽt eſt vera.homo eſt habens puraȝ potentiam
partem ſui. Unde certũ eſt ꝙ homo vere dicit̃ criſpus.
⁊ tamen eſt compoſitus ex aliqua parte: que nec per ſe
nec per accidẽs eſt criſpa.ſicut ex pede vel oculo vel na
ſo.ſic ẽt lȝ homo nõ ſit anima:nec extẽſio:nec mã:tamẽ
homo eſt qḋdam animatũ:⁊ qḋdam extenſum:⁊ qḋdã
materiatuȝ:⁊ nõ ſolum homo:ſed etiã animatuȝ eſt ex/
tenſum.⁊ extenſum eſt animatũ.quedã autẽ dicunt̃ ab
his contra hoc:que ĩfra tangent̃ in ſolõne argumentoꝝ
quorũdam. ¶ Ad 3ᵐ dicendum:ꝙ adhuc ſtat ꝙ homo
ſm ꝙ homo ſit corpus:qḋ eſt ſuba.Et quãdo dr̃ ꝙ non.
q2 corpus eſt illud qḋ per ſe ſeqt̃ quãtitas.dico ꝙ veꝝ
eſt:vel rõne vtriuſqȝ partis:vel rõne alterius.Et quan/
do dicit̃ vlterius:ꝙ ſaltem homo in eo ꝙ homo eſt cor
pus:q2 homo eſt homo per aĩam rõnalem. Dicẽduȝ ꝙ
homo nõ ſolum eſt hõ per aĩam rõnalem: ſed etiaȝ per
mãm. vnde nec aĩa ſepata eſt homo.ſed eſt veruȝ ꝙ hõ
eſt homo per animã rõnaleȝ p̃ncipalr.⁊ ideo homini in
eo ꝙ hõ conuenit nõ ſolum illud qḋ ineſt ſibi rõne for/
me.ſed ẽt qḋ ineſt ſibi rõne mãe.nec oȝ ad hoc ꝙ aliqḋ
ſit corpus per ſe:qḋ eſt in genere ſube: ꝙ ſua forma ſit ꝑ
ſe vel ꝑ accñs extẽſa.ſed ſufficit ꝙ dicat nãm compoſi/
tam quã de neceſſitate conſequit̃ quãtitas:vel rõne to/
tius vel rõne alterius partis. ¶ Sciẽdum etiã:ꝙ quã/
titas ꝯſequitur hoieȝ rõne aĩe:nõ ſic rõne p̃ncipij recepti/
ui.ſȝ ſic rõne ei⁹ qḋ in ſuo receptiuo reqrit talem diſpõ/
nẽ:⁊ precipue in ordine ad ſuas operationes. Iſta ẽt rõ
eſt ꝯtra oẽs ponẽtes in hoie eſſe aliaȝ formã ab anima
rõnali:dum tñ ponant aĩam rõnalem eſſe indiuiſibileȝ:
q2 ſi propter hoc homo nõ eſt per ſe corpus qḋ eſt ſuba:
q2 non cõuenit ſibi eſſe quãtum per ſe per illud per qḋ
homo eſt:cum nõ ſit homo:vt ipſi ponunt:niſi per aĩaȝ
rõnaleȝ. Seqtur ꝙ homo per illud per qḋ eſt homo:vl̃
in eo qḋ eſt homo nõ eſt corpus. Si dicatur ad hoc ꝙ i/
mo per aliquã formaȝ ſui eſt quãtus.nõ valet.q2 homo
formalr non eſt homo:niſi per aĩam rõnalem.ſicut nec
album formalr niſi per albedinẽ.q2 quicqd ponetur p̃/
ter aĩam rõnalem cum mã:per illa ſiue per compoſitio/
neȝ ex illis nõ eſt homo formalr hõ : ſed ſolũmodo ſub/
iectiue.dato ꝙ iſta alia eẽnt q̃daȝ forme:ſicut dato ꝙ in
ſubo forme albedinis ſint multe forme p̃ter albedineȝ:
per nullã aliaȝ albuȝ eſt albũ formalr: niſi per ſolaȝ al/
bedinẽ. ¶ Ad 4ᵐ dõm:ꝙ ſm illos qui ponũt ꝙ poten
tie aĩe nec caruȝ actus ſunt extenſi.facile eẽt ſoluere ne/
gãdo qḋ aſſumitur.ſ.ꝙ aliqḋ extẽſuȝ ſit in aĩa rõnali ſi/
cut in ſubo.poſito ẽt ꝙ iſta ſint extẽſa per accñs.adhuc
non ſequit̃ ꝙ aĩa ſit extẽſa:q2 rõ receptiua taliuȝ p̃ncipa
liter nõ eſt extẽſio:nec eſſe extẽſuȝ.⁊ ideo nõ opȝ ꝙ aĩa
ſit extenſa.ſed ſufficit ꝙ compoſitũ qḋ eſt ſubm cõmu
ne illorum:rõne alicuius ſui ſit extẽſuȝ. ¶ Ad 5ᵐ qḋ eſt
p̃ᵐ de incõuenietibus:q̃ adducunt̃ ab alijs dõm:ꝙ hõ lȝ
ſit hõ p̃ncipalr ꝑ formã:nõ tñ ꝑ ſolã formã:niſi accipiat̃
cum determinatione:ꝙ per ſuã formã eſt ſolũ formalr
hõ. vnde per ſe ꝯuenit hoi qḋ cõuenit ſibi rõne mãe.q2
homo eſt per ſe cõpoſitũ ex mã ⁊ forma.⁊ vtrũqȝ eſt p̃n
cipium eius eẽntiale. Iſta ẽt rõ erit cõtra ponentes plu
res formas in homine.nam ſi ponerẽtur in hoie preter
animã rõnalem mille milia forme.tamẽ homo per ſolã
animam rõnalem formalr eſt homo:licȝ ſubiectiue ſit
per alia homo.modo quo ſupra dictum eſt . ⁊ ideo ſi hõ
non eſt per ſe q̃tus niſi forma ꝑ quã formalr eſt homo
ſit quãta ſiue extẽſa.ſeqt̃ vel ꝙ hõ nõ ſit ꝑ ſe q̃tus:vl̃ ꝙ
anima rõnalis ſit extenſa.quorum vtrũqȝ eſt falſum.
ſufficit ergo ad hoc ꝙ homo ſit quãtus per ſe:ꝙ quanti
tas conſequatur aliquod p̃ncipium eſſentiale ſuum:vel

Immediate vel mediate. Unde ⁊ hoc videmus per ſimile in partibus rōnis. nam lȝ hō non ſit formalr hō per formam ſenſitiuā: in eo ꝙ ſenſitiua eſt. alioqn omne habēs animā ſenſitiuam eſſet homo. tamen illud qḋ conſeqꝛ hoiem in eo ꝙ ſenſitiuus eſt: per ſe conuenit hoi: ⁊ nō ſolūmodo illud qḋ ꝯuenit ſibi in eo ꝙ rōnalis: ita etiaȝ illud qḋ conuenit ſibi per quācunqȝ partem eſſentialem realr conſtituentem ipſum: ſiue ſit anima rōnalis: ſiue aliud: conuenit ſibi per ſe. ¶ Ad ſextum dicendum: ꝙ lȝ quātitas non conſequatꝛ compoſitum in rōne vtriuſqȝ partis: conſeqtur tamen ipſum rōne alterius partis in homine: ⁊ forte in omnibus. qꝛ illud qḋ eſt ſimpliciter quātum eſt compoſitum: qꝛ ⁊ compoſitū eſt illud qḋ eſt. ſed illud rōne cuius ineſt quantitas: non eſt tota nā compoſita: ſed altera pars eius: ita ꝙ homo dicit totam nāam compoſitam eſſentialr ex mā ⁊ forma: que continetꝛ ſub nā corporeitatis: quā dicit ſubā. ſed ꝓpter hoc non opȝ ꝙ quātitas conſequatꝛ eam rōne vtriuſqȝ partis: ſaltem ſuſceptiue: lȝ forma poſſit eſſe cā quātitatis in alio genere cauſe: ſicut forte infra dicetꝛ. ¶ Ad ſeptimum dicendum: ꝙ accipiendo ſubm pro ſuppoſito habente: ſic ſubā pma eſt ſubm oium accidentium. ſiue conſequantur compoſitum rōne forme: ſiue rōne māe. Accipiēdo aūt ſubm pro rōne receptiua: ſic ſubā prima non eſt ſemper ſubm omnium accntium: ita ꝙ ſm omnē partem ſui ſit rō receptiua. ſed mā iſto modo eſt ſubm extenſionis: ſicut ēt ſi diceretꝛ ꝙ quātitas eſt ſubm coloris. ¶ Sȝ cōtra hoc illi dicunt. ꝙ quātitas dꝛ aliquo modo colorata: ſed mā ſm te non dꝛ extenſa: ſed rō extenſionis receptiua. ¶ Et ad hoc ego dico ꝙ vel iſti loquantꝛ ſicut ignorātes nāam rei. vel ſicut ignorātes qd dixerim. Naȝ ego dixi ⁊ dico: ꝙ mā eſt rō receptiua extenſionis: ⁊ eſt etiā extenſa eo modo quo vel q̄titas dꝛ colorata ſm genus cāe ſuſceptiue. vel calor dꝛ calefacere ſm genus cāe effectiue. Tn̄ ſm philoſophū 7° metaphyſi. nec calor ꝓprie calefacit: ſed ſuppoſitum habēs eum. ⁊ ſimilr nec quātitas proprie loquendo eſt alba vel colorata: ſed ſuppoſitum hñs. ⁊ iſto modo intellexi māam proprie loquēdo non eſſe ipſum quātum: ſicut illud qḋ eſt: ⁊ ſuppoſitum hñs: lȝ ſit quāta: ſicut quātitas colorata vt q̄tuȝ ēt ſubiectiue: ipſum ſuppoſitum hñs eſt q̄tum. ¶ Ad octauū dicendum: ꝙ mā eſt quāta per ſe modo ſupra dicto. Et quando dꝛ vlterius: aut pmo ⁊ per ſe: aut per ſe tn̄. non pmo. dicēdum: ꝙ quādo dꝛ per ſe ⁊ pmo. vel per ſe ⁊ nō pmo: ordo quem iportat pmum ⁊ non pmum poteſt accipi vel ſm diuerſas res. vt ſi dicā ꝙ quātum vel quātitas pmo ⁊ per ſe figuratꝛ: ſubā autem eſt figurata per quātitatem. vel ſm diuerſas rōnes eiuſdem rei. vt ſi dicam ꝙ eſſe figuratum cōuenit corpori pmo ⁊ per ſe: non autem hoi vel aiali. hic non dꝛ ꝙ corpus qḋ dicit ſubāȝ ⁊ aial ⁊ homo in eodeȝ genere dicāt diuerſas res. ſed dicunt diuerſas rōnes eiuſdem rei: quādo ſunt in eodem. ſed vnum ēt eſt cōmunius altero. Ideo illud qḋ conuenit colori in ſua cōmunitate ⁊ generalitate: ⁊ nulli alij dꝛ ꝯuenire ſibi pmo ⁊ per ſe. alijs autēȝ iferioribus cum qbus paſſio ſuperioris non eſt cōuertibilis: dꝛ cōuenire per ſe: ⁊ non pmo. Si igitꝛ accipiatꝛ ſubm quātitatis pmo ⁊ per ſe: ⁊ non pro rōne ſuſceptiua. ſed pro ſuppoſito habente cui ꝯuenit eſſe illud qḋ eſt ſubm: ſic pmum ſubm ⁊ per ſe q̄titatis eſt corpus: qḋ eſt ſubā in eo ꝙ tale. Si vero accipiatꝛ ſubm illud qḋ eſt rō ſuſceptiua quātitatis cui ꝯuenit eſſe illud quo q̄tum eſt quātum ſubiectiue: iſtud quo. vel eſt mā in oibus: vel ſm quoſdā in qbuſdaȝ eſt mā ſicut in hoie. in qbuſdā vero forma ſola ſicut in celo: ſi celum nō eſt compoſitū ex mā ⁊ forma: vt qdā dicunt: qḋ tn̄ credo eſſe falſuȝ. In qbuſdā vero nā compoſita ex mā ⁊ forma: ſicut illa que hñt formā eductaȝ de po° māe: ⁊ extenſam extenſione q̄titatis. Nec eſt incōueniēs ꝙ aliqua cōis paſſio ꝯſequatꝛ aliquas nāas diuerſarum rōnuȝ: lȝ inq̄tum ꝯſeqꝛ eas talis paſſio ꝯueniāt in aliquo. ⁊ qñqȝ nō eſt illud nolatuȝ: ⁊ qñqȝ nolatum. ſicut dicit phs pmo poſte. Si vero pmuȝ accipiatꝛ ⁊ nō pmum ſm ordinē diuerſarum ptium realr differētiuȝ. Sic dico ꝙ in hoie: ⁊ credo ꝙ in oibus q̄titas cōuenit pmo ⁊ per ſe māe: vt rōni ſuſceptiue. Et qñ dꝛ ꝙ non: qꝛ tunc ſequeretꝛ ꝙ mā ſepata a forma eſſet q̄ta: qḋ vt dñr eſt falſum. Cōcedo ꝯñaȝ hāc. ſ. ꝙ ſi mā poſſet eē ſine forma: ꝙ mā eſſet q̄ta. Nego falſitatē ꝯñtis ſub ſuppoſita ꝯña. Ad ꝓbationem dico: ꝙ in per ſe ordinatis ita ꝙ in oēm euentū ēt reſpectu cuiuſcūqȝ agētis hñt per ſe talē ordineȝ: manēte tali ordine pmuȝ nō pōt eſſe ſine ſcḋo. Nunc aūt ita eſt: ꝙ ſm illos q ponerēt ꝙ deus poſſet facere materiam ſine forma: ordo forme ſubalis ad accidentalē: que eſt q̄titas: nō ꝯſeqꝛ eam de neĉitate ⁊ actu in comparatione ad pmū agens qḋ eſt deus. ſicut ēt pȝ in ſacro altaris. ꝙ accñs qḋ eſt q̄titas eſt ſine forma ſubalī: ⁊ ſine mā ⁊ nā compoſita: lȝ nālr loqnēdo ſubā ſit prior oī accñte. dato ēt ꝙ deus nō poſſet facere māam ſine forma. ⁊ ꝙ iſtud ꝯñs ſit falſum ⁊ ipoſe. ſ. ꝙ mā ſit quāta ſine forma. tn̄ iſta ꝯña eſſet vera. ꝙ ſi mā poſſet eē ſine forma: mā poſſet eſſe q̄ta. qꝛ q̄titas pro tāto depēdet a forma ſubali. inq̄tum rō eius receptiua que eſt mā depēdet a forma ſubali. que rō ſuſceptiua ſi nō depēderet a forma ſubali nec q̄titas. ¶ Ad 9m dōm: ꝙ ſubm vt rō receptiua quarūcunqȝ dimēſionuȝ eſt mā. Et qñ dꝛ ꝙ non. qꝛ per māam eſt ideterminata res. Dōm ꝙ lȝ res ꝑ māam ſit ideterminata ad diuerſas formas ſubales: ⁊ ad diuerſas q̄titates: magnā. ſ. vl̄ paruā. tn̄ iſta determinatio nō fit per aliud ſuſceptiuū a mā: ita ꝙ oporteat ponere formā ſuſceptiuā determinate q̄titatis. qꝛ illud qḋ ē ſubm q̄titatis qcqd ſit illud eſt indr̄ns ad magnū ⁊ paruum: ſaltē vſqȝ ad aliqueȝ terminū in gnābilibus ⁊ corruptibilibus. Sed iſta determinatio fit per efficiens ⁊ finem: qḋ qdem efficiens in ordine ad finem dat tātam q̄titatem ⁊ nō maiorem. ¶ Ad 10m dicēdum: ꝙ mā nō eſt q̄ta vt ſubm ens actu. ⁊ ſicut id cui cōpetit eſſe id qḋ eſt. ſed bene eſt q̄ta ſicut rō receptiua q̄titatis. ſicut q̄titas dꝛ colorata: q̄ tn̄ nō eſt qḋ eſt ſȝ quo. ¶ Ad vndecimum dōm: ꝙ aīa eſt rō augmenti in viuo: ⁊ terminꝰ eius. ſ. q̄titatis acqſite per augmētuȝ: nō vt ſubm vl̄ ſuſceptiue ſed effectiue: qꝛ ſi aīa in viuētibus eſſet preciſa rō recipiendi q̄titateȝ: tunc vt videtꝛ ſequeretꝛ ſaltē ſm iſtos: ꝙ non viuentia non hērent q̄titatem. nā ipſi volunt ꝙ illud qḋ eſt rō receptiua in aliquo debet eſſe rō receptiua in oibus. ¶ Ad duodecimū dicēdum: ꝙ mā non eſt cā quātitatis efficiens nec ēt formalis: nec ēt ſe hȝ ad q̄titatem vt ſubm ens actu. ſed eſt bene cā vt rō receptiua. Et ad illud qḋ dꝛ in ꝯtrarium dicēduȝ. ꝙ accidens determinās partem ſibi ex nā rei: ſiue iſta ſit pncipalior ſiue non. denominat totuȝ ſicut ſimitas exiſtēs in naſo denominat totū: ⁊ ſic q̄titas exiſtens in parte. ſ. mā denominat totum: qꝛ iſtā partem ſibi determinat. Dico autē ex nā rei: qꝛ lȝ in ethiope albedo determinet ſibi ptem. puta dentes: hoc nō eſt rōne humane nāe. ſed hoc eſt per accñs: inq̄tum. ſ. in regione ſic calida eſt nutritus. ¶ Ad illud qḋ dꝛ in cōtrariuȝ. ſ. ꝙ q̄titas nō determinat ſibi māam: qꝛ inuenitꝛ in celo: in quo nō eſt mā: ⁊ in formis extenſis per accidēs in rebus mālibꝰ. Poſſum reſpondere dupl̄r. Primo negando illud qḋ aſſumitꝛ de celo. ſ. ꝙ in ipſo non eſt mā. Et ſilr negādo ꝙ in

formis alijs a forma hois inueniat̃ quantitas: ſicut in
rõne ſuſceptiua: q2 licꝫ ſint extenſe: non ſequitur ꝙ ſint
ratio ſuſceptiua extenſionis. Alio modo dicendo: ꝙ da-
to ꝙ quantitas in alijs ab homine: non determinet ſibi
mãm: ſed in quibuſdam ſola forma ſit rõ ſuſceptiua: ſi-
cut in celo: ſi ſit verum ꝙ non habet mãm. in quibuſdam
vero nã compoſita. In homine tamen determinat ſibi
mãm. Et hoc ſufficit ad hoc ꝙ denominet totũ. ¶ Ad
decimũtertiũ dicendum: ꝙ quãdo dr̃: ꝙ per illud reci-
pit ſubã accidens: per qđ differt ſubiectum forme ſub-
ſtãtialis a ſubiecto forme accidentalis: non opꝫ accipiẽ-
do illud per. ſicut per qđ receptiue aliqđ eſt ſubiectum
vtriuſqꝫ forme. ſed ſufficit ꝙ per illud per qđ differunt
aliquo modo ſubiectum vnius a ſubiecto alterius. ſ. effe-
ctiue: vel finalr̃: vel qualr̃cunqꝫ aliter differt ſubiectum
vnius a ſubiecto alterius. Modo dico ꝙ ſubiectũ quã-
titatis: accipiendo ſubm̃ illud qđ eſt habens: eſt compo-
ſitum ex mã ꝛ forma ſubali. q2 tale ens ſolum eſt illud
qđ eſt: ſꝫ illud quo ſuſceptiue ſit ſola mã. accipiẽdo ſub-
iectum aũt illud quo aliqđ ſuſceptiue ineſt: dico ꝙ mã
abſolute. ſ. illud qđ eſt ſubm̃ forme ſubalis: mã autẽ vt
iam ordine nature preexiſtens pars talis compoſiti eſt
rõ receptiua quantitatis. q2 prius ordine nature eſt mãm
eſſe partem compoſiti ex mã ꝛ forma ſubali: q̃ȝ ipſaꝫ re-
cipere quodcũqꝫ accñs. ¶ Sed contra hoc obijcit ab
alijs. q2 eſſe partem aut dicit aliqđ diuerſũ ab eſſentia
mãe: aut non. Si non. igit̃ cum ſubm̃ accidẽtis non dif-
ferat a ſubõ forme ſubalis: niſi per eſſe partem predicto
modo. ſeq̃t ꝙ ſubm̃ forme ſubalis ꝛ accñtalis non diffe-
rant re: ſed tñmodo rõne. ſed dĩa rõnis nihil facit ad
eſſe reale. ergo ꝛc̃. Si ſic: quero vtrũ reſo vel abſolutũ:
non reſo. q2 reſo non eſt rõ receptiua q̃titatis. Si abſo-
lutum: aut mã aut forma. non mã: q2 tũc eſſet ibi mã ſu-
per mãm. Si forma: aut ſubalis: aut accñtalis. non acci-
dentalis: q2 nulla forma accñtalis: vt videtur: precedit
quãtitateꝫ ſubõ. Relinquit̃ igit̃ ꝙ forma ſubalis eſt rõ
receptiua q̃titatis imediate. ¶ Ad hoc dico: ꝙ eẽ par-
tem non iportat aliqđ diuerſũ ab eẽntia mãe qđ ſit rõ
receptiua ipſius quãtitatis: tñ iportat aliqđ diuerſũ ab
eſſentia mãe: a quo depẽdet mã in eſſe in rerũ nã. ſ. for-
mam ſubalem: que vna cum mã ꝯſtituit compoſitum.
Et qñ dr̃ ꝙ dĩa rõnis nihil facit ad eſſe reale. Dico ꝙ
verum eſt: nec eſt dĩa ħ rõnis: ſed dĩa rei. q2 ſubm̃ for-
me ſubalis non reqrit ſecum aliud re dĩns ab eo: ad hoc
ꝙ ſit ſubm̃ vel receptiuũ forme ſubalis. ſꝫ ad hoc ꝙ ſit
ſubm̃ ꝛ rõ ſuſceptiua q̃titatis reqrit ſecum formã ſuba-
lem: non qdem vt illud qđ ſit rõ ſuſceptiua cũ ea: ſed vt
illud a quo dependet: ꝛ ſine quo nõ poſſet eſſe nec reci-
pere. ⁊ ordo iſte quo mõ preſupponit̃: vt pars compoſiti
ante recipere q̃titatem: nõ eſt ordo eiuſdem ad ſeipſuꝫ
ſm̃ reꝫ. ſed eſt diuerſaꝝ dependentiaꝝ: quarum vna p̃-
cedit alterã ordine nãe. Nam prius opꝫ determinare de-
pendẽtiam quã hꝫ mã ad formã ſubalem in eſſendo: q̃ȝ
determinet̃ depẽdẽtia accñtis qđ recipit̃ in mã. ¶ Ad
14.ᵐ dõm dupl̃r. Primo: q2 poſſum dicere: ꝙ in oĩbus ſo-
la mã eſt ratio receptiua quãtitatis. Nec probat̃ oppo-
ſitum efficaciter per quãcunqꝫ rõnem adhuc factam.
Et quãdo dicunt ꝙ imo. q2 Cõmentator ꝛ Henricus ꝛ
Godo. negant mãm in celo. Et ego nego hoc: quouſqꝫ
rõnem coꝝ melius confirment q̃ȝ fecerint vſqꝫ modo.
Alio modo poſſuꝫ dicere: ꝙ dato ꝙ in celo rõ receptiua
eſſet forma: ꝛ in inferioribus alijs ab hoie nã compoſita:
tñ non ſequitur ꝙ in hoie rõ receptiua ſit alia a mã. Et
quando dr̃ ꝙ effectus cõmunis debet habere cãm cõ-
munem. Dico ꝙ verum eſt: q2 debꝫ habere cãm cõmu-
nem: ſed non eiuſdem rõnis in ſpeciali in omnibus. Et
hoc neceſſarium eſt in propoſito: ſi rõ receptiua in celo
ſit ſola forma. ꝛ in inferioribus nã compoſita ex mã et
forma: q2 iſta non ſunt eiuſdeꝫ rõnis in ſpãli: ſed ſufficit
ꝙ conueniãt in aliquo cõmuni analogo ẽt habẽdo. ſ. ſi-
milem proportionẽ ad habendum partes quãtitatiuas
vel aliqđ tale. ¶ Ad 15.ᵐ dicẽdum. Primo dicendo: ꝙ ſꝫ
alie forme ſubales in alijs ab homine ſint quãte per ac-
cidens: non tamen ſunt rõ receptiua quãtitatis: vt dcñ
eſt. ¶ Alio modo dicendo: ꝙ dato ꝙ in hoie rõ recepti-
ua quãtitatis ſit ſola mã: ꝛ in alijs ab hoie nã compoſi-
ta: non ſequit̃ aliquod inconueniẽs: q2 illa que ſunt di-
uerſaruꝫ rõnum in ſpeciali: dũmodo conueniant in ali-
quo vno cõmuni proportionabili poſſunt eſſe cauſa vel
ſubm̃ alicuius cõmunis paſſionis. ¶ Ad 16.ᵐ dicenduꝫ:
ꝙ pati: accipiendo pati pro recipere: non conuenit com-
poſito per formã: ſed per ſolam mãm: loquendo de re-
ceptione forme ſubſtãtialis. Et quando ipſi dicunt ꝙ i-
mo: q2 abſtractio vnius eſt cauſa introductionis alterius.
hoc nihil eſt: q2 hoc non eſt ponere vnã formã eſſe cau-
ſam introductionis alterius. ſed magis eſt ponere priua-
tionem ſiue abſentiam vnius forme eſſe cãm ſine qua
non introductionis alterius: que abſentia eſt cã vt re-
motio ꝓhibentis. Et ſilr̃ etiaꝫ per ſolam mãm ſicut per
rõnem receptiuaꝫ cõuenit homini eſſe quãtum. De fa-
tigari aũt: ꝛ alijs ſimilibus non eſt ſimile: ꝛ de quãtitate
q2 per iſta denominant̃ illa que non informant per iſta.
quãtitas autem non denominat aliqđ vt extenſum niſi
qđ informat: vel vt totum rõne partis: vel vt partem. ꝛ
ideo anima rõnalis non eſt extenſa vt pars recipiens
extẽſionem. nec vt totum: q2 anima nõ ſupponit pro to-
to. ſed bene ipſum animatuꝫ eſt iſto modo extenſum. ꝛ
fatigari non proprie cõuenit anime: loquẽdo ſaltẽ de fa-
tigatione corporali: ſicut nec ambulare. ridiculuꝫ enim
eſſet dicere ꝙ anima ambulat. ¶ Ad 17.ᵐ dicendum: ꝙ
vniformiter conuenit hoi ꝛ bruto eſſe q̃tum: quantum
ad id qđ formalr̃ importat quãtum: q2 quãtitas eiuſdeꝫ
rõnis vtrobiqꝫ eſt. quãtum autem ad illud qđ eſt rõ re-
ceptiua quãtitatis poſſet adhuc concedi ꝙ vniformiter
conuenit vtriqꝫ. Nec ſequitur tamẽ ꝙ forma vnius ſit
extenſa ſicut forma alterius. nam ꝙ forma bruti ſit ex-
tenſa poteſt contingere non ex hoc ꝙ ipſa ſit ratio rece-
ptiua quãtitatis. ſed q2 eſt dependens ꝛ educta de potẽ-
tia materie. ꝛ ideo conſequitur conditionem materie in
ꝯmuni in hoc qđ eſt extendi. ¶ Tertio etiã poſſet dici:
dato ꝙ non eſſet eadem ratio receptiua vtrobiqꝫ: nõ ta-
men ſequitur quin quãtitas ſit vniformiter ꝛ eiuſdem
rõnis vtrobiqꝫ quãtum ad illud qđ eſt formaliter quã-
titas. per conſequens vniformiter conuenit eis moueri
localr̃: q2 aliqua vna paſſio cõmunis poteſt conſequi ali-
quod genus entium: ſub quo continent̃ diuerſe ſpecies:
que inquãtum conueniunt in aliquo vno nõ ſpecifico:
ſed analogo: habent vnam talem: ſicut dictũ eſt: paſſio-
nem. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ non. q2 talis paſſio ineſt mediãte
vno alio accidente ſpecifico. Contra. q2 de iſto acciden-
te queram vtruꝫ ineſt imediate diuerſis ſpeciebus. aut
mediante alio accidente. Si primo modo habet̃ propoſi-
tum. ſ. ꝙ vnum ꝛ idem accidẽs: ꝛ vna ꝛ eadeꝫ paſſio po-
teſt conſequi imediate diuerſas ſpecies. Si ſecũdo mo-
do: ibitur in infinitum: quia de iſto accidente queretur
vtrum inſit mediate vel immediate: ꝛ ſic in infinitum.
¶ Ad 18.ᵐ dõm: ꝙ ſoli quãto ꝯuenit moueri p ſe. ſꝫ ad h̃
ꝙ aliquid moueatur per accidens: non opꝫ ꝙ ſit q̃tuꝫ:
nec per ſe nec per accidẽs: ſed ſufficit ꝙ ſit aliquid quã-
ti. ſicut pꝫ de puncto ꝛ ſic eſt de anima rationali. ¶ Ad

a Debꝫ Auẽ.
ponẽre in ce-
lo eẽ mãm: nõ
dicim⁹ formã
eẽ rõnem re-
ceptiuã q̃tita-
tis in rõne ſu-
ſceptiui. Naꝫ
forma celi ẽ i-
telligẽtia ſm̃
ipſum: forma
inquaꝫ dans
operari: ꝛ ſꝫ ab
ea hẽat q̃tita-
tẽ i rõe finis:
nõ tñ in rõne
ſuſceptiui ꝛ i
rõne mãe. ſed
vt ſic cõpetit
ſibi rõne ſui:
q2 celũ ſecũ-
ſa intelligẽtia
ſm̃ Auer. ſꝫ
poſſit dici mã
i actu ſeu ſbꝫ:
nõ tñ põt dici
ſola: ſicẽ mihi
male intelligẽ-
tes ſibi impo-
nũt. vt tu cla-
re videre po-
teris ab ipſo
nono meta.
com. 17.

iuᵐ dicendum: ꝙ licꝫ cui conuenit antecedens cõueniat
conſequens. non tamen ſequit̃: ꝙ illud qđ eſt cã preciſe
añtis: ſit cã preciſa ꝯñtis: q2 cum conſequens in plus ſe
hꝫ ꝗ̃ añs: opꝫ ꝙ preciſa cã ꝯſequẽtis ſit illud qđ in plus
ſe hꝫ: ꝗ̃ illud qđ eſt cã preciſa añtis. ⁊ ideo ſi ita eſſet vt
ipſi imponũt mihi: ꝙ in hoīe mã eſſet cã preciſa quãti-
tatis hoīs: non tñ ſequeret̃ ꝙ mã eſſet preciſa cã quãti-
tatis in omnibus. Sciendũ etiã ꝙ illud qđ eſt cã añtis
eſt ⁊ cã ꝯſequentis abſolute accepti. Unde mã ſi in ho-
mine eſt cã quãtitatis humane: eſt ēt cã quãtitatis: abſo
lute loquendo. ſed non opꝫ ꝙ illud qđ eſt cã añtis ſit cã
conſequentis vl'r: ⁊ in ſua vniuerſalitate accepti. ⁊ hoc
eſt neceſſarium de oī paſſione que conſequit̃ diuerſas
ſpẽs: q2 non opꝫ ꝙ illud qđ eſt cã paſſionis illius in vna
ſpẽ: ſit cã illius paſſionis vniuerſalr̃ in quocũqꝫ. ¶ Ad
20ᵐ dicendũ: ꝙ corpus qđ eſt ſubã ens actu eſt ſubm̃ tri
ne dimenſionis: modo quo ſubm̃ accidentis dr̃ ſuppoſi
tum ens actu. ſed accipiendo ſubm̃ pro rõne receptiua
non opꝫ. Unde notãdum: ꝙ iſta rõ procedit ex duplici
deceptione. q2 ibi ſunt due fallacie conſequẽtis. naꝫ qñ
dr̃ ſic. quãtitas conſequit̃ ſubam compoſitaꝫ. igit̃ rõne
forme eſt fallacia conſequẽtis: procedẽdo a pluribꝰ cau-
ſis veritatis ad vnam. nã quãtitas ꝯſequens ſubam cõ-
poſitaꝫ poteſt eã conſeq: aut rõne mãe: aut rõne forme:
aut rõne vtriuſqꝫ. Simil'r ſi dicat̃ ſic: quãtitas conſeq̃t̃
ſubam compoſitã rõne forme. igit̃ forma eſt rõ recepti-
ua eius. non ſeq̃t̃: imo procedit a pluribus cauſis veri-
tatis ad vnã. naꝫ forma poteſt dici cã accidentis in ſub-
iecto vel effectiua vel finalis vl' ſubtiua. ⁊ hoc ipſimet di
cunt. ſ. ꝙ q̃titas in vtroqꝫ ⁊ ēt figura que eã conſequit̃:
eſt propter operationes forme: vt. ſ. ꝯueniãt opatiõibus
forme. ¶ Ad 21ᵐ dñm: ꝙ reſpectu accidẽtis: vel alicuiꝰ
ēt forme eſt duplex mã. ſ. manens ⁊ trãſiens: manẽs ſi-
cut lignum eſt mã domus: trãſiens ſicut farina ⁊ aqua
ſunt mã panis. Mõ dico: ꝙ quãdo dr̃ aliqđ eſſe in potẽ
tia remota: intelligit̃ de potentia mãe trãſeuntis. nam lo-
quendo de potentia mãe permanentis in effectu nunꝗ̃
aliqua talis potentia eſt remota: accipiendo eam ſm̃ ſe.
ſed ſolum hoc accidit prout talis potentia accipit̃ vt cõ
iuncta actui oppoſito effectui. ſicut ſi dicerem ꝙ ſemen
arboris eſt in potentia remota ad formã hoīs. vel ſemẽ
herbe ad formaꝫ bouis. modo mã non dicit potentiam
remotã ſic ad quãtitatem. q2 mã ſm̃ illud qđ eſt nõ hꝫ
reſpectu quãtitatis rõnem mãe trãſeuntis: ſed perma-
nentis. Si autem dicat̃ quãdoqꝫ in mã remanente po-
tentia remota: hoc eſt inquãtum vnuꝫ ineſt mediãte al-
tero quodã ordine. vt ſi dicat̃: ꝙ mediãte quãtitate in-
eſt figura: ⁊ mediãte figura ineſt ſic vel ſic moueri. ⁊ ſic
dicere mãm in potẽtia remota ad quãtitatem: eſt dice-
re mãm recipere quãtitatem mediãte alio receptiuo. ſ.
forma. ⁊ hoc eſt petere pñᵐ: q2 h̃ eſt qđ querit̃. Sciendũ
tamen ꝙ forma ſubalis dr̃ per prius perficere mãm: ꝗ̃
quodcũqꝫ accidẽs: non ſm̃ ordineꝫ ſuſceptibilitatis: ita
ꝙ forma ſit rõ receptiua in mã cuiuſlꝫ accidentis: ſed
ſm̃ ordinem dependẽtie: q2 cum mã depẽdeat a forma
ſubali per prius reſpicit eam: ꝗ̃ quodcũqꝫ accñs a quo
non ita dependet. ¶ Ad 22ᵐ pꝫ ex dictis. nam oſtenſuꝫ
eſt: ꝙ mã eadem eſt imediatuꝫ receptiuũ vtriuſqꝫ quã-
tum ad hoc ꝙ non eſt alia rõ media receptiua. ſed quo-
dam ordine dependentie: vt dictum eſt. ¶ Ad 23ᵐ dicẽ
dum. ꝙ ad hoc ꝙ aliqđ diffiniat̃ per alterum: non opꝫ
ꝙ ſit magis notũ eo qđ diffinit̃ per ipſum quãtum ad.
quia eſt. ſed ſufficit ꝙ ſit prius notum illo quãtum ad.
qđ eſt. ⁊ hoc loquendo de diffõne propria: que eſt a prio
ri ⁊ per cauſam. modo dico ꝙ lꝫ mã non ſit prius nota
ipſo compoſito: vel aliqͣ exiſtentibus in ipſo: mã tamen
eſt prius nota: ꝗ̃ ſit nota cauſa preciſa quãtitatis in com-
poſito. ¶ Ad 24ᵐ dicendum: ꝙ entitas ſubiecta quan-
titati eſt entitas compoſiti: rõne tamen partis. ſed illud
qđ eſt entitas ſubiecta vt rõ receptiua ē ipſa mã. Et quã-
do dicunt ꝙ non. q2 ſm̃ me mã non eſt ſubm̃. dico ꝙ i-
mo eſt ſubm̃ modo predicto vt rõ receptiua: lꝫ non ſit
ſubum vt ſuppoſitum habens. ¶ Ad 25ᵐ dicendum: ꝙ
homo experit̃ ſe hẽre carneꝫ ⁊ oſſa quãta. ſed ꝙ hoc in-
ſit carni ⁊ oſſi rõne vtriuſqꝫ partis ſubſtãtialis non ex-
perit̃: ſed in rõne cuius inueſtigamus ſm̃ conditionem
forme ⁊ mãe: ex qbus res componit̃. ⁊ ſimil'r nos itelli-
gere experimur ſed rõne cuius ineſt nobis per rõnem
attingimus.

Qõ. XI.

Ad ſcđm ſic procedit̃: ⁊ arguit̃
ꝙ numerus ſit nõ for
ma abſoluta: q2 illud qđ dicit formam
abſolutaꝫ non aduenit alicui preter ſuã
mutationeꝫ. ſꝫ numerus aduenit alicui
ſine ſui mutatiõe. ergo ⁊c̃. Probatio mi-
noris. ponat̃ ꝙ ſunt tres hoīes: ⁊ poſtea
deus de nouo creet quartũ: quaternarius numerus ad-
uenit iſtis iſto de nouo creato ſine eoꝝ mutatiõe. ꝗ̃ ⁊c̃.

Contra q2 qđ pertinet ad predicatuꝫ abſolutum
dicit formã abſolutam. ſed numerus eſt
huiꝰ: cum ptineat ad p̃dicamẽtuꝫ quãtitatis. ꝗ̃ ⁊c̃.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis.
tria ſunt faciẽda. Primum eſt vi-
dere an numerus addat aliqđ ſuper quãtitatẽ cõtinuã:
diuerſum re ab ea. Secũdum eſt videre qualeꝫ vnitatẽ
hꝫ numerus. Tertio ad propoſitum.

Quantum ad primum ſciendum: ꝙ nullus du
bitat quin numerus habeat eẽ rea-
liter: vt quedam multitudo: quia circũſcripta omni ope
ratione intellectus adhuc inueniunt̃ in rerum nã tria
vel quatuor corpora. Sed quãtum ad hoc eſt tota du-
bitatio. vtruꝫ. ſ. numerus dicat aliquam entitatem rea-
liter differentem a quantitate cõtinua. Et circa hoc duo
ſunt facienda. Primum eſt oſtendere ꝙ numerus dicit
aliam entitatem realem realr̃ differentem a quantita-
te continua. Secũdum eſt oſtendere quid addit quan-
titas diſcreta ſuper continuam. ¶ Primum oſtẽdo du-
plici rõne. Primo ſic. q2 ille due quantitates differunt
realiter: in quaꝝ vna realr̃ iuenit̃ plus: ſine hoc ꝙ inue-
niatur plus in altera. ſed quantitas continua ⁊ diſcreta
ſunt huiꝰ. ergo ⁊c̃. Maior pꝫ. probatio minoris. q2 diui-
ſa quantitate continua in plures partes non eſt ibi plus
quãtum ad rõnem quantitatis continue ꝗ̃ ante. q2 oẽs
iſte partes non cõſtituunt aliqđ longius ꝗ̃ ante: ſed ibi
eſt plus ſm̃ rationem quantitatis diſcrete: q2 ibi ſunt
plura ꝗ̃ ante: ita ꝙ ſic formatur ratio: plus vel minus
ſm̃ quantitatem cõtinuam attenditur: vel ſm̃ longius
vel ſm̃ latius vel profundius. plus vero ⁊ minus ſm̃
quantitatem diſcretaꝫ attenditur ſm̃ plura vel paucio-
ra. ſed contingit habere plura diuiſo continuo ꝗ̃ ante: ⁊
non habere longius latius vel profundius. ergo ⁊c̃.
¶ Sed ad hoc poſſet aliqͣ dicere: ꝙ habere plura vel
pauciora diuiſa quantitate continua non eſt habere ali-
quid diuerſum a quantitate continua. ſed eſt habere in-
diuidua quantitatis continue. ¶ Hoc non valet: quia
partes ſubiectiue quantitatis continue ſunt partes in-
tegrales quantitatis diſcrete. ⁊ ideo diuiſo continuo
non ſolummodo ſunt plura indiuidua quantitatis con-
tinue: ⁊ plures partes ſubiectiue reſpectu totius vni-
uerſalis. ſed etiam eſt ibi maius totum integrale diſcre-

qđ eſt idem realr cum eēntia. ℂ Ad 3^m dicēdum. ꝙ ſyllogiſmus expoſitorius non hȝ locuȝ: qñ ſubm in vtraqȝ ꝓpōne eſt in plus ꝙ̃ qđlȝ predicatoꝝ. Unde nō ſeqtur. homo eſt ſoz. homo eſt plo. igiť ſoz. eſt plo. Nunc autem ita eſt ꝙ eēntia diuina in plus ſe habȝ: ꝙ̃ h relo vel illa. qꝛ vna ⁊ eadē eēntia numero eſt h relo ⁊ illa. ⁊ idem eēt in creaturis: ſi idē homo eē poſſet ſoz. ⁊ pla. Et certuȝ eſt ꝙ ſi iſta rō eſſet bona: ſequereť ꝙ pr̄ eſt filius. qcqd ſit de pr̄nitate ⁊ filiatōe. qꝛ nullus fidelis negat iſtā. hic deus eſt pr̄. ⁊ hic deus ē filius. ⁊ tñ nō ſeqť. hic pr̄ eſt hic filiꝰ. Dōm igiť ꝙ ſi eēntia ⁊ relo eēnt idē conuertibilr: ita ꝙ vnuȝ non eēt in plus ꝙ̃ aliud. ſequereť infallibilr ꝑ ſyllogiſmū expoſitoriū: ꝙ vna relo eēt altera. ℂ Ad quantum dōm. ꝙ qñ quæriť. vtrum pr̄ ⁊ filius differāt realitate eēntie: aut alia realitate: ꝙ non eſt cōcedendū ſimplr ꝙ realitate eſſentie. Nec ēt eſt concedēdū ſimplr ꝙ differāt realitate que ſit ſimplr alia ab eēntia. qꝛ eēntia eſt ille due realitates: qbus pr̄ ⁊ filius differūt realr. Sȝ dicēdum eſt. ꝙ differunt realitate que nō eſt idem conuertibilr cum eſſentia. ⁊ eſt tñ eſſentia.

Quantum ad ſcđm. ſ. vtrum relo addat aliquid realr dr̄ns a fundamēto. Dicunt qdā ꝙ ſic. ⁊ hoc probāt. ꝑmo ſic. qꝛ qđ aduenit alicui de nouo: dicit aliqd diuerſum ab eo. ſed relo pōt aduenire fundamēto de nouo. ergo ⁊c̄. ℂ Scđo: qꝛ illa quoꝝ eſt idē eſſe dicunt diuerſas res: quaruȝ eſt vna alteri addita. ſȝ relo ⁊ fundamētum ſunt huiꝰ. qꝛ relationis eſt referre vnū alteri. ſed fundamēti nō eſt referre vnū alteri. g̃ ⁊c̄. ℂ Tertio ſic. qꝛ ſic ſe hȝ relo ad fundamētuȝ: ſicut modus eēndi ad ſubam ⁊ accn̄s. Sed modus eēndi ſube ⁊ accn̄tis dr̄t ab eis realr. ergo ⁊c̄. Maioꝛ pȝ. ꝓbatio mi. qꝛ que pn̄t iueniri ſine iuicē dr̄nt re. ſȝ accn̄s pōt inueniri ſine ſuo mō eſſendi. ſicut in ſacro altaris: qꝛ ibi nō hȝ eē in. cū tñ modus accn̄tis ſit eſſe in. ergo ⁊c̄. ℂ Quarto ſic. qꝛ ſi tu dicis: ꝙ relo differt a fundamēto: qꝛ cōnotat aliqd aliud. Cōtra. qꝛ cōnotatio predicta: aut eſt quātuȝ ad nomē tm̄. aut eſt q̃tū ad rē. Si ꝑmo mō nihil ad ꝓpoſituȝ. qꝛ hic q̃ritur non de noīe: ſed de re. Si q̃tuȝ ad rem. cōtra. qꝛ illa que ſunt idem ſm rem: qcquid cōnotat vnum ⁊ alterum. Sȝ ſm te fundamētuȝ ⁊ relo ſunt idem ſm rem. ergo quicqd ꝯnotat vnuȝ ⁊ alterū. igitur impoſle eſt ꝙ relo cōnotet aliqd realr: qđ non connotet fundamētuȝ. ſi ſic ſunt idē re. ℂ Sed his nō obſtātibꝰ ſicut in precedēti quolibet diffuſe tractaui. relo in eo in quo eſt ſubiue nō addit aliq̃ rem ſup fundamētū diuerſam ab ipſo: ſȝ ſolūmodo ꝯnotat vel dicit coexn̄tiaȝ alicuius alterius ad qđ relm dr̄. ⁊ illud diffuſe tractaui in predicto quolibet. Ubi oſtēdi: ꝙ ſi relo eēt aliud realr a fundamēto: ꝙ faceret compōnem cum ipſo: qđ eſt ꝯtra nos. ℂ Ad ꝑmum igitur in oppoſitum dicēdum. ꝙ aliquid de nouo aduenire alicui duplr eſt. Uno mō per inherētiam: ſicut albedo aduenit de nouo ei qđ ꝑmo non erat album. Alio mō per coexn̄tiaȝ: ſicut ſi aliquo coexiſtēte albo aliud fiat albū: illud aliud albū aduenit albo ꝑ coexn̄tiaȝ: et vt ad qđ dr̄ de nouo ꝑ ꝯformationē: non aūt ꝑ inherētiam. Qñ igitur dr̄ ꝙ illud qđ aduenit alicui de nouo differt ab eo realr. Si adueniat de nouo ꝑ inherētiam dr̄t ab eo realr re abſoluta: ⁊ faciat compoſitionē cum eo. Si aūt adueniat ei ꝑ coexn̄tiam: vt ad qđ eſt cōforme de nouo: non opȝ ꝙ aliqd ponat de nouo in eo cui aduenit: qđ ſit in eo ſubiectiue. Sed ſufficit ad hoc ꝙ talis cōformitas dicatur ſibi aduenire de nouo: ꝙ aliqd aliud coexiſtat ſibi de nouo ad qđ dicatur: ipſo in ſe in nullo mutato. Dico igitur ꝙ relo dicatur aduenire fundamēto: non per alicuius aduētuȝ ſibi inherentis ⁊ diuerſi ab eo: ſed per aduētum alicuius coexiſtētis de nouo. ad qđ de nouo dicitur per illud qđ ꝑus erat in eo. ℂ Ad ſecūdum dicēdum. ꝙ eē fundamēti ⁊ eſſe relationis quātum ad illđ qđ ſunt vnus ⁊ idem actus eēndi: aliter ⁊ alr̄ cōceptus. qꝛ ſm qđ eſt actus alicuius ſm ꝙ eſt in ſe tale. puta album vel nigruȝ dicitur eē fundamenti. ſm autem ꝙ illud idem eſſe dr̄ ad alterū: eſt eſſe relationis. ℂ Ad tertium dicendum: ꝙ modus eſſendi ipſius accn̄tis non dicit aliquā rem diuerſam tertiam a ſubſtātia ⁊ accn̄te. ſed cōnotat aliquā rem aliā: cuȝ qua conſiſtat compoſitum ex ſubſtātia ⁊ accn̄te. rōne cuius cōnotati poteſt iueniri accidēs ſine tali modo. ſic etiam relatio rōne coexiſtētie alterius quā importat: vt dictū eſt. dicit quēdam modum fundamēti ad alterū: rōne cuius alterius: ſi auferatur deſinit eē relatio manēte fundamēto: non aūt ꝓpter hoc ꝙ aliqd addat ſuper fundamentum in eodeȝ ſicut in ſubiecto: qđ de nouo deſinat eſſe manēte fundamēto. ℂ Ad 4^m dōm. ꝙ iſta cōnotatio eſt ex ꝑte rei. qꝛ ex ꝑte rei aliud eſt in ſe exiſtere ⁊ coexiſtere alteri. ⁊ aliud reqritur ad verificādū aliqd exiſtere in ſe. ⁊ aliud ad verificādum aliqd coexiſtere alteri. Et quādo dr̄ ꝙ illa que ſunt eadē ſm rem quicqd cōnotatur per vnuȝ ⁊ ꝑ alterum. Dico ꝙ verum eſt de illis que ſunt eadeȝ re. ita ꝙ vnū non ſe habeat per additionē ad alterum: nec ſm inexiſtētiam: nec ſm coexiſtētiaȝ: nunc aūt lȝ relatio nō addat aliqd ſuper fundamētum per inherētiaȝ: addit tamē aliqd per coexiſtētiam eius ad qđ dr̄ illud qđ refertur.

Quantum ad tertium ꝑtinet. ſ. quātum ad ꝓpoſitum. vtrū. ſ. ſit aliqđ vnum nomē cōmune relatiuo ⁊ abſoluto in diuinis. Dōm ꝙ nō. qꝛ in diuinis relo nō dicit aliqđ ens determinatū ad ꝑdicamētum. ſed tam relo ꝙ̃ abſolutū dicunt rem quādā illimitatā ad qđcunqȝ predicamētuȝ. Un̄ q̃tum ad rem ꝑtinet nomē impoſitū ad ſignificādum relonē diuinā: vt diua eſt: iplicite iportat totuȝ qđdā infinitū: ⁊ ſilr nomē qđ ſignificat abſolutū: nec ꝑſona ſignificat aliqđ cōmune vniuocuȝ his: imo in ſuo ſignificato iplectitur vtrūqȝ. ſicut quodāmodo hō in ſuo ſignificato complectiť animal ⁊ rōnale. ℂ Ad rōnem igiť in oppoſitū dicendum: ꝙ qñ dr̄ ꝙ ꝑſona apud fideles ſignificat relonem. Dōm ꝙ nō ſolum relonē: ſed ēt ſubam complectētes vtrūqȝ mō predicto. Et qñ dr̄ ꝙ apud gētiles ſignificat abſolutū. dico ꝙ apud gētiles nō poteſt ſignificare abſolutuȝ ſolū: ꝓut abſolutū diſtinguiť ꝯtra relatū niſi ſignificatione eius. ſȝ ſi accipiať ꝙ apud eos ſignat abſolutum: vel ꝓut diſtinguiť ꝯtra ꝫctum ad terminatū moduȝ incōmunicabilitatis. qꝛ. ſ. apprehēdunt qđdā ſubſiſtens icōicabile qualr̄cūqȝ hoc ſit: iſto mō itelligūt abſolutum. ſȝ illud abſolutum nō eſt abſolutū: de quo loquimur diſtinctum ꝫ relatum.

Qō. VIII.

POſtea querebať de compatione abſoluti ad relatū in ſpālr ⁊ eſt. vtrū in deo ſit idem itelligere ⁊ dicere. Et arguiť ꝙ ſic. qꝛ actus intellc in eo ꝙ itellc eſt itellr̄e. ſȝ actus intellc in eo ꝙ itellc eſt dicere. igiť itelligere eſt idem qđ dicere. ⁊ econtra.

Contra qꝛ dicere iportat ꝓductionē in diuis. ſȝ hitellr̄e nō iportat ꝓductionē. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidentiā iſtiꝰ queſtionis duo ſunt facienda ꝑncipalr. Primum eſt videre quō itelligere ⁊ dicere ſe habēt in nobis. Secundum eſt videre quō ſe habeāt in deo. Quātuȝ ad ꝑmum tria ſunt ꝑncipalr faciēda. Primū eſt videre quō

differant operatio immanēs ⁊ operatio tranſiens. Se-cundum eſt videre vtrū ītelligere ſit operatio imanēs vel operatio tranſiens. Tertiū eſt videre quomō diffe-runt dicere ⁊ ītelligere.

Primus ar-ticulus.

Quantū ad p̄mū ſunt tres opiones. quarū duas credo eſſe falſas. Prima eſt: ꝙ operatio imanens dr̄ illa: qua aliqd idem ſubo mouet ſeipſū: vl̄ producit aliqd in ſeipſo. Operatio vō trāſiens qn̄ mouet aliquid aliud differēs ſubo ab ipſo. ⁊ ad hoc adducit̄ ta-lis rō. Quia vt iſtis videt̄ oīs operatio eſt ꝓducere. ⁊ ꝑ ꝯñs operatio tam manens ꝙ̄ trāſiens eſt qdā̄ produ-cere. Sꝫ ꝓducere vt videtur nō poteſt diſtingui in ꝓ-ductionē manentē ⁊ trāſeuntem: niſi per hoc ꝙ aliqd ꝓducit aliqd in ſeipſo. Et per hoc ꝙ aliqd ꝓducit aliqd in alio. ergo ⁊c. ¶ Sed iſtā opinionē credo eſſe falſā. ⁊ hoc pbo dupl̄r. Primo ſic. qꝛ operatio manēs compa-tur ad illud cuius eſt operatio manens ſicut ad illud in quo eſt ſm ꝙ tale: ſꝫ ꝓducere nō eſt opatio ipſius ꝓdu-cētis: ſicut illi' in quo eſt ſm ꝙ tale. igit̄ ꝓducere nō eſt opatio manēs vt ipſius ꝓducentis. Unde ꝓducere nō dicit operationē manentem vt ſic. dico aūt in eo ꝙ tale. qꝛ dato ꝑ poſſe vel īpoſſe ꝙ aliqd produceret aliqd in ſe-ipſo. iſte actus productus ꝑut reſpiceret illud in quo eſt: nō reſpiceret illud vt actiuū: ſed magis vt paſſiuū ⁊ re-ceptiuū. ¶ Scdo ſic. ſi operatio manēs eſſet produce-re: ītelligere eſſet producere actum ītelligendi. ꝯñs pꝫ. qꝛ oēs ponunt ītelligere operationem ītellectus perma-nentem. falſitas ꝯñtis facil̄r pꝫ. qꝛ iſta eſt vera ⁊ ꝓpria. deus ītelligit. ſed iſta eſt falſa. deus producit actum ītel-ligendi quo ītelligit. qꝛ nullum abſolutū in diuinis eſt productum. ergo ⁊c. ¶ Ad rōnē autē quā illi adducūt dō: ꝙ non omnis operatio eſt producere: ſicut īfra pa-tebit: quā̄do ponetur vera opio. ¶ Secunda opio eſt: q̄ ponit: ꝙ agens qn̄qꝫ nihil aliud cāt preter ipſam actio-ne. n: ⁊ tunc eſt operatio manēs. qꝛ vt dicunt: ꝑter actio-nem quā ponunt in agente: nihil per talem operationē extra rem eſt ꝓductum vel operatū. Alia eſt actio: vt di-cunt: in qua preter actionē agentis producitur aliqd ex-tra: ſicut calefacere ⁊ ꝯſimilia. ⁊ talis operatio eſt tran-ſiens. ⁊ probāt duplici rōne. Primo ſic. qꝛ actio manēs eſt actio manens in agente. ſed vt videt̄ in agēte non eſt niſi ſola actio. nō autem aliqd productum per actionē. ergo videt̄ ꝙ illa actio dr̄ actio manēs in qua agens ſo-lam actionem cāt: ⁊ nihil producit per actionē. ¶ Se-cundo ſic. qꝛ ſm phm p̄mo ethicoꝝ. in quibuſdā artib'. operationes ſunt fines ſicut in arte fiſtulatiua. ſ. cithari-zatiua. in quibuſdā autem fines ſunt operata ſicut in do-mificatiua. Et hoc non eēt niſi eſſet quedā actio in qua nihil eſt operatum ꝑter actionē. ⁊ quedā in qua eſt ali-quid operatū preter actionē. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ iſta opinio improbabilior eſt p̄ma. qꝛ omne producēs aliqd produ-cit. ſed ſicut ſe hꝫ producēs ad producere: ita ſe hꝫ id qō agens producit ad produci. igitur vbicūqꝫ eſt ꝓducere ibi eſt aliquod produci. ſed vbicumqꝫ eſt produci: ibi eſt productum eſſe. Igitur impoſſe eſt dare actionē vel ope-rationē que ſit producere: qn̄ ſit ibi aliquod productū per illam operationem. ⁊ per cōſequens impoſſe eſt da-re talem operationē: ſine operato per ipſam. ¶ Secū-do ſic. qꝛ ſm iſtā opinionē videtur ꝙ agens in agendo aliqd cauſet in ſeipſo: qō vocāt actionem. ſed omne illud in quo aliqd cāur de nouo in quo prius non erat muta-tur. igit̄ omne agēs in agendo mutatur: qō eſt falſū. qꝛ non poſſet eſſe aliquod agens immutabile. qō eſt falſum. ¶ Si dicat̄ ad B ꝙ illa actio eſt qdā̄ relo agētis: q̄ non ponit aliquod abſolutum in ipſo. ꝯtra. relo agentis pro-ducentis: aut eſt ad aliqō abſolutum productū: aut non. ſi ſic. igitur ſemper eſt aliquod productum ⁊ operatum per ipſam operationem: volēdo operationem produce-re. ſi non. quero ad qd eſt illa relo: ⁊ nō pōt facil̄r fingi. qꝛ iſta relo aut eſſet ad ſeipſam: aut ad aliā relonē: non ad ſeipſam. qꝛ nulla relo eſt ad ſeipſam. ſi ad aliā: quero de illa alia in quo fundat̄. nec poteſt fingi in quo funde-tur niſi in aliquo producto ab agente. ¶ Dices forte ꝙ fundat̄ in ipſa actione: ⁊ ꝙ ꝓducēs refert̄ ad ipſā actio-nem per quā nullum eſt productum ꝑut ponit̄. Cōtra. qꝛ nihil refert̄ realiter ad relonem qua refertur. qꝛ tunc relones irent in infinitum. Sed ſm te iſta actio eſt relo qua producēs refert̄: qꝛ eſt relo ipſius producētis ſubi-ue. ergo ⁊c. ¶ Tertio ſic. qꝛ actio manēs nō differt ſm te a trāſeunte: niſi qꝛ in actione manēte nihil eſt produ-ctum preter actionem ipſam: quam ponis in agente. ſed in actione tranſeunte nihil ponitur manere in agēte ni-ſi relatio ad productum. ergo operatio manens erit pu-ra relo. ſed illud quod eſt pura relo eſt in genere relo-nis. ergo operatio manens eſt in genere relonis. qō eſt falſum. Sequeretur etiā ꝙ illa relo ſit ad nihil: qꝛ non videtur poſſe fingi ꝙ producens vt producens referat̄ niſi ad productum. ¶ Quarto ſic. qꝛ iſta actio quam tu dicis producere: aut comparatur ad producens vt ad cām efficientem: aut non. ſi ſic. igitur compatur ad ipm: non ſicut ad illud in quo eſt: ſed ſicut ad illud a quo eſt. qꝛ cāliſtas cāe efficientis non conſiſtit in hoc ꝙ ſit illud in quo aliqd recipitur ſubiectiue. ⁊ ſic talis operatio nō eſt operatio manens in producente vel agente per ſe in eo ꝙ tale. Et ſic diceretur operatio manens per accñs: inquātū accidit ei a quo aliqd producitur eſſe recepti-uum eiuſdē. ſi non ergo producens non eſt cā efficiēs: qō eſt abſurdum. Iterū non pōt fingi aliud genus cāe: in quo producens ſit cā ipſius operationis que eſt ꝓdu-re. ¶ Quinto ſic. qꝛ ſicut ſupra dictum eſt. ītelligere eſt operatio manēs ipſius dei: ſed deum ītelligere non eſt deum producere aliquid: lꝫ per ītelligere producat alia: igitur falſū eſt: ꝙ operatio manēs ſit producere aliquā operationem: vel actionē ſine opato.

Solo ad rōes aduerſariorum.

Ad rationes autem eorum facile eſt reſpon-dere. Ad primā igitur dicendū: ꝙ glibet pōt vti eqruoce noibus ſicut placet. ⁊ ideo pōt aliqs vocare actionē: vel illud qō ꝑtinet ad genus actio-nis: ⁊ ſic actio eſt ipſa forma ꝓducta: vt denolat agentē. prout dicit̄ ꝙ actio eſt in paſſo. Alio modo poteſt accipi actio īproprie. ſ. relo agentis ad ipſum ꝓductū. ⁊ iſta ꝑ-tinet ad genus relonis. Et ideo nō eſt dare actionē per-tinentē directe ad genus actiōis: accipiēdo actionē pro eo qō eſt producere: que ſit ſubiectiue in agente. ſed ſolū conſequitur quedā relo in ipſo agente ad ipſum produ-ctum. ¶ Ad ſecūdū dicēdum. ꝙ non eſt intētio Ariſt. dicere. ꝙ ſit aliq̄ operatio ſine effectu aliquo producto. ſed ītendit dicere ꝙ aliqui effectus aliquarū cāꝝ nō manent niſi ad preſentiā agentis ꝑticularis ꝯtinue agē-tis: que actiones quā̄doqꝫ ſunt cum motu: ſicut cithari-zare vel fiſtulare. quedā vero ſunt in qbus ſunt quedā operata: que manēt abſente ꝑticulari agente: ⁊ ipſo non agente. ⁊ ideo in illis dicuntur operata fines. in aliis vō dicuntur operationes eſſe fines: non quin in illis ēt ſint quedā operata: ſed qꝛ non manent niſi ꝑticulari cā actu agente. qō pꝫ. qꝛ per citharizationē ⁊ fiſtulationē cāuur ſonus: qui eſt quedā q̄litas abſoluta producta. ⁊ tamen in iſtis dicit Ariſto. operationes eſſe fines. ¶ Alia eſt opio quā credo eſſe verā. ſ. ꝙ opatio manēs nō eſt aliqd ꝓducere vel efficere. ſꝫ vel eſt recipe q̄ſtū ad p̄m' māle.

Opio heruei vera.

vel eſt facere formalr tale:q̈tum ad p̄ncipiuꝫ formale.
¶ Ad cuius euidētiam ſciēdum eſt:ꝙ cū ꝗ quattuor ſint
p̄nᵃ.ſ.finale:ꝛ efficiēs:mãle ꝛ formale. tribus iſtoꝝ p̄n/
cipiorum attribuit̄ operatio.ſ.p̄nº mãli: cuius operatio
eſt recipere actuꝫ ꝛ perfectionē.ꝛ p̄nº formali cuius ope
ratio eſt facere formalr tale. prout dicimus ꝙ albedo
facit formalr album:per quem ēt modū facit intellectio
formalr itelligentē:ꝛ relo relatum.ꝛ ſic de alijs. Et p̄nº
effectiuo cuius operatio eſt aliqd efficere ſicut calefacē
re.p̄nº vero finali non conſueuit attribui operatio diſtin
cta ab operatione cauſe efficiētis: q̄ eius cãlitas in hoc
ꝯſiſtit:ꝙ eius amore vel grã agens agit. Modo opera
tio p̄ncipij paſſiui ꝛ operatio p̄ncipij formalis dr̄ opera
tio manēs in eo ꝙ talis. Sed talis operatio p̄ncipij acti
ui dr̄ trãſiens per ſe loquēdo:dato ꝙ per accñs poſſet eē
operatio manēs:ſi aliqs faceret aliquem actuꝫ in ſeipſo:
ſi tamē hoc eſt poſſe. ¶ Et hoc qdē q̈tum ad p̄nᵐ paſſi
uū ſatis pꝫ:q̄ opatio p̄ncipij paſſiui ſiue receptiui ē reci
pere actum:ſiue actus receptus. Sed vtrūqꝫ illoꝝ re
ſpicit p̄nᵐ paſſiuum ſiue receptiuū:ſicut illud in quo ſūt:
ſiue manent. igit̄ operatio p̄ncipij paſſiui in eo ꝙ tale:ē
operatio manēs. ſilr eſt de p̄nº formali.naꝫ operatio p̄n
cipij formalis eſt eſſe formā qua aliqd eſt tale formalr.
Puta operatio ipſius albedīs albere:ꝛ lucis lucere. ſed
lucere ꝛ albere ſunt:ꝛ manēt in lucente ꝛ albēte in eo ꝙ
huiꝰ.ergo ꝛc̄. ¶ Eſt tamē ſciēduꝫ:ꝙ alr dr̄ operatio p̄n
cipij paſſiui manens.ꝛ alr operatio p̄ncipij formalis. vñ
differunt duplr. Primo:q̄ operatio manēs ipſius paſſi
ui eſt in ipſo p̄nº paſſiuo ſubiectiue.ſicut recipere vel actus
receptus eſt in ipſo p̄nº receptiuo.operatio vero p̄ncipij
formalis que eſt eſſe formalr tale.non eſt ꝓprie in ipſa
forma quaſi qddam diuerſum ab ipſa receptum in ipſa.
ſed eſt in habente formā: ſicut lucere in lucēte:ꝛ calere
in calente:ſiue illud habēs formā ſit compoſitū ex for
ma illa ꝛ quodā altero. ſiue illud ſit forma per ſe ſubſi
ſtens.ſicut dicimus deum formalr iuſtum eſſe:volētem
eſſe:ꝛ itelligentem eſſe.ꝛ ſic de alijs. ¶ Scd̄o differunt:
q̄ operatio p̄ncipij ſemper preter p̄nᵐ paſſiuum hꝫ p̄nᵐ
actiuum.nam operatio p̄ncipij paſſiui eſt recipere actuꝫ
ab alio:ſicut a cã efficiēte reducēte ipſuꝫ de poº in actū:
operatio vo forme abſolute accipiēdo:qđ eſt eſſe forma
liter tale:nō iportat eſſe ab alio:ſicut a cã efficiente. Vñ
lux lꝫ habeat cãm efficientem:tñ lucere nō importat ta
lem cãlitatem. ꝓpter qđ ēt ea que ꝑtinēt ad p̄nᵐ forma
le cōueniunt deo qui nō habet cãm efficientem. vnde
cōuenit deo itelligere velle ꝛ eſſe iuſtū.ꝛ cõſilia. ¶ Ter
tium ēt.ſ.ꝙ operatio p̄ncipij actiui ſit operatio trãſiens
per ſe loquēdo:ꝛ non manens per ſe loquendo. ꝓbat̄.q̄
operatio tranſiens dr̄ illa que reſpicit illud cuius eſt ta
lis operatio in eo ꝙ huiꝰ: vt a quo eſt: ꝛ non vt in quo
eſt.ſed operatio actiui p̄ncipij ſicut effectiui reſpicit illđ
cuius eſt operatio vt p̄nᵐ effectiuū vt a quo eſt.ꝛ non vt
in quo eſt niſi per accñs. Vt ſi cōcurrerent in idem p̄nᵐ
actiuum ꝛ paſſiuū:qđ credo impoſſe eſſe.ſ.ſaltem q̈tum
Tex.cõ.17. ad idem per eſſentiam.ergo ꝛc̄. Et cõfirmatur rõ per di
ctuꝫ Ariſt. 9º metaphy. qui dicit.ꝙ potētia actiua eſt p̄n
cipium tranſcēdi aliud in eo ꝙ aliud. Unde talis actio
tranſit vel in aliud ſimplr:vel ſaltem inquãtum differt
aliquo modo a p̄nº actiuo.ꝛ ſic pꝫ de p̄mo. ¶ Notāduꝫ
tamē:ꝙ bene dr̄ operatio manens:ꝛ operatio trãſiens.
q̄ opatio eſt qđdā cõmune ad recipere ꝛ ad efficere. ꝛ
ad facere formalr tale. Si aūt iueniatur actio manens
ꝛ actio trãſiens:opꝫ accipere actionem equoce: ſicut ac
cipitur facere equoce:quādo dr̄ ꝙ pictor facit parieteꝫ al
bum effectiue:ꝛ albedo facit parietem album formalr.

Quantū ad ſcd̄m.ſ.qualis opatio ſit itellīre. Dēꝫ
ꝙ operatio imanēs pertinēs ad p̄ncipiū
formale. Primum ꝯcedūt omnes.ſ.ꝙ itelligere ſit ope
ratio imanens. Et ēt poteſt ratione probari.q̄ operatio
imanens dr̄ illa que reſpicit illud cuius eſt talis opera
tio vt in eo in quo eſt.ſed itelligere reſpicit itelligentem
cuius eſt operatio vt in eo in quo eſt.ergo ꝛc̄. ¶ Scd̄m
pꝫ.ſ.ꝙ ꝑtineat ad p̄ncipiuꝫ formale.q̄ ois operatio ma
nens vel ꝑtinet ad p̄nᵐ mãle vel formale.ſed itelligere
vt ſic non dicit aliqd formalr pertinens ad p̄ncipium
materiale.ergo ꝛc̄. Maior pꝫ ex dictis. probatio mino
ris.q̄ vt dcm̄ eſt:operatio p̄ncipij mãlis importat hēre
cãm effectiuā:a qua p̄nᵐ mãle recipiat illud qđ recipit.
ſed itelligere cōuenit nō habenti cãm effectiuā actus i
telligendi:ſicut pꝫ in deo.ergo ꝛc̄. Unde itelligere ꝓprie
loquēdo importat hēre actum itelligendi.nō includen
do cãm paſſiuā vel effectiuam:lꝫ aūt itelligere formalr
ex ſuo modo ſignificādi non iportet talem cãm effecti
uam vel paſſiuā.tñ q̈tum ad reꝫ pertinet in rebus crea
tis hꝫ vtrāqꝫ cãm. Et idem dico de lucere ꝛ de quecūqꝫ
forma creata recepta in aliquo ſubo. Forma auteꝫ crea
ta ſubſiſtens non hꝫ cãm receptiuā: hꝫ tñ cãm efficien
tem. Unde ois forma creata q̈tum ad rem pertinet re
ſpectu alicuius agentis:a quo eſt effectiue dicit actioneꝫ
trãſeunteꝫ.lꝫ reſpectu ſubiecti vel ſuppoſiti hñtis dicat
operationem manentē. ¶ Sed hic ſolum reſtat vnum
dubium.ſ.qualis res ſit actus itelligendi:de quo quidā
dicunt:ꝙ ois habitus ꝛ operacio tã intellectus q̄ ſenſus.
tñ appetitus vtriqꝫ reſpōdentis ſunt pure relōnes. Ego
autem teneo ꝙ ſunt quedā qualitates abſolute.ꝛ funda
menta tñ quorūdam reſpectuum ad ipſas cōſequentiū.
ſicut probabit̄ in 3º quolibet. Si autem queratur quare
frequentius dicātur ſentire ꝛ itelligere operationes: q̄
calidum eſſe vel frigidum eſſe. Dico ꝙ hoc ideo eſt. q̄
depēdet a preſentia agentis ꝑticularis: ꝓpter qđ videt̄
ꝙ eē coꝝ ꝯſiſtat in quodā fieri:alīc aūt non.

Quantum autem ad tertium.ſ.quomodo ſe ha
beāt in nobis dicere ꝛ intelligere vi
denda ſunt duo. Primum eſt videre qd ſit verbū. Se
cundum eſt videre quomodo intelligere ꝛ dicere ſe ha
beāt. Quātum ad p̄mum eſt duplex opīo. Prima eſt:ꝙ
verbū eſt idem realr qđ actus itelligēdi ꝛ precipue ex
preſſus. Et hoc p̄mo probatur auctoritatibus. Primo ꝑ
Auguſtinum.15.de trini. vbi dicit.ꝙ verbuꝫ eſt illud qđ
naſcitur ex memoria.ſed illud qđ naſcit̄ ex memoria eſt
itelligentia. Itelligentia aūt eſt actus itelligēdi.ergo ꝛc̄.
¶ Scd̄o.q̄ idem Augu. dicit ꝙ verbuꝫ eſt amoris no
titia.ſed notitia itellectus dicit actum itelligendi. ğ ꝛc̄.
¶ Tertio per Anſelmuꝫ:q dicit: ꝙ dicere eſt cogitādo
intueri. Cogitādo autem itueri eſt actus itelligēdi.ğ ꝛc̄.
¶ Hoc ideꝫ probat̄ rõne. p̄mo ſic.in itellu nō ſunt niſi
actus itelligendi:ꝛ habitus:ꝛ diſpō.ſed verbum non eſt
habitus vel diſpoſitio:alioqn maneret in non itelligen
te actu.ergo ꝛc̄. ¶ Scd̄o ſic.verbum eſt manifeſtatiuū
eſſentialr.ſiue ipſa manifeſtatio eſſentialis.ſed nihil eſt
apud itellectum manifeſtatiuū per eſſentiā:niſi actus i
telligendi.ergo ꝛc̄. Dicunt tñ ꝙ actus itelligēdi expreſ
ſus magis hꝫ rõnem verbi q̄ cõfuſus.ꝛ actus reflexus
q̄ rectus. ¶ Primū probāt. q̄ cum verbum ſit mani
feſtatiuum:ille actus hꝫ magis rõnem verbi:cui conue
nit magis manifeſtare.ſed actus expreſſus eſt huiꝰ. ğ ꝛc̄.
¶ Scd̄m probāt ſic.q̄ verbum ꝓprie eſt actus quo lo
quimur nobiſcum in mente.ſed actus reflexus eſt huiꝰ.
ergo ꝛc̄. Iſti tria dicūt. Primum eſt:ꝙ ois actus itelligē
di eſt verbum. Scd̄m eſt:ꝙ expreſſus magis dicat̄ ver

bum ꝗ̃ confuſus. Tertiũ ꝙ reflexus eſt magis verbũ
ꝗ̃ rectus. ¶ Primũ nõ põt ſtare: hoc ꝓbo vnica rõne:
qꝛ omne verbũ eſt ab aliquo dicente: ſed non oĩs actus
intelligendi eſt in nobis ab aliquo dicente. igiť non oĩs
actus intelligendi eſt in nobis verbũ. ma. patet: qꝛ vbũ
eſt aliquid productũ per dicere: ⁊ idõ oẽ verbũ eſt ab ali-
quo dicente. mi. ꝓbo dupľr. Primo ſic: qꝛ aliqd intelli-
gere eſt in nobis a ſolo obꝫo: etiã ſm iſtos qui nõ ponũt
itellm agentẽ: ſꝫ illud qđ eſt a ſolo obꝫo nõ ẽ a dicẽte: cũ
obꝫ nõ ſit dicẽs. igiť ⁊c̃. ¶ Si dicas ꝙ itellĩgere tali actu
intelligendi eſt dicere. ¶ Cõtra. qꝛ dicere eſt produce-
re verbum: ⁊ per cõſequẽs ſi verbũ eſt actus intellect⁹
dicere eſt producere actũ intelligendi. Sed intelligere
nõ eſt producere actũ intelligendi: vt probatũ eſt. ergo
ex hoc ꝙ hõ vel itelľs intelligit tali actu nõ põt vere dici
dicẽs. ¶ Scđo ſic: qꝛ dicere eſt manifeſtare ſibi: loquẽ-
do de dicere mentali. Tũc quero de iſto qui manifeſtat
ſibi aliquid per actũ dicendi: aut ħ facit illud preintelli
gens: aut non: ſi ſic. igitur ante oẽm actũ dicẽdi eſt act⁹
intelligendi in nobis: quo intellectus eſt preintelligens
anteq̃ꝫ dicat ſibi: ſed illud qđ p̄cedit oẽm actuꝫ dicendi
nõ eſt verbũ: qꝛ omne verbũ eſt per aliquẽ actũ dicẽdi.
ergo in nobis eſt aliquis actus intelligendi qui non eſt
verbũ. ¶ Si dicas ꝙ nõ oꝫ ad hoc ꝙ dicat ꝙ ſit prein-
telligens: ⁊ ꝙ in ꝓducendo primũ actũ intelligendi ſit
dicens. ¶ Contra. qꝛ ſiue ponať intellectus agens: ſiue
non: motio ad actũ intelligendi facta a non preintelligẽ
te equaliter ſe habet ad obiectũ: ſicut ad intellectũ: ſi in
intellectu eſt aliqua virtus actiua ad producendũ actũ
intelligendi: ⁊ per cõſequẽs equaliter poterit cõuenire
ipſi obiecto dicere: ſicut ⁊ intellectui: ſed obiecto nõ cõ-
uenit dicere. igiť nec itellectui mouẽti abſq̃ꝫ ħ ꝙ p̄intel-
ligat: ⁊ ſic patet illa minor. ¶ Secũdo p̄ncipaľr ſic: qꝛ
noſtruꝫ verbũ habet aliquã ſiĩtudinẽ cũ verbo diuino:
ſed non oẽ intelligere in diuinis eſt verbũ: qꝛ intelligere
eſſentiale: ſiue abſolutũ nõ diciť verbũ. igitur nec in no
bis. ¶ Scđm ẽt qđ dicunt nõ põt ſtare: quia ſic verbũ
eſſet genus vel ſpẽs ad oĩa verba: qꝛ licꝫ vna ſpẽs ſit no
bilioꝛ alia: nõ tñ genus conuenit vni magis ꝗ̃ alij vt pa
tuit in p̄cedẽti q̃one. ¶ Item falſum ſupponiť: vt patet
ex dictis. ſcꝫ ꝙ omnis actus intelligẽdi: tã expreſſus ꝗ̃
cõfuſus ſit verbum: ¶ Tertiũ dictum eoꝝ eſt in ſe fal
ſum: ⁊ ſcđo cõtradicit. primũ patet ſic: qꝛ ſm eos actus
intelligendi quo quis dicit ſibi eſt reflexus: ſed omne il
lud quo quis dicit ſibi eſt verbũ mentale. ergo oẽ vbuꝫ
mentale eſt actus reflexus ſm eos: qꝛ actus intelligẽdi
nõ põt eſſe verbũ vocale. ergo oĩs actus intelligendi eſt
reflexus: qđ eſt falſum. ¶ P̃. in omni ſcientia inuenitur
verbũ ⁊ dicere ſibi: ſed nõ in oĩ ſcĩa eſt actus reflexus.
ergo non omne dicere ſibi eſt actus reflexus. ma. patet:
qꝛ ſcđz cogitare eſt dicere ſibi: ⁊ hoc inueniť in omni ſciẽ
tia: mi. etiam faciliter patet: quia actus reflexus eſt cogi
tare ſe cogitare: ſed nõ oĩs ſcĩa cõſiderat ſe aliquid con-
ſiderare: quia tũc oĩs ſcĩa cõſideraret de actu cõſideri-
di: ſiue intelligendi: qđ eſt falſum. ergo ⁊c̃. ¶ Secundũ
etiã: ſcꝫ ꝙ iſtud tertiũ cõtradicit ſcđo: nã dicunt in ſcđo
ꝙ actus expreſſus cogitandi eſt verbũ. in tertio vero di
cunt ꝙ actus reflexus eſt verbũ: ſed actus reflexus non
eſt expreſſioꝛ cognitio ꝗ̃ actus rectus. igitur ⁊c̃. ꝓbatio
mi. qꝛ obiecta prima que primo occurrunt intellectui ex-
preſſius cognoſcunť ꝗ̃ illa que cognoſcunť ex eis. Sed
reſpectu obiectoꝝ primoꝝ que primo occurrunt intel-
lectui eſt actus rectus. reſpectu actuũ aũt intelligẽdi q
ex iſtis obiectis cognoſcunť eſt actus reflexus. igitur ⁊c̃.
¶ Item illa ex quoꝝ cognitione venimus in cognitio

nẽ alioꝝ ſunt expreſſius ⁊ magis nota: ſed obiecta exte-
rioꝛa que actu recto itelligunť ſunt huiꝰ reſpectu actuũ
intelligendi qui intelligunť actu reflexo. igiť ⁊c̃. ¶ Itẽ
hoc idem ſequiť ſm eos ꝙ ipſi arguendo cõtra aliquos
dicunt: ꝙ noticia quãto eſt remotioꝛ a primo mouẽte. ſ.
a p̄mis obiectis: tãto eſt minus expreſſa: ſꝫ noticia refle-
xa eſt magis remota a primo mouẽte. ſcꝫ a primis obie-
ctis. igitur ⁊c̃. ¶ Et hoc qđẽ eſt cõtra iſtos qui accipiũt
iſtã maioꝛẽ vniuerſaľr verã arguẽdo cõtra alios: que tñ
nõ eſt vniuerſaľr vera: vt patebit infra. ¶ Quantũ autẽ
ad illud qđ principale eſt in iſto tertio. ſcꝫ qđ ſit verbũ:
licꝫ probabiľr poſſit teneri ꝙ actus intelligendi expreſ-
ſus ſit verbum: ⁊ ꝙ dicere ſit producere talẽ actũ intelli
gendi: non tamẽ minus etiam ꝓbabiľr teneri põt ꝙ ver
bum ſit quedã forma ſpecularis: in qua. ſcꝫ quaſi in qua
dã forma ſpeculari cognoſcať veritas de omnibus exte
rioribus: ſiue iſtđ formeť in itellectu ſubiectiue: ſiue fo-
meť in fantaſmate: vt quidã dicunt: ita tñ ꝙ ſiue ſic ſi-
ue ſic ponať ſemꝑ ſe habeat vt forma in qua ſpeculatur
intellectus obiectũ ſuũ. Teneo tamẽ vt probabilius ꝙ
in intellectu formeť quidã actus intelligendi: qui ſit ta-
lis forma. Et hoc probo tripľr. Primo ſic: qꝛ reſpectu cõ
plexoꝝ oĩs actus intelligendi videť eẽ vel dubitare vel
aſſentire: vel diſſentire. ſed cõceptus mentis accipiendo
cõceptũ mentis pro verbo nullum eſt iſtorum. ergo ⁊c̃.
ma. videť eſſe probabilis. Probatio mi. qꝛ illud qđ ſtat
cũ quolibꝫ iſtoꝝ nõ eſt aliqđ iſtoꝝ: qꝛ vnum iſtoꝝ nõ
ſtat cũ alio: qꝛ pure dubitans non aſſentit nec diſſentit:
nec aſſentiẽs diſſentit: vel ecõuerſo: ſed ſimilis ꝯceptus
mentis ſtat cum quolibꝫ iſtoꝝ: nã formando cõceptuꝫ
quẽ iſta ꝓpoſitio ſignificat. ſcꝫ ꝙ ſtelle ſint pares vľ im-
pares: quãdoq̃ꝫ cõtingit dubitare: qñq̃ꝫ aſſentire: qñq̃ꝫ
diſſentire. ergo ⁊c̃. ¶ Scđo ſic cõtra idẽ. ſimilẽ cõceptũ
cõplexuꝫ format ille qui diſcendo errat: ⁊ ille qui aſſen-
tiendo ſcit. verbi grã. iſte qui credit primã cãm non eſſe
errando: ⁊ iſte qui ſcit primã cãm eſſe veritatẽ attingen-
do formant ſimilẽ cõceptũ de cõplexo cui aſſentiť vel
diſſentitur. ſ. exiſtentia prime cãe. Sed opinio erronea ⁊
noticia ſcientifica non ſunt ſimiles actus intelligendi. ģ
conceptus non eſt actus intelligendi qui habeť de re cõ
cepta. ¶ Sed forte diceť ad iſta: ꝙ iſte ꝯceptus de quo
quãdoq̃ꝫ dubitatur: quãdoq̃ꝫ aſſentiť: quãdoq̃ꝫ diſſenti-
tur eſt noticia quid nõis. ſcꝫ qđ eſt illđ qđ diciť per illđ
cõplexũ: ſed aſſentire vel diſſentire eſt cognoſcere: quia
ita eſt vel ita non eſt. ¶ Cõtra. noticia quid nõis: aut eſt
idem cũ aſſentire vel diſſentire: aut non: ſi non. igiť ſunt
duo actus intelligendi ſimul. ſi ſic: ſequiť ꝙ ſimilis con-
ceptus non põt ſtare cum diſſentire ⁊ aſſentire: qꝛ aſſen
tire non poteſt ſtare ſimul cũ diſſentire: cuius oppoſitũ:
ſcꝫ ꝙ ſimilis cõceptus ſtat cũ vtroq̃ꝫ actu: eſt oſtenſum.
¶ Tertio principaľr: qꝛ ſicut eſt in ſenſu: ita ſuo modo
eſt in itellectu: ſed in ſenſu eſt dare tale idoluꝫ in quo co
gnoſcitur res: nec eſt noticia rei. igitur ⁊c̃. Probatio mi.
qꝛ ſm phm̃ in libro de memoria ⁊ reminiſcentia: qñq̃ꝫ
homo per ſenſum vtitur imagine exiſtente in ſenſu: ſiue
tali idolo vt imagine: ⁊ medio ducente in cognitionẽ al-
terius: quãdoq̃ꝫ vt re cognita: ſicut quãdo in ſomnis ap-
prehendunt aĩalia ipſas imagines vt quaſdã res: hoc nõ
eſſet: niſi in ſenſu eſſet dare aliqđ idolũ qđ nõ eſt noticia
rei: ſed imago ĩ qua res cognoſcitur. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto
ſic: quia verbũ noſtrũ diciť ad ſiĩtudinẽ verbi diuini: ſꝫ
in diuinis verbum patris dicentis: nõ ſe habet ad p̄rem
vt noticia qua cognoſcit: ſed vt illud in quo producto ꝑ
modum intellectus cognoſcit: igitur ⁊ in verbis noſtris
non ſe habet ad dicentẽ vt noticia qua cognoſcit: ſed vt

illō in quo cognoſcit͛. ſic igitur ꝓbabiliter pōt teneri ꝙ verbum non eſt actus intelligendi: ſed aliquid aliud in quo res cognoſcitur. Dico igitur ſicut alias dixi: ꝙ verbū nō eſt actus intelligendi: ſed eſt quedaʒ forma ſpecularis in qua res cognoſcit͛. ita ꝙ etiā ipſa forma aliquo modo eſt nota: ⁊ homo per talem formam in ſe cauſatam. alio modo per actum intelligendi confuſuʒ. Suppoſito etiam intellectu agente ⁊ ſpecie intelligitur res expreſſius ꝙ̄ intelligitur per primū actum confuſum. ❡ Hic tria ponunt͛. Primū eſt ꝙ talis forma ꝓducit͛ per actū cōfuſum intelligendi. Scōm eſt: q2 in tali forma ſpeculari cognoſcit͛ res. Tertiū eſt ꝙ in iſta forma expreſſius cognoſcit͛ res ꝙ̄ per primū actū intelligendi qui cauſat͛ imediate ab obiecto. ❡ Cōtra primū arguit͛ tripliciter. Primo ſic: q2 per actionē manentē nihil ꝓducitur: ſed intelligere eſt operatio manens: igitur per ipſum nihil producitur. mi. patet. Probatio ma. quia ſicut ſe habet operatio tranſiens ad hoc ꝙ aliquid per eaʒ producatur: ita operatio manens ad hoc ꝙ nihil per eaʒ producat͛: ſed in omni operatione tranſeunte aliquid producitur. igitur in nulla operatione manente aliquid producitur. Si dicatur ꝙ operatio manens eſt ꝑ quā nihil producitur extra: licʒ aliquid producat͛ per eam intra. Cōtra. q2 quādo dicit phūs ꝙ operatio manens eſt per quā nihil aliō producit͛ ridiculoſuʒ fuiſſet dicere: ꝙ ideo dicit͛ operatio manēs: q2 per eam nihil extra producitur: nec phūs dixiſſet: q2 planū eſt ꝙ per talē operationē nihil ex͛ ꝓducitur: nec phūs dixiſſet iſtud verbū qō eſt ita planuʒ niſi vlterius intellexiſſet ꝙ per talē operationem nihil vniuerſalr͛ producitur. ❡ Item phūs ibidē. ⁊ ꝑmo ethi. dicit ꝙ tales operationes ſunt fines. Sed non eſſet ſi aliquid aliud ab ipſis eēt operatū per ipſas: q2 illō operatuʒ eſſet finis. ❡ Secūdo ſic: q2 iſtius conceptus expreſſi quē tu ponis: aut ſola ſpēs intelligibilis eſt cauſa: aut ſpecies cum actu confuſo: nō ſola ſpecies intelligibilis: q2 tunc effectus eſſet nobilior ſua cauſa: nec ſpecies ſimul cum actu cōfuſo: q2 tunc eſſent ſimul duo actus intelligendi: quia ſimul eſſet actus intelligendi confuſus cuʒ ſpecie tali expreſſa: q2 ſimul eſt cauſa cū effectu: ſed cum tali ſpecie expreſſa: ſiue conceptu expreſſo eſt actus intelligendi expreſſus: ergo a primo ad vltimum cū actu intelligendi expreſſo eſt actus intelligendi cōfuſus: ⁊ ſic erunt duo actus intelligendi ſimul. ❡ Tertio ſic: ſicut ſe hʒ ſentire ad ſenſuʒ. ita intelligere ad itellm̄: ſed per ſentire nihil producit͛ in ſenſu. igitur nec per intelligere in intellectu. ❡ Si dicas ꝙ licʒ per ſentire nihil producatur in ſenſu: ꝓducitur tn̄ in alio: q2 ꝑ ſentire ſenſus exterioris producitur aliquid in fantaſia: ⁊ per fantaſiari producit͛ aliquid in intellectu. ❡ Cōtra: quia ſic̄ dictum eſt: ſicut ſe habet actio tranſiens ad producere. ita operatio manens ad nō producere: ſed per actioneʒ tranſeuntem ſemper aliquid producitur. ergo per actionem manentē non producit͛ aliquid: nec in ſe: nec ī alio.

Aliqd ꝓduci ꝑ alterū pōt dupli͛r īmi.

❡ Ad primū iſtorū dicendū. ad ma. ꝙ aliquid produci per alterū poteſt dupliciter intelligi. Uno modo ſicut per actionem que eſt productio ipſius: ſicut per calefactionem producitur calidum: vel calor in calefacto. Et iſto modo nihil producitur per operationē manentem: quia operatio manens non eſt in producere: naʒ omne producere eſt operatio tranſiens: vt ſupra dictum eſt. Alio modo dicitur aliquid produci per alterum: ſicut ꝑ habere principiū actiuū quo producens producit: ſicut calidum calefacit per hoc ꝙ habet calorem vel calere. ita ꝙ calidū ⁊ per calefactionē ⁊ per calere per calefactionem calefacit: ſicut per illud qō dicit formalr͛ ipſaʒ productionem eius: ſed per calere: ſicut per illud qō importat agens habere calorem qui eſt principiū per qō agit: ⁊ iſto modo omne qō fit: fit per operationē manentem: quia omne agens agit per aliqō principiū formale per qō agens habet eſſe tale formaliter ꝙ ꝑtinet ad operationem manentem pertinentem ad principiū formale: ⁊ vlterius per idē ꝑncipium habet producere aliud qō pertinet ad operationē tranſeuntem. ❡ Et ad probationem quando dicitur ꝙ ſicut operatio tranſiens ſe habet ad producere ⁊c̄. Dicendū ꝙ verū eſt accipiendo hoc verbum produci formalr͛ vt ſit ſenſus: ꝙ ſicut ois operatio tranſiens eſt formaliter ipſum producere: ita nulla operatio manens dicit formalr͛ ipſum producere: licʒ dicat habere ꝑncipiū per qō producens ꝓducit: ſic etiam dico in propoſito ꝙ licʒ intelligere non dicat formaliter dicere vel producere: verbum tamē dicit habere actum per quē mens ſe mouet ad verbum producēdum: ſiue verbuʒ ſit actus intelligendi ſiue aliqd aliud: qō quideʒ producere eſt dicere: ꝙ anteʒ per intelligere cōuenit alicui agere: ⁊ ſimiliter per velle: ſicut per illō per qō agens agit: ſiue ſicut per illud qō importat habere principium per qō agens agit: faciliter patet: nam dicimus aliquas cauſas agere per intellectum ⁊ voluntatem. Tūc igitur quero aut intellectus accipitur pro potentia: vel pro habitu: vel pro actu: ſi accipiat͛ pro potentia vel pro habitu. ❡ Cōtra. q2 tunc non intelligens ita ageret per intellectū ⁊ voluntatē: ſicut intelligens ⁊ volens: quia in non intelligente poteſt eſſe potentia ⁊ habitus: ⁊ ſimiliter poſſet agere per intellectū ⁊ voluntatem dormiens: ſicut vigilans: qō eſt manifeſte falſum. Relinquitur igitur ꝙ per actum intelligēdi ⁊ volēdi agens per intellectum ⁊ voluntatem agit: ⁊ ſic per operationē manentem competit alicui agere: nō ſicut per illud qō dicat formaliter ipſam actionem: ſed ſicut per principiū actiuū: ſiue per habere principium agendi. qcquid igit͛ ſit de cōcluſione certum eſt ꝙ ratio nulla eſt. ⁊ procedit ex hoc ꝙ ignoratur natura operationis manētis ⁊ trāſeuntis: ⁊ ex hoc etiam ꝙ illi qui eam faciunt ignorant quomodo diuerſimode aliquid producitur per operationē tranſeuntē: que eſt ipſuʒ formalr͛ producere: ⁊ per operationem manentem: que eſt principium formale tale habere per qō agens agit. ❡ Ad ſecundū dicendum ꝙ quando dicitur: aut ſola ſpecies ⁊c̄. dicendū primo ꝙ poſito ꝙ ſola ſpecies eſſet cauſa imediata illius cōcept᷒. expreſſi. Nullum tamē incōueniens ſequitur: ⁊ quando dicitur ꝙ imo: q2 effectus eſſet nobilior ſua cauſa. dicēdum ꝙ idem ſequitur de actu intelligendi cōfuſo: quia nobilior eſt ꝙ̄ ſit ſpecies: que ponitur eius cauſa ab omnibus qui ponunt ſpecies. Dicendū igitur ꝙ non eſt inconueniens effectum eſſe nobiliorem ſua cauſa imediata: dūmodo illa cauſa imediata agat in virtute alicuius nobilioris cōcurrentis cū iſta cauſa ad effectum ꝓducēdum: ⁊ ſic ponitur in propoſito de intellectu agēte ⁊ ſpecie: ſicut etiā ponit͛ a negantibus ſpeciem de intellectu ⁊ fantaſmate reſpectu actus intelligendi confuſi. vnde iſta ratio non compellit ad ponendū ꝙ itelligere ſit cauſa verbi ꝓducti: ſed ꝙ aliud eſt ꝙ magis intelligat ⁊ ꝙ plus aliquo mō ꝑintelligat illud de quo format verbū. vt probatum eſt ſupra. ⁊ quādo vlterius dicit͛ ꝙ hoc poſito: ſequit͛ ꝙ duo actus intelligendi ſint ſimul. Dico ꝙ iſta difficultas equaliter currit cōtra ponentes verbuʒ eſſe actum intelligendi: ſicut cōtra non ponentes: ⁊ ſimiliter cōtra ponentes verbum non produci per actū intelligendi confuſum. Sicut cōtra ponentes verbum produci per talem actum: q2 cum omnes concedant ꝙ ad

actum intelligendi expreſſum attingitur imediate actu ꝯfuſo intelligendi: ⁊ per cõſequẽs ꝙ actus intelligendi confuſus eſt eius cauſa qualitercūq3: ⁊ per conſequens ſimul erunt. ¶ Ad iſtam difficultatem poſſet faciliter dici ſm illos qui ponunt ꝙ non eſt inconueniẽs duos actus intelligẽdi ordinatos adinuicem ſimul eſſe. Sed poſito ꝙ duo actus intelligendi non poſſunt ſimul eſſe. Dico ꝙ cum homo ad oẽm actuz intelligẽdi fantaſmate mediante attingat: ꝙ intelligere ipſum cõfuſuz dicit̃ cauſare vel verbũ: vel intellectionẽ expreſſam inquantuz oĩm mediante tali actu cauſat amorez talis intellectionis expreſſe: ⁊ amor talis eſt cā motionis fantaſmatis qua quidẽ motione facta: que non fit in inſtanti: mouetur intellectus vlterius ad verbum vel ad expreſſaz noticiam: quādo ergo dicitur ꝙ intelligere cõfuſuz ſtat cū verbo: ſiue cum noticia expreſſa cum ſit cauſa eius. dicendū ꝙ non opꝫ de eo qḋ eſt cauſa alterius mediāte aliquo alio motiuo: ſicut apparet de ſagitante: nūc autẽ ita eſt ꝙ noticia cõfuſa eſt cā verbi ſiue noticie expreſſe mediāte motione ſucceſſiue facta in fantaſmate. ¶ Ad ſecūdum patet ex dictis: quia nec in ſenſu: nec in intellectu per operationem manentẽ aliqḋ producit̃: ſicut per productionem: ſed nihil prohibet ꝙ per operationẽ manentez aliqḋ ꝓducatur: ſicut per illud qḋ eſt habere principium quo agens agit: vt ſupra dictuz eſt. ¶ Utrū aūt ſenſus moueat ſeipſum: ſicut intellectus: nihil ad propoſitum: qꝛ ſolū pertinet ad ꝓpoſitū oſtendere quomodo aliquid fiat per operationẽ manentez: ⁊ quomodo non. ¶ Contra ſecundū arguit̃ etiā tripliciter. Primo ſic: qꝛ illud qḋ eſt notuz ⁊ mediū cognoſcẽdi alterū eſt magis notū illo altero: ſꝫ vbū vel aliqḋ exp̄ſs: ſicut in ſubo manẽte nõ eſt magis notū obis exterioribus q̄ cog̃ſcunt̃ p ipꝫ. g̃ verbuz nõ ſe habet vt forma ſpecularis in qua nota cognoſcat̃ aliḋ. ¶ Secūdo ſic: qꝛ illḋ cuius actus cognoſcat̃ actu recto ⁊ ipſum cognoſcit̃ actu recto: ſed ſm te verbū ꝙ eſt actus mentis cognoſcit̃ actu recto: ergo ⁊ ipſa mens cognoſcit ſeipſam actu recto. ¶ Tertio ſic: qꝛ ſicut intellectus ſe habet ad itelligere: ita ſe habꝫ voluntas ad velle: ſed in voluntate ad volendum nihil ponitur preter potentiā ⁊ habitū ⁊ actum. igitur nec in itellectu: ſed verbū non dicit potentiā nec habitum: igitur dicit actum: ⁊ per ꝯſequẽs nõ eſt talis forma ſpecularis in intellectu vt tu ponis. ¶ Ad primū iſtorū dicenduz ad ma. ꝙ iſta nõ habet veritatẽ vl̄r: ſed habet veritatez tm̄ de illis que nata ſunt ſe offerre intellectui magis vt obiectum cognitum: q̄ꝫ vt cognoſcendi mediū: ⁊ ꝓpter hoc licꝫ ydolū in fantaſmate poſſit accipi vt res cognita ⁊ vt medium cognoſcendi: non tm̄ opꝫ ꝙ ſit magis notū q̄ꝫ res cuius eſt idolum. Simil'r eſt qn̄ vtimur vocibus ad docendū alterū: nõ oꝫ ꝙ voces ſignificatiue ſint magis note q̄ꝫ res: quarū ſunt ſigna. ¶ Ad illud autẽ ꝙ inducunt ad cõfirmandū iſtam rationẽ dicẽtes ꝙ homo videns imaginez alicuius exiſtẽtis retro in ſpeculo magis nouit imaginẽ exiſtentẽ in ſpeculo: q̄ꝫ illḋ cuius eſt. Dico ꝙ accidit hoc inquantū iſta imago magis nata eſt ſe offerre vt obiectum: q̄ꝫ vt medium cognoſcendi: ſicut etiam accidit de imagine herculis: ⁊ illo cuius eſt. Sed ſi illa ſpecies magis nata eẽt ſe magis offerre: vt mediū cognoſcendi q̄ꝫ vt obiectū cognitum: nõ ita eſſet ſicut pꝫ de idolo fantaſmatis. ¶ Ad ſecūdum dicendū ꝙ nõ ſequitur ꝙ ſi actus alicuius cognoſcitur actu recto: ꝙ eiꝰ ſubiectū cognoſcatur actu recto. ⁊ loquẽdo de cognitione q̄ actus cognoſcitur q̄ꝫtū ad id qḋ eſt. nõ autẽ de cognitione qua cognoſcitur q̄ꝫtū ad rõnẽ accidentalitatis ſue que cognitio non poteſt haberi niſi aliquo modo cognito ſuo obiecto: ſed illud qḋ eſt accidẽtalitatis poteſt cognoſci ignoto vtrum habeat aliqḋ ſubiectū: ſicut patꝫ de quantitate de qua multi ignorauerunt vtrum haberet ſubiectum cui ineſſet: ſicut patet 7° meta. vnde etiā formant ſibi conceptuz aliquez: ⁊ licꝫ aduertat ſe in tali conceptu intelligere rem aliquā: nõ tamẽ ſtatim pro tūc aduertunt de ſubiecto talis conceptus: ſed poſtea quando principal'r conſiderat de tali conceptu: ⁊ aduertit ꝙ eſt quedam res adueniens de nouo alicui: ſtatiꝫ cõſiderat aliqḋ ſubiectuz qḋ habet in nobis. ¶ Unde ſciẽdū ꝙ duplex poteſt eſſe cognitio talis conceptus. vna qua per ipſuz ⁊ in ipſo aliḋ cognoſcit̃ ꝑncipal'r: ⁊ talis cognitio eſt actus rectus: alia eſt cognitio qua talis conceptꝰ cõſideratur ſm illud qḋ eſt in ſe ꝑncipal'r: ⁊ talis cognitio eſt reflexa: ſicut quādo aliquis cõſiderat de ipſis cõceptibus qualis nature ſunt ⁊ quales res. ¶ Ad tertiuz dōꝫ ꝙ a multis ⁊ maior ⁊ minor illius rationis negatur. maior quidẽ: quia cum intellectus moueat̃ imediate a fantaſmate: qḋ nõ eſt eius ſufficiens motiuū requiritur aliḋ. voluntas nõ mouet̃ ab itellectu facto in actu: ſicut a ſufficiente motiuo: ideo plus requiritur a parte intell's ad hoc ꝙ recte moueatur ad intelligẽdū: q̄ꝫ ex parte voluntatis ad hoc ꝙ recte moueat̃ ad volẽdū: vnde ⁊ magni ponunt ꝙ reſpectu actuū moralium non requiritur habitus aliquis in voluntate: licꝫ in itellectu requirat̃ prudentia: que ſufficit ad hoc ꝙ intellectus ratione moueatur ab obiecto: ⁊ ad hoc ꝙ recte moueat voluntatez. minor autẽ negatur a multis qui ponunt preter actum volendi quaſdam affectiones in voluntate: que in volūtate correſpondent ſpeciebus impreſſis vel expreſſis ex parte intellectus. ¶ Cõtra tertiuz arguitur tripliciter. Primo ſic: qꝛ ſi talis conceptus cui ſoli competit omne verbum formaret̃ ad expreſſius intelligendū: actus cõfuſus non eſſet verbū: qꝛ per ipſum non expreſſe cognoſcitur res: ſed hoc eſt falſum. igitur ⁊c. ꝯñtia ſupponitur falſitas ꝯñtis ꝓbat̃: qꝛ vox ſignat vbū mẽtis: vel ſaltez qḋ cog̃ſcit̃ vbo mẽtis: ſed vox iponit̃ ad ſignificādū ea que itelliguntur actu confuſo. igitur actus confuſus eſt verbum. ¶ Secūdo ſic: qꝛ illud qḋ immediatius recipitur a re magis eam repreſentat: ſed ſpecies impreſſa imediatius recipitur a re: q̄ꝫ ſpecies exp̄ſſa quā tu ponis. igitur illa ſpecies quā tu ponis nõ exp̄ſſius repreſentat rem: qḋ eſt cõtra te. ¶ Tertio ſic: qꝛ tu ponis ꝙ verbuz in viſione beata formatur non ad expreſſius cognoſcendum: ⁊ ſic contradicis tibi dicendo ꝙ verbum format̃ ad expreſſius cognoſcendum rem. ¶ Ad primum iſtorum dicendum ꝙ voces bene ſignificant non ſolū illud qḋ intelligitur intellectu confuſo: ſed etiam illud qḋ ſentitur: ⁊ qḋ ꝓducitur a fabro: nec verbuz eſt qḋ vocibus ſignatur. ſed res repn̄tata per verbum: vñ vbū dr̃ illud mediāte quo imponimus voces ad ſignandū: vnde licꝫ ſignificetur illud qḋ intelligit̃ intellectu confuſo: ſicut etiam ſignificatur illud qḋ ſentitur ſenſu exteriori: nū q̄ꝫ tamen ſolum mediante actu confuſo imponit vocem ad ſignificandū: ſicut nec mediante actu ſentiendi exteriori. Unde ratio non plus concludit de actu intelligendi confuſo: ꝙ ſit verbum: q̄ꝫ de actu ſentiẽdi: vel etiā calefaciẽdi: qꝛ ⁊ qḋ ſentitur ⁊ qḋ calefit bene ſignificat̃ voce: ſed non mediantibus talibus conceptibus: imo oportet ſemper ad imponendum vocem ad ſignificandum habere conceptum expreſſum ab imponente. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ illa non eſt vniuerſaliter vera. ſꝫ oportet ꝙ accipiatur ceteris paribus: vnde licꝫ imediatius inſtrumentum recipiat motionem principalis agẽtis q̄ꝫ ꝑncipalis effectus: qui principaliter intẽditur: nõ

tamen magis imprimitur ſimilitudo agentis inſtrumento ꝙ̃ effectui. immo ꝙ minus. ita etiam immediatius res vna cum intellectu agente cãet ſpeciem impreſſam ꝙ̃ expreſſam: vel etiam ꝙ̃ intellectionem confuſam: non tamen oportet ꝙ expreſſius repreſentetur res per illã que agit vt inſtrumentum obiecti et intellectus agentis ꝙ̃ per ſpeciem expreſſam: que inter ſpecies eſt vltimus finis et effectus et principaliter intentus: nec eſt aliquod inconueniens ꝙ intellectus agens cum pluribus motionibus factis in fantaſmate ad habendum expreſſam cognitionem attingat ad perfectiorem cognitionẽ ꝙ̃ ſit iſta que habetur per vnam ſimplicem motionem a principio: quicquid autem ſit de veritate concluſionis certum eſt ꝙ iſta ratio concludit falſum: quia quicquid ſit de ſpeciebus: cognitio confuſa immediatius eſt ab obiecto ꝙ̃ cognitio expreſſa aliquo modo: ſaltem quia nunꝙ̃ in nobis in cognoſcendo reducimur de potentia ad actum: nec peruenit in nobis ad cognitionẽ expreſſam niſi mediãte cõfuſa. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ quãdo dixi ꝙ formatur verbum ad expreſſius cognoſcendum intellexi ſm curſum cõem et naturalem qui apparet in nobis: nõ aũt de formatione verbi: quod eſt in viſione beata: ſi quid tale eſt: quod pertinet ad ſtatum ſupernaturalẽ future vite: cauſa autem eſt: quia operatio intellectus in iſtis rebus in infinitũ deficientibus ab intelligentia diuina: poteſt in plus ꝙ̃ res ſm ſe. In viſione autem beata quecũq; cooperatio intellectus: nec poteſt in plus: nec etiam in tantũ: ſicut poteſt ipſa res preſens: et ideo quicquid formet ibi intellectus non attingit ad cauſandũ ita expreſſam cognitionẽ: ſicut viſio impreſſa ab obiecto ad quã quidẽ viſionem iſta verba nihil faciunt. vt alias dixi. ſed ad aliã aliquã cognitionem poſſibilem coexiſtere illi: ſicut etiam noticia creaturarũ in propria natura ſtat cũ predicta viſione. ¶ Ad auctoritates Augu. quas illi inducunt pro ſe qui ponũt actum intelligendi eſſe verbum. Dicendum ꝙ in illis auctoritatibus eſt predicatio qua effectus ꝑdicatur de cauſa: eo modo quo dicimus ꝙ latio ſolis ſuper terram eſt dies: quia eſt cauſa diei: vnde omnes auctoritates q̃ dicunt ꝙ verbum eſt noticia vel intueri: vel aliquid tale ſunt predicationes cauſales: quia ſcilicet verbum eſt cauſaliter talia. ¶ Ad rationem autẽ primã quã adducũt. dicendum ꝙ verbum ſe habet per modũ habitus: ſiue diſpoſitionis: non quidẽ accipiendo habitum pro eo quod habet permanẽtiam cõtinuam: ſed accipiendo habitum ſiue diſpoſitionẽ: que non eſt actus: ſed diſponit potentiam ad actum: licet non ſtet niſi ſolum cum actu. ¶ Et ad ſecundũ dicendum ꝙ verbum eſt manifeſtiſſimum eſſentialiter accipiendo manifeſtiſſimum pro eo quod eſt principium actiuum manifeſtationis formalis: que eſt actus intelligendi: ita ꝙ verbũ dicitur manifeſtare: non ſicut ipſa manifeſtatio formalis: ſed ſicut cauſa actiua talis manifeſtationis: et ſic patet quid ſit verbum. ¶ Qualiter autẽ ſe habẽt dicere et intelligere dicũt illi qui ꝑus ꝙ dicere idem eſt quod intelligere: et dicũt ꝙ dicere eſt operatio manens: quia vt dicunt: ſicut ſe habet verbum ad actum intelligendi: ita dicere ad itelligere: ſed ſicut ſupponunt ſe probaſſe verbum eſt actus intelligendi. ergo et cetera. ¶ Sed iſtud non poteſt ſtare: quia aut dicere dicit producere formaliter: aut non: ſi ſic. igitur dicere non eſt operatio manens: quia ſm eos per operationem manentem nihil producitur: quod eſt cõtra eos qui ponunt dicere eſſe operationem manentem: ſicut et intelligere: ſi nõ: ſequitur ꝙ verbum non importat aliquid producere: quia illud quod correſpondet operationi que nõ eſt producere: non dicit aliquid productũ. Sed verbum correſpondet operationi: que non eſt ꝑducere: quia ſm iſtos dicere non eſt producere: igitur et cetera. Et ex hoc vlterius ſequitur: ꝙ verbum in diuinis non importat aliquod productum: quod eſt manifeſte falſum. ¶ Sed ad hoc dicunt ꝙ verbũ prout pars eſt imaginis dicit aliquid productũ et dicere ꝑducere. ¶ Contra. quia dicere prout pertinet ad imaginem: aut eſt proprie dicere: aut non: ſi ſic: igitur accipiendo proprie dicere eſt producere: ſed intelligere non eſt producere. ergo intelligere non eſt dicere: et ſic cõtradicunt ſibipſis. ſi nõ. igitur verbum non importat ꝓprie aliquod productum: et ſic accipiendo verbum ꝓprie: ſicut et intelligere proprie: proprie loquendo non plus competit filio: ꝙ ſit verbum: ꝙ̃ competat patri: quod eſt falſum: quia ſi dicere proprie acceptũ non eſt ꝑducere: ita nec verbum ꝓprie acceptum dicit aliquid productũ. ¶ Iterum quãdo dicunt ꝙ dicere eſt producere prout verbũ eſt pars imaginis: quero cuius eſt dicere vt producẽtis. vtrum ſcilicet obiecti ipſius ſolius: vel ſit ipſius mentis per aliquid exiſtens in ea: ſiue ſit illud ſpẽs: ſiue intelligere cõfuſum. Si dicatur ꝙ dicere eſt ſolius obiecti vt ꝑducentis. Cõtra hoc arguitur quadrupliciter. Primo ſic: quia tunc rei exteriori: puta lapidi conueniret dicere vel ſaltem fantaſmati: per quod immediate mouet intellectũ: quod ẽ falſum. ¶ Secundo ſic: quia omne dicere mentale eſt dicere ſibi: ſed obiectum non dicit ſibi: ſiue obiectum accipiatur res extra: ſiue fantaſma: quia proprie loquendo non dicitur aliquid alicui niſi intelligẽti. ergo et cetera. ¶ Tertio ſic: quia ſic ſe habet intelligere in nobis reſpectu obiecti: ſuo modo: ſicut in deo. Sed intelligere quod ſm modũ noſtrum intelligendi in deo immediate ſequitur obiectũ: non importat dicere cum ſit abſolutum: nec etiam dici. ergo nec in nobis neceſſario motio immediate facta ab obiecto importat dicere vel dici: et per cõſequẽs dicere nõ eſt ipſius obiecti: vt producẽtis. ¶ Quarto ſic: quia ſi dicere pertinet ad obiectum extrinſecum: verbũ non eſſet proles memorie: ſed hoc eſt falſum. ergo et cetera. falſitas cõſequentis patet: ꝓbatio cõditionis: quia nihil pertinet ad memoriam ꝓprie loquendo niſi vis receptiua mentis vel id quod eſt in ea ſubiectiue: ſiue hoc ſit ſpecies: ſiue nõ. Et obiectum extrinſecum nihil eſt horum. ergo et cetera. ¶ Si autẽ dicatur ꝙ verbũ eſt ipſius mentis: vt producentis. ita ꝙ mẽs vel aliquid exiſtens in ea ſit principiũ actiuum ipſius ꝑductionis et verbi producti. ¶ Contra. quia ſm te omnis operatio que non tranſit in aliud eſt operatio manens. ſed ſi mens per ſeipſam vel per aliquid exiſtẽs in ea ſubiectiue eſt principium actiuum productiuũ verbi: dicere erit operatio nõ tranſiens in aliud ſaltẽ ſubiecto. igitur ſm hoc dicere erit operatio manens: ſed tale dicere: vt dictum eſt: eſt producere: per omne autẽ producere aliquid producitur: quod eſt contra te. ¶ Dico igitur ad propoſitum ſiue verbum ſit actus intelligendi ſiue forma ſpecularis: de qua dictum eſt ꝙ dicere formaliter non eſt intelligere: et ſi quidẽ verbũ ſit forma ſpecularis: ſicut dictum eſt: tunc differũt dicere et intelligere: ſicut producere talem formam et intelligere per eam: quia ſcilicet dicere eſt ꝑducere verbum. Si autem eſſet actus intelligendi: tunc dicere et intelligere differunt: ſicut producere actum intelligendi: et intelligere differunt. iſta autẽ differunt: quia vnum dicit producere actum intelligẽdi: aliud vero dicit eſſe tale per talem actum formaliter: et differunt quodã modo: ſicut calere quod eſt eſſe tale per calorem formaliter: et calefacere quod eſt producere calorem: vnde et dicere eſt operatio tranſiens formaliter loquendo: licet ſit manens per accidens. Unde ſciendum ꝙ operatio manens dicitur per ſe proprie loquẽdo reſpectu alicuius quod ſe habet

ad id per ſe ⁊ in eo ꝙ taliſ:ſicut ad illud in quo eſt:ſicut intelligere ſe habet ad intelligens:⁊ calere ad calens: ⁊ lucere ad lucens:actio vero tranſiens dicitur per ſe pro prie loquendo reſpectu alicuius ad qḋ ſe habet per ſe vt a quo eſt:⁊ ſic omne producere erit actio tranſiens per ſe loquendo:quia producere reſpicit producẽs vt a quo eſt:⁊ ſimilr dicere dicens:licꝫ per accidens poſſet reſpi cere illud idem vt in quo eſt:non inquantũ eſt agens:ſꝫ inquantum eſt recipiẽs:⁊ hoc ſm ponentes ꝙ idẽ pōt mouere ſeipſum:⁊ ſic dato ꝙ actus intelligendi eēt ver bum:adhuc dicere non eſt itelligere:vnde iſta via que dicit ꝙ ſicut ſe habet verbum ad actum intelligẽdi. ita dicere ad intelligere:falſa eſt:ſicut falſum eſt dicere ꝙ ſic ſe habet calefacere ad calere:ſicut calor ad calorem: nam reſpectu eiuſdem caloris numero aliud īportat ca lefacere:qḋ eſt ipſum calorem producere:⁊ aliud impor tat calere qḋ eſt eſſe formaliter calidum per ipſum calo rem:⁊ ſic patet quō ſe hñt dicere ⁊ intelligere in nobis.

[illegible] **Quantum** autem ad hoc ꝙ queſitum fuit.ſcꝫ quō ſe habent dicere ⁊ itelligere in deo:ſatis patet ex dictis:nam ſe habent:ſicut actus no tionalis ⁊ eſſentialis:nam intelligere dicit actum eſſen tialem.ſcꝫ eſſe in actu intelligẽdi.dicere vero dicit actũ notionalem.ſ. pducere per modũ itellectus:vnde ſunt idem re ſicut eſſentia ⁊ proprietas:nō tamẽ ſunt idẽ cō uertibiliter.modo quo expoſitū eſt in precedẽti qōne.

Ad rationem in oppoſitū dicendũ.ꝙ ſicut calentis poſſunt eſſe duo actꝰ in eo ꝙ calens:ſicut calere:⁊ calefacere:ita ⁊ intelligen tis in eo ꝙ tale poſſunt eſſe duo actus.ſcꝫ itelligere qḋ ſe habet ſicut calere:⁊ dicere per modũ intellectus pro ducere qḋ ſe habet:ſicut calefacere. ¶ Sciendũ tamen ꝙ dicere non eſt ſic actus intelligentis ꝙ de neceſſitate cōſequat̃ eſſe intelligens:ſicut intelligere de neceſſitate cōſequitur eſſe intelligens:qꝛ cum intelligere ſit eſſe ta le per actum intelligendi:⁊ intelligens ſit ille qui eſt ta lis formaliter per talem actum.dicere vero cũ importet actum producendi per modũ intellectus:non oportꝫ ꝙ ɔueniat omni intelligẽti:qꝛ non opꝫ ꝙ omne hñs prin cipium actiuũ ſemper agat.Si autẽ tu dicis ꝙ ſaltē ſe quitur ꝙ poſſit agere:⁊ per ɔñs ꝙ cũ filius ⁊ ſpūſſctūs i telligant poſſint dicere:ad qḋ ſequitur ꝙ actu dicāt: qꝛ in diuinis qcquid poteſt eſſe quātū ad intrinſeca eſt ibi actu:⁊ ſic filius ⁊ ſpūſſctūs dicent.Dico ꝙ non ſequit̃:qꝛ ad hoc ꝙ conueniat alicui producere:nō ſolū requirit̃ ꝙ habeat principium actiuum.Sed etiam requirit̃ ex parte ꝓducibilis aptitudo ad produci a tali habẽte tale principium actiuũ.modo dico ꝙ in diuinis non poteſt eſſe aptitudo ad produci per modum intellectus niſi in vna perſona.ſcꝫ in filio:⁊ huiꝰ rationē alās ſatis dixi.Et ſic pꝫ ad queſtionẽ ⁊ ad argumenta. Queſtio. IX.

P Oſtea querebant̃ quedam perti nentia ad creaturam. Et ꝑ̊ querebatur vnum pertinens ad creatu ram gnāliter. Deinde querebant̃ q̇dēꝫ pertinentia ad creaturã corporalẽ.Ter tio querebant̃ quedã ptinentia ad crea turã compoſitam ex ſpūali ⁊ corporali. ſcꝫ ad hominē. Illud pertinens ad creaturã in genera li eſt. Utrum cauſa recipiendi magis ⁊ minus in accidẽ te cui competit ſit diuerſitas ſubiectorũ ſm ſpeciem:vel ſeparabilitas a ſubiecto:⁊ arguit̃ ꝙ ſic:qꝛ omnis varia tio accidentis accipitur in habitudine ad ſubiectum:ſed non videt̃ ꝙ variatio in accidẽte in habitudine ad ſubꝫ poſſit accipi niſi altero iſtorũ modorũ.igit̃ ⁊c̃.maior pꝫ: qꝛ cum accidentis eſſe ſit ineſſe variatio eius accipien da eſt penes illud cui ineſt.mi.etiaꝫ vt videt̃ eſt plana: qꝛ non videt̃ ꝙ poſſit accipi variatio in accidente in cō paratione ad ſubiectum:niſi vel qꝛ reſpicit diuerſa ſub iecta:vel quia pōt eſſe ⁊ non ineſſe eidem ſubiecto.

Contra ſi ſeparabilitas accidentalitatis eſt cā ei ſuſcipiendi magis ⁊ minus. Tunc omne accidens ſeparabile ſuſciperet magis ⁊ minus:ɔſequẽs eſt falſum:igitur ⁊ añs:ɔñia patet:falſitas conſequen tis ꝓbat̃:qꝛ rectitudo anguli:vel rectitudo linee nō re cipit magis ⁊ minus:ſed vtraqꝫ vt patet in multis iſta ſunt ſeparabilia.igitur ⁊c̃.

Reſpōdeo circa iſtam queſtionẽ eſt triplex opi nio. Pria eſt:ꝙ cauſa recipiendi ma gis ⁊ minus eſt predicta habitudo ad ſubm diuerſa que dicta eſt. ¶ Secūda eſt ꝙ cauſa recipiendi magis ⁊ mi nus eſt latitudo:ſiue diuerſitas graduũ ſm eē:⁊ nō ſm eſſentiam. ¶ Tertia eſt:ꝙ cauſa huiꝰ eſt latitudo ſm eſſentiam:modo quo infra exponet̃. ¶ Prima opinio ꝓbat̃ dupliciter.pmo per rationẽ factam in opponẽdo ad iſtam partem. ¶ Secundo ſic:⁊ redit in idem:quia accidentis eſſe eſt ineſſe:vt dictum eſt:ex quo arguitur ſic:varietas in accidente non poteſt accipi niſi ſm varie tatẽ in inherẽtia:ſed varietas in inherẽtia nō poteſt accipi vt videt̃ niſi qꝛ vl̃ poteſt ineſſe vel non ineſſe:vel quia poteſt ineſſe diuerſis ſubiectis.igitur ⁊c̃. ¶ Sed illud non videt̃ mihi eſſe verum. Primo:qꝛ illud qḋ cōuenit accidenti in habitudine ad idem ſubiectū numero:nō requirit diuerſitatẽ ſubiectorũ:ſed magis ⁊ minus ɔue nit eidēꝫ accidenti numero in habitudine ad idẽ ſubm numero.igitur ⁊c̃.ma.patet:qꝛ qḋ cōuenit eidẽ numero non requirit diuerſitatem ſm ſpēm.mi.etiam patet ad ſenſum:quia vnum ⁊ idẽ ſubiectū numero eſt quādoqꝫ magis ⁊ minus calidum ⁊ frigidũ.⁊ ſic de alijs. ¶ Si dicatur ad hoc:ꝙ quādoqꝫ diuerſitas ſubiectorũ h̃ facit quādoqꝫ ſeparabilitas.Cōtra.quia ſicut dictū eſt in arguẽ do rectitudo eſt accidens ſeparabile a linea vel angulo: ⁊ tamẽ linea nō recipit magis ⁊ minus.ergo ⁊c̃. ¶ Si dicatur ꝙ vtrumqꝫ requirit̃.cōtra.qꝛ qḋ cōuenit alicui accidenti inſeparabili ꝑ cōparationẽ ad vnũ ⁊ idẽ ſub iectum numero nō requirit ſeparabilitatẽ:nec multitu dinem ſubiectorũ:ita ꝙ nō requirit ambo ſimul:nec al terũ:ſed aliqḋ accidens eſt recipiens magis ⁊ minus in habitudine ad idēꝫ ſubm numero a quo eſt inſeꝑabile: ſicut eſt calor ignis ⁊ humiditas aque.igitur ⁊c̃. ¶ Unñ ſciendũ ꝙ licꝫ diuerſitas ſubiectorũ:quādoqꝫ poſſit fa cere ad recipiendũ magis ⁊ minus ſm ꝙ ſubiecta ſunt magis ⁊ minus diſpoſita ad recipiendũ formã perfectiꝰ vel minus perfecte:tamẽ rō formalis per quā inuenit̃ forma magis ⁊ minus:non eſt diuerſitas ſubiectorꝫ cū ſm ꝙ dictū eſt in eodẽ ſubiecto numero inueniat̃ for ma recipere magis ⁊ minus:ita ꝙ preter diuerſitatem ſubiectorꝫ opꝫ ponere quandã latitudinem in ipſa forma. ¶ Secundo ſic.qꝛ illud per qḋ aliquid formalr̃ eſt ta le includitur in ſua ratione formali qua dicit̃ tale:ſꝫ re cipere magis ⁊ minus nō includit in ſua ratiōe formali pluralitatẽ ſubiectorũ vel ſeparationẽ vel ambo ſimul. igitur ⁊c̃. ¶ Ad primũ igitur qḋ iſti dicunt dicendū.ꝙ illa ratio procedit ab inſufficienti:qꝛ variatio accidẽtis in habitudine ad ſubiectum:non ſolũ modo attenditur ſm multitudinē ſubiectorũ vel ſeparationẽ a ſubiecto ſed etiā penes hoc ꝙ eſt ſubm reduci magis ⁊ minus ꝑ fecte in actū ſm formã illā que recipit magis vel minꝰ: ⁊ per hoc patet ad ſcd̃m:qꝛ variatio in ipſa inherẽtia nō ſolū modo attenditur penes inherere diuerſis ſubiectis

magis diſpoſitus ad lumen q̃ aq̃:q꞉ eſt magis diaphanus. ❡ Si autẽ vlterius queratur quare eſt magis diaphanus q̃ aqua: dico ꝙ propter diuerſitatẽ ſpecificam forme ſubalis in aqua:ꝛ ĩ aere:quã ↄ̃ſequitˀ talis paſſio in tali gradu:ꝛ ibi eſt ſtandũ quãtũ eſt ex diuerſitate q̃ ex parte ſubi eſt. ❡ Ad rõnem in oppoſitũ pꝫ ex dictis.

Poſtea querebantur quedã pertinentia ad creaturã corporales.ꝛ primo in generali.ſcḋo in ſpeciali. In generali querebantur duo. Quoꝝ primũ pertinet ad quantitatẽ continuã. ꝛ eſt. vtrum materia ſit ratio receptiua quãtitatis cõtinue. ſcḋm ꝑtinet ad quãtitatem diſcretam: ꝛ eſt vtrum numerus dicat formam abſolutam. Queſtio. X.

Ad primum ſic proceditur ꝛ arguitur ꝙ materia non ſit imediatũ ꝑncipiũ receptiuũ q̃titatis:q꞉ diuerſorũ actuũ habẽtiũ diuerſas rationes formales ſunt diuerſa receptiua imediata:ſed quãtitas ꝛ forma ſubſtãtialis ſunt tales. igitˀ idẽ nõ eſt receptiuũ vtriuſqꝫ actus imediatũ:ſed mã eſt imediatuꝫ receptiuũ ipſius forme ſubalis:nõ ḡ ipſiˀ q̃titatis. ❡ Cõtra. q꞉ ſi mã non eſſet imediatũ receptiuũ ipſius quãtitatis ſuppoſita vnitate forme in hoie ſequeretˀ ꝙ aia rationalis in hoie eſſet imediatũ ꝑncipiũ receptiuũ quãtitatis:ſed hoc eſt falſum. igitˀ ꝛ primũ. ↄ̃ña pꝫ:q꞉ cũ in homine nõ ſint niſi duo ꝑncipia eſſentialia ſm opionẽ de vnitate forme.ſ. mã ꝛ aia rõnalis:opꝫ alteruꝫ iſtoꝝ eſſe imediatũ receptiuũ ꝑncipiũ quãtitatis:ꝛ iõ ſi mã nõ eſt imediatũ receptiuũ pncipiũ quãtitatis:opꝫ ꝙ aia ſit immediatũ receptiuũ eius:falſitas etiã ↄ̃ñtis appꝫ:q꞉ id qḋ eſt imediatũ receptiuũ quãtitatis:opꝫ eſſe quantuꝫ ſaltẽ per accidẽs:ſed aia rõnalis:nec per ſe:nec ꝑ accñs eſt quanta. igitur ꝛc̃.

Reſpondeo ad euidentiã iſtius q̃õnis: cũ tota difficultas eius habeat ortũ ex homine:ſi ponatˀ in eo ſola aia rõnalis eſſe forma:ideo ponẽde ſunt diuerſe opiones de vnitate ꝛ pl̃alitate formarũ in hoie:ꝛ ſm illud ineſtigare illud qḋ ꝑtinet ad propoſitam queſtionem.

Primo ar cuiu. Sciendum eſt igitur ꝙ de hoc ſũt due opiniones in grãe. Quaꝝ vna ponit pl̃alitatẽ formarũ in hoie:alia vero ponit vnitatẽ. Ponens pluralitatẽ formaꝝ in hoie ſubdiuiditˀ. nã illi qui ponũt preter aiam rõnalem aliã formã:dupl'r poſſunt h̃ intelligere. Uno modo ꝙ iſta forma que eſt cuꝫ aia rõnali ſit forma corꝑis nõ icludens vegetatiuũ vel ſenſitiuũ:ſicut nec aiam rõnalem:ꝛ alia forma ſit aia rõnalis continẽs ꝛ includẽs per eſſentiã vegetatiuũ ꝛ ſenſitiuũ. Alio mõ ꝙ illa forma que eſt cũ aia rõnali ſit aia ſenſitiua continẽs etiã actual'r in ſe ꝛ eẽntial'r vegetatiuũ ꝛ corꝑis:ꝛ alia ſit ipſa aia rõnal:ꝛ iſte due opiones ↄ̃ueniũt in h̃ ꝙ iſta forma alia ab aia rõnali:ſiue ſit aia ſenſitiua continens aias inferiores:ſiue ſit forma corporeitatis tñ:eſt imediatũ receptiuũ quãtitatis qḋ eſt extenſum per accñs.

Contra iſtas autẽ duas opiones ſunt quedã incõueniẽtia cõia vtriſqꝫ quantuꝫ ad aliqua. Primũ eſt:ꝙ cõtra vtramqꝫ iſtarũ opionũ eſt:qcquid eſt ↄ̃ pluralitatẽ formaruꝫ. Scḋꝫ eſt:q꞉ ſm quoſdã adhuc ſtat ꝙ aia ſit extẽſa per accñs:q꞉ ſm eos qḋ recipitˀ per ſe in extẽſo eſt extẽſuꝫ ſaltẽ per accñs:ſꝫ ſm vtriuſqꝫ iſtaꝫ opionũ aia recipitˀ per ſe in extẽſo. igitˀ ꝛc̃. Tertio q꞉ ſm quoſdã illud qḋ eſt cõpoſitũ ex parte que nõ eſt extẽſa.nec per ſe nec per accñs nõ debet dici extenſuꝫ. ſed ſm vtriuſqꝫ iſtarũ opionũ adhuc ſtat ꝙ hõ ſit cõpoſitũ ex aliqua parte:que non eſt extẽſa:nec per ſe:nec per accidens. ſcꝫ aia rõnali. igitur ſm hoc hõ non eſſet extẽſus:qḋ ẽ falſuꝫ. ❡ Quartũ ẽ:q꞉ poſito ꝙ adhuc vã eẽnt que dicũt quidã:ſequeretˀ ꝙ hõ nõ eſſet corpus in ꝑmo modo dicendi per ſe:q꞉ ſm eos illud eſt corpus in ꝑmo modo dicendi per ſe:cuius forma per quã eſt tale eſt rõ receptiua quãtitatis:ſꝫ ſm vtrãqꝫ opionẽ forma ꝑ quã hõ eſt homo nõ eſt receptiua quãtitatis ſiue extẽſiõis. ergo homo ſm ꝙ hõ nõ eſt corpus ſaltẽ per ſe in primo modo dicendi per ſe. ❡ Ad primã opioneꝫ ſunt duo incõuenientia. Primũ eſt:ꝙ ſi ponatˀ alia forma in homine preter aiam rõnaleꝫ:ſequitˀ ꝙ ille forme in hoie ſint alie ab aia rõnali:que nate ſunt educi de potẽtia mãe: in alijs ab hoie:ſed ſenſitiuũ ꝛ vegetatiuũ nata ſunt educi de potẽtia mãe in alijs ab hoie. igitˀ in hoie ſenſitiuuꝫ ꝛ vegetatiuũ debẽt eẽ alia forma ab aia rõnali:ſꝫ in homine alia eſt forma ab aia rõnali:qḋ eſt cõtra primã opinionẽ. ❡ Scḋm eſt:q꞉ illud qḋ eſt ſubm quãtitatis per accidens:videtˀ eſſe quãtũ per accidens:ꝛ eſſe vt videtˀ receptiuũ quãtitatis:ſed aia ſenſitiua in hoie eſt huiꝰ:ꝛ multo magis vegetatiua. igitˀ ꝛc̃. ma. videtˀ eſſe ꝓbabilis. ꝓbatio mi. q꞉ potẽtie organice ꝛ actus eaꝝ:vt videtˀ multis:inſunt quãtitati per accidẽs: vel ſunt quãte per accidens:ſed iſte inſunt toti rõne aie:ꝛ per cõſequẽs recipiuntur in aia. igitur ꝛc̃. ❡ Cõtra autẽ ſecũdã opionẽ: que ponit illã formã aliã ab aia rõnali eſſe aiam ſenſitiuam cõtinentẽ gradus inferiorũ:ſunt tria incõueniẽtia. Primũ eſt:q꞉ hoc videtˀ eſſe cõtra appãentia:q꞉ minus videntur differre ab aia rõnali illa que nõ poſſunt ſeparari ab illa q̃ illa que poſſunt ſeparari:q꞉ illa videntur eſſe plus diuerſa in hoie que poſſunt ſeparari ab inuicẽ: q̃ illa que nõ poſſunt ſeparari ab inuicẽ:ſꝫ ſm appãentia magis poſſunt ſeparari ab inuicẽ in hoie forma corporis ꝛ ſenſitiui:q̃ aia rõnalis ꝛ ſenſitiui:igitur cõtra apparentia eſt ponere ꝙ ſenſitiuũ ꝛ vegetatiuũ ꝛ corporeũ ſunt idẽ per eſſentiã:ꝛ differunt re ab aia rõnali. ma. eſt probabilis. mi. etiã quantũ ad alterã ſui partẽ pꝫ ad ſenſuꝫ. ſcꝫ ꝙ i hoie inueniˀ corporeũ remanere ſine ſenſitiuo. Et ſi dicas ꝙ nõ eſt eadẽ corporeitas. Cõtra. primo q꞉ hoc eſt falſum ſm ponẽtes plures formas. Scḋo quia ſaltẽ aliqua corporeitas remanet in hoie mortuo ſine ſenſitiuo:ſed nunq̃ inueniˀ in hoie ſenſitiuũ:ſine aia rõnali vt ſtatiꝫ patebit: ꝛ hoc ſic. Primo q꞉ ſi ſenſitiuũ remaneret in hoie ſeparata aia rõnali. poſſet homo ſeparata aia rationali remanere quantũ ad animalitatẽ. hoc aũt eſt falſum. ꝛ cõtra experimentum. igitur ꝛc̃. Scḋo. q꞉ ſi ſenſitiuum poſſet ſeparari in hoie ab aia rõnali in illis hominibus qui aliquando amittunt vſum ſenſus ꝛ rationis ꝓbabile videtˀ ꝙ poſſent reduci ſanitate recuperata ad ſenſitiuũ:ſine aia rationali:ſed hoc nũq̃ apparet. igiˀ ꝛc̃. ❡ Scḋꝫ incõueniẽs eſt:q꞉ hoc eſt expſſe ↄ̃tra determinationẽ phĩ. in fine ꝑmi libri ḋ aia. in illa parte: vbi dicˀ. qm̃ aũt cognoſcere aie eſt ſentire ꝛ opinari ꝛc̃. Ubi licꝫ inquirat vtrũ ſcꝫ iſta. vegetatiuũ:ſenſitiuũ:ꝛ itellectiuũ: ſint diuerſe partes aie:vlterius inquiſitio ſua tendit ad hoc. vtrũ ſint diuerſe aie:ꝛ cõcludit final'r ꝙ non:q꞉ nõ inueniˀ ꝙ idẽ cõtineret eas ꝛ faceret eas vnuꝫ:ſicut ipſe deducit ibi. ❡ Tertiuꝫ eſt icõueniens q꞉ eſt cõtra auctoritatẽ lib. de eccleſiaſticis dogmatibus. vbi dr̃:neqꝫ enĩ duas aias eſſe dicimus in hoie vno:ſicut Jacobus ꝛ alij ſyrorũ ſcribunt vnã aiam qua aietˀ corpus: ꝛ mixta ſit ſanguini:ꝛ aiam rõnalem que viuificat. Sed dicimꝰ vnam eẽ aiaꝫ in hoie que corpus ſua ſocietate viuificat ꝛ ſemetipſaꝫ ſua rõne diſponat. Nec valꝫ qḋ dicũt alig Tex.cõ.60

aiam rōnalem eſſe rationem receptiuam extenſionis: ⁊ non eſſe extēſam: ſunt quatuor incōueniētia. ¶ Primū eſt: ꝙ adhuc ſtat ꝙ in hoīe eſt vna pars: que nec per ſe nec per accidēs eſt extēſa. ſ. aīa: qḋ videtur illis incōuenienſ q dicunt: ꝙ illud totū cuius aliqua pars nec per ſe nec per accñs eſt extenſa: non poteſt dici extēſuz. ⁊ ſic homo non poſſet dici extēſus. ¶ Scḋm inconueniens eſt: qꝛ adhuc ſtat ꝙ aīa recipitur in extēſo: qḋ videt̄ inconueniēs illis qui dicunt: ꝙ quicquid recipit̄ in extenſo eſt extenſum per accidēs. ⁊ per conſequēs aīa rōnalis eſt extēſa per accidens: qḋ eſt contra iſtam poſitionem. ¶ Tertium incōueniēs eſt: qꝛ adhuc opꝫ ponere ꝙ aīa rōnalis in hoīe cum ſit eadem cum ſenſitiua ſit ſubiectū alicuius quāti per accidēs. ſ. potētiaꝝ ⁊ actuum organicoꝝ: qḋ nō videtur poſſe cōuenire niſi extēſo. ¶ Quartum eſt: qḋ videt̄ mihi difficilius. ſ. ꝙ aliqḋ accñs recipiatur in aliquo ſicut in rōne receptiua. ⁊ nō denominet ipſum formalr̄ quale vel quātum. ſed aīa rationalis ſm iſtam pōnē ponit̄ ratio receptiua quātitatis: ⁊ tñ nō denominat̄ quāta: ēt ſm iſtam poſitionē. ergo ⁊c̄. ¶ Contra igit̄ tertiā opionē de iſtis tribus vltimis: quā credo eſſe veram. ſ. ꝙ in hoīe ſola mā̄ eſt ratio receptiua quātitatis: videtur eē plura de iſtis incōuenietibus ſupra poſitis. Nam tria inconueniētia que ſequuntur cōtra primas duas opiniones: ponētes pluralitatē formaruꝫ. ſequuntur ēt contra iſtam. ſ. ꝙ aīa recipitur in extēſo: qꝛ. ſ. in mā̄ extēſa. ⁊ ꝙ homo ꝯponit̄ ex aliqua parte: que nec ꝑ ſe nec ꝑ accidēs eſt extenſa. ſ. aīa. ⁊ ēt ꝙ vt videtur hō in eo ꝙ hō non eēt corpus: qꝛ ſm ꝙ hō non cōuenit ſibi quantitas. ¶ Etiam ſcḋm incōueniēs qḋ ſequit̄ contra ſecūdam opinionē de primis tribus: videt̄ ſequi contra iſtaꝫ. qꝛ opꝫ ponere ꝙ aīa rōnalis ſit in hoīe ſubm̄ alicuius quāti per accidēs. ſ. potētiaꝝ organicarum: ⁊ earum actuū: ex quo nō ponit̄ in hoīe niſi vna forma. ¶ Preter iſta incōuenientia adducuntur multa alia ab alijs. ¶ Primo ſic. qꝛ illud qḋ cōuenit ꝑ ſe ſupiori: ꝯuenit oībus contētis ſub eo. ſꝫ corpori put ſtat pro ſubā cōuenit ꝑ ſe eē q̄ntuꝫ. igit̄ per ſe cuilibꝫ contēto ſub eo. ſed hō eſt contētus ꝑ ſe ſub ſubā: que eſt corpus ꝑ ſe. ergo eē q̄ntum ꝯuenit hoī ꝑ ſe: ſꝫ ſi forͣ hoīs non eēt q̄ta ſiue extēſa: nō ꝯueniret hoī eſſe quātum ꝑ ſe: qꝛ hō eſt hō per ſuam formaꝫ. ergo ⁊c̄. ¶ Scḋo ſic. qꝛ ſequeretur vt videt̄: ꝙ hō non eēt ꝑ ſe contētus ſub corpore: qḋ eſt ſubā. qꝛ corpus qḋ eſt ſubā dicit nō ſolum mām̄: ſed mām̄ ⁊ formā: ſiue cōpoſitum ex mā̄ ⁊ forma: qḋ ꝯſequitur quātitas. ſꝫ ſm te in hoīe q̄titas nō ꝯſequitur cōpoſitū nec mām̄ ⁊ formam. ergo hō ꝑ ſe nō continetur ſub nā cōpoſita quā cōſequit̄ quātitas ꝑ ſe. ⁊ per ꝯñs nō ꝯtinet̄ per ſe ſub corpore qḋ ē ſubā. ¶ Tertio ſic: qꝛ ſubā pͥma eſt ſubm̄ oīuꝫ accñtium. ſed mā̄ non dicit ſubāꝫ pͥmam. g̊ ⁊c̄. ¶ Quarto ſic. qꝛ extēſum aut ꝯuenit māē pͥme ꝑ ſe: aut per accidens. nō per accñs ſm te. igit̄ per ſe. aut igit̄ per ſe ⁊ primo: aut per ſe ⁊ nō pͥmo. Non per ſe ⁊ nō pͥmo. qꝛ ſi conueniat ei per ſe ⁊ nō primo: ꝯueniret ſibi ꝑ aliud. ⁊ hoc ē falſum. qꝛ illud aliud eēt forma: ⁊ in hoīe nō pōt conuenire mām̄ eē extēſam per formā ſm te: q ponis: ꝙ in homine nulla forma eſt extēſa. ergo cōuenit māē pͥmo ⁊ ꝑ ſe. ſed illud qḋ cōuenit alicui pͥmo ⁊ per ſe: ꝯuenit ſibi circūſcripto quocūqꝫ alio. igit̄ eē q̄ntum ꝯueniret māē circūſcripto oī alio. ⁊ per ꝯñs circūſcripta forma. ſꝫ hoc eſt falſum. ergo ⁊c̄. ꝓbo falſitatē ꝯñtis. qꝛ in per ſe ordinatis ſcḋm nō poteſt eē ſine pͥmo. ſꝫ forma ſubālis eſt prior omni accidēte. igit̄ nullum accidēs pōt ineſſe māē: nec ꝑ ꝯñs quātitas ſine forma ſubali. ¶ Quinto ſic. qꝛ idem ſubm̄ eſt dimēſionum iterminataꝝ ⁊ terminatarū. ſed ſola mā̄ nō eſt ſubm̄ terminataꝝ dimēſionuꝫ. g̊ ⁊c̄. ꝓbo mi. qꝛ cōpoſitū nō eſt ſubm̄ per illud dimēſionū terminataꝝ: ꝑ qḋ cōpoſitū nō hꝫ eſſe terminatū. ſꝫ cōpoſituꝫ nō hꝫ eē termināt̄ ꝑ mām̄ ſꝫ magis ꝑ formā. ergo ⁊c̄. ¶ Sexto ſic. qꝛ illi nō ꝯuenit eē q̄tuꝫ cui nō ꝯuenit eē illud qḋ eſt. ſꝫ māē nō ꝯuenit eē illud qḋ eſt. ſꝫ ſubē cōpoſite. g̊ ⁊c̄. ¶ Septio ſic. qꝛ qḋ nō eſt rō augmēti in viuo nō eſt ratio recipiēdi quantuꝫ ſiue quātitatem. ſꝫ materia non eſt ratio augmenti in quocūqꝫ viuo: quia ratio augmēti in quocūqꝫ viuo eſt anima. igit̄ materia nō eſt ratio per quā quātitas ineſt alicui. ¶ Octauo ſic. ſi mā̄ eſt cā extēſionis: aut eſt efficiēs: aut formalis: aut ſubm̄: aut vt ratio in qua recipit̄. non pͥmo modo. vt de ſe pꝫ. nec ſecūdo: qꝛ extēſio ſiue quātitas nō per mām̄ formaliter ineſt: nec ēt vt ſubm̄ in quo. qꝛ hoc eſt ens actu mā̄ aūt non dicit ens actu: nec vt rō in qua: ita. ſ. ꝙ ipſa ſit ꝑo in qua recipit̄ quātitas in cōpoſito: qꝛ accñs qḋ eſt in ſola parte nō denoīat totuꝫ niſi illa pars ſit pͥncipalior: vl̄ maior: vel illud accñs determinet ſibi illā partem: ſicut albedo ex hoc ꝙ eſt in dētibꝰ nō denoīat totū hoīem: qꝛ nō eſt in pͥncipaliori pte. ſicut albedo que ē in facie. nec eſt in maiori pte: ſicut albedo in maiori pte hoīs. nec ēt determinat ſibi ptē: que ſunt dētes: qꝛ in alijs ꝑtibus poteſt eē albedo. Sꝫ mā̄ nō dicit ptēꝫ pͥncipaliorē nec maiorem cōpoſiti. nec quātitas determinat ſibi mām̄: cum inueniat̄ in celo in quo nō eſt mā̄: vt dicunt qdam. ⁊ inueniunt̄ ēt multe forme per accidēs quāte: ⁊ nō ſoluꝫ mā̄. ergo ⁊c̄. ¶ Nono ſic. qꝛ ſubā vt videtur per illud eſt receptiua quātitatis ⁊ cuiuſlibet accidētis: per qḋ differt ſubm̄ forme accidētalis a ſubō forme ſubalis. ſed illud ē forma ſubalis. ergo ⁊c̄. Probatio mi. qꝛ per hoc differt ſubm̄ forme accidētalis a ſubō forme ſubalis: ꝙ ſubm̄ forme accñtalis eſt ens actu. ſubm̄ vero forme ſubalis nō eſt ens actu. ſed ens in pura potentia. Ex hoc arguit̄ ſic. qꝛ ſubm̄ forme accñtalis differt a ſubō forme ſubalis per eē ens actu ſimplr̄. ſꝫ omne cōpoſitū eſt ens actu ſimplr̄ per formā ſubalēꝫ. ergo oē cōpoſitū eſt ſubm̄ cuiuſcūqꝫ accñtis per formā ſubalem: ⁊ ꝑ ꝯñs quātitatis. ¶ Decimo ſic. qꝛ qua rōne mā̄ eſt rō receptiua in hoīe: eadē rōne ⁊ in alijs. qꝛ cā cōis dꝫ correſpondere effectui cōi. cōis aūt effectus hoī ⁊ pluribꝰ alijs eſt q̄titas. ſꝫ in alijs ab homine mā̄ non eſt receptiua rō quātitatis. igit̄ nec in hoīe. Probatio minoris. qꝛ in celo rō receptiua q̄titatis nō eſt mā̄: qꝛ ibi nō eſt mā̄: vt quidā dicunt. nec in alijs corpibus inferioribus ab hoīe: cum in eis tam mā̄ q̄ forma ſit extēſa. ergo ⁊c̄. ¶ Undecimo ſic. qꝛ ſi in homine ſola mā̄ eēt receptiua quātitatis: tūc nulla neceſſitas eēt ponēdi quācunqꝫ formā quātam per accñs: ſaltem quātum ad formas ſubales: que precedūt quātitatez in materia. ſed multe forme ſubales ſunt quante per accidēs. ergo ⁊c̄. ¶ Duodecimo ſic. qꝛ nō plus cōuenit cōpoſito per mām̄ q̄ntum extēdi: q̄ vel moueri: vel ēt fatigari. ſed iſta ꝯueniunt forme per accñs. ergo ⁊c̄. ¶ 13º ſic. qꝛ homo ⁊ brutuꝫ vniformiter mouent̄: ⁊ ſunt in loco. ſed moueri localiter ⁊ eē in loco ꝯuenit vnicuiqꝫ per quātitatem. igit̄ vniformiter conuenit hoī ⁊ bruto eſſe quātum. ſed anima in bruto eſt q̄ta per accidēs. igitur ⁊ in homine. ¶ 14º ſic. qꝛ nulli conuenit moueri localiter niſi quāto. qꝛ eſſe quātum eſt illud per qḋ ꝯuenit alicui moueri localiter. ſed anima in hoīe mouetur localiter. quia motis nobis mouentur ⁊ ea que ſunt in nobis. ergo ⁊c̄. ¶ 15º ſic. qꝛ cui conuenit antecedens ⁊ cōſequens. ergo cui non conuenit cōſequens nec añs. ſed eē rōnem receptiuā quātitatis in homine eſt añcedens ad omnez rōnem receptiuaꝫ quātitatis ſimplr̄. ſed māē non cōue-

nit eſſe rõnem receptiuã q̃titatis ſimplr. q2 in omnib⁹
eſſet rõ receptiua q̃titatis: qḋ eſt falſum. ergo nec in ho-
mine rõ receptiua quãtitatis eſt mã. ¶ 16⁹ ſic. q2 ſm fra
trem Thomã ꝛ Auicen. corpus qḋ eſt ſubã eſt illud in
quo eſt trina dimenſio. ſed corpus qḋ eſt ſubã non dicit
ſolam mãm. ergo ꝛc̃. ¶ 17⁹ ſic. q2 potẽtia remota nõ re-
cipit imediate illud reſpcũ cuius dr̃ potẽtia remota: ſed
mã dicit potentiaꝫ remotam reſpcũ quãtitatis. ergo ꝛc̃.
¶ 18⁹ ſic. ꝛ eſt tactũ in ꝓponendo queſtionẽ: q2 diuerſo-
rum actuũ non eſt idem imediatum p̃mũ receptiuuꝫ: ſed
forma ſubalis ꝛ accidentalis ſunt diuerſi actus. ergo ꝛc̃.
¶ 19⁹ ſic. q2 accñs diffinit̃ per ſubãm: ſed per mãm nihil
diffinit̃ cũ ſit ignota ſicut ens potẽtiale. ergo ꝛc̃. ¶ 20⁹
ſic. q2 entitas ſubiecta quãtitati: non eſt mã ſm te: q2 tu nõ
ponis ꝙ mã ſit ſubm̃ quãtitatis. nec ẽt forma ſm te: in
hoĩe ſaltem. ergo nec ẽt compoſitum: cũ compoſitũ non
dicat entitatem diuerſam ab entitate oĩum ſuarum par
tium. Et ſi dicas ꝙ compoſituꝫ ſiue entitas compoſita
ſit ſubm̃ quãtitatis. igit̃ ꝛ partes. ꝛ multo plus illa pars
que eſt perfectior: puta forma. ¶ 21⁹ ſic. non minus expe
rit̃ homo ſe habere carneꝫ q̃tam: ꝛ oſſa quãta: q̃ꝫ itelli-
gere ſe. ſed ꝓpter hoc ꝙ homo experit̃ ſe itelligere: tu cõ
cludis ꝙ itelligere eſt actus hoĩs vt ſubi: ꝛ ꝙ aĩa eſt for
ma eius. igit̃ per eãdem rõnem debes concludere ꝙ ca
ro ꝛ os ſunt ſubm̃ quãtitatis in hoĩe. ſed caro ꝛ os nõ di-
cunt ſolã mãm: ſed mãm ꝛ formaꝫ. ergo ꝛc̃. ¶ Et ſic in
vniuerſo contra iſtã põnem videnẗ eſſe. 26. inconueniẽ
tia. ¶ Ad p̃mum iſtoꝝ dicẽdum: ꝙ nõ eſt incõueniens:
ꝙ aĩa recipiat̃ in extenſo: dũmõ extenſum: nõ rõne qua
extenſum ſit perfectibile per ipſaꝫ: nec dependẽs ab ea.
Unde ad mã. quãdo dr̃: ꝙ illud qḋ recipit̃ in extẽſo eſt
extenſum. Dico ꝙ non hꝫ veritateꝫ de eo qḋ recipit̃ in
extenſo: ita ꝙ extenſio nõ eſt rõ receptiua: nec ab ea de-
pendet. Nec ẽt de eo hꝫ veritatem qḋ eſt in extẽſo ſicut
terminus extẽſionis: ſicut pꝫ de puncto. illa autẽ rõ ad-
huc magis eſſet cõtra ponentes plures formas in hoĩe.
q2 ſi recipi in extẽſo eſt rõ ꝙ aliqḋ ſit extenſuꝫ: tũc ei cõ
petit eſſe magis extenſum: cui competit recipi in exten-
ſo: ſm ꝙ eſt extenſum. ſed ſm ponentes plures formas
ꝛ quantitatem conſequi formam corꝑis magis conuenit
anime rõnali recipi in extenſo: in eo qḋ eſt extenſum: q̃ꝫ
ponendo ꝙ recipiat̃ in mã extenſa: que dicit̃ extenſa vt
illud rõne cuius extẽſio ineſt toti. ergo ꝛc̃. Probatio mi
noris. q2 illi qui ponunt ꝙ aĩa recipit̃ in compoſito ex
materia ꝛ forma corꝑis extenſo quantum ad vtrũqꝫ per
quãtitatem: ponunt ꝙ aĩa requirit vt quoddã perfecti-
bile compoſitũ extenſum. Sed illi qui ponũt ꝙ aĩa reci
pit̃ in mã que eſt extenſa: ita ꝙ extenſio non eſt rõ rece-
ptiua eius: ſed preintelligitur magis aĩa vniri materie:
anteq̃ꝫ extendat̃: modo quo oſtendet̃ infra. non ita po-
nunt animã requirere vt per ſe perfectibile quãtum in
eo ꝙ quãtum. ergo ꝛc̃. ¶ Ad ſcðm dicendum. ꝙ nõ ſe-
quitur. ſ. ꝙ homo eſt compoſitus ex aliqua pte que nec
per ſe. nec per accidẽs eſt extenſa ꝙ homo non ſit exten
ſus. ¶ Sed contra hoc obycit̃: ꝙ homo non dicit̃ pura
potentia: q2 eſt compoſitus ex aliqua parte que non eſt
pura potentia: nec per ſe nec per accidens. ſ. ex forma. er-
go a ſimili non dicet̃ extenſus: q2 eſt compoſitus ex par
te: que nec per ſe nec per accidens eſt extenſa. ¶ Dicen
dum ꝙ illud penitus nihil valet: q2 aliud eſt eſſe partẽ:
vel eſſe accidens ipſius partis. ꝛ denominari a parte: vl̃
ab eius accidente. Modo ita eſt ꝙ eſſe purã potentiam
vel eſſe in pura potentia eſt eſſe mãm. ꝛ ideo non poteſt
dici: ꝙ homo ſit pura potẽtia. vel ꝙ ſit in pura potẽtia.
q2 non eſt mã: ſed bene denominat̃ a mã: q2 eſt res mã-
lis. ꝛ iſta ẽt eſt vera. homo eſt habens puraꝫ potentiam
partem ſui. Unde certũ eſt ꝙ homo vere dicit̃ criſpus.
ꝛ tamen eſt compoſitus ex aliqua parte: que nec per ſe
nec per accidẽs eſt criſpa. ſicut ex pede vel oculo vel na
ſo. ſic ẽt lꝫ homo nõ ſit anima: nec extẽſio: nec mã: tamẽ
homo eſt qḋdam animatũ: ꝛ qḋdam extenſum: ꝛ qḋdã
materiatuꝫ: ꝛ nõ ſolum homo: ſed etiã animatuꝫ eſt ex-
tenſum. ꝛ extenſum eſt animatũ. quedã autẽ dicunt̃ ab
his contra hoc: que ĩfra tangent̃ in ſolone argumentoꝝ
quorũdam. ¶ Ad 3ᵐ dicendum: ꝙ adhuc ſtat ꝙ homo
ſm ꝙ homo ſit corpus: qḋ eſt ſubã. Et quãdo dr̃ ꝙ non.
q2 corpus eſt illud qḋ per ſe ſeq̃t̃ quãtitas. dico ꝙ veꝝ
eſt: vel rõne vtriuſqꝫ partis: vel rõne alterius. Et quan-
do dicit̃ vlterius: ꝙ ſaltem homo in eo ꝙ homo eſt cor
pus: q2 homo eſt homo per aĩam rõnalem. Dicẽduꝫ ꝙ
homo nõ ſolum eſt hõ per aĩam rõnalem: ſed etiaꝫ per
mãm. vnde nec aĩa ſepata eſt homo. ſed eſt veruꝫ ꝙ hõ
eſt homo per animã rõnaleꝫ p̃ncipalr. ꝛ ideo homini in
eo ꝙ hõ conuenit nõ ſolum illud qḋ ineſt ſibi rõne for-
me. ſed ẽt qḋ ineſt ſibi rõne mãe. nec oꝫ ad hoc ꝙ aliqḋ
ſit corpus per ſe: qḋ eſt in genere ſube: ꝙ ſua forma ſit ꝑ
ſe vel ꝑ accñs extẽſa. ſed ſufficit ꝙ dicat nãm compoſi-
tam quã de neceſſitate conſequit̃ quãtitas: vel rõne to-
tius vel rõne alterius partis. ¶ Sciẽdum etiã: ꝙ quã-
titas ꝯſeqtur hoĩeꝫ rõne aĩe: nõ ſic rõne p̃ncipij recepti-
ui. ſꝫ ſic rõne ei⁹ qḋ in ſuo receptiuo reqrit talem diſpõ-
nẽ: ꝛ precipue in ordine ad ſuas operationes. Iſta ẽt rõ
eſt ꝯtra oẽs ponẽtes in hoĩe eſſe aliaꝫ formã ab anima
rõnali: dum tñ ponant aĩam rõnalem eſſe indiuiſibileꝫ:
q2 ſi propter hoc homo nõ eſt per ſe corpus qḋ eſt ſuba:
q2 non cõuenit ſibi eſſe quãtum per ſe per illud per qḋ
homo eſt: cum nõ ſit homo: vt ipſi ponunt: niſi per aĩaꝫ
rõnaleꝫ. Seqtur ꝙ homo per illud per qḋ eſt homo: vl̃
in eo qḋ eſt homo nõ eſt corpus. Si dicatur ad hoc ꝙ i-
mo per aliquã formaꝫ ſui eſt quãtus. nõ valet. q2 homo
formalr non eſt homo: niſi per aĩam rõnalem. ſicut nec
album formalr niſi per albedinẽ. q2 quicqḋ ponetur p̃-
ter aĩam rõnalem cum mã: per illa ſiue per compoſitio-
neꝫ ex illis nõ eſt homo formalr hõ: ſed ſolũmodo ſub-
iectiue. dato ꝙ iſta alia eẽnt q̃daꝫ forme: ſicut dato ꝙ in
ſubo forme albedinis ſint multe forme p̃ter albedineꝫ:
per nullã aliaꝝ albuꝫ eſt albũ formalr: niſi per ſolaꝫ al-
bedinẽ. ¶ Ad 4ᵐ dõm: ꝙ ſm illos qui ponũt ꝙ poten
tie aĩe nec carnꝫ actus ſunt extenſi. facile eẽt ſoluere ne-
gãdo qḋ aſſumitur. ſ. ꝙ aliqḋ extẽſuꝫ ſit in aĩa rõnali ſi-
cut in ſubo. poſito ẽt ꝙ iſta ſint extẽſa per accñs. adhuc
non ſequit̃ ꝙ aĩa ſit extẽſa: q2 rõ receptiua taliuꝫ p̃ncipa
liter nõ eſt extẽſio: nec eſſe extẽſuꝫ. ꝛ ideo nõ opꝫ ꝙ aĩa
ſit extenſa. ſed ſufficit ꝙ compoſitũ qḋ eſt ſubm̃ cõmu
ne illorum: rõne alicuius ſui ſit extẽſuꝫ. ¶ Ad 5ᵐ qḋ eſt
p̃ᵐ de incõuenientibus: q̃ adducunt̃ ab aliqs dõm: ꝙ hõ lꝫ
ſit hõ p̃ncipalr ꝑ formã: nõ tñ ꝑ ſolã formã: niſi accipiat̃
cum determinatione: ꝙ per ſuã formã eſt ſolũ formalr
hõ. vnde per ſe ꝯuenit hoĩ qḋ cõuenit ſibi rõne mãe. q2
homo eſt per ſe cõpoſitũ ex mã ꝛ forma. ꝛ vtrũqꝫ eſt p̃n
cipium eius eẽntiale. Iſta ẽt rõ erit cõtra ponentes plu-
res formas in homine. nam ſi ponerẽtur in hoĩe preter
animã rõnalem mille milia forme. tamẽ homo per ſolã
animam rõnalem formalr eſt homo: licꝫ ſubiectiue ſit
per alia homo. modo quo ſupra dictum eſt. ꝛ ideo ſi hõ
non eſt per ſe q̃tus niſi forma ꝑ quã formalr eſt homo
ſit quãta ſiue extẽſa. ſeq̃t̃ vel ꝙ hõ nõ ſit ꝑ ſe q̃tus: vl̃ ꝙ
anima rõnalis ſit extenſa. quorum vtrũqꝫ eſt falſum.
ſufficit ergo ad hoc ꝙ homo ſit quãtus per ſe: ꝙ quanti
tas conſequatur aliquod p̃ncipium eſſentiale ſuum: vel

īmediate vel mediate. Unde ⁊ hoc videmꝰ per ſimile in partibus rōnis. nam lʒ hō non ſit formalr hō per formam ſenſitiuā: in eo ꝙ ſenſitiuꝰ eſt. aliogn omne habēs animā ſenſitiuam eſſet homo. tamen illud qd̄ conſeqˀ hoīem in eo ꝙ ſenſitiuus eſt: per ſe conuenit hoī: ⁊ nō ſolūmodo illud qd̄ ꝯuenit ſibi in eo ꝙ rōnalis: ita etiaʒ illud qd̄ conuenit ſibi per quācunqʒ partem eſſentialem realr conſtituentem ipſum: ſiue ſit anima rōnalis: ſiue aliud: conuenit ſibi per ſe. ❡ Ad ſeptum dicendum: ꝙ lʒ quātitas non conſequaꝛ compoſitum in rōne vtriuſqʒ partis: conſeqˀtur tamen ipſum rōne alterius partis in homine: ⁊ forte in omnibus. qꝛ illud qd̄ eſt ſimpliciter quātum eſt compoſituʒ: qꝛ ⁊ compoſitū eſt illud qd̄ eſt. ſed illud rōne cuius ineſt quantitas: non eſt tota nā compoſita: ſed altera pars eius: ita ꝙ homo dicit totam nām compoſitam eſſentialr ex mā ⁊ forma: que contineꝛ ſub nā corporeitatis: quā dicit ſuba. ſed ꝓpter hoc non opʒ ꝙ quātitas conſequaꝛ eam rōne vtriuſqʒ partis: ſaltem ſuſceptiue: lʒ forma poſſit eſſe cā quātitatis in alio genere cauſe: ſicut forte infra diceꝛ. ❡ Ad ſeptimuʒ dicendum: ꝙ accipiendo ſubm pro ſuppoſito habente: ſic ſuba pͥma eſt ſubm oīum accidentium. ſiue conſequatur compoſitum rōne forme: ſiue rōne māe. Accipiēdo aūt ſubm pro rōne receptiua: ſic ſuba prima non eſt ſemper ſubm omnium accñtium: ita ꝙ ſcḋm omnē partem ſui ſit rō receptiua. ſed mā iſto modo eſt ſubm extenſionis: ſicut ēt ſi diceret ꝙ quātitas eſt ſubm coloris. ❡ Sʒ cōtra hoc illi dicunt. ꝙ quātitas dr̄ aliquo modo colorata: ſed mā ſcḋm te non dr̄ extenſa: ſed rō extenſionis receptiua. ❡ Et ad hoc ego dico ꝙ vel iſti loquunꝛ ſicut ignorātes nām rei. vel ſicut ignorātes qd dixerim. Naʒ ego dixi ⁊ dico: ꝙ mā eſt rō receptiua extenſionis: ⁊ eſt etiā extenſa eo modo quo vel q̄titas dr̄ colorata ſcḋm genus cāe ſuſceptiue. vel calor dr̄ calefacere ſcḋm genus cāe effectiue. Tn̄ ſcḋm philoſophū 7° metaphyſi. nec calor ꝓprie calefacit: ſed ſuppoſitum habēs eum. ⁊ ſimilr nec quātitas ꝓprie loquendo eſt alba vel colorata: ſed ſuppoſitum hn̄s. ⁊ iſto modo intellexi mām ꝓprie loquēdo non eſſe ipſum quātum: ſicut illud qd̄ eſt: ⁊ ſuppoſitum hn̄s: lʒ ſit quāta: ſicut quātitas colorata vt q̄tuʒ ēt ſubiectiue: ipſum ſuppoſitum hn̄s eſt q̄tum. ❡ Ad octauū dicendum: ꝙ mā eſt quāta per ſe: modo ſupra dicto. Et quando dr̄ vlterius: aut pͥmo ⁊ per ſe: aut per ſe tn̄. non pͥmo. dicēdum: ꝙ quādo dr̄ per ſe ⁊ pͥmo. vel per ſe ⁊ nō pͥmo: ordo quem īportat pͥmum ⁊ non pͥmum poteſt accipi vel ſcḋm diuerſas res. vt ſi dicā ꝙ quātum vel quātitas pͥmo ⁊ per ſe figuraꝛ: ſuba autem eſt figurata per quātitatem. vel ſcḋm diuerſas rōnes eiuſdem rei. vt ſi dicam ꝙ eſſe figuratum cōuenit corpori pͥmo ⁊ per ſe: non autem hoī vel aīali. hic non dr̄ ꝙ corpus qd̄ dicit ſubaʒ ⁊ aīal ⁊ homo in eodeʒ genere dicāt diuerſas res. ſed dicunt diuerſas rōnes eiuſdem rei: quādo ſunt in eodem. ſed vnum ēt eſt cōmunius altero. Jdeo illud qd̄ conuenit cōiori in ſua cōmunitate ⁊ generalitate: ⁊ nulli alij dr̄ ꝯuenire ſibi pͥmo ⁊ per ſe. alijs autē īferioribus cum qͥbus paſſio ſuperioris non eſt cōuertibilis: dr̄ cōuenire per ſe: ⁊ non pͥmo. Si igiꝛ accipiaꝛ ſubm quātitatis pͥmo ⁊ per ſe: ⁊ non pro rōne ſuſceptiua. ſed pro ſuppoſito habente cui ꝯuenit eſſe illud qd̄ eſt ſubm: ſic pͥmum ſubm ⁊ per ſe q̄titatis eſt corpus: qd̄ eſt ſuba in eo ꝙ tale. Si vero accipiaꝛ ſubm illud qd̄ eſt rō ſuſceptiua quātitatis cui ꝯuenit eſſe illud quo q̄tum eſt quātum ſubiue: iſtud quo. vel eſt mā in oībus: vel ſcḋm quoſdā in qͥbuſdaʒ eſt mā ſicut in hoīe. in qͥbuſdā vero forma ſola ſicut in celo: ſi celum nō eſt compoſitū ex mā ⁊ forma: vt qͥdā dicunt: qd̄ tn̄ credo eſſe falſuʒ. Jn qͥbuſdā vero nā compoſita ex mā ⁊ forma: ſicut illa que hn̄t formā eductaʒ de poᵃ māe: ⁊ extenſam extenſione q̄titatis. Nec eſt incōueniēs ꝙ aliqua cōis paſſio ꝯſequaꝛ aliquas nās diuerſarum rōnuʒ: lʒ inq̄tum ꝯſeqˀ eas talis paſſio ꝯueniāt in aliquo. ⁊ qñqʒ nō eſt illud noiatuʒ: ⁊ qñqʒ noiatum. ſicut dicit phs pͥmo poſte. Si vero pͥmuʒ accipiaꝛ ⁊ nō pͥmum ſcḋm ordinē diuerſarum ꝑtium realr differētiuʒ. Sic dico ꝙ in hoīe: ⁊ credo ꝙ in oībus q̄titas cōuenit pͥmo ⁊ per ſe māe: vt rōni ſuſceptiue. Et qñ dr̄ ꝙ non: qꝛ tunc ſequereꝛ ꝙ mā ſepata a forma eſſet q̄ta: qd̄ vt dn̄r eſt falſum. Cōcedo ꝯñaʒ hāc. ſ. ꝙ ſi mā poſſet eē ſine forma: ꝙ mā eſſet q̄ta. Nego falſitatē ꝯñtis ſub ſuppoſita ꝯñā. Ad ꝓbationem dico: ꝙ in per ſe ordinatis ita ꝙ in oī̄ꝰ euentū ēt reſpectu cuiuſcuqʒ agētis hn̄t per ſe talē ordineʒ: manēte tali ordine pͥmuʒ nō pōt eſſe ſine ſcḋo. Nunc aūt ita eſt: ꝙ ſcḋm illos q̄ ponerēt ꝙ deus poſſet facere materiam ſine forma: ordo forme ſubalis ad accidentalē: que eſt q̄titas: nō ꝯſeqˀ eam de neccītate ⁊ actu in compatione ad pͥmū agens qd̄ eſt deus. ſicut ēt pʒ in ſacrō altaris. ꝙ accñs qd̄ eſt q̄titas eſt ſine forma ſubalī: ⁊ ſine mā ⁊ nā compoſita: lʒ nālr loquēdo ſuba ſit prior oī accñte. dato ēt ꝙ deus nō poſſet facere mām ſine forma. ⁊ ꝙ iſtud ꝯñs ſit falſum ⁊ īpoſe. ſ. ꝙ mā ſit quāta ſine forma. tn̄ iſta ꝯñā eſſet vera. ꝙ ſi mā poſſet eē ſine forma: mā poſſet eſſe q̄ta. qꝛ q̄titas pro tāto depēdet a forma ſubali. inq̄tum rō eius receptiua que eſt mā depēdet a forma ſubali. que rō ſuſceptiua ſi nō depēderet a forma ſubali nec q̄titas. ❡ Ad 9ᵐ dōm: ꝙ ſubm vt rō receptiua quarūcunqʒ dimēſionuʒ eſt mā. Et qñ dr̄ ꝙ non. qꝛ per mām eſt īdeterminata res. Dōm ꝙ lʒ res ꝑ mām ſit īdetermiata ad diuerſas formas ſubales: ⁊ ad diuerſas q̄titates: magnā. ſ. vl̄ paruā. tn̄ iſta determinatio nō fit per aliud ſuſceptiuū a mā: ita ꝙ oporteat ponere formā ſuſceptiuā determinate q̄titatis. qꝛ illud qd̄ ē ſubm q̄titatis qcqd ſit illud eſt īdn̄s ad magnū ⁊ paruum: ſaltē vſqʒ ad aliqueʒ terminū in gnābilibus ⁊ corruptibilibus. Sed iſta determinatio fit per efficiens ⁊ finem: qd̄ qͥdem efficiens in ordine ad finem dat tātam q̄titatem ⁊ nō maiorem. ❡ Ad 10ᵐ dicēdum: ꝙ mā nō eſt q̄ta vt ſubm eius actu. ⁊ ſicut id cui cōpetit eſſe id qd̄ eſt. ſed bene eſt q̄ta ſicut rō receptiua q̄titatis. ſicut q̄titas dr̄ colorata: q̄ tn̄ nō eſt qd̄ eſt ſʒ quo. ❡ Ad vndecimum dōm: ꝙ aīa eſt rō augmenti in viuo: ⁊ terminꝰ eius. ſ. q̄titatis acqͥſite per augmētuʒ: nō vt ſubm vl̄ ſuſceptiue ſed effectiue: qꝛ ſi aīa in viuētibus eſſet precisa rō recipiendi q̄titateʒ: tunc vt videꝛ ſequereꝛ ſaltē ſcḋm iſtos: ꝙ non viuentia non hērent q̄titatem. nā ipſi volunt ꝙ illud qd̄ eſt rō receptiua in aliquo debet eſſe rō receptiua in oībus. ❡ Ad duodecimū dicēdum: ꝙ mā non eſt cā quātitatis efficiens nec ēt formalis: nec ēt ſedʒ ad q̄titatem vt ſubum eius actu. ſed eſt bene cā vt rō receptiua. Et ad illud qd̄ dr̄ in ꝯtrarium dicēduʒ. ꝙ accidens determināns partem ſibi ex nā rei: ſiue iſta ſit pͥncipalior ſiue non. denominat totuʒ ſicut ſimitas exiſtēs in naſo denominat totū: ⁊ ſic q̄titas exiſtens in parte. ſ. mā denominat totum: qꝛ iſtā partem ſibi determinat. Dico autē ex nā rei: qꝛ lʒ in ethiope albedo determinet ſibi ꝑtem. puta dentes: hoc nō eſt rōne humane nāe. ſed hoc eſt per accñs: inq̄tum. ſ. in regione ſic calida eſt nutritus. ❡ Ad illud qd̄ dr̄ in cōtrariuʒ. ſ. ꝙ q̄titas nō determinat ſibi mām: qꝛ inueniꝛ in celo: in quo nō eſt mā: ⁊ in formis extenſis per accidēs in rebus mālibꝰ. Poſſum reſpondere dupl̄r. Primo negando illud qd̄ aſſumiꝛ de celo. ſ. ꝙ in ipſo non eſt mā. Et ſil̄r negādo ꝙ in

formis alijs a forma hoīs inueniaꝛ̃ quantitas: ſicut in
rōne ſuſceptiua: qꝛ licꝫ ſint extenſe: non ſequitur ꝙ ſint
ratio ſuſceptiua extenſionis. Alio modo dicendo: ꝙ da-
to ꝙ quantitas in alijs ab homine: non determinet ſibi
mām: ſed in quibuſdam ſola forma ſit rō ſuſceptiua: ſi-
cut in celo: ſi ſit verum ꝙ non habet mām. in qbuſdam
vero nā compoſita. In homine tamen determinat ſibi
mām. Et hoc ſufficit ad hoc ꝙ denominet totū. ¶ Ad
decimūtertiū dicendum: ꝙ quādo dr̃: ꝙ per illud reci-
pit ſubis accidens: per qđ differt ſubiectum forme ſub-
ſtātialis a ſubiecto forme accidentalis: non opꝫ: accipiē-
do illud per. ſicut per qđ receptiue aliqd eſt ſubiectum
vtriuſqꝫ forme. ſed ſufficit ꝙ per illud per qđ differunt
aliquo modo ſubiectum vnius a ſubiecto alterius. ſ. effe-
ctiue: vel finalr̃: vel qualitercunqꝫ aliter differt ſubiectum
vnius a ſubiecto alterius. Modo dico ꝙ ſubiectū quā-
titatis: accipiendo ſubm illud qđ eſt habens: eſt compo-
ſitum ex mā ꝛ forma ſubali. qꝛ tale ens ſolum eſt illud
qđ eſt: ꝫ illud quo ſuſceptiue ſit ſola mā. accipiēdo ſub-
iectum aūt illud quo aliqd ſuſceptiue ineſt: dico ꝙ mā
abſolute. ſ. illud qđ eſt ſubm forme ſubalis: mā autē vt
ſm ordine nature preexiſtens pars talis compoſiti eſt
rō receptiua quantitatis. qꝛ prius ordine nature eſt mām
eſſe partem compoſiti ex mā ꝛ forma ſubali ꝙ̃ ipſaꝫ re-
cipere quodcūqꝫ accñs. ¶ Sed contra hoc obijciꝛ̃ ab
alijs. qꝛ eſſe partem aut dicit aliqd diuerſuꝫ ab eſſentia
māe: aut non. Si non. igiꝛ̃ cum ſubm accidētis non dif-
ferat a ſubo forme ſubalis: niſi per eſſe partem predicto
modo. ſeqꝛ̃ ꝙ ſubm forme ſubalis ꝛ accñtalis non diffe-
rant re: ſed tm̄modo rōne. ſed dñia rōnis nihil facit ad
eſſe reale. ergo ꝛc. Si ſic: quero vtrū relo vel abſolutuꝫ:
non relo. qꝛ relo non eſt rō receptiua q̃titatis. Si abſo-
lutum: aut mā aut forma. non mā: qꝛ tūc eſſet ibi mā ſu-
per mām. Si forma: aut ſubalis: aut accñtalis. non acci-
dentalis: qꝛ nulla forma accñtalis: vt videtur: precedit
quātitateꝫ ſnbo. Relinqtur igiꝛ̃ ꝙ forma ſubalis eſt rō
receptiua q̃titatis imediate. ¶ Ad hoc dico: ꝙ eē par-
tem non īportat aliqd diuerſuꝫ ab eēntia māe qđ ſit rō
receptiua ipſius quātitatis: tñ īportat aliqd diuerſuꝫ ab
eſſentia mā: ea quo depēdet mā in eſſe in reruꝫ nā. ſ. for-
mam ſubalem: que vna cum mā ꝯſtituit compoſitum.
Et qn̄ dr̃ ꝙ dñia rōnis nihil facit ad eſſe reale. Dico ꝙ
verum eſt: nec eſt dñia h̃ rōnis: ſed dñia rei. qꝛ ſubm for-
me ſubalis non reqrit ſecum aliud re diñs ab eo: ad hoc
ꝙ ſit ſubm vel receptiuū forme ſubalis. ꝫ ad hoc ꝙ ſit
ſubm ꝛ rō ſuſceptiua q̃titatis reqrit ſecum formā ſuba-
lem: non qdem vt illud qđ ſit rō ſuſceptiua cū ea: ſed vt
illud a quo dependet: ꝛ ſine quo nō poſſet eſſe nec reci-
pere. ꝛ ordo iſte quo mō preſupponiꝛ̃: vt pars compoſiti
ante recipere q̃titatem: nō eſt ordo eiuſdem ad ſeipſuꝫ
ſm reꝫ. ſed eſt diuerſaꝝ dependentiaꝝ: quarum vna p̄-
cedit alterā ordine nāe. Nam prius opꝫ determinare de-
pendētiam quā hꝫ mā ad formā ſubalem in eſſendo: ꝙ̃
determineꝛ̃ depēdētia accñtis qđ recipiꝛ̃ in mā. ¶ Ad
14m dōm dupr̃. Primo: qꝛ poſſum dicere: ꝙ in oībus ſo-
la mā eſt ratio receptiua quātitatis. Nec probaꝛ̃ oppo-
ſitum efficaciter per quācunqꝫ rōnem adhuc factam.
Et quādo dicunt ꝙ imo. qꝛ Cōmentator ꝛ Henricus ꝛ
Godo. negant mām in celo. Et ego nego hoc: quouſqꝫ
rōnem eoꝝ melius confirment ꝙ̃ fecerint vſqꝫ modo.
Alio modo poſſuꝫ dicere: ꝙ dato ꝙ in celo rō receptiua
eſſet forma: ꝛ in īferioribus alijs ab hoīe nā compoſita:
tñ non ſequitur ꝙ in hoīe rō receptiua ſit alia a mā. Et
quando dr̃ ꝙ effectus cōmunis debet habere cām cō-
munem. Dico ꝙ verum eſt: qꝛ debꝫ habere cām cōmu-

a Hebꝫ Auē. ponēte in celo eē māꝫ: nō dicim⁹ formā eē rōnem receptiuā q̃titatis in rōne ſuſceptiui. Naꝫ forma celi ē intelligētia ſm ipſum: forma in quaꝫ dans operi: ꝛ ꝫ ab ea hēat q̃titatē ī rōe finitos nō tñ in rōne ſuſceptiui ꝛ ī rōne māe. ſed vt ſic cōperit ſibi rōne ſui: qꝛ celū ſecluſa intelligētia ſm Auer. ꝫ poſſit dici mā ī actu ſeu ſbꝫ: nō tñ pōt dici ſola: ſic mihi male intelligētes ſibi impoſuit. vt tu clare videre poteris ab ipſo nouo metaꝫ. com. 17.

nem: ſed non eiuſdem rōnis in ſpeciali in omnibus. Et
hoc neceſſarium eſt in propoſito: ſi rō receptiua in celo
ſit ſola forma. ꝛ in inferioribus nā compoſita ex mā et
forma: qꝛ iſta non ſunt eiuſdeꝫ rōnis in ſpāli: ſed ſufficit
ꝙ conueniāt in aliquo cōmuni analogo ēt habēdo. ſ. ſi-
milem proportionē ad habendum partes quātitatiuas
vel aliqd tale. ¶ Ad 15m dicēdum. Primo dicendo: ꝙ ꝫ
alie forme ſubales in alijs ab homine ſint quāte per ac-
cidens: non tamen ſunt rō receptiua quātitatis: vt dcm̃
eſt. ¶ Alio modo dicendo: ꝙ dato ꝙ in hoīe rō recepti-
ua quātitatis ſit ſola mā: ꝛ in alijs ab hoīe nā compoſi-
ta: non ſequiꝛ̃ aliquod inconueniēs: qꝛ illa que ſunt di-
uerſaruꝫ rōnum in ſpeciali: dūmodo conueniant in ali-
quo vno cōmuni proportionabili poſſunt eſſe cauſa vel
ſubm alicuius cōmunis paſſionis. ¶ Ad 16m dicenduꝫ:
ꝙ pati: accipiendo pati pro recipere: non conuenit com-
poſito per formā: ſed per ſolam mām: loquendo de re-
ceptione forme ſubſtātialis. Et quando ipſi dicunt ꝙ ly
mo: qꝛ abſtractio vnius eſt cauſa introductionis alterius.
hoc nihil eſt: qꝛ hoc non eſt ponere vnā formā eſſe cau-
ſam introductionis alterius. ſed magis eſt ponere priua-
tionem ſiue abſentiam vnius forme eſſe cām ſine qua
non introductionis alterius: que abſentia eſt cā vt re-
motio ꝓhibentis. Et ſilr̃ etiaꝫ per ſolam mām ſicut per
rōnem receptiuaꝫ cōuenit homini eſſe quātum. De fa-
tigari aūt: ꝛ alijs ſimilibus non eſt ſimile: ꝛ de quātitate
qꝛ per iſta denominanꝛ̃ illa que non informanꝛ̃ per iſta.
quātitas autem non denominat aliqd vt extenſum niſi
qđ informat: vel vt totum rōne partis: vel vt partem. ꝛ
ideo anima rōnalis non eſt extenſa vt pars recipiens
extēſionem. nec vt totum: qꝛ anima nō ſupponit pro to-
to. ſed bene ipſum animatuꝫ eſt iſto modo extenſum. ꝛ
fatigari non proprie cōuenit anime: loquēdo ſaltē de fa-
tigatione corporali: ſicut nec ambulare. ridiculuꝫ enim
eſſet dicere ꝙ anima ambulat. ¶ Ad 17m dicendum: ꝙ
vniformiter conuenit hoī ꝛ bruto eſſe q̃tum: quantum
ad id qđ formalr̃ importat quātum: qꝛ quātitas eiuſdeꝫ
rōnis vtrobiqꝫ eſt. quātum autem ad illud qđ eſt rō re-
ceptiua quātitatis poſſet adhuc concedi ꝙ vniformiter
conuenit vtriqꝫ. Nec ſequitur tamē ꝙ forma vnius ſit
extenſa ſicut forma alterius. nam ꝙ forma bruti ſit ex-
tenſa poteſt contingere non ex hoc ꝙ ipſa ſit ratio rece-
ptiua quātitatis. ſed qꝛ eſt dependens ꝛ educta de potē-
tia materie. ꝛ ideo conſequitur conditionem materie in
ꝯmuni in hoc qđ eſt extendi. ¶ Tertio etiā poſſet dici:
dato ꝙ non eſſet eadem ratio receptiua vtrobiqꝫ: nō ta-
men ſequitur quin quātitas ſit vniformiter ꝛ eiuſdem
rōnis vtrobiqꝫ quātum ad illud qđ eſt formaliter quā-
titas. per conſequens vniformiter conuenit eis moueri
localr̃: qꝛ aliqua vna paſſio cōmunis poteſt conſequi ali-
quod genus entium: ſub quo continenꝛ̃ diuerſe ſpecies:
que inquātum conueniunt in aliquo vno nō ſpecifico:
ſed analogo: habent vnam talem: ſicut dictū eſt: paſſio-
nem. ¶ Et ſi dicaꝛ̃ ꝙ non. qꝛ talis paſſio ineſt mediāte
vno alio accidente ſpecifico. Contra. qꝛ de iſto acciden-
te queram vtruꝫ ineſt imediate diuerſis ſpeciebus. aut
mediante alio accidente. Si primo modo habeꝛ̃ propoſi-
tum. ſ. ꝙ vnum ꝛ idem accidēs: ꝛ vna ꝛ eadeꝫ paſſio po-
teſt conſequi imediate diuerſas ſpecies. Si ſecūdo mo-
do: ibitur in infinitum: quia de iſto accidente quereretur
vtrum inſit mediate vel immediate: ꝛ ſic in infinitum.
¶ Ad 18m dōm: ꝙ ſoli quāto ꝯuenit moueri p ſe. ꝫ ad h̃
ꝙ aliquid moueatur per accidens: non opꝫ ꝙ ſit q̃tuꝫ:
nec per ſe nec per accidēs: ſed ſufficit ꝙ ſit aliquid quā-
ti. ſicut pꝫ de puncto ꝛ ſic eſt de anima rationali. ¶ Ad

19^m^ dicendum: q licz cui conuenit antecedens cõueniat conſequens. non tamen ſequit: q illud qd eſt cã preciſa ãtis: ſit cã preciſa ꝯñtis: qz cum conſequens in plus ſe hz q̃ ãns: opz q preciſa cã ꝯſequẽtis ſit illud qd in plus ſe hz: q̃ illud qd eſt cã preciſa ãtis. ꝛ ideo ſi ita eſſet vt ipſi imponũt mihi: q in hoie mã eſſet cã preciſa quãtitatis hois: non tñ ſequeret q mã eſſet preciſa cã quãtitatis in omnibus. Sciendũ etiã q illud qd eſt cã ãtis eſt ꝛ cã ꝯſequentis abſolute accepti. Unde mã ſi in homine eſt cã quãtitatis humane: eſt ẽt cã quãtitatis: abſolute loquendo. ſed non opz q illud qd eſt cã ãtis ſit cã conſequentis vlr: ꝛ in ſua vniuerſalitate accepti. ꝛ hoc eſt neceſſarium de oi paſſione que conſequit diuerſas ſpẽs: qz non opz q illud qd eſt cã paſſionis illius in vna ſpẽ: ſit cã illius paſſionis vniuerſalr in quocũqz. ❡ Ad 20^m^ dicendũ: q corpus qd eſt ſuba ens actu eſt ſubm trine dimenſionis: modo quo ſubm accidentis dr ſuppoſitum ens actu. ſed accipiendo ſubm pro rõne receptiua non opz. Unde notãdum: q iſta rõ procedit ex duplici deceptione. qz ibi ſunt due fallacie conſequẽtis. naz qñ dr ſic. quãtitas conſequit ſubam compoſitaz. igit rõne forme eſt fallacia conſequẽtis: procedẽdo a pluribꝰ cauſis veritatis ad vnam. nã quãtitas ꝯſequens ſubam cõpoſitaz poteſt eã conſeq: aut rõne mãe: aut rõne forme: aut rõne vtriuſqz. Similr ſi dicat ſic: quãtitas conſeqt ſubam compoſitã rõne forme. igit forma eſt rõ receptiua eius. non ſeqt: imo procedit a pluribus cauſis veritatis ad vnã. naz forma poteſt dici cã accidentis in ſubiecto vel effectiua vel finalis vl ſubiua. ꝛ hoc ipſimet dicunt. ſ. q q̃titas in vtroqz ꝛ ẽt figura que eã conſequit: eſt propter operationes forme: vt. ſ. ꝯueniãt opatiõibus forme. ❡ Ad 21^m^ dõm: q reſpectu accidẽtis: vel alicuiꝰ ẽt forme eſt duplex mã. ſ. manens ꝛ trãſiens: manẽs ſicut lignum eſt mã domus: trãſiens ſicut farina ꝛ aqua ſunt mã panis. Mõ dico: q quãdo dr aliqd eſſe in potẽtia remota: itelligit de potentia mãe trãſeuntis. nam loquendo de potentia mãe permanentis in effectu nunq̃ aliqua talis potentia eſt remota: accipiendo eam ſm ſe. ſed ſolum hoc accidit prout talis potentia accipit vt cõiuncta actui oppoſito effectui. ſicut ſi dicerem q ſemen arboris eſt in potentia remota ad formã hois. vel ſemẽ herbe ad formaz bouis. modo mã non dicit potentiam remotã ſic ad quãtitatem. qz mã ſm illud qd eſt nõ hz reſpectu quãtitatis rõnem mãe trãſeuntis: ſed permanentis. Si autem dicat quãdoqz in mã remanente potentia remota: hoc eſt inquãtum vnuz ineſt mediãte altero quodã ordine. vt ſi dicat: q mediãte quãtitate ineſt figura: ꝛ mediãte figura ineſt ſic vel ſic moueri. ꝛ ſic dicere mãm in potẽtia remota ad quãtitatem: eſt dicere mãm recipere quãtitatem mediãte alio receptiuo. ſ. forma. ꝛ hoc eſt petere pñ^m^: qz h eſt qd querit. Sciendũ tamen q forma ſubalis dr per prius perficere mãm: q̃ quodcũqz accidẽs: non ſm ordinez ſuſceptibilitatis: ita q forma ſit rõ receptiua in mã cuiuſlz accidentis: ſed ſm ordinem dependẽtie: qz cum mã depẽdeat a forma ſubali per prius reſpicit eam: q̃ quodcũqz accñs a quo non ita dependet. ❡ Ad 22^m^ pz ex dictis. nam oſtenſuz eſt: q mã eadem eſt imediatuz receptiuũ vtriuſqz quãtum ad hoc q non eſt alia rõ media receptiua. ſed quodam ordine dependentie: vt dictum eſt. ❡ Ad 23^m^ dicẽdum. q ad hoc q aliqd diffiniat per alterum: non opz q ſit magis notũ eo qd diffinit per ipſum quãtum ad. quia eſt. ſed ſufficit q ſit prius notum illo quãtum ad. qd eſt. ꝛ hoc loquendo de diffõne propria: que eſt a priori ꝛ per cauſam. modo dico q lz mã non ſit prius nota ipſo compoſito: vel aliis exiſtentibus in ipſo: mã tamen eſt prius nota: q̃ ſit nota cauſa preciſa quãtitatis in compoſito. ❡ Ad 24.^m^ dicendum: q entitas ſubiecta quantitati eſt entitas compoſiti: rõne tamen partis. ſed illud qd eſt entitas ſubiecta vt rõ receptiua ẽ ipſa mã. Et quãdo dicunt q non. qz ſm me mã non eſt ſubm. dico q lmo eſt ſubm modo predicto vt rõ receptiua: lz non ſit ſubam vt ſuppoſitum habens. ❡ Ad 25^m^ dicendum: q homo experit ſe hẽre carnez ꝛ oſſa quãta. ſed q hoc inſit carni ꝛ oſſi rõne vtriuſqz partis ſubſtãtialis non experit: ſed in rõne cuius iueſtigamus ſm conditionem forme ꝛ mãe: ex qbus res componit. ꝛ ſimilr nos itelligere experimur ſed rõne cuius ineſt nobis per rõnem attingimus.

Qõ. XI.

Ad ſcdm ſic procedit: ꝛ arguit q numerus ſit nõ forma abſoluta: qz illud qd dicit formam abſolutaz non aduenit alicui preter ſuã mutationez. ſz numerus aduenit alicui ſine ſui mutatiõe. ergo ꝛc. Probatio minoris. ponat q ſunt tres hoies: ꝛ poſtea deus de nouo creet quartũ: quaternarius numerus aduenit iſtis iſto de nouo creato ſine eoꝝ mutatiõe. g ꝛc.

Contra qz qd pertinet ad predicatuz abſolutum dicit formã abſolutam. ſed numerus eſt huiꝰ: cum ptineat ad pdicamẽtuz quãtitatis. g ꝛc.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis. tria ſunt faciẽda. Primum eſt videre an numerus addat aliqd ſuper quãtitatẽ cõtinuã: diuerſum re ab ea. Secũdum eſt videre qualez vnitatẽ hz numerus. Tertio ad propoſitum.

Quantum ad primum ſciendum: q nullus dubitat quin numerus habeat eẽ realiter: vt quedam multitudo: quia circũſcripta omni operatione intellectus adhuc inueniunt in rerum nã tria vel quatuor corpora. Sed quãtum ad hoc eſt tota dubitatio. vtruz. ſ. numerus dicat aliquam entitatem realiter differentem a quantitate cõtinua. Et circa hoc duo ſunt facienda. Primum eſt oſtendere q numerus dicit aliam entitatem realem realr differentem a quantitate continua. Secũdum eſt oſtendere quid addit quantitas diſcreta ſuper continuam. ❡ Primum oſtẽdo duplici rõne. Primo ſic. qz ille due quantitates differunt realiter: in quaꝝ vna realr iuenit plus: ſine hoc q inueniatur plus in altera. ſed quantitas continua ꝛ diſcreta ſunt huiꝰ. ergo ꝛc. Maior pz. probatio minoris. qz diuiſa quantitate continua in plures partes non eſt ibi plus quãtum ad rõnem quantitatis continue q̃ ante. qz oẽs iſte partes non cõſtituunt aliqd longius q̃ ante: ſed ibi eſt plus ſm rationem quantitatis diſcrete: qz ibi ſunt plura q̃ ante: ita q ſic formatur ratio: plus vel minus ſm quantitatem cõtinuam attenditur: vel ſm longius vel ſm latius vel profundius. plus vero ꝛ minus ſm quantitatem diſcretaz attenditur ſm plura vel pauciora. ſed contingit habere plura diuiſo continuo q̃ ante: ꝛ non habere longius latius vel profundius. ergo ꝛc. ❡ Sed ad hoc poſſet aliqs dicere: q habere plura vel pauciora diuiſa quantitate continua: non eſt habere aliquid diuerſum a quantitate continua. ſed eſt habere indiuidua quantitatis continue. ❡ Hoc non valet: quia partes ſubiectiue quantitatis continue ſunt partes integrales quantitatis diſcrete. ꝛ ideo diuiſo continuo non ſolummodo ſunt plura indiuidua quantitatis continue: ꝛ plures partes ſubiectiue reſpectu totius vniuerſalis. ſed etiam eſt ibi maius totum integrale diſcre-

tum: habens plures partes ꝙ̃ ante. Unde manente equali longitudine ſit maioꝛ numerus diuiſione facta: licʒ non fiat maioꝛ longitudo: ita ꝙ inuenit̃ maioꝛitas in vno illoꝛum totoꝝ non exiſtente maioꝛitate in alio. Secũdo. qꝛ iſte due quãtitates quarũ vna habet partes aliter realr̃ ꝙ̃ alia differũt realiter. ſed quãtitas continua ꝛ diſcreta ſunt huiõ. qꝛ vna earuʒ habet partes diuiſas ad inuicem. alia habet partes indiuiſas realiter. ergo ꝛc. ¶ Quãtum ad ſecũdum primo videnduʒ eſt: qd addit continuum ſuper vnum qꝺ conuertit̃ cum ente. Secũdo: qd addit vnum qꝺ eſt principium numeri: inquantũ eſt principium numeri ſuper continuũ. Tertio: quid addit numerus ſuper vnitates. Quarto: qd addit totũ diſcretum ſuper totum continuũ: ſiue quo differt vnũ ab alio. ¶ Quantũ ad primum ſciendum: ꝙ continuum ꝛ vnũ qꝺ conuertitur cum ente ſe habent ſicut ſuperius ꝛ inferius ſaltem: ſicut ſuperius analogũ. Nam

Unũ trãſcendens ꝯtinuũ.

vnum qꝺ conuertitur cum ente dicit indiuiſionem in quacũqꝫ entitate. Continuũ autem dicit indiuiſionem in entitate determinata. In hoc etiaʒ videt̃ differre ab vno qꝺ conuertit̃ cum ente: ſm illud qꝺ nomen prima facie videt̃ importare. Nam vnũ qꝺ conuertitur cũ ente accipit̃ priuatiue. ſ. pro priuatione diuiſionis. Continuum vero videt̃. q. poſitiue accipi: ſicut ꝛ compoſitũ: ꝛ lʒ ſm rem compoſitum ꝛ continuũ dicant indiuiſionem partiũ cõtinuatarũ: vel compoſitarũ. Unum vero

Unũ pͥncipiũ nũeri reſpci ꝯtinui.

qꝺ eſt principium numeri addit ſupra continuũ abſolute acceptũ eſſe aliquotã partẽ totius diſcreti: nã eẽ ꝯtinuũ abſolute acceptũ nõ iportat aliquotã ptẽ totius diſcreti: ſʒ iportat hr̃e tales ptes indiuiſas abinuicẽ. Unũ vero vt dictum eſt: qꝺ eſt pͥncipiuʒ numeri importat eẽ aliquotã partem totius diſcreti. Qꝺ pʒ. qꝛ illud per qꝺ reſpondet̃ ad queſtionem factã per quot: dicit aliquotũ. Sed quãdo querit̃ quot ſunt. reſpondetur vnuʒ vel duo vel tres. ꝛ conſtat ꝙ ibi reſpondet̃: vnũ qꝺ eſt principium numeri. ergo vnũ qꝺ eſt pͥncipium numeri dicit aliquotũ pertinens ad ꝙ̃titatem diſcretã. ſed non dicit aliquotũ qꝺ eſt totũ diſcretum. igit̃ dicit aliquotaʒ partem ipſius diſcreti. ¶ Et quibuſdam etiaʒ videt̃: ꝙ quãtitas diſcreta proprie dicta inueniat̃ in omnibus. ꝛ per cõſequens etiam vnũ qꝺ eſt pͥncipiuʒ numeri inuenit̃ in oĩbus: ita ꝙ ſm hoc vnũ qꝺ eſt pͥncipiũ numeri ſupra vnũ

Nõ. ħ ẜ: ſ. ſtã qd addit vnũ qꝺ ẽ pͥncipiũ nũeri ſup̃ vnũ trãſcendens.

qꝺ conuertit̃ cum ente in quocũqꝫ genere nõ addit: niſi eſſe aliquotam partem totius diſcreti. Ita ꝙ quãdo dr̃ angulus vnus prout vnũ pertinet ad quãtitatem diſcretam: dicit illũ angulũ eſſe aliquotam partem totius multitudinis anguloꝝ. Unũ vero: qꝺ dr̃ cõiter conuerti cũ ente: nõ dicit niſi indiuiſionem entis cui attribuit̃. Dixi aũt qꝺ cõiter dr̃ conuerti cũ ente: qꝛ ſm opionẽ que dicit ꝙ̃titatem diſcretaʒ inueniri in omni ente: vtrũqꝫ vnũ conuertit̃ cũ ente. Accipiendo aũt vnũ ſm opionẽ cõmunioꝛẽ: vnũ qꝺ eſt pͥncipiuʒ numeri differt duplr̃ ab

Hic vide ꝙ vnũ tranſcendẽs duplr̃ dĩt ab vno qꝺ eſt pͥncipium numeri

vno qꝺ conuertit̃ cũ ente. Primo: qꝛ vnũ qꝺ conuertit̃ cum ente inuenit̃ cũ omni ente. vnũ vero qꝺ eſt pͥncipiũ numeri in determinato ente. ſ. in continuo actuꝛeꝫ cuius diuiſione dr̃ cauſari. Scꝺo differt in hoc: ꝙ vnũ qꝺ conuertit̃ cũ ente videt̃ importare abſolutam indiuiſionẽ. vnũ vero qꝺ eſt pͥn^m numeri importat eſſe aliquotã partem totius diſcreti. vt dcm̃ eſt. ¶ Quãtum ad 3^m. ſ. qd addat numerus ſuper vnitates dico: ꝙ numerus nihil aliud addit ſuper vnitates niſi ꝙ addit totũ ſuper ſuas partes. qd aũt addit totum ſuper ſuas partes itegrales patebit in illa queſtione. qua querit̃. vtrum ſi ſola mã ꝛ aĩa rõnalis eẽnt partes eſſentiales in hoĩe: homo poſſet corrũpi. ¶ Quantũ ad quartũ dĩm: ꝙ totum diſcretũ addit ſupra continuũ habere partes. ſ. diuiſas: ꝛ per hoc differt realiter ab ipſo. ¶ Sed cõtra iſta obijcit̃ triplr̃. Primo ſic: qꝛ ſicut in alijs rebus multitudo ſe habʒ ad vnũqꝺqꝫ illoꝝ multoꝝ: ita vt videt̃ multitudo quãtitatis continue ad ꝙ̃titatem continuã: ſed in alijs a quãtitate continua multitudo non facit ſpeciem diuerſam a ſpẽ vniuſcuiuſqꝫ illoꝝ multoruʒ. ergo ꝛc. ¶ Secũdo ſic: qꝛ nullũ reale replicat̃ ſuper ſeipſum. ſed numerus replicat̃ ſupra ſeipſum. igit̃ numerus non dicit aliqd diuerſum realr̃ a continuo. Maioꝛ ſupponit̃. minoꝛ facilr̃ pʒ: qꝛ non ſolũmodo dicimus duo vel tres vel quatuoꝛ: ſʒ ẽt dicimus duos binarios: ꝛ tres ternarios: ꝛ quatuoꝛ quaternarios. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſi numerus diceret aliqd realr̃ diuerſum a partibus numeratis: ſequeret̃ ꝙ in numeris procederet̃ in infinitũ: datis ẽt ſolum duobus continuis. ſed hoc eſt falſum. ergo ꝛc. falſitas ꝯñtis pʒ. Probatio ꝯñe: qꝛ datis duobus vnũ illoꝝ eſt vna res. ꝛ aliꝺ illoꝝ eſt vna alia res. ꝛ preter iſta ſm te binarietas eſt tertia res. ꝛ eadem rõne qua binarietas eſt quedam alia res diuerſa ab iſtis duob^9: eadẽ rõne trinarietas eſt quedã alia res diuerſa ab iſtis duobus: ꝛ a binarietate eoꝝ: ꝛ ſic trinarietas ẽ ꝗrta res: ꝛ iſta ꝗternarietas erit ꝗnta res. ꝛ ſic in infinitũ. ¶ Ad pͥmũ iſtoꝝ dĩm: ꝙ ſm illos q ponũt ꝙ̃titatem diſcretam inueniri in oĩbus. minoꝛ eſſet falſa: qꝛ ſm illos in oĩbus entibus multitudo dicit qꝺdam totũ diſcretũ diuerſum ab vnoquoqꝫ iſtoꝛum. ꝛ ſm eos vnũqꝺqꝫ iſtoꝝ ſm ſuam nãm abſolute acceptũ eſt in diuerſis generibus. puta hõ in gñe ſubẽ: ꝛ albedo in gñe q̃litatis. ſed illud per qꝺ ꝯuenit vnicuiqꝫ eoꝝ eſſe aliquotã ptem diſcreti pertinet ad genus ꝙ̃titatis. Suſtinendo aũt cõioꝛem opionẽ dĩm: ꝙ in alijs a ꝙ̃titate continua multitudo non facit diſtinctã ſpẽm ab vnoquoqꝫ illoꝝ multoꝝ: vel diſtinctaʒ totalitatem in ſpẽ a totalitate pfectionis eoꝝ: qꝛ in alijs nõ inuenit̃ maioꝛitas in multitudine: qn ſit maioꝛitas in pfectione vel itenſiue vel extẽſiue. v̾. g. ſi procedat̃ in ſpẽbus: ſicut eſt ibi dare plura: ita ẽt eſt ibi dare plus de pfectione ſimplr̃ in idiuiſibilibus. v̾. g. plus eſt de pfectionibus i plib^9 itellectionibus: ꝙ̃ in vna ſola ſaltem extenſiue. Nõ ſic aũt eſt de ꝯtinua ꝙ̃titate ꝛ diſcreta. nã poſſunt eẽ plura diſcreta ꝙ̃titatis diſcrete: abſqꝫ hoc ꝙ ſit maioꝛ pfectio qꝛ diuiſa ꝙ̃titate cõtinua in plures partes nõ eſt ibi maioꝛ lõgitudo realr̃. ꝛ tamẽ ſunt ibi plura diſcreta. ¶ Ad ſcꝺm dicendũ: ꝙ nihil realr̃ replicat̃ ſuper ſeipſum replicatione reali. ſed bñ põt idẽ replicari ſup ſeipm̃ replicatione ſm ꝯceptũ mentis. ¶ Ad illud qꝺ dr̃ ꝯtra hoc dĩm: ꝙ quãdo dr̃: ꝙ quatuoꝛ poſſunt diuidi in duos binarios: vel nouẽ in tres ternarios. Dico ꝙ quatuoꝛ non poſſunt realr̃ diuidi in duos binarios differẽtes realr̃ a quatuoꝛ vnitatibus. vel dicentes alia tota in actu a toto quaternario. ꝛ ideo replicatio illa quãdo dr̃: ꝙ nouem diuidunt̃ in tres ternarios. vl̃ quãdo dr̃ tres ternarij. i. trinitas ternarioꝝ: non dicit aliud re a nouenario. ꝛ ſic de alijs. ¶ Ad tertium dicẽdum: ꝙ ſi realitas totius eſſet qꝺdam diſtinctum: vt quedã tertia pars a realitate partium aliarũ iret in infinitũ compoſitio ex diuerſis realitatib^9 totius ꝛ partiuʒ. Unde ſicut philoſophus docet in 7° metaphyſice. ſicut totũ componit̃ ex mã ꝛ forma: ita componeret̃ ex iſtis partibus: ꝛ ipſa totalitate qꝺdã alterũ totũ. Et ita quereret̃ de iſto toto: vtrum componeretur ex quadam totalitate ꝛ partibus: ꝛ iret in infinitum. ꝛ ideo realitas totius non ſe habet ad realitateʒ partium: ſicut includens aliquid ex quo ſit preter partes. ſed ſicut includens vtrãqꝫ partẽ differt a qualibet illarum. ꝛ ideo ternarius vel ternareitas ipſa dicit rem

diuerſam a qualibet vnitate nõ ↄnumerabilem cum il-lis:ſicut pars numeri cuꝫ parte. ⁊ ideo realitas illa cum realitate partium.ſ.trium vnitatuꝫ non facit quaterna-rium:ſicut nec realitas totius compoſiti ex mã ⁊ forma dicit aliam realitatem preter mãm ⁊ formam: ex qua componitur quoddam aliud totũ diuerſuꝫ a compoſito ex mã ⁊ forma. vnde non opꝫ procedere in infinitum in talibus realitatibus.

Scdo artic. [illegible] aduerſe dicũt aliquaz vnitatem.

Quantum ad ſecũdum.ſ.quãtum ad vnitatem numeri dicunt aliqui.ꝙ nullaꝫ vni-tatem bꝫ.⁊ hoc probãt quadruplr̃. Primo ſic.qꝛ ſimpli-citer plura nõ ſunt vnum.ſed numerus dicit ſimplr̃ plu-ra.ergo ⁊c̃.pbatio mi.qꝛ plura numero ſunt plura ſim-plr̃.puta plures hoies ⁊ plures lapides.ſed numerus di-cit plura numero.ergo ⁊c̃. ❡ Scdo ſic.qꝛ ponere vnuꝫ accñs numero in diuerſis ſubіs.quorum vnuꝫ eſt vltra mare:⁊ aliud citra eſt incõueniens.Sed ſi numerus ha-beret ſimplr̃ vnitatem:vnũ accñs eſſet in diuerſis ſub-iectis:quorũ vnũ eſt vltra mare:⁊ aliud citra mare.qꝛ binarius qui ſm ſe eſt vnum accñs ſimplr̃ poſſet eſſe in duobus hoibus:quorum vnus eſt vltra mare:⁊ alius ci-tra.ergo ⁊c̃. ❡ Tertio ſic.quia vnitates nõ magis ſunt vnum in numero:q̃ſi non eſſet in numero.ſed ſi nume-rus diceret aliqđ vnum ſimplr̃:maiorem vnitatẽ habe-rent vnitates exĩtes in numero:q̃ſi nõ eſſent in nume-ro.ergo ⁊c̃. Mi.vt videt̃ pꝫ.qꝛ illud totum in quo par-tes non hñt maiorem vnitatem:q̃ſi non eſſent in toto. nõ habent vt videtur vnitatem ſimplr̃. Maior ẽt faci-liter pꝫ vt videt̃:qꝛ ſi accipiant̃ ſex hoies vt videtur:nõ habẽt maiorem vnitatẽ:vt ſunt partes ſenarij:q̃ſi acci-peret̃ qlibet per ſe. ❡ Quarto ſic.qꝛ vnuꝫ accñs nume-ro:eſt in vno ſubo numero.ergo vnus ſenarius numero eſt ĩ vno ſubo nuõ.ſꝫ ſubm ſenarij ſunt ſex in nuõ.g̃ vnũ nuõ erit ſex nuõ:qꝛ vnus ſenarius numero erit ſex nu-mero:vel ſaltem ſequeret̃ ꝙ vnum accñs numero erit in ſex ſubіs differentibus numero.Et ſi dicat̃ ad hoc ꝙ numerus nõ eſt vnũ numero. ❡ Contra.qꝛ qđ non eſt vnum numero non hꝫ vnitatem realem: qꝛ vnum ſm genus ⁊ vnum ſm ſpẽm:eſt vnum ſm rõnem tñ.ſꝫ ſm te numerus nõ eſt vnum numero. igitur numerus non hꝫ aliquam realẽ vnitatem. ❡ Sed hoc ſtare non põt propter tria. Primo:qꝛ ꝙ nullam vnitatem realem hꝫ: nullã entitatem hꝫ.qꝛ ens ⁊ vnũ conuertuntur. ſed nu-merus hꝫ entitatem realem:vt dcm̃ eſt.ergo ⁊c̃. ❡ Se-cundo ſic.qꝛ ſm phm̃.5.metaphyſice. ſenarius non eſt bis 3°.ſed eſt ſemel.6.ſex ſemel importat vnitatem eius cui additur.igit̃ numerus dicit aliquod vnum ſimplr̃. ❡ Tertio ſic. qꝛ accepto aliquo numero ſignato vno. puta accepto hoc ſenario quero:vtrum ſit vnus ſenari⁹ numero:aut nõ.ſi ſic.igit̃ ſenarius eſt aliquod vnũ nu-mero.ſed qđ eſt vnũ numero ſimplr̃ eſt vnum.ergo ⁊c̃. Si nõ.igit̃ hic ſenarius eſt plures ſenarij.ſed plures ſe-narij comprehendũt ad minus 12.igitur hic ſenarius cõ-prehendet.12.qđ eſt impoſſe.igitur hic ſenarius eſt vnũ. ⁊ per ↄñs eſt vnum ſm rem ⁊ ſimplr̃. ❡ Sed contra hoc poteſt obijci ſic.qꝛ qđ eſt vnuꝫ numero,eſt pars nu-meri.ſed ſm te hic ſenarius eſt vnũ numero. igitur hic ſenarius eſt pars numeri.ſed pars numeri nõ eſt nume-rus.ergo ⁊c̃. ❡ Si dicat̃ ad hoc ꝙ ſenarius nõ eſt pars numeri q eſt ſenarius:ſed eſt pars numeri maioris.puta duodenarij:tũc ſequeret̃ ꝙ ſm rẽ duodenarius diuide-retur in duos ſenarios.⁊ eadem rõne.9. in tres terna-rios.⁊ ſic numerus replicabitur realr̃ ſupra ſeipſum:qđ eſt cõtra premiſſa. ❡ Ad hoc eſt dicendum:ꝙ ſm rẽ lo-quendo vnum numero qđ eſt pars numeri:nõ eſt vnus

Tex. cõ. 19.

numerus numero. ſed eſt vnum continuum numero: vel vnum numero tale qđ eſt indiuiſibile in plura nu-mero:prout eſt vnuꝫ numero:qđ eſt pars numeri.qđ iđ dico:qꝛ illud qđ eſt vnum numero:puta lignum vnum qđ eſt pars numeri poſſet diuidi in duo ligna. ſed facta diuiſione iam nõ eſſet vnum lignum numero:qđ eſt pa realiter ipſius numeri.Et ideꝫ ẽt ſequitur ſi ponatur ꝙ numerus ⁊ vnum qđ eſt ꝑncipium numeri ſit in alijs rebus a continuo.qꝛ vnũ qđ eſt pars numeri in quocũ-qꝫ hoc ſit:nõ eſt numerus aliqs: ſed eſt omnino indiui-ſibile in plures vnitates.puta vnus anglus vel albedo vna:⁊ ſic de alijs. Unus autem numerus nõ eſt vnum numero:qđ eſt pars numeri loquendo ſm rẽ: lꝫ homo ſm ſuũ conceptum poſſit diuidere vnũ numero in tres numeros:ſꝫ ꝙ ſibi placet.puta.12.in tres quaternarios vel in quatuor ternarios. ❡ Ad primum qđ inducit̃ ab alijs dicẽdum:ꝙ partes numeri ſunt ſimplr̃ diuiſe per oppoſitum ad vnitatem cõtinui:qꝛ ſunt ſimplr̃ diuerſa continua. ſed cum hoc ſtat ꝙ conſtituũt vnum ſimplr̃ diſcretũ. vnde iſta duo ſtant ſimul plura continua ſim-plr̃.⁊ vnũ diſcretum ſimpliciter conſtitutũ ex his: ſicut etiam vnitas parietis ſimplr̃ ſicut totius cũ pluralitate lapidum. ❡ Ad ſecũdum dicẽdum:ꝙ illud non videt̃ aliqđ valere niſi ad inducendũ ibi quãdaꝫ admiratio-nem.qꝛ nõ eſt incõueniens plura quãtũcunqꝫ diſtantia cõſtituere vnum diſcretum. nec eſt incõueniens vnum accidens diſcretũ eſſe in pluribus ſubiectis quantũcun-qꝫ diſtantibus. ❡ Ad tertium dicendũ ꝑ interemptio-nem.qꝛ vnitates ſi nõ haberent aptitudinem aliquam conſtituendi vnũ diſcretum non haberent taleꝫ vnita-tem totius conſtituti ex eis ſicut habẽt.qꝛ lꝫ vnitatẽ cõ-tinuitatis quam vnaqueqꝫ habet in ſe poſſet habere:ſi-ue eſſet in toto ſiue non.ſicut etiam lapides habẽt in to-to pariete cõſtituto ex eis:qđ nõ haberent ſi nõ haberẽt aptitudinem ad conſtituendũ totum. ❡ Ad quartum dicendum.ꝙ non eſt inconueniẽs:ꝙ vnum accidẽs nu-mero diſcretum ſit in pluribus ſubiectis numero conti-nuis:qꝛ vnitas diſcreti ſtat cum pluralitate diuerſorum continuatoꝝ. Nec ex hoc ſequit̃:ꝙ vnum numero ſit ſex numero. ſed ſequitur ꝙ vnum diſcretum numero componitur ex ſex continuis. ❡ Et ideo concedendum eſt:ꝙ numerus habet vnitatem. de cuius vnitate ſunt due opiniones. Quedam eſt que dicit numeruꝫ habere vnitatem a quãtitate continua diuiſa: ita ꝙ eadem eſt vnitas numeri ⁊ quãtitatis continue: ex cuius diuiſio-ne cãtur:ita ꝙ eadem vnitas ſpecifica eſt vnitas vtriuſ-qꝫ.Sed in hoc vt dicũt differt.qꝛ cõtinuum ⁊ eius vni-tas importat copulationem partium vſqꝫ ad aliquem terminũ cõmunem.ſed vnitas numeri importat priua-tionem talis copulationis.Et hoc probant quadruplici ratione. Primo ſic.qꝛ ſi numerus nõ haberet vnitatem a continuo:numerus nõ eſſet ſimpliciter vnus: cũ par-tes eius ſint ſimpliciter diuerſe.ſed numerus habꝫ vni-tatem ſimpliciter.ergo ⁊c̃. ❡ Secũdo ſic.qꝛ numerus ⁊ continuuꝫ non differũt niſi ſicut vnum ⁊ plura vna.⁊ per conſequens non differũt niſi ſicut album ⁊ alba.ſed album ⁊ alba non differũt ſpecie. ergo vnum continuũ ⁊ vnus numerus non differunt ſpecie.⁊ per conſequens habent eandem vnitatem ſpecificam:ſꝫ vnitas ſm ſpe-ciem reducitur in eſſe reali ad aliquod vnum numero. ergo vnitas realis numeri ⁊ continui ſunt eedẽ. ❡ Ter-tio ſic.qꝛ menſura ⁊ menſuratum ſunt eiuſdeꝫ rationis. ſed vnum numero qđ eſt continuum eſt mẽſura nume-ri.ergo ↄtinuũ ⁊ numerus ſunt eiuſdẽ rõnis. ſꝫ que ſunt eiuſdem rationis ſunt eiuſdem ſpẽi.⁊ ſic idem qđ prius.

Vide ſm iſtaꝫ opionem a q̃ hꝫ numerus vnitatem.

vel eſt facere formalr tale: q̄tum ad p̄ncipiuz formale. ¶ Ad cuius euidētiam ſciēdum eſt: q̄ cū quatuor ſint p̄n° .ſ. finale: ⁊ efficiēs: m̄ale ⁊ formale. tribus iſtoꝝ p̄ncipiorum attribuit̄ operatio .ſ. p̄n° m̄ali: cuius operatio eſt recipere actuz ⁊ perfectionē. ⁊ p̄n° formali cuius operatio eſt facere formalr tale. prout dicimus q̄ albedo facit formalr album: per quem ēt modū facit itellectio formalr itelligentē: ⁊ relō relatum. ⁊ ſic de alijs. Et p̄n° effectiuo cuius operatio eſt aliqd efficere ſicut calefacere. p̄n° vero finali non conſueuit attribui operatio diſtincta ab operatione cauſe efficiētis: q2 eius cālitas in hoc ↄſiſtit: q̄ eius amore vel gr̄a agens agit. Modo operatio p̄ncipij paſſiui ⁊ operatio p̄ncipij formalis dr̄ operatio manēs in eo q̄ talis. Sed talis operatio p̄ncipij actiui dr̄ trāſiens per ſe loquēdo: dato q̄ per accñs poſſet eē operatio manēs: ſi aliqs faceret aliquem actuz in ſeipſo: ſi tamē hoc eſt poſe. ¶ Et hoc qdē q̄tum ad p̄nm paſſiuū ſatis pȝ: q2 oꝑatio p̄ncipij paſſiui ſiue receptiui ē recipere actum: ſiue actus receptus. Sed vtrūqȝ illoꝝ reſpicit p̄nm paſſiuum ſiue receptiuū: ſicut illud in quo ſūt: ſiue manent. igit̄ operatio p̄ncipij paſſiui in eo q̄ tale: ē operatio manēs. ſilr eſt de p̄n° formali. naȝ operatio p̄ncipij formalis eſt eſſe formā qua aliqd eſt tale formalr. Puta operatio ipſius albedīs albere: ⁊ lucis lucere. ſed lucere ⁊ albere ſunt: ⁊ manēt in lucente ⁊ albēte in eo q̄ huiꝰ. ergo ⁊c̄. ¶ Eſt tamē ſciēduȝ: q̄ alr dr̄ operatio p̄ncipij paſſiui manens. ⁊ alr operatio p̄ncipij formalis. vñ differunt duplr. Primo: q2 operatio manēs ipſius paſſiui eſt in ipſo p̄n° paſſiuo ſubiue. ſicut recipere vel actus receptus eſt in ipſo p̄n° receptiuo. operatio vero p̄ncipij formalis que eſt eſſe formalr tale. non eſt ꝓprie in ipſa forma quaſi qd̄dam diuerſum ab ipſa receptum in ipſa. ſed eſt in habente formā: ſicut lucere in lucēte: ⁊ calere in calente: ſiue illud habēs formā ſit compoſitū ex forma illa ⁊ quodā altero. ſiue illud ſit forma per ſe ſubſiſtens. ſicut dicimus deum formalr iuſtum eſſe: volētem eſſe: ⁊ itelligentem eſſe. ⁊ ſic de alijs. ¶ Scd̄o differunt: q2 operatio p̄ncipij ſemper preter p̄nm paſſiuum hȝ p̄nm actiuum. nam operatio p̄ncipij paſſiui eſt recipere actuz ab alio: ſicut a cā efficiēte reducēte ipſuz de po° in actū: operatio v̄o forme abſolute accipiēdo: qd̄ eſt eſſe formaliter tale: nō iportat eſſe ab alio: ſicut a cā efficiente. Uñ lux lȝ habeat cām efficientem: tñ lucere nō importat talem cālitatem. ꝓpter qd̄ ēt ea que ꝑtinēt ad p̄nm formale cōueniunt deo qui nō habet cām efficientem. vnde cōuenit deo itelligere velle ⁊ eſſe iuſtū. ⁊ cōſilia. ¶ Tertium ēt .ſ. q̄ operatio p̄ncipij actiui ſit operatio trāſiens per ſe loquēdo: ⁊ non manens per ſe loquendo. ꝓbat̄. q2 operatio tranſiens dr̄ illa que reſpicit illud cuius eſt talis operatio in eo q̄ huiꝰ: vt a quo eſt: ⁊ non vt in quo eſt. ſed operatio actiui p̄ncipij ſicut effectiui reſpicit illō cuius eſt operatio vt p̄nm effectiuū vt a quo eſt. ⁊ non vt in quo eſt niſi per accñs. Ut ſi cōcurrerent in idem p̄nm actiuum ⁊ paſſiuū: qd̄ credo impoſe eſſe .ſ. ſaltem q̄tum ad idem per eſſentiam. ergo ⁊c̄. Et cōfirmatur rō per di-

Tex. cō. 17. ctuȝ Ariſt. 5° metaphy. qui dicit. q̄ potētia actiua eſt p̄ncipium tranſeūdi aliud in eo q̄ aliud. Unde talis actio tranſit vel in aliud ſimplr: vel ſaltem inquātum differt aliquo modo a p̄n° actiuo. ⁊ ſic pȝ de p̄mo. ¶ Notādu3 tamē: q̄ bene dr̄ operatio manens: ⁊ operatio trāſiens. q2 oꝑatio eſt qd̄dā cōmune ad recipere ⁊ ad efficere. ⁊ ad facere formalr tale. Si aūt īueniatur actio manens ⁊ actio trāſiens: opȝ accipere actionem equoce: ſicut accipitur facere equoce: quādo dr̄ q̄ pictor facit parieteȝ album effectiue: ⁊ albedo facit parietem album formalr.

Quantū ad ſcd̄m .ſ. qualis oꝑatio ſit itellc̄re. Dcȝ q̄ operatio imanēs pertinēs ad p̄ncipiū formale. Primum ↄcedūt omnes .ſ. q̄ itelligere ſit operatio imanens. Et ēt poteſt ratione probari. q2 operatio imanens dr̄ illa que reſpicit illud cuius eſt talis operatio vt in eo in quo eſt. ſed itelligere reſpicit itelligentem cuius eſt operatio vt in eo in quo eſt. ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄m pȝ .ſ. q̄ ꝑtineat ad p̄ncipiuz formale. q2 oīs operatio manens vel ꝑtinet ad p̄nm m̄ale vel formale. ſed itelligere vt ſic non dicit aliqd formalr pertinens ad p̄ncipium materiale. ergo ⁊c̄. Maior pȝ ex dictis. probatio minoris. q2 vt dcm̄ eſt: operatio p̄ncipij m̄alis importat hēre cām effectiuā: a qua p̄nm m̄ale recipiat illud qd̄ recipit. ſed itelligere cōuenit nō habenti cām effectiuā actus itelligendi: ſicut pȝ in deo. ergo ⁊c̄. Unde itelligere ꝓprie loquēdo importat hēre actum itelligendi. nō includendo cām paſſiuā vel effectiuam: lȝ aūt itelligere formalr ex ſuo modo ſignificādi non iportet talem cām effectiuam vel paſſiuā. tñ q̄tum ad reȝ pertinet in rebus creatis hȝ vtrāqȝ cām. Et idem dico de lucere ⁊ de quacūqȝ forma creata recepta in aliquo ſubo. Forma autē3 creata ſubſiſtens non hȝ cām receptiuā: hȝ tñ cām efficientem. Unde oīs forma creata q̄tum ad rem pertinet reſpectu alicuius agentis: a quo eſt effectiue dicit actioneȝ trāſeunteȝ. lȝ reſpectu ſubiecti vel ſuppoſiti huiꝰ dicat operationem manentē. ¶ Sed hic ſolum reſtat vnum dubium .ſ. qualis res ſit actus itelligendi: de quo quidā dicunt: q̄ oīs habitus ⁊ operatio tā intellectus q̄ȝ ſenſus. tñ appetitus vtriqȝ reſpōdentis ſunt pure relones. Ego autem teneo q̄ ſunt quedā qualitates abſolute. ⁊ fundamenta tñ quorūdam reſpectuum ad ipſas cōſequentiū. ſicut probabit̄ in 3° quolibet. Si autem queratur quare frequentius dicātur ſentire ⁊ itelligere operationes: q̄ȝ calidum eſſe vel frigidum eſſe. Dico q̄ hoc ideo eſt. q2 depēdet a preſentia agentis ꝑticularis: ꝓpter qd̄ videt̄ q̄ eē eoꝝ ↄſiſtat in quodā fieri: alīc aūt non.

Quantum autem ad tertium .ſ. quomodo ſe habeāt in nobis dicere ⁊ intelligere videnda ſunt duo. Primum eſt videre qd ſit verbū. Secundum eſt videre quomodo intelligere ⁊ dicere ſe habeāt. Quātum ad p̄mum eſt duplex opio. Prima eſt: q̄ verbū eſt idem realr qd̄ actus itelligēdi ⁊ precipue expreſſus. Et hoc p̄mo probatur auctoritatibus. Primo ꝑ Auguſtinum .15. de trini. vbi dicit. q̄ verbuȝ eſt illud qd̄ naſcitur ex memoria. ſed illud qd̄ naſcit̄ ex memoria eſt itelligentia. itelligentia aūt eſt actus itelligēdi. ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄o. q2 idem Augu. dicit q̄ verbuȝ eſt amoris noticia. ſed noticia itellectus dicit actum itelligendi. ḡ ⁊c̄. ¶ Tertio per Anſelmuȝ: q dicit: q̄ dicere eſt cogitādo intueri. Cogitādo autem ītueri eſt actus itelligēdi. ḡ ⁊c̄. ¶ Hoc ideȝ probat̄ rōne. p̄mo ſic. in itellu nō ſunt niſi actus itelligendi: ⁊ habitus: ⁊ diſpō. ſed verbum non eſt habitus vel diſpoſitio: alioqn maneret in non itelligente actu. ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄o ſic. verbum eſt manifeſtatiuū eſſentialr. ſiue ipſa manifeſtatio eſſentialis. ſed nihil eſt apud itellectum manifeſtatiuū per eſſentiā: niſi actus itelligendi. ergo ⁊c̄. Dicunt tñ q̄ actus itelligēdi expreſſus magis hȝ rōnem verbi q̄ȝ cōfuſus. ⁊ actus reflexus q̄ȝ rectus. ¶ Primū probāt. q2 cum verbum ſit manifeſtatiuum: ille actus hȝ magis rōnem verbi: cui conuenit magis manifeſtare. ſed actus expreſſus eſt hmōi. ḡ ⁊c̄. ¶ Scd̄m probāt ſic. q2 verbum ꝓprie eſt actus quo loquimur nobiſcum in mente. ſed actus reflexus eſt huiꝰ. ergo ⁊c̄. Iſti tria dicūt. Primum eſt: q̄ oīs actus itelligēdi eſt verbum. Scd̄m eſt: q̄ expreſſus magis dicat̄ ver-

bum q̃ confuſus. Tertiũ ꝙ reflexus eſt magis verbuꝫ
q̃ rectus. ¶ Primũ nõ põt ſtare: hoc ꝓbo vnica rõne:
q2 omne verbũ eſt ab aliquo dicente: ſed non ois actus
intelligendi eſt in nobis ab aliquo dicente. igiẽ non ois
actus intelligendi eſt in nobis verbũ. ma. patet: q2 v̾buꝫ
eſt aliquid productũ per dicere: ꝛ iõ oẽ verbũ eſt ab ali-
quo dicente. mi. ꝓbo dupl̾r. Primo ſic: q2 aliqđ intelli-
gere eſt in nobis a ſolo obiecto: etiã ſm̃ iſtos qui nõ ponũt
itellm̃ agentẽ: ſꝫ illud qđ eſt a ſolo obo nõ ẽ a dicẽte: cũ
obꝫ nõ ſit dicẽs. igiẽ ꝛc̃. ¶ Si dicas ꝙ itellĩgere tali actu
intelligendi eſt dicere. ¶ Cõtra. q2 dicere eſt produce-
re verbum: ꝛ per cõſequẽs ſi verbũ eſt actus intellect⁹
dicere eſt producere actũ intelligendi. Sed intelligere
nõ eſt producere actũ intelligendi: vt probatũ eſt. ergo
ex hoc ꝙ hõ vel itell̾s intelligit tali actu nõ põt vere dici
dicẽs. ¶ Scđo ſic: q2 dicere eſt manifeſtare ſibi: loquẽ-
do de dicere mentali. Tũc quero de iſto qui manifeſtat
ſibi aliquid per actũ dicendi: aut h̾ facit illud preintelli
gens: aut non: ſi ſic. igitur ante oẽm actũ dicẽdi eſt act⁹
intelligendi in nobis: quo intellectus eſt preintelligens
anteq̃ dicat ſibi: ſed illud qđ p̾cedit oẽm actuꝫ dicendi
nõ eſt verbũ: q2 omne verbũ eſt per aliquẽ actũ dicẽdi.
ergo in nobis eſt aliquis actus intelligendi qui non eſt
verbũ. ¶ Si dicas ꝙ nõ oꝫ ad hoc ꝙ dicat ꝙ ſit prein-
telligens: ꝛ ꝙ in ꝓducendo primũ actũ intelligendi ſit
dicens. ¶ Contra. q2 ſiue ponaẽ intellectus agens: ſiue
non: motio ad actũ intelligendi facta a non preintelligẽ
te equaliter ſe habet ad obiectũ: ſicut ad intellectũ: ſi in
intellectu eſt aliqua virtus actiua ad producendũ actũ
intelligendi: ꝛ per cõſequẽs equaliter poterit cõuenire
ipſi obiecto dicere: ſicut ꝛ intellectui: ſed obiecto nõ cõ-
uenit dicere. igiẽ nec itellectui mouẽti abſq3 h̾ ꝙ p̾intel-
ligat: ꝛ ſic patet illa minor. ¶ Secũdo p̾ncipal̾r ſic: q2
noſtruꝫ verbũ habet aliquã ſĩilitudinẽ cũ verbo diuino:
ſed non oẽ intelligere in diuinis eſt verbũ: q2 intelligere
eſſentiale: ſiue abſolutũ nõ diciẽ verbũ. igitur nec in no
bis. ¶ Scđm ẽt qđ dicunt nõ põt ſtare: quia ſic verbũ
eſſet genus vel ſpẽs ad oia verba: q2 licꝫ vna ſpẽs ſit no
bilior alia: nõ tñ genus conuenit vni magis q̃ alij vt pa
tuit in p̾cedẽti q̃one. ¶ Item falſum ſupponiẽ: vt patet
ex dictis. ſcꝫ ꝙ omnis actus intelligẽdi: tã expreſſus q̃
cõfuſus ſit verbum: ¶ Tertiũ dictum eorũ eſt in ſe fal
ſum: ꝛ ſcđo cõtradicit. primũ patet ſic: q2 ſm̃ eos actus
intelligendi quo quis dicit ſibi eſt reflexus: ſed omne il
lud quo quis dicit ſibi eſt verbũ mentale. ergo oẽ v̾buꝫ
mentale eſt actus reflexus ſm̃ eos: q2 actus intelligẽdi
nõ põt eſſe verbũ vocale. ergo ois actus intelligendi eſt
reflexus: qđ eſt falſum. ¶ P̃. in omni ſcientia inuenitur
verbũ ꝛ dicere ſibi: ſed nõ in oi ſcia eſt actus reflexus.
ergo non omne dicere ſibi eſt actus reflexus. ma. patet:
q2 ſecũ cogitare eſt dicere ſibi: ꝛ hoc inueniẽ in omni ſciẽ
tia: mi. etiam faciliter patet: quia actus reflexus eſt cogi
tare ſe cogitare: ſed nõ ois ſcia cõſiderat ſe aliquid con-
ſiderare: quia tũc ois ſcia cõſideraret de actu cõſiderã-
di: ſiue intelligendi: qđ eſt falſum. ergo ꝛc̃. ¶ Secundũ
etiã: ſcꝫ ꝙ iſtud tertiũ cõtradicit ſcđo: nã dicunt in ſcđo
ꝙ actus expreſſus cogitandi eſt verbũ. in tertio vero di
cunt ꝙ actus reflexus eſt verbũ: ſed actus reflexus non
eſt expreſſior cognitio q̃ actus rectus. igitur ꝛc̃. ꝓbatio
mi. q2 obiecta prima que primo occurrunt itellectui ex-
preſſius cognoſcunẽ q̃ illa que cognoſcunẽ ex eis. Sed
reſpectu obiectorũ primoꝝ que primo occurrunt intel-
lectui eſt actus rectus. reſpectu actuũ aũt intelligẽdi q
ex iſtis obiectis cognoſcunẽ eſt actus reflexus. igitur ꝛc̃.
¶ Item illa ex quorũ cognitione venimus in cognitio

nẽ aliorũ ſunt expreſſius ꝛ magis nota: ſed obiecta exte-
riora que actu recto itelligunẽ ſunt huiꝰ reſpectu actuũ
intelligendi qui intelligunẽ actu reflexo. igiẽ ꝛc̃. ¶ Itẽ
hoc idem ſequiẽ ſm̃ eos ꝙ ipſi arguendo cõtra aliquos
dicunt: ꝙ noticia quãto eſt remotior a primo mouẽte. ſ.
a p̾mis obiectis: tãto eſt minus expreſſa: ſꝫ noticia refle-
xa eſt magis remota a primo mouẽte. ſcꝫ a primis obie-
ctis. igitur ꝛc̃. ¶ Et hoc qdẽ eſt cõtra iſtos qui accipiũt
iſtã maiorẽ vniuerſal̾r verã arguẽdo cõtra alios: que tñ
nõ eſt vniuerſal̾r vera: vt patebit infra. ¶ Quantũ autẽ
ad illud qđ principale eſt in iſto tertio. ſcꝫ qd ſit verbuꝫ:
licꝫ probabil̾r poſſit teneri ꝙ actus intelligendi expreſ-
ſus ſit verbum: ꝛ ꝙ dicere ſit producere talẽ actũ intelli
gendi: non tamẽ minus etiam ꝓbabil̾r teneri põt ꝙ ver
bum ſit quedã forma ſpecularis: in qua. ſcꝫ quaſi in qua
dã forma ſpeculari cognoſcaẽ veritas de omnibus exte
rioribus: ſiue iſtđ formeẽ in itellectu ſubiectiue: ſiue for
meẽ in fantaſmate: vt quidã dicunt: ita tñ ꝙ ſiue ſic ſi-
ue ſic ponaẽ ſemꝑ ſe habeat vt forma in qua ſpeculatur
intellectus obiectũ ſuũ. Teneo tamẽ vt probabilius ꝙ
in intellectu formeẽ quidã actus intelligendi: qui ſit ta-
lis forma. Et hoc probo tripl̾r. Primo ſic: q2 reſpectu cõ
plexorũ ois actus intelligendi videẽ eẽ vel dubitare vel
aſſentire: vel diſſentire. ſed cõceptus mentis accipiendo
cõceptũ mentis pro verbo nullum eſt iſtorum. ergo ꝛc̃.
ma. videẽ eſſe probabilis. Probatio mi. q2 illud qđ ſtat
cũ quolibꝫ iſtorũ nõ eſt aliqđ iſtorũ: q2 vnum iſtorũ nõ
ſtat cũ alio: q2 pure dubitans non aſſentit nec diſſentit:
nec aſſentiẽs diſſentit: vel ecõuerſo: ſed ſimilis ꝯceptus
mentis ſtat cum quolibꝫ iſtorũ: nã formando cõceptuꝫ
quẽ iſta ꝓpoſitio ſignificat. ſcꝫ ꝙ ſtelle ſint pares vl̾ im-
pares: quãdoq3 cõtingit dubitare: q̃ñq3 aſſentire: q̃ñq3
diſſentire. ergo ꝛc̃. ¶ Scđo ſic cõtra idẽ. ſimilẽ cõceptũ
cõplexuꝫ format ille qui diſcendo errat: ꝛ ille qui aſſen-
tiendo ſcit. verbi gr̃a. iſte qui credit primã cãm non eſſe
errando: ꝛ iſte qui ſcit primã cãm eſſe veritatẽ attingen-
do formant ſimilẽ cõceptũ de cõplexo cui aſſentiẽ vel
diſſentitur. ſ. exiſtentia prime cãe. Sed opinio erronea ꝛ
noticia ſcientifica non ſunt ſimiles actus intelligendi. g̃
conceptus non eſt actus intelligendi qui habeẽ de re cõ
cepta. ¶ Sed forte diceẽ ad iſta: ꝙ iſte ꝯceptus de quo
quãdoq3 dubitatur: quãdoq3 aſſentiẽ: quãdoq3 diſſenti-
tur eſt noticia quid nois. ſcꝫ qd eſt illđ qđ diciẽ per illđ
cõplexũ: ſed aſſentire vel diſſentire eſt cognoſcere: quia
ita eſt vel ita non eſt. ¶ Cõtra. noticia quid nois: aut eſt
idem cũ aſſentire vel diſſentire: aut non: ſi non. igiẽ ſunt
duo actus intelligendi ſimul. ſi ſic: ſequiẽ ꝙ ſimilis con-
ceptus non põt ſtare cum diſſentire ꝛ aſſentire: q2 aſſen
tire non poteſt ſtare ſimul cũ diſſentire: cuius oppoſitũ:
ſcꝫ ꝙ ſimilis cõceptus ſtat cũ vtroq3 actu: eſt oſtenſum.
¶ Tertio principal̾r: q2 ſicut eſt in ſenſu: ita ſuo modo
eſt in itellectu: ſed in ſenſu eſt dare tale idoluꝫ in quo co
gnoſcitur res: nec eſt noticia rei. igitur ꝛc̃. Probatio mi.
q2 ſm̃ p̃hm in libro de memoria ꝛ reminiſcentia: q̃ñq3
homo per ſenſum vtitur imagine exiſtente in ſenſu: ſiue
tali idolo vt imagine: ꝛ medio ducente in cognitionẽ al-
terius: quãdoq3 vt re cognita: ſicut quãdo in ſomnis ap-
prehendunt aĩalia ipſas imagines vt quaſdã res: hoc nõ
eſſet: niſi in ſenſu eſſet dare aliqđ idolũ qđ nõ eſt noticia
rei: ſed imago ĩ qua res cognoſcitur. ergo ꝛc̃. ¶ Quarto
ſic: quia verbũ noſtrũ diciẽ ad ſĩilitudinẽ verbi diuini: ſꝫ
in diuinis verbum patris dicentis: nõ ſe habet ad p̃rem
vt noticia qua cognoſcit: ſed vt illud in quo producto p
modum intellectus cognoſcit: igitur ꝛ in verbis noſtris
non ſe habet ad dicentẽ vt noticia qua cognoſcit: ſed vt

illō in quo cognoſcit̄. ſic igitur ꝓbabiliter pōt teneri ꝙ verbum non eſt actus intelligendi: ſed aliquid aliud in quo res cognoſcitur. Dico igitur ſicut alſo dixi: ꝙ verbuꝫ nō eſt actus intelligendi: ſed eſt quedaꝫ forma ſpecularis in qua res cognoſcit̄. ita ꝙ etiā ipſa forma aliquo modo eſt nota: ⁊ homo per talem formam in ſe cauſatam. alio modo per actum intelligendi confuſuꝫ. Suppoſito etiam intellectu agente ⁊ ſpecie intelligitur res expreſſius ꝙ̄ intelligitur per primū actum confuſum. ¶ Hic tria ponunt̄. Primū eſt ꝙ talis forma ꝓducit̄ per actū cōfuſum intelligendi. Scḋm eſt: q2 in tali forma ſpeculari cognoſcit̄ res. Tertiū eſt ꝙ in iſta forma expreſſius cognoſcit̄ res ꝙ̄ per primū actū intelligendi qui cauſat̄ imediate ab obiecto. ¶ Cōtra primū arguit̄ tripliciter. Primo ſic: q2 per actionē manentē nihil ꝓducitur: ſed intelligere eſt operatio manens: igitur per ipſum nihil producitur. mi. patet. Probatio ma. quia ſicut ſe habet operatio tranſiens ad h̄ ꝙ aliquid per eaꝫ producatur: ita operatio manens ad hoc ꝙ nihil per eaꝫ producat̄: ſed in omni operatione tranſeunte aliquid producitur. igitur in nulla operatione manente aliquid producitur. Si dicatur ꝙ operatio manens eſt ꝑ quā nihil producitur extra: licꝫ aliquid producat̄ per eam intra. Cōtra. q2 quādo dicit ph̄s ꝙ operatio manens eſt per quā nihil aliō producit̄ ridiculoſuꝫ fuiſſet dicere: ꝙ ideo dicit̄ operatio manēs: q2 per eam nihil extra producitur: nec ph̄s dixiſſet: q2 planū eſt ꝙ per talē operationē nihil ex̄ ꝓducitur: nec ph̄s dixiſſet iſtud verbū qō eſt ita planuꝫ niſi vlterius intellexiſſet ꝙ per talē operationem nihil vniuerſal'r producitur. ¶ Item ph̄s ibidē. ⁊ ꝑmo ethi. dicit ꝙ tales operationes ſunt fines. Sed non eſſet ſi aliquid aliud ab ipſis eēt operatū per ipſas: q2 illō operatuꝫ eſſet finis. ¶ Secūdo ſic: q2 iſtius conceptus expreſſi quē tu ponis: aut ſola ſpēs intelligibilis eſt cauſa: aut ſpecies cum actu confuſo: nō ſola ſpecies intelligibilis: q2 tunc effectus eſſet nobilior ſua cauſa: nec ſpecies ſimul cum actu cōfuſo: q2 tunc eſſent ſimul duo actus intelligendi: quia ſimul eſſet actus intelligendi confuſus cuꝫ ſpecie tali expreſſa: q2 ſimul eſt cauſa cū effectu: ſed cum tali ſpecie expreſſo: ſiue conceptu expreſſo eſt actus intelligendi expreſſus: ergo a primo ad vltimum cū actu intelligendi expreſſo eſt actus intelligendi cōfuſus: ⁊ ſic erunt duo actus intelligendi ſimul. ¶ Tertio ſic: ſicut ſe hꝫ ſentire ad ſenſuꝫ. ita intelligere ad itellm: ſed per ſentire nihil producit̄ in ſenſu. igitur nec per intelligere in intellectu. ¶ Si dicas ꝙ licꝫ per ſentire nihil producatur in ſenſu: ꝓducitur tn̄ in alio: q2 ꝑ ſentire ſenſus exterioris producitur aliquid in fantaſia: ⁊ per fantaſiari producit̄ aliquid in intellectu. ¶ Cōtra: quia ſic̄ dictum eſt: ſicut ſe habet actio tranſiens ad producere. ita operatio manens ad nō producere: ſed per actioneꝫ tranſeuntem ſemper aliquid producitur. ergo per actionem manentē non producit̄ aliquid: nec in ſe: nec ī alio.

Aliqd ꝓduci ꝑ alterū pōt dupl'r īgi.

¶ Ad primū iſtorū dicendū. ad ma. ꝙ aliquid produci per alterū poteſt dupliciter intelligi. Uno modo ſicut per actionem que eſt productio ipſius: ſicut per calefactionem producitur calidum: vel calor in calefacto. Et iſto modo nihil producitur per operationē manentem: quia operatio manens non eſt in producere: naꝫ omne producere eſt operatio tranſiens: vt ſupra dictum eſt. Alio modo dicitur aliquid produci per alterum: ſicut ꝑ habere principiū actiuū quo producens producit: ſicut calidum calefacit per hoc ꝙ habet calorem vel calere. ita ꝙ calidū ⁊ per calefactionē ⁊ per calere per calefactionem calefacit: ſicut per illud qō dicit formal'r ipſaꝫ productionem eius: ſed per calere: ſicut per illud qō importat agens habere calorem qui eſt principiū per qō agit: ⁊ iſto modo omne qō fit: fit per operationē manentem: quia omne agens agit per aliqō principiū formale per qō agens habet eſſe tale formaliter ꝙ ꝑtinet ad operationem manentem pertinentem ad principiū formale: ⁊ vlterius per idē ꝑncipium habet producere aliud qō pertinet ad operationē tranſeuntem. ¶ Et ad probationem quando dicitur ꝙ ſicut operatio tranſiens ſe habet ad producere ⁊c̄. Dicendū ꝙ verū eſt accipiendo hoc verbum produci formal'r vt ſit ſenſus: ꝙ ſicut oīs operatio tranſiens eſt formaliter ipſum producere: ita nulla operatio manens dicit formal'r ipſum producere: licꝫ dicat habere ꝑncipiū per qō producens ꝓducit: ſic etiam dico in propoſito ꝙ licꝫ intelligere non dicat formaliter dicere vel producere: verbum tamē dicit habere actum per quē mens ſe mouet ad verbum producēdum: ſiue verbuꝫ ſit actus intelligendi ſiue aliqd aliud: qō quideꝫ producere eſt dicere: ꝙ auteꝫ per intelligere cōueniat alicui agere: ⁊ ſimiliter per velle: ſicut per illō per qō agens agit: ſiue ſicut per illud qō importat habere principium per qō agens agit: faciliter patet: nam dicimus aliquas cauſas agere per intellectum ⁊ voluntatem. Tūc igitur quero aut intellectus accipitur pro potentia: vel pro habitu: vel pro actu: ſi accipiat̄ pro potentia vel pro habitu. ¶ Cōtra. q2 tunc non intelligens ita ageret per intellectū ⁊ voluntatē: ſicut intelligens ⁊ volens: quia in non intelligente poteſt eſſe potentia ⁊ habitus: ⁊ ſimiliter poſſet agere per intellectū ⁊ voluntatem dormiens: ſicut vigilans: qō eſt manifeſte falſum. Relinquitur igitur ꝙ per actum intelligēdi ⁊ volēdi agens per intellectum ⁊ voluntatem agat: ⁊ ſic per operationē manentem competit alicui agere: nō ſicut per illud qō dicat formaliter ipſam actionem: ſed ſicut per principiū actiuū: ſiue per habere principium agendi. ꝗcquid igit̄ ſit de cōcluſione certum eſt ꝙ ratio nulla eſt. ⁊ procedit ex hoc ꝙ ignoratur natura operationis manētis ⁊ trāſeuntis: ⁊ ex hoc etiam ꝙ illi qui eam faciunt ignorant quomodo diuerſimode aliquid producitur per operationē tranſeuntē: que eſt ipſiuꝫ formal'r producere: ⁊ per operationem manentem: que eſt principium formale tale habere per qō agens agit. ¶ Ad ſecundū dicendum ꝙ quando dicitur: aut ſola ſpecies ⁊c̄. dicendū primo ꝙ poſito ꝙ ſola ſpecies eſſet cauſa imediata illius cōcept9 expreſſi. Nullum tamē incōueniens ſequitur: ⁊ quando dicitur ꝙ imo: q2 effectus eſſet nobilior ſua cauſa. dicēdum ꝙ idem ſequitur de actu intelligendi cōfuſo: quia nobilior eſt ꝙ̄ ſit ſpecies: que ponitur eius cauſa ab omnibus qui ponunt ſpecies. Dicendū igitur ꝙ non eſt inconueniens effectum eſſe nobiliorem ſua cauſa imediata: dūmodo illa cauſa imediata agat in virtute alicuius nobilioris cōcurrentis cū iſta cauſa ad effectum ꝓducēdum: ⁊ ſic ponitur in propoſito de intellectu agēte ⁊ ſpecie: ſicut etiā ponit̄ a negantibus ſpeciem de intellectu ⁊ fantaſmate reſpectu actus intelligendi confuſi. vnde iſta ratio non compellit ad ponendū ꝙ itelligere ſit cauſa verbi ꝓducti: ſed ꝙ aliud eſt ꝙ magis intelligat ⁊ ꝙ plus aliquo mō ꝑ intelligat illud de quo format̄ verbū. vt probatum eſt ſupra. ⁊ quādo vlterius dicit̄ ꝙ hoc poſito: ſequit̄ ꝙ duo actus intelligendi ſint ſimul. Dico ꝙ iſta difficultas equaliter currit cōtra ponentes verbuꝫ eſſe actum intelligendi: ſicut cōtra non ponentes: ⁊ ſimiliter cōtra ponentes verbum non produci per actū itelligendi confuſum. Sicut cōtra ponentes verbum produci per talem actum: q2 cum omnes concedant ꝙ ad

actum intelligendi expreſſum attingitur imediate actu
ꝯfuſo intelligendi: ⁊ per cõſequẽs ꝙ actus intelligendi
confuſus eſt eius cauſa qualitercũq;: ⁊ per conſequens
ſimul erunt. ¶ Ad iſtam difficultatem poſſet faciliter
dici ſm illos qui ponunt ꝙ non eſt inconueniẽs duos
actus intelligẽdi ordinatos adinuicem ſimul eſſe. Sed
poſito ꝙ duo actus intelligendi non poſſunt ſimul eſſe.
Dico ꝙ cum homo ad oẽm actũ intelligẽdi fantaſma-
te mediante attingat: ꝙ intelligere ipſum cõfuſũ dicit̃
cauſare vel verbũ: vel intellectionẽ expreſſam inquan-
tũ oĩm mediante tali actu cauſat amorẽ talis intelle-
ctionis expreſſe: ⁊ amor talis eſt cã motionis fantaſma-
tis qua quidẽ motione facta: que non fit in inſtanti: mo
uetur intellectus vlterius ad verbum vel ad expreſſã
noticiam: quãdo ergo dicitur ꝙ intelligere cõfuſũ ſtat
cũ verbo: ſiue cum noticia expreſſa cum ſit cauſa eius.
dicendũ ꝙ non opꝫ de eo qđ eſt cauſa alterius mediãte
aliquo alio motiuo: ſicut apparet de ſagitante: nũc autẽ
ita eſt ꝙ noticia cõfuſa eſt cã verbi ſiue noticie expreſſe
mediãte motione ſucceſſiue facta in fantaſmate. ¶ Ad
ſecũdum patet ex dictis: quia nec in ſenſu: nec in intelle-
ctu per operationem manentẽ aliqđ producit̃: ſicut per
productionem: ſed nihil prohibet ꝙ per operationẽ ma
nentẽ aliqđ ꝓducatur: ſicut per illud qđ eſt habere pri
cipium quo agens agit: vt ſupra dictũ eſt. ¶ Utrũ aũt
ſenſus moueat ſeipſum: ſicut intellectus: nihil ad propo
ſitum: qꝛ ſolũ pertinet ad ꝓpoſitũ oſtendere quomodo
aliquid fiat per operationẽ manentẽ: ⁊ quomodo non.
¶ Contra ſecundũ arguit̃ etiã tripliciter. Primo ſic: qꝛ
illud qđ eſt notũ ⁊ mediũ cognoſcẽdi alterũ eſt magis
notũ illo altero: ſꝫ vbũ vel aliqđ expſſũ: ſicut in ſubo ma-
nẽte nõ eſt magis notũ obis exterioribus q̃ cog̃ſcunt̃ ꝑ
ipꝫ. g̃ verbũ nõ ſe habet vt forma ſpecularis in qua no
ta cognoſcat̃ aliđ. ¶ Secũdo ſic: qꝛ illđ cuius actus co-
gnoſcat̃ actu recto ⁊ ipſum cognoſcit̃ actu recto: ſed ſm
te verbũ ꝙ eſt actus mentis cognoſcit̃ actu recto: ergo
⁊ ipſa mens cognoſcit ſeipſam actu recto. ¶ Tertio ſic:
qꝛ ſicut intellectus ſe habet ad itelligere: ita ſe habꝫ vo-
luntas ad velle: ſed in voluntate ad volendum nihil po
nitur preter potentiã ⁊ habitũ ⁊ actum. igitur nec in itel
lectu: ſed verbũ non dicit potentiã nec habitum: igitur
dicit actum: ⁊ per ꝯſequẽs nõ eſt talis forma ſpecularis
in intellectu vt tu ponis. ¶ Ad primũ iſtorũ dicendũ
ad ma. ꝙ iſta nõ habet veritatẽ vlr: ſed habet veritatẽ
tñ de illis que nata ſunt ſe offerre intellectui magis vt
obiectum cognitum: q̃ vt cognoſcendi mediũ: ⁊ ꝓpter
hoc licꝫ ydolũ in fantaſmate poſſit accipi vt res cognita
⁊ vt medium cognoſcendi: non tñ opꝫ ꝙ ſit magis notũ
q̃ res cuius eſt idolum. Similr eſt qñ vtimur vocibus
ad docendũ alterũ: nõ oꝫ ꝙ voces ſignificatiue ſint ma
gis note q̃ res: quarũ ſunt ſigna. ¶ Ad illud autẽ ꝙ in
ducunt ad cõfirmandũ iſtam rationẽ dicẽtes ꝙ homo
videns imaginẽ alicuius exiſtẽtis retro in ſpeculo ma-
gis nouit imaginẽ exiſtentẽ in ſpeculo: q̃ illđ cuius eſt.
Dico ꝙ accidit hoc inquantũ iſta imago magis nata eſt
ſe offerre vt obiectum: q̃ vt medium cognoſcendi: ſicut
etiam accidit de imagine heraclis: ⁊ illo cuius eſt. Sed
ſi illa ſpecies magis nata eẽt ſe magis offerre: vt mediũ
cognoſcendi q̃ vt obiectũ cognitum: nõ ita eſſet ſicut pꝫ
de idolo fantaſmatis. ¶ Ad ſecũdum dicendũ ꝙ nõ ſe-
quitur ꝙ ſi actus alicuius cognoſcitur actu recto: ꝙ eiꝰ
ſubiectũ cognoſcatur actu recto. ⁊ loquẽdo de cognitio-
ne q̃ actus cognoſcitur q̃tũ ad id qđ eſt. nõ autẽ de co-
gnitione qua cognoſcitur q̃tũ ad rõnẽ accidentalitatis
ſine que cognitio non poteſt haberi niſi aliquo modo co-

gnito ſuo obiecto: ſed illud qđ eſt accidẽtalitatis poteſt
cognoſci ignoto vtrum habeat aliqđ ſubiectũ: ſicut patꝫ
de quantitate de qua multi ignorauerunt vtrum habe-
ret ſubiectum cui ineſſet: ſicut patet 7° meta. vnde etiã
formant ſibi conceptũ aliquẽ: ⁊ licꝫ aduertat ſe in tali
conceptu intelligere rem aliquã: nõ tamẽ ſtatim pro tũc
aduertunt de ſubiecto talis conceptus: ſed poſtea quan-
do principalr conſiderat de tali conceptu: ⁊ aduertit ꝙ
eſt quedam res adueniens de nouo alicui: ſtatiꝫ cõſide-
rat aliqđ ſubiectũ qđ habet in nobis. ¶ Unde ſciẽdũ
ꝙ duplex poteſt eſſe cognitio talis conceptus. vna qua
per ipſũ ⁊ in ipſo aliđ cognoſcit̃ ꝑncipalr: ⁊ talis cogni-
tio eſt actus rectus: alia eſt cognitio qua talis conceptꝰ
cõſideratur ſm illud qđ eſt in ſe ꝑncipalr: ⁊ talis cogni-
tio eſt reflexa: ſicut quãdo aliquis cõſiderat de ipſis cõ
ceptibus qualis nature ſunt ⁊ quales res. ¶ Ad tertiũ
dicẽ ꝙ a multis ⁊ maior ⁊ minor illius rationis negatur.
maior quidẽ: quia cum intellectus moueat̃ imediate a
fantaſmate: qđ nõ eſt eius ſufficiens motiuũ requiritur
aliđ. voluntas nõ mouet̃ ab itellectu facto in actu: ſicut
a ſufficiente motiuo: ideo plus requiritur a parte intellc̃
ad hoc ꝙ recte moueatur ad intelligẽdũ: q̃ ex parte vo
luntatis ad hoc ꝙ recte moueat̃ ad volẽdũ: vnde ⁊ ma
gni ponunt ꝙ reſpectu actuũ moralium non requiritur
habitus aliquis in voluntate: licꝫ in itellectu requirat̃
prudentia: que ſufficit ad hoc ꝙ intellectus ratione mo
ueatur ab obiecto: ⁊ ad hoc ꝙ recte moueat voluntatẽ.
minor autẽ negatur a multis qui ponunt preter actum
volendi quaſdam affectiones in voluntate: que in volũ
tate correſpondent ſpeciebus impreſſis vel expreſſis ex
parte intellectus. ¶ Cõtra tertiũ arguitur tripliciter.
Primo ſic: qꝛ ſi talis conceptus cui ſoli competit omne
verbum formaret̃ ad expreſſius intelligendũ: actus cõ
fuſus non eſſet verbũ: qꝛ per ipſum non expreſſe cogno-
ſcitur res: ſed hoc eſt falſum. igitur ⁊c. ꝯñia ſupponitur
falſitas ꝯñtis ꝓbat̃: qꝛ vox ſignat vbũ mẽtis: vel ſaltẽ
qđ cog̃ſcit̃ vbo mẽtis: ſed vox iponit̃ ad ſignificãdũ ea
que itelliguntur actu confuſo. igitur actus confuſus eſt
verbum. ¶ Secũdo ſic: qꝛ illud qđ immediatius reci-
pitur a re magis eam repreſentat: ſed ſpecies impreſſa i-
mediatius recipitur a re: q̃ ſpecies expſſa quã tu ponis.
igitur illa ſpecies quã tu ponis nõ expſſius repreſentat
rem: qđ eſt cõtra te. ¶ Tertio ſic: qꝛ tu ponis ꝙ verbũ
in viſione beata formatur non ad expreſſius cognoſcen
dum: ⁊ ſic contradicis tibi dicendo ꝙ verbum format̃
ad expreſſius cognoſcendum rem. ¶ Ad primum iſto-
rum dicendum ꝙ voces bene ſignificant non ſolũ illud
qđ intelligitur intellectu confuſo: ſed etiam illud qđ ſen
titur: ⁊ qđ ꝓducitur a fabro: nec verbũ eſt qđ vocibus
ſignatur. ſed res rep̃ſẽtata per verbum: vel vbũ dr̃ illud
mediãte quo imponimus voces ad ſignandũ: vnde licꝫ
ſignificetur illud qđ intelligit̃ intellectu confuſo: ſicut
etiam ſignificatur illud qđ ſentitur ſenſu exteriori: nũq̃
tamen ſolum mediante actu confuſo imponit vocem
ad ſignificandũ: ſicut nec mediante actu ſentiendi exte-
riori. Unde ratio non plus concludit de actu intelligen
di confuſo: ꝙ ſit verbum: q̃ de actu ſentiẽdi: vel etiã ca
lefaciẽdi: qꝛ ⁊ qđ ſentitur ⁊ qđ calefit bene ſignificat̃ vo
ce: ſed non mediantibus talibus conceptibus: imo opor
tet ſemper ad imponendum vocem ad ſignificandum
habere conceptum expreſſum ab imponente. ¶ Ad ſe-
cundum dicendum ꝙ illa non eſt vniuerſaliter vera. ſꝫ
oportet ꝙ accipiatur ceteris paribus: vnde licꝫ imedia-
tius inſtrumentum recipiat motionem principalis agẽ
tis q̃ ꝑncipalis effectus: qui principaliter intẽditur: nõ

tamen magis imprimitur ſilitudo agētis inſtrumento
q̄ effectui.imo ꝙ minus.ita etiam imediatius res vna
cum intellectu agente cāet ſpecieʒ impreſſam q̄ expreſ-
ſam:vel etiam q̄ intellectionem confuſam:non tamen
oportet ꝙ expreſſius repreſentetur res per illā que agit
vt inſtrumentuʒ obiecti ⁊ intellectus agentis q̄ per ſpe
ciem expreſſaʒ:que inter ſpecies eſt vltimus finis ⁊ effe
ctus ⁊ principaliter intentus:nec eſt aliq̄d inconueniēs
ꝙ intellectus agens cuʒ pluribus motionibus factis in
fantaſmate ad habendum expreſſam cognitioneʒ attin
gat ad perfectiorem cognitionē:q̄ ſit iſta que habetur
per vnam ſimplicem motionem a principio:quicquid
autem ſit de veritate concluſionis certum eſt ꝙ iſta ra-
tio concludit falſum:quia quicquid ſit de ſpeciebus:co-
gnitio confuſa imediatius eſt ab obiecto:q̄ cognitio ex-
preſſa aliquo modo:ſalteʒ quia nunq̄ in nobis in cogno
ſcendo reducimur de potentia ad actum:nec peruenit
in nobis ad cognitionē expreſſam niſi mediāte cōfuſa.
¶ Ad tertium dicendum ꝙ quādo dixi ꝙ formet ver-
bum ad expreſſius cognoſcenduʒ intellexi ſm curſum
cōeʒ ⁊ naturalem qui apparet in nobis:nō aūt de forma-
tione verbi:q̄d eſt ī viſione beata:ſi quid tale eſt:q̄d per-
tinet ad ſtatum ſupernaturalē future vite:cauſa autem
eſt:q꞉ operatio intellectus in iſtis rebus in infinitū defi-
cientibus ab intelligentia diuina:poteſt in plus q̄ res
ſm ſe. In viſione autem beata quecūq; cooperatio intel-
lectus:nec poteſt in plus:nec etiaʒ in tantū:ſicut poteſt
ipſa res preſens:⁊ ideo quicquid formet ibi intellectus
non attingit ad cauſandū ita expreſſaʒ cognitionē:ſicut
viſio impreſſa ab obiecto ad quā q̄dē viſionem iſta ver-
ba nihil faciunt.vt alias dixi.ſed ad aliā aliquā cognitio-
nem poſſibilem coexiſtere illi:ſicut etiam noticia crea-
turarū in propria natura ſtat cū predicta viſione.¶ Ad
auctoritates Augu.quas illi inducunt pro ſe qui ponūt
actum intelligendi eſſe verbum. Dicendum ꝙ in illis
auctoritatibus eſt predicatio qua effectus ꝓdicatur de
cauſa:eo modo quo dicimus ꝙ latio ſolis ſuper terram
eſt dies:quia eſt cauſa diei:vnde omnes auctoritates q̄
dicunt ꝙ verbum eſt noticia vel intueri:vel aliquid ta-
le ſunt predicationes cauſales:quia ſcʒ verbum eſt cau-
ſaliter talia.¶ Ad rationem autē primā quā adducūt.
dicendum ꝙ verbum ſe habet per modū habitus:ſiue
diſpoſitionis:non quidē accipiendo habitum pro eo q̄d
habet permanētiaʒ cōtinuam:ſed accipiendo habituʒ
ſiue diſpoſitionē:que non eſt actus:ſed diſponit poten-
tiam ad actum:licʒ non ſtet niſi ſolum cum actu.¶ Et
ad ſecundū dicendum ꝙ verbum eſt manifeſtiſſimum
eſſentialiter accipiendo manifeſtiſſimum pro eo q̄d eſt
principium actiuum manifeſtationis formalis:que eſt
actus intelligendi:ita ꝙ verbū dicitur manifeſtare:non
ſicut ipſa manifeſtatio formalis:ſed ſicut cauſa actiua ta
lis manifeſtationis:⁊ ſic patet quid ſit verbuʒ.¶ Qua-
liter autē ſe habēt dicere ⁊ intelligere dicūt illi qui ꝑus
ꝙ dicere ideʒ eſt q̄d intelligere:⁊ dicūt ꝙ dicere eſt ope
ratio manens:quia vt dicunt:ſicut ſe habet verbum ad
actum intelligendi:ita dicere ad itelligere:ſed ſicut ſup-
ponunt ſe probaſſe verbum eſt actus intelligendi.g̊ ⁊c̄.
¶ Sed iſtud non poteſt ſtare:quia aut dicere dicit pro-
ducere formalr̄:aut non:ſi ſic.igitur dicere non eſt ope-
ratio manens:quia ſm eos per operationem manenteʒ
nihil producitur:q̄d eſt cōtra eos qui ponunt dicere eſſe
operationem manentem:ſicut ⁊ intelligere:ſi nō:ſequit̄
ꝙ verbum non importat aliquid producere:quia illud
q̄d correſpondet operationi:que nō eſt producere:non
dicit aliquid productū.Sed verbum correſpondet ope-
rationi:que non eſt ꝓducere:quia ſm iſtos dicere non
eſt producere:igitur ⁊c̄. Et ex hoc vlterius ſequitur:ꝙ
verbum in diuinis non importat aliq̄d productum:q̄d
eſt manifeſte falſum.¶ Sed ad hoc dicunt ꝙ vbū pro-
ut pars eſt imaginis dicit aliquid productū ⁊ dicere ꝓ-
ducere.¶ Contra.quia dicere prout pertinet ad imagi
nem:aut eſt proprie dicere:aut non:ſi ſic:igitur accipien
do proprie dicere eſt producere:ſed intelligere non eſt
producere.ergo intelligere non eſt dicere:⁊ ſic cōtradi-
cunt ſibiipſis.ſi nō.igitur verbum non importat ꝓprie
aliq̄d productum:⁊ ſic accipiendo verbum ꝓprie:ſicut ⁊
intelligere proprie:proprie loquendo non plus compe-
tit filio:ꝙ ſit verbum:q̄ competat patri:q̄d eſt falſum:
quia ſi dicere proprie acceptū non eſt ꝓducere:ita nec
verbum ꝓprie acceptuʒ dicit aliquid productū.¶ Ite-
rum quādo dicunt ꝙ dicere eſt producere prout verbū
eſt pars imaginis:quero cuius eſt dicere vt producētis.
vtrum ſcʒ obiecti ipſius ſolius:vel ſit ipſius mentis per
aliquid exiſtens in ea:ſiue ſit illud ſpēs:ſiue intelligere
cōfuſuʒ.Si dicat̄ ꝙ dicere eſt ſolius obiecti vt ꝓducen-
tis.Cōtra hoc arguitur quadrupliciter.Primo ſic:quia
tunc rei exteriori:puta lapidi conueniret dicere vel ſal-
tem fantaſmati:per q̄d imediate mouet intellectū:q̄d ē
falſum.¶ Secundo ſic:q꞉ omne dicere mentale eſt di-
cere ſibi:ſed obiectum non dicit ſibi:ſiue obiectum acci
piatur res extra:ſiue fantaſma:quia proprie loquendo
non dicitur aliq̄d alicui:niſi intelligēti.ergo ⁊c̄.¶ Ter
tio ſic:q꞉ ſic ſe habet intelligere in nobis reſpectu obie-
cti:ſuo modo:ſicut in deo.Sed itelligere q̄d ſm modū
noſtrum intelligendi in deo imediate ſequitur obiectū:
non importat dicere cum ſit abſolutum:nec etiam dici.
ergo nec in nobis neceſſario motio immediate facta ab
obiecto importat dicere vel dici:⁊ per cōſequēs dicere
nō eſt ipſius obiecti:vt producētis.¶ Quarto ſic:quia
ſi dicere pertinet ad obiectum extrinſecum:verbū non
eſſet proles memorie:ſed hoc eſt falſuʒ.ergo ⁊c̄.falſitas
ꝯſequentis patet:ꝓbatio ꝯñtie:q꞉ nihil pertinet ad me
moriam ꝓprie loquendo niſi vis receptiua mentis vel
id q̄d eſt in ea ſubiectiue:ſiue hoc ſit ſpecies:ſiue nō.Sꝫ
obiectum extrinſecum nihil eſt horuʒ.g̊ ⁊c̄.¶ Si autē
dicat̄ ꝙ verbū eſt ipſius mentis:vt producētis.ita ꝙ mēs
vel aliquid exiſtens in ea ſit principiū actiuuʒ ipſius ꝓ-
ductionis ⁊ verbi producti.¶ Contra.quia ſm te ois
operatio que non tranſit in aliud eſt operatio manens.
ſed ſi mens per ſeipſaʒ vel per aliquid exiſtēs in ea ſub-
iectiue eſt ꝑncipium actiuum productiuū verbi:dicere
erit operatio nō tranſiens in aliud ſaltē ſubiecto.igitur
ſm hoc dicere erit operatio manens:ſed tale dicere:vt
dictum eſt:eſt producere:per omne autē producere ali-
quid producitur:q̄d eſt ꝯtra te.¶ Dico igitur ad propo
ſitum ſiue verbum ſit actus intelligendi ſiue forma ſpe
cularis:de qua dictum eſt ꝙ dicere formalr̄ non eſt itel
ligere:⁊ ſi quidē verbū ſit forma ſpecularis:ſicut dictuʒ
eſt:tunc differūt dicere ⁊ intelligere:ſicut producere ta-
lem formam ⁊ intelligere per eam:quia ſcʒ dicere eſt ꝓ
ducere verbum.Si autem eſſet actus intelligendi:tūc
dicere ⁊ intelligere differunt:ſicut producere actum in-
telligendi:⁊ intelligere differunt.iſta autē differunt:q꞉
vnum dicit producere actum intelligēdi:aliud vero di-
cit eſſe tale per talem actum formalr̄:⁊ differunt quodā
modo:ſicut calere q̄d eſt eſſe tale per calorem formalr̄:
⁊ calefacere q̄d eſt producere calorem:vnde ⁊ dicere eſt
operatio tranſiens formalr̄ loquendo:licʒ ſit manens
per accidens.Unde ſciendum ꝙ operatio manens dici-
tur per ſe proprie loquēdo reſpectu alicuius q̄d ſe habʒ

ad id per ſe ⁊ in eo ꝙ talis: ſicut ad illud in quo eſt: ſicut intelligere ſe habet ad intelligens: ⁊ calere ad calens: ⁊ lucere ad lucens: actio vero tranſiens dicitur per ſe proprie loquendo reſpectu alicuius ad qđ ſe habet per ſe vt a quo eſt: ⁊ ſic omne producere erit actio tranſiens per ſe loquendo: quia producere reſpicit producens vt a quo eſt: ⁊ ſimilr dicere dicens: licz per accidens poſſet reſpicere illud idem vt in quo eſt: non inquantū eſt agens: ſz inquantum eſt recipiens: ⁊ hoc ſm ponentes ꝙ idez pōt mouere ſeipſum: ⁊ ſic dato ꝙ actus intelligendi eēt verbum: adhuc dicere non eſt itelligere: vnde iſta via que dicit ꝙ ſicut ſe habet verbum ad actum intelligēdi. ita dicere ad intelligere: falſa eſt: ſicut falſum eſt dicere ꝙ ſic ſe habet calefacere ad calere: ſicut calor ad calorez: nam reſpectu eiuſdem caloris numero aliud īportat calefacere: qđ eſt ipſum calorem producere: ⁊ aliud importat calere qđ eſt eſſe formaliter calidum per ipſum calorem: ⁊ ſic patet quō ſe hñt dicere ⁊ intelligere in nobis.

Scds articulus.

Quantum autem ad hoc ꝙ queſitum fuit. ſcz quō ſe habent dicere ⁊ itelligere in deo: ſatis patet ex dictis: nam ſe habent: ſicut actus notionalis ⁊ eſſentialis: nam intelligere dicit actum eſſentialem. ſcz eſſe in actu intelligēdi. dicere vero dicit actū notionalem. ſ. ꝑducere per modū itellectus: vnde ſunt idem re ſicut eſſentia ⁊ proprietas: nō tamē ſunt idē cōuertibiliter. modo quo expoſitū eſt in precedēti qōne.

Ad rationem in oppoſitū dicendū. ꝙ ſicut calentis poſſunt eſſe duo actꝰ in eo ꝙ calens: ſicut calere: ⁊ calefacere: ita ⁊ intelligentis in eo ꝙ tale poſſunt eſſe duo actus. ſcz itelligere qđ ſe habet ſicut calere: ⁊ dicere per modū intellectus producere qđ ſe habet: ſicut calefacere. ¶ Sciendū tamen ꝙ dicere non eſt ſic actus intelligentis ꝙ de neceſſitate cōſequat̄ eſſe intelligens: ſicut intelligere de neceſſitate cōſequitur eſſe intelligens: qꝛ cum intelligere ſit eſſe tale per actum intelligendi: ⁊ intelligens ſit ille qui eſt talis formaliter per talem actum. dicere vero cū importet actum producendi per modū intellectus: non oportz ꝙ ꝯueniat omni intelligēti: qꝛ non opz ꝙ omne hñs principium actiuū ſemper agat. Si autē tu dicis ꝙ ſaltez ſequitur ꝙ poſſit agere: ⁊ per ꝯñs ꝙ cū filius ⁊ ſpūſſcūs intelligant poſſint dicere: ad qđ ſequitur ꝙ actu dicit: qꝛ in diuinis qcquid poteſt eſſe quātū ad intrinſeca eſt ibi actu: ⁊ ſic filius ⁊ ſpūſſcūs dicent. Dico ꝙ non ſequit̄: qꝛ ad hoc ꝙ ꝯueniat alicui producere: nō ſolūz requirit̄ ꝙ habeat principium actiuum. Sed etiam requirit̄ ex parte ꝑducibilis aptitudo ad produci a tali habēte tale principium actiuū. modo dico ꝙ in diuinis non poteſt eſſe aptitudo ad produci per modum intellectus niſi in vna perſona. ſcz in filio: ⁊ huiꝰ rationez alś ſatis dixi. Et ſic pz ad queſtionē ⁊ ad argumenta. Queſtio. IX.

Poſtea querebant̄ quedam pertinentia ad creaturam. Et ꝓ querebatur vnum pertinens ad creaturam gnāliter. Deinde querebant̄ qdaz pertinentia ad creaturā corporalē. Tertio querebant̄ quedā ꝑtinentia ad creaturā compoſitam ex ſpūali ⁊ corporali. ſcz ad hominez. Illud pertinens ad creaturā in generali eſt. Utrum cauſa recipiendi magis ⁊ minus in accidēte cui competit ſit diuerſitas ſubiectorū ſm ſpecies: vel ſeparabilitas a ſubiecto: ⁊ arguit̄ ꝙ ſic: qꝛ omnis variatio accidentis accipitur in habitudine ad ſubiectum: ſed non videt̄ ꝙ variatio in accidēte in habitudine ad ſubiectū poſſit accipi niſi altero iſtorū modorū. igit̄ ⁊c̄. maior pz: qꝛ cum accidentis eſſe ſit ineſſe variatio eius accipienda eſt penes illud cui ineſt. mi. etiaz vt videt̄ eſt plana: qꝛ non videt̄ ꝙ poſſit accipi variatio in accidente in cōparatione ad ſubiectum: niſi vel qꝛ reſpicit diuerſa ſubiecta: vel quia pōt eſſe ⁊ non ineſſe eidem ſubiecto.

Contra ſi ſeparabilitas accidentalitatis eſt cā eī ſuſcipiendi magis ⁊ minus. Tunc omne accidens ſeparabile ſuſciperet magis ⁊ minus: ꝯſequēs eſt falſum: igitur ⁊ añs: ꝯñia patet: falſitas conſequentis ꝓbat̄: qꝛ rectitudo anguli: vel rectitudo linee nō recipit magis ⁊ minus: ſed vtrūq; vt patet in multis iſta ſunt ſeparabilia. igitur ⁊c̄.

Reſpōdeo circa iſtam queſtionē eſt triplex opinio. Pria eſt: ꝙ cauſa recipiendi magis ⁊ minus eſt predicta habitudo ad ſubm diuerſa que dicta eſt. ¶ Secūda eſt ꝙ cauſa recipiendi magis ⁊ minus eſt latitudo: ſiue diuerſitas graduū ſm eē: ⁊ nō ſm eſſentiam. ¶ Tertia eſt: ꝙ cauſa huiꝰ eſt latitudo ſm eſſentiam: modo quo infra exponet̄. ¶ Prima opinio ꝓbat̄ dupliciter. pmo per rationē factam in opponēdo ad iſtam partem. ¶ Secundo ſic: ⁊ redit in idem: quia accidentis eſſe eſt ineſſe: vt dictum eſt: ex quo arguitur ſic: varietas in accidente non poteſt accipi niſi ſm varietatē in īherētia: ſed varietas in īherētia nō poteſt accipi vt videt̄ niſi qꝛ vl' poteſt ineſſe vel non ineſſe: vel quia poteſt ineſſe diuerſis ſubiectis. igitur ⁊c̄. ¶ Sed illud non videt̄ mihi eſſe verum. Primo: qꝛ illud qđ cōuenit accidenti in habitudine ad idem ſubiectuz numero: nō requirit diuerſitatē ſubiectorū: ſed magis ⁊ minus ꝯuenit eidez accidenti numero in habitudine ad idē ſubm numero. igitur ⁊c̄. ma. patet: qꝛ qđ cōuenit eidē numero non requirit diuerſitatem ſm ſpēm. mi. etiam patet ad ſenſum: quia vnum ⁊ idē ſubiectū numero eſt quādoq; magis ⁊ minus calidum ⁊ frigidū. ⁊ ſic de alijs. ¶ Si dicatur ad hoc: ꝙ quādoq; diuerſitas ſubiectorū h̄ facit: qñq; ſeparabilitas. Cōtra. quia ſicut dictuz eſt in arguēdo rectitudo eſt accidens ſeparabile a linea vel angulo: ⁊ tamē linea nō recipit magis ⁊ minus. ergo ⁊c̄. ¶ Si dicatur ꝙ vtrumq; requirit̄. cōtra. qꝛ qđ cōuenit alicui accidenti inſeparabili ꝑ cōparationē ad vnū ⁊ idē ſubiectum numero nō requirit ſeparabilitatē: nec multitudinem ſubiectorū: ita ꝙ nō requirit ambo ſimul: nec alterū: ſed aliqđ accidens eſt recipiens magis ⁊ minus in habitudine ad idez ſubm numero a quo eſt inſeꝑabile: ſicut eſt calor ignis ⁊ humiditas aque. igitur ⁊c̄. ¶ Un̄ ſciendū ꝙ licz diuerſitas ſubiectorū: quādoq; poſſit facere ad recipiendū magis ⁊ minus ſm ꝙ ſubiecta ſunt magis ⁊ minus diſpoſita ad recipiendū formā perfectiꝰ vel minus perfecte: tamē rō formalis per quā inuenit̄ forma magis ⁊ minus: non eſt diuerſitas ſubiectoꝝ cū ſm ꝙ dictuz eſt in eodē ſubiecto numero inueniat̄ forma recipere magis ⁊ minus: ita ꝙ preter diuerſitatem ſubiectoꝝ opz ponere quandā latitudine in ipſa forma. ¶ Secundo ſic. qꝛ illud per qđ aliquid formalr eſt tale includitur in ſua ratione formali qua dicit̄ tale: ſz recipere magis ⁊ minus nō includit in ſua ratiōe formali pluralitatē ſubiectorū vel ſeparationē vel ambo ſimul. igitur ⁊c̄. ¶ Ad primū igitur qđ iſti dicunt dicenduz. ꝙ illa ratio procedit ab inſufficienti: qꝛ variatio accidētis in habitudine ad ſubiectum: non ſolū modo attenditur ſm multitudinez ſubiectorū vel ſeparationē a ſubiecto ſed etiā penes hoc ꝙ eſt ſubm reduci magis ⁊ minus ꝑfecte in actū ſm formā illā que recipit magis vel minꝰ: ⁊ per hoc patet ad ſcdm: qꝛ variatio in ipſa inherētia nō ſolū modo attenditur penes iherere diuerſis ſubiectis

magis diſpoſitus ad lumen ꝙ̄ aq̄:q2 eſt magis diaphanꝰ. ¶ Si autē vlterius queratur quare eſt magis diaphanus ꝙ̄ aqua: dico ꝙ propter diuerſitatē ſpecificam forme ſubalis in aqua: ⁊ i aere: quā ɔ̄ſequit̄ talis paſſio in tali gradu: ⁊ ibi eſt ſtandū quātū eſt ex diuerſitate ꝙ̄ ex parte ſubi eſt. ¶ Ad rōnem in oppoſitū pꝫ ex dictis.

Poſtea querebantur quedā pertinentia ad creaturā corporalez. ⁊ primo in generali. ſcdo in ſpeciali. In generali querebantur duo. Quoꝝ primū pertinet ad quantitatē continuā. ⁊ eſt. vtrum materia ſit ratio receptiua quātitatis cōtinue. ſcdm ꝑtinet ad quātitatem diſcretam: ⁊ eſt vtrum numerus dicat formam abſolutam.

Queſtio. X.

Ad primum ſic proceditur ⁊ arguitur ꝙ materia non ſit imediatū ꝓncipiū receptiuū q̄titatis: q2 diuerſorū actuū habētiū diuerſas rationes formales ſunt diuerſa receptiua imediata: ſed quātitas ⁊ forma ſubſtātialis ſunt tales. igit̄ idē nō eſt receptiuū vtriuſq3 actus imediatū: ſed mā eſt imediatū receptiuū ipſius forme ſubalis: nō ḡ ipſiꝰ q̄titatis. ¶ Cōtra. q2 ſi mā non eſſet imediatū receptiuū ipſius quātitatis ſuppoſita vnitate forme in hoie ſequeret̄ ꝙ aia rationalis in hoie eſſet imediatū ꝓncipiū receptiuū quātitatis: ſed hoc eſt falſum. igit̄ ⁊ primū. ɔ̄ña pꝫ: q2 cū in homine nō ſint niſi duo ꝓncipia eſſentialia ſm opionē de vnitate forme. ſ. mā ⁊ aia rōnalis: opꝫ alterū iſtoꝝ eſſe imediatū receptiuū ꝓncipiū quātitatis: ⁊ iō ſi mā nō eſt imediatū receptiuū ꝓncipiū quātitatis: opꝫ ꝙ aia ſit imediatū receptiuū eius: falſitas etiā ɔ̄ñtis appet: q2 id qd̄ eſt imediatū receptiuū quātitatis: opꝫ eſſe quantū ſaltē per accidēs: ſed aia rōnalis: nec per ſe: nec ꝑ accñs eſt quanta. igitur ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidentiā iſtius q̄ōnis: cū tota difficultas eius habeat ortū ex homine: ſi ponat̄ in eo ſola aia rōnalis eſſe forma: ideo ponēde ſunt diuerſe opiones de vnitate ⁊ p̄litate formarū in hoie: ⁊ ſm illud iueſtigare illud qd̄ ꝑtinet ad propoſitam queſtionem.

Primus articulus. Sciendum eſt igitur ꝙ de hoc ſūt due opiniones in gñe. Quaꝝ vna ponit p̄litatē formarū in hoie: alia vero ponit vnitatē. Ponens pluralitatē formaꝝ in hoie ſubdiuidit̄. nā illi qui ponūt preter aiam rōnalem aliā formā: dupl'r poſſunt h̄ itelligere. Uno modo ꝙ iſta forma que eſt cū aia rōnali ſit forma corꝑis nō icludens vegetatiuū vel ſenſitiuū: ſicut nec aiam rōnalem: ⁊ alia forma ſit aia rōnalis continēs ⁊ includēs per eſſentiā vegetatiuū ⁊ ſenſitiuū. Alio mō ꝙ illa forma que eſt cū aia rōnali ſit aia ſenſitiua continēs etiā actual'r in ſe ⁊ eēntial'r vegetatiuū ⁊ corꝑis: ⁊ alia ſit ipſa aia rōnal: ⁊ iſte due opiones ɔ̄ueniūt in h̄ ꝙ iſta forma alia ab aia rōnali: ſiue ſit aia ſenſitiua continens aias inferiores: ſiue ſit forma corporeitatis tribueſt imediatū receptiuū quātitatis qd̄ eſt extenſum per accñs.

Contra iſtas autē duas opiones ſunt quedā incōueniētia cōia vtriſq3 quantū ad aliqua. Primū eſt: ꝙ cōtra vtramq3 iſtarū opionū eſt: q̄cquid eſt ɔ̄ pluralitatē formaruꝫ. Scdꝫ eſt: q2 ſm quoſdā adhuc ſtat ꝙ aia ſit extēſa per accñs: q2 ſm eos qd̄ recipit̄ per ſe in extēſo eſt extēſuꝫ ſaltē per accñs: ſꝫ ſm vtrāq3 iſtaꝝ opionū aia recipit̄ per ſe in extēſo. igit̄ ⁊c̄. Tertio q2 ſm quoſdā illud qd̄ eſt cōpoſitū ex parte que nō eſt extēſa. nec per ſe nec per accñs nō debet dici extenſuꝫ. ſed ſm vtrāq3 iſtarū opionū adhuc ſtat ꝙ hō ſit cōpoſitū ex aliqua parte: que non eſt extēſa: nec per ſe: nec per accidens. ſcꝫ aia rōnali. igitur ſm hoc hō non eſſet extēſus: qd̄ ē falſuꝫ. ¶ Quartū ē: q2 poſito ꝙ adhuc vīa eēnt que dicūt quidā: ſequeret̄ ꝙ hō nō eſſet corpus in ꝓmo modo dicendi per ſe: q2 ſm eos illud eſt corpus in ꝓmo modo dicendi per ſe: cuius forma per quā eſt tale eſt rō receptiua quātitatis: ſꝫ ſm vtrāq3 opionē forma ꝑ quā hō eſt homo nō eſt receptiua quātitatis ſiue extēſiōis. ergo homo ſm ꝙ hō nō eſt corpus ſaltē per ſe in primo modo dicendi per ſe. ¶ Ad primā opionez ſunt duo incōuenientia. Primū eſt: ꝙ ſi ponat̄ alia forma in homine preter aiam rōnalez: ſequit̄ ꝙ ille forme in hoie ſint alie ab aia rōnali: que nate ſunt deduci de potētia māe: in alijs ab hoie: ſed ſenſitiuū ⁊ vegetatiuū nata ſunt educi de potētia māe in alijs ab hoie. igit̄ in hoie ſenſitiuuꝫ ⁊ vegetatiuū debēt eē alia forma ab aia rōnali: ſꝫ ſi in homine alia eſt forma ab aia rōnali: qd̄ eſt cōtra primā opionē. ¶ Scdm eſt: q2 illud qd̄ eſt ſubm quātitatis per accidens: videt̄ eſſe quātū per accidens: ⁊ eſſe vt videt̄ receptiuū quātitatis: ſed aia ſenſitiua in hoie eſt huiꝰ: ⁊ multo magis vegetatiua. igit̄ ⁊c̄. ma. videt̄ eſſe ꝓbabilis. ꝓbatio mi. q2 potētie organice ⁊ actus eaꝝ: vt videt̄ multis: inſunt quātitati per accidēs: vel ſunt quāte per accidens: ſed iſte inſunt toti rōne aie: ⁊ per cōſequēs recipiuntur in aia. igitur ⁊c̄. ¶ Cōtra autē ſecūdā opionē: que ponit illā formā aliā ab aia rōnali eſſe aiam ſenſitiuam cōtinentē gradus inferiorū: ſunt tria incōueniētia. Primū eſt: q2 hoc videt̄ eſſe cōtra appentia: q2 minus videntur differre ab aia rōnali illa que nō poſſunt ſeparari ab illa ꝙ̄ illa que poſſunt ſeparari: q2 illa videntur eſſe plus diuerſa in hoie que poſſunt ſeparari ab inuicē: ꝙ̄ illa que nō poſſunt ſeparari ab inuicē: ſꝫ ſm appentia magis poſſunt ſeparari ab inicē in hoie forma corporis ⁊ ſenſitiui: ꝙ̄ aia rōnalis ⁊ ſenſitiui: igitur cōtra apparentia eſt ponere ꝙ ſenſitiuū ⁊ vegetatiuū ⁊ corporeū ſunt idē per eſſentiā: ⁊ differunt re ab aia rōnali. ma. eſt probabilis. mi. etiā quantū ad alterā ſui partē pꝫ ad ſenſuꝫ. ſcꝫ ꝙ i hoie inuenit̄ corporeū remanere ſine ſenſitiuo. Et ſi dicas ꝙ nō eſt eadē corporeitas. Cōtra. primo q2 hoc eſt falſum ſm ponētes plures formas. Scdo quia ſaltē aliqua corporeitas remanet in hoie mortuo ſine ſenſitiuo: ſed nunꝙ̄ inuenit̄ in hoie ſenſitiuū: ſine aia rōnali vt ſtatiꝫ patebit: ⁊ hoc ſic. Pͦ̄o q2 ſi ſenſitiuū remaneret in hoie ſeparata aia rōnali, poſſet homo ſeparata aia rationali remanere quantū ad animalitatē. hoc aūt eſt falſum. ⁊ cōtra experimentum. igitur ⁊c̄. Scdo. q2 ſi ſenſitiuum poſſet ſeparari in hoie ab aia rōnali in illis hominibus qui aliquando amittunt vſum ſenſus ⁊ rationis ꝓbabile videt̄ ꝙ poſſent reduci ſanitate recuperata ad ſenſitiuū: ſine aia rationali: ſed hoc nūꝙ̄ appareret. igꝰ ⁊c̄. ¶ Scdꝫ incōueniēs eſt: q2 hoc eſt expſſe ɔ̄tra determinationē phi. in fine ꝓmi libri d̄ aia. in illa parte: vbi dic̄. qm̄ aūt cognoſcere aie eſt ſentire ⁊ opinari ⁊c̄. Ubi licꝫ inquirat vtrū ſcꝫ iſta. vegetatiuū: ſenſitiuū: ⁊ itellectiuū: ſint diuerſe partes aie: vlterius inquiſitio ſua tendit ad hoc. vtrū ſint diuerſe aie: ⁊ cōcludit final'r ꝙ non: q2 nō inuenit̄ ꝙ idē cōtineret eas ⁊ faceret eas vnuꝫ: ſicut ipſe deducit ibi. ¶ Tertiuꝫ eſt icōueniens q2 eſt cōtra auctoritatē lib. de eccleſiaſticis dogmatibus. vbi dr̄: neq3 eni duas aias eſſe dicimus in hoie vno: ſicut Jacobus ⁊ alij ſyroꝝ ſcribunt vnā aiam qua aiet̄ corpus: ⁊ mixta ſit ſanguini: ⁊ aiam rōnalem que viuificat. Sed dicimꝰ vnam eē aiaꝫ in hoie que corpus ſua ſocietate viuificat ⁊ ſemetipſaꝫ ſua rōne diſponat. Nec valꝫ qd̄ dicūt alij Ecl.c6.in

etiam rõnalem eſſe rationem receptiuam extenſionis: et non eſſe extẽſam: ſunt quattuor incõueniẽtia. ¶ Primũ eſt: quod adhuc ſtat quod in hoīe eſt vna pars: que nec per ſe nec per accidẽs eſt extẽſa. ſ. aīa: qḋ videtur illis incõueniens quod dicunt: quod illud totũ cuius aliqua pars nec per ſe nec per accñs eſt extenſa: non poteſt dici extẽſum. et ſic homo non poſſet dici extẽſus. ¶ Scḋm inconueniens eſt: quia adhuc ſtat quod aīa recipitur in extẽſo: qḋ videt̃ inconueniẽs illis qui dicunt: quod quicquid recipit̃ in extenſo eſt extenſum per accidẽs. et per conſequẽs aīa rõnalis eſt extẽſa per accidens: qḋ eſt contra iſtam poſitionem. ¶ Tertium incõueniẽs eſt: quia adhuc opȝ ponere quod aīa rõnalis in hoīe cum ſit eadem cum ſenſitiua ſit ſubiectũ aliquius quãti per accidẽs. ſ. potẽtiaȝ et actuum organicoȝ: qḋ nõ videtur poſſe cõuenire niſi extẽſo. ¶ Quartum eſt: qḋ videt̃ mihi difficilius. ſ. quod aliqḋ accñs recipiatur in aliquo ſicut in rõne receptiua. et nõ denominet ipſum formalr̃ quale vel quãtum. ſed aīa rationalis ſm iſtam põnẽ ponit̃ ratio receptiua quãtitatis: et tñ nõ denominat̃ quãta: et̃ ſm iſtam poſitionẽ. ergo rc̃. ¶ Contra igit̃ tertiã opionẽ de iſtis tribus vltimis: quã credo eſſe veram. ſ. quod in hoīe ſola mã eſt ratio receptiua quãtitatis: videtur eẽ plura de iſtis incõueniẽtibus ſupra poſitis. Nam tria inconueniẽtia que ſequuntur cõtra primas duas opiniones ponẽtes pluralitatẽ formaruȝ ſequuntur et̃ contra iſtam. ſ. quod aīa recipitur in extẽſo: quia ſ. in mã extẽſa. et quod homo cõponit̃ ex aliqua parte: que nec per ſe nec per accidẽs eſt extenſa. ſ. aīa. et et̃ quod vt videtur hõ in eo quod hõ non eẽt corpus: quia ſm quod hõ non cõuenit ſibi quantitas. ¶ Etiam ſcḋm incõueniẽs qḋ ſequit̃ contra ſecũdam opinionẽ de primis tribus: videt̃ ſequi contra iſtaȝ: quia opȝ ponere quod aīa rõnalis ſit in hoīe ſubm̃ aliquius quãti per accidẽs. ſ. potẽtiaȝ organicarum: et earum actuũ: ex quo nõ ponit̃ in hoīe niſi vna forma. ¶ Preter iſta incõuenientia adducuntur multa alia ab aliis. ¶ Primo ſic. quia illud qḋ cõuenit per ſe ſuperiori: cõuenit oībus contẽtis ſub eo. ſȝ corpori, put ſtat pro ſubã cõuenit per ſe eẽ q̃ntum. igit̃ per ſe cuilibꝫ contẽto ſub eo. ſed hõ eſt contẽtum per ſe ſub ſubã: que eſt corpus per ſe. ergo eẽ q̃ntum cõuenit hoī per ſe. ſȝ ſi for˘ hoīs non eẽt q̃ta ſiue extẽſa: nõ cõueniret hoī eſſe quãtum per ſe: quia hõ eſt hõ per ſuam formaȝ. ergo rc̃. ¶ Scḋo ſic. quia ſequeretur et videt̃: quod hõ non eẽt per ſe contẽtus ſub corpore: qḋ eſt ſubã. quia corpus qḋ eſt ſubã dicit nõ ſolum mãm: ſed mãm et formã: ſiue cõpoſitum ex mã et forma: quod cõſequitur quãtitas. ſȝ ſm te in hoīe q̃titas nõ cõſequitur cõpoſitũ nec mãm et formam. ergo hõ per ſe nõ continetur ſub nã cõpoſita quã cõſequit̃ quãtitas per ſe. et per cñs nõ ptinet̃ per ſe ſub corpore qḋ ẽ ſubã. ¶ Tertio ſic. quia ſubã pma eſt ſubm̃ oīuȝ accñtium. ſed mã non dicit ſubaȝ pmam. ergo rc̃. ¶ Quarto ſic. quia extẽſum aut cõuenit mãe pme per ſe: aut per accidens. nõ per accñs ſm te. igit̃ per ſe. aut igit̃ per ſe et primo: aut per ſe et nõ pmo. Non per ſe et nõ pmo. quia ſi conueniat ei per ſe et nõ primo: cõueniret ſibi per aliud. et hoc ẽ falſum. quia illud aliud eẽt forma: et in hoīe nõ põt conuenire mãm eẽ extẽſam per formã ſm te: quod ponis: quod in homine nulla forma eſt extẽſa. ergo cõuenit mãe pmo et per ſe. ſed illud qḋ cõuenit alicui pmo et per ſe: cõuenit ſibi circũſcripto quocũqȝ alio. igit̃ eẽ q̃ntum cõueniret mãe circũſcripto oī alio. et per cñs circũſcripta forma. ſȝ hoc eſt falſum. ergo rc̃. pbo falſitatẽ cñtis. quia in per ſe ordinatis ſcḋm nõ poteſt eẽ ſine pmo. ſȝ forma ſubalis eſt prior omni accidẽte. igit̃ nullum accidẽs põt ineſſe mãe: nec per cñs quãtitas ſine forma ſubali. ¶ Quinto ſic. quia idem ſubm̃ eſt dimẽſionum iterminataꝝ et terminataꝝ. ſed ſola mã nõ eſt ſubm̃ terminataꝝ dimẽſionuȝ. ergo rc̃. pbo mi. quia cõpoſitũ nõ eſt ſubm̃ per illud dimẽſionũ terminataꝝ: qḋ cõpoſitũ nõ hꝫ eſſe terminatũ. ſȝ cõpoſitũ nõ hꝫ eẽ terminatũ per mãm ſȝ magis per formã. ergo rc̃. ¶ Sexto ſic. quia illi nõ cõuenit eẽ q̃tũ cui nõ cõuenit eẽ illud qḋ eſt. ſȝ mãe nõ cõuenit eẽ illud qḋ eſt. ſȝ ſube cõpoſite. ergo rc̃. ¶ Septio ſic. quia qḋ nõ eſt rõ augmẽti in viuo nõ eſt ratio recipiẽdi quantuȝ ſiue quãtitatem. ſȝ materia non eſt ratio augmenti in quocũqȝ viuo: quia ratio augmẽti in quocũqȝ viuo eſt anima. igit̃ materia nõ eſt ratio per quã quãtitas ineſt alicui. ¶ Octauo ſic. ſi mã eſt cã extẽſionis: aut eſt efficiẽs: aut formalis: aut ſubm̃: aut vt ratio in qua recipit̃. non pmo modo. vt de ſe pȝ. nec ſecũdo: quia extẽſio ſiue quãtitas nõ per mãm formaliter ineſt: nec et̃ vt ſubm̃ in quo. quia hoc eſt ens actu mã aũt non dicit ens actu: nec vt rõ in qua ita. ſ. quod ipſa ſit per illa parte in qua recipit̃ quãtitas in cõpoſito: quia accñs qḋ eſt in ſola parte nõ denoiat totũ niſi illa pars ſit pncipalior: vel maior: vel illud accñs determinet ſibi illã partem: ſicut albedo ex hoc quod eſt in detib˘ nõ denoiat totũ hoīem: quia nõ eſt in pncipaliori pte. ſicut albedo que ẽ in facie. nec eſt in maiori pte: ſicut albedo in maiori pte hoīs. nec et̃ determinat ſibi ptẽ: que ſunt detes: quia in aliis ptibus poteſt eẽ albedo. ſȝ mã nõ dicit ptẽȝ pncipaliorẽ nec maiorem cõpoſiti. nec quãtitas determinat ſibi mãm: cum inueniat̃ in celo in quo nõ eſt mã: vt dicunt qdam. et inueniũt̃ et̃ multe forme per accidẽs quãte. ergo non ſolũ mã. ergo rc̃. ¶ Nono ſic. quia ſubã vt videtur per illud eſt receptiua quãtitatis et cuiuſlibet accidẽtis: per qḋ differt ſubm̃ forme accidẽtalis a ſubo forme ſubalis. ſed illud ẽ forma ſubalis. ergo rc̃. Probatio mi. quia per hoc differt ſubm̃ forme accidẽtalis a ſubo forme ſubalis: quod ſubm̃ forme accñtalis eſt ens actu. ſubm̃ vero forme ſubalis nõ eſt ens actu. ſed ens in pura potentia. Ex hoc arguit̃ ſic. quia ſubm̃ forme accñtalis differt a ſubo forme ſubalis per eẽ ens actu ſimplr̃. ſȝ omne cõpoſitũ eſt ens actu ſimplr̃ per formã ſubaleȝ. ergo oẽ cõpoſitũ eſt ſubm̃ cuiuſcũqȝ accñtis per formã ſubalem: et per cñs quãtitatis. ¶ Decimo ſic. quia qua rõne mã eſt rõ receptiua in hoīe: eadẽ rõne et in aliis. quia cã cõis dȝ correſpõdere effectui cõi. ſed aũt effectus hoī et plurib˘ aliis eſt quãtitas. ſȝ in aliis ab homine mã non eſt receptiua rõ quãtitatis. igit̃ nec in hoīe. Probatio minoris. quia in celo rõ receptiua q̃titatis nõ eſt mã: quia ibi nõ eſt mã: vt quidã dicunt. nec in aliis corporibus inferioribus ab hoīe: cum in eis tam mã q̃ forma ſit extẽſa. ergo rc̃. ¶ Undecimo ſic. quia ſi in homine ſola mã eẽt receptiua quãtitatis: tũc nulla neceſſitas eẽt ponẽdi quãcunqȝ formã quãtam per accñs ſaltem quãtum ad formas ſubales: que precedũt quãtitateȝ in materia. ſed multe forme ſubales ſunt quante per accidẽs. ergo rc̃. ¶ Duodecimo ſic. quia nõ plus cõuenit cõpoſito per mãm q̃ntum extẽdiqȝ vel moueri: vel et̃ fatigari. ſed iſta cõueniunt forme per accñs. ergo rc̃. ¶ 13˘ ſic. quia homo et brutũ vniformiter mouent̃: et ſunt in loco. ſed moueri localiter et eẽ in loco cõuenit vnicuiqȝ per quãtitatem. igit̃ vniformiter conuenit hoī et bruto eſſe quãtum. ſed anima in bruto eſt q̃ta per accidẽs. igitur et in homine. ¶ 14˘ ſic. quia nulli conuenit moueri localiter niſi quãto. quia eſſe quãtum eſt illud per qḋ cõuenit alicui moueri localiter. ſed anima in hoīe mouetur localiter. quia motis nobis mouentur et ea que ſunt in nobis. ergo rc̃. ¶ 15˘ ſic. quia cui conuenit antecedens et cõſequens. ergo cui non conuenit cõſequens nec añs. ſed eẽ rõnem receptiuã quãtitatis in homine eſt añcedens ad omneȝ rõnem receptiuaȝ quãtitatis ſimplr̃. ſed mãe non cõue-

nit eſſe rōnem receptiuā q̄titatis ſimplr. q2 in omnib9 eſſet rō receptiua q̄titatis: qḋ eſt falſum. ergo nec in homine rō receptiua quātitatis eſt mā. ❡ 16° ſic. q2 ſm fratrem Thomā ꝛ Auicen. corpus qḋ eſt ſuba eſt illud in quo eſt trina dimenſio. ſed corpus qḋ eſt ſuba non dicit ſolam mām. ergo ꝛc. ❡ 17° ſic. q2 potētia remota nō recipit imediate illud reſpcū cuius dr̄ potētia remota: ſed mā dicit potentiaꝫ remotam reſpcū quātitatis. ergo ꝛc. ❡ 18° ſic. ꝛ eſt tactū in ꝓponendo queſtionē: q2 diuerſorum actuū non eſt idem imediatum ꝑnm receptiuuꝫ: ſed forma ſubalis ꝛ accidentalis ſunt diuerſi actus. ergo ꝛc. ❡ 19° ſic. q2 accn̄s diffinit̄ per ſubm: ſed per mām nihil diffinit̄ cū ſit ignota ſicut ens potētiale. ergo ꝛc. ❡ 20° ſic. q2 entitas ſubta quātitati: non eſt mā ſm te: q2 tu nō ponis ꝙ mā ſit ſubm quātitatis. nec ēt forma ſm te: in hoīe ſaltem. ergo nec ēt compoſitum: cū compoſitū non dicat entitatem diuerſam ab entitate oīum ſuarum partium. Et ſi dicas ꝙ compoſitū ſiue entitas compoſita ſit ſubm quātitatis. igit̄ ꝛ partes. ꝛ multo plus illa pars que eſt perfectior: puta forma. ❡ 21° ſic. non minus experit̄ homo ſe habere carneꝫ q̄tam: ꝛ oſſa quāta: q̄ȝ itelligere ſe. ſed ꝓpter hoc ꝙ homo experit̄ ſe itelligere: tu cōcludis ꝙ itelligere eſt actus hoīs vt ſubi: ꝛ ꝙ aīa eſt forma eius. igit̄ per eādem rōnem debes concludere ꝙ caro ꝛ os ſunt ſubm quātitatis in hoīe. ſed caro ꝛ os nō dicunt ſolā mām: ſed mām ꝛ formaꝫ. ergo ꝛc. ❡ Et ſic in vniuerſo contra iſtā pōnem vident̄ eſſe. 26. inconueniētia. ❡ Ad ꝑmum iſtoꝝ dicēdum: ꝙ nō eſt incōueniens: ꝙ aīa recipiat̄ in extenſo: dūmō extenſum: nō rōne qua extenſum ſit perfectibile per ipſaꝫ: nec dependēs ab ea. Unde ad mā. quādo dr̄: ꝙ illud qḋ recipit̄ in extēſo eſt extenſum. Dico ꝙ non hꝫ veritateꝫ de eo qḋ recipit̄ in extenſo: ita ꝙ extenſio nō eſt rō receptiua: nec ab ea dependet. Nec ēt de eo hꝫ veritatem qḋ eſt in extēſo ſicut terminus extēſionis: ſicut pꝫ de puncto. illa autē rō adhuc magis eſſet cōtra ponentes plures formas in hoīe. q2 ſi recipi in extēſo eſt rō ꝙ aliqd ſit extenſuꝫ: tūc ei cōpetit eſſe magis extenſum: cui competit recipi in extenſo: ſm ꝙ eſt extenſum. ſed ſm ponentes plures formas ꝛ quantitatem conſequi formam cortis magis conuenit anime rōnali recipi in extenſo: in eo qḋ eſt extenſum: q̄ȝ ponendo ꝙ recipiat̄ in mā extenſa: que dicit̄ extenſa vt illud rōne cuius extēſio ineſt toti. ergo ꝛc. Probatio minoris. q2 illi qui ponunt ꝙ aīa recipit̄ in compoſito ex materia ꝛ forma cortis extenſo quantum ad vtrūqꝫ per quātitatem: ponunt ꝙ aīa requirit vt quoddā perfectibile compoſitū extenſum. Sed illi qui ponūt ꝙ aīa recipit̄ in mā que eſt extenſa: ita ꝙ extenſio non eſt rō receptiua eius: ſed preintelligitur magis aīa vniri materie: anteq̄ȝ extendat̄: modo quo oſtendet̄ infra. non ita ponunt animā requirere vt per ſe perfectibile quātum in eo ꝙ quātum. ergo ꝛc. ❡ Ad ſcḋm dicendum. ꝙ nō ſequitur. ſ. ꝙ homo eſt compoſitus ex aliqua pte que nec per ſe. nec per accidēs eſt extenſa ꝙ homo non ſit extenſus. ❡ Sed contra hoc obijcit̄: ꝙ homo non dicit̄ pura potentia: q2 eſt compoſitus ex aliqua parte que non eſt pura potentia: nec per ſe nec per accidens. ſ. ex forma. ergo a ſimili non dicet̄ extenſus: q2 eſt compoſitus ex parte: que nec per ſe nec per accidens eſt extenſa. ❡ Dicendum ꝙ illud penitus nihil valet: q2 aliud eſt eſſe partē: vel eſſe accidens ipſius partis. ꝛ denominari a parte: vl' ab eius accidente. Modo ita eſt ꝙ eſſe purā potentiam vel eſſe in pura potentia eſt eſſe mām. ꝛ ideo non poteſt dici: ꝙ homo ſit pura potētia. vel ꝙ ſit in pura potētia. q2 non eſt mā: ſed bene denominat̄ a mā: q2 eſt res mālis. ꝛ iſta ēt eſt vera. homo eſt habens purā potentiam partem ſui. Unde certū eſt ꝙ homo vere dicit̄ criſpus. ꝛ tamen eſt compoſitus ex aliqua parte: que nec per ſe nec per accidēs eſt criſpa. ſicut ex pede vel oculo vel naſo. ſic ēt lꝫ homo nō ſit anima: nec extēſio: nec mā: tamē homo eſt qḋdam animatū: ꝛ qḋdam extenſum: ꝛ qḋdā materiatuꝫ: ꝛ nō ſolum homo: ſed etiā animatuꝫ eſt extenſum. ꝛ extenſum eſt animatū. quedā autē dicunt̄ ab his contra hoc: que īfra tangent̄ in ſolone argumentoꝝ quorūdam. ❡ Ad 3m dicendum: ꝙ adhuc ſtat ꝙ homo ſm ꝙ homo ſit corpus: qḋ eſt ſuba. Et quādo dr̄ ꝙ non. q2 corpus eſt illud qḋ per ſe ſeqt̄ quātitas. dico ꝙ veꝝ eſt: vel rōne vtriuſqꝫ partis: vel rōne alterius. Et quando dicit̄ vlterius: ꝙ ſaltem homo in eo ꝙ homo eſt corpus: q2 homo eſt homo per aīam rōnalem. Dicēduꝫ ꝙ homo nō ſolum eſt hō per aīam rōnalem: ſed etiaꝫ per mām. vnde nec aīa ſepata eſt homo. ſed eſt veruꝫ ꝙ hō eſt homo per animā rōnaleꝫ ꝑncipalr. ꝛ ideo homini in eo ꝙ hō conuenit nō ſolum illud qḋ ineſt ſibi rōne forme. ſed ēt qḋ ineſt ſibi rōne māe. nec oꝫ ad hoc ꝙ aliqd ſit corpus per ſe: qḋ eſt in genere ſube: ꝙ ſua forma ſit ꝑ ſe vel ꝑ accn̄s extēſa. ſed ſufficit ꝙ dicat nām compoſitam quā de neceſſitate conſequit̄ quātitas: vel rōne totius vel rōne alterius partis. ❡ Sciēdum etiā: ꝙ quātitas ꝯſeqtur hoīeꝫ rōne aīe: nō ſic rōne ꝑncipij receptiui. ſꝫ ſic rōne ei9 qḋ in ſuo receptiuo reqrit talem diſpōnē: ꝛ precipue in ordine ad ſuas operationes. Iſta ēt rō eſt ꝯtra oēs ponētes in hoīe eſſe aliaꝫ formā ab anima rōnali: dum tn̄ ponant aīam rōnalem eſſe indiuiſibileꝫ: q2 ſi propter hoc homo nō eſt per ſe corpus qḋ eſt ſuba: q2 non cōuenit ſibi eſſe quātum per ſe per illud per qḋ homo eſt: cum nō ſit homo: vt ipſi ponunt: niſi per aīaꝫ rōnaleꝫ. Seqtur ꝙ homo per illud per qḋ eſt homo: vl' in eo qḋ eſt homo nō eſt corpus. Si dicatur ad hoc ꝙ immo per aliquā formaꝫ ſui eſt quātus. nō valet. q2 homo formalr non eſt homo: niſi per aīam rōnalem. ſicut nec album formalr niſi per albedinē. q2 quicqd ponetur ꝓter aīam rōnalem cum mā: per illa ſiue per compoſitiones ex illis nō eſt homo formalr hō: ſed ſolūmodo ſubiectiue. dato ꝙ iſta alia eēnt q̄daꝫ forme: ſicut dato ꝙ in ſubo forme albedinis ſint multe forme ꝓter albedineꝫ: per nullā aliaꝝ albuꝫ eſt albū formalr: niſi per ſolaꝫ albedinē. ❡ Ad 4m dōm: ꝙ ſm illos qui ponūt ꝙ potentie aīe nec earuꝫ actus ſunt extenſi. facile eēt ſoluere negādo qḋ aſſumitur. ſ. ꝙ aliqḋ extēſuꝫ ſit in aīa rōnali ſicut in ſubo. poſito ēt ꝙ iſta ſint extēſa per accn̄s. adhuc non ſequit̄ ꝙ aīa ſit extēſa: q2 rō receptiua taliuꝫ ꝑncipaliter nō eſt extēſio: nec eſſe extēſuꝫ. ꝛ ideo nō opꝫ ꝙ aīa ſit extenſa. ſed ſufficit ꝙ compoſitū qḋ eſt ſubm cōmune illorum: rōne alicuius ſui ſit extēſuꝫ. ❡ Ad 5m qḋ eſt pm de incōuenientibus: q̄ adducunt̄ ab aliqs dōm: ꝙ hō lꝫ ſit hō ꝑncipalr ꝑ formā: nō tn̄ ꝑ ſolā formā: niſi accipiat̄ cum determinatione: ꝙ per ſuā formā eſt ſolū formalr hō. vnde per ſe ꝯuenit hoī qḋ cōuenit ſibi rōne māe. q2 homo eſt per ſe cōpoſitū ex mā ꝛ forma. ꝛ vtrūqꝫ eſt ꝑncipium eius eēntiale. Iſta ēt rō erit cōtra ponentes plures formas in homine. nam ſi ponerētur in hoīe preter animā rōnalem mille milia forme. tamē homo per ſolā animam rōnalem formalr eſt homo: lꝫ ſubiectiue ſit per alia homo. modo quo ſupra dictum eſt. ꝛ ideo ſi hō non eſt per ſe q̄tus niſi forma ꝑ quā formalr eſt homo ſit quāta ſiue extēſa. ſeqt̄ vel ꝙ hō nō ſit ꝑ ſe q̄tus: vl' ꝙ anima rōnalis ſit extenſa. quorum vtrūqꝫ eſt falſum. ſufficit ergo ad hoc ꝙ homo ſit quātus per ſe: ꝙ quantitas conſequatur aliquod ꝑncipium eſſentiale ſuum: vel

imediate vel mediate. Unde ꝛ hoc videmꝰ per ſimile in partibus rõn.ꝛc. nam lꝫ hõ non ſit formalr hõ per formam ſenſitiuã: in eo ꝙ ſenſitiua eſt. aliogn omne habẽs animã ſenſitiuam eſſet homo. tamen illud qd conſeqt̃ hoiem in eo ꝙ ſenſitiuus eſt: per ſe conuenit hoi: ꝛ nõ ſolũmodo illud qd ↄuenit ſibi in eo ꝙ rõnalis: ita etiaꝫ illud qd conuenit ſibi per quãcunqꝫ partem eſſentialem realr conſtituentem ipſum: ſiue ſit anima rõnalis: ſiue aliud: conuenit ſibi per ſe. ¶ Ad ſextum dicendum: ꝙ lꝫ quãtitas non conſequat̃ compoſitum in rõne vtriuſqꝫ partis: conſeqtur tamen ipſum rõne alterius partis in homine: ꝛ forte in omnibus. qꝛ illud qd eſt ſimpliciter quãtum eſt compoſitũ: qꝛ ꝛ compoſitũ eſt illud qd eſt. ſed illud rõne cuius ineſt quantitas: non eſt tota nã compoſita: ſed altera pars eius: ita ꝙ homo dicit totam nãm compoſitam eſſentialr ex mã ꝛ forma: que contínet ſubnã corporeitatis: quã dicit ſuba. ſed ꝓpter hoc non opꝫ ꝙ quãtitas conſequat̃ eam rõne vtriuſqꝫ partis: ſaltem ſuſceptiue: lꝫ forma poſſit eſſe cã quãtitatis in alio genere cauſe: ſicut forte infra dicet̃. ¶ Ad ſeptimuꝫ dicendum: ꝙ accipiendo ſubm pro ſuppoſito habente: ſic ſuba pͥma eſt ſubm oĩum accidentium. ſiue conſequatur compoſitum rõne forme: ſiue rõne mãe. Accipiẽdo aũt ſubm pro rõne receptiua: ſic ſuba prima non eſt ſemper ſubm omnium accñtium: ita ꝙ ſm omnẽ partem ſui ſit rõ receptiua. ſed mã iſto modo eſt ſubm extenſionis: ſicut ẽt ſi diceret̃ ꝙ quãtitas eſt ſubm coloris. ¶ Sꝫ cõtra hoc illi dicunt. ꝙ quãtitas dr̃ aliquo modo colorata: ſed mã ſm te non dr̃ extenſa: ſed rõ extenſionis receptiua. ¶ Et ad hoc ego dico ꝙ vel iſti loquunt̃ ſicut ignorãtes nãm rei. vel ſicut ignorãtes qd dixerim. Naꝫ ego dixi ꝛ dico: ꝙ mã eſt rõ receptiua extenſionis: ꝛ eſt etiã extenſa eo modo quo vel q̃titas dr̃ colorata ſm genus cãe ſuſceptiue. vel calor dr̃ calefacere ſm genus cãe effectiue. Tñ ſm philoſophũ 7º metaphyſi. nec calor ꝓprie calefacit: ſed ſuppoſitum habẽs eum. ꝛ ſimilr nec quãtitas proprie loquendo eſt alba vel colorata: ſed ſuppoſitum hñs. ꝛ iſto modo intellexi mãm proprie loquẽdo non eſſe ipſum quãtum: ſicut illud qd eſt: ꝛ ſuppoſitum hñs: lꝫ ſit quãta: ſicut quãtitas colorata vt q̃tuꝫ ẽt ſubiectiue: ipſum ſuppoſitum hñs eſt q̃tum. ¶ Ad octauũ dicendum: ꝙ mã eſt quãta per ſe: modo ſupra dicto. Et quando dr̃ vlterius: aut pͥmo ꝛ per ſe: aut per ſe tñ. non pͥmo. dicẽdum: ꝙ quãdo dr̃ per ſe ꝛ pͥmo. vel per ſe ꝛ nõ pͥmo: ordo quem importat pͥmum ꝛ non pͥmum poteſt accipi vel ſm diuerſas res. vt ſi dicã ꝙ quãtum vel quãtitas pͥmo ꝛ per ſe figurat̃: ſuba autem eſt figurata per quãtitatem. vel ſm diuerſas rões eiuſdem rei. vt ſi dicam ꝙ eſſe figuratum cõuenit corpori pͥmo ꝛ per ſe: non autem hoi vel aiali. hic non dr̃ ꝙ corpus qd dicit ſubaꝫ ꝛ aial ꝛ homo in eodeꝫ genere dicãt diuerſas res. ſed dicant diuerſas rões eiuſdem rei: quãdo ſunt in eodem. ſed vnum ẽt eſt cõmunius altero. Ideo illud qd conuenit cõiori in ſua cõmunitate ꝛ generalitate: ꝛ nulli aliy dr̃ ↄuenire ſibi pͥmo ꝛ per ſe. aliys autẽ iferioribus cum quibus paſſio ſuperioris non eſt cõuertibilis: dr̃ cõuenire per ſe: ꝛ non pͥmo. Si igit̃ accipiat̃ ſubm quãtitatis pͥmo ꝛ per ſe: ꝛ non pro rõne ſuſceptiua. ſed pro ſuppoſito habente cui ↄuenit eſſe illud qd eſt ſubm: ſic pͥmum ſubm ꝛ per ſe q̃titatis eſt corpus: qd eſt ſuba in eo ꝙ tale. Si vero accipiat̃ ſubm illud qd eſt rõ ſuſceptiua quãtitatis cui ↄuenit eſſe illud quo q̃tum eſt quãtum ſubiectiue: iſtud quo. vel eſt mã in oĩbus: vel ſm quoſdã in quibuſdaꝫ eſt mã ſicut in hoie. in quibuſdã vero forma ſola ſicut in celo: ſi celum nõ eſt compoſitũ ex mã ꝛ forma: vt qdã dicunt: qd tñ credo eſſe falſuꝫ. In quibuſdã vero nã compoſita ex mã ꝛ forma: ſicut illa que hñt formã eductaꝫ de poᵃ mãe: ꝛ extenſam extenſione q̃titatis. Nec eſt incõueniẽs ꝙ aliqua cõis paſſio ↄſequat̃ aliquas nãs diuerſarum rõnuꝫ: lꝫ inq̃tum ↄſeqt̃ eas talis paſſio ↄueniãt in aliquo. ꝛ qñqꝫ nõ eſt illud noiatuꝫ: ꝛ qñqꝫ noiatum. ſicut dicit phs pͥmo poſte. Si vero pͥmuꝫ accipiat̃ ꝛ nõ pͥmum ſm ordinẽ diuerſarum ptium realr differẽtiuꝫ. Sic dico ꝙ in hoie: ꝛ credo ꝙ in oĩbus q̃titas cõuenit pͥmo ꝛ per ſe mãe: vt rõni ſuſceptiue. Et qñ dr̃ ꝙ non: qꝛ tunc ſequeret̃ ꝙ mã ſepata a forma eſſet q̃ta: qd vt dñt eſt falſum. Cõcedo ↄñaꝫ hãc. ſ. ꝙ ſi mã poſſet eẽ ſine forma: ꝙ mã eſſet q̃ta. Nego falſitatẽ ↄñtis ſub ſuppoſita ↄña. Ad ꝓbationem dico: ꝙ in per ſe ordinatis ita ꝙ in oĩm euentũ ẽt reſpectu cuiuſcuqꝫ agẽtis hñt per ſe talẽ ordineꝫ: manẽte tali ordine pͥmuꝫ nõ põt eſſe ſine ſcdo. Nunc aũt ita eſt: ꝙ ſm illos q ponerẽt ꝙ deus poſſet facere materiam ſine forma: ordo forme ſubalis ad accidentalẽ: que eſt q̃titas: nõ ↄſeqt̃ eam de necitate ꝛ actu in compatione ad pͥmũ agens qd eſt deus. ſicut ẽt pꝫ in ſacro altaris. ꝙ accñs qd eſt q̃titas eſt ſine forma ſubali: ꝛ ſine mã ꝛ nã compoſita: lꝫ nãlr loquẽdo ſuba ſit prior oĩ accñte. dato ẽt ꝙ deus nõ poſſet facere mãm ſine forma. ꝛ ꝙ iſtud ↄñs ſit falſum ꝛ ipoſſe. ſ. ꝙ mã ſit quãta ſine forma. tñ iſta ↄña eſſet vera. ꝙ ſi mã poſſet eẽ ſine forma: mã poſſet eſſe q̃ta. qꝛ q̃titas pro tãto depẽdet a forma ſubali. inq̃tum rõ eius receptiua que eſt mã depẽdet a forma ſubali. que rõ ſuſceptiua ſi nõ depẽderet a forma ſubali nec q̃titas. ¶ Ad 9ᵘᵐ dõm: ꝙ ſubm vt rõ receptiua quarũcunqꝫ dimẽſionuꝫ eſt mã. Et qñ dr̃ ꝙ non. qꝛ per mãm eſt ideterminata res. Dõm ꝙ lꝫ res p mãm ſit ideterminata ad diuerſas formas ſubales: ꝛ ad diuerſas q̃titates: magnã. ſ. vl' paruã. tñ iſta determinatio nõ ſit per aliud ſuſceptiuũ a mã: ita ꝙ oporteat ponere formã ſuſceptiuã determinate q̃titatis. qꝛ illud qd ẽ ſubm q̃titatis qcqd ſit illud eſt indr̃ns ad magnũ ꝛ paruum: ſaltẽ vſqꝫ ad aliqueꝫ terminũ in gnãbilibus ꝛ corruptibilibus. Sed iſta determinatio ſit per efficiens ꝛ finem: qd qdem efficiens in ordine ad finem dat tãtam q̃titatem ꝛ nõ maiorem. ¶ Ad 10ᵐ dicẽdum: ꝙ mã nõ eſt q̃ta vt ſubm ens actu. ꝛ ſicut id cui cõpetit eſſe id qd eſt. ſed bene eſt q̃ta ſicut rõ receptiua q̃titatis. ſicut q̃titas dr̃ colorata: q̃ tñ nõ eſt qd eſt ſꝫ quo. ¶ Ad vndecimum dõm: ꝙ aĩa eſt rõ augmenti in viuo: ꝛ termini eius. ſ. q̃titatis acqſite per augmẽtuꝫ: nõ vt ſubm vl' ſuſceptiue ſed effectiue: qꝛ ſi aĩa in viuẽtibus eſſet preciſa rõ recipiendi q̃titateꝫ: tunc vt videt̃ ſequeret̃ ſaltẽ ſm iſtos: ꝙ non viuentia non hẽrent q̃titatem. nã ipſi volunt ꝙ illud qd eſt rõ receptiua in aliquo debet eſſe rõ receptiua in oĩbus. ¶ Ad duodecimũ dicẽdum: ꝙ mã non eſt cã quãtitatis efficiens nec ẽt formalis: nec ẽt ſe hꝫ ad q̃titatem vt ſubm ens actu. ſed eſt bene cã vt rõ receptiua. Et ad illud qd dr̃ in ↄtrarium dicẽduꝫ. ꝙ accidens determinãs partem ſibi ex nã rei: ſiue iſta ſit pͥncipalior ſiue non. denominat totuꝫ ſicut ſimitas exiſtẽs in naſo denominat totũ: ꝛ ſic q̃titas exiſtens in parte. ſ. mã denominat totum: qꝛ iſtã partem ſibi determinat. Dico autẽ ex nã rei: qꝛ lꝫ in ethiope albedo determinet ſibi ptem. puta dentes: hoc nõ eſt rõne humane nãe. ſed hoc eſt per accñs: inq̃tum. ſ. in regione ſic calida eſt nutritus. ¶ Ad illud qd dr̃ in cõtrariuꝫ. ſ. ꝙ q̃titas nõ determinat ſibi mãm: qꝛ inuenit̃ in celo: in quo nõ eſt mã: ꝛ in formis extenſis per accidẽs in rebus mãlibꝰ. Poſſum reſpondere dupl'r. Primo negando illud qd aſſumit̃ de celo. ſ. ꝙ in ipſo non eſt mã. Et ſilr negãdo ꝙ in

formis alijs a forma hoīs inueniat̄ quantitas: ſicut in
rōne ſuſceptiua: qꝛ licꝫ ſint extenſe: non ſequitur ꝙ ſint
ratio ſuſceptiua extenſionis. Alio modo dicendo: ꝙ da/
to ꝙ quantitas in alijs ab homine: non determinet ſibi
mām: ſed in quibuſdam ſola forma ſit rō ſuſceptiua: ſi/
cut in celo: ſi ſit verum ꝙ non habet mām. in quibuſdam
vero nā compoſita. In homine tamen determinat ſibi
mām. Et hoc ſufficit ad hoc ꝙ denominet totuꝫ. ¶ Ad
decimūtertiū dicendum: ꝙ quādo dr̄: ꝙ per illud reci/
pit ſubā accidens: per qḋ differt ſubiectum forme ſub/
ſtātialis a ſubiecto forme accidentalis: non opꝫ: accipiē/
do illud per. ſicut per qḋ receptiue aliqd eſt ſubiectum
vtriuſqꝫ forme. ſed ſufficit ꝙ per illud per qḋ differunt
aliquo modo ſubiectum vnius a ſubiecto alterius. ſ. effe
ctiue: vel finalr̄: vel qualrcunqꝫ aliter differt ſubiectum
vnius a ſubiecto alterius. Modo dico ꝙ ſubiectū quā/
titatis: accipiendo ſubm̄ illud qḋ eſt habens: eſt compo/
ſitum ex mā ⁊ forma ſubali. qꝛ tale ens ſolum eſt illud
qḋ eſt: ſꝫ illud quo ſuſceptiue ſit ſola mā. accipiēdo ſub/
iectum aūt illud quo aliqd ſuſceptiue ineſt: dico ꝙ mā
abſolute. ſ. illud qḋ eſt ſubm̄ forme ſubalis: mā autē vt
iam ordine nature preexiſtens pars talis compoſiti eſt
rō receptiua quantitatis. qꝛ prius ordine nature eſt mām
eſſe partem compoſiti ex mā ⁊ forma ſubali ꝙ̄ ipſaꝫ re/
cipere quodcūqꝫ accn̄s. ¶ Sed contra hoc obijcit̄ ab
alijs. qꝛ eſſe partem aut dicit aliqd diuerſuꝫ ab eſſentia
māe: aut non. Si non. igit̄ cum ſubm̄ accidētis non dif/
ferat a ſubō forme ſubalis: niſi per eſſe partem predicto
modo. ſeqt̄ ꝙ ſubm̄ forme ſubalis ⁊ accn̄talis non diffe
rant re: ſed tm̄modo rōne. ſed dr̄ia rōnis nihil facit ad
eſſe reale. ergo ⁊c̄. Si ſic: quero vtrū relo vel abſolutuꝫ:
non relo. qꝛ relo non eſt rō receptiua q̄ntitatis. Si abſo/
lutum: aut mā aut forma. non mā: qꝛ tūc eſſet ibi mā ſu/
per mām. Si forma: aut ſubalis: aut accn̄talis. non acci/
dentalis: qꝛ nulla forma accn̄talis: vt videtur: precedit
quātitatē ſubō. Relinquitur igit̄ ꝙ forma ſubalis eſt rō
receptiua q̄ntitatis imediate. ¶ Ad hoc dico: ꝙ eē par/
tem non iportat aliqd diuerſuꝫ ab eēntia māe qḋ ſit rō
receptiua ipſius quātitatis: tn̄ iportat aliqd diuerſuꝫ ab
eſſentia māe: a quo depēdet mā in eſſe in rerū nā. ſ. for/
mam ſubalem: que vna cum mā ꝯſtituit compoſitum.
Et qn̄ dr̄ ꝙ dr̄ia rōnis nihil facit ad eſſe reale. Dico ꝙ
verum eſt: nec eſt dr̄ia ſꝫ rōnis: ſed dr̄ia rei. qꝛ ſubm̄ for/
me ſubalis non reqrit ſecum aliud re dr̄ns ab eo: ad hoc
ꝙ ſit ſubm̄ vel receptiuū forme ſubalis. ſꝫ ad hoc ꝙ ſit
ſubm̄ ⁊ rō ſuſceptiua q̄ntitatis reqrit ſecum formā ſuba/
lem: non qdem vt illud qḋ ſit rō ſuſceptiua cū ea: ſed vt
illud a quo dependet: ⁊ ſine quo nō poſſet eſſe nec reci/
pere. ⁊ ordo iſte quo mā preſupponit̄: vt pars compoſiti
ante recipere q̄ntitatem: nō eſt ordo eiuſdem ad ſeipſuꝫ
ſm̄ reꝫ. ſed eſt diuerſaꝝ dependentiaꝝ: quarum vna p̄/
cedit alterā ordine nāe. Nam prius opꝫ determinare de/
pendētiam quā hꝫ mā ad formā ſubalem in eſſendo: ꝙ̄
determinet̄ depēdētia accn̄tis qḋ recipit̄ in mā.ᵃ ¶ Ad
14.ᵘᵐ dōm dupl̄r. Primo: qꝛ poſſum dicere: ꝙ in oībus ſo
la mā eſt ratio receptiua quātitatis. Nec probat̄ oppo/
ſitum efficaciter per quācunqꝫ rōnem adhuc factam.
Et quādo dicunt ꝙ imo. qꝛ Cōmentator ⁊ Henricus ⁊
Godo. negant mām in celo. Et ego nego hoc: quouſqꝫ
rōnem eoꝝ melius confirment ꝙ̄ fecerint vſqꝫ modo.
Alio modo poſſuꝫ dicere: ꝙ dato ꝙ in celo rō receptiua
eſſet forma: ⁊ in iferioribus alijs ab hoīe nā compoſita:
tn̄ non ſequitur ꝙ in hoīe rō receptiua ſit alia a mā. Et
quando dr̄ ꝙ effectus cōmunis debet habere cām cō/
munem. Dico ꝙ verum eſt: qꝛ debꝫ habere cām cōmu/
nem: ſed non eiuſdem rōnis in ſpeciali in omnibus. Et
hoc neceſſarium eſt in propoſito: ſi rō receptiua in celo
ſit ſola forma. ⁊ in inferioribus nā compoſita ex mā et
forma: qꝛ iſta non ſunt eiuſdeꝫ rōnis in ſpāli: ſed ſufficit
ꝙ conueniāt in aliquo cōmuni analogo ēt habēdo. ſ. ſi/
milem proportionē ad habendum partes quātitatiuas
vel aliqd tale. ¶ Ad 15.ᵘᵐ dicēdum. Primo dicendo: ꝙ lꝫ
alie forme ſubales in alijs ab homine ſint quāte per ac/
cidens: non tamen ſunt rō receptiua quātitatis: vt dcm̄
eſt. ¶ Alio modo dicendo: ꝙ dato ꝙ in hoīe rō recepti/
ua quātitatis ſit ſola mā: ⁊ in alijs ab hoīe nā compoſi/
ta: non ſequit̄ aliquod inconueniēs: qꝛ illa que ſunt di/
uerſaruꝫ rōnum in ſpeciali: dūmodo conueniant in ali/
quo vno cōmuni proportionabili poſſunt eſſe cauſa vel
ſubm̄ alicuius cōmunis paſſionis. ¶ Ad 16.ᵘᵐ dicenduꝫ:
ꝙ pati: accipiendo pati pro recipere: non conuenit com/
poſito per formā: ſed per ſolam mām: loquendo de re/
ceptione forme ſubſtātialis. Et quando ipſi dicunt ꝙ l/
mo: qꝛ abſtractio vnius eſt cauſa itroductionis alterius.
hoc nihil eſt: qꝛ hoc non eſt ponere vnā formā eſſe cau/
ſam introductionis alterius. ſed magis eſt ponere p̄ua/
tionem ſiue abſentiam vnius forme eſſe cām ſine qua
non introductionis alterius: que abſentia eſt cā vt re/
motio ꝓhibentis. Et ſilr̄ etiaꝫ per ſolam mām ſicut per
rōnem receptiuaꝫ cōuenit homini eſſe quātum. De fa/
tigari aūt: ⁊ alijs ſimilibus non eſt ſimile: ⁊ de quātitate
qꝛ per iſta denominant̄ illa que non informant per iſta.
quātitas autem non denominat aliqd vt extenſum niſi
qḋ informat: vel vt totum rōne partis: vel vt partem. ⁊
ideo anima rōnalis non eſt extenſa vt pars recipiens
extēſionem. nec vt totum: qꝛ anima nō ſupponit pro to/
to. ſed bene ipſum animatuꝫ eſt iſto modo extenſum. ⁊
fatigari non proprie cōuenit anime: loquēdo ſaltē de fa/
tigatione corporali: ſicut nec ambulare. ridiculuꝫ enim
eſſet dicere ꝙ anima ambulat. ¶ Ad 17.ᵘᵐ dicendum: ꝙ
vniformiter conuenit hoī ⁊ bruto eſſe q̄ntum: quantum
ad id qḋ formalr̄ importat quātum: qꝛ quātitas eiuſdeꝫ
rōnis vtrobiqꝫ eſt. quātum autem ad illud qḋ eſt rō re/
ceptiua quātitatis poſſet adhuc concedi ꝙ vniformiter
conuenit vtriqꝫ. Nec ſequitur tamē ꝙ forma vnius ſit
extenſa ſicut forma alterius. nam ꝙ forma bruti ſit ex/
tenſa poteſt contingere non ex hoc ꝙ ipſa ſit ratio rece/
ptiua quātitatis. ſed qꝛ eſt dependens ⁊ educta de potē
tia materie. ⁊ ideo conſequitur conditionem materie in
ꝯmuni in hoc qḋ eſt extendi. ¶ Tertio etiā poſſet dici:
dato ꝙ non eſſet eadem ratio receptiua vtrobiqꝫ: nō ta/
men ſequitur quin quātitas ſit vniformiter ⁊ eiuſdem
rōnis vtrobiqꝫ quātum ad illud qḋ eſt formaliter quā/
titas. per conſequens vniformiter conuenit eis moueri
localr̄: qꝛ aliqua vna paſſio cōmunis poteſt conſequi ali/
quod genus entium: ſub quo continent̄ diuerſe ſpecies:
que inquātum conueniunt in aliquo vno nō ſpecifico:
ſed analogo: habent vnam talem: ſicut dictū eſt: paſſio/
nem. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ non. qꝛ talis paſſio ineſt mediāte
vno alio accidente ſpecifico. Contra. qꝛ de iſto acciden/
te queram vtruꝫ ineſt imediate diuerſis ſpeciebus. aut
mediante alio accidente. Si p̄mo modo habet̄ propoſi
tum. ſ. ꝙ vnum ⁊ idem accidēs: ⁊ vna ⁊ eadeꝫ paſſio po/
teſt conſequi imediate diuerſas ſpecies. Si ſecūdo mo/
do: ibitur in infinitum: quia de iſto accidente quereretur
vtrum inſit mediate vel immediate: ⁊ ſic in infinitum.
¶ Ad 18.ᵘᵐ dōm: ꝙ ſoli quāto ꝯuenit moueri p ſe. ſꝫ ad hꝫ
ꝙ aliquid moueatur per accidens: non opꝫ ꝙ ſit q̄ntuꝫ:
nec per ſe nec per accidēs: ſed ſufficit ꝙ ſit aliquid quā/
ti. ſicut pꝫ de puncto ⁊ ſic eſt de anima rationali. ¶ Ad

ᵃ Hecꝫ Aue. ponēt̄ in ce
lo eē māꝫ: nō
dicim⁹ formā
eē rōnem re/
ceptiuā q̄ntita
tis in rōne ſu
ſceptiui. Naꝫ
forma celi ē i/
telligētia ſm̄
ipſum: forma
inquaꝫ dans
opari: ⁊ ſꝫ ab
ea hēat q̄ntita
tē i rōe finitoꝛ
nō tn̄ in rōne
ſuſceptiui ⁊ i
rōne māe. ſed
vt ſic cōpetit
ſibi rōne ſui
qꝛ celū ſecū/
ſa itelligētie
ſm̄ Auer. ſꝫ
poſſit dici mā
i actu ſeu ſbꝫ
nō tn̄ pōt dici
ſolū: ſic mihi
male itelligē
tes ſibi impo
nūt. vt tu cla/
re videre po/
teris ab ipſo
nono meta.
com. 17.

19m dicendum: ꝙ licȝ cui conuenit antecedens cõueniat conſequens. non tamen ſequitur: ꝙ illud qḋ eſt cā preciſa aĩtis: ſit cā preciſa ꝯñtis: qꝛ cum conſequens in plus ſe hȝ ꝙ aĩs: opȝ ꝙ preciſa cā ꝯſequẽtis ſit illud qḋ in plus ſe hȝ: ꝙ illud qḋ eſt cā preciſa aĩtis. ⁊ ideo ſi ita eſſet vt ipſi imponũt mihi: ꝙ in hoie mã eſſet cā preciſa quãtitatis hoĩs: non tñ ſequeretur ꝙ mã eſſet preciſa cā quãtitatis in omnibus. Sciendũ etiã ꝙ illud qḋ eſt cā aĩtis eſt ⁊ cā ꝯſequentis abſolute accepti. Unde mã ſi in homine eſt cā quãtitatis humane: eſt ẽt cā quãtitatis: abſolute loquendo. ſed non opȝ ꝙ illud qḋ eſt cā aĩtis ſit cā conſequentis vlr: ⁊ in ſua vniuerſalitate accepti. ⁊ hoc eſt neceſſarium de oĩ paſſione que conſequitur diuerſas ſpẽs: qꝛ non opȝ ꝙ illud qḋ eſt cā paſſionis illius in vna ſpẽ: ſit cā illius paſſionis vniuerſalr in quocũqȝ. ❡ Ad 20m dicendũ: ꝙ corpus qḋ eſt ſubã ens actu eſt ſubm trine dimenſionis: modo quo ſubm accidentis dr̃ ſuppoſitum ens actu. ſed accipiendo ſubm pro rõne receptiua non opȝ. Unde notãdum: ꝙ iſta rõ procedit ex duplici deceptione. qꝛ ibi ſunt due fallacie conſequẽtis. naȝ qñ dr̃ ſic. quãtitas conſequitur ſubam compoſitaȝ. igitur rõne forme eſt fallacia conſequẽtis: procedẽdo a pluribꝰ cauſis veritatis ad vnam. nã quãtitas ꝯſequens ſubam cõpoſitaȝ poteſt eã conſeq: aut rõne mãe: aut rõne forme: aut rõne vtriuſqȝ. Similr ſi dicatur ſic: quãtitas conſequitur ſubam compoſitã rõne forme. igitur forma eſt rõ receptiua eius. non ſequitur: imo procedit a pluribus cauſis veritatis ad vnã. naȝ forma poteſt dici cā accidentis in ſubiecto vel effectiua vel finalis vl̃ ſubiũa. ⁊ hoc ipſimet dicunt. ſ. ꝙ ꝗtitas in vtroqȝ ⁊ ẽt figura que eã conſequitur: eſt propter operationes forme: vt. ſ. ꝯueniãt opatiõibus forme. ❡ Ad 21m dõm: ꝙ reſpectu accidẽtis: vel alicuiꝰ ẽt forme eſt duplex mã. ſ. manens ⁊ trãſiens: manẽs ſicut lignum eſt mã domus: trãſiens ſicut farina ⁊ aqua ſunt mã panis. Mõ dico: ꝙ quãdo dr̃ aliqd eſſe in potẽtia remota: itelligitur de potentia mãe trãſeuntis. nam loquendo de potentia mãe permanentis in effectu nunꝗ aliqua talis potentia eſt remota: accipiendo eam ſm ſe. ſed ſolum hoc accidit prout talis potentia accipitur vt cõiuncta actui oppoſito effectui. ſicut ſi dicerem ꝙ ſemen arboris eſt in potentia remota ad formã hoĩs. vel ſemẽ herbe ad formaȝ bouis. modo mã non dicit potentiam remotã ſic ad quãtitatem. qꝛ mã ſm illud qḋ eſt nõ hȝ reſpectu quãtitatis rõnem mãe trãſeuntis: ſed permanentis. Si autem dicatur quãdoqȝ in mã remanente potentia remota: hoc eſt inquãtum vnuȝ ineſt mediãte altero quodã ordine. vt ſi dicatur: ꝙ mediãte quãtitate ineſt figura: ⁊ mediãte figura ineſt ſic vel ſic moueri. ⁊ ſic dicere mãm in potẽtia remota ad quãtitatem: eſt dicere mãm recipere quãtitatem mediãte alio receptiuo. ſ. forma. ⁊ hoc eſt petere pñm: qꝛ h̄ eſt qḋ queritur. Sciendũ tamen ꝙ forma ſubalis dr̃ per prius perficere mãm: ꝙ quodcũqȝ accidẽs: non ſm ordineȝ ſuſceptibilitatis: ita ꝙ forma ſit rõ receptiua in mã cuiuſlȝ accidentis: ſed ſm ordinem dependẽtie: qꝛ cum mã depẽdeat a forma ſubali per prius reſpicit eam: ꝙ quodcũqȝ accñs a quo non ita dependet. ❡ Ad 22m pȝ ex dictis. nam oſtenſuȝ eſt: ꝙ mã eadem eſt imediatuȝ receptiuũ vtriuſqȝ quãtum ad hoc ꝙ non eſt alia rõ media receptiua. ſed quodam ordine dependentie: vt dictum eſt. ❡ Ad 23m dicẽdum. ꝙ ad hoc ꝙ aliqd diffiniatur per alterum: non opȝ ꝙ ſit magis notũ eo qḋ diffinitur per ipſum quãtum ad. quia eſt. ſed ſufficit ꝙ ſit prius notum illo quãtum ad. qd eſt. ⁊ hoc loquendo de diffõne propria: que eſt a priori ⁊ per cauſam. modo dico ꝙ lȝ mã non ſit prius nota ipſo compoſito: vel alijs exiſtentibus in ipſo: mã tamen eſt pˀus nota: ꝙ ſit nota cauſa preciſa quãtitatis in compoſito. ❡ Ad 24m dicendum: ꝙ entitas ſubiecta quantitati eſt entitas compoſiti: rõne tamen partis. ſed illud qḋ eſt entitas ſubiecta vt rõ receptiua ẽ ipſa mã. Et quãdo dicunt ꝙ non. qꝛ ſm me mã non eſt ſubm. dico ꝙ imo eſt ſubm modo predicto vt rõ receptiua: lȝ non ſit ſubum vt ſuppoſitum habens. ❡ Ad 25m dicendum: ꝙ homo experitur ſe hẽre carneȝ ⁊ oſſa quãta. ſed ꝙ hoc inſit carni ⁊ oſſi rõne vtriuſqȝ partis ſubſtãtialis non experitur: ſed in rõne cuius iueſtigamus ſm conditionem forme ⁊ mãe: ex qbus res componitur. ⁊ ſimilr nos itelligere experimur ſed rõne cuius ineſt nobis per rõnem attingimus.

Qõ. XI.

AD ſcdm ſic proceditur: ⁊ arguitur ꝙ numerus ſit nõ forma abſoluta: qꝛ illud qḋ dicit formam abſolutaȝ non aduenit alicui preter ſuã mutationeȝ. ſȝ numerus aduenit alicui ſine ſui mutatiõe. ergo ⁊c̃. Probatio minoris. ponatur ꝙ ſunt tres hoĩes: ⁊ poſtea deus de nouo creet quartũ: quaternarius numerus aduenit iſtis iſto de nouo creato ſine eoꝝ mutatiõe. g̃ ⁊c̃.

Contra qꝛ qḋ pertinet ad predicatuȝ abſolutum dicit formã abſolutam. ſed numerus eſt huiꝰ: cum ptineat ad pdicamẽtuȝ quãtitatis. g̃ ⁊c̃.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis. tria ſunt faciẽda. Primum eſt videre an numerus addat aliqd ſuper quãtitatẽ cõtinuã: diuerſum re ab ea. Secũdum eſt videre qualeȝ vnitatẽ hȝ numerus. Tertio ad propoſitum.

Quantum ad primum ſciendum: ꝙ nullus dubitat quin numerus habeat ẽẽ realiter: vt quedam multitudo: quia circũſcripta omni operatione intellectus adhuc inueniuntur in rerum nã tria vel quatuor corpora. Sed quãtum ad hoc eſt tota dubitatio. vtruȝ. ſ. numerus dicat aliquam entitatem realiter differentem a quantitate cõtinua. Et circa hoc duo ſunt facienda. Primum eſt oſtendere ꝙ numerus dicit aliam entitatem realem realr differentem a quantitate continua. Secũdum eſt oſtendere quid addit quantitas diſcreta ſuper continuam. ❡ Primum oſtẽdo duplici rõne. Primo ſic. qꝛ ille due quantitates differunt realiter: in quaꝝ vna realr iuenitur plus: ſine hoc ꝙ inueniatur plus in altera. ſed quantitas continua ⁊ diſcreta ſunt huiꝰ. ergo ⁊c̃. Maior pȝ. probatio minoris. qꝛ diuiſa quantitate continua in plures partes non eſt ibi plus quãtum ad rõnem quantitatis continue ꝙ ante. qꝛ oẽs iſte partes non cõſtituunt aliqd longius ꝙ ante: ſed ibi eſt plus ſm rationem quantitatis diſcrete: qꝛ ibi ſunt plura ꝙ ante: ita ꝙ ſic formatur ratio: plus vel minus ſm quantitatem cõtinuam attenditur: vel ſm longius vel ſm latius vel profundius. plus vero ⁊ minus ſm quantitatem diſcretaȝ attenditur ſm plura vel pauciora. ſed contingit habere plura diuiſo continuo ꝙ ante: ⁊ non habere longius latius vel profundius. ergo ⁊c̃.

❡ Sed ad hoc poſſet aliqs dicere: ꝙ habere plura vel pauciora diuiſa quantitate continua: non eſt habere aliquid diuerſum a quantitate continua. ſed eſt habere indiuidua quantitatis continue. ❡ Hoc non valet: quia partes ſubiectiue quantitatis continue ſunt partes integrales quantitatis diſcrete. ⁊ ideo diuiſo continuo non ſolummodo ſunt plura indiuidua quantitatis continue: ⁊ plures partes ſubiectiue reſpectu totius vniuerſalis. ſed etiam eſt ibi maius totum integrale diſcre-

tum: habens plures partes ꝙ̃ ante. Unde manente
equali longitudine fit maior numerus diuiſione facta:
licȝ non fiat maior longitudo: ita ꝙ inuenit̃ maioritas
in vno illorum totoꝝ non exiſtente maioritate in alio.
Secũdo. qꝛ iſte due quãtitates quarũ vna habet par-
tes aliter realr̃ ꝙ̃ alia differũt realiter. ſed quãtitas con-
tinua ⁊ diſcreta ſunt huiõ. qꝛ vna earũ habet partes di-
uiſas adinuicem. alia habet partes indiuiſas realiter. er-
go ⁊c̃. ¶ Quãtum ad ſecũdum primo videndũ eſt: qd
addit continuum ſuper vnum qḋ conuertit̃ cum ente.
Secũdo: qd addit vnum qḋ eſt principium numeri: in-
quantũ eſt principium numeri ſuper continuũ. Tertio:
quid addit numerus ſuper vnitates. Quarto: qd addit
totũ diſcretum ſuper totum continuũ: ſiue quo differt
vnũ ab alio. ¶ Quantũ ad primum ſciendum: ꝙ conti-
nuum ⁊ vnũ qḋ conuertitur cum ente ſe habent ſicut ſu-
perius ⁊ inferius ſaltem: ſicut ſuperius analogũ. Nam
Unũ trãſcen-dens ↄ̃tinuũ. vnum qḋ conuertitur cum ente dicit indiuiſionem in
quacũqȝ entitate. Continuũ autem dicit indiuiſionem
in entitate determinata. In hoc etiã videt̃ differre ab
vno qḋ conuertit̃ cum ente: ſm̃ illud qḋ nomen prima
facie videt̃ importare. Nam vnũ qḋ conuertitur cũ en-
te accipit̃ priuatiue. ſ. pro priuatione diuiſionis. Conti-
nuum vero videt̃. q. poſitiue accipi: ſicut ⁊ compoſitũ:
⁊ lȝ ſm̃ rem compoſitum ⁊ continuũ dicant indiuiſio-
nem partiũ cõtinuatarũ: vel compoſitarũ. Unum vero
Unũ ꝑncipiũ nũeri reſpcͣ ↄ̃tinui. qḋ eſt principium numeri addit ſupra continuũ abſolu-
te acceptũ eſſe aliquotã partẽ totius diſcreti: nã eẽ ↄ̃ti-
nuũ abſolute acceptũ nõ iportat aliquotã ptẽ totius di-
ſcreti: ſȝ iportat hr̃e tales ptes indiuiſas abiuicẽ. Unũ
vero vt dictum eſt: qḋ eſt ꝑncipiũ numeri importat eẽ
aliquotã partem totius diſcreti. Qḋ pȝ. qꝛ illud per qḋ
reſpondet̃ ad queſtionem factã per quot: dicit aliquo-
tũ. Sed quãdo querit̃ quot ſunt. reſpondetur vnũ vel
duo vel tres. ⁊ conſtat ꝙ ibi reſpondet̃: vnũ qḋ eſt prin-
cipium numeri. ergo vnũ qḋ eſt ꝑncipium numeri dicit
aliquotũ pertinens ad q̃titatem diſcretã. ſed non dicit
aliquotũ qḋ eſt totũ diſcretum. igit̃ dicit aliquotã par-
tem ipſius diſcreti. ¶ Et quibuſdam etiã videt̃: ꝙ quã-
titas diſcreta proprie dicta inueniat̃ in omnibus. ⁊ per cõ-
ſequens etiam vnũ qḋ eſt ꝑncipiũ numeri inuenit̃ in oĩ-
bus: ita ꝙ ſm̃ hoc vnũ qḋ eſt ꝑncipiũ numeri ſupra vnũ
Nõ. h ſȝ iſtã qd addit vnũ qḋ ẽ ꝑncipiũ nũeri ſup vnũ trãſcendens. qḋ conuertit̃ cum ente in quocũqȝ genere nõ addit: niſi
eſſe aliquotam partem totius diſcreti. Ita ꝙ quãdo dr̃
angulus vnus prout vnũ pertinet ad quãtitatem diſcre-
tam: dicit illũ angulũ eſſe aliquotam partem totius mul-
titudinis angulorũ. Unũ vero: qḋ dr̃ cõiter conuerti cũ
ente: nõ dicit niſi indiuiſionem entis cui attribuit̃. Dixi
aũt qḋ cõiter dr̃ conuerti cũ ente: qꝛ ſm̃ opionẽ que di-
cit q̃titatem diſcretã iueniri in omni ente: vtrũqȝ vnũ
conuertit̃ cũ ente. Accipiendo aũt vnũ ſm̃ opionẽ cõ-
muniorẽ: vnũ qḋ eſt ꝑncipiũ numeri differt dupl'r ab
Hic vide ꝙ vnũ tranſcendẽs dupl'r dr̃ ab vno qḋ eſt ꝑncipium nũeri vno qḋ conuertit̃ cũ ente. Primo: qꝛ vnũ qḋ conuertit̃
cum ente inuenit̃ cũ omni ente. vnũ vero qḋ eſt ꝑncipiũ
numeri in determinato ente. ſ. in continuo actu: ex cuius
diuiſione dr̃ cauſari. Scḋo differt in hoc: ꝙ vnũ qḋ con-
uertit̃ cũ ente videt̃ importare abſolutam indiuiſionẽ.
vnũ vero qḋ eſt pn̄m numeri importat eſſe aliquotã par-
tem totius diſcreti. vt dcm̃ eſt. ¶ Quãtum ad 3m. ſ. qd
addat numerus ſuper vnitates dico: ꝙ numerus nihil
aliud addit ſuper vnitates niſi ꝙ addit totũ ſuper ſuas
partes. qd aũt addit totum ſuper ſuas partes integrales
patebit in illa queſtione. qua querit̃. vtrum ſi ſola mã ⁊
aĩa rõnalis eẽnt partes eſſentiales in hoĩe: homo poſſet
corrũpi. ¶ Quantũ ad quartũ dõm: ꝙ totum diſcretũ
addit ſupra continuũ habere partes. ſ. diuiſas: ⁊ per hoc
differt realiter ab ipſo. ¶ Sed cõtra iſta obijcit̃ tripl'r.
Primo ſic: qꝛ ſicut in alijs rebus multitudo ſe habȝ ad
vnũquodqȝ illorũ multorũ: ita vt videt̃ multitudo quãti-
tatis continue ad q̃titatem continuã: ſed in alijs a quã-
titate continua multitudo non facit ſpeciem diuerſam
a ſpẽ vniuſcuiuſqȝ illorũ multorũ. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo
ſic: qꝛ nullũ reale replicat̃ ſuper ſeipſum. ſed numerus
replicat̃ ſupra ſeipſum. igit̃ numerus non dicit aliqd di-
uerſum realr̃ a continuo. Maior ſupponit̃. minor facil'r
pȝ: qꝛ non ſolũmodo dicimus duo vel tres vel quatuor:
ſȝ ẽt dicimus duos binarios: ⁊ tres ternarios: ⁊ quatuor
quaternarios. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſi numerus diceret ali-
qd realr̃ diuerſum a partibus numeratis: ſequeret̃ ꝙ in
numeris procederet̃ in infinitũ: datis ẽt ſolum duobus
continuis. ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̃. falſitas ↄ̃ñtis pȝ.
Probatio ↄ̃ñe: qꝛ datis duobus vnũ illorũ eſt vna res. ⁊
aliũ illorũ eſt vna alia res. ⁊ preter iſta ſm̃ te binarietas
eſt tertia res. ⁊ eadem rõne qua binarietas eſt quedam
alia res diuerſa ab iſtis duob': eadẽ rõne trinarietas eſt
quedã alia res diuerſa ab iſtis duobus: ⁊ a binarietate
eorũ: ⁊ ſic trinarietas ẽ q̃rta res: ⁊ iſta q̃ternarietas erit
q̃nta res. ⁊ ſic in infinitũ. ¶ Ad ꝑmũ iſtorũ dõm: ꝙ ſm̃
illos q ponũt q̃titatem diſcretam iueniri in oĩbus. mi-
nor eſſet falſa: qꝛ ſm̃ illos in oĩbus entibus multitudo
dicit quoddam totũ diſcretũ diuerſum ab vnoquoqȝ iſto-
rum. ⁊ ſm̃ eos vnũquodqȝ iſtorũ ſm̃ ſuam nãm abſolute
acceptũ eſt in diuerſis generibus. puta hõ in gñe ſub̃e: ⁊
albedo in gñe q̃litatis. ſed illud per qḋ ↄ̃uenit vnicuiqȝ
eorũ eſſe aliquotã ptem diſcreti pertinet ad genus q̃ti-
tatis. Suſtinendo aũt cõiorem opionẽ dõm: ꝙ in alijs
a q̃titate continua multitudo non facit diſtinctã ſpẽm
ab vnoquoqȝ illorũ multorũ: vel diſtinctã totalitatem in
ſpẽ a totalitate pfectionis eorũ: qꝛ in alijs nõ iuenit̃ ma-
ioritas in multitudine: qn ſit maioritas in pfectione vel
itenſiue vel extẽſiue. v̓. g. ſi procedat̃ in ſpẽbus: ſicut eſt
ibi dare plura: ita ẽt eſt ibi dare plus de pfectione ſim-
pl'r in idiuiſibilibus. v̓. g. plus eſt de pfectionibus i plib'
itellectionibus: q̃ in vna ſola ſaltem extenſiue. Nõ ſic
aũt eſt de ↄ̃tinua q̃titate ⁊ diſcreta. nã poſſunt eẽ plura
diſcreta q̃titatis diſcrete: abſqȝ hoc ꝙ ſit maior pfectio
qꝛ diuiſa q̃titate cõtinua in plures partes nõ eſt ibi ma-
ior lõgitudo realr̃. ⁊ tamẽ ſunt ibi plura diſcreta. ¶ Ad
ſcḋm dicendũ: ꝙ nihil realr̃ replicat̃ ſuper ſeipſum re-
plicatione reali. ſed bñ põt idẽ replicari ſup ſeipſm repli-
catione ſm̃ ↄ̃ceptũ mentis. ¶ Ad illud qḋ dr̃ ↄ̃tra hoc
dõm: ꝙ quãdo dr̃: ꝙ quatuor poſſunt diuidi in duos bi-
narios: vel nouẽ in tres ternarios. Dico ꝙ quatuor non
poſſunt realr̃ diuidi in duos binarios differẽtes realr̃ a
quatuor vnitatibus. vel dicentes alia tota in actu a to-
to quaternario. ⁊ ideo replicatio illa quãdo dr̃: ꝙ nouẽ
diuidunt̃ in tres ternarios. vl̓ quãdo dr̃ tres ternarij. i.
trinitas ternariorũ: non dicit aliud re a nouenario. ⁊ ſic
de alijs. ¶ Ad tertium dõm: ꝙ ſi realitas totius eſſet
quoddam diſtinctum: vt quedã tertia pars a realitate par-
tium aliarũ iret in infinitũ compoſitio ex diuerſis rea-
litatib' totius ⁊ partiũ. Unde ſicut philoſophus docet
in 7° metaphyſice. ſicut totũ componit̃ ex mã ⁊ forma:
ita componeret̃ ex iſtis partibus: ⁊ ipſa totalitate quoddã
alterũ totũ. Et ita quereret̃ de iſto toto: vtrum compo-
neretur ex quadam totalitate ⁊ partibus: ⁊ iret in infi-
nitum. ⁊ ideo realitas totius non ſe habet ad realitatẽ
partium: ſicut includens aliquid ex quo ſit preter par-
tes. ſed ſicut includens vtrãqȝ partẽ differt a qualibet
illarum. ⁊ ideo ternarius vel ternareitas ipſa dicit rem

diuerſam a qualibet vnitate nō ↄnumerabilem cum illis: ſicut pars numeri cuʒ parte. ꝛ ideo realitas illa cum realitate partium. ſ. trium vnitatuʒ non facit quaternarium: ſicut nec realitas totius compoſiti ex mā ꝛ forma dicit aliam realitatem preter mām ꝛ formam: ex qua componitur quoddam aliud totū diuerſuʒ a compoſito ex mā ꝛ forma. vnde non opʒ procedere in infinitum in talibus realitatibus.

Scđo artic. Dicꝗ numerus hēat aliquaʒ vnitatem.

Quantum ad ſecūdum. ſ. quātum ad vnitatem numeri dicunt aliqui. ꝙ nullaʒ vnitatem hʒ. ꝛ hoc probāt quadruplr. Primo ſic. qꝛ ſimpliciter plura nō ſunt vnum. ſed numerus dicit ſimplr plura. ergo ꝛc̄. ꝓbatio mi. qꝛ plura numero ſunt plura ſimplr. puta plures boies ꝛ plures lapides. ſed numerus dicit plura numero. ergo ꝛc̄. ¶ Scđo ſic. qꝛ ponere vnuʒ accñs numero in diuerſis ſubīs. quorum vnuʒ eſt vltra mare: ꝛ aliud citra eſt incōueniens. Sed ſi numerus haberet ſimplr vnitatem: vnū accñs eſſet in diuerſis ſubiectis: quoruʒ vnū eſt vltra mare: ꝛ aliud citra mare. qꝛ binarius qui ſm ſe eſt vnum accñs ſimplr poſſet eſſe in duobus hoībus: quorum vnus eſt vltra mare: ꝛ alius citra. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio ſic. quia vnitates nō magis ſunt vnum in numero: ꝙ̄ ſi non eſſet in numero. ſed ſi numerus diceret aliqđ vnum ſimplr: maiorem vnitatē haberent vnitates exiſtes in numero: ꝙ̄ ſi nō eſſent in numero. ergo ꝛc̄. Mi. vt videt̄ pʒ. qꝛ illud totum in quo partes non hñt maiorem vnitatem: ꝙ̄ ſi non eſſent in toto. nō habent vt videtur vnitatem ſimplr. Maior ēt faciliter pʒ vt videt̄: qꝛ ſi accipiant̄ ſex boies vt videtur: nō habēt maiorem vnitatē: vt ſunt partes ſenarij: ꝙ̄ ſi acciperet̄ q̄libet per ſe. ¶ Quarto ſic. qꝛ vnuʒ accñs numero: eſt in vno ſubō numero. ergo vnus ſenarius numero eſt ī vno ſubō nuō. ſʒ ſubm̄ ſenarij ſunt ſex in nuō. ꝗ vnū nuō erit ſex nuō: qꝛ vnus ſenarius numero erit ſex numero: vel ſaltem ſequeret̄ ꝙ vnum accñs numero erit in ſex ſubīs differentibus numero. Et ſi dicat̄ ad hoc ꝙ numerus nō eſt vnū numero. ¶ Contra. qꝛ qđ non eſt vnum numero non hʒ vnitatem realem: qꝛ vnum ſm genus ꝛ vnum ſm ſpēm: eſt vnum ſm rōnem tm̄. ſʒ ſm te numerus nō eſt vnum numero. igitur numerus non hʒ aliquam realē vnitatem. ¶ Sed hoc ſtare non pōt propter tria. Primo: qꝛ ꝙ nullam vnitatem realem hʒ: nullā entitatem hʒ. qꝛ ens ꝛ vnū conuertuntur. ſed numerus hʒ entitatem realem: vt dcm̄ eſt. ergo ꝛc̄. ¶ Secundo ſic. qꝛ ſm phm̄. 5. metaphyſice. ſenarius non eſt bis 3ª. ſed eſt ſemel. 6. ſex ſemel importat vnitatem eius cui additur. igit̄ numerus dicit aliquod vnum ſimplr. ¶ Tertio ſic. qꝛ accepto aliquo numero ſignato vno. puta accepto hoc ſenario quero: vtrum ſit vnus ſenarius numero: aut nō. ſi ſic. igit̄ ſenarius eſt aliquod vnū numero. ſed qđ eſt vnū numero ſimplr eſt vnum. ergo ꝛc̄. Si nō. igit̄ hic ſenarius eſt plures ſenarij. ſed plures ſenarij comprehendūt ad minus 12. igitur hic ſenarius cōprehendet. 12. qđ eſt impoſſe. igitur hic ſenarius eſt vnū. ꝛ per ↄ̄ñs eſt vnum ſm rem ꝛ ſimplr. ¶ Sed contra hoc poteſt obyci ſic. qꝛ qđ eſt vnuʒ numero, eſt pars numeri. ſed ſm te hic ſenarius eſt vnū numero. igitur hic ſenarius eſt pars numeri. ſed pars numeri nō eſt numerus. ergo ꝛc̄. ¶ Si dicat̄ ad hoc ꝙ ſenarius nō eſt pars numeri q eſt ſenarius: ſed eſt pars numeri maioris. puta duodenarij: tūc ſequeret̄ ꝙ ſm rē duodenarius diuideretur in duos ſenarios. ꝛ eadem rōne. 9. in tres ternarios. ꝛ ſic numerus replicabitur realr ſupra ſeipſum: qđ eſt cōtra premiſſa. ¶ Ad hoc eſt dicendum: ꝙ ſm rē loquendo vnum numero qđ eſt pars numeri: nō eſt vnus numerus numero. ſed eſt vnum continuum numero: vel vnum numero tale qđ eſt indiuiſibile in plura numero: prout eſt vnuʒ numero: qđ eſt pars numeri. qđ iđ dico: qꝛ illud qđ eſt vnum numero: puta lignum vnum qđ eſt pars numeri poſſet diuidi in duo ligna. ſed facta diuiſione iam nō eſſet vnum lignum numero: qđ eſt pars realiter ipſius numeri. Et ideʒ ēt ſequitur ſi ponatur ꝙ numerus ꝛ vnum qđ eſt ꝑncipium numeri ſit in alijs rebus a continuo. qꝛ vnū qđ eſt pars numeri in quocūqʒ hoc ſit: nō eſt numerus aliqs: ſed eſt omnino indiuiſibile in plures vnitates. puta vnus angelus vel albedo vna: ꝛ ſic de alijs. Unus autem numerus nō eſt vnum numero: qđ eſt pars numeri loquendo ſm rē: lʒ homo ſm ſuū conceptum poſſit diuidere vnū numero in tres numeros: ſʒ ꝙ ſibi placet. puta. 12. in tres quaternarios vel in quatuor ternarios. ¶ Ad primum qđ inducit̄ ab alijs dicēdum: ꝙ partes numeri ſunt ſimplr diuiſe per oppoſitum ad vnitatem cōtinui: qꝛ ſunt ſimplr diuerſa continua. ſed cum hoc ſtat ꝙ conſtituūt vnum ſimplr diſcretū. vnde iſta duo ſtant ſimul plura continua ſimplr. ꝛ vnū diſcretum ſimpliciter conſtitutū ex his: ſicut etiam vnitas parietis ſimplr ſicut totius cū pluralitate lapidum. ¶ Ad ſecūdum dicēdum: ꝙ illud non videt̄ aliqđ valere niſi ad inducendū ibi quādaʒ admirationem. qꝛ nō eſt incōueniens plura quātūcunqʒ diſtantia cōſtituere vnum diſcretum. nec eſt incōueniens vnum accidens diſcretū eſſe in pluribus ſubiectis quantūcunqʒ diſtantibus. ¶ Ad tertium dicendū ꝑ interemptionem. qꝛ vnitates ſi nō haberent aptitudinem aliquam conſtituendi vnū diſcretum non haberent taleʒ vnitatem totius conſtituti ex eis ſicut habēt. qꝛ lʒ vnitatē cōtinuitatis quam vnaqueqʒ habet in ſe poſſet habere: ſicut eſſet in toto ſiue non. ſicut etiam lapides habēt in toto pariete cōſtituto ex eis: qđ nō haberent ſi nō haberēt aptitudinem ad conſtituendū totum. ¶ Ad quartum dicendum. ꝙ non eſt inconueniēs: ꝙ vnum accidēs numero diſcretum ſit in pluribus ſubiectis numero continuis: qꝛ vnitas diſcreti ſtat cum pluralitate diuerſorum continuatoꝝ. Nec ex hoc ſequit̄: ꝙ vnum numero ſit ſex numero. ſed ſequitur ꝙ vnum diſcretum numero componitur ex ſex continuis. ¶ Et ideo concedendum eſt: ꝙ numerus habet vnitatem. de cuius vnitate ſunt due opiniones. Quedam eſt que dicit numeruʒ habere vnitatem a quātitate continua diuiſa: ita ꝙ eadem eſt vnitas numeri ꝛ quātitatis continue: ex cuius diuiſione cāṫur: ita ꝙ eadem vnitas ſpecifica eſt vnitas vtriuſqʒ. Sed in hoc vt dicūt differt. qꝛ cōtinuum ꝛ eius vnitas importat copulationem partium vſqʒ ad aliquem terminū cōmunem. ſed vnitas numeri importat priuationem talis copulationis. Et hoc probant quadruplici ratione. Primo ſic. qꝛ ſi numerus nō haberet vnitatem a continuo: numerus nō eſſet ſimpliciter vnus: cū partes eius ſint ſimpliciter diuerſe. ſed numerus habʒ vnitatem ſimpliciter. ergo ꝛc̄. ¶ Secūdo ſic. qꝛ numerus ꝛ continuuʒ non differūt niſi ſicut vnum ꝛ plura vna. ꝛ per conſequens non differūt niſi ſicut album ꝛ alba. ſed album ꝛ alba non differūt ſpecie. ergo vnum continuū ꝛ vnus numerus non differunt ſpecie. ꝛ per conſequens habent eandem vnitatem ſpecificam: ſʒ vnitas ſm ſpeciem reducitur in eſſe reali ad aliquod vnum numero. ergo vnitas realis numeri ꝛ continui ſunt eedē. ¶ Tertio ſic. qꝛ menſura ꝛ menſuratum ſunt eiuſdeʒ rationis. ſed vnum numero qđ eſt continuum eſt mēſura numeri. ergo ↄtinuū ꝛ numerus ſunt eiuſdē rōnis. ſʒ que ſunt eiuſdem rationis ſunt eiuſdem ſpēi. ꝛ ſic idem qđ prius.

Tex. cō. 19.

Vide ſm iſtā opionem a q̄ hʒ numerus vnitatem.

¶ Quarto ſic. qꝛ ſicut magnum ⁊ paruum in magnitudine: ita multū ⁊ paucum in multitudine. ſed magnum ⁊ paruū in magnitudine nō differūt ſpē. igitur nec multum ⁊ paucū in multitudine. ⁊ per ꝯñs maioꝛ ⁊ minoꝛ numerus nō differūt ſpē. ſed non eſſet niſi numerus haberet vnitatem ſpecificam ab vnitate cōtinui. ergo ⁊c̄. ¶ Sed hoc nō poteſt ſtare ꝓpter quatuoꝛ. p̄mo: qꝛ numerus nō eſt vnus illa vnitate: que non eſt actu qñ eſt numerus. ſed vnitas cōtinui ex cuius diuiſione conſurgit numerus: nō eſt actu qñ eſt numerus. qꝛ cōtinuum facta diuiſione nō manet cōtinuum. nec eſt vnum actu q̄tum ad illud continuū qḋ prius erat actu. Qḋ ideo dico: qꝛ q̄titas ⁊ vnitas manent in partibus totius diuiſi. ſed non manet vnitas totius diuiſi. ergo ⁊c̄. Minoꝛ probata eſt. maioꝛ de ſe pꝫ. qꝛ vnitas vniuſcuiuſqꝫ eſt actu qñ ipſum eſt actu. ¶ Scḋo ſic. qꝛ ſi ab eadem vnitate formalr̄ haberet ꝯtinuū ⁊ diſcretum vnitatē: tunc formalr̄ vnitas ꝯtinui ⁊ diſcreti eſſet eadem. ſed hoc eſt falſuꝫ. ergo ⁊c̄. ꝯña pꝫ probo falſitatē ꝯñtis. qꝛ illa vnitas que nō compatit̄ ſecum in illo vno cuius eſt vnitas plura cōtinua: nō eſt eadem cū illa vnitate: que cōpatit̄ ſecum in illo cuius eſt vnitas plura continua. ſed vnitas ꝯtinui non compatitur ſecū in illo cuius eſt vnitas plura ꝯtinua. vnitas aūt diſcreti compatit̄ ſecū in illo: cui᷒ eſt vnitas: plura ꝯtinua. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſi eadem eſſet vnitas ſpecifica ꝯtinui ⁊ numeri cōſurgentis ex diuiſione cōtinui: tūc eadem eēt vnitas ſpecifica ternarij ⁊ quaternarij. ⁊ ſic deinceps. ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̄. ꝯña pꝫ. qꝛ ex vno ⁊ eodē cōtinuo poſſunt per diuiſionē cāri diuerſi numeri: puta ternarius quaternari᷒. ⁊ ſic deinceps. ſm ꝙ poteſt procedere diuiſio. igit̄ ſi eadē eſſet vnitas ſpecifica ꝯtinui: ex cuius diuiſione cātur numerus ⁊ numeri. ſequeret̄ ꝙ eadem eēt vnitas ſpecifica diuerſoꝝ numeroꝝ. falſitas ꝯñtis pꝫ per pħm 8° meta. vbi dicit. ꝙ quelibꝫ vnitas ſubtracta vel addita variat ſpēm numeri. Et ēt dicit. ꝙ forme ſunt ſicut numeri. qꝛ ſicut quelibet dr̄ia ſubtracta vel addita variat ſpēm: ſic q̄libꝫ vnitas ſubtracta vel addita variat ſpēm numeri. ¶ Ad iſtas duas vltimas rōnes dicūt illi de alia opinione: ꝙ vnitas ꝯtinui ⁊ vnitas numeri vel ipſum compoſitum ⁊ numerus nō differūt per ſe: ſed per accñs. qꝛ vnū eoꝝ dicit aliqḋ poſitiuum. ſ. cōtinuū: qꝛ dicit copulationem ad aliquē terminuꝫ. vt dcm̄ eſt. ſed numerus dicit p̄uationem eiuſdē. ¶ Sed m̄˚ eſt impoſſi᷒. p̄mo qꝛ diuiſio generis in ſpēs nō eſt per p̄uationem ꝓprie dictam: ſed eſt ſemꝑ per differētias poſitiuas. igit̄ falſum eſt dicere. ꝙ ꝯtinuum differt a diſcreto: qꝛ continuū dicit poſitiuum ⁊ diſcretuꝫ p̄uatiuū. ¶ Scḋo: qꝛ actio poſitiua terminatur ad aliqḋ poſitiuum. ſed diuiſio cōtinui eſt actio poſitiua. ſed diuiſio cōtinui terminat̄ ad diſcretū. igit̄ diſcretū qḋ ꝯſurgit ex nō diuiſione ꝯtinui dicit formalr̄ p̄uationē. ¶ Tertio. qꝛ diuiſio generis in ſpēs nō eſt per differētias accidētales: ſed eētiales ⁊ per ſe. ſed diuiſio quātitatis in cōtinuū ⁊ diſcretum eſt diuiſio generis in ſpēs. igit̄ falſum eſt dicere: ꝙ ꝯtinuum ⁊ diſcretum differant per accñs. ¶ Ex hoc pꝫ rō quarta cōtra dictā opionem: que ponit: ꝙ continuū ⁊ diſcretū ⁊ vnitas vtriuſqꝫ differūt ſicut p̄uatio ⁊ habitus. qꝛ ſicut dictum eſt: diuiſio gn̄is in ſpēs non eſt in p̄uationeꝫ ꝓprie loquēdo ⁊ habitū: imo eſt ſemꝑ in diuerſas dr̄ias poſitiuas: p̄uatio enī nullius generis eſt differētia vel ſpēs. ¶ Ad p̄mum igit̄ inductum ab eis dōm: ꝙ partes numeri ſunt ſimplr̄ diuerſa cōtinua: ⁊ tamē totum diſcretum cōſtitutum ex eis eſt ſimplr̄ vnum diſcretuꝫ. ⁊ iſta duo ſtant ſimul: ſicut ſupra dcm̄ eſt. ¶ Ad ſcḋm dōm ꝙ continuum ⁊ numerus nō differūt ꝓprie: ſicut vnū continuum ⁊ plura cōtinua vna. ſed ſicut vnum diſcretū conſtitutum ex pluribus cōtinuis vnis. ⁊ īter illa plura cōtinua ex q̄bus conſtituit̄. ⁊ iſtud conſtitutuꝫ eſt dr̄ia totius ītegralis: ⁊ partium ex q̄bus ītegratur. Dr̄ia aūt que eſt īter vnum continuum ⁊ plura vna continua eſt dr̄ia que eſt īter partes ſubiectiuas ⁊ totum vl̄e. naꝫ plura vna continua ſe habent ad continuū vnum abſolute acceptū: ſicut partes ſubiectiue ad totum vl̄e. ſicut ēt plura alba comparant̄ ad albū abſolute acceptū. Unde ſciendum ꝙ plura ꝯtinua poſſunt comparari ⁊ ad continuū in cōi acceptum: ſicut partes ſubiectiue ad totum vl̄e. Et ſic nō differunt ſpē vnuꝫ continuū abſolute acceptū: ⁊ plura continua. Alio modo poſſunt comparari plura continua ad vnum diſcretū conſtitutū ex eis: ſicut partes ītegrales ad totum īntegrale: ⁊ tales partes comparate ad tale vnū non habent vnitatem eiuſdē ſpēi: qꝛ alia eſt ſpēs talis diſcreti ⁊ ſue vnitatis: q̄ ſit ſpecies cōtinui ⁊ ſue vnitatis. ¶ Ad tertium dōm: ꝙ non opꝫ p̄mo: ꝙ menſura ⁊ menſuratū ſint eiuſdem rōnis: vel eiuſdem ſpēi ſpālíſſime. ⁊ ideo dato ꝙ vnū qḋ eſt p̄ncipiū numeri: eſſet mēſura numeri ſm rem. adhuc non ſequeret̄ ꝙ eſſent eiuſdeꝫ ſpēi ſpālíſſime. Scḋo dōm: ꝙ vnitas que eſt p̄n᷑ numeri non eſt eius mēſura: niſi q̄tum ad notificationem. in q̄tum per receptionem vnitatis īnoteſcit quātus eſt numerus. ¶ Tertio: qꝛ vocādo mēſurā qḋ aliquotiꝫ vel aliquotiēs acceptū reddit totū: quelibet pars vniformis cū alia parte totius poteſt dici mēſura: dato ꝙ non eſſet vniformis cū toto. ¶ Ad quartū dicēdū: ꝙ q̄tum ad hoc eſt ſimile de paruo ⁊ magno in magnitudine: ⁊ de multo ⁊ pauco in multitudine. qꝛ ſicut magnū ⁊ paruum eſt paſſio magnitudinis: ita multum ⁊ paucum ſunt paſſio multitudinis. Sed q̄tum ad hoc non eſt ſimile: qꝛ ſicut magnū ⁊ paruū conſequunt̄ eādeꝫ ſpēm in magnitudine: ita multū ⁊ paucū ꝯſequunt̄ eādem ſpēm in multitudine. Unde non ſeqtur: ꝙ ſi eadem ſpē magnitudo ē magna ⁊ pua: ꝙ eadem multitudo ſpē: ſiue numerus formalr̄ ſit multus ⁊ paucus. Et iḋ eſt alr̄ dōm: ꝙ numerus hꝫ vnitatem ſpecificā: ⁊ vnitatem nuālē. vnitatē q̄deꝫ ſpecificā hꝫ ex ſeipſo formalr̄: quia vnaqueqꝫ nā ſpecifica a ſeipſa: eſt formalr̄ talis nature: ⁊ talis ſpēi. ſed per illud ꝑ qḋ cōpetit alicui ꝙ ſit talis ſpēi: cōpetit ſibi ꝙ ſit vnius ſpēi. ergo ⁊c̄. ¶ Quātū vo ad vnitatem numeraleꝫ: ſi ita eſt: vt quidā dicunt: ꝙ vnaqueqꝫ res ſeipſa formalr̄ eſt vna numero: ⁊ non per aliud: tūc numerus ſeipſo formalr̄ ſiue per ſuā eſſentiaꝫ eſt vnus numero: ⁊ nō ſoluꝫ vnus ſpē. Si autē ita eſt vt q̄dam dicunt: ꝙ omne accñs hꝫ vnitatem numeraleꝫ a ſubo: tunc dōm eſt ꝙ numerus ēt hꝫ vnitateꝫ numeralem ex vnitate ſubi: ita ꝙ vnus numerus numero eſt ꝓpter has ptes ſignatas eaſdem numero. Quicq̄d autem ſit de hoc: vtruꝫ. ſ. vnaqueqꝫ res ſit vna numero formaliter ſeipſa. an per aliud dicet̄ infra in ſequēti quolibet. ¶ Sed cōtra hoc qḋ dcm̄ eſt nunc: poteſt obijci dupl̄r. Primo ſic. qꝛ vnum numero eſt pars numeri. ſed pars numeri nō eſt numerus. igit̄ non eſt dare aliquē vnum numerū vnum numero. ¶ Scḋo ſic. qꝛ vt videt̄: ſubm numeri ſunt ptes eius. ſed ptes numeri non ſunt vnum numero. ⁊ per ꝯñs nec numerus. ¶ Ad p̄mum iſtoꝝ dōm. ꝙ ps numeri eſt vnū numero ꝯtinuū. ⁊ tale vnuꝫ numero nō eſt numerus. aliud eſt vnuꝫ numero qḋ eſt vnū numero diſcretuꝫ: ⁊ tale vnū numero nō eſt ps numeri: ſed eſt ipſe numerus. ¶ Ad ſcḋm dōm: ꝙ ſic ptes numeri nō ſunt totus numerus: ita nec ſunt totuꝫ ſubm ipſius numeri. Sed illa plura cōtinua que dicunt̄ ſubm

vnitatis numeralis cōpetētis cuilibꝫ ipſorū ſunt vnum
ſubm nuō ipſius numeri:ita ꝙ diuerſitas:que eſt inter
ptes numeri nō facit diuerſum ſubm nūeri:ſed diuerſi-
tas diuꝫ ptiū nūeri a diuerſitate diuꝫ ptiū ipſius nūeri.

Tertius arti culus.

Quantū aūt ad ṗncipale.ſ.quātū ad qōnē ꝓpo-
ſitā.vtrū ſcꝫ numerus dicat formā abſo
lutā vdꝫ ꝙ ſic:⁊ ꝥ pꝫ dup᷑.ṗ qꝛ ē ſpēs ṗdicamēti abſo[li].
ſꝫ ſpēs ṗdicati abſo[li] dicit formā abſolutā:igiꝰ ⁊c.Scdo
qꝛ illud ſm qd aliqd ad ſe ⁊ nō ad alterū dr tale eſt for-
ma abſoluta:ſed numerus eſt huiꝰ.g ⁊c.ꝓbatio mi.qꝛ
decē hoīes vel nouē hoīes:nō dr̄r nouē hoīes vel decē
per cōparationē ad alterū:ſed in ſe.¶ Sed ꝯtra ꝥ poſ-
ſet obijci ſic:qꝛ mēſura ⁊ menſuratū dr̄r relatiue:ſed vt
videꝰ numerus dicit mēſurā vel menſuratū.igitur ⁊c.
¶ Scdo ſic:qꝛ vnū qd ē ṗncipiū numeri ſaltē dicit mē
ſurā:⁊ numerus dicit menſuratū ꝑ talē mēſurā:igiꝰ vt
videꝰ numerus ⁊ vnū qd eſt ṗn[m] numeri dicūt relones.
¶ Ad ṗmū iſtoꝝ dōm ꝙ mēſura pōt dici duobus mo-
dis.vno mō minus ꝓpꝛie.ſ.id quo aliqd eſt quātuꝫ vel
quotū:⁊ mēſura ſic dicta nō dicit relonē formaliter:licꝫ
poſſit dicere illud qd eſt fundamentū relonis:⁊ illud di
ciꝰ relatiuū fundamētalr.Alio mō pōt dici mēſura ipa
habitudo ad illud per qd ab extrinſeco mēſuraꝰ aliqd:
ſicut per vlnā mēſuraꝰ pānus:⁊ talis etiā mēſura ꝗtuꝫ
ad id qd eſt nō dicit relonez formalr:nec diciꝰ relatiue
formalr:ſed fundamētalr.imo dicit aliqd abſolutū de-
nominās alterū extrinſecū extrīſeca denolatione:prout
tactū eſt in ṗcedēti quolibꝫ.in qōne de diſtinctione pre
dicamētoꝝ:ſed hīr ad hoc ſequiꝰ relo:vel rōnis vel rei.
¶ Ad ſcdm dōm ꝙ nec vnū qd eſt ṗn[m] numeri dicit for
malr mēſurā:ſaltē ꝗtū ad habitudinē quā mēſura for-
malr ipoꝛtat:nec ſimilr numerus dicit formalr mēſura-
tū ꝗtū ad habitudinē quā menſuratū formalr ipoꝛtat.
Sed vnū qd eſt ṗn[m] nūeri dicit aliquotā ptē diſcreti.vt
dictū eſt.numerus vero dicit totuꝫ diſcretuꝫ reſultans
ex talibus partibus.¶ Ad rōnē in oppoſitū dicēdū ꝙ
numerus nō aduenit alicui ſine eius mutatione vel ſm
totū vel ſm partē vel ſaltē ſine noua creatione.⁊ tūc di
co ꝙ exiſtentibus tribus hoībus:ſi de nouo crearet ꝗr
tus nouitas eſt in ſubo numeri ſaltē quantū ad parteꝫ.
ſcꝫ quantū ad iſtū nouiter creatum.

Postea querebanꝰ de creatura ge
nerabili ⁊ corruptibili duo.
Primū ptinet ad menſurā ſui eſſe:⁊ eſt
vtrum eſſe ſubē corruptibilis mēſureꝰ
tpe.Scdm pertinet ad alterationē:⁊ eſt
vtrū in qualibet alteratione īfinite for-
me differētes ſint:ſiue ſi remiſſaꝫ ⁊ in-
tenſam realiter differant.

Queſtio. XII.

Ad primum ſic ꝓcediꝰ ⁊ arguitur
ꝙ ſic:qꝛ eſſe ſubſtātie
corruptibilis menſuraꝰ tripl̄r:qꝛ aut menſu-
raꝰ eternitate aut euo:aut tpe:nō eternitate:
qꝛ iſta eſt ꝓpꝛia mēſura ſolius dei:nec euo:qꝛ
euū ē mēſura icorruptibiliū:relinqꝰ igiꝰ ꝙ mēſuraꝰ tpe.

Contra tēp[9] eſt mēſura ſucceſſiuoꝝ:ſed in eē ſubē
corruptibilis non eſt ſucceſſio.ergo ⁊c.

Reſpōdeo ad euidentiā iſtius qōnis:ſciendum
ꝙ iſta q̄ dr̄r mēſurari reſpiciūt du-
plicē ꝗtitatē:vnā ſcꝫ qua ſunt ꝗta formalr in ſe:aliam
reſpectu alicuius extrīſeci ꝑ qd mēſureꝰ extrīſece ⁊ de-
noieꝰ denoīatione extrinſeca.v.grā.pānus q mēſuratur
ab vlna:reſpicit ꝗtitatē q̄ formalr eſt quātus.Itē reſpi
cit ꝗtitatē vlne qua mēſuraꝰ extrinſece:⁊ ſilr eſt de du
ratione reꝝ:put duratio accipiꝰ in rōne ꝗti.v.grā.cale
factio vel frigefactio:q̄ ſunt ꝗdaꝫ alterationes īferioꝝ
coꝝ[m] hn̄t ꝗtitatē quādā itrinſecā:q̄ formalr dr duratio
ipſoꝝ tāta:circūſcripto quocūqꝫ extrinſeco:⁊ pter ꝥ re-
ſpiciūt ꝗtitatē extrīſecā.ſcꝫ ꝗtitatē mot[9] ṗmi mobilis
ſm quā mēſurāꝰ mēſuratōe extrīſeca:⁊ ſꝫ hāc denoia-
tionem diciꝰ duratio vel mēſura mēſalis vel annualis.
⁊ ſic de alijs.

Hoc igitur pmiſſo circa iſtā qōnē faciēda ſūt
duo ṗncipalr.Primū eſt videre ð
ꝗtitate itrīſeca talis eē ſubē corruptibilis.vtrū ſcꝫ ꝗti-
tas ei[9] ſit ſucceſſiua:vel nō:⁊ q̄ ſit illa:ſiue ſucceſſiua ſit
ſiue nō ſit.Scdo ē videre de ꝗtitate extrīſeca ⁊ de mē-
ſura extrinſeca talis eſſe.

Quantum ad pꝛimū ſciēdū ꝙ in gn̄ali duplex
eſt duratio.q̄dā ſucceſſiua:⁊ q̄dā nō
ſucceſſiua.Nō ſucceſſiue aūt ſunt ꝗttuoꝛ.ſ.eternitas:euū
nūc tpis diſcreti:⁊ nūc tpis cōtinui.Duratio aūt ſucceſſi
ua diuidiꝰ in duas.ſcꝫ cōtinuā ⁊ diſcretā.dr̄ia aūt inter
durationē ſucceſſiuā:⁊ nō ſucceſſiuā:ſatis pꝫ de ſe:qꝛ ex
ꝥ ipſo drūt:qꝛ vna ex nā ſua hꝫ ſucceſſionē itrīſece.alia
aūt nō.Dico aūt ex nā ſua:qꝛ ſi aliqd ſuccedit alteri per
accñs:⁊ nō ex nā ſua:tali nō cōpetit ꝑ ſe duratio ſucceſſi
ua.vt v.grā.exñte aliquo ꝗto ſupueniat albedo īter ꝗ-
titatē ⁊ albedinē vel ſucceſſionē vni[9] ⁊ ſucceſſionē alte-
ri[9] nō ē ꝑ ſe ſucceſſio:qꝛ ꝗtū eſt de ſe ſil̄ pñt ſtare ī eſſe ⁊
fieri.Dico aūt itrinſece:qꝛ duratio indiuiſibilis q̄ in ſe
nullā ſucceſſionē hꝫ itrīſece pōt coexiſtere alicui dura-
tioni ſucceſſiue:ſicut eternitas coexiſtit toti tpi:⁊ nūc tē-
poꝛis diſcreti pōt coexiſtere tpi cōtinuo.Dr̄ia vero īter
ſucceſſionē cōtinuā ⁊ diſcretā eſt:qꝛ ſucceſſio ꝯtinua cō-
ſiſtit in ſucceſſiua ſuſceptione eiuſdē actus nūero:⁊ hoc
vocaꝰ ꝓpꝛie loquēdo mot[9]:cuius duratio eſt ſucceſſiua
ꝯtinua q̄ ptinet ad tps ꝯtinuū.duratio aūt ſucceſſiua di
ſcreta ꝯſiſtit in ſuſceptōe diſcreta circa idē ſubꝫ diuerſo
rū actuū icōpoſſiū:q̄ꝝ vnuſqſqꝫ ī ſua ſucceſſiōe ē idiuiſi-
bil:ſic pꝫ ī actib[9] itelligēdi:quoꝝ vn[9] ſuccedit alteri.glꝫ
tñ ī ſe ⁊ ei[9] ſucceſſio ē idiuiſibilis:⁊ iſta duratio ptinet ad
tps diſcretū:nec ſolū eſt ponēda ibi ꝗtitas diſcreta:que
eſt nūerus:ſi talis quātitas ſit in talib[9] actib[9]:ſed etiā ē
ibi ponēda ꝗtitas diſcreta:que eſt vnū tps:qꝛ nō ſoluꝫ
modo eſt ibi dare plꝰ:qꝛ duo act[9] ſunt plures ꝗ vnus:⁊
tres ꝗ duo:ſꝫ ētibi eſt dare plus ⁊ min[9] durare:qd per-
tinet ad tps:durationes aūt nō ſucceſſiue drūt ſic:quia
eternitas ⁊ euū:de quoꝝ dr̄ia adinicē nō opꝫ modo lo-
qui.differūt a nūc tpis diſcreti vel cōtinui:qꝛ in eterni-
tate ⁊ euo nō ſolū mō nō eſt intrinſece aliqua ſucceſſio
cōtinua vel diſcreta:ſed nec etiā ibi eſt aliqd indiuiſibi-
le ſuccedēs alteri:nec aliqd idiuiſibile terminās ſucceſ-
ſionē:qꝛ talia nō ſunt niſi in illis q̄ circa idē ſubꝫ hn̄t eē:
⁊ ſūt icōpoſſibilia ſil̄ eē in illo.vel ſaltē ē aliqd vnū cōtinuū
ſucceſſiuuꝫ cui[9] ē idiuiſibile termin[9] ei[9]:vt cōtinui ſuc-
ceſſiui.Dico aūt in illis q̄ hn̄t eē circa idē:qꝛ illa q̄ ſunt
in diuerſis nō hn̄t ſucceſſionē per ſe loquēdo:qꝛ ſimul
pn̄t eſſe ⁊ fieri.Dico aūt icōpoſſibilia circa idē:qꝛ illa:q̄ ſunt
cōpoſſibilia circa idē ſubꝫ:nō hn̄t ꝑ ſe ſucceſſionē:cū ſe com-
patiāꝰ ſil̄ eē ⁊ fieri:ſicut dictū eſt de ꝗtitate ⁊ albedie.
⁊ hoc ꝗtū ad nūc tpis diſcreti.¶ Quātū aūt ad nūc tē-
poꝛis cōtinui:ſatis pꝫ:qꝛ ſe hꝫ vt termin[9] cōtinui ſucceſ-
ſiui.In eternitate vo ⁊ euo nihil tale pōt eē:qꝛ act[9] cui[9]
eſt eternitas:nō eſt in ſubo actus illi[9]:cui[9] eſt euū:ſꝫ hoc
eſt eē ipſius eui termini:⁊ drat eſſe ab eēntia:licꝫ poſſet
dici aliquo mō talis act[9] in ſubo.ſcꝫ in nā vel ſuppoſito:
cui[9] eſt eē.tñ nō eſt natū aliqd ei oppoſitū vel incōpoſſe
ſuccedere in eodē ſubo:qꝛ nulla res pōt manere ſub op-
poſito ſui eē:⁊ ſic pꝫ dr̄ia durationis idiuiſibilis que eſt

eternitas ꝛ euū a duratione idiuiſibili que eſt nūc tp̄is diſcreti: vel ꝯtinui:q2 in p̄mis duab9: vt dictū eſt:nō ſolū nō eſt ſucceſſio itrinſeca:ſʒ ēt nec in eis vnū ſuccedit alteri:nec in eis eſt aliqͦd idiuiſibile:qͦd ſit termin9 cōtinui ſucceſſiui. In alijs aūt ſcʒ in nūc tp̄is ꝯtinui ꝛ diſcreti tale nūc idiuiſibile vel eſt termin9 ꝯtinui ſucceſſiui:vl̄ vnum idiuiſibile ſuccedit alteri: nūc aūt tp̄is diſcreti:ꝛ nūc tp̄is ꝯtinui dn̄t.p̄io q2 nūc tp̄is diſcreti nō eſt terminus alicui9 ſucceſſiui ꝯtinui:ſicut eſt nūc tp̄is ꝯtinui. Secūdo q2 in ſucceſſione ꝯtinua:nūc ꝛ tp̄s nō plus ſūt ꝗ̄ tp̄s ip̄m:ita ꝙ nūc nō facit ibi plus in duratione ꝓp̄e ſicut nec pūctus facit plus in li9 quātū ad lōgitudinē.in tp̄e autē diſcreto nūc facit plus in duratione:q2 qͦlibet nūc additū facit plus in duratione. Tertio q2 nūc temporis ꝯtinui nō eſt ps eius:q2 oē ꝯtinuū ſemꝑ diuiditur in ꝯtinua:ꝛ nūq̄ʒ in idiuiſibilia ſimpl'r:ſʒ nūc tp̄is diſcreti eſt pars eius:q2 eſſe diſcretum reſoluitur ad indiuiſibilia:ſicut ad partes ſuas.

His premiſſis dico ad q̄ōnē ꝙ eē ſub̄e gn̄abilis ꝛ corruptibil:ſiue ꝗ̄tū ad eē forme.ſiue ꝗ̄tū ad eē toti9 qͦd hʒ a formabʒ:durationē nūc tp̄is diſcreti:ꝛ h̄ ꝓbo dupl'r. P̄io ꝑ locū a diuiſione ſic:q2 oʒ ꝙ tali eē rn̄deat vel eternitas:vel euuʒ vel ſucceſſio ꝯtinua vel diſcreta:vel nūc tp̄is ipſius ſucceſſiui cōtinui:vel nūc ſucceſſiui diſcreti:nō eternitas vl̄ euū:vt de ſe pʒ:nec etiā duratio ſucceſſiua cōtinua vl̄ diſcreta:q2 in tali actu vno nō eſt aliq̄ ſucceſſio:nec in ei9 ſucceſſiōe:nec etiā pōt correſpōdere nūc tp̄is ꝯtinui: q2 illud cui per ſe correſpōdet nūc tp̄is cōtinui nō pōt coexiſtere cōtinuo ſucceſſiuo:ſed eē ſub̄e corruptibilis coexiſtit alicui ſucceſſiuo:ſicut tp̄i:vt de ſe pʒ:relinquiť igiť ꝙ ei corrn̄deat nūc tp̄is diſcreti:ſiue ſucceſſionis diſcrete. ¶ Scd̄o h̄ idē ꝓbo ex rōne nūc tp̄is diſcreti:ſiue ſucceſſionis diſcrete:q2 illud nūc in ſe reſpicit illud qͦd in ſe eſt idiuiſibile ꝛ eius ſuſceptio:cui natū eſt aliud ſuccedere in eodē:ꝛ ipſuʒ etiā natū eſt ſuccedere alteri:ſed talis eſt actus ſub̄e gn̄abilis ꝛ corruptibilis:igiť ꝛc̄. ma.patet ex rōne nūc tp̄is diſcreti.minor etiā facil'r pʒ:quātū ad tres ſuas partes.primo quātū ad hāc.ſ.ꝙ in ipſo eē ſub̄e gn̄abilis ꝛ corruptibilis nō eſt ſucceſſio aliq̄:q2 hoc nullus ponit:nec ēt in ei9 ſuſceptione:q2 introductio forme ſub̄alis eſt in iſtanti:ꝛ ei pōt ſuccedere aliqd idiuiſibile icōpoſſe cū eo circa idē:q2 vna forma ſub̄alis i eadē mā̄ ſuccedit alteri:ꝛ eſt ei icōpoſſi:ꝛ ſic pʒ p̄mum. ¶ Cōtra hoc obijciť qn̄q; rōnib9.p̄ ſic.q2 idē act9 in eodē ſub̄o pōt ꝑpetuari vl̄ nō ꝑpetuari:ſicut viſio bt̄ā in itellc̄tu creato btifico:ꝛ ſic idē act9 poterit mēſurari:qn̄q; ipſo euo:qn̄q; nūc tp̄is diſcreti:vt vr̄. Sʒ qͦd qn̄q; pōt menſurari euo: qn̄q; nūc tp̄is diſcreti nullā iſtaꝝ mēſurarū ſibi determinat ꝑ ſe.igiť tal' act9 ꝑ ſe nō hʒ aliq̄ʒ mēſurā extrīſecā vl̄ itrīſecā. ¶ 2° ſic:q2 act9 p̄m9 ꝛ act9 ſcd̄s:vt vr̄ nō hñt eādē mēſurā:ſʒ actus p̄m9 eſt eē ſub̄ale:oꝑationes autē create ſunt actus ſcd̄s:ſed nunc tp̄is diſcreti rn̄det vni oꝑationi creature itellectualis.igiť tale nūc nō rn̄debit ipſi eſſe ſub̄ali:qͦd eſt p̄mus actus. ¶ Tertio ſic.q2 ſm̄ te:nūc mēſurat actū cui ſuccedit alterū:circa ideʒ ſub̄m qͦd manet cū vtroq;:ſed eē ſub̄ale nō hʒ aliō ſuccedēs ſibi circa idē ſubʒ manēs cū vtroq;.g̊ ꝛc̄. ꝓbatio mi.quia ſub̄m actus eēndi ſub̄alis vr̄ eē ipſa ſub̄a:ſʒ corrupto eē nō manet eadeʒ ſub̄a.g̊ ꝛc̄. ¶ 4° ſic.q2 actui cui non de neceſſitate ſuccedit alter:nō rn̄det ſilis mēſura:ſic̄ actui cui ō nec̄itate ſuccedit alter:ſʒ actui volēdi vel itelligēdi creature itelligibilis nō nec̄io ſuccedit ali9 act9:actui vͦo eēndi ſub̄e corruptibilis nec̄io ſuccedit alius.g̊ nō eadē mēſura rn̄det vtriq; actui:ſʒ vnicuiq; actui itelligēdi ꝛ volēdi ꝑ ſe accepto rn̄det nūc tp̄is diſcreti.igiť tale nūc nō rn̄det ꝑ ꝓp̄a mēſura eē ſub̄e corruptibilis ꝛ gn̄abil. ¶ Quinto ſic:q2 ſm̄ te quot ſunt mot9 tot ſunt ſucceſſiones in illis motibus:ſʒ vt vr̄ tp̄s nihil aliud eſt,ꝗ̄ ſucceſſio in motu.g̊ quot tales ſucceſſiones pn̄t ſil' eē tot tp̄a pn̄t ſil' eē:ſʒ pl̄es tales ſucceſſiones pn̄t eē ſil:ſicut pl̄es mot9 i diuerſis ſubſtātijs.igiť pl̄a tp̄a poterūt ſil' eē:qͦd eſt ꝯ p̄hm.4.ph'r. ¶ Ad p̄m iſtoꝝ dōm ꝙ aliq̄s actus pōt hr̄e aptitudinē ad ꝑpetuitatē:ſiue ad eius oppoſitū dupl'r. Uno mō ex ꝑte ſubi ꝛ forme:ꝛ tunc dr̄ actus hr̄e aptitudinē ad ꝑpetuitatē ſubi ꝛ forme qn̄ ſub̄m eſt ꝑpetuū.nec eſt in po° ad actū oppo^m tali actui:q2 actus ſuꝑueniēs nō corrūpiť niſi ꝑ corruptionē ſubi ꝑ ſe loquēdo:vel ꝑ ꝯriū qͦd introduciť:ꝛ hoc loquēdo ex ꝑte ſubi ꝛ forme:qn̄ vͦo act9 talis eſt:ꝙ ei9 ſub̄m ē in po° ad actū oppo^m ei ꝗ̄tū eſt ex ꝑte ſubi ꝛ forme:talis act9 nat9 eſt carere ꝑpetuitate.ex ꝑte vͦo agētis pōt aliq̄s act9 hr̄e aptitudinē ad ꝑpetuitatē vel ad eius oppo^m:ſm̄ ꝙ agēs pōt agere cōtingēter:vel nec̄io:ꝛ ſm̄ ꝙ pōt mutari quantū ad id ꝑ qͦd agit:nā deus q agit nō nec̄io pōt ꝑpetuare vl̄ nō ꝑpetuare ſm̄ ꝙ ſibi placet ſuū effectū:ſi aūt ageret ō nec̄itate nāe:tūc de neceſſitate ꝑpetuaret ſuū effectū ſaltē imediatū. In nā aūt itellectuali creata que agit ꝑ intelligere ꝛ velle:q2 pōt mutari eius electio ꝑ quā agit:ꝛ etiā ei9 itellectio:ei9 effectus hʒ aptitudinē ex ꝑte agētis ad carēdū ꝑpetuitate. Tūc dico ad rōnē:ꝙ iſte actus q ex ꝑte ſubi:ꝛ ipſius actus hʒ aptitudinē ad ꝑpetuitateʒ ꝗ̄tū eſt de ſe hʒ aptitudinē vt mēſureť euo:qͦd eſt menſura actus idiuiſibilis ꝑpetui:cui nō ſuccedit alteruʒ de facto.inquātū vͦo ex ꝑte agētis pōt durare ꝑpetuo vl̄ nō ꝑpetuo pōt mēſurari euo:ꝛ ēt nō mēſurari euo. Modo ꝗ̄ exponeť.nā ſi accipiať euū ꝓ mēſura idiuiſibili act9 cui nō ſuccedit ꝑ ſe ali9 act9 ſibi oppoſit9 faciēs ꝑ ſe ſucceſſionē cū eo diſcretā:ſic talis act9 ſiue ꝑpetueť ex ꝑte agētis:ſiue nō ꝑpetueť mēſurať euo. Si aūt accipiatur euū ꝓ mēſura idiuiſibili eoꝝ:que de facto ſunt ꝑpetua: tūc talis actus eo ꝙ nō eſt ꝑpetuus nō hr̄et euū ꝓ mēſura. ¶ Sed tunc eſt dubiū que eēt menſura eius:ꝛ pʒ ꝙ tp̄s nō eēt mēſura ei9:cū ſit idiuiſibilis:nec ēt eternitaſ: vt de ſe pʒ:q2 eſt ꝓp̄a mēſura ipſi9 dei:nec etiā mēſurať nūc tp̄is cōtinui:cū coexiſtat alicui tp̄i cōtinuo:nec etiā nūc tp̄is diſcreti:q2 nūc tale nō ꝑtinet ad aliqͦd idiuiſibile:niſi ad illud qͦd ꝑ ſe facit ſucceſſionē cū alio diſcretaʒ: talis aūt actus qui deſinit nō ꝑ itroductionē alicui9 ſibi oppoſiti nō hʒ ꝑ ſe facere ſucceſſionē cū iſto indiuiſibili: ꝛ iō nō vr̄ ꝙ mēſureť nūc tp̄is diſcreti. Ubi notandū ꝙ aliud eſt ſubʒ eē in po° ad oppoſitū actū ꝛ aliō ē ſubʒ eē in po° ad p̄uationē actus:nā ꝑ mō act9 oppoſit9 cū actu deſinēte eē facit ſucceſſionē ſm̄ rem:ꝛ ꝑ ſe:ſed priuatio cū nihil poſitiuuʒ dicat:nō conſtituit cū alio aliquā ſucceſſionem:cuius ſucceſſionis vna ps ſit nunc actus corrupti:ꝛ alia pars ſit nunc ipſius priuationis:q2 priuatio nullū nūc hʒ niſi forte ꝑ coexiſtentiā ſi coexiſtat alicui nūc:nec ēt h̄ ipʒ dr̄ ꝓp̄e:q2 ꝓp̄e loquēdo p̄uatō nullā hʒ exiſtiā vl̄ coexiſtia. Quid igiť erit mēſura tal' act9 loquēdo de mēſura itrinſeca de q̄ loquimur. Quātū aūt ad nūc vr̄ mihi eē dōm ꝙ vel euū:ſi euū voceť:vt dictū eſt:mēſura act9 nō ꝯſtituētis cū alio ꝑ ſe ſucceſſionē:vel nunc eui vt dicať nūc eui illud qͦd mēſurat actū q nō hʒ in ſe nec cū alio ſucceſſionē per ſe.dato ꝙ nō ſemꝑ duret. Si aūt aliq̄s act9 cui natus eſt ſuccedere alius ꝑpetueť de facto licʒ accidat ſibi mēſura euo:vt accipiť ſm̄ ſuā rōnē ſpecificā:q2 ſcʒ nat9 eſt ō ſe mēſurari:nūc tp̄is diſcreti:tūc vt ſic perpetuatur nō accidit ſibi menſurari euo. ¶ Ad ſcd̄m dōm ꝙ ad hoc ꝙ aliqui actus menſureť

Ex.c.iii

Dubium

Solutio

aliqua mēſura nō refert: vtrū ambo ſint actus p̄mi vl̄ ſecūdi: vel vnus ſit p̄m⁹ ⁊ alius ſcḋs. vel vtrū vn⁹ ſubal. alius accidentalis: dūmō ↄueniāt in ſili rōne duratōis: vn̄ in celo eē ſubale ⁊ eē q̄n̄ vtrūq̄ mēſurat̄ euo. Silr̄ aūt rō durationis accipit̄ in actib⁹ ſm q̄ inueniunt̄ hr̄e vl̄ nō hr̄e ſucceſſionē ſm modos ſupius poſitos. ¶ Ad tertiū dōm q̄ ad hoc q̄ aliq̄ act⁹ hēant ſucceſſionez diſcretā adiuicē nō refert vtrū id circa qḋ hn̄t eē ſit ens actu: ſicut ſuccedunt diuerſe forme accn̄tales circa ſubſt̄actiā: vl̄ ſit ens in po° pura: ſicut eſt mā circa quā ſuccedunt diuerſe forme ſubales: q̄ aūt dr̄ q̄ act⁹ eēndi ſubſt̄ialis eſt in forma: ſicut i ſubto: que forma nō manet. Dico q̄ ſi ponat̄ eē differre ab eēntia q̄ actus talis cū forma a q̄ eſt iſepabilis ſuccedit aliq̄ actui circa idē ſubz ſalt̄ remotū: ⁊ hoc ſuffic̄ ad h̄ q̄ quilibz eoꝝ mēſuret̄ nūc tp̄is diſcreti. ¶ Ad 4ᵐ dōz q̄ iſta rō magis arguit oppoſitum itētionis arguētis q̄ ꝓpoſitū: q̄ neceſſitas ſucceſſionis q̄ neċe eſt actū īdiuiſibilē ſuccedere actui idiuiſibili eſt cauſa q̄ in talibus eſt menſura diſcreta: ⁊ nūc diſcreti tp̄is. ⁊ iō ſi in ſuba gn̄abili ⁊ corruptibili eſt maior neceſſitas talis ſucceſſionis q̄ in actibus intelligendi ⁊ volēdi. magis deberet ↄcludere q̄ eē talis ſube mēſuret̄ nūc tp̄is diſcreti: q̄ act⁹ itelligēdi ⁊ volēdi. vn̄ magis deberet ↄcludere q̄ opationes angeloꝝ vel etiā itellc̄s hūani nō mēſurēt̄ tp̄e diſcreto: q̄ nō oz in eis ponere ſucceſſionē: ita q̄ vn⁹ nec̄io ſuccedit alteri. Dōz tn̄ q̄ in talib⁹: ⁊ ſm aptitudinē eſt ſucceſſio: q̄ ſunt oppoſiti actus circa idē nati ſuccedere: ⁊ de facto etiā: quia ſic de facto ſibi ſuccedunt. ſi autē de facto v̄tute diuina vel alia ꝑpetuaret̄ aliq̄s actus itelligēdi nālis: cui nat⁹ eēt alius ſuccedere talis actus de facto mēſuraret̄ euo mō quo ſupra. ¶ Ad qntū dōm q̄ ſi accipiat̄ improprie tēpus pro q̄cūq̄ ſucceſſione exn̄te in motu ſic plā tp̄a ſūt ſimul: nec hoc reprobat ph̄s: q̄ certū eſt q̄ q̄libz mot⁹ eſt ſucceſſiuus ſucceſſione formalr̄ ſibi inherente: q̄ ſibi cōpeteret circūſcripta omni alia ſucceſſione: vnde ſi rota figli moueret̄ ceſſante omni celi motu: adhuc in motu rote figuli eēt ſucceſſio: aliogn ibi nō eēt p̄us ⁊ poſterius: qḋ eſt falſum ⁊ ipoſſi. Si autē accipiat̄ tp̄s non ꝓ quacūq̄ tali ſucceſſione: ſz pro ſucceſſiōe ad quā indicatur de alia ſucceſſione vel aliqa ſucceſſionibus plus vel minus durare: opz accipe vnū tp̄s reſpectu oium alioꝝ que hn̄t cōparari ad illō ſm plus vel minus durare: cuius rō eſt: q̄ plus ⁊ minus durare opz accipe ſm vnū ⁊ eūdē motū nuō: ⁊ ſic q̄ mot⁹ ſimul exn̄tes ſiue in eodē ſubo: ſicut alteratio ⁊ motus localis ſiue ſint in diuerſis ſubis: ſicut qn̄ aliqua diuerſa mouent̄ localr̄: nō faciunt plus vel minus ſm duratiōnē: vn̄ opz accipere ſemper plus ⁊ minus in tp̄e ſm vnū ⁊ eūdē motū nuō: ⁊ ſic vlt ph̄s q̄ reſpectu oiūz taliū eſt vnū tp̄s: put. ſ. ↄmēſurāt̄ ſibi inuicē mot⁹ in plus vel min⁹ durando. ¶ Vn̄ ſciēdū q̄ in hoc differt iter ptes ſubiuas q̄titatis que eſt dimēſio: ⁊ ptes ēt ſubiuas ſucceſſiōis que ptinēt ad tp̄s: q̄ ptes ſubiue dimēſionis: ſic̄ ſunt plēs ptes ſubiectiue: ita etiā faciunt plus ſm totuz itegrale ſi cōiungant̄ q̄ vna ſolū: accipiēdo eaſdē partes: licz poſſit aliq̄ ſubiua ps accipi que plus cōtinuat q̄ plēs alie: ſicut ſi accipiat̄ vna linea circularis ⁊ plures linee ſemicirculares: tn̄ eſt ſemper verū q̄ due ptes ſubiue eedē in dimēſione cōſtituūt plus in dimēſione q̄ vna ſola. ptes v̄o ſubiue ſucceſſionū nō faciūt plus in ſucceſſiōe: q̄ vna ſola: vn̄ plus ⁊ minus opz ibi accipe ſm ſucceſſionē vnius mot⁹ nuō: ⁊ ſic itellexit ph̄s eē vnū tp̄s oium tp̄aliū: mō quo expoſitū eſt: ⁊ ſic pz de p̄io. ſ. q̄lis eſt q̄titas q̄ formalr̄ eſt quātū eē ſubſtantie gn̄abilis ⁊ corruptibilis; q̄ de tali quātitate vſq̄ nunc dictum eſt.

Scḋs articulus.

Quantum autez ad zᵐ p̄ncipale. ſcz quantū ad mēſurā extrinſecā talis eē que ↄſiſtit in quadā cōmēſuratione vni⁹ ad alterū: duo ſunt cōſideranda ibi. P̄imū pertinet ad eē reale: ſm. ſ. q̄ vnū eoꝝ que durant realr̄ cōmēſurat̄ alteri. nā in eis q̄ durāt inuenit̄ vnū durare plus q̄ alterū: ⁊ minus ⁊ equalr̄: ſic̄ etiā in quātitate ꝑmanēte inuenit̄ vnū maius alio ⁊ minus ⁊ eq̄le ex nā rei. ¶ Scḋm eſt ibi: q̄ magis pertinet ad eē aie: in quātū. ſ. vna quātitas nata eſt ducere in cognitionē alterius: ſicut per quātitatē mot⁹ diurni indicam⁹ de quātitate motuū alioꝝ. Dicūt igit̄ q̄dā q̄ durationes ipſoꝝ corruptibiliū ⁊ gn̄abiliū ⁊ opationū angeloꝝ nullo iſtoꝝ modoꝝ hn̄t mēſurā vel adiuicē cōmenſurationē: ⁊ q̄ nō hēant talia cōmēſurationē adinuicē ꝓbāt duplici rōne. P̄rio ſic: q̄ illa in quib⁹ nō inuenit̄ plus ⁊ minus: nō hn̄t cōmēſurationē adiuicē: ſed in ꝑdictis nō inuenit̄ plus ⁊ minus: cū oia ſint idiuiſibilia. ḡ ⁊c̄. ¶ Scḋo ſic: q̄ menſuratū vel mēſurabile nō inuenit̄ ſine ſua per ſe mēſura: ſed vnū iſtoꝝ pōt eē ſine alio: cū vnū non ſit cū alterius: igit̄ vnū iſtoꝝ nō eſt mēſura alterius: nec ꝑ ↄn̄s hz ꝑ ſe cōmēſurationē cū alio. Dicūt igit̄ iſti q̄ ꝓp̄e loquēdo nō ē mēſura ⁊ mēſuratū niſi vbi q̄titas diuidit̄ in plura: ⁊ niſi vbi vnū eſt cū alterius: vn̄ dn̄t q̄ cōmēſuratio requirit cālitatē diuerſam reſpectu mēſurati. ¶ Quantū etiā ad ſcḋm. q̄ ſcz pertinet ad eē aie. put ſcz quātitas vni⁹ nata eſt ducere in cogn̄ē alteri⁹ nō eſt ibi etiā cōmēſuratio: q̄ talis cōmēſuratio nō eſt niſi inter illa: q̄ꝝ vnū ſui replicatione notificat alterū: ſed vnū iſtoꝝ ſui replicatione nō notificat alterū: cū oia ſint indiuiſibilia. igit̄ ⁊c̄. ¶ Cōtra p̄mū iſtoꝝ arguo ſic: ⁊ p̄mo ↄ illud qḋ dicūt: q̄ q̄ iſta ſunt idiuiſibilia nō hn̄t ↄmēſuratōez adiuicē q̄drup̄. ¶ P̄rio ſic. q̄ cui cōuenit per ſe durare cōuenit per ſe paſſio durationis: ſed oīb⁹ talib⁹ actib⁹ ↄuenit ꝑ ſe durare. ḡ oīb⁹ talib⁹ actib⁹ ↄuenit ꝑ ſe duratiōis paſſio: ſz vna paſſio duratōis ē durare tn̄ vel q̄nᵐ. ḡ oīb⁹ talib⁹ ↄuenit durare tn̄ vel q̄tū: ſed cui cōpetit tn̄ vel q̄tū eidē cōpetit cōmēſuratio: q̄ eſt paſſio q̄titatis. ergo ⁊c̄. ¶ Scḋo ſic: q̄ i nā eoꝝ aut eſt durare plus vel minus: vel neq̄ plus nec minus: ⁊ ꝑ ↄn̄s equalr̄: ſed plus vel minus durare vel equalr̄ dicit mēſurationē. igit̄ ⁊c̄. ¶ Et ſi dicas q̄ nō: q̄ nō plus vel nō minus nō facit eq̄le: niſi ſuppoſita q̄titate: ⁊ ibi non eſt q̄titas. ¶ Cōtra: q̄ oīs cōcipiēs aliqd durare cōcipit ipm durare tantū vel q̄tū. igit̄ ⁊c̄. ¶ Tertio ſic: q̄ in q̄titatib⁹ ꝑfectionalib⁹ rerū ſm q̄ vna eſt perfectior altera inuenit̄ cōmēſuratio ſm q̄ vna res menſurat̄ in ſua ꝑfectione ꝑ aliā: ⁊ tn̄ tales q̄titates ꝑfectionales ſūt idiuiſibiles: igit̄ nō eſt verū q̄ ſi aliqua ſint idiuiſibilia q̄ nō inueniat̄ iter ea aliq̄ mēſuratio. ¶ Quarto ſic: q̄ oia euiterna hn̄t durationes idiuiſibiles: ſed iter euiterna ponit̄ cōmēſuratio: cū euū ponat̄ mēſura duratiōis eoꝝ. igit̄ ⁊c̄. ¶ Quinto ſic: q̄ tp̄s diſcretū eſt quātitas ſucceſſiua diſcreta: ſed oia q̄ta hn̄t cōmēſurationē: cum cōmēſuratio ſit paſſio quātitatis: igit̄ ſaltē iſte quātitates diſcrete habebūt cōmēſurationem. ¶ Scḋo arguo q̄tū ad primū: q̄tū ad illud qḋ dicūt q̄ vbi eſt cōmenſuratio requirit̄ cālitas in mēſura reſpectu mēſurati. dupl̄r. ¶ P̄rio ſic: q̄ illō qḋ notū nō ducit in cogn̄ē alteri⁹ q̄titatis nō facit ad cōmēſurationē vnius ad alterū: ſed nota cālitate alicui⁹ reſpectu effectus: nō inoteſcit q̄tus ſit effectus. igit̄ ⁊c̄. ꝓbatio mi. q̄ noto q̄ itelligētia mouet orbē: nō ꝑꝑ hoc inoteſcit q̄titas mot⁹. ¶ Scḋo ſic: q̄ iter motus celeſtes eſt cōmenſuratio: ⁊ tn̄ vn⁹ nō eſt cā alteri⁹. igit̄ ⁊c̄. ¶ Quātū v̄o ad ſcḋm qḋ dicūt q̄ vnū

nō ducit in cogñez alteriꝰ. Cōtra. qꝛ pfectius ⁊ ſimplicius ⁊ certius natū eſt ducere in cognē minus perfecti ⁊ minus certi quātū eſt ex pte ſua: ſed in iſtis inuenitur vnum pfectius ſimplicius ⁊ certiꝰ altero. igiƭ ⁊c̄. ¶ Et ideo pꝑter iſtas rōnes vƭ mihi alr̄ dcēz: ꝙ in iſtis inueniƭ mēſura ⁊ mēſuratio. Sciendū tn̄ ꝙ in iſtis ē triplex cōparatio. vna eſt vnius īdiuiſibilis ad aliud indiuiſibile: Alia eſt ipſiꝰ q̄ti diſcreti ad ptes ſuas. ſcꝫ ad nūc ex qbꝰ cōponiƭ. Tertia eſt vniꝰ ſucceſſionis diſcrete ad aliā ſucceſſionē diſcretā. In pria cōparatio eſt talis cōmēſuratio ſicut eſt iter euiterna inq̄tū eoꝝ durationes ſunt īdiuiſibiles. In ſcđa vō cōpatione eſt talis cōmēſuratio q̄dā mō ſicut mēſuraƭ nūerus p vnitatē: qꝛ illud nūc aliquotiēs ſumptū reddit totū diſcretū. in hoc tn̄ differt inter nūerū abſolute acceptū ⁊ tp̄s diſcretū: qꝛ q̄tū ad nūez ptinet attendiƭ ꝙ ſint ples vel pauciores vnitates: q̄tū vō ptinet ad tp̄s diſcretū nō ſolū attēdiƭ ꝙ ſint pla vel pauciora nūc: ſed ēt ꝙ ſm̄ ea ↄtingat plus vel minꝰ durare: ſm̄ etiā tertiā cōparationē eſt ibi ſilis ↄmēſuratio ſic̄ eſt iter ſucceſſiones diuerſorū motuū: niſi ꝙ in hoc differt: ꝙ ſcꝫ in motibus eſt ſucceſſio cōtinua: in iſtis vō eſt ſucceſſio diſcreta. ¶ Sed cōtra hoc obijciunt qdā: qꝛ ſi q̄titas ſucceſſiua ↄtinua eſt tp̄s: ⁊ ſi q̄titas ſucceſſiua ↄtinua inueniaƭ in iſtis iferioribus qbꝰ cōuenit quando: tūc nō differrēt tēpus ⁊ qn̄: ⁊ ad hoc dcēm ꝙ ſicut dictū eſt ſupra. tp̄s pōt diuerſimode accipi. ſ. p oi ſucceſſione ↄtinua: ⁊ iſto mō etiā tp̄s inueniƭ in diuerſis ſubiectis: ⁊ tp̄s ſic dictū eſt cōe ad qn̄: ⁊ ad tp̄s. alio mō pōt accipi tp̄s magis pꝑe, p illa ſucceſſione ad quā fit cōmēſuratio alteriꝰ: ⁊ iſto mō ſe hꝫ quodāmō tp̄s ad talē ſucceſſionē: ſicut locus ad ſupficiē corpis cōtinētis: ſed qn̄ dicit eē in tali tpe: ſicut in mēſura: ſicut vbi dicit eē in loco: ⁊ iſto mō dn̄t qn̄ ⁊ tp̄s. ¶ Ad pmū igiƭ in oppoſitū qđ alij dicūt dcēm ꝙ nō ſolūmō īter diuiſibilia: que diuidūƭ in ptes reales integrales īueniƭ plus vel minus qđ ſufficit ad ↄmēſurationē: ſed etiā in illis que ſūt indiuiſibilia ſm̄ rē: quoꝝ vnū ſm̄ ſe totū excedit alterū: ſic̄ for̄a intēſa reſpectu remiſſe: ⁊ ſicut ēt in pfectionibus ſpecificis rerū: quarū vna poniƭ eſſe mēſura alterius: vnde licꝫ ibi nō ſit plus ⁊ minus ſm̄ ptē ſignatā diſtinctā ab alia in eodē: eſt tn̄ ibi plus ⁊ minus ſm̄ exceſſū totius nāe ad totā nām. Et ſi dicaƭ ad hoc ꝙ talis cōmēſuratio nō eſt cōmēſuratio ſm̄ durationē: ſed ſm̄ q̄titatem pfectionalē: nō valꝫ: qꝛ in duratione quātitatis pfectionalis ⁊ durationis idem eſt ſicut in quātitate dimēſiua q̄titas pfectōalis: ⁊ q̄titas dimēſionis eadē eſt. ¶ Sꝫ circa h̄ poſſet aliqs obijcere: qꝛ dicimus ꝙ ſm̄ quātitatē pfectionalē albedo excedit q̄titatē dimēſiuā: ⁊ in q̄titatibꝰ etiā dimēſiuis dicimꝰ vnā excedere aliā: q̄tū ad illas q̄ dn̄t: ſicut ſupficies lineā: nō tn̄ dicimꝰ in q̄titate dimēſionis ꝙ vna excedat aliā: ſicut ꝙ vna linea excedit pfectionalr̄ aliā. ¶ Et ad hoc dico. ꝙ licꝫ q̄titas vna dimēſiua eiuſdē ſpēi nō excedat aliā in q̄titate pfectionali ſpecifica: vna tn̄ excedit aliā in q̄titate pfectionali indiuiſibili: nā linea lōgior eſt perfectior breuiore: ⁊ pp hoc dico ad hoc ꝙ in q̄titate dimēſiua nō differt q̄titas pfectionalis: ⁊ dimēſionis: nec ſilr̄ in duratione differt quātitas pfectionis ⁊ durationis niſi ꝙ vnum ſe hꝫ in plus: q̄ꝫ alterū. ¶ Ad ſcđm dcēm ꝙ menſuratū nō pōt eſſe quo ad hoc ꝙ eſt mēſuratū eē: ſine mēſura actu nec mēſurabile in eo ꝙ tale pōt eē ſine mēſura actu vel aptitudine: mēſuratū tn̄ q̄tū ad illud ꝙ eſt in ſe: poſſet eē ſi mēſura nō eēt ſicut pꝫ de motu lune q poſſet eſſe ſi pmū mobile nō moueret: vn̄ cāſitas nihil facit ad ↄmēſurationē p ſe ſic̄ dictū ē. ¶ Et ſi dicas ꝙ tūc accidit cōmēſurari hec: quo poſſunt eſſe ſine inicē. ¶ Ad hoc dico ꝙ ſicut accidit eis coexiſtere: ita ⁊ cōmēſurari: ſed ipſis coexiſtētibus duobꝰ q̄tis neceſſario hn̄t cōmēſurationē: licꝫ accidat eis coexiſtere. ¶ Ad tertiū qđ iducit ↄ notificationē vnius q̄titatis per aliā: dcēm ꝙ ad hoc ꝙ q̄titas vniꝰ notificeƭ p q̄titatē alterius nō opꝫ ꝙ hoc fiat per replicationē alicuiꝰ ptis itegrātis totū: ſed ſufficit ꝙ q̄titas vnius: q̄liſcūqꝫ ſit illa: ſit ex nā ſua ſimplicior ⁊ perfectior: ⁊ p ↄñs notior: tn̄ mēſuratio tpis diſcreti p nūc poteſt fieri p replicationē ptis q̄ aliquotiēs ſumpta reddit totū: cōmenſuratio etiā ſucceſſionis diſcrete per aliā pōt fieri per explicationē cū vnaq̄qꝫ hꝫ portē. Et ſic patꝫ ad qōnem. ¶ Ad rōnem etiā factā in opponēdo pꝫ: qꝛ tale eſſe nō mēſuraƭ eternitate: nec euo: nec tpe cōtinuo: nec nunc eius: ſed menſuraƭ nūc tpis diſcreti. Qō. XIII.

AD ſcđm ſic pcediƭ ⁊ argƭ ꝙ ſi intenſuꝫ ⁊ remiſſum eēnt diuerſe forme realr̄ differētes ꝙ in qualibꝫ alteratione eēnt infinite forme realr̄ dn̄tes: qꝛ ſi itēſuꝫ ⁊ remiſſū dn̄t realr̄: tot ſūt diuerſe foṙe realr̄ dn̄tes in alteratiōe: quot ſūt dr̄ie ſm̄ magis ⁊ minus: ſꝫ dr̄ie ſꝫ magis ⁊ minꝰ ſūt īfinite. g̃ ⁊c̄. maior pꝫ: qꝛ magis ⁊ minus ſe hn̄t: ſicut intenſum ⁊ remiſſuꝫ. mi. pꝫ: qꝛ tot ſunt dr̄ie ſm̄ magis ⁊ minus quot nūc pnt accipi in tpe alterationis: qꝛ in tpe alteratiōis nō eſt dare duo nūc in qbus mobile ſit eque intēſe alteratū: ſꝫ in quolꝫ tpe pnt accipi īfinita nūc: igiƭ ⁊c̄.

Contra vbi nō eſt niſi vnicū mutatū eſſe in actu nō eſt niſi vna forma: ſed in alteratione nō eſt niſi vnicū mutatū eſſe in actu: igiƭ nō eſt niſi vna forma: ⁊ tn̄ hoc nō obſtāte multi ponūt ꝙ intenſuꝫ ⁊ remiſſum ſunt diuerſe forme realr̄: ergo nō obſtāte ꝙ itēſum ⁊ remiſſuꝫ ſint diuerſe forme realr̄: nō opꝫ ꝙ in alteratione ſint diuerſe forme realiter differentes.

Reſpondeo in iſta qōne intendo pncipalr̄ duo facere. Primū eſt rn̄dere ad queſtionē q̄ q̄riƭ de iſta ↄſña. vtrū. ſ. ſi intenſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ ſint diuerſe forme realr̄ differētes ⁊c̄. Scđo inquirā de āñte: vtrū ſcꝫ intenſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ ſint diuerſe foṙe realr̄.

Quantum ad primū breuiter teneo ꝙ iſta ↄſequētia vā eſt. ꝙ ſcꝫ ſi intēſuꝫ ⁊ remiſſum ſemp ſunt diuerſe forme realr̄ ꝙ in qualibꝫ alteratione ſemp ſint īfinite forme realr̄ differētes: ⁊ ad hoc ſufficit deductio facta in opponēdo: niſi aliqs velit dicere ꝙ oīs alteratio ſit īſtantanea: qđ nemo ponit. Iſti āt rōni rn̄deƭ dupl'r ab aliqs. Primo dcēo ꝙ licꝫ in alteratione ſint diuerſe forme dn̄tes ſm̄ dr̄iaꝫ intenſi ⁊ remiſſi: tn̄ ſunt idē in cōtinuitate. Scđo dcēo ꝙ iſte infinite forme ſunt ibi in potētia. Infinita aūt eſſe in potentia in aliq̄ nō eſt icōueniens: ſicut in cōtinuo ſunt infinite diuiſiones in potentia. ¶ Cōtra pmaꝫ arguo dupl'r. Primo ſic: qꝛ ſi forme iſte que ponūƭ in motu alterationis ſūt vnū in ↄtinuitate: cū vnū ↄtinuitate ſit vnū nuō. omnes iſte forme erūt vna nuō: ſed ſi oēs iſte forme ſint vna nuō forma: cū ibi iueniānƭ dr̄ie intēſi ⁊ remiſſi forma itenſa ⁊ remiſſa erit eadeꝫ forma nuō: qđ eſt ↄ iſtos. ¶ Scđo ſic: qꝛ ſi inter tales formas vel inter tales gradus qđ eſt intenſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ eſt cōtinuitas: ſiue vnitas cōtinuitatis: aut hoc eſt pꝑter vnitatē numeralē forme: aut propter vnitatē ſubiecti: aut pp vnitatē: ſiue ↄtinuitateꝫ tpis. Si primo mō: hoc eſt ↄ eos: qꝛ oēs iſte dr̄ie intenſi ⁊ remiſſi hn̄t vnitatē pp vnitatē numeralē ipſius forme intenſe ⁊ remiſſe: ⁊ ſic eadē forma nuō pōt eſſe intēſa ⁊ remiſſa ſucceſſiue. ¶ Si ſcđo mō: cōtra: primo qꝛ ſi vnitas

ſubči ſufficeret ad vnitatē ↄtinuitatis eoꝝ:q̄ ſūt in ſubo
eodē:tūc illa oīa que eſſent in eodē ſubo eſſent vnū cōti
nu.tate:qḋ falſum eſt:qꝛ due q̄litates diuerſaꝝ ſpēꝝ nō
poſſunt cōtinuari:nec etiaꝫ duo motus ſm̄ diuerſa gn̄a
vel ſpēs:ſicut alteratio ꝛ motus localis:qui tn̄ pn̄t eē in
eodē ſubo. ¶ Scḋo ſic:qꝛ vnūqḋqꝫ hn̄s vnitatē habet
aliqḋ quo formalr̄ ꝛ eēntialr̄ ſit vnū:ſed forma nō habꝫ
formalr̄ ꝙ ſit ens vel vnū ꝑ ſubm̄:qꝛ ꝑ ſubm̄ hꝫ eē ſub-
iectiue nō formalr̄.igiẗ in motu opꝫ dare aliqḋ formalr̄
ꝑ qḋ formalr̄ motus eſt vnus nuō:ſed illud nō pōt eſſe
aliud niſi forma fluēs:que cōiter poniẗ eſſe ipſe motus.
igiẗ in tota alteratiōe nō eſt niſi vna forma numero:nō
obſtāte diuerſitate intenſi ꝛ remiſſi:ꝛ ſic pꝫ idē qḋ p̄us.
¶ Si dicaẗ tertio mō.ↄ̄ h̄ arguo q̄drupliči rōe ꝛ aucto
ritate. Pͥo ſic:qꝛ in tp̄e cōtinuo cōtingūt eē motꝰ oppo
ſiti ↄ̄rīr ſe hn̄tes:ſicut hẗ in.8°phy.ſed ſm̄ te cōtinuitas
tp̄is ſufficit ad ↄtinuitatē motuū.igiẗ oppoſiti motꝰ ↄ̄rīr
ſe hn̄tes pn̄t eē ↄtinui:qḋ eſt ↄ̄ pħm ibidē. ¶ Secūdo
ſic:qꝛ ſi ad vnitatē motus ſufficit vnitas tp̄is:tunc opa-
tiones angeloꝝ que per coexiſtentiā ſunt in tp̄e cōtinuo
faciunt vnū motū cōtinuū:ſed hoc eſt falſum:g̊ ꝛ aiis.
falſitas ↄſequētis pꝫ.ꝓbatio ↄ̄ñie pꝫ ex p̄miſſis. ¶ Si
dicaẗ ad hoc ꝙ opationes indiuiſibiles ꝛ diſcrete:ſicut
ſunt opationes angeloꝝ nō ſunt in tp̄e cōtinuo:ſicut in ꝑ-
propria mēſura:ſicut eſt motus qui eſt in tp̄e:ſicut in ꝑ-
pria mēſura nō valꝫ:qꝛ opꝫ dare rōnē q̄re motus eſt in
tp̄e cōtinuo:ſicut in ꝓpria mēſura:ꝛ nō tales opationes:
nec poterit inueniri:niſi qꝛ motus hꝫ quādā vnitatē cōti
nuitatis in ſe ipo:quā nō hn̄t iſte opatiōes:ꝛ tūc q̄reẗ vn̄
hꝫ talē vnitatē ↄtinuitatis in ſeipſo itrinſecā ſaltē ſubti-
ue:nec ad iſtā vnitatē ſufficit vnitas ſubi:nec tp̄is:vt di-
ctū eſt.Et ideo oꝫ ponere vnitatē forme ſm̄ quā eſt mo
tus. ¶ Tertio:qꝛ ceſſante motu celi ponamus aliquā
alteratiōnē que eſt motus etiā q̄cūqꝫ v̄tute fiat:tūc q̄ro
de iſta alteratione vtrū ptes eius hēant aliquā vnitatē
cōtinuitatis iter ſe aut nō:ſi ſic:igiẗ p̄ter ↄtinuitatē q̄ eſt
in motu celi:cuius ſucceſſio vel quātitas poniẗ tp̄s:opor
tet ponere vnitatē ↄtinuitatis in iſtis ab aliquo alio q̄
ſit tp̄s:niſi qs velit vocare tp̄s ſucceſſionē cuiuſlibꝫ mo
tus:ſi nō.igiẗ talis alteratio nō eēt motꝰ:ſꝫ eēt cōpoſita
ex mutationibꝰ iſtātaneis. ¶ Quarto:qꝛ dictū eſt:ꝙ oē
qḋ eſt vnū opꝫ ponere hr̄e vnitatē per aliqḋ itrinſecuꝫ
ſibi:ſed alteratio ꝛ oīs motus eſt aliqḋ vnuꝫ realr̄:qꝛ oē
qḋ eſt in rerū nā eſt vnū nuō realr̄.igiẗ oꝫ ponere aliqḋ
intrinſecū per qḋ vnus ſit motꝰ vel alteratio:ſed nō pōt
Tex.cō.54. dari p̄ter ſubm̄ ꝛ tp̄s niſi forma ſm̄ quā eſt motꝰ.igiẗ ꝛc̄.
¶ Auctoritate etiā phi hoc pꝫ in.5.phy.vbi dicit.Sim
pliciter aūt vnꝰ motus eſt q ſuba q̄dē vnꝰ ꝛ nuō eſt:quis
aūt huiꝰ ſit manifeſtū eſt diuidētibꝰ.Tria eniꝫ ſūt ſm̄
numerū ſm̄ que dicimus motū vnū:qḋ:in quo:ꝛ qn̄:qḋ
qn̄ neceſſariꝰ eſt aliqḋ eſſe qḋ moueẗ vt hoiem aut au
ruꝫ:ꝛ in aliquo hoc moueri:vt in loco:aut in paſſione:ꝛ
qn̄ vt in tp̄e:oē eni qḋ moueẗ hoꝝ:aut gn̄e q̄dē aut ſpē
eſſe vnū eſt in re in qua moueẗ:habitū aūt erat in tēpo-
re:ſimplr̄ autē vnū in oībus eſt:ꝛ nācꝫ in quo eſt:vnuꝫ
opꝫ eſſe ꝛ idiuiſibile vt ſpēm vt qn̄ vnū ꝛc̄. ¶ Et ex his
apparet ſm̄ pħm ꝙ vnitas motus requirit nō ſolū vni
tatē ſubi ꝛ tp̄is:ſed ēt forme ad quā eſt motꝰ:ꝛ ſic in to-
to motu alterationis in quo ſunt ōrie diuerſe intēſi ꝛ re
miſſi eſt vna ſola forma nuō. ¶ Sed forte diceẗ ad oīa
iſta:ꝙ licꝫ forme itenſe ꝛ remiſſe plures nuō ſint in alte
ratione:tn̄ eaꝝ ſucceſſio eſt vna ꝛ cōtinua ꝛ dat vnitatē
ꝛ cōtinuitatē motui. ¶ Cōtra duplr̄.primo:qꝛ ſucceſſio
aut eſt ipſe motus:aut paſſio eius.ſi eſt motꝰ eadē q̄ſtio
eſt de vnitate ipſius ſucceſſionis:ſicut de vnitate motꝰ.

Si aūt ſit paſſio motus cū vnitas ꝛ entitas paſſiōis ma
gis depēdeat ab vnitate ꝛ entitate ſubi:q̄ ecōuerſo.ſeq-
tur ꝙ motus nō hēat vnitatē a ſucceſſione illa:ſꝫ ab ali-
quo alio.ſcilicꝫ a forma.ſꝫ quā eſt motꝰ. ¶ Si dicatur
ꝙ motus habet continuitatem a ſemetipſo:ſed vnitatē
continuitatis habet a ſucceſſione.non valꝫ:qꝛ opꝫ vnuꝫ
motū eſſe vnius ſucceſſionis:ꝛ vnā ſucceſſionē eē vnius
motus:tūc igiẗ quero de vnitate eēntiali:a quo hꝫ eam
ipe motus.nō ſufficit dicere a ſubo vel a tēpore.vt dictū
eſt. Relinquiẗ igiẗ ꝙ requiraẗ cū his vnitas forme:ſꝫ
quā eſt motus.phs etiā in.5.phy.dicit expꝛſſe:ſicut dcm̄
eſt modo:ꝙ vnitas motꝰ reqrit vnitatē forme ſm̄ quā
eſt motus:nec ſuffic̄ q̄cūqꝫ vnitas ſine iſta.Scḋo ſic:qꝛ
forme diuerſe que ponunẗ in vna alteratione quā tu po
nis eſſe vnā:ꝓpter vnā ſucceſſionē:aut finite ſunt:aut
īfinite.ſi ponaẗ ꝙ finite.Cōtra.qꝛ tot ſunt ibi diuerſita
tes formarū:quot diuerſitates ſm̄ intenſuꝫ ꝛ remiſſuꝫ:
qꝛ ſm̄ te eadē forma nuō nō pōt eē intēſa ꝛ remiſſa:ſed
in qualibꝫ ↄtinua alteratiōe ſunt īfinite ōrie itenſi ꝛ re-
miſſi:qꝛ tot diuerſitates ibi ſūt itēſi ꝛ remiſſi:quot pn̄t
accipi nūc in tp̄e:in q̄ ē talis alteratio:in tp̄e aūt tali pn̄t
īfi^{ta} nūc accipi.igiẗ ꝛc̄.Si āt ponaẗ ꝙ ſūt īfinite:h̄ eſt in-
cōueniēs ꝛ impoſe.ſ.ꝙ in vna ꝛ eadeꝫ alteratiōe corrū-
panẗ ꝛ genereẗ īfinite forme.Nec valꝫ dr̄e ꝙ ſunt ibi in
potētia:ſicut ſtatim patebit. ¶ Cōtra tn̄ iſta arguiẗ q̄-
druplr̄ ab aliqs. ¶ Pͥo ſic:qꝛ in toto motu locali:qui ē
vnus:non eſt idē vbi.g̊ non opꝫ ꝙ in tota alteratiōe ſit
eadē fom̄a. ¶ Scḋo ſic:qꝛ ſi aliqs vadat ꝑ aliqḋ ſpatiū
vbi eſſet ignis:vel aliqḋ ſile nō eſſet eadē ſenſatio ꝑ to-
tū:ꝛ tamē ſenſatio cōtinuareẗ:igiẗ a ſili nō oꝫ ꝙ in mo-
tu ſit idē actus vel eadē forma:licꝫ ſit cōtinuus. ¶ Ter
tio ſic:qꝛ phs in.6.phy.vbi probat ꝙ ante qḋlꝫ mutatū Tex.cō.59.
eſſe eſt mutari:ꝛ ante mutari mutatū ēē in motu:ꝛ hoc
in īfinitū dicit ſic.Eadē autē demōſtratio ꝛ in nō conti-
nuis accipiemus eniꝫ tp̄s in quo eſt motus ꝛc̄.Et ſic vr̄
dicere ꝙ nō oꝫ ꝙ alteratio ſit cōtinua:ſed ꝓpter ↄtinui
tatē motus requiriẗ vnitas forme:ꝛ non ꝓpter aliud.g̊
videẗ ꝙ nō requiriẗ in alteratione vnitas forme. ¶ 4°
ſic:qꝛ vt dicunt cōtinuitas ꝓpꝛie dicta nō eſt niſi in q̄ti-
tate dimenſiua:ſed alteratio non dicit talē quātitatem.
igiẗ ꝛc̄. ¶ Ad primū iſtorū dicēdū ꝙ mobile nunq̄ di-
mittit totū vbi p̄mū qn̄ moueẗ ad ſcḋm:ſed ſemꝑ cōti-
nuat precedēs vbi ſequenti:ꝛ vtiẗ oībus illis vbi in qbꝰ
nō facit interpolationē:vt in potētia:qḋ nō pōt dici de
formis totalr̄ diuerſis:vt ſatis cito patebit. Unde ſem-
per in tali toto motu nūq̄ dimittiẗ totū vbi primū ſimẗ
nec ſimul occupaẗ totuꝫ ſcḋm:ſed manente aliqua pte
primi:ſucceſſiue occupaẗ pars poſt partē ſcḋi. ¶ Ad ſe-
cūdū dicendū ꝙ in motu alterationis duplr̄ pōt eē ſuc-
ceſſio:vno modo ex parte mobilis:prout forma etiā hꝫ
eſſe extenſuꝫ per accidens:ſicut ſi ſucceſſiue caleſiat aq̄
pars poſt partē:ꝛ vnitas talis motus requirit vnitatem
ↄtinuitatis quā hꝫ forma per accñs q̄ta:ſic ꝓut dr̄ albe
do tota alicuius ſubti nō diſcontinuata eſſe vna:ꝛ ſic de
aliqs accñtibꝰ q̄titatiuis ꝑ accñs:ꝛ ſi ēt tale moꝰ ſic al-
tereẗ ꝙ quātū ad aliqḋ ſui forma corrumpereẗ ꝛ q̄tū
ad aliqḋ ſui de nouo acquirereẗ:ſicut cōtingit in illumi
natione aeris a ſole:qui vertiẗ circa aerem:cōtinue eni
ex parte vna deficit lumen:ꝛ ex alia acqriẗ ſm̄ motum
ſolis:cōtinuitas talis illuminationis ꝓuenit ex hoc ꝙ
aliqḋ prioris luminis:ſemper manet cōtinuū cū ↄ̄ñte:ꝛ
ſic etiā dico de ſenſatione:ſi eſt q̄ta per accidens:qꝛ cō-
tinuaẗ tranſeundo per aliqḋ ſenſibile per hoc:ꝙ aliqḋ
prioris remanet cōtinuatū cū ſecūdo:ꝛ ſic deinceps:ſic
ſi portareẗ ſpeculū iuxta parietē albū cōtinua lmutatio

in ſpeculo cōtinuaret̃ per hoc ꝙ aliquid ꝑme imutatio-
nis ſemper maneret cōtinuū cū ſcc̃do. ¶ Alio mō pōt
eſſe ſucceſſio ſm̃ intenſum ꝛ remiſſuꝫ in eadē parte mo-
bilis ꝛ ſucceſſio cōtinua in talibus opꝫ ꝙ ſit: vel per hoc
ꝙ totū acceptū remaneat idē cum ſequēte: vel per hoc
ꝙ aliquid preaccepti remanet idē cū ſequēte: aliter eni͂
nō poſſe ſaluari vnitas in tali ſucceſſione inter primū ꝛ
ſecūdū. ¶ Tertia autē ratio aperte eſt cōtra arguentes
ꝛ directe cōtra veritatē. cōtra arguentes: q2 ipſi dicunt
ꝙ in alteratiōe eſt vnitas cōtinuitatis: ꝛ ꝑ ꝯñs cōtinui-
tas ꝓprie dicta. vnde ipſi dicunt ꝙ iſte forme que ſunt
in alteratione ſunt vnū cōtinuitate: ꝛ ſic redarguunt ſe-
ipſos. Dicunt etiā ꝯtra veritatē: q2 nō ſolū modo ī quāti
tate dimēſiua ꝑmanente inuenit̃ cōtinuū ꝛ diſcretū: ſed
ēt in ſucceſſiua. Dicunt etiā cōtra phm̃ expreſſe: q2 ipſe
dicit ꝙ nō ſolū in motu locali: ſed in alteratione contin-
git accipe moueri ante mutatū eſſe: ꝛ mutatū eē ante mo-
ueri in infinitū: ſed ſic accipere vnū ante alterū in infini
tū nō cōtingit niſi in cōtinuis. igit̃ ꝛc̃. ¶ Ad tertiū igit̃
dicendū ꝙ illud qđ aſſumit̃. ſcꝫ ꝙ cōtinuitas ꝓprie di-
cta inuenit̃ ſolū in quātitate dimēſiua: ſimplr̃ eſt falſum.
¶ Ad quartū dōm ꝙ Ariſto. dicit verbū illud nō quia
poneret alteratione͂ non eē cōtinuā: q2 ſua demr̃atio alr̃
nulla eſſet: quia intēdit ꝓbare moueri in talib9 ante mu-
tatū eſſe ꝛ ecōuerſo in infinitū: ſed ſua intētio eſt ꝙ quā-
do eſt ſucceſſio in motu alterationis per hoc ꝙ eadē pꝭ
ſubiecti magis ac magis alterat̃: nō pōt accipi medium
ad probandā cōcluſionē predictā ex partibus cōtinuis
mobilis vel ex parte etiā partiū figurabiliū forme: ſꝫ ſic
accepte: ſicut pñt accipi in ſpatio: ꝛ ideo oportuit ꝙ acci
peret mediū ex parte tēporis: ꝓut medietas alteratiōis
fit in medietate tpis correſpōdētis: ꝛ medietas medieta
tis alterationis in medietate medietatis tpis: ꝛ ſic in in-
finitū: ꝛ ſic patꝫ de ꝯñia iſta. ¶ Reſponſio etiā ſecūda
qua dr̃ ꝙ īfinite forme iſte ſunt ibi in potētia: nihil valꝫ.
q2 aliqđ pōt dici duplr̃ in potētia in aliq̃. vno modo ſic̃
forma q̃ aliqđ ſubꝫ ſimplr̃ caret dr̃ eſſe in illo: ſicut ſi di
ceret̃ ꝙ calor eſt in potētia in aqua frida. Secūdo mō
dicit̃ aliquid eſſe in potētia in alio: ſicut partes ꝛ ꝑcipue
partes cōtinui ſunt in toto: ꝛ tales partes dr̃ eē in potē
tia in toto: nō q2 tales partes nō ſint actu in toto: cū q̃lꝫ
pars habeat formā totius actu perficientē eaꝫ formalr̃:
q2 forma ignis eſt in qualꝫ pte ignis: licꝫ nō tota loquē-
do de totalitate quā hꝫ ꝓut ē extēſa ꝑ accn̄s. Sꝫ dr̄ eē
in po9 in toto: q2 ſūt ī po9 ad h ꝙ ſint diuiſe: nec actu ſūt
diuiſe vt ſingule eaꝝ habeāt eē ſuū diuiſiꝫ ab alia: q̄ꝫ diu
ſunt in toto: ꝛ iſto modo īfinita poſſunt eſſe in potētia in
ſolo cōtinuo: qñ ergo dicit̃ ꝙ in alteratione poſſunt eſſe
infinite forme in potentia: aut accipiunt eſſe in potentia
ꝑmo mō: aut ſecūdo. Si ꝑmo mō: tūc illđ qđ calefit duꝫ
calefit nihil hꝫ de calore: ſicut nec aq̃ frigida: qđ falſum
eſt ꝛ cōtra ſenſum. Si ſcđo modo tūc opꝫ ponere inter
iſtas formas vnitatē cōtinuitatis ſimplr̃. ꝛ h nō pōt eē.
ſi oēs abinuicē ſunt diuerſe numero ſimplr̃: tūc eni͂ eēnt
īfinite forme ſimplr̃ actu diuerſe. vt dictū fuit: q2 ad vni
tatē numeralē alterationis opꝫ ponere vnitatē numera
lē forē: ſm̃ quā ē alteratio: ꝛ ſic pꝫ ꝙ rñſio vtraq̃ nulla ē.

Quantū ad ſcđm ꝑncipale. vtrū ſcꝫ eadē forma nuō poſſit eē intenſa ꝛ remiſſa intendo
facere tria. Primū eſt oñdere ꝙ eadē forma eſt intenſa
ꝛ remiſſa. Scđm oſtēdere qualr̃ hoc ſit. Tertio obyce-
cere ꝛ ſoluere. ¶ Quantū igit̃ ad primū ſciēdū ꝙ inten
ſum ꝛ remiſſum poſſunt cōparari ad inuicē: vel ſicut ꝑ-
manens ad permanēs: vel ſicut fluens ad ꝑmanens: vl̃
ſicut fluens ad fluens. v̇. grā. ponat̃ ꝙ aliqđ remiſſe ca-
lidū calefiat vlterius pōt eſſe qđ: vtrū calidū qđ prius
erat in eſſe permanēti ſit idē cuꝫ calore q hr̃ in termino
motus: vel pōt eē qđ: vtrū calor qui erat in fluxu altera
tionis: ſit idē cū calore q erat terminus a quo: ꝛ idē cum
calore: qui erat terminus ad quē: vel vtrū intenſuꝫ ꝛ re-
miſſuꝫ in motu alteratiōis ſit eadē forma numero. Si
igitur loquamur de cōparatione intenſi ꝛ remiſſi: prout
ſunt in fluxu forme pꝫ ex dictis: ꝙ opꝫ ꝙ ſint eadē forā.
q2 aliter ſequeret̃: vt probatū eſt ꝙ ſint īfinite forme in
actu in eadē alteratione: vel ꝙ nulla alteratio eēt conti-
nua: qđ eſt falſum ꝛ impoſſe. ꝛ ideo añs ex quo ſequitur.
¶ Secūdo idē pꝫ: q2 ſi nō eēt latitudo in vna ꝛ eadem
forma numero ſm̃ intenſum ꝛ remiſſuꝫ: quelꝫ alteratio
numero eſſet acceptio alicuius indiuiſibilis numero: ſꝫ
acceptio īdiuiſibilis nuō eſt inſtātanea. ergo quelibꝫ al-
teratio eſſet īſtātanea: qđ eſt falſum. Si autē cōparetur
forma que eſt in termino a quo ad ipſaꝫ formā fluentē.
oꝫ ponere ꝙ ſit eadē forma: ſiue intendat̃: ſiue remitta-
tur: ꝛ hoc ꝓbo triplr̃. Quarū due ꝑme rōnes ſunt cōes
vtriq̃ mō. Primo ſic: q2 illa forma remiſſe: aut abycit̃ in
tpe: aut in nūc ſolū. Si in tpe. igit̃ in tpe alteratiōis pre-
cedēs forma remanſit cū eo qđ acq̃ſitū eſt per alteratio
nē: ꝛ per ꝯñs forma ꝑus ꝑmanēs cedit in eādē eēntiam
cū forma fluente: q2 due forme ſolo nūero differētes: nō
pñt eē in eodē ſubo. Si dicat̃ ꝙ in inſtanti eadē rōne ſe
quēs forma erit acq̃ſita in inſtāti: ꝛ ſic oīs alteratio erit
inſtātanea. ¶ Dices ꝙ abiectio ꝑme erit inſtantanea. ꝛ
ītroductio ſecūde erit īſtātanea: ſed intēſio iā ītroducte
erit ſucceſſiua. ¶ Cōtra. primo ſic. q2 iſta ſcđa in ſua intro-
ductione: aut eſt intenſior precedēte: aut nō: ſi nō: igitur
nō plus facit ad intēſionē ſequentē q̄ꝫ precedēs: ꝛ opor-
tebit eā ita expellere: ſicut precedentē: q2 ſm̃ te intenſa
nō pōt ſtare cū remiſſa: ꝛ ſic redibit etiā eadē qđ. vtruꝫ
iſta remiſſa abyciat̃ in tpe: vel ibit in īfinitū. Si autem
iſta ſequēs ſit intenſior in ſua receptione ſequit̃ ꝙ alte-
ratio nō requirit ſucceſſionē: nec ꝓpter receptionē forē:
nec ꝑꝑ intenſionē: niſi tu velis dicere: ꝙ parua intenſio
nō requirit ſucceſſionē ſed magna: qđ eſt quedaꝫ fictio.
¶ Itē quādo fit motus de ꝯrio in ꝯriū nō ſtatim in in-
ſtanti abycit̃ prior forma: q2 ſenſibilr̃ apparet ꝙ qñ fit ō
calido frigidū: nō ſtatim calor abycit̃: ſed ſm̃ te intēſuꝫ
ꝛ remiſſum ſe hñt ſicut ꝯrie forme. ergo qñ fit ex remiſ-
ſo intenſum: remiſſuꝫ nō abycit̃ in inſtāti. ¶ Scđo ꝑn-
cipalr̃ ſic: q2 ſicut vr̃: ſicut ſe hꝫ forma ꝑmanēs remiſſa
ad motū ſequētē vel formā fluētē ſequētē: ita in forma
fluente remiſſum vnius nūc ſe hꝫ ad intenſum alterius
nūc: ſed remiſſuꝫ vnius nunc in forma fluente ꝛ inten-
ſum alterius nūc ſunt vna forma numero. igit̃ ꝛc̃. minor
probata eſt. maior etiā faciliter pꝫ. q2 nunc in quo termi
natur motus: poſſet vlterius fluere abſq̃ interpolatiōe.
ꝛ etiā in quolibꝫ nūc ipſius fluxus poſſet terminari mo
tus: ſed ſi illud qđ terminat̃ vlterius flueret ſic ſe habe-
rent ad inuicē: ſic̃ fluens ad fluens. ergo etiā ſi termina-
ret̃: ꝛ vlterius flueret: ſic ſe habebit iſta forma perma-
nens a qua incipit motus ad formā in fluxu: ſicut vnus
gradus vnius nūc in fluxu ad gradū alteri9 nūc in flu-
xu. igitur ꝛc̃. ¶ Tertio ſic: ꝛ hoc pertinet principalr̃ ad
formā permanētē in cōparatiōe ad fluxū qui eſt remiſ-
ſio: vt quādo aliqđ frigidū remittit calorē: quero vtrum
aliquid faciat imittendo: vel non: ſi non: imittendo igi-
tur nihil eſt ibi de nouo: qđ prius nō eſſet. Sꝫ ꝑus erat
ibi iſte calor qui erat intenſus. igit̃ nullus calor eſt ibi de
nouo niſi ille qui erat ibi prius: intenſus igit̃ calor q erat
ibi ꝑus intenſus ꝛ remiſſus ſunt eadē forma. Si remit-
tit̃ imittendo: aut imittit calorē aut frigiditatē nō frigi-

diẗatẽ.qꝛ pꝫ ad ſenſum ꝙ ibi eſt calor:nõ calorẽ:qꝛ frigi
di nõ eſt calefacere. Ad hoc dicũt alij ꝙ frigidũ remit/
tit calorẽ imitẽdo calorẽ remiſſum:nec eſt incõueniẽs
vt dicunt:ꝙ frigidũ imittat calorẽ:qꝛ nõ vincit ex toto
paſſum:qd̃ eſt calidũ. ¶ Contra hoc eſt:qꝛ illud vincit
calidũ qd̃ formã caloris totalr̃ corrũpit. Sed ſm̃ iſtos
frigidũ corrũpit totalr̃ calorẽ itenſũ: ⁊ per ꝯñs ſimplr̃
vincit paſſum. ¶ Dices qꝛ ordo eſt formarũ ꝙ ſubꝫ nõ
poteſt tranſire ab extremo in extremũ ſine medio ⁊ ꝓ/
pter hoc frigidũ nõ poteſt a ꝓncipio introducere frigi/
dũ niſi mediãte calore remiſſo. ¶ Sed nec hoc valꝫ:qꝛ
dato ꝙ ita eſſet ꝙ requirereẗ ꝙ eſt ab extremo in extre
mũ trãſire per mediũ:tamẽ opꝫ dare agens proportio/
natũ effectui:ſed frigidũ nõ eſt agens proportionatũ ca
lido:cum calidũ ⁊ frigidũ quãtũ ad id qd̃ ꝓmo iprimũt
ſint agentia vniuoca.igiẗ ⁊c̃. ¶ Scd̃o ad idẽ ſic:qꝛ pe/
to vtrum calor intenſus abyciaẗ in tp̃e:vel nũc.ſi in tẽ/
pore.igiẗ aliqd caloris intenſi remanet cũ remiſſo:⁊ ce/
det in eadẽ ſpẽ cũ ipſo:cũ due forẽ eiuſdẽ ſpẽi nõ poſſint
eſſe in eodẽ ſubo:ſi in nũc:eadẽ rõne tũc ꝗ calor intenſus
abyciẗ in nũc:eadẽ rõne calor remiſſus introduceẗ: in
nunc:⁊ tũc non erit ibi aliqua alteratio ſucceſſiua:ſꝫ in/
ſtantanea. ¶ Itẽ quero vtrum aliqua introductio ali/
cuius caloris remiſſi ſit ſucceſſiua:vel nõ:ſi nõ:hoc eſt ꝯ
ſenſuꝫ:qꝛ apparet aliquã remiſſionẽ eẽ ſucceſſiuã:ſi ſic.
ita ſcꝫ ꝙ introductio alicuius caloris remiſſi ſucceſſiua
ſit:tũc quero vtrũ eque remiſſa ſit in tota ſucceſſione vl̃
remiſſione:aut nõ:ſi dicaẗ ꝙ ſic:hoc eſt ꝯ ſenſum:qꝛ ap/
paret in motu remiſſionis ꝙ nõ eſt dare duo nunc in q̄/
bus eque remiſſum ſit qd̃ remittiẗ:⁊ ſic eadẽ forma po/
teſt eſſe magis ⁊ minus remiſſa:⁊ per ꝯñs magis ⁊ mi/
nus intẽſa. Cõparando autẽ motũ ſiue fluxũ ad formã
permanentẽ:ꝓut pertinet ad terminũ ad quẽ.ſpãliter
opꝫ dicere ꝙ forma fluens que in tp̃e fluxus eſt remiſ/
ſior ꝙ̃ in termino:ſit eadẽ cũ illa que eſt in termino : qꝛ
ſm̃ cõiorẽ opionẽ:⁊ veriorẽ vt credo:forma que acqriẗ
per motũ ⁊ motus ſunt idem re.ita ꝙ dicunt eandem
rẽ. Sed motus dicit eã:vt eſt in fluxu ⁊ in fieri.termi/
nus aũt dicit eã vt eſt in eſſe ꝑmanẽti:⁊ ſic ſm̃ hoc forã
que eſt in fluxu ⁊ eſt magis remiſſa ꝙ̃ in termino ſaltẽ
quantũ ad aliquã partẽ fluxus eſt eadẽ forma. ¶ Se/
cundo ſic:qꝛ ſi qualitas acquiſita per alterationẽ nõ eſt
eadẽ cũ qualitate que eſt in fluxu in alteratione : quali/
tas acquiſita per alterationẽ nõ plus eſſet terminus in/
trinſecus alterationis:qñ alteratio terminaẗ ad gñonẽ
ſube ꝙ̃ introductio ſubalis forme.hoc eſt falſum:qꝛ in/
troductio forme ſubſtãtialis poniẗ terminus extrinſec⁹
alteratiõis. ¶ Sed ꝯ hoc poſſet obyci:qꝛ qualitas que
eſt in alteratione precedẽti in gñatione ſube corrumpiẗ
⁊ etiã qualitas que introduciẗ cũ forma ſubali eſt diuer
ſa ab ea:⁊ eſt ei terminus extrinſecus:igiẗ ⁊c̃. ¶ Et ad h̄
dicendũ ꝙ hoc eſt per accñs:qꝛ qualitas que eſt in alte/
ratione ꝓcedẽte corrũpiẗ corruptione ſubi:ſed manẽte
eodẽ ſubo ſemꝑ qualitas que eſt in acquiſitione ⁊ fluxu
ſemper eſt eadẽ cũ ea que eſt in acquiſito eẽ. Sꝫ de for/
ma ſubali aliter eſt:qꝛ ipſa nõ põt eſſe eadẽ cũ qualitate
exiſtente vel in fluxu vel in facto eſſe:qꝛ forme diuerſa
rũ ſpẽrũ vel diuerſorũ generũ nõ poſſunt eſſe in eodeꝫ.
⁊ iõ ſemꝑ introductio forme ſubalis eſt termin⁹ extrin/
ſecus alterationis precedẽtis. Cõparando autẽ formaꝫ
permanentẽ remiſſam que eſt terminus a quo in motu
intenſionis ad formã intenſam permanentẽ que eſt ter
minus ad quẽ reſpectu eiuſdẽ motus. Dico ꝙ ſunt eadẽ
forma:⁊ hoc ꝓbo duplr̃. Primo qꝛ ſicut dictũ eſt forma
que eſt remiſſa:que eſt terminus a quo:eſt eadẽ cuꝫ for

ma:ꝙ̃ eſt in fluxu:⁊ illa eadẽ in fluxu eſt eadẽ cũ forma
intenſa:que eſt terminus ad quẽ:igiẗ a ꝑio ad vltimuꝫ
forma remiſſa que eſt terminus a quo:⁊ forma intenſa
que eſt terminus ad quẽ eſt eadẽ numero. ¶ Secũdo
ſic.qñ ſit de remiſſe calido intenſe calidũ:aut illa eodeꝫ
forma:que fuit remiſſa eſt poſtea intẽſa:aut nõ:ſi ſic:ha/
beẗ propoſitũ:ſi non.igitur forma que fuit primo remiſ/
ſa:nõ intendiẗ:ſed noua gñaẗ:qd̃ eſt cõtra illud qd̃ oẽs
cõcipiunt de intenſione formarũ. ¶ Et ad hoc dicunt
alij ꝙ intenſio dicitur fieri per hoc ꝙ idẽ ſubꝫ de min⁹
tali ſit magis tale:nõ ſm̃ eandẽ formã:ſed ſꝫ diuerſas.
ſm̃ tñ idẽ ſubm̃. Sed hoc nõ valꝫ:qꝛ non ſolum dicitur
idẽ ſubm̃ fieri de nõ minus tali magis tale:vt ſolum re/
quiraẗ vnitas ſubi.imo etiã dicitur ꝙ ipſamet forma
itendiẗ ꝙ nõ poſſet eſſe niſi eadẽ forma que fuit remiſſa
eſſet poſtea intenſa. ¶ Quantũ autẽ ad ſecũdũ ptinens
ad illud ꝙ ſcd̃o ꝓncipalr̃ intendiẗ.ſ.qualr̃ intenſuꝫ ⁊ re
miſſum ſint vna forma. Dico ꝙ quantũ ad intẽſuꝫ ⁊ re/
miſſum prout in fluxu ſunt:vnũ opꝫ eſſe idẽ cũ alio alte
ro duoꝝ modoꝝ:vel toto ꝓus accepto remanẽte:qd̃ ſu/
perueniẗ cedat in vnitatẽ cũ eo:ſicut ſi cũ eo qd̃ nutritur
mã tota precedẽte manente iſta que ſupuenit cedat in
idẽptitate cũ precedẽte:vel ꝙ aliquo precedẽtis manẽ/
te qd̃ ſupuenit cedat in idẽptitatẽ cũ illo manẽte. Quo/
rũ ꝓmũ videẗ mihi probabilius. Primo qꝛ nõ videtur
quare ſcd̃us gradus ſit intenſior ꝙ̃ primus:⁊ tertius ꝙ̃
ſcd̃o:ſi ita eſt:ꝙ motio talis fiat.ſcꝫ ꝙ aliqd ꝓcedẽs ex/
pelleẗ qñ aliquid ſequens introduciẗ:ſicut etiã nec mo
bile maius vbi habet in quacũqꝫ parte ſpatij:qꝛ nõ acq/
rit aliquid de nouo niſi cũ expulſione alicuius pertinẽ/
tis ad precedens. ¶ Secũdo ,qꝛ ita difficile eſt videre
quõ aliquid ipſius precedẽtis cedat in vnitatẽ cũ ſequẽ
te:vel diſtat ab eo:ſicut ſi totũ precedens ponaẗ remane/
re. Qualr̃ autẽ precedẽs ⁊ ſequens ſint vnũ:vel etiã diſ/
ferant.dico ſicut alias dixi.ꝙ ipſum intenſum differt a re
miſſo precedente:ſicut ipſum habens:⁊ plus:non ſm̃ ꝑ/
tes ſinglares:ita ꝙ vna poſſit ſignanter diſtigui ab alia.
ſed ſicut totum perfectionale cõprehendens aliqua:nõ
ſicut partes ſignabiles diſtinctas. Et de hoc poſui duo
exempla alibi. Primũ eſt de cõuerſione mãe alimenti
in nutritũ:vbi mã adueniens nõ poteſt ſignãter diſtin/
gui a precedente. Et ſimilr̃ quãdo pellis efficitur maior
per extenſionẽ:maioritas adueniẽs non põt diſtingui a
ꝓcedẽte:⁊ idẽ eſt ſi hoc fiat per rarefactionẽ:qꝛ corpus
rarefactũ ſit maius:⁊ maioritas adueniẽs nõ põt diſtin
gui ſm̃ quãtitatẽ. ¶ Cõtra hoc obycitur multiplr̃. Pri
mo ſic:qꝛ agens intendens aut imprimit aliquid diuer/
ſum a precedente:aut non:ſi non:igiẗ nulla variatio eſt
in intenſione:qd̃ eſt cõtra ſenſum:ſi ſic.igitur forma in/
tenſa quã imprimit eſt diuerſa a ꝓcedente:⁊ ex hoc vlte
rius ſequitur ꝙ iſta remiſſa corrumpitur:qꝛ due forme
eiuſdem ſpeciei non ſimul ſunt in eodem ſubto. ¶ Se/
cundo ſic:quia variatio que eſt in motu intenſionis:aut
eſt in ipſa forma:aut in aliquo alio.ſi in ipſa forma:igiẗ
ſunt ibi plures forme:qꝛ variatio vt videtur non eſt niſi
inter diuiſa. ¶ Si dicas ꝙ ſunt ibi diuerſi gradus licꝫ
ſit eadẽ forma. Cõtra.prio quero vtrum gradus illi ſint
idem cum eſſentia forme:aut non:ſi non.igitur mutatio
ſm̃ gradus nõ eſt mutatio ſm̃ formã:nec per cõſequẽs
eſt alteratio:qd̃ eſt falſum. ¶ Item etiam idẽ dubium
eſt de illis gradibus. vtrum vnus maneat cũ alio:ſicut
de formis. Si autem illi gradus ſint eſſentie forme:tũc
ponere diuerſos gradus eſt ponere diuerſas formas : ⁊
ſic adhuc ſtat ꝙ intenſum ⁊ remiſſum aliquo mõ diffe/
rant realr̃:ſed quecũqꝫ differunt realr̃ differunt nume/

ro:q2 que non differunt numero ſunt idem. igit̃ forma
intenſa ꝛ remiſſa ſunt diuerſe forme nũero. ¶ Quarto
ſic:q2 ſi intenſuꝫ habet plus ꝙ̃ remiſſuꝫ:aut eſt hoc ſuc-
cedente forma forme:aut manente eadẽ forma.ſi p̃mo
modo habet̃ propoſitum.ſcꝫ ꝙ intenſum ꝛ remiſſum
ſunt diuerſe forme:ſi ſcd̃o modo:tunc nulla eſt ibi varia
tio. ¶ Quinto ſic : q2 ſi forma remiſſa manet in intenſa
aut manet in propria forma:aut non:ſi manet in ꝓpria
forma non manet virtualr̃ in intenſa:qḋ eſt contra me.
Si autem non manet in ꝓpria forma igitur differt rea-
liter a forma intenſa:in qua non manet ſm̃ propriã for
mam. ¶ Sexto ſic:ꝛ eſt cõfirmatio precedentis:q2 qḋ
cõtinetur virtualiter in aliquo differt ab eo realiter:ſic
patet de creatura ꝛ deo in quo cõtinet̃ virtualr̃ creatu-
ra:ꝛ de miſcibilibus ꝛ mixto in quo continent̃ virtualr̃
miſcibilia:ſed vt videt̃ ſm̃ me remiſſum remanet vir-
tualiter in intenſo.igitur ⁊c̃. ¶ Septimo ſic:q2 frigidũ
remittens calidũ:aut aliquid imprimit:aut nihil:ſi ali-
quid.hoc non poteſt eſſe niſi calor remiſſus:nec poteſt
de nouo imprimere calorem intenſum:niſi remouendo
calorẽ remiſſum:q2 aliter duo calores ſimul eſſent. Si
dicatur ꝙ nihil imprimit. Cõtra.q2 ſi nihil imprimit ni
hil agit:ꝛ ſic agens remittens nihil agit.Scd̃o q2 agẽs
p̃ciſare nihil imprimit niſi oppoſituꝫ remouendo.ſed
agens remittens remouet intenſum.igitur ⁊c̃. ¶ Si
dicat̃ ꝙ remittat calorẽ ipediendo actionẽ cõſeruantis
calorẽ. Cõtra.q2 tunc debet poni frigidũ iuxta cõſeruãs
qḋ dicit̃ ipediri per frigidũ:ꝛ non iuxta calidũ:igit̃ ⁊c̃.
¶ Octauo ſic:q2 in omni motu abijcit̃ termin⁹ a quo.
ſed in motu itenſionis terminus a quo eſt forma remiſ
ſa.igitur in tali motu forma remiſſa abijcit̃:ꝛ per conſe-
quens non manet eadẽ cũ intenſa. ¶ Si dicat̃ ad hoc
ꝙ forma remiſſa nõ eſt per ſe terminus:ſed p̃uatio ma-
nentis gradus que non manet. ¶ Cõtra.q2 termin⁹ mo
Tex.cõ.7. tus ſunt poſitiui:q2 ſm̃ ph̃ꝫ.5.phy.motus eſt a ſubiecto
in ſubm̃.i.ab affirmato in affirmatũ. Sed priuatio nõ
dicit aliquid poſitiuũ.ergo p̃ter p̃uationẽ oꝫ ponere ali-
qḋ poſitiuũ:qḋ ſit termin⁹ a quo ipſius mot⁹ intenſiõis
qui abijcit̃:ſed hoc non põt eſſe niſi forma remiſſa.igi-
tur ⁊c̃. ¶ Nono ſic.ſicut in remiſſione tendit̃ ad priua-
tionẽ ꝛ nõ eſſe.ita in itenſione recedit̃ a priuatione ꝛ nõ
eſſe:ſed in remiſſione tendit̃ ad non eſſe forme que acq
ritur:ꝛ per ɔſequẽs illa forma que acquiritur per inten
ſionem nõ preexiſtebat:nec eſt eadẽ cuꝫ p̃exiſtente:nec
per ɔñs cũ forma remiſſa. ¶ Decimo ſic:q2 motus icõ-
poſſibiles debẽt eſſe ſm̃ formas icõpoſſibiles : ſed mo-
tus intenſionis ꝛ remiſſionis ſunt incompoſſibiles ſm̃
ſe totos.ergo ꝛ forma intenſa ꝛ remiſſa ſunt incõpoſſibi
les:ꝛ per cõſequens non poteſt eſſe eadẽ forma. ¶ Un
decimo ſic:q2 ſi eadẽ forma manens variat̃ ſm̃ gradus
ſequit̃ ꝙ forma ſit ſubꝫ variatiõis:qḋ eſt falſuꝫ.igit̃ ⁊c̃.
¶ Duodecimo ſic:ꝛ eſt cõtra illud dictũ qḋ dr̃ ꝙ inten-
ſum ɔtinet remiſſuꝫ ꝛ plus nõ ſm̃ partes ſignabiles:q2
Tex.cõ.71. ſm̃ ph̃m.4.phy.id qḋ excedit alteruꝫ diuidit̃ in id qḋ
excedit ꝛ in reliquũ:ſed ſm̃ te intẽſuꝫ excedit remiſſuꝫ.
g̃ diuidit̃ in id qḋ excedit ꝛ in reliquũ:ſed hoc nõ poteſt
eſſe niſi illud qḋ excedit ꝛ reliquum poſſint diſtingui p
ſignabiles partes.ergo ⁊c̃. ¶ Ad primuꝫ igit̃ dicendũ.
ꝙ imprimere a precedente hoc põt intelligi dupliciter.
Uno modo:q2 facit de nouo formaꝫ oĩno diſtinctam a
precedẽte:ita ꝙ in nullo ſit eadẽ cũ ea:ꝛ iſto mõ nõ im-
primit diuerſum a precedente. Alio modo poteſt accipi
ſcꝫ imprimere diuerſum a precedente facere precedens
perfectius:ꝛ ſic facit diuerſum a precedente:modo quo
idem magis perfectum differt a ſe minus perfecto. Si
autem ſiat vis in nomine impreſſionis poteſt dici ꝙ nõ
imprimit de nouo:ſed impreſſuꝫ p̃ficit:ꝛ ſic agit. ¶ Ad
ſecundum dicenduꝫ.ꝙ eſt variatio in ipſa forma:ꝛ quã-
do infertur.igitur ſunt plures forme.dicendum ꝙ non
ſequitur.imo eſt fallacia conſequentis a pluribus cau-
ſis veritatis ad vnam:quia iſta variatio poteſt eſſe:vel
quia ſunt plures forme:vel quia vna forma eſt minus
ꝛ magis perfecte habita. Ad illud quod dicitur in con-
trarium:quando queritur vtrum gradus ſint idem cuꝫ
forma.Dico ꝙ ſic:ꝛ ꝙ ſicut vna forma eſt intenſa ꝛ re-
miſſa:ita ideꝫ gradus remiſſus.poſtea eſt ille qui eſt in-
tẽſus:ꝛ itẽſus dr̃ a remiſſo:ſicut icludẽs ipm̃ ꝛ plus:nõ
ſm̃ partes ſignabiles eodeꝫ modo : ſicut dictum eſt de
forma intenſa ꝛ remiſſa. ¶ Et ſi dicas ꝙ ſi non eſt niſi
vnus gradus non eſt aliqua variatio.dico ꝙ verum eſt
ſi ille gradus non poſſet habere latitudineꝫ ſm̃ eſſe ma
gis ꝛ minus perfectum. Si autem facias vim in hoc ꝙ
dicitur gradus.ita ꝙ dicatur gradus remiſſus ipſa for-
ma cum preciſione minoris perfectionis:ꝛ gradus intẽ-
ſus ipſa forma cum incluſione maioris perfectionis:tũc
iſti gradus differunt:non ſicut diuerſe eſſentie diuerſa-
rum formarum:ſed ſicut eadem eſſentia accepta cũ p̃ci-
uatione maioris perfectionis:ꝛ accepta cum incluſione
maioris perfectionis. ¶ Ad tertiũ dicendum ꝙ intẽſũ
ꝛ remiſſum aliquo modo differunt realiter : nec tamen
ſequitur ꝙ differãt:ſicut diuerſe forme numero:ſed dif-
ferunt ſicut eadem forma magis ꝛ minus perfecte ha-
bita. Et quando dicitur ꝙ illa que non differunt nume-
ro ſunt idem:verum eſt ꝙ idem ſunt numero:q2 eadeꝫ
eſſentia numero:tamen non ſequitur ꝙ illa que nõ ſunt
diuerſe eſſentie numero:non differunt realiter:ſicut ea-
dem eſſentia magis ꝛ minus perfecta. Unde quando
dicitur.differunt realiter.igitur ſunt diuerſe eſſentie nu
mero.fallacia conſequentis eſt:ſicut prius. ¶ Ad quar
tum dicendum ꝙ intenſum habet magis ꝙ̃ remiſſum
manente eadem forma. Et quando dicitur ꝙ non:quia
tunc non eſſet variatio.dicendum ꝙ imo : quia non ſo-
lum poteſt eſſe variatio ſm̃ ſuſceptioneꝫ forme poſt for
mam:ſed etiam ſm̃ ꝙ eadem forma poteſt eſſe magis
ꝛ minus perfecta:vel etiam magis ꝛ minus perfecte ha-
bita.nam ibi etiam eſt fallacia conſequentis. ¶ Ad qn̄-
tum dicendum.ꝙ forma remiſſa quantum ad illud qḋ
eſt poſitiuum in ea manet in propria forma.ideſt quan-
tum ad eſſentiam ipſius forme:cum maiori tamen per-
fectione:ita ꝙ intenſum etiam includit eam : ꝛ aliquid
plus:non ſm̃ partes ſignabiles:vt dictum eſt:ꝛ propter
hoc illud plus non eſt ſignatum diſtinctum a precedẽ-
te:ſed eſt ipſamet forma precedens facta perfectior. Et
quãdo dicitur ꝙ hoc non poteſt eſſe:quia ſm̃ me remiſ-
ſum continetur in intenſo virtualiter . Dico ꝙ aliquid Aliqḋ ɔtine ri in alio vir tualr̃ tripliciter ɔtingere poteſt.
contineri in aliquo virtualiter tripliciter eſt. Uno mo-
do ſm̃ cauſalitatem effectiuam:ſicut effectus cauſe effi
cientis continetur in cauſa. Alio modo ſicut diſpoſitio-
nes materie tranſeuntis aliquo modo virtualiter conti
nentur in effectu:ſicut dicunt̃ miſcibilia manere in mix
to qḋ generatur ex miſcibilibus:ſicut ex materia tran-
ſeunte. Tertio modo aliquid dicitur virtualiter eſſe in
aliquo ſm̃ continentiam formalem : ſicut dicitur ve-
getatiuum eſſe in ſenſitiuo:ꝛ ſenſitiuum in intellectiuo.
Modo illa que continentur p̃mo modo virtualiter.ꝛ
ſecundo modo in aliquo differunt realiter ab ipſo : ſed
illud qḋ continetur virtualiter tertio modo in aliquo
quando accipiuntur in eodeꝫ:non differunt realiter ab
illo in quo continentur virtualiter . Unde in homine
non differunt realr̃ ſenſitiuum ab intellectiuo:nec vege-

tatiuum a ſenſitiuo. Iſto autez modo quātum ad aliqd continetur remiſſum in itenſo:qꝛ forma itenſa continet illam ꝛ aliquid plus formalr:modo quo expoſitum eſt. differunt eti in duobus hinc inde.qꝛ tātum vegetatiuū ꝛ ſenſitiuum ꝛ itellectiuum in diuerſis differunt ſpecie. ſed itenſuz ꝛ remiſſum in diuerſis differunt numero.ſꝫ non differunt ſpecie.qꝛ dicunt perfectum ꝛ iperfectum in vna ſpecie. In alio differunt:qꝛ vegetatiuū ꝛ itellectiuum in eodem ſunt ſimul. ꝛ ſimilr ſenſitiuū ꝛ vegetatiuum. ꝛ pro eodē numero verificat̄ vnuꝫ de alio. eſt eni verū dicere.hoc vegetatiuū eſt hoc ſenſitiuum. ꝛ ſilr ſenſitiuum eſt itellectiuū.ſed in remiſſo ꝛ itenſo non eſt ſic. Unde nō eſt verum pro eodem nūc:ꝙ remiſſum ſit intenſum.ſed hn̄ veruꝫ eſt ꝙ forma que p̱us fuit remiſſa: nūc eſt itenſa:cuius cā eſt:qꝛ remiſſum dicit formā cum preciſione maioris perfectionis ſine p̱uatione.ſed itenſum dicit formā cum incluſione maioris perfectionis. ꝛ ideo non poteſt dici ꝙ eadem forma ſit ſimul intenſa ꝛ remiſſa.ſed in hoie vegetatiuū nō importat ſenſitiui excluſionem.ſed nec ſenſitiuum itellectiuuꝫ:niſi forte ſm vocē.qꝛ vox ſignificās hoc non ſigniat illud. ꝛ ideo poſſunt verificari de ſeiuicem. ❡ Ad ſextum pꝫ ex his que dcā ſunt ad p̱mam rōnem. ❡ Ad ſeptimum dicendum: ꝙ fridum remittēs calidum:non iprimit aliqd ipſi calido:ſed diminuit caliditatem ipediendo actionem conſeruātis. Nec ſeqtur ꝙ ſi nihil imprimit nihil agit.ſicut ēt corrumpens in eo ꝙ corrumpens nihil iprimit:ſed ſubtrahit.Et ſi ēt deus anihilaret res nihil iprimeret:ſꝫ ſubtraheret.qḋ quomō poſſit fieri:ꝛ quomodo intelligi ad preſens nō pertinet. Unde agere ſic extenditur large:ꝛ ad iprimēdum actum:ꝛ ad remouēdum actum.Et quādo dr̄ ꝙ tale fridaꝫ deberet poni iuxta conſeruās agēs. Dicēdum:ꝙ non opꝫ.qꝛ nō ſolum aliquod agēs pōt impedire actionem alterius agētis:remouēdo virtutez actiuam eius:vel debilitādo:ſed ēt ex pte ſubi in quo agit ipediēdo:ne hēat perfectum dn̄iuꝫ ſuper ipſum. vel itroducēdo formā de nouo:vel ꝯſeruādo eam. ❡ Ad octauum dōm.ꝙ in motu itenſionis terminus a quo.q abijcit̄ eſt p̱uatio vlterioris perfectionis:que nō manet forma fcā intenſa.nō autez ipſa eſſentia forme q̄tum ad illud qḋ eſt:qꝛ in fine manet. ❡ Ad dcm̄ aūt phi dōm:ꝙ phs itendit dicere:ꝙ motus dr̄t a gnātione ꝛ corruptione in hoc:ꝙ motus eſt ab affirmato in affirmatuꝫ. Alia vero nō.non qꝛ motus non icipiat quādoqꝫ a p̱uatione: ꝛ terminet̄ ad aliquaꝫ p̱uationem.ſed qꝛ in ſua rōne nō icludit ſic icipere a p̱uatione:ꝛ terminari ad p̱uationeꝫ: ſicut gnātio ꝛ corruptio.quoꝝ vnum.ſ.gnātio hꝫ icipere a nō eſſe rei gnāte.ꝛ alterū.ſ.corruptio hꝫ terminari ad nō eſſe illius qḋ corrumpit̄. vl̄ forte pro tāto dcm̄ eſt:qꝛ in vtroqꝫ termino motus ſubijcit̄ aliqḋ ens actu.nō ſic aūt in aliqs. Qꝛ autem nō ſit itentio Ariſt.ꝙ motus non icipiat aliquādo a p̱uatione:pꝫ ex hoc qḋ dicit in fine illius capli.quādo cōcludit ꝙ motus eſt a ſubto in ſubm: dicit ēt:ꝙ p̱uatio accipiēda eſt pro ſubo.ſ.pro affirmato. ꝛ ꝙ qn̄qꝫ p̱uatio affirmatiue demr̄atur vt nudū. ❡ Ad nonum dōm.ꝙ in remiſſione quādoqꝫ itur nō ad totale nō eſſe forme.ſed ad nō eſſe itenſum vel pfectum. ꝛ ſimilr in itenſione non icipit̄ ſemp a totali nō eſſe forme que itendit̄:ſed a non eſſe pfecto vel itenſo. ❡ Ad decimum dōm.ꝙ itenſio ꝛ remiſſio ſunt icompoſſes motus: nō qꝛ ſꝑ ſint ſm diuerſas formas:ſꝫ qꝛ ſunt ſꝫ p̱uationē ꝛ pōnē eiuſdē forme totius:vel ſm pōnem ꝛ p̱uationeꝫ alicuius pfectionis maioris in eadē forma. vnde ſunt icompoſſes ſicut pō ꝛ p̱uatio eiuſdeꝫ. ❡ Ad vndecimum dōm:ꝙ quādoqꝫ dicimus illud ſm qḋ agēs agit agere:

Quin to phy. tex. co. 9.

ſicut dicitur ꝙ calor caleſac̄. ꝛ ſic etiā dicimus ꝙ in forma eſt variatio intenſi ꝛ remiſſi.non quia ſit ſubiectum talis variationis.ſed quia ſm eam fit. ꝛ hoc non poſſet eſſe niſi haberet latitudinem taleꝫ ſicut dcm̄ eſt. ❡ Ad duodecimū dicendum:ꝙ philoſophus in quarto phyſicorum. volens probare:ꝙ motus non eſſet in vacuū niſi in iſtanti. vult oſtēdere hoc:ꝙ nulla ꝓportio eſt pleni ad vacuū:ſicut eſt ꝓportio pleni ad plenuꝫ:quātūcunqꝫ vnuꝫ ſit plenum magis ſubtili. ꝛ aliud minus ſubtili. Et vult hoc ꝓbare per hoc:ꝙ illud qḋ excedit aliqd eſt diuiſibile in illud qḋ excedit ꝛ in reliquū. nūc autem plenum nō eſt diuiſibile in vacuū:ꝛ in illud qḋ excedit vacuum.qꝛ vacuū nihil eſt. Et ex hoc nō vult phs ꝙ ſubtilius comparatuꝫ minus ſubtili diuidat̄ i ptes ſignobiles. qꝛ hoc eſſet ēt cōtra iſtos.qꝛ ſequeret̄ tunc ꝙ forma intenſa ſe hēret ad remiſſam in eodē ſubo:ſicut totum ad ptem ſignabilem in ipo:qꝛ totuꝫ itenſum diuidit̄ in iſtā formā remiſſam:ſicut in ptem ſignabilr diſtinctam ab alia. quod eſt cōtra ipſos. Eſt igitur itentio phi:ꝙ excedens aliqd diuidit̄ in illud:vel ſicut in ptes ſignabiles:vl̄ ſicut in ptes nō ſignabiles.neutro illoꝝ autem modoꝝ ens diuidit̄ in aliqd ꝛ nihil. vnde ens nō poteſt hēre ꝓportionem ad nihil:vel plenuꝫ ad vacuum:vel ſm ptes ſignabiles:vel ſm nō ſignabiles. Unde ſicut nō pōt dici ꝙ ens diuidatur in aliqd ꝛ nihil:vl̄ ꝙ nihil ſit aliquota pars entis. ita nō poteſt dici ꝙ nihil ſm aliquam ꝓportionē minus calefaciat:q̄ꝫ ens. vel aliqd ſimile ꝯueniat ei in compatione ad ens. Et ſic pꝫ ad queſtioneꝫ. ❡ Ad rationes autem in opponendo ſatis pꝫ.qꝛ ſicut in alteratione non eſt niſi vnum mutatum eſſe in actu:ita nō eſt ibi niſi vna forma.

Poſtea querebant̄ q̄tuor de creatura cōpoſita ex nā corporali ꝛ ſpūali.ſ.de hoie. p̱muꝫ pertinet ad eius ſubm. ꝛ eſt:vtrum ponens aiam rōnalem ſepatam remanere poſt mortem nec̄io hꝫ ponere aliḋ pn̄m eēntiale in homine preter aiam rōnaleꝫ ꝛ mām p̱mā. Secūduꝫ pertinet ad actus iportantes perfectionem. ꝛ eſt:vtrum eadē fides numero ſit in via ꝛ in pr̄ia. Tertiū pertinet ad effectuꝫ culpe. ꝛ eſt vtrum magiſtri tractantes queſtiones curioſas dimittentes vtiles ad ſalutem: peccent mortalr. Quartam pertinet ad defectum pene. ꝛ eſt. vtrum aliquis poſſit mori ſine charitate:ita ꝙ non damnetur.

Qō. XIIII.

Ad primum ſic procedit̄ ꝛ arguit̄ ꝙ ille q ponit animā rōnalem manere poſt mortem:neceſſario habeat ponere aliḋ pn̄m eſſentiale in hoie:p̄ter aiam rōnalem ꝛ mām p̱mam.qꝛ manentib⁹ p̱ncipijs eſſentialibus ſemper manet res cuius ſunt.ſed nō ſemper manet homo manētibus mā ꝛ aia rōnali. Si anima rōnalis manet poſt mortem:igitur qui ponit animam rōnaleꝫ manere poſt mortē:neceſſario hꝫ ponere aliud p̱ncipiū eſſentiale in homine:preter animā rōnalem ꝛ mām primam.

Contra qꝛ ad verum non ſeqtur falſuꝫ.ſed hominem corrumpi eſt veruꝫ:qꝛ h̄ apparet ad ſenſum:ēt aiam rōnalem remanere poſt mortem eſt verum.qꝛ h̄ tenet fides.igit̄ ad iſta non ſeqtur falſum.ſed ponere aliquod p̱n̄m eſſentiale in homine preter animā rōnalem ꝛ mām primam eſt falſum.igitur non opꝫ ꝙ ſi ponatur anima rōnalis remanere poſt mortem:ꝛ homo corrumpi:ꝙ ſeq̄tur ꝙ ſit in homine aliquod p̱n̄m eſſentiale:preter animam rōnalem ꝛ mām p̱mam. Qꝛ autem

aliqḋ principium eſſentiale eſſe in homīe preter aīam ⁊ mām ṗmā. ꝓbo:q₂ illud ṗnᵐ aut eſſet aliqua forma:aut mā ṗma.nō forma ſubalis:q₂ vt cōiter ponit̄:nō pñt eē plures forme ſubales in eodem:nec ēt pōt eſſe mā ṗma: q₂ in eodem eſſent due māe ṗme.ergo ⁊c̄.

Reſpōdeo circa iſtam queſtionem tria ſunt ṗn cipalr̄ faciēda. ṗmum eſt videre in quo ſtat difficultas queſtionis: ⁊ ſtat in hoc vt videbit̄ ꝙ ſciatur quomō differt totum a partibus. Jdeo ſecūdo hoc eſt vidēdum.ſ.quomodo totum differt a partibus. Tertio dicendum eſt ad queſtionem.

Primus ar/ticulus.

Quantum ad ṗmum ſciendū:ꝙ vnitas vel pluralitas forme non facit difficultatez in ꝓpoſito:ꝗuis forte poſſit videri alicui. ¶ Ad cuius euidentiam ſciendum:ꝙ de vnitate ⁊ pluralitate forme in hoīe ſunt tres opiones in gnāli:ꝗtum ad propoſituz ptinet. Prima eſt:ꝙ in hoīe non eſt aliqua forma ſubalis:niſi aīa rōnalis. Alia eſt:ꝙ preter aīam rōnalem quā ponunt vnā ⁊ eādem eſſe vegetatiuaz ⁊ ſenſitiuā:ponūt aliam formā:quā vocant formā corporeitatis:⁊ ponunt iſtam remanere poſt mortē ſaltem ad tempus. Alia eſt que ponit talem formā corporeitatis cum anīa.⁊ in hoc cōueniunt cum ſecūdis.⁊ ponunt eam remanere ſaltem poſt mortē:ſaltez in chriſto poſt mortē miraculoſe.ſ₃ in aliȷs ponūt eam corrumpi nāliter. ¶ Ex his accipio:ꝙ ſm̄ omnes opiones iſtas non o₃ ꝙ in morte hoīs corrūpatur aliqḋ ṗncipium eſſentiale.q₂ nō op₃ ꝙ corrūpat̄ aīa rōnalis.q₂ nullus hoc ponit.nec ēt forma corporeitatis.q₂ oēs qui ponūt eam dicunt eam remanere in morte:vel nāliter in omnibus:vel ſaltem miraculoſe in chriſto:qui fuit mortuus ſicut ⁊ aliȷ homies. Ex his accipio hoc:ꝙ non eſt ṗncipium eſſentiale in hoīe ſm̄ opiones currentes vſq₃ ad tēpora iſta:niſi vel aīa vel forma corporeitatis predicta:vel mā prima.ſed ſm̄ quācūq₃ opinionem non eſt neceſſarium aliquod iſtoꝝ corrumpi in morte.igitur pluralitas vel vnitas forme nō facit ṗncipalr̄ difficultatem in queſtione:qua querit̄.vtrū homo poſſit corrumpi vel mori.ſi ſola anīa rōnalis eſt forma ſubalis eius.q₂ ſiue ipſa ſola ſit forma ſubalis eius: ſiue non. omnes ponūt ꝙ homo poteſt mori ſiue corrumpi manentibus ṗncipȷs eēntialibus eius. ¶ Sciēdum tñ ꝙ non intendo dicere q̄n difficile ſit videre quomō corrumpat̄ homo:manētibus eius ṗncipȷs eſſentialibus. Sed eſt itentio mea dicere:ꝙ non eſt maior difficultas quātum ad hoc que ſeqtur contra ponētes ſolam aīam rōnalem eſſe formā hoīs:ꝗ₃ contra alios.q₂ ſm̄ omnes homo poteſt corrumpi:vl̄ manētibus eius ṗncipȷs eēntialibus:vel nālr̄:vel ſaltez miraculoſe. Et ideo tota difficultas eſt in videndo quomō differt totuz a partibus: vt viſo hoc poſſit videri quomō totum hoc poſſit corrūpi manentibus partibus.

Vide opionē ſcoti ponētis formā corporeitatis in hoīe ṗter aīaz intellectiuam. 4. ſent.di.xi.q. 3.ar.2. Vide in fauorē doctoris h̄ Gregorii arimi/nēſe₃.2.ſent. d.16.q.2.vbi tenet nullam formā preter aīaz itellctuā eſſe in hoīe.

Scd̄s artic.

Quantum aūt ad hoc qḋ eſt ṗncipale ſcd̄m.ſciēdū ꝙ ſunt tres opiones.quarū duas ṗmas exiſtimo falſas.⁊ tertiaz verā. Prima ergo ponit ꝙ totū differt a partibus: q₂ addit ſuper ptes quoſdam modos. Nam vna ps h₃ modum eius in quo eſt aliqd: ſicut in mā ⁊ ſubo. Alia autē h₃ modum eſſendi in alio: ſicut perfectio formalis in pfectibili. Et dicūt ꝙ iſti modi eſſendi in quo eſt aliqd:⁊ qḋ eſt in alio differūt realr̄ a ptibus quarū ſunt modi.nec tñ faciunt compōnez cū eis. Et ꝙ differāt realr̄ ab eis probāt ſic.q₂ ſicut ſe habȝ modus ſube ad ſubam:⁊ modus accidētis ad accn̄s:ita modus taliuz ptium ad ipſas ptes.ſed modus ſube dr̄t realr̄ ab ea.⁊ ſimilr̄ modus accn̄tis ab accn̄te. ergo ⁊c̄. Maior ſupponitur.probo mi.q₂ illḋ a quo poteſt aliqd ſeparari differt realr̄.ſed ſuba poteſt a ſuo mō ſeparī realiter.ſicut p₃ de nā humana in chriſto:que nō hab₃ modum eſſendi per ſe.⁊ ſimilr̄ accidēs poteſt ſeparari a ſuo mō.vt p₃ in ſacramento altaris.de quātitate que nō habet modum eſſendi in.ergo ⁊c̄.ꝙ autem nō facit compoſitionem dicunt:q₂ modus nō facit compōnem cum re cuius eſt modus. ¶ Jſtam aūt opionem reputo falſam quātum ad tria que ponunt. Primum eſt:ꝙ totum differt a partibus per tales modos:qḋ ego reputo falſum. ¶ Primo:q₂ tales modi aut ſunt ptes totiꝰ: aut paſſiones ptium:aut ipſum totum.ſi dicas ꝙ ſunt ptes totius. cōtra.q₂ totum nō differt ab omnibus ptibus per aliq̄s partes.ſi ergo iſti modi ſunt ptes totius:totuz per iſtos modos nō differt ab omnibus ptibus.ſi dicatur ꝙ tales modi ſunt paſſiones totius:ſeqtur ꝙ totum a ptibus nō dr̄t eſſentialr̄ per tales modos.q₂ nihil differt eſſentialr̄ ab alio per id qḋ eſt poſterius eo.ergo ⁊c̄. ¶ Si dicat̄ ꝙ ſunt quaſi paſſiones ptium.cōtra.q₂ nulla res differt ab alia eēntialr̄ per illḋ qḋ eſt paſſio alterius ab eo.ſ₃ ſm̄ te iſti modi ſunt paſſiones partium.ergo totum nō differt eſſentialr̄ per iſtos modos a partibus:niſi tu velis dicere:ꝙ totum nihil aliud eſt ꝗ₃ paſſio ptium.⁊ ſic nullū totum quātum ad totalitatem ſuā eſt ſuba: ſed ſolum erit quoddā accidēs partium. ¶ Si dicas ꝙ iſti modi ſunt ipſum totuz.cōtra.ṗmo:q₂ ſm̄ te tales modi nō ſunt res exiſtes in ṗdicamēto.ſed multa tota dicūt res in predicamēto:vt ſuba cōpoſita:puta homo:bos.⁊ cōſilia.ḡ ⁊c̄. ¶ Scd̄o ſic.ſi eſſe totum idē eſſet:qḋ eſſe in alio:vel eē illud in quo eſt aliud:ſemper totuz reqreret aliqd diuerſum a ſe:ꝙ eſſet in ipſo:vel in quo eſſet ipſum.hoc eſt falſum.ergo ⁊c̄. ¶ Jtem manifeſte apparet:ꝙ h̄ eſt ꝯditio partiuz eſſe illud in quo eſt aliud:vel eſſe illud qḋ eſt in alio. ¶ Scd̄o ṗncipalr̄ ſic.q₂ iſti modi eēnt illud per qḋ formalr̄ totum dr̄t a ptibus:cuiuſl₃ totius eſſent due totalitates.ꝯn̄s eſt falſum.igit̄ ⁊ añs. Falſitas ꝯn̄tis p₃:q₂ ſicut hō h₃ eſſe vnus homo ab vna humanitate:ita totū vnum totū ab vna totalitate. Probo ꝯñam.q₂ totū dr̄t formalr̄ a nō toto per ſuā totalitatē.ſed ſm̄ te illud per qḋ formalr̄ dr̄t totum a partibus ſunt illi modi.igit̄ illi modi ſunt totalitas ipſius totius.ſ₃ illi modi ſunt diuerſi:⁊ in quolib₃ toto eſt illud in quo eſt aliqd: ⁊ qḋ eſt in alio. ¶ Tertio ſic.q₂ ſi iſti modi dicāt totalitatē:p quā dr̄t totū a partibus.ſeqt̄ ꝙ omne totū ⁊ oē compoſitu₃ dicat habitudinem formalr̄.ꝯn̄s eſt falſum.ergo ⁊ añs. Falſitas ꝯn̄tis apparet.q₂ tunc nulla ſuba compoſita diceret ens abſolutum:vel eſſet in genere abſoluto: qḋ eſt manifeſte falſu₃.ꝯn̄a etiam facilr̄ p₃.q₂ eſſe illud in quo eſt aliud:⁊ eē illud qḋ eſt in alio:ſunt illi modi de quibus loquit̄.igit̄ ſi totum per tales modos differt a partibus:ita ꝙ dicat formalr̄ tales modos:ſequit̄ ꝙ omne totum dicat formalr̄ habitudinem:nec aliqḋ totum dicat aliqḋ abſolutum.⁊ ſic p₃ ꝯn̄a. ¶ Scd̄m ēt dictū eorum eſt falſum.ſ.ꝙ iſte modus eſſendi in quo eſt aliud: vel eſſe in alio ſint quedā res diuerſa tertia ab ipſis partibus.q₂ talis modus nō eſt ipſu₃ totū: vt ꝓbatū eſt.nec pōt eſſe ēt quarta res diuerſa a partibus ⁊ a toto:q₂ queram de illa re:aut eſt ens in alio: aut eſt ens exiſtens in quo eſt aliud:aut neutro modo.ſi eſt exiſtens in alio:vel in quo aliud eſt.iſte modus etia₃ habebit modū dr̄nte₃ a ſe realr̄.⁊ eadem rōne ille modus aliu₃.⁊ ſic in īfinitū. Si neutro mō.aut q₂ iſte modus eſt ſuba ſimplex nulli cōponibilis.aut q₂ eſt totū cui nō cōpetit eſſe in alio:vel eē in quo ē aliud.dico eē in quo eſt aliud:ſicᷓ ps in pte:ſ₃ ꝯuenit totī:⁊ illud in quo eſt aliqd:ſicᷓ ps in toto:⁊ ſi ponis iſto mō modū illu₃ eſſe in toto ſicut ps in toto: tunc

modus iſte eſt ps totius.nec per iſtū modum totū dr̄t a
ꝑtibus omnibus.❡ Forte dices ꝙ illi mō nō competit
eſſe illud qḋ eſt in alio:vel eſſe illud in quo eſt alterum:
ſed eſt illud qḋ cōuenit enti in alio ꝙ ſit in alio.Contra.
p̄mo:qꝛ cum ſit res quedā diſtincta ab aliye.vt tu dicis.
non videt̄ qn talis res vel ſit in alio:vel ſit aliud in ipa:
vel ꝙ ſit qḋdā ſubſiſtens ſeparatum non compoſitū:nec
componibile:qḋ eſt manifeſte impoſſe.❡ Secundo:qꝛ
omne qḋ eſt:vel eſt ſuba vl' accn̄s.Si eſt accn̄s pꝫ ꝙ eſt
ens in alio.⁊ ſic eſt ens cui cōpetit talis modus.Suba:
vt de ſe pꝫ:non pōt eſſe.ſi enim eēt ſuba oporteret ꝙ eēt
in qua nulla forma eēt ſubalis vel accn̄talis.alioqn eēt
ens in quo eſt aliud.⁊ eſſet ens cui competerēt modi.er-
go ⁊c̄.⁊ qꝛ illud eſt alꝭ iꝑrobatū a multis:ideo ſuperſe-
deo adducere plura.❡ Tertium ēt dcm̄ eoꝝ eſt falſū:
ſcꝫ ꝙ iſte modus differat realr̄ ab eo cuius eſt modus.
⁊ nō faciat compōnē cum eo:qꝛ oīs vnitas vel eſt vni-
tas ſimplicitatis:vel eſt vnitas compōnis.ſi igr̄ modus
⁊ illud cuius eſt ſint vnum.hoc aūt eſt per modū com-
pōnis:aut per modū ſimplicis vnitatis.Si p̄mo modo
hēt̄ propoſitum:qꝛ eſt ibi compō.Si ſcḋo mō.con-
tra.qꝛ illud qḋ eſt vnū vnitate ſimplicitatis:non hꝫ plu-
ra realia realr̄ dr̄ia:niſi eēt aliqua eſſentia abſoluta:que
ꝓpter īfinitatem ſuā poſſit eſſe oppoſite relōnes:qḋ ſoli
deo cōuenit.ſꝫ ſm̄ te modus iſte:⁊ cuius eſt ſunt diuerſe
res.igit̄ non poſſunt hēre vnitatē ſimplicitatis.❡ Se-
cunda opio eſt que ponit:ꝙ totū non dr̄t ab oībus ꝑti-
bus ſimul ſumptis:ſed eſt ipſe ꝑtes ſimul ſumpte.⁊ dr̄t
a q̄libꝫ ꝑte per ſe accepta:ſicut omnes ꝑtes ſimul' ſumpte
dr̄nt a q̄libet ꝑte per ſe accepta.Et ſm̄ iſtos nullum to-
tum de nouo corrūpit̄.niſi aliqua ps eius corrumpat̄.⁊
nec ēt gnāt̄ niſi aliqua ps eius gn̄et̄.❡ Duo hec dcā
reputo eſſe falſa.Primum eſt.ꝙ totū nihil aliud eſt q̄
ꝑtes eius ſimul ſumpte.Scḋm eſt:ꝙ nō pōt corrumpi
totū:niſi corrupta aliꝗ eius ꝑte eēntiali.Falſitatē p̄mi
probo ſic.qꝛ totū īegrale nō comparat̄ ad ꝑtes vt exi-
ſtens ille.ſꝫ vt exns ex illis.⁊ in hoc dr̄t totum īegrale
a toto vl'i.qḋ eſt ſue ꝑtes ſubiectiue.ſed ſi totum īegrale ni-
hil aliud eſt q̄ ꝑtes ſue ſimul ſumpte:totū īegrale cō-
pararet̄ ad ſuas ꝑtes vt exns ille.ergo ⁊c̄.❡ Scḋo ſic:
⁊ eſt cōfirmatio precedētis rōnis:qꝛ ſicut ſe hꝫ qḋ eſt ex
alio ad eēndū id ex quo eſt compoſitū:ſic ſe hꝫ illud qḋ
ex aliqbus ad eēndum illa ex qbus componit̄.ſꝫ quod-
libet totū componit̄ ex omnibus ꝑtibus ſimul ſumptis.
igit̄ ſic ſe hꝫ ad hoc ꝙ ſit aliqḋ eoꝝ ex qbus componit̄.
⁊ ad hoc ꝙ ſit oīa illa ſimul ex qbus componit̄.ſed nul-
lum totū eſt aliqḋ eoꝝ ex qbus componit̄.alioqn totū
eſſet ps.igit̄ nec aliqḋ totum eſt oēs ꝑtes ſimul ſumpte
ex qbus componit̄.❡ Tertio ſic.qꝛ ſi accipiat̄ vnum
totū compoſitū ex a.⁊ b.mō ſm̄ te iſtud compoſitū eſt
illa duo a.⁊ b.⁊ poterit dici ꝙ illud totū eſt iſta duo a.⁊
b.ſed illud eſt impoſſe.ergo ⁊c̄.Qꝛ aūt hoc ſit īpoſſe ꝓbo.
qꝛ qḋ nō eſt a.non eſt a.⁊ b.⁊ hoc pꝫ.qꝛ q̄libet copulati-
ua īfert vtrāqꝫ ꝑtē ſui.⁊ ideo impoſſe eſt ꝙ illud qḋ eſt
a.⁊ b.vel non ſit a.vel non ſit b.ſed hoc totū non eſt a.
alioquin ps īegralis predicaret̄ de ſuo toto.ergo īpoſſe
eſt ꝙ hoc totum ſit a.⁊ b.❡ Si tu dicas ꝙ hoc totū nō
ſit a.⁊ b.diuiſiꝫ ſed ſil' ꝯiunctim.Contra.aut tu īelligis
ꝙ totum ſit a.⁊ b.coniunctim ⁊ non diuiſim ꝓpter hoc
ſcꝫ.qꝛ qḋlibꝫ illoꝝ per ſe acceptū non pōt verificari de
toto ſed coniunctim de toto:vt.ſ.dicat̄ ꝙ eſt hoc ⁊ illud
ſcꝫ.a.⁊ b.hoc eſt ꝯtra nām copulatiue:vt dcm̄ eſt:que
quālibꝫ ꝑtem ſui ſimplr̄ infert.Et ſic reſpondes negādo
nām copulatiue.❡ Si autē per ſimul coniunctim:⁊ nō
diuiſim intelligas:ꝙ partes quādo ſunt diuiſe abinuicem
non ſunt ipſum totum.ſed quando ſunt vnite:vt perfe-
ctio perfectibili.❡ Contra.qꝛ non ſolum totum non eſt
pars diuiſa ab alia:ſed nec eſt pars coniuncta cum alia.
alioquin pars in toto integrali predicaretur de ipſo to-
to.ergo a ſimili non eſt ipſe partes coniuncte.❡ Item
ad idem.qꝛ adhuc ſtat ratio precedens:qꝛ ſi eſt h̄ pars ⁊
illa coniunctiꝫ.igitur ⁊ ē h̄ pars:⁊ ē alia propter nām co-
pulatiue.qḋ eſt falſum.❡ Item ſi totū eſt quedā ꝑtes
ſimul accepte coniuncte:tunc igit̄ totū qḋ eſt cōpoſitū
ex his erit ipſum compoſitū cum hoc:qꝛ ꝑtes ſunt com-
poſite cum hoc:licꝫ nō ex his.ſꝫ compoſitū ex hoc pōt
cōpetere ſimplici.⁊ ſic cōpoſitum ex his erit plura ſim-
plicia.❡ Item quarto ſic.qꝛ lꝫ vnū ſimplr̄ poſſit eſſe ex
pluribus:vnum tn̄ ſimplr̄ nō eſt plura.ſed ſm̄ te oē totū
eſt plura.qꝛ eſt ſue ꝑtes.ergo nullum totū eſt vnū ſim-
plr̄.❡ Aliud ēt dcm̄.ſ.ꝙ totum nō corrumpat̄ niſi cor-
rumpat̄ eius aliqua ps videt̄ eſſe falſum.qꝛ vſqꝫ ad tē-
pora illa nullus poſuit ꝙ neceſſario in morte hoīs aliqḋ
eius p̄n̄m eſſentiale corrumpat̄:qꝛ illi q ponunt ſolā ani-
mā rōnalem eſſe formā:non ponunt aliqḋ p̄n̄m eſſentia-
le hoīs in morte corrumpi. Non formā:qꝛ non ponunt
ibi aliquā formā:niſi rōnalem animā.nec mām.qꝛ icor-
ruptibilis eſt.Illi ēt q ponunt cum aīa formam corꝑis in
hoīe:nō ponunt eā nec̄io corrūpi in hoīe quolꝫ in mor-
te:ſed ponūt eam nālr̄ remanere in quolꝫ in morte.vel
ſaltē miraculoſe in hoīe xp̄o.❡ Scḋo ſic.qꝛ multi po-
nunt ꝙ deus poſſet ſeparare in quolꝫ cōpoſito ſubam ab
accn̄te:⁊ mām a forma:ſeruatis in oībus ſimplicibus:qḋ
nō eſſet ſi ad corruptionē totius regreret̄ corruptio cu-
iuſlꝫ ꝑtis.❡ Et ideo eſt 3ª opio que ponit:ꝙ totum dr̄t
Tertia opio doctoris.
a ꝑtibus:nō per aliqḋ qḋ ſit aliqḋ ipſius totiꝰ:⁊ nō ipm̄
totū:ſed ipſum totū ſeipſo dr̄t a ꝑtibus.⁊ ꝙ non differat
a ꝑtibus per aliquā rē que ſit aliqḋ ſuiipſius:⁊ nō ipm̄
totū:pꝫ duabus rōnibus que poſſunt accipi ex p̄miſſis.
quarum p̄ma talis eſt.qꝛ ſi totū dr̄t a ꝑtibus per aliquā
rem que ſit aliqḋ ſui:⁊ nō ipſum.res illa aut eſt ps ipſius
aut paſſio.non ps:qꝛ totum poteſt differre ab omnibus
ꝑtibus per aliquā ꝑtem.qꝛ illa ps differret ab oī ꝑte.⁊
ſic nō eſſet ps.nec pōt eſſe paſſio.qꝛ per illud totū nō dr̄t
a ꝑtibus:qḋ preſupponit totū cōſtitutum ex ꝑtibus.ſed
paſſio preſupponit totū in eſſe totali ſuo.ergo ⁊c̄.❡ Se-
cunda rō talis eſt.qꝛ ſi totum differt a ꝑtibus:nō per ſe
ſꝫ per aliquid ſui:illud aut eſt aliqua pars totius.aut eſt
vnio partis cum parte:non aliqua pars totius.vt pꝫ ex
dictis.Nec etiam vnio partis cum parte.qꝛ illud per qḋ
formaliter ⁊ eſſentialr̄ differt totū a partibus:includit̄
in ſua rōne eſſentiali.ſed totum non includit in ſua rōne
eſſentiali illud qḋ formalr̄ importat vnionē.qꝛ vnio i-
portat formalr̄ ꝑuationem diuiſionis:vel reſpectū vniꝰ
partis ad alteram.non autē omne totum dicit formalr̄
ꝑuationem diuiſionis vel habitudinem.ſic igit̄ totum
differt a partibus ſeipſo:⁊ non aliqua re que ſit ipſius:et
non ipſum totum.❡ Sed contra hoc obycit̄ multiplr̄.
p̄mo:qꝛ que differunt ſeipſis differunt per qḋlibet ſui.ſꝫ
totum non differt a partibus per qḋlibet ſui.qꝛ tunc dif-
ferret a ꝑtibus per quālibet partem.ergo ⁊c̄.❡ P.Que
differunt ſeipſis in nullo cōueniunt.ſꝫ totum ⁊ ps in ali-
quo conueniunt:cum quelibet pars ſit aliqḋ totius.er-
go ⁊c̄.❡ Tertio ſic.qꝛ ſi totum differt a ꝑtibus:aut dif-
fert ſeipſo toto:aut non.Si differt ſeipſo toto.contra.qꝛ
differre ſeipſo toto eſt differre ſecundum quodlibet ſui.
ſed totum non differt a partibus ſm̄ quodlibet ſui:quia
tunc differret a partibus per quālibet partem.ergo ⁊c̄.
Si nō ſeipſo toto:ſequitur ꝙ nec ſeipſo differt a ꝑtibus:
qḋ eſt contra poſitum.ꝙ aūt hoc ſequatur ꝓbo.qꝛ ipm̄

totum non eſt aliud q̄ʒ ipſum totum. igitur ſi non dif-
fert ſe toto ab aliquo:non differt ſeipſo ab illo. ſi igitur
non differt a ꝑtibus ſeipſo toto:ſequitur ꝙ non differt a
ꝑtibus ſeipſo. ¶ Quarto ſic. qꝛ totum aut eſt aliqd pre-
ter ꝑtes:aut non. ſi non:redibit ſcđa opio:que dicit:ꝙ to-
tum non eſt aliud niſi ꝑtes ſimul ſumpte. ſi ſic. ſequitur
vt videtur:ꝙ ſaltem v̄tute diuina totum poſſit eſſe ſine
ꝑtibus:qꝛ illud qđ dicꝭ aliqd ꝑter ꝑtes vt videꝭ:v̄tute di-
uina poteſt eſſe ſine ꝑtibus. ſꝫ hoc eſt ipoſe:ꝙ totū ſit ſi-
ne ꝑtibꝰ. ǵ ⁊c̄. ¶ 5° ſic. qꝛ aut totū addit aliqd ſupra par-
tes:aut nihil. ſi nihil:igiꝭ non differt a ꝑtibus. ⁊ ſic redi-
bit opio ſcđa:vt dcm̄ eſt. ſi aliqd. hoc non videꝭ eſſe niſi
vnio ꝑtis cum ꝑte. ⁊ iſtud non eſt poſe:qꝛ tunc ſequereꝭ.
vt dcm̄ eſt:ꝙ omne totū ⁊ omne compoſitū diceret for-
malr:vel habitudinē:vel ꝑationem diuiſionis: qđ fal-
ſum eſt. ¶ Sexto ſic. qꝛ compoſitū dꝭ a compōne. ſed
compō non videꝭ aliud eſſe niſi vnio ꝑtis cum ꝑte. ergo
videꝭ ꝙ compoſitū preter ꝑtes dicat talē vnionem for-
malr. ⁊ ꝙ differat formalr per talem vnionē a ꝑtibus.
¶ Septimo ſic. qꝛ iſta entitas que corrūpiꝭ toto corru-
pto:⁊ quā ponis aliā a ꝑtibus aut redibit in reſurrectio-
ne. aut nō. ſi non. igiꝭ non redibit idem totum. nec idem
homo in reſurrectione. ſi ſic. cōtra. qꝛ de toto nihil rema-
net niſi partes. ſ. aīa ⁊ mā̄ p̄ma. totum reſiduum cedit in
nō ens formalr:ſaltem per putrefactionem. ſed illud qđ
cedit in non ens non redibit idem numero:vt videꝭ. er-
go iſta entitas quā tu ponis aliā a ꝑtibus nō redibit ea-
dem numero. ergo ⁊c̄. ¶ Ad euidētiam autē iſtoꝝ ſciē-
dum:ꝙ aliqd diſtinguiꝭ ſeipſo ab alio duplr. Uno mōꝭ

Aliqd ſeipſo ab alio differre duplr pōt eſſe.

ſicut illa quoꝝ vnum nō ſolum nō eſt alterū. ſꝫ nec vnū
eſt aliqd alterius:nec etiam aliqd vnius poteſt eſſe ali-
qd alterius. ⁊ iſto modo dr̄ duo angli differre ſeipſis:
vel corpora ſuperiora ⁊ īferiora. qꝛ nec vnū eſt alterum:
nec vnū eſt aliqd alterius. nec illud qđ eſt vnius poteſt
eſſe aliqd alterius. iſto autē modo nō dr̄ totū a ꝑtibus
ſeipſo. Alio modo aliqd dꝭ differre ſeipſo ab alio:non qꝛ
illud aliud nō ſit aliqd eius. vel ecōuerſo. ſed ex entitate
ſua formali hꝫ ꝙ nō ſit illud. nec ecōuerſo. ⁊ iſto modo
differūt totum ſiue nā̄ cōpoſita ⁊ ꝑtes. puta homo ⁊ hu-
manitas:⁊ mā̄ ⁊ forma. nā homo ⁊ humanitas ex entita-
te ſua:que eſt talis nā̄ compoſita hꝫ ꝙ nō ſit mā̄ vel for-
ma. ſed eſt ex eis. ſ. mā̄ ⁊ forma. ⁊ ecōuerſo. mā̄ ⁊ forma
hn̄t ex ſua entitate qua ſunt talia entia:ꝙ nō ſunt homo
vel humanitas. ſꝫ ꝙ ſint illa ex ꝗbus iſta componunꭋ.
⁊ in tali drīa non opꝫ ꝙ illud qđ dr̄t:ſicut totū a ꝑte dif-
ferat ab eo:ſm̄ qđlibꝫ ſui. qꝛ illō a quo dr̄t aliqd eſt ſui. ⁊
plus dico ꝙ nō opꝫ:ꝙ illud qđ dr̄t ab aliquo iſto modo
differat ab eo per aliqd ſui:qđ non ſit ipſum. Unde totū
non differt ab oībus partibus ſimul ſumptis per aliqd
ſui qđ non ſit ipſum. ſed ex nā̄ ſua que eſt compoſitū hꝫ
ꝙ non ſit ipſe ꝑtes ſed ex ꝑtibus. Unde non eſt imagi-
nāda drīa totiꝰ a ꝑtibus:ſicꭋ differunt plura ab vnoquo-
qꝫ illoꝝ:ſed ſicut aliquod vnum comprehendēs multa
dr̄t a quolibꝫ illoꝝ:⁊ ab oībꝰ ſil:qꝛ nō eſt illa:ſed ex illis.
¶ Ad p̄ᵐ igiꭋ in oppoſitum dōm:ꝙ illa que differunt
ſeipſis p̄mo modo:differunt quolibꝫ ſui. ſed illa que dif-
ferunt ſecūdo modo ſeipſis:modo quo totū differt a par-
tibus:non opꝫ ꝙ differāt quolibꝫ ſui. ſicut pꝫ ex dictis.
¶ Ad ſcđm pꝫ ex dictis. qꝛ illa maior eſt itelligenda de
his que differunt p̄mo modo ſeipſis. ¶ Ad tertium di-
cendum. ꝙ totum pōt accipi prout eſt diſtributiuum to-
tius integralis pro ꝑtibus ſuis. ⁊ ꝙ cōuenit alicui toti iſto
modo conuenit ſibi ⁊ cuilibet parti:⁊ ſm̄ quālibꝫ ꝑtem.
⁊ iſto modo non dꝭ totum diſtingui ſe toto a partibus:
qꝛ non diſtinguitur ſm̄ quālibꝫ partem ſui a partibus.

Alio modo poteſt totum accipi:non prout eſt diſtribu-
tiuum totius itegralis:ſed pro nā̄ compoſita totali com-
prehendente ꝑtes ⁊ totū. Iſto modo diſtingui ſe toto a
partibus:non importat totum diſtingui a partibus:ſm̄
quodlibꝫ ſui. ſed importat totum diſtingui a ꝑtibus ex
nā̄ ſua compoſita totali. que nā̄ ex nā̄ ſua qua eſt talis
nā̄ hꝫ eſſe ꝙ non ſit ipſe partes ſꝫ ex ꝑtibus. ¶ Ad quar-
tum dicēdum:ꝙ proprie loquēdo totū non dicit aliqd
preter partes:qꝛ proprie illud dꝭ aliqd preter alterum:
qđ nec eſt illud:nec illud eſt aliqd eius. ſicut vna pars
ſe hꝫ ad alteram in toto. modo lꝫ totum non ſit ꝑtes:nō
tn̄ eſt ita diuiſum a partibus:ꝙ partes non ſint aliquid
eius. ⁊ ideo proprie loquendo non dicit aliqd preter par-
tes omnes:non tn̄ ſeqꭋur ꝙ redeat ſecūda opio. ſ. ꝙ to-
tum eſt ipſe ꝑtes omnes ſimul ſumpte. qꝛ lꝫ totum non
includat aliqd in ſui eē:qđ ſit aliqd preter omnes ꝑtes.
qꝛ hoc eſt impoſe. tamē ipſum eſt aliqd in ſua nā̄:ꝙ non
ipſe partes eſt:ſed ex partibus. vt frequenter dictū eſt.
¶ Ad qntum dicēdum:ꝙ illud qđ componiꭋ cum ali-
quo bene dicit aliqd per additionē ad illud cum quo cō-
poniꭋ ſicut forma hn̄ dicit aliqd ꝑ additionē ſe hn̄s ad
mām̄. ſed illud qđ eſt cōpoſitū ex his nō dicit aliqd ad-
ditum ad partes:ex ꝗbus componitur proprie loquen-
do:qđ ſit aliqd ſui diſtinctum contra alias partes. ſicut
vna pars contra aliam. ſed talis nā̄ compoſita ſeipſa ex
hoc ꝙ eſt talis natura non proprie per additionem pre-
dictam. ſed ex ſeipſa eſt talis nā̄ ꝙ non eſt partes:ſed ex
partibus. ¶ Ad ſextum dicēdum. ꝙ eſt compoſitio cū
aliquo:⁊ hoc conuenit parti qđ vnitur cum aliis. ⁊ dicit
habitudinem partis ad partem. ⁊ iſta compoſitio nō eſt
totius qua totum dꝭ compoſitū. alia eſt compoſitio ex
his. ⁊ iſta compoſitio eſt compoſitio totius. ⁊ nihil aliud
eſt q̄ʒ iſta nā̄ compoſita. puta humanitas in hoīe:⁊ bo-
uitas in boue:ſiue ſit in fieri quādo compoſitū fit:ſiue
ſit in eſſe. vt quādo compoſitum eſt iam factum. ¶ Ad
ſeptimum dicēdum. ꝙ iſta entitas quā totum dicit non
eſt talis entitas que ſit preter partes:que. ſ. nec ſit par-
tes:nec pars ſit aliqd eius. ſed eſt entitas que nō eſt par-
tes. ⁊ quicqd ſit deſcēdendo in non ens:dico ꝙ redibit
eadem in numero. qꝛ teneo ꝙ deus illud qđ decidit in
non ens poteſt reparare idem numero. Utrum autem
ex vicinitate totius ad partes quā hꝫ totum ad partes:
ſequatur ꝙ remanentibus partibus redeat idem ho-
mo numero. ſiue idē corpus nihil ad propoſitū. ¶ Ex
his iam pꝫ ad queſtionē. vnde dicendū ꝙ ſtante hypo-
teſi ꝙ in homine non ſint alia p̄ncipia eētialia:niſi aīa
rōnalis ⁊ mā̄ prima. adhuc poteſt totum qđ eſt ho-
mo corrumpi. qꝛ ſicut iam dictum eſt. totū ſiue natura
compoſita:qđ idem eſt:quātum ad propoſitū pertinet:
dicit quādam entitatem que non eſt partes:lꝫ ſit ex par-
tibus. ſed iſta entitas que non eſt partes poteſt corrum-
pi partibus manentibus quātum ad id ꝙ ſunt. lꝫ nō ma-
neant actu partes. nec minus ſeqꭋur ſm̄ cōmunem do-
ctrinam. ſi ponantur in eodem ſolūmodo:vt principia
eſſentialia. mā̄ p̄ma. ⁊ aīa rōnalis:q̄ʒ ſi cum hoc ponaꭋ
forma corporeitatis:qꝛ ſm̄ eos iſta non corrumpitur in
morte necꝰario:qꝛ vel manet nāliter:vel miraculoſe in
chriſto. Notādum autē ꝙ manētibus ꝑtibus totū pōt
corrumpi. ſed non ecōuerſo. ⁊ in iſta corruptione non dꝭ
totū corrumpi:qꝛ ꝗdam modus ꝑtium corrūpiꭋ diuer-
ſus a q̄libꝫ ꝑte. vt p̄ma opio ponebat:q modus eſt habi-
tudo vnius ꝑtis ad aliā. ſꝫ qꝛ corrūpiꭋ compoſitū ex his
ſiue nā̄ ꝯpoſita ex his:ita ꝙ ibi corrūpiꭋ compō. nō put
compō dicit habitudinē ꝑtis ad ꝑtem:ſꝫ put compō dicꭋ
idem qđ nām̄ compoſitā. ſed partes non pn̄t corrumpi

manente toto ēt quãtum ad illud qđ ſunt: loquendo de ꝑncipalibus ꝑtibus totius: qꝛ licʒ totum nõ ſit ꝑtes: tñ totum non poteſt eſſe niſi ex ꝑtibus. ⁊ ideo ipſis corruptis impoſſibile eſt totum manere. ꝑtes autem quãtum ad id qđ ſunt non includunt neceſſario ſemper eē aliqđ ipſius totius. ⁊ ideo poſſunt manere aliquãdo quãtum ad id qđ ſunt: toto corrupto. Dico autem quãtum ad id qđ ſunt. qꝛ licʒ ps ſcđm rõnem qua eſt ps in actu non poſſit eē niſi vt pars totius. ⁊ per conſequens non poſſit eſſe ſine toto vt ſic. tñ quãtum ad id qđ eſt poteſt manere vt dictum eſt. ¶ Ad illud autem qđ alij de prima opinione dicunt in oppoſitum. ſ. ꝙ inherentia eſt qđam modus accidentis: re differens ab eo: qꝛ poteſt accidens remanere ſine eo. vt pꝫ in ſacramento altaris. Dicendum ꝙ accidens poſſe remanere ſine inherentia actualiť non ideo eſt: qꝛ inherentia dicat quãdam rē tertiã diuerſam ab accidēte ⁊ ſubiecto in quo eſt. ſed qꝛ vt ſic. ſignificat ipſum accidens connotãdo alterum. ſ. ſubiectum vel compoſitum ex ſubiecto ⁊ accidente. nam realiť exiſtentia accidentis eſt inexiſtentia ſua. ⁊ tamen exiſtentia eius poteſt manere non manente actu eius īexiſtentia: propter hoc ꝙ inherentia vel inexiſtentia connotat vltra exiſtentiam accidentis quoddã alterum: vt dictum eſt. ſicut ēt dicimus: ꝙ manente ſcia dei eius ſcia non poſſet eſſe preſciētia ſi nullum futurum eſſet. non qꝛ preſcia dicat aliam rem diuerſam ſiue modum a ſcia dei ⁊ rebus ſcitis. ſed qꝛ importat futuritionem rerum ſcitarum: qua ablata non eēt preſcia. ¶ Qđ ēt dicũt ꝙ in xpo ſubſtãtia eſt ſine ſuo modo; hoc non poteſt eſſe: qꝛ modus ſubē dicat aliam rem diuerſam a ſubſtãtia. imo dicit negationem modi: qꝛ eſſe per ſe qđ competit ſubē non dť poſitiue: qꝛ ipſa ſit cã eſſendi ſ. ſibiipſi: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ aliquid ſit ſibi ipſi cã eſſendi. ſed dť negatiue. ſ. qꝛ habet eē non per aliquid cui innititur: vel per modum accidentis: vel per modum partis. ⁊ hoc dico loquendo de ſubā completa que eſt ſuppoſitum: vel que nata eſt eſſe ſuppoſitum. ⁊ ideo nã humana in chriſto non dicit aliqđ ſeparatū ab aliquo poſitiuo realiť: ſiue ab aliquo modo ſubſtãtie: que ſit diuerſa res a ſubſtãtia in alijs. ſed dicit aliquid poſitiuum ſ. ſcilʒ habitudinem ad aliquid cui innititur per modum partis: non ꝙ competit alijs naturis completis non ſic aſſumptis. ¶ Ad rõnem in oppoſitum dicēdum: ꝙ maior non eſt neceſſario vera. ſ. ꝙ totum compoſitum maneat: manentibus ꝑncipijs eſſentialibus eius quãtum ad id qđ ſunt: licʒ bene maneat totum ſemper manētibus ꝑncipijs eſſentialibus eius: prout ſunt conſtitutiua eius.

¶ Sed cõtra hoc poſſet aliqs obijcere: qꝛ ꝑtes eētiales aut ſunt conſtitutiue rei per eſſentiam ſuam: aut per aliquid aliud. ſi per eſſentiam ſuam. igitur qʒdiu manēt in ſuis eſſentijs ſemper conſtituunt. ſi non per eſſentiaʒ ſuã: ſed per aliud. videť ꝙ illud aliud ſit modus de quo alij dicũt. ſ. modus eēndi in alio: vel in quo aliud. ¶ Ad hoc dico ꝙ partes eſſentiales per eſſentiam ſuam ſunt conſtitutiue totius in genere cauſe ſibi competentis. ꝑtes materie in genere cauſe mãlis. forme in genere cauſe formalis. nec tñ ſequitur ꝙ ſemper conſtituãt actu: qꝛ ꝑter conſtituentes in gñe cauſe mãlis vel formalis reqrũtur conſtituentes in genere cauſe efficientis: qꝛ efficiens quidem conſtituit effectiue totum: non ſolum faciendo mãm quãtum ad id qđ eſt: vel formã quãtum ad id qđ eſt. ſed etiam faciendo nãm compoſitaʒ ex vtraqʒ. ſicut etiã forma ſubſiſtens ſeipſa eſt talis forma formaliť. nec tñ ſemper eſt talis forma: qꝛ preter ſe reqrit aliquid per qđ ſit effectiue qđ non dat ſibi ſemper effectiue ꝙ ſit talis forma.

Hoc ſi ꝯfirmari auctate ꝑbi in 1. me. tɛ. ed. 4 ſo.

AD ſcđm ſic ꝓceditur. ⁊ arguiť ꝙ eadem fides que ē in via remanet in pãtria. qꝛ eadē charitas que eſt in via remanet in pãtria. igitur eadem fides. probatio ꝯſequentie: qꝛ manente poſteriore manet prius. ſʒ charitas ꝑſupponit fidē: vt qđdaʒ prius. ergo ⁊c̃.

Contra qꝛ magis videreť de charitate ꝙ remaneret eadem in via ⁊ in patria qʒ de fide. ſʒ eadem charitas non remanet in via ⁊ in pãtria. ergo ⁊c̃. ꝓbõ mĩ. qꝛ ſi eadem charitas que remanet in patria remaneret in via. ſicut in pãtria beatificat: ita beatificaret in via: quod eſt falſum.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis tria ſunt facienda. Primo videndum eſt quõ auctoritas ſe hꝫ ad itellectum: ⁊ ipſe habitus fidei: ⁊ ēt ipſe actus credendi. Secũdum eſt videre quomodo ſe habeat fides ad ſcientiam. Tertiuʒ eſt reſpondere ad queſtionem.

Primus articulus.

Quantum igitur ad ꝑmum ſciēdum. ꝙ auctoritas dupliť poteſt ſe hr̃e ad itellm̃. Uno modo: vt obum cognitum tm̃. Alio modo. vt medium cognoſcendi alterum: vel aſſentiendi alteri. accipiendo medium ex parte rei cognite. prout vna res cognita hꝫ ducere in cognitionem alterius. verbi. g. ſi aliquis dicat mihi: ꝙ rota ſit rotunda. iſtud dicere ſiue illud dictum quãtum ad actum dicendi poteſt accipi vt obiectum cognitum: prout ſcio iſtum mihi dicere talia: Et de auctoritate ſic dicta non habeť fides. imo eſt euidens notitia. qꝛ ad ſenſum mihi apparet iſtum mihi dicere talia. Si autem accipiatur talis auctoritas vt medium cognoſcendi. ſic non ſolũmodo accipio dcm̃ iſtius vt cognitum a me. ſed ēt vt inclinans me ad credenduʒ rotam eſſe rotũdam. ita ꝙ alia eſt notitia quã habeo de auctoritate: vt ſcđm ſe cognita. qꝛ iſta notitia eſt euidens: ⁊ alia eſt notitia quã habeo de rē ſignificata ꝑ auctoritatem: de qua non habeo niſi credulitateʒ: que credulitas qualis ſit infra patebit. ¶ Similiť habitus qui eſt fides dupliť poteſt ſe habere ad intellectum. Uno modo per modum obiecti cogniti: ſicut quãdo aliqs cõſiderat habitum fidei. Alio modo: ſicut per modum habitualiť inclinãtis ad eliciendum actum credendi. ſicut quãdo aliquis vtitur fide ad credendum illud quod dť in auctoritate. Similiť actus credendi dupliť poteſt ſe habere ad itellectum. Uno modo vt obiectum cognitum. vt quãdo aliquis conſiderat de actu credendi. Alio modo: vt actus elicitus quo itellectus aliud credit ab actu credēdi. ¶ Ulterius ſciēdum: ꝙ auctoritas prout eſt mediũ credendi. dupliť poteſt ſe habere. Uno modo: ꝙ ſit per ſe notum illã dici ab eo ꝗ non poteſt mentiri: ſiue falſuʒ dicere. ⁊ talis auctoritas facit ſciam proprie dictam: qꝛ ſcia proprie dicta cãtur quãdo premiſſe ſunt per ſe note: ſed quãdo per ſe notum eſt auctoritateʒ dici ab illo qui non poteſt falſuʒ dicere: premiſſe ex ꝗbus aſſentitur rei dicte per auctoritatem: ſemper ſunt per ſe note. ergo ⁊c̃. probatio minoris. qꝛ premiſſe ex ꝗbus aſſentitur rei dicte per auctoritatem ſunt: ꝙ talis auctoritas dť a tali. ⁊ ꝙ talis nõ põt falſuʒ dicere. ſʒ iſte ſunt per ſe note ſtãte hypotheſi. ſ. ꝙ ꝑ ſe notum ſit auctatē dici. ⁊ ꝙ auctoritas dicta ſit a tali: ꝗ non poteſt falſum dicere. Alio modo poteſt in ſe hēre auctoritas ad credulitatē: ꝙ. ſ. non ſit per ſe notum auctatem dici ab illo ꝗ nõ poteſt falſuʒ dicere: vel qꝛ non eſt per ſe notum ipſum non poſſe falſuʒ dicere: vel qꝛ nõ eſt per ſe notũ auctatē dici ab eo: vel qꝛ ſaltē neutruʒ iſtoꝝ modoꝝ põt deduci ex per ſe notis. ⁊ tunc

auctoritas non generat ſcientiam: nec notitiam euidentem: ſed credulitatem ineuidentem.

Scḋo artic.

Quantum autem ad ſcḋm principale. ſ. quō ſe habeāt fides ⁊ ſcia. ſciēdū ꝙ in hoc ꝯueniunt. fides: quecūqȝ ſit illa: ⁊ ſcia: ꝙ vtrūqȝ dicit notitiam per medium. ſȝ in hoc dñt: ꝙ fides que facit ſciētiam: qñ. ſ. per ſe notū eſt auctoritatē dici ab illo q nō poteſt falſum dicere: ſe hȝ in minus ꝗ̄ ſcia: ⁊ ſcia in plus: qꝛ fides ſic dcā dicit ſciam procedētem per determinatum mediū euidēs. ſ. per auctatem talem. ſȝ ſcia cōiter dicta importat ꝓceſſum per mediū euidēs qðcūqȝ ſit illud. ſȝ fides per quā aſſentit̄ per auctatem: de qua nō eſt per ſe notū: ꝙ dicatur ab illo q non pōt falſuȝ dicere: dñt a ſcia: ſicut habitus procedēs per medium ineuidēs ab habitu ꝓcedente per mediū euidēs. ⁊ hoc pȝ. qꝛ quacūqȝ ꝓmiſſarum exiſte ineuidēte mediū inferēs eſt ineuidēs. ſȝ in tali habitu eſt alia ꝓmiſſa ineuidēs. ergo ⁊c̄. qꝛ vel ineuidens eſt auctatem dici a tali: vl̄ ineuidēs eſt talē nō poſſe falſum dicere. Qñ autē nunc loquimur de fide: vtrū poſſit ſtare cum ſcia: loqmur de fide ſcḋo mō dicta: que. ſ. facit aſſentire per auctatem: de qua nō eſt per ſe notum ꝙ dicat̄ ab illo q non pōt falſum dicere. ⁊ talis eſt ēt fides noſtra. Nam dato ꝙ eēt per ſe notū: ꝙ deus non poſſet falſum dicere. non tñ eſt ꝑ ſe notum illa que eccleſia tenet eē dicta a deo. ſed hn̄ per experientiā ꝑ ſe notum eſt eccleſiā ſiue collegium fidelium tenere ea eē dcā a deo. Vñ eccleſiā hoc tenere nō eſt creditū: ſȝ euidēter notū. ſȝ illa eē vera vel eē dcā a deo eſt creditum.

Terti⁹ artic.

Vide in hac ma͠ten Tho. in pᵃ ſcḋe ſi me. q. 1. ar. 2. Vide plꝭ ſcḋ in 3ᵐ ſnīā. in. 3. ſent. di. 24. q. 1.

Quantum autē ad tertium ꝓncipale. ſ. vtrum fides poſſit ſtare cū ſcia de eodeȝ obō formali. Dico ꝙ fides ⁊ auctas ⁊ actus credēdi in rōne obi cogniti poſſunt ſtare cū ſcia de eodē: de quo ſunt habitus ⁊ auctoritas ⁊ actus cogniti ꝑdicti ſub hoc ſenſu. ſ. vt adueniēte ſcia de aliquo ille q habȝ ſciaȝ pōt habere notitiam de auctate alicuius: qua illud ſcitū dr̄. ꝙ. ſ. illō ſcitū dr̄ illa auctate: ⁊ pōt ſcire ēt ꝙ habuit habitū creditum de iſto ſcito: ⁊ ꝙ habuit actū credendi de iſto ſcito. nec hoc eſt idem eē creditū ⁊ ſcitum de eodē: qꝛ notitia qua cognoſcit̄ actus credēdi nō eſt notitia oppoſiti crediti. Nam īfidelis ēt hȝ certitudinē euidentem de actu ſuo credēdi: lȝ nō hēat certitudinē euidētie de re credita que eſt obm̄ actus credēdi. ¶ Sȝ de hoc eſt dubitatio vtrum cuȝ ſcia maneat fides vt eſt habitus inclinās ad credēduȝ: vt formalr̄ inheret itellectui: ⁊ auctas vt mediuȝ cognoſcēdi: loquēdo de auctate de qua nō eſt notū ꝑ ſe: ꝙ dicat̄ ab illo q nō pōt falſum dicere. ⁊ ipſe actus credēdi elicitus: quo. ſ. itell̄s formalr̄ ſibi inherente credat illud qð eſt ſcitū ab eodē. ¶ Et circa h̄ eſt quedam opio talis. ſ. ꝙ oīa pñt manere cum oībus. ſ. fides cū ſcia: prout dicunt habitū. ⁊ medium cum medio. ſ. auctas de qua dcm̄ eſt: ⁊ mediū demrātiuū: ita ꝙ vtraqȝ maneat vt mediū cognoſcēdi: ⁊ ēt actus cū actu. ſ. credere cū ſcire. Et hoc ꝓbāt multiplr̄. Primo adducūt talem rōneȝ ꝓncipalē. ſ. ꝙ illi habitus ⁊ actus nō ſunt incōpoſſ(i)les quorum rōnes formales nō ſunt incōpoſſ(i)les: ſed actus credēdi ⁊ ſciēdi ſunt huiꝰ. ergo ⁊c̄. Maior pȝ. minor ꝓbat̄: qꝛ rō formalis credēdi cōſiſtit in hoc qð eſt aſſentire ꝑ auctoritatē. Rō aūt formalis ſciēdi conſiſtit in hoc qð eſt aſſentire per mediū demrātiuum: ſed iſta nō hñt incompoſſibilitatē. ergo ⁊c̄. Maior iſtius ꝓſylli pȝ ex rōne terminoꝝ. ¶ Minor ꝓbat̄ quadruplr̄. Primo ſic. illō qð ſtat cum demrātione pōt ſtare cuȝ ſcire. ſed auctas ſtat cuȝ demrātione. ⁊ ꝑ ꝯñs ⁊ aſſentire ꝑ auctatē. ergo aſſentire ꝑ auctatē nō eſt īpoſſe ſtare cum ſcire: nec ꝑ ꝯñs cū aſſentire per mediū demrātiuū. ¶ Scḋo ſic. qꝛ ponat̄ ꝙ aliqs credat auctati alicuius dicētis: ⁊ poſtea inuenit illud qð dcm̄ eſt ſibi ab iſto ꝑ demrātionē eſſe veꝝ: non minus credit auctati iſtius habita demrātione: ꝗ̄ ante vt videt̄: imo magis. qꝛ qñ inuenit̄ dcm̄ alicuius euidēter magis credit̄ ei ꝗ̄ añ. ſed nō habita demōſtratione credebat illud qð erat dcm̄ a tali per auctateȝ eius. igit̄ demrātione habita adhuc aſſentiet ꝓꝑ auctatem talis. ⁊ ſic aſſenſus per auctateȝ ſtat cum aſſenſu per demōſtrationeȝ. Si dicat̄ ad hoc ꝙ habita demrātione nō aſſentit̄ ꝓꝑ auctoritatē eidē rei de qua hr̄ demrātio ꝓꝑ hoc ꝙ habeat̄ euidētia ꝓꝑ demrātionē: ſed hn̄ aſſentiret̄ ei in alijs. ¶ Contra. qꝛ q̄ rōne aſſentit̄ ei in alijs ⁊ in iſto ꝓꝑ auctatē ſuā: qꝛ oēs auctates eiuſdē ſunt eq̄lis efficacie. ꝗ̄ etiā reſpcū eius de quo hr̄ demrātio aſſentit̄ auctati eiꝰ. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſi aſſentire per demrōneȝ ⁊ auctatē nō ſtant ſil̄. aut hoc eſt ꝓꝑ repugnātiaȝ medioꝝ: aut oboꝝ: aut actuū. non ꝓmo mō. qꝛ vt dcm̄ eſt. auctas ⁊ demrātio ſtant ſil̄. nec ſcḋo mō. qꝛ ponit̄ a multis ꝙ ideȝ obm̄ formale pōt eē fidei ⁊ ſcie: ⁊ ēt opionis: ⁊ ipſius viſionis. nec 3ᵒ. qꝛ ſi ita eēt h̄ eēt ꝓꝑ repugnātiaȝ actꝰ euidētis ⁊ ineuidētis. ſȝ talis repugnātia nō eſt inter fidē ⁊ ſcire. qꝛ lȝ fides nō faciat euidētiaȝ: nō tñ facit ineuidētiā: ſicut licȝ albedo nō faciat videre: nō tñ facit cecū eſſe. ꝗ̄ ⁊c̄. ¶ 4ᵒ ſic. qꝛ nō videt̄ plus repugnare ſibi ſcitū ⁊ creditū: ꝗ̄ ꝑ ſe notū ⁊ demrātuȝ. ſȝ idem pōt eſſe ꝑ ſe notuȝ ⁊ demrātum. ꝗ̄ ⁊c̄. ꝓbō mi. qꝛ ꝓnꝰ ſcie ſubalternate ſunt ꝑ ſe nota in ſcia ſubalternata. ⁊ tñ ſunt demrāta in ſcia ſubalternāte. ¶ Scḋo ꝓncipalr̄ ſic. qꝛ nō plꝰ repugnat fidei ſcia ꝗ̄ opio. ſed opio ⁊ fides pñt ſtare ſil̄. ¶ Probō mi. 6. rōnibus. Primo ſic. qꝛ ſi opio nō pōt ſtare cū fide: h̄ nō eſt niſi qꝛ de rōne opionis eſt formido. ſȝ h̄ eſt falſum. ꝗ̄ ⁊c̄. ꝓbō mi. ꝓrio: qꝛ gdā nō formidāt gn l ꝗ̄bȝ corruptione ſube fiat reſolō vſqȝ ad mām ꝓmaȝ. ſȝ h̄ nō hñt niſi ꝑ opionē. qꝛ cū hoc ſit falſuȝ ⁊ ꝯtra ſenſū hoc nō pōt hñi ꝑ ſciam. igit̄ de rōne opionis non eſt formido. ¶ Scḋo ſic. qꝛ ſm Aug. in ꝓnꝰ libri de mēdacio. iſta eſt dr̄ia inter credere ⁊ opinari: qꝛ ille q credit ꝑcipit ⁊ cognoſcit ⁊ fatet̄ ſe nō ſcire qð credit. opinans vō ſe exiſtimat ſcire qð opinat̄. ſȝ ille q exiſtimat ſe ſcire non formidat. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio. phꝰ 6ᵒ eth. dicit: ꝙ gdā opinātiū nō dubitāt ſȝ exiſtimāt ſe ſcire certitudinalr̄. ⁊ ſic idē qð ꝓus. multe ēt auctates ꝯſimiles adducunt̄: que habent eādeȝ vim. Cap. 5. ¶ Quarto. a probabilibus oȝ deuenire ad ꝓma ꝓbabilia. alr̄ eſſet ꝓceſſus in īfinitū. ſȝ de iſtis ꝓmis ꝓbabilibꝰ nō eſt heſitatio vel formido: cū ꝓꝑ ea aſſentiat̄ alijs: ⁊ tñ de his eſt opio. igit̄ opio nō regrit formidinē. Itē ꝙ ſtet opio cū fide arguit̄ ſic. qꝛ ſci doctores ad ea q̄ ſunt fidei adducūt aliquas ꝑſuaſiones nāles. igit̄ iſte ꝑſuaſiones cāint aliquā notitiā: aut nō. ſi nō. igit̄ fruſtra adducunt̄: qð eſt incōueniēs. ſi ſic. aut cāint ſciam aut opionem. nō ſciam. qꝛ illa que ſunt fidei ⁊ trāſcendunt cognitionem nālem: nō poſſunt ſciri ex nālibus. ergo cauſant opionē. ⁊ ſic de eodem de quo eſt fides pōt haberi opio. ¶ Tertio ad ꝓncipale ſic. qꝛ nō plus repugnat fides ſcie ꝗ̄ opinio. ſed opio ſtat cum ſcia. ergo ⁊c̄. Maior pȝ. qꝛ dato ꝙ opio poſſet hēre formidineȝ: tamē fides nō habȝ. ⁊ ideo minus repugnat ſcie ꝗ̄ opio. Probō mi. duplr̄. ꝓmo: qꝛ phꝰ poſtꝗ̄ probauit itentū ſuū adducit auctoritates ad cōfirmādum. Tunc quero de illis auctoritatibus vtrū aliquā notitiaȝ cāint: aut non. ſi nō. igit̄ fruſtra adducuntur: qð eſt incōueniens. ſi ſic. aut cauſant ſciam: aut opinionem. non ſciam. qꝛ locus ab auctoritate humana nō cauſat ſcientiam. igitur opinionem. ⁊ ſic ſeqtur: ꝙ de eodem obiecto formali poſſit haberi ſcia ⁊ opinio. ¶ Secundo ad idem ſic. qꝛ ꝯtingit aliquē hr̄e mediū demrā-

tiuum ⁊ probabile:⁊ ɔtingit eundē obliuiſci ad tēpus
ſaltem mediū demr̃atiuū.⁊ tunc vti medio ꝓbabili ad
opinãduꝫ.ex hoc ſic arguit̃:vt dcm̄ eſt:pōt vti medio ꝓ
babili ad opinãdum.ſꝫ non eſt veriſile ꝙ talis amiſerit
ſciaꝫ ſuã:ſꝫ tunc nō vtat̃ ea.igitur ſil ſtat opio cum ſcia.
¶ Quarto ad ṗncipale.qꝛ fideles multi hñt demr̃oneꝫ
de aliq̄bus de q̄bus eſt fides.ſicut de hoc qḋ eſt deū eſſe
vnū.ſed hoc nō pōt eē niſi de eodē poſſet eē fides ⁊ ſcia.
ergo ⁊c̃.¶ Si dicat̃ ꝙ de talibus demr̃atis ille q̄ habꝫ
demr̃ationē nō hꝫ fidem poſtq̄ꝫ fuerit demr̃atū. ¶ Cō
tra.qꝛ nō eſt ponēdum ꝙ in his q̄ laborant ad demon
ſtrãdum talia tollatur vel minuatur meritum fidei.ſed
ſi demonſtratio vel ſcientia adueniēs tolleret fidem in
illis q̄ laborãt ad talia demōſtranda tolleret̃ meritum
fidei.ergo ⁊c̃.Probo mi.qꝛ hñtes demr̃ationē de talibꝰ
q̄ꝫtum ad iſta nō hērent meritū fidei.ſed nō hēre q̄ꝫtum
ad iſta meritū fidei eſt diminuere meritū fidei.ergo ⁊c̃.
Qꝫ aūt q̄ꝫtum ad iſta tales nō hēant meritū fidei ꝓbat̃
ſic.qꝛ meritū virtutis nō eſt in eo in quo nō eſt ṽtus.ſed
in talibus nō eſt fides q̄ꝫtum ad talia demr̃ata.igit̃ nec
meritum fidei.Si dicat̃ ad hoc ꝙ imo.qꝛ in his manet
meritū fidei ꝑꝑ ꝓmptitudinē animi. Cōtra.qꝛ minus ē
hēre ſolam ꝓmptitudinē ad credēduꝫ q̄ꝫ credere:⁊ hr̄e
ꝓmptitudinē ad credēdum.ſed in illis ſm̄ te q̄ hñt de
mōſtrationē de talibus eſt ſolū ꝓmptitudo ad credēdū
ſine credere.ergo adhuc ſtat ꝙ in his minuat̃ meritum
fidei.¶ Quinto ṗncipalr̃ arguitur ſic.qꝛ nō plus repu
gnat fides ⁊ ſcia vt videt̃ q̄ꝫ clara ⁊ obſcura cognitio.ſꝫ
clara ⁊ obſcura cognitio poſſunt haberi de eodem obie
cto formali.ergo ⁊c̃.Maior pꝫ.ꝓbō mi.qꝛ creature co
gnoſcunt̃ a beatis matutina cognitione in verbo.⁊ eſt
clara.⁊ cognitione veſpertina que eſt per mediū ꝓpriuꝫ:
que eſt obſcura.ergo ⁊c̃.¶ Sexto ṗncipalr̃ ſic.qꝛ pau
lus in raptu habuit viſionē claraꝫ.ſed in paulo in raptu
manſit fides eius.igit̃ fides pōt ſtare cum viſione cla
ra.⁊ multo magis cuꝫ ſcia.hˀ igit̃ eſt opinio vna.⁊ hˀ ſunt
Impugnatō ḋ opionis.
motiua ad ɔfirmãdum eam.¶ Iſtam opinionē credo
eſſe falſam.Unde ſciēdum ꝙ vtruꝫ maneat habitus fi
dei quãtum ad illud qḋ eſt in viſione btã:vel cum ſcia
nō eſt mihi euidēs:qꝛ ſꝫ multe auctoritates ſcōꝝ po
nant fidem euacuari in pr̃ia:tamē nō habet̃ expreſſa au
ctoritas ad hoc ꝙ nō poſſit ſtare cū viſione vel cuꝫ ſcia.
nec ē̃t ex hoc ꝙ hꝫ actum ɔtrarium actui ſcie.qꝛ.ſ.actus
vnius eſt actus īeuidēs:⁊ actus alterius eſt actus eui
dens:poteſt ɔcludi efficaciter:ꝙ vterq̄ꝫ habitus nō poſ
ſit ſtare:qꝛ nihil ꝓhibet oppoſitoꝝ ⁊ incompoſſibilium
actuum eſſe ṗncipia nō oppoſita:nec incōpoſſibilia.v̇.g.
ſi adamas ponat̃ ſuper ferrū imprimit ſibi quãdaꝫ de
clinationē per quã ferrum mouet̃ ſurſum ad adamãteꝫ
ipſum:⁊ cum īclinatione mouēte ſurſum ferrū ſtat gra
uitas per quã hꝫ moueri deorſum:ita ꝙ due inclinatio
nes habituales ad diuerſos motus ſtant ſimul:ſꝫ illi mo
tus nō ſtent ſimul.Item ē̃t qꝛ cōmuniter ponit̃:ꝙ fides
mãſit in raptu pauli:q̄ habuit clarã viſionē dei.multum
eſt dubiū vtrum fides poſſit ſtare in viſione btã.ſed ꝙ fi
des cum ſcia nō īpedita habeat effectū ſuūꝫ:q̄ eſt crede
re ꝓpter talē auctoritatē qualis dicta eſt.Et ꝙ talis au
ctoritas maneat vt medium inclinãs ad aſſentiendum
rei dicte.⁊ ꝙ talis aſſenſus remaneat vt actus elicitus:
quo aliq̄s credit ꝓpter talem auctoritatē:teneo eſſe im
poſſe:⁊ multo īpoſſibilius eſt ꝙ talis auctoritas ɔcurrat
cum medio demonſtratiuo vel obiecto preſente ad cau
ſandum eūdem effectū.ſ.actum vidēdi vel ſciēdi.¶ Et
hoc ꝓbo triplici rōne.Prima talis eſt:qꝛ impoſſe eſt idē
eſſe euidēs ⁊ ineuidēs.ſed credere modo predicto.ſ.per
auctoritatem non euidēteꝫ eſt aſſentire nō euidēti.ſcire
aūt eſt aſſentire euidēti.ergo ⁊c̃.Maior pꝫ.qꝛ euidēs ⁊
ineuidēs reſpectu eiuſdem ſubti ⁊ obiecti ſunt oppoſita.
ergo ⁊c̃.Minor ē̃t pꝫ:q̄ꝫtum ad hoc ꝙ ſcire vel videre
eſt aſſentire euidēti.q̄ꝫtum autē ad hoc ꝙ credere ꝑ au
ctoritatem talē ſit aſſentire ineuidēti.Probo:qꝛ aſſen
tire ꝑ mediuꝫ incertū ⁊ ineuidēs eſt actus ineuidēs.ſed
aſſentire ꝑ talem auctoritatē eſt aſſentire ꝑ mediuꝫ in
certum ⁊ ineuidēs.ergo ⁊c̃.¶ Ad illam rōnē duplr̃ rñ
detur.Primo dr̄o:ꝙ ſꝫ idē nō poſſit eſſe euidēs ⁊ ineui
dens eidem per medium idē:tñ pōt eſſe euidēs ⁊ ineui
dens eidē ꝑ diuerſa media.⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.qꝛ.ſ.idem
poterit eē eidem euidēs per mediuꝫ demr̃atiuuꝫ vel vi
ſiuum.⁊ ineuidēs ꝑ mediuꝫ qḋ eſt auctoritas.Unde di
cunt ꝙ in predicta rōne eſt fallacia ɔñtis.qꝛ non ſequit̃
ꝙ ſi aliq̄d eſt ineuidēs ꝑ mediū qḋ eſt auc̃tas:ꝙ ſimplr̃
ſit ineuidēs:qꝛ ſimplr̃ ineuidēs ſe hꝫ in plus q̄ꝫ ineuidēs
per tale mediū.¶ Scḋo reſpondet̃ ſic ad idem:qḋ non
ſeq̄t̃:ꝙ ſi fides nō facit euidētiaꝫ.ꝙ faciat ineuidētiam:
qꝛ ꝓpō de predicato īfinito vel negato nō infert ꝓpōnē
de ṗdicato ṗuato.vñ nō ſeq̄tur.nō eſt iuſtus.ergo eſt in
iuſtus.⁊ ſic nō ſeq̄tur.non facit euidētiam.ergo facit in
euidētiam.⁊ ꝙ nō ſit de rōne fidei hr̄e oīm ṗuatiuuꝫ ꝓ
bant ſic.qꝛ habitꝰ poſitiuus nō dꝫ dicere oīm ṗuatiuū.
ſꝫ fides eſt habitus poſitiuus.ineuidēs aūt dicit ṗuatio
nem.ergo ⁊c̃.¶ Cõtra.Rñſio nō valꝫ.qꝛ diſpata pñt ɔuenire
alicui ꝑ diuerſa media.tñ impoſſe eſt ꝙ oppoſita conue
niant eidem ꝑ quecūq̄ꝫ diuerſa media.⁊ hoc pꝫ inducē
do in oībus oppoſitis:vel in oī gn̄e oppoſitionū.ſꝫ ideꝫ
eſſe euidēs ⁊ ineuidens ſunt oppoſita priuatiue.ergo ⁊c̃.
Nec eſt ibi fallacia ɔñtis:vt ipſi dicunt.¶ Ad cuiꝰ eui
dētiam ſciēdum:ꝙ aliud eſt negare aliq̄d ſimplr̃ de ali
quo ſubō:⁊ ponere aliq̄d eſſe in ſubō:qḋ nō eſt cã oppo
ſite affirmationis.ſicut aliud eſt ponere aliquē nō vide
re:⁊ aliud eſt ponere aliq̄d qḋ non eſt cã viſionis.Nam
ṗmum nō pōt ſtare cum viſione:qꝛ impoſſe eſt ꝙ vidēs
ſit non videns per quecūq̄ꝫ media:ita ꝙ vtrūq̄ꝫ ſimplr̃
ɔueniat ſibi.Scḋm aūt pōt ſtare ſimplr̃ cum viſione:qꝛ
iſta duo poſſunt ſimul ſtare.ſ.ꝙ aliq̄d ſit vidēs:⁊ hˀ ha
beat criſpitudinē:vel aliq̄d tale:qḋ nō ſit cã viſionis:qꝛ
hoc nō eſt negare actū vidēdi a tali:ſꝫ eſt negare cãlitatē
in ipſa criſpitudine reſpectu actus videndi.Item ē̃t ſciē
dum:ꝙ aliud eſt ponere aliq̄d non hēre cãlitatem reſpe
ctu alicuius poſitiui.⁊ aliud eſt hēre cãlitatem reſpectu
negationis oppoſite.Sicut aliud eſt dicere criſpitudinē
non eē hoī cãm vidēdi.⁊ aliud eſt dicere:criſpitudinem
cãm eē non vidēdi:qꝛ in ṗmo negat̃ cãlitas reſpectu po
ſitiui.⁊ pōt ſtare cū poſitiuo:reſpcū cuius negat̃ cãlitas.
nam criſpitudinē non eē cãm vidēdi pōt ſtare cū vide
re.In ſcḋo vero ponit̃ cãlitas affirmata reſpcū negatio
nis oppoſite.⁊ oppoſita affirmatio nō pōt ſtare cum ea.
Unū iſta duo nō pñt ſtare.ſ.ꝙ hō ſit vidēs.⁊ ꝙ criſpitu
do vel qḋcūq̄ꝫ aliud faciat eum nō vidētem.igit̃ qui di
cunt:ꝙ idem pōt eē euidēs ⁊ nō euidēs per diuerſa me
dia:ipſi ponūt diuerſa media in eodē eſſe cãm affirma
tionis ⁊ negationis:vel ṗuationis.ſꝫ hoc eſt īpoſſe:vt oñ
ſum eſt.qꝛ impoſſe eſt ꝙ cuꝫ aliqua affirmatione ſtet:ꝙ
aliq̄d ſit cã oppoſite negationis in eodē:vt oñſum eſt.⁊
ſic falſa eſt illa ſolutio que dicit:ꝙ idem euidens et non
euidens poſſit ineſſe eidem per diuerſa media.ſi autem
velint dicere ꝙ non intendunt ꝙ fides in habente fidē
facit non euidentiam vel ineuidentiam:qḋ eſt ponere
cauſalitatem in fide reſpectu euidentie vel non euiden
tie.ſed intendunt dicere ꝙ fides non facit euidentiam:
quod eſt negare cauſalitateꝫ in fide reſpectu euidentie.

ſunt reſponſio data nihil facit ad propoſitum: q2 habere euidētiā per medium euidens. ⁊ nō habere euidentiā per fidem vel auctoritatē: nō eſt habere euidētiam ⁊ ineuidētiam per diuerſa media. ſed hoc eſt hēre euidētiaz per vnū medium: ⁊ nō hēre per aliud: ſicut videre p oculum ⁊ nō videre per pedē: nō eſt videre ⁊ non videre p diuerſa media. ⁊ iō rñſio data non eſt vera. ſʒ vel eſt falſa vel nihil facit ad ꝓpoſitū. Qz autē dr̄ ꝙ ibi eſt fallacia ꝯſñs. q2 non ſeqtur ꝙ ſi non eſt euidēs per fidē: ꝙ non eſt euidēs ſimpl'r. q2 in plus ſe hʒ euidēs ſimpl'r: ꝙ̄ euidens per fidē. ⁊ ſic ꝓcedit̄ ab inferiori ad ſupius ngādo. Dico ꝙ verū ē ſi ſm iſtā formā argueret̄. ſ. ꝙ non eſt euidēs p fidē. ergo nō eſt euidēs. ſed ſic nō arguit̄. Sed arguit̄ ſupponēdo ꝙ illud de quo habet̄ fides modo predicto eſt ineuidēs: vel nō euidēs haberi fidē. hoc autem probat̄ per hoc: ꝙ aſſentire per mediuz icertū eſt actus incertus ⁊ nō euidēs. ⁊ hoc magis ēt ſtatim patebit. Et dico vlterius: ꝙ ſi argueret̄ ſm reſponſionē ab eis datā non argueret̄ ſic. nō eſt euidēs per fidem. ergo nō euidēs. ſed argueret̄ ſic. per fidē eſt ineuidēs vel nō euidēs. ergo eſt euidēs vel nō euidēs. ⁊ tunc h̄ nō eſt fallacia cōſequētis: q2 infert̄ per ineſſe per talē cām: ineſſe ſimpl'r: vel per eē cātum a tali cā ineſſe ſimpl'r ei in quo ē cātuz. Qz oporteat aūt actum cātum per talē auctātem eſſe in euidētem vel nō euidētem. probo. ꝯfirmādo rōnem ſuperius datā. q2 talis auctoritas aut cāt actum euidētē: aut ineuidētem. vel neutrū: nō poteſt dici ꝙ cauſet actū euidētem. q2 per medium icertum nō pōt cāri actus euidens. nec neutrū ſi cauſet aliquē actum. q2 ois actus eſt euidēs vel ineuidēs. igitur relinqtur ꝙ cauſet actū ineuidentē. ⁊ per ꝯñs ꝙ obm̄ cui aſſentit̄ per tale mediuz ſit ineuidēs aſſentiēti. ¶ Si dicat̄ ad hoc: ꝙ fides vel auctoritas talis nō cauſat euidētiam vel non euidētiaz: ſʒ cāt ſubām actus ſine quocūqʒ iſtoꝝ. ſed mediū euidēs cum eo cāt euidētiam. ¶ Contra. ꝑmo: q2 videntur iſti ponere ꝙ actus ⁊ euidētia ſint diuerſa. qđ eſt falſum: ſicͭ ponere ēt ꝙ lumē ⁊ claritas luminis eēnt diuerſa eſt falſum. ¶ Scđo. q2 ſi actus ſe hʒ ad euidētiam: vel nō euidentiaz: ſicut ſubm̄ ad habitum: vel ad priuationē. ſeqt̄ ꝙ idem actus poſſit quādoqʒ eē euidens ⁊ nō euidens: ⁊ poſſit quādoqʒ eē opinari: ⁊ quādoqʒ ſcire. Et per hoc etiā pʒ: ꝙ ſatis friuolū eſt dicere: ꝙ nō opʒ ꝙ mediū aliqđ cauſet actū cognoſcēdi: ita ꝙ nō cauſet actū euidētez vel ineuidētem. ſicut vt dicūt. qui facit aerē nō facit obſcurum vel clarū. q2 compatio actus ad euidēs vel non euidēs: nō eſt ſicut compatio aeris ad clarū ⁊ obſcurū. q2 compatio actus ad euidēs vel nō euidēs: eſt comparatio actus in cōmuni ad actū perfectū. ⁊ actuz ipfectum ei oppoſitū. ſed compatio aeris ad clarū ⁊ obſcurum eſt compatio eiuſdem ſubi numero ad habituz ⁊ ꝑuationē. Sed verum eſt ꝙ compatio itellectus ad actum itelligēdi euidētem vel ineuidētem: eſt ſicut compatio aeris ad clarum ⁊ obſcurū. Et ex hoc ſeqtur: ꝙ qui facit itellectum nō facit euidēs vel ineuidēs. non aūt ſeqtur ꝙ qui facit actum itelligendi nō facit actum euidētem vel ineuidētem. Qn̄ autem dr̄ ꝙ habitus poſitiui nō poteſt eē obm̄ formale aliqđ priuatiuū ⁊c̄. ideo ineuidēs non eſt obm̄ fidei. dico ꝙ verū ē. ſ. ꝙ ineuidētia nō eſt obm̄ formale qđ credit̄: nihil tamē prohibet aliqđ mediū habere talem modū impfectuz mouēdi ad cognitionē: q excludit modū ꝑfectum. ⁊ ſic fides hʒ obm̄ ineuidēs: obiectum. ſ. impfecte cognitū. ¶ Scđa ēt reſponſio nō valʒ. primo: q2 impoſſe eſt non ſolū idem eſſe euidēs ⁊ nō euidens eidem per idē medium. ſed impoſſe eſt ſimpl'r idez eſſe euidēs ⁊ nō euidens eidez: cum euidēs ⁊ nō euidēs ſint ꝯtradictoria. Scđo. q2 falſum eſt. q2 ad negatiuam reſpectu ſubiecti ſuſceptibilis ſeqtur affirmatiua de predicato priuato. Unde omnis hō capax rōnis: qui nō eſt iuſtus eſt iniuſtus. ⁊ ſimil'r ois cognitio non euidēs eſt ineuidens. Sciēdum tñ ꝙ non pono euidētiam ſe habere ad cognitionē ſicut ad ſubm̄: ſed magis ſicut dr̄ia eſſentialis eius. ¶ Scđa rō talis eſt. q2 ſciēs vel videns non pōt moueri ad aſſentiendum oppoſito rei viſe vel ſcite: quocūqʒ alio dicēte oppoſitū. ſed ille q pōt moueri per auctoritatem talē incertam qualis dicta eſt: pōt moueri ad vtrūqʒ oppoſitoꝝ: ꝙ̄tuz eſt ex diſpōne ſua alio dicēte oppoſita diuiſim. igitur impoſſe eſt ſciētem vel vidētem moueri ad aſſentiēdum per auctoritatē incertam. Maior pʒ. ꝓbatio mi. q2 qui aſſentit per auctoritatē: de qua incertum ſibi ſit: vtrum ſit vera vel falſa. ⁊ vtruʒ dicat̄ ab illo qui pōt verū vel falſum dicere: ꝙ̄tum eſt ex parte ſua aptus eſt ad aſſentiēdum cuilibʒ ptī: quā talis: cuius eſt talis auctoritas: poſſit dicere. ſed talis ꝙ̄tum eſt de ſe: ſi aliqs dicat oppoſita natus eſt aſſentire oppoſitis diuiſim: q2 per ſe notū eſt oppoſita non poſſe ſimul eidē ineſſe: ⁊ ꝓpter hoc dico diuiſim. ¶ Cōtra hoc forte poſſet obijci ſic. q2 idez vt videt̄ ſequitur de auctoritate: de qua cōſtat ꝙ dr̄ ab illo qui nō pōt falſum dicere: q2 ſi talis diceret oppoſita aſſentiēs eis aſſentiret oppoſitis. Dicendum ꝙ nō eſt ſimile. q2 talis ſicut non pōt falſuz dicere: ita ꝙ nō pōt dicere oppoſita. ⁊ per ſe notū eſt aſſentienti talē non poſſe dicere falſum: nec poſſe dicere oppoſitum. ideo nō eſt natus moueri ad oppoſita aliquo mō. ſed ille q aſſentit auctoritati incerte: dato ꝙ ille q loquitur nō poſſit dicere falſum neqʒ oppoſita: q2 tamē non hʒ pro per ſe noto talē nō poſſe dicere falſum vel oppoſita talis ꝙ̄tum eſt ex parte ſui natus eſt moueri ad oppoſita. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia rō talis eſt. q2 ſicut opponuntur opinio: fides: ⁊ ſcia: ita opponunt̄ fides ⁊ ſcia inter ſe. ſed opinio nō poteſt ſtare cuʒ fide ⁊ ſcia: ergo ⁊c̄. Maior pʒ: q2 ſicut repugnat certitudo ⁊ icertitudo: ſiue ſit certitudo euidētie: ſiue adheſionis: ita repugnat euidētia ⁊ ineuidētia. Minor ēt pʒ ꝙ̄tum ad alteram partē. ſ. ꝙ opinio non pōt ſtare cum ſcia. per pbm̄ ꝑmo poſte. ⁊ ꝙ̄tum ad alteraʒ partē pʒ. q2 fides ⁊ opinio opponunt̄ ſm certitudinem ⁊ incertitudineʒ: vel ſm opinionē ⁊ firmam adheſionē. ¶ Ad iſtam rōnē dicunt quidaʒ ꝙ non opʒ ꝙ de rōne opinionis ſit formido. ⁊ ꝑter rōnes prius ad hoc adductas: adducūt duas alias rōnes. Primo ſic: q2 de rōne opinionis nō eſt niſi ꝙ ſit aſſenſus per mediuʒ ꝓbabile. ſed aſſentire per mediū ꝓbabile non eſt formidare. ergo ⁊c̄. ¶ Scđo ſic. q2 ſi opināſ neceſſario formidat: nō poſſet haberi opinio vera de quocūqʒ ſcibili. ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̄. falſitas ꝯñtis ſupponit̄. ꝓbatio ꝯñe. q2 ſi opinās formidat de cōcluſione: opinās opinatur iſtam ꝯcluſionē poſſe al'r ſe habere. ſed impoſſibile ē concluſionē ſcibilem al'r ſe hēre. igitur ſi opinans ſemꝑ formidat: impoſſe eſt hēre opinionē veram de re ſcibili. ¶ Ad primum dōm: ꝙ moueri per medium ꝓbabile importat ꝓbabiliter aſſentire. ſʒ ꝓbabil'r aſſentire eſt aſſentire ſine certitudie: aliogn nō differt a ſcia ⁊ a fide. aſſentire autē ſine certitudine eſt aſſentire cuʒ formidine: nō accipiēdo formidinē pro paſſiōe appetitus: q eſt timor. ſed prout dicit dubitationez intellectus. Unde dato ꝙ ita eēt: ꝙ opinari formal'r nō ſit ipſum dubitare. q2 aliqs pōt dubitare nullo mō habito medio ad quācunqʒ partem. tñ opinari non excludit talē dubitatē: ꝓpter defectum certitudinis in medio probāte. ¶ Ad ſcđm dōm: ꝙ formido que eſt in opinione non eſt accipiēda reſpcū rei credite in ſe. ſed ſm ꝓportionē mediȷ ad ꝯcluſionez

certificandã.ita ꝙ opinans nõ ſemꝑ opinatᷣ cõcluſionẽ
eſſe cõtingentẽ.imo q̃nqꝫ opinatᷣ eſſe neceſſariã:ſed ſic
aſſentit alteri parti ꝙ dubitat de oppoſita ꝓpter incerti
tudinẽ medij:opinari autẽ aliqd eẽ neceſſariũ:qꝺ de ſe
eſt neceſſariũ:⁊ dubitare vtrũ ita ſit ꝓpter hoc ꝙ me/
diũ nõ facit plenã certitudinẽ:nõ eſt opinari falſuꝫ:⁊ ſic
pꝫ ad q̃õnem.℄ Ad primã rõnẽ principalẽ adductam
ab alijs in oppoſitũ dicẽdũ ꝙ minoꝛ eſt falſa.Ad proba
tionẽ illius minoꝛis dõm ꝙ minoꝛ illius ꝓbationis eſt
falſa.Ad primũ igitᷣ per qꝺ illa minoꝛ illius proſylli ꝓ/
batᷣ.dõꝫ ꝙ licꝫ auctoꝛitas poſſit ſtare cũ demõſtratione:⁊
ſcire.vt obm cognitũ:nõ põt tñ ſtare vt mediũ aſſentiẽ/
di:vt ſupra patuit accipiẽdo auctoꝛitatẽ de qua loqtur.
℄ Ad ſcðam ꝓbationẽ eiuſdẽ dõꝫ.ꝙ qñ inuenitᷣ dictũ
alicuius cui prius credebatᷣ eẽ euidẽs per demõſtrationeꝫ
magis creditᷣ ei poſtea q̃ȝ ante:quantuꝫ ad ea que nata
ſunt credi:⁊ q: illud qꝺ iaꝫ eſt euidẽs nõ eſt natũ credi:
cũ ſciatᷣ.ideo quãtũ ad illꝺ nõ creditᷣ niſi quãtũ ad ꝓm/
ptitudinẽ animi. ℄ Ad illud qꝺ dᷣ contra hoc dõm ꝙ
oẽs auctoꝛitates eiuſdẽ ſũt equalr credibiles:dũmodo
credens equali diſpõne ſit ad oẽs:nũc aũt nõ ſilr eſt di/
ſpoſitus ille qui audit auctoꝛitatẽ reſpectu eius:qꝺ eſt ꝑ
ſe ſibi notũ:vel ab eo ſcitũ:⁊ reſpectu eiꝰ:qꝺ eſt ſibi ignõ
tũ:⁊ iꝺ nõ opꝫ ꝙ ſi opinatᷣ vel credat illud qꝺ nõ eſt ſibi
notũ ꝙ poſſit opinari vel credere illud qꝺ eſt ab eo per
ſe notũ vel ſcituꝫ quantũcũqꝫ vtrũqꝫ dicatᷣ ab eodem.
℄ Ad tertiã ꝓbationẽ dicenduꝫ:ꝙ credere ⁊ ſcire non
pñt ſtare ꝓpter repugnantiã medioꝝ in mouẽdo:⁊ etiã
actũ.℄ Ad illud qꝺ dicitᷣ ꝯtra hoc dõm.ꝙ ſicut dictũ
eſt:licꝫ auctoꝛitas maneat cũ medio demõſtratiuo vt obꝫ
cognitũ:nõ tamẽ manet vt mediũ ꝑ qꝺ creditur:ꝙ aũt
dicitᷣ ꝙ nõ eſt ibi repugnantia inter actus ſm euidens
⁊ ieuidẽs.dõm ꝙ falſum eſt:⁊ dato ꝙ fides non faciat
euidẽtiã:nec ad h̃ ſequatᷣ ꝙ faciat ieuidẽtiã:ita ꝙ cã ſit
directa ꝓuatiõis.tñ oꝫ ꝙ faciat actũ euidẽtẽ:vel nõ eui
dẽtem:⁊ ſi facit nõ euidentẽ:opꝫ ꝙ faciat ieuidenteꝫ:q:
oĩs actus cognoſcẽdi eſt euidens vel nõ euidẽs. ℄ Itẽ
etiaꝫ qualitercũqꝫ accipiatᷣ ĩpoſe eſt:ꝙ idẽ actus nume/
ro ſit euidens ⁊ non euidens:⁊ ideo opꝫ ꝙ vel fides fa/
ciat actum euidentẽ vel non euidentẽ:nõ põt actũ eui/
dentẽ:cũ non poſſit ꝯcurrere cũ medio demonſtratiuo
ad eundẽ actũ:q: illud mediũ facit actũ euidentẽ. Et ſi
dicatᷣ ꝙ nõ facit actũ euidẽtem:quãtũ ad hoc ꝙ ſit cau/
ſa ipſius euidentie:eſt tamẽ ſuba actus qui eſt euidens:
oſtenſum eſt etiã ſupra ꝙ ẽ valde friuolũ ⁊ hoc in coꝛpo
re q̃õis:etiaꝫ qꝺ inducitᷣ pro ſili non eſt ſile:q: albedo
non facit actũ vidẽdi:nec potẽtiã viſiuam:nec aliqꝺ ad
qꝺ neceſſario ſequitur cecus vel videns:ſed fides neceſ/
ſario facit actũ ad quẽ neceſſario ſequitᷣ euidens:vel nõ
euidẽs:q: omnis actus cognoſcendi eſt euidens vel nõ
euidens.ergo.⁊c.℄ Ad quartã ꝓbationẽ dicendum ꝙ
maioꝛ eſt dubia:q: non ſic foꝛte includit ſcire nõ eſſe ꝑ
ſe notũ:ſicut credere tale de quo loquitur:q: ad credere
de quo loquitur: vt dictum eſt:ſequitᷣ poſſe moueri ad
vtrãqꝫ partem cõtradictionis:non ſic autẽ per ſe noſce
eſt ſcire que determinata ſunt neceſſario ad alterã ptẽ.
⁊ ideo iſta nõ repugnãt adinuicẽ:ſicut credere repugnat
cuilibet eoꝛũ:quicquid autẽ ſit de maioꝛe minoꝛ nõ eſt
probata:q: ꝑncipia ſubalternate ſunt per ſe nota in ſciẽ
tia ſubalternata quantũ ad q: eſt:ſed ſunt demonſtrata
in ſubalternante quantũ ad ꝓpter quid eſt.℄ Ad ſcðaꝫ
rõnem principalem dicendũ ꝙ minoꝛ eſt falſa.Ad pro/
batione dicendũ ꝙ pꝛoprie opinans opinatᷣ cũ foꝛmidi
ne.Si autẽ aliquis non habꝫ ſciam:ſed tantũ medium
probabile ⁊ reputat ſe certũ errat:ſed ꝓprie non ſe habꝫ

vt opinãs:niſi opĩo accipiatᷣ ꝓ omni cognitiõe aliã a ſci/
re ⁊ per ſe noſce:⁊ ſi cõcluſio talis eſſet:qualis opinans
opinatur:erraret tamen in hoc ꝙ ſe reputaret certuꝫ:cũ
non ſit:ſiue aũt talis opinãs dicatur opinans:ſiue non:
tamẽ opinio quecũqꝫ nõ ſtat cum fide:q: opinio vel eſt
cũ foꝛmidine vel eſt erronea:quoꝝ neutrũ ſtat cuꝫ fide
⁊ ꝑ hoc pꝫ ad auctoꝛitates Auguſtini ⁊ phĩ:⁊ alias ſimi/
les.℄ Ad tertiã rõnẽ qua pꝛobatᷣ ꝙ opĩo ſtat cuꝫ fide.
dicendũ ꝙ de pꝛimis probabilibus eſt opinio:⁊ ꝙ opĩo
de talibꝰ eſt cũ foꝛmidine.℄ Ad illud aũt qꝺ dicitᷣ in cõ
trariũ dicendũ.ꝙ pꝛopter pꝛima ꝓbabilia creditᷣ alijs.
non ſicut ꝓpter oĩno certa:ſed ſicut ꝓpter magis ꝓba/
bilia.vnde opĩo non de toto excludit dubiũ vel foꝛmidi
nẽ.℄ Ad quartã ꝓbationẽ dicendũ ꝙ rõnes adducte
a ſacris doctoꝛibꝰ ad ea que ſunt fidei nõ cãnt ſciaꝫ de
eis que ſunt fidei:nec etiã opinionẽ:nec tñ ſequitᷣ ꝙ nul
laꝫ noticiã cauſent:nec ꝙ fruſtra adducanᷣ:q: cauſant
noticiã:q: tales rõnes poſſunt adduci ad probanduꝫ ea
que ſunt fidei illis qui nõ habẽt fidẽ:vnde tales docto/
res nõ vtuntᷣ talibus medijs ad probandũ eis ea q̃ ſunt
fidei demõſtratiue vel opinatiue:ſed vtuntur talibus me/
dijs ⁊ habitudinibus eoꝛũ ad ea que ſunt fidei vt obto
cognito.℄ Ad tertiã rõnem ꝑncipalẽ dicẽdũ.ꝙ minoꝛ
eſt falſa.Ad pꝛimã rõnem dicendũ ꝙ phs ad oĩa q̃ ſunt
demonſtrata per ipſum adducit auctoꝛitates alioꝛũ nõ
ad cauſandũ in illo vel in quocũqꝫ alio cui cõcluſio de/
mõſtrata eſt ſciaꝫ vel opĩonẽ per auctoꝛitatẽ hũanã:ſed
ad oſtendendũ ꝙ dicta alioꝛũ cõcoꝛdant cuꝫ dicto ſuo:
vt illi qui non capiunt demonſtrationẽ:aſſentiant pro/
pter auctoꝛitatẽ.Unde adducit illas auctoꝛitates ad cõ
firmandum nõ ſibi ipſi:ſed alijs dicta ſua.℄ Ad ſcðam
probationẽ dicendũ ꝙ rõ illa non probat:niſi ꝙ habitꝰ
fidei ⁊ ſcia poſſunt ſtare ſimul:vel ꝙ vſus vnius põt ſta
re cũ altero habitu.Nõ aũt ꝓbat ꝙ vſus vtriuſqꝫ habi
tus poſſint ſtare ſimul:⁊ multo minus ꝙ poſſint eẽ ideꝫ
actus:de hoc aũt non agitur:nec puto ꝙ aliquis habẽs
ſciam poſſit vti medio probabili ad opinandũ reſpectu
eiuſdẽ:niſi foꝛte habitus per aliquã diſpoſitionẽ impe/
ditus:q: obm ſcibile occurrens habenti ſciam non ĩpe/
ditã natũ eſt mouere ipſum ad ſciendũ:cũ quo etiã nõ
poteſt ſtare opĩo:vt dictũ eſt.℄ Ad quartã rõnem ꝑn/
cipalẽ dicendũ:qꝺ minoꝛ eſt falſa.Ad ꝓbationẽ dicẽdũ
ꝙ adueniente demõſtratione de his q̃ ſunt fidei in illo q
ante de his habebat ſolã fideꝫ:ex tunc non habet vſum
fidei quantũ ad talia. ℄ Ad illud qꝺ dixerunt in ꝯrariũ.
dicendũ ꝙ in talibus reſpectu talium demõſtratoꝝ nõ
remanet meritũ fidei reſpectũ taliuꝫ foꝛmalr.ita ſcꝫ ꝙ
habeant meritũ actus eliciti a fide reſpectu taliũ:ſed in
eis manet meritũ fidei ſm equipollentiã:⁊ pꝛopter ꝓm
ptitudinẽ animi ad credendũ:ſi non ſcita eſſent: ⁊ pro/
pter hoc defendẽdo fidẽ per tales rationes:ita poſſunt
mereri ſicut credendo:ſi nõ haberẽt ſciaꝫ. ℄ Ad illud
aũt qꝺ dicitur cõtra hoc.ꝙ ſcꝫ plus meretᷣ qui credit.⁊
habꝫ ꝓmptitudinẽ animi:q̃ȝ qui habet pꝛomptitudinẽ
animi tantũ.parũ valꝫ:q: qui credit:⁊ habet pꝛomptitu
dinem animi:licꝫ plus mereatur extenſiue:q: pluribus
modis meretᷣ:nõ tñ oꝫ ꝙ itenſiue.imo põt eẽ maiꝰ me
ritũ ĩ nõ hñte fidẽ aliquã q̃ȝ ĩ hñte aliquã fidẽ.vt ĩ xp̃o.
⁊ ſi fiat vis de hoc ꝙ ſaltẽ non eſt in eis meritũ fidei re/
ſpectu talium.Dico ꝙ verũ eſt foꝛmaliter ⁊ elicitiue:vt
dictũ eſt.nõ tamẽ ſequitur quin habeant meritũ equi/
pollens vel excedens meritum:etiam reſpectu talium.
℄ Ad quintã rationẽ principalẽ dicendũ.pꝛimo ꝙ ſal
tem impoſſibile eſt eandẽ cõcluſionẽ numero eẽ claraꝫ
⁊ obſcuram:⁊ ſm hoc ſaltem ſequitur ꝙ impoſſibile eſt

eundem actum eſſe ſcire ⁊ credere tale quale dictuʒ eſt: cuius oppoſitū quidaʒ dicunt. ℂ Secundo dōm eſt ꝙ maior nō eſt euidēs: nec forte vera: qꝛ habere noticiā mīnus perfectā: ⁊ habere noticiā magis perfectā nō habētes oppoſituʒ modum cogⁿⁱ: ⁊ non eſt ita impoſſe ſicut habere noticias habentes oppoſitū modū mouēdi: nūc autē cognitio creature per propriū mediū non dicit obſcuritatē ꝓprie loquēdo oppoſitā claritati viſionis gratie: ſed dicit imperfectionē: ſiue actū īpfectuʒ diſperatum. ℂ Tertio dicenduʒ ꝙ minor eſt falſa: qꝛ non ideʒ eſt obiectū formale viſionis beate ⁊ cognitionis creature per propriū mediū: qꝛ obiectū formale viſionis beate eſt eſſentia diuina. obiectū autē creature propriuʒ eſt ipſa creatura: licʒ creatura in viſione beata ſit obiectuʒ ſecundariū. ℂ Ad ſextū ꝓncipale dicendū. ꝙ illa ratio non cōcludit niſi ꝙ habitus fidei manſit in raptu pauli cū viſione clara: non autē ꝙ actus fidei tunc manſerit: ⁊ de hoc agitur.

Tertiꝰ articulus. **Ad queſtionem** autē principaleʒ ſm̄ formā qua proponebaꝰ dōʒ ꝙ quicqd de poſſe ſit de facto nulla fides remanebit in pr̄ia: etiam quantū ad habitū fidei: qꝛ huic magis cōcordant dicta ſanctorū: ⁊ ꝙ nihilominus remanebit in patria eadem charitas que fuit in via. ℂ Ad rōnē in oppoſituʒ dicendū ꝙ nō dicitur fides prior charitate ſm̄ depēdētiā vniuerſalr̄ acceptā: ſʒ quoad ſtatū ⁊ quo ad viſuʒ inquātū actus voluntatis depēdet ab actu intellectus: ſed non opʒ ꝙ actus voluntatis dependeat determinate ad credere: vel ſcire: vel videre: ſed ab hoc vel illo indeterminate. Quantū autē ad eſſe ipſorū habituū. dico ꝙ non dependent ab inuicem: quia deus poſſit conſeruare vnum ſine alio: ⁊ econuerſo.   Qõ. XVI.

I **D tertium** qđ ꝑtinet ad defectum culpe ſic proceditꝰ: ⁊ videꝰ ꝙ magiſter in theologia tractans qõnes curioſas ⁊ dimittēs vtiles: nō peccat mortaliter: qꝛ magr̄ in theologia nihil faceret ꝙ eſſet peccatuʒ mortale: ſʒ multi magr̄i hoc faciūt. ğ ⁊c̄.

Contra qꝛ facere cōtra preceptū ap̄li eſt peccatū mortale: ſed apoſtolus ꝓcipit queſtiones vitare tales. prime Thi. 6: ideo ⁊c̄.

Reſpondeo. Primo intēdo diſtinguere de curioſitate: ſiue de queſtionibus curioſis. ſcđo de mō tractādi tales qõnes. tertio ad qõnē.

Primus articulus, **Quantum** ad primū ſciendū ꝙ vt mihi videꝰ gn̄aliter loquēdo qõnes curioſe dicunꝰ ille in quibus nō inueniꝰ vtilitas ad ſalutē ordinata. hoc autē tripl̄r cōtingit. Uno modo: qꝛ mā de quibꝰ ſunt ille qõnes nō eſt vtilis ad ſalutē. imo eſt ꝫ ſaluteʒ. ſicut mā artis nigromātie: vel ſi in aliqua tractareꝰ quō aliqs furareꝰ: vel adinueniret voluptates inordinatas prohibitas. ℂ Secūdo mō poſſent dici curioſe: qꝛ quātum eſt ex ꝑte māe nō h̄nt aliquā vtilitatē ordinataʒ ad ſalutē: nec etiā oppoſitā: ſicꝰ ſunt qõnes geometrie. Tertio modo poſſunt dici qõnes curioſe: nō qꝛ ſunt ꝓhibite nec directe tractant ea que ꝑtinent ad ſalutē: ſʒ per reductionē poſſunt valere ad ea que pertinent ad ſaluteʒ: ſicut eſt de ōīa nāe ⁊ ſuppoſiti: ⁊ de reductione oīuʒ ad vnā cauſam primam ⁊ de conſimilibus.

Secūdus articulus. **Quantum** ad ſecundū ſciēdū ꝙ aliquis poteſt tractare qõnes dupl̄r. Uno mō inqrendo veritatē: ⁊ ad cōprobandū approbanda ⁊ reprobandū reprobāda. Alio modo ad fulciēdū determinatam partem ⁊ ad confirmandum.

His premiſſis deſcendēdo ad qõneʒ. Primo intendo oſtendere vtrū tractare qõnes curioſas ſit peccatū. Scđo vtrum tractare qõnes curioſes cū omiſſione vtiliū ſit peccatū: ⁊ quale ſit peccatū. ℂ Quantū ad primū dico ꝙ tractare q̄ſtiones curioſas qualitercūqꝫ dicātur curioſe primo modo ad inueſtigandū veritatē: vel reprobādo reprobāda: vel approbando approbanda ſm̄ ſe nō eſt peccatū: qꝛ īquirere veritatē: vt perueniaꝰ ad noticiā veritatis nullum malū īportat. imo bonū. Sed ſic tractare eſt inquirere veritatē vt perueniaꝰ ad noticiam veritatis. igiꝰ ⁊c̄. Et plus dico ꝙ tractare iſto modo qõnes pernicioſe artis. ſicut eſt nigromantie: nō ſolū nō eſt peccatū: ſed etiā poteſt eſſe meritoriū quantuʒ eſt de ſe: qꝛ ſicut ſtudere ad cōfirmandū ea que ſunt fidei eſt meritoriū. ita etiā ſtudere ad reprobandū ⁊ extirpādū ea que ſunt cōtra fidē eſt meritoriū: ſed tractare iſto mō qõnes artis pernicioſe ⁊ ſtudere eſt extirpare ea que ſunt ꝯtraria ſaluti. ğ ⁊c̄. ℂ Dico autē quantū eſt de ſe: qꝛ ſi eſſet ꝓhibitū ab eccleſia ſtudere in talibus: ſtudens qualitercūqꝫ peccaret: niſi ſuper hoc haberet licentiam ab eo qui pōt. ſtudere autē in mā indifferenti: ſicꝰ ſtudere in geometricis q̄tū eſt ex parte māe nō īportat meritū vl̄ demeritū: licʒ ſm̄ intētionē ſtudentis poſſet eſſe meritū vel demeritum. ſtudere autē in qõnibus reducibilibus ad declarationē fidei: ad hoc ſcʒ ꝙ declareꝰ fides: eſt meritoriū. ſtudere autē in eis alia intentione pōt eſſe indifferens: ſicꝰ in geometricis. Nam ſtudēs in talibus ſi ſtudeat cauſa ſolatij moderati bene agit: ſicut etiaʒ vtens virtute eutrapolie qua quis vtitur luᵈᵒ cōuenienter ad geſtem virtū interiorū. Si autē ꝓpter iactantiā vel aliā vanitatē quis ſtuderet in eis peccaret: ſed nō ſemꝑ mortalr̄: ſed tunc peccaret mortalr̄ ſi per preceptū ab eo qui poſſet: eſſet ſibi interdictū ne in talibus ſtuderet: vel ſi vacaret talibus tēpore quo ex precepto teneretꝰ aliqs vacare. ℂ Quantuʒ autē ad alterā partē queſtionis. vtrū ſcʒ ſtudere in talibus queſtionibus: ſeu eas tractare obmittēdo q̄ſtiones vtiles ſit peccatū mortale. Dico ꝙ omitteꝰ qõnes alias vtiles pro iſtis contingit tripl̄r. Uno modo quādo nulla neceſſitas eſt: vel etiā euidens vtilitas tractandi qõnes vtiles: qꝛ ſcʒ ſufficienter tractate ſunt ab aliqs: nec ipugnanꝰ ab aliquo. Secūdo modo. quando ſcʒ aliqua vtilitas poteſt euenire de tractando tales qõnes: nō tn̄ eſt talis neceſſitas ꝙ ſi omittaꝰ tale ſtudiū veritas pereat vel impugneꝰ. Tertio modo. qñ ſcʒ eſt talis neceſſitas tractandi qõnes vtiles ꝙ niſi tractenꝰ vitas pereat vel īmineat periculū errandi in talibus. ℂ Primo modo ſtudere in qõnibus curioſis omittēdo vtiles pōt eſſe ſine quocūqꝫ peccato. imo aliquando expedit ꝙ homo ſtudeat pro recreatione ſua in talibus: ſicꝰ ⁊ quādoqꝫ ꝙ ludat. In ſecūdo autē modo adhuc non video quin in talibus ſtudere poſſit eſſe ſine peccato: quādo fit cauſa recreationis: nam aliquādo vtilia intermittenda ſunt ꝓpter laborē: ⁊ ideo quādo ſtudiū vtilium qõnum eſt laborioſum ⁊ ſtudium curioſum eſt delectabile poteſt intermittere ad tēpus ſtudium vtiliū abſqꝫ peccato. Si autēʒ ꝓpter vanitatē aliquā fieret poſſet eſſe peccatuʒ: ſed non mortale quantū eſt de ſe. ℂ In tertio autē modo teneo ꝙ eſſet peccatū mortale quantū ad illum qui poſſet defendere veritatē: dato etiā ꝙ hoc non haberet ex officio magiſterij: vel prelationis: qꝛ potens reſiſtere periculo animarū ⁊ errori per quē noticia veritatis diuinorū neceſſariorū ad ſalutem periret: ⁊ non reſiſtit cū poſſet omittit cōtra charitatē proximi: ⁊ cōtra charitatem dei: ſed hoc eſt peccatum mortale. igitur ⁊c̄. ℂ In

Tertius articulus.

alio autē caſu omittere vtiles pro curioſis nō videť mibi ꝙ ſit peccatū mortale quantū eſt de ſe:licȝ ex intētione ſtudētis poſſet eſſe peccatū mortale:vt ſi faceret ex cōtēptu dei vel fidei:vel ꝯſimili mala itentione. ¶ Ad rōnes vtriuſqȝ partis eſt reſpōdēdū. Ad illud aūt ꝙ inducit pro prima parte dicendū ꝙ ſi magr in theologia omittat tractare in tertio caſu qōnes vtiles ꝓ curioſis peccat mortalr:nec magiſtrū in theologia peccare mortaliter eſt impoſe. ¶ Ad aliā in oppoſitū dicēdū ꝙ nō precipit apl's ſtudiū taliū qōnū euitare ſimplr:ſed precipit vitare errores quos quidā cōtra ea que pertinēt ad fidē ⁊ ad mores ſeminabāt. Vnī ſup illud prie thi.6. languens circa qōnes ⁊ pugnā verboꝝ. dicit Auguſtin' in gloſa. ꝙ quidā dicebāt nullū debere eſſe ſeruū:tū quia ex eiſdē parentibus ꝑmis:tū qꝛ oēs redēpti erāt ꝑ xp̄ꝫ: ⁊ dicebant aplm eſſe ꝯtrꝫ euan'. Jo. qꝛ ioānes euāgeliſta dicit. ꝙ ſi filius vos liberauerit ve liberi eritis. Apl's aūt monebat ſeruos qui erant cōuerſi ad fidēz manere in ſubiectione dñoꝝ ſuoꝝ:que illi credebant eſſe cōtraria nō attendentes driaȝ inter libertates corporis ⁊ aie vel mentis. nā participantes in liberatione facta ꝑ xp̄m vere liberi ſunt mente:ꝗuis aliqui ſint ſerui corpore:ſic igiť apl's non prohibet ſtudere in qōnibus curioſis niſi ꝑꝑ errorē. ānexū ꝗ aliqꝫ accidit circa ſtudiū taliū qōnū vel in caſu in quo ex precepto tenenť vacare alijs qōnibus:ſicut ſupra dictū eſt. Queſtio. XVII.

Ad quartum qđ pertinet ad defectuȝ pene ſic procediť ⁊ arguiť ꝙ aliqs poſſit mori ſine charitate abſqȝ hoc ꝙ damnaretur:qꝛ nullus dānať niſi ꝑ peccato originali vł mortali actuali:ſȝ aliqs poteſt mori ſine charitate ⁊ peccato originali ⁊ mortali. igiť ⁊c. maior patet. ꝓbatio minoris:qꝛ charitate habita tolliť peccatū originale:ſed aliquis pōt ꝑuari charitate habita:ſine peccato mōtali:qꝛ magri ponūt ꝙ pōt diminui per peccata venialia:⁊ ꝑ ꝯñs tolliť. ꝗ ⁊c.

Contra oēs ſaluabunť vel dānabunť:ſed nullus ſaluabitur ſine charitate:ergo nullus poteſt mori ſine charitate quin dāneť. igitur ⁊c.

Ad euidentiam iſtius qōnis tria ſūt faciēda. ꝑmū eſt videre in quo cōſiſtit difficultas. ſcðm eſt dicere ad qōnē. Tertiuȝ eſt obijcere contra poſitionez ⁊ ſoluere.

Primus articulus

Quantum ad primū ſciendū ꝙ iſta queſtio nō eſt mota ꝑpter dubiū de qōne queſita:qꝛ ſm curſum cōem quilibȝ qui nūc eſt quādo moritur:vel moritur in charitate: vel moritur in peccato originali:vel cum mortali actuali. ſimilr non eſt mota iſta queſtio ꝑpter hoc dubiū ꝙ poſſet hꝛi de hoc:vtruȝ ſcȝ ſi aliquis decedens in ſolo peccato veniali: ſine grā puniret pena eternali:licȝ hoc in ſe poſſet hꝛe dubium. Sed eſt mota qōſtio ꝑpter dubiū tactū in arguendo ad primā partē. vtrū ſcȝ charitas diminui poſſet ⁊ nō tolli totalr. Circa qđ vlterius eſt ſciendū:ꝙ nō eſt dubiuȝ ꝙ ex parte dei abſolute loquēdo poſſit charitas ⁊ diminui ⁊ augeri. ita ſcȝ ꝙ ipſe deus de potētia abſoluta pōt charitatē diminuere ⁊ augere:⁊ in quātocūqȝ gradu voluerit ſaltē poſſ infundere vel etiā cōſeruare. ¶ Itē etiam nō eſt dubiū ex parte noſtra ꝙ peccatū mortale nō diminuit charitatē aliquid relinquendo:ſed totalr tollit. Relinquiť igitur hoc dubiū ſolum. ſ. vtruȝ ex parte noſtra ceſſatio ab actu vel peccatū veniale poſſit diminuere charitatē. Ponere autē ceſſationē ab actu cauſaȝ diminutionis charitatis duplr pōt intelligi. Uno mō per modū ſubtractionis cōſeruantis. Alio aūt modo ꝑ modum demeriti:qꝛ charitas nec gñari hȝ nec ꝯſeruari ex actibus niſi pro quāto actus nři a ꝑncipio diſponūt ad eā per modū meriti ð ꝯgruo:⁊ per ꝯñs ceſſatio ab actu nō pōt facere ad diminutionē eius niſi ꝑ moduȝ demeriti. Si aūt ponať ceſſatio ab actu diminuere charitatē ꝑ modū demeriti. iſtud demeritū vel eſt peccatū veniale vel mortale. ſi mortale nō diminuit aliquid relinquēdo:ſed totaliter tollit:ſi veniale tunc totū dubiū ſtat in hoc. ſcȝ vtrū peccatū veniale omiſſionis vel cōmiſſiōis diminuat charitatē:⁊ ſic patȝ primum. ſ. in quo eſt difficultas queſtionis.

Scđo articulus,

Quantum ad ſecundū ſciendū ꝙ charitatē diminui pōt intelligi triplr. Uno modo quātū ad gradū in eſſe vel in eētia. Secūdo modo quantū ad radicationē eius in ſubo. Tertio mō quātuȝ ad feruorē. ¶ Quantū ad primū ſi intenſio formaruȝ intelligať quātū ad gradus in eſſe vel in eētia. dico ꝙ charitas nō pōt diminui per peccatū veniale:ita ꝙ charitas in ſe remittať:⁊ hoc duplici rōne patet. Prima talis eſt:qꝛ ſi veniale peccatū remittit charitatē:aut eſt ꝑ modū cōtrarij vel per modū demeriti:nō ꝑmo modo. tū qꝛ peccatū veniale poteſt ſtare cū charitate. Cōtraria autem ſimul ſtare nō poſſunt:tum qꝛ non ſunt reſpectu eiuſdem formalis obiecti:qꝛ charitas eſt circa deū ꝗ eſt finis; venialia peccata ſunt circa ea que ſunt ad finē:⁊ ſi aliqui actus veniales ſunt circa finē motus ſunt ſubiti ꝗ nō cōtrariant habitui:⁊ ſic per modū ꝯtrij veniale non diminuit charitatē:nec etiā per modū ðmeriti:qꝛ pena nō debet excedere culpā:ſed ſi cha^{tas} diminuereť ꝑ peccatū veniale per modū demeriti pena excederet culpā: cū qcūqȝ gradus charitatis excedat malitiā peccati venialis. ¶ Secūda ratio eſt talis:illud qđ diminuit aliqđ finitū aliquotiens repetitū pōt tollere totū. Sed impoſſibile eſt charitatē tolli ꝑ ſola venialia qualitercūqȝ ⁊ quotiēſcūqȝ repetita. igiť ⁊c. maior pȝ per ꝑhȝ.6. phy. qui dicit dēpto aliquo finito de aliquo finito:totiēs pōt demi ꝙ illud finitū totalr ꝯſumiť. minor ē cōmuniter ſupponitur ab oibus vſqȝ ad tēpora iſta. ſcȝ ꝙ īpoſſibile eſt charitatē habitā ꝑ ſola venialia tolli. Si autē loquamur de diminutione charitatis quātū ad radicationez. duplr poteſt intelligi. Uno modo vt maior vel minor radicatio accipiať ſm magis ⁊ min' perficere ſubiectuȝ ſm gradus eētie vel eſſe. ⁊ iſto modo charitatē diminui ſm radicationē eſt charitatē diminui ꝑmo modo. ſcȝ ſm gradus in eſſe vel in eſſentia:⁊ iſto modo nō pōt charitas diminui per venialia:ſicut nec ꝑmo:⁊ hoc pōt probari per eadeȝ media ꝑ que probatur illud de ꝑmo modo. Alio modo pōt accipi diminutio quātuȝ ad hoc ſcȝ ꝙ homo redditur minus promptus ⁊ firmus ad reſiſtendū tētationibus quibus tolliť charitas:⁊ iſto modo poteſt radicatio charitatꝭ diminui per peccatū veniale:⁊ nō ſolū per veniale peccatū:ſed etiā per aliquā corporalē indiſpoſitionē:qꝛ homo nō ſolū reſiſtit tētationibus per charitatē. imo etiā poteſt magis vel minus diſponi ad reſiſtendū per diſpoſitionez corporis:qꝛ aliter reſiſtit tētationibus infirmus ⁊ aliter ſanus:⁊ aliter calidus ⁊ aliter frigidus:⁊ etiā ſm diſpoſitionē mentis in his que directe nō pertinent ad charitatē:ſicut aliter reſiſtit tētationibus ſuperbie magnus clericus in ſecularibus:⁊ aliter ruſticus inſcius. ⁊ hoc etiaȝ patet in ipſis poſſeſſionibus:qꝛ alr reſiſtit paup:aliter diues. Quātuȝ ad aliquas tentatiōes:ſed iſta dicunť poſſe facere ad diminutionē radicatiōis charitatis:que poſſunt facere ad minus reſiſtendū tētationibus. ergo diſpoſitiones que

Tex. ch. 49 ⁊ inde.

non ſunt peccata poſſunt facere ad diminutionẽ; radicationis charitatis modo predicto: ⁊ multo plus peccata venialia ⁊ diſpoſitiões derelicte ab eis. ¶ Si autẽ loquamur de tertio. ſcʒ de diminutione feruoris charitatis. Sciendũ eſt ꝙ feruor charitatis tripliciter põt accipi. Primo quantũ ad intenſionẽ habitus. Scd̃o quãtũ ad intenſionẽ actus eliciti qui eſt intenſe amare. Tertio quãtum ad intenſionẽ actus imperati a viribus ſenſitiuis: prout obediunt rõni ⁊ volũtati. Quãtũ ad pmũ feruor charitatis nõ poteſt diminui per peccatũ veniale: q: feruorẽ charitatis primo modo acceptũ diminui eſt idẽ qd̃ charitatẽ diminui quãtum ad gradus in eſſe vel in eſſentia: ſed ſicut pbatũ eſt: ſic nõ poteſt diminui per peccatũ veniale. igitur ⁊c̃. Si autẽ loquamur de feruore ſcd̃o modo: ſcʒ quantũ ad intenſionẽ actus eliciti: vel etĩ actus imperati q̃d pertinet ad tertiũ modũ: ſic feruor actus vtriuſq; dum actu venialr̃ peccat̃ non diminuitur per peccatum veniale aliquid relinquẽdo: ſed totalr̃ tollit̃: q: ĩpoſſe eſt ſimul elicere actũ peccati venialis ⁊ exercere actum voluntatis meritoriũ vite eterne elicitum vel imperatũ. tamẽ poteſt relinqui aliqua diſpoſitio trãſeũte actu peccati venialis que facit actũ volũtatis ſequentẽ elicitũ vel imperatũ eſſe minus intenſũ: ⁊ ſic peccatũ veniale rõne diſpoſitionis derelicte poteſt facere ad diminutionẽ feruoris actus eliciti vel imperati: q: diſpoſitiones derelicte a peccatis venialibus non minus pñt facere ad remiſſionẽ actus charitatis eliciti vel imperati q̃ diſpoſitiones prouenientes: ſine aliqua culpa poſſũt facere ad remiſſionẽ talis actꝰ: ſicut poteſt patere de facili inducẽdo per multas diſpoſitiones que faciant hominẽ remiſſe affici ad deũ: vel ad ea que ſunt dei: ſicut infirmitas laſſitudo ⁊ multa cõſimilia. igit̃ ⁊c̃. ¶ Sciẽdũ tamẽ ꝙ licʒ iſta poſſint facere ad remiſſionem talis actus: nõ tamẽ de neceſſitate faciant talẽ remiſſionem: ⁊ ſic patet ad queſtionem.

Tertius articulus.

Modo reſtat dicere quantũ ad tertiũ. ſcʒ obycere cõtra poſitionẽ ⁊ ſoluere. pmo igit̃ obycitur a quibuſdã cõtra rõnes. deĩde ɔtra poſitionẽ iſtã. ¶ Contra rationes arguit̃ ſic primo. ⁊ primo cõtra primã rõnem. ⁊ primo cõtra primã partẽ minoris illius rationis qua dicitur ꝙ peccatũ veniale nõ diminuit charitatem per modũ cõtrarij. ſcʒ ꝯ probationẽ illius minoris qua dicit̃. ꝙ cõtraria non poſſunt eſſe ſil̃. arguit̃ ſic. q: qd̃ nõ tollit totalr̃ alterũ põt ſtare cũ eo ſm̃ aliquẽ gradũ: ſed vnũ ꝯrium a pncipio nõ tollit totalr̃ alterũ; ſed remittit. alioquin nullus motus eẽt remiſſio forme. igit̃ vnum ꝯrium a pncipio põt ſtare cum alio in aliquo gradu. igitur ⁊c̃. ¶ Secũdo aũt arguit̃ ſic cõtra pmã partẽ pbationis illius minoris qua dicit̃ ꝙ nõ ſunt cõtraria: q: nõ circa idẽ obm̃: q: vnũ eſt circa finẽ: ⁊ aliud eſt circa ea que ſunt ad finẽ. Cõtra hoc arguitur dupliciter. Primo q: qui plus amat finẽ; plus amat ea que ſũt ad finẽ: ⁊ qui minus amat ea que ſunt ad finem minus amat finẽ: ſed peccatũ veniale ſm̃ te facit minus amare ea que ſunt ad finẽ. ergo facit minus amare finẽ: ſed illud qd̃ minus facit amare finẽ videt̃ cõtrariũ amori finis: ⁊ per cõſequẽs charitati: igit̃ peccatũ veniale eſt ꝯrium charitati: ⁊ eſt etiã circa idẽ cum charitate. ſcʒ circa finẽ cuius amorẽ facit remiſſum. ¶ Secundo ſic: q: quedã ſunt peccata venialia: que ſunt quidã motus infidelitatis: ſed tales motus ſunt circa finẽ. ſcʒ circa deũ. igitur peccata venialia ſunt circa idem cũ charitate. ¶ Cõtra ſecũdam partẽ illius minoris qua dicitur ꝙ peccatum veniale nõ diminuit charitatẽ ꝑ modũ demeriti. arguit̃ dupliciter. Primo ſic. q: ſicut ante infuſionem charitatis peccatum veniale ſe habet ad reddendũ hominem indignum maiori charitate infundenda: ita ſe habet ad faciendũ hoiem indignum tanta charitate iam habita. ſed ante infuſionẽ charitatis peccata venialia reddunt hoiẽ; ĩdignũ magna vel maiori charitate. g̃ ⁊c̃. ¶ Tertio ſic: q: illud qd̃ nõ excedit alterũ in infinitũ poteſt ei ſm̃ aliquẽ gradũ adequari: ſed charitas in bonitate nõ excedit in infinitũ bonũ dignũ diminui vel remoueri ꝓpter demeritũ peccati venialis: nec per ꝯſequẽs excedit in infinitũ penã debitam peccato veniali. igitur diminutio charitatis ſm̃ aliquẽ gradũ poteſt eſſe pena adequata peccato veniali. ¶ Ad primũ iſtorũ dicendũ ꝙ nũq̃ꝫ cõtraria poſſunt ſil̃ formalr̃ eſſe circa idẽ ſm̃ quẽcũq; gradũ intenſum vel remiſſum: q: manente cõtrarietate illa quibus cõuenit cõtrarietas non poſſunt manere circa idem: q: ꝯrietas facit ipſa eſſe incompoſſibilia circa idem: ſed cõtrarietas formarũ cõtrariarũ manet manẽtibus quidditatibus earũ: q: cõtrarietas cõpetit eis ſm̃ ſuas rõnes quidditatiuas. ergo impoſſe eſt ꝙ manẽtibꝰ quidditatibus earũ poſſint eſſe in eodẽ ſimul. ¶ Ad illud autẽ qd̃ dicitur ꝙ illud qd̃ a pncipio non tollit alterum ſtat cuʒ illo altero: cõcedat̃. Ad minorẽ q̃ñ dicitur ꝙ vnũ ɔtrariorũ a pncipio nõ tollit alterũ. dicendũ. ꝙ vnũ cõtrariũ tollere alterũ duplr̃ eſt. effectiue: ⁊ formaliter. Effectiue ſicut calor ignis tollit frigiditatẽ aque vl̃ remittendo eã vel tollendo totalr̃ illã ꝑ calorẽ ĩpreſſuʒ. Formalr̃: ſicut calor ĩpreſſus aq̃ tollit frigiditatẽ eiꝰ. Q̃ñ igit̃ dr̃ ꝙ vnũ ꝯrioꝝ nõ tollit totalr̃ alterũ veꝝ ẽ accipiẽdo tollere effectiue: ſicut non opꝫ ꝙ ignis applicatus aq̃ totaliter tollat frigiditatẽ aque a principio: ſed loquẽdo formalr̃ de tollere falſum eſt: nam ĩpoſſibile eſt ſi calor imprimat̃ aque formalr̃ quin totaliter tollat frigiditatẽ ita ꝙ nõ maneat ſm̃ aliquem gradũ eius: nunc autẽ; ſi peccatũ diminueret charitatẽ per modũ ɔtrarij: hoc eẽt tollendo eam formalr̃. igitur ⁊c̃. ¶ Ad illud autẽ ꝙ dicitur cõtra pbationem eiuſdem dicendũ ꝙ ille qui minus diligit ea que ſunt ad finem: vt ſunt inductiua finis minus diligit finẽ: ſed non oportet ꝙ ille qui minus diligit ea que ſunt ad finẽ non prout ſunt inductiua finis: ſʒ ꝓpter aliam cauſam diligat minus finem: ſicut non oꝫ ꝙ ille qui minus diligit potionem amaram ꝓpter eius amaritudinẽ: ꝙ minus diligat ſanitatẽ. ſic autẽ; dicitur peccans venialiter diligere minus ea que ſunt ad finẽ; non prout ſunt inductiua finis: ſed propter aliã cauſaʒ. ¶ Ad ſecundũ qd̃ eſt cõtra illud dicendũ. ꝙ motus infidelitatis: ſiue ſint circa idem obiectuʒ cum charitate: ſiue non: non contrariant̃ charitati: nec eius actui directe: quia actus intellectus non opponitur directe actibꝰ charitatis: nec ſimplr̃ etiam deliberata ĩfidelitas tollit charitatẽ per modũ cõtrarij: ſed magis ꝑ modũ demeriti: vel per modũ cõtrarij non directe habentis cõtrarietatem ad charitatẽ: ſed ad antecedens. ſcʒ ad veram cognitionẽ ⁊ habitualẽ de deo. illi autem motus infidelitatis ſubiti: nec charitati: nec habitui: fidei ſunt cõtrarij: cum ſtent cum eis: ⁊ ideo nec tollunt nec diminuũt iſtos habitus fidei ⁊ charitatis per modũ cõtrarij: nec etiã per modũ demeriti. Et ſi dicat̃ cõtra hoc: ꝙ ad huc ſecũda pbatio non valʒ: q: adducit̃ circa idem: dicẽdũ ꝙ imo: q: intelligendũ eſt circa idem ſm̃ eandẽ rationem formalẽ: ⁊ eodẽ modo: motus illi ſubiti ſi ſint motus infidelitatis vel non ſunt circa idem ſm̃ eandeʒ rationẽ formalẽ: ſicut quãdo motus infidelitatis ſunt circa alia: q̃ꝫ circa bonitatẽ diuinã prout eſt obiectũ charitatis: vel non eodem modo: quia vnũ reſpicit illud obiectum ſm̃ actum ſubitum. puta peccatum veniale: ⁊ ad

aliud ſm habitū.puta charitas quātū ad habitū chari-
tatis: q2 nō ſemper actus eſt ↄtrarius habitui ⁊ pcipue
ſubitus:etiam ſi actus pertineret ad voluntatē:vt ſi eēt
ſubitus motus odij.qđ tamē non poſſet eſſe inquantū
deus eſt finis:licz poſſet eſſe inquātū deus eſt punitiuꝰ
vel aliquid tale. ¶ Et ſi dicaꝫ vltra ꝙ diuerſitas rōnis
nō faciat ad cōtrarietatē realem:dicēdū ꝙ diuerſitas
rationis nihil facit directe ad diuerſitatē realē vel ↄtra-
rietatē:exceſſus tñ obtī in quo inueniunꝫ diuerſe ratio-
nes:quibus excedit hoc vel illud iudiciū rōnis poteſt fa
cere ad cōtraria iudicia rationis amobilitatis vel oppo
ſiti ſm ꝙ eſt amatiuus vel punitiuus. ¶ Ad primū qđ
dicitur cōtra ꝓbationē ſecūde partis illius minoris di-
cendū ꝙ peccatū veniale nō reddit hominē īdignū ma
gna charitate vel parua. Sed verū eſt ꝙ peccans venia
liter non facit ſe dignū magna charitate vel parua:ſicut
nec etiā dormiens facit ſe dignum vel indignū magna
charitate vel parua:tamē poteſt aliquis per peccatum
veniale diſponi ad minus intendendum ad habendum
charitatē:⁊ per cōſequēs ad habēdū minus de charita-
te ꝗ̄ quis anteꝗ̄ habeat mereꝫ de congruo per conatū
ſuum:non tamē poſtꝗ̄ illam habet aliquis poteſt aliqđ
demereri vel ad eius diminutionē:q2 deus nō tollit cha
ritatē:nec etiā diminuit niſi per demeritū de cōdigno.
¶ Ad ſecundū dicendū ad idem:ꝙ licz charitas creata
non excedat in infinitū ſimpliciter bonū ablatū per pec
catum veniale:tñ charitas excedit in infinitū ſm quid
tale bonū vel penā debitā tali culpe:ita ꝙ ſi multiplica
renꝫ in infinitū nō adaptarent gradum quātūcūq; cha-
ritatis:ſicut nec nigredines ſi multiplicarenꝫ in īfinitū
ad aptarentur cuicūq; gradui albedinis. ¶ Contra ſecū
dam rationē arguiꝫ.primo ſoluēdo eam:⁊ hoc triplici-
ter. Dicēdo primo ꝙ diminutio charitatis procedit ſm
eandē proportionē.verbi gratia.ꝙ primo tollaꝫ medie
tas charitatis:⁊ ſecundo medietas medietatis:⁊ poſtea
medietas reſidui:⁊ ſic diuiſio poteſt procedere in infini
tum non conſumpto totalr primo:ſicut patet in diuiſio-
ne cōtinui. Scđo videꝫ poſſe dici ꝙ in ratione ſupponi
tur falſum:ſcz ꝙ ſi procedaꝫ in venialibus ꝙ tandē nō
ſit neceſſarium deuenire ad peccatū mortale:⁊ ſic tolle-
tur charitas non ſolum per peccata venialia:ſed etiā ꝑ
peccatū mortale ad qđ neceſſariū eſt deuenire per pec-
cata venialia aliquotiens repetita. Tertio: q2 videꝫ q-
buſdam ꝙ non habeꝫ ex fide:quin aliquis propter pec-
cata venialia poſſit priuari charitate ⁊ dānari. ¶ Cōtra
eandē rōnem arguiꝫ ↄtra arguēdo:⁊ pmo ſic:q2 qua ra-
tione charitas finita poteſt tolli per ipſa venialia pecca-
ta aliquotiēs repetita ſi charitas diminuatur per ea:ea-
dem rōne totus feruor ⁊ totus actus poterit totalr tolli
per peccata venialia:cū ponaꝫ ꝙ feruor actus:vel ipſe
actus feruidus diminuaꝫ per ipſa venialia. ¶ Secūdo
ſic:q2 ego video.ꝙ quāto minor eſt circulus:tāto minor
eſt angulus:⁊ tamē hoc poteſt procedere in infinitū ꝙ
detur ſemper circulus minor circulo:⁊ angulus minor
angulo:⁊ tamen hoc non obſtante non poteſt veniri ad
vllum angulū:quin ſemper angulus maneat.ergo a ſi-
mili poteſt in infinitū charitas fieri maior ⁊ minor per
venialia:nec tamē oportebit deuenire ad nullā charita-
tem vel ad totalē ablationē charitatis. Tertio ⁊ eſt idē
cū ſecūdo:q2 manēte eadē baſe quāto plus protrahūtur
linee tanto fit minor angulus:ſed talis minoratio angu
li:ſicut ⁊ tales protractiones ⁊ minorationes linearum
poſſunt procedere in infinitū:abſq; hoc ꝙ perueniaꝫ ad
nullum angulum.ergo a ſimili minoratio charitatis po
teſt procedere in infinitū abſq; hoc ꝙ deueniaꝫ ad nul-
lam charitatem. ¶ Quarto ſic:q2 ſicut dictū eſt radica
tio charitatis poteſt diminui per peccatum veniale:ſed
hoc non obſtante radicatio charitatis non poteſt totali
ter tolli per peccatum veniale quantūcūq; multiplicéꝫ.
ergo a ſimili charitas poterit diminui per peccatum ve
niale abſq; hoc ꝙ per peccatū veniale poſſet totaliter
tolli. ¶ Quinto ſic.q2 diſpoſitio que eſt ad charitatis
admiſſionem:non ita vadit in infinitum:quin alioquin
oporteat venire ad talē punctū:ꝙ opꝫ illam diſpoſitio-
nem:⁊ per cōſequēs charitatē amittere:ſed peccata ve-
nialia diſponūt ad amiſſionē charitatis.ergo per pecca
ta venialia poteſt veniri ad talē punctū:ꝙ oportet cha-
ritatē amittere:⁊ ſic nō eſt incōueniēs amittere charita
tem per ſola venialia.maior patet:q2 nullus habitus vl
etiā diſpoſitio procedit in īfinitū.minor etiā cōceditur
ab omnibus.ſcz ꝙ peccatum veniale diſponit ad amiſ-
ſionem charitatis:q2 diſponiꝫ ad mortale per qđ tolliꝫ
charitas. ¶ Ad primū iſtorū dicendū ꝙ iſta reſponſio
eſt fuga:⁊ non eſt bona:ſed ſolū quantū ad apparentiā.
pmo q2 licz in rebus mathematicis ſm cōſiderationē
mathematicā ſit procedere in infinitū ſm talem mo-
dū quantū ad conſiderationē mathematicā:tamē hoc
non habꝫ veritatē de rebus naturalibus in eſſe natura-
li:vel etiam de ſupernaturalibus:nos tamen loquimur
de charitate exiſtente in determinato gradu. Scđo q2
talis diuiſio ſm talē ꝓportionē non eſt in diminutione
charitatis:ſic ſcz ꝙ pmo tollaꝫ medietas:⁊ poſtea medie
tas medietatis:⁊ ſic deinceps:q2 in talibus ablationibꝰ
ſemꝑ minus tolliꝫ in ſecūda ꝗ̄ in pma:ſi autē diminui-
tur charitas per peccatū veniale:non opꝫ ꝙ minus di-
minuaꝫ per ſcđm ꝗ̄ per primū.imo videꝫ ꝙ plus ꝑ ſecū
dū ꝗ̄ per primū inquantū poteſt ibi eē maior prauitas.
¶ Ad ſecundū dicēdū ꝙ deficit dupliciter.pmo:q2 im-
poſſibile eſt per peccatū veniale deuenire ad talem pun
ctū:ꝙ oporteat ꝓcedentē vltra peccare mortalr:q2 etiā
exiſtentē in peccato mortali nō eſt neceſſarium peccare
mortalr vel abſolute.vt ſit.ſ.neceſſariū ipſum peccare:vl
mortalr vel venialr:⁊ multo minꝰ hoc eſt neceſſarium
de exiſtente in ſolis venialibus. ¶ Secūdo:q2 ſiue fal-
ſum ſit ſiue verū id qđ ſupponiꝫ:tamē iſta ↄditio eſt vera
ꝙ ſi peccatū veniale diminuit charitatē:ꝙ per ſola ve-
nialia aliquotiens repetita tolleretur totaliter charitas.ſi
ſola venialia eſſent vel poſſent eſſe:qđ eſt falſum.ſ.ꝙ ꝑ
ſola venialia charitas poſſet amitti qualitercūq;:nunc
autē ſuper veritatē illius ↄditie fundaꝫ proceſſus illius
rationis. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ illud non eſt bene:ſed
temere dictum.ſcilz ꝙ per ſola venialia poſſit charitas
amitti:q2 priuatio grē vel dānatio eſt mors aīe:a qua dꝫ
peccatū mortale:vnde dicere ꝙ aīa viua per grām fiat
ſpūaliter mortua per amiſſionē grē ſine peccato morta-
li eſt ignorare ꝓpriam vocē:⁊ quid eſt peccatū mortale
⁊ quid non mortale. ¶ Ad primū qđ obijcitur cōtra ar
guendo dicendū ꝙ feruor actus nō diminuiꝫ per pecca
tū veniale:quādo actu exerceꝫ aliquid relinquēdo:ſed
totaliter tolliꝫ ⁊ feruor ⁊ actus:vel magis proprie impe
ditur. Sed quantū ad diſpoſitionē derelictā a peccato
veniali feruor actus ſequentis diminuiꝫ:non tamē ſeq-
tur ꝙ poſſit totaliter tolli:q2 diminutio feruoris actus
nō procedit ſic:q2 plures diminutiones ſunt circa idem
ſicut in charitate:imo ſi ſunt plures diminutiones ſunt
in pluribus actibus:nec etiā ſequitur ꝙ poſterior actus
ſemper ſit minoris feruoris:quia nulla diſpoſitio poteſt
inducere neceſſitatē eliciēdi tepide vel minus feruide.
¶ Ad ſecundū dicendū ꝙ licz procedendo ſm eandē
proportionē ⁊ in circulo ⁊ in angulo poſſit ꝓcedi in infi-

ro:q2 que non differunt numero ſunt idem. igiť forma
intenſa ⁊ remiſſa ſunt diuerſe forme nũero. ¶ Quarto
ſic:q2 ſi intenſuʒ habet plus ꝙ̃ remiſſuʒ:aut eſt hoc ſuc/
cedente forma forme:aut manente eadẽ forma.ſi pꝛio
modo habeť propoſitum.ſcʒ ꝙ intenſum ⁊ remiſſum
ſunt diuerſe forme:ſi ſcďo modo:tunc nulla eſt ibi varia
tio. ¶ Quinto ſic : q2 ſi forma remiſſa manet in intenſa
aut manet in propria forma:aut non:ſi manet in ꝓpꝛia
forma non manet virtualř in intenſa:qď eſt contra me.
Si autem non manet in ꝓpꝛia forma igitur differt rea/
liter a forma intenſa:in qua non manet ſm̃ propꝛiã for
mam. ¶ Sexto ſic:⁊ eſt cõfirmatio precedentis:q2 qď
cõtinetur virtualiter in aliquo differt ab eo realiter:ſicͭ
patet de creatura ⁊ deo in quo cõtineť virtualř creatu/
ra:⁊ de miſcibilibus ⁊ mixto in quo continenť virtualř
miſcibilia:ſed vt videť ſm̃ me remiſſum remanet vir/
tualiter in intenſo.igitur ⁊c̃. ¶ Septimo ſic:q2 frigidũ
remittens calidũ:aut aliquid impꝛimit:aut nihil:ſi ali/
quid.hoc non poteſt eſſe niſi calor remiſſus:nec poteſt
de nouo impꝛimere calorem intenſum:niſi remouendo
calorẽ remiſſum:q2 aliter duo calores ſimul eſſent. Si
dicatur ꝙ nihil impꝛimit. Cõtra.q2 ſi nihil impꝛimit ni
hil agit:⁊ ſic agens remittens nihil agit. Scďo q2 agẽs
ꝑficiſare nihil impꝛimit niſi oppoſituʒ remouendo.ſed
agens remittens remouet intenſum.igitur ⁊c̃. ¶ Si
dicať ꝙ remittat calorẽ ipediendo actionẽ cõſeruantis
calorẽ. Cõtra.q2 tunc debet poni frigidũ iuxta cõſeruãs
qď dicit ipediri per frigidũ:⁊ non iuxta calidũ:igiť ⁊c̃.
¶ Octauo ſic:q2 in omni motu abijciť termin⁹ a quo.
ſed in motu itenſionis terminus a quo eſt forma remiſ/
ſa.igitur in tali motu forma remiſſa abijciť:⁊ per conſe/
quens non manet eadẽ cũ intenſa. ¶ Si dicať ad hoc
ꝙ forma remiſſa nõ eſt per ſe terminus:ſed ꝑuatio ma/
nentis gradus que non manet. ¶ Cõtra.q2 termin⁹ mo
Tex.cõ.7. tus ſunt poſitiui:q2 ſm̃ phʒ.5.phy.motus eſt a ſubiecto
in ſubm̃.i.ab affirmato in affirmatũ. Sed priuatio nõ
dicit aliquid poſitiuũ.ergo ꝑter ꝑuationẽ oʒ ponere ali/
qď poſitiuũ:qď ſit termin⁹ a quo ipſius mot⁹ intenſiõis
qui abijciť:ſed hoc non põt eſſe niſi forma remiſſa.igi/
tur ⁊c̃. ¶ Nono ſic.ſicut in remiſſione tendiť ad priua/
tionẽ ⁊ nõ eſſe.ita in itenſione recediť a priuatione ⁊ nõ
eſſe:ſed in remiſſione tendiť ad non eſſe forme que acq
ritur:⁊ per ꝯſequẽs illa forma que acquiritur per inten
ſionem nõ preexiſtebat:nec eſt eadẽ cuʒ ꝑexiſtente:nec
per ꝯñs cũ forma remiſſa. ¶ Decimo ſic:q2 motus icõ/
poſſibiles debẽt eſſe ſm̃ formas icõpoſſibiles : ſed mo/
tus intenſionis ⁊ remiſſionis ſunt incompoſſibiles ſm̃
ſe totos.ergo ⁊ forma intenſa ⁊ remiſſa ſunt incõpoſſibi
les:⁊ per cõſequens non poteſt eſſe eadẽ forma. ¶ Un
decimo ſic:q2 ſi eadẽ forma manens variať ſm̃ gradus
ſequiť ꝙ forma ſit ſubʒ variatiõis:qď eſt falſuʒ.igiť ⁊c̃.
¶ Duodecimo ſic:⁊ eſt cõtra illud dictũ qď dř ꝙ inten/
ſum ꝯtinet remiſſuʒ ⁊ plus nõ ſm̃ partes ſignabiles:q2
ſm̃ phm̃.4.phy.id qď excedit alteruʒ diuidiť in id qď
Tex.cõ.71. excedit ⁊ in reliquũ:ſed ſm̃ te intẽſuʒ excedit remiſſuʒ.
ǧ diuidiť in id qď excedit ⁊ in reliquũ:ſed hoc nõ poteſt
eſſe niſi illud qď excedit ⁊ reliquum poſſint diſtingui ꝑ
ſignabiles partes.ergo ⁊c̃. ¶ Ad primuʒ igiť dicendũ.
ꝙ impꝛimere a precedente hoc põt intelligi dupliciter.
Uno modo:q2 facit de nouo formaʒ oĩno diſtinctam a
precedẽte:ita ꝙ in nullo ſit eadẽ cũ ea:⁊ iſto mõ nõ im/
pꝛimit diuerſum a precedente. Alio modo poteſt accipi
ſcʒ impꝛimere diuerſum a precedente facere precedens
perfectius:⁊ ſic facit diuerſum a precedente:modo quo
idem magis perfectum differt a ſe minus perfecto. Si
autem fiat vis in nomine impꝛeſſionis poteſt dici ꝙ nõ
impꝛimit de nouo:ſed impꝛeſſuʒ ꝑficit:⁊ ſic agit. ¶ Ad
ſecundum dicenduʒ.ꝙ eſt variatio in ipſa forma:⁊ quã/
do infertur.igitur ſunt plures forme.dicendum ꝙ non
ſequitur.imo eſt fallacia conſequentis a pluribus cau/
ſis veritatis ad vnam:quia iſta variatio poteſt eſſe:vel
quia ſunt plures forme:vel quia vna forma eſt minus
⁊ magis perfecte habita. Ad illud quod dicitur in con/
trarium:quando queritur vtrum gradus ſint idem cuʒ
forma. Dico ꝙ ſic:⁊ ꝙ ſicut vna forma eſt intenſa ⁊ re/
miſſa:ita ideʒ gradus remiſſus.poſtea eſt ille qui eſt in/
tẽſus:⁊ itẽſus dĩt a remiſſo:ſicut icludẽs ipm̃ ⁊ plus:nõ
ſm̃ partes ſignabiles eodeʒ modo : ſicut dictum eſt de
forma intenſa ⁊ remiſſa. ¶ Et ſi dicas ꝙ ſi non eſt niſi
vnus gradus non eſt aliqua variatio.dico ꝙ verum eſt
ſi ille gradus non poſſet habere latitudineʒ ſm̃ eſſe ma
gis ⁊ minus perfectum. Si autem facias vim in hoc ꝙ
dicitur gradus.ita ꝙ dicatur gradus remiſſus ipſa for/
ma cum precifione minoris perfectionis:⁊ gradus intẽ/
ſus ipſa forma cum incluſione maioris perfectionis:tũc
iſti gradus differunt:non ſicut diuerſe eſſentie diuerſa/
rum formarum:ſed ſicut eadem eſſentia accepta cũ pri/
uatione maioris perfectionis:⁊ accepta cum incluſione
maioris perfectionis. ¶ Ad tertiũ dicendum ꝙ intẽſũ
⁊ remiſſum aliquo modo differunt realiter : nec tamen
ſequitur ꝙ differũt:ſicut diuerſe forme numero:ſed dif/
ferunt ſicut eadem forma magis ⁊ minus perfecte ha/
bita. Et quando dicitur ꝙ illa que non differunt nume/
ro ſunt idem:verum eſt ꝙ idem ſunt numero:q2 eadeʒ
eſſentia numero:tamen non ſequitur ꝙ illa que nõ ſunt
diuerſe eſſentie numero:non differunt realiter:ſicut ea/
dem eſſentia magis ⁊ minus perfecta. Unde quando
dicitur. differunt realiter.igitur ſunt diuerſe eſſentie nu
mero.fallacia conſequentis eſt:ſicut prius. ¶ Ad quar
tum dicendum ꝙ intenſum habet magis ꝙ̃ remiſſum
manente eadem forma. Et quando dicitur ꝙ non:quia
tunc non eſſet variatio.dicendum ꝙ imo : quia non ſo/
lum poteſt eſſe variatio ſm̃ ſuſceptioneʒ forme poſt for
mam:ſed etiam ſm̃ ꝙ eadem forma poteſt eſſe magis
⁊ minus perfecta:vel etiam magis ⁊ minus perfecte ha
bita.nam ibi etiam eſt fallacia conſequentis. ¶ Ad qn/
tum dicendum.ꝙ forma remiſſa quantum ad illud qď
eſt poſitiuum in ea manet in propꝛia forma.ideſt quan/
tum ad eſſentiam ipſius forme:cum maiori tamen per/
fectione:ita ꝙ intenſum etiam includit eam : ⁊ aliquid
plus:non ſm̃ partes ſignabiles:vt dictum eſt:⁊ propter
hoc illud plus non eſt ſignatum diſtinctum a preceden
te:ſed eſt ipſamet forma precedens facta perfectioꝛ. Et
quãdo dicitur ꝙ hoc non poteſt eſſe:quia ſm̃ me remiſ/
ſum continetur in intenſo virtualiter . Dico ꝙ aliquid Aliqd cõtine/
contineri in aliquo virtualiter tripliciter eſt. Uno mo/ ri in alio vir/
do ſm̃ cauſalitatem effectiuam:ſicut effectus cauſe effi tualř tripliciter/
cientis continetur in cauſa. Alio modo ſicut diſpoſitio/ ter cõtingit/
nes materie tranſeuntis aliquo modo virtualiter conti poteſt.
nentur in effectu:ſicut dicunť miſcibilia manere in mix
to qď generatur ex miſcibilibus:ſicut ex materia tran/
ſeunte. Tertio modo aliquid dicitur virtualiter eſſe in
aliquo ſm̃ continentiam formalem : ſicut dicitur ve/
getatiuum eſſe in ſenſitiuo:⁊ ſenſitiuum in intellectiuo.
Modo illa que continentur.pꝛimo modo virtualiter.⁊
ſecundo modo in aliquo differunt realiter ab ipſo : ſed
illud qď continetur virtualiter tertio modo in aliquo
quando accipiuntur in eodeʒ:non differunt realiter ab
illo in quo continentur virtualiter . Unde in homine
non differunt realř ſenſitiuum ab itellectiuo:nec vege/

tatiuum a ſenſitiuo. Iſto autē modo quātum ad aliqd continetur remiſſum in itenſo: qꝛ forma itenſa continet illam ꝛ aliquid plus formalr: modo quo expoſitum eſt. Differunt tñ in duobus hinc inde. qꝛ tñtum vegetatiuū ꝛ ſenſitiuum ꝛ itellectiuum in diuerſis differunt ſpecie. ſed itenſū ꝛ remiſſum in diuerſis differunt numero. ſꝫ non differunt ſpecie. qꝛ dicunt perfectum ꝛ iperfectum in vna ſpecie. In alio differunt: qꝛ vegetatiuū ꝛ itellectiuum in eodem ſunt ſimul. ꝛ ſimilr ſenſitiuū ꝛ vegetatiuum. ꝛ pro eodē numero verificaṫ vnū de alio. eſt enī verū dicere. hoc vegetatiuū eſt hoc ſenſitiuum. ꝛ ſilr ſenſitiuum eſt itellectiuū. ſed in remiſſo ꝛ itenſo non eſt ſic. Unde nō eſt verum pro eodem nūc: ꝙ remiſſum ſit intenſum. ſed hn̄ veruꝫ eſt ꝙ forma que p̄us fuit remiſſa: nūc eſt itenſa: cuius cā eſt: qꝛ remiſſum dicit formā cum preciſione maioris perfectionis ſine p̄uatione. ſed itenſum dicit formā cum incluſione maioris perfectionis. ꝛ ideo non poteſt dici ꝙ eadem forma ſit ſimul intenſa ꝛ remiſſa. ſed in hoīe vegetatiuū nō importat ſenſitiui excluſionem. ſed nec ſenſitiuum itellectiuiꝫ: niſi forte ſm̄ vocē. qꝛ vox ſignificās hoc non ſigñat illud. ꝛ ideo poſſunt verificari de ſeiuicem. ℂ Ad ſextum pꝫ ex his que dcā ſunt ad p̄mam rōnem. ℂ Ad ſeptimum dicendum: ꝙ fridum remittēs calidum: non iprimit aliqd ipſi calido: ſed diminuit caliditatem ipediendo actionem conſeruātis. Nec ſeqtur ꝙ ſi nihil imprimit nihil agit. ſicut ēt corrumpens in eo ꝙ corrumpens nihil iprimit: ſed ſubtrahit. Et ſi ēt deus anihilaret res nihil iprimeret: ſꝫ ſubtraheret. qd̄ quomō poſſit fieri: ꝛ quomodo intelligi ad preſens nō pertinet. Unde agere ſic extenditur large: ꝛ ad iprimēdam actum: ꝛ ad remouēdam actum. Et quādo dr̄ ꝙ tale fridū deberet poni iuxta conſeruās agēs. Dicēdum: ꝙ non opꝫ. qꝛ nō ſolum aliquod agēs pōt impedire actionem alterius agētis: remouēdo vtutē actiuam eius: vel debilitādo: ſed ēt ex pte ſubi in quo agit ipediēdo: ne hēat perfectam dñiū ſuper ipſum. vel itroducēdo formā de nouo: vel ꝯſeruādo eam. ℂ Ad octauum dōm. ꝙ in motu itenſionis terminus a quo. g abijciṫ eſt p̄uatio vlterioris perfectionis: que nō manet forma fcā intenſa. nō autē ipſa eſſentia forme q̄ntum ad illud qd̄ eſt: qꝛ in fine manet. ℂ Ad dcm̄ aūt p̄hi dōm: ꝙ p̄hs itendit dicere: ꝙ motus dr̄t a gnātione ꝛ corruptione in hoc: ꝙ motus eſt ab affirmato in affirmatū. Alia vero nō. non qꝛ motus non icipiat quādoqꝫ a p̄uatione: ꝛ terminet ad aliquā p̄uationem. ſed qꝛ in ſua rōne nō icludit ſic icipere a p̄uatione: ꝛ terminari ad p̄uationē: ſicut gnātio ꝛ corruptio. quoꝝ vnum. ſ. gnātio hꝫ icipere a nō eſſe rei gnāte. ꝛ alterū. ſ. corruptio hꝫ terminari ad nō eſſe illius qd̄ corrumpiṫ. vl̄ forte pro tāto dcm̄ eſt: qꝛ in vtroqꝫ termino motus ſubijciṫ aliqd̄ ens actu. nō ſic aūt in alijs. Qꝛ autem nō ſit itentio Ariſt. ꝙ motus non icipiat aliquādo a p̄uatione: pꝫ ex hoc qd̄ dicit in fine illius capli. quādo ꝯcludit ꝙ motus eſt a ſubto in ſubm: dicit ēt: ꝙ p̄uatio accipiēda eſt pro ſubo. ſ. pro affirmato. ꝛ ꝙ qn̄qꝫ p̄uatio affirmatiue demſatur vt nudū. ℂ Ad nonum dōm. ꝙ in remiſſione quādoqꝫ itur nō ad totale nō eſſe forme. ſed ad nō eſſe itenſum vel pfectum. ꝛ ſimilr in itenſione non icipiṫ ſemꝑ a totali nō eſſe forme que itendiṫ: ſed a non eſſe pfecto vel itenſo. ℂ Ad decimum dōm. ꝙ itenſio ꝛ remiſſio ſunt icompoſſes motus: nō qꝛ ſp ſint ſm̄ diuerſas formas: ſꝫ qꝛ ſunt ſꝫ p̄uationē ꝛ pōnē eiuſdē forme totius: vel ſm̄ pōnem ꝛ p̄uationē alicuius pfectionis maioris in eadē forma. vnde ſunt icompoſſes ſicut pō ꝛ p̄uatio eiuſdē. ℂ Ad vndecimum dōm: ꝙ quādoqꝫ dicimus illud ſm̄ qd̄ agēs agit agere: ſicut dicitur ꝙ calor calefaċ. ꝛ ſic etiā dicimus ꝙ in forma eſt variatio intenſi ꝛ remiſſi. non quia ſit ſubiectum talis variationis. ſed quia ſm̄ eam fit. ꝛ hoc non poſſet eſſe niſi haberet latitudinem talē ſicut dcm̄ eſt. ℂ Ad duodecimū dicendum: ꝙ philoſophus in quarto phyſicorum. volens probare: ꝙ motus non eſſet in vacuū niſi in iſtanti. vult oſtēdere hoc: ꝙ nulla ꝓportio eſt pleni ad vacuū: ſicut eſt ꝓportio pleni ad plenū: quātūcunqꝫ vnū ſit plenum magis ſubtili. ꝛ aliud minus ſubtili. Et vult hoc ꝓbare per hoc: ꝙ illud qd̄ excedit aliqd eſt diuiſibile in illud qd̄ excedit ꝛ in reliquū. nūc autem plenum nō eſt diuiſibile in vacuū: ꝛ in illud qd̄ excedit vacuum. qꝛ vacuū nihil eſt. Et ex hoc nō vult p̄hs ꝙ ſubtilius compatū minus ſubtili diuidaṫ i ptes ſignabiles. qꝛ hoc eſſet ēt cōtra iſtos. qꝛ ſequereṫ tunc ꝙ forma intenſa ſe hēret ad remiſſam in eodē ſubo: ſicut totum ad ptem ſignabilem in ipo: qꝛ totū itenſum diuidiṫ in iſtā formā remiſſam: ſicut in ptem ſignabilr diſtinctam ab alia. quod eſt cōtra ipſos. Eſt igitur itentio p̄hi: ꝙ excedens aliqd diuidiṫ in illud: vel ſicut in ptes ſignabiles: vl̄ ſicut in ptes nō ſignabiles. neutro illoꝝ autem modoꝝ ens diuidiṫ in aliqd ꝛ nihil. vnde ens nō poteſt hēre ꝓportionem ad nihil: vel plenū ad vacuum: vel ſm̄ ptes ſignabiles: vel ſm̄ nō ſignabiles. Unde ſicut nō pōt dici ꝙ ens diuidatur in aliqd ꝛ nihil: vl̄ ꝙ nihil ſit aliquota pars entis. ita nō poteſt dici ꝙ nihil ſm̄ aliquam ꝓportionē minus calefaciat: q̄ꝫ ens. vel aliqd ſimile ꝯueniat ei in compatione ad ens. Et ſic pꝫ ad queſtionē. ℂ Ad rationes autem in opponendo ſatis pꝫ. qꝛ ſicut in alteratione non eſt niſi vnum mutatum eſſe in actu: ita nō eſt ibi niſi vna forma.

Poſtea querebanṫ q̄tuor de creatura cōpoſita ex nā corporali ꝛ ſpūali. ſ. de hoīe. p̄mū pertinet ad eius ſubm. ꝛ eſt: vtrum ponens aīam rōnalem ſepatam remanere poſt mortem neċio hꝫ ponere aliō p̄n^m eēntiale in homine preter aīam rōnalē ꝛ mām p̄mā. Secūdū pertinet ad actus iportantes perfectionem. ꝛ eſt: vtrum eadē fides numero ſit in via ꝛ in p̄ria. Tertiū pertinet ad effectū culpe. ꝛ eſt vtrum magiſtri tractantes queſtiones curioſas dimittentes vtiles ad ſalutem: peccent mortalr. Quartum pertinet ad defectum pene. ꝛ eſt. vtrum aliquis poſſit mori ſine charitate: ita ꝙ non damnetur.

Qō. XIIII.

Ad primum ſic procediṫ ꝛ arguiṫ ꝙ ille q ponit animā rōnalem manere poſt mortem: neceſſario habeat ponere aliō p̄n^m eſſentiale in hoīe: p̄ter aīam rōnalem ꝛ māṁ p̄mam. qꝛ manentibꝰ p̄ncipijs eſſentialibus ſemper manet res cuius ſunt. ſed nō ſemper manet homo manētibus mā ꝛ aīa rōnali. Sꝫ anima rōnalis manet poſt mortem: igitur qui ponit animam rōnalē manere poſt mortē: neceſſario hꝫ ponere aliud p̄ncipiū eſſentiale in homine: preter animā rōnalem ꝛ māṁ primam.

Contra qꝛ ad verum non ſeqtur falſū. ſed hominem corrumpi eſt verū: qꝛ h̄ apparet ad ſenſum: ēt aīam rōnalem remanere poſt mortem eſt verum. qꝛ h̄ tenet fides. igiṫ ad iſta non ſeqtur falſum. ſed ponere aliquod p̄n^m eſſentiale in homine preter animā rōnalem ꝛ māṁ primam eſt falſum. igitur non opꝫ ꝙ ſi ponatur anima rōnalis remanere poſt mortem: ꝛ homo corrumpi: ꝙ ſeqtur ꝙ ſit in homine aliquod p̄n^m eſſentiale: preter animam rōnalem ꝛ māṁ p̄mam. Qꝛ autem

Ariſ. phy. iii. ca. 9.

Scot. diſt.

aliqđ principium eſſentiale eſſe in homie preter aiam ⁊ mām pmā. ꝓbo: qꝛ illud pnᵐ aut eſſet aliqua forma: aut mā pma. nō forma ſubalis: qꝛ vt cōiter ponit̄: nō pñt eē plures forme ſubales in eodem: nec ēt pōt eſſe mā pma: qꝛ in eodem eſſent due māe pme. ergo ⁊c̄.

Reſpōdeo circa iſtam queſtionem tria ſunt pn cipalr̄ faciēda. pmum eſt videre in quo ſtat difficultas queſtionis: ⁊ ſtat in hoc vt videbit̄ ꝙ ſciatur quomō differt totum a partibus. Ideo ſecūdo hoc eſt vidēdum. ſ. quomodo totum differt a partibus. Tertio dicendum eſt ad queſtionem.

Primus ar/ticulus.

Quantum ad pmum ſciendū: ꝙ vnitas vel plu ralitas forme non facit difficultatez in ꝓpoſito: q̄uis forte poſſit videri alicui. ❡ Ad cuius euidentiam ſciendum: ꝙ de vnitate ⁊ pluralitate forme in hoie ſunt tres opiones in gnālī: q̄ntum ad propoſituz ptinet. Prima eſt: ꝙ in hoie non eſt aliqua forma ſuba/lis: niſi aia rōnalis. Alia eſt: ꝙ preter aiam rōnalem quā ponunt vnā ⁊ eādem eſſe vegetatiuaz ⁊ ſenſitiuā: ponūt aliam formā: quā vocant formā corporeitatis: ⁊ ponunt iſtam remanere poſt mortē ſaltem ad tempus. Alia eſt que ponit talem formā corporeitatis cum aīa. ⁊ in hoc cōueniunt cum ſecūdis. ⁊ ponunt eam remanere ſaltem poſt mortē: ſaltez in chriſto poſt mortē miraculoſe. ſꝫ in alijs ponūt eam corrumpi nāliter. ❡ Ex his accipio: ꝙ ſm omnes opiones iſtas non oꝫ ꝙ in morte hoīs corrū/patur aliqđ pncipium eſſentiale. qꝛ nō opꝫ ꝙ corrūpat̄ aīa rōnalis. qꝛ nullus hoc ponit. nec ēt forma corporeita tis. qꝛ oēs qui ponūt eam dicunt eam remanere in mor/te: vel nāliter in omnibus: vel ſaltem miraculoſe in chri ſto: qui fuit mortuus ſicut ⁊ alij homies. Ex his accipio hoc: ꝙ non eſt pncipium eſſentiale in hoīe ſm opiones currentes vſqꝫ ad tēpora iſta: niſi vel aīa vel forma cor/poreitatis predicta: vel mā prima. ſed ſm quācūqꝫ opi/nionem non eſt neceſſarium aliquod iſtoꝝ corrumpi in morte. igitur pluralitas vel vnitas forme nō facit pnci/palr̄ difficultatem in queſtione: qua querit̄. vtrū homo poſſit corrumpi vel mori. ſi ſola aīa rōnalis eſt forma ſubalis eius. qꝛ ſiue ipſa ſola ſit forma ſubalis eius: ſiue non. omnes ponūt ꝙ homo poteſt mori ſiue corrumpi manentibus pncipijs eēntialibus eius. ❡ Sciēdum tñ ꝙ non intendo dicere qn difficile ſit videre quomō cor/rumpat̄ homo: manētibus eius pncipijs eſſentialibus. Sed eſt itentio mea dicere: ꝙ non eſt maior difficultas quātum ad hoc que ſeqtur contra ponētes ſolam aīam rōnalem eſſe formā hoīs: q̄ʒ contra alios. qꝛ ſm omnes homo poteſt corrumpi: vl̄ manētibus eius pncipijs eēn tialibus: vel nālr̄: vel ſaltez miraculoſe. Et ideo tota dif/ficultas eſt in videndo quomō differt totuz a partibus: vt viſo hoc poſſit videri quomō totum hoc poſſit corrū/pi manentibus partibus.

Vide opionē ſcoti ponētis formā corpei tatis in hoie: ꝑter aiaꝫ itel lectiuam. 4. ſen. di. xi. q. 3. ar. 2. Vide in fauorē do/ctoris ħ Gre/gorii arimi/nēſē. 2. ſen. d. 16. q. 2. vbi tenet nullam formā preter aiaꝫ itellectuā eſſe in hoie.

Scdō artic.

Quantum aūt ad hoc qđ eſt pncipale ſcdm. ſciē/dū ꝙ ſunt tres opiones. quarū duas pmas exiſtimo falſas. ⁊ tertiaz verā. Prima ergo ponit ꝙ totū differt a partibus: qꝛ addit ſuper ptes quoſdam modos. Nam vna ps hꝫ modum eius in quo eſt aliqđ: ſicut in mā ⁊ ſubo. Alia autē hꝫ modum eſſendi in alio: ſicut perfectio formalis in ꝑfectibili. Et dicūt ꝙ iſti mo di eſſendi in quo eſt aliqđ: ⁊ qđ eſt in alio differūt realr̄ a ptibus quarū ſunt modi. nec tñ faciunt compōnez cuꝫ eis. Et ꝙ differāt realr̄ ab eis probāt ſic. qꝛ ſicut ſe habꝫ modus ſube ad ſubam: ⁊ modus accidētis ad accn̄s: ita modus taliuz ptium ad ipſas ptes. ſed modus ſube dr̄t realr̄ ab ea. ⁊ ſimilr̄ modus accn̄tis ab accn̄te. ergo ⁊c̄. Maior ſupponitur. probo mi. qꝛ illđ a quo poteſt aliqđ ſeparari differt realr̄. ſed ſuba poteſt a ſuo mō ſeparari rea liter. ſicut pꝫ de nā humana in chriſto: que nō habꝫ mo/dum eſſendi per ſe. ⁊ ſimilr̄ accidēs poteſt ſeparari a ſuo mō. vt pꝫ in ſacramento altaris. de quātitate que nō ha/bet modum eſſendi in. ergo ⁊c̄. ꝙ autem nō facit compo ſitionem dicunt: qꝛ modus nō facit compōnem cum re cuius eſt modus. ❡ Iſtam aūt opionem reputo falſam quātum ad tria que ponunt. Primum eſt: ꝙ totum dif/fert a partibus per tales modos: qđ ego reputo falſum. ❡ Primo: qꝛ tales modi aut ſunt ptes totiꝰ: aut paſſio/nes ptium: aut ipſum totum. ſi dicas ꝙ ſunt ptes totius. cōtra. qꝛ totum nō differt ab omnibus ptibus per aliq̄s partes. ſi ergo iſti modi ſunt ptes totius: totuꝫ per iſtos modos nō differt ab omnibus ptibus. ſi dicatur ꝙ tales modi ſunt paſſiones totius: ſeqtur ꝙ totum a ptibus nō dr̄t eſſentialr̄ per tales modos. qꝛ nihil differt eſſentialr̄ ab alio per id qđ eſt poſterius eo. ergo ⁊c̄. ❡ Si dicat̄ ꝙ ſunt quaſi paſſiones ptium. cōtra. qꝛ nulla res differt ab alia eēntialr̄ per illđ qđ eſt paſſio alterius ab eo. ſꝫ ſm te iſti modi ſunt paſſiones partium. ergo totum nō differt eſſentialr̄ per iſtos modos a partibus: niſi tu velis dice/re: ꝙ totum nihil aliud eſt q̄ʒ paſſio ptium. ⁊ ſic nullū to tum quātum ad totalitatem ſuā eſt ſuba: ſed ſolum erit quoddā accidēs partium. ❡ Si dicas ꝙ iſti modi ſunt ipſum totuꝫ. cōtra. pmo: qꝛ ſm te tales modi nō ſunt res exñtes in pdicamēto. ſed multa tota dicūt res in predi/camēto: vt ſuba cōpoſita: puta homo: bos. ⁊ cōſilia. g̊ ⁊c̄. ❡ Scdō ſic. ſi eſſe totum idē eſſet: qđ eſſe in alio: vel eē illud in quo eſt aliud: ſemper totuꝫ regreret aliqđ diuer ſum a ſe: ꝙ eſſet in ipſo: vel in quo eſſet ipſum. hoc eſt fal/ſum. ergo ⁊c̄. ❡ Item manifeſte apparet: ꝙ ħ eſt ꝯditio partiuꝫ eſſe illud in quo eſt aliud: vel eſſe illud qđ eſt in alio. ❡ Scdō pncipalr̄ ſic. qꝛ iſti modi eēnt illud per qđ formalr̄ totum dr̄t a ptibus: cuiuſlꝫ totius eſſent due to/talitates. ꝯñs eſt falſum. igit̄ ⁊ añs. Falſitas ꝯñtis pꝫ: qꝛ ſicut hō hꝫ eſſe vnus homo ab vna humanitate: ita totū vnum totū ab vna totalitate. Probo ꝯñam. qꝛ totū dr̄t formalr̄ a nō toto per ſuā totalitatē. ſed ſm te illud per qđ formalr̄ dr̄t totum a partibus ſunt illi modi. igit̄ illi modi ſunt totalitas ipſius totius. ſꝫ illi modi ſunt diuer/ſi: ⁊ in quolibꝫ toto eſt illud in quo eſt aliqđ: ⁊ qđ eſt in alio. ❡ Tertio ſic. qꝛ ſi iſti modi dicāt totalitatē ꝑ quā dr̄t totū a partibus. ſeqt̄ ꝙ omne totū ⁊ oē compoſituꝫ dicat habitudinem formalr̄. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊ añs. Falſitas ꝯñtis apparet. qꝛ tunc nulla ſuba compoſita di ceret ens abſolutum: vel eſſet in genere abſoluto: qđ eſt manifeſte falſuꝫ. ꝯña etiam facilr̄ pꝫ. qꝛ eſſe illud in quo eſt aliud: et eē illud qđ eſt in alio: ſunt illi modi de qui/bus loquit̄. igit̄ ſi totum per tales modos differt a par/tibus: ita ꝙ dicat formalr̄ tales modos: ſequit̄ ꝙ omne totum dicat formalr̄ habitudinem: nec aliqđ totum di/cat aliqđ abſolutum. ⁊ ſic pꝫ ꝯña. ❡ Scdm ēt dictū eo/rum eſt falſum. ſ. ꝙ iſte modus eſſendi in quo eſt aliud: vel eſſe in alio ſint quedā res diuerſa tertia ab ipſis par/tibus. qꝛ talis modus nō eſt ipſuꝫ totū: vt ꝓbatū eſt. nec pōt eſſe ēt quarta res diuerſa a partibus ⁊ a toto: qꝛ que/ram de illa re: aut eſt ens in alio: aut eſt ens exiſtens in quo eſt aliud: aut neutro modo. ſi eſt exiſtens in alio: vel in quo aliud eſt. iſte modus etiaꝫ habebit modū dr̄ntez a ſe realr̄. ⁊ eadem rōne ille modus aliuꝫ. ⁊ ſic in īfinitū. Si neutro mō. aut qꝛ iſte modus eſt ſuba ſimplex nulli cōponibilis. aut qꝛ eſt totū cui nō cōpetit eſſe in alio: vel eē in quo ē aliud. dico eē in quo eſt aliud: ſic̄ ps in pte: ſꝫ ꝯueniat totī: ⁊ illud in quo eſt aliqđ: ſic̄ ps in toto: ⁊ ſi po/nis iſto mō modū illuꝫ eſſe in toto ſicut ps in toto: tunc

modus iſte eſt ps totius.nec per iſtū modum totū dr̄t a
ptibus omnibus. ¶ Forte dices ꝙ illi mō nō competit
eſſe illud qđ eſt in alio:vel eſſe illud in quo eſt alterum:
ſed eſt illud qđ cōuenit enti in alio ꝙ ſit in alio.Contra.
pmo:qꝛ cum ſit res quedā diſtincta ab alijs.vt tu dicis.
non videt̄ qn talis res vel ſit in alio:vel ſit aliud in ipa:
vel ꝙ ſit qđdā ſubſiſtens ſepatum non compoſitū:nec
componibile:qđ eſt manifeſte impoſſe. ¶ Secundo:qꝛ
omne qđ eſt:vel eſt ſuba vl accńs.Si eſt accńs pȝ ꝙ eſt
ens in alio.ꝛ ſic eſt ens cui cōpetit talis modus.Suba:
vt de ſe pȝ:non pōt eſſe.ſi enim eēt ſuba oporteret ꝙ eēt
in qua nulla forma eēt ſubalis vel accńtalis.aliogn eēt
ens in quo eſt aliud.ꝛ eſſet ens cui competerēt modi.er-
go ꝛc̄.ꝛ qꝛ illud eſt als iprobatuȝ a multis:ideo ſuperſe-
deo adducere plura. ¶ Tertium ēt dcm̄ eoꝝ eſt falſū:
ſcȝ ꝙ iſte modus differat realr ab eo cuius eſt modus.
ꝛ nō faciat compōnez cum eo:qꝛ ois vnitas vel eſt vni-
tas ſimplicitatis:vel eſt vnitas compōnis.ſi igr̄ modus
ꝛ illud cuius eſt ſint vnum.hoc aut eſt per modū com-
pōnis:aut per modū ſimplicis vnitatis.Si pmo modo
hēatur propoſitum:qꝛ eſt ibi compō.Si ſecūdo mō.con-
tra.qꝛ illud qđ eſt vnū vnitate ſimplicitatis:non hȝ plu-
ra realia realr dr̄ia:niſi eēt aliqua eſſentia abſoluta:que
ꝓpter īfinitatem ſuā poſſit eſſe oppoſite relones:qđ ſoli
deo cōuenit.ſȝ ſm te modus iſte:ꝛ cuius eſt ſunt diuerſe
res.igr̄ non poſſunt hēre vnitatē ſimplicitatis. ¶ Se-
cunda opio eſt que ponit:ꝙ totū non dr̄t ab oībus pti-
bus ſimul ſumptis:ſed eſt ipſe ptes ſimul ſumpte.ꝛ dr̄t
a qlibȝ pte per ſe accepta:ſicut omnes ptes ſimul ſumpte
dr̄nt a qlibet pte per ſe accepta.Et ſm iſtos nullum to-
tum de nouo corrūpit̄.niſi aliqua ps eius corrumpat̄.ꝛ
nec ēt gnātur niſi aliqua ps eius gnet̄. ¶ Duo hec dcā
reputo eſſe falſa. Primum eſt.ꝙ totū nihil aliud eſt ꝙ̄
ptes eius ſimul ſumpte. Scdm̄ eſt:ꝙ nō pōt corrumpi
totū:niſi corrupta alia eius pte eēntiali. Falſitatē pmi
probo ſic.qꝛ totū ītegrale nō comparat̄ ad ptes vt exi-
ſtens ille.ſȝ vt exńs ex illis.ꝛ in hoc dr̄t totum īntegrale
a toto vlr:qđ eſt ſue ptes ſubīue.ſed ſi totum īntegrale ni-
hil aliud eſt ꝙ̄ ptes ſue ſimul ſumpte:totū īntegrale cō-
pararet̄ ad ſuas ptes vt exńs ille.ergo ꝛc̄. ¶ Scđo ſic:
ꝛ eſt cōfirmatio precedētis rōnis:qꝛ ſicut ſe hȝ qđ eſt ex
alio ad eēnduȝ id ex quo eſt compoſitū:ſic ſe hȝ illud qđ
ex aliqbus ad eēndum illa ex qbus componit̄.ſȝ quod-
libet totū componit̄ ex omnibus ptibus ſimul ſumptis.
igit̄ ſic ſe hȝ ad hoc ꝙ ſit aliqd eoꝝ ex qbus componit̄.
ꝛ ad hoc ꝙ ſit oīa illa ſimul ex qbus componit̄.ſed nul-
lum totū eſt aliqd eoꝝ ex qbus componit̄.aliogn totū
eſſet ps.igit̄ nec aliqđ totum eſt oēs ptes ſimul ſumpte
ex qbus componit̄. ¶ Tertio ſic.qꝛ ſi accipiat̄ vnum
totū compoſitū ex a.ꝛ b.mō ſm te illud compoſitū eſt
illa duo a.ꝛ b.ꝛ poterit dici ꝙ illud totū eſt iſta duo a.ꝛ
b.ſed illud eſt impoſſe.ergo ꝛc̄.Qꝛ aūt hoc ſit ipoſſe pbo.
qꝛ qđ nō eſt a.non eſt a.ꝛ b.ꝛ hoc pȝ.qꝛ q̄libet copulati-
ua īfert vtrāqȝ ptē ſui.ꝛ ideo impoſſe eſt ꝙ illud qđ eſt
a.ꝛ b.vel non ſit a.vel non ſit b.ſed hoc totū non eſt a.
alioquin ps īntegralis predicaret̄ de ſuo toto.ergo ipoſſe
eſt ꝙ hoc totum ſit a.ꝛ b. ¶ Si tu dicas ꝙ hoc totū nō
ſit a.ꝛ b.diuiſiȝ ſed ſil̄ ꝯiunctim.Contra.aut tu intelligis
ꝙ totum ſit a.ꝛ b.coniunctim ꝛ non diuiſim ꝓpter hoc
ſcȝ.qꝛ qđlibȝ illoꝝ per ſe acceptū non pōt verificari de
toto ſed coniunctim de toto:vt.ſ.dicat̄ ꝙ eſt hoc ꝛ illud
ſcȝ.a.ꝛ b.hoc eſt ꝯtra nām copulatiue:vt dcm̄ eſt:que
qualibȝ ptem ſui ſimplr infert.Et ſic reſpondes negādo
nām copulatiue. ¶ Si autē per ſimul coniunctim:ꝛ nō
diuiſim intelligas:ꝙ partes quādo ſunt diuiſe ab inuicem
non ſunt ipſum totum.ſed quando ſunt vnite:vt perfe-
ctio perfectibili. ¶ Contra.qꝛ non ſolum totum non eſt
pars diuiſa ab alia:ſed nec eſt pars coniuncta cum alia.
alioquin pars in toto integrali predicaretur de ipſo to-
to.ergo a ſimili non eſt ipſe partes coniuncte. ¶ Item
ad idem.qꝛ adhuc ſtat ratio precedens:qꝛ ſi eſt h̄ pars ꝛ
illa coniunctiȝ.igitur ꝛ ē h̄ pars:ꝛ ē alia propter nām co-
pulatiue.qđ eſt falſum. ¶ Item ſi totū eſt quedā ptes
ſimul accepte coniuncte:tunc igit̄ totū qđ eſt cōpoſitū
ex his erit ipſum compoſitū cum hoc:qꝛ ptes ſunt com-
poſite cum hoc:licȝ nō ex his.ſȝ compoſitū ex hoc pōt
cōpetere ſimplici.ꝛ ſic cōpoſitum ex his erit plura ſim-
plicia. ¶ Item quarto ſic.qꝛ lȝ vnū ſimplr poſſit eſſe ex
pluribus:vnum tn̄ ſimplr nō eſt plura.ſed ſm te oē totū
eſt plura.qꝛ eſt ſue ptes.ergo nullum totū eſt vnū ſim-
plr. ¶ Aliud ēt dcm̄.ſ.ꝙ totum nō corrumpat̄ niſi cor-
rumpat̄ eius aliqua ps videt̄ eſſe falſum.qꝛ vſqȝ ad tē-
pora illa nullus poſuit ꝙ neceſſario in morte hoīs aliqđ
eius pn̄m eſſentiale corrumpat̄:qꝛ illi q ponunt ſolā ani-
mā rōnalem eſſe formā:non ponunt aliqđ pn̄m eſſentia-
le hoīs in morte corrumpi. Non formā:qꝛ non ponunt
ibi aliquā formā:niſi rōnalem animā.nec māmꝫ.qꝛ icor-
ruptibilis eſt.Illi ēt q ponunt cum aīa formam corꝑis in
hoīe:nō ponunt eā neċio corrūpi in hoīe quolȝ in mor-
te:ſed ponūt eam nālr remanere in quolȝ in morte.vel
ſaltē miraculoſe in hoīe xp̄o. ¶ Scđo ſic.qꝛ multi po-
nunt ꝙ deus poſſet ſepare in quolȝ cōpoſito ſubam ab
accńte:ꝛ māȝ a forma:ſeruatis in oībus ſimplicibus:qđ
nō eſſet ſi ad corruptionē totius reqreret̄ corruptio cu-
iuſlȝ ptis. ¶ Et ideo eſt 3ª opio que ponit:ꝙ totum dr̄t *Tertia opio doctoris.*
a ptibus:nō per aliqd qđ ſit aliqd ipſius totiꝰ:ꝛ nō ipm
totū:ſed ipſum totū ſeipſo dr̄t a ptibus.ꝛ ꝙ non differat
a ptibus per aliquā rē que ſit aliqd ſui ipſius:ꝛ nō ipm
totū:pȝ duabus rōnibus que poſſunt accipi ex pmiſſis.
quarum pma talis eſt.qꝛ ſi totū dr̄t a ptibus per aliquā
rem que ſit aliqd ſui:ꝛ nō ipſum.res illa aut eſt ps ipſius
aut paſſio.non ps:qꝛ totum poteſt differre ab omnibus
ptibus per aliquā ptem.qꝛ illa ps differret ab oī pte.ꝛ
ſic nō eſſet ps.nec pōt eſſe paſſio.qꝛ per illud totū nō dr̄t
a ptibus:qđ preſupponit totū cōſtitutum ex ptibus.ſed
paſſio preſupponit totū in eſſe totali ſuo.ergo ꝛc̄. ¶ Se-
cunda rō talis eſt.qꝛ ſi totum differt a ptibus:nō per ſe
ſȝ per aliquid ſui:illud aut eſt aliqua pars totius.aut eſt
vnio partis cum parte:non aliqua pars totius.vt pȝ ex
dictis. Nec etiam vnio partis cum parte.qꝛ illud per qđ
formaliter ꝛ eſſentialr differt totū a partibus:includit̄
in ſua rōne eſſentiali.ſed totum non includit in ſua rōne
eſſentiali illud qđ formalr importat vnionē.qꝛ vnio i-
portat formalr ꝑuationem diuiſionis:vel reſpectū vniꝰ
partis ad alteram.non autē omne totum dicit formalr
ꝑuationem diuiſionis vel habitudinem.ſic igit̄ totum
differt a partibus ſeipſo:ꝛ non aliqua re que ſit ipſius:ꝛ
non ipſum totum. ¶ Sed contra hoc obijcit̄ multiplr.
pmo:qꝛ que differunt ſeipſis differunt per qđlibet ſui.ſȝ
totum non differt a partibus per qđlibet ſui.qꝛ tunc dif-
ferret a ptibus per quālibet partem.ergo ꝛc̄. ¶ Pꝛ.Que
differunt ſeipſis in nullo cōueniunt.ſȝ totum ꝛ ps in ali-
quo conueniunt:cum quelibet pars ſit aliqd totius.er-
go ꝛc̄. ¶ Tertio ſic.qꝛ ſi totum differt a ptibus:aut dif-
fert ſeipſo toto:aut non.Si differt ſeipſo toto.contra.qꝛ
differre ſeipſo toto eſt differre ſecundum quodlibet ſui.
ſed totum non differt a partibus ſm quodlibet ſui:quia
tunc differret a partibus per quālibet partem.ergo ꝛc̄.
Si nō ſeipſo toto:ſequitur ꝙ nec ſeipſo differt a ptibus:
qđ eſt contra poſitum.ꝙ aūt hoc ſequatur pbo.qꝛ ipm

totum non eſt aliud q̄ ipſum totum. igitur ſi non dif/
fert ſe toto ab aliquo:non differt ſeipſo ab illo. ſi igitur
non differt a ꝑtibus ſeipſo toto:ſequitur ꝙ non differt a
ꝑtibus ſeipſo. ¶ Quarto ſic. q2 totum aut eſt aliqd pre/
ter ꝑtes:aut non. ſi non:redibit ſc̄da opio:que dicit:ꝙ to/
tum non eſt aliud niſi ꝑtes ſimul ſumpte. ſi ſic. ſequitur
vt videtur:ꝙ ſaltem v̄tute diuina totum poſſit eſſe ſine
ꝑtibus:q2 illud qd̄ dicit̄ aliqd p̄ter ꝑtes vt videt̄:v̄tute di/
uina poteſt eſſe ſine ꝑtibus. ſ3 hoc eſt ipoſe:ꝙ totū ſit ſi/
ne ꝑtib9. ḡ ⁊c̄. ¶ 5° ſic. q2 aut totū addit aliqd ſupra par/
tes:aut nihil. ſi nihil:igit̄ non differt a ꝑtibus. ⁊ ſic redi/
bit opio ſc̄da: vt dc̄m eſt. ſi aliqd. hoc non videt̄ eſſe niſi
vnio ꝑtis cum ꝑte. ⁊ iſtud non eſt poſe:q2 tunc ſequeret̄
vt dc̄m eſt:ꝙ omne totū ⁊ omne compoſitū diceret for/
malr̄:vel habitudinē:vel ꝑ̇ationem diuiſionis: qd̄ fal/
ſum eſt. ¶ Sexto ſic. q2 compoſitu3 dr̄ a compōne. ſed
compō non videt̄ aliud eſſe niſi vnio ꝑtis cum ꝑte. ergo
videt̄ ꝙ compoſitū preter ꝑtes dicat talē vnionem for/
malr̄. ⁊ ꝙ differat formalr̄ per talem vnionē3 a ꝑtibus.
¶ Septimo ſic. q2 iſta entitas que corrūpit̄ toto corru/
pto:⁊ quā ponis aliā a ꝑtibus aut redibit in reſurrectio/
ne. aut nō. ſi non. igit̄ non redibit idem totum. nec idem
homo in reſurrectione. ſi ſic. cōtra. q2 de toto nihil rema
net niſi partes. ſ. aīa ⁊ mā ꝑ̇ma. totum reſiduum cedit in
nō ens formalr̄:ſaltem per putrefactionem. ſed illud qd̄
cedit in non ens non redibit idem numero: vt videt̄. er/
go iſta entitas quā tu ponis aliā a ꝑtibus nō redibit ea/
dem numero. ergo ⁊c̄. ¶ Ad euidētiam autē iſtoꝝ ſciē/
dum:ꝙ aliqd diſtinguit̄ ſeipſo ab alio dupl'r. Uno mō:
ſicut illa quoꝝ vnum nō ſolum nō eſt alterū. ſ3 nec vnū

Aliqd ſeipſo ab alio differ/ re dupl'r pōt eſſe.

eſt aliqd alterius:nec etiam aliqd vnius poteſt eſſe ali/
qd alterius. ⁊ iſto modo dr̄r duo angli differre ſeipſis:
vel corpora ſuperiora ⁊ iferiora. q2 nec vnū eſt alterum:
nec vnu3 eſt aliqd alterius. nec illud qd̄ eſt vnius poteſt
eſſe aliqd alterius. iſto autē modo nō dr̄t totu3 a ꝑtibus
ſeipſo. Alio modo aliqd dr̄ differre ſeipſo ab alio:non q2
illud aliud nō ſit aliqd eius. vel ecōuerſo. ſed ex entitate
ſua formali h3 ꝙ nō ſit illud. nec ecōuerſo. ⁊ iſto modo
differūt totum ſiue nā cōpoſita ⁊ ꝑtes. puta homo ⁊ hu/
manitas:⁊ mā ⁊ forma. nā homo ⁊ humanitas ex entita
te ſua:que eſt talis nā compoſita h3 ꝙ nō ſit mā vel for
ma. ſed eſt ex eis. ſ. mā ⁊ forma. ⁊ ecōuerſo. mā ⁊ forma
hñt ex ſua entitate qua ſunt talia entia:ꝙ nō ſunt homo
vel humanitas. ſ3 ꝙ ſint illa ex q̄bus iſta componunt̄.
⁊ in tali dr̄ia non op3 ꝙ illud qd̄ dr̄t:ſicut totu3 a ꝑte dif
ferat ab eo:ſm qd̄lib3 ſui. q2 illō a quo dr̄t aliqd eſt ſui. ⁊
plus dico ꝙ nō op3:ꝙ illud qd̄ dr̄t ab aliquo iſto modo
differat ab eo per aliqd ſui:qd̄ non ſit ipſum. Unde totū
non differt ab oībus partibus ſimul ſumptis per aliqd
ſui qd̄ non ſit ipſum. ſed ex nā ſua que eſt compoſitu3 h3
ꝙ non ſit ipſe ꝑtes ſed ex ꝑtibus. Unde non eſt imagi/
nāda dr̄ia totī9 a ꝑtibus:ſic̄ differunt plura ab vnoquo/
q3 illoꝝ:ſed ſicut aliquod vnum compꝛehendēs multa
dr̄t a quolib3 illoꝝ:⁊ ab oīb9 ſil':q2 nō eſt illa:ſed ex illis.
¶ Ad p̄m igit̄ in oppoſitum dc̄m:ꝙ illa que differunt
ſeipſis p̄mo modo:differunt quolib3 ſui. ſed illa que dif/
ferunt ſc̄do modo ſeipſis:modo quo totu3 differt a par/
tibus:non op3 ꝙ differāt quolib3 ſui. ſicut p3 ex dictis.
¶ Ad ſc̄m p3 ex dictis. q2 illa maior eſt itelligenda de
his que differunt p̄mo modo ſeipſis. ¶ Ad tertium di/
cendum:ꝙ totum pōt accipi prout eſt diſtributiuum to/
tius itegralis pro ꝑtibus ſuis. ⁊ ꝙ cōuenit alicui toti iſto
modo conuenit ſibi ⁊ cuilibet parti:⁊ ſm quālib3 ꝑtem.
⁊ iſto modo non dr̄ totum diſtingui ſe toto a partibus:
q2 non diſtinguitur ſm quālib3 partem ſui a partibus.

Alio modo poteſt totum accipi: non prout eſt diſtribu/
tiuum totius itegralis:ſed pro nā compoſita totali com/
prehendente ꝑtes ⁊ totu3. Iſto modo diſtingui ſe toto a
partibus:non importat totum diſtingui a partibus:ſm
quodlib3 ſui. ſed importat totum diſtingui a ꝑtibus ex
nā ſua compoſita totali. que nā ex nā ſua qua eſt talis
nā h3 eſſe ꝙ non ſit ipſe partes ſ3 ex ꝑtibus. ¶ Ad quar/
tum dicēdum:ꝙ proprie loquēdo totu3 non dicit aliqd
preter partes:q2 proprie illud dr̄ aliqd preter alterum:
qd̄ nec eſt illud:nec illud eſt aliqd eius. ſicut vna pars
ſe h3 ad alteram in toto. modo l3 totum non ſit ꝑtes:nō
tn̄ eſt ita diuiſum a partibus:ꝙ partes non ſint aliquid
eius. ⁊ ideo proprie loquendo non dicit aliqd preter par
tes omnes:non tn̄ ſeq̄tur ꝙ redeat ſecūda opio. ſ. ꝙ to/
tum eſt ipſe ꝑtes omnes ſimul ſumpte. q2 l3 totum non
includat aliqd in ſui eē: qd̄ ſit aliqd preter omnes ꝑtes.
q2 hoc eſt impoſe. tamē ipſum eſt aliqd in ſua nā:ꝙ non
ipſe partes eſt:ſed ex partibus. vt frequenter dictu3 eſt.
¶ Ad q̄ntum dicēdum:ꝙ illud qd̄ componit̄ cum ali/
quo bene dicit aliqd per additionē ad illud cum quo cō
ponit̄ ſicut forma hñ dicit aliqd ꝑ additionē ſe hñs ad
mām. ſed illud qd̄ eſt cōpoſitū ex his nō dicit aliqd ad/
ditum ad partes ex q̄bus componitur proprie loquen/
do:qd̄ ſit aliqd ſui diſtinctum contra alias partes. ſicut
vna pars contra aliam. ſed talis nā compoſita ſeipſa ex
hoc ꝙ eſt talis natura non proprie per additionem pre/
dictam. ſed ex ſeipſa eſt talis nā ꝙ non eſt partes:ſed ex
partibus. ¶ Ad ſextum dicēdum. ꝙ eſt compoſitio cu3
aliquo:⁊ hoc conuenit parti qd̄ vnitur cum alia. ⁊ dicit
habitudinem partis ad partem. ⁊ iſta compoſitio nō eſt
totius qua totum dr̄ compoſitu3. alia eſt compoſitio ex
his. ⁊ iſta compoſitio eſt compoſitio totius. ⁊ nihil aliud
eſt q̄ iſta nā compoſita. puta humanitas in hoīe: ⁊ ho/
minitas in homīe:ſiue ſit in fieri quādo compoſitu3 fit: ſiue
ſit in eſſe. vt quādo compoſitum eſt iam factum. ¶ Ad
ſeptimum dicēdum. ꝙ iſta entitas quā totum dicit non
eſt talis entitas que ſit preter partes: que. ſ. nec ſit par/
tes:nec pars ſit aliqd eius. ſed eſt entitas que nō eſt par/
tes. ⁊ quicqd ſit deſcēdendo in non ens: dico ꝙ redibit
eadem in numero. q2 teneo ꝙ deus illud qd̄ decidit in
non ens poteſt reparare idem numero. Utrum autem
ex vicinitate totius ad partes quā h3 totum ad partes:
ſequatur ꝙ remanentibus partibus redeat idem ho/
mo numero. ſiue ide3 corpus nihil ad propoſitū. ¶ Ex
his iam p3 ad queſtionē. vnde dicendū ꝙ ſtante hypo/
teſi ꝙ in homine non ſint alia p̄ncipia eēntialia:niſi anī
ma rōnalis ⁊ mā prima. adhuc poteſt totum qd̄ eſt ho/
mo corrumpi. q2 ſicut iam dictum eſt. totū ſiue natura
compoſita:qd̄ idem eſt:quātum ad propoſitu3 pertinet:
dicit quādam entitatem que non eſt partes:l3 ſit ex par
tibus. ſed iſta entitas que non eſt partes poteſt corrum/
pi partibus manentibus quātum ad id ꝙ ſunt. l3 nō ma
neant actu partes. nec minus ſeq̄tur ſm cōmunem do/
ctrinam. ſi ponantur in eodem ſolūmodo: vt principia
eſſentialia. mā p̄ma. ⁊ anīa rōnalis:q̄ ſi cum hoc ponat̄
forma corporeitatis:q2 ſm eos iſta non corrumpitur in
morte nec̄ario: q2 vel manet nāliter: vel miraculoſe in
chriſto. Notādum autē ꝙ manētibus ꝑtibus totu3 pōt
corrumpi. ſed non ecōuerſo. ⁊ in iſta corruptione non dr̄
totū corrumpi:q2 q̄dam modus ꝑtium corrūpit̄ diuer/
ſus a q̄lib3 ꝑte. vt p̄ma opio ponebat:q modus eſt habi/
tudo vnius ꝑtis ad aliā. ſ3 q2 corrūpit̄ compoſitū ex his
ſiue nā ꝯpoſita ex his:ita ꝙ ibi corrūpit̄ compō. nō ꝑut
compō dicit habitudinē ꝑtis ad ꝑtem:ſ3 ꝑut compō dic̄
idem qd̄ nām compoſitā. ſed partes non pn̄t corrumpi

manente toto ẽt quãtum ad illud qđ ſunt: loquendo de pncipalibus ptibus totius: qꝛ lꝫ totum nõ ſit ptes: tñ totum non poteſt eſſe niſi ex ptibus. ⁊ ideo ipſis corruptis impoſſe eſt totum manere. ptes autem quãtum ad id qđ ſunt non includunt neceſſario ſemper eẽ aliqđ ipſius totius. ⁊ ideo poſſunt manere aliquãdo quãtum ad id qđ ſunt: toto corrupto. Dico autem quãtum ad id qđ ſunt. qꝛ lꝫ ps ſm rõnem qua eſt ps in actu non poſſit eẽ niſi vt pars totius. ⁊ per conſequens non poſſit eſſe ſine toto vt ſic. tñ quãtum ad id qđ eſt poteſt manere vt dictum eſt. ℂ Ad illud autem qđ aliq de prima opinione dicunt in oppoſitum. ſ. ꝙ inherentia eſt qdam modus accidentis: re differens ab eo: qꝛ poteſt accidens remanere ſine eo. vt pꝫ in ſacramento altaris. Dicendum ꝙ accidens poſſe remanere ſine inherentia actuali: non ideo eſt: qꝛ inherentia dicat quãdam rẽ tertiã diuerſam ab accidẽte ⁊ ſubiecto in quo eſt. ſed qꝛ vt ſic. ſignificat ipſum accidens connotãdo alterum. ſ. ſubiectum vel compoſitum ex ſubiecto ⁊ accidente. nam realr̃ exiſtentia accidentis eſt inexiſtentia ſua. ⁊ tamen exiſtentia eius poteſt manere non manente actu eius ĩexiſtentia: propter hoc ꝙ inherentia vel inexiſtentia connotat vltra exiſtentiam accidentis quoddã alterum: vt dictum eſt. ſicut ẽt dicimus: ꝙ manente ſcia dei eius ſcia non poſſet eſſe preſciẽtia ſi nullum futurum eſſet. non qꝛ preſcia dicat aliam rem diuerſam ſiue modum a ſcia dei ⁊ rebus ſcitis. ſed qꝛ importat futuritionem rerum ſciatarum: qua ablata non eẽt preſcia. ℂ Qđ ẽt dicũt ꝙ in xpo ſubſtãtia eſt ſine ſuo modo; hoc non poteſt eſſe: qꝛ modus ſubẽ dicat aliam rem diuerſam a ſubſtãtia. imo dicit negationem modi: qꝛ eſſe per ſe qđ competit ſubẽ non dr̃ poſitiue: qꝛ ipſa ſit cã eſſendi ſibiipſi: qꝛ impoſſe eſt ꝙ aliquid ſit ſibi ipſi cã eſſendi. ſed dr̃ negatiue. ſ. qꝛ habet eẽ non per aliquid cui innitit̃: vel per modum accidentis: vel per modum partis. ⁊ hoc dico loquendo de ſubã completa que eſt ſuppoſitum: vel que nata eſt eſſe ſuppoſitum. ⁊ ideo nã humana in chriſto non dicit aliqđ ſepatũ ab aliquo poſitiuo realr̃: ſiue ab aliquo modo ſubſtãcie: que ſit diuerſa res a ſubſtãtia in aliqs. ſed dicit aliquid poſitiuum ſcilꝫ habitudinem ad aliquid cui innititur per modum partis: non ꝙ competit aliqs naturis completis non ſic aſſumptis. ℂ Ad rõnem in oppoſitum dicẽdum: ꝙ maior non eſt neceſſario vera. ſ. ꝙ totum compoſitum maneat: manentibus pncipiqs eſſentialibus eius quãtũ ad id qđ ſunt: lꝫ bene maneat totum ſemper manẽtibus pncipiqs eſſentialibus eius: prout ſunt conſtitutiua eius.

ℂ Sed cõtra hoc poſſet aliqs obiycere: qꝛ ptes eẽntiales aut ſunt conſtitutiue rei per eſſentiam ſuam: aut per aliquid aliud. ſi per eſſentiam ſuam. igitur q̃diu manẽt in ſuis eſſentiqs ſemper conſtituunt. ſi non per eſſentiaꝫ ſuã: ſed per aliud. videt̃ ꝙ illud aliud ſit modus de quo aliq dicũt. ſ. modus eẽndi in alio: vel in quo aliud. ℂ Ad hoc dico ꝙ partes eſſentiales per eſſentiam ſuam ſunt conſtitutiue totius in genere cauſe ſibi competentis. puta materie in genere cauſe mãlis. forme in genere cauſe formalis. nec tñ ſequitur ꝙ ſemper conſtituãt actu: qꝛ preter conſtituentes in gñe cauſe mãlis vel formalis reqrũtur conſtituentes in genere cauſe efficientis: qꝛ efficiens quidem conſtituit effectiue totum: non ſolum faciendo mãm qua itum ad id qđ eſt: vel formã quãtum ad id qđ eſt. ſed etiam faciendo nãm compoſitaꝫ ex vtraqꝫ. ſicut etiã forma ſubſiſtens ſeipſa eſt talis forma formalr̃. nec tñ ſemper eſt talis forma: qꝛ preter ſe reqrit aliquid per qđ ſit effectiue qđ non dat ſibi ſemper effectiue ꝙ ſit talis forma.

Hoc ſe cõfirmat auctate qõis in e.ma. ncl.cõ.I ſ.

Qõ. XV.

AD ſcõm ſic pcedit̃. ⁊ argnit̃ ꝙ eadem fides que ẽ in via remanet in pr̃ia. qꝛ eadẽ charitas que eſt in via remanet in pr̃ia. igitur eadem fides. probatio ↄſequentie: qꝛ manente poſteriore manet prius. ſꝫ charitas pſupponit fidem: vt qđdaꝫ prius. ġ ⁊c̃.

Contra qꝛ magis videret̃ de charitate ꝙ remaneret eadem in via ⁊ in patria q̃ꝫ de fide. ſꝫ eadem charitas non remanet in via ⁊ in pr̃ia. ergo ⁊c̃. pbõ mi. qꝛ ſi eadem charitas que remanet in patria remaneret in via. ſicut in pr̃ia beatificat: ita beatificaret in via: quod eſt falſum.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis tria ſunt facienda. Primo videndum eſt quõ auctoritas ſe hꝫ ad itellectum: ⁊ ipſe habitus fidei: ⁊ ẽt ipſe actus credendi. Secũdum eſt videre quomodo ſe habeat fides ad ſcientiam. Tertiũ eſt reſpondere ad queſtionem.

Quantum igitur ad pmum ſciẽdum. ꝙ auctoritas duplr̃ poteſt ſe hr̃e ad itellm. — Primus articulus.

Uno modo: vt obm cognitum tm̃. Alio modo. vt medium cognoſcendi alterum: vel aſſentiendi alteri. accipiendo medium ex parte rei cognite. prout vna res cognita hꝫ ducere in cognitionem alterius. verbi. g. ſi aliquis dicat mihi: ꝙ rota ſit rotunda. iſtud dicere ſiue illud dictum quãtum ad actum dicendi poteſt accipi vt obiectum cognitum: prout ſcio iſtum mihi dicere talia. Et de auctoritate ſic dicta non habet̃ fides. imo eſt euidens notitia. qꝛ ad ſenſum mihi apparet iſtum mihi dicere talia. Si autem accipiatur talis auctoritas vt medium cognoſcendi. ſic non ſolũmodo accipio dcm̃ iſtius vt cognitum a me. ſed ẽt vt inclinans me ad credendũ rotam eſſe rotũdam. ita ꝙ alia eſt notitia quã habeo de auctoritate: vt ſm ſe cognita. qꝛ iſta notitia eſt euidens. ⁊ alia eſt notitia quã habeo de rẽ ſignificata p auctoritatem: de qua non habeo niſi credulitateꝫ: que credulitas qualis ſit infra patebit. ℂ Similr̃ habitus qui eſt fides duplr̃ poteſt ſe habere ad intellectum. Uno modo per modum obiecti cogniti: ſicut quãdo aliqs cõſiderat habitum fidei. Alio modo: ſicut per modum habitualr̃ inclinãtis ad eliciendum actum credendi. ſicut quãdo aliquis vtitur fide ad credendum illud quod dr̃ in auctoritate. Similr̃ actus credendi duplr̃ poteſt ſe habere ad itellectum. Uno modo vt obiectum cognitum. vt quãdo aliquis conſiderat de actu credendi. Alio modo: vt actus elicitus quo itellectus aliud credit ab actu credẽdi. ℂ Ulterius ſciẽdum: ꝙ auctoritas prout eſt mediũ credendi. duplr̃ poteſt ſe habere. Uno modo: ꝙ ſit per ſe notum illã dici ab eo q non poteſt mentiri: ſiue falſuꝫ dicere. ⁊ talis auctoritas facit ſciam proprie dictam: qꝛ ſcia proprie dicta cãtur quãdo premiſſe ſunt per ſe note: ſed quãdo per ſe notum eſt auctoritateꝫ dici ab illo quĩ non poteſt falſuꝫ dicere: premiſſe: ex qbus aſſentitur rei dicte per auctoritatem: ſemper ſunt per ſe note. ergo ⁊c̃. probatio minoris. qꝛ premiſſe ex qbus aſſentitur rei dicte per auctoritatem ſunt: ꝙ talis auctoritas dr̃ a tali. ⁊ ꝙ talis nõ põt falſuꝫ dicere. ſꝫ iſte ſunt per ſe note ſtãte hypoteſi. ſ. ꝙ p ſe notum ſit auctatẽ dici. ⁊ ꝙ auctoritas dicta ſit a tali: q non poteſt falſum dicere. Alio modo poteſt in ſe hẽre auctoritas ad credulitatẽ: ꝙ. ſ. non ſit per ſe notum auctatem dici ab illo q nõ poteſt falſuꝫ dicere: vel qꝛ non eſt per ſe notum ipſum non poſſe falſuꝫ dicere: vel qꝛ nõ eſt per ſe notũ auctatẽ dici ab eo: vel qꝛ ſaltẽ neutrũ iſtoꝝ modoꝝ põt deduci ex per ſe notis. ⁊ tunc

auctoritas non generat ſcientiam:nec notitiam euidentem:ſed credulitatem ineuidentem.

Scdo artic.

Quantum autem ad ſcdm principale.ſ. quo ſe habeāt fides ⁊ ſcia.ſciēdū ꝙ in hoc ꝯueniunt.fides:quecūq; ſit illa:⁊ ſcia:ꝙ vtrūq; dicit notitiam per mediū.ſ; in hoc dñt:ꝙ fides que facit ſciētiam:qn̄.ſ.per ſe notū eſt auctoritatē dici ab illo q nō poteſt falſum dicere:ſe h; in minus ꝗ̄ ſcia:⁊ ſcia in plus:q: fides ſic dcā dicit ſciam procedētem per determinatum mediū euidēs.ſ.per auctatem talem.ſ; ſcia cōiter dicta importat ꝓceſſum per mediū euidēs qḋcūq; ſit illud.ſ; fides per quā aſſentiť per auctatem:de qua nō eſt per ſe notū:ꝙ dicatur ab illo q non pōt falſū dicere:dñt a ſcia: ſicut habitus procedēs per medium ineuidēs ab habitu ꝓcedente per mediū euidēs.⁊ hoc p;.q: quacūq; pmiſſarum exiſte ineuidēte mediū inferēs eſt ineuidēs.ſ; in tali habitu eſt alia pmiſſa ineuidēs.ergo ⁊c̄.q: vel ineuidens eſt auctatem dici a tali:vł ineuidēs eſt talē nō poſſe falſum dicere. Qn̄ autē nunc loqmur de fide:vtrū poſſit ſtare cum ſcia:loqmur de fide ſcdo mō dicta:que.ſ.facit aſſentire per auctatem:de qua nō eſt per ſe notum ꝙ dicať ab illo q non pōt falſum dicere.⁊ talis eſt ēt fides noſtra. Nam dato ꝙ eēt per ſe notū:ꝙ deus non poſſet falſum dicere.non tñ eſt p ſe notum illa que eccleſia tenet eē dicta a deo.ſed hn̄ per experientiā:per ſe notum eſt eccleſiā ſiue collegium fideliū tenere ea eē dcā a deo. Vn̄ eccleſiā hoc tenere nō eſt creditū:ſ; euidēter notū.ſ; illa eē vera vel eē dcā a deo eſt creditum.

Terti' artic.

Vide in hac mā hoc Tho. in pma ſcḋe ſcḋe .q.1.ar.5. Vide pl'ōre Scoti in 3. ſñ. di.24.q.1.

Quantum autē ad tertium pncipale.ſ. vtrum fides poſſit ſtare cū ſcia de eodē ob°o formali. Dico ꝙ fides ⁊ auctas ⁊ actus credēdi in rōne obi cogniti poſſunt ſtare cū ſcia de eodē:de quo ſunt habitus ⁊ auctoritas ⁊ actus cogniti pdicti ſub hoc ſenſu.ſ. vt adueniēte ſcia de aliquo ille q hab; ſciā pōt habere notitiam de auctate alicuius:qua illud ſcitū dr̄. ꝙ.ſ.illḋ ſcitū dr̄ illa auctate:⁊ pōt ſcire ēt ꝙ habuit habitū creditum de iſto ſcito:⁊ ꝙ habuit actū credendi de iſto ſcito: nec hoc eſt idem eē creditū ⁊ ſcitum de eodē:q: notitia qua cognoſciť actus credēdi nō eſt notitia oppoſiti crediti. Nam īfidelis ēt h; certitudinē euidentem de actu ſuo credēdi:ſ; nō hēat certitudinē euidētie de re credita que eſt obm actus credēdi. ¶ S; de hoc eſt dubitatio vtrum cū ſcia maneat fides vt eſt habitus inclināſ ad credēdū:vt formalr inheret itellectui:⁊ auctas vt mediū cognoſcēdi:loquēdo de auctate de qua nō eſt notū p ſe:ꝙ dicať ab illo q nō pōt falſum dicere. ⁊ ipſe actus credēdi elicitus:quo.ſ.itell's formalr ſibi inherente credat illud qḋ eſt ſcitū ab eodē. ¶ Et circa h̄ eſt quedam opio talis.ſ.ꝙ oīa pñt manere cum oībus.ſ.fides cū ſcia: prout dicunt habitū.⁊ medium cum medio.ſ.auctas de qua dcm̄ eſt:⁊ mediū demrātiuū: ita ꝙ vtraq; maneat vt mediū cognoſcēdi:⁊ ēt actus cū actu.ſ.credere cū ſcire. Et hoc pbāt multiplr. Primo adducūt talem rōnē pncipalē.ſ.ꝙ illi habitus ⁊ actus nō ſunt incōpoſſ quorum rōnes formales nō ſunt incōpoſſ:ſed actus credēdi ⁊ ſciēdi ſunt huiḋ.ergo ⁊c̄. Maior p;.minor pbať:q: rō formalis credēdi cōſiſtit in hoc qḋ eſt aſſentire p auctoritatē. Rō aūt formalis ſciēdi conſiſtit in hoc qḋ eſt aſſentire per mediū demrātiuum:ſed iſta nō hñt incompoſſibilitatē.ergo ⁊c̄. Maior iſtius pſylli p; ex rōne terminorū. ¶ Minor pbať quadrupłr. Primo ſic.illḋ qḋ ſtat cum demrātione pōt ſtare cū ſcire.ſed auctas ſtat cū demrātione.⁊ p ꝯñs ⁊ aſſentire p auctatē.ergo aſſentire p auctatē nō eſt ipoſſ ſtare cum ſcire:nec p ꝯñs cū aſſentire per mediū demrātiuū. ¶ Scdo ſic.q: ponať ꝙ aliqs credat auctati alicuius dicētis:⁊ poſtea inueniat illud qḋ dcm̄ eſt ſibi ab iſto p demrātionē eſſe verū:non minus credit auctati iſtius habita demrātione: ꝗ̄ ante vt videť:imo magis.q: qn̄ inueniť dcm̄ alicuius euidēter magis crediť ei ꝗ̄ añ.ſed nō habita demōſtratione credebat illud qḋ erat dcm̄ a tali per auctatē eius.igiť. demrātione habita adhuc aſſentiet pp auctatem talis.⁊ ſic aſſenſus per auctatē ſtat cum aſſenſu per demōſtrationē. Si dicať ad hoc ꝙ habita demrātione nō aſſentiť pp auctoritatē eidē rei de qua hť demrātio pp hoc ꝙ habeať euidētia pp demrātionē:ſed hñt aſſentireť ei in alijs. ¶ Contra.q: ꝗ̄ rōne aſſentiť ei in alijs ⁊ in iſto pp auctatē ſuā:q: oēs auctates eiuſdē ſunt eq̄lis efficacie.ꝗ̄ etiā reſpcū eius de quo hť demrātio aſſentiť auctati ei'. ¶ Tertio ſic.q: ſi aſſentire per demrōnē ⁊ auctatē nō ſtant ſil.aut hoc eſt pp repugnātiā mediorū:aut obiorū: aut actuū.non pmo mō.q: vt dcm̄ eſt.auctas ⁊ demrātio ſtant ſil.nec ſcdo mō.q: poniť a multis ꝙ idē obm formale pōt eē fidei ⁊ ſcie:⁊ ēt opionis:⁊ ipſius viſionis. nec 3°.q: ſi ita eēt h̄ eēt pp repugnātiā act' euidētis ⁊ ieuidētis.ſ; talis repugnātia nō eſt iter fidē ⁊ ſcire. q: lz fides nō faciat euidētiā:nō tñ facit ineuidētiā:ſicut lz albedo nō faciat videre:nō tñ facit cecū eſſe.ꝗ̄ ⁊c̄. ¶ 4° ſic.q: nō videť plus repugnare ſibi ſcitū ⁊ creditū:ꝗ̄ p ſe notū ⁊ demrātū.ſ; idem pōt eſſe p ſe notū ⁊ demrātum.ꝗ̄ ⁊c̄. pbō mi.q: pn° ſcie ſubalternate ſunt p ſe nota in ſcia ſubalternata. ⁊ tñ ſunt demrāta in ſcia ſubalternāte. ¶ Scdo pncipalr ſic.q: nō pl's repugnat fidei ſcia ꝗ̄ opio.ſed opio ⁊ fides pñt ſtare ſil. ¶ Probō mi.6.rōnibus. Primo ſic.q: ſi opio nō pōt ſtare cū fide:h̄ nō eſt niſi q: de rōne opionis eſt formido.ſ; h̄ eſt falſum.ꝗ̄ ⁊c̄. pbō mi.pmo:q: qdā nō formidāt qn̄ i q̄bꝫ corruptione ſabe fiat reſolo vſq; ad mām pmā.ſ; h̄ nō hñt niſi p opionē.q: cū hoc ſit falſū ⁊ ꝯtra ſenſū hoc nō pōt hñi p ſciam.igiť de rōne opionis non eſt formido. ¶ Scdo ſic.q: ſm Aug.in pn° libri de mēdacio.iſta eſt dña inter credere ⁊ opinari:q: ille q credit ꝑcipit ⁊ cognoſcit ⁊ fateť ſe nō ſcire qḋ credit.opinans vō ſe exiſtimat ſcire qḋ opinať.ſ; ille q exiſtimat ſe ſcire non formidat.ergo ⁊c̄. ¶ Tertio.pħs 6° eth.dicit:ꝙ qdā opināti nō dubitāt ſ; exiſtimāt ſe ſcire certitudinalr.⁊ ſic idē qḋ prius.multe ēt auctates ꝯſimiles adducunť:que habent eādē virtutē. ¶ Quarto.a probabilibus oꝫ deuenire ad pma pbabilia.alr eſſet ꝓceſſus in ifinitū.ſ; de iſtis pmis pbabilib' nō eſt heſitatio vel formido:cū pp ea aſſentiať alijs:⁊ tñ de his eſt opio.igiť opio nō regrit formidinē. Itē ꝙ ſtet opio cū fide arguiť ſic.q: ſci doctores ad ea q̄ ſunt fidei adducūt aliquas pſuaſiones nāles. igiť iſte pſuaſiones cāñt aliquā notitiā:aut nō.ſi nō.igiť fruſtra adducunť: qḋ eſt incōueniēs.ſi ſic.aut cāñt ſciam aut opionem.nō ſciam.q: illa que ſunt fidei ⁊ trāſcendunt cognitionem nālem:nō poſſunt ſciri ex nālibus.ergo cauſant opionē. ⁊ ſic de eodem de quo eſt fides pōt haberi opio. ¶ Tertio ad pncipale ſic.q: nō plus repugnat fides ſcie ꝗ̄ opinio.ſed opio ſtat cum ſcia.ergo ⁊c̄. Maior p;.q: dato ꝙ opio poſſet hēre formidinē:tamē fides nō hab;.⁊ ideo minus repugnat ſcie ꝗ̄ opio. Probō mi.duplr.pmo:q: pħs poſtꝗ̄ probauit itentū ſuū adducit auctoritates ad cōfirmādum. Tunc quero de illis auctoritatibus vtrū aliquā notitiā cāñt:aut non.ſi nō.igiť fruſtra adducuntur:qḋ eſt incōueniens.ſi ſic.aut cauſant ſciam:aut opinionem.non ſciam.q: locus ab auctoritate humana nō cauſat ſcientiam.igitur opinionem.⁊ ſic ſeqtur:ꝙ de eodem obiecto formali poſſit haberi ſcia ⁊ opinio. ¶ Secundo ad idem ſic.q: ꝯtingit aliquē hr̄e mediū demrā-

Cap.5.

tiuum ⁊ probabile:⁊ ꝯtingit eundē obliuiſci ad tēpus ſaltem mediū demōſtratiuū.⁊ tunc vti medio ꝓbabili ad opinādum.ex hoc ſic arguit᷑:vt dcm̄ eſt:pōt vti medio ꝓbabili ad opinādum.ſ; non eſt veriſile ꝙ talis amiſerit ſciam ſuā:ſ; tunc nō vtat᷑ ea.igitur ſil' ſtat opīo cum ſcia. ¶ Quarto ad ꝑncipale.q2 fideles multi hn̄t demōſtrōnē de aliq̄bus de q̄bus eſt fides.ſicut de hoc qḋ eſt deū eſſe vnū.ſed hoc nō pōt eē niſi de eodē poſſet eē fides ⁊ ſcia. ergo ⁊c̄.¶ Si dicat᷑ ꝙ de talibus demōſtratis ille q̄ hab; demōſtratiōnē nō h; fidem poſtq̄ fuerit demōſtratū. ¶ Cōtra.q2 nō eſt ponēdum ꝙ in his q̄ laborant ad demonſtrādum talia tollatur vel minuatur meritum fidei.ſed ſi demonſtratio vel ſcientia adueniēs tolleret fidem in illis q̄ laborāt ad talia demōſtranda tolleret᷑ meritum fidei.ergo ⁊c̄.Probo mi.q2 hn̄tes demōſtratiōnē de talib᷒ q̄ītum ad iſta nō hērent meritū fidei.ſed nō hēre q̄ītum ad iſta meritū fidei eſt diminuere meritū fidei.ergo ⁊c̄. Qz aūt q̄ītum ad iſta tales nō hēant meritū fidei ꝓbat᷑ ſic.q2 meritū virtutis nō eſt in eo in quo nō eſt vtus.ſed in talibus nō eſt fides q̄ītum ad talia demōſtrata.igit᷑ nec meritum fidei.Si dicat᷑ ad hoc ꝙ imo.q2 in his manet meritū fidei ꝑꝑ ꝓmptitudinē animi. Cōtra.q2 minus ē hēre ſolam ꝓmptitudinē ad credēdu; q̄ credere:⁊ hr̄e ꝓmptitudinē ad credēdum.ſed in illis ſm̄ te q̄ hn̄t demōſtratiōnē de talibus eſt ſolū ꝓmptitudo ad credēdū ſine credere.ergo adhuc ſtat ꝙ in his minuat᷑ meritum fidei. ¶ Quinto ꝑncipalr̄ arguitur ſic.q2 nō plus repugnat fides ⁊ ſcia vt videt᷑:q̄ clara ⁊ obſcura cognitio. ſ; clara ⁊ obſcura cognitio poſſunt haberi de eodem obiecto formali.ergo ⁊c̄.Maior p;.ꝓbō mi.q2 creature cognoſcunt᷑ a beatis matutina cognitione in verbo. ⁊ eſt clara.⁊ cognitione veſpertina que eſt per mediū ꝓprium: que eſt obſcura.ergo ⁊c̄.¶ Sexto ꝑncipalr̄ ſic.q2 paulus in raptu habuit viſionē clarā.ſed in paulo in raptu manſit fides eius.igit᷑ fides pōt ſtare cum viſione clara.⁊ multo magis cu; ſcia.h igit᷑ eſt opinio vna.⁊ h ſunt

Jmpugnatō ill' opiōis. motiua ad ꝯfirmādam eam. ¶ Iſtam opinionē credo eſſe falſam.Unde ſciēdum ꝙ verū; maneat habitus fidei q̄ītum ad illud qḋ eſt in viſione bt̄ā: vel cum ſcia nō eſt mihi euidēs:q2 ſ; multe auctoritates ſcōꝝ ponant fidem euacuari in pr̄ia:tamē nō habet᷑ expreſſa auctoritas ad hoc ꝙ nō poſſit ſtare cū viſione vel cu; ſcia. nec ēt ex hoc ꝙ h; actum ꝯtrarium actui ſcie.q2.ſ.actus vnius eſt actus ineuidēs:⁊ actus alterius eſt actus euidens:poteſt ꝯcludi efficaciter:ꝙ vterq; habitus nō poſſit ſtare:q2 nihil ꝓhibet oppoſitoꝝ ⁊ incompoſſibilium actuum eſſe ꝑncipia nō oppoſita:nec incōpoſſibilia.v.g. ſi adamas ponat᷑ ſuper ferrū imprimit ſibi quādā; declinationē per quā ferrum mouet᷑ ſurſum ad adamāte; ipſum:⁊ cum iclinatione mouēte ſurſum ferrū ſtat grauitas per quā h; moueri deorſum:ita ꝙ due inclinationes habituales ad diuerſos motus ſtant ſimul:ſ; illi motus nō ſtent ſimul. Item ēt q2 cōmuniter ponit᷑:ꝙ fides manſit in raptu pauli:ꝗ̄ habuit clarā viſionē dei.multum eſt dub̄ᵐ vtrum fides poſſit ſtare in viſione btā.ſed ꝙ fides cum ſcia nō īpedita habeat effectū ſuū;:q̄ eſt credere ꝓpter talē auctoritatē qualis dicta eſt. Et ꝙ talis auctoritas maneat vt medium inclināſ ad aſſentiendum rei dicte.⁊ ꝙ talis aſſenſus remaneat vt actus elicitus: quo aliq̄s credit ꝓpter talem auctoritatē:teneo eſſe impoſſe:⁊ multo īpoſſibilius eſt ꝙ talis auctoritas ꝯcurrat cum medio demonſtratiuo vel obiecto preſente ad cauſandum eūdem effectū.ſ.actum vidēdi vel ſciēdi. ¶ Et hoc ꝓbo triplici rōne.Prima talis eſt:q2 impoſſe eſt idē eſſe euidēs ⁊ ineuidēs.ſed credere modo predicto.ſ.per auctoritatem non euidēte; eſt aſſentire nō euidēti. ſcire aūt eſt aſſentire euidēti.ergo ⁊c̄. Maior p;.q2 euidēs ⁊ ineuidēs reſpectu eiuſdem ſubti ⁊ obiecti ſunt oppoſita. ergo ⁊c̄.Minor ēt p;: q̄ītum ad hoc ꝙ ſcire vel videre eſt aſſentire euidēti.q̄ītum autē ad hoc ꝙ credere ꝑ auctoritatem talē ſit aſſentire ineuidēti. Probo:q2 aſſentire ꝑ mediu; incertū ⁊ ineuidēs eſt actus ineuidēs.ſed aſſentire ꝑ talem auctoritatē eſt aſſentire ꝑ mediu; incertum ⁊ ineuidēs.ergo ⁊c̄. ¶ Ad illam rōnē duplr̄ rn̄detur. Primo dd̄o:ꝙ ſ; idē nō poſſit eſſe euidēs ⁊ ineuidens eidem per medium idē:tn̄ pōt eſſe euidēs ⁊ ineuidens eidē ꝑ diuerſa media.⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.q2.ſ.idem poterit eē eidem euidēs per mediu; demōſtratiuu; vel viſiuum.⁊ ineuidēs ꝑ mediu; qḋ eſt auctoritas. Unde dicunt ꝙ in predicta rōne eſt fallacia ꝯſītis.q2 non ſequit᷑ ꝙ ſi aliq̄d eſt ineuidēs ꝑ mediū qḋ eſt auctas:ꝙ ſimplr̄ ſit ineuidēs:q2 ſimplr̄ ineuidēs ſe h; in plus q̄ ineuidēs per tale mediū. ¶ Scḋo reſpondet᷑ ſic ad idem:qḋ non ſeq̄t᷑:ꝙ ſi fides nō facit euidētia;.ꝙ faciat ineuidētiam: q2 ꝓpō de predicato īfinito vel negato nō infert ꝓpōnē de ꝑdicato ꝑuato.vn̄ nō ſeq̄tur.nō eſt iuſtus. ergo eſt iniuſtus.⁊ ſic nō ſeq̄tur.non facit euidētiam.ergo facit ineuidētiam.⁊ ꝙ nō ſit de rōne fidei hr̄e oīm ꝑuatiuu; ꝓbant ſic.q2 habit᷒ poſitiuus nō d; dicere oīm ꝑuatiuū. ſ; fides eſt habitus poſitiuus.ineuidēs aūt dicit ꝑuationem.ꝗ̄ ⁊c̄. ¶ P. Rn̄ſio nō val;.q2 diſpata pn̄t ꝯuenire alicui ꝑ diuerſa media.tn̄ impoſſe eſt ꝙ oppoſita conueniant eidem ꝑ quecūq; diuerſa media.⁊ hoc p; inducēdo in oībus oppoſitis:vel in oī gn̄e oppoſitionū. ſ; idē; eſſe euidēs ⁊ ineuidens ſunt oppoſita priuatiue.ergo ⁊c̄. Nec eſt ibi fallacia ꝯſītis:vt ipſi dicunt. ¶ Ad cāt᷒ euidētiam ſciēdum:ꝙ aliud eſt negare aliq̄d ſimplr̄ de aliquo ſubō:⁊ ponere aliq̄d eſſe in ſubō:qḋ nō eſt cā oppoſite affirmationis.ſicut aliud eſt ponere aliquē nō videre:⁊ aliud eſt ponere aliq̄d qḋ non eſt cā viſionis. Nam ꝑmum nō pōt ſtare cum viſione:q2 impoſſe eſt ꝙ vidēs ſit non videns per quecūq; media:ita ꝙ vtrūq; ſimplr̄ ꝯueniat ſibi.Scḋm aūt pōt ſtare ſimplr̄ cum viſione:q2 iſta duo poſſunt ſimul ſtare.ſ.ꝙ aliq̄d ſit vidēs:⁊ h habeat criſpitudinē:vel aliq̄d tale:qḋ nō ſit cā viſionis:q2 hoc nō eſt negare actū vidēdi a tali:ſ; eſt negare cālitatē in ipſa criſpitudine reſpectu actus videndi. Item ēt ſciēdum:ꝙ aliud eſt ponere aliq̄d non hēre cālitatem reſpectu alicuius poſitiui.⁊ aliud eſt hēre cālitatem reſpectu negationis oppoſite.Sicut aliud eſt dicere criſpitudinē non eē hoī cām vidēdi.⁊ aliud eſt dicere:criſpitudinem cām eē non vidēdi:q2 in ꝑmo negat᷑ cālitas reſpectu poſitiui.⁊ pōt ſtare cū poſitiuo:reſpcū cuius negat᷑ cālitas. nam criſpitudinē non eē cām vidēdi pōt ſtare cū videre. In ſcḋo vero ponit᷑ cālitas affirmata reſpcū negationis oppoſite.⁊ oppoſita affirmatio nō pōt ſtare cum ea. Un̄ iſta duo nō pn̄t ſtare.ſ.ꝙ hō ſit vidēs.⁊ ꝙ criſpitudo vel qḋcūq; aliud faciat eum nō vidētem.igit᷑ qn̄ dicunt:ꝙ idem pōt eē euidēs ⁊ nō euidēs per diuerſa media:ipſi ponūt diuerſa media in eodē eſſe cām affirmationis ⁊ negationis:vel ꝑuationis.ſ; hoc eſt īpoſſe.vt oſtēſum eſt.q2 impoſſe eſt ꝙ cu; aliqua affirmatione ſtet:ꝙ aliq̄d ſit cā oppoſite negationis in eodē:vt oſtēſum eſt.⁊ ſic falſa eſt illa ſolutio que dicit:ꝙ idem euidens et non euidens poſſit ineſſe eidem per diuerſa media.ſi autem velint dicere ꝙ non intendunt ꝙ fides in habente fidē facit non euidentiam vel ineuidentiam:qḋ eſt ponere cauſalitatem in fide reſpectu euidentie vel non euidentie.ſed intendunt dicere ꝙ fides non facit euidentiam: quod eſt negare cauſalitate; in fide reſpectu euidentie:

tunc reſponſio data nibil facit ad propoſitum:q2 babe-
re euidẽtiã per medium euidens.⁊ nõ babere euidentiã
per fidem vel auctoritatẽ:nõ eſt babere euidẽtiam ⁊ in-
euidẽtiam per diuerſa media.ſed boc eſt bẽre euidẽtiaꝫ
per vnũ medium:⁊ nõ bẽre per aliud:ſicut videre ꝑ ocu-
lum ⁊ nõ videre per pedẽ:nõ eſt videre ⁊ non videre ꝑ
diuerſa media.⁊ iõ rñſio data non eſt vera.ſꝫ vel eſt fal-
ſa vel nibil facit ad ꝓpoſitũ.Qꝫ autẽ dr̃ ꝙ ibi eſt fallacia
ꝯñtis.q2 non ſeqtur ꝙ ſi non eſt euidẽs per fidẽ:ꝙ non
eſt euidẽs ſimplr̃.q2 in plus ſe bꝫ euidẽs ſimplr̃: ꝙ̃ eui-
dens per fidẽ.⁊ ſic ꝓcedit̃ ab inferiori ad ſupius ngãdo.
Dico ꝙ veꝝ ẽ ſi ſm̃ iſtã formã argueret̃.ſ.ꝙ non eſt eui-
dẽs ꝑ fidẽ.ergo nõ eſt euidẽs.ſed ſic nõ arguit̃.Sed ar-
guit̃ ſupponẽdo ꝙ illud de quo babet̃ fides modo pre-
dicto eſt ineuidẽs:vel nõ euidẽs babẽri fidẽ.boc autem
probat̃ per boc:ꝙ aſſentire per mediuꝫ icertũ eſt actus
incertus ⁊ nõ euidẽs.⁊ boc magis ẽt ſtatim patebit. Et
dico vlterius:ꝙ ſi argueret̃ ſm̃ reſponſionẽ ab eis datã
non argueret̃ ſic.nõ eſt euidẽs per fidem. ergo nõ eui-
dẽs.ſed argueret̃ ſic.per fidẽ eſt ineuidẽs vel nõ euidẽs.
ergo eſt euidẽs vel nõ euidẽs.⁊ tunc ħ nõ eſt fallacia cõ-
ſequẽtis:q2 infert̃ per ineſſe per talẽ cãm: ineſſe ſimplr̃:
vel per eẽ cãtum a tali cã ineſſe ſimplr̃ ei in quo ẽ cãtuꝫ.
Qꝫ oporteat aũt actum cãtum per talẽ auctãtatem eſſe in-
euidẽtem vel nõ euidẽtem.probo.ꝯfirmãdo rõnem ſu-
perius datã.q2 talis auctoritas aut cãt actum euidẽteꝫ:
aut ineuidẽtem.vel neutrũ:nõ poteſt dici ꝙ cauſet actũ
euidẽtem.q2 per medium icertum nõ põt cãri actus eui-
dens.nec neutrũ ſi cauſet aliquẽ actum.q2 ois actus eſt
euidẽs vel ineuidẽs.igitur relinqtur ꝙ cauſet actũ ineui-
dentẽ.⁊ per ꝯñs ꝙ obm̃ cui aſſentit̃ per tale mediuꝫ ſit
ineuidẽs aſſentiẽti.¶ Si dicat̃ ad boc:ꝙ fides vel au-
ctoritas talis nõ cauſat euidẽtiam vel non euidẽtiaꝫ:ſꝫ
cãt ſubm̃ actus ſine quocũqꝫ iſtoꝝ.ſed mediũ euidẽs
cum eo cãt euidẽtiam. ¶ Contra.pͥmo:q2 videntur iſti
ponere ꝙ actus ⁊ euidẽtia ſint diuerſa.qȯ eſt falſum:ſicͭ
ponere ẽt ꝙ lumẽ ⁊ claritas luminis eẽnt diuerſa eſt fal-
ſum.¶ Scḋo.q2 ſi actus ſe bꝫ ad euidẽtiam:vel nõ eui-
dentiaꝫ:ſicut ſubm̃ ad babitum:vel ad priuationẽ.ſeqt̃
ꝙ idem actus poſſit quãdoqꝫ eẽ euidens ⁊ nõ euidens:
⁊ poſſit quãdoqꝫ eẽ opinari:⁊ quãdoqꝫ ſcire. Et per boc
etiã pꝫ:ꝙ ſatis friuolũ eſt dicere:ꝙ nõ opꝫ ꝙ mediũ ali-
qȯ cauſet actũ cognoſcẽdi:ita ꝙ nõ cauſet actũ euidẽteꝫ
vel ineuidẽtem.ſicut vt dicũt.qui facit aerẽ nõ facit ob-
ſcurum vel clarũ.q2 compatio actus ad euidẽs vel non
euidẽs:nõ eſt ſicut compatio aeris ad clarũ ⁊ obſcurũ.
q2 compatio actus ad euidẽs vel nõ euidẽs:eſt compa-
tio actus in cõmuni ad actũ perfectũ.⁊ actuꝫ iꝑfectum
ei oppoſitũ.ſed compatio aeris ad clarũ ⁊ obſcurum eſt
compatio eiuſdem ſubi numero ad babituꝫ ⁊ ꝑuationẽ.
Sed verum eſt ꝙ compatio itellectus ad actum itelli-
gẽdi euidẽtem vel ineuidẽtem:eſt ſicut compatio aeris
ad clarum ⁊ obſcurũ.Et ex boc ſeqtur:ꝙ qui facit itelle-
ctum nõ facit euidẽs vel ineuidẽs.non aũt ſeqtur ꝙ qui
facit actum itelligendi nõ facit actum euidẽtem vel in-
euidẽtem.Qꝫ autem dr̃ ꝙ babitus poſitiui nõ poteſt eẽ
obm̃ formale aliqḋ priuatiuũ ⁊c̃.ideo ineuidẽs non eſt
obm̃ fidei.dico ꝙ verũ ẽ.ſ.ꝙ ineuidẽtia nõ eſt obm̃ for-
male qȯ credit̃:nibil tamẽ probibet aliqȯ mediũ babe-
re talem modũ impfectuꝫ mouẽdi ad cognitionẽ:ꝗ ex-
cludit modũ ꝑfectum.⁊ ſic fides bꝫ obm̃ ineuidẽs:obie-
ctum.ſ.impfecte cognitũ.¶ Scḋa ẽt reſponſio nõ valꝫ.
primo:q2 impoſſe eſt non ſolũ idem eſſe euidẽs ⁊ nõ eui-
dens eidem per idẽ medium.ſed impoſſe eſt ſimplr̃ ideꝫ
eſſe euidẽs ⁊ nõ euidens eidez:cum euidẽs ⁊ nõ euidẽs

ſint ꝯtradictoria.Scḋo.q2 falſum eſt.q2 ad negatiuam
reſpectu ſubiecti ſuſceptibilis ſeqtur affirmatiua de pre-
dicato priuato.Unde omnis bõ capax rõnis:qui nõ eſt
iuſtus eſt iniuſtus.⁊ ſimilr̃ ois cognitio non euidẽs eſt i-
euidens.Sciẽdum tñ ꝙ non pono euidẽtiam ſe babere
ad cognitionẽ ſicut ad ſubm̃:ſed magis ſicut dr̃ia eſſen-
tialis eius.¶ Scḋa rõ talis eſt.q2 ſciẽs vel videns non
põt moueri ad aſſentiendum oppoſito rei viſe vel ſciteꝫ
quocũqꝫ alio dicẽte oppoſitũ.ſed ille ꝗ põt moueri per
auctoritatem talẽ incertam qualis dicta eſt:põt moueri
ad vtrũqꝫ oppoſitoꝝ ꝙ̃tuꝫ eſt ex diſpõne ſua alio dĩte
oppoſita diuiſim.igitur impoſſe eſt ſciẽtem vel vidẽtem
moueri ad aſſentiẽdum per auctoritatẽ incertam.Ma-
ior pꝫ.ꝓbatio mi.q2 qui aſſentit per auctoritatẽ:de qua
incertum ſibi ſit:vtrum ſit vera vel falſa.⁊ vtruꝫ dicat̃
ab illo qui põt verũ vel falſum dicere:ꝙ̃tum eſt ex par-
te ſua aptus eſt ad aſſentiẽdum cuilibꝫ ꝑti:quã talis:cu-
ius eſt talis auctoritas:poſſit dicere. ſed talis ꝙ̃tum eſt
de ſe:ſi aliqs dicat oppoſita natus eſt aſſentire oppoſitis
diuiſim:q2 per ſe notũ eſt oppoſita non poſſe ſimul eidẽ
ineſſe:⁊ ꝓpter boc dico diuiſim. ¶ Cõtra boc forte poſ-
ſet obyci ſic.q2 ideꝫ vt videt̃ ſequitur de auctoritate:de
qua cõſtat ꝙ dr̃ ab illo qui nõ põt falſum dicere:q2 ſi ta-
lis diceret oppoſita aſſentiẽs eis aſſentiret oppoſitis.Di-
cendum ꝙ nõ eſt ſimile.q2 talis ſicut non põt falſuꝫ di-
cere:ita ꝙ nõ põt dicere oppoſita.⁊ per ſe notũ eſt aſſen-
tienti talẽ non poſſe dicere falſum:nec poſſe dicere oppo
ſitum.ideo nõ eſt natus moueri ad oppoſita aliquo mõ.
ſed ille ꝗ aſſentit auctoritati incerte:dato ꝙ ille ꝗ loqui-
tur nõ poſſit dicere falſum neqꝫ oppoſita : q2 tamẽ non
bꝫ pro per ſe noto talẽ nõ poſſe dicere falſum vel oppoſi-
ta talis ꝙ̃tum eſt ex parte ſui natus eſt moueri ad oppo
ſita.ergo ⁊c̃ ¶ Tertia rõ talis eſt.q2 ſicut opponuntur
opinio:fides:⁊ ſcia:ita opponunt̃ fides ⁊ ſcia inter ſe.ſed
opinio nõ poteſt ſtare cuꝫ fide ⁊ ſcia:ergo ⁊c̃.Maior pꝫ:
q2 ſicut repugnat certitudo ⁊ icertitudo:ſiue ſit certitu-
do euidẽtie:ſiue adbeſionis:ita repugnat euidẽtia ⁊ in-
euidẽtia.Minor ẽt pꝫ ꝙ̃tum ad alteram partẽ.ſ.ꝙ opi-
nio non põt ſtare cum ſcia.per pħm ꝑmo poſte.⁊ ꝙ̃tum
ad alteraꝫ partẽ pꝫ.q2 fides ⁊ opinio opponunt̃ ſm̃ cer-
titudinem ⁊ incertitudineꝫ:vel ſm̃ opinionẽ ⁊ firmam
adbeſionẽ.¶ Ad iſtam rõnẽ dicunt quidaꝫ ꝙ non opꝫ
ꝙ de rõne opinionis ſit formido. ⁊ ꝑter rõnes prius ad
boc adductas:adducũt duas alias rõnes. Primo ſic:q2
de rõne opinionis nõ eſt niſi ꝙ ſit aſſenſus per mediuꝫ
ꝓbabile.ſed aſſentire per mediũ ꝓbabile non eſt formi-
dare.ergo ⁊c̃.¶ Scḋo ſic.q2 ſi opinãs neceſſario formi-
dat:nõ poſſet baberi opinio vera de quocũqꝫ ſcibili.ſed
boc eſt falſum.ergo ⁊c̃. falſitas ꝯñtis ſupponit̃.ꝓbatio
ꝯñe.q2 ſi opinãs formidat de cõcluſione:opinãs opina-
tur iſtam ꝯcluſionẽ poſſe alr̃ ſe babere.ſed impoſſibile ẽ
concluſionẽ ſcibilem alr̃ ſe bẽre.igitur ſi opinans ſempͤ
formidat:impoſſe eſt bẽre opinionẽ verum de re ſcibili.
¶ Ad primum dõm:ꝙ moueri per medium ꝓbabile i-
portat ꝓbabiliter aſſentire.ſꝫ ꝓbabilr̃ aſſentire eſt aſſen-
tire ſine certitudie:aliogn nõ differt a ſcia ⁊ a fide.aſſen-
tire autẽ ſine certitudine eſt aſſentire cuꝫ formidine:nõ
accipiẽdo formidinẽ pro paſſiõe appetitiua:ꝗ eſt timor.
ſed prout dicit dubitationeꝫ intellectus. Unde dato ꝙ
ita eẽt:ꝙ opinari formalr̃ nõ ſit ipſum dubitare.q2 aliqs
põt dubitare nullo mõ babito medio ad quãcunqꝫ par-
tem.tñ opinari non excludit talẽ dubietatẽ:ꝓpter defe-
ctum certitudinis in medio probãte.¶ Ad ſcḋm dõm:
ꝙ formido que eſt in opinione non eſt accipiẽda reſpcũ
rei credite in ſe.ſed ſm̃ ꝓportionẽ mediȷ ad ꝯcluſioneꝫ

certificandū.ita q̄ opinans nō ſemꝑ opinaꝛ cōcluſionē eſſe cōtingentē.imo q̄n̄q̄ȝ opinaꝛ eſſe neceſſariā:ſed ſic aſſentit alteri parti q̄ dubitat de oppoſita ꝓpter incertitudinē medij:opinari autē aliq̄d eē neceſſariū:qđ de ſe eſt neceſſariū:ꝛ dubitare vtruȝ ita ſit ꝓpter hoc q̄ mediū nō facit plenā certitudinē:nō eſt opinari falſuȝ:ꝛ ſic pȝ ad q̄ōnem. ¶ Ad primā rōnē principalē adductam ab alijs in oppoſitū dicēdū q̄ minoꝛ eſt falſa. Ad probationē illius minoꝛis dōm q̄ minoꝛ illius ꝓbationis eſt falſa. Ad primū igiꝛ per qđ illa minoꝛ illius proſylli ꝓbaꝛ.dōȝ q̄ licȝ auctoꝛitas poſſit ſtare cū demr̄atione:ꝛ ſcire.vt obm cognitū:nō pōt tn̄ ſtare vt mediū aſſentiēdi:vt ſupra patuit accipiēdo auctoꝛitatē de qua loqtur. ¶ Ad ſcđam ꝓbationē eiuſdē dōȝ.q̄ q̄n̄ inueniꝛ dictū alicuius cui pꝛius credebaꝛ eē euidēs per demr̄ationeȝ magis crediꝛ ei poſtea q̄̄ ante:quantuȝ ad ea que nata ſunt credi:ꝛ q2 illud qđ iaȝ eſt euidēs nō eſt natū credi:cū ſciaꝛ.ideo q̄ātū ad illđ nō crediꝛ niſi q̄ātū ad ꝓmptitudinē animi. ¶ Ad illud qđ dr̄ contra hoc dōm q̄ oēs auctoꝛitates eiuſdē ſūt equalr̄ credibiles:dūmodo credens equali diſpōne ſit ad oēs:nūc aūt nō ſilr̄ eſt diſpoſitus ille qui audit auctoꝛitatē reſpectu eius:qđ eſt ꝑ ſe ſibi notū:vel ab eo ſcitū:ꝛ reſpectu ei⁹:qđ eſt ſibi ignotū:ꝛ iđ nō opȝ q̄ ſi opinaꝛ vel credat illud qđ nō eſt ſibi notū q̄ poſſit opinari vel credere illud qđ eſt ab eo per ſe notū vel ſcitū quantūcūq̄ȝ vtrūq̄ȝ dicaꝛ ab eodem. ¶ Ad tertiā ꝓbationē dicenduȝ:q̄ credere ꝛ ſcire non pn̄t ſtare ꝓpter repugnantiā medioꝝ in mouēdo:ꝛ etiā actuū. ¶ Ad illud qđ diciꝛ ꝯtra hoc dōm.q̄ ſicut dictū eſt:licȝ auctoꝛitas maneat cū medio demr̄atiuo vt obȝ cognitū:nō tamē manet vt mediū ꝑ qđ creditur:q̄ aūt diciꝛ q̄ nō eſt ibi repugnantia inter actus ſm̄ euidens ꝛ ieuidēs.dōm q̄ falſum eſt:ꝛ dato q̄ fides non faciat euidētiā:nec ad h̄ ſeq̄aꝛ q̄ faciat ieuidētiā:ita q̄ eā ſit directe ꝓuatiōis.tn̄ oȝ q̄ faciat actū euidētē:vel nō euidētem:ꝛ ſi facit nō euidentē:opȝ q̄ faciat ieuidenteȝ:q2 oīs actus cognoſcēdi eſt euidens vel nō euidēs. ¶ Itē etiaȝ qualitercūq̄ȝ accipiaꝛ ipoſe eſt:q̄ idē actus numero ſit euidens ꝛ non euidens:ꝛ ideo opȝ q̄ vel fides faciat actum euidentē vel non euidentē:nō pōt actū euidentē:cū non poſſit ꝯcurrere cū medio demonſtratiuo ad eundē actū:q2 illud mediū facit actū euidentē. Et ſi dicaꝛ q̄ nō facit actū euidētem:quātū ad hoc q̄ ſit cauſa ipſius euidentie:eſt tamē ſuba actus qui eſt euidens: oſtenſum eſt etiā ſupra q̄ ē valde friuolū ꝛ hoc in coꝛpore q̄ōnis:etiaȝ qđ induciꝛ pro ſili non eſt ſile:q2 albedo non facit actū vidēdi:nec potētiā viſiuam:nec aliqđ ad qđ neceſſario ſequitur cecus vel videns:ſed fides neceſſario facit actū ad quē neceſſario ſequiꝛ euidens:vel nō euidēs:q2 omnis actus cognoſcendi eſt euidens vel nō euidens.ergo ꝛc̄. ¶ Ad quartā ꝓbationē dicendum q̄ maioꝛ eſt dubia:q2 non ſic foꝛte includit ſcire nō eſſe ꝑ ſe notū:ſicut credere tale de quo loquitur:q2 ad credere de quo loquitur: vt dictum eſt:ſequiꝛ poſſe moueri ad vtrāq̄ȝ partem cōtradictionis:non ſic autē per ſe noſce eſt ſcire que determinata ſunt neceſſario ad alterā ꝑtē. ꝛ ideo iſta nō repugnāt adinuicē:ſicut credere repugnat cuilibet eoꝝ:quicquid autē ſit de maioꝛe minoꝛ nō eſt probata:q2 ꝓ̇ncipia ſubalternate ſunt per ſe nota in ſciētia ſubalternata quantū ad q2 eſt:ſed ſunt demonſtrata in ſubalternante quantū ad ꝓpter quid eſt. ¶ Ad ſcđaȝ rōnem principalem dicendū q̄ minoꝛ eſt falſa. Ad probationē dicendū q̄ pꝛopꝛie opinans opinaꝛ cū foꝛmidine. Si autē aliquis non habȝ ſciam:ſed tantū medium probabile ꝛ reputat ſe certū errat:ſed ꝓpꝛie non ſe habȝ vt opināns:niſi opīo accipiaꝛ ꝓ omni cognitiōe aliā a ſcire ꝛ per ſe noſce:ꝛ ſi cōcluſio talis eſſet:qualis opinans opinatur:erraret tamen in hoc q̄ ſe reputaret certū:cū non ſit:ſiue aūt talis opināns dicatur opinans:ſiue non: tamē opinio quecūq̄ȝ nō ſtat cum fide:q2 opinio vel eſt cū foꝛmidine vel eſt erronea:quoꝝ neutrū ſtat cuȝ fide ꝛ ꝑ hoc pȝ ad auctoꝛitates Auguſtini ꝛ ph̄i:ꝛ alias ſimiles. ¶ Ad tertiā rōnē qua probaꝛ q̄ opīo ſtat cuȝ fide. dicendū q̄ de pꝛimis probabilibus eſt opinio:ꝛ q̄ opīo de talib⁹ eſt cū foꝛmidine. ¶ Ad illud aūt qđ diciꝛ in cōtrariū dicendū.q̄ propter pꝛima ꝓbabilia crediꝛ alijs. non ſicut ꝓpter oīno certa:ſed ſicut ꝓpter magis ꝓbabilia. vnde opīo non de toto excludit dubiū vel foꝛmidinē. ¶ Ad quartā ꝓbationē dicendū q̄ rōnes adducte a ſacris doctoꝛib⁹ ad ea que ſunt fidei nō cāūt ſciaȝ de eis que ſunt fidei:nec etiā opinionē:nec tn̄ ſequiꝛ q̄ nullaȝ noticiā cauſent:nec q̄ fruſtra adducanꝛ:q2 cauſant noticiā:q2 tales rōnes poſſunt adduci ad probanduȝ ea que ſunt fidei illis qui nō habēt fidē:vnde tales doctoꝛes nō vtunꝛ talibus medijs ad probandū eis ea q̄ ſunt fidei demr̄atiue vel opinatiue:ſed vtuntur talibus medijs ꝛ habitudinibus eoꝝ ad ea que ſunt fidei vt obto cognito. ¶ Ad tertiā rōnem ꝓ̇ncipalē dicēdū.q̄ minoꝛ eſt falſa. Ad pꝛimā rōnem dicendū q̄ ph̄s ad oīa q̄ ſunt demonſtrata per ipſum adducit auctoꝛitates alioꝝ nō ad cauſandū in illo vel in quocūq̄ȝ alio cui cōcluſio demōſtrata eſt ſciaȝ vel opīonē per auctoꝛitatē hūanā:ſed ad oſtendendū q̄ dicta alioꝝ cōcoꝛdant cuȝ dicto ſuo: vt illi qui non capiunt demonſtrationē:aſſentiant propter auctoꝛitatē. Unde adducit illas auctoꝛitates ad cōfirmandum nō ſibipſi:ſed alijs dicta ſua. ¶ Ad ſcđam probationē dicendū q̄ rō illa non probat:niſi q̄ habit⁹ fidei ꝛ ſcia poſſunt ſtare ſimul:vel q̄ viſus vnius pōt ſtare cū altero habitu. Nō aūt ꝓbat q̄ viſus vtriuſq̄ȝ habitus poſſint ſtare ſimul:ꝛ multo minus q̄ poſſint eē ideȝ actus:de hoc aūt non agitur:nec puto q̄ aliquis habēs ſciam poſſit vti medio probabili ad opinandū reſpectu eiuſdē:niſi foꝛte habitus per aliquā diſpoſitionē impeditus:q2 obm ſcibile occurrens habenti ſciam non ipeditā natū eſt mouere ipſum ad ſciendū:cū quo etiā nō poteſt ſtare opīo:vt dictū eſt. ¶ Ad quartā rōnem ꝓ̇ncipalē dicendū:qđ minoꝛ eſt falſa. Ad ꝓbationē dicēdū q̄ adueniente demr̄atione de his q̄ ſunt fidei in illo q̄ ante de his habebat ſolā fideȝ:ex tunc non habet viſum fidei quantū ad talia. ¶ Ad illud qđ dixerunt in ꝯriū. dicendū q̄ in talibus reſpectu talium demōſtratoꝝ nō remanet meritū fidei reſpectū taliuȝ foꝛmalr̄.ita ſcȝ q̄ habeant meritū actus eliciti a fide reſpectu taliū:ſed in eis manet meritū fidei ſm̄ equipollentiā:ꝛ propter ꝓmptitudinē animi ad credendū:ſi non ſcita eſſent: ꝛ propter hoc defendēdo fidē per tales rationes:ita poſſunt mereri ſicut credendo:ſi nō haberēt ſciaȝ. ¶ Ad illud aūt qđ dicitur cōtra hoc.q̄ ſcȝ plus mereꝛ qui credit.ꝛ habȝ ꝓmptitudinē animi:q̄̄ qui habet pꝛomptitudinē animi tantū.parū valȝ:q2 qui credit:ꝛ habet pꝛomptitudinem animi:licȝ plus mereatur extenſiue:q2 pluribus modis mereꝛ:nō tn̄ oȝ q̄ itenſiue.imo pōt eē mai⁹ meritū i nō hn̄te fidē aliquā q̄̄ i hn̄te aliquā fidē.vt i xp̄o. ꝛ ſi fiat vis de hoc q̄ ſaltē non eſt in eis meritū fidei reſpectu talium. Dico q̄ verū eſt foꝛmaliter ꝛ eliciti ue:vt dictū eſt.nō tamē ſequitur quin habeant merituȝ equipollens vel excedens meritum:etiam reſpectu talium. ¶ Ad quintā rationē principalē dicendū.pꝛimo q̄ ſaltem impoſſibile eſt eandē cōcluſionē numero eē claraȝ ꝛ obſcuram:ꝛ ſm̄ hoc ſaltem ſequitur q̄ impoſſibile eſt

eandem actum eſſe ſcire ⁊ credere tale quale dicitꝫ eſt: cuius oppoſitū quidaꝫ dicunt. ¶ Secundo dōm eſt ꝙ minor nō eſt euidēs:nec forte vera:q2 habere noticiā minus perfectā:⁊ habere noticiā magis perfectā nō habētes oppoſituꝫ modum cogⁿⁱˢ: ⁊ non eſt ita impoſſe ſicut habere noticias habentes oppoſitū modū moueēdi.vñ autē cognitio creature per propriū mediū non dicit obſcuritatē ꝓprie loquēdo oppoſitā claritati viſionis gratie:ſed dicit imperfectionē:ſiue actū imꝑfectuꝫ diſperatum. ¶ Tertio dicenduꝫ ꝙ minor eſt falſa:q2 non ideꝫ eſt obiectū formale viſionis beate ⁊ cognitionis creature per propriū mediū:q2 obiectū formale viſionis beate eſt eſſentia diuina.obiectū autē creature propriuꝫ eſt ipſa creatura:licꝫ creatura in viſione beata ſit obiectuꝫ ſecundariū. ¶ Ad ſextū ꝑncipale dicendū.ꝙ illa ratio non cōcludit niſi ꝙ habitus fidei manſit in raptu pauli cū viſione clara:non autē ꝙ actus fidei tunc manſerit: ⁊ de hoc agitur.

Tertiꝰ articulus.

Ad queſtionem autē principaleꝫ ſm formā qua proponebať dōꝫ ꝙ quicqd de poſſe ſit de facto nulla fides remanebit in pria:etiam quantū ad habitū fidei:q2 huic magis cōcordant dicta ſanctorū:⁊ ꝙ nihilominus remanebit in patria eadem charitas que fuit in via. ¶ Ad rōnē in oppoſituꝫ dicendū ꝙ nō dicitur fides prior charitate ſm depēdētiā vniuerſalr acceptā:ſꝫ quoad ſtatū ⁊ quo ad vſuꝫ inquātū actus voluntatis depēdet ab actu intellectus: ſed non opꝫ ꝙ actus voluntatis dependeat determinate ad credere:vel ſcire:vel videre:ſed ab hoc vel illo indeterminate. Quantū autē ad eſſe ipſorū habituū.dico ꝙ non dependent ab inuicem:quia deus poſſit conſeruare vnum ſine alio:⁊ econuerſo. Q6. XVI.

Ad tertium qd ꝑtinet ad defectum culpe ſic procediť:⁊ videť ꝙ magiſter in theologia tractans qōnes curioſas ⁊ dimittēs vtiles:nō peccat mortaliter:q2 magř in theologia nihil faceret ꝙ eſſet peccatuꝫ mortale:ſꝫ multi magři hoc faciūt.ğ ⁊c̃.

Contra q2 facere cōtra preceptū apľi eſt peccatū mortale:ſed apoſtolus ꝑcipit queſtiones vitare tales.prime Thi.6:ideo ⁊c̃.

Reſpondeo. Primo intēdo diſtinguere de curioſitate:ſiue de queſtionibus curioſis.ſcḋo de mō tractādi tales qōnes.tertio ad qōnē.

Primus articulus.

Quantum ad primū ſciendū ꝙ vt mihi videť gñaliter loquēdo qōnes curioſe dicunť ille in quibus nō inueniť vtilitas ad ſalutē ordinata.hoc autē triplr cōtingit. Uno modo:q2 mã de quibꝰ ſunt ille qōnes nō eſt vtilis ad ſalutē.imo eſt ꝫ ſaluteꝫ. ſicut mã artis nigromātie:vel ſi in aliqua tractareť qūo aliqs furareť:vel adinueniret voluptates inordinatas prohibitas. ¶ Secūdo mō poſſent dici curioſe:q2 quātum eſt ex ꝑte mãe nō hñt aliquā vtilitatē ordinateꝫ ad ſalutē:nec etiā oppoſitā:ſic̃ ſunt qōnes geometrie. Tertio modo poſſunt dici qōnes curioſe:nō q2 ſunt ꝓhibite nec directe tractant ea que ꝑtinent ad ſalutē:tñ per reductionē poſſunt valere ad ea que pertinent ad ſaluteꝫ: ſicut eſt de dria nãe ⁊ ſuppoſiti:⁊ de reductione oiuꝫ ad vnā cauſam primam ⁊ de conſimilibus.

Secūdus articulus.

Quantum ad ſecundū ſciēdū ꝙ aliquis poteſt tractare qōnes duplr. Uno mō inquirendo veritatē:⁊ ad cōprobandū approbanda ⁊ reprobandū reprobāda. Alio modo ad fulciēdā determinatam partem ⁊ ad confirmandum.

Tertius articulus.

His premiſſis deſcendēdo ad qōneꝫ. Primo intendo oſtendere vtrū tractare qōnes curioſas ſit peccatū. Scḋo vtrum tractare qōnes curioſas cū omiſſione vtiliū ſit peccatū:⁊ quale ſit peccatū. ¶ Quantū ad primū dico ꝙ tractare q̄ſtiones curioſas qualitercūqꝫ dicātur curioſe:primo modo ad inueſtigandū veritatē:vel reprobādo reprobāda:vel approbando approbanda ſm ſe nō eſt peccatū:q2 inquirere veritatē:vt perueniať ad noticiā veritatis nullum malū iportat.imo bonū. Sed ſic tractare eſt inquirere veritatē vt perueniať ad noticiam veritatis.igiť ⁊c̃. Et plus dico ꝙ tractare iſto modo qōnes pernicioſe artis. ſicut eſt nigromantia:nō ſolū nō eſt peccatū:ſed etiā poteſt eſſe meritoriū quantū eſt de ſe:q2 ſicut ſtudere ad cōfirmandū ea que ſunt fidei eſt meritoriū.ita etiā ſtudere ad reprobandū ⁊ extirpādū ea que ſunt cōtra fidē eſt meritoriū:ſed tractare iſto mō qōnes artis pernicioſe ⁊ ſtudere eſt extirpare ea que ſunt ꝯtraria ſaluti.ğ ⁊c̃. ¶ Dico autē quantū eſt de ſe:q2 ſi eſſet ꝓhibitū ab eccleſia ſtudere in talibus:ſtudens qualitercūqꝫ peccaret: niſi ſuper hoc haberet licentiam ab eo qui pōt.ſtudere autē in mã indifferenti:ſic̃ ſtudere in geometricis q̄tū eſt ex parte mãe nō iportat meritū vľ demeritū:licꝫ ſm intētionē ſtudentis poſſet eſſe meritū vel demeritum. ſtudere autē in qōnibus reducibilibus ad declarationē fidei:ad hoc ſcꝫ ꝙ declareť fides:eſt meritoriū.ſtudere autē in eis alia intentione pōt eſſe indifferens:ſic̃ in geometricis. Nam ſtudēs in talibus ſi ſtudeat cauſa ſolatij moderati bene agit:ſicut etiaꝫ vtens virtute eutrapolie qua quis vtitur luſ⁹ cōueniēter ad gerem virtū interiorū. Si autē ꝓpter iactantiā vel aliā vanitatē quis ſtuderet in eis peccaret:ſed nō ſemꝑ mortalr:ſed tunc peccaret mortalr ſi per preceptū ab eo qui poſſet:eſſet ſibi interdictū ne in talibus ſtuderet:vel ſi vacaret talibus tēpore quo ex precepto tenereť alijs vacare. ¶ Quantuꝫ autē ad alterā partē queſtionis.vtrū ſcꝫ ſtudere in talibus queſtionibus:ſeu eas tractare obmittēdo q̄ſtiones vtiles ſit peccatū mortale. Dico ꝙ omitteť qōnes alias vtiles pro iſtis contingit triplr. Uno modo quādo nulla neceſſitas eſt:vel etiā euidens vtilitas tractandi qōnes vtiles:q2 ſcꝫ ſufficienter tractate ſunt ab alijs:nec īpugnanť ab aliquo. Secūdo modo.quando ſcꝫ aliqua vtilitas poteſt euenire de tractando tales qōnes:nō tñ eſt talis neceſſitas ꝙ ſi omittať tale ſtudiū veritas pereat vel impugneť. Tertio modo.qñ ſcꝫ eſt talis neceſſitas tractandi qōnes vtiles ꝙ niſi tractenť v̄itas pereat vel imineat periculū errandi in talibus. ¶ Primo modo ſtudere in qōnibus curioſis omittēdo vtiles pōt eſſe ſine quocūqꝫ peccato.imo aliquando expedit ꝙ homo ſtudeat pro recreatione ſua in talibus:ſic̃ ⁊ quādoqꝫ ꝙ ludat. In ſecūdo autē modo adhuc non video quin in talibus ſtudere poſſit eſſe ſine peccato:quādo ſit cauſa recreationis:nam aliquādo vtilia intermittenda ſunt ꝓpter laborē:⁊ ideo quādo ſtudiū vtilium qōnum eſt laborioſum ⁊ ſtudium curioſum eſt delectabile poteſt intermittere ad tēpus ſtudium vtiliū abſqꝫ peccato. Si auteꝫ ꝓpter vanitatē aliquā fieret poſſet eſſe peccatuꝫ: ſed non mortale quantū eſt de ſe. ¶ In tertio autē modo teneo ꝙ eſſet peccatū mortale quantū ad illum qui poſſet defendere veritatē:dato etiā ꝙ hoc non haberet ex officio magiſterij:vel prelationis:q2 potens reſiſtere periculo animarū ⁊ errori per quē noticia veritatis diuinorū neceſſariorū ad ſalutem perit:⁊ non reſiſtit cū poſſet omittit cōtra charitatē proximi:⁊ cōtra charitatem dei:ſed hoc eſt peccatum mortale.igitur ⁊c̃. ¶ In

alio autē caſu omittere vtiles pro curioſis nō videt̄ mi bi q̄ ſit peccatū mortale quantū eſt de ſe:licz ex intētione ſtudētis poſſet eſſe peccatū mortale:vt ſi faceret ex cōtēptu dei vel fidei:vel ɔſimili mala itentione. ¶ Ad rōnes vtriuſq3 partis eſt reſpōdēdū. Ad illud aūt q̄ inducit̄ pro prima parte dicendū q̄ ſi magr̄ in theologia omittat tractare in tertio caſu q̄ōnes vtiles ꝑ curioſis peccat mortalr̄:nec magiſtrū in theologia peccare mortaliter eſt impoſſe. ¶ Ad aliā in oppoſitū dicēdū q̄ nō precipit apl's ſtudiū taliū q̄ōnū euitare ſimplr̄:ſed precipit vitare errores quos quidā cōtra ea que pertinet ad fidē ꝛ ad mores ſeminabāt. Vn̄ ſup illud p̄e thi.6. languens circa q̄ōnes ꝛ pugnā verboꝝ. dicit Auguſtin⁹ in gloſa. q̄ quidā dicebāt nullū debere eſſe ſeruū:tū quia ex eiſdē parentibus ꝑmis:tū q2 oēs redēpti erāt ꝑ xp̄s: ꝛ dicebant aplm̄ eſſe ɔ̄triū euan⁹. Jo. q2 ioānes euāgeliſta dicit. q̄ ſi filius vos liberauerit ve liberi eritis. Apl's aūt monebat ſeruos qui erant cōuerſi ad fidez manere in ſubiectione dn̄oꝝ ſuoꝝ:que illi credebant eſſe cōtraria nō attendentes dr̄iaz inter libertates corporis ꝛ aīe vel mentis. nā participantes in liberatione facta ꝑ xp̄m vere liberi ſunt mente:q̄uis aliq̄ ſint ſerui corpore:ſic igit̄ apl's non prohibet ſtudere in q̄ōnibus curioſis niſi ꝑꝑ errorē. vnde ex quo aliq̄ accidit circa ſtudiū taliū q̄ōnū vel in caſu in quo ex precepto tenent̄ vacare aliis q̄ſtionibus:ſicut ſupra dictū eſt.

Queſtio. XVII.

AD quartum q̄ō pertinet ad defectuz penes ſic procedit̄ ꝛ arguit̄ q̄ aliqs poſſit mori ſine charitate abſq3 hoc q̄ damnaretur:q2 nullus dānat̄ niſi ꝑ peccato originali vl' mortali actuali:ſ3 aliqs poteſt mori ſine charitate ꝛ peccato originali ꝛ mortali. igit̄ ꝛc. maior patet. ꝓbatio minoris:q2 charitate habita tollit̄ peccatū originale:ſed aliquis pōt ꝑmanere charitate habita:ſine peccato mōtali:q2 magri ponūt q̄ pōt diminui per peccata venialia:ꝛ ꝑ ɔ̄ns tollit̄. ḡ ꝛc.

Contra oēs ſaluabunt̄ vel dānabunt̄:ſed nullus ſaluabitur ſine charitate:ergo nullus poteſt mori ſine charitate quin dānet̄. igitur ꝛc.

Ad euidentiam iſtius q̄ōnis tria ſūt faciēda. ꝑmū eſt videre in quo cōſiſtit difficultas. ſcḋm eſt dicere ad q̄ōnē. Tertiuz eſt obijcere contra poſitionez ꝛ ſoluere.

Primus articulus

Quantum ad primū ſciendū q̄ iſta queſtio nō eſt mota ꝑpter dubiū de q̄ōne queſita:q2 ſm̄ curſum cōem quilibz qui nūc eſt quādo moritur:vel moritur in charitate:vel moritur in peccato originali:vel cum mortali actuali. ſimilr̄ non eſt mota iſta queſtio ꝑpter hoc dubiū q̄ poſſet hr̄i de hoc:vtruz ſcz ſi aliquis decedens in ſolo peccato veniali:ſine gr̄a puniret̄ pena eternali:licz hoc in ſe poſſet hr̄e dubium. Sed eſt mota q̄ſtio ꝑpter dubiū tactū in arguendo ad primā partē. vtrū ſcz charitas diminui poſſet ꝛ nō tolli totalr̄. Circa q̄ō vlterius eſt ſciendū:q̄ nō eſt dubiuz q̄ ex parte dei abſolute loquēdo poſſit charitas ꝛ diminui ꝛ augeri. ita ſcz q̄ ipſe deus de potētia abſoluta pōt charitatē diminuere ꝛ augere:ꝛ in quātocūq3 gradu voluerit ſaltē poſſ infundere vel etiā cōſeruare. ¶ Itē etiam nō eſt dubiū ex parte noſtra q̄ peccatū mortale nō diminuit charitatē aliquid relinquendo:ſed totalr̄ tollit. Relinquit̄ igitur hoc dubiū ſolum. ſ. vtruz ex parte noſtra ceſſatio ab actu vel peccatū veniale poſſit diminuere charitatē. Ponere autē ceſſationē ab actu cauſaz diminutionis charitatis duplr̄ pōt intelligi. Uno mō per modū ſubtractionis cōſeruantis. Alio aūt modo ꝑ modum demeriti:q2 charitas nec gn̄ari hz nec ɔſeruari ex actibus niſi pro quāto actus nr̄i a ꝑncipio diſponūt ad eā per modū meriti ō ɔgruo:ꝛ per ɔ̄ns ceſſatio ab actu nō pōt facere ad diminutionē eius niſi ꝑ moduz demeriti. Si aūt ponat̄ ceſſatio ab actu diminuere charitatē ꝑ modū demeriti. iſtud demeritū vel eſt peccatū veniale vel mortale. ſi mortale nō diminuit aliquid relinquēdo:ſed totaliter tollit:ſi veniale tunc totū dubiū ſtat in hoc. ſcz vtrū peccatū veniale omiſſionis vel cōmiſſiōis diminuat charitatē:ꝛ ſic patz primum. ſ. in quo eſt difficultas queſtionis.

Quantum ad ſecundū ſciendū q̄ charitatē diminui pōt intelligi triplr̄. Uno modo quātū ad gradū in eſſe vel in eēntia. Secūdo modo quantū ad radicationē eius in ſubō. Tertio mō quātuz ad feruorē. ¶ Quantū ad primū ſi intenſio formaruz intelligat̄ quātū ad gradus in eſſe vel in eēntia. dico q̄ charitas nō pōt diminui per peccatū veniale:ita q̄ charitas in ſe remittat̄:ꝛ hoc duplici rōne patet. Prima talis eſt:q2 ſi veniale peccatū remittit charitatē:aut eſt ꝑ modū cōtrarij vel per modū demeriti:nō ꝑmo modo. tū q2 peccatū veniale poteſt ſtare cū charitate. Cōtraria autem ſimul ſtare nō poſſunt:tum q2 non ſunt reſpectu eiuſdem formalis obiecti:q2 charitas eſt circa deū ꝗ eſt finis:venialia peccata ſunt circa ea que ſunt ad finē:ꝛ ſi aliqui actus veniales ſunt circa finē motus ſunt ſubiti ꝗ nō cōtrariant̄ habitui:ꝛ ſic per modū ɔ̄rij veniale non diminuit charitatē:nec etiā per modū d̄meriti:q2 pena nō debet excedere culpā:ſed ſi cha^tas^ diminueret̄ ꝑ peccatū veniale per modū demeriti pena excederet culpā: cū q̄cūq3 gradus charitatis excedat malitiā peccati venialis. ¶ Secūda ratio eſt talis:illud q̄ō diminuit aliq̄ō finitū aliquotiens repetitū pōt tollere totū. Sed impoſſibile eſt charitatē tolli ꝑ ſola venialia qualitercūq3 ꝛ quotiēſcūq3 repetita. igit̄ ꝛc. maior pz per ꝓhz.6. phy. qui dicit dēpto aliquo finito de aliquo finito:totiēs pōt demi q̄ illud finitū totalr̄ ɔſumit̄. minor ēt cōmuniter ſupponitur ab oibus vſq3 ad tēpora iſta. ſcz q̄ ipoſſibile eſt charitatē habitā ꝑ ſola venialia tolli. Si autē loquamur de diminutione charitatis quātū ad radicationez. duplr̄ poteſt intelligi. Uno modo vt maior vel minor radicatio accipiat̄ ſm̄ magis ꝛ min⁹ perficere ſubiectuz ſm̄ gradus eēntie vel eſſe. ꝛ iſto modo charitatē diminui ſm̄ radicationē eſt charitatē diminui ꝑmo modo. ſcz ſm̄ gradus in eſſe vel in eſſentia:ꝛ iſto modo nō pōt charitas diminui per venialia:ſicut nec ꝑmo:ꝛ hoc pōt probari per eadez media ꝑ que probatur illud de ꝑmo modo. Alio modo pōt accipi diminutio quātuz ad hoc ſcz q̄ homo redditur minus promptus ꝛ firmus ad reſiſtendū tētationibus quibus tollit̄ charitas:ꝛ iſto modo poteſt radicatio charitatꝭ diminui per peccatū veniale:ꝛ nō ſolū per veniale peccatū:ſed etiā per aliquā corporalē indiſpoſitionē:q2 homo nō ſolū reſiſtit tētationibus per charitatē. imo etiā poteſt magis vel minus diſponi ad reſiſtendū per diſpoſitionez corporis:q2 aliter reſiſtit tētationibus infirmus ꝛ aliter ſanus:ꝛ aliter calidus ꝛ aliter frigidus:ꝛ etiā ſm̄ diſpoſitionē mentis in his que directe nō pertinent ad charitatē:ſicut aliter reſiſtit tētationibus ſuperbie magnus clericus in ſecularibus:ꝛ aliter ruſticus inſcius. ꝛ hoc etiaz patet in ipſis poſſeſſionibus:q2 alr̄ reſiſtit paup:aliter diues. Quātuz ad aliquas tentatiōes:ſed iſta dicunt̄ poſſe facere ad diminutionē radicatiōis charitatis:que poſſunt facere ad minus reſiſtendū tētationibus. ergo diſpoſitiones:que

Scd's articulus.

Ter. c.47 ꝛ inde.

non ſunt peccata poſſunt facere ad diminutionez radicationis charitatis modo predicto: et multo plus peccata venialia et diſpoſitiões derelicte ab eis. ¶ Si autē loquamur de tertio. ſcʒ de diminutione feruoris charitatis. Sciendū eſt q̄ feruor charitatis tripliciter pōt accipi. Primo quantū ad intenſionē habitus. Scdo quātū ad intenſionē actus eliciti qui eſt intenſe amare. Tertio quātum ad intenſionē actus imperati a viribus ſenſitiuis: prout obediunt rōni et volūtati. Quātū ad pmū feruor charitatis nō poteſt diminui per peccatū veniale: qr feruorē charitatis primo modo acceptū diminui eſt idē qḋ charitatē diminui quātum ad gradus in eſſe vel in eſſentia: ſed ſicut pbatū eſt: ſic nō poteſt diminui per peccatū veniale. igitur etc. Si autē loquamur de feruore ſcdo modo: ſcʒ quantū ad intenſionē actus eliciti: vel ēt actus imperati: qḋ pertinet ad tertiū modū: ſic feruor actus vtriuſq; dum actu venialr peccat non diminuitur per peccatum veniale aliquid relinquēdo: ſed totalr tollit: qr ipoſſe eſt ſimul elicere actū peccati venialis et exercere actum voluntatis meritoriū vite eterne elicitum vel imperatū. tamē poteſt relinqui aliqua diſpoſitio trāſeūte actu peccati venialis que facit actū volūtatis ſequentē elicitū vel imperatū eſſe minus intenſuʒ: et ſic peccatū veniale rōne diſpoſitionis derelicte poteſt facere ad diminutionē feruoris actus eliciti vel imperati: qr diſpoſitiones derelicte a peccatis venialibus non minus pñt facere ad remiſſionē actus charitatis eliciti vel imperati q̄ȝ diſpoſitiones prouenientes: ſine aliqua culpa poſſūt facere ad remiſſionē talis actus: ſicut poteſt patere de facili inducēdo per multas diſpoſitiones que faciunt hominē remiſſe affici ad deuʒ: vel ad ea que ſunt dei: ſicut infirmitas laſſitudo et multa cōſimilia. igit etc. ¶ Sciēdū tamē q̄ licʒ iſta poſſint facere ad remiſſionem talis actus: nō tamē de neceſſitate faciunt talē remiſſionem: et ſic patet ad queſtionem.

Veritas articulus.

Modo reſtat dicere quantū ad tertiū. ſcʒ obycere cōtra poſitionē et ſoluere. pmo igit obycitur a quibuſdā cōtra rōnes. deide ɔtra poſitionē iſtā. ¶ Contra rationes arguit ſic primo. et primo cōtra primā rōnem. et primo cōtra primā partē minoris illius rationis qua dicitur q̄ peccatū veniale nō diminuit charitatem per modū cōtrarij. ſcʒ ɔ probationē illius minoris qua dicit q̄ cōtraria non poſſunt eſſe ſil. arguit ſic. qr qḋ nō tollit totalr alterū pōt ſtare cū eo ſm aliquez gradū: ſed vnū ɔriū a pncipio nō tollit totalr alteruʒ ſed remittit. alioquin nullus motus eēt remiſſio forme. igit vnum ɔrium a pncipio pōt ſtare cum alio in aliquo gradu. igitur etc. ¶ Secūdo aūt arguit ſic cōtra pmaʒ partē pbationis illius minoris qua dicit q̄ nō ſunt cōtraria: qr nō circa idē obm: qr vnū eſt circa finē: et aliud eſt circa ea que ſunt ad finē. Cōtra hoc arguitur dupliciter. Primo qr qui plus amat finez plus amat ea que ſūt ad finē: et qui minus amat ea que ſunt ad finem minus amat finē: ſed peccatū veniale ſm te facit minus amare ea que ſunt ad finē. ergo facit minus amare finē: ſed illḋ qḋ minus facit amare finē videt cōtrariū amori finis: et per cōſequēs charitati: igit peccatū veniale eſt ɔrium charitati: et eſt etiā circa idē cum charitate. ſcʒ circa finē cuius amorē facit remiſſum. ¶ Secundo ſic: qr quedā ſunt peccata venialia: que ſunt quidā motus infidelitatis: ſed tales motus ſunt circa finē. ſcʒ circa deuʒ. igitur peccata venialia ſunt circa idem cū charitate. ¶ Cōtra ſecūdam partē illius minoris qua dicitur q̄ peccatum veniale nō diminuit charitatē p modū demeriti. arguit dupliciter. Primo ſic. qr ſicut ante infuſionem charitatis peccatum veniale ſe habet ad reddendū hominem indignum maiori charitate infundenda: ita ſe habet ad faciendū hoiem indignum tanta charitate iam habita. ſed ante infuſionē charitatis peccata venialia reddunt hoiez idignū magna vel maiori charitate. g̃ etc. ¶ Tertio ſic: qr illud qḋ nō excedit alterū in infinitū poteſt ei ſm aliquē gradū adequari: ſed charitas in bonitate nō excedit in infinitū bonū dignū diminui vel remoueri pper demeritū peccati venialis: nec per ɔſequēs excedit in infinitū penā debitam peccato veniali. igitur diminutio charitatis ſm aliquē gradū poteſt eſſe pena adequata peccato veniali. ¶ Ad primū iſtorū dicendū q̄ nūq̄ȝ cōtraria poſſunt ſil formalr eſſe circa idē ſm quēcūq; gradū intenſum vel remiſſum: qr manente cōtrarietate illa quibus cōuenit cōtrarietas non poſſunt manere circa idem: qr ɔrietas facit ipſa eſſe incompoſſibilia circa idem: ſed cōtrarietas formarū cōtrariarū manet manētibus quidditatibus earū: qr cōtrarietas cōpetit eis ſm ſuas rōnes quidditatiuas. ergo impoſſe eſt q̄ manētibus quidditatibus earū poſſint eſſe in eodē ſimul. ¶ Ad illud autē qḋ dicitur q̄ illud qḋ a pncipio non tollit alterum ſtat cuʒ illo altero: cōcedat. Ad minorē qñ dicitur q̄ vnū ɔtrariorū a pncipio nō tollit alterū. dicenduʒ q̄ vnū cōtrariū tollere alterū duplr eſt. effectiue: et formaliter. Effectiue ſicut calor ignis tollit frigiditatē aque vł remittendo eā vel tollendo totalr illā p calorē impreſſuʒ. Formalr: ſic calor impreſſus aq̄ tollit frigiditatē eius. Qñ igit dr q̄ vnū ɔrioꝝ nō tollit totalr alterū verū ē accipiēdo tollere effectiue: ſicut non opʒ q̄ ignis applicatus aq̄ totaliter tollat frigiditatē aque a principio: ſed loquēdo formalr de tollere falſum eſt: nam ipoſſibile eſt ſi calor imprimat aque formalr quin totaliter tollat frigiditatē ita q̄ nō maneat ſm aliquem gradū eius: nunc autez ſi peccatū diminueret charitatē per modū ɔtrarij: hoc eēt tollendo eam formalr. igitur etc. ¶ Ad illud autē q̄ dicitur cōtra pbationem eiuſdem dicendū q̄ ille qui minus diligit ea que ſunt ad finem: vt ſunt inductiua finis minus diligit finē: ſed non oportet q̄ ille qui minus diligit ea que ſunt ad finē non prout ſunt inductiua finis: ſʒ pper aliam cauſam diligat minus finem: ſicut non oʒ q̄ ille qui minus diligit potionem amaram pper eius amaritudinē: q̄ minus diligat ſanitatē. ſic autez dicitur peccans venialiter diligere minus ea que ſunt ad finez non prout ſunt inductiua finis: ſed propter aliā cauſaʒ. ¶ Ad ſecundū qḋ eſt cōtra illud dicendū. q̄ motus infidelitatis: ſiue ſint circa idem obiectuʒ cum charitate: ſiue non: non contrariant charitati: nec eius actui directe: quia actus intellectus non opponitur directe actibus charitatis: nec ſimplr etiam deliberata ifidelitas tollit charitatē per modū cōtrarij: ſed magis p modū demeriti: vel per modū cōtrarij non directe habentis cōtrarietatem ad charitatē: ſed ad antecedens. ſcʒ ad veram cognitionē et habitualē de deo. illi autem motus infidelitatis ſubiti: nec charitati: nec habitui: fidei ſunt cōtrarij: cum ſtent cum eis: et ideo nec tollunt nec diminuūt iſtos habitus fidei et charitatis per modū cōtrarij: nec etiā per modū demeriti. Et ſi dicat cōtra hoc: q̄ adhuc ſecūda pbatio non valʒ: qr adducit circa idem: dicēdū q̄ imo: qr intelligendū eſt circa idem ſm eandē rationem formalē: et eodē modo: motus illi ſubiti ſi ſint motus infidelitatis vel non ſunt circa idem ſm eandez rationē formalē: ſicut quādo motus infidelitatis ſunt circa alia: q̄ȝ circa bonitatē diuinā prout eſt obiectū charitatis: vel non eodem modo: quia vnū reſpicit illud obiectum ſm actum ſubitum. puta peccatum veniale: et ad

illud ſm habitū.puta charitas quātū ad habitū chari-
tatis:qꝛ nō ſemper actus eſt ɔtrarius habitui ⁊ ꝓcipue
ſubitus:etiam ſi actus pertineret ad voluntatē:vt ſi eēt
ſubitus motus odij.qđ tamē non poſſet eſſe inquantū
deus eſt finis:licꝫ poſſet eſſe inquātū deus eſt punitiu⁹
vel aliquid tale. ❡ Et ſi dicat̃ vltra ꝙ diuerſitas rōnis
nō faciat ad cōtrarietatē realem:dicēduꝫ ꝙ diuerſitas
rationis nihil facit directe ad diuerſitatē realē vel ɔtra-
rietatē:exceſſiue tñ obīi in quo inueniunt̃ diuerſe ratio-
nes:quibus excedit hoc vel illud iudiciū rōnis poteſt fa
cere ad cōtraria iudicia rationis amabilitatis vel oppo
ſiti ſm ꝙ eſt amatiuus vel punitiuus. ❡ Ad primū qđ
dicitur cōtra ꝓbationē ſecūde partis illius minoris di-
cendū ꝙ peccatū veniale nō reddit hominē īdignū ma
gna charitate vel parua. Sed verū eſt ꝙ peccans venia
liter non facit ſe dignū magna charitate vel parua:ſicut
nec etiā dormiens facit ſe dignum vel indignuꝫ magna
charitate vel parua:tamē poteſt aliquis per peccatum
veniale diſponi ad minus intendendum ad habendum
charitatē:⁊ per cōſequēs ad habēdū minus de charita-
te ꝗ̄ quis anteꝗ̄ habeat merer̃ de congruo per conatū
ſuum:non tamē poſtꝗ̄ illam habet aliquis poteſt aliqđ
demereri vel ad eius diminutionē:qꝛ deus nō tollit cha
ritateꝫ:nec etiā diminuit niſi per demeritū de cōdigno.
❡ Ad ſecundū dicendū ad idem:ꝙ licꝫ charitas creata
non excedat in infinitū ſimpliciter bonū ablatū per pec
catum veniale:tñ charitas excedit in infinitū ſm quid
tale bonū vel penā debitā tali culpe:ita ꝙ ſi multiplica
rent̃ in infinitū nō adaptarent gradum quātūcūꝗ cha-
ritatis:ſicut nec nigredines ſi multiplicarent̃ in īfinitū
adaptarentur cuicūꝗ gradui albedinis. ❡ Contra ſecū
dam rationē arguit̃.primo ſoluēdo eam:⁊ hoc triplici-
ter. Dicēdo primo ꝙ diminutio charitatis procedit ſm
eandē proportioneꝫ.verbi gratia.ꝙ primo tollat̃ medie
tas charitatis:⁊ ſecundo medietas medietatis:⁊ poſtea
medietas reſidui:⁊ ſic diuiſio poteſt procedere in infini
tum non conſumpto totalr̃ primo:ſicut patet in diuiſio-
ne cōtinui. Scđo videt̃ poſſe dici ꝙ in ratione ſupponi
tur falſum:ſcꝫ ꝙ ſi procedat̃ in venialibus ꝙ tandē nō
ſit neceſſarium deuenire ad peccatū mortale:⁊ ſic tolle-
tur charitas non ſolum per peccata venialia:ſed etiaꝫ ꝑ
peccatū mortale ad qđ neceſſariū eſt deuenire per pec-
cata venialia aliquotiens repetita. Tertio:qꝛ videt̃ q-
buſdam ꝙ non habet̃ ex fide:quin aliquis propter pec-
cata venialia poſſit priuari charitate ⁊ dānari. ❡ Cōtra
eandē rōnem arguit̃ ɔtra arguēdo:⁊ ṗmo ſic:qꝛ qua ra-
tione charitas finita poteſt tolli per ipſa venialia pecca-
ta aliquotiēs repetita ſi charitas diminuatur per ea:ea-
dem rōne totus feruor ⁊ totus actus poterit totalr̃ tolli
per peccata venialia:cuꝫ ponat̃ ꝙ feruor actus:vel ipſe
actus feruidus diminuat̃ per ipſa venialia. ❡ Secūdo
ſic:qꝛ ego video.ꝙ quāto minor eſt circulus:tāto minor
eſt angulus:⁊ tamē hoc poteſt procedere in infinituꝫ ꝙ
detur ſemper circulus minor circulo:⁊ angulus minor
angulo:⁊ tamen hoc non obſtante non poteſt veniri ad
vllum angulū:quin ſemper angulus maneat.ergo a ſi-
mili poteſt in infinituꝫ charitas fieri maior ⁊ minor per
venialia:nec tamē oportebit deuenire ad nullā charita-
tem vel ad totalē ablationē charitatis. Tertio ⁊ eſt idē
cū ſecūdo:qꝛ manēte eadē baſe quāto plus protrahūtur
linee tanto fit minor angulus:ſed talis minoratio angu
li:ſicut ⁊ tales protractiones ⁊ minorationes linearum
poſſunt procedere in infinitū:abſꝗ hoc ꝙ perueniat̃ ad
nullum angulum.ergo a ſimili minoratio charitatis po
teſt procedere in infinitū abſꝗ hoc ꝙ deueniat̃ ad nul-
lam charitatem. ❡ Quarto ſic:qꝛ ſicut dictū eſt radica
tio charitatis poteſt diminui per peccatum veniale:ſed
hoc non obſtante radicatio charitatis non poteſt totalr̃
ter tolli per peccatum veniale quantūcūꝗ multiplicet̃.
ergo a ſimili charitas poterit diminui per peccatum ve
niale abſꝗ hoc ꝙ per peccatuꝫ veniale poſſet totaliter
tolli. ❡ Quinto ſic.qꝛ diſpoſitio que eſt ad charitatis
admiſſionem:non ita vadit in infinitum:quin alioquin
oporteat venire ad talē punctū:ꝙ opꝫ illam diſpoſitio-
nem:⁊ per cōſequēs charitatē amittere:ſed peccata ve-
nialia diſponūt ad amiſſionē charitatis.ergo per pecca
ta venialia poteſt veniri ad talē punctū:ꝙ oportet cha-
ritatē amittere:⁊ ſic nō eſt incōueniēs amittere charita
tem per ſola venialia.maior patet:qꝛ nullus habitus vł
etiaꝫ diſpoſitio procedit in īfinitū.minor etiā cōceditur
ab omnibus.ſcꝫ ꝙ peccatum veniale diſponit ad amiſ-
ſionem charitatis:qꝛ diſponit̃ ad mortale per qđ tollit̃
charitas. ❡ Ad primū iſtorū dicendū ꝙ iſta reſponſio
eſt fuga:⁊ non eſt bona:ſed ſolū quantū ad apparentiaꝫ.
Ṗmo qꝛ licꝫ in rebus mathematicis ſm cōſiderationeꝫ
mathematicaꝫ ſit procedere in infinituꝫ ſm talem mo-
duꝫ quantū ad conſiderationē mathematicā:tamē hoc
non habꝫ veritatē de rebus naturalibus in eſſe natura-
li:vel etiam de ſupernaturalibus:nos tamen loquimur
de charitate exiſtente in determinato gradu. Scđo ꝗa
talis diuiſio ſm talē ꝓportionē non eſt in diminutione
charitatis:ſic ſcꝫ ꝙ ṗmo tollat̃ medietas:⁊ poſtea medie
tas medietatis:⁊ ſic deinceps:qꝛ in talibus ablationib⁹
ſemꝑ minus tollit̃ in ſecūda ꝗ̄ in ṗma:ſi autē diminua
tur charitas per peccatū veniale:non opꝫ ꝙ minus di-
minuat̃ per ſcđm ꝗ̄ per primū.imo videt̃ ꝙ plus ꝑ ſecū
dū ꝗ̄ per primū inquantū poteſt ibi eē maior grauitas.
❡ Ad ſecundū dicēdū ꝙ deficit dupliciter.ṗmo:qꝛ im-
poſſibile eſt per peccatū veniale deuenire ad talem pun
ctū:ꝙ oporteat ꝓcedentē vltra peccare mortalr̃:qꝛ etiā
exiſtentē in peccato mortali nō eſt neceſſariuꝫ peccare
mortalr̃ vel abſolute.vt ſit.ſ.neceſſariū ipſuꝫ peccare:vł
mortalr̃ vel venialr̃:⁊ multo min⁹ hoc eſt neceſſarium
de exiſtente in ſolis venialibus. ❡ Secūdo:qꝛ ſiue fal-
ſuꝫ ſit ſiue verū id qđ ſupponit̃:tamē iſta ɔditio eſt vera
ꝙ ſi peccatū veniale diminuit charitatē:ꝙ per ſola ve-
nialia aliquotiens repetita tolleret̃ totaliter charitas.ſi
ſola venialia eſſent vel poſſent eſſe:qđ eſt falſum.ſ.ꝙ ꝑ
ſola venialia charitas poſſet amitti qualitercūꝗ:nunc
autē ſuper veritatē illius ɔditie fundat̃ proceſſus illius
rationis. ❡ Ad tertiū dicendū ꝙ illud non eſt bene:ſed
temere dictum.ſcilꝫ ꝙ per ſola venialia poſſit charitas
amitti:qꝛ priuatio gr̃e vel dānatio eſt mors aīe:a qua dr̃
peccatū mortale:vnde dicere ꝙ aīa viua per gr̃am fiat
ſpūaliter mortua per amiſſionē gr̃e ſine peccato morta-
li eſt ignorare ꝓpriam vocē:⁊ quid eſt peccatū mortale
⁊ quid non mortale. ❡ Ad primū qđ obijcitur cōtra ar
guendo dicendū ꝙ feruor actus nō diminuit̃ per pecca
tū veniale:quādo actu exercet̃ aliquid relinquēdo:ſed
totaliter tollit̃ ⁊ feruor ⁊ actus:vel magis proprie impe
ditur. Sed quantū ad diſpoſitionē derelictaꝫ a peccato
veniali feruor actus ſequentis diminuit̃:non tamē ſeq-
tur ꝙ poſſit totaliter tolli:qꝛ diminutio feruoris actus
nō procedit ſic:qꝛ plures diminutiones ſunt circa idem
ſicut in charitate:imo ſi ſunt plures diminutiones ſunt
in pluribus actibus:nec etiā ſequitur ꝙ poſterior actus
ſemper ſit minoris feruoris:quia nulla diſpoſitio poteſt
inducere neceſſitatē eliciēdi tepide vel minus feruide.
❡ Ad ſecundū dicendū ꝙ licꝫ procedendo ſm eandeꝫ
proportionē ⁊ in circulo ⁊ in angulo poſſit ꝓcedi in infi-

nitũ non veniendo ad nullum circulũ ⁊ angulũ:ſicut ⁊ in diuiſione ↄtinui.diminutio autẽ charitatis nõ eſt ſm eandẽ proportionẽ vt dictũ eſt. Jtez iſte diminutiones ſũt in diuerſis circulis.iſte aũt in eadẽ charitate. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ.primo ꝙ diminutio in angulis cõſtitutis a diuerſis lineis eſt diminutio multiplicata in diuerſis angulis:ſed diminutiones charitatis ſunt in eadẽ charitate. vnde non eſt ſimile. Secũdo qꝛ licz mathematice loquẽdo talis proceſſus ſit poſſibilis in itellectu:vl' imaginatione:nõ tamẽ eſt poſſibilis in eſſe reali actuali:naz baſis a qua poſſunt linee extrahi vſqꝫ ad extremũ mundi non poſſet in eſſe reali vltra ꝓtrahi:nec minor angulus fieri.imo nullus eſt vltra angulus vel linea:nũc aũt hic loquimur de charitate ſm eſſe reale. ¶ Ad quartũ dicendũ.ꝙ radicatio charitatis quantũ ad eius eẽ vel eſſentiã nõ poteſt diminui:nec quantũ ad aptitudinem virium naturaliũ ſubtrahendo:nec per cõſequẽs tolli. ſed illa diſpoſitio que eſt in viribus deſeruientibus charitati poteſt diminui ⁊ totaliter tolli. vnde radicatio:q̃ eſt ex parte charitatis ⁊ viriũ ꝑdictaꝝ tota manet.propter qđ tota radix charitatis nõ poteſt tolli niſi quantũ ad illam diſpoſitionẽ viriũ inferiorũ:vt dictũ eſt q̃ ablata nõ oportet charitatẽ tolli vel diminui. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝙ peccatũ veniale nõ diſponit ad ãnihilationẽ diminuendo charitatem:vel etiã tollendo aliquid quo ablato neceſſe ſit charitatẽ amittere:vel etiã inducendo diſpõnẽ qua neceſſe ſit amittere charitatẽ:vnde diſpoſitiõe habituali poſita:qđ tamẽ poſſunt facere venialia non eſt neceſſe charitatẽ amittere.diſpoſitio ergo habitualis derelicta a venialibus non vadit in ĩfinitũ.diſpoſitio autẽ que eſt actus poteſt procedere in ĩfinitũ:quia actus poſſunt multiplicari in infinitum.

Tertius articulus.

Contra põnẽ arguitur ſic.primo qꝛ dicit Augu. lib.83. q̃onum. vinculum charitatis eſt ſpes adipiſcendorũ vel retinendorũ ſpũaliũ:nutrimẽtũ eius diminutio cupiditatis:perfectio eius nulla cupiditas.ex hoc arguit' ſic.ſicut diminutio cupiditatis ſe habet ad augmentũ charitatis:ita augmentũ cupiditatis ad diminutionem charitatis:ſed diminutio cupiditatis eſt augmentũ charitatis.ergo augmẽtũ cupiditatis eſt diminutio charitatis:ſed charitas nõ põt diminui ꝑ peccatum mortale.igitur ⁊c̃. ¶ Jtem ſic:qꝛ ſicut ſe hꝫ act' diſponens ad actũ charitatis ad augendũ eã a ꝑncipio. ita actus diſponẽs ad annihilationẽ ſe habꝫ ad eius diminutionẽ:ſed actus diſponens facit eius augmẽtum. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio ſic:qꝛ peccans venial'r.minus diligit deum.tunc quero:aut hoc eſt actualiter:aut habitual'r: nõ ꝑmo modo:qꝛ peccans venialiter ſimpl'r nõ diligit actualiter:ſi habitudinal'r habet' ꝓpoſitum.ſcꝫ ꝙ peccans venialiter habet minorẽ charitatẽ ad diligendũ deum. ¶ Quarto ſic:qꝛ peccatũ veniale diminuit aliqđ bonũ:ſed hoc non facit totaliter tollẽdo charitatẽ.ergo diminuendo. ¶ Si dicas ꝙ tollit charitatis feruorem eſſentialiter:aut iſte feruor eſt intenſior habitu:⁊ ſic habetur propoſitũ:aut intenſior actu:⁊ ſic nihil eſt dictu: qꝛ ambulare vel dormire poteſt totaliter tollere actuz vel intenſionẽ eius. ¶ Jtẽ ad idem.aut feruor dicit intenſionẽ charitatis in ordine ad obiectũ:⁊ ſic dicit intẽſionem habitus ⁊ habet' ꝓpoſitũ:aut dicit aliquid pertinens ad redundantiã in viribus ſenſitiuis:⁊ hoc nõ eſt actus charitatis cum non ſit actus voluntatis. ¶ Ad primũ cõtra cõcluſionẽ dicendũ ꝙ licz maior poſſet cõcedi reſpectu charitatis acquirende:non tamẽ habꝫ veritatem reſpectu charitatis acquiſite:qꝛ licz diminutio cupiditatis poſſit meritorie augere charitatem habitã vel de condigno vel de congruo:non tamẽ augmentũ cupiditatis poteſt mereri diminutionẽ charitatis ſi ſit veniale de cõgruo:deus autẽ non aufert donũ gratuitũ collatum niſi ſit demeritũ de cõdigno. ¶ Ad ſecundũ dicendũ ꝙ maior eſt falſa:qꝛ q̃ñqꝫ nõ requiritur diſpoſitio ad infuſionem vel augmentũ niſi de congruo:ſed ad annihilationem:⁊ diminutionem requiritur demeritum de condigno:peccatũ autẽ veniale non demeret' qđcũqꝫ iſtorũ de cõdigno. ¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ peccans venialiter non diligit actu nec minuit habitũ:licz poſſit derelinquere diſpoſitionẽ ad tepidius deſiderandũ vel diligendũ poſtea. ¶ Ad quartũ dicendũ:ꝙ nõ oportet ꝙ adimat habitũ ſed adimit actũ:non tollẽdo exiſtentem:ſed ĩpediendo poſſibilẽ vel aptũ natũ eſſe. poteſt etiam adimere tollendo vel diminuendo aliquã diſpoſitionem virium inferiorũ. ¶ Ad quintum dicendum ꝙ non oportet ꝙ tollat feruorẽ actus vel habitus: ſed adimit ſiue tollit ſimpliciter actuz modo quo dictũ eſt:qđ autẽ dicitur.ꝙ redundãtia que fit in viribus ſenſitiuis non eſt actus charitatis nihil eſt:quia non actus elicitus:eſt tamen actus charitatis imperatus.

¶ Expleto ſecũdo quolibet fratris Heruei Natalis britonis:doctoris in ſacra theologia ordinis fratrũ predicatorum. Jncipit tertium

IN noſtro tertio quolibꝫ. Primo querebant' quedam pertinentia in generali ad creatorem ⁊ creaturã. Secundo quedaꝫ pertinẽtia ad creatorẽ tantũ. Tertio q̃daꝫ ad creaturam tãtũ. Pertinẽtia ad creatorem ⁊ creaturam erant duo. Primũ pertinet ad intellectũ ⁊ eſt vtrũ veritas dicat ens rationis. Secundum pertinet ad obiectum voluntatis:⁊ eſt vtrum bonũ dicat formal'r abſolutũ vel relatũ. Qõ.I.

AD primum ſic ꝓceditur ⁊ arguit' ꝙ veritas non dicat ens rationis:ſed ens reale:qꝛ bonũ alicuius nãe dicit ens reale:qꝛ bonũ ⁊ malũ ſũt in rebus. Sed veritas eſt bonũ intellectus.g̃ ⁊c̃.

Contra qꝛ omne illud qđ diſtinguitur cõtra ens reale generaliter dictũ:non eſt niſi ens rationis:ſed ſm ph̃m.6.metaphy.ens verũ diſtinguit' cõtra ens reale general'r dictum:quia ſm ipſum diſtinguitur cõtra ens diſtinctũ in decẽ ꝑdicamenta.g̃ ⁊c̃. Tex.cõ.4

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis: quattuor ſunt ꝑncipal'r facienda. Primum eſt videre quid importatur per ens rationis. Secundũ eſt videre quid importatur per veritatem. Tertium eſt applicare iſta ad propoſitũ. Quartũ eſt reſpondere quibuſdam obiectionibus in cõtrarium.

Primus articulus.

Quantum ad primũ ſunt due opiones de ente rationis quid ſit:quarũ altera bifurcatur.ꝑma eſt:ꝙ ens rationis dicitur ſm quoſdam illud qđ eſt ſubiectiue in aĩa:alia eſt que ponit ꝙ ens rationis dicitur aliquid ſequens rem:vt eſt obiectiue in intellectu.ita ꝙ non ponit aliqđ ſubiectiue exiſtens in aliquo

ſm rem. Prima opinio adhuc bifurcatur. nã vna ponit ꝙ illa que ſunt ſubiectiue in aĩa dicũtur abſolute accepta ens rõnis: eo ꝙ ſunt ſubiectiue in anima. ❡ Alia vero ponit ꝙ conceptus mentis vel actus intelligẽdi dicunt̃ entia rationis nõ ſm ſe accepta ⁊ abſolute: ſed prout accipiuntur vice rerũ de quibus ſunt. vnde dicunt ꝙ actus intelligendi hominẽ eſt. q. quidaꝫ homo intellectus ⁊ homo vniuerſalis. ❡ Ratio prĩe opinionis videt̃ mihi accipi ex hoc ꝙ entia rõnis dicunt̃ entia in anima: ſed vt videtur illis talia entia non pñt dici eẽ entia in aĩa niſi vt in ſubiecto vel ſubiectiue. ergo ⁊c̃. ❡ Iſta opinio nõ videtur mihi poſſe ſtare: ⁊ ad hoc adduco vnã rõnem principalr̃ talem: qꝛ ens rationis diſtinguit̃ contra ens reale cõmuniter dictum: ſed illud qḋ eſt in intellectu ſubiectiue: ſicut conceptus mentis ⁊ actus intelligendi nõ pñt diſtingui contra ens reale cõmuniter dictum. igitur ⁊c̃.
Tex. c. 4. maior patet per phm̃. 6. metaphyſi. vt dictum eſt. patet etiam ex cõmuni modo loquendi doctorũ. nam quãdo concluditur ꝙ aliquid eſt ens rationis ſtatim cõcludũt doctores cõmuniter ꝙ eo ipſo non põt facere ad eẽ reale: qḋ non eſſet verũ niſi ens rationis diſtingueret̃ ꝯtra ens reale generalr̃ dictum. minorẽ aũt pbo: qꝛ illud qḋ dicit ens reale non diſtinguit̃ contra ens reale generalr̃ dictum: ſed iſta que ſunt in intellectu ſubiectiue ſunt entia realia. igitur ⁊c̃. minorẽ iſtius proſilli probo quatuor rationibus. Primo ſic: qꝛ iſta que requirunt cauſas naturales reales ſunt entia realia: ſed omnia que ſunt in intellectu: ſiue ſint habitus: ſiue actus ſunt huiꝰ. igitur ⁊c̃. ❡ Secundo ſic: iſta de quibus ꝯſiderat naturalis ſunt entia realia: ſed naturalis cõſiderat de habitu ⁊ actu intellectus. ergo ⁊c̃. minor patet. 3° de anima. vbi determinatur de eis inquantum paſſiones aĩe abſolute. ❡ Tertio ſic: qꝛ maioris entitatis ſunt ea que ſunt in itellectu vt in ſubto q̃ ea que ſunt voluntatis vel ſenſus. ſed actꝰ voluntatis vel habitus: ⁊ ſimilr̃ actus ſenſus habent eẽ reale. igitur ⁊c̃. ❡ Quarto ſic: accidentia aĩe habẽt perfectiorẽ ⁊ nobiliorẽ entitatẽ q̃ quecũq; accidentia materialia: ſꝫ ea que ſũt in anima ſubiectiue: ſunt accidẽtia anime. ergo illa que ſunt in anima habent maiorẽ realitatem: ⁊ ſunt magis entia q̃ accidentia corporalia: ſed accidentia corporalia ſunt entia realia. ergo ⁊c̃. ❡ Secundo principaliter ſic: illa que ſunt in predicamẽto reali non diſtinguunt̃ contra ens reale generalr̃ dictuꝫ: ſed illa que ſunt in intellectu ſubiectiue ſunt in predicamẽto: ſicut ſciẽtia ⁊ quicũq; habitus intellectualis: nã ſunt in predicamento qualitatis. ſcꝫ in prima ſpecie eius. igitur illa que ſunt ſubiectiue in intellectu non dicũt entia rationis. ❡ Ad rationẽ autẽ iſtorũ facile eſt ſoluere. nã qñ dicitur ꝙ entia rationis ſunt entia in aĩa: non eſt itelligendũ ꝙ dicunt̃ entia in aĩa ſubiectiue: ſed obiectiue modo quo ĩfra dicetur. ❡ Opinio ſecũda que ponit ꝙ ea que ſunt in intellectu ſubiectiue: ſicut conceptus mẽtis vel actus intelligendi ſunt entia rationis prout accipiant̃ vice rerum de quibus ſunt: ſicut de obiecto formali: iſtis rationibus mota non ponit ꝙ talis actus vel conceptus ſm ſe acceptus ſit ens rationis: ſꝫ vt vice obiecti acceptus. Ratio autẽ quare ponit ꝙ talis actus vel cõceptus ſit ens rationis. vt vice obiecti accipit̃: qꝛ res ſm ſe accepte in eſſe reali non habẽt tale eſſe rationis. puta vniuerſale. ⁊ ſimilia. ⁊ ideo ponit ꝙ actus itelligẽdi nõ ſm ſe acceptus: ſed vice obiecti eſt huiꝰ. ſcꝫ homo vlis: ⁊ ſic de alijs entibus rationis. ❡ Sed cõtra iſtaꝫ rationeꝫ arguitur dupliciter. Primo qꝛ illud qḋ eſt formalr̃ vniuerſale predicat̃ de pluribus. Quorum vnumqḋq; ipſum eſt: ſicut patet de homine accepto in vniuerſali q

predicatur de ſorte ⁊ platone: ⁊ ſic de alijs: ſed actus itelligendi quo ſic res vniuerſalr̃ intelligimus. puta actus intelligendi hominẽ non eſt huiꝰ. ergo ⁊c̃. pbatio mi. qꝛ actus quo aliquis. puta ſoꝛ. intelligit hoiem in eo ꝙ homo eſt actus ſingularis: qui non predicatur de multis. ❡ Iteꝫ ſi predicaretur de multis non predicaretur de multis contentis ſub obiecto ſuo: nec de aliquo etiã: quia actus intelligendi homineꝫ de nullo homine predicatur. ❡ Si dicatur adhuc ꝙ licꝫ homo qui intelligitur non ſit in intellectu ſubiectiue: tamẽ eius vniuerſalitas eſt in intellectu ſubiectiue. ❡ Contra quia vniuerſalitas vniuſcuiuſq; vniuerſalis eſt in dr̃ia eiꝰ ad plura: quoꝝ vnũqḋq; eſt ipſum: ſed hoc non cõpetit actui ſinꝰˡ quo ſoꝛ. vel plato. intelligit hoiem: qꝛ actus cum ſit ſingularis non eſt indifferens ad plura: quorũ vnũqḋq; ſit ipſum. ❡ Notandũ autẽ hic ꝙ actus intelligẽdi poteſt accipi duplr̃. Uno modo prout eſt actus ſingularis intelligendi huiꝰ vel illius quo intelligit̃ aliud ab actu intelligendi: ⁊ iſto mõ eſt quoddã ſingulare: ſicut ⁊ alia entia in ſuo reali ⁊ ſingulari eſſe. Alio modo poteſt accipi vt obiectum cõſideratum prout aliquis cõſiderat de actu cõſiderãdi vel intelligendi: ⁊ iſto modo: ſicut ⁊ alia entia prout ſunt cõſiderata poteſt eſſe vniuerſale. nam actus intelligẽdi in cõmuni acceptus eſt cõmuniter predicabilis de iſto actu vel de illo. ❡ Scḋo ſic: vniuerſale non eſt ſeparatũ a ſingularibus. imo realiter eſt vnũqḋq; eorũ: ſed actus intelligendi eſt ſeparatus ſm rem ab vnoquoq; cõtento ſub ſuo obiecto. Unde actus itelligendi hoieꝫ realiter eſt diuerſus ⁊ ſeparatus ab omni cõtento ſub hoie. ergo iſta vniuerſalitas debet attribui non ipſi actui intelligẽdi: ſed ſuo obiecto. ❡ Et ideo eſt alia opinio ſecũda pncipalis. d. ꝙ entia ratiõis nõ dicũt aliquid exiſtens realiter ſubiectiue in intellectu vel in aliqua natura reali: ſed dicunt ea que cõſequunt̃ rẽ put eſt obiectiue in intellectu. ❡ Ad cuius euidenciã intendo declarare. pr̃io põnem. ſcḋo pbare. tertio obijcere ⁊ ſoluere. ❡ Quantũ ergo ad primũ ſciendũ ꝙ aliqd dupliciter dicit̃ eſſe in intellectu. Uno modo ſicut in ſubo: ſicut actus intelligendi ⁊ conceptus mentis: ⁊ habitus intellectualis: ⁊ cõſimilia: ⁊ iſta ſunt in itellectu: ſic̃ quecũq; accidentia ſunt in eis: quorũ accidentia ſunt: ſicut in ſubiecto. alio mõ dicitur eſſe in intellectu obiectiue. Eſſe autẽ in intellectu ſic: idem eſt: ꝙ eſſe in pſpectu intellectus: ſicut cognitũ in cognoſcente: eo modo quo dr̃ eſſe in proſpectu alicuius totũ illud qḋ videt: mõ entia rõnis non dicunt̃ eſſe primo modo in aĩa: qꝛ vt ſic illa q̃ ſunt in aĩa illo modo ſũt quedã entia realia: ſicut talia: illa autem que ſunt in aĩa ſcḋo modo. ſcꝫ obiectiue ſubdiuidunt̃. nam quedã dicunt̃ eſſe in aĩa obiectiue: ſicut obiectũ cognitũ. ⁊ iſto modo poteſt eſſe ens ⁊ nõ ens in aĩa cognoſcẽte obiectiue: ⁊ ens rõnis ⁊ ens rei. ſꝫ ꝙ oĩa iſta poſſunt eſſe intellecta ⁊ cognita. Alia ſunt que dr̃ eſſe in intellectu obiectiue. ſcꝫ quidã modi q cõſequũt̃ talia cognita prout ſunt obiectiue in intellectu: ſicut hominẽ obijci itellectui ſiue pticularibus: puta ſorte ⁊ platone: ⁊ iſtud eſt quidam modus cõſequens hoieꝫ: vt ſic intelligitur. ita ꝙ talis modus non ſemper eſt obiectuꝫ cognitũ: ſed eſt modus ipſius rei cognite: ⁊ dicitur eſſe in intellectu obiectiue inquãtũ nunq̃ꝫ cõſequit̃ reꝫ. niſi vt eſt obiectiue in intellectu: ⁊ ſic pꝫ de primo. ſcꝫ de intellectu poſitionis. ❡ Quantũ ad ſcḋm probo ppoſitũ triplici rõne. primo ſic: qꝛ exiſtentia obiecti vniuerſalr̃ itellecti: ſine particularibus quantũ ad id qḋ eſt formaliter ens rõnis. puta exiſtentia hois ſine ſorte ⁊ platone: aut eſt in re extra in eſſe reali: aut in itellectu: aut nullicubi:

Actus itelligendi duplr̃ capi poteſt.

Opio doctoris que etiaꝫ ſcoti eſt pro parte.

Aliqd eẽ in intellectu dupliciter ſꝫ eẽ

non in re extra in eſſe reali: qꝛ tūc rediret opīo platonis nec in intellectu: ſicut in ſubiecto: qꝛ nulla res exiſtēs in intellectu: ſicut in ſubiecto eſt diuerſa ſm rationē tñ a cōtentis ſub hoīe. imo realiter. ergo illō qō dicit formaliter ens rōnis nullicubi eſt ſubiectiue. ergo ⁊c̄. ¶ Secundo ſic. qꝛ illud qō ſubiectiue eſt in aliqua nā reali realr non diſtinguitur cōtra ens reale cōmuniter dictum: qꝛ tale ens eſt ens reale: ſed ens rationis diſtinguit̃ contra ens reale cōmuniter dictū: vt habet̃ .6. meta. ergo ⁊c̄. ⁊ iſta ratio fuit tacta ſupra. ¶ Ad iſtā rationeʒ dicūt quidaʒ ꝙ non fuit intentio phī diſtinguere ens rationis cōtra ens reale cōmuniter dictum: ſed cōtra entia alia ab illis entibus: que ſunt in aīa. Sed hoc nihil eſt dictu: qa ipſe diſtinguit ibi ens in anima ſiue ens rōnis cōtra ens diſtinctum in decem predicamēta ⁊ contra ens: de quo intendit tractare in metaphyſica: ſed illud eſt ens reale cōmuniter dictum. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo qꝛ iſta diſtictio nō plus cōpeteret enti in anima q̄ʒ enti in quocūqʒ alio: ſi intelligitur de ente in anima realiter: qꝛ ſicut iſta: que ſunt in aīa realiter diſtinguuntur ab omnibus alijs rebus: que non ſunt in anima: ita ⁊ illa que ſunt realiter in quolibet predicamento differunt realiter ab omnibus alijs: que ſunt extra. ¶ Tertia ratio ṗncipalis eſt talis: qꝛ ens rationis cōpetit vt videt̃ precipue vbi inuenitur tranſitus ſm rationē intelligendi: ſed in itellectu ⁊ in talibus: que ſunt tñ obiectiue in aliquo abſqʒ actione tranſeunte realiter eſt trāſitus rationis. Unde itelligere accipitur vt qōdam tranſiens in rem intellectā ſm rōneʒ itelligēdi tñ. ḡ in talib⁹ obtīue ſic ſe hñtibus dʒ itelligi ens rōnis: nec ſolū tale eē rōnis iuenit̃ i obto itell'sꝫ q̄ ad aliqd ēt iuenit̃ i obo ſenſus. nā albedo lactis eſt in ꝓſpectu viſus ſine ſapore: qō quidē ſibi nō cōpetit: niſi vt ſic eſt in proſpectu viſus: ſed in hoc videt̃ eſſe differētia inter intellectū ⁊ ſenſum: qꝛ in ſenſu iſta quorū vnuʒ poteſt eſſe obiectiue in ſenſu ſine alio: licʒ ſint idē ſubiecto: non tamē ſunt idem per eſſentiā. In intellectu auteʒ eorum que ſunt vnum per eſſentiā: vnū poteſt eſſe obiectiue: ſine alio: ſicut patet de albedine: ⁊ hac albedine: ⁊ h̄ ſufficiat de ſecūdo. ¶ Tertio cōtra hoc obycitur: quia ſi ens rationis diſtinguit̃ cōtra ens reale cōmuniter dictum: tunc ens rōnis erit nulla res: ⁊ per cōſequēs nihil realiter: ſed eſt hoc incōueniens. ergo ⁊c̄. ¶ Cōſequētia patet: probo falſitatē cōſequentis. Primo qꝛ ens nō diuiditur in ens ⁊ nihil: ſed ens diuidit̃ in ens rei ⁊ rōnis. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo ſic: qꝛ illud qō eſt nihil nō predicat̃ de aliquo ente reali: qꝛ iſta eſt falſa: ens reale eſt nihil: ſʒ ens rōnis ſaltē denominatiue predicat̃ de ente reali: vt cum dicimus homo eſt vniuerſalis: vel homo eſt ſpēs. ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc autē dico. ꝙ ens rōnis non dicit ens reale aliqō: nec aliquā entitatē realē formalr: ſed ſupponit aliqō eſſe reale. videlʒ actū intelligendi: ⁊ etiā aliqō obiectū cognitū: qō quideʒ ipſum ens rationis cōſequitur: vt eſt obiectiue in intellectu. modo predicto. ſimilr etiā cecū eſſe non dicit aliqō reale poſitiuū eſſe formaliter: ſed ſupponit. Qz auteʒ dicit̃ ꝙ ens rōnis dicit nihil. notandū ꝙ aliquid dicere nihil pōt eſſe duplr. Uno modo nihil non ponendo. Alio modo nihil negando: nihil non ponēdo dicitur dicere nihil id qō formalr nihil ponit: ⁊ iſto modo cecitas dic̄ nihil: ſiue nullā entitatē formaliter. dicere autē nihil negando eſt oēm entitatē vlr negare. vnde iſto modo cecitas nō dicit nihil: qꝛ cecitas non negat oēm entitatē: ſed entitatē determinatā: puta potentiā viſiuā: nullam tamē reʒ ponit formalr. ¶ Ad rationē ergo quādo dicitur. ꝙ ſi ens rōnis diſtinguatur cōtra ens reale cōmuniter dictū: ſequitur ꝙ ens rōnis nihil ſit ſm rē. Dico ꝙ verū eſt: ⁊ ꝙ ita eſt nihil: accipiēdo ſm rem nihil: illud qdē non ponit aliquā entitatem ⁊ dicit nihil non ponēdo. Et qñ dicitur ꝙ hoc eſt icōueniēs nego. Et qñ tu dicis ꝙ imo: qꝛ ens nō diuidit̃ i ens ⁊ nihil. Dico ꝙ licʒ ens non diuidat̃ in ens ⁊ nihil: qō ē nihil formalr negādo oēm entitatē: tñ nihil ꝓhibʒ ens diuidi in ens ſimplr: ⁊ in illud qō nihil ponit licʒ ſupponat: ſicut entiū quoddā eſt ens priuatū qōdā ens nō priuatū: ⁊ iſta diuiſio nō eſt diuiſio in aliqua duo perfecte ꝑticipātia rationē termini cōis: ſed in duo: quorum alterum perfecte participat ⁊ alterū imperfecte ⁊ diminute: ſicut diuiſio hoīs in hoīem viuū ⁊ hoīem mortuum. ¶ Ad ſcōm dōm ꝙ licʒ ita ſit: ꝙ illud qō dicit nihil negādo nō predicat̃ de aliquo poſitiuo: qꝛ hec eſt falſa. aliquod ens eſt nihil: tñ illud qō dicit nihil nō ponēdo. ſcʒ id qō dicit ſpālē negationē alicuiꝰ entis: que tamē nihil ponit: ſic pʒ de cecitate poteſt ꝑdicari ō aliquo poſitiuo. nā iſta eſt vera. homo eſt cecus: mō ens rōnis nō dic̄ nihil negatione oīs entis. imo ſupponit: ⁊ nō eſſe ſine ſor. ⁊ plato. obiectiue in intellectu non dicit negationeʒ oīs entis: licʒ realiter nihil ponat vel auferat: ⁊ ideo pōt predicari de aliquo ente poſitiuo.

Secūdus articulus.

Quantum ad ſcōm articulū ṗncipalē qd ſpectat veritas ſunt due opiones. Quaꝝ vna ponit ꝙ veritas realr eſt relatio realis actus itelligendi ad rem intellectā: vnde dicit ꝙ dicit adequatōeʒ actus intelligendi: vel etiā ipſum actū itelligēdi: vt adequatū ad rē intellectā. Alia vero opīo ponit ꝙ dicit ens rōnis. Pria opīo ſubdiuidit̃. nā qdā ponūt ꝙ cōꝑando rē intellectam ad actū intelligendi ſpeculatiuum: ꝙ veritas non eſt in re niſi tantū cauſaliter: vnde adequatio rei non eſt veritas formalr: ſed adequatio itellectus ad rem intellectaʒ: ſed cōparando rem intellectaʒ ad intellectū practicū qui eſt cauſa rei. dicunt ꝙ veritas ſimplr ⁊ formalr adhuc eſt in intellectu: ⁊ eſt adequatio intellectus: qñ veritas ſʒ ꝙ formalr eſt in re eſt adequatio rei: ⁊ primū probāt ſic: qꝛ relatio que eſt inter menſuratum ⁊ menſuram eſt ſolū in menſurato formalr: ⁊ nō in menſura: ſed v̇itas formalr dicit relationē: que eſt inter actū intelligendi ⁊ rem intellectā: ſicut iter menſuratuʒ ⁊ mēſurā. ḡ veritas eſt formalr in mēſurato: ſed actꝰ itelligēdi ſpeculatiuus ſe hʒ ad rē intellectā: ſicut menſuratū ad menſurā. ergo ⁊c̄. ¶ Ratio autē q̄re veritas ſimplr eſt in itellectu practico formalr ſm quid in re extra eſt iſta: qꝛ vt dicunt nō quelibet adequatio eſt ſimplex veritas: ſʒ adequatio manifeſtatiui: ſiue adequatio manifeſtationis: ſed in intellectu practico reſpectu rei intellecte: manifeſtatio eſt formalr: ⁊ nō in re extra. ergo ⁊c̄. ¶ Qz aūt ſit in re extra reſpectu itell's practici ſʒ quid ꝓbāt ſic: qꝛ v̇itas dicit relōnē mēſurati: ſiue adeq̄tioneʒ vt dictū eſt: ſʒ res reſpectu itell's practici hʒ rōnē mēſurati: qꝛ eſt effectꝰ eiꝰ. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōtra pᵐ argr̄ triplr. Prio ſic: qꝛ in cog̃ne dei eſt veritas reſpectu ſui obi ꝓpṗii: ſed inter actū itelligēdi deū ⁊ obm ſuū nō eſt relō mēſurati ad mēſurā. qꝛ iter eēntiā dei intellectaʒ: ⁊ eius actum cum ſit ideʒ per eſſentiā nō pōt eſſe relatio mēſurati ad menſuram. ergo ⁊c̄. ¶ Si dicat̃ ad hoc ꝙ non eſt relō mēſurati ad mēſurā niſi ſm rōnē. Adhuc arguo duplr. Prio: qꝛ ex hoc habet̃ ꝓpoſitū: qꝛ in deo ſimplr ē v̇itas ſʒ in deo nō eſt inter actū itelligēdi ⁊ rem intellectā relatio niſi ſolū rōnis: ergo ſola relatio rōnis eſt veritas: ⁊ hoc eſt propoſitum qō intenditur hic. ¶ Scđo ſic. qꝛ vbi eſt relō que eſt inter menſuratum ⁊ menſuraʒ: nō dʒ relō eē in ſolo mēſurato: niſi qꝛ eſt in eo realr ⁊ in alio ſʒ rōnem tñ. ſed vbi eſt relō mēſurati ſm rōnem tñ: non

Tex. c6. 4.

Scotiſte in h ſolo differūt a thomiſtis i hac mā: qꝛ ſʒ iſtos: licʒ ens rōnis formaliter ſumptū nō ſit ſubiectiue i re extra nec etiā in itellu. tñ eſt ſubiectiue in obō cognito ⁊ cui vt ſic correſpōdet aliqua veritas ex nā rei ſeclusa oi opatiōe intellectꝰ ſm iſtos. Et ideo ptia rō doctoris arguit ad inſufficientiā ita ēt ſcđa ⁊ tertia ſicut intuenti pʒ. Et iō veritas iſtius materie dependet a veritate qōnis de vlibus: ⁊ ita conſidera.

Nō pulchrā diſtinctioneʒ de ly nihil.

eſt plus de relone reali in vno ꝙ̃ in alio: nec minus de relatione rõnis. ergo vnũ non plus hȝ rõnem mẽſurati ꝙ̃ aliud. ℂ Scõo pncipalr ſic. q2 dr̃ ꝙ res eſt mẽſura intellectus practici. aut accipit̃ ibi mẽſurari τ menſurare ſm rõnem efficiendi: vel effecti: aut ſm rõnem repreſentantis τ repreſentari: excluſa cãlitate effectiua. Si pmo mõ: tunc veritas diceret relonem oẽm: que eſt iter cãm efficiẽtem τ effectum: qui menſurat̃ a cã efficiẽte effectiue. Si ſcõo modo: tũc arguit̃. q2 excluſa cãlitate effectiua inter rem intellectã τ intellectum: ita ꝙ res intellecta nõ moueat intellectuȝ: nõ plus videt̃ ꝙ res mẽſuret actum intelligendi: ꝙ̃ ecõuerſo. ſed ſm te veritas eſt relo menſurati. ergo veritas nõ plus eſſet in vno ꝙ̃ in altero. ℂ Tertio ſic. q2 ꝯtingit ꝙ aliqd moueat intellectum ad cognoſcendũ rem: que intellectum adhuc nõ mouet. ſicut deus põt mouere intellectũ meuȝ ad cognoſcendũ antichriſtũ futurum. ſed in tali cognitione eſt veritas. ergo ad veritatem nihil facit: ꝙ intellectus moueat̃ ab obo vel non. nec per ꝯñs ꝙ vnũ dicat̃ mẽſuratum ab alio. ℂ Cõtra 2m ar'm arguit̃ ſic vna rõne breuiter. q2 aut de rõne veritatis eſt mẽſurati adequatio: τ adequatio manifeſtationis: aut alterũ ſufficit. ſi ad rõnem veritatis vtrũqȝ requiritur. ſeqtur ꝙ in intellectu practico nõ ſit ſimplr̃ veritas reſpectu rei intellecte. q2 ſm eos actus talis itelligẽdi nõ hȝ rõnem mẽſurati: imo res intellecta. Si autem alterũ ſufficit. ſ. adequatio manifeſtationis pro nullo adductũ fuit in pncipio ad probãdum veritatem eſſe in intellectu ſolo: qȝ erat relatio mẽſurati. q2 certuȝ eſt ꝙ manifeſtatio eſt in ſolo intellectu. τ per ꝯſequẽs adeq̃tio: ſiue ponatur menſurabilis vel mẽſura: ſiue nõ. ℂ Alij ponũt tenẽdo. ſ. ꝙ veritas ſit adequatio intellectus ad rem intellectã: τ ꝙ veritas eſt formalr̃ in intellectu. ſ. predicta adeq̃tio. ſed in re eſt cãliter non qualr̃cũqȝ accepta: ſed in re abſtracta per actum intellectus agẽtis: q2 ſic poteſt mouere intellectuȝ. ℂ Et ad hoc adducũt duas rõnes. Prima talis eſt. quãdocũqȝ aliquid dr̃ tale ex ordine ad aliud in quo ſiſtitur. τ dr̃ tale primũ: dr̃ tale cãliter τ formalr̃. ſed res dr̃ vera iſto modo ex ordine ad intellectum. ergo τc̃. Maior pȝ τ declarat̃ per exẽplum. nã q2 medicina dr̃ ſana ex ordine ad aĩal ſanum in quo ſiſtitur. medicina dr̃ ſana cãliter: τ aĩal formalr̃. Minor probat̃: q2 vbi eſt pceſſus a mouente ad motũ: in re mota ſiſtit̃. ſȝ in proceſſu a re ad intellectũ eſt proceſſus a mouente ad motum. ergo τc̃. ℂ Scõo ſic: q2 veritas eſt rectitudo paſſiua. ſ. rectitudo eius qȝ rectificat̃: q2 eſt imago τ exẽplatuȝ. ſȝ intellectus ſe hȝ ad rem intellectam: ſicut paſſiuuȝ ad mouens. ergo adequatio intellectus eſt veritas formalr̃. τ in re eſt ſolum cãliter. τ vt ſic eſt cãliter vera. Et ſi obyciatur cõtra eos. q2 ecõtrario eſt in intellectu practico: q2 ipſe eſt cã rei intellecte. Reſpondet̃ ꝙ inter intellectum practicum τ reȝ intellectã eſt duplex habitudo. ſ. habitudo efficientis ad effectũ: τ cognoſcẽtis ad cognitũ. Mõ dicunt ꝙ dicta veritas de qua loqmur nõ conſiſtit in prima habitudine. aliogn inter omnez cauſam efficientem τ effectum eſſet habitudo veritatis proprie dicte. ſed eſt in habitudine ſecũda. ſ. cognoſcẽtis ad cognitum: prout. ſ. intellectus practicus iudicat rem operabilem debere eſſe talem vel talem. τ tunc dicunt ꝙ in iſta habitudine intellectus practicus eſt adequatus: τ non adequãs. nam vt dicunt res operabilis relucens in aliquo: anteꝙ̃ intelligatur ab intellectu practico mouet ipſum ad tale iudiciuȝ: propter qȝ intellectus practicus in iudicãdo ſm ꝙ conuenit ſibi rõ veritatis eſt adequatus τ paſſiuus. τ ſic videtur eis ſtare adhuc ꝙ veritas eſt adequatio paſſiua. ℂ Contra primum iſtorum. ſ. ꝙ res abſtracta mo

uet. arguo dupliciter. Primo ſic. q2 omnis actio realis eſt ſingularium: q2 eſt in re ſm ſuum eſſe extra animaȝ. ſed motio qua mouetur itellectus ad actum itelligendi eſt motio realis τ reductio de potentia reali ad actum realem. ergo nõ cõuenit rebus ſm eſſe abſtractũ. ℂ Et ſi dicatur contra hoc: q2 intellectus facit vniuerſalitatẽ: abſtrahẽdo a fantaſmate. τ ſic res abſtracta eſt que mouet in virtute intellectus agentis. ℂ Reſponſio. dico ꝙ pro tãto hoc dicit̃. q2 fantaſma in ſuo eſſe ſingulari virtute itellectus agentis qualr̃cũqȝ intelligatur: mouet intellectum ad ſpeciem vel ad actum itelligendi repreſentantem rem: cuius eſt fantaſma: τ res iam ſic indeterminate itellecta: dicit̃ habere vniuerſalitatẽ τ abſtractioneȝ proprie dictã. ℂ Secũdo ſic. q2 ita eſt iſta vera. ſoꝛ. eſt ſoꝛ. ſicut homo eſt homo. ſed res itellecta intellectu enunciatiuo: ſortes eſt ſoꝛ. dicẽte eſt ſingularis. ergo res in eſſe ſingulari eſt ita fundamentum veritatis: ſicut in eſſe abſtracto. ℂ Contra 2m qȝ ponunt: ꝙ adeq̃tio paſſiua itellectus ſit ipſa veritas. Arguo quatrupl̃r. Primo ſic. q2 ſm eos veritas eſt in adequatione que eſt ſm habitudinem cognoſcẽtis ad cognitum: excluſa omni cãlitate effectiua. ſed habitudo cognoſcẽtis ad cognituȝ excluſa cãlitate effectiua non importat paſſiuam adequationem: q2 paſſiua adequatio eſt facti ad efficiens. ergo veritas non eſt adequatio paſſiua. ℂ Dices: ꝙ licȝ non ſit adeq̃tio paſſiua rei. eſt tamen adeq̃tio paſſiua intellectus. ℂ Contra. q2 hoc eſt dictum ad placitum τ ſine pbatione. q2 ad hoc ꝙ vnum ſe habeat ad alteruȝ ſm habitudinem cognoſcentis ad cognitũ: non requiritur ibi adeq̃tio niſi illa ſm quã adeq̃tur cognoſcens ad cognitum: τ a quo nõ refertur ꝙ̃ vt a quo fiat. Secundo etiã: q2 non omnis intellectus practicus hȝ adeq̃tionẽ paſſiuam ſm rem: ſicut pȝ de intellectu diuino: ſiue in iudicãdo: ſiue q̃litercunqȝ. ℂ Secundo pncipaliter ſic. q2 inter intellectum diuinum et obiectum ſuum: ex nulla pte eſt adeq̃tio paſſiua: τ tamen eſt ibi veritas. ergo τc̃. ℂ Tertio ſic. q2 contingit itelligere illud qȝ hȝ entitatem aliquã: ſicut priuationem vel negationem. ſed talia nihil poſſunt adeq̃re. ergo τc̃. ℂ Quarto ſic. q2 contingit intellectum moueri: nõ a re intellecta: ſed ab aliquo alio ad cognoſcendum rem intellectã. ſicut deus poſſet mouere itell'm meũ ad cognoſcẽduȝ antichriſtũ futuꝝ. Inde arguo ſic. itellectus motus ſic hȝ habitudinẽ paſſiui ad ſolum mouens. ſed habitudo talis motus ad tale mouens nõ eſt habitudo veritatis: imo habitudo rei ad rem intellectã. ergo adeq̃tio paſſiua nõ pertinet ad veritatem. Dices ꝙ adeq̃tio paſſiua non pertinet ad veritatem: q2 adeq̃tur ipſi agenti. ſed q2 adeq̃tur rei repreſentate paſſiue. Contra. q2 ſi aliquis cognoſcat aliquid eſſe futurum: ille qui facit rem eſſe futurã adequat reȝ quãtum ad id qȝ intelligitur de ea ipſi intellectui: vel intelligenti. τ ſic adeq̃tio paſſiua eſt in re intellecta. ergo adequatio paſſiua nihil facit ad veritatem: nec plus ꝙ̃ actiua. ℂ Et ideo eſt ſecunda opinio pncipalis: que ponit ꝙ veritas eſt quedã conformitas rei ad id qȝ de ea intelligitur ꝯñs rem: vt eſt obiectiue in intellectu enũciatiuo. ℂ Ad cuius euidentiã tria ſunt facienda. Primum eſt diſtinguere de veritate. Secundo oſtendere in quo conſiſtit formalr̃ ipſa veritas. Tertio ad propoſitum applicare illa. ℂ Quãtum ad pmum ſciendum. ꝙ veritas dicitur dupl̃r. Uno modo de entitate cuiuſlibet rei ſm ꝙ dicimus: ꝙ aliquid eſt de veritate humana: vel cuiuſlibet rei: qȝ eſt de ipſius entitate vel quiditate. Secundo modo dicitur veritas de actu cognoſcendi: ſiue de voce ſignificatiua. Tertio modo poteſt dici veritas de obie

cto intellectus enũciatiui. ſicut dicimus hominem eſſe
animal verum. ¶ Ueritas pͥmo modo dicta non dr̃ ve
ritas formalr̃:ſed potius mãliter ꝛ fundamẽtalr̃: qđ pꝫ.
qꝛ vox ſignificãs talem rem:ſicut ſunt voces ſignificã
tes ſimplicia:non ſignificat verum nec falſum.ſicut ho
Tex.cõ.6. mo:bos.ꝛ ſimilia. Unde ẽt philoſophus ſexto metaph.
circa finem dicit:ꝙ nec ẽt in mẽte circa ſimplicia eſt ve
rum vel falſum.ſed hoc non eſſet ſi entitas rei formalr̃
diceret veritatem formaliter dictã.ergo ꝛc̃. ¶ Ueritas
autem ſecũdo modo dicta.ſ.de enũciatione ꝛ conceptu
mẽtis dicta põt accipi duplr̃. Uno mõ.ſ. vel ꝗ̃tuꝫ ad eẽ
vel ꝗ̃tuꝫ ad repñtare.quãtuꝫ ad eẽ dr̃ in eis veritas ſua
eſſe entitas:ſicut in alijs rebus.quãtum ad repreſentare
dicit̃ eoꝝ veritas inquãtum repreſentãt veritatẽ. Et ꝙ
alr̃ dicatur veritas hinc inde.pꝫ ex hoc. qꝛ propoſitio ꝛ
conceptio mentis que dicunt̃ falſe repreſentare quãtuꝫ
ad eſſe reale habent veritatem:qꝛ vere ſunt quedã res.
¶ Tertio modo.ſ.conformitas rei ſm̃ illud qđ eſt ad
illud qđ ad ea itelligitur enũciatiue ꝛ affirmatiue. ſicut
quãdo dr̃.homo eſt animal. vel negatiue.ſicut quãdo di
cit̃ .homo nõ eſt aſinus:dr̃ formalr̃ veritas. Et hoc pro
batur triplici rõne. ¶ Primo ſic.qꝛ in eo eſt veritas for
malr̃.qđ reſpõdet ei qđ eſt verum repreſentatiue.ſed ſic
oſtenſum eſt.propoſitio ꝛ cõceptus mentis dicuntur ve
re repñtatiue.ergo illud qđ eſt repreſentatũ per ipſos
eſt verum formalr̃.ſed illud qđ eſt pñtatũ per ipſos
eſt obm̃ itellectus.ergo veritas formalr̃ conuenit obto
itellectus non in eſſe reali:qꝛ h omnes negãt.ergo in eẽ
obiuo.nec hoc pertinet ad obm̃ itellectus ſimplicis. er
go pertinet ad obm̃ itellectus enũciatiui. ¶ Si dicatur
ad hoc:ꝙ verum eſt de ꝓpõne que eſt vera repreſenta
tiue.actus autem itelligendi verus eſt formalr̃. ¶ Con
tra.qꝛ illud idem qđ per actuꝫ itelligendi itelligitur per
propõnem ſignificat̃.ſed illud qđ itelligit̃ per actum in
telligendi.non eſt actus intelligendi:ſed eius obm̃.ergo
illud qđ repreſentat̃ per propõnem eſt obm̃ itellectus:ꝛ
nõ ipſe actus.ſed vt dcm̃ eſt:illud qđ repreſentat̃ per ꝓ
põnem eſt formalr̃ verum.ergo ꝛc̃. ¶ Sed dices.ꝙ ꝓ
poſitio ſignificat rem mediãte conceptu. ꝛ propter hoc
eſt veritas in cõceptu formalr̃. ¶ Contra.qꝛ quãdo di
co ſic.oĩs homo eſt animal.vel omne qđ mouet̃:mouet̃
in tempore.aut itelligis ꝙ talis ꝓpoſitio ſignificat rem
mediãte conceptu:ita ꝙ ſit medium ſignificatũ.aut tu
itelligis ꝙ ꝓpõ ſignificat rem mediãte actu vel ꝯceptu
itelligendi:ita ꝙ non ſit ſignificatus:ſed faciẽs ad ſigni
ficationem. Si pͥmo modo.cõtra.qꝛ ſignificatum huius
ꝓpõnis.oĩs motus eſt in tẽpore.ẽ motũ eſſe in tempore.
ꝛ nihil plus niſi apud proteruientẽ.ſed motum eſt in tẽ
pore:nihil dicit qđ ſit ſubiectiue in itellectu.ergo ꝛc̃. Si
ſcđo mõ:tunc dcm̃ illud nihil eſt ad ꝓpoſitum.qꝛ veruꝫ
eſt ꝙ actus itelligendi eſt neceſſarius ad ſignificãdum
rem:qꝛ nullus põt ſignare niſi qđ actu itelligit. ꝛ idipm̃
ſignificat qđ per actuꝫ itelligẽdi itelligit.hoc aũt eſt res
itellecta.g̃ ꝛc̃. Uñ notãdum ꝙ idipm̃ qđ actus itelligen
di repñtat itelligenti vox ſignificatiua repreſentat alij.
¶ Scđo pͥncipalr̃ ſic.oẽ qđ dic̃ ꝯpoſonẽ pͥdicati cũ ſubo:
eſt eſſe ꝙ dicit veritatẽ formalr̃ ſm̃ phm̃.6.meta. ꝛ ſcđo
Tex.cõ.viii. perier^{ar}.ſed tale eſſe dicit vnitatẽ pͥdicati cũ ſubo:ꝗ̃tuꝫ
ad affirmatiuã:vel diuerſitateꝫ ꝗ̃tum ad negatiuã.hoc
aũt eſt obm̃ intellꝰ enunciatiui.g̃ ꝛc̃. ¶ Tertio ſic.dcm̃
eſt:ꝙ illud qđ diſtinguit̃ ꝯ eſſe reale gn̄alr̃ dcm̃ eſt ens
Tex.cõ.4. rõnis tm̃.ſꝫ ſm̃ phm̃ 6° meta.ens vel eẽ ꝙ dicit verita
tẽ diſtinguit̃ ꝯtra ens reale gn̄aliter dcm̃.ergo ꝛc̃.

Tertius artic. Ex hoc pꝫ ad ꝓpoſitum qđ eſt 3us dõm.ſ.ꝙ veritas
formalr̃ accepta eſt cõformitas rei ſm̃ id
qđ eſt ad illud qđ de ea itelligit̃ in itellectu enũciatiuo.
qꝛ ſicut ex dcis pꝫ:veritas dicit ꝗ̃dam ꝯformitateꝫ.aut
ergo rei ad itellm̃:aut itellꝰ ad reꝫ:aut rei ad illud qđ de
ea itelligit̃ .nõ rei ad itellm̃. vel ecõuerſo.ſicut patuit ex
pͥmiſſis:ꝙ veritas non ꝯſiſtit in itellu formalr̃:niſi ſicut
in repreſentãte.ꝛ ideo ſeqtur ꝙ nõ eſt formalr̃ in actu i
telligẽdi:ſed in re itellecta.nec in re itellecta in habitudĩ
ne ad repñtantẽ:ſic.ſ.ꝙ talis ſit res:ꝗ̃le eſt ſuum repñta
tiuum.ſed in hoc ꝙ ſit talis ꝗ̃lis repñtatur.ſed ꝗ̃lr̃ repre
ſentari dicit ꝗ̃litatem repñtatiuã vel itellectiuã.ergo ve
ritas formalr̃ ꝯſiſtit in ꝯformitate rei:ſm̃ qđ eſt ad ſeip
ſam ſm̃ ꝙ itellecta.aut ergo in itellu ſimplici:aut enun
ciatiuo.nõ intellu ſimplici.qꝛ in eo non eſt veritas:ẽt ſic
in repreſentãte formalr̃.g̃ eſt ꝓut eſt in itellu enunciati
uo. ¶ Uñ notãdum ꝙ quedã entia rõnis ſiue ſcđe iten
tiones ꝯſequunt̃ intellm̃ ſimplicẽ:ſicut vle ſingulare:ſi
ue ꝯſilia quedã ꝯſequunt̃ rem vt eſt obiue in itellu enũ
ciatiuo:ſicut eſt oppõ:ꝯdictio:ꝯuertꝰ:veritas ꝛ falſitas.
quedã ꝯſequit̃ rem ꝓut eſt in itellu diſcurſiuo.ſicut añs
ꝛ ꝯñs:ꝛ ꝯſilia. ꝛ ſic pꝫ ad ꝓpoſituꝫ pͥncipale.ſ.ꝙ veritas
dicit habitudinẽ rõnis:ſiue ens rõnis.

Quartus articulus. Quantum ad quartum principale contra hoc
obijcitur ſex rõnibus. Primo ſic.qꝛ
ſicut in opponendo tactum eſt.bonum uniuſcuiuſqꝫ rei
eſt ens reale.ſed verum eſt bonum intellectus.ergo ꝛc̃.
¶ Secundo ſic.ſi veritas ſeqtur rem ꝓut apparet itel
lectui:tunc veritas rerum conſiſtit in appentia. ſed hoc
eſt falſum.g̃ ꝛc̃.ꝯña ſupponit̃. Falſitas ꝯñtis probat̃.qꝛ
ſi veritas reꝝ eſſet in appentia:tunc qcqđ appet hoi eẽt
verũ.ꝛ ſic ꝯdictoria eſſent vera. ¶ Scđo:qꝛ ſi veritas
reꝝ eſt in appentia:tũc lapides q ſunt in ꝓfundo maris
ꝛ appere nõ pñt nõ hẽrent veritatẽ:qđ eſt falſuꝫ. ¶ Si
dicat̃ ꝙ imo.qꝛ appent itellui diuino. ¶ Contra.qꝛ ſi ꝑ
ipoſe deus nõ itelligeret lapides illos:adhuc eſſent lapi
des veri.g̃ ꝛc̃. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſicut veritas ſimplex ꝗ̃
eſt rei entitas ſe hꝫ ad rem.ita veritas cõpoſita ſe hꝫ ad
itellm̃.ſed veritas ſimplex ꝗ̃ eſt rei entitas:eſt in re for
malr̃ ꝛ ſubiectiue:g̃ ꝛc̃. ¶ Quarto ſic.qꝛ ſm̃ iſtam opio
nem videt̃ ꝙ veritas ſit cõformitas rei:ſm̃ illud qđ eſt
ad ſeipſam:ſm̃ qđ eſt itellecta.ſed reduplicatio ꝗ̃ redu
plicat rem ſm̃ qđ eſt itellecta reduplicat actuꝫ itelligen
di:vt videtur.g̃ videtur ꝙ veritas ſit cõformitas rei ad
actuꝫ itelligẽdi.ꝛ ecõuerſo.ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ veritas ſit forma
liter in actu itelligendi. ¶ Quinto ſic.qꝛ dr̃ ꝙ veritas ꝛ
falſitas eſt in itellectu ſicut in cognoſcẽte:vel diuidente
veritatẽ vel falſitatẽ. Cõtra qđ arguo ſic.qꝛ cognoſcere
veritatẽ non eſt decipi.ſed credens albuꝫ eſſe nigrũ.vel
hoiem eſſe equuꝫ.quoꝝ vtrũqꝫ eſt falſum decipit̃ .ergo
falſitas in tali itellu nõ eſt ſicut in cognoſcẽte falſitateꝫ.
¶ Sexto ſic.qꝛ itellꝰ ſimplex ꝛ ſenſus dicunt̃ veri re^{s}
obiectoꝝ ſuoꝝ.ſed cognitiones tales nõ ſunt cognitiones
enũciatiue.g̃ veritas non eſt in itellu enũciatiuo obiue.
¶ Ad pͥmum iſtoꝝ dõm.ꝙ qñ dr̃:ꝙ veritas eſt bonuꝫ
itellꝰ:ꝙ vel itelligit̃ de veritate repñtatiua:que eſt ipſe
actus itelligẽdi:vel itelligit̃ de veritate fundamẽtali ꝛ
mãli:que eſt in re ipſa:que mouet ipſum itellm̃ ad eam
itelligendã. veritas aũt formalr̃ dcã eſt qđdã ꝯñs bonũ
itellm̃. Et ſi arguit̃ ꝯtra hoc:ꝙ veritas fundamẽtalis ꝗ̃
eſt entitas rei non mouet ad itellm̃ cõplexum: ſed ad i
tellectũ ſimplicẽ.non valet.qꝛ iſta veritas mouet ad vtrũ
qꝫ quodã ordine:inꝗ̃tuꝫ mouet ad cognoſcendũ reꝫ:ſic
cũ mouet ad actum rectuꝫ ꝛ perfectũ. ſed conformitas
rei ad illud qđ eſt de ea itelligitur illo actu recto:non di
cit perfectionem ſimplr̃ ſed ſupponit. ¶ Ad ſcđm di
cendum:ꝙ non in quacũqꝫ apparẽtia eſt veritas: ẽt ſic

in ſigno.nec per ↄ̄ñs in oĩo qualicūqȝ itellecto.ſȝ in ap‑parentia eſt veritas:in qua videt̃ res talis q̃lis eſt.talis aūt ſemper eſt vera. Unde nõ opȝ ꝙ qcqd appet alicui ꝙ ſemper ſit verū. ¶ Qȝ aūt dr̃ de lapidibus:ꝙ ſm̄ eos non eſſent veri lapides.Dico ꝙ ſi a nullo itellectu itelli‑gerentur eſſent veri lapides veritate mãli:ꝛ fundamen‑tali.ſed eis non competeret veritas formalis:excluſo oĩ itellectu.¶ Ad quartum dõm.ꝙ maior eſt falſa. qꝛ en‑titas rei:que dr̃ veritas ſimplex:eſt in re formalr̃. veri‑tas aūt formalr̃ dcã eſt in itellectu obiectiue:modo quo dcm̄ eſt.¶ Ad qntum dõm:ꝙ cognoſcere falſitatẽ põt duplr̃ accipi.vno modo ꝙ per hoc qd̄ eſt cognoſcere in‑telligatur habere noticiam verã de falſitate. ſicut ille q ſciret hoiem eſſe equum eſſe falſuȝ. ꝛ iſto mõ cognoſcẽs falſitatẽ non decipit̃. Alio modo põt dici cognoſcere fal‑ſitatem:accipiẽdo cognoſcere pro quacūqȝ extimatione vera vel falſa.ꝛ iſto mõ cognoſcere.i. extimare aliquod cõplexū falſum ẽ decipi:imo ẽ ipſa deceptio.ꝛ ſic cogno‑ſcit falſum ille q extimat hoiem eſſe aſinuȝ: vel aliquid tale.Unde eſt notandū vlr̃:ꝙ ille q habet falſaȝ cogni‑tionem de re:dr̃ non cognoſcere rem. nõ qꝛ nullũ actū cognoſcendi habeat:ſed qꝛ nõ hȝ rectum actū cognoſcẽ‑di.¶ Ad ſextum dõm:ꝙ ſenſus ꝛ itellectus ſimplr̃ di‑cuntur veri:qꝛ ſunt ſigna veritatis materialis.ſ. entita‑tis rei.

Queſtio. II.

AD ſcdm ſic pceditur ꝛ arguit̃: ꝙ bonū dicat forma‑liter relõnem:qꝛ bonū dicit formalr̃ cõ‑ueniẽs ei cuius eſt bonū.ſȝ cõueniẽs dicit̃ formalr̃ relõnem conuenientis ad illud cui cõuenit.ergo ꝛc̃.

Contra qꝛ bonuȝ in deo non dicit relationẽ.ergo nec in creatura.ↄ̄ñtia pȝ.qꝛ bonū in deo ꝛ creatura habẽt quãdam ſilitudinẽ:ſaltẽ analogie. p‑batio minoris.qꝛ ſi bonū in deo dicit relationẽ:aut h̃ eſt relatio rõnis:aut realis. ſi dicit relationem rõnis. tunc bonum dicit ens rõnis:qd̄ eſt incõueniẽs.qꝛ bonū ꝛ ma‑lum ſunt in rebus.Si realẽ.cõtra.qꝛ aut ad itra: aut ad extra.nõ ad itra:qꝛ relationes reales ad itra nõ ſunt cõ‑munes oĩbus pſonis.bonū aūt eſt cõmune oĩbus perſo‑nis.¶ Si ad extra.contra.primo:qꝛ multi ponunt: ꝙ deus nullam relationeȝ realem hȝ ad extra. Secundo: qꝛ ſequeretur ꝙ eſſet bonus ex habitudine ad creatu‑ram. ꝛ per cõſequens ꝙ ſua bonitas dependeret aliquo modo a creatura: qd̄ falſum eſt.

Reſpõdeo ad euidẽtiam iſtius queſtionis faciẽ‑da ſunt duo pncipalr̃. pmum eſt vi‑dere vtrum bonū dicat formalr̃ relatum vel abſolutuȝ. Scdm eſt videre que ſit rõ formalis boni. Quãtum ad pmum pmo ponam opinionẽ quã credo eſſe falſam cuȝ ſuis rõnibus.Secūdo adducã rões contra eam. Ter‑tio ponam opinionẽ quã credo eſſe verã.Quarto oſten‑dam rões illius opionis nõ eẽ efficaces ad ppoſitū.

Primus ar‑ticulus.

Quantum ad pmum ergo dicunt quidaȝ ꝙ bo‑num dicit formalr̃ relationẽ.Et hoc probant quatuor rationib⁹.ſic primo.qꝛ ſicut in arguẽ‑do tactum eſt.bonum dicit cõueniens.ſed conueniẽs di‑cit relationem.ergo ꝛc̃. ¶ Secūdo ſic.qꝛ ſicut ſe habet verum ad itellectum:ita bonum ad affectum. ſed verū dicit relationem.ergo bonum. ¶ Tertio ſic.qꝛ opȝ ꝙ rõ boni differat a rõne entis cõmuniter dicti. alioquin nec rõne differrent:qd̄ falſum eſt.ſed nullum ens abſolu‑tum differt ab ente cõmuniter dicto.ergo rõ quã impor‑tat bonuȝ eſt rõ relatiua. ¶ Quarto ſic.qꝛ quãdo dr̃ ꝙ ens eſt bonum. vel bonum eſt ens. aut iſta ppoſitio eſt per accidens:aut per ſe.Si per accidẽs:tunc impoſſ eſt ꝙ bonum dicat ens abſolutum:qꝛ nullū ens abſolutum accidit enti cõmuniter dicto. vel ecõuerſo.Si per ſe.aut in ſecūdo modo eſt.aut in pmo.ſi in ſecūdo mõ dicendi per ſe:tunc eſt impoſſe ꝙ bonum dicat aliqd̄ abſolutum ens.qꝛ in ſecūdo modo dicẽdi per ſe rõ vnius eſt extra rõnem alterius. vnde accidit alteri:ſicut ſuū ppriuȝ ac‑cidens.ſed nullum ens abſolutū poteſt iſto mõ ſe habe‑re ad ens cõmuniter dcm̄.ergo ꝛc̃. ¶ Si ponat̃ in pmo modo dicẽdi per ſe:tunc nõ differrẽt rõne:qd̄ eſt falſuȝ. relinqtur ergo ꝙ bonum nõ dicit niſi relationẽ. ¶ Iſta opinio nõ videt̃ mihi vera. ꝛ arguo cõtra eam quatuor rõnibus. Primo ſic.qꝛ nulla relatio dicit formalr̃ perfe‑ctionẽ.ſed bonuȝ formalr̃ videt̃ importare perfectionẽ. qꝛ vnūqdqȝ in tãtum eſt bonum inquãtum perfectum. ¶ Scdo ſic.qꝛ illud qd̄ cõuertit̃ cum ente eſſentialr̃:nõ poteſt dicere ſolam relationeȝ formalr̃:qꝛ nõ omne ens dicit ens relatiuū formalr̃.ſed bonum cõuertit̃ cum en‑te ẽt eſſentialr̃:vt multis videt̃. ergo ꝛc̃. ¶ Tertio ſic. illud qd̄ dicit formalr̃ relationẽ dicit illḋ qd̄ dicit vt ad alterum:vel vt alicuius.ſed bonū non eſt huiꝰ.qꝛ bonū non iportat ſemper ꝛ neceſſario eſſe alicuius bonū. Unñ Auguſtinus freqũter dicit:ꝙ bonum iuſtum ꝛ ſilia a ſe dicunt̃. ¶ Quarto ſic.qꝛ ſicut in opponẽdo tactum eſt: non poteſt iueniri relatio que in deo dicat bonū:nec rei: nec rõnis. ¶ Quãtum ad tertium videt̃ mihi:ꝙ bonū dicat vel tm̄ abſolutuȝ. vel dicat cõmune abſoluto:ꝛ re‑lato. ¶ Ad cuius euidẽtiam ſciẽduȝ:ꝙ aliquid põt con‑uerti cum alio duplr̃. Uno mõ eſſentialr̃.alio modo de‑noiatiue. Primo modo ſicut entitas ꝛ realitas ↄuertun‑tur:qꝛ oĩs entitas eſt realitas. ꝛ econuerſo. Scdo modo: quãdo vnum eſſentialr̃ ꝛ formalr̃ nõ eſt alterum. vnuȝ tm̄ non iuenitur ſine alio.ſicut ens creatū ꝛ relatio.qꝛ da‑to ꝙ ita ſit ꝙ non oĩs eſſentia creata ſit relatio.nulla tm̄ eſſentia creata eſt vel inuenit̃ ſine relatione. vnde con‑uertunt̃ denominatiue.ſit ergo ita ꝙ ſic bonū ꝛ ens cõ‑uertunt̃ primo modo tm̄:ita ꝙ oĩs entitas ſit bonitas. ꝛ ecõuerſo.tunc opȝ dicere:ꝙ bonū vel bonitas dicat ali‑qd̄ cõmune abſoluto ꝛ relato formalr̃.qꝛ ſtante hypote‑ſi:opȝ ꝙ bonū dicat aliqd̄ cõmune eſſentialr̃ oĩ enti ab‑ſoluto ꝛ relato. Si aūt ita ſit ꝙ bonū conuertat̃ cuȝ ente ſcdo modo:ita ꝙ bonitas nõ dicat formalr̃ omne ens: ſȝ aliqd̄.tunc videt̃ mihi ꝙ dicat abſolutū:non aūt relatū. qꝛ ſicut infra pbabitur.bonum dicit formalr̃ pfectionẽ: vel ad perfectionẽ ordinatur.ſed ſola abſoluta formalr̃ dicunt perfectionẽ:ſi pfectio ꝛ bonū non conueniunt oĩ enti formalr̃:qꝛ nulla relatio dicit pfectionem aliam ab abſoluto:ſuper quo fundat̃ oppoſita relatio. ¶ Quãtuȝ ad quartum ſciẽdum:ꝙ rões pro precedente opinione nõ concludūt quicqd ſit de veritate queſtionis. ¶ Ad pmum ergo de cõuenienti dicẽdum. ꝙ cõueniens qd̄ i‑portatur per bonū formalr̃.nõ dicit relationẽ formalr̃: ſed fundamentalr̃.nam cõueniens ſic acceptū nihil aliḋ eſt q̃ꝫ perfectiuum rei: ſicut eius perfectio vel ad perfe‑ctionem pertinẽs.perfectio aūt vel ad perfectioneȝ per‑tinens nõ dicit relationẽ formalr̃ ſed fundamentalr̃.Et ſi dicatur ꝙ lȝ bonum nõ dicat relationẽ formalr̃:boni‑tas tm̄ dicit relationem formalr̃: qꝛ dr̃ bonitas alicuius bonitas. ꝛ ẽt ſilr̃ cõuenientia. ¶ Hoc non valet propter duo. Primo:qꝛ illa que dicuntur relatiue important re‑lationem in concreto ſicut in abſtracto. vt pȝ de patre ꝛ pr̃nitate. Scdo: qꝛ eſſe abſtractum ex ſuo modo ſigni‑ficandi iportat ꝙ ſit alicuius.nõ ſicut correlatiuū: ſȝ ſicut ſuppoſiti hñtis:ſicut hūanitas ẽ hoĩs:ꝛ albedo albi. ꝛ ſic de alijs. ¶ Ad ſcdm dicẽduȝ:ꝙ manifeſte maior eſt falſa.

Aliqd ↄuer‑ti cū alio du‑plr̃ ↄiungi.

qꝛ alr̄ ſe h3 bonum ad affectum: ⁊ ver̄ formalr̄ dcm̄ ad itellectum: qꝛ bonum dicit obm̄ volūtatis: veritas autē dicit relonem rōnis: vt dcm̄ eſt: cōſequētem obm̄ cognitum: vt eſt obiue in itellectu. ℂ Alie autem due rōnes non plus concludūt de relato ꝙ̄ abſoluto: qꝛ nullu3 ens reale relatu3 vel abſolutū poteſt accidere enti cōmuniter dcō. enti dico reali: modo quo aliqd diuerſum a ſubo accidit ſubo. qꝛ nullum re diuerſum ab ente reali cōmuniter dcō: dicit aliqđ eſſe reale abſolutum: vel relatum. ℂ Notādum tn̄ ꝙ abſolutu3 poteſt duplr̄ accipi. Uno modo pro nō determinato: vel pro nō contracto: ſicut ſi diceretur ꝙ aīal dicit nām̄ ſenſitiuā abſolute: non vt cōtractum ad hoīem ⁊ equum. ⁊ abſolutum ſic acceptum non diſtinguitur contra relatum: ſed contra cōtractum. Alio modo dr̄ abſolutum prout diſtinguit̄ cōtra ad aliquid ſe hēre. ⁊ iſto modo abſolutū diſtinguitur cōtra relatum. ⁊ ſi ſic accipiatur op3 ponere ꝙ bonum dicat: vel ens abſolutu3 pmo modo: ſi cōuertitur eſſentialr̄ modo predicto cum ente cōmuniter dcō. vel ꝙ dicat ens abſolutum ſcdo modo dcm̄. ſi non cōuertatur cu3 ente pmo modo ꝑpter predictā rōnem. Ad illas autem duas rōnes in fine reſpondebitur.

Scdo artic. QUANTUM ad ſecūdum articulum pncipale. ſ. que ſit rō quā formalr̄ importat bonum: videtur mihi iportare perfectionē: vel ad pfectionem ordinatum: ēt vt ſic. ℂ Et hoc probo vnica rōne ſic. qꝛ rō boni dicit finem: vel illđ qđ eſt ad finē: ⁊ vt ſic. ſed qđlibet illoꝝ dicit perfectionem: vel illud qđ eſt ordinatum ad perfectionem. ergo ⁊c̄. Maioꝛ p3: qꝛ rō oīs boni conſiſtit in hoc qđ eſt eſſe finem: vel ad finem ordinatum. Minoꝛ de facili probat̄. ſ. ꝙ rō finis ⁊ eius qđ ē ad finem ſit tale: qđ vel ſit perfectio vel ad pfectionem ordinatū. Qꝛ duplex eſt finis itra ⁊ extra. finis itra ſicut forma ē finis mãe: ⁊ totu3 eſt finis ptiu3. Finis extra ſic dicimus: ꝙ hō eſt finis oīum q̄ ſunt ifra ſe: ⁊ deus eſt finis oīum rerum abſolute. ⁊ vtroq3 modo finis ſemp dr̄ finis ex hoc qđ eſt aliqđ perfectum vel ſimplr̄ vel in ordine ad alterum. ſicut forma dr̄ finis mãe: qꝛ perfectioꝛ eſt: ⁊ totū finis ptiu3: qꝛ pfectius ꝙ̄ ptes. ⁊ ſilr̄ in aliȷs finibus extrinſecis: qꝛ homo dr̄ finis alioꝝ ifra ſe: inq̄ntu3 eſt aliqđ perfectius ipſis. deus aūt eſt finis oīu3: inquātu3 eſt qđ pfectiſſimū. ℂ Ex hoc poſſet formari breuis rō ſic. oīs finis eſt finis itra vel extra. ſed finis tam itra ꝙ̄ extra dr̄ finis ex hoc ꝙ dicit aliqđ perfectu3. ergo ⁊c̄. ⁊ ſic p3 ꝙ oīs finis ex hoc eſt finis: qꝛ dicit aliqđ perfectum. Ex hoc ēt p3 ꝙ ea que ſunt ad finem dicuntur bona: ex eo ꝙ ordināt̄ur: vel pertinēt ad perfectionem. qꝛ vnūquodq3 qđ ordinatur ad finem h3 ꝙ ſit bonum: inquātum ordinat̄ ad finem: vt finis eſt. ſed rō finis vt finis eſt rō perfecti. ergo ea que ſunt ad finem dicunt̄ bona: inq̄ntum ordināt̄ur ad pfectionem: vt ſic. ⁊ ſic p3 illa mi. ſ. ꝙ q̄libet illoꝝ predictoꝝ dicit perfectionē: vel illđ qđ ordinatur ad pfectionē. ℂ Qꝛ autē dr̄ ꝙ bonu3 dicit cōueniens: non itelligitur de ꝯuenientia predicati cum ſubo: qꝛ ſic poteſt cōuenire malo ſicut bono. ſed accipit̄ conueniens illud qđ dicit perfectionem alicuius: vel qđ ad perfectionem ordinatur. ⁊ redit in idem cum pmo. ℂ Sed contra hoc obȷcit̄ triplr̄. Primo ſic. qꝛ non oē ens eſt perfectum. ſed omne ens eſt bonū: qꝛ bonu3 conuertitur cum ente. ergo ⁊c̄. ℂ Scdo ſic. qꝛ nō omne qđ eſt: eſt cōueniens ei cuius eſt modo predicto. ſicut p3 de calore febrili: q̄ non eſt conueniēs: imo valde diſconueniens. ſed omne qđ eſt bonū eſt: qꝛ bonū conuertit̄ cum ente. ergo ⁊c̄. ℂ Tertio ſic. qꝛ rō quā bonu3 formalr̄ dicit: debet differre ſaltem rōne ab ente gnāliter dicto. ſed illud qđ differt ab ente gnālr̄ dcō: dicit nihil formalr̄. ergo rō boni iportat nihil formalr̄: qđ eſt abſurdū. ℂ Ad pmum iſtoꝝ dcm̄. ꝙ omne eſſe reale: ⁊ omne ens precipue abſolutū dicit pfectionem: vel aliqđ ad pfectionem pertinēs. Et qñ dr̄ ꝙ nō omne ens eſt pfectū: dicēdu3 ꝙ non omne ens eſt pfectu3: vltimata ⁊ completa pfectione. tn̄ omne ens ⁊ omne eſſe dicit talē perfectionem ſaltem reſpectu alicuius: vel aliqđ ad talem pfectionē pertinens. ⁊ hoc ſufficit ad rōnem boni. ℂ Ad ſcdm̄ dcm̄: ꝙ omne qđ eſt: ⁊ omne eſſe eſt cōueniens alicui: lic3 non cuilibet. vnde bene ſtāt iſta duo. ſ. ꝙ aliqđ ſit conueniēs abſolute: non tn̄ huic: ⁊ bonum abſolute nō tn̄ huic. ſicut vinū eſt bonum abſolute: non tn̄ infirmo. ⁊ ſilr̄ caloꝛ febrilis: l3 non ſit bonū huic febricitāti: eſt tn̄ qđdam bonum in ſe. ℂ Sed cōtra. qꝛ iſte caloꝛ febrilis nō eſt alicuius alterius ab illo febricitāte: ſed non eſt bonu3 illi⁹. ergo nullius. ℂ Rñſio. dico ꝙ l3 non ſit bonum iſtius ſm̄ ꝙ eſt tale aīal. puta indigens ſanitate: eſt tn̄ bonum hui⁹ inq̄ntum eſt q̄ntum. qꝛ nullus caloꝛ repugnat q̄nto: ſed eſt perfectio eius: vel alicuius eſſētis quantum. puta mãe. ℂ Ad tertium dcm̄: ꝙ qñ dr̄: ꝙ rō boni differt a rōne entis generalr̄ dicti. non eſt ſic itelligendum: ꝙ rō boni dicat aliqđ diuerſum re vel rōne ab omni ente: vel ab oī modo entitatis. ſed hoc dr̄ qꝛ dicit aliqđ diuerſum ſaltem ab eo qđ pmo occurrit de q̄lib3 entitate: prout in quocūq3 inuenitur. hoc aūt qđ pmo occurrit de qualibet entitate eſt ꝙ ſm̄ ea3 dicat̄ aliqđ tale eſſe. puta ſm̄ albedinē album: ſm̄ caloꝛe3 calidum. ⁊ ſic de aliȷs. Bonum autem dicit eādem entitate3: put pertinet ad pfectionē alicui⁹. vn̄ ſicut dr̄ia: puta rōnalitas: accipiendo rōnalitatem pro ſubali drīa aīalis. non dicit aliqđ diuerſum re ab aīalitate cōmuniter dcā. ſed dicit aīalitatem ſub ſpāli rōne. vt eſt talis ⁊ ꝯtracta: ⁊ propter hoc dr̄ dicere aliqđ diuerſum rōne ab aīalitate: qꝛ ſm̄ illud ꝙ rōnalitas differt rōne ab eo qđ pmo occurrit de aīalitate in quocūq3 ſit: ita ēt bonitas dicit entitatem ſub determinato mō eſſendi: ⁊ g differt rōne ab eo qđ pmo occurrit de entitate in quocūq3 ſit: ⁊ cuiuſcūq3 ſit. Sed in hoc differt iter iſtam determinationē ⁊ iſtam. nā determinatio generis per drīam eſt ad partem ſubiectiuam: puta ad eſſe hoc. ⁊ ꝑpter hoc nō ꝯuertitur cū genere. vnde nō omne aīal eſt rōnale. ſed determinatio entis per bonū non eſt ad partē ſubiectiuam: qꝛ conuertunt̄. vnde nō eſt ad eē hoc: ⁊ nō ad illud. ſed ad eſſe hui⁹. nam aliqđ eſſe eſt eſſe hui⁹ qđ nō eſt bonum hui⁹. ⁊ tn̄ illud eſſe l3 non ſit bonum huius: eſt tn̄ ſimplr̄ bonum. ſicut vinū eſt bonu3: ⁊ tn̄ non eſt bonum ifirmo. nec ad aliquā eius perfectionem pertinens vt infirmus eſt. ⁊ ſic apparet ꝙ ens ⁊ bonum conuertunt̄: qꝛ l3 aliquod ens ſit qđ non ſit bonu3 huius: vel ad perfectionem eius pertinēs: vt tale eſt: tamen nullu3 ens eſt qđ abſolute nō ptineat ad perfectionem: vel ſaltem non ſit aptu3 pertinere ad pfectionem alicuius. ⁊ ideo eſt bonū abſolute: l3 nō ſit bonu3 huius. ℂ Et ex hoc p3 quō accipiatur drīa boni ⁊ entis ex parte rei: qꝛ l3 ita ſit ꝙ nulla entitas ſit que nō pertineat ad perfectionem reſpectu alicuius. ⁊ per ꝯñs non ſit aliqua entitas: que nō ſit realr̄ aliqua bonitas: tamē aliqua entitas realr̄ bonitas eſt: que eſt entitas huius: nec tamen bonitas huius ſm̄ ꝙ talis: imo deſtructiua perfectionis huius: ſicut p3 de calore febrili reſpectu hominis: qui facit ipſum calidum: non tamē facit ipſu3 eſſe perfectum: perfectione debita homini vt homo. ℂ Sed cōtra hoc poſſet obȷci ſic: quia ſi determinatio entis per bonum eſt ſm̄ qđ eſt eſſe huius. puta ad pfectionē eius ptinens: videtur ꝙ bonum dicat formalr̄ relatione3: qđ eſt con-

Finis duplex finis. ſ. intra ⁊ finis extra.

Nō. q̄ bonum ꝯuertit̄ cum ente.

tra premiſſa. ¶ Ad hoc dicendum ꝙ aliqd pōt dicere relonem dupl'r. Uno modo formal'r: ſic. ſ. ꝙ dicat ipſaʒ habitudinem vel reſpectum. ꝛ iſto mō bonū nō dicit ſꝑ relationem: vt dcm̄ eſt. Alio mō pōt aliqd dicere relonē fundamētal'r. ſ. ſiue rei: ſiue rōnis: eo modo quo oīa abſtracta dicimus eſſe alicuius. puta ꝑfectionē alicuius ꝑfecti: ꝛ calorem calidi. Non eniʒ ipſa habitudo formal'r accepta facit ꝙ hoc ſit ad ꝑfectionē hui⁹ pertinens: imo ipſa nā abſoluta: ad quā ſeqꝫ talis habitudo. ¶ Ex his pōt facil'r reſpōderi ad duas rōnes ſuperius dimiſſas. Nā quādo dr̄ ꝙ bonum dicit aliquā rōneʒ differētem a rōne entis. veꝝ eſt ꝙ ad illud qđ ꝑmo occurrit de ente in quocūqʒ ſit mō quo ſupra expoſitum eſt. Et qñ dr̄ ꝙ illa nō poteſt dicere aliqđ abſolutū: qꝛ nullum abſolutū poteſt dicere aliqd differēs ab ente cōiter dcō. ¶ Dicēdum: ꝙ lʒ nulla rō realis. ſ. finita ſm rem abſoluta vel relata poſſit eſſe diuerſa ab ente cōiter dcō: qꝛ iſta rō ita cōcludit de vno ſicut de alio: aliqua tñ rō entis determinato mō accepti poteſt differre rōne ab eo qđ ꝑmo occurrit de quolibet ente in quocūqʒ accepto: ꝓpter dictā rōnem. ¶ Ad aliā rōnem qñ dr̄. ens eſt bonum. vel eōuerſo. vtruʒ hec ꝓpō ſit per accñs vel per ſe ſcdo modo: vel ꝑmo modo. Dico ꝙ accipiēdo per accñs per reʒ additā: ſicut hō eſt albus per accñs: qđ non eſt ibi predicatio per accñs. qꝛ nihil abſolutū nec ēt relatum pōt eſſe re diuerſum ab ente cōiter dcō. ꝛ ſil'r non ibi eſſe pōt ſecundus modus dicēdi per ſe: ſi accipiaꝫ cuʒ diuerſitate reali predicati ꝛ ſubi. ſed accipiendo predicationē per accidens: qñ rō vnius nō dicit formal'r rōneʒ alterius. ſicut eſt de drīa ꝛ genere ſic eſt ibi per accñs. accipiēdo ens ꝓ eo qđ ꝑmo occurrit de ente in quocūqʒ ſit. ſalteʒ ꝗtum ad hoc ꝙ rō boni accidit rōni entis: qꝛ non eſt de rōne alicuius ex hoc ipſo: qđ facit aliqd eſſe tale: qđ pertineat ad ꝑfectionē eius: ſicut patuit in exēplo ꝑdcō de calore febrili reſpectu hoīs: ꝛ de vino reſpectu īfirmī.

POſtea querebātur duo pertinentia ad ſoluʒ creatorē: quorum vnum pertinet ad eſſentiam. ꝛ eſt. vtrum diſtinctio attributoꝝ in deo accipiatur ꝑ compationem ad itra vel extra. Scdm̄ pertinet ad ꝓprietateʒ perſonalem. ꝛ eſt: vtrum ꝑmitas poſſit in diuinis plurificari. Qō. III.

AD primum ſic procediꝫ ꝛ arguiꝫ: ꝙ diſtinctio attributorum nō accipiaꝫ per compationē ad extra. qꝛ circūſcripta oī creatura ente ꝛ poli: adhuc deus eſſet itelligens ꝛ volēs: ꝛ iſta differrent rōne: ſed exclūſa oī creatura ente ꝛ poli non poſſet aliqd eſſe extra: a quo iſta diuerſitas acciperetꝫ. ergo ꝛc̄.

Contra. ſic ſe hʒ ens rōnis ad ens reale: ita pl'alitas ad pl'alitatē. ſed omne ens rōnis accipiꝫ ab aliquo eē reali. ergo pl'alitas rōnis hʒ ortū a pl'alitate reali. ſed iſta pl'itas rōnis non accipitur a pluralitate reali intra diuinitatem exiſtente. vt magis infra apparebit. ergo ꝛc̄.

Reſpondeo ad euidentiā iſtius queſtionis ꝗtuor ſunt faciēda. Primū eſt oſtēdere ꝗlis ſit diſtinctio attributoꝝ. Scdm̄ eſt: ſuppoſito ꝙ hec diſtinctio ſit ſm rōnem: vnde diſtinctio hʒ ortuʒ. Tertium eſt applicare iſta ad ꝓpoſitum. Quartū eſt ponere ꝗſdā obiones contra predicta ꝛ ſoluere.

Quantum ad ꝑmum ſciendūʒ ꝙ diſtinctio realis dupl'r poteſt accipi. Uno modo ſm affirmationē ꝛ negationeʒ eiuſdem. prout dicimus

Diſtō realis dupl'r ſu capi

ꝙ differt eſſe a non eſſe hoīs ſimpl'r real'r: non qꝛ negatio ſit aliqua res poſitiua. ſʒ qꝛ eſt negatio rei. Unde dicimus aliquem real'r cecum vel ꝑuatum: nō qꝛ cecitas vel ꝑuatio aliquā rem poſitiue dicat. ſed qꝛ dicit ꝑuationem vel negationē vere rei ī determinato ſubō. ¶ Alio modo dr̄ diſtinctio realis: diſtinctio īter diuerſa re alia poſitiua. ſicut diſtinguitur ꝗlitas ꝛ quātitas: vel vna ꝗlitas ab alia. modo ſi poneretur diſtinctio realis īter attributa diua oporteret eā ponere non ꝑmo modo: ſed ſecundo. qꝛ qđlibet attributum diuinum dicit ens poſitiuum. De hac autem diſtōne al's dixi. ꝑmo quolibet. qōne ſcda. ꝙ īpoſe erat ꝙ eſſet realis: arguēdo cōtra quoſdā: ponētes ea diſtingui real'r ꝛ formal'r. ¶ Ad hoc aūt adduco adhuc vnā rōnem ad probādum. ſ. ꝙ nulla eſt īter iſta diſtinctio realis. que talis eſt. qꝛ iuſtitia ꝛ ſcia in deo: aut differūt re aut non. ꝛ in iſta diuiſione pʒ: ꝙ opʒ dare alteruʒ: qꝛ eſt ꝑ īmediata ꝛ ꝑ cōtradictoria. Si aūt non differunt re. ergo differunt rōne ſola. ꝓbō ꝯñtie. qꝛ oīs diſtinctio eſt aut re: aut rōnis. ꝛ hāc probo. qꝛ illud qđ ſe hʒ ad modum paſſionis nō extendit ſe vltra proprium ſubm̄. ſed diſtinctum ꝛ īdiſtinctum ſe hñt ꝑ modum paſſionis ad ens: ꝗre nō ſe extēdent vltra ens. ꝛ per ꝯſequēs oīs diſtinctio eſt vel ſm eē rōnis: vel ſm eē reale. Si ponaꝫ diſtingui re. tunc arguo. oīa iſta que diſtinguntur real'r. quorum qđlʒ eſt poſitiuum dicunt diuerſas res. quarum vna non eſt alia real'r. ſed in deo iuſtitia eſt ſcia real'r. qꝛ oppoſitum eſt falſum ꝛ erroneum. ergo iuſtitia ꝛ ſcia non differunt real'r. Minoꝛ pʒ. probō maioris. qꝛ oīs diſtinctio eſt īter plura: quorum vnum non eſt alterum. qꝛ illa quoꝝ vnum eſt alterum ſunt vnum inquātum hui⁹. ꝛ per conſequēs īdiſtincta. ſed ſicut diſtincta gnāliter ſe hñt ad plura: ita diſticta re ad plures res. ergo illa que ſunt diſtincta re: quoruʒ qđlibet eſt poſitiuum dicunt plures res. ꝗruʒ vna eſt alia. ¶ Dices ꝙ ſunt vnum re idētitate: ſed ſunt plures res formal'r. Contra. ſi ſcia ꝛ iuſtitia in deo differunt formal'r ꝛ real'r. ſeqꝛtur ꝙ iuſtitia ꝛ ſcia in deo dicāt diuerſas formalitates. quarum vna non eſt alia. conſequens eſt falſum. ergo ꝛ antecedens. ꝯña pʒ ex dictis. qꝛ oīs diſtinctio eſt īter illa: quorum vnum nō eſt alterum. nam illa: quorum vnum eſt alterum: inquātum huiꝰ ſunt diſtincta. Falſitatē cōſequētie probo. qꝛ formalitas vniuſcuiuſqʒ forme eſt. ſ. ꝙ ea aliqd ſit formal'r tale. v̄. g. formalitas iuſtitie eſt: ꝙ aliqs ſit ea iuſtus. Sed ſm beatum Auguſtinum deus eſt eo iuſtus quo ſapiens. ergo iuſtitie formalitas eſt formalitas ſapie. ꝛ per cōſequens oppoſitum eſt falſuʒ. ſ. ꝙ formalitas vni⁹ nō ſit formalitas alteri⁹. ¶ Dices ꝙ nō dr̄ diſtinctio realis: qꝛ diſtincte res: ſed qꝛ hñt ortum a re. ¶ Contra dupl'r. ꝑmo: vndecunqʒ illa diſtinctio habeat ortum. quero vtrum illa ſint diſtincta re vel rōne. ſi diſtincta re. ergo ſunt due res: quarū vna non eſt alia: ſi rōne. ergo habetur propoſitum. ¶ Secūdo ſic. qꝛ aut iſta diſtinctio debet habere ortum a re mediante operatione intellectus: aut non. ſi mediante operatione intellectus tunc nihil aliud eſt dicere: ꝗ ponere rem eſſe remotum fundamētum huius diſtinctionis. ꝛ opus rōnis eē īmediatū fundamentū. ſʒ hꝫ cōpetit diſtōni rōnis ſm illos q dicunt ꝙ oīs diſtinctio rōnis accipiꝫ ꝑ cōparationem ad diuerſas res: ꝛ ſic hoc ponere eſt incidere in illā opionem. Si aūt ponatur iſta diſtincto hēre ortum a re: non mediāte operatiōe itellectus. aut hʒ ortuʒ a re: ſicut a diſtinguēte ea formal'r: aut hʒ ortum a re. ſicut a diſtinguēte ea effectiue. Si ꝑmo modo: oportebit ponere diuerſas formalitates. ꝗruʒ vna nō eſt altera: ꝛ redibit idem qđ ꝑus. Si ſecūdo modo ſequunꝫ duo incōue-

q2 alr ſe hʒ bonum ad affectum: ⁊ verū formalr dcm̄ ad itellectum: q2 bonum dicit obm voluntatis: veritas autē dicit relonem rōnis: vt dcm̄ eſt: cōſequētem obm cognitum: vt eſt obūe in itellectu. ❡ Alie autem due rōnes non plus concludūt de relato ꝙ̄ abſoluto: q2 nullū ens reale relatuʒ vel abſolutū poteſt accidere enti cōmuniter dcō. enti dico reali: modo quo aliqd diuerſum a ſuba accidit ſube. q2 nullam re diuerſum ab ente reali cōmuniter dcō: dicit aliqd eſſe reale abſolutum: vel relatum. ❡ Notādum tñ ꝙ abſolutuʒ poteſt duplr accipi. Uno modo pro nō determinato: vel pro nō contracto: ſicut ſi diceretur ꝙ aial dicit nām ſenſitiuā abſolute: non vt cōtractum ad hoīem ⁊ equum. ⁊ abſolutum ſic acceptum non diſtinguitur contra relatum: ſed contra cōtractum. Alio modo dr̄ abſolutum prout diſtinguit̄ cōtra ad aliquid ſe hēre. ⁊ iſto modo abſolutū diſtinguitur cōtra relatum. ⁊ ſi ſic accipiatur opʒ ponere ꝙ bonum dicat: vel ens abſolutuʒ pmo modo: ſi cōuertitur eſſentialr modo predicto cum ente cōmuniter dcō. vel ꝙ dicat ens abſolutum ſcdo modo dcm̄. ſi non cōuertatur cuʒ ente pmo modo ppter predictā rōnem. Ad illas autem duas rōnes in fine reſpondebitur.

Scdo artic. **Quantum** ad ſecūdum articulum pncipale. ſ. que ſit rō quā formalr importat bonum: videtur mihi iportare perfectionē: vel ad pfectionem ordinatum: ēt vt ſic. ❡ Et hoc probo vnica rōne ſic. q2 rō boni dicit finem: vel illō qō eſt ad finē: ⁊ vt ſic. ſed qōlibet illoꝝ dicit perfectionem: vel illud qō eſt ordinatum ad perfectionem. ergo ⁊c̄. Maior pʒ: q2 rō ois boni conſiſtit in hoc qō eſt eſſe finem: vel ad finem ordinatum. Minor de facili probat̄. ſ. ꝙ rō finis ⁊ eius qō ē ad finem ſit tale: qō vel ſit perfectio vel ad pfectionem ordinatū. Q2 duplex eſt finis itra ⁊ extra. finis itra ſicut forma ē finis māe: ⁊ totuʒ eſt finis ptiuʒ. Finis extra ſic dicimus: ꝙ hō eſt finis oīum q̄ ſunt ifra ſe: ⁊ deus eſt finis oīum rerum abſolute. ⁊ vtroqʒ modo finis ſemp dr̄ finis ex hoc qō eſt aliqd perfectum vel ſimplr vel in ordine ad alterum. ſicut forma dr̄ finis māe: q2 perfectior eſt: ⁊ totū finis ptiuʒ: q2 pfectius ꝙ̄ ptes. ⁊ ſilr in alijs finibus extrinſecis: q2 homo dr̄ finis alioꝝ ifra ſe: inqꝫtuʒ eſt aliqd perfectius ipſis. deus aūt eſt finis oīuʒ: inquātuʒ eſt qd pfectiſſimū. ❡ Ex hoc poſſet formari breuis rō ſic. ois finis eſt finis itra vel extra. ſed finis tam itra ꝙ̄ extra dr̄ finis ex hoc ꝙ dicit aliqd perfectuʒ. ergo ⁊c̄. ⁊ ſic pʒ ꝙ ois finis ex hoc eſt finis: q2 dicit aliqd perfectum. Ex hoc ēt pʒ ꝙ ea que ſunt ad finem dicuntur bona: ex eo ꝙ ordināur: vel pertinēt ad perfectionem. q2 vnūquodqʒ qō ordinatur ad finem hʒ ꝙ ſit bonum: inquātum ordinat̄ ad finem: vt finis eſt. ſed rō finis vt finis eſt rō perfecti. ergo ea que ſunt ad finem dicunt̄ bona: inqꝫtum ordināur ad pfectionem: vt ſic. ⁊ ſic pʒ illa mi. ſ. ꝙ qlibet illoꝝ predictoꝝ dicit perfectionē: vel illō qō ordinatur ad pfectionē. ❡ Q2 autē dr̄ ꝙ bonuʒ dicit cōueniens: non itelligitur de ꝯuenientia predicari cum ſubo: q2 ſic poteſt cōuenire malo ſicut bono. ſed accipit̄ conueniens illud qō dicit perfectionem alicuius: vel qō ad perfectionem ordinatur. ⁊ redit in idem cum pmo. ❡ Sed contra hoc obijcit̄ triplr. Primo ſic. q2 non oē ens eſt perfectum. ſed omne ens eſt bonū: q2 bonuʒ conuertitur cum ente. ergo ⁊c̄. ❡ Scdo ſic. q2 nō omne qō eſt: eſt cōueniens ei cuius eſt modo predicto. ſicut pʒ de calore febrili: q non eſt conueniēs: imo valde diſconueniens. ſed omne qō eſt bonū eſt: q2 bonū conuertit̄ cum ente. ergo ⁊c̄. ❡ Tertio ſic. q2 rō quā bonuʒ formalr dicit: debet differre ſaltem rōne ab ente gnāliter dicto. ſed illud qō differt ab ente gnālr dcō: dicit nihil formalr. ergo rō boni iportat nihil formalr: qō eſt abſurdū. ❡ Ad pmum iſtoꝝ dōm. ꝙ omne eſſe reale: ⁊ omne ens precipue abſolutū dicit pfectionem: vel aliqd ad pfectionem pertinēs. Et qñ dr̄ ꝙ nō omne ens eſt pfectū: dicēduʒ ꝙ non omne ens eſt pfectuʒ: vltimata ⁊ completa pfectione. tñ omne ens ⁊ omne eſſe dicit talē perfectionem ſaltem reſpectu alicuius: vel aliqd ad talem pfectionē pertinens. ⁊ hoc ſufficit ad rōnem boni. ❡ Ad ſcdm dōm: ꝙ omne qō eſt: ⁊ omne eſſe eſt cōueniens alicui: licʒ non cuilibet. vnde bene ſtāt iſta duo. ſ. ꝙ aliqd ſit conueniēs abſolute: non tñ huic: ⁊ bonum abſolute nō tñ huic. ſicut vinū eſt bonum abſolute: non tñ infirmo. ⁊ ſilr calor febrilis: lʒ non ſit bonū huic febricitāti: eſt tñ qōdam bonum in ſe. ❡ Sed cōtra. q2 iſte calor febrilis nō eſt alicuius alterius ab illo febricitāte: ſed non eſt bonuʒ illi9. ergo nullius. ❡ Rñſio. dico ꝙ lʒ non ſit bonum iſtius ſm ꝙ eſt tale aial. puta indigens ſanitate: eſt tñ bonum hui9 inqꝫtum eſt qꝫtum. q2 nullus calor repugnat qꝫto: ſed eſt perfectio eius: vel alicuius eētis quantum. puta māe. ❡ Ad tertium dōum: ꝙ qñ dr̄: ꝙ rō boni differt a rōne entis generalr dicti. non eſt ſic itelligendum: ꝙ rō boni dicat aliqd diuerſum re vel rōne ab omni ente: vel ab oī modo entitatis. ſed hoc dr̄ q2 dicit aliqd diuerſum ſaltem ab eo qō pmo occurrit de qlibʒ entitate: prout in quocūqʒ inenitur. hoc aūt qō pmo occurrit de qualibet entitate eſt ꝙ ſm eaʒ dicat̄ aliqd tale eſſe. puta ſm albedinē album: ſm caloreʒ calidum. ⁊ ſic de alijs. Bonum autem dicit eādem entitateʒ: put pertinet ad pfectionē alicui9. vñ ſicut dr̄ia: puta rōnalitas: accipiendo rōnalitatem pro ſubali dr̄ia aialis. non dicit aliqd diuerſum re ab aialitate cōmuniter dcā. ſed dicit aialitatem ſub ſpāli rōne. vt eſt talis ⁊ ꝯtracta: ⁊ propter hoc dr̄ dicere aliqd diuerſum rōne ab aialitate: q2 ſm illud ꝙ rōnalitas differt rōne ab eo qō pmo occurrit de aialitate in quocūqʒ ſit: ita ēt bonitas dicit entitatem ſub determinato mō eſſendi: ⁊ q differt rōne ab eo qō pmo occurrit de entitate in quocūqʒ ſit: ⁊ cuiuſcūqʒ ſit. Sed in hoc differt iter iſtam determinationē ⁊ iſtam. nā determinatio generis per dr̄iam eſt ad partem ſubiectiuam: puta ad eſſe hoc. ⁊ ppter hoc nō ꝯuertitur cū genere. vnde nō omne aial eſt rōnale. ſed determinatio entis per bonū non eſt ad partē ſubiectiuam: q2 conuertunt̄. vnde nō eſt ad eē hoc: ⁊ nō ad illud. ſed ad eſſe hui9. nam aliqō eſſe eſt eſſe hui9 qō nō eſt bonum hui9. ⁊ tñ illud eſſe lʒ non ſit bonum huius: eſt tñ ſimplr bonum. ſicut vinū eſt bonuʒ: ⁊ tñ non eſt bonum ifirmo. nec ad aliquā eius perfectionem pertinens vt infirmus eſt. ⁊ ſic apparet ꝙ ens ⁊ bonum conuertunt̄: q2 lʒ aliquod ens ſit qō non ſit bonuʒ huius: vel ad perfectionem eius pertinēs: vt tale eſt: tamen nulluʒ ens eſt qō abſolute nō ptineat ad perfectionem: vel ſaltem non ſit aptuʒ pertinere ad pfectionem alicuius. ⁊ ideo eſt bonū abſolute: lʒ nō ſit bonuʒ huius. ❡ Et ex hoc pʒ qūo accipiatur dr̄ia boni ⁊ entis ex parte rei: q2 lʒ ita ſit ꝙ nulla entitas ſit que nō pertineat ad perfectionem reſpectu alicuius. ⁊ per ꝯñs non ſit aliqua entitas: que nō ſit realr aliqua bonitas: tamē aliqua entitas realr bonitas eſt: que eſt entitas huius: nec tamen bonitas huius ſm ꝙ talis: imo deſtructiua perfectionis huius: ſicut pʒ de calore febrili reſpectu hominis: qui facit ipſum calidum: non tamē facit ipſuʒ eſſe perfectum: perfectione debita homini vt homo. ❡ Sed cōtra hoc poſſet obijci ſic: quia ſi determinatio entis per bonum eſt ſm qō eſt eſſe huius. puta ad pfectionē eius ptinens: videtur ꝙ bonum dicat formalr relationeʒ: qō eſt con-

Finis duplex finis. ſ. intra ⁊ finis extra.

Nō. qō bonum ꝯuertit̄ cum ente.

tra premiſſa. ¶ Ad hoc dicendum. q aliqd pōt dicere relonem dupl'r. Uno modo formal'r: ſic. ſ. q dicat ipſaʒ habitudinem vel reſpectum. ⁊ iſto mō bonū nō dicit ſp relationem: vt dcm̄ eſt. Alio mō pōt aliqd dicere relonē fundamētal'r. ſ. ſiue rei: ſiue rōnis: eo modo quo oia abſtracta dicimus eſſe alicuius. puta pfectionē alicuius pfecti: ⁊ calorem calidi. Non eniʒ ipſa habitudo formal'r accepta facit q hoc ſit ad pfectionē hui⁹ pertinens: imo ipſa nā abſoluta: ad quā ſeqꝛ talis habitudo. ¶ Ex his pōt facil'r reſpōderi ad duas rōnes ſuperius dimiſſas. Nā quādo dr̄ q bonum dicit aliquā rōneʒ differētem a rōne entis. veꝝ eſt q ad illud qḋ pmo occurrit de ente in quocūqʒ ſit mō quo ſupra expoſitum eſt. Et qn̄ dr̄ q illa nō poteſt dicere aliqḋ abſolutū: qꝛ nullum abſolutū poteſt dicere aliqd differēs ab ente cōiter dcō. ¶ Dicēdum: q lʒ nulla rō realis. ſ. finita ſm rem abſoluta vel relata poſſit eſſe diuerſa ab ente cōiter dcō: qꝛ iſta rō ita cōcludit de vno ſicut de alio: aliqua tn̄ rō entis determinato mō accepti poteſt differre rōne ab eo qḋ pmo occurrit de quolibet ente in quocūqʒ accepto: ppter dictā rōnem. ¶ Ad aliā rōnem qn̄ dr̄. ens eſt bonum. vel ecōuerſo. vtruʒ hec ppō ſit per accñs vel per ſe ſcdo modo: vel pmo modo. Dico q accipiēdo per accñs per reʒ additā: ſicut hō eſt albus per accñs: qḋ non eſt ibi predicatio per accñs. qꝛ nihil abſolutū nec ēt relatum pōt eſſe re diuerſum ab ente cōiter dcō. ⁊ ſil'r non ibi eſſe pōt ſecundus modus dicēdi per ſe: ſi accipiaꝛ cuʒ diuerſitate reali predicati ⁊ ſubti. ſed accipiendo predicationē per accidens: qn̄ rō vnius nō dicit formal'r rōneʒ alterius. ſicut eſt de dr̄ia ⁊ genere ſic eſt ibi per accñs. accipiēdo ens p eo qḋ pmo occurrit de ente in quocūqʒ ſit. ſalteʒ q̄tum ad hoc q rō boni accidit rōni entis: qꝛ non eſt de rōne alicuius ex hoc ipſo: qḋ facit aliqd eſſe tale: qḋ pertineat ad pfectionē eius: ſicut patuit in exēplo pdcō de calore febrili reſpectu hoīs: ⁊ de vino reſpectu īfirmi.

Poſtea querebātur duo pertinentia ad ſoluʒ creatorē: quorum vnum pertinet ad eſſentiam. ⁊ eſt. vtrum diſtinctio attributoꝝ in deo accipiatur p cōparationem ad īt'ra vel extra. Scdm pertinet ad ppꝛietateʒ perſonalem. ⁊ eſt: vtrum pn̄itas poſſit in diuinis pluriſicari. Qō. III.

Ad primum ſic procediꝛ ⁊ arguiꝛ: q diſtinctio attributorum nō accipiaꝛ per cōparationē ad extra. qꝛ circūſcripta oī creatura ente ⁊ poſi: adhuc deus eſſet itelligens ⁊ volēs: ⁊ iſta differrent rōne: ſed excluſa oī creatura ente ⁊ poſi non poſſet aliqd eſſe extra: a quo iſta diuerſitas acciperetꝛ. ergo ⁊c̄.

Contra. ſicꝭ ſe hʒ ens rōnis ad ens reale: ita plalitas ad plalitatē. ſed omne ens rōnis accipiꝛ ab aliquo eē reali. ergo plalitas rōnis hʒ ortū a plalitate reali. ſed iſta plītas rōnis non accipitur a pluralitate reali intra diuinitatem exiſtente. vt magis infra apparebit. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidentiā iſtius queſtionis q̄tuor ſunt faciēda. Primū eſt oſtēdere q̄lis ſit diſtinctio attributoꝝ. Scdm eſt: ſuppoſito q hec diſtinctio ſit ſm rōnem: vnde diſtinctio hʒ ortuʒ. Tertium eſt applicare iſta ad ppoſitum. Quartū eſt ponere q̄ſdā obiones contra predicta ⁊ ſoluere.

Quantum ad pmum ſciendūʒ: q diſtinctio realis dupl'r poteſt accipi. Uno modo ſm affirmationē ⁊ negationem eiuſdem. prout dicimus q differt eſſe a non eſſe hoīs ſimpl'r real'r: non qꝛ negatio ſit aliqua res poſitiua. ſʒ qꝛ eſt negatio rei. Unde dicimus aliquem real'r cecum vel puatum: nō qꝛ cecitas vel puatio aliquā rem poſitiue dicat. ſed qꝛ dicit puationem vel negationē vere rei ī determinato ſubo. ¶ Alio modo dr̄ diſtinctio realis: diſtinctio īter diuerſa realia poſitiua. ſicut diſtinguitur q̄litas ⁊ quātitas: vel vna q̄litas ab alia. modo ſi poneretur diſtinctio realis īter attributa diuina oporteret eā ponere non pmo modo: ſed ſecundo. qꝛ qḋlibet attributum diuinum dicit ens poſitiuum. De hac autem diſtōne ali's dixi. pmo quolibet. qōne ſcda. q ipoſīe erat q eſſet realis: arguēdo cōtra quoſdā: ponētes ea diſtingui real'r ⁊ formal'r. ¶ Ad hoc aūt adduco adhuc vnā rōnem ad probādum. ſ. q nulla eſt īter iſta diſtinctio realis. que talis eſt. qꝛ iuſtitia ⁊ ſcīa in deo: aut differūt re aut non. ⁊ in iſta diuiſione pʒ: q opʒ dare alteruʒ: qꝛ eſt p imediata ⁊ p cōtradictoria. Si aūt non differunt re. ergo differunt rōne ſola. pbō ꝯñtie. qꝛ oīs diſtinctio eſt aut rei: aut rōnis. ⁊ hāc probo. qꝛ illud qḋ ſe hʒ ad modum paſſionis nō extendit ſe vltra proprium ſubm. ſed diſtinctum ⁊ idiſtinctum ſe hn̄t p modū paſſionis ad ens: q̄re nō ſe extēdent vltra ens. ⁊ per ꝯſequēs oīs diſtinctio eſt vel ſm eē rōnis: vel ſm eē reale. Si ponaꝛ diſtingui re. tunc arguo. oīa iſta que diſtinguuntur real'r. quorum qḋlʒ eſt poſitiuum dicunt diuerſas res. quarum vna non eſt alia real'r. ſed in deo iuſtitia eſt ſcīa real'r. qꝛ oppoſitum eſt falſum ⁊ erroneum. ergo iuſtitia ⁊ ſcīa non differunt real'r. Minor pʒ. probō maioris. qꝛ oīs diſtinctio eſt īter plura: quorum vnum non eſt alterum. qꝛ illa quoꝝ vnum eſt alterum ſunt vnum inquātum hui⁹. ⁊ per conſequēs idiſtincta. ſed ſicut diſtincta gnāliter ſe hn̄t ad plura: ita diſtīcta re ad plures res. ergo illa que ſunt diſtincta re: quoꝝ qḋlibet eſt poſitiuum dicunt plures res. q̄ruʒ vna eſt alia. ¶ Dices q ſunt vnum re idētitate: ſed ſunt plures res formal'r. Contra. ſi ſcīa ⁊ iuſtitia in deo differunt formal'r ⁊ real'r. ſequitur q iuſtitia ⁊ ſcīa in deo dicāt diuerſas formalitates. quarum vna non eſt alia. conſequens eſt falſum. ergo ⁊ añcedens. ꝯñā pʒ ex dictis. qꝛ oīs diſtinctio eſt īter illa: quorum vnum nō eſt alterum. nam illa: quorum vnum eſt alterum: inquātum huiꝰ ſunt diſtincta. Falſitatē cōſequētis probo. qꝛ formalitas vniuſcuiuſqʒ forme eſt. ſ. q ea aliqd ſit formal'r tale. v̄. g. formalitas iuſtitie eſt: q aliqs ſit ea iuſtus. Sed ſm beatum Auguſtinum deus eſt eo iuſtus quo ſapiens. ergo iuſtitie formalitas eſt formalitas ſapie. ⁊ per cōſequens oppoſitum eſt falſuʒ. ſ. q formalitas vni⁹ nō ſit formalitas alteri⁹. ¶ Dices q nō dr̄ diſtinctio realis: qꝛ diſtincte res: ſed qꝛ hn̄t ortum a re. ¶ Contra dupl'r. pmo: vndecunqʒ illa diſtinctio habeat ortum. quero vtrum illa ſint diſtincta re vel rōne. ſi diſtincta re. ergo ſunt due res: quarū vna non eſt alia. ſi rōne. ergo habetur propoſitum. ¶ Secūdo ſic. qꝛ aūt iſta diſtinctio debet habere ortum a re mediante operatione intellectus: aut non. ſi mediante operatione intellectus tunc nihil aliud eſt dicere: q̄ʒ ponere rem eſſe remotum fundamētum huius diſtinctionis. ⁊ opus rōnis eē imediatū fundamentū. ſʒ h̄ cōpetit diſtōni rōnis ſm illos q dicunt q oīs diſtinctio rōnis accipiꝛ p cōparationem ad diuerſas res: ⁊ ſic hoc ponere eſt incidere in illā opionem. Si aūt ponatur iſta diſtincto hēre ortum a re: non mediāte operatiōe itellectus. aut hʒ ortuʒ a re: ſicut a diſtinguēte ea formal'r: aut hʒ ortum a re. ſicut a diſtinguēte ea effectiue. Si pmo modo: oportebit ponere diuerſas formalitates. q̄ruʒ vna nō eſt altera: ⁊ redibit idem qḋ prius. Si ſecūdo modo ſequunꝛ duo incōue

Diſtō realis dupl'r ſʒ capi

nientia. Primum eſt: ꝙ aliqd exiſſ in deo formalr̃ ⁊ realiter: hēret eām effectiuā. qđ eſt abſurdum. Secūdū eſt incōueniēs ꝑus poſitū. ſ. ꝙ opꝫ ponere diuerſas formalitates. q̄rū vna non eſt altera realr̃: qꝛ nullum agens efficit re diuerſa: niſi efficiēdo diuerſas realitates: q̄rum vna nō eſt altera. ❡ Dicit: ꝙ dr̃ hēre ortū a re neutro iſtorum modoꝝ: ſed qꝛ vnum non affirmat̃ de alio cū reduplicatiōe. v. g. nō dicimus ꝙ iuſtitia in deo ſit ſapia in eo ꝙ iuſtitia. ❡ Contra: qꝛ ꝙ hoc inq̄ntum hoc nō ſit illud nō prouenit niſi ex hoc ꝙ aliquo modo ſunt diſtincta. Et hoc eſt qđ dicunt: ꝙ ideo diſtincta ſunt: inquātū hoc nō eſt illud: ⁊ tunc remanet queſtio ſicut ꝑus dicendo: aut ſunt diſtincta re: aut nō. ⁊ ſic redibit idē qđ ꝑus. ❡ Notādum autem hic: ꝙ nunq̄ aliqd poſſet negari de alio cum reduplicatione negata: niſi alia aliqua inuenirentur diuerſa realr̃ abinuicem. vnde ⁊ in deo iſta attributa ſi negentur abinuicem cum reduplicatione in comparatione ad illud in quo ſunt vnum: ⁊ in quo nullo mō poſſunt differre formalr̃ ⁊ realr̃ ꝓpō erit falſa. vnde iſta. ſapia diua in eo ꝙ diuitas nō eſt iuſtitia. falſa eſt. ❡ Si autem referātur ad illud ecōuerſo. in quo pōt accipi aliqua diuerſitas realis eſt vera. Dicēdo ſic. ꝙ eſſentia diuina non inq̄ntum ſapia eſt: eſt iuſtitia eius. rō eſt. qꝛ nulla diuitas que nō eſt eadem numero ſit iuſtitia ⁊ ſapia. ſed hūi eſt aliq̄ ſapia que non eſt iuſtitia. ⁊ econuerſo. Dici autem cū reduplicatione negata. ❡ Ad cuius euidentiam ſciendum ꝙ in ꝓpōnibus negatiuis in qbus ponit̃ reduplicatio: quādoqꝫ reduplicatio eſt negata. ⁊ tūc nō denotat̃ niſi ꝙ predicatio nō eſt per ſe. ſicut ſi dicatur. aīal non in eo ꝙ animal eſt rōnale. quādo vero reduplicatio manet affirmata: ⁊ tunc denotat̃ predicatum ꝑ ſe repugnare ſubō: qꝛ. ſ. predicatū remotū attribuit̃ per ſe ſubō. vt ſi dicatur ꝙ aīal in eo ꝙ aīal eſt lapis. vnde ſm̄ iſtum ſenſum iſta erit falſa. aīal in eo ꝙ anial eſt rōnale. Unde quando dr̃. iuſtitia non in eo ꝙ iuſtitia eſt ſapia: tunc itelligitur reduplicatio negata: qꝛ predicatum non ꝯuenit per ſe. ⁊ eſt vera. Si vō ponatur reduplicatio affirmata: vt ſit ſenſus. iuſtitia in eo ꝙ iuſtitia hꝫ ꝙ nō ſit ſapia. denotaretur predicatū per ſe ſubō repugnare. ⁊ ꝑ ꝯñs oī cōtento ſub eo. ⁊ per ꝯñs eſſet falſa iſta. aliq̄ iuſtitia eſt ſapia. Dicendum igitur ꝙ iſta diſtinctio eſt diſtinctio ſm̄ rōnem. ❡ Ad cuius euidentiā ſciendum: ꝙ rō poteſt accipi tripl̃r. Uno mō pro entitate reali formali vniuſcuiuſqꝫ. ſicut rō albi dr̃ albedo. ⁊ rō hoīs dr̃ humanitas. Scđo modo dr̃ rō conceptus rōnis de re: q eſt in mente ſubiue. Tertio mō dr̃ rō illud qđ reſpōdet tali cōceptui: vel ipſi actui itelligendi de re. put dicimus ꝙ aliqs concipit deum ſm̄ rōnem iuſtitie. ❡ Modo qñ dr̃ ꝙ talis diſtinctio eſt ſm̄ rōnem: non itelligit̃ de rōne ꝑmo modo dcā: qꝛ hoc eſſet differre realitatibus formalibus. ſicut dicimus: ꝙ mā ſuperioꝝ ⁊ iferioꝝ differūt rōne. nec ſcđo modo: qꝛ ſm̄ hoc differre rōne eſt diuerſos ꝯceptus realr̃ dr̃ntes eſſe de aliquo: ſine illis ꝯceptibus reſpondeat rō obiua formalis. ſicut de rōne ſapie eſſent diuerſi cōceptus apud diuerſos: vel ſm̄ diuerſas rōnes obiuas formales. ſicut qñ aliqs cōcipit deum vt ſapiaꝫ: alius vt iuſticiā. qꝛ diuerſitas predicatoꝝ rōnum eſt diuerſitas realis: lꝫ in obō non ſit diuerſitas realis. Unde quando loqmur de dr̃ia rōnis de tertio mō itelligimus: qñ. ſ. vna res nata eſt obyci ſm̄ diuerſas rōnes obiuas ipſi itellectui: vel vni vel pluribus. ❡ Qꝫ autē iſta diſtinctio ſit diſtinctio ſm̄ rōnem pꝫ duplici medio breui: qꝛ oīs diſtinctio eſt ſm̄ rem vel ſm̄ rōnem. ſed iſta diſtinctio nō eſt realis: vel ſm̄ rem. vt probatū eſt. niſi accipiatur ſm̄ rē ſm̄ fundamētum remotū: qđ eſt res. ergo ⁊c̄.

R. ē tripl̃r ſumitur.

❡ Scđo ſic. qꝛ ſicut ſe hñt plura re ad vnum: ita vnum re ad plura. ſed plura re nō ſunt vnum niſi ſm̄ rōnem. ergo vna res ſimplex nō eſt plura niſi ſm̄ rōnē. ❡ Cōtra iſtam rōnem pōt ſic obyci: qꝛ mā ⁊ forma ſunt diuerſe res: ⁊ tñ ſunt vnum totū: ⁊ ſic plures res ſunt vnū re: vt videt̃. ❡ Ad hoc dicēdum: ꝙ mā ⁊ forma non ſunt vna res: niſi ſm̄ rōnem. ſed ſunt vnius rei ptes. vnde ipoſſe eſt ꝙ plures res ſint vna res: niſi ſm̄ rōnē. ⁊ ſic plures res poſſunt eſſe vnius vt ptes. ita vna res poteſt eē pluriū differētium realr̃: ſicut eadē mā per eſſentiam eſt pꝫ gnāti ⁊ corrupi ex ea. ſed nunq̄ eadē res eſt pla ſm̄ rem. nec plura ſunt vnū ſm̄ rem.

Scđo art.

Quantum ad ſcđm ꝑncipale. ſuppoſito ꝙ iſta diſtinctio ſit rōnis. vnde. ſ. iſta diſtictio accipiat̃. ❡ Dicunt qdā ꝙ eſt ab itellectu negociāte: ⁊ compante iſta abinuicem. ❡ Cōtra. compare poſterius eſt diſtōne compatoꝝ. ergo iſta diſtinctio nō eſt ab itellectu compante. ❡ Reſpōdet̃: ꝙ ꝑmo loquendo de relatiuis: quoꝝ eſſe ꝯſiſtit in quadā compatione. ❡ Cōtra. qꝛ dato ꝙ ſimul ſint compari: ⁊ conſtitutio relatiuorum: tñ conſtitutiuū ꝑnm eſt de ſe ꝑus ipſis relatiuis cōſtitutis: ⁊ eoꝝ conſtitutione. ❡ Reſpondetur ꝙ nō hꝫ veritatem de cōſtitutiuo formali: qđ ſimul hꝫ eſſe cū eo qđ cōſtituit: ſicut albedo ⁊ eſſe albū. ❡ Contra. qꝛ dato ꝙ compare. ſ. eſſe compabilia ad alterū ſit ſimul cū cōſtitutione relatiuoꝝ. tñ compare ipſius itellectus: qđ nihil aliud eſt q̄ itelligere relatiua in compatione vnius ad alterum: eſt poſterius q̄ relatiua diſtingui: ⁊ cōſtitui in eſſe relatiuo. qꝛ nullus itellectus cōſtituit ſuum obm̄: precipue itellectus ſpeculatiuus in eſſe obiuo. ſed ſuppōnit. vnde rōnes ꝓcedunt ex equocatione compationis. ❡ Et ideo alr̃ videtur mihi dicēdū ⁊ melius. ꝙ oīs diſtinctio rōnis hꝫ ortum ab aliqua diſtōne reali: mediāte compatione itellectus. ❡ Ad cuius euidētiam ſciendum: ꝙ cū ens rōnis cōſequatur rem vt obiue eſt in intellectu. Uno mō in itellectu ſimplici: inquātū vna rō obiua rei poteſt obyci intellectui: ⁊ nō alia. ſicut qñ aliqs concipit deum vt iuſtum: non tñ vt ſapientem. ⁊ hoc prouenit ex exceſſu itelligibilis: ⁊ defectu itellectus non potētis omnes rōnes obiuas rei vno cōceptu itelligere. alio modo in compatione ad itellectum enūciatiuum: ſicut ſi itellectus diceret: ꝙ homo in eo ꝙ aīal nō eſt rōnalis. vel ꝙ in deo iuſtitia in eo ꝙ iuſtitia non eſt ſapia. ⁊ vtroqꝫ modo videtur ꝙ differentia rōnis proueniat ex aliqua differentia reali: ſicut ex fundamēto remoto: vt dictum eſt. Et probo duplici rōne. in generali primo. ſecundo in ſpeciali. rōne ꝓpria vniuſcuiuſqꝫ dictoꝝ modoꝝ. Primo ſic. qꝛ ſic ſe hꝫ ens rōnis ad ens reale. ita plītas rationis ad pluralitatē realem. ſed omne ens rationis habet ortum a re mediante operatione itellectus. ergo pluralitas rōnis a plītate reali. ❡ Scđo ſic. qꝛ ſic aliq dicunt: ꝙ aliqua res ſm̄ diuerſas rōnes obiuas obyciatur rōni ⁊ nō aliquo pꝫ ꝙ hēat aliquem ortum a re. ſꝫ nō poſſet ortū hēre a re: niſi talis diſtinctio aliquo mō mediāte operatione itellcus acciperet̃ a re. ergo ⁊c̄. ❡ Propria rōne ēt vniuſcuiuſqꝫ predictoꝝ modoꝝ probat̃ idem. Primo ſic. qꝛ ꝙ aliqua res ꝯcipiat̃ ſub vna rōne ab intellectu ſimplici: ⁊ nō ſub alia nō videt̃ conuenire itellectui videnti rem de ſe. ſed vt videt eam in ſe per aliquod medium eam ſic repreſentās. ergo ſi hoc cōuenit ſibi inquātum videt eam per aliqđ medium: repreſentans rē ſub vna rōne: ⁊ nō ſub alia. ⁊ ꝑ ꝯñs itellectus cognoſcēs rem ſm̄ diuerſas rōnes: ita cognoſcit ꝙ non ſub vtraqꝫ rōne ſimul videt̃ prouenire: qꝛ cognoſcit eā per diuerſa media. ſi prouenit qꝛ cognoſcit per diuerſa media hētur

Nō vl̃ ꝓuenit ꝙ vna rō obiectiua aliquius rei pōt obyci itellectui ſine alia.

propoſitum.ſ.ꝙ diuerſitas rõnum taliũ oritur ex diuerſitate reali medioꝝ.ſi aũt media differũt rõne:ita ꝙ ſic vna res rõne differẽs:idem indiciuꝫ erit de illa re:ſicut de pͥma.ſ.ꝙ non poterit itelligi diuerſa rõne:niſi per aliã:⁊ ibit in iſinitũ.⁊ hec rõ ꝓcedit de medio itellect⁹. ſm ꝙ vna res ducit in cognitionẽ alterius. ¶ Accipiendo aũt medium pro cõceptu rõnis:in quo mens rem cognoſcit:impoſſe eſt ꝙ vno ꝯceptu mens cognoſcat diuerſas rõnes diſtinctim:ita ꝙ nũc vnã nunc aliã. Si autem dicaꝰ ꝙ vnus ꝯceptus oẽs illas repñſentat:vt diſtinctas ex pte rei itellecte.hoc eſt ꝙ ſic itelligit talia ꝙ itelligit vnum ſine altero:⁊ diſtinguit ab altero.⁊ hoc nõ poteſt eſſe niſi falſo itellectu:accipiẽdo ea i eo in quo ſunt vnũ:⁊ vt ſic. Vñ itellectus apprehẽdens iuſticiã vt eſt ſe diuina non eſſe ſapiaꝫ falſus eſſet.ſi aũt itelligat vnũ non eſſe alterum cũ reduplicatione negata accepta in gnãli mõ ſuppoſito dõo.ꝙ iuſticia diua in eo ꝙ iuſticia abſolute nõ eſt ſapia:tunc erit vera.ſed nõ poterit hoc verificari ſine diuerſitate aliqua reali.qꝛ ꝙ hoc in eo ꝙ hui⁹ nõ ſit illud vlr hoc non ꝯuenit niſi qꝛ vnum inenitꝰ ſine alio aliquo mõ.ſed hoc nõ poteſt eſſe:niſi aliquo mõ importarent aliquã diuerſitatem realẽ.ergo ⁊c. ¶ Per hoc ẽt pꝫ:ꝙ diuerſitas ſcdo mõ accepta:penes.ſ.itellectũ enunciatiuum:q.ſ.enũciatiue dicit hoc abſolute acceptum:in ꝗtuꝫ hui⁹ nõ eſſe illud qđ accipiꝰ penes aliquã diuerſitatem realeꝫ.Et ꝯfirmatur rõ ſm doc̃ antiquam ⁊ cõe. vnũ ſm ſe acceptũ:⁊ vt tale non hꝫ niſi vnã rõnẽ.ſꝫ illõ qđ non hꝫ niſi vnã rõnem:vt ſic non dĩt rõne.ġ ⁊c.

Terti⁹ artic.

Quantum autem ad tertium pͥncipale.ſ.ꝗtum ad applicationem predictoꝝ ad ꝓpoſitum ꝓbare pͥmo illud itendo.ſ.ꝙ nõ oĩs attributoꝝ diſtinctio ſm rõnem põt accipi a diſtinctione reali itra in diuinis. Scdo ꝓbare propoſituꝫ. ¶ Primũ pꝫ ſic.qꝛ diſtinctio illoꝝ que vniformiter ſe hñt ad oĩa dĩa realr in diuis nõ poteſt accipi ex dĩa reali exñte in diuis. ſed multa attributa ſunt talia.ſicut pꝫ de iuſticia ⁊ miſericordia:⁊ de multis alijs.ergo ⁊c. ¶ Scdo ex hoc ad ꝓpoſitum ſic.diſtinctio rõnis ſiue attributoꝝ:ſiue quoꝝcunqꝫ alioꝝ hꝫ ortum a diſtõne reali:vt ꝓbatum eſt.ſed nõ oĩs diſtinctio quoꝝcunqꝫ attributoꝝ diuinoꝝ põt accipi ex diuerſis re itra.vt iam ꝓbatum eſt.ergo diſtinctio ſaltem aliquoꝝ attributoꝝ diuinoꝝ accipiꝰ per comparationem ad aliqua extra.Unde ſciẽdum:ꝙ lꝫ diſtinctio quoꝝdam attributoꝝ ſm rõnem poſſit accipi per cõparationem ad diſtõnem realem itra:ſicut diſtinctio relõnis ⁊ eſſentie.nã eſſentia eſt eadeꝫ realr cum aliquo a quo relatio in ſpãli accepta.puta pñitas diſtinguiꝰ realiter a filio.vꝫ.diſtõnem realem itra:ſicut eſt diſtinctio relõnis ⁊ eſſentie.⁊ ideo lꝫ quoꝝdaꝫ diſtinctio rationis poſſit accipi per cõparationem ad intra:vbi.ſ.aliqd tale inuenitur. In alijs tamen opꝫ ꝙ accipiatur per comparationem ad extra.

Quartus articulus.

Quantum ad q̃rtum ſciẽdum:ꝙ ꝯtra hoc obijcitur multiplr. Et pͥmo contra illam ꝓpõnem que dicit:ꝙ oĩs diſtinctio rõnis hꝫ ortum a re tanꝗ̃ a fundamẽto remoto. ¶ Primo ſic.qꝛ ſicut ſe hꝫ vnum rõne ad plura re:ita plura rõne ad vnum re: ſed plura re inueniunꝰ eſſe vnuꝫ rõne:non ꝓpter aliquã vnitatem in eis.ergo ⁊c.ꝓbõ mi.qꝛ duo idiuidua vni⁹ ſpẽi: vel due ſpẽs vnius generis non hñt aliqđ vnum re commune eis. ¶ Scdo ſic.qꝛ pticulare ⁊ ſingulare ⁊ indiuiduum ꝯueniunt alicui vni:exñte vna re ſola.ſed iſta differunt rõne.ergo dĩa rõnis põt eſſe ſine aliq̃ diuerſitate reali. ¶ Tertio ſic.qꝛ illud qđ ꝯuenit alicui circũſcripto oĩ opere itellectus cõuenit ſibi ex ſeipſo:circũſcripto omni alio.ſed ſingulare ⁊ idiuiduum cõuenit alicui vni ſoli numero:non mediante opatione itellectus.ergo ⁊c. probõ mi.qꝛ idiuiduum eſt vnuꝫ numero.ſingulare eſt ens nõ cum alio. Iſta aũt cõueniunt circũſcripta oĩ operatione itellectus vni ſoli. ¶ Et ex hoc hñtur duo.vnuꝫ eſt:ꝙ diſtinctio rõnis hꝫ ortum a re:nõ mediãte opere itellectus:nec opꝫ ꝙ hẽat ſemper ortuꝫ a diuerſitate reali. Scdm eſt.ꝙ iſta nõ dicũt itentiones ſecũdas ſed pͥmas:qꝛ hñt eẽ mediãte operatione itellectus. ¶ Quarto ſic.qꝛ genus:ſpẽs:⁊ idiuiduũ differũt rõne exñte vno ſolo.ſed hoc nõ eẽt ſi dĩa rõnis oriretꝰ a diuerſitate reali.ergo ⁊c.probõ ma.qꝛ nõ ſolum aĩal.homo.ſoꝛ.differũt rõne in diuerſis.ſed ẽt in eodeꝫ. ¶ Quinto ſic.qꝛ in angelis in qbus ſm quoſdam qlibet angelus eſt vna ſpẽs differunt rõne ꝯceptus ſpẽi:⁊ cõceptus idiuidui:⁊ vnus eſt cõmunioꝛ ⁊ vlioꝛ altero.ſed hoc non eſſet niſi diuerſitas rõnis poſſet accipi ſine diuerſitate reali . ergo ⁊c. ¶ Quãtum autem ad ꝓpoſituꝫ dĩ ſpecialr. contra hoc obijcitur octo rõnibus. Primo ſic.qꝛ illa que deus prehabet anꝗ̃ creaturã:non hꝫ per cõparationem ad creaturã.ſed deus habet oĩa iſta.ſ.iuſtum:bonum:⁊ filiũ:anteꝗ̃ creatura ſm Diony.ergo iſta nõ accipiantur in deo per cõparationem ad extra. ¶ Scdo ſic.qꝛ ſm beatum Dionyſium.creatura dĩ ſilis deo in ſapia:qꝛ pticipat ab eo ſapiam.ergo deus nõ dicetur ſapiẽs per cõparationẽ ad creaturã.ſed magis econuerſo. ¶ Tertio ſic.qꝛ non dĩt plus iuſticia a ſapia rõne:ꝗ̃ relõ ab eſſentia . ſed circũſcripta omni creatura diſtingueretꝰ relõ ab eẽntia rõne.ergo ⁊c. ¶ Quarto ſic.qꝛ illud qđ eſt cã maioris põt eſſe cã minoris.ſed eſſentia diuina eſt cã maioris diſtinctionis:ꝗ̃ ſit diſtinctio rõnis:puta realis diſtõnis iter pſonas.ergo ⁊c. ¶ Quinto ſic.qꝛ nulla proprietas diſtinguiꝰ ab alia rõne:per illud qđ itrat eſſentiaꝫ ſuã.ſed habitudo ad extra nõ itrat rõne iuſticie vel ſapie dei.ġ ⁊c. ¶ Sexto.qꝛ qcquid deus nunc itelligit itelligeret circũſcripta oĩ ente vel poſſi creatura.qꝛ remoto poſteriori remanet pͥus. Intelligere aũt dei pͥus eſt ꝗ̃ creatura. ſed deus nunc itelligit ſe ſub diuerſis rõnibus : vt totus iuſtus eſt ſapiens ⁊ bonus.ergo circũſcripta oĩ creatura deus adhuc itelligeret ſe ſub diuerſis rõnibus:vt eſt iuſtus:ſapiens:⁊ bonus . ſed hoc non eſſet ſi iſta diſtinctio acciperetur per cõparationem ad extra.ġ ⁊c. ¶ Septimo ſic.quia deus intelligit alia a ſe.⁊ illa que ſunt in eo per hoc ꝙ itelligit ſe.⁊ non ecõuerſo . non enim itelligit ſe:⁊ ea que ſunt in ipſo per hoc ꝙ itelligit alia a ſe.ſꝫ hoc nõ eſſet ſi diſtinctio attributoꝝ acciperetur ab itellectu diuo:ſaltem per cõparationẽ ad extra.ergo ⁊c. ¶ Octauo.qꝛ non plus hꝫ accipi per cõparationem ad extra diſtinctio attributoꝝ:ꝗ̃ diſtinctio ydearum. ſed diſtinctio ydearum non accipitur per cõparationem ad extra:cũ diſtinctio ydearum ſit cã diſtõnis rerũ creatarum.ġ ⁊c. ¶ Ad pͥmum eoꝝ que obijciuntur ad iſta in gnãli dicẽdum:ꝙ minor eſt falſa. Ad probõnem dõm:ꝙ lꝫ diuerſorum.puta ſoꝛ.⁊ plõnis:⁊ hui⁹ hoĩs:⁊ hui⁹ equi.non ſit aliqd vnuꝫ re:qđ ſit ipſorum formalr ⁊ diuie:niſi forte quãtitas diſcreta.puta numerus.tñ ipſorum poteſt eſſe aliqd vnum numero:ita ꝙ vnitas ſit vt ſubi. alterius vt termini ad quem . Vñ vna numero cõformitas que eſt in ſoꝛte ſubĩue:vel in hoĩe eſt ad plõnem:vel ad hunc equum:vt ad terminũ ad quem.⁊ ſuper hãc conformitatem fundaꝰ vnitas rõnis ſpẽi:⁊ generis cuiuſlibet:vſqꝫ ad gnãliſſimum.ſicut alĩs diffuſe tractaui. ¶ Ad ſecundum dõm:ꝙ pticulare ⁊ idiuiduum cõueniunt vni ⁊ eidem re.ſed non cõuenirẽt vt diuerſa rõne exñte vna re ſola.vnde pticulare dĩ.q.ꝑs ſubiectiua.vnde non poſſet

cōuenire alicui:niſi eſſet aliqđ cōmune cōueniens pluri-
ribus:ſicut pnbus ſubiectiuis. Indiuiduum ēt prout di-
cit ꝑuationem diuiſionis ſpēi ad idiuidua non conuenit
alicui:niſi eēnt plura actu:vel potētia:in que poſſent di-
uidi ſpēs vel genus. prout autem dicit indiuiſionez rea-
lem cōueniret rei vno ſolo exñte. Singulare autē prout
dicit illud qđ cōuenit vni ſoli ⁊ nō pluribus: prout. ſ. eſt
ſecūda itentio ꝑuans cōuenientiā ad plura non cōueni-
ret rebus:niſi eſſet aliqđ vnū cōueniens pluribus. ⁊ per
ꝯñs erant plura ī potentia. Prout aūt dicit ens non cuꝫ
alio:bene ꝯueniret alicui ſoli exñti. ſed non credo ꝙ ali-
quo vno ſolo exñte ſimplici oī diuerſitate excluſa: alie-
tas vel excluſio alietatis poſſet concipi ab aliquo itellu.
¶ Ad tertium dōm: ꝙ illa rō procedit ex ignorātia il-
lorum vocabuloꝝ ſingulare ⁊ idiuiduuꝫ. qꝛ poſſunt ac-
cipi pro ente rōnis:ſeu pro ſecūdis itentionibus:⁊ pro ēē
reali. nā ſi accipiatur idiuiduum prout dicit ꝑuationem
alicuius diuiſionis cōmunis in ſuas ptes ſubiuas: ſicut
dicit indiuiſionem ſm rōnem. Sicut ⁊ diuiſio in oppo-
ſita accipiť ſm rōnez:ita tñ ꝙ itelligiť iſta diuiſio ſic eē
ſm rōnem:non ꝙ ipſa ex hoc ſint ſolū ſm rōnez diſtin-
cta:puta ſor. ⁊ plo. ſed dr̄ pro tāto ſm rōnez. qꝛ illud qđ
diuidiť nō preexiſtit diuiſioni vnū ſm rōnez:ſed vnum
ſm rōnez tñ. ⁊ ꝓpter hoc non eſt ibi aliqua diuiſio rea-
lis vnius preexñtis ſm rē diuiſioni. ſicut quādo diuidiť
quātitas preexiſtēs vna in duas ptes. ſꝫ eſt diuiſio vni⁹
eius qđ eſt ſm rōnem tñ. Si autem accipiať idiuiduū
pro eo qđ eſt vnum numero ⁊ idiuiſum in plura:ſic idi-
uiduum ꝯuenit rei:circūſcripto opere itellectus:nec di-
cit rem ſecūde itentionis. Simir̄ dico de ſingulari. naꝫ
ſi accipiatur pro eo qđ eſt aliqđ eſſe ſolitarium: non cuꝫ
alio cōmunicāte:ſic dicit eſſe reale. ⁊ ſic poteſt cōuenire
rei circūſcripta omni operatione itellectus. Si aūt acci-
piatur pro eo qđ eſt cōueniens vni ſoli ⁊ nō pluribus:ſic
dicit ꝑuatiue ens rōnis. qꝛ dicit ꝑuationeꝫ ꝯueniētie plu-
ribus. Unde ſciendum ꝙ in nā ſpēi fundātur due iten-
tiones. ſ. vnuꝫ cōuenire pluribus:⁊ diuidi in plura. Nō
ſingulare prout dicit ſecundā intentionē dicit ꝑuationē
ꝑmi. idiuiduuꝫ aūt ꝑuationem ſecūdi:tñ ſiue ſic accipia-
tur ſiue nō:nunꝙ̄ cōueniret vni vt diuerſis rōne exclu-
ſa oī diuerſitate reali. Nā dato ꝙ vno ſolo exñte verum
eſſet ipſum eſſe vnū numero:nec diuiſum realr̄ in plura
re:⁊ nullo alio coexñte cum alio. tñ ſtante hypoteſi iſta
non manerēt vt diſtincta rōne. nec aliētas poſſꝫ dici ab
itellectu:nec eius oppoſitū. ¶ Ad quartuꝫ dōm: ꝙ ma-
ior eſt falſa:ſi ſic itelligatur:ꝙ exñte vno ſolo actu ⁊ po-
tentia:ita ꝙ impoſē eēt plura iuenire dr̄ia generis:ſpēi:
⁊ idiuidui. qꝛ ipoſē eſt ſaluare rōnem generis: niſi in eo
ſub quo ꝯtinenť ralr̄ diuerſa formalr̄:⁊ aptitudinalr̄. qꝛ
omne genus diuidiť in oppoſitas dr̄ias. ⁊ illđ qđ vni ſo-
li cōuenit impoſē eſſet eſſe tale. ¶ Ad ꝓbationeꝫ dōm:
ꝙ lꝫ in eodem. puta in ſorte poſſint fundari iſte rōnes.
non tñ in cōparatione ad idem. nam ſuper ſortē in com-
paratione ad plōneꝫ fundať rō ſpēi. ⁊ ſuper eūdeꝫ in cō-
paratione ad equū:cum quo minorē cōformitatem hꝫ:
fundatur rō generis. ⁊ ſic vſqꝫ ad genus gnāliſſimum.
Si auteꝫ dicatur ꝙ res ſubtractis iſtis itentionibus cō-
ueniunt vni ⁊ eidem. puta ſorti eſſe hoiem ⁊ aial. circum-
ſcripta diuerſitate reali:⁊ cōparatione itellectus. Dicen-
dum ꝙ verum eſt q̄tum ad illud qđ abſolute dicunt.
ſed vt dr̄ia rōne non cōueniunt circūſcriptis diuerſitate
tali:⁊ operatione itellectus. ¶ Ad qntum dōm: ꝙ ma-
ior quo ad aliqđ eſt falſa:qꝛ ſm illaꝫ opioneꝫ que ponit
vnum ſolū angelum in vna ſpē:rō idiuidui: accipiendo
idiuiduuꝫ pro idiuiſo re:⁊ ratio ſpēi differunt. Nam rō

Nō. q̄do ſm tenētes vnū angelū ī vna ſpē dr̄ in eo ſum̄ rano ſpeciei.

ſpēi ſm illā opionem accipitur in eis:non ſm hoc qđ eſt
eſſe predicabile de pluribus idiuiduis actu vel aptitudi-
ne. ſed ſm hoc ꝙ determinatiua eſt gnis vel ꝯtractiua.
Unde ⁊ Porphyrius duplr̄ diffinit ſpēm. Uno mō per
predicari de pluribus differētibus numero. Alio modo
per hoc qđ eſt eſſe ſub gnē:vel contrahere genus. ſed tñ
iſta nō poſſent accipi vt diuerſa rōne:circūſcripta diuer-
ſitate reali. qꝛ niſi cuꝫ angelo dato acciperetť aliqs alius
angelus diuerſus exñs ſub aliquo cōmuni angelus da-
tus nō eſſet determinatiuus illius cōmunis:nec tale cō-
mune poſſet accipi vt dr̄ns rōne ab idiuiduo. ¶ Quan-
tum ad aliud qđ dicit illa maior. ꝙ ſtāte opione illa cō-
ceptus ſpēi eſſet cōmunior q̄ꝫ conceptus idiuidui. Dico
ꝙ eſt falſa:loquēdo de cōceptibus qbus angeli nati ſunt
itelligi. ſ. ſm ꝙ ſunt in ſe:lꝫ itellectus noſter:qui itelligit
angelos ſm quādam ſimilitudinē ad mālia:in qb⁹ plu-
ra ſunt ſub eadem ſpē:imaginatur ꝯceptuꝫ magis ⁊ mi-
nus cōmunem ſm idiuiduuꝫ ⁊ ſm ſpēm. ¶ Ad euiden-
tiaꝫ aūt eoꝝ que dicēda ſunt ad illa argumēta:que ſunt
cōtra ꝓpoſitum directe. ꝑmitto duo. Primū eſt: ꝙ quā-
do dr̄ ꝙ diſtinctio attributoꝝ accipitur per cōparatio-
nem ad extra: ꝙ nō ſic eſt itelligēdum: ꝙ illa attributa
cōueniāt deo ex habitudie ad creaturā vel cōparationē
ad extra. puta eſſe iuſtum:ſapientē:⁊ ſilia. Sed eſt itelli-
gendum: ꝙ eoꝝ diſtinctio ſm rōnem accipiť per com-
parationē ad extra. ita. ſ. ꝙ iſta non itelligerentť vt diſti-
cta rōne:niſi iueniretť aliqua diſtinctio realis: cum qua
iſta ſunt nata itelligi vt diſtincta rōne. ¶ Notādum ēt
ad hoc ꝙ aliqua itelligantť vt diſtincta rōne per cōpa-
tionem ad diuerſa re duplr̄ poteſt itelligi. Uno mō: qꝛ
in rōne eoꝝ iportatur habitudo aliq̄:ſaltem fundamen-
talr̄ ad diuerſa:ſicut pꝫ de diuerſitate ydearuꝫ: vel de di-
uerſitate preſcie:vel predeſtinationis: vel ēt ꝑncipij ⁊ fi-
nis: vt in puncto. Scđo modo dr̄ dr̄ia rōnis accipi in cō-
paratione ad diuerſa re. qꝛ iꝫ in illo in quo ſola rōne dif-
ferant nō ſit aliqđ de rōne vnius:ſm rem loquendo: qđ
nō ſit de rōne alterius:tñ in ſua cōmunitate accepta na-
ta ſunt iueniri diuerſa re in aliq̄ nā:in qua vnū eſt realr̄
de rōne vnius:qđ nō eſt de rōne alterius: ſicut iuſtitia ⁊
ſcia ſunt vnum realr̄ in deo:⁊ quicqđ eſt de rōne vnius:
eſt de rōne alterius:inquātū ſunt in deo:tñ abſolute ac-
cepte iueniunť diuerſa re. ⁊ aliqđ eſt de rōne vnius qđ
non eſt de rōne alterius: ſicut in creatura intellectuali.
¶ Scđm qđ premittēdū eſt. ꝙ qñ dicimus: ꝙ diſtinctio
rōnis talium accipiť per cōparationem ad extra: nō ſic
itelligendum eſt qñ loqmur de cognitione diuina. ꝙ. ſ. co-
gnitio cāetur ab aliquo extrinſeco ſm rem: vel ēt ab ali-
quo itra: qꝛ cognitio diuina nullam cām hꝫ ſm rem: imo
loquēdo ſm rem debemus imaginari cognitionē diui-
nam: vt quādam cognitionē ex ſeipſa cōprehēdenteꝫ
ſe ⁊ alia re vel rōne dr̄ia nullam cām hñtem. Sed acci-
piendus eſt talis ordo ſm rōnem itelligendi. vt. ſ. ſicut
dicimus: ꝙ in deo velle preſupponit itelligere: ita ꝙ ſi
nō eſſet itelligere nō eſſet velle. ita ēt ſm noſtruꝫ modū
itelligendi: itelligere plura rōne preſupponit itelligere
plura re. ⁊ hoc eſt itelligere plura ſm rōnē ⁊ diſtōnem
eoꝝ ſm rōnem accipi per cōparationem ad diuerſa re.
quare talis diſtinctio nunq̄ꝫ poſſet eſſe: niſi preitellige-
rentur diuerſa re.

Nota q̄liter intelligit ꝙ diſtinctio attributoꝝ accipitur p cōparationē ad ex.

His premiſſis reſpondendum eſt ad rōnes
ſpālr̄ fcās directe cōtra ꝓpo-
ſitum. ¶ Ad ꝑmum ergo dōm. ꝙ ꝑma rō non ꝯcludit
ꝙ attributa prout ſunt diſtincta rōne: non accipiantur
q̄tum ad ſuum eſſe diſtinctū rōne per cōparationeꝫ ad
extra mō predicto. ſed ꝯcludit ꝙ illa attributa q̄tuꝫ ad

id qd dicunt abſolute nō cōueniunt deo ab extra.ſ.ipſuʒ eſſe iuſtuʒ vel ſapientē ex creaturis:ꝛ hoc eſt verū. ¶ Ad ſcdm patet ꝑ idem:qꝛ licʒ deus non habeat ꝙ ſit iuſtus bonus vel ſapiens ex creaturis.imo ecōuerſo.qꝛ creatura hoc habet per participationē ſimilitudinis diuine:tñ illud diſtingui ratione accipitur per cōparationē ad extra modo predicto:qꝛ ſcʒ diſtinctio eorū ſm rationē preſupponit cognitionē diſtinctorū ſm rem:licʒ nulla res cauſa ſit cognitionis diuine. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ ſi te paternitas ponat̄ differre plus vel minꝰ ab eēntia:ꝙ iuſticia vel ſapia:tamen diſtinctio rationis inter ſapiam ꝛ eſſentiam non eſt reducibilis ad diſtinctionē intra: ſicut diſtictio paternitatis ꝛ eēntie:ſicut patuit ſupra. ¶ Ad quartū dicendū ꝙ ſicut non oʒ ꝙ illud qd eſt cauſa maioris ſemꝑ ſit cauſa minoris niſi ſit tale minus qd ſit incluſuʒ in maiori:ſicut patet de boue qui eſt cauſa bouis: nec tamen eſt cauſa canis qui eſt minor boue:ſic etiā nō oportet.ꝙ illud qd eſt cauſa maioris diſtinctionis ſit cā minoris:niſi ſit talis minor ꝙ ſit reducibilis ſemper ad maiorē:nunc autē licʒ realis perſonarū diſtinctio in diuinis ſit maior:ꝙ diſtinctio attributorū:tamen non oīs diſtinctio rōnis attributorū eſt reducibilis ad illā:vt patuit ſupra.ꝛ ideo oportet aliquorū attributoꝝ diſtinctionem reduci ad aliam diſtinctionem realem. ¶ Ad quītuʒ dicendū ꝙ nihil diſtinguit̄ ab alio rōne niſi per illd qd intrat rōnem ſuā:vel illud in quolibʒ inueniatur vel ſaltē in aliquo.nūc autē licʒ iuſticia diuina nō includat aliquid in ſua ratione:vt eſt deus:qd nō icludat̄ in rōne ſapientie:ꝛ ecōuerſo:tamē iuſticia ꝛ ſapia abſolute dicta inueniunt̄ in aliquo in quo aliquid eſt de rōne vniꝰ realiter:qd non eſt de ratione alterius:ꝛ econuerſo:ꝛ ex hoc accipit̄ differētia eorum ſm rationem in eo in quo ſunt vnum ſm rem. ¶ Ad ſextuʒ dicendū ꝙ illa maior manifeſte eſt falſa:qꝛ certū eſt ꝙ excluſa omni creatura ente ꝛ poſſibili deus intelligeret creaturā:vt poſſibilē:ꝛ tā cum nunc ſic intelligit. Similr excluſa diuerſitate poſſibili ipſius creature a cognitione diuina:excluderet̄ ēt diſtinctio rationis predictorū. Ad probationē dicenduʒ ꝙ licʒ cognitio dei ſm idem qd eſt abſoluta ſit ṗor creatura exiſtēte vel poſſibili:ꝛ tamē cognitio dei:vt eſt creature vt obiecti non eſt prior creatura in eſſe obiectiuo: vt relucet.ſcʒ in eſſentia ſua:nec etiā per cōſequēs cognitio ſua vt habet pro obiecto diſtinctionē illā attributorū ſm rationē. ¶ Ad ſeptimū dicendū.ꝙ loquendo de prima ratione intelligendi deus intelligit ſe:ꝛ ea que in ipſo ſunt realiter.ſ.per hoc ꝙ intelligit ſe:ꝛ ea que in ipſo ſunt realiter intelligit omnia alia:ꝛ illa etiā que in ipſo ſunt ſm rationē intelligendi:intelligit vero alia a ſe nō ꝙ ea que in ipſo ſunt ſm rōnem intelligendi ſint rō ītelligendi alia. ¶ Ad octauū dicenduʒ ꝙ minor eſt falſa. Ad probationē eius dicendū ꝙ ſimilr illud qd adducit̄ ad probationē eius eſt falſum.ſcʒ ꝙ diſtinctio rationis idearū ſit ratio creature:qꝛ nullum ens rōnis eſt cauſa alicuius entis realis.ꝓpter qd diſtinctio idearū ſm rationem non ſolum non eſt cauſa creature:ſed nec etiam diſtinctionis.

Queſtio. IIII.

Ad ſcdm ſic procedit̄ ꝛ arguit̄ ꝙ paternitas in diuinis poſſit plurificari: qꝛ ſi paternitas in diuinis non plurificatur:aut h eēt vt paternitas abſolute:aut vt diuina. nō prio modo:quia tunc non eſſet in mūdo niſi vna paternitas:qd falſuʒ eſt:nec ſecūdo: qꝛ ꝯiunctio cōmunicabilis cū cōmunicabili nō facit incōmunicabile:ſed ponere paternitatē diuinā vt diuina eſt nō eſt niſi ponere cōiunctionē que eſt de ſe cōmunicabilis cū eſſentia diuina:que etiā de ſe eſt cōmunicabilis.igitur ꝛc̄. ¶ In cōtrariū eſt fides.

Reſpondeo ad iſtā queſtionē ꝓut ponitur ſatis facile eſt reſpōdere.ſcʒ oſtēdēdo ꝙ impoſe eſt paternitatē in diuinis plurificari:ꝛ hoc quantū ad ipſum:qꝛ eſt:qꝛ in per ſe neceſſe eſſe quantū ad id qd ꝯuenit ſibi in ſe qd nō eſt:īpoſſibile eſt eſſe:ſed in diuinis nō eſt niſi vna paternitas.ergo īpoſe paternitatem plurificari in diuinis. ¶ Quia forte hoc nō ſatiſfacit intellectui querētis:qꝛ videt̄ intentio ſua querere: vnde eſt ꝙ paternitas non poſſit plurificari ibi. ¶ Ad hoc autem primo ponā opiones quas non credo veras. ſcdo ponā opionem quā credo veram.

Quantum ad primū ſciendū ꝙ ſunt due opiones:quarū nulla videt̄ mihi vera cogens. Prima ē que dicit ꝙ paternitas nō pōt plurificari ꝓpter hoc: quia impoſſibile eſt ꝙ pria pluralitas ſit pluralitas differentium ſolo numero:ſed prima pluralitas eſt diuinarum perſonarum. ergo impoſe eſt ꝙ illa ſit plurū ſm numerū.mi.pʒ.maiorē probant:qꝛ illi rei cui poteſt cōuenire pluralitas numeralis qua rōne ſibi nō repugnat dualitas eadē rōne nec infinitas numero. Si ergo nō repugnat ṗmis diſtinctiuis pluralitas nūeralis eis non repugnat infinitas:ſed in ṗmis quia ſunt ꝑ ſe neceſſe eſt ꝙ nō repugnat in eſſe.ergo ibi eſt infinitas numeralis. ¶ Iſtud videt̄ mihi deficere in duobus.ṗ. qꝛ nō reddit rationē:nā ducere ad incōueniens:niſi ita ſit non eſt reddere cauſam ꝛ rōnem. Sed ꝓbare ꝙ ita eſt nec realr differt a ratione ſupra poſita ꝓbante:qꝛ ita eſt:qꝛ non facit niſi accipere ibi cōuerſam illius: naʒ ibi dr ꝙ in per ſe neceſſe eē qd nō eſt: nō eſt poſe eſſe. Hic aūt accipit̄ ꝙ illud qd nō repugnat ꝑ ſe neceē eſſe de neceſſitate:ita eſt:niſi ꝙ hic accipit̄ iſta minor.ſcʒ ꝙ ſi ipſi non eſt repugnans dualitas:nec infinitas:que tamē nō eſt euidens:ſicut ſtatim patebit. Scdo deficit:qꝛ ſic ſtatim dictū eſt:non eſt euidēs:ꝙ vlr ei cui non repugnat pluralitas numeralis nec īfinitas:qꝛ dato ꝙ ita ſit:ꝙ illud cui nō repugnat pluralitas numeralis accepta abſolute:ꝛ vt illa plura nō cōcurrūt ad cōſtitutionē vnius:ei nō repugnat īfinitas:tamē nihil prohibet ꝙ aliqua ſint talia que prout concurrunt ad cōſtitutionē illius determinant ſibi aliquē numerū:ita ꝙ nō poſſunt eſſe plus vel minus:ſicut patet de tribus angulis cōſtituentibus triangulū:qui vt formalr cōſtituūt triangulū non pñt plures eſſe vel pauciores:ita diceret aduerſarius ꝙ trinitas requirit talē ternariū formalr ſolo nūero differētē. ¶ Alia opio eſt ꝙ rō q̄re nō ſūt plures paternitates in diuinis eſt:qꝛ vt dicunt:cū non ſint niſi duo modi ꝓducendi.ſ.per modū nãe vel intellectus:ꝛ per modū voluntatis:ꝛ vno modo nō poſſit ꝓduci niſi vnū:qꝛ qdlibʒ quolibʒ modo productū adequat totā potentiā ꝓducētis:iō vno modo nō poteſt eſſe productio niſi vnius ꝓducētis:ꝛ iō nō eſt ibi niſi vnus ꝓducens mō nãe vel intellectus qui dicit̄ pater.ꝛ iō nō eſt niſi vna paternitas. ¶ Iſtud autē ꝛ ſi ſit quedā perſuaſio ꝓbabilis:non tñ video ꝙ neceſſitatē habeat:ꝓpter duo.ṗmo qꝛ nã ꝛ voluntas in diuinis:nec quecūqꝫ etiā ablata non differunt niſi ſola rōne. Drīa autē ſm ſolā rōnem nō facit diſtinctionē realē perſonarū vt ex ea accipiat̄ ꝙ ſint tot ꝛ nō plures. Unde frater tho.qui aliquādo videt̄ vti tali ꝛ iſta ꝑſuaſione:loquēdo ſm rē de diſtinctiōe iſtarū emanationū:finaliter dicit ꝙ diſtinctio ſm rōnē iter intellectū ꝛ voluntatē nō ſufficit:imo diſtinguendū eſt:qꝛ vnꝰ ab vno ꝛ a duobus tertius. Scdo qꝛ tñ de perfectione

Nō ē cāme loius nō ſemper eſt cū minoris.

Primus articulus.

Pria opio

Scda opio.

eſt in vna ſola perſona: quantū in tribus etiā loquendo de adequatione ſ̄m perfectionē trī adequat vna pſona potentiā productiuā: quantū cētū ſi eſſent: vnde adequare vel nō adequare potentiā productiuā ꝓpter pfectionē ſuā nō facit ꝙ ſint plures vel pauciores.

Reſponſio autē que mihi videt̄ ad hoc habere efficaciā eſt iſta. qꝛ in diuinis pater dicitur qui a nullo ⁊ a quo alius: filius dicitur qui ab alio: ⁊ a q̄ alius. ſpūſſcūs dicit̄ qui ab alio ⁊ a quo nullus: ⁊ ꝑꝑ hoc iſte qui a nullo videt̄ hr̄e rōnem ṗncipiantis ſaltē ſ̄m rōnem ⁊ ſ̄m rem eſt ipſe a quo oēs alij ortū habent: ⁊ ideo dicitur habere modū nāe. In alia autē ꝓductiōe que ſupponit aliā ꝓductionē filij a pr̄e dicit̄ habere modum voluntatis: qꝛ velle ſupponit intelligere ꝓut alibi ⁊ als tractaui diffuſius. quicqd aūt ſit de hoc ꝓbare de extremis ꝙ non poſſunt plurificari ibi facile eſt. ſcilꝫ ꝙ non eſt ibi dare plures qui a nullo vel a quibus nullus. ¶ Ad cuius euidentiā preſuppono vnā ꝓpōnē quā oēs cōcedunt: licꝫ ex diuerſis cauſis. ſcꝫ ꝙ quecūqꝫ due pſone in diuinis cōpate adinuicē: opꝫ vnā ꝓcedere ab alia. Hanc enī ꝓpōnē oēs cōcedunt. ſed quidā hanc ponunt ꝓpter hoc ꝙ in diuinis nō eſt diſtinctio iter pſonas: niſi ꝓpter hoc ꝙ vna nō eſt ab alia. Alij v̄o ponūt eā ꝓpter hoc ꝙ in diuinis nō eſt dare plures perſonas: quin vna cōmunicet alteri omne illō in quo nō opponit̄ ſibi. vna autē nō opponit̄ alteri: niſi inquantuꝫ vna eſt ab alia: ⁊ ideo ſi ponas ibi duas pſonas illā quā ponis nō eſſe ab alia neceſſario ponis cōmunicare alij illud qō hꝫ: ⁊ ſic opꝫ de quibuſlibꝫ duabus perſonis in diuinis ꝙ vna ſit ab alia: vel ecōuerſo. ¶ Ex hoc ſtatim ꝓbat̄ ꝓpoſitum ſcꝫ ꝙ ipoſſe ē ibi dare plures perſonas que a nullo: qꝛ in illa nā in qua quecūqꝫ due perſone accepte de neceſſitate vna eſt ab alia nō poſſunt dari plures perſone que a nulla: qꝛ in illis perſonis que a nulla: vna nō eēt ab alia. Sed in diuinis ipoſſibile eſt dare duas perſonas: quarū vna nō ſit ab alia. ergo ⁊c̄. ¶ Eodē modo poteſt ꝓbari ibi impoſſe eſſe duas a quibus nulla: qꝛ in illa nā in qua ipoſſibile eſt dare duas perſonas: quarū vna non ſit ab alia impoſſibile eſt dare plures perſonas a quibus nulla qꝛ ille a quibus nulla vna nō eſſet ab alia: qꝛ ſi vna illarū eēt ab alia: illa eſt a qua aliqua: ſed in natura diuina nō eſt dare duas perſonas: quarū vna nō eſt ab alia. vt dictum eſt. ergo ⁊c̄. ¶ Quare autē nō ſunt ibi plures que ab alia: ⁊ a qua alia nō video aliā rōnem niſi qꝛ formalitas trinitatis cōcludit̄ in iſto trinario: ſicut formalitas triāguli in tribus angulis: ⁊ ideo nō pōt eē ibi niſi vna talis. vnde nō pn̄t eſſe plures vel pauciores q̄ʒ tres. ¶ Qō autē dicit̄ ꝙ duo modi ſunt ⁊ non producit̄ per vnū modū niſi vna: non videt̄ mihi ſufficere: ſicut ſupra patuit. ¶ Ad rōnem in oppoſitū dicendū. ꝙ paternitas nō pōt eſſe plurificabilis: vnde diuina. Ad id qō dicitur cōtra hoc. dicendū ꝙ cōiunctio paternitatis diuine cuꝫ diuina eſſentia: nō eſt cōiunctio plurificabilis vel cōmunicabilis cū cōmunicabili: qꝛ licꝫ paternitas in cōmuni analogo accepta: ꝓut cōuenit creatori ⁊ creature dicat aliqd plurificabile: qꝛ ſub ipſa ꝯtinent̄ oēs paternitates. ⁊ ēt ſi pr̄nitas creata dicat aliquid plurificabile: tn̄ pr̄nitas diuina non dicit aliquid plurificabile.

Poſtea querebant̄ duo pertinentia ad creaturā tn̄. Et ṗmo in generali. deinde in ſpeciali. In gn̄ali q̄rebant̄ duo. Quorū ṗmū pertinet idifferenter ad accidens ⁊ ſubaꝫ: ⁊ eſt vtrum diuiſio entis in actū ⁊ potētiā ſit diuiſio in plura re. ¶ Secūdū ptinet ad ſubaꝫ primā in cōparatione ad creaturā: ⁊ eſt vtruꝫ in creaturis ſuppoſitum ⁊ natura ſint idē re. Tertiū pertinet ad creaturā in ordine ad operationē ſuā: ⁊ eſt vtrū habitus faciat aliqd ad ſubam vel ad modū actus. Qō. V.

Ad primum ſic proceditur ⁊ arguitur ꝙ diuiſio entis in actū ⁊ potentiā ſit diuiſio in plura re: qꝛ diuiſio que cōuenit enti ſ̄m eſſe qō hꝫ eſſe extra aiam dꝫ eſſe in plura re. Sed diuiſio entis in actū ⁊ potentiā eſt huiꝰ ergo ⁊c̄. maior probat̄: qꝛ illa diuiſio de qua tractat metaphyſicus ꝑ ſe eſt diuiſio entis extra aiam: cum metaphyſicus de ente reali cōſideret: ſed diuiſio entis in actum ⁊ potētiā eſt huiꝰ. ergo ⁊c̄.

Contra qꝛ illa diuiſio que cōuenit enti vni ⁊ eidē nō eſt diuiſio in plura re: qꝛ idē nō eſt diuerſuꝫ a ſeipſo realiter. Sed diuiſio entis in actū ⁊ potētiam eſt huiꝰ. ergo ⁊c̄. ¶ Probo mi. qꝛ diuiſio entis in actū ⁊ potentiā cōuenit cuilibꝫ enti: qō qn̄qꝫ eſt in actu qn̄qꝫ in potentia. ſed qō ꝯuenit cuilibꝫ enti: qō qn̄qꝫ eſt in actu: qn̄qꝫ in potētia cōuenit vni ⁊ eidē enti. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo circa iſtā qōnē ſciendū eſt: ꝙ aliō eſt diſtinguere inter actū ⁊ potentiam qua actus dr̄ poſſe: ⁊ diſtinguere inter ens in actu ⁊ ens in potētia: ſicut aliud eſt diſtinguere inter albedinē exiſtentē actu ⁊ albedinē exiſtentē in potētia q̄ ipſa eſt poſſibilis eſſe. Primo ergo videndū eſt qūo diſtinguitur ens in actū ⁊ potētiā qua dr̄ poſſe anteq̄ʒ ſit. Secundo qūo diſtinguitur ens in actu ⁊ ens in potētia.

Quantum ad pāmū ſciendū ꝙ potētia ꝓut dicit ṗncipiū actiuū: vel paſſiuum quo aliqd dr̄ poſſe diſtinguit̄: vt de ſe pꝫ in potētiā actiuaꝫ q̄ aliqd dr̄ poſſe agere: ⁊ potētiā paſſiuā qua aliqd dicitur poſſe fieri vel moueri. preter hoc autē dicit̄ tertio: potētia vel magis poſſibilitas: ipa nō repugnātia terminoꝝ. ¶ Loquēdo ergo de potentia actiua. ſi querat̄ queſtio vtrū actus poſſe ⁊ potentia qua dr̄ poſſe differat. nihil aliud eſt q̄ʒ querere vtrū ṗnm ꝓductiuum ⁊ actus ꝓductiuus vel actus ſaltē ꝓducēdi differat: ⁊ ad hoc dico ꝙ ſi loquimur de ṗncipio ꝓductiuo ⁊ actu ab eo ꝓducto planū eſt ꝙ realr differant: qꝛ nihil eſt ꝓductiuū ſui ipſius. Si aūt loquamur de actu ꝓducendi ſ̄m quoſdā actus producendi nihil aliud eſt: vt dicunt q̄ʒ actus productꝰ. ita ꝙ qn̄ dicit̄ ignis calefacere: nihil aliud importat q̄ʒ denoiationē ignis extrinſecā a calore producto: vt eſt in fieri. vnde idem eſt ac ſi dicat̄ ꝙ ignis habet calorē a ſe effectiue: nec ponit aliqd formalr inherens ipſi agenti. Unde ſ̄m hoc actus producendi ⁊ actus productus nō differūt niſi ſicut forma in fieri: ⁊ in facto eſſe: ⁊ ſ̄m iſtaꝫ poſitionē idem iudiciū eſt: de diſtinctione actus ꝓducēdi ⁊ ṗncipij ꝓductiui: quā opīonē nō credo verā: prout eā diffuſius tractaui de diſtinctione predicamentoꝝ in ṗmo quolibꝫ. ¶ Scd̄m aūt alios actus ꝓducendi idē eſt qō quidā reſpectus fundatus ſup ṗnm ꝓducendi. ad rem productā: ⁊ ſ̄m hoc ṗnm ꝓducēdi ⁊ actus producēdi differrent: ſicut relatio ⁊ fundamentuꝫ eius. De differentia aūt relationis ⁊ fundamēti eius. als dixi. videlꝫ. ꝙ nō differunt re intrinſeca: ſed ſolū re extrinſeca. i. extrinſece importata: ſeu ꝯnotata: ⁊ de hoc dixi diffuſe als. ¶ Si autē loquamur de potētia paſſiua q̄ dicit̄ aliqd poſſe ſubiectiue vel paſſiue. Dicunt quidā ꝙ talis potentia in ſubo mobili ad formā eſt duplex: vna eſt potētia ſuſceptiua motus per quē ſubm̄ mobile mouet̄ ad formā: ⁊ alia eſt potētia eēndi in ſubo ſ̄m quā dicit̄ forma poſſe eſſe. Et ꝙ iſte due potentie diſtinguant̄ ꝓbant: qꝛ aliud eſt poſſe moueri ad formā ⁊ aliō formā poſſe eē.

Sed prima potẽtia eſt illa per quã ſubm mouet̃ ad for
mã. ſcd'a per quã forma põt eſſe. g̃ ꝛc. ꝓbatio mi. q2 illõ
cui cõpetit moueri ad formã nõ eſt actus ad quez eſt in
potẽtia. Sed illud qđ põt eſſe eſt illõ qđ poſtea eſt act⁹
vel actu. ergo nõ eſt idẽ poſſe moueri ad formã ꝛ formã
poſſe eſſe. ¶ Dicunt ergo ꝙ in ſubto mobili ad formaz:
ſiue ſit ſubalis: ſiue accidẽtalis: eſt quedã potẽtia ad eẽ
forme preter iſtã potẽtiã que eſt ad motũ: ꝛ iſta potẽtia
vt dicunt eſt ipſa forma eſſentialiter. Sed ſm aliũ mo
duz eſſendi. ſcʒ ſm modũ eſſendi poſſibilẽ: ꝙ talis poſſi
bilitas. ſcʒ que eſt ipſa forma ſit ibi. ꝓbant triplici rõne.
¶ Primo ſic: q2 vel diuerſum a forma põt eſſe forma:
q2 que ſunt diuerſa per eſſentiã ipoſe eſt vnũ eſſe alteꝝ.
Sed talis po⁰ põt eſſe forma: q2 talis po⁰ ſm eos nihil
aliud eſt q̃ʒ forma poſis eſſe. ergo ꝛc. ¶ Scd'o. q2 ex di
uerſis nõ põt eſſe aliquid vnũ per ſe: ſʒ ex potẽtia ꝛ actu
fit vnũ per ſe. ergo potẽtia ꝛ actus: cuius eſt dicunt vnaz
reʒ: ꝛ per ꝯñs talis potẽtia nihil aliud eſt q̃ʒ actus ſm ta
lẽ modũ accept⁹. ¶ Tertio ſic: q2 ſi nihil forme vl act⁹
eẽt in ſubto mobili ad formã. forma nõ educeret̃ de po
tentia ſubi vel mãe: ſed hoc eſt falſum. ergo opʒ ponere
fore aliquid in mã anteq̃ʒ ſubm moueat̃ ad formã: ſed
illud eſt potẽtia per quã põt eſſe forma. g̃ ꝛc. ¶ Sʒ iſtõ
ſtare nõ põt: ꝛ hoc ꝓbo quattuor rõnibus. Primo. quia
per idẽ eſt aliquid in potẽtia ad motũ ꝛ ad formã: cum
forma ꝛ motus ſint idẽ: niſi ꝙ motus dicit formẽ vt ẽ
in fieri: que poſtea eſt forma: vt eſt in facto eẽ. g̃ ipoſe eſt
ꝙ ſit alia potẽtia ꝛ alia per quã aliquid eſt in potẽtia ad
motũ ꝛ ad formã. ¶ Secũdo. q2 ſicut forma poteſt eẽ
anteq̃ʒ ſit. ita motus põt eſſe anteq̃ʒ ſit: ſed ſm te potẽtia
que eſt ad eſſe forma opʒ ꝙ ſit aliquid forme vl forma
preexiſtens in re. ergo potẽtia per quã eſt motus opʒ ꝙ
ſit ipſe mot⁹ vel aliqđ ei⁹ pexñs in ſubo: ꝛ ſic i ſubo pter
potẽtiã que eſt ad moueri eſt ibi potẽtia per quã põt eẽ
motus: ꝛ ſic dicit̃ duplex potẽtia reſpectu motus: qđ eſt
ſatis deriſibile. ¶ Tertio ſic: q2 oẽs cõcedũt ꝙ impoſe
eſt ꝙ idẽ ſit actu ꝛ in potẽtia loquẽdo de eſſe in potẽtia
formali ſaltẽ. nam licʒ aliqui ponãt ꝙ aliquid põt eẽ in
actu virtuali ꝛ in potẽtia formali ſm idẽ. nullus tñ po
nit ꝙ aliquid ſit in potẽtia: ad hoc ꝙ ſit formalr̃ tale in
actu formali per idẽ ꝛ ſm idẽ: ſed illud ſm qđ aliqđ eſt
formalr̃ tale: ꝛ eſt forma ꝛ actus. ergo ipoſe eſt: ꝙ illõ ꝑ
qđ eſt aliqđ in potẽtia tale ſit formalr̃ actus. ¶ Quar
to ſic: q2 iſte motus ſi eſt in rerũ nã in exiſtẽtia reali: aut
eſt ſubſiſtens: aut inherens: ſi eſt ſubſiſtens non põt eſſe
idẽ ſubo cũ aliquo alio diuerſo a ſe: nec per ꝯñs aliqđ di
uerſum a forma poterit facere aliqđ idẽ ſubo cuʒ forma
ſi aũt eſt inherens: cuʒ omne illud qđ eſt in exiſtẽtia reali
inherens ſit actus iã erit actus. ¶ Dices forte: q2 iđ eſt
actus nõ qdẽ actus exiſtens: ſed actus poſſibilis: ꝛ ſic eſt
actus in potẽtia: ꝛ inherens etiã in potẽtia. ¶ Cõtra. qđ
intelligis per actũ poſem: aut intelligis per actũ poſem
actũ exiſtẽ nũc in rerũ nã in entitate ꝓpria ꝛ diſtincta a
ſuis cauſis aut actũ nõ exiſtentẽ: nunc in ſe ꝛ in eſſe di
ſtincto a ſuis cauſis. Si p'mo mõ. tũc ꝯtradictio eſt dñe
ipſum actũ poſem ꝛ tñ exiſtẽ in actu diſticto a ſuis cau
ſis in rerũ nã. Si tu vis diſtinguere eſſe poſe ꝯ eſſe actu
q2 eſſe in rerũ nã in exiſtẽtia reali diſtincta eſt eſſe in actu
ꝓprie nãe. ¶ Si ſcd'o mõ. ergo iſte actus ſimplr̃ nõ eſt:
nec per ꝯñs inheret alteri in formando. Et cõfirmat̃ rõ.
q2 qñ dicitur ꝙ ipſa forma vna ꝛ eadẽ per eẽntiã anteq̃ʒ
moueat̃ ſubm eſt ſm vnũ modũ: puta ſm eſſe in poten
tia in rerũ nã: ꝛ ſm aliũ modum non. puta ſm eſſe actu.
quero vtrũ iſte modus eſſendi in actu ſit poſis: aut non.
ſi non: ipoſſibile eſt ipſum eſſe pro quocũq; tẽpore: ſi ſic.
opʒ ꝙ iſte modus habeat duos modos. moduʒ eſſendi
in actu: ꝛ modũ eẽndi in potẽtia: ꝛ queret̃ ſimilr̃ de illo
mõ eẽndi in po⁰: ꝛ ſic ibit in īfinitũ ꝛ tot īcõueniẽtia p'ñt
adduci ꝯ iſtam põnẽ: ꝙ ſtultius eſt hoc qđ dr̃: q̃ʒ hoc ꝙ
oporteat adducere incõueniẽtia ad iꝓbanduʒ ipſam.
¶ Et iõ dõm. ꝙ potẽtia paſſiua que eſt ad aliquẽ actũ
ꝛ actus ad quẽ in ſubo in quo eſt differũt realr̃: qđ pʒ ꝑ
ex iſta rõne cõmuni que dicit ꝙ ipoſe eſt idẽ: ꝛ ſm ideʒ
eẽ in potẽtia ꝛ actu ſaltẽ formali ſimul. ¶ Scd'o. quia
ipoſe eſt aliqđ ſtare ſimul cũ ſuo oppoſito. ſed potentia
ad actũ ſtat cũ oppoſito actus: ſicut potẽtia ad albedinẽ
ſtat cũ oppoſito albedinis. ſcʒ nigredine. ergo ꝛc. Et hec
eſt rõ Ariſto. ad probãdũ ꝑ phy. ꝙ pter duos terminos
motus oppoſitos oʒ dare tertiũ. ſcʒ nãʒ ſubiectã. ¶ Ad Tex. cõ. ſex ta ſh.
rõnẽ ergo quã faciunt ad ꝓbandũ ꝙ alia eſt potẽtia q̃
eſt ad motũ ꝛ alia que eſt ad eſſe forme. dõʒ ad maiorẽ
ꝙ qñ dr̃ ꝙ aliud eſt poſſe moueri ad formã ꝛ aliud for
mã poſſe eſſe. Dico ꝙ iſta alietas nõ eſt ꝑꝑ alietatẽ potẽ
tie: quarũ vna eſſet ad motũ: ꝛ alia eſſet ad formã: ſed ꝓ
pter alietatẽ potẽtie ꝛ actus ad quẽ ẽ. vnde iſta alietas
ponit diſtinctionẽ inter potẽtiã ꝛ actũ qui eſt poſis: vel
eſt dr̃ia inter potẽtiã paſſiuã ꝛ potẽtiã que eſt nõ repu
gnãtia terminorũ que iuenit̃ in oi factibili. Iſta aũt nõ
repugnãtia terminorũ nullũ eſſe reale ponit in rerũ nã
pter ꝑncipiũ rei ꝛ actualẽ eſſentiã eius. vt infra dicetur.
¶ Ad p'mũ autẽ qđ inducunt ad ꝓbanduʒ ꝙ poſſibili
tas forme ante motũ ad formã ſit aliqđ forme in ſubto
motus. dicẽdũ ꝙ minor eſt falſa: q2 dicit ꝙ potẽtia per
quã forma eſt poſis põt eſſe forma: q2 licʒ forma poſſibi
lis ſit poſtea forma que eſt in actu: mõ quo infra dicet̃.
tñ po⁰ que dr̃ poſis nõ eſt ipſa: nec põt eſſe ipſa: ſicut etiã
liber: qui dr̃ Ariſtotelicus denominatiue: ſicut a cã effi
ciẽte nõ eſt ipſe Ariſto. ¶ Ad ſcd'ʒ dõm ꝙ maior eſt fal
ſa loquẽdo de vno qđ eſt cõpoſitũ per ſe. imo argumen
tũ eſt ad oppo^m eius qđ intendũt ꝯcludere: q2 nullũ rea
liter cõpoſituʒ eſt niſi ex diuerſis ſimplicibus: quorum
vnũ nõ eſt realiter alterũ. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ educi
de potẽtia mãe nõ eſt formã pexiſtere in mã: vt ſuppo
nit rõ. qđ ergo eſt educi de potẽtia mãe. ¶ Dicunt qdã
ꝙ educi de po⁰ mãe eſt formã educi de latẽti ad appa
rens ab agente creato. ¶ Hoc aũt nihil eſt. ꝛ p'mo qdẽ
ꝙ dr̃ de latẽti ad apparens: q2 aut loquũtur ꝓprie: aut
metaphorice: ſi loquit̃ ꝓprie idẽ eſt ac ſi diceret formã
educi de nõ cognito ad cognitũ: vel de obſcure cognito
ad clarũ cognitũ. ſed hoc nihil eſt: nec facit ad ꝓductio
nẽ rerũ: vt de ſe pʒ: niſi forte quantũ ad ea que fiunt ab
arte hũana. ergo ꝛc. Si loquunt̃ metaphorice vt per la
tentiaʒ intelligant potẽtiã que minus eſt intelligibilis q̃ʒ
actus. ꝛ per potẽtiã intelligant actũ: tunc nihil aliud eſt
educi de latẽti ad apparẽs: q̃ʒ educi de potẽtia ad actũ:
ꝛ hoc eſt qđ querit̃. ſcʒ qđ eſt educi de potẽtia ad actuʒ
ꝛ ꝑ ꝯñs nihil de hoc dicit̃. ¶ Tertio illud dictũ deficit
quãtũ ad hoc qđ dr̃ ab agente creato: q2 illud qđ ſolum
iportat habitudinẽ forme ad mãm non habʒ ꝙ ſit tale
vel tale ex hoc ꝙ eſt a tali vel tali agente: ſed ſolũ ex ꝯ
ꝙ ſic ſe habʒ ad mãm: ſed formã educi de potẽtia mãe
dicit ſolũ habitudinẽ ad mãm. g̃ ꝛc. ¶ De hoc aũt mul
ta alia dicũt̃. de q̃bus alĩ diffuſe tractaui: ꝛ iõ pretermit
to. Dico ergo ſicut alĩ dixi breuiter ꝙ formam educi de
potẽtia mãe nihil aliud eſt q̃ʒ fieri forme: eo modo quo
forme cõpetit fieri depẽdẽter in eſſe ſuo: ꝛ fieri a mã vel
ſubo in quo eſt: ꝛ hoc tanto magis proprie dicit̃ qñ ſubʒ
preexiſtit forme ꝓducibili: ꝛ ꝓ tanto tale fieri dicit̃ edu
ci: q2 nõ põt cõpetere ſibi fieri ꝓpter talẽ dependentiã
niſi inquantũ ex quodã alio poſſibili: ꝛ ipſa ſit cõpoſiti:

⁊ ꝑcipue ſicut dictũ eſt: hoc cõpetit qñ ordine tp̃is pre-
exiſtẽte tali potẽtia fit cõpoſitũ: q2 tũc fit reductio que-
dã vel reductio ex nõ tali ad tale. Qñ aũt totũ cõpoſitũ
fit quãtũ ad vtrãq3 ſui partẽ nullo preſuppoſito: tũc licꝫ
tale fieri ſit ex ꝑibus: tñ tale fieri nõ eſt reductio ex nõ
tali ꝑus tp̃e ad actũ: ⁊ iõ nõ eſt ita ꝓprie hic reductio de
potẽtia mãe: licꝫ ſit talis dependẽtia vnius ad alterum.
¶ Cõtra premiſſa arguit̃. Primo ſic: q2 forme priorũ
indiuiduoꝝ nõ ſunt educte: ⁊ tñ dependent a ſubo. ergo ⁊c.
¶ Scðo. q2 grã dependet a ſubo: ⁊ tamen non educit̃.
ergo ⁊c. ¶ Tertio ſic: q2 educi importat quoddã fieri ⁊ non
ipſum eſſe forme. ergo ad educi nihil facit formã depende-
re in eſſe a ſubo. ¶ Quarto ſic: q2 educi de potẽtia mãe
videt̃ dici ad ſimilitudinẽ cuiuſdã motus localis. Sed
talis dependentia a ſubo: nõ hꝫ ſimilitudinẽ ad motũ
localẽ. ergo ⁊c. ¶ Ad p̄mũ dicendũ ꝙ in primis idiuiduis
factis a deo: ipſiuꝫ fieri cõpoſiti ⁊ forme in cõpoſito: ⁊ ẽt
ipſum eſſe dependebãt ab ipſa potẽtia mãe: ⁊ quantum
ad hoc eſt ibi educi. Sed q2 illud educi nõ fuit de potẽ-
tia preexiſtente tp̃e: ſicut eſt in curſu nãli rerũ nõ ꝓprie
⁊ ſtricte ponit̃ ibi educi cõiter a doctoribus. ¶ Ad ſcðꝫ
dicendũ ꝙ grã ponit̃ educi de potẽtia obedientiali ſubiecti
ſicut alias dixi. ¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ fieri per ſe loquẽdo
nõ addit ſup eẽ rei facte niſi ſolã denominationẽ ab agẽ-
te: ⁊ eſſe in fluxu quantũ ad iſta quorũ eẽ eſt ſucceſſiuũ:
quãtũ aũt ad alia quorũ nõ eſt ſucceſſiuũ fieri eorũ: fie-
ri nihil aliud eſt: ꝙ nunc p̄o eſſe ab agente: ſm ꝙ cõis
vſus loquẽdi hꝫ: vñ dicim⁹ mũdũ factũ fuiſſe a ꝑncipio
⁊ modo eſſe in nõ fieri vel abſolute eſſe ab agente abſq3
determinatione aliqua nũc determinati incohoantis vel
terminãtis: ⁊ ſi aliqd eſſet factũ a deo ab eterno: eius fie-
ri nihil aliud eſſet: ꝙ ipſiuꝫ hr̃e eſſe a deo ab eterno. Qñ
igit̃ dr̃ ꝙ educi dicit fieri ⁊ nõ eſſe. Dicẽdũ ꝙ fieri dicit
eſſe: etiã rei facte vt eſt ab agente. ſcꝫ eſſe a cã efficiente.
⁊ ideo ad ſic vel ſic fieri facit ꝙ eſſe rei ſolũ dependeat
vel nõ dependeat. ¶ Ad quartũ dicendũ ꝙ nõ eſt ibi
ſimilitudo motus localis. quantũ ad hoc ꝙ forma per ca-
pillos trahat̃ de fundo mãe ad ſuperficiẽ. Sꝫ eſt ibi ſi-
militudo motus quãtũ ad hoc ꝙ aliqđ ſubm de non eẽ
tali reducat̃ ad eſſe tale: ⁊ hoc ſm cõem curſum: nãe in
quo oẽ qđ fit: fit ex ſubo ꝑſuppoſito ordine tp̃is. ¶ Vñ
notandum ꝙ quia motus localis inter alios motus eſt
notior quo ad nos: ideo ea que ꝓprie ꝑtinent ad motũ
localẽ transferunt̃ ad alios motus: ⁊ ideo vocant̃ exit⁹
vel eductio vel hmõi. non ꝙ ſm ꝓprietatẽ talis ſit ibi exi-
tus vel eductio: prout dicunt motũ localẽ. ¶ Quantũ
autẽ ad potẽtiã tertio modo dictã: que eſt nõ repugnan-
tia terminorũ: nõ videt̃ mihi ꝙ dicat aliqd diuerſum a
re producibili niſi excluſionẽ impo⁹ tantũ: vnde qualis
ſta ſit. nõ video ꝙ res dicat̃ poſſis niſi a potentia actiua:
ſicut dicimus poſſe cãri anteq̃ cauſet̃: vel a potẽtia paſſi-
ua: ſicut res generãda dr̃ poſſis rõne potentie paſſiue: de
qua eſt educibilis. ⁊ vlterius includit predictã nõ repu-
gnãtiã: que nõ dicit aliquid diuerſuꝫ a re producibili: vt
Opio Scoti ponẽtis potẽtiã obiectiuã
videt̃ mihi. ¶ Sed cõtra hoc qdã dicũt ꝙ eſt quadru-
plex potẽtia. ſcꝫ potẽtia paſſiua: actiua ⁊ potẽtia que eſt
nõ repugnãtia: ⁊ ꝑter has eſt potẽtia obiectiua: ⁊ dñt ꝙ
potẽtia actiua non eſt ad eſſe: ſed ad facere. potẽtia etiaꝫ
paſſiua nõ eſt ad eſſe: ſed ad pati: vel fieri. potẽtia autem
que eſt nõ repugnantia: nec eſt ad fieri: nec ad eẽ: nec ad
facere etiã. potẽtia aũt obiua eſt potẽtia ad eſſe nõ ad fie-
ri vel facere. ¶ Qđ aũt ꝑdicta potẽtia obiectiua ſit po-
tẽtia ad eſſe nõ ad fieri: nec facere: ⁊ ꝙ ſit alia a nõ repu-
gnãtia terminorũ. ꝓbat̃ ſic: q2 in deo eſt nõ repugnãtia
terminorũ: non tñ eſt ibi potẽtia obiectiua qua aliquid

dicit̃ poſſe. ergo ⁊c. ¶ Qꝫ aũt differat a potẽtia actiua ꝓꝫ
q2 potẽtia actiua eſt potẽtia entis in actu ad agere. potẽ-
tia aũt obiectiua eſt potẽtia nõ entis in actu ad eſſe: ſed
hec nõ eſt illa. ergo ⁊c. ¶ Qꝫ aũt potẽtia obiua nõ ſit po-
tentia paſſiua arguit̃ ſic: q2 potẽtia paſſiua: vt dicũt: eſt
potẽtia ad fieri ⁊ ad pati. Sed potẽtia obiua nõ eſt potẽ-
tia ad fieri vel pati. ergo ⁊c. ꝓbatio mi. q2 aliter mã eſt
in potẽtia ad eſſe anteq̃ ſit: ⁊ alr̃ in potẽtia qñ iã eſt: ſed
mã eſt in potẽtia ad pati ⁊ fieri anteq̃ ſit: que eſt poten-
tia paſſiua. ergo ⁊c. ¶ Iſta aũt non vident̃ bene dicta: ⁊
p̄mo qdẽ hoc ꝙ dr̃ poſſe obiectiue ꝙ dicat̃ ab aliqua po-
tẽtia preter actiuã vel paſſiuã: ſuppoſita tamẽ repugnã-
tia terminoꝝ: q2 poſſe obiectiue dr̃ ex hoc ꝙ eſt obm vel
natũ eſſe obm alicuius potẽtie realis: ſed poſſe ſic abiue.
deinde non põt poni obꝫ eſſe alicuius potẽtie realis niſi
actiue vel paſſiue. ergo ⁊c. ꝓbatio mi. q2 potẽtia: cui⁹ dr̃
eſſe obm aut eſt ipſummet: cuius dr̃ eſſe obm: aut aliqd
diuerſum ab eo: nõ poteſt eſſe ipſummet: q2 in eſſe pre⁹
reali ipoſſibile eſt ipſummet eſſe obm ſuipſius ꝓduci-
bile. ſcꝫ a ſeipſo. ergo relinquit̃ ꝙ aliqd ſit diuerſum ab
eo. tunc arguit̃: potẽtia cuius obꝫ eſt ꝓducibile poſſe eſt
eam eſſe p̄n^m per qđ illud obm ꝑus nõ ens põt eſſe. Sed
ꝑncipiũ ꝑ qđ nõ ens põt eſſe: nõ eſt niſi p̄n^m actiuũ vel
paſſiuũ: nec Ariſto. ſomniauit plus. ergo ⁊c. ¶ Scðo ſic
de hoc ꝙ diſtinguunt potẽtiã nõ entis ad eſſe cõtra po-
tentiã ad fieri: q2 oĩs potẽtia cuiuſcũq3 nõ entis: aut eſt
potẽtia ad eſſe factũ: aut ad eẽ nõ factũ: ſi ad eſſe nõ fa-
ctũ: ergo illud eſſe nõ hꝫ efficientẽ: ſed tale eẽ qđ non
eſt factũ eſt eſſe increatũ. ergo eſſe icreatũ eſt poſſe eſſe:
qđ eſt abſurdũ. ¶ Si autẽ eſt potẽtia ad eſſe factũ. tũc
arguo. oẽ factũ eſt factũ per aliqđ fieri: ſed talis potentia
ſm quã tu ponis nõ ens prius eſſe in potẽtia ad eſſe: eſt
potẽtia ad eſſe factũ. ergo opꝫ ꝙ iſta potẽtia ſit aliqđ fie-
ri ꝑ qđ iſtud eſt factũ. ergo ⁊c. ¶ Unde ponere aliqd poſſe
hr̃e eſſe factũ ⁊ nõ poſſe fieri eſt cõtradictio ⁊ ignorare
ꝓpriã vocẽ. ¶ Itẽ ponere potẽtiã ad facere ⁊ non poſſe
fieri eſt cõtradictio: q2 nihil põt facere niſi qđ põt fieri.
¶ Dicendũ ergo ꝙ ꝑter potẽtiã que eſt nõ repugnãtia ter-
minoꝝ nõ eſt aliqua potentia niſi actiua vel paſſiua a q̃
aliqd ſm rẽ dicat̃ poſſe. ¶ Ad cuius euidentiã ſciendũ Opio ... tio ...
ꝙ poſſe dr̃ poſſe ꝑ denominationẽ aliquã a potẽtia. vnde
nõ eſt idẽ ponere plura poſſe ⁊ ponere plures potẽtias.
Notandũ ergo ꝙ vna ⁊ eadẽ potẽtia eſt a qua ſibi inexi- Eadẽ eſt ...
ſtente vel inherente: agens dr̃ potens: ⁊ obm natũ fieri
per ipſum dicit̃ poſſe obiectiue: nec in obo poſſi obiectiue
oꝫ ponere aliquã potẽtiã ꝑter nõ repugnãtiã terminoꝝ
vbi totũ ens ꝓducit̃ nullo preſuppoſito: q2 illa potẽtia:
vt ꝓbatũ eſt: eſt potẽtia per quã aliqd põt habere eẽ fa-
ctũ vel fieri: ſed oĩs potẽtia per quã aliqd põt fieri ẽ acti-
ua vel paſſiua. Sed vbi aliquid producit̃ nullo preſup-
poſito nõ eſt aliqua potẽtia paſſiua ſm rem loquẽdo: ⁊
ideo tale poſſe fieri dr̃ poſſe fieri denoĩatione extrinſeca Difficile ...
agentis: vt natum eſt eſſe effectus eius. ¶ Et ſi dicatur pati.
nõne fieri dicis mihi quoddã pati. dicendũ ꝙ pati proprie eſt
quoddã fieri in quo aliqd ſubijcit̃ motui ⁊ forme facte ꝑ-
exiſtens tp̃e ipſi forme introducende: ⁊ non oẽ fieri eſt
tale pati: q2 creari nõ eſt tale pati. Alio mõ põt accipi pa-
ti minus ꝓprie. ſcꝫ pro obiectiue ſe habere vt effectus.
factus ad potentiã actiuã: ⁊ accepto ſic improprie pati oẽ
fieri eſſet pati: ſed non omne tale fieri reqrit ſubm rece-
ptiuũ ex parte producti: ſicut dictũ eſt de creatione. ſilr̃
potẽtia paſſiua ꝓprie dicta ſm quã aliqd eſt ſuſceptiuũ
actus vel forme denoĩat ſubꝫ receptiuũ ⁊ formã recepti-
bilem ſubm quidẽ receptiuuꝫ: vt ſubm in quo eſt illud
ꝑncipiũ per qđ põt recipere. vnde dr̃ potẽs recipere vel

poſſe ſubiectiue. formā aūt vt obꝫ talis potētie: q2 eſt rece-
ptibilis. nā ſicut factū vt ſic eſt obꝫ potētie actiue: ita ēt
receptibile in ſubiecto eſt obm̄ potētie receptiue: nec eſt ꝗ-
rere aliā potētiā in ſbiecto receptiuo: ꝑter nō repugnātiā
terminoꝝ. ¶ Vn̄ notādū ꝙ qn̄ dr̄ ꝙ potētia actiua ē
ad facere ꝗſi potētia ꝗdā ordinata ad recipiēdū actū il-
lum: qui eſt facere: ⁊ ſic eſt falſiſſimū: q2 tunc eſſet ideꝫ
agere ⁊ pati. alio modo pōt intelligi ꝙ potētia actiua ē
ad facere .i. hꝫ ad hoc ordinē ꝙ habeat effectū factū: ⁊
illa eadē potētia eſt ad fieri: q2 illa eadē potētia hꝫ ordi-
nem. nō ꝗdē ad hoc ꝙ agēs fiat: ſed ad hoc ꝙ ꝑ agētis
potētiā aliqd aliud fiat: ⁊ id qđ fit paſſiue dr̄ ꝙ reſpicit
potētiā agētis: vt per quā eſt: nec oꝫ ꝙ reſpiciat aliquā
potentiā: per quā res incipiat. ¶ Silr̄ potentiā eſſe ad
fieri dupliciter pōt intelligi. vno mō ꝙ dicat̄ potētia paſ-
ſiua ad fieri: q2 .ſ. eſt receptiua alicuiꝰ actus facti: vl̄ for-
me facte. ⁊ talis potētia ad fieri eſt potētia paſſiua. vel
ſubiectū talis potētie cū ſua potētia nō dr̄ ꝓprie fieri: ſꝫ fie-
ri hoc. vn̄ qn̄ aliqđ ſubiectū dealbat̄: nō dr̄ ſubꝫ ſimplr̄ fie-
ri: ſed fieri albū. ¶ Alio mō pōt dici potētia ad fieri: q2
hꝫ ordinē ad hoc ꝙ aliqd per ipſam fiat modo: quo iaꝫ
dictū eſt. Ex parte etiā ꝓducti dr̄ poſſe fieri: vel a poten-
tia actiua: per quā pōt fieri vt dictū eſt. vel a potētia ēt
receptiua: q2 in ipſa pōt recipi. ſic albedo anteꝗ̄ fiat dr̄
poſſibilis fieri. ⁊ illud dr̄ poſſe obiectiue. ſuppoſita nō re-
pugnātia terminoꝝ: q2 natū eſt eē obm̄ alicuiꝰ potentie
actiue vel paſſiue. ¶ Ex hoc pꝫ ꝙ qn̄ dr̄ ꝙ potētia acti-
ua eſt ad facere ⁊ nō ad eē nihil eſt dictu: q2 ita ſe hꝫ ad
eē factū: ſicut ad ipſum facere: cuiꝰ ꝗdē eē facti ipſa eſt
cauſa effectiua. ⁊ ſilr̄ potentia paſſiua: ꝗ̄ eſt ad fieri. eſt
etiā ad factū eē: q2 veriſſo eſt dicere ꝙ ſit ad fieri: ⁊ non
ad factū eſt: cū oē fieri terminet̄ ad factū eē. potētia aūt
nō ꝓprie dr̄: ſed magis dꝫ dici poſſe obiectiuū: q2 .ſ. natū eſt
eē obꝫ potētie actiue vel paſſiue: vel vtriuſqꝫ. ¶ Ad pm
ꝗ̄ ꝙ ipſi dicūt ꝙ potētia obiectiua eſt aliud a nō repugnā-
tia terminoꝝ. dico ꝙ ꝓprie loquendo potētia obiectiua eſt
nihil dictu: ſed poſſe obm̄. qđ ꝗ̄ dr̄ ꝙ potētia ꝗ̄ eſt nō re-
pugnātia terminoꝝ eſt in deo: nō tn̄ potētia obiectiua. cō-
cedū ꝙ potētia ꝗ̄ eſt nō repugnātia eſt in deo: ſed potē-
tia obiectiua ꝗ̄ nihil eſt dictu: nō eſt in deo: nec ēt poſſe obi-
ue: q2 nō ē obm̄ alicuiꝰ potētie actiue vel paſſiue. ¶ Si
aūt ꝗrat̄ quō ſe hꝫ poſſe obiectiue ad nō repugnātiā termi-
noꝝ. vtꝝ .ſ. ſic oīo idē: dōꝫ ꝙ nō: q2 ſic dcm̄ eſt: poſſe obi-
ue dr̄ a potētia actiua vel paſſiua. Sꝫ poa ꝗ̄tū ad nō re-
pugnātiā termioꝝ dr̄ ꝙ anteꝗ̄ tale ens ſit eſt nō ens: cui
nō repugnat eē. vn̄ nō repugnātia termioꝝ in gn̄ali ac-
cepta iportat ꝑdicatū nō repugnare ſubiecto. vn̄ pōt ꝯue-
nire deo ⁊ creature. qn̄ vō dr̄ de creatura ꝗ̄ nō eſt: ⁊ pōt
eē: vt qn̄ dicimꝰ ꝙ creatura anteꝗ̄ ſit pōt eē dic̄ ꝺtermi-
natā nō repugnātiā termioꝝ ꝺterminati ſubiecti ad deter-
minatū ꝑdicatū .ſ. creature poſſe ad eē. ¶ Ad 2m dōm
ꝙ potētia actiua eſt poa entis in actu: vt hntis ipſaꝫ ⁊ ꝺ-
noīati ꝺnoīatiōe itrīſeca ab ipſa: ⁊ iſta eadē poa eſt: ꝑ quā
effectꝰ: ꝗ eſt obꝫ talis poe: eſt ꝓducibil' ab ipſa. ⁊ ꝓducit̄
qn̄ fit. ⁊ ſilr̄ poa paſſiua ꝓprie accepta ē poa: ꝑ quā aliqd
ſubiectiue ⁊ paſſiue pōt moueri ⁊ reduci ad actū quē reci-
pit: ⁊ ꝑ eādē pom dr̄ actꝰ ille receptꝰ: ⁊ anteꝗ̄ fiat recepti-
bil': ⁊ ꝑter iſtas duas pos nō oꝫ pōere aliquā pom: ꝑ quā
effectꝰ ſit ꝓducibil' excepta nō repugnātia terminoꝝ.
¶ Per h̄ pꝫ ad 3m: q2 verꝝ eſt ꝙ mā alr̄ eſt in poa anteꝗ̄
ſit in reꝝ nā: nec fiat ꝑ creationē vt ꝑs ꝯpoſiti: ⁊ alr̄ ē i
poa qn̄ iā eſt in reꝝ nā vt recipiat actū ꝗ̄ caret. nā ꝑ mō
dr̄ i poa eē ꝑ pom agētis: re cuiꝰ dr̄ poſſis obiectiue. ¶ Se-
cundo aūt mō dicit̄ eē in potētia paſſiua reſpectu actꝰ i
eā poſſis: ſm̄ quā potētiā dicit̄ mā eē poſſibil' ſubiectiue: ⁊
actus receptus in ea dicit̄ poſſis obiectiue: ⁊ ex hoc nō ſeq-
tur ꝙ ꝑter nō repugnātiā terminoꝝ ⁊ potētiā actiuā ⁊
paſſiuam ſit quarta potentia.

Quantum ad 2m pnc. ꝗ̄ſtiōis .ſ. ſit diſtinctio inter ens in actu: ſeu exiſtiā actualē entis *Secūdus articulus.*
⁊ ens i potētia. dicūt ꝗdā ꝙ eſt diſtinctio eiuſdē rei ſꝫ
diuerſos modos reales: ita ꝙ vnus modus realis eſt eē
in actu: ⁊ aliꝰ eē in poa. res aūt ꝯprehēdit vtrūqꝫ modū.
Qꝫ aūt ita ſit: q2 .ſ. iſti modi duo ſint realr̄ duo modi di-
uerſi abinuicē ꝓbāt ſuppoſito ꝙ eē in actu dicat modū
realē: ⁊ ſuppoſito ꝙ modus exiſtēdi in poa nō ſit idē cuꝫ
mō exiſtēdi i actu. vn̄ ꝓbō eoꝝ tēdit ad h̄ ꝙ modus exi-
ſtēdi in poa anteꝗ̄ nihil de re ſit: vt creature anteꝗ̄ creet̄
ſit ꝗdā modus realis: ⁊ hoc ꝓbāt 4r. Primo ſic. q2 inter
deū intelligētē ⁊ creaturaꝫ intellectā eſt relō realis ab
eterno: q2 inter cognoſcēs ⁊ cognitū: ⁊ inter potentiā ⁊
obm̄ eſt relō realis. relō āt realis nō ē niſi ad aliqđ rea-
le. ꝗ̄ ⁊c̄. ⁊ eadē eſt ratio quā ꝗdā faciūt ꝙ ydeatū differt
realr̄ ab ydea: ſed ydea ē ab eterno. ꝗ̄ ⁊c̄. ¶ Scđo ſic.
q2 res ſunt in gn̄e ab eterno: ſꝫ eē in genere dicit eē rea-
le. ꝗ̄ ⁊c̄. ¶ Tertio ſic. q2 hō anteꝗ̄ eſſet: aut habebat ꝙ
erat poſſibilis ex nā rei plus ꝗ̄ chimera: aut nō. ſi nō: ꝗ̄
nūꝗ̄ potuiſſet fieri. ſi ſic: ergo realitatē habebat: ꝑ quā
erat poſſibilis. Dices ꝙ verꝝ eſt ꝙ habebat realitateꝫ:
ꝑ quā erat poſſibilis. ſed iſta realitas erat potētia agen-
tis. ¶ Cōtra. quero vtrū illud qđ habebat iſtā realita-
tem eſſet aliqđ reale aut nihil. ſi nihil: ſequitur ꝙ nihil
ſit aliqđ reale. ſi erat aliqd: habet̄ ꝓpoſitū .ſ. ꝙ homo
anteꝗ̄ ſit ſit aliqd reale. ¶ Quarto ſic. q2 aut eē poſſe
creature anteꝗ̄ ſit dicit aliqđ eē reale: aut nō. ſi ſic: habe-
tur ꝓpoſitū. ſi nō: videt̄ ꝙ diuiſio entis realis in actuꝫ
⁊ potētiā ſit diuiſio in eē rei ⁊ eſſe rōnis. hoc eſt incōue-
niens. ꝗ̄ ⁊c̄. ¶ Cōtra iſtā poſitionē arguo 4r. p ſic. q2 ꝗ̄-
cūqꝫ ſunt eadē in tertio ꝑ eſſentiā ſunt inter ſe eadē: ⁊ ꝓ-
cipue de abſolutis habet veritatē in quacūqꝫ nā creata
vel increata: ſed ſm̄ te vnuſquiſqꝫ iſtoruꝫ modoꝝ ſunt
res ipſa ꝑ eſſentiā cuiꝰ ſunt modi. ꝗ̄ inter ſe ſunt idē rea-
liter: ⁊ vnus realr̄ eſt alius. ⁊ per ꝯñs nō ſunt diſtincti
modi ſm̄ reꝫ. ¶ Scđo ſic. q2 iſti duo modi aut ſūt due
res: quaꝝ vna nō eſt alia: aut nō. ſi ſunt due res: quaruꝫ
vna nō eſt alia: ⁊ ſunt due res create: ſiue creabiles: opꝫ
ꝙ quelibet eaꝝ habeat duos modos .ſ. moduꝫ entis in
actu: ⁊ moduꝫ entis in potētia: q2 quilibet eſt creabilis.
⁊ ſic ibit in infinitū. ergo ⁊c̄. ¶ Si vō nō ſint due res ñ
habēt diſtinctionē realē. ꝓbatio. q2 differre realr̄ eſt dif-
ferre diuerſis realitatibꝰ: quaꝝ vna nō eſt alia: ſed vbi
ſunt due realitates diuerſe adinuicē: ſūt due res diſtin-
cte realiter. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio ſic. q2 ſicut ſe habet crea-
tum in actu ad creabile: ita annihilatū in actu ad anni-
hilabile: ſed ſm̄ te creabile ⁊ creatū in actu dicūt diuer-
ſos modos eiuſdē rei. ergo annihilatuꝫ ⁊ annihilabile
dicunt diuerſos modos eiuſdē rei: ⁊ certū eſt ꝙ nō alte-
rius rei: niſi annihilandis: ſm̄ quā aliqd dicit̄ annihila-
bile in potentia: ⁊ annihilatū in actu. tunc quero de iſto
modo quo aliqd eſt annihilabile anteꝗ̄ ſit annihilatū
aut eſt aliqd: aut eſt nihil. ſi aliqd: ſequit̄ ꝙ aliqd ſit an-
nihilitas: q2 ſm̄ te modus iſte eſt res ad quā terminat̄
annihilatio ſm̄ rem. Si autē tu ponis ꝙ modus ſit ni-
hil: ergo iam eſt rei annihilabilis nihilitas anteꝗ̄ anni-
hiletur. qđ eſt incōueniēs. ¶ Ex hoc poteſt confirmari
alia potētia: ſm̄ quā aliqd dr̄ creabile ſm̄ potētiā acti-
uā: q2 ꝑ idē aliqd dr̄ factibile ꝺ nihilo ⁊ ꝯuertibile i nihil
ſeu annihilabile. nō aūt pōt dici res annihilabilis niſi ꝑ
potentiā actiuā agētis: puta dei. ergo ⁊c̄. ¶ Quarto ſic.
q2 ſi ex parte rei creabilis anteꝗ̄ crearet̄ eſſet aliqđ eē

eſt inuenire medium:q2 iſta ſunt contradictoria.aliqua res.⁊ nulla res:⁊ redibit idē qđ prius.¶ Contra 2m arguo 2o.p̊ ſic.qđ eſt poſterius accidente nō cōſtituit ſuppoſitū:ſed talis affectio eſt poſterior accidente.ergo ⁊c. Maior patet. q2 ſuppoſitū precedit oē accidēs cū dicit indiuiduū ſubſtātie.minor etiā patet.q2 iſta affectio reſultat ex ſubiecto ⁊ accidēte: ⁊ ideo poſterior eſt accidēte. ¶ Scđo ſic. illud qđ habet minimū de entitate nō cōſtituit ens perfectiſſimū:ſed affectio eſt huiuſ cū reſultet ex cōiunctione accidentis cū ſubiecto.⁊ ſuppoſitum dicit ens completiſſimū.ergo ⁊c. ¶ Contra 3m arguitur ſic.q2 ſm eos:ſicut ſe habet natura ad ſuppoſitū:ſic materia ad materiā affectā: ſ3 materia affecta eſt materia. ergo natura erit ſuppoſitū.⁊ hoc clarius patet ſic.ſuppoſitum eſt ſm eos natura affecta: ſed natura affecta ē natura.ergo natura eſt ſuppoſitū. ¶ Quod aūt dicunt:ꝙ materia preciſe ⁊ ſine affectione accepta nō eſt idē3 qđ materia affecta:verū eſt ſi eſſet aliqua materia nō coniūcta quātitati:q2 nō eſt idem materia ſine quātitate ⁊ materia cū quātitate. Sed manente cōiunctione quātitatis ad materiā: ſemper verū eſt dicere ꝙ materia ē materia affecta quātitate. ⁊ ſic etiā cū natura ſemper ſit cōiuncta cū accidentib9 quibuſdā: verū eſt dicere ꝙ natura eſt natura affecta. vnde ſciendū ꝙ l3 abſtractū de cōcreto nō predicetur in creaturis accipiēdo ea vniformiter. ſicut dicit ꝙ albedo nō eſt alba:tn̄ accipiēdo abſtractū ſm vnā formā:⁊ cōcretū ſm aliā predicat vnū de altero.ſicut dicimus ꝙ albedo eſt quāta : quātitas ē alba: cuius ratio infra dicetur. ¶ Sciendū etiā ꝙ aliquid dicit compoſitū 2r. vno modo compoſitū ex his. alio modo compoſitū huic.in p̊ modo compoſitū ſic dictū3 nō predicatur de altera parte. vn̄ ſi aliqđ iponeretur ad ſigniandū compoſitū ex quātitate ⁊ albedine nū ꝙ̄ predicaret de altera parte: ꝓpter qđ cōpoſitū ex mā ⁊ forma nō eſt forma vel mā:ſ3 2o mō cōpoſitū.ſ.ꝯpoſitū huic predicat de altera q̄lib3 parte.nā cōpoſitū huic nihil aliud eſt ꝙ̄ cōiūctū huic cū cōpoſitione. eſſe autē3 cōiūctū huic cōuenit vtriqꝫ parti.nā vnaqueqꝫ pars eſt cōiūcta alij. vn̄ eſſe cōiunctū materie cōuenit forme: ⁊ ecōuerſo.tn̄ nulli parti cōuenit eſſe cōiūctū ſibyipſi : accipiēdo ꝓprie cōiunctionē. ⁊ q2 naturā eſſe affectā accidentib9 nihil aliud eſt ꝙ̄ naturā eſſe cōiunctā accidentibus.ideo natura affecta eſt natura cōiuncta. ⁊ ecōuerſo. ¶ Scđa opio eſt ꝙ natura differt a ſuppoſito:q2 ſuppoſitū includit actū eſſendi.nō aūt natura ita ꝙ ſuppoſitū ſe h3 ad naturā per additionē actus eſſendi. ¶ Cōtra hoc arguo ſic. q2 aut ſuppoſitū addit eſſe ſupra nā3 ita ꝙ ſuppoſitū dicat cōpoſitū ex actu eſſendi ⁊ nā: aut ita ꝙ ſuppoſitū dicat naturā cōiūctā ipſi eſſe.nō aūt cōpoſitū ex vtroqꝫ. Si p̊mo modo.cōtra hoc arguo 3r. p̊ q2 ſequeret ꝙ ſpēs nō predicaret de indiuiduo: q2 ſm oēs ſpēs:puta homo:dicit naturā. hoc eſt incōueniēs. ergo ⁊c. Incōueniēs patet.cōſequētia etiā patet.q2 altera pars nō predicatur de compoſito ex his. nec ecōuerſo. ¶ Scđo ſic.q2 ſi hec eſt cauſa ꝙ natura nō predicetur de ſuppoſito:q2 ſuppoſitū includit eſſe: ſequitur ꝙ in illis terminis concretis: qui nō includunt eſſe.abſtractū predicetur de concreto: ſed iſti termini communes homo:⁊ animal ⁊ huiuſ nō includunt eſſe.ergo bene dicit. homo eſt humanitas:⁊ animal eſt animalitas.qđ falſū eſt. ¶ Tertio ſic.ſicut ſe habet indiuiduū accidētis ad naturā accidētis:ita indiuiduū ſubſtātie ad naturā ſubſtantie. ſed indiuiduū accidentis nullū3 eſſe accidentis includit.ergo nec indiuiduū ſubſtātie. ſed ſuppoſitū dicit indiuiduū ſubſtantie.ergo ⁊c.Si autē ponatur ſcđo

Compoſitū ex his ⁊ compoſitū huic.

modo ꝙ ſuppoſitū dicat nō compoſitū ex natura ⁊ eē: ſed naturā cōiunctā ipſi eſſe: tunc ſuppoſitū predicabitur de natura:⁊ ecōuerſo.nā natura cōiūcta ipſi eſſe eſt natura:⁊ ecōuerſo.nec eſt iſta opinio fratris Tho. vt quidam volunt dicere. ⁊ hoc patet ex ſuo.xio quolibet. vbi q̄rit an ſuppoſitū ⁊ natura differāt in angelis. ¶ Tertia opinio eſt ꝙ natura dicit ſolā formā. ſuppoſitū autē dicit compoſitū ex materia ⁊ forma. ¶ Contra hoc arguo 2r.p̊.q2 ſequeretur ꝙ diffinitio ſubſtātiarū compoſitarū eſſet per additionē: ſicut diffinitio accidentis: q2 in diffinitiōe ſubſtātiarū taliū : ſicut patet. 7.metaphy. ponitur materia. ſed illud qđ diffinitur per illud quod eſt diuerſū3 a quiditate ſua diffinitur per additamētū. ergo ſi materia nō eſſet de quiditate ſubſtātiarū taliū: diffinitio eoꝝ eſſet per additamentū. ¶ Tertio ſic. q2 ſubſiſtens in humanitate eſt homo. Sed anima humana ſeparata ſubſiſtit in humanitate: ſed ipſa eſt humanitas: vt dicunt. ergo aīa ſeparata erit homo. qđ eſt falſū ⁊ ſm veritatē ⁊ ſm eos qui ponunt ꝙ homo dicit compoſitum ex materia ⁊ forma.

Tex.cō.37.

Et ideo q̄rta opinio:quā3 credo veriorem:eſt ꝙ natura ⁊ ſuppoſitū differūt: ſicut diuerſe res quantū ad quācūqꝫ naturā:que alteri innititur: ſicut omnis natura accidētalis in creaturis: ⁊ natura humana in xp̄o q2 tales nature innituntur alteri in ſuo eſſe loquēdo autē de natura que nō innititur alteri in eſſendo: ſicut eſt quecūqꝫ natura ſubſtātie complete in creaturis; qđ dico ꝓpter materiā ⁊ formā. ⁊ natura diuina in deo accipiendo iſta ſm abſtractū ⁊ concretū. In deo quidē nō differunt re:nec quantū ad illud qđ p̊ ⁊ per ſe important: nec quantū ad cōnotatū. ⁊ ꝓpter hoc oīno ibi concretū predicatur de abſtracto: ⁊ econuerſo.tn̄ in in creaturis concretū deſcendens a natura ſubſtātiali: ſicut homo ab hoc ꝙ dico humanitas aliquid connotat ex mō ſignificādi:qđ nō ꝯnotat abſtractū. ¶ Ad cuius euidentiā tria ſunt facienda.p̊m eſt qđ importat ſuppoſitū realiter oſtēdere. 2m eſt diſtinguere de diuerſis modis ſigniandi.3m eſt applicare illos modos ſigniandi diuerſos ad naturā ⁊ ſuppoſitū : ⁊ oīa iſta applicare ad queſtionē. ¶ Et quantū ad p̊mū ſciendū ꝙ ſuppoſitū ꝓut concretiue accipitur : dicit ſm rem illud qđ habet eſſe nō inixū alteri ſuppoſitiue: qđ ē nō inixū alteri per inherentiā: ſicut accidens ſubſtātie: vel ſicut pars toti: ſicut brachiū corpori: vel per modū partis ſe habētis: ſicut natura humana innitit ſuppoſito in xp̄o. Ita ꝙ habens eſſe nullo modo iſtorū modorū innitendo ſuppoſitum dicit. natura autē in abſtracto accepta:puta humanitas vel deitas vel aliquid tale dicit vt quo aliquid ē tale formaliter: ſiue innitatur alteri: ſiue nō. natura aūt ſic dicta quantū ad rem ptinet poteſt 3r ſe habere. vno modo ꝙ nulli innitat: nec aliud ſibi. alio modo ꝙ ipſa innitatur alteri. tertio modo ꝙ alterū3 innitatur ſibi: ⁊ non ipſa alteri. ¶ Quantū ad 2m dicendū ꝙ 2r eſt modus ſignificādi.ſ.abſtracte ⁊ concrete. concrete dicitur 2r.ſ.ſubſtantiue ⁊ adiectiue: vt humanū: vel aliquid tale.abſtractū aūt ſemper importat naturā : in qua aliqđ eſt tale:puta humanitas: illud quo homo eſt homo formaliter. concretū autē ſemper ſignificat vt habēs ſiue per modū habentis: ſiue ſit ſubſtantiuū: ſiue ſit adiectiuum. vnde quantū ex modo ſignificādi importat ſemper naturā in obliquo : puta albus habens albedinē: ⁊ homo habens humanitatē. ſed in hoc differt inter ſubſtantiuum ⁊ adiectiuū: q2 ſubſtantiuū importat habēs per modū ſubſiſtentis. vnde ⁊ adiectiua quādo ſubſtātiuantur per modū ſignificandi ſtant pro exiſtente ha

Secūdus articulus.

Quid dicit ſuppoſitū cōcretiue ſumptum.

bente adiectiuū:qḋ ſtat pro habente qualitercūq̄z: ſiue
ſit ſubſiſtens ſiue nō: ſiue habeat illud vt formā ſuper/
uenientē:ſiue vt ſubiectū preexiſtens.ſicut quādo dicit̄
ſuperficies eſt alba: albū ſtat pro habente albedinē vt
formā ſibi inherentē.ccōuerſo autē quādo dicitur albe
do humana.humanū qḋ predicatur de albedine ibi nō
ſtat pro habente humanitatē vt ſibi inherentē.Sed ꝓ
habente humanitatē:vel hominē vt ſubiectū ſubſtratū
pōt ēt eſſe denominatio ab extrinſeco.ſicut quādo dici/
mus.ille effectus eſt diuinus.ibi diuinū adiectiue acce
ptum ſupponit pro habente deū vt cauſam. ¶ Ulteri⁹

Nota dupli/cem dr̄iaz in/ter concretuz ſubſtātiuū ⁊ adiectiuū.

eſt alia differentia inter concretū ſubſtantiuū ⁊ adiecti
uum: q2 a concreto ſubſtantiuo deſcendit concretū ad/
iectiuū:ſicut humanū ab homine. ſed a cōcreto adiecti
uo nullū concretū deſcendit. ¶ Quantū ad 3^m ſciendū
ꝙ iſti modi ſignificādi adaptātur ſic naturis rerū : ꝙ ſi
omnes nature rerū eſſent ſubſiſtentes:ita ꝙ nulla inni/
teretur alteri:tunc quantū ad denominationē intrinſe/
cam eoꝝ que ſunt idē ſuppoſito realiter:nulla eſſet dif/
ferentia ſm̄ rem inter abſtractū ⁊ concretū: nec quātū
ad illud qḋ expreſſe dicunt:nec quantū ad id qḋ impor
tāt:q2 cū differētia cōcreti ⁊ abſtracti ſit per modū quo
differt habens ⁊ habitū: vel per modū quo differt hn̄s
⁊ id quo habens eſt formaliter tale : puta humanitas ⁊
habens humanitatē:cū nō eſſet ibi aliquid habēs alte/
rum diuerſum a ſe: nō eſſet ibi aliqua differētia inter cō
cretum ⁊ abſtractū.ꝓpter qḋ vnū predicaret̄ de alio:ſi
cut in deo.deus eſt diuinitas:⁊ ecōuerſo. nec forte eſſet
talis diuerſus modus ſignificādi: ſed vno modo ſignifi
cādi ſignificaret̄ ipſa natura rerū: vt natura ſimplex
⁊ ſubſiſtens: eſſet tamen tunc concretū denominatiuū:
quo aliquid denominaret̄ ab extrinſeco.nā diceret̄ de⁹
⁊ diuinū.nā effectus dei diceret̄ diuinus:qui nō eſt de⁹:
vel diuinitas.nūc autē q2 in alijs a deo: puta in creatu/
ris ſunt diuerſe nature: quaꝝ vna innititur alteri.⁊ per
ꝯñs aliqḋ eſt habēs aliqḋ diuerſuz a ſe in eodē ſuppoſi
to:vel ſicut ſubiectū habet formā ſibi inherentē: vel e/
conuerſo. forma habet ſubiectū ſibi ſubſtratū. ideo ibi
habens ⁊ habitū differunt : ⁊ concretū ſignificat ꝑ mo
dum habētis:⁊ ipſa natura a qua aliquid dicit̄ tale:que
ſignificat per modū habiti. vnde vnū eoꝝ ex ſuo modo
ſignificādi iportat aliqḋ diuerſuz ab alio.nec ex hoc di
citur ꝙ diuerſitas modoꝝ ſignificādi aliquid variet in
re.Sed q2 exiſtēte tali diuerſitate reꝝ requirunt̄ tales
modi intelligendi ⁊ ſignificandi eas ad hoc ꝙ illud qḋ
ſic de eis cōcipitur ⁊ intelligitur verificetur de eis:⁊ ꝗa
minus ꝓprie dicit̄ aliqḋ habere ſeipſuz ꝙ̄ habere alte/
rum a ſe. ideo in talibus vbi eſt compoſitio pluriū na/
turarum concretū nō predicatur de abſtracto alterius
ſm̄ eandē formā: vt dicendo.albedo eſt alba. Sed con
cretum vnius predicat̄ bn̄ de abſtracto alteri⁹: vt di/
cendo.quantitas alba:⁊ albedo eſt quanta. ¶ Ex hoc
etiā patet ratio dicti ſuperius poſiti.ſ.quare concretum
vnius predicat̄ de abſtracto alterius.nō autē concretū
predicat̄ de abſtracto ſm̄ eandē formā. ¶ His premiſ

Nota ꝓpter qḋ eſt ꝙ ꝯcretuz vni⁹ forme nō ꝑdicat̄ de abſtracto eiuſ/dē forme:ſed bn̄ de abſtracto alteri⁹ forme predicari poteſt.

ſis deſcendendo ad ꝓpoſitū certū eſt ꝙ nulla natura i/
nitens alteri eſt ſuppoſitū quantū ad rationē ſuppoſiti:
q2 ſuppoſitū dicit nō initēs alteri: vt dictū eſt. ¶ Quā/
tum autē ad naturā que nō innititur alteri:qua.ſ.ſubſi/
ſtens ſubſiſtit ſuppoſitū.i.illḋ qḋ ſubſiſtit: ſiue id qḋ ha
bet talē naturā q̄ꝫtū ad illud:in quib⁹ nā nō pōt ſubſiſte
re ſine q̄buſdā adiunctis:ſicut eſt in oī nā creata. ſuppo
ſitum.i.habēs talē naturā q̄ꝫtū ad id qḋ expreſſe ⁊ ipli/
cite iportat nō dicit aliqḋ diuerſuz ab ipſa nā:q2 nō poſ
ſet eē hoc:niſi accidēs.ſuppoſitū autē hoc eſt idiuiduuz

in genere ſube nō iportat directe ⁊ per ſe aliqḋ accidēs.
ideo ⁊c̄. ¶ Quātū ad hoc ꝙ ex mō ſignificādi cōnotat
ꝙ habēs aliqḋ pōt hr̄e cū eo aliqḋ alteꝝ.habēs talē na
turā ſic acceptā ex tali mō ſignificādi ꝯ habēs illa alia
q̄ habent̄ cū ipſa nā. ⁊ ideo rōne cōnotati talis ſuppoſi/
tum differt a nā: ꝓpter qḋ in naturis talib⁹ differt qḋ ē
⁊ quo eſt: ꝓpter tale cōnotantiā:ſiue accipiat̄ in ſubſtā/
tijs:ſiue accipiat̄ in alijs: puta qḋ ſubſiſtit ⁊ quo ſubſi/
ſtit:qḋ eſt albū ⁊ quo eſt albū. qḋ eſt agēs. ¶ Notādū
aūt ꝙ cōcretū aliqn̄ iportat aliqḋ añs ad formā a qua
deſcēdit:ſicut albū iportat ſubāz habētē albedinē. ⁊ nū
ꝙ̄ talis forma eſt ſuppoſitū:nec id quo ſuppoſitū ſubſi/
ſtit: q2 nā qua ſuppoſitū ſubſiſtit nullā naturā cui in:ta
tur preſupponit.quādo v̄o cōcretū nō iportat aliqḋ an/
cedēs ad formā a qua d̄ſcēdit.ſicut homo in alijs a xp̄o
nō iportat aliquā naturā cui nā humana initat̄ : lꝫ poſ/
ſit ꝯnotare aliqḋ poſterius:qḋ pōt haberi cū nā huma/
na. ¶ Ulterius autē ſciēdū ꝙ nā in abſtracto accepta
q̄ꝫtū ē ex ſuo mō ſignificādi. ſic nō excludit aliqḋ ſupe/
rius poſteri⁹ qḋ ſecū habeat:ſic nō icludit aliqḋ añs:qḋ
ipſam habeat.⁊ hoc ex ſuo modo ſignificādi.vn̄ ꝙ hoc
excludat vel nō excludat:d̄pēdet ex ipſa nā rei:ſm̄ quā
aliqua nā pōt initi vel nō initi alteri.Sed cōcretū ſub/
ſtātiuū ex ſuo mō ſignificādi excludit aliqḋ diuerſuz a
ſe prius ipſo cui initat̄: q2 ſuppoſitū ſiue accipiat̄ ſubſi/
ſtens:vt ſubſiſtēs eſt: ſiue accipiat̄ vt ſubſiſtēs habens
hāc formā vel iſtā: dūmō accipiat̄ vt ſubſiſtēs habens
formā nō initit̄ alicui ꝑexiſtēti:q2 ſic nō eſſet ſuppoſitū
vn̄ lꝫ nā humana initat̄ alteri in xp̄o:tn̄ homo put ſtat
pro ſuppoſito habēte humanitatē etiā in xp̄o : nō initit̄
alteri. ¶ Contra autē iſta obijcit̄ 4^r.ꝑ̇ ſic.q2 illud ꝑ qḋ
aliqḋ differt ab alio videt̄ eſſe de eēntia eius. Sed ſm̄
te ſuppoſitū differt a nā per tale ꝯnotatū:qḋ qn̄q̄ eſt ac
cidens.ergo accidens eſt de eſſentia ſuppoſiti: ſed hoc ē
incōueniēs. ergo ⁊c̄. ¶ Scḋo ſic. q2 videt̄ ꝙ accidens
ſit de ratione indiuidui ſubſtātie:q2 accidens iportat̄ in
ſuppoſito ſm̄ te.ſed hoc eſt incōueniēs.ergo ⁊c̄. ¶ Ter
tio.q2 ſm̄ premiſſa videt̄ ꝙ differētia ſuppoſiti ⁊ natu/
re:ſaltē illius nature qua ſubſiſtens ſubſiſtit: ſit vt diffe
rētia cōcreti ⁊ abſtracti:ſed differētia ſm̄ cōcretū ⁊ ab/
ſtractū nihil:vt videt̄ : facit ad differētiā realē:cū dicat
ſolū diuerſos modos ſignificādi.ergo videt̄ ꝙ ex parte
rei nulla ſit diuerſitas inter ſuppoſitū ⁊ naturā:vel iter
quo eſt ⁊ qḋ eſt. ¶ Quarto. q2 ſm̄ iſtam viam ratione
connotati differunt quo eſt ⁊ quod eſt in illis:in quibus
preter naturā qua ſubſiſtens ſubſiſtit habetur aliquod
aliud.differunt ſuppoſituz ⁊ natura ratione connotati.
Sed in xp̄o ꝑter naturā diuinā qua ſubſiſtit ſuppoſitū:
hr̄ etiā alia nā.ſ.hūana:q2 in xp̄o differt nā ⁊ ſuppoſitū:
puta deus deitas:fili⁹ ⁊ filiatio.qḋ eſt icōueniēs. ¶ Ad
ꝑ̇^m iſtoꝝ dōꝫ ꝙ iſta maior hꝫ veritatē de illis q̄ differūt
per ſe ⁊ eſſentialr̄.ſm̄ illḋ qḋ preciſe dicūt : ꝑ ſe ⁊ eſſen/
tialr̄. ſm̄ illḋ āt ꝑciſe differūt etiā q̄ꝫtū ad iſta: q̄b⁹ eēn/
tialr̄ differūt.nō autē habet veritatē de illis que diffe/
runt accn̄taliter. nō enim eſt eſſentia rei oē illud ꝑ qḋ
accidētalr̄ differt ab alio.nūc aūt nā ⁊ ſuppoſitū ſic dif/
ferunt.ſ. accidētalr̄ q̄ꝫtū ad naturā dico qua ſubſiſtens
ſubſiſtit:inq̄ꝫtū.ſ.iſta nō īuenit̄ cū q̄buſdā accidētib⁹:ſi
ne q̄b⁹ nō eſt in rerū nā. ¶ Ad 2^m dōꝫ ꝙ nō oꝫ ꝙ acci/
dens ſit de rōne indiuidui ſube.vn̄ ſic̄ ꝯcretū accidētis
nō iportat formalr̄ ſ baꝫ:ita ꝯcretū ſube nō iportat acci
dēs:lꝫ nō excludat ꝑꝑ talē ꝯnotationē. ¶ Ad 3^m dōꝫ ꝙ
modi ſignādi nihil faciunt ad eē reale eāꝝ:tn̄ modis ta/
lib⁹ ſignandi oꝫ vti ſm̄ diuerſitatē reꝝ ad h̄ ꝙ v̄e itel/
ligāt̄:⁊ ꝑꝑ h̄ i q̄buſdā reb⁹ aliḋ iportat ꝯcretū ⁊ aliḋ ab/

ſtractũ. ¶ Ad 4m dcẽ ꝙ nõ eſt ſile de nã q̃ deus ſubſiſtit in habẽdo humanitatẽ: ⁊ de alijs: qꝛ in alijs naturis ſubalubus habẽs eã non põt ſubſiſtere niſi cum quibuſdã alijs: ſed humanitas in xpo ſine hoc ꝙ habeã a nã diuina ipſa bene poteſt ſubſiſtere: ⁊ ꝓpter hoc nã diuina põt dici ſubſiſtere ſiue habeat aliud cũ ea ſiue nõ. ¶ Ad rõnẽ ad ꝑncipale factã dicẽdũ. ꝙ q̃tũ ad hoc in creaturis ex aptitudine ſua in cõparatione ad vĩtutẽ diuinã differt nã ⁊ ſuppoſitũ: qꝛ virtute diuina põt fieri de quacũq; nã creata ꝙ iniitaẽ alicui nature potuit ⁊ ꝓpter hoc nec realr eſt idẽ cũ ſuppoſito: qꝛ nõ ẽ na ſubſiſtẽs qȯ ſubſiſtit. nec ꝯnotatũ ꝙ ſubſiſtẽs ꝯcretiue dcm̃ iportat aliter eſt idẽ cũ nã q̃ inniti ſicut diuie: vñ loquẽdo de deo: ſubſiſtẽs habet humanitatẽ puta homo ꝯnotat aliq̃ nãm diuerſam. ſ. iſtã cui inititur.

Queſtio. VII.

Ad tertium ſic ꝓceditur ⁊ arguĩ ꝙ habit9 vel diſpõ nihil faciãt ad ſubaꝫ vel ad modũ act9: qꝛ nullus reſpect9 eſt ꝑncipiũ alicuius actiuũ vel paſſiuũ. ſꝫ habit9 formalr dicit reſpectũ. ğ ⁊c. maioꝛ pꝫ. minoꝛ etiã per phm̃. 7. phyſicoꝝ. vbi dicit ꝙ habitus ⁊ diſpoſitio ⁊ ſimilia dicuntur ad aliquid. Tex. cõ. 20.

Contra. qꝛ illud qȯ ſic ſe hꝫ ad ſubaꝫ vł ad modũ act9 ꝙ illo habito hñs meli9 operatur q̃ ꝑus facit ad ſubam actus. ſed habẽs habitũ promptius ⁊ melius agit q̃ non habens. ergo ⁊c.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis duo ſunt facienda primũ eſt quid iportatur per nomẽ habitus ſecũdo ad ꝓpoſitũ.

Primus art. Quantum ad ꝑmũ. ꝑmo itẽdo ponere opinionẽ quorũdã cũ ſuis motiuis quã nõ credo verã. 2° ponã illã quam credo verã cũ ſuis motiuis. 3° rñdebo ad motiua ꝑme opinionis. ¶ De primo ſciẽdũ ꝙ qdã dicũt ꝙ habit9 ⁊ diſpõ ⁊ ꝑcipue itellectualis dicunt relõnẽ formalr: ⁊ adducũt plures rõnes. ꝑmo ſic. qꝛ illud ꝙ nõ põt abſolui ab itellectu reſpectus ſiue eius qȯ eſt eẽ alteri9 videt formalr dicere reſpectum: ſꝫ habitus ⁊ diſpõ ſunt hmõ. ergo ⁊c. ꝓbo mi. qꝛ ſciẽtia eſt habitus itellectualis: ſꝫ ſciẽtia non põt abſolui ab itellectu ſcibilis. ergo ⁊c. 2° ſic. qꝛ ſi ſciẽtia diceret aliqd abſolutũ generatũ ex actibus. qua rõne ꝑma demrãtio generauit ſciẽtiã: eadẽ ratione ⁊ alia vel ſaltẽ intẽderet ꝑcedẽtem: ſed vtrũq; eſt falſum: qꝛ ſequeretᷣ ꝙ in eodem ⁊ de eodẽ eſſent plures ſcientie vel ꝙ in ifinitũ itenderẽtur. ¶ Tertio ſic. qꝛ qua ratiõe illud qȯ generatᷣ ab itelligibili in itellectu eſt aliqd abſolutũ: eadẽ rõne illud qȯ generatᷣ in imaginatione ab imaginabili: ſed hoc eſt falſuꝫ ergo ⁊c. ꝯña patet. ꝓbo falſitatẽ ꝯñtis qꝛ ſi in imaginatione vel fantaſia ſilr̃udo ipreſſa eſſet aliqd abſolutum: ſequeretᷣ ꝙ eſſent plura euſdẽ ſpeciei in eodem ſubo: qꝛ ſil. tudo plurium euſdẽ ſpeciei puta plurium hominũ ipriniĩ in fantaſia: ſꝫ hoc eſt icõueniẽs. ergo ⁊c. ¶ Quarto ſic. qꝛ illud qȯ dicit formã abſolutã: nõ deſinit eſſe niſi ꝑ corruptionẽ a ꝯtrario vel ſubtractionẽ ꝯſeruãtis. ſꝫ ſciẽtia deſinit eſſe: et nõ aliquo dictoꝝ modoꝝ. ergo ⁊c. maioꝛ patet. ꝓbo mi. qꝛ planũ eſt ꝙ ſciẽtia non corrũpitur a ꝯtrario: cũ nihil ſit ei ꝯtrariũ: ⁊ ꝙ etiã corrũpitᷣ ꝑ ſolaꝫ oblitionẽ: que vt videtᷣ non dicit corruptionẽ a ꝯtrario nec etiã per ſubtractionẽ ſeruãtis: qꝛ aut hoc eſſet intellectus agẽs: aut actus ex quibus generatᷣ: non ꝑmo modo qꝛ itellectus agens nunq̃ anime ſubtrahitᷣ. nec actus qꝛ ſciẽtia manet non manentibus actibus: effectus etiaꝫ dei non manet ſubtracta cauſa ꝯſeruãte. ¶ Quinto quia ſi habitus diceret abſolutũ manẽs in potẽtijs anime: ſeq̃retur ꝙ in potentijs ſenſitiuis eſſent aliqui habitus ex frequẽtia actuũ: ⁊ in quibuſdã animalibus brutis que videntur ſuſceptiua diſciplinẽ: ſicut ſimia ⁊ canes ⁊ huiuſmodi: qȯ eſt iconueniẽs. qꝛ ſic in eis videtᷣ eſſe meritũ ⁊ demeritũ. ¶ Sexto ꝑ auctoritatẽ phĩ. 7. phyſicoꝝ. vbi dicit ꝙ in habitu ⁊ diſpõne nõ eſt mod9: qꝛ ſũt ad aliqd. Si dicatᷣ ad hoc ꝙ nõ ſunt ad aliqd formalr ſꝫ fundamentaliter. ¶ Cõtra. qꝛ dicere ꝙ talia nõ eẽnt ad aliqd niſi fundamẽtaliter nõ valeret aliqd. Ad ꝓbationẽ. Ariſto. ibi qꝛ intẽdit per hoc ꝓbare ꝙ non eſt in eis motus. ſed in eo ꝙ eſt fundamentũ relationis eſt bene motus ſicut in calore frigore ⁊ hmõ. ¶ Septimo ſic. ſi ſcientia diceret formã abſolutã due ſciẽtie non poſſent eſſe in eodẽ ſubiecto: ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c. falſitas ꝯſequẽtis apparet. ꝓbatio ꝯſequentie. qꝛ omnes doctores dicũt ꝙ duo actus intelligẽdi nõ poſſunt eſſe ſimul. qꝛ ſunt forme euſdem generis ꝓpinqui. ſed oẽs ſciẽtie ſunt euſdẽ generis ꝓpinqui. ergo eſt ipoſſe ſi dicunt formã abſolutã ꝙ plẽs ſciẽtie ſint ſimul. ¶ Quãtũ ad 2m dicẽdũ. ꝙ videtᷣ mihi ꝙ iſta poſitio ſit ipoſſibilis: videlicet ꝙ habit9 dicat formalr relationẽ: ſꝫ dicat fundamentalr relationẽ. ſ. aliqȯ abſolutũ ad qȯ ſeqtur relatio. ſicut ⁊ potẽtia. ⁊ hoc ꝓbo. 7. rõnibus. ꝑmo qꝛ ſpecies ꝑdicamẽti abſoluti eſt forma abſoluta: habit9 eſt hmõ. qꝛ eſt in ꝑma ſpecie q̃litatis. ğ ⁊c. ¶ Scdo qꝛ phs dicit. 2. ethi. ꝙ habitus generãtur ex actib9 ſaltẽ de quibuſdã habitibus. q̃ro ergo ad qd terminatᷣ generatio iſta habituũ: aut. ſ. ad formã abſolutã aut ad relatã ſi ad formã abſolutã: habetᷣ ꝓpoſitũ ꝙ habit9 dicit aliqd abſolutũ. ſi ad relatã. ꝑmo hoc eſt ꝯtra oium opinionẽ. ꝙ. ſ. gnãtio ſit ad aliqd: ⁊ hoc ipſimet allegant de. 7. phy. vt dcm̃ eſt. ¶ Scdo qꝛ ſi ꝑ iſtã generationeꝫ cauſatᷣ ſola relõ noua ipſius potẽtie. q̃ro de illa rõne noua verũ terminetᷣ ad aliqȯ extremũ abſolutũ: aut non. ſi nõ. erit relõ potẽtie ad aliqd preexiſtẽs ſibiipſi. ſi ſic: nõ videtᷣ ibi eſſe relõ noua: niſi ampliatio potẽtie ad aliqd ꝑexiſtẽs: ⁊ hoc eſt ſm̃ iformationẽ. ⁊ tũc ſequuntur duo. vnũ eſt ꝙ forma ad quã terminatᷣ generatio habituũ ꝑexiſteret ante iſtã generationẽ: ⁊ vniretᷣ de nouo potẽtie ſicut aliq̃ forma ſubſiſtens diceretᷣ vniri de nouo alicui ſubo: qȯ eſt abſurdũ: aut ſm̃ ꝓpinquationeꝫ ad aliq̃ coexiſtẽtiã: ⁊ hoc videtᷣ iportare motũ localẽ quẽ ibi ponere eſt deriſio. ¶ Et ꝯfirmatᷣ rõ. qꝛ oĩs mutatio videtur eẽ vel mot9 ad formã vel ad locũ: ponere motũ ad locũ rei eſt deriſio: vt dictum eſt. ſi ad formã aut ad formam preexiſtentẽ ⁊ ſequitur inconuenientia premiſſa: aut ad formã de nouo acquiſitã in potẽtia. ⁊ ſic habetᷣ ꝓpoſitũ. ¶ Dices ꝙ relatio acquiritur de nouo in aliquo abſq; hoc ꝙ acquiratur. ſ. aliqua forma preexiſtens: vel noua ſicut aliquid ſit ſimile nulla forma abſoluta acq̃ſita ſibi de nouo. hoc non valet. quia lꝫ dici poſſit de altero correlatiuoꝝ: nõ tamẽ de vtroq;: quin. ſ. in altero acquiratur forma de nouo ab[ſolu]ta: vel ſaltem fiat applicatio alicuius preexiſtentis ab[ſolut]i ad aliquod ab[ſolu]tum: quorum neutrum poteſt poni in ꝓpoſito. nec vere nec apparẽter. ¶ Tertio ſic. quia quero de iſto extremo correſpõdente iſti relationi quã dicunt ſciẽtiã. aut eſt obiectũ in ſe q̃tum ad ſuũ eſſe reale. aut ſimilitudo eius in itellectu. non primo modo. quia nõ exiſtẽte re ſicut patet de roſa: poteſt haberi ſciẽtia de ea. relatio autẽ nõ poteſt manere nõ exiſtente extremo. ſi ſimilitudo in fantaſia peto vtrum iſta ſimilitudo ſit forma abſoluta vel relata. ſi abſoluta eadẽ ratione poteſt poni habitus intellectus eſſe forma abſoluta: ſi relata oportet dare extremũ ad extra fantaſiaꝫ. ⁊ quero quid ſit illud: an ſit ſpecies in ſenſu exteriori: an res extra ſi ſpecies in ſenſu exteriori redibit idẽ qȯ ꝑus

Vide pulcre pro hac mã Scotũ i quo libetis. q. 13.

qꝛ aut dicit formā abſolutam aut relatam.ſi res extra.
ↄtra qꝛ re nō exiſtēte ↄtingit eā fantaſiari ꝛ imaginari:ꝛ
idē ſeq̄tur etiā de ſenſu:nā ↄtingit aliq̄d fantaſiari aliq̄n
abſq; hoc ꝙ ſenſus exterioꝛ ſit in actu.Si ponatˀ ꝙ ſpe-
cies obiecti in intellectu ſit extremū aliud tunc querit̄
de iſta ſpecie.verū ſit forma abſoluta vel relata:ſi relata
tūc oportet dare aliud extremū.ſ.in fantaſia vel in ſenſu
vel in re extra ꝛ ſequuntur incōuenientia que p̄us.ſi ab-
ſoluta eadē rōne etiā ſciētia:ſi nō differt a ſpecie ꝛ ſi dif-
fert idē iudiciū erit de vno ſicut de alio.Itē nō poſſunt
ſe iuuare de vna ſpecie cū oēs ſpecies negāt.¶ Quarto
ſic.qꝛ ſi ponatur ꝙ ſciētia ſit relatio.aut eſt eadē relatio
ſciētie ad obiectū:ꝛ potētie ad ipſū:aut alia.ſi eadē ſeq̄t
ꝙ nō poteſt haberi ſciētia de nouo:niſi potentia habeat
de nouo:qđ eſt incōueniēs:ſi alia ſeq̄tur p̄mo ꝙ ſup idez
abſolutū reſpectu eiuſdē.ſ.ipſius obiecti fundentur due
relationes habituales:ꝙ nō videtur ꝓbabile.¶ Scđo
qꝛ iſte relationes aut fundātur ſup potentiā in habitudi
ne ad obiectū eodem modo ſe habēs.aut alio ꝛ alio mō.
nō p̄mo modo qꝛ iꝓbabile eſt duas relationes funda-
ri ſup eandez potentiam reſpectu obiecti eodem modo
ſe habētis.nec ſecūdo mō:qꝛ iſta diuerſitas modi ſe ha-
bendi in obiecto nō videtur niſi ſm̄ actualē preſentiam
obiecti aut potentialez.ſed hoc nō poteſt eſſe:qꝛ ſciētia ꝛ
potētia poſſunt eē abſq; actuali preſentia obiecti. Dices
forte ꝙ preſentia obiecti eſt duplex.ſ.in eſſendo quādo
eſt in ſe:vl' in ſua ſimilitudine.aut in mouēdo.quādo.ſ.actu
mouet potētiā:ꝛ forte dices ꝙ potētia reſpicit obm̄ q̄tū
ad eſſe:ſed ſciētia q̄tuz ad aliquā ſimilitudinē exiſtentē in
aliquo potētia reſpicit obiectū.¶ Sed ↄtra.qꝛ hoc nō
poteſt ſtare.qꝛ ſequerētur oīa incōueniētia poſita in p̄ce
dēti rōne.¶ Quinto ſic.qꝛ illud ꝙ eſt formal'r relatio:
nō eſt ratio agēdi vel patiēdi vel al'r operandi.ſed habi-
tus eſt p̄ncipiū operādi.ergo ꝛc̄.maioꝛ patet.minoꝛ ꝓba
tur ꝑ beatū auguſtinū de bono ↄiugali qui dicit ꝙ habi-
tus eſt quo quis agit cū opus eſt.ꝛ cōmentatoꝛ.3.de aīa.
Com.16. habitˀ eſt quo aliq̄s agit cū voluerit.¶ Sexto ſic.qꝛ ſꝫ
eos relatio nō dicit ꝑfectionē formal'r.ſed habitus eſt ꝑ-
fectio potētie cuius eſt habitus.ergo ꝛc̄.ꝓbatio minoris
p̄mo ex cōmuni dicto doctoꝝ dicentiū.ꝙ habitus eſt ꝑ-
fectio potētie habentis habitum.ſcđo ex dicto phi.d.7.
phyſicoꝝ loquēdo de virtute que eſt habitus virtuoſus
Tex. cō. 20. dicit virtˀ ꝑfectio q̄dā eſt ergo ꝛc̄.¶ Septimo ſic.qꝛ in
libro de memoria ꝛ reminiſcētia phs dicit expſſe.ꝙ iſta
ſilitudine que i memoria eſt poteſt aliq̄s vti vt re ꝛ ſili-
tudine.ſed hoc non eſſet niſi talis ſilitudo eſſet aliq̄ for-
ma in ſe.ergo ꝛc̄.eodē mō videt̄ de ſil'itudine rei in intel-
lectu eſſe.¶ Nūc reſtat tertiū.ſ.reſpōdere ad rationes
eoꝝ.¶ Ad primā dicendū.ꝙ abſolui ab intellectu rela
tiōis dupl'r poteſt intelligi.vno modo ex parte itelligētis
Abſolui ab intellectu relo'e dupl'r poteſt intelligi. alio mō ex parte rei itellecte:ex parte itelligētis tripl'r.
vno mō.qꝛ nō itelligit:nec pōt itelligi niſi itelligēdo ſil'
relationē ꝛ ſic accipiēdo ma.nō eſt vl'r vera:qꝛ aliq̄ ſunt
abſoluta q̄ per alia cognoſcunt̄ nec poſſunt cognoſci niſi
in habitudine ad alia vt mā nō niſi i habitudine ad for-
mā:nō eniz oꝫ ꝙ omne illud cū quo de neceſſitate aliud
itelligit̄ ſit illud.2° mō qꝛ itellectu vero nō pōt intelligi
niſi itelligat̄ eſſe fundamētum relationis ꝛ iſto mō ma.
ſimpl'r eſt falſa qꝛ illud ꝙ non pōt itelligi niſi vt funda-
mētū relonis nō eſt relatio formal'r.3° mō.ſ.qꝛ itellectu
vero nō pōt itelligi niſi vt relo vel ꝙ ſit relo ꝛ ſic ma.eſt
vera.ꝛ mi.ſimpl'r falſa:qꝛ lꝫ ſcientia nō poſſit abſolui ab
eo ꝙ eſt eſſe fūdamētuz relonis ad oᵐ tñ itellꝰ vo abſol-
uit̄ ab eo qđ ē eē relonē formal'r.ꝛ itellcūs itelligēs ↄtiū
eſt fantaſticus ꝛ falſus:ꝛ credo ꝙ ſi ſciētia occurreret no

bis in ſe vt imago herculis vteremur ea q̄n̄q; vt ſilitudi
ne obi ſicut ꝛ imagine herculis.Ex parte aūt rei ↄtingit
huiˀ abſolutionē fieri dupl'r.videlicet duobˀ modis coꝛ-
reſpōdētibˀ p̄mis duobˀ modis ex parte itelligētis poſſi
tis.vno mō ꝙ dicat̄ aliq̄d abſolui nō poſſe ab itellectu
relonis.qꝛ nō pōt iſta res itelligi niſi vt fundamētū re-
lationis ꝛ ſic maioꝛ eſt falſa.alio mō vt dicat̄ non poſſe
itelligi niſi vt formal'r ꝛ eſſential'r relo extis ꝛ ſic maioꝛ
eſt vera.ꝛ minoꝛ eſt falſa vt dcm̄ eſt.¶ Ad 2ᵐ dicēduꝫ.
ꝙ iſta ratio nullā apparētiā habꝫ qꝛ ſic poſſet argui de
oī genere ſuſcipiēte magis ꝛ minˀ.ita ꝙ diceret̄:ꝙ ſicut
p̄mus caloꝛ generauit calorē.ita caloꝛ ipſe ſecūdus gnāt
3ᵐ calorem:ꝛ ſic de alijs ꝛ ideo dicēduꝫ.ꝙ p̄ma demō-
ſtratio cauſat habitū:ſcđa aūt demōſtratio nō.qꝛ iā gnā-
tus eſt:nec etiā itēdit lꝫ faciat forte ad ↄſeruationē eius
nō itēdit dico ſi ꝑuenerit ad ſuū cōplemētū.¶ Ad 3ᵐ di
cēdū.ꝙ ↄſequēs qđ ponit eſſe falſuz nō eſt falſuꝫ.Ad ꝓ-
bationē ſue falſitat:e dicendū.ꝙ reſpectu eoꝝ que ſunt
eiuſdē rōnis ſpecifice ſilitudo extis i fantaſia:eſt eiuſdē
ſpēi q̄tū ad hoc.ꝙ iſta ſunt eiuſdē ſpēi.ſꝫ qꝛ talia in alijs
variant̄ q̄tū ad ſpēz.puta q̄tū ad figurā vel ſitū partiū
in toto vel in loco.ꝛ ſic de multis alijs:rōne taliū poteſt
ibi eē diuerſitas ſm̄ quā pōt diſſicte fantaſia imaginari
diuerſa.¶ Ad 4ᵐ dicēdū.ꝙ iſta rō eſt ↄtra eos:ſicut cō
tra aliā partē.qꝛ ſciētia cū ponat̄ ens reale extra animā
aut deſinit eſſe nullo mutatione facta in ſciēte:vel i alio
aut nō.ſi ſic.oīs mutatio eſt de nō ente ad ens vel a con-
trario corrūpēte vel a ſubtractione ↄſeruātis:ꝛ ſic oꝫ ꝙ
de ſciēte fiat nō ſciēs aliquo iſtoꝝ modoꝝ quocūq; hoc
fiat.ſi non.ergo aliq̄d de tali real'r fit nō tale agēte nullo
in ipſꝫ vel aliud vel nullo actionē eius ſubtrahēte:ꝙ eſt
ſatis mirabile. Dices ꝙ fit hoc mutatiōe facta in alio.ſ.
in obo.¶ Cōtra hoc dupl'r.p̄mo qꝛ ſeq̄ret̄ ꝙ mutatiō eꝫ
que ſunt in actibˀ ꝛ in habitibˀ aīe ſiāt mutatione facta
in obo:ꝛ nō in itellectu:qđ eſt icōueniēs.ſcđo q̄ret̄ ſicut
q̄ſitū eſt:qꝛ vel illa mutatio circa obm̄ fit vel in eſſe rea-
li:vel in eſſe qđ hꝫ in ſenſu vel fantaſmate ꝛ ſequet̄ incō-
ueniēs vt p̄us.¶ Dicēduz ergo ad rōnem.ꝙ corruptio
q̄n̄q; fit ꝑ ↄtriū:ſicut habitˀ falſidicˀ corrūpit̄ adueniēte
habitu veridico:ꝛ econtrario:q̄n̄q; vero ꝑ ſubtractionē
ↄſeruātis q̄ dicit̄ corruptio ꝑ obliuionē.q̄n aūt q̄rit̄ q̄d
eſt illud ↄſeruās qđ ſubtrahit̄:dico ꝙ frequētia actuū ꝛ
q̄n dicit̄ ↄtra hoc nō:qꝛ ſubtracto actu adhuc manet ha
bitus.ſubtracta aūt cā ↄſeruāte nō manet effectus.dicē-
dū ꝙ ſubtracta cā ↄſeruāte p̄ncipali nō manet effectus
ſꝫ bene ſubtracta cā iſtrumētali mediante q̄ agēs effectꝰ
ↄſuat manet effcūs.nūc aūt ↄſuās cā reſpectu taliū ha-
bituū poliuz amitti eſt itellcūs agens:ꝛ ſi q habitˀ ſunt
nāles p̄moꝝ p̄ncipioꝝ de nec̄itate ↄſitēs nāꝫ:cā aūt in-
ſtrumētalis ſunt actˀ quoꝝ ↄtinuatio nō eſt nec̄aria:ſed
frequētia.¶ Ad 5ᵐ dōꝫ.ꝙ nullū icōueniēs eſt in viribˀ
ſenſitiuis aliq̄s diſpōnes ꝛ habitˀ remanere ſm̄ ꝙ ſunt
actˀ mobiles a rōne vel in eodē ſicut mouent̄ vires ſen
ſitiue in hoie a rōne vel ab alio.vt puta q̄:tum ad aīalia
alia q̄ ſunt aliquo mō ab hoie diſciplinabilia.¶ Qz aūt
dī ꝙ ſeq̄ret̄ ꝙ eēnt in eis meritū ꝛ demeritū dꝛſſoꝛiuꝫ
eſt:qꝛ hr̄e vel nō hr̄e habitū:nō facit ad hoc ꝙ actus ſit
meritoriˀ vel demeritoriᵒ:ſꝫ hr̄e dn̄iuꝫ ſui actˀ ſiue actˀ
iſte exerceat̄ ꝑ potentiā ſiue ꝑ habitū ſupadditū.¶ Ad
6ᵐ dōꝫ.ꝙ phs accipit ibi eē ad aliq̄d nō formal'r ſꝫ fun-
damētal'r. Ad illō qđ dī in ↄtiū dōꝫ.ꝙ lꝫ in aliqbˀ q̄ fun
damētal'r ſūt rela poſſit eē mutatio ſic ꝓbatū ē d calido
ꝛ frigido:nō tñ in habitibˀ ꝓut ipſe tractat ibi.vt in p̄mo
ꝛ ꝑ ſe termino motˀ.nā ꝓut ipſe dicit ibi in ſanitate non
ſit mutatio p̄mo ꝛ per ſe.ſed in quedam antecedente.ſ.

in humoribus:vt in calido ⁊ frigido ⁊ hꝰ.ex quibus reſultat ſanitas. vñ nō eſt intētio Ariſto.ꝙ ideo motꝰ non fit in ſanitate vt in ꝑmo ⁊ ꝑ ſe termino motus qꝛ eſt formalr relatio ſed qꝛ eſt qđdaꝫ abſolutū cuius eſſe ⁊ fieri dependet a quodā alio puta calido ⁊ frigido ⁊ ſilr eſt de ſciētia reſpectu mutat oīs facte in ſenſu.¶ Ad 7m dicēdū ꝙ ꝯña eſt falſa ⁊ interimēda vnde certū eſt ꝙ durū ⁊ ſiccum qꝛ ſunt qualitates tāgibiles ſunt ſilēs:⁊ ſunt in eodeꝫ ſubō ⁊ ſic pōt exēplificari de multis alijs.¶ Ad ꝓbationē dōꝫ ꝙ nō oīs diuiſio generis fit per oppoſitaꝫ dſias oppōne dicente incōpoſſibilitatē diuidentiū circa idē ſubꝫ lꝫ ſaltē q̄tū ad genera abſoluta diuiſio generis fiat per oppoſita incōpoſſibilia circa eādē eſſentiā. dico aūt circa eandē eſſentiā:quādo .ſ. ipoſſibile eſt ꝙ vnum eētialr ſit alteꝝ:vt ꝙ durities ſit ſiccitas ⁊ ſic de alijs.

Scdus art.

Quantum ad ſcđꝫ ꝑncipale veꝫ .ſ. habitꝰ faciat ad ſubaꝫ vel ad modū actus: ſciēdū ꝙ ſunt tres opi. ꝑma eſt ꝙ habitus nihil facit ad ſubam nec ad modū actus:ſcđa eſt ꝙ ad modum nō ad ſubaꝫ. tertia ꝙ ad vtrūqꝫ.¶ Prima opinio ꝓbaꝰ triplici rōne ꝑmo ſic.qꝛ omne ꝑncipiū actiuū vel paſſiuū alicuius eſt potētia:ſed habitus nō eſt potētia.ergo non eſt ꝑncipiū actiuū vel paſſiuū alicuius.ſed qđ nō eſt tale nō facit ad ſubaꝫ actus.ergo ⁊c̄.¶ Scđo ſic.qꝛ ego video ꝙ in gnātionibus ⁊ corruptionibꝰ reqrif ad agēdū determinatꝰ ſitꝰ:⁊ tñ ſitꝰ nihil facit ad actū.g̃ ſilr habitꝰ bñ reqrif ad agēdū:ſed nihil facit ad actū.¶ Tertio ſic.qꝛ nullum agēs poteſt agere ſine reſpectu:⁊ tñ reſpectus nō eſt ꝑncipiū agēdi.ſilr licet habitꝰ reqraf ad agendū nō tñ eſt ꝑncipiū agēdi.¶ Iſta poſitio eſt ipoſſis ⁊ primo eſt ꝯtra experiētiā ꝑmo qꝛ experimur ꝙ poſtq̄ eſt habitꝰ aliqs pōt operari aliqđ qđ ꝑus nō poterat vel alr ſaltē q̄ ꝑus ergo habitꝰ facit vel ad ſubaꝫ vel ad modū actꝰ ſaltem.¶ Scđo qꝛ h̄ eſt ꝯtra auctoritatē expſſam phi.9.meta. vbi dicit ꝙ ars eſt ꝑncipiū trāſmutādi aliud ſꝫ ꝙ aliud ars aūt eſt habitꝰ.g̃ ⁊c̄.⁊ ꝑmo ethicoꝝ vbi dicit ꝙ vtus bonū facit habētē ⁊ opus eiꝰ bonū reddit.⁊ ꝯtra auctoritates auguſtini ⁊ ꝯmētatoris ꝑallegatas.quoꝝ vnꝰ dicit ꝙ habitꝰ eſt quo aliqs agit cuꝫ opꝰ eſt.aliꝰ vero dicit ꝙ habitꝰ eſt quo aliqs agit cū voluerit.¶ Ad ꝑmū g̃ hoꝝ patebit īfra.¶ Ad ſcđꝫ dicēdū.ꝙ aliqđ facit ad agēdū vel ad aliquē actū dupl'r.vno mō cāndo illū actū directe.ſicͤ calefaciēs calidū calefacit ꝑ calorē.alio mō antecedēter.puta illud ꝙ diſpōit ſubꝫ ad receptionē eiꝰ:⁊ ſic ſitꝰ in corporalibꝰ.lꝫ nō faciat directe ad agēdū:cauſando directe actionē:tñ facit antecedēter qꝛ ꝓpter hoc ꝙ vtutes actiue ⁊ paſſiue taliū ſunt q̄te ꝑ acciñs oꝫ actiuū ⁊ paſſiuū diſponi ſm determinatū ſitū ad hoc vt agat in alteꝝ vñ nō videf ꝓbabile ꝙ aliqđ de neceſſitate reqraf ad agēdū antecedēter mō quo exponif infra ⁊ non faciat ad agere.¶ Ad 3m dicendū ꝙ aliter agēs nō pōt agere ſine reſpectu ⁊ alr ſine habitu.vñ bene veꝝ eſt ꝙ agēs nō pōt agere ſine reſpectu ꝯñte actionē:⁊ ideo non oꝫ ꝙ aliqđ faciat ad actionē.Sꝫ agēs nō pōt agere ſine habitu antecedēter ſe hñte ⁊ ad agēdū eētialr aliqđ faciēte ſicut patuit ꝑ experiētiā ⁊ auctoritates ſuperiꝰ poſitas.¶ Scđo opinionē tractaui ſatis diffuſe in noſtro ꝑmo quolibet:⁊ de eadē replico vnū breue ⁊ eſt oſtēdere q̄lis forma abſoluta ſit hītus.Ad cuꝰ euidētiā ſciēdū ꝙ habitꝰ ꝓut nūc loqmur de habitu ꝙ volo mō diſtiguere diuerſā acceptionē habitꝰ.ſꝫ ꝙ nomē habitꝰ eſt diſpō potētie ꝑ quā diſponif ad actuꝫ:puta habitꝰ itell'ſ ē quo potētia itellectiua diſponif ad ſciēdū.circa cuꝰ habitus declarationē eſt notādū.ꝙ qñqꝫ actiue vel paſſiue ſufficit aliqđ ꝑncipiū ꝑ ſe ad agēdū vel patiēdū ꝑfecte ⁊ ꝓpte:⁊ h̄ ꝑcīſe eſt ꝑpotētije determinatis ex ſeipſis ad agēdū:ſicut calor ad calefaciendū:⁊ ſic de ſilibus.qñqꝫ aūt tale ꝑncipiū actiuū ⁊ paſſiuū nō eſt ex ſe ipſo ꝑfecte determinatū ad ꝓ̄pte exeūdū in actū:ſed oꝫ ꝙ plura ꝯcurrāt:quoꝝ vnū eſt determinatiuū alteriꝰ.cuiꝰ exēplū poſſumꝰ videre in iſtrumētis mechanicis in qbꝰ videmus ꝙ duꝝ nō pōt ſcindere niſi ꝓut determinaf actiue ſicut in ſecuri ⁊ dolabra ⁊ diuerſimode diuidit ꝓut diuerſimode determinaf acumine vt pꝫ in dolabra ⁊ terebro quoꝝ vnū ſcindit in rectū:⁊ aliud perforat.tale g̃ ꝑncipiū ꝯcurrēs ad agēdū ⁊ patiēdū vt determinatiuuꝫ alteriꝰ ꝑncipij actiui ⁊ paſſiui cuꝫ alio qñqꝫ vocaf a phō potētia vñ ⁊ artē vocat potentiā.9.meta.ſed ꝓprio noīe vocaf habitꝰ.¶ Cauſa aūt q̄re potētia tale ꝑncipiū vocaf ⁊ nō habitꝰ:nō eſt qꝛ habitꝰ faciat ad modū ⁊ nō ad ſubaꝫ actꝰ:vt qdā dicūt.ꝙ hoc eſt ipoſe vt ꝓbaꝰ in ꝑmo quolibet nr̃o.ſed ideo dr habitꝰ qꝛ non ꝯcurrit ad actionē ⁊ paſſionē niſi vt determināſ ⁊ habilitās habitum:⁊ q̄re ſic vocaf habitus.¶ Eſt aūt notādū ꝙ qñqꝫ aliqs effectꝰ reducif in diuerſas cauſas:nō ſm diuerſa re:lꝫ ſꝫ diuerſa rōne tñ.vbi gr̃a.vt ſi dicamꝰ ꝙ in ꝑforatōe quā facit terebrū eſt diuiſio:⁊ diuiſio talis .ſ. ꝑforatio:⁊ dicamus ꝙ iſte actus qui eſt diuiſio ſm ꝙ diuiſio reducitur in duꝝ ſm ꝙ ſe extēdit ad omnes diuiſiones.inq̄tum aūt eſt talis diuiſio puta ꝑforatio reducif in duꝝ inquātum eſt habēs talē formā puta terebri.ſic etiam ſi inueniatur ꝙ actus abſolute reducaf in potentiaꝫ:⁊ vt talis reducatur in habitū:non ſic eſt itelligendū quaſi actus ⁊ modus:vnde eſt talis ſint diuerſa re:ita ꝙ potētia cauſet vnā partē ⁊ habitus aliā partē:ſed quia vnus ⁊ idem effectus:qui eſt actus talis cauſaf a potētia ⁊ habitu vt a ꝑncipio ſufficiēte.reducif ſaltē ſm rationē in potentiā ſm ꝙ eſt actus abſolute:ſed in habitu ſm ꝙ eſt talis:⁊ ſic itelligif verbū Ariſto.2.ethicoꝝ.d.ꝙ potētijs operamur abſolute:habitibus aūt bene aut male ac ſi dicerēf duro ſit abſolute diuiſio:ſed diuerſis figuris in duro ſit talis vel talis diuiſio.¶ Ad argumētū aūt qđ iducitur in ꝯtrariū:⁊ qđ fuit tactuꝫ in ꝑma opinione:ꝙ .ſ. habitus eſſet potentia.ſi habitus faceret nos poſſe in actū vel in modū actꝰ.dicēdū ꝙ lꝫ accipiēdo large potētiā ꝓ omni ꝑncipio agēdi qualitercūqꝫ dicif habitus potētia etiaꝫ a phō dicif:tamē accipiēdo ſtricte:⁊ ꝓprie q̄tū ad ſuā rōnem ꝓpriā ꝓut hanc determinatū modū ꝑncipiādi nō oportet ꝙ ꝑncipiū ꝙ eſt habitus ſit potentia:quia ꝑncipium ꝯcurrēs cum alio ad agendū vel patiendū determinatiuū alicuius ꝑotis nō habet rationeꝫ potētie.ꝓut potētia diſtinguif ꝯtra habitū:⁊ habet rationē habitus quia habet rationē habilitātis aliqđ principiū prius ad ſic vel ſic agēdū ⁊ illud qđ per ſe ipſum poteſt in actū vel preexigitur vt determinabile per tale ꝑncipiuꝫ ſuperueniens dicif potētia ꝓprie. Multe aūt rōnes adiecte ſūt ꝓ illa ſcđa opinione quas ī ꝑdicto noſtro quolibet ſolui:⁊ iō dimitto. Teneo ergo tertiā opinionē .ſ. ꝙ habitꝰ facit ad ſubam actus ⁊ ad modū ſicut in ꝑmo eū in ꝑdicto quolibet ꝓbaui.¶ Ad rōnē in oppoſitū rñdeo ꝑ itereptionē illius ꝓpōnis que dicit ꝙ habitus dicif reſpectū cuius falſitas pꝫ ex ſupradictis.

Qō. VIII.

Poſtea querebatur vnuꝫ pertinēs ad naturam intellectualeꝫ ⁊ eſt vtrum actus itelligēdi dicat aliqđ ſuperadditum potentie.⁊ arguif ꝙ non. qꝛ qđ dicit puruꝫ reſpectū nihil addit ſupra id in quo eſt.actus itelligendi eſt hꝰ. ergo ⁊c̄.maior ſupponif.ꝓbatio minoris: qꝛ qđ nō poteſt abſolui ab itellectu relonis dicit forma

Videas ſup hac mā henricus de gandauo q̄libet.4.q.10. Scotū ī ꝓ.ſen.di.17. Et in quolibeto.q.18.vide beatū thomā in prima ſcđe.q.49. ar.3.⁊ in ꝓ ſen.di.17.

Tex.cō.16.

Capl'o.ii.

Tex.cō.16.

Iſta ſcđa ꝑo eſt goufredi quolibeto.9. q.4.cuꝰ ipugnationē reqre ēt a Scoto .i. ſniaꝝ di. 17.q.2.lꝫ iſtā ꝑonē ipſe met Scotus uniuꝰ probabilr ꝑ meta.q.6.

liter reſpectū.ſed oīs cognitio eſt huiuſ.q2 cognitio nō poteſt abſolui a reſpectu ad obm.ergo ⁊c̄.⸿ Scdo: q2 oīs forma abſoluta eſt ꝑmus actus.ſed intelligere non eſt primus actus.ergo eſt forma reſtiua.

Contra. q2 oīs actio realis terminatur ad aliquā formaʒ abſolutam ſuperadditam paſſo. ſed actio realis itellectus agentis ⁊ fantaſmatis terminatur ad intelligere.ergo ⁊c̄.

Reſpondeo circa iſtam queſtionē ꝑncipaliter duo ſunt facieda.Primū eſt oſtēdere qḋ queritur.Secundum eſt oſtendere a quo effectiue eſt actus intelligendi.

Quantum ad ꝑmum ſunt due opiones:circa quaʒ ꝑmā ſunt facieda q̄tuor.Primū eſt dare itellectum opionis . Scdm eſt adducere rōnes qbus probaſ.Tertium eſt iprobare eaʒ . Quartū eſt reſpondere ad eius rōnes.⸿ Quātum ad ꝑmum ſciēduʒ ꝙ gdam dicunt:ꝙ actus itelligēdi nihil addit ſup potentiam.⸿ Ad cuius euidētiaʒ ſm eos ſciēduʒ . ꝙ actus ꝑmus ⁊ ſcds q̄ſqʒ nullā habitudinem importāt ad aliqd aliud:ſicut lux lucere.⁊ talia ſunt ſemꝑ ſil̄ actu.vñ q̄dīu eſt lux:ſemꝑ eſt lucere.q̄ſqʒ vō iportant habitudinē ad extra:ſicut calefactiuū ad calefactibile.⁊ calefaciens ad calefactū.Nō dicunt ꝙ in iſtis ſemꝑ ſunt ſimul forma a qua aliqd dr̄ eē calefactiuū:⁊ eſſe calefactibile.q2 calefactiuū iportat calefacere ſm eſſe poſe.nunc aūt lʒ calefactibile ſemꝑ nō ſit preſens calefacto.tn̄ ſemꝑ eſt aptitudine ⁊ poſitate.ſʒ i calefaciēte ⁊ calefacto forma ꝑ quā cōuenit alicui calefacere:calefaciēs ⁊ calefacere nō ſemper ſunt ſil̄.vñ non ſemꝑ eſt ſil̄ calor ⁊ calefacere . Nō dicunt ꝙ itellectiuū ⁊ intelligibile ſic ſe hñt ſicut calefactiuum ⁊ calefactibile.itelligēs aūt ⁊ itellm̄ ſicut calefaciens ⁊ calefactū.⁊ dicunt ꝙ ſicut itellectiuū nihil addit ſuper potentiā intellectus niſi reſpectū ad obm preſens aptitudine vel potētia.ita itellīna ſupra potētiā nihil addit niſi habitudinē ipſius potētie ad obm preſens . ⁊ ꝑꝑ hoc:q2 nō ſemꝑ eſt obm preſens:lʒ ſemꝑ itellis ſit itellectiuus:non tn̄ ſemꝑ itelligit.⸿ Q2 aūt itelligere non dicat formā aliquā abſolutam:ſed ſoluʒ reſpectū probant quatruplr̄.Primo ſic.nulla forma abſoluta eſt opatio:ſ intelligere eſt opatio.ergo ⁊c̄.minor ɔcediſ ab oībus.Maior triplr̄ ꝑbatur.Primo ſic.q2 idē nō eſt ꝑn̄m ſuiipſius. ſed forma abſoluta eſt ꝑn̄m opationis.ḡ ⁊c̄.⸿ Scdo ſic. illa que ex oppoſito diſtinguunſ:vnuʒ nō eſt alterum.ſʒ actus ꝑmus ⁊ ſcds qui ſe hñt ſicut forma abſoluta:⁊ operatio ex oppoſito diſtinguuntur.ḡ ⁊c̄.⸿ Tertio ſic.q2 ſi opatio eēt forma abſoluta:illa forma abſoluta poſſet habere opationē:⁊ tūc querā de illa:vtrū ſit forma abſoluta:aut nō.ſi nō:eadē rōne ſtandū fuit in ꝑma.ſi ſic.ḡ iſta forma hēbit opationeʒ aliā.⁊ ſic ibit in īfinitū.⸿ Scdo ꝑncipalr̄ ſic.q2 in opatione itra manēte: que non īportat niſi reſpectū quēdaʒ ad extra:forma ⁊ opatio non dr̄nt niſi ſm modū ſigñandi noīalr̄ ⁊ verbalr̄ : ſicut lux ⁊ lucere.⁊ per ɔñs vnū nihil addit ſuꝑ alterū.ſed intelligere eſt opatio manēs.ḡ videſ ꝙ itelligere nihil addit ſuper itellectū.vnde dicere ꝙ itelligere aliqd addit ſuꝑ itellectū:eſt dicere ꝙ calere addit ſuꝑ calorē:qḋ eſt abſurdū. ⸿ Tertio ſic:q2 ſi itellīre dicit formā abſolutā deus poſſet ſepare itelligere ab itellū:q2 deus pōt quecūqʒ abſoluta ſepare:dūmodo dicāt actum qḋ dr̄ ꝑꝑ mām ꝑmā. ɔñs eſt falſum.q2 hoc deus nō pōt facere.q2 eſſet itellīre ſine itelligēre.⸿ Quarto ſic.q2 ſi itellīre diceret aliquā formā abſolutam.ḡ ⁊ ſentire.ɔſequens eſt falſuʒ.ḡ añs. ꝑbo falſitatē ɔñtis.q2 ſil̄ ⁊ ſemel aliqs videt albū ⁊ nigrum.aut ḡ eodē actu:aut pluribus.ſi plibus:tūc plures actus ſentiendi in vno ſenſu ꝑticulari . puta viſu ſunt ſil̄: qḋ eſt incōueniēs.ſi vno.⁊ iſte vnus actus ē abſolutus. ſeqtur ꝙ vno ⁊ eodē actu ſentiſ albū ⁊ nigruʒ:qḋ eſt incōueniēs.q2 diuerſitas oboꝝ facit diuerſitatē actuuʒ.ḡ ponere actū ſentiēdi eſſe aliqḋ abſolutū additū potētie: eſt falſum ⁊ incōueniēs. Iſta pō videſ mihi falſa ⁊ īpoſſibilis.⁊ arguo ꝑmo ɔtra pōnē.ſcdo ɔtra modū poīedi. Cōtra pōneʒ arguo triplr̄.ꝑmo ex nouitate ⁊ mutatiōe: q̄ in itelligēdo apparēt. 2° ex nā ipſius relōnis. 3° ex his que attribuunſ actui itelligēdi . Et ꝑmo arguo 4ʳ.ꝑmo ſic.iſta mutatio noua qua ſit de non itelligēte itelligēs: aut terminaſ ad aliquē actū abſolutū in potētia:aut ad hoc ꝙ obm ſiat:aut ad hoc ꝙ vnuʒ applicaſ qualitcūqʒ ad alterū.ſi ꝑmo mō hr̄ intētuʒ.ſi ſcdo mō:ſeqſ ꝙ itelligere fiat nō ꝑer aliquā mutationē factā in poᵃ:ſʒ in obo: qḋ eſt abſurdū.Si tertio mō:quero q̄lis eſt iſta applicatio:aut ſm locū qḋ eſt manifeſte falſuʒ:aut ſm īformationē:vt.ſ.obiectuʒ īformet potētiaʒ:qḋ eſt ſilr̄ abſurdū. ⁊ tamē etiaʒ ꝑpter hoc habeſ propoſitum:ꝙ.ſ.addit aliqd abſolutum ſuꝑ potētiaʒ informās ipſaʒ.aut ſm preſentialitatē:aut ſm coexiſtētiaʒ tm̄.⁊ ſic:cuʒ deus coexiſtat cuilibet itellectui:ſemꝑ itelligereſ a quolibet itellectu:qḋ falſum eſt.aut ſm diſpōnem mouētis ⁊ mobilis. tunc quero.aut hoc eſt per hoc ꝙ itellectus mouet obʒ. ⁊ hoc dicere eſſet abſurdū.aut hoc ꝑ hoc ꝙ obm mouet potētiam:⁊ tunc queraſ ad qd ſicut ꝑus. ⸿ Scdo ſic.⁊ eſt ɔfirmatio ꝑcedentis:q2 iſti dicunt:ꝙ iſta nouitas ꝑuenit ꝑꝑ nouitatē pn̄tie obi latentis:quero qd itelligūt per nō latētiam preſentie:aut per non latētie ꝑſentiam. itelligunt purā negationeʒ.aut aliqd poſitiuū.ſi puram negationem.ergo itelligere formalr̄ nō dicit niſi puram negationē.ſi aliqd poſitiuū hoc nō eſt niſi manifeſtatio. ergo manifeſtatio ſiue cognitio eſt aliquid aliud preter potētiaʒ ⁊ obm:⁊ ꝑter pn̄tiaʒ ſiue coexiſtētiam vtriuſqʒ.⁊ q̄ro qd ſit illud:verum aliqd creatū in poᵃ vel in obto:⁊ ſeqtur ideʒ qḋ prius.⸿ Tertio ſic.q2 vbicūqʒ aliqd ſit de nouo qḋ prius non ſiebat.opʒ ꝙ hoc fiat aut ꝑ remotionē ꝑhibētis:ſicut graue mouef deorſuʒ remoto detinēte.vel per hoc ꝙ paſſuʒ appropinquat agenti:vel ecōuerſo.tunc ergo qn̄ de nō itelligente ſit itelligens:quero quid iſtorum ſit ibi de nouo. ſi dicaſ ꝙ remotio prohibentis:quero qd eſt illud ꝑhibens qḋ remoueſ:⁊ qd id remouet. ſi dicaſ ꝙ eſt remotio ꝑhibētis neᵐ: q2.ſ.abſentia obi prohibebat:ſicut abſentia aeris prohibet corpus luminoſuʒ ne illuminet.hoc eſt ignorare ꝑpriā vocem:q2 hoc non eſt remouere prohibēs proprie loquendo:ſed eſt applicare ipſum paſſuʒ ad agēs. ſi ſecūdo modo:tunc ſe habebant obm ⁊ potētia : ſicut mouēs ⁊ motum.⁊ quero vt prius qd mouet ⁊ quid moueſ.⁊ iteruʒ quid facit vel faciat mouēs in moto . ⸿ Quarto ſic .qn̄ aliqs videt de nouo deum.quero vtrū aliqua noua mutatio fiat ibi vel non.ſi non.ergo eodeʒ modo ſe hʒ beatus ⁊ non beatus.ſi aūt aliqua mutatio ſit : quero aut in potētia:aut in obo:aut in vtroqʒ . Dicere ꝙ in obo.ſ.deo vel vtroqʒ eſt abſurdū:q2 in deo nulla cadit mutatio.ſi in poᵃ:aut hoc eſt acceptio alicuius abſoluti.⁊ ſic habeſ ꝑpoſituʒ.aut terminaſ ad relationē tm̄:nulla mutatōe fcā in abſoluto:nec per ſe nec ſm applicationē vnius ad alterum:qḋ ſilr̄ eſt abſurdum. Si ponaſ ꝙ ſm applicationē vnius ad alteꝝ:quereſ qualis ē applicatio vt ꝑus: ⁊ nō poterit fingi.⸿ Ex pte auteʒ relonis duplr̄ arguo. Primo ſic.q2 iſta relo quā tu dicis itelligere:aut ē relo rei aut rōnis tm̄.ſi rōnis tm̄:tūc itelligere erit ens rōnis tm̄:⁊ tunc ens rōnis hītificabit boles:qḋ eſt ſatis abſurdū.ſi realis.ergo in deo nō eſt itelligere.q2 iter itellectū

diuinum ⁊ ſuū per ſe oīm nulla eſt relō realis. ¶ Scđo ſic. q2 ſi itelligere nō addit aliqđ abſolutū3 ſuper potentiam: ſed dicit tñ̄ reſpectum nullā compōnem facientem cum eo: itelligens nō eſt pfectior q̄3 non itelligēs. ſ3 hoc eſt ſilr abſurdum ⁊ impoſſe. probo ꝯñam: ⁊ ſm eos ⁊ ſm veritatē. ſm eos. q2 vt ipſi dicūt: reſpectus nullā3 perfectionē dicit p̄ter ipammet pfectionē: que ē fundamētū. ſed fundamētū equalr eſt in itelligēte ⁊ non itelligēte. g̃ ſi itelligere nihil dicit niſi talem reſpectū: eque pfectus erit itelligens ſicut non itelligēs: ⁊ nō plus. hoc ēt p3 ſm veritatē: q2 pfectio videtur dicere formā pfectibilis alicuius differētem re a pfectibili. Sed ſm iſtam pōnē3 itelligere nō dicit aliquā pfectionem differēte3 re ab itellectu. ergo ⁊c̄. Falſitas aūt ꝯñtis eſt manifeſta. ſ. q̄ non itelligens ſit pfectus ſicut itelligens. Primo: q2 ad hoc ſeqtur q̄ eque pfectus eſſet beatus ⁊ nō beatus. ſiue ponat̄ btitudo in viſione: ſiue in dilectione. q2 idē iudiciū eſt de vtroq3. Scđo: q2 ſequeret̄: q̄ oīa itelligere eiuſdē itelligētie eſſent eque pfecta. q2 fundamētū3 ipſius itelligere: qui reſpectus ponit̄ eſt cōmune oībus. ⁊ ſic p3 falſitas ꝯñtis. Sed ad hoc dicit: q̄ l3 itelligēs ⁊ non itelligens ſint eque pfecti per ſe loquēdo: tñ̄ per accñs itelligens eſt magis pfectum. ſicut graue deorſum eſt magis pfectum q̄3 graue ſurſu3. ¶ Cōtra. ſicut vnūqđq3 ſe h3 ad pfectum eē: ita ad pfectionem hr̄e. ſed itellectus ſm eos nullā h3 pfectionem plus q̄3 non itelligēs: q2 nō h3 niſi reſpectum q non eſt pfectio ſaltem alia a fundamēto: ⁊ ſm eos ⁊ ſm veritatē. ergo ⁊c̄. ¶ Qđ aūt dr̄ de graui falſum eſt: in quocūq3 loco ſit. ſi eſt eq̄le graue eſt eq̄liter pfectum: l3 in vno loco magis conſeruet̄ q̄3 in alio loco. Ex hoc aūt qđ attribuit̄ actui itelligendi arguo ſic. nullus reſpectus eſt p̄n^m agendi. ſed itelligere ⁊ velle ſūt p̄ncipium agēdi. ergo nō ſunt reſpectus. Maior p3. probatio minoris. q2 agens p itellm ⁊ volūtatem: aut agit p ipſas ſolas potētias. ⁊ ſic ita agit dormiēs ſicut vigilans: aut p actus ⁊ ſic hēo ppoſitū. ¶ Contra ēt modū ponendi arguo ſic. q2 ſicut ipſi dicūt actus p̄mus ⁊ ſecūdus: ſiue forma ⁊ opatio: puta lux ⁊ lucere in illis in qbus non dicūt reſpectū: ſunt ſemp ſimul. nec differūt niſi ſicut nominalr ⁊ verbalr dicta. ex vtroq3 iſtoꝝ oſtēdo q̄ cōtradicunt ſibi. Ex p̄mo ſic. q2 illud qđ nō dicit reſpectū dicit formā abſolutā. ſed vt ipſi dicunt: quedā ſunt in quibus actus ſecūdus non iportat reſpectū. ergo de neceſſitate ſm eos in illis dicit formā abſolutam. ſed cum hoc ipſi accipiunt vlr: q̄ nulla opatio dicit formā abſolutam in p̄ma coꝝ reſponſione. ergo manifeſte ꝯtradicūt ſibi. ¶ Scđo ſic. in illis forma ⁊ operatio: puta lux ⁊ lucere non differunt niſi vt nominalr ⁊ verbalr dicta: ſed ſunt idem. ſed ea que nō differūt niſi vt nomialr ⁊ verbalr dicta: nullā dr̄iam realem dicunt abſoluti ab abſoluto: vel abſoluti a relato: vel relati a relato. cum oīa talia equaliter poſſint dici ⁊ verbalr ⁊ noīalr. ¶ Scđm q̄ ipſi dicunt eſt: q̄ itellectiuum ⁊ itelligere importāt q̄ſdam habitudinē: ſicut calefactiuū ⁊ calefacere. Cōtra hoc arguo ſic. q2 calefacere dicit cālitatem effectiua3 aptitudine ⁊ actu. ergo ſi ſimile eſt de itelligere ⁊ itellectiuo: dicet cālitatē effectiuā aptitudine ⁊ actu. ⁊ ſic itelligere eſſet efficere actum itelligēdi. ſed hoc eſt falſum. ⁊ ſm opionem cōe3 ⁊ veritatē. q2 ſic deus nō diceret̄ intelligere: niſi q2 efficit ſuū actum itelligēdi: qđ eſt abſurdu3. ¶ Si dicas q̄ nō eſt ſimile quātum ad hoc q̄ hinc inde importetur reſpectus cālitatis effectiue. ſed q̄ntu3 ad hoc q̄ hinc inde eſt reſpectus aptitudinalis ⁊ actualis. ¶ Contra. q2 qñ dicimus itellectiuū: aut dicit actiuū ppꝛie dcm̄ ⁊ ſm rem: aut paſſiuū ſm rem: ſed actiuū ſm vocē. ſicut recipere ſignificat actiue aut neutrum coꝝ. ſi p̄mo mō. ergo itelligere erit ppꝛie facere. ſi ſcđo mō. ergo itellectiuum eſt receptiuū alicuius actus. ⁊ quero q̄s ſit iſte actus ſic̄ p̄ius: ⁊ nō poteſt fingi niſi abſolutū. ſi neutro mō: quero in qua habitudine ſe h3 itellectiuum ad itelligere: vel in habitudine receptiui: vel in habitudine actiui: vt dictu3 eſt. vel in habitudine fundamēti illius reſpectus: quē dicit itelligere. ⁊ tūc mirabile eſt quomō aliqd fundat nouum reſpectū nulla mutatione facta in ipſo: vel in alio: vel in applicatione ad alterū. ⁊ quero que eſt illa applicatio ſicut p̄ius: ⁊ nō poterit iueniri. ¶ Ad ſolutionem aūt argumentoꝝ premitto quedā que dixi de opatione manente: ⁊ de p̄ncipio opationis cuiuſcūq3 in noſtro ſecundo quolibet. ¶ Ad cuius euidētia3 ſciēdu3: q̄ ſicut ibi dcm̄ fuit preter cām finalem ponunt̄ tria p̄ncipia. ſ. formale receptiuū ⁊ effectiuum. operatio p̄ncipij formalis eſt facere formalr tale. puta albedo facit formalr album illud cuius eſt forma. opatio aūt p̄ncipij receptiui eſt vel ipſa forma recepta: quātum ad rem loquēdo: vel recipere ipſam formā: q̄ qdem ex mō ſignificandi dicit habitudinē receptiui ad ipſum receptū. Operatio autez p̄ncipij effectiui eſt efficere actū: ita q̄ effectus ſm ſe acceptus dr̄ a ſeipſo: vt opus vl' opatio efficiētis: ſicut forᵃ aliq̄ ſm ſe abſolute accepta: ⁊ accepta put denoīat cām efficiētem. vnde teneo q̄ actio nihil aliud ſit q̄3 effectus cauſe efficiētis: vt denoīat cām efficiētem. vnde calefacere nihil aliud eſt q̄3 hēre calorem a ſe fcm̄. Opatio aūt p̄ncipij formalis q̄ntum ad illud qđ eſt: nihil aliud eſt q̄3 ipſa forma. q2 ipſa forma nihil aliud dat a ſeipſa pfectibili. nec eius opatio iportat aliqd aliud ab ea: niſi q̄da3 habitudinē ad pfectibile qđ perficit forma. Opatio autem p̄ncipij paſſiui nihil aliđ eſt q̄3 actus vel forma recepta: niſi q̄ ex modo ſignificādi importat habitudinē ipſius recipiētis ad formā receptam. ¶ Deſcēdendo autez ad ppoſitum dico: q̄ in potētia itellectiua qñ aliqs actu itelligit ſit qdam actus abſolutus: q formalr nō dicit relationē: l3 relō conſequat̄ ad ipſum. ēt intelligēs dr̄ formalr itelligens tali actu ſubiectiue a potētia itellectiua: effectiue ab obō ⁊ itellu agēte: vel a ſpē ſm alios. Vide p̄ſtc̄ ēt in ꝯſili mā ſcotus in q̄ſt bemo. q. 4.

His premiſſis dōm eſt ad rōnes. Ad p̄ma3 dico q̄ maior eſt falſa: prout ppont̄. na3 opatio p̄ncipij formalis eſt ipſamet forma abſoluta: ⁊ opatio p̄ncipij receptiui eſt ipſamet forma recepta abſoluta. ¶ Ad p̄mā ergo probationē ipſius maioris dōm: q̄ qñ dr̄. nihil eſt p̄ncipiu3 ſui ipſius. dōm q̄ in operatione p̄ncipij formalis ppꝛie loquēdo: vnū non eſt cā alterius ⁊ p̄ncipiu3 niſi inquātum ex modo ſignificādi iportat̄ cu3 forma hīs formā: q̄ ex ea pficitur. ⁊ ex hoc ponitur p̄n^m iter formam ⁊ compoſitu3. non aūt q̄ preter formā ⁊ pfectibile qđ per ipſum pficit̄: ⁊ ipſum totū ſit aliqs alius effectus forme diuerſus ab his. ⁊ ſic nō o3 q̄ in tali p̄n° q̄ p̄n^m opationis non includat̄ in ipſa operatione: vel q̄ ſit diuerſu3 ab ea. In alijs auté bene p̄n^m eſt diuerſum ab opatione cuius eſt p̄n^m. ſed nō ſeqtur q̄ ſi forma ſit p̄n^m iſtius opationis: q̄ iſta opatio nō ſit forma abſoluta. q2 vna forma pōt eſſe p̄n^m alterius: ⁊ receptiue ⁊ effectiue: ſed hñ ſeqtur q̄ iſta forma non eſt iſta opatio cuius eſt p̄n^m. ¶ Ad ſcđa3 pbōne3 dōm: q̄ illa q̄ ex oppoſito diſtinguunt̄ vt ſic. vnū non eſt alteꝝ. ⁊ ideo actus p̄mus nunq̄3 eſt actus ſecūdus: reſpcū cuius dr̄ p̄mus. excepto p̄n° formali ⁊ opatione ipſius. ſ3 iſte q eſt ſcđs actus reſpcū vnius pōt eē p̄mus reſpcū alteri^s: ſicut illud qđ eſt effectus reſpectu vnius poteſt eſſe cā reſpectu alterius: quouſq3 perueniat̄ ad vltimum effectum: ⁊ ad vltimū actum: ſm quem differt a p̄mo actu: non ſi-

aut reſpectus a forma abſoluta recepta a recipiēte: ⁊ effe cta ab efficiente. ¶ Ad tertiam probationē dicēdum: ꝙ in per ſe ordinatis nō opꝫ ex iſta rōne ꝙ ſequat̃ proceſſus in infinitum: q᷑ perueniret̃ ad vltimā formā que eſt operatio ſiue effectus precedētium. ⁊ hoc dico in per ſe ordinatis. ſicut ſi dicat̃: ꝙ operatio celi eſt aīal effectum a celo. ⁊ operatio animalis eſt ambulare. ⁊ ibi eſt ſtatus. in per accñs autē ordinatis non eſt incōueniens dare ꝓceſſum in infinitū: ita ꝙ ſic non erit deuenire ad aliquā operationē ⁊ vltimā que non ſit ꝑncipiū alterius. vt ſi caleſactū a ſole caleſaciat quoddā alterum. ⁊ illud quoddam alterū. ⁊ ſic in infinitum. ¶ Ad ſecūdum dicēdū. ꝙ ibi equocat̃ intellectus. nam intellectus poteſt accipi pro ſola potētia ītellectiua: vel actu ſibi inherēte. modo quādo dicimus aliquem ītelligere operatio manēs que eſt ītelligere: ⁊ ītellectus prout ſtat pro actu ītelligendi non ſunt diuerſa re: ſed idem nominal̄r ⁊ verbal̄r dcīn. vel ſicut lumē in aere: ⁊ lucere. ſed ītelligere qui eſt idem real̄r: qḋ actus intelligēdi: ⁊ ītellectus prout ſtat pro potentia ītelligendi ſunt diuerſa re. ſicut lumē aeris ⁊ dyaphanitas. Unde dicere: ꝙ ītelligere addit aliqd ſup ītellectum: qui eſt actus ītelligēdi eſſet idez inconueniens: ſicut ſi diceret̃ ꝙ lucere addit ſup lucere: vel calere ſup calorem. ſed dicere ꝙ ītelligere addit rem abſolutā ſup intellectum qui eſt potentia intelligēdi non eſt incidere in predictum inconueniēs. ſed idem ac ſi diceret̃ ꝙ lucidum addit ſuper dyaphanitatē aeris lumē: qḋ hꝫ veritatem. ¶ Ad tertium dicēdum. ꝙ maior ⁊ minor ſunt dubie. q᷑ dubium eſt. an deus poſſet ſepare quecūqꝫ abſoluta abīuicem. poſito ēt ꝙ poſſit ſepare quecūqꝫ abſoluta abīuicem. non eſt certum ꝙ ipſe poſſit nō ſeparare qḋcūqꝫ ītellīre creatū aliud ab ītellectu cui⁹ eſt. nec ſeqtur ꝙ ītelligere ſit ſine ītelligente: ſed ꝙ tale intelligere ſit ītelligere ſubſiſtens: ſicut quātitas ſeparata eſt quātitas ſubſiſtens. Et ſi dicatur ꝙ ſolus deus eſt ītelligere ſubſiſtens. dicēdum ꝙ verum eſt actu ⁊ aptitudine: q᷑ ītelligere dei nec actu nec aptitudine poteſt inherere. tale autē ītelligere creatū lꝫ eſſet actu ſubſiſtēs. aptitudine tamen eſſet inherēs. ¶ Ad quartum dicēdum. cuius vis cōſiſtit in hoc: ꝙ ſi ſentire eſt actus abſolutus eodez actu videret̃ album ⁊ nigrū. Dicēdum ꝙ iſta rō ita curreret cōtra eos: ſicut contra me. q᷑ nō differt poſitio eorum qui ponūt ſentire eē reſpectiuū a pōne eoꝝ: qui ponunt ſentire eſſe quoddā abſolutum de nouo fcm̄ in potentia: niſi ꝙ ꝑmi ponūt abſolutum antiquū. ſ. potentiā. ⁊ alij ponunt abſolutū nouū. ſ. actum: q᷑ oēs concedūt ꝙ in aliquo abſoluto ſiue ſit potētia ſiue actus fundat̃ reſpectus cognoſcētis ad cognoſcibilia. Unde ſicut ipſi poſſunt dicere: ꝙ in eodē abſoluto: qḋ eſt potētia fundātur diuerſi reſpectus ad diuerſa. ita etiaꝫ poſſunt dicere illi qui ponūt nouum abſolutū: ibi. ſ. actum: ꝙ in eo fundātur diuerſi reſpectus ad diuerſa. ¶ Dicēdum ergo ꝙ eodem actu abſoluto poſſunt ſentiri talia: ⁊ ꝙ obiectum talis ſenſationis eſt vnū. puta dr̄ia albi ⁊ nigri. q᷑ ſicut ſenſus cōmunis apprehēdit dr̄iam obiectorum diuerſorum: diuerſoꝝ ſenſuū: puta viſibilis: audibilis: ita ſenſus ꝑticularis apprehēdit dr̄iaꝫ circa ſuū ꝓpriū obm.

Scḋs artic.

Quantum ad ſecundum ꝑncipale. ſ. a quo cauſet̃ iſte actus ītelligēdi: ſciēdum ꝙ illimet ponunt tres cōcluſiones. Prima eſt. ꝙ talis actus non cātur a ſpē vel obiecto. Secūda eſt: ꝙ ab obiecto ſicut a cā ſine qua nō. Tertio: ꝙ cātur a dante potentiam ītellectiuā: ſicut a cā propter quā ſit. ¶ Quātum ad primum adducūt rōnes. Primo ad probādum ſpāl̄r ꝙ nō a ſpē. Scḋo: ad probādum ꝙ non ab obō. Tertio: rōnes cōmunes ꝙ a neutro. Primū probāt quadrupl̄r. ꝑmo ſic. q᷑ ītelligere poteſt eē ſine ſpē. ergo ſpēs non eſt ꝑn⁹ eius. aña pꝫ. puta in viſione btā. Probō ꝯñtiā: q᷑ intelligere eſt actus manēs in eo cuius eſt actus. ergo non eſt effectus illius: ſine quo vel extra qḋ manet. ergo ſi manet ſine ſpē: ſpēs non eſt eius cā. Si dicat̃ ꝙ deus poteſt facere effectum ſpēi ſine ſpē. q᷑ poteſt facere effectū ſecundarū cārum ſine ipſis. non valet vt videt̃: q᷑ lꝫ poſſit facere effectum cauſe efficiētis ſine cā efficiente quātum ad actiones trāſeuntes: non tñ quātū ad actiones manētes: que debēt manere in ſuis ꝑncipijs. ¶ Scḋo ſic. q᷑ qua rōne ponit̃ ſpēs in ītellu: eadem rōne in ſenſu hoc autem ē falſum. ergo ⁊c̃. aña pꝫ. Probo falſitatem ꝯſequētis. q᷑ ſi ſpēs aliqua eſſet in ſenſu cāns ſenſationē eēt ſimilis illi que eſt in medio. ergo qua rōne cāret ſenſationē illa que eſt in ſenſu eadē rōne illa que eſt in medio. Sꝫ dices ꝙ diuerſitas receptoꝝ impedit: q᷑ aer nō eſt receptiuus actus ſentiēdi ſic potētia ſenſitiua. ¶ Cōtra: q᷑ cum ſit operatio manēs: ⁊ ſpēs ſit eius cā erit receptiua eius ſpēs. ⁊ ſi ſit ſpēs ſimilis in vtroqꝫ: ſicut pōt in vno ita in altero. ¶ Tertio ſic. q᷑ ſpēs aut requirit̃ vt medium cognoſcēdi: qḋ eſt cognitum. aut ſilitudo ſola cogniti. non ꝑmo modo: vt auctores illius opīonis dicunt de ſpēbus. Probatio. ꝙ nec ſcḋo mō. ꝑmo: q᷑ talis ſilitudo vt dicunt eſt eiuſdez ſpēi cum eo cuius eſt ſilitudo. ſicut albedo ⁊ ſilitudo eius in aere: vt dicūt: eſt eiuſdem ſpēi cum re mālī cognita. ergo ⁊c̃. ¶ Scḋo. q᷑ qñ aliqd ducit in cognitionē alterius vt ſimilitudo eius: nō ducit in cognitionē eius: niſi prout aſſimilat̃ ſibi. ſed res extra nō poteſt aſſilari ſpēi in ītellectu. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto ſic. q᷑ fm̄ ponētes ſpēs: ſpēs maneret ſine actu intelligendi. hoc autē eſt inconueniēs. ſ. ꝙ plures ſpēs eiuſdez generis ꝓpinqui ſint in eodem obto vt dicunt. ¶ Quod autē non ab obō probāt. Primo ſic. q᷑ effectus eſſet notior ſua cā. q᷑ actus ītellectus eſt notior obto. ſi dicas ꝙ non opꝫ. q᷑ concurrit ītellectus agēs. Contra. q᷑ in ſenſu nō eſt ſenſus agēs. ergo nec ibi. Si dicas ꝙ obm ſenſibile mouet ſenſum in virtute alicuius ītelligētie. Contra: q᷑ ītelligētia non cāt niſi motū localem. mouēs autez localr̄ minus facit ad actionē ꝙ̄ ipſum quale: qḋ mouetur ſic localr̄: vt agat. ſicut minus calefacit applicās calidū calefactibili: ꝙ̄ ipſum calidū. ergo minus facit ad ſenſationem applicans ſenſibile: ꝙ̄ ipſum ſenſibile. ⁊ per ꝯñs non poteſt dici ꝙ ſenſibile faciat effectum nobiliorez ſe in virtute ītelligentie. ¶ Secūdo ſic. q᷑ ſi obm mouet: tunc ītelligere eſt pati: ⁊ ītelligi eſt agere. ſꝫ hoc eſt incōueniēs. ergo ⁊c̃. ꝓbatio ꝯñtie. q᷑ ītelligere ſe tenet ex ꝑte potētie mobilis ītelligi ex parte obti mouentis. Probo falſitatem ꝯñtis. q᷑ ſi ītelligi eſt mouere. ⁊ ītelligere eſt moueri. ītelligi eſt nobilius ꝙ̄ ītelligere: qḋ eſt falſum. q᷑ ītelligere non cōuenit niſi nobilioribus entibus: ītelligi conuenit oībus. ¶ Tertio ſic. ⁊ eſt cōfirmatio rōnis precedētis. q᷑ ſi ītelligere eſt moueri: ⁊ ītelligi eſt mouere. ſeqtur ꝙ ideo ītellectus ītelligit: q᷑ res ītellecta ītelligitur. ⁊ nō econuerſo. ſed hoc eſt inconueniēs. ergo ⁊c̃. ¶ Si dicat̃ ꝙ intellīre nō eſt moueri: nec mouere. vt quidam dicūt. ¶ Cōtra. ītellīre eſt in ītellu: ſicut ca^{lor} in mēte: ⁊ lumen in aere. ſed iſta fm̄ Aug. ſemper ſunt in fieri. ergo opꝫ ꝙ dicat mouere vel moueri. ¶ Quarto ſic. q᷑ ſi obm regratur vt mouēs: tunc deus poteſt facere actū ītelligendi ſine obiecto cognito: q᷑ pōt facere actum ſecunde cauſe ſine ipſa. hoc aūt eſt incōueniēs. ğ ⁊c̃. ¶ Si dicatur ꝙ deus poteſt facere cognitionē ſine obto mouente: non tamē ſine obto termināte ipſam cognitionē. ¶ Contra. q᷑ 2^{m}. ſ. eſſe terminus preſupponit ꝑmum. ſ.

mouēs eſſe. ¶ Oz autē a neutro ꝓbāt.pmo ſic.q2 actus vitalis qlis eſt itelligere debet eſſe a pncipio viuēte.ſed ſpēs ⁊ obm non ſunt huiꝰ.ergo ⁊c. ¶ Secūdo ſic.nulla res idiget aliquo extrinſeco ad ſuā operationez.ſed ppria ⁊ nālis operatio itellectus poſſis eſt itelligere . ergo non indiget ad hoc ſpē vel obiecto que ſunt quedaz extrinſeca. ¶ Tertio:q2 ſi actus itelligendi eſſet aliqd cāꝫ a ſpē vel obiecto.diuerſoꝝ obiectoꝝ ⁊ diuerſarum ſpērum eſſent diuerſi actus itelligendi ſpecifice.hoc aūt eſt incōueniens.ergo ⁊c.ꝯñtia pz. Probo falſitatē conſequētis:q2 ꝓprietas ſpeciei ſpālıſſime eſt ſpēs ſpālıſſima. ſed homo eſt ſpēs ſpālıſſima . ergo nō pñt plā itelligere hoīs differre ſpecie. ¶ Secundā concluſionē.ſ.ꝙ obm regraf:ſicut cā ſine qua non.probāt vnico medio ſic. q2 ſm Augu.ſexto de trini.ad cognitionē regritur pñtia obiecti non latentis.ſed pñtia obiecti non regritur vt cā propter quā ſit.ergo regrif ſoluz cā ſine qua nō. ¶ Tertiam concluſionē.ſ.ꝙ dans formā.ſ.dans itellectum cāt intelligere : probant dupli.pmo ſic.q2 ſic ſe hz itelligere ad potentiā intellectiuā:ſicut deſcēdere ad grauitatem.

Tex.cō.32. ſed ſm phm.8.phyſicoꝝ.deſcendere grauis eſt a dante grauitatē.ergo itelligere eſt a dāte potentiā intellectiuā. ¶ Secundo ſic.q2 ſm phm.exñs in potentia actuali ad actum nō indiget noua forma:ad hoc ꝙ in actū exeat:ſicut pz de graui qd non indiget noua forma : vt deſcendat.ſed hñs potētiam itellectiuā eſt in potentia itellectuali vt itelligat.ergo ⁊c. ¶ Hec propō videtur mihi falſa ⁊ impoſſis.q2 iſta pmo ponit : ꝙ actus itelligēdi eſt a dāte potentiaz itellectiuam:ſicut a cā propter quā fit. talia autē exeunt in actum niſi prohibeātur.⁊ per conſequens ad hoc ꝙ de nouo exeāt in actum:regritur remouens prohibens. Arguo contra pōnem dupli.pmo vno modo ex pte motionis . Scdo modo ex pte prohibētis. ¶ Primo ſic.q2 dans formā non dr mouere formā:ita ꝙ dare formā ſit ipſum mouere.ſed dare potentiā intellectiuā eſſet ipſa motio.q2 dr itelligere formalr loquendo:qñdiu maneret potētia itellectiua maneret ipſum intelligere.ergo dādo formā que dr potētia itellectiua dr dare motum:qui dr ⁊ eſt actus itelligēdi cāliter : inquātum dat formā que eſt cā talis actus.⁊ tunc quero : aut eſt cā talis actus effectiua tñ.aut paſſiua tñ:aut vtroqz modo.ſi effectiua tñ.ergo potētia itellectiua cābit actū itelligendi in quodā alio.qd eſt incōueniens. Primo:q2 itelligere non eſſet opatio manēs itellectus. Secūdo:q2 non pōt fingi in qd aliud hoc fieret . ſi ponaf ꝙ paſſiua tñ.ergo opz dare aliqd qd moueat ipſum paſſiuū: qd quidem opz eē aliqd aliud ab itellectu : ⁊ a cā dante itellectum:vt ſic.qd ideo dico:q2 lz deus poſſit mouere ad cōmunem actū.hoc tñ non eſt dādo potentiā paſſiuaz. Si autē vtroqz modo.tunc idem ſm idē eſt actiuū ⁊ paſſiuum.qd qdem priuilegiū lz quidā ſequētes ſuum hñplacitum.non rōnem:dederūt voluntati.nullus tñ hoc vnqꝫ dedit in itellectu. ¶ Ex pte remotionis prohibētis: arguo ſic.q2 quādo itellectus de nouo incipit itelligere cum illud qd ē in potētia actuali ad hoc ꝙ exeat in actū non indigeat niſi remouēte prohibēs.tūc quero qd prohibens remouef hic.⁊ qd remouet . ſi dicaf ꝙ remouetur prohibēs priuatiuum.ſ.abſentia obiecti : ſicut applicans calefactibile ad calefactiuū remouet abſentiā calefactibilis . ¶ Contra.q2 remouere illud prohibēs nihil aliud eſt qꝫ applicare ipſum per ſe pncipiū paſſiuum actionis ad ipſuz agēs.⁊ per ꝯñs talis applicatio eſt applicatio obiecti ad recipiēdum ab itellu.qd ē abſurdū.ſi autez ē ecōuerſo.ſ.applicatio mouētis ad mobile.tūc habetur propoſitū.ſ.ꝙ obiectum mouet potentiā ad itelligendum. Itē quero qd eſt qd remouet prohibēs:aut illud qd facit obiectū in ſuo eſſe reali : aut illud obiectum mouēs ſenſum ⁊ fantaſiā.non pmo modo:tum q2 cōtingit aliqd intelligi non exiſtēs actu : tum q2 non ſemꝑ re exiſtēte itelligitur.ſi ſecundo modo habef ꝙ obiectum mouet ſenſum ⁊ fantaſiā:vel ad actuz vel ad ſpēm.⁊ eodem modo debet cōcedi ꝙ ⁊ itellectum mouet mediātibus illis.⁊ q2 iſtud eſt ſatis iprobabile nō plꝰ deduco. ¶ Ad pmum ergo qd opponif de ſpē dicēdum:negādo ꝯñam. Ad probationē dico.ꝙ actus itelligendi non eſt operatio manēs ipſius ſpēi:vel alicuius alterius : a quo fit effectiue.imo videtur mihi.ꝙ dicere operationē eſſe manētem:q2 fit in eo a quo eſt effectiue:eſt ignorare ꝓpriam vocē.operatio ergo ſpēi non eſt itelligere.ſed itelligere facere.ſed itelligere eſt operatio ipſius itellectus poſſis vt receptiui.illud aūt a quo aliqd formalr eſt itelligens:eſt ipſe actus itelligēdi.alis autē de hoc diffuſe locutus ſum. ¶ Ex dictis pz ad inſtātiaz adductā iſti rōni: q2 procedit ex ignorātia eius:qd dr actio manēs. ¶ Ad ſcōm dupli poteſt dici. Uno mō qd non eſt ſilis ſpēs in ſenſu ⁊ i aere.loquor aūt de ſpē que eſt in organo:nō put eſt dyaphanum tñ.ſed prout eſt in cōpoſito ex potentia ⁊ organo.prout ſunt coniunctiꝫ ſubm ſenſitiuū. ¶ Alio modo dicēdo:ꝙ ꝓpter diuerſitatem receptiui eſt ꝙ nō eſt ſenſatio in aere:ſicut in organo : dato ꝙ ſit ſilis ſpēs vtrobiqz. ¶ Ad illud aūt qd dicif contra hoc dicēdum: ꝙ ꝓcedit ex ſimili ignorātia : ſicut precedēs.ſ.ex ignorantia operationis manētis:q2 nihil ſe habet in ratione opationis manētis:reſpectu eius a quo eſt effectiue. Uñ dato ꝙ illud ſubiectū moueret ſeipſum:iſte tñ motus vl actus non ſe hēret illud totum quātuz ad qd ſe hz eſt cā efficiens. ¶ Ad tertium dicēdum:ꝙ regritur vt ſimilitudo informās itellectum:⁊ mouēs ipſum ad cognoſcēdum:⁊ non vt mediū cognitum . prout vna res cognita ducit in cognitionē alterius. Ad probationē aūt que adducitur in contrariū dicēduz. ꝙ illa rō peccat in duobꝰ. Primo:ꝙ illa ſimilitudo ꝓcedit de ſilitudine in eē.nos autē logmur de ſimilitudine que eſt ſm repñſentationē: prout ſimilitudo exñs in itellectu repreſentat itelligibile. ¶ Secūdo deficit:q2 ꝓcedit vtēdo ſimili : vt medio cognito ad probādum alterum . ſicut ſi probaref aliqd de niue alba:in eo ꝙ alba.⁊ ex hoc concluderef ꝙ cōueniret lapidi albo : nos autē logmur de ſimilitudine que eſt rō cognoſcēdi:nō vt medium cognitū. ¶ Ad quartū pz ex dictis in precedēti queſtiōe:vbi oſtēdi quomodo plures ſpēs euſdez generis poſſunt ſtare ſimul . Si aūt queras qre due ſpēs poſſunt ſtare ſimul:⁊ nō duo actus intelligēdi. Quātum ad nunc ptinet dico:ꝙ nihil ꝓhibz actus alios habere repugnātiam:lz eoꝝ pncipia non habent repugnātiam.ſicut pz de impreſſione fcā cum magnete in ferro:que ſtat cum ferri grauitate.quādo tamē impreſſio hz inclinationē ad oppoſitum grauitatis quandoqz.puta ad aſcenſum ſurſum:quādo magnes ponitur ſurſum.vnde lz motus ſurſum ⁊ motus deorſuz ſint repugnātes:tñ principia iſta eoꝝ non ſunt repugnātia : q2 ſtant ſimul. ¶ Ad pmum qd dr de obiecto dicēdum:ꝙ illud eſt facilr ſoluere ſm eos q ponūt:ꝙ actus itelligēdi eſt relatio.⁊ ſi ſit minimū abſolutum: cū plus habeat de entitate hz plus de nobilitate qꝫ relatio. Scōm autē veritatem dicēdum:ꝙ non opz effectum nobiliorē eſſe ſua cā.q2 concurrit cum obiecto itellectus agens. Et ad illud qd dicunt contra hoc dicēdum : ꝙ Ariſt.lz non inueniatur poſuiſſe ſenſuz agentē:tñ nō inuenif eū negaſſe. Et Cōmen.videf ponere ipm motus hac rōne.qre aūt Ariſt.nō poſuit ſenſuz agētem ſic intelm agētem. Dico Nota quare Ariſt.nō meminit de ſenſu agēte. Scdo de aīa cō.60.

Iſtā ēt rñſio nē imitatur egidi⁹ romanus i ſuis q̄libetis.

φ q2 non euidēter excedit ſenſus qualitates ſenſibiles: ſicut intellectus q̄ditates mālēs. Aliter ēt poſſet dici ad hoc:φ .ſ. in virtute alicuius ſpiritualis virtutis ſenſibile mouet ſenſum. Qđ autē dr̄ contra hoc:φ .ſ. itelligētia nō facit niſi motū localem. parum valet. q2 preter itelligentiā dātem motū orbi:oꝫ dare aliā intelligentiā a qua hꝫ eſſe orbis: in cuius virtute agat orbis. ❡ Ad ſcđm dōm. φ lꝫ itelligere ſit q̄dā actus qui ē effectus ab alio efficiēte: ⁊ receptus in aliquo: tñ vt ſic non dicit formalr̄ agere vel pati. ſed hēre actum itelligendi. itelligi autē nō dicit ipſaꝫ actionē o⁹ mouentis. q2 hoc dicit itelligere facere. ſed dicit oēm terminū ad quem. vt ad cognitū terminatur actus itelligēdi. ⁊ per hoc pꝫ φ non ſeq̄tur φ itelligi ſit nobilius q̄ꝫ itelligere. Forma aūt arguendi nulla eſt: q2 nō opꝫ φ illud qđ eſt ꝓpꝛium q̄buſdā creaturis nobilibus ſit nobili⁹ eo qđ ē cōmune oībus. prout accipit̄ in nā determinata. q2 eſſe qđ eſt cōmune oībus: prout accipit̄ in nā diuina: eſt nobilius oī itelligere: ⁊ oī rōcinari. ⁊ ideo nō ſeq̄tur φ ſi itelligi cōuenit oībus φ ſit ignobili⁹ omni itelligere ⁊ oī rōcinari. ❡ Per hoc pꝫ ad tertium: q2 non ſeq̄tur φ ideo itellectus itelligit q2 res itelligit̄. q2 itelligi: vt dcm̄ eſt: nō dicit mouere: nec itelligere moueri. Sed verum eſt φ itellectus q̄ educit̄ de potētia in actum non itelligit: niſi q2 obm̄: vel aliq̄d vice obi intelligere facit. ❡ Ad illud qđ cōtra hoc dr̄ dōm: φ lꝫ itelligere ſemper ſit in fieri. q2 ꝯtinue depēdet a ſua cā proxima. tñ itelligere non iportat ipſuꝫ pati vel fieri: vel ipm facere formalr̄. ſicut nec aerem luciduꝫ eſſe non iportat formalr̄ lumē facere: vel lumē fieri. ❡ Ad quartū dicēdum: φ deus pōt facere actum itelligēdi ſine obo mouēte. non tñ ſine obo cognito. Et ad illud qđ dr̄ contra hoc dōm: φ obm̄ cognitum preſupponit motionē ad itelligēdum: non tñ ſemper ab obto. ❡ Ad primum qđ obijcit̄ de vtroq3 dōm: φ illa rō deficit in tribus. Primo. q2 poteſt dici vitalis a pncipio paſſiuo: q2 .ſ. eſt actus ipſi⁹ viui ſubiectiue. Secūdo deficit: q2 eſt ēt ipſius viui actiue: cū ponatur itellectus agēs ibi actionē hēre. Tertio. q2 ſpēs ita eſt ētranea ipſi viuenti ſicut actus ipſe. vtrūq3 enim eſt accn̄s ipſius viuentis. ❡ Ad ſcđm dōm: φ maior eſt falſa: q2 actiuum agēdo req̄rit paſſiuū: ⁊ paſſiuū actiuū. Sed verum eſt: φ nulla res ad ꝓpoſitū actum ⁊ nālem reſpectu cuius eſt ſufficiēs: non req̄rit aliq̄d aliud in ſuo genere. puta actiuū nō req̄rit aliud actiuū. ⁊ paſſiuuꝫ nō req̄rit aliud paſſiuū. ſed hñ ſemꝑ paſſiuuꝫ req̄rit actiuū: nunc aūt intelligere eſt ꝓpꝛius actus poſſis itellectus vt paſſiui. hoc autem nō tollit req̄rere actiuū. ❡ Ad tertiū dōm. φ illud argumētum fundat̄ ſuper vnū manifeſtū impoſſe. ſ. φ omne itelligere hoīs ſit eiuſdē ſpēi. Primo: q2 hoc eſt cōtra doctrinā phī: vbiq3 dicētis. φ actus diuerſificitur per oba. Scđo: q2 oēs actus itelligendi eēnt eque perfecti: q̄tum ad eoꝝ perfectionē intrinſecā ⁊ ſpecificā. Tertio ſequeret̄ φ oēs eſſent beati: vel non bti. ſi ponatur φ btitudo ⁊ non btitudo ſint eiuſdem ſpēi. Si dicatur φ nō: ꝓpter relōnem ad diuerſa. quero vtrum actus itelligendi dicat formalr̄ relōnem ipſam vel abſolutum. ſi abſolutū illud eſt vnum ⁊ ideꝫ: ⁊ tunc ſequunt̄ predicta incōueniētia. Si relōnem formalr̄. quero vtrū oēs actus itelligendi relōnem eādem ſpē dicāt. ſi ſic: idē incōueniēs qđ prius. ſi nō: rō eſt nulla que dicit: φ q2 intelligere eſt ꝓpꝛietas ſpēi ſpālīſſime: non poteſt differre ſpē. ❡ Dōm ergo φ ꝓpꝛietas ſpēi ſpālīſſime quādoq3 ē vnius ſpēi ſpālīſſime: maxime de illis que de neceſſitate cōſequunt̄: ſicut riſibile in hoīe: ⁊ potētia itellectiua. qñq3 aūt ꝓpꝛietas ſpēi ſpālīſſime dicit plura ſub quadā indifferētia. ſicut ꝓpꝛietas linee eſt rectitudo vel curuitas: ⁊ curuitas poteſt eſſe arcualis vel circularis. ❡ Quantum ad ſecundā eoꝝ concluſionem: φ .ſ. obm̄ eſt cā ſine qua nō. rō eoꝝ nō probat. ſed q2 fundat̄ ſuper rōnibus q̄bus credūt ſe probaſſe φ obm̄ non req̄ratur vt cā propter quā ſit. oſtēſum eſt autem φ iſte rōnes nō valent. ❡ Qđ autē dicūt tertio. φ dans formā eſt cā ꝓpter quā ſit. ſ. dans potentiā intellectuā. dōm φ dans formā pro tāto dr̄ cā alicuius: inquātum dat formā propter quā eſt actus. ⁊ ſi forma iſta ſit pncipium paſſiuū: ſicut dyaphanitas in aere: dans tale pncipiū dat pati. ⁊ hoc nō excludit req̄rere actiuum: ſicut dare aeri dyaphanitateꝫ non excludit req̄rere corpus illuminatum. Si aūt ſit principium actiuū: tunc dans formā dr̄ agere: ſicut dās calorē dr̄ calefacere. nunc aūt itellectus poſſis eſt pn⁹ paſſiuuꝫ ⁊ receptiuū reſpectu actus itelligēdi. ⁊ ideo dans itellm poſſem non excludit neceſſitatē req̄rēdi actiuū: ſiue hoc ſit itellectus agens: ſiue obm̄: ſiue vtrūq3. Ad illud aūt qđ dr̄ de eſſe in potētia actuali. ſciēdum φ iſta verba. eē in potentia actuali vel eſſentiali: non ſunt directe verba Ariſt. in 8⁰ phy. ſed ſui cōmentatoris. q̄ iſtā diſtīcēnem videtur accepiſſe ex verbo Ariſto. ibi. q2 dicit φ alr̄ eſt in potētia ad eſſe ſurſum illud qđ eſt in potētia leue: ⁊ in potentia ad eſſe ſurſum. ⁊ alr̄ qđ eſt leue actu: ⁊ eſt in potentia ad eſſe ſurſum. pmum quoꝝ vocat Cōmentator eſſe in potētia eſſentiali. ſcđm autem eē in potentia accn̄tali. ❡ Ad cuius euidentiā ſciēdum: φ ſm̄ vtrāq3 potentiā poteſt aliq̄d dici in potētia eſſentiali ⁊ accn̄tali. ſm̄ q̄dē potentiā actiuā dr̄ aliq̄d eſſe in potētia eſſentiali: qñ eſt in potētia ad hñdum pn⁹ actiuum ad agere ſm̄ ipſum. ſicut diceret̄ in potētia eēntiali ad calefaciēdum illud qđ eſt in potētia ad calorē: ⁊ ad agendum per calorē. In potētia vo actuali qđ actu calidꝫ eſt: ⁊ non calefacit: ꝑꝑ aliqđ ꝓhibens. ⁊ tale dr̄ eſſe in potētia accn̄tali ad agendum: q2 qđ non agat: non eſt propter aliqđ qđ req̄rat̄ ex pte ſua: ſed ꝓpter illud accn̄s prohibēs. Et ſilr̄ eſt ex pte potētie paſſiue. nā non hñs potentiā paſſiuā dr̄ in potentia eſſentiali ad ipſam: ⁊ ad pati ſm̄ eā. hñs autem eaꝫ ⁊ non recipiēs actuꝫ ſm̄ eā: precipue ꝓpter aliqđ ꝓhibēs: ne recipiat actionem agentis: eſt in potētia accn̄tali ſm̄ eam. ſicut aer q̄ non recipit illuminationē ꝓpter iterpoſitioneꝫ feneſtre dr̄ eſſe in potētia accn̄tali ad illuminationē. qñ ergo dr̄ φ illud qđ eſt in potētia accn̄tali per ſe vadit ad actū remoto prohibēte. verū eſt actiue vel paſſiue: nunc aūt hñs itellectum poſſem eſt in potētia accidētali paſſiua ad itelligere. ⁊ ideo pñte obo cōueniēti in ſe vel in ſui ſilitudine cū aliis actiuis vadit ad actū paſſiue. vnde non ſequitur quin req̄rat actum vel ſpeciem vel obiectum. ❡ Per hoc pꝫ ad argumētum pncipalr̄ factum ad ptem contrariā. q2 maior eſt falſa. ⁊ ꝓbō per quā ꝓbat̄ eſt oſtēſa nulla eſſe.

Tex.cō.

Qō. IX.

Poſtea querebat̄ vnum gnālr̄ pertinens ad cōpoſitionem ex mā ⁊ forma. ⁊ eſt. vtrum in talibus mā ſit pncipium indiuiduationis. Et arguit̄ φ non: q2 illud quod eſt cōmune nō eſt pncipium īdiuiduationis numeralis. ſꝫ mā eſt huiꝰ. ergo ⁊c̄.

Contra. q2 ſm̄ phm̄. 7. meta. gnāns gnāt ideꝫ ſpē ꝑꝑ formā: ſed aliud numero ꝑꝑ mām. Tex.cō.

Reſpondeo ad euidētiam iſti⁹ qōnis tria ſunt faciēda. Primū eſt oñdere in quo ſtat difficultas qōnis. Scđm eſt recitare opiones. Tertium eſt eligere illud qđ videtur probabilius.

Quantum ad pmum ſciēdum φ cū indiuiduū q̄tum ad rem ptinet dicat aliquod Primus articulus.

vnum numero. vnum autem eſt illud qḋ eſt indiuiſum in ſe. ⁊ diuiſum ab omni alio. q̄rere ꝑ qd aliqd eſt idiuiduū eſt q̄rere ꝑ qḋ aliqd eſt vnū in ſe: ⁊ diuiſum ab alio. ¶ Quātū ad ṗmū. ſi q̄raṫ per qd eſt aliqd idiuiſum in ſe. ſciēdū ꝙ idiuiduatio eſt duplex. vna eſt qua aliqd eſt idiuiſum a ſeipſo. alia eſt qua vna pars in ꝯtinuo eſt idiuiſa ab alia: put ꝯtinuū dicim⁹ cui⁹ partes ſunt idiuiſe ab inuicē. ṗma idiuiſio ineſt vnicuiqꝫ a ſeipſo. vnumqḋqꝫ.n. ſeipſo eſt ipſummet. ⁊ ꝑ ꝯñs eſt indiuiſum a ſeipſo ⁊ hoc tāgit pħus. 7. meta. qñ dicit: q̄re vnūqḋqꝫ eſt ipſummet ⁊ nō plura. dicit ꝙ nō eſt dāda aliqua cauſa itriſeca q̄re vnūqḋqꝫ eſt ipſummet: ſeu idēꝫ ſibiipſi: niſi ipſummet. alia aūt idiuiſio qua vna pars eſt idiuiſa alteri in ꝯtinuo ꝯuenit ṗmo ⁊ ꝑſe q̄titati: ⁊ alijs q̄bus ꝯuenit: ꝯuenit ꝑ q̄titatē ſicut ⁊ diuiſio ei oppoſita. nam diuidi in partes eiuſdē rōnis ⁊ diuiſio ei oppoſita: ſunt paſſiones q̄titatis ꝯtinue. ¶ Quātū aūt ad ſcḋm. ſ. q̄ntū ad diſtīgui ab alio. ſciēdū ꝙ duplr̄ aliqd diſtinguiṫ ab alio. vno mō ſicut diſtīguunṫ plura diuerſaꝝ ſpēꝝ: ⁊ planū eſt de talibus ꝙ talia ṗncipalr̄ diſtīguunṫ ꝑ formas ſuas ab inuicē: alio mō ſicut diſtinguūṫ plura eiuſdē ſpēi. ſicut albedo ab albedine. ⁊ terra a terra: ⁊ iſta diſtīguunṫ ꝑ illud per qḋ plurificatur. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ duplex eſt diuiſio. q̄dā eſt diuiſio alicui⁹ vni⁹ numero in partes integrales eiuſdē rōnis. ſicut qñ diſtinguiṫ vnū lignū numero in duo ligna: ⁊ vna aqua in duas aq̄s. ⁊ ſic de alijs ſilib⁹: ⁊ iſta eſt ſaltē ṗncipalr̄ per q̄titatē ⁊ imediate mō quo exponeṫ infra. alia eſt diuiſio in partes ſubiuas. que q̄dē nō eſt alicui⁹ vni⁹ numero ſꝫ rē. ſꝫ vni⁹ ſꝫ rōnē ſic diuidiṫ hō i ſortē ⁊ platonē ⁊ lignū in cōi in h̄ lignū: ⁊ illḋ ¶ Et de talib⁹ partibus ſubiuis eſt totū dubiū. ſ. per q̄d partes ſubiue eiuſdeꝫ rōnis multiplicanṫ ⁊ diſtīguūtur ab inuicē. Eſt aūt notādum ꝙ aliq̄ñ vtraqꝫ diuiſio hꝫ ex eodē ortum: nā diuiſo aliquo ligno vno in duas partes integrales. iſte due partes quaꝝ vnaqueqꝫ eſt lignum ⁊ ſunt due partes ſubiue ligni cōiter dicti: ⁊ fuerūt partes integrales ligni ꝑ cui⁹ diuiſionē fuerunt multiplicate ita ꝙ in talib⁹ ex eodē hꝫ ortū multiplicatio partiū integraliuꝫ ⁊ multiplicatio partiū ſubiuaꝝ eiuſdem rōnis ſub vno cōmuni ⁊ diſtinctio eoꝝ abinuicem.

Quantum ad 2ᵐ ṗncipale ſciēdum ꝙ ſunt tres opiniones de iſta mā. Prima eſt ꝙ vnūqḋqꝫ ſeipſo ſolo eſt formalr̄ diſtinctū ab omni alio. ¶ Scḋa eſt ꝙ talis diſtictio in reb⁹ mālib⁹ fit ꝑ q̄titatem. Tertia eſt ꝙ nec ſic nec ſic: ſed vnūqḋqꝫ eſt diſtinctū ſic ꝑ ſuā heccietatē ſicut ſoꝛ. ꝑ ſuā ſorteitatē. Prima opinio ꝓbaṫ. ṗmo generalr̄ in oībus. q̄tuoꝛ rōnib⁹. 2° in ſubſtātijs ſpecialr̄. ¶ Prima rō talis eſt. vnūqḋqꝫ gen⁹ hꝫ ꝓpꝛia idiuidua nihil icludētia: niſi rē ſui generis. ſed hoc non eſſet niſi vnaqꝫ res cuiuſlibet generis ſeipſa ꝑ eſſentiā ſuā idiuiduareṫ in ſeipſa: ⁊ diſtīgueret ab omni alio. ergo ⁊c̄. minoꝛ pꝫ. maioꝛ ꝓbaṫ. q2 ſi qḋlibet genus nō hr̄et ſuū idiuiduū nihil icludēs extra reꝫ ſui generis: nō differret vl̄e eſſentiale. puta gen⁹ ⁊ ſpēs q̄ deſcendūt in indiuidua ꝑ drīas eſſentiales: a toto in mō: qḋ deſcendit in partes ſubiuas ſuas ꝑ drīas accītales. vel per aliquid diuerſum ab eſſentia ſua: q2 vtrobiqꝫ fieret deſcēſus ad partes ſubiuas per aliqua diuerſa ꝑ eſſentiā ab ipſo ꝯtracto qḋ deſcēdit in eas. ſi indiuidua geneꝝ ⁊ ſpēꝝ eſſent idiuidua ⁊ diſticta ab inuicē per aliqḋ diuerſum ab eſſentia generis ⁊ ſpēi. Si dicaṫ ad hoc ꝙ ipm indiuiduū cuiuſlibet generis q̄tū ad id qḋ eſt diſtictū nō dicit aliā rē ꝓter eſſentiā generis. tñ ipſum diſtictū quo diſtīguiṫ dicit diuerſam rem ab ipſo. ¶ Cōtra. q2 vnūqḋqꝫ icludit formalr̄ illud quo formalr̄ diciṫ tale: ſꝫ diſtictū formalr̄ dicitur diſtinctū diſtinguente formaliter intraneo. ergo ipoſſe eſt ꝙ diſtictū formalr̄ intraneū ſit diſtictū a diſtīctiuo: ⁊ nō ſit formalr̄ icluſum in ipſo. ¶ Scḋa rō talis eſt. q2 ab eodē hꝫ vnaq̄qꝫ res entitatē ⁊ vnitateꝫ eſſentialē que ꝯuertiṫ cum ente de quo loq̄mur. ſed vnaq̄qꝫ res hꝫ entitatē formalr̄ ſeipſa. ergo ⁊ vnitatē. ¶ Tertia talis eſt. nulla res formalr̄ hꝫ ꝙ ſit vna numero ꝑ id qḋ eſt diuerſum numero ꝑ eſſentiā ab ea: ſed ſaltē loquēdo de reb⁹ ṗdicamētoꝝ abſolutoꝝ vnaq̄qꝫ res eſt diuerſa per eſſentiā numero: numeroſitate eſſentie ab alia. ergo nulla res talis hꝫ eſſe vna numero vel diſtīgui numero ꝑ aliā. ¶ Quarta rō talis eſt: q2 illud qḋ nō addit ſupra nāꝫ niſi negationē: nō hꝫ aliā cauſaꝫ ſue vnitatis q̄ nāꝫ. ſed idiuiduū ⁊ q̄tū ad diuiſionē ⁊ q̄tū ad diſtictionē ab alio: nō addit ſupra nāꝫ niſi negatōēꝫ. ergo ⁊c̄. maioꝛ pꝫ. q2 negatio nō videṫ habere aliā entitatē vel vnitatē q̄ nā in qua fundaṫ. minoꝛ ꝓbatur. q2 indiuiſio nō addit aliqd ſupra nām cuius eſt niſi negationē diuiſionis. ſilr̄ nāꝫ eſſe aliq̄ꝫ diſtictā nihil addit ſupra nāꝫ illā: niſi negationē alterius nature ab ea. ergo ⁊c̄. ¶ Quātū auteꝫ ad ſubaꝫ ꝙ ei⁹ idiuidua hēant vnitatē ⁊ diſtictionē numeralē: ꝙ ſꝫ per eſſentiā ſuā: ⁊ nō per aliqd additum ꝓbāt ſic: q2 ſi ſuba hꝫ vnitateꝫ per aliud a ſe aut hoc eſt q2 mā hꝫ talē vnitatē ꝑ formā: aut forma ꝑ māṁ: aut ambo ꝑ q̄titatē: ſed nullo illoꝝ modoꝝ nā ſubalis pōt idiuiduari ꝑ aliqḋ diuerſum a ſe. ergo ⁊c̄. maioꝛ pꝫ: q2 nō videtur ꝙ nā ſubalis idiuidueṫ ꝑ aliqd aliud a ſe niſi per aliquē iſtoꝝ modoꝝ. minoꝛ ꝓbaṫ. q̄tum ad tres partes quas ipſa ponit. ⁊ ṗmo ꝓbanṫ due partes ſimul ⁊ hoc duplici rōne. ṗmo ſic. illa duo nō habēt vnitatem numeralē ex inuicē: quoꝝ vno plurificato nō plurificaṫ alteꝝ. ſed ſic ſe habēt mā ⁊ forma: ⁊ hoc pꝫ duplr̄. ṗmo q2 eadem mā numero ſtat cum diuerſis formis ſpecie ⁊ numero: ſicut pꝫ in generato ⁊ corrupto. ſcḋo q2 virtute diuina poſſet eadē anima iformare plures ⁊ diuerſas partes materie. ¶ Tertia rō talis eſt. q2 anime ſeparate manēt diſticte numero: ſed hoc nō eſſet ſi per māꝫ forma idiuiduareṫ. ergo ⁊c̄. ma. pꝫ ꝑ fidē. minoꝛ ēt ꝓbaṫ. q2 ablato ṗncipio formali non manet effectus formalis. ⁊ ideo ſi mā eſſet id quo formalr̄ plurificanṫ forme ablata mā nō maneret pluralitas eaꝝ. ¶ Quātū ad partem tertiā. ſ. ꝙ cōpoſitū ex his. ſ. ex mā ⁊ forma nō idiuidueṫ ꝑ q̄titateꝫ. ꝓbaṫ q̄druplr̄. ṗmo ſic. q2 ṗus nō hꝫ vnitatē numeralē ꝑ poſterius: ſicut nec entitatē ſed ſuba eſt ṗoꝛ accidente qḋ eſt q̄titas. ergo ⁊c̄. ſcḋo ſic. q2 illud quo idiuiduū eſt idiuiduū eſt de rōne eius: ſed q̄titas nō eſt de rōne idiuidui ſube puta. ſoꝛ. ⁊ platonis. ergo ⁊c̄. alioq̄n poſterius eſſet de rōe ṗoris. ¶ Tertio ſic. q2 illud qḋ remanꝫ idē numero: cū diuerſis q̄titatibus numero nō eſt vnū numero ꝑ q̄titatē: ſed mā ṗma manet eadem numero ſm̄ magis cum diuerſis q̄titatib⁹ numero. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris q2 ſm̄ magis in generato ⁊ corrupto non manet aliqd idē numero: nec q̄titas nec aliud qḋcūqꝫ niſi mā ṗma. ¶ Quarto ſic. plus videreṫ ꝙ accidētia q̄ ꝯſequunṫ q̄titatē habent vnitatē numeralē a q̄titate: q̄ a ſuba: ſed talia accidētia ſaltē nō ſemꝑ habēt vnitatē numeralē per q̄titatē. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris q2 illud qḋ plurificatur manente vnitate numerali q̄titatis: nō hꝫ pluralitatē a q̄titate: ſed aliqua accidētia talia poſſunt plurificari manente eadē q̄titate. nā pōt idē frigefieri ⁊ calefieri manēte eadē q̄titate: ⁊ ſic manente eadeꝫ q̄titate numeralr̄ ſunt duo calores numeralr̄. ¶ Cōtra iſtā opinionē obijciṫ ab alijs duplr̄. ṗmo ſic. q2 illa q̄ ſeipſis formalr̄ diſtīguunṫ in quocūqꝫ ꝯcurrāt retinēt ſuā diſtictionē formalem. ſicut pꝫ. de colore ⁊ calore in quocūqꝫ

Met. ab. 30.

Prima opi. ...

Prima opinio que ē nominaliū.

ꝯcurrant: ⁊ per ꝯſequens ſi queciiq; indiuidua eiuſdem ſpeciei ſeipſis formalr diſtinguerentur: poſſent retinere ſuam diſtinctionē formalē: etiā ſi ꝯcurrerēt in idē ſubm. ſ; hoc eſt ipoſſe. ſ. ꝙ accidētia dria ſolo numero ꝯcurrāt in idē ſubm. ergo ⁊c. ¶ Si dicat ad hoc ꝙ duo accidētia ſolo numero dria nō ꝓpter hoc nō poſſunt ꝯcurrere in idem ſubm: q2 hoc dato nō poſſunt retinere ſuā vnitatē formalē. ſed q2 vna potētia nō pōt in actū per plures actus differētes ſolo numero ſimul. ¶ Cōtra. q2 nō minus vt videt pōt vna potētia reduci in actū per plures actus differentes ſolo numero ſimul: dūmodo illi actus formalr ſeipſis diſtinguantur ⁊ diſtinctionē ſuam retineāt ꝗ; poſſit vna potētia reduci in actū ſimul per plures actus differētes ſpecie. ſed vna ⁊ eadē potētia pōt reduci in actū ꝑ plures actus differētes ſpecie: puta per albedinē ⁊ calorem. ergo ⁊c. maior p3. q2 nō plus opponunt actus differētes ſolo numero ꝗ; differētes ſpecie. mi. etia3 ꝑ exēplū poſitu3 patet de albedine ⁊ calore. ¶ Sed dicet ꝙ due potētie reſpondēt calori ⁊ albedini. ¶ Cōtra. q2 aut ille due potētie reducūtur ad vnā cuius ſunt actus: aut nō. ſi ſic habet ꝓpoſitū. ꝙ eadē potētia reducit in actū ꝑ diuerſos actus. ſi nō: queret de illis potētijs ⁊ ibit in īfinitum. ¶ Dices ꝙ albedo ⁊ calor reducūtur ad diuerſas potētias: ſed he due nō reducunt ad alias: q2 vna erit receptiua alterius. ¶ Cōtra. q̄ro vtrū vna illaꝝ immediate recipiat calorē ⁊ albedinē aut nō. ſi ſic. habet ꝓpoſitū adhuc. ſi nō. ꝯtra. q2 ꝑma illaꝝ aut recipit imediate calorē aut albedinē aut non. ſi ſic illa recipit imediate duos actus. ſ. ſcdā3 potētiā: ⁊ albedinē ⁊ habet ꝓpoſitū. ſi nō. aut hoc eſt: q2 ambo. ſ. albedinē ⁊ calorē recipit imediate ſecūda potētia: ⁊ ſic habet ꝓpoſitū. vel q2 illa ſecūda potētia recipit vnū illoꝝ mediāte altero: ⁊ hoc eſt ipoſſe: q2 neutrū eſt ratio ſuſceptiua alterius. ergo ⁊c. ¶ Scda rō talis eſt. q2 ſicut dictū eſt ex eodē h3 ortū diuiſio in partes ſubiectiuas: ⁊ in partes integrales diuiſio: ſicut p3 de aqua vel ligno diuiſis. ſed diuiſio in partes integrales cōuenit ꝑmo ⁊ per ſe q̄titati ⁊ alijs per q̄titatē. ergo ſaltē materie que diuidūtur in partes integrales que ſunt valde plura plurificant ⁊ diuidunt per q̄titatē. ¶ Dices forte ꝙ nō oīa mālia forte ſunt talia. puta aqua lignū. tn̄ nō bos vel homo. que per talē diuiſionē nō diuidunt in partes ſubiectiuas. ¶ Cōtra. ꝑmo q2 ſaltē habet ꝑ hoc ꝙ quedā ſubē īdiuiduant per q̄titatē: qḋ eſt valde difficile: ſicut p3 ex ſupra poſitis rōnibus. ¶ Scdo. q2 nō ſolū illa debent dici per q̄titatē plurificari que actu diuidūtur diuiſione q̄titatis in partes integrales: ſed etiā illa q̄ apta nata ſunt diuidi. ſed tota mā generabiliū ⁊ corruptibiliū eſt hmōi: q2 l3 bos nō diuidat in duos boues: ſicut in partes integrales: tamē tota mā bouis diuidit in duas partes integrales: quia facta diuiſione ſunt ibi due partes eiuſdē rōnis. ergo vt videt diſtictio numeralis in partibus totius materie generabiliū ⁊ corruptibiliū eſt ꝑ q̄titatē. ¶ Et ꝓpter iſtas rōnes q̄dā tenent ꝙ diuiſio numeralis eſt vel ꝑ diuiſionē ſuboꝝ ſicut in accidētib⁹ vel ꝑ q̄titatē ſicut in ſubſtātijs mālib⁹ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. ſed iſti l3 habeāt ꝓbabiles rōnes. tn̄ nō ſatiſfaciūt rōnib⁹ alterius opinionis ſuprapoſitis: que nō videntur minus eſſe difficiles. ¶ Tertia opinio ꝓbat ꝑ vnā rationē talē: q2 nihil eſt determinate hoc ex eo ꝙ eſt idē ſibi ⁊ plurib⁹ alijs: ſ3 mā ⁊ forma ſunt cōmunes plibus. ergo per mām ⁊ formā nō eſt aliqḋ hoc ſignatū: ſed per illud per qḋ eſt aliqḋ hoc ſignatu3 eſt illud ꝑ qḋ eſt hoc īdiuiduū. ergo ⁊c. ⁊ ſic p3 ꝙ nō per mā3 vel formam eſt aliqḋ īdiuiduū. ¶ Qꝛ aūt heccitas ſit illud per qḋ īdiuiduū eſt īdiuiduū. ꝓbat ſic. q2 vnūqḋq; eſt hoc ſignatū

Secūda opinio quā mltī thomiſte ſequantur.

Tertia opio Scoti in. 7. meta. ſuc. q. 13. ⁊ i. 2. ſnia. rū. di 3. q. 6.

per hoc qḋ eſt ſibi ſoli propriū. ſed heccitas vniuſcuiuſq; eſt illud qḋ ſibi ſoli eſt ꝓpriū. ergo ⁊c. ¶ Contra iſtā argūo ſic. q2 quādo dicit: illud qḋ eſt cōmune mltis nō eſt ꝑncipiū īdiuiduādi aliqḋ ipoꝝ: aut itelligit de eo qḋ eſt cōe ſ3 rē aut ſm rōnē. ſi de eo qḋ eſt cōe ſm rē3. puta de eo qḋ eſt vnū numero in plib⁹. ſic nec mā nec forma eſt cōis ſaltē ſil entib⁹ actu: qḋ ideo dico: q2 eadē mā pōt eē in gnāto ⁊ corrupto. ſi aūt itelligat de eo qḋ eſt ⁊ h3 vnitatē ſm rōnē. tunc heccitas eſt ita cōis ſicut mā ⁊ forma iſto mō. q2 hec heccitas. eſt heccitas. ergo ⁊ illa heccitas ⁊ ſic de alijs: ⁊ ſic nō plus īdiuiduabit heccitas ꝗ; mā ⁊ forma. ¶ Dices ꝙ heccitas in cōmuni nō eſt ꝑncipium īdiuiduationis: ſed heccitas ſig^{ta}. puta ſoꝛ. ⁊ platonis. vt ſorteitas ⁊ platonitas. ¶ Contra. q2 ſicut heccitas ſig^{ta} nō eſt cōis ſ3 ꝓpria ita mā ⁊ forma ſignate. ⁊ ꝑ ꝯñs non plus indiuiduabit heccitas ſignata ꝗ; mā ⁊ forma vt ſignate. Dices ꝙ ymo. q2 heccitas dicit ſignationē forme: ⁊ ideo dicit ipſam ſignationē ꝑ quā aliqḋ eſt īdiuiduū. ¶ Cōtra. cū heccitas poſſit accipi vt cōis ⁊ vt ſignata ſicut forma: nō dat ratio quare dicit ſignationē forme pluſq; ecōuerſo niſi q2 placet ſibi. ¶ Itē q̄ro vtrū iſta heccitas quā tu dicis ſit aliqḋ diuerſū a mā ⁊ forma ſignatis per ipſam. aut nō. ſi nō. ergo ponis idē ꝑncipiū īdiuiduationis: qḋ etiā mā. ſi ſic. q̄ro aut eſt ſubā aut accidens aut nihil. ſi eſt ſubā aut eſt ſubā cōpoſita aut mā aut forma: ⁊ adhuc īcidis in idē cū alijs. ſ. ꝙ mā eſt ꝑncipiū īdiuiduationis: vel ꝙ ſubā cōpoſita eſt īdiuiſa ſeipſa. Si accidēs ſilr īcidis in idē cū alijs: q2 illud accñs non pōt eſſe relatiuū formalr: q2 illud eſt poſterius omni ab^{to}. nec etiam aliq̄ poſuit q̄titatē eſſe principiū īdiuiduationis. ⁊ ideo relinquitur ꝙ ſi aliqḋ accñs ſit ꝑncipiū īdiuiduationis ꝙ hoc ſit q̄titas: ⁊ hoc eſt qḋ ponūt alij

Quantum ad 3^{m} videt mihi. ꝙ iſta poſitio vltima ſit nulla: q2 iſta heccitas non pōt eſſe aliud niſi aliqḋ premiſſoꝝ vt deductū eſt. alie autē due pōnes videntur mihi habere aliqḋ veritatis ⁊ habēt per ſe rōnes difficiles hinc idē. ſed neutra videtur mihi ſufficere. ¶ Ad euidētiā ſilr h⁹ ꝑmo vidēdū eſt in generali quō aliqḋ plurificat per alteꝝ ⁊ ꝑcipue numero. ſecūdo vidēdū eſt hoc in ſpeciali: ⁊ tūc patebit ad ꝓpoſitū. vltimo mouebūtur q̄dā dubia ⁊ reſpōdebit. ¶ Quantum ad ꝑmū ſciēdū. ꝙ aliq̄ plurificari ⁊ diſtingui ꝑ aliqḋ ꝯtigit dupl'r. vno mō itranee. q2. ſ. diſtinguunt ꝑ illud qḋ eſt itraneū ⁊ eſſentiale eis: ſcḋo mō extrinſece ſicut etiā aliqḋ h3 eſſe per aliqḋ itraneū eſſentiale: puta per eſſentiā ſuā: ⁊ per aliqḋ extriſecū. puta per cauſas extriſecas voco aūt h̄ extriſecū qḋqḋ eſt diuerſum eſſentialiter ab aliquo q̄tūcūq; illud ſit idē ſubō cū eo: extrinſece autē ꝯuenit vel pōt aliqḋ plurificari per alteꝝ vel effectiue: vel finalr: vel ſubiue: vel diſpoſitiue: effectiue dicit aliqḋ plurificari per alteꝝ: q2 eſt effectiua ſue pluralitatis. finaliter vero q2 eſt cauſa finalis ſue pluralitatis. ſubiue aūt q2 eſt cauſa diſpoſitiua ſue pluralitatis. ergo loquendo de eo. qḋ eſt cauſa effectiua plalitatis reꝝ ſiue numeraliter ſiue ſpecifice. certū eſt ꝙ hoc eſt cauſa efficiēs: q̄tū ad res habētes cauſas: q2 ſicut res habētes cauſas habent eſſe a ſua cauſa: ita hñt pluralitatē: ⁊ ſilr a ſua cauſa finali ſm genus ſuū. ¶ Res tn̄ habere pluralitatē ab alio dupl'r pōt intelligi. vno mō. ꝙ illud qḋ dicit habere pluralitatē ab alio. dicat habere pluralitatē ab alio plurificato: ita ꝙ pluralitas in vno ſit cauſa pluralitatis in altero: ⁊ vnitas vnitatis: ⁊ iſto mō cauſa effectiua nō eſt cā pluralitatis ī ſuo effectu: ⁊ ꝑcipue numeralis: q2 vna ⁊ eadē cā numero poteſt efficere diuerſos effectus numero: puta idem calidū poteſt efficere diuerſos calores nu-

mero in diuerſis ſubis: ⁊ etiam idem agens equiuocum poteſt facere diuerſos effectus ſpecie. plura aũt agentia numero poſſunt facere eũdẽ effectũ numero in eodem ſubo. ⁊ de fine põt eſſe idẽ. q: vnus finis numero põt eſſe cauſa finalis pluriũ. illud aũt qð eſt cauſa ſubiua pluriũ numero q̃tũ ad ſimul exiſtia eſt cauſa pluralitatis eoꝝ: ſicut ⁊ pluralitas in vno eſt cauſa pluralitatis in alio. ita ꝙ nõ poteſt eſſe pluralitas in effectu quin ſit pluralitas in cauſa. ſicut inferius dicet. ⁊ ſup illud qð eſt cauſa pluralitatis in alio diſpoſitiue q̃tũ ad hoc qð eſt cauſa diſpoſitiue: ita ꝙ ſicut entitas eſt cauſa diſpoſitiua entitatis alterius: ita etiã ⁊ pluralitas pluralitatis: ſicut q̃titas eſt cã diſpoſitiua plalitatis ſube in plꝛes partes ſaltẽ integrales. ita ꝙ pluralitas partiũ q̃titatis ſiue diuerſitas eſt cauſa pluralitatis in ſubſtãtijs. ⁋ Quãtũ ad 2m deſcẽdẽdo ad ꝓpoſitũ dico ꝙ loquẽdo de itrinſeco ⁊ eſſentiali pncipio diſtinctiõis numeralis: ꝙ in vnoquoq; idiuiduo iſtud pncipiũ eſt ſua eſſentia. ita ꝙ vnũqðq; idiuiduũ formalr ⁊ itrinſece diſtiguit ab alio per eſſentiã ſuã: ⁊ hoc vt videt mihi: ↄcludũt tres rõnes pme facte ad pmã opinionẽ. q: q̃rta ratio non ita efficaciter ↄcludit ſicut apparebit. loquẽdo aũt de pncipio extrinſeco effectiuo ⁊ finali: lꝫ res habeãt ſicut ſuũ eſſe ita ⁊ diſtictionẽ a cauſa effectiua ⁊ finali: nõ tñ ſemꝑ cauſa pluralitatis in iſtis eſt cauſa pluralitatis in illis: nec ſemꝑ vnitas vnitatis ſicut ſupra patuit. loquẽdo aũt de pncipio diſtictiuo ſubiue videt mihi ꝙ oia accidẽtia ſimul exiſtia actu: ⁊ pcipue hoc apparet de alijs accidẽtib⁹ a q̃titate ꝙ habẽt pluralitatẽ ⁊ diſtictionẽ numeralẽ a ſuis ſubis. nõ ſolũ q: dependẽt in ſuo eſſe a ſuis ſubis. ⁊ per ↄñs in ſua pluralitate: ſed etiã q: pluralitas eoꝝ depẽdet a pluralitate ſuboꝝ. ita ꝙ nõ poſſunt plurificari niſi plurificatis ſubis. q: nec plurificata poſſunt eſſe ſubm eiuſdẽ accidẽtis numero. nec idẽ accidẽs numero põt eſſe in diuerſis ſubis ſimul. de q̃titate etiã ꝓut depẽdet a ſubiecto eſt veꝝ ꝙ nõ põt plurificari in diuerſas partes ſubiuas non plurificato ſubo in diuerſas partes ſubiuas. Sꝫ videt mihi ꝙ differt de q̃titate ⁊ alijs accidẽtibus in hoc ꝙ alia accidẽtia nõ ſunt cauſa pluralitatis ſuoꝝ ſuboꝝ. ita ꝙ plalitas in eis plurificet ſuba: licet nõ poſſit eſſe ſine plurib⁹ ſubis: ſꝫ q̃titas eſt cauſa diſpoſitiua pluralitatis exiſtẽtis in ſubis q̃titatis ꝓut ex eodẽ habet ortũ diuiſio in partes itegrales ⁊ diuiſio in partes ſubiuas vt ſupradictũ eſt. ⁋ In accidẽtib⁹ aũt nõ ſimul exiſtẽtib⁹ nõ ſolũ põt eſſe plurificatio ꝓpter pluralitatẽ ſuboꝝ: ſed etiã ꝓpter pluralitatẽ q̃titatis ſucceſſiue. vna cũ iterruptione eſſendi q̃ ſunt cauſe diſpoſitiue vt mihi videt pluralitatis numeralis accidẽtiũ in eodẽ ſubo ſucceſſiue: vt ſi aliqd idez frigefiat ⁊ poſtea calefiat. pmus calor ⁊ ſecũdus differũt numero ꝓpter pdictã cãm: vt videt mihi: q: illud ꝙ nõ põt plurificari ſimul videt habere cãm ſue pluralitatis ex diuerſitate que eſt i q̃titate ſucceſſiua. Sic ergo videt mihi ꝙ accidẽtia ſimul tẽpore exiſtia habẽt pluralitatẽ a pluralitate ſuboꝝ pdicto mõ. ⁋ Et accidẽtia ſucceſſiua a q̃titate ſucceſſiua: de q̃titate aũt permanẽte ⁊ ſubo mutuo ſunt ſibi cauſa pluralitatis: nã pluralitas ſubi eſt cã ſubiua pluralitatis q̃titatis: q̃titas aũt ecõuerſo eſt cã diſpoſitiua pluralitatis in ſubo nõ ſolũ q̃tũ ad hoc: ꝙ idẽ numero diuidat in plura ſicut cũ diuidit lignũ ſꝫ etiã q̃tũ ad hoc ꝙ aliqd idẽ numero generet: q: hꝫ nõ poſſet fieri niſi mã exiſte ſub alia parte q̃titatis: cõparãdo aũt mãꝫ ad formã ſubalẽ magis videt mihi. ꝙ forma plurificet per mãm q̃ ecõuerſo q̃tũ ad formas ſimul exiſtẽtes in mã: q: magis videt mihi ꝙ q̃titas ↄſeqtur cõpoſitum rõne materie q̃ rõne forme: ⁊ hoc ſuſceptiue: q̃re q̃titas plurificat diſpoſitiue ſubam: vt dictũ eſt. q̃tum autẽ ad formas ſuccedẽtes ſibiuicẽ circa eãdẽ mãm cauſa pluralitatis numeralis diſpoſitiua eſt diuerſitas in q̃titate ſucceſſiua vt ſi ex aliqua mã generet hoc: ⁊ poſtea corrũpat: ⁊ ex eadẽ mã iterato ꝑ circulationẽ generet hoc. ⁋ Quãtũ aũt ad 3m ſciendũ. ꝙ circa pmiſſa ſunt q̃tuor dubia. pmũ eſt de pluralitate aiaꝝ rõnaliũ: que vt videt per ſolas ſuas eẽntias diſtigũt numeralr. nec eſt aliq̃ cã vt videt pluralitatis eaꝝ. ⁊ ad hoc dico ꝙ anime rõnales ex hoc ꝙ ſũt forme vnibiles materie ſeqtur ꝙ ſunt plurificabiles numero ſicut ſuſceptiua eaꝝ ſunt plurificabilia numero: ſꝫ ꝙ actualis ſuſceptio in diuerſis materijs. ⁊ habitudo ad diuerſas mãs ſit cauſa plꝛificatiõis nõ video: ꝓbabiliter tñ poſſet dici. ꝙ in mã ſua ex hoc ꝙ ſunt tales forme habẽtes talẽ iperfectionẽ: ⁊ talẽ potentialitatẽ ꝙ nate ſunt eſſe partes ſube cõpoſite ex mã: ſũt nate ſic plurificari. nec hoc eſt ponere ꝙ plurificentur ꝑ actualẽ ſuſceptionẽ in mã: vel per diuerſas habitudines ad mãm. ſed per ſuas eſſentias in q̃tũ in tali gradu entitatis ſic potẽtiales ſunt. vnde forme nõ vnibiles que ſũt altioris gradus forte nõ ſunt ſic plurificabiles ſicut multi ponũt de angelis. ⁋ Scðm dubiũ eſt: q: videt ꝙ idẽ accidẽs ſit ſimul in diuerſis ſubis: puta dualitas in duobus ſubis. ⁊ ad hoc dicẽdũ. ꝙ impoſſibile eſt ꝙ idez accñs numero ſit in plurib⁹ ſubis ſm ſuã totalitatẽ. licet idem accidẽs totale habẽs partes poſſit eſſe in diuerſis partibus ſui ſubi ſm diuerſas partes ſuas. vnde dualitas tota eſt in eodẽ ſubo numero habẽte diuerſas partes. vñ illa vt ſunt ſubm dualitatis ſunt vnũ ſubm numero: ⁊ habẽt vnã dualitatẽ numero: in diuerſis tñ partibus ſuis ſꝫ diuerſas partes dualitatis. ⁋ Tertiũ dubiũ eſt de hoc ꝙ dicit ꝙ q̃titas hꝫ diuerſitatẽ numeralẽ per ſubꝫ: ⁊ ſubꝫ per ipſam: q: virtute diuina poſſent fieri diuerſe q̃titates numero differẽtes ſine ſubis: ⁊ ecõuerſo: vt videt: diuerſa ſuba q̃titatis poſſunt fieri virtute diuina ſine q̃titate: ad hoc ꝙ ſm curſum generalem quem videm⁹ in rebus pluralitas in vno iſtoꝝ depẽdet a pluralitate alterius ⁊ ecõuerſo modis qbus dictũ eſt. vñ ꝙ deus poſſit facere plalitatẽ in vno ſine pluralitate in alio ſeparãdo vnũ ab alio. hoc eſt q: lꝫ nõ poſſit facere rẽ nec eius pluralitatez ſine hoc ꝙ eſt eſſentiale ſibi: tñ põt facere vt qbuſdã videt entitatẽ ⁊ pluralitatẽ rei ſine cauſis extrinſecis vel ſubiuis vel diſpoſitiuis. vtꝝ aũt talis ſeparatio poſſit fieri aut nõ. nihil ad ꝓpoſitũ. hꝫ tamẽ puto ꝙ quacũq; virtute nõ poſſunt fieri diuerſe materie eiuſdẽ rõnis vt partes ſubiue diuerſe. niſi tales: que ſaltẽ nate ſũt eſſe partes itegrales alicuius vnius totius eiuſdẽ rõnis: que qdẽ partialitas eſt ꝑ q̃titatẽ: ⁊ ideo remanet ſemꝑ aptitudo in mã ad hoc ꝙ ꝑ q̃titatẽ mã diſpoſitiue plurificet: licet poſſit ab hoc actu ſuſpẽdi virtute diuina: ſicut etiã accidẽs ab actuali iherẽtia. ⁋ Quartũ dubium eſt. q: ſi vnũqðq; per eſſentiã numeralr diſtinguitur ab alio. q̃re duo accidẽtia ſolo numero dña nõ poſſunt cõcurrere in idẽ ſubm: recipiẽdo ſuã diſtictionẽ. Et ad hoc dicendũ. ꝙ licet vnaq̃q; res nõ habeat diſtictionẽ itraneã niſi ſuã eſſentiã. tamẽ iſtud pncipium in qbuſdã nõ ſufficit ſaltẽ nãliter ſine alijs ↄcurrẽtibus ſubiue vel diſpoſitiue: ⁊ ideo ſicut ipoſe eſt ſubãꝫ hře partes itegrales ſine q̃titate. Ita videt ꝙ ipoſe ẽ accñs plꝛificari in eodẽ ſubo q̃ diu a ſubo depẽdet ꝓpter hoc ꝙ ſibi deeſt: illud qð natũ eſt ipſꝫ plurificare ſubiue. ⁋ Ex iſtis vt videtur poſſet facilr rñderi ad rõnes iductas ad duas pmas opiniones. q: aliqd ↄtinẽt veritatis. nã pme tres rõnes iducte ad pmã opinionem bene ↄcludũt: ꝙ vnũqðq; diſtinguat numeraliter ab alio ꝑ ſuã eẽntiã: ſicut per pncipiũ

Nota de idiuatiõe aiaꝝ ꝫ modernos thomiſtas.

intraneum ſed ꝙ preter hoc non requiratur aliqđ aliud ꝑncipiũ extriſecũ ſubiũ vel diſpoſitiuũ nõ ↄcludũt:nã ad hoc ꝙ qđlibet genus habeat īdiuidua īcludẽtia ꝑoſſe rẽ ſui generis:ſufficit ꝙ illa īdiuidua q̃tũ ad hoc ꝙ ſunt ⁊ q̃tũ ad hoc ꝙ diſtiguunt̃ numeralr̃ ītrance diſtiguã⸗tur per eſſentiã ſuã:nec ſeqtur ꝙ aliqđ extriſece nõ faci⸗at ⁊ ad eſſe ⁊ ad pluralitatẽ eoꝝ:⁊ per hoc etiã p3 ad ↄfir⸗mationẽ eoꝝ:q2 res diſticta l3 in ſua rõne eſſentiali īclu⸗dat ſuũ ꝑncipiũ diſtictiuũ ⁊ eſſentiale:nõ tñ opꝫ ꝙ īclu⸗dat in ſua rõne eſſentiali diſtinctiuũ extriſecũ. Sed bñ in rõne ꝑ quã diffinit̃ res per ſuas cauſas extriſecas in⸗cludit̃ aliqđ extriſecũ a re.ſicut qñ diffinit̃ accidẽs per ſubm̃:vel ſuba ꝑ cauſam efficiẽtẽ vel finalẽ:⁊ per hoc p3 ad ſcđз.q2 l3 vnũqđq3 ſit ens per eſſentiã ſuã īrinſece:⁊ ſilr̃ vnũ.nihilominus tñ extriſece põt habere ⁊ entitatẽ ⁊ pluralitatẽ ab alio a ſe. ❡ Ad 3^m qñ dicit̃ ꝙ nulla res plurificat̃ numero eſſentialr̃:ꝑ id qđ eſt diuerſum ab ea per eſſentiã ſuã.veꝝ eſt.ſicut per ꝑncipiũ itraneũ.modo quo dictũ eſt:ſed nõ opꝫ qn per aliqđ diuerſum a ſe poſ⸗ſit plurificari ſicut per ꝑncipiũ extriſecũ:mõ quo dictuз eſt. ❡ Quarta ratio nõ ↄcludit in oẽm euẽtũ.nã quãdo dicit̃ ꝙ īdiuiduũ ſiue īdiuiduatio nõ addit ſuꝑ nãm ſu⸗pra quã fũdat̃:niſi negationẽ.poſito ꝙ veꝝ ſit:nõ valet. q2 de hoc q̃rit̃ vtrũ iſta duplex negatio eq̃liter:īmedia⸗te fundet̃ in omni nã:vel vni nature ↄueniat per aliã:q2 ſi vni ↄuenit per aliã.ita dicet̃ īdiuiduari per aliã in q̃⸗tũ ī fundãdo iſtã duplicẽ negationem depẽdet ab alia. ❡ Q̃tũ aũt ad rõnes que īducunt̃ ad ꝓbãdũ ꝙ ſuba nõ īdiuiduat̃ per aliud a ſe.dicẽdũ ꝙ illa maior eſt vera .ſ.ꝙ mã nõ īdiuiduat̃ per formã:vel ecõuerſo.vel ſuba cõpoſita ex vtroq3 per q̃titatẽ:ſicut per diſtictiuũ ꝑn⸗cipiũ īriſecũ.Sed vnũqđq3 ſeipſo ſicut eſt diſtinctũ ab alio.ſ.ſicut per ꝑncipiũ īriſecũ ⁊ eſſentiale nõ tñ ſeqtur qn bene poſſit diſtigui per aliud extriſece aliquo ꝑdicto⸗rum modoꝝ. ❡ Ad ꝓbationẽ q̃tũ ad hoc ꝙ forma nõ plurificat̃ per mãm.nec ecõuerſo.dicẽdũ:ꝙ iſta rõ non ↄcludit ꝙ forma nunq̃3 plurificet̃ per mã3:ſed ꝙ q̃nq3 nõ plurificat̃ per mãm:ſicut in formis que plurificant̃ in eadẽ mã ſucceſſiue vel etiã ſi qua forma eſt que virtu⸗te omnia poſſit eſſe ſucceſſiue in diuerſis materijs.quan⸗dũ forme ſimul exiſtẽtes in mã:⁊ maxime ꝓut ſm cur⸗ſum nature:depẽdẽt a materijs in ſua pluralitate depẽ⸗deat a mã nõ ↄcludit. ❡ De eo aũt:qđ obycit̃ de plura⸗litate aiaꝝ rõnaliũ ſupradictaꝝ.nõ ↄcludit niſi ꝙ q̃nq3 pluralitas formaꝝ depẽdet a mã:qđ veꝝ eſt. ❡ Ad rõ⸗nes aũt que īducunt̃ ad ꝓbãdũ ꝙ ſuba nõ īdiuiduat̃ ꝑ q̃titatẽ dicẽdũ ꝙ nõ ↄcludũt qn ſuba īdiuiduet̃ ꝑ q̃ti⸗tatẽ ad hoc ꝙ plurificet̃ per q̃titatẽ diſpoſitiue in par⸗tes ſubiectas modo quo dictũ eſt. ❡ Ad ꝑmũ ergo in op⸗poſitũ dicẽdũ ꝙ ꝑus ſimplr̃ põt plurificari ⁊ eſſe ꝑ illud qđ eſt poſterius ſimplr̃ diſpoſitiue ⁊ ꝓut dicimus ſubaз dependere a ſuis diſpõnibus:⁊ l3 ſuba īdiuidua ſimplr̃ ſit ꝑor q̃titate tñ ſuba īdiuidua ꝓut ad īdiuiduationeз eius facit q̃titas diſpoſitiue:eſt poſterior ea ſm qđ.nec hoc eſt īcõueniẽs.ꝙ illđ qđ eſt ꝑus ſimplr̃ alio ſit poſte⸗rius ſm qđ eodẽ. ❡ Ad 2^m p3 ex dictis ſupra.q2 nõ opꝫ ꝙ diſtictiuũ extriſecũ ſit de rõne itranea diſticti.l3 ꝑnci⸗piũ itraneũ ⁊ eſſentiale ſit de eius rõne eſſentiali. ❡ Ad 3^m dicẽdũ.ꝙ loquẽdo de pluralitate que eſt in accñtib⁹ ſibi circa idẽ ſub3 ſuccedẽtib⁹:ita ẽ ĩ q̃titate ſicut de aliqs. accñtib⁹ gnãbilib⁹ ⁊ cõruptibilib⁹:ita ꝙ q̃titas ꝑmanẽs puta lõgitudo latitudo ⁊c̃.plificant̃ per q̃titatẽ ſucceſſi⸗uã:nec talis pluralitas ſucceſſiua in q̃titate eſt cauſa plu⸗ralitatis ſubi eſſentialis vel diſpoſitiua.ſed plalitas q̃ti⸗tatis ꝑmanẽtis ſimul tẽpore exiſtẽtis eſt bene cauſa plu⸗ralitatis ſubi diſpoſitiua:nec poſſunt dari ſimul:plures tales q̃titates in eodeз ſubo vel in eadẽ mã. ❡ Ad 4^m dicẽdũ.ꝙ pluralitas in q̃titate eſt eã ſubiua pluralita⸗tis accidẽtiũ ſimul tp̃e exiſtẽtiũ:licet nõ ſic accidẽtiũ cir⸗ca idẽ ſubm ſucceſſiue exiſtẽtiũ:⁊ ſilr̃ eſt cauſa diſpoſiti⸗ua pluralitatis ſuboꝝ:q̃tuз ad ſil exiſtentiã:l3 nõ ſit cã pluralitatis formaꝝ circa idẽ ſuſceptiuũ ſucceſſiue exiſtẽ⸗tiũ. ❡ Rões aũt que īducũtur ad ꝓbãdũ aliã opinio⸗nẽ.videlicet ꝙ nõ īdiuiduat̃ res:nec plificat̃ numeralr̃ per ſuas cauſas:nõ ↄcludũt qn res plurificent̃ per ſuas eſſentias ſicut per ꝑncipiũ īriſecũ:mõ quo dictũ eſt.ſed bene ↄcludũt qđ illud ꝑncipiũ itrinſecũ nõ ſemꝑ ſufficit ſine itriſeco ſubo vel diſpoſitiuo. ❡ Ad rõnem factã ad ꝑmã partẽ dicẽdũ.ꝙ nullũ cõmune pluribus ſm rẽ põt eſſe ꝑncipiũ formale plalitatis eoꝝ ſm rẽ.ſed bene illud qđ eſt cõe plurib⁹ ſm rõnẽ põt eſſe ꝑncipiũ pluralitatis eoꝝ ſ3 rẽ ſicut patuit rñdẽdo ad rõnẽ tertie opinionis. ❡ Ad argumentũ aũt factũ ad aliã partẽ de animabus ſeparatis.patet ex dictis.

Poſtea querebant̃ duo de nã cor⸗porali ingenerabili ⁊ īcor⸗ruptibili quoꝝ ꝑmuз ꝑtinet ad ꝑncipia ex q̃bus cõponit̃.⁊ eſt vtrũ celũ ſit cõpo⸗ſitũ ex mã ⁊ forma 2^m ꝑtinet ad dura⸗tionẽ eius ⁊ ſue paſſionis in ↄparatione ad cognitionẽ noſtrã: ⁊ eſt vtrũ ꝓbabi⸗lius ſit primũ mobile ⁊ motum eius īcepiſſe de nouo:q̃3 eius oppoſitum ſcilicet q̃3 fuiſſe ab eterno. Qđ. X.

Ad primum ſic ꝓcedit̃.⁊ videtur ꝙ celũ nõ ſit cõpoſitũ ex mã ⁊ forma:q2 ex illo nõ eſt cõpoſitus celũ ꝑ qđ res põt eſſe ⁊ nõ eſſe:ſ3 mã eſt hm̃. ergo ⁊c̃.maior p3.q2 poſſe eſſe ⁊ non eſſe eſt ↄditio generabilis ⁊ corruptibilis:celũ aũt nõ eſt gnã⸗bile:nec corruptibile.ergo ⁊c̃.minor etiã p3.ꝑ pl̃m ⁊ cõ⸗mẽtatorẽ.q2 mã eſt illud ꝑ qđ res põt eſſe ⁊ nõ eſſe. 7. met. cõ. 22. ... ⁊ ꝑ cel. ... cõ.136. ... ge.tex.c. ...

Contra. q2 qđ nõ eſt actus purus videt̃ eſſe com⸗poſitum ex materia ⁊ forma:ſed celũ nõ eſt actus purus.ergo ⁊c̃.

Reſpondeo dicẽdũ.circa iſtã q̃ſtionẽ duas eẽ opiniones ⁊ ꝑmo ponã opinioneз quã nõ credo veraз cũ ſuis motiuis ⁊ ĩꝓbationib⁹.ſe⸗cundum ponam illam quã credo eſſe veram.

Quantum aut ad ꝑmũ ſciẽdũ ꝙ qđã ponũt ꝙ in celo nõ eſt mã:vocando mãm ꝓ⸗prie dictã:que eſt ſubm forme ſubalis:⁊ hoc ꝓbãt dupli⸗ci rõne.quaꝝ prima tacta eſt.q2.ſ.mã eſt illud ꝑ qđ res põt eſſe ⁊ non eſſe:⁊ hoc ꝓbãt rõne ſic.q2 illud qđ eſt in potẽtia ad eſſe ſimplr̃ non determinat ſibi eſſe ſimplr̃. nec ei⁹ oppoſitũ:⁊ ꝑ ↄñs eſt īdifferẽs ad eſſe ⁊ nõ eſſe:ſ3 mã eſt hm̃.q2 eſt in potẽtia ad eẽ ſimplr̃.ergo ⁊c̃. ❡ Alr̃ põt formari ratio iſta ſic.q2 illud qđ eſt in potẽtia ad eẽ ſimplr̃.nullã formã ſibi determinat:⁊ ꝑ ↄñs ẽ īdifferẽs ad diuerſas formas oppoſitas.⁊ ꝑ ↄñs.eſt ꝑncipiũ gnã⸗tionis ⁊ corruptionis:ſed nihil tale eſt in celo.ergo ⁊c̃. ❡ Si dicas ꝙ mã determinat̃ ad formas diuerſas per habitudines.ꝑ hoc.ſ.qđ eſt in potẽtia ad hãc formã ⁊ ad illã:tũc ſeqtur ꝙ mã determinet̃ ad diuerſas formas ꝑ relones qđ eſt īcõueniẽs. ❡ Scđa ratio ſumit̃ ex dicto cõmẽ.ſuꝑ ꝑmo ce.⁊ mũ.vbi dicit ꝙ operatio materie eſt trãſmutatio de forma ſubali ad formã ſubaleз.ergo ⁊c̃. Com. ... ❡ Iſtã opinionẽ nõ credo eẽ verã:⁊ qđe q̃tũ ꝑtinet ad poſitionẽ ipſam īꝓbabit̃ ꝓbãdo oppoſitã opinionẽ.⁊ ꝑmo arguo.ↄtra ꝑmã rõnem ſic.q2 ſicut mã eſt in potẽ⸗tia ad formã ſubalẽ.⁊ ꝑ ↄñs ad eſſe ſimplr̃.ita ſubm eſt

in potentia ad accñs:ſed videmus aliq̃d ſubm ſic eſſe in potentia ↄiuncta cum actu accidentali:qð non eſt in potẽtia ad eius oppoſitu3.ſ.ad nõ eſſe eius.ſicut p3 de celo reſpectu figure rotũde.ergo ↄc. Si dicat̃ ꝙ non eſt ſile. qꝛ ſubm accñtis eſt ens actu ſimplr̃.ideo põt ſibi determinare accñs.mã vero eſt pura potentia.ideo nihil ſibi determinat:nõ valet:qꝛ ſi ſubm determinat ſibi accñs. aut actiue aut paſſiue aut eſſentialr̃:nõ actiue:qꝛ hoc eſt ↄtra auctores põnis:qui ponũt ꝙ nullu3 ſubm eſt cauſa effectiue accñtiſ ſui:nec eſſentialr̃:ita ꝙ determinat ſibi accñs ꝑ eſſentiã ſuã vt exiſtẽs de nã ſua:qꝛ accñs nõ eſt de eẽntia ſubi.g̃ relinquitur ꝙ paſſiue:qꝛ.ſ.natũ eſt recipe tale accñs:⁊ nõ eius oppoſitũ. Itẽ qñ dicit̃ ꝙ mã eſt in potẽtia ad eſſe ſimplr̃:⁊ eius oppoſitũ: vel accipitur eſſe ſimplr̃ ꝓ ente vlr̃ dicto:vel accipit̃ eſſe ꝓ aliqua forma ſubali determinata hac vel illa. Si pmo mõ:q̃ro qñ dr̃ qð mã eſt in potẽtia ad eſſe ſimplr̃:⁊ eius oppoſitũ.ſ.nõ eẽ ſimplr̃:vtrũ mã dicat̃ eſſe in potẽtia ad nõ eẽ ſimplr̃. qꝛ ipſa manẽs ⁊ carẽs omni eſſe ſimplr̃ eſt in potẽtia ad habẽdũ eſſe ſimplr̃:⁊ hoc eſt falſum ⁊ ipoſſe. vel dicatur eſſe in potẽtia ad nõ eſſe ſimplr̃:qꝛ põt nõ eſſe ꝑ adnihilatione virtute diuina.ſicut ⁊ q̃libet alia creatura:⁊ iſto mõ nõ ſolũ mã:ſ3 etiã oĩs creatura virtute diuina eſt in potẽtia ad nõ eſſe ſimplr̃:nec tñ ꝓpter hoc in omni creatura eſt ꝓncipiũ trãſmutationis vel generationis ⁊ corruptionis. Si aũt accipiat̃ eſſe ſimplr̃.ſcðo mõ.nõ ꝓ vlĩ ꝓut diſtiguit̃ ſimplr̃.ↄtra ↄtractũ:ſ3 pro eſſe qð dat forma ſubalis hec vel illa.tũc mã nõ dicit̃ eſſe in potẽtia ad eſſe ſimplr̃:niſi ꝓut exiſtẽs ſub vna forma eſt in potentia ad aliã:ſed iſto mõ nõ o3 oẽ3 mãm eſſe in potẽtia ad eſſe ſimplr̃:ſicut nõ omne ſubm eſt in potẽtia ad eſſe ſ3 q̃d oppoſitũ ei:qð h3:ſicut celũ nõ eſt in potẽtia ad oppoſitũ figure rotũde. ¶ Scðus etiã modus formãdi rõnẽ nõ valet.nã qñ dicit̃.illud qð eſt in potẽtia ad eẽ ſimplr̃: nullã formã ſibi determinat.ſi accipiat̃ eſſe ſimplr̃ vel ꝓ eſſe vlr̃:ſic ipoſſe eſt mã3 eſſe in potẽtia ad eſſe ſimplr̃. iſto mõ loquẽdo de potẽtia diſtãte ab actu vel carẽte.qꝛ ipoſſe eſt aliq̃d eẽ in reꝝ nã:qð careat omni actu eẽndi. Si aũt accipiat̃ eſſe ſimplr̃:pro quocũq3 eſſe qð dat hec forma ſubalis vel illa.nõ o3 ꝙ mã habeat veritatẽ:niſi loquẽdo de potẽtia carẽte actu:ad quẽ eſt in potẽtia.qꝛ ſicut ſepe dictũ eſt:ſicut q̃dã ſuba determinat ſibi paſſiue q̃dã accñtia:ita ꝙ eoꝝ potẽtia ſemꝑ eſt ↄiũcta actui. ita nihil ꝓhibet aliq̃3 mãm:que eſt ſubm forme ſubalis ſibi paſſiue determinare aliq̃3 formã:ita ꝙ non põt eſſe niſi ↄiũcta illi ſubali actui. ¶ Itẽ maior manifeſte accipiẽdo vlr̃: ꝓut ſe extẽdit ad oẽs formas:falſa eſt.qꝛ illud qð nullã formã ſibi determinat eſt idifferẽs ad ſuſcipiẽdum oẽs formas ſm te.ſed hoc manifeſte eſt falſum:qꝛ mã nõ eſt ſuſceptiua formaꝝ per ſe ſubſiſtẽtiũ:cuiuſmodi ſunt angeli.ergo illud qð eſt in potẽtia ad eẽ ſimplr̃. ꝓut mã dicit̃ eſſe in potẽtia ad eſſe ſimplr̃.determinat ſibi aliquas formas quaꝝ eſt ſuſceptiua:ita ꝙ ipoſſe eſt ꝙ ſit ſuſceptiua aliaꝝ. ¶ Si dicat̃ ad hoc.ꝙ itelligit̃ de formis vnibilibus materie:⁊ non de alijs ↄtra.qꝛ ſm te mã ex nã ſua determinat ſibi paſſiue quaſdam formas qbus eſt vnibilis:⁊ alie ſibi repugnãt:ꝙ ipoſſe eſt eas ſibi vniri.ita nihil ꝓhibet:niſi alr̃ ꝓbaretur:ponere mãs diuerſaꝝ rationum:quaru3 vna determinate eſt vnibilis cuidã forme vnibili:⁊ oẽs alie ſibi repugnant:⁊ per ↄñs omnino nõ eſt in potẽtia ad formã oppoſitã ei quã3 h3. Et ſ3 hoc reſpõdeo.ad formã arguẽdi. Ad pmũ quãdo dicit̃:ꝙ illud qð eſt in potẽtia ad eſſe ſimplr̃ ↄc.accipiẽdo eſſe ſimplr̃ pro hac forma ſubali vel illa.dicẽdum ꝙ nõ h3 veritatẽ niſi de illo qð eſt in potẽtia ad actu3 quo caret. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdũ.ꝙ potẽtia ad eſſe ſimplr̃ determinat ſibi paſſiue:modo quo dictu3 eſt aliq̃3 formã.nec ego pono ꝙ tales materie diuerſe diſtiguũt̃ ꝑ diuerſas habitudines:ſ3 ꝑ eſſentias ſuas:ita ꝙ ſeipſis ſunt diuerſe ſicut forme ſpecifice:etiã ſeipſis diuerſe ſunt ſuo mõ. ¶ Ad dictũ auerrois comẽ.dico ꝙ ipſe errauit:qꝛ magis eſt operatio materie ſub eẽ forme actu ꝑficiẽti ipſã: q̃3 trãſmutari de forma in formã:qꝛ etiã in illis in qbus eſt vtrũq3 tranſmutatio eſt propter eſſe actu ſub forma. ¶ Cõtra aũt iſta:q̃3tũ ad hoc ꝙ ponunt̃ materie diuerſaꝝ rõnũ.obijciũt q̃dã.pmo ſic.qꝛ ſicut in actu puro nõ poteſt eẽ aliq̃ diuerſitas:ita nec in pura potẽtia. ¶ Secũdo qꝛ potẽtia pura eſt mediũ iter ens ⁊ nihil:ita ꝙ nõ põt fieri deſcẽſuſ ſub potẽtia pura:niſi ad nihil:nec aſcenſus niſi ad ens actu:ſed hoc non eſſet veꝝ:ſi poſſent eſſe plures potẽtie diuerſaꝝ rõnum:qꝛ poſſet vna accipi ſub alia abſq3 hoc ꝙ deſcẽderet̃ ad nihil.ergo ↄc. ¶ Tertio ſic.qꝛ ipoſſe eſt dare diuerſas res diuerſaꝝ rõnum eque a deo diſtantiũ.ſed ſi eſſent plures potẽtie pure diſtarẽt eque a deo. qꝛ in pura potẽtia nõ eſt dare magis ⁊ minꝰ diſtare.ergo ↄc. ¶ Sed iſta ↄcludere nõ vident̃ neceſſario. ¶ Ad pᵐ ergo dicẽdũ.ꝙ nõ eſt ſile de actu puro ⁊ potẽtia pura.pmo q̃dẽ qꝛ pura potẽtia nõ ſic dicit̃ pura potẽtia:ꝙ ſit vel poſſit eſſe nõ ↄiũcta actui ꝑ ſeipſa3. S3 dicit̃ pura potẽtia:qꝛ nõ h3 actũ partẽ ſui:purus aũt actꝰ nõ h3 potentiã partẽ ſui:nec eſt vnibilis alicui potẽtie.⁊ ideo nõ eſt in eo aptitudo ad plurificationẽ ſicut in pura potẽtia. vnde quidquid ſit de ↄcluſione iſta.tamẽ ratio nihil valet:qꝛ ita bene ↄcluderet ꝙ non ſit niſi vna mã numero:ſicut ↄcludit ꝙ nõ ſint plẽs materie diuerſaꝝ rationũ:qꝛ ſi ita eſt ꝙ pura potẽtia nõ põt plĩficari ſicut nec actus purus:ſeqꝰtur ꝙ ſicut non eſt niſi vnus actus purus numero:ꝙ nõ ſit niſi vna potentia numero pura. ¶ Secũdo nõ eſt ſile.qꝛ purus actus vt ſatis põt ꝓbari facilr̃ ↄprehẽdit q̃dq̃d ꝑfectionis ſimplr̃ eſt in rebus. ⁊ ideo nõ põt plurificari ſpecifice ſm diuerſas rõnes:qꝛ in talibꝰ ſemꝑ vnũ eſt ꝑfectius altero:ſed de pura potẽtia nõ o3 ſic eſſe.ſ.ꝙ q̃libet pura potẽtia q̃dq̃d eſt ibi entitatis ⁊ poſitatis habeat ad recipiẽdũ oẽs formas:⁊ idõ nõ eſt ſile. ¶ Ad 2ᵐ dicendũ.ꝙ pura potẽtia:põt accipi duplr̃.vno mõ ꝓ hac determinata pura potẽtia.alio mõ ꝓ pura potẽtia in cõmuni.ſi pmo mõ.tũc nõ o3 ꝙ pura potẽtia ſit tale mediũ iter ens ⁊ nihil.ꝙ.ſ.nõ poſſit fieri deſcẽſus ſub ea:niſi ad nihil:nec aſcẽſuſ niſi ad ens actu: qꝛ ſicut ſuppono poſſunt eſſe due potẽtie pure quaꝝ vna eſt nobilior alia.⁊ accipiendo nobiliorẽ abſq3 hoc ꝙ fiat deſcẽſus ad nihil:⁊ ecõuerſo accipiẽdo ignobiliorẽ abſq3 hoc ꝙ fiat aſcẽſus ad actũ põt fieri aſcẽſus ad nobiliorẽ abſq3 h̃ ꝙ fiat aſcẽſus ad ens actu.accipiẽdo aũt puram potentia3 in cõmuni ſic pura potẽtia in cõmuni accepta eſt mediũ inter ens ⁊ nihil:quia nõ poteſt fieri deſcẽſus ſub ea niſi ad nihil:nec aſcenſus niſi ad ens actu:qꝛ ſub pura potẽtia in cõmuni accepta nõ poteſt fieri deſcẽſus niſi ad nihil.quia illud ad qð deſcenderet̃ nõ poſſet eſſe pura potẽtia:nec ens actu.⁊ ſimiliter eſt in aſcenſu ſuper potentia3 cõmuniter acceptã.quia illud qð acciperetur ſuper ipſam nõ poſſet eſſe pura potentia.⁊ ſimile poſſumus hꝰ videre:quia iter ſubas ſeparatas ⁊ materiã primã eſt mediũ ſuba cõpoſita ex materia ⁊ forma:⁊ ſuper ſubam cõpoſitã ex materia ⁊ forma cõmuniter dictã nõ poteſt fieri aſcẽſus niſi ad ſubas ſeparatas:nec deſcẽſus niſi ad materiã primã.⁊ tamẽ non ſequitur qñ ſint plures ſube cõpoſite ex materia ⁊ forma diuerſaꝝ rationũ. ⁊ ſi acciperetur determinate vna illaꝝ poſſet fieri aſcenſus ſuper illã:abſq3 hoc ꝙ fieret aſcẽſus ad ſubam ſepa-

Inſtãtie egidij romani i. q. ſpe o mã celi.

rati.ſ:ꝛ deſcēſus ſub illa abſq; hoc ꝙ fieret deſcenſus ad materiā primam. verbi gratia. ſi accipiatur hec ſuba cōpoſita q̄ eſt hos poſſet fieri aſcēſus ꝛ deſcēſus abſq; hoc ꝙ fieret aſcēſus ad ſubas ſeparatas: nec dſcēſus ad mām primā. ❡ Ad 3ᵐ dicēdū. ꝙ minoꝛ eſt falſa. nō. n. oꝫ ꝙ ſi ponunť plures potētie pure: ꝙ eque diſtēt a deo. vel ꝙ vna nō plus diſtet q̄ alia: qꝛ ſicut ponit̃ magis ꝛ minus nobile in actibus pficiētibus mām. ita nō videtur īconueniens quin poſſit poni magis nobile ꝛ minus nobile in ſubſtantijs perfectibilibus.

Scḋus arti. Ad h̄ ſꝫ oñ. dicit ꝙ celuꝫ ſecūdū ītellectū non ē forma ſꝫ materia ī actu qḋ ē corpꝰ quid ſimplex ñ cōpoſitum. Ad duo ſequētia dicit ꝙ accñia celi ꝛ accñtia īferioꝝ ſi alterīꝰ rōis. qꝛ eīno ꝛ gñabi li nihil vnino cō ſꝫ ipꝫ.

Secunda opinio eſt q̄tū ad pncipalē ꝯcluſionē ptinet ꝙ in celo eſt mā quā p nunc teneo: nō obſtātibꝰ pmiſſis rōnibꝰ: ꝛ hāc pbo triplici rōne quaꝝ pma eſt. qꝛ forma celi aut eſt aliqua forma ītellectualis aut nō. ſi ſic. ſeqtur ꝙ oꝫ ponere pter eā aliud qḋ ſit ſuſceptiuū q̄titatis celi: ſꝫ hoc nō poteſt eſſe niſi mā. ergo ꝛc̃. ſi nō. tūc ſeqtur ꝙ aliqua forma corporalis haberet aliū modū eſſendi q̄ anima rōnalis: qḋ eſt īcōueniēs. vtrūq; pbo ꝛ pmo primū: qꝛ ſi forma celi eſt ſuba ītellectualis: cū ſubm actus ītelligēdi nō ſit q̄tū. nec per ſe nec per accidens. ſeqtur ꝙ forma celi nō ſit q̄ta nec p ſe nec per accidēs: nec per ꝯſequēs celū eſt receptiuū q̄titatis rōne forme. ergo rōne alterius a forma: ꝛ hoc nō pōt eſſe niſi mā. niſi aliqs vellet dicere celū eſſe cōpoſitum ex pluribus formis ſubalibus ſine mā: qḋ eſt īcōueniēs. ergo ꝛc̃. Scḋꝫ pbo. qꝛ forma nō vnita nec vnibilis materie hꝫ nobilioꝛē moduꝫ eſſendi q̄ forma vnita vel vnibilis materie. Sꝫ forma celi vt ſupponit̃ nō eſt vnita nec vnibilis materie. ergo forma celi haberet nobilioꝛē modū eſſendi q̄ aīa rōnalis. hoc aūt eſt īcōueniēs. ſi forma celi nō eſt ſuba ītellectualis. ergo ꝛc̃. ❡ Scḋa rō eſt. qꝛ vt videt̃ mihi. q̄titas magis ꝯſeqtur cōpoſitū rōne materie q̄ rōne forme: ꝛ hoc in rōne pncipij receptiui: ſꝫ illud qḋ magis ꝯſeqtur cōpoſitum rōne materie q̄ rōne forme nō videt̃ poſſe īueniri niſi vbi eſt mā. ergo q̄titas nō poteſt īueniri niſi in illo in quo eſt mā ſed q̄titas eſt in celo vt ad ſenſum apparet. ergo ꝛc̃. ❡ Tertia ratio eſt. qꝛ vt habet̃ a pho. 2. de aīa. īferioꝛa ꝛ ſuperioꝛa cōicant in quibuſdā accidētibꝰ nālibus. puta in dyaphanitate: ſed pbabile eſt ꝙ illa que in talibus cōicant. cōmunicēt in generabili in pncipijs ex qbꝰ ſunt ſed iſta īferioꝛa habēt mām. ergo ꝛc̃. ❡ Ad rōnē factā in oppoſitū in arguēdo pꝫ ex dictis in ſolutione pncipali. Ratio aūt ad partē aliā licet ꝯcludat veꝝ: nō tamē valet. qꝛ nō oꝫ ꝙ illud qḋ nō eſt cōpoſituꝫ ex mā ꝛ forma ſit purꝰ actꝰ. ita ꝙ omnis poſſibilitas excludatur ab eo ſaltē poſſibilitas ad accidens.

Tex. cō. 69.

Queſtio. XI.

Ad ſecundum ſic pceditur ꝛ videt̃ ꝙ pbabilius ſit primū mobile: ꝛ motū eius incepiſſe de nouo q̄ fuiſſe ab eterno. qꝛ pbabilius eſt deū eſſe virtutis īfinite q̄ oppoſitū eius. ergo videt̃ pbabilius eē pmū mobile ꝛ motū eius īcepiſſe de nouo q̄ fuiſſe ab eterno. Antecedēs ſumit̃ ex quadā determinatione mea in q̄ſtionibꝰ ordinarijs. Probatio ꝯñe. qꝛ ſi deus eſt virtutis īfinite: pōt facere qdqd nō īplicat ꝯtradictionē: ſed pmum mobile nullo ſemp p̄ſuppoſito pduci ex nihilo nō īcludit ꝯtradictionē. ergo ſi deus eſt virtutis īfinite. deū pducere primū mobile ex nihilo: eſt pbabilius q̄ oppoſitū. Sed illud qḋ pducit̃ ex nihilo pōt pduci de nouo: qꝛ poteſt pduci abſq; trāſmutatione. ergo ꝛc̃. ꝛ per ꝯſequens deum pduxiſſe primū mobile de nouo ꝛ motū eius. ꝛ per ꝯñs īcepiſſe videt̃ pbabilius q̄ eius oppoſitū. ergo ꝛc̃. ❡ Preterea. virtus īfinita plus poteſt ſuper totam rem ex nihilo producendam: q̄ virtus finita ſup formā. Sed virtus finita pōt pducere de nouo formā. ergo virtus īfinita poteſt de nouo pducere totam rem. ſ. totum primum mobile.

Licet iſta ſit ſic tenꝫ fideo catholica ꝙ ī celo ē maña. Nihilominꝰ ſalua reuerētia doctoꝛis iſta non fuit mēs Ariſto. ſꝫ. n. ſ. 8. me. tex. c. 4. Nō. n. necē ē ſiq̄ dē māꝫ hꝫ localē h̄. ꝛ gñabilē ꝛ coꝛruptibilē hēc. q̄. n. dīa ſimplr fieri ꝛ nō ſimplr ī phȳcis dēꝫ ē. ꝛ īfra ī cōē. ſ. c. 12. ſi pfecto h̄ cāc ꝛ rōe ꝛ oꝫ eōs cogſcē ī nālibꝰ qdē ſē pternio aut ſiqo alia rō. Forſan. n. q̄dā ñ hīe mām

In contrariuꝫ qꝛ pbabilius eſt omne qḋ fit de nouo fieri per trāſmutationē q̄ eius oppoſitū: ſed ſi omne qḋ fit de nouo fit p trāſmutationē: opꝫ pcedere in infinitū in motibus: accipiēdo motū añ motū ꝛ trāſmutatōēꝫ añ trāſmutationē ſicut pbat phs. 8. phy. t. c. 37. ꝛ īfra. ꝛ vlteriꝰ pbat ꝙ oēs iſtas trāſmutationes opꝫ reducere in aliquē vnū motuꝫ ppetuū. q eſt ī aliquo mobili ppetuo. ḡ pbabiliꝰ eſt pmū mobile ꝛ motū eiꝰ fuiſſe ab eterno q̄ eiꝰ oppoſitū.

Reſpondeo iſta q̄ſtio mota eſt pper hoc qḋ ego dixi in q̄ſtionibus ordinarijs ꝙ deū eſſe īfinite virtutis pōt pbari rōne pbabilioꝛi q̄ īueniat̃ in oppoſitū. vnde circa iſtā q̄ſtionē ſunt duo facienda. pmo videndū eſt vtrū pbabilius poſſit oſtēdi deū eſſe īfinite virtutis: q̄ eius oppoſitū: ſecūdo videndū eſt vtrū ſequat̃ ad hoc ꝙ pbabilius ſit motū ꝛ mobile īcepiſſe de nouo q̄ fuiſſe ab eterno. Primus arti.

Quantum ad pmū dico. ſicut dixi in. q. ordī. ꝙ efficacioꝛi rōne poteſt pbari deū eē īfinite virtutis: q̄ eius oppoſitū: ꝛ rōnem quā ibi diffuſe poſui breuiter hic tāgo: qꝛ deus eſt entitatis ꝛ pfectiōis īfinite. ergo virtutis: ꝯſequētia patꝫ. qꝛ in deo ſunt idem virtus ꝛ ſua pfectio eſſentialis: vnde ſi vnū eſt īfinitū ꝛ reliquū. ❡ Quātū ad illud qḋ eſt antecedēs pbaui ſic. qꝛ illud qḋ eſt illimitatū pma limitatione entis que oēꝫ limitationē īcludit eſt ſimplr illimitatū: ſed pfectio diuina eſt hꝰ: ergo ꝛc̃. maioꝛ pꝫ. qꝛ omne limitatū eſt aliqua limitatione limitatū. ſed illud qḋ nō eſt limitatū prima limitatione entis quā oēs limitationes īcludūt: nulla limitatione eſt limitatū: ꝛ p ꝯñs eſt illimitatū. ergo ꝛc̃. minoꝛē pbaui. qꝛ pma limitatio entis quā oēs alie īcludūt eſt limitatio ad genus: ſed pfectio diuina nō eſt limitata ad genꝰ quā oīs limitatio īcludit: qꝛ limitatio ad ſpeciē īcludit limitationē ad genus: ꝛ limitatio ad indiuiduū p ſe: limitationē ad ſpeciē. ꝙ aūt pfectio diuina nō ſit limitata ad genus probaui diffuſe in. q. ordī. p hoc. ſ. ꝙ qḋ eſt pfectionis ſimplr in quocūq; genere īcluditur in vnica ſimplici pfectione diuina. ❡ Notādū aūt ꝙ ſicut ibi dixi limitatio pōt duplr accipi. vno mō p limitatione pfectionis q̄ ita pdicat̃ de h̄ ꝙ nō de alio: ꝛ talis limitatio ſi limitatio debeat dici: ꝯuenit deo qꝛ deꝰ pdicat̃ de ſeipſo ꝛ nō de alio. ❡ Alio mō dicit̃ limitatio ppꝛie dicta. ſ. limitatio pfectionis: ita. ſ. ꝙ ſi habeat pfectionē limitati ꝛ determinati gradus pfectionis: ſicut iuſtitia creata hꝫ limitationē ad talē ſpecieꝫ: ꝙ eſt ita iuſtitia: ꝙ non ſupra vel ſubſtantia. ꝛ ſilr ſuba creata eſt ita ſuba ꝙ non ſupra nec iuſtitia ꝛ ſic de alijs. ❡ Sed ꝯtra hec obycit̃. pmo ꝯtra poſitionē. ſ. ꝙ pfectio diuina nō ſit ſimplr īfinita ꝛ hoc quinque rōnibus. pmo ſic. qꝛ ꝯditio pure potētie ꝛ cōditio puri actus ſunt oppoſite. Sed ꝯditio pure potētie eſt īfinitas. ergo eius oppoſituꝫ. ſ. finitas debet ꝯuenire puro actui. ſ. deo: maioꝛ de ſe pꝫ. minoꝛ etiam pꝫ. qꝛ pura potētia nunq̄ finitur ſic p vnū actū: quin ſemp ſit in potētia ad aliū actū. ❡ Scḋo ſic. qꝛ illud qḋ hꝫ terminuꝫ eſt finitū. ſꝫ omnis res quecūq; ſit illa ſiue ſit deus ſiue ſit creatura hꝫ terminuꝫ. ergo ꝛc̃. maioꝛ pꝫ. pbatio mī. qꝛ qditas vniuſcuiuſq; eſt eius terminus ꝛ propter hoc dicit̃ ꝙ diffinitio eſt terminus: qꝛ ſignificat qditatē ſed deus habet qditatē ſicut alie res. ergo habet terminum. ❡ Preterea. nihil attribuēdū eſt deo qḋ eſt īperfectionis ſed nō finiri vel nō finitū eſt īperfectionis. qꝛ qḋ nō

Tex. cõ. 63. & infra.

eſt finitum eſt in potentia ad habenduʒ finem.ergo ⁊c. ¶ Quarto ſic.q2 ſm phm.3.phyſi.totũ ⁊ infinitũ repugnant.ſed totũ ſicut ⁊ perfectũ ꝯuenit deo.q2 ſm phm totũ ⁊ pfectũ ſũt idẽ.ergo ⁊c. ¶ Quĩto ſic. q2 ĩfinitũ eſt cuius eſt ſemp aliquid accipere extra.ſi ergo deus eſſet ĩfinit⁹ tota ei⁹ eẽntia nõ poſſet videri a btõ: ſʒ ſemp aliqd eſſet qd extra ſumeret̃:ſʒ hoc eſt icõueniẽs.ergo ⁊c. Si dicat̃ ad hoc ꝙ tota eſſentia videt̃:ſed nõ totaliter. ꝯtra.q2 in deo eſt idẽ totũ ⁊ totalitas.ergo ⁊c. Aliter poſſet formari ratio ſic.infinitũ eſt cuius eſt ſemp aliqd ſumere extra.ſed in deo nihil eſt perfectiõis diuine qd ſit aſſumẽdũ extra iam aſſumptũ.ergo ⁊c. ¶ Alij aũt nitũtur ĩpugnare rationẽ reſpõdẽdo ad eã tripl'r.pmo ſic.q2 licet deus nõ ſit limitatus ad genus nõ ſeqtur ꝙ ſit ĩfinitus ſimpl'r:ſed ꝙ maius ſit toto ente exiſtẽte in genere. ⁊ totũ ens exiſtẽs in genere ſit finitũ:nõ ſeqtur niſi ꝙ ſit maius aliquo finito:⁊ ex hoc nõ ſeqtur ꝙ ſit ĩfinitus: q2 eſſe maius finito nõ ĩcludit ꝙ ſit illud ĩfinitũ. ¶ Scdo ſic.q2 ex hoc ꝙ deus nõ eſt limitat⁹ ad genus:nõ ſeqtur ꝙ ſit ſimpl'r illimitatus:ſed ꝙ non ita limitat̃ ſicut illa entia. Tertio ſic.q2 vt multis videtur quedã alia entia a deo ſunt que nõ ſunt in genere:⁊ nõ tamẽ ſunt illimitata ſimpl'r cuiuſmodi ſunt ſube ſeparate vt quidã dicũt. ¶ Ad pmũ ergo factũ ꝯtra poſitionẽ dico ꝙ ꝯditiones pure potẽtie ⁊ puri actus ſunt oppoſite.ſʒ iſta oppoſitio nõ eſt finitatis ⁊ ĩfinitatis:ſed eſt oppoſitio diuerſaꝝ ĩfinitatũ. Nã etiã ĩter ĩfinitates eſt oppoſitio licet ꝯueniant in cõi rõne coloris. Iſta aũt oppoſitio ĩfinitatũ eſt:q2 ĩfinitas pure potẽtie eſt: ꝙ non poteſt finiri vltimo actu quin ſit potẽtia adhuc ad vlteriorẽ actũ. Sed infinitas puri actus eſt excedere in pfectione exiſtẽte actu ĩfinitũ omne aliud a ſe. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdũ.ꝙ illud verbũ hʒ veritatẽ.ſ.ꝙ qditas eſt terminus vniuſcuiuſqʒ rei q̃tũ ad qditates exiſtẽtes in genere:que nõ habent locũ in deo. vel itelligit̃ de determinatione ſʒ pdicationẽ: put vnũqdqʒ per eẽntiã ſuã eſt hoc:⁊ nõ illud ⁊ talis terminatio põt eſſe in deo.q2 ibi eſt hoc qd nõ eſt illud:⁊ cũ tali terminatione ſtat illimitatio pfectionis. ¶ Ad 3ᵐ dicẽdũ. ꝙ nõ finiri per actũ ad quẽ aliqd eſt in potẽtia eſt iperfectionis.ſed nõ finiri ad gradũ limitatũ eſt pfectionis.p hoc ꝙ actu excedit omne aliud finitũ in pfectiõe nõ eſt iperfectionis:ymo eſt ſumme pfectionis. ¶ Ad 4ᵐ dicẽdũ.ꝙ ĩfinitũ ⁊ totũ repugnãt:loqndo de ĩfinito qd cõſequit̃ ens in potẽtia:cuius ĩfinitas eſt nõ reduci ad vltimũ actũ vltra quẽ nõ ſit adhuc in potẽtia.ſed ĩfinitũ ſic ĩfinitũ:q2 eius pfectio actu exiſtẽs in ĩfinitũ excedit oẽʒ aliã naturam ⁊ totũ nõ repugnãt:⁊ tale totũ ꝯuenit deo. ¶ Ad 5ᵐ dicẽdũ.ꝙ ĩfinitũ qd eſt in potẽtia eſt illud extra qd ſemp eſt aliqd accipe in eẽndo ⁊ in cognoſci.etiã eſt ſemp aliqd extra ſumere apud itellectum qui nõ põt ſimul totã talẽ potẽtialitatẽ itelligere. Sed apud illum itellectũ qui ſimul totã potẽtialitatẽ poteſt itelligere nõ opʒ:ꝙ ſemp ſit aliqd extra accipere ſʒ totũ cognoſci:nec hoc itellexit phus. loquendo de ĩfinito aũt actu.ſ.de illo cuius pfectio excedit omnẽ aliã pfectionẽ in ĩfinitũ:nõ oʒ ꝙ ſemp ſit aliqd extra accipere in eſſendo:q2 totũ eſt ſimul.nec opʒ etiã ꝙ ſemp ſit aliqd accipere extra.in cognoſci:ſicut ꝙ vna pars cognoſcat̃ alia ignota.q2 nõ eſt ibi pars ⁊ pars. Sʒ bene eſt ibi aliqd extra ſumere q̃tũ ad hoc ꝙ talis eſſentia nõ ita clare ⁊ limpide cognoſcit̃: ſicut eſt cognoſci ab itellectu finito.hoc eſt ꝙ cõmuniter dicit̃ a doctorib⁹:ꝙ tota eſſentia cognoſcit̃:q2 nõ eſt ibi pars ⁊ pars:ſed nõ totalr.q2.ſ.limpiditas cognitiõis create nõ adequat̃ intelligibilitati rei itellecte.⁊ qñ dr̃. ꝙ in deo totũ ⁊ totalitas eſt idẽ.veꝝ eſt referẽdo ad reʒ diuinã abſtractiue ⁊ ꝯcretiue ſignificatã:q2 ibi eſt idem ꝯcretũ ⁊ abſtractũ:totũ ⁊ totalitas.deus ⁊ deitas:ſed totalitas modi cognoſcẽdi ex pte cognoſcẽtis nõ eſt idẽ cũ totalitate eſſentie diuine:⁊ iſtũ modũ cognoſcẽdi ex parte itellectus creati:puta modũ limpiditatis create cognitionis nõ oʒ adeq̃ri illi itelligibili qd eſt deus.⁊ hoc itelligit̃ qñ dr̃ totã eẽntiã diuinã itelligi nõ totalr:q2.ſ.talis cognitio in limpiditate nõ adeq̃tur cuʒ totalitate diuine eẽntie:nec alicui ĩ deo exiſtit:⁊ ſic pʒ ad formã arguẽdi ĩ iſto argumẽto:q2 argumẽtũ ſm vnã formã pcedit q̃tũ ad extra ſumere ĩ cognoſci:⁊ q̃tũ ad aliã formã pcedit: q̃tũ ad extra ſumere in eſſendo. ¶ Ad 6ᵐ dicẽdum.ꝙ duplex eſt determinatio ſicut pʒ ex dictis.vna ſʒ pdicationẽ:put aliqd eſt hↄ ⁊ nõ illud:⁊ q̃tũ ad hãc determinationẽ plus hʒ determinatio fieri ad ĩdiuiduũ:q̃ʒ ad gen⁹ vel ſpeciẽ:q2 ĩdiuiduũ eſt magis determinatũ in pdicãdo:q2 pdicat̃ de vno ſolo:q̃ʒ genus vel ſpẽs:que pdicant̃ de plurib⁹. Alia determinatio eſt q̃tũ ad gradũ finitũ ⁊ determinatuʒ pfectionis: put illud qd eſt ita iuſtitia ꝙ nõ eſt ſapiẽtia eſt determinatũ ad ſpeciẽ taleʒ iuſtitie:ꝙ nõ poteſt eſſe extra illã:q2 per vnũ ⁊ idẽ per eſſentiã eſt iuſtitia ⁊ ſapiẽtia:⁊ ſic de alijs pfectionibus:⁊ loquendo de tali determinatione nõ eſt magis determinari ad ĩdiuiduũ q̃ʒ ad genus ⁊ ſpeciẽ.dũmodo illud indiuiduũ ſic ens vnũ in numero cõprehẽdat pfectionẽ diuerſoꝝ generꝝ.ppter qd exiſtẽs eſt extra omne genus:⁊ tale vnuʒ numero eſt deus:⁊ ideo non oportet ꝙ terminet̃ in gradu pfectionis:lʒ terminatus ſit in pdicãdo.ſicut ſi eſſet vna q̃titas numero ĩfinita.eſſet quideʒ numero ĩdeterminata ⁊ ĩfinita:q̃tũ ad hoc ꝙ nõ determinaret̃ ad aliquẽ certũ gradũ q̃titatis. Sed eſſet determinata q̃tuʒ ad pdicationẽ:q2 ita eſſet hec q̃titas ꝙ nõ illa ᵃ. ¶ Reſpõſiones etiã ad rõnes nõ valẽt:nã quãdo dicit̃ ꝙ totũ ens creatũ eſt finitũ:⁊ ideo nõ ſeqtur ꝙ illud qd excedit tale ens ſit finitũ:q2 nihil excedit ibi niſi ens finitũ.dicẽdũ ꝙ ad hoc ꝙ aliquid excedat finitũ aliqd indeterminate nõ ſeqtur ꝙ ſit ĩfinitũ:ſed ſi aliqd excedit omne finitũ:ſeqtur ꝙ ſit ĩfinitũ.q2 ſi eſſet finitũ excederet ſeipſʒ. nũc aũt deus excedit omne ens finitũ.nã nulluʒ ens eſt finitũ niſi illud qd eſt limitatũ ad genus:⁊ iſtud eſt limitatũ per modũ partis:puta ſicut ſuba intellectualis:vel ꝙ eſt cõpoſitũ ex limitatis.puta cõpoſitũ ex ſuba itellectuali ⁊ ſapientia vel iuſtitia.deus aũt neutro modo eſt limitatus:q2 nec eius ſuba limitata ad genus vt dicit cõpoſitũ ex limitatis ad genus. Sed dicit aliqd excedens omne limitatũ vel per modũ partis vel per modũ cõpoſiti ex partibus limitatis.⁊ per hoc pʒ.ꝙ illa determinatio nõ valet:q2 nõ ſolũ ſeqtur.ꝙ deus nõ ſit finitus ſicut alia:ſed etiã ſeqtur ꝙ ſimpl'r ſit finitus:q2 nulla limitatione finit̃:q2 nec per modũ partis finite:ſicut finit̃ eẽntia limitata ad genus:nec per modũ cõpoſiti ex partib⁹ limitatis.ſicut eſt cõpoſitũ ex pluribus generibus ſicut homo albus vel homo iuſtus. ¶ Tertia rñſio nõ valet. q2 aliqua entia nõ eſſe in genere dupl'r põt intelligi. vno mõ q2 nõ ſunt in genere directe ppter iperfectioneʒ ſue entitatis:lʒ ſint indirecte in genere p reductionem:ſicut mã ⁊ forma in genere ſube:⁊ pũctus in genere q̃titatis. ⁊ talia ſunt bene limitata ad genus per reductionẽ:⁊ ſũt iperfecta ⁊ minus hñtia de entitate q̃ʒ illa que ſunt in genere:alio mõ aliqd põt dici nõ eẽ in gñe ſicut excedẽs pfectionẽ oĩuʒ genꝝ:⁊ iſto mõ nulla res eſt extra gen⁹ niſi ſolus de⁹.vt pbaui in.q.ordinarijs. Scdus arti.

Quantum ad 2ᵐ pncipale.vtrũ.ſ.ad ĩfinitatem eſſentie diuine.ſequat̃ notitas eſſendi in creatura gñaliter vel in primo mobili ⁊ eius motu

ᵃ Lʒ diuus ſit det'ẽ pfectiõis ĩfinite [illegible] ex nihilo [illegible] ſeqtur nõ ſit probari. imo ipſi oppoſitũ tenuerunt. nã cũ oĩs ſba itellectualis ſm ipſos ſit applicata alicui orbi:poſuerunt oẽʒ talẽ hre limitatõʒ ĩ vĩtute:⁊ p ꝯñs hʒ idẽ ſẽſerũt ð deo. vñ ſi aliq ĩfinitũ vigorẽ eẽt mot⁹ ẽ ĩ iſtãti, pueniret ſic õdicat ꝯñs.i.2.celi.cõ.63.⁊ alibi freqñt.qd dr̃ ꝙ oẽ qd ẽ pfectu⁹ oĩ ſi [illegible] ĩfinitũ ẽẽ diſtiguẽdũ ẽ q2 ſi ꝯpatio fiat ad ens ſinitũ cẽtũ ñc negat̃ a phis ſi ꝯpatio ⁊ diſtributio fieret ad oẽ ens abſolute.ma [illegible] ẽẽt lʒ nõ nũ.eſt ſic ſm ipſos.qꝛ deʒ ſit pfectioꝛ oĩ ente finito abſolute: q2 nõ [illegible] ẽẽt pfcõe ſeipſo cũ ipſe ſʒ pbos finitus ſit.⁊ vñ ꝙ rõ ſic ſolata petat pncipium. Non ẽ dubiũ etiã ſm ipſos ꝙ aliʒ eẽntiã ẽ ĩ ſuo vt pʒ p auẽroĩ ſup põphirio ca.de ſpẽ ⁊ i.2.ce. c.49.⁊ in po ſʒ nõ oʒ qdlʒ eẽ ĩfinita eẽ.

ſpecialiter. ¶ Dico ꝙ non. quia ad hoc ꝙ nouitas ſit in effectu nihil facit directe finitas vel infinitas virtutis cauſe: ſed magis modus agēdi. ſ. ꝙ cū vel agat mouēs motu: ⁊ ſic pōt habere effectū nouū. vel agat libero arbitrio. ita ꝙ in poteſtate ſua ſit agere vel nō agere tpe magno vel paruo. vnde ſi eſſet aliq̄ cauſa ab eterno q̄ ex neceſſitate nature ageret: ſtatī cū eſſet ſiue eſſet virtutis finite ſiue īfinite haberet effectū eternū. Si libero arbitrio ageret mō ꝑdicto poſſet habere effectū nouū. ſiue eēt finite virtutis ſiue īfinite. Ex hoc formo talē rōnē ad ꝑncipale. q2 illud nō ſeqtur ad īfinitatē virtutis cuius oppoſitū pōt ſtare cū īfinitate virtutis q̄tū eſt ex parte ſua. Sz oppoſitū nouitatis eſſendi q̄tū eſt ex parte ſua pōt ſtare cum īfinitate virtutis. q2 vt dictū eſt virt' īfinita ſi eſſet ab eterno poſſet habere effectū eternū. ergo ⁊c̄. vnde licet īfinitas virtutis faciat ad hoc ꝙ ꝑducat rē nullo ꝑſuppoſito. q2 q̄to maioris eſt virtutis tanto ad plura ſe extēdit. tn̄ q̄tū ad nouitatē vel eternitatē eēndi directe nihil facit: ⁊ ſi deberet facere aliqd ad nouitatē vel eternitatē eſſendi. magis videt̄ facere ad eternitatē eſſendi ſm̄ ph̄m q̄ poſuit ꝙ virtus mouēs in tpe īfinito eſt īfinita. ¶ Quid aūt ꝓbabilius ſit: vtrū. ſ. ꝙ res ſit de neceſſitate ab eterno. ſicut poſuit ph̄s. An ſit vel potuerit eſſe de nouo ſicut fides ponit. credo ꝙ hoc depēdet ex ꝓbabilitate modi in deo agēdi. ſ. vtrū agat de neceſſitate nature illa que īmediate ꝓcedunt ab eo. vel libero arbitrio. q2 ſi primo mō nihil ꝓcederet ab eo īmediate de nouo: ſed neceſſario ab eterno. ſi aūt ſcdo mō. tūc poſſet de nouo totū ens ꝑducere q2 eſt cauſa tot' entis a ſe. ſicut ꝓbaui in q̄ſtionibus ordinarijs. ¶ Quis aūt iſtoꝝ modoꝝ ſit ꝓbabilior. videt̄ mihi ꝙ q̄tū pōt ꝓbari ex apparentibus nobis magis apparet humano itellectui deū ꝑducere de neceſſitate illa que ꝑducit īmediate q̄ꝫ oppoſitū. licet ſit falſū. ¶ Ad rationē factā ad partē ꝑmā que eſt in oppoſitū. R̄ndeo per interemptionē ꝯſequētie vnde nō ſeq̄t̄. ē virtutis īfinite. ergo facit de nouo. Ad ꝑmā ꝓbationē dicēdū. ꝙ lz ꝑducere totā rē nullo ꝑſuppoſito nō īplicet contradictionē. ymo deū eē cām totius nullo ꝑſuppoſito vel de nouo vel ab eterno pōt demōſtrari. tn̄ deū eē cāz alicuius rei de nouo: diceret qdā ipoſſe: cum ſuo modo agēdi ſi deus ꝑduceret res de neceſſitate nature. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū. ꝙ peccat ſm̄ figurā dictionis mutādo q̄tū in quādo. nā quādo dicit̄ ꝙ plus pōt virtus īfinita q̄ꝫ finita: accipit̄ q̄tū. quādo aūt accipit̄ in minori. ſed virt' finita pōt de nouo: ibi accipit̄ quādo. ⁊ ſi acciperetur in maiori ꝙ plus pōt virtus īfinita ſupra totā rē de nouo q̄ꝫ virtus finita. dicēdū. ꝙ veꝝ eſt. ſi ſuo mō agēdi repugnet de nouo agere: q2 īfinitas virtutis nō facit nouitatē eſſendi: vt ſupra ꝓbatū eſt.

Queſtio. XII.

Poſtea querebat̄ de nā cōpoſita ex vtroq; ex intellectuali ⁊ corporali. ſ. de homine. ⁊ ꝑmo q̄rebātur duo ptinentia ad itellectū. quoꝝ ꝑmū ptinet ad itellectū ab'r: ⁊ eſt vtrū ꝑmū ⁊ per ſe obiectū itellectus noſtri ſit ſuba vel accidēs. 2ᵐ ptinet ad itellectū practicū ⁊ eſt vtrū ꝯſciētia ptineat ad itellectū ab'r vel voluntatē. tertiū ptinet ad ſtatū platoꝝ. ⁊ eſt vtrū impius iuſte poſſit preeſſe. quartū ptinet ad exteriorē actū. ⁊ eſt vtrū vēdētes bladū in auguſto foro quo valebit in feſto beati Johānis cōmittāt vſurā.

AD primum ſic ꝓcedit̄ et arguit̄ ꝙ ꝑmo occurrat itellectui nr̄o ſuba q̄ꝫ accñs q2 illud qđ ē ꝑus altero tpe diffōne ⁊ cognitōe ꝑus occurrit itellectui noſtro q̄ꝫ aliqđ alterū. ſed ſm̄ ph̄m. 7. meta. ſuba eſt prior accñte cognitione diffōne ⁊ tpe. ergo ⁊c̄.

Tex. c. 4.

Contra. itellectui cui' cognitio hz ortū a ſenſu ꝑus occurrit illud qđ eſt ꝑmo ſenſibile: ſz hoc eſt accidens. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo circa iſtā qōnē ſunt q̄tuor faciēda. Primū eſt dare qōnis itellcm̄. 2ᵐ ē oñdere ꝙ ſuba nō eſt id qđ ꝑmo occurrit itellcūi nr̄o. Tertiū eſt oſtēdere ꝙ illud qđ ꝑmo occurrit itellectui nr̄o ē aliqđ accñs ſenſibile ꝯcretiue acceptū mō quo exponet̄. Quartū eſt obijcere ꝯtra ꝑmiſſa ⁊ r̄ndere.

Primū principale.

Quantum ad ꝑmū ſciēdū. ꝙ aliqđ ꝑmū obꝫ potētie vocat̄ illud ſub quo ꝯtinentur oīa illa ad que potētia ſe extēdit: ⁊ hoc obm ꝑmū itellectus noſtri eſt ens cōe: vel ens habēs attributionem ad ſenſibilia: ex qbus vt credo cognoſcim' q̄cūq; cognoſcimus. Utrū aūt hoc vel illud ſit ꝑmū obm iſto mō itellectus noſtri nihil ad ꝑſens: q2 nec de tali ꝑmo obo hic q̄rit̄. ſed itētio q̄ſtionis eſt q̄rere vtrū illud qđ iter ꝯtenta ſub iſto cōi ꝑus qđ occurrit itellcūi nr̄o ſit ſuba vel accidēs. ⁊ ſic pꝫ itellectus q̄ſtionis.

Secūdū principale.

Quantum ad 2ᵐ. teneo iſtā ꝯcluſionem ꝙ iter ꝯtēta ſub cōi obo itellus ſuba non eſt illud qđ ꝑus occurrit itellectui nr̄o. ¶ Ad cui' euidētiā ſciēdū eſt. ꝙ ſubaꝫ ꝑus occurrere itellectui nr̄o dupl'r pōt itelligi. Uno mō ꝙ ſuba ꝑus occurrat itellectui nr̄o q̄tū ad ſuā rōnē gn̄alē q̄ eſt eſſe nō in alio. ſiue eē ens ꝑ ſe. Alio mō q̄tū ad nām hāc vel illā in qua talis rō fundat̄: ⁊ neutro mō ſuba eſt illđ qđ ꝑmo occurrit itellectui nr̄o. Et ꝑmū ꝓbo. 6. rōnib'. Quaꝝ ꝑma ſumit̄ ex hoc ꝙ illa rō dicit rē diſtictā ꝯtra alias rōes. ſic. Illud qđ ꝑmo occurrit itellectui nr̄o: nō eſt res ſub determinata rōne: diſticta ꝯtra alias rōnes: ſz ſuba accepta ꝑmo mō eſt hꝫ. ergo ⁊c̄. minor pꝫ. ꝓbo ma. dupl'r. Primo. q2 cognitio rei ꝑma eſt illa: qua cognoſcit̄ in ſuo eſſe reali ꝓut in ſuo eē reali eſt: quā qdā vocāt īmitiuā. ⁊ h̄ dico de reb' q̄ ꝑmo occurrūt ⁊ ꝑ ſe. Sz res in ſuo eſſe reali: nō determinat ſibi hāc rōnē vel illā: ꝓut de ea ſunt diuerſe rōnes ꝯceptibiles: ſz eſt fundamētū taliū rōnū. ergo ⁊c̄. Scdo. q2 ſm̄ magnoſ ⁊ pl'eſ diuerſitas rōis hꝫ ortū ex diuerſitate rei: ⁊ q̄tū ad eſſe ⁊ q̄tū ad cognoſci. q2 vt dicūt itellus nūq̄ꝫ formaret diuerſas ꝯceptiones de re. niſi ꝑcogſceret aliq̄ꝫ realē diuerſitatē. ſz illud cuius cognitio hꝫ ortū ad diuerſitatē in eſſe reali: ꝑſupponit cognitionē rei in eē ſuo reali. ergo cognitio alicuius ſz hāc rōnē vel illā diſtictā ab illa ꝑſupponit cognitionē in ſuo eē reali ſm̄ ſuā entitatē in ſe: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑma cognitio de re nō pōt eē illa ſm̄ quā cognoſcit̄ ſub determinata rōne diſticta ꝯtra alias. ¶ Cōtra h̄ aūt pōt ſic obijci. q2 aut res occurrit itellectui nr̄o ſub aliq̄ rōne cōi: aut ſpāli: aut ſub nulla: ſi ꝑmo vel ſcdo mō hoc eſt ꝯtra te q ponis ꝙ nulla res occurrit ꝑmo itellectui nr̄o ſub aliq̄ rōne determinata diſticta ꝯtra alias. Si 3° mō. tūc nullo mō cognoſcit̄. ¶ Ad rōnē dōꝫ. ꝙ rō pōt dupl'r accipi. vno mō ꝓ re ꝓut r̄ndet determiato cōceptui diſticto ꝯtra alios. vt ſi diceremꝰ ꝙ rō albedinis in eo ꝙ color: eſt illud qđ de ea r̄ndet ꝯceptui itellus ꝯcipiētis eā gn̄al'r: ⁊ iſto mō accipiēdo rōnē res nō occurrit ꝑmo itellectui nr̄o: vt mihi videt̄ ſub aliq̄ rōne hac vel illa diſticta ꝯtra alias. Alio mō accipit̄ rō entitatis rei ꝑ quā ē i reꝝ nā talis. ⁊ iſto mō rō ē fūdamētū oīuꝫ aliaꝝ rōnū. ꝑmo mō dictaꝝ ⁊ ſz iſtā rōnē. ſ. entitatē ſuā realē ꝑ quā eſt talis in reꝝ nā occurrit ꝑmo itellectui. vn̄ ſm̄ nullā rationum ꝑmo dictaꝝ occurrit ꝑmo res itellectui noſtro. ſed ſolū ſm̄ rōnē ſecūdo modo dictā. Unde equiuocatio eſt de rōe. ¶ Secūda rō ꝑncipal'r ſumit̄ ex ge-

R ē dupl'r ... mur,

neralitate predicte rōnis: qꝛ illud videt̄ p̄mo occurrere intellectu nr̄o: cui⁹ ſpēs p̄ ipꝛimit̄ intellectui: nec refert ad p̄ſens vtrū ſpēs differat ab actu itelligēdi: vl nō: ſed ſpēs ipꝛeſſe intellectu nr̄o ſūt directe ipiaꝝ nārū ſpecificarū ſilitudies. ğ p̄ᵐ qd̄ occurrit itellectui nr̄o eſt nā ſpecifica rei. ⁊ hoc dico q̄tū ad illa q̄ p̄ nata ſūt occurrere i ſe itellectui nr̄o: qꝛ de illis in quoꝝ cognitionē ducimur ex alijs eēt forte aliđ. ma. pꝫ. mi. ēt facilr ꝓbat̄. qꝛ eidē rn̄dent ſpēs ⁊ ydee: ſiue q̄s poſuit plato ſeꝑatas: ſiue q̄s poſuit fides i deo: ſꝫ oēs ydee directe rn̄dēt nāis ſpecificis: qꝛ plato nō poſuit ydeas generū. ğ ⁊c. ¶ Cōtra hoc obijcit̄ zᵒ. p̄ qꝛ ſm̄ phꝫ. i. phy. magis ꝯfuſa ſūt nob̄ nota p̄us. ğ ⁊c. zᵒ. qꝛ ſꝫ Auic. p̄ᵐ qd̄ ꝯcipit̄ ab ītē nr̄o ē ens. ğ ⁊c. ¶ Ad p̄ᵐ dōꝫ q ꝯfuſuꝫ pōt accipi. vnoᵒ ꝓ idetermiato p̄dicabili eēntiali: ſic color ſe hꝫ ad albedinē ⁊ nigredinē. alioᵒ pōt accipi ꝯfuſū ꝓ accn̄te idetermiato reᵘ diuerſoꝝ i hoꝝ: qꝛ pōt eē i diuerſis ſubīs: ſic eſt q̄titas. mō dico q p̄ᵐ ꝯfuſū nō ē illđ qđ p̄ occurrit nobis: ſꝫ zᵐ. nā qn̄ dič phs q qn̄ aliqđ a remotis vr̄ p̄us cognoſcit̄ a nob: q̄tū ad h q ē corp⁹: q̄ꝫ q̄tū ad h q ē aial. h iđ eſt: qꝛ p̄us ē nob̄ nota q̄titas: q̄ ē ens determiatū ad ſpēm i ſe: cōe tn̄ plib⁹ ſubīs q̄ꝫ ſit illđ accn̄s: ꝑ qđ diſtiguit̄ aial a nō aiali. ⁊ illđ poſteri⁹ cognoſcit̄ q̄ꝫ q̄titas a remotis. vn̄ q̄tū ad illa q̄ p̄ occurrūt itellectui illđ qđ p̄ occurrit ē nā aliq̄ ſpecifica. đ illis āt i quoꝝ cognitionē ducimur ex alijs pōt eē alr. ¶ Ad zᵐ dcn̄ dōꝫ q ens eē qđ ab itellectu p̄ cognoſcit̄ zᵒ pōt eē. vnoᵒ q ens in cōi q̄tū ad rōnē ꝓpriā diſtictā ꝯ alia p̄ ꝯcipiat̄ ab ītē: ⁊ ſic ē falſū. nec ſic itellexit Auic. vt credo. qꝛ m̄lti ſꝫ ēt g negāt ens i cōi hr̄e rōnē ꝓpriā diſtictā ꝯ alias rōnes ſpālū entiū. ¶ Alioᵒ pōt itelligi q ens ē p̄ᵐ qđ ꝯcipit̄ ab ītē ꝓ tāto qꝛ qcūq itellect⁹ ꝯcipit aliquā nāꝫ entis ꝯcipit iplicite ens: nō tn̄ vt diſtictū re vl rōne ꝯ hāc nāꝫ vl illā: vel qꝛ oia ꝯceptibilia ab ītē ꝯtinēt̄ ſub eo. ¶ zᵒ rō p̄n̄ᵇᵘ ſumit̄ ex h. q illa rō ſube icludit habitudinē: ⁊ ē tal. qꝛ illđ qđ p̄ occurrit itellectui nō eſt habitudo ſaltē q̄tū ad illa q̄ cognoſcūt̄ imediate i ſe: ſꝫ eē nō ꝑ aliđ ſubſiſtēs dič ens cū habitudine ſaltē negatiue ſupra. nā eē ꝑ ſe: vl nō per aliđ ſubſtātiue dič negōnē habitudis ad alteꝝ. ⁊ ſic dič habitudinē negatiue. ğ ⁊c. ¶ Quarta rō ſumit̄ ex h. q illđ qđ p̄ occurrit itellectui dꝫ eē aliqđ poſitiuū. ⁊ eſt tacitum in rōne p̄cedēte: qꝛ illđ qđ iportat p̄uationē nō poteſt occurrere intellectui p̄: ſꝫ illđ qđ rō ſube p̄dicta addit ad ens cōmune: per qđ ꝯhič ad gen⁹ ſube dicit p̄uationē habitudinis ad aliqđ ſubſiſtens: qꝛ dič ens nō ſuſtētatū ꝑ aliđ. ğ ⁊c. Et ſi dicat̄ ꝯ h. q imo dicit ens ꝑ ſe qđ videt̄ eſſe poſitiuū: nihil valet. qꝛ ens per ſe ſi accipiatur poſitiue importat q ſit per ſe: ſicut per cauſam ⁊ per conſequens q ipſum ſit cauſa ſibi eſſendi. quod eſt impoſſibile de quocunq. ⁊ ideo quādo dicitur ens per ſe oꝫ q accipiat̄ negatiue vel priuatiue. ſ. ens non ꝑ aliud ſubſiſtens: lꝫ aliqua ſuba poſſit eſſe per aliud effectiue. ¶ Quinta ratio talis eſt. qꝛ illa que p̄mo occurrūt itellectui nr̄o debent eſſe nota omnib⁹ entib⁹ habentibus vſum rationis: ſed eſſe vel nō eſſe per aliud ſubſtantiue nō ſunt nota omnib⁹ habentib⁹ vſum rationis: qꝛ multi ſunt qui nihil ſciunt de talibus. ğ ⁊c. ¶ Sexta ratio eſt talis: qꝛ illa nō p̄ occurrūt itellectui: q̄ poſſunt eē dubia aliquo alio noto. Sed eſſe vel nō eſſe per aliud ſubſtātiue poſſunt eſſe dubia aliquo alio noto. ergo ⁊c. ma. patet. ꝓbatio mi. qꝛ multi ſcientes quantitatē ⁊ aliquid eſſe quantū dubitauerunt vtrū aliquid ſubeſſet quantitati: vel non. ⁊ vtrū quātitas eſſet ſubſtantia vel nō: ſič patet per phm̄. 7. metaphy. ergo ⁊c. ¶ Quantū autem ad zᵐ modū accipiēdi ſubſtātiā. ſ. ꝓ nā hac: vel illa in q̄ talis ratio fundat̄: ꝓbo q ſubſtātia ſic accepta nō ſit illud qđ p̄ occurrit intellectui nr̄o zᵒ. p̄ᵒ rō ſumit̄ ex h q cognitio itellect⁹ nr̄i hꝫ ortū a ſenſu: qꝛ illi itellectui cui⁹ cognitio p̄ ortū hꝫ a ſenſu p̄ occurrit illud qđ eſt ſenſibile: ſꝫ itellect⁹ nr̄ eſt h⁹. ğ illđ qđ eſt p̄ ⁊ ꝑ ſe ſenſibile cuiq̄ eſt accn̄s p̄ occurrit nr̄o itellectui. mi. pꝫ ꝑ phꝫ i p̄ poſt. vbi dič q oīs nr̄a cognitio hꝫ ortū a ſenſu. ⁊ g caret aliq̄ ſenſu: caret ſcīa ſenſibiliū illi⁹ ſenſus. ma. ēt facilr pꝫ. qꝛ nō videtur q ꝓpter aliud dicat̄ cognitio noſtri intellectus dependere a ſenſu: niſi qꝛ p̄mo cognita a nobis: ex quibus alia cognoſcimus ſunt ſenſibilia. ¶ Si dicatur ad hoc q ideo dicit̄ ortuꝫ habere a ſenſu: nō qꝛ ſenſibilia nobis primo ſint nota: ſed qꝛ ex ſenſibilibus accipitur cognitio eorū que p̄mo ſunt nobis nota. ¶ Hec nō poteſt habere veritatē. p̄mo quia illa que ſunt nobis p̄ᵒ nota debēt eſſe certiſſima: ſed illa que ſūt remota a ſenſibus: vel que nō ſūt ſenſibilia nō ſunt nobis certiſſima: imo valde dubia: vt patet ex dictis. ergo ⁊c. Et confirmatur ratio. quia ex ſenſibus certificamur de aliq̄s: ſic q maius inconueniens ad quod aliquis poteſt deduci eſt quādo dicit aperte cōtra ſenſum. nā etiā ꝯcedēdo cōtradictoria aliquis dicit cōtra ſenſum: ſicut plane deducit phs. 4. metaphy. qꝛ dicens idem eſt puteus ⁊ nō puteus: ignis ⁊ nō ignis dicit aperte cōtra ſenſum: quia nec ſenſu ſic apprehēdit ille qui talia dicit. alioquin eq̄liter intraret ignem ⁊ nō ignē. ¶ Scđo quia imago rei ſenſibilis nō videt̄ q primo moueat ad ſimilitudinem vel cognitionē illius: cuius eſt imago. ergo illius cuius ſimilitudo p̄us recipit intellectus eſt aliquid ſenſibile. ¶ Cōtra hoc obijcit̄ ſic. qꝛ qđ ipoſſibile eſt idem eſſe ⁊ nō eſſe eſt certiſſimū: ⁊ tamē hoc nō cadit ſub ſenſu. ergo ⁊c. Ad hoc dico q etiā ad iſtam certitudinē perueniꝰtur ex ſenſibus: qꝛ prius eſt cognoſcere eſſe ⁊ nō eſſe q̄ꝫ cognoſcere illud principiū complexū q: impoſſibile eſt idem eſſe ⁊ nō eſſe ſimul. Notitiā autē ipſius eſſe oꝫ accipere a ſenſu cognoſcendo hoc ens vel illud. inter autē entia que p̄mo occurrūt intellectui eſt ens ſenſibile ⁊c. ¶ Scđa ratio talis eſt. qꝛ ſi illa natura in qua fundat̄ talis modus eſſendi. ſ. eſſe per ſe eſſet illđ qđ p̄ occurrit intellectui in vnoquoq talis natura eēt nobilior ⁊ certior quo ad intellectū noſtrū quocunq alio. ſed hoc eſt falſum. quia multis quib⁹ notū eſt aliquid eſſe quantū eſt ignotū vtrū aliqua talis natura ſubſit quātitati: vel non. ergo ⁊c. ¶ Tertia ratio talis eſt. qꝛ nō videt̄ q intellectus in aliquo habeat dubiū: vel erret circa exiſtētiā illi⁹ qđ p̄ occurrit intellectui nr̄o de vnoquoq.

Quantum ad zᵐ p̄ncipale. ſ. q accidēs ſenſibile cōcretiue dictū ſit p̄mū qđ occurrit intellectui noſtro patet ex his que dicta ſunt ad probandū q ſuba nō eſt illud qđ p̄mo occurrit intellectui. ⁊ hoc quantū ad hoc q accidēs ſenſibile eſt illud. quantum autē ad hoc q accidēs ſenſibile cōcretiue acceptū ſit illđ qđ p̄mo occurrit itellectui noſtro pōt patere ſic. cognoſcere aliqđ ſub ratione abſtracti eſt cognoſcere illud vt quo aliquid eſt: ſed intellectus noſter nec ſenſus nr̄ cognoſcit accidēs p̄ vt quo aliqđ eſt: qꝛ tūc cognoſceret habitudinē ad illud qđ eſt tale. qđ eſt incōueniens. ¶ Sciendū tamen q aliqđ cōcretiue cognoſci pōt zᵒ intelligi. vno modo q explicite cognoſcat ipſum vt cōcernens aliquid aliud a ſe. ⁊ iſto modo nec intellectus nec ſenſus quantum ad primā notitiam ſimplicium cognoſcit accidens concretiue: quia tunc ſimul prima cognitione cognoſceret accidēs ⁊ ſubſtātiā cui ineſſet. alioᵒ poteſt intelligi accidens concretiue primo cognoſci ꝓ tāto: qꝛ itellect⁹ app̄hēdit ipſuꝫ nō app̄hēdēdo vt foꝛᵐᵃᵐ

[Marginal notes:]

T. c. 3.

Nota ſꝫ iſtū doctorē quō intelligat̄ dcm̄ phi. q cōᵘia magis ſūt nobis nota nobis. ⁊ cōſidera q iſta gloſa nō eſt de itētōe cōmētatoris ibidem.

Ens eē p̄mū qđ ab itellcꝰ cognoſcit̄ dupliciter pōt itelligi.

T. c. 5.

T. c. 5. tēⁿᵗᵃ

Tertiū p̄ncipale.

qua aliqd aliud eſt tale. vñ credo q̄ ⁊ ſenſui noſtro ⁊ intellectui quantū ad illud qḋ p̄ occurrit intellectui de notitia ſimpliciū eſt illud p̄ occurrēs q̄ ſignamus his nominib⁹. albū nigrū q̄ntū ⁊ ſic de alijs. Et credo q̄ quātū ad illud qḋ p̄ percipit ſenſus ⁊ intellectus nō differūt niſi q̄ntū ad hoc q̄ illud qḋ percipit ſenſus particulariter percipit intellect⁹ vl'r vniuerſalitate ſpēi.

Quartū principale.

Quantum ad 4m p̄ncipale. ſ. quō intellect⁹ noſter deducit̄ in cognitionē ſubē ſciēdum q̄ 2r hoc cōtingit. vno mō in gnāli: qn̄. ſ. intellect⁹ deducit̄ ad cognoſcēdū q̄ i rerū nā ē aliqḋ ens nō ſubſiſtēs per aliud. alio mō in ſpeciali q̄ntū ad hoc q̄ intellectus noſter deducit̄ in cognitionē ſubſtātie lapidis vl' aſini vel alicui⁹ talis. ¶ Quantū ad p̄m modū videtur mihi q̄ iſte ſit modus q̄ deducimur in cognitionē ſube. nā aliqs vidēs q̄ vnū ⁊ idē numero nūc eſt calidū nūc frigidū: nūc albū nūc nigrū: ⁊ ſic de alijs. ſtatim concludit q̄ talia inſunt alicui ſubo: qḋ manet ſub vtroq; ⁊ qḋ manet ablato quocūq; eo⁊. ⁊ ex hoc vlterius cognoſcit rationē nō inherētis. ſl'uc nō inherēdi. ⁊ ex his vlterius deducit̄ ad cognoſcendū q̄ op⁊ p̄cedere in infinitū ad hoc q̄ vnū inhereat alteri. vel q̄ ſit deuenire ad aliqḋ ens habēs eſſe nō per inherētiā ad alterū. ⁊ cū ipoſſe ſit p̄cedere in ifinitū in entib⁹: ſtatim cōcludit q̄ o⁊ ponere in entib⁹ aliqḋ ens: qḋ nō habeat eſſe per inherentiā ad alte⁊. ⁊ hoc vocat̄ ſuba q̄ſi in ſe ſtans ⁊ ſubſtās omnibus alijs. vñ credo q̄ ſicut ex effectib⁹ ducimur in cognitionē cauſa⁊ ⁊ p̄me cauſe q̄ eſt cā eēndi oībus alijs: ⁊ ipſa nō h⁊ cauſa⁊: ita ex variatiōe accidentiū circa idē ſubiectū deuenimus in notitiā ſube cui inherent talia: ⁊ q̄ nō h⁊ eſſe per inherentiā ad alte⁊. ¶ Quantū ad 2m modū. ſ. quō venimus in cognitionē ſpecialē huius ſubſtantie: vel illius: credo q̄ hoc eſt ex p̄prijs accidētib⁹. nā vidētes q̄ q̄dā accidētia ſunt 9ña aliquā ſubſtātia⁊ q̄ ipoſſibilia ſunt ineſſe alijs. ex hoc cōcludimus hāc rē habere alia accidentia q̄ illa. nā ſtatim cū videmus q̄ p̄priū qḋ ineſt homini nō pōt ineſſe equo: cōcludimus q̄ hoc nō eſt rōne quātitatis: q̄ eſt in vtroq;. Nec etia⁊ rōne alicui⁹ poſterioris quātitate: ſed alicui⁹ prioris: qḋ ſubeſt quātitati. ⁊ ex hoc vlteri⁹ cōcludimus q̄ ſubſtātia nō eſt quātitas: ſed aliqd qḋ ſubeſt ei. ⁊ vlteri⁹ cōcludimus q̄ illud qḋ ſubijcit̄ quātitati in iſto: ⁊ ad qḋ ſeq̄tur tale accidens qḋ repugnat alij differt ſpecie ab illo qḋ ſubeſt quātitati in alio. aliter ſimilia accidētia in ſpecie poſſent eſſe in vtroq;: ſi eēnt eiuſdē ſpeciei. ⁊ quanto plures p̄prietates cognoſcim̄ de reb⁹: tanto habet̄ in ſpeciali perfectior cognitio de ſubis ea⁊. Iſte ḡ ſūt vie quib⁹: vt mihi videt̄: intellect⁹ noſter venit in notitia⁊ ſube re⁊: nec aliā viā video quantū ad preſens.

Nota hic q̄liter venim⁹ in cognitionem ſubſtātie i gnerali ⁊ etia⁊ in ſpāli. vide in hac materia Iohānem de ianduno i p̄o de aia. q. 10.

Quintū principale.

Quantum ad 5m p̄n̄le ſciēdū q̄ 9 p̄dicta mltipl'r obijcit̄. p̄ ſic. Qr illḋ videt̄ p̄ occurrere intellectui: in quo perfectius ſaluat̄ rō obīi intellectus. Sed rō entis: qḋ eſt p̄m obm intellect⁹: perfectius ſaluatur in ſuba q̄ in accidēte. ḡ ⁊c̄. ¶ Scḋo ſic. qr ſm phm. 7. metaphy. dubiū fuit apud aliquos de accidētibus vtrū eſſent entia. de ſuba autē nō fuit dubiū: qr ſimpliciter eſt ens. ḡ certius eſt quo ad intellectū noſtrū eſſe ſube q̄ accidētis. Sed illud qḋ eſt certius quo ad intellectū noſtrū eſt prius notū. ḡ ⁊c̄. ¶ Tertio ſic. prior eſt notitia abſoluti q̄ relati. ſed ratio ſube eſt rō abſoluti: qr nō h⁊ dependētiā ad alte⁊. rō aūt accītis eſt rō reſpectiui: qr accidēs eſt ens per inherētiā ad alterū. ḡ ⁊c̄. ¶ Quarto ſic. qr aut habemus q̄ditatē ſube diſtincta⁊ a q̄ditate accidētis: aut nō. ſi nō: ſequit̄ q̄ nō cognoſcimus ſuba⁊: p̄ut diſtinguit̄ ab accidente. qḋ eſt incōueniens. ſi ſic: ḡ qḋlibet eo⁊ pōt per ſe cognoſci. ⁊ per 9ñs per ſe ⁊ imediate offert ſe itellectui. ḡ ⁊c̄. ¶ Quinto ſic. in demōſtratiōe p̄pter qd p̄us eſt nota cā paſſionis q̄ paſſio: ſ⁊ ſuba eſt cā paſſionis: ⁊ paſſio eſt eius accidēs. ḡ ſaltē q̄nq; ſuba cognoſcit̄ p̄us q̄ accidēs. ¶ Sexto ſic. qr ſm cōmētatorē cognoſcere idiuiduū ſube p̄ p̄dicamēta eēntialia eſt manifeſti⁹ cognoſcere ipſum q̄ p̄ p̄dicamēta accītalia: qr ſm ipm ſuba⁊ idiuiduā nō poſſum⁹ cognoſcere p̄ quale ⁊ q̄ntū: ſ⁊ p̄ p̄dicamēta ſubalia: vt dictū eſt. ſ⁊ hoc nō eēt ve⁊: niſi ſuba eēt p̄us nota intellectui nr̄o q̄ accidētia. ḡ ⁊c̄. ¶ Septimo ſic. qr qḋ qd eſt eſt p̄ ⁊ p̄ ſe obm intellect⁹: ⁊ p̄ 9ñs eſt p̄ notū oī alio. ſed qḋ qd eſt dicit ſubam rei maxie. ḡ ⁊c̄. ¶ Octauo ſic. qr illud qḋ mouet intellectū in virtute ſube ipimit intellectui ſimilitudinē ſube. ſ⁊ oē accidēs mouet itellectū i v'tute ſ be. ḡ ipimit oē accidēs p̄ itellectui ſimilitudinē ſube q̄ ſuā. Mi. ſupponit̄. ma. facil'r p⁊. qr illḋ qḋ agit i v'tute alteri⁹ ipimit ſilitudinē ei⁹: in cui⁹ v'tute agit: ſicut p⁊ de iſtrumēto ⁊ artifice. ḡ ⁊c̄. ¶ Nono ſic. qr ad illḋ mouet̄ imediate itellect⁹ ad qḋ mouet eſtimatiua: ſed eſtimatiua mouet ad ſilitudinē: ſeu cognitionē ſube. ergo ⁊c̄. ma. p⁊. qr itellect⁹ imediate accipit ab eſtimatiua q̄ eſt ſup̄ma vis in p̄te ſenſitiua. Mi. ēt facil'r p⁊. qr eſtimatiua attingit ad cognitionē ſube p̄ticularis. ¶ Decimo ſic. qr ſicut ſe h⁊ mā ad formas mālēs: ita ſe h⁊ itellectus ad formas: ſeu ſpēs itelligibiles: ſ⁊ p̄us recipiunt̄ i mā forme ſubales q̄ accidētales. ḡ in itellectu p̄ recipitur ſilitudo ſube q̄ ſilitudo accidētis. ¶ Undecio ſic. adducit̄ auctas illa phi. 7. metaphy. q̄ poſita eſt obijciēdo. ¶ Ad p̄m q̄ illḋ eſt p̄us ſimpl'r quo ad itellectū notū: cui⁹ cognitio ē a p̄ori: in q̄ ïuenit̄ p̄fecti⁹ rō entis: ſed q̄ ad itellm nr̄m: cui⁹ cognitio ē a poſteriori: nō o⁊ q̄ illḋ ſit p̄us notū: i q̄ iuenit̄ p̄fecti⁹ rō entis: vl' qḋ ē ens p̄fecti⁹: imo p̄fectiſſima i entib⁹ ſūt ei valde ignota: ſm q̄ dicit phs. 2. meta. ¶ Ad 2m dō⁊ q̄ illḋ v'bū phi itelligit̄ poſtq̄ itellect⁹ venit i cognitionē diſtictā ſube ⁊ accn̄tis: qr aliq dubitauerūt vt⁊ accn̄tia d'beāt dici abſolute ens p̄p ip̄fectionē ſui eē. nō aūt dubitauerūt q̄n illḋ qḋ ē accidēs: puta albū ⁊ q̄ntū: ⁊ ſic d̄ alijs: eēnt i re⁊ nā. nō aūt itelligit̄ d̄ p̄o⁹ 9fuſa cognitiōe: quā h⁊ itellect⁹ nr̄ d̄ reb⁹: i q̄ nō format ſibi d̄terminatā rōnē ſube diſtictā 9 rōne⁊ accn̄tis: vt ē d̄. ſ⁊ occurrit ſibi res ipa: i q̄ tal' rō fūdat̄: puta albū: nigrū: q̄ntū: ⁊ ſic d̄ alijs: ſicut ſupi⁹ ē expſſū. ¶ Ad 3m dō⁊ q̄ aliq̄ accn̄tia ſūt abſoluta q̄ntū ad h̄ qḋ nō dn̄t formal'r reſpectū ipm: ſ⁊ ad ipa ſeq̄t̄ reſpect⁹: vt ad fundamēta. mō dico q̄ illḋ abſolutū de accn̄te eſt illud qḋ p̄mo occurrit intellectui nr̄o: ⁊ nō ipſe reſpect⁹. Iſta etiā ratio p̄cedit: ac ſi illud quod de neceſſitate p̄mo occurrit intellectui ſit ratio cōmunis accidentis. ſ. eſſe per inherentiā ad alterū. hoc autē eſt falſum. ſed illud quod primo occurrit de accidente intellectui eſt illud abſolutum: in quo fundat̄ talis reſpectus. ¶ Ad 4m dicendū q̄ habere cognitionē diſtinctā de ſuba 2r poteſt intelligi. vno modo ex parte rei cognite. ſ. q̄ cognoſcat̄ q̄ ſit quedā res diſtincta. ⁊ iſto modo poſſumus habere cognitionē de ſuba diſtinctā ab accidēte. alio mō pōt itelligi iſta diſtinctio ex p̄te cognitionis ſic q̄ accn̄s ⁊ ſuba cognoſcant̄ diuerſis ⁊ diſtinctis cognitionib⁹: ita q̄ accidens cognoſcat̄ vna cognitione ⁊ ſola ſubſtantia alia cognitiōe. ⁊ iſto mō nō o⁊ ſubam diſtincte cognoſci ab accidēte quantū ad nos: imo per ipſu⁊ accidēs: ⁊ cū ipſo accidente ſimul vna cognitione numero cognoſcitur: ſicut quantitas ſimul cognoſcit̄ cum colore ⁊ per colorem. Sic ergo dicēdū eſt q̄ ſuba nō habet diſtinctā cognitionē a cognitione accidētis: ita q̄ cognoſcat̄ ſine ac

T. c. 5.

7. meta. c. 1. ⁊ cōm. 4.

T. c. fi.

Habē cognitionē diſtinctā de ſubſtantia pōt dupl'r itelligi.

cidente: ſʒ diſtincte cognoſcat̄ q̄tū ad hoc ꝙ cognoſcit̄ eſſe q̄dā res diſtincta ab accidēte: ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ cognoſcat̄ in ſpāli: put eſt diſtincta res ab accidēte. ¶ Ad 5ᵐ dicendū ꝙ habere notitiā ꝓpter qd de aliq̄ cōtingit 2ʳ. vno modo ꝙ cauſa prius nota ſit cauſa cognoſcendi effectū. ⁊ iſto modo: vt credo: nullus habet notitiam ꝓpter qd de predicatione imediate fundata ſupra ſubſtātiā: ſed tūc ſolū: vt puto: ex cauſa venit̄ in notitiā effectus: qn̄ cauſa cadit ſub ſenſu: ſicut ſi cōcludam⁹ ꝙ ex aere turbulēto ſeq̄ret̄ pluuia: vel aliqd tale. alio modo dicit̄ aliqs habere notitiā ꝓpter qd de aliquo: q2 .ſ. ſcit illud habere cauſaʒ: ſʒ nō veniat in notitiā effectus per cauſam: ſed magis ecōuerſo. ⁊ iſto mō pōt aliqs hr̄e notitiā: q2 ſubā eſt cauſa accidētis. ⁊ ex hoc nō ſequit̄ ꝙ ſuba ſit prius nota accidēte: ſed ꝙ finalr̄ intellectus venit in notitiā ꝙ ſuba eſt cauſa accidētis. Uel poſſet dici ꝙ notitia cōfuſa accidētis pōt eſt q̄̄ notitia cōfuſa ſubſtātie: ſed notitia cōfuſa ſ͛be prior q̄̄ perfecta notitia accidentis: tn̄ prima reſpōſio videt̄ eē melior. ¶ Ad 6ᵐ dicendū ꝙ nō eſt intētio cōmētatoris dicere ꝙ prius cognoſcat̄ quo ad nos ſuba q̄̄ accidēs: ſed eſt ſua intētio dicere ꝙ ſube indiui⁹ nō cognoſcit̄: q̄tū ad naturā ſuā q̄diu nō cognoſcim⁹ de re niſi quantū ⁊ quale ⁊ talia q̄ nō dicunt ſubſtātiā rei. qḋ autē dicit̄ ꝙ prius cognoſcitur per predicata eēntialia nō intelligit ꝙ prius cognoſcitur iſta predicata ſubalia q̄̄ accidētalia: ſed ꝙ prius cognoſcūt̄ iſta predicata ſubalia q̄̄ cognoſcat̄ hec ſuba indiuidua. ¶ Ad 7ᵐ dicendū ꝙ obiectū intellectus eſt qḋ qd eſt vel ſube vel accidētis. nō autē ſolūʒ qḋ qd eſt ſube. ⁊ illi quidē intellectui qui cognoſcit a priori prius notū eſt qḋ qd eſt q̄̄ accidētis. intellectui autē noſtro q cognoſcit a poſteriori eſt ecōuerſo. ¶ Ad 8ᵐ dicēdū ꝙ nō eſt ſemper verū ꝙ quicqd agit in virtute alicui⁹: qḋ iprimat ſimilitudinē eius: in cuius virtute agit ⁊ nō ſuā: alioquin calor ignis nunq̄̄ iprimeret calorē: ſed formā ſubſtātialē ignis. qḋ eſt manifeſte falſum. Sed hoc pōt habere veritatē de hoc qḋ agit in virtute alteri⁹: nō per formā imanentē: ſed per motū tranſeuntē. ſicut ſunt inſtrumēta artificis: puta ſecuris ⁊ dolabra ⁊ ſimilia. Iterum etiā ſm̄ quoſdā accidens nō agit in virtute ſubſtātie actiue: ita ꝙ accipiat virtutē actiuā a ſubſtātia. ⁊ hoc eſt verū ſm̄ illos qui ponūt ꝙ ſubiectū nō eſt cauſa effectiua accidentis. ſed pro tanto dicitur agere in virtute ſubſtātie: q2 nec eſſe nec agere poteſt: niſi vt initēs ſubiectiue ipſi. qḋ autē ſic agit nō oportet ꝙ iprimat ſimilitudinē eius: in cuius virtute agit. ſed magis ſuā. ¶ Ad 9ᵐ poteſt 2ʳ dici. vno modo ꝙ intellectus non ſolū mouetur ab eſtimatiua: ſed a fantaſmate: qḋ imediate ſequitur ſenſum cōmunē: ⁊ per prius a fantaſmate q̄̄ ab eſtimatiua. Et qn̄ dicitur ꝙ imo: q2 eſtimatiua eſt ſuprema in viribus ſenſitiuis. dicendū ꝙ nō oportet ꝙ intellect⁹ ſolū moueatur ab eo qḋ eſt ſupremū in potentijs ſenſitiuis. qḋ autē dicit̄ cōmuniter ꝙ inferiora attingant in ſuis ſupremis ſua ſuperiora in ſuis infimis: nō eſt intelligendū ſemp in agere ⁊ pati: ſʒ ſm̄ nobilitatē. Alio modo poteſt dici ꝙ eſtimatiua nō attingit ad ſubſtātiā rei: ſʒ attingat ad aliqua ſenſibus ꝓprijs particulariū ſenſuum: puta ꝙ agnus cōprehendit matrē vt habentem lac: ⁊ auis apprehendit feſtucā vt aptā ad nidificandū: vel aliquid tale. ¶ Ad 10ᵐ dicendū ꝙ nō oportet ꝙ ſimilis ordo ſit inter formā ſubſtantialē ⁊ accidentalem in eſſendo in materia. qualis ordo eſt inter earū ſimilitudines vel notitias apud intentionē: q2 in eſſendo eſt prius ſemper a quo aliud dependet in ſuo eſſe. in cognoſci autēʒ nihil ꝓhibet illud qḋ dependet ab alio qḋ eſt poſterius in eſſendo ducere in cognitionē prioris: ſicut effectus ducit in cognitionē ſue cauſe. ¶ Ad xiᵐ qḋ ponitur in obijciendo dicendū ꝙ quādo dicit phs ꝙ ſubſtantia prior eſt notitia vel cognitione q̄̄ accidēs: q2 ibi loquit̄ de prius noto ſimplr̄: nō de prius noto q̄ ad nos vn̄ ſʒ ſuba ſit prius nota ſimplr̄ ex natura rei q̄̄ accidēs intellectui ad hoc ꝓportionato: nō tamen quo ad nos. ⁊ ſic patet ad queſtionem.

Queſtio. XIII.

AD ſecundum ſic proceditur ⁊ videtur ꝙ cōſciētia pertineat ad intellectū ⁊ volūtatem ſimul: q2 cōſcientia eſt ſciētia cū alio: ſed illud aliud pertinet ad volūtatem: ſed illud qḋ eſt tale pertinet ad intellectum ⁊ voluntatē. ergo ⁊c̄.

Contra. quādo aliqd p̄dicat̄ de aliquo in recto ⁊ in abſtracto illud de quo tale qd p̄dicat̄ eſt illud ſolū qḋ p̄dicat̄ de eo: ita ꝙ nō includit aliqd diuerſūʒ ab eo. vn̄ albedo q̄ eſt color nō includit aliqd diuerſum a colore: ſed ſciētia p̄dicat̄ in recto de cōſciētia. nā ɔſciētia eſt q̄dā ſciētia: ſed ſciētia pertinet ad intellectum ſolum. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo. ad euidentiam huius queſtionis duo ſunt principaliter facienda. primū eſt videre ad quā potentiā pertinet conſcientia. 2ᵐ eſt videre vtrū ſit potētia vel habitus vel actus.

Quantum ad pᵐ ſunt tres opiniones. prima ponit ꝙ cōſciētia equalr̄ ptinet ad intellectū ⁊ volūtatē. 2ᵃ ponit ꝙ ptinet ad volūtatē tm̄. 3ᵃ ponit ꝙ ptinet ad intellectū tm̄. prima opinio ꝓbat̄ duplici ratione: quaꝝ prima ſumit̄ ex interpretatione nois: q2 ɔſcia eſt cū alio ſcia: ſʒ qn̄ aliqd hʒ eē cū alio: hʒ vim copulatiue. ⁊ eſt idē dicere: ſic̄ ſi diceret̄ h̄ eſt h̄ ⁊ aliḋ. g̊ ɔſcia eſt ſcia ⁊ qḋdā alterū: ſʒ illḋ alteꝝ nō pōt eē aliqd niſi ptinēs ad volūtatē. g̊ ɔſcia ē ſcia ⁊ aliqd ptinēs ad intellectū ⁊ voluntatē. ſ. actus vel habitus volūtatis. ⁊ p ɔñs ɔſcia icludit qḋ eſt itellect⁹ ⁊ volūtatis. ¶ Secūda rō ſumit̄ ex ɔditiōe act⁹: ⁊ eſt talis. illḋ qḋ icludit teſtificari ⁊ remordere icludit aliqd ptinēs ad itellectū ⁊ volūtatē: ſed ɔſcia eſt huiꝰ. g̊ ⁊c̄. Mi. pꝫ. q2 oēs attribuūt ɔſcie teſtificari ⁊ remordere. ꝓbatio ma. q2 planū eſt ꝙ teſtificari ptinet ad itellectū. remordere ad volūtatē. qḋ ſic ꝓbat̄. q2 remordere ē triſtari de h̄ qḋ ꝓuenit nobis volētib⁹: ſʒ h̄ ptinet ad volūtatē. g̊ ⁊c̄. ¶ Tertia rō tal̄ ē: q2 ſic̄ ſindereſis ſe hʒ ad agibilia i vli: ita cōſcia ad agibilia i pticulari: ſʒ ſindereſis ptinet ad itellectū ⁊ volūtatē. g̊ ⁊c̄. ꝓbō mi. q2 ſm̄ nois interꝓtationē ſindereſis ē electio cū alio: ſʒ electio ptinet ad volūtatē. ſʒ āt aliḋ n̄ pt eē niſi ptinēs ad itellm̄. g̊ ⁊c̄. ¶ Iſta opio vr̄ mihi eē falſa ꝓꝑ tres rōnes: q̄rū pᵃ talis ē. q2 diuerſi act⁹ vl̄ habit⁹ diuerſaꝝ potētiaꝝ nō pn̄t facere niſi vnū p accñs: ſʒ ɔſcia vr̄ dicere aliqd vnū p ſe. g̊ ⁊c̄. ma. pꝫ. q2 nūq̄̄ ē aliqḋ eēns p ſe ex plib⁹: niſi ɔpoſitū ex mā ⁊ for⁹ ſubali. g̊ m̄lto min⁹ illa q̄ p vnū nō iformat alteꝝ pn̄t cōſtituere aliqḋ vnū p ſe: ſʒ act⁹ vel habit⁹ diuerſaꝝ poᵗᵘᵐ ſūt plura: q̄ p vnū nō iformat alteꝝ. g̊ ⁊c̄. ¶ Ad euidētiā āt 2ᵉ rōnis ē notādūʒ ꝙ aliq̄ 2ʳ pn̄t dici icōpoſſia eē. vno⁹ ſubo: ſic̄ calm̄ ⁊ fridū. alio⁹ ſm̄ eēntiā: q2 .ſ. ipoſe ē ꝙ h̄ eēntia ſit illa: ſic̄ color ⁊ ſapor: q2 ſʒ idē poſſʒ eē calidū ⁊ ſapidū: ipoſe tn̄ ē ꝙ calor ſit ſapor. ⁊ i vtriſq3 ē verū ꝙ illi cui ɔuenit vnū tale: ipoſe ē ꝙ reliquū ɔueniat. vn̄ ipoſe eſt ꝙ idē ſubto ſit calidū ⁊ frigidū. ⁊ ſilr̄ ipoſſibile eſt ꝙ idē per eſſentiā ſit calor ⁊ ſapor. ⁊ hoc arguo ſic. illa que ſunt incōpoſſibilia ſm̄ eēntiā ita ꝙ ipoſe ē ſt vnā eēntiā eē alterā cui ɔuēit vnū illoꝝ p eēntiā ipoſe

Prīa⁹ oṗi.

Aliq̄ eſſe icō poſſibilia duplicter cōtingit.

eſt alteꝝ in eſſe per eſſentiã eidẽ:ſed conſcientia eſt ſciẽ-
tia per eſſentiã.ergo ĩpoſſe eſt ꝙ illud qḋ nõ cõcurrit cũ
ſciẽtia in idẽ per eſſentiã ſit cõſcientia.Sed ĩpoſſe eſt ꝙ
actus vel habitus cõcurrat volũtatis in idẽ per eẽntiã
cũ ſciẽtia:q2 habit⁹ ꝛ actus intellect⁹ differt ab actu vel
habitu volũtatis per eẽntiã.g̃ ꝛc̃. ❡ Tertia ratio talis
eſt.quelibet copulatiua infert quãlibet partẽ ſui. vñ il-
lud qḋ eſt calidũ ꝛ ſapidũ eſt illud qḋ eſt ſapidũ.g̃ ſi cõ-
ſcientia eſt ſciẽtia ꝛ actus vel habitus volũtatis.g̃ aliqs
actus vel habit⁹ volũtatis eſt ſciẽtia. ꝛ iſte ſyllogiſmus
eſt in 3ª figura.ſed actũ vel habitũ volũtatis eſſe ſciẽtiã
eſt abſurdũ.g̃ ꝛc̃. ❡ Et ad hoc idẽ ꝓbãdũ eſt etiã ratio
facta in opponẽdo:q̃ eſt ad partẽ iſtã: quã diffuſe alio ĩ-
duxi in his q̃ facta ſunt ꝯ hoc. ❡ Ad iſtas rõnes reſpõ-
dent ipſi.ꝙ aliqḋ põt hoc eſſe ꝛ aliud z'.vno mõ cõiun-
ctim:ſicut ſi dicat̃ ꝙ totũ cõpoſitũ ex mã ꝛ forma con-
iunctim: ꝛ illud qḋ eſt iſto mõ hoc ꝛ illud nõ oꝫ ꝙ ſit hↄ
ſimplr̃:vel illud diuiſim:nec per ꝯñs valet ꝙ vnũ illo-
rum ſit alteꝝ. ꝛ iſto mõ cõſciẽtia eſt ſciẽtia:ꝛ aliud ꝙ ꝑ-
tinet ad volũtatẽ. ꝛ ideo nõ oꝫ ꝙ vnũ ſit alteꝝ.alio⁹ po-
teſt aliqḋ eſſe hoc ꝛ illud diuiſim:ita ꝙ eſt hoc ſimplr̃
ꝛ illud ſimplr̃. ꝛ iſto mõ ĩpoſſe eſt ꝙ aliqḋ dicat̃ hoc ꝛ il-
lud de q̃buſcũqꝫ diuerſis ſimplr̃: ꝛ ſic nõ dicit̃ cõſciẽtia
ſciẽtia: ꝛ qḋdã alteꝝ: ſed p̊ modo. ❡ Sed hoc nihil eſt
dictu:q2 in hoc differt copulatiua ꝛ diſiunctiua:ꝙ diſiũ-
ctiua nullã partẽ infert ſimplr̃:ſed copulatiua vtrãqꝫ ꝑ-
tem infert. vñ ſi ſoꝛ.currit ꝛ diſputat abſolute: ſequitur
ſoꝛ.currit abſolute: ꝛ ſoꝛ.diſputat abſolute: q2 totũ ĩfert.
qḋ aũt dicit̃ ꝙ cõpoſitũ ex mã ꝛ forma eſt mã ꝛ forma
ſimul.falſum eſt.q2 ſi eſſet mã ꝛ forma:eſſet mã abſolu-
te ꝛ forma abſolute:quaꝝ vtraqꝫ eſt falſa.vñ videt̃ hoc
ꝓcedere ex ignorãtia habitudinis totius ad partẽ:q2 to-
tum non ſe habet ad partẽ:ſicut illa quoꝝ vnũqḋqꝫ ſit
totũ vel diuiſim vel coniunctim:q2 ſicut totũ nõ eſt ps
diuiſa:ita nõ eſt ps cõiuncta:ſed totũ reſpicit ptes:vt ex
quib⁹ eſt. vñ iſte.totũ eſt ps:ꝛ totũ eſt ps ꝛ ps.ſunt falſe
ſemꝑ.ſed iſta eſt vã.totũ eſt ex partib⁹ cõiunctis. ❡ Ad
p̃mã ergo rõnẽ q̃ inducit̃ ad ꝓbandũ iſtã opinionẽ di-
cendũ ꝙ cõſciẽtiã eẽ ſciẽtiã cũ alio z' põt intelligi. vno
modo exiſtẽter:q2.ſ.eſt ſciẽtia:ꝛ illud aliud:ſicut ſi dice-
retur.homo eſt aĩal cũ rõnali:q2 eſt aĩal ꝛ rõnale. ꝛ iſto
modo cõſciẽtia nõ eſt ſciẽtia cũ q̃dã alio ꝑtinẽte ad vo-
lũtatẽ.alio⁹ põt intelligi cõſciẽtiã eẽ ſciẽtiã cũ alio cõco-
mitãter:ſic̃ ſi diceret̃ ꝙ electio eſt actus volũtatis cũ cõ-
ſilio. nõ ꝙ ſit ipſiꝰ cõſilium formalr̃: ſꝫ cõcomitãter. ꝛ
iſto mõ dici põt ꝙ ꝯſciẽtia eſt ſciẽtia cũ aliq̃ ꝑtinẽte ad
volũtatẽ:q2 cõſciẽtia eſt ſciẽtia vel notitia de eligibilib⁹
ad quã notitiã ſequit̃ actus volũtatis acceptãtis vel re-
ſpuẽtis.vel poſſet dici ꝙ illud aliud nõ ꝑtinet ad volun-
tatẽ:ſꝫ ad itellectũ.q2 cõſciẽtia eſt applicatio ſciẽtie vlis
ad ꝑticulare agibile. ꝛ ideo ꝯſciẽtia ĩportat ſciẽtiã cũ q̃-
dã applicatiõe ei⁹ ad ꝑticulare agibile:q̃ qdẽ applicatio
eſt aliud a ſciẽtia. ❡ Ad zᵐ dõꝫ ꝙ altera ps minoris eſt
falſa.ſ.ꝙ remordere ſit actus volũtatis. ꝛ ſilr ꝓbõ iclu-
dit falſũ.ſ.ꝙ remordere ſit triſtari de eo qḋ fit volẽtib⁹
nobis:imo remordere eſt iferre triſtitiã volũtati: qḋ ꝑ-
tinet ad itellectũ practicũ:ꝓut mouet volũtatẽ.vñ ſciẽ-
dũ ꝙ aliqḋ ꝑtinet ad itellectũ practicũ:vt opꝰ manẽs ĩ
ipo:ſic̃ iudicare d̃ agibilib⁹ ſic eẽ vł nõ eẽ.aliḋ ꝑtinet ad
ipm:vt motio q̃ mouet alteꝝ ꝑ tale iudiciũ: ſic̃ qñ mo-
uet volũtatẽ ad acceptãdũ vł reſpuẽdũ ad gaudẽdũ vł
triſtãdũ. ꝛ talꝰ opꝰ itellect⁹ practici ẽ remordere. ❡ Ad
3ᵐ dõm ꝙ mi.eſt falſa.ſ ꝙ ſindereſis ſit electio ſm for-
malẽ p̃dicationẽ. ꝛ ſi iueniat̃ in aliq̃ doctore autẽtico ꝙ
ſindereſis ſit electio: accipiẽdũ ſm p̃dicationẽ cauſalẽ:

q2 ſindereſis eſt cauſa electionis. ❡ Scda opinio eſt q̃
dicit ꝙ cõſciẽtia ſolũ ꝑtinet ad volũtatẽ: ꝛ dicit ꝙ ꝯſcia
eſt inclinatio volũtatis:ꝓut ſequit̃ iudiciũ rõnis. Qꝛ aũt
ꝯſciẽtia ſolũ ꝑtineat ad volũtatẽ ꝛ nõ ad itellectũ: ꝓbãt
vnica rõne tali. q2 ſi ꝯſcia diceret illḋ qḋ ꝑtinet ad noti
tiã tñ:in illo eẽt maior ꝯſcia: in q̃ eẽt maior notitia agi-
biliũ.ſꝫ hoc eſt falſuꝫ.g̃ ꝛc̃.cã aũt:vt dicũt:q̃re vbi eſt ma-
ioꝛ notitia agibiliũ nõ eſt maior cõſcia: q2 volũtas põt
agere ſm rõnẽ ꝛ ꝯ rõnẽ. ❡ Sꝫ iſti deficiũt in duob⁹. p̊
q2 rõ quã idncũt ꝯdic̃ rõni: ꝛ quã allegãt ꝓ põne ſua ꝯ-
dic̃ põni.p̊ᵐ pꝫ. q2 ſm eos in ſua põne ꝯſcia eſt iclinatio
volũtatis:ꝓut ſequit̃ iudiciũ rõnis:ſꝫ iclinatio q̃ ſequit̃
iudiciũ rõnis vt ſic dꝫ eẽ maior in illo in q̃ eſt maior no
titia eoꝝ:q̃ itẽdit talis iclinatio. ꝛ ſic ſm põnẽ ſequit̃ ꝙ
ibi eſt maior ꝯſcia: vbi ẽ maior notitia agẽdoꝝ:ſꝫ ꝯſcia
dic̃ ſolã iclinationẽ volũtatis:ꝓut ſequit̃ iudiciũ rõnis.
In minori aũt rõnis facte ad põnẽ accipit̃ oppoſitũ.ſ.ꝙ ſi
vbi eſt maior notitia agẽdoꝝ:ibi ẽ maior ꝯſcia. ❡ Se-
cũdũ aũt pꝫ.q2:vt dicũt:cã q̃re nõ oꝫ ꝙ vbi eſt maior no
titia agẽdoꝝ ꝙ ibi ſit maior ꝯſcia. ẽ q2 volũtas põt age
re ꝛ ſm rõnẽ ꝛ ꝯ rõnẽ. Sꝫ hↄ nõ eẽt veꝝ niſi volũtas:vt
eſt ꝯſcia: poſſet agere ꝯ rõnẽ: q2 ſi nõ poſſet agere ꝯ rõ-
nẽ:vt eſt ꝯſcia:tũc:lꝫ vbi eſt maior notitia poſſꝫ eẽ minoꝛ
volũtas:nõ tñ minoꝛ ꝯſcia. Sꝫ ꝯſciaꝫ agere ꝯ rõnẽ repu
gnat põni:q̃ dic̃ ꝙ iclinatio volũtatis:ꝓut ſequit̃ iudiᵐ
rõnis:eſt ꝯſcia. ❡ Ad rõnẽ aũt eoꝝ dõꝫ ꝙ lꝫ notitia vlis
agibiliũ: ꝛ q̃ſi ſpeculatiue poſſit eẽ maior vbi eſt minor
ꝯſcia:tñ notitia agibiliũ i ꝑticulari: ꝓut iudicat̃ i ꝑticulari.
hↄ ſtati ẽ nũc vtãdũ dio. ꝛ hↄ ſtati dio ꝓ nũc ꝓſequẽduꝫ
nõ põt eẽ maior vbi ẽ minoꝛ ꝯſcia.ad ſuã qdẽ notitiã mł
tũ põt facere diſpõ affect⁹:q2 q̃lis eſt vnuſqſqꝫ:tal ſibi fi
nis vł ſm pħm. ❡ Tertia opĩo quã credo ꝓbabilẽ eſt.
ꝙ ꝯſcia q̃tũ ad illḋ qḋ ẽ eẽntialr ꝑtinet ad ſolũ itellm.
ꝛ hoc oſtendo ex quatuor:ſicut alibi feci.primo ex hoc
ꝙ cõſcientia eſt ſcientia:vt ſupra habitũ eſt. quia quod
eſt ſcientia per eſſentiam non includit aliquid diuiſim
eſſentialiter a ſcientia: ſed conſcientia eſt eſſentialiter
ſcientia.ergo ꝛc̃. ❡ Secundo ex his que attribuuntur
conſcientie.nam reſpectu preteriti attribuuntur accuſa
re ꝛ excuſare:teſtificari ꝛ remordere. accuſare autem ꝛ
excuſare ꝛ teſtificari:vt de ſe patet:pertinet ad ſoluꝫ in-
tellectum. remordere etiam ad intellectum practicuꝫ:
prout mouet voluntatem:vt ſupra dictum eſt. reſpectu
autē futuri dicitur conſcientia obligare vel inſtigare.
certum eſt autem ꝙ illud obligare eſt obligare volun-
tatem ad volendum.Sed inſtigare vel obligare volun
tatem ad volendum eſt intellectus practici: prout mo-
uet voluntateꝫ ad volendum que dictat eſſe eligenda:
vel reſpuendum etiam illa que ſunt reſpuẽda: nec talis
actus in aliquo eſt actus voluntatis:q2 ipſa nec obligat
nec inſtigat ſe ad volendum. ergo ꝛc̃. ❡ Tertio probo
idem ex auctoritate ſacre ſcripture. naꝫ dicitur eccleſia-
ſtici. 7. ſcit enim conſcientia tua ꝙ tu crebro maledixi-
ſti aliis:ſed ſcire pertinet ad intellectum ſoluꝫ. ergo ꝛc̃.
❡ Quarto idem patet ex communi modo loquendi.
nam cõmuniter dicit̃ hoc dictat mihi conſcientia mea.
Sed dictare pertinet ad ſolũ intellectũ.ergo ꝛc̃. ❡ Ad
rationem autem factam in arguendo patet in corpore
queſtionis ſoluendo rationes p̃me opinionis.

Quantum ad zᵐ p̃nlᵉ.ſ.qd ſit cõſcia. vł mihi ꝙ
lꝫ qlꝫ poſſit ĩponere reb⁹ nomen ſic̃ (Scdus arti.)
placet: ꝛ vocare ꝯſciaꝫ ipaꝫ ſciaꝫ vł habitũ ſcie ei⁹ vſus
applicãdo.ſ.ad examinationẽ ꝑticulariũ agibiliũ:ꝯſcia tñ
videt̃ mihi ſm ꝙ maiores doctores tenent meli⁹ ꝙ di-
cat actũ ꝓpter duo.p̊ q2 cõſcientia videt̃ ĩportare vſum

ſcientie .ſ. applicationē ſcientie ad examinationē particulariū agibiliū. ſed hoc dicit actū. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo q2 conſcientie attribuunt̄ iſtigare ⁊ remordere: ſed habitus nec inſtigat nec remordet niſi mediāte actu. g̃ ⁊c̄. ¶ Sed cōtra hoc obijcitur 3r. p̄mo ga ſicut ſinderesis ſe habet ad principia vniuerſalia iuris naturalis: ita cōſcientia ſe habet ad principia circa particularia agibilia ſed ſinderesis dicit habitū ⁊ nō actū. ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄o. actus nō eſt actus: ſed actus eſt potentie vel habitus. ſ3 dicimus q̄ remordere accuſare excuſare ſunt actus cōſcientie. ergo conſciētia nō eſt actus: ſed potētia vel habitus. vnde dicūt q̄ valde ridiculoſu3 eſt dicere q̄ cōſciētia eſt actus: ⁊ q̄ actus ſit cōſcientie: ſicut ſi diceretur q̄ videre eſt ipſius videre: ⁊ calefacere ipſius calefacere. ¶ Tertio ſic. q2 conſcientia eſt in dormiēte: ſed actus nō eſt in dormiete. ergo ⁊c̄. ¶ Ad p̄mū iſto2 dicendu3 q̄ l3 ſinderesis quantū ad aliquid ſic ſe habeat circa p̄ncipia iuris naturalis: ſicut conſciētia circa particularia agibilia: q2 .ſ. vtrūq3 in hoc ↄuenit: qd̄ pertinet ad intellectū circa talia: tn̄ ſimpliciter nō ſic ſe hab3 ſinderesis circa p̄ncipia vniuerſalia iuris naturalis: ſicut conſcientia circa particularia agibilia. ſed ſinderesis dicit habitū vel potentiā. conſcientia autē dicit actū ſcientie .ſ. applicationē predictā. ¶ Ad 2m poteſt dici 3r. p̄ dicendo q̄ quādo aliqd motū mouet: iſte motus quo mouetur eſt actus illi9 ſubiectiue: ⁊ mouere alteru3 eſt act9 eius actiue. v.g. quādo baculus meus motus frāgit potum motus baculi eſt eius actus paſſiue ⁊ ſubiectiue: ⁊ mouere alte2 eſt actus eius effectiue. ⁊ ſilr quādo ob3 mouet voluntatē mediāte actu intellectus. intelligere eſt actus intellectus ſubiectiue. Sed per tale itelligere remordere vel inſtigare voluntatē eſt actus eius effectiue. ⁊ iſto modo nō eſt incōueniēs q̄ vnus actus ſit alterius actus: imo vbicūq3 aliqd ſic mouet motu3 eſt neceſſariu3: q2 ſuū mouere p̄cedit ex ſuo moueri. ¶ Secūdo deficit iſta ratio. q2 actus in ↄcreto dicit̄ act9 eiuſdem actus forme in abſtracto. ſicut dicimus q̄ albedo facit albū eſſe. eodē modo dicimus q̄ actus intelligēdi facit intelligētē eſſe formalr. ⁊ iſto modo poteſt dici q̄ conſciētia facit ſcire vel cōſcientē eſſe: ſicut actus in abſtracto dicit̄ facere tale formalr in cōcreto: nō autē ſic potentia: vel habitus cauſat actū differentē a ſe. ¶ Tertio deficit. q2 quedā ſunt locutiōes trāſitiue ſm voluntatem: que tn̄ ſunt intrāſitiue ſm rem. ſicut dicimus q̄ beatitudo eſt in actu: que tamē eſt ipſe actus: ⁊ dicimus creaturā ſalis .i. creaturā que eſt ſal. ⁊ iſto modo pōt ēē dici actus conſciētie .i. actus q eſt cōſciētia. vn̄ nō oportuit q̄ ille qui ex ignorātia iſto2 fundauit ſe ſup iſtā rationē: ita ſubſannaret fratrē Thomā: qui ponit q̄ conſcientia dicit actū p̄ma pte. q. 7. articulo vltimo. ¶ Ad 3m dicendū q̄ in dormiēte dicit̄ ēē cōſciētia: l3 ſit actus: q2 eſt in eo ſm aptitudinē. ſicut dicimus de aliquo homine dormiēte q̄ iſte hō bn̄ videt.

Qō. XIIII.

Ad tertium ſic p̄cedit̄ ⁊ videt̄ q̄ ipius iniuſte poſſit preeſſe: q2 qd̄ fit auc̄te diuina iuſte fit: ſed ipius preeſt auc̄te diuina. g̃ ⁊c̄. maior patet. minor p̄bat̄ per illā auctoritate3 Job. 24. vbi dicit. qui facit regnare ypocritā pp̄ peccata ppl̄i.

Contra. per hoc qd̄ ad titū dicit̄ q̄ op3 ep̄m ſine crimine eſſe: ſed non oporteret ep̄m ſine crimine eſſe: ſi ipius poſſet iuſte p̄eeſſe. g̃ ⁊c̄.

Reſpondeo. ad euidentiam iſtius queſtionis primo exponendum eſt quid im portatur per impietatē ⁊ iniuſtitiam. ſecundo applicandum eſt ad queſtionem.

Quantum ad p̄m ſciendū q̄ ipietas ſicut ⁊ pietas ei oppoſita p̄prie ſunt circa ea q̄ ſunt ad deū ⁊ ad parētes: tn̄ aliqn̄ accipit̄ ipietas pro oi eo qd̄ fit ↄ deū vel p̄ximū: vt quādo fit ↄ p̄cepetū. ⁊ h̄ eſt in oi peccato mortali: q2 oē peccatū mortale eſt contra reuerentiā dei mediate vel imediate: l3 q̄dā peccata ſint in deū: ⁊ q̄dā in p̄ximū imediate. ſilr iuſtitia pōt accipi 2r. vno modo put iportat debitū legale: quo vn9 homo obligat̄ alteri. alio mō put iportat debitū morale .ſ. cuiuſdā decentie. ⁊ iſto mō ois virtus eſt q̄dā iuſtitia. modo hic iuſtitia accipit̄: vel iuſte. nō ſolū pro iuſtitia p̄pe ⁊ ſtricte dicta. ſed p iuſtitia: put eſt ois virt9. Primus articulus.

Quantum ad 2m .ſ. ad qōnē applicādo: dico q̄ ipietas .i. peccatū illi9 q dicit̄ ipius pōt p̄cedere acq̄ſitionē iuris in p̄latiōe: vel poteſt ēē in ipſa acq̄ſitiōe: vel in vſu poteſtatis acq̄ſite. Si precedat acq̄ſitionē p̄lationis ſiue iuriſdictionis quā h3 p̄latus: aut eſt tale peccatū qd̄ facit ineligibilem ⁊ ip̄mouiſibilē: aut nō. ſi ſic: iniuſte preeſt: q2 ille iniuſte preeſt: qui vſurpat poteſtatē: in qua nullū ius habet: ſed talis eſt huiuſ: q2 ſm veritatē ſi eſt ineligibilis ⁊ ip̄mouiſibilis nullu3 ius ſibi acquirit̄ in prelatione. ſi nō: tunc nō preeſt iniuſte .i. illicite: ſed indecenter. ſed p̄pter hoc nō o3 q̄ renūciet prelationi. ſed peniteat de peccato: q2 ad hoc q̄ aliquis poſſit iuſte preeſſe nō req̄rit̄ niſi q̄ tollat illud qd̄ eſt in eo iniuſte. Sed quantū ad habendū ius in prelatione nō eſt ibi aliquid iniuſtitie. Sed q̄tū ad indigne preeſſe p̄pter peccatū cōcomitās. ⁊ ideo ſufficit abſolutio talis peccati per penitentiā. Si autē iſta ipietas vel peccatū ſit in acquiſitiōe: aut directe eſt in ipſo actu acquirēdi: q2 .ſ. adeptus eſt prelationē vel per violētiā vel per ſymoniā vel per aliqd ſile. ⁊ ſic iniuſte preeſt: ſicut ille qui nō habet ius in prelatiōe quā occupat: aut ſe habet iſta ipietas concomitatiue: ſicut ſi aliquis ad collationē talis poteſtatis accederet ſuperbe: vel cū p̄poſito nō cōtinēdi. ⁊ ſi ſic: iniuſte preeſt .i. illicite ⁊ idigne: l3 nō ſit ibi iniuſtitia quantū ad hoc q̄ occupat poteſtate3 in qua nō habet ius. Si autē illa ipietas ſit in vſu: aut hoc eſt directe ⁊ per ſe: vtendo .ſ. male poteſtate ſibi cōmiſſa vt habet̄ in decretis: meret̄ bn̄ficiu3 amittere: qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate. v. g. vt ſi precipiat que nō poteſt: vel nō debet: dico q̄ iniuſte preeſt: ſicut ille qui excedit limites ſue poteſtatis. ⁊ ſi q̄dē precipiat illicita: nō eſt ei obediendū. ſi autē precipiat licita q̄tū in ſe eſt: ad que ſubditus nō tenet̄. v.g. vt ſi precipiat ſubdito q̄ det ſibi. 20. ſol. vel aliqd tale: l3 ſubditus poſſit hoc facere licite: nō tamen tenet̄ ei obedire: niſi ad vitādū maius malū. Si autē illa ipietas ſe habeat ad vſum concomitatiue. v.g. q2 eſt incōtinens vel vſurarius: vel aliqd tale: tūc dico q̄ l3 nō poſſit iuſte p̄eſſe q̄tū ad h̄ q̄ vtitur per p̄tātē quā n̄ h3: vl̄ q̄tū ad h̄ q̄ excedat limites ſue p̄tātis: tn̄ p̄eſt iniuſte .i. illicite ⁊ idigne: ⁊ q̄tū ad hoc iniuſte .i. vicioſe. ⁊ hoc ↄcedūt oēs: qn̄ eſt eius peccatū publicū ⁊ notoriū ⁊ ſcādaliçat. q̄tū vō ad peccatū occultū q̄uis q̄dā dicāt q̄ talis illicite nō p̄ſit: tn̄ magis vr̄ mihi cū aliqs: q2 tal' illicite p̄eſt: q2 ſi eē miſt2 pctōrē i ↄſpectu ppl̄i ē illicitū: mlto magl i ↄſpectu dei ē illicitu3. Sz tal' ē i ↄſpectu dī miſter pctōr. g̃ ⁊c̄. ¶ P. miſt2 pctōrē publice p̄eſſe: aut ſcādaliçat: q2 pctōr tn̄: aut q2 miſter pctōr. ſi ſcādaliçat q2 pctōr tn̄: tūc idē eēt iudiciū ō q̄cū q3 pctōre: ſic ō miſtro vl' p̄lato. Si āt ſcādaliçat q2 miniſter pctōr: h̄ n̄ ē niſi q2 miſtrare cū pctō ex nā ſua ē illicitū. g̃ miſtrare i pctō occl'to vl' māife' ſp̄ ē illicitū. ⁊ ſic p3 Secūdus articulus.

Nota cōtra p̄latos nr̄i tēporis.

Nota aureā ſententiam.

ad queſtionē quantū mihi videtur. ❡ Contra aūt pre-miſſa pōt obijci 2°: q2 maior poteſtas eſt p2i5 miniſtrādi ſacrā q̄ p2i5 iuriſdictiōis. Sed nullū crimē facit homi-nem inhabilem reſpectu poteſtatis miniſtrandi ſacra-menta: quia deus confert iſtam poteſtatem malis: imo quādoq3 peſſimis. ergo ꝛc. ❡ Scdo poteſt obijci tota-liter ad oppoſitū hui⁹. ſ. ꝙ oē crimen reddit hominem inhabilem: ꝛ impedit iuſtā acquiſitionē in prelatione: vel ius in prelatione: q2 nulla collatio facta a miniſtro contra intentionē principalis domini valet: ſed collatio que confertur alicui peccatori prelato quecūq3 eſt con-tra intentionē dei: qui eſt dñs ṗncipalis. ergo ꝛc. ❡ Ad primū iſtorū dicendū ꝙ ad habendū ius in prelatione cōcurrit conſenſus hominis ſuperioris: ſine quo ius nō habetur. ꝛ ideo ille: cuius cōſenſus requiritur: poteſt fa-cere inhabilem vel habilem: ꝛ ſic fit quādo per ſtatuta papalia aliqui ṗpter aliqua crimina reddunt̄ ad prela-tionem inhabiles. ad collationē3 autē poteſtatis mini-ſtrandi ſacramēta nō requirit̄ cōſenſus hominis ſupe-rioris: ſed ſola dei volūtas: que nullū volentē recipere hāc poteſtatē vellet reddere inhabilē ad eam. cauſa eſt autē ṗpter noſtrā indigentiā: ne. ſ. ſalus noſtra ſit in du-bio: cū nullus poſſit eſſe certus ꝙ miniſtrans ſacramē-ta ſit peccator: an non. ❡ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ collationē factā a miniſtro cōtra intentionē dñi ṗncipalis poteſt i-telligi 2°. vno modo ꝙ ṗncipalis dñs collationē factā nec approbaret nec permitteret ſi poſſet: ꝛ collatio ſic facta a miniſtro cōtra intentionē dñi ṗncipalis: q2. ſ. nō approbat: permittit tamē. ꝛ collatio ſic facta a miniſtro dño principali nō approbāte: tamen permittente tenet quātū ad hoc ꝙ ius acquiritur ei cui ſit collatio. modo nihil poteſt conferri alicui a miniſtro dei contra inten-tionem dei ṗmo modo: q2 nihil poteſt fieri qđ deus nō vult permittere: ſed ſcđo modo poteſt aliquid fieri con-tra intentionē eius ipſo nō approbante: permittente ta-men. ❡ Ad rationē in oppoſitū dicēdū ꝙ minor eſt fal-ſa. ſ. ꝙ impius regnet a volūtate diuina ṗprie loquēdo: ꝛ quātū ad hoc qđ eſt ibi de impietate ꝛ malitia: ſiue in acquirendo ſiue in vtendo. qđ autē3 dicitur ꝙ facit re-gnare ypocritam. hoc eſt intelligendū3 permiſſiue. non autem dando auctoritatem. Queſtio. XV.

Ad quartum

ſic proceditur: ꝛ videt̄ ꝙ vē-dens bladū vel vinū in auguſto pro fo-ro quo valebit circa feſtū Joānis bapti-ſte nō cōmittat vſurā: quia omnis vſu-ra eſt illicita: ſed talis contractus eſt li-citus. ergo ꝛc. ṗbatio minoris. quia qđ ſit ex amicitia eſt licitū: ſed talis cōtractus ſit ex amici-tia: quia ex amicitia prouenit ꝙ aliquis velit dare bla-dum in auguſto pro foro quo valebit circa feſtū3 beati Joannis baptiſte.

Contra. quia vendere dilationē temporis videt̄ ad vſurā3 pertinere: ſed iſte vendit dila-tionem temporis. ergo ꝛc. probatio minoris. quia com-muniter plus valet circa feſtum Joannis baptiſte q̄ in auguſto. ergo ꝛc.

Reſpondeo. ad euidentiam iſtius queſtionis tria ſunt facienda. primū eſt vide-re quid ſit vſura. 2ᵐ eſt videre vtrū in caſu ṗpoſito ſit vſura. 3ᵐ eſt. vtrū talis cōtractus ſaltē licitus ſit.

Primū ṗncipale. **Quantum** ad ṗᵐ ſciendū ꝙ vſura poteſt 2° ac-cipi. vno modo ṗprie: ꝛ alio modo interpretatiue. ṗprie autē vſura dicitur quādo aliquid accipitur vltra ſortem pro mutuo. ſ. vltra id quod valet quādo. ſ. pro vſu rei: cuius vſus ē cōſumptio rei: aliquid accipitur vltra valorem eius. In talibus enim eſt pro-prie mutuū: ſicut eſt in pecunia: blado: ꝛ vino. ꝛ ſic de ſi-milibus. vnde ꝛ vſura ſm interpretationē nominis vi-detur īportare accipere aliud pro vſu eris vel pecunie: quia idem iudicium eſt de illis que ſuo vſu dicit̄ vſu-ra. ❡ Uſura interpretatiue dicta eſt quando aliquis nō ſub titulo mutui tradit rē nō vendendo vſum eius: ſed vendit eam plus q̄ in preſenti valeat propter dila-tionē3 ſolutionis: ꝛ dicitur vſura interpretatiue: quia l3 nō vendat vſum rei ſm formā3 expreſſam contractus: tamen quia accipit aliquid in venditione vltra valorē rei: videt̄ interpretatiue vendere vſum eius in illo me-dio tempore.

Scdm ṗncipale. **Aliquis** autem poteſt vendere rem ſuam plus q̄ valeat 2°. vno modo ſm determina-tum precium in preſenti: vt ſi aliquis menſuram bladi: que nō valet in ſeptembri niſi. 5. ſol. eam vendit tunc ṗ 7. ſol. recipiendis in feſtis Joannis baptiſte. hoc eſt ex-preſſe vſura interpretatiue. alio modo ſit pro precio in-determinato expectando precium futuri temporis: ſi-cut eſt in caſu propoſito. ꝛ tunc diſtinguo: quia aut eſt eque dubiū vtrum in illo tempore futuro valeat plus: vel non. ſi eſt eque dubium: nō eſt ibi vſura proprie in-terpretatiue: imo eſt contractus licitus: quia talis non vendit vſum rei propter dilationem temporis: ſed ma-gis cōmittit ſe fortune dubie. ꝛ ſi talis plus accipit: quia fortuna currit quandoq3 pro eo non accipit illud pro-pter dilationem temporis: ſed propter hoc quod expo-ſuit ſe fortune dubie. ꝛ ad hoc facit̄ illa decretalis de vſu-ris. Nauigāti: vbi dr̄ ꝙ iſte q accipit fortunā maris ſup ſe poteſt vendere merces plus q̄ valeant in preſenti: q2 hoc non facit propter dilationem temporis: ſed ṗpter dubietatē3 fortune: vnde non vendit vſum ibi: ſed hoc facit propter eque dubietatem fortune damni ꝛ lucri. Si autem non eſt eque dubiū vtrū3 res valeat in tem-pore futuro plus vel minus: ſed ſemper plus ꝛ raro ac-cidit oppoſitū: tunc videtur mihi ꝙ ibi ſit vſura inter-pretatiue: quia tunc abſq3 dubio ꝛ periculo vendit rem plus q̄ valeat tempore contractionis. Sed hec eſt ma-nifeſte vſura interpretatiua. ergo ꝛc. Uel aliter poſſet for-mari ratio: quia accipere de re in futuro plus q̄ valeat in preſenti non licet niſi ratione dubij: nec etiā tunc: ni-ſi quando dubiū eſt equale hinc inde: quia altera pars claudicaret: ſed in caſu propoſito non eſt eque dubium hinc inde. ergo ꝛc.

Tertiū ṗncipale. **Quantum** ad 3ᵐ. vtrū. ſ. talis contractus ſit lici-tus: dico ꝙ non. quia eſt vſurarius in-terpretatiue. Sciendū tamen ꝙ petere plus in tempo-re futuro q̄ valeat in preſenti: quando traditur poteſt 3° accipi. vno modo per dilationē3 temporis: ꝛ tunc eſt illicitū3: quia tunc eſt vſura proprie vel interpretatiue. alio modo propter eque dubiū3 hinc inde: ꝛ tunc licet. quando autem non eſt equale dubium: ſicut eſt in pro-poſito: nō licet. tertio modo ṗpter intereſſe vel dānū.

❡ Finis tertij quolibeti.

¶ Incipit quartum quodlibet magiſtri Heruei.

In noſtra 4ᵃ generali diſputatione querebantur quedã pertinẽtia ad ens cõmune enti creato ⁊ enti increato. ¶ Deinde querebantur quedam pertinẽtia ad ens icreatũ ſpecialiter ad deũ: deinde ad ens increatum. ¶ De primo querebatur ꝑ quãtũ ad eſſe. ſcðo quantũ ad fieri. ¶ Quãtum ad eſſe querebãt̃ tria de vno qð cõuertitur cũ ente. ¶ Primũ eſt de habitudine vnitatis entis cõmũis ad vnitatẽ determinatã. ⁊ eſt. vtrũ vnitas ſiue identitas qua dicit̃ vnũ idem differat realiter ab vnitate compoſitionis. ¶ Scðm erat de quadã ꝓprietate talis vni⁹ ⁊ eſt. vtrũ ab vno qð cõuertitur cũ ente ipſo remanẽte ĩ aliqua materia poſſit vere tolli hoc: qð eſt eẽ diſtinctũ ab alio. ¶ Tertiũ fuit de operatione duarũ ꝓprietatũ talis vnius. vtrũ ſ. inter idem qð cõuertitur cum ente ⁊ diuerſum ſit dare medium. Queſtio. I.

Primo ergo querit̃ vtrũ vnitas cõpoſitionis differat realiter ab vnitate ſiue identitate qua dicitur vnũ qð cõuertit̃ cũ ente: ⁊ videt̃ ꝙ nõ: q2 ſicut entitas ad entitatẽ: ſic identitas ad identitatẽ. Sed nulla ſpecialis entitas ſiue cõpoſiti ſiue ſimplicis differt realiter ab entitate cõmuni. ergo ⁊c̃.

Contra. identitas qua dicitur idem vnum quod conuertitur cũ ente eſt indiuiſio: ſiue indiſtinctio alicuius a ſeipſo. Sed indiſtinctio alicuius a ſe non eſt compoſitio: quia nulla res componitur cum ſeipſa. ergo ⁊c̃.

Reſpondeo. hic tria premittẽda ſunt: ⁊ 4ᵒ dicendũ eſt ad queſtionem.

Primũ principale. ¶ Primo ponẽda eſt vna diſtinctio cõmunis de idẽtitate: vbi ſciendũ eſt ꝙ ponit̃ cõiter ꝙ vnitas vel idẽtitas 2ʳ accipit̃. vno mõ pro entitate idiuiſa. alio mõ ꝓ idiuiſione entitatis. ⁊ hic accipit̃ pro indiuiſione.

¶ Ratio aũt iſtius diſtinctionis eſt: q2 vnũ mẽbꝝ dicit poſitiuũ in quo fundat̃ ꝑuatio ſiue negatio diuiſionis. aliũ võ dicit ipſaʒ ꝑuationẽ formalr̃ fundatã in tali poſitiuo: ⁊ differũt etiã realr̃: nõ ſicut diuerſe res: ſed ſicut res ⁊ negatio alteri⁹ rei. vñ entitas ſoz. ⁊ idiuiſio ei⁹ nõ ſũt idẽ: lʒ ad vnũ fundamẽtalr̃ ſequat̃ aliũ: ſic ad albedinẽ ſequit̃ nõ nigredo ⁊ tñ nõ nigredo vel nõ entitas nigredinis nõ eſt formalr̃ albedo. vñ ꝑdicatiõ eẽntiali hec. albedo eſt eẽntialr̃ nõ entitas nigredinis. eẽt falſa: q2 nulla negatio eſt de eẽntia alicui⁹ poſitiui. fundamẽtalr̃ võ vꝫ eſt: q2 ad albedinẽ ſequit̃ nõ nigredo.

Secũdũ principale. Secundo videndũ eſt de idẽtitate ↄpõnis: vbi videndũ eſt ꝑ qd iportat ↄpõ. ¶ 2ᵒ qd iportat vnitas ↄpõnis. ¶ De ꝑ ſciẽdũ ꝙ lʒ ↄpoſitio ſʒ modũ ſignificãdi videat̃ iportare rẽ in fieri: q2 cõpoſitio videt̃ iportare actionẽ vel paſſionẽ: tñ ſm veritatẽ dicit aliquã nãʒ hñtẽ eẽ ꝑmanẽs: ſicut ⁊ alie res: ⁊ iſta res: vt alr̃ diffuſe determinatũ eſt: eſt ipſa nã ↄpoſita: puta hũanitas vel equinitas: ⁊ ſic de alijs: ita ꝙ totũ dr̃ nã cõpoſita reſultãs ex his. ſ. ex partib⁹. ptes võ dicunt̃ ↄpoſite: ſiue cõiuncte. i. ſimul iuncte: ex qbus hʒ ↄpoſitũ eſſe. ⁊ q2 alr̃ de hoc diffuſe locutus ſum: ſufficiat de hoc pro nũc. ¶ Quãtũ ad 2ᵐ de vnitate ↄpõnis ſciẽdũ ꝙ vnitas ↄpõnis põt accipi 2ʳ. ꝑ mõ intrãſitiue: ſic dicimus creaturã ſalis. i. creaturã: q̃ eſt ſal: ⁊ ſic nihil aliũ eſt vnitas ↄpõnis q̃ ipſa ↄpoſitio. Et hoc mõ accipit̃ vnitas ꝓ fundamẽto idiuiſiõis: ſ ut dr̃ vnitas entitas: quã totũ dicit. ¶ Scðo accipit̃ vnitas ↄpõnis trãſitiue ſm reʒ: ⁊ tũc idẽ eſt qð idiuiſio vel indiſtinctio fundata in tali nã ↄpoſita. In tali aũt nã 2ᵉ põt accipi indiuiſio: quarũ vna realis eſt: ⁊ realr̃ differt ab alia. vna. n. idiuiſio eſt: q̃ opponit̃ diuiſioni actuali toti⁹ in ptes: ⁊ partiũ abinuicem: q̃ qdẽ diuiſio eſt ſeparatio ab inuicem: ⁊ extrema iſti⁹ idiuiſionis ⁊ diuiſionis oppoſite ſunt ptes. ¶ Alia eſt idiuiſio talis nãe: q̃. ſ. ipſa eſt idiuiſa: ſiue idiſtincta a ſeipſa: ⁊ extrema iſti⁹ idiuiſiõis. extrema inq̃ negatiue ſumpta ſũt ipſa tota res bis accepta ſm itellectũ: q2 ſm rẽ hoc eſt ipoſſe. vñ iſta idiuiſio opponit̃ diuiſioni ipoſſibili: q2 ipoſſe eſt aliqd realr̃ diuidi a ſeipſo. ¶ Et ſicut dictũ eſt: iſte due idiuiſiones ſunt diuerſe. ⁊ hoc pʒ ex dictis. q2 idiuiſiões diuerſoꝝ extremoꝝ ſunt diuerſe: ſed ꝑdicte idiuiſiões ſunt hʒ: q2 extrema vni⁹ eaꝝ ⁊ oppoſite diuiſionis ſunt ptes ↄpoſiti. extrema võ alteri⁹ diuiſionis oppoſite ſunt tota ipſa nã ↄpoſita ſm intellectuʒ bis accepta: ſʒ iſta extrema ſũt diuerſa: vt de ſe pʒ. ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ pʒ ex mõ ſe hñdi adinuicẽ extremoꝝ: q2 ille idiuiſiones realr̃ differũt: quaꝝ extrema realr̃ ſe hñt diuerſimode: ſʒ ꝑdicte idiuiſiões ſunt hʒ: q2 extrema vni⁹ ſunt realr̃ diſtincta. alteri⁹ aũt nõ: vt de ſe pʒ. ergo ⁊c̃.

Tertio videndũ eſt de identitate q̃ dr̃ idẽ vnũ qð ↄuertit̃ cũ ente: vbi ſciendũ ꝙ vnitas a q̃ dr̃ aliqd vnũ qð ↄuertit̃ cũ ente: accipiẽdo idẽtitatẽ ꝓ idiuiſiõe ſiue ꝓ idiſtinctiõe 2ʳ põt accipi. vno⁹ idifferẽter ꝓ q̃cũq; mõ vnitatis ſiue idiuiſiõis repto in q̃lʒ ente: ⁊ ſic vnitas cõiter dicta ſe extẽdit ad oẽm modũ vnitatis cuiuſcũq; rei. alio⁹ põt accipi ꝓ determinato mõ vnitatis: q tñ cõis eſt oĩ enti. ſ. indiſtinctio rei a ſeipſa: q̃ quidẽ indiſtinctio eſt cõmunis omni enti. alioquin aliquod ens eſſet: quod eſſet diſtinctũ ⁊ diuerſuʒ a ſeipſo. ⁊ iſta vnitas differt ab alia: quia alia ſe extendit ad plures res. ¶ Et hoc de tertio. — Tertiũ principale.

Quarto ad queſtionem patet ex dictis: quia accipiendo vnitateʒ pro entitate indiuiſa nõ eſt dubiũ ꝙ ſic nõ differũt: q2 vnitas ↄpoſitiõis eſt vnitas cõmuniter dicta: quia compoſitio eſt quedam entitas ſaltem actu indiuiſa. ⁊ per conſequens ſub vnitate cõmuniter dicta continetur. ¶ Accipiendo autẽ vnitatem compoſitionis pro indiuiſione partium: vel totius in partes: ⁊ vnitatẽ conuertibilem cum ente pro quocunq; modo vnitatis adhuc ſic iſta vnitas compoſitionis non eſt alia ab vnitate communiter dicta: quia vnitas compoſitionis eſt aliqua vnitas: ⁊ aliquis modus vnitatis. ¶ Si autem accipiatur vnitas compoſitionis pro indiuiſione actuali partiũ: vel totius in partes: ⁊ accipiatur determinatus modus vnitatis: ſcilicet indiuiſio rei a ſeipſa: que ſe extendit ad omne ens: hoc modo accipiendo hinc inde vnitas compoſitionis realiter differt ab vnitate tali conuertibili cum ente: quia: vt dictũ eſt in ſecundo articulo: etiã in natura compoſita differt vtraq; vnitas: ſcilicet indiuiſio actualis toti⁹ in partes vel partium adinuicem: ⁊ indiuiſio totius cõpoſiti a ſe toto: tum quia vt oſtenſum eſt habent diuerſa extrema: tum q2 diuerſimode ſe habent extrema in vtraq;. ¶ Accipiendo võ vnitatẽ ↄpõnis pro indiſtinctione cõpoſitionis vel nãe cõpoſite a ſeipſa: ⁊ vnitatẽ — Quartũ principale.

conuertibilem cum ente pro indiuiſione cuiuſcūq; rei a ſeipſa vnitas ſic dicta compoſitionis eſt quedā vnitas contenta ſub tali vnitate conuertibili cum ente: nec realiter differt ab ea. eſt enim indiuiſio quedā alicuius rei a ſeipſa. ¶ Ad rationes patet. nam prima ratio ꝓcedit de vnitate: que eſt vnitas indiuiſa: ⁊ illa continetur ſub entitate indiuiſa communiter dicta: nec differt ab illa. ¶ Alia vero ratio ꝓcedit accipiēdo vnitatē compoſitionis pro indiuiſione actuali partiū abinuicē: vel toti⁹ in partes: ⁊ accipiendo ex parte alia vnitatē cōmuniter dictā pro indiuiſione rei a ſeipſa: ⁊ verū eſt ꝙ ille diuerſe ſunt. vt patuit.

Queſtio. II.

SEcundo querit̄ vtrū diſtinctū eſſe ab omni alio qḋ conſequit̄ vnū qḋ ꝯuertit̄ cū ente poſſit tolli vel auferri a re ipſa manēte. Et videtur ꝙ ſic: q: remoto poſteriori poteſt remanere prius. Sed iter duas ꝓprietates vnius qḋ conuertitur cū ente prius eſt eſſe indiſtinctū in ſe: ⁊ poſteri⁹ eſt eſſe diſtinctum ab alio. ergo ⁊c̄.

Contra. illud qḋ iplicat contradictionē eſt impoſſibile: ſed tollere diſtinctionē vni⁹ qḋ conuertitur cū ente ab omni alio a ſe iplicat contradictionē: q: ꝙ aliquid nō ſit diſtinctū ab eo qḋ eſt aliud ab ipſo eſt ponere ꝙ ſit diſtictū ⁊ nō diſtinctū. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo. duo ſunt faciēda. p̊ ponet̄ opinio falſa ⁊ reprobatio ei⁹. ⁊ 2° via.

Primus articulus.

Quantum ad p̊ᵐ ponetur poſitio cū ſua declaratiōe. ¶ Scḋo improbabitur ipſa poſitio. ¶ Tertio reprobabitur declaratio poſitionis.

Marcolus.

¶ Quantū ad p̊ᵐ dicunt quidā ꝙ eſt 2ˣ identitas: pter identitatē compoſitionis de qua dictū eſt. ſ. idētitas abſoluta ⁊ identitas relatiua: ita ꝙ vtraq; identitas eſt eoꝝ: quoꝝ vnū eſt eētialr alteri: ita ꝙ eoꝝ ē eadē realitas eētialiter: vñ differunt: vt dicunt: q: vna dicit negationē diſtinctionis alicuius a ſeipſo. ¶ Alia autē dicit negationē diſtinctionis alicui⁹ rei ab alia: ita ꝙ vna priuat diſtinctionē rei a ſeipſa. ſ. prima. alia autē priuat diſtinctionē rei ab alia: que diſtinctio conſequitur vnū qḋ conuertitur cū ente. ⁊ hoc in determinata mā: ſicut dicunt ſe ꝓbare per exempla ſequentia. ¶ Iſtam autem poſitionē declarant per exempla ratione ſupradicta: q: prius poteſt abſolui a ſuo poſteriori. ¶ Idem etiaꝫ declarant per exempla diuerſa. Et ꝓpter breuitatē accipiamus vnū. ſ. ſuperficiē ⁊ figurā ſphericā: vel leuitatē ⁊ grauitatē: ⁊ breuiter quācūq; paſſionē comparatā ad ſuum per ſe ſubiectū. dicunt ꝙ paſſio nō eſt ideꝫ cū ſuo ſubiecto identitate abſoluta: que eſt idiuiſio rei a ſeipſa: q: paſſio nō eſt ſubiectū: nec figura ſpherica eſt ſuperficies: tamen ſunt indiuiſe paſſiones a ſubto: ita ꝙ paſſionis eētia nō eſt diuiſa a ſubti eſſentia. ¶ Qḋ ꝓbāt ſic. Quod nec eſſe nec intelligi nec diffiniri poteſt ſine alio nō eſt diuiſuꝫ ab illo vel diſtinctū: ſed eētia paſſiōis ſic ſe habet reſpectu ſubiecti. vt patet per p̄hm. 7. metaph.

Tex. co. 17.

ꝗ eētia paſſiōis nō eſt diuiſa vel diſticta ab eētia ſubiecti. ¶ Ex hoc ſic arguitur ad ꝓpoſituꝫ: q: ſm ꝙ probatū eſt: ⁊ vt videt̄ eis: paſſio indiſtincta eſt vel indiuiſa realiter ab eſſentia ſubiecti: ſed nō poteſt dici ꝙ illa indiuiſio ſit eiuſdem a ſeipſo: q: paſſio nō eſt ſubiectū. ergo oportet ponere aliā indiuiſionē preter iſtas: ſed hec nō videtur alia niſi relatiua. ergo ⁊c̄.

Impugnatio opinionis an recit.

¶ Cētuꝫ ad 2ᵐ. ſ. ad reprobationē iſtius pōnis pono vnā rōnē: ad cui⁹ euidentiā eſt ſciendū ꝙ 2ᵉ pōt intelligi negatio diſtinctionis alicuius ab alio, vno modo ꝙ negatio neget diſtinctionē ⁊ alietatē ſub hoc ſenſu. vꝫ. ꝙ pōt inueniri aliqua res: que ſit alia ⁊ alia. aliam dico nō re: ſed ratione: q: iam poneretur alietas realis: que nec diſtinctionem nec alietatem habet ad illā. ⁊ hoc verum eſt in omnibus que vnā ⁊ eandē rōnalitatē dicūt: ſicut diffinitio ⁊ diffinitum: ſpecies ⁊ differentia cum ꝯſtituens: ſuperius et inferius quantum ad id quantum ad quod ſuperius verificatur de ſuo inferiori: ſed illa negatio diſtinctionis vel alietatis eſt negatio diſtinctionis alicuius a ſeipſo. Quod ꝓbo ſic: q: qn̄ dicit̄: ꝙ. ſ. vnū qḋ conuertitur cū ente eſt indiſtinctū in ſe ⁊ diſtinctū ab omni alio. ly alio: qḋ eſt relatiuū diuerſitatis: accipitur per oppoſitū ad idē ſm ꝙ dicitur res indiſtincta in ſe vel a ſe. ¶ Tunc arguo. ad negationē vnius immediate oppoſitoꝝ: ſi nō ē mediū: ſequitur poſitio alteri⁹. vñ ad nō aliquid ſequitur nihil: ⁊ ad nō nihil ſequitur aliquid. ſed illud quod accipitur quādo dicitur vnū: quod eſt indiuiſum in ſe ⁊ diuiſum ab omni alio dicit̄ per oppoſitum ad idem predicto modo ſumptū. ergo negare predictū aliud: ſiue negare predictā alietatē eſt icidere in idē qḋ conuertitur cū ente: ſed identitas qua vnū ſic dicit̄ idem eſt idē qḋ abſoluta identitas: q: indiſtinctio eiuſdē a ſe. ergo ⁊c̄. ¶ Alio modo poteſt intelligi ꝙ negetur diſtinctio vnius ab alio re: ſic ꝙ diſtinctio ſit negata: ⁊ alietas affirmata ſub hoc ſenſu. ſ. ꝙ in rerū natura inueniatur aliquid: qḋ nō ſit diſtinctuꝫ ab aliqua re: que realr eſt alia ab illa re. Et iſtud eſt impoſſibile: quia iſtud ponere eſſet contradictoria de eodem verificare: q: hoc ponere eſt ponere ꝙ ſit diſtinctū ⁊ nō ſit diſtinctum. ¶ Ex hoc ad ꝓpoſitū. ſi identitas relatiua eſt negatio diſtinctionis vni⁹ qḋ cōuertit̄ cū ente ab alio: aut hoc eſt ſm primū modū: aut ſm 2ᵐ modū. ſi p̊mo modo accipiatur: tunc identitas relatiua eſt identitas abſoluta: q: eſt identitas qua vnū qḋ conuertitur cū ente dicit̄ idem ſibiipſi. Sed hoc eſt cōtra te: qui negas vnitatem relatiuā eſſe eādē cū idētitate abſoluta. ergo ⁊c̄. ¶ Si ſcḋo modo: tūc illa identitas relatiua: quā tu ponis: fundabitur ſuper contradictoria. ⁊ per ꝯñs eſt impoſſibilis. ergo tua idētitas relatiua nullo modo poteſt eſſe eo modo quo tu ponis eam: qḋ ideo dico: q: ſi aliquis vocaret identitatē relatiuā identitateꝫ compoſitionis: que importat indiuiſionē partiū compoſiti oppoſitā ſeparationi eaꝝ: verū eſt ꝙ talis identitas poſſet dici idētitas relationis: vel identitas relatiua: ſed illa nō tollit diuerſitatē realē extremoꝝ ſm eſſentiā: imo oē cōpoſitum habet plures partes realiter differentes: aliter nō differret a ſimplici. ¶ Quātū ad 3ᵐ pertinēs ad iſtū articulū. ſ. de reprobatiōe declaratiōis. p̊. ſ. q̄tū ad id ſup qḋ ſuaꝫ fundat rationē: q: identitas relatiua que negat diſtinctionē vnius qḋ cōuertitur cū ente ab omni alio eſt indeterminata mā. oſtenſum eſt p̊mo ſenſu ꝙ nihil valet pro eis. ⁊ in ſcḋo ſenſu icludit ꝯdictoria. ¶ Qḋ āt dicit̄ ꝙ hoc poteſt eſſe in determinata mā: nihil valet q: in nulla mā cōtradictoria poſſunt eē ſimul vera. 2° q: illa paſſio que eſt diſtingui ab altero conſequitur oē ens reſpectu ois qḋ eſt aliud ab eo. ¶ Quantū autē ad exemplū dico ꝙ abſurde adducitur: ꝙ adducere aliqḋ exemplū ad ꝓbandū aliquod ꝓpoſitū qḋ directe probat oppoſitū ꝓpoſiti eſt multū irrationabile: ſed ſic eſt in ꝓpoſito. ꝗ ⁊c̄. ꝓbatio minoris. q: ſi accipiat̄ iſta maior iſto modo: ſic ſe habēt illa que ſunt eadē identitate relatiua. ſicut quātitas ⁊ qualitas: vel ſicut quantitas ⁊ ſubſtātia: ſed illa dicūtur realiter. ergo illa que ſunt idētitate relatiua eadē differunt realiter: cuius tamen oppoſitū volunt auctores dicte poſitionis. ꝓbare autē ꝙ

iſta differant realiter pꝫ tripliciter. ¶ Primo qꝛ predi‐camenta ſunt realr et eſſentialr ipermixta. ſaltē q̄ſtū ad ab'. ¶ Scd̄o qꝛ plꝰus p̄mo poſteriorꝫ ꝓbās ſtatū in p̄‐dicamētis dicit q̄ in negatiuis ſtatur in negatiōe vnius p̄dicamēti de alio. puta: dicēdo nulla ſuba eſt q̄ſtitas vł q̄litas. igiẜ iſta differūt realr. ¶ 3° qꝛ ſunt vnū ꝑ cōpoſi‐tionem. ¶ Ad iſta dicūt dupl'r. Primo qꝛ nō eſt iter il‐la diſtictio mutua: qꝛ lꝫ eſſentia ſubi ſit diſticta ab eēntia paſſionis vel accñtis: nō tñ ecōuerſo: qꝛ eēntia paſſionis nō diuidiẜ ab eſſentia ſubi. ¶ Scd̄o qꝛ vt dicūt exēpla debēt accipi: exclusa oi iperfectione tā cōpoſitionis quā vniuerſitatis realis: ꝛ tūc eſſent ad ꝓpoſitū. ¶ Cōtra p̄‐mā riſionē arguiẜ. q̄druplr. ¶ Primo qꝛ ſeq̄reẜ q̄ acci‐dēs eſſet ſuba: qd̄ pꝫ ſic. qꝛ vnūq̄dq̄ eſt eſſentialr illud a quo eſt idiſtictū ſm̄ eſſentiā: ſed ſm̄ te p̄ciſe capiēdo paſ‐ſionē ꝑ accñte: eſt idiſtincta eſſentialr ab eſſentia ſube: ergo ꝛc. Idē ſequeẜ de q̄ſtitate reſpectu figure. ¶ Se‐cūdo. qꝛ ſeqtur ecōuerſo q̄. ſ. eſſentia ſube erit eēntia ac‐cidētis: ꝑ ɔuerſionē ꝓpōnis idefinite ſic. eēntia accñtis eſt eēntia ſube. ergo eēntia ſube eſt eēntia accñtis. ꝛ ꝑ ɔñs erit mutua indiſtictio: qd̄ eſt ɔtra te. ¶ Tertio ſm̄ rōnē tuā aliqd erit diſtictū ab idiſticto a ſe: qꝛ ſuba ſm̄ te eſt diſticta ab eēntia accñtis: q̄ eſt idiſticta ab ea. Et ecōuer‐ſo aliqd erit idiſtictū a diſticto ab eo. ſ. eēntia accñtis erit idiſticta ab eēntia ſube q̄ pōiẜ diſticta ab ea: q̄ oia iplicāt ɔdictionē. ¶ Quarto qꝛ accñtia q̄ ſunt in ſacramēto al‐taris manebūt ſine ſua eēntia: vt magis patebit in q̄ōne octaua. ¶ Si dicaẜ q̄ nō eſt idiſticta eēntia accñtis ab eēntia ſubi ſed idiuiſa. ¶ Cōtra. p̄mo qꝛ aut tu intelligis idiuiſa: qꝛ ꝑ cōpoſitionē permixta: ꝛ ſic eēntia vnꝰ erit diſticta ab eēntia alterꝰ. qd̄ ē ɔtra tuū ꝓpoſitū. ¶ Se‐cūdo qꝛ q̄ſdiu ɔpō ſtat: ita eſt idiuiſum ſubm ab accñte: ſicut ecōuerſo lꝫ vnū depēdeat i eſſe ab alio ꝛ nō ecōuer‐ſo. ¶ Scd̄a etiā riſio ſua nihil valet: qꝛ ſic facile eēt ꝓ‐bare vnū oppoſitū de alio: remoto. n. omni eo in quo dif‐ferūt ſtati ſeq̄tur q̄ vnū erit alterꝫ. Et ſi dicaẜ q̄ iſto mō tráſferimꝰ ad diuina ea q̄ reperiunẜ in creaturis: verꝫ eſt nō ſ. n. ſiliudinē ſpēi vel generis cuiuſlibet: ſed ſm̄ ɔue‐nientiā remotiſſime analogie: ꝛ magis manuducēdo ad id qd̄ eſt ſuppoſitū: q̄ ꝓbādo. ¶ Iſti aūt volūt ꝑ talia exēpla ꝓbare vel eē vel nō repugnare talē duplicē idē‐titatē in diuinis: quā nullus ſomniauit vſq̄ ad tp̄a iſta. ¶ Secūa aūt eſt de ꝓbatione coeternitatis filii cū p̄re: quā hanc ſacra ſcriptura teſtaẜ: ꝛ ſuppoſita tali q̄ōne rō ɔuicit. Et q̄ſtū ad ꝓpoſitū iuenīẜ in creaturis exēplū. ſ. coeternitatis p̄ncipii effectiui ad ſuū p̄ncipiatū: ſine q̄cū‐que negatione. q̄ſtū ad ꝓpoſitū ꝑtinet: qꝛ nihil ad ꝓpo‐ſitū q̄ coeterna ſunt ſuba vel accñs: dū mō p̄ncipiū ꝛ p̄nci‐piatū ſint coeterna vel ſuba ſint vel accñs. ¶ Itē aut in ſo‐lo deo ponis iſtā duplicē identitatē aut nō. ſi ſic: fingis ꝛ nihil ꝓbas: qd̄ debebas ex creaturis ꝓbare. ſi nō: cū h̄ po‐nis in creaturis. tūc dicā tibi. da exēplū ꝛ vere poteris di‐cere: q̄ nō eſt paratū ad aliqd ꝓbādū niſi totū oppoſitū. ¶ Ad rōnē aūt facile eſt ſoluere. quia nō oꝫ omne p̄us abſolui a ſuo poſteriori ſm̄ eſſe reale. ſicut non pōt abſol‐ui creatura a relatione ad cauſam efficientem.

Quartū ard. **Quantum** etiā ad zm̄ p̄ncipale q̄ſtū ad v̄itatē q̄. tria p̄mitto. p̄mū ē exponere qd̄ ipor‐tat ſiue ꝑ quo ſupponit ly aliud: qn̄ dr̄ q̄ vnū qd̄ ɔuertiẜ cū ente eſt idiſtictū i ſe: ꝛ diſtictū ab omni alio. ad qd̄ pꝫ ſtati q̄ accipiẜ ibi aliud ꝑ omni eo qd̄ nō eſt idē cū re q̄ dr̄ vna idētitate q̄ ɔuertiẜ cū ente. qꝛ ꝑ oppoſitū ad tale vnū accipiẜ ibi aliud. ¶ Scd̄ꝫ qd̄ p̄mitto eſt q̄ ſicut ſu‐pradictū eſt: q̄ dupl'r pōt itelligi q̄ tollaẜ diſtictio alicu‐ius rei ab alia. vno modo q̄ tollatur diſtinctio ſub ſenſu ſupra expoſito ꝛ tunc verꝫ eſt q̄ negatio vere tollit diſti‐ctionē ꝛ alietatē rei ab omni alio: qd̄ eſt aliud: ſm̄ rōnē tuā: ꝛ idē cū re a qua tolliẜ eius diſtictio ſm̄ eēntiā ſit q̄ eorꝫ ſit vna eēntia. ¶ Accipiēdo v̄o diſtictionē negatā: ꝛ alietatē affirmatā ſub hoc ſenſu. ſ. q̄ ab aliq̄ re tollaẜ diſtinctio reſpectu eius qd̄ eſt aliud ab ea. ¶ Et hoc pōt itelli duobꝰ modis. ſ. in ſenſu ɔpoſito: ita videlicet q̄ illa res alia maneat ꝛ nō ſit diſticta ab illa re reſpectu cuius eſt alia. ꝛ ſic eſt ipoſſe: qꝛ iplicat ɔdictoria. vꝫ. eē diſtictū ꝛ nō eē diſtictū: aliud ꝛ non aliud: alio mō pōt itelligi in ſenſu diuiſo ſic. ſ. q̄ dicaẜ q̄ poſſit tolli diſtictio talis rei ab eo qd̄ eſt aliud ab ea realr ꝑ ablationē alterꝰ rei: ita q̄ illa que ſunt in ſe diſticta poſſunt nō eē diſticta altero ablato: vt ſi dicerē q̄ deus pōt eē nō diſtictꝰ actu a crea‐tura. qꝛ creatura poſſet nō eē: quo facto deus nō haberet a quo diſtigueret eēntialr. ꝛ iſto mō pōt eē verꝫ q̄ talis diſtictio tolleret. Et ſic pꝫ ad q̄ōnē. ¶ Ad illud aūt qd̄ obiciẜ in ɔriū de paſſione dico q̄ paſſio non pōt eē ſine ſubo: ꝛ tñ ꝓpter hoc nō iferẜ q̄ eēntia paſſionis nō ſit di‐uerſa ab eſſentia ſubi. multa. n. ſunt q̄ nō poſſunt eē ſine ſuo cāto: q̄ tñ ſunt diſticta ſm̄ eſſentiā. ſicut relatiua: ꝛ ſicut effectꝰ nō pōt eē ſine cā: ꝛ tñ hꝫ eēntiā diſtictam a cauſa. ¶ Qd̄ aūt addiẜ q̄ paſſio nō pōt diffiniri ſine ſubo: nō valet: qꝛ hoc nō eſt ꝓpter idiſtinctionē paſſionis a ſubo: ſed qꝛ ꝑfecta notitia nature paſſionis nō pōt haberi nec eē ſine ſuo ſubo cuꝰ eſt paſſio: vn̄ in diffōne paſſionis po‐niẜ ſubm: nō ſicut eēntia eius exp̄ſſa: ſed ſicut cā a qua eius notitia depēdet. vn̄ phꝰus. in. 7. meta. dicit q̄ paſſio diffi‐niẜ ꝑ ſubm ſic ꝑ additamētū alterꝰ rei. ꝛ qd̄ vlterꝰ dr̄: q̄ accñs nō pōt itelligi ſine ſubo: dico q̄ aliqd nō poſſit in‐telligi ſine altero: pōt dupl'r itelligi. vno mō ex p̄te itelli‐gētis qd̄ qdē pōt accipi vel ꝓpter ꝑfectionē actꝰ itelligē‐di ſicut deus nō pōt itelligere ſeipꝫ ſine aliis rebꝰ: qꝛ ſua itellectio ſe extēdit ad oīa neceſſario. ¶ Aliqn̄ vero hoc accidit ꝓpter iperfectionē itelligētis q̄ aliqn̄ nō pōt ve‐nire in notitiā vnius rei niſi ex notitia alterius rei: ſicut venimus in cauſe notitiam per effectum: q̄nq̄ vero hoc ɔtigit ex parte rei itellecte ꝛ hoc pōt eſſe multiplr. vno mō qꝛ nō pōt itelligi res ſine alio. qꝛ. ſ. nō pōt vero itelle‐ctu itelligi ꝛ ꝑfecto: niſi vt exp̄s illud eēntialr ſicut ſe hꝫ hō reſpectu aialis: ſed de accñte reſpectu ſubi falſum eſt: ꝛ ipoſſe: qꝛ ɔcipiēs paſſionē eē eēntialr ſubm falſe ɔcipit: alio mō: qꝛ nō pōt vero itellectu itelligi eē ſine illo: ꝛ ſic eſt de accñte reſpectu ſubi ſaltē ſm̄ curſum cōem: qꝛ vel vnū eſt de rōe alterius extriſece: ſicut vnū correlatiuorꝫ eſt de rōne alterius: eſt tñ extriſecū ab eo. modo dico q̄ accñs nō dr̄ poſſe itelligi cognitiōe cōpleta ſine ſubo nō p̄mo mō. ſ. q̄ nō poſſit itelligi niſi vt exp̄s eēntialr ſubꝫ. h̄. n. eſt abſurdū: ſꝫ h̄ itelligiẜ: qꝛ nō pōt itelligi eē ſine h̄ q̄ iſit ſubo. vn̄ nihil valet ad ꝓpoⁿ rō ſua. Qō. III.

A tertium ſic procediẜ ꝛ ar‐guiẜ. q̄ iter idem qd̄ ɔuertiẜ cum ente ꝛ diuerſum ſit dare mediū: qꝛ paſſio ꝛ ſubm nō ſunt idē: idē‐titate q̄ ɔuertiẜ cū ente: nec etiā ſunt di‐uerſa. ergo ꝛc. q̄ nō ſint idē p̄dicta idēti‐tate pꝫ. qꝛ paſſio nō eſt ſubm. q̄ etiā nō ſint diuerſa pꝫ. qꝛ illud nō pōt eē diuerſū a ſubo: qd̄ nec eē nec diffiniri nec itelligi pōt ſine ſubo: ſꝫ paſſio ꝛ ſubm ſunt hmōi. vt ꝑ phm̄ pꝫ. 7. meta. ergo vt videẜ eſt dare me‐diū iter idē qd̄ ɔuertiẜ cū ente ꝛ diuerſum. ¶ Itē ſcd̄m cōmēta. 3. celi. ꝛ mūdi. cōmēto. 29. mā differt a nihilo: qꝛ eſt in ente in actu. a quo eſt idiſtincta: ꝛ ꝑ ɔñs ab ente in actu non eſt diſticta vel diuiſa: nec pōt etiā dici. q̄ ſit ea‐dē cū ente in actu identitate q̄ ɔuertiẜ cū ente: cū mā ſit

Barcell re‐ponſiones.

Secud re‐plica,

Tex. cō. 17.

Aliqd ñ poſſe intelli ſine alio dupl'r ɔtingit.

Tex. cō. 17.

in potentia.ergo mā nec eſt eadē cū ente actu idētitate q̄ ꝯuertiť cū ente nec etiā eſt diuerſa ab ea.ğ ꝛč.

Contra. ſicut idē ꝛ diuerſum ſm rōnē ſe hñt ad eē rōnis ita idē ꝛ diuerſū ſʒ rē ſe habent ad eſſe reale:ſed inter idem ꝛ diuerſum ſm rationē non eſt dare medium in eſſe rationis.ergo ꝛč.

Reſpondeo circa iſtā qōnē ſic ꝓcedā.qꝛ pmo ponet q̄dā opinio falſa cū ſuis declarationib⁹. ¶ Scdo oñdeť ꝙ ſm illā oʒ dare mediū. iter idē qđ ꝯuertiť cū ente ꝛ diuerſū. ¶ Tertio reprobabo dictā opinionē. ¶ Quarto ponā vitatē de qōne.

Prim⁹ arti. Opio aurco.

Quantum ad pmū ſciēdū.ꝙ ſicut dictū fuit in ꝓcedēti.q.eſt q̄dā opinio q̄ ponit p̄ter vnitatē cōpoſitionis: de qua ſupra dictū eſt:duplicē idētitatē coꝝ q̄ ſunt idē realr ꝑ eēntiā.ſ.idētitatē relatiuā ꝛ idētitatē ab^{tam}:ꝛ dñt idētitatē ab^{tam} idiſtictionē rei a ſeipſa:relatiuā vero vocāt idiſtictionē rei q̄ tollit diſtictionē eius a quadā aliaq̄ nec eſt eadē cū illa a q̄ dr̄ non diuiſa idētitate ab^{ta}:nec etiā diuerſa.declarāt aūt iſtā diſtictionē ponendo iter ſua mēbra q̄druplicē differētiaʒ. ¶ Prima eſt.qꝛ vt dicūt pma idētitas tollit diſtictionē rei a ſeipſa:ſcda vero tollit diſtictionē qua dr̄ ens diſtingui ab omni alio:ꝛ ſicut fuit dictuʒ i determinata mā.ꝛ de hoc ponit exēpla talia:q̄lia poſita fuerūt in ꝓcedenti qōne. ¶ Scda dñia eſt:qꝛ vna tollit diſtictionē itrīſecā rei.vbi gra.idētitas ab^{ta} hoīs tollit diſtinctionē qua hō diſtiguiť i hoīes.idētitas vero relatiua tollit diſtictionē alicuius extrinſecia re.ſicut diſtinctio riſibilis reſpectu hominis eſt diſtictio extrīſeca ſiue cuiuſdam extrinſeci. ¶ Tertia dñia eſt.qꝛ illa que ſunt eadē idētitate ab^{ta} reſpiciūt ſe recto aſpectu.ſicut hō ꝛ aīal.illa vero que ſunt eadē idētitate relatiua reſpiciūt ſe idirecto aſpectu ſicut deducūt de ſupficie ꝛ figura ſperica:ꝛ ideo dicūt ꝙ ideʒ eſt de eſſentia ꝛ relatione in diuinis. ¶ Quarta dñia eſt. qꝛ relatiua idētitas ſupponit ab^{tam}: qua res eſt indiuiſa a ſeipſa:ſicut identitas paſſionis ꝛ ſubiecti preſupponit identitateʒ qua paſſio eſt eadē ſibi.Et identitatem qua ſubiectum eſt idem ſibi.

Scdus arti.

Quantum ad z^m pncipale facile eſt oſtēdere ꝓpoſitū.qꝛ ſm iſtā poſitionem ſeqtur ꝙ ſit dare mediū inter idē qđ ꝯuertiť cum ente:ꝛ diuerſum:qꝛ ſm iſtos illa que ſunt eadē idētitate relatiua nō ſunt diuerſa realiter.nec etiā ſunt eadē idētitate que cōuertiť cum ente:etiā ſm eoꝝ:qꝛ illa idētitas ab^{ta} eſt idētitas qua aliqd eſt idiſtinctū a ſeipſo.idētitas aūt relatiua non eſt hec.ergo ꝛč.

Terti⁹ arti.

Quantum ad 3^m pncipale ſimul intēdo reprobare poſitionē cum ſuiſ declarationibus:qꝛ ſue declaratiões nō ſunt aliud q̄ʒ reſpōſiones. qbus reſpōdeť ab eis ad pmas reſpōſiones.vnde reprobatio declarationū erit ꝯfirmatio rationū ꝯtra ꝓdictaʒ opinionē iducēdaꝝ. ¶ Cōtra aūt iſtam opinionē ſi opinio debeat dici ꝛ nō magis fictio : pono ſepteʒ rōnes ad quas oēs alie poſſent deduci. ¶ Prima ratio ſumiť ex eo ꝙ ꝯclūſū eſt in ꝓcedēti q̄ſtione:videlicet ꝙ oīs res cōparata alıq vel eſt alia ab ea alietate que opponitur imediate idētitati:que ꝯuertiť cum ente vel eſt eadē cū idētitate que ꝯuertiť cum ente.que eſt idētitas ab^{ta} vt ſepe dictū eſt:ſed ſʒ te iſtoꝝ que ſunt eadē idētitate relatiua vnū nō ſe hʒ ad aliud ſicut ad idem idētitate ab^{ta}:nec ſicut ad aliud alietate illi oppoſita.ergo talis idētitas eſt ipoſſi. ¶ Et ꝯfirmať ratio.qꝛ illa idētitas aut negat oēʒ diſtictionē realē:ꝛ alietatē iter illa que ſunt eadē:aut ita eſt:ꝙ diſtictio ſit negata:ꝛ alietas affirmata.ſi pmo mō. tūc ſicut ꝓbatū fuit in ꝓcedēti q̄ſtione talis in idētitatē ab^{tam} icidūt:qꝛ in idētitatē que ꝯuertiť cum ente:ſi ſcdo mō tūc illa idētitas fundať ſup ꝯtradictoria ſi accipiať in ſenſu cōpoſito.vt in ꝓcedēti q̄ſtione eſt oſtēſum.ergo illa media idētitas ſm vtrūq̄ eſt ipoſſi. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ idētitas qua aliqđ dicit idē qđ ꝯuertiť cum ente eſt i plus q̄ʒ idētitas ab^{ta}. Cōtra.qꝛ ſʒ te vnū qđ ꝯuertiť cum ente hʒ duas ꝓprietates.ſ.eſſe idiſtinctū in ſe:ꝛ eſſe diſtictū ab omni alio.ergo ſm te idētitas qua dicit vnū idē qđ ꝯuertiť cū ente eſt idētitas qua aliqđ dicit idiſtinctum in ſe:ſed talis dicitur ſm te identitas ab^{ta}.ergo ꝛč. ¶ Scda rō ſumiť ex ipſa rōne ipſius nominis:quaʒ ipſi ponūt:dicūt.n.ꝙ illa idētitas dicit relatiua nō poſitiue: qꝛ nō ponit relationē:ſed negatiue.negat.n.vt dicūt relationem que eſt diſtictio:ſed oīs idētitas eſt hꝰ.ergo oīs idētitas eſt idētitas relatiua.ꝓbatio mi.qꝛ oīs idētitas tollit diſtictionē illoꝝ que ſunt eadē ſaltē inq̄ʒtum ſunt eadē.ergo ꝛč. ¶ Ad hoc rńdeť ꝑ quādā declarationem ſupra poſitā.ſ.ꝙ duplex eſt diuiſio vel diſtictio.ſ.itrīſeca ſicut hoīs in hoīes. Alia extrīſeca ſicut hominis a riſibili vel rationali. ¶ Cōtra tripl̄r.pmo qꝛ qñ diuidiť homo in hoīes iſta diuiſione nō diuidiť homo in cōmuni ꝯtra idiuiduū:ſed diuidiť vnū indiuiduū ꝯtra aliud:ꝛ ꝑ ꝯñs eſt diuiſio qua diuidiť vnū idiuiduuʒ hoīs ab alio idiuiduo:ſed ſm te diuiſio que eſt ab alio eſt diuiſio extrinſeca.ergo iſta diuiſio q̄ʒtū ad illa in que fit diuiſio eſt extrīſeca.ꝛ iteꝝ ſm te diuiſio extrīſeca ꝑtinet ad idētitatē relatiuā.ergo negatio diuiſionis quā ponis ꝑtinere ad idētitatē ab^{tam} ꝑtinet ad idētitateʒ relatiuā. ¶ Scdo qꝛ ſi ita eſt ꝙ diſtictio quā negat idētitas ab^{ta} eſt diſtictio ſuperioris in partes ſubiētas eēntiales:puta hoīs in hoīes: tūc dicam.ꝯtra.qꝛ idētitas ab^{ta} eſt negatio diſtinctionis eiuſdē a ſeipſo:que qdē diſtictio eſt ipoſſi:ſed diſtinctio ſuperioris in iſeriora non eſt ipoſſi:ymo eſt in omni mā in qua iueniť pluralitas idiuiduoꝝ in eadē ſpecie.ergo idētitas ab^{ta} nō eſt negatio diſtictionis ſuperioris in iferiora . puta hoīs in hoīes. cui⁹ oppoſitū tu ponis. ¶ Si dicať ad hoc:ꝙ illa diuiſio in cōmuni poſſi eſt:nō tamē in idiuiduo:vñ negatio talis diſtictionis in idiuiduo dicitur idētitas ab^{ta}:qua aliqs homo dicit idē ſibi ipſi:tūc q̄ro,vtrū illa negatio neget diſtictionē rei a ſeipſa:aut diſtictionē eius ab alio.ſi illa idētitas ab^{ta} negat diſtictionē rei a ſeipſa:q̄ro de idētitate relatiua.vtrū neget diſtictioneʒ rei a ſeipſa:vel ab alio.ſi a ſeipſa:tūc nō differt ab idētitate ab^{ta}.ſi ab alio:aut hoc eſt negata diſtictione:ꝛ alietate ſicut fuit deductū ſupra in ꝓcedenti q̄ſtione:aut negata diſtictione:ꝛ alietate manēte affirmata:ſi primo modo tunc identitas relatiua eſt indiſtinctio eiuſdem a ſeipſo:vt ſupra ꝓbatū eſt:ꝛ ſic erit eadē cum ab^{ta}:ſi ſcdo modo tūc icludit ꝯtradictoria:vt deductū eſt. ¶ Tertio qꝛ ſicut diuiſio qua diuidiť homo in hoīes eſt diuiſio itrīſeca homini:ita diuiſio qua diuidiť aīal in ſua aīalia puta i rationale ꝛ in irrationale eſt diuiſio itrīſeca aīali. ſed ſm te diſtictio hoīs ab irrationali eſt diuiſio extrīſeca.ergo diuiſio hoīs ab irrationali erit diuiſio extrīſeca: inq̄ʒtū eſt homo ꝛ inq̄ʒtum homo eſt aīal eſt itrīſeca:qꝛ ſicut diuiſio hoīs eſt itrīſeca homini.ita diuiſio aīalis eſt itrīſeca aīali:ꝛ ſic vna ꝛ eadē diuiſio ſm illā viā erit extrīſeca per cōparationē ad iferius ꝛ itrīſeca per cōparationē ad ſuū ſuperius.Et tūc vlterius querā de idētitate ꝯſequēte ꝛ correſpōdēte vtriq̄ʒ.vtrū ſit eadē vel diuerſa:ſi eadē.ergo idētitas ab^{ta} quā tu ponis negare diuiſionē itrīſecā:ꝛ idētitas relatiua: quā tu ponis negare diuiſionē extrīſecā erit eadē idētitas:qđ ē ꝯtra te.ſi nō. ergo in eodē idiuiduo erūt tot identitates ad quot ſuperiora poſſit cōparari:ꝛ ħ etiā per cōparationē ad vnum

erit idẽtitas ab[ta]:ꝛ per cõparationẽ ad aliud erit relatiua:puta idẽtitas qua homo eſt idẽ ſibi ipſi eſt ab[ta]:inq̃tum eſt idẽ ſibi in eo ꝙ homo:ꝛ erit relatiua inq̃tũ hõ eſt ſibi ipſi idez:ſm ꝙ erit aial:ita ꝙ idẽtitas hoĩs ad ſe erit ab[ta]:identitas hoĩs ad aial erit relatiua. ¶ Quarta rõ ꝑncipalis.ad ꝑncipale ꝓpoſitũ ſumit̃ ex parte extremoꝝ ſic. ¶ Ad cuius euidẽtiã ſciẽdũ.ꝙ ſicut diuiſio hʒ extrema poſitiua:ita etiam negatio diuiſionis habet extrema negatiua: eadem.n.extrema negat negatio vel ꝑuatio diuiſionis que ponit ipſa diuiſio.vnde arguit̃ ſic. eorũdẽ extremoꝝ negatoꝝ eſt eadẽ idẽtitas:ſʒ idẽtitas iſtoꝝ quoꝝ eſt vna ꝛ eadem realitas oĩno idiſticta ſunt eadẽ extrema negatiue accepta:igit̃ talis identitas non põt eſſe niſi vna:ſed in diuinis ſm te eſſentia ꝛ paternitas ſunt vna realitas oĩno idiſticta.ergo iſtoꝝ nõ eſt niſi vna idẽtitas cuius oppoſitũ tu ponis. ¶ Ad hoc reſpõdet̃ tripl'r. Primo ꝙ idẽtitates nõ differũt real'r ſicut diuerſe res poſitiue:ſed ſicut negationes diuerſaꝝ multitudinũ.vnde vt dicũt idẽtitas patris ꝛ idẽtitas eſſentie negat diuerſas multitudines. ¶ Scdo q2 lʒ ſint eadez res:tñ vnũ nõ ↄcipit̃ ↄcipiẽdo aliud.recto aſpectu:ſʒ q̃ſi in obliquo ſicut ↄſpiciẽs ↄcauum nõ ↄſpicit ↄuexũ recto aſpectu.vnde ↄcipiẽs eſſentiã diuinã:non ↄcipit directo aſpectu relationẽ:nec ecõuerſo:ꝛ ſic eſt de oĩbus que dicuntur eadẽ idẽtitate relatiua. ¶ Tertio rñdet̃ dicendo. ꝙ licet extrema vtriuſqȝ idẽtitatis puta idẽtitatis eſſentie ad ſe ꝛ idẽtitatis patris ad ſe ſint eadem.q.mãl'r.q2.ſ. ſunt eadẽ res:tñ formal'r ſunt diuerſa.inq̃tũ ſunt.extrema diuerſaꝝ idẽtitatũ:ſicut ſi idẽ corpus albũ ꝛ calidũ dicat̃ diuerſa q̃lia formal'r:ꝓpter diuerſas q̃litates:licet real'r ſit idẽ ſubm habẽs ambas q̃litates. ¶ Prima rñſio iſtoꝝ nihil valet.hoc pʒ.ꝑmo accipiendo diuiſionem ꝛ idiuiſionẽ ſimul ſic.Eorũdem extremoꝝ ipoſe eſt eſſe plures diuiſiones.ꝛ per ↄñs plꝭs oppoſitas idiuiſiones: ſed diuiſionũ vel oppoſitaꝝ idiuiſionũ iſtaꝝ reꝝ:quaꝝ eſt vna realitas ſimplex:ſunt eadem extrema real'r.ergo ipoſe eſt taliũ eſſe plures diuiſiones vel indiuiſiones ex nã rei ſiue real'r. ¶ Scdo idẽ pʒ de multitudine. ¶ Ad cuius euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ diuerſitas multitudinis põt accipi dupl'r.vno modo ex ſua ꝓpria ſpecie.ſicut ternariꝰ ꝛ quaternariꝰ.vnde in eadẽ nã numerata differũt tria ꝛ quatuor.ſʒ alio mõ põt accipi diuerſitas multitudinũ ex parte illoꝝ que dicunt̃ multa:ſicut differt multitudo equoꝝ ꝛ multitudo canũ.ſed neutro iſtoꝝ modoꝝ põt plurificari multitudo manẽtibus eiſdẽ terminis:q2 ſtãte ypoteſi nec poſſunt eſſe multa alia:ex parte rei numerate:nec plura nec pauciora:ꝑ qḋ poſſunt ibi plures ſpẽs multitudinis accipi. ¶ Et adhuc magis deriſibile eſt qḋ dicit̃ in ꝓpoſito de diuina eſſentia ꝛ de patre:q2 ſi multitudo eẽntie differt a multitudine ꝑſone.puta patris:aut hoc eſt mãliter:q2 res que dicunt̃ multe:ſunt alia ꝛ alia res:puta pater ꝛ eſſentia:ꝛ hoc eſt manifeſte falſum:aut q2 diuerſe ſpecies multitudinis iueniunt̃ in eis:ꝛ hoc eſt valde deriſoriũ.vʒ.ꝙ in patre iueniat̃ quaternariꝰ numerus:ꝛ in eſſentia ternariꝰ.vnde illa reſpõſio eſt per oĩa friuola. ¶ Scda etiã ſua reſpõſio nulla eſt:nã quando dicit̃ ꝙ ↄcipiẽs vnũ recto aſpectu:nõ ↄcipit aliud niſi obliquo actu itelligẽdi:aut tu itelligis ꝙ iſta obliquitas eſt ſm modũ itelligẽdi tñ:vel tñ ſm modũ ſignificãdi grãmaticalẽ: nulla diuerſitate reſpõdẽte ex parte rei:ſicut ſi ↄſtruimus perſonã ſortis cum ſorte in obliquo:aut aliqua diuerſitas eſt ex parte rei.ſi ꝑmo modo nihil ad ꝓpoſitũ.q2 ſola dr̃ia rõnis nihil facit ad idẽtitatẽ vel diuerſitatẽ realez.ſi ſecũdo modo:hoc eſt ↄtra te:q2 ſm te in re nulla diuerſitas eſt. ¶ Nec valet ꝙ dicũt ꝙ ibi eſt obliquitas ex parte rei recedẽdo ab idẽtitate ab[ta]:nõ tñ incidendo in diuerſitatẽ realẽ:q2 vt probatum eſt ſupra in precedẽti q̃ſtione:omne qḋ eſt ↄparatũ alij vel eſt idẽ ei idẽtitate que ↄuertit̃ cum ente:que eſt identitas ab[ta]: vel eſt aliud ab eo:ꝛ hoc habet̃ expreſſe a phõ.io.meta. Tex.cõ.12. ergo ſi recedit ab idẽtitate que ↄuertit̃ cum ente: neceſſario icidit in diuerſitatẽ realẽ. ¶ Tertia etiã ſua reſpõſio omnino friuola ẽ:nã ꝑmo petit ꝑncipiũ.nã quãdo dicit̃:ꝙ eorũdẽ extremoꝝ nõ eſt niſi vna identitas:ꝛ poſt reſpõdet̃ ꝙ veꝝ eſt accipiendo extrema mãliter nõ formaliter:q2.ſ.diuerſe idẽtitates faciũt eam formaliter diuerſa extrema diuerſaꝝ entitatũ idẽtitatũ:manifeſte eſt petere ꝑncipiũ:q2 cum arguit̃ ↄtra te.vnitas identitatis ex vnitate eſt extremoꝝ:ꝛ tu reſpõdes ꝙ exẽpla ſũt idẽ mãliter ꝛ plura formaliter:q2 ſunt exẽpla diuerſaꝝ idẽtitatũ:ſtatim ſupponis eorũdẽ extremoꝝ ex parte rei eẽ plures idẽtitates:ita ꝙ quãdo ꝓbatur ex vnitate extremoꝝ vnitas idẽtitatis ſtatiʒ tu accipis ſupponẽdo nõ ꝓbãdo diuerſitatẽ idẽtitatis ad ꝓbãdũ diuerſitatẽ formalem extremoꝝ. ¶ Secũdo nõ valet.q2 ſicut iam ꝓbatum eſt idẽtitate reali extremoꝝ manẽte:nõ poteſt plurificari formaliter ſm rẽ diuiſio vel multitudo formal'r vel mãliter vnde truffa eſt qđqđ dicit̃. ¶ Quarta ratio ꝑncipalis ꝓcedit ↄtra ideterminationẽ quã ↄtinet ꝓpõ quã aſſumũt ad ſui ꝓpoſiti declarationẽ:dicẽtes ꝙ abſque repugnãtia itellectuũ eſt poſe iuenire in reꝝ nã aliquã rem idiuiſam in ſe nõ diuiſam a quadã alia re.ꝛ arguit̃ ſic.illa res a qua dicit̃ quedã res idiuiſa que in ſe nõ eſt diuiſa:aut eſt illa res a qua dicit̃ nõ diuiſa aut non:ſi ſic.ergo repetitio iſtius ꝛ illius rei eſt repetitio eiuſdem rei:qḋ eſt ↄtra te.ſi nõ.ergo eſt alia res:qḋ eſt contra te. ¶ Itẽ aut eſt alia res hec ab illa aut eadẽ:ſi alia hoc eſt ↄtra te:q2 nõ eſt diuiſa ſiue diſticta realiter ab illa.ſi eadem.ergo idiuiſio eaꝝ eſt indiuiſio eiuſdem a ſeipſo:ſed hec eſt idẽtitas ab[ta].ergo eoꝝ eſt ab[ta] idẽtitas:qḋ tu ſimiliter negas. ¶ Ad hoc reſpõdetur ꝙ in iſtis argumẽtis eſt falſa ↄſequẽtia:vel procedẽdo a ſuperiori ad iferius affirmãdo:vel ꝓcedẽdo a pluribus cauſis veritatis ad vnã:nam quãdo dicit̃ ꝙ aut eſt eadẽ res aut alia vel diuerſa.Et vlterius dicẽdo.ſi non eſt alia vel diuerſa.ergo eſt eadem idẽtitate ab[ta]:ꝓceditur a ſuperiori ad iferius affirmãdo.vnde nõ ſequit̃.ſunt eadẽ res.ergo ſunt eedẽ idẽtitate ab[ta]:q2 idẽtitas ſe habet in plus:q̃ʒ ab[ta] identitas:ꝛ idẽtitas nõ ↄuenit tantum ab[te] ymo etiã relatiue. ¶ Eſt etiã ibi:vt dicũt:ꝓceſſus a duplici cauſa veritatis ad vnã cauſã. Nã quãdo dicit̃:tales res ſi nõ ſunt eadẽ res ab[te] ſiue idẽtitate ab[ta].ergo ſunt diuerſe:non ſequit̃: q2 ꝙ alique res ſint non eedẽ res poteſt ꝓuenire ex duplici cauſa:vel quia.ſ.vna eſt diuerſa ab alia:vel q2 ſunt eedem res idẽtitate relatiua:vnde quãdo arguitur.non ſunt eadẽ res idẽtitate ab[ta].ergo ſunt diuerſe.proceditur a pluribus cauſis veritatis ad vnã. ¶ Sed ꝙ iſta reſpõſio ſupponat falſum patet ex dictis:nã in q̃ſtione precedẽti ꝓbatũ eſt:ꝙ omnis res cõparata cuicũqȝ rei eſt eadem cum illa idẽtitate que ↄuertitur cum ente:vel alia ab ea.vnde omne qḋ eſt:eſt idiſtinctũ ſiue idiuiſuʒ in ſe: ꝛ diſtinctũ ab alio realiter:qḋ iſto modo nõ eſt idẽ neceſſariũ cũ eo:vl' idiſtictũ ab eo.Sʒ talis idẽtitas eſt ab[ta]:ꝛ ideo nõ eſt dare mediũ:vt tu falſe ſupponis: iter idẽ idẽtitate ab[ta] que eſt indiuiſio rei a ſeipſa.ꝛ aliud ſeu diuerſuʒ.Et ſic patet falſitas opinionis. ¶ Pʒ etiaʒ ex dictis ꝙ ſue declarationes nulle ſunt:nã ſicut patet ex ꝓcedẽti queſtione.declaratio que fundatur ſuper negationeʒ diſtinctionis vnius:qḋ ↄuertit̃ cum ente ab alio in determinata nã:nulla eſt. ¶ Secũda etiã declaratio que fun

datur ſuper diuiſionē: vel diſtictionē intrīſecā oſtēſuȝ eſt nihil tale valere: ⁊ ſimiliter oſtenſum eſt de recto ⁊ obliquo aſpectu. ⸿ Qđ aūt dicit̄ ꝙ vna idētitas aliā ſupponit eſt aſſumptio falſi: hoc ꝓbo ex dictis eoꝝ: qꝛ in eadē re ſimplici ipoſſibile eſt eſſe ordinē realē p̄oris ⁊ poſterioris: ſed ſm̄ eos qđlibet iſtoꝝ quoꝝ eſt idētitas relatiua eſt vna ſimplex realitas. ergo ⁊c̄. ⸿ Exēplum aūt qđ adducit̄ de vnitate ſperice figure cum ſupficie eſt multum lepṫū ad ꝓpoſitū: qꝛ ipſi deberēt inuenire exēplū talis ordinis in re ſimplici: ⁊ ipſi ponūt exēplū in re cōpoſita ex ſubiecto ⁊ accidēte: mō quo vnū accidēs eſt ſubiectū alterius accidētis: in quo nō eſt mirū: ſi vnitas cōpoſiti p̄ſupponit vnitatē partiū. ſicut ⁊ entitas entitatem. Sȝ ꝙ in vna re ſimplici ſit talis ordo realr̄ eſt abſurdū.

Quart' arti. **Quantum** ad q̄rtū p̄ncipale. ſ. de veritate q̄ſtionis. ⸿ Primo ponēdus eſt intellctus q̄ſtionis. ⸿ Secūdo ponet̄ veritas de q̄ſtione. ⸿ Tertio ex veritate ꝓbata inferet̄ correlariue: ꝙ p̄dicta opinio iprobata eſt manifeſte falſa: ita ꝙ v̄itas iſtius q̄ſtionis erit vna ratio ad iprobādū dictā opinionē. ⸿ Quātum ad p̄mū ſciēdum ꝙ queſtio iſta nō querit vtrū res aliqua ſibi ipſi cōparata tm̄ ſit ſibi eadeȝ vel diuerſa: qꝛ altera pars neceſſario eſt vera: ⁊ altera ipoſſibilis: ſimilr̄ etiā iſta q̄ſtio nō querit vtrū aliqua res cōparata tm̄ ei qđ eſt aliud ab ea: ſit eadē cum tali re: qꝛ certū eſt ꝙ nō. ita ꝙ pars altera neceſſario ⁊ manifeſte eſt vera: ⁊ alia ipoſſibilis. ⸿ Sed q̄ſtio querit vtrū quecūq; res idifferēter cōparata cuicūq; neceſſario ſit eadē cum ea idētitate que ↄuertit̄ cum ente. ſ. qua aliqđ eſt idiuiſum in ſe: ſiue idiſtinctū: ⁊ diſtictum a quocūq; altero: ita. ſ. ꝙ inter idē ⁊ diuerſuȝ nō ſit dare mediū reſpectu cuiuſcūq; rei: ⁊ ſic patet de p̄mo. ⸿ Quātū ad 2ᵐ. ſ. q̄ītuȝ ad veritateȝ q̄ſtionis ſimplr̄ ↄcedendū eſt: ꝙ omne qđ eſt cōparatuȝ cuicūq; eſt idē cum illo idētitate que ↄuertit̄ cum ente: modo quo dictū eſt: vel diuerſum ab eo: ita ꝙ nō eſt dare mediū: ⁊ hoc patet duplici rōne. ⸿ Prima ſumit̄ ex determinatione q̄ſtionis p̄cedentis: ⁊ eſt talis quia ſicut ibi ꝓbatuȝ eſt. Omne qđ eſt ſe habet ad omne illud ad qđ cōparat̄ ſicut ad illud qđ eſt idē cū illo idētitate que ↄuertit̄ cum ente: vel ſicut ad illud a quo eſt diſtictū. qꝛ ſicut ibi dictū eſt: vnū qđ ↄuertit̄ cum ente eſt idiſtictuȝ in ſe: ⁊ diſtictum ab omni alio: qđ iſto mō nō eſt idē ſecū: Sed omne aliud eſt diuerſum ab eo reſpectu cuius eſt aliud. ergo ⁊c̄. ⸿ Secūda ratio ſumit̄ ex hoc: qꝛ ſecūdū

Tex. cō. 12. phm̄. 10. meta. ⁊ etiā ſecūdū omnes idē predicto modo acceptū ⁊ diuerſum ſufficiēter diuidūt totū ens. ſed inter mēbra ſufficiēter diuidētia aliqđ cōmune nō poteſt cadere mediū: qđ nō ↄtineat̄ ſub altero. ergo ⁊c̄. ⸿ Ex hoc tertio poteſt ↄcludi falſitas p̄dicte opinionis de duplici idētitate: qꝛ ſicut ex dictis patet. Omne qđ eſt cōparatū alteri: vel eſt idē cum eo idētitate que ↄuertit̄ cum ente: ⁊ per ↄſequēs idētitate abſoluta: vel diuerſum ab eo: ſed ſecūdū illos illa que ſunt eadē idētitate relatiua nec ſūt eadē identitate abſoluta: nec diuerſa. ergo ipoſſibilis eſt talis idētitas relatiua. ⸿ Ad p̄mū in oppoſitū. ſ. de paſſione ⁊ ſubiecto. patet in precedenti q̄ſtione. ⸿ Ad 2ᵐ. ſ. ad dictū cōmē. dicēdū. ꝙ quādo cōmētator dicit ꝙ mā eſt idiſticta ab ente actu. vel ab actu. nō itendit loqui de diſtictione eſſentiali: ꝙ. ſ. mā per eſſentiam nō ſit alia ab eſſentia forme. H̄ eniȝ eſſet inſanū: cum eadē mā numero ſtet cum formis icōpoſſibilibus: ꝓpter qđ phūs neceſſario habuit ponere preter formas ↄtrarias: ſiue p̄ter formā ⁊ p̄uationē ſubiectū cōmune. ſed itentio ſua eſt ipſaȝ materiā nō eſſe diſtictā ab actu: ita ꝙ per ſe ſeparata ab actu poſſit eſſe. Sed oportet ipſam ſemper eſſe alicui actui ↄiunctā. eſt autē aliud eſſe ↄiunctū alicui ſubiectiue: ⁊ eſſe aliud eſſentialiter.

Queſtio. IIII.

Deinde de rebus in generali querebatur vnū q̄ītuȝ ad fieri. ſ. vtruȝ actio ſit in agēte. ⁊ arguit̄ ꝙ ſic: qꝛ in illo habet forma aliqua eſſe qđ ab ipſa denominatur: ſicut albedo eſt in eo qđ dicitur album: ſed agens denominatur ab actione. ergo ⁊c̄.

Contra. cōmune dictum eſt ꝙ actio ⁊ paſſio ſunt in paſſo.

Reſpondeo circa iſtā q̄ſtionē faciēda ſunt duo p̄ncipalr̄. p̄mo videdū eſt quid ſit dicendū de queſtione. accipiēdo ꝓprie ⁊ ſtricte actionē ꝓut diſtiguit̄ contra genus relationis. ⸿ Secūdo oſtēdetur qđ ſit dicēdū ꝓut actio extēdit̄ ad ſignificādum ipſam relationē agētis ad ipſum ꝓductum: prout etiam actio transfertur ad diuina.

Quantum ad p̄mū p̄mo ponetur ⁊ ꝓbabit̄ veritas q̄ſtionis. ſecūdo mouebūtur q̄dam dubia ⁊ ſoluētur ad maiorē declarationē veritatis. Primus articulus. ⸿ Quātuȝ ad p̄mū pro ↄcluſione teneo ꝙ actio ſtricte accepta nō eſt in agēte: ⁊ hoc ꝓbo vnica rōne: que talis eſt. ſi actio eſt i agēte ipſa actio aut eſt ipſa forma que eſt p̄ncipiū per qđ agēs agit: aut eſt aliquis reſpectus agētis ad paſſum: aut eſt aliqͥ actus abᵒ᷑ acq̄ſitus in agēte duȝ agit ꝙ ſit fundamētū talis reſpectus. Sed nullus iſtoꝝ modoꝝ eſt poſſibilis. ergo ⁊c̄. ⸿ Maior patet. qꝛ nullus imaginari poteſt: in agēte ſm̄ ꝙ agēs niſi alteꝝ predictoꝝ triū. ⸿ Minorē ꝓbo. q̄ītū ad tria mēbra. ⁊ primo q̄ītū ad p̄mū: ⁊ hoc duplr̄. p̄mo ſic. qꝛ actio ꝓprie dicta nō eſt principiū actionis. Sed p̄ncipium actiuū quo agēs agit eſt realiter p̄ncipiū actionis. ergo ⁊c̄. ⸿ Secūdo ſic. qꝛ illud nō eſt actio: quo poſito nō neceſſario ponit̄ aliqđ agēs agere. Sed poſito p̄ncipio actiuo quo natum eſt agens agere nō neceſſario ponit̄ agēs agere. ꝓōt eniȝ p̄ncipiū actiuū ineſſe alicui ipſo nihil agēte. ergo ⁊c̄. ⸿ Secūdo ꝓbat̄ illa mi. q̄ītū ad ſcđm mēbrū. ſ. ꝙ non poteſt eſſe: ꝙ actio ꝓprie ſit relatio: vel reſpectus agētis ad paſſum: qꝛ illud qđ formaliter eſt relatio nō pertinet ad genus aliud extra genus relationis. Sed reſpectus agētis ad paſſum eſt formaliter relatio. ergo ⁊c̄. ⸿ Ad hoc aūt reſpōdent qdam ſic dicēdo. ꝙ duplex eſt reſpectus. vnus itrinſecus qui ↄſeqtur rem ex nā ſua ſicut paternitas ⁊ filiatio. alius eſt reſpectus qui nō ſeqtur rē ex nā ſua. talē dicūt actionē ⁊ paſſionē ⁊ .6. genera que vocant̄ .6. p̄ncipia. ⸿ Sed hoc eſt ipoſſibile: qꝛ quādo dicit̄. ꝙ eſt qdam reſpectus extrīſecus: H̄ ꝙ dico reſpectū eſſe extrīſecū poteſt itelligi triplr̄. vno modo. ꝙ dicatur reſpectus eſſe extrīſecus: qꝛ nō eſt aliquid exiſtens in eo cuius eſt reſpectus formaliter ſiue ſubiectiue. ⸿ Secūdo modo: quia reſpicit extrīſecū aliqđ in habitudine ad id qđ denominat. ⸿ Tertio modo qꝛ nō ſeqtur rem cū ſua eſt per ſe. ſed ieſt ei per accidēs. p̄mo modo nō poteſt eſſe. qꝛ omnis reſpectus eſt ſubiectiue illius cuius dicitur reſpectus: alioqn in nullo eēt formaliter ſiue ſubiectiue. ⸿ Secūdo aūt modo omnis reſpectus ⁊ oīs relatio eſt extrīſecus: qꝛ omne qđ relatiue dicit̄: ad aliud dicit̄: eſſe enim relatiue eſt ad aliud ſe habere: ſed ſm̄ te reſpectus extrīſecus nō ꝑtinet ad genus relationis. ergo nullus reſpectus ꝑtinet ad genus relationis: qđ eſt manifeſte falſum. ⸿ Si tertio modo accipiat̄ extrīſecū tūc ipoſſibile eſt qđ dicit̄ ꝓpter tria. ⸿ Primo qꝛ ↄſequi per ſe ſubiectum: vel nō ↄſequi: nō variat rationē p̄dicamenti: ſicut patet de qualitate. ita enim qualitas ſeparabilis a ſubie-

Aureolus ... iſta opinio ... eſt ſcot'. ... q. quodlibet ... q̄rto ... 13. q. ...

cto:vel nō per ſe ꝯſequēs ſubiectū.eſt in genere q̄litatis. ſicut qualitas ꝑ ſe ꝯſequens ſubm.Similr de relatione. ¶ Scdo q꞉ oīs reſpectus ſiue per ſe ꝯſequēs ſubm:ſiue nō.eſt ad aliud.Sed eſſe ad aliud:eſt formalr ratio relatiōis que eſt p̄dicamētū determinatū qd̄ dicit̄ ad aliq̄d. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio q꞉ de iſtis rebus que fundant̄ ſuper
Tex.cō.20. agere ⁊ pati exēplificat phs.5.meta.caplo de ad aliquid dicēs iſta ꝑtinere per ſe ad genus relationis.iſti etiā reſpectus ꝯſequunt̄ neceſſario ⁊ per ſe illa quoꝝ ſunt poſitis extremis ſicut ⁊ in alijs relationib'. ¶ Certū etiā eſt ꝙ paternitas ⁊ filiatio ſunt reſpectus qui ꝯſequunt̄ agēs ⁊ paſſum:quos tñ dicūt ꝑtinere ad p̄dicamētū relatiōis: vnde dicere ꝙ reſpectus ꝯſequētes agēs ⁊ paſſum nō ꝑtineāt ad genus relatiōis:⁊ cū hoc ponere ꝙ paternitas ⁊ filiatio ꝑtineāt ad gen' relationis eſt ꝯ̄dicere euidēter. ¶ Tertio ꝓbat̄ tertia pars illius p̄ncipalis mi.ſ.ꝙ actio nō pōt eſſe aliq̄ actus abſolutus acq̄ſitus in agēte dum agit:⁊ hoc ꝓbo triplr.p̄mo.q꞉ ꝓcederet̄ in actionibus in īfinitū:qd̄ pꝫ ſic.q꞉ ille actus eſt effect' alicuius p̄ncipij actiui:ſed oīs effectus fit per aliq̄ꝫ actionē.tūc q̄ro vtrū actio ꝑ quā talis actus abſolutus fit in agēte ſit ipſe act' fact':vel nō.ſi nō.ergo eſt dare quēdā actū aliū per quē ſicut per actionē iſte actus qui eſt ꝓductiuus effect' exterioris cauſat̄ in agēte:⁊ de illa actione q̄ret̄ ſicut de p̄ma ⁊ ibit in īfinitū. ¶ Si aūt iſte actus qui dicit̄ actio. que ponit̄ ſubiue in agēte.qui eſt q̄dā effectus factus in eo vt oſtēſuꝫ eſt:ipſa actio qua p̄dictus actus dicit̄ fieri: eadē rōne ſtādū fuit in p̄ma.ſ.ꝙ actus factus ſiue ſit in eodē ſubo cum agēte:ſiue in alio ſit ipſamet actio agētis realr ⁊ nō aliq̄d exiſtēs in agēte in eo ꝙ agēs. ¶ Scdo ſic.q꞉ omne illud in quo aliq̄d fit in eo ꝙ tale ſe hꝫ in rōne acti vel facti:⁊ nō in rōne agētis vel faciētis. Sed ſi aliq̄ actus acq̄rit̄.in agēte dum agit tūc agēs in eo ꝙ agēs ſe habebit vt in quo actus acq̄rit̄.ergo agens in eo ꝙ agēs erit fcm̄ ſaltē ſubiue ſiue motū:qd̄ eſt īpoſſibile. ¶ Tertio q꞉ illud in quo eſt mutatio vel motus in eo ꝙ hꝫ mutat̄ vel mouetur:ſꝫ ſi aliq̄ actus acq̄rit̄ in agēte de nouo dū agit oꝫ ꝙ aliq̄ mutatio:vel motus ſit in agēte.ergo ſi agēti in eo ꝙ agēs ꝯuenit aliq̄ actus de nouo in eo ſubiue receptus ſeq̄tur ꝙ agēs in eo ꝙ agēs mutet̄ vel moueat̄:qd̄ eſt ipoſe. ¶ Sic ergo pꝫ.ad illud qd̄ directe q̄rebat̄. ¶ Quātū ad dubia ſciēdū.ꝙ circa iſta ſūt tria dubia. ¶ Primū eſt in quo ſit actio ſubiue. ¶ Secūdū que res ſit. ¶ Tertiū quō actio denominat agētē: ſi actio nō ſit ſubiue in agēte. ¶ Quātū ad p̄mū dico.ꝙ actio eſt in paſſo modo quo exponet̄. ¶ Ad cuius euidētiā ſciēdū ꝙ dupl'r ꝯuenit alicui ſe habere paſſiue.ſ.ſubiue:⁊ obiectiue.vbi grā.quādo aliq̄d ſubꝫ fit calidū.fieri ꝯuenit ſubo ⁊ forme ⁊ ꝯpoſito:ſubo q̄dē ꝯuenit fieri nō ſimplr.ſed cum determinatione.ſ.fieri hoc.vnde quādo aqua calefit aqua nō fit ſimplr:ſed ſcdm̄ quid.q꞉.ſ.fit calida:⁊ hoc dicit̄ ſubiue fieri calidū.Calor aūt dicit̄ fieri. ⁊ paſſiue ſe habere obiue.q꞉.ſ.eſt obiectū formale correſpōdēs ꝓducēti. ¶ Cōpoſitū aūt dicit̄ fieri ſimplr:nam in calefactione aque.aqua calida dicit̄ ſimplr facta:⁊ ſe habet obiectiue:ita ꝙ cōpoſituꝫ ſe hꝫ obiectiue ſicut cui ꝯuenit ꝓprie eſſe ꝓductuꝫ:ſed forma ſe habet obiectiue vt terminus formalis:q̄ etiaꝫ dr̄ effect' formalis de quo īfra dicet̄. Tūc dico duo. ¶ Primū eſt ꝙ actio ſemper eſt ſubiectiue in paſſo ſiue in eo qd̄ dicit̄ paſſiue. ¶ Secundū eſt ꝙ diuerſimode hoc eſſe in.ꝯuenit ei reſpectu diuerſoꝝ. ¶ Primum faciliter ꝓbo.q꞉ oportet ꝙ actio ſubiue:⁊ accipio ſubiue large:ſicut apparebit:ſit in agēte vel in paſſo. Sed vt ꝓbatū eſt:nō eſt in agēte.ergo relinquitur ꝙ realiter illa res que dicit̄ actio ſit ſubiectiue in

paſſo. Minor pꝫ.ex dictis. Maior etiā de ſe pꝫ ſatis:q꞉ actionē opꝫ eſſe vel in agēte vel in eo qd̄ agit̄. ¶ Scdm̄ aūt.ſ.quomodo eſſe in.ꝯueniat actioni diuerſimode reſpectu diuerſoꝝ patebit oñſo que res ſit ipſa actio:ad qd̄ dico ꝙ ipſa actio formaliter dicit ipſam formā factā:accipiēdo ꝓprie actionē:put diſtiguit̄ contra p̄dicamētū relationis.qd̄ ꝓbo dupl'r.p̄mo ſic.quia ſicut ꝓbatum eſt actio eſt ī paſſo.Sꝫ ī paſſo nō poteſt eē aliq̄d qd̄ ſit actio: niſi forma facta:ſiue actus factus.ergo ⁊c̄. Maior pꝫ.ex dictis. Minorē ꝓbo.q꞉ in paſſo in eo ꝙ hꝫ nō poteſt poni nihil vel forma facta:vel cōpoſitū vel habitudo paſſi ad agens.Sed nulli iſtoꝝ ꝯuenit ꝙ ſit actio niſi forme facte.ergo ⁊c̄. ¶ Adhuc probo mi.iſtius ꝓſillogiſmi:q꞉ cōſtat ꝙ ſubm nō eſt actio:cum actioni quādoq̄ꝫ preexiſtat.nec cōpoſitū.cum aliq̄d eius quandoq̄ꝫ toti actioni p̄exiſtat.ſ.ſubm.nihil aūt qd̄ ſit de eſſentia actionis pōt toti actioni p̄exiſtere. Nec etiā relatio paſſi ad agēs:cuꝫ ꝑtineat ad genus relationis:non aūt ad genus actionis. ergo nihil poteſt eſſe in paſſo ꝙ ſit actio niſi actus fact': vel forma facta. ¶ Ex his patꝫ.de ſcdo ſupra dimiſſo.ſ. quomodo actio dicit̄ diuerſimode eē in paſſo ſiue in ꝓducto vel facto:quia ſi accipiat̄ paſſum:pro eo qd̄ dicitur fieri ſubiectiue:ſic actio eſt in paſſo ſic accepto:ſicut forma vel actus eſt in ſubiecto:⁊ accipio hic ſubm nō ſolum pro ſubo forme accidētalis:qd̄ eſt ſuba actu ens.ſed etiā pro ſubiecto:ſiue pro eo qd̄ ſubijcit̄ forme ſubali:ſicut eſt mā:ſicut etiā forma facta ſe extendit ad formā ſubalē ⁊ accidētalē:⁊ iſtud ꝓbo ſic.q꞉ ſic ꝯtigit actioni eſſe in paſſo q̄tum ad reꝫ ꝑtinet:ſicut forme facte:cū actio ſit ipſa forma facta realiter:vt ꝓbatū eſt:ſed forma facta eſt in paſſo ſic dicto ſicut in ſubo:vt de ſe patet.ergo ⁊c̄. ¶ Si aūt accipiat̄ factū:non pro eo qd̄ fit ſubiue:ſed pro eo qd̄ dicit̄ obiectiue.cū fieri obiectiue ꝯueniat cōpoſito ⁊ forme:⁊ ſi paſſum:vel magis factū accipiat̄ obiectiue pro cōpoſito:tūc actio eſſet in paſſo ſic dicto:ſicut pars in ſuo toto:⁊ hoc ꝓbat̄ per idē per qd̄ ꝓbat̄ p̄cedens:q꞉ forma facta:ſe hꝫ ad ipſuꝫ cōpoſitū:qd̄ ſic dicit̄ fieri ſicut pars ad totuꝫ. ¶ Si aūt accipiat̄ paſſum pro eo qd̄ dicit̄ fieri obiectiue:ſicut effectus formalis qui eſt tantū forma facta:tunc ꝓprie actio nō deberet dici eſſe in iſto facto vel paſſiue dicto:quia hoc eēt ponere idē in ſeipſo:nihilominus tamē ſi forma ſubſiſtens fieret ſicut ſi deus faceret q̄titatē ſine ſubiecto:tūc aliquo modo diceret̄ actio ſiue forma facta eē in tali paſſo:ſiue in tali ſic facto:modo quo diceret̄ aliquid in ſeipſo accepto in abſtracto ⁊ ꝯcreto:ſicut dicimus deitatē eſſe in deo.vnde ſi deus faceret q̄titatē eſſe ſine ſubiecto per ſe:tale factum poſſet dici ⁊ q̄titas facta ⁊ q̄tum factū:⁊ q̄titas facta diceret̄:in q̄to facto:ſicut abſtractū in ꝯcreto:non aūt ſicut forma in ſubiecto:ſcdm̄ ypoteſim ponitur q̄titas fieri ſine ſubiecto:⁊ talis eſt factio formaꝝ ſeparataꝝ:vt multi ponūt. ¶ Quantū ad tertiū dubiū.ſ.qualiter actio denominet agēs cum nō ſit in eo ſubiectiue.dicit̄ a quibuſdā ⁊ ſatis cōmuniter ꝙ motus vel forma facta in ſubiecto ꝓut reſpicit agēs vt a quo eſt dicit̄ actio:ꝓut vero reſpicit ſubiectū vt in quo eſt dicit̄ paſſio. ¶ Sed iſtud nō videtur eſſe veꝝ:p̄mo quia.ſi fieret forma ſubſiſtens ſine ſubiecto:ſicut dictum eſt de q̄titate ibi eſſet fieri ⁊ facere:nec tamē ibi poſſet accipi fieri per cōparationē ad ſubiectuꝫ in quo reciperet̄ forma facta.ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo q꞉ poſito per īpoſſibile:ꝙ calor eſſet in ſubiecto ⁊ nō haberet cauſam efficientē diceret̄ q̄dem ſubiectū eſſe calidū nō tamē calefactū:vel calefieri. Sed tamē ibi eſſet habitudo forme ad ſubiectū ſtante ypoteſi.ergo forma que fit que dicitur effectus formalis nō habet ꝙ ſit paſſio vel

ꝙ ſit fieri ab ipſo ſubiecto.ſiue prout reſpicit ſubiectum.
¶ Et ideo aliter eſt dicēdū. Ad cuius euidētiā ſciēdū ꝙ
forma que habet cauſam efficiētē habet triplicē denomi
natioñe.ſ.denominationē ſm quā denominat illud cui⁹
eſt ſubiectiue:ſiue formaliter ſm rationem ꝓprie ſpeciei
circūſcripta omni cauſalitate.ſicut aliqd dicit̄ calidū eē
vel calere a calore:quā qdē denominationē facere ꝯue-
niret calori:ſi per īpoſſibile nullā cauſaʒ haberet:ꝛ talis
denominatio nō ꝯuenit alicui forme niſi in cōparatione
ad illud in quo eſt ſubiectiue:ſiue qđ ꝑficit formaliter.
alia eſt denominatio ſm quā forma habēs cauſam effi-
ciētē denominat ſuā cauſaʒ efficiētē.a qua.ſ.effectiue hʒ
eē:ꝛ ſic dicit̄ actio:qđ pʒ ſic.q2 actio eſt illud a quo deno
minat̄ agēs vt agēs:ſiue a quo dicit̄ agere.ſed agēs dicit̄
agere denominatiue ab actu facto:q2 agere nihil aliud ē
ꝙ̄ habere actum a ſe factū.ergo ꝛc.¶ Alia eſt denomi-
natio qua ipſamet forma facta vel cōpoſitū habēs eaʒ
denominat̄ a cauſa efficiēte:ꝛ ſic dicit̄ paſſio vel paſſiue
ſe habere obiectiue:ſubm vero in quo recipit̄ ſubiectiue
dicit̄ fieri ſm eā:quādo eſt actus receptus ſubiectiue in
alio a ſe:qđ patet ſic.q2 paſſio ꝓut eſt determinatū ꝑdica
mētū vel eſt relatio paſſi ad agēs:aut eſt forma facta ꝓ-
ut denominat ſubʒ in quo eſt.aut eſt ipſamet forma ꝓut
denominat agēs:ſiue cauſam efficiētē:aut ꝓut denomi-
nat̄ a cauſa efficiēte.¶ Primū nō poteſt eſſe:q2 relatio
ſiue reſpectus paſſi ad agēs ꝑtinet ad genus relationis,
qđ eſt genus diſtictū a genere paſſionis.¶ Scđm etiaʒ
nō pōt eſſe:q2 ſicut dictū eſt poſito per īpoſſibile ꝙ exi-
ſtēs forma in ſubiecto nō haberet cauſam effectiuā ꝛ ha
beret ſubm:ſubm nō diceret̄ ſm eā fieri:ſi etiam eēt for
ma ſine ſubo:dū tñ hr̄et cauſam effectiuā adhuc diceret̄
paſſio ꝛ diceret̄ fieri.¶ Nec etiā tertiū poteſt eſſe.quia
ꝓut forma facta denominat agēs:dicit̄ actio vt ꝓbatuʒ
eſt. Relinquitur ḡ q̄rtuʒ.ſ.ꝙ paſſio dicit̄ forma facta ꝓut
denominat̄ a cauſa effectiua.vnde fieri formaliter nihil
aliud eſt ꝙ̄ eſſe actū habētem cauſam effectiuā:ꝛ ſic pʒ.
ꝙ forma ꝓut denominat abſolute illud qđ ꝑficit forma-
liter nihil plus iplicādo ꝙ̄ dicere calidū eſſe:vel q̄ntū eē
formalr loquēdo:nō dicit actionē vel paſſionē. ꝓut vero
forma facta denominat agēs mō ꝑdicto:ſic dicit̄ actio.
ꝓut vero ecōuerſo ipſa forma facta denominat̄ a cā effi-
ciēte dicit̄ paſſio.ſm ꝙ paſſiue ſe habere ad cauſam agē
tē:ꝯuenit habēti eā.¶ Ex hoc etiā pʒ ad rationē.nā nō
oʒ ꝙ oīs denominatio que ꝯuenit alicui forme:ꝯueniat
ei tñ in habitudine ad illud cuius eſt ſubiectiue:ꝛ ꝙ ꝑfi
cit formalr.ymo ꝯuenit ei aliq̄ denominatio qua deno-
minat illud cui⁹ eſt obiectiue:vt cauſe efficiētis:ymo ſm
talē modū denominādi nō ꝯuenit denominare illud cu-
ius eſt ſubiue vt ſic:niſi per accidēs:vt ſi aliquis moueat
ſeipſum.ꝑuta calefaciat ſeipʒ:ipſa calefactio caloris ſiue
calor factus nō denominaret agēs vt agēs ſicut illud in
quo eſt.¶ Sed ꝯtra hoc q̄druplr obiicit̄.ꝑmo ſic.quia
oīs forma facta fit per aliq̄ʒ actionē.Sed nulla res fit ꝑ
ſeipſam.ergo forma facta nō eſt actio.¶ Scđo ſic.cale-
fieri eſt pati:ꝛ per ꝯſequēs paſſio:ſed calefieri nō iꝑortat
denominationē forme facte.a cauſa efficiēte:ſed magis
denominationē ſubiecti a forma facta.ergo paſſio nō eſt
forma facta. ꝓut denominat̄ a cauſa effectiua.patet mi.
nam calefieri ꝯuenit aque:que calefit:vel alij ſubiecto:ꝛ
iſta denominatio qua dicit̄ aque vel aliud ſubm calefie
ri nō eſt vt de ſe patet denominatio a cauſa effectiua.ſʒ
a calore facto.ergo ꝛc.¶ Tertio.q2 vt mlti ponūt in mo
tu locali nō acqrit̄ aliqua forma vel aliqs actus abſolu-
tus:ſʒ tñ relo.ḡ actio nō ē forma fcā vl̄ aliqs act⁹ abſolu
tus factus.¶ Quarto.q2 ſi actio non eſt in agēte.non vi
det̄ ſup quo fundet̄ relatio agētis ad paſſum:q2 nō ſuꝑ
actionem:cum non ſit in agente.nunc autem fundamen
tuʒ relationis ꝛ relatio dicūtur eſſe in eodē ſubiecto.nec
etiā ſuꝑ ꝑncipiū actiuū:cum ſuꝑ illud fundet̄ relatio mo
tiui ad mobile:nō aūt relatio mouētis in actu ad motū:
ſiue paſſum in actu.ergo vt videt̄ oʒ ponere:vel ꝙ actio
ſit ſubiectiue in agēte:qđ eſt ꝓpoſitū:vel ꝙ in agēte non
ſit relatio aliqua ad paſſum in actu.qđ eſt īconueniens.
¶ Ad ꝑmū ꝑmo poteſt dici.ꝙ quādo dicit̄ forma fieri
ꝑ actionē aliq̄ʒ ꝙ hoc eſt ſm modū itelligēdi:q2 ſm mo-
dū noſtrū itelligēdi:motus vel mutatio ſiue quecūqʒ fa
ctio videt̄ via in formā:ſiue fluxus forme:cū tamē v ita
teneat̄ ſm veritatē:ꝙ ſit ipſamet forma ſm eſſe iperfe-
ctū:ꝛ ꝑcipue q̄ntum ad motuʒ vel formā in fluxu:ꝛ ideo
imaginamur omne factū:ſiue ſit effectus formalis: ſiue
ꝯpoſitū fieri per actionē:ſicut per quādā viā in rē factā.
lʒ forma facta ſm rē:ꝛ ipſa actio nō ſint diuerſe res.nec
miʒ.q2 aliqd frequēter ꝯſtruit̄ trāſitiue cū coxtum quo
eſt idē realr:ſicut dicimus perſonaʒ fortis:ꝛ dicimus ꝙ
deus habet ꝙ ſit deus formaliter per deitatē.¶ Scđo
poteſt dici.ꝙ aliqua forma dicit̄ facta per actionē:nō ſi-
cut diuerſum per diuerſum:ſed ſicut aliqd dicit̄ tale per
illud formaliter qđ eſt de rōne ſua:nūc aūt de rōne for-
me facte nō ſm ꝙ forma eſt abſolute.ſed ſʒ ꝙ facta eſt:
eſt eſſe formā habentē cauſaʒ effectiuā:ꝛ ſic dicit̄ forma
facta eſſe facta per actionē:inq̄ntū de ratione eius eſt ꝙ
ſit forma habens cauſam effectiuam inq̄ntum facta eſt.
¶ Uel poteſt dici:ꝙ dicit cauſalitatē formalē abſtracti
reſpectu ꝯcreti:ſicut dicit̄ aliqd q̄ntum per q̄titatem:ita
dicit̄ facta:qđ qdē factū eſt ipſum ꝯcretū:vel magis ꝓ-
ꝑrie res cuius eſt talis forma dicit̄ ſm eā facta:quia eſt
ipſamet forma vt eſt habēs cauſam efficiētē.q2 eſt illud
ſm qđ illud cuius eſt dicit̄ factū.¶ Ad ſcđm dicēdū.ꝙ
quādo aqua dicit̄ calefieri:eſt denominatio ſubiecti ab
ipſa paſſione:nec tamē habet hoc ꝙ dico calefieri ratio-
nē paſſionis:ex hoc ꝙ denominat ſubiectū.Sed ex hoc
ꝙ iplicat cauſam efficiētē:nā calefieri nō eſt denomina-
tio ſubiecti a forma abſolute acceptaʒ:ymo eſt denomi-
natio ſubiecti a forma iplicāte cauſam efficiētē:noʒ cale-
fieri dicit eſſe calidū calore habēte cauſam efficientē:ita
ꝙ in paſſione formale eſt eſſe habēs cauſam effici ētem:
materiale vero eſſe actum cui ꝯuenit ſic habere cauſam.
¶ Ad tertiū dicēdum.ꝙ illa difficultas.vtrū.ſ.illud qđ
acqrit̄ per motū localē ſit actus abſolutus vel ſolus re-
ſpectus ſiue relatio nō ꝑtinet ad ꝓpoſitū:q2 ſiue ſic ſiue
ſic ſemꝑ illud qđ eſt effectus formalis:ſiue actus factus
vel abſolutus vel reſpectiuus.habet ꝙ ſit actio ex eo ꝙ
denominat agēte:mō quo dictū eſt:ꝛ paſſio ex hoc:ꝙ de-
nominat̄ ab agēte.ſ.ex hoc ꝙ habet cauſam effectiuam:
modo quo dictū eſt:nec ſequit̄ ex hoc ꝙ actio vel paſſio
ſit relatio agētis vel paſſi ſm ꝙ huius.licet ſequatur ꝙ
quādo aliqua relatio eſt actio vel paſſio:ſi aliqua relatio
ſit ipſe effectus formalis ſicut patet in ꝓpoſito:nā ſi rela
tio vel reſpectus locati ad locū acquiratur per motū loca-
lē:vt effectus formalis planū eſt ꝙ reſpectus locati ad
locū nō eſt reſpectus agētis ad paſſum per ſe loquendo:
vnde qualitercūqʒ ſit de effectu formali.ſ.ſiue ſit actus
abſolutus ſiue reſpectiuus ſemꝑ tamen actus factus eſt
ipſa actio ꝛ paſſio modo quo expoſitū eſt.¶ Ad quartū
dicēdū ꝙ relatio agētis ad paſſum nō fundat̄ ſuꝑ actio-
nem:ſed ſuper ꝑncipiū actiuuʒ:ꝓut ei reſpōdet ex parte
paſſi forma facta.Et ad illud qđ dicit̄ ꝯtra hoc.dicendū
ꝙ nihil ꝓhibet diuerſos reſpectus fundari ſuper ideʒ in
ordine ad diuerſa:ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito:nam ꝑncipiū acti-
uum eſt fundamētū relationis motiui ad mobile:prout

Iſta ē ī m
ꝯmē.ſ.phy.
co.9.q mo⁹
ꝛ imu⁹ mo⁹
non dicit
ſicut plerique
a diuinis.

ex parte paſſi reſpõdet tantũ ſubiectũ natũ moueri: put vero ex parte paſſi reſpondet ſibi actus iam factus: fundaꝛ in eo relatio agẽtis ad paſſuꝫ vel mouẽtis ad motũ. ¶ Si aũt illud qđ fit eſſet forma ſubſiſtẽs: tũc ſuper pncipiũ actiuũ nõ fundareꝛ. relatio ad ſubiectũ mobile: qꝛ tale quid ſm ypoteſim non eſſet.

Quantum ad ſecundũ pncipale. ſ. accipiẽdo large actionẽ: vel etiã paſſionẽ pro habitudine ſiue relatione agẽtis ad paſſum: ſiue ecõuerſo ſic intẽdo declarare tria. ¶ Primũ eſt oſtẽdere in quo differũt tales reſpectus ab actione ꝛ paſſione. ¶ Scđꝫ eſt oſtẽdere in quo ſubiectiue ſunt tales relationes. ¶ Tertium eſt oſtẽdere qͣtum ad quid iſta trãſferũtur ad diuina. ¶ Quantũ ad primũ dico ꝙ ſicut alᷣs dixi: relatio ſiue illa que pertinẽt ad predicamentũ relationis: nihil differũt ab actione ꝛ paſſione ꝛ ab alijs predicamẽtis ſequẽtibus: quia licet relatio dicaꝛ in habitudine ad terminũ extriſecũ: tamẽ illud cuius eſt vt relatio denominaꝛ ab ea. denominatione intriſeca ſubiectiue. verbi gratia. licet paternitas denominet pr̃eꝫ in habitudine ad terminũ extrinſecũ: qui eſt filius: tamẽ paternitas denominat patrẽ ſicut intriſecũ ſubiectiue ei qđ denominat: nam paternitas eſt ſubiectiue in patre. quia denominaꝛ pater a paternitate. ¶ Alia aũt. 6. predicamẽta denominãt illa quoꝝ ſunt: vnde talia ſunt: extriſeca denominatiõe ſubiectiue accipiẽdo: vel ſaltẽ coꝝ ratio in eo ꝙ talia accipitur ſcđm aliquã denominationẽ extriſecã. verbi gratia. actio ſm ꝙ actio. nõ denominat illud cuius eſt vt actio denominatione itriſeca: ita ꝙ dicatur eſſe eius cuius eſt actio ſubiectiue: ymo actio habet denominare illud cuiꝰ eſt vt actio vt a quo eſt: nõ vt in quo eſt. vnde agens cui ꝯuenit ꝙ dicaꝛ agere: nõ dicĩ agẽs vel agere: eo ꝙ actio ſit in ipſo: ſꝫ quia eſt ab ipſo: ſicut dictũ eſt ſupra. Paſſio vero lꝫ denominet illud cuius eſt vt ſubiecti ſicutꝰ dicimus aquã calefieri: nõ tamẽ ex hac denominatione habet ꝙ ſit paſſio: ſed magis ex hoc ꝙ implicat denominationẽ a cauſa efficiẽte. vnde ſcđm calorez nunꝗ̃ diceretꝛ aqua calefieri: niſi calor preter hoc qđ eſt eẽ calorẽ importaret eſſe calorẽ habentẽ cauſã efficientẽ. Ita ꝙ ſunt tres modi denominãdi: vnus modus eſt: quo aliqđ denominat illud cuius eſt ſubiectiue nõ in habitudine ad qđcũque extriſecũ: ſicut eſſe corpus eẽ qͣtum eſſe albũ. ꝛ iſte modus pertinet ad tria pͥma predicamẽta. Alius eſt modus denominãdi quo aliqua res denominet illud cuius eſt ſubiectiue. in habitudine tamẽ ad aliquẽ terminũ extriſecũ: ꝛ iſte modus ꝯuenit relationi. Alius modus eſt ſecũdũ ꝙ res aliqua iportat in ratione ſua aliquo modo denominationẽ ſiue qua denominat: ſiue qua denominaꝛ ab aliquo: vel put eſt alicuius cuius nõ eſt ſubiectiue vt ſic. Et iſte modus ꝯigit vltimis ſex predicamẽtis ꝛ ſic patet quomodo differũt relationes agentis ꝛ paſſi. ab actione ꝛ paſſione. qꝛ relationes ꝯueniũt eis ſꝫ denominationẽ itrinſecã: nõ ſic actio ꝛ paſſio. quia actio ꝛ paſſio ſunt ipſemet actꝰ factus: ſm ꝙ iplicat diuerſas denominationes extriſecas: relatio aũt agẽtis eſt aliquid fundatum ſuper principiũ actiuũ: put ei correſpõdet actus factꝰ. relatio aũt paſſi eſt aliquid fundatũ in actu facto. Ex hoc patet ad ſcđm. naꝫ relatio agẽtis eſt in agẽte ſubiectiue: ſicut ꝛ eius fundamentũ: quia ſicut dictũ eſt: habet denominare vt relatum illud cuius eſt ſubiectiue: ſꝫ relatio agẽtis denominat agens vt relatum ad paſſum. ergo ꝛc̃. ¶ Et idẽ poteſt dici de relatione paſſi ad agẽs. Et ex hoc vlterius patet ꝙ ſi accipiamus large actioneꝫ pro tali relatione. Actio ſic dicta eſt in agente ſubiectiue: cauſa aũt trãſferendi ſic nomina actionis ꝛ paſſionis ad ſignificãdũ etiã ipſas relationes coꝝ adiuicẽ eſt penuria nominũ: ꝛ ꝯnexio. ꝛ conuenientia aliqualis: quã habent adiuicẽ in hoc: ꝙ ꝯueniũt agẽti ꝛ paſſo ſm ꝙ huius: licꝫ aliter ꝛ aliter: vt deductũ eſt: ꝛ ſic patet ꝙ accipiẽdo actionẽ large pro reſpectu agẽtis ad paſſum: ſic actio eſt in agẽte. ¶ Quãtum aũt ad tertiũ iſtius vltimi articuli. ſ. qualiter iſta trãſferanꝛ ad diuina: ſciẽdũ ꝙ ſm ꝙ ponũt doctores cõmuniter: in diuinis de his que pertinent ad actionẽ ꝛ paſſioneꝫ nõ remanẽt niſi relationes oppoſite pducibilis ad pductũ: ꝛ pducti ad pducens. ¶ Et iſta videꝛ ſentẽtia anſelmi de pceſſu. ſ. ſ. vbi dicit ꝙ ĩ diuinis ſunt iſte habitudines. ſ. qui ab alio: ꝛ a quo alius: ꝛ iſte ſole habitudines faciũt diſtictionẽ in diuinis. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã ſciendũ pͥmo. ꝙ in diuinis de pertinentibus ad agere ꝛ pati: vel ad agẽs ꝛ patiẽs nõ inuenitur niſi vna forma abſoluta cõicata cum oppoſitis reſpectibus cõmunicantis: ꝛ illius cui fit cõmunicatio: ꝛ qꝛ actio vt actio put diſtiguiꝛ ꝯtra relationẽ agẽtis ad paſſum dicit aliqđ abſolutũ dnominãs illud a quo eſt: iđ in diuinis nõ inueniꝛ ſimpliciter actio: put ptinet ad genus actionis diſtictuꝫ ꝯtra relationẽ niſi ſm qđ ꝛ quaſi equiuoce. qđ ſic patet. quia ſic inuenitur in diuinis actio ptinẽs ad predicamẽtũ actionis: put diſtiguitur ꝯtra relationẽ: ſicut inueniꝛ aliquid abſolutũ eſſe ab alio. Sed in diuinis nulli abſoluto ꝯuenit eſſe ſimpliciter ab alio: ſed tãtũ ſecundũ quid. ergo ꝛc̃. Maior patet. ex rõne actionis modo predicto accepte. dicit enim aliquã formã abſolutã put denominat illud a quo eſt. Minor etiaꝫ faciliter patet: qꝛ nulla res eſt ſimpliciter a ſeipſa: vel ab eo qđ eſt ipſamet: licet aliquid poſſit eſſe a ſeipſo in hoc. ¶ Sꝫ omne abſolutũ in diuinis eſt idẽ realiter cum omni eo qđ eſt in diuinis ꝛ ideo nullũ abſolutũ poteſt ſimpl̃r eſſe ab aliquo in diuiniſ: licet aliqđ abſolutũ poſſit eẽ ab aliquo in hoc. ſicut dicimus ꝙ eſſe eſt a patre in filio. vnde iſta de virtute locutionis eſt falſa. eſſe ſimpliciter eſt a patre. Iſta tamen eſt vera. eſſe eſt a patre in filio. Et ſic pꝫ ꝙ in diuinis pprie loquẽdo nõ manet actio pprie dicta: qͣtũ ad ppriã rationẽ ſimpl̃r: relationes aũt eius. ſ. qui ab alio. Et eius a quo eſt alius: remanent ibi ſimpl̃r. ideo ꝛc̃. Et ſic patet de tertio iſtius vltimi articuli. ꝛ p ꝯſequẽs. pꝫ ad qõneꝫ. Et ad argumentũ factũ pro parte falſa.

Poſtea querebaꝛ quedam ptinẽtia ad creatorẽ triͣ. ꝛ primo per cõparationẽ ad itra. deinde per cõparationẽ ad extra. Per cõparationẽ ad itra pͥmo querebaꝛ de cõparatione eſſentie ad relationes. Secũdo de comparatione eẽntie ad pſonas. Tertio de comparatione eſſentie ad actus notionales. ¶ Quãtũ ad pͥmũ querebatur vnum ꝛ eſt.

Queſtio. V.

Queſtio vtrum relatio in diuinis fundeꝛ ſuper eẽntiam. Et arguiꝛ ꝙ nõ: qꝛ ſi in diuinis relatio fundareꝛ ſuper eſſentiã: eſſentia eſſet perfectibilis: ꝯſequens eſt falſum. ergo ꝛ antecedẽs. falſitas ꝯſequẽtis patet: quia purus actus nõ poteſt eſſe pfectibilis: ꝯſequẽtia etiã patet: qꝛ relatio reſpicit fundamẽtũ vt ſubm: ſꝫ illud qđ ſe hꝫ ad aliud in rõne ſubi eſt pfectibile. ğ ꝛc̃.

Contra. relatio que ꝯuenit aliqͥbus ſm cõmunicationẽ alicuiuſ nature neceſſario fundatur ſuper ipſam naꝫ cõmunicatã: ſed relationes diuine ꝯueniũt pſonis ſꝫ cõmunicationẽ nature diuine que cõmunicaꝛ vni pſone ab alia. ergo relationes diuine fundanꝛ ſup cõmunicationẽ nature diuine: vel ſup nãm diuinam cõmunicatã: nõ ſuper cõmunicationẽ: cum cõmunicatio

ſicut ⁊ actio in diuinis dicāt relationem:nec vna relatio ſaltem realis fundatur ſuper aliam.ergo relinquitur φ fundetur ſuper naturā diuinam.

Reſpondeo circa iſtam queſtionem ſunt due opiniones.

¶ Prima eſt φ relatio diuina nō fundaṫ in eſſentia ⁊ potiſſimū motiuū qḋ pōt iduci ad hoc eſt iſtḋ:qꝛ ſi relatio diuina fundeṫ in eēntia:tūc relatio diuina differret realr ab eēntia:ſed hoc eſt ipoſe.ergo ⁊c̄. ¶ Cōſequētia pbaṫ q̄druplr.pmo ſic.nulla res fundat ſeipſam:aliogn idem eſſet prius ⁊ poſterius ſeipſo.nā illud qḋ fundat alteꝝ eſt prius ipſo:⁊ ſi fundat ſeipſum realr erit prius ſeipſo realr. Sed nulla res poteſt realr prior vel poſterior ſeipſa eſſe. ¶ Scḋo ſic.qꝛ quoꝝ eſt eadē realitas non videṫ rō q̄re vnū ipſoꝝ poſſit dici realr plus fundamētū alterius:q̄ȝ ecōuerſo.ſi ergo relationis ⁊ eſſentie eſt eadē realitas nō videṫ rō q̄re eſſentia plus ſit fundamentū relationiſ:q̄ȝ ecōuerſo.⁊ p ꝯſequēs.ſi relatio fundeṫ in eſſentia ſeqtur φ relatio realr differat ab eſſentia.ipoſſitas aūt ꝯſequētis pbaṫ.pmo qꝛ eſſentia eſſet qḋdā ſubm pfectibile per relationē:qḋ eſt ipoſe. ¶ Scḋo.qꝛ relatio diuina eēt accidēs. ¶ Tertio qꝛ eſſet cōpoſitio in diuinis:qḋ etiā eſt ipoſe. ¶ Quarto qꝛ ſeq̄reṫ φ in diuinis eſſet nō ſolū trinitaſ reꝝ ſȝ etiā q̄ternitas:ſi pter treſ relatōes pſonales eēntia ſit q̄dā q̄rta res.realr ab eis differēs:qḋ eſt error dānatus p ꝯciliū generale. ¶ Iſta aūt poſitio.ſ.φ relatio ſimplr nō fundeṫ in eſſentia videṫ pmo eſſe ꝯtra doctores modernos:q ponūt φ relatio eſt in pſonis:ſicut i eo qḋ refert:ſȝ i eēntia ſicut i fūdamēto. ¶ Eſt etiā ꝯtra btm Auguſtinū qui ponit φ omne qḋ relatiue dicit:eſt aliqd excepto eo qḋ dicit relatiue:ſed iſtud aliud nō videṫ req̄ri niſi vt fundamētū in quo relatio fundeṫ:ſiue ſit aliud re ſiue aliud rōne.ergo ⁊c̄. ¶ Etiā eſt ꝯtra veritatē:⁊ hoc pȝ triplr.pmo qꝛ opȝ ponere φ relationes alr ſint in pſonis:q̄ȝ in eēntia:ſȝ hoc nō eēt niſi eſſent in eēntia ſicut i fūdamēto.ergo ⁊c̄. ¶ Maior pȝ.qꝛ ſi nō eſſet alr in eſſentia:q̄ȝ in pſonis:ſeq̄retur φ in diuinis relatio diſtigueret eſſentiā:ſicut diſtiguit pſonas. ¶ Minor ēt pȝ.qꝛ relatio p ſe loquēdo:nō hȝ eſſe in aliquo:niſi vel ſicut i fūdamēto:vel ſicut in relato. ¶ 2° qꝛ illḋ ſine quo īuenit aliq̄ relatio:non ꝯuenit omni relationi:nec p ꝯñs relationi in eo φ relatio eſt:ſed habere abſolutuȝ in quo fundeṫ ꝯuenit relationi in eo φ relatio eſt.hoc eni itellexit Auguſtin᷒ quādo dixit.omne qḋ relatiue dicit eſt aliqd excepto eo φ relatiue dicit.ergo ⁊c̄. ¶ Nec pōt dici. φ hoc non itellexerit de relatione diuina:cū ibi vbi hec ponit agat de relatiōibus diuinis ſpecialr. ¶ Tertio qꝛ ſicut in creaturis pncipiū actiuū ⁊ forma pducta ſe hābēt ad fundādū reſpectus pducētis ⁊ pducti:ita in diuinis pncipiū pductiuū ⁊ forma cōmunicata producto ſe habēt ad fundādū reſpectus pſone pducētis ⁊ pſone producte. Sed in creaturis reſpectus pducentis ⁊ pducti fundanṫ ſup pncipiū actiuū:⁊ ſup formā:ſiue actū pductū.ergo in diuinis pducti reſpect᷒ fundanṫ ſup pncipiuȝ actiuū ⁊ formā cōicatā.ſȝ forma cōicata vt de ſe pȝ ē eēntia.pncipiū actiuū eſt ipſamet eſſentia:vt ſuppono nūc.ḡ relones pducētis ⁊ pducti fundanṫ ſup eſſentiā.

Et ideo aliter eſt dicendū ad cuius euidētiā pmo vidēduȝ eſt.quō in creaturis relatio ſe hȝ ad ſuū fundamētū.2° ex hoc declarabiṫ ppoſitū.ſ.quō relo in diuinis ſe hȝ ad hoc φ fundeṫ in eēntia. ¶ Tertio rndebiṫ ad oba. ¶ Quātū ad pmū ſciēdū φ oīs relatio reſpicit duo.vnū vt illud cuius eſt vt ſubi vel q̄ſi ſubi.ſ.illud qḋ refert p ipſam:⁊ aliud:qḋ reſpicit vt terminū ad quē eſt.vbi grā.paternitas reſpicit patrē ⁊ filiū:patrē ſicut illud cui᷒ eſt vt ſubi relati:filiū vt terminū ad quē reſpicit pr̄ vel referṫ. Similiter ſilitudo ſortis ad pſonē reſpicit ſoꝛ.cui᷒ eſt ſubiue:⁊ pſonē vt terminū ad quē ē.hoc ḡ ſuppoſito ſciēdū φ de habitudine relonis ad fūdamētū in creaturis ē duplex opio. ¶ Una ē φ relo addit ad fūdamētū aliq̄ȝ rē aliā a fūdamēto faciētē ꝯpōnē cū eo:ſic̄ albedo cū ſupficie:ita φ relonē fūdari in aliq̄ abm̄ eſt ipſā depēdere a tali abo:ſic̄ a ſubo:qḋ formalr pficit ſuppoſito tn̄ termino ad quē eſt ſine q̄ nō pōt eē. ¶ Alia opio ē q̄ ponit φ relo nō addit aliq̄ȝ rē ſup fūdamētū faciētē ꝯpōnē cū eo.Sȝ dicit ipȝ fundamētū cū iplicatōe termi ad quē ē vn̄ ſȝ eos ſilitudo ſoꝛ.albi ad pſonē albū nihil aliud dicit itriſece q̄ȝtū ad illḋ qḋ ē ipſa ſilitudo niſi ipſā albedinē ſoꝛ.vltra quā tn̄ iportat term ad quē eſt. ⁊ ſȝ iſtos relonē fūdari ēt in creaturis i aliq̄ abo:nō ē ſe hr̄e ad illḋ abm vt ad ſubȝ pp̄e dcīn.qḋ pficiat formalr vt rē aliā cū q̄ faciat ꝯpōnē.ſed pexiſtere aliqḋ abm ad qḋ ſe hēat aliq̄ mō p additionē nō itriſecā.Sȝ extriſecā qꝛ.ſ.pter abm:qḋ eſt in relato:qḋ qdē abm realr eſt ipa relo:req̄rit terminū extriſecū ad quē ſit ipſa:ſiue magis pprie ad qḋ relatū referaṫ ſȝ ipſā:ad hoc aūt in creaturis eſt vel ſeqtuṫ depēdētia relonis a fundamēto:qꝛ in creaturis oppoſite relones nō pn̄t fūdari ſup illud abm:vn̄ oīs relatio in creaturis depēdet a duobus abis:ſicut ab aliquo priore:qꝛ licet vna relo pprie nō depēdeat ab alia ſȝ eā exigat:tn̄ q̄libet depēdet ab vtroq̄ȝ fundamēto:qꝛ q̄libet relonū exigit ⁊ pexigit vtrūq̄ȝ abm:qꝛ illud qḋ ſe hȝ ad aliqḋ p additionē alicui᷒ diuerſi ab illo pexigit illud:⁊ aliquo mō depēdet ab illo:ſȝ vt dictū eſt:ſic ſe habet in creaturis relatio ad fundamentum ſuū.ergo ⁊c̄.⁊ hec ſufficiant de primo.

Quantum ad 2m dico tria.pmū eſt:φ relo in diuinis nec dicit nec iportat aliqḋ poſitiuū diuerſū vel diſtictū realr ab abo vl ab eēntia. ¶ 2m eſt φ relo in diuinis icludit in ſua rōne aliqd diſtictū ab ipſa relone:ita.ſ.φ relo iportet in ſua rōne hr̄e aliqd.diſtictū a ſe:ſiue aliq̄ȝ rē diſtictā a ſe realr. ¶ Tertiū eſt.φ hr̄e tale diſtictū ꝯuenit reloni.aliquo mō.p ipſā eēntiā ſiue p aliqḋ abm:ita φ relo hȝ ab eſſentia φ ſibi ꝯuenit hr̄e tale diſtictū.Et ex his apparebit quō ꝯueniat reloni fūdari i eēntia. ¶ Primū pȝ.qꝛ ſi eēntia differret realr ab aliquo exñte in diuinis:aut hoc eēt abm:aut relatū:nō abm:qꝛ plura abta nō pn̄t eſſe in diuinis.nec etiā relatū.qꝛ q̄ rōne realr diſtigueret ab vna relone loquendo de relone realr:eadē rōne ⁊ ab omni:⁊ ſic in diuinis eſſet q̄ternitas:qꝛ eēntia poneret in numeꝝ cū relonib᷒.Sȝ hoc eſt error dānat᷒ p ꝯciliū.ḡ ⁊c̄. ¶ Scḋȝ pȝ.qꝛ oīs relo realis eſt ad aliud re:ſed illud qḋ eſt tale iplicat in ſua rōne aliqd a quo ē realr diſtictū:qꝛ omne qḋ nō ē aliḋ eſt idiſtictū.ḡ ⁊c̄. ¶ Tertiū pȝ ſic.qꝛ φ pn̄itas habeat relonē oppoſitā a ſe diſtictā.puta filiationē vel ecōuerſo:aut hoc eſt qꝛ illa alia fundaṫ in alio abo:aut qꝛ idē abm ſiue ex ifinitate ſua ſiue ex fecūditate pōt eſſe relones oppoſite. pmū nō pōt eē:qꝛ i diuinis nō pn̄t eē plura abta:relinqṫ.ḡ 2m.ſ.φ q̄libet relo diuina nata eſt hr̄e aliā oppoſitā:p hoc φ idē abm pōt eē relones oppoſite. ¶ Sȝ illud cui ꝯuenit hr̄e relonē oppoſitā p hoc φ idē abm pōt eē relones oppoſite hȝ hoc aliquo mō:ab illo abo:ſiue p idē abſolutū.ḡ ⁊c̄. ¶ Quātū ad 4m.ſ.quō his ſuppoſitis reloni diuine ꝯuenit fundari in eēntia:ſciēdū φ ſi de rōe ei᷒ qḋ eſt fundari relonē in eēntia eēt relonē eē in eēntia ſicut in ſubo realr diuerſo ab eo:⁊ faciē ꝯpōnē cū eo:i diuinis qdē maneret relo realr.qꝛ ibi eēt ſe hr̄e ad aliud:ſiue ad aliū:nō tn̄ relo eſſet ibi realr fundata in aliquo:ſȝ tn̄ ſm rōnē itelligēdi:ſicut ſi diceremus φ iuſtitia vel ſapiētia in

diuinis fundeť vel ſit in ſubã. Si aũt fundatio relatiõis in aliquo ĩportet eẽ illud qđ dicit fundamentũ ĩporta re aliqđ realr diuerſum ab eo qđ diciť fundamentũ ſic adhuc in diuinis nõ poſſet dici relatio fundari in eſſen tia: qꝛ in diuinis nihil eſt qđ ſit diuerſuꝫ ab eẽntia. lꝫ.n. filiatio ſit diſtincta re a paternitate: nõ tamen eſt diſtin cta realr ab eẽntia: in qua poniť paternitas: vt in funda mento. ¶ Si aũt fundatio relatiõis in eſſentia ĩportet requirere aliqđ ad rationẽ ſuã pertinẽs: preter hoc qđ eſt eſſe eſſentiã: qđ aliquo modo habet ab eſſentia qđ di citur ſufficere ad rationẽ fundamẽti ſic realiter relatio habet fundari in eſſentia. ¶ Et hoc videť ꝙ poſſit per ſuaderi quantũ ad duo: que hic ponuntur. ⁊ pmo quãtũ ad hoc ꝙ relatiões requirere aliqđ ad ſuã rationẽ per tinens preter h̃ qđ eſt eſſe eſſentiã: ⁊ maxime ſi hoc qđ habet ab eſſentia ſufficiat ad hoc ꝙ eſſentia ſit funda mentũ illius: quia ſicut in creaturis ſe habet relatio ad abſolutũ: ita etiã in diuinis exclusa omni imperfectiõe ſed ſm ſecundã opinionẽ quã credo veriorẽ. in creatu ris relatio nõ debet ſolũ eſſe realiter per ipſam nãm ab ſolutã: ſed ſm fundari in ea: quia requirit preter hoc qđ eſt eſſe talem naturã aliquid diuerſum ab ipſa relatio ne: qđ nõ eſt ipſa: ad quod tamẽ eſt ipſa relatio. ergo ad hoc qđ in diuinis relatio realiter fundetur in eſſentia ſufficit ꝙ relatio preter hoc qđ eſt eẽ eſſentiã requirat aliquid a ſe diſtinctũ: ad qđ ipſa ſit. ¶ Mi. declaro. qꝛ in creaturis ꝙ relatio dicatur nõ ſolũ eſſe naturã abſo lutã: qđ dicitur eius fundamẽtũ: ſed etiã fundari in ea: hoc nõ eſt formaliter. ⁊ hoc per ſe. quia importat aliud abſolutũ. ſicut ſimilitudo ſoꝛ. importat aliã albedinem ab albedine ſortis: ſed propter hoc ꝙ preter eẽ albedi nem importat neceſſario habere aliquẽ terminũ diſtin ctum a ſe: ſed quia in creaturis diuerſe relationes oppo ſite nõ poſſunt fundari in eodẽ abſoluto: ideo ex conſe quenti relatio importat aliquid abſolutũ. ¶ Secundũ etiã probo: ꝙ.ſ. relatio in diuinis ⁊c̃. v.g. paternitas non ſolũ importat eſſe eſſentiã: ſed vltra hoc importat habe re aliquid diſtinctũ a ſe: ad qđ ſe habet vt ad diſtinctũ: qꝛ lꝫ paternitas nõ ĩportat aliqđ qđ ſit diuerſuꝫ ab eẽn tia: tñ pr̃nitas ĩportat eẽ diſtinctũ ab aliquo: ⁊ hr̃e illud vt diſtinctũ a ſe. ¶ Sed hoc qđ eſt eſſe eſſentiã nõ im portat hr̃e aliqđ diſtinctũ a ſe. g̃ relo: ꝓter hoc qđ eſt eẽ eẽntiã: ĩportat realr aliqđ: ſaltẽ negatiue. vñ eẽ eſſentiã nõ ĩportat eẽ diſtinctũ ab aliq̃ exñte in diuinis. eſſe aũt patrẽ ĩportat eẽ diſtinctũ ab aliq̃. ¶ Ex his ad rõnes di cendũ ꝙ ɔñs eſt falſa. ¶ Ad p̃am ꝓbationẽ dõꝫ ꝙ illa ma. hꝫ ṽitatẽ de illis reb⁹: q̃ ſic ſũt vnũ: ꝙ vna nihil aliđ ĩportet ĩ ſua rõne q̃ꝫ eẽ alterã. nũc aũt lꝫ eẽntia ⁊ relatio ſint vna res: tñ relo: ꝓter h̃ qđ ẽ eẽ eẽntiã: ĩportat aliqđ ſaltẽ negatiue. ſ. hr̃e aliqđ a quo ſit diſtinctũ. ¶ Ad illđ qđ dr̃ ɔ hoc. qꝛ. ſ. fundamẽtũ ẽ ꝑus fundato: dico ꝙ nõ eſt vlr verũ: niſi ĩportẽt diuerſa ab^{ta}. nũc aũt ĩ diuinis re latio ⁊ ab^{tum} nõ ĩportãt diuerſa ab^{ta}: nec ꝑn^{r} nec ex ɔñ ti. ⁊ ideo lꝫ ibi ſicut in omnibus aliqs relatiuis: vt relati ua ſunt ſit coexigentia: non tamen eſt dependentia vel prioritas. Per hoc patet ad ſecundã probationeꝫ: quia de illis quorum eſt eadem realitas quantum ad illud quod ſunt: poteſt reddi ratio quare vnum dicitur fun damentum alterius: ⁊ non econuerſo. dum tamen vnũ coꝝ ĩportat aliqđ vel affirmatiue vel negatiue: qđ nõ ĩ portet alteꝝ: qꝛ illđ qđ in ratione ſua ĩportat aliqđ ſiue affir^{ue} ſiue nega^{ue} vltra alteꝝ dr̃ fundari in illo altero: ⁊ nõ ecõuerſo. falſitatẽ ɔñtis ɔcedo. ſ. ꝙ ĩ diuinis relo nẽ eẽ aliã rẽ ab eẽntia eſt falſaꝫ ⁊ erroneũ. nõ tñ eſt fal ſum vl̃ erroneũ relonẽ in diuinis diſtigui realr ab aliq̃ a q̃ nõ diſtiguiť realr eẽntia: imo oppoſitũ ẽ hereticũ.

Poſtea querebanť duo de eẽntia in habitudine ad ꝑſonas. p^{m} erat de habitudine eẽntie ad ꝑſonã ſm idẽtitatẽ: ⁊ eſt vtrũ idẽtitas q̃ eẽn tia eſt eadẽ ſibypſi: ⁊ idẽtitas q̃ ꝑſona eſt eadẽ ſibypſi ſint vna idẽtitas realr. z^{m} erat de mõ hui⁹ idẽtitatis: ⁊ eſt vtꝝ identitas cõuertibilis ⁊ identitas incõuertibilis ſint di uerſi modi reales in diuinis: ſiue vtrũ cõueniant diui nis ex natura rei.

Queſtio. VI.

Ad primum ſic ꝓcediť ⁊ arguiť ꝙ idẽtitas q̃ eẽntia diui na eſt eadẽ ſibypſi: ⁊ idẽtitas q̃ ꝑſona eſt ea dem ſibypſi nõ ſint vna idẽtitas: qꝛ ille idẽ titates q̃rũ vna ſtat cũ oppoſito alteri⁹ non ſunt vna idẽtitas. Sꝫ ſic ẽ de idẽtitate eẽntie ad ſeipſaꝫ ⁊ de idẽtitate ꝑſone ad ſeipſaꝫ. g̃ ⁊c̃. ma. pꝫ. qꝛ nihil ẽ qđ ſtet cũ ſuo oppoſito. mi. etiã: vt videť: facilr pꝫ. qꝛ idẽti tas eẽntie ſtat cũ pluralitate ꝑſonarũ. ſꝫ pluralitas ꝑſo narũ opponiť identitati perſone. ergo ⁊c̃.

Contra. qꝛ quoꝝ eſt eadeꝫ entitas: ſiue realitas: coꝝ eſt eadẽ idẽtitas: qꝛ ens ⁊ vnũ ɔuer tunť. ſꝫ eẽntie ⁊ ꝑſone eſt eadẽ entitas: ſiue realitas: cuꝫ ꝑſona ⁊ eẽntia ſint idẽ realr in diuinis. g̃ ⁊c̃.

Reſpondeo. circa iſtã qõnẽ ſic ꝓcedã. qꝛ p̊ po nam quandã opinionẽ falſam cũ ſuis motiuis. z^{o}. ponã rõnes ĩprobãtes ꝓdictã falſam opinionẽ ⁊ ꝓbãtes verã. 3°. reſpõdebo ad rõnes indu ctas pro falſa opinione.

Quantum ad p^{m} ſciẽdũ ꝙ: ſicẽ dcm̃ fuit. d. ĩ iſto q̃lꝫ. ĩ z. ⁊. 3. qõne. qdã ponũt duplicẽ idẽtitatẽ. ſ. abſolutã ⁊ relatiuã ⁊ mod⁹ q̃ hec ponũt fuit ibi poſit⁹. ¶ Dicũt ẽt iſti ꝙ in q̃libꝫ ꝑſona ſũt tres idẽ titates realr diuerſe: ⁊ differẽtes: due. ſ. ab^{te}: ⁊ 3^{a} re lati ua. dicũt. n. ꝙ idẽtitas q̃ eẽntia eſt eadẽ ſibypſi: ⁊ idẽti tas q̃ relo vel ꝑſona eſt eadẽ ſibypſi ſũt due idẽtitates ab^{te} ⁊ realr diuerſe: ⁊ ꝑter has duas eſt 3^{a}. ſ. idẽtitas eẽn tie ad relonẽ: ita ꝙ idẽtitas q̃ pr̃ eſt idẽ ſibypſi: ⁊ idẽti tas q̃ deitas eſt eadẽ ſibypſi ſunt due diuerſe idẽtitates ab^{te}. ¶ Idẽtitas aũt q̃ eẽntia eſt eadẽ cũ pr̃e: vel cũ pr̃ nitate eſt q̃dã 3ª idẽtitas diuerſa realr a ꝓdictis duab⁹: ⁊ eſt: vt dicũt: idẽtitas relatiua. ¶ Primũ. ſ. diuerſitatẽ illaꝝ duaꝝ idẽtitatũ abſolutaꝝ ꝓbãt plurib⁹ rõnib⁹: ⁊ poſſunt oẽs rõnes reduci ad tres vias. p^{a} via ꝓcedit ex hoc ꝙ q̃dã ꝓp̊a ɔueniũt ꝑſonis: in qb⁹: vt videť: nõ cõi cat eẽntia. z^{a} via ꝓcedit ex aliq̃li oppõne ꝑſonaꝝ ⁊ eſ ſentie: vel iter ſe vel in ɔparatiõe ad alteꝝ. 3ª via ꝓce dit ex habitudine ꝑſone ad eẽntiã ſm rõnẽ toti⁹ vl̃ie ⁊ ꝑtis ſubiectiue. ¶ Circa ad p^{am} viã ponũt. 5. rõnes. p^{a} talis eſt. ſicẽ ſe hñt ꝑſone ad hñdũ ꝓp̊as affirmatiões: in qb⁹ nõ cõicat eẽntia: ita ſe hñt ad hñdũ ꝓpriã idẽtitatẽ: in q̃ nõ cõicat eẽntia: ſꝫ ꝑſone hñt q̃ſdã ꝓp̊as affirmatiões: in qb⁹ nõ cõicat eẽntia: ſicẽ eẽ diſtinctũ eẽ oppoſitũ rela tiue. g̃ ⁊c̃. mi. pꝫ. qꝛ eẽntia nõ cõicat cũ ꝑſonis in hoc: qđ eſt eẽ diſtinctũ vel oppoſitũ relatiue. ma. ẽt facilr ꝓbať. qꝛ ſicẽ ꝑſone ſe hñt ad ꝓp̊as affirmationes: ita ad ꝓp̊as ꝑuatiões. ſꝫ idẽtitas dicẽ ꝑuationẽ diuiſionis vel diſtin ctionis. g̃ ⁊c̃. ¶ Scđa talis eſt. ſicẽ ſe hñt ꝑſone ad habẽ dũ ꝓp̊as ꝑuatiões mõ q̃ ꝑuatio põt eẽ ĩ diuinis in illis ꝑuationib⁹: in qb⁹ eẽntia nõ cõicat cũ ꝑſonis. ſicẽ ĩ eo qđ nõ eſt eẽ ab^{tum} vl̃ ĩcõicabile: ſic: vt vr̃: ſe hñt ad hñdũ ꝓ priã idẽtitatẽ: ĩ q̃ nõ cõicat eẽntia: ſꝫ ꝑſone hñt q̃ꝫtũ ad aliqua ꝓprias negationes vel priuationes: in quib⁹ nõ cõmunicat eſſentia: ſicut dictuꝫ eſt de incõicabili. g̃ ⁊c̃.

Primus ar ticulus.

Opis aureo.

¶ Tertio ſic. qꝛ illud cui cõuenit aliqd ſm ꝓpriã aliq-
tatē: qđ nõ cõuenit eēntie: habet ꝓpriã aliqtatē diſtin-
ctã ab aliquitate eēntie: ⁊ per ꝯñs ꝓpriã idētitatē aliã
ab idētitate eēntie. Sed ꝑſone ſm ꝓpriã aliquitatē cõ-
uenit aliqd qđ nõ cõuenit eēntie. ſicut hoc qđ eſt eſſe in-
cõmunicabile: qđ ita cõuenit ꝑſone ꝙ nõ cõuenit eſſen-
tie. ğ ⁊c̃. ¶ Quarto ſic. ſicut ſe habēt ꝑſone ad habēdū
ꝓpriã multitudinē in qua nõ cõicat cũ eis eēntia: ita ēt
ſe habēt ad habendũ ꝓpriã idētitatē. Sed ꝑſone habēt
ꝓpriã multitudinē in qua nõ cõicat eēntia: qꝛ ſunt tres
ꝑſone: ⁊ nõ ſunt tres eſſentie. ğ ⁊c̃. ¶ Quinto ſic. qꝛ cui
cõpetit fundare ꝓpriã diſtinctionē ſine eēntia: ei ꝯuenit
habere ꝓpriã idētitatē aliã ab idētitate eēntie: qꝛ vnū-
quodqꝫ ſicut ſe habet ad fundandã ꝓpriã diſtinctionē: ita
ad fundandã ꝓpriã indiſtinctionē. Sed ꝑſone cõuenit
fundare ꝓpriaꝫ diſtinctionē ſine eſſentia: qꝛ vna ꝑſona
eſt diſtincta ab alia: in qua diſtinctiõe nõ cõicat eēntia:
q̃ a nulla ꝑſona eſt diſtincta. ğ ⁊c̃. ¶ Quātũ ad 2ᵃᵐ viã
q̃ ꝓcedit ex oppõne arguit̃ ad ꝓpoſitũ. 5. rõnibꝰ. Primo
ſic. qꝛ ille idētitates ſunt diuerſe: q̃ ſunt oppoſite. ⁊ hoc
pꝫ. qꝛ nulla res eſt ſuuꝫ oppoſitũ. Sed idētitas eēntie ⁊
idētitas ꝑſone ſũt huiꝰ: qꝛ idētitas vna eſt cõicabilitas.
alia võ icõmunicabilitas. ğ ⁊c̃. ¶ Scđo ſic. qꝛ ille idē-
titates differũt realr: ſm quas ꝑſone oppoſito mõ ſe ha-
bēt: qꝛ eadē ⁊ ſm idē nõ videnť ſe habere oppoſito mõ:
ſed ꝑſone oppoſito mõ ſe habēt ſm vtrãqꝫ idētitatē: qꝛ
ſm idētitatē eſſentialē ſunt vnũ: ſm idētitatē ꝑſonaleꝫ
ſunt plures. ğ ⁊c̃. ¶ Tertio ſic. qꝛ illa idētitas nõ eſt ea-
dem cũ idētitate ꝑſonali: q̃ ſtat cũ eius oppoſito. qꝛ: vt
videť: nulla res ſtat cũ ſuo oppoſito: ſed idētitas eēntie
ſtat cũ oppoſito idētitatis ꝑſonalis: qꝛ cũ pluralitate ꝑ-
ſonarũ. ğ ⁊c̃. ¶ Quarto ſic. qꝛ illoꝝ nõ eſt vna idētitas
q̃ fundat oppoſita: ſed eſſentia fundant idētitatē cũ q̃li-
bet perſona. vna võ ꝑſona fundat diſtinctionē ab alia: ⁊
idē eſt de relationibꝰ oppoſitis. ğ ⁊c̃. ¶ Quinto ſic. qꝛ
ille idētitates ſũt diuerſe: que opponunť diuerſis mul-
titudinibus: ſed idētitas eſſentie ⁊ idētitas ꝑſone vel re-
lationis opponunť diuerſis multitudinibꝰ. ğ ⁊c̃. Ma.
ſupponiť. Mi. ꝓbať 2ᵒ. ꝓ ſic. qꝛ ſicut idētitati eēntie nõ
opponiť pluralitas relationũ: ita nec ei opponiť plura-
litas paternitatũ. ſed idētitati eſſentie opponiť plurali-
tas eēntiaꝝ. ğ ⁊c̃. ¶ Scđo ſic. qꝛ ſicut plures ſimilitu-
dines ſiue pluralitas ſimilitudinũ nõ opponiť eſſentie:
ſic nec ei opponiť pluralitas paternitatũ: vel patrũ. Sꝫ
pluralitas ſimilitudinũ nõ opponiť idētitati eēntie: cũ
aliq doctores ponãt plures ſimilitudines in diuinis: nõ
obſtãte idētitate eēntie. ğ idētitas eēntie nõ opponitur
multitudini paternitatũ. ſꝫ idētitas paternitatis oppo-
nitur multitudini paternitatũ. ğ vtraqꝫ idētitas nõ op-
poniť eideꝫ multitudini: ſed diuerſis multitudinibus.
¶ Scđo 3ᵃᵐ viã arguiť 2ᵒ. ꝓ ſic. idētitas eēntie ⁊ idēti-
tas ꝑſone ſe habēt ſicut idētitas totiꝰ vniuerſalis ⁊ idē-
titas ptis ſubtiue. ſꝫ idētitas totiꝰ vniuerſalis ⁊ idētitas
partis ſubtiue nõ ſunt vna idētitas: cũ ita ſit ꝙ cũ iden-
titate totiꝰ vniuerſalis ſtet pluralitas partis ſubiectiue.
ğ ⁊c̃. ¶ Scđo ſic. qꝛ ille idētitates differũt realr: quarũ
vna intrat multitudinē ꝑſonaꝝ: vt ps ſubtiua: ⁊ alia nõ.
ſed idētitas ꝑſonalis intrat multitudinē ꝑſonarũ: vt ps
ſubtiua: nõ ſic idētitas eſſentialis. ğ ⁊c̃. ¶ Tertio ſic. qꝛ
ſi eadē multitudo vel pluralitas oppõereť idētitati eſ-
ſentie ⁊ idētitati ꝑſone: vtraqꝫ idētitas per eãdē viam
poſſet iprobari. ꝯñs eſt falſuꝫ. ğ ⁊ añs. ꝯña pꝫ. qꝛ idē er-
roꝛ per eãdē viã põt iprobari. Sed ſi multitudo oppoſi-
ta idētitati eēntie ⁊ oppoſita idētitati ꝑſone eſſet eadeꝫ
multitudo: ideꝫ erroꝛ eſſet ponere plures paternitates:

vel filiationes: ⁊ ponere plures eſſentias. ergo ⁊c̃. falſi-
tas ꝯñtis patet per Aug. cõtra maximũ hereticũ: qꝛ ad
improbandũ pluralitatē filioꝝ nõ vtitur identitate eſ-
ſentie: nec etiã doctores cõmuniter hoc modo vtuntur
ad probandũ identitatē generationis diuine: vel filia-
tionis. ¶ Preter iſtas vias adducunt vnã rationeꝫ ex
ſeparabilitate perſone ab eſſentia ſic. idētitas illius nõ
eſt identitas eſſentie: quo non manente manet eſſentia:
quia eſſentia non poteſt manere ſine identitate ſua.
Sed ſm Aug. ſi deus nõ eēt pater: adhuc remaneret
deus ingenitus. ⁊ per conſequēs remota perſona patriſ
remaneret eſſentia. ergo ⁊c̃. ¶ Secundũ autē. ſ. ꝙ idē-
titas eſſentie cũ perſona vel relatiõe ſit alia a predictis
duabus identitatibꝰ. ſ. eſſentie cũ ſeipſa: ⁊ identitate per-
ſone cũ ſeipſa: probant quattuoꝛ rationibus. Primo ſic.
quia ille identitates ſunt diuerſe: quarum vna compa-
titur affirmationem ⁊ negationem. alia vero non. Sed
ſic eſt de identitate eſſentie vel perſone ad ſeipſaꝫ: ⁊ de
identitate eſſentie ad perſonam. ergo ⁊c̃. Maioꝛ ſuppo-
nitur. minoꝛ probatur. quia identitas eſſentie ⁊ perſo-
ne compatiuntur affirmationem ⁊ negationem: quia
affirmatio ⁊ negatio verificantur de perſona ⁊ eſſen-
tia: puta communicabile ⁊ incommunicabile. non au-
tem de ſola perſona: aut eſſentia. ergo ⁊c̃. ¶ Secundo.
quia identitates ille ſunt diuerſe: quarum vna eſt iden-
titas adequata: ⁊ alia nõ. ſed ſic ſe habent identitas eſ-
ſentie vel perſone ad ſeipſam ⁊ identitas eſſentie cum
perſona: quia vna eſt adequata. ſ. identitas perſone ad
ſe: vel eſſentie ad ſe. alia vero non: quia perſona non ad-
equatur eſſentie. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio arguitur eodē mo-
do de conuertibili ⁊ inconuertibili. ¶ Quarto. quia il-
le identitates differunt realiter: quaruꝫ vna preſuppo-
nit aliam: ſed identitas eſſentie cum perſona preſuppo-
nit identitatem abſolutam ad ſe ipſius eſſentie ⁊ perſo-
ne ad ſe. ergo ⁊c̃.

Quantum ad ſecundum principale ſ. quantũ ad improbationeꝫ iſtius opinionis vel vt meliꝰ dicať fictiõis: breuiter me expedio. dicũt. n. [illegible]
duo. ſ. ꝙ identitas relatiua diſtincta eſt realiter ab idē-
titate abſoluta: qua eſſentia vel perſona eſt eadem ſibi-
ipſi: ⁊ ꝙ identitas eſſentie ad ſe ⁊ identitas perſone ad
ſe ſunt diuerſe identitates abſolute. ¶ Primuꝫ autem
iſtorum in generali ⁊ in omni natura eſt reprobatum
in ſecunda ⁊ tertia queſtione: ⁊ reſponſum ad obiecta:
preter ea vero que ibi adducta ſunt adduco vnam ra-
tionem ſpecialiter ad propoſitum.
¶ Ad cuiꝰ euidentiã ſciendũ ꝙ de habitudine totius
vniuerſalis ad partes ſubiuas in creaturis: ⁊ de habitu-
dine eēntie ad ꝑſonã in diuinis quantũ ad aliqd eſt diſ-
ſimile: ⁊ quantũ ad aliqd ſimile. ¶ Quantũ ad hoc eſt
diſſimile: qꝛ in creaturis vnitas totius vl'is que dť vnũ
in pluribꝰ nõ eſt vnitas realis: ſꝫ tñ rõnis. qꝛ ſoꝛ. ⁊ pla-
to nõ ſunt vnus hõ realr: ſꝫ tñ ſm cõceptionē: ſiue ſm
rõnē. in diuinis aũt eadē eēntia numero eſt plures ꝑſo-
ne. eadē eniꝫ nũero eēntia eſt tres ꝑſone. vñ vnitas eēn-
tie in tribꝰ ꝑſonis eſt realis circũſcripto oi ope itellectꝰ.
¶ Ex iſta differētia ſequiť ſcđa. ꝙ in creaturis nã cõis
puta homo: nõ habet vnã ⁊ eandē idētitatē realē in di-
uerſis partibꝰ ſubiuis: ſiue in diuerſis idiuiduis. v. g. in
ſoꝛ. ⁊ plo. ſicut nec in eis eſt eadē humanitas realr: ſꝫ tñ
ſm rõnē. Sed eēntie diuine eſt vna ⁊ eadē idētitas rea-
liter in tribꝰ ꝑſonis: ſicut ⁊ eadē eſſentia. ¶ In alio aũt
conueniunt. ſ. quantum ad identitatē realem indiuidui
⁊ nature cõmunis quantũ ad illud indiuiduum. vnde
ſicut eſt eadē identitas realis hominis: qui eſt ſoꝛtes: ⁊

ipſius ſoꝛ. ita etiã eſt eadẽ idẽtitas eſſentie ꝛ perſone in diuinis. Et multo plus qꝛ eẽntia ſiue accepta cõcretiue: puta deus: ſiue abſtractiue: puta deitas eſt intimioꝛ pſone cuicũqꝫ ꝙ quecũqꝫ natura creata ſuppoſito cuicũqꝫ. ℂ Ex hoc ad ꝓpoſitũ ſic. qꝛ nõ minoꝛ idẽtitas realis ẽ inter eẽntiã ꝛ pſonã in diuinis ꝙ inter naturã cõem: puta hominẽ ꝛ indiuiduũ: puta ſoꝛ. in creaturis. ꝛ hoc ꝙtũ ad illud ꝓ quo ſtat nã cõis ꝓ illo ſuppoſito: ſiue indiuiduo. Sed nã cõis ſic accepta ꝛ idiuiduũ: puta ſoꝛ. ꝛ hõ. quantũ ad illud qḋ de ſoꝛ. verificaꝛ hñt vnã ꝛ eãdẽ idẽtitatẽ realẽ. ğ ꝛc̃. Ma. pꝫ. qꝛ vt dcm̃ eſt: intimioꝛ eſt de⁹ patri ꝛ filio ꝙ hõ ſoꝛ. Mi. ẽt de facili pꝫ. qꝛ ſi quãtũ ad realẽ idẽtitatẽ ſuperi⁹ ꝛ iferi⁹ in eodẽ nũero haberẽt diuerſas idẽtitates qḋlibet idiuiduũ eẽt vnus ſaccus plenus. ſ. innumeris idẽtitatib⁹ ſm nũerũ ꝑdicabiliũ poſſibiliũ in recta linea ſm ſub ꝛ ſupra. Et iſta rõ cõcludit ꝙtũ ad vtrũqꝫ. ſ. ꝙ idẽtitas qua eẽntia eſt eadẽ pſonis ꝛ ipſa ꝛ eẽntia ſunt eadẽ ſibypſis eſt vna ꝛ eadẽ identitas. ℂ Rõnes ẽt q̃ ꝓbãt ipoſſibilitatẽ illi⁹ idẽtitatis relatiue: q̃ ſit alia ab idẽtitate q̃ aliqḋ eſt indiſtinctũ a ſeipſo: q̃ dicit̃ idẽtitas: q̃ cõuertit̃ cũ ente: ſic aduerſarij dicunt: ſunt directe ꝯ z^m dictũ: quo dr̃ ꝙ in vna q̃libet pſona ſũt diuerſe idẽtitates ab^{te}: qꝛ eoꝝdẽ extremoꝝ nõ eſt niſi vna idẽtitas: ſꝫ idẽtitas eoꝝ quoꝝ eſt vna ſimplex realitas ẽ idẽtitas eoꝝdẽ extremoꝝ. ꝛ multitudo vel diſtĩ ei oppoſita ẽ eoꝝdẽ extremoꝝ. ğ ꝛc̃. ℂ Itẽ vt pꝫ ex dictis: idẽtitas eẽntie cũ pſona eſt idẽtitas ab^{ta} qꝛ idiſtinctio eiuſdẽ a ſeipſo: vt ꝓbatũ eſt. ğ eẽntie ꝛ pſone eſt eadẽ idẽtitas ab^{ta}. Sed illi⁹ cui⁹ eſt eadẽ idẽtitas ab^{ta} nullo mõ poſſunt eẽ plures idẽtitates ab^{te}. ğ ipoſſe eſt eiuſdẽ pſone q̃liter cũqꝫ realr̃ loquẽdo eẽ plures idẽtitates ab^{te}. Et hoc ſufficit de ſcḋo.

Tertius artic. **Quantum** ad z^m. ſ. quantũ ad ſolũnes oboꝝ: ſiue rõnũ volo ꝑmittere aliq̃ ꝑtinentia ad ꝑmas duas vias. ℂ Quantũ ğ ad ꝑmã viã q̃ ꝓcedit ex hoc ꝙ q̃dã ꝓpa dicunt̃ cõuenire pſonis ſiue eſſentia: ſiue in qb⁹ nõ cõicat eẽntia cũ pſonis. ℂ Sciendũ ꝙ aliqḋ cõuenire pſonis ſiue huic pſone ſiue illi ꝙ nõ cõuenit eẽntie: ſiue in q̃ nõ cõicat eẽntia cũ pſona z^r põt intelligi. vno° ꝙ eẽntia nõ ꝯcurrat cũ pſona: vt exiſtens illḋ: ſiue illa pſona cui attribuit̃ tale ꝑdicatũ ſiue affirmatiue ſiue negatiue. alio° dicat̃ ꝙ aliqḋ ꝯuenit pſone: in q̃ nõ cõicat eẽntia cũ pſona recipiẽdo ꝑdicationẽ illi⁹ ꝑdicati: ſic recipit pſona. ꝑ mõ falſũ eſt de q̃cũqꝫ ꝑdicato. z° mõ põt hr̃e veritatẽ de aliqb⁹ ꝑdicatis. v. g. ꝙ dicat̃ ꝙ eẽntia nõ ꝯcurrit cũ pſona in hoc qḋ eſt eſſe diſtinctũ ab altera pſona ſi intelligat̃ ꝑ mõ falſũ eſt: qꝛ tũc ſenſus eẽt ꝙ pſona ſic eſt diſtincta ab alia pſona: ꝙ eẽntia nõ eſt illa pſona: q̃ ſic ab alia eſt diſtincta. ꝛ h̃ eſt falſũ ꝛ erroneũ. nã eẽntia eſt tres pſone: q̃ ſũt diſtincte abinuicẽ: ꝛ q̃lꝫ eoꝝdẽ. Si itelligat̃ z° mõ veritatẽ hꝫ. nã ſenſus eſt ꝙ pſona aliq̃ eſt diſtincta ab alia. ꝛ eẽntia nõ ꝯcurrit cũ ea vt ꝯdiſtincta: vel vt recipiẽs. ſic ꝑ ꝯuenientiã ꝑdicationẽ talis ꝑdicati. ſ. ei⁹: qḋ eſt eẽ diſtinctũ. ꝛ eodẽ mõ cõuenit aliqḋ ꝑdicatũ eẽntie: in q̃ nõ cõicat nec cõcurrit pſona ꝑdicto mõ. nã eẽntia eſt cõicabilis: nõ ãt pſona: ſꝫ pſona ſit illa res q̃ eſt cõicabilis. hoc aũt nõ ꝓuenit ꝑꝑ diuerſitatẽ idẽtitatũ iter eẽntiã ꝛ pſonã: ſicut nec ꝑꝑ diuerſitatẽ realitatũ: qꝛ ſic patebit deducẽdo ꝑdicte rõnes: ita ꝯcludũt diuerſitatẽ realitatũ: ſic ꝛ idẽtitatũ: ſꝫ illḋ ꝓuenit: qꝛ vnũ ſe hꝫ in plus ſm ꝑdicationẽ ꝙ aliḋ: qꝛ. ſ. vnũ ꝑdicat̃ de pluríb⁹ ꝙ aliḋ. eẽntia. n. realr̃ ꝛ veraciter ꝑdicat̃ de pluríb⁹ ꝙ aliq̃ pſonaꝝ. ℂ Quantũ ad z^{am} viã q̃ ꝓcedit ex aliquali oppõne eẽntie ꝛ pſone: vel iter ſe: vl' in ꝯparatiõe ad alteꝝ ſm oppõnẽ vni⁹ ꝛ multi premitto tria. ꝑ^m eſt de diſtinctiõe vnitatũ. z^m de diſtinctiõe multitudinũ. z^m de oppõne eoꝝ adinuicẽ. ℂ Quãtũ ad ꝑ^m ſciẽdũ ꝙ in diuinis poſſum⁹ imaginari q̃druplicẽ vnitatẽ ſiue idẽtitatẽ. ſ. vnitatẽ ſiue idẽtitatẽ eẽntie: ſm quã. ſ. dicim⁹ eẽ vnã eẽntiã in diuinis: q̃ quidẽ vnitas ꝛ eſt vnitas eẽntie: vt a q̃. ſ. eẽntia eſt formalr̃ vna: ꝛ eſt ẽt aliq̃ mõ vnitas pſonaꝝ: inq̃tũ ꝫ pſone ſunt vnũ in eẽntia: ꝛ ſũt vna eẽntia: ꝛ inq̃tũ. ſ. idẽtitas cuiuſlibet pſone eſt ipſa idẽtitas eẽntie: ſꝫ nõ ꝯuertat̃: vt ſuppono ꝓbatũ. alia eſt vnitas: ꝛ nõ dico ita alia: ꝙ alietas realis ſit iter ꝑ^{am} ꝛ z^{am}. ſ. vnitas: ſiue idẽtitas q̃ vnaq̃qꝫ pſona eſt vna. ſ. vnitas pr̃is ꝛ vnitas filij ꝛ vnitas ſp. ſã. ℂ Tertia vnitas eſt q̃ realr̃ pſona eſt eadẽ res cũ eẽntia: ꝛ iſta idẽtitas nõ dic̃ aliquã idẽtitatẽ realr̃ differẽtẽ ab idẽtitatib⁹ pſone ꝛ eẽntie: nec eſt in diuinis aliq̃ realitas alia a realitatib⁹ pſonaꝝ ꝛ a realitate eẽntie: ꝛ iſte idẽtitates ſũt ṽe ꝛ nec̃ie. ℂ Quartã idẽtitatẽ põt aliqs imaginari ibi. ſ. idẽtitatẽ q̃ oẽs pſone ſint vna pſona. Et iſta eſt ipoſſis. ℂ Quãtũ ad z^m ſciẽdũ ꝙ 4^{or} ẽt multitudines iſtis oppoſitas põt qs ibi imaginari. ſ. multitudinẽ vel pluralitatẽ eſſentiaꝝ ꝛ pluralitatẽ q̃ vnaq̃qꝫ pſona ſit plures pſone: puta pr̃ plures pr̃es: ꝛ ſic de filio ꝛ ſp. ſ. Et pluralitatẽ realẽ pſone ꝛ eẽntie: ꝛ pluralitatẽ triũ: q̃. ſ. pr̃ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpi. ſan. ſũt plures pſone. ℂ Prime tres pluralitates ſũt ipoſſes. 4ª ṽo eſt nec̃ia. ℂ Q̃tũ ad z^m ſciẽdũ ꝙ pluralitas pſonaꝝ: q̃. ſ. tres pſone pr̃ fili⁹ ꝛ ſpũs ſã. ſunt plures pſone: nõ repugnat vnitati eẽntie: nec vnitati q̃ vnaq̃qꝫ pſona eſt eadẽ ſibypſi: nec vnitati q̃ vnaq̃qꝫ pſona eſt eadẽ cũ eſſentia. Et hoc patet z^r. ꝑ ſic. qꝛ illa nõ opponunt̃ adinuicẽ: que ſe cõpatiunt̃: ſed pluralitas qua tres pſone ſunt plures pſone ſe cõpatiuntur cũ predictis vnitatib⁹. vt de ſe patet. ergo ꝛc̃. ℂ Sed contra hoc z^r põt obijci. ꝑ ſic. vnũ ꝛ multa ſunt oppoſita: ſꝫ pluralitas pſonarũ ꝛ vnitas vniuſcuiuſqꝫ eaꝝ ſe habẽt ſicut vnũ ꝛ multa. ğ ꝛc̃. ℂ Scḋo ſic. illa ſe cõpatiuntur adinuicẽ: que poſſunt ſimul cõuenire eidẽ. Sed in diuinis oppoſita cõueniunt eidẽ etiã numero: qꝛ eidẽ eſſentie ꝯuenit pater ꝛ fili⁹: que ſunt oppoſita. ğ ꝛc̃. ℂ Ad ꝑ^m: dicendũ. ꝑ ad maioꝛẽ: ꝙ vnũ ꝛ multa vel quecũqꝫ ſilia, que dicunt̃ iplicare oppoſitũ nõ habẽt oppoſitũ: niſi accipiant̃ circa idẽ: nõ in plus ſe habẽs ſm predicationẽ ꝛ reſpectu eiuſdẽ. dico aũt circa idẽ: qꝛ ſi accipiant̃ circa diuerſa: nõ haberent oppoſitũ. ſicut albedo in ſoꝛ. ꝛ nigredo in platone. dico etiã nõ in plus ſe habẽs ſm predicationem: qꝛ eidẽ in plus ſe habẽti poſſunt conuenire formẽ oppoſite. ſicut homo põt eẽ albus ꝛ niger ſm diuerſa indiuidua: qꝛ in plus ſe habet ſm predicationẽ ꝙ qḋcũqꝫ illoꝝ: ꝛ lꝫ idẽ homo numero nõ ſe habeat in plus ſm predicationẽ ꝙ qḋcũqꝫ indiuiduoꝝ: tamen idẽ ſeq̃retur: ſi idẽ numero homo eſſet ſoꝛ. ꝛ plato. ſicut ꝛ eũdẽ hominẽ numero eſſe albũ ꝛ nigrũ ſm diuerſas partes integrales nõ iplicat repugnantiã. Et idẽ ſequeret̃ etiã ſm partes ſubiectiuas ſi idẽ hõ numero poſſꝫ habere diuerſas partes ſubiectiuas. dico autẽ reſpectu eiuſdẽ, nã aliqḋ eſſe indiſtinctũ a ſe: ſiue per cõparationẽ a ſe ꝛ diſtinctũ ab alio nõ iportat repugnantiã vel oppoſitionem. ℂ Ad minoꝛẽ dicendũ ꝙ pluralitas perſonarũ: qua. ſ. vna pſona habet pluralitatẽ cũ alia: ꝛ vnitas qua vnaqueqꝫ eſt vna in ſe: ꝛ in ſe indiſtincta nõ accipit̃ per cõparationẽ ad idẽ. nã vnũ illoꝝ ꝯuenit pſone ꝑ ꝯparationẽ ad ſeipſaꝫ. ſ. eẽ vnũ in ſe: ꝛ eſſe aliud cõuenit ei per cõparationẽ ad alias. Ex dictis ad maioꝛẽ pꝫ ad z^m: qꝛ eſſe patrẽ ꝛ eſſe filiũ ꝯuenit eſſentie: vt in plus ſe habenti ſm predicationem. ℂ Secundo patet idem. ſ. ꝙ predicta pluralitas nõ opponit̃: nec repugnat ꝑdictis vni⁹

tatibus: qꝛ ſicut ſe habet in creaturis pluralitas indiui duoꝝ ↄ̄ꝛétoꝝ ſub aliq̄ cõi ad vnitatē q̄ vnūqđq; illoꝝ eſt idē cū ipſo cõi: ꝛ ad vnitatē q̄ ipſum cõe eſt aliq̄ mō vnū in illis plurib' idiuiduis: ſic ſe hꝫ pluralitas ꝓdicta pſonaꝝ ad ꝓdictas vnitates in diuinis. Sꝫ in creaturis pluralitas q̄ idiuidua alicui' cõis ſūt plura adinuicē nō opponit̄ vnitati q̄ vnūqđq; eſt vnuꝫ in ſe: vel vnitati q̄ vnūqđq; eſt idē realr cū ſuo ſupiori: vel vnitati q̄ ipſuꝫ ↄ̄e aliq̄ mō eſt vnū in plurib' idiuiduis. g̃ ꝛc̃. mi. vr̄ pla na. ma. ēt nō hꝫ dubiū: niſi forte q̄tū ad tertiā ptē: q̄ dr̄ ꝙ ſicut pluralitas idiuiduoꝝ in creaturis nō repugnat vnitati ipſius cõis in plurib' idiuiduis: ita pluralitas pſonaꝝ nō repugnat vnitati ipſi' eēntie in plurib' pſonis: qꝛ in creaturis vnitas ipſi' cõis in plurib' idiuiduis eſt vnitas rõnis. vnitas āt eēntie in diuinis eſt vnitas real: qꝛ vna realis eēntia eſt in trib' pſonis. ꝛ iō nō vr̄ ſile de vnitate ipſi' cõis in parib' ſubiũis in creaturis: ꝛ d̄ vni tate eēntie in pſonis diuinis. ¶ Ad h̄ dōꝫ eſt ꝙ eſt ſile q̄tū ad ꝓpoſitū ptinet: qꝛ lꝫ nō ſit ſile q̄tū ad h̄ ꝙ vni tas ipſi' cõis ſit hincinde ſilis: tñ vnitas ipſi' cõis hꝫ ali q̄ mō ſilēꝫ habitudinē ad ptes ſubiũas vtrobiq;: qꝛ ſicͤ in creaturis vnū rõne põt eē cõe plurib': ita idē re in di uinis põt eē cõe plurib'. ¶ Et ſic i creaturis pluralitas realis idiuiduoꝝ nō repugnat vnitati ipſi' cõis ſm̃ rõ nē: ita in diuinis vnitati ipſius cõis ſm̃ rē nō repugnat pluralitas pſonaꝝ ſm̃ rē. talis āt pluralitas pſonaꝝ re pugnat vnitati illi: q̄ tres pſone ponerent̄ eē vna pſona: qꝛ tūc acciperent̄ vnū ꝛ mlta circa idē: ꝛ re' eiuſdē. plu ralitas vo eēntie ꝛ pluralitas pſone: q̄. ſ. vnaq̄q; pſona poneret̄ eē plēs repugnat vnitati eēntie ꝛ vnitati pſo ne nō ſolū reddēdo ſingula ſingulis: ſꝫ ēt reddēdo ſin gula oīb': ita ꝙ plalitas eēntie repugnat tā vnitati eēn tie q̄ȝ vnitati pſone. ꝛ pluralitas ēt pſone: q̄. ſ. q̄lꝫ eēt plu res: puta pr̄ plēs pr̄es repugnat tā vnitati pr̄is q̄ȝ vnita ti eēntie. ꝛ hoc pꝫ ex ſupradictis: qꝛ ſic ſe hn̄t idētitas ꝛ pluralitas eēntie ꝛ pſone adinuicē accipiēdo pluralita tem ꝛ vnitatē pſone mō ꝓdicto: ſic ſe hn̄t pluralitas rea lis ꝛ vnitas realis. ſoꝛ. ꝛ hoīs: q verificant̄ de ſoꝛ. adinui cem. ſꝫ pluralitas ſoꝛ. repugnat tā vnitati ſoꝛ. q̄ȝ vnitati reali hoīs: q v̄ificāt̄ de ſoꝛ. ꝛ eȝ. vt oñſuꝫ ē. g̃ ꝛc̃. ¶ His ꝓmiſſis rñdēdū eſt ad rõnes. ¶ Ad p̄ᵃᵐ q̄ ſm̃ p̄ᵃᵐ viaꝫ dōꝫ ꝙ maioꝛ accipiēdo vniformiter eſt vā. ad minoreꝫ dōm ꝙ hꝫ duplicē ſenſuꝫ: ſicͤ patuit: ꝛ in vno eſt vā: ꝛ in alio eſt falſa. nā ſi itelligat̄ ꝙ pſona hēat ꝓpᵃs affirma tiōes: in qb' nō cõicat eēntia: vt ex ꝑte illō cui tales affir matiōes cõueniūt falſa eſt. nā eēntia eſt illō. ſ. illa pſona cui eē diſtinctū vel eē oppoſitū cõueniūt. ¶ Si autē in telligatur ꝙ quantū ad talia predicata eſſentia nō com municat cū perſona: vt condiſtincta vel coopppoſita alij perſone ſic eſt vera. non propter diuerſam identitatem eſſentie ꝛ perſone: ſicut nec propter diuerſam realitatē. tantum enim concludit ratio de diuerſitate realitatis: quantum de diuerſitate identitatis: ꝛ plus. nam illud cui conueniunt illa predicata directe eſt realitas rela tionis vel perſone: ꝛ non ita proprie identitas. Sed hoc eſt quia eſſentia pluribus realiter conuenit q̄ȝ perſona hec vel illa. ꝛ ex hoc neceſſario ſequitur ꝙ illa que im portant diſtinctionem perſone ad perſonam: ita conue niunt perſone ꝙ non eſſentie: lꝫ ipſa eſſentia ſit illa res cui conueniunt. ¶ Ad ſecundū dicendum eodem mo do: quia lꝫ aliquod pꝛimarie vel negatiue dictum con ueniat perſone ꝙ non cõueniat eſſentie propter predi ctam cauſam: quia. ſ. in plus ſe habet ſm̃ predicationē: quia. ſ. veraciter eſt plures res q̄ȝ quecūq; perſona per ſe accepta: tamen illud ꝛ eius realitas cui iſta cõueniūt eſt ipſa eſſentia: ꝛ econuerſo. ꝛ ſic concurrit eſſentia cuꝫ perſona reſpectu taliū: vt qđ eſt cui talia cõueniunt. Et ſicut dictū eſt ad primā: iſta ratio magis haberet cõclu dere diuerſitatē realitatū q̄ȝ identitatū: qꝛ realitates ꝑ ſonarū ſunt illud quibus talia cõueniunt. ¶ Ad tertiū patet ꝙ nulli perſone conuenit ſm̃ quamcunq; aliqui tatem ſuam aliquod predicatum: ad quod non concur rat: ꝛ in quo non cõmunicet eſſentia cum perſona mo do predicto. Eſt autē notandū ꝙ iſta ratio directe con cludit. ſi debet aliquid cõcludere ꝙ alia eſt realitas eſ ſentie ꝛ realitas perſone: quia cõcludere ꝙ perſona ha beat propriā aliquitatē in qua nō concurrat vel nō cõ municet eſſentia eſt cõcludere ꝙ alia eſt q̄ditas vtriuſ q;: ꝛ per conſequēs realitas. quod falſum eſt ꝛ hereticū etiam ſm̃ opinionem aduerſarioꝝ. vnde in omnem euentum falſum concludit. Oꝛ autēꝫ hic implicatur de hoc quod dicitur propꝛia aliquitas perſone dupliciter poteſt intelligi. vno modo ꝙ perſona habeat realitateꝫ aliquam: in qua non communicant alie perſone: ſicut exiſtentes illa realitas. ꝛ ſic veruꝫ eſt ꝙ perſone habēt propꝛiam aliquitatem vel realitatem: que non conue nit alijs perſonis. alio modo poteſt intelligi ꝙ perſona habeat propꝛiam aliquitatem: ſcilicet propꝛiam realita tem: in qua non cõmunicet eſſentia: vt exiſtens illa rea litas. ꝛ iſtud eſt falſum ꝛ hereticū. ꝛ idem dico de iden titate. ¶ Ad quartum patet per idem: quia lꝫ eſſentia non ſit formaliter multa: ſic ſcilicet ꝙ multitudo pona tur circa ipſam ſic ꝙ ſicut multe eſſentie: tamen eſſen tia eſt ille res quibus conuenit illa multitudo. eſt enim tres perſone: ꝛ eſt trinitas. ꝛ ſicut ipſa eſt tres perſone: ita etiam ſua entitas eſt tres vnitates perſonarum. vn de: ſicut dictum eſt ad precedentes: ita dicendum eſt ad iſtam. ꝙ ſcilicet concurrit eſſentia: ſicut illud quod eſt ille res: quibus conuenit multitudo. ¶ Ad quintuꝫ patet per idem. quia ſicut eſſentia concurrit cum perſo na in alijs: ita etiam in fundando diſtinctionē propꝛiaꝫ. ¶ Ad primum quod procedit ſm̃ ſecundam viam di cendum ꝙ minoꝛ eſt falſa. Ad probationeꝫ dicendum ꝙ identitas eſſentie non eſt cõmunicabilitas: lꝫ ſit cõ municabilis ſicut ꝛ ipſa eſſentia: quia communicabili tas eſſentie eſt conuenientia eiꝰ qua conuenit multis. identitas vero eius eſt indiuiſio vel indiſtinctio eius a ſe: que ei cõueniret ſi ſoli vni pſone ↄ̄ueniret. Et ſilr idē titas propꝛie perſone non eſt incommunicabilitas: lꝫ ſit incommunicabilis: quia incommunicabilitas perſone eſt negatio conuenientie: qua conueniat pluribus per ſonis: ſed identitas eius eſt negatio diſtinctionis: q̄ ipſa ſit diſtincta a ſe. Ex hoc autēꝫ ꝙ vna identitas eſt com municabilis ꝛ alia incõmunicabilis: nō ſequitur ꝙ nō ſint eadem identitas: ſicut nec de eadem realitate: quia eadem realitas que eſt perſona incõmunicabilis: ꝛ eſt ipſa realitas eſſentie que eſt communicabilis. ad vtrū q; enim ſufficit hoc non eſſe illud conuertibiliter.

¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ minoꝛ eſt falſa. qꝛ pſonas eſſe idē realr in eēntia: ꝛ eē plures pſonalr nō ſunt oppoſita: ſicͤ nec idētitas eēntialis ꝛ pluralitas pſonalis ſunt oppoſi te. vt. ſ. ꝓbatū ē. ꝛ ſic pſonas eē vnā eēntiā: ꝛ eēntia plu res pſonaꝰ nō ſunt oppoſita. ſꝫ veꝝ eſt ꝙ tres pſonas eē vnā pſonā ſm̃ idētitateꝫ eēntie ꝛ eē plures pſonas eēnt oppoſita. Qñdo aūt dicit̄ ꝙ pſone ſunt vnū in eēntia intelligit̄ ꝙ ſunt vna eēntia. nō ꝙ in eēntia vel q̄lr alr ſint vna pſona. ¶ Ad 3ᵐ dicendū ꝙ minoꝛ eſt falſa. qꝛ idētitas eēntie nō opponit̄ pluralitati pſonaꝝ: q̄. ſ. pſo ne ſūt plures adinuicē. ¶ Sed q̄tū ad rē ptinet oppo nitur pluralitati: qua vnaqueq; perſona poneretur eſſe

plures. vt oſtenſuʒ eſt. 5. ¶ Ad quartū dicēdū. p̄mo q̄ maior in diuinis nō eſt vā: q̄ꝛ ſequeret̄ q̄ eadē eſſentia nō poſſ; fundare oppoſitas relōnes. qd̄ eſt falſū. ¶ Secundo dico q̄ pſonā eē diſtinctā a pſona: ꝛ eēntiā eē eādem cū q̄libet pſonarū nō ſunt oppoſita: ſicut idiuidua adinuicē diſtingui: ꝛ oē eē idē cū vnoquoq; eoꝝ nō ſūt oppoſita. Sed verū eſt q̄ pſonā eē diſtinctā a pſona: ꝛ pſonā eē eandē cū pſona illa: a qua ponit̄ diſtincta ſunt oppoſita. ¶ Tertio dico q̄ iſta ratio plus concludit diuerſitatē pſone ab eſſentia q̄ʒtū ad realitatē q̄ʒ q̄ʒtū ad idētitatē: q̄ꝛ idētitas ꝓꝑe nō fundat idētitatē vel diſtinctionē: ſed ipſa realitas cui ꝯuenit eſſe eandē vel diſtinctam. ¶ Ad 5m dōm q̄ minor eſt falſa. Ad ꝓbationē dicendū q̄ maior illi᷒ ꝓbationis eſt falſa. q̄ꝛ ſic ꝓbatū ē 5. nō ſic opponit̄ pluralitas pſonaꝝ vel relōnū vnitati eēntie: ſic pluralitas qua vnaqueq; pſona poneret̄ eſſe plures pſonas. ¶ Ad 2am ꝓbationē dōm q̄ minor eſt falſa: q̄ꝛ ſʒ pluralitas ſimiliū poſſit ſtare cū idētitate eſſentie: nō tñ pluralitas ſimilitudinū. ꝛ hoc ſequit̄ ēt ſm aduerſarios: q̄ ꝯ alios aſſumūt iſtā vt verā: ēt ſm rē eſt va. ſ. q̄ in diuinis nulla ē realis diſtinctio: niſi ꝑ relōnes originis. ¶ Ad p̄m de 3a via dōʒ q̄ minor eſt falſa. Ad ꝓbationē dōʒ q̄: ſicut dcm̄ fuit: pluralitas partiū ſubiuarū adinuicē pōt ſtare cū reali vnitate tot᷒ vlis: q̄ realr eſt vnū in vnaq̄q; pte ſubiua. nō āt pluralitas q̄ vnaq̄q; partiū ſubiuaꝝ eēt plures. aliogn: vt ꝯductū fuit: qd̄libet idiuiduū eēt vnus ſaccus plenus idētitatib᷒. Mirū aūt ē de iſtis: cū ipſi rn̄dēdo ad iſtū ſaccū plenū idētitatib᷒ dicāt q̄ idētitas ſuꝑioris ꝛ iferioris i eodē nō differāt niſi ſm ꝯceptū: ſiue ſʒ rōnē. ¶ Ad 2m dōʒ q̄ ma. eſt falſa: q̄ꝛ ſic eadē eſt realitas cuiuſlʒ ptis ſubiue itrā mltitudinē ptiū ſubiuaꝝ cū realitate tot᷒ vlis: ita ꝛ idētitas cū idētitate. ¶ Ad illō qd̄ adducit̄ de aug. ꝯ maximū hereticū dōʒ q̄ nihil penit᷒ fac̄ ad ꝓpoſitū: q̄ꝛ ille maxim᷒ nō ponebat plures filios in diuinis: ſʒ negabat filiū oipotētē: q̄ꝛ nō poterat gn̄āre aliū filiū. ¶ Cōtra quē arguit Aug. q̄ gn̄ō diuina eēt imoderata ſi ed h q̄ fili᷒ eēt oipotēs gn̄āret aliū filiū: nec oʒ q̄ ſi aliqꝫ eſt eadē idētitas q̄ idētitas vni᷒ ꝑ idētitatē alteri᷒ ꝓbetur: q̄ꝛ pōt eē q̄ idētitas vniuſcuiuſq; ad ſe ē magis euidēs q̄ idētitas vni᷒ cū altero: vl ſimplr̄: vel q̄ ad hūc. ꝛ ꝑ h ēt pʒ q̄ nō eſt mirū ſi doctores nō ꝓbauerūt vnitatē pſone hui᷒ vel illi᷒ ꝑ vnitatē eēntie: vel eꝯ. q̄ꝛ vnitas vniuſcuiuſq; in ſe magis nota ē q̄ʒ vnitas vni᷒ cū alio. ¶ Ad auctēʒ Aug. q̄ dic̄ q̄ ſi pr̄ nō genuiſſet adhuc remanſiſſet de᷒ ingenit᷒ vel inaſcibilis. dōm q̄ illa rō nō plus ꝯcludit diuerſitatē idētitatū iter eēntiā ꝛ pſonā q̄ʒ diuerſitatē realitatū: q̄ꝛ nō min᷒ eſt iſta maior vā q̄ diceret̄. ille realitates nō ſunt eadē realitas: quaꝝ vna remanet alia remota: ꝛ tūc accipio minorē: ſʒ ſm Aug. remota pr̄nitate remaneret de᷒ inaſcibilis. g̃ ꝛc̄. ¶ Et tñ ſm aduerſariū ꝛ ſm vītatē ꝯ eſt falſa. dico g̃ q̄ ſi Aug. itellexit de remāſiōe in itellectu: ſic. ſ. q̄ remota pr̄nitate ſm itellectū: adhuc in itellu remaneret de᷒ inaſcibilis. ꝛ h verū eſt. ſʒ tūc nihil fac̄ ad ꝓpoſitū. Si āt itelligatur ſm rē: tūc adhuc ꝯn̄a erit vā. ſʒ an̄s ꝛ ꝯn̄s ſūt ipoſſibilia. Et vtraq; ps ꝯdictiōis ſequit̄ ex vna ypoteſi. ſ. q̄ de᷒ eſt adhuc inaſcibilis: ſi maneret de᷒ ꝛ nō eēt pr̄. ꝛ alia ps ꝯdictiōis ſeq̄ret̄ ex nā rei. nā ponēdo deū inaſcibilē ponit̄ de᷒: ꝛ ponēdo deū ſeq̄t̄ ex nā rei q̄ nec io ſit pr̄. ꝛ ſic eſt i oi ypoteſi ipoſſi. nō tñ dico q̄ vtraq; ps ꝯdictiōis directe ſequat̄ ex ypoteſi. ſʒ vna ps ſequit̄ directe ex ypoteſi. alia vō indirecte inq̄ʒtū ypoteſis aliqd ſupponit ptinēs ad naturā rei. ſ. deū remanere. ex veritate āt talis ꝯn̄e nō ꝯcludit̄ diuerſitas iter realitates vl ydētitates eēntie ꝛ pſone: vl eēntie ꝛ pr̄is. ſʒ ſolū ſequet̄ q̄ de᷒ vl nō eſt eodē pr̄ q̄ inaſcibil: vel q̄ ſaltē nō eodē ꝯuertibilr eſt pr̄ ꝛ inaſcibilis: ꝛ q̄ʒtū ad h qd̄ Aug. intēdit ꝓbare verū eſt. q̄ꝛ de᷒ pr̄ nō eodē ē pr̄ ꝛ inaſcibilis. nō q̄ dicāt diuerſas res poſitiuas: ſʒ vnū dic̄ rē poſitiuaʒ. ſ. relōnē gn̄āntis. aliō vō dicit ꝑuationē cuiuſdā alteri᷒ rei: q̄ꝛ dic̄ ꝑuationē gn̄ōnis paſſiue accepte. ¶ Si āt arguerēt ſic. ſi de᷒ nō genuiſſet: adhuc maneret de᷒. g̃ nō eodē eſt de᷒ q̄ gn̄āns: vl q̄ eſt pr̄: dico q̄ nō ſeq̄ret̄ ab᷒: vl ex nā rei: nec ex ypoteſi: ſʒ ſeq̄ret̄ q̄ vel nō eodē eēt de᷒ ꝛ pr̄: vel ſaltē nō eodē ꝯuertibilr: ꝛ iſto 2o mō dicit Aug. q̄ nō eodē de᷒ q̄ pr̄. ¶ Ad rōnes gb᷒ ꝯcludit̄ q̄ idētitas q̄ eēntia ē eadē ſibi: ꝛ idētitas q̄ pſona ē eadeʒ ſibi nō eſt eadē cū idētitate q̄ eēntia eſt eadē cū pſona. rn̄dendum ē. Ad p̄m dōm q̄ nō ſeq̄t̄ q̄ nō ſint eadē idētitas: ſʒ q̄ vna nō ē idētitas extremoꝝ ꝯuertibiliū: ſic altera. Ex h aūt nō ſeq̄t̄ q̄ ſint diuerſe idētitates: ſic nō ſeq̄t̄ q̄ ſit alia realitas q̄ eēntia ē eēntia: ꝛ q̄ eēntia ē pr̄. Et ſi arguat̄ q̄ iſte idētitates vīr hr̄e diuerſa extrema: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ſīt diuerſe. dico q̄ nō hn̄t diuerſa extrema: imo eadē: ſʒ nō ſint eadē ꝯuertibilr. ¶ Ad 2m dō. q̄ idētitas q̄ eēntia ē eadē cū pſona nō dʒ dici idētitas iadeq̄ta: q̄ꝛ iſta idētitas ita ē adeq̄ta ſibi: ſic idētitas eēntie ad eēntiā ē ſibi adeq̄ta. ſʒ dʒ dici idētitas extremoꝝ n̄ adeq̄torū: ſiue n̄ ꝯuertibiliū. Ex h nō ſeq̄t̄ q̄ idētitas eēntie ad ſe ꝛ idētitas eſ᷒ cū pſona ſint diuerſe idētitates: ſic pʒ ex ſolōne ꝑcedētis rōnis. ¶ Ad 3m pʒ ꝑ idē: q̄ꝛ idētitas eſſentie cū pſona nō dʒ dici idētitas nō ꝯuertibilis: ſed dʒ dici idētitas extremoꝝ nō ꝯuertibiliū. Et ex h nō ſeq̄t̄ diuerſitas iſtaꝝ idētitatū. vt ex dictis pʒ. ¶ Ad 4m dicenduʒ q̄ minor eſt ſimplr̄ falſa. q̄ꝛ in diuinis ſm rem nec eſt prius nec poſterius. Iterū idētitates nō poſſunt hr̄e ordinē cū ſint priuationes niſi ſm ordinē eoꝝ quorum ſunt vnitates. vnde identitas accidentis nō eſt poſterior identitate ſubſtātie: niſi quia accidens eſt poſterius ſubſtātia. Sed inter realitates eſſentie ꝛ perſone: etiā ſm aduerſarium non eſt ordo realis: cum ſint vna realitas. ergo ꝛc̄.

Queſtio. VII.

AD ſecundum ſic ꝓcedit̄. ꝛ arguit̄ q̄ idētitas ꝯuertibilis ꝛ idētitas icōuertibilis ſint in diuinis diuerſi modi ex natura rei: q̄ꝛ illi duo modi ſunt diuerſi ex nā rei: quorū vnus cōpatit̄ affirmationem ꝛ negationeʒ ſine contradictione. alius aūt nō. Sed predicti modi ſunt hui᷒. nā extrema idētitatis incōuertibilis. ſ. pater ꝛ eſſentia cōpatiunt̄ affirmationē ꝛ negationeʒ. ſicut eē incōmunicabile ꝛ eſſe nō incōmunicabile. Extrema vō idētitatis cōuertibilis nō compatiuntur iſta. q̄. ſ. eſſentia ſit cōmunicabilis: ꝛ q̄ ipſa eadē ſit nō cōmunicabilis. ergo ꝛc̄.

Contra. quia omnis diſtictio realis in diuinis eſt per relationes originis oppoſitas: ſed cōuertibile ꝛ incōuertibile nō dicūt tales relōnes. g̃ ꝛc̄.

Reſpondeo. circa iſtā. q. ſic ꝓcedā. q̄ꝛ p̄ dabit̄ intellect᷒ q̄ōnis. 2o ponet̄ veritas quā ſentio de q̄ōne. 3o ex veritate illa declarata oſtēdetur q̄ ꝑ eā euadunt̄ incōuenientia que apparēt in diuinis ꝑ hoc q̄ ponit̄ vna eēntia nūero eſſe tres pſonas. 4o oſtēdet̄ q̄ nō ē alia via euadēdi illa icōuenientia.

Quantum ad primū ſciendū q̄ ego nō dixi: niſi forte in concurſu verborum hoc accidērit: q̄ identitas conuertibilis eſt identitas inconuertibilis: vel econuerſo. Sed dixi q̄ identitas communicabilis eſt illa identitas que eſt incommunicabilis Primꝰ arti.

ſicut realitas cōicabilis eſt illa realitas q̄ eſt incōicabilis: puta eēntia eſt pr̄: q2 tn̄ facta eſt mētio de ɔuertibili ⁊ icōuertibili: de vtroq3 ꝓſeq̄mur. p̄ g̃ q̄tū ad p̄m articulū: q2 ex intellectu terminoꝝ depēdet itellect9 cōplexorū. ideo p̄ ponet̄ itellect9 terminoꝝ: deide itellect9 q̄ōnis. ❡ Q̄tuz ad p̄m p̄ ondet̄ qd eſt hoc qd̄ dr̄ ex nā rei. 2° qd eſt h̄ qd̄ dr̄ cōicabile ⁊ icōicabile. 3° qd eſt h̄ qd̄ dr̄ ɔuertibile ⁊ icōuertibile: ⁊ qd eſt dictu idētitas ɔuertibilis ⁊ idētitas icōuertibilis. ❡ Q̄tū ad p̄m ſciēdū q illd̄ dr̄ ɔuenire alicui ex nā rei: ſiue realr̄ p oppoſitū ad h̄ qd̄ eſt ɔuenire alicui rei ſm eē qd̄ h3 in aīa. ❡ Ad cuius euidētiā ſciēdū q aliqd pōt dici in aīa 3r. vno° ſic̄ effectus dr̄ eē in cā effectiua .ſ. virtualr̄. Et iſto° artificialia: puta dom9: ſcānū: ⁊ ɔſilia dn̄r eē in itellu humano: ⁊ oīs creatura in itellectu diuino. ❡ Alio° pōt dici aliqd in aīa eē ſubīue: ſiue ſic̄ in ſubo: ſic̄ ſciētia ⁊ act9 itelligēdi dn̄r eē in aīa. ❡ Tertio° dr̄ aliqd eē in aīa: ſiue in itellectu obīue: ſic̄ res cognita dr̄ in cognoſcēte. Nūc āt ita eſt q entia q̄ dn̄r eē in aīa p̄ vel 2° mō nō dn̄r entia rōnis: vl' ſm aīa3 tn̄ accipiēdo ens rōnis: put diſtiguitur ɔ̄ eē reale: q2 talia: puta domus: ſcānū: ⁊ ſcia: ⁊ q̄cūq3 hn̄t eē in aīa p̄ ⁊ 2° mō hn̄t verū eē reale in rerū nā. vn̄ habit9 itellect9 ⁊ ei9 act9 hn̄t veriorē ⁊ ꝑfectiorē entitatē q̄cūq3 accīte corꝑali. ❡ Q̄tū ad 3m modū eēndi .ſ. eſſe obīue in itellectu q h̄ diſtiguat̄ ɔ̄ eē reale 2r pōt itelli. vno° q dicat̄ q illd̄ qd̄ eſt obīue in itellu nō ſit res vā in rerū nā. ⁊ h̄ mō eſt falſu3. q2: ſic̄ dcm̄ eſt: eē obīue in itellectu eſt eē ſic̄ cognitū in cognoſcēte. S3 itellect9 nō ſolū cognoſcit entia rōnis: imo ēt entia exn̄tia i reꝝ nā. aliogn nulla ſcia eſſet niſi de entib9 rōnis: ſiue de ſcdis intētionib9. qd̄ eſt falſu3. ❡ Alio° pōt itelligi q illd̄ qd̄ ɔuenit rei ſm eē qd̄ h3 obīue in itell̄u diſtinguat̄ ɔtra eē reale nō quantū ad illud quod eſt obiectiue in intellu: ſed quantum ad ſic eſſe obiectiue in intellectu: quia ſcilicet illud quod conuenit rei ſm ſic eſſe diſtinguitur cōtra illud quod conuenit rei in eſſe reali. Et ſic eſt verus intellectus. verbi gratia. homini eſſe abſtractu3 a ſorte ⁊ a platone hoc non conuenit in eſſe reali. Sed tn̄ prout obycitur intellectui vt cognitu3 in cognoſcente ſine iſtis. ſcilicet ſorte ⁊ platone ⁊ conſimilibus.

Quid ē hoc qd̄ dicitur ex natura rei.
Aliqd eē in aīa tripl'r intelligi pōt.

❡ Quantū ad ſecundum ſciendum eſt q communicabile ſiue eſſe cōmunicabile idem eſt qd̄ conuenire pluribus qd̄ quādoq3 ɔtingit eſſe ſm eſſe reale: quandoq3 ſm eſſe rationis tn̄. ❡ Ad cuius euidentiam ſciendum q conuenire pluribus importat ipſam conuenientiam qua cōmune cōuenit plurib9 ⁊ vnitatē ipſius cōmunis qd̄ dicitur vnū in plurib9 ⁊ ipſam pluralitatē illoꝝ quib9 cōuenit. ❡ Ipſam autem conuenientiā eſſe reale3 dupl'r poteſt intelligi. vno modo .q. accipiendo pro quadam relatione extremoꝝ cōuenientiū ſibyn̄uicē: vt ſi imaginemur q conuenientia hominis ad ſoz. ſit quedam habitudo: ſoz. ad hominem: ⁊ hominis ad ſoz. Et iſto modo conuenientia cōmunis nō dicit eſſe reale: quia inter illa: quorum vnu3 eſt eſſentialiter: alterū non eſt habitudo realis: ſicut inter ſoz. ⁊ hominem. alio modo poteſt intelligi per talem conuenientiam illud quod ex parte rei eſt fundamentu3 veritatis propoſitionis que dicit hoc eſt hoc: ſicut ſi vocetur conuenientia hominis ad ſoz. illud quod ex parte rei eſt fundamentu3 veritatis hui9 propoſitionis. ſoz. eſt homo. eſſe .n. hominē conuenit ſoz. in eſſe reali: ⁊ identitas realis ſortis cum homine eſt fundamentum huius veritatis. ❡ Quantū autem ad vnitatem cōmunis ſciendum q tunc vnitas cōmunis dicitur eſſe realis: quando .ſ. illa vnitas conuenit illi cōmuni in eſſe reali circūſcripto tali eē obiectiuo: ſicut ſi ego dicerem q vnum ⁊ idem ſubiectum eſt cōmune pluribus formis adinuicem ſuccedentibus. vnitas enim talis ſubiecti non conuenit ſibi ſm eſſe obiectiue in intellectu tn̄: ſed ſm eſſe reale eſt enim vnum ſubiectu3 numero plurium formarum ſuccedentium ſibyn̄uicem.

Quid eſt eē ɔmunicabile

❡ Unitas vero ſm rationem dicitur quando non conuenit rei talis vnitas: niſi ꝓut eſt obiectiue in intellectu ſicut dicitur vnum ſpecie vel vnū genere. nō enim ide3 homo eſt qui eſt ſoz. ⁊ qui eſt plato: niſi ſm rationem intelligendi. i3 enim inter ea ſit ſimilitudo ſpeciei: non tamen inter ea eſt identitas proprie accepta. ❡ Quantū vero ad tertium: ſcilicet quantum ad pluralitatem: tūc dicitur pluralitas realis quando pluralitas conuenit illis pluribus realiter circūſcripto eſſe obiectiue in intellectu: ſicut tres homines ſunt plures homines realiter: ⁊ tres ꝑſone diuine ſunt plures ꝑſone realr̄. ❡ Quādo vero pluralitas conuenit ipſis pluribus ſolum ſm eſſe quod habēt obiectiue in intellectu: ſicut pluralitas qua dicuntur voluntas ⁊ intellectus iuſtitia ⁊ ſapientia eē plura attributa in diuinis: tunc dicitur pluralitas ſm rationē intelligendi tn̄. ❡ Ex his poteſt accipi q quādo aliquid dicitur eſſe cōmune pluribus q talis cōmunitas pōt ɔuenire ipſi cōmuni: vel ſm re3 vel ſm rōnē ſm q predicta tria poſſunt inueniri in diuerſis vel ſm rem vel ſm rationem. ❡ Quantum ad tertiu3 autem pertinens ad iſtum articulum: ſcilicet de conuertibili ⁊ inconuertibili dicendu3 q conuertibilitas ⁊ inconuertibilitas accipienda eſt penes adequationem ⁊ inadequationem eius ſm q dicuntur conuerti. vnde identitas conuertibilis dicitur illorū que ſm identitatem ſūt ſibi adequata: ita .ſ. q cuilcūq3 vnum eorum eſt idem ⁊ reliquū: ⁊ ecōuerſo. ❡ Illa vo dicunt̄ habere idētitatē inconuertibilem vel ſunt idem incōuertibiliter magis proprie: que non ſunt ſic aliquid adequata: q .ſ. cuicunq3 vnum eorum eſt idem ⁊ reliquum. ❡ Aduertendū tamen q conuertibilitas ⁊ inconuertibilitas poteſt referri ad ipſam identitatē abſolute: vt ſit ſenſus q quedam eſt identitas conuertibilis abſolute: ⁊ quedam inconuertibilis. Et idem dico de realitate: vt ſi diceretur q quedam realitas eſt conuertibilis ⁊ quedam inconuertibilis. Et iſto modo nihil eſt dictu: quia ſicut nihil dicitur equale vel inequale ſibypſi: ſed in comparatione ad aliquid re vel ratione differēs ab eo: itaetiā nihil dr̄ ɔuertibile vl' icōuertibile ab'' ſibypſi ꝓꝑe loquēdo. ❡ His premiſſis quantū ad intellectū .q. quādo queritur vtrū cōmunicabilitas vel incōmunicabilitas: cōuertibilitas ⁊ inconuertibilitas in diuinis dicant diuerſos modos realiter: dico q differt querere vtrū iſta differāt realiter in diuinis. Et vtru3 iſta ſint realiter in diuinis: nam quedā ſunt realiter in diuinis: que tamē nō habēt diuerſitatē realiter in diuinis. ſicut patet q voluntas ⁊ intellectus ſunt realr̄ in diuinis: tamē nō habēt diuerſitate3 realē. ergo quādo queritur vtrū cōmunicabilitas ⁊ incōmunicabilitas vel idētitas conuertibilis ⁊ inconuertibilis ſint realr̄ in diuinis videt̄ intellectus queſtionis eſſe: vtrū .ſ. iſta ſint realiter in diuinis: ⁊ dicāt diuerſos modos realr̄ in diuinis. Et ſic p3 de intellectu .q.

Quantum autē ad 2m articulū principalē .ſ. de veritate q̄ōnis. p̄mo ponā ea que o3 tenere ſm fidē in diuinis. ſcdo deſcendā ad illud qd̄ ꝑtinet ad 2m articulū. ❡ Quantū ad p̄mū ſciēdū q ſm meū modicū iudiciū: ⁊ ſm determinationē concilij generalis de ſū. tri. ⁊ fi. ca. ca°. Dānamus. o3 cōcedere iſtas tres ꝓpōnes. p̄ma eſt q nō eſt in diuinis maior pluralitas real' q̄ꝫ trinitas: q̄ q̄dē pl'alitas eſt pl'alitas ꝑſonaꝝ:

Scd̄us art.

vnde ibi dicitur q in diuinis tantammodo eſt trinitas ⁊ certum eſt q loquit̃ de reali pluralitate: quia de pluralitate rationis falſuz eſſet. Nam: vt de ſe patet: ibi eſt maioꝛ pluralitas differentium ratione q̃ȝ trinitas.

¶ Secunda propoſitio eſt q eſſentia eſt ille tres res ⁊ quelibet earundē: ſcilicet pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus. ¶ Tertia propoſitio. q eſſentia eadem eſt omni rei q̃ eſt in diuinis. Et iſta ſeq̄t̃ ex illis duabꝰ. ⁊ h̄ pȝ ſic. q2 ex p̄ͣ ꝓpōne habet̃ q in diuinis nō ſūt plures res q̃ȝ tres: ſȝ ex 2ͣ ꝓpōne hr̄ q eēntia eſt ille tres res ⁊ q̄lȝ earūdē. g̊ eēntia eſt ois res: ⁊ eadē eſt oi rei q̃ eſt i diuinis.

¶ Ex iſtis ſequunt̃ 4ᵒʳ. p̄ᵐ eſt q in ꝓpōnibꝰ affirmatiuis oēs ꝓpōnes ille q̃ iportāt idētitatē realē eſſentie cū q̄lȝ re exiſte in diuinis: dū tn̄ nō plus iportēt ſunt ve. q2: vt pȝ: ſic eſt in re. Oēs vō ꝓpōnes affirmatiue iportātes idētitatē realē pſonaꝝ iter ſe: iportādo. ſ. q vna eaꝝ ſit alia: oēs ſunt falſe ⁊ heretice. dico āt iter ſe: q2 ꝓpōnes iportantes identitatē earundem in abᵒ: vt q ſint idem abᵒ vel q ſint idē in abᵒ vere ſunt. ¶ Quantū vō ad ꝓpōnes negatiuas oēs ꝓpōnes q̃ iportāt diſtinctionē realē eēntie a q̄cūq̧ realitate exiſte in diuinis ſūt falſe. q2: vt patuit: oppoſitū eſt verū. ¶ Oēs vō ꝓpōnes iportātes diſtinctionē pſonaꝝ adinuicē illo mō q̄ expoſituȝ eſt ſūt ve: q2 ſic eſt in re: vt de ſe pȝ. ¶ Circa āt ad vitatē q. p̄ dicet̃ de cōicabili ⁊ incōicabili: poſtea de ꝯuertibili ⁊ incōuertibili. ¶ Circa ad p̄ᵐ ſciēdū q cōicabile 2ʳ pōt accipi. ſ. ſm trāſfuſionē: ſic q̄n dr̄ q eſſentia cōicat̃ filio vel ſpūi ſan. alioꝰ ſm ꝑdicationē: ſic h̄ qḋ dico. eēntia ē qḋ ꝑdicabile cōe de pſonis: ⁊ tale ꝯr pt 2ʳ accipi. vnoꝰ ꝓ eo qḋ eſt ꝯr pluribꝰ: nō tn̄ eſt idē in eis ſm rē: ſic hō ē cōis ſoꝛ. ⁊ ploni. nō tn̄ ē idē hō ſm rē q ꝯuenit ſoꝛ. ⁊ platoni. nō. n. ſoꝛ. ⁊ plato ſūt vnus hō nuō. Et ſic aliq̄ mō pſona eſt cōe qḋ a tribꝰ pſonis: q2 tres pſone nō ſūt vna pſona realr: tn̄ in h̄ differt iter creaturas ⁊ pſonas diuinas: q2 in creaturis illa q̄ cōicāt vel ꝯueniūt in aliq̄ cōi ꝑdicabili nō ꝯueniūt in aliq̄ re vna nuō: ſȝ pſone diuīe ſȝ non ſint vna pſona: ſunt tn̄ aliq̄ vna res abᵒ: q2 ſunt vna eēntia nuō. ¶ Alioꝰ pt ꝑdicabile cōe accipi q vnū ⁊ idē nuō eēs ꝯuenit pluribꝰ: ſic i diuinis vna ⁊ eadē eſſentia nuō eſt ples pſone. Et iſtḋ eſt in diuinis ſingulare.

¶ His p̄miſſis pono q̄ntū ad ꝓpoſitū 4ᵒʳ ꝯnes: ſiue ꝓpōnes. p̄ͣ eſt q cōicabile ⁊ icōicabile ſūt realr i diuinis. ⁊ accipio ad nūc cōicabile ꝓ eo qḋ ē ꝯr ſm ꝑdicationē. 2ͣ ꝯ eſt q aliq̄ mō: ſic exponet̃: iportāt drīaȝ realē. 3ͣ ꝯ q fundamēta iſtoꝝ modoꝝ nō differūt realr iter ſe: ita q dicāt diuerſas res: ſiue fundamēta accipiāt̃ ꝓ realitatibꝰ: q̄rū vna dicat̃ cōicabil: ⁊ alia icōicabil: ſiue accipiant̃ ꝓ idētitatibꝰ realitatū. 4ͣ ꝯ eſt q lȝ fundamēta nō differāt iter ſe: tn̄ diuerſe ſe hn̄t ad 3ᵐ realr. ¶ Prima ꝯ pȝ ſic. q2: ſic expoſitū eſt: cōicabile q̄ntū ad nūc ꝑtinet eſt illḋ qḋ eſt cōe pluribꝰ: ſȝ i diuinis realr eſt aliqḋ qḋ realr eſt ꝯr pluribꝰ. g̊ ⁊c. ma. pȝ. ex rōne terminoꝝ ſupra poſita. mi. ꝓbat̃. q2: ſic dcm̄ ē ān: aliqḋ vnū qḋ realr eſt vnū ꝯuenit illis q̄ realr ſūt pla: ⁊ ex pte rei videt fundamētū vitatis ꝓpōnis in q̄ dr̄ q illḋ cōe ē vnūq̄dq̧ illoꝝ: ⁊ ēt vnūq̄dq̧ illoꝝ eſt illḋ cōe: tūc in q̄cūq̧ inuenit̃ tale cōe: ibi inuenit̃ cōe ſiue cōicabile realr. Sȝ ſic ē in diuinis. n. ā eēntia vna exiſs realr ꝯuenit oibꝰ pſonis ⁊ cuilȝ earū: q̄ ſūt ples realr: ⁊ ex pte rei ē fundamētū ſm q verū eſt q vnaq̄q̧ pſona realr eſt eēntia. g̊ ⁊c. ita q veriꝰ ⁊ realiꝰ ē in diuinis talis cōitas q̄ȝ in creaturis: q2 lȝ in creaturis īueniat̃ pl̄alitas real' pctū ſubiectoꝝ: ⁊ fundamētū reale ſm q cōe vē ⁊ realr ꝯuenit vnicuiq̧ ꝯtēto ſub eo: ſic pȝ de hoie: ſoꝛ. ⁊ plō. tn̄ defic̄ 3ᵐ: q2 cōe nō eſt idē realr in pluribꝰ p̄ quibꝰ ſubicit: ſoꝛ. n. ⁊ plo nō ſūt idē hō realr. In diuinis vō eadē nuō eēntia eſt q̄ ē ples pſone. ¶ Scḋa pȝ ꝯnis. ſ. q ibi ſit icōicabile ſm ꝑdicationē realr: pȝ ſic. q2 ibi eſt icōicabile realr vbi ē aliqḋ qḋ ꝯuenit realr vni ſoli: ita q nō pluribꝰ: ſȝ pr̄ ꝯuēit ita vnī realr q nō plibꝰ. g̊ ⁊c. ¶ Scḋaȝ ꝯnē ꝓbo. ſ. q aliq̄ mō drn̄t realr: ſiue ſm rē: q2 negō vel ꝑuatio alicuiꝰ poſitiui nō eſt ipm: ſȝ icōicabile ſiue icōicabilitas dic̄ ꝑuationē cōicabil' ſiue cōicabilitatis. g̊ ⁊c. ¶ Notādū q iſta rō nō ꝯcludit q ipm qḋ dr̄ cōicabile ⁊ ipȝ qḋ dr̄ icōicabile realr drant: q2 h̄ eēt oppoſitū 3ᵉ ꝯnis: ſȝ q iſti modi. ſ. cōicabilitas ⁊ icōicabilitas nō drn̄t idē realr: cū vnū dicat ꝑuationē alteriꝰ. ¶ Tertia ꝯ pȝ ſic. q2 fundamēta cōicabilis ⁊ icōicabilis ſūt eēntia ⁊ pſona: vel idētitas eēntie ⁊ idētitas pſone. ſȝ pſona ⁊ eēntia: vt alias ꝓbatū eſt: nō drn̄t. nec ēt idētitas eēntie ⁊ idētitaȝ pſone differūt: ſic in p̄cedētibꝰ q̄ōnibꝰ ꝓbatū eſt. g̊ ⁊c. ¶ Quarta ꝯ pȝ ſic. q2 q̄cūq̧ ſe hn̄t realr ad aliqḋ 3ᵐ ſm affirmationē ⁊ negōnē diuerſimode ſe hn̄t realr ad illḋ 3ᵐ. ſed ſic ſe hn̄t eēntia ⁊ pſona aliq̄ determiata: puta eēntia ⁊ pr̄ ad aliquā pſonā: puta filiuȝ: q vē ⁊ realr pr̄ nō eſt filius. eēntia vō vē ⁊ realr eſt filiꝰ. g̊ ⁊c. ¶ Cōtra h̄ arguitur 2ʳ. p̄ q2 oppoſita nō ꝯueniūt eis q̄ ſūt oio idē. ſed: ſic dictū eſt: cōicabile ⁊ icōicabile iportāt aliquā drīaȝ realē: ⁊ iportāt aliq̄ mō oppoſitū. g̊ nō pn̄t ꝯuenire eis q̄ ſūt oio idē. Sȝ iſta ꝯueniūt eēntie ⁊ pſone huic vł illi: puta pr̄i. g̊ pr̄ ⁊ eēntia q̄ ſūt fundamēta cōicabilis ⁊ icōicabil' nō ſūt oio idē. 2ᵒ. q2 plus eſt iter ſe aliq̄ differre q̄ȝ ſe hr̄e diuerſimode ad 3ᵐ: q2 pp h̄ pn̄t ſe hr̄e diuerſimode ad 3ᵐ: q2 aliq̄ mō drn̄t iter ſe. ſi. n. nulloꝰ iter ſe differrēt: nō vr̄ q̄mō drn̄ter poſſent ſe hr̄e ad 3ᵐ. ¶ Ad p̄ᵐ iſtoꝝ dōȝ q 2ʳ eſt oppō. vna ſm affirmationē ⁊ negōnē alicuius forme abſolute: ⁊ illa q̄bꝰ ꝯueniūt oppoſita iſto mō nō pn̄t eē idē re: imo vr̄ q neċio ſint diuerſe res. alia eſt oppoſitio q̄ eſt ſm h̄ qḋ eſt ꝯuenire pluribꝰ vł nō pluribꝰ: ⁊ oppoſita tali oppōne pn̄t ꝯuenire eis q̄ ſūt idē re: dum tn̄ nō ſint idē adeq̄te ſm ꝑdicationē: ſic. ſ. q nō q̄cq̄d ē idē realr vni ⁊ alteri: ⁊ ecōuerſo. ſic pȝ de hoie ⁊ ſoꝛ. q̄rū vnū eſt cōicabile ⁊ aliḋ icōicabile: nō tn̄ q̄ntū ad hoiem ſupponētē ꝓ ſoꝛ. ē iter ea diuerſitas realis. nā hō ⁊ ſoꝛ. ſunt vna res in ſoꝛte: nō tn̄ ſūt idē adeq̄te ⁊ cōuertibilr accipiendo hominē abſolute. ¶ Ad 2ᵐ poteſt dici 2ʳ. primo q illa maioꝛ nō habet veritatē. de differētia cuius membra nata ſunt accipi in habitudine ad aliud: ſicut patet de linea equali ⁊ inequali in comparatione ad diuerſas lineas: quia equalitas ⁊ inequalitas in hac linea non ſupponit aliquam diuerſitatez aliam ab illa: vel preter illam que conuenit ei in habitudine ad alias lineas. ⁊ ſic non oportet q eſſentia ⁊ pater habeant diuerſitatem realem in ſe: preter hoc qḋ eſt diuerſimode ſe habere ad filium ſm affirmationem ⁊ negationem.

¶ Secundo poteſt dici ⁊ forte magis ad propoſitum q non oportet ad hoc q aliqua ſe habeant diuerſimode ad tertium ſm affirmationem ⁊ negationem. q realiter ſic inter ſe differant q vna res non ſit alia: ſed ſufficit q non ſit idem adequate ⁊ cōuertibiliter. Ex hoc enim q vnum cōuenit pluribus q̄ȝ aliud poteſt vnum eoꝝ de aliquo negari: de quo affirmatur aliud. ſ. illud quod pluribus conuenit. ¶ Contra iſtam ſolutionem fuit ſic argutum. primo aſſumendo iſtas duas propoſitiones. prima eſt q tres perſone vel quelibet earundeȝ ſingllarim eſt predicatum adequatum ipſi eſſentie.

¶ Secunda propoſitio eſt iſta. q iſtud. ſ. tres perſone vel quelibet earūdē nō eſt cōmunicabilis: tn̄ eēntia eſt cōicabil'. ¶ Ex iſtis arguit̃ ſic ad ꝓpoſitū. oppoſita nō conueniūt illis que ſunt omnino idem. Sed eſſentie ex

vna parte ⁊ tribus perſonis vel cuilibet earūdē ex alia
ꝯueniunt omnino oppoſita.ſ. cōmunicabile ⁊ incōmu-
nicabile:qa eſſentia eſt cōmunicabilis.trib⁹ autē perſo-
nis: vel cuilibet earūdē nō cōuenit cōmunicabile: ergo
eēntia ⁊ tres perſone vel quelibꝫ earūdē nō ſunt omni-
no idē.nō poteſt autē dici ꝙ ibi deſit identitas adequa-
tionis:qꝛ ſm primā ꝓpoſitionē ⁊ eſſentia ⁊ perſone vel
quelibet eaꝝ ponuntur eſſe idem adequate: ergo relin-
quitur ꝙ inter eſſentiā ⁊ tres perſonas vel quelibet ea-
rum ſit aliqua nō identitas alia a nō idētitate adequa-
tionis: ⁊ hec videt̄ nō idētitas abſoluta.ergo ⁊c̄. ¶ Se
cundo ſic.identitas eſſentie cū patre eſt identitas extre
morū incōuertibiliū: ſed identitas eſſentie ad ſeipſam
nō eſt extremoꝝ incōuertibiliū: ergo demōſtratiue: vt
videt̄:ſequitur ꝙ hec idētitas nō ſit illa. ¶ Tertio ſic.
illis que ſunt oīno eadē ⁊ in ordine ad idem nō conue-
niūt oppoſita. Sed eſſentie ⁊ patri vel paternitati in or
dine ad idem.ſ.in ordine ad perſonas conueniunt oppo
ſita.ſ. predicari de tot ⁊ nō predicari de tot: qa eſſentia
predicatur de omnibus perſonis. pater vero nō predi-
catur de omnib⁹:niſi de vna. ergo ⁊c̄. ¶ Ad iſta dicen-
dum p̄mo ꝙ accipiēdo adequate ſm predicationē pri-
ma ꝓpoſitio.ſ. ꝙ eſſentia ſit tres perſone vel quelibet
earūdē adequate eſt heretica:qꝛ ſequeret̄ infallibiliter
ꝙ vna perſona eſſet alia.qđ eſt manifeſte hereticū. ꝙ
autē hoc ſequeret̄:patet.qꝛ adequari ſm predicationē
eſt quando eſt ita ꝙ aliqua ſe habent ſic:ꝙ de quocūq
predicatur vnū ⁊ reliquū: ⁊ ecōuerſo. ergo ſi eſſentia ⁊
tres pſone vel quelibet earūdē ſe habent adequate ſm
predicationē: ſequit̄ ꝙ de quacūq predicatur eſſentia.
predicātur etiā tres perſone vel quelibet earūdē:ſed eſ-
ſentia predicatur de patre ⁊ ō alijs perſonis. ergo pater
eſt alie perſone: ⁊ quelibet earūdē.ergo ⁊c̄. ¶ Scḋo di-
co ꝙ ſi accipiatur hoc qđ dico adequate: ⁊ hoc qđ dico
cōmunicabile ⁊ incōmunicabile ſm pḋicationē 2ᵃ ꝓ-
poſitio cōtradicit p̄me. nam in p̄ma ꝓpoſitione accipi-
tur ꝙ eſſentia ⁊ illud predicatū.ſ. tres perſone vel que-
libet eaꝝ ſit idem adequate ſm predicationē: ſed adeq̄
ri ſm predicationē iportat ꝙ cuicūq cōuenit vnū ⁊ re
liquū.ergo ſm propoſitionē primā habemus iſtam con
cluſionē:ꝙ cuicūq cōuenit eſſentia:illi conuenit illud
predicatū.ſ.eſſe tres perſonas vel quālibet earūdē. In
ſcḋa vero ꝓpoſitione dicit̄ ꝙ vnū eſt cōmunicabile.ſ.
eſſentia: ⁊ aliud nō.ſ.ipſum predicatū. ⁊ hoc accipiendo
cōmunicabile ſm predicationē:ſed nō cuicūq cōuenit
cōmunicabile ſm predicationē cōuenit incōmunicabi-
le ei oppoſitū. ergo ſm ſecundā ꝓpoſitionē habem⁹ ꝙ
nō cuicūq conuenit eſſentia ei cōuenit illud predicatū
.ſ.tres perſone ⁊c̄.Sed hoc eſt contradictoriū eius qđ
fuit concluſū ex p̄ma ꝓpoſitione. vnde accipiēdo ade-
quate ⁊ cōmunicabile ſm predicationē ſcḋa ꝓpoſitio
cōtradicit p̄me. ¶ Si autē ly adequate accipiatur ali-
ter q̄ ſm predicationē:nihil facit ad ꝓpoſitū:qꝛ quan-
do dicit̄ ꝙ eēntia eſt cōmunicabilis ⁊ perſona incōmu
nicabilis:vel ꝙ eſſentia predicatur de tot.nō aūt perſo-
na reſpondetur ꝙ hoc ideo poteſt conuenire eſſentie ⁊
nō perſone:qꝛ nō ſunt adequate idem. certū autē eſt ꝙ
hic accipitur adequate ſm predicationē: qꝛ.ſ.nō cuicū-
q conuenit vnū ⁊ reliquū. ¶ De cōmunicabili autē ⁊
incōmunicabili ſm tranſfuſionē magis infra dicetur.
¶ Ex his patet ꝙ p̄ma ratio nō valet:tum qꝛ p̄ma pro
poſitio eſt falſa ex qua ꝓceditur:tum qꝛ p̄ma contradi-
cit ſcḋe. ¶ Ad formā ad ma.quando dicitur ꝙ oppoſi-
ta ⁊c̄. dicendū ꝙ oppoſita talia que ſunt eſſe cōmu' nō
eſſe ꝯ:vel non predicari de tot ⁊ predicari de tot nō re-

quirūt diuerſitatē realē: vel nō identitatē ſimpliciter:
inter ea:quib⁹ ꝯueniūt: ſed ſufficit ꝙ nō ſint eadē ade-
quate ⁊ cōuertibiliter. ⁊ ſic eſt de eēntia ⁊ pſona. ¶ Et
quādo dicit̄ viterius ꝙ eſſentia ⁊ tres perſone ⁊ queli-
bet earūdē ſunt idem cōuertibiliter ⁊ adequate oſtēſū
eſt ꝙ hoc eſt falſum accipiendo adequate ſm predica-
tionem: ⁊ ideo ratio nō valet:qꝛ ſupponit falſū. ¶ Ad
2ᵐ dicendū ꝙ ſi identitas eſſentie ad perſonā eſt iden-
titas extremoꝝ inconuertibiliū: ⁊ identitas eſſentie ad
ſeipſam nō eſt identitas extremoꝝ incōuertibiliū: non
ſequitur ꝙ hec identitas nō ſit illa:niſi aſſumat̄ iſta ꝓ-
poſitio. nulla idētitas extremoꝝ incōuertibiliū eſt idē
titas extremoꝝ:que nō ſunt incōuertibilia. Et ad iſtā
dico ꝙ eſt falſa.nā ſicͭ eadē realitas pōt eē eoꝝ q̄ nō ſūt
cōuertibilia: ⁊ eoꝝ q̄ ſūt ꝯuertibilia:ſicͭ pꝫ ꝙ eadē reali-
tas ē eēntie ⁊ ſapiētie ⁊ p̄nitatis: ita etiā eadē idētitas
poteſt eſſe horū ⁊ illoꝝ. vnde etiā in creaturis eadē eſt
identitas qua homo eſt idē cū aiali rationali: ⁊ qua eſt
idē cū ſor. ⁊ identitas qua pater eſt idē ſibyꝑſi eſt illa
eadē identitas qua eſt eſſentia eadē ſibyꝑſi:lꝫ vna idē-
titas nō ſit alia cōuertibiliter. ¶ Ex dictis patet ad 3ᵐ.
qꝛ.ſ.eis que ſūt eadē poſſunt cōuenire oppoſita: de qui-
bus loquimur.ſ. predicari de tot ⁊ nō predicari de tot ī
ordine ad idem: dū tamen nō ſint idem adequate ⁊ cō-
uertibiliter. ¶ Contra iſta obycit̄ multipliciter. primo
qꝛ dato ꝙ tres perſone vel quelibꝫ eaꝝ ſingillatī nō ſit
pḋicatū adeq̄tū eēntie ipſi: tñ tres pſone vl' aliq̄ pſona-
rū ē pḋicatū adeq̄tū ipſi eēntie:qꝛ q̄cq̄d ē eēntia vel eſt
tres pſone vl' aliq̄ pſonaꝝ. ¶ Ex hoc arguit̄ ſic ad ꝓpo
ſitū:qꝛ ea quib⁹ cōueniunt oppoſita nō ſunt oīo eadē:ſꝫ
eſſentie ⁊ toti diſiuncto predicto.ſ. tres perſone vel ali-
que:vel aliqua cōueniunt oppoſita: qꝛ eſſentie cōuenit
cōmunicari per tranſfuſionē.Et illud nō cōuenit illi to
ti diſiuncto:vel cuicūq ei⁹ parti.ſ.cōmunicari per trāſ-
fuſionē:ergo eſſentia ⁊ totū diſtinctū predictū non ſunt
oīno eadē. ¶ Sed hoc nō poteſt dici ꝙ hoc ſit ꝓpter
hoc:qꝛ nō ſunt idem adequate: cū oppoſitū hui⁹ oſten-
ſum ſit:ergo oportet ꝙ aliquo modo ſint nō eadē.⁊ ſic:
vt videt̄:nō ſufficit dicere ꝙ ideo poſſint eis conuenire
talia oppoſita:qꝛ nō ſunt eadē adequate. ¶ Scḋo con
tra modū reſpondēdi arguit̄ ſic. quādo dicit̄ ꝙ cōmu
nicabile poteſt conuenire vni ⁊ non conuenire alteri:qꝛ
.ſ.nō ſunt vnū adequate ⁊ cōuertibiliter oſtenditur ꝙ
talis modus reſpōdendi nō ſit ad ꝓpoſitū: ⁊ ſcḋo ꝙ ſit
nugatori⁹. ¶ Ad euidentiā iſtius ſciendū p̄mo ꝙ ſicut
dicūt: lꝫ male ⁊ ignoranter:adequatio cōuertibilitatis ꝑ
predicationē qua eadē dicunt̄ adequari cōuertibiliter
ſm predicationē: lꝫ requirat ꝙ de quocūq predicatur
vnū ⁊ reliquū:nō tamen requirit ꝙ quicq̄d predicatur
de vno ⁊ de reliquo predicetur. vnde:vt dicūt:de illis q̄
ꝯuertibiliter ſunt eadē iſto modo vni eoꝝ poteſt aliq̄d
cōuenire: ⁊ nō alij.Et hoc ꝓbant ſic.qꝛ bonū ⁊ verū ſūt
eadē cōuertibiliter: ⁊ tamen aliq̄d predicatur de bono
qđ nō predicatur de vero: ſicut eſſe obiectū volūtatis.
ergo ⁊c̄. ¶ Scḋo idem ꝓbant per aliud exemplū:quia
homo ⁊ riſibile ſunt idē cōuertibiliter: nō tamē quicq̄d
predicatur de homine predicat̄ de riſibili: qꝛ homo eſt
ſubſtātia:nō tamen riſibile eſt ſubā. ⁊ riſibile eſt ens ꝑ
accidēs:vt dicūt:nō tamē homo eſt ens per accidēs.Et
idē eſt:vt dicunt:in ꝓpoſito.nam:vt dicunt:eſſentia ⁊ il-
lud totū diſiunctū ſunt cōuertibiliter ⁊ adequate idē:
⁊ tamen cōmunicari per tranſfuſionē cōuenit vni: ⁊ nō
cōuenit alteri. ¶ Ex hoc arguunt cōtra dictū modū di
cendi dicendo ꝙ nō eſt ad ꝓpoſitū: qꝛ reddere cauſam
quare predicata oppoſita poſſint ineſſe aliquib⁹ per il-

ind qđ nihil facit ad hoc ꝙ talia oppoſita inſint aliqb⁹: nihil fac̃ ad ꝓpoſitũ: ſʒ ſic ē hic. ğ ꝛc̃. ¶ Ma. pʒ: mi. facilr ꝓbat̃. qꝛ illđ nõ facit ad hoc ꝙ oppoſita ꝑdicata poſſint ineſſe aliqb⁹ vel nõ poſſint: quo poſito adhuc ponit̃ oppoſita ꝑdicata poſſint ineſſe eis: ſʒ poſita adeq̃tiõe. ſ. ꝯuertibilitate terminoꝝ adhuc talia oppoſita ꝑdicata poſſũt ineſſe eis. ſ. adeq̃tis ꝯuertibilr: ſic ꝓbatũ eſt. ğ ad reddẽdũ cãm q̃re oppoſita ꝑdicata poſſunt ineſſe vel nõ ineẽ aliqb⁹ nõ ſufficit: imo nõ valet dicere: qꝛ ſũt adeq̃ta: vel nõ adeq̃ta ꝯuertibilr. ¶ Et ſic: vt vr̃: pʒ ꝙ illa reſpõſio nõ eſt ad ꝓpoſitũ. ¶ Quãtũ ad aliđ ſciẽdũ ꝙ illa ꝯmiſſio ē nugatoria: ꝓbãt ſic. qꝛ reddere rõnẽ ð eodẽ ⁊ ꝑ idẽ ē nugatoriũ: ſic eſt in ꝓpoſito. ğ ꝛc̃. Mi. ꝓbo. qꝛ idẽ eſt aliqđ ꝑdicatũ ꝯuenire alicui: qđ nõ cõuenit alteri: ⁊ eẽ inadeq̃tũ ſm̃ ꝑdicationẽ. ğ reddere rõnẽ ꝙ vnũ ꝑdicatũ cõueniat vni ⁊ nõ alteri ꝑ hoc: qđ eſt eẽ inadeq̃tũ ſm̃ ꝑdicatiõeʒ eſt reddere cãm de eodẽ ꝑ idẽ. ¶ Scđo ad idẽ: qꝛ vt dicũt inter eẽntiã ⁊ ꝑſonã ⁊ illud totũ diſiũctũ nõ eſt aliq̃ inadeq̃tio ꝑdicatiõis: niſi ſm̃ hoc qđ eſt inadeq̃ri in hoc ꝑdicato: qđ eſt cõicari vel nõ cõicari: ⁊ ſic idẽ qđ ꝑus. ſ. ꝙ declarat̃ idẽ ꝑ idẽ: ⁊ reddit̃ cauſa de eodẽ ꝑ idẽ. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſi ad oñdẽdũ ꝯdictoria poſſe ineſſe eiſdẽ ſuffic̃ dicere ꝙ nõ ſunt idẽ adeq̃te ſm̃ ꝑdicationẽ: tũc facilr poſſet oñdi ꝯdictoria poſſe ineſſe eiſdẽ in q̊libet ꝓpoſito: qꝛ de qbuſcũqꝫ qb⁹ attribuunt̃ ꝯdictoria poterit dici idẽ. ſ. ꝙ nõ ſunt adeq̃ta ſm̃ ꝑdicationẽ. hoc aũt eſt incõueniẽs. ğ ꝛc̃. ¶ Ad p^m ꝯcedo ꝙ eẽntie ⁊ tali toti diſiũcto poſſunt ineſſe ſiue ꝯuenire talia oppoſita: de qb⁹ loqmur. ſ. cõicabile ⁊ icõicabile: ēt ſm̃ ꝑdicationẽ. ⁊ qñ dr̃ ꝙ ſunt adeq̃te idẽ ſm̃ ꝑdicationẽ: nego. ⁊ qñ dr̃ ꝙ imo: qꝛ qcqđ eſt eẽntia: vel eſt tres ꝑſone: vel aliq̃: vel aliq̃: nego. qꝛ eẽntia eſt ꝯiuncti tres ꝑſone ⁊ aliq̃ ⁊ aliq̃ ⁊ q̃libet. nulla aũt ps toti⁹ illi⁹ diſiũcti eſt iſta ꝯiunctim: nec totũ diſiunctũ eſt iſta ꝯiũcti. Et ſi dicat̃ ꝙ ſaltẽ totũ ꝯiũctũ acceptũ cũ toto diſiũcto: vt ſi dicat̃. oẽs ꝑſone ſiue tres ꝑſone: ⁊ q̃lʒ: ⁊ aliq̃: ⁊ aliq̃. vl̃ tres vel aliq̃: vel aliq̃ eſt ꝑdicatũ adeq̃tũ eẽntie. ¶ Dico ꝙ falſus eſt. qꝛ totũ ꝯiũctũ acceptũ vt ps ꝓpõnis diſiũcte nõ valet plus q̃tũ ad hoc: ꝙ ꝓpõ ſit v̾a q̃ʒ totũ diſiunctũ tm̃ ꝑ ꝑ ꝓpõnẽ diſiũctiuã: qꝛ ꝓpõ diſiunctiua verificat̃ ꝓ vna pte ſi eẽnt ēt oẽs alie ptes falſe. vñ totũ ꝯiũctũ acceptũ vt ps alicui⁹ ꝓpõnis diſiũcte nõ eẽt ꝑdicatũ adeq̃tũ ei cui ꝯuenit totũ diſiũctũ ꝑ ſe: ⁊ totũ ꝯiũctũ ꝑ ſe: qꝛ recipe ꝑdicationẽ toti⁹ ꝯiũcti ꝑ ſe: ⁊ recipe ꝑdicationẽ ei⁹ ſub diſiũctiõe ad alterũ i plus ſe hʒ q̃ʒ recipe ꝑdicationẽ toti⁹ diſiũcti: vl̃ ꝯiũcti ſub diſiũctiõe ad alterutrũ. Unđ dico ꝙ i diuinis nullũ ꝑdicatũ ē ꝑdicatũ adeq̃tũ ipi eẽntie: niſi ſolũ abſolutũ. Et rõ hui⁹ ē. qꝛ i diuinis illđ cõe qđ ē eẽntia alr ſe hʒ ad ꝑſonas: ⁊ cõe i creaturis: vl̃ ēt cõe qđ ē ꝑſona. ¶ Nã i cõi: qđ ē ꝑſona reſpectu ꝑſonarũ põt inueniri aliqđ ꝑdicatũ diſiũctũ adeq̃tũ huic cõi: qđ eſt ꝑſona. vt qñ dr̃ ꝙ oĩs ꝑſona vel eſt pr̃ vel eſt fili⁹ vel ſpũs ſcũs. Et ſilr in creaturis. oĩs hõ vel eſt ſoꝛ. vel eſt plato. ⁊ ſic de alijs. qꝛ nullus hõ vnus exiſtẽs eſt oĩs hõ: vel plures hoĩes. Et ſilr oĩs ꝑſona diuina vel eſt pr̃ vel eſt fili⁹ vel eſt ſpũs ſcũs. qꝛ nulla ꝑſona eſt oĩs ꝑſona: vel plures ꝑſone: tñ oĩs ꝑſona eſt oẽs ꝑſone: vel hec vel illa: vel tertia. ⁊ hoc rõne ptis toti⁹ diſiuncti: qđ eſt hec: vel illa: vl̃ tertia ꝑſona. Sʒ hec eſt falſa ſimplr. oĩs ꝑſona eſt oẽs ꝑſone vel plures. ſic̃ hoc qđ dico. oĩs hõ ē oẽs hoĩes vl̃ plures: vt ſoꝛ. ⁊ plato. Et tñ rõne alteri⁹ ptis toti⁹ diſiũcti eſt v̾a. eẽntia aũt ⁊ oẽ abſolutũ eſt oĩs ꝑſona: ⁊ q̃libet: ⁊ oẽs ꝫ ſil: ⁊ nõ ſolũ ꝓpia ꝑſonaꝝ vel ꝑſone verificant̃ de eẽntia: ſʒ ēt q̃dã q̃ de nulla ꝑſona poſſunt verificari ſic̃ trãſfundi ⁊ cõicari ꝑ trãſfuſionẽ: ⁊ hoc eſt qꝛ notionalia ſimul ſumpta vel diuiſim nõ ſe habẽt adequate ad eſſentiã ſm̃ ꝑdicationẽ. ¶ Aduertendũ tñ eſt ꝙ ꝓpia ꝑſonaꝝ ꝯueniũt eẽntie: dũ tñ nõ iportẽt diſtinctionẽ eſſentie ab aliq̃ ꝑſona: vel ab aliq̊ exiſtẽte in diuinis: qꝛ illa q̃ iportãt talẽ diſtinctionẽ ei nõ ꝯueniũt. vñ eẽntie nõ cõuenit nec gñãre nec gñãri: vel opponi relatiue vel eẽ incõicabile: lʒ ipſa ſit id qđ generat̃ ⁊ qđ generat ⁊ qđ opponit̃: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſit ipſe actus generãdi: ⁊ ꝓpter inadequationẽ iã ꝑdictã ſm̃ ꝑdicationẽ ⁊ ſpecialẽ modũ: quo eẽntia eſt cõis plurib⁹ multa ꝯueniũt eſſentie. ſic̃ ſunt illa q̃ iportãt vnitatẽ ei⁹ cũ oĩbus vel pluribus ꝑſonis. ſic̃ cõicari eẽ oẽs ꝑſonas ⁊ q̃libet eaꝝ: ⁊ ꝯſimilia. ꝑſonis v̾o aliq̃ ꝯueniũt: in qbus nõ cõicat eẽntia. ſic̃ ſunt illa q̃ iportãt diſtinctionẽ ab aliq̊ exiſtẽte in diuinis. ſic̃ incõicabile diſtinctũ eẽ: opponi: ⁊ ſilia. ¶ Qđ aũt dictũ eſt ꝙ eẽntia nõ cõicat cũ ꝑſonis in ꝑdictis ꝑdicatis nõ ſic eſt accipiendũ ꝙ eẽntia nõ ſit illa qb⁹ ꝑdicata ꝯueniũt: ſʒ qꝛ illa ꝑdicata nõ ꝯueniũt eẽntie rõne diſtinctionis iportate. ¶ Ad 2^m dicẽdũ ꝙ minoꝛ q̃ dr̃ ꝙ adequatio vel inadequatio ꝯuertibiliũ ſm̃ ꝑdicationẽ nihil facit ad hoc ꝙ aliq̃ oppoſita poſſint vel nõ poſſint ꝯuenire aliqb⁹ eſt falſa. ¶ Ad ꝓbationẽ ēt dicẽdũ ꝙ minoꝛ illi⁹ ꝓſyllogiſmi eſt falſa. ſ. ꝙ nõ oʒ ꝙ qcqđ ꝑdicat̃ de vno eoꝝ q̃ ꝯuertibilr ſe habẽt: ⁊ q̃ de ſeinuicẽ vlr̃ ꝑdicant̃ ꝑdicet̃ de altero: dũ tñ nõ variet̃ ſuppoſitio termini: vel modus ꝑdicãdi: imo hoc dicere eſt ignorare ꝓpriã vocẽ. ⁊ hoc pʒ 3°. ¶ Primo q̃ñcũqꝫ aliqđ ꝑdicat̃ de aliq̊ vlr̃: vel ecõuerſo oʒ ꝙ affirmatiua de ſubiecto inferat affirmatiuã de ꝑdicato: ſʒ eoꝝ q̃ ſunt ꝯuertibilr idẽ vnũ eoꝝ ꝑdicat̃ vlr̃ de alio: ⁊ ecõuerſo. ğ affirmatiua de vno infert affirmatiuã de alio: ⁊ econuerſo. Et ꝑ ꝯñs ipoſſe eſt aliqđ affirmari de vno qn affirmet̃ de alio. ¶ Ex hoc ēt vlteri⁹ pʒ ꝙ qcqđ ꝑdicat̃ de vno ꝑdicat̃ de altero. Ma. pʒ. qꝛ ſup eã fundat̃ locus ab inferiori ad ſuperi⁹ affirmãdo: ⁊ locus a diffõne ad diffinitũ: ⁊ ecõuerſo. ⁊ locus a deſcriptiõe ad deſcriptũ: ⁊ ecõuerſo. ex hoc. n. idefinita de ſubo aliq̊ iſert idefinitã de ꝑdicato: qꝛ ſubo ꝯuenit vlr̃ ꝑdicatũ. Mi. ēt pʒ. ſ. ꝙ ꝯuertibilia vlr̃ de ſeinuicẽ ꝑdicant̃. ¶ Scđo idẽ pʒ ꝑ ꝯuerſionẽ affirmatiue indefinite: ⁊ arguit̃ ſic. ſi ita eſt ꝙ nõ qcqđ ꝑdicat̃ de vno ꝯuertibiliũ ꝑdicat̃ de altero. ğ nõ de q̃cũqꝫ vnũ eoꝝ ꝑdicat̃ ⁊ reliquũ. ꝯñs eſt falſum. ğ ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñe. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã accipiat̃ hõ ⁊ riſibile q̃ ſunt ꝯuertibilia: ⁊ accipiam⁹ illud ꝑdicatũ qđ tu dicis ꝑdicari de vno ⁊ nõ de alio: ⁊ ſit illud ꝑdicatũ b. ⁊ accipiam⁹ illud ꝑdicatũ b. ꝯuenire homini: ⁊ nõ riſibili ſm̃ tuã ypoteſim: ita ꝙ hec ſit v̾a. hõ eſt b. ad hãc neceſſario ſequit̃ ꝙ hec ſit v̾a. b. vel qđdã b. eſt hõ ꝑ ꝯuerſionẽ idefinite affirmatiue. Inde arguit̃ ſic ad ꝓbationẽ dicte ꝯñe. qꝛ ſm̃ te hõ ꝑdicat̃ de b. ſed riſibile nõ eſt b. nã ſi riſibile eẽt b. ſequeret̃ ꝙ b. eẽt riſibile ꝑ ꝯuerſionẽ idefinite affirmatiue. ğ ſi b. ꝑdicat̃ de hoĩe ⁊ nõ ð riſibili: ſequit̃ ꝙ nõ de quocũqꝫ ꝑdicat̃ hõ ⁊ riſibile. ⁊ ſic pʒ ꝯñs. ¶ Tertio pʒ idẽ a dſtructiõe ꝯñtis ad deſtructionẽ añtis ſic. ſi hõ eſt b. ſequit̃ ꝙ riſibile eſt b. ſuppoſito ꝙ hõ ⁊ riſibile ſint cõuertibilia. ſi nõ ſequit̃: da oppoſitũ. oppoſitũ aũt huius. riſibile eſt b. eſt vniuerſalis negatiua: qꝛ idefinita vel ꝑticularis affirmatiua: ⁊ vniuerſalis negatiua ꝯdictorie opponunt̃. ſ. nullũ riſibile eſt b. ⁊ qđdã riſibile eſt b. ¶ Inde ſilr arguo ſic. nullũ riſibile eſt b. oĩs hõ ē riſibilis. ğ nullus hõ ē b. iſta ē oppoſita añtis illi⁹ ꝯñe: q̃ dicebat̃. ſi hõ eſt b. ſequit̃ ꝙ riſibile eſt b. ğ iſta ꝯña q̃ fuit ꝑma ꝯña fuit bona. ⁊ ſic pʒ ꝙ q̃cũqꝫ ſunt ꝯuertibilia adinuicẽ ſic ſe habẽt: ꝙ qcqđ ꝑdicat̃ de vno: ⁊ de reliquo: ſic̃ cuicũqꝫ ꝯuenit vnũ ⁊ re-

liquū:dū tamen accipiat̄ ſuppoſitio terminoꝝ: vel modus ꝓdicādi ſm illū modū: ſm quē ſunt conuertibilia. ſi aūt variet̄ ſuppoſitio terminoꝝ: vel modus ꝓdicādi a modo illo: ſm quē ſunt cōuertibilia: tunc nō oꝫ ꝙ gcqd conueniret vni conueniret reliquo: nec ēt oꝫ ꝙ cuicūcꝫ conuenit vnū conueniat ꝛ reliquū: qḋ tn̄ aduerſarij concedūt de conuertibilib⁹. v.g. quādo dicim⁹ ꝙ hō ꝛ riſibile cōuertunt̄ hō ſupponit pro habēte humanitatē: ꝛ riſibile pro habēte aptitudinē ad ridēdū: ꝛ hoc ſiue ꝑ ſe ſiue ꝑ accidēs: ſiue qualitercūcꝫ aliter. ꝙ.ſ. illud qḋ habet humanitatē eſt illud qḋ habet riſibilitatē: ſiue illā aptitudinē: ꝛ ecōuerſo. vn̄ ſi dicat̄. oīs hō eſt riſibilis: ꝛ ecōuerſo. ſꝫ riſibile ſignificat accidēs. ġ hō ſignificat accidēs: nō ſequit̄: qꝛ riſibile in minori nō ſignificat: ſiue nō ſupponit pro habēte humanitatē quātū ad ipſam rē: ſed pro dictione ſignificāte talē rē. ¶ Siſr ſi dicat̄ ſic. cuicūcꝫ ꝯuenit hō ei cōuenit riſibile: ſed cōuenit ſorti ꝙ ſit hō. ꝛ hoc ꝑ ſe p̄ modo. ġ ſorti ꝯuenit riſibile in p̄ modo dicēdi ꝑ ſe. nō ſequit̄: qꝛ illa conuertibilitas inter hominē ꝛ riſibile nō intelligit̄ ſm p̄ᵐ modū dicēdi ꝑ ſe: qꝛ iſta eſt falſa. cuicūcꝫ cōuenit hō in p̄ mō dicēdi ꝑ ſe ei cōuenit riſibile ſm eūdē modū ꝓdicandi: qꝛ conuertibilitas inter ea intelligit̄ quātū ad veritatē ſiue ſm veritatē ꝓdicationis: ſiue ꝑ ſe: ſiue ꝑ accidēs: ſiue ꝑ ſe p̄ mō ꝓdicādi ꝑ ſe: ſiue 2°. vn̄ eſt ibi fallacia ꝯñtis ꝓcedēdo a cōi mō ꝓdicādi ad ſpecialē modū ꝓdicādi: ꝛ ēt eſt ibi fallacia figure dictionis mutādo ꝯuenire in qualr̄ ꝯuenire. vn̄ nō ſequit̄. hoc huic ꝯuenit. ġ ſic cōuenit. ¶ Ad p̄ᵐ ġ ꝯ hoc dicēdū ꝙ illa ꝓpoſitio q̄ dicit ꝙ verū nō eſt obiectū volūtatis eſt falſa. ſꝫ verū eſt ꝙ verum ſm rōnē qua verū nō eſt obiectū adequatū volūtatis. ¶ Nunc aūt conuertibilitas eoꝝ nō attendit̄ ſm rōnē qua verū eſt vel bonū: ꝛ ſm quā acceptionē veri vel boni dicat̄: ſꝫ tātū q̄tū ad illud qḋ eſt verū vel bonū. qualr̄ aūt differāt verū ꝛ bonū: ꝛ ſm acceptionē veri vel boni dicant̄ verū ꝛ bonū conuerti non ꝑtinet ad ꝓpoſitū. ¶ Ad illḋ exēplū dicēdū ꝙ ibi variat̄ ſuppoſitio termīoꝝ. ſ. quādo dr̄ ꝙ homo ſignificat ſubſtātiā. ꝙ autē dr̄ ꝙ hō eſt ſuba: ꝛ ꝙ riſibile nō eſt ſuba. ſi accipiatur ſuba pro concreto ſbe: ita ſequitur ꝙ riſibile eſt ſuba. ſicut ſequit̄ ꝙ riſibile eſt aīal: videt̄ enim ꝙ iſti ignorēt locū qui eſt ab inferiori ad ſuperius. quicqd.n. ꝓdicat̄ de inferiori ꝓdicat̄ ꝛ de ſuꝑiori. vn̄ ſequit̄ ꝙ ſi homo eſt riſibilis ꝙ ſuba eſt riſibilis accipiēdo ſubſtātiam pro concreto ſbe: ꝛ adhuc ſequit̄ ꝑ conuerſionē idefinite ꝙ riſibile eſt ſuba. ¶ Qḋ aūt hic dr̄ ꝙ riſibile eſt ens ꝑ accidēs: qui hoc dicit neſcit quid dicit: qꝛ homo qualis vel quantus vel qḋcūcꝫ ꝓdicatū vel ſpecies ꝓdicati accepta concretiue vel abſtractiue nō eſt ens ꝑ accidens: ſed illud qḋ complectitur directe ꝛ explicite diuerſa predicamēta. ſicut homo albus: vel quale quātum: vel albū muſicū: ꝛ talia dicūtur entia per accidēs. vnde homo riſibilis ſi dicat̄ ens per accidēs. hoc ideo eſt per accidens: qꝛ vnū conuenit alij per accidens per oppoſitū ad primū modū dicendi per ſe: ꝛ tunc eſt mutatio modi predicandi. ¶ Ad illud quod dicitur in ꝓpoſito ꝙ illud totum diſiunctum non eſt cōmunicabile per tranſfuſionē: ſicut eſſentia: cū tn̄ vt dicunt ſit adequatū predicatū ipſi eſſentie patet ꝙ falſum ſupponit: quia oſtenſum eſt ꝙ illud totum diſiunctiue acceptū per ſe vel acceptum cum toto coniuncto: tn̄ ſub diſiunctione non eſt predicatum adequatum: nec totum coniunctum per ſe acceptum: ꝛ cauſa eſt iſta: qꝛ vnū numero eſt plura ꝛ coniunctim ꝛ diſiunctiꝫ: ꝙ nulli perſone conuenit: nec omnibus ꝑſonis ſimul ſumptis. ſicut fuit dictū. ¶ Ad p̄mū qḋ adducit̄ ad probandū ꝙ reſpōſio ſit nugatoria: dicendū p̄mo ꝙ obiectio iſta eſt ſatis friuola: qꝛ nugatio eſt repetitio inutilis eiuſdeꝫ rei ſm rem ꝛ vocē. hic aūt quādo dicit̄ ꝙ oppoſita poſſunt ꝓdicari de eſſentia ꝛ ꝑſona: qꝛ ſunt iadequata ſm predicationē ſaltē non eſt repetitio ſm vocē. ¶ Ad minorē ġ dicēdū ꝙ reddere rōnē de eodē ꝑ idē re ꝛ voce eſt nugatio. ſꝫ tūc mīor māifeſte eſt falſa: nec ēt ibi eſt petitio ꝓncipij: qꝛ petitio ꝓncipij ē quādo declarat̄ idē ꝑ idē eq̄ vel magis ignotū. ¶ Sic aūt nō eſt hic: qꝛ inadequari aliqua ſm predicationē in plus ſe hꝫ q̄ꝫ hoc qḋ eſt oppoſita ſimul poſſe illis cōuenire: ꝛ īportat aliqd p̄us ꝛ notius. ſ. vnū conuenire plurib⁹ q̄ꝫ aliud. vn̄ vnū aliqd cōuenire plurib⁹ differentib⁹ realr̄ eſt p̄ᵐ: ꝛ ex hoc ſequit̄ ꝙ conuenit plurib⁹ q̄ꝫ aliud: qḋ eſt. q. fundamētū ieq̄litatis ſm predicationē. ſicut vnā quātitatē eſſe maiorē alia eſt fundamētū inequalitatis in quātitate mol̄: ꝛ ex hoc ſequit̄ vlteri⁹ ꝙ ēt aliqd poſſit predicari de vno: qḋ nō de alio. ꝛ nō ſolū q̄tū ad hoc qḋ eſt cōe eē ꝛ nō cōe: ſed ēt quātū ad alia. ſicut quātū ad hoc qḋ eſt eē diſtinctum vel nō diſtinctū. vn̄ ſicut eē cōe conuenit ſuꝑiori vel ſe habēti ꝑ modū ſuꝑioris: ita eē diſtinctū conuenit vni parti ſubiectiue in comparatione ad aliā: qḋ nō cōuenit ſuꝑiori: vel ei qḋ ſe hꝫ ꝑ moduꝫ ſuꝑioris: ita ꝙ p̄ma ratio cōis eſt aliqd conuenire plurib⁹ realr̄ differētib⁹. ¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ ma. eſt manifeſte falſa: qꝛ p̄ma cā inadequationis: ꝛ fundamentū ei⁹ eſt aliqḋ vnū re ꝓdicari de plurib⁹ differētib⁹ re: ꝛ hoc eſt hic ſingulare: qꝛ in alijs nō inuenit̄ vnū aliqḋ re predicatione eſſentiali ꝓdicari de plurib⁹: ex quo ſequit̄ inadequatio: ꝛ ex hoc vlteri⁹ ſequit̄ ꝙ nō poſſint verificari affirmatio ꝛ negatio de talib⁹. ſicut ſunt eē cōe ꝛ nō eē cōe: eē diſtinctū ꝛ nō diſtinctū: ꝛ patrē nō eē filiū: ꝛ filiū eē eēntiaꝫ. ¶ Ad 3ᵐ dicendū ꝙ nihil valet: qꝛ nō eſt ſimilis ratio in hoc ꝛ in alijs: qꝛ nec ſimilis iadequatio q̄ ſit ratio qua alique poſſint ieſſe affirmatio ꝛ negatio. ¶ Quantū aūt ad illud qḋ dr̄ de idētitate cōuertibili ſciēdū ꝙ ponere idētitatē vel realitatē conuertibilem: vel inconuertibilem abſolute nihil ē dictu: qꝛ nulla res vel idētitas eſt ꝯuertibilis vel icōuertibilis ꝓp̄e niſi in habitudine ad alterum re vel rōne differens: ſed verū eſt ꝙ in diuinis eſt idētitas aliquoꝝ extremoꝝ: q̄ ſunt eadē conuertibilr̄: ꝛ ē idētitas aliquoꝝ extremoꝝ: q̄ etſi ſint idē: nō tn̄ cōuertibiliter. ꝛ q̄uis ſm rē nō ſit dare extrema taliū identitatū q̄ differāt re: cū talia extrema dicāt eandē realitatem: vn̄ ibi quātū ad talia nō ſunt ꝓp̄e extrema: niſi negatiue quātū ad hoc qḋ eſt eē extrainuicē: tn̄ vē ꝛ ex nā rei ſunt ibi aliqua q̄ ſunt ibi eadē ꝯuertibilr̄: ꝛ q̄dā q̄ nō ſunt eadē ꝯuertibilr̄. qḋ pꝫ. qꝛ illa dicunt̄ ꝯuertibilr̄ eadeꝫ q̄ ſic ſe habēt: ꝙ cuicūcꝫ vnū eoꝝ eſt idē ꝛ reliquū: ꝛ ecōuerſo. ſꝫ in diuinis ſunt aliqua talia ex nā rei. ſicut ſūt oīa abſoluta abſolute accepta: ꝛ oīa ꝑtinētia ad vnā ſolā ꝑſonā eadē nō ꝯuertibilr̄ dicunt̄ illa q̄ ſic ſunt idē re: qḋ nō cuicūcꝫ vnū eoꝝ eſt idē re: ꝛ reliquū eſt idē re ex nā rei. ex nā.n. rei eēntia ꝛ pr̄ ſunt vna realitas: ꝛ ſūt idē re: nō tn̄ pr̄ eſt idē re oī ei cui eēntia eſt eadē. nā realiter eēntia eſt eadē res q̄ eſt fili⁹. pr̄ vō nō eſt eadē res q̄ eſt fili⁹: qꝛ pr̄ nō eſt realr̄ fili⁹: ſꝫ ſit illa res abſoluta: q̄ eſt filius. ſunt.n. vnū abſolutū: ſꝫ vnū nō ſit aliud. vn̄ ſꝫ qn̄ ꝓnomen relatiuū refert eſſentiā verificet̄ de filio ī habitudine ad patrē: dicendo ꝙ vē pr̄ eſt illud qḋ eſt filius: ꝛ ecōuerſo. tn̄ qn̄ refert ꝑſonā eſſet falſuꝫ. iſta.n. eſt falſa. pr̄ eſt ille q eſt fili⁹: ꝛ ecōuerſo. ¶ Ad maiorē ergo euidētiā p̄miſſoꝝ: ꝛ ēt ſequētiū p̄ reſumenī aliqua ō cōicabili ꝛ incōicabili. 2°. de ꝯuertibili ꝛ incōuertibili.

Cōīcabile et icōmunica/bile dupli͛r ſu[m]i poſſunt.

Tertio de habitudine ꝛ differentia iſtoꝝ adinuicem. Quarto dicetur ſpecialiter de conuertibili ꝛ inconuertibili quantū ad queſtionē ꝓpoſitā. ¶ Quantū ad p^m ſciendū ꝙ ſicut ſupra dictū fuit: cōmunicabile ꝛ icōmunicabile z^r poſſunt accipi: vel ꝑ tranſfuſionē: ꝛ hoc tam in creaturis ꝙ̄ in diuinis: ſicut dicimus ꝙ generans cōmunicat naturā ſuā genito: ſiue ꝑ iſtā cōmunicationē generās cōmunicet eandē naturā ſpē cū illa quā habet ſicut in creaturis eſt: ſiue cōmunicet eandē naturā numero: quā habet ſicut eſt in deo. ꝛ hoc eſt ibi ſingulare: vel pōt accipi cōmunicabile ſm̄ predicationē: q͛ .ſ. conuenit plurib^9. Et ſil͛r incōmunicabile pōt accipi ꝑ oppoſitum ad q̄libet iſtoꝝ cōmunicabiliū. ¶ Cōmunicabile vō ꝛ incōmunicabile ſm̄ ꝑdicationē adhuc diſtinguuntur: q͛ quoddā eſt cōmunicabile vel cōe: qḋ real͛r vnū ꝛ idē nūero conuenit plurib^9: nec plurificat͛ in eis: ſicut eſſentia diuina conuenit plurib^9 ꝑſonis vna nūero exiſtēs: nec plurificat͛ in ipſis. ꝛ hoc eſt ſingulare in diuinis quantū ad predicata eēntialia: qḋ ideo dico: q͛ aliqḋ ſubtū pōt eē cōe plurib^9 accidētib^9 a ſe inuicē: ꝛ a ſubto real͛r differētib^9. ¶ Aliud eſt cōe qḋ cōuenit pluribus: nō tñ eſt vnū numero ꝛ real͛r in illis plurib^9: imo plurificat͛ in illis real͛r. ſic͛ in creaturis nā ſpecifica plurificat͛ in idiuiduis ꝛ nā gnīs in ſpēbus. vt ꝑſona ē qḋdam cōe ꝑdicabile de plurib^9 ꝑſonis: ꝛ plurificat͛ in pluribus ꝑſonis: q͛ in plurib^9 ꝑſonis nō eſt vna ꝛ eadē ꝑſonalitas numero: differt tñ in creaturis ꝛ ꝑſonis diuinis: q͛ l͛ ꝑſone diuine nō cōueniant in eadē ꝑſonalitate re ꝛ numero: tamē ſunt vna res numero abſoluta: nō ſic in creaturis. ¶ Et vlteri^9: ſicut ſupra dictū eſt: ex hoc ſequitur ꝙ predicatū qḋ eſt ꝑſona qualitercūq; ſumptū nō pōt adequari ſm̄ predicationē ꝑdicato: qḋ eſt eēntia ꝓpter aliū ꝛ aliū modū cōmunitatis. Nā eſſentia eſt oīs ꝑſona ꝛ oēs ꝛ quelibet: qḋ nullo modo pōt ꝯuenire cōi: qḋ plurificat͛ in illis quib^9 ꝯuenit. ¶ Quantū ad z^m .ſ. de conuertibili ꝛ incōuertibili ſciendū eſt ꝙ cōuertibile ꝛ icōuertibile iportāt idē qḋ equale vel inequale ſm̄ ꝑdicationē: ita tñ ꝙ ꝯuertibilitas ꝛ incōuertibilitas eſt ꝓprietas duoꝝ re vel rōne differētiū: quoꝝ vnū dr̄ ꝯuertibile vel incōuertibile alteri: ita ꝙ ꝯuertibilia ſunt illa q̄ ſic ſe habēt: ꝙ quicqd ꝑdicat͛ de vno ꝛ de altero: ꝛ eꝯ. Et huic ex parte rei rn̄det illa ſic ſe hr̄e: ꝙ cuicūq; vnū eoꝝ eſt real͛r idē ꝛ alteꝝ: ꝛ ecōuerſo. ¶ Incōuertibilia vō ſunt q̄ ſe habēt ſic: ꝙ nō de quocūq; ꝑdicat͛ vnū neceſſario ꝑdicat͛ ꝛ reliquū. ꝛ hoc cōtingit z^r. vno modo q͛ vnū excedit alterū. ſic͛ hō ſortē. alio modo q͛ ſe hn̄t ſicut excedētia ꝛ exceſſa. ſic͛ albū ꝛ muſicū. ꝛ huic rn̄dꝫ ex ꝑte rei: ꝙ vnū eoꝝ q̄ ſic ſunt eadē eſt idē real͛r alteri ſiue alicui: cui alterū nō eſt idē real͛r: ita ꝙ nō neceſſario cui vnū eoꝝ eſt idē ſequit͛ ꝙ reliquū ſit idē. ¶ Quātū ad 3^m ſciēdū ꝙ cōmunicabile ꝛ incōmunicabile differt a ꝯuertibili ꝛ incōuertibili: ita ꝙ cōmunicabile differt a cōuertibili. p^o q͛ cōicabile dr̄ de aliquo ꝑ cōparationē ad plura quib^9 ꝯuenit. ¶ Cōuertibile vō dr̄ de aliquo ꝑ ꝯparationē ad aliqd eque cōe: vel eque ꝓpriū cū eo. ¶ Et ex hoc ſequit͛ z^a differētia: q͛ cōicabile dr̄ de altero extremoꝝ. ſꝫ ꝯuertibile dr̄ de vtroq;. Incōicabile aūt ꝛ incōuertibile differūt. p^o q͛ incōicabile dicit priuationē ꝯueniēdi plurib^9. icōuertibile vō dicit inadeq̄tionē iſti^9 ꝯueniētie inter illa q̄ dicunt͛ icōuertibilia: ita ꝙ nō cuicūq; ꝯuenit vnū ꝛ reliquū. ¶ Scḋo. q͛ incōuertibile dr̄ tā de eēntia q̄ȝ de ꝑſona: q͛ vnū excedit alteꝝ ſm̄ ꝑdicationē: ꝛ dr̄ de vno ꝑ ꝯparationē ad alteꝝ. nāȝ eēntia eſt incōuertibilis ſm̄ ꝑdicationē ipſi ꝑſone: ꝛ ꝑſona eēntie. incōicabile vō tm̄ ꝯuenit ꝑſone. ¶ Quātū ad 4^m ſciendū ꝙ ſicut dictū eſt abſolute accipiendo conuertibile ꝛ incōuertibile q̄ſi vnū cōueniat vni extremo ꝛ aliud alij nihil eſt dictu: q͛ hincinde ſemꝑ exꝫ accipe duo extrema: quoꝝ vnū dicat͛ conuertibile alteri vl͛ icōuertibile. ¶ Et tūc intellect^9 q̄ōnis erit. vtrū ꝯuertibilitas extremoꝝ ꝯuertibiliū: ꝛ incōuertibilitas extremoꝝ incōuertibiliū dicāt diuerſos modos reales: ſiue ex nā rei in diuinis. Et q̄ntū ad hoc ponā quinq; ꝯnes. ¶ Prima eſt ꝙ conuertibilitas ꝛ incōuertibilitas ſūt real͛r in diuinis. ¶ Scḋa eſt ꝙ ex nā rei iportāt aliq̄ȝ differētiā. ¶ Tertia eſt ꝙ illa differētia nō iportat diſtinctionē realē inter illa q̄ dicunt͛ ꝯuertibilia adinuicē ad ipſa q̄ ſunt eis incōuertibilia: ita ꝙ hoc real͛r nō ſit illud. ¶ Quarta ꝯ eſt ꝙ illud qḋ dr̄ incōuertibile: ꝛ illḋ cui eſt icōuertibile diuerſimode ſe hn̄t ad aliqḋ tertiū. ¶ Quinta ꝯ eſt ꝙ illa q̄ ſūt adinicē ꝯuertibilia nō p̄nt ſic ſe hr̄e real͛r ad tertiū. ¶ Pria ꝯ pꝫ ex ſupradictiſ. q͛ in diuinis ſūt aliq̄ real͛r q̄ ſic ſe hn̄t: ꝙ cuicūq; vnū eoꝝ eſt real͛r idē: ꝛ reliquū: ꝛ ecōuerſo. ſic͛ ſunt oīa abſoluta adinuicē: ꝛ oīa q̄ ſunt ꝓpria vni ꝑſone: ibi ēt ſunt aliq̄ q̄ ſic ſe hn̄t: ꝙ ſūt idē real͛r: nō tñ cuicūq; vnū eoꝝ eſt idē real͛r: ꝛ alterū. ſic͛ pꝫ de eēntia ꝛ ꝑſona hac vel illa: put̄ de ꝑſona patri. ¶ Scḋa ꝯ pꝫ. q͛ eē talia ꝙ cuicūq; vnū eoꝝ eſt idē real͛r ꝛ alteꝝ: ꝛ eſſe talia ꝙ nō cuicūq; vnū eoꝝ eſt idē real͛r ꝛ alteꝝ iportāt aliquā differētiā ex nā rei. ſꝫ eē idē ꝯuertibil͛r alicui: ꝛ eē idē incōuertibil͛r alicui ſunt huiꝯ. ḡ iportāt aliquā differētiā ex nā rei: vel q̄ differūt talia adinuicē: vel q̄ ſaltē diuerſimode ſe hn̄t ad tertiū. ¶ Tertia aūt ꝯ pꝫ facil͛r. q͛ quecūq; ſunt idē eēntial͛r inter ſe abſq; quacūq; cōpoſitione nō poſſunt eſſe diſtincta real͛r. ſed q̄ ſunt idē in diuinis inter ſe: ſiue ſint idē conuertibiliter: ſiue nō conuertibiliter ſunt iſto modo idē. ḡ ꝛc̄. ¶ Dico aūt inter ſe. q͛ l͛ ꝑſone ſint idē in tertio: q͛ ſunt vnū in eſſentia: tñ inter ſe nō ſunt vna res relata: nec vna ꝑſona: ꝛ habēt inter ſe diſtinctionē reales. ¶ Quarta concluſio facil͛r pꝫ. q͛ quecūq; ſic ſe habent ꝙ vnū eoꝝ eſt idē real͛r alicui: cui aliud nō eſt idē real͛r: diuerſimode ſe habēt ad tertiū. ſed illḋ cui aliqd eſt idē nō ꝯuertibil͛r ſic ſe hꝫ reſpectu illi^9 qḋ eſt ei idē nō cōuertibil͛r ꝙ vnū eoꝝ eſt real͛r alicui: cui aliud nō eſt idē real͛r. ḡ ꝛc̄. ¶ Quinta ꝯ de ſe pꝫ. ſ. ꝙ ꝯuertibiliter eadē nō poſſunt ſe ſic habere diuerſimode ad tertiū: q͛ talia ſic ſe habēt: ꝙ cuicūq; vnū eoꝝ eſt idē real͛r ꝛ alteꝝ. ¶ Contra p̄miſſa arguūt: ꝛ ꝑcipue quantū ad hoc: ꝙ oꝫ: vt dicūt q̄dā: ſupponere iſti idētitati nō ꝯuertibiliū extremoꝝ aliquā nō idētitatē iter illa extrema inconuertibilia. Et hoc ꝓbant. p^mo ex parte fundamēti talis idētitatis. z^o ex parte ipſius idētitatis. 3° ex parte ipſius inconuertibilitatis. ¶ Pmo ergo arguunt ex parte fundamenti ſic. q͛ quero quid fundat iſtam idētitatem nō conuertibilē: puta idētitatem inconuertibilem: que eſt iter eſſentiā ꝛ perſonā patris: q͛ aut eēntia ſimul cū perſona patris circūſcriptis alijs perſonis fundat iſtam identitatē icōuertibilē: aut eſſentia cū ꝑſonis aut eſſentia habet hoc a ꝑſonis. ſ. ꝙ fundet talem identitatē: aut hoc hꝫ ab aliqua nō idētitate: q̄ ſit iter ipſaȝ ꝛ ꝑſonā patris. nō p̄ modo: q͛ excluſis alijs ꝑſonis eēntia nō eſſet icōuertibil͛r eadē ꝑſona patris: q͛ ſtāte ypotheſi nō eſſet eadē alicui real͛r differēti a ꝑſona pr̄is: nec z^o mō: q͛ alie ꝑſone nō habēt idētitatē realē cū ꝑſona pr̄is. ꝛ ꝑ ꝯñs nō poſſunt fundare nec ꝑ ſe nec cūm alio identitatē icōuertibilē cū ꝑſona pr̄is. ¶ Nec 3° mō: q͛ eſſentia eſt fundamētū talis icōuertibilitatis rōne ſue cōitatis: quā non hꝫ a ꝑſonis. Relinquit͛ ḡ 4° modus. ſ. ꝙ fundamētū iſti^9 icōuertibilitatis ſit aliq̄ nō idēti

tas eſſentie cum patre. ¶ Secūdo arguūt ex parte identitatis 3ᵒ. ꝓ q2 illa identitas qua res habet ſeipſam ꝓ extremo identitatis: nō eſt eadē illi identitati in qua res nō habet ſeipſam ꝓ altero extremo. ſed in identitate q̄ eſſentia eſt eadē ſibiypſi eēntia habet ſeipſam ꝓ altero extremo identitatis. In idētitate vero qua eſſentia eſt eadē patri. eſſentia nō habet ſeipſaꝫ ꝓ altero extremo: ſed patrē. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo ſic. q2 eſſentia nō eodē modo eſt eadē ſibi ⁊ patri: alioquin eſſet eadē ſibi icōuertibiliter: ſed idētitates quib' aliq̄ res diuerſimode eſt eadem aliquib' videnſ eē diuerſe idētitates. ḡ ⁊c̄. ¶ Tertio ſic. idētitas qua aliqđ cōe eſt idē ſibiypſi nō eſt eadē cū illa qua cōe eſt idē alicui parti ſubiectiue: ſed identitas qua eſſentia eſt eadē ſibiypſi: ⁊ idētitas qua eſt eadē cū pſona ſe habēt ſicut idētitas qua aliqđ cōe eſt ideꝫ ſibiipſi: ⁊ idētitas qua eſt idē parti ſubiectiue. ḡ ⁊c̄. ¶ Ex parte aūt conuertibilis ⁊ incōuertibilis 4ᵒ arguiſ. ꝓ ſic. oppoſita nō conueniunt eidē. ſed cōuertibile ⁊ incōuertibile ſunt huiꝰ. ḡ ⁊c̄. ¶ Si dicaſ ꝙ cōuertibile eſt incōuertibile incōuertibilr: ita poſſet dici ꝙ rōnale eſt irrationale irrationabilr. qđ eſt nimis irrōnabile. ¶ Si dicatur ꝙ nō eſt incōueniēs aliqđ eē ꝯuertibile ⁊ icōuertibile reſpectu diuerſoꝝ: ſicut ſi dicaſ ꝙ eēntia eſt eadē ꝯuertibilr cū ſeipſa vel cū ſapiētia diuina: ⁊ eadē inconuertibilr cū pſona. Ꝯ. q2 habitudo eēntie ad iſta eſt habitudo rōnis: ſed ad differētiā ꝯuertibilitatis ⁊ icōuertibilitatis nō ſufficit differētia rōnis. ḡ ⁊c̄. ꝓbo minorē 2ᵒ. ꝓ q2 habitudo ſiue differētia rōnis pſupponit aliquā differētiā realē: vel ſaltē nō idētitatē realē. ⁊ ſic adhuc ſequiſ ꝙ ꝯuertibile ⁊ icōuertibile pſupponit aliquā differentiā: vel nō idētitatē realē. ¶ Secūdo. q2 differentia rōnis nō ſufficit ad verificandam cōtradictoria de aliquib': ſed de ꝯuertibili ⁊ icōuertibili verificanſ ꝯdictoria. ḡ ⁊c̄. ¶ Tertio ꝓncipalr. q2 ſi idētitas qua eēntia ē eadē ſibiypſi: ⁊ idētitas qua pſona eſt eadē ſibiypſi: ⁊ ēt idētitas qua eſſentia eſt eadē cū pſona ſunt eadē idētitas: quereſ de idētitate iſtaꝝ idētitatū: aut eſt eadē cū illis idētitatib' ꝯuertibilr aut icōuertibilr: ⁊ ſiue ſic ſiue ſic quereſ de idētitate illaꝝ triū cū 4ᵃ idētitate: q̄ ponitur eē idētitas illaꝝ triū: ⁊ ſic in īfinitū: niſi ponaſ ꝙ idētitas extremoꝝ cōuertibiliū ⁊ icōuertibiliū ſint diuerſe idētitates. ¶ Tertio ſic. q2 idētitas eēntie cū patre aut eſt idētitas eiuſdē ad ſeipſum: aut nō. ſi nō: ergo alia eſt idētitas qua eēntia eſt eadē ſibiypſi: ⁊ idētitas q̄ eēntia eſt eadē cū patre. ſi ſic: tūc arguo ſic. ſicut identitas eēntie cū pr̄e ſe habet ad eēntiā ⁊ pſonā patris: ita icōuertibilitas eēntie cū pr̄e ſe habet ad eēntiā ⁊ ad patrem: vel pſonā patris. ſed ſm te idētitas cū pr̄e eſt idētitas eiuſdē ad ſeipſum. ḡ icōuertibilitas eēntie cū pr̄e eſt icōuertibilitas eiuſdē ad ſeipſuꝫ: ⁊ ſic ſequiſ ꝙ eſſentia eſt icōuertibilis ſibiypſi. ⁊ ꝑ ꝯñs ſequiſ ꝙ eēntia eſt eadē alicui: cui eēntia nō erit eadē: qđ eſt ponere cōtradictoria. ¶ Quarto ſic. ⁊ eſt tactū in ꝓponēdo qōnē: q2 ōis diſtinctio realis in diuinis eſt ꝑ relōnes originis oppoſitas. ſed cōuertibile ⁊ incōuertibile nō dicunſ oppoſita relatiue. ḡ iportāt tm̄ differētiā rōnis: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ tales differētias vel rōnes nō poſſunt verificari ꝯdictoria. ¶ Quātū ad pᵐ qđ accipiſ ex parte fundamēti ſciēdū ꝙ illud argumētū querit ſup qđ fundeſ idētitas incōuertibiliū extremoꝝ. Circa qđ ſciēdū ꝙ idētitas aliquoꝝ oꝫ ꝙ fundeſ ſup entitatē vel realitatē ipſoꝝ: ſm quā dicunſ eē eadē: q2 idētitas ſiue vnitas nihil aliud eſt q̄ꝫ entitas: ſiue realitas indiuiſa: ſiue indiuiſio ipſius realitatis: ita ꝙ idētitas illoꝝ extremoꝝ fundatur ſup eoꝝ realitatē. ¶ Si aūt vlteri' queraſ ſup qđ fundaſ ipſa inconuertibilitas extremoꝝ: dicendū ꝙ ſup exceſſum vnius illoꝝ reſpectu alteri' qđ excediſ. ⁊ hoc accipiendo exceſſum ſm predicationē ⁊ ſm identitatē: que eſt fundamentū veritatis ꝓpoſitionū: in quib' predicatur hoc de hoc. ¶ Et iſtud declaraſ ſic. q2 ſicut ineqūlitas fundata ſup quātitatē molis fundaſ ſup exceſſum vnius quātitatis in habitudine ad aliā exceſſam: ita incōuertibilitas q̄ eſt inadequatio ſm predicationē: ſiue ſm talē idētitatē fundaſ ſup exceſſum ſm ꝑdicationē alicui' ſic excedētis in habitudine ad illud qđ ſic excediſ. ſꝫ ineqūlitas nō fundaſ ſup aliquā q̄ꝫtitatē abſolute acceptā: ſed ſup q̄ꝫtitatē excedētē in habitudine ad q̄ꝫtitatē exceſſaꝫ: vel ecōuerſo. ita ꝙ ieqūlitas vni' fundaſ ſup excedēs in ꝯparatiōe ad exceſſuꝫ: ⁊ ieqūlitas alteri' fundaſ ſup illud qđ excediſ in ꝯparatiōe ad excedēs: ⁊ q2 iſte exceſſus ex ꝑte eēntie iportaſ ꝑ cōitatē q̄ eſt cōmunis plurib': ⁊ ipſuꝫ excedi iportaſ ꝑ icōitatē vel nō cōitatē pſone hui' vl illius: ſm quā. ſ. pſone nō ꝯueniūt tot quot ꝯueniūt eēntie: ideo talis icōuertibilitas fūdatur ſup eēntiā: vt eſt cōis plurib' in ꝯparatiōe ad illud qđ ꝯuenit alicui: nō tm̄ tot ſicͧ eēntia. ⁊ ex alia ꝑte fundatur ſup illud qđ deficit a tali cōitate in ꝯparatiōe ad illud qđ ſic cōe eſt. ¶ Ad formā ḡ argumēti dicendū ꝙ nec ſup eēntiā excluſis alijs pſonis: nec ſup eēntiā vna cū pſonis: ita. ſ. ꝙ alie pſone dicanſ hr̄e idētitatē iconuertibilē vna cū eēntia: nec ēt ſup eēntiā: vt hꝫ aliqđ a pſonis qđ nō habeat a ſeipſa: ſed fundaſ ſup eēntiaꝫ vt habꝫ ꝑdictā cōmunitatē: quā lꝫ nō habeat ſine pſonis: tm̄ nō hꝫ ab ipſis pſonis quib' dr̄ cōis in ꝯparatiōe ad illud qđ nō eſt ſic cōe: ⁊ ſic nō oꝫ dare illā nō idētitateꝫ fictā: ad quā infallibilr ſequiſ diuerſitas: ſicut. ſ. deductum fuit. nec aliquē illoꝝ modoꝝ triū. vñ ratio procedit ab iſufficiēti. ¶ Sed: vt videſ: ꝯ hoc qđ dr̄: ꝙ iconuertibilitas fundaſ ſup excedēs ꝑdicto modo in cōparatiōe ad exceſſuꝫ: arguiſ ſic. q2 ſi icōuertibilitas fūdatur ſup excedēs in ꝯparatiōe ad exceſſuꝫ: tūc videſ ꝙ iſta icōuertibilitas q̄ videſ q̄dā habitudo ieqūlitatis ſꝫ ꝑdicationē fundeſ in ꝯparatiōe excedētis ad exceſſuꝫ: ſꝫ ꝯparatio videſ iportare quādā habitudinē. ḡ habitudo fundabiſ in habitudine: qđ eſt icōueniēs. ¶ Ad hoc dōꝫ: ꝙ qñ dr̄ ꝙ ieqūlitas fundaſ ſup excedēs in habitudine ad exceſſuꝫ. lr in. nō dicit habitudinē fundamētū: ita ꝙ in habitudine fundeſ habitudo: ſꝫ denotaſ ex ꝑ terminū ad quē dꝫ eē habitudo vt ſit ſenſus ꝙ talis habitudo eſt habitudo talis excedētis ad talē terminū. ſ. ad exceſſuꝫ. ¶ Ad pᵐ qđ arguiſ ex ꝑte idētitatis dicēdum: ꝙ idētitas qua aliqđ eſt idē ſibi: ſiue qua habet ſeipſuꝫ ꝓ alio extremo nō eſt idē cū illa qua res habet aliqđ ꝓ alio extremo ꝙ aliquo modo ſit diuerſum ab ea re: q2 nulla res pōt eē diuerſa a ſeipſa realr: tm̄ illa idētitas q̄ aliq̄ res habet ſeipſam pro alio extremo pōt eſſe eadeꝫ cū illa qua habet aliqđ pro alio extremo: qđ eſſentialiter eſt idipſum quod ipſa: lꝫ nō adequate: prout expoſitum eſt. ¶ In ſoꝛ. enim eadē identitas eſt qua homo ē idem ſibi: ⁊ qua homo idē ſoꝛti: ⁊ idem etiā ſequereſ ſi vnus homo numero eēt eēntialr ſoꝛ. ⁊ plato. ¶ Notādum ꝙ nō eſt ſimpliciter cōcedendū ꝙ identitas eſſentie cum patre ſit identitas eiuſdē ad ſeipſum: ſed debet dici ꝙ eſt idētitas alicui' ad illud qđ ſimpliciſſime eſt ipſum: lꝫ nō adeq̄te. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ minoꝛ eſt falſa. q2 diuerſitas modi accipiſ tm̄ ſm adeq̄tionē ⁊ inadeq̄tionē. ſꝫ ꝑdicationē. nā nihil ꝓhibꝫ vnū ⁊ idē ⁊ ꝑ eādē idētitatē eē idē vni inadeq̄te ⁊ idē alteri adeq̄te: ſicͧ dictuꝫ eſt de hoīe reſpectu ſui ⁊ reſpectu ſoꝛtis: ⁊ plus de eſſentia reſpectu ſui ⁊ reſpectu pſone. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ma-

ſoz eſt falſa ēt ſm adverſarios aliogn ſic alias fuit de/ ductū: i vno idiuiduo eēnt mlte idēptitates ſʒ mltitu dinē pdicabiliū exntiū i recta linea iter genꝰ gnaliſſi mū: ⁊ qōlibʒ idiuiduū eiꝰ. ⸿ Ad pm qn argur ex pte cō uertibilr ⁊ icōuertibilis dico. ꝙ loqndo ō bis: q̄ iportāt oppōez ſm h: ꝙ ē pdicari de tot: ⁊ nō pdicari de tot: vl ſm adeq̄ri: ⁊ nō adeq̄ri. ſm pdicationē: vel ſm identitatē ei correſſdētē. lʒ nō ꝯueniat eis: que ſunt idē adeq̄te: vel alicui i cōpatōe ad illō: cui ē idē adeq̄te: tñ bn pñt ꝯue nire alicui ibitudie ad illō: cui lʒ ſit idē: nō tñ ē idē ade quate: vñ talia oppoa pñt ꝯuenire eis: q̄ ſunt idē realr ⁊ ſimpliciſſime: dū tñ nō ſint idē adeq̄te: imo ex termi nis idētitatis einſdē: q̄ ē idētitas icōuertibilis: talia op/ poſita pñt ꝯuēire: q2 eo ipo ꝙ ſt eadē icōuertibilr: vnū eoꝝ ē idē re alicui: cui aliō nō ē re idē. ⁊ vnū eoꝝ non pdicat ō tot: de quot pdicat alteꝝ. ⸿ Ad pmā iſtātiā ꝯ hoc factā dico. ꝙ illa iſtātia ē multū irrōnal. q2 nō ē ſilis oppō iter ꝯuertibile ⁊ icōuertibile: ſic iter rōnale ⁊ irrōnale. nā oppō: q̄ ē iter rōnale ⁊ irrōnale: ē iter du/ as formas abſolutas ſm ſe ⁊ abſolute ſūptas. Inter cō/ uertibile aūt ⁊ icōuertibile ē oppō nō ſm formas abſo lutas ⁊ abſolute acceptas. Sed ē oppō: q̄ ꝯuenit alicui in bitudie ad diuerſa pdicata: quoꝝ vni ē idē adeq̄te: ⁊ alij eſt idē nō adequate. Ipſa ēt icōuertibilitas iportat talē oppōnē iter ipa extrema idētitatis icōuertibil. vñ ēt ipm rōnale ⁊ irrōnale alr dicūt oppōnē ſiue oppoſi tas drias ra aliaꝝ ſpēꝝ: ⁊ alr dnt drias oppoſitas ſm adeq̄tionē ⁊ iadeq̄tionē ſm pdicationē ipius hois re a nialis: ⁊ eiuſdē re a rōnal. ⸿ Ad ſcdaʒ iſtantiā dōm: ꝙ lʒ bitudo eēntie ad pſonam ſit bitudo rōnis: tñ ē bitu do ad illud: qō nō ē idē ſibi ſm pdicationē adeq̄taʒ re: ita ꝙ eſt bitudo ad nō adequatū re: ⁊ ex h ſeqt: ꝙ licʒ nō drant re iter ſe ſic. ꝙ hoc re nō ſit h: tñ iportāt driā ſm q̄ diuerſimode ſe hñt ad 3m ex hoc: ꝙ re vnū nō ē re idē adequate alteri. ⸿ Ex hoc pʒ: ꝙ h ſufficit ad h ꝙ affirmatio ⁊ negatio eiuſdē poſſint verificari de his que ſic ſūt eadē incōuertibilr. ⸿ Ad 2m pncipale dico: ꝙ idētitas eēntie ad ſe: ⁊ idētitas pſone ad ſe. ⁊ idētitas eēntie ad perſonam nō dnr eadē idētitas fundamēta/ liter loquēdo ſm rē: q̄ſi ſm reʒ ſint fūdamētū idētita/ tis: ſic ipſa realitas taliū extremoꝝ dr fundamētū ſue idētitatis. ſed dnr eadē put vna ē formalr alia. vñ nō oʒ pcedere i īfinitū q̄rendo idētitatē idētitatū. Nō eſt ēt q̄rendū vtrū idētitas ſit eadē ꝯuertibilr: vel incōuer tibilr cum alijs: q2 h pcedit ex falſa imaginatiōe. q̄ſi idētitates ſint fundamēta idētitatū. ⸿ Sed verūʒ eſt ꝙ ſic realitas pris eſt realitas eēntie: non tñ eſt ei adeq̄ ta ſm pdicationē. ita idētitas pris nō ē idētitas eēntie: nō adeq̄ta ei ſm pdicationē: ita ꝙ idētitas pris ē eadē cū idētitate eēntie incōuertibilr: nō per idētitatē funda tam in eis niſi ſm rōnē: ſed q2 vna ē alia: ſic vna reali/ tas eſt alia realitas: ita ꝙ ſic ſe hʒ fundamētū vniꝰ idē titatis ad fundamētū alteriꝰ idētitatis: ita idētitas fū data ad aliam idētitatē fundatā. ⸿ Ad 3m dōm: ꝙ idē titas eēntie cū pre nō pprie dʒ dici ſimplr idētitas ali cuius ad ſeipm: ne denotet: ꝙ idētitas eēntie cū pre cō ſequat ipam eēntiā ſm ſuū totū ambitū: ita ꝙ talis idē titas cōſeq̄t eē idē cū oi eo: cū quo eēntia ē eadē. Sed dʒ dici. ꝙ eſt idētitas alicꝰ rei ad illud: ꝙ ē ipſamet re. nō tñ adequate: ſic idētitas hois cū ſorte nō dʒ dici ab ſolute idētitas eiuſdē ad ſeipʒ pp pdictā cām: lʒ ſit idē titas rei ad illud: qō eſt ipa: lʒ non adequate. ⸿ Et ſilr incōuertibilitas eēntie ad prem nō dʒ dici icōuertibili tas alicꝰ ad ſeipm ſimplr ⁊ abſolute. Sed cū determi natōe ꝗ vt dicat: ꝙ eſt icōuertibilitas eēntie cū eo: qō ē idipm ꝙ eēntia nō adequate. ſic ſi diceret: qō icōuerti bilitas hois ad ſoz. eſt incōuertibilitas nō hois ad ſeipʒ ſimplr ⁊ abſolute. Sʒ incōuertibilitas hois ad illud: ꝙ eſt ipſemet hō: nō tñ adequate: lʒ in h differat: ꝙ idem hō nūero non pōt eē ſoz. ⁊ aliꝰ hō a ſoz. Si tñ ita eēt. hō eēt idē cū ſoz. incōuertibilr: ſic cū illo: qō eſt id ipſuʒ qō ſoz. nō tñ adeq̄te. hoc enī ſolū facit: ꝙ aliqd nō ſit ideʒ re adeq̄te cū alio: q2 vnū eoꝝ pōt ſupponere p aliquo: qō eſt aliud re ab alio. ⸿ Ad q̄rtū dico: ꝙ ois dria ⁊ di ſtinctio: q̄ ē i diuinis: ē p relatōes oppoſitas vl formalr vel radicalr: formalr qdē q̄tū ad ea: q̄ ſic dnt vl diſti guunt abiuicē: ꝙ vnū non ſit aliud realr: nulla. n. diſtō realis: qua h non ſit aliud re: pōt eē in diuinis niſi p op/ poſitas relatiōes origis: radicalr aūt ſunt alie drie: q̄ nō important talē diſtōnē realē: inter q̄ dnr differre: ſicut eēntia ⁊ pſona importāt driam ſm eē cōe ⁊ nō cōe. ⁊ ſʒ eē diſtinctū ab aliq̄ pſona: ⁊ nō eē diſtictū: nā eē cōe et eē nō diſtictū ab aliq̄ pſona dina ꝯuenit re eēntie: ſed eſſe nō cōe ⁊ eē diſtinctū ab aliq̄ pſona dina ꝯuenit re huic pſone vel illi: q̄ qdē dria ꝯuenit magis eis in hñdo ſe diuerſimode ad tertiū q̄ inter ſe: ⁊ hec ēt dria habet originē ex relationibꝰ originis oppoſitis: q2 ex hoc: ꝙ ibi ſunt oppoa relatiue cū vna eēntia hʒ ortū ꝙ eēntia: ⁊ qbʒ iſtoꝝ oppoſitoꝝ relatiue hñt talē driaʒ ſm cōe ⁊ nō cōe. ⁊ ſm diſtictū ⁊ nō diſtinctū. Et ſic pʒ de ſcdo articulo pncipali. ſ. qd ſit ſciendū de dria cōicabilis et nō cōicabilis: vel ēt ꝯuertibil ⁊ nō ꝯuertibilis.

Tertiꝰ arti

Nunc reſtat oſtendere de tertio articulo pn cipali. ſ. ꝙ p iſtam viā euadunt inconuenientia: que vident ſequi in diuinis ex idētita/ te eēntie ⁊ pſone ſʒ qō poſſe ē viatori talia euadere: pñt aūt illa incōueniētia reduci ad tria. Primū ē qūo pñt verificari affirmatio ⁊ negatio ſm eē reale de eēntia ⁊ pſona: ſi ſint oino eadē res: q2 affirmatio ⁊ negatio eiuſ dem de eodē ⁊ ſm idem ſunt ꝯdictorie oppoſita. Sed oppoſita ꝯdictorie ipoſſe eſt ꝯuenire eidē. g ⁊c. ⸿ Se cundū eſt: qūo ſi eēntia ⁊ pſona ſint oino idē ſic: ꝙ q̄lʒ pſonaꝝ eſt idē oino cū eēntia: q̄ ēt eſt eadē nūero cum q̄libet pſona. qūo pſone adinuicē nō ſunt idē inter ſe: h enī vr eſſe ꝯ illud pnm: qō eſt cōe in oi mā. qō q̄ vni et eidem ſunt eadē: ipſa inter ſe ſunt eadē. ⸿ Tertiū qūo eoꝝ: que ſunt eadē res oino vnū pōt multiplicari vel plurificari: reliquo nō multiplicato: vel plurificato: vel qūo pōt inferiꝰ multiplicari ſupiori ſuo nō multiplica to ſm rem ſalteʒ. ⸿ Ad pm iſtoꝝ ſm iſtam viam pōt reſponderi: ꝙ ſi eēntia ⁊ perſona eēnt ſic oino eadē re ꝙ eēnt eadē adeq̄te re ſm pdicationē ⁊ idētitatē ve/ ritati ppōnis correſſdentē ipoſſe eſſet vificari de eſſen/ tia ⁊ pſona affirmationē ⁊ negationē eiuſdē ſm eē rea le. Sed de eis: que ſunt eadem res: vel idē re nō ade quate: ⁊ iō nō oino ſic illa: que ſunt adeq̄te idē: pñt veri ficari affirmatio ⁊ negatio eiuſdem: ſicut patet de hoie ⁊ de ſoz. ⁊ eidem eſſet: ſi idem hō nūero eſſet ſoz. ⁊ plo: ⸿ Notandū tñ: ꝙ qn dnr nō oino eadē eēntia ⁊ pſona nō intellr ꝙ inter ea ſit aliqua non idētitas vel diſtin/ ctio realis. Sed quia vnum iſtoꝝ non eſt idem alteri. ſ. eēntia pſone ſm totū ambitū illoꝝ: qbuſ eēntia ē ea/ dem: ⁊ quibus conuenit: vnde idem eſt ac ſi dicatur: ꝙ vnum eoꝝ: non eſt idem re tot quot alteri ē idem: ⁊ reſpectu eoꝝ: que ſic ſunt idē affirmatio ⁊ negatio eiuſ dem non implicat contradictionem: ſicut dictum ē de hoie ⁊ ſoz. ⸿ Ad 2m pʒ per idem. q2 iſta ppoſitio intellr de eis: que ſunt eadem eidem tertio adequate: q2 idēti/ tas aliquoꝝ cū aliquo tertio in plus ſe hñte ſm predi/ cationem non concludit idētitatem inter illa: que ſunt

eadē eidem talr ſe hñti. ⸿ Ad tertiuꝫ dicendū: ꝙ hoc eſt hic ſingulare. ſ. ꝙ aliqua ſunt idē realr: ⁊ tñ vnum iſtoꝝ ꝗ̄tū ad illud: qḋ ē: plurificaṫ realr realitate alterꝰ nō plurificata: dico aūt ꝗ̄tū ad illud: qḋ ē. qꝛ ī creaturis manēte eodē fundamēto plificaṫ aliquo mō realitas relationis. nō ꝗ̄tū ad realitatē: q̄ eſt ipſa relatio. Sed quātū ad realitatē: quā īportat extrinſece. ſ. terminū: ad quē eſt. ſicut ſup eandē albedinē fundaṫ ſilitudo alicuiꝰ ad aliud albū: ⁊ diſſimilitudo ad nigrum. Et lꝫ ſm illos: qui ponunt: ꝙ relatio nō dicit rem aliā a fundamēto ꝗ̄tū ad id: ꝙ eſt realr: tñ aliqua dña eſt ibi: quātū ad eſſe relationē rōne termini. lꝫ in eodem ꝗ̄tū ad id: qḋ eſt realr: nō poſſit plurificari res relationis nō plurificato fundamento. ⸿ In diuinis vō manente eodē fundamēto abſolute plurificaṫ realitas relationis ꝗ̄tum ad ſuas realitates: que ſunt ipſa. quō āt pōt eſſe: ꝙ relatione realr plurificata nō plurificetur eēntia realr. cū eēntie ⁊ relationis ſit eadem realitas. ⸿ Ad hoc vř poſſe dici. ꝙ duo faciunt ad hoc. ſ. infinitas eēntie: ⁊ ipaꝫ nō includere oppōnē ad aliquā pſonaruꝫ ſm relatiuā oppōneꝫ oppoſitaꝝ pſonaꝝ: qꝛ ex hoc: qḋ eſt infinite pfectiōis: pōt vna exñs eſſe in plibꝰ ſuppoſitis. ⸿ Ex hoc vero: ꝙ nō includit oppōnē relatiuā perſonaꝝ oppoſitaꝝ. ſic nō opꝫ eam opponi: lꝫ perſone opponanṫ: ita nō oꝫ eā plurificari ſꝫ talē plificationem plurificatis pſonis: qꝛ ibi non eſt plurificatio ſm talē oppoſitionē. ⸿ Ad formā ǵ argumēti dico. qñ dř ꝙ eoꝝ: quoꝝ eſt vna realitas: vnū non pōt plurificari realr alio nō plurificato realr: ſaltē quātū ad id: ꝙ ſūt realr: poſſet dici. ꝙ nō opꝫ: ꝙ habeat veritatem in illis quoꝝ vnū nō includit oppōnē: per q̄ꝫ ſit ipſa plurificatio: ſicut aliud: ⁊ maxīe vbi eſt pfectio entitatis īfinita. In diuinis aūt nullū abſolutū includit oppōnē: ſic icludunt relationes ⸿ Qḋ aūt addiṫ de ſupiori ad īferiꝰ non cogit: qꝛ eēntia reſpcū pſonaꝝ nō hꝫ ꝓprie ⁊ pfcē rōnem ſupioris: nec pſona rōnē inferioris. lꝫ ibi ſit aliqua ſilitudo. Et iō non opꝫ plurificatis perſonis eſſentiam plurificari in eis. ⸿ Contra iſta obijciṫ multiplr primo ꝯtra pmū. ⁊ hoc triplr. pmo qꝛ ſaltē reſpcū affirmatiōis ⁊ negatiōis: que ſunt cōe. ⁊ nō cōe. non pōt dici: ꝙ rō: qua pñt ꝯuenire eſſentie ⁊ perſone ſit nō adeq̄tio eēntie ⁊ perſone ſm pdicationē: qꝛ idē eſt eſſentiam ⁊ perſonā nō adequari ſm pdicationem: ⁊ vnū iſtorum eſſe cōe: ⁊ aliud non eſſe cōe: ⁊ ſic declaraṫ idem p idē ⁊ idem poniṫ eē cauſa ⁊ rō ſui ipſius. ⸿ Scḋo: qꝛ ex q̄ eadem realitas eſt eſſentie ⁊ perſone nō vř quō vnum plus poſſit eſſe cōe q̄ꝫ alterū. ⸿ Tertio qꝛ non reddiṫ cā vel rō: q̄re illud: ꝙ ꝯuenit vni repugnet alteri: puta eēntie ꝯuenit eſſe cōe: ⁊ repugnat perſone dterminate: puta pñtniſi ponaṫ iter ea aliq̄ dña: vł aliq̄ nō idētitas. ⸿ Scḋo arᷣ ꝯ ſcḋam euaſioneꝫ: qñ dř: ꝙ quecūq₃ vni ⁊ eidē: ſunt eadem ⁊c̄. Qḋ hoc verū eſt de illis: que ſunt eadē vni ⁊ eidem ꝯuertibilr ⁊ adequate: qꝛ iſtud dicere eſt pnᵐ īterimere abſq₃ colore: ⁊ nō reſpondere ad ꝓpoſitū: qꝛ idem eſt ꝙ dř: ac ſi a pnᵒ negareṫ ipſuꝫ pnᵐ dicēdo: ꝙ non eſt vlr veꝝ: ꝙ quecūq₃ vni ⁊ eideꝫ ſunt eadem: inter ſe ſunt eadem. Hoc aūt nō eſt reſpōdere ad pnᵐ: ſed interimere ipſum pncipium. ergo ⁊c̄. ⸿ Contra tertiū: qꝛ adhuc ſtat: ꝙ eidem ⁊ ſm idem cōueniant oppoſita: qꝛ vni ⁊ eidem. ſ. eſſentie: ⁊ ſm idem: qꝛ in eſſentia: non eſt aliud ⁊ aliud. Sed hoc vř īpoſe ergo ⁊c̄. ⸿ Si dicaṫ ad hoc. ꝙ nō ſm idem: ſed ſm diuerſa ſuppoſita: ꝯtra qꝛ qñ dř: ꝙ eidem ⁊ ſm idem non ꝯueniunt oppoſita: li ſm idem non ſolum intellr ex pte pdicati: ita ꝙ ſit ſenſus. ꝙ eidem ſubiecto ſm idē pdicatū non ꝯueniūt oppoſita. qꝛ īpoſe eſt: ꝙ oppoſita dicant idem vt idem: vt de ſe pximo ē: ⁊ intellr ex pte ſubiecti: aliogn eidē ſubo gńalr poſſent ineſſe oppoſita ſꝫ diuerſa ex pte pdicati: ⁊ qꝛ oīa oppoſita ſūt diuerſa aliquo mō: tūc quecūq₃ oppoſita poſſent ineſſe eidē ſubo qḋ eſt abſurdū. Sed paternitas ⁊ filiatio ſunt oppoſite relationes. ergo nō pñt cōuenire eidem eēntie: que ſumuntur ex pte ſubiecti. ⸿ Contra exempla arguiṫ. qꝛ nō eſt ſile de cōi in creaturis reſpectu partiū ſubiarū ⁊ de eēntia in diuinis reſpectu perſonaꝝ. qꝛ in creaturis non inueniṫ idem nūero: ⁊ realr ī diuerſis ptibꝰ ſubiectiuis non plurificatū in eis: ſicut vna ⁊ eadē eēntia ē in pluribus perſonis diuinis non plurificata realr ī eis. ⸿ Ad primū illoꝝ: que opponunṫ ꝯtra euaſionē: qua euadiṫ affirmationē ⁊ negationē de eiſdē non adeq̄te non īplicare cōtradictionē. dico ꝙ dato: ꝙ non adeq̄ri ſm pdicationē non ſit cā: ꝙ cōe: ⁊ nō cōe ꝯueniant eēntie ⁊ perſone: tñ inadequatio ſm pdicationē eſt ſufficiēs cā interimēdi iſtam ꝯñam: qꝛ. ſ. non ſequiṫ: ꝙ ſi affirmatio ⁊ negatio pdicentur de eiſdeꝫ qualr̄cūq₃ ſint eadem: ꝙ īplicet ꝯdictionē: qꝛ non opꝫ: ꝙ affirmatio ⁊ negatio implicent ꝯdictionē circa eadeꝫ inadequate: vt pꝫ ī poſitis ſupra: qꝛ affirmatio ⁊ negatio pñt ſe cōpati vel circa ſimplr non eadem: vel circa eadem non adequate. ⸿ Et ꝙ dř: ꝙ idē eſt eſſe cōe ⁊ nō cōe. ⁊ adequari ⁊ nō adequari ſm pdicationē. non eſt verū. lꝫ vnū ſequaṫ ad alterū: ſed pma rō ⁊ fundamentū inadequatiōis ſꝫ pdicationem eſt vnum pdicari de pluribus quā aliud ad hoc autē ſequiṫ inadequatio ⁊ aliud eſſe non cōe: vł ſaltem minus cōe. ⸿ Ad ſm dico: ꝙ lꝫ eadem realitas ſit eſſentie ⁊ perſone: tñ iſta realitas aliq̄ mō eſt differēter eſſentie ⁊ perſone. nam iſta realitas eſt ipſius pſone vt hñtis eam cum oppoſitione ad aliam pſonaꝫ: cui non poteſt cōicari: nec eſſe eadem cum ea. Sed iſta realitas eſt ipſius eſſentie: vt hñtis eam non cū tali oppōne: pp ꝙ eēntia pōt eſſe cōis: perſona nō exñte cōmuni. ⸿ Et ſi vlteriꝰ q̄raṫ: quō realitas pſone: vł ipſiꝰ rlonis includat oppoſitionem pluſq̄ꝫ realitas eſſentie: dico ꝙ nulla alia cā eſt: niſi qꝛ in diuinis nulla alia pōt eē oppoſitio niſi ſm relationē: qḋ aūt dř: ꝙ realitas eēntie ⁊ realitas relatiōis eſt eadē: verū eſt: ex hoc tñ nō ſequiṫ ꝙ eſſentia vel realitas eſſentie includat oppōnē ad aliqd in diuinis ex rō: ita ꝙ ponaṫ circa rem eſſentie oppoſitio: ſed bene ſequiṫ: ꝙ eſſentia ⁊ realitas ſua ē illa res que includit oppōnem: vt denoteṫ idētitas inter eſſentiam ⁊ pſonā: ſicut nō ꝯuenit eēntie: vel realitati ſue: ꝙ generet: tñ ipſa eſt res: que generat. ⸿ Per hoc pꝫ ad tertiū: qꝛ pp h̄ repugnat perſone: vel relationi eſſe cōe: ꝙ quidē eſſe cōe ꝯuenit eēntie: qꝛ. ſ. perſona includit talem oppoſitionem: quā non includit eſſentia. lꝫ realitas vnius ſit realitas alterius: ⁊ non tñ cōuertibilr ⁊ adeq̄te: ſicut dictū eſt. ⸿ Ad illud: ꝙ obijciṫ contra rñſionē datam ad illam ꝓpoſitionē: quecūq₃ vni ⁊ eidē ⁊c̄. Dicendum: ꝙ illud: ꝙ ibi aſſumiṫ eſt falſum: qꝛ illa reſpōſio non interimit pncipiū: ſed exponit: qꝛ illud principiū non intellr de illis: que ſunt eadē quocūq₃ mō eidē: nāꝫ ⁊ ex pte illius: cui dicunṫ eſſe eadem: ⁊ ex pte modi: quo ſunt eadē illi tertio: pōt eſſe inſtantia. Nam non opꝫ: ꝙ illa: que ſunt eadem ei: ꝙ eſt vnū ſpecie vel gñe ſint: ſimpliciter eadē inter ſe. Et ſilr ſi aliqua ſint eadem vni alicui tertio vni numero: non oꝫ: ꝙ ſint eadem iter ſe. ſi non ſint eadem illi tertio ꝯuertibilr ⁊ adequate. qꝛ illō pncipiuꝫ intellr de vno tali: qḋ eſt vnū realr: ⁊ nō rōne tm̄: ⁊ qḋ eſt vnū adequate cū illis: que dñr eſſe eadē illi tertio. Et hoc dñt ipſimet aduerſarij. qui ponūt: ꝙ non

Nō vñ ꝯuenire ꝙ cum eēntie ⁊ relonis ſit eadeꝫ realitas relo plificaṫ eēntia remanēte īplificata.

bȝ veritatē illa ꝓpoſitio de eis: que ſunt idem idētitate
relatiua: niſi ꝙ in hoc differunt a nobis. qꝛ iſte modus
idētitatis fundaꝰ: vt in alijs q̄ōnibus patuit: ſuper con-
tradictoria: ⁊ ſup figmēta: ⁊ ſuper exempla ↄcludentia
oppoſitū. ¶ Noſter aūt modus fundaꝰ ſuper veritatē
fidei catholice declaratā per ↄciliū gn̄ale: vbi dr̄: ꝙ eēn-
tia eſt quedā res ſūma: que ē pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūs ſcūs tres
ſimul perſone ⁊ quelibȝ ſingilatim: q̄rū perſonaꝝ vna
non eſt alia: ad qḋ ſtatiȝ ſequiꝰ: ꝙ eſſentia eſt eadē plu-
ribus: quoꝝ vnū non eſt alterū: ⁊ per ↄn̄s opȝ: ꝙ ſit eis
eadem nō adequate. ¶ Ad illud qḋ obijciꝰ ↄtra tertiū
dico: ꝙ vni ⁊ eidem ⁊ ſm idem ex pte ſubti: ⁊ in eodem
ſuppoſito nō pn̄t cōuenire oppoſita i diuerſis ſuppoſi-
tis: ſicut pȝ de mā: que eadem ⁊ ſm idem ſubiue pōt eē
ſucceſſiue ſub diuerſis formis ſubalibꝰ ⁊ incōpoſſibus
in diuerſis ſuppoſitis. ¶ Et ſimiliter non eſt incōueni-
ens: ꝙ eidē ⁊ ſȝ idem ex pte ſubi pn̄t ↄuenire oppoſi-
ta ſimul in diuerſis ſuppoſitis: dū tn̄ ſit natura talis: q̄
eadem ſimul poſſit eſſe in diuerſis ſuppoſitis: qualis ē
natura diuina. ¶ Ad illud: qḋ iducitꝰ ↄtra exempla: di-
co: ꝙ icreaturis nulla exempla pn̄t iuenirꝰ: q̄ ad plenū
poſſint declarare trinitatē: ⁊ illi qui voluerunt metiri
trinitatē ſȝ ea: q̄ appent i creaturis: iciderūt i diuerſos
errores: qꝛ ipoſe eſt aliqḋ ad plenū ſimile inuenirꝰ: per
qḋ poſſit trinitas plene declarari: tn̄ ſuppoſita trinitate
ſatis poteſt ex apparentibus declarari: ꝙ perſonarum
coeternitas non includit aliquā repugnantiā: cū mani-
feſte inueniatur in creaturis coeternitas ꝑncipij ⁊ prin-
cipiati. ¶ Dico ḡ ꝙ nulla exempla i creaturis ſufficiūt
ad declarandū trinitatē: illa tn̄: que poſita ſunt magis
accedunt: illa aūt: que alij adducunt ꝺ paſſiōe ⁊ ſubiec-
⁊ alijs ſimplr̄ abſurda ſunt: ⁊ errores ſupponūt. ſ. ꝙ ac-
cidens ſit idiſtinctū eſſentialr̄ ab eēntia ſubie: qꝛ ad hoc
infallibiliter ſequiꝰ: ꝙ v̄tute diuina non poſſit eſſe acci-
dens ſine ſubiecto.

Quartus ar ticulus.

Quantum aūt ad quartū ꝑncipale. ſ. ꝙ non eſt
alia via euadendi inconuenientia
predicta pȝ ſic: qꝛ ad euadendū inconuenientia ꝑdicta
oȝ ponere vl̄ ꝙ eēntia ⁊ pſona differāt realr̄: vel ꝙ ſuf-
ficiat dr̄ia rōnis: vel ꝙ ponaꝰ idētitas relatiua: qualis
dicta eſt in precedentibꝰ: vel ꝙ ponaꝰ idētitas iſtoꝝ
extremoꝝ inconuertibiliū ⁊ inadequatoꝝ. ꝑmū. ſ. ꝙ
eſſentia ⁊ perſona differant realr̄. ſic. ſ. ꝙ h̄ realr̄ nō ſit
illa: eſt error damnatus per cōciliū generale capitulo
damnamꝰ. vbi dr̄: ꝙ eēntia eſt tres perſone: ⁊ quelibet
perſonaꝝ. ¶ Secūdū eſt inſufficiens. ¶ Tertiū ē fal-
ſum ⁊ ficticiū: relinquiꝰ ergo ſoluȝ quartū. Maior pȝ ꝑ
locum a diuiſione. qꝛ non vr̄ alia via ad euadendum
predicta incōuenientia. Minorem probo oſtendendo
primas tres vias non valere. ⁊ primo pȝ: ꝙ prima via
nō valȝ: qꝛ ponere diuerſitatē inter eſſentiam ⁊ pſonā
eſt hereticū: vt ſupradcm̄ ē. Scd̄a via non eſt ſufficiēs

Contra ſanctum thomā.

niſi aliud addatur: qḋ pȝ ſic: ⁊ ꝑmo q̄ītū ad vitandū cō-
tradictoria eidē cōuenire. qꝛ affirmatio ⁊ negatio i eſſe
reali non pn̄t cōuenire illis: que ſunt eadē res: niſi in-
ueniatur aliqua rō quare ſint alia q̄ȝ dr̄ia ſm rōnē tn̄.
Sed eēntie ⁊ perſone ↄueniunt affirmatio ⁊ negatio i
eſſe reali: ſicut eſſe oppoſitū relatiue: ⁊ non eſſe oppoſi-
tum relatiue: ⁊ eſſe cōe realr̄. ⁊ non eſſe cōe realr̄. ergo
ad hoc non ſufficit ſola dr̄ia rōnis. Minor pȝ: maior fa-
ciliter ꝓbaꝰ. qꝛ illud: qḋ ↄuenit alicui ſm rem: ⁊ in eſſe
reali opȝ ꝙ illi cōueniat ex parte rei: ⁊ ſm eē reale. Sȝ
dr̄ia ſm rōnē tn̄ non cōuenit alicui ſm eſſe reale. ḡ ⁊c̄.
¶ Sed cōtra h̄ forte poſſet aliquis obijcere: qꝛ ſi eēn-
tie ⁊ perſone cōueniāt affirmatio ⁊ negatio eiuſdē: aut
hoc eſt ꝓpter dr̄iam rei: aut ꝓpter dr̄iam rōnis. nō ꝓp
dr̄iam rei. qꝛ iſta eſt impoſſis. ergo hoc eſt ꝓpter dr̄iam
rōnis. ¶ Ad hoc dico: ꝙ ratio ꝓcedit ab inſufficienti:
qꝛ omittit tertiū membrum: qḋ debet aſſumere: qꝛ hoc
pōt ꝓuenire: aut propter differentiā rei: aut ꝓpter dr̄iā
rōnis: aut ꝓpter iadequationē idētitatis: ſiue ꝓpter in-
conuertibilitatē idētitatis: qua. ſ. nō cuicūqȝ vnū eoruȝ
eſt idē realr̄: ⁊ alterū eſt illi idem realr̄: ita ꝙ iſtud ter-
tium excluſa dr̄ia reali interea non ſufficiente dr̄ia rō-
nis ſufficit ad h̄: ꝙ affirmatio ⁊ negatio eiuſdē poſſint
de his verificari ſine iplicatiōe contradictiōis. ¶ Quā-
tum aūt ad tertiā viam euadendi incōuenientia. ſ. de

Aureolus.

idētitate relatiua: de qua ſupra alias dcm̄ eſt. ¶ Dicūt
quidam: ꝙ per iſtud euaduntꝰ incōuenientia predicta. ⁊
primo quātū ad affirmationē ⁊ negationē eiuſdem de
eodē. ¶ Secūdo quātū ad illud ꝑncipiū: quo dr̄. que-
cūqȝ vni ⁊ eidem ⁊c̄. ¶ Quātū ad primū oſtēdūt: quo
affirmatio ⁊ negatio de eadē idētitate relatiua nō im-
plicet contradictionē: ⁊ primo ex parte ſubiecti. deinde
ex pte predicati. ¶ Ex parte ſubiecti ſic: qꝛ ad verificā-
dum affirmationē ⁊ negationē eiuſdem de aliquo ſubo
ſufficit: ꝙ illud ſubiectū: ꝺ quo verificaꝰ: ſit aliquo mō
non idem: ſed ea: que ſunt eadem idētitate relatiua: ſūt
aliquo mō non idem: qꝛ ſunt non idem idētitate abſo-
luta vt dn̄t: quoꝝ expō ⁊ rō q̄ītū ad hoc fuit ſupra ex-
poſita i precedentibus q̄ōnibus. ¶ Ex pte vero ꝑdica-
ti oſtendunt: quō illa incōuenientia de oppoſitis: vl̄ de
cōtradictione euaduntꝰ. ¶ Ad cuius euidentiā ſciēduȝ:
ꝙ ipſi non pn̄t euadere: quin oppoſita cōueniant ei: qḋ
eſt idem idētitate abſoluta: qꝛ eſſe prēm ⁊ eſſe filiū cuȝ
ſint oppoſita ↄueniunt eēntie: que. ſ. eēntia eſt eadē ſibi
ipſi idētitate abſoluta. ¶ Ad vidēdū ḡ quō eidē idēti-
tate abſoluta pn̄t ineſſe oppoſita: ⁊ oppoſita ēt eē eadē
tali vni: dn̄t ꝙ q̄n̄ oppoſita ſunt idem tertio idētitate
relatiua: talia oppoſita pn̄t eſſe eadem ſm iſtuȝ modū
idētitatis ei: qḋ eſt idem in ſe idētitate abſoluta: ⁊ qꝛ pr̄
⁊ filius ſunt idem cū eēntia relatiua idētitate: iō abſqȝ
iplicatiōe cōtradictionis pn̄t eſſe ſic eadē eidem. ¶ Et
ponunt exemplum: qꝛ vni ⁊ eidem linee pn̄t cōuenire
eſſe duplū ⁊ non duplum: qꝛ. ſ. eſſe duplum ⁊ nō duplū
ſunt eadem linee idētitate relatiua. ¶ Et per hoc ipſi
reſpondent ad illud ꝑncipiū: quo dr̄: ꝙ quecūqȝ vni et
eidem ſunt eadem: ipſa inter ſe ſunt eadem: qꝛ. ſ. illḋ nō
hȝ veritatē de his que ſunt eadem tertio idētitate rela-
tiua: qꝛ talia retinent ꝓprias idētitates abſolutas: qbꝰ
vnūqḋqȝ eoꝝ eſt ſibi ipſi idem: ⁊ diſtinctū a quocūqȝ
alio. ¶ Hec aūt poſitio eſt falſa ⁊ friuola in ſe: ponēdo
ſ. talem idētitatē relatiuam. Et nihil valet ad euaſio-
nem incōuenientiū ꝑdictoꝝ. ¶ Primū fuit ꝓbatum
pluries i precedentibus queſtionibus: ⁊ ꝑcipue in ſcd̄a
⁊ tertia queſtione. Et qꝛ ad vnam illaꝝ rōnū fuit reſpō-
ſum de nouo taliter qualiter. ideo ꝑmo intendo repe-
tere illam rōnē. ſcd̄o ponā reſponſionē de nouo datā.
tertio oſtendam illam reſponſionē nullam eſſe. ¶ Ad
euidentiā illius rōnis ſciendū: ꝙ vnū: qḋ ↄuertitur cuȝ
ente: accipiendo vnū: qḋ cōuertiꝰ cū ente determinato
modo: prout ſupra fuit expoſitum in queſtione tertia.
duo ſunt: que ↄſequuntur tale vnum. ſ. eſſe indiuiſuȝ ⁊
eſſe indiſtinctū in ſe: ⁊ eſſe diſtinctū ab omni alio: ⁊ de
iſto vno: quo aliquid dicitur indiſtinctuȝ in ſe: dicit phs
ꝙ omne ad omne eſt iſto modo idem vel diuerſum: ita
ꝙ illud: qḋ comparatum ad aliquid: non eſt idem cuȝ
eo iſto modo: eſt diuerſum ab eo realr̄. ¶ Ex hoc acci-

pitur illud dcm̄ cōe: ꝙ idem ⁊ diuerſum diuidunt totū ens. ¶ Ex hoc ergo arguo: ⁊ alias eſt argutum: quia illud: qđ non eſt idem realr̄ alicui idētitate abſoluta: ē diuerſum realr̄ ab eo: ſed ſm̄ te illa: que ſunt eadem idētitate relatiua: non ſunt idem idētitate abſoluta. ḡ ſunt realr̄ diuerſa. ¶ Ulteri⁹ ſm̄ te eſſentia ⁊ perſona ſunt eadem idētitate relatiua: ⁊ non idētitate abſoluta: ergo ſm̄ te eſſentia ⁊ ꝑſona ſunt realr̄ diuerſa: qđ non ſolum eſt falſum: imo hereticū. ¶ Scđo ſciendū: ꝙ q̄ntū ad hoc eſt data vna reſpōſio talis: ꝙ ſicut ſunt plures ſenſus: quib⁹ aliqđ aīal pōt dici ſenſibile: ⁊ inter illos ē aliquis cōis omni aīali. ſ. ſenſus tactus: nec ſequit̄: ꝙ ſi al' hꝫ aliquē ſenſum aliū a ſenſu tact⁹: ꝙ ſm̄ illum ſenſum non ſit ſenſibile: ita vt dn̄t: ſunt diuerſi modi ipſi⁹ idētitatis entis: ⁊ vn⁹ illoꝝ ē cōis oī enti. ſ. iſte: de quo dcm̄ eſt. ſ. quo aliquid eſt indiſtinctū in ſe: ⁊ diſtinctum ab oī alio. Et preter iſtū modū eſt alius modus: vt dn̄t. ſ. idētitas relatiua. Et ideo non ſequit̄: vt dn̄t: ꝙ ſi aliq̄ non ſint idem ꝑmo modo idētitatis: ꝙ ſint diuerſa: q: pn̄t adhuc manere eadem alia idētitate. ſ. idētitate relatiā. ¶ Iſta aūt reſponſio valde friuola eſt: q: nullus alius modus idētitatis eſt alius ab iſto modo: quo dr̄ idem vnū: qđ ꝯuertit̄ cum ente. qui ſit inter illa: que nō ſunt diſtincta eēntialr̄. q: illa: que ſunt ꝯpoſita: vel colligata vel ꝯtigua non ſunt eadē realr̄: q: nihil ꝯponit̄ vel colligat̄ ſibi ipſi per eſſentiā: ꝓpter qđ diuerſum eſt immediate oppoſitū ei: qđ eſt vnum iſto modo: ⁊ ꝓpter h': qđ non eſt vnū iſto modo: neceſſario incidit in diuerſum. Sic aūt non ſe hꝫ ſenſibile ſenſu tactus ad inſenſibile ſimplr̄: q: alij ſenſus non ſunt ſenſus iſenſibiliū. ſic alij modi a primo ſunt modi eoꝝ: que ſunt diuerſa ꝑ eſſentiam. ¶ Sed illi arguūt cōtra me ſic: q: idētitas: q̄ aliqua ſunt eadem incōuertibilr̄ vel non conuertibilr̄: vt videt̄: non eſt eadē idētitas cū idētitate: que ꝯuertit̄ cū ente. ſed ſm̄ te illa: que nō ſunt eadē idētitate illa: que ꝯuertit̄ cū ente: ſunt diuerſa. ergo ea: que ſunt eadē icōuertibilr̄: ſunt diuerſa: ⁊ per ꝯn̄s eſſentia ⁊ ꝑſona. Minor pꝫ ſm̄ te. Probatio maioris: q: idētitas: q̄ vnū: qđ ꝯuertit̄ cum ente dr̄ idem: eſt indiſtinctio: ſiue idētitas alicui⁹ ad ſeipſum. Sed nulla res eſt eadē incōuertibiliter ſibi ipſi. ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc dico. ꝙ maior ē falſa. Ad ꝓbationē dico: ꝙ ideꝫ: qđ ꝯuenit vni: qđ ꝯuertit̄ cū ente: dr̄ illud: qđ eſt indiſtinctum in ſe: ⁊ per ꝯn̄s ēt eſt indiſtinctū ab omni eo: qđ non eſt ipſuꝫ: ⁊ ſicut aliquid pōt dici illud: qđ eſt ipſum adequate: ⁊ qđ eſt ipſuꝫ iadequate. ſicut pꝫ de hoīe: cui conuenit rōnale adequate: ⁊ ſorti iadequate: vñ aliquid eſſe aliquā rem: q̄ ē idipm̄ inadequate: eſt quidaꝫ modus ꝯtentus ſub mō: quo dr̄ ideꝫ vnū: qđ ꝯuertit̄ cū ente. Alij aūt modi: ſicut eſt cōpoſitio ⁊ colligatio nō dn̄t modū ꝯtentū ſub illo modo idētitatis: de quo dictuꝫ eſt. ſed dicunt modos diſtinctos contra eum: vt oſtēſuꝫ fuit in ꝑma qōne. ¶ Applicatio aūt nihil valet. ¶ Et ꝑmo oſtendo: ꝙ nō euadit inconuenientia de ꝯtradictiōe: ⁊ primo ex pte ſubi: qđ ꝓbo triplici rōne. ¶ Primo ſic: q: eſſentia ⁊ ꝑſona aut ſunt idem idētitate abſoluta: aut non: ſi ſic: ꝑmo h' eſt contra te: qui h' negas: ſcđo q: affirmatio ⁊ negatio eiuſdem non poſſunt verificari de his: que ſunt idem idētitate abſoluta: q: reſpectu talis eiuſdem implicat̄ cōtradictio ſm̄ te: ⁊ per conſequens non poterunt verificari affirmatio ⁊ negatio de eſſentia ⁊ perſona: qđ eſt cōtra te ⁊ cōtra veritatē fidei: q: vere eſſentia eſt fili⁹: ⁊ vere perſona patris non eſt filius. Si aūt eēntia ⁊ perſona non ſunt ideꝫ idētitate abſoluta: ſequit̄ ꝙ ſunt diuerſa realr̄: qđ eſt hereticū. Q: aūt h' ſequat̄ pꝫ ex ſupradcīs: q: ſicut dcm̄ eſt ſepe loquēdo de eadem idētitate: qua vnū: qđ ꝯuertit̄ cū ente: dicitur idem: omne ad omne ē idem vel diuerſum. Sed illud: qđ dr̄ idem: ſic eſt idem idētitate abſoluta. ergo ⁊c̄. ¶ Scđo ſic: q: ꝙ eēntia ſit fili⁹. ⁊ pr̄ non ſit filius opꝫ fundari vel ſuper hoc: qđ eſt prēm realr̄ non eſſe eſſentiam: vel ſuper hoc: qđ eſt patrem non eſſe vlr̄ eēntiaꝫ. vel ſuper hoc: qđ eſt eēntiaꝫ vlr̄ non eſſe patrem. non pōt dari quartū. ſ. vlr̄ eſſentiā patrem eſſe. ⁊ h' pꝫ: q: ſi eēntia eēt vlr̄ pater ⁊ ecōuerſo ita. ſ. ꝙ oīs res: que eſt eēntia: eēt pater ⁊ ecōuerſo: ifallibilr̄ ſequeret̄: ꝙ ſi eēntia eſſet filius: pr̄ eſſet fili⁹. Et hoc pꝫ per tertiū modū prime figure ſic Omnis res: q̄ eſt eſſentia: eſt pater. Et hāc oportet ꝯcedere: ſi eſſentia eſt vlr̄ pater. Sed filius eſt eſſentia. ergo ſeq̄tur ſuppoſitis ꝑmiſſis: ꝙ filius eſt pater. ⁊ per ꝯſequens: ꝙ pater eſt filius. Et ſic pꝫ: ꝙ ꝓpō aſſumpta eſt vera. Sed non poteſt eſſe: ꝙ hoc: qđ eſt eſſentiā eſſe filiū ⁊ patrē nō eē filiū fundet̄ ſuper hoc: qđ eſt patrē realr̄ nō eſſe eēntiā. q: hic eſt error dāmnatus: nec ſuper hoc: qđ eſt patrē nō eſſe vniuerſaliter eſſentiam. quia omnis res: que eſt pater: eſt eſſentia: reliquitur ergo: ꝙ affirmationē ⁊ negationē filij verificari de eſſentia ⁊ patre fundet̄ ſup hoc qđ eſt eſſentiā nō eſſe vniuerſaliter patrem. Sed eſſentiam nō eſſe vniuerſaliter patrē eſt idē: ꝙ eſſentiā non eſſe adequate patrē: ſiue nō eſſe eandē adequate cū patre. ergo iſta nō eſſe adequate idē eſt cauſa: quare poſſit verificari affirmatio ⁊ negatio eiuſdē de eis: ⁊ nō illa ficta idētitas relatiua. ¶ Et ꝯfirmat̄ ratio. q: ſꝫ eos illa idētitas dicitur idētitas relatiua: que negat relationeꝫ diſtinctionis inter illa: que dicunt̄ ſic eadem. Sed negare diſtinctionē relatiuā inter aliqua: non eſt cauſa: ꝙ de eis poſſint verificari affirmatio ⁊ negatio eiuſdem: imo magis eſt cauſa oppoſiti. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio ſic. q: magis ſunt vnū eſſentia ⁊ relatio in diuinis: ſiue eēntia ⁊ perſona q̄ ea: que ſunt eadem ſubiecto. ſicut homo et albū. ⁊ albū muſicū. ſed impoſſibile eſt verificari affirmationē ⁊ negationē de talibus: dum tamē ſint eadem ꝯuertibilr̄. vnde demōſtrato ſor. albo: ipoſſibile eſt: ꝙ currere ⁊ nō currere: vel eſſe calidū ⁊ non calidū verificētur de hoc ſorte: ⁊ de hoc albo. ergo multo minus poterunt verificari de eſſentia ⁊ ꝑſona propter hoc: qđ eſt eſſe idē idētitate relatiua tm̄: niſi ſit alia cauſa. ſ. nō eſſe idem ꝯuertibilr̄ non valet. ¶ Et ꝯfirmatur ratio. quia inducendo ad inconueniens ex datis ſm̄ formā ſillogiſticam non arguitur ex hoc: ꝙ talia ſunt ſic vel ſic eadē ſed ex hoc ꝙ vnuꝫ eſt: vel non eſt alteꝝ: quia forma ſillogiſtica non ſolū tenet in propoſitionibus primi modi dicendi per ſe: ſed etiā in terminis accidētalibus: ſicut patet in exemplis poſitis. vnde ſi aliquis concederet: ꝙ ſor. non currit ⁊ demōſtrato ſor. ꝙ hoc albū currit: concluderetur ei infallibilr̄: ꝙ ꝯtradictoria ꝯuenirent eidē ⁊ eſſet ſub eadem voce ſic. hoc album currit. Sed hoc albū eſt ſor. ergo ſortes currit: ſꝫ ſm̄ aliam hypotheſim ſor. non currit. ergo ſor. currit ⁊ non currit. ¶ Ad iſtud aūt vltimum reſpondēt aduerſarij dicendo: ꝙ illa: que ſunt vnum per accidēs: puta ſor. ⁊ hoc album: ſunt vnū ⁊ idem idētitate abſoluta: q̄ntum ad illud: pro quo ſupponunt: quia idem ſubiectū eſt: qđ habet ſorteitatē ⁊ albedinem: ⁊ hec eſt cauſa: vt dicūt: quare de ſor. ⁊ hoc albo non poteſt verificari affirmatio ⁊ negatio: ſed vt dicunt eſſentia ⁊ perſona non ſunt idem idētitate abſoluta: ſed relatiua. Et ideo de eis poteſt verificari affirmatio ⁊ negatio. ¶ Sed iſtud eſt falſum ⁊ valde friuolū:

⁊ hoc patet propter tria. ¶ Primo: qꝛ hoc album implicat in obliquo formã realr̃ diſtĩctam a ſorte .ſ. albedinez: perſona vero nullam aliam rem implicat nec in recto nec in obliquo: que non ſit realr̃ ⁊ eſſentialiter ipſa diuina eſſentia. ⁊ per ꝯſequẽs adhuc ſtat: ꝙ eſt maioꝛ idẽtitas inter eſſentiã ⁊ perſonam in diuinis: ꝗ̃ inter ſubiectũ ⁊ terminũ accidentalẽ cõcretũ. ¶ Secũdo: quia perſona per eandem realitatẽ formaliter eſt perſona ⁊ eſſentia: nõ ſic ſoꝛ. per eãdẽ realitatẽ eſt ſortes ⁊ albus. ¶ Tertio: quia maioꝛ eſt idẽtitas: que negat omnẽ diſtinctionẽ realem tã ſubiecti quã eſſentie: vel ꝑdicati: ꝗ̃ illa: que negat ſolũ diſtinctionẽ ſm ſubiectũ: ſed ſm iſtos idẽtitas relatiua negat omnẽ diſtinctionez realẽ: idẽtitas aũt illa: qua aliqua dicũtur idem ſubiecto: non negat diſtinctionẽ ſm ſubiectũ. ergo idẽtitas illoꝝ: que ſunt eadez idẽtitate relatiua: eſt maioꝛ ꝗ̃ idẽtitas eoꝝ que ſunt eadem ſubiecto: ſed illa: que ſunt eadem ſubiecto: non cõpatiuntur affirmationẽ ⁊ negationez eiuſdẽ vt dictũ eſt: niſi aliqua alia cauſa ſit: ſicut nõ ꝯuertitur eſſe eadẽ: vel niſi varietur ſuppoſitio termini. ergo multo minus illa: que ſunt eadẽ idẽtitate relatiua: poſſunt cõpati affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſdem ſm eſſe reale niſi aliud ſit in cauſa. ¶ Quarto ſic. quia ſi ad ꝯpatiendum affirmationẽ ⁊ negationẽ ſm eſſe reale ſufficeret aliqua eſſe eadem idẽtitate relatiua circũſcripta omni alia cauſa: cum ſm eos illa: que ſunt ſic eadez. ſint eadẽ eſſentialiter: ita ꝙ eoꝝ eſt eadem ſimplex realitas: poſſent inueniri aliqua eadem per eſſentiam ⁊ ꝯuertibiliter: que in eſſe reali cõpaterentur affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſdẽ: cõnſequens eſt falſum. ergo ⁊c̃. Conſequentia patet. quia poſita cauſa ſufficienti ponitur effectus: ſiue cauſa ⁊ effectus accipiantur large: ſiue proprie: falſitas etiã ꝯſequẽtis patet: quia nunꝗ̃ poſſunt dari duo que ſint eadem eſſentialiter ⁊ cõuertibiliter: que cõpatiantur affirmationẽ ⁊ negationem eiuſdẽ in eſſe reali. ¶ Nã exẽpla: que ipſi adducũt de paſſione ⁊ ſubiecto: ⁊ de alijs ſunt abſurda ⁊ falſa: ⁊ ꝗ̃tum ad aliquid erronea. ¶ Quod autẽ dicitur ex parte predicati .ſ. ꝙ affirmatio ⁊ negatio eiuſdẽ poſſunt cõuenire eidẽ ſubiecto: quando .ſ. ſunt eadem eidez ſubiecto idẽtitate relatiua: ſicut duplum ⁊ non duplũ poſſunt ꝯuenire eidem linee hoc nihil eſt: quia aut intelligitur per idẽtitatem relatiuaz idẽtitas: que eſt in terminis relatiuis: ſiue in mã relatiuoꝝ: aut intelligitur per idẽtitatez relatiuam: idẽtitas: que negat relationis diſtinctionez: ſiue diſtinctionẽ realem ꝗ̃cũꝗ̃ inter ea: que dicuntur eadez in quacũꝗ̃ materia. ¶ Si primo modo arguiť tripliciter. Primo quia ipſi ponunt exemplum de idẽtitate relatiua inter paſſionem abſolutã ⁊ ſubiectum .ſ. inter figuram ⁊ ꝗ̃titatẽ: ⁊ per ꝯſequẽs ſequitur: ꝙ idẽtitas relatiua: de qua loquuntur non ſolũ habet locum. ſiue ex parte ſubiecti ſiue ex parte ꝑdicati in relatiuis: ſed etiam in abſolutis ¶ Secundo: qꝛ ſm eos: vt dictuz eſt: idẽtitas relatiua dicitur: quia tollit relationẽ: que eſt diſtinctio quecũꝗ̃ realis inter illa: que dicũtur eadem: ſed talis diſtinctio ita poteſt negari vel tolli inter abſoluta: ſicut inter relatiua. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio: qꝛ ſequereť: ꝙ in terminis relatiuis: ſiue in mã relatiua non ꝯtingeret accipere ꝯtradictionem aliꝗ̃ ſm eos ſm affirmationem ⁊ negationẽ terminoꝝ relatiuoꝝ: ſed ita eſt: ꝙ in materia relatiua affirmatio ⁊ negatio non repugnant: ſed ſe cõpatiuntur circa idem ſolum. Conſequentia patet. Patet etiaz nõ ſolum falſitas. ſed etiã abſurditas ꝯſequentis. tũ quia in omni materia poteſt inueniri ꝯtradictio: ⁊ oportet ꝙ accipiatur circa idẽ ſubiectũ: tum quia in exẽplo poſito ſequeretur: ꝙ eidem linee: ⁊ reſpectu eiuſdẽ poſſet ꝯuenire duplũ ⁊ nõ duplũ: qḋ eſt manifeſte falſum. ¶ Si autem dicatur ſecundo modo identitas relatiua: quia .ſ. negat diſtinctionẽ realez: que diſtinctio videtur importare quãdam relationem diſtinctoꝝ: tunc etiam patet eſſe friuolum qḋ dicitur. ¶ Primo: quia vane ponitur exemplum de duplo ⁊ non duplo: quia talis negatio diſtinctionis ita poteſt accipi reſpectu albi ⁊ nõ albi. ſicut reſpectu dupli ⁊ non dupli: ⁊ ita eſt ꝯtradictio inter iſta ſicut inter illa: dum tamẽ accipiantur ſm illum modũ ſm quẽ debet accipi ꝯtradictio in relatiuis .ſ. de eodem ⁊ reſpectu eiuſdem. ¶ Secundo. quia ſicut patet ex dictis: accipiendo ſic idẽtitatem relatiuã: non plus cõpatiuntur illa: que ſunt eadem tali idẽtitate affirmationẽ ⁊ negationez ſm eſſe reale ꝗ̃ alia: que ſunt eadem idẽtitate ſubiecti: imo vt oſtẽſum eſt: nõ eſt alia talis idẽtitas ſm rem: ꝗ̃ idẽtitas abſoluta: qua aliquid eſt indiſtinctũ in ſe realiter: quia illa idẽtitas non tollit omnez diſtinctionem realem. ¶ Quantũ autem ad illud principium. quecũꝗ̃ vni ⁊ eidem ſunt eadem ⁊c̃. patet ꝙ nihil valet illud: qḋ dicitur: quando dicitur: ꝙ nõ habet veritatem de his: que ſunt eadem illi tertio identitate relatiua. Et hoc patet primo ex forma ſyllogiſtica. quia quando concluditur illa: que ſunt eadem in tertio eſſe eadẽ inter ſe: non arguitur ex hoc: ꝙ ſic vel ſic ſunt eadem: ſed ex hoc: ꝙ illud tertium eſt ſic idem cum extremis: ꝙ ipſum eſt qḋlibet extremoꝝ. vnde ita ſequitur in terminis accidẽtalibus ſicut in eſſentialibꝰ. verbi gratia. Si arguatur ſic per ſyllogiſmuz expoſitoriũ. hic homo eſt hoc albuz: hic homo eſt hoc muſicum: ſequitur infallibiliter. ergo hoc album eſt hoc muſicum. cum tamẽ arguatur in terminis accidentalibus. ¶ Et confirmatur ratio. quia omnis forma ſyllogiſtica affirmatiue concludens fundatur ſuper iſtud principium: quecunꝗ̃ vni ⁊ eidem ſunt eadem ⁊c̃. quia concluditur idẽtitas inter maiorem ⁊ minorem extremitatem propter eorum identitatẽ in medio: ſed forma ſyllogiſtica ſuper omnez identitatẽ fundatur: ſm quã hoc eſt hoc: ſicut patet i omnibus ſyllogiſmis de i eſſe affirmatiue cõcludentibus: cum ergo ſm idẽtitatem relatiuam illa que ſunt ſic eadez: ſic ſe habent: ꝙ vnum eſt alteꝝ etiã eſſentialiter: ita habet locũ illud principium in eis: que ponis tu eadem identitate relatiua: ſicut in alijs: que dicuntur eadem. ¶ Secundo ſic. quia quecũꝗ̃ vni ⁊ eidem ſunt eadem: neceſſario inter ſe ſunt eadem: eo modo: quo illi tertio ſunt eadem: dum tamen conuertibiliter ſint eadem illi tertio: ſed pater ⁊ filius ſunt idez ipſi eſſentie identitate relatiua. ergo ſunt idem inter ſe tali identitate: niſi aliud obſtet. Sed ſm te illa: que ſunt eadem identitate relatiua ſic ſe habent: ꝙ vnum eſt realiter alterũ. ergo pater eſt realiter filius: qḋ eſt hereticũ ¶ Et ꝯfirmať rõ. ꝑ ſilẽ: qꝛ ſicut albũ ⁊ muſicũ ſũt idez ſorti. idẽ inꝗ̃ ſubiecto. ita etiã iter ſe ſũt idẽ ſubiecto. ita ꝙ h. ſ. albũ ẽ illud .ſ. muſicũ. ¶ Ad h aũt rñdeť dupl'r. Primo ad rationem dicendo: ꝙ maioꝛ non habet veritatem de his: que ſunt eadez identitate relatiua: quia talis ſunt ſibi idem in obliquo: talia autẽ: vt dicunt: nõ oportet vt ſint ſic eadẽ inter ſe ſicut in tertio. Et ponũt exẽplũ de ſcientia ſiue diſciplina: quia eadẽ eſt diſciplina hominis vt ſubiecti: ⁊ ꝯtrarioꝝ vt obiecti. Et tñ hõ ⁊ ꝯtraria non ſunt idem. licet eoꝝ diſciplina ſit eadem qꝛ .ſ. diſciplina eſt eadẽ eoꝝ in obliquo. ⁊ ita dicunt eſſe de illis: que ſunt idẽ idẽtitate relatiua: ita ꝙ eſſentia re

ſpicit perſonā ⁊ ecōuerſo in obliquo. ¶ Ad ꝯfirmatio/nē dicitur: qḋ nō eſt ſimile de albo ⁊ muſico ⁊ ſorte ſicut de patre ⁊ filio ⁊ eſſentia: qꝛ albedo ⁊ muſica ꝯueniunt ſorti informatiue: nō ſic pater ⁊ filius ꝯueniūt eſſentie: ⁊ ideo nō oportet dicere: ꝙ ſicut albedo ⁊ muſica ſunt idē ſubiecto iter ſe: vel albū ⁊ muſicū. ita pater ⁊ filius ſint idē inter ſe. ¶ Iſta ſunt valde friuola. primo qdē quia dato ꝙ illa: quoꝝ eſt aliqḋ vnuꝫ in obliquo. ita ꝙ nullo modo in recto: nō oporteat eſſe eadē iter ſe. ſicut eadē res poteſt eſſe poſſeſſio plurium hominū: qui non ſunt vnus hō. illud tamē: qḋ eſt plurium nō tm̄ in obli/quo: ſed etiā in recto ⁊ eſſentialiter qḋlibet illoꝝ opꝫ ꝙ ſit illa: que ſunt idē in tali recto. ſic qḋ ipſuꝫ eſt qḋlibet illoꝝ eſſentialiter: ⁊ talia nō eſſe eadē inter ſe eſt īpoſſi/bile: ſi tamē ſint illi tertio ideꝫ ꝯuertibiliter: vnde non poſſunt nō eſſe eadē iter ſe. niſi quādo nō ſunt eadē iſti tertio ꝯuertibilr. Nunc aūt ita eſt vna eſſentia patris ⁊ filij. ꝙ etiā eadē eſſentia eſſentialr eſt pater ⁊ filius. Et ſimile: qḋ adducitur eſt nimis īpertinens ⁊ friuolū: tū qꝛ diſciplina eſt ita hominis ⁊ cōtrarioꝝ: ꝙ nec eſt ho/mo: nec eſt ꝯtraria: tū qꝛ diſciplina eſt equoce vtriuſqꝫ quoꝝ oppoſitū directe ꝯuenit eēntie reſpectu pſonaꝝ. ¶ Iteꝝ etiā: ſicut in. q. tertia dicitur: iſta obliquitas ni/hil valet. qꝛ ſi accipiatur ſꝫ modū ſignificādi tm̄. nihil facit ad ꝓpoſitū: qꝛ nos loquimur de re. ſi aūt accipiat̃ ſm̄ rem: pro reali receſſu ab idētitate abſoluta: incidit in diuerſitatē realē inter eſſentiā ⁊ perſonā: qḋ eſt erro/neuꝫ. ¶ Qḋ etiā dicitur ꝯtra ꝯfirmationē rationis pꝫ nihil valere: tum qꝛ vt ꝓbatuꝫ eſt: ea que ponunt̃ eadē idētitate relatiua maiorē idētitatē habēt: q̄ꝫ albū ⁊ mu/ſicū inter ſe: ⁊ q̄ꝫ albedo ⁊ muſica cū ſuo ſubiecto: quia nec albedo: nec muſica eſt ſuuꝫ ſubiectū. ſicut perſona eſt eſſentia eēntialiter: nec albū ⁊ muſicū ſunt idē per eſſentiā. ſicut illa. ¶ Qḋ aūt dicitur vltra: ꝙ illa inſunt ſorti per informationē: nō ſic perſone reſpectu eſſentie eſt valde friuolū ⁊ ridiculoſum. quia multo plus ſunt vnū illa: quoꝝ vnū eſt eſſentialr alteruꝫ: q̄ꝫ illa: quoꝝ vnū informat alterū: ſit eſſentialiter a ſe differēs: pͥmo aūt modo ſe habēt eſſentia ⁊ perſona. ſecūdo aūt modo ſe habēt albedo ⁊ muſica ad ſuū ſubiectū. ¶ Qḋ vero vlteriꝰ dicitur: ꝙ nō ſequitur: ꝙ perſone ſint eedē iter ſe. licet ſint eadē ipſi eſſentie: qꝛ retinēt proprias idēti/tates: qua quelibet perſona ē eadē ſibi ipſi: nihil eſt: qꝛ ſꝫ h̓ ſequeretur: ꝙ etiā eſſentia ⁊ perſona nō eſſent idē idētitate relatiua: qꝛ retinēt ſm̄ eos ſuas idētitates ꝓ/prias ⁊ diſtictas: quibus etiā eſſentia eſt eadē ſibi ipſi: ⁊ ſilr perſona eſt eadē ſibi ipſi. ꝯſequēs aūt eſt falſum et hereticū. ſ. ꝙ eſſentia nō ſit idē cū perſona eſſentialiter idētitate: qua h̓ eſſentialiter eſt h̓. ergo ⁊ antecedēs. ſ. ꝙ cauſa quare perſone nō ſunt idē iter ſe: nō eſt: qꝛ retinēt ꝓpͥas idētitates: q̄ꝝ vnaq̄qꝫ eſt eadē ſibi ipſi. Et ſic pꝫ ad q̄rtū pͥncipale. ⁊ p ꝯñs ad qōnē. Qō. VIII.

Poſtea querebatur vnū de eſſen/tia in cōparatione ad actꝰ notionales. Et eſt. Utrū eſſentia ſit ter/minꝰ formalis generationis diuine. Et arguitur multipliciter ꝙ nō. primo qꝛ terminus nō preexiſtit vie: ſed eſſentia preexiſtit in patre ipſi generatiōi. ergo nō eſt terminus generationis. ¶ Et qꝛ dicebat̃. ꝙ eēn/tia abſolute nō erat terminus: ſed vt habet eſſe in pſona producta. hoc aūt. ſ. eſſentiā eſſe in perſona ꝓducta non preexiſtit generationi. ¶ Contra. quia ſm̄ hoc eſſentia nō erit terminus generationis: ſed ſm̄ ſuū eſſe in pſona producta. ¶ Et ex hoc ſic arguitur. qꝛ nulla res eſt ſuū eſſe in aliquo: ⁊ per ꝯſequēs eſſentia nō eſt ſuum eſſe in perſona producta: ſed ſuū eſſe in perſona producta eſt terminus generatiōis. ergo ⁊c̃. ¶ Scḋo ſic. qꝛ terminꝰ formalis generationis acq̄rit ſuū eſſe per generationē: ſed eſſentia nō acq̄rit eſſe per generationē: cū preexiſtat generationi. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio ſic. qꝛ terminus genera/tionis diuine ꝯtinet̃ virtualr in eſſentia diuina: qꝛ ipſa eſt pͥncipiū generādi: ſed nulla res ꝯtinet̃ virtualr in ſe ipſa. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto ſic. qꝛ generatio ſpecificat̃ p ter/minū formalē generatiōis. ſed generatio diuina nō ſpe/cificat̃ per eēntiā cōmunē: vel que cōmunis eſt vtriuſqꝫ ꝓductioni. ergo ⁊c̃. ¶ Quinto ſic. ⁊ eſt eiuſdē virtutis cū ꝑcedēte. qꝛ terminus formalis generatiōis determi/nat ipſaꝫ: ⁊ ꝓductū per ipſā: ſed eſſentia nō determinat generationē: vel ꝓductū per ipſam: qꝛ nō diſtiguit: ſed tm̄ relo diſtiguit. ergo ⁊c̃. ¶ Sexto ſic. illud eſt termi/nus formalis generationis: cui ꝯuenit recipi in perſona ꝓducta per generationē: ſed eſſentie nō ꝯuenit recipi in pſona ꝓducta per generationē: cū recipi dicat actū no/tionalē: q nō cōpetit eēntie. ergo ⁊c̃. ¶ Septimo ſic. qꝛ illud eſt terminus generationis: cuius cōmunicatio eſt generatio diuina. ſed cōicatio diuina nō eſt gn̄atio eēn/tie: ſed magis cōicatio itellectus: cū in diuinis gn̄atio ſit ꝓductio v̓bi. g̊ ⁊c̃. ¶ Octauo ſic. illud: qḋ eſt pͥncipium ꝓductiuū in gn̄atione: nō eſt terminꝰ gn̄ationis: qꝛ tūc ſeq̄ret̃: ꝙ idē ꝓduceret ſeipſꝫ: ſꝫ eēntia eſt h̓ᷓ. cū ponat̃ a multis: ꝙ ipſa eſt potētia generādi. g̊ ⁊c̃. ¶ Nono ſic terminꝰ formalis gn̄ationis ſe hꝫ ad gn̄ationē: ſicut ter/minus motꝰ ad motū: ſꝫ terminꝰ motꝰ eſt ipſe motꝰ: vt cōiter ponit̃. g̊ ſi eēntia eſt terminꝰ formalis gn̄ationis eēntia eſt ipſa gn̄atio: ſed iſtud: vt videt̃: eſt icōueniēs. g̊ ⁊c̃. ¶ Decimo ſic. illud: ꝙ ſe hꝫ ad gn̄ationē vt potē/tia receptiua gn̄ationis: nō eſt terminꝰ formalis gn̄atio/nis: ſꝫ eēntia videt̃ eē q̄ſi potētia receptiua gn̄ationis. g̊ ⁊c̃. ¶ Undecimo ſic. terminꝰ gn̄ationis formalis vi/det̃ eē ipꝫ gn̄ari: cū paſſio ſit effectꝰ illatioqꝫ actionis. ſꝫ eēntia nō dr̄ ipꝫ gn̄ari. g̊ ⁊c̃. ¶ Cōtra. qꝛ illud ē forma/lis terminꝰ gn̄ationis: qḋ eſt forma cōicata p gn̄ationē. Sed eſſentia diuina eſt h̓ᷓ. g̊ ⁊c̃. ¶ Rñſo. Ad euidētiā iſtiꝰ. q. vidēda ſūt pͥncipalr duo. ¶ pͥmū ē: quō ſe hēat in creaturis actio ⁊ paſſio ⁊ formalis terminꝰ ꝓductio/nis. ¶ zm̄ eſt: quō ſe habeāt iſta tria in diuinis.

Quantum ad pͥmū. duo ſunt faciēda. ¶ Pri/mū ē videre: qd iportet̃ p actionē ⁊ paſſionē. ¶ zm̄ qd iportet̃ p formalē terminū ꝓductio/nis. ¶ Quātū aūt ad pͥmū ſciēdū: ꝙ circa h̓ eſt duplex opio. Et pͦ pono illā: quā reputo falſam: poſtea illā: quā reputo verā. ¶ Quātū aūt ad pͥmā opinionē ſciēdū: ꝙ q̄dā ē opio: q̄ q̄tū ad h̓ ponit tria. ¶ Primū ē: ꝙ actio in abſtracto nō dicit rē ꝑdicamēti actiōis. ¶ zm̄ eſt: ꝙ actio in abſtracto dicit formalr relationē. ¶ 3m̄ eſt: ꝙ agere dicit rē ꝑdicamēti actionis. ¶ Et exponētes iſtā rē: q̄ eſt res ꝑdicamēti actiōis: dicūt qḋ ē forma īterme/dia: ſiue qḋ eſt qḋdā mediū reſpiciēs duos terminos. ſ. terminū a q̊: ⁊ terminuꝫ ad quē. ſ. q̄tū ad paſſū: ⁊ dicūt iſtā rē eē egreſſū quēdā. Et qꝛ vt dicūt: eē formā mediā ꝯuenit relationi ⁊ predicamēto actionis: ſiue rei exiſtē/ti in tali predicamēto: ⁊ etiā. 5. predicamētis ſequētibus poſt predicamentū actionis: ideo ponūt talē differētiā inter predicamentū actionis ⁊ relationis. Et alia. 5. qꝛ quando forma media dicit ſolum ꝯnexionem duorum extremoꝝ: tūc eſt relatio. quādo vero dicit cauſalitatē tunc adhuc dupliciter: quia aut dicit cauſalitatem ſm̄

Articulꝰ pri/mus.

rem ⁊ verbaliter: ſicut frigefacere: vel calefacere. et ſic eſt res predicamenti actionis: aut dicit cauſalitatē nominaliter ⁊ ſm modū ſignificandi: ⁊ ſic ſunt .5. predicamēta ſequētia. ¶ Iſti ergo in ſūma dicūt tria. ¶ Primum eſt. ꝙ actio nō dicit rem predicamenti actionis. ¶ Scḋm: ꝙ dicit formaliter relationē. ¶ Tertiū: ꝙ agere dicit rem predicamēti actionis: vt quedā forma intermedia modo: quo expoſitū eſt. ¶ Iſtam aūt opinionē ꝯfirmāt auctoritate ſimplicij ſuper predicamēta vbi dicit: ſicut ipſi dicūt: ꝙ Ariſtoteles rem pdicamēti actionis noluit nominare nominaliter: ſed verbaliter puta ſecare: vrere: ⁊ ſic de alijs. ¶ Patet ſimiliter hoc per cōmentatorē: qui vocat actionē interuallum. Et per

Tex.cõ.21. Ariſtotilē: qui ponit actionē viā: vt videt̃ .3. phyſicoꝝ. ¶ Iſtā opinionem nō video apud intelligētes debere dici opinionē: ſed potius fictionē nullā apparentiā habentē veritatis. ¶ Et arguo primo ꝯtra primū dictū .ſ. ꝙ actio in abſtracto non dicat rem pdicamēti actionis. ⁊ h̄ tripliciter: primo ex habitudine generis generaliſſimi ad ipſum predicamentū. ¶ Ad cuius euidentiā ſciendū: ꝙ quādo dicimus predicamentū ſolū idē eſt ac ſi diceret̃ coordinatio predicabiliū: quoꝝ vnū reducit̃ ad ſubſtātiā. ſicut ſpecies vel differētie ad ſuū ſupꝑmū predicamentū vniuocū: ſiue ad genus generaliſſimū qḋ eſſentialr̃ predicat̃ de vnoquoq̃ ipſoꝝ: ⁊ idē eſt de qualitate ⁊ q̄titate reſpectu pdicamēti q̄titatis ⁊ qualitatis. Et ſilr̃ de predicamēto actionis reſpectu ipſius actionis. Et ex hoc arguit̃ ſic: predicamētū actionis eſt ipſa coordinatio predicabiliū: quoꝝ vnūqḋq̃ eſt actio: ſicut ſpecies: vel differētia eſt ipſū genus generaliſſimū ad qḋ reducūtur omnia: ſicut ad predicamentū eſſentiale: qḋ eſt gen⁹ generaliſſimū: ſed illud: qḋ eſt tale: eſt eſſentialiter omnis res ꝯtenta in predicamēto actiōis. g̃ ⁊c̃. actio aūt in abſtracto eſt huiuſmodi: ergo dicit rē pdicamēti actionis. vñ ꝯcedere predicamentū actiōis: ⁊ dicere ꝙ actio nō dicit rem predicamēti eſt ꝯtradicere ſibi ipſi. ¶ Ad hoc reſpōdetur ſic: ꝙ nō debet dici pdicamentū actionis proprie: ſed predicamentū agendi: ⁊ ꝙ illud: ad qḋ reducūtur predicto modo predicabilia illius predicamenti: non eſt actio. ſed agere. ¶ Contra iſtud eſt directe ſecūda ratio. qua arguit̃ ad principale et ſimul cōtra hoc ex habitudine ꝯcreti ad abſtractū: circa qḋ ſciendū: ꝙ tam ꝯcretū verbale: ſicut calere: vl̄ calefacere: q̄ȝ cōcretū nominalr̃ dictū. ſicut calidū eſſe deſcēdit ab aliquo abſtracto. ⁊ ab aliqua forma. ſʒ quā talia dicūtur eſſe talia. Et ex hoc arguit̃ ſic. agere ꝯuenit alicui ſm aliquā formā abſtractā. ſiue ſm aliqḋ abſtractū. Sed nō poteſt fingi quid ſit illud abſtractū niſi actio. ergo actio eſt illud: ſʒ qḋ cōuenit agere alicui. ¶ Tertio arguit̃ ad idē .ſ. ꝯtra reſpōſionē datam ⁊ ad principale: q̄ʒ ſʒ auctorē ſex pricipioꝝ actio eſt ſʒ quā in id: qḋ ſubijcitur agere dicimur: ſed illud ſʒ qḋ in id qḋ ſubijcitur agere dicimur: dicit rem pdicamēti actionis. ergo ⁊c̃. ¶ Ad hoc dicūt illi: quoꝝ eſt iſta ficta opinio. ꝙ ille loquitur ibi vt plures. ¶ Contra. q̄ʒ aut loquēdo vt plures iſte auctor ſex principioꝝ dicit veritatē: aut nō. ſi ſic: habetur propoſitū: ſi nō: quero. ſm qḋ agens dicatur agere: ſi tu dicas ꝙ ſm actionem adhuc habetur propoſitū. Si dicatur: ꝙ ſm agere. ergo agere ꝯuenit agenti ſm agere: ꝙ eſt falſum. ⁊ incōueniēs primo. quia h̄ eſt nugatio. Scḋo q̄ʒ idem re ⁊ voce ponitur eſſe cauſa vel ratio ſui ipſius: ſi dicat̃ ꝙ illud ſm ꝙ ꝯuenit agēti eſt actus: qui eſt agere. ꝯtra primo. q̄ʒ proprie agere vel currere q̄tum ad modum ſignificādi: nō dicit actū: ſed habere talē actum. Iſtud enim habere eſt illud: ꝙ importat ꝯcretū vbi. Et tūc adhuc queretur qḋ eſt illud a quo deſcendit tale ꝯcretum. Nec poteſt dici ꝙ ſit actus abſolute loquēdo: quia nō ſolū ꝯuenit actui ꝙ denominet agens: imo etiā denominat ens in actu: vnde ſm actū dicitur ens vel eſſe actu. ſicut ſm calorē dicit̃ calidū eſſe: ⁊ tunc queretur quid addit actuꝯ ut denominat agentē: vt ſʒ quē actū agens dicitur agere ſuper actū abſolute ꝯſideratū. Et ſi dicatur ꝙ addit ad illū actū eſſe actuȝ factū: vel eſſe actū habentē cauſam efficiētē: ſequitur ꝙ actio realr̃: vel res: ſʒ quā aliquid dicitur agere: eſt actus factus: ſiue act⁹: qui habet cām efficiētē: qḋ ipſi negāt. ¶ Et ꝯfirmatur ratio. q̄ʒ quādo diſtinguitur calefactio in calefactionē actionē: ⁊ in calefactionē pſſionē: iſta diſtinctio aut eſt ſm reȝ predicamenti actionis ⁊ paſſionis: aut ſm rem predicamēti alterius: vel alioꝝ predicamētorum. Si primo modo habetur propoſitū .ſ. ꝙ actio eſt: ⁊ dicit rem predicamenti actionis. ſi dicatur ſecūdo modo: quero que ſunt iſta pdicamēta: ſm quoꝝ realitates diſtinguūtur calefactio actio: ⁊ calefactio paſſio. Si dicatur qḋ ē diſtictio paſſionis ꝯtra relationē: ꝯtra. quia nō videtur ratio quare actio dicit relationē pluſq̄ȝ paſſio: q̄ʒ ad agens ⁊ paſſuȝ ꝯſequūtur proprie relationes: ⁊ ſic diſtinctio in calefactionē actionē: ⁊ in calefactionē paſſionē eſſet diſtinctio relationis in plures relationes: qḋ eſt ſatis abſurdū: qḋ nunq̄ȝ aliquis poſuit: ꝙ diſtinctio paſſionis ꝯtra actionem ſit diſtinctio relationis ꝯtra relationē: vel ſpeciei ꝯtra ſpeciē: imo ponūt: qḋ eſt diſtinctio predicamenti contra predicamentum. ſiue diſtinctio generis generaliſſimi vnius predicamēti contra genus generaliſſimū alterius predicamēti. ¶ Cōtra 2ᵐ arguo tripl̃r. primo ex cōparatione motus ad relationeȝ ſic: nullus motus eſt relatio. Sʒ actio eſt motus. ergo ⁊c̃. maior patet. q̄ʒ q̄tū ad reȝ pertinet: forma: ſʒ quā eſt motus: ⁊ ipſe motus ſunt vna ⁊ eadē res per eſſentiā: vt dicit cōmētator ſuper 3ᵐ phyſicoꝝ. Minor etiā patet per phm .3. phyſicoꝝ. vbi dicit. ꝙ actio ⁊ paſſio ſunt vnus motus. Scḋo ex cōparatione abſtracti ad concretum: actio eſt relatio formalr̃. ergo agere eſt referri vel referre. ꝯſequens eſt falſum. ergo ⁊ antecedēs .ſ. ꝙ actio ſit relatio. ꝯſequētia patet. per locū a ꝯiugatis. falſitas etiā ꝯſequentis per ſe patet. tū q̄ʒ referri ꝯſequitur ad agere: ⁊ non eſt ipſum. tum q̄ʒ ſm etiā aduerſarios agere dicit rem pdicamēti actionis ⁊ nō relationis. ¶ Ad hoc tamē reſpōdent taliter qualiter dicendo: ꝙ nō ſequitur: ꝙ ſi actio eſt formalr̃ relatio: ꝙ propter hoc agere ſit referre. ſicut non ſequitur: ꝙ ſi actio eſt nomen: ꝙ agere ſit nominare. ¶ Iſta reſpōſio eſt valde ridiculoſa: ⁊ q̄tum ad reſpōſionē ipſam: de hoc: ꝙ negatur ꝯſequētia: ⁊ q̄tum ad reſponſionis declarationē: q̄ valde friuola eſt. ¶ Quantum quidē ad negationē ꝯſequentie: quia negāt manifeſte locū a ꝯiugatis abſq̃ colore aliquo: ⁊ etiā locum ab inferiori ad ſuperius affirmando. Primum patet. quia locus a ꝯiugatis tenet quādo ab abſtracto ad cōcretuȝ procedit̃ verbaliter: vel nominaliter acceptum: accipiēdo tamē vniformiter q̄tum ad rem ſignificatā licet difformiter q̄tum ad vocē ⁊ modū ſignificādi: vel etiā quādo proceditur a nomine ꝯcreto ad eandē rem aduerbialiter acceptā. verbi gratia. q̄tū ad pmū: quia ſi iuſtitia eſt bonitas. ergo iuſtū eſſe eſt bonū eſſe: ⁊ hoc procedēdo a nomine abſtracto ad ꝯcretū nominalr̃ acceptū. pcedēdo vero a noīe abſtracto ad ꝯcretuȝ vbale. vt dicat̃ calefactio eſt actio. ergo calefacere eſt agere. Et idē ſequitur in noībus ⁊ verbis nō ſignificantib⁹ actioneȝ. verbi gratia. albedo eſt qualitas. ergo albere

Cōmēto. 4. Tex.cō.20.

eſt qualere ſiue quale eſſe.ꝙ q̃ntum ad rem idem eſt.
¶ Procedendo vero a nomine abſtracto vel cõcreto
ad idem aduerbialiter ſignificatũ:vt inferatur ſic:ꝙ
iuſtum eſt:bonum eſt.ergo ꝙ iuſte fit:bene fit.¶ Se-
cundum pꝫ.ſ.ꝙ negant locũ ab inferiori ad ſuperius
affirmãdo:q2 ſicut qui ꝯcederet abſtractũ īferius īeſſe
alicui:⁊ negaret abſtractũ:ꝙ eſt ſuperius ad illud:īeſſe
eidẽ:negaret locũ ⁊ ꝯſequentiã:que eſt ab īferiori ad
ſuperius affirmãdo.ita qui ꝯcederet cõcretũ inferius
⁊ negaret ꝯcretũ ſuperius.vbi gr̃a.ſicut ille:qui diceret
ꝙ albedo ineſt ſorti:nõ tamẽ color:negaret ꝯſequẽtiã
que eſt ab īferiori ad ſuperius:ita etiã ille:qui ꝯcederet
ꝙ aliqͩ eſſet albũ:⁊ diceret ꝙ non eſſet coloratũ:nega-
ret ꝯſequentiã:que eſt ab īferiori ad ſupius affirmãdo.
Nunc aũt ſi actio eſt formalr relatio:tũc relatio eſt ſu-
perius eſſentiale ad actionẽ:q2 actio non ponit̃ genus
gnãliſſimũ in p̄dicamẽto actionis:vñ ſi ẽ formalr rela-
tio.oꝫ ꝙ ſit ſpecies relationis.Et ideo manifeſte appa-
ret:ꝙ ſi actio eſt formalr relo.ꝙ ꝯcedere actionẽ ineẽ
alicui:⁊ non eo ipſo eidẽ ineſſe relationẽ:eſt negare ꝯſe-
quentiã ab inferiori ad ſuperius affirmando.¶ Et ſilr
eadem ꝯſequẽtia negat̃ dicendo:ꝙ aliqͩ eſſe agẽs vel
agere nõ ſit relatum eſſe vel referri.¶ Declaratio aũt
eſt nimis ridiculoſa:q2 manifeſte mutat ſuppoſitionẽ

Vox aliq̃ põt triplr accipi.

termini.¶ Unde ſciendũ:ꝙ aliqua vox poteſt accipi
triplr.vno modo pro re ſignificata per vocẽ:vt quãdo
dicit̃:aĩal currit:vel eſt ſenſibile.alio mõ pro ipſa voce
tm̃:vt quãdo dico:aĩal eſt triſſillabũ.alio modo ꝓ ipſa
voce hñte talẽ modũ ſignificãdi:ſicut ſi dicat̃:ꝙ aĩal
eſt nomẽ:⁊ quãdo mutat̃ vnũ in aliud:eſt fallã equiuo-
cationis:vel figure dictionis.Ex p̄mo pꝫ.ꝙ ſi actio eſt
formalr relo:qñ dicit̃:ꝙ actio eſt relo:actio nõ accipit̃
ibi pro ipſa voce:vel pro voce habẽte talẽ modũ ſigni-
ficãdi:imo accipit̃ ibi pro ipſa re ſignificata:quãdo vͦ
dicit̃:actio eſt nomẽ.ibi actio nõ accipit̃ ꝓ ipſa re ſigni-
ficata:ſed pro voce habẽte talẽ modũ ſignificãdi.ſicut
quãdo dicit̃:ꝙ paternitas eſt relo:ibi accipit̃ paterni-
tas pro ipſa re ſignificata:quãdo vero dicit̃ paternitas
ẽ nomẽ:ibi nõ accipit̃ paternitas ꝓ re ſignificata:ſed ꝓ
voce habẽte talẽ modũ ſignificãdi:⁊ ideo nõ ſequitur
actio eſt nomen.ergo agere eſt nominare:q2 abſtractũ
.ſ.actio accipit̃ in antecedẽte pro voce habẽte talẽ mo-
dũ ſignificãdi:in ꝯſequẽte vero ꝯcretũ verbale nõ ac-
cipit̃ ſic:qñ dicit̃ agere eſt nominare:ibi accipit̃ agere
pro re ſignificata:cui nõ cõpetit nominare.ſed eſſe rem
ſignificatã ꝑ vocẽ:vñ qñ dicit̃:ꝙ ſi actio ſit formalr
relo:agere eſt referri vel relatũ eſſe:nõ eſt ſilis illatio
cũ illa:qua dicit̃:ſi actio eſt nomẽ:agere eſt nominare.
ſicut nõ eſt ſilis illatio ſi diceret̃:paternitas eſt relatio.
ergo patrẽ eſſe eſt referri:vl relatũ eſſe.Et ſi diceretur
pater eſt nomẽ.ergo patrẽ eſſe eſt nominari.¶ Unde
iſta declaratio eſt deceptio hominis ignorãtis grãma-
ticã ⁊ logicam.¶ Tertio arguo ex diffinitione data
ab auctore ſex principiorũ ſuprapoſita ſic.actio eſt ſm
quã in id:qͦ ſubycitur:agere dicimur:ſed illud ſm qͦ
in id:qͦ ſubycitur agere dicimur:non eſt relo.ergo ⁊c̃.
Maior pꝫ ꝑ illũ auctorẽ.¶ Minor aũt ꝯceditur ab
aduerſarys:q2 ſm illos illud:ſm ꝙ agere dicimur:di-
cit rem predicamẽti actionis.Sed ſm eos talis res nõ
eſt relatio.ergo ⁊c̃.¶ Et ſi dicat̃ ſicut ſupra:ꝙ.ſ.logẽ
vt plures:poterit etiã obyci vt ſupra.¶ Contra ter[m]
quo exponit̃:que res ſit actio.arguo ꝯtra quatuor:que
ibi ponũtur.Et primo ꝯtra egreſſum.¶ Secũdo ꝯtra
illud:ꝙ eſt eſſe formã mediã.¶ Tertio cõtra hͦ:ꝙ eſt
eſſe mediũ reſpiciens duos terminos.¶ Quarto.ꝯtra

differẽtiã:que ibi ponit̃ inter actionẽ ⁊ alia q̃nque p̄di-
camẽta ſequẽtia.Et iuxta hoc viteri[us] ꝯtra p̄ma tria ſil.
¶ Cõtra p̄mũ arguo triplr p̄mo per locũ a ꝯiugatis ſic
res actionis ſiue res p̄dicamẽti:ꝙ dicit̃ cõmuniter p̄di-
camẽtũ actionis:eſt egreſſus.ergo agere eſt egredi per
locũ a ꝯiugatis.Et tunc quero:cui ꝯuenit illud egredi-
vtꝝ agẽti:vel forme effecte:vel cuicũqꝫ alteri:nõ agẽti
q2 iſte egreſſus eſt ab agente:nulla aũt res egredit̃ a ſe
ipſa ſm rem.¶ Nunc vero hic loquimur ſm eſſe rea-
le:q2 querimus de realitate predicamenti actionis:nec
forme:q2 tũc forma effecta nõ eſſet illud ſm ꝙ mobile
moueretur:ſꝫ id qͦ mouetur:qͦ falſũ eſt.qͦ aũt illud
cui cõuenit egredi:moueat̃ patet:q2 egredi eſt moueri
nec etiã poteſt fingi aliquid aliud.¶ Ipſi etiã met ad-
uerſary dicũt:ꝙ forma egreditur.Sed actio eſt egreſ-
ſus.¶ Secũdo ad idẽ:q2 ſicut dictũ eſt:egredi eſt mo-
ueri:ſed moueri nõ dicit actionẽ ſed paſſionẽ.⁊ hoc for-
malr.ergo magis deberet dici:ꝙ egreſſus eſt paſſio q̃
actio.¶ Tertio.quia quãdo dicit̃:ꝙ actio eſt egreſſus
quidã ab agente:quero de illo egreſſu:quomodo ẽ ab
agente:aut ſicut actio eſt a termino:a quo fit:ſicut dici-
mus:ꝙ calefactio eſt motus a nõ calido aut frigido ad
calorẽ:aut dicitur egreſſus ab agente:ſicut effectus eſt
a cauſa efficiẽte:nõ primo modo:quia termin[us] a quo:⁊
terminus ad quẽ habẽt eſſe circa ſubiectũ motus:ſicut
circa illud:in quo ſunt ſubiectiue.Sed agẽs nõ ſic ſe ha-
bet ad ſubiectũ motus niſi forte per accidẽs:quando.ſ.
idẽ ſubiecto mouet ſeipſũ.¶ Itẽ etiã terminus a quo
proprie opponit̃ termino ad quẽ eſt motus.Sed agẽs
nõ habet talẽ oppoſitionẽ ad terminum motus:imo
magis ꝯuenientiã:cũ omne agens aliquo modo agat
ſibi ſimile:relinqͭtur ergo:ꝙ iſte egreſſus reſpiciat agẽs
vt cauſã:a qua eſt effectiue:ſed reſpicere agens vt cãã
effectiuã ꝯuenit ſolũ effectui ⁊ rei facte.ergo illud:ꝙ tu
ponis rem predicamẽti actionis:eſt res facta.Sed in
aliqua actione trãſeunte:de qua nunc loqͥmur:ſicut eſt
calefacere:frigefacere:⁊ ꝯſimilia:nõ inuenit̃ aliq̃ res
facta:niſi vel ipſa forma:ſiue actus factus:vel cõpoſitũ
factũ:vel ipſa relatio.Sed cõpoſitũ factũ:vel ipſa relo
agẽtis ⁊ paſſi nõ ſunt res predicamẽti actionis ſm ad-
uerſarios.Relinqͭtur ergo:ꝙ res predicamẽti actiõis
ſit forma facta.Et hoc eſt ꝯtra eos:qui predictã ponũt
opinionẽ.ergo ⁊c̃.¶ Ad hoc aũt dicũt illi:ꝙ ab agente
vt a cauſa efficiente ſunt duo.ſ.forma egrediens:⁊ ipſe
egreſſus:nunc aũt res predicamẽti actionis nõ eſt ipſa
forma egrediens:ſed eſt ipſe egreſſus.¶ Ad iſtud autẽ
multa incõuenientia ſequũtur:nã ad hoc ſequitur p̄mo
ꝙ forma:que dicitur egredi:nõ eſt illud ſ'ꝫ ꝙ mobile
mouetur.Sed erit ſubiectũ:ꝙ mouetur.¶ Secũdo
ſequitur:ꝙ illud ꝙ ponitur:res actiõis:eſt formaliter
paſſio:quia egredi eſt qͦdaꝫ moueri.¶ Tertio ſeqͭtur
adhuc:ꝙ iſte egreſſus eſt forma facta:q2 ille egreſſus
habet cauſam efficientẽ:ſed nulla res habet cauſã effi-
cientẽ:niſi ſit res facta.ergo iſte egreſſus eſt res facta.
Maior patet.q2 nulli rei competit eſſe ab agẽte.ſicut
a cauſa efficiente:niſi:rei que.ẽ res facta:ſed.omne:ꝙ
eſt ab agẽte ſicut a cauſa efficiẽte habet cauſam efficiẽ-
tem.ergo ⁊c̃.Minor etiam patet.quia nulla res habet
cauſam efficientẽ:niſi ſit res facta.ergo ſequitur ꝯclu-
ſio.ſ.ꝙ iſte egreſſus ſit res facta.¶ Ex hoc viterius ar-
guo ſic:ſm ꝙ nunc concluſum eſt:res predicamenti
actionis eſt res facta.Sed iſta res ſm te eſt forma iter
media.ergo iſta res eſt forma facta.Et ſic adhuc habe-
tur propoſitum:ꝙ realiter loquendo res predicamen-
ti actionis eſt forma facta.¶ Si dicatur ꝙ duplex eſt

forma facta: ſcilicet illa que efficitur per actionem. Et ipſa actio ⁊ p̄ma non dicitur actio: ſed ſecunda. ❡ Contra. quia forma que dicitur actio: quam tu ponis formam mediā: aut eſt facta per aliquā actionē: aut non. ſi nō: ergo aliqd fit abſq; hoc ꝙ ei conueniat aliqua actio per quā fiat. qđ eſt abſurdū. q2 omne qđ fit per aliquaꝫ actionē fit. ſi ſic: aut ergo illa actio eſt in ipſa forma media que dicitur fieri per ipſam: aut non. ſi nō: ergo oportet dare aliquā formā aliā intermediā: que ſit actio per quā fiat. Et ſic quereť de 3ª ⁊ 4ª: ⁊ ibit in īfinitū. ſi ſic: ergo eſt aliqua forma facta q̄ eſt ipſa factio vel actio ꝑ quā fit: ⁊ qua rōne fuit ſtādū in iſta forma quā tu dicis mediā: eadē rōne ſtandū fuit in p̄ma forma: puta in calore vel frigore: ex quo nō repugnat alicui forme facte eſſe actionē ſm quā fit: vel magis ꝓpe ſm quā fit compoſitū. ❡ Cōtra illud qđ dř ð forma media arguiť 2º. p̄mo arguiť ex parte ſubīi talis forme. quero enim in q̊ ſit talis forma media ſicut in ſubīo vtrū in agēte aut in paſſo aut in neutro. nō pōt eē in agēte: q2 aut eſt relatio agentis ad paſſum ſiue ad effectū: aut aliqs actus abſolutus: ſup quē talis reſpect⁹ fundeť: aut p̄ncipiū actiuū. nō p̄ modo: q2 ſm te res predicamēti actionis nō dicit relationē. nec 2º modo: q2 cū talis actus nō conueniat agenti ſemꝑ: ſed tñ dum actu agit: ſequunť duo inconueniētia. ſ. ꝙ omne mouēs moueb iť: ⁊ ꝙ reducēs aliqd agēdo in actū p̄us reducit ſe in actū q̄ aliō: ⁊ ꝑ ꝯñs ſequereť ꝙ īpoſſibile eſſet venire ad mouēs imobile: vel ad agens ꝙ eſſet purus actus. ❡ Secundū inconueniens eſt ꝙ ſi actio eſt actus agētis vt ſubīi: ita ꝙ res predicamēti actionis conuenit agenti vt recipit actū in ſe ſicut in ſubīo: ſequereť ꝙ agenti per ſe cōueniret agere ſm hoc qđ eſt recipere aliquē actū i ſe: ⁊ nō ſm hoc qđ eſt habere a ſe. ſed hoc eſt incōueniens: q2 agere eſt habere aliquē actū a ſe. nec agenti vt agens eſt cōuenit aliqd recipere in ſe. ⁊ ſi hoc facit: hoc eſt per accidēs: quādo. ſ. idem mouet ſeipſum: ita ꝙ tunc per accidens concurrit habitudo eius in quo aliqd eſt: ⁊ habitudo eius a quo aliqd eſt: tamen habitudo eius in quo aliqd recipitur: non conuenit agenti in eo ꝙ agens eſt. ❡ Non pōt etiā dici ꝙ hoc ſit p̄ncipiū actiuū: tū qa hoc eſt p̄ncipiuꝫ ipſius actionis: ⁊ nō actio. tum qa nō ſemꝑ q̄diu manet p̄ncipiū actiuū oꝫ ꝙ maneat actio. ❡ Si vō ponatur in paſſo ſicut in ſubīo: tunc oꝫ ꝙ ſit forma facta: q2 nihil eſt in paſſo qđ poſſit dici res ꝑdicamenti actionis niſi forma facta: vel relatio paſſi ad agens. ſed iſta relatio paſſi ad agens nō poteſt dici res predicamenti actionis: q2 nulla relatio eſt formaliter talis: vt ipſimet aduerſarij dicunt. ergo relinquitur ꝙ ſit ipſa forma facta. quod illi de predicta opiniōe de forma intermedia negant. ❡ Si dicatur ꝙ neutro modo: ſequiť ꝙ actio non pertinet ad agens vel ad paſſum in eo quod huiꝰ. ❡ Scđo principaliter quantuꝫ ad hoc arguo ex parte ipſius mediationis ſic. q2 quādo dicitur ꝙ res predicamenti actionis eſt forma media: aut iſta mediatio: vel iſta forma media intelligitur: ꝙ. ſ. ſit mediū inter agēs ⁊ paſſum: vel inter agens ⁊ eius effectū. ſi p̄mo modo: aut eſt in agēte ſicut in ſubiecto: aut in paſſo: aut in neutro: ⁊ poterit deduci ſicut prius ꝙ talis non eſt niſi forma facta: vel actus factus. ❡ Si autē dicať ꝙ ſit media inter cauſam agentē in actu ⁊ eius effectū. ❡ Contra primo. quia cauſa efficiens vt ſic imediate reſpicit effectum factū ſm ꝙ huiꝰ. ❡ Et ſi dicatur ꝙ imo mediāte efficere nihil eſt dictu. quia de illo efficere querimus qd ſit realiter: ⁊ tu dicis ꝙ forma media inter efficiens ⁊ eius effectum. quod eſt impoſſibile: cum ipſa: vt probatum eſt. neceſſario ſit forma facta: ſiue actus factus. ❡ Scđo ſequereť ꝙ creatio actio eſſet quoddaꝫ medium: quod nec eſſet ipſum creans nec creatura. qđ eſt impoſſibile. ❡ Contra 3ᵐ. ſ. cōtra hoc quod eſt eſſe mediū reſpiciēs duos terminos a quo ⁊ ad quē arguo 3ᵒ. ❡ Et p̄mo arguo ex hoc ꝙ poniť reſpiciens: q2 illud cui conuenit aliqd per ſe reſpicere eſt relatiuū vel formaliter vel fundamentaliter. Sed ſm te agere qđ dicť rem predicamenti actionis eſt quoddā mediū reſpiciens duos terminos. ergo eſt relatiuū vel formaliter vľ fundamentaliter: nō formaliter ſicut concedunt aduerſarij: q2 agere nō dicť relationē. relinquiť ergo ꝙ ſit forma abſoluta. ⁊ per conſequens vt videť ꝙ nō poteſt eē niſi forma facta: vt pluries deductū eſt. ❡ Si dicatur ad hoc: ſicut ipſimet dicunt. ſ. ꝙ nō dicit ſimpľr formaꝫ abſolutā: ſed formā reſpectiuā. ſ. reſpicientē tales terminos: nec tamen dicit relationē formaliter: q2 addit cauſalitateꝫ per quā diſtinguiť a relatione. ❡ Contra hoc arguo 3ᵒ. p̄ q2 cauſalitas iſta aut conuenit predicto medio mediāte ipō reſpicere: aut nō. ſi ſic: adhuc manet ꝙ predictū mediū ſit reſpectiuū vel formaliter vel fundamentaliter: q2 manēte rōne rei manet res quocūq; addito: dūmodo illud additū nō tollat rōnē rei. Et ꝓpter hoc rōnale adueniens aīali nō tollit aīal eſſe. rationale enim eſt animal: ſed bene tollit eſſe animal irrationale. Si ergo iſta cauſalitas nō tollit a medio illo eē medium reſpiciens non tollit ab eo eſſe relatiuū formaliter vel fundamentaliter. Si autem predicta cauſalitas tollit ab eo eſſe relatiuum tam fundamentaliter q̄ formaliter ſequitur ꝙ tali rei quam ponunt eſſe medium cauſalitatem habens non ſit per ſe loquendo reſpiciēs quoſcunq; terminos. ❡ Secundo. quia etiam ſm eos ſi actio in abſtracto importat cauſalitatē: quia per hoc arguunt ipſi ꝙ forma finita non poteſt eſſe actio: quia fit per actionem. ſed cum hoc ipſi dicunt ꝙ actio in abſtracto dicit formaliter relationeꝫ: ergo ex hoc qđ predictum medium dicit cauſalitatem non tollitur quin dicat formaliter relationeꝫ. ❡ Tertio. quia vt dicunt: omnia ſex vltima predicamenta dicunt interuallum: ſiue medium. ergo dicunt tale medium vel ſine cauſalitate vel cum cauſalitate. ſi cuꝫ cauſalitate: ſequitur ꝙ omnia illa ſex predicamenta pertinent ad predicamentum actionis. ſi ſine cauſalitate: ſequitur ꝙ omnia pertinent ad genus relatiōis. ❡ Si dicatur ad hoc ꝙ alia predicamenta dicunt cauſalitatē non ſm rem: ⁊ in hoc differunt a ꝑdicamento actionis: ſed ſm rationē intelligendi: vel ſm modum ſignificandi: ⁊ in hoc differūt a relatione que neutro modo dicit cauſalitatē. ❡ Iſte ſunt abſurditates manifeſte. p̄mo. quia relatio non minus dicit cauſalitatem ſm modum ſignificandi q̄ ſedere vel ſtare vel vbi eſſe: imo plus. quia iſta non important cauſalitatem effectiuam nec ſm rem nec ſm modum ſignificandi. referre autem ſaltem importat cauſalitatem talem ſm modum ſignificandi. ❡ Nam referre grāmatice loquendo eſt verbum actiuuꝫ. ❡ Secundo. quia ſm hoc differentia predicamentorum eſt differētia ſm modum ſignificandi: ⁊ pertinebit eoruꝫ diſtinctio magis ad grāmaticam q̄ ad metaphyſicaꝫ. Unde iſta ſunt deriſoria. ⁊ de hoc magˡ patebit quādo agetur de iſta differentia. ❡ Unde arguo contra 4ᵐ. ſ. contra iſtam differentiam quam ponunt: quando dicunt ꝙ relatio ⁊ actio ſiue res quaꝫ agere dicunt: differunt: quia vnum dicit connexionem ſine quacunque cauſalitate: ſcilicet relatio. actio vero dicit medium tale cum cauſalitate, et hoc verbaliter: vel per modum

verbi. alia vero predicamenta que ſequuntur dicunt cauſalitatez nominalr. ¶ Et ego dico ꝙ iſti in ſuis dictis contradicunt ſibyipſis: ⁊ contradicunt veritati: cõtradicunt ſibi: quia dicunt ꝙ res predicamenti ipſius agere eſt forma media: ſed forma media non dicit cauſalitatem verbaliter; quia eſſe formam mediam non dicit verbuz actiuum: imo ꝙ plus eſt eſſe formã mediã nec verbalr nec noialr nec ſm rem nec ſm modũ itelligẽdi dicit cauſalitatẽ effectiuã: de qua nũc loquimur. Contradicunt ẽt veritati rei. ṗmo qꝛ dicũt ꝙ res alioꝝ ṗdicamẽtoꝝ dicunt cauſalitatẽ noialr: qꝛ ſedere ⁊ ſtare dicũt rẽ ṗdicamẽti ſitus: ſed iſta nõ dicũt noialr cauſalitatez ṗdictã: cũ nõ ſint noia: ſed verba. ⁊ ꝙ plus eſt nec noialr nec verbalr nec ſm rem nec ſm rõnẽ intelligendi dicũt talẽ cauſalitatẽ. g̃ ⁊c. ¶ Idẽ põt argui de vbi ⁊ de qñ: q̃ nec ſunt nomina nec verba nec cauſalitatẽ talẽ qualitercũqꝫ dicũt. pꝫ ẽt ꝙ ꝯdicũt veritati de relatiõe: qꝛ ſicut iã pꝫ dicit cauſalitatẽ ſm modũ ſignificãdi verbaliter qſi dĩ ꝙ relatio refert illud cuiꝰ eſt ad ſuũ correlatiuũ. ¶ Tertio. qꝛ ſꝫ iſtũ modũ differẽdi ṗdicamẽta nõ haberẽt differẽtiã ſm eſſe reale; ſed ſm modũ ſignificãdi: vel ſm rõnẽ: ſiue ſm modũ itelligẽdi: qḋ eſt abſurdũ. ¶ Auctoritates ẽt q̃s ipſi ponũt nõ valẽt. ⁊ ṗ q̃tum ad illud qḋ adducit̃ de ſimplicio ſup predicamẽta tñ qꝛ frequẽter nõ ſolũ in illis: ſꝫ ⁊ in alys ṗdicamẽtis phs exẽplificat frequẽtiꝰ in concreto q̃ in abſtracto. tñ qꝛ ſpecialr in illis hoc debuit magis fieri: qꝛ ꝯcreta notiora ſunt q̃ abſtracta. tũ qꝛ ibi valde breuiter trãſit de

3. phy. cõ. 4. ⁊ 5. phy. 2. 9. illis ſex ṗdicamẽtis. ¶ Qḋ aũt dĩ de cõmẽtatore ꝙ vocat interuallũ dicendũ ꝙ ipſe nõ loquit̃ ſm ṗprietatẽ rei: nec ſm ṗpriã conceptionẽ: ſed ſm quãdã manuductionẽ: vl ſm vulgare dictũ: cũ ipſe dicat ꝙ de motu ſũt due opiniones. vna q̃ dicit ꝙ eſt fluxus forme: ſiue via in formã. alia vo: vt dicit: eſt q̃ eſt ipſa forma fluẽs: ⁊ dicit ꝙ ṗma eſt cõmunior: ſed 2ᵃ verior. vñ ſm eũ motus ⁊ p ꝯñs actio eſt forma fluẽs: ſꝫ ẽt hoc qḋ eſt fluere nõ accipiat̃ ṗpe. ¶ Qḋ aũt dĩ de pho. 3. phy. ꝙ actio eſt

Tex. cõ. 21. via. iſtud eſt valde mirabile ⁊ valde friuolũ: qꝛ Ariſtoteles ibi nõ dicit ꝙ ſit via; nec plus ibi loquit̃ de actiõe q̃ de paſſione: qꝛ dicit ꝙ ſicut eſt eadez via a thebis in athenas: ⁊ ecõuerſo. ita eſt idẽ mot mouẽtis ⁊ mobilis ſed eſt mouẽtis vt a quo eſt effectiue. mobilis aũt eſt vt in quo eſt ſic in ſubo. ¶ Si aũt dicat̃ ad oia ṗmiſſa qñ dĩ ꝙ actio eſt egreſſus forma media ⁊ iternallũ vel via ꝙ eſt locutio metaphorica; tũc totũ nihil facit ad ṗpoſitũ: qꝛ nos querimus de eo qḋ tu metaphorice circũloqueris qd ſit ſm ṗprietatẽ rei: ⁊ ſm eſſe reale. vtꝝ. ſ. ſit relatio agẽtis ad paſſum: vel ṗnᵐ actiuũ: vel aliqs actꝰ abſolutꝰ cauſatus in eo de nouo; vel ſit aliqd exiſtẽs in paſſo. Et vlteriꝰ querit̃ vtrũ ſit actus: vel relatio paſſi: vel ſi eſt aliqua res q̃ ſit in paſſo: ⁊ ſi ſic q̃ ſit illa res ſm ṗprietatẽ rei. vñ iſta opinio nihil dicit ad rem pertinẽs: ſed ſolũ friuola ⁊ abſurditates. ¶ Quãtũ ad verã opio

Opio ṗpa nem dico ꝙ actio ⁊ paſſio ⁊ effectꝰ formalis: ſiue formalis terminus actionis ſiue ṗductionis quantũ ad id qḋ ſunt dicunt vnã rem: ſꝫ hoc qḋ dico actio ⁊ paſſio ipoꝛtent circa illã rem differẽtiã aliquã realẽ modo quo exponet̃: ⁊ quãtũ ad hoc fiẽt tria. ṗᵐ eſt oſtẽdere ꝙ ita ẽ. 2ᵒ oſtẽdet̃ quõ ſic eſt. 3ᵒ obycit̃ ꝯ hoc: ⁊ reſpõdebit̃. ¶ Quantũ ad ṗᵐ ſciendũ ꝙ ſicut dictũ fuit. ſ. in. 4. queſtione. oꝫ ꝙ actio ſit ſubtiue in agẽte vel in paſſo. ¶ Ad cuius euidẽtiã ṗ videndũ eſt quõ diuerſimode põt accipi paſſum. 2ᵒ quõ põt dici aliqd ſubtiue in paſſo: vel in ali

Paſſuz dupliciter ſubtiue ⁊ obtiue. quo alio. 3ᵒ his declaratis: patebit ad ṗpoſitũ. ¶ Quãtum ad ṗᵐ ſciẽdũ ꝙ paſſum 2ʳ põt accipi. ſ. ſubtiue ⁊ ob-

iectiue. ſubtiue dĩ paſſum ipſuz ſubm qḋ mouet̃ ⁊ recipit formã effectiuã. ſic quãdo aqua caleſit aqua dĩ ſubꝫ paſſum. dĩ enim caleſieri: qḋ quidẽ caleſieri cõuenit ſibi ſicut ſubto. ¶ Alio modo dĩ aliqd paſſum magis ṗpꝛie obtiue: qꝛ. ſ. eſt obiectũ cauſe efficiẽtis: ⁊ iſto modo fieri qḋ ipoꝛtat pati cõuenit forme effecte: vel ẽt ipſi cõpoſito. vñ dicimus ꝙ calor efficit̃ non ṗpe ſubtiue: ſed ẽt obtiue. Et creatura dĩ creari nõ ṗprie ſubiectiue: ſed obiectiue: qꝛ creatio realr ⁊ ṗprie loquendo non habet ſubiectũ preſuppoſitũ: ⁊ quantũ ad hoc põt aliquo modo ṗduci in diuinis ſic. ſ. obiectiue dĩ pati: ſicut generari. nã ibi ſm veritatẽ non eſt pati nec fieri vel generari ſubiectiue. ſic ergo contingit aliqd 2ʳ paſſiue dici ſm ꝙ hoc eſt fieri vel ṗduci. ſ. ſubiectiue ⁊ obiectiue. ¶ Quantum ad 2ᵐ ſciendũ ꝙ aliqd põt dici eſſe in aliquo ſubiectiue vel ṗpe ⁊ realr: ſicut calor eſt in corpore ſubiectiue; ⁊ conſimilis accidẽtis habẽt eſſe in ſuis ſubeis. alio modo dĩ aliqd ſubiectiue eſſe in aliquo nõ ſic ṗpꝛie ſicut predicto modo: ſed large. qꝛ. ſ. eſt indifferens ab eo ſubiecto: ita ꝙ nõ habet habitudinẽ ad aliqḋ ſubiectũ realiter differẽs: ſed magis dicit indiuiſionẽ ſiue indifferentiã ſm ſubiectũ ab eo in quo dĩ eſſe ſubiectiue: ſiue ſit idem cũ eo per eſſentiã: ſiue nõ. ⁊ iſto modo dicimus ꝙ creari ſubiectiue eſt in creatura: cũ tamen vt teneo ad nunc non differat realiter creatura ab ipſo creari quantũ ad illud qḋ ſunt. Et dĩ etiã ſm iſtũ modũ: ꝙ generari eſt in filio. Quãdo ergo dĩ ꝙ actio neceſſario eſt in agente vel in paſſo ſubiectiue eſt intelligendũ de paſſo obiectiue: ⁊ nõ tñ de paſſo ſubiectiue dicto: ſicut expoſitũ eſt. Quãdo etiã dĩ ꝙ actio ſit in agente vel in paſſo. ⁊ hoc ſubiectiue ẽt intelligẽdũ eſt de eſſe ſubiectiue ſiue ṗpe ſiue large. vnde ſi fieret aliqua forma ſimplex ſubſiſtens ſuum fieri eſſet in ea hoc modo ſubiectiue: ſꝫ ſuuz fieri: vt magis patebit: non differret re ab ea quantũ ad id qḋ ſunt. ¶ Ex his ſtatim patet 3ᵐ. ſ. ꝙ oꝫ ponere: ſicut dictũ eſt: actionẽ ſubiectiue eo modo quo expoſituz eſt eſſe in agente vel in paſſo: qꝛ ipoſſibile eſt ꝙ actio ſit diſtincta ſubiecto ab vtroqꝫ. ¶ Sed ſicut in predicta queſtione ⁊ nũc in reprobatione precedentis opinionis probatum eſt actio non poteſt eſſe ſubiectiue in agente loquendo per ſe: quia nec eſt principiũ actiuum nec relatio agentis ad paſſum: nec actus abſolutꝰ de nouo in agente acquiſitus. ergo: vt ex dictis patet: relinquitur ꝙ res que eſt actio ſubtiue ſit in paſſo. ¶ Et ex hoc faciliter poteſt probari ꝙ actio ſit forma effecta ſiue que efficitur. Et hoc patet ſic. quia actio eſt in paſſo ſubiectiue: ſed in paſſo in eo ꝙ paſſuz nihil eſt qḋ poſſit eſſe actio niſi forma que ſit. ergo ⁊c. Maior patet ex dictis. Minor faciliter probatur. quia in paſſo in eo ꝙ tale non eſt aliquid niſi principium paſſiuũ: vel forma que ſit: vel relatio paſſi ad agens: vel aliquis actus abſolutus differens realiter ab iſtis de nouo acqſitus dũ patiens patitur. Sed actio non eſt principium paſſiuũ; vt de ſe patet. qꝛ preſupponitur etiam realiter in actione que eſt motus actioni ⁊ paſſioni: nec etiam poteſt eſſe relatio que eſt paſſi ad agens: que preſupponit actionem. nulla etiam relatio eſt formaliter actio: de qua loquimur: que pertinet ad predicamentum actionis ṗprie dictæ: prout diſtinguitur contra predicamentum relationis. nec etiam poteſt eſſe actus abſolutꝰ realiter differens a forma que ſit: quia oportet illum actuz eſſe rem factam: ⁊ queretur de factione illius rei: ⁊ ſic in infinitũ. relinquit̃ ergo ꝙ actio realr loq̃ndo ſit ipſa forᵃ q̃ ſit. Et ſic pꝫ ṗᵐ ṗncipale. ſ. ꝙ actio ſit ipſa forma q̃ ſit. Et iſta dicitur effectus ⁊ terminus formalis motus et

generationis: quia forma effecta ⁊ terminus formalis ⁊ effectus formalis idē ſunt: vt de ſe patet. ❡ Quantū ad ſecundum .ſ. quomodo talis forma poſſit eſſe actio ⁊ paſſio ⁊ terminus formalis ſciendū ꝙ ſicut in .4. q. fuit dictū illa forma ꝓut denominat cauſaʒ efficientē vt a q̄ eſt effectiue hʒ rōnē actionis: qꝛ ſicˉ ibi fuit dictū agere nihil aliud eſt q̄ʒ hr̄e actū factū a ſe. v. g. nihil aliud eſt calefacere q̄ʒ caloreʒ hr̄e actu a ſe vt a cā efficiēte: ita ꝙ pōt ſic formari ratio: qꝛ illud eſt actio ſm̄ ꝙ hui⁹ a quo agēs ſm̄ ꝙ agēs d̄nominaṫ eē agēs. ſed forma q̄ fit dū actu fit eſt hui⁹. ġ ⁊c̄. Ma. pʒ. qꝛ ſicut illō eſt qualitas a quo aliqd dr̄ eſſe quale: ita illud dr̄ actio a quo agens dr̄ agēs eſſe. Mi. ēt pʒ ſatis. qꝛ agēs dr̄ eſſe agens ab aliquo actu: ſicut ipſiuʒ nomē iportat. ſed agēs nō pōt dici agens ꝑ ſe ⁊ ꝓprie: ⁊ ſm̄ ꝙ tale ab aliquo actu: qui recipiatur in ipſo: ſed magis ab actu qui eſt ab ipſo vt a cauſa efficiēte: ġ agens dr̄ agēs ab actu qui eſt ab ipſo vt a cā efficiēte: ſʒ actus qui eſt a cauſa efficiēte ſm̄ ꝙ hui⁹ eſt actus qui fit. ġ ⁊c̄. ❡ Et ſi dicaṫ ꝙ duo ſunt ab agēte ſicut a cā efficiēte .ſ. actio ſiue factio ipa: ⁊ actus fcūs vel qui fit: nō valet: qꝛ vt ꝓbatū eſt .ś. oʒ ꝙ ille act⁹ quē tu vocas actionē: cū habeat cām efficiētē: ſiue effectiuā ſit aliqd factū: ſiue aliq̄ res facta. Et tunc quereṫ vtrū ſit facta ꝑ actionē differētē a ſe vel nō. ſi ſic: quereṫ ſiliř de illa actiōe: ⁊ ibit in īfinitū: vł oportebit dicere ꝙ illa res facta ſit facta ꝑ actionē nō differentē ab ea. ⁊ ꝑ ꝯńs oportebit dicere ꝙ aliqua res facta ſit ipſamet actio. ⁊ qua rōne vna res pōt dici actio q̄ ſit: eadē rōne alie. ſicˉ .ś. fuit deductū. ❡ Et cōfirmaṫ ratio: qꝛ ab eodē agēs diciṫ eē agēs a quo potētia actiua dr̄ eē actiua: ſʒ potentia actiua dr̄ potētia actiua ab actu: quē cauſat in alio i eo qō aliud. ġ ⁊c̄. ❡ Prout vō ipſe actus fact⁹ denoiaṫ a cauſa effectiua hʒ rōnē paſſionis. ❡ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ aliqd calefit: lʒ ſubiectū caloris facti denoieṫ a calore facto: vel ſm̄ fieri. ſicut quādo dicimus ꝙ tale ſubiectū calefit ſiť ſm̄ eſſe factū. ſicut quando dr̄ ꝙ eſt calefactū: tn̄ quādo diciṫ de calore facto ꝙ eſt calor factus ſiue effectus hoc ꝙ eſt eē factū eſt denoiatio a cauſa efficiēte. qō pʒ ſic. qꝛ eē factū vel effectū: aut cōuenit ei qō diciṫ tale: puta calori facto eſſe factū ſm̄ rōnē ſue ſpeciei: aut ſm̄ aliqd a quo ipſiuʒ fit. vt ſic. aut ſm̄ ꝙ aliqd fit ab ipſo: aut ſm̄ quācūq3 aliā habitudinē ad qōcūq3 aliō alr̄ ſe habēs. nō p̊ modo: qꝛ calor ſm̄ ꝙ calor nō iportat fieri: nec faceṙ: nec factū eē: nec feciſſe: alioqn calor formalr̄ ſm̄ rōnē ꝓpe ſpēi eſſet paſſio. qō eſt falſuʒ. nec tertio modo: qꝛ nulla res dr̄ facta ex hoc: ꝙ habeat aliqd a ſe: ſicut a cauſa efficiēte. nec quarto modo: qꝛ paſſum in eo qō paſſum nō hʒ habitudinē ad aliud aliqd: niſi ad ipſiuʒ agēs: vel ad ſuū ſubiectū: ſed forme nō cōpetit ratio paſſionis: vel ēt eſſe factū in cōparatione ad ſubiectū: puta calor nō hʒ eē factū a ſuo ſubō excluſa rōne cauſalitatis effectiue: qꝛ circūſcripto ꝙ calor ñ haberet cām effectiuā: ſubiecto caloris hn̄ ꝯueniret eē calidū: nō tn̄ eſſe calefactū. vn̄ relinquiṫ 2ᵐ: ꝙ .ſ. calori cōuenit eē factū: vel effect⁹ formalis: vel ēt fieri ſm̄ illud a quo eſt vt a cā efficiēte: ſʒ illa denoiatio ꝯuenit alicui ſm̄ ꝙ eſt ab aliquo. ſicut a cauſa efficiēte eſt denoiatio a cā efficiente. ġ ⁊c̄. ❡ Sic ġ talis forma facta hʒ ꝙ ſit talis forma facta ꝓut accipiṫ ſm̄ ſe: puta calor vel q̄litas. Et hʒ ꝙ ſit effect⁹ formalis: ⁊ ēt paſſio ſm̄ ꝙ denominaṫ a cā effectiua: eo ꝙ ſit actio ꝓut agens habet ꝙ denomineṫ ab ea. ❡ Quantū ad 3ᵐ ꝑncipale pertinēs ad iſta in creaturis multipliciter arguiṫ. ꝑmo ſic. quia actio ꝓprie: aut dicitur forma facta prout denominat agens: aut ratione alicuius realis: ꝑ quod conuenit forme facte ſic denominare. ſi ꝑmo modo: tūc formaliter actio erit nominatio. quod eſt falſuʒ: cū hec dicant ens ſine actū rōnis. ſi ſcdō modo: tunc oportet dare aliquid reale: preter formā factā: rōne cuius conuenit rei ei facere talem denominationē. ⁊ ſic actio eſt aliquid aliud nō tm̄ forma facta. ❡ Scdō ſic. quia actio ⁊ paſſio aut differūt ſm̄ diuerſas denominatioēs tm̄: aut ſm̄ diuerſas res. ſi ꝑmo modo: tūc ſequiṫ: vt videṫ: ꝙ actio ⁊ paſſio nō differūt ſm̄ rē: ſed tm̄ ſm̄ actū aīe. ſi ſcdō modo: tūc oportebit ꝙ actio ⁊ paſſio nō dicāt ſolā formā. qꝛ illa forma facta nō dicit plura realr̄ differētia. ❡ Tertio ſic. nulla res ꝑ̄ſupponit ſeipſaʒ. ſed forma facta ꝑ̄ſupponit actionē: qꝛ eſſe factū ꝑ̄ſupponit ipſiuʒ facere. ergo ⁊c̄. ❡ Quarto ſic. qꝛ illud qō manet trāſeūte actiōe nō eſt actio: qꝛ nihil pōt manere ſine ſeipſo. ſʒ forma facta manet trāſeūte actiōe: vt de ſe pʒ. ergo ⁊c̄. ❡ Quinto ſic. qꝛ nulla res fit ꝑ ſeipſaʒ: ſed forma facta fit ꝑ actionē: qꝛ ꝑ idē fit forma ⁊ compoſitū. compoſitū vō fit ꝑ actioneʒ. ġ ⁊c̄. ❡ Sexto ſic. qꝛ illud qō fit virtute actiōis nō eſt ipſa actio: ſʒ forma facta eſt hui⁹. ġ ⁊c̄. ❡ Septimo ſic. predicamenta ſunt ipermixta ita ꝙ res vni⁹ predicamēti nō eſt res alteri⁹. ſed ſi actio ⁊ paſſio eſſent ipſa forma facta res vni⁹ predicamenti eſſet res alteri⁹: ⁊ eſſent eadem res. qō eſt ipoſſe. ergo ⁊c̄. ❡ Octauo ſic. qꝛ nō minus eſt incōueniēs ꝙ actio ſit relatio q̄ʒ ꝙ ſit habere: ſʒ ſm̄ te actio eſt habere: qꝛ ſm̄ te actio nihil aliud eſt q̄ʒ habere formā factā. ġ ⁊c̄. ❡ Nono ſic. qꝛ poſito aliquo calefactibili inter duos ignes ponamus ꝙ de⁹ ſuſpēdat actionē alteri⁹ illoꝝ ignū. Ex hoc arguo ſic. ſtante illa ẏpoteſi pōt dici ꝙ actio alteri⁹ illoꝝ duoꝝ ignū ſit virtute diuina ſuſpēſa: ſed iſta ſuſpēſio nō pōt accipi quātū ad formā: qꝛ poniṫ ꝙ alter ignis fecit formā in illo calefactibili: ergo nō pōt dici ꝙ actio q̄ eſt calefactio ſit forma facta. ❡ Ad maiorē euidētiā ſolutionis iſtoꝝ argumentoꝝ ꝑmitto quattuor. ꝑ̊ᵐ eſt quō aliqd denominaṫ ab aliq̄: ⁊ qd reſpōdet tali denominationi ex parte rei. ❡ Secundū eſt oſtēdere quō intelligiṫ ipermixtio predicamentorū. ❡ Tertiū eſt quō ſi forma facta ſit ipſa actio realiter ꝙ manēte forma facta ⁊ nō maneat ipſa actio. ❡ Quartuʒ eſt quō dicaṫ ꝙ forma facta fiat per actionē ſi ipſamet eſt ipſa actio. ❡ Quantū ad ꝑ̊mū ſciendū ꝙ ꝓpter diuerſas habitudines rerū q̄ iportanṫ ꝑ predicatū ⁊ ſubiectū oportuit inuenire diuerſuʒ modū predicandi. Inueniuntur autem aliqua ſic ſe habere ꝙ ſunt vnum per eſſentiam: ⁊ dicunt vnam ⁊ eandē eſſentiam. ſicut albedo ⁊ color: homo ⁊ aīal. quedā autē ſunt que nō ſunt ſic idem per eſſentiā. ⁊ ideo inter ipſa oportet inuenire alium modū predicandi preter q̄ʒ in illis q̄ ſunt idem per eſſentiā. vnde in talibus non poteſt dici ꝙ hoc eſt hoc: puta de homine ⁊ albedine. ſed poteſt dici hoc habet hoc: vel hoc eſt habēs hoc. vnde lʒ nō poſſit dici ꝙ homo ſit albedo: poteſt tamen dici ꝙ homo eſt albus: vel ꝙ eſt habens albedinē. vnde ⁊ talia que tale habere important dicūtur denominatiua. ſicut album: quantum: ⁊ conſimilia. tales autem denominationes non ſolum fiunt a forma que eſt alicuius vt ſubiecti in quo eſt. ſicut quando dicimus ꝙ album eſt nigrū imo aliquo modo fiūt a re extrinſeca: vnde locatuʒ denominatur a loco qui non eſt locati vt ſubiecti: ⁊ etiam effectus denominatur a cauſa. ſicut iſte liber dicitur eē Ariſtotelis: ⁊ doctrina Ariſtotelis: ideſt edita ab Ariſtotele. talia autem denominatiua quantum ad hoc ꝙ ſignificant ſm̄ talem moduʒ ſignificandi ⁊ denominandi pertinent ad actum anime fundatum aliquo modo ex parte rei. ❡ Sed illō qō videt ex parte rei tali mō

ſignificandi ⁊ denominandi ꝑut aliqua res nõ eſt hoc vel illud: ſed hui⁹ vel illi⁹. ⁊ hoc mõ vl' illo: puta vt ſubiecti. ſic albedo eſt hoīs: vel vt cauſe. ſic res facta eſt facientis: ⁊ ſic de aliꝗs. ⁊ iſtud ꝑtinet ad eſſe reale. ¶ Et ꝑ hoc pꝫ ad pᵐᵃᵐ rõnē: qꝛ qñ dicit̃ ꝙ forma facta habet ꝙ ſit actio vel paſſio: ſm ꝙ denoīat agēs: vel ſm ꝙ denominatur ab agēte: nõ accipit̃ iſtud ſm diuerſum modū ſignificādi tm̄: ſed ſm ꝙ diuerſimode ex parte rei effectus eſt ipſius cauſe aliter ⁊ aliter cauſa eſt cauſa ipſi⁹ effect⁹: ⁊ aliō eſt ex ꝑte rei hr̄e effectū a ſe: vt a cauſa efficiēte: ⁊ aliud eſt hr̄e aliqd vt cauſam efficiētē cui⁹ ſit effectus ꝙ īportat fieri ⁊ factū eē. ¶ Q̄tū ad zᵐ ſciendū ꝙ īpermixtio ꝑdicamētoꝝ zr̄ pōt intelligi. vno modo ꝙ ſm diuerſitatē ꝑdicamētoꝝ ſint diuerſe eſſentie. ſicut ſb̄a ⁊ quātitas ⁊ qualitas: ⁊ iſto modo nõ credo ꝙ d̄beat accipi īpermixtio ꝑdicamētoꝝ: ita ꝙ nulla eadē eēntia includat̃ in vno q̄ includit̃ in alio. Et hoc alō oñdi de relōne ⁊ fundamēto. ¶ Et nūc videt̃ mihi ſatis ꝓbabilr̄ de actione ⁊ paſſione ⁊ forma: qꝛ oꝫ ponere ꝙ actio ſit aliqua res facta: nec pōt fingi ꝙ ſit alia res facta: niſi ipſemet actus qui dicit̃ fieri ꝑ actionē. alio modo pōt intelligi talis īpermixtio ſic: ꝙ vel eſſentia q̄ eſt vnius ꝑdicamēti nõ ſit eſſentia alterius. ſicut ſatis pꝫ ꝯ tribus ꝑmis: vel ꝙ exiſtēte vna eſſentia illa eſſentia determinet ſibi aliquē modū ſm quē realr̄ ſit alicuius ſꝫ quē nõ ſit cuiuſcūꝗ alterius: ſm quē poſſit accipi ꝓpria ratio ꝑdicamēti: ſm quā ſicut ſm fundamētū veritatis ex parte rei habet denominare rē cuius eſt ſm talē modum. ſicut illa res que eſt actio quecūꝗ ſit illa denominat agens ſm ꝙ eſt actio tm̄ ipſius agentis: quia actio vt actio eſt nõ eſt niſi eius a quo eſt vt ab agente. Et ſi accipiat̃ ſm ꝙ eſt alicui⁹ vt ſubiecti: tamen nõ eſt actio illius ſubiecti: ſed oportet ꝙ ſm aliam rationē conueniat ſibi eſſe illi⁹ vt ſubiecti q̄ꝫ ſm rationē actionis: ita ꝙ nõ in eo ꝙ actio ſit eius vt ſubiecti. paſſio vero lꝫ ſit illius cuius eſt vt ſubiecti: non tamen in hoc completur ratio eius: ſm quam realiter conuenit ſibi eſſe paſſio: immo vltra hoc qđ eſt eſſe eius cuius eſt vt ſubiecti includit habere cauſam effectiuā. verbi grā. ad hoc ꝙ calori conueniat eſſe calefactionem paſſionem includit nõ ſolum ꝙ ſuum ſubiectuꝫ vel illud cuius eſt vt ſubiecti ſit calidum ſm ipſum: qđ quidem eſſet verum ponendo ꝑ impoſſibile ꝙ nõ habeat cauſam: ſed etiam includit ꝙ ſm ipſum ſubiectum dicatur calefactuꝫ: qđ nihil aliud eſt q̄ꝫ eſſe calidum habens cauſam effectiuam. Et determinatio ſm quam res determinat ſibi talem modum: ſm quem dicitur ſic eſſe huius: ſm quē non eſt niſi huius modo quo expoſitum eſt ſufficit ad diſtinctionem ⁊ impermixtionem predicamentorum. ¶ Quantū ad tertium quantum ad nunc pertinet ſciendū ꝙ fieri cōmuniter dictum importat habere vel accipere eſſe ab alio: ⁊ tam diu manet actio ⁊ paſſio q̄ꝫ diu aliquid accipitur eſſe actu ab alio ſucceſſiue. ſicut illa que fiunt per motum. quedam vero fiunt in inſtanti. vt quādo introducitur forma ſubſtantialis. ¶ In ꝑmis fieri ⁊ factum eſſe differunt: quia fieri importat ſucceſſionem in acquiſitione forme ⁊ incompletuꝫ eſſe forme. factum autem eſſe non dicit ſucceſſionē in acquiſitione forme. Et importat completum eſſe forme: ⁊ in talibus non dicitur forma facta fieri: quia .ſ. forma completa non eſt forma incompleta: nec quantum ad hoc differunt: niſi ſicut intenſum ⁊ remiſſuꝫ: tn̄ in talibus forma que fit dum fit: ⁊ ſuum fieri nõ differūt realr̄: niſi ꝙ fieri īportat cauſalitatē actualē ei⁹ cui ꝯuenit facere vltra rõnē ſpecificaꝫ forme: vltra hoc .ſ. ꝙ eſt facere quale vel q̄tū formalr̄.

Impermixtio ꝑdicamētoꝝ dupli͂r poteſt capi.

¶ Ulterius ſciendū ꝙ ſunt quedam cauſe que non habent ſemper cauſalitatē actualē ſuꝑ ſuum effectum. ſicut pꝫ de particularibus cauſis: reſpectu cuius vel quarum dicitur ꝙ fieri eſt ipſa forma in fluxu .i. in tali acquiſitione ſucceſſiua: vel eſſe nunc primo ab eo ſicut a cauſa efficiente. ¶ Deſcendēdo ergo ad propoſitum dico ꝙ fieri eſt realiter ipſa forma que fit: ⁊ actio eſt ipſa eadem forma: prout eſt actu alicuius: vt a quo eſt actu: ſicut a cauſa efficiente. vnde ſicut dictum eſt actio nõ addit niſi eſſe actu illius cuius dicitur actio: vt a quo habꝫ actio eſſe actu: ⁊ quia forma que fit poteſt manere quātum ad illud quod eſt dato ꝙ non ſit talis agētis .ſ. particularis vt dantis eē actu. ideo poteſt manere facta forma non manente hoc ꝙ ſit actio talis agētis: nec tamē ſequitur ꝙ talis actio nõ fuerit illa forma propter hoc ꝙ manet poſt. Sed tamen ſequit̃ ꝙ illa forma que fuit alicuius: vt cauſe efficientis a quo habebat actu eſſe non ſit ſic illius nunc ſicut erat tunc. ⁊ hoc eſt ipſam nõ eſſe actionem. ¶ Eſt autē ſciendum ꝙ dato ꝙ talis forma facta non ſit ſemper actio talis agētis particularis: tamen ſemper eſt actio alicuius agentis: a cuius cauſalitate ſemper actu depēdet. ſicut ſm Auguſtinū lumē ſemper eſt in fieri ⁊ in facto eſſe. ¶ Quantū ad 4ᵐ ſciēdum ꝙ quando dicitur ꝙ res facta ſit per actioneꝫ: qđ impoſſibile eſt ꝙ ly ꝑ. importet effectiuam cauſalitatē quā habeat actio: vel reſpectu forme facte: vl' reſpectu ipſius fieri. ⁊ hoc proprie ⁊ ſm rē .ſ. ꝙ ipſa actio ſit cauſa effectiua: vel habens cauſalitatem effectiuam reſpectu alicuius iſtorum. ¶ Ad cuius euidentiam ſciendū ꝙ illud per quod poſſet magis videri ꝙ actio importet cauſalitatem effectiuam eſt: quia idē re eſt vt videtur agere ⁊ cauſare effectiue. ſed cauſare effectiue videt̃ importare cauſalitatem effectiuam. ergo ⁊c̄. ¶ Ad declarationē veritatis circa iſta pono quandaꝫ diſtinctionē de cauſalitate. zᵒ ponā quattuor concluſiones. Et ex hoc patebit veritas. ¶ Quantū ad pᵐ ſciēdū ꝙ cauſalitas cauſe efficientis pōt 3r̄ accipi. Uno modo pro principio actiuo: ꝑ qđ conuenit ſibi agere. Alio modo pro effectu formali: eo modo quo effectus formalis: vel obiectū potentie dicit̃ nomine ipſius. ſicut dicimus rē volitā eſſe volūtatē ipſius volētis: ⁊ rē īpatā eē īperiū regis: ita ꝙ effectus q eſt obiectū cauſalitatis ꝑ modo dicte dicat̃ cauſalitas cauſe efficiētis: ſic ꝺmōſtrato aliquo effectu alicui⁹ dr̄. Ecce vigor vel valor veſter .i. effect⁹ vigoris veſtri. Tertio modo pōt dici cauſalitas alicui⁹: ꝑut denoīat̃ a cauſalitate zᵒ mõ dicta .ſ. hr̄e effectū cauſatuꝫ a ſe. ¶ Quantū ad zᵐ pono quattuor concluſiones. Prīa eſt ꝙ actio nõ eſt cauſalitas ꝑ mõ dicta. Scđa eſt ꝙ cālitas tal' nõ ſolū nõ ē actio: ſꝫ ēt ꝙ actio ſꝫ ꝙ hui⁹ nõ hꝫ talē cālitatē reſpectu cuiuſcūꝗ. Tertia ꝯ eſt ꝙ actio eſt cālitas zᵒ mõ dicta. Quarta ꝯ eſt ꝙ actio accipiēdo terminū formalr̄ q̄tū ad modū ſignificādi actio nõ dicit cālitatē zᵒ mõ dictā: ſꝫ agere hoc dicit. ¶ Prīa ꝯ pꝫ ſic. qꝛ oꝫ ponere ſm ꝑdicta ꝙ actio ſit realr̄ qūocūꝗ ħ ſit effect⁹ agētis. ⁊ hoc ſatis deductū eſt ex ꝑmiſſis: ſꝫ ꝑnᵐ effectiuū vt q̄ agēs agit nõ pōt eē aliqs effectus agētis. g̃ ⁊c̄. Ma. pꝫ ex dictis. Mi. pꝫ de ſe. qꝛ īpoſſe eſt ꝙ ꝑnᵐ alicui⁹ effect⁹ ſit ipſe effect⁹. ¶ Scđa ꝯ pꝫ ſic. qꝛ ꝑnciᵐ actiuū alicui⁹ agētis ſm ꝙ hui⁹ eſt cā effectiua: ſꝫ actio in eo ꝙ talis nõ eſt cā effectiua: ſꝫ magis effect⁹ alicui⁹ cāe effectiue. g̃ ⁊c̄. ¶ Tertia ꝯ pꝫ ex dictiſ. qꝛ cālitaſ zᵒ mõ dicta dic̃ effectū formalē: ſꝫ ſic deductū fuit. ſ. actio ē eadē res qđ effect⁹ formal: niſi ꝙ effect⁹ formal noīat illā rē: nõ vt ī fieri: nec vt eſt nomē v̄bale. actio v̄o ē nomē v̄bale: ⁊ ſignificat illū actū vl' effectū: vt in fieri: ⁊ vt

Cālitas cā efficiētis tri plicit poteſt ſumi.

eſt actu tali ſe eſſe. ⁋ Quantū ad 4ᵐ ɔcluſionē ſciēdum:
ꝙ licet terminus ɔcretꝰ īportet formā abſtractā: a qua
deſcēdit: ſiue ſit ɔcretū verbale vt agere: ſiue ſit nomē
ɔcretū vt q̄le: q̄tū ad modū ſignificādi nunq̄ īportāt
abſtractū in recto ſed in obliquo. vñ q̄le idē eſt ꝙ hñs
q̄litatē: ita ꝙ q̄le īportat ip̄ꝫ hñs in recto: ſed qualitatē
īportat in obliquo. vñ q̄tū ad modū ſignificādi eē q̄le
nō eſt eſſe q̄litatē: ſed eſt eſſe hñs q̄litatem. Accipiēdo
vero v̄balr̄ ꝓ cōpoſitionē forme ad ſubm̄: activa eſt: v̄ba
neutra nō dicūt ipſaꝫ formā ſed hr̄e formā: ſicut calere
⁊ lucere dicūt hr̄e calorē ⁊ lucē: verba vero activa que
nō ſolū q̄tū ad modū ſignificādi dicūt actōēs: ſicut vi
dere ⁊ recipe: ſed etiā ſm̄ rē ſicut calefacere ⁊ agere vel
efficere nō dicūt iſtud abſtractū: qḋ eſt actio in recto: ſꝫ
in obliquo. vñ agere nō eſt ꝓprie q̄tū ad modū ſigni-
ficādi actio: ſed eſt magis hr̄e actionē: ſiue hr̄e actū nō
in ſe ſed a ſe ſicut a cā efficiente. ⁋ Ex h̄ pꝫ ɔclo 4ᵃ. ꝙ
ɔcretū v̄bale nō dicit formalr̄ loquendo formā abſtra-
ctā in recto: ſꝫ dicit hr̄e illā. ſic aūt ſe hꝫ agere ad actio-
nē. ḡ ⁊c̄. ⁋ Ex h̄ etiā pꝫ. ꝙ talē cāitatē formalr̄ loquē
do īportat agere: q: dicit hr̄e actionē ſiue actū a ſe factū
ꝙ eſt magis ꝓprie. ⁋ Ex h̄ etiā pꝫ veritas ſupra poſi-
ta. ſ. ꝙ actio nō dicit cāitatē per q̄ꝫ actio ſit vere cā effe-
ctiua cuiuſcūq; in eo ꝙ hꝫ: ꝙ ideo dico: quia licet aliqua
forma fcā ſit cā alterꝰ forme in genere cauſe efficiētis:
nō tñ hoc ɔueniſt ei formalr̄ ſm̄ ꝙ fcā: ⁊ pōt formari rō
ſic. effectui formali nō ɔuēit cāitas effectiua ſicut ei ꝙ
ſm̄ ꝙ hꝫ eſt cā effectiua alicuiꝰ: ſed ſicut dcm̄ eſt actio
dicit effcm̄ formalē cauſe efficiētis. ḡ ⁊c̄. Vñ pꝫ ꝙ effe-
ctus formalis vt eſt illiꝰ a quo eſt effectiue eſt actio ſm̄
q̄ꝫ denoiatiue accipiēdo agēs dr̄ agere. ⁋ Tūc ad ꝓpo
ſitū. qñ dr̄ aliq̄d fieri ꝑ actionē eiꝰ h̄ pōt itelligi dupl̄r.
vno mō ꝓut actio ſe tenet ex parte eius ꝙ eſt agi: ⁊ tūc
fieri ꝑ actionē ſic accipiēdo h̄ eſſet dicere illud fieri paſ
ſionē: nā ſicut eſt dare calefacere ⁊ calefieri: ita eſt dare
agere ⁊ agi: ⁊ tūc ſi referr̄ ad ſubꝫ forme q̄ fit ſic pōt di-
cere cāitatē formalē: nā paſſio vel forma q̄ fit vt iclu-
dit hr̄e cām effectiuā: eſt illud ſm̄ ꝙ formalr̄ ſubm̄ paſ
ſionis dr̄ fieri: qñ dicimꝰ aquā calefieri ꝑ calefactioneꝫ
paſſiuam. Si aūt referar̄ ad formam: vt ſi dicar̄ calor
fieri. ſic adhuc dicit formalē denoiationē: licꝫ li per nō
poſſit dr̄e cām ꝓprie ⁊ ſm̄ rē. ſed ſm̄ modū ſignificādi:
ſicut ſi diceret̄ forma intēſa fieri ꝑ itēſionē: q: vt teneo
quo ad nūc forma realr̄ nō differt a ſua intēſione: q̄ dr̄
eſſe intēſa ſꝫ rē: ita vt iter formā intēſaꝫ ⁊ ſuā intēſionē
ſit talis dr̄ia: ꝙ vnū eſſe poſſit cā formalis reſpectu alte
rius: ſicut ēt qñ dicimꝰ deū eſſe deū ꝑ deitatē. li ꝑ ibi nō
pōt dr̄e realē cāitatē: ſed li ꝑ pōt dr̄e habitudinē medij
mō quo motꝰ eſt mediū attingēdi terminū motus: ⁊ ſic
qdē terminꝰ motꝰ eſt itriſecꝰ ipſi motui: ſicut calefactū
eē ſe hꝫ ad calefactionē: tūc illud ꝙ ſic dr̄ fieri ꝑ paſſio-
nē nō differt ſimpl̄r ab ipſa paſſione ſed tñ ſicut forma
in eſſe iperfecto differt a ſeipſa in eſſe ꝑfecto: vel ſm̄ eē
ꝑfectū. Si aūt ſit terminꝰ extriſecꝰ motui: ſicut gnātuꝫ
eſſe ſe hꝫ ad alterationeꝫ ꝓcedentē: tūc diceret̄ fcm̄ eſſe
ɔuenire alicui ſubiue ꝑ paſſionē: q̄ eſt motꝰ: ſicut ꝑ me-
diū diuerſuꝫ a termino. Si aūt referar̄ ad actionē ꝓut
ſe tenet ex parte huiꝰ ꝙ eſt agere ſm̄ ꝙ ꝓprie accipitur
actio: tūc ſi li ꝑ dicat aliq̄d fieri ꝑ actionē: poterit dicere
ſicut ſupradictū eſt de paſſione habitudinē medij vl̄ ſꝫ
rē: ſicut in eis q̄ fiūt ſucceſſiue: vel ſm̄ modū noſtrū itel
ligēdi: qbꝰ maxime note ſunt actiones ⁊ paſſiones: q̄ ſūt
motꝰ qdā: formalr̄ vero ꝙ fit nō pōt dici fieri ꝑ actionē
vt ſic: q: actio vt actio nō eſt illiꝰ actio cuius eſt vt ſubi
cui cōpetit ꝙ fiat: ſed eſt vt ſic illiꝰ a quo eſt effectiue: ⁊

illō hꝫ ſic denoiare: vt. ſ. dicar̄ ſe hr̄e talē actū ⁊ tali mō
agere. Si vero dicar̄ aliq̄d fieri per actionem. ita ꝙ li ꝑ
īportet cāitatē effectiuā: tūc li ꝑ īportabit cāitatē effe-
ctiuā nō in ipſa actione reſpectu ipſiꝰ facti: ſed in agente
ſub h̄ ſenſu. ſ. ꝙ fcm̄ hꝫ eſſe fcm̄ per actionē. ſ. ꝑ h̄ ꝙ eſt
alicuiꝰ vt a quo eſt illud: ſꝫ ꝙ dr̄ formalr̄ fcm̄ ſicut a cā
agēte: ⁊ h̄ nō eſt ponere cāitatē effectiuā in ipſo actu: q̄
eſt a tali vt a cā effectiua: ſed eſt ponere cāitatē effecti-
uā in ipſa cā agēte. In ipſo vero actu non ponir̄ cāitas
ſicut in effectiuo: lꝫ effcūs formalis vt dcm̄ eſt poſſit di
ci cāitas agētis: ꝓut cāitas pōt aliquo mō dici forma
lis effcūa cauſe: nō aūt ꝓut cāitas ɔuenit effectiuo for
mali. igir̄ cāitas actioni ɔuenit vt effectui formali: non
aūt vt formali effectiuo. ⁋ Ad primū ḡ ꝙ obycir̄ ab his
in oppoſitū. pꝫ ex dictis. nā ꝓdictis denoiatiōibꝰ rn̄det
aliq̄d ex parte rei: nō qdē diuerſe eſſentie: ſed eadē eſſen
tia diuerſimode realr̄ loquēdo: vel diuerſe eſſentie di-
uerſimode realr̄ loquēdo. ⁋ Ad 2ᵐ pꝫ ꝑ ideꝫ: q: nō oꝫ
ꝙ illis denoiationibꝰ rn̄deāt diuerſe eſſentie: vel res: q̄
ſint actio ⁊ paſſio: ſed ſufficit ꝙ eis rn̄deāt aliq̄ diuerſa
realr̄: quoꝝ illa res ſit diuerſimode: vel ꝙ illa res ſe ha
beat ad aliq̄ꝫ aliā rē diuerſimode. ⁋ Et ſi dicar̄ ɔtra h̄
ꝙ diuerſitaſ: q̄ eſt in h̄ ꝙ eſt eſſe diuerſimode alicuius
videt̄ ꝓpriū relonis: ſiue ipſoꝝ relatiuoꝝ: dico ꝙ talis
dr̄ia nō ſolū ɔuenit relonibꝰ ſiue relatiuis formalr̄: imo
pōt ɔuēire eis: q̄ ſunt fundamēta relationū: ſiue q̄ ſunt
relatiua fundamētalr̄: ⁊ ꝓdicamēta fundata ſup illam
dr̄iam fundamētalē differūt a relone. q: relo vt ſic eſt
illiꝰ: cuiꝰ eſt relo vt ſubi: ſicut pr̄nitas eſt pr̄is: ⁊ ſuū ſubꝫ
⁊ vt ſic hꝫ denoiare. ⁋ Alia autē predicamēta vt talia
ſunt alicuiꝰ cuiꝰ ſunt nō vt ſubi: ſicut frequēter explica-
tum eſt. vñ dicunr̄ a qbuſdā denoiatiua ab extrinſeco.
⁋ Ad 3ᵐ dico ꝙ res fcā ſiue actꝰ factus nō ꝓſupponit
actionē ſꝫ rē: niſi qñ res fcā eſt terminꝰ extriſecꝰ actio-
nis: ſicut ſuba gnāta ſe hꝫ ad alterationē ꝓcedētē: ſꝫ illa
ſuppoſitio eſt ſm̄ modū noſtrū itelligēdi tñ rōne agē-
tis: ꝙ īportar̄ ꝑ actionē. ⁋ Ad 4ᵐ pꝫ ex dictis ſupra. q:
licet maneat res facta ſiue actꝰ fcūs: nō tñ remanet vt
accipiēs ſuū eſſe actu a tali cā: nec tñ recipere eē forme
eſt aliud ab ea: ſed talis habitudo ipſiꝰ eſſe nō ɔuenit ei
actu ad talē cām: ꝙ nō īportar̄ ꝑ actionē talis cauſe: vt
eſt actio talis cauſe: iſtā aūt habitudinē hꝫ ois effectus
q̄diu eſt ad aliq̄ꝫ cām. ⁋ Ad 5ᵐ ex dictis pꝫ. vbi oñſuꝫ
eſt: qualr̄ res fcā dr̄ eſſe fcā vel fieri ꝑ actionē: q: nō oꝫ
ꝙ li ꝑ īportet cāitatē realē in actione ideꝫ rei facte: ſed
tñ hoc īportat in agēte. vñ nō oꝫ rē factā q̄tū ad id: qḋ
eſt differre realr̄ ab actione. ſed ab agēte. ⁋ Ad 6ᵐ di-
co. ꝙ minor eſt manifeſte falſa. q: res facta nō hꝫ ꝙ ſit
fcā virtute actionis: ſed tñ virtute agētis. vñ dicere rē
factā eſſe factā virtute actionis eſt ponere actioneꝫ eſſe
ip̄ꝫ agēs: vel ſaltē virtutē qua agēs agit: ꝙ eſt māifeſte
falſum: cum ꝓbatū ſit actionē eſſe effectū agentis ſiue
cauſe effectiue. ⁋ Ad ſeptimam patet per illud: ꝙ di-
ctum eſt de impermixtione predicamentoruꝫ. ⁋ Ad
octauū dico. ꝙ ibi eſt equiuocatio de habere: nā qñ di
citur ꝙ agere eſt habere actum a ſe factum non accipi
tur ibi habere: ꝙ eſt determinatum predicamentum:
ſed accipitur ibi habere ꝙ eſt cōmune denominatiuū
cuiuſcūq; predicamēti. prout eſſe albū dicitur eſſe idē
ꝙ habere albedinē: ⁊ eſſe agens eſt habere actionē ſi-
ue actum factum a ſe. ⁊ ſic de alijs: ⁊ ponere tale habe
re in cōcreto cuiuſcūq; ꝓdicamenti reſpectu abſtracti
nō ē incōueniens. ⁋ Ad 9ᵐ dico. ꝙ ſtāte ypotehſi lꝫ nō
ſuſpendar̄ forma facta tñ ſuſpendir̄: ꝙ illa forma facta
nō eſt illiꝰ ignis: cuiꝰ actio dr̄ ſuſpēdi: h̄ aūt vltra formā

bȝ ipſa actio.ſ.ꝙ ſit illo mō alicuius vt talis cauſe:ꝛ ille
calor vt talis calefactibilis medij vt ſic nō ē ipſiꝰ ignis
cuius actio dicitur eſſe ſuſpenſa. ¶ Et ſi aliquis querat
quō actio illiꝰ ignis dicaꝛ ſuſpēdi:ſi illa nō ſit q̄dā res
alia a calore facto. ¶ Et ego dico ꝙ q̄rēs iſtam q̄ſtionē
deberet ſuſpēdi ab honore docendi:quia vr̄ imaginari
actionē ſuſpēdi q̄ſi p gulā:cū tn̄ ſuſpenſio actionis nihil
aliud ſit quā ipſam ipeditā eſſe: vel ipſaȝ aliquo ipediē
te nō eſſe. Et illa rn̄ſio ꝓcedit dato ꝙ eadē forma eſſet
facta ab altero illoꝝ ignīū:q̄ fuiſſet facta ab ambobus
ſi actio alteriꝰ nō fuiſſet ſuſpēſa:ſi aūt alia forma fuiſſet
facta ab ambobus q̄ȝ illa quā alter fecit tunc illa ꝓpō
fuiſſet falſa:q̄ dicit ꝙ igni ſuſpēſo a ſua actione nō ꝯue-
niebat nō agere ꝓpter defectū: imo h ꝯueniſſet nō ꝓ-
pter defectū forme q̄ facta fuit:ſed ꝓpter defectuȝ for-
me:que fuiſſet facta ſimplr̄:vel ſaltē fuiſſet facta magis
intenſa. Et ſic patet de primo principali.

Scđo artꝰ **Quantum** ad 2m pncipale.ſ.vtꝝ eſſentia ſit ter-
minus formalis gn̄ationis in diui-
nis. ¶ Dicūt q̄dā ꝙ nō. Et ponūt tres ꝯclones. Prima
eſt ꝙ eē̄ntia diuina nō eſt terminꝰ formalis directe ge-
nerationis. ¶ Alia eſt ꝙ gn̄ari eſt terminꝰ formalis p
ſe ꝛ directe diuine gn̄ationis. ¶ Tertia ꝯclo eſt.ꝙ eē̄n-
tia eſt terminꝰ gn̄ationis idirecte:q2 eſt idē re cum ipo
gn̄ari. ¶ Primā ꝯclonē ꝓbāt tali rōne.q2 terminꝰ ali-
cuiꝰ ꝓductionis acq̄rit eſſe p illā ꝓductionē. Sed eē̄n-
tia diuina non acq̄rit eſſe p gn̄ationē diuinā.g̃ ꝛc̃. Mi.
pȝ.ſ.ꝙ eē̄ntia diuina nō acq̄rat eſſe p gn̄ationē diuinā.
Ma. ꝓbaꝛ. Et pmo auctoritatibus ꝛ poſtea rōne. Pri
mo auctoritate Simplicij ſup pdicamēta.vbi dicit ꝙ
actio eſt cāticua termini:ꝛ ſic habeꝛ ꝙ terminꝰ actionis
Cōmen.3l. acq̄rit eſſe per actionē. ¶ Scđo p cōmentatorē ſup 7º
metha.vbi dicit:ꝙ agens particulare ꝓducit cōpoſitū
gn̄ando formā:quā attigit vt terminū ꝓductū. ¶ 3º p
phm.2.phy.vbi dicit:ꝙ gn̄atio eſt via:ꝛ cōmētator ex-
T.c.14. ponit:ꝙ eſt via in formā. ¶ Deinde idē ꝓbaꝛ rōne.q2
cōpoſitū p ꝓductionē acq̄rit eſſe.ſȝ h nō eſt rōne mãe.
g̃ h eſt rōne forme cui acq̄rit eſſe:ꝛ q̄ eſt terminus for-
malis gn̄ationis. ¶ Si dicaꝛ ad h ꝙ eē̄ntia lȝ non ſit
terminꝰ gn̄ationis ſimplr̄:tn̄ eſſentia eſt terminus for-
malis generationis:vt in h puta in filio. ¶ Cōtra h ar
guiꝛ.q2 in gn̄atione ignis ex aere remanet eadē q̄litas
ſimbola.ſ.calor.ita ꝙ eſt de nouo in alio ſubō. Sȝ hoc
nō obſtāte talis q̄litas nō dr̄ formalis terminꝰ gn̄atiōis
in pdicta gn̄atione.g̃ ꝛc̃. ¶ Scđaȝ ꝯnem ꝓbāt triplr̄.
Primo ſic.quia illud eſt terminꝰ gn̄ationis:cui ꝯuenit
vel acq̄riꝛ eſſe p gn̄ationē:ſed gn̄ari eſt huiꝰ.ergo ꝛc̃.
¶ Scđo q2 illud:ꝙ eſt ꝓprie effectꝰ illatioq̧ actionis
eſt ꝓprie terminꝰ formalis gn̄ationis:ſiue huiꝰ actōis
ſed gn̄ari eſt hꝰ.cū dicat actionē:q̄ eſt effectus illatioq̧
actōis.g̃ ꝛc̃. ¶ Tertio ſic.illud ꝙ rn̄det ipſi gn̄are vt
eſt actio: eſt formalis terminꝰ gn̄ationis. ſȝ illud ꝙ for
malr̄ rn̄det ipſi gn̄are vt ē actio : eſt ipȝ gn̄ari. ergo ꝛc̃.
¶ Tertiā ꝯnē breuiter ꝓbāt ſic.q2 illud ꝙ eſt idē cuȝ
termino formali gn̄ationis indirecte pōt dici formalis
terminꝰ gn̄ationis:ſed eſſentia eſt huiꝰ.q2 eſt eadeȝ res
cū ipſo generari.g̃ ꝛc̃. ¶ Iſte tres ꝯnes.put ab iſtis ſu-
Reprobatio. muntꝛ ſunt falſe. Et de pma q̄dē apparebit qn̄ oñdetur
q̄d ſit terminꝰ formalis:vel terminꝰ generatōis diuine.
¶ Scđa aūt facilr̄ ꝓbaꝛ eſſe falſa:q2 gn̄ari aut accipiꝛ
ibi p paſſione:aut p relone:ſi p relone. Cōtra pmo.q2
nulliꝰ ꝓductionis relo p ſe ꝛ pmo eſt terminꝰ. ¶ 2º ſic.
q2 tūc rō 2a ꝛ 3a ſunt nulle:q2 relo vt relo eſt nō rn̄det
actōi: vt eſt actio:imo corrn̄det ſuo correlatiuo:nec relo
ēt eſt pncipalis ꝛ pmus effectꝰ illatioq̧ actōis vt ſic:q2
vt īfra ꝓbaꝛ:terminꝰ eſt forma cōicata: ſȝ gn̄ari nō di-
cit formā cōicataȝ. g̃ ꝛc̃. ¶ 3ª ꝯ facilr̄ ꝓbaꝛ rōne falſa
ſimplr̄ eo modo quo ſumiꝛ.ſ. ꝙ eē̄ntia dicaꝛ terminus
formalis idirecte:q2 eſt idē cū ipſo gn̄ari:q2 lȝ gn̄ari ſit
eadem res cum eē̄ntia: non tamen opȝ pp hoc:ꝙ eſſen
tie ꝯueniat omne illud:ꝙ ꝯuenit ipſi gn̄ari:alioqn cuȝ
eſſentia ſit eadē res cū pſona ꝓducta ꝛ pſona ꝓducēte
ſeq̄tur ꝙ eſſentia ſit ꝓducens ꝛ ꝓducta. ¶ Ad illud q̄
ꝙ iducitꝛ ad ꝓbādū pmā ꝯnē. Dico ꝙ vbi eſt aliq̄ for-
ma abſoluta non ſolū cōicata:ſed etiā ꝓducta:ſicut eſt
in creaturis tunc termino formali ꝓductionis acq̄riꝛ
nō ſolū eſſe in h:ſed etiā abſolute acq̄riꝛ eſſe. vn̄ qn̄ ge-
neraꝛ ignis ipſi forme ignis gn̄ati acq̄riꝛ nō ſolū eſſe in
hac mã:vel in h ſuppoſito: imo abſolute acq̄riꝛ eſſe:ſȝ
ſi ignis gn̄ans cōicaret eadē formā numero:q̄ȝ hȝ igni
gn̄ato:tūc termino formali gn̄ationis ignis nō acq̄re-
reꝛ ſimplr̄ eſſe:ſed eſſe in h:ꝛ q2 in diuinis nō eſt forma
abſolute ꝓducta ſȝ cōicata:ideo forme cōicate:que eſt
terminꝰ formalis gn̄ationis diuine: vt īfra ꝓbabiꝛ:nō
acq̄riꝛ eſſe ſimplr̄:ſed eſſe in h:ita ꝙ rn̄dendo ad for-
mā argumēti eſt dicēdū ad maiorē qn̄ dr̄:ꝙ terminus
formalis gn̄ationis acq̄rit p illā ꝓductionē eſſe:dicēdū
ꝙ nō opȝ abſolute loquēdo:ſed veꝝ eſt:ꝙ tali termino
acq̄riꝛ ſimplr̄ in h vel eſſe ſimplr̄:ideo nō oȝ ꝙ ſi eē̄n-
tia diuina eſt terminus formalis gn̄atiōis diuine : ꝙ p
gn̄ationē ei acq̄raꝛ eſſe ſimplr̄:ſed ſufficit ꝙ acq̄raꝛ ei
eſſe in h puta in filio. ¶ Et p h pȝ ad oēs illas aucto-
ritates:q2 loquunꝛ de termino formali in illis:in q̄bus
eſt forma abſoluta nō ſolū cōmunicata:ſȝ etiā ꝓducta.
¶ Ad illud: ꝙ adduciꝛ ꝯtra h de qualitate ſimbolica
dico:ꝙ q̄litas ſimbolica dato ꝙ remaneat eadē in ge-
nerato ꝛ corrupto:nō tn̄ ideo dr̄ terminꝰ generationis
ignis:q2 ei abſolute nō acq̄riꝛ eſſe:ſed pncipalis termi-
nus illiꝰ gn̄ationis eſt forma ignis gn̄ati. Vn̄ etiā ſi ca-
lor genereꝛ de nouo:ſicut alij ponūt:non tn̄ dicereꝛ ter
minus illiꝰ gn̄ationis:q2 alius eſt terminꝰ pncipalis.ſ.
forma ignis:ꝛ aliꝰ terminꝰ ſecūdariꝰ.ſ.calor. ¶ Ad pmū
ꝙ adduciꝛ de 2a ꝯne dico.ꝙ nō omne illud.cui acq̄riꝛ
eſſe p aliq̄ȝ actionē eſt terminꝰ formalis:ſed ſola forma
abſoluta ꝓducta vel cōicata. vn̄ etiā ipſi relōni paſſi ad
agēs acq̄riꝛ eſſe dicto mō. ꝓpter h in forma argumēti
eſt fallacia ꝯñtis pcedēdo a ſuperiori ad iferius affir-
mando: ꝓpter ꝙ nō ſeq̄tur:ꝙ ſi ipſi gn̄ari acq̄riꝛ eſſe p
gn̄ationē.g̃ eſt formalis terminꝰ gn̄ationis. ¶ Sciēdū
tn̄:ꝙ in diuinis ꝓprie nō eſt acq̄ſitio eſſendi:licet ibi ſit
hr̄e eſſe:q2 acq̄ſitio eſſe iportat depēdētiā eē̄ndi ab alio.
¶ Ad 2m dico.ꝙ duplr̄ deficit. Primo q2 ibi eſt falla-
cia ꝯñtis ſicut etiā in pcedenti:q2 poſito ꝙ eſſet veꝝ:ꝙ
paſſio eſſet effectꝰ actionis: nō tn̄ ſeq̄reꝛ ꝙ eſſet termi-
nus formalis gn̄ationis:q2 nō ois effectꝰ agētis eſt paſ-
ſio. ¶ Scđo q2 falſum ſumiꝛ.ſ.ꝙ realr̄ loquēdo:paſſio
accipiēdo ꝓprie ꝓut ptinet ad pdicamentū diſtictum
ꝯtra pdicamentū relonis ſit effectus actionis:cum ſm
phm.3.phy.actio ꝛ paſſio realr̄ ſint vnꝰ motꝰ. In diui- T.c.21.
nis aūt de actione ꝛ paſſione nō remanēt niſi relones
realr̄ loquēdo. Ad illud aūt dictū auctoris.6.pn̄ dico.
ꝙ vel loq̄tur vt plures: vel loq̄tur ſm noſtrū modum
itelligēdi. ¶ Ad 3m dico.ꝙ ſilr̄ ibi eſt fallacia ꝯñtis.nā
ipſi gn̄are nō ſolū rn̄det gn̄ari:ſed etiā genitū eſſe:ꝛ for-
ma cōicata p gn̄ationē:ꝛ hec ſola rn̄det vt terminꝰ for-
malis gn̄ationis. ¶ Ad ꝓbationē aūt tertie ꝯnis:ſicut
oñſum eſt:ſeq̄rent multa icōueniētia:q2 ſi ad idētitatē
eſſentie cū aliquo ſeq̄reꝛ ꝙ illud ꝙ ꝯuenit illi ꝯueniret
eſſentie:ſeq̄reꝛ ꝙ eſſet ꝓducēs ꝛ ꝓducta:ꝛ diſticta ꝛ di-
ſtinguēs:ꝛ multa alia. Et ideo aliter eſt dicēdum.ꝙ.ſ.

formalis terminꝰ gnātionis diuine eſt eſſentia. ¶ Ad
cuiꝰ euidētiā pmo videndū eſt. quō differēter ſe hñt in
diuinis actio ⁊ paſſio. ſi tamen debet ibi concedi paſſio
ſicut ⁊ in creaturis. 2° dicendū eſt ad ppoſitā qſtionē.
¶ Quātū ad pmū ſciēdū. ꝙ in diuinis alr̄ ſe hñt actio
⁊ paſſio ⁊ terminꝰ formalis pductionis: ⁊ alr̄ in creatu-
ris: qr in diuinis. vbi nō eſt forma abſoluta pducta nō
eſt actio ⁊ paſſio ppriē ptinēs ad genꝰ actionis vel paſ-
ſionis: nec etiā eſt ibi effectꝰ formalis: vn̄ ibi nō manēt
de hiis q̄ ptinent ad actionē ⁊ paſſionē niſi tn̄ relones
oppoſite pducētis ⁊ pducti: ⁊ forma cōicata ipſi pdu
cto a pducēte: cuiꝰ cōicatio nihil aliud eſt quā hr̄e talē
formā cū oppoſitis relonibꝰ cōicantis: ⁊ eiꝰ cui cōicaẜ.
¶ Quātū ad ppoſitū qōnis ſciendū: ꝙ in diuinis: ſicut
dictū eſt: lʒ nō ſit forma pducta eſt tn̄ forma abſoluta
cōicata: ⁊ huic magis ppe ɔuenit rō termini formalis
pductionū diuina ⁊c: quā cuicūqʒ alij exñti in diuinis:
⁊ accipiamꝰ quo ad h̄ de gnātione diuina: de qua facta
eſt qſtio. ⁊ pbabiẜ h̄ triplici rōne. ¶ Prima ſumiẜ ex
ſilitudine ad terminū formalē i creaturis. ⁊ ē talis. qr il
lᵈ videẜ ɔuenire ꝙ ſit terminꝰ formalis in gnōne diui
na. cui magis ɔuenit hr̄e ſilitudinē cū termino formali
pductionis in creaturis: ſed eſſentia eſt huiꝰ. g ⁊c. Mi.
pbaẜ. qr illud in diuinis maiorē ſilitudinem videẜ hr̄e
cū termino formali pductionis in creaturis ꝙ hʒ rōnē
forme cōicate: qr iſtud eſt terminꝰ formalis pductiōis
in creaturis: qđ ē forma cōicata p pductionē: qr ē nō ſo
lū forma pducta: ſed etiā aliquo mō forma cōicata: ſed
eſſentia eſt huiꝰ. qr ipſa ſolū eſt forma cōicata. ergo ⁊c.
¶ Scđa ſumiẜ ex pductionis ſpecificatiōe: qr videmꝰ
ꝙ gnātio: ſiue ſit vniuoca: ſiue ſit equiuoca hʒ ſpecificari
ex nā cōicata in creaturis: q̄ etiaʒ eſt nā pducta. vn̄ ꝙ
pductio aliq̄ dicaẜ eſſe pductio humana vel eqna hoc
hʒ ex nā cōicata per pductionē illā. ¶ Et ex h̄ arguiẜ
ſic. illud eſt terminꝰ formalis gnātionis diuine: ex quo
gnātio illa hʒ ꝙ ſit gnātio diuina: ſed h̄ hʒ ex nā cōica-
ta: q̄ eſt ipſa deitas. g ⁊c. ¶ Tertia ſumiẜ ex rōne gene-
rationis vniuoce ſic. qr in gnātione vniuoca illud videẜ
eſſe formalis terminꝰ gnātionis: in quo generās ⁊ geni-
tum cōicant: cū tale generās pducat genitū pductū in
ſilitudinē nature ſue: ſed in diuinis eēntia eſt hmōi ⁊ nul-
lum aliud: ⁊ h̄ p ſe: g ⁊c. ¶ Auctoritas etiā phi. 2. phy.
facit ad h̄. ſ. ꝙ generatio eſt via in nām: ⁊ ɔſtat ꝙ h̄ eſt
nā cōicata. ¶ Ad pmū g. in oppoſitū dico. ꝙ lʒ eēntia
diuina ſ̄pexiſtat generationi: tn̄ eſſentia diuina vt habēs
eſſe in filio nō ſ̄pexiſtit generationi. ſic aūt poniẜ eē ter-
minꝰ. ¶ Ad ſcđʒ: ꝙ directe ɔtra h̄ ē dico: ꝙ nō eſt ɔce
dendū: ꝙ ipm eſſe eſſentie i filio p̄ciſe accipiēdo. ſ. cū ex-
cluſione eſſentie ſit terminꝰ generationis: ſed etiaʒ ipſa
eſſentia vt hñs eſſe in h̄: qr eſſentia vt cōicata eſt termi-
nus. ¶ Ad 3m patet ex dictis: ꝙ licet nō acqraẜ eſſentie
ſimplr̄ eſſe p gnātionē: qr nec ēt alicui ppriē in diuinis
ɔuenit acqrere eſſe: tn̄ eēntia hʒ eſſe in filio per gnōnē.
¶ Ad 4m dico ꝙ lʒ eſſentia diuina nō ɔtineaẜ abſolu-
te virtualr̄ in pncipio gnātio. tn̄ eſſentiaʒ diuinā habe-
re eſſe i filio cōtineẜ virtualiter in principio generatio.
tn̄ poteſt dici ꝙ ɔtineẜ vtualr̄ inquantū hʒ eſſe in hoc
vel acqriẜ ei eē in hoc. vt puta i filio. ¶ Ad 5m dico: ꝙ
gnō diuina ſpecificaẜ per diuinā eſſentiā quantum ad
hoc ꝙ ſit gnātio diuina. determinatio aūt: qua determi
naẜ q̄tū ad hoc ꝙ ſit pductio filij magis ɔuenit cum
determinatione ad idiuiduū quā ad ſpēʒ: licet ibi ppe-
tates determinantes ad ſuppoſita differant formalr̄ ⁊
q̄ſi ſpecifice. vn̄ vna dr̄ generatio ⁊ alia ſpiratio: tn̄ q̄tū
ad h̄: ꝙ vtraqʒ pductio ſit determinate pductio diui

na: hoc hʒ a nā diuina in vtraqʒ cōicata. ¶ Per idē p3
ad 6m rōnē ſequentē: qr ppꝛietas determinat q̄ſi idi-
uidualiter: ſed forma cōicata quaſi ſpecifice. ¶ Ad 7m
dico. ꝙ q̄dā iportāt actꝰ notionales ſm habitudinē p-
ducētis ad pductū: ⁊ iſta nō ɔueniūt eſſentie: ſicut ge-
nerare ⁊ generari: q̄dā vero iportāt habitudinē forme
q̄ cōicaẜ ad ipm cōicantē: vel ad illū cui cōicaẜ: ⁊ talia
bene ɔueniūt eēntie: ſicut hoc ꝙ dico cōicari ⁊ recipi in
pſona pducta: ꝙ tn̄ recipi nō iportat diſtictionē realē
īter recipiēs ⁊ receptū: nec etiā cōicari iportat diſtictio-
nem īter cōicans ⁊ cōicatuʒ. ¶ Ad 8m dico. ꝙ qn̄ dr̄ ꝙ
terminꝰ nō eſt eēntia ſed itellectꝰ dicēdū. ꝙ nō accipiẜ
ibi eſſentia put diſtiguiẜ rōne ab a tributis. Sed put
diſtinguiẜ ɔtra notionalia. vn̄ q̄tū ad ppoſitū ptinet:
nō refert vtrū terminꝰ formalis ponaẜ eſſentia: vel nā
itellectualis: vel aliqd tale. ¶ Ad 9m dico. ꝙ nō ſeqtur
ꝙ idē ſit pducēs ⁊ pductū: dato ꝙ eſſentia ſit pncim ge
nerādi: qr in diuinis pncipiū generādi q̄tū ad pncipiū
quo generans generat: nec p ſe nec p accñs generat: qr
in diuinis ſoli ſuppoſito pducenti ɔuenit generare. vn̄
pncipiū generādi nō generat: ſed eſt pncipiū: quo ſuppo
ſitū generat. ¶ Ad 10m dico. ꝙ q̄tuʒ ad h̄ eſt ſile. ꝙ ſicẜ
motꝰ eſt forma: ſm quā eſt motꝰ: ita forma cōicata in di
uinis eſt generare ⁊ generari: ⁊ ipſa cōicatio realr̄: h̄ tn̄
ſ. eſſe terminū nō ɔuenit ſibi ſm ꝙ eſt illa realr̄: ſed ſʒ
ꝙ eſt forma vel nā cōicata. ¶ Ad 11m dico. ꝙ loquēdo
realr̄ minor eſt falſa. qr i diuinis nō ē aliq̄ potētia rece-
ptiua ſʒ rē. ¶ Ad 12m p3 ex dcis i reprobatōe p̄cedētis
opinionis: ⁊ i rñſione ad argumēta 2e ɔnis. Qō. IX.

Oſtea q̄rebaẜ vnum de deo per cōparationeʒ ad extra. Et eſt. Utrum accñs virtute diuina poſſit retinere terminos proprie eſſentie ſine ſubo. Et arguiẜ ꝙ nō: qr illud ꝙ nō hʒ pprios terminos ſue eēntie ſine ſubo. nō pōt vtute diuina retinere terminos
pprios ſue eſſentie ſine ſubo. ſed accñs eſt hmōi. qr termi-
ni eſſentie accñtis ſunt idiſtīcti realr̄ ab eēntia ſubi: cū
nec intelligi nec diffiniri poſſit accñs ſine ſubo. ergo ⁊c.
¶ Sed ɔtrariū teneẜ de q̄titate in ſacramēto altaris.
¶ Rñ̄o circa iſtā q̄ſtionē tria ſunt faciēda. ¶ Primū
eſt videre qd deo ſit poſe. 2m qd iporteẜ per terminos
pprios accñtis. 3° dicetur ad queſtionē.

Quantum ad pmū poneẜ q̄dā opinio falſa. Et
poſtea poneẜ vera. ¶ Quātum ad
pmū ſciendū. ꝙ q̄dā circa p̄dictū articulū ponūt dupli
cem diſtictionem. ¶ Scđo ponūt tres ɔnes ⁊ pbant. Prim. ɔnu.
¶ Prima diſtictio: ꝙ aliqd pōt dici ipoſe alicui duplr̄.
vno mō ppter defectū virtutis: ſicut ipoſe eſt homini
mouere celū. Alio mō ppter repugnantiaʒ terminoꝝ:
ſicut ipoſe eſt hoieʒ fieri irrōnalem. ¶ Scđa diſtictio
eſt ſub diſtictione ſecūdi mēbri: ꝙ eſt diſtiguere de re-
pugnantia terminoꝝ: qr ſicut eſt duplex modꝰ dicēdi p
ſe. ſ. pmꝰ ⁊ ſecūdus. ita eſt duplex repugnātia terminoꝝ.
vna p oppoſitū ad pmū modū dicēdi p ſe. ſicut ſi dicaẜ
ꝙ hō nō eſt aial: vel hō nō eſt rōnalis. ¶ Alia eſt p op-
poſitū. ad 2m modū dicēdi p ſe. ſicut ſi dicaẜ: ꝙ hō non
eſt riſibilis: vel aliqd ɔſimile. ¶ Tres ɔnes: q̄s ponūt
ſunt iſte. ¶ Prima: ꝙ deus pōt illud: ꝙ eſt ipoſe alicui
ppter defectū virtutis. ¶ Scđa: ꝙ deus nō pōt illud
ꝙ iportat repugnātiam terminoꝝ p oppoſitū ad pmū
modū dicēdi p ſe. ¶ Tertia ɔclo eſt. ꝙ deus pōt illud
ꝙ iportat repugnantiā terminoꝝ p oppoſitū ad 2m mo
duʒ dicēdi p ſe. ¶ Prima ɔclo facilr̄ pbaẜ. qr illud ꝙ
dr̄ ipoſe alicui ppter defectū virtutis. non ipoſe eſt illi

cui⁹ virt⁹ eſt īfinita.ſed virt⁹ dei eſt īfinita.ğ rč. ¶ Secūda ɔcľo facilr pȝ.qꝛ illud:ꝙ īplicat directe ɔ̄dictōeȝ: nulli potentie eſt poſſibile:ſed repugnantia terminoꝝ q̄ accipiť ꝑ oppoſitū ad ṗmū moduȝ dicēdi ꝑ ſe eſt hȝ. ergo rč. Ma.pȝ.qꝛ ɔ̄dictoria nulla virtute poſſunt verificari. Mi.etiā pȝ.qꝛ q negat ṗdicatuȝ eēntiale de eo cui⁹ eſt ṗdicatū eſſentiale negat idē de ſeipſo:ſed negare idē de ſeipſo:vt ꝙ hō non ſit hō eſt manifeſte ⁊ directe ponere ɔ̄dictoria.ğ rč. ¶ Tertiā ɔ̄nē ꝓbāt.ſ.ꝙ illō ꝙ īportat repugnātiā terminoꝝ ꝑ oppoſitū ad z^m modū dicendi ꝑ ſe deo eſt poſe.hoc ꝓbant rōne ⁊ exēplis.

¶ Rōne ſic.illud ꝙ nō īportat exꝑſſe ɔ̄dictoria ē deo poſe:ſed illud qḋ īportat repugnantiā terminoꝝ ꝑ oppoſitū ad z^m modū dicēdi ꝑ ſe nō īplicat exꝑſſe ɔ̄tradictoria.ğ rč. Ma.vt videtur pȝ. qꝛ non videť:ꝙ aliqd ſit ſimplr̄ īpoſe niſi īplicet ɔ̄dictoria exꝑſſe. Mi.etiaȝ pȝ.qꝛ negatio illoꝝ de ſeīuicē:q̄ ꝑtinēt ad z^m modū dicēdi ꝑ ſe nō īportat exꝑſſe ɔ̄dictoria:vt ſi dicať ꝙ q̄titas nō īheret:qꝛ ibi nō negať idē de ſeipſo. Uñ licet repugnātia:q̄ eſt ꝑ oppoſitū ad z^m modū dicēdi ꝑ ſe īplicet ɔ̄tradictoria argui^{ue}.nō tñ expreſſe. Ubi grā.dato ꝙ q̄titas ſit ſine ſubo nō poniť exꝑſſe ꝙ nō ſit accñs.ſed arguitiue:vt ſi dicatur ſic. Omne accñs eſt in ſubo.ſed q̄titas in ſacramēto nō eſt in ſubo.ğ q̄titas nō eſt accidens.hoc ꝙ eſt q̄titatē eſſe ſine ſubo.nō īportat exꝑſſe q̄titatē nō eſſe accñs:ꝙ eſt negare ṗdicatū eſſentiale.ſ. eſſe accñs de eo:cui⁹ eſt ṗdicatū eſſentiale.⁊ ideo iſtud nō eſt exꝑſſe īplicare ɔ̄dictoria.ſȝ tñ arguitiue. ¶ Idē ꝓbant ipſi exemplis. Et adducūt exēpla in qbus deus pōt facere ⁊ fecit illud ꝙ īplicat repugnātiā terminoꝝ ꝑ oppoſitū ad z^m moduȝ dicēdi ꝑ ſe. Et ṗmo ꝓbať hoc in metaphyſicis.z° in mathematicis.ȝ° ī phyſicis ſiue ī nālib⁹. ¶ In methaphyſicis ꝓbať z^r. Primo ex cōparatione ſube ad ſubſiſtere. z° ex cōparatione accñtis ad actū īherēdi. ¶ Quantū ad ṗmū formať ſic rō.oppoſitū ei⁹ ꝙ ɔ̄uenit ꝑ ſe alicui īcludit repugnantiā terminoꝝ. Sed h̄ fecit deus in īcarnatiōe ſua.ğ rč. Ma. videť plana.qꝛ vnūqḋqȝ īportat repugnantiā ad oppoſitū illius ꝙ ꝑ ſe illi cōpetit. Mi. ꝓbať.qꝛ ſube ɔ̄uenit ꝑ ſe ſubſiſtere. Sed oppoſitū huius factū eſt in īcarnatione.ğ rč. Maior iſti⁹ ꝓſyllogiſmi adhuc ꝓbať 4^r. Primo.qꝛ hec eſt ꝑ ſe paſſio generis gnāliſſimi:ſed talis paſſio non min⁹ cōpetit ꝑ ſe quā paſſiones alioꝝ generꝝ īferioꝝ.ergo rč. ¶ Scḋo.qꝛ ꝙ ꝓprie ⁊ ṗncipalr ⁊ maxime ɔ̄uenit alicui.illud ei ɔ̄uenit ꝑ ſe. Sed p^c ſube ṗmo ⁊ maxime ⁊ principalr ɔ̄uenit ſubſiſtere.ergo rč. ¶ ȝ°.qꝛ ſubſiſtere aut ɔ̄uenit ſube ꝑ ſe:aut ꝑ accñs:ſi ꝑ ſe hř ꝓpo^m:ſi dicať ꝑ accñs:ɔ̄ qꝛ tūc ſubſiſtere eēt accidens:⁊ per conſequens ſuba haberet eſſe per accidens: qꝛ eſſe ſube eſt ſubſiſtere.ſed hoc eſt īpoſe.ſ.ꝙ ſuba habeat eē ꝑ accñs.ğ rč. ¶ Quarto ſic.qꝛ ꝙ ɔ̄uenit alicui nō ꝑ aliō a ſe ɔ̄uenit ei ꝑ ſe:ſed ſubſiſtere cōuenit ſube nō ꝑ aliud a ſe.nā oēs dicūt ꝙ ſi nā humana ſeparareť a vbo.ſiue quocūqȝ addito ɔ̄ueniret ei ſubſiſtere.ğ rč. Mi.etiam ṗncipalis rōnis pȝ.qꝛ in incarnatione deus fecit ꝙ ſuba.ſ.nā humana nō ſubſiſteret.qꝛ nā humana in xp̄o nō ſubſiſtit ſibi.ğ rč. ¶ Quantū ad accidēs arguiť ſic.qꝛ ponere rē ſine ſuo effectu formali.eſt ponere repugnantiā terminoꝝ.ſed h̄ ſit virtute diuina.ğ v̄tute diuina ſit illud:ꝙ īcludit repugnātiā terminoꝝ. Ma.pȝ.qꝛ ꝙ ſit albedo ⁊ nō ſit eſſe albū īcludit repugnantiā terminoꝝ. Mi. ꝓbať in ſacramento altaris.qꝛ ꝙ accñs ſit ſine īherētia eſt ponere rē ſine ſuo effectu formali quia eſt ponere accñs actu ſine accidere.ꝙ eſt effect⁹ formalis accñtis.ğ rč. ¶ Quantū ad mathematica pōt rō formari ſic. Illō īpoſe videtur īportare terminoꝝ repugnantiā ꝙ eſt oppoſitū ɔ̄cľonis demr̄ate. ſed hoc ſit virtute diuina.ergo rč. Ma.ſuppon iť. Mi. ꝓbať ꝑ h̄. Primo qꝛ deus fecit duo corpora eſſe ſimul cuius oppoſitū demōſtratū eſt in.4.phyſicoꝝ.ꝙ īpoſe eſt plēs dimēſiones eſſe ſimul. T.c.7. ¶ Itē demonſtratū eſt in euclide:ꝙ īpoſe eſt eſſe īter duo pūcta niſi vnā lineā rectaȝ. ¶ Itē ꝙ īpoſe eſt duas lineas indirectū applicari vni lineę:⁊ multa ɔ̄ſimilia.quoꝝ oppoſitū fuit virtute diuina:qꝛ deus fecit duo corpora vel plura eē ſil. ¶ Demōſtratū eſt etiā:ꝙ īpoſe eſt:ꝙ duo corpora ſint ſimul ſine ɔ̄tactu.vl' ꝙ due dimēſiones ſint ſimul ſine cōmēſuratione:qua maior excedit minorē:quoꝝ oppoſitū ſit v̄tute diuina in ſacramēto altaris:vbi eſt dimēſio panis ⁊ q̄titas corporis xp̄i ſine predictis.ergo rč. ¶ Quantū ad phyſica idē ꝓbať.qꝛ terrā eſſe rotundā eſt ɔ̄cľo demōſtrata in libro de celo ⁊ mūdo T.c.c.l.2.7 ⁊ infra. ¶ Itē de grauitate corporis mixti.quoꝝ oppoſitū ſit vel ad minus fieri pōt virtute diuina. ¶ Specialr aūt arguitur de creatione ſic. Creatio eſt deo poſſis:ſed creatio īportat repugnantiam terminoꝝ.ğ rč. Ma.pȝ. Mi. ꝓbať. Creatio.n.eſt aliqd fieri ex nihilo. Primo ğ ꝓbať iſta. mi.ex hoc ꝙ dř ex nihilo. z° ex parte ipſi⁹ fieri. ȝ° ex oppoſito creationis.ſ.ex parte annihilationis. Ex parte eius ꝙ dř fieri ex nihilo.qꝛ ly ex videtur dīe habitudinē aut ğ dicit habitudinē negatiue aut poſitiue.ſi poſitiue:aut dicit habitudinē ad māſm.aut dicit habitudinem ſucceſſionis eſſe poſt olo nō eſſe.ſed nec ſic:nec ſic pōt v̄ificari:qꝛ fieri aliqd ex nihilo ſiue ſic.ſiue ſic ſemꝑ importat ɔ̄dictoria.ğ rč. Qꝛ autē ita ſit ꝓbať ṗmo ſic. qꝛ ſi ponať ꝙ ly ex dicat habitudinē ad cām mālē:⁊ h̄ duplr. Primo ſic:qꝛ qñ aliqd dř fieri ex nihilo ſicut ex mā.aut illud ſit ex nihilo ꝑ ſe:ſicut aliqd dř fieri ex ꝑ ſe mā.vt dom⁹ ex lapidibus.aut ꝑ accñs ſicut dř fieri aliqd ex ṗuatione:ſicut ſit ex inmuſico muſic⁹.aut ex tenebroſo lucidū. Si ṗmo mō.tūc aliqd fieri ex nihilo ē aliqd ꝑ ſe fieri ex aliquo.ſicut ex mā.ita ꝙ fieri ex nihilo erit fieri ex aliquo:ſȝ aliquid fieri ex nihilo:et aliqd fieri ex aliquo ſunt ɔ̄dictoria.ğ rč. Ad ex nihilo.n.ſeqť. nō ex aliquo. ¶ Si aūt dicať:illud qḋ ponitur fieri ex nihilo qḋ h̄ ſit ꝑ accñs.tunc h̄ erit ꝙ tale factibile ſit per ſe ex ſubiecto ſubſtracto ipſi nihilo:et tunc adhuc ſeq̄reť:ꝙ fieri ex nihilo erit fieri ex aliquo:⁊ tūc adhuc ſeq̄tur ꝙ nihil erit in aliquo ſicut in ſubo:q̄ oia īplicāt ɔ̄dictoria. ¶ Scḋo ad idȝ ſic.qꝛ h̄ fieri ex h̄:⁊ h̄ fieri h̄ eq̄pollēt.puta albū fieri ex nō albo.⁊ nō albū fieri album.⁊ precipue ꝓut ly ex īportat habitudinē ſubi vel materie.ſed nihil fieri aliqd īplicat ɔ̄dictionē:qꝛ tunc factione cōpleta nihil eſſet aliqd.ğ rč. Si dicať ꝙ ly ex dicat habitudinē ſucceſſionis. ¶ Cōtra duplr ṗmo.qꝛ qñ aliqd ſuccedit alteri:illud ꝙ cedit excludiť ab alio. Sed nihil nō poteſt excludi ab aliquo.ğ rč. Probatio minoris.qꝛ aut excludereť ab eo qḋ ſit.aut ab vniuerſo.aut ab aliquo ſibi repugnāte:nō ab eo qḋ ſit:quia nō habuit nec īuenit nihil:aliogn ſimul eſſent.nec ab vniuerſo:qꝛ nihil nunq̄ȝ fuit in vniuerſo:nec etiā cū vniuerſo vt ab vniuerſo poſſet excludi. Nec etiam ab aliquo ſibi ɔ̄dictorio.qꝛ ſemꝑ nihil eſt nihil.nec pōt nihil non eſſe nihil. Nunq̄ȝ etiā fuit verum:ꝙ aliqd eēt nihil.vel hřet ſecū nihil:vt poſſit excludi ꝑ euȝ. ¶ Scḋo ſic.oīs ſucceſſio eſt eoꝝ:q̄ hñt eē circa idȝ ſubm.ſed nihil nō pōt hře ſubm.ğ rč. Sic igiť pȝ.ꝙ ſi li ex dicat habitudinē poſitiue ad fieri ex nihilo implicat ɔ̄dictionem. Si aūt ly ex dicat ordinē negatiue.ita ꝙ qñ dř aliqd fieri ex nihilo idȝ ſit.ꝙ aliqd fieri ex nō ſubo vel mā ꝓſup

poſita ordine tẽporis vel nature. ¶ Cõtra. q2 ſi ita eẽt: in nullo differret creatio a ꝓductiõe diuinaꝝ ꝑſonaꝝ. quia productio eaꝝ nõ eſt ꝓductio ex aliquo ſubo. vel mã ꝑſuppoſita ordine tpis vel nature. ſed hoc eſt ĩpoſe .ſ. ꝙ creatio nõ differat a ꝓductione diuinaꝝ ꝑſonaꝝ. ergo ⁊c̃. ¶ Ex parte aũt ĩpſi⁹ fieri arguit̃ z°. ¶ Primo ſic. q2 fieri dicit trãſire ad eſſe: ſed nihili trãſire ad eſſe: vel ex nihilo trãſitũ fieri ad eſſe eſt ĩpoſe: q2 vel hoc eẽt: q2 nihil ꝑ ſe trãſiret ad eſſe: vt .ſ. nihil hr̃et eſſe: aut hoc eſſet ꝑ accñs: q2 .ſ. ſubſtratuꝫ ĩpſi nihil tranſiret ad eſſe: quoꝝ vtrũqꝫ ĩplicat ꝯdictionẽ. g̊ ⁊c̃. ¶ Scđo ſic. quia fieri eſt recipe. ſed oĩno nihil nõ põt recipere eẽ: q2 nec ꝑ ſe: q2 tũc eſſe reciperet̃ in nihilo ꝑ ſe: nec etiã ꝑ accñs rõne ſubſtrati: q2 tũc nihil hr̃et ſubm: q̃ oĩa ĩplicãt ꝯdictionẽ. ¶ Iſta poſitio eſt falſa: ⁊ ꝙtuꝫ ad aliqd indicio meo erronea: ⁊ exẽpla ſua nulla ſũt. ¶ Ad euidẽtiã aũt ꝑmi ſciendũ: ꝙ ꝑſtringẽdo breuiter illã poſitionẽ tria ponũt auctores ei⁹. ¶ Primũ eſt. ꝙ ſunt due ꝯnexiones in cõi .ſ. paſſionis cũ ſubo. ⁊ ꝯnexio generis vel drĩe cũ ſpecie. ⁊ ꝑma ꝯnexio ſiue cõmixtio ꝑtinet ad z^m modũ dicẽdi ꝑ ſe. z^a vero ꝑtinet ad ꝑmũ modũ dicẽdi ꝑ ſe. ¶ Scđm eſt: ꝙ oppo^m vtriuſqꝫ ꝯnexionis ĩportat terminoꝝ repugnantiã. ⁊ ꝑ ꝯñs oppoſitũ vtriuſqꝫ ꝯnexionis ĩplicat aliquo mõ ꝯdictoria .ſ. affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſdẽ de eodẽ. Sꝫ oppoſitũ ꝑme ꝯnexionis ĩplicat iſtã oppoſitionẽ arguitiue. oppoſitũ võ ſecũde ꝯnexionis .ſ. eoꝝ q̃ ꝑtinẽt ꝑ ſe. ad ꝑmũ modũ dicẽdi per ſe ĩportat ꝑdictã oppõnẽ ꝑ ſe directe. ſicut dcm̃ eſt ſupra. ¶ Tertiũ dictũ eſt. ꝙ deus põt facere ea: que ĩportãt terminoꝝ repugnantiaꝫ ꝑ oppoſitũ ꝯnexionis ad ꝯnexionẽ paſſionis ⁊ ſubi. ¶ Cõtra iſtam poſitionẽ ego arguo ꝙtũ ad h̄ ꝙ dicit: deũ poſſe ſuꝑ aliq̃ ĩpõtãtia repugnantiã terminoꝝ .ſ. ꝙtũ ad ĩportãtia repugnantiã terminoꝝ ꝑ oppoſitũ ad z^m modũ dicẽdi ꝑ ſe. ita ꝙ poſſit eſſe ⁊ ab eo fieri. ¶ Et dico ꝙ non eſt veꝝ vl̃r. z° dico ꝙ eſt falſa vl̃r: q2 ꝓbabo ꝙ ĩpoſe eſt q̃cũqꝫ virtute fieri illud: qđ ĩportat terminoꝝ repugnantiã. 3° dico ꝙ inſufficiẽter aſſignat̃ repugnãtia terminoꝝ. ¶ Ex hoc non ſit vl̃r veꝝ .ſ. ꝙ deus poſſit ea: q̃ ĩportãt repugnantiaꝫ terminoꝝ ꝑ oppoſitũ ad z^m modũ dicendi ꝑ ſe ꝓbo q̃tuor modis. Primo q2 ſm̃ eos hec ꝓpõ ſpũs ſcũs ꝓcedit a filio ꝑtinet ad z^m modũ dicẽdi ꝑ ſe. Sed ĩpoſe eſt q̃cũqꝫ virtute fieri: ꝙ ſpũs ſcũs nõ ꝓcedat a filio. g̊ ⁊c̃. Mi. pꝫ. Ma. ab eis expꝛeſſe accipit̃: q2 vt dicũt de h̄ qđ ĩportat repugnantiã terminoꝝ ꝯtra ꝑmũ modũ dicẽdi ꝑ ſe. nõ eſt ĩpoſſis ypotheſis: ĩ oppoſito vero hui^m: qđ eſt ſpm̃ ſcm̃ ꝓcedere a filio. põt eẽ ypotheſis. q̃rit̃ .n. cõiter ſi ſpũs ſcũs nõ ꝓcederet a filio. vtrũ diſtingueret̃ ab eo. ⁊ ipſimet h̄ dicũt. g̊ ⁊c̃. ¶ Scđo idẽ pꝫ. de relõne creature ad deũ: que ꝯuenit creature nõ in ꝑmo mõ dicẽdi ꝑ ſe. ⁊ tñ ĩpoſe eſt creaturaꝫ ſeparari a tali relõne. g̊ ⁊c̃. ¶ Tertio idẽ pꝫ de ĩherẽtia habituali accidentis ad ſubꝫ: a qua nõ põt abſolui q̃cũqꝫ virtute. ¶ Quarto de ſilitudine reſpectu duoꝝ alboꝝ. ⁊ curuo ⁊ recto reſpectu linee ⁊ multis ꝯſimilib⁹. ¶ Ad h̄ dicunt ipſi breuiter: ꝙ repugnãtia terminoꝝ ꝙtũ ad z^m modũ dicendi ꝑ ſe nõ eſt ĩpoſe deo niſi inꝙtũ ad ipꝫ ſeqtur repugnãtia terminoꝝ ꝙtũ ad ꝑmũ modũ dicendi ꝑ ſe. vbi gr̃a. de relõne creature ad deũ. q2 ꝙ nõ põt creatura ſeparari a relõne ad deũ h̄ eſt. q2 ſeqtur ꝙ ſi poneret̃ ſine relatiõe ad deũ. ꝙ nõ manuteneret̃ a deo. ⁊ poſito ꝙ eẽt creatura neceſſario manuteneret̃ a deo. ⁊ ſic ſeq̃ret̃ ꝙ manuteneret̃ ⁊ nõ manuteneret̃ a deo. ⁊ ꝙ creatura nõ eſſet creatura. ¶ Iſta r̃ſio non valet. q2 ſicut ĩfra magis patebit. Oĩs repugnãtia terminoꝝ h̄ ĩfert. q2 nũq̃ eſt terminoꝝ repugnãtia q̃ñ ſequit̃ affirmatio ⁊ negatio eiuſdẽ de eodẽ. ſi ſit vera repugnãtia terminoꝝ. ⁊ h̄ ad dictũ eoꝝ ſeqtur. qui ponũt ꝙ ad poſitionem repugnantie terminoꝝ iuxta z^m modum dicẽdi ꝑ ſe ſeqtur affirmatio ⁊ negatio arguitiue. ¶ Scđa ꝓbatio .ſ. ꝙ illa q̃ ĩportãt repugnantiã terminoꝝ nulla virtute pñt fieri. ⁊ h̄ oſtendo triplici rõne. ¶ Prima ſumit̃ ex drĩa ĩpoſſi. ꝓpter repugnantiam terminorũ ad ĩpoſe ꝓpter defectũ virtutis agẽtis ſic. illud qđ eſt poſe alicui virtuti nõ eſt ĩpoſe ꝓpter repugnantiã terminoꝝ. ſꝫ omne ꝙ eſt poſe deo: eſt poſe alicui v̄tuti .ſ. diuine. ergo nulla res poſſis deo eſt ĩpoſſis ꝑ repugnãtiaꝫ terminoꝝ. Minor .ſ. ꝙ illud qđ eſt deo poſe. eſt alicui virtuti poſe pꝫ. Ma. ꝓbo. q2 nulla res poſſis alicui virtuti eſt ĩpoſſis ex defectu v̄tutis abſolute loquẽdo. lꝫ ſit ĩpoſe huic vel illi virtuti. Sed ĩpoſe ꝑ repugnantiã terminoꝝ diuidit̃ ꝑ oppoſitũ ad ĩpoſe ex defectu virtutis. ergo nullũ ĩpoſe ꝙ eſt ĩpoſe per repugnantiaꝫ terminoꝝ: eſt poſe alicui virtuti. ⁊ per ꝯñs illud: qđ eſt poſe alicui virtuti: nõ eſt ĩpoſe ꝑ repugnantiã terminoꝝ. ⁊ h̄ fuit maior. ¶ Secũda ſumit̃ ex eo ꝙ ĩportat repugnantiam terminoꝝ. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã ſciendũ. q2 repugnantia terminoꝝ iter aliqua ĩportat icõpoſſibilitatẽ illoꝝ terminoꝝ. ſm̃ ſuas rõnes: ſm̃ quas ꝯuenit eis: ꝙ ſint tales res. ¶ Ex h̄ arguit̃ ſic. q2 ponere qđ aliqd poſſit alicui ꝯuenire: ad ꝙ hꝫ terminoꝝ repugnantiã eſt ponere: ꝙ aliqd ſit cõpoſſibile illi. cuius rõni formali eſt icõpoſſibile. Sed h̄ eſt ponere ꝯdictoria: q̃ nulla virtute pñt fieri. quia ponere aliqd eẽ cõpoſſibile alicui rei ⁊ eẽ icõpoſſibile ſue rõni formali. eſt ponere expꝛeſſe ꝯdictoria. nã manẽte re. manet ſua rõ formalis. g̊ ⁊c̃. ¶ Tertia rõ ſumitur ex dicto aduerſarioꝝ: ꝙ etiã ⁊ ex nã rei eſt veꝝ .ſ. ꝙ repugnãtia terminoꝝ ꝙtuꝫ ad oppoſitũ ſcđi modi dicẽdi ꝑ ſe ĩplicat ꝯdictoria arguitiue. h̄ eſt ad talẽ repugnantiã ꝯdictoria habẽt neceſſariã ꝯñaꝫ. Ex h̄ arguit̃ ſic. nulla virtute põt fieri illud qđ vel expꝛeſſe ĩportat ꝯdictoria vl̃ ad ꝙ ꝯſequũtur neceſſario ꝯdictoria. Sed omne qđ ĩcludit repugnantiaꝫ terminoꝝ ꝑ ſe. ĩcludit alteꝝ ꝑdictoꝝ modoꝝ. g̊ ⁊c̃. Ma. pꝫ. quia nulla virtute pñt verificari ꝯdictoria. Mi. etiã pꝫ ſꝫ aduerſarios. q2 ille modus de quo minus vĩ ſaltẽ ſm̃ eos ĩplicat ꝯdictoria arguitiue ſed hoc eſt ĩferre ꝯdictoria. g̊ ⁊c̃. Et ſic pꝫ. ꝙ iſta poſitio vl̃r eſt falſa. videt̃ etiã mihi erronea ꝙtũ ad aliqd. naꝫ ponere ꝙ illa: q̃ fides tenet eſſe poſſia deo ĩplicare ꝯdictoria qualitercũqꝫ eſt ponere ĩplicite. ꝙ illa ſunt deo ĩpoſſibilia: q2 nihil eſt poſſibile alicui virtuti: ad quod conſequunt̃ contradictoria. Sed ſm̃ iſtos illa. que ponit fides deo poſſibilia implicãt contradictoria arguitiue. q2 importãt aliquam repugnantiam terminoꝝ. ad q̃ ſequuntur cõtradictoria. vñ implicite ad dicta eoꝝ ſequitur ꝙ illa: que tenet fides deo eſſe poſſibilia: ſunt impoſſibilia deo. ¶ Quantuꝫ ad exempla dico. ꝙ ipſi contradicũt ſibi ipſis: q2 dicũt ſua exempla importare dictã repugnantiã terminorum. ad qđ ſeqtur ꝙ implicant contradictoria. vt dcm̃ eſt. ⁊ tamen cum hoc ponitur ea eſſe poſſibilia alicui virtuti. ¶ Quantũ ad concluſionẽ mirabilẽ abſurditatẽ dicũt. ꝙ .ſ. creatio importat repugnantiã terminoꝝ. accipiẽdo creationem ꝓ rei ꝓductione ſm̃ ſuum totum eſſe nullo preſuppoſito: ꝙ ſit aliqd ipſius rei: ꝙ per illam ꝓductioneꝫ nõ ſit ꝓductũ. Sic .n. ꝓductio non importat aliud q̃ totam rem. ꝙtũ ad oẽ illud: ꝙ eſt de eẽntia ei⁹ habere cãm effectiuam. ¶ Hoc autẽ põt ꝓbari z^r. Primo ꝙtum ad hoc ꝙ rẽ ſic fieri nõ importat repugnantiam terminorum. ¶ Scđo ꝙtũ ad hoc: ꝙ ſaltẽ de aliqb⁹ reb⁹ oꝑꝫ h̄ ꝯce

cuiꝰ virtꝰ eſt īfinita.ſed virtꝰ dei eſt īfinita.ḡ ⁊c̄.¶ Se-
cūda ↄcl'o facilr̄ pꝫ.qꝛ illud:ꝙ īplicat directe ↄ̄dictōeꝫ:
nulli potentie eſt poſſibile:ſed repugnantia terminoꝝ
q̄ accipit̄ ꝑ oppoſitū ad ṗmū moduꝫ dicēdi ꝑ ſe eſt hꝯ.
ergo ⁊c̄.Ma.pꝫ.qꝛ ↄ̄dictoria nulla virtute poſſunt ve-
rificari.Mi.etiā pꝫ.qꝛ ꝗ negat p̄dicatuꝫ eēntiale de eo
cuiꝰ eſt p̄dicatū eſſentiale negat idē de ſeipſo:ſed nega-
re idē de ſeipſo:vt ꝙ hō non ſit hō eſt manifeſte ⁊ dire-
cte ponere ↄ̄dictoria.ḡ ⁊c̄.¶ Tertiā ↄ̄nē ꝓbāt.ſ.ꝙ illō
ꝙ iportat repugnātiā terminoꝝ ꝑ oppoſitū ad 2m mo-
dū dicendi ꝑ ſe deo eſt poſſe.hoc ꝓbant rōne ⁊ exēplis.
¶ Rōne ſic.illud ꝙ nō iportat exp̄ſſe ↄ̄dictoria ē deo
poſſe:ſed illud qð iportat repugnantiā terminoꝝ ꝑ op-
poſitū ad 2m modū dicēdi ꝑ ſe nō iplicat exp̄ſſe ↄtradi-
ctoria.ḡ ⁊c̄. Ma.vt videtur pꝫ. qꝛ non videt̄:ꝙ aliqd
ſit ſimplr̄ ipoſſe niſi iplicet ↄ̄dictoria exp̄ſſe.Mi.etiaꝫ
pꝫ.qꝛ negatio illoꝝ de ſeinuicē:q̄ ꝑtinēt ad 2m modū di-
cēdi ꝑ ſe nō iportat exp̄ſſe ↄ̄dictoria:vt ſi dicat̄ ꝙ q̄nti-
tas nō iheret:qꝛ ibi nō negat̄ idē de ſeipſo.Un̄ licet re-
pugnātia:q̄ eſt ꝑ oppoſitū ad 2m modū dicēdi ꝑ ſe ipli-
cet ↄtradictoria arguitiue.nō tn̄ expreſſe.vbi gr̄a.dato ꝙ
q̄ntitas ſit ſine ſubo nō ponit̄ exp̄ſſe ꝙ nō ſit accn̄s.ſed
arguitiue:vt ſi dicatur ſic.Omne accn̄s eſt in ſubo.ſed
q̄ntitas in ſacramēto nō eſt in ſubo.ḡ q̄ntitas nō eſt acci
dens.hoc ꝙ eſt q̄ntitatē eſſe ſine ſubo.nō iportat exp̄ſſe
q̄ntitatē nō eſſe accn̄s:ꝙ eſt negare p̄dicatū eſſentiale.ſ.
eſſe accn̄s de eo:cuiꝰ eſt p̄dicatū eſſentiale.⁊ ideo iſtud
nō eſt exp̄ſſe iplicare ↄ̄dictoria.ſ3 tn̄ arguitiue.¶ Idē
ꝓbant ipſi exemplis.Et adducūt exēpla in q̄bus deus
pōt facere ⁊ fecit illud ꝙ iplicat repugnātiā terminoꝝ
ꝑ oppoſitū ad 2m moduꝫ dicēdi ꝑ ſe.Et ṗmo ꝓbat̄ hoc
in metaphyſicis.2o in mathematicis.3o ī phyſicis ſiue ī
nālibꝰ.¶ In methaphyſicis ꝓbat̄ 2r.Primo ex cōpa
ratione ſube ad ſubſiſtere. 2o ex cōparatione accn̄tis
ad actū iherēdi.¶ Quantū ad ṗmū format̄ ſic rō.op-
poſitū eiꝰ ꝙ ↄuenit ꝑ ſe alicui icludit repugnantiā ter-
minoꝝ.Sed h̄ fecit deus in icarnatiōe ſua.ḡ ⁊c̄.Ma.
videt̄ plana.qꝛ vnūqðqꝫ iportat repugnantiā ad oppo-
ſitū illius ꝙ ꝑ ſe illi cōpetit.Mi.ꝓbat̄.qꝛ ſube ↄuenit
ꝑ ſe ſubſiſtere.Sed oppoſitū huius factū eſt in icarna-
tione.ḡ ⁊c̄.Maior iſtiꝰ ꝓſyllogiſmi adhuc ꝓbat̄ 4r.
Primo.qꝛ hec eſt ꝑ ſe paſſio generis gnāliſſimi:ſed ta-
lis paſſio non minꝰ cōpetit ꝑ ſe quā paſſiones alioꝝ ge-
neꝝ iferioꝝ.ergo ⁊c̄.¶ Scdo.qꝛ ꝙ ꝓprie ⁊ p̄ncipalr̄ ⁊
maxime ↄuenit alicui.illud ei ↄuenit ꝑ ſe.Sed p̄r ſube
ṗmo ⁊ maxime ⁊ principalr̄ ↄuenit ſubſiſtere.ergo ⁊c̄.
¶ 3o.qꝛ ſubſiſtere aut ↄuenit ſube ꝑ ſe:aut ꝑ accn̄s:ſi ꝑ
ſe hꝫ ꝓpoitū:ſi dicat̄ ꝑ accn̄s:ↄ̄ qꝛ tūc ſubſiſtere eēt acci-
dens:⁊ per conſequens ſuba haberet eſſe per accidens:
qꝛ eſſe ſube eſt ſubſiſtere.ſed hoc eſt ipoſſe.ſ.ꝙ ſuba ha-
beat eē ꝑ accn̄s.ḡ ⁊c̄.¶ Quarto ſic.qꝛ ꝙ ↄuenit alicui
nō ꝑ aliō a ſe ↄuenit ei ꝑ ſe:ſed ſubſiſtere cōuenit ſube
nō ꝑ aliud a ſe.nā oēs dicūt ꝙ ſi nā̄ humana ſepararet̄
a vbo.ſiue quocūqꝫ addito ↄueniret ei ſubſiſtere.ḡ ⁊c̄.
Mi.etiam p̄ncipalis rōnis pꝫ.qꝛ in incarnatione deus
fecit ꝙ ſuba.ſ.nā̄ humana nō ſubſiſteret.qꝛ nā̄ huma-
na in xp̄o nō ſubſiſtit ſibi.ḡ ⁊c̄.¶ Quantū ad accidēs
arguit̄ ſic.qꝛ ponere rē ſine ſuo effectu formali.eſt po-
nere repugnantiā terminoꝝ.ſed h̄ fit virtute diuina.ḡ
v̄tute diuina fit illud:ꝙ icludit repugnātiā terminoꝝ.
Ma.pꝫ.qꝛ ꝙ ſit albedo ⁊ nō ſit eſſe albū icludit repu-
gnantiā terminoꝝ.Mi.ꝓbat̄ in ſacramento altari.qꝛ
ꝙ accn̄s ſit ſine inherētia eſt ponere rē ſine ſuo effectu
formali.quia eſt ponere accn̄s actu ſine accidere.ꝙ eſt
effectꝰ formalis accn̄tis.ḡ ⁊c̄.¶ Quantū ad mathema

tica pōt rō formari ſic.Illō ipoſſe videtur iportare ter-
minoꝝ repugnantiā ꝙ eſt oppoſitū ↄclōnis demrāte.
ſed hoc fit virtute diuina.ergo ⁊c̄.Ma.ſupponit̄.Mi.
ꝓbat̄ ꝑ h̄.Primo qꝛ deus fecit duo corpora eſſe ſimul
cuius oppoſitū demōſtratū eſt in.4.phyſicoꝝ.ꝙ ipoſſe T.c.7.
eſt pl'es dimēſiones eſſe ſimul.¶ Itē demonſtratū eſt
in euclide:ꝙ ipoſſe eſt eſſe iter duo pūcta niſi vnā lineā
rectaꝫ.¶ Itē ꝙ ipoſſe eſt duas lineas indirectū appli-
cari vni linee:⁊ multa ↄ̄ſimilia.quoꝝ oppoſitū fuit vir-
tute diuina:qn̄ deus fecit duo corpora vel plura eē ſil.
¶ Demōſtratū eſt etiā:ꝙ ipoſſe eſt:ꝙ duo corpora ſint
ſimul ſine ↄtactu.vl' ꝙ due dimēſiones ſint ſimul ſine
cōmēſuratione:qua maior excedit minorē:quoꝝ oppo
ſitū fit v̄tute diuina in ſacramēto altaris:vbi eſt dimē-
ſio panis ⁊ q̄ntitas corporis xp̄i ſine predictis.ergo ⁊c̄.
¶ Quantū ad phyſica idē ꝓbat̄.qꝛ terrā eſſe rotundā 2.ce.1.2.7. ⁊ infra.
eſt ↄcl'o demōſtrata in libro de celo ⁊ mūdo ¶ Itē de
grauitate corporis mixti.quoꝝ oppoſitū fit vel ad mi-
nus fieri pōt virtute diuina.¶ Specialr̄ aūt arguitur
de creatione ſic.Creatio eſt deo poſſe:ſed creatio ipor-
tat repugnantiam terminoꝝ.ḡ ⁊c̄.Ma.pꝫ.Mi.ꝓbat̄.
Creatio.n.eſt aliqd fieri ex nihilo.Primo ḡ ꝓbat̄ iſta.
mi.ex hoc ꝙ dr̄ ex nihilo. 2o ex parte ipſiꝰ fieri. 3o ex
oppoſito creationis.ſ.ex parte annihilationis.Ex parte
eius ꝙ dr̄ fieri ex nihilo.qꝛ ly ex videtur dr̄e habitu-
dinē aut ḡ dicit habitudinē negatiue aut poſitiue.ſi po
ſitiue:aut dicit habitudinē ad mām.aut dicit habitudi
nem ſucceſſionis eſſe poſt oīo nō eſſe.ſed nec ſic:nec ſic
pōt v̄ificari:qꝛ fieri aliqd ex nihilo ſiue ſic.ſiue ſic ſemꝑ
importat ↄ̄dictoria.ḡ ⁊c̄.Qꝛ autē ita ſit ꝓbat̄ ṗmo ſic.
qꝛ ſi ponat̄ ꝙ ly ex dicat habitudinē ad cām mālē:⁊ h̄
dupl'r.Primo ſic.qꝛ qn̄ aliqd dr̄ fieri ex nihilo ſicut ex
mā.aut illud fit ex nihilo ꝑ ſe:ſicut aliqd dr̄ fieri ex ꝑ ſe
mā.vt domꝰ ex lapidibus.aut ꝑ accn̄s ſicut dr̄ fieri ali-
qd ex ꝑuatione:ſicut fit ex inmuſico muſicꝰ.aut ex te-
nebroſo lucidū.Si ṗmo mō.tūc aliqd fieri ex nihilo ē
aliqd ꝑ ſe fieri ex aliquo.ſicut ex mā.ita ꝙ fieri ex nihi
lo erit fieri ex aliquo:ſ3 aliquid fieri ex nihilo:et aliqd
fieri ex aliquo ſunt ↄ̄dictoria.ḡ ⁊c̄.Ad ex nihilo.n.ſeq̄t̄.
nō ex aliquo.¶ Si aūt dicat̄:illud qð ponitur fieri ex
nihilo qð h̄ fit ꝑ accn̄s.tunc h̄ erit ꝙ tale factibile ſit
per ſe ex ſubiecto ſubſtracto ipſi nihilo:et tunc adhuc
ſeq̄ret̄:ꝙ fieri ex nihilo erit fieri ex aliquo:⁊ tūc adhuc
ſeq̄tur ꝙ nihil erit in aliquo ſicut in ſubo:q̄ oīa iplicāt
ↄ̄dictoria.¶ Scdo ad ideꝫ ſic.qꝛ h̄ fieri ex h̄:⁊ h̄ fieri
h̄ eq̄pollēt.puta albū fieri ex nō albo.⁊ nō albū fieri al
bum.⁊ precipue ꝓut ly ex iportat habitudinē ſubi vel
materie.ſed nihil fieri aliqd iplicat ↄ̄dictionē:qꝛ tunc
factione cōpleta nihil eſſet aliqd.ḡ ⁊c̄.Si dicat̄ ꝙ ly ex
dicat habitudinē ſucceſſionis.¶ Cōtra dupl'r ṗmo.qꝛ
qn̄ aliqd ſuccedit alteri:illud ꝙ cedit excludit̄ ab alio.
Sed nihil nō poteſt excludi ab aliquo.ḡ ⁊c̄.Probatio
minoris.qꝛ aut excluderet̄ ab eo qð fit.aut ab vniuer-
ſo.aut ab aliquo ſibi repugnāte:nō ab eo qð fit:quia nō
habuit nec inuenit nihil:aliogn ſimul eſſent.nec ab vni-
uerſo:qꝛ nihil nunq̄ꝫ fuit in vniuerſo:nec etiā cū vniuer
ſo vt ab vniuerſo poſſet excludi. Nec etiam ab aliquo
ſibi ↄ̄dictorio.qꝛ ſemꝑ nihil eſt nihil.nec pōt nihil non
eſſe nihil. Nunq̄ꝫ etiā fuit verum:ꝙ aliqd eēt nihil.vel
hr̄et ſecū nihil:vt poſſit excludi ꝑ euꝫ.¶ Scdo ſic.oīs
ſucceſſio eſt eoꝝ:q̄ hn̄t eē circa ideꝫ ſubm̄.ſed nihil nō
pōt hr̄e ſubm̄.ḡ ⁊c̄.Sic igit̄ pꝫ.ꝙ ſi li ex dicat habitudi
nē poſitiue ad fieri ex nihilo implicat ↄ̄dictionem.Si
aūt ly ex dicat ordinē negatiue.ita ꝙ qn̄ dr̄ aliqd fieri
ex nihilo ideꝫ ſit.ꝙ aliqd fieri ex nō ſubo vel mā ꝑſup

poſita ordine tēporis vel nature. ¶ Cōtra. q: ſi ita eēt: in nullo differret creatio a ꝓductiōe diuinaꝝ ꝑſonaꝝ. quia productio eaꝝ nō eſt ꝓductio ex aliquo ſubo. vel mā ꝑſuppoſita ordine tp̄is vel nature. ſed hoc eſt ipoſē .ſ. ꝙ creatio nō differat a ꝓductione diuinaꝝ ꝑſonaꝝ. ergo ⁊c̄. ¶ Ex parte aūt ipſi⁹ fieri arguit̄ z°. ¶ Primo ſic. q: fieri dicit trāſire ad eſſe: ſed nihili trāſire ad eſſe: vel ex nihilo trāſitū fieri ad eſſe eſt ipoſē: q: vel hoc eēt: q: nihil ꝑ ſe trāſiret ad eſſe: vt .ſ. nihil hr̄et eſſe: aut hoc eſſet ꝑ accn̄s: q: .ſ. ſubſtratuꝫ ipſi nihil tranſiret ad eſſe: quoꝝ vtrūqꝫ iplicat ꝯdictionē. g̊ ⁊c̄. ¶ Scḋo ſic. quia fieri eſt recipe. ſed oīno nihil nō pōt recipere eē: q: nec ꝑ ſe: q: tūc eſſe reciperet̄ in nihilo ꝑ ſe: nec etiā ꝑ accn̄s rōne ſubſtrati: q: tūc nihil hr̄et ſubm: q̄ oīa iplicāt ꝯdictionē. ¶ Iſta poſitio eſt falſa: ⁊ q̄tuꝫ ad aliqd indicio meo erronea: ⁊ exēpla ſua nulla ſūt. ¶ Ad euidētiā āt ꝑmi ſciendū: ꝙ ꝑſtringēdo breuiter illā poſitionē tria ponūt auctores ei⁹. ¶ Primū eſt. ꝙ ſunt due ꝯnexiones in cōi .ſ. paſſionis cū ſubo. ⁊ ꝯnexio generis vel dr̄ie cū ſpecie. ⁊ pma ꝯnexio ſiue cōmixtio ptinet ad z^m modū dicēdi ꝑ ſe. z^a vero ptinet ad ꝑmū modū dicēdi ꝑ ſe. ¶ Scḋm eſt: ꝙ oppo^m vtriuſqꝫ ꝯnexionis iportat terminoꝝ repugnantiā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s oppoſitū vtriuſqꝫ ꝯnexionis iplicat aliquo mō ꝯdictoria .ſ. affirmationē ⁊ negationē eiuſdē de eodē. Sꝫ oppoſitū ꝑme ꝯnexionis iplicat iſtā oppoſitionē arguitiue. oppoſitū vō ſecūde ꝯnexionis .ſ. eoꝝ q̄ ptinēt ꝑ ſe. ad ꝑmū modū dicēdi per ſe iportat ꝑdictā oppōnē ꝑ ſe directe. ſicut dcm̄ eſt ſupra. ¶ Tertiū dictū eſt. ꝙ deus pōt facere ea: que iportāt terminoꝝ repugnantiaꝫ ꝑ oppoſitū ꝯnexionis ad ꝯnexionē paſſionis ⁊ ſubi. ¶ Cōtra iſtam poſitionē ego arguo q̄tū ad h̄ ꝙ dicit: deū poſſe ſup aliq̄ ipōtātia repugnantiā terminoꝝ .ſ. q̄tū ad iportātia repugnantiā terminoꝝ ꝑ oppoſitū ad z^m modū dicēdi ꝑ ſe. ita ꝙ poſſit eſſe ⁊ ab eo fieri. ¶ Et dico ꝙ non eſt veꝝ vl̄r. z° dico ꝙ eſt falſa vl̄r: q: ꝓbabo ꝙ ipoſē eſt q̄cūqꝫ virtute fieri illud: qḋ iportat terminoꝝ repugnantiā. z° dico ꝙ iſuf ficiēter aſſignat̄ repugnātia terminoꝝ. ¶ De hoc non ſit vl̄r veꝝ .ſ. ꝙ deus poſſit ea: q̄ iportāt repugnantiaꝫ terminoꝝ ꝑ oppoſitū ad z^m modū dicendi ꝑ ſe ꝓbo q̄tuor modis. Primo q: ſm eos hec ꝓpō ſpūs ſcūs ꝓcedit a filio ptinet ad z^m modū dicēdi ꝑ ſe. Sed ipoſē eſt q̄cūqꝫ virtute fieri: ꝙ ſpūs ſcūs nō ꝓcedat a filio. g̊ ⁊c̄. Mi. pꝫ. Ma. ab eis exꝑſſe accipit̄: q: vt dicūt de h̄ qḋ iportat repugnantiā terminoꝝ ꝯtra ꝑmū modū dicēdi ꝑ ſe. nō eſt ipoſſis ypotheſis: ꝯ oppoſito vero hui⁹: qḋ eſt ſpm̄ ſcm̄ ꝓcedere a filio. pōt eē ypotheſis. q̄rit̄ .n. cōiter ſi ſpūs ſcūs nō ꝓcederet a filio. vtrū diſtigueret̄ ab eo. ⁊ ipſimet h̄ dicūt. g̊ ⁊c̄. ¶ Scḋo idē pꝫ. de relone creature ad deū: que ꝯuenit creature nō in ꝑmo mō dicēdi ꝑ ſe. ⁊ tn̄ ipoſē eſt creaturaꝫ ſeparari a tali relone. g̊ ⁊c̄. ¶ Tertio idē pꝫ de ſherētia habituali accidentis ad ſubꝫ: a qua nō pōt abſolui q̄cūqꝫ virtute. ¶ Quarto de ſilitudine reſpectu duoꝝ alboꝝ. ⁊ curuo ⁊ recto reſpectu linee ⁊ multis ꝯſimilib⁹. ¶ Ad h̄ dicunt ipſi breuiter: ꝙ repugnātia terminoꝝ q̄tū ad z^m modū dicendi ꝑ ſe nō eſt ipoſē deo niſi inq̄tū ad ipꝫ ſeqtur repugnātia terminoꝝ q̄tū ad ꝑmū modū dicendi ꝑ ſe. vbi gr̄a. de relone creature ad deū. q: ꝙ nō pōt creatura ſeparari a relone ad deū h̄ eſt. q: ſeqtur ꝙ ſi poneret̄ ſine relatiōe ad deū. ꝙ nō manuteneret̄ a deo. ⁊ poſito ꝙ eēt creatura neceſſario manuteneret̄ a deo. ⁊ ſic ſeq̄ret̄ ꝙ manuteneret̄ ⁊ nō manuteneret̄ a deo. ⁊ ꝙ creatura nō eſſet creatura. ¶ Iſta rn̄ſio non valet. q: ſicut iſra magis patebit. Oīs repugnātia terminoꝝ h̄ iſert. q: nūq̄ eſt terminoꝝ repugnātia q̄n ſequit̄ affirmatio ⁊ negatio eiuſdē de eodē. ſi ſit vera repugnātia terminoꝝ. ⁊ h̄ ad dictū eoꝝ ſeqtur. qui ponūt ꝙ ad poſitionem repugnantie terminoꝝ iuxta z^m modum dicēdi ꝑ ſe ſeqtur affirmatio ⁊ negatio arguitiue. ¶ Scḋa ꝓbatio .ſ. ꝙ illa q̄ iportāt repugnantiā terminoꝝ nulla virtute pn̄t fieri. ⁊ h̄ oſtendo triplici rōne. ¶ Prima ſu mit̄ ex dr̄ia ipoſſi. ꝓpter repugnantiam terminorū ad ipoſē ꝓpter defectū virtutis agētis ſic. illud qḋ eſt poſē alicui virtuti nō eſt ipoſē ꝓpter repugnantiā terminoꝝ. ſꝫ omne ꝙ eſt poſē deo: eſt poſē alicui v̄tuti .ſ. diuine. ergo nulla res poſſis deo eſt ipoſſis ꝑ repugnātiaꝫ terminoꝝ. Minoꝝ .ſ. ꝙ illud qḋ eſt deo poſē. eſt alicui virtuti poſē pꝫ. Ma. ꝓbo. q: nulla res poſſis alicui virtui eſt ipoſſis ex defectu v̄tutis abſolute loquēdo. lꝫ ſit ipoſē huic vel illi virtuti. Sed ipoſē ꝑ repugnantiā terminoꝝ diuidit̄ ꝑ oppoſitū ad ipoſē ex defectu virtutis. ergo nullū ipoſē ꝙ eſt ipoſē per repugnantiaꝫ terminoꝝ: eſt poſē alicui virtuti. ⁊ per ꝯn̄s illud: qḋ eſt poſē alicui virtuti: nō eſt ipoſē ꝑ repugnantiā terminoꝝ. ⁊ h̄ fuit maioꝝ. ¶ Secūda ſumit̄ ex eo ꝙ iportat repugnantiam terminoꝝ. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciendū. q: repugnantia terminoꝝ iter aliqua iportat icōpoſſibilitatē illoꝝ terminoꝝ. ſm ſuas rōnes: ſm quas ꝯuenit eis: ꝙ ſint tales res. ¶ Ex h̄ arguit̄ ſic. q: ponere qḋ aliqd poſſit alicui ꝯuenire: ad ꝙ hꝫ terminoꝝ repugnantiā eſt ponere: ꝙ aliqd ſit cōpoſſibile illi. cuius rōni formali eſt icōpoſſibile. Sed h̄ eſt ponere ꝯdictoria: q̄ nulla virtute pn̄t fieri. quia ponere aliqd eē cōpoſſibile alicui rei ⁊ eē icōpoſſibile ſue rōni formali. eſt ponere exꝑſſe ꝯdictoria. nā manēte re. manet ſua rō formalis. g̊ ⁊c̄. ¶ Tertia rō ſumitur ex dicto aduerſarioꝝ: ꝙ etiā ⁊ ex nā rei eſt veꝝ .ſ. ꝙ repugnātia terminoꝝ q̄tuꝫ ad oppoſitū ſcḋi modi dicēdi ꝑ ſe iplicat ꝯdictoria arguitiue. h̄ eſt ad talē repugnantiā ꝯdictoria habēt neceſſariā ꝯn̄aꝫ. Ex h̄ arguit̄ ſic. nulla virtute pōt fieri illud qḋ vel exꝑſſe iportat ꝯdictoria vl̄ ad ꝙ ꝯſequūtur neceſſario ꝯdictoria. Sed omne qḋ icludit repugnantiaꝫ terminoꝝ ꝑ ſe. icludit alteꝝ ꝑdictoꝝ modoꝝ. g̊ ⁊c̄. Ma. pꝫ. quia nulla virtute pn̄t verificari ꝯdictoria. Mi. etiā pꝫ ſꝫ aduerſarios. q: ille modus de quo minus vr̄ ſaltē ſm eos iplicat ꝯdictoria arguitiue ſed hoc eſt iferre ꝯdictoria. g̊ ⁊c̄. Et ſic pꝫ. ꝙ iſta poſitio vl̄r eſt falſa. videt̄ etiā mihi erronea q̄tū ad aliqd. naꝫ ponere ꝙ illa: q̄ fides tenet eſſe poſſia deo iplicare ꝯdictoria qualitercūqꝫ eſt ponere iplicite. ꝙ illa ſunt deo ipoſſibilia: q: nihil eſt poſſibile alicui virtuti: ad quod conſequunt̄ contradictoria. Sed ſm iſtos illa. que ponit fides deo poſſibilia implicāt contradictoria arguitiue. q: importāt aliquam repugnantiam terminoꝝ. ad q̄ꝫ ſequuntur cōtradictoria. vn̄ implicite ad dicta eoꝝ ſequitur ꝙ illa: que tenet fides deo eſſe poſſibilia: ſunt impoſſibilia deo. ¶ Quantuꝫ ad exempla dico. ꝙ ipſi contradicūt ſibuipſis: q: dicūt ſua exempla importare dictā repugnantiā terminorum. ad qḋ ſeqtur ꝙ implicant contradictoria. vt dcm̄ eſt. ⁊ tamen cum hoc ponitur ea eſſe poſſibilia alicui virtuti. ¶ Quantū ad concluſionē mirabilē abſurditatē dicūt. ꝙ .ſ. creatio importat repugnantiā terminoꝝ. accipiēdo creationem ꝑ rei ꝓductione ſm ſuum totum eſſe nullo preſuppoſito: ꝙ ſit aliqd ipſius rei: ꝙ per illam ꝓductioneꝫ nō ſit ꝓductū. Sic .n. ꝓductio non importat aliud q̄ꝫ totam rem. q̄tū ad oē illud: ꝙ eſt de eēntia ei⁹ habere cām effectiuam. ¶ Hoc autē pōt ꝓbari z°. Primo q̄tum ad hoc ꝙ rē ſic fieri nō importat repugnantiam terminorum. ¶ Scḋo q̄tū ad hoc: ꝙ ſaltē de aliqb⁹ reb⁹ opꝫ h̄ ꝯce

dere. Primū pʒ ſic. qꝛ ſi habet cām effectiuā ꝗ̄tuʒ ad totū. ꝙ eſt de ſua rōne: puta eſſe repugnaret alicui rei: h̄ ꝓcipue repugnaret ſube: que dr̄ eſſe ens ꝑ ſe. Sed ſube vnde ens ꝑ ſe. vel vn̄ ſuba per ſe nō repugnat hr̄e cām ꝗ̄tuʒ ad totū illud: ꝙ eſt de eſſentia eius. ḡ ⁊c. Mi. vr̄ plana. qꝛ ſi alicui enti h̄ repugnaret: tale ens eēt maxime ſuba. Sed h̄ nō repugnat ſibi. ſ. hr̄e cām. ꝗ̄tū ad totum illud: ꝙ eſt de eius eēntia. ḡ ⁊c. Probo minorē. qꝛ illi cui non repugnat inniti alteri: niſi ſolū ſicut ſubo: ei non repugnat ſm̄ totū illud: qđ eſt de eſſentia ſua initi cauſe effectiue: ⁊ hr̄e cāʒ effectiuā. ꝗ̄tū ad totū illud qđ eſt de eſſentia ſua. Sed ſuba vn̄ ſuba: vel ens per ſe mō quo cōpetit omni ſube eſſe ens ꝑ ſe. nō excludit niſi dependentiaʒ ad ſubm̄: vel initi alicui vt ſubo. ḡ ⁊c. ¶ Ad h̄ aūt dicūt alij: ꝙ ſube vn̄ ſuba: ⁊ enti ſic initēti nō repugnat creatio. Sʒ h̄ repugnat ſibi vn̄ eſt factibile. qꝛ ſicut ſupponūt ſe ꝓbaſſe aliquid fieri ex nihilo. iportat ꝯdictoria: ſiue terminoꝝ repugnantiā: h̄ aūt eſt falſum. ſicut patebit in rn̄dendo ad eoꝝ rōnes. ¶ Scđo ꝓbo. ꝙ h̄ ſit neceſſariū ꝯcedere. ⁊ h̄ ꝓbo. qꝛ ſuba gn̄abilis ⁊ corruptibilis hʒ cām effectiuā ꝗ̄tū ad omne: qđ eſt de ſua eēntia. Sed ꝗ̄tuʒ ad nūc h̄ vocam⁹ creari hr̄e cām ꝗ̄tū ad totū illud: qđ eſt de eēntia ſube. ita ꝙ nihil ipſi⁹ ſube ꝓſupponit̄: qđ non ſit ꝓductū ab aliq̄ cā effectiua. ergo ⁊c. Probo ma. qꝛ conſtat ꝙ habet cām effectiuaʒ ꝗ̄tū ad formā. Qꝛ aūt habeat ꝗ̄tū ad mām̄ ꝓbat̄ ſic. illud qđ nō hʒ cām effectiuā: hʒ ꝑ ſe neceē eē. Sed ipoſſe ꝙ mā ſit huiuſmōi. ḡ ⁊c. Mi. pʒ. qꝛ alr̄ circūſcripto oī alio ab vniuerſo adhuc eēt mā. ſi ipſa eēt ꝑ ſe neceē eſſe. Ma. ꝓbo. qꝛ ſi mā nō hr̄et cāʒ efficientē ⁊ eēt: q̄ro vtꝝ circūſcripto omni alio neceſſe eēt mām̄ eē aut non. Si ſic habet̄ ꝓpoſitū. ſ. ꝙ ipſa eſſet ꝑ ſe neceſſe eſſe. Si nō. ḡ circūſcripto omni alio poſſe eēt eaʒ nō eſſe. ⁊ certū eſt. ꝙ ſibi nō repugnat eē. ḡ circūſcripto omni alio mā eēt poſſis eē ⁊ nō eē. Sʒ h̄ eſt ipoſſe. qꝛ ſi circūſcripto omni alio aliqđ eēt poſſe eē ⁊ nō eē ſeq̄ret̄: ꝙ aliqđ poſſe poſſet eē ſine quacūqꝫ cā effectiua: ꝙ omnino eſt ipoſſe. Qꝛ āt modi repugnantie terminoꝝ iſufficiēter aſſignātur. pʒ qꝛ nō ſolū ꝯnexa ſeparare iportat repugnantiā terminoꝝ: ſicut ꝗ̄titatē nō eē in ſubo. vel aliqđ ſile. imo etiā ipoſſia ꝯnectere. ſicut albū eē nigrū: ⁊ hoiem eſſe aſinū. Sed iſta diſtictio nō accipit niſi mōo: q accipiunt̄ ſm̄ ſeparationē ꝯnexoꝝ. ḡ ⁊c. ¶ Ad ea aūt: q̄ dicunt̄ ad ꝓbationē. 3ᵉ ꝯnis: q̄ eſt falſa: eſt dicendū. Primo ad ꝓbationē: q̄ ſit ꝑ rōnē. ad ꝗ̄ dico. ꝙ nihil ꝙ iportat ꝯdictionem ſiue iplicite ſiue explicite eſt poſſe cuilibet virtuti. quia ad qđlibet illoꝝ ſeqtur verificatio ꝯdictionis ꝯdictorioꝝ: ꝙ qualrcūqꝫ eſt ipoſſe. ¶ Qꝛtū aūt ad rn̄ſionē argumentoꝝ: q̄ fundat̄ in exemplis. ꝓmitto pmo. ꝙ qn̄ dr̄: ꝙ ſeparatio ꝯnexoꝝ: ſicut eſt de paſſione ⁊ ſubo. vel ꝯiūctio incōiungibiliū. ſicut eſt ꝯiūgere duas ſubas cōpletas in eodē ſuppoſito. iportat repugnātiā terminoꝝ. h̄ eſt. ꝙ rōni taliū repugnat ſic ſeparari vel ꝯiūgi. puta ꝙ rōni accidentis repugnat ſeparari a ſubo. vel ꝙ rōni ſube repugnet eſſe in alieno ſuppoſito. Iſta quidem repugnātia ſeparationis vel ꝯiūctionis pōt accipi vel loquēdo de ſeparatione ⁊ ꝯiūctione ſm̄ aptitudineʒ. vel ſm̄ actū. qꝛ ſeparatio nō repugnat rōni termini niſi inꝗ̄tū ꝯnexio icludebat̄ in rōne eius: cui repugnat ſeparatio. ⁊ ſeparatio icludebat̄ in rōne eius. ꝙ ponit̄ ꝯiūgi vel ſeparari poteſt itelligi de rōne vel ſm̄ actū. vel ſm̄ aptitudinē. Vbi gr̄a. eē in aliquo pōt itelligi de rōne eēntie accītis vel ſm̄ actū: vel ſm̄ aptitudinē. vt ſi ponat̄ de rōne eē accītis: ꝙ actu iħereat: ⁊ de rōne ſube eē: ꝙ actualr̄ nō poſſit eſſe in alieno ſubo. vel pōt itelligi ſm̄ aptitudinē. vt ſi dicat̄ de rōne accītis eſſe ieſſe nō qdē actualiter ſed aptitudinalr̄. Et tunc dico. ꝙ ſi de rōne accītis ponat̄: ꝙ actualr̄ inſit. ita ꝙ ieſſe actu ſit de rōne eius: nulla v̄tute poterit ſeparari ab actu. ſi aūt de rōne ei⁹ nō eſt inherere actu. Sed tm̄ aptitudine: tunc v̄tute diuia poterit ſeparari actu a ſubo: nō tn̄ poterit ſeparari ab aptitudine inherēdi: qn̄. ſ. māifeſte eius eēntia ſit nata ſemꝑ inherere. Primū pʒ: qꝛ ipoſſe eſt rē manere: qn̄ ei ꝯueniat illud: qđ eſt de eius rōne: vel illud qđ in ſua rōne iportat̄: qꝛ ponere rem manere eſt ponere rōneʒ rei manere: ⁊ econuerſo: ⁊ oppoſitū eius includit contradictionem. Sed ſm̄ hypotheſiʒ ponitur de rōne accītis actualis iħerētia. ḡ ſtāte hypotheſi ipoſſe eſt ꝗ̄cūqꝫ virtute fieri: ꝙ accīs maneat ⁊ nō iħereat actu. ¶ Scđm etiā pʒ. qꝛ res pōt manere ſine eo: ꝙ nō eſt de rōne eius nec habeat neceſſariā ꝯnām: vel ꝯnexionē ad rōnē ei⁹. Sʒ ſtāte hypotheſi iħerētia actualis nō eſt đ rōne accidētis. nec ex ipſa rōne eius ꝯcludit̄ neceſſaria ꝯnā actualis iħerētie ipſius accītis. ergo ⁊c. ¶ Per h̄ pʒ ad oia illa: q̄ opponunt̄ in cōtrariū. nā illa ꝯiūgi: q̄ deus ꝯiūxit in icarnatione nō eſt facere illud: qđ iportat repugnantiā terminoꝝ. qꝛ de rōne ſube nō eſt: ꝙ non initat̄ actu alieno ſuppoſito: ſed ſolū de rōne ſua: ꝙ apta nata ſit eē ſine tali inixu. Sed ſicut ego credo: nō iħerere actu vel aptitudine eſt de rōne ſube. vnde credo ꝙ nulla v̄tute poſſit fieri: ꝙ ſuba iħereat alicui. ſic ꝙ nō ſit apta nō initi. Et qn̄ dr̄ de mathematicis ꝗ̄tū ad cōpoſſibilitatē diuerſaꝝ dimenſionū in eodē ſitu. dico ꝙ ſeparatio taliū dimēſionū ſm̄ ſitū nō eſt de rōne eaꝝ. ꝗ̄tū ad ſeparationē ſʒ actum. Ita ꝙ eē ſemꝑ ſeparatas: ⁊ neceſſario ſitu ſit de rōne eaꝝ. qꝛ tūc manētib⁹ non poſſent ꝗ̄cūqꝫ virtute eſſe ſimul. Sed itelligit̄ h̄ eſſe de rōne eaꝝ ſm̄ aptitudinē. ⁊ ad eas etiaʒ h̄ ꝯſeqtur ſm̄ actū: niſi h̄ ipediat̄ a virtute exiſtēte ſupra nām̄. vn̄ iſta: q̄ dicunt̄ circa ꝑdicta icludere repugnātiā terminoꝝ ſoluunt̄ a magiſtris oñdendo ibi nō eſſe talē repugnantiā modo ꝑdicto. Deſcendo igit̄ ad ſingula. pmo ad ea: que dicuntur de mathematicis. ⁊ dico ad maiorē: ꝙ oppoſituʒ ei⁹: qđ ꝯuenit alicui ꝑ ſe accipiēdo ꝑ ſe ꝯuenire etiā in ſcđo mō dicendi ꝑ ſe. ꝙ ſi ꝯſeqtur neceſſario ad rōnē termini ſicut ad lineā ꝯſeqtur rectū vel curuū ⁊ ꝯſimilia. icludit repugnantiā terminoꝝ. eo modo quo ad rōnes taliū terminoꝝ ꝯſeqtur neceſſario h̄ vel illud: vel etiā non eſſe: qꝛ ſi talia ꝯſequētur ad rōnē terminoꝝ ſm̄ actū. oppoſitū ſm̄ actū icludit repugnantiā terminoꝝ. ⁊ ſi non ſʒ actū ſed ſm̄ aptitudinē. oppoſitū eē ſm̄ actū nō icludit repugnātiā terminoꝝ. Sed oppoſitū acceptū ſm̄ aptitudinē tn̄. ⁊ qn̄ dr̄ in minori: ꝙ ſubſiſtere cōuenit ſube ꝑ ſe. dico ꝙ ſi ſubſiſtere accipit̄ ꝓ hr̄e eſſe nō inherens. iſtud ꝯuenit ſube ſicut illud: ꝙ ꝯſeqtur ad rōnē ſuaʒ: nō ſolū aptitudine: ſed etiā actu. ⁊ ideo ſubaʒ actu iħerere iplicat terminoꝝ repugnātiā. ⁊ etiā ꝯdictoria. vn̄ nulla virtute pōt fieri: ſi accipiat̄ ꝓ hr̄e nō innixū alieno ſuppoſito. ſic actu ſubſiſtere nō ꝯſeqtur ad rōneʒ ſube. ſed ſubſiſtere aptitudine vel actu ſub diſiūctione. ⁊ ideo oppoſitū eius: ꝙ eſt ſic ſubſiſtere: actu pōt ei ꝯuenire. Minorē ꝯcedo. ſ. ꝙ ſubſiſtere ꝑ ſe ꝯuenit ſube. quero tn̄ ab iſtis ſic arguētibus. quō ſubſiſtere ꝯuenit ſube ꝑ ſe. aut in pmo modo dicēdi ꝑ ſe. aut in ſcđo. Si in pmo modo tūc ꝯdicūt ſibi. qꝛ ſm̄ iſtos nulla virtute pōt fieri oppoſitū eius: ꝙ ꝯuenit ei in pmo modo dicendi ꝑ ſe. Si aūt dicūt ꝙ ſubſiſtere ꝯuenit ſube in ſcđo modo dicēdi ꝑ ſe tūc ſeqtur: ꝙ ſubſiſtere eſt paſſio ſube. ⁊ ꝑ ꝯns ꝙ ꝑtineat ad gen⁹ accītis. qđ eſt iconueniēs. ⁊ maxime ꝗ̄tum ad eos: q ponūt eſſe nō differre ab eſſentia realr̄. vn̄ iſti

De implicā herētis accītis actual. ⁊ aptitudinal. vide pulchre ſcotum in 7. metaph. q. 1.

niſi plus dicat inſufficiẽter dicũt. ¶ Quãtũ aũt ad hoc ego dico ꝙ ſubſiſtere iportat duo: vnũ poſitiue ⁊ aliud negatiue. iportat eñi actũ eſſendi ipſi⁹ ſube affirmatiue. iportat etiã quãdã habitudinẽ ad aliud negatiue. quia iportat negationẽ habitudinis hui⁹ act⁹ eẽndi ad aliud cui inhereat. ⁊ hoc actu vel aptitudine. quia. ſ. repugnat ſibi inherere actu vel aptitudine. vl' cui initat̃: vt alieno ſuppoſito. ⁊ h̄ qͣtũ ad actũ. ſ. actu initi. h̄ ſibi non repugnat. Sed nõ hr̃e aptitudinẽ ad nõ initendũ h̄ ſibi repugnat ſimplr̃. ¶ Quãtũ ergo ad negationẽ habitudinis hui⁹ ad alterꝫ reduci hꝫ ad ſcdm modũ dicẽdi ꝑ ſe. non qꝛ ſubſiſtere ſit qddã accñs poſitiuũ. ſed qꝛ negat habitudinẽ ad aliud ab ipſa ſuba. q̄ negatio poteſt tolli actu: qͣtũ ad initi alieno ſuppoſito. ¶ Ad 2ᵐ qd iducit̃ de accidẽte. dico ꝙ minor eſt falſa. Ad ꝓbationẽ dico. ꝙ actu accidere duplr̃ põt itelligi. ¶ Uno mõ ꝓ eo: qd eſt iſtã nãm eſſe actu: q̄ nata eſt iherere: ⁊ iſte eſt effect⁹ formalis vniuſcuiuſqꝫ nature accñtalis. a quo quacũqꝫ virtute non põt ſeparari. ¶ Alio modo põt accipi accidere actu talẽ nãm eſſe actu. ⁊ cũ h̄ actu alteri iherere. ita. ſ. ꝙ vltra h̄: ꝙ eſt talez nãm actu eſſe: iportet̃ ꝙ habeat tale eẽ in alieno ſuppoſito. ⁊ tale accidere actu nõ eſt neceſſario effect⁹ formalis accñtis. ſed ſemꝑ nat⁹ eſt ei ꝯuenire. ¶ Ad ea: q̄ dicunt̃ de mathematicis pꝫ aliquo modo ex diſtictione ſupra poſita. qꝛ. ſ. aliq̃ eſſe icõpoſſibilia. vel aliq̃ eſſe ſitu ſeparata: q̄ ꝑtinẽt ſpecialr̃ ad mathematica icludi repugnantiã terminoꝝ duplr̃ põt itelligi: ⁊ ſpecialr̃ qͣtuz ad ꝓpoſitũ de mathematicis. ſ. ꝙ in rõne dimẽſionũ icludat̃ eas eſſe actu ſeparatas. ita ꝙ h̄ neceſſario ſequat̃ ad rõnez ipſoꝝ terminoꝝ. ⁊ ſi ita eẽt eas ſitu ꝯiũgi: icluderet repugnãtiã termioꝝ nec aliq̃ vtute poſſet fieri. Sꝫ ſic nõ eſt: q̄re ad rõnẽ terminoꝝ ſic actu ſepãri nõ ſequit̃ ꝯdictio. ¶ Ad ꝓbationes: que inducit̃ ꝯ hoc de illis demr̃ationib⁹ de 4⁰ phyſicoꝝ. ⁊ de Euclide dico ad maiorẽ: ꝙ ꝓpõ eſt vera: qꝛ aliquã ꝓpõnem eſſe demonſtratiuã vere: ⁊ ipſaz eſſe vl' poſſe eſſe falſam implicat contradictoria: qꝛ ſcia importat certitudinẽ veritatis. Sed nihil ꝓhibet aliq̃s ꝓbationes credi eſſe demõſtratiuas. q̄ ſunt erronee ⁊ falſe. ſicut Ariſtoteles credidit demõſtrare eternitatẽ mot⁹: ⁊ h̄ falſum eſt. ¶ Idez eſſet ſi aliq̃s crederet. ꝙ mulier quacũqꝫ virtute nõ poſſet ꝯcipere ſine ſemine virili. vl' ꝙ nullus effcũs poſſit fieri h̄ ifinit⁹ niſi motu celi mediãte. ⁊ ſic de multis alijs. vñ tam in mathematicis q̄ in alijs ſemꝑ qñ agit̃ de poſſibili fieri vel non fieri. vbi euidẽter nõ icludũtur ꝯdictoria: debẽt itelligi ſic eẽ ſꝫ cõem curſum. ¶ Sciẽdũ tñ ꝙ qͣtũ ad mathematica. ꝙ vnã ſolã lineã poſſe eẽ iter duo pũcta. vel vnã ſupficiẽ iter duas lineas. ⁊ vnũ corp⁹ iter duas ſupficies. vel ꝯſimilia duplr̃ põt itelligi: vel qͣtũ ad pũcta: vel qͣtum ad lineas: vel qͣtũ ad ſupficies itriſecas vel extriſecas. Si qͣtũ ad itrinſecas. de lineis rectis veꝝ eſt totalr̃. ꝙ nulla virtute põt fieri oppoſitũ. ſ. ꝙ plꝫs linee recte pñt eẽ iter duo pũcta eis itriſeca. Sed de extriſecis qͣtũ ad virtutẽ diuinã eẽt falſum. vñ ſi deus faceret duo corpora eẽ ſimul. puta aquã ⁊ vinũ in vno dolio ſimul. ita ꝙ vtrũqꝫ ipleret doliũ. corp⁹ aque ⁊ corp⁹ vini eẽnt inter duas ſupficies extriſecas. ſ. iter duas ſupficies dolij: haberent tñ terminari ad diuerſas ſupficies itriſecas aque ⁊ vini. nã alia eẽt ſupficies aque ⁊ alia vini: ſicut corpora eẽnt diuerſa. ¶ Ad illa: que arguũtur de dimẽſione corporis. ſ. vini ⁊ panis: ⁊ corporis xp̄i in ſacramẽto altaris. ſ. de ꝯtactu ⁊ cõmẽſuratione ⁊c̃. dico ꝙ iſte obiectiões ſunt valde rudes. ꝓcedũt. n. ex falſa imaginatiõe. ac ſi qͣtitas corporis xp̄i ſit ibi modo locali: ⁊ ſituali. qd falſum eſt. imo eſt ibi ſm aliũ modũ eſſendi realr̃ ꝑ trãſubſtãtiationẽ ſube panis in corp⁹ xp̄i. ⁊ poteſt poni exẽplũ. qꝛ lꝫ ignis ſit in aqua calefacta ab igne. ſicut cã hꝫ eſſe in ſuo effectu. tñ nõ opꝫ ꝙ ignẽ ⁊ aquam ſm talẽ modũ eẽndi ꝯſequãtur ille paſſiones: q̄ ſunt cõmẽſurationes ꝯtactus. excedere ſitualiter vl' excedi: quia tales paſſiones nõ conſequũtur res ſm eſſe reale. vel ſm eſſe cauſe in effectu. vel ecõuerſo. ſed ſm eſſe locale ⁊ motũ localẽ. ſ. ſm motuz ſitualẽ. Iſte aũt modus eſſendi: ſm quẽ corp⁹ xp̄i eſt realr̃ in ſacramẽto altaris: nõ eſt talis modus eſſendi. ¶ Per ꝓcedentẽ diuiſionẽ pꝫ etiaz de his: q̄ dicunt̃ de phyſicis. ⁊ ꝑ illud: ꝙ dictum eſt demõſtrato. qꝛ iſte ꝯnes debẽt itelligi qͣtũ eſt de curſu cõmuni: ⁊ ſm vtutes nãles reb⁹ inditas. ꝙ aũt oppoſita iſtoꝝ nõ poſſent quacũqꝫ vtute fieri nõ eſt ꝯclo demõſtrata. Sed error infideliũ. qͣtũ ad ea: q̄ ꝯſtat eſſe ꝯtra fidẽ. ꝙ aũt dicũt: ꝙ duplex eſt aptitudo: vna. ſ. ꝑtinẽs ad potentiã receptiuam. ⁊ iſta non includit eſſe actu vt ſic. Alia vero eſt determinata. ſicut dicunt de aia reſpectu ſuaꝝ potẽtiaꝝ. ꝓcipue volitiue ⁊ itellectiue ⁊ iſta includit eẽ in actu. ⁊ qͣtũ ad iſta nõ eſſe in actu icludit repugnãtiã terminoꝝ. ¶ Ad h̄ dico. ꝙ ſiue iſta determinatio accipiat̃: q̄ dicunt paſſiue ſiue actiue. dico ꝙ ipoſe eſt. ꝙ q̄cũqꝫ virtute fiat illud: qd icludit terminoꝝ repugnãtiã in quocũqꝫ modo dicẽdi ꝑ ſe. qꝛ ois repugnãtia terminoꝝ icludit ꝯdictoria. vt deductũ eſt. vñ falſuz accipiũt qñ dicũt. ꝙ terminoꝝ repugnãtia in ſcdo modo dicẽdi ꝑ ſe nõ icludit ꝯdictoria. ⁊ ꝯdicũt ſibiipſis. g dicunt ad illã repugnantiã terminoꝝ ſeq ꝯdictoria arguitiue. ſiue de potẽtijs aie: ſiue de quocũqꝫ alio. Quia nõ pono vl'r veꝝ. ꝙ q̄cũqꝫ realr̃ differunt. poſſunt quacũqꝫ virtute ſeparari. ⁊ ideo dico: ꝙ eo modo: quo aliq̃ icludũt repugnantiaz terminoꝝ. illo modo ſunt abſolute ipoſſia cuicũqꝫ virtuti. ſiue h̄ icludũt ſm actũ: ſiue ſꝫ aptitudinẽ. ¶ Quantũ ad hoc: qd dicunt de creatiõe tria premitto. Primo diſtinguo de fieri. Secũdo diſtinguo de fieri ex nihilo. Tertio applico ad propoſitum.

Quantum ad primum ſciendũ ꝙ fieri poteſt alicui conuenire dupliciter. ſiue ſubiectiue. ſicut aqua dicitur calefieri. quia ipa eſt ſubiectũ calefactiõis. ⁊ tale nõ dr̃ fieri ſimplr̃. ſed ſm qd. vñ qñ aqua calefit: non dr̃ ꝙ aqua fiat. ſed ꝙ aqua fiat calida ¶ Alio modo dr̃ fieri aliqd obiectiue. qꝛ eſt obiectum ipſi⁹ cauſe efficiẽtis. ſicut ſi dicat̃: ꝙ cõpoſitũ. qd eſt calidũ: vel ipſe calor fit. hoc. n. nõ põt itelligi ſubiue. ita ꝙ. ſ. ipſe calor vel cõpoſitũ ſit ſubꝫ talis factionis. cũ ſubꝫ mot⁹ vel factionis ꝓſupponat̃ ipſi factioni. ꝙ nõ poteſt dici de ipſo ſubo cõpoſito. vel forma facta. ⁊ iſtud maniſeſtius appareret. ſi fieret aliqua forma ſimplex ſubſiſtẽs. vel in creatione talis forme vel cõpoſiti. qñ ſit nullo ꝓſuppoſito. ꝙ nõ ſit factũ loquendo ex parte obiecti factibilis. ¶ Quantũ ad 2ᵐ ſciẽdũ. ꝙ aliqd põt fieri ex nihilo duplr̃. vno modo ſꝫ ꝙ ly ex iportat habitudinẽ ad mãm. ¶ Alio modo ſꝫ ꝙ ly ex põt iportare ordinẽ ſucceſſionis. Primo modo adhuc duplr̃. vno modo: ꝙ dicat ordinez poſitiue. ita. ſ. ꝙ ponat̃ ordo. vt ad mãm ꝓſuppoſitã ordine tp̄is vel nature. ⁊ iſto mõ aliqd fieri ex nihilo iplicat ꝯdictionez. qꝛ aliqd fieri ex nihilo iſto modo idẽ eẽt. ac ſi diceret̃: ꝙ tale factuz eſt factũ ex nihilo ſicut ex mã. ⁊ tunc oporteret: ꝙ nihil poneret̃ eſſe mã talis facti. vel rõne ſui: ſicut dicunt̃ lapides eſſe mã domus facte: vel rõne alicui⁹ ſibi ſubſtracti: ſicut dr̃ ex nõ albo fieri albũ: ⁊ vtrũqꝫ eſt ipoſe: ⁊ iplicat ꝯdictiõez. ſ. vel ꝙ nihil ſit mã alicuius facti: vel ꝙ mã ſubſtracta nihilo ſit mã alicuius facti. ¶ Alio modo põt aliquid

Q.ũo virtute diuina poſſunt duo corpora eẽ in eodẽ loco. vide mirabiles ꝯſiderationes Scoti. l. 4. ſniaꝝ. diſtictione. 10. q. 2. ⁊ i quolibeto. q. 11.

Scd̃z thomiſtas ſi q̄cũqꝫ realr̃ diſtincta ꝑtute diuina abiuicẽ ſeparari põt. Formalizãtes dĩt oppoſitũ dicũt. nã ſꝫ ipſos illa ⁊ ſolũ illa realiter diſtinguunt: quoꝝ vnũ pt eẽ ſine alio. ꝑma via dicẽs ꝙ ſi tõ aliq̃ ſint realr̃ diſtincta: quia poſſint adinuicez ſeparari. videt ꝯformior phie. ſcda dr̃ vt magis acceptari a modernis theologis.

Fieri alicui ꝯuenit duplr̃.

Aliqd fieri ex nihilo duplici cõuenit. vide cõſule a Scoto. in 2. ſniaꝝ. diſt. prima. q. 2.

fieri ex nihilo.ita ꝙ ordo ſit negatiuus ſub hoc ſenſu.ſ. aliqd fieri nullo ſui p̄ſuppoſito vt ſubo.vel mā: ex qua fiat ꝙ.ſ.nō ſit ꝓductū ꝑ iſtā ꝓductionē.⁊ iſto mō poſe eſt aliqd fieri ex nihilo.vt ſupra ꝓbatū eſt.⁊ hoc ſenſit Ariſtotiles ⁊ cōmētatoꝝ:vt īfra dicet.❡ Alio modo ly ex poteſt dicere ordinē cuiuſdā ſucceſſionis.vt fieri ex nihilo ſic ſit habere eſſe poſt non eſſe per aliq̄ factionē. Et iſtud etiā pōt accipi dupl'r.ſ.poſitiue ⁊ negatiue.poſitiue:vt ſit ſenſus:ꝙ aliqd fiat: vel habeat eſſe poſt nō eſſe:vel poſt nihil.ſic ꝙ ipſum:qđ nō h̄ȝ eſſe poſt factionē p̄us eēt nihil.⁊ illo mō eſt ipoſe:⁊ iplicat ꝯdictionez. qꝛ ꝙ aliqd:qđ nūc ſit factū:dicat poſitiue loquēdo p̄us fuiſſe nihil.⁊ h̄ fuiſſe rōne ſui:qꝛ illud:qđ nūc eſt factū p̄us erat nihil poſitiue loquēdo.aūt h̄ eſt rōne alicuius ſubi ſubtracti rei facte.ita ꝙ ſubm rei facte dicat p̄rius fuiſſe nihil poſitiue loquēdo.⁊ in ſenſu cōpoſito.⁊ h̄ eſt ipoſe:ꝙ ens:nec ad ꝙ ſit ſubm entis: vl' pars poteſt eſſe nihil.❡ Alio mō pōt itelligi p̄dict' ordo eſſe negatiu'. vt ſit ſenſus.ꝙ illud:qđ eſt nūc factū:h̄ȝ eſſe poſt nō eē: qꝛ.ſ.ſic nūc h̄ȝ eē.qđ p̄us non habebat eē aliqđ in actu ꝓpⁱe nature.⁊ iſto modo pōt dici aliqd fieri ex nihilo. ⁊ h̄re eē poſt nō eē.vel poſt nihil.ita ꝙ ly poſt nō dicat ordinē poſitiuū alicui' ad nihil:ſȝ magis negat ordinē poſitiuū alicuius ad nihil ſ'ȝ p̄us durationē.qꝛ.ſ.modo eſt aliqd.vl' modo eſt ens.cui' eē nō h̄ȝ ordinē ad aliqđ p̄us.in quo aliq̄ entitas ei' eēt.vel in quo ipm nihil eēt. Et h̄ idē opȝ ꝯcedere de formis factis.vt qñ dr̄ albedo eſt nūc.⁊ p̄us nō erat.vñ ſi ponat ſibi ordo poſitiuus ad p̄us ſenſus eēt:ꝙ albedo eēt p̄us in aliquo p̄ori.in quo nō erat albedo:ꝙ implicat ꝯdictionē.ita ꝙ pōt formari rō ſic.ꝙ pōt fieri ſic aliqd ex nihilo.ſiue poſt nihil.ꝙ h̄ nihil aliud eſt q̄ȝ negare totam entitatē eius:qđ dr̄ fieri ex nihilo:habuiſſe aliqđ eē actuale in aliquo p̄ori durationē.ſed h̄ nō iplicat aliq̄ȝ repugnantiā.videlȝ illud:qđ nunc eſt:non habuiſſe aliqđ p̄us:in quo fuerit.ergo ⁊c̄. ❡ Sic ğ patet.3m.ſ.ad ꝓpoſitū:ꝙ aliqd fieri ex nihilo. put iportat negationē ordinis ad nām p̄ſuppoſitā.non dicit aliq̄ȝ repugnantiā. immo creatio ſic dicta pōt demōſtrari.vt ſupra ꝓbatū fuit.⁊ ꝙ h̄ fuerit de mēte ph̄i.pȝ 12.metha[ce].vbi dr̄.ꝙ oȝ:ꝙ vnus ſit p̄nceps in vniuerſo. Per qđ dat itelligere:ꝙ oȝ oīa reduci q̄ſtū ad qdqd eſt in eis ad vnā p̄mā cām.nec pōt itelligi q̄ſtū ad vnam cām finalē.vt qdā ignorantes dicūt:qꝛ ridiculoſum eſt dr̄e aliqd h̄re ordinē ad vnā cām finalē.⁊ nō h̄re cauſā effectiuā ordinantē: ſicut pȝ ꝑ ipm ⁊ cōmentatorē in de ſuba orbis.vbi expꝛeſſiſſime ponit.ꝙ finis nec̄io ſigt̄ efficiēs.de cuius etiā cōmētatoris mēte eſt:ꝙ celū habeat cām effectiuā.⁊ ꝯſtat ꝙ nō niſi ꝑ creationē.⁊ idē iponit Ariſto.vt pȝ in de ſuba orbis.cui' v̄ba talia ſunt.❡ Debem' ſcire:ꝙ corp' celeſte nō idiget virtute mouēte in loco ſemꝑ tm̄.Sed etiā virtute largiēte ei:⁊ in ſua ſuba ⁊ in ſua virtute ꝑmanētiam eternā.⁊ qua ſit ſimplex.⁊ nō habeat potētiā ad corruptionē.⁊ tn̄ eſt finite actionis neceſſario.qꝛ eſt finitaꝝ dimenſionū ⁊ determinataꝝ ⁊ a ſupficie ꝯtinēte ipȝ.⁊ omne tale cū itellect' poſuerit ipȝ eſſe ꝑ ſe.abſq̄ h̄:ꝙ largiat aliqd ei ꝑmanentiā ⁊ eternitatē.quēadmodū largitur ei motū eternū.⁊ nō h̄ tm̄.Sed neceſſe eſt h̄ eſſe virtutē:q̄ largitur ei ꝓpⁱū motū ſue actionis.q̄ eſt eternitas iter ceteros motus.ſ.motū localē in circuitu.⁊ figurā ꝓpⁱā ipſi motui .ſ.ſpericā:⁊ mēſuraȝ ꝓpⁱā vniuſcuiuſq̄ illoꝝ corpoꝝ.⁊ cōicat iam iterea adinuicē in ordine ⁊ q̄ſtitate.ita ꝙ iā in oib' ꝑficiat vnus act'.ſ.totus mūdus. Nulla.n.eſt dr̄ia iater idigentiā virtutis actiue.nec in corpore vno ſimplici.aut in vno cōpoſito ex ſimplicib' hui' idifferē

De iſto duplici ordine, vide pulchre Scotū in.4. libro.q.7. ⁊ bon̄ Tho.i tractatū d angelis.

Nota de ſolu.

Cap.2.

Nota p̄tr̄a ancie Cōmētatoris.in.2. ca.d ſba orb. adducta hic a doctore ad ſuū ꝓpoſitū valde accommodata quā gregori' ariminēſis i.2. ſniaꝝ.di.2.⁊ q.1.nō expoſuit:ſȝ inoluit ⁊ guerit.

ter:ſiue illđ corpus fuit generatū:ſiue nō generatū.vñ videmus celū habere vnā virtutē nō tm̄ mouentē oīa. Sed agentem ⁊ ꝯſeruantem oīa. ſicut eſt diſpoſitio in corpore hoīs ⁊ in corpore facto ꝓpter ꝓpⁱū finē.finis aūt ſignificat agēs ſignificatione neceſſaria:ſicut motū ſignificat mouēs.Sed agētū qōdam eſt agēs p̄us tp̄e acto.⁊ eſt omne ꝙ ſit in ſpera mūdi.⁊ iſti' agētis ⁊ actiqōdā eſt nāl'r p̄us nō tp̄e.⁊ eſt orbis:quē ſeqtur ipſum:⁊ cui accidit agēs orbē.ſ.faciēs ipm in diſpōnib' ſuis neceſſarijs.⁊ inueniēdo finē ꝓpter quē ſit.⁊ cū h̄ ignorauerint qdam eē de opinione Ariſtotelis.dixerūt eū nō dicere cāȝ agentē totiū:ſed tm̄ cām mouentē.⁊ h̄ fuit valde abſurdū.⁊ nō eſt dubiū ꝙ agēs ipm ſit mouēs ipſuȝ ꝙ.n.mouet ipſuȝ.ſ.motu ꝓpⁱo eſt illud:qđ largitur ei p̄mo diſpōnes:ꝑ quas motū ꝓpⁱū acqrit.⁊ iſta virtus eſt illa:q̄ȝ laudat Ariſtotiles in libro ſuo de celo ⁊ mundo.⁊ videt ꝙ rōnes:q̄s itēdit cōmētator in iſto cōmēto:poſſunt reduci breuiter ad duas.❡ Prima eſt quia ꝑmanētia eterna nō pōt eſſe niſi a virtute īfinita.cū ꝑmanētia eterna habeat q̄ſdaȝ īfinitatē.ſ.in duratione. Sed in celo nō pōt eē virtus īfinita cū ſit finite magnitudinis:⁊ ſm ph̄ȝ.8.phycoꝝ.ipoſe ſit i finita magnitudine eē virtutē īfinitā.ğ ſm eū oȝ ponere aliq̄ȝ virtutē īfinitā ſeparataȝ:a qua ſit ei' ꝑmanētia eterna.ſicut eſt motus eternus.❡ Scda rō ē: qꝛ omne ordinabile ad finē h̄ȝ cām effectiuaȝ.Sed celū cū diſpōnib' ſuis:qb' ordinat ad motū eſt h̄ȝ.ſicut ipſe diffuſe ꝓbauit in p̄dictis v̄bis.ğ ⁊c̄.❡ Ad iſta duo dicit qdā v̄boſe loquentes abſq̄ ſnia aliq̄ ꝓbabili ad p̄mūȝ dicēdo:ꝙ cōmētator itelligit ſubam ſeparatā eſſe cām celi q̄ſtū ad ſubaȝ nō effectiue.ita ꝙ ſit cā effectiua.ſed exigitiue.ſicut eqdiſtātia dr̄ eē cā hui'.ſ.ꝙ paralelle nō ꝯcurrāt.⁊ certū eſt:ꝙ eqdiſtātia nō eſt cā huius effectiua.❡ Ad 2m v̄o dicūt.ꝙ qñ dr̄:ꝙ omne.qđ h̄ȝ finē.h̄ȝ cām efficiētē:itelligit de fine factionis vel generationis rei.non de fine rei generate.❡ Iſte aūt rñſiones ſunt valde ꝓterue ⁊ ſtulte.qꝛ qñ dr̄:ꝙ celū reqrit illā virtutē ſeparatā q̄ſtū ad cā litatē exigitiuā.q̄ro vtrū illa exigētia ſit ſm cālitatē efficiētis.ita ꝙ celū exigat illā virtutē tanq̄ȝ cauſaȝ efficientem:aut nō.Si ſic ponunt ꝯdictoria.nā dicere ꝙ aliqd exigat aliud vt cām efficiētē.⁊ nō habeat cām efficientē eſt ꝯdicere.Si aūt dicat ꝙ nō.tunc illa expō eſt expō aurelliani:q̄ deſtruit textū.nā manifeſte patet. q̄ſtū ad illā deductionē.ꝙ mens cōmētatoris eſt:ꝙ v'tus illa largitur ei ꝑmanētiā eternā.ſicut ⁊ motū:quē certū eſt ei largiri effectiue.in alia aūt deductiōe dicit expꝛeſſe ꝙ finis ſignificat efficiēs.ſicut res mota ſigt̄ mouens. vñ ſic rñdere eſt ꝓterue negare textū.Exēpluȝ aūt:qđ adducit:nihil eſt ad ꝓpoſitū.qꝛ ſi eqdiſtare non eſt cā effectiua nō ꝯcurrēdi.eſt tn̄ cā reducibilis ad diſpōnes materie eo mō:quo diſpō ꝯtria eſt cā ipediendi effectū. ſicut ſi dicerē:ꝙ eſſe callidū eſt cā:ꝙ idē ſubm manente calore nō pōt eſſe frigidū.❡ Scda etiā rñſio eſt manifeſte ꝯtra textū.qꝛ ipſe loqtur etiaȝ de fine:qui finis eſt finis dimēſionū ⁊ figure celi:q ſunt in eſſe facto ⁊ nō in fieri.❡ Cōtra h̄ ad h̄ dicūt:ꝙ cōmētatō dicit:ꝙ aliqd creari eſt ſm vulgus:⁊ nō ſ'ȝ veritatē.vñ dicit:ꝙ aliqd fieri ex nihilo eſt vulgare.⁊ ad hoc ego dico:ꝙ Cōmentator accipit ibi aliqd fieri ex nihilo . ꝓ eo ꝙ eſt accipe eſſe ab aliq̄ cā efficiēte cū nouitate eſſendi.ꝑ quē modū ph̄us dicit in methaphiſica de motu in generali:ꝙ nec ſit nec corrūpit.cū tn̄ ꝯſtat ſm eū omnē motū h̄re cāȝ effectiue mouentē.❡ Ad rōnes aūt:quas iſti idūcunt ꝯtra p̄miſſa de creatione.Ad p̄mā dico.ꝙ minor illius p̄ncipalis rōnis.ſ.creationē iportare repugnentiā ter

Tex.cō.78. ⁊.79.

Rñſiones ꝯtra metiēdum

12.metaph. tex.cō.29.

minor eſt falſa. Ad p̄mā ꝓbationē eius:que accipit̄ ex parte eius:qd̄ eſt fieri ex nihilo. dico ꝙ vtroqȝ modo poteſt aliqd fieri ex nihilo.ſ. ꝑut ly ex iportat habitudinē ad mām negatiue.tn̄ ꝑut eſt expoſitū.ꝛ ſilr̄ ꝑut iportat ordinē ſucceſſionis eo modo:quo expoſitū eſt.ꝛ ad illō qd̄ dr̄ in cōtrariū q̄tuꝫ ad illū ordinē ex parte materie accipiendo poſitiue pꝫ ex dictis.ꝙ ſic nō ponitur aliqd fieri ex nihilo.accipiēdo aūt negatiue:vel nullo p̄ſuppoſito ſic ponit̄ aliqd poſſe fieri ex nihilo.ad illud aūt:qd̄ adducit̄ ɔtra h̄.q2 ſi ita eſſet:nō differret creatio a ꝓductione diuinaꝝ pſonaꝝ. dicēdum eſt: per interemptionē ɔñie:qd̄ ɔña eſt falſa.ad probationem dico.ꝙ lꝫ pſone diuine nō ꝓducant̄ ex mā p̄ſuppoſita.ꝛ in h̄ ɔueniant cū creatione.tn̄ pſone diuine dicunt̄ eſſe de aliquo exiſtēte in eis:ꝙ nō eſt ꝓductū.ꝛ habēt in ſe aliqd non ꝓductū.ſ.eſſentiā ipſam.ſiue ſubām. Nā ꝛ fili⁹ dr̄ generari de ſuba p̄ris:ꝛ ſp̄us ſcūs etiā ꝓcedere de ſuba p̄ris ꝛ filij.ꝛ illa ſuba eſt in vnoquoqȝ illoꝝ.ꝛ eſt res non ꝓducta:ꝛ in h̄ differt ꝓductio earum a creatione. Qr̄ vō dr̄ de ſucceſſione. Primo.ſ.q2 p̄cedens expellit̄ a ſuccedēte.dico ꝙ iſta expulſio itelligit̄ non qua aliqd expellit̄ a ſubo.ſed qua aliqd expellitur a ɔ̄rio vel oppoſito. vt nigrum ab albo vel n̄ albū ab albo.ſic aūt aliqd expelli ab alio pōt intelligi duplr̄. ¶ Uno mō:qd̄ illō ꝙ dr̄ expellere veniat in eſſe actuali ſm̄ illud:qd̄ expellit̄ de aliquo loco.ꝛ iſto mō vnū oppoſitoꝝ exiſtētiū circa idē ſubm̄ expelli nō poteſt ab alio:q2 tūc oppoſita ſil̄ eſſent in eodē.puta albū cū nigro. vel albū cū nō albo ¶ Alio mō pōt itelligi talis expulſio.q2.ſ.factū eē vni⁹ eſt icōpoſſibile cū eſſe alteri⁹.vn̄ p̄mū eſſe ſequētis eſt icōpoſſibile cū eſſe p̄cedētis.ꝛ ꝓpter h̄ ad p̄mū eſſe ſequētis ſeqt̄ur p̄mū nō eſſe p̄cedētis.ꝛ hoc vult Ariſtotiles dr̄e.8.phyſicoꝝ.qn̄ dicit:ꝙ nūc: in quo terminat̄ mot⁹ de oppoſito in oppoſitū:ſe tenet cū poſteriori paſſione.vn̄ vt dicit de eo:qd̄ fit:eſt dare p̄mū nūc: in quo p̄mo fit. De eo vero qd̄ corrūpitur nō eſt dare vltimū nūc:in quo vltimo fit:ſed in quo p̄mo non fit.talia aūt incōpoſſibilia eſſe pn̄t accipi vel circa ideꝫ ſubm̄.ſicut ɔ̄ria.ſiue vt habit⁹ ꝛ p̄uatio.vel pn̄t accipi abſolute.ſic ipoſſe eſt.ꝙ ſimul fit ꝛ nō ſit angelus.ꝛ ipoſſe eſt:ꝙ tot⁹ hō ſimul fit ꝛ nō ſit.q̄uis iſta nō accipiant̄ circa idem ſubm̄ ꝓprie loquēdo. vtrobiqȝ tn̄ dr̄ expelli large accipiendo ꝑ icōpoſſibilitate eoꝝ ſimul in eodē. differt tn̄ iter p̄mū ꝛ ſcd̄ꝫ.q2 in p̄mis lꝫ vnū oppoſitoꝝ nō poſſet dici fuiſſe p̄us q̄tuꝫ ad illud qd̄ formalr̄ iportat.tn̄ pōt dici q̄tuꝫ ad ſubm̄:ꝙ ɔcretū iportat fuiſſe p̄us. vt ſi dicat̄:ꝙ iter illud:qd̄ nūc eſt albū formalr̄ loquēdo.fuit ante nō albū poſitiue rōne ſubi.lꝫ albedo nūc nō poſſet dici fuiſſe ante:vel fuiſſe non albedo. In illis aūt fcis in q̄b⁹ nullū ſubm̄ eſt.ſicut in illis:q̄ creant̄.nō pōt dici ꝙ aliqd̄ ſubm̄ ipſi⁹ facti fuerit poſitiue p̄us.ꝛ ꝙ in iſto priori eſſet nihil.ſicut pōt dici ſubm̄ albedinis fuiſſe in aliquo p̄ori.ꝛ realr̄ etiā fuiſſe nō albū. Sed tale factuꝫ pōt dici eſſe nūc factū.ꝛ eſſe nūc nihil eius fuiſſe etiā in aliquo p̄ori.nō ponēdo poſitiue:ꝙ illū nihil menſuret̄ ab aliquo p̄ori duratione.ſed magis p̄uatiue ponendo. q2.ſ.nulla entitas eius fuit in aliquo priori. ¶ Qn̄ ergo q̄rit̄.quō fit aliqd ex nihilo.ꝛ poſt nihil.a quo nihil expellat̄.ſ. nihilitas. vel nō entitas eius:qd̄ fit: dicendū. ꝙ ab eo:ꝙ fit ſm̄ iſtū modū expulſionis vel excluſionis ſupradicte.ſ.ꝓpter icōpoſſibilitatē eius:ꝙ fit cū ſua nō entitate. ¶ Ad illud qd̄ arguit̄ ɔtra hoc.ſ. illud qd̄ fit:nō iuenit nihil vt excludat ipm̄.dico ꝙ iſta obiectio ē valde ſtulta.q2 vr̄ imaginari:ꝙ iſta expulſio:qua vnū oppoſitorū expellit̄ ab alio.puta tenebra a luce:ſit ſic. ꝙ vnū iueniat aliud in domo ſua.ꝛ expellit eum ꝑ brachia:q̄ eſt valde rudis imaginatio. Sed illō qdē dr̄ ſic excludere ſuā nō entitatē vel nihilitatē.q2.ſ.icōpoſſibile eſt ſuā nō entitatē eſſe ſimul cū eo nō ſolū in eodem ſubo.ſed nec etiā in eodē nunc:ꝙ ſit menſura vtriuſqȝ. ¶ Ad 2m ad idem dicēdū.ꝙ iſta ꝓpō:qua dr̄:ꝙ ſucceſſio:qua aliquid dicitur eſſe poſt alteꝝ.non cōpetit niſi his:q̄ ſunt nata eſſe circa idē ſubꝫ.nō eſt vr̄ vera.q2 loquēdo de ſucceſſione:q̄ eſt eſſe poſt nō eſſe mō:quo cōpetit creature nō hꝫ veritatē.q2 nō dr̄ eſſe poſt nō eē ponēdo ordinē poſitiuū ad aliqd̄ p̄us.in quo eius nō eſſe fit:ſꝫ negādo ordinē ad aliqd̄ p̄us:in quo aliqd̄ eſſe ei⁹ fit:ꝑꝑ qd̄ etiā ſi ɔñſa creatura dicat̄ iſtud factuꝫ nō fuit p̄us.ly iſtō n̄ denoiat vl̄ demōſtrat ſubꝫ ſubſtractū ipſi eſſe:vel cuiuſcūqȝ paſſiui:ſed demr̄at iſtā totā rē factā: cui competit eſſe factuꝫ obiectiue nō ſubiectiue. ¶ Ad illud:qd̄ dr̄ p̄mo ex parte ipſius fieri:qd̄ eſt tranſire ad eſſe:dōm ꝙ li aliqd poteſt dici tranſire dupliciter. vno modo ꝓprie.alio mō methaphorice.ꝓprie aūt loquēdo accipiēdo iportat motū localē alicui⁹ corporis a termino in terminū.ꝛ ſic ɔſtat:ꝙ falſuꝫ eſt.ꝙ fieri vr̄ ſit trāſire ad eē.alioqn nihil fieret niſi ꝑ motū localē:methaphorice aūt pōt accipi duplr̄. vno modo min⁹ iproprie lꝫ iproprie. vt ſi dicat̄:ꝙ fieri eſt trāſire de nō eē ad eē.ſ.ꝙ aliqd̄ ſubm̄ trāſit de p̄uatione ad habitū.ꝛ accipiēdo fieri iſto modo loquēdo de factionib⁹ nālib⁹ nō eſt veꝝ.qd̄ vr̄ dr̄.q2 nō verificat̄ de oīb⁹:q̄ dr̄ vere fieri. q2 lꝫ forma nō dicat̄ ꝓprie fieri.tn̄ vere fit.ꝛ tn̄ ſuū fieri. nō eſt trāſire a p̄uatione in habitū.lꝫ ſuū fieri ſit talis trāſit⁹ nō ipſi⁹ forme:ſed ſui ſubi. ¶ Alio modo poſſet dici etiā magis iproprie:ꝙ fieri ſit trāſire ad eſſe.ꝓ eo qd̄ eſt rē:que p̄us nō erat:q̄tū ad aliqd ſui nūc.primo hr̄e eſſe ab alio.ſicut a cā efficiēte. Iſtud aūt ꝓprie non eſt trāſit⁹.vn̄ ſimplr̄ nō dꝫ dici tranſit⁹.ꝛ iſte ē modus quo aliqd dr̄ fieri ꝑ creationeꝫ ex nihilo.ſiue h̄ fiat ex tpe.ſiue ab eterno.dico ḡ ꝙ fieri ſubiue.ſicut aq̄ dr̄ calida:eſt bene tranſire de nō eſſe ad eſſe.ſed fieri obiectiue nō. ¶ Eſt aūt notandū:ꝙ qn̄ dicim⁹ rē hr̄e eſſe a cā efficiēte:nō eſt ſic itelligendū.q2 ipſa res accipiat̄ vt qdd̄ā ſubm̄:ꝛ poſtea ꝙ habeat eſſe qdd̄ā ſupadditū:ſed totale eſſe:ꝛ tota realitas:q̄ eſt ipſamet res vel aliqd ei⁹:hꝫ cāꝫ efficientē. ¶ Ad 2m dico.ꝙ ſi accipiat̄ recipere eē ꝓ eo qd̄ eſt eſſe ſubm̄ recipiens eſſe realr̄ differens ſubo a ſe. Maior eſt falſa vr̄ accipiēdo.q2 non oē fieri eſt tale recipere. Sed ſoluꝫ illō fieri:qd̄ ɔpetit alicui ſubiue. Et qn̄ dr̄ in minori:ꝙ nihil nō pōt recipere eē.dico ꝙ nihil ꝓprie nō pōt recipere eē:nec ꝑ aliq̄ȝ factionē fit.ſed aliqd hn̄ fit ꝑ aliq̄ȝ factionē. cui⁹ nihil p̄ſupponit̄:vt mā p̄exiſtēs illi factioni.negādo.ſ.ordinē ad mām p̄ſuppoſitā.vt deductū eſt.vel etiā ad q̄cūqȝ realitatē nō ꝓductā ꝑ iſtā factionē.q̄ realitas ſit de eſſentia rei facte.etiā aliqd pōt nūc hr̄e eſſe ab aliqua cā efficiēte:cuius nulla entitas fuerit in aliq̄ p̄ori duratione. Et ſi dicat̄:ꝙ non ne anteq̄ȝ creatura crearet̄ erat aliquo mō ſaltē in potētia.dico ꝙ ſicut forma dicit̄ eſſe in potētia anteq̄ȝ fiat cōpoſitū.non ꝙ aliq̄ entitas forme p̄exiſtat in mā:niſi ſm̄ ponētes icboationes formaꝝ.que poſitio eſt falſa. Sed ꝓ tanto h̄ dr̄:q2 in reꝝ nā eſt potētia paſſiua nata moueri ad formā.ꝛ recipere eā.ita etiā dr̄ creatura eſſe in potētia actiua creatoris.nō q2 aliqua entitas eius ſit in eſſe diſticto a creatore in actu. Sed q2 eſt q̄dā potētia actiua in reꝝ nā:ꝑ q̄ȝ effectiue pōt eē.ꝛ ſi dicat̄ nōne ſeqt̄ur.qd̄ eſt aliquo modo:ex quo eſt in potētia.dico ꝙ ſimplr̄ nō ſeqt̄ur.ḡ eſt.imo eſt fallacia ſm̄ qd̄ ꝛ ſimplr̄. Sed bene ſequitur qd̄ eſt poſſis.ꝛ illud eſſe nihil ponit

Nota quō ꝓductio diuinarū pſonaꝝ dr̄ a creatiōe

Textu .c.69.

Nota quō itelligi dꝫ aliquā rē hr̄e efficiēs dans ſibi eſſe.

niſi potentiā activā agētis: per q̃ pōt eſſe effective ipſa creatura. ⁋ Cōtra h etiā adhuc arguit̃ ſic. q2 ſimilem ipoſſibilitatē iportat creatio ⁊ ānihilatio. Sz annihilatio eſt ipoſſis. g̃ ⁊c̃. Probatio minoris. q2 ſi res annihilat̃: h ē q2 reſolvit̃ in nihilū tanq̃ in vltimū ſubm. qđ eſt ipoſſe quia adhuc ſtaret. q2 nihil eſſet aliquid. quia ſaltē nihil ꝯcretive probaretur de ſuo ſubiecto. ⁋ Ad hoc dico. ꝙ minor eſt falſa. ad ꝓbationē minoris. dico ꝙ maior eſt falſa. q2 annihilatio nō eſt reſolutio in aliqđ ſubm: ſz eſt rē ṗus habēte eē: nō hr̃e aliq̃ entitatē in aliq̃ duratiōe. poſteriori ſequēte. vñ ſicut dictū eſt de factōe ex nihilo. ꝙ videt̃ iportare ſm noſtrū modū itelligēdi terminū a quo. ſ. ſz rē nō dicat terminū a quo aliqđ moveat̃: ſed tm̄ dicat eſſe factū nūc: cuius nulla entitas ṗus erat. ita etiā ānihilari: ꝙ videt̃ iportare nihil tanq̃ terminū ad quē ſm noſtrū modū itelligēdi ſm rē nō eſt ita. videlz ꝙ ſit qdā mot⁹ ad terminū ad quē ꝓprie dictū: ſed ſic dictū eſt: idē eſt ꝙ rez ṗus exiſtētem nullam entitatem habentem ſui habere poſt.

Scḋo arti⁹. **Quantum** ad z^m. ſ. qđ iportet̃ ꝑ ꝓprios terminos eſſentie accn̄tis. aut loq̄mur de terminis extrīſecis vel itrīſecis. ſi loq̄mur de terminis extrīſecis: ſic prīt dici termini rei cāe rei extrīſece. puta finis vel efficiens inq̄tuz in ordine ad tales cās res hz determinatū eſſe. Si aūt loq̄mur de terminis itrīſecis aut loq̄mur de re cōpoſita. ⁊ ſic termini intrinſeci ſunt partes ei⁹ eēntiales: a qb⁹ hz eſſe determinate. Si loq̄mur de re ſimplici termin⁹ itrinſec⁹ eēntialis talis rei nō differt a tali eēntia. q2 termin⁹ eēntialis itrinſecus nihil aliud eſt q̃ illud: ꝑ qđ determinat̃ ad certuz gen⁹ eēntialr̃ ⁊ ſpēm. Sed vnaquaq3 res determinat̃ ad certum genus ꝓpriū: ⁊ ꝓpriaz ſpeciem per ſuam eēntiam. ergo ⁊c̃. ⁊ ſic patet de ſecundo.

Nota qui ſunt ſimini rei cōpoſite ⁊ q rei ſimplicis.

Terti⁹ arti⁹. **Ad queſtionem** ṗncipalē dico. ꝙ ſi eſt ita vt qdā ponunt: ꝙ eſſentia ſubi eſt ſic termin⁹ eēntialis ipſi⁹ accn̄tis. ita ꝙ eſſentia accn̄tis ſit eēntialr̃ idiſtincta ab eſſentia ſubi. tūc nulla v̄tute poſſet eē ꝙ accn̄s retineret terminos ꝓprios ſue eſſentie ſine ſubo: q2 nulla res pōt retinere termīos ꝓprios ꝓpe eēntie ſine eo: qđ ineſt termio eēntie ei⁹. Sz ſm iſtos eēntia ſubi eſt termin⁹ eēntialis eēntie accidētis. g̃ ⁊c̃. vñ ad pōnē iſtā ifallibilr̃ ſeq̄tur: ꝙ ipoſſe ſit q̃titatē eſſe in ſacro altaris ſine ſubo: ꝙ nō ſolū eſt falſuz: immo erroneū. ⁋ Ad qđ dicunt illi: qui poſuerunt talem pōnem: ꝙ ſuba eſt terminus eēntialis eēntie accidētis. ſicut pūctus eſt termin⁹ linee. ⁊ ſicut deus poteſt facere lineā ſine pūcto. vt dicūt: ita pōt facere accn̄s ſine ſubo eſſe. Sz iſtud nihil valet: nec evadit icōveniens ſupradictū: q2 ſive deus poſſit facere lineā ſine puncto. ſive nō. q̄ro vtrū pūctus ſit eēntialis linee idiſtinct⁹ eēntialr̃ a linea ⁊ ecōverſo: aut nō. ſi ſic. ponere lineam ſine pūctis eſt ponere eā ſine aliquo: qđ eſt de eēntia ſua. qđ eſt iplicare ꝯdictoria. ſi nō: tūc exēplū nō eſt ad ꝓpoſitū. q2 nos q̄rim⁹ de termino eēntiali mō ſupra expoſito. ⁋ Dico g̃ ad qōnem: ꝙ qñ querit̃. vtrū virtute divina poſſit accn̄s retinere terminos ꝓprie eēntie ſine ſubo. dico ſimplr̃ ꝙ ſic. q2 idē eſt h q̄rere. ac ſi q̄reret̃ vtrum eēntia accn̄tis poſſit eſſe ſine eēntia ſubi. Sed ꝯſtat: ꝙ h pōt fieri virtute divina. q2 h tenet eccl̄ia de q̃titate in ſacramēto altaris. g̃ ⁊c̃. Ad hoc aūt pōt adduci ratio ꝑſuaſiva talis. q2 in talib⁹ nō poſſunt demōſtrationes haberi. ⁋ Ad cui⁹ evidētiaz ſciendū. ꝙ iſta rō nō ꝓbat ꝙ de⁹ poſſet ſeparare qđcūq3 accn̄s a ſubo idifferēter. ſz ꝙ nō repugnet accidēti in cōi accepto ſeparari a ſubo ⁊ pōt formari rō talis. Quia hoc pōt facere deus de accidēte: ꝙ rōni accn̄tis non repugnat. Sed rōni accn̄tis nō repugnat actu ſeparari a ſubo. g̃ ⁊c̃. Ma. pz. q2 deus pōt h facere circa qđcūq3. qđ nō iportat repugnātiam terminoꝝ. Sed facere de accn̄te: ꝙ rōni eius nō repugnat. nō iportat terminoꝝ repugnātiam. ergo ⁊c̃. Minor ꝓbat̃. q2 rōni illi⁹: de cui⁹ rōne eſt hr̃e aptitudinem ad eſſe in ſubo. non repugnat actu eſſe ſine ſubo. q2 iſta duo nō repugnāt. ſ. ꝙ vnū ⁊ idē nō ſit actu tale. ⁊ ꝙ ſit aptitudine tale. Sed h videt̃ ſufficere ad rōnē accn̄tis. ꝙ. ſ. ſit aptū natū ineſſe. g̃ rōni accn̄tis nō repugnat nō ineſſe actu. ⁊ ſic pz maior. Hoc tm̄ accipiēdū magis eſt ex alijs: q̃ apparēt ex fide. q̃ ex q̄cūq3 nāli rōne. ⁋ Ad rōnē aūt in oppoſitū riſum eſt frequēter. q2. ſ. diffinitio accn̄tis ꝑ ſubz eſt diffinitio ꝑ additamētū: ſive ꝑ rē aliā ab accn̄te: ⁊ ſic pz ad q̄ſtionē.

Nota ꝯ nolles ponentes accn̄s eē idez realr̃ cū ſubo.

Queſtio. X.

Poſtea q̄rebant̃ q̄dā ꝑtinētia ad creaturā. Et ṗmo q̃tū ad eſſe ſubale. Scḋo q̃tū ad eſſe accn̄tale. ⁋ Q̃tū ad eſſe ſubale q̄rebat̃ vnum. ſ. Utrū in omni gnātione phyſica fiat reſolutio vſq3 ad ṗmā mām. Et arguit̃ ꝙ nō. q2 ſi i genito nō remaneret q̃titas q̃ erat in corrupto. tūc in ṗmo iſtanti: in quo genitū eſt oz carere mām q̃titate. q2 q̃titas: q̃ in ea erat: corrūpit̃. Sed ipoſſe eſt mām carere q̃titate ꝓ aliquo nūc. quia ipoſſe eſt mām eſſe nō q̃tā ꝓ aliquo nūc. g̃ ⁊c̃. ⁋ Contra. q2 ibi eſt trāſmutatio toti⁹ in totū. Sz ſi remaneret aliqđ idē i genito ⁊ i corrupto: nō eēt trāſmutatio toti⁹ in totū. g̃ nihil remanet idē. ⁊ ꝑ ꝯñs fit reſolutio vſq3 ad ṗmā mām. ⁋ Rn̄ſio circa iſtā qōnē facienda ſunt tria. Primo ꝙ in eodē nō eſt niſi vna forma ſubalis. Scḋo ꝙ ad h ſequitur ꝓbabiliter ſaltē. ꝙ in omni generatiōe ſubali: que eſt generatio ſube: fit reſolutio vſq3 ad ṗmaz materiā. ⁋ Tertio obijcietur ꝯtra: ⁊ reſpōdebit̃.

Primu⁹ ar⁹ **Primum** ꝓbo. q2 in nulla ſuba eſt aliqua alia forma ſubalis niſi ſolū illa: ꝑ quā eſt in genere gnāliſſimo: ⁊ in oib⁹ generib⁹: ⁊ ſpēbus ſubalternis inter gnāliſſimū ⁊ ſpāliſſimū vſq3 ad idividuuz. Sed vna ⁊ eadem forma eſt in vnoquoq3: per q̃ vnūqđq3 eſt in ſuba: per q̃ eſt in oibus generibus ſubalternis: ⁊ in ſpē ſpāliſſima vſq3 ad individuū. g̃ ⁊c̃. Ma. pz: q2 opz eſſe: qđ eſt hr̃is aliq̃ formā: eſſe illā formā in aliquo genere. Sed ſi in aliquo eſſet aliqua forma: ꝑ q̃ nō eſſet ſuba nec cōpus ⁊c̃. vſq3 ad idividuū: nec reponeret̃ in genere ſube ꝑ talē forma. g̃ per nullā formaz reponeret in aliquo genere: ⁊ per ꝯñs non eſſet forma ſubalis. Mi. Probo videlz: ꝙ per eandē formā oia cōveniūt ei dem: q2 ſi ꝑ aliā formā ꝯveniret vnū: ⁊ aliud ꝑ aliā ſeq̄tur: ꝙ dr̃ia ꝯheret gen⁹ per aliā formā ab illa: ꝑ q̃ res generis ponit̃ in genere. Sed hoc eſt ipoſſe: q2 tūc contractio generis ad ſpēm ꝑ dr̃iam nō differret a ꝯctione totius in mō ad partē ſuā ſubmaz: ſicut qñ dr̃: aialium aliud albū: aliud nigrū: ⁊ tunc ꝯctio generis ad ſpēz nō eſſet ſubalis ſed accn̄talis: ⁊ hoc ſufficiat ad nunc q̃tū ad illud: qđ dōm eſt de formis.

Ponentes dr̃ oīoz roborant iſtā rōnē aūt ē cōmētato rem. ꝑ capi tm̄ de ſba orbis. vbi hz ꝙ vnū ꝯpoſitū hēt niſi vnaz formā ē ipſi ſibile: ſz ipſe ꝯtr⁹ ſibi eſſe videat̃ d ſoz mis elioꝝ. 3⁹ celi. cō. 67.

Scḋo arti⁹. **Ex hoc poteſt** ꝓbari facilr̃ z^m. Ad cuius evidentiā ſciendū: ꝙ ſubz ponim⁹ eſſe cāz accn̄tis ſui nō ſolū q̃tum ad ſuū fieri: ſz et̃ q̃tū ad ꝯſervationem ſui eſſe: ſive ponat̃ ſubm eſſe cām receptivā tm̄ ſui accn̄tis: ſive cū h cā effectiva. Ex hoc ar̃ ſic: ſubtracta cauſa imediate ꝯſervante nāliter ſubtrahitur effectus: ⁊ ꝑ ꝯñs corrupta cā imediate ꝯſervāte corrumpit̃ effectus: ſed cā ꝯſervativa imediata accn̄tis eſt ſubm q̃tuz ad ſuū eſſe ſubale. vt dcm̄ eſt: ⁊ pcipue q̃tū ad illud: per qđ hz eē ſimplr̄. ergo in oi corruptiōe ſuba

Iſta rō dedictionis ſolum ꝯcludit d accidēnb⁹ immanētib: nō de ſ iermianē q̃ ſz Cōmēta. ſundāt i mā.

ſi.ꝛ per ꝯñs in omni gnõne corrumpit̃ oē accñs ꝛ ẽt oīs forma ſubalis:qꝛ nō eſt niſi vna.ḡ fit reſolo vſqꝫ ad primam mām. ¶ Contra hoc pōt obyci 4ᵒʳ. Primo ſic:qꝛ ſi mā depēdet a forma in eẽr tñ mā pōt eſſe ſucceſſiue ſub diuerſis formis ſubalibus.ḡ idem accidens poteſt eſſe ſub diuerſis formis. ¶ Secundo ſic.qꝛ ſicut eſt tactū in opponēdo:ſi fieret reſolo vſqꝫ ad primaꝫ mām ſequeret̃ ꝙ materia in aliquo nūc eẽr nō q̃ta:ſꝫ hoc eſt īpoſſibile.ergo ꝛc̃. ¶ Tertio ſic in de generatiōe dr̃:ꝙ eadē q̃litas ſimbolica manet in gñato ꝛ corrupto:alioqn in hñtib' ſimbolū nō eẽt facilioꝛ trāſitus:ſi eadem q̃litas ſimbolica nō maneret:qꝛ ſi ita eſſet:ita corrūpet̃ in trāſitu cōicantiū in qualitate ſimbolica: ſicut in non cōicantiū in tali qualitate. ¶ Quarto:qꝛ venerant̃ corpora ſanctoꝝ.Sed venerari corpora ſanctoꝝ:vt videt̃ nō eſſet ꝯueniēs:niſi aliqua forma: que fuit in corpore viuo remaneret in ipſo mortuo.ḡ in corruptiōe hominis ſaltem:que fit per mortē:nō fit reſolo vſqꝫ ad ꝑmā materiā. Probatio minoris: qꝛ ſi in corpore alicuius ſancti mortui nō remaneret aliud:niſi ſola mā prima:nō plus deberet̃ honoꝛ vel veneratio vel adoꝛatio corpoꝛi alicuius ſancti:q̃ꝫ equo vel aſino generato per multas tranſmutatiōes ex materia:que fuit ſub forma ipſius ſancti: ſꝫ h̄ eſt incōueniēs:ꝙ tali equo nō debet̃ veneratio vel adoꝛatio.ergo ꝛc̃. ¶ Ad ꝑmū ergo iſtoꝝ dico:ꝙ nō ſic dependet mā ab hac forma vel illa in oꝛdine ad agens diuinum.ſicut dependēt accidentia ab h̄ ſubiecto in oꝛdine ad agēs naturale:qꝛ accidēs naturale plus dependet a ſubiecto q̃tū ad ſuū effectū.ꝛ q̃tū ad entitateꝫ. ꝛ q̃tū ad vnitatē numeralem q̃ꝫ depēdeat effectus cauſe ꝑme:q̃ eſt materia.ab hac forma vel illa.ꝛ ſi arguit̃ mā plus dependet ſm quoſdaꝫ a forma: q̃ꝫ accidens abſᵒˡᵘᵐ a ſubiecto:dico ꝙ dato ꝙ eẽt veruꝫ abſᵗᵉ.loquēdo ſic.ſ. referendo vtrūqꝫ ad diuinā virtutem:ꝙ materia plus dependet a forma q̃ꝫ accidens abſolutuꝫ a ſubiecto.tñ referendo vnaꝫ dependentiā ad virtutem diuinam ꝛ aliā ad virtutē agentis naturalis non eſſet verum.ſ.ꝙ materia plus depēdeat a forma i oꝛdine ad agēs:qđ eſt deus.q̃ꝫ accidens a ſubiecto in oꝛdine ad agens:ꝙ eſt naturale. ¶ Nunc vero dico:ꝙ ſolus de' eſt agēs attingens mām effectiue:ꝛ dando eſſe ꝛ cōſeruando: ꝛ ſicut deus pōt facere accñs ſine ſubo:poſſet facere idē accñs ſucceſſiue in diuerſis ſubis. Utrū vo poſſet deus facere mām ſine quacūqꝫ forma:qꝛ ꝯſtat ꝙ pōt eā cōſeruare ſine hac determinata vel illa:ꝛ ſilr qđcūqꝫ abſolutū accidens ſine ſubto:de hoc nihil ad pſens. ¶ Ad 2ᵐ dico: ꝙ ſm illā poſitionē non opꝫ ponere materiā in aliquo nunc ſine q̃titate:ſicut non opoꝛtet ꝙ ponat̃ in aliquo nunc ſine forma. ¶ Qñ ḡ dr̃:ꝙ in illo nūc reſolutionis i q̊ ponit̃ corrūpi q̃titas ei':ꝙ corrūpit̃:oꝫ ponere māꝫ ſine q̃titate accipiendo q̃titatē illā:q̃ erat in corrupto: qꝛ tunc illa q̃titate non eſt q̃ta.Sed opꝫ tunc ꝙ nulla q̃titate ſit q̃ta qꝛ in illo nūc:in quo ꝑuat̃ q̃titate cōpoſiti corrupti ſuccedit q̃titas: que ſequit̃ formā tunc introductā. ¶ Et ſi dicat̃:qđ ſaltē illa ſuba genita eſt poꝛ q̃titate:ſi intelligat̃ tpe poꝛ:falſum eſt.ſi aūt intelligit̃ oꝛdine nãe ꝑoꝛ:veꝝ eſt:ꝛ ex hoc nō ſequit̃:ꝙ aliq̃ ſuba corruptibilis ſit ꝓ aliquo nunc ꝑus nō q̃ta: q̃ꝫ quanta: ita ꝙ eſſe nō q̃tam verificet̃ de ea.Sed ꝙ illud:qđ eſt q̃tuꝫ vt ſubm q̃titatis prius q̃titas ſuo oꝛdine negat̃: ſicut cauſa ſalteꝫ ſubina eſt prioꝛ ſuo effectu. ¶ Ad 3ᵐ dico:ꝙ in hñtib' ſimbolū eſt facilioꝛ trāſitus:non quia plura corrūpunt̃ qñ vtraqꝫ qualitas eſt cōtraria q̃ꝫ qñ altera non eſt contraria:ſed hoc pro tanto eſt: quia minoꝛ reſiſtentia eſt in corruptione q̃ꝫ qñ vtraqꝫ:ꝛ corruptio:que eſt a cōtrario per ſe ſe extendit ad plura:qꝛ ad vtramqꝫ qualitatē:qñ vtraqꝫ eſt cōtraria.qñ aūt eſt q̃litas ſimbolica corrūpit̃ quidem totū a ꝯrio ꝑ ſe loquendo.ſed ꝑ accidēs:qꝛ eius corrūptio ſe' ad corruptionem ſubiecti:a quo dependebat. ¶ Ad quartum dico:ꝙ nō ſolum honoꝛant̃ ille res:que fuerūt ſanctoꝝ:qꝛ fuerūt aliq̃ pars ſube ipſius ſancti. naꝫ ꝛ veſtes ꝛ vaſa:quibus vſi ſunt:venerant̃.Sed ex h̄ venerant̃ in veneratione ſanctoꝝ illa:que fuerūt illoꝝ in q̃tū nata ſunt deducere in memoriā ſctōꝝ:ꝛ in ipſos ſctōs:ita ꝙ veneratio ipſa refert̃ in eos. Sed equus generatus ex materia: que fuit ſub forma ipſius ſancti:nō ita natus eſt ducere in memoriā ſancti:vel aliqd aliud vltra ipm equū.ideo equus nō adoꝛatur vel venerant̃ cineres:tñ ſi eſſent collecti de reſiduo ignis:in quo ſctūs fuiſſet ꝓ fide cōbuſtus venerarent̃. Sꝫ ibi nulla forma:que fuerat in ipſo ſancto remaneret: quia nati eſſent ducere in memoriaꝫ ipſius ſancti

¶ Queſtio. XI.

Poſtea querebat̃ de creatura q̃tū ad eē accñtale:ꝛ primo querebant̃ quedā pertinētia ad defectū:ꝛ adhuc ꝑmo q̃rebat̃ vnū ptinēs ad itellectū: poſtea querebāt̃ duo ptinētia ad pfectionē affect':illō vnū ptinēs ad pfectionē intellus ē. Utꝝ cognitio ītuitiua requirat neceſſario pñtiaꝫ rei cognite: ꝛ arguit̃ ꝑmo ꝙ nō:qꝛ ſm Augu.qñ aliquis diu ꝛ intēſe reſpexit ſolē: ſi diuertat oculos adhuc remanet apud eū viſio ſolis:ſed ſtante hypotheſi tali non hꝫ pñtiam ſolis poſtq̃ꝫ diuertit oculos.ḡ ꝛc̃. ¶ Scḋo:qꝛ ſm Cōmētatorē in de ſōno ꝛ vigi.ſpēs exñtes in memoria reducunt̃ ad ſenſus exteriores:ꝛ fit viſio ꝛ auditio: ſed tunc nō ſunt pñtes res viſe vel audite.ḡ ꝛc̃. ¶ Tertio ſic: videns a remotis videt rem non preſentem : ſed contingit ꝙ anima videat aliq̃ꝫ a remotis ḡ ꝛc̃. Ma.pꝫ:qꝛ remotū nō eſt preſens. Minoꝛ ẽt pꝫ: qꝛ aliquis pōt videre aliq̃ꝫ rē a remotis. ¶ Quarto qꝛ ꝯtingit aliquē videre:qđ eſt rectū eē curuum: ſed tunc curuitas viſa nō eſt pñs.ḡ ꝛc̃. Contra:qꝛ realis motio nō fit niſi a motore pñte: ſed in cognitiōe intuitiua fit realis motio cognoſcētis a re cognita.ḡ ꝛc̃. Rñdeo. ¶ Ad euidentiā iſtius queſtionis tria ſunt videnda. Primo eſt videre quid importet̃ ꝑ cognitioneꝫ intuitiuam. Scḋo qđ ꝑ pñtiā obi. Tertio.q̊uo cognitio dependet a preſentia obiecti.

Quantum ad ꝑmū ſciendū:ꝙ intuitiuū idē eſt: ꝙ viſiuū:vel intuitū idē eſt:ꝙ eſt viſum.nā intueri ideꝫ eſt ꝙ videre. Propter qđ videt̃:ꝙ cognitio intuitiua dr̃ intuitiua ab aliqua ſenſus ꝓprietate:q dr̃ ſenſus viſus ꝓprie. ¶ Ipſi' viſus aūt vñr eē quattuoꝛ ꝓprietates. Prima eſt ꝙ viſus nō pſupponit aliam cognitionem:ſm q̃ꝫ res viſa ſit pcognita:ꝛ in hoc differt a viribus interioꝛibus: que pſupponunt q̃tum ad aliquid motū ꝛ cognitionē ſenſuum exterioꝝ. Dico aūt q̃tum ad aliquid: qꝛ lꝫ imaginatio fingat aliqua: q̃ ſꝫ ſe tota nūq̃ꝫ fuerūt in ſenſu:tñ imaginatio nō pōt eē niſi de illis:que q̃tum ad partes:que fingunt̃ cōpoſite fuerūt in ſenſu exteriori. Scḋa eſt:ꝙ vi'us nō terminat̃ ad aliq̃ꝫ ſimilitudinē obiuā ſpecularē:ex qua viſus ipſe ducat̃ directe in cognitionē vlterioꝛē alteri' rei ab ipſa imaginatiōe vel ſimilitudine: ſed terminat̃ ad ipam rē imediate:cuius eſt ipa viſio. Nā ꝛ ſi viſus videret aliq̃ꝫ imaginē in ſpeculo tendere vlterius in illā rem: cui' ſit imago:eſt ipſius intellectus:vel alicuius virtutis ſenſitiue interioꝛis:ꝛ nō ipſius ſenſus exterioꝛis. Et ſi arguit̃ ꝯ hoc dđo:ꝙ aial brutū qñ videt imaginē ſuā in ſpecu-

2. de gñatōe. tex.co.25. Iſtud argumentū ponderatur multū a Scoto.4.ſni.ꝫ.dẽ.

Et quis bene aduertat ſuiam ibi ibi videt̃ ꝙ ipſe voluerit q̃litates ſimbolas remanere ſic fuit ſententia Cōmē.

ꝛ h̄ māifeſtes apparet etiaꝫ in ꝑlloloco ꝛ eſt. t.c.27. ſcḋi de generatiōe:vbi docet quō ex duob' eſtis in ambab' q̃litatibus ꝯuenientib' ſibi ſit gña ri terrā. Inquit enī ꝙ ex igne ꝛ aq̃ gñatur terra qñ ignis remãet in mā ſiccitas ꝛ ipſi' aq̃ remanet frigus. In eſtatis aūt ſimbolis ſolā vnā q̃litatem corrūpi dixit. aliā vo remanere:ſic patet ibidē. t.c.25. Sꝫ ꝓ doctore dici pōt ꝙ illa remanētia ē ſm ſpēꝫ nō hꝫ idiuiduū ꝛ in ꝯſidera.

Prima rō.

Scḋa rō.

Tertia rō.

Quarta rō.

Rñs.

Primͦ artͦ.

Quatuor ꝓprietates viſus.

effectũ cauſe efficientis pōt deus per ſe ipm ſolū facere: nec ēt ex parte terminatiōis ꝗ̄tū ad ipaꝫ exñtiā cognitionis: qꝛ vt dcm̄ eſt ad ea: que nō ſunt actu pōt terminari alia cognitio: nec ēt ꝗ̄tū ad veritatē: qꝛ ꝗ̄tum ad veritatem cognitio nō reqrit in obo niſi illud: qȯ apprebēdit in oᵗᵒ: ſed talis cognitio. ſ. rōnis quiditatiue rei nō neceſſario apprebendit rem pñtem in ſua exñtia actualiter non ſolum ꝓ tunc: ſed ēt ꝓ quacūqꝫ differentia temporis. ergo ꝛc̃. Si aūt accipiat̃ intuitiua cognitio ꝓ terminata cognitiōe ad rem vt in ſua exñtia pñtem: ita ꝙ ſic cognoſcēs apprebendit rem vt pñtem in ſua exñtia. Dico ꝙ intuitiua cognitio ſic accepta non neceſſario vl̓r requirit pñtiam realem obiecti. ꝓ pꝫ ſic: qꝛ talis cognitio nō neceſſario reqrit obm̄ in eſſe reali rōne motionis vt frequenter dcm̄ eſt: nec ēt ꝗ̄tū ad terminationē abˡʳ loquēdo: qꝛ cognitio falſa nō requirit rem: ꝛ eſſe talē qualis apparet: cū ex ꝓ dicat̃ cognitio falſa: qꝛ res nō eſt talis qualis apparet: ſed poſe eſt aliq̄ꝫ rem falſam apparere preſentē in ſua exñtia. ḡ talis cognitio falſa ēt ex pte terminatiōis nō reqrit pñtiam talis rei. ¶ Ad ꝓ tñ ꝙ talis cognitio eſſet vera reqreret: ꝙ bēret talem pñtiaꝫ obti ſui: qꝛ ex pte terminationis cognitio ad ꝓ ꝙ ſit vera requirit: ꝙ obm̄ ſit realr̓ tale quale apparet eſſe. Sꝫ in cognitiōe intuitiua ſic accepta apparet eſſe obm̄ pñs in ſua exñtia reali. ḡ ꝛc̃. vñ ad veritatē cognitiōis requirit̃: ꝙ obm̄ ſit eo modo pñs: quo apparet pñs eſſe: vel ꝓ tūc vel ꝓ aliqua dr̄ntia tpis. Et ſi arguit̃ ꝯ hoc: ꝙ idē eſt q̇ditas cuiuſcūqꝫ ꝛ ſuū eſſe: ꝛ iō vt videt̃ idem eſt cognitione terminari ad q̇ditatē ꝛ ad ipſum eſſe. Dicendū ꝙ ad ipam q̇ditatē ꝛ ad ipam exñtiam actualē pōt terminari cognitio mō q̇ditatiuo nō determinando actualem exiſtentiaꝫ: ſed pñtialitatē alicuius differētie tpis: ꝛ pōt terminari ad ꝓ vel ad illud modo pncipali. ſ. vt ad quiditatem vel ad exñtiam actualiter exiſtentē ꝓ aliq̄ differentia temporis. vnde illa differentia terminatōis nō accipit̃ ſm̄ differentiam eſſe ꝛ eſſentie: ſed ſm̄ differentiam modi accipiendi taleꝫ naturā. ſ. vt eſt talis nā poſſibilis eſſe in actu: ꝛ nō eſſe: vel vt iam accipit̃ in actu ꝓprie nature: ꝛ d ꝓ nihil plus quo ad nūc: alias poterit diffuſius tractari. ſic ḡ pꝫ ad q̄ōneꝫ. ¶ Quantū ad primum igit̃ dico: ꝙ apud ſic diuertentes oculos dr̄ remanere viſio ſolis ſm̄ apparentiā: nō ſm̄ veritatē: ſm̄ aūt veritatē eſt apprebenſio ſenſus cōis de aliq̄ impreſſiōe reali alia viſione facta a ſole ꝛ ad tempus remanente. ¶ Ad 2ᵐ dico: ꝙ in ſōno non eſt viſio: que ſit compoſitio alicuius ſenſus particularis: ſed ibi apparitio rerū que vere nō ſunt vt apparent. vñ que in ſōnis apparēt pñtia nō ſunt pñtia ſm̄ veritatē. ¶ Ad 3ᵐ dico: ꝙ illud qȯ eſt remotū: lꝫ nō poſſet dici pñs ſm̄ ꝓpinquitatē localē: tñ pōt dici pñs eo modo: quo ſol dr̄ eſſe pñs de die toti hemiſperio nr̃o. ¶ Ad 4ᵐ ēt pꝫ: ꝙ cognitio ēt fl̃a: loquēdo de viſiōe ꝓpe dicta nō reqrit̃ pñtia obti falſa: ēt ꝗ̄tū ad ſuā pñtiā ſic apparētis.

Scdm̄ tenentes tñ ſpēs ſēſibiliū poſſe p aliq̄lē moraꝫ reſeruari i organis ſenſuū exteriorū: ſic etiā vt ſentire pꝫ i li. d ſenſu ꝛ ſen. poſſꝫ dici ꝙ viſio illa ſolum non eſt ſm̄ apparētiaꝫ: imo ſm̄ rei nām: ꝛ tñc ſm̄ ꝓ diceret ad argumētū: ꝙ cognitio iſta ē adhuc intuitiua: qꝛ lꝫ nō attingat p talē cognitiōeꝫ ipm̄ obꝫ ipſo pūs p̄ſentis ꝛ exñtis: ſufficit tñ ꝙ attingat p ed illud i q̄ ꝯtualr̓ cōtiet ipꝫ obꝫ. vñ ēt dici i pña hñt cognitiōeꝫ intuitiuā d crea turis: lꝫ tal̓ cognitio ñ ſunt

Qō. XII.

Postea querebant̃ duo pertinentia ad perfectionē effect⁹. Primū pertinet ad ſubm̄ virtutū moraliū. Et eſt vtrū virtutes morales ſint in appetitu ſenſitiuo. Scdm̄ pertinet ad eaꝝ gnātionē: ꝛ eſt vtrū ex actibus poſſit gnāri in nobis ꝑfecta virtus. ¶ Ad p̄mū ſic ꝓcedit̃ ꝛ arguit̃: ꝙ virtutes morales ſint in voluntate: in illa potentia ponēde ſunt v̓tutes: que eſt magis indeterminata ad actū ſuū: ſed voluntas eſt huiuſ. ergo ꝛc̃. qꝛ faciliter inclinat̃ ad malū. Cōtra: per Cōmētatorē ſup p̄mū ethy᷑. v̓tutes morales ſunt in eo: ꝙ eſt mediuꝫ: ꝛ inter rōnale ꝛ vegetatiuū: ſed ꝓ eſt appetitus ſenſibilis. ergo ꝛc̃. ¶ Rñſio ſciēdū: ꝙ circa ꝓ ſunt tres opiones. nā quidā ponunt oēs virtutes morales in volūtate: quidā ponunt oēs v̓tutes in appetitu. Quidam tenent viam mediā: q̄ꝫ reputo ꝓbabiliorē. Ad cuius euidentiā p̄mo videndū eſt vñ habeat actus humanus: ꝙ ſit virtuoſus. Scdo videndū eſt. vñ ineſt neceſſitas alicui potentie hn̄di habitū. 3. ad q̄ōnē.

nerūt ad eſſe actuale creature: ꝛ iō ſcotus in q̄libetꝫ q̄ōne. 6. dixit ꝙ cognitio intuitiua eſt rei pñtis. vt pñs ꝛ exñs vt exiſtentis vel in aliq̄ obo intelligibili in q̄ eminenter ꝯtinet̃ vl̓ aliū ꝛ meli⁹ ꝙ illa cognitio eſt adhuc intuitiua poſito ꝙ ſpēs illa i organo reſeruet̃ p aliqȯ tpus: qꝛ immanet adhuc ad ꝓpriū obꝫ i ꝓpa exiſtentia. nā obꝫ illi⁹ viſionis a quo immediate cāuſat̃ illa viſio ē lux ſolis: nō ipe ſol mō lux ē ibi pñs p caſū. q̄re ꝛc̃.

Quantum ad primū ſciendū: ꝙ cū ſm̄ phm̄ ꝑ ethy᷑. virtus ſit: que bonū facit habentē: ꝛ opus eius bonū reddit: ab eo hꝫ act⁹ aliquis rōnem actus virtuoſi: a quo hꝫ rōneꝫ boni. rō aūt boni poteſt eſſe in aliquo actu dupl̓r. vno mō ex ſpē actus. alio mō ex diſpōne operātis ꝛ modo operandi: bonū aūt in operatione humana ꝗ̄tū ad ſpēm actus ꝯſiſtit in rectitudine rōnis ꝛ ꝯformitate ad rōneꝫ rectā. ¶ In actib⁹ v̓o moralib⁹ ꝗ̄tū ad ſpēm operis ꝯſiſtit opus bonū humanū ſm̄ ꝯformitatē taliū actuū ad rōnē rectā. ¶ Ex parte aūt operantis: ꝛ modo operandi ꝯſiſtit bonum in talibus actibus ex diſpōne operantis ipſum inclinante ad exercitiū taliū operationū modo ꝯuenienti: circa qȯ ſciendum qȯ talia opa q̄nqꝫ fiunt cū difficultate: ꝛ aliquali triſtitia ſalteꝫ appetitus ſenſitiui: que tñ ſunt ſm̄ dictamē rōnis recte. iō ad ꝓ ꝙ talia fiant delectabil̓r ꝛ faciliter requirit̃ aliqua diſpō ipſius operātis ꝗ̄tum ad appetitū faciliter ꝛ delectabiliter ipꝫ operantē ad talia opera inclināns: ꝛ qñ ad actū vtrūqꝫ ꝯcurrit. ſ. cōformitas ad rōnem rectā: ꝛ facilitas operandi dr̄ actus perfecte virtuoſus.

Quantum ad 2ᵐ. ſ. vñ requirit̃ habitus in aliqua potētia ad eliciendū actū ſuuꝫ: ſciendū ꝙ ꝓ ꝓuenit ex aliqua inſufficientia potētie reſpectu ſui actus: qꝛ. ſ per ſe ipſaꝫ eſt inſufficiens vel abſolute ad eliciendū actū ſuū vel ſaltē ad eliciendū actū ſuū facil̓r: ꝛ delectabil̓r. nam ſi potētia ad vtrūqꝫ ſufficeret per ſe ipſam nulla neceſſitas eſſet ad ponendū habitū in potētia: qȯ pꝫ faciliter: qꝛ in potētia: que ſimpl̓r eſt pncipiū operandi nō requirit̃ habitus: niſi ad hoc ꝙ opet̃ faciliter ꝛ delectabil̓r ꝛ abſqꝫ difficultate: ſed ad neutrū iſtoꝝ requirit̃ aliqd additū ad potentiā ſufficienteꝫ per ſe ad vtrūqꝫ. ḡ ꝛc̃. In potentijs v̓o appetitiuis in quib⁹ ponunt̃ virtutes morales nō eſt neceſſariū abſolute hēre habitū ad exeūdū in actū ſuū cū ante generationē habituuꝫ exeant in actus ſuos: ex quoꝝ frequētia generat̃ habitus: ꝛ iō ſequit̃ ꝙ in talibus habitus reqrat̃ ad tollendū difficultatē in oppōne.

Scdo art⁹.

Ex hoc vlterius pōt ꝯcludi: ꝙ in illo appetitu oꝫ ponere habit⁹ morales: ex cuius parte ꝓuenit difficultas in actu. Ex his dicendū ad q̄ōnem: circa q̄ꝫ pono tres ꝯcl̓ones. Prima eſt: ꝙ virtutes morales: que ſunt circa paſſiones appetitus ſenſitiui ꝛ circa eoꝝ oba: puta timere ꝛ ꝯcupiſcere ꝛ iraſci ꝛ ꝯſimilia: ꝛ quecūqꝫ ſunt circa eoꝝ obta vt ſic. ſ. vt ſunt illoꝝ oba: ſunt in appetitu ſenſitiuo. ¶ Secūda ꝯcl̓o eſt: ꝙ virtutes: que ſunt circa opatōes: que ſunt ad alterum ſunt in volūtate. ¶ Tertia eſt: ꝙ in voluntate ſunt quidā habitus: qui ſunt circa paſſiones appetitus ſenſitiui: qui nō hn̄t perfectā rationem virtutis. ¶ Ad euidenciā ꝑdictaꝝ ꝯcl̓onū: videndū eſt. vñ ꝓuenit difficultas in operatiōibus virtutū moraliū. Ad qȯ ſciēdū: ꝙ in talibus inuenit̃ difficultas tñ in voluntario mixto. vocat̃ aūt voluntariū mixtū qñ circa aliqȯ obꝫ concurrunt diuerſe ꝯditiones: quarū vna eſt ꝯueniens ſm̄ ſe ipſi appetenti vel appetitui: ꝛ alia diſconueniens. v̓. g. in ꝓiectiōe mercium in mari eſt ꝯſeruatio vite: que co-

Tertiu art⁹

uenieñs eſt ⁊ volũtaria ſm ſe. Ibi ẽt eſt amiſſio vtiliuʒ
ad ↄſeruationẽ vite:que ꝑiectio eſt ſm ſe diſcõueniens
appetitui:⁊ inuolũtaria. ⁊ ſilr in opõne fortitudinis eſt
bonuʒ boneſtatis:⁊ obſeruatio rei publice ↄ hoſtes:que
cõueniens eſt appetitui ⁊ volũtaria ibi ẽt eſt tollerãtia
ictuum: que eſt diſconueniẽs ⁊ inuolũtaria loquẽdo ſʒ
ſe. Similr eſt in opere tẽperãtie bonum boneſtũ ꝙ
ſm ſe eſt ↄueniẽs ⁊ volũtariũ. ⁊ ibi ẽ ſubtractio delecta
bilis ſm carnem: que eſt inuoluntaria ⁊ diſcõueniens
ſʒ naturam ſubiectiuã. ⁋ His pmiſſis ꝓbo pmã ↄclu
ſioneʒ ſic. in illo appetitu eſt poſita virtus moralis ex
parte cuius ꝓuenit difficultas in operatione bono mo
rali. Sed appetitus ſenſitiuus eſt hmõi. ergo ⁊c. Ma. pʒ
qꝛ habitus moralis inclinans in opus virtuoſum mo
rale nõ requirit̃ vel ponit̃ vltra potentiam niſi ad mo
uẽdũ difficultatẽ operandi: vt ex dictis pʒ. mi. ꝓbat̃: ꝙ
ex parte illius appetitus ꝓuenit difficultas ↄtra opera
tionem virtuoſam: cuius inclinatio eſt magis prona ad
illud qđ repugnat rõni recte: ſed circa ea: que pertinent
ad paſſiones appetitus ſenſitiui ⁊ ẽt obiecta earũ incli
natio appetitus ſenſitiui eſt magis prona. imo ipſa ſo
la eſt prona in oppoſitũʒ rõnis magis recte: ⁊ magis re
pugnat rõni recte ꝙ̃ voluntas: volũtas. n. nõ repugnat
niſi rõne appetitus ſenſitiui ⁊ ſue inclinatiõis: vñ in bo
num caſtitatis ꝑꝫ eſt bonũ boneſtũ: ꝙ pertinet ad vo
luntatẽ: ſicut ad rõnem rectam voluntas ſm ſe non pa
tit̃ difficultatẽ: niſi inquãtũ retrahit ab appetitu ſenſiti
uo: ⁊ ſm phʒ ⁊ ſm apl̃m ad Romanos vbi dicit: video
aliã legẽ in mẽbris meis repugnãtem legi mentis mee.
ergo ⁊c. ⁋ Ad euidentiaʒ ſcđe ↄcl̃onis ſciendũ: ꝙ aliq̃s
nõ patit̃ difficultatẽ in his bonis: que ſunt ad ſe ipſum:
niſi inquãtũ ſm aliq̃ꝫ conditionẽ hʒ aliq̃ꝫ diſconuenien
tiam ⁊ rõneʒ diſcõuenientis ⁊ mali: q̃tum ad ipſummet:
⁊ qꝛ vt dcm̃ eſt in his: que pertinent ad nãm ſenſitiuaʒ
vt talis homo ẽt per cõparationeʒ ad aliquid ſui patit̃
difficultatẽ ꝓpter diuerſitatẽ appetitus ſenſitiui ⁊ itel
lectiui. iđ difficultas in talibus ꝓuenit ex parte ſenſiti
ui: qꝛ nature ſenſitiue ſunt tñ diſcõuenientia eaꝫ ſunt
ↄuenientia ſm rõnẽ: q̃tũ aũt ad ea: que ſunt ad alterũ:
nõ ſolũ inuenit̃ difficultas ꝓpter conuenientiã eorum:
que ſunt ſm appetitũ ſenſitiuũ vel ſm nãm ſenſitiuaʒ:
que quidẽ cõuenientia repugnat bono rõnis: imo ẽt in
talibus: que ſunt ad alterũ inuenit̃ repugnantia etiam
q̃tũ ad ea: que tranſcendunt nãm ſenſitiuã: ſicut pʒ in
honoribus ⁊ obediẽtia ⁊ in conſimilibus. vñ ſubtrahe
re ſibi aliquid vt impendat alteri importat ſpãlem diffi
cultatẽ ex hoc ꝙ eſt illud: qđ ſuuʒ eſt de facto: vel de iu
re impendere alteri. ideo in talibus inuenit̃ difficultas
repugnãs bono rõnis: non ſolũ q̃tũ ad appetitũ ſenſiti
uum: ſed ẽt q̃tũ ad voluntatẽ: que aliqñ nimis ꝓna eſt
ad bonũ ꝓpriũ: ⁊ qꝛ in talibus pncipalr difficultas pro
uenit ex parte voluntatis: que nimis ꝓna eſt ad volen
dum ꝓpriũ bonũ magis ꝙ̃ alienum: vbi ẽt eſt ꝓprium
bonũ cũ aliqua mala ratione ſubtractionis predicte.
⁋ Iđ virtutes tollentes difficultateʒ in bono rationis
circa talia ponẽde ſunt in voluntate. Ita ꝙ ſic forma
tur ratio: q in illo appetitu ſunt ponẽde virtutes mora
les: ex cuius parte ꝓuenit difficultas in bono rationis:
circa mãm moralẽ. ſed voluntas eſt huiuſ. g̃ ⁊c. Ma. ⁊
minor poſſunt patere ex pdictis: ſignũ ẽt hui⁹ pronita
tis inordinate eſt: ꝙ nullus põt velle ſe eſſe miſerum:
lʒ poſſit velle ⁊ velit frequenter aliũ eſſe miſerum.
⁋ Tertia ↄcl̃o ꝓbat̃: qꝛ ſatis ꝓbabile eſt in voluntate
eſſe aliquos habitus etiã reſpectu ſenſitiuaꝝ paſſionuʒ
ad reſiſtenduʒ tractui earum vel appetitus ſenſitiui: qꝛ
ſunt ad reſiſtendũ tractui earum: nec habent rationem
perfectam virtutũ cũ nõ tollant difficultatẽ in operan
do. g̃ ⁊c. ⁋ Ad rõnes vtriuſqꝫ rñdendum eſt. Ad illud
igit̃: qđ dr̃ de volũtate: ꝙ in ipſa virtutes ſunt ponẽde:
qꝛ indeterminata eſt. Dõm ꝙ indeterminatio nõ ſuffi
cit ad neceſſitatẽ hñdi habitũ: ſed cũ hoc requirit̃ diffi
cultas determinatiõis: talis aũt difficultas nõ eſt in vo
luntate ſm ſe reſpcũ oĩum pertinentiũ ad materiã mo
ralem. ⁋ Ad rõnem alterius partis dõm: ꝙ inter rõna
le ꝑ eſſentiã ⁊ vegetatiuũ nõ ſolũ mediũ eſt appetit⁹ ſen
ſitiuus: imo vterqꝫ appetitus.

Qõ. XIII.

AD ſecundũʒ ſic ꝓcedit̃: ⁊ arguit̃ ꝙ ex
actibus poſſit generari perfecta virt⁹
ſiue ꝙ hõ poſſit ſe facere perfecte vir
tuoſum: qꝛ in eo ↄtingit venire ad ꝑfe
ctum eſſe: cui⁹ augmentũ non vadit in
infinituʒ: qꝛ inclinatio nãlis nõ tendit
in infinitũ. g̃ ⁊c. Contra. qꝛ ſʒ phʒ ꝑ magnoꝝ moraliũ.
homo nõ põt ſe facere virtuoſiſſimũ. Sed qui nõ põt ſe
facere virtuoſiſſimũ nõ põt ſe facere perfectũ in virtu
te: cũ a virtuoſiſſimo eſſe deficiant aliqui gradus. g̃ ⁊c.
⁋ Rñdeo. circa iſtam. q. pmo videndũ eſt qd impor
tat perfectio virtutis. ſcđo dicet̃ ad qõnem. Rñſio

Quantum ad pᵐ ſciendum: ꝙ ſicut dicit phs. 5. Primus artic⁹
metaphy. perfectũ põt duplr accipi 5. c. 24.
ſimplr ⁊ vlr: ⁊ ſic ſolus deus eſt perfectus: ⁊ eſt ꝑfectuʒ
in genere: ſicut homo perfectus: vel perfectus equus: ⁊
ſic de alijs. Si ergo loquamur de virtute ⁊ perfectione
generalr in hoc: qđ eſt eſſe virtuoſiſſimũ: ſic ſolus deus
eſt perfecte virtuoſus: qꝛ in eo ſolo eſt plenitudo oĩs bo
nitatis. Si aũt loq̃mur de perfectiõe virtutis in genere
.ſ. de ꝑfectiõe virtutis humane: ſic adhuc põt diſtingui
.ſ. q̃tum ad virtutes nãliter acquiſitas: ⁊ q̃tum ad vir
tutes infuſas. Quantũ ad virtutes infuſas ſunt diuerſe
opiniones: ⁊ precipue de charitate: vtrũ .ſ. poſſit venire
ad talẽ perfectionẽ: ꝙ vltra nõ poſſit proficere: ⁊ de hac
virtute ad pñs ſupſedeo: qꝛ non videt̃ qđ mota ꝓpter
hoc. ⁋ Quantũ aũt ad virtutes nãliter acquiſitas: ⁊ ac
cipiamus gratia exempli de virtute morali. Utrũ .ſ. ex
actibus poſſit homo ſe facere ꝑfecte virtuoſuʒ. Et q̃tũ
ad hoc diſtinguendũ eſt de perfectiõe talis virtutis: qꝛ
aut loquimur de tali perfectiõe: que .ſ. excludit omnem
imperfectionẽ q̃tum ad bonũ rõnis: ⁊ oẽm defectuʒ in
bono rõnis in mã morali: aut de perfectiõe: que conſue
uit ſm curſum cõem inueniri in oĩbus circa talẽ mãʒ.

Ex his ad qõnẽ dico: ꝙ certũ ẽ: ꝙ hõ nõ põt Scđs artic⁹.
ex actib⁹: nec ẽt ex iſuſione
ꝑtingere ad vltʒ ꝑfectionẽ v̄tutis gnãlr accepte. qꝛ hoc
eſt ꝓpriũ ſoli⁹ dei. vt dcm̃ ẽ. Si ãt ſiat qđ de v̄tute acq̃ſi
ta ex actibus ẽt in ſpãli mã. puta in mã morali. ad hoc
dico: ꝙ hõ ex actibus non põt pertingere ẽt in mã ſola
morali ad illã perfectionẽ: que excludat oẽm defectuʒ
circa bonũ rõnis in tali materia: qꝛ ex puris naturalib⁹
ĩpoſſibile ẽ appetitũ ſenſitiuũ vel ẽt appetitũ intellecti
uum q̃tum ad ea: que ſunt ad alterũ: ad plenum ſubyci
rõni recte ſine quocũqꝫ defectu. ſed perfectio predicte
virtutis conſiſtit in tali rõne. g̃ ⁊c. Si aũt loquamur de
perfectione nata inueniri circa talem materiaʒ ſm cur
ſum cõem eoꝝ: que impendunt ſtudiũ tali bono rõnis:
dico ꝙ ſic: qꝛ eo ipſo ꝙ hõ ponit̃ ſm curſum cõem mõ
predicto acceptũ: actus natus hẽre talẽ perfectionẽ po
nitur ipm̃ inpendentẽ ſtudiũ ad hoc poſſe pertingere.
Si aũt querat̃ vtrum vnus homo poſſit pertingere ad
tantam perfectionẽ virtutis humane: ⁊ i omni materia

Non video et ego impoſſibile: h⁹ nāl'r loquēdo: qd .n. ipſi ex hoīez vnū ponēt optimū ꝯpoſitū ipſe mētum poſſe oēs ſcias acquirere: ecī intelle ctus ſit oīa ſciēs ꝛ ita eciā oēs morales vir⁹ tutū forte dicet ꝗ h̄ ē ꝑ breuitatez vite. Sʒ hoc nō vl ē: qꝛ lʒ breuitas vite poſſet ipedire ipſ a cognitōe et ſic ipſo ꝛ ꝑ inē ponē tñ tñ ipe diret ipſʒ a cognitōe ꝑita ꝑ doctrinam: ꝛ ſic gloſ. dicit phi.l.z. meta phy. ad ꝑncipiū. vbi hʒ ꝙ ſignū difficultatis igrēde veritatis ꝛ nequaꝗ adipiſci ipſaʒ quē ꝗ vez ē ex ſe ipſo: ſʒ ab alio nō ē ipoſſe. Et illaſus gloſa Cōmēta. ibidē vbi ipſe inge ꝙ ſignū diffi cultatis eē eſt ꝙ nullus ſine cōicatiōe alterius ſciuit ꝗ̄ptiaz de ea ſm ꝗ oꝫ. nō ē dubiū et apud Cōmētat. po nere vniuerſm adeptū iſtō nō eē ipoſſe. ſicut pꝫ ab ipſo. 3. de aīa. cōm. 36. ꝗre ꝛc.

ꝗ̄tra poſſe eſt ꝗ̄tuʒ ad diuerſos homines circa diuerſas mās. vt ſi ponaꝛ: ꝙ aliquis vnus hō poſſit attingere in oī virtute intellectuali ꝛ morali ad tantā perfectionez ī omni materia ad ꝗ̄tam poſſent diuerſi in diuerſis materijs attingere. Iſtud nō videꝛ bene poſſibile: qꝛ nāliter loquēdo nō vꝫ facultatē appetit⁹ ꝛ itellectus in vno ſolo hoīe ita perfecte poſſe attingere ad diuerſa: ſicut in pluribus hominibus: credo ēt ꝙ nullus homo naturaliter loquēdo pertingit in vita iſta ad tantā perfectionez virtutū ꝗn ſi plus viueret plus ꝑficeret in bona diſpoſitiōe: ꝛ virtutū acquiſitiōe. Utrum aūt hō poſſet in virtutibus ꝑficere in infinitū ꝗ̄tum ad intenſionē virtuoſoꝝ habituū pretermitto quo ad pñs. ¶ Ad rōnez factā ad primā partē dico: ꝙ dato ꝙ augmentū virtutū non vadat ſimpl'r in infinitū: tñ virtutū augmentū circa diuerſas materias in diuerſis hoīb⁹ pōt excedere facultatē vnius hoīs circa tot materias dato ēt: ꝙ augmentū virtutū non vadat in īfinitū: ſic ꝙ quocūqꝫ gradu dato ſit adhuc gradus itenſioꝛ. tñ ſic veniens ad ſic perfectionē talē poſſibilē non pōt ꝑpter defectum nāe pertingere ad excludendū oēm defectū circa bonū rōnis. nec ad talem perfectā ſubiectionē appetitus reſpectu rōnis. ¶ Ad auctoritatē ēt Ariſto. pōt dici: ꝙ licet ſenſerit: ꝙ aliqui perueniant ad perfectionē ſic natā habēri: tñ cū hoc vadit: ꝙ iſtā ꝑfectionez nō poſſit attigere excludēdo oēʒ defectū in bono rōnis. Qō. XIIII.

Poſtea querebāꝛ duo pertinētia ad defectū: quoꝝ p̄mū eſt vtrū pctm̄ originale hēat rōnez culpe. ꝛ arguiꝛ p̄mo ꝙ nō: qꝛ ſm Auguſtinuʒ pena ē malū qō patimur. culpa v̄o malum qō agimus. ſed originale pctm̄ nō eſt malū qō agimus. ergo ꝛc. ¶ Cōtra eſt magiſter ſniaꝝ. lib. 2. diſt. 3. vbi ꝓbat diuerſis auctoritatib⁹ ſanctoꝝ: ꝙ peccatuʒ originale eſt ꝓprie culpa. ¶ Rñō. Circa iſtā qōnem ſunt due opiniones: ſi tñ debeat prima dici opio: ꝛ nō error manifeſtus. ¶ Prima opio eſt: ꝙ pctm̄ originale nō eſt ꝓprie culpa: ſed reat⁹ pene. hoc ꝓbat quattuor rōnib⁹. prima ſumiꝛ ex modo ꝯtrahendi pctm̄ originale: ꝛ eſt talis: pctm̄ originale dꝛ trāſire in oēs ꝑ originē. ſed pctm̄ ade nō trāſit in alios ꝗ̄tum ad actū: in quo ꝯſiſtit rō culpe: ſed ꝗ̄tū ad reatū pene inquātum p̄uamur donis collatis ꝑpter peccatū eius. ergo ꝛc. Minoꝛ pꝫ. qꝛ idē actus nō trāſit de ſubiecto in ſubm. ꝓbo maiorē dupl'r. Primo. qꝛ pctm̄ originale. qō dꝛ pctm̄ nāe non pōt dici pctm̄ nāe niſi ꝑ tāto. qꝛ aliqua perſona infecit naturam. ꝛ omnes participātes ad illā naturā ſuo pctō. Sed adam īfeciſſe totā naturā ſuo pctō nō vꝫ eſſe aliud: ꝗ̄ȝ pctm̄ ade eē pctm̄ toti⁹ nāe: ꝛ participantium illam naturaʒ per generationē. ergo: pctm̄ origiale dꝛ trāſire. in alios per generationē inquātum actuale pctm̄ ade ſit aliquo modo peccatū alioꝝ genitoꝝ ab ipſo. ꝛ ſic pꝫ maioꝛ. Scd̄o ꝓbaꝛ eadē maioꝛ auctoritate apoſtoli ad ro. v. ſicut per vnius hoīs delictū pctm̄ intrauit. ꝛ ſequiꝛ in quo oēs peccauerūt. ſ. peccato: ꝙ ſm btm̄ Augu. pōt exponi in quo hoīe vel ī quo pctō oēs peccauerunt. ꝛ ſic vt vꝫ oēs deſcendentes ab adam ſm ſeminalē rōnem peccauerunt in illo pctō: qō nō eſſet veruʒ: niſi illud pctm̄ aliquo modo eſſet peccatum deſcēdentiū ab adam. ¶ Scd̄a ſumiꝛ ꝑ comparationem meriti xp̄i ad demeritū ade: ꝛ eſt talis. nō min⁹ debuit xp̄s tranſfundere ſuum meritū in alios. ꝗ̄ȝ adam ſuū pctm̄ vel ſuū demeritaʒ tranſfuderit in alios. Sed xp̄s nō trāſfudit meritū ſuū in alios quantū ad rōnem meriti proprie: ſed ꝗ̄tum ad abſolutionē pene. ergo nec adam tranſfudit ſuū demeritū in alios quātuʒ ad rōnē demeriti ꝓprie: in quo ꝯſiſtit ratio culpe. ſed tm̄ ꝗ̄tum ad reatū pene. ¶ Tertia rō ſumiꝛ ex eo ꝙ poniꝛ pctm̄ originale. ꝛ eſt talis. Carētia iuſticie originalis debite in eſſe diciꝛ originale in nobis. Sed talis carentia originalis incōtinētie debite nō hʒ ꝓprie rationem culpe. ꝯ ꝛc. Ma. ſupponiꝛ. Minoꝛ probaꝛ. qꝛ talis carētia magis habuit rōnez culpe in adam peccante ꝗ̄ȝ in nobis. qꝛ in ipſo magis habuit rōnem voluntarij ꝗ̄ȝ in nobis: ſed in adā nō habuit rōnem culpe: qꝛ in eo nō fuit culpa originalis: qꝛ eam nō cōtraxit per originē. nec actualis. quia culpa actualis eius fuit tranſgreſſio p̄cepti ꝙ cōſiſtit in actu. Quarta rō ſumiꝛ ex dria culpe ꝛ pene ꝗ̄ȝ Aug. ponit p⁹ de lib. ar. vbi dicit: ꝙ pena eſt maluʒ qō patimur. culpa v̄o eſt malū qō agimus. ſed pctm̄ originis non eſt malū qō agimus. ꝯ ꝛc. ¶ Qꝛ aūt iſte reatus dicaꝛ peccatū nō eſt incōueniens. vt dñt. qꝛ iſte modus loquēdi vt dñt inueniꝛ in ſacra ſcriptura. vnde in Joanne dꝛ in pctō vr̄o moriemini: ꝙ vt dñt nō pōt itelligi culpa: cuꝫ actus in quo ꝯſiſtit culpa tranſierit: ſed vt dñt intelligitur de reatu pene. Alia eſt opinio: que magis dicēda eſt ſnia fidei catholice ꝗ̄ȝ opio. ſ. ſʒ ꝗ̄ȝ pctm̄ originale ē ꝓpe culpa. ꝛ p̄mo ꝓbabiꝛ: ꝙ ita ſit. ſcd̄o oñdetur quō h̄ poſſit eſſe. Primuʒ ꝓbaꝛ. ꝑ auctoritatibus: quas magiſter adducit. 3. lib. ſniaꝝ. diſt. 30. que valde expreſſe ſunt: inter quas ſunt due: ꝗ ſunt Auguſtini. que expreſſe h̄ dñt: quaꝝ eſt vna talis. ꝛ eſt in lib. de nā ꝛ grā. pctm̄. n. p̄mi hoīs nō ſolū ipm̄: ſed oē nocuit genus humanū: qꝛ ex eo dānationē ꝛ culpā ſuſcepimus: ecce ꝗ̄tū expreſſe ponit culpā diſtinguēdo eam ꝯtra penā ꝗ̄ȝ vocat dānationez. Ideo ſup ꝑo ꝑ dicit. nemo naſciꝛ niſi trahens penam et meritū pene: ſʒ meritū pene eſt culpa. ꝯ ꝛc. ¶ Secūdo idē ꝓbaꝛ: ꝛ hoc duplici rōne p̄ma ſumiꝛ ex dicto aduerſarioꝝ. Ad cui⁹ euidentiā ſciendū. ꝙ aliud eſt aliqd ſubtrahi alicui tanꝗ̄ȝ a reo pena. ꝛ dignus tali ſubtractione ſiue indigno talis beneficij collōne. ꝛ aliud eſt tale bñficium alicui nō debere. v̄. g. Pater ꝑpter foꝛe factum ſuū priuaꝛ hereditate ſua ꝛ caret ea. filius ſuccedens eidem de iure caret eadem hereditate. Sed al'r ꝛ al'r. naʒ pater caret. ſicut reus ꝛ dignus p̄uari. filius aūt non caret ea tāꝗ̄ȝ in aliquo re⁹ ꝛ tali priuatiōe per ſuū reatum dignus: ſed tāꝗ̄ȝ hñs nō ius ſuccedendi in tali re: que ꝑ p̄rem facta eſt aliena. ꝛ a p̄re ꝛ ab oī hñte ſucceſſionem vel ius ſuccedendi ab eo. ſic igiꝛ pōt aliquis priuari aliqua re ſub conditione ſibi aliquo modo debita qñqꝫ ſicut bona patris ſunt debita filio. ſi bona permaneant in iure p̄ris in morte: ꝛ pōt p̄uari ſic aliqs ſine pctō: non tñ iuſte pōt p̄uari tāꝗ̄ȝ reus talis pene ſine peccato. Ex hoc pōt formari vna rō talis: nullus eſt pene reus vere ꝓprie accipiēdo: niſi ꝑpter culpā. qꝛ eſſe reum pene ꝓprie loquēdo eſt eſſe dignū pena ꝑpter culpā: ſed ſm te puero eſt ꝓprie reatus pene. ꝯ in eo eſt ꝓprie culpa: nec pōt dici ſm te: ꝙ iſte reatus ſit ꝑpter culpam p̄ris: qꝛ ſicut iam patuit: lʒ aliquis ꝑpter culpā p̄ris p̄uaꝛ aliꝗ̄ re quā habitur⁹ erat: ſi pr̄ nō peccaſſʒ: nō tñ p̄uaꝛ tāꝗ̄ȝ re⁹. vñ ibi nō eſt nec fuit culpa ꝓprie: nec reatus pene ꝓpe. ꝑpter qō venerabilis doctor frater Thomas dicit illā opinionē: que ponit in paruulis reatū pene ſine culpa eſſe erroneā ꝛ blaſphemiā. ¶ Scd̄a rō ſumiꝛ ex forma ꝛ mā baptiſmi ꝛ eſt talis: in forma ꝛ in mā baptiſmi īportaꝛ: ꝙ. ſ. fit ibi abſolō ab aliqua ſorde: aut igiꝛ a ſorde corporali: aut a ſorde ſpūali. Non aūt a ſorde corporali tm̄: qꝛ tunc effectus baptiſmi nō attingeret aīam. Item qꝛ deriſoriū eēt dicere ꝙ pueri baptizenꝛ ꝑpter ſordē corporalē. ſi aūt ponaꝛ ꝙ ibi fiat abſolō a ſorde ſpūali

Scd̄a oppō. Et eſt magiſt. ſniaꝝ. di. 30. ſcd̄i. ꝛ eā imitat Gre. ari. ī eadē diſ. q. j.

tūc argr̄ ſic. q2 nullus ablaif a ſorde ſpūali: niſi ille in q̄ eſt ſordes ſpūalis. ſed ſordes ſpūalis non eſt niſi culpa. ergo ꝛc̄. ❡ Quantū ad 2m difficilioꝛ eſt quō mō .ſ. peccatū originale hēat rōnem culpe. ❡ Ad cui9 euidentiā ſciendū. ꝙ culpa ꝓprie eſt malū imputabile. malūꝫ vō ꝓprie dcīi eſt defectus alicui9 debiti in eſſe. vn̄ culpa eſt ꝓprie alicui9 imputabilis. ꝛ vt magis iſta deſcriptio pateat diſtinguēdū eſt de carētia vel defectu. ❡ Sc̄do de hoc. ꝙ dr̄ eſſe debitū. ❡ Tertio de īputabili. Quantum ad pm ſciendūꝫ. ꝙ defectus vel carentia dupl'r pōt accipi. vno mō ꝑ abſoluta negatiōe alicui9: ꝙ alicui rei nō ɔuēit: nec natū eſt ɔuēire: ſicut carētia viſus in lapide: ꝛ talis defectus nō hꝫ rōnem mali. nō .n. lapis ē malus lapis. q2 nō hꝫ viſum. Alius eſt defectus alicui9 nati in eſſe. ꝛ hoc dupl'r pōt eē. vno mō ꝙ natū eſt in eē rei: nō tn̄ illi rei eſt debitū vel neceſſariū in eē in ordine ad ꝓpriū ꝛ debitū finem: ꝛ hoc nō hꝫ rōnem mali adhuc. verbi. g. ſedere vel ſtare natū eſt ineſſe hoi. Jacere vel ſtare equo. ꝛ adhuc talis carentia vel defectus nō hꝫ rationē mali. vn̄ ſi hō nō ſedeat vel ſtet: nō opꝫ ꝙ ex hoc ſit malus: niſi in caſu in quo eēt ad hoc obligatus. Alio mō ꝙ nō ſolū illud ſit natū in eſſe rei: ſed ēt eſt debitūꝫ in eſſe in ordine ad ꝓpriū ꝛ debitū finē: ſicut habere viſum eſt debitū in eſſe equo tāq̄ꝫ debitū ꝛ neceſſariū ad debitū finē: q eſt bene portare hoiem vel aliquid tale. vn̄ equus cecus eſt malus: ꝛ malū equi eſſet eſſe cecuꝫ. Adhuc de debito diſtigui pōt. q2 vno mō pōt accipi debitū ꝑ debito cuiuſdā decētie: ita ꝙ decentia eſſet ſi fieret. ſicut ſi diceref: ꝙ religioſus clauſtralis dꝫ audire miſſas quottidie vel ɔtinue vſqꝫ ad prādiū vel eſſe in ořone. q2 ſi fieret deceret: aliud eſt debitū eiuſdē neceſſitatis in ordine ad finē: ad quē eſt ordinatus. ſicut habere q̄ttuoꝛ pedes eſt debitū equo. q2 eſt neceſſariuꝫ ei in ordine ad finē: ad quē eſt ordinatus: ꝛ homini eſt debitum eſſe illud ad qd̄ eſt obligatus in ordine ad deum: q eſt finis vltimus ꝛ principalis: ꝛ in ordine ad alia: puta ad rōnem rectā ꝛ ad ꝓximū: ꝛ ad q̄cūqꝫ alia mediantibus qb9 hꝫ ordinari in deū. Carentia p̄mi debiti. ſ. decētie non neceſſario hꝫ rōnē mali: lꝫ habeat rōnem minoris boni. ſꝫ carētia debiti ſc̄do mō accepti hꝫ ſimpl'r rationē mali. ❡ Diſtiguo ēt de imputabili ꝛ p̄mo ex parte ipſius rei imputabilis. 2o ex parte ei9 cui imputatur. ❡ Quantū ad pm ſciendū. ꝙ aliquid dr̄ imputabile ex hoc: qd̄ eſt in ptāte alicuius hōis aliqd̄ dn̄ium ſuper illud. quod. ſ. in poteſtate ei9 libera ſit: ꝙ talis res ſit vel non ſit: ꝛ q2 ſoli agenti libero arbi. hoc ɔuenit. hoc aūt eſt illud ꝙ agit per volūtatē ꝛ intellectū: idē eſt ꝙ vnūqdqꝫ dr̄ in tn̄ imputabile inquātū eſt actus vl' effect9 volūtari9: ꝛ ſil'r in tn̄ dr̄ aliquid nō imputabile inq̄tuꝫ inuoluntariū. eſt aūt duplex actus volūtatis. ſ. elicitus ꝛ imperatus: ꝛ ad actū imperatū hꝫ reduci oīs affectus agentis liberi arb. ſiue agentis voluntariꝫ: ſiue ſit p̄uatiuus ſiue poſitiuus. priuatiuus ſicut omiſſio act9 vel alicuius notitie debite in eſſe. ꝓpter qd̄ ignorantia vel carētia cuiuſcūqꝫ debiti in eſſe loquēdo de debito obligationis in cōparatione ad agens hꝫ rōnem culpe. ſic igitur generaliter. q. pōt accipi: ꝙ ē dupl'x īputabile. ſ. imperatū ꝛ elicitū. Quantū ad illud qd̄ eſt imputandum: ſciendū: ꝙ imputabile elicitū imputandū eſt ſemꝑ elicienti. Jmputabile vō imperatū puta occiſio: que ē effectus qūqꝫ volūtariꝫ agentis ſemꝑ imputandū eſt imperanti ipſi. ❡ Quantū ad ſubiꝫ. in quo eſt: dico ꝙ imputabile īperatū pōt reſpicere aliqd vt inſtrumentū cooperans inſtr̄al'r p̄ncipali agenti. ꝛ ſic eſt ei imputabile: ſicut inſtrumento in bonū vel in malū: ꝛ ſicut operatio eſt ſm̄ quid ipſius inſtrumēti. ꝓprie tn̄ eſt operatio ei9: ꝛ ita in cōparatiōe ad inſtrumētū nō hꝫ ita perfecte rōnē imputabilis. ſicut in cōparatiōe ad p̄ncipale: licet vere ꝛ ꝓp̄e ꝛ nō metaphorice tn̄ in cōparatiōe ad tale inſtrumentū ſit īputabile: vnde actus vel priuatio inſtrumenti cooperātis ī ordinate p̄ncipali agenti inquātū eſt principium cooperādi tali p̄ncipali agenti hꝫ rōnē mali imputabilis: ꝛ rōnē culpe: ꝛ q2 ſc̄da cā eſt. q. inſtrumentuꝫ aliquo modo prime cauſe. ❡ Adā aūt eſt p̄ma cā oium gnātionis via deſcēdentiū: ꝛ deſcendētes ab eo ſunt ſecunda cauſa ꝛ. q. inſtr̄a exequendi operationes ſuas. iō inordinatio exiſtens in deſcendentibus ab eo inordinate appetendo ſm̄ vtrūqꝫ appetitū: q2 ab eo ꝓceſſit volūtarie inquantū volūtarie ſpoliauit ſe regulatiuo potētiaꝝ dictaꝝ debito in eſſe eis debito obligatōis: q̄ adaꝫ erat obligatus cū tota ptāte ſua ad recte appetendū. iō talis inordinatio hꝫ rōnem culpe in deſcendentibus ꝑ generationē ab adam: ſicut imputabile imperatū hꝫ rationē culpe. ❡ Et q2 inordinatio iſta ɔſiſtit in carentia regulatiui: ꝙ eſt iuſtitia originalis debita in eē. ideo talis carentia vere hꝫ rationē culpe: que dr̄ culpa originalis. ſicut ēt carētia notitie debite in eſſe culpa eſt actualis: mō quo ad actū reduciſ omiſſio. quo ad actus: ita ꝙ pōt formari ex p̄dictis talis ratio: q2 malū imputabile hꝫ ꝓprie rōnem culpe. licet ſm̄ diuerſam rōnem imputabilitatis inueniaf magis vel minus perfecte in diuerſis imputabilib9 rō imputabilis ꝛ culpe: ſed vt oñſum eſt in paruulis hꝫ rōnem mali carentia iuſtitie originalis ēt imputabilis. g̃ ꝛc̄. ❡ Ad pm igiſ in oppoſitū dico: ꝙ minoꝛ eſt falſa. Ad ꝓbationē ei9 p̄mā p̄s. ꝙ peccatuꝫ originale nō dr̄ pctm̄ nāe: vt q̄ſi pctm̄ ade fuit formal'r pctm̄ oium deſcendentiū ab eo ꝑ gnātionē. ſed tn̄ cauſaliter. q2. ſ. per pctm̄ ei9 nā ſic fuit infecta. ꝛ idem pctm̄ fuit cauſa infectionis ſpūalis ɔtracte in alijs. Ad ſc̄daꝫ ꝓbationē dico. ꝙ oēs dr̄r peccaſſe in illo pctō. ſicut ī illo: qd̄ fuit cauſa oiuꝫ p̄dictoꝝ ɔtractoꝝ in alijs deſcendentib9 ab adā per generationē. ſicut ſupra dictum eſt. ❡ Ad 2m dico. ꝙ ſicut xp̄i meritū q̄tū ad actū qd̄ exercuit nō ſit in alios. ſit tamen in alio q̄tū ad effectū illi9 meritū illis qui applicanſ ad illud. vel ad xp̄m mediantib9 ſacrīs: vel mediāte fide ꝓpria q qdē effect9 eſt gr̄a: que eſt culpe cōtraria: ꝛ que reddit hominē dignū vita eterna: ita ēt demeritū ade: lꝫ nō tranſeat in alios q̄tuꝫ ad actū quē exercuit: tn̄ trāſit in alios q̄tum ad effectū culpe originalis: que eſt ɔ̄ria gr̄e: ꝛ reddit dignuꝫ pena eterna: ꝛ indignū vita eterna. vn̄ ſua rō magis eſt in oppoſitū q̄tuꝫ ad ꝓpoſitū: ita ꝙ formareſ ſic rō. ſicut meritū xp̄i ſe hꝫ ad hoc ꝙ ſit nobis cā gr̄e: ita demeritum ade ad h̄ ꝙ ſit cā culpe delēde ꝑ xp̄i gr̄am. Sed meritū xp̄i ē cā meritoꝛia nr̄e gr̄e. g̃ ꝛc̄. ❡ Ad 3m. dico ꝙ p̄uatio iuſtitie originalis in adā fuit pena ꝛ culpa: pena quidē inquātū fuit ſubtractio cuiuſdam boni appetibilis: culpa aūt inquantū ipſe priuauit ſe regula debita in eē: nec minus hūit in eo rōnē culpe: quam in nobis carentia noticie debite in eē: ꝛ ſicut in nobis defectus directiui nō ſolū hꝫ rōneꝫ culpe in intellectu: vel in affectu ēt in actu: qui debuit regulari a tali directiuo: ita etiaꝫ carentia iuſticie originalis non ſolū hūit rōnem culpe in adā: ſed etiā in oibus deſcendentibus ab eo mō p̄dcō. qui ſunt ſicut eius inſtr̄a. ❡ Ad illud qd̄ dr̄ cōtra h̄ dico: ꝙ illa priuatio fuit pctm̄ eius actuale: ꝛ ad illud qd̄ dr̄ cōtra h̄: ꝙ pctm̄ ade actuale nō fuit niſi inobediētia: vel trāſgreſſio precepti: dico ꝙ nihil ꝓhibet circa vnū actū eē multas deformitates formal'r: ꝛ tn̄ dr̄ ille actus tale pctm̄ rōne vnius illarū deformitatū: ꝛ alie dr̄r circ

cunſtantie:ſicut ebrietas habet duas deformitates for/
maliter loquendo.ſ.gule ⁊ imprudētie:inquātū.ſ.exer/
cendo opera gule ſubtrahit ſibi noticiā actualem agibi
lium debitā in eſſe.Similr licȝ in peccato ade ſint plu/
res deformitates:ſicut ſuperbia:inobedientia:⁊ caren/
tia debite regule:qua priuauit ſe:⁊ ſuos poſteros volū/
tarie:tamen illud pctm̄ pncipalr vocatur pctm̄ inobe/
dientie:vel trāſgreſſionis precepti: ⁊ alie deformitates
vocant̄ circūſtantie:ſȝ vnaqueqȝ illarūȝ per ſe accepta
habeat rōnē culpe.¶ Ad quartū pōt dici vel q̄ augu.
nō accipit ibi rōneȝ culpe gnālr accepte:ſȝ culpe actua
lis:vel pōt dici.q̄ augu.vult dicere:q̄ ratio culpe req/
rit:q̄ ſit alicuius libero arbitrio agētis pncipaliter. ita
q̄ ſi reducatur in aliqd̄ cauſale:nō habet rationē culpe:
non tamen negat quin poſſit eſſe ſeruus alicuius vt in
ſtrumētū ſe habentis ad principale agens vt inſtrumen
tum motum. Queſtio. XV.

Secundum qd̄ querebat̄ perti/
nens ad defectum
eſt.vtrūȝ btā virgo fuerit ɔcepta in pec
cato originali.⁊ arguit̄ q̄ nō:q2 ſm An
ſelmū.Decuit eā ea puritate nitere:qua
ſub deo maioꝛ nequit intelligi. Sed ſi
fuiſſet cōcepta in pctō originali inueni/
retur puritas maioꝛ puritate eius ſub deo. ſcȝ puritas
angeli:qui nunquaȝ fuit in culpa. ergo ⁊c. Contra ſm
apl̄m ad Ro.5.Pctm̄ ade trāſiuit in oēs hoīes. ergo ⁊
in beatā virginē.¶ Rn̄deo.circa iſtā q̄ōnē vidēda ſūt
tria.pmo quid fieri potuit.ſcḋo quid decuit fieri.tertio
quid tenendum eſt de facto.

Primus ar/ticulus.

Quantum ad pmū nō eſt dubiūȝ.qn deus po/
tuerit abſolute loquendo facere:q̄
btā virgo non conciperet̄ in pctō originali:q2 nō eſt du
biū.q̄ deus potuit aīam eius creare in gr̄a.⁊ p ɔn̄s non
fuiſſet in originali peccato concepta.

Secūdus articu/lus.

Quantum aūt ad ſcḋm.ſ.quid decuit fieri ſciē
dū.q̄ illḋ in oībus eſt decētius fie/
ri:q̄ magis cedit in honorem dei:ſȝ eni ad honorē filȝ
pertineat puritas mr̄is:tn̄ ad honorē dei ptinet magis
totā naturā humanā deſcendentē ab adam per genera
tionē indigere redemptione facta per ipſum:q̄ȝ aliquos
indigere:⁊ aliquos vel aliquam non indigere:⁊ magis
pertinet ad honorem ſuūȝ. q̄ ipſe ſolus ſit mortuus nō
debitoꝛ mortis.ſed liberatoꝛ omniūȝ a morte per ſuaȝ
mortem:quā q̄ ponatur aliquis non debitoꝛ mortis: ⁊
non indigens liberari a morte per morteȝ xp̄i:⁊ magis
pertinent illa ad honoreȝ chriſti q̄ȝ puritas matris quā
tum ad vitationē culpe originalis.Et hoc patet ſic.quia
illud pertinet magis ad honorem xp̄i qd̄ pertinet ad ge
neraleȝ influentiā ſue bonitatis in alios:⁊ quantū ad re
motionem materialis:⁊ quantū ad collationeȝ boni: ⁊
q̄ magis hanc influentiam bonitatis manifeſtat quaȝ
illud qd̄ pertinet ad dignitatem alicuius perſone attinē
tis ei ſm humanitatem.ſed ſic ſe habent predicta de ge
nerali redemptione:⁊ de indigentia generali omnium
reſpectu chriſti in comparatione ad hoc:qd̄ eſt beatam
virginem concipi in peccato originali:quia hoc impoꝛ/
tat ſolam dignitatem perſone ſingularis attinentis ei
ſm humanitatem.ergo ⁊c.Et confirmatur ratio. quia
illud magis pertinet ad honorem chriſti:q̄ magis per/
tinet ad honorem eius ſm q̄ eſt deus q̄ȝ qd̄ pertinet ad
honorem eius ſm q̄ eſt homo.Sed influentia genera
lis redemptionis pertinet directe ad honoreȝ chriſti ſȝ
q̄ eſt deus:quia generalitas ponitur ratio quare pſona
diuina fuit incarnata.puritas autē matris pertinet ad
honoreȝ chriſti directe ſm q̄ eſt homo:quia licet vere
beata virgo ſit mater dei:tamen non eſt mater dei ſm
q̄ deus. Ergo generalitas redemptionis magis perti/
net ad honoreȝ chriſti quā predicta puritas matris ſue.
Si dicatur autē hic:q̄ ipſa fuiſſet redempta per chri/
ſtum:dato q̄ fuiſſet ſine peccato originali:quia ipſa fuiſ
ſet liberata a captiuitate culpe futura non valet.quia li
cet poſſet dici aliquid a malo futuro preſeruatum:nun/
quā tamē poteſt pꝛopꝛie dici redemptum:niſi actu pri/
us venditum:vel a malo ſubiugatum.

Tertius arti/culus.

Quantum ad tertium dico.q̄ tenendūȝ eſt de
facto beatam virginem in origina/
li peccato conceptam:⁊ hoc pbatur ſic.q2 illud tenēdū
eſt de facto in illa mā:qd̄ magis d̄cuit:⁊ magis ſanctoꝝ
dictis:⁊ ſacre ſcripture cōgruit. ſed ipſam eſſe conceptaȝ
in originali peccato ⁊ magis decuit:⁊ magis dictis ſan/
ctoꝛum ⁊ ſcripture ſacre congruit.ergo ⁊c.maioꝛ patet.
minoꝛ etiaȝ pȝ.quantū ad hoc qd̄ magis decuit:quātuȝ
ad hoc qd̄ magis ſacre ſcripture congruit patet per apo
ſtolum ad Ro.quīto.vbi dicit:peccatuȝ ade tranſire in
omnes.q̄ aūt dictis ſanctoꝝ magis congruat patet.q2
beatus Bernardus in hac materia expreſſe.ſ.de conce/
ptione beate virginis ſimiliter hoc tenet. Ex dictis au/
tē beati Auguſtini expreſſe hoc habetur de fide ad pe/
trum:vbi contrarium dicere indicat eſſe hereticuȝ.vn/
de caplo.23.dic̄. Firmiſſime tene:⁊ nullaten⁹ dubites:
omnem hominem: qui per concubitum maris ⁊ femi/
ne concipitur cum originali peccato naſci impietati ſub
ditum:mortiqȝ ſubiectum:⁊ ob hoc filiūȝ ire natura na/
ſci:de qua dicit apoſtolus. Eramus enim ⁊ nos natura
filii ire ſicut ⁊ ceteri:a qua ira nullus liberatur: niſi per
fidē mediatoris dei ⁊ hominū hominis ieſu chriſti:qui
ſine peccato conceptus:⁊ ſine peccato natus:⁊ ſine pec/
cato mortuus:hoſtia pro nobis factus eſt.id eſt ſacrifi/
cium pro peccatis noſtris factus eſt. Item in eodem li/
bro.c.40. Hoc itaqȝ ſm regulam vere fidei firmiſſime
pertinentia fideliter crede:fortiter veraciterqȝ: ⁊ patiē/
ter defende:⁊ ſi quē ɔtraria habēs cognoueris dogma/
tiȝare tanq̄ȝ peſtem fuge:tanq̄ȝ hereticuȝ abijce:iſta eni
iſta:que poſuimus: fidei catholice congruūt:vt ſi quis
non ſolum omnibus:ſed etiā ſingulis voluerit contra/
ire:in eo q̄ ſingulis hoꝛūȝ contumaciter ⁊ pertinaciter
repugnat: ⁊ his cōtraria docere nō dubitat:hereticus:
⁊ fidei chriſtiane inimicus:atqȝ ex hoc omnibus catho
licis anathematiȝandus appareat:⁊ idem dicitur de cō
ſecratione di.4.ca.firmiſſime. Ad rationeȝ dico:q̄ ſub
deo non eſt maioꝛ puritas puritate beate virginis quā/
tum ad intenſionem gratie:non tamen quantum ad ca
rentiam culpe cuiuſcunqȝ.

In hac que/ſtione vide p/tē oppoſitā a Scoto in ter/tio ſniaꝝ di.3. q.j. ⁊ grego/riū ariminen ſeȝ l.2. ſniaꝝ diſti.30. q.2. vbi ſoluūtur rōnes ſcō. ab iſo. ⁊ declinat cū opiōne do/ctoris in hac materia ⁊c.

¶ Explicit quartum quodlibet magr̄i Heruei.

¶ Incipit quintū quodlibet magiſtri Henrici. Qō. I.

Queritur

vtrū natura diuina ex natura rei ſine operatione intellectus ſit repreſentatiua pluriū: videt̄ ꝙ ſic. qꝛ ꝙ ɔtinet plura ex nā rei repreſentat ea excluſo quocūqꝫ alio: ſicut imago herculis excluſa quacūqꝫ ſpē eius i viſu repñtat herculē. ſed nā diua ex nā rei cōtinet oia. ſicut cā equoca vel analoga eſt repreſentatiua pluriū ex nā rei. ergo ⁊c̄.

Contra quia inter repreſentās ⁊ repreſentatū eſt relatio realis. que requirit duo extrema realia in actu: plura aūt talia non fuerant dū deus fuit: nec ēt aliqd realr potuit aduenire deo ex creatura. ꝗ ⁊c̄.

Ad euidentiam huiꝰ queſtiōis duo ꝑncipaliter ſunt facienda. Primo premittende ſunt quedā diſtinctiones. Deinde reſpondendū eſt ad queſtionē. Quantū ad primū tria ſunt facienda. Primū eſt quō dicit̄ aliquid cōuenire alicui ex nā rei. Scđo quō aliquid dicit̄ cōuenire alicui ſine operatione intellectus. Tertio quō dr̄ aliqd repñtare aliō.

Aliquid conuenire ex nā rei alicui conuenit dupliciter ⁊c̄.

Quantum ad primum ſciendum. ꝙ aliquid dicitur conuenire alicui ex natura rei dupliciter. Uno modo quia ex ſua natura per ſe habet ꝙ ſit tale formalr: vt homo eſt aial rōnale ex ſua natura: qꝛ ſua nā eſt talis: vl per modū paſſionis: ſicut per ſe ɔuenit hoi ꝙ ſit riſibilis: vel diſcipline ꝙ ſit ſuſceptibilis: vel eſſe calefactiuū conſequit̄ calefactum vel calm: ⁊ etiā ſinē potionis cōſequit̄ ſanitas per ſe: licꝫ eſſe calefactiuū: ⁊ eſſe finem importent cāſitatē efficientē ⁊ finalē: nō tamē importāt iſtas reſpectu ſui. qꝛ nulla res eſt cauſa ſui in aliquo genere realr ⁊ ꝓprie loquēdo. ſꝫ iſta cōſequit̄ tales res. que ſunt cāe aliorꝫ per modū paſſionis cuiuſdā: iquantū naturas earū ſubales actuales cōſequūt̄ tales cāſitates: ⁊ iſta debēt ɔuenire ex nā ſua. qꝛ per ſe mediate vel imediate cōueniunt ſibi ꝑ nām: ⁊ cōuenire ex natura rei diſtinguit̄ ɔtra ɔuenire per accñs. vt. ſ. illa dicāt̄ ɔuenire ex nā rei. que cōſequūt̄ nām rei: cui cōueniunt per ſe in aliquo mō dicendi per ſe. illa dicunt̄ nō cōuenire ex nā rei: que cōueniūt rei non per ſe. ſed a caſu. ſicut hoi conuenit cadere in lutū: vel aliquid ſimile. ¶ Alio mō dicit̄ ɔuenire aliquid alicui ex natura rei. qꝛ conuenit rei in eſſe reali extra aiam: ⁊ nō tātū ſm̄ eſſe in aia: vel ſm̄ modū intelligēdi ꝓut exponetur ſtatim: ⁊ ſic diſtinguit̄ cōuenire ex nā rei cōtra ɔuenire eſſe in aia: vel ſm̄ modū intelligēdi. ¶ Quantū ad ſcđꝫ

Aliquid conpetere alicui ſine ope intellectus conuenit tripl'r ⁊c̄.

ſciendū. ꝙ quātū ad preſens pertinet aliquid poteſt cōuenire alicui ſine opatione intell'ꝰ tripl'r. Primo mō ꝙ actus vel opus intelligēdi non eſt id: quo formal'r eſt talis. ſicut ꝙ aliquid eſt albū vel nigrū nō opere intell'ꝰ: ſed albedine vel nigredine. Et per oppoſitū aliquid dicitur intelligens formal'r ꝓprio actu intelligendi. nā ſicut realiter albedo facit albū formal'r: ita actus intelligēdi facit formal'r itelligētē illū: cuius eſt ſubiectiue. ¶ Secundo mō pōt dici aliqd cōuenire alicui ſine ope itell'ꝰ ſm̄ genus cāe efficientis: vt dicat̄ id ɔuenire alicui ſine ope intell'ꝰ ꝙ nō cōuenit ei ꝑ opus intell'ꝰ: ſicut ꝑ cām effectiuā: ⁊ id ɔuenire nō eſt ſine ope itell'ꝰ. ꝙ cōuenit ꝑ opus itell'ꝰ ſicut ꝑ cām effectiuā. Iſto mō cōueniūt per opus itell'ꝰ illa: quorꝫ cā eſt intell'ꝰ practicus. ⁊ illa quorū cā eſt intell'ꝰ ſpeculatiuꝰ. vt ſi ordo in actibus intelligēdi ſit talis. ꝙ per ꝑmū caꝰetur ſcđm: ⁊ per ſcđꝫ tertiū. ⁊ ſic de alijs vſqꝫ ad vltimū: ⁊ ꝑ oppoſitū dr̄ ɔuenire aliquid iſto mō ſine ope intell'ꝰ: cuius neutro mō ꝑdicto actus intelligendi eſt cā. ¶ Tertio mō dr̄ aliqd ɔuenire ſine ope itell'ꝰ alicui ꝙ cōuenit ei nō ꝑꝑ hoc: ꝙ eſt in intellectu obiectiue nihil ponente in ipſo realr vt ſic: qꝛ intelligere vt intelligere nihil ponit in obto intellectiuo vt intellm̄ eſt tm̄: nec formalr: qꝛ nō dicit actū tranſeuntē vt tranſeuntē: vt calefacere: nec ēt dicit ꝑnꝰ actꝰ tranſeuntis vt ſic. qꝛ nihil ponit intell'ꝰ: nec actus eius in re intellecta vt eſt itellecta tm̄: ꝓpter illa q̄ reſpiciūt intellm̄ practicū: q nō ſolū reſpicit obm̄ intellm̄ vt itellectū. ſed etiā vt opabile per ipm̄. Et per oppoſitū dicit̄ aliqd cōuenire iſto mō per opus itell'ꝰ. ꝙ cōuenit alicui rei vt eſt obiectiue in intellu vt obm̄ itellm̄ eſt tm̄. ſicut vbi gr̄a. eſſe vl'e: eſſe genus: eſſe ſpēm ⁊ cōſilia. eſſe eni ſeparatū a ſingularibus non ɔuenit hoi. vel cuicūqꝫ aiali in eſſe reali. qꝛ que ſunt ſepata in eē reali impoſſe eſt ꝙ vnū ſit alterū. Nunc autē realr ſor. eſt hō. ⁊ plo. ⁊ ſic de alijs: nec etiā talis ſeparatio ſm̄ rōnē intelligēdi tm̄ poteſt cōuenire alicui rei exiſtēti in itellectu ſicut in ſubiecto vt actui vel ſpēi. qꝛ talia differunt realr a ſor. ⁊ plone qꝛ hoc realr nō eſt id. ſed illa que differūt tm̄ ſm̄ rōnē. ſic ſe hñt ꝙ vnū realr eſt alterū. ergo ⁊c̄. ſeparatio ergo q̄ aliqd dr̄ ſepatū a ſingularibꝰ nō cōuenit rei in eē reali extra: nec ēt ɔuenit alicui exñti in itellu ſicut in ſubo. ſed ɔuenit ipſi obo. ſ. ipſi hoi ꝓut obiue rñdet vni ɔceptui. vel vni actui itelligēdi nō cū intellectis ſor. ⁊ plone ⁊ alijs. Et ſicut dixi alias: licet res ſit fundamētū remotū taliū cōuenientiū ſm̄ rōnem intelligendi: inquantūꝫ cōuenientia realis vel diuerſitas realis eſt cauſa mouēdi itellectū ad diuerſos cōceptus vel ad vnū. tm̄ imediatū fundamentū eſt res: vt eſt obiectiue i itellectu. ⁊ talis ɔueniētia iſto mō rebꝰ dr̄ ɔuenire ſm̄ rōnē itelligēdi. Et vr̄ ꝙ iſto mō itelligat̄ qō. ſ. vtrꝫ nā diuina ſit repñtatiua pliū ſine ope itell'ꝰ. ¶ Quātū ad 3m. ſ. quot modis dr̄ aliqd repñtare aliō ſciēdū: ꝙ aliqd pōt eē repñtatiuū alteriꝰ tripl'r. ꝑ mō ſic obm̄ ducēs in cognē repñtati. vt imago herculis repñtat herculē. ¶ 2o ſic ſpēs repñtat rem: cuius eſt ſpēs: ⁊ mouet ad actū intelligēdi ſm̄ ponentes ſpēs. ¶ Tertio mō ſicut actus itelligēdi: q̄ qdē actus intelligēdi eſt repñtatio formalis rei apud itellꝫ: alia ſunt repñtatiua: puta obm̄: ⁊ ſpēs ſūt repñtatiua inquātū repñtationē formalē: que eſt ipſe actus intelligēdi: nata ſūt efficere. ¶ Quātū q̄ ad ſcđꝫ ꝑncipale. ſ. ſolutionē qōnis. ꝑ intēdo rñdere ad qōnē. ſcđo ad id qđ formalr ex ꝓpoſito querebat̄ vel intēdebat̄. ¶ Quantūꝫ ad ꝑmū. prio ad hoc intēdo q̄tū ad diſtinctiones ꝑmiſſas ponere ɔ̄nes: quas itēdo ſoluere: ⁊ earꝫ ꝓbōnes: etiā ad oba rñdebo. Circa h ergo pono tres vl q̄ttuor ɔ̄nes. Pria ɔ̄ ē. ꝙ ſi q̄rat̄ de repñtatio ꝑ modū obi vl ſpeciei mouētis quōcūqꝫ accipiat̄ repñtare ex nā rei: ⁊ accipiatur cōuenire ſine ope itell'ꝰ cōuenire nō ſm̄ rōnē itelligēdi tm̄. ſed in eē reali. iſto mō dico ꝙ eēntie diue non ɔuenit repñtar̄ nec ꝑ vnū nec ꝑ pla ex nā rei: ⁊ ſine ope itell'ꝰ. ⁊ h dico reꝰ ſui eē. ⁊ h ꝓbo accipiēdo ex nā rei. 2o mō. ſ. ꝙ ɔuenit alicui ſm̄ eē reale: ⁊ nō ſm̄ rōnē itelligēdi tm̄: qꝛ ſic dem̄ ē aliqd dr̄ ɔuenire alicui iſto modo ex nā rei ⁊ ſine ope itell'ꝰ ꝙ ɔuenit ei realr ⁊ i eē reali: ⁊ nō ſm̄ rōnem intelligēdi tantū. cui nō cōuenit mouere ad actū intelligendi ſm̄ rez: nō cōuenit repñtare nec vnū

necpſa. iſto modo ex natura rei. maior pꝫ ex qd nois: ſm diſtinctionem premiſſam. minor etiã ſatis patet. q2 illud cuius nulla eſt cauſa vel pncipiũ in quocũq3 gene re cãe nõ habꝫ aliud motiuũ ad ipſum vel ꝓductiuum ipſius. ſed actus intelligendi: in quo deus intelligit eſt hꝰ. quia nullum abſolutũ in diuinis producit. ergo ꝛc. etiã illa que producunt ibi realr loquẽdo nõ ꝓducunt ab aliquo per modũ obiecti vel ſpeciei mouentis dixi reſpectu ſui: q2 lꝫ eſſentia diuina non ſit pncipiũ agens vel mouens reſpectu cognitionis: qua deus intelligit ꝑ modũ obiecti mouẽtis: poteſt tñ iſto mõ eſſe mouẽs re ſpectu cognitionis btõꝝ: qua beati eũ vidẽt: multo aũt plus pꝫ: ꝙ nõ cõueniat eſſe nãe diuine iſto mõ vel vnũ vel plura repreſentare ex natura rei accipiẽdo ex natu ra rei pmo mõ: q2 eẽ ex nã rei pmo mõ addit ad eſſe ex nã rei ſcdo mõ perſeitatem: ⁊ neceſſariã ↄnexiã ad nãm rei. vnde dr cõuenire in eſſe reali ⁊ ꝑ ſe. ſed vt diſtĩctꝫ ẽ. eſſentie reſpectu ſui nõ cõuenit repñtare ex nã rei ſcdo mõ. ꝑ nec pmo. ¶ Scda ↄ pncipalis ẽ. ꝙ ſi accipiatur repñtare ꝑ modũ q̃ intellectio dr repñtatio rei formali ter apud itellectũ accipiatur ↄuenire ex nã rei ſcdo mõ ſcꝫ ꝙ cõuenit alicui realr: ⁊ nõ ſm rõnẽ intelligẽdi tñ. Iſto mõ dico ꝙ eſſentie diuine cõuenit ex nã rei repñ tare etiã tam poſſia q̃ꝫ exñtia: ⁊ nõ ſolũ entia realia: ſed etiã entia rõnis: que dñr ſcde intẽtiones: q2 eſſe iſto mõ ex nã rei repreſentatiuũ pliũm eſt eſſe realr actũ intelli gendi plura. ſed eſſentia diuina eſt realr actus intelligẽ di plura: hoc eſt oia q̃ ꝓdicta ſunt. ergo ꝛc. maior patet: ex qd nois ſm diſtinctionẽ pmiſſaꝫ. probo minorẽ tri plici rõne. ¶ Prima talis eſt: q2 ſicut a realitate actus intelligendi intellꝰ hꝫ ꝙ ſit itelligens realr: ita hꝫ ꝙ ab eadem realitate res intellecta hꝫ ꝙ ſit intellecta realr. ſed intellꝰ dei dr itellꝰ nõ ſm rõnẽ intelligendi tantũ. ſed ẽt ſm reꝫ: dũmodo realr in ſe actũ itelligẽdi hẽat. ꝑ intellecta aliq̃ actu intelligendi habẽt: ꝙ ſint intellecta realr. ſed ſicut dictũ eſt. nõ ſolũ plura. ſed ẽt oia q̃ dicta ſunt: ſunt intellecta per actum intelligendi dei. ergo ꝛc. ¶ Scda ratio talis eſt. illud qd cõuenit alicui ſm rõnẽ intelligendi tñ: ſimplr ei diſconuenit: ⁊ ſimplr enuncia tũ de illo eſt falſum ſimplr. ſicut vbi gra. q2 eſſe ſepatũ a ſingularibus cõuenit hoi ſm rõnẽ intelligẽdi tñ. idõ ei ſimplr diſconuenit. vnde iſta. hõ eſt aliqd ſeparatũ a ſingularibus eſt falſa ſimplr. ſed iſta. oia ſunt itellecta a deo: vel etiã. omnia intelligit. non eſt ſimplr falſa. ſed imo eſt ſimplr vera. ergo itelligere oia: ⁊ per ↄñs repre ſentare oia predicto modo conuenit deo in eſſe reali: ⁊ non ſm rõnẽ intelligendi tñ. ¶ Tertia rõ talis eſt. q2 illa dñr cõuenire ſm rõnem intelligẽdi tantũ. ⁊ nõ ſm eſſe reale. que cõſequunt reꝫ prout eſt obiectiue in itel lectu: ſed deum in itelligere oia: ⁊ per cõſequẽs iſto mõ repñtare oia nõ cõſequit deũ vel eſſentiaꝫ diuinã: put eſt obiectiue in itellectu. ergo itelligere plura: imo oia. ⁊ per cõſeqñs iſto mõ repreſentare oia cõuenit eẽntie diuine non ſm rõnem intelligenditñ. ſed in eſſe reali. ¶ Tertia ↄ pncipalis eſt. ꝙ ſi accipiatur repreſentare iſto modo: qui dictꝰ eſt nunc. Et accipiatur cõuenire ex nã rei pmo mõ. ſ. ꝙ conuenit alicui in eſſe reali per ſe: ⁊ de neceſſitate: iſto mõ eſſentia diuina etiaꝫ oia repre ſentat ex natura rei: quantũ ad ſuas naturas abſolutas ⁊ poſſibiles eſſe. ⁊ quantũ etiã ad eſſentias ipſas poſſibi les eſſe. Nõ tamẽ iſto modo repñtat ex nã rei illa: q̃ fue runt: vel ſunt: vel erunt: quantũ ad hoc ꝙ ſint actu in ꝓ pria nã. Primum patet ſic. illud dicit conuenire ex nã rei pmo mõ: ꝙ cõuenit in eſſe reali ⁊ neceſſario. Sed oia quantũ ad ſuas nãs abſtractas ⁊ poſſibiles eſſe re preſentare cõuenit diuine eſſentie accipiendo repreſen tare modo: qui dictus eſt realiter ⁊ neceſſario. ergo ꝛc. maior patet ex quid nominis. minor pꝫ. quantũ ad hoc. ꝙ eſſentia diuina iſto mõ realiter repreſentet oia. Qd autẽ talia repreſentet neceſſario. ꝓbat ſic. quia repreſen tare iſto modo aliqua eſt eã intelligere: vel eſſe actum intelligendi eoꝝ. q2 ꝙ nõ ſubeſt libero arbitrio dei ſim pliciter eſt neceſſarium ſimplr. ſed talia eſſe poſſibilia. ⁊ eſſe tales quidditates poſſibiles non ſubeſt libero ar bitrio. ergo talia eſſe poſſia eſt neceſſarium. maior patet: minor probat: quia ꝙ eſt impoſſe reſpectu eius: ⁊ deus eſt potens nõ facere illud: eſt neceſſariũ: ex quo ſibi eſt impoſſe. ſed poſſibile eſt ꝙ deus non poſſit facere ꝙ eſt poſſibile. ergo neceſſariũ eſt poſſe facere ꝙ eſt poſſibile ⁊ per cõſequẽs neceſſariũ eſt id: qd eſt poſſe deo eſſe poſ ſibile. ſed ꝙ eſt ignotum deo non eſt poſſe. ergo oẽ poſſi bile neceſſario eſt notum deo. ¶ Ex hoc arguitur dire cte ad propoſitũ. repñtare modo predicto eſt idẽ ꝙ in telligere repreſentatũ: vel eſſe actũ intelligendi repñta tum. ſed deus neceſſario intelligit eſſe qualitercũq3 in telligibile: aliter ſibi eẽt ipoſſe. ergo ꝛc. ergo iſto modo eſſentia diuina neceſſario repreſentat oẽm nãm poſſi bilem: ⁊ omne poſſe qdcũq3 ſit illud: ⁊ per cõſequens ex natura rei repreſentat oia talia. Scdm etiaꝫ patet. ſ. ꝙ eſſentia diuina non neceſſario repreſentat res. quantuꝫ ad hoc actu pro aliqua hora tẽporis: q2 ꝙ ſubeſt libero arbitrio nõ poteſt itelligi neceſſario ſic eſſe: q2 ſi intellꝰ intelligeret in actu ſic eſſe: cum non ſit neceſſariuꝫ. iſte intellectus eſſet falſus. ſed ꝙ res ſit in actu pro aliqua differẽtia tpis ſubeſt libero arbitrio diuino. ergo ꝛc. Qd autem eſſentia diuina repreſentet iſto modo res ſine opatiõe intellꝰ ſe hñte per modũ cãe efficiẽtis. pꝫ. q2 iſtud repñtare nullã hꝫ cauſaꝫ realẽ. Ultimo ꝙ tale repñtare non poſſit eſſe ſine opatione itellꝰ: accipiẽdo opus itellꝰ ꝓ actu itellꝰ eẽ ſine actu itelligẽdi ꝑut acci pit eẽ ſine opatõe itellꝰ: quo itellꝰ formalr itelligit pꝫ. q2 ſic repñtare nihil aliud eſt q̃ꝫ eſſe actũ intelligendi: ꝙ eſt repreſentatio rei formalr apud intellm. ſed actus in telligendi non poteſt eſſe ſine ſeipſo. ergo ꝛc. Et ſic patꝫ ad ↄcl'ones itentas in iſta qõne. ¶ Sed ↄtra premiſſa poteſt obyci multipliciter. Cõtra pmã arguit ſic. quia ſicut deus eſt realiter actus intelligendi: ita realr deus eſt obm intellꝰ. ergo videt ꝙ qua rõne repñtat forma liter realr per itellectionẽ: ſiue per modũ itellectionis. ita videtur ꝙ repreſentet per moduꝫ obiecti intellecti. ¶ Et ſi dicatur ad hoc ꝙ nõ. q2 ibi nõ eſt obm mouẽs. ¶ Cõtra. quia obiectũ nõ ſolũ habet ad itellectũ habi tudinẽ mouentis. ſed habitudinẽ itellecti. ⁊ iſte due ſũt diuerſe habitudines. nã aliquid põt eſſe itellectũ. ꝙ nõ mouet ad intellectionẽ. ſed in obo prout ſe habet ꝑ mo dũ obiecti intellecti põt aliquid aliud relucere: ⁊ per cõ ſequẽs repñtari. ergo eſſentia diuina poterit aliquid re preſentare per modũ obiecti: ⁊ non ſolũ per modũ itel lectionis. Iterũ hꝰ ↄfirmat ſic. intellectiõis diuine ſunt duo oba. ſ. eſſentia diuina ⁊ creatura: ⁊ habẽt ordinẽ ad inuicem. ſed talem ordinem non haberẽt niſi vnũ relu ceret in alio: ſicut in obiecto: ſiue per modum obiecti. ergo ꝛc. ¶ Item arguit cõtra ſcdam cõcluſionẽ ſic. Et eſt ratio facta a ꝓponente. q2. ſ. eſſentia diuina repreſen tat plura per moduꝫ repreſentatõis itellectionis. ⁊ eẽn tia diuina refert ad plura realr: ⁊ per ↄñs in ea ſunt plu res relationes reales nõ tñ ex tpe: ſed etiaꝫ ab eterno. Si ponatur pño. intelligere ab eterno: conſequẽs eſt fal ſum. ergo ⁊ antecedens. falſitas cõſequẽtis patet: q2 nul lus ponit in deo relationem realem: nec ab eterno: nec

ex tēpore ad creaturam. Et ſi aliquis ponat aliquaʒ realitatem relationis in deo:nullus tamē ponit ab eterno. cōſequentia etiam probatur per pħm. qui dicit quinto
Tex.c.20. metaphyſice. ꝙ ſcientia ⁊ ſciens realiter referunt̄ ad ſcibile:licet nō ecōuerſo:ſi dicat̄ ꝙ non omnis ſciētia realiter refertur ⁊ ſpāliter ſcientia dei. ¶ Contra. quia noticia vel repreſentatio talis formalis aut eſt realiter repreſentatio illorū repreſentātiuum:ſic ꝙ non ſolum eſt quedam res in ſe:ſed etiā eſt realiter illorum ſm̄ iſtud genus eſſendi alterius:aut non. Si ſic. contra. qꝛ eſſe ſic alterius realiter eſt habere relationē ad id. ſi ergo ēētia diuina eſt realiter repreſentatio alterius habet relationem ad alterū realem. ꝙ eſt contra datum. Si non. cōtra. quia ſi eſſentia diuina non eſt realiter repreſentatiua alterius. ita ſcʒ ꝙ iſtud cōe ſit alterius realiter. ſeq̄tur ꝙ repreſentare alterū:vel eſſe repreſentatiuū alterius non conuenit ſibi realiter:ſed ſm̄ rationem. ꝙ eſt contra poſitū in cōcluſione. Iteruʒ habitudo intellecti ad intelligentem:⁊ eſſe terminuʒ actus intelligendi nihil ponit ſm̄ rem in re intellecta. ſed illud qḋ nihil realiter ponit in re intellecta non videt̄ ponere aliud eſſe niſi eſſe rationis. ergo plura eſſe intellecta a deo non dicit aliquid conueniens niſi ſm̄ rationē. ergo ⁊ deum intelligere plura dicit etiam aliquid conueniens deo ſm̄ rationem tantū. non ergo in eſſe reali. ꝙ eſt contra ꝯcloſionem iſtaʒ. Item vt videtur nihil conuenit ſm̄ rem aliter ꝙ conuenit tantū in habitudine ad eſſe rationis. ſʒ intellectio dei ſm̄ ſe eſt intellectio:qua intelligit non ſolum entia realia. ſed etiā entia rationis:⁊ per cōſequēs cognitio taliuʒ conuenit deo in habitudine ad eſſe rationis tantū. ergo ſaltem reſpectu talium cognitio talium non conuenit deo realiter. ſed ſm̄ rationē tantū. ¶ Ad primā obiectionē contra cōcluſionē primā dicendum. ꝙ illa ſolutio eſt bona. que ibi datur. ſcilʒ ꝙ obiectum non preſentatur niſi per modum mouentis:qꝛ cum repreſentatio formalis rei apud intellectuʒ non ſit aliud ꝙ̄ ipſe actus intelligendi. vt dictum eſt:nulla res habet rationē repreſentati niſi inquantū facit ad actionē intelligendi:obiectū aūt non facit ad actum intelligendi niſi mouendo. ⁊ ideo vbi non eſt obiectū realiter mouēs non eſt repreſentatio per modum obiecti. ¶ Ad ſcdm̄. ꝙ eſt directe contra hoc dicenduʒ. ꝙ obiectū prout eſt obiectum iam intellectuʒ:ſiue prout eſt terminus iam actu cognitus non ſe habet vt ſit in ratione repreſentantis formaliter per ipſam intellectionē ⁊ effectiue prout eſt mouens ad talem intellectionē. ſi haberet cauſaʒ effectiuā. ¶ Ulterius vō ſi aliquid relucet in eo ꝙ intelligatur per ipſum:⁊ ꝙ repreſentatur per ipſum per modum obiecti:hoc eſt inquantū illud obiectū mouet ad cognitionē illius alterius:vel ad hoc ꝙ cognoſcāt̄ vna cū ipſo:ſicut eſſentia diuina mouet intellectū beatū ad cognitionē ſuam ⁊ aliorū vel diuiſim:ſicut aliquid cognoſcitur p̄rimo in ſe. poſtea mouet ad cognitionē aliorum:ſicut patet in cognitione diſcurſiua. ¶ Ad tertiuʒ dicendū. ꝙ obiecta intellecta habere ordinem inter ſe poteſt itelligi dupl̄r. vno modo ſm̄ eſſe naturale ſuū in ſe ⁊ abſolute non in comparatione ad intellectuʒ. ſicut cauſa habet ordinem ad effectuʒ:ſiue p̄us intelligatur:ſiue poſterius:⁊ talis ordo non requirit:ꝙ vnū ſit repreſentatiuum alterius:vel ꝙ vnū dependeat ab alio:quātum ad cognitionē ſm̄ ſolum ſuum eſſe reale abſolute. Alio modo poteſt eſſe ordo inter cognita vel intellecta in habitudine ad itellectū. ⁊ hoc dupliciter. vno modo ꝙ vnum dicatur p̄mus:quia principalius obiectuʒ. ſicut ſi dicatur. ꝙ album ⁊ nigrum habent ordinem in cōparatione ad viſum:quia album eſt principalius obiectū. vel nobilius ꝙ̄ nigrum:⁊ talis ordo bene poteſt eſſe inter obiecta intellecta a deo:que ſunt eſſentia ſua ⁊ creature:quia eſſentia ſua eſt principalius obiectū. Si talis ordo non requirit:ꝙ vnum ſit repreſentatiuū alterius:ſicut albuʒ nō eſt repreſentatiuū nigri apud viſuʒ. quo modo poteſt eſſe ordo inter itellecta in ordine ad intellectum:quia. ſ. vnum facit ad cognitionē alterius p modum obiecti repreſentantis. Et hoc modo aliquid mouet ad cognitionem ſui vel aliorum vel alterius cōiunctim vel diuiſim. modo quo expoſitum eſt. ⁊ talis ordo non eſt inter obiecta intellecta a deo ſm̄ rem:qꝛ ad talem cognitionem nullum obiectum mouet realiter.

¶ Ad primū ꝙ dicitur ꝯ ſcdʒ ꝯneʒ dicendū. ꝙ nō ſemꝑ ſcientia vel ſciens refertur ad ſcibile realiter:alioquin aliquid referret̄ ad ſeipſuʒ cum in aliquo ſicut in deo ſciētia ⁊ ipſum ſcituʒ ſit eadem res per eſſentiā. ¶ Ad ſecūdum dicendū. ꝙ dicitur directe contra hoc:ꝙ eſſe realiter huius non ſemper importat relationeʒ realem ad id. tum quia aliquando tales conſtructiones ſunt in tranſitiue ſm̄ rem:ſicut potentia creatiua dicitur eē potentia dei realiter:⁊ tamē inter potentiā dei ⁊ deuʒ nō eſt relatio realis. ⁊ ſimile eſt quando dicitur ꝙ deus cognoſcit ſeipſuʒ. ⁊ ꝙ cognitio eiꝰ eſt cognitio eſſentie eiꝰ vt obiecti. aliquādo autē contingit ꝙ non ſequitur relatio realis ex hoc. ꝙ hic eſt realiter:qꝛ eſt huius ſm̄ qd. ſicut repn̄tatio formal:s vel cognitio huiꝰ nō eſt cognitio ſimpl̄r. qꝛ ad hoc ꝙ cognitio dicat̄ alicuius nō req̄ꝛ̄ ꝙ ſit actus vel potentia:qꝛ ⁊ priuationes ⁊ negationes:⁊ ipſum nihil cognoſcimus:⁊ eorū cognitio eſt cognitio vt cognitorū etiā realis:neʒ realiter cognoſcimus talia ⁊ cognitionem realem talium non importat:ꝙ aliquā realitas ſit in ipſis vel habitudo realis ad ipſa. ſed ponit:ꝙ ipſa cognitio eſt talis res:que eſt repreſentatiua iſtorū. ⁊ eſſe ſic iſtorum eſt eſſe ſm̄ quid. Ad formā dicēdū. ꝙ eſſe huius rei nō eſt hr̄e habitudineʒ realeʒ ad hoc:qn̄ eſt huiꝰ ſm̄ quid vl̄ trāſitiue. ¶ Ad tertiū dicēdū. ꝙ licʒ cognoſci vel intelligi nihil ponat in re intellecta nec ſic. ponit tamen aliquid in intelligente realiter que res non ſolum eſt ipſius intelligentis. vt in quo eſt realiter. ſed etiaʒ eſt ipſius rei intellecte realiter. modo quo expoſitū eſt. ſ. modo quo aliquid dicit̄ eſſe alterius ſm̄ quid. Quando ergo dr̄ ꝙ id qḋ nihil ponit in re intellecta ſm̄ rem qḋ nō pōt dici ſm̄ rem ipſius rei intellecte. verū eſt ſi nō eſt ipſius:vel ſimpl̄r:vel ſm̄ quid. ⁊ nihil poneret nec in re intellecta:nec in itelligente:nūc autē cōtrariū eſt in propoſito. ¶ Ad quartū dicenduʒ. ꝙ id qḋ conuenit alicui in habitudine ad eſſe rationis nō cōuenit ei realr̄:nec ponit relationē realem in ipſo. Dōm ꝙ lʒ eſſe rationis nō dicat eē realē:tn̄ aliquid poteſt cōuenire alicui per modū repn̄tationis talis qualis dicta eſt realr̄:nā qua rōne poſſunt negationes ⁊ priuationes cognoſci realr̄:eadē rōne ⁊ eſſe rōnis:nec ſequit̄ hoc ē cognitum. ergo realiter eſt. Si aūt querat̄ iuxta tertiam cōcluſionē. in quo mō dicēdi per ſe eſt. quādo dicitur qḋ deus cognoſcit creaturā per ſe ex natura rei. Dicēdū eſt:ꝙ in p̄mo modo quātuʒ eſt ex parte cognitionis ipſius taliū:ſed prout iſta ꝯnotant aliquid extra. ꝑut talis cognitio dicit̄ cognitio creature:quantū ad h̄ haberet reduci ad ſm̄ modū dicēdi per ſe per modum paſſionis:nec tamē ſequit̄:ꝙ aliqḋ accīs ſit in deo:vel deo inherēs:qꝛ ſicut dictū eſt eſſe ſic taliū nō ponit aliqd abſolutū vel relatuʒ in deo realiter differens ab eiꝰ eſſentia:tn̄ ꝙ ſit cognitio taliū q̄ſi p modū accidentis ſe habet inquātū cōnotat̄ ibi aliqd diuerſuʒ ab eſſentia

vel. ſcilicz obiecta talia. Et ſic patet ad queſtionē prout proponebatur ⁊ ad obiecta tāʒ a ꝓponēte qōnē ꝙ̄ mō facta. Si autem extendatur quomodo ad id: qđ forte proponens intendebat. Et queratur vtrum conueniat deo plura ſcđʒ ꝙ vnum: que quidem vnitas conueniat deo ex natura rei ⁊ realiter: an ſm ꝙ plura: que quideʒ pluralitas nō cōueniat deo ſm rem. ſed ſm rationē in-

Nota quō intelligi debet deū plura intelligere.

telligendi. Tunc dico ꝙ deo nō ꝯuenit intelligere pla ſed ꝙ ipſe qualitercūꝗ plurificatur. ita ꝙ pluralitas in eo exiſtens ſit ratio intelligēdi plura. qꝛ illa pluralitas aut eſſet ſm rem: aut ſm rationē intelligendi: non ſm rem. quia talis pluralitas inter abſoluta in diuinis eſt impoſſibilis: nec ſm rationeʒ: qꝛ ens ſm rationeʒ nihil facit ad id qđ conuenit alicui realiter: nūc auteʒ intelligere plura conuenit deo realiter. vt dictum eſt. Si aūt queratur vtrum ſm ꝙ vnum intelligat plura. Dico ꝙ ſi reduplicatio ſit materialis vt ſit ſenſus vt queratur vtrum per illam rem: per quā conuenit ſibi ꝙ ſit vnuʒ vel per quā ipſum conſequitur vnitas intelligat plura. Dicendū eſſet ꝙ ſic iſto modo: qꝛ per eſſentiam ſuam: ad quā conſequitur vnitas ſua cōuenit ſibi formaliter ꝙ cognoſcat plura. Si autem fiat reduplicatio formalis. vt queratur vtrum illud qđ dicitur formaliter vnitas ſit ſibi ratio intelligendi plura. Dico ꝙ non. qꝛ ſi ꝑ impoſſibile intellectus diuinus multiplicaretur nihil minus itelligeret plura. ⁊ ſic itelligeret plura abſꝗ vnitate: ⁊ per cōſequens vnitas formaliter accepta nō eſt ſibi ratio intelligendi plura. Dico ꝙ ratio: qua conuenit deo intelligere plura ⁊ ꝙ ſit intellectio plurium manente vnitate. ita ꝙ vnū ſe extendat ad plura eſt. qꝛ eſt repreſentatiuū eminens: ſiue excedens vnumqđꝗ repreſentatorum talium: qꝛ vnūqđꝗ vel effectiuū: vel repreſentatiuū quāto eſt eminentius tanto pōt ſe extēdere nō ſolum perfectius ad vnumqđꝗ. ſed etiam ad plura. Et ideo quia eſſentia diuina eſt repreſentatiuū eminens conuenit ſibi intelligere plura ſimul. ¶ Sed contra iſta poteſt ſic obijci. ⁊ primo ꝙ deus ſm ꝙ vnū non cognoſcat plura: ſiue accipiatur reduplicatio materialiter: ſiue formaliter. quia vnū ſm ꝙ vnuʒ natū eſt ſemper facere vnum: ſm ꝙ videtur poni a phō. ſcđo de ge-

Tex.cō.56.

neratione. ergo a ſimili vnū vt ſic non repreſentat plura. ergo ⁊c̄. ¶ Item licet eminentia poſſit facere ad perfectius attingendum idem manente vnitate repreſentantis: non tamē vt videt manente vnitate tali ſe extendit ad plura: quia vt dictū eſt: vnum vt ſic debet reſpicere vnum: ſed eminentia vni non tollit ſibi vnitateʒ: nec per conſequens leges vnitatis. ꝗ ⁊c̄. ¶ Itē aut itelligit pla formalr in eo ꝙ vnū: aut i eo ꝙ nō vnū. Si primo modo ſequitur ꝙ deus in eo ꝙ vnum accipiendo reduplicationē formaliter intelligat plura: ꝙ ꝯtra poſitū eſt. Si ſecūdo modo: ſequitur ꝙ itelligat plura in eo ꝙ plura aliquo modo. qꝛ ꝙ non eſt vnū eſt plura: vel nihil. Si dicis ꝙ cognitio dei ſe extēdit ad plura quia eſt excedens qđlibet illoꝝ. Contra hoc arguitur. qꝛ cognitio: q̄ cogſcit pla: aut excedit cognitionē q̄ cogſcit vnūqđꝗ illoꝝ ſm rem: aut ſm rationē. Si primo mō: hoc eſt impoſſibile: quia idem ſm rem non poteſt excedere ſeipſum. Sed cognitio: qua deus cognoſcit plura ⁊ vnūqđꝗ illorum eſt eadem. ergo ⁊c̄. Si dicatur ꝙ excedit ſm rationē. Cōtra. quia ſicut pluralitas ſm rationē nihil facit ad hoc: ꝙ deꝰ realiter cognoſcat plura: ita nec exceſſus ſm rationē poteſt facere ad hoc: ꝙ deus realiter cognoſcat plura: quia ratio nihil facit ad eſſe reale. ergo ⁊c̄. ¶ Ad primum iſtorū dicendū. ꝙ illa obiectio procedit ex malo intellectu phi. quia phs non ponit: ꝙ vnum natum eſt facere vnū. ſ. ꝙ vnuʒ tantū non poſſit fieri niſi ab vna cauſa effectiua vna numero: vel ſpecie niſi ſit cauſa vniuoca. ſed intentio ſua eſt dicere: ꝙ ideʒ manens idem eodem modo vniformiter ſe habens in agente naturali eſt natum facere idem vel eadē: ſed nō oppoſita. vnde ipſe volens oſtendere que eſt cauſa diuerſitatis: que eſt inter illa: que ſunt in hyeme ⁊ in eſtate dicit: ꝙ cauſa iſtius diuerſitatis eſt motus ſolis in obliquo circulo. quia ſm ꝙ ipſe dicit iſta diuerſitas oportet ꝙ ſit a diuerſis agentibus: vel ab eodem diuerſimode ſe habente: ⁊ ꝙ in corporibus celeſtibus ſemper manet idem ſol ⁊ luna: ⁊ ſic de alijs. ideo cōcludit ꝙ cauſa huius diuerſitatis eſt idem multiformiter ſe habens. Naʒ aliter ſe habet ad nos ſol in hyeme: ⁊ aliter in eſtate: ⁊ ex hoc proceſſu fundauit ſe ſuper iſtā maximaʒ nō quidem quin idem poſſit facere multa manens idē: ſed non oppoſita. vnde ſi ſol ſemper codeʒ modo formiter ſe haberet ad nos bene faceret plura: ſed non oppoſita. ¶ Ad ſcđʒ dicenduʒ: ꝙ eminentia non tollit leges vnitatis. ⁊ qñ dicitur ꝙ lex vnitatis eſt. ꝙ vnū manēs vnū natū ſit facere vnum. Dico ꝙ falſum eſt. ⁊ procedit ex malo intellectu illius auctoritatis: vt dictum eſt. vnde ſicut quanto eminentior eſt virtus tanto magis poteſt attingere hoc vel illud: ita ēt q̄to eminentior eſt vtus. tanto poteſt plura attingere. ¶ Ad tertium dicenduʒ. ꝙ deus intelligit plura: nō tamē in eo ꝙ vnum: nec in eo ꝙ nō vnū: ſicut etiā nō opʒ alterū iſtoꝝ dare: ꝙ ſor. amat in eo ꝙ albū: nec in eo ꝙ non album: quia nec album: nec non albū eſt ſibi ratio amandi. ¶ Unde ſciēdum ꝙ negatio poſita in ꝓpoſitione reduplicatiua pōt ferri nō ad reduplicationeʒ: ſed ad reduplicationē manente copula principali affirmatiua. Et tūc denotat: ꝙ predicatuʒ principalis ꝓpoſitionis ineſt ſubo: ⁊ ꝙ cauſa inherentie eſt ipſiuʒ negatū. vt ſi dicat. ſor. currit i eo ꝙ non album: ſenſus eſt ꝙ curſus ineſt ſor. ⁊ ꝙ non albuʒ ſit ſibi ratio currēdi: ⁊ talis negatio non facit cōtradictionem ad aliam ꝓpoſitioneʒ affirmatiuā: qꝛ ambe poſſunt eſſe ſimul falſe. ſicut patet in propoſito: quādo dicitur. ſor. currit in eo ꝙ non album vel in eo ꝙ albuʒ. quādo vero poteſt ferri ipſa negatio ad ipſam reduplicationem manente copula principali affirmatiua. vt ſi dicatur. ſor. currit in eo ꝙ albus. Et tunc denotat predicatū ineſſe ſubiecto: ⁊ ꝙ album eſſe non eſt cauſa inherentie: ⁊ ſic eſt vera. ¶ Scđo mō poteſt referri ipſa negatio ad totū. vt ſi dicatur: nō ſor. currit in eo ꝙ albus. ⁊ iſta habet duplicem cauſam veritatis. Quia poteſt verificari vel quia ſor. ſimpliciter non currit: ⁊ ſic non currit in eo ꝙ albus: vel quia currit: ſed eſſe album non eſt ſibi ratio currendi: ſic eſt in propoſito. deus intelligit plura in eo ꝙ vnum falſa eſt. quia vnū non eſt ſibi ratio intelligendi plura. Silr iſta. deus intelligit plura in eo ꝙ non vnum falſa eſt. ſi iſta. deus intelligit plura nō in eo ꝙ vnū vera eſt. qꝛ non ponit non vnitateʒ eſſe rationem intelligendi plura. ſed negat vnitatē eſſe rōneʒ intelligendi plura. ſimilr: iſta. non intelligit plura in eo ꝙ vnū: que cōtradictoria affirmatiue reduplicatiue vera eſt. Habet tamen duplicem cauſam veritatis accipiendo formaliter. ſcilʒ vel quia non intelligit plura. vel qꝛ ſi intelligit plura: vnitas non eſt ſibi ratio intelligendi plura: ⁊ in iſto ſenſu eſt vera. Ita ꝙ ego dico. ꝙ deus intelligit pla: nō in eo ꝙ vnū: nec in eo ꝙ nō vnū: nec in eo ꝙ pla: nec in eo ꝙ nō plura. ſed in eo ꝙ eminēs repn̄tatiuū modo quo dictū eſt. ¶ Ad quartū dōm. ꝙ cognitio: qua deus cognoſcit plura nō excedit ſʒ rē cognitionē: qua cognoſcit vnumquodꝗ illorum. ita ꝙ exceſſus

ſit ex parte cognitionis ſm rem: vt cognitio dicatur excedere cognitionē. ſed eſt exceſſus ſꝫ rē ex parte obōꝝ per cōparationem ad diuinam cognitionē. ita ꝙ obm̄ excedit ita ſcilicꝫ ꝙ h̄ eſt vera. deus cognoſcit hominē. adhuc plus cognoſcit hominē ꝙ̄ equū: ⁊ adhuc plus. ita ꝙ dicitur cognitio excedens reſpectu vniuſcuiuſqꝫ. quia realiter maius obiectū habꝫ: ꝙ̄ ſit vnumquodqꝫ iſtorum per ſe acceptorum: ⁊ ſic patet ad id qḋ ꝓponens intendere putabatur. Queſtio. II.

POſtea querebatur: vtrum actus notionalis ꝯueniat relationi. ⁊ arguit ꝙ nō. q2 actus ſunt ſuppoſitorū. relatio non eſt ſuppoſitū. ergo ⁊c̄. ℂ Contra. relatio eſt eadē cum ſuppoſito cui conuenit actus notionalis. g̃ ⁊c̄.

Reſpondeo dicēdū. ꝙ actus notionalis vere poteſt enunciari de relatione propter idētitatē realē ꝑſone ⁊ relationis. q2 que ſunt idē realiter reſpectu cuiuſcūqꝫ predicati: in quo nō differūt pōt vnum ſupponere pro alio quantū ad veritatē locutionis: licꝫ non quantū ad proprietatē: nec forte cū reduplicatione. ſed perſona ⁊ relatio: puta pater ⁊ paternitas ſunt idem realiter ⁊ conuertibiliter. q2 pater non ſe extendit per predicationē plus ꝙ̄ paternitas: nec econuerſo etiā reſpectu huius predicati: ꝙ eſt generare non habent diſconuenientiā adinuicē: nec repugnantiam, ergo ⁊c̄. ℂ Cōtra tn̄ iſta ad maiorē euidētiā eorū obijcitur dupl'r. pmo ſic. eēntia ⁊ perſona ſunt idem: ſicꝫ perſona ⁊ relatio. ſed iſta eſt falſa. eſſentia gnāt. ergo iſta paternitas generat. Scdo ſic. ſi ꝓpter idētitatē realē inter eſſentiam ⁊ perſonā ꝙ cōuenit perſone cōuenit relationi: tn̄ cū inaſcibilitas ⁊ ſpiratio actiua cōueniant patri. ſequeretur ꝙ ſpiratio ⁊ inaſcibilitas generaret. ſed hoc videtur inconueniens. ergo ⁊c̄. ℂ Ad primū ergo iſtorum dicendū: ꝙ licꝫ eſſentia ſit eadē res cū perſona. q2 ipſamet eſſentia eſt perſona: tn̄ non cōuertibiliter. quia eſſentia eſt aliqua res: que non eſt ꝑſona h̄ vel illa: puta eſſentia eſt filius: qui non eſt pater. Et propter hoc ꝙ importat diſtinctionē ab aliquo exiſtente in diuinis nō conuenit eſſentie: pōt tn̄ cōuenire perſone. quia vna perſona realiter diſtinguit̃ ab alia. Nūc aūt generare nō ſolū importat idētitatē inter id: cui attribuitur ⁊ actū generandi: ſed etiam importat habere genitū: ⁊ per conſequēs diſtinctū a ſe. Eſſentia autem nō diſtinguitur ab aliq̄ exiſtente in diuinis ſicut ꝑſona: vnde in hoc diſconueniunt. Non ſic autē relatio: ſiue paternitas. quia vtrumqꝫ. ſ. paternitas ⁊ perſona eſt idē ꝙ generare: ⁊ vtrūqꝫ eſt diſtinctum a genito. Unde notandū. qḋ oēs ꝓpoſitiones que important idētitatē eſſentie cum aliquo exiſtēte in diuinis ſine implicatione alicuius diuerſitatis realis ſunt vere. Unde eſſentia eſt pater: eſſentia eſt filius: eſſentia eſt res que generat: ⁊ conſimiles ſunt vere. oēs aūt ꝓpoſitiones que importāt diuerſitatem realem a quocūqꝫ exiſtente in diuinis ſiue explicite: ſiue implicite ſunt falſe. vbi grā. Si dicat̃ eēntia non eſt pater: paternitas eſt falſa: ſimil'r ſi dicat̃: ꝙ eſſentia non eſt generandi actus vel perſona que generat: falſa eſt: quia aliquid generare importat illḋ aliquid habere genitum a ſe. quia nulla res producit ſeipſam. Qḋ autem dictum eſt. ꝙ ꝓpoſitiones importantes diſtinctionem ſm rem inter eſſentiam: ⁊ qḋcunqꝫ exiſtens in diuinis ſunt falſe intelligendum eſt quantum ad illas ꝓpoſitiones: que importāt ꝙ eſſentia non eſt id: vel ꝙ realiter diſtinguatur ab illis: ſic ꝙ vnum non ſit realiter alterꝫ: ꝓpoſitiones tamē: que importāt differentias ex natura rei inter eſſentiam ⁊ perſonā quantū ad hoc: ꝙ eēntia non ſit perſona conuertibiliter: nec ecōuerſo eēnt vere. quia verum eſt ꝙ eſſentia non eſt conuertibiliter ꝑſona: nec ecōuerſo. ſed ex hoc non habetur: ꝙ eēntia nō ſit perſona: vel ecōuerſo. ſed ꝙ eſſentia ſit aliqua res: q̄ non eſt: vel ſit hec perſona determinate vel illa. q2 eēntia eſt filius: qui non eſt pater: ⁊ eſt pater: qui non eſt filius. ℂ Ad ſcdm̄ dicendū. ꝙ quātū ad illud qḋ dicitur de ſpiratione non video gn quantū eſt ex parte rei poſſit vere dici. ſcilꝫ nō ꝓprie ⁊ formaliter: ⁊ cum reduplicatione ſpiratio generat: ⁊ paternitas ſpirat. ſicut vere dicitur pater ſpirat: ⁊ ꝑſona ſpirat: licꝫ nō eque ꝓprie. ℂ Quantū ad id qḋ dr̃ de inaſcibilitate. ſi accipiat̃ formaliter pro priuatione naſcibilitatis. ſic nec generare: nec ſpirare ſibi conuenit: q2 formaliter loquendo nulla priuatio eſt aliqua perſona: nec alicui priuationi conuenit actus quicūqꝫ naturalis vel eēntialis. Si autē accipiatur pro entitate: in qua fundat̃ talis priuatio: tunc ſi iſta priuatio fundatur ſuper eſſentiam diuinam. idē dubium eſt de iſta. Innaſcibilitas generat. q̄tū ad id poſitiuū generat: ⁊ de iſta: eſſentia generat. de qua pꝫ: ꝙ falſa eſt: ⁊ ſil'r alia. Si autē iſta priuatio fundetur ſup perſonā: tunc idem dubium eſſet de iſta: innaſcibilitas generat: quantū ad poſitiuū in quo fundat̃. ⁊ de iſta: perſona generat: quarū vtraqꝫ eſt vera: licꝫ non eque ꝓprie: vna ſicut alia. Si autē querat̃ vtrum proprietati cōueniat generare: vt principio generandi. Dico ꝙ licꝫ principium generandi. ꝙ eſt ipſa eēntia: vt ſuppono formaliter: ſit idē realiter cū proprietate ꝓpter idētitatē eēntie ⁊ ꝓprietatis. tn̄ teneo. ꝙ ſicut iſta eſt falſa. Eſſentia generat: ita iſta eſt falſa. potentia generandi generat. ⁊ ſic alias diffuſe dixi de hoc. licꝫ in diuinis potētia generandi ſit principiū quo ſuppoſitū generat: non tamē eſt ꝑncipium generans. ℂ Quādo igitur querit̃ vtrū paternitati: vel alij proprietati cōueniat generare vt ꝑncipio. dico ꝙ nō accipiendo relationē cū preciſione eēntie. quia relatio ſic accepta: nō dicit tale ꝑncipiū: nec pōt eſſe eadem cū eſſentia: q2 nō eſt eadē cōuertibiliter cū ea: ⁊ ꝓpter hoc ſicut nō cōuenit eſſentie generare: lꝫ ſit eadē cū perſona generante: ita nec tali principio cōuenit generare: lꝫ ſit idem cū ꝓprietate ſm rem. ℂ Ad rationē in cōtrariū dicendū. qḋ ſuppoſitorū veraciter eſt agere proprie. ſed agere poteſt attribui veraciter ꝓpter idētitatē cū ſuppoſito. licꝫ nō ꝓprie. In iſtis autē locutionibus īproprijs bene magis vna eſt īpropria ꝙ̄ alia. ſicut iſta. ꝓprietas generat magis ꝙ̄ iſta. eſſentia gnāt: ⁊ iſta. ſpiratio generat̃ magis ꝙ̄ iſta. paternitas generat ⁊ cōſimil'r de pluribus alijs. ⁊ ſic patet ad queſtionem ⁊ ad obiecta. Queſtio. III.

POſtea querebatur. vtrum diſtinctio intellectus ⁊ voluntatis in diuinis preſupponat emanationē perſonarū. ⁊ arguitur ꝙ nō. q2 aut eſſet realis: aut ſm rōnem tm̄. nō realis. q2 in diuinis realis nō eſt niſi per oppoſita: nec ſm rationē. q2 illa ſumit̃ a diſtinctione reali. ergo ⁊c̄. ℂ Cōtra. q2 ſi diſtinctio intellectus ⁊ voluntatis in diuinis nō preſupponeret emanationē perſonarū: nō plus diceret̃ filius verbū ꝙ̄ ſpūs. ſ. nec ſpūs ſcūs plus amor ꝙ̄ filius: hoc eſt inconueniēs. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad iſtā queſtionē dico ſimpl'r. ꝙ nec emanationes: nec diſtinctio earum preſupponit diſtinctionē intellectus ⁊ voluntatis in deo. ⁊ hoc ꝓbo vnica rōne tali. q2 illa diſtinctio aut eſt ſm rem: aut ſm rōnē tm̄. ſi ſm rōnem tm̄. illam non

preſupponunt emanationes pſonarū. ¶ Et hoc ꝓbo. duplici ratione. Pria talis eſt. Iſte emanationes ⁊ diſtinctio eaꝝ nec preſupponūt id qd nihil facit ad emanationes: ⁊ diſtinctionē earū: cum iſta ſint entia realia: ⁊ ens rationis nihil faciat ad ens reale. Ergo ⁊c. ¶ Secunda ratio talis eſt. quia prius non preſupponit poſterius. ſed emanationes ⁊ diſtinctiones earum ſunt priores omni eē rationis in deo. ergo ⁊c. maior patet. minor etiam faciliter oſtenditur. Quia illud qd cōuenit alicui realiter: ⁊ ex natura rei per prius conuenit ſibi: ꝙ illud qd conuenit ſibi ſm rationem intelligendi tantum: ſed emanationes: ⁊ diſtinctio earū conueniunt deo realiter ⁊ ex natura rei. ergo ⁊c. ¶ Proceſſus autem: quē tenet opponens nō valet. Qd omnis diſtinctio rationis reducatur ad diſtinctionē realem non videtur mihi valere: quia dato ꝙ diſtinctio rationis inter intellectū ⁊ voluntatem in deo non poſſet reduci ad aliquā diuerſitatem realem in deo: poſſet tamen reduci ad aliquā diuerſitatem in cōparatione ad extra. ſ. in comparatione ad creaturas. Si autem ponatur: ꝙ diſtinctio intellectus ⁊ voluntatis in diuinis ſit realis. probo ꝙ iſtud ſit impoſſibile vnica ratione tali. Nullum neceſſe eſſe preſupponit impoſſibile. ſed emanationes perſonarū: ⁊ earuꝫ diſtinctio ſunt quedā neceſſe eſſe in deo. diſtinctio autē realis inter intellectum: ⁊ voluntatē in deo eſt quodaꝫ impoſſibile. ergo ⁊c. maior faciliter patet. qꝛ ꝙ preſupponit alterū non poteſt eſſe ſine illo. ergo ꝙ preſupponit impoſſibile: non poteſt eſſe ſine impoſſibili. ſed ꝙ nō pōt eſſe ſine ipoſſi: nō ē ipoſſe eſſe: ꝙ ſi neceſſe eſſe pſuppōnit impoſſibile: neceſſe eſt eſſe ipoſſibile: ꝙ eſt cōtraria verificari de eodem: quia neceſſe ⁊ impoſſibile ſunt cōtraria. minor etiam quantū ad vnaꝫ partē eſt euidens. ſ. ꝙ emanationes diuine ⁊ earū diſtinctio ſunt quedam neceſſe eē: quia quicquid eſt in deo realiter: eſt neceſſe eſſe. Aliam autem partē minoris. ſ. ꝙ diſtinctio realis inter intellectū ⁊ voluntatē in diuinis ſit impoſſibilis: ꝓbo. Et primo in generali. Poſtea improbādo quaſdā diſtinctiones: quas aliqui ponunt: vel dant. Ad hoc primo ꝓbo ꝙ diſtinctio realis inter intellectū ⁊ volūtateꝫ in diuinis ſit impoſſibilis in cēndo: ſcdo in principiādo. ¶ Primum ꝓbo triplici ratione. prima talis eſt. ſi iſta duo differunt realr. ſcꝫ intellectus ⁊ volūtas in diuinis: oporteret ꝙ eſſent vnū per cōpoſitionē. ſed cōpoſitio in diuinis eſt impoſſibilis. ergo ⁊c. Impoſſibilitas ꝯſequētie pꝫ. ſ. ipoſſibilitas cōpoſitionis. ꝓbaṫ āt cōſequētia. ſ. ꝙ ſi iſta duo differrent realiter: non poſſent eſſe vnuꝫ niſi per cōpoſitionē: qꝛ iſta aut ſunt vnū per hoc ꝙ vnuꝫ realiter eſt aliud vel alteruꝫ: ſicut ꝙ eſſe dei eſt ſua iuſticia: vel ſua voluntas: aut ſunt vnū: qꝛ vniūtur in aliquo vno toto reſultāte ex eis: aut ſunt vnū: qꝛ vniunṫ in aliquo tertio ſimplici: quoꝝ vnumqdqꝫ eſt id ipſum ſimplex: ſicut pater ⁊ filius vniunṫ in eſſentia diuina: quorum quilibet eſt ipſa eſſentia diuina: vnuꝫ tamē non eſt alterum: qꝛ pater nō eſt filiꝰ. Si primo mō ponaṫ tunc ponitur cōtra poſitū. ſ. ꝙ differūt realiter ſunt vnū realiter: qꝛ illa quorū vnū eſt alterū realr ſunt vnius realitatis: ⁊ diſtincta realiter eſſent vnū realr. Si ſcdo modo ſequiṫ manifeſte: ꝙ illa vnitas ſit inter ea per cōpoſitionem: qꝛ vnio illoꝝ: quorū vnū non eſt alterum: ſed vniuntur in tertio ꝯſtituto ex eis: eſt vnio per cōpoſitionem: iſtud autē eſt impoſſibile. Cū Augu. dicat libro de trinitate: ⁊ in multis locis. Qd in deo idem eſt velle: noſce: ⁊ eſſe. Nullus etiam ponit quecūqꝫ duo abſoluta in diuinis vniri in tertio ſicut in eſſentia: ita ꝙ vnum illorum non ſit alterum. ¶ Secunda ratio eſt. quecunqꝫ differunt realiter in diuinis: ita ꝙ hec res non eſt illa ſunt diuerſa ſuppoſita: ⁊ differunt ſuppoſitaliter. ſed intellectum ⁊ voluntateꝫ differre in diuinis ſuppoſito eſt impoſſibile: nec vnqꝫ fuit aliquis ita delirus: qui hꝰ poneret. ergo ⁊c. minor patet. ꝓbatio maio. qꝛ ſi diſtinctio in eo ꝙ dicit minorem entitatē in creaturis in diuinis facit diuerſa ſuppoſita. qꝛ ois entitas ī diuinis exiſtēs: eſt ſubſiſtens: multo plus diſtinctio in eo ꝙ iportat maiorem entitatem in creaturis. ſed abſoluta in creaturis important maiorem entitatem ꝙ relationes. ergo ſi diſtinctio in eſſe relatiuo facit ⁊ cōſtituit diuerſa ſuppoſita in diuinis: ꝓpter hoc ꝙ non eſt ſubſiſtēs: multo plus diſtictio realis in eſſe abſoluto deberet ibi facere diuerſa ſuppoſita: cum diuerſa eſſe abſoluta non minus ſunt ſubſiſtētia: ꝙ diuerſa eſſe relatiua. Si dicatur ꝙ non: quia illa ſunt diſperata. iſta vero oppoſita: non valet: qꝛ non minus ſunt diſtincta realr diuerſa ſuppoſita diſperata: ſicut ſoꝛ. ⁊ plato. que non ſunt oppoſita: ꝙ rationale ⁊ irrationale: que ſunt oppoſita. ¶ Tertia ratio talis eſt ſicut dictū eſt modo. itelligere ⁊ velle dei eſt ſuū eſſe. ſed in eis que ſunt realiter idē: ⁊ cōuertibiliter. multiplicato vno realiter multiplicatur aliud realiter. ergo ſi velle ⁊ intelligere in deo differunt realiter: oportet dare in deo duo eſſe abſoluta realiter differētia. ¶ Si dicaṫ ad hoc ꝙ non. qꝛ licet eſſentia: ⁊ relatio ſint ideꝫ re in diuinis: nō tamen plurificata relatione in diuinis plurificatur eſſentia. non valet: quia dictū eſt: ſi ſint idem cōuertibiliter re. Non ſic autem eſt de relatione. ⁊ eēntia: ſed intelligere ⁊ eſſentia in diuinis ſunt idē realiter in diuinis. ⁊ cōuertibiliter: ⁊ cuicūqꝫ conuenit eſſe. ⁊ intelligere. ¶ Si dicatur ad hoc qn dꝛ. ꝙ ideꝫ eſt in deo eſſe: ⁊ noſce. qd itelligiṫ de eē ſupaddito: nō de eē ſubſtātiali. Iſtud nihil eſt: quia etiam in creatura eſſe ſuperadditū ⁊ noſce ſunt idem. Augu. autē vult dicere: ꝙ in hoc differt iter deū: ⁊ creaturaꝫ: ꝙ in deo noſce eſt eſſe. In creatura autem non eſt ſic: quia nihil eſſet dcīt. niſi intelligeret de eſſe ſubſtantiali rei: nullus etiaꝫ ponit in deo eſſe abſolutum ſuperadditum. ¶ Qd autē nō differant realiter in principiando ꝓbo ſic. qꝛ aut eſſentia diuina eſt principiū generandi ſibi filiū: vt eſt preciſe intellectus: ⁊ principium ſpirādi. ſ. ſ. vt eſt voluntas preciſe. aut eſt principium producendi vtrumqꝫ: vt complectitur vtrumqꝫ. ſ. intellectum ⁊ voluntatem. ſi primo modo ſcꝫ cum preciſione ſequuntur duo inconuenientia. Primum eſt. ꝙ cōmunicatum ab agente excedit principiuꝫ formale productiuū: qꝛ filio cōmunicaṫ a patre: quicquid in diuinis eſt abſolutuꝫ pertinens ad intellectum ⁊ voluntatem. vel qdcūqꝫ aliud attributū. ſed ſꝫ te intellectus eſt preciſe principium cōmunicandi iſta. ergo cōmunicatū per talem productionē excedit principium cōmunicandi. ¶ Secundū inconueniens eſt. ꝙ quicquid pertinet ad voluntatem cōuenit filio per accidens. ⁊ quicquid conuenit producto: preter illud qd directe habet per ſe a principio productiuo ſuo conuenit ei vt tale per accidens. ſed ſm te qui ponit principium productiuū filij intellectū preciſe tale productuꝫ vt ſic nihil habꝫ directe ⁊ per ſe ex ſuo principio productiuo. niſi ꝙ pertinet ad intellectum. Et ſic omnia talis eſſe. puta eſſe volentem. eſſe iuſtum. ⁊ conſimilia conueniūt ſibi per accidens. ⁊ eodeꝫ modo poſſet deduci de volūtate reſpectu ſpiritus ſancti: ſi ponatur volūtas preciſe principium ſpiritus ſancti. Si autem ponatur ſcdo modo. ſcilicet ꝙ eſſentia diuina vt complectitur vtrumqꝫ. ſcilꝫ intellectū ⁊ voluntatē eē pncipiū ꝓductiuū in vnaquaqꝫ productionū illarū ſequiṫ propoſitū. ſ. ꝙ nō di

ſtinguātur in principiando: intellꝰ ꝛ volūtas: ita ꝙ vnū ſit ꝑncipiū alterius. ¶ Idē ꝓbo ex auctoritate Aug. que talis eſt. Qꝺ filius nihil habet niſi natū: ꝛ eodem modo ſpūs ſcūs nihil habꝫ niſi ſpiratū. Qꝺ nō ſic eſt intelligēdū: ꝙ quicqd hꝫ filius a patre ſit natū: qꝛ eēntia in filio nec eſt nata: nec eſt genita. Et eodē mō ē de ſpū ſcō. Sed ſic intelligendū eſt. ꝙ qcqd habet filius a patre: vel ipm eſt natū: vel eſt natiuitate cōmunicatum. ¶ Ex hoc arguo ſic. illud qꝺ habeť vt natū: ꝛ natiuitate cōmunicatū habeť ex per ſe ꝑncipio natiuitatis: ſed ſm auctoritatē ꝑmiſſam qcqd habet filius a patre: hꝫ vt natū: vel vt natiuitate cōmunicatū: ergo quicquid habet filius: habet ex per ſe ꝑncipio natiuitatis. Sed filius habet quicquid pertinet ad intellectū ꝛ volūtatē: puta intelligere: velle: ꝛ ſapientē eſſe: iuſtum eſſe. ergo oīa iſta habet ex per ſe principio natiuitatis: ſed hoc nō poſſet eſſe: ſi intellectus cū ꝑcuſione aliorū eſſet principium natiuitatis: quia tunc nō haberet ex per ſe principio: niſi ꝙ pertinet ad intellectū. ergo ꝛc. Et idem pōt dici de ſpū ſcō reſpectu voluntatis. ¶ Nunc reſtat oſtēdere in ſpeciali: ꝙ modi: qui ponunť ab aliquibus non valent. ¶ Sciēdū ergo. ꝙ in vniuerſo videnť poni ab aliquibus tres modi de differentia iſtoꝝ. ¶ Primus modus eſt. qui ponit differentiā inter iſta non ſolū in principiando. ſed etiam in eſſendo. Ei dicunt. ꝙ intellectus: ꝛ voluntas: ꝛ alia attributa. puta. ſcia: ꝛ iuſticia. ꝛ alia attributa differūt in deo formalr realr: ꝛ tn̄ formalitas vniꝰ eſt formalitas alteriꝰ realr ꝛ idētice. v. g. dicūt ꝙ volūtas. ꝛ intellꝰ. de qbꝰ nūc agiť. differūt formalr realr. ꝛ tn̄ formalitas vnius eſt formalitas alterius realr ꝛ idētice. Sed iſta videnť mihi paſſim iplicare ꝯdictionē. Quia q̄cūq; differūt realr differūt diuerſis realitatibꝰ. q̄rū vna nō eſt alia: ſꝫ ſm te itellꝰ ꝛ volūtas differunt realiter formalr. ergo dicunt diuerſas realitates: quarū vna non eſt alia: ſed hoc eſt falſum: qꝛ eſſe: velle: noſce: ꝛ cōſimilia: totū in deo idem ſunt ſm Augu. ꝗ ꝛc. Qꝺ autē illa: que differunt dicāt diuerſas realitates: quarū vna nō eſt alia. ꝓbo: quia illa que ponunť differre realr. aut dicunt vnā realitatē aut diuerſas. ſi diuerſas habeť ꝓpoſitum. ſ. ꝙ que differūt realiter dicant diuerſas realitates: quarū vna nō eſt alia: qꝛ vnū eoꝝ: que ſunt diuerſa: nō eſt aliud. ſi dicant eandem realitatem. ergo ſunt vnum realitate: ſed illa que ſunt vnū realitate. non differunt realitate: ꝛ h̄ realiter vtrobiq;: qꝛ impoſſibile eſt: ꝙ aliqua ſm idem eodē modo ſint diuerſa ꝛ idem. ergo dicere ꝙ talia differunt realr: ꝛ hr̄e vnam realitatem eſt contradicere ſibi. Dices ꝙ dicunt eādē realitatē idētice: nō tn̄ formaliter. ¶ Contra hoc arguo. Primo quia ibi eſt nugatio turpis: cū vnū idētice ſit idē ꝙ eē vnū vniuoce. vnde dicere vnū idētice: eſt idē noīaliter: ꝛ aduerbialiter ſignificare. Sicut ſi idē ſignificetur verbalr ꝛ aduerbialiter: vt ſi dicať currit currilr. ¶ Scꝺo arguo idē de formalitatibus: ſicut de realitatibus: quia ſicut iſta duo intellectus ꝛ voluntas differunt formaliter realiter: oportet ꝙ differant diuerſis formalitatibus: quarum vna non eſt alia: ſed hoc eſt contra eos: quia ipſi dicunt: ꝙ formalitas vnius eſt realiter formalitas alterius. ergo ꝛc. minor habeť ab eis. maior etiā faciliter patet. Quia ſi differunt formaliter: aut vna formalitate: aut pluribus: quarū vna non eſt alia. Non vna: qꝛ vnius ad ſeipſam non eſt differentia realiter: ergo oportet ꝙ ſi differāt formaliter realiter: ꝙ differant diuerſis formalitatibus: quarum vna non eſt alia. Et ſic iſte modus videtur mihi importare inconuenientia multa. ¶ Alius modus eſt: qui ponit. ꝙ iſte due emanationes differunt penes modū nature: ſiue intellectus: ꝛ penes modum voluntatis: ſicut penes neceſſitatē ꝛ libertatē agendi: ita ꝙ in modo agēdi intellectus eſt neceſſitas agendi: ꝛ ſic producitur neceſſario filius ꝛ verbū. In modo autem libertas voluntatis eſt. Et iſto modo ꝑducitur. ſ. ſ. ¶ Sed re vera ſalua reuerentia ponentiū: videť mihi minus probabile ꝙ dicitur. ꝗ ꝙ oporteat improbare. ¶ Et ꝯtra hoc adduco breuiter duas ratiōes. ¶ Prima talis eſt. libertas q̄ tu ponis in productione. ſ. ſ. aut eſt libertas arbitrij. aut eſt libertas a violentia: vel coactione: ſi eſt libertas arbitrij. ergo productio. ſ. ſ. erit contingens. ꝙ eſt abſurdum: quia quicquid eſt in deo abintra. eſt neceſſe eſſe. Dico aūt ab intra ꝓpter quedā: q̄ cōueniunt ſibi in habitudine ad creaturā. que poſſunt eſſe. ꝛ non eſſe. Si aūt loquaris de libertate a violentia: vel a coactione: eque libera eſt productio filij. ſicut productio. ſ. ſ. qꝛ nulla actio vel productio in diuinis eſt coacta: vel violenta. ¶ Scꝺa ratio talis eſt. qꝛ cōe dictum magiſtroꝝ ꝛ ſanctoꝝ eſt: ꝙ licet dicať. ſ. ſ. produci per modum voluntatis: tn̄ producitur per modū voluntatis: vt voluntas natura eſt: ne videať per modū volūtatis: vt voluntas agit libero arbitrio. ¶ Ex hoc ſic arguo. id qꝺ ꝓcedit per modū volūtatis prout volūtas eſt natura equalem neceſſitatē habet: ſicut illud ꝙ procedit per modū nature: qꝛ in illa productione: qua producit voluntas: vt eſt natura modus voluntatis eſt modus nature: h̄ enim importat vt natura ſed ſm te neceſſitas: que eſt in coactione filij: eſt neceſſitas agentis per modum nature. ergo ſimilis neceſſitas eſt in productione. ſ. ſ. ſicut in productiōe filij. ¶ Si dicať ad hoc. ſicut ipſi fingūt ꝙ neceſſitas ꝑductionis filij eſt neceſſitas preueniens actum nihil eſt. Primo. quia ſicut eſt dictū. ipſi ponūt neceſſitatem preuenientem in eo ꝙ agit per modum nature: ſed oſtenſū eſt. ꝙ in productione. ſ. ſ. eſt modus nature: qꝛ ibi volūtas agit vt natura: ergo in illa productione neceſſitas eſt preueniens: ſicut in productione filij. ¶ Item illa neceſſitas ꝑueniens: aut eſt neceſſitas agentis in agendo: aut eſt neceſſitas ipſius actus in eēndo. ſi primo mō vtrobiq; eſt iſta neceſſitas: qꝛ vtrobiq; agens neceſſario agit neceſſitate immutabilitatis nālis. ꝛ ſic penes talem neceſſitatem nō differunt. Si autē loquaris de neceſſitate actus in eſſendo: vtrobiq; talis neceſſitas eſt neceſſitas ſubſequēs ſaltē ſm nr̄m modū intelligendi: quo vtrobiq; neceſſitas in eſſendo ſe habꝫ per modum paſſionis ſm noſtrū modum intelligendi. ¶ Tertius modus eſt: qui dicit. ꝙ iſte due productiones differunt penes modum ſm expreſſionem ꝛ impreſſionem. ¶ Ad cuius euidentiam eſt ſciendum: ꝙ ſicut dicunt modus producendi per modum nature ꝛ intellectus eſt producere per impreſſionē eius. ꝙ eſt formale in ipſo materiali: ſicut cera figurata fit per impreſſionem figure in cera. ſed productio per modum voluntatis eſt producere per expreſſionem formalis de materiali. ſicut dicunt: ꝑducitur flāma de carbone. Iſte aūt modus ſꝫ alios vł iter alios eſt rudior: ꝛ iprobabilior: ꝛ in eo nllā apparētiā video. ¶ Ad cuiꝰ euiꝺ͠s ē ſciꝰ. ꝙ impreſſio ꝓprie loquēdo nō habet locū niſi in corporalibꝰ. Unde opꝫ: ꝙ h̄ accipiatur impreſſio. put importat modū eſſendi: quo aliquid eſt in alio ſubiectiue vel ſm rem: vel ſm rōnē intelligēdi. Similr expreſſio nō pōt ſic accipi pro exitu corporali alicui de aliquo ꝓpter impreſſionē factā in eo. ſicut exprimitur aqua de ſpōgia: ſed opꝫ ꝙ accipiatur in cōi pro aliquo modo eēndi ab aliquo qualitercūq;. ¶ Ulterius ſciēdū: qꝺ ipſi dicūt

ꝙ iſtud mãliter: de quo ꝓducitur perſona in diuinis eẽ ipſam eſſentiã. Formale autẽ ꝓprietas pſone ꝓducte. ℭ Iſtud autẽ: vt mihi videt̃. eſt irrõnabile. Primo q2 iter eſſentiã: ⁊ ꝓprietatem nõ poteſt eſſe rõ mãlis ⁊ formalis ꝓprie dicta ſm rem. ſed ſolũ ſm rõnem intelligendi tñ: q2 nõ eſt ibi ſubiectũ realr recipiens: nec forma recepta: ſed ponere rõnem diſtinctionis emanationum id: qḋ cõuenit deo ſm rõnem intelligẽdi eſt incõueniens. g̃ ⁊c̃. ℭ Scḋo q2 etiã accipiẽdo talez impſſionem ſm modũ itellĩdi nõ plus eſt de impſſiõe in vna q̃ in altera: q2 impreſſio ſic dicta nihil importat q̃ aliquid eſſe in aliquo ſubiectiue ſm rẽ: vel ſm rõnem intelligẽdi: ſed ꝓprietas ſpũs. ſ. eſt itrinſeca eſſentie: ſicut ꝓprietas filij. ⁊ ecõuerſo. ergo ⁊c̃. ℭ Tertio q2 non eſt plus de impſſione in ſpũ ſcõ q̃ in filio: q2 ꝓprietas ſpiritus ſancti nõ plus eſt ab eſſentia: nec plus erit eẽntiã q̃ ꝓprietas filij. ⁊ econuerſo. ergo ⁊c̃. ℭ Scḋo. q2 vniuerſaliter ipoſſibile eſt: ꝙ aliqua ſe habeãt ꝑ modũ materialis ⁊ formalis ſm rem: vel ſm rõnez itelligẽdi: niſi inquãtũ vnum perficit alterum: ⁊ eſt in ipſo: ſicut forma in ſubiecto: ſed nõ poteſt ibi accipi impreſſio. niſi eſſet iſto modo. ergo omnis ꝓductio alicuius cõſtituti ex mãli ⁊ formali: eſt ſm impreſſionẽ. ℭ Exemplũ: ꝙ inducit de carbone: eſt valde rude. q2 carbo nõ eſt mã flãme ꝓprie loquẽdo: ſed fumus reſolut⁹ a carbone. ⁊ adhuc talis fumus nõ eſt mã permanẽs: ſed eſt mã tranſiens. ex quo. ſ. corrupto generat̃ flãma: qua generata: ſiue in cuius generatione imprimit̃ forma ſua materie flãme. ℭ Dico ergo ad queſtionẽ: ꝙ emanatio pſonarũ nõ preſupponit quãcũq3 diſtinctionẽ intellectus et voluntatis: quantũ ad abſoluta: que dicunt nec in eſſendo: nec in principiãdo: vt deductum eſt: nec aliquis illorũ modorũ: ſm quo diſtinguitur ab alijs inter intellectum ⁊ voluntatẽ valet ad ꝓpoſitũ. ℭ Sed contra h̃ poteſt obijci dupliciter. Primo ex ꝓprietate perſonarum ⁊ emanationũ. ℭ Secũdo q2 nulla diuerſitas eſt inter intellectũ ⁊ voluntatẽ in diuinis. Nõ vr̃ quõ poſſit dici plus vna perſona ꝓduci per modũ intellectus q̃ voluntatis: nec etiã videt̃: ꝙ vna pſona plus debeat dici verbũ q̃ alia. ſicut a ꝓponẽte eſt obiectũ. ℭ Secunda rõ eſt talis. ⁊ ſumitur ex ſufficiẽtia emanationũ ſic. q2 qua rõne idem principiũ re in nullo diuerſificatum eſt principiũ duaꝝ emanationũ. eadẽ rõne pluriũ ſed ſm te principiũ vtriuſq3 emanationis eſt vnũ re in nullo realiter diuerſificatũ. ergo eadẽ rõne: qua poſſũt poni due emanatiões: poſſũt poni plũes: ⁊ ſic nõ põt reddi ratio ſufficiẽtie eoꝝ. ſ. q̃re ſunt tot: ⁊ non plures neq3 pauciores. ℭ Ad primum iſtoꝝ dõm: ꝙ licz in diuinis nõ ſit diuerſitas inter intellectũ ⁊ voluntatẽ: vt dictum eſt: tamẽ in diuinis eſt aliqua perſona ꝓducta a nõ ꝓducto tñ: ⁊ alia ꝓducta ab vtroq3. alia ꝓducens. ⁊ nõ ꝓducta ſm ordinem: q̃ ponit Aug. ibi. ſ. ordinem. non quo vna eſt pretter aliam: ſed quo vna eſt ab alia. ⁊ ordo iſte terminat̃ in ſpũ. ſ. q2 vltra non eſt productio. filius autez in diuinis eſt medius. q2 eſt qui ab alio. ⁊ a quo eſt alius. Nunc autẽ in natura intellectuali: in qua iſta differũt realiter re abſoluta actus intelligendi. ⁊ eius emanatio precedit realiter ẽt ordine nature actuz voluntatis: ⁊ in actu voluntatis: ſiue in eius emanatione terminatur totus ꝓceſſus infra naturã intellectualem: ⁊ ideo in diuinis: vbi nõ poſſunt abſoluta realiter diſtinguĩ: illa perſona: que eſt ab alia. ⁊ a qua eſt alia. q̃ eſt ſm talem ordinem media: habet modũ intellectus. illa autem que eſt ab alia. ⁊ a qua nõ eſt alia. in qua ordo terminatur: habz modũ voluntatis. ℭ Sed contra hoc poteſt obijci: q2 ſm hoc vt videtur filius nõ ex ꝓprietate rei hz: ꝙ ſit verbũ. vel per modũ intellectus: ſed magis ex quadaz ſimilitudine ad creaturam: ſicut dicit̃ leo: vel agnus. vt videtur. ℭ Ad hoc dicendũ. ꝙ licz ex creaturis trãſferamus iſta nomina. ſ. moduz intellectus. ⁊ moduz volũtatis. ⁊ iuſtitiã: ⁊ paternitatẽ. ⁊ ſimilia in deũ: nõ tamẽ ſequitur: quin ex natura rei talia ſint in deo. ſicut eſſe patrez. iuſtum: ⁊ ſimilr de alijs. ita etiã filiũ eſſe vbũ: ⁊ hr̃e modũ intellr̃ predicto modo. ⁊ ſimiliter habere modũ voluntatis. ℭ Secundo modo cõuenit deo ex natura rei: licz in cognitionẽ iſtoꝝ nõ deueniam⁹ niſi ex creaturis. nec ſequitur: ꝙ iſta conueniant deo. ſicut leo. vel agnus. Q2 leo vel agn⁹ dicitur de deo trãſlatiue ꝓpter hoc: ꝙ inuenitur q̃dã ſilitudo analoga inter ea in aliquibus: que ꝓprie cõueniunt hinc inde in mãſuetudie. vel fortitudine. Uñ ſciẽdũ. ꝙ q̃dam dicuntur de deo. que ſignificant creaturas. Et iſta dicunt̃ de deo trãſumptiue tantũ: ⁊ nõ ex ꝓprietate rei ſicut eſſe leonẽ: quedaz aũt dicunt̃ de deo ex ꝓprietate rei: tamẽ in eorũ cognitionem nõ deuenimus: niſi ex eis: que videmus in creaturis: ⁊ talia ſunt filius: ⁊ ſpũs ſcũs: ⁊ habere ꝑ modũ intellect⁹. ⁊ volũtatis. ſicut etiã eſſe patrẽ: vel filium. vel miſericordẽ. ℭ Ad ſcḋm dõz ꝙ ſufficientia emanationuz. vel productorum per eas nõ ſemper accipitur ex principio effectiuo. Primo aliquando accipitur ex formalitate ꝓductoꝝ ſm q̃ ꝓducta non poſſunt eſſe plura. nec pauciora quacunq3 virtute. ſicut triangulus quacũq3 virtute: vel quocũq3 principio effectiuo vno vel pluribus non poteſt fieri: nec eſſe nõ vt habẽs tres angulos: nec plures: nec pauciores: q2 h̃ hz ex ſua formalitate eſſentiali. Ita etiaz dico de trinitate. ꝙ ipſa eſſentia diuina ex ſua formalitate eſſentiali habet: ꝙ ſit vnum abſolutũ. ⁊ talia tria relatiua: nec plura: nec pauciora. niſi ſua formalitas: q̃ formalitas eſt talis. ℭ Et quecunq3 alia rõ adducitur ad ſufficientiã talium iſtaꝝ emanationũ videtur mihi adduci poti⁹ ad quãdaz adaptationẽ q̃ ad neceſſitatem: ⁊ ſic patet ad qõnem. ⁊ ad obiecta.

Qõ. IIII.

Poſtea q̃rebatur. ſuppoſito ꝙ de⁹ ſit infinite virtutis. Utruz poſſit facere effectum infinitũ in actu. Uidetur ꝙ ſic. quia deus põt facere ꝙ nõ implicat ↄtradictionẽ. g̃ ⁊c̃. ℭ Contra nullũ infinitũ clauditur terminis: ſʒ creatura clauditur terminis: q2 limitata. ergo ⁊c̃. ℭ Reſpõdeo ad iſtaz qõnẽ dõm. Quod infinitas poteſt accipi: vel in magnitudine: vel in multitudine. In magnitudine adhuc dupliciter. vel in magnitudine molis: vel in magnitudie virtutis: ſiue vigoris. Quantuz ad magnitudinẽ molis nititur phs in. 8. phyſi. ꝓbare ꝙ impoſſibile eſt eſſe magnitudinez infinitam: vel corpus infinituz. Ubi ẽt ꝓbat: ꝙ impoſſibile eſt: ꝙ virtus infinita: ſiue vigor ſit in corpore finito. vel finita in infinito. Et q2 rationes ſue ꝓcedunt de corpore nãli habẽte grauitatem. vel leuitatẽ. vel vigorem aliquẽ mouendi forte nõ ccluderent reſpectu agentis ꝙ poteſt facere corpus ſine talibus: vel ſaltẽ quãtitatẽ ſine ſubã: ⁊ talib⁹ q̃litatib⁹. ℭ Rõnes etiã q̃s adducit in 3⁰ phyſi. reſpectu talis agẽtis non vident̃ neceſſario ccludere: q2 fundãtur ſuper motuz. q neceſſario conſequitur corpus nãle ſm eum: vel ſuper hoc. ꝙ eſt occupare totũ. Ad qḋ ſequeret̃: ꝙ duo corpora eſſent ſimul. cũ multa corpora appareãt in rerũ nã. Qḋ mediũ non concluderet reſpectu illius: qui põt facere plura corpora eſſe ſimul. Et ſi ccluderet aliquo mõ: non tamẽ con

Infinitas duplex.

T. c. 70. c. 79.

T. c. 37. ⁊ infra.

cludetur.ꝙ quātitas vel quātū infinitū nō poſſet eſſe abſolute.ſed ꝙ nō poſſit eſſe ſtante multitudine corpo rū.q̄ꝫ videmus:tñ poſſet rō p̄bi ſic formari.q2 ſi quan tum aliquod infinitū poteſt eſſe:etiā tales vigores infi niti poſſunt eſſe:puta grauitas infinita:vel leuitas infi ta:vel lumē infinitū.ꝯñs eſt falſuꝫ.ergo ⁊ impoſſibile. vt ipſe ꝓbat.ergo ⁊ añs.ſ.ꝙ aliquod quantū infinituꝫ poſſit eſſe:q2 ſemper ſeqtur ⁊ valꝫ tam in ꝓpoſitioni bus de ineſſe q̄ꝫ in ꝓpōnibus de poſſibili:ꝙ ſi añs eſt impoſſibile ⁊ ꝯñs.nō tamē ecōuerſo.vnde ſi iſta eſt bo na.ſi a.eſt impoſſibile b.eſt impoſſibile ad oppoſitū cō ſequētis ſequit̄ oppoſitū antecedētis.ſ.ſi b.eſt impoſ ſibile.⁊ a.eſt ipoſſibile.Ex natura etiā quanti poteſt ta lis rō accipi ſic ꝓbabilr̄:q2 ſicut paſſio linee.eſt rectuꝫ ⁊ curuū:ita paſſio corꝑis eſt eſſe ſphericū vl̄ tetragonū. vel aliqua alia figura figuratū:ſed ipoſſibile eſt aliqḋ quantuꝫ infinitū eē tale.ergo impoſſibile eſt aliqḋ infi nitum quantū eē.Maior pꝫ.q2 ſicut paſſio linee eſt re ctum vel curuuꝫ.ita paſſio quanti ꝙ dicitur corpus eſt ſphericū.vel aliquod ꝯſimile.Minor nota eſt per ſe.q2 oppoſitū implicat cōtradictionē.ſ.ꝙ ſit finitū vel infi tum.q2 oē ſphericū.vel aliqua figura figuratū eſt fini tum.vnde ponere ꝙ ſit ſphericū ⁊ infinituꝫ eſt ponere cōtradictoria. ¶ Si dicatur ad hoc.ꝙ ſic ſe habꝫ ſphe ricū ad corpus.ſicut curuū vel rectum ad lineaꝫ.q2 po ſito per ipoſſibile.ꝙ linea eſſet infinita.adhuc eſſet cur ua vel recta.ſed ſi ponatur corpus infinitum.nō poſſꝫ eſſe ſphericū.nec aliqua figura figuratū. ¶ Contra.q2 tres ſpēs quātitatis cōſequit̄ vt per ſe paſſio quedā ꝓ portionaliter.puta longitudinē:quedā latitudinē:que dam ꝓfunditatē.ergo ſicut paſſiones cōſequētes lon gitudinē nō poſſunt ſeparari ab ea:ita nec paſſiones cō ſequētes corpus poſſunt ſeparari ab eo.⁊ ideo ꝙ repu gnat talibus paſſionibus repugnat corpori ſiue quāto ꝙ eſt corpus.ſed infinitū repugnat manifeſte talib⁹ paſ ſionibus.ergo ⁊c̄. ¶ Idē poſſet ꝓbari ſic ꝓbabilr̄:⁊ ē cōfirmatio precedētis rōnis:q2 corpus ꝙ ponitur infi nitum:aut eſt infinitū negatiue:q2 nec hꝫ fineꝫ:nec na tum eſt habere.ſicut dr̄ deus infinitus.aut eſt infinitū priuatiue:q2 nō hꝫ finem:ſed aptum natuꝫ eſt habere. Primo modo nō pōt eſſe:q2 ſaltem paſſio nō pōt ſepa rari a ſubiecto aptitudine:ſed terminationes ſuppoſite ſunt paſſiones corporis.vt dictū eſt actu.vel aptitudi ne.ergo impoſſibile eſt:ꝙ fiat aliquod corpus.ꝙ ſit ne gatiue infinitū:nec priuatiue:q2 priuatiue infinitū dici tur ꝙ caret fine.⁊ ꝙ natū eſt habere:ſed corpus infini tum nō eſt natuꝫ terminari:vel fieri ſine illo:ſine quo natum eſt corpus terminari.ſ.figura ſpherica:vel tetra gona:vel alia tali qualitate.ergo ⁊c̄.ꝓbatio mi.q2 ſi ifi nituꝫ natū eſt p̄dicto modo terminari.aut eſt ꝟ aliquo dēpto ab eo.aut nō dēpto.aliquo nō dempto nō poteſt eſſe:q2 adhuc manet infinitas.cui repugnat terminari. ſi aliquo dēpto:aut id dēptum eſt finitū:aut infinituꝫ: ſi finituꝫ.adhuc ꝙ remaneret eſſet infinitū.q2 infinitū excedit finitū in infinitū.ſi illud ꝙ demit̄ eſt infinitū. quero vtrum illud ꝙ remanet ſit finitū.aut infinitum ſi ſit infinitū.erunt duo infinita.⁊ cuilibet eorum repu gnabit terminari.ſi finituꝫ.tunc illud ꝙ dicitur rema nere eſt quedā pars finita infiniti.⁊ dēptuꝫ adhuc eēt infinituꝫ:cui repugnabit terminari. ¶ Si dicatur ꝙ il la paſſio ſufficit ad hoc.ꝙ illa paſſio cōueniat aptitudi ne quāto infinito quātū ad aliquaꝫ parteꝫ finitā eius. ¶ Cōtra.q2 talis paſſio nō ſeqtur quātū ſꝫ aliquaꝫ ſi gnatā partē eius:imo ſequitur quātū in eo qḋ quātuꝫ: ꝙ aūt ſequitur quātum in eo ꝙ quātum debet cōueni re toti quāto. ¶ Item iſta pars infinita:que pōnit̄ ter minari manēte actu corpore ifinito aut accipit̄ finita ſm ſignationē aie:aut in eſſe reali.ſi ſm ſignationē aie tunc in eſſe formali nihil hꝫ de finitatiōe:ſi autē in eſſe reali:quero quō diuidit̄ ⁊ ſequeſtrat̄ a toto infinito. ſcꝫ aut ſitu ⁊ loco.⁊ hoc eſt ipoſſibile.cū corpus infini tum occupet locū.aut per inciſioneꝫ:ſiue per aliam diſ continuationē:ſicut ſi aliquod corpus ſphericū eſſet in aliqua diſcōtinuitate partiuꝫ ⁊ nō ab aliqua.⁊ iſtḋ nō valet.q2 tunc etiā pars eſt infinita in actu.⁊ ſic adhuc manebit:ꝙ infinitū in actu nec quātum ad ſe totū:nec quātuꝫ ad partē eius manētem poſſet fieri in eſſe reali Et ſic pꝫ ꝙ quātum nō pōt eſſe infinitū negatiue:quia tunc repugnaret ſibi ſua paſſio etiā aptitudine.nec pri uatiue.vt deductū eſt. ¶ Item poſſet ſimilr̄ argui ſic. q2 paſſio quāti eſt eſſe cōmēſurabile quāto.ſed infinito nō conuenit hoc nec actu nec aptitudine.ergo ⁊c̄.ſicut prius. ¶ Item eſſe q̄ꝫtum pōt diuidi in duo media vel ſm reꝫ.vel ſaltem ſm ſignationē aie:ꝙ dico ꝓpter cor pora celeſtia.que forte non ſunt diuiſibilia in eſſe reali. Sed talis diuiſio repugnat quāto infinito actu ⁊ apti tudine.ergo ⁊c̄.probatio minoris.q2 in illo:in quo oia ſunt equaliter media vel nō media nō pōt dici vel da ri mediuꝫ terminate ſm rem vel ſm ſignationē anie. Sed in quāto infinito oia ſunt equaliter media:q2 ex quo nō ſunt ibi extrema:nō eſt ibi ſignare mediaꝫ par tem in quocūq3 ſigno.ergo ⁊c̄. ¶ Si autem querat̄ de ifinito in vigore:ſiue i perfectiōe.dupliciter adhuc pōt tale infinitū intelligi.Uno modo ꝙ dicatur ifinituꝫ id qḋ excludit oēm fineꝫ.⁊ terminū:quo ens terminatur. vel ad gen⁹ vel ad ſpēm.Alio modo ꝙ excludat deter minatū gradū intēſionis in vigore:vel perfectione:ꝙ impoſſibile ſit fieri virtute diuina infinitū.Primo mō: dictū poteſt faciliter ꝓbari.q2 tale ifinituꝫ ſi eſſet:eſſet equalis perfectionis cū deo:ſed hoc eſt impoſſibile.er go ⁊c̄.Antecedēs pꝫ.q2 iſta ifinitas eſt infinitas perfe ctionis diuine.ſ.nō finiri ad genus vel ſpēm.⁊ ideo nō poteſt iueniri talis ifinitas in perfectiōe equalis:perfe ctioni diuine.impoſſibilitatē aūt ꝯñtis q2 eſt nota con cedunt oēs. ¶ Et pꝫ ēt rōne.q2 impoſſibile eſt.ꝙ id ꝙ eſt factibile non differat ſpē vel plus ab eo:ꝙ eſt per ſe neceſſe eſſe:q2 quecūq3 ſunt eiuſdem ſpēi:equaliter ſūt factibilia.ſed ea que differunt vel ſpē:vel plus:nō poſ ſunt eſſe equalis perfectionis:cū equalitas perfectiōis requirat vnitatē gradus in ꝑfectione formali:ꝙ repu gnat diuerſis ſm ſpēm.ergo impoſſibile eſt aliquid fa ctibile a deo eſſe equalis perfectionis cū deo.⁊ ſic patꝫ impoſſibilitas cōſequētis.Si autē loquamur de infi nito in vigore determinato quidē ad genus ⁊ ad ſpēm ad ꝙ vt pꝫ ex dictis.oꝫ determinari oēm naturā crea tam.adhuc eſt impoſſibile talem infinitateꝫ in vigore inueniri in aliqua natura creata. ¶ Ad cuius euidētiā vt ſciatur melius quid eſt determinari ad genus ⁊ ad ſpēm:ſciendum ꝙ aliquid determinari ad genus ⁊ ad ſpēm duplr̄ eſt.Uno modo ꝙ dicit aliquid cōe diuer ſis predi^{ca} ſiue vniuoce:ſiue equiuoce:q2 non refert ad ꝓpoſituꝫ pro nūc.ſiue ens ⁊ vnum dicātur eſſe in ge nere:ſiue trāſcendere.q2.ſ.dicunt̄ aliquod cōe exiſtēti bus in diuerſis generibus.tamen cōtenta ſub eis.puta homo bos.albedo nigredo dicūtur res exiſtētes in ge nere vel ſpē.Similr̄ ſubſtantia.vel quocūq3 genus ge neraliſſimū in ſua cōitate acceptum non eſt in genere. talis dicunt̄ nō eſſe in genere:q2 excedunt ſm predica tionem illa que cōtinentur in genere.Alio modo dicit̄ aliquid nō determinari ad genus vel ad ſpēm. Nō q2

Quid ē de terminari ad genus vel ad ſpēm ⁊ quot modis con tingat.

dicat aliquod cōe exiſtentibus in genere:ſed qꝛ in vno ſimplici ⁊ eodē nūero cōtinet perfectionē oīum generum:quātum ad id ꝙ eſt ſimplr perfectionis in eis:ſicut ſi aliqua res eadē nūero eſſet:que per vnā ⁊ eādez ſimplicē eſſentiā haberet ſubſiſtere:vt iuſtū eſſe:volentem eſſe:⁊ ſic de alijs:talis res eēt extra genus: non qꝛ diceret aliquid cōe multis:ſicut precedētia:ſed qꝛ vnū numero exiſtēs includit id ꝙ eſt perfectionis ſimplr in diuerſis generib⁹:⁊ tale ens eſt deus. Nulla autem creatura eſt tale ens:vt ꝓbatū eſt ſuperius. Unde per oppoſitū ad non limitatū ſiē ad genus.oīs creatura eſt limitata ad genus ⁊ ad ſpecies vna numero exiſtens: qꝛ gcqd eſt in aliquo genere:eſt i aliqua eius ſpē vna qꝛ limitaꝰ ⁊ ad ſpēm. His premiſſis qñ queritur. vtrū aliquid poſſit eſſe infinitū in vigore ſcḋo modo ſic.ſ.ꝙ haberet infinitatē perfectionis.īfra tñ limites ſpēi: ita ꝙ ſi poneremꝰ vnam charitatez determinatā ad ſpēm eſſe infinite intenſionis. Dico ꝙ iſto modo nulla creatura poteſt fieri infinite perfectionis in actu: ⁊ hoc ꝓbo.illa forma aut habȝ latitudinē ſm magis ⁊ minus. aut nō:ſi nō ꝓbo ꝙ nō poteſt eſſe infinita in actu: nec ēt in potētia vna ⁊ eadē numero exiſtēs: qꝛ oīs creatura limitata ad ſpēm ſiue ad gradum ſpecificū nō hñs latitudinem intenſi ⁊ remiſſi eſt neceſſario ⁊ ſimpliciter finita:ſed ꝙ eſt ſimplr finitꝰ ex natura ſua impoſſibile eſt eſſe infinitū actu vel potētia.ģ ⁊c̄.Mi. patet. Maior etiā de facili poteſt oſtēdi:ꝙ infinitatio talis nulla eſt finitatio ad ſpēm.infra ꝗ̄ nullam latitudinē hȝ:⁊ ideo finitari vel limitari:ad ſpēm eſt ipſaȝ eſſe finitam ſimplr.Si autē habeat latitudinez intenſi ⁊ remiſſi.Adhuc ꝓbo ꝙ īpoſſibile eſt:ꝙ ſit īfinita in actu: qꝛ aut hȝ latitudinē intenſi ⁊ remiſſi vſqȝ ad certū gradum limitatū ⁊ finitū.aut nō:ſi ſic habetur ꝓpoſitum. qꝛ habēs limitatū gradūȝ perfectionis nō poteſt infinitū eſſe in actu vel potētia.Si autem nō habeat limitatum gradum:quin vltra quilibet poſſit accipi maior. Adhuc ꝓbo. ꝙ aliqua forma ſit actu infinite extēſionis.❡ Et hoc ꝓbo duplr.Primo qꝛ illa forma infinite extenſionis aut pōt remitti aut nō:ſi nō pōt remitti: ergo nec corrūpi:nec etiam annihilari per ſubtractionem cuiuſcūqȝ cōſeruantis:qꝛ forme intēſibile eſt.aut ſicut poſſunt fieri.ita ⁊ corrūpi:⁊ ſicut poſſunt remitti: ita ⁊ intēdi:ſed hoc eſt falſum de omni creatura:qꝛ oīs creatura eſt annihilabilis. ergo ⁊c̄. Si poteſt remitti. Quero vtrū demptū per remiſſionē:vel remanēs poſt talem demptionē ſic ſe habeat:ꝙ vtrūqȝ ſit infinitꝰ. aut vtrūqȝ finitū:aut vnū finitū ⁊ aliud infinitum: ſi vtrūqȝ infinitꝰ: ergo facta remiſſiōe manēs adhuc ē infinitū:⁊ eſt infinite intenſionis:ſed nō videṫ ꝙ poſſit eſſe maior intenſio ꝗ̄ infinita.ergo remanēs ⁊ aliō demptū non eſt maioris intenſionis ꝗ̄ alterum tñ:et ſeqͥtur ꝙ remanens poſt remiſſionē factā eſt eque intenſum:ſicut prius:que videnṫ incōuenientia:ſed vtrūqȝ eſt finitꝰ.ergo cōprehēdet vtrūqȝ gradum infinite intēſionis:ꝙ ē contra poſitū.Si aūt alterꝝ eſt finitꝰ:⁊ alterū infinitum:tunc cōſtitutū ex vtroqȝ non eſt maius ꝗ̄ alterum:cum infinito nō ſit dare maius: ⁊ ſic ſeqͥtur idē incōueniens ꝙ prꝰ.❡ Scḋa rō talis eſt.qꝛ ſi aliquid eſt infinitum aptū natum hr̄e finem:videṫ ꝙ īfinitas eiꝰ nō ſit inſil accipiēda ſȝ ſucceſſiue accipiēdo vnū poſt aliud i infinitū: ſed eius finitas in creatura ē hmōi.ergo ⁊c̄. ꝓbo maiorē: qꝛ id ꝙ natꝰ eſt fieri maxie eſt natū fieri in fcō eſſe:qḋ nō pōt aliter fieri. Sed infinitum:de quo loqͥtur dicitṫ infinitū aptū natum in fieri.ergo eius infinitas debet eſſe in facto eſſe:⁊ per ꝯñs. eiꝰ īfinitas nō eſt inſil accipiēda:ſȝ ſi hȝ aliquā īfinitatē.oȝ ꝙ īfinitas eiꝰ ſit:vel inſil accipiēdo.vl̕ i ſucceſſiue accipiēdo ģ ⁊c̄. Minor etiā patȝ faciliter: qꝛ ſi aliqua eſſet natura intēſibilis ⁊ remiſſibilis:que nō poſſet habere finem:impoſſibile eſſet ꝙ fieret niſi infinita.ſed ħ eſt impoſſe.ergo ⁊c̄.ꝯña pȝ.probo impoſſibilitatē cōſequētis duplr. Primo ex parte forme:qꝛ forma intenſibilis ſiē ⁊ remiſſibilis pōt fieri intenſe ⁊ remiſſe: ſed illa que nō poteſt fieri niſi in finita nō pōt fieri intenſe:⁊ remiſſe.ergo ⁊c̄.❡ Item ad idem ex parte forme: ꝙ ſi eſt aliqua nā talis poſſibilis fieri:ꝓbabile eſſet ꝙ iam facta eſſet:qꝛ ꝓbabile eſt:ꝙ deus faciat aliquam rem poſſibilē haberi ſimul ⁊ in actu:vltra quā nō poſſit aliquod maius haberi:ſi aliquid vnū tale pōt eſſe. ❡ Ex parte etiā dei in eius poteſtate eſt facere intenſibilia:⁊ remiſſibilia intenſe ⁊ remiſſe. ❡ Tertio pōt ad idem argui ſic.ꝓbabiliter qꝛ īfinitas dei. vt videṫ oppoſito modo ſe habȝ ad finitatē creature:ſȝ infinitas dei conſiſtit inſimul habēdo totā infinitatez.ergo īfinitas:que poſſibilis eſt creature.ſe hēret oppoſito modo.ſ.in ſucceſſiue accipiēdo vnū poſt aliud in infinitū. ❡ Quarto poſſet idem ꝓbari ꝓbabilr ſic.qꝛ aliqua talis infinitas ordinata ad actū poſſet habere actū infinite intenſionis.ꝯña eſt impoſſe.ergo ⁊ añs. Impoſſibilitas cōſequentis pōt apparere ꝓbabilr:qꝛ videṫ ꝙ impoſſe ſit: ꝙ ſit creatura:que poſſit habere effectū infinitū:ꝯñtia etiā facilr pȝ:qꝛ cā infiniti vigoris pt habere effectū infinitum:ſi tñ talis infinitas nō repugnet actui:qui ē effectus forme:que eſt principiū eius:niſi forte ſit actus includēs ſucceſſionez in ſui rōne ꝙ nō opȝ in oībus ſic vt pȝ in rebus cātis non pōt eſſe infinitꝰ in vigore in actu.❡ Quantū ad infinitum in multitudine videtur etiā ꝙ nō poſſit eſſe multitudo infinita in actu virtute quacūqȝ:⁊ ſi agatur de multitudine differentiū ſm ſpēm:facilr ħ pȝ:qꝛ talis infinitas non pōt eſſe in actu: niſi ponatur aliqua creatura infinita in actu per modū infiniti in vigore:de quo dictū eſt.ſed hoc eſt impoſſibile.ergo ⁊c̄. Impoſſibilitas ꝯñtis:pȝ ex dictis.Ex hoc ēt ſeqͥtur:ꝙ ſint infiniti gradus inter iſtaȝ ſignatā: ⁊ quācūqȝ aliā datā:qꝛ in diſtātia īfinita nō poſſunt eſſe infiniti gradus:⁊ iſtud eſt oppoſitū antecedentis huiꝰ.ſ.ꝙ eſſent infiniti gradus ſpecifici:ſed ad oppoᵐ ꝯñtis ſeqṫ oppoſitū añtis.ergo ꝯſequētia pͥma fuit bona. ❡ Idē etiā poſſȝ ꝓbari ex rōnibus factis de vigore:que ēt iā fient de multitudine nūerali ꝗ̄tum ad multitudinem numeralē in eadē ſpē. Hoc idem ꝓbatur ſic.⁊ qdem ſi ponatur: ꝙ numerus dicat aliquā vnam formā extra aīam:ſm ꝗ̄ accipianṫ ſpēs numeroꝝ.ſ.ternarij quaternarij ⁊c̄.facile eſſet ꝓbare ſic.qꝛ eſſe creatuȝ:ſiue ſit in multitudine:vel alius limitatū ad ſpēm eſt finitū:ſicut ſupra patuit:ſed multitudo infinita nō cōtinetur in aliqua ſpē.ergo impoſſe eſt aliquā multitudinē creatā eſſe actu infinitaȝ.Sed qꝛ hoc eſt dubiū apud aliquos:pōt idē ꝓbari de omni multitudine numerali gñaliter ſic. ❡ Primo duabus rōnibus factis:qꝛ īfinitas multitudinis create eſt infinitas illius:ꝙ natū eſt habere finē ⁊ deducaṫ poſtea ſicut prior rō. ❡ Secūdo qꝛ oppoſito modo ſe habet ad īfinitatē dei: ⁊ deducetur rō ſicut prius.❡ Et cōfirmatur rō.qꝛ infinitas talis qualis eſt in creaturis oppoſito modo ſe habȝ ad actum cōpletū: ⁊ iō ratio eius nō eſt in habēdo ſucceſſiue vnuȝ poſt alterūȝ. ❡ Quarto qꝛ facta multitudine i actu vel deus poſſet facere aliā multitudinē vel nō:ſi ſic poſſet facere in infinitū:ergo īfinita:qꝛ qua rōne pōt facere aliquā multitudinez infinitā in actu:eadē rōne aliam: ⁊ ſic in infi-

nitum. Et ſic pōt plus ꝙ̄ infinitū in actu: ⁊ ſeqtur etiaꝫ
ꝙ vtroqꝫ modo eſt īfinitas in multitudine tali.ſ.⁊ in iā
accipere: ⁊ etiā in accipiēdo multitudinē īfinitam vnā
poſt aliā. Si nō: aut hoc eſt ꝓpter defectū mãe: aut ꝓꝑ
defectū agētis virtutis: aut ꝓpter repugnantiā infinita
tis ad multitudinē creatā. Nō ꝓpter defectū materie:
qꝛ agens ꝙ nō preſupponit mām ſed ꝓducit nō impe
ditur agere ꝓpter defectū mãe. tale agens eſt deus. er
go ⁊c̃. Nec ꝓpter defectū virtutis agentis: qꝛ īfinitum
excedit quodlibet finitū: nec etiā ꝓpter repugnantiaꝫ
infinitatis ad multitudinē creatā: ſi aliqua multitudo
creata pōt actu fieri: qꝛ qua rōne pōt fieri vna multitu
do īfinita: eadēꝫ rōne ⁊ īfinita infinities: qꝛ in qualibet
multitudīe creata oꝫ ponere īfinita īfinities. ¶ Et pꝫ
ꝙ ſi ponat̄ ꝙ deꝰ poſſit aliquā multitudinē infinitā in
actu facere: qō poſſit facere īfinitas multitudines infi
nities. Qō nō videt̄ ꝓbabile: qꝛ aliqd eſſet maius infi
nito: ⁊ īfinitū eſſet pars īfiniti: ꝙ eſt incōueniēs. ¶ In
ſpāli aūt de corporibꝰ poſſet hoc dici: qꝛ illa corpora īfi
nita facerent vnuꝫ corpus infinitū per cōtactū: ſed cor
pus īfinitū eſt impoſſe eſſe. vt ꝓbatū eſt. ergo ⁊c̃. ¶ In
ſeparatis aūt a mã facile eſſet hoc ꝓbare: ſi nō poſſunt
plures eiuſdē ſpēi eſſe. Et ſic pꝫ ad qōnē. ¶ Ad rōes in
oppoſitū dōm qō minor eſt falſa. ¶ Cōtra ꝑmiſſa poſ
ſet ſic argui. Primo qꝛ nō videt̄ incōueniēs eſſe aliqd
maius infinito: qꝛ multi ponūt ꝙ mūdus potuit eē ab
eterno. ⁊ per ꝯñs potuit tps infinitū precedere nūc pre
ſens: ſed hoc nō obſtāte poſſet addi tps ad nūc preſens:
vt de ſe pꝫ: ⁊ per additionē tēporis ad tps totuꝫ tps fit
maius. ergo ⁊c̃. ¶ Item arguit̄ cōtra hoc qō dr̄. ꝙ deꝰ
poteſt facere ſucceſſiue infinitā multitudinē ⁊ nō ſimul:
Et ſimilr̄ de vigore: qꝛ quātācūqꝫ multitudineꝫ poteſt
deus facere ſucceſſiue totā pōt facere ſimul. ergo ſi nō
pōt facere ſimul multitudinē infinitam: ⁊ nec ſucceſſi
ue: ⁊ ſi ſucceſſiue ⁊ ſimul: ꝯñtia pꝫ. ꝓbo antecedēs: qꝛ ſi
deus nō pōt facere tantā multitudinē ſimul quantā ſuc
ceſſiue: aut hoc eſt ex parte virtutis agētis: aut ex par
te rei factibilis: nō ex parte virtutis agētis: qꝛ eſt īfini
ta: nec ex parte rei factibilis. ⁊ hoc ꝓbo duplr̄. ¶ Pri
mo ſic. qꝛ ſicut ſe hꝫ ſimultas loci ad locationē pluriuꝫ
corporū: ita ſe hꝫ ſimultas tēporis ad factionē pluriuꝫ
T.c.55. factibiliū. ſed ſm pħm. 4. phy. qua rōne poſſunt eſſe in
eodē loco duo corpora: eadēꝫ rōne ⁊ infinita. ergo qua
ratione poſſunt fieri duo vel tria ſimul: eadē rōne ⁊ in
finita quātū eſt ex parte factibiliuꝫ. ſꝫ nō pōt eē maior
multitudo multitudīe īfinita. ġ q̄ntācūqꝫ pōt facere ſuc
ceſſiue poteſt facere ſil. ¶ Scdō ſic. ꝙ non poſſint ſil
fieri tot quot ſucceſſiue hoc eſt in illis: in qbus oꝫ vnuꝫ
ante alterū accipere: qꝛ.ſ. ambo ſunt impoſſibilia eſſe ſi
mul: ſicut impoſſe eſt ſimul eſſe aliquid albuꝫ ⁊ nigruꝫ:
⁊ ideo ad hoc: ꝙ aliquid ſit albuꝫ ⁊ nigrū opꝫ ꝙ fiat ſuc
ceſſiue. Et qꝛ impoſſe eſt mobile eſſe ſimul in pluribus
locis: opꝫ ꝙ hoc fiat ſucceſſiue: ſed īter partes multitu
dinis create nō eſt talis oppō: ꝙ oporteat accipere vnā
ante aliaꝫ: ita ꝙ oporteat primo accipere vnū: ⁊ deinde
duo: deinde tria: quare deus poteſt facere ſimul mille
milia ſi vlr̄. ergo ⁊c̃. ¶ Itē arguitur cōtra illud qō dr̄
ꝙ omnis creatura eſt terminata ad ſpēm: qꝛ illud non
videtur terminatū ad ſpēm: ꝙ cōtinet quicqd eſt per
fectiōis ſimplr̄ in pluribꝰ ſpēbus: ſꝫ aliqua creatura eſt
hmōi. ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris: qꝛ homo continet quicqd
perfectionis eſt in brutis: plantis: ⁊ inaniatis: puta eſſe
ſenſitiuū: corporeū: ⁊ ſimplr̄ eſſe ſm diuerſas ſpēs: imo
etiaꝫ diuerſa genera. ergo ⁊c̃. ¶ Ad primū dōm: ꝙ infi
nito ſimplr̄ ex omni parte nō pōt eē aliquid maius: vt

ſi ponamus aliquā lineā ex vtraqꝫ parte infinitā nullo
puncto terminatā: tali linea nō poteſt eſſe aliqua alia li
nea maior: nec ei pōt additio fieri: ſed ſi pōatur aliqua
linea infinita ex vna parte: ita ꝙ ex vna parte ꝓtraha
tur in infinitū: ⁊ ex alia parte ſit terminata ad punctuꝫ
ex illa parte: qua eſt terminata ad punctuꝫ pōt fieri ad
ditio ad lineā: que eſt ex alia parte infinita: ⁊ poſſet eſſe
aliqua maior ea: ſic eſt de tēpore ſuo modo: ſi ponat̄ eē
ab eterno: qꝛ a parte ante eſt infinitū.ſ. ꝙ preceſſit: ⁊ eſt
finitū ex parte poſt: qꝛ terminat̄ ad nunc pñs: ⁊ ex iſta
parte poteſt fieri additio ſibi: ⁊ tēpus maius inueniri.
¶ Ad ſcdm dōm. ꝙ añs eſt falſum. Ad primā ꝓbatio
nem dōm: primo ꝙ maior eſt falſa: qꝛ nō ſic ſunt incon
poſſibiles plures factiones in pluribus factibilibus in
eodē nunc: ſicut ſunt icōpoſſibilia duo corpora in eodē
loco. Naꝫ primū pōt fieri nāliter: ſꝫ non. Cuius rō pōt
eſſe. qꝛ illa que ſunt in eodē loco nō ſolum non habent
habitudinē ad extra: ſed opꝫ inter ſe aliquo modo vni
ri in eodē ſitu: ꝙ repugnat diſtinctioni quātitatis natu
raliter ſaltē: ſed diuerſe factiones in diuerſis factibili
bus nō opꝫ ꝙ habeāt aliquā vnitateꝫ inter ſe: ſed ſoluꝫ
ad mēſurā extrinſecā: ꝙ eſt nunc tēporis vel tēpus: da
to etiā ꝙ maior haberet veritatē. ¶ Dicēduꝫ autē eſt
ad minorē: ꝙ qua rōne poſſunt eſſe duo corpora ſil ea
dem rōne ⁊ infinita quātū eſt ex repugnantia plurali
tatis corporū ab vnitate loci: licꝫ nō poſſint infinita cor
pora eſſe in eodē loco per cōparationē ad factibilitatē
⁊ ad eſſe: qꝛ multitudini infinite repugnat eſſe in actu
cōpleto: ⁊ ſibi q̄tuꝫ eſſet ex repugnātia identitatis ad
ipſum nunc: qua rōne poſſent eſſe plura ⁊ infinita: ſi in
finitum eſſet reducibile in actuꝫ cōpletum: non eſt aūt
ita: ſicut patebit ſtatim in ſolone ſcdi argumēti. ¶ Ad
qō dōm: ꝙ nō ſolūmō cauſa quare ſit ſucceſſio in acce
ptione aliquorū eſt impoſſibilitas partiū vel acceptoꝝ
ſꝫ qꝛ de rōe talis actꝰ ē ꝑmixtio potētie: ꝓꝑ ꝙ nō pōt ꝓ
duci vſqꝫ ad vltimuꝫ actū. vbi grã. Nō eniꝫ ꝓpter hoc
cōuenit ꝓcedere in infinitū: qꝛ pono figuraꝫ triangula
rem eſſe: ⁊ ſic deinceps: qꝛ deus poſſꝫ facere ſimul vnā
figurā habentē mille milia angulorū: ſed nō poteſt fa
cere figurā angularē quin adhuc ſit in potētia ad ſecū
daꝫ illius figure linee: qꝛ ſemper eſt actus permixtus
potētie. ¶ Circa ꝙ etiā nōndū: ꝙ nulla virtute poteſt
fieri infinitū in actu vel ſucceſſiue: qꝛ nulla factio inſtā
tanea vel ſucceſſiua terminatur ad infinituꝫ: vel ad eē
alicuius infiniti: ſed ſic dꝫ intelligi: ꝙ ꝓceſſus vadit in
infinitū: qꝛ ſcꝫ videt̄ quodlibet vlteriꝰ ꝓcedere. ¶ Ad
tertiū principale dōm ad maiorē: qō id ꝙ continet qc
quid eſt perfectionis ſimplr̄ in pluribꝰ ſpēbus: quantū
ad id ꝙ eſt ꝓpriuꝫ eis excluſa iperfectione nō ē limita
tuꝫ ad ſpēm. Unde etiā nec illud ꝙ eſt in ſpē conuenit
eis vniuoce: ſed analogice: ſicut ſubſtātia dei cōtinet iu
ſtitiam quātuꝫ ad id ꝙ eſt ꝓpriū iuſtitie excluſa omnī
iperfectione: ꝙ limitari ⁊ inherere poſſet: ſed id qō cōti
net id qō eſt perfectionis in alijs ſpēbus nō quātuꝫ ad
id ꝙ eſt cōe ſꝫ genꝰ: nō opꝫ hoc dicere in oī genere.ſ. ꝙ
vna ſpēs ſit ꝑfectior alia: ⁊ cōtineat id ꝙ eſt cōe ambo
bꝰ eminentiori modo ⁊ perfectiori ꝙ̄ aliud. ¶ Ad ma
iorem dōm: ꝙ hō nō cōtinet qcqd perfectionis ſimplr̄
eſt in alijs entibus corporalibꝰ modo predicto: licꝫ ali
quo modo ꝯtineat quedā ſcdo modo ⁊ nō oīa: puta nō
cōtinet intēſuꝫ calorē ignis: nec incorruptibilitatē celi:
nec fortitudinem leonis. ¶ Et ſi arguitur cōtra hoc. ꝙ
deus nō cōtinet iuſtitiaꝫ creatam quantū ad hoc ꝙ eſt
ſibi ꝓpriū: alioquin iuſtitia ꝑdicaret̄ vniuoce de vtro
qꝫ. ¶ Dōm ꝙ verum eſt rōne imꝑfectionis incluſe in

creata iuſticia. Nō aūt rōne eius: ꝙ eſt formale de ſua
rōne excluſa imperfectione. Qō. V.

Utrum intelligere in āgelo: ⁊ in homine ſit eiuſdez rationis.
¶ Primo videndus eſt intellectus q̄ōnis. Poſtea reſpōdendū eſt ad queſtionez.
¶ Quantū ad primū ſciendū eſt: ꝙ lz
ratio accipiatur multis modis: hic tamē
accipitur rō ꝓ illo formali: per qđ vna
queqꝫ res reponitur in ſpē ſpālíſſima. Qz nō videt̄ mi-
hi dubiū: ꝙ oēs actus itelligēdi hominis vel angeli ſint
eiuſdez generis ꝓpinqui vel remoti: ita. ſ. ꝙ ſit ſenſus q̄-
ſtionis. Utrum. ſ. actus itelligendi in angelo: ⁊ in hoie
ſit eiuſdem ſpēi. Et qz in eodē intellectu poſſunt eſſe di-
uerſi actus intelligendi diuerſarū rōnum: accipiēdo ra-
tionez modo predicto reſpectu diuerſoꝝ obiectorū for
malium: ſicut etiā ſunt diuerſe ſcie: opꝫ reſtringere que-
ſtionē ad actuz itelligendi in vtroqꝫ. ſ. in hoie ⁊ angelo
reſpectu eiuſdez obiecti formalis. Ut queraẗ vtruz ac-
tus itelligēdi in angelo: ⁊ actus itelligendi in homie re
ſpectu eiuſdez obiecti formalis ſint eiuſdem ſpēi: ⁊ acci
piendo h̄ formalitatē ex parte. ſ. rei itellecte q̄ītum ſcꝫ
ad formalitatē: q̄ꝫ habꝫ ex natura ſua ſpecifica. vbi gr̄a.
ſi vtrūqꝫ intelligeret vt formale obiectū naturā huma
nam vel equinaz: ⁊ ſic de aliis: Et ſic pꝫ itellectus que-
ſtionis. ¶ Quantū ad queſtionē pono tres concl'ones.
ſicut ꝓbabiles. ¶ Prima eſt: ꝙ quantū ad cognitiōez
nālem generaliter actus itelligendi in vtroqꝫ nō eſt eiuſ-
dem rōnis accipiendo itellectum q̄ōnis modo quo ex-
poſitū eſt. ¶ Secūda eſt: ꝙ viſio patrie eſt in eis eiuſ-
dem rōnis. ¶ Tertia eſt: ꝙ ſupernālis cognitio vie nō
eſt in eis eiuſdem rationis ſaltem quātum ad omnia.
¶ Quātum ad primū intēdo oſtēdere cōcluſionē pre-
dictaz quātuz ad triplex genus itelligibilium. ¶ Et p̄
quātuz ad ea: que cognoſcit immediate. ¶ Scđo quā-
tuz ad ea: que vterqꝫ cognoſcit mediate. ¶ Tertio q̄ā-
tum ad illa: que vterqꝫ cognoſcit imediate. ¶ Ad euí-
dentiaz p̄mi ſciēdum eſt: quod in cognitione nr̄a gene-
raliter ponūtur tria. ſ. cognoſcēs cognitū ⁊ mediuz. ver
bi gr̄a. in viſione ſenſitiua vidēs. coloratū: ⁊ mediū: ⁊ in
cognitiōe noſtra itellectiua intelligens exteriora ſenſi-
bilia ⁊ itellectū: fantaſma eſt mediuz: ⁊ iſta media ſunt
media in mouendo ad minus: licꝫ aūt cognoſcens ⁊ co
gnituz ſe habeāt vt extrema: tamē ex parte vtriuſqꝫ ac-
cipitur mediata cognitio ex parte eiuſdez cogniti: prout
dicit̄ ſpēs eſſe mediuz cognoſcendi: ex parte autē obie-
cti ꝓut vna res cognoſcitur per aliā rem cognitam: ꝙ
quidē pōt cōtingere vno modo ſicut cognoſcitur cau-
ſa per effectum vel ecōuerſo: ſicut aliqđ cognoſcitur in
ſua ymagie: puta in ſpeculo: vel alio ꝯſimili modo: hic
loqmur de mediatione precipue ex parte obiecti. Quā
do dr̄ ꝙ actus itelligendi in angelo ⁊ homine q̄ītuz ad
ea que angelus itelligit imediate ⁊ homo mediate nō
ſunt eiuſdez rōis. Et hoc ꝓbo tripl'r. ¶ Primo ſic. qz
nō videt̄: ꝙ cognitio per ꝓpriā ſpēm ſit eiuſdem rōnis
cum cognitione ⁊ per ſpēm alteri' per qđ cognoſcitur:
ſed imediate oblata itellectui cognoſcit̄ per ꝓpriā ſpe-
ciem: mediata aūt cognoſcit̄ per ſpēm alioꝝ in qua re-
lucent. ergo ⁊c̄. Et ſi non eſſet ſpēs: ſequeret̄ idem: qz ex
diuerſo modo imutādi intellectū eſt: ꝙ ponat̄ ꝙ ime-
diate habeat ꝓpriā ſpēm ſm ponētes ſpēs: nō autē illa
que cognoſcūtur per alia. ¶ Secūdo ſic. ⁊ eſt cōfirma
tio precedētis. qz itellectus vniformiter cōformat̄ per
id ꝙ ſibi iprimitur ab obiecto ſiue ſit ſpēs: ſiue act' in-
telligēdi rei imediate ⁊ in ſe ſe offerētis intellectui rei:

que non eſt in ſe offert̄ intellectui: ſed tm̄ cognoſcit̄ ꝓ-
ut pōt relucere in alio: ſz deformitas talis: que eſt in cō-
formitatibus alicuius ad diuerſa facit vt videtur tales
cōformitates eſſe diuerſarū rōnum. ergo ⁊c̄. maior pꝫ.
qz impoſſe eſt: ꝙ intellect' eque expreſſe ⁊ vniformiter
cōformetur rei tm̄ ex alio note: ſicut rei que in ſe offer-
tur intellectui: qz ſemper expreſſio illa magis cōforma
tur rei a qua imediate iprimitur. ¶ Scđa etiā pꝫ. quia
talis difformitas nō pōt eſſe diuerſa ſm differētiaz nūe-
ralem: qz difformitas inter talia: que nō eſt niſi ſm in-
tenſum ⁊ remiſſuz nō eſt niſi per accidēs. ſed iſta diuer
ſitas eſt per ſe ⁊ ex formali rōne vtriuſqꝫ cōformitatis.
¶ Et cōfirmatur rō. qz nullus ponit: ꝙ cognitio reruz
in verbo: que eſt cognitio per mediū: ⁊ cognitio earum
per ꝓpriā naturā: vel in ꝓpria natura: que eſt cognitio
earū imediata ſit eiuſdez rōnis. Non dico tn̄: ꝙ cogni-
tio reꝝ in ꝓprio genere ſemꝑ ſit imediata precise in oī-
bus viatorib' qui ſūt in patria. ¶ Quarto idē patz ex
cognitione cōplexorū: qz qua rōne cognitio mediata ⁊
cognitio imediata ſunt diuerſarū rōnum eodez modo
⁊ in aliis. ſed in talib' per ſe notorū cognitio ⁊ imediate
eſt alterius rōnis. ergo ⁊c̄. Probatio ma. qz id ꝙ diuer
ſificat habitus multo plus vt videtur diuerſificat act'
ſed talis diuerſitas in cōplexis diuerſificat habitus: qz
vna ꝑtinet ad habitū: qui dr̄ intellectus: ſiue hoc ſit ali-
quid ſuperadditū potētie: ſiue ſit potētia. Alia vero ꝑti-
nent ad habitū ſciētie. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo oſtēdit̄ idē
de eis: ꝙ vterqꝫ cognoſcit mediate. ſ. de diuinis: q̄ vtri-
qꝫ offerūtur in ſe ⁊ directe: ſicut offeruntur in viſione
beata. Et hoc vnica rōe: que ſumitur ex diuerſitate me
diorū. qz cognitiones que ſunt per diuerſa media diuer
ſaruz rōnū ēt in repn̄tatione intellectus videnẗ diuer
ſaruz rōnum. ſed ſic eſt in cognitione hois ⁊ angeli re-
ſpectu p̄miſſoꝝ. ergo ⁊c̄. Maior pꝫ. qz ad diuerſitatez
formalē imutationū ſequitur diuerſitas cognitionum
Minor etiaz faciliꝫ pꝫ. qz hō cognoſcit predicta. ſ. diuia
per ſenſibilia. angelus tam per effectus excellentiores:
qui ſunt ipſi angeli: in q̄bus clarius ⁊ euidenti' relucēt
ipſa diuina q̄ꝫ in ſenſibilib'. q̄ītum vero ad illa: que co-
gnoſcūtur imediate ab vtroqꝫ aliquo modo: dico autez
aliquo modo: qz licꝫ inter itellectū nr̄m ⁊ ſenſibilia nō
cadat mediū: ꝙ habeat rōnem principalis obiecti in ac
tu recto: forte tn̄ fantaſma cadit vt mediū ſpeculare: ita
ꝙ intellectus vtitur eo vt ymaginatiōe. Et hoc videt̄
Ariſ. ſentire. 3°. de aia. vbi dicit: ꝙ ad inuenientez ⁊ actu cō Tex. cō. 39.
ſiderantez opꝫ fantaſmata ſpeculari: quicqđ tn̄ de hoc
ſit: certū eſt ꝙ intellectui nr̄o a principio nō occurrit ni
ſi id ꝙ apparet de reb' in fantaſmate. ¶ Et ex his for-
matur ſic rō. qz illi actus videnẗ diuerſaruz rōnum ſꝫ
quoꝝ vnū intellectus apprehēdit rem nō ſolum q̄ītuz
ad id ꝙ eſt in ſe: ſed ꝓut eſt in ſe: ſm aūt aliuz apprehē-
dit rem aliquo modo q̄ītum ad id ꝙ eſt in ſe: nō tn̄ ad
hoc attingit: niſi ꝓut apprehēditur ab aliqua potētia. ſ.
fantaſtica. ſed ſic ſe hꝫ intellectus angeli ⁊ hois reſpcū
predictoꝝ. ergo ⁊c̄. ¶ Et cōfirmatur rō. qz cum intelle-
ctus noſter nō poteſt attingere ad iſtas eſſentias iſtoꝝ
ſenſibiliū imediate: inde ē ꝙ frequēter circa talia errat
ſicut pꝫ de illis: qui poſuerūt quātitatē eſſe ſubam reꝝ.
vt habet̄ p̄ metaphy. Et q̄dam etiaz nr̄o tpe poſuerunt
qualitates nō ſolum quarte ſpēi: ſed etiā tertie eſſe quā-
titatez eſſentialꝛ: ſicut eſt albedo ⁊ nigredo. ¶ Una ēt
rōne quantuz ad oīa intelligibilia pōt oſtendi: ꝙ actus
itelligēdi ſit diuerſarū rōnum nō ſolū in hoie ⁊ angelo:
ſed etiā in angelis ſuperiorib' ⁊ inferioribus ſaltē q̄ītū
ad aliquos ſꝫ illā opinionē: que ponit ꝙ in ſuperiorib'

ueniens eſt ⁊ volūtaria ſm̄ ſe. Ibi ēt eſt amiſſio vtilitaʒ
ad ↄſeruationē vite: que ꝑiectio eſt ſm̄ ſe diſcōueniens
appetitui: ⁊ inuolūtaria. ⁊ ſilr in opōne fortitudinis eſt
bonuʒ boneſtatis: ⁊ obſeruatio rei publice ↄ̄ hoſtes: que
cōueniens eſt appetitui ⁊ volūtaria ibi ēt eſt tollerātia
ictuum: que eſt diſconueniēs ⁊ inuolūtaria loquēdo ſʒ
ſe. Simılr eſt in opere temperātie bonum boneſtū ꝙ
ſm̄ ſe eſt ↄueniēs ⁊ volūtariū. ⁊ ibi ē ſubtractio delecta
bilis ſm̄ carnem: que eſt inuoluntaria ⁊ diſcōueniens
ſʒ naturam ſubiectiuā. ¶ His p̄miſſis ꝓbo p̄mā ↄclu
ſioneʒ ſic. in illo appetitu eſt poſita virtus moralis ex
parte cuius ꝓuenit difficultas in operatione bono mo
rali. Sed appetitus ſenſitiuus eſt hm̄oi. ergo ⁊c̄. Ma. pʒ
qꝛ habitus moralis inclinans in opus virtuoſum mo-
rale nō requirit̄ vel ponit̄ vltra potentiam niſi ad mo
uēdū difficultatē operandi: vt ex dictis pʒ: mi. ꝓbat̄: ꝙ
ex parte illius appetitus ꝓuenit difficultas ↄtra opera
tionem virtuoſam: cuius inclinatio eſt magis prona ad
illud qđ repugnat rōni recte: ſed circa ea: que pertinent
ad paſſiones appetitus ſenſitiui ⁊ ēt obiecta earū incli-
natio appetitus ſenſitiui eſt magis prona. imo ipſa ſo-
la eſt prona in oppoſituʒ rōnis magis recte: ⁊ magis re
pugnat rōni recte q̄ʒ voluntas: volūtas. n. nō repugnat
niſi rōne appetitus ſenſitiui ⁊ ſue inclinationis: vñ in bo
num caſtitatis ꝙ eſt bonū boneſtū: ꝙ pertinet ad vo
luntatē: ſicut ad rōnem rectam voluntas ſm̄ ſe non pa
tit̄ difficultatē: niſi inquātū retrahit ab appetitu ſenſiti
uo: ⁊ ſm̄ phʒ ⁊ ſm̄ aplm ad Romanos vbi dicit: video
aliā legē in mēbris meis repugnātem legi mentis mee.
ergo ⁊c̄. ¶ Ad euidentiaʒ ſcđe ↄcluſionis ſciendū: ꝙ aliqꝫ
nō patit̄ difficultatē in his bonis: que ſunt ad ſe ipſum:
niſi inquātū ſm̄ aliq̄ʒ conditionē hʒ aliq̄ʒ diſconuenien
tiam ⁊ rōneʒ diſcōuenientis ⁊ mali: q̄ꝫtum ad ipm̄met:
⁊ qꝛ vt dcm̄ eſt in his: que pertinent ad nām̄ ſenſitiuaʒ
vt talis homo ēt per cōparationeʒ ad aliquid ſui patit̄
difficultatē ꝓpter diuerſitatē appetitus ſenſitiui ⁊ intel-
lectiui. iō difficultas in talibus ꝓuenit ex parte ſenſiti-
ui: qꝛ nature ſenſitiue ſunt ſib diſcōuenientia ea: q̄ ſunt
ↄuenientia ſm̄ rōnē: q̄ꝫtū aūt ad ea: que ſunt ad alterū:
nō ſolū inuenit̄ difficultas ꝓpter conuenientiā eorum:
que ſunt ſm̄ appetitū ſenſitiuū vel ſm̄ nām̄ ſenſitiuaʒ:
que quidē cōuenientia repugnat bono rōnis: imo ēt in
talibus: que ſunt ad alterū inuenit̄ repugnantia etiam
q̄ꝫtū ad ea: que tranſcendunt nām̄ ſenſitiuā: ſicut pʒ in
honoribus ⁊ obediētia ⁊ in conſimilibus. vñ ſubtrahe-
re ſibi aliquid vt impendat alteri importat ſpālem diffi
cultatē ex hoc ꝙ eſt illud: qđ ſuuʒ eſt de facto: vel de iu
re impendere alteri. ideo in talibus inuenit̄ difficultas
repugnāa bono rōnis: non ſolū q̄ꝫtū ad appetitū ſenſiti
uum: ſed ēt q̄ꝫtū ad voluntatē: que aliqñ nimis ꝓna eſt
ad bonū ꝓpriū: ⁊ qꝛ in talibus p̄ncipalr difficultas pro-
uenit ex parte voluntatis: que nimis ꝓna eſt ad volen-
dum ꝓpriū bonū magis q̄ʒ alienum: vbi ēt eſt ꝓpriuʒ
bonū cū aliqua mala ratione ſubtractionis predicte.
¶ Iō virtutes tollentes difficultateʒ in bono rationis
circa talia ponēde ſunt in voluntate. Ita ꝙ ſic forma
tur ratio: qꝛ in illo appetitu ſunt ponēde virtutes mora
les: ex cuius parte ꝓuenit difficultas in bono rationis:
circa mām̄ moralē. ſed voluntas eſt huiꝰ. ḡ ⁊c̄. Ma. ⁊
minor poſſunt patere ex p̄dictis: ſignū ēt huiꝰ pronita-
tis inordinate eſt: ꝙ nullus pōt velle ſe eſſe miſerum:
lʒ poſſit velle ⁊ velit frequenter alium eſſe miſerum.
¶ Tertia ↄclo ꝓbat̄: qꝛ ſatis ꝓbabile eſt in voluntate
eſſe aliquos habitus etiā reſpectu ſenſitiuaꝝ paſſionuʒ
ad reſiſtenduʒ tractui earum vel appetitus ſenſitiui: qꝛ
ſunt ad reſiſtendū tractui earum: nec habent rationē̄
perfectam virtutū cū nō tollant difficultatē in operan
do. ḡ ⁊c̄. ¶ Ad rōnes vtriuſqꝫ rñdendum eſt. Ad illud
igit̄: qđ dr̄ de volūtate: ꝙ in ipſa virtutes ſunt ponēde:
qꝛ indeterminata eſt. Dōm ꝙ indeterminatio nō ſuffi
cit ad neceſſitatē hñdi habitū: ſed cū hoc requirit̄ diffi-
cultas determinationis: talis aūt difficultas nō eſt in vo-
luntate ſm̄ ſe reſpcū oīum pertinentiū ad materiā mo
ralem. ¶ Ad rōnem alterius partis dōm: ꝙ inter rōna
le ꝑſſentiā ⁊ vegetatiuū nō ſolū mediū eſt appetitꝰ ſen
ſitiuus: imo vterqꝫ appetitus.

Qō. XIII.

AD ſecunduʒ ſic ꝓcedit̄: ⁊ arguit̄ ꝙ ex
actibus poſſit generari perfecta virtꝰ
ſiue ꝙ hō poſſit ſe facere perfecte vir-
tuoſum: qꝛ in eo ↄtingit venire ad ꝑfe-
ctum eſſe: cuiꝰ augmentū non vadit in
infinituʒ: qꝛ inclinatio nālis nō tendit
in infinitū. ḡ ⁊c̄. Contra. qꝛ ſʒ phʒ p̊ magnoꝝ moraliū.
homo nō pōt ſe facere virtuoſiſſimū. Sed qui nō pōt ſe
facere virtuoſiſſimū nō pōt ſe facere perfectū in virtu-
te: cū a virtuoſiſſimo eſſe deficiant aliqui gradus. ḡ ⁊c̄.
¶ Rñdeo. circa iſtam. q. p̄mo videndū eſt qđ impor- Rñſio
tat perfectio virtutis. ſcđo dicet̄ ad q̄ōnem.

Quantum ad p̄m ſciendum: ꝙ ſicut dicit phs. 5. P̄mꝰ artꝰ
metaphy. perfectū pōt dupl̄r accipi T.c.21.
ſimpl̄r ⁊ vl̄r: ⁊ ſic ſolus deus eſt perfectus: ⁊ eſt ꝑfectuʒ
in genere: ſicut homo perfectus: vel perfectus equus: ⁊
ſic de alijs. Si ergo loquamur de virtute ⁊ perfectione
generalr in hoc: qđ eſt eſſe virtuoſiſſimū: ſic ſolus deus
eſt perfecte virtuoſus: qꝛ in eo ſolo eſt plenitudo oīs bo
mini. Si aūt loq̄mur de perfectiōe virtutis in genere
.ſ. de ꝑfectiōe virtutis humane: ſic adhuc pōt diſtingui
.ſ. q̄ꝫtum ad virtutes nāliter acquiſitas: ⁊ q̄ꝫtum ad vir-
tutes infuſas. Quantū ad virtutes infuſas ſunt diuerſe
opiniones: ⁊ precipue de charitate: vtrū .ſ. poſſit venire
ad talē perfectionē: ꝙ vltra nō poſſit proficere: ⁊ de hac
virtute ad p̄ns ſupſedeo: qꝛ non videt̄ qđ mota ꝓpter
hoc. ¶ Quantū aūt ad virtutes nāliter acquiſitas: ⁊ ac
cipiamus gratia exempli de virtute morali. Utrū .ſ. ex
actibus poſſit homo ſe facere ꝑfecte virtuoſuʒ. Et q̄ꝫtū
ad hoc diſtinguendū eſt de perfectiōe talis virtutis: qꝛ
aut loquimur de tali perfectiōe: que .ſ. excludit omnem
imperfectionē q̄ꝫtum ad bonū rōnis: ⁊ oēm defectuʒ in
bono rōnis in mā moralī: aut de perfectiōe: que conſue
uit ſm̄ curſum cōem inueniri in oībus circa talē māʒ.

Ex his ad q̄ōnē dico: ꝙ certū ē: ꝙ hō nō pōt Scđs artꝰ.
ex actibꝰ: nec ēt ex īfuſione
ꝑtingere ad vl̄eʒ ꝑfectionē v̄tutis gnāl̄r accepte. qꝛ hoc
eſt ꝓpriū ſoliꝰ dei. vt dcm̄ ē. Si āt fiat qđ de v̄tute acq̄ſi
ta ex actibus ēt in ſpāli mā. puta in mā morali. ad hoc
dico: ꝙ hō ex actibus non pōt pertingere ēt in mā ſola
morali ad illā perfectionē: que excludat oēm defectuʒ
circa bonū rōnis in tali materia: qꝛ ex puris naturalibꝰ
īpoſſibile ē appetitū ſenſitiuū vel ēt appetitū intellecti
uum q̄ꝫtum ad ea: que ſunt ad alterū: ad plenum ſubyci
rōni recte ſine quocūqꝫ defectu. ſed perfectio predicte
virtutis conſiſtit in tali rōne. ḡ ⁊c̄. Si aūt loquamur de
perfectione nata inueniri circa talem materiaʒ ſm̄ cur
ſum cōem eoꝝ: que impendunt ſtudiū tali bono rōnis:
dico ꝙ ſic: qꝛ eo ipſo ꝙ hō ponit̄ ſm̄ curſum cōem mō
predicto acceptū: actus natus hēre talē perfectionē po
nitur ipm̄ inpendentē ſtudiū ad hoc poſſe pertingere.
Si aūt querat̄ vtrum vnus homo poſſit pertingere ad
tantam perfectionē virtutis humane: ⁊ i omni materia

ꝗ̄tū poſſe eſt ꝗ̄tuz ad diuerſos homines circa diuerſas mãs. vt ſi ponat̃: ꝙ aliquis vnus hõ poſſit attingere in oī virtute intellectuali ⁊ morali ad tantã perfectionez ĩ omni materia ad ꝗ̄tam poſſent diuerſi in diuerſis materijs attingere. Iſtud nõ videt̃ bene poſſibile: qꝛ nālr ter loquẽdo nõ vr̃ facultatẽ appetit⁹ ⁊ intellectus in vno ſolo homie ita perfecte poſſe attingere ad diuerſa: ſicut in pluribus hominibus: credo ēt ꝙ nullus homo naturaliter loquẽdo pertingit in vita iſta ad tantã perfectionez virtutũ qn̄ ſi plus viueret plus ꝓficeret in bona diſpoſitiõe: ⁊ virtutũ acquiſitiõe. Utrum aũt hõ poſſet in virtutibus ꝓficere in infinitũ ꝗ̄tum ad intenſionẽ virtuoſoꝝ habituũ pretermitto quo ad pñs. ❡ Ad rõnez factã ad primã partẽ dico: ꝙ dato ꝙ augmentũ virtutũ non vadat ſimplr̃ in infinitũ: tñ virtutũ augmentũ circa diuerſas materias in diuerſis hoib⁹ põt excedere facultatẽ vnius hominis circa totã materias dato ēt: ꝙ augmentũ virtutũ non vadat in ĩfinitũ: ſic ꝙ quocũqꝫ gradu dato ſit adhuc gradus intenſioꝛ. tñ ſic veniens ad ſic perfectionẽ talẽ poſſibilẽ non põt ꝓpter defectum nāe pertingere ad excludendũ oẽm defectũ circa bonũ rõnis. nec ad talem perfectã ſubiectionẽ appetitus reſpectu rõnis. ❡ Ad auctoritatẽ ēt Ariſto. põt dici: ꝙ licet ſenſerit: ꝙ aliqui perueniant ad perfectionẽ ſic natã haberi: tñ cũ hoc vadit: ꝙ iſtã pfectionez nõ poſſit attigere excludẽdo oẽz defectũ in bono rõnis. Qõ. XIIII.

Non video ēt ergo ipoſſibile ꝙ h⁹ nālr loqn̄do: qđ. n. iplicat hoiez vnũ hr̃e optimã ↄplexioꝫ ꝗ̄ tẽmentum poſſe oẽs ſcias acq̄rere ⁊ ĩ illis e⁹ ſit oia ſcita: ⁊ ita eṫ oẽs morales hr̃e niſi forte dicat̃ ꝙ h̃ ẽ ꝓp breuitatez vite. Sꝫ hoc nĩl ẽ: qꝛ lꝫ bre uitas vite poſſet ipedire ipꝫ a cognitiõe ⁊ ex ipſo ⁊ plurẽ ronẽ: tñ ipediret ipꝫ a cognitõe hita ꝑ doctrinam: ⁊ ſic gloſ. dcm̃ phĩ. i. z. metaphy. ad pncipiũ. vbi hꝫ ꝙ ſignũ difficultatiſ igrẽde veritatis ⁊ neqꝫ digne adipiſci ipſaz quẽ ꝗ̄ veꝫ ẽ ex reſponſꝫ ab alio nĩ ẽ ipoſſe. Et iſta fuit gloſa Cõmẽta. ibiđ vbi ipſe inqt ꝙ ſignũ difficultatis ei⁹ eſt ꝙ nullus ſine cõcertatiõe alteri⁹ ſcimus ꝗ̄tũ nũc de ea ſm ꝑ oꝫ. nõ ẽ dubiuꝫ ēt apud Cõmẽtat. ponentẽ intellm adeptũ iſtõ nõ eẽ ipoſſe. ſicut pꝫ ab ipſo. 3. de aia. cõm. 36. ⁊ ⁊c̃.

Poſtea querebāt̃ duo pertinẽtia ad defectũ: quoꝝ pmũ eſt vtrũ pctm̃ originale hēat rõnez culpe. ⁊ arguit̃ pmo ꝙ nõ: qꝛ ſm Auguſtinuz pena ẽ malũ qđ patimur. culpa vo malum qđ agimus. ſed originale pctm̃ nõ eſt malũ qđ agimus. ergo ⁊c̃. ❡ Cõtra eſt magiſter ſniaꝝ. lib. z. diſt. 3. vbi ꝓbat diuerſis auctoritatib⁹ ſanctoꝝ: ꝙ peccatũ originale eſt ꝓprie culpa. ❡ Rñõ. Circa iſtã qõnem ſunt due opiniones: ſi tñ debeat prima dici opio: ⁊ nõ error manifeſtus. ❡ Prima opio eſt: ꝙ pctm̃ originale nõ eſt ꝓprie culpa: ſed reat⁹ pene. hoc ꝓbat̃ quattuoꝛ rõnib⁹. prima ſumit̃ ex modo ↄtrahendi pctm̃ originale: ⁊ eſt talis: pctm̃ originale dr̃ trãſire in oẽs ꝑ originẽ. ſed pctm̃ ade nõ trãſit in alios ꝗ̄tum ad actũ: in quo ↄſiſtit rõ culpe: ſed ꝗ̄tũ ad reatũ pene inquãtum ꝑuamur donis collatis ꝓpter peccatũ eius. ergo ⁊c̃. Minoꝛ pꝫ. qꝛ idẽ actus nõ trãſit de ſubiecto in ſubm̃. ꝓbo maiorẽ duplr̃. Primo. qꝛ pctm̃ origiale. qđ dr̃ pctm̃ nāe non põt dici pctm̃ nāe niſi ꝑ tãto. qꝛ aliqua perſona infecit naturam. ⁊ omnes participãtes ad illã naturã ſuo pctõ. Sed adam ĩfeciſſe totã naturã ſuo pctõ nõ vr̃ eſſe aliud: ꝗ̄ꝫ pctm̃ ade eẽ pctm̃ toti⁹ nāe: ⁊ participantium illam naturaz per generationẽ. ergo: pctm̃ origiale dr̃ trãſire. in alios per generationẽ inquãtum actuale pctm̃ ade ſit aliquo modo peccatũ alioꝝ genitoꝝ ab ipſo. ⁊ ſic pꝫ maioꝛ. Scđo ꝓbat̃ eadẽ maioꝛ auctoritate apoſtoli ad ro. v. ſicut per vnius hominis delictũ pctm̃ intrauit. ⁊ ſequit̃ in quo oẽs peccauerũt. ſ. peccato: ꝙ ſm btũ Augu. põt exponi in quo hoie vel ĩ quo pctõ oẽs peccauerunt. ⁊ ſic vt vr̃ oẽs deſcendentes ab adam ſm ſeminalẽ rõnem peccauerunt in illo pctõ: qđ nõ eſſet verũ: niſi illud pctm̃ aliquo modo eſſet peccatum deſcẽdentiũ ab adam. ❡ Scđa ſumit̃ ꝑ comparationem meriti xp̄i ad demeritũ ade: ⁊ eſt talis. nõ min⁹ debuit xp̄s tranfundere ſuum meritũ in alios. ꝗ̄ꝫ adam ſuũ pctm̃ vel ſuũ demeritũ tranſfuderit in alios. Sed xp̄s nõ trãſfudit meritũ ſuũ in alios quantũ ad rõnem meriti proprie: ſed ꝗ̄tum ad abſolutionẽ pene, ergo nec adam tranſfudit ſuũ demeritũ in alios quãtũ ad rõnẽ demeriti ꝓprie: in quo ↄſiſtit ratio culpe. ſed tm̃ ꝗ̄tum ad reatũ pene. ❡ Tertia rõ ſumit̃ ex eo ꝙ ponit̃ pctm̃ originale. ⁊ eſt talis. Carẽtia iuſtitie originalis debite ineſſe dicit̃ originale in nobis. Sed talis carentia origialis incõtinẽtie debite nõ hꝫ ꝓprie rationem culpe. ꝗ ⁊c̃. Ma. ſupponit̃. Minoꝛ probat̃. qꝛ talis carẽtia magis habuit rõnez culpe in adam peccante ꝗ̄ꝫ in nobis. qꝛ in ipſo magis habuit rõnem voluntarij ꝗ̄ꝫ in nobis: ſed in adã nõ habuit rõnem culpe: qꝛ in eo nõ fuit culpa originalis: qꝛ eam nõ cõtraxit per originẽ. nec actualis. quia culpa actualis eius fuit tranſgreſſio ꝑcepti ꝙ cõſiſtit in actu. Quarta rõ ſumit̃ ex dña culpe ⁊ pene ꝗ̄ꝫ Aug. ponit p⁹ de lib. ar. vbi dicit: ꝙ pena eſt malũ qđ patimur. culpa vo eſt malũ qđ agimus. ſed pctm̃ originis non eſt malũ qđ agimus. ꝗ ⁊c̃. ❡ Qꝛ aũt iſte reatus dicat̃ peccatũ nõ eſt incõueniens. vt dñt. qꝛ iſte modus loquẽdi vt dñt inuenit̃ in ſacra ſcriptura. vnde in Joanne dr̃ in pctõ vr̃o moriemini: ꝙ vt dñt nõ põt itelligi culpa: cuꝫ actus in quo ↄſiſtit culpa tranſierit: ſed vt dñt intelligitur de reatu pene. Alia eſt opinio: que magis dicẽda eſt ſnia fidei catholice ꝗ̄ꝫ opio. ſ. ſꝫ ꝙ pctm̃ originale ẽ ꝓpe culpa. ⁊ pmo ꝓbabit̃: ꝙ ita ſit. ſcđo oñdetur quõ h̃ poſſit eſſe. Primuz ꝓbat̃. ꝑ auctoritatibus: quas magiſter adducit. 3. lib. ſniaꝝ. diſt. 30. que valde expreſſe ſunt: inter quas ſunt due: q̃ ſunt Auguſtini. que expreſſe h̃ dñt: quaꝝ eſt vna talis. ⁊ eſt in lib. de nã ⁊ grã. pctm̃. n. pmi hoīs nõ ſolũ ipm: ſed oẽ nocuit genus humanũ: qꝛ ex eo dãnationẽ ⁊ culpã ſuſcepimus: ecce ꝗ̄tũ expreſſe ponit culpã diſtinguẽdo eam ↄtra penã ꝗ̄ꝫ vocat dãnationez. Ideo ſup pꝰ ꝑ dicit. nemo naſcit̃ niſi trahens penam et meritũ pene: ſꝫ meritũ pene eſt culpa. ꝗ ⁊c̃. ❡ Secũdo idẽ ꝓbat̃: ⁊ hoc duplici rõne pma ſumit̃ ex dicto aduerſarioꝝ. Ad cui⁹ euidentiã ſciendũ. ꝙ aliud eſt aliqđ ſubtrahi alicui tanꝗ̄ꝫ a reo pena. ⁊ dignus tali ſubtractione ſiue indigno talis beneficij collone. ⁊ aliud eſt tale bñficium alicui nõ debere. v. g. Pater ꝓpter foꝛe factum ſuũ priuat̃ hereditate ſua ⁊ caret ea. filius ſuccedens eidem de iure caret eadem hereditate. Sed alr̃ ⁊ alr̃. naꝫ pater caret. ſicut reus ⁊ dignus ꝑuari. filius aũt non caret ea tanꝗ̄ꝫ in aliquo re⁹ ⁊ tali priuatiõe per ſuũ reatum dignus: ſed tanꝗ̄ꝫ hñs nõ ius ſuccedendi in tali re: que ꝑ pr̃em facta eſt aliena. ⁊ a pr̃e ⁊ ab oĩ hñte ſucceſſionem vel ius ſuccedendi ab eo. ſic igit̃ põt aliquis priuari aliqua re ſub conditione ſibi aliquo modo debita quãqꝫ ſicut bona patris ſunt debita filio. ſi bona permanerent in iure pr̃is in morte: ⁊ põt ꝑuari ſic aliqs ſine pctõ: non tñ iuſte põt ꝑuari tanꝗ̄ꝫ reus talis pene ſine peccato. Ex hoc põt formari vna rõ talis: nullus eſt pene reus vere ꝓprie accipiẽdo: niſi ꝓpter culpã. qꝛ eſſe reum pene ꝓprie loquẽdo eſt eſſe dignũ pena ꝓpter culpã: ſed ſm te puero eſt ꝓprie reatus pene. ꝗ in eo eſt ꝓprie culpa: nec põt dici ſm te: ꝙ iſte reatus ſit ꝓpter culpam pr̃is: qꝛ ſicut iam patuit: lꝫ aliquis ꝓpter culpã pr̃is ꝑuet̃ aliq̃ re quã habitur⁹ erat: ſi pr̃ nõ peccaſſꝫ: nõ tñ ꝑuat̃ tanꝗ̄ꝫ re⁹. vñ ibi nõ eſt nec fuit culpa ꝓprie: nec reatus pene ꝓpe. ꝓpter qđ venerabilis doctoꝛ frater Thomas dicit illã opinionẽ: que ponit in paruulis reatũ pene ſine culpa eſſe erroneã ⁊ blaſphemiã. ❡ Scđa rõ ſumit̃ ex forma ⁊ mã baptiſmi ⁊ eſt talis: in forma ⁊ in mã baptiſmi importat̃: ꝙ. ſ. ſit ibi abſolo ab aliqua ſorde: aut igit̃ a ſorde corporali: aut a ſorde ſpũali. Non aũt a ſorde corporali tm̃: qꝛ tunc effectus baptiſmi nõ attingeret aiam. Item qꝛ deriſoriũ eẽt dicere ꝙ pueri baptizent̃ ꝓpter ſordẽ corporalẽ. ſi aũt ponat̃ ꝙ ibi fiat abſolo a ſorde ſpũali

Scđa oppo. Et eſt magri ſniaꝝ. di. 30. ſcđi. ⁊ eã tenet Gre. art. i eãd diſ. q. ſ.

tūc argr̄ ſic.q2 nullus ablui a ſorde ſpūali: niſi ille in q̄
eſt ſordes ſpūalis.ſed ſordes ſpūalis non eſt niſi culpa.
ergo rc̄.¶ Quantū ad 2m difficilioꝛ eſt quo mō .ſ. pec
catū originale hēat rōnem culpe. ¶ Ad cui⁹ euidenciā
ſciendū.ꝙ culpa ꝓpꝛie eſt malū imputabile. malū vo
ꝓpꝛie dcm̄ eſt defectus alicui⁹ debiti in eſſe. vn̄ culpa
eſt ꝓpꝛie alicui⁹ imputabilis. ⁊ vt magis iſta deſcriptio
pateat diſtinguēdū eſt de carētia vel defectu.¶ Scdo
de hoc ꝙ dr̄ eſſe debitū.¶ Tertio de īputabili.Quan
tum ad pm̄ ſciendū.ꝙ defectus vel carentia dupl'r pōt
accipi.vno mō ꝑ abſoluta negatiōe alicui⁹: ꝙ alicui rei
nō ꝯuēit:nec natū eſt ꝯuēire:ſicut carētia viſus in lapi
de:⁊ talis defectus nō hꝫ rōnem mali.nō.n.lapis ē ma
lus lapis.q2 nō hꝫ viſum.Alius eſt defectus alicui⁹ nati
in eſſe.⁊ hoc dupl'r pōt eē. vno mō ꝙ natū eſt in eē rei:
nō tn̄ illi rei eſt debitū vel neceſſariū in eē in ordine ad
ꝓpꝛiū ⁊ debitū finem: ⁊ hoc nō hꝫ rōnem mali adhuc,
verbi.g. ſedere vel ſtare natū eſt ineſſe hoī. Jacere vel
ſtare equo.⁊ adhuc talis carentia vel defectus nō hꝫ ra
tionē mali. vn̄ ſi hō nō ſedeat vel ſtet: nō opꝫ ꝙ ex hoc
ſit malus:niſi in caſu in quo eēt ad hoc obligatus. Alio
mō ꝙ nō ſolū illud ſit natū in eſſe rei:ſed ēt eſt debitū
in eſſe in ordine ad ꝓpꝛiū ⁊ debitū finē: ſicut habere vi
ſum eſt debitū in eſſe equo tāq̄ꝫ debitū ⁊ neceſſariū ad
debitū finē:q̄ eſt bene portare hoiem vel aliquid tale.
vn̄ equus cecus eſt malus: ⁊ malū equi eſſet eſſe cecuꝫ.
Adhuc de debito diſtīgui pōt. q2 vno mō pōt accipi de
bitū ꝑ debito cuiuſdā decētie:ita ꝙ decentia eſſet ſi fie
ret. ſicut ſi diceret̄: ꝙ religioſus clauſtralis dꝫ audire
miſſas quottidie vel ꝯtinue vſqꝫ ad prādiū vel eſſe in
orōne.q2 ſi fieret deceret:aliud eſt debitū eiuſdē neceſſi
tatis in ordine ad finē:ad quē eſt ordinatus.ſicut habe
re q̄ttuoꝛ pedes eſt debitū equo.q2 eſt neceſſariuꝫ ei in
ordine ad finē:ad quē eſt ordinatus: ⁊ homini eſt debi
tum eſſe illud ad qd̄ eſt obligatus in ordine ad deum:q̄
eſt finis vltimus ⁊ principalis: ⁊ in ordine ad alia: puta
ad rōnem rectā ⁊ ad ꝓximū: ⁊ ad q̄cūqꝫ alia medianti
bus q̄b⁹ hꝫ ordinari in deū.Carentia pmi debiti.ſ.decē
tie non neceſſario hꝫ rōnē mali:lꝫ habeat rōnem mino
ris boni. ſꝫ carētia debiti ſcdo mō accepti hꝫ ſimpl'r ra
tionē mali. ¶ Diſtīguo ēt de imputabili ⁊ pmo ex par
te ipſius rei imputabilis. 2o ex parte ei⁹ cui imputatur.
¶ Quantū ad pm̄ ſciendū.ꝙ aliquid dr̄ imputabile ex
hoc:qd̄ eſt in ptāte alicuius hoīs aliqd̄ dñium ſuper il
lud.quod.ſ.in poteſtate ei⁹ libera ſit:ꝙ talis res ſit vel
non ſit: ⁊ q2 ſoli agenti libero arbi. hoc ꝯuenit. hoc aūt
eſt illud ꝙ agit per volūtatē ⁊ intellectū:idē eſt ꝙ vnū
q̄dqꝫ dr̄ in tm̄ imputabile inquātū eſt actus vl' effect⁹
volūtari⁹: ⁊ ſil'r in tm̄ dr̄ aliquid nō imputabile inq̄tuꝫ
inuoluntariū. eſt aūt duplex actus volūtatis.ſ. elicitus
⁊ imperatus: ⁊ ad actū imperatū hꝫ reduci ois affectus
agentis liberi arb.ſiue agentis voluntarij:ſiue ſit puati
uus ſiue poſitiuus. priuatiuus ſicut omiſſio act⁹ vel ali
cuius noticie debite in eſſe. ꝓpter qd̄ ignorantia vel ca
rētia cuiuſcūqꝫ debiti in eſſe loquēdo de debito obliga
tionis in cōparatione ad agens hꝫ rōnem culpe. ſic igi
tur generaliter.q.pōt accipi:ꝙ ē dupl'x īputabile .ſ. im
peratū ⁊ elicitū. Quantū ad illud qd̄ eſt imputandum
ſciendū:ꝙ imputabile elicitū imputandū eſt ſemꝑ eli
cienti. Jmputabile vo imperatū puta occiſio:que ē eſſe
ctus q̄nqꝫ volūtarij agentis ſemꝑ imputandū eſt impe
ranti ipſi. ¶ Quantū ad ſcdm̄.in quo eſt:dico ꝙ impu
tabile īperatū pōt reſpicere aliqd vt inſtrumentū coo
perans inſtrūal'r pncipali agenti. ⁊ ſic eſt ei imputabile:
ſicut inſtrumento in bonū vel in malū: ⁊ ſicut operatio

eſt ſm̄ quid ipſius inſtrumēti. ꝓpꝛie tn̄ eſt operatio ei⁹.
ita in cōparatiōe ad inſtrumētū nō hꝫ ita perfecte rōnē
imputabilis.ſicut in cōparatiōe ad pncipale: licet vere
⁊ ꝓpꝛe ⁊ nō metaphoꝛice tn̄ in cōparatiōe ad tale inſtru
mentū ſit īputabile: vnde actus vel priuatio inſtrumen
ti cooperātis ſ ordinate pncipali agenti inquātū eſt pn
cipium cooperādi tali pncipali agenti hꝫ rōnē mali im
putabilis: ⁊ rōnē culpe: ⁊ q2 ſcda cā eſt.q. inſtrumentuꝫ
aliquo modo prime cauſe.¶ Adā aūt eſt pma cā oium
gnātionis via deſcēdentiū: ⁊ deſcendētes ab eo ſunt ſe
cunda cauſa ⁊.q.inſtrā exequendi operationes ſuas.iō
inordinatio exiſtens in deſcendentibus ab eo inordina
te appetendo ſm̄ vtrūqꝫ appetitū: q2 ab eo ꝓceſſit vo
lūtarie inquantū volūtarie ſpoliauit ſe regulatiuo potē
tiaꝝ dictaꝝ debito in eſſe eis debito obligatōis:q̄ adaꝫ
erat obligatus cū tota ptāte ſua ad recte appetendū. iō
talis inordinatio hꝫ rōnem culpe in deſcendentibus ꝑ
generationē ab adam: ſicut imputabile imperatū hꝫ ra
tionē culpe. ¶ Et q2 inordinatio iſta ꝯſiſtit in carentia
regulatiui:ꝙ eſt iuſtitia originalis debita in eē.ideo ta
lis carentia vere hꝫ rationē culpe:que dr̄ culpa origina
lis.ſicut ēt carētia notitie debite in eſſe culpa eſt actua
lis:mō quo ad actū reducit̄ omiſſio.quo ad actus:ita ꝙ
pōt formari ex pdictis talis ratio: q2 malū imputabile
hꝫ ꝓpꝛie rōnem culpe.licet ſm̄ diuerſam rōnem impu
tabilitatis inueniat̄ magis vel minus perfecte in diuer
ſis imputabilib⁹ rō imputabilis ⁊ culpe: ſed vt oñſum
eſt in paruulis hꝫ rōnem mali carentia iuſtitie origina
lis ēt imputabilis.ḡ rc̄. ¶ Ad pm̄ igit̄ in oppoſitū dico:
ꝙ minoꝛ eſt falſa. Ad ꝓbationē ei⁹ pmā pꝫ.ꝙ peccatuꝫ
originale nō dr̄ pctm̄ nāe: vt q̄ſi pctm̄ ade fuit formal'r
pctm̄ oium deſcendentiū ab eo ꝑ gnātionē.ſed tm̄ cau
ſaliter.q2.ſ.per pctm̄ ei⁹ nā ſic fuit infecta.⁊ idem pctm̄
fuit cauſa infectionis ſpūalis ꝯtracte in alijs . Ad ſcdaꝫ
ꝓbationē dico.ꝙ oēs dnr̄ peccaſſe in illo pctō.ſicut i il
lo: qd̄ fuit cauſa oiuꝫ pdictoꝝ ꝯtractoꝝ in alijs deſcen
dentib⁹ ab adā per generationē.ſicut ſupra dictum eſt.
¶ Ad 2m dico.ꝙ ſicut xp̄i meritū q̄tū ad actū qd̄ exer
cuit nō ſit in alios.ſit tamen in alio q̄tū ad effectū illi⁹
meriti:illis qui applicant̄ ad illud. vel ad xp̄m median
tib⁹ ſacr̄is: vel mediāte fide ꝓpꝛia q̄ gdē effect⁹ eſt grā:
que eſt culpe cōtraria: ⁊ que reddit hominē dignū vita
eterna:ita ēt demeritū ade:lꝫ nō tranſeat in alios q̄tuꝫ
ad actū quē exercuit:tn̄ trāſit in alios q̄tum ad effectū
culpe originalis:que eſt ꝯrīa grē: ⁊ reddit dignuꝫ pena
eterna: ⁊ indignū vita eterna. vn̄ ſua rō magis eſt in op
poſitū q̄tuꝫ ad ꝓpoſitū:ita ꝙ formaret̄ ſic rō. ſicut me
ritū xp̄i ſe hꝫ ad hoc ꝙ ſit nobis cā grē : ita demeritum
ade ad h̄ ꝙ ſit cā culpe delēdo ꝑ xp̄i grām. Sed meri
tū xp̄i ē cā meritoꝛia nr̄e grē.ḡ rc̄.¶ Ad 3m.dico ꝙ pua
tio iuſtitie originalis in adā fuit pena ⁊ culpa:pena qui
dē inquātū fuit ſubtractio cuiuſdam boni appetibilis:
culpa aūt inquantū ipſe priuauit ſe regula debita in eē:
nec minus hūit in eo rōnē culpe:quam in nobis caren
tia noticie debite in eē: ⁊ ſicut in nobis defectus directi
ui nō ſolū hꝫ rōneꝫ culpe in intellectu: vel in affectu ēt
in actu:qui debuit regulari a tali directiuo:ita etiaꝫ ca
rentia iuſticie originalis non ſolū hūit rōnem culpe in
adā:ſed etiā in oībus deſcendentibus ab eo mō pdcō.
qui ſunt ſicut eius inſtrā. ¶ Ad illud qd̄ dr̄ cōtra h̄ di
co:ꝙ illa priuatio fuit pctm̄ eius actuale: ⁊ ad illud qd̄
dr̄ cōtra h̄:ꝙ pctm̄ ade actuale nō fuit niſi inobediētia:
vel trāſgreſſio precepti: dico ꝙ nihil ꝓhibet circa vnū
actū eē multas deformitates formal'r: ⁊ tn̄ dr̄ ille actus
tale pctm̄ rōne vnius illarū deformitatū: ⁊ alie dnr̄ cir

conſtantie:ſicut ebrietas habet duas deformitates for‑ maliter loquendo.ſ.gule ⁊ impudētie:inquātū.ſ.exer‑ cendo opera gule ſubtrahit ſibi noticiā actualem agibi lium debitā in eſſe. Similr̄ licz in peccato ade ſint plu‑ res deformitates:ſicut ſuperbia:inobedientia:⁊ caren‑ tia debite regule:qua priuauit ſe:⁊ ſuos poſteros volū‑ tarie:tamen illud pctm̄ p̄ncipalr̄ vocatur pctm̄ inobe‑ dientie:vel trāſgreſſionis precepti:⁊ alie deformitates vocanť circūſtantie:ſz vnaqueqꝫ illaruz per ſe accepta habeat rōnē culpe. ¶ Ad quartū pōt dici vel ꝙ augu. nō accipit ibi rōnez culpe gnālr̄ accepte:ſz culpe actua lis:vel pōt dici.ꝙ augu. vult dicere:ꝙ ratio culpe req‑ rit:ꝙ ſit alicuius libero arbitrio agētis p̄ncipaliter. ita ꝙ ſi reducatur in aliqđ cauſale:nō habet rationē culpe: non tamen negat quin poſſit eſſe ſeruus alicuius vt in ſtrumēti ſe habentis ad principale agens vt inſtrumen tum motum. Queſtio. XV.

SEcundum qđ querebať perti‑ nens ad defectum eſt. vtruz btā virgo fuerit ꝯcepta in pec cato originali. ⁊ arguiť ꝙ nō:qꝛ ſm̄ An ſelmū. Decuit eā ea puritate nitere:qua ſub deo maior nequit intelligi. Sed ſi fuiſſet cōcepta in pctō originali inueni retur puritas maior puritate eius ſub deo. ſcꝫ puritas angeli:qui nunquaz fuit in culpa. ergo ⁊c̄. Contra ſm̄ apl̄m ad Ro.5. Pctm̄ ade trāſiuit in oēs hoīes. ergo ⁊ in beatā virginē. ¶ Rn̄deo. circa iſtā qōnē vidēda ſūt tria. p̄mo quid fieri potuit. ſcđo quid decuit fieri. tertio quid tenendum eſt de facto.

Primus ar ticulus.

QUantum ad p̄mū nō eſt dubiuz. qn deus po‑ tuerit abſolute loquendo facere:ꝙ btā virgo non conciperet̄ in pctō originali:qꝛ nō eſt du biū.ꝙ deus potuit aīam eius creare in grā. ⁊ p ꝯñs non fuiſſet in originali peccato concepta.

Scđs articu lus.

QUantum aūt ad ſcđm.ſ.quid decuit fieri ſciē dū.ꝙ illđ in oībus eſt decētius fie‑ ri:ꝙ magis cedit in honorem dei:lz eni ad honorē filij pertineat puritas mr̄is:tn̄ ad honorē dei p̄tinet magis totā naturā humanā deſcendentē ab adam per genera tionē indigere redemptione facta per ipſum:ꝙ̄z aliquos indigere:⁊ aliquos vel aliquam non indigere:⁊ magis pertinet ad honorem ſuuz. ꝙ ipſe ſolus ſit mortuus nō debitor mortis. ſed liberator omniuz a morte per ſuaz mortem:quā ꝙ ponatur aliquis non debitor mortis:⁊ non indigens liberari a morte per mortez xp̄i:⁊ magis pertinent illa ad honorez chriſti ꝙ̄z puritas matris quā tum ad vitationē culpe originalis. Et hoc patet ſic. quia illud pertinet magis ad honorem xp̄i qđ pertinet ad ge neralez influentiā ſue bonitatis in alios:⁊ quantū ad re motionem materialis:⁊ quantū ad collationez boni:⁊ ꝙ magis hanc influentiam bonitatis manifeſtat quaz illud qđ pertinet ad dignitatem alicuius perſone attinē tis ei ſm̄ humanitatem. ſed ſic ſe habent predicta de ge nerali redemptione:⁊ de indigentia generali omnium reſpectu chriſti in comparatione ad hoc:qđ eſt beatam virginem concipi in peccato originali:quia hoc impor‑ tat ſolam dignitatem perſone ſingularis attinentis ei ſm̄ humanitatem. ergo ⁊c̄. Et confirmatur ratio. quia illud magis pertinet ad honorem chriſti:ꝙ magis per‑ tinet ad honorem eius ſm̄ ꝙ eſt deus ꝙ̄z qđ pertinet ad honorem eius ſm̄ ꝙ eſt homo. Sed influentia genera lis redemptionis pertinet directe ad honorez chriſti ſz ꝙ eſt deus:quia generalitas ponitur ratio quare pſona diuina fuit incarnata. puritas autē matris pertinet ad honorez chriſti directe ſm̄ ꝙ eſt homo:quia licet vere beata virgo ſit mater dei:tamen non eſt mater dei ſm̄ ꝙ deus. Ergo generalitas redemptionis magis perti‑ net ad honorez chriſti quā predicta puritas matris ſue. Si dicatur autez hic:ꝙ ipſa fuiſſet redempta per chri‑ ſtum:dato ꝙ fuiſſet ſine peccato originali:quia ipſa fuiſ ſet liberata a captiuitate culpe futura non valet. quia li cet poſſet dici aliquid a malo futuro preſeruatum:nun‑ quā tamē poteſt proprie dici redemptum:niſi actu pri‑ us venditum:vel a malo ſubiugatum.

Tertius arti culus.

QUantum ad tertium dico.ꝙ tenendū eſt de facto beatam virginem in origina‑ li peccato conceptam:⁊ hoc p̄batur ſic. qꝛ illud tenēdū eſt de facto in illa mā:qđ magis decuit:⁊ magis ſanctoꝝ dictis:⁊ ſacre ſcripture cōgruit. ſed ipſam eſſe conceptaz in originali peccato ⁊ magis decuit:⁊ magis dictis ſan‑ ctorum ⁊ ſcripture ſacre congruit. ergo ⁊c̄. maior patet. minor etiaz pꝫ. quantū ad hoc qđ magis decuit:quātuz ad hoc qđ magis ſacre ſcripture congruit patet per apo ſtolum ad Ro. quīto. vbi dicit:peccatuz ade tranſire in omnes.ꝙ aūt dictis ſanctorū magis congruat patet. qꝛ beatus Bernardus in hac materia expreſſe.ſ. de conce‑ ptione beate virginis ſnialiter hoc tenet. Ex dictis au‑ tē beati Auguſtini expreſſe hoc habetur de fide ad pe‑ trum:vbi contrarium dicere indicat eſſe hereticuz. vn‑ de caplō.23. dicē. Firmiſſime tene:⁊ nullatenꝰ dubites: omnem hominem:qui per concubitum maris ⁊ femi‑ ne concipitur cum originali peccato naſci impietati ſub ditum:mortiqꝫ ſubiectum:⁊ ob hoc filiuz ire natura na‑ ſci:de qua dicit apoſtolus. Eramus enim ⁊ nos natura filii ire ſicut ⁊ ceteri:a qua ira nullus liberatur:niſi per fidē mediatoris dei ⁊ hominū hominis ieſu chriſti:qui ſine peccato conceptus:⁊ ſine peccato natus:⁊ ſine pec‑ cato mortuus:hoſtia pro nobis factus eſt. id eſt ſacrifi‑ cium pro peccatis noſtris factus eſt. Item in eodem li bro.c.40. Hoc itaqꝫ ſm̄ regulam vere fidei firmiſſime pertinentia fideliter crede:fortiter veraciterqꝫ:⁊ patiē ter defende:⁊ ſi quē ꝯtraria habēs cognoueris dogma‑ tizare tanꝙ̄ peſtem fuge:tanꝙ̄ hereticuz abijce:ita enī iſta:que poſuimus:fidei catholice congruūt:vt ſi quis non ſolum omnibus:ſed etiā ſingulis voluerit contra‑ ire:in eo ꝙ ſingulis horuz contumaciter ⁊ pertinaciter repugnat:⁊ his cōtraria docere nō dubitat:hereticus: ⁊ fidei chriſtiane inimicus:atqꝫ ex hoc omnibus catho licis anathematizandus appareat:⁊ idem dicitur de cō ſecratione di.4.ca. firmiſſime. Ad rationez dico:ꝙ ſub deo non eſt maior puritas puritate beate virginis quā‑ tum ad intenſionem gratie:non tamen quantum ad ca rentiam culpe cuiuſcunqꝫ.

In hac que ſtione vide p̄ tē oppoſitā a Scoto in ter tio ſnīaꝝ di.3. q.1. ⁊ grego‑ riū ariminen ſez i.2. ſniaꝝ diſt.30. q.2. vbi ſoluūtur rōnes ſco. ab ipo. ⁊ dclinat cū opione do ctoris in hac materia ⁊c̄.

¶ Explicit quartum quodlibet magr̄i Heruei.

¶ Incipit quintū quodlibet magiſtri Heruei. Qō. I.

Queritur vtruꝫ natura diuina ex natura rei ſine opatione intellectus ſit repreſentatiua pluriuꝫ: videt᷑ ꝙ ſic. q2 ꝙ ɔtinet plura ex nā rei repreſentat ea excluſo quocūqꝫ alio: ſicut imago herculis excluſa quacūqꝫ ſpē eius l viſu repn̄tat herculē. ſed nā diuina ex nā rei cōtinet oīa. ſic cā equoca vel analoga eſt repreſentatiua pluriū ex nā rei. ergo ⁊c̄.

Contra quia inter repreſentās ⁊ repreſentatū eſt relatio realis. que requirit duo extrema realia in actu: plura aūt talia non fuerunt dū deus fuit: nec ēt aliqd realr̄ potuit aduenire deo ex creatura. ḡ ⁊c̄.

Ad euidentiam hui⁹ queſtiōis duo pncipaliter ſunt facienda. Primo premittende ſunt quedā diſtinctiones. Deinde reſpondendū eſt ad queſtionē. Quantū ad primū tria ſunt facienda. Primū eſt qūo dicit᷑ aliquid cōuenire alicui ex nā rei. Scdo qūo aliquid dicat᷑ cōuenire alicui ſine operatione intellectus. Tertio qūo dr̄ aliqd repn̄tare aliū.

Aliquid conuenire ex nā rei alicui conuenit dupliciter ⁊c̄.

Quantum ad primum ſciendum. ꝙ aliquid dicitur conuenire alicui ex natura rei dupliciter. Uno modo quia ex ſua natura per ſe habet ꝙ ſit tale formalr̄: vt homo eſt aīal rōnale ex ſua natura: q2 ſua nā eſt talis: vl̄ per modū paſſionis: ſicut per ſe ɔuenit hoi ꝙ ſit riſibilis: vel diſcipline ꝙ ſit ſuſceptibilis: vel eſſe calefactiuū conſequit᷑ calefactum vel calm: ⁊ etiā finē potionis cōſequit᷑ ſanitas per ſe: licꝫ eſſe calefactiuū: ⁊ eſſe finem importent cāſitatē efficientē ⁊ finalē: nō tamē importāt iſtas reſpectu ſui. q2 nulla res eſt cauſa ſui in aliquo genere realr̄ ⁊ ꝓprie loquēdo. ſ3 iſta cōſequit᷑ tales res. que ſunt cāē alioꝝ per modū paſſionis cuiuſdā: īquantū naturas earū ſubales actuales cōſequūt᷑ tales cāſitates: ⁊ iſta debēt ɔuenire ex nā ſua. q2 per ſe mediate vel imediate cōueniunt ſibi ꝑ nām: ⁊ cōuenire ex natura rei diſtinguit᷑ ɔtra ɔuenire per accñs. vt. ſ. illa dicat᷑ ɔuenire ex nā rei. que cōſequūt᷑ nām rei: cui cōueniant per ſe in aliquo mō dicendi per ſe. illa dicunt᷑ nō cōuenire ex nā rei: que cōueniūt rei non per ſe. ſed a caſu. ſicut hoi conuenit cadere in lutū: vel aliquid ſimile. ¶ Alio mō dicit᷑ ɔuenire aliquid alicui ex natura rei. q2 conuenit rei in eſſe reali extra aīam: ⁊ nō tātū ſm eſſe in aīa: vel ſm modū intelligēdi ꝓut exponetur ſtatim: ⁊ ſic diſtinguit᷑ cōuenire ex nā rei cōtra ɔuenire eſſe in aīa: vel ſm modū intelligēdi. ¶ Quantū ad ſcdꝫ ſciendū. ꝙ quātū ad preſens pertinet aliquid poteſt cōuenire alicui ſine opatione intell'e tripl'r.

Aliquid competere alicui ſine ope intellectus conuenit tripl'r ⁊c̄.

Primo mō ꝙ actus vel opus intelligēdi non eſt id: quo formal'r eſt talis. ſicut ꝙ aliquid eſt albū vel nigrū nō opere intell'e: ſed albedine vel nigredine. Et per oppoſitū aliquid dicitur intelligens formal'r ꝓprio actu intelligendi. nā ſicut realiter albedo facit albū formal'r: ita actus intelligēdi facit formal'r itelligētē illū: cuius eſt ſubiectiue. ¶ Secundo mō pōt dici aliqd cōuenire alicui ſine ope itell'e ſm genus cāe efficientis: vt dicat᷑ id ɔuenire alicui ſine ope intell'e ꝙ nō cōuenit ei ꝑ opus intell'e: ſicut ꝑ cām effectiuā: ⁊ id ɔuenire nō eſt ſine ope itell'e. ꝙ cōuenit ꝑ opus itell'e ſicut ꝑ cām effectiuā. Iſto mō cōueniūt per opus itell'e illa: quoꝝ cā eſt intell'e practicus. ⁊ illa quorū cā eſt intell'e ſpeculatiu⁹. vt ſi ordo in actibus intelligēdi ſit talis. ꝙ per pmū cāetur ſcdm: ⁊ per ſcdꝫ tertiū. ⁊ ſic de alijs vſqꝫ ad vltimū: ⁊ ꝑ oppoſitū dr̄ ɔuenire aliquid iſto mō ſine ope intell'e: cuius neutro mō ꝓdicto actus intelligendi eſt cā. ¶ Tertio mō dr̄ aliqd ɔuenire ſine ope itell'e alicui ꝙ cōuenit ei nō ꝑꝑ hoc: ꝙ eſt in intellectu obiectiue nihil ponente in ipſo realr̄ vt ſic: q2 intelligere vt intelligere nihil ponit in obto intellectiuo vt intellm̄ eſt tm̄: nec formal'r: q2 nō dicit actū tranſeuntē vt tranſeuntē: vt calefacere: nec ēt dicit pn̄ᵐ act⁹ tranſeuntis vt ſic. q2 nihil ponit intellm̄: nec actus eius in re intellecta vt eſt itellecta tm̄: ꝓpter illa q̄ reſpiciūt intellm̄ practicū: ḡ nō ſolū reſpicit obm̄ intellm̄ vt intellectū. ſed etiā vt opabile per ipm̄. Et per oppoſitū dicit᷑ aliqd cōuenire iſto mō per opus itell'e. ꝙ cōuenit alicui rei vt eſt obiectiue in intellu vt obm̄ itellm̄ eſt tm̄. ſicut vbi grā. eſſe vl'e: eſſe genus: eſſe ſpēm ⁊ cōſilia. eſſe enī ſeparatū a ſingularibus non ɔuenit hoi. vel cuicūqꝫ aīali in eſſe reali. q2 que ſunt ſepata in eē reali impoſe eſt ꝙ vnū ſit alterū. Nunc autē realr̄ ſoz. eſt hō. ⁊ plō. ⁊ ſic de alijs: nec etiā talis ſeparatio ſm rōnē intelligēdi tm̄ poteſt cōuenire alicui rei exiſtēti in itellectu ſicut in ſubiecto vt actui vel ſpēi. q2 talia differunt realr̄ a ſoz. ⁊ plone q2 hoc realr̄ nō eſt id. ſed illa que differūt tm̄ ſm rōnē: ſic ſe hn̄t ꝙ vnū realr̄ eſt alterū. ergo ⁊c̄. ſeparatio ergo q̄ aliqd dr̄ ſepatū a ſingularib⁹ nō cōuenit rei in eē reali extra: nec ēt ɔuenit alicui exñti in itellu ſicut in ſubō. ſed ɔuenit ipſi obō. ſ. ipſi hoi ꝓut obiue riidet vni ɔceptui. vel vni actui itelligēdi nō cū itellectio ſoz. ⁊ plone ⁊ alijs. Et ſicut dixi alias: licet res ſit fundamētū remotū taliū cōuenientiū ſm rōnem intelligendi: inquantuꝫ cōuenientia realis vel diuerſitas realis eſt cauſa mouēdi itellectū ad diuerſos cōceptus vel ad vnū. tm̄ imediatū fundamentū eſt res: vt eſt obiectiue i itellectu. ⁊ talia ɔuenietia iſto mō reb⁹ dr̄r ɔuenire ſm rōnē itelligēdi. Et vr̄ ꝙ iſto mō itelligat᷑ qō. ſ. vtꝝ nā diuina ſit repn̄tatiua pliū ſine ope itell'e. ¶ Quātū ad 3ᵐ. ſ. quot modis dr̄ aliqd repn̄tare aliū ſciēdū: ꝙ aliqd pōt eē repn̄tatiuū alteri⁹ tripl'r. p̄ mō ſic obm̄ ducēs in cognīē repn̄tati. vt imago herculis repn̄tat herculē. ¶ 2° ſic ſpēs repn̄tat rem: cuius eſt ſpēs: ⁊ mouet ad actū intelligēdi ſm ponentes ſpēs. ¶ Tertio mō ſicut actus itelligēdi: ḡ qdē actus intelligēdi eſt repn̄tatio formalis rei apud itell'e: alia ſunt repn̄tatiua: puta obm̄: ⁊ ſpēs ſūt repn̄tatiua inquātū repn̄tationē formalē: que eſt ipſe actus intelligēdi: nata ſūt efficere. ¶ Quātū ḡ ad ſcdꝫ pncipale. ſ. ſolutionē qōnis. p̄ intēdo riidere ad qōnē. ſcdo ad id qd formal'r ex ꝓpoſito querebat᷑ vel intēdebat᷑. ¶ Quantuꝫ ad pmū. pzio ad hoc intēdo qētū ad diſtinctiones pmiſſas ponere ɔnes: quas itēdo ſoluere: ⁊ eaꝝ ꝓbōnes: etiā ad oba riidebo. Circa h̄ ergo pono tres vl̄ q̄ttuor ɔnes Pzia ɔ̄ ē. ꝙ ſi q̄rat᷑ de repn̄tatio ꝑ modū obi vl̄ ſpeciei mouētis qūocūqꝫ accipiat᷑ repn̄tare ex nā rei: ⁊ accipiatur cōuenire ſine ope itell'e cōuenire nō ſm rōnē itelligēdi tm̄. ſed in eē reali. iſto mō dico ꝙ eēntie diuine non ɔuenit repn̄tar᷑ nec ꝑ vnū nec ꝑ pla ex nā rei: ⁊ ſine ope itell'e. ⁊ h̄ dico reᵐ ſui eē. ⁊ h̄ ꝓbo accipiēdo ex nā rei. 2° mō. ſ. ꝙ ɔuenit alicui ſm eē reale: ⁊ nō ſm rōnē itelligēdi tm̄: q2 ſic dcm̄ ē aliqd dr̄ ɔuenire alicui iſto modo ex nā rei ⁊ ſine ope itell'e ꝙ ɔuenit ei realr̄ ⁊ i eē reali: ⁊ nō ſm rōnem intelligēdi tantū. cui nō cōuenit mouere ad actū intelligendi ſm reꝫ: nō cōuenit repn̄tare nec vnū

necpſſa. iſto modo ex natura rei. maior pȝ ex qd noïs: ſm diſtinctionem premiſſam. minor etiã ſatis patet. qꝛ illud cuius nulla eſt cauſa vel pͥncipiũ in quocunq; genere cãe nõ habȝ aliud motiuũ ad ipſum vel ꝓductiuum ipſius. ſed actus intelligendi: in quo deus intelligit eſt hmõi. quia nullum abſolutũ in diuinis producit̃. ergo ⁊c. etiã illa que producunt̃ ibi realr̃ loquẽdo nõ ꝓducunt̃ ab aliquo per modũ obiecti vel ſpeciei mouentis dixi reſpectu ſui: qꝛ lȝ eſſentia diuina non ſit pͥncipiũ agens vel mouens reſpectu cognitionis: qua deus intelligit ꝑ modũ obiecti mouẽtis: poteſt tñ iſto mõ eſſe mouẽs reſpectu cognitionis hĩoꝝ: qua beati eũ vidẽt: multo aũt plus pȝ: ꝙ nõ cõueniat eſſe nãe diuine iſto mõ vel vnũ vel plura repreſentare ex natura rei accipiẽdo ex natura rei pͥo mõ: qꝛ eẽ ex nã rei pͥo mõ addit ad eſſe ex nã rei ſcðo mõ perſeitatem: ⁊ neceſſariã ɔ̃itiã ad nãm rei. vnde dr̃ cõuenire in eſſe reali ⁊ ꝑ ſe. ſed vt oñſuȝ ẽ. eſſentie reſpectu ſui nõ cõuenit repñtare ex nã rei ſcðo mõ. ergo nec pͥo. ¶ Scða ɔ̃ pͥncipalis ẽ. ꝙ ſi accipiatur repñtare ꝑ modũ quo intellectio dr̃ repñtatio rei formaliter apud itellectũ accipiatur ɔ̃uenire ex nã rei ſcðo mõ ſcȝ ꝙ cõuenit alicui realr̃: ⁊ nõ ſm rõnẽ intelligẽdi tñ. Iſto mõ dico ꝙ eſſentie diuine cõuenit ex nã rei repñtare etiã tam poſſia ꝙ̃ exñtia: ⁊ nõ ſolũ entia realia: ſed etiã entia rõnis: que dñr ſcðe intẽtiones: qꝛ eſſe iſto mõ ex nã rei repreſentatiuũ pluriũ eſt eſſe realr̃ actũ intelligendi plura. ſed eſſentia diuina eſt realr̃ actus intelligẽdi plura: hoc eſt oĩa que ꝑdicta ſunt. ergo ⁊c. maior patet: ex qd noĩs ſm diſtinctionẽ pmiſſaȝ. probo minorẽ triplici rõne. ¶ Pͥma talis eſt: qꝛ ſicut a realitate actus intelligendi intellꝰ hȝ ꝙ ſit itelligens realr̃: ita hȝ ꝙ ab eadem realitate res intellecta hȝ ꝙ ſit intellecta realr̃. ſed intellꝰ dei dr̃ itellꝰ nõ ſm rõnẽ intelligendi tantũ. ſed ẽt ſm reȝ: dũmodo realr̃ in ſe actũ itelligẽdi hẽat. ergo intellecta aliq̃ actu intelligendi habẽt: ꝙ ſint intellecta realr̃. ſed ſicut dictũ eſt. nõ ſolũ plura. ſed ẽt oĩa que dicta ſunt: ſunt intellecta per actum intelligendi dei. ergo ⁊c. ¶ Scða ratio talis eſt. illud qð cõuenit alicui ſm rõnẽ intelligendi tñ: ſimplr̃ ei diſconuenit: ⁊ ſimplr̃ enunciatũ de illo eſt falſum ſimplr̃. ſicut vbi gr̃a. qꝛ eſſe ſeparatũ a ſingularibus cõuenit hoĩ ſm rõnẽ intelligẽdi tñ. idõ ei ſimplr̃ diſconuenit. vnde iſta. hõ eſt aliqd ſeparatũ a ſingularibus eſt falſa ſimplr̃. ſed iſta. oĩa ſunt itellecta a deo: vel etiã. omnia intelligit. non eſt ſimplr̃ falſa. ſed imo eſt ſimplr̃ vera. ergo itelligere oĩa: ⁊ per ɔ̃ñs repreſentare oĩa predicto modo conuenit deo in eſſe reali: ⁊ non ſm rõnẽ intelligendi tñ. ¶ Tertia rõ talis eſt. qꝛ illa dñr cõuenire ſm rõnem intelligẽdi tantũ. ⁊ nõ ſm eſſe reale. que cõſequunt̃ reȝ prout eſt obiectiue in intellectu: ſed deum intelligere oĩa: ⁊ per cõſequẽs iſto mõ repñtare oĩa nõ cõſequit̃ deũ vel eſſentiaȝ diuinã: put eſt obiectiue in itellectu. ergo itelligere plura: imo oĩa. ⁊ per cõſequẽs iſto mõ repreſentare oĩa cõuenit eẽntie diuine non ſm rõnem intelligendi tñ. ſed in eſſe reali. ¶ Tertia ɔ̃ pͥncipalis eſt. ꝙ ſi accipiatur repreſentare iſto modo: qui dicꝰ eſt nunc. Et accipiatur cõuenire ex nã rei primo mõ. ſ. ꝙ conuenit alicui in eſſe reali per ſe: ⁊ de neceſſitate: iſto mõ eſſentia diuina etiaȝ oĩa repreſentat ex natura rei: quantũ ad ſuas naturas abſolutas ⁊ poſſibiles eſſe. ⁊ quantũ etiã ad eſſentias ipſas poſſibiles eſſe. Nõ tamẽ iſto modo repñtat ex nã rei illa: q̃ fuerunt: vel ſunt: vel erunt: quantũ ad hoc ꝙ ſint actu in ꝓpria nã. Primum patet ſic. illud dicit̃ conuenire ex nã rei primo mõ: ꝙ cõuenit in eſſe reali ⁊ neceſſario. Sed oĩa quantũ ad ſuas nãs abſtractas ⁊ poſſibiles eſſe repreſentare cõuenit diuine eſſentie accipiendo repreſentare modo: qui dictus eſt realiter ⁊ neceſſario. ergo ⁊c. maior patet ex quid nominis. minor pȝ. quantũ ad hoc. ꝙ eſſentia diuina iſto mõ realiter repreſentet oĩa. Qð autẽ talia repreſentet neceſſario. ꝓbat̃ ſic. quia repreſentare iſto modo aliqua eſt ea intelligere: vel eſſe actum intelligendi eoꝝ. qꝛ ꝙ nõ ſubeſt libero arbitrio dei ſimpliciter eſt neceſſarium ſimplr̃. ſed talia eſſe poſſibilia. ⁊ eſſe tales quidditates poſſibiles non ſubeſt libero arbitrio. ergo talia eſſe poſſia eſt neceſſarium. maior patet: minor probat̃: quia ꝙ eſt impoſſe reſpectu eius: ⁊ deus eſt potens nõ facere illud: eſt neceſſariũ: ex quo ſibi eſt impoſſe. ſed poſſibile eſt ꝙ deus non poſſit facere ꝙ eſt poſſibile. ergo neceſſariũ eſt poſſe facere ꝙ eſt poſſibile ⁊ per cõſequẽs neceſſariũ eſt id: qð eſt poſſe deo eſſe poſſibile. ſed ꝙ eſt ignotum deo non eſt poſſe. ergo oẽ poſſibile neceſſario eſt notum deo. ¶ Ex hoc arguitur directe ad propoſitũ. repñtare modo predicto eſt idẽ ꝙ intelligere repreſentatũ: vel eſſe actũ intelligendi repñtatum. ſed deus neceſſario intelligit eſſe qualitercũq; intelligibile: aliter ſibi eẽt ipoſſe. ergo ⁊c. ergo iſto modo eſſentia diuina neceſſario repreſentat oẽm nãm poſſibilem: ⁊ omne poſſe qðcũq; ſit illud: ⁊ per cõſequens ex natura rei repreſentat oĩa talia. Scðm etiaȝ patet. ſ. ꝙ eſſentia diuina non neceſſario repreſentat res. quantuȝ ad hoc actu pro aliqua hora tẽporis: qꝛ ꝙ ſubeſt libero arbitrio nõ poteſt itelligi neceſſario ſic eſſe: qꝛ ſi intellꝰ intelligeret in actu ſic eſſe: cum non ſit neceſſariuȝ. iſte intellectus eſſet falſus. ſed ꝙ res ſit in actu pro aliqua differẽtia tpis ſubeſt libero arbitrio diuino. ergo ⁊c. Qð autem eſſentia diuina repreſentet iſto modo res ſine opatiõe intellꝰ ſe hñte per modũ cãe efficiẽtis. pȝ. qꝛ iſtud repñtare nullã hȝ cauſaȝ realẽ. Ultimo ꝙ tale repñtare non poſſit eſſe ſine opatione itellꝰ: accipiẽdo opus itellꝰ ꝓ actu itellꝰ eẽ ſine actu itelligẽdi ꝓut accipit̃ eẽ ſine opatõe itellꝰ: quo itellꝰ formalr̃ itelligit pȝ. qꝛ ſic repñtare nihil aliud eſt ꝙ̃ eſſe actũ intelligendi: ꝗ eſt repreſentatio rei formalr̃ apud intellm̃. ſed actus intelligendi non poteſt eſſe ſine ſeipſo. ergo ⁊c. Et ſic patȝ ad ɔ̃cluſiones itentas in iſta q̃ne. ¶ Sed ɔ̃tra premiſſa poteſt obijci multipliciter. Cõtra pͥmã arguit̃ ſic. quia ſicut deus eſt realiter actus intelligendi: ita realr̃ deus eſt obm̃ intellꝰ. ergo videt̃ ꝙ qua rõne repñtat formaliter realr̃ per itellectionẽ: ſiue per modũ itellectionis. ita videtur ꝙ repreſentet per moduȝ obiecti intellecti. ¶ Et ſi dicatur ad hoc ꝙ nõ. qꝛ ibi nõ eſt obm̃ mouẽs. ¶ Cõtra. quia obiectũ nõ ſolũ habet ad itellectũ habitudinẽ mouentis. ſed habitudinẽ itellecti. ⁊ iſte due ſũt diuerſe habitudines. nã aliquid põt eſſe itellectũ. ꝙ nõ mouet ad intellectionẽ. ſed in obo prout ſe habet ꝑ modũ obiecti intellecti põt aliquid aliud relucere: ⁊ per cõſequẽs repñtari. ergo eſſentia diuina poterit aliquid repreſentare per modũ obiecti: ⁊ non ſolũ per modũ itellectionis. Iterũ hȝ ɔ̃firmat̃ ſic. intellectiõis diuine ſunt duo oba. ſ. eſſentia diuina ⁊ creatura: ⁊ habẽt ordinẽ ad inuicem. ſed talem ordinem non haberẽt niſi vnũ reluceret in alio: ſicut in obiecto: ſiue per modum obiecti. ergo ⁊c. ¶ Item arguit̃ cõtra ſcðam cõcluſionẽ ſic. Et eſt ratio facta a ꝓponente. qꝛ. ſ. eſſentia diuina repreſentat plura per moduȝ repreſentatõis itellectionis. ⁊ eẽntia diuina refert̃ ad plura realr̃: ⁊ per ɔ̃ñs in ea ſunt plures relationes reales nõ tñ ex tpe: ſed etiaȝ ab eterno. Si ponatur pͥo. intelligere ab eterno: conſequẽs eſt falſum. ergo ⁊ antecedens. falſitas cõſequẽtis patet: qꝛ nullus ponit in deo relationem realem: nec ab eterno: nec

ex tēpoꝛe ad creaturam. Et ſi aliquis ponat aliquaꝫ realitatem relationis in deo: nullus tamē ponit ab eterno. Cōſequentia etiam pꝛobatur per phm̄. qui dicit quinto
Tex. co. 20. metaphyſice. ꝙ ſcientia ⁊ ſciens realiter referunt ad ſcibile: licet nō ecōuerſo: ſi dicat̄ ꝙ non omnis ſciētia realiter refertur ⁊ ſpāliter ſcientia dei. ¶ Contra. quia noticia vel repꝛeſentatio talis formalis aut eſt realiter repꝛeſentatio illoꝝ repꝛeſentātium: ſic ꝙ non ſolum eſt quedam res in ſe: ſed etiā eſt realiter illoꝛum ſm̄ iſtud genus eſſendi alterius: aut non. Si ſic. contra. qꝛ eſſe ſic alterius realiter eſt habere relationē ad id. ſi ergo eſſentia diuina eſt realiter repꝛeſentatio alterius habet relationem ad alterū realem. ꝙ eſt contra datum. Si non. cōtra. quia ſi eſſentia diuina non eſt realiter repꝛeſentatiua alterius. ita ſcꝫ ꝙ iſtud eē ſit alterius realiter. ſeqꝛtur ꝙ repꝛeſentare alterū: vel eſſe repꝛeſentatiuū alterius non conuenit ſibi realiter: ſed ſm̄ rationem. ꝙ eſt contra poſitū in cōcluſione. Iterꝫ habitudo intellecti ad intelligentem: ⁊ eſſe terminuꝫ actus intelligendi nihil ponit ſm̄ rem in re intellecta. ſed illud qđ nihil realiter ponit in re intellecta non videt̄ ponere aliud eſſe niſi eſſe rationis. ergo plura eſſe intellecta a deo non dicit aliquid conueniens niſi ſm̄ rationē. ergo ⁊ deum intelligere plura dicit etiam aliquid conueniens deo ſm̄ rationem tantū. non ergo in eſſe reali. ꝙ eſt contra ꝯcloneem iſtaꝫ. Item vt videtur nihil conuenit ſm̄ rem aliter ꝙ conuenit tantū in habitudine ad eſſe rationis. ſꝫ intellectio dei ſm̄ te eſt intellectio: qua intelligit non ſolum entia realia. ſed etiā entia rationis: ⁊ per cōſequēs cognitio taliuꝫ conuenit deo in habitudine ad eſſe rationis tantū. ergo ſaltem reſpectu talium cognitio talium non conuenit deo realiter. ſed ſm̄ rationē tantū. ¶ Ad pꝛimā obiectionē contra cōcluſionē pꝛimā dicendum. ꝙ illa ſolutio eſt bona. que ibi datur. ſcilꝫ ꝙ obiectum non pꝛeſentatur niſi per modum mouentis: qꝛ cum repꝛeſentatio formalis rei apud intellectuꝫ non ſit aliud ꝙ̄ ipſe actus intelligendi. vt dictum eſt: nulla res habet rationē repꝛeſentati niſi inquantū facit ad actionē intelligendi: obiectū aūt non facit ad actum intelligendi niſi mouendo. ⁊ ideo vbi non eſt obiectū realiter mouēs non eſt repꝛeſentatio per modum obiecti. ¶ Ad ſcđm. ꝙ eſt directe contra hoc dicenduꝫ. ꝙ obiectū pꝛout eſt obiectum iam intellectuꝫ: ſiue pꝛout eſt terminus iam actu cognitus non ſe habet vt ſit in ratione repꝛeſentantis formaliter per ipſam intellectionē ⁊ effectiue pꝛout eſt mouens ad talem intellectionē. ſi haberet cauſaꝫ effectiuā. ¶ Ulterius vō ſi aliquid relucet in eo ꝙ intelligatur per ipſum: ⁊ ꝙ repꝛeſentatur per ipſum per modum obiecti: hoc eſt inquantū illud obiectū mouet ad cognitionē illius alterius: vel ad hoc ꝙ cognoſcit̄ vna cū ipſo: ſicut eſſentia diuina mouet intellectū beatū ad cognitionē ſuam ⁊ alioꝛuꝫ vel diuiſim: ſicut aliquid cognoſcitur pꝛimo in ſe. poſtea mouet ad cognitionē alioꝛum: ſicut patet in cognitione diſcurſiua. ¶ Ad tertiuꝫ dicendū. ꝙ obiecta intellecta habere ordinem inter ſe poteſt intelligi dupl'r. vno modo ſm̄ eſſe naturale ſuū in ſe ⁊ abſolute non in comparatione ad intellectuꝫ. ſicut cauſa habet ordinem ad effectuꝫ: ſiue pꝛius intelligatur: ſiue poſterius: ⁊ talis ordo non requirit: ꝙ vnū ſit repꝛeſentatiuum alterius: vel ꝙ vnū dependeat ab alio: quātum ad cognitionē ſm̄ ſolum ſuum eſſe reale abſolute. Alio modo poteſt eſſe ordo inter cognita vel intellecta in habitudine ad itellectū. ⁊ hoc dupliciter. vno modo ꝙ vnum dicatur pꝛius: quia pꝛincipalius obiectuꝫ. ſicut ſi dicatur. ꝙ album ⁊ nigrum habent ordinem in cōparatione ad viſum: quia album eſt pꝛincipalius obiectū. vel nobilius ꝙ̄ nigrum: ⁊ talis ordo bene poteſt eſſe inter obiecta intellecta a deo: que ſunt eſſentia ſua ⁊ creatura: quia eſſentia ſua eſt pꝛincipalius obiectū. Si talis ordo non requirit: ꝙ vnum ſit repꝛeſentatiuū alterius: ſicut albuꝫ nō eſt repꝛeſentatiuū nigri apud viſuꝫ. quo modo poteſt eſſe ordo inter itellecta in ordine ad intellectum: quia. ſ. vnum facit ad cognitionē alterius ꝑ modum obiecti repꝛeſentantis. Et hoc modo aliquid mouet ad cognitionem ſui vel alioꝛum vel alterius cōiunctim vel diuiſim. modo quo expoſitum eſt. ⁊ talis ordo non eſt inter obiecta intellecta a deo ſm̄ rem: qꝛ ad talem cognitionem nullum obiectum mouet realiter.

¶ Ad pꝛimū ꝙ dicitur ꝯ ſcđꝫ ꝯneꝫ dicendū. ꝙ nō ſemꝑ ſcientia vel ſciens refertur ad ſcibile realiter: alioquin aliquid refereret̄ ad ſeipſuꝫ cum in aliquo ſicut in deo ſciētia ⁊ ipſum ſcituꝫ ſit eadem res per eſſentiā. ¶ Ad ſecūdum dicendū. ꝙ dicitur directe contra hoc: ꝙ eſſe realiter huius non ſemper impoꝛtat relationeꝫ realem ad id. tum quia aliquando tales conſtructiones ſunt in tranſitiue ſm̄ rem: ſicut potentia creatiua dicitur eē potentia dei realiter: ⁊ tamē inter potentiā dei ⁊ deuꝫ nō eſt relatio realis. ⁊ ſimile eſt quando dicitur ꝙ deus cognoſcit ſeipſuꝫ. ⁊ ꝙ cognitio ei⁹ eſt cognitio eſſentie ei⁹ vt obiecti. aliquādo autē contingit ꝙ non ſequitur relatio realis ex hoc. ꝙ hic eſt realiter: qꝛ eſt huius ſm̄ qđ. ſicut repꝛītatio formalis vel cognitio hui⁹ nō eſt cognitio ſimpl'r. qꝛ ad hoc ꝙ cognitio dicat̄ alicuius nō reqꝛ̄ ꝙ ſit actus vel potentia: qꝛ ⁊ pꝛiuationes ⁊ negationes: ⁊ ipſum nihil cognoſcimus: ⁊ eoꝛū cognitio eſt cognitio vt cognitoꝛū etiā realis: naꝫ realiter cognoſcimus talia ⁊ cognitionem realem talium non impoꝛtat: ꝙ aliqua realitas ſit in ipſis vel habitudo realis ad ipſa. ſed ponit: ꝙ ipſa cognitio eſt talis res: que eſt repꝛeſentatiua iſtoꝛū. ⁊ eſſe ſic iſtoꝛum eſt eſſe ſm̄ quid. Ad formā dicēdū. ꝙ eſſe huius rei nō eſt hr̄e habitudineꝫ realeꝫ ad hoc: qꝛ̄ eſt hu⁹ ſm̄ quid vl' trāſitiue. ¶ Ad tertiū dicēdū. ꝙ licꝫ cognoſci vel intelligi nihil ponat in re intellecta nec ſic. ponit tamen aliquid in intelligente realiter que res non ſolum eſt ipſius intelligentis. vt in quo eſt realiter. ſed etiaꝫ eſt ipſius rei intellecte realiter. modo quo expoſitū eſt. ſ. modo quo aliquid dicit̄ eſſe alterius ſm̄ quid. Quando ergo dr̄ ꝙ id qđ nihil ponit in re intellecta ſm̄ rem qđ nō pōt dici ſm̄ rem ipſius rei intellecte. verū eſt ſi nō eſt ipſius: vel ſimpl'r: vel ſm̄ quid. ⁊ nihil poneret nec in re intellecta: nec in itelligente: nūc autē cōtrariū eſt in pꝛopoſito. ¶ Ad quartū dicenduꝫ. ꝙ id qđ conuenit alicui in habitudine ad eſſe rationis nō cōuenit ei realr̄: nec ponit relationē realem in ipſo. Dōm ꝙ iꝫ eſſe rationis nō dicat eē reale: tñ aliquid poteſt cōuenire alicui per modū repꝛītationis talis qualis dicta eſt realr̄: nā qua rōne poſſunt negationes ⁊ pꝛiuationes cognoſci realr̄: eadē rōne ⁊ eſſe rōnis: nec ſequit̄ hoc ē cognitum. ergo realiter eſt. Si aūt querat̄ iuxta tertiam cōcluſionē. in quo mō dicēdi per ſe eſt. quādo dicitur qđ deus cognoſcit creaturā per ſe ex natura rei. Dicēdū eſt: ꝙ in pꝛimo modo quātuꝫ eſt ex parte cognitionis ipſius taliū: ſed pꝛout iſta ꝯnotant aliquid extra. ꝓut talis cognitio dicit̄ cognitio creature: quantū ad hꝯ haberet reduci ad ſm̄ modū dicēdi per ſe per modum paſſionis: nec tamē ſequit̄: ꝙ aliqđ accñs ſit in deo: vel deo inherēs: qꝛ ſicut dictū eſt eſſe ſic taliū nō ponit aliqđ abſolutū vel relatuꝫ in deo realiter differens ab ei⁹ eſſentia: tñ ꝙ ſit cognitio taliū q̄ſi ꝑ moduꝫ accidentis ſe habet inquātū cōnotat̄ ibi aliqđ diuerſuꝫ ab eſſentia

vel. ſcilicet obiecta talia. Et ſic patet ad queſtionē prout proponebatur ⁊ ad obiecta tã a ꝓponēte qōnē ꝙ̄ mō facta. Si autem extendatur quomodo ad id: qđ forte proponens intendebat. Et queratur vtrum conueniat deo plura ſcđʒ ꝙ vnum: que quidem vnitas conueniat deo ex natura rei ⁊ realiter: an ſm ꝙ plura: que quidez pluralitas nō cōueniat deo ſm rem. ſed ſm rationē intelligendi. Tunc dico ꝙ deo nō ꝯuenit intelligere plā ſed ꝙ ipſe qualitercūqʒ plurificatur. ita ꝙ pluralitas in eo exiſtens ſit ratio intelligēdi plura. q2 illa pluralitas aut eſſet ſm rem: aut ſm rationē intelligendi: non ſm rem. quia talis pluralitas inter abſoluta in diuinis eſt impoſſibilis: nec ſm rationez: q2 ens ſm rationez nihil facit ad id qđ conuenit alicui realiter: nūc autez intelligere plura conuenit deo realiter. vt dictum eſt. Si aūt queratur vtrum ſm ꝙ vnum intelligat plura. Dico ꝙ ſi reduplicatio ſit materialis vt ſit ſenſus vt queratur vtrum per illam rem: per quā conuenit ſibi ꝙ ſit vnuʒ vel per quā ipſum conſequitur vnitas intelligat plura. Dicendū eſſet ꝙ ſic iſto modo: q2 per eſſentiam ſuam: ad quā conſequitur vnitas ſua cōuenit ſibi formaliter ꝙ cognoſcat plura. Si autem fiat reduplicatio formalis. vt queratur vtrum illud qđ dicitur formaliter vnitas ſit ſibi ratio intelligendi plura. Dico ꝙ non. q2 ſi ꝑ impoſſibile intellectus diuinus multiplicaretur nihil minus itelligeret plura. ⁊ ſic itelligeret plura abſqʒ vnitate: ⁊ per cōſequens vnitas formaliter accepta nō eſt ſibi ratio intelligendi plura. Dico ꝙ ratio: qua conuenit deo intelligere plura ⁊ ꝙ ſit intellectio plurium manente vnitate. ita ꝙ vnū ſe extendat ad plura eſt. q2 eſt repreſentatiuū eminens: ſiue excedens vnumqđqʒ repreſentatorum talium: q2 vnūqđqʒ vel effectiuū: vel repreſentatiuū quāto eſt eminentius tanto pōt ſe extēdere nō ſolum perfectius ad vnumqđqʒ. ſed etiam ad plura. Et ideo quia eſſentia diuina eſt repreſentatiuū eminens conuenit ſibi intelligere plura ſimul. ⸿ Sed contra iſta poteſt ſic obijci. ⁊ primo ꝙ deus ſm ꝙ vnū non cognoſcat plura: ſiue accipiatur reduplicatio materialiter: ſiue formaliter. quia vnū ſm ꝙ vnuʒ natū eſt ſemper facere vnum: ſm ꝙ videtur poni a phō. ſcđo de generatione. ergo a ſimili vnū vt ſic non repreſentat plura. ergo ⁊c. ⸿ Item licet eminentia poſſit facere ad perfectius attingendum idem manente vnitate repreſentantis: non tamē vt videt̃ manente vnitate tali ſe extendit ad plura: quia vt dictū eſt: vnum vt ſic debet reſpicere vnum: ſed eminentia vni' non tollit ſibi vnitatez: nec per conſequens leges vnitatis. ḡ ⁊c. ⸿ Itē aut intelligit plā formalr̃ in eo ꝙ vnū: aut ī eo ꝙ nō vnū. Si primo modo ſequitur ꝙ deus in eo ꝙ vnum accipiendo reduplicationē formaliter intelligat plura: ꝙ ꝯtra poſitū eſt. Si ſecūdo modo: ſequitur ꝙ itelligat plura in eo ꝙ plura aliquo modo. q2 ꝙ non eſt vnū eſt plura: vel nihil. Si dicis ꝙ cognitio dei ſe extēdit ad plura quia eſt excedens qđlibet illoꝝ. Contra hoc arguitur. q2 cognitio: q̄ cogſcit plā: aut excedit cognitionē q̄ cogſcit vnūqđqʒ illorū ſm rem: aut ſm rationē. Si primo mō: hoc eſt impoſſibile: quia idem ſm rem non poteſt excedere ſeipſum. Sed cognitio: qua deus cognoſcit plura ⁊ vnūqđqʒ illorum eſt eadem. ergo ⁊c. Si dicatur ꝙ excedit ſm rationē. Cōtra. quia ſicut pluralitas ſm rationē nihil facit ad hoc: ꝙ de' realiter cognoſcat plura: ita nec exceſſus ſm rationē poteſt facere ad hoc: ꝙ deus realiter cognoſcat plura: quia ratio nihil facit ad eſſe reale. ergo ⁊c. ⸿ Ad primum iſtorū dicendū. ꝙ illa obiectio procedit ex malo intellectu phi. quia phs non ponit: ꝙ vnum natum eſt facere vnū. ſ. ꝙ vnuʒ tantū non poſſit fieri niſi ab vna cauſa effectiua vna numero: vel ſpecie niſi ſit cauſa vniuoca. ſed intentio ſua eſt dicere: ꝙ idez manens idem eodem modo vniformiter ſe habens in agente naturali eſt natum facere idem vel eadē: ſed nō oppoſita. vnde ipſe volens oſtendere que eſt cauſa diuerſitatis: que eſt inter illa: que ſunt in hyeme ⁊ in eſtate dicit: ꝙ cauſa iſtius diuerſitatis eſt motus ſolis in obliquo circulo. quia ſm ꝙ ipſe dicit iſta diuerſitas oportet ꝙ ſit a diuerſis agentibus: vel ab eodem diuerſimode ſe habente: ⁊ ꝙ in corporibus celeſtibus ſemper manet idem ſol ⁊ luna: ⁊ ſic de alijs. ideo cōcludit ꝙ cauſa huius diuerſitatis eſt idem multiformiter ſe habens. Nāʒ aliter ſe habet ad nos ſol in hyeme: ⁊ aliter in eſtate: ⁊ ex hoc proceſſu fundauit ſe ſuper iſtā maximaʒ nō quidem quin idem poſſit facere multa manens idē: ſed non oppoſita. vnde ſi ſol ſemper eodeʒ modo formiter ſe haberet ad nos bene faceret plura: ſed non oppoſita. ⸿ Ad ſcđʒ dicenduʒ: ꝙ eminentia non tollit leges vnitatis. ⁊ qñ dicitur ꝙ lex vnitatis eſt. ꝙ vnū manēs vnū natū ſit facere vnum. Dico ꝙ falſum eſt. ⁊ procedit ex malo intellectu illius auctoritatis: vt dictum eſt. vnde ſicut quanto eminentior eſt virtus tanto magis poteſt attingere hoc vel illud: ita ēt q̄ to eminentior eſt virtus. tanto poteſt plura attingere. ⸿ Ad tertium dicenduʒ. ꝙ deus intelligit plura: nō tamē in eo ꝙ vnum: nec in eo ꝙ nō vnū: ſicut etiā nō opʒ alterū iſtoꝝ dare: ꝙ ſoz. amat in eo ꝙ albū: nec in eo ꝙ non album: quia nec album: nec non albū eſt ſibi ratio amandi. ⸿ Unde ſciendum ꝙ negatio poſita in ꝓpoſitione reduplicatiua pōt ferri nō ad reduplicationez: ſed ad reduplicationē manente copula principali affirmatiua. Et tūc denotat: ꝙ predicatuʒ principalis ꝓpoſitionis ineſt ſubo: ⁊ ꝙ cauſa inherentie eſt ipſuʒ negatū. vt ſi dicat̃. ſoz. currit ī eo ꝙ non album: ſenſus eſt ꝙ curſus ineſt ſoz. ⁊ ꝙ non albuʒ ſit ſibi ratio currēdi: ⁊ talis negatio non facit cōtradictionem ad aliam ꝓpoſitionez affirmatiuā: q2 ambe poſſunt eſſe ſimul falſe. ſicut patet in propoſito: quādo dicitur. ſoz. currit in eo ꝙ non album vel in eo ꝙ albuʒ. quādo vero poteſt ferri ipſa negatio ad ipſam reduplicationem manente copula principali affirmatiua. vt ſi dicatur. ſoz. currit in eo ꝙ albus. Et tunc denotat predicatū ineſſe ſubiecto: ⁊ ꝙ album eſſe non eſt cauſa inherentie: ⁊ ſic eſt vera. ⸿ Scđo mō poteſt referri ipſa negatio ad totū. vt ſi dicatur: nō ſoz. currit in eo ꝙ albus. ⁊ iſta habet duplicem cauſam veritatis. Quia poteſt verificari vel quia ſoz. ſimpliciter non currit: ⁊ ſic non currit in eo ꝙ albus: vel quia currit: ſed eſſe album non eſt ſibi ratio currendi: ſic eſt in propoſito. deus intelligit plura in eo ꝙ vnum falſa eſt. quia vnū non eſt ſibi ratio intelligendi plura. Silr̃ iſta. deus intelligit plura in eo ꝙ non vnum falſa eſt. ſi iſta. deus intelligit plura nō in eo ꝙ vnū vera eſt. q2 non ponit non vnitatez eſſe rationem intelligendi plura. ſed negat vnitatē eſſe rōnez intelligendi plura. ſimilr̃ iſta. non intelligit plura in eo ꝙ vnū: que cōtradictoria affirmatiue reduplicatiue vera eſt. Habet tamen duplicem cauſam veritatis accipiendo formaliter. ſcilʒ vel quia non intelligit plura. vel q2 ſi intelligit plura: vnitas non eſt ſibi ratio intelligendi plura: ⁊ in iſto ſenſu eſt vera. Ita ꝙ ego dico. ꝙ deus intelligit plā: nō in eo ꝙ vnū: nec in eo ꝙ nō vnū: nec in eo ꝙ plā: nec in eo ꝙ nō plura. ſed in eo ꝙ eminēs repn̄tatiuū modo quo dictū eſt. ⸿ Ad quartū dōm. ꝙ cognitio: qua deus cognoſcit plura nō excedit ſʒ rē cognitionē: qua cognoſcit vnumquodqʒ illorum. ita ꝙ exceſſus

Nota qđo intelliga debet deū plura intelligere.

Tex. cō. 56.

ſit ex parte cognitionis ſm rem:vt cognitio dicatur ex
cedere cognitionē.ſed eſt exceſſiua ſʒ rē ex parte oboꝝ
per cōparationem ad diuinam cognitionez.ita ꝙ obm
excedit ita ſcilicʒ ꝙ h eſt vera.deus cognoſcit bouem.
adhuc plus cognoſcit hominē ꝙ̄ equuʒ:⁊ adhuc plus.
ita ꝙ dicitur cognitio excedens reſpectu vniuſcuiuſqʒ.
quia realiter maius obiectū habʒ:ꝙ̄ ſit vnumqdqʒ iſto
rum per ſe acceptorum:⁊ ſic patet ad id qđ ꝓponens in
tendere putabatur. Queſtio. II.

Poſtea querebatur:vtrum actus notionalis ꝯueniat relatio
ni.⁊ arguit̄ ꝙ nō.qꝛ actus ſunt ſuppoſi
torū.relatio non eſt ſuppoſitūʒ.ergo ⁊c̄.
¶ Contra.relatio eſt eadē cum ſuppoſi
to cui conuenit actus notionalis. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo dicēdū.ꝙ actus notionalis vere poteſt enunciari de relatione pro
pter idētitatēʒ realē ꝑſone ⁊ relationis.qꝛ que ſunt idē
realiter reſpectu cuiuſcūqʒ predicati:in quo nō differūt
pōt vnum ſupponere pro alio quantū ad veritatē locu
tionis:licʒ non quantū ad proprietatē:nec forte cuʒ re
duplicatione.ſed perſona ⁊ relatio:puta pater ⁊ paterni
tas ſunt idem realiter ⁊ conuertibiliter.qꝛ pater non ſe
extendit per predicationē plus ꝙ̄ paternitas:nec econ
uerſo etiā reſpectu huius predicati:ꝙ eſt generare non
habent diſconuenientiā adinuicēʒ:nec repugnantiam.
ergo ⁊c̄.¶ Cōtra tn̄ iſta ad maiorē euidētiā eorū obȳ
citur dupl'r.p'o ſic.eēntia ⁊ perſona ſunt idem:ſic̄ per
ſona ⁊ relatio.ſed iſta eſt falſa.eſſentia gn̄āt.ergo iſta pa
ternitas generat.Sc'do ſic.ſi ꝓpter idētitatē realē inter
eſſentiam ⁊ perſonā ꝙ cōuenit perſone cōuenit relatio
ni:tn̄ cuʒ inaſcibilitas ⁊ ſpiratio actiua cōueniant patri:
ſequeretur ꝙ ſpiratio ⁊ inaſcibilitas generaret.ſed hoc
videtur inconueniens.ergo ⁊c̄.¶ Ad primū ergo iſto
rum dicendū:ꝙ licʒ eſſentia ſit eadē res cū perſona.qꝛ
ipſamet eſſentia eſt perſona:tn̄ non cōuertibiliter.quia
eſſentia eſt aliqua res:que non eſt ꝑſona h vel illa:pu
ta eſſentia eſt filius:qui non eſt pater.Et propter hoc ꝙ
importat diſtinctionē ab aliquo exiſtente in diuinis nō
conuenit eſſentie:pōt tn̄ cōuenire perſone.quia vna per
ſona realiter diſtinguit̄ ab alia.Nūc aūt generare nō ſo
lū importat idētitatē inter id:cui attribuitur ⁊ actuʒ ge
nerandi:ſed etiam importat habere genitū:per con
ſequens diſtinctū a ſe.Eſſentia autem nō diſtinguitur
ab aliq̄ exiſtente in diuinis ſicut ꝑſona:vnde in hoc diſ
conueniunt.Non ſic autē relatio:ſiue paternitas.quia
vtrumqʒ.ſ.paternitas ⁊ perſona eſt idēʒ ꝙ generare:⁊
vtrūqʒ eſt diſtinctum a genito.Unde notandū.qđ oēs
ꝓpoſitiones que important idētitatēʒ eſſentie cum ali
quo exiſtēte in diuinis ſine implicatione alicuius diuer
ſitatis realis ſunt vere.Unde eſſentia eſt pater:eſſentia
eſt filius:eſſentia eſt res que generat:⁊ conſimiles ſunt
vere.oēs aūt ꝓpoſitiones que important diuerſitatem
realem a quocūqʒ exiſtente in diuinis ſiue explicite:ſi
ue implicite ſunt falſe.vbi gr̄a. Si dicat̄ eēntia non eſt
pater:paternitas eſt falſa:ſimil'r ſi dicat̄:ꝙ eſſentia non
eſt generandi actus vel perſona que generat:falſa eſt:
quia aliquid generare importat illō aliquid habere ge
nitum a ſe.quia nulla res producit ſeipſam. Qđ autem
dictum eſt.ꝙ ꝓpoſitiones importantes diſtinctionem
ſm rem inter eſſentiam:⁊ qđcunqʒ exiſtens in diuinis
ſunt falſe intelligendum eſt quantum ad illas ꝓpoſitio
nes:que important ꝙ eſſentia non eſt id:vel ꝙ realiter
diſtinguatur ab illis:ſic ꝙ vnum non ſit realiter alterꝝ:
ꝓpoſitiones tamē:que important differentias ex natu
ra rei inter eſſentiam ⁊ perſonā quantū ad hoc:ꝙ eēn
tia non ſit perſona conuertibiliter:nec ecōuerſo eēnt ve
re.quia verum eſt ꝙ eſſentia non eſt conuertibiliter ꝑ
ſona:nec ecōuerſo.ſed ex hoc non habetur:ꝙ eēntia nō
ſit perſona:vel ecōuerſo.ſed ꝙ eſſentia ſit aliqua res:q̄
non eſt:vel ſit hec perſona determinate vel illa.qꝛ eēn
tia eſt filius:qui non eſt pater:⁊ eſt pater:qui non eſt fi
lius.¶ Ad ſcđm dicendū.ꝙ quātū ad illud qđ dicitur
de ſpiratione non video qn quantū eſt ex parte rei poſ
ſit vere dici.ſcilʒ nō ꝓprie ⁊ formaliter:⁊ cum redupli
catione ſpiratio generat:⁊ paternitas ſpirat.ſicut vere
dicitur pater ſpirat:⁊ ꝑſona ſpirat:licʒ nō eque ꝓprie.
¶ Quantū ad id qđ dr̄ de inaſcibilitate.ſi accipiat̄ for
maliter pro priuatione naſcibilitatis.ſic nec generare:
nec ſpirare ſibi conuenit:qꝛ formaliter loquendo nulla
priuatio eſt aliqua perſona:nec alicui priuationi conue
nit actus quicūqʒ naturalis vel eēntialis.Si autē acci
piatur pro entitate:in qua fundat̄ talis priuatio:tunc ſi
iſta priuatio fundatur ſuper eſſentiam diuinam.idē du
bium eſt de iſta.Innaſcibilitas generat.q̄tū ad id poſi
tiuū generat:⁊ de iſta:eſſentia generat.de qua pʒ:ꝙ fal
ſa eſt:⁊ ſil'r alia.Si autē iſta priuatio fundetur ſup per
ſonaʒ:tunc idem dubium eſſet de iſta:innaſcibilitas ge
nerat:quantū ad poſitiuuʒ in quo fundat̄.⁊ de iſta:per
ſona generat:quarū vtraqʒ eſt vera:licʒ non eque ꝓp̄e:
vna ſicut alia.Si autē querat̄ vtrum proprietati cōue
niat generare:vt principio generandi.Dico ꝙ licʒ prin
cipium generandi.ꝙ eſt ipſa eēntia:vt ſuppono forma
liter:ſit idēʒ realiter cū proprietate ꝓpter idētitatē eēn
tie ⁊ ꝓprietatis.tn̄ teneo.ꝙ ſicut iſta eſt falſa.Eſſentia
generat:ita iſta eſt falſa.potentia generandi generat.
⁊ ſic alias diffuſe dixi de hoc.licʒ in diuinis potētia ge
nerandi ſit principiū quo ſuppoſitū generat:non tamē
eſt p̄ncipium generans.¶ Quādo igitur querit̄ vtruʒ
paternitati:vel alij proprietati cōueniat generare vt p̄n
cipio.dico ꝙ nō accipiendo relationē cū preciſione eēn
tie.quia relatio ſic accepta:nō dicit tale p̄ncipiū:nec pōt
eſſe eadem cū eſſentia:qꝛ nō eſt eadē cōuertibiliter cuʒ
ea:⁊ ꝓpter hoc ſicut nō cōuenit eſſentie generare:lʒ ſit
eadē cū perſona generante:ita nec tali principio cōue
nit generare:lʒ ſit idem cū ꝓprietate ſm rem.¶ Ad ra
tionē in cōtrariū dicendū.qđ ſuppoſitorū veraciter eſt
agere proprie.ſed agere poteſt attribui veraciter ꝓpter
idētitatē cū ſuppoſito.licʒ nō ꝓprie.In iſtis autē locu
tionibus improprijs bene magis vna eſt impropria ꝙ̄ alia.
ſicut iſta.ꝓprietas generat magis ꝙ̄ iſta.eſſentia gn̄āt:
⁊ iſta.ſpiratio generat̄ magis ꝙ̄ iſta.paternitas generat
⁊ cōſimil'r de pluribus alijs.⁊ ſic patet ad queſtionem
⁊ ad obiecta. Queſtio. III.

Poſtea querebatur.vtrum diſtin
ctio intellectus ⁊ voluntati
in diuinis preſupponat emanationē per
ſonarū.⁊ arguitur ꝙ nō.qꝛ aut eſſet rea
lis:aut ſm rōnem tm̄.nō realis.qꝛ in di
uinis realis nō eſt niſi per oppoſita:nec
ſm rationē.qꝛ illa ſumit̄ a diſtinctione
reali.ergo ⁊c̄.¶ Cōtra.qꝛ ſi diſtinctio intellectus ⁊ vo
luntatis in diuinis nō preſupponeret emanationē per
ſonarū:nō plus diceret̄ filius verbū ꝙ̄ ſpūs.ſ.nec ſpūs
ſcūs plus amor ꝙ̄ filius:hoc eſt inconueniēs.ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad iſtā queſtionē dico ſimpl'r.ꝙ nec emanatio deo:nec diſtinctio ea
rum preſupponit diſtinctionē intellectus ⁊ voluntatis
in deo.⁊ hoc ꝓbo vnica rōne tali.qꝛ illa diſtinctio aut eſt
ſm rem:aut ſm rōnez tm̄.ſi ſm rōnem tm̄.illam non

preſupponunt emanationes ꝑſonaruꝫ. ¶ Et hoc ꝓbo. duplici ratione. Prima talis eſt. Iſte emanationes ⁊ diſtinctio eaꝝ nec preſupponūt id qḋ nihil facit ad emanationes: ⁊ diſtinctionē earū: cum iſta ſint entia realia: ⁊ ens rationis nihil faciat ad ens reale. Ergo ⁊c̃. ¶ Secunda ratio talis eſt. quia prius non preſupponit poſterius. ſed emanationes ⁊ diſtinctiones earum ſunt priores omni eē rationis in deo. ergo ⁊c̃. maior patet. minor etiam faciliter oſtenditur. Quia illud qḋ cōuenit alicui realiter: ⁊ ex natura rei per prius conuenit ſibi: ꝙ̄ illud qḋ conuenit ſibi ſm̄ rationem intelligendi tantum: ſed emanationes: ⁊ diſtinctio earū conueniunt deo realiter ⁊ ex natura rei. ergo ⁊c̃. ¶ Proceſſus autem: quē tenet opponens nō valet. Qḋ omnis diſtinctio rationis reducatur ad diſtinctionē realem non videtur mihi valere: quia dato ꝙ diſtinctio rationis inter intellectū ⁊ voluntatem in deo non poſſet reduci ad aliquā diuerſitatem realem in deo: poſſet tamen reduci ad aliquā diuerſitatem in cōparatione ad extra. ſ. in comparatione ad creaturas. Si autem ponatur: ꝙ diſtinctio intellectus ⁊ voluntatis in diuinis ſit realis. probo ꝙ iſtud ſit impoſſibile vnica ratione tali. Nullum neceſſe eſſe preſupponit impoſſibile. ſed emanationes perſonarū: ⁊ earuꝫ diſtinctio ſunt quedā neceſſe eſſe in deo. diſtinctio autē realis inter intellectum: ⁊ voluntatē in deo eſt quodaꝫ impoſſibile. ergo ⁊c̃. maior faciliter patet. q2 ꝙ preſupponit alterū non poteſt eſſe ſine illo. ergo ꝙ preſupponit impoſſibile: non poteſt eſſe ſine impoſſibili. ſed ꝙ nō pōt eſſe ſine ipoſſ: nō ē ipoſſe eſſe: ꝗ̄ ſi neceſſe eſſe ꝑſupponis impoſſibile: neceſſe eſt eſſe ipoſſibile: ꝙ eſt cōtraria verificari de eodem: quia neceſſe ⁊ impoſſibile ſunt cōtraria. minor etiam quantū ad vnaꝫ partē eſt euidens. ſ. ꝙ emanationes diuine ⁊ earū diſtinctio ſunt quedam neceſſe eē: quia quicquid eſt in deo realiter: eſt neceſſe eſſe. Aliam autem parteꝫ minoris. ſ. ꝙ diſtinctio realis inter intellectuꝫ ⁊ voluntatē in diuinis ſit impoſſibilis: ꝓbo. Et primo in generali. Poſtea improbādo quaſdā diſtinctiones: quas aliqui ponunt: vel danẗ. Ad hoc primo ꝓbo ꝙ diſtinctio realis inter intellectū ⁊ volūtateꝫ in diuinis ſit impoſſibilis in eēndo: ſcḋo in principiādo. ¶ Primum ꝓbo triplici ratione. prima talis eſt. ſi iſta duo differunt realr̃. ſcꝫ intellectus ⁊ volūtas in diuinis: oporteret ꝙ eſſent vnū per cōpoſitionē. ſed cōpoſitio in diuinis eſt impoſſibilis. ergo ⁊c̃. Impoſſibilitas ꝯſequētis pꝫ. ſ. īpoſſibilitas cōpoſitionis. ꝓbaẗ āt cōſequētia. ſ. ꝙ ſi iſta duo different realiter: non poſſent eſſe vnuꝫ niſi per cōpoſitionē: q2 iſta aut ſunt vnū per hoc ꝙ vnuꝫ realiter eſt aliud vel alteruꝫ: ſicut ꝙ eſſe dei eſt ſua iuſticia: vel ſua voluntas: aut ſunt vnū: q2 vniūtur in aliquo vno toto reſultāte ex eis: aut ſunt vnū: q2 vniunẗ in aliquo tertio ſimplici: quoꝝ vnumqḋqꝫ eſt id ipſum ſimplex: ſicut pater ⁊ filius vniunẗ in eſſentia diuina: quorum quilibet eſt ipſa eſſentia diuina: vnuꝫ tamē non eſt alterum: q2 pater nō eſt filiꝰ. Si primo mō ponaẗ tunc ponitur cōtra poſitū. ſ. ꝙ differūt realiter ſunt vnū realiter: q2 illa quorū vnū eſt alterū realr̃ ſunt vnius realitatis: ⁊ diſtincta realiter eſſent vnū realr̃. Si ſcḋo modo ſequiẗ manifeſte: ꝙ illa vnitas ſit inter ea per cōpoſitionem: q2 vnio illoꝝ: quorū vnū non eſt alterum: ſed vniantur in tertio ꝯſtituto ex eis: eſt vnio per cōpoſitionem: iſtud autē eſt impoſſibile. Cū Augu. dicat libro de trinitate: ⁊ in multis locis. Qḋ in deo idem eſt velle: noſce: ⁊ eſſe. Nullus etiam ponit quecūqꝫ duo abſoluta in diuinis vniri in tertio ſicut in eſſentia: ita ꝙ vnum illorum non ſit alterum. ¶ Secunda ratio eſt. quecunqꝫ differunt realiter in diuinis: ita ꝙ hec res non eſt illa ſunt diuerſa ſuppoſita: ⁊ differunt ſuppoſitaliter. ſed intellectum ⁊ voluntateꝫ differre in diuinis ſuppoſito eſt impoſſibile: nec vnꝙ̄ fuit aliquis ita delirus: qui hoc poneret. ergo ⁊c̃. minor patet. ꝓbatio maio. q2 ſi diſtinctio in eo ꝙ dicit minorem entitatē in creaturis in diuinis facit diuerſa ſuppoſita. q2 oīs entitas ī diuinis exiſtēs: eſt ſubſiſtens: multo plus diſtinctio in eo ꝙ īportat maiorem entitatem in creaturis. ſed abſoluta in creaturis importaunt maiorem entitatem ꝙ̄ relationes. ergo ſi diſtinctio in eſſe relatiuo facit ⁊ cōſtituit diuerſa ſuppoſita in diuinis: ꝓpter hoc ꝙ non eſt ſubſiſtēs: multo plus diſtictio realis in eſſe abſoluto deberet ibi facere diuerſa ſuppoſita: cum diuerſa eſſe abſoluta non minus ſunt ſubſiſtētia: ꝙ̄ diuerſa eſſe relatiua. Si dicatur ꝙ non: quia illa ſunt diſperata. iſta vero oppoſita: non valet: q2 non minus ſunt diſtincta realr̃ diuerſa ſuppoſita diſperata: ſicut ſoꝛ. ⁊ plato. que non ſunt oppoſita: ꝙ̄ rationale ⁊ irrationale: que ſunt oppoſita. ¶ Tertia ratio talis eſt ſicut dictū eſt modo. intelligere ⁊ velle dei eſt ſuū eſſe. ſed in eis que ſunt realiter idē: ⁊ cōuertibiliter. multiplicato vno realiter multiplicatur aliḋ realiter. ergo ſi velle ⁊ intelligere in deo differunt realiter: oportet dare in deo duo eſſe abſoluta realiter differētia. ¶ Si dicaẗ ad hoc ꝙ non. q2 licet eſſentia: ⁊ relatio ſint ideꝫ re in diuinis: nō tamen plurificata relatione in diuinis plurificatur eſſentia. non valet: quia dictū eſt: ſi ſint idem cōuertibiliter re. Non ſic autem eſt de relatione. ⁊ eēntia: ſed intelligere ⁊ eſſentia in diuinis ſunt idē realiter in diuinis. ⁊ cōuertibiliter: ⁊ cuicūqꝫ conuenit eſſe. ⁊ intelligere. ¶ Si dicatur ad hoc qḋ dr̃. ꝙ ideꝫ eſt in deo eſſe: ⁊ noſce. qḋ intelligiẗ de eē ſuꝑaddito: nō de eē ſubſtātiali. Iſtud nihil eſt; quia etiam in creatura eſſe ſuperadditū ⁊ noſce ſunt idem. Augu. autē vult dicere: ꝙ in hoc differt iter deū: ⁊ creaturaꝫ: ꝙ in deo noſce eſt eſſe. In creatura autem non eſt ſic: quia nihil eſſet dictū. niſi intelligeret de eſſe ſubſtantiali rei: nullus etiaꝫ ponit in deo eſſe abſolutum ſuperadditum. ¶ Qḋ autē nō differant realiter in principiando ꝓbo ſic. q2 aut eſſentia diuina eſt principiū generandi ſibi filiū: vt eſt preciſe intellectus: ⁊ principium ſpirādi. ſ. ſ. vt eſt voluntas preciſe. aut eſt principium producendi vtrumqꝫ: vt complectitur vtrumqꝫ. ſ. intellectum ⁊ voluntatem. ſi primo modo ſcꝫ cum preciſione ſequuntur duo inconuenientia. Primum eſt. ꝙ cōmunicatum ab agente excedit principiuꝫ formale productiuū: q2 filio cōmunicaẗ a patre: quicquid in diuinis eſt abſolutuꝫ pertinens ad intellectum ⁊ voluntatem. vel qḋcūqꝫ aliud attributū. ſed ſꝫ te intellectus eſt preciſe principium cōmunicandi iſta. ergo cōmunicatū per talem productionē excedit principium cōmunicandi. ¶ Secundū inconueniens eſt. ꝙ quicquid pertinet ad voluntatem cōuenit filio per accidens. ⁊ quicquid conuenit producto: preter illud qḋ directe habet per ſe a principio productiuo ſuo conuenit ei vt tale per accidens. ſed ſm̄ te qui ponit principium productiuū filij intellectū preciſe tale productuꝫ vt ſic nihil habꝫ directe ⁊ per ſe ex ſuo principio productiuo. niſi ꝙ pertinet ad intellectum. Et ſic omnia talia eſſe. puta eſſe volentem. eſſe iuſtum. ⁊ conſimilia conueniūt ſibi per accidens. ⁊ eodeꝫ modo poſſet deduci de volūtate reſpectu ſpiritus ſancti: ſi ponatur volūtas preciſe principium ſpiritus ſancti. Si autem ponatur ſcḋo modo. ſcilicet ꝙ eſſentia diuina vt complectitur vtrumqꝫ. ſcilꝫ intellectū ⁊ voluntatē eē ꝑncipiū ꝓductiuū in vnaquaqꝫ productionū illarū ſequiẗ propoſitū. ſ. ꝙ nō di

ſtinguātur in principiando:intelleſ̄ ⁊ volūtas:ita ꝙ vnū
ſit ꝑncipiū alterius. ¶ Idē ꝓbo ex auctoritate Aug.
que talis eſt. Qḋ filius nihil habet niſi natū:⁊ eodem
modo ſpūs ſcūs nihil habꝫ niſi ſpiratū. Qḋ nō ſic eſt in
telligēdū:ꝙ quicqd hꝫ filius a patre ſit natū:q᷑ eēntia
in filio nec eſt nata:nec eſt genita. Et eodē mō ē de ſpū
ſcō. Sed ſic intelligendū eſt. ꝙ qcqd habet filius a pa
tre: vel ipm̄ eſt natū:vel eſt natiuitate cōmunicatum.
¶ Ex hoc arguo ſic. illud qḋ habeẗ vt natū:⁊ natiuita
te cōmunicatū habeẗ ex per ſe ꝑncipio natiuitatis:ſed
ſm̄ auctoritatē ꝑmiſſam qcqd habet filius a patre:hꝫ
vt natū: vel vt natiuitate cōmunicatū: ergo quicquid
habet filius:habet ex per ſe ꝑncipio natiuitatis. Sed fi
lius habet quicquid pertinet ad intellectū ⁊ volūtatē:
puta intelligere:velle:⁊ ſapientez eſſe:iuſtum eſſe. ergo
oīa iſta habet ex per ſe principio natiuitatis:ſed hoc nō
poſſet eſſe:ſi intellectus cū ꝑcuſione aliorū eſſet princi
pium natiuitatis:quia tunc nō haberet ex per ſe princi
pio:niſi ꝙ pertinet ad intellectū. ergo ⁊c. Et idem pōt
dici de ſpū ſcō reſpectu voluntatis. ¶ Nunc reſtat oſt
dere in ſpeciali:ꝙ modi:qui ponunẗ ab aliquibus non
valent. ¶ Sciēdū ergo. ꝙ in vniuerſo videnẗ poni ab
aliquibus tres modi de differentia iſtoꝝ. ¶ Primus
modus eſt. qui ponit differentiā inter iſta non ſoluz in
principiando. ſed etiam in eſſendo. Ei dicunt. ꝙ intelle
ctus:⁊ voluntas:⁊ alia attributa. puta. ſcia: ⁊ iuſticia. ⁊
alia attributa differūt in deo formalr̄ realr̄:⁊ tn̄ forali
tas vni⁹ eſt foralitas alteri⁹ realr̄ ⁊ idētice. v.g. dicūt ꝙ
volūtas. ⁊ intelleſ̄. de qb⁹ nūc agiẗ. differūt foralr̄ realr̄.
⁊ tn̄ formalitas vnius eſt formalitas alterius realr̄ ⁊
idētice. Sed iſta videnẗ mihi paſſim iplicare ꝯdictio
nē. Quia qcūqꝫ differūt realr̄ differūt diuerſis realita
tib⁹. qrū vna nō eſt alia:ſ; ſm̄ te itelleſ̄ ⁊ volūtas diffe
runt realiter formalr̄. ergo dicunt diuerſas realitates:
quarū vna non eſt alia:ſed hoc eſt falſuz:q᷑ eſſe:velle:
noſce:⁊ cōſimilia:totū in deo idem ſunt ſm̄ Augu. ḡ ⁊c.
Qḋ autez illa:que differunt dicāt diuerſas realitates:
quarū vna nō eſt alia. ꝓbo:quia illa que ponunẗ differ
re realr̄. aut dicunt vnā realitatē aut diuerſas. ſi diuer
ſas habeẗ ꝓpoſitum. ſ. ꝙ que differūt realiter dicant di
uerſas realitates:quarū vna nō eſt alia:q᷑ vnū eoꝝ:que
ſunt diuerſa:nō eſt aliud. ſi dicant eandem realitatem.
ergo ſunt vnum realitate:ſed illa que ſunt vnū realita
tate. non differunt realitate:⁊ hoc realiter vtrobiqꝫ: q᷑
impoſſibile eſt:ꝙ aliqua ſm̄ idem eodē modo ſint di
uerſa ⁊ idem. ergo dicere ꝙ talia differunt realr̄:⁊ hn̄t
vnam realitatem eſt contradicere ſibi. Dices ꝙ dicunt
eādē realitatē idētice:nō tn̄ formaliter. ¶ Contra hoc
arguo. Primo quia ibi eſt nugatio turpis:cū vnū idēti
ce ſit idē ꝙ eē vnū vni voce. vnde dicere vnū idētice:eſt
idez noialiter:⁊ aduerbialiter ſignificare. Sicut ſi idez
ſignificetur verbalr̄ ⁊ aduerbialiter: vt ſi dicaẗ currit
currilr̄. ¶ Scḋo arguo idē de formalitatibus:ſicut de
realitatibus:quia ſicut iſta duo intellectus ⁊ voluntas
differunt formaliter realiter:oportet ꝙ differant diuer
ſis formalitatibus: quarum vna non eſt alia: ſed hoc
eſt contra eos:quia ipſi dicunt:ꝙ formalitas vnius eſt
realiter formalitas alterius. ergo ⁊c. minor habeẗ ab
eis. maior etiaz faciliter patet. Quia ſi differunt forma
liter:aut vna formalitate:aut pluribus:quarū vna non
eſt alia. Non vna:q᷑ vnius ad ſeipſum non eſt differen
tia realiter:ergo oportet ꝙ ſi differāt formaliter reali
ter:ꝙ differant diuerſis formalitatibus: quarum vna
non eſt alia. Et ſic iſte modus videtur mihi importa
re inconuenientia multa. ¶ Alius modus eſt:qui po
nit. ꝙ iſte due emanationes differunt penes modū na
ture:ſiue intellectus:⁊ penes modum voluntatis:ſicut
penes neceſſitatē ⁊ libertatē agendi:ita ꝙ in modo agē
di intellectus eſt neceſſitas agendi:⁊ ſic producitur ne
ceſſario filius ⁊ verbū. In modo autem libertas volū
tatis eſt. Et iſto modo ꝓducitur. ſ. ſ. ¶ Sed re vera. ſal
ua reuerentia ponentiū:videẗ mihi minus probabile ꝙ
dicitur. ḡꝫ ꝙ oporteat improbare. ¶ Et ꝯtra hoc addu
co breuiter duas ratiōes. ¶ Prima talis eſt. libertas
ꝗ̄ tu ponis in productione. ſ. ſ. aut eſt libertas arbitrij.
aut eſt libertas a violentia:vel coactione:ſi eſt liber
tas arbitrij. ergo productio. ſ. ſ. erit contingens. ꝙ eſt ab
ſurdum: quia quicquid eſt in deo abintra. eſt neceſſe
eſſe. Dico aūt ab intra ꝓpter quedā:q̄ cōueniunt ſibi in
habitudine ad creaturā. que poſſunt eſſe. ⁊ non eſſe. Si
aūt loquaris de libertate a violentia: vel a coactione:
eque libera eſt productio filij. ſicut productio. ſ. ſ. q᷑ nul
la actio vel productio in diuinis eſt coacta:vel violen
ta. ¶ Scḋa ratio talis eſt. q᷑ cōe dictum magiſtroꝝ
⁊ ſanctoꝝ eſt:ꝙ licet dicaẗ. ſ. ſ. produci per modum vo
luntatis:tn̄ producitur per modū voluntatis:vt volun
tas natura eſt:ne videaẗ per modū volūtatis:vt volun
tas agit libero arbitrio. ¶ Ex hoc ſic arguo. id qḋ ꝓce
dit per modū volūtatis prout volūtas eſt natura equa
lem neceſſitatē habet:ſicut illud ꝙ procedit per modū
nature:q᷑ in illa productione:qua producit voluntas:
vt eſt natura modus voluntatis eſt modus nature: hoc
enim importat vt natura ſed ſm̄ te neceſſitas: que eſt
in coactione filij:eſt neceſſitas agentis per modum na
ture. ergo ſimilis neceſſitas eſt in productione. ſ. ſ. ſicut
in productiōe filij. ¶ Si dicaẗ ad hoc. ſicut ipſi fingūt
ꝙ neceſſitas ꝓductionis filij eſt neceſſitas preueniens
actum nihil eſt. Primo. quia ſicut eſt dictuz. ipſi ponūt
neceſſitatem preuenientem in eo ꝙ agit per modum
nature:ſed oſtenſuz eſt. ꝙ in productione. ſ. ſ. eſt modus
nature:q᷑ ibi volūtas agit vt natura:ergo in illa produ
ctione neceſſitas eſt preueniens:ſicut in productione fi
lij. ¶ Item illa neceſſitas ꝓueniens:aut eſt neceſſitas
agentis in agendo:aut eſt neceſſitas ipſius actus in eēn
do. ſi primo mō vtrobiqꝫ eſt iſta neceſſitas:q᷑ vtrobiqꝫ
agens neceſſario agit neceſſitate immutabilitatis nāīs.
⁊ ſic penes talem neceſſitatem nō differunt. Si autez
loquaris de neceſſitate actus in eſſendo:vtrobiqꝫ talis
neceſſitas eſt neceſſitas ſubſequēs ſaltē ſm̄ nr̄m modū
intelligendi:quo vtrobiqꝫ neceſſitas in eſſendo ſe habꝫ
per modum paſſionis ſm̄ noſtrū modum intelligendi.
¶ Tertius modus eſt:qui dicit. ꝙ iſte due productio
nes differunt penes modum ſm̄ expreſſionem ⁊ ipreſ
ſionem. ¶ Ad cuius euidentiam eſt ſciendum:ꝙ ſicut
dicunt modus producendi per modum nature ⁊ intel
lectus eſt producere per impreſſionē eius. ꝙ eſt forma
le in ipo materiali:ſicut cera figurata fit per impreſſio
nem figure in cera. ſed productio per modum volunta
tis eſt producere per expreſſionem formalis de mate
riali. ſicut dicunt:ꝓducitur flāma de carbone. Iſte aūt
modus ſꝫ alios vl̄ iter alios eſt rudior:⁊ iprobabilior
⁊ in eo nllaz apparētiā video. ¶ Ad cui⁹ eui⁹ ē ſcim̄. ꝙ
impreſſio ꝓprie loquēdo nō habet locuz niſi in corpo
ralib⁹. Unde opꝫ:ꝙ hoc accipiatur ipreſſio. put importat
modū eſſendi:quo aliquid eſt in alio ſubiectiue vel ſm̄
rem:vel ſm̄ rōnez intelligēdi. Similr̄ expreſſio nō pōt
ſic accipi pro exitu corporali alicui de aliquo ꝓpter im
preſſionē factā in eo. ſicut exprimitur aqua de ſpōgia:
ſed opꝫ ꝙ accipiatur in cōi pro aliquo modo eēndi ab
aliquo qualitercūqꝫ. ¶ Ulterius ſciēdū:qḋ ipſi dicūt

ꝙ illud mãliter: de quo ꝓducitur perſona in diuinis eē ipſam eſſentiã. Formale autē ꝓprietas pſone ꝓducte. ❡ Iſtud autē: vt mihi videt̃. eſt irrõnabile. Primo qꝛ liter eſſentiã: ⁊ ꝓprietatem nõ poteſt eſſe rõ mãlis ⁊ formalis ꝓprie dicta ſm rem. ſed ſolũ ſm rõnem intelligendi tñ: qꝛ nõ eſt ibi ſubiectũ realr recipiens: nec forma recepta: ſed ponere rõnem diſtinctionis emanationum id: qḋ cõuenit deo ſm rõnem intelligẽdi eſt incõueniens. ḡ ⁊c̃. ❡ Scḋo qꝛ etiã accipiẽdo talez impſſionem ſm modũ itellĩdi nõ plus eſt de impſſiõe in vna ꝙ̃ in altera: qꝛ impreſſio ſic dicta nihil importat ꝙ̃ aliquid eſſe in aliquo ſubiectiue ſm rē: vel ſm rõnem intelligẽdi: ſed ꝓprietas ſpũs. ſ. eſt itrinſeca eſſentie: ſicut ꝓprietas filij. ⁊ ecõuerſo. ergo ⁊c̃. ❡ Tertio qꝛ non eſt plus de impſſione in ſpũ ſcõ ꝙ̃ in filio: qꝛ ꝓprietas ſpiritus ſancti nõ plus eſt ab eſſentia: nec plus exit eẽntiã ꝙ̃ ꝓprietas filij. ⁊ econuerſo. ergo ⁊c̃. ❡ Scḋo. qꝛ vniuerſaliter īpoſſibile eſt: ꝙ aliqua ſe habeãt ꝑ modũ materialis ⁊ formalis ſm rem: vel ſm rõnez itelligẽdi: niſi inquãtũ vnum perficit alterum: ⁊ eſt in ipſo: ſicut forma in ſubiecto: ſed nõ poteſt ibi accipi impreſſio. niſi eſſet iſto modo. ergo omnis ꝓductio alicuius cõſtitui ex mãli ⁊ formali: eſt ſm impreſſionē. ❡ Exemplũ: ꝙ inducit de carbone: eſt valde rude. qꝛ carbo nõ eſt mã flãme ꝓprie loquẽdo: ſed fumus reſolut⁹ a carbone. ⁊ adhuc talis fumus nõ eſt mã permanẽs: ſed eſt mã tranſiens. ex quo. ſ. corrupto generat̃ flãma: qua generata: ſiue in cuius generatione imprimit̃ forma ſua materie flãme. ❡ Dico ergo ad queſtionē: ꝙ emanatio pſonarũ nõ preſupponit quãcũq; diſtinctionē intellectus et voluntatis: quantũ ad abſoluta: que dicunt nec in eſſendo: nec in principiãdo: vt deductum eſt: nec aliquis illorũ modorũ: ſm quo diſtinguitur ab alijs inter intellectum ⁊ voluntatē valet ad ꝓpoſitũ. ❡ Sed contra h̃ poteſt obijci dupliciter. Primo ex ꝓprietate perſonarum ⁊ emanationũ. ❡ Secũdo qꝛ nulla diuerſitas eſt inter intellectũ ⁊ voluntatē in diuinis. Nõ vr̃ quõ poſſit dici plus vna perſona ꝓduci per modũ intellectus ꝙ̃ voluntatis: nec etiã videt̃: ꝙ vna pſona plus deberet dici verbũ ꝙ̃ alia. ſicut a ꝓponẽte eſt obiectũ. ❡ Secunda rõ eſt talis. ⁊ ſumitur ex ſufficiẽtia emanationũ ſic. qꝛ qua rõne idem principiũ re in nullo diuerſificatum eſt principiũ duarũ emanationũ. eadē rõne pluriũ ſed ſm te principiũ vtriuſq; emanationis eſt vnũ re in nullo realiter diuerſificatũ. ergo eadē rõne: qua poſſũt poni due emanatiões: poſſũt poni plures: ⁊ ſic nõ põt reddi ratio ſufficiẽtie eoꝝ. ſ. q̃re ſunt tot: ⁊ non plures neq; pauciores. ❡ Ad primum iſtoꝝ dõm: ꝙ licz in diuinis nõ ſit diuerſitas inter intellectũ ⁊ voluntatē: vt dictum eſt: tamē in diuinis eſt aliqua perſona ꝓducta a nõ ꝓducto tñ: ⁊ alia ꝓducta ab vtroq;. alia ꝓducens. ⁊ nõ ꝓducta ſm ordinem: ꝙ̃ ponit Aug. ibi. ſ. ordinem. non quo vna eſt preter aliam: ſed quo vna eſt ab alia. ⁊ ordo iſte terminat̃ in ſpũ. ſ. qꝛ vltra non eſt productio. Filius autez in diuinis eſt medius. qꝛ eſt qui ab alio. ⁊ a quo eſt alius. Nunc autē in natura itellectuali: in qua iſta diſtiguunt realiter re abſoluta actus intelligendi. ⁊ eius emanatio precedit realiter ẽt ordine nature actũ voluntatis: ⁊ in actu voluntatis: ſiue in eius emanatione terminatur totus ꝓceſſus infra naturã intellectualem: ⁊ ideo in diuinis: vbi nõ poſſunt abſoluta realiter diſtinguibilis perſona: que eſt ab alia. ⁊ a qua eſt alia. q̃ eſt ſm talem ordinem media: habet modũ intellectus. Illa autem que eſt ab alia. ⁊ a qua nõ eſt alia. in quo ordo terminatur: habz modũ voluntatis. ❡ Sed contra hoc poteſt obijci: qꝛ ſm hoc vt videtur filius nõ ex ꝓprietate rei h̃z: ꝙ ſit verbũ. vel per modũ intellectus: ſed magis ex quadaz ſimilitudine ad creaturam: ſicut dicit̃ leo: vel agnus. vt videtur. ❡ Ad hoc dicendũ. ꝙ licz ex creaturis trãſferamus iſta nomina. ſ. moduz itellectus. ⁊ moduz volũtatis. ⁊ iuſtitiã: ⁊ paternitatē. ⁊ ſimilia in deũ: nõ tamē ſequitur: quin ex natura rei talia ſint in deo. ſicut eſſe patrez. iuſtum: ⁊ ſimilr de alijs. ita etiã filiũ eſſe vbũ: ⁊ hr̃e modũ intellr̃s predicto modo. ⁊ ſimiliter habere modũ voluntatis. ❡ Secundo modo cõuenit deo ex natura rei: licz in cognitionē iſtoꝝ nõ deueniam⁹ niſi ex creaturis. nec ſequitur: ꝙ iſta conueniant deo. ſicut leo. vel agnus. Qꝛ leo vel agn⁹ dicũtur de deo trãſitiue ꝓpter hoc: ꝙ iuenitur q̃dã ſilitudo analoga inter ea in aliquibus: que ꝓprie cõueniunt hic inde in mãſuetudie. vel fortitudine. Vñ ſciẽdũ. ꝙ q̃dam dicantur de deo. que ſignificant creaturas. Et iſta dicunt̃ de deo trãſumptiue tantũ: ⁊ nõ ex ꝓprietate rei ſicut eſſe leonē: quedaz aũt dicunt̃ de deo ex ꝓprietate rei: tamē in eoꝝ cognitionem nõ deuenimus: niſi ex eis: que videmus in creaturis: ⁊ talia ſunt filius: ⁊ ſpũs ſcũs: ⁊ habere ꝑ modũ intellect⁹. ⁊ volũtatis. ſicut etiã eſſe patrē: vel filium. vel miſericordē. ❡ Ad ſcõm dõz ꝙ ſufficientia emanationũ. vel productorum per eas nõ ſemper accipitur ex principio effectiuo. Primo aliquando accipitur ex formalitate ꝓductoꝝ ſm ꝙ̃ ꝓducta non poſſunt eſſe plura. nec pauciora quacunq; virtute. ſicut triangulus quacũq; virtute: vel quocũq; principio effectiuo vno vel pluribus non poteſt fieri: nec eſſe nõ vt habẽs tres angulos: nec plures: nec pauciores: qꝛ h̃ h̃z ex ſua formalitate eſſentiali. Ita etiaz dico de trinitate. ꝙ ipſa eſſentia diuina ex ſua formalitate eſſentiali habet: ꝙ ſit vnum abſolutũ. ⁊ talia tria relatiua: nec plura: nec pauciora. niſi ſua formalitas: q̃ formalitas eſt talis. ❡ Et quecunq; alia rõ adducitur ad ſufficientiã talium iſtaꝝ emanationũ videtur mihi adduci poti⁹ ad quãdaz adaptationē ꝙ̃ ad neceſſitatem: ⁊ ſic patet ad q̃õnem. ⁊ ad obiecta.

Qõ. IIII.

Poſtea q̃rebatur. ſuppoſito ꝙ de⁹ ſit infinite virtutis. Utrũ poſſit facere effectum infinitũ in actu. Uidetur ꝙ ſic. quia deus põt facere ꝙ nõ implicat ꝯtradictionē. ḡ ⁊c̃. ❡ Contra nullũ infinitũ clauditur terminis: ſz creatura clauditur terminis: qꝛ limitata. ergo ⁊c̃. ❡ Reſpõdeo ad iſtaz q̃õnē dõm. Quod infinitas poteſt accipi: vel in magnitudine: vel in multitudine. In magnitudine adhuc dupliciter. vel in magnitudine molis: vel in magnitudie virtutis: ſiue vigoris. Quantũ ad magnitudinē molis nititur phs in. 8. phyſi. ꝓbare ꝙ impoſſibile eſt eſſe magnitudinez infinitam: vel corpus infinitũ. Ubi ẽt ꝓbat: ꝙ impoſſibile eſt: ꝙ virtus infinita: ſiue vigor ſit in corpore finito. vel finita in infinito. Et qꝛ rationes ſue ꝓcedunt de corpore nãli habẽte grauitatem. vel leuitatē. vel vigorem aliquē mouendi forte nõ cõcluderent reſpectu agentis ꝙ poteſt facere corpus ſine talibus: vel ſaltē quãtitatē ſine ſubã: ⁊ talib⁹ q̃litatib⁹. ❡ Rõnes etiã q̃s adducit in 3° phyſi. reſpectu talis agẽtis non vident̃ neceſſario cõcludere: qꝛ fundãtur ſuper motũ. ꝗ neceſſario conſequitur corpus nãle ſm eum: vel ſuper hoc. ꝙ eſt occupare totũ. Ad qḋ ſequeret̃: ꝙ duo corpora eſſent ſimul. cũ multa corpora appareãt in rerũ nã. Qḋ mediũ non concluderet reſpectu illius: qui põt facere plura corpora eſſe ſimul. Et ſi cõcluderet aliquo mõ: non tamē con

Infinitas duplex.

T.c.70. c.79.

T.c.37. ⁊ infra.

cludetur.ꝙ quātitas vel quātū infinitū nō poſſet eſſe abſolute.ſed ꝙ nō poſſit eſſe ſtante multitudine corpo rū.q̄ȝ videmus:tñ poſſet rō phi ſic formari.qꝛ ſi quan tum aliquod infinitū poteſt eſſe:etiā tales vigores infi niti poſſunt eſſe:puta grauitas infinita:vel leuitas infi ta:vel lumē infinitū.ↄñs eſt falſuȝ.ergo ⁊ impoſſibile. vt ipſe ꝓbat.ergo ⁊ añs.ſ.ꝙ aliquod quantū infinituȝ poſſit eſſe:qꝛ ſemper ſeqtur ⁊ valȝ tam in ꝓpoſitioni bus de ineſſe q̄ȝ in ꝓpōnibus de poſſibili:ꝙ ſi añs eſt impoſſibile ⁊ ↄñs.nō tamē econuerſo.vnde ſi iſta eſt bo na.ſi a.eſt impoſſibile b.eſt impoſſibile ad oppoſitū cō ſequētis ſequit̄ oppoſitū antecedētis.ſ.ſi b.eſt impoſ ſibile.⁊ a.eſt īpoſſibile.Ex natura etiā quanti poteſt ta lis rō accipi ſic ꝓbabilr:qꝛ ſicut paſſio linee eſt rectuȝ ⁊ curuū:ita paſſio corpis eſt eſſe ſphericū vł tetragonū. vel aliqua alia figura figuratū:ſed īpoſſibile eſt aliqđ quantuȝ infinitū eē tale.ergo impoſſibile eſt aliqđ infi nitum quantū eē.Maior pȝ.qꝛ ſicut paſſio linee eſt re ctum vel curuuȝ.ita paſſio quanti ꝙ dicitur corpus eſt ſphericū.vel aliquod ↄſimile.Minor nota eſt per ſe.qꝛ oppoſitū implicat cōtradictionē.ſ.ꝙ ſit finitū vel infi tum.qꝛ oē ſphericū.vel aliqua figura figuratū eſt fini tum.vnde ponere ꝙ ſit ſphericū ⁊ infinituȝ eſt ponere cōtradictoria.❡ Si dicatur ad hoc.ꝙ ſic ſe habȝ ſphe ricū ad corpus.ſicut curuū vel rectum ad lineaȝ.qꝛ po ſito per īpoſſibile.ꝙ linea eſſet infinita.adhuc eſſet cur ua vel recta.ſed ſi ponatur corpus infinitum.nō poſſȝ eſſe ſphericū.nec aliqua figura figuratū. ❡ Contra.qꝛ tres ſpēs quātitatis cōſequit̄ vt per ſe paſſio quedā ꝓ portionaliter.puta longitudinē:quedā latitudinē:que dam ꝓfunditatē.ergo ſicut paſſiones cōſequētes lon gitudinē nō poſſunt ſeparari ab ea:ita nec paſſiones cō ſequētes corpus poſſunt ſeparari ab eo.⁊ ideo ꝙ repu gnat talibus paſſionibus repugnat corpori ſiue quāto ꝙ eſt corpus.ſed infinitū repugnat manifeſte talibꝰ paſ ſionibus.ergo ⁊c̄.❡ Idē poſſet ꝓbari ſic ꝓbabilr:⁊ ē cōfirmatio precedētis rōnis:qꝛ corpus ꝙ ponitur infi nitum:aut eſt infinitū negatiue:qꝛ nec hȝ fineȝ:nec na tum eſt habere.ſicut dr̄ deus infinitus.aut eſt infinitū priuatiue:qꝛ nō hȝ finem:ſed aptum natuȝ eſt habere. Primo modo nō pōt eſſe:qꝛ ſaltem paſſio nō pōt ſepa rari a ſubiecto aptitudine:ſed terminationes ſuppoſite ſunt paſſiones corporis.vt dictū eſt actu.vel aptitudi ne.ergo impoſſibile eſt:ꝙ fiat aliquod corpus.ꝙ ſit ne gatiue infinitū:nec priuatiue:qꝛ priuatiue infinitū dici tur ꝙ caret fine.⁊ ꝙ natū eſt habere:ſed corpus infini tum nō eſt natuȝ terminari:vel fieri ſine illo:ſine quo natum eſt corpus terminari.ſ.figura ſpherica:vel tetra gona:vel alia tali qualitate.ergo ⁊c̄.ꝓbatio mi.qꝛ ſi īfi nituȝ natū eſt ꝓdicto modo terminari.aut eſt h aliquo dēpto ab eo.aut nō dēpto.aliquo nō dempto nō poteſt eſſe:qꝛ adhuc manet infinitas.cui repugnat terminari. ſi aliquo dēpto:aut id dēptum eſt finitū:aut infinituȝ: ſi finituȝ.adhuc ꝙ remaneret eſſet infinitū.qꝛ infinitū excedit finitū in infinitū.ſi illud ꝙ demit̄ eſt infinitū. quero vtrum illud ꝙ remanet ſit finitū.aut infinitum ſi ſit infinitū.erunt duo infinita.⁊ cuilibet eorum repu gnabit terminari.ſi finituȝ.tunc illud ꝙ dicitur rema nere eſt quedā pars finita infiniti.⁊ dēptuȝ adhuc eēt infinituȝ:cui repugnabit terminari.❡ Si dicatur ꝙ il la paſſio ſufficit ad hoc.ꝙ illa paſſio cōueniat aptitudi ne quāto infinito quātū ad aliquaȝ parteȝ finitā eius. ❡ Cōtra.qꝛ talis paſſio nō ſeqtur quātū ſȝ aliquaȝ ſi gnatā partē eius:imo ſequitur quātū in eo qđ quātuȝ: ꝙ aūt ſequitur quātum in eo ꝙ quātum debet cōueni re toti quāto.❡ Item iſta pars infinita:que pōnit̄ ter minari manēte actu corpore īfinito aut accipit̄ finita ſm ſignationē aie:aut in eſſe reali.ſi ſm ſignationē aie tunc in eſſe formali nihil hȝ de finitatiōe:ſi autē in eſſe reali:quero quō diuiditur ⁊ ſequeſtrat̄ a toto infinito. ſcȝ aut ſitu ⁊ loco.⁊ hoc eſt īpoſſibile.cū corpus infini tum occupet locū.aut per inciſioneȝ:ſiue per aliam diſ continuationē:ſicut ſi aliquod corpus ſphericū eſſet in aliqua diſcōtinuitate partiuȝ ⁊ nō ab aliqua.⁊ illđ nō valet.qꝛ tunc etiā pars eſt infinita in actu.⁊ ſic adhuc manebit:ꝙ infinitū in actu nec quātum ad ſe totū:nec quātuȝ ad partē eius manētem poſſet fieri in eſſe reali Et ſic pȝ ꝙ quātum nō pōt eſſe infinitū negatiue:quia tunc repugnaret ſibi ſua paſſio etiā aptitudine.nec pri uatiue.vt deductū eſt.❡ Item poſſet ſimilr argui ſic. qꝛ paſſio quāti eſt eſſe cōmēſurabile quāto.ſed infinito nō conuenit hoc nec actu nec aptitudine.ergo ⁊c̄.ſicut prius.❡ Item eſſe q̄tum pōt diuidi in duo media vel ſm reȝ.vel ſaltem ſm ſignationē aie:ꝙ dico ꝓpter cor pora celeſtia.que forte non ſunt diuiſibilia in eſſe reali. Sed talis diuiſio repugnat quāto infinito actu ⁊ apti tudine.ergo ⁊c̄.probatio minoris.qꝛ in illo:in quo oia ſunt equaliter media vel nō media nō pōt dici vel da ri mediuȝ terminate ſm rem vel ſm ſignationē anie. Sed in quāto infinito oia ſunt equaliter media:qꝛ ex quo nō ſunt ibi extrema:nō eſt ibi ſignare mediaȝ par tem in quocūqȝ ſigno.ergo ⁊c̄.❡ Si autem querat̄ de īfinito in vigore:ſiue ī perfectiōe.dupliciter adhuc pōt tale infinitū intelligi.Uno modo ꝙ dicatur īfinituȝ id qđ excludit oēm fineȝ.⁊ terminū:quo ens terminatur. vel ad genꝰ vel ad ſpēm.Alio modo ꝙ excludat deter minatū gradū intēſionis in vigore:vel perfectione:ꝙ impoſſibile ſit fieri virtute diuina infinitū.Primo mō: dictū poteſt faciliter ꝓbari.qꝛ tale īfinituȝ ſi eſſet:eſſet equalis perfectionis cū deo:ſed hoc eſt impoſſibile.er go ⁊c̄.Antecedēs pȝ.qꝛ iſta īfinitas eſt infinitas perfe ctionis diuine.ſ.nō finiri ad genus vel ſpēm.⁊ ideo nō poteſt īueniri talis īfinitas in perfectiōe equalis:perfe ctioni diuine.impoſſibilitatē aūt ↄñtis qꝛ eſt nota con cedunt oēs.❡ Et pȝ ēt rōne.qꝛ impoſſibile eſt.ꝙ id ꝙ eſt factibile non differat ſpē vel plus ab eo:ꝙ eſt per ſe neceſſe eſſe:qꝛ quecūqȝ ſunt eiuſdem ſpēi:equaliter ſūt factibilia.ſed ea que differunt vel ſpē:vel plus:nō poſ ſunt eſſe equalis perfectionis:cū equalitas perfectiōis requirat vnitatē gradus in ꝑfectione formali:ꝙ repu gnat diuerſis ſm ſpēm.ergo impoſſibile eſt aliquid fa ctibile a deo eſſe equalis perfectionis cū deo.⁊ ſic patȝ impoſſibilitas cōſequētis.Si autē loquamur de infi nito in vigore determinato quidē ad genus ⁊ ad ſpēm ad ꝙ vt pȝ ex dictis.oȝ determinari oēm naturā crea tam.adhuc eſt impoſſibile talem infinitateȝ in vigore inueniri in aliqua natura creata.❡ Ad cuius euidētiā vt ſciatur melius quid eſt determinari ad genus ⁊ ad ſpēm:ſciendum ꝙ aliquid determinari ad genus ⁊ ad ſpēm duplr̄ eſt.Uno modo ꝙ dicit aliquid cōe diuer ſis predicꝰ ſiue vniuoce:ſiue equiuoce:qꝛ non refert ad ꝓpoſituȝ pro nūc.ſiue ens ⁊ vnum dicātur eſſe in ge nere:ſiue trāſcendere.qꝛ.ſ.dicunt̄ aliquod cōe exiſtēti bus in diuerſis generibus.tamen cōtenta ſub eis.puta homo bos.albedo nigredo dicūtur res exiſtētes in ge nere vel ſpē.Similr ſubſtantia.vel quocūqȝ genus ge neraliſſimū in ſua cōitate acceptum non eſt in genere. talia dicunt̄ nō eſſe in genere:qꝛ excedunt ſm predica tionem illa que cōtinentur in genere.Alio modo dicit̄. aliquid nō determinari ad genus vel ad ſpēm.Nō qꝛ

Quid ē de terminari ad genus vel ad ſpēm ⁊ quot modis con tingat.

dicat aliquod cōe exiſtentibus in genere:ſed qꝛ in vno
ſimplici ⁊ eodē nūero cōtinet perfectionē oium gene-
rum:quātum ad id ꝙ eſt ſimplr perfectionis in eis:ſi-
cut ſi aliqua res eadē nūero eſſet:que per vnā ⁊ eādē
ſimplicē eſſentiā haberet ſubſiſtere:vt iuſtū eſſe:volen
tem eſſe:⁊ ſic de alijs:talis res eēt extra genus: non qꝛ
diceret aliquid cōe multis:ſicut precedētia:ſed qꝛ vnū
numero exiſtēs includit id ꝙ eſt perfectionis ſimplr
in diuerſis generib⁹:⁊ tale ens eſt deus. Nulla autem
creatura eſt tale ens:vt ꝓbatū eſt ſuperius. Unde per
oppoſitū ad non limitatū ſiē ad genus.oīs creatura eſt
limitata ad genus ⁊ ad ſpeciē vna numero exiſtens:
qꝛ qcqd eſt in aliquo genere:eſt ī aliqua eius ſpē vna
qꝛ limitatꝰ ⁊ ad ſpēm. His premiſſis qñ queritur. vtrū
aliquid poſſit eſſe infinitū in vigore ſcdo modo ſic.ſ.ꝙ
haberet infinitatē perfectionis.īfra tñ limites ſpēi: ita
ꝙ ſi poneremꝰ vnam charitatē determinatā ad ſpēm
eſſe infinite intenſionis. Dico ꝙ iſto modo nulla crea
tura poteſt fieri infinite perfectionis in actu: ⁊ hoc ꝓ-
bo.illa forma aut habꝫ latitudinē ſm magis ⁊ minus.
aut nō:ſi nō ꝓbo ꝙ nō poteſt eſſe infinita in actu: nec
ēt in potētia vna ⁊ eadē numero exiſtēs: qꝛ oīs creatu-
ra limitata ad ſpēm ſiue ad gradum ſpecificū nō hñs
latitudinem intenſi ⁊ remiſſi eſt neceſſario ⁊ ſimplici-
ter finita:ſed ꝙ eſt ſimplr finitū ex natura ſua impoſ-
ſibile eſt eſſe infinitū actu vel potētia.g̃ ⁊c̃. Mi. patet.
Maior etiā de facili poteſt oſtēdi:ꝙ infinitatio talis
nulla eſt finitatio ad ſpēm.infra q̃ꝫ nullam latitudinē
hꝫ:⁊ ideo finitari vel limitari:ad ſpēm eſt ipſā eſſe fi-
nitam ſimplr.Si autē habeat latitudinē intenſi ⁊ re-
miſſi.Adhuc ꝓbo ꝙ īpoſſibile eſt:ꝙ ſit īfinita in actu:
qꝛ aut hꝫ latitudinē intenſi ⁊ remiſſi vſqꝫ ad certū gra
dum limitatū ⁊ finitū.aut nō:ſi ſic habetur ꝓpoſitum.
qꝛ habēs limitatū gradū perfectionis nō poteſt infini
tū eſſe in actu vel potētia.Si autem nō habeat limita
tum gradum:quin vltra quilibet poſſit accipi maior.
Adhuc ꝓbo. ꝙ aliqua forma ſit actu infinite extēſio-
nis. ¶ Et hoc ꝓbo duplr. Primo qꝛ illa forma infini-
te extenſionis aut pōt remitti aut nō:ſi nō pōt remitti:
ergo nec corrūpi:nec etiam annihilari per ſubtractio-
nem cuiuſcūqꝫ cōſeruantis:qꝛ forme intēſibile eſt.aut
ſicut poſſunt fieri.ita ⁊ corrūpi:⁊ ſicut poſſunt remitti:
ita ⁊ intēdi:ſed hoc eſt falſum de omni creatura:qꝛ oīs
creatura eſt annihilabilis. ergo ⁊c̃. Si poteſt remitti.
Quero vtrū demptū per remiſſionē:vel remanēs poſt
talem demptionē ſic ſe habeat:ꝙ vtrūqꝫ ſit infinitū.
aut vtrūqꝫ finitū:aut vnū finitū ⁊ aliud infinitum: ſi
vtrūqꝫ infinitū: ergo facta remiſſiōe manēs adhuc ē
infinitū:⁊ eſt infinite intenſionis:ſed nō videt̃ ꝙ poſ-
ſit eſſe maior intenſio q̃ꝫ infinita.ergo remanēs ⁊ aliō
demptū non eſt maioris intenſionis q̃ꝫ alterum tñ:et
ſeqtur ꝙ remanens poſt remiſſionē factā eſt eque in-
tenſum:ſicut prius:que vident̃ incōuenientia:ſed vtrū-
qꝫ eſt finitū.ergo cōprehēdet vtrūqꝫ gradum infinite
intēſionis:ꝙ ē contra poſitū.Si aūt alterꝫ eſt finitū:⁊
alterū infinitum:tunc cōſtitutū ex vtroqꝫ non eſt ma-
ius q̃ꝫ alterum:cum infinito nō ſit dare maius: ⁊ ſic ſe-
qtur idē incōueniens ꝙ pri⁹. ¶ Scda rō talis eſt.qꝛ ſi
aliquid eſt infinitum aptū natum hr̄e finem:videt̃ ꝙ
īfinitas eiꝰ nō ſit inſil accipiēda ſꝫ ſucceſſiue accipiēdo
vnū poſt aliud ī infinitū: ſed eius finitas in creatura ē
hꝫ.ergo ⁊c̃. ꝓbo maiorē: qꝛ id ꝙ natū eſt fieri maxie
eſt natū fieri in fcō eſſe:qō nō pōt aliter fieri. Sed infi
nitum:de quo loqtur dicit̃ infinitū aptū natum in fie-
ri.ergo eius infinitas debet eſſe in facto eſſe:⁊ per ꝯñs.
eiꝰ īfinitas nō eſt inſil accipiēda:ſꝫ ſi hꝫ aliquā īfinita
tē.oꝫ ꝙ īfinitas eiꝰ ſit:vel inſil accipiēdo.vl̃ ī ſucceſſiue
accipiēdo g̃ ⁊c̃. Minor etiā patꝫ faciliter: qꝛ ſi aliqua
eſſet natura intēſibilis ⁊ remiſſibilis:que nō poſſet ha
bere finem:impoſſibile eſſet ꝙ fieret niſi infinita.ſed h̃
eſt impoīe.ergo ⁊c̃.ꝯña pꝫ.probo impoſſibilitatē cōſe-
quētis duplr. Primo ex parte forme:qꝛ forma intenſi-
bilis ſil̃ ⁊ remiſſibilis pōt fieri intenſe ⁊ remiſſe: ſed il-
la que nō poteſt fieri niſi in finita nō pōt fieri intenſe:⁊
remiſſe.ergo ⁊c̃. ¶ Item ad idem ex parte forme: ꝙ ſi
eſt aliqua nā talis poſſibilis fieri:ꝓbabile eſſet ꝙ iam
facta eſſet:qꝛ ꝓbabile eſt:ꝙ deus faciat aliquam rem
poſſibilē haberi ſimul ⁊ in actu:vltra quā nō poſſit ali
quod maius haberi:ſi aliquid vnū tale pōt eſſe. ¶ Ex
parte etiā dei in eius poteſtate eſt facere intenſibilia:⁊
remiſſibilia intenſe ⁊ remiſſe. ¶ Tertio pōt ad idem
argui ſic.ꝓbabiliter qꝛ īfinitas dei. vt videt̃ oppoſito
modo ſe habꝫ ad finitatē creature:ſꝫ infinitas dei con-
ſiſtit inſimul habēdo totā infinitatē.ergo īfinitas:que
poſſibilis eſt creature.ſe hēret oppoſito modo.ſ.in ſuc
ceſſiue accipiēdo vnū poſt aliud in infinitū. ¶ Quar-
to poſſet idem ꝓbari ꝓbabilr ſic.qꝛ aliqua talis infini
tas ordinata ad actū poſſet habere actū infinite inten
ſionis.ꝯñs eſt impoīe.ergo ⁊ añs. Impoſſibilitas cōſe-
quentis pōt apparere ꝓbabilr:qꝛ videt̃ ꝙ impoīe ſit:
ꝙ ſit creatura:que poſſit habere effectū infinitū:ꝯñtia
etiā facilr pꝫ:qꝛ cū infiniti vigoris ſꝫ habere effectū in-
finitum:ſi tñ talis infinitas nō repugnet actui:qui ē ef-
fectus forme:que eſt principiū eius:niſi forte ſit actus
includēs ſucceſſionē in ſui rōne ꝙ nō opꝫ in oībus ſic
vt pꝫ in rebus cātis non pōt eſſe infinitū in vigore in
actu. ¶ Quantū ad infinitum in multitudine videtur
etiā ꝙ nō poſſit eſſe multitudo infinita in actu virtu-
te quacūqꝫ:⁊ ſi agatur de multitudine differentiū ſm
ſpēm:facilr h̃ pꝫ:qꝛ talis infinitas non pōt eſſe in actu:
niſi ponatur aliqua creatura infinita in actu per modū
infiniti in vigore:de quo dictū eſt.ſed hoc eſt impoſſibi-
le.ergo ⁊c̃. Impoſſibilitas ꝯñtis:pꝫ ex dictis.Ex hoc ēt
ſeqtur:ꝙ ſint infiniti gradus inter iſtā ſignatā: ⁊ quā-
cūqꝫ aliā datā:qꝛ in diſtātia īfinita nō poſſunt eſſe infi
niti gradus:⁊ iſtud eſt oppoſitū antecedentis hui⁹.ſ.ꝙ
eſſent infiniti gradus ſpecifici:ſed ad oppoᵐ ꝯñtis ſeq̄t̃
oppoſitū añtis.ergo ꝯſequētia pͥma fuit bona. ¶ Idē
etiā poſſꝫ ꝓbari ex rōnibus factis de vigore:que ēt ſuf
ficiunt de multitudine nūerali q̃ꝫtum ad multitudinem
numeralē in eadē ſpē. Hoc idem ꝓbatur ſic.⁊ qdem ſi
ponatur: ꝙ numerus dicat aliquā vnam formā extra
aīam:ſm q̃ꝫ accipiant̃ ſpēs numeroꝝ.ſ.ternarij quater
narij ⁊c̃.facile eſſet ꝓbare ſic.qꝛ eſſe creatū:ſiue ſit in
multitudine:vel alias limitatū ad ſpēm eſt finitū:ſicut
ſupra patuit:ſed multitudo infinita nō cōtinetur in ali
qua ſpē.ergo impoīe eſt aliquā multitudinē creatā eſſe
actu infinitā.Sed qꝛ hoc eſt dubiū apud aliquos:pōt
idē ꝓbari de omni multitudine numerali gn̄aliter ſic.
¶ Primo duabus rōnibus factis:qꝛ īfinitas multitu-
dinis create eſt infinitas illius:ꝙ natū eſt habere finē
⁊ deducat̃ poſtea ſicut prior rō. ¶ Secūdo qꝛ oppoſi-
to modo ſe habet ad īfinitatē dei: ⁊ deducatur rō ſicut
prius. ¶ Et cōfirmatur rō.qꝛ infinitas talis qualis eſt
in creaturis oppoſito modo ſe habꝫ ad actum cōpletū:
⁊ iō ratio eius nō eſt in habēdo ſucceſſiue vnū poſt al-
terū. ¶ Quarto qꝛ facta multitudine ī actu vel deus
poſſet facere aliā multitudinē vel nō:ſi ſic poſſet face-
re infinities īfinita:qꝛ qua rōne pōt facere aliquā mul-
titudinē infinitā in actu:eadē rōne aliam: ⁊ ſic in infi-

nitum. Et ſic pōt plus ꝙ̄ infinitū in actu: ⁊ ſeqtur etiaʒ ꝙ vtroqʒ modo eſt īfinitas in multitudine tali.i.⁊ in iā accipere: ⁊ etiā in accipiēdo multitudinē īfinitam vnā poſt aliā. Si nō: aut hoc eſt ꝑpter defectū mãe: aut ꝑꝑ defectū agētis virtutis: aut ꝑpter repugnantiā infinitatis ad multitudinē creatā. Nō ꝑpter defectū materie: qꝛ agens ꝙ nō preſupponit mãm ſed ꝑducit nō impeditur agere ꝑpter defectū mãe. tale agens eſt deus. ergo ⁊c̄. Nec ꝑpter defectū virtutis agentis: qꝛ īfinitum excedit quodlibet finitū: nec etiā ꝑpter repugnantiaʒ infinitatis ad multitudinē creatā: ſi aliqua multitudo creata pōt actu fieri: qꝛ qua rōne pōt fieri vno multitudo īfinita: eadeʒ rōne ⁊ īfinita infinities: qꝛ in qualibet multitudīe creata oʒ ponere īfinita īfinities. ❡ Et pʒ ꝙ ſi ponaṫ ꝙ deꝰ poſſit aliquā multitudinē infinitā in actu facere: qđ poſſit facere īfinitas multitudines infinities. Qđ nō videṫ ꝑbabile: qꝛ aliqđ eſſet maius infinito: ⁊ īfinitū eſſet pars īfiniti: ꝙ eſt incōueniēs. ❡ In ſpāli aūt de corporibꝰ poſſet hoc dici: qꝛ illa corpora īfinita facerent vnuʒ corpus infinitū per cōtactū: ſed corpus īfinitū eſt impoſſe eſſe. vt ꝑbatū eſt. ergo ⁊c̄. ❡ In ſeparatis aūt a mã facile eſſet hoc ꝑbare: ſi nō poſſunt plures eiuſdē ſpēi eſſe. Et ſic pʒ ad qōnē. ❡ Ad rōes in oppoſitū dōm qđ minor eſt falſa. ❡ Cōtra ꝑmiſſa poſſet ſic argui. Primo qꝛ nō videṫ incōueniēs eſſe aliqđ maius infinito: qꝛ multi ponūt ꝙ mūdus potuit eē ab eterno. ⁊ per ꝯñs potuit tps infinitū precedere nūc preſens: ſed hoc nō obſtāte poſſet addi tps ad nūc preſens: vt de ſe pʒ: ⁊ per additionē tēporis ad tps totuʒ tps ſit maius. ergo ⁊c̄. ❡ Item arguiṫ cōtra hoc qđ dr̄. ꝙ deꝰ poteſt facere ſucceſſiue infinitā multitudinē ⁊ nō ſimul: Et ſimilr̄ de vigore: qꝛ quātācūqʒ multitudineʒ poteſt deus facere ſucceſſiue totā pōt facere ſimul. ergo ſi nō pōt facere ſimul multitudinē infinitam: ⁊ nec ſucceſſiue: ⁊ ſi ſucceſſiue ⁊ ſimul: ꝯñtia pʒ. ꝑbo antecedēs: qꝛ ſi deus nō pōt facere tantā multitudinē ſimul quantā ſucceſſiue: aut hoc eſt ex parte virtutis agētis: aut ex parte rei factibilis: nō ex parte virtutis agētis: qꝛ eſt īfinita: nec ex parte rei factibilis. ⁊ hoc ꝑbo duplr̄. ❡ Primo ſic. qꝛ ſicut ſe hʒ ſimultas loci ad locationē pluriuʒ corporū: ita ſe hʒ ſimultas tēporis ad factionē pluriuʒ
T.c.53. factibiliū. ſed ſm pħm. 4. phy. qua rōne poſſunt eſſe in eodē loco duo corpora: eadeʒ rōne ⁊ infinita. ergo qua ratione poſſunt fieri duo vel tria ſimul: eadē rōne ⁊ infinita quātū eſt ex parte factibiliuʒ. ſʒ nō pōt eē maior multitudo multitudīe īfinita. ģ ꝙ̄tācūqʒ pōt facere ſucceſſiue poteſt facere ſil̄. ❡ Scđo ſic. ꝙ non poſſint ſil̄ fieri tot quot ſucceſſiue hoc eſt in illis: in ꝗbus oʒ vnuʒ ante alterū accipere: qꝛ. ſ. ambo ſunt impoſſibilia eſſe ſimul: ſicut impoſſe eſt ſimul eſſe aliquid albuʒ ⁊ nigruʒ: ⁊ ideo ad hoc: ꝙ aliquid ſit albuʒ ⁊ nigrū opʒ ꝙ fiat ſucceſſiue. Et qꝛ impoſſe eſt mobile eſſe ſimul in pluribus locis: opʒ ꝙ hoc fiat ſucceſſiue: ſed iter partes multitudinis create nō eſt talis oppō: ꝙ oporteat accipere vnā ante aliaʒ: ita ꝙ oporteat primo accipere vnū: ⁊ deinde duo: deinde tria: quare deus poteſt facere ſimul mille milia ſi vlr̄. ergo ⁊c̄. ❡ Itē arguitur cōtra illud qđ dr̄ ꝙ omnis creatura eſt terminata ad ſpēm: qꝛ illud non videtur terminatū ad ſpēm: ꝙ cōtinet quicqđ eſt perfectiōis ſimplr̄ in pluribꝰ ſpēbus: ſʒ aliqua creatura eſt hʒ. ergo ⁊c̄. ꝑbatio minoris: qꝛ homo continet quicqđ perfectionis eſt in brutis: plantis: ⁊ inaniatis: puta eſſe ſenſitiuū: corporeū: ⁊ ſimplr̄ eſſe ſm diuerſas ſpēs: imo etiaʒ diuerſa genera. ergo ⁊c̄. ❡ Ad primū dōm: ꝙ infinito ſimplr̄ ex omni parte nō pōt eē aliquid maius: vt

ſi ponamus aliquā lineā ex vtraqʒ parte infinitā nullo puncto terminatā: tali linea nō poteſt eſſe aliqua alia linea maior: nec ei pōt additio fieri: ſed ſi pōatur aliqua linea infinita ex vna parte: ita ꝙ ex vna parte ꝑtrahatur in infinitū: ⁊ ex alia parte ſit terminata ad punctuʒ ex illa parte: qua eſt terminata ad punctuʒ pōt fieri additio ad lineā: que eſt ex alia parte infinita: ⁊ poſſet eſſe aliqua maior ea: ſic eſt de tēpore ſuo modo: ſi ponaṫ eē ab eterno: qꝛ a parte ante eſt infinitū. i. ꝙ preceſſit: ⁊ eſt finitū ex parte poſt: qꝛ terminaṫ ad nunc pñs: ⁊ ex iſta parte poteſt fieri additio ſibi: ⁊ tēpus maius inueniri. ❡ Ad ſcđm dōm. ꝙ aña eſt falſum. Ad primā ꝑbationem dōm: primo ꝙ maior eſt falſa: qꝛ nō ſic ſunt incompoſſibiles plures factiones in pluribus factibilibus in eodē nunc: ſicut ſunt icōpoſſibilia duo corpora in eodē loco. Naʒ primū pōt fieri nālr̄: ſʒ non. Cuius rō pōt eſſe. qꝛ illa que ſunt in eodē loco nō ſolum non habent habitudinē ad extra: ſed opʒ inter ſe aliquo modo vniri in eodē ſitu: ꝙ repugnat diſtinctioni quātitatis naturaliter ſaltē: ſed diuerſe factiones in diuerſis factibilibus nō opʒ ꝙ habeāt aliquā vnitateʒ inter ſe: ſed ſoluʒ ad mēſurā extrinſecā: ꝙ eſt nunc tēporis vel tēpus: dato etiā ꝙ maior haberet veritatē. ❡ Dicēduʒ autē eſt ad minorē: ꝙ qua rōne poſſunt eſſe duo corpora ſil̄ eadem rōne ⁊ infinita quātū eſt ex repugnantia pluralitatis corporū ab vnitate loci: licʒ nō poſſint infinita corpora eſſe in eodē loco per cōparationē ad factibilitatē ⁊ ad eſſe: qꝛ multitudini infinite repugnant eſſe in actu cōpleto: ⁊ ſibi ꝙ̄tuʒ eſſet ex repugnātia identitatis ad ipſum nunc: qua rōne poſſent eſſe plura ⁊ infinita: ſi infinitum eſſet reducibile in actuʒ cōpletum: non eſt aūt ita: ſicut patebit ſtatim in ſolōne ſcđi argumēti. ❡ Ad qđ dōm: ꝙ nō ſolūmō cauſa quare ſit ſucceſſio in acceptione aliquorū eſt impoſſibilitas partiū vel acceptoꝝ ſʒ qꝛ de rōe talis actꝰ ē ꝑmixtio potētie: ꝑꝑ ꝙ nō pōt ꝑduci vſqʒ ad vltimuʒ actū. vbi gr̄a. Nō eniʒ ꝑpter hoc cōuenit ꝑcedere in infinitū: qꝛ pono figuraʒ triangularem eſſe: ⁊ ſic deinceps: qꝛ deus poſſʒ facere ſimul vnā figurā habentē mille milia angulorū: ſed nō poteſt facere figurā angularē quin adhuc ſit in potētia ad ſecūdaʒ illius figure linee: qꝛ ſemper eſt actus permixtus potētie. ❡ Circa ꝙ etiā nōndū: ꝙ nulla virtute poteſt fieri infinitū in actu vel ſucceſſiue: qꝛ nulla factio inſtātanea vel ſucceſſiua terminatur ad infinituʒ: vel ad eē alicuius infiniti: ſed ſic oʒ intelligi: ꝙ ꝑceſſus vadit in infinitū: qꝛ ſcʒ videṫ quodlibet vlteriꝰ ꝑcedere. ❡ Ad tertiū principale dōm ad maiorē: qđ id ꝙ continet ꝗcquid eſt perfectionis ſimplr̄ in pluribꝰ ſpēbus: quantū ad id ꝙ eſt ꝑpriuʒ eis excluſa iperfectione nō ē limitatuʒ ad ſpēm. Unde etiā nec illud ꝙ eſt in ſpē conuenit eis vniuoce: ſed analogice: ſicut ſubſtātia dei cōtinet iuſtitiam quātuʒ ad id ꝙ eſt ꝑpriū iuſtitie excluſa omni iperfectione: ꝙ limitari ⁊ inherere poſſet: ſed id qđ cōtinet id qđ eſt perfectionis in alijs ſpēbus nō quātuʒ ad id ꝙ eſt cōe ſʒ genꝰ: nō opʒ hoc dicere in oī genere. ſ. ꝙ vna ſpēs ſit ꝑfectior alia: ⁊ cōtineat id ꝙ eſt cōe ambobꝰ eminentiori modo ⁊ perfectiori ꝙ̄ aliud. ❡ Ad maiorem dōm: ꝙ hō nō cōtinet ꝗcqđ perfectionis ſimplr̄ eſt in alijs entibus corporalibꝰ modo predicto: licʒ aliquo modo ꝯtineat quedā ſcđo modo ⁊ nō oīa: puta nō cōtinet intēſuʒ calorē ignis: nec incorruptibilitatē celi: nec fortitudinem leonis. ❡ Et ſi arguitur cōtra hoc. ꝙ deus nō cōtinet iuſtitiaʒ creatam quantū ad hoc ꝙ eſt ſibi ꝑpriū: alioquin iuſtitia ꝑdicareṫ vniuoce de vtroqʒ. ❡ Dōm ꝙ verum eſt rōne imꝑfectionis incluſe in

creata iuſtitia. Nõ aũt rõne eius: ꝙ eſt formale de ſua rõne excluſa imperfectione. Qõ. V.

Utrum intelligere in ãgelo: ⁊ in homine ſit eiuſdez rationis. ¶ Primo dãdus eſt intellectus qõnis. Poſtea reſpõdendũ eſt ad queſtionez. ¶ Quantũ ad primũ ſciendũ eſt: ꝙ lʒ ratio accipiatur multis modis: hic tamẽ accipitur rõ ꝓ illo formali: per qð vnaqueqʒ res reponitur in ſpẽ ſpãliſſima. Qꝛ nõ videt̃ mihi dubiũ: ꝙ oẽs actus itelligẽdi hoĩs vel angeli ſint eiuſdez generis ꝓpinqui vel remoti: ita .ſ. ꝙ ſit ſenſus q̃ſtionis. Utrum .ſ. actus itelligendi in angelo: ⁊ in hoĩe ſit eiuſdem ſpẽi. Et qꝛ in eodẽ intellectu poſſunt eſſe diuerſi actus intelligendi diuerſarũ rõnum: accipiẽdo rationez modo predicto reſpectu diuerſoꝝ obiectorũ formaliũ: ſicut etiã ſunt diuerſe ſcie: opʒ reſtringere queſtionẽ ad actuʒ itelligendi in vtroqʒ .ſ. in hoĩe ⁊ angelo reſpectu eiuſdez obiecti formalis. Ut queraẽ vtruʒ actus itelligẽdi in angelo: ⁊ actus itelligendi in hoĩe reſpectu eiuſdez obiecti formalis ſint eiuſdem ſpẽi: ⁊ accipiendo B formalitatẽ ex parte .ſ. rei itellecte q̃tum ſcʒ ad formalitatẽ: q̃ hʒ ex natura ſua ſpecifica. vbi gr̃a. ſi vterq; intelligeret vt formale obiectũ naturã humanam vel equinaʒ: ⁊ ſic de aliis: Et ſic pʒ itellectus queſtionis. ¶ Quantũ ad queſtionẽ pono tres concluſiones. ſicut ꝓbabiles. ¶ Prima eſt: ꝙ quantũ ad cognitiõez nãlem generalr̃ actus itelligendi in vtroqʒ nõ eſt eiuſdem rõnis accipiendo itellectum qõnis modo quo expoſitũ eſt. ¶ Secũda eſt: ꝙ viſio patrie eſt in eis eiuſdem rõnis. ¶ Tertia eſt: ꝙ ſupernãlis cognitio vie nõ eſt in eis eiuſdem rationis ſaltem quãtum ad omnia. ¶ Quãtum ad primã intẽdo oſtẽdere cõcluſionẽ predictaʒ quãtuʒ ad triplex genus itelligibilium. ¶ Et ꝑ quãtuʒ ad ea: que cognoſcit immediate. ¶ Scdo quãtuʒ ad ea: que vterqʒ cognoſcit mediate. ¶ Tertio q̃tum ad illa: que vterqʒ cognoſcit imediate. ¶ Ad euidentiaʒ ꝑmi ſciẽdum eſt: quod in cognitione nr̃a generaliter ponũtur tria .ſ. cognoſcẽs cognitũ ⁊ mediuʒ. verbi gr̃a. in viſione ſenſitiua vidẽs. coloratũ: ⁊ mediũ: ⁊ in cognitiõe noſtra itellectiua intelligens exteriora ſenſibilia ⁊ itellectũ: fantaſma eſt mediuʒ: ⁊ iſta media ſunt media in mouendo ad minus: licʒ aũt cognoſcens ⁊ cognitũ ſe habeãt vt extrema: tamẽ ex parte vtriuſq; accipitur mediata cognitio ex parte eiuſdez cogniti: prout dicit̃ ſpẽs eſſe mediuʒ cognoſcendi: ex parte autẽ obiecti ꝓut vna res cognoſcitur per aliã rem cognitam: ꝙ quidẽ põt cõtingere vno modo ſicut cognoſcitur cauſa per effectum vel ecõuerſo: ſicut aliqd cognoſcitur in ſua ymagie: puta in ſpeculo: vel alio ꝯſimili modo: hic loqmur de mediatione precipue ex parte obiecti. Quãdo dr̃ ꝙ actus itelligendi in angelo ⁊ homine q̃tuʒ ad ea que angelus itelligit imediate ⁊ homo mediate nõ ſunt eiuſdez rõis. Et hoc ꝓbo tripl̃r. ¶ Primo ſic. qꝛ nõ videt̃: ꝙ cognitio per ꝓpriã ſpẽm ſit eiuſdem rõnis cum cognitione ⁊ per ſpẽm alteri⁹ per qð cognoſcitur: ſed imediate oblata itellectui cognoſcit̃ per ꝓpriã ſpeciem: mediata aũt cognoſcit̃ per ſpẽm alioꝝ in qua relucent. ergo ⁊c̃. et ſi non eſſet ſpẽs: ſequeret̃ idem: qꝛ ex diuerſo modo imutãdi intellectũ eſt: ꝙ ponat̃ ꝙ imediate habeat ꝓpriã ſpẽm ſm̃ ponẽtes ſpẽs: nõ autẽ illa que cognoſcũtur per alia. ¶ Secũdo ſic. ⁊ eſt cõfirmatio precedẽtis. qꝛ itellectus vniformiter cõformat̃ per id ꝙ ſibi iprimitur ab obiecto ſiue ſit ſpẽs: ſiue act⁹ intelligẽdi rei imediate ⁊ in ſe ſe offerẽtis intellectui rei que non eſt in ſe offert̃ intellectui: ſed tñ cognoſcit̃ ꝑ ut põt relucere in alio: ſʒ deformitas talis: que eſt in cõformitatibus alicuius ad diuerſa facit vt videtur tales cõformitates eſſe diuerſarũ rõnum. ergo ⁊c̃. maioꝛ pʒ. qꝛ impoſſe eſt: ꝙ intellect⁹ eque expreſſe ⁊ vniformiter cõformetur rei tñ ex alio note: ſicut rei que in ſe offertur intellectui: qꝛ ſemper expreſſio illa magis cõformatur rei a qua imediate iprimitur. ¶ Scda etiã pʒ. quia talis diſformitas nõ põt eſſe oĩum ſm̃ differẽtiaʒ nũeralem: qꝛ diſformitas inter talia: que nõ eſt niſi ſm̃ intenſum ⁊ remiſſuʒ nõ eſt niſi per accidẽs. ſed iſta diuerſitas eſt per ſe ⁊ ex formali rõne vtriuſq; cõformitatis. ¶ Et cõfirmatur rõ. qꝛ nullus ponit: ꝙ cognitio reruʒ in verbo: que eſt cognitio per mediũ: ⁊ cognitio earum per ꝓpriã naturã: vel in ꝓpria natura: que eſt cognitio earũ imediata ſit eiuſdez rõnis. Non dico tñ: ꝙ cognitio reꝝ in ꝓprio genere ſemꝑ ſit imediata precise in oĩbus viatorib⁹ qui ſũt in patria. ¶ Quarto idẽ patʒ ex cognitione cõplexoꝝ: qꝛ qua rõne cognitio mediata ⁊ cognitio imediata ſunt diuerſarũ rõnum eodez modo ⁊ in aliis. ſed in talib⁹ per ſe notorũ cognitio ⁊ imediate eſt alterius rõnis. ergo ⁊c̃. Probatio ma. qꝛ id ꝙ diuerſificat habitus multo plus vt videtur diuerſificat act⁹ ſed talis diuerſitas in cõplexis diuerſificat habitus: qꝛ vna ptinet ad habitũ: qui dr̃ intellectus: ſiue hoc ſit aliquid ſuperadditũ potẽtie: ſiue ſit potẽtia. Alia vero ptinent ad habitũ ſciẽtie. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo oſtẽdit̃ idẽ de eis: ꝙ vterqʒ cognoſcit mediate .ſ. de diuinis: q̃ vtriq; offerũtur in ſe ⁊ directe: ſicut offerantur in viſione beata. Et hoc vnica rõe: que ſumitur ex diuerſitate mediorũ. qꝛ cognitiones que ſunt per diuerſa media diuerſaruʒ rõnũ ẽt in repñtatione intellectus videnẽ diuerſaruʒ rõnum. ſed ſic eſt in cognitione hoĩs ⁊ angeli reſpectu ꝑmiſſoꝝ. ergo ⁊c̃. Maioꝛ pʒ. qꝛ ad diuerſitatez formalẽ imutationũ ſequitur diuerſitas cognitionum Minoꝛ etiaʒ facil̃r pʒ. qꝛ hõ cognoſcit predicta .ſ. diuina per ſenſibilia. angelus tam per effectus excellentiores: qui ſunt ipſi angeli: in qbus clarius ⁊ euidenti⁹ relucẽt ipſa diuina q̃ in ſenſibilib⁹: q̃tum vero ad illa: que cognoſcũtur imediate ab vtroqʒ aliquo modo: dico autez aliquo modo: qꝛ licʒ inter itellectũ nr̃m ⁊ ſenſibilia nõ cadat mediũ: ꝙ habeat rõnem principalis obiecti in actu recto: forte tñ fantaſma cadit vt mediũ ſpeculare: ita ꝙ intellectus vtitur eo vt ymaginatiõe. Et hoc videt̃ Ar. ſentire. 3º de aia. vbi dicit: ꝙ ad inueniẽtez ⁊ acta cõſiderantez opʒ fantaſmata ſpeculari: quicqd tñ de hoc ſit: certũ eſt ꝙ intellectui nr̃o a principio nõ occurrit niſi id ꝙ apparet de reb⁹ in fantaſmate. ¶ Et ex his formatur ſic rõ. qꝛ illi actus videnẽ diuerſaruʒ rõnum ſʒ quoꝝ vnũ intellectus apprehẽdit rem nõ ſolum q̃tuʒ ad id ꝙ eſt in ſe: ſed ꝓut eſt in ſe: ſm̃ aũt aliuʒ apprehẽdit rem aliquo modo q̃tum ad id ꝙ eſt in ſe: nõ tñ ad hoc attingit: niſi ꝓut apprehẽditur ab aliqua potẽtia .ſ. fantaſtica. ſed ſic ſe hʒ intellectus angeli ⁊ hoĩs reſpectu predictoꝝ. ergo ⁊c̃. ¶ Et cõfirmatur rõ. qꝛ eñi intellectus noſter nõ poteſt attingere ad iſtas eſſentias iſtoꝝ ſenſibiliũ imediate: inde ẽ ꝙ frequẽter circa talia errat ſicut pʒ de illis: qui poſuerũt quãtitatẽ eſſe ſubam reꝝ. vt habet̃ ꝑ metaphy. Et qdam etiaʒ nr̃o tpe poſuerunt qualitates nõ ſolum quarte ſpẽi: ſed etiã tertie eſſe quãtitatez eſſentialr̃: ſicut eſt albedo ⁊ nigredo. ¶ Una ẽt rõne quantuʒ ad oĩa intelligibilia põt oſtendi: ꝙ actus itelligẽdi ſit diuerſarũ rõnum nõ ſolũ in hoĩe ⁊ angelo: ſed etiã in angelis ſuperiorib⁹ ⁊ inferioribus ſaltẽ q̃tũ ad aliquos ſʒ illã opinionẽ: que ponit ꝙ in ſuperiorib⁹

Tex. cõ. 30.

angelis ſunt vlīores ſpēs ⁊ cōceptus accipiēdo vniuer-
ſalitatē pro eo:ꝙ eſt extēdere ſe ad multa etiā in ſpāli
ſic.qꝛ illi duo actus intelligēdi etiā reſpectu eorūdem
obiectoꝝ ſunt diuerſarū rōnum:quoꝝ vnus ex nā ſua
ſe extendit ad plura obiecta formalr̄ dr̄ia etiā in ſpāli
ꝙ̄ alter:ſed ſm opinionē predictā ſic eſt nō ſoluꝫ in ho
mine:ſed etiā in angelis ſuperiorib⁹ ⁊ inferiorib⁹.ꝗ ⁊c̄.
ꝓbatio maioris.quādocūqꝫ duo act⁹ formaliter ⁊ ſpe-
cifice differētes requiruntur ad aliqua plura obiecta intel
lecta formaliter dr̄ia impoſſe ē:ꝙ aliquis illoꝝ ſit eiuſ-
dem cū illo actu:qui vnus ⁊ idē exiſtens ſe extendit ad
oīa illa:qꝛ ſi eſſet vnus aliqs illoꝝ minus vniuerſaliuꝫ
idē ſpē cū eo:qui ſe extendit ad illa plura:ille qui ponit
ſe extēdere ad illa plura:nō poſſet ſe ad illa plura: extē-
dere quādo vnus ſe extendit ex natura ſua ad plura ꝙ̄
alter:ſed ꝙ in illo intellectu:in quo eſt ille actus: qui ad
pauciora ſe extēdit ad hoc poſſet oīa alia intelligere:po-
natur vnus alius actus ſpē differēs:qui ſe extendat ad
alia: qꝛ diuerſoꝝ obiectoꝝ ſunt diuerſi actus ſpē:quan-
do ſunt talia:que vno actu nō poſſunt intelligi.ergo ⁊c̄.
¶ Secūdaꝫ cōcluſionē ꝓbo vnica rōne ſupponēdo ꝙ̄
cōis doctrina ⁊ ſancti vidētur ſupponere.ſ.ꝙ aliq ange
li erunt equales hoīb⁹ in beatitudine ⁊ in viſione bea-
ta:⁊ ꝙ aliqui hoīes excedent in his aliquos angelos. ⁊
ecōuerſo:de quo nō eſt dubiuꝫ: ⁊ tales differētie ſpecifi
ce ſic ſe habēt:ꝙ neceſſario vna eſt neceſſario altera:ta-
liter ꝙ nihil cōditionum ſub tali ſpecie inferiori poſſit
adequari alicui cōtento ſub ſuperiori:⁊ nihil minus ex-
cedere illud. ſed ſm premiſſa de doctrina cōmuni: ⁊
dictis ſanctoruꝫ. viſio beata aliquoꝝ hoīum erit equa-
lis viſioni beate aliquoꝝ angeloꝝ: vel alicuius angeli
⁊ viſio beata aliquoꝝ ſaltē xp̄i ⁊ beate v̄ginis excedet
viſionē beatā angelorū oīuꝫ:⁊ ecōuerſo viſio beata ali-
quorū angelorū excedet viſionē beatā aliquorū homi-
nuꝫ.ꝗ ⁊c̄.minor pꝫ.ſm dicta cōia.maior ꝓbaī ꝙ̄tū ad
vtrāqꝫ parteꝫ.Et p̄mo ꝙ differentie ſpecifice differunt
ſm maiorem nobilitatē:⁊ minorē:ita ꝙ nō poſſunt ea:
que ſunt diuerſarū ſpēꝝ adequari:qꝛ ſicut ſimile ineq̄-
litate.ita equale in quātitate molis vel virtutis: ſed ſi-
mile requirit vnū in ſpē.ergo ⁊ equale. ⁊ per cōſequens
inter duas ſpēs nō pōt eſſe equalitas. ¶ Secundo ad
idē.quia ſpēs ſunt ſicut nūeri. ſed impoſſe eſt inuenire
diuerſos numeros ſpē equales.ꝗ ⁊c̄. ¶ Tertia ꝯclo.ſ.
ꝙ cognitio vie ſupnālis ſit in eis alterius ⁊ alterius ra-
tionis ꝓpter duo. Primo qꝛ ab eis aliter recipiī aucto
ritas diuia ꝙ̄ a nobis:qꝛ reuelatio fit in nobis ſub ſimi-
litudine ſenſibilium nō ſic in illis: qꝛ tali cognitioni ſu
pernāli vie deſeruit cognitio nālis:que variatur in no-
bis ⁊ in eis. ¶ Sed cōtra hoc eſt p̄mo:qꝛ ſi in homine
⁊ angelo differūt ſic actus cognoſcēdi. videntur ꝓpor-
tionabilr̄ differre actus amādi: ⁊ ſic in actibus vie:in ꝙ̄
eſt ſtatus merēdi:nō adequatur homo angelis in tali-
bus actibus:nec per ꝯñs vt videī adequaretur in me-
rito: ⁊ vlterius vt videtur nec in premio: ꝙ eſt contra
premiſſa. ¶ Ad hoc pōt dici duplr̄. vno modo dicēdo
ꝙ dato ꝙ actus intelligēdi ſupernālis vie differant in
hoīe ⁊ in angelo ſpē:nō tñ opꝫ ꝙ actus amādi ex chari
tate differāt ī eis ſpē reſpectu boni diuini: ꝙ licꝫ cogni-
tio requiratur ad amādū:nō tñ id ꝙ formaliter amatur
eſt cognitio ipſa.ſed bonū amatū.Et ideo formale obꝫ
volūtatis:in ꝙ ſpālr̄ tendit:pōt eſſe idē in vtroqꝫ:⁊ pōt
eſſe eodē modo diſpoſitus ſm voluntateꝫ:ſed ex parte
intellectus p̄mū cognitū nō pōt eſſe aliquod diuinū.
¶ Secūdo modo pōt dici:ꝙ quātitas meriti nō ſoluꝫ
attēditur ſm valorē actus in ſe:puta ſi vnus eſſet ſicut
aurū:alius ſicut argētuꝫ:ſed etiā ſm cōtum agentis in
habitudine ad actū:quē exercet ꝓut.ſ.plus ⁊ minus co
naī inſurgere in actū:quē exercet: ſupppoſito tñ ſtatu me
riti hinc inde:ſicut plus imputādū eſt alicui ad meritū
dare duos denarios ꝙ̄ ſi daret centū.ꝗ ⁊c̄. Qō.VI.

VTrum angeli cognoſcāt futura
cōtingētia. ¶ Ad euidē-
tiam huius qōnis. Primo diſtinguēdū
eſt de modo cognoſcēdi rem.ſ.ex parte
obiecti cogniti. Scdo ex parte cogno-
ſcētis. Tertio ad qōneꝫ. ¶ Quantum
ad primū ſciendū eſt:ꝙ ex parte rei co-
gnite ponitur duplex modus cognoſcēdi:qꝛ res pōt co
gnoſci vel quātuꝫ ad ſuas rōes quidditatiuas ſciēdo.ſ.
quid ē de rōe quidditatiua vniuſcuiuſqꝫ:accipiēdo ra-
tionē nō pro cōceptu reſpōdēti vt obiectū cognitū: vel
quantū ad ſuas exiſtētias:cognoſcēdo.ſ.ꝙ ſunt in effe-
ctu in re ex̄ in ſua exiſtētia actuali:ꝙ ſic nō eſt intelligere
ꝙ̄ſi ꝙ quidditas rei ſit alia res:vl̄ modus ali⁹ diuerſus
realiter ab exiſtētia:qꝛ ad eādē cognitionē:ſiue ad idē ge
nus cognitionis pertinet cognoſcere nām rerū ⁊ earuꝫ
exiſtētias quātuꝫ ad ſuas rōes quidditatiuas:ita ꝙ anꝙ̄
res ſit actu:pōt cognoſci qualis nata ſit eſſe nā eſſentie
cuiuſlꝫ rei. ſꝫ ſic eſt intelligēduꝫ:ꝙ vna eſt cōſideratio
abſtracta abſtractione:que eſt ſm rōnē rei: ꝓut abſtra
hit ab eſſe in potētia ⁊ in actu:ita ꝙ talis res ſic abſtra
cte cōſiderata pōt cōſiderari vt in potētia tñ ſm aliꝙ̄
differētiaꝫ tēporis:⁊ ſm actuꝫ ſilr̄ ſm aliquā differētiā
tēporis: vt.ſ.cognoſcet taleꝫ rē pro tali dr̄ia tēporis eſſe
in potētia:⁊ nō ſolaꝫ in actu.ſ.in tali p̄terito:p̄ñti: vel fu-
turo. ¶ Et preterea cognitio.ſ.abſtracta diciī abſoluta
cognitio q̄dditatū.Subſtātia aūt dr̄ cognitio exiſtēdi-
ſcꝫ cognoſcere: vtrū res tunc vel nō tunc ſit ſic ſimul vl̄
nō ſit:Et iſtud ſufficiat ad hoc quantū ad ꝓpoſitum:ſꝫ
de ſe requireret magnū tractatuꝫ. ¶ Quantū ad ſcdm.
ſcꝫ quātuꝫ ad diuerſos modos cognoſcēdi ex parte co- Intellus re-ducī ad actū intelligēdi cōtī-git duplr̄.
gnoſcentis ſciendum eſt: ꝙ aliquis intellectus poteſt
reduci in actū cognoſcēdi vel intelligendi duplr̄. Uno
modo ꝙ moueaī a re intellecta:ſicut ꝯ⁹ in nobis:⁊ ꝙ̄-
tum ad intellectū ſaltē a principio:⁊ quātuꝫ ad ſenſum.
Alio modo ꝙ moueatur ab aliquibus ſimilitudinib⁹
reruꝫ apud intelligēteꝫ exiſtētibus:ſicut intellectus na-
ſter mouetur a ſpēbus iaꝫ acquiſitis:ſiue in ipſo exiſti-
bus:ſiue in fantaſmate:licꝫ ſm ſtatuꝫ p̄ſentem: vt ponit
doctrina cōis:ſpēs acquiſite nō ſufficiāt in fantaſmate:
iſte aūt ſpēs ſiue rerū ſimilitudines exiſtētes in abſen-
tia rerū ab intelligēte poſſunt duplr̄ haberi. Uno mo-
do ꝙ ſint inate ⁊ date a cōferente nāꝫ.Et iſto modo po
nuntur a qbuſdam ſpēs in angelis:que ſunt ſimilitudi-
nes reꝝ:a qbus moueīī ad intelligēdū res:quaꝝ ſunt
ſimilitudines.Alio modo ꝙ tales ſpēs acquirātur a re-
bus:ſicut ponūtur in nobis ſm ponētes ſpēs.Et ſꝫ oēs
ponūtur in nobis alique ſimilitudines reꝝ ſiue ſint in
intellectu:ſiue in fantaſmate:ſiue in vtroqꝫ:a qbus:⁊ ꝑ
quas mouemur ad intelligēduꝫ res abſentes: ſiue ſint
abſentes quātuꝫ ad locū:ſiue ꝙ̄tū ad exiſtētiā actualē.
¶ Quātuꝫ ad diuerſum modum cognoſcēdi ex parte
medij accepti ⁊ ex parte obiecti ſciēdū:ꝙ res pōt cogno
ſci duplr̄. Uno modo in ſe. Alio modo ſicut in obiecto
precognito:in quo relucet: ſicut cognoſcitur cauſa in ef
fectu vel ecōuerſo. ¶ Ex his ad qōnem:ſciēduꝫ ē igiī.
Qō oēs cōiter tenēt:ꝙ angelus nāli cognitione ⁊ certa
nō nouit futura cōtingētia:⁊ p̄cipue ꝯtingētia ad vtrū-
libet.Cuius cām aſſignare facile eſt ſꝫ illos:qui ponūt
ꝙ multi angeli in cognitiōe moueīī a reb⁹:qꝛ intellus

qui nõ mouetur a reb⁹ cognitis non põt intelligere niſi preterita: vel pñtia: vel que ex talib⁹ poſſunt deduci. ſꝫ futura cõtingẽtia nõ ſunt pterita: nec pñtia: nec ex talibus poſſunt efficaciter deduci. ḡ ꝛc. maior pꝫ. qꝛ nullū mobile põt moueri vel motuꝫ eſſe niſi ab eo ꝙ eſt vel q̄nq̄ꝫ fuit: qꝛ a nõ ente actu nihil mouet̄ ſꝫ ſꝫ ypotheſiꝫ ponitur angelus nõ poſſe itelligere niſi per hoc ꝙ moueatur a rebus cognitis: nec res cognite poſſunt mouere niſi ad cognitionē ſui ꝛ eoꝝ que ex eis poſſunt deduci. ergo ꝛc. minor ēt faciliter pꝫ. ſ. qꝺ futura cõtingẽtia nõ ſunt pñtia vel preterita. qꝛ hec futuris repugnãt. nec etiã ex eis poſſunt efficaciter deduci: qꝛ nec ſicut ex effectu: qꝛ poſterius nõ eſt cã prioris: nec ſicut ex cã: qꝛ effectus cõtingẽs ad vtrūlibꝫ nõ hꝫ certitudinē put eſt in cã: ſic̄ ɔtingẽter ſe hꝫ ad effectū habẽtē. ḡ ꝛc. Scḋꝫ aūt ponẽtes ꝙ angeli cognoſcūt res per ſpẽs inatas difficilius eſt: qꝛ ſi per tales ſpẽs cognoſcūt res quãtū ad oia que nata ſunt cognoſci ab angelis de reb⁹. ſ. in vl̄i ꝛ particulari: ꝛ q̄tum ad rõnes ſuas quidditatiuas: ꝛ q̄tum ad eſſe vel nõ eſſe tali vel tali dr̄ia tẽporis: non vr̄ ꝙ q̄cunq̄ꝫ cognitio eoꝝ de rebus preteritis pñtibus ꝛ futuris depẽdeat in alijs ab actuali exiſtẽtia reꝝ. ſed cognitio in nullo dependet ab actuali exñtia reꝝ: qꝛ põt eſſe ita reſpectu futuri: ſicut reſpectu pñtis. ergo ꝛc. pbatio maioris. qꝛ ſtãte ypotheſi ſi intellectus angelicus non põt cognoſcere futura ɔtingẽtia quantū ad quid determinate erunt ꝛ nõ erunt: aut hoc eſt pp defectū mouẽtis vel mobilis: aut pter defectū aſſimilationis inter reꝫ intellectã ꝛ ſpẽm: vel ipſius actus intelligẽdi. Non pmo modo: qꝛ intellectus qui eſt ſemp eis preſens ſufficiẽter mouet̄ ad cognitionē a ſpẽbus innatis: que ſil̄r ponūtur pter preſentes. ḡ ꝛc. Nõ pter ſm: qꝛ aſſimilatio: que eſt inter intellectū: ꝛ rem intellectã: ꝛ ſpẽꝫ nõ eſt ꝙ vnū ſit tale: quale eſt alterū: ſicut aſſimilatio duorum alborū ɔſiſtit in hoc: ꝙ vnū ē tale quale eſt alterū ſed talis aſſimilatio eſt: ꝙ vnū ſit tale quale repñtatur ab alio. ſed nihil phibet aliquid preſens eſſe repñtatiuꝫ alicuius futuri: licꝫ actu nõ ſit: ſicut pꝫ de repñtatiõe effectuū: que fit in cauſis habẽtib⁹ neceſſariã habitudinē ad effectū. ergo ꝛc. mioꝛ ēt pꝫ. qꝛ cõtingẽs futuꝝ nõ dr̄ poſſe cognoſci certitudinal̄r nec pter exiſtẽtie vel habitudinis neceſſarie ad cãm. ¶ Si aūt ponatur tertio modo. ſ. ꝙ angeli per ſpẽs inatas habẽt perfectã cognitionem reꝝ quantū ad rõnes q̄dditatiuas ſuas: quãtū ad quid cognoſcãt an ſint vel nõ ſint: q̄tum ad aliquã differentiam temporis moueantur a rebus tunc poſſet ſaluari dictū cõe. ſ. ꝙ angeli habeãt cognitionē per ſpecies inatas q̄tū ad id ꝙ directe pertinet ad perfectionem intellectus. ſ. quãtuꝫ ad cognitionē quidditatiuaꝫ rerū abſolute: ꝛ ꝙ nõ cognoſcant futura cõtingẽtia certitudinaliter quãtū ad hoc ꝙ ſint vel nõ ſint. ¶ Et de pmo patꝫ ſtante ypotheſi: etiã de ſcḋo ſimil̄r: qꝛ poſito ꝙ in cognitione: qua cognoſcunt de rebus. an ſint in actu: vel futura ſint moueãtur a rebus: ſequitur ꝙ de futuris cõtingentib⁹ nõ habeãt certam cognitionem: qꝛ nec mouent̄ ab eis cum nõ ſint: nec a cã cum cã contingẽs ad vtrūlibet nõ poſſit mouere ad certaꝫ cognitionem effectus. Et hec poſitio videt̄ pbabilior: quia licꝫ habeamus in nobis ſpẽs reꝝ ꝛ ī itellectu ꝛ in fantaſmate: tñ preter hec ad cognoſcẽdum futurū ɔtingẽs certitudinaliter requirit̄ qꝺ moueant̄ a ſenſibilib⁹ exterioribus. Et videtur magis cõſona dictis ſãcti Thome qui ponit ſpẽs inatas. Si aūt non ponant̄ predicto modo moueri a reb⁹: neſcio q̄uo angelus vel cognoſcat determinate futuruꝫ cõtingens ꝛ anteq̄ꝫ ſit: vel vt nūq̄ꝫ cognoſcat. Et ſi aliter ſenſit ſanctus Thomas: vel al̄s: ego nõ poſſum videre aliud.

Qõ. VII.

UTrum viſio beata poſſit eē in potentia itellectiua ſine habitu: q dr̄ lumē glorie. ¶ Ad euidentiã iſtius qõnis pmitto duo. ¶ Primū eſt ꝙ ad hoc: ꝙ aliq̄d ſit in alio ſubiectiue opꝫ ponere in illo ſubo pñᵐ receptiuuꝫ ita ꝙ aliter fieri nõ põt: qꝛ illḋ qḋ eſt in aliquo ſubiectiue: eſt ſicut receptū in recipiẽte: nõ dico localiter ſꝫ ſubiectiue: ſicut quodcūq̄ꝫ ſubiectū recipit id ꝙ perficit ipſuꝫ formaliter. ſed impoſſibile eſt ꝙ aliquid ſit in aliquo ſicut receptū in recipiẽte ꝛ rõnem receptiuam habeat reſpectu ipſius recepti. qꝛ tunc ſequeretur ꝙ impoſſibile recipere actu reciperet: ꝙ eſt implicare cõtradictionem: qꝛ impoſſibile recipere nõ recipit ſed ſm ypotheſim ponitur: ꝙ impoſſibile recipere recipit: qꝛ potentia receptiua eſt impoſſibile recipere: ſequitur ergo ꝙ recipit ꝛ nõ recipit. Unde impoſſibile eſſet angeluꝫ vel punctū figurari quacūq̄ꝫ virtute: qꝛ in eis nõ eſt ratio receptiua talis actus. ¶ Scḋꝫ ꝙ premitto eſt: ꝙ dupliciter põt cõtingere: ꝙ aliquis actus nõ recipiatur in aliquo. ¶ Uno mõ qꝛ potentia receptiua talis actus ꝛ ipſe actus ei ſimpliciter repugnat: ſicut ãgelo repugnat figuratio: ꝛ quecūq̄ꝫ potentia receptiua talis actus remota vel ppinqua. ¶ Alio mõ qꝛ ſi ſibi ſimpliciter nõ repugnat: tñ in eo vel nõ eſt potẽtia receptiua imediata ſed remota: ſicut ſi ſubiectū eſſet ſine quãtitate nõ poſſet figurari: qꝛ imediatū receptiuū figure eſt quantū: vel qꝛ potẽtia: que ineſt ei: nõ eſt ſufficiens: ſicut ſe habẽt aer ꝛ diaffanitas ad receptioneꝫ luminis. ¶ Tertio etiã poſſet dici ꝙ aliquid recipitur ad taleꝫ receptionē nõ ſimpl̄r ꝛ abſolute: ſicut quãtū ad figurã: ſed ad bene eſſe: ſicut req̄ritur molle ad figurationem. Modo dico ꝙ itellectus nõ ſe hꝫ ad viſionē pmo mõ qꝛ tunc ipoſſibile eſſꝫ viſionē beatã eſſe in itellectu humano quacunq̄ꝫ virtute: ſi aūt ſe haberet tertio modo tunc virtute diuina poſſet ei ineſſe talis viſio ſine quocūq̄ꝫ habitu luminis: ſicut poſſet figurari molle ſine mollitie. Si aūt ſcḋo modo tūc viſio beata poſſet ieſſe itellectui creato: ſed nõ ſine lumie: ſicut nec figura põt ineē ſubſtãtie ſine quãtitate: nec lumē aeri: ſine diaffanitate. De p̊ ɔſtat. ſ. ꝙ viſio nõ repugnat mõ itellectui creato: qꝛ nūq̄ꝫ poſſet ineē. ¶ Sꝫ go modus ſit vꝛioꝛ ſcḋs vl̄ tertius credo ꝙ a viatore p certitudinē ſciri non põt: ꝛ iõ gl̄ꝫ illoꝝ modoꝝ pbabil̄r teneri põt: ꝙ tñ lumē glorie req̄rat̄ altero duoꝝ modoꝝ vltioꝝ. ſ. ſcḋo mõ: vl̄ 3⁰ doctrine cõi: ꝛ dcis ſcõꝝ. ꝛ ſacre ſcripture ɔgruit. ¶ Ex his pꝫ facil̄r ad qõnē. qꝛ q̄cunq̄ꝫ po dcī pbabil̄r teneri põt. Sanct⁹ vo Tho. tenet hūc modū ꝛ poſſet pſuaderi ꝛ licꝫ nõ req̄rat̄ reſpectu cuiuſcūq̄ꝫ pfectionis ſupnãlis nec io pcedẽs diſpõ ſupnãlis: al̄r. n. iret̄ in infinitum: tñ pbabile eſt: ꝙ ſicut in eẽntiali ſcḋo act⁹ pfect⁹: q eſt operatio pfecta req̄rit potẽtiã pfectã ſm actū pmū: qui eſt habit⁹: ſicut pꝫ de ſcia ꝛ de ɔſideratiõe: ita ēt debeat eē de pfectiõib⁹ ꝛ actib⁹ ſupnãlibus.

Aliquē actū nõ poſſe recipi ī aliquo ɔtingit dupliciter de cã.

Qõ. VIII.

UTrum poſito: ꝙ itellect⁹ ſepararetur queritur an poſſet habere aliquē actuꝫ. Arguitur ꝙ ſic. qꝛ eadeꝫ ſunt principia eſſendi ꝛ cognoſcẽdi. ſed poſito hoc haberet eſſe. ergo ꝛ intelligere. ¶ Oppoſitum arguitur. qꝛ ſequeretur ꝙ intellectus ſeparatus poſſꝫ beatificari. ¶ Ad euidentiã iſtius queſtionis put pponit̄ tria oſtẽdẽda ſunt. ¶ Primo quid importat rõ-

receptiua alicuiꝰ forme eẽntialis:vel accñtalis: ſiue cu
iuſcũqꝫ actus.Scđo quõ differat rõ receptiua ⁊ ſubm.
Tertio ad qõnem. ¶ Quantũ ad primũ ſciendũ eſt:
ꝙ rõ receptiua cuiuſcũqꝫ forme vel actus dr̃ id.per ꝙ
hñs talẽ actum eſt natũ recipere talem actum: ⁊ facere
vnum cũ eo:ſicut potẽtia receptiua cũ actu. verbi grã.
Si dicamꝰ ꝙ rõ receptiua figure ſit quantitas per q̃ ſi
guratũ:ſiue habẽs figurã facit per ſe vnũ cũ figura ta
li vnitate:qua potẽtia facit vnum cũ actu:ſicut dictũ ẽ.
¶ Ulterius quãtum ad talẽ potẽtiã paſſiuã:ſiue re
ceptiuã ſciendũ eſt: ꝙ quãdoqꝫ ad rõnem talẽ ſuſce
ptiuã vna res ſufficit:ſicut dictũ eſt de quãtitate reſpe
ctu figure:quãdoqꝫ nõ ſufficit vna res: ſꝫ requirũt plu
ra.⁊ hoc duplr̃.vno modo ꝙ illa plura reqrantur vt ꝑ
ſe ſimplr̃ neceſſaria reſpectu talis actus a quocũqꝫ ſic
ſcꝫ ꝙ nõ põt eſſe in aliquo niſi in habẽte illa plura.rõne
quorũ pluriũ id:ꝙ hꝫ ea eſt natũ eſſe ſubiectũ tali actui
vel habere talẽ actum in ſe:ſicut in ſubiecto: ſicut ſi di
camus:ꝙ reſpectu luminis nõ ſufficit quãtitas ſola:nec
etiã ſola diafanitas.ſed vtrũqꝫ.Alio modo poſſũt plu
ra requiri ſic ꝙ vnũ requiratur vt potentia receptiua
per ſe nata facere vnũ cũ illo actu.ſine q̃ ille actꝰ nõ põt
recipi in aliquo:ſicut dictũ eſt de quãtitate reſpectu fi
gure.aliud aũt reqratur vt quedã diſpoſitio reſpectu
determinati agẽtis determinato modo mouẽtis ad ac
tum. Ut ſi dicatur ꝙ reſpectu figure preter quãtitatẽ
requiritur mollities reſpectu agẽtis per impreſſionẽ.⁊
ſiccabilitas vel aliqd ſile reſpectu figurantis per ſcul
ptionem:que tñ cũ h̄ ꝙ figura inſit tali ſubiecto nõ re
quirunt:ſicut pꝫ de celo:in quo eſt figura ſicut in ſubie
cto:nec tñ hꝫ aliquã talem diſpoſitionẽ:⁊ hoc ſufficiat
de primo. ¶ Quantũ ad ſm̃ ſciendum:ꝙ rõ receptiua
alicuius actꝰ ſiue primi ſiue ſecũdi eſt ipſummet ſubm:
quãdoqꝫ vero nõ:accipiendo ſubiectum ſimplr̃ modo
quo exponetur. ¶ Ad cuius euidentiam maiorẽ notã
dum eſt.qđ aliquid poteſt initi alteri quantum ad pñs
triplr̃. Uno modo ſicut effectus cauſe efficientis preci
pue cõſeruãtis. ¶ Secũdo modo ſicut pars vel modũ
partis habẽs innititur ei:cuiꝰ eſt pars. vel eiꝰ reſpectu cu
ius habet modũ partis:ſicut ponitur de humana natu
ra in xp̃o:vel per inherẽtiã ſicut accñs innititur ſubſtã
tie mediate vel imediate. ¶ De primo modo innitendi
nihil pertinet ad ꝓpoſitum. ¶ Sed de ſcđo ⁊ tertio: ⁊
precipue de 2°:cõſtat enim ꝙ oẽ ens vel hñs eſſe non
innitẽs aliquo duorũ modoꝝ vltimoꝝ:⁊ tũc eſt ens ſub
ſiſtens:vel oꝫ ꝙ aliquo illorũ duorũ modorũ innita
tur.Et tunc eſt ens innitens modo predicto. ¶ Ulteriꝰ
ſciendũ eſt.ꝙ ſubiectũ alicuiꝰ actus duplr̃ põt accipi.
¶ Uno modo pro ipſo ſubſiſtente habẽte rõnem rece
ptiuã talis actus:ſicut ſi dicatur ſubiectũ figure ſub
ſtantia quãta: vel ipſa rõ receptiua ſufficiens:ſicut ſi po
natur ſubiectũ figure quãtitas. Accipiendo ergo ſubm
principale actus alicuius ipſum ſubſiſtẽs: ſi ratio rece
ptiua innitatur alteri aliquo illoꝝ duorũ modorũ tunc
ſubiectũ ſic acceptum nõ eſt ipſa rõ receptiua: qꝛ inni
tens nõ eſt id:cui innititur.ſed ſm̃ ypotheſim rõ recepti
ua innititur ſubſiſtẽti:ꝙ ꝑdicto modo dr̃ ſubiectũ.g̃ ⁊c̃.
Si aũt rõ receptiua eſſet ſubſiſtẽs vel ex nãli aptitudi
ne:ſicut ipſa ſubſtãtia:que eſt ſuppoſitũ: vl̃ per miracu
lũ ſicut quãtitas ſubſiſtit in ſacro altaris: que rõ rece
ptiua figure eſt: vt ſepe dictũ eſt:tũc ſubiectũ ſic dictũ
⁊ rõ receptiua ſunt idem.Accipiẽdo autẽ ſubiectum ꝑ
rõne receptiua nõ ſemper idẽ ſunt. ¶ Quantũ ad ter
tiũ.ſ.ad qõnẽ ſciendũ eſt.ſuppoſito ꝙ intelligere ſit
idem ꝙ habere actũ intelligendi in ſe: ſicut ego teneo
ad preſens.Si intellectus eſſet ſufficiens rõ receptiua
actus intelligendi:ſicut dictum eſt de quantitate reſpe
ctu figure: ⁊ etiam reſpectu alicuius accidentis tunc ſi
poneretur intellectũ ſeparari poſſet habere actũ intel
ligẽdi.Et rõ huiꝰ eſt:qꝛ ſtãte ypotheſi:ſicut q̃titas ſepa
rata ſe hꝫ ad habere figurationẽ: vel etiã aliud accñs.
puta albedinẽ:vel aliqd tale reſpectu cuius quantitas
eſt ſufficiens rõ receptiua:ita intellectus ſeparatus ad
habẽdũ actũ intelligendi.Sed quãtitas ſeparata põt
habere tale accidẽs:ſicut patꝫ in ſacramẽto altaris:vbi
quãtitas eſt ſubiectum figure:⁊ quorũdam aliorũ acci
dentium.ergo ⁊c̃.Si aute intellectus nõ eſſet ratio re
ceptiua ſufficiẽs reſpectu actus intelligẽdi predicto mo
do:tunc intellectus ſeparatus accipiẽdo intellectum ꝑ
potẽtia intellectiua nõ poſſet habere aliquẽ actum in
telligendi:qꝛ impoſe eſt aliquid habere aliquẽ actum
ſubiectiue in ipſo manẽtẽ:ꝙ nõ hꝫ rationẽ receptiuã
ſufficiẽtem ipſius.ſed ſtante ypotheſi intellectus ſepa
ratus nõ haberet rõnem ſufficientẽ receptiuã reſpectu
actus intelligẽdi.ergo ⁊c̃. ¶ Utrũ autẽ potẽtia intel
lectiua ſi ponatur eſſe aliquid abſolute ſuperadditum
ſubſtãtie intellectuali ſit per ſe ſufficiẽs ratio receptiua
aliquorũ accidentiũ:aut nõ:ſed cõcurrat ad rõnem re
ceptiuã actus intelligendi cũ potẽtia intellectiua ipſa
intellectualis ſubſtãtia:ſicut cũ diaffanitate concurrit
quãtitas:in qua eſt diaffanitas ad ſufficientẽ rõnẽ rece
ptiuam luminis nõ mihi occurrit:nec credo ꝙ intelle
ctus viatoris poſſit ad hoc bene attingere. ¶ Sed cõ
tra hoc poſſet ſic dici vel obijci.qꝛ vt videtur nõ poteſt
minus deus facere actũ intelligẽdi ſine receptiuo q̃ fa
cere accidẽs ſine ſubiecto.ſed deus põt facere accidens
ſine ſubiecto.ergo ⁊c̃. ¶ Et ad hoc dõm:ꝙ facere actũ
intelligẽdi ſine receptiuo duplr̃ põt intelligi. Uno mo
do qꝛ in nullo eſt receptus:ſicut ſi ponat̃ actus intelli
gendi ſimplr̃ ſeparatus ⁊ a ſubſtãtia: ⁊ a potẽtia intelle
ctiua.Et iſto modo cõcedatur maioꝛ quantũ ad ꝑſens
licꝫ ſit dubia. ¶ Qꝛ dubiũ eſt. vtrũ actus intelligendi
vel ſentiẽdi poſſit ſeparari per ſe:ſicut quedã alia acci
dentia. ¶ Alio modo põt intelligi:ꝙ actus intelligẽdi
ſit in aliquo receptus ſine receptiuo:⁊ in iſto ſenſu non
concedo maiorẽ:qꝛ aliquid recipi in aliquo ſine rece
ptiuo implicat cõtradictionẽ:ꝙ ſm̃ ypotheſim eſſet re
ceptum ⁊ nõ receptũ:qꝛ eſſet receptũ ſine receptiuo
recipiens ⁊ nõ receptũ.Si autẽ vis de hoc. vtrum.ſ.
potẽtia intellectiua poſſit ſepari a ſubſtãtia intellectua
li:vel aliqua ꝓpria paſſio a ſubiecto.Dico ꝙ ſi qua paſ
ſio eſt:que nullã rem addat ſupra ſubiectũ facientem
cõpoſitionẽ cũ eo:ſed ſolum quãdã aptitudinẽ ad ali
quos actus:ſicut quidã dicunt de riſibilitate: et de po
tentijs anime:ꝙ tales paſſiones nulla veritate poſſunt
ſeparari manẽte eſſentia quin ſequatur ɔ̃dictio. ¶ Sꝫ
cõtra h̄ poteſt obijci.qꝛ eſſe formã corporis ɔuenit aie
per eſſentiã.⁊ tamẽ poteſt nõ eſſe actu forma corporis.
¶ Reſpõdeo ⁊ dico: ꝙ animã eẽ formã corporis in ac
tu: ɔnotat aliquid in actu aliud ab aia.ſ.totũ.cuius eſt
pars:ſiue cõiunctionẽ actualẽ cum alia parte:rõne cuiꝰ
cõnotati poteſt aia manere abſqꝫ hoc.ꝙ ſit actu forma
corporis:ſic etiã talia habẽtia aliquã aptitudinem ad
aliquos actus:poſſunt manere abſqꝫ actuali cõiunctio
ne ad aliquos actus ad quos habẽt aptitudinẽ:ſicut ri
ſibile põt nõ eſſe actu cõiunctũ actui ridendi. ¶ Dico
ergo breuiter.ꝙ talia que nõ per aliud additũ ad eſſen
tiam ſuã habent aptitudinẽ ad aliqua poſſunt abſolui
a cõnotatione actuali illorũ:ad que habẽt aptitudinẽ
nõ tamen a cõnotatione virtuali. ¶ Quãtum aũt ad

Aliqd inniti alicui tripliciter ɔtingit.

illas paſſiones:que addunt aliqđ abſolutū ſupra ſubm: ſicut quantitas eſt paſſio corporis de genere ſubſtãtie. magis eſt dubium:qꝛ inſeparabilitas nõ cauſat̃ ſemper ex dependentia.ſed etiã ex cõnexione:nã quãtitas non poteſt eſſe ſine figura:nõ qꝛ dependeat ab ea:ſed ꝓpter cõnexionē:q̃ꝫ habet cum ea:ponit̃ etiã a multis ꝙ qualitas ſenſibilis nõ poteſt ſeparari a quãtitate:qꝛ ſi non eſſet quanta per accidēs.videt̃ eis:ꝙ nec actu:nec aptitudine eſſet qualitas ſenſibilis:⁊ per cõſequēs traheretur extra naturã ſui generis.ita ꝙ nõ eſſet qualitas ſenſibilis.ita ꝙ tali qualitati cõueniret ſpecies:puta eſſe albedinem:⁊ non genus:puta eſſe qualitateꝫ ſenſibileꝫ:ꝙ eſt implicare cõtradictionē. ¶ Utrū autē talis ꝯnexio ſit inter potentiã intellectiuã:⁊ ſuū ſubm:ſiue non:non multū poteſt apparere intellectui humano.tamē nõ videtur ꝙ apparenter ſequatur contradictio:ponēdo potentiam intellectiuã ſeparatam a ſuo ſubiecto: ſicut ponēdo qualitatem ſenſibilē ſeparataꝫ a quantitate:quia non ita apparet ꝙ per talem ſeparationem traheretur potentia intellectiua extra nãm ſui generis:ſicut appareret de qualitate ſenſibili:ſi ſeparetur a quantitate:⁊ ſic patet ad queſtionē. ¶ Ad rationē factã ad parteꝫ affirmatiuã dicendū:ꝙ habens eſſe poteſt habere operationem conuenientem ſuo eſſe.ſed potentia intellectiua ſeparata non eſſet ſufficiens ratio receptiua actus intelligendi:habere actū intelligendi non eſſet cõueniēs ſuo eſſe. ¶ Ad rationē in oppoſitū dicendū.ꝙ ponens primū.ſcꝫ potentiã intellectiuã ſeparari nõ haberet pro inconuenienti ſm.ſcꝫ intellectū ſeparatū de potentia abſoluta dei poſſe beatificari.

Queſtio. IX.

Utrum ſuppoſito.ꝙ lumen naturale:⁊ ſupnaturale differant realiter poſſint cõcurrere ad oſtēſionem vnius obiecti formalr. Arguit̃ ꝙ non.quia aut iſta eſſent ꝑncipiū vni⁹ actionis:aut pluriū:nõ vnius:qꝛ nõ ſūt vnius rõnis:actionis aūt eiuſdē videt̃ eſſe vna rõ:nec pluriū.qꝛ ſequeret̃:ꝙ plures actus intelligendi eēnt ſil' in intellectu poſſibili.ꝺ eſt falſuꝫ.ǵ ⁊c̃.

Oppoſitum arguitur.qꝛ ſcđa agẽtia ſupernaturalr bene cõcurrunt ad productionē vnius effectus.ergo ⁊ duo lumina.

Quantum ad iſtaꝫ queſtionē. Primo oſtendēdum eſt.ꝙ vtrumq; lumen concurrit de facto ad oſtenſionē eiuſdē obi'i formalis:accipiēdo oſtēſionē pro quacūq; noticia ſiue cognitione:⁊ accipiendo formalitatē obiecti ex parte rei intellecte.ſ.ipaꝫ formalitatē vel realitatē intellectiuã. ¶ Primū patet duplici rõne.primo ſic.qꝛ ad actū aſſentiendi eis:que ſupnaturalr credimus:cõcurrit cū lumine fidei:ꝙ eſt ſupnaturale:lumen nãle.ſed obiectū talis aſſenſus eſt ideꝫ obiectū formaliter.ergo ⁊c̃. ꝓbatio maioris.qꝛ ad aſſentiendū illi cõplexo cõcurrit lumen nãle:de quo habet̃ per lumen nãle qđ nois:⁊ quantū ad ſimplicia:⁊ quantum ad ipſum cõplexum.ſed per lumen ſupnãle habet̃ noticia de talibus creditis:⁊ quantū ad ſimplicia:⁊ quãtū ad cõplexa:alioquin non poſſet fidelis cū infideli diſceptare de talibus:cū infidelis non habeat lumen ſupnaturale:nec poſſit diſputari cum ignorante quid nois. ergo ⁊c̃. Et ſic habemus:ꝙ ad aſſentiendū talibus concurrit lumen naturale.ſed conſtat ꝙ ad aſſentiendum talibus:in quibus fideles aſſentiunt:concurrit lumē fidei:ꝙ eſt ſupernaturale.ergo ⁊c̃. ¶ Secundo ſic.qꝛ ad illam cognitionem:ad quã non requiritur lumen naturale intellectus noſtri:non requiritur fantaſma:vel cognitio quecunq; ſenſitiua.ſed ad cognitionem noſtram intellectualem quorūcūq; ſupernãlium:ſeu naturaliū: requiritur fantaſma:vel aliqua cognitio ſenſitiua.ergo ad omnē cognitionē noſtraꝫ ſm curſum preſentis vite concurrit lumen naturale intellectus noſtri:⁊ certū eſt ꝙ ad aliquã noticiam noſtram concurrit lumen ſupernaturale.ſcꝫ lumen fidei.⁊ per ꝯſequēs vtrumq; lumē concurrit ad aliquã cognitionē. ¶ Qđ autē ad illaꝫ noticiã:ad quã non concurrit lumen naturale intellectus noſtri:non requirat̃ fantaſma:vel cognitio ſenſitiua.ꝓbo ſic.qꝛ illud qđ ad cognitionem noſtrã intellectualeꝫ requirit̃ ꝓpter noſtrū cõnaturalē modū intelligendi: ſm ſtatum preſentis vite non reqrit̃ niſi ad illa:ad que ſe extendit lumen naturale intellectus noſtri:quia talis modus intelligendi directe reſpicit ipſum lumen nãle intellectus noſtri.ſed ad illa ad quoꝝ noticiã non ꝯcurrit lumen naturale noſtrū non ſe extendit predictū lumen.ergo ⁊c̃. ¶ Et cõfirmatur ratio:quia in raptu eſt cognitio:ad quã nõ requirit̃ fantaſma:nec cognitio ſenſitiua immo eſt abſtracta a ſenſibilibus. ¶ Tunc ego quero.vtrum ad illam cognitionē nihil faciat lumen naturale noſtrū:vel nõ.ſi ſic.ergo multo fortius facit ad cognitiones alias.ad quas concurrunt fantaſma:⁊ cognitiones ſenſitiue.ſi non:videt̃ ꝙ ꝺ ſit cauſa:q̃re non concurrit fantaſma quid nois.ergo ⁊c̃. Et ſic habemus:ꝙ ad aſſentiendū ad talē cognitionē reqrit̃ cognitio ſenſitiua:⁊ ꝑ ꝯñs talibus ꝯcurrit lumē nãle.ſi ꝯſtat ꝙ ad lumen ſupernãle non requirit̃ fantaſma:vel cognitio ſenſitiua. ¶ Quantū ad ſecūdum qualiter hoc ſit ſciendū ꝙ plura concurrere ad aliquã actioneꝫ: vel paſſionem. dupl'r poteſt eſſe Uno mõ in diuerſis generibus cauſe. ita ꝙ vnū concurrit in rõne ꝑncipij actiui.aliud in rõne principij paſſiui:⁊ iſto modo nõ eſt dubiū.ꝙ in actione qua aliquis agit in ſubm ꝓſuppoſitū.ꝙ dico ꝓpter cauſationē:que non requirit ſubiectū ꝓſuppoſitū:vel principiū paſſiuū:ꝯcurrūt diuerſa ꝑncipia.ſ.ꝑncipium actiuū ⁊ principiū paſſiuū:que ſunt diuerſa ſaltē in aliquibus quicquid ſit de oībus. Alio mõ in eodē genere cauſe.ita ſcꝫ ꝙ ad eandē actionē cõcurrant plura ꝑncipia actiua vel paſſiua.⁊ hoc poteſt fieri multipl'r. Uno modo ſicut ꝑncipale:⁊ inſtr̃ale agens:⁊ vl'r q̃cunq; aliquid agit ꝑ virtutē receptã ab illo concurrente cū eo:dando ei virtutem agendi. Alio mõ ſicut agens diſponēs:⁊ agēs introducēs formã principaleꝫ:ſicut in gñone hoīs agens nãle:⁊ agens introducens aīam rationalē. Tertio mõ ſicut duo ꝑncipia actiua concurrũt ad aliquã actioneꝫ: vel productionē:quoꝝ tamē vnuꝫ nihil recipit ab alio: ſed ambo concurrunt vt vnum principiū ſufficiens ad vnū effectū:ad quē neutrū eorū per ſe ſufficeret:ſicut terebri forma ⁊ duritties ferri faciunt ad perforationē ligni. Modo dico:ꝙ vtrūq; predictum lumen non concurrit ad aliquam cognitionem:que quidem cognitio eſt actio alicuius agentis:⁊ paſſio alicuius recipientis. vt duo principia diuerſoruꝫ generum:quorum vnuꝫ ſit actiuum:⁊ aliud paſſiuum:⁊ hoc patet ſic.quia ſi alterum illorum concurreret paſſiue ad cognitionē:quã habemus de ſupernaturalibus:hoc eſſet lumen naturale intellectus agentis. ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̃. conſequentia patet:quia in actu credēdi ſupernaturali lumē ſupernaturale debet ſe habere nobiliori modo q̃ꝫ lumē naturale.ſed ſi lumen naturale eſſet actiuū:⁊ lumen ſupernaturale paſſiuum nobiliori modo ſe haberet lumē naturale q̃ꝫ ſupernaturale in tali actu.ergo relinquitur ꝙ ſi vnum eſſet actiuum:⁊ alterum paſſiuum.ſcilicꝫ ꝙ id paſſiuum ſit lumen ſupernaturale. ¶ Quod autem

hoc ſit falſum patet. Primo quia vt dictum eſt: lumen naturale requirit ad cognitioné ꝓut habz ordinem ad fantaſmata: ſz lumé nãle nõ ſe hz ad fantaſmata paſſiue. ergo ⁊c̃. ¶ Scdo. qꝛ in eo in quo cõicamus cuz in fidelibus: lumen nãle non ſe habet paſſiue. ſed in talibus cõplexis ad fidé pertinẽtibus ſaltẽ quantũ ad qd nois tã ſimpliciũ ꝙ cõplexoꝝ cõicamus cũ infidelibus: aliꝰ nõ poſſemus diſputare cum eis: ſicut dictum eſt ſupra. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio: qꝛ lumen nãle ſe hz in tali cognitione ex parte obiecti crediti pñtati aliquo modo i fantaſmate. ſed lumen nãle i motione: que fit a fantaſmate nõ ſe habet paſſiue: ſed actiue. ergo ⁊c̃. ¶ Similr etiã non videť mihi: ꝙ ſi cõcurrãt ad talé actũ credendi: ꝙ vnũ recipiat virtuté ab alio ad mouendũ ad talé actũ: quia ſi vnũ reciperet virtuté ab alio ad mouendũ ad talem actũ: lumé nãle reciperet a ſupernãli. ¶ Sed hoc non videť poſſe. ꝓbatio: qꝛ aut reciperet ab eo virtuté ſupernãlem mouẽdi aut nãlem: nõ nãlem. qꝛ ipſum eſt ꝑncipium ſufficiens mouendi naturaliter: nec ſupernaturalez. Prĩo: qꝛ ſufficit lumen nãle fidei abſqz alio impreſſo. Scdo. qꝛ quereretur vtrum lumé nãle cõcurrat cuz illa virtute ſupernãli actiue vel paſſiue: non paſſiue tñ: vt ꝓbatum eſt. Si auté ponať ꝙ actiue: tunc ſuperflue poneret illa virtus ſupernãlis: quia ſufficit ſupernãle lumen fidei cum lumine nãli. ¶ Dico ergo ꝙ lumen nãle cõcurrit cuz lumine ſupernãli in talibus actibus credendi: ſicut duo principia agentia: quoꝝ vnũ. ſcz lumé naturale cooperať ſupernãli duplr. Uno modo antecedẽter: ⁊ diſpoſitiue. Alio modo cooperando ad effectuz principalé. ſcz ad ipſum actũ credendi. Primũ pz ſic: qꝛ id qd facit cognoſcere quid nois de talibus cõplexis: ⁊ quátũ ad ſimplicia. ſcz quid eſt dictu. deus eſt trinus ⁊ vnus: facit diſpoſitiue ⁊ antecedenter ad aſſenſum: quo aſſentiť talibus cõplexis: qꝛ cognoſcere qd nois modo predicto eſt preuium ⁊ diſpoſitiuũ ad talem aſſenſuz. ſz lumen naturale cauſat talem noticiã: vt ſupra dictũ eſt. ergo ⁊c̃. Scdm pz duplr. ſ. ꝙ lumen nãle cooperetur lumini fidei. Primo: qꝛ lumé nãle cooperať ad illas noticias: que includit noticiã quid nois. ſed aſſenſus icludit noticiaz qd nois. ergo ⁊c̃. maior patet: qꝛ vt frequenter dictum eſt qd nois de talibus ſcimus per lumen nãle. minor etiaz ſatis patet: qꝛ nullus aſſentit ei: qui ignorat qd nois. ſ. qd é dictu: ꝙ dř per orõné. Scdo ſic: qꝛ ad id cooperať lumen naturale: ad qd mouet obiectũ preſentatum a fantaſmate: ⁊ hoc ſupra patuit. ſed ad talé aſſenſum mouet obm credibile preſentatum in fantaſmate. ergo ⁊c̃. Et ſic patet ad qõnem. ſ. ꝙ lumen nãle ⁊ ſupernaturale poſſunt cõcurrere ad noticiã vnius obiti formalis. ¶ Ad rõné in oppoſitũ dicendũ. ꝙ non opz: ꝙ illa que concurrunt ad vnã actioné in eodé genere cõſ. ſcilz actiue ſint eiuſdem rõnis ſm id qd ſunt in ſe: ſicut nec oportet. ꝙ ea que concurrũt paſſiue ad vnam motioné ſint eiuſdem rationis ſm ſpecié ſpecialiſſimã. ſicut patz ꝙ calefactio poteſt fieri a lumine: calore: ⁊ a ſole: ſz poſſet dici: ꝙ talia aliquo modo ſint eiuſdez rationis in habitudine ad talem effectum.

Queſtio. X.

Utrum ſubſtantia itelligatur a nobis per propriaz ſpeciem. Arguiť ꝙ ſic. qꝛ eadé ſunt principia eẽndi ⁊ cognoſcendi. ſed vnaqqz res habet eſſe per ſuam propriaz ſpẽz. ḡ ꝑ pñci cognoſcendi. Hoc confirmať per pħm ꝑ de aĩa. qui dicit. qd accidentia maximã partem conferunt ad cognoſcendũ quod quid eſt. — *tex. com. xi.*

¶ Ad euidentiã iſtius queſtionis. Primo videnduz eſt quid importeť nomine ſpẽi. Scdo videndum eſt de ordine intelligibilium quantũ pertinet ad propoſitum. Tertio diſtinguendum eſt de hoc. ꝙ dicitur propriuz. Quarto ad queſtionem.

Quantum ad primũ ſciendũ. ꝙ quantũ ad pñs ſpectat: poteſt accipi ſpẽs tripliciter. Uno modo pro nã ſpecifica: in qua fundať intentio logica: que vocať ſpẽs: ſicut nos dicimus: ꝙ in ſpecie humana inueniať talis conditio vel talis. Scdo modo dicitur ſpẽs aliqua ſimilitudo impreſſa intellectui a fantaſmate: ſiue a re intelligibili mediante fantaſmate: q̃ ſm quoſdam eſt quedã res alia ab actu itelligendi. Tertio modo dř ſpecies ipſa cõceptio intellectus expreſſa: que diciť verbũ: ſiue ſit idem ꝙ actus intelligẽdi: ſiue ab eo efficiens. Quarto mõ dř ſpecies ipſa intentio logica.

Quantum ad ſecũdũ ſciendũ. qd intelligibilia poſſunt habere duplicez ordiné ad inuicem. vnũ ex natura rei abſolute: aliũ in ordine ad intellectũ noſtrũ ſm modũ: quo nunc intelligit. Ordo intelligibilium ex natura rei abſolute eſt. ꝙ id diciť eſſe plus in ordine intelligibilitatis abſolute: ꝙ habet plus de entitate ⁊ actualitate: ⁊ quia tale habet plus de intelligibilitate: qꝛ ſm pħm. ix. metaphẽ. actus eſt magis notus ꝙ potẽtia: ⁊ quanto aliquid eſt actualius: tanto notius: ⁊ id qd hz minꝰ de entitate ⁊ actualitate é iſto mõ poſterius intelligibile. Per comparationé auté ad nos ordo intelligibilitatis attendiť ſm ꝙ aliquid prius occurrit intellectui noſtro. ¶ Ad cuius maioré intelligẽdiã ſciendũ: ꝙ quedã ſunt: que in ſeipſis imediate occurrũt intellectui nr̃o. ſcilz que imediate mouent ad cognitionem ſui nullo alio precognito: ⁊ illa ſunt: vt mihi videť: que cadunt ſub ſenſu. ⁊ dicunť per ſe nota: ſiue ꝑ nota: quaſi nullo alio precognito nota. ¶ Quedã aũt alia ſunt: que nõ ſic imediate mouẽt ad cognitioné ſui ꝑ modum obiecti ad cognoſcendũ: ſed cognoſcunť mediantibus aliis precognitis: que ſunt ꝑmo nota: de quibus dictum eſt. ꝙ mouent ad cognitioné alioꝝ per modũ obiecti cogniti: ſicut ẽ hi gr̃a: qñ videmus motũ: vel aliquid tale: ꝙ cadit ſub ſenſu ſtatiz mouemur ad cognitioné intellectualé ipſius motus: vel alicuius alterius confuſam. — *tex. com. ii.*

Motor auté: qui in ſe non occurrit intellectui noſtro: non ſtatim videtur a nobis. ſed mediãte motu: qui motus mouet ad cognitioné ſui: ⁊ etiaz ipſius motoris per modum obiecti intellectualis.

Quantum ad tertium ſciendũ: ꝙ aliquid habere ſpecié ꝓpriã dici poteſt accipiendo ſpecié ſcdo mõ. ſ. pro ſimilitudine impreſſa ab obiecto: ꝙ quidã ponũt vt ré aliã ab actu intelligẽdi. ¶ Ad elicẽdũ actũ itelligendi põt intelligi duplr. vno mõ ꝙ dicať ſpẽs eſſe ꝓpria ex parte ipſius cognitionis: ꝙ elicit. alio modo ex parte rei itellecte: ex parte cognitionis adhuc dupliciter. Uno modo ꝙ dicatur ſpecies eſſe propria alicuius: quia ſcz ducit in cognitioné alicuius: que cognitio eſt ipſius ſolius: ita ꝙ non ducit in cognitioné alicuius alterius: niſi in cognitioné illius. Alio mõ põt dici ſpecies propria alicuius adhuc ex parte cognitõis. quia ſcz ducit immediate in cognitionez illius: ⁊ non in cognitionez alterius: niſi immediate in illo. qd pertinet autem rei intellecte poteſt dici propria ſpecies: quia ducit in cognitionem talis rei quantũ ad ſua propria. ita. ſ. ꝙ non ſolum habere facit generalem cognitionem de re: cuius dicitur eſſe ꝓpria: ſicut ſi cognoſcatur homo in eo ꝙ corpus. ſed ſpecialez: ſicut ſi cognoſcatur homo in eo ꝙ eſt homo. ¶ Quantũ ad quartum. ſ. quãtũ ad qõné principalé ſciendũ: qd qõ non intelligiť de ſpecieq̃ — *Aliqd hẽre ſpẽs ad elicẽdũ actum duplicit poteſt itelligi.*

Lumé naturale coopera tur lumini ſupernaturali i actibꝰ credẽdi dupliciter.

diciť nã ſpecifica:in qua fundať intentio logica:nec de ſpecie:que diciť intentio logica.nec etiã de ſpẽ expreſſa. que diciť verbum.ſed queſtio intelligiť de ſpẽ ſcðo modo dicta.ſ.de ſimilitudine impreſſa ab obiecto:mediãte qua elicitur actus intelligendi:vt poniť a quibuſdam. ¶ Et tũc dico ad queſtionẽ qua queriť.vtrũ ſubſtãtia intelligatur per propriã ſpeciẽ a nobis:accipiendo eſſe ſpeciẽ ꝓpriã ex parte obiecti:q2.ſ.ducit in cognitionem rei quantũ ad ſua ꝓpria. Dico ꝙ ſubſtãtia iſto modo intelligatur per ꝓpriam ſpẽm nõ ꝙ habeat ſpẽm aliam a ſpecie accidentis:per quã intelligať:ſed q2 per ſpecieȝ accidentis duciť in cognitionẽ ſubẽ quantũ ad illud:qđ eſt ſibi ꝓprium:ſiue cõparando ſubam gnãlem ad accidens:ꝙ ſcȝ intelligať ſubſtantia quantũ ad qđ eſt ei ꝓpriũ in cõparatione ad accidẽs:ſiue ꝯparando vnã ſubſtantiam in ſpecie ad aliaȝ:ſicut ꝙ cognoſcatur ignis in cõparatione ad alias ſpẽs ſubẽ:puta in cõparatione ad ad aquã:terrã:ꝛ hꝫ. ¶ Et hoc pȝ vnica rõne ſic.q2 illð diciť cognoſci per propriã ſpeciẽ ex parte obiecti:qđ cognoſciť quantũ ad id:qđ eſt ſibi proprium.ſed ſuba cognoſcitur a nobis quantũ ad id:qđ eſt ſibi ꝓpriũ in cõparatione ad accidens:ꝛ quantũ ad id qđ eſt ꝓpriũ vnius ſpeciei in cõparatione ad aliã.ergo ꝛc.maior patet ex dictis.ꝓbatio minoris.q2 nullus poteſt diſcernere inter aliqua plura:niſi cognoſcat illa:que ſunt ꝓpria vniciuſqȝ in cõparatione ad alterũ.ſed intellꝰ nr̃ peruenit ad noticiam:qua diſcernit inter ſubam ꝛ accidens:ꝛ vnaȝ ſpeciem ꝛ aliã:puta hoieȝ ꝛ equũ:ignẽ ꝛ terrã.ğ ꝛc. ¶ Ad hanc maiorẽ iſtius ꝓ ſylli probo.q2 nullus põt diſcernere inter aliqua:niſi ſciat illa in qbus vnuȝ diſcerniť ab alio.ſȝ illa in quibus vel ſm que vnũ diſtinguiť ab alio ſunt illa:que ſunt ꝓpria vni in cõparatione ad alteruȝ: quia nihil diſtinguitur ab alio ſm id:qđ eſt cõe vtriqȝ. ergo ꝛc.minor aũt iſtius pro ſyllĩ de ſe pȝ.ſ.ꝙ diſcernimus inter ſubſtantiã ꝛ accidens:ꝛ inter vnã ſpeciẽ ſubſtantie ꝛ aliam:alioquin de talibus nullus ſermo fieret a nobis:cũ de nullo poſſimus loqui:niſi de hoc ꝙ intelligimus:per quẽ modũ fiat dixi diffuſe in queſtione vltimi quodlibeti:qua q̃riť:vtꝝ ſuba ſit id.qđ primus occurrit intellectui nr̃o. ¶ Si aũt ſpẽs ꝓpria eẽt alicuiꝰ ex parte cognitionis:q2 ſcȝ ducit in cognitionẽ illius ſolius: ꝛ in cognitioneȝ cuiuſcũqȝ alterius:vel etiã ꝙ ducit in cognitionẽ illius imediate.ita ꝙ nõ in cognitiõe alterius alicuius niſi mediante illo:iſto mõ videť mihi ſm curſum cõem preſentis vite:ꝙ ſubã non intelligatur a nobis per propriã ſpeciẽ:q2. id qđ cognoſciť per ꝓpriã ſpecieȝ aliquo iſtoꝝ duorũ modoꝝ cognoſciť nullo aũt alio ꝓcognito modo:quia ſubſtãtia non cognoſciť iſto modo ab intellectu noſtro.ergo ꝛc.maior patet faciliť quantuȝ ad vtrãqȝ partem. ¶ Et primo quantũ ad partem illã: qđ id qđ habȝ ſpeciẽ ꝓpriã ducẽtẽ in cognitionẽ illius: ita ꝙ nõ in cognitionem alterius poteſt cognoſci nullo alio preſuppoſito precognito:q2 ꝙ nõ põt cognoſci niſi alio precognito nõ põt habere ſpeciẽ ducẽtẽ in cognitionẽ eius:niſi ſpẽs illa antedũcat in cognitionẽ illius precogniti:ꝛ per ꝯñs illa ſpẽs ducit in cognitioneȝ illius: ꝛ alterius ꝓcogniti: ſȝ illud qđ eſt tale nõ põt habere ſpeciem deducentẽ in cognitionẽ illius ſolius.ğ ꝛc. Patet etiã quãtũ ad aliã partẽ.ſ.ꝙ id qđ cognoſciť per ꝓpriã ſpeciẽ ducentẽ imediate in cognitionẽ eius:ꝛ in nulluȝ aliud niſi mediante illo cognoſciť nullo precognito:q2 ſi ſpẽs duceret in cognitionẽ alterius iaȝ nõ duceret in cognitionẽ illiꝰ imediate.maiorẽ ego ꝓbo ſicut ꝛ alias probaui duplici rõne. Prima ſumiť ex actu cognitiõis noſtre intellectiue.q2 ſola illa que cadũt ſub ſenſu videtur eſſe ꝑmo nota illi itellectui:cuius cognitio oriť a ſenſu.ſed talis eſt intellectus nr̃.ergo ꝛc.minor pȝ per phꝫ. ꝑio poſterioꝝ:vbi dicit:ꝙ deficiente vno ſenſu deficit ſcia illius ſenſus ſm illũ ſenſuȝ. Et auctoritate bti Dyoniſij:qui dicit:ꝙ impoĩe eſt nobis aliter iradiare diuinũ lumẽ:niſi ſacris velaminibus circũuelatũ.ſ.ſignis ſenſibilibus.pȝ experimento:q2 non poſſumus itelligere ſine fantaſmate:minor etiã pȝ faciliť:q2 cognitio illius intellectus:qui põt intelligere imediate illa:que ſub ſenſu nõ cadũt:nõ neceſſario hñt ortũ a ſenſu:q2 reſpectu talium intelligibilium nõ preſupponit intellꝰ ſenſationẽ talium. ¶ Scðo probať illa minor principalis rõnis. ſcȝ ꝙ opȝ dare aliqua ꝑma nota:que ſint certiſſima cuȝ ex eis habeať noticia ꝛ certitudo de alijs.ſed talia ſunt illa:que imediate occurrũt intellectui nr̃o.ğ illa que immediate occurrunt intellectui nr̃o debẽt eſſe notiſſima. ꝛ certiſſima.ſed ſuba eſt hꝫ. ergo ꝛc.probatio iſtius minoris vltime:q2 idem error.ergo ꝛc. Iſta minor vltima patet per phm in ꝑncipio metaphẽ. vbi dicit ꝙ aliqui dixerũt ſubaȝ rerũ mãm ſolã ꝛc. Hoc etiã apparet in ſacramẽto altaris:in quo ſm inueſtigationẽ nãlem itellꝰ nõ poſſumꝰ ſcire.vtꝝ remaneat ibi ſuba panis:an nõ:vl alia ſuba:lȝ fide teneamus ꝙ nõ maneat ibi ſuba panis ¶ Sȝ ꝯ hoc vltimũ poſſet obyci ſic.q2 angelus cuiꝰ cognitio non habet ortũ a ſenſu:ſed hȝ noticiã intellectualẽ de ſuba imediate poſſet videre nãliter. vtrũ ſuba panis maneret aut non.ſed hoc vř incõueniẽs.ꝙ angelus nãliter cognoſcat ſup nãle.ergo ꝛc. ¶ Ad hoc dðȝ:ꝙ quãtum occurrit mihi:ꝙ angelus videt vtrũ ſuba panis ſit ibi aut nõ:ſicut homo põt ſcire aut non de lumine pñte ſibi. vtrum habeat oculũ aut nõ:ſicut põt ſcire:vtruȝ ħ eius quãtitas maneat aut nõ:etiã ſi quãtitas ꝛ quantũ annihilareť nãlr. ¶ Ad id aũt ꝙ dř cõtra hoc:dðm ꝙ nãlitas alicuius obiecti cognoſcibilis dupliť põt accipi. Uno modo in ſe:q2 eſt res quedã ſupnãlis:ſicut eſſet reſtitutio oculi eruti:vel brachij abſciſi. Alio mõ põt accipi ſupnaturalitas talis obi in cõparatione ad potentiã cognitiuã:quia cognitio talis obiecti eſt ſuper naturaȝ potentie talis:ꝛ per ꝯſequẽs eſt ſupernãlis reſpectu talis potẽtie:mõ dico ꝙ licȝ exiſtentia in ſacro altaris:vel ſubtractio ſubẽ panis ſit ꝑio mõ ſupernãle in ſe:tamen cognitio eius in cõparatione ad intellectuȝ angelicum non eſt nãlis:q2 nõ eſt ſuper nãm potentie angelice:ſic etiã annihilatio alicuius quãti mihi preſentis ſit ſupernaturalis:tamẽ cognitio abſentie illius quanti ſcðã annihilatione nõ eſt mihi ſupnãlis.ꝛ ſic pȝ ad qõneȝ. ¶ Ad rationẽ factã in oppoſitũ dðm.ꝙ illa ꝓpoſitio qua dř. ꝙ eadem ſunt ꝑncipia eſſendi ꝛ cognoſcendi põt intelligi accipiendo principiũ ex parte obiecti mouentis ꝓut aliquas mouẽt ad ſui cognitionẽ ꝛ in cognitione que eſt a priori:non autem intelligitur de principio elicitiuo.ꝙ poniť ſubiectiue in intellectu:qualis eſt ſpẽs:de qua loquimur:nec itelligitur de cognitione a poſteriori:in minori etiã accipitur ſpecies pro nã ſpecifica ſubẽ vniuſcuiuſqȝ rei.q̃ſtio autẽ intelligiť de ſpẽ:que eſt impreſſa ab obiecto itellectui. ¶ Et ſi dicať.ꝙ ſaltẽ illa ſpẽs ipreſſa erit impſſa imediate a noticia ſpecifica ſubẽ. ¶ Dðȝ ꝙ nõ oȝ:q2 ꝓceſſus intellectus nr̃i nõ eſt ſp a ꝑori. Q.XI.

UTrum ponens voluntateȝ habere ſoluȝ actum dilectiõis in patria poſſit ſubſtinere ratiõabiliť:ꝙ charitas habeat aliquẽ actũ in patria.

Ad euidentiam iſtius qõnis ẽ ſciẽdum.ꝙ cum delectatio cõſequať ex cõ-

ſecutione alicuius boni ꝯueniẽtis: ſiue in cõueniẽti bono habito: ita ꝙ illa habitio ſiue cõſecutio vel cõprehenſio ſit apprehenſa: non eſt intelligendũ ꝙ delectatio ſiue gaudium voluntatis cauſet vel cõſequat̃ ſolũ ex hoc ꝙ ille: qui delectatur: cõſequit̃ tale bonũ cõueniens. ſꝫ ex hoc: ꝙ amicus eius cõſequit̃: vel habet tale bonum: ſicut enim non ſolum amamus: vel deſideramus bona nobis: ſed etiam amicis: ꝛ non ſolum delectamur in bonis: que conſeqmur. ſed etiã in bonis: que amici habent vel conſequũt̃. ¶ Scḋo ſciendũ. ꝙ ꝯiunctio boni delectantis cum illo: qui delectat̃. accipit̃ vel põt intelligi dupl̉r. Uno modo per modũ perfectionis formal̉r illũ qui delectat̃ perficientis. Alio modo per modũ: quo cõiungit̃ mouens moto. verbi gr̃a. quãdo aliquis delectatur in cibo vel potu: cibus vel potus cõiungit̃ ei: vt mouens mobili inquantũ facit aliquã imutationẽ circa tactum vel guſtum. ipſa etiã imutatio ſic facta coniungit̃ tali per modum perfectionis ipſiuꝫ formal̉r perficiẽtis. ¶ Tertio ſciendũ: ꝙ apprehenſio: quã preſupponit delectatio: dupl̉r ſe põt habere ad delectationẽ. Uno mõ ꝙ ſit ipſiuꝫ bonũ principal̉r delectans: ſicut qñ aliquis de aliqua re ꝑncipal̉r appetit ipſaꝫ cognitionẽ ꝛ in tali cognitione ꝑncipal̉r delectat̃: ſicut in cognitione trianguli: vel alicuius cõſimilis ſpeculabilis nihil appetitur niſi ipſa cognitio: que habet̃ principal̉r delectat. Alio modo poteſt ſe habere apprehenſio ad delectationem nõ vt ſit principal̉r amatũ bonum: vel deſideratuꝫ: vel delectans. ſed vt oſtenſio talis boni: ꝙ ꝑncipal̉r amat̃: ꝛ principal̉r delectat. ſicut quãdo aliqˢ delectat̃ in lotione balnei. principal̉r: ibi amatũ vel delectans nõ eſt ipſa cognitio balnei: ſed ipſa lotio: vel aliq̃ imutatio in corpore facta ex illa lotione. ¶ Quarto ſciẽdũ eſt: ꝙ aliquis in patria de deo põt delectari multipl̉r. Uno mõ ſicut de amico: de cuius bono põt aliquis delectari etiam circũſcripta ipſa vtilitate. Alio modo ſicut de illo: de quo recipit aliqḋ cõmodũ: ꝙ eſt eius ꝑfectio formalis: quaruꝫ delectationũ: prima reſpondet amori amicitie: quo aliquis amat deum amore amicitie: ſecunda reſpondet amori cõcupiſcentie: quo aliquis amat ꝛ deſiderat perfectionẽ ſuã cõſequi ab alio in prima delectatione: ꝛ primo amorem diuinũ bonũ bonũ eſt ꝑncipal̉r in ſe amatũ: ꝛ principal̉r delectans: in ſcḋo autẽ amore: ꝛ ſecunda delectatione principal̉r amatũ ꝛ deſideratũ eſt ipſa viſio dei per eẽntiã: q2 illa eſt maior ꝑfectio q̃ poſſumus habere a deo loquẽdo de perfectiõibus ſecũdis ſiue accidentalibus. ¶ Quĩto ſciendũ. ꝙ de dñis iſtoꝝ ſcilicꝫ amoris: ꝛ deſiderij: ꝛ delectationis eſt triplex opinio. ¶ Prima dicit: ꝙ amor ab alijs duobus differat: ſicut habitualis inclinatio voluntatis. ſiue ille habitualis inclinatio habitum dicat ſuperadditũ voluntati: ſiue dicat ipſam nãm voluntatis: que inclinationẽ habꝫ in bonum. ¶ Alia opinio eſt: que dicit: qḋ amor dicit actum real̉r differentẽ a deſiderio ꝛ delectatione: ꝛ talis actus vt dicunt eſt prelius vtriq3 deſiderio ꝛ delectationi: ſicut quodãmodo noticia premiſſe ꝑuia eſt noticie cõcl'onis vel noticia ſimplex noticie complexe. ¶ Tertia opinio eſt: que ponit: ꝙ amor dicit actuꝫ: ſed non dicit differentiã a deſiderio gaudio vel delectatione: q2 omnis amor vt dicunt: vel eſt deſideriũ: vel gaudiuꝫ: vel delectatio. ¶ His ꝓmiſſis dicendũ eſt ad q̃õnẽ: ꝙ aliud eſt querere de veritate iſtius antecedẽtis. vtrũ. ſ. in patria ſit aliquis alius actus preter delectationẽ voluntatis. Et aliud eſt querere de veritate iſtius cõſequẽtie. vtrũ ſi voluntas habeat actum ſolũ delectationis in patria. ſequat̃ ꝙ charitas nõ habeat aliquẽ actuꝫ in patria. Et de hoc videt̃ eſſe iſta queſtio. ſ. de illa ꝯſequẽtia: quãdo queritur vtrũ ponens voluntatẽ habere ſolum actum delectatiõis in patria poſſit ſubſtinere rationabiliter: ꝙ charitas habeat aliquẽ actuꝫ in patria. ¶ Et ad hoc dico: ꝙ ſtante ypotheſi charitatem non habere aliquem actum in patria poteſt accipi vel cõcludi ex parte ordinis actuum: vel ex parte obiectoꝝ. Si ergo attendatur ad ordinem actuum ſm primam opinionem: que ponit amorem eſſe habitualem inclinationẽ ꝛ non actualeꝫ. Et ſm opinionem tertiaꝫ: que ponit amorem differre a deſiderio ꝛ delectatione: ponens volũtatẽ habere actũ tantũ delectationis in patria poſſet ſubſtinere: ꝙ charitas habeat aliquem actũ in patria: q2 ſi hoc non poſſet: aut hoc eſſet propter ſubſtractionẽ amoris vel deſideriuꝫ: que videntur antecedere delectationem: ſed neutro iſtorum modorum impeditur: quin ſtante ypotheſi charitas poſſit habere actum in patria. ꝓbatio maioris quantũ ad vtrãq3 parteꝫ. Et primo ꝙ non impedit̃ ꝓpter ſubſtractionẽ amoris. Et primo quantũ ad ꝑmã opinionẽ: quia ille qui ponit voluntatẽ non habere aliquem actum in patria niſi delectationẽ non tollit habitualem inclinationẽ volũtatis in id: in qḋ delectatur: q2 exceptio vel excluſio importata non excludit niſi actũ alium a delectatione: non aũt habitum: ſed ſm primam opinionẽ amor dicit habitum: ꝛ non actuꝫ. ergo ꝛc̃. Idẽ patet ſcḋm tertiam opinionẽ: q2 ſm tertiã opionẽ delectatio eſt taliter amor. ergo excludens actum aliuꝫ a delectatione non excludit amorem ſaltẽ vniuerſal̉r. Sil̉r etiam non poteſt impediri ſtante ypotheſi ꝓpter ſcḋaꝫ opinionẽ. ſ. ꝓpter ſubſtractionẽ deſiderij quin charitas habeat actum in patria: q2 non neceſſario ſemper delectatio ꝑexigit deſideriũ: nec vnq̃ ſtat cum deſiderio. ſꝫ excludere id: qḋ nec ꝑexigit̃ neceſſario ad delectationẽ: nec vnquã ſtat cuꝫ delectatione nõ tollit delectationẽ. ergo non ſequit̃: quin excluſo deſiderio adhuc poſſit eẽ delectatio in patria. ꝛ per cõſequẽs quin charitas poſſit habere aliquẽ actum in patria. ſcꝫ delectationẽ ipſam. ¶ Scḋꝫ autẽ aliaꝫ opionem. ſcꝫ ſcḋam que ponit amorem re differentem a deſiderio ꝛ delectatione: aut talis actus eſt preuius: vel manens cũ ea: aut non. ſi non. tũc adhuc nõ video: quin ex parte actuũ ponẽs ſolum actũ delectationis in patria poſſit ſubſtinere: quin charitas habeat actũ in patria: quia non video quĩn abſolute ſaltem virtute diuina actus: qui natus eſt ſuccedere alteri cedenti ꝛ deſinenti eſſe poſſit fieri ꝛ eſſe ſine actu tali ꝑcedenti: licꝫ nõ maneat ſub ratione ſuccedentis: quia ſi virtute diuina poteſt fieri qḋ id poſſit eſſe: ꝙ natum eſt ab alio dependere ſine illo: a quo natũ eſt depẽdere ſic multo plus poteſt facere id quã id: ꝙ natũ eſt ſuccedere alteri ſine illo vel illo non precedente: iterum etiam hoc neceſſarium eſt ponere in patria. ſi amor non põt q2 certum eſt delectationem eſſe in patria. Si autem amor ſit alius actus a deſiderio ꝛ delectatione: ordineꝫ tamẽ habens ad vtrãq3: ꝛ ſtans cuꝫ eis. ſi de ratione taliũ actuum eſt talis ordo. ſicut actus cognitionis preuius eſt actui voluntatis: iſto modo non video: ꝙ ponens non habere in patria niſi actum delectationis tãtum: ꝙ poſſit ſubſtinere rationabiliter: ꝙ charitas habeat aliquem actum in patria: vel non habeat: quia ponens contradictoria neutram partem poterit ſubſtinere. ſed talis ſaltem implicite ponit contradictoria. maior patet: quia ponendo. vnam partem cõtradictionis: interimit aliã. ꝛ ecõuerſo. ꝛ per ꝯñs nullã partẽ põt ſubſtinere. ꝓbatio mi. q2 illi q ponũt tm̃ delectationẽ eẽ in patria: ponũt delectationẽ eẽ in ꝑria: q2 ois ꝓpoſitio in

qua ponit̃ dictio excluſiua ꝓſupponit ſuã ꝓiacẽtẽ. itẽꝝ negat delectationẽ eẽ in patria ſaltez ĩplicite: qꝛ ille qui negat id eſſe in patria: ad cuius nõ eſſe ſequit̃ non eẽ delectationis ⁊ deſiderij negat in patria ⁊ deſideriũ ⁊ delectationez. ſed ille qui ponit tñ delectationẽ eſſe in patria: negat amorem eſſe in patria: ⁊ per ↄ̃ns negat id ad cuius non eſſe ſequit̃ nõ eſſe deſiderij ⁊ delectationis: ⁊ per cõſequens negat oẽm actum voluntatis. ſcz amorem: deſiderium: ⁊ delectationẽ: ⁊ etiã charitatẽ ꝑ conſequens. ergo talis negat cõtradictoria. ſciliz ꝙ charitas habeat aliquẽ actum: ⁊ ꝙ non habeat aliquẽ actum in patria. ⁊ ſic patet minor. ¶ Si aũt ex parte obiectorũ accipiatur iſta cõſequẽtia. ſcz ꝙ qui ponit voluntatem habere ſolum actum delectationis in patria. ꝙ non poſſit ſuſtinere. ꝙ charitas nõ habeat aliquẽ actum in patria. ¶ Dico ꝙ nõ ſequit̃. quia ille poteſt ſuſtinere ꝙ charitas habeat aliquẽ actum ex parte obiectoꝝ in patria: qui ſaluat tam primũ ꝙ̃ ſcðm obiectum charitatis in patria: ſed ille qui ponit volũtatẽ habere tantũ actũ delectationis in patria. dum modo non obſtet predict⁹ ordo actuum ſaluat obiectũ charitatis tam primũ ꝙ̃ ſecundũ. maior patet. qꝛ non tollit̃ actus ipſius habitus ex parte obiectoꝝ. niſi qꝛ tollitur vel primũ vel ſecũdarium obiectum. ꝓbatio minoris. qꝛ ſicut ex ſuperiorib⁹ patet. non ſolum aliquis delectatur in bono ipſum formaliter perficiente. ſed etiam in bono amici. vnde delectatio poteſt habere pro ꝑmo: ⁊ ꝑ ſe obiecto bonũ amici. ꝙ eſt deus. ſed deus vt amatus amore amicitie ponitur primũ ⁊ per ſe obiectũ charitatis. ergo ⁊c̃. Qð autez dicitur hic amore amicitie: extẽdendũ etiã eſt ad ipſaz delectationem: quia ſicut dictum eſt. aliquis delectatur in bonis amici: vt amicus eſt: ſicut ⁊ poteſt amare: quãtum autẽ ad delectationẽ pertinentẽ ad amorem cõcupiſcentie: qua aliquis concupiſcit ſibi aliqð cõmodum. Primũ obiectũ eſt viſio. ſi ponat̃ ꝙ habitudo ꝑficiens nos formalr̃ ſit viſio. ſed viſio erit in patria. ergo ꝑmuz obiectũ pertinens ad delectationẽ pertinentẽ ad amorem concupiſcentie erit in patria. ¶ Sed cõtra iſta poſſet obijci ⁊ dici. ꝙ ſm̃ hoc dlectatio: que ꝑtinet ad amorem amicitie reſpectu dei equaliter eſt in via: ſicut in patria: qꝛ delectatio eſt reſpectu boni habiti. ſed bonuz diuinuz ſemper eſt a deo habitum: ſiue amicus eius ſit in patria: ſiue in via. ergo equalr̃ amicus dei dlectat̃ amore amicitie: ſiue in patria: ſiue in via. ꝙ videt̃ incõueniens. ¶ Et ad hoc dicendũ. ꝙ ad delectationẽ non ſolũ facit bonũ. de quo quis delectat̃ ſiue in ſe: ſiue in alio: ſed etiã ad hoc facit modus cognoſcẽdi id: qð cognoſcit̃ ſiue in ſe ſiue in alio. ⁊ quia aliter cognoſcit̃ a nobis bonũ diuinũ hic ⁊ in patria. ⁊ ſic patet ex predictis. ꝙ maior eſt falſa. ſciliz ꝙ delectatio non poteſt eſſe de bono creato.

Queſtio. XII.

VTrum eodem habitu in ſpẽ diligamus deum ⁊ proximũ. arguit̃ ꝙ ſic. quia habitus trahit ſpẽm ab obiecto. ſed idem obiectũ eſt dilectionis ſpecie. ſcz deus: qꝛ etiã ꝓpter deum diligimus proximũ. ergo eodem habitu ſpecie diligimus deum ⁊ proximũ.

Oppoſitum arguitur. ſicut ſe habet habitus ꝓncipioꝝ ad cõcluſionem. ita ſe habet charitas dei reſpectu proximi. ſed diuerſi ſunt habitus cõcluſionũ ⁊ principiorũ. ergo diuerſi ſunt habitus in dilectione dei ⁊ proximi.

Reſpõdeo quãtũ ad iſtã queſtionẽ. pono tres ↄcluſiones. Prima eſt. ꝙ vna eſt ſola charitas: qua diligunt̃ oĩa: que ex charitate diligunt̃. ¶ Scða eſt. ꝙ reſpectu aliquoꝝ diligibiliũ ex charitate requirunt̃ aliqui alij habitus in appetitu: vel ſenſitiuo: vel intellectiuo preter charitatez ad hoc ꝙ prompte diligantur abſq; difficultate. ¶ Tertia ↄclo eſt. ꝙ quãtum ad nunc mihi occurrit ad diligendũ proximũ abſolute ⁊ ſm̃ ſe. ſcz vt proximũ ↄſideratũ ſufficit charitas. Sed ad diligendũ proximũ ſub aliqua cõditione determinata cõſideratũ prompte ⁊ abſq; rebellione non ſufficit charitas. ¶ Prima cõcluſio patz ſic. qꝛ ſicut ſe habet lumen naturale reſpectu oĩuz intelligibiliũ naturaliter: vel lumen fidei reſpectu oĩum credibilium ſupernaturalr̃. ſic ſe habet charitas reſpectu oĩum diligibiliũ ex charitate. ſed lumen nãle: quo intelligimus oĩa a nobis intelligibilia naturalr̃. ⁊ ſimilr̃ lumen fidei: quo credimus credibilia quodlibet illorũ eſt vnum ⁊ idez: ita ꝙ vnum lumen naturale eſt: quo intelligimus oĩa naturaliter intelligibilia: ⁊ ſimilr̃ vnum lumẽ fidei: quo credimus omnia credibilia ſupernaturalr̃. ergo ⁊c̃. maior patet facilr̃. quia ſicut lumen naturale reſpicit vnũ primo ⁊ per ſe obiectũ: ad qð oĩa alia intelligibilia naturaliter habent attributionẽ qðcunq; ſit id: ⁊ qualemcũq; vnitatẽ habeant: ⁊ ſimilr̃ ſicut lumen fidei reſpicit vnũ primo ⁊ per ſe obiectũ: ad qð habẽt attributionẽ oĩa ſupernaturalr̃ credibilia. ita etiã charitas habet vnũ primo: ⁊ ꝑ ſe obiectũ: ad qð oĩa ex charitate diligibilia habent attributionem: minor etiã patet: qꝛ nullus illa lumina pluriſicari ponit. ¶ Ad maiorẽ aũt declarationẽ eoꝝ: que dicta ſunt in iſta rõne ⁊ ſequenti: licz vna ſciẽtia non ſe extendat ad ſcibilia alterius. tamẽ lumẽ nãle ſe extendit ad omne intelligibile naturalr̃: ⁊ ſimilr̃ lumen fidei ad oẽ credibile ſupnaturalr̃. licz cũ h̃ ſint aliqui habitus acquiſiti. Ita etiã charitas ſe extẽdit ad oĩa diligibilia: licz cũ hoc occurrãt aliqui habitus alij reſpectu aliquoꝝ amabiliũ ex charitate: ſic̃ patebit in ſequẽti ratione. ¶ Scða cõcluſio põt oſtendi duplr̃. Primo ex ſimili inductio: qꝛ ſicut ſe habet lumen nãle ad oĩa intelligibilia naturalr̃. ſic ſe habet charitas ad oĩa ex charitate diligibilia. ſed lumen naturale ſe extendit ad quedam intelligibilia naturalr̃ mediantibus aliquibus habitibus ſaltẽ ad hoc: ꝙ prompte ea intelligant. ſicut patet de habitibus ſcientificis. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo patet idem ex parte virtutum moraliũ; omnia opera virtuoſa ſunt diligenda ex charitate. ſicut id qð debemus diligere nobis vel proximo. ſed talia diligimus dilectione electiua mediantibus habitibus virtuoſis. ergo ⁊ cete. ¶ Notandum autem circa hoc. ꝙ licet talia non diligamus vt amicum: tamen diligimus ea etiam amore amicitie: ſiue charitate: ſicut ea: q̃ nobis vel amico amamus. ¶ Tertia cõcluſio quantũ ad primã partem. ſcz ꝙ charitas ſufficit ad inclinandum ad dilectionẽ proximi abſolute ⁊ ſm̃ ſe cõſiderati ſine alio habitu medio in appetitu: quia reſpectu illius: cuius reſpectu appetit⁹ non patitur difficultatem de amato ad amandum tale quid vt videt̃ non requirit̃ in appetitu alius habitus preter charitatem: ⁊ per cõſequẽs ſufficit charitas. ſed proximus ſm̃ ſe ⁊ abſolute cõſideratus eſt hm̃. ergo ⁊c̃. maior faciliter patet. quia non requiritur vt videt̃ habitus in potentia: niſi ad eliciendũ potentiaz: vel ad tollendum difficultatẽ. ſed charitas ſufficit ad eliciendum potentiam: ſtante autẽ ypotheſi nõ requiritur habitus ad tollendum difficultatem: quia ponit̃ ꝙ reſpectu talis obiti deo amato nõ patit̃ difficultatẽ appetitus. g̃ ⁊c̃. minor ẽt pz. qꝛ in h̃ ꝙ aliq̃s velit bonũ ↄciui ſuo vt ſic nõ patit̃ difficultatẽ: imo magnã adhuc hz ĩclinationẽ.

¶ Quantū ad ſc͞dam.ſ.ꝙ ad hoc ꝙ proximus ſub aliq̄ determinata cōditione cōſideratus diligat̄ prompte ⁊ abſq̄ difficultate non ſufficit charitas ſolum:quia diligendo id reſpectu cuius appetitus patitur difficultatē etiam deo amato ſaltem quantum ad hoc:ꝙ diligatur prompte : ⁊ abſq̄ difficulate non ſufficit charitas . ſed proximus ſub aliqua cōditione cōſideratus pōt eē quādoq̄ tale obiectū.ergo ⁊c̄.probatio ma.qꝛ ad tollendū difficultatē:quā nō tollit̄ charitas reqrit̄ alius habitus a charitate.ſʒ illa difficultas:que manet deo amato nō tollit̄ per charitatē.ergo ⁊c̄.minor etiā facilr̄ probatur. qꝛ proximus pōt cōſiderari vt inimicus vel cui qs conferat bona ſua ad ſupplendam indigentiā ſuā ⁊ plures tales cōditiones poſſent inueniri:ſed diligere proximū ſub talibus cōditionibus.ſcʒ vt exiſtentē inimicū vel vt cui quis cōferat bona ſua etiā amato deo habʒ quādam difficultatē:quia qui nō patit̄ difficultatē in diligēdo deum poteſt pati difficultatē diligēdo proximū.vt ſic ergo ⁊c̄.ita ꝙ preter charitatē:ad hoc ꝙ aliquis non recedat ab amare ſaltē ꝓpter inimicū pōt cooperari alia virtus.ſ.patiētia:⁊ ad hoc ſilr̄ ꝙ ꝓmpte diligat ꝓximū:vt cui vult dare ſua reqrit̄ mīa:vel liberalitas: ⁊ ſic de alijs.⁊ per hoc patet ad qōnē. ¶ Concedo rationem ad iſtam partē factā. ¶ Ad rationē in oppoſitū dicendū.Primo ad maiorē.ꝙ licet ſit ſimile de dilectione dei ⁊ dilectione ꝓximi cognitione principiorum ⁊ ꝯcluſionū quātū ad hoc ꝙ ſicut ꝓncipia ſunt ratio cognoſcendi ꝯcluſiones.ita deus eſt ratio diligendi ꝓximū.non tamē eſt ſimile de habitu.quo cognoſcūt̄ ꝓncipia. ⁊ de habitu:quo cognoſcunt̄ ꝯcluſiones ex vna parte:⁊ de habitu:quo diligitur deus ex vna parte. Et de habitu:quo diligit̄ ꝓximus ex alia parte.quia dilecto deo reſpectu proximi ſcḋm ſe diligendi nō eſt aliqua difficultas in appetitu reſpectu cuius requirat̄ habitus alius a charitate:ſed notis ꝓncipijs in ſe:⁊ non dilectis poteſt eſſe ipedimentū reſpectu recte noticie ꝯcluſionū:ꝓpter ꝙ requiritur habitus alius ab habitu principiorū:⁊ ſimilr̄ etiā requirit̄ reſpectu ꝓximi:vt dictū eſt:aliqs alius habit9 a charitate.put cōſiderat̄ ſub cōditione determinata: modo quo dictū eſt.ſed hec nō eſt charitas:que mediate vel imediate ſe extendit ad deum.⁊ ad oīa obia diligibilia ꝓpter deum.ſed eſt vel patiētia:vel mīa:vel pietas:vel aliqd huius:vel tale. ¶ Ad minorē etiā dōm: ꝙ habitus ꝯcluſionū qui eſt ꝓprius earū eſt alius ab habitu ꝓncipiorū:non tamē oīs habitus qui qualitercūq̄ facit ad noticiam cōcluſionū:quia ipſo remoto tolleret̄ oīs noticia cōcluſionū. ⁊ ꝓpter hoc idem lumen nāle eſt reſpectu oīuʒ nāliter cognoſcibiliū:licʒ preter illud ſit aliqs alius habitus reſpectu aliquorū cognoſcibiliū: ⁊ ſic eſt de charitate:⁊ quibuſdā alijs habitibus reſpectu diligibiliū ex charitate. ¶ Poſſet aūt ad primā cōcluſionem induci quedam ratio talis:que in virtute eſt cum ratione iam facta:quia ſiue in vi cognitiua : ſiue in appetitu ille habitus qui reſpicit primū:⁊ per ſe obiectū id qḋ eſt ratio cognoſcendi vel diligendi alterū:ille inquā habitus vnus ⁊ idem exiſtens reſpicit illa ambo.ſ. id qḋ eſt ratio cognoſcendi vel diligendi alterū:⁊ illud alterū.ſed charitas reſpicit deum vt ꝓprium:⁊ per ſe obiectū:qui eſt ratio diligendi proximū.⁊ oīa alia diligibilia ex charitate.ergo ⁊c̄. minor patet.ꝓbatio ma. qꝛ in obiectis cognoſcibilib9 ⁊ diligibilibus ꝑ ſe ordinatis:ꝙ facit ad cognitionem vel dilectionem primi facit ad cognitionem vel dilectionē ſecūdi:qꝛ non attingitur ad cognitionem vel dilectionē ſecundi:niſi mediāte cognitione ⁊ dilectione ꝓmi.ſed illa quorū vnū eſt per ſe ratio cognoſcendi alterū vel diligendi ſunt obiecta cognoſcibilia ⁊ diligibilia ꝑ ſe ordinata.ꝗ ⁊c̄. Qō.XIII.

Utrum oporteat ponere aliquē habitū infuſum in voluntate correſpondentē fidei informi.arguitur ꝙ ſic:qꝛ aliter voluntas non poſſet mouere itellectū ad actū nālē credēdi.

Contra quia talis habitus eſſet charitas.ſʒ charitas nō poteſt ſtare cū peccato mortali:cū quo ſtat fides informis.ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidentiā iſtius qōnis Primo videndū eſt:quō fides ſe extēdat ad appetitū.Circa ꝙ eſt ſciendū.ꝙ fides ſe extēdit ad duo gnā cognoſcibiliū.ſ.ſpeculabilia ⁊ practica. Nā nō ſolum fides ſe extēdit ad credendū deum eſſe trinum ⁊ vnum mundum eſſe creatū ex tempore. ſed etiā ad credendū deū eſſe colendū:⁊ deū eſſe ſuper oīa amādū. ⁊ alia ꝓpter deū.⁊ ſic de alijs:⁊ vſq̄ ad ꝯcluſiones vltimas reſpectu quarū hr̄ prudentia acquiſita vel infuſa.Sc͞do videndū eſt.vel potius recitandū id qḋ dictū eſt in qōnibus de ꝓncipio de diuerſitate opionū de virtutibus moralibus pertinētibus ad ciuilitatē xpianā q̄ntum ad cāʒ effectiuā. ¶ Circa ꝙ eſt ſciēdū ꝙ qdā dicūt.ꝙ oēs habitus virtuoſi.preter dona ⁊ vtutes theologicas acqrunt̄ ex actibus. ¶ Alij vō dicūt.ꝙ oēs vtutes tā theologice:q̄ȝ morales pertinētes ad ciuilitatē xpianā hr̄r per infuſionem:⁊ cum his poſſunt ſtare virtutes poſſibiles acquiri naturalr̄. ¶ Sc͞do videndū eſt de diuerſitate opionū quantū ad ſubm virtutū moraliū.Circa ꝙ eſt ſciēdū.ꝙ quidā dicunt oēs virtutes morales in voluntate:ſicut illas que ſunt circa operationes:puta iuſtitiā ⁊ liberalitatē ⁊ ꝯſiles:alias vō ponūt in appetitu ſenſitiuo.puta illas:que ſunt circa paſſiones:ſicut ſunt temperantia:fortitudo:⁊ ꝯſiles. ¶ Tertio reducēdū eſt ad memoriā de ꝓncipio.ſ.ꝙ nihil ꝓhibet ꝑter habitus virtuoſos.qui.ſ.dicunt̄ ſimplr̄ virtutes:ſiue ſint īfuſe : ſiue acquiſite eſſe diſpoſitiones aliquas in potentijs anime que vel ſunt ſubiecta virtutū:que aliquo mō deſeruiūt: ſiue ipſis virtutibus in operationibus aliqualr̄ cooperantes ad opera virtutū:bene etiā poſſunt eſſe alique diſpōnes inclinātes in illa opa:que ſunt de genere operum virtuoſorū.ſaltem quantū eſt ex genere operis exterioris.puta ad continendū quid iuſte agendū:vel aliquid tale.que nō ſunt ꝓprie virtutes.ꝙ pʒ ꝙ carēs aliqua virtute morali nullā virtutē talē habet:qꝛ omnes cōtinent̄ in prudentia:que nō pōt haberi ſine oī virtute morali.ſed carens aliqua virtute morali pōt habere tales inclinatiōes:ſicut carens caſtitate pōt habere inclinationē ad actus iuſticie:vel etiā ſobrietatis.ergo ⁊c̄. ¶ Ad qōnem igitur:qua querit̄.vtrū fidei informi reſpondeat aliquis habitus in volūtate. ¶ Si queratur vtrum fidei ſcḋm ꝙ informis eſt reſpondeat aliqs habitus in voluntate.Dico ꝙ non.qꝛ priuationi:vt priuationi non reſpondet aliqḋ poſitiuū.ſed iformitas fidei dicit ꝓuationē.ſ.ꝓuatiōeʒ formalitatis q̄ȝ fides ponit.Et q̄cūq̄ alia vtus a charitate.ꝗ ⁊c̄. ¶ Si autē q̄rat̄ vtrū fidei informi reſpondeat aliquis habitus in voluntate quantū ad id.qḋ poſitiuū eſt in fide iformi. dupliciter pōt intelligi:qḋ fidei informi reſpondeat aliquis habitus in volūtate.Uno mō ꝙ ei rńdeat aliqs hītus necio eū cōcomitans.Alio mō:ꝙ aliqs habitus poſſit eſſe ei reſpondens in voluntate actu charitate carente.ſic ſcilʒ ꝙ hoc ſit poſſibile.ꝙ voluntas actu careat charitate.tamen in ea ſit aliquis habitus reſpondens non neceſſa-

rioꝝ fidei infoꝛmi. Primo modo nullus habitus correſpondet in voluntate: nec in aliquo appetitu fidei infoꝛmi. qꝛ aut eſt habitus acquiſitus. aut infuſus: nō infuſus: qꝛ ſi eſſet habitus infuſus: aut eſſet ſpes: aut charitas: aut aliqua virtus moꝛalis: nullus eniꝫ habitus infuſus preter iſtas ponitur ab aliquo in voluntate. ſed nullus iſtoꝝ habituū reſpondet predicto modo fidei infoꝛmi. ergo ꝛc̄. ꝓbatio mi. qꝛ ille habitus nō eſt ſpes: qꝛ fides infoꝛmis poteſt remanere in deſperatis. Nā qꝫ deſperati credunt id qꝺ tenet fides catholica: licet deſperēt de ſalute. nec charitas: qꝛ fides infoꝛmis quātū ad ſuā infoꝛmitatem nō pōt ſtare cū charitate: nec charitas cuꝫ ea. nec etiā virtus moꝛalis: qꝛ ſm ponētes virtutes moꝛales īfuſas ſimul tollunt̄ ablata charitate ⁊ habent̄ cuꝫ charitate: nec etiā habitus acquiſitus correſpōdet ꝓdicto modo fidei infoꝛmi: vel etiā foꝛmate: qꝛ id qꝺ innititur ſine quocūqꝫ habitu acquiſito nō neceſſario habitum acquiſituꝫ acquirit vel requirit quēcūqꝫ. ſed fides poteſt haberi ſine quocūqꝫ habitu acquiſito: ſicut patet in paruulis. ergo ꝛc̄. Si dicat̄ ꝙ fides paruuloꝝ ē fides foꝛmata nō valet. qꝛ foꝛmata nō neceſſario requirit talem habitum. ergo multo minus infoꝛmis. qꝛ ſi fides que exigit appetitū regulatum: qualis eſt fides foꝛmata non requirit habitum acquiſitū in voluntate multo minus fides infoꝛmis: que minus requirit appetitum regulatū. Si aūt queraꝛ̄ vtrū in voluntate correſpōdeat aliquis habitus fidei infoꝛmi. ſcḋo mō. ſcꝫ vtrū poſſit eſſe ꝙ in volūtate ſit aliqs hit⁹ corrñdēs fidei iſfoꝛmi. ſi fiat qꝺ q̄ſtū ad infuſos. Dico ꝙ q̄ſtū ad aliqd habitus infuſus: qui eſt ſpes: que eſt in voluntate correſpondet fidei infoꝛmi. qꝛ ille habitus in appetitu dicit̄ correſpondere habitui intellectus: qui inclinat appetitū in id in qꝺ dirigit habitus intell's. ſed fides infoꝛmis in illa in que ſperanda inclinat ſpes: qꝛ fides infoꝛmis dictat aliquid ſperandū: in ꝙ ſpes inclinat. ergo ꝛc̄. Alius autē habit⁹ infuſus quicūqꝫ non correſpondet in voluntate fidei infoꝛmi: qꝛ ſi aliquis talis habitus eſſet in volūtate: h' eēt virtus moꝛalis infuſa. ſed talis non remanet ſine charitate. ergo ꝛc̄. Et ſic patet ad qōnē. ſ. ꝙ non ſoluꝫ non eſt neceſſarium ponere aliquē habitū infuſum in voluntate correſpondentē fidei infoꝛmi: ſed ſimpl'r ꝙ fidei infoꝛmi nullus habitus infuſus in voluntate correſpondet fidei infoꝛmi preter ſpem. que tñ non correſpondet ei neceſſario: qꝛ vt dictum eſt: deſperati poſſunt habere fidem: ⁊ quantū ad habitū: ⁊ quantū ad actū. ❡ Ad rationē in cōtrariū dicendū. ꝙ actus quo imperat voluntas actum credendi voluntate carente charitate ⁊ ſpe non eſt ſupernālis: licꝫ actus credendi: ꝓut elicitus a fide ſit ſupnaturalis. Ad cuius ſupernālitatē ſufficit ſupernaturalitas ꝓncipij eliciētis. Nō eni opoꝛtet ꝙ qcqd occurrit ad actū ſupernālem ſit ſupernāle: alioquin potentie: que cōcurrunt ad actus ſupnaturales cum habitibus eſſent ſupernaturales.

Queſtio. XIIII.

Utrum aliqꝺ coꝛpus humanū reſurgens ſine quātitate ſit idem in numero ꝙ pꝛius. arguit̄ ꝙ ſic. quia in hoc poteſt aliquid eſſe vnum. ꝙ eſt in diuiſuꝫ quantū eſt diuiſibile. ergo per hoc ꝙ non habet quantitatē habet vnitatem. ❡ Oppoſituꝫ arguit̄. qꝛ quātitas eſt principium indiuiduationis: ⁊ per cōſequēs vnitatis: ꝙ igit̄ non habet quantitatē: nec vnitateꝫ.

Reſpōdeo ad euidentiaꝫ iſtius qōnis. Pꝛimo vādus eſt intellectus qōnis. Scḋo ad queſtioneꝫ dicendum.

Quantum ad pꝛimū ſciendū eſt. qꝺ hic nō querit̄ de iſto antecedente. vtrum deus poſſit facere coꝛpus ſine quātitate: accipiēdo coꝛpus ꝓut ſupponit precise pro ſubā. ſ. pro cōpoſito ex mā ⁊ foꝛma ſubali. Sed querit̄ de iſta ꝯñtia: vtrū. ſ. ſi coꝛpus humanū: accipiēdo coꝛpus modo predicto reſurgere ſine quantitate: ſiue per poſe. ſ. ꝙ coꝛpus ſic dictū poſſit eſſe ſine quātitate: ſiue per impoſe ꝙ hoc nō poſſit fieri. ſeqꝛet̄ ꝙ eſſet idem numero ꝙ pꝛius.

Quantum ad ſcḋm ſciendū. qꝺ illa cōſequētia eſt vera. ſ. ꝙ ſi coꝛpus humanuꝫ reſurgit ſiue cū quātitate: ſiue ſine quātitate reſurgēs eſt idem numero. ꝙ fuit pꝛius. ſ. ꝙ cecidit a vita ſiue ab eē. qꝛ ꝙ reſurgit aut eſt neceſſario idē ꝙ pꝛius. ſ. id qꝺ cecidit per moꝛtē: aut nō: ſi ſic habet̄ ꝓpoſituꝫ. ſ. ꝙ neceſſario ſequit̄. ꝙ ſi aliqꝺ coꝛpus reſurgit ꝙ ſit id idē numero ꝙ fuit pꝛius. ſcꝫ id qꝺ cecidit. Si nō: contra. qꝛ reſurrectio non eſt niſi reparatio eius ꝙ cecidit. ſed ſi id qꝺ reſurgit non eſſet idem numero ꝙ cecidit: reſurrectio non eſſet reparatio eius ꝙ cecidit. ſed productio noua non pꝛius exiſtentis. ergo ꝛc̄. Et ſic pꝫ ꝙ ratio reſurrectionis ꝓpꝛie dicte nō ſtet niſi idem qꝺ pꝛius fuit reſurgat: ſiue cū quantitate: ſiue ſine quātitate. Sed iſta foꝛte nō eſt intentio querētis. ſ. vtrū manente rōne reſurrectionis ꝓpꝛie dicte: ſequat̄ ꝙ reſurgens ſit idem numero: ꝙ fuit pꝛius: ſiue reſurgat̄ cum quātitate: ſiue ſine quantitate. Sed foꝛte intētio querentis eſt querere. vtrū per ablationē quātitatis poſe eſſet coꝛpus humanū eſſe ſine q̄ntitate: quia ablata quātitate tolleret̄ illa idētitas. ⁊ per cōſequēs tolleret̄ ratio reſurrectionis pꝛopꝛie dicte. Et ad hoc dico. ꝙ dupliciter pōt aliquid tolli ad ablationē alterius. ſ. ꝯſecutiue: qꝛ. ſ. remoto vno ſequit̄ remotio alterius: licꝫ eius remotio non ſit cauſa remotionis alterius. ſicut tollit̄ homo ablato riſibili: qꝛ ſequit̄: ꝙ ſi non eſt riſibile. ꝙ non eſt homo. licet ablatio riſibilitatis nō ſit cauſa ablationis hoīs. ſed potius econuerſo. Poteſt ēt intelligi aliter. ꝙ. ſ. ablatio vnius ſit cauſa ablationis alterius: ſicut ablato ſubō auferet̄ paſſio: ⁊ ad ablationē cauſe effectiue ꝯſeruantis auferet̄ effectus. Et breuiter ad ablationē cuiuſcūqꝫ cāe: aqua depēdet eſſe effectus tollitur effectus. Si ergo querat̄. vtrum ablata quantitate tollat̄ predicta idētitas. ⁊ ratio reſurrectionis pꝛopꝛie dicte loquēdo ꝯſecutiue. Dico ꝙ ſic. ſi ita eſt. ꝙ nulla virtute coꝛpus humanū poteſt fieri ſine q̄ntitate. qꝛ ablato eo ſine quo non poteſt eſſe coꝛpus humanū quacūqꝫ virtute auferet̄ coꝛpus humanuꝫ: ⁊ per cōſequēs eiꝰ idētitas ſaltem cōſecutiue. ſed ſtante ypoteſi coꝛp⁹ humanū nō poteſt quacūqꝫ virtute eſſe ſine quātitate. ergo ꝛc̄. Si autē virtute diuina poſſet fieri coꝛpus hūanum ſine quantitate. Dico ꝙ ablata quātitate nō opoꝛteret tollere idētitatē coꝛpoꝛis humani in cadente. ſꝫ in reſurgente: qꝛ illo ablato ſine quo coꝛpus humanū pōt eē: nō opoꝛtet tollere idētitatē coꝛpoꝛis humani numeralē. ſed ſtante ypotheſi virtute diuina pōt coꝛpus hūanum eſſe. Et pꝛimo ante caſuꝫ: ⁊ poſt poteſt reparari poſt caſum. ergo ꝛc̄. maioꝛ pꝫ. qꝛ nihil pōt eſſe in rerū natura niſi exiſtens vnum numero. minoꝛ patet etiam ſtante ypotheſi. Utrum autem coꝛpus humanū quacūqꝫ virtute poſſit fieri ſine quantitate: ſicut dictuꝫ eſt. non pertinet ad pñtem qōnem. ❡ Si auteꝫ querat̄ vtrum ablata quātitate tollat̄ idētitas. Et loquēdo cāliter. ita ſcꝫ ꝙ ablatio quātitatis ſit cauſa ablatiōis idētitatis. Dico ꝙ non. ſiue coꝛpus humanū poſſit fieri ſine quantitate ſiue non. Et hoc pꝛobo duplici rōne pro diuerſitate quātitatis in generato ⁊ coꝛrupto. Pꝛima rō talis eſt. quan

Ablatio alicui⁹ ꝑ ablationē alteri⁹ dupl'r ꝯtigit.

Aduertē ad h moderno ſ thomiſte ponētes quā titatē eē pnci piū indiuidua tionis a prio ri ⁊ cāliter.

titas non eſt cauſa illius idētitatis:que pōt ſtare cū plu ribus quantitatibus:ſiue quantitate plurificata.ſed ta lis eſt quātitas cadentis ⁊ reſurgentis.maior probatur. quia idētitas numeralis alioꝝ non dicit̄ dependere a quantitate:niſi quia idētitas numeralis alioꝝ depēdet ab idētitate quantitatis.que ſtat cū pluralitate quātita tis.ergo ⁊c̄.minor etiā patet.qꝛ ſm̄ etiā cōiorem doctri nam non ponitur ſaltem neceſſariū eē eadem numero accidentia:que fuerunt prius:reparari etiā de quantita te:que ſm̄ cōiorem doctrinā ponitur corrūpi in corru ptione ſubſtātie. ℂ Scđa ratio talis eſt.quantitas non eſt cauſa vnitatis numeralis ipſius mãe in gnãto ⁊ cor rupto.ergo non eſt cauſa vnitatis numeralis ſube in ca dente ⁊ reſurgente.⁊ probo antecedēs:qꝛ quantitas nō eſt cauſa illius vnitatis:que ſtat cū pluralitate quātita tis.⁊ hoc patet ex ſupradictis.ſꝫ in generato ⁊ corrupto: que non cōmunicāt in aliqua vna forma ſubali nō ma net aliqua eadem quātitas:cū quantitas preſupponat ſubam in actu. Aliqua aūt ſunt in quibus nō cōmunicat generatū ⁊ corruptū in eadē forma ſubali.ſicut pꝫ ſaltē de elemētis.ergo ⁊c̄.ↄ̄traria pbat̄.quia ſi nãliter pōt ma nere eadem mã in gnãto ⁊ corrupto abſq; hoc : ꝙ cauſa huius idētitatis ſit quātitas multo plus virtute diuina poteſt fieri.ꝙ eadem mã numero ſit in cadēte ⁊ in reſur gente abſq; hoc qđ quantitas ſit cã illius idētitatis. Et ſic pꝫ ad qōnem. ℂ Ad rōnē in oppoſitū dōm.ꝙ ſicut diffuſe poſitum eſt in quodā quolibet.in qōne de cauſa indiuiduationis:quantitas non eſt cauſa vnitatis nume ralis in alijs quantū ad hoc.ꝙ vnūqđq; alioꝝ ſit idem ſibi ipſi:nec etiam quantū ad hoc.ꝙ vnū vnius ſpeciei cum alio etiam in iſtis inferioribus diſtinguat̄ numera liter ab alio eſt cauſa ſola quātitas:imo ſicut ibi tracta tū fuit:vnūqđq; numeraliter diſtinguit̄ ab alio forma liter ⁊ eſſentialiter per eſſentiā ſuam.ſed bene vnū diſti guitur ab alio numeralr̄ in iſtis inferioribus per quanti tatē diſpoſitiue ſaltem in ordine ad agens creatū:quia virtute creata non videt̄ poſſe eſſe:ꝙ diuerſe partes ma terie diſtinguant̄ numeralr̄:niſi coagat quātitas diſpo nens materiā ad hoc.ideo etiā in quātitate poteſt eſſe cauſa vnitatis numeralis qua partes continuo quanto ſunt vnum ſaltem cauſa diſpoſitiua reſpectu ſube quan te ⁊ in ordine ad agens cauſatū.Quando ergo dicit̄.ꝙ quantitas eſt cauſa indiuiduationis.verū eſt mō quo dictū eſt.nec tamē ſequit̄:ꝙ ſit cauſa vnitatis numera lis mãe in generato ⁊ corrupto:vel nature in cadente ⁊ reſurgente:quia illa vnitas non eſt per indiuiſionē con tinui.ſed eſt vnitas:qua vnumqđq; eſt idē ſibiipſi.quā titas tamē:que eſt in illa parte mãe:que eadem manet in generato ⁊ corrupto:⁊ que eadē manet in cadente ⁊ reſurgente diſtinguit diſpoſitiue illam partem materie ab alijs:ſiue ſit vna quantitas hinc inde:ſiue ſint plu res:quarū vna ſuccedat alij.⁊ quātū ad hoc facit ad indiuiduationem illius partis materie.ſcꝫ qūtum ad di ſtinguendū eam ab alijs partibus.⁊ hoc diſpoſitiue.nō aūt qūtū ad hoc.ꝙ remaneat vna in cadēte ⁊ reſurgēte.

Circa ea:q̄ correſpōdēt theologie in appetitu practice querunt̄ duo in generali. Primū eſt.vtrū ex acti bus:in quibus dirigit theologia practice ſiue prudētia theologica generet̄ aliqs habitus:⁊ q̄lis ſit . Scđm eſt q̄rere de eiꝰ efficacia. ℂ Quātū ad primū querunt̄ quinq;. Primū eſt.vtrū ex talibus actibus generet̄ ali quis habitꝰ.Scđm eſt.vtrū generet̄ habitus virtuoſus. Tertiū eſt.vtrum ſit moralis.Quartū eſt.vtrū ſit ſup nãlis.Quintū eſt.vtrū poſſit eſſe in formis. Qō.XV.

Ad primum ſic procedit̄.⁊ arguit̄ ꝙ ex talibus actibꝰ nullus habitus generet̄:qꝛ ex actibus:in qui bus dirigit non generat̄ habitus niſi virtuo ſus : qꝛ theologia non dirigit niſi in actibus virtuoſis.ſed ex talibus actibus nō pōt gnãri habitꝰ v tuoſus:cū aliqui ponant virtutes pertinētes ad directio nē theologie practice eſſe infuſas.ergo ⁊c̄. ℂ Preterea. habitus vt videt̄ nō requirit̄ niſi ad faciendū pmptitu dinem in actibus cōſimilibus eis:ex quibus acquirun tur.ſed ante oēm actum:vel frequentiā actuū inuenit̄ talis promptitudo in actibus:in quibus dirigit theolo gia:ſicut patet in multis de nouo conuerſis ad deū:qui ſtatim promptiſſimi ſunt in eis:que pertinent ad deum. ergo vt videt̄ ex frequentia taliū actuū non generat̄ ali quis habitus. ℂ Preterea.id qđ dependet ex ſola vir tute diuina nō acquirit̄ ex actibus.ſed habitus qui req rītur ad actus:in quibus dirigit theologia practica depē det ex ſola virtute diuina.Qꝛ dicit̄ ſapie.9. Non poſſū eſſe ↄ̄tinēs niſi deus dederit.ḡ habitus qui requrunt̄ ad actus:in qbus dirigit theologia practica nō acqrunt̄ ex aliqbus actibus:ſꝫ ex talibꝰ actibus non gnãt̄ habitus: niſi qui requirunt̄ ad tales actus:qꝛ habitus acquiſiti ex actibus eliciunt actus tales.quales ſunt illi : ex qbus acquiruntur. ℂ Preterea.id ꝙ eſt neceſſariū ad ſalutē in actibus.⁊ precipue in actibus:in quibus dirigit theo logia:non eſt ponendus.ſed talis habitus non videt̄ eē neceſſarius ad ſalutē.qꝛ cū fide ⁊ charitate infunditur quicquid eſt neceſſariū ad ſalutē:alioquin exiſtens in charitate poſſet non eſſe in ſtatu ſalutis manente chari tate:hoc eſt inconueniens.ergo ⁊c̄. ℂ Preterea. quan docūq; inuenitur:ꝙ illi de quibus veriſimile eſt:ꝙ fue runt in charitate.etiam multū perfecti quando cadūt a charitate ſtatim efficiunt̄ promptiores ad omnia ma la.ſed hoc non eſſet.ſi ex talibus actibus generarent̄ ali qui habitus.ergo ⁊c̄.maior patet per experiētiā. Unde in vitis patrū habet̄.ꝙ aliqui cadentes efficiebant̄ ſta tim valde mali:⁊ frequenter hoc apparet.minor etiā pa tet.quia habitus acquiſiti ex talibus actibus:ſi eēnt ali qui tales remanerent poſt amiſſionē habituū infuſo rum:⁊ inclinarēt in bonum:⁊ repugnarēt malo.ergo ⁊c̄.

Contra quia homo experitur ſe magis pronū ad tales actus poſt lōgū exercitiū.q̄ȝ a pnci pio.ſed hoc non eſſet niſi ex talibus actibus generaren tur aliq habitus.ergo ⁊c̄.maior patet.pbatio minoris. quia ꝙ homo ſit magis pmptus poſt q̄ȝ ante.hoc eſt p pter aliquid ꝙ remanet in potentia poſt ꝙ nō erat an̄. ⁊ hoc aūt eſt actus:aut habitus:non actus vt de ſe patꝫ. ergo habitus. ℂ Preterea.non minoris efficacie ſunt actus correſpondentes prudētie theologice quā actus correſpondentes phiſice.ſed ex actibus correſponden tibus prudentie phiſice generatur habitus. ergo ⁊c̄. ℂ P̄.nemo repente fit ſummus.ſed h nō eſſet niſi ex ta libus actibus generaret̄ aliquis habitꝰ.ergo ⁊c̄. maior patet per actoritatē Gregorij in moralibꝰ:minor pba tur ſic : qꝛ ſummitas vniuſcuiuſq; attēditur in hoc: ꝙ ſit ſūme pfecte ⁊ bene diſpoſitus ad operādū bene.ſꝫ diſ poſitio ad bene operādū poteſt fieri per habitum.ergo ſummitas vniuſcuiuſq; habꝫ eſſe per habitum.ſed ſi per actus nō acquiritur habitus ſemper a principio homo haberet quicqd pertinet ad habitus.⁊ per conſequens eſſet ſummus.ḡ nō eſſet verū:ꝙ nemo repēte fit ſummus: ſi habitus nō acquireret̄ ex talibꝰ actibꝰ. ℂ P̄.ſicut ē ex parte intellectus:ita eſt ex parte affectus:ſed ex par

de intellect⁹ ꝑter fidē acquirit aliq̄ habit⁹ ꝑ ſtudiū:quez hn̄t vacātes ſtudio theo⁹:⁊ quo carēt alij.ergo ⁊ ex par te affectus erit aliquis alius habitus acquiſitus: ſed talis habitus nō poteſt eſſe niſi habitus acquiſitus ex actibus:in qb⁹ dirigit theolo⁹ practica.ꝗ ⁊c̄.

Reſpōdeo ad euidentiam iſtius q̄ſtionis.Primo videndū eſt quid importatur nomine habitus. Secundo quid importatur nomine theologie.Tertio ad ꝓpoſitum.

Quantum ad primum ſciendum eſt.ꝙ hic loquimur de habitu vocādo habitū quācūq; diſpoſitionem potentie ordinate ad aliquam operationem actiue vel paſſiue.Utrū autem ſint alie diſpoſitiones vel habitus alij ꝑter iſtos nihil ad propoſitum. Accipiendo igitur ſic habitum. habitus ſic dictus dicit aliquid ſuperadditū potentie modificans.⁊ determinās potentiā ad hanc operationē vel illā: vel ad operādū determinato modo.Qđ nō ſic eſt intelligendum:ꝙ potentia cauſet ſubſtantiam actus: ⁊ habitus cāet modū:vt quidā dicunt:imo totū.ſ.potentia ⁊ actus cauſat totū.ſ.act⁹ ⁊ modū:licz abſolute magis attribuatur act⁹ po⁹ ⁊ modus habitui.Modo quo declaraui diffuſius in quadā queſtione de quolibet primo. ¶ Queſtio ergo intelligitur de tali habitu vel diſpoſitione:vt nō ſiat vis in noīe:qui vel que additur potētie appetitiue ad ꝓmpte ⁊ bene operādum in eligibilibus in qb⁹ dirigit theo⁹.

Vide p̄rio q̄/libꝫ.q.13. ar/ticulo tertio.

Quantum ad 2ᵐ ē ſciēdū.ꝙ theo⁹ practica vr̄ illa ps theo⁹:q̄ tractat de morib⁹ hominū q̄ differt a p̄edētia phi⁹ ſiue morali ph̄ia:q: moralis ph̄ia tractat de moribus hoīs in ordine ad bonū nāle:ſiue ad perfectionē naturalē hoīs:que puris naturalibus pōt haberi.Sed practica theo⁹ tractat de moribus hominū:put ſm eos homines ordinātur ad deū ſicut in vltimū finem:ſiue etiā ad vitā eternā:que eſt beatitudo q̄ꝫ expectamus in patria:q̄ licet ſit vltim⁹ finis iter bōa amabilia amore ↄcupiſcētie:ſiue amore.ſ. cōmodi:nō eſt tamē vltimus finis ſimplr̄:qui pertinet ad ſūmū amabile inter amabilia amore amicitie:ſicut alias diffuſe tractaui.Et ſic patꝫ quid appellatur theo⁹ practica. ¶ Et per hoc pꝫ intellectus q̄ōnis: q: hic q̄ritur vtrū ex actibus:in qb⁹ dirigit theo⁹:quantū ad illam partē:in qua tractat de moribus hominū ꝓut per eos ſunt ordinabiles in deū:ſicut in vltimū finem ſupnaturalr̄ acquirēdū:ſiue put per eos homo ordinatur ad beatitudinē futurā generetur aliquis habitus in potētia appetitiua ad recte ⁊ prompte appetēdū.

Que ſit theologia practica ⁊ quō differat a ph̄ia morali.

Quantum ad tertiū videtur ꝓbabile:ꝙ ex talibus actib⁹ frequentatis generetur aliquis habitus:vel aliquis habitus intēdatur.Et accipio habitū quācūq; diſpoſitionē facientē ad ꝓmptitudinem actus:ſiue ſit ipſe habitus virtuoſus:qui principaliter cū potētia ordinatur ad actū virtuoſū: ſiue ſit quecūq; alia diſpoſitio virtuoſa cooperās ad hoc ex ꝑte potētie vel organi quantū ad appetitū habentē organum.De quo in ſolutione argumentoꝝ.Et in q̄ōnibus ſequētibus magis apparebit.Qꝫ autē aliquid tale generetur ex frequētia taliū actuū.ꝓbo ad nunc vno medio:q: homo ex frequētia taliū actuū inuenitur aliter diſpoſitus q̄ꝫ eſſet ante frequētiā taliū actuū. Sed hoc nō eſſet ex frequētia taliū actuū:niſi aliquis habitus vl̄ diſpoſitio aliqua acquireretur:vel ſaltē preexiſtens intenderetur.ergo ⁊c̄.maior pꝫ dupl̄r. Et primo ex parte ꝓmptitudinis:q:.ſ.homo inuenitur ꝓmptior ad actus tales poſt frequētiā taliū actuum q̄ꝫ ante. ¶ Secūdo ex remotione difficultatis:q: homo ſemper vel ſaltem frequēter īuenitur a principio pati difficultatē in talib⁹ actibus q̄ꝫ poſt frequētiā nō patitur. ¶ Et iſtud patꝫ precipue in his:qui cōuertūtur de mala vita ad bonā. Nā difficultatē:q̄ꝫ patiunt̄ a principio cōuerſionis nō patiunt̄ poſtea q̄n exercitati ſunt in operationib⁹ bōis. Maior ſil̄r ꝓbatur.q: ꝙ aliquis ſit aliter diſpoſitus q̄ꝫ ante ad operādū hoc eſt:aut per actū:aut per potētiā: aut per habitū nouiter acquiſitū. Nō primo modo.q: actus nō manet ſemper manēte ꝓmptitudine. Nec ſecundo modo.q: potētia manet ante ⁊ poſt:nec potentia ponit̄ intendi vel remitti. Relinquitur ergo ꝙ tertio modo:⁊ ſic habetur ꝓpoſitū. ¶ Ad minorē poſſet aliquis dicere:ꝙ lꝫ homo ſit aliter diſpoſitus ante frequētationem actuū.⁊ poſt:nō tñ hoc ꝓuenit ꝓpter frequētationē actuū:ſed accidit. ¶ Cōtra q: exercitiū actuū:aut facit aliquid ad hoc:aut nihil:ſi facit aliqđ habet̄ ꝓpoſitū.ſ.ꝙ talis habitus:vel diſpoſitio:vel eius intēſio acquiritur nō ſolū poſt frequētiā vel exercitiū taliū actuū:ſed etiā ꝓpter talem frequētiā vel exercitiū. Si dicatur ꝙ nihil facit. ¶ Cōtra.q: ſequeret̄:ꝙ talis diſpoſitio acq̄reret̄ ſine quocūq; exercitio actuū:ꝙ ē falſum.Et ſic ſequit̄:ꝙ tale exercitiū aliquid faciat: ⁊ ſic habetur ꝓpoſitū. ¶ Ad aliud ēt poſſet dici.ꝙ hō eſt aliter diſpoſitus ad operādū nūc q̄ꝫ prius:⁊ hoc ꝑ actū ipſum:⁊ qđ ille actus licꝫ nō maneat in ſe: manet tamē in virtute. ¶ Cōtra.q: nō dr̄ actus manere virtute ipſo trāſeunte ſm ſe: hoc nō pōt intelligi niſi q: aliquis effectus maneat.Et tunc quero vtrum talis effectus ſit actus alius vl̄ habitus.Si dicatur ꝙ act⁹ alius ab illo. ¶ Cōtra.q: ↄ̈ aliquē dormire poſt tale exercitiū: ⁊ tñ nullus talis actus manet:⁊ tñ manet ꝓmptitudo. Si autē dicat̄:ꝙ talis effectus eſt aliquis habitus:vel aliq̄ diſpoſitio alia ab actu hr̄ ꝓpoſitū.Et ſic pꝫ ad q̄ōnem. ¶ Ad primā ad primā partē negatiuā factā dōm:ꝙ ſicut in corpore q̄ōnis tactū eſt:nihil ꝓhibet preter habitum:cuius eſt principalr̄ inclinare ad actū virtutis quin poſſit eſſe aliqua diſpoſitio cooperans aliquo modo ad actū virtuoſum.Et ideo opꝫ ꝙ id:ꝙ generat̄ ex talibus actibus ſit habitus virtuoſus ſiue virtus: niſi nomē habitus virtuoſi extendat̄ ad oēm diſpoſitionē qualitercūq; facientē ad actū virtutis. Utrū autē id ꝙ ex talib⁹ actib⁹ generat̄ ſit hit⁹ virtuoſus:vel intēſio habitus preexiſtētis:vel aliqua alia diſpoſitio in ſequēti q̄ōne dicet̄. ¶ Ad ſcđm dōm:ꝙ habitudo q̄ꝫ habent aliqui de nouo cōuerſi:q̄ꝫ tñ nō habēt alij.vel eſt q: ꝙ habetur ab alijs per acquiſitionē pōt deus infundere. Et ſic nō ſequit̄ quin ex actib⁹ talib⁹ acquiratur cōiter aliquis habitus vel diſpoſitio:⁊ ideo nō ſequit̄ q̄ſiq; ex talibus actibus aliqua ꝓmptitudo. Sed ſequitur ꝙ aliq̄n ſit aliter in aliqbus. ¶ Ad tertium videt̄ poſſe dici ꝙ ꝓ tāto poſſet intelligi.q: creatura nihil hꝫ ꝙ nō habeat adeo:ſicut a ꝑma cauſa. ¶ Sed cōtra hoc eſt. q: idem eſt de quocūq; alio creato.Et forte ad hoc poſſet dici.qđ hoc dicit̄ ſpecial̄r de continentia ꝓpter difficultatem:vel melius pōt dici.qđ hoc intelligit̄ de actu continentie meritorio vite eterne:qui nō poteſt eē ſine charitate:que hr̄ per infuſionem a ſolo deo.ſiue cōtinentia ſit habitus acquiſitus:ſiue infuſus. ¶ Ad quartū dōm. ꝙ licet cum fide ſpe ⁊ charitate infundat̄ quicquid abſolute ſit neceſſariū ad ſalutē:nihil tamē ꝓhibet preter infuſionem iſtoꝝ acquiri aliquid faciens ad bene eē ſalutis.ſ.aliquā ꝓmptitudinē actuū meritorioꝝ.que quādoq; habet̄ a principio:q̄nq; nō. ¶ Ad quintū dicēdū. ꝙ ſicut ex vehementi cōuerſione ad bonū ſtatim quidā

efficiunꝰ perfecti:ita etiã ex vehemẽti conuerſione ad oppoſitũ virtutis tollitur ſtatim vel ſatis cito virtꝰ vel diſpoſitio acqſita cooperãs ad actũ virtutis: ⁊ ideo nõ ſequitur ex tali mutatione:ꝙ in talibꝰ aut non fuerunt habitus acquiſiti vel aliqua diſpoſitio acqſita. Probationes etiã facte ad aliã partẽ ꝓbabilr concludunt excepta ſcḋa. ¶ Ad ꝙ dõꝫ. ꝙ ſi ponatur:ꝙ ſi ex talibus actibus nõ acquiritur habitus virtuoſus nõ eſt ꝓpter imperfectionẽ actuũ.ſed qꝛ iam virtutes īſunt per infuſionem:ſicut etiã actus eliciti ab actu iaꝫ acquiſito nõ minus ſunt ꝑfecti q̃ꝫ ante acquiſitionẽ habitus: nec tñ per eos generanꝰ:qꝛ iam eſt acqſitus. Qõ. XVI.

AD ſecundum ſic ꝓceditur. Et arguiꝰ ꝙ ex talibus actibus acquiraꝰ habitꝰ virtuoſus.qꝛ in bono fidei ſunt alique virtutes acqſite.ſed tales v̄tutes acqrunꝰ ex actibꝰ:in qbus dirigit practica theoª ergo ⁊c̃.ꝓbatio maioris. qꝛ homini fideli nõ tolliꝰ id ꝙ ꝑtinet ad perfectionem nãlem hoīs cum gr̃a ſupponat nãm.ſed ad perfectioneꝫ ſupernaturalẽ hoīs pertinet habere aliquas virtutes acquiſitas. ergo ⁊c̃. Minor etiã ꝓbatur.qꝛ bonus fidelis oẽs actꝰ ſuos ordinat in deũ:ſicut in vltimũ finẽ ſupernãleꝫ: ſiue in vitã eternam.ſed tales actus ſunt: in qbus dirigit theoª practica.ergo ⁊c̃. ¶ P̃.virtutes morales fideliũ in q̃ꝝ actus dirigit theoª practica:aut hñr ꝑ infuſioneꝫ vel per acqſitionẽ.nõ p̃mo modo.Et ꝓbaꝰ dupliciter. Primo ſic.minꝰ ſufficiũt ſpes:fides:⁊ charitas ad ſalutis perfectionẽ q̃ꝫ lumẽ nãlis rõnis:⁊ amor boni ad ꝑfectionẽ nãlem.ſed lumie nãlis rõnis ⁊ amoris predicto modo cõferunꝰ alique virtutes morales. ergo nec cũ fide:ſpe:⁊ charitate īfunduntꝰ alique virtutes morales.ſed ſi infunderenꝰ deberẽt infundi cũ illis.ergo ⁊c̃. ¶ Scḋo.quia virtus tolliꝰ difficultatem in opere virtuoſo.ſed hñs fidẽ ⁊ charitatẽ qñqꝫ patitur difficultatem in oꝑe virtuoſo:ſicut pꝫ in nouiter conuerſis. ģ ⁊c̃. Si aũt ponaꝰ ꝙ virtutes morales:in quoꝝ actibꝰ dirigit theoª practica:habeanꝰ per acqſitionem:habeꝰ ꝓpoſitum.ſ.ꝙ acqrunꝰ ex actibus: in qbus dirigit theoª practica:⁊ qꝛ ex aliꝭ actibꝰ pertinẽtibꝰ ad theologiam praticã nõ poſſent generari. ¶ P̃.fideles hñt prudentiã acqſitam pertinẽteꝫ ad theologiã practicã.ergo habent virtutes morales acquiſitas ex actibꝰ:in qbus dirigit theoª practica.ↄ̃ña pꝫ.qꝛ ſicut prudentia ſe hꝫ ad intellectũ practicũ:ita virtus moralis ad affectũ. ꝓbatio antecedẽtis:qꝛ fideles aut nullã prudentiã hñt: aut habẽt infuſam:aut acqſitaꝫ: nõ eſt dicẽdum qȯ nullaꝫ alioquin nõ eſſent virtuoſi in moribꝰ: nec hñt etiã infuſaꝫ:qꝛ ſi haberẽt infuſaꝫ:illa īfunderenꝰ cũ fide ⁊ charitate:ſed nõ eſt ſic.nã fidelis adultus.ꝗ habuit fideꝫ ⁊ charitatẽ in baptiſmo qñqꝫ nõ hꝫ prudẽtiaꝫ infuſaꝫ ꝑtinentẽ ad theologiã:qꝛ qñqꝫ nõ hꝫ ſciaꝫ agendoꝝ a fidelibus.relinqtur ergo ꝙ hꝫ per acquiſitionẽ. et ſic hꝫ ꝓpoſitũ. ¶ Et cõfirmatur rõ.qꝛ ꝙ non habeꝰ per doctrinaꝫ habeꝰ per acquiſitionẽ.ſed prudẽtia fideliũ nõ habeꝰ per doctrinã:qꝛ fideles nõ habẽt ſciam agẽdoꝝ niſi doceanꝰ.ergo ⁊c̃. ¶ Si dicaꝰ ad hoc:ꝙ doctrina requiritur ꝓpter repꝛ̃ſentationeꝫ obiectoꝝ:licꝫ iam habitus habeatꝰ. ¶ Contra.qꝛ eodẽ modo poſſꝫ dici de quacũqꝫ ſcientia humana: qꝛ ꝓpoſitis ordinate obiectis: ſtatim apparet veritas in ſcientijs humanis: ⁊ ſic nr̃m adiſcere nõ eſſet niſi reminiſci:hꝫ qȯ improbat phꝰs ṗ poſterioꝝ. ¶ P̃.ad ꝓmpte eliciendũ actũ virtuoſum ſufficiunt potẽtia ⁊ habitus virtuoſi.ſed ad ꝓmpte eliciẽdum actũ virtuoſuꝫ:in quo dirigit theologia practica: requiriꝰ aliquis habitus acquiſitus:vt pꝫ ex precedẽti qõne.ergo ⁊c̃. ꝓbatio maioris.qꝛ ad eliciendũ ꝓmpte actũ virtuoſum ſufficit id ꝙ elicit:⁊ ꝙ facit ꝓmptitudinem in eliciẽdo.ſed potẽtia elicit:⁊ habitꝰ facit ꝓmptitudinẽ.ergo ⁊c̃. ¶ P̃.circa ſpeculabilia habeꝰ pter fidẽ habitus acquiſitꝰ:nõ quẽ hñt oẽs fideles:ſed exercitatus in ſtudio theoꝰ:ergo a ſimili in agibilibꝰ:in qbꝰ dirigit theologia practica oꝫ ponere aliquas virtutes acquiſitas. Cõtra virtutes:que habẽt elicere actꝰ:in quibus dirigit theologia practica:habenꝰ per infuſioneꝫ. ergo nõ acqrunꝰ ex actibus.ↄ̃ña pꝫ:qꝛ iſte habitus ꝗ habeꝰ per infuſionẽ.habeꝰ ante oẽm actum. ⁊ per ↄ̃ñs nõ acquiriꝰ ex actibꝰ. Antecedẽs ꝓbatur ſic. Primo qꝛ virtutes acquiſite nõ amittunꝰ per vnũ actũ malũ. ſed virtutes:que habẽt elicere actus virtuoſos meritorios vite eterne:quales ſunt actus: in qbus dirigit practica theologia:amittunꝰ per vnũ habituꝫ malum.ergo ⁊c̃. ¶ Et cõfirmatur rõ.qꝛ ſimplr malus ſm affectum nõ põt eſſe ſimplr virtuoſus:⁊ p̃cipue quãtuꝫ ad virtutes ↄuenientes fidelibꝰ: in quaꝝ actibus dirigit theologia practica.ſed carens charitate eſt ſimplr malus.ergo carens charitate nõ põt habere tales virtutes:ſed aliquis caret charitate per vnũ actũ malũ.ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo ꝓbatur idẽ añs ſic.qꝛ oẽs virtutes:que neceſſario hñr cũ charitate:habenꝰ per infuſionẽ:ſed virtutes:in q̃rũ actibus dirigit theologia practica ſunt hõ.ergo ⁊c̃. maior pꝫ.qꝛ charitas frequẽter habeꝰ ante exercitium cuiuſcũqꝫ actus:ī quo dirigit theologia practica: ſicut pꝫ in baptizatis nõ adultis:ſed ꝙ habeꝰ ante exercitium cuiuſcũqꝫ actus habeꝰ per infuſionẽ: qꝛ tale quid non põt haberi per acquiſitioneꝫ.ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris. qꝛ cũ charitate neceſſario habenꝰ oĩa.que ſunt neceſſaria ad actus:qui ſunt de neceſſitate ſalutis.ſed actꝰ virtutis:in quibus dirigit theologia practica pro loco ⁊ tẽpore ſunt de neceſſitate ſalutis.ergo ⁊c̃. ¶ Tertio probatur idẽ antecedẽs ſic.qꝛ a principio cõuerſionis inueniunꝰ nouiter cõuerſi prompti ad opera taliũ virtutuꝫ ſed hoc nõ eſſet niſi tales virtutes ſimul infunderenꝰ cũ charitate.ergo ⁊c̃. ¶ Quarto ad idẽ ſic.qꝛ inter mouens ⁊ motũ dꝫ eſſe ꝓportio.ſed inter vires vel potentias:qbus imperat fides:ſpes:charitas nõ eſſet debita ꝓportio:niſi eſſent informate aliqbus habitibꝰ ſupnaturalr infuſis.ergo ⁊c̃. Minorẽ ꝓbo duplr. Qꝛ ſicut imperans eſt ſupernãle:ita idꝰ cui imperatur dꝫ eſſe ſupnãle. Secũdo:qꝛ ſi vires obediẽtes dictis virtutibus theologicis nõ eſſent perfecte aliqbus habitibꝰ ſupernãliter infuſis ſequereꝰ ꝙ non reqrereꝰ alia ꝓportio inter tales vires:⁊ imperãs nãle.ſ.lumen nãle rõnis cũ amore naturali boni.⁊ inter vires tales:⁊ imperans ſupnãle.ſ.fidẽ:⁊ charitatẽ:ꝙ eſt incõueniẽs. ¶ Si dicatur ad oĩa iſta.ꝙ per actus virtutũ infuſarũ acqrunꝰ qdã habitꝰ virtuoſi alij ab infuſis. ¶ Cõtra.qꝛ illi alij habitꝰ aut eſſent eiuſdem ſpẽi:cũ infuſis:aut nõ:ſi ſic.ergo diuerſi habitus eiuſdẽ ſpẽi eẽnt in eodẽ ſubõ ⁊ habitꝰ īfuſi ⁊ acqſiti eẽnt eiuſdẽ ſpẽi.ſi nõ:ergo habitꝰ acquiſiti nõ elicerẽt ſimiles actus eis ex quibus acquirentur:que oĩa ſunt incõuenientia.

Reſpondeo ad euidentiã iſtius qõis. Primo recitande ſunt diuerſe opiniones de cã virtutũ moraliũ:que cõueniunt fidelibus. Secũdo videndum eſt.quid ſequitur ad quãlibꝫ illaꝝ opionum. Et ex his reſpõdendũ eſt vltimo ad qõnem.

Quantum ad primuꝫ ſciendum eſt:ꝙ ſanctus Thomas.⁊ qdaꝫ alij ponũt ꝙ vir

tutes morales cõpetentes fidelib⁹ infundunt̃ cũ charitate ⁊ amittunt̃ amiſſa charitate. Et ſpẽ differunt a virtutib⁹ acquiſitis: quas homo põt acquirere ex puris naturalibus. Alij autẽ nullũ habitũ vie ponunt infuſuȝ: niſi fidẽ: ſpeȝ: ⁊ charitatẽ: ⁊.7. dona ſpũs.ſ. virtutes aũt morales: puta fortitudinẽ: tẽperantiã: ⁊ ꝯſimiles virtutes dicunt acquiri ex actibus: ita ꝙ ſicut ex cognitione veri ⁊ amore boni nobis nãliter inditis mediantib⁹ actibus deductis acqrũtur v̾tutes morales poſſibiles acquiri ex puris naturalib⁹: ita ꝙ ex fide: ſpe: ⁊ charitate: mediãtibus actib⁹ deductis ex his acquirunt̃ virtutes morales cõpetẽtes fidelibus. Et hi ſubdiuidunt̃. nam qdam ponunt tales virtutes acquiſitas a fidelibus eẽ eiuſdẽ ſpẽi cũ v̾tutib⁹ acquiſitis a pħis nõ habẽtib⁹ fidem. alij ponunt virtutes acquiſitas a fidelibus in voluntate fidei: ſpei: ⁊ charitatis eſſe alterius ſpeciei a virtutibus moralibus acquiſitis a non fidelibus virtute luminis naturalis rõnis: ⁊ amore naturalis boni: et ſic ſunt tres opiones in vniuerſo. ¶ Nã vna eſt. que ponit virtutes morales correſpõdentes fidei: ſpei: ⁊ charitati: haberi ſolũ per infuſioneȝ: et ꝙ tales virtutes differũt ſpẽ a virtutibus correſpõdentib⁹ nãli lumini rationis. ¶ Secunda ponit: ꝙ virtutes morales correſpondentes fidei: ſpei: ⁊ charitati habentur per acquiſitionem ⁊ differunt ſpecie a virtutibus correſpondetibus lumini naturali rationis. ¶ Tertia ponit: ꝙ virtutes correſpondentes: fidei: ſpei: ⁊ charitati: ⁊ correſpõdentes naturali lumini rõnis ſunt eiuſdeȝ ſpẽi: ⁊ acquirunt̃ cõiter ex actibus: licȝ virtute diuina poſſint per infuſionẽ haberi: ſicut etiaȝ põt fieri imediate a deo qcqd fit mediantibus ſcđis agentibus. Et ſic pȝ ad primuȝ.

Secundũ principale. ¶ Ex hoc pȝ aliqualiter ad ſcđm quantũ pertinet ad qõneȝ pñtẽ. Qr ſcḋm tertiã opinionẽ planum eſt: ꝙ ex actibus in qbus dirigit theologia practica acqrunt̃ omnes alie a theologicis virtutib⁹.ſ. fide: ſpe: ⁊ charitate: qr vt patȝ ex dictis ſcḋm eãdeȝ opinionẽ: eadẽ ſpẽ ſunt virtutes correſpondẽtes fidei: ſpei: ⁊ charitati: ⁊ cõſimilr acquiruntur etiã correſpõdẽtes lumini rõnis: ⁊ cõſimiliter act⁹ Sed actus in qbus dirigit theologia practica ſunt act⁹ virtutũ correſpondentiũ: fidei: ſpei: ⁊ charitati. ergo ex talibus actib⁹ acqruntur predicte v̾tutes. ¶ Et ſi obijciatur cõtra iſtos: ꝙ nõ videt̃ quõ virtutes: que poſſũt acquiri ex puris nãlibus eliciant actus meritorios vite eterne. ¶ Reſpõdent ꝙ imo qr per charitatẽ: que eſt virtus ſupernãlis ordinant̃ actus eoꝝ in finem ſupernaturalẽ: ſicut motus manus vel pedis: qui põt haberi ex puris nãlibus. ¶ Quantũ ad tertiam opinionem planũ eſt: ꝙ virtutes alique generant̃ ex actibus: in qbus dirigit theologia practica.ſ. virtutes correſpondentes: fidei: ſpei: ⁊ charitati. Nam hoc expreſſe ponit: ſed vtruȝ ex eiſdẽ actibus: in qbus dirigit theologia practica acqratur vtrũq; genus virtutũ.ſ. virtutes correſpõdentes fidei: ſpei: ⁊ charitati: ⁊ virtutes poſſibiles acqri ex puris nãlibus. Manet dubiũ: qr videri poſſet alicui: ꝙ licȝ ex actibus pure nãlibus nõ poſſint generari virtutes correſpõdentes fidei: ſpei: ⁊ charitati: tamẽ nõ videtur ſequi ex hoc: qn ex actibus correſpõdentib⁹ fidei: ſpei: ⁊ charitati poſſint generari virtutes poſſibiles acquiri ex puris nãlibus: qr nõ ſeqtur ꝙ ſi actus min⁹ perfecti nõ poſſunt generare actũ magis perfectum: ꝙ nõ poſſint generare actũ minus perfectũ. ¶ Quantuȝ etiaȝ ad tertiã opinionẽ eſt ſatis planũ: qḋ ex actib⁹: in quib⁹ dirigit theologia practica nõ generat̃ virtus moralis correſpõdens fidei. ſpei: ⁊ charitati: ſaltẽ quantuȝ ad eſſentiã virtutis taliſq; qr ponit eaȝ eẽ per infuſionẽ.

¶ Sed de hoc eſt dubiũ. vtrũ per actus talium virtutuȝ infuſarum poſſit acquiri virtus moralis ſimilis poſſibili acquiri ex puris nãlibus: vel ſaltez virtus infuſa intendatur: vel poſſit habere exercitiũ taliũ actuũ: vel qualẽcũq; cõplementũ. Et videt̃ difficultas qõnis ſtare in hoc quantũ ad illam tertiã opinioneȝ: qr ſi ponat̃ ꝙ aliqua virtus acquiratur ex talib⁹ actibus: in quibus theologia practica dirigit: cũ tales actus ſint meritorij vite eterne: ⁊ habitus acquiſiti eliciãt act⁹ ſimiles his ex qbus generant̃: ſeqtur ꝙ actus eliciti a talibus habitibus acquiſitis ſint actus meritorij vite eterne. Et hoc eſt cõtra tertiã opinionẽ.ſ. ꝙ habitus qui eliciũt actus meritorios vite eterne ſunt tñ per iſuſionẽ. ¶ Si autez dicatur: ꝙ nullus habitus generetur ex talib⁹ actibus. videtur ẽt contra experiẽtiaȝ: qr homo exercitatus in talibus videt̃ habere aliquã ꝓmptitudinẽ eliciẽdi tales act⁹: quã nõ habuit pri⁹: ⁊ talis ꝓmptitudo manet poſt peccatũ mortale: quo veniẽte nõ manent habitus infuſi. ¶ Quantũ ad tertiũ principale.ſ. quid tenẽdum ſit de qõne ꝓpoſita ꝙ̃ ad nũc occurrit pono quatuor cõcluſiones. Tertiũ principale. ¶ Prima eſt. ꝙ ſcḋm illaȝ tertiã opioneȝ: que eſt ſancti Thome. et quã volo ꝓſequi. Dicẽdũ ꝙ ex talibus actib⁹ nõ generatur habitus aliquis v̾tuoſus ſaltẽ quantũ ad id: ꝙ eſt ꝑncipale in habitu virtuoſo: qr iſte habitus virtuoſus: aut eſſet habitus elicitiu⁹ actus meritorij vite eterne: aut alius: non ꝑmo modo qr ſcḋm iſtam opinionẽ tertiã.ſ. ſcĩ Thome tales habit⁹ habẽtur per ſolã infuſionẽ: nec ſcḋo modo: qr habitus acquiſiti eliciunt actus ſimiles illis: ex qbus acqrũtur ſed nullus habitus acquiſitus ſcḋm ſanctuȝ Thomã elicit actũ meritoriũ vite eterne. ergo nullus habitus acqritur ex actibus meritorijs vite eterne: nec per ꝯñs ex actib⁹: in qbus dirigit theologia practica. ¶ Secunda cõcluſio eſt: qḋ ex talib⁹ habitus: quoꝝ actus ſunt meritorij vite eterne nõ intẽdunt̃: ſicut ex cauſa effectiua: qr nulla cã creata poteſt attingere ſicut cã effectiua ad id ꝙ per infuſionem habetur modo quo accipimus hic infuſionem.ſ. ꝓductiõem: que eſt a ſolo deo: nullo creato agẽte. Qḋ dico: qr infuſio dicatur quecũq; ꝓductio ſupernãlis bene ad aliquod tale poſſet aliqḋ creatum inſtrumentalr̃ cooperari: ſicut alias de charitate dictũ eſt. Sed tales habitus ꝓponũtur in iſto eſſe per infuſionem ſcḋm ſcm̃ Thomã. ergo ⁊c̃. Poſſunt tñ tales actus ꝑ modũ diſpõis diue meritorie facere ad infuſionẽ talium habituuȝ. Nã per actus meritorios vite eterne poſſumus mereri augmẽtuȝ habituũ eliciti uoꝝ actuũ meritorioꝝ vite eterne: ſicut de charitate pȝ. Et eadez rõne de alijs habitib⁹ infuſis elicitiuis actuũ meritorioꝝ vite eterne. ¶ Tertia cõcluſio eſt: ꝙ ad ſaluãdũ experimẽta videtur ꝙ oporteat ponere aliquos habitus ſiue aliquas diſpõẽs habituales manẽtes in abſentia actuũ ãnexas ⁊ cooperãtes ꝑdictis habitib⁹ infuſis qui generarent̃ ex talib⁹ actib⁹: qr experimẽto apparet ꝙ homo exercitatus in talib⁹ actib⁹ ꝓmptior eſt ad ſimiles actus taȝ ex parte intellectus ꝙ̃ ex parte affect⁹: ꝙ̃ ante exercitiũ: ꝙ quidẽ poteſt eſſe: vel qr alique diſpoſitiões generãtur in organis: ſiue in potẽtijs: per ꝙ̃s reddunt̃ magis habiles ad obediendũ imperio voluntatis: vel ad eliciẽdũ ꝓmpte vna cũ ipſa virtute actum virtutis: ſicut quodãmodo qñ vna virtus actũ alteri⁹ virtutis: cui⁹ actus imperatur: imo potẽtia in qua eſt virtus ꝓmptior efficit̃ ad obediẽdum imperio volũtatis operãtis per virtutẽ: cuius actus imperatur: nec refert quãtũ ad hoc: vtrũ illa diſpoſitio ſe habeat vt cooperans circa eãdeȝ potẽtiã ad eliciendũ actuȝ: ſiue vt cui⁹.

actus imperatꝰ. ¶ Quarta cóclusio eſt. q̄ hō habens
tales habitus infuſos ꝓ tpe:quo nō exercet actus coꝝ
pōt etiā exercere actus boni honeſti:q̄ ex puris nālibꝰ
pōt haberi:ꝛ acq̄rere virtutes poſſibiles haberi ex pu-
ris nālibus reſpectu talis boni poſſibilis nālis: q2 non
opꝫ q̄ habēs charitatē ſemper referat actu q̄cq̄d agit
in deū: vt i finē ſupnālē:imo pōt agere multa pp finē
nālē:qui eſt vel cōtēplatio virtutis poſſibilis haberi
ex puris nālibꝰ: vl eſt honeſtas ꝛ decētia:q̄ nāliter hō
dꝫ habere in moꝝibꝰ:ſꝫ ſic agēdo pōt hō acq̄rere virtu-
tes poſſibiles haberi ex nālibꝰ puris. ergo ꝛc. maioꝛ pꝫ.
q2 nō oꝫ q̄ vtēs potētijs nālibꝰ ſemp actu referat actū
earū in finē ſupernālē. minoꝛ etiā pꝫ. q2 actus exerci-
tij ꝓpter bonū ꝛ finē nālem ſunt generatiui virtutum
poſſibiliū hēri ex puris nālibꝰ: q2 talis habitꝰ nō minꝰ
videtꝰ poſſe cooperari hitui īfuſo ad actum meritoriū
vite eterne:q̄ q̄cūq̄ alia diſpō. g̃ ꝛc. ¶ Secūdo q2 ōis
fidelis ſemper refert actu vel habitu quicq̄d agit in fi-
nem ſupernālē:ſed id q̄ ſic refertur eſt meritoriū vite
eterne actu vel ſaltē habitu. ergo ꝛc. ¶ Tertio q2 fide-
lis aut pōt talibꝰ poſſibilibꝰ acquiri ex puris nālibꝰ vti
ad merendū vitā eternā:aut nō: ſi ſic: ergo ſuperfluū
eſt ponere actus infuſos:q2 fideli ſufficit habere illa: q̄-
bus pōt mereri vitā eternā. Si nō:ergo in ipſo fideli ē
aliq̄uod principiū cooperatiuū nō ordinabile in vitā
eternā:q̄ eſt incōueniēs. ¶ Ad primū iſtoꝝ dōm:q̄ licꝫ
preter virtutē acq̄rantꝰ alique diſpōnes in oꝛganis vel
potentijs cooperātes virtuti vel ad facilius operādum
vel ad abſolute operādū:ꝛ ſint diſpōnes bone ꝛ lauda-
biles non tñ dꝛ virtus niſi ille habitus:ex quo pꝛincipa-
liter ex parte operantis actus hꝫ eſſe: virtuoſus ſit. Qḋ
ideo dico ꝓpter hoc:q̄ actus etiam hꝫ ex parte obiecti
pꝛincipalis operabilis:q̄ eſt bonū in oꝛdine ad bonū
exercetur q̄ ſit virtuoſus. Et q2 ex actibus meritoꝛijs
vite eterne nō pōt generari aliquis habitus:ex quo ex
parte operātis actus habeat p̄ncipalr q̄ ſit virtuoſus
qualicunq̄ virtute:ideo ille diſpōnes:que generantꝰ ex
actibus meritoꝛijs vite eterne:accipiēdo actū merito-
rium eſſentialr modo quo exponetꝰ infra nō ſunt virtu-
tes vel ſupernāles:q2 tales ſunt infuſe:vel naturalr ac-
quiſibiles:q2 habitus virtuoſi acq̄ſiti:ſicut dictū eſt.
tales actus eliciunt quales ſunt illi:ex q̄bus generātur:
virtutes aūt nāliter acq̄ſibiles nō poſſunt elicere actꝰ
meritoꝛios vite eterne:ꝛ ideo licꝫ ex actibꝰ meritoꝛijs vi-
te eterne poſſit acquiri diſpoſitio cooperās virtuti: nō
tñ virtus q̄cūq̄ ꝓpter cām p̄dictā. ¶ Ad ſcōm dōꝫ:q̄
fidelē habētē charitatē referre habitu oēm actū ſuū
in finem ſupernālē pōt intelligi dupl̄r. Uno modo q̄
eſt ſic diſpoſitus q̄ hꝫ ꝓmptitudinē referēdi: ſi ſit refe-
ribile id:q̄ agit ſi actu aduerteret. Et ſic vl̄r videtꝰ:q̄ fi-
deles habitu oīa referāt in deū:ſicut in finē ſupernālē
dum modo ſint referibilia. Qḋ dico ꝓpter peccata ve-
nialia. ¶ Scdo modo p̄t intelligi:q2. ſ. nihil agit: q̄ nō
ſit referibile in deū:ꝛ hoc nō opꝫ:q2 tunc nullus habēs
charitatē poſſet peccare venialr manēte charitate. q2
nullū peccatū veniale eſt referibile in deū. ¶ Tertio
modo pōt intelligi:q2 habēs charitatē oīa habitu refe-
rat in deū:q2. ſ. ſic habitu diſpoſitus eſt: q̄ nullo modo
velit facere id:per qḋ tolleretꝰ oꝛdo eius:vel referibili-
tas in deū:q̄ eſt dicere:q̄ nullo modo faceret peccatū
moꝛtale:per qḋ tollitꝰ finis:ꝛ referibilitas in ipſum. Et
ſic habēs charitatē refert oīa habitu in deū:ꝛ ſic nō oꝫ
q̄ q̄cq̄d agit fidelis ſit referibile in deū: ꝛ ſi ſit referibi-
le nō opꝫ:q̄ hoc ſit ſemper: vt meritoriū vite eterne eſ-
ſentialr. ſed ſufficit q̄ imperatiue:ſicut patebit dicēdo
ad tertiū. Iſto modo acquiſiti habitus non ſolum ſunt
meritoꝝ vite eterne:ſꝫ etiā motꝰ pedis ꝛ manꝰ. ¶ Ad
tertium dōm. q̄ aliquis actus pōt eſſe meritoꝛius vite
eterne dupl̄r. Uno modo eſſentialr ꝛ de cōdigno: quā-
do. ſ. actus hꝫ ex nā ſua:q̄ ſit tanti valoꝛis: ꝛ nō ex actu
aliquo imperāte:ꝛ iſto modo actus charitatis eſt meri-
toꝛius vite eterne:ꝛ etiā ſm aliquos actus virtutū mo-
raliū infuſaꝝ:ſꝫ ſm alios ſolus actꝰ charitatis ē iſto mō
meritoꝛiꝰ vite eterne. ¶ Alio mō dꝛ aliq̄d eſſe merito-
riū vite eterne. ſ. īperatiue:q2. ſ. īperatꝰ ab actu:q̄ eſt eēn-
tialr meritoꝛius vite eterne. ꝛ hꝫ ab eo valoꝛē. ¶ Pri-
mo modo actus habituū nāliter acquiſibiliū non ſunt
meritoꝝ vite eterne: ſed ſecundo modo. meritoꝛium
aūt vite eterne ſcdo modo nō ſufficit niſi ſuppoſito me-
ritoꝛio p̄mo mō. ¶ Et ſi dicatꝰ cōtra hoc:q̄ vt q̄daꝫ po-
nunt ſolus actus charitatis eſt p̄mo modo meritoꝛius
vite eterne:ꝛ nō actus virtutū moꝛaliū:qui ſunt meri-
toꝝ imperatiue tñ:ad q̄ ſufficiunt virtutes acq̄ſite ēt
ex puris nālibus. ꝛ ſic nō opꝫ ponere virtutes moꝛales
infuſas. ¶ Dicēdū q̄ imo:q2 ſm aliquos nō ſolū ama-
re deū in ſe:q̄ eſt actus elicitus charitatis eſt meritoꝛiꝰ
vite eterne:ſed etiā appetere abſtinere ꝓpter deū: q̄
pertinet ad tēperantiā:ꝛ ſimile eſt de actibus aliorum
virtutū moꝛaliū. Uel dico:q̄ ſolus actus charitatis eſt
meritoꝛius vite eterne eſſentialr:tum q2 appetitꝰ ſenſi-
tiuus:in quo ponūtur virtutes moꝛales ſm quoſdam:
vel intellectus:in quo ponuntur p̄dicte v̄tutes ſm ali-
quos nō ita obedit ad meritū imperio charitatis ꝛ rō-
nis ſicut mēbꝛa ad motū:imo hꝫ quandā difficultateꝫ
ad hoc:ad q̄ tollēdaꝫ perfecte opꝫ ponere habitū pro-
poꝛtionatum imperio charitatis:ad q̄ vt videtur qui-
buſdā nō ſufficit habitus acquiſitus:ꝛ ſi actus vtriuſq̄
virtutis. ſ. infuſe ꝛ acquiſite poſſit eſſe ſimul:vel ſit me-
ritoꝛius vite eterne imperatiue tñ actus virtutis infu-
ſe habꝫ p̄ncipaliter reſpectu imperij charitatis ꝛ actus
habituū acquiſitoꝝ ſcdario:ſicut ſe hꝫ motus mēbꝛoꝝ
ꝛ actus virtutū acquiſitaꝝ. Et ſic patꝫ ad queſtionem.

Ad primum ergo in oppoſitū dōꝫ: q̄ nō opꝫ
q̄ minoꝛ ſit vera. Ad ꝓbationē
dicendū:q̄ nō oꝫ q̄ fidelis ſemper actu oꝛdinet in deū
ſicut in finē ſupernālem q̄cq̄d agit:imo multa agit pp
honeſtatē humanā:que nō actu oꝛdinātur in deū:ſicut
dictū eſt. Sꝫ verū eſt q̄ nihil agit q̄ deuiet ſimpl̄r ab h
ꝛ iſta oꝛdinat in deū q̄liq̄ actu:ſicut ſunt illa:q̄ ſecūda-
rio ſunt in talem finē oꝛdinabilia. ſed actus virtutū in-
fuſaꝝ ſunt oꝛdinabiles aliter: vt oſtēſum eſt. ¶ Ad 2m
dōm:q̄ virtutes moꝛales:in quarū actibus dirigit pra-
ctica ſunt per infuſionē. ¶ Ad primū aūt q̄ dꝛ contra
hoc. Dōm q̄ licꝫ fides:ſpes:ꝛ charitas ſint maioꝛis ſuffi-
ciētie reſpectu viriū inferioꝝ q̄ lumen rōnis ꝛ amoꝛ
nālis boni:tñ vires inferioꝛes nō ſunt nāliter diſpoſi-
te reſpectu īperij dictaꝝ virtutū:ꝛ ſic requiritur ī viri-
bus obediētibꝰ dictis virtutibꝰ aliqua diſpoſitio ſuper-
nālis nō ꝓpter inſufficiētiaꝫ illarū virtutū imperātiū:
ſed ꝓpter inſufficiētiaꝫ viriū obedientiū eis. talis autē
inſufficiētia nō eſt in viribꝰ obediētibꝰ rōni nāli ī oꝛdie
ad īperiū ipſiꝰ rōnis nālis:q2 vires obediētes rōni nāli
ꝓpoꝛtionate ſunt tā īperio nālis rōnis q̄ īperio dicta-
rū virtutū ſupernāliū. ¶ Ad ſcōm:q̄ adducitꝰ ad idē
dōꝫ:q̄ ſicͭ in adamāte per ferꝝ ē īclinatio ꝛ motus ad
ſuperius:ꝛ cū hoc ſtat grauitas inclinās ad oppoſitum
licꝫ non ſunt motus oppoſiti:ita etiā in nouiter conuer-
ſis pōt eſſe in appetitu inclinatio ſupernālis virtutis ad
actū virtuoſum:ꝛ inclinatio fomitis ad oppoſitum:ꝛ licꝫ
tollat difficultatē:que poſſet eſſe ex defectu inclinatio-

nis ad ſuperius.ſ.in deū nō tollit difficultatem ex toto ꝙ̄ facit inclinatio fomitis. ❡ Ad tertiū dōm: ꝙ fideles habent prudentiā infuſā: ꝛ tn̄ regrunt doctrinā ꝓpter repñtationē obiectoꝝ: ſicut etiā hn̄s habitū acquiſitū indiget pñtia obiectoꝝ ad actū intelligēdi: nec tn̄ ſeq̄tur ꝙ nō habeat habitū. ❡ Sed in hoc differt inter habituꝫ ſciētie acquiſitū ꝛ habitū infuſum: ꝙ hn̄s habitū prudentie acquiſitū: quē ex actibus acquiſiuit ex eiſdē actibus ex q̄bus acquiſiuit habitum: per quē recte iudicat de agendis: acquiſiuit etiaꝫ preſentiam obiectorū: ꝛ retinet habitualiter: ꝛ experitur aliquo modo ex hoc ſe acquiſiuiſſe talē habitū: nō ſic autē pōt haberi experientiā de habitu infuſo: qui infundit̄ ſine experiētia nr̄oꝝ actuū: licꝫ aliquo modo in ipſo iudicio agēdoꝝ fideles experiātur q̄ſiꝫ ex aliquo inſtinctu ſe moueri ad tale iudiciū iuxta id. Unctio vos docebit de oib⁹. ❡ Ad id autē ꝙ dr̄ cōtra hoc dōm: ꝙ preter preſentationē obiectoꝝ ꝛ retētionē habitualem eoꝝ eſt vel in habitu prudētie: vel quocūq; habitu ſciētifico iudiciū de pñtatis. Et habitus prudētie: q̄ ad hoc eſt per infuſionē: lꝫ preſentatio obiectoꝝ pñtatoꝝ: ꝛ retētio eoꝝ habitualiſ ſit ꝑ acquiſitionē: nec ſimile eſt de alijs ſciētijs: in q̄b⁹ preſentatio obiectoꝝ ꝛ iudiciū de pñtatis hētur per acquiſitionē.ſ.cōferendo diuerſa adinuicē: ꝛ ex tali collatiōe iudiciū acquirēdo. Et de prudentia theologia: que alterū tm̄ hꝫ per acquiſitionē.ſ.preſentationē obiectoꝝ: vl̄ eorūdeꝫ preſentatoꝝ retentionē. ❡ Ad quartū dōꝫ: ꝙ ſicut in ſpeculabilib⁹ eſt aliquis habitus acquiſitus in ſtudio explicās ea: que fide tenemus: ꝛ docēs ea tenere vel defendere ꝛ adducere perſuaſiōes aliq̄s ad ea: ita etiaꝫ in agibilib⁹ fideliū pōt eſſe aliquis habitus acquiſitus talis ꝑncipalis autē habitus: a quo principalr̄ eſt iudiciū in talibus eſt per infuſionē: ne autē tollatur ſtudiū exercitiū inq̄ſitionis tenēdo alterā partē tm̄. ❡ Ad rationē factā ad alterā partē poſſet dici negādo minorem. ❡ Ad primā ꝓbationē poſſet dici ſm̄ alios: ꝙ actus meritorius vite eterne eſſentialr̄ nec habit⁹ poteſt manere ſine charitate: ſed habitus cuius eſt actus meritorius vite eterne iperatiue ſine charitate poteſt manere: ſicut pꝫ de fide: cui⁹ act⁹ impat⁹ ē a charitate meritoꝝ⁹ vite eterne: tn̄ pt̄ manere ſine charitate. ❡ Ad cōfirmationē dōꝫ: ꝙ carens charitate eſt malus ſimplr̄. ꝛ accipitur vt diſtinctū cōtra ſm̄ quid vel abſolute: quia abſolute malus eſt carēs charitate nec tn̄ eſt ſic malus ſimplr̄ ꝓut accipitur ſimplr̄ ꝓ vlr̄.q.carēs omni habitu laudabili. Nam fides ꝛ ſpes poſſunt remanere ſine charitate: ꝛ ſilr̄ virtutes infuſe: lꝫ tunc actus eaꝝ nō meritoꝝ vite eterne: ſicut eſt de fide informi. ❡ Ad ſcḋꝫ principale dōm: ꝙ cū fide ꝛ charitate infundunt̄ oīa q̄ ſunt de neceſſitate ſalutis: ſed nō oia que faciunt ad bene eſſe ſalutis. Nunc aūt ſꝫ illos virtutes morales ſemper habere nō eſt de neceſſitate ſalutis: ſed faciūt ad bene eſſe: q2 faciunt poſtq̄ ſunt acquiſite ꝓmptitudinem in actu meritorio: ſine qua tn̄ ꝓmptitudine actus meritorius ꝛ ſalus poſſunt eſſe. ❡ Ad tertiū dōm: ꝙ ſicut in alia q̄ōne dictuꝫ eſt: ꝓmptitudo q̄ noviter conuerſi habēt in actibus meritorijs pōt ꝓuenire ex alijs cauſis q̄ ex virtutib⁹ moralibus: ꝛ ideo ex tali ꝓmptitudine nō pōt cōcludi talis infuſio. ❡ Ad quartū dōm: ꝙ adhuc nō poſitis talibus virtutib⁹ eſſet ꝓportio inter virtutes theologicas: ꝛ vires q̄bus imperant: nec opꝫ ꝙ ſi imperās eſt ſupernāle: ꝙ imperatū habeat aliquid ſupnaturale: q2 diceret̄ ꝙ vires inferiores in puris nālib⁹ obedirēt fidei ꝛ charitati. ſicut ꝛ manus ꝛ pes. Nec eſt incōueniēs ꝙ idem diuerſis motorib⁹ ꝛ per ideꝫ ſit ꝓportionatū: ita ꝙ per ſolū illud: per ꝙ eſt ꝓportionatū īferiori motori pōt moueri a ſuperiori motore: licꝫ ecōuerſo non ſequeretur. q2 licꝫ ſequatur ꝓbabilr̄: q̄d ꝙ poteſt moueri ab inferiori pōt moueri a ſuperiori nō tn̄ ecōuerſo. Rīo aūt que datur in fine omniuꝫ ad ꝑmiſſa nō valꝫ: ꝛ ſufficienter improbat̄. Qō. XVII.

AD tertium ſic proceditur. Et arguitur: ꝙ habitus acquiſitus ex actibus: in q̄bus dirigit theologia practica ſit ſupnālis: q2 habitus acquiſitus ex ſupnaturalibus actibus eſt ſupernaturalis. ſed talis habitus eſt huiuſmodi. ergo ꝛc̄. maior ſupponitur. ꝓbatio minoris. q2 actus in q̄bus dirigit theologia practica ſunt meritoꝝ vite eterne. ſed actus meritoꝝ vite eterne ſunt ſupnaturales: alioquin ex puris naturalib⁹ poſſemus mereri vitam eternam.

Contra id cui reſpōdet potētia paſſiua ꝛ potētia actiua in natura humana eſt nāle homini. ſed talis habitus: immo oīs habitus humanus eſt hōi vt ꝓbabo. ergo ꝛc̄. ꝓbatio minoris. ❡ Et primo quantū ad potētiam paſſiuaꝫ: q2 potētia paſſiua: in qua recipitur talis habitus: vt eſt potentia naturalis hoīs: aut eſt nālis: aut ſupernālis: ſi nālis habetur ꝓpoſitū: ſi ſupernaturalis: tunc illa potētia ſupnaturalis eſt in hoīe ſicut in ſubiecto: aut ergo mediāte alia potentia ſupernaturali: aut nō: ſi ſic: quaeret̄ de illa: ꝛ ibit in infinitum. Si nō: ergo illa potētia: quā tu dicis ſupernālem eſt in homine ſicut in ſubiecto mediāte receptiuo nāli: ꝛ qua rōne ponitur h̄ in ſcḋo vel in 3º eadem rōne in primo. ❡ Et h̄ ꝓbatur quantū ad potentiā actiuā: q2 cuilꝫ potentie paſſiue nāli correſpōdet potētia actiua nālis.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis. Primo diſtinguendū eſt de nā. Scḋo de ſupernaturali. Tertio ad q̄ōnem. Nā tripl̄r dr̄

Quantum ad primū eſt ſciendū: q̄ nā tripliciter dr̄. Uno modo ꝓ omni eſſentia: ſicut dicim⁹ nāꝫ humanā: vel diuinā naturā albedinis ꝛ ſic de alijs. ❡ Secūdo modo dicitur nā pñcipiuꝫ motus ꝛ quietis in eo i quo eſt per ſe: ꝛ nō ſꝫ accidēs: ſicut diffinitur a phō 2º phyſicoꝝ. ꝛ ſic nā dr̄ vel forma vel mā reꝝ naturaliū habentiū in ſe principiū motus ꝛ generis. ❡ Tertio mō dr̄ nature principiū ꝓductiuū naſcētium.ſ.viuoꝝ: quorū ꝓductio ꝓprie dr̄ natiuitas. 2. ca. 3.

Quantum ad ſcḋm ſciēdum eſt: ꝙ cum ſupnāle importet aliquid eſſe ſupnāꝫ ſiue excedere naturā. Iſte exceſſus duplr̄ poteſt intelligi.ſ. vel ſm̄ nobilitatem eſſendi. vt ſit ſenſus: ꝙ eſt nobilior forma q̄ forme naturales: vel ſm̄ cāſalitatem: vt ſit ſenſus: ꝙ excedit cauſalitatē virtutū actiuaꝝ ꝛ paſſiuaruꝫ rerū naturaliū: ſiue virtutū inditaꝝ rebus naturalib⁹.

Quantum ad tertiū his premiſſis accedendū eſt ad ſolutionem q̄ōnis. Accipiēdo ergo naturā primo modo intelligitur ſupnaturale primo modo: ꝛ iſto modo nihil eſt ſupnaturale ſimpliciter: q2 eſſe ſupernāle iſto modo nihil aliud eſt q̄ ſupereminere in nobilitate oī eſſentie: ꝙ eſt impoīe: q2 ſequeretur: ꝙ idem ſupereminerent ſibiipſi: q2 ꝙ ſupereminet omni ſupeminet ſibi: ſi ipſuꝫ eſt aliquid: iſte autē modus nature vel ſupnālitatis nō ptinet ad ꝓpoſitū. Si aūt accipiat̄ natura ſcḋo modo.ſ.mā ꝛ forma rerū mobiliuꝫ ꝛ trāſmutabiliuꝫ. adhuc ſic ſtricte accipiēdo nō ſufficeret ad ꝓpoſituꝫ: q2 ea que pertinēt ad intellectuꝫ ꝛ voluntatē ſunt extra naturā ſic dictam: ſed accipiēdo naturā magis large ꝓ omni virtute naturaliter indita creaturis

ita ꝙ id dicaẽ ſupernãle:accipiẽdo ſupnãle ſcdo modo ſcȝ ſm exceſſum cãlitatis:ideo ſm ꝙ excedit cauſalitatẽ virtutũ rebus naturalibꝰ inditũ: ſic intelligitur qȯ noſtra. Utrũ.ſ.talis:de quo loquimur:excedat cauſalitatẽ virtutũ naturaliter rebus inditam:vel ſimpliciter:vel quo ad hoiem ſimplr.ſi.ſ.excedit oẽm virtutẽ naturalr inditã cuiuſcunq; rei quo ad hoiem:ꝛ in ſtatu iſto:ſi.ſ.excedit virtutes nãliter inditas homini:ꝛ alijs rebus:a qbꝰ naturalr ſm pñtez ſtatũ moueẽ homo ad perfectioneȝ ſuaȝ:ꝛ iſto modo ſpecialiter eſt dubitatio pñens. ❡ Ad qȯ dico:ꝙ iſtud adhuc dupliciter poteſt intelligi.ſ.actiue ꝛ paſſiue:actiue quia.ſ. excedit virtutes actiuas:paſſiue qꝛ.ſ.excedit vꝛtutes paſſiuaſ. ❡ Adhuc actiue:qꝛ aliquid poteſt dici excedere actiue virtutes actiuas inditas naturaliter rebus dupliciter. Uno modo:ꝙ a tali virtute nullo modo attingitur. Alio modo:quia illa virtus non ſufficit ſine aliquo principio ſupernaturali. Accipiẽdo ergo ſupernaturale id: ꝙ nullo modo attingitur a virtutibus nãlr inditis rebus: ſicut nullus habitus poteſt haberi ſiue acquiri ex quibuſcũq; actibꝰ humanis:qui ſic ſit ſupernaturaliter: quia ad actus humanos ſemper operatur vel cooperatur aliq̃ potentia hominis naturaliter ſibi indita: aliquo modo attingitur a potẽtia aliqua naturalr rebus indita. ergo nõ poteſt eſſe aliquid:ſiue habitus:ſiue ad aliud acquiſitum ex actibus humanis:ꝙ nõ attingatur a potentia naturaliter indita rebus. Si autẽ accipiatur ſupernaturale id aliud ꝙ potentia naturaliter indita rebus nõ ſufficit ſine aliquo principio ſupernaturali. ❡ Tunc ſcȝ opinionem ſecundã planum eſt:ꝙ illa ponit qȯ ex actibus:in quibus dirigit theologia practica nõ acquiritur niſi habitus eiuſdem ſpẽi cum habitibus acquiſitis ex puris naturalibus.ſed ad talem habituȝ acquirendum ſufficiunt potentie naturaliter idite rebus. g̃ ꝛc̃. ❡ zᵐ autem illaȝ opinioneȝ:que ponit: ꝙ ex talibus actibus virtutes ſupereminẽtes virtutibꝰ poſſibilibus acquiri ex puris naturalibus correſpondentes charitati planũ eſt:ꝙ virtutes nate acquiri ex actibus: in quibus dirigit theologia practica ſunt ſupernaturales ſecundo modo:quia.ſ.potentie naturaliter indite rebus nõ ſufficiũt ad acquiſitioneȝ earuȝ ſine virtutibus theologicis ſupernaturaliter infuſis:qꝛ ad id:ꝙ ſupereminet virtutibus ex puris naturalibus acquiſitis nõ ſufficiunt potẽtie naturaliter indite rebus.ſed ſm eos virtutes acquiſite ex talibus actibus ſupereminẽt virtutibus ex puris naturalibus acquiſitis.ergo ꝛc̃. ❡ Loquẽdo autẽ ſm tertiam opinionẽ ponẽdo:ꝙ ex talibus actibus nõ acquiratur virtꝰ aliqua:ſed aliqua diſpoſitio cooperãs virtuti. Si queratur an talis diſpoſitio acquiſita deberet dici ſupnaturalis ex parte principij actiui modo predicto:qꝛ.ſ.potentie homini naturaliter indite:alia naturaliter mouentia nõ ſufficiunt ad acquiſitioneȝ talium diſpoſitionuȝ quantũ ad id:ꝙ occurrit mihi nũc: videtur tñ ꝙ nõ:qꝛ puto: ꝙ illa diſpoſitio:que preter virtutem requiritur:precipue eſt ad tollendum difficultatẽ: q̃ facit fames:vel rebellio appetitus ad poſitionẽ rectã qꝛ h nõ requiritur ad eliciendũ potentiam:nam h fit ſufficiẽter per virtutẽ infuſam:qua infuſa adhuc nõ tollitur ſaltẽ ad plenum iſta rebellio. Iſta aũt rebellio: vt videtur mihi:põt ſimilr tolli exercẽdo actus virtutum acquiſitarũ ex puris naturalibꝰ: ſicut exercendo actus virtutuȝ infuſaꝝ:qꝛ ſemper hȝ diminui exercẽdo actũ per recteȝ rationẽ:licȝ h fortius faciat exercitiuȝ virtutum infuſaruȝ.ſed ad id ꝙ poteſt acquiri per exercitiũ virtutũ acquiſitarũ ex puris naturalibus ſufficiunt potentie naturaliter indite homini:ꝛ alia mouentia naturaliter.ergo ꝛc̃. ❡ Sed cõtra hoc videtur poſſe obijci: qꝛ.ſ.ablatio talis difficultatis fit per virtutẽ:ꝛ ſic habetur:ꝙ per exercitiũ actuũ virtutuȝ infuſaꝝ generantur virtutes naturaliter acquiſibiles. ❡ Et ad hoc dicẽdũ ꝙ licȝ virtus naturaliter acquiſibilis diminuat talẽ rebellionem:tamẽ nõ ſolum habet talem rebellioneȝ diminuere:ſed etiaȝ ad eliciendum actuȝ cũ potentia cõcurrenteȝ:ꝛ preter ipſam poteſt aliquid ad talem rebellionem diminuere:licȝ nõ eliciat cuȝ potẽtia:ſicut diminuens humoreȝ corruptuȝ in oculo põt facere ad viſionem nõ eliciendo actũ vidẽdi:ſed remouendo ꝓhibẽs: et ſic nõ opȝ: ꝙ oẽ diminuẽs talem rebellioneȝ ſit queciiq; virtus acquiſita. ❡ Sed in hoc differũt inter acquiſitam ꝛ infuſam:qꝛ acquiſita:que non habetur niſi per exercitiuȝ actuũ:ſimul accipitur cuȝ diminutione q̃ fit per exercitium actuũ:ſed infuſa que habeẽ ante omnẽ actuȝ nõ ſimul accipitur cum tali diminutione: que fit per exercitiuȝ actuũ:lȝ quantũ ad aliquid diminuat illam:ſed inquantum inclinat in bonum rationis recte. Naȝ ſicut patet in exemplo ſupra poſito de adamante qui inclinatur a ferro ſurſum:ꝛ a grauitate deorſum:aliquid poteſt tollere vel impedire aliquam inclinationẽ inclinando in oppoſituȝ:ꝙ tamẽ non tollit forma inclinanteȝ ad oppoſitũ. ❡ Si autem loquamur de ſupernaturali paſſiue.ſ.de eo ꝙ ſupereminet principio receptiuo naturali:tunc diſtingo de talibus: quod poſſumꝰ loqui de his:vel quantuȝ ad id ꝙ ſunt:vel ꝓut ſunt naturalia principia. Si loquamur de his quantum ad id ꝙ ſunt.ſic nulla res poteſt eſſe in nobis de nouo:ſicut i ſubiecto:cuius principiuȝ receptiuũ nõ ſit aliqua potẽtia naturalis noſtra:vel aliquod principiũ naturaliter nobis indituȝ:ſiue h ſit ſubſtantia noſtra:ſiue aliquod ſuperadditũ ſubſtantie:quia nihil eſt in nobis ſicut in ſubiecto:cuius ratio receptiua nõ ſit ſubſtantia noſtra: vel aliquid exiſtens in ea ſicut in ſubiecto mediate vel imediate. Si ergo aliquid eſt in nobis de nouo vel per infuſionem:vel aliter. ❡ Quero vtruȝ ratio receptiua cuius ſit ſubſtãtia noſtra:vel aliqua ratio naturalis noſtra:vel aliqua potentia ſupernaturalis. Si primo modo vel ſecundo ponatur:habetur ꝓpoſituȝ. Si ponatur tertio modo.ſ.ꝙ illa ratio receptiua ſit potentia ſupernaturalis:patȝ ꝙ hoc dici nõ poteſt per ea:que ſuperiꝰ dicta ſunt ꝛc̃.

Queſtio. XVIII.

AD quęſtionem qua queritur. Utrum fides per dilectionem operans ꝛ theologia practica ſint idem habitus. Dico ꝙ nõ accipiendo ꝓprie vtrũq;. ❡ Ad cuius euidentiam primo videnduȝ eſt quid importetur per fideȝ per dilectionem operanteȝ. Secundo quid importetur per theologiam practicaȝ. Tertio dicetur ad qõnem.

Quantum ad primũ ſciendum eſt:ꝙ ſicut per lumẽ nãle rõnis hẽmus facultateȝ cognoſcendi ſpeculabilia:ꝛ agibilia naturaliter cognoſcibilia ꝛ poſſibilia agi:ita ꝙ ideȝ lumen ſe extendit ad idem genus cognoſcibiliuȝ:ita etiam ꝙ idem lumen fidei eſt per ꝙ ſe extendit ad vtrũq; genus cognoſcibiliũ ſupernaturaliter nobis reuelato rũ:ita ꝙ vnum ꝛ idem lumẽ fidei eſt:per ꝙ illuminatur ad ſpeculabilia:ꝛ etiã quantuȝ ad agibilia:ꝛ h quantũ ad credibilia hincide. Unde per fidem ꝛ per dilectioneȝ operanteȝ non intelligo aliqd q̃ ipſam habitum fidei: ꝓut dirigit in cognitionem ſupernaturalem agibiliũ: quantum ad prima

credibilia agibilia: ad que ꝓſequendo inclinamur per charitatem. Et ſic patet de primo.

Quantum ad ſcōm faciliter patȝ: quia per theologiam ꝓprie loquendo intelligim⁹ habitum acquiſitum ex ſtudio deductuȝ ex primis credibilibus eorūȝ: que in eis in practica cōtinentur: ⁊ etiā per talem habituȝ adducuntur alique perſuaſiones ad oſtendenduȝ ꝓbabilitatē eoꝝ: que ſunt fidei: ſiue in ſpeculabilibus: ſiue in operabilibus. Sed quantuȝ ad ſpeculabilia theologia vocatur ſpeculatiua quantum ad operabilia autem vocatur theologia practica. ❡ Et ſic patȝ quid importatur per theologiam practicam. ſ. habitus acquiſitus per ſtudium deductus eoꝝ: que in primis credibilibus implicite continētur: quantuȝ ad operabilia ⁊ adductionū hoī rōnū ꝑſuaſionē q̄tuȝ ad illa operabilia quibus oſtēditur ꝓbabilitas illoꝝ operabilium: quādoqȝ etiā adducit demonſtratiuas ratiōes quātum ad quedaȝ operabilia: que ponit fides inquantum fides ſupponit naturā. ❡ Ex his faciliter patȝ ad tertium. ſ. ad queſtioneȝ. Utrum ſciliȝ fides per dilectionem operantis ⁊ theologia practica ſint idem habitus: Et planum eſt ꝙ non: ſm premiſſa: accipiendo vtrūqȝ proprie. ❡ Et h̄ patet duplici ratione: que poteſt accipi ex premiſſis. Prima ſumitur ex habitu principioꝝ ad habitum cōcluſionuȝ: ⁊ eſt talis. habitus principiorum ⁊ habitus cōcluſionuȝ nō ſunt idem habitus. ſed ſic ſe habent fides per dilectioneȝ operans: ⁊ theologia practica. ergo ⁊c. Minor patet ex premiſſis: quia ſicut deductum eſt: fides per dilectionem operans idem eſt: ꝙ fides que reſpicit prima credibilia in agibilibus: q̄ ſunt prima principia intelligētie: ex quibus alia deducūtur theologia vero practica eſt habitus deductus ex iſtis. Maior autem patet dupliciter. Primo, q: nihil ſupponit ſeipſum. ſed habitus concluſionum preſupponit habituȝ principioꝝ. ergo nō ſunt idem. ❡ Secundo. illa que ſunt idem realiter. vnuȝ nō poteſt eſſe realiter ſine alio. ſed habitus principioꝝ poteſt eſſe ſine habitu cōcluſionum: vt patet tam in naturalibus: quia in eis nō omnis: qui habet habitum principioꝝ: habet habituȝ concluſionuȝ: q̄ȝ in ſupernaturalibus: quia ſm Augu. Non omnis: qui habet fidem: habet theologiam. nam dicit ꝙ plurimi fideles nō pollent theologia: qui pollēt fide plurimuȝ. Iſta etiam ratio poſſet adduci ad principale. ❡ Secūda ratio ſumitur ex comparatione infuſi ad acquiſitum: ⁊ eſt talis. habitus infuſus ⁊ acquiſitus non idem habitus ſunt: ſed fides operans per dilectioneȝ eſt habitus infuſus: theologia vero practica eſt habit⁹ acquiſitus. ergo ⁊c. Maior eſt plana: quia quecunqȝ requirunt neceſſario diuerſa: ⁊ diuerſas ꝓductiones: ⁊ moduȝ producendi ſunt diuerſa. Minor autē pȝ ex premiſſis. ❡ Et ſi obijciatur contra maiorem: quia quicquid habetur per acquiſitionē poſſet haberi a deo per infuſionem. ❡ Dico ad hoc ꝙ iſtud ſoluitur per probationeȝ maioris: nam licet idem ſaltem ſpecie poſſit haberi per infuſionem ⁊ acquiſitioneȝ: ſicut ideȝ ſpecie poſſet eſſe per generationeȝ ⁊ creatiōem: impoſſibile tamen eſt: ꝙ illa ſint ideȝ ſpecie: quorū vnum poteſt haberi per acquiſitioneȝ: ⁊ aliud nullo modo poteſt haberi per acquiſitioneȝ: ſed tantū per infuſionem: ſicut impoſſibile eſt illa eſſe eadeȝ: quorū vnū poteſt haberi per generatiōem ⁊ creatiōem: ⁊ aliud nō: ſed tantū per creatiōem: ita ꝙ hoc ſibi ꝯpetat ex ratione ſue ſpēi: ꝙ quideȝ dico ꝓpter prima ſuppoſita animaliuȝ perfectorumque nō ſm ratiōem ſue ſpeciei: ſed quia prima talia eſſe oportuit per creationē: fidem autem oportet ex ratione ſue ſpēi eſſe per infuſionē: q: impoſſibile eſt dare duas virtutes: niſi quis equiuocet fidem: quorū vna ſit per infuſioneȝ: ⁊ alia per acquiſitiōem. ❡ Eſt autem ſciendum ꝙ ſicut preter fidem ſunt quidaȝ habitus per infuſioneȝ pertinētes tam ad intellectum practicuȝ: q̄ȝ ad ſpeculatiuū: qui vocantur dona: ſicut pȝ de conſilio: intellectu: ſapientia: ⁊ ſcientia. Ita etiaȝ ſm ſanctuȝ Thomā eſt habitus infuſus pertinens ad intellectum practicū: qui eſt virtus: ſciliȝ prudentia infuſa: que proprie loquendo vocatur theologia practica: quia omnes fideles exiſtētes in charitate habent talē prudentiam: nō tamē theologiaȝ: ſicut patet per Augu. ſiue practicā ſiue ſpeculatiuā. Qualiter autē illa prudentia ſe habeat ad theologiam practicā: que nihil aliud eſt q̄ȝ habitus acquiſitus dirigens in agibilibus ſupnaturalibus modo: quo theologia ſpeculatiua dirigit in ſpeculabilibus ſcripſi vobis in qōnib⁹: q̄s miſi vobis p famuluȝ de roꝫbo noīe benedictū. ⁊ ſic pȝ ad qōnē. Qō. XIX.

Ad ſecundā qōnē dico breuiter: ꝙ ex theolo⁹ practica nō generatur aliquis habitus in intellectu. ❡ Ad cuius euidentiam ſciēdū eſt: ꝙ aliud eſt q̄rere: vtruȝ iter oēs ꝯnes pertinētes ad eūdeȝ habitū vna deducitur ex alia: vt notitia vnius habeatur per aliam. Et querere vtrū totus vnus habitus generetur ex alio. Quia primū poteſt eſſe in quocūqȝ habitu intellectiuo ſcientifico: vel operatiuo: vel creditiuo: inquātuȝ ſcibilia poſſunt habere ordinem in ſua ſcibilitate: ⁊ ſimilr credibilia ⁊ opinabilia: ⁊ ſic etiaȝ in theologia practica vna concluſio poteſt deduci ex alia ſȝ ꝙ ex toto habitu: qui vocatur theologia practica generetur alius habitus in intellectu non videtur mihi. ❡ Et h̄ ꝓbatur triplici ratione. Prima ſumitur ex cōparatione habitus ad actus: ex q̄bus acquiritur. Et eſt talis. q: talis habitus: qui pōitur acquiri in itellectu ex theologia practica aut eſt eiuſdē ſpēi cū theologia practica: aut nō: nō poteſt eſſe eiuſdem ſpēi: q: impoſſibile eſt duo accidētia eiuſdem ſpēi eſſe in eodē ſubiecto: nec poteſt etiā eē alterius ſpeciei: q: habitus acquiſitus ex actibus tales actus elicit: quales ſūt illi: ex q̄bus acq̄ritur. ſed actus ex quibus acquiritur talis habitus: qui dicitur acquiri per theologiaȝ practicā: eſſent actus eliciti a theologia practica. ergo tales eſſent eliciti a tali habitu: quales ſunt actus eliciti a theologia practica: ⁊ circa eadeȝ obiecta. ſed actus oīo ſimiles: qui ſunt eiuſdeȝ ſpēi: videnᷣ oīo p:o.cedere ab habitib⁹ eiuſdē ſpēi. g̊ ⁊c.

Sed contra h̄ pōt dici: ꝙ ſm iſtam rōnem requireretur: ꝙ habitus p̄ncipioꝝ ⁊ habitus cōcluſionū ſint idem habitus: q: ſimiles actus eliciunt: ꝙ pȝ. q: habitus acquiſitus elicit actus ſimiles illis: ex quib⁹ acquiruntur. ſed habitus concluſionuȝ acquiritur ex actibus elicitis ab habitu p̄ncipioꝝ. ergo ⁊c. Probatio minoris. q: aut acquiritᷣ per act⁹ elicitos ab habitu cōcluſionū: aut per actus elicitos ab habitu principioruȝ. Non primo modo: q: tunc habitus cōcluſionuȝ eſſet ante quā eſſet: ſi ponatur acquiri per actus elicitos ab ipſo: q: qui elicit eſt: ⁊ quādo acquiritᷣ nō eſt. ⁊ ſic pȝ minor. ❡ Et ad hoc dico: ꝙ habitus qui acquiritur ex actibus: ſiue ex aſſuefactione actuū nō eſt neceſſarius abſolute ad eliciēdū actus: quos poſtq̄ȝ acquiſitus eſt: elicit ꝓmpte vna cum potētia: vel habitu innato: ſi aliqs talis eſt: ſed ad aliud ꝓmpte eliciendū: ⁊ ideo nō eſt incōueniens: ꝙ actus eliciti ab habitu cōcluſionum acquiſiti: ⁊ ab habitu principioꝝ ſint eiuſdē

ſpēi: ⁊ differant quātum ad hoc: ꝙ poſt acquiſitionem
habitus ꝓmpte eliciantur non ſic ante: ſed quod actus
eiuſdē ſpēi ⁊ ſimilis ꝓmptitudinis eliciūtur a diuerſis
principijs nō eſt rōnabile: Et ideo illa propoſitio: qua
dr̄: ꝙ ſimiles actus eliciuntur a ſimilib⁹ habitibus: hēt
veritatē: vbi eſt ſimilitudo quantū ad ſpēm actus: ⁊
quātū ad ꝓmptitudinē operādi: ꝙ op; poni in actib⁹
habituū acquiſitoꝝ ex actib⁹ reſpectu eorūdē obiectoꝝ.
℄ Scđa rō ſumit̄ ex ꝯpatōe p̄ncipioꝝ ad habitū ꝯclo
nū: q2 vn⁹ habitus nō acqͥ acqri ex alio: ſi vn⁹ natus eēt
acqri ex alio: niſi qñ vnus accipit p̄ncipia ſua ex alio: ⁊
hoc ſaltem in eadē potentia: ſed hoc nō cōuenit niſi ha
bitibus. quoꝝ vnus ſubalternatur alteri. ergo non req
ritur aliquis habitus per theologiam practicā: niſi ſibi
ſubalternetur ꝓpria ſubalternatione. ſed ſic nullus ha
bitus ei ſubalternatur: vt ſuppono ad preſens. ergo ⁊c̄.
℄ Contra hoc poſſet obijci: ꝙ iam dictum eſt: ꝙ ſi vn⁹
habitus acquireretur per aliū habitū acquiſitum eēnt
oino ſimiles actus: ⁊ ſimiles habitus: ⁊ tamen ſcientia
ſubalterna acquiritur ex actibus ſciētie ſubalternantis
⁊ vtraqꝫ eſt habitus acquiſitus. Et hoc eſt cōtra conclu
ſum in precedenti rōne. ℄ Et ad hoc dōm: ꝙ licꝫ prin
cipia ſcientie ſubalternate ꝓbentur in ſubalternāte q̄n
tum ad ꝓpter quid: tamē quātum ad q2 eſt acipiuntur
aſſenſu. vnde ſubalternata ꝓprie nō acquiritur ex acti
bus ſubalternātis: ſed accipit aſſenſu ſua p̄cipia: ſicut
⁊ alia. ℄ Tertia ratio ſumit̄ ex ſimile ad theologiam
ſpeculatiuā: q2 nullus ponit duas theologicas ſpecula
tiuas: quaꝝ vna acquirat̄ ex alia. ergo a ſimili nō ſunt
ponēde due theologie practice: ita ꝙ ex actibus vnius
acquiratur alia. Et ſic p;: ꝙ ex actibus theologie practi
ce nullus habitus acquiritur in intellectu. ℄ Utrū āt
ex actibus theologie practice acquiratur ois habit⁹ in
affectu in generali: miſi iam vobis per famulū de ro
tho. Q2 hoc eſt idem ꝙ querere: vtrū ex actibus: in qui
bus dirigit theologia practica: acqratur aliquis habit⁹ — Scūs tho. in p̄ia ſcđe. q. xxij. art. p̄. 8. ⁊. 4.
in affectu. Quādo aūt queritur in ſpāli: vtrū acquiran
tur habitus in appetitu intellectiuo vel ſenſitiuo. Dico
ꝙ ille habitus pertinēs ad appetitum qualitercūqꝫ ſit
idem iudicium eſt de eo. ⁊ de virtutib⁹ moralibus: de q̄
bus: in quo appetitu ſint ſicut in ſubiecto: tractat ſanct⁹
Thomas in p̄ᵃ ſcđe. vbi querit de ſubiecto virtutū mo
raliū: vbi ponit quaſdā in appetitu ſenſitiuo: ⁊ quaſdā
in appetitu intellectiuo. Et idem ſciendū eſt de habitu
qui acquiritur in appetitu ex actib⁹ theologie practice:
licet ſit ꝓp̄e virtus: ſicut in qōnibus: que vobis iā mi
ſi apparet. ℄ Quādo vero vlterius queritur: vtrum ta
lis habitus ſit ſupernaturalis: ſi queratur de habitu ac
quiſito in appetitu: miſi iam vobis quid de hoc ſentio.
Si autē querat̄ de habitu acquiſito in intellectu: qui
eſt theologia vel ſpeculatiua: vel practica. ſ. habitus ac
quiſitus ex ſtudio deducēs ex puris credibilibus alia.
Si accipiatur ſupernaturale id: ad ꝙ nulla potētia re
bus indita poteſt cooperari ſic: vt p; ex iam miſſis vo
bis: non poteſt dici ſic ſupernaturalis habitus aliqs ac
quiſitus ex actibus noſtris: q2 potentie noſtre operan
tur ad oē id: qđ ex actibus noſtris acquiritur. Et iō non
poteſt dici iſto modo ſupernāle id: ꝙ acquiritur ex acti
bus nr̄is: ⁊ maxime de illis: que acqruntur ex actib⁹ no
ſtris: ita ꝙ directe eoꝝ cauſalitas: ⁊ precipue effectiua
attingat illa acquiſita. Qđ dico ꝓpter ea: ad que attin
gunt actus noſtri meritorie: vocādo autē ſupernatura
le id: ad ꝙ ſola naturalia p̄ncipia nō ſufficiunt: dubiū ē.
Utrū theologia vel practica vel ſpeculatiua ſit ſuper
naturalis. ℄ Ad cuius euidentiā ſciendū eſt: ꝙ requi
rere aliquid ad habitum intellectualē preter principia
naturalia dupl'r pōt intelligi. Uno modo ex parte lumi
nis ſine diſpoſitione inferiori. Alio modo ex parte obie
cti. Primo modo indigere aliquo ſupernaturali preter
principia nālia eſt indigere aliquo habitu infuſo in intel
lectu: ſicut ponimus fidē: vel aliū habitū ſupernatu
ralē. Secūdo modo. ſ. ex parte obiecti eſt indigere ali
quo reuelāte ſupernaturalr̄: eo ꝙ per inuētionē huma
nā talia nō ſunt nata inueniri: q2 ex obiectis: in qb⁹ eſt
natus intellectus human⁹ naturalr̄ moueri non poteſt
ad talia pertingere. ſ. ꝙ deus ſit trinus ⁊ vnus: ⁊ cōſilia.
Si ergo ponat̄: ꝙ ad talem habitū acquirendū requi
tur aliquis habit⁹ infuſus. Arguitur ꝯ ſic. Q2 ille habi
tus: aut reqritur ad apprehēdēdū quid nois vel termi
noꝝ vel ꝓpōnū. ſ. ad ſciēdum qd importat̄ per iſta no
mina: deus: perſona: trinus: ⁊ vnus. Uel quid importa
tur per iſtā ꝓpōnem. ſ. deus eſt vnus in ſubſtātia: ⁊ tri
nus in perſonis: aut ad apprehendēdū aliqđ mediū:
per qđ ꝓpoſitioni aſſentiat̄. ℄ Si dicatur p̄mo modo
cōtra. q2 nullus poteſt negare vel affirmare aliquā ꝓ
poſitionē: vel diſputare de aliqua ꝓpoſitione cōſtruen
da. ſ. affirmāda vel interimenda: niſi ſciat quid iportat̄
per terminos: ⁊ etiā per ipſam ꝓpōnem. ſed de ꝓpoſi
tionib⁹ noſtre fidei poſſūt diſputare nobiſcū infideles:
qui nō habēt habitū ſupernālem infuſū: ⁊ eos negant.
ergo ſciunt quid iportat̄ per tales ꝓpōnes. ℄ Et ſi di
catur ꝙ ſciūt qd ꝑ negatiuā iportatur: nō per affirmati
uā: nihil eſt: q2 nullus pōt ſcire qd importat̄ per nega
tiuā: niſi preſciat qd iportat̄ quātū ad qd nois per affir
matiuā: q2 nullus pōt ſcire quid negatur per ꝓpōnem
negatiuā: niſi ſciat quid affirmat̄ per ꝓpōnem affirma
tiuam: q2 illud qđ negat̄ per ꝓpōnem negatiuā eſt id
ꝙ affirmat̄ per ꝓpōnem affirmatiuā oppoſitum. g̃ ⁊c̄.
℄ Itē qcūqꝫ pōt ſcire quid iportat̄ per noia pōt ſcire
qd iportat̄ per ꝓpōnē ꝯſtitutam ex nominib⁹: q2 qui
libet pōt ſcire: ꝙ ꝓpoſitio affirmatiua nihil aliud ipor
tat ꝙ̄ cōueniētiā ſiue inherentiā terminoꝝ: ⁊ negatiua
diſcōueniētiā: ⁊ per ꝯñs q ſcit qd nois de terminis: ſcit
⁊ qd nois de ꝓpōnib⁹. ſ. quid importat̄ per ꝓpōnē: ſed
ſine quocunqꝫ habitu ſupnāli pōt aliquis ſcire qd nois
de iſtis terminis. ſ. de⁹: ſuba: trinus ⁊ vnus. g̃ ⁊c̄. ⁊ ſic p;
ꝙ nō reqrit̄ habitus ſupnālis ad apprehēdēdū qd im
portat̄ q̄tū ad ipſas ſignificationē ꝓpōnū nr̄e fidei.
Nec ēt vt vr̄ q̄tum ad mediū: per qđ poſſit eis aſſenti
re: q2 ſicut fideles hn̄t ꝓ medio: ꝙ talib⁹ eſt aſſentiēdū:
q2 ſic tenet eccleſia catholica: ita ꝙ apud multos: q nō
habēt fidē mediū ad aſſentiēdum traditionib⁹ eoꝝ eſt:
q2 inuenit̄ traditū a patrib⁹: ſed nihil ꝓhibet aliquē in
fidelē audientē tales ꝓpōnes a fidelib⁹ tradere illa ali
cui pplo ad decipiēdum ipſum. Sic̄ dr̄ de machometo
q̄tū ad aliqua pertinētia ad legem noſtram. Et ſic vr̄
ꝙ ad aſſentiēdū ꝓpōnib⁹ fidei nō reqritur diſpō inte
rius infuſa ſupernālr. Uidetur ēt: ꝙ nō reqrat̄ ad hoc
extrinſecū ſupnāle. ſ. reuelatio ſupnaturalis: q2 aut req
reretur ad ſciēdū qd terminoꝝ: aut qd nois ꝓpōnū. ſ.
qd iportat̄ ꝑ ꝓpōnes: aut ad aſſentiēdū. Nō p̄mō: q2 ſi
ne quacūqꝫ reuelatione ſupnāli pōt ſciri ab hoie ex pu
ris nālib⁹ qd iportat̄ per iſta noia. ſ. de⁹: ſuba: ꝑſona: tri
nus: vnus: ſiue qd eſt dictu vnū: tria: ⁊ cōſilia: nec ſcđo
modo: q2 ſciēs qd nois terminoꝝ ſcit qd nois ꝓpōnū
nec ꝓꝑ tertiū. ℄ Et hͦ ꝓbat̄. Primo. q2 de q̄lꝫ ꝓpōne
formata: de qua ſcit̄ qd iportat̄ per nomē pōt hō dubi
bitare: ⁊ vix pōt eſſe: q n inueniat aliqđ mediū: niſi ei⁹ fal
ſitas per ſe eſſet nota: ꝙ nō pōt eſſe de ꝓpōnibus fidei.
ergo ⁊c̄. ℄ Scđo. q2 id extrinſecū eſt ꝓpō obiꝫ: ſꝫ vt vr̄

ꝓpoſitio obti ptinet ad qd nois terminoꝝ:ꝛ ꝓpōnū:ꝛ nō ad ſenſuȝ.ḡ ꝛc. ¶ Tertio:qꝛ pōt aliq̄s talia:q̄tū ad qd nois habita:ſine reuelatōe aſſerere:ꝛ adducere aliq̄ falſa cōmēta.ḡ ꝛc. ¶ Si aūt ponaꝶ oppoſitū.ſ.ꝙ talis habitus poſſit acquiri ſine aliquo ſupernāli. ¶ Cōtra. qꝛ prius eſt acquiri habitū ꝯnuȝ ſine habitu pn̄ꝑ:ſed fides eſt pn̄ꝑ habituꝝ:ex qbus acqrit̄ theo°.ḡ ꝛc. ¶ Secūdo.qꝛ oēs ponūt theoᵃ eē habitū ſupnālē.ſȝ ad talē habitū nō ſufficiūt ſola nālia.ḡ ꝛc. ¶ Tertio.qꝛ ꝓbabile vr̄:ꝙ illa:ad q̄ ſufficiūt pn̄° nālia ſint ab aliquo phō inuēta.ſȝ nullus phūs īuenit talia:que tradūt̄ in theo°. ergo ꝛc. ¶ Ad hec autē vr̄ mihi dōm:ꝙ theo°.vȝ ille habitus:quē fideles acqrunt ex ſtudio:ſit ſupnālis:ſicut ſi:ad qȯ nō ſufficiūt ſola pn̄°nālia.Et dico:ꝙ reqrit̄ aliqȯ ſupnāle:ꝛ ex pte habitus īfuſi:ꝛ ex pte ꝓpōnis obti: ex pte qdēȝ ꝓpōnis obti.ſ.ꝙ ad obm ꝓponaꝶ:qꝛ obm pōt ꝓponi alicui ꝑ modū doctrine:vel ꝑ adinuentionē ꝓpriā:ſicut qñ ipſa res ex ſe:nullo docente:ſcripto:vel verbo:occurrit alicui:ſed ea que ſunt fidei neutro iſtoꝝ modoꝝ pnt pn̄tari ſine aliquo reuelāte ſupnāli:ſaltem q̄tū ad mediū aſſerendi:vt veris.ḡ ꝛc.maior pȝ.ꝓbatio mino.q̄tū ad duas ptes. ¶ Et ꝑ q̄tū ad hoc:ꝙ preſentatio obi nō pōt fieri ꝑ ꝓpriā adinuētionē ab hoīe ꝑ pura nālia:ita ꝙ cōplexa:que fides ponit:ꝓponanꝶ vt vā:ꝛ hoc eēt:aut ꝑ hoc:ꝙ talis cōiūctio in re ſe īmediate offerret itellectui nr̄o:ſicut ſunt illa:que apparēt ad ſenſuȝ ſiue illa:que īmediate accipiūt̄ a ſenſu:aut quia mediū hoc ꝓbans ſic ſe offert:nō ꝑ mō:vt patȝ de ſe:qꝛ deum eſſe trinū:non occurrit intellectui nr̄o īmediate: nec 2° mō:qꝛ iſtud mediū oporteret ſe hr̄e ꝑ modū effectus ad cām:ſȝ nullus effectus appet nobis:ex quo duceremur etiā apparēter in hoc:ꝙ deus ſit trinus.ḡ ꝛc. nec ēt hoc pōt fieri nālr ꝑ modū doctrine ſine auctitatē diuinā:qꝛ nō pōt doceri ab hoīe:vel ꝑ auctitatē hūanā. ſcȝ hoīs in puris nālib°ꝯſtitutinꝭi ꝙ pōt hr̄i ꝑ inuētionē hūanā:ſȝ ſic dictū eſt:ꝛ ꝓbatū:ea:que ſunt fidei:non pnt hr̄i ꝑ inētionē hūanā ex puris nālib°.ḡ ꝛc. ¶ Siliꝛ vr̄ mihi reqri habitus īfuſus.ꝑ qꝛ opȝ poᵗʸ ꝓportionari obo:ſȝ vr̄ po° ſufficiēter ꝓportiōata obo ſupnālr:niſi ſit diſpoſita ſm aliquē habitū ſupnālēȝ.ḡ ꝛc. Scḋo:ꝙ aliq̄ talibus cōueniēter adherēt:ꝛ aliȷ ꝯdicant equalr ꝓportionato obo:qdā ꝯueniēter aſſentiūt:aliȷ diſſentiunt.ḡ ꝛc.nec valȝ dicere:ꝙ hoc ſit:qꝛ aliq̄ termini ſūt in ſciētȷs hūanis:ꝛ aliq̄ nō:vl̄ ꝙ iſti viderūt miracula: ꝛ aliȷ nō.ſ.ꝙ quidā credebāt:ꝛ qdā nō. Tertio:qꝛ nō vr̄ mihi ſīle:ꝙ ſine diuina illuſtratiōe ſupnāli:aliq̄s ſit ita diſpoſitus:ꝙ in eis que ponūt̄ vt reuelata:reſiſtat falſitati:ꝛ acqeſcat vītati:ſȝ fideles ſunt ſic diſpoſiti.ergo ꝛc. Et ſic pȝ ex his:ꝙ ad ea:que ſunt fidei:reqrit̄ habit° īfuſus ſupnālis:ꝛ ēt pn̄tatio obti ſupnālis. ¶ Ex his pȝ facilr ꝯcludi:ꝙ iſta reqrunt̄ ad theoᵃ:qꝛ id:ꝙ reqrit̄ ad adherēdū firmiter talibus ꝑ̇ncipȷs:reqrit̄ ad adherēdū firmiter his:q̄ deducunt̄ ex ꝑ̇ncipȷs:qñ eis fides adhibet̄ ex hoc:ꝙ ſequūt̄ ex talib°ꝑ̇ncipȷs:ꝛ hoc ſatis planū eſt:ſed ſicut pȝ ex dictis:ad pn̄° theo° deducēda reqrunt̄ ꝑmiſſa ſupnālia.ḡ ꝛc. ¶ Ad ꝑ̇ᵐ dōm:ꝙ fides reqrit̄ ad aſſentiendū vt vo infallibilr:ꝛ abſq; errore. ¶ Ad illud:ꝙ dr̄ incōtrariū dōm:ꝙ q̄uocūq; ꝯtingat: aliquē talia audita a fidelibus aliȷs recitare:cū audiētes nō eēnt ſufficiēter diſpoſiti ad aſſentiēduꝫ talib°:vt veris:ꝛ abſq; errore:ſicut aſſentiunt fideles:qꝛ ſi aſſentirent eis:que credūt dicta a deo:ꝛ vlterius crederent iſta eē dicta a deo:qꝛ talis hō dicit ita:qꝛ deuiat ab his: que ſunt fidei quātū ad mediū credendi:qꝛ nō eſt ſufficiens mediū ad credendū:ꝙ iō credaꝶ eē doctrine diuina:qꝛ talis hō dicit:ſi aūt credāt:qꝛ credūt hec eē reuelata eccleſie:non vr̄ ꝓbabile:ꝙ fiat ꝟ circa aliquos aliȷs ꝯdicentibus ſine illuſtratione ſupernāli aliqua:ꝛ dato ꝙ ſine illuſtratione tali aliquis poſſet aſſentire talibus ꝓbabilibus:qꝛ magni dicunt:tamē nō videt̄:ꝙ talib° aſſentiret:vt infalibilr veris:modo quo aſſentiunt fideles ſine tali illuſtratione. ¶ Ad id:ꝙ dicit̄ vltra cōtra hec.ſ.ꝙ a multis credit̄:qꝛ dicta a patrib°:dōm:ꝙ non eſſet ſufficiens mediū credēdi:niſi patres acciperent̄ ꝑ cōitate eccleſie catholice:talis aūt cōitas nō poteſt eſſe ſine fide. ¶ Ad ſcḋm ꝑ̇ncipale:ꝙ inducit̄ ex parte preſentationis obti.Dōm:ꝙ preſentatio obti ipſius ſupernaturalis reqritur ad aſſentiendū. ¶ Ad ꝑ̇ᵐ:ꝙ dicit̄ cōtra hoc:dōȝ ꝙ maior eſt falſa:qꝛ mlte ꝓpōnes poſſunt formari:de quibus hō nō pōt hr̄e mediū etiā ꝓbabile: ad quācūq; partē:ſicut ſi hō formaret iſtā ꝓpoſitionē in tali pūcto maris eſt talis lapis precioſus:qꝛ mlta loca ſūt in mari:de quibus nullū mediū poſſet haberi ad probandū eſſe ibi lapidē precioſuȝ:vel etiā oppoſituȝ: ꝛ multo minus ad ea:q̄ ſunt fidei:ꝛ precipue ad ea ꝯcludenda:vt infallibilia vera. ¶ Ad ſcḋm dōȝ:ꝙ ad aſſentiendū nō ſufficit pn̄tatio obti q̄tū ad qd nois terminoꝝ:vel ꝓpoſitionū:niſi q̄tū ad illa:que in ſe offerūt̄ intellectui:imo opȝ fieri pn̄tationē medȷ ad aſſentiēdū ſufficiens. ¶ Ad tertiū dicendū:ꝙ aſſentio talis nō eſſet ſufficiens medium:niſi appareret aliqȯ ſupernaturale confirmans.

Queſtio. XX.

AD vltimam qōneȝ:quā feciſtis.vtꝝ talis habit° faciat aliquā gradū in actu:quātum ad ſubaȝ actus:ꝑ actū ſubleuet ſupernālr:ſiue ad aliquā ſupernālitatē. Dico:ꝙ nō ſic imaginādū eſt:actuȝ talis habitus eſſe ſupnālē:ſic ꝙ primo ordine tpis:vel nāe fiat ſuba actus:ꝛ naturalr:ꝛ poſtea ordine tēporis:vel nāe eleuet̄ ſupernālr: vel ad aliquā ſupernālitatē:ita ꝙ ponanꝶ quedā duo ſm rē:act°:ꝛ ſupnaturalitas ſua:ſed dr̄ ſupnālis ſm rem ſe totum: ꝙ nō habet ptem ꝛ partē:qꝛ ſm ſe totū eſt quidā actus ad quē nō ſufficiunt ſola ꝑ̇ncipia nālia:ita ꝙ iſte eleuatio ſupernālis nō erit accipiēda:quaſi ſit eleuatio alicuius ꝑexiſtētis:ſȝ facere quēdā actū:ꝑ in ſuba ſua:ſiue eēntia eſt altior actu:ad quē ſufficiūt ſola pn̄° nālia.ſ.nālr reb° indita. Et iſto mō itelligit̄ actus theologie:vel ēt fidei ſupnaturalis:ſicut nunc deductum eſt.

AD quādā aliā qōneȝ:de q̄ ſilr dīn ē:ꝙ mihi ī aliā līa petiuiſtis.ſ.vtrū habit° acqſit° ī appetitu ex actib°:in qb° dirigit theologia practica:ſit moral. ¶ Dico:ꝙ ois habitu:ſ:ꝑ eſt ī appetitu ſiue intellectiuo ſiue ſenſitiuo in ordīe ad oba opabilia ab hoīe:vel ēt in ordīe ad oba:q̄ ſūt appetit°:eſt moral. Dico āt in ordīe ad opa:vl̄ opabilia:qꝛ licȝ charitas ſit hitus appetit°:nō tn̄ ē moralis ꝓpe:qꝛ nō hȝ ꝓ obo ſaltē ꝑ̇ᵐ aliqȯ opus:vl̄ opabile:ſȝ deū ipȝ. Dico āt de ope: ꝙ ſit obm appetit°:qꝛ ab ope:ꝙ ē tm̄ actus eiꝰ elicit°: vt ſic:nō dr̄ hitus ipſi° appetit° moralis:alioqn cū talē actū:vel opus hēat charitas:ſeq̄ret̄ ꝙ eēt virtus. Rōnē aūt hui° q̄re.ſ.talis habit° dr̄ moralis inuenietis in ſcḋa Thoma pma ſcḋe:vbi icipit agere de virtutib° moralib°. Et iō nō opȝ hic ponere:tn̄ ſi in dictis occurrēt aliq̄ dubia:poſſetis mihi ſcribere:ꝛ ego reſcriberē. Valete.

¶ Explicit quītuȝ quolibet.

¶ Incipit ſextum quolibet Deruei.

In noſtro quolibet fuerūt q̄ſita quedā ptinentia ad deū: q̄dā ptinentia ad creaturā: pertinētiū ad deū quedā ptinēt ad eēntiā q̄dā ad relonē: q̄dā ad pſonā cōſtitutā ex vtroq;: q̄dā autē ad nām aſſumptā a pſona filij. Pertinentia ad eſſentiā erāt tria: ⁊ ptinēt ad eā in ordie ad creaturā. ¶ Primū erat cōparando eēntiā diuinā: put eſt potētia actiua ad illud: ꝙ eſt poſſe in creatura: ⁊ eſt. vtrū deus poſſit facere māam eē ſine forma. ¶ Scōm eſt cōpando eādē potētiā dei ad illud: ꝙ eſt ens actu in creatura: ⁊ eſt. vtrum deus poſſit facer̄ duas ſpēs equalr̄ diſtātes a ſe. ¶ Tertiū eſt cōparādo eſſentiā diuinā ad intellectū creatū: vt obm̄ itelligibile: ⁊ eſt vtrum deus poſſit ab intellectu creato intelligi. Queſtio. 1.

Ad primum ſic pcedif: ⁊ arguitur: ꝙ deus poſſit facere māz eſſe ſine forma: quia deus pōt facere māam ſine eo: ꝙ nō eſt eius cā. ſ; forma nō ē cā formalis materie: ſed cōpoſiti. ergo ⁊c. ¶ P̄. illō: ꝙ deus pōt creare ſine alio pōt cōſeruare in eē ſine alio. ſed deus creat māz ſine alio: q; nihil aliō agit cum deo in creando materiam. ergo ⁊c.

Contra non pōt deus facere aliqd eſſe actu ſine actu. ſed mā p̄ma eſt ens in po°. ġ de° nō p̄t eā facer̄ ſine actu ſupaddito ſibi: hic act° ē for̄a. ġ ⁊c.

Vide cōſilem rōnē ab auer rō. 2. phyſi. cōmēto. 12. ⁊ a hrō doctore in pria pte ſū me. q. 66. ar. primo.

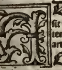
Reſpondeo dicūt qdā: ꝙ mā h; triplex eē. ſc; eē ſimplr̄: ⁊ eē ſpāle: qō ē eē capacitas formarū: ⁊ eſſe ſimplr̄ ſpāle: qō eſt eē fulcimētū cōpoſiti. primū eē ſm̄ iſtos h; mā a deo. ſcōm h; a ppria nā: ⁊ iſta duo eē: vt dīt: pōt hr̄e ſine for̄: ⁊ hoc virtute diuina: ſ; tertiū eē h; a for̄a: nec pōt hr̄e ſine forma: ꝙ aūt mā poſſit abſolute eē ſine for̄a. virtute diuia pbāt duab° rōnib° fcis ad iſtā ptē: ⁊ addūt tertiā: que talis ē: q; illō: qō ordine nāe p̄exiſtit alicui: pōt fieri ſine eo: q; nō depēdet ab eo. ſ; mā ordine nāe p̄exiſtit for̄e. ġ ⁊c. ma. ſupponūt: mi. pbāt p aug. li. 12. cōfeſ. vbi dī: māz fē de nihilo factā. ſ; ſpēz mūdi: p quā: vt iſti dicūt: itelligūt for̄az: dī eē factā ex iformi mā: ⁊ ſic ordie nāe mā p̄exiſtit for̄e: ſ; totū ſil' tpe fuerit fcm̄. ¶ Iſta āt po° vr̄ valde parū valere. Vn̄ p° itēdo eā reprobare q̄tū ad h: ꝙ triplex ſit eē māe: ꝙ auctores iſti° pōnis p̄mittūt: reducūt i diuerſas cās. 2° q̄tū ad h: ꝙ ponūt: ꝙ de° poſſit facere māz ſine for̄. ¶ Q̄tū ġ ad p̄m̄ ſciēdū: ꝙ dup' p̄t itelligi reductio iſti° triplicis eē in diuerſas cās: vno°: ꝙ oīa illa tria eē reducāt̄ i diuerſas cās: q̄ ſint diuer° cāe oīm̄ illoꝝ triū eē ſic: ꝙ ſint p aliq̄s cās effectiue: ⁊ p aliā for̄alr̄: ⁊ iſto° nō vr̄ iſti reducere p̄dcā tria eē in diuerſas cās. Alio° p̄nt reduci i diuerſas cās ſic: ꝙ vnū eē reducat̄ in vnā cāz: ⁊ aliō i aliā cāz: ita ꝙ illō: ꝙ ē cā vni°: nō ſit cā alteri°: ⁊ iſto° vr̄ iſti itelligere ſaltē q̄tū ad h: ꝙ eē ſimplr̄ māe reducit̄ i deū: ſic in cāz: ⁊ nō reducat̄ in illud: qō ē cā h: qō ē eē capacitas for̄e: vl̄ fulcimētū cōpo°. h āt ē icōueniēs: q; aut loquūt̄ d eē ſimplr̄ eēn°: aut d eē exn̄tie: ſi loquūt̄ d eē exn̄tie: tūc tale eē aut differt re ab eēn°: aut nō. ſi ſic: tūc oꝫ ip̄z reducer̄ n̄ ſolū in cāz: q̄ de ē: ſ; i aliā cāz: q̄ ſit ei° cā p modū ſubēi ſuſtētātis: ⁊ ſic mā tale eē ſimplr̄ nō h; ſolū a deo: q; l; hēat a deo effectiue: h; tn̄ h ab alio ſubītiue: vt ita dicā: ⁊ ſilr̄ tale eē ſpāle exn̄tie ē a deo effectiue: ⁊ depēdet ab altero ſubiectiue: ſi āt idē re ſint eē exn̄tie: ⁊ eē eēn°: vt auctores hui° pōnis ponūt: tūc ſilr̄ ⁊ eē ſimplr̄. ſ. eē cōiter dictū: ⁊ nō ꝯctū ipſi° māe: ⁊ eē ſpāle. ſ. eē talē nāz ſpālē: qō eſt eē capacitatē for̄aꝝ: ē a deo effectiue: ⁊ vtrūq; ēt cōuenit māe p eēntiā ſuā for̄alr̄: capiēdo for̄ale illud: p qō vnūqōq; differt ab alio eēntialr̄: mā. n. eēntialr̄ ē capacitas for̄e p ſeipſaz. ſ; p deū ē capacitas for° effectiue: i ſimplicib°. n. idē ē a q ē aliq̄ res ab° : ⁊ ē talis res: ⁊ for̄alr̄ ⁊ effectiue: q; p idē agēs ſit aliqd albū: ⁊ q̄le: vn̄ nihil eſt dictū reducere eē māe cōiter acceptū: ⁊ eſſe capacitatē for̄aꝝ in diuerſas cās: ita ꝙ nō in eaſdē. De aūt dicūt de tertio eē: qō ē eē fulcimētū cōpoſiti: ſilr̄ nihil eſt: q; aut itelligūt p eē fulcimētū cōpoſiti eē natū cōſtituere cōpoſitū cū for̄a: aut eē actu in cōpoſito: vt pars ei°. ſi p̄io mō idē eſt ſic eē fulcimētū cōpoſiti: ⁊ eē capacitatē for°: q; eē capacitatē for° idē eſt: ꝙ eē po°m receptiuā forme: mā aūt nō ē nata ꝯſtituere ꝯpo° vna cū for°: niſi inquātū ē ſub; ſiue po° receptiua for°. ġ eē ſic fulcimētū cōpoſiti eſt idē: qō eē capacitatē for̄e: ⁊ p ꝯñs ab eodē h; mā eē fulcimētū cōpo°: ⁊ eē capacitatē for̄e: ⁊ ſi vnū h; a forma: ⁊ aliud: ſi nec vnū: nec aliud: ꝙ eſt ꝯ eos. ¶ Si aūt eē fulcimētū ꝯpoſiti ē eē actu i cōpoſito: vt po actu ip̄z vna cū for° ꝯſtituēs: adhuc ſe° icōueniēs ꝯ eos. ¶ Pmo q; nec eē capacitatē for° h; mā a for° effectiue: ita nec ſic h; ab ea eē fulcimētū ꝯpo°: nec ſilr̄ for° ē p° p̄dicti fulcimēti: ſic̄ nec capacitat̄: nec p ꝯñs for° ē cā for̄alis p̄dicti fulcimēti: vocādo cāz for̄alē ſ; eē ptē ei°: qō eſt for° q; for° nō ē p° māe exn̄tis in ꝯpo°: nec ex ꝯpo°: ⁊ ſic ex rōnib° eoꝝ nō ſe°: ꝙ mā hēat plus tertiū eē a for° q̄ 2m: ꝙ ē ꝯ eos. ¶ 2° q; ſic nō p̄t mā eē actu fulcimētū ꝯpo° ex mā ⁊ for° ſubali ſine for°: ita ēt nec ſuba ꝯplecta pōt eē fulcimētū actu ꝯpoſiti ex ſuba ⁊ accn̄te ſine for° accidētali. ſuba. n. nō pōt ꝯſtituere ꝯpo° ex ſuba ⁊ accn̄te ſine accn̄te: ⁊ ſic ſeq̄ret̄: ꝙ nō plus dependeret mā a for̄a ſubali q̄ ſuba ab accn̄te: ꝙ eſt icōueniēs. ¶ Q̄tū ad ſcōz itēdo reprobare p̄dictā pōnē oſidēdo: ꝙ nulla virtute pōt mā eē i reꝝ nā ſine for°: ⁊ h oſido 4or rōnib°: q̄p p° ſumit̄ ex oppōne act° ⁊ po°: ⁊ ē talis: nulla res p̄t eē i reꝝ nā q̄cūq; vtute ſine actu: quo aliqd eſt ſimplr̄ ens actu for̄alr̄: ſ; mā nō p̄t eē p quācūq; vtutē actus: q̄ for̄alr̄ aliqd ſit ſimp' ens actu: ġ ipoſſe ē māz fieri in rerū nā p quācūq; vtutē ſine aliquo actu formali ſupaddito: quē vocā formā: p quā for̄alr̄: ⁊ ipſa ⁊ cōpo° ex ipſa: ⁊ illo actu hēant eē in reꝝ nā: ꝯñtia p;: vtrāq; p̄miſſaꝝ pbo: p̄mo p̄mā. ſ. ꝙ nulla res pōt eē in rerū nā ſine actu ⁊c. q; preter illud: quo aliqd eſt effectiue: oꝫ dare aliqd aliud: quo illō: qō eſt in rerū nā ſit formalr̄ actu: nā de eē actu in rerū nā hic ad nūc loqmur. ſ; nihil eſt actu ſine actu: ſicut nihil eſt albū ſine albedine. ġ nulla res pōt eē actu in reꝝ nā: q̄cūq; vtute ſine actu: quo ſit formalr̄ ens actu ſimplr̄: eē eni ſimplr̄ p̄cedit oē aliud eē: ⁊ ſic p; maior: minorē duplr̄ pbo. ſ. ꝙ mā nō pōt eſſe talis actus: ipoſſe ē eni ꝯuenire rei: p quācūq; vtutē illō: cui° oppo° cōuenit ei p eēntiā: ſicut hoī p q̄cūq; vtutes ipoſſe ē ꝯuenire: ꝙ ſit irrōnalis: q; oppo° ei° ꝯuenit ei p eēntiā. ſ. eē rōnal. ſ; mā ē po° p eēntiā ſuā i gñe ſube: po° aūt ⁊ act° opponūt̄ q̄tū ad h: ꝙ ipoſſe ē: ꝙ po° ſit actus: impoſſe eſt ġ p quācūq; vtutē: ꝙ mā ſit act°: quo aliqd ſit formalr̄ ens ſimplr̄ cū ſit potētia ad talē actū ex nā

Doctri argumētū ſoluit a Scoto i ſcdo ſniaꝝ diſ.12. q.2. ⁊ a gre. Arimi.n eo dē.2.diſt.12. q.2.ar.3.p diſtinctionē vulgarē i via ſua de duplici acu formali.ſ. ⁊ cauſatiuo.

ſiue ꝑ ēētiā ſuā. ℂ Scda rō ſumiẗ ex dependētia forme ad mām ⁊ ecōuerſo: ⁊ eſt talis: ſicut ſuo mō dependet ſoꝛa mālis a mā: ita mā dependet a forma: ⁊ multo plus vr̃ mā dependere a forma gnāliter accepta: quā mꝫ ad eſſe actu ꝙ̄ ecōuerſo: cū eē actu ſit per formā formaliter: ſꝫ vt cōiter poniẗ ēt ab auctoribus aliquibus ꝑdictε pōnis: forma mālis nō poſſet ꝙcūqꝫ vtute fieri ſine mā: ergo multo minus mā pōt fieri ſine forma. ℂ Tertia ſumiẗ ex opatione debita cuilꝫ enti: ⁊ eſt talis: qꝛ vt ponit cōiter: ipoſe eſt eſſe aliqḋ ens deſtitutū oī opatione: ⁊ iō oꝫ ponere: ꝙ oē: qḋ eſt: pōt elicere ⁊ exercere aliquā opationē: ſꝫ mā ſola nō pōt elicere: nec exercere aliquā operationē: qꝛ cū ſit potētia pura nullaꝫ actū pōt elicere: imo etiā nec facile eſt fingere opationē: que tali māe poſſit cōuenire: ⁊ iō mā per ſe ſine forma nō pōt fieri in rerū nā ꝙcūqꝫ vtute. ℂ Quarta rō ſumiẗ ex ꝯparatione forme ⁊ māe ad ꝗtitatē ⁊ figuraꝫ: qꝛ ſicut ꝗtitas ſe hꝫ ad diuerſas figuras: ita quodāmō mā ſe habet ad h̄ ꝙ termineẗ ꝑ diuerſas formas ſubales: ⁊ ad hoc minꝰ vr̃: ꝙ mā poſſit eſſe ſine forma ſubali ꝙ̄ quantitas ſine figura: ſꝫ ꝗtitas nō pōt ꝙcūqꝫ vtute eē ſine figura: quia tūc ſequereẗ: ꝙ eſſet ꝗtitas interminata ⁊ īfinita: ꝙ eſt ipoſe. ergo nec mā pōt eē ſine foꝛa ꝙcūqꝫ vtute. ℂ Ex his pꝫ ad qōnē: ꝙ ipoſe eſt ꝙcūqꝫ vtute mām eē ſine oī forma. ℂ Ad pᵐ ꝗ in oppoᵐ facile eſt r̄ndere ponendo ꝙ eē differat ab eēntia: qꝛ ſi ita eſt poterit dici: ꝙ lꝫ forma nō ſit cā eē māe in aliquo genere cāe: eſt tñ ſibi cauſa ꝗtū ad hoc: ꝙ poſſit eſſe ſubm eſſendi inquātū eē nō pōt in eē alicui ꝑme potētie: niſi mediāte actu: ꝗ eſt forma: ſicut figura nō pōt in eē ſube: niſi mediāte ꝗtitate: ſi āt ponaẗ ꝙ eē ⁊ eēnᵃ ſunt idē re: tūc dōm: ꝙ lꝫ forᵃ nō ſit cā formalis māe: nō ꝗ eſt cā formalis ꝯpoſiti: qꝛ nō eſt ꝑs eius: eſt tñ aliquo mō cā formalis eius inquantū actus: qui eſt forma formalr̃ terminat potētiā ⁊ īdeterminationē māe: vl̃ pōt dici ꝙ lꝫ forma nō ſit cā formalis māe: eſt tñ cā formalis totius: cui ſoli cōpetit ꝑ ſe eē ⁊ actus eē dependet eē māe. ℂ Ad formā argumēti qñ dr̃: ꝙ mā pōt eſſe ſine eo: ꝙ nō eſt cā eius: dico ꝙ nō oꝫ: qꝛ pōt eē cā alicuiꝰ alteriꝰ: puta totiꝰ: a cuius eē dependet eē māe. Ad minorē ēt pōt dici: ꝙ forma eſt aliquo mō cā māe: vt dictū eſt. ℂ Ad 2ᵐ dōm eſt: ꝙ licꝫ deus creet mām ſine aliquo ſecū create: nō tñ creat: nec creare pōt mām ſine aliquo formali ꝯiūcto māe ſuā indeterminationē: ⁊ potētialitatē terminante. ℂ Ad tertiū dicēdū: ꝙ ꝑdicti pro pōne ſua adducūt: dōm ad maiorē ꝙ nō opꝫ: ꝙ id qḋ ordine nāe ꝑexiſtit alteri: poſſit eſſe ſine illo: ſicut pꝫ de ꝗtitate: ⁊ figura. Ad minorē ēt dōꝫ: ꝙ lꝫ mā ſm vnā conſiderationē ſit prior forma: tñ ſm aliā ꝯſiderationē forma eſt pꝛoꝛ mā īquātū ex ſe īuicē dependēt: ⁊ iō nō pñt eē ſine īuicē: ꝓbatio etiā minoris deficit: qꝛ Augu. in illo dicto nō accipit ſpēm mūdi per formā: ſed ꝓ ipſa re cōpleta: ꝗ mūdus eſt: qꝛ forma non ſit ex mā: ſed ꝯpoſitū: ⁊ hac ſpē pꝛoꝛ ē mā: ſicut ſimplex ꝑus eſt cōpoſito: nec opꝫ ꝙ tale prius poſſit eſſe ſine tali poſteriori. Queſtio. II.

Adde hic rō nibꝰ doctoris quare ī rōnes q̄ mō iudicio habꝫ magnā vim: nā ſi theologos deus nō ꝑt ſupplere vicē cāe intrinſece lꝫ bñ poſſit ſupplere vicē cāe extrinſece: vnde pꝫ q̄ret Scotus in .4. diſt. ſim. q. pᵃ in ſolone ſcda. pmet palā h̄ ꝗ facit hoc cui eē ſic ponit limitationē ⁊ ipſectionē: q̄ igꝛ mā nālr̄ ſine forma nō poſſet exiſtere ꝗ potētiam dei pōt etiā poſſe exiſtere ſine forma: ſic vr̃ ſeq ex hoc ꝙ deꝰ ſupplet vicē cāe intrinſece: cuꝰ oppoſitū eſt a doctoribus ſañ ſerū pōnitur deus nō ꝑt ſupplere vicē cāe intrinſece reſpectu alicuius ꝙ eſt cā intrinſeca ⁊ nō ē hoc ē abſolute reſpectu cā efficien: qꝛ cuꝰ nō eſt cā intrinſeca ⁊ ita licꝫ deꝰ nō poſſit facere cōpoſitū ex mā ⁊ forma ſine mā vel ſine forᵃ ⁊ pōt tñ facere materiā ſine forma: qꝛ forma hīc ē ꝑs intrinſeca cōpoſiti: nō āt ē ꝑs intrinſeca materie: vt ita dicūt Scotus ⁊ Grego. Ari. ſicut multi vl̃.

Tex.cō.10.

 D ſecundū ſic ꝓcediẗ: ⁊ arguiẗ: ꝙ deꝰ poſſit facere duas ſpecies equalr̃ a ſe diſtātes: qꝛ plus pōt hc̄ ꝙ̄ artifex creatꝰ. ſed artifex creatus h̄ pt facere vt vr̃. ꝗ ⁊c.

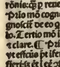
Contra ſm pℏm. 8ᵒ. meta. forme ſunt ſicut numeri: ſꝫ nō pñt eſſe due ſpēs numeroꝝ equalr̃ diſtātes ab vnitate. ergo nec ſilr̃ due forme: nec per ꝯñs due ſpēs poſſunt eſſe equalr̃ diſtantes a primo.

Reſpondeo dōm: ꝙ impoſe eſt ꝙcunqꝫ vtute duas eſſe ſpēs equalr̃ a deo diſtantes: qꝛ h̄ includeret ꝯdictionē. ℂ Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū: ꝙ eē duas ſpēs equalr̃ a deo diſtātes eſt ponere duas ſpēs in eq̄li gradu ꝑfectionis: hoc aūt repugnat plitati quarūcūqꝫ ſpēꝝ. ſ. ꝙ ſint in eq̄li gradu ꝑfectionis: ſic̄ id qḋ eſt ꝯ rōnē plitatis ſpecieꝝ: ſicut ſuo mō rōni hoīs repugnat eē irrōnale: attribuere aūt alicui: ꝙ repugnat ſue rōni ipliciꝫ ꝯdictoria cōuenire eidē: qꝛ ſemꝑ vnum oppoſitoꝝ includit negationē alterius: ⁊ iō impoſe eſt ꝙ deus faciat duas ſpēs equalr̃ a ſe diſtantes. ℂ Qḋ āt hr̄e eq̄lē gradū ꝑfectiōis repugnat plitati ſpērū ad nūc pōt oñdi duplici rōne. ℂ Pria ſumiẗ ex diſtinctione: q̄ cōuenit ſpēbꝰ: ⁊ eſt talis: qꝛ ſm pℏm. 10. meta. ſemꝑ diuiſio gnīs in ſpēs fit ꝑ drias ꝯrias: qꝛ diuiſio formalis ſp̄ fit per diuiſionē oppoſitam ꝯrietatis: q̄ gdeꝫ oppō ſm. eū reduciẗ ad oppoſitionē ꝑuationis ⁊ hitus: vl̃ ſm eū in oī oppōne ꝯrioꝝ vnū ſe hꝫ vt ꝑuatio reſpectu alterius. ſed rōni eoꝝ: que ſic ſe hñt: repugnat per ſe eſſe in equali gradu perfectionis: cū vnū ꝑortet defectū ꝑfectiōis reſpectu alterius. ꝗ plitati ſpecierū repugnat per ſe eas hr̄e eq̄lē gradū ꝑfectionis. ℂ Scda rō ſumiẗ ex rōne eq̄litatis: qꝛ eq̄litas ꝓꝑe eſt vnitas in ꝗtitate: ⁊ ſimilr̃ eq̄litas in ꝑfectione eſt vnitas in ꝑfectiōe: inꝗtū ꝑfectio eēntialis cuiuſlibꝫ rei dr̃ ꝗtitas eius eēntialis: vnitas aūt in ꝑfectiōe eſt vnitas in forma: quia ꝑfectio vniuſcuiuſqꝫ rei eſt ſua forma. ergo eq̄litas ꝑfectionis eſt vnitas in forma: ſiue ſꝫ formā: ſꝫ plitas ſpēꝝ eſt pluralitas ſm formā: vnitas aūt ſm formā repugnat plitati ſm formā. ꝗ eq̄litas ꝑfectiōis ꝑ ſe oppōiẗ ⁊ repugnat plitati ſpēꝝ: ⁊ iō ipoſe eſt ꝙcunqꝫ vtute fieri duas ſpēs ineq̄li gradu ꝑfectiōis: nec ꝑ ꝯñs pōt deus facere duas ſpēs eq̄lr̃ a ſe diſtātes. ℂ Ad argᵐ in oppoſitū dōm: ꝙ artifex creatus nō pōt duas ſpēs facere eq̄lr̃ a ſe diſtantes: vel a quocūqꝫ alio: niſi aliq̄ velit loq̄ de diſtantia locali: de qua nō eſt ſermo ad pñs. Queſtio. III.

Tex.cō.24.

In eodē decimo.t.cō.15.

Vide ꝯſilem difficultatem huic ab Egidio in quolibeto.3.q. 9ᵃ. vbi querit vtrum inter duas ſpēs immediatas poſſit virtute dei fieri ſpēs media.

 D tertium ſic ꝓcediẗ: ⁊ arguitur: ꝙ deꝰ nō poſſit a nobis intelligi: qꝛ ſm pℏz infinitū eſt ignotuꝫ: deus eſt infinitus. ergo eſt ignotꝰ: nec per cōſequēs poteſt intelligi.

Prio poſte. ⁊ prio phyſi. tex.cō.35.

Contra eſt aucto. Jo. in ca. ſua: qui dic̄: ꝙ cū apparuerit ſimiles ei erimus: ⁊ videbimus eū ſicuti eſt.

Reſpondeo dōm: ꝙ deus a nobis pōt intelligi: ⁊ in via tā ꝑ nālē inueſtigatiōeꝫ rōnis: ꝙ̄ ꝑ reuelationē fidei: ⁊ in pꝛia per aptā viſionē. Prio mō cognoſciẗ de deo qd eſt i gnāli. Scdo mō cognoſciẗ de eo qd eſt magl i ſpāli: ſꝫ obſcure: ⁊ ꝗſi i ſpeculo. Tertio mō i ſpāli ⁊ nude: ⁊ i ſe vr̃ ſua eēnᵃ manifeſte ⁊ clare. ℂ Primū pꝫ: nā ex effectu cognito: qñ cogſciẗ vt effcūs pt iferri cāꝫ eē: vl̃ fuiſſe: ⁊ ſi qdē ſit cā n̄ ſolū in fieri: ſꝫ ēt i eē ꝯſuādo rē i ſuo eē: ſꝑ eē effcū iſert ſuā cāꝫ ſi vō ſit ſimplr̃ pᵃ cā: in quā effcūs reduciẗ: ⁊ h̄ poſſit ſciri de ipa: tūc poterit efficaciter iferri de tali cā ipaꝫ eſſe: ⁊ ipaꝫ nō poſſe nō eē: qꝛ ipoſe ē illḋ: qḋ nō hꝫ cāꝫ ſui eſſe nō eē: ſꝫ ſic̄ pꝫ ex ꝓceſſu pℏoꝝ poſſumꝰ ſcire creaturas ꝗs videmꝰ: ⁊ euidēter cognoſcimꝰ eē effcūs dei: ⁊ dependere a deo i ſuo eē: ⁊ reduci i deū: ſic̄ i ꝑmā cām: ⁊ iō per nālē iueſtigationē rōnis poſſumꝰ ſcire deū eē: ⁊ ipm nō poſſe nō eē: poſſumus ēt ꝑ talē iueſtigationē ſcire de eo qd ē in gnāli: qꝛ poſſumꝰ ſcire: ꝙ ē ſuba: tū qꝛ nihil eſt cā agēs: vt ꝙ agit: niſi ſit ſuppᵐ ſubſiſtēs: tū qꝛ forᵃ īherēs nō pt eē pma cā: qꝛ oīa talia cā hꝫ cām: ⁊ ꝙ ē ſuba imālis: ⁊ intellectualis: ſicut pꝫ ex ꝓceſſu pℏoꝝ: qui ꝑ ſolā in

ueſtigationē rōnis cognouerūt eū. ℭ Scḋʒ etiā pʒ magis ex auctoritate ſcripture ſacre ꝙ̄ rōne: pōt tñ ad hoc aliqualis rō adduci: q2 ex quo hō eleuādus eſt ſup ſuā nām ad finē ſupernālē: vt patebit declarādo tertiū: τ illū finē ōbeat aſſequi nō ſolū ex hoc: ꝙ mouetur ab alio in ipſum: ſicut ſagitta mouet̃ ad ſignū: ſʒ etiaʒ ex hoc: ꝙ mouēdo ſeipſuʒ mouet in ipm finē talē: nec ſe ſic poſſet mouere: niſi eēt de tali fine ſupnāli ſufficiēter iſtructus
deceſ: ꝙ hō hēet de tali fine cognitionē aliquā per reuelationē: ad quā non pōt ex puris nālibus attingere. ℭ Tertiū etiā magis pʒ auctoritate ſcripture ſacre ꝙ̄ rōne perſuadet̃: tñ hoc ratione ſic: q2 hō nālr pōt ſcire de deo: quia eſt: τ quid eſt in gnāli modo quo dictuʒ eſt. Sciens aūt de cā q2 eſt: τ quid eſt modo predicto naturaliter appetit ſcire quid ſit in ſpāli: τ manifeſte īueri. hoc aūt nō pōt eſſe niſi in beata viſione videt̃: veriſiſe eſt tale deſideriū eſſe inatū creature fruſtra: τ iō ꝓbabilr pōt rōne perſuaderi: ꝙ hō debeat ꝑduci ad beatā viſionē dei a deo ſupnālr adiutus: τ ſi pōt a nobis ita intelligi: multo plus pōt intelligi ab itellectu angelico: vñ poteſt cognoſci ab omni intellectu creato. ℭ Ad argumētū in oppoſitū dicenduʒ: ſicut dr̃ cōiter: ꝙ ibi loquit̃ phs de īfinito ꝑuatiue: qḋ ſeq̄t̃ māaʒ: nō aūt de īfinito negatiue: qḋ ſeq̄t̃ ꝑfectionē forē: q̄le īfinitū eſt deus.

P Oſtea querebāt̃ duo pertinētia ad relationē: quoꝝ primū ptinet ad relonē diuinā in gnāli: τ eſt vtrū in diuinis relo trāſeat in ſubāʒ: an maneat. Scḋm pertinet ad ſpecialem relationem paternitatis: τ eſt vtrum paternitas in pr̃e ſit ꝓnʼ gnādi. Qō. IIII.

A D primum ſic ꝓcedit̃: τ arguit̃: ꝙ in diuinis nō maneat relatio: ſed tranſeat in ſubāʒ: q2 ſi relatio maneret: τ non trāſiret in ſubāʒ: eſſet diuerſa re a ſubſtātia: τ per ꝯñs faceret cōpoſitionē cū ea: qḋ eſt incōueniēs. ergo non manet: ſed trāſit.

Contra eſt boetius: qui dicit: ꝙ in diuinis manēt duo predicamēta. ſ. ſubſtantia τ relo.

Reſpondeo ad iſtā qōnē dicūt quidā: ꝙ relo cōparata ad eēntiā nō remanet: ſed tranſit in ſubāʒ: ita ꝙ nec quantū ad rōnē ſui generis: nec quātū ad rōnē ſue ſpēi remanet relo: cōparata vero ad eſſentiā in cōparatione ad ſuū oppoſitū manet: quantū ad rōnē generis: nō autē quantū ad rōnem ſpēi: ſed cōparata directe ad ſuū oppoſitū manet: τ quātū ad rōnem gnis: τ quantū ad rōneʒ ſpēi. ℭ Sed iſta poſitio lʒ habeat veritatē quātū ad tertiū: quātū ad ꝓʼ duo vr̃ mihi falſa: τ hoc perſuadeo: ꝑo quātū ad vtrūꝙ̄ ſimul: poſtea perſuadeo ſpāliter de ſcḋo. ℭ Oſtēdo ergo dictā poſitionē eſſe falſam: quātū ad duo prima ſimul: q2 paternitas cuicūqʒ cōparet̃ nō pōt nō eē pr̃nitas: q2 impoſſe eſt idē negari vere de ſeipſo cuicūqʒ comparet̃: pr̃nitas ergo cuicūqʒ cōparata manet pr̃nitas: ſed idem eſt rē manere τ rōnem rei: ſicut idē eſt manere hoiem: τ manet̃ aial rōnale mortale. ergo pr̃nitas ꝯpata ad eēntiā manet q̄tū ad rōnē pr̃nitatis: ſʒ rō pr̃nitatis eſt rō ſpālis relonis includēs rōnē cōem generis relonis. ergo pr̃nitas cōparata ad eēntiā: ſiue ad qḋcūqʒ aliud ſemꝑ manet: τ quantū ad rōnē gnis relonis: τ q̄tū ad rōnē determinate ſpēi. ℭ Quātū ad ſcḋm ſpālr dictū oſtēdo non hēre veritatē ꝑdictā poſitionē: q2 pr̃nitas cōparata ad eēntiā in reſpectu ad ſuū oppoſitū: qḋ eſt filiatio: differt ab eſſentia vt pr̃nitas: nā pr̃nitas reſpicit filiationē vt pr̃nitas: ſiue ꝯparet̃ ꝑ ſe ad filiationē: ſiue cū eēntia: vel cuʒ quocūqʒ alio. ſed pr̃nitas vt pr̃nitas dicit nō ſolū rōnē gnis relonis: ſed ēt rōnē ſpālē relonis. ergo pr̃nitas in diuinis cōpata ad eēntiā in reſpectu ad oppoʼ manet nō ſolū q̄tū ad rōnē gnis relonis: imo ēt q̄tū ad rōneʒ ſpēi. ℭ Videt̃ ēt mihi iſtos fuiſſe deceptos in hoc: ꝙ credebāt idē eē relonē ꝯpatā alicui nō manere: quātū ad rōnē relonis cōis τ ſpālis: τ relonē cōparatā alicui nō hēre ex ſola tali cōpatiōe rōnē relonis: ꝙ nō eſt ideʒ: q2 relo cuicūqʒ cōpet̃ hʒ: ꝙ ſit relo: τ manet relo: nō tñ ex cōparatiōe ſua ad qḋcūqʒ: cui pōt cōpari hʒ rōnē relonis: vl ꝙ ſit relo. ℭ Et iō eſt alius modus dōi: ꝙ in diuis relo cōpata ad eēntiā eſt rō trñ: τ nō res: τ iō trāſit in ſubāʒ cōpata ad eā: ſed ꝯpata ad oppoſitum eſt res τ manet. ℭ Iſte ēt modus dōi: q̄uis ſit multū cōis q̄tū ad illōs ꝙ iſta verba ꝓtendūt: ſaluo meliori iudicio nō vr̃ mihi ſufficiēs. Primo q2 relo hʒ ꝓcipue: ꝙ ſit res ex ſuo fundamēto: relo aūt in diuinis ꝯpat̃ ad eēntiā vt ad ſuum fundamentū: τ iō vr̃ ꝙ relo ꝯpata ad eēntiā ſit res. Scḋo q2 illud: qḋ eſt vere res: nō pōt nō eſſe res: cuicūqʒ cōparet̃: relo aūt realis ponit̃ eſſe vā res. iō τc. Tertio: q2 de rōne relonis nō eſt ſolū: ꝙ eſt ad aliqḋ: ad qḋ refert̃: ſʒ etiā ꝙ ſit alicuius: qḋ per ipſam refert̃ ad illud aliud. ergo relo nō ſolū hʒ: ꝙ ſit res: vel relo realis ex eo: ad qḋ eſt: imo τ hoc hʒ vna cū alio ab illo: cuiʼ eſt vt ſubiectiue ſuppoſiti relati. ergo relo in diuinis cōparata ad ſuppoſitū cuius eſt res: ſed cōſtat ꝙ ita eſt idem re cum ſuppoſito cuius eſt: ſicut cum eſſentia. ergo relatio in diuinis comparata ad eſſentiam eſt res: ſed verū eſt: ꝙ comparata ad eſſentiā non eſt alia res ab eſſentia: ſicut eſt alia res a ſuo oppoſito. ℭ Ad iſtam ergo queſtionē videt̃ mihi dicendū: ꝙ relationem manere in diuinis: τ nō tranſire in ſubſtantiam poteſt dupliciter intelligi. Vno modo ꝙ relo in diuinis habeat realitatē re diſtinctā a realitate ſubſtātie: τ ſic eſt impoſſe relationē manere: τ nō trāſire in ſubāʒ: q2 ſicut arguit̃: faceret aliquā cōpoſitionē cum ſubſtantia. Alio modo pōt intelligi relationē non manere: ſed tranſire: q2. ſ. rō relonis non manet: ſed ſola ratio ſube: ita ſcʒ ꝙ res: que eſt eſſentia diuina: ſic ita ſube τ habeat rōnē ſube: ꝙ nō habeat rōnem relonis: τ ſic falſum eſt relonē tranſire: τ nō manere: q2 ſicut eēntie diuine conuenit eſſe rem ſubſiſtentē: per ꝙ hʒ: ꝙ ſit ſuba: ita etiā eſt illud: quo vnū ſuppoſitū refert̃ ad alterū: per qḋ habʒ: ꝙ ſit relo. ℭ Sed tūc īſurgit vna difficultas: q2 cum relo in creaturis ſit accidēs: q2 eſt vnuʒ de decē ꝑdicamētis generibʼ accidētiū: ſeq̄t̃ ꝙ ſi relo: τ ratio relonis manet in diuinis: ꝙ in diuinis ſit accidēs. ℭ Ad hoc dicendū: ꝙ cum impoſſe ſit aliquid conuenire vniuoce deo τ creaturis: vl creature τ creatori: impoſſibile eſt: ꝙ qñ iſta: puta ſuba: ſciētia: relatio: τ conſimilia transferunt̃ ad predicationeʒ diuinā: ꝙ manent in deo quantū ad omne illud: qḋ eſt de ratione eoꝝ in creaturis: ſicut patet de ſciētia: de cuius ratione eſt ꝓut eſt ſpecies qualitatis: ꝙ ſit habitus: τ ꝙ ſit qualitas: q2 genus neceſſario eſt de ratione ſpeciei: ſcia vō diuina non eſt qualitas: nec habitus: dicunt̃ ergo talia manere: q2 illō qḋ eſt formale in vnoquoqʒ eoꝝ manet: ſicut in relatione eſt formale illud: quo aliquid refertur ad alterum: τ in ratione ſcientie formale eſt illud: quo habet̃ certa cognitio de re: τ ideo ſicut vere dicitur manere ſcientia in diuinis quantū ad ſpeciē: τ non ad genus: ita etiā vere remanet relo in diuinis quantū ad genus: τ nō quātū ad illud: in quo ꝯuenit cū alijs generibus accidētiū. alia autē genera non manent in diuinis: q2 quantū ad illō forale: ꝙ ē d rōne eoꝝ: īportat aliqḋ additū ad ſubāʒ: ſicut q̄litas dic̄ aliquē modū additū realr ad ſubam. ſic ergo

An relatio i diuinis maneat an tranſeat. vide pulchre Scotū in quolibetis q̄ō. 5.

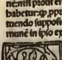
dico: ꝙ relatio in diuinis cōparata ad eēntiā ſiue ſubaꝫ eſt res: ſed nō aliqua res a ſuba: ſicut hō etiā ꝯparatus: ad aial eſt res: ſꝫ nō ſit aliq̄ res ab aiali: ⁊ manet inquantū rō eius ꝑpria: qua determinat̄ ad genus relonis manet: licꝫ nō maneat quantū ad illud: in quo cōuenit cuꝫ alijs generibus. ¶ Ad argumētū in oppoſitū dicēdū. ꝙ bene ꝓbat: ꝙ relo nō manet in diuinis: ſicut res diſtincta re a ſuba: nō tamē ꝓbat qn̄ remaneat relo in diuinis realr: ⁊ vt differēs rōne a ſuba: ita ꝙ eius ratio cōueniat vere eēntie diuine: ⁊ nō ſolū rō ſube. Qō. V.

AD ſecundū ſic ꝓcedit̄: ⁊ arguit̄: ꝙ p̄nitas eſt ṗnᵐ gn̄ādi. qꝛ vnumqḋqꝫ agit ꝓpriā actionē eo: per qḋ eſt tale ens determinatū. ſed pater hꝫ ꝙ ſit talis perſona determinata p̄nitate: qꝛ p̄nitate ē pr̄. ergo pr̄ agit ꝓpriā actionē ſuā paternitate. ſed propria actio pr̄is eſt gn̄āre. ergo illud quo pr̄ generat eſt p̄nitas: ⁊ per ꝯn̄s p̄nitas eſt ṗnᵐ generandi. ¶ P̄. aut p̄nitas eſt ṗnᵐ generādi: aut eēntia: nō eſſentia: qꝛ tunc habēs eſſentiā poſſet gn̄āre: ꝙ pꝫ eſſe falſuꝫ in filio ⁊ ſpū ſcō. ergo relinquitur: ꝙ paternitas eſt ṗncipium generandi in patre.

Contra illud eſt ṗncipiū agendi in agēte: in quo ꝓducens aſſimilat ſibi ꝓductū. ſed pater non aſſimilat ſibi filiū in p̄nitate: ſed in diuinitate. ergo eēntia diuina eſt ṗncipiū gn̄ādi in patre ⁊ nō p̄nitas.

Reſpondeo dicunt quidā: ꝙ ratio agendi complectitur vtrūqꝫ. ſ. eſſentiā ⁊ paternitatē: vt eſt ꝓprietas cōſtitutiua: ſed formale eſt paternitas vt dicunt: cuius rōnem aſſignant duplicē. Prima eſt: qꝛ agens in eo ꝙ agens diſtinguit̄ a producto: qꝛ nihil ꝓducit ſeipſum: ſed agens hꝫ eſſe agens per ṗncipiū agendi. ḡ ṗncipiū agendi formalr̄ eſt illud in quo agens diſtinguit̄ a producto. ſed pr̄ diſtinguit̄ a filio p̄nitate. ergo p̄nitas eſt formale in ṗncipio generādi: concurrit etiā vt dicunt ad rōnem agendi eſſentia diuina: qꝛ ꝑ eā hꝫ pater: ꝙ ex n̄s de⁹ generet deū: ſed tn̄ p̄nitas eſt magis formale in ṗncipio gn̄ādi. ¶ Scda rō videt̄ iſta. qꝛ generās generat ſile: ſꝫ formale in ſilitudine eſt illō: in quo differūt ſilia: qꝛ ꝓpe nulla res eſt ſilis ſibyꝑſi. ḡ formale in principio generādi eſt illud in quo diſtinguitur generās a genitore: ſic idē ꝙ prius. Sed iſta vident̄ parū valere: qꝛ conſtat ꝙ in iſtis iferioribus: ex quibus manu ducimur ad cognitionē diuinoꝝ: qualitates actiue ponunt̄ eſſe principia formalia agendi: ſicut calor ⁊ frigus: ⁊ conſtat ꝙ iſta non ſunt principia indiuiduātia in iſtis rebus: nec ſm ea diſtinguit̄ formalr̄ agens a paſſo: vel producens a producto: imo magis conueniunt in iſtis qualitatibus. ¶ Ad primū ergo: ꝙ ipſi adducunt: dicendū: ꝙ agēs nō ſolū hꝫ ꝙ ſit agens per formā: que eſt ṗncipiū agēdi: ſed etiā per illud qḋ ipſaꝫ indiuiduat: qꝛ opꝫ ꝙ agens ſit ſuppoſitū ſubſiſtens: qḋ eſt idiuiduū ſube: ⁊ hoc nō ſufficit: imo cū hoc opꝫ: ꝙ hēat aliquā formā qua agat: ⁊ verū eſt: ꝙ ſm illud: qḋ requirit̄ ad hoc ꝙ aliqd ſit agens vt ṗncipiū indiuiduās agēs opꝫ diſtingui a paſſo: ſiue a ꝓducto: ſed q̄tū ad illud: qḋ agens requirit vt formā: q̄ agit: ſunt q̄dē in creaturis ꝓducens ⁊ ꝓductū diſticta mālr loquēdo: qꝛ ipoſſe eſt eādē formā numero: q̄ꝫ hꝫ cōicari a ꝓducente in creaturis ipſi producto: tn̄ forma: q̄ agens agit: nō eſt rō formalis diſtinguēdi ꝓductū a ꝓducēte: alioquin nunq̄ꝫ producēs cōueniret cū ꝓducto: in eo ꝙ eſt ṗnᵐ formale agēdi: ꝙ falſum eſt. ¶ Sic ḡ dōm eſt: ꝙ agens in eo ꝙ agens diſtinguit̄ a producto inquātū reqrit̄: qḋ agēs ſit indiuiduū quoddā ſube: nō tn̄ opꝫ: ꝙ rō formalis diſtinguēdi ſit ṗnᵐ agendi. ¶ Ad ſcḋm dōm: ꝙ nō eſt verū: ꝙ diſtictio ſit formale in ſimilitudine: imo vnitas ſiue ꝯueniētia in forma: in qua eſt ſilitudo: ꝙ aūt dicit̄ cōtra. qꝛ nihil eſt ſibyꝑſi ſimile: ſed alij a ſe. ergo alietas eſt formale in ſilitudine: nihil eſt: qꝛ ita poſſeꝫ ꝯcludere oppoſitū: qꝛ nihil eſt ſile niſi cōuenietū cū eo in eadē forma ſpē. ḡ idētitas eſt formalis in ſilitudine: reqrit̄ ḡ in ſilitudine ⁊ vnitas ſiue ꝯueniētia in forma ē formalis. Jō iſti inet alibi dixerunt: ꝙ eēntia diuina eſt ṗnᵐ elicjēdi oēꝫ actionē diuinā: ſꝫ tn̄ relo vt relo icludit eēntiā ad agendū: qa vt dicūt eēntia vt eēntia nō iportat aliquā iclinationē ad agēdū: ⁊ iō ad hoc: ꝙ eēntia eliciat actionē: opꝫ itelligi aliqd ad ipſam addi ſm rōnē: ꝙ vt videt̄ non eſt: niſi relo inclinās ad agēdū. ¶ Sed nō vꝫ hoc: qꝛ nō reqrit̄ aliqd: ꝙ iclinet ṗnᵐ actiuū ad agēdū niſi qn̄ eſt idifferēs ad agendū ⁊ nō agēdū: ſicut in habētib⁹ li. arbi. vel qn̄ eſt ꝑ ſe inſufficiēs ad agēdū: ſicut ſecuris nō eſt de ſe ſufficiēs ad ſecādū ſine artifice mouēte: quoꝝ neutrū pōt cōuenire ṗncipio actiuo in diuinis ꝓut vna perſona producit aliā. ¶ Quātū aūt ad illud qḋ dicūt: ꝙ eēntia vt eēntia nō dicit iclinationē ad agendū: veꝝ eſt: ꝙ eēntia ſm ꝑciſaꝫ ⁊ gn̄alē rōnē eſſentie nō dicit inclinationē ad agendū: qꝛ tunc oīs eēntia eſſet ṗnᵐ actiuū: ꝙ nō ponit̄: ⁊ ſilr veꝝ eſt: ꝙ rōni eēntie vt eēntia oꝫ addi aliqd ſm rōnē intelligendi ad hoc: ꝙ ſibi ꝯueniat eſſe ṗnᵐ actiuū: ſed nō oꝫ ꝙ hoc ſit rō relonis: imo eſt rō alicuius abſoluti ſpālioꝛ q̄ꝫ rō eēntie: puta ꝙ eēntia ſm ꝙ nā̄ fecūda ſiue ſm ꝙ intellꝰ fecūdus ſit ṗnᵐ ꝓductiuū: ſicut et eſſentia ſm ꝙ eēntia nō eſt ṗnᵐ intelligēdi: nec tn̄ eſt ṗnᵐ intelligēdi ꝑ rōnē relonis additā: imo ꝑ rōnē abſolutā: puta ꝑ rōnē itellꝰ: ita ꝙ eēntia vt itellꝰ eſt ṗncipiū intelligēdi. ¶ Et iō vr̄ alr̄ dōm: ꝙ videlꝫ ꝓpetas relatiua non eſt ṗnᵐ gn̄ādi in pr̄e: nec vt relo: nec vt ꝓpetas cōſtitutiua: ita ꝙ ꝓprietas ꝯſtitutiua: vn̄ talis nō ē ṗnᵐ actiuū quo pr̄ gn̄āt: ſꝫ faciat ad gn̄ōnē cōſtituēdo ſuppoᵐ generās. ¶ Primū ꝓbo trib⁹ rōnibus ṗ⁹ ſumit̄ ex ſilitudie eoꝝ: q̄ inueniunt̄ in creaturꝭ: qꝛ i creaturꝭ ṗnᵐ actiuū: nec eſt relo: nec hꝫ relonē ꝑtē ſui. ḡ a ſili nec in diuīs illō ꝙ ē ṗnᵐ actiuū eſt tale ṗnᵐ ſm ꝙ relo: ſꝫ tale ṗnᵐ ⁊ relo ſint idē re: aīs ꝓbo: qꝛ illō qḋ ſm ſe totū eſt in gn̄e q̄litatis nec eſt relo: nec hꝫ relonē ꝑtē ſui: ſꝫ poᵃ tā actiua q̄ꝫ paſſiua: que ſunt in creaturis: ſunt in gn̄e q̄litatis q̄tū ad totū ꝙ eſt de rōne eaꝝ. ḡ poᵃ actiua ſiue ṗncipiū actiuuꝫ in creaturis nec eſt relo: nec hꝫ ꝑtē ſui relonē. ¶ Scḋa ſumitur ſpecialr ex rōne relationis: que eſt inter agens producens ⁊ productū. fundamentuꝫ per ſe relationis realis: in eo ꝙ tale non eſt relatio: nec habꝫ partē ſui relationē: ſed ṗmū ⁊ per ſe fundamentū relationis producētis ad ꝓductiuū eſt ṗncipiū actiuū. ergo ṗncipiū actiuum nō pōt eſſe relo ꝓducentis ad productū: nec habꝫ partē ſui relationē: maioꝛ pꝫ: qꝛ ſi per ſe fundamentū relationis realis eēt relo: vel hr̄et relonē partē ſui: tūc relones reales irent in infinitū: qꝛ oporteret illaꝫ relationē que eſſet fundamētū vel pars fundamēti fundari ſuper aliā relonē: ⁊ ſic in infinitū: minoꝛ etiā pꝫ: qꝛ in agente in eo ꝙ agens nō ſunt niſi ṗncipiū actiuū: ⁊ ipſa actio ⁊ relo ꝓducentis ad productū: ⁊ ipſum ſuppoſitū agens qḋ nō ponit̄ eſſe imediatū fundamentū relonis ad productū: de alijs aūt trib⁹ ꝯſtat: ꝙ ṗmum ſup ꝙ fundant̄ alia duo: eſt potētia actiua: ⁊ ſic pꝫ minoꝛ. ¶ Tertio ſumit̄ ex ſimulitate relonū: que ſunt iter mouēs ⁊ mobile ⁊ ꝓducēs ⁊ ꝓductū: ⁊ eſt talis. illud qḋ ſequit̄ ṗncipiuꝫ actiuū: ſiue potētiā actiuā in eo qḋ huius non eſt potentia actiua: nec pōt eſſe aliqd ipſius icluſuꝫ in eēntia eius

ſed relatio producẽtis ad productiũ: ⁊ ꝓductiuũ ad producibile eſt poſterior re vel rõne ipſius ꝑncipio actiuo. ergo ⁊c̃. ma. pȝ: q꞉ nihil eſt poſterius ſe ſm eandẽ rõnẽ: mi. pbo: q꞉ potentia actiua eſt pꝛior vel re vel rõne ipſo ꝓducibili ⁊ relatione eius. ſed relatio ꝓductiui ⁊ ꝓducentis eſt ſimul nã cũ relõne ꝓducibilis ⁊ ꝓducti. ergo potentia actiua eſt prior relõne ꝓductiui vel ꝓducẽtis re vel rõne: ⁊ ſic patet minor. ¶ Secõm. ſ. ꝙ pꝛnitas vt eſt ꝓꝓetas ↄſtitutiua nõ eſt ꝑnm actiuũ gnãndi: lȝ faciat ad cõſtitutionẽ ſuppoſiti. pbo ad nũc triplici rõne. Pꝛimo q꞉ in actione vniuoca illud: in quo cõicant ꝓducẽs ⁊ ꝓductũ eſt rõ agendi: ⁊ ꝑnm actiuũ in agente: niſi enĩ vniuocarent ⁊ cõuenirent in eo: qð eſt rõ agendi: nõ diceretur actio vniuoca: cõſtat aũt ꝙ actio vniuoca eſt gnãtio filij: qua deus gnãt deũ. ergo rõ agendi in pr̃e eſt illð: in quo cõueniũt pr̃ ⁊ filius: hoc aũt nõ eſt ꝓꝓietas cõſtitutiua. ergo ⁊c̃. Scðo q꞉ ꝓꝓietas cõſtitutiua in eo ꝙ huiꝰ nõ hȝ facere niſi ꝙ aliqd ſit in ſe vltimate idiuiſũ: ⁊ diuiſum a quocũq; alio: hoc autẽ nõ importat agere: ſicut importat ꝑnm actiuũ: ꝙ iportat ſialtẽ ex cõſequẽti agere. ergo ⁊c̃. Tertio q꞉ vnũqðq; agit per aliquã formã: per quã eſt actu: forma aũt ſm abſolutã rõnẽ forme nõ eſt rõ diſtinguẽdi indiuidualr̃ plura exñtia in eadẽ ſpẽ: ſed magis hȝ diſtinguere ſpecifice. ergo ꝓꝓietas prout eſt cõſtitutiuã pſone: cũ in hoc habeat rõnem ꝑncipij indiuiduantie: nõ eſt ꝑnm actiuũ. ¶ Ad ꝑmũ ergo in oppoſitũ dõȝ: ꝙ vnũqðq; agit ꝑ ꝓpꝛiã actionẽ: ꝑ quã ẽ tale ens ſm ſpẽm: nõ aũt oȝ ꝙ agat per illud: per qð eſt tale ens indiuidualr̃: ⁊ ſm numerũ: ſicut pȝ in creaturis: tamen ad hoc ꝙ aliqua actio ſit ꝓpꝛia alicuius indiuidui: opȝ ꝙ illa actio ꝓcedat a forma cõmuni, put eſt determinata a ꝑncipio idiuiduante: ⁊ qñ dr̃ ꝙ pater eſt talis determinata pſona pꝛnitate tñ: dico ꝙ falſum eſt: imo pater eſt talis determinata pſona: puta hec pſona diuina per eſſentiã vna cũ pꝛnitate: q꞉ vtrumq;. ſ. eſſentia ⁊ ꝓꝓietas ſunt de cõſtitutione pſone: tñ verũ eſt: ꝙ pr̃ eſt pr̃ tãtũ pꝛnitate: ſi accipiat̃ pr̃ adiectiue: ſicut albũ eſt albuȝ tñ albedine: ſed accipiẽdo patrẽ ſubſtãtiue. ſ. pro perſona hñte pꝛnitatẽ nõ eſt tñ pꝛnitate pr̃: vt dictũ eſt: ⁊ iõ eſſentia cõis put eſt in pr̃e: põt eſſe rõ eliciendi actionẽ ꝓpꝛiã patris: ſicut humanitas prout in ſorte põt eſſe rõ eliciendi ꝓpꝛiã actionẽ ſortis generãtis filiũ. ¶ Ad tertiũ dõm: ꝙ ad hoc ꝙ aliquid agat nõ ſufficit ꝙ hẽat potentiã actiuã: q꞉ ꝑter illud ꝙ requirit̃ ex pte ꝓducentis requirit̃ aptitudo: qua poſſit ꝓduci ex pte ꝓducibilis: nũc aũt in nã diuina nõ eſt aptitudo ad hoc: ꝙ ꝑ aliquã ꝓductionẽ fundet̃ in ea filiatio niſi per ſolã ꝑmã ꝓductionẽ: que eſt ab vno tñ ſuppoſito ꝓducẽte: ⁊ hoc patebit magis in ſequẽti qõne: ⁊ iõ lȝ potẽtia generatiua: q̃ pr̃ gñat: que eſt ipſa eſſentia ſit in filio: nõ põt filius gñare: nec ſpũs ſcũs põt aliquã pſonã ꝓducere: q꞉ in nã diuina nõ eſt aptitudo ad plures relõnes ↄſtitutiuas: vel põt dici: ꝙ lȝ ipſa eſſentia ⁊ nõ ꝓꝓetas ſit potentia actiua: qua generãs generat: nõ tñ nata eſt elicere iſtã actionẽ: niſi prout eſt in tali determinato ſuppoſito: ⁊ ex hoc habetur: ꝙ ꝓꝓietas cõſtitutiua facit ad actionẽ conſtituendo ſuppoſitũ determinatũ: quo agit per formã cõmunẽ in ipſo exiſtentẽ: non autẽ ꝙ ſit potẽtia actiua.

Ertinentia ad perſonã erant duo: ⁊ pertinebãt ambo ad pſonaȝ ſpũs ſcti in cõparatiõe ad perſonã filij. Pꝛimũ pertinet ad modũ ꝓducendi: ⁊ eſt vtrũ ſpũs ſcũs hẽat magis ꝓcedere per modũ volũtatis q̃ʒ filius. Scðm erat: vtrũ ſpiritus ſcũs diſtingueret̃ a filio: ſed nõ ꝓcederet ab eo.

D pꝛimum ſic proceditr̃: ⁊ arguitur: ꝙ. ſ. ſ. nõ plus ꝓcedat per modũ volũtatis q̃ʒ filiꝰ: q꞉ modus quo voluntas agit, put eius actio diſtinguit̃ cõtra actionẽ nãe eſt: q꞉ agit libe. arbi. ⁊ põt in oppoſita: nã eſt nec̃io q̃tuȝ eſt de ſe determinata ad vnũ: ſed pr̃ ⁊ filius ex nã ſua hñt neceſſariã habitudinẽ ad producendũ. ſ. ſ. ita ꝙ nõ poſſunt vtrumq; oppoſitorũ. ſ. ꝓducere vel non ꝓducere: imo ex natura ſua ſunt neceſſario determinati ad producẽdũ. ergo ſpiritus ſanctus non plus procedit per modũ voluntatis q̃ʒ filius. ¶ In ↄ̃triũ ſunt multe auctoritates ſcõꝝ ⁊ doctorum.

Reſpondeo in iſta queſtione directe intentio eſt querere: qũo ſpũs ſpũs ꝓcedat per modũ volũtatis: ⁊ nõ per modũ nãe: ⁊ ſi aliquo mõ procedit per modũ nãe: quo ſtet vtrumq;. ſ. modus nature: ⁊ modus voluntatis in eius productiõe. ¶ Dicũt ergo ad hoc quidã: ꝙ in diuinis natura põt accipi quatuor modis. vno modo dr̃ nã ipſa eſſentia diuina prout quidditas vniuſcuiuſq; dicit̃ eius nã. ſcðo modo dicit̃ nã ꝑncipiũ naturale nãliter agens. tertio mõ dicit̃ nã vis ſeu potentia nãlis: que in re naturalr̃ exiſtit: ⁊ ſic tã voluntas q̃ʒ intellectus dicit̃ nã. quarto mõ dicit̃ natura neceſſitas cõicans actum. ¶ Pꝛetermiſſa ergo natura ꝑmo modo dicta: que nõ videt̃ importare ꝑncipiũ actiuũ applicando alios tres modos ad ꝓductionẽ. ſ. ſ. dicunt: ꝙ in ꝓductione. ſ. ſ. non eſt modus nãe ſcðo mõ dicte ſic. ſ. ꝙ ꝑncipiũ ꝓductiuũ. ſ. ſ. habeat modũ ꝑncipij naturalis naturalr̃ ꝓducentis: eſt tamen ibi modus nãe tertio mõ dicte: q꞉ volũtas: que eſt vis nãlis eſt ꝑncipiũ. ſ. ſ. ⁊ ſilr̃ eſt ibi modus nãe quarto mõ dicte. ſ. neceſſitas cõicans actũ: q꞉ productio. ſ. ſ. non eſt contingẽs ad vtrũlibet. ¶ Qꝫ autem modus nature ſcðo modo dicte non ſit in productione ſpũs ſcti oſtendunt tali ratione: q꞉ ſpũs ſcũs ꝓcedit per modũ volũtatis: ſic ꝙ ꝑncipiũ actiuũ in ꝓductione. ſ. ſ. eſt natura diuina: nec eſt voluntas: ſed modus ꝑncipij naturalis naturalr̃ agentis: qð eſt natura ſcðo mõ dicta repugnat volũtati ⁊ mõ eius. ergo modus nature ſcðo modo dicte nõ eſt in productione ſpũs ſci. ma. ſupponũt. mi. ꝓbant duplici ratione. Pꝛima eſt. q꞉ modus principij nãlis naturalr̃ agentis eſt agere per impꝛeſſionẽ imprimendo. ſ. aliqd ei: de quo dicit̃ res produci. q. materialr̃ ſiue ſubiectiue: ſicut aqua fit calida imprimendo calorem ipſi aque: ex qua cum calore fit totum aggregatuȝ: ꝙ eſt aqua calida: ſed modus voluntatis eſt agere per expꝛeſſioneȝ expꝛimẽdo ſcilȝ aliquid de eo: de quo res fit ſubiectiue: ſicut ex carbone per ſufflationem generatur flãma non imprimendo flãmam carboni ſed exprimendo eaȝ de carbone. ergo modus naturalis principij in agendo non põt ſtare cũ modo voluntatis ⁊ ſibi repugnat. ¶ Scða ratio ad idem: q꞉ modus naturalis principij in agẽdo eſt agere cum impetu: ⁊ non vltro: vel libere: modus autẽ voluntatis eſt agere vltro: ⁊ non cũ impetu: ergo vnus modus repugnat alij: ⁊ ſic probata eſt minor duplici ratione: ſic ergo dicunt iſti: ꝙ voluntas eſt ꝑncipiũ productiuum ſpiritus ſancti: ⁊ quia voluntas eſt quedam vis ſeu potẽtia naturalis in productione ſpiritus ſancti modus nature tertio mõ dicte: ⁊ etiã modus nature quarto mõ dicte: quia in eius ꝓductiõe eſt neceſſitas immutabilitatis: ſȝ modus nãe ſcðo mõ dicte nõ põt eẽ in ꝓductiõe ſpũs ſci: vt dicunt ꝓpter rõnem iã dictã. Sed iſta videntur mihi magis figmenta conficta q̃ʒ aliquid: cui natura rei in aliquo reſpondeat: ⁊ ꝑmo intendo oſten-

dere: ꝙ diſtinctio eſt nulla: ſcđo ꝙ ratio nulla eſt: ꝙ diſtinctio nulla ſit oſtendo primo: q2 ſm̄ mēbrū coincidit cum tertio: q2 idem eſt ꝑncipiū actiuū nāle ꝙ potentia actiua nālis. ſed potentia actiua nālis nō diſtinguitur cōtra potētiā nālē. imo coincidit in idē cū ea: ſicut iferi⁹ cū ſupiori. ḡ ⁊ē. minor p3. ma. pbo. q2 ſm̄ pħm. 5. meta. potētia actiua nihil aliud eſt quā ꝑn^m trāſmutādi aliud ſm̄ aliud. ꝑn^m aūt trāſmutādi idē ē ꝙ ꝑn^m agēdi in eis que trāſmutant̄: vñ oīno idē ꝑn^m actiuū ⁊ potētia actiua: ⁊ ꝑn^m actiuū nāle ⁊ po^a actiua nālis. ℭ Sed ad hoc forte diceret aliqs: ꝙ po^a nālis: q̄ dr̄ tertio mō nā: nō dicit̄ nālis in eo ꝙ po^a: q2 nō h3 modū nāe in eliciēdo actū. ſed q2 nālr ꝯſequit̄ ſubm̄: vel ſuppo^m in quo eſt. ℭ S3 hoc nihil eſt: q2 ſi hoc ita eſſet: l3 illud ꝙ ipſi dicūt po^a nālem poſſet dici accñs: vel paſſio nālis alicuius ſubti: nō tamē poſſet dici potentia nālis put potētia nālis diſtinguit̄ ꝯ potētias rōnales: q̄ ſe hñt ad oppoſita: ſicut ſi aliqs monachus eēt alb⁹ nō in eo ꝙ monachus: non poſſet dici monachus albus. ℭ Silr ſcđs modus ⁊ tertius coincidit cū q̄rto: q2 nō p̄t dici neceſſitas nā niſi rōne ſubtractiōis: cui neceſſitas ꝯuenit: neceſſitas. n. idē eſt ꝙ nō hr̄e po^{am} ad aliter ſe hñdū: nō hr̄e aūt ſic po^{am}: nō p̄t dici nā: ſed ꝑn^m illud pōt dici nā: qđ eſt neçio agens. tale aūt ꝑn^m nāle nālr agens eſt po^a nālis actiua: q2 in hoc differūt ſm̄ pħm. 2° pyer. potētie nāles actiue a rōnalibus: q2 po^a nālis eſt neçio determinata ad alteruꝫ oppoſitoꝝ: po^a autē rōnalis non: ⁊ iō nā p̄dicta ⁊ 3° mō dicta icidūt in idē cū nā q̄rto mō dcā. ℭ Nunc reſtat oñdere: ꝙ rō nulla eſt: eſt autē tota vis rōnis in hoc ꝙ modus nāe repugnat mō volūtatis. Hoc aūt dico eſſe falſuꝫ: quantū ad illud qđ volūtas nāliter vult: ⁊ ad ꝙ qđ nālr iclinat̄: ⁊ illud qđ accipit primo rō adducta ad pbādū. ſ. ꝙ aliqd agat ꝑducēdo aliqd ex aliquo ſubiectiue: ⁊. q. mālr: ⁊ nō faciat hoc per impſſionē imprimēdo. ſ. aliqd formale illi māli ipoſſe ē: q2 ad hoc ꝙ aliqd fiat ex aliquo ſicut ex māli: opꝫ ꝙ in illo māli ſit ſic̄ in ſubo ipm formale: q2 nihil vnuꝫ pōt fieri ex māli ⁊ formali: niſi ſint ſic coniuncta. Sed hoc ꝙ importatur in hoc noīe impreſſio put dr̄ aliqd fieri ex aliquo māli ꝑ impreſſionē dicit habitudinē alicuius formalis ad aliqd māle: in quo formale dr̄ eſſe: ſicut in ſubto ſiue accipiat̄ ſm̄ rē ſiue ſ3 rōnē. ḡ impoſſe eſt aliqd fieri ex aliq̄ mālr nō ꝑ ipreſſionē. ℭ Exēplū āt ꝙ adducit̄ rude eſt valde: q2 carbo a quo exſufflat̄ flāma: nō ē mā flāme. ſed fumus reſolutus a carbone: cui corrupta forma fumi imprimit̄ forma flāme: vñ flāma fit per ipreſſionē ſue forme ſue māe: ſicut qđcūqꝫ aliud. flāma aūt generata exſufflat̄ a carbone: q2 ſepat̄ a carbōe nō ſicut forma a mā: ſed ſicut illud qđ mouet̄ localr ſepat̄ a termino a quo. Unde p3 iſtos fuiſſe deceptos ꝑ fallaciā equiuocationis: ſm̄ ꝙ he ꝑpōnes ex. ⁊ in. dicūt diuerſas habitudines. ſ. loci: vł māe: vel alicuius ꝯſilis. ℭ Iſtud ēt dictū iſtoꝝ p3 eē valde friuolū ſi applicet̄ ad diuina: q2 relo: q̄ ꝯſtituit̄ ꝑſona filij: nō pōt dici plus impſſa eſſentie: de qua dicūt ꝑſonas q̄ſi mālr ſiue ſubiectiue q̄3 relatio ꝯſtituēs perſonā. ſ. ſ. vtrobiqꝫ enī eſt relo in eſſentia: ſicut in ſub^{to}: ⁊ vtrobiqꝫ eſt idē cū ea re differēs rōne: ſimilr illud ꝙ dr̄ de agere cū ipetu nihil eſt: q2 ſi per impetū intelligat coactionē: nō plus de impetu eſt in ꝓductione filij q̄3 in ꝓductione ſpūs ſci: impoſſe eſt enim deū agere in quacūqꝫ actione per coactionē imo nullū agēs in quātū agit nālr: ⁊ ſ3 iclinationē nāe agit per coactionē: q2 per nām iclinari ad aliqd ⁊ cogi ad illud ſūt incōpoſſia. Si aūt per ipetū intelligit neçiam inclinationē ad alterū oppoſitoꝝ put ipetus opponit̄ deliberationi: tm̄ eſt de ipetu in ꝓductione. ſ. ſ. q̄tū in ꝓductiōe filij: q2 ſicut in ꝓductiōe filij nō h3 locū deliberatio: ita nec in ꝓductione. ſ. ſ. Inſania. n. magna eēt dicere: ꝙ pr̄ ⁊ filius deliberēt de ꝓductione. ſ. ſ. Si aūt ꝑ impetum itelligat neceſſitatē iponi agenti ab alio: tūc magis hr̄et locū impetus in ꝓductione ſpūs ſci q̄3 in ꝓductione filij: q2 fili⁹ ꝗ agit vna cū pr̄e in ꝓductione. ſ. ſ. cōicat̄ ſibi a pr̄e ⁊ agere ⁊ neceſſitas agendi: pr̄i aūt qui ſolus ꝓducit filiuꝫ nō cōicat̄ ſibi ab alio nec agere nec neceſſitas agendi. Silr etiā ſi loquamur de libertate arbitrij nō plus eſt de libertate in ꝓductione. ſ. ſ. q̄3 in ꝓductiōe filij: q2 talis libertas reſpectu ꝓductiōis diuinarū perſonarū nō h3 locū: libertas aūt de coactione vtrobiqꝫ eſt. Sic ergo iſtoꝝ dicta vident̄ mihi nulla. ⁊ ideo aliter eſt dicē3. ℭ Ad euidētiā āt hui⁹ q̄ōnis ꝑmitto duo: ꝑmū eſt: ꝙ modus voluntatis vel nāe pōt ꝯſiderari vel per cōparationē ad ſuppoſita agentia: vel per cōparationē ad ordinē ꝓductionū: vel ꝑ cōpationē ꝑncipij actiui ad actū eliciēdū. ℭ 2^m: ꝙ ꝑmitto ē ꝙ modus volūtatis in ꝓductione aliq̄ pōt referri ad ꝑn^m actiuū: vt ſi dicat̄ ꝑncipiū actiuū hr̄e modū volūtatis ad ipm ꝓductum: q2 ſc3 ꝓductū h3 modū volūtatis ſiue amoris: qualrcūqꝫ ſit de ꝑn^o actiuo. ℭ His viſis accipio iſtas tres ꝯnes. ꝑma eſt: ꝙ ꝯpando ꝑn^m actiuū ad actū eliciendū in ꝓductione diuinarū ꝑſonaꝝ vtraqꝫ ꝓductio eſt tm̄ ꝑ modū nāe: ⁊ nullo mō ꝑ modū volūtatis. ℭ 2^a eſt: ꝙ accipiēdo modū ꝓducēdi ꝑſonas diuinas ꝑ ꝯpationē ad ſuppoſita agentia ſic. ſ. ſ. ꝓcedit ꝑ modū volūtatis: ita ꝙ ꝑncipiū actiuū h3 modū volūtatis ſiue amoris ⁊. ſ. ſ. habet modū alicuius ꝓducti ex amore: filius aūt q̄tū ad hoc ꝓcedit ꝑ modū nāe. ℭ Tertia ꝯ eſt. ꝙ per ꝯparationē ad ordinē ꝓductionū ſic. ſ. ſ. ꝓcedit ꝑ modū amoris: ita ꝙ ſ. ſ. h3 modū amoris: nō aūt filius: ſed ꝑn^m ꝓductiuuꝫ eius nō hab3 modū amoris: ſed modum intelligentie. ℭ Primā ꝯneꝫ ꝓbo ſic: q2 vt p3 ꝑ pħm. 2° phier. in hoc differt po^a nālis a po^a rōnali: que eſt ptās lib. arbi. per cōparationē ad actū eliciēdū: q2 po^a nālis eſt determinata ad vnū oppoſitoꝝ neçio ex ſua aptitudie nāli: ita ꝙ nō ſit in ptāte eius: qđ nāliter agit agere vel nō agere: imo eſt neçio determinatū ad eliciendū actū: cum habet potētiā nālē: niſi aliqd impediat: vel deficiat aliqd qđ requirit̄ ad actionē. Potētia vō lib. arbi. ē ad oppoſita: ita ꝙ in ptāte agentis eſt agere vel nō agere: ſed in vtraqꝫ ꝓductiōe diuinaꝝ perſonaꝝ agens eſt ex ſua nāli habitudine determinatū ad alterū oppoſitoꝝ tm̄. ſc3 ad ꝓducendū: nec eſt in ptāte agentis agere vel non agere. ergo cōparādo ꝑncipiū actiuū ad actū: quē elicit vtraqꝫ productio eſt per modū nāe: ⁊ nō per modū volūtatis: put in cōparatione ad actū eliciēdū diſtinguit̄ ꝯtra nām. ℭ Secūdā cōcluſionē ꝓbo ſic. q2 in agentibus volūtarijs inueniunt̄ duo agentia eiuſdē ordinis. puta duo hoīes cōcurrere ad eandē actionē: ⁊ ad idem ſcindū: ⁊ vterqꝫ ſimul quādoqꝫ nō plus facit nec perfectius q̄3 alter tantū: ꝓpter hoc ꝙ amor modificat eorū actionē. In agentibus autē naturalibus nunquā duo agentia eiuſdem ordinis concurrunt ad vnā actionem: quin vel perfectius vel citius agant: ſicut duo ignes vł citius vel perfectius calefaciūt q̄3 faciat vnus tantū: q2 non ſubeſt eis modificare ſuā actionē: nunc autē ita eſt ꝙ in productione filij nō eſt niſi vnū ſuppoſitū ꝑfecte ꝓducens: in ꝓductione aūt. ſ. ſ. ſunt duo ſuppoſita agentia. ſ. pater: ⁊ filius ⁊ eque perfecte producit vnus ſicut ambo non propter hoc ꝙ eis ſubſit modificare ſuam actionē cū nālr agāt: ſ3 hoc eſt: q2 ſunt vnū ſubm: ⁊ agūt ꝑ eandē v̄tutē: imo que eque ꝑfecte eſt in vno ſicut in

Iuxta illud phī in. 2°. de gnāc. tex. c. 24. flama eſt fumus ardēs

Opio ꝓpa.

Nō differētia inter agētia voluntaria ⁊ naturalia.

ambobus.⁊ iō ꝓductio.ſ.ſ.per cōparationē ad ſuppoſi
ta agētia eſt ꝑ modū amoris:ſic ꝙ pn̄m:quo ꝓducit pr̄
⁊ filius ſpm̄ ſcm̄ h3 modū amoris ſiue volūtatis eliciē
tis amorē:⁊ ſpūs ſcūs h3 modū amoris ꝓcedētis a vo
lūtate:filius vo:qui ꝓcedit ab vno ſolo ſuppoſito agēte
ꝓcedit ꝑ modū nāe. ¶ Tertiā ꝯnē ꝓbo ſic. in nā crea
ta intellectuali:in qua diſtinguūt̃ re abſoluta velle ⁊ in
telligere eſt talis ꝓceſſus:ꝙ intellectu ꝑfecto per habi
tū ex memoria ḡnatur intelligētia actualis:⁊ concipitur
verbū:ex actuali āt intelligētia ḡnat̃ amor:⁊ ibi ſiſtat ꝓ
ceſſus nāe itellectualis quātū ad emanationes:que ma
nēt infra nām intellectualē:⁊ iō in nā itellectuali:vbi in
telligere ⁊ velle re nō differūt:ſicut eſt in deo:illa ꝓceſ
ſio:q̄ intelligit̃ nulla ꝑſuppoſita h3 modū intellc̄:⁊ mo
dū etiā nāe:qꝛ illud:ꝙ ꝑtinet ad nāz:ē pus q̄cūq3 alio i
vnoq3:ꝓceſſio aūt:cui ꝑſupponit̃ ſaltē ſm rōnem intelli
gēdi alia ꝓceſſio in nā intellectuali:h3 modū amoris:nūc
āt ita eſt ꝙ ꝓceſſioni filij nulla ꝑſupponit̃:ꝓceſſioni āt
.ſ.ſ.ꝑſupponit̃ ꝓceſſio filij inq̄tū ꝓcedit a filio ꝓcedē
te:l3 eni ꝓceſſio filij nō ſit prior re ꝓceſſione ſpūs ſcti:qꝛ
in diuinis nihil pus aut poſterius:eſt tn̄ ꝑor rōne:⁊ iſta
prioritas fundat̃ ſuper hoc:ꝙ ꝓceſſio.ſ.ſ.a filio ꝓceden
te:⁊ ideo filius ꝓcedit ꝑ modū intellc̄ ⁊ per modū nāe.
ſpūs vo ſcūs per modū volūtatis:⁊ hoc ꝑ cōparationez
ad ordinē ꝓceſſionū. ¶ Ex his pꝫ reſſio eorū:q̄ dr̄ de
ꝓceſſione.ſ.ſ.nam ad dr̄iam filij:qui ꝓcedit per modū
nāe ſm quācūq3 cōparationē dr̄:ꝙ nā diuina vt volun
tas eſt productiua.ſ.ſ.⁊ hoc verū eſt per cōparationem
ad ſuppoſita agentia:vt dictū eſt:ad dr̄iaz vero ꝓceſſio
nis creaturarū:que ꝓcedūt a deo li.arbi.⁊ non nā dici
tur:ꝙ voluntas diuina vt nā eſt pn̄m.ſ.ſ.⁊ hoc verū eſt
cōparando pn̄m actiuū ad actū eliciendū. ¶ Per hoc
pꝫ ad argumētū:nā pmū bene ꝓbat:ꝙ ſpūs ſcūs ita ꝓ
cedit per modū nāe:ſicut filius cōparando pn̄m actiuū
ad actū eliciendū. ¶ Auctoritates aūt ſcōꝝ:⁊ doctorū
q̄ dicūt ſpm̄.ſ.ꝓcedere ꝑ modū volūtatis:itelligēde ſūt
per comparationez ad ſuppoſita agentia ⁊ ad ordinem
proceſſionum.

Queſtio. VII.

AD ſecundū ſic procedit̃:⁊ ar
guit̃:ꝙ.ſ.ſ.diſtin
gueret̃ a filio dato ꝙ non ꝓcederet ab
eo:qꝛ q̄ñ alicuius rei ſunt plēs cāe ſuffi
cientes pōt illa res manere manente al
tera illarū cauſaꝝ.ſed preter hoc ꝙ.ſ.ſ.
procedit a filio eſt alia cā ſufficiēs:qua
pōt diſtingui ab eo extendēdo nomē cāe ad diuina:⁊ h̄
ꝓbat̃ per Anſelmū in libro de ꝓceſ.ſ.ſ.dicentē:vt iterū
aliā cām dicā ⁊c̄.vbi apte vr̄ dicere:ꝙ diuerſus modus
procedendi ſm ꝙ vnus ꝓcedit vt filius:⁊ alius vt ſpi
ratus:eſt alia cauſa diſtinguēdi ſpm̄.ſ.a filio ab ea cā:ꝑ
quā diſtinguēt̃ per hoc:ꝙ vnus ab alio:⁊ dicit plus ꝙ
ſi nō ꝑꝑ aliud eſſent diſtincti:tn̄ ꝑꝑ hoc ſolū eēnt diuer
ſi.ſ.ꝓpter diuerſum modū.ergo.ſpūs.ſ.diſtingueret̃ a
filio dato ꝙ non procederet ab eo.

Contra in diuinis nulla eſt diſtictio niſi per oppo
ſitionē relatiuā.ſ3 filiꝰ ⁊ ſpiritus ſcūs non
haberēt relationes oppoſitas:niſi vnus procederet ab
alio:nec pōt filius produci a ſpū.ſ.ergo nō diſtingueren
tur:ſi ſpūs ſcūs non ꝓcederet a filio.

Reſpondeo ad hoc dicunt quidā:ꝙ oīs ypo
theſis impoſſibilis īfert oppoſita.
Goffre quolibet.7.q.4.
ſicut ſi aliquis poneret:ꝙ homo eēt aſinus:ex iſta ypo
theſi inferret̃:hoīem eſſe irrationalē:⁊ nō rationalez:
⁊ hoc ideo eſt:vt dicunt:qꝛ oīs ꝓpoſitio īpoſſis īcludit
oppoſita ⁊ incōpoſſibilia:⁊ ideo qꝛ ypotheſis:que ponit
ſpūm ſcūz nō procedere a filio eſt impoſſe:⁊ ideo inclu
dit oppoſita.ſ.diſtingui ⁊ non diſtingui ꝓcedere ⁊ non
procedere:qꝛ.ſ.ſ.dicit perſonā ꝓcedentē a filio:⁊ per h̄
diſtinctam:⁊ ypoteſis ſimul ponit non ꝓcedere:⁊ per
ꝯñs non diſtingui. ¶ Sed hoc non videt̃ bene dictū:
qꝛ licz ille:qui poneret.ſ.ſ.quādā tertiā perſonā in diui
nis diſtinctā a patre ⁊ filio:⁊ eā non procedere a filio po
neret ꝯdictoria.ſ.diſtingui ⁊ non diſtingui:tn̄ non opor
tet:ꝙ qui ponit ſpm̄ ſcm̄ nō ꝓcedere a filio:poneret ſpi
ritū ſcm̄ tertiā perſonā in diuinis:qꝛ ꝓpoſitio negatiua
nō infert eſſe ſui ſubiecti:hoīez.n.nō currere:vel nō ambu
lare non infert hoīem eſſe:ſpm̄ aūt ſcm̄ nō procedere a
filio eſt quedā ꝓpoſitio negatiua:⁊ ideo nō includit ip
ſum eſſe tertiā perſonā in diuinis:vnde ex iſta ypotheſi
qua ponit̃ ſpūs.ſ.nō ꝓcedere a filio:non ſequunt̃ pdi
cta oppoſita:que ipſi dicunt. ¶ Et hoc etiaz oſtēdo ſic.
qꝛ cauſa nunq̄ infert oppoſitū ſui per ſe effectus:qꝛ tūc
oppoſiti effectus ſequerent̃ ad eandē cauſam.v.g.non
habere pulmonē:qꝛ eſt cauſa nō reſpirandi:nunq̄ in
fert reſpirare:nō ꝓcedere aūt ſm iſtos eſt cā nō diſtin
guendi:⁊ ideo impoſſe eſt:ꝙ non ꝓcedere inferat diſtin
gui:vel etiā cōpatiat̃ ſecū diſtingui. ¶ Ad hoc aūt:ꝙ ip ypotheſis ali
ſi dicunt:ꝙ oīs ypoteſis impoſſis īcludit oppoſita.dico quā īcludere
ꝙ aliqua ꝓpoſitio īpoſſe:que ponit̃ ⁊ dicit̃ ypotheſis. oppoſita du
vbi.g.deū nō eſſe:includat oppoſita ſiue cōtradictoria pl'r pōt capi.
pōt dupl'r intelligi. vno mō ex nā rei:⁊ ſic verū ē:ꝙ ypo
theſis impoſſis includit ꝯdictoria:ſicut deū nō eſſe quā
tū ad nām rei includit ꝯdictoria:qꝛ deū ⁊ nō eſſe incō
poſſibilia ſunt. Alio mō pōt hoc intelligi.ſ.ꝙ includat
oppoſita ſm ꝙ ypotheſis:⁊ ſm ꝙ ponit̃:⁊ ſic nō opor
tet:qꝛ ſi ita eſſet:ſicut ponit̃:nō ſequeret̃ cōtradictoria
eſſe.ver.gr̄a.ſi ita eſſet:ꝙ deus nō eſſet:nō ſequeret̃ eſſe
ꝯdictoria. Ita etiā eſt ex iſta parte:qꝛ ſi ita eſſet:vt poni
tur.ſ.ꝙ ſpūs.ſ.nō ꝓcederet a filio:nō ſequeret̃ ipſū di
ſtingui:nā licz ſpūs.ſ.ſit ex nā rei quedā tertia perſona
diſtincta in diuinis:tn̄ hec poſitio non ponit eū eſſe ta
lis nature. ¶ Alij aūt ponunt:ꝙ ſpūs ſcūs diſtinguere Scotꝰ ſup.
tur a filio:etiā ſi nō ꝓcederet ab eo:⁊ ad hoc ꝓbandū diſt.xj.q.2.⁊
preter rōnē ſupra poſitā de auctoritate Anſelmi adducūt diſti.13.qōne
alias:⁊ ſpāliter duas. Prima eſt:qꝛ quelib3 pſona ſua ꝓ vnica circa
prietate pſonali eā cōſtituēte diſtinguit̃ a qualibet alia pma.
pſona.ſed ꝓprietas pſonalis filij eſt filiatio. ergo filius
per ſolā filiationē diſtinguit̃ a ſpū ſcō circūſcripto quo
cūq3 alio:ꝙ nō eſt de rōne filiationis.ſed non eſt de ra
tione filiationis ꝙ filius ſpiret.ergo dato ꝙ filius non
ſpiraret:adhuc diſtingueret̃ a ſpū ſcō. ¶ Scḋa eſt.que
cūq3 ſm ſe ſunt oppoſita ⁊ incōpoſſibilia ſeipſis diſtin
guūt̃ formalr̄ circumſcripto quocūq3 alio.ſed filiatio ⁊
ſpiratio paſſiua ſunt ſm ſe incōpoſſibilia:alioquin poſ
ſent cōcurrere in eandē perſonaz:ita ꝙ ſpiratus poſſet
eſſe filius:ꝙ falſum eſt:nam in diuinis:ꝙ nō eſt:nō pōt
eē.ergo filiatio ⁊ ſpiratio paſſiua circūſcripto quocūq3
alio ſunt ſm ſe incōpoſſia:⁊ ſic ſequit̃ idem ꝙ prius.ſ.ꝙ
filius per ſuā filiationē:dato ꝙ nō ſpiraret ſpm̄ ſcm̄ di
ſtingueret̃ ab eo. ¶ Ratio aūt diſtinguēdi ſm eos eſt
diuerſa ratio pncipij ꝓductiui:qꝛ pn̄m vnius eſt natura
⁊ pn̄m alterius eſt voluntas.ſed qꝛ in qōne precedenti
oſtenſum eſt:ꝙ pncipiū productiuū.ſ.ſ.nō habet rōnez
voluntatis niſi per cōparationē ad ſuppoſita agentia:
hr̄e aūt rōnem:⁊ modū voluntatis per cōparationē ad
ſuppoſita agentia includit ſpm̄ ſcūm procedere a filio.
ita ꝙ ſi procederet a ſolo patre:proceſſio eius nō habe
ret plus rationē:vel modū voluntatis q̄3 proceſſio filij.
ideo impoſſe eſt ſpm̄ ſcm̄ diſtingui a filio ꝑ talē modū
procedēdi:niſi qꝛ procedit a filio:⁊ iō ſi ſpūs ſcūs nō ꝓ

Opio doctoꝝ eſt ēt beati Tho. in pria pte ſūme. q. 36. art. 2. Et Egidij quolibeto. j. q. 16.

cederet à filio:credo q͂ impoſſibile eſſet eū diſtīgui ab eo. ¶ Ad huius igitur maiorē euidentiā premitto tria. Primū eſt q͂ .ſ.ſ. ex h̄ ſolū h̄z ꝓcedere per modū volūtatis:q2 ꝓcedit a patre ſimul ꝛ filio:ꝛ hoc p3 ex precedēti q̄ōne. ¶ Scd̄z eſt:q͂ ꝑmitto q͂ quedā incōpoſſibilia ſunt:que bene exigunt diuerſitatē ſuppoſitoꝝ:ſed non cōſtituunt. verbi grā:albū ꝛ nigruz ſunt oppoſita: ꝛ incōpoſſibilia:ꝛ bene exigunt diuerſitatē ſuppoſitoꝝ: ſed nō cōſtituunt:quedā aūt ſunt incōpoſſibilia: que ꝛ conſtituunt ꝛ exigunt:ſicut ſm̄ illos qui ponūt:q͂ quātitas eſt cauſa pluralitatis indiuiduoꝝ in eadem ſpē:diuerſe partes quātitatis exiſtētes in diuerſis partib⁹ mãe ſūt incōpoſſibiles:ꝛ exigunt diuerſa ſubiecta:ꝛ ea in tali eē cōſtituunt. ¶ Tertiuz q͂ premitto eſt:q͂ qñ dr̄ aliqua nō diſtigui aliq̄ ypotheſi poſita dupl'r pōt itelligi: vno modo:q͂ illa ambo remaneāt ꝛ cōcurrant in idez: ſicut circūſcripta diuerſitate ſubiecti calor ꝛ calor nō diſtinguerent̄:ita q͂ ambo poſſent remanere ꝛ cōcurrere in idez ſubiectū. alio mō:q͂ facta ypotheſi alterū non maneat: vt poſſit eſſe diſtinctū quid in rerū nā ab alio:ſicut poſito:q͂ homo nō ſit rōnalis:ſequeret̄ hominē nō eſſe diſtinctā ſpēm a bruto:nō q͂ homo ꝯcurreret ꝛ maneret idē cuz bruto:imo ſtāte ypotheſi ſequeret̄ oīno hoīem nō eſſe:q2 tollit̄ rō eius:ꝛ per ꝯñs ſeqtur ipſum nō manere diſtinctā ſpēm animalis a bruto. ¶ Ex his premiſſis poſſunt patere tria. Primū eſt:q͂ ſpūs ſā. non haberet rōnem ſpirati:nec per ꝯñs rōnem ſpūs ſan. niſi ꝓcederet a pr̄e ꝛ filio:ꝛ hoc p3 ſic:q2 ſpūs ſan. hēt rationez ſpirati per hoc:q͂ ꝓcedit per modū volūtatis:q2 ad illa:que diligim⁹ ꝛ deſideram⁹ habere dicimur aſpirare. ſed .ſ.ſ. nō plus ꝓcederet per modū voluntatis q̄ filius:niſi ꝓcederet ex filio vna cuz patre: ꝛ hoc p3 per primā ſuppoſitionē. ergo .ſ.ſ. nō haberet rōnem ſpirati: niſi ꝓcederet a filio vna cū patre. ¶ Scd̄m q͂ pōt patere ex dictis eſt:q͂ poſito q͂ .ſ.ſ. nō ꝓcederet a filio:ſeq̄retur q͂ nō diſtingueret̄ ab eo:non ita q͂ maneret .ſ.ſ. ꝛ cōcurreret in idē cum filio:ſed q2 eius rō nō manet: vt poſſit cōſtituere tertiā perſonā habētem rōnem ſpirati diſtinctā ab alijs perſonis:ꝛ hoc p3 ex ꝑma ꝛ tertia ſuppoſitione:q2 vt p3 per primā ſuppoſitionē:ſi nō ꝓcederet a filio:non remaneret rō eius:que eſt eſſe ſpiratus:ꝛ ideo vt p3 per tertiā ſuppoſitionē:facta ꝑdicta ypotheſi .ſ.ſ. nō diſtingueret̄ a filio vt quedā tertia perſona exiſtens in diuinis diſtīcta ab alijs duab⁹. ¶ Ex ſcd̄a aūt ſuppōne p3 ſolo multoꝝ:que adducunt̄ cōtra poſitōez verbi grā. filius nō ſolū differt a ſpū ſancto ſicut ſpirās a ſpirato:q͂ eſt differre ſm̄ rōnes oppoſitas: ſed ēt ſm̄ q͂ generatus ꝛ ſpiratus:q͂ eſt differre nō per relatiōes oppoſitas:ſed per diuerſum modū ꝓcedēdi:q2 vn⁹ eſt ab vno:ꝛ iſte modus ꝓcedēdi eſt modus ꝓcedēdi nāe: accipiēdo moduz nature per cōparatione ad ſuppoſita agētia:ꝛ alius eſt a duob⁹:ꝛ iſte eſt modus volūtatis: ꝛ vnius eſt nulla ꝓductione preſuppoſita:alius aūt ꝓcedit ꝑſuppoſita alia ꝓductione:ꝛ licz iſta ſint incōpoſſibilia .ſ. generari ꝛ ſpirari:tñ iſta incōpoſſibilia ſm̄ q͂ generatus nō pōt eſſe ſpiratus nō cōſtituunt eſſe perſonale diſtinctū filij ꝛ ſpūs ſan. ita q͂ ſint cā diſtinctionis perſonalis:ſed exigunt bene perſonas diſtinctas:ſed ſpirare ꝛ ſpirari tñ diſtinguunt eos perſonalr̄:ſicut id q͂ eſt cauſa talis diſtinctionis:ſicut naſcibile ꝛ inaſcibile ſūt incōpoſſibilia:ꝛ exigunt diſtinctas perſonas:nō tñ ſunt cā diſtinctionis perſonalis patris ꝛ filij:ſed tñ generare ꝛ generari. ¶ Ratio aūt quare predicta incōpoſſibilia:que ſunt filio:ꝛ ſpiratio paſſiua nō diſtinguūt perſonalr̄ filiuz ꝛ ſpūm ſcm̄ eſt:q2 eoꝝ repugnātia ē ſ3 oppoſitionem vnius ꝛ multi:que opponuntur priuatiue: ꝛ idō ꝑſonas in eſſe diſtincto nāe ꝯſtituunt. ¶ Per hoc p3 ad ſcd̄am rōnem illoꝝ de ſcd̄a opiōne:q2 l3 generari ꝛ ſpirari ſm̄ ſe ſint incōpoſſibilia:tñ nō ſunt talia incōpoſſibilia:que poſſint cōſtituere diuerſas perſonas:vel diſtinctionē perſonalē perſonaꝝ:in q̄bus ſunt:ſed bene talez diſtinctionē exigūt. ¶ Ad primā aūt rationez:q̄ adducunt ad partē oppoſitaz etc. q̄ teneo dōm:q͂ licz filiatio ſit ꝓprietas perſonalis filij quantum ad hoc:q͂ ſufficit ad cōſtitutionē perſone filij:ꝛ eſt ei ſoli ꝓpria: nō tamē eſt ita eius perſonalis ꝓprietas:q͂ eū vīr ab omni alia perſona diſtinguat:imo talis ꝓprietas ē collectio filiationis ꝛ ſpirationis actiue ſimul:ſicut ſm̄ quoſdā collectio pluriū ꝓprietatuz cōſtituit indiuiduū in reb⁹ mālibus:verūtñ verū eſt:q͂ filius circūſcripta ſpiratione actiua pōt intelligi per ſolaz filiationem nō addita alia ꝓprietate. ¶ Ad argumētuz factū in cōtrariū dōm:q͂ Anſelm⁹ vel intendit loq̄ de alia cā nō ſm̄ veritatē: ſ3 ſm̄ grecoꝝ opinionē:cōtra quos ibi diſputat:ꝛ cuz q̄b⁹ quedā ſupponit quouſq3 veritatē determinet:vel intēdit loqui ibi de alia cā nō eſſendi:ſed inferēdi:nā ex q̄buſcūq3 incōpoſſibilib⁹ poteſt inferri eſſe: in q̄bus ſunt cāe diuerſe. Or autē additur q͂ ipſe dicit:q͂ ſi ꝓpter aliud nō eſſent diſtincti: ꝓpter hoc ſolū eēnt diuerſi dōz: q͂ ly ꝑꝑ nō tenetur ibi cāliter:ſed cōſecutiue: vt ſit ſenſus: q͂ ex hoc ſolo q͂ vnus h3 moduz nāe:ꝛ eſt filius: ꝛ alius moduz volūtatis:ꝛ eſt ſpiratus:ſeqtur ipſos eē diſtinctos:l3 hoc nō ſit cā diſtinctiōis eoꝝ:ꝛ ꝑcipue:q2 tales diſtincti modi nāe ꝛ voluntatis nō poſſent eſſe inter eos:niſi vnus eoꝝ ꝓcederet ab alio: vt ſupradictuz eſt.

Poſtea querebāt̄ duo pertinētia ad perſonaz filij rōne nāe aſſumpte:quoꝝ ꝑmuz querebat de denominatione perſone filij ſm̄ nām aſſumptā:ꝛ eſt: vtrū ſuppoſituz filij debeat dici ſuppoſitū humanū. ſm̄ pertinet ad formaz:q̄ corp⁹ eius habuit in morte:ꝛ eſt: vtruz in corpore chriſti in morte fuerit aliqua forma ſubſtantialis.

Queſtio. VIII.

Ad primum ſic ꝓceditur:ꝛ arguitur:q͂ d3 dici ſuppoſituz humanū:q2 ſicut ſuppoſitum habens albedinē ſe h3 ad albedinez ad hoc:q͂ dicatur albus: ita ſuppoſituz habēs humanitatem h3 ſe ad hoc:q͂d dicatur humanū. ſed ſuppoſituz habens albedinē pōt dici albuz. ergo ſuppoſitū habēs humanitatē pōt dici hūanū. ſed ſuppoſitū filij eſt h°. g̃ ꝛc.

Contra ſi perſona filij eſſet ſuppoſitum diuinū ꝛ humanuz eſſet compoſita:hoc eſt inconueniens. ergo ꝛc.

Aliqō ſuppoſitum pt̄ dici hūanū dupl'r

Reſpondeo aliquod ſuppoſitū pōt dici humanuz dupl'r. vno modo: q͂ dicatur ſuppoſitū humanū:q2 eſt ꝯſtitutū per nām humanaz: ꝛ ſic perſonā filij eſſe ſuppoſitū humanū eſt impoſſibile:q2 impoſſibile eſt ſuppoſitū eternuz eſſe cōſtitutū ꝑ naturā creataz ex tēpore:niſi aliquis velit dicere ipſuz per naturā humanā:quaſi ſm̄ quid cōſtitutū .ſ. quātuz ad hoc:q͂ eſt eſſe humanū. Alio modo pōt aliquod ſuppoſitū dici humanū:q2 ſubſiſtit in nā humana:ꝛ natura humana ſubſtātificat̄:ꝛ ei in vnitate eſſe perſonalis ſuppoſiti vnit̄:ꝛ ſic ſm̄ fidez opꝫ dicere perſonā filij eē ſuppoſitū humanū:q2 de nullo pōt dici vere:q͂ ſit homo:niſi ſit predicto modo ſuppoſitū humanū: ſed fili⁹ dei nō eſt homo:ꝛ ideo filius dei iſto ſcd̄o modo eſt ſuppoſitū humanū:ꝛ ipſum ſic eſſe ſuppoſitū humanū h̄ꝛ.

ꝓbat argumẽtuꝫ factũ ad hanc partem. ¶ Ad argᵐ in oppoſitũ dõm: ꝙ perſona filij ex hoc ꝙ eſt ſic ſuppoſituꝫ humanũ nõ oportꝫ ꝙ ſit ꝓprie cõpoſita: nec ſicut illud cõpoſituꝫ: qđ cõſtituitur ex duobus per inherentiã ſibi inuicem coniunctis: ſicut ſubã compoſita cõponitur ex mã ⁊ forma: nec ſicut illud: qđ ɔponitur alij per inherẽtiaꝫ: ſicut ſubiectũ ɔponitur accidẽti: qꝛ nã humana nõ aduenit filio dei per inherẽtiã: dr̃ tñ large perſona filij dei cõpoſita inquãtuꝫ eſt habẽs plura in ſe. ſ. naturã diuinã ⁊ humanã: que tñ nõ vniunt̃ per inherentiã: ⁊ ſic pſonã filij dei eẽ ɔpoſitã nõ eſt incõueniẽs. Qõ. IX.

Ad ſecundum ſic ꝓceditur: ⁊ arguitur: ꝙ in corꝑe xp̄i mortuo non fuerit aliqua forma ſubſtãtialis. quia aut remãſiſſet aliqua forma preexiſtẽs: aut fuiſſet aliqua noua forma itroducta. Primũ nõ põt eſſe: qꝛ due forme ſubſtãtiales non poſſunt eſſe in eodẽ: ſicut nec duo eſſe ſubſtãtialia: ſcḿ etiã nõ põt eſſe: qꝛ ſi aliqua forma fuiſſet introducta in morte corpus xp̄i mortuũ ⁊ viuũ fuiſſet aliud corpꝰ numero: qꝛ que ſunt diuerſa ſpẽ: ſunt diuerſa numero: que autẽ ſunt diuerſa ſcḿ formaꝫ: ſunt diuerſa ſpẽ. ergo que ſunt diuerſa ſcḿ formaꝫ ſunt diuerſa nũero: ſtante autẽ ypotheſi corpus xp̄i mortuũ ⁊ viuũ fuiſſent diuerſa ſꝫ formaꝫ: ⁊ ita fuiſſent diuerſa ſcḿ numeruꝫ.

Contra accidẽtia nõ poſſunt ineſſe mãe ſine forma ſubſtãtiali. ſed in corpore xp̄i mortuo fuerunt accidẽtia multa: vt patebat ad ſenſum. ergo in corꝑe xp̄i mortuo fuit aliqua forma ſubſtãtialis. ¶ Pñ. generatio vnius eſt corruptio alteriꝰ. ſed corpus xp̄i viuum fuit corruptũ per ſeparationeꝫ anime a corpore. ğ in ſeparatione aie fuit introducta aliqua forᵃ de nouo.

Reſpondeo circa iſtam qõnem ſunt quattuor modi dicẽdi. primus eſt: ꝙ ī morte xp̄i nõ remanſit aliqua forma ſubſtãtialis in eiꝰ corpore: ſed ſola ꝑma mã cũ accidẽtibus ibi apparẽtibꝰ: et hoc ſcḿ illos: qui hoc ponũt: nõ eſt incõueniens: qꝛ deꝰ poſſet facere mãꝫ eſſe abſqꝫ omni forma ſubſtãtiali vel accidẽtali. ¶ Sed iſta poſitio nõ videt̃ mihi poſſe ſtare: ⁊ ꝑmo quãtuꝫ ad hoc ꝙ ponit mãm poſſe eſſe abſqꝫ omni forma: qꝛ oppoſitũ eius oſtẽſuꝫ eſt in prima qõe huius quolibeti. ¶ Scḋo quãtũ ad hoc: ꝙ dicit: ꝙ mã prima poſſit eſſe ſub accidẽtibꝰ ſine forma ſubſtantiali. ¶ Primo qꝛ eiꝰ eſſe: ꝙ hꝫ per ſe perficere primã mãm ſit eſſe ſubſtantiale: ⁊ ſic eſſe a quo mã dependet pro ſe impoſſe eſt mãꝫ eſſe ſine forma ſubſtãtiali. ¶ Secũdo. qꝛ dato ꝙ poſſet: nõ decuit ita fieri: qꝛ debuit eſſe ſimilis fratribus in penalitatibꝰ: quas aſſumpſit per coruꝫ redemptione: ⁊ ideo ſicut in alijs in morte nõ remanet ſola mã cuꝫ accidẽtibꝰ: ita in ipſo decuit eẽ maxime: cũ nulla auctoritas canonis: vel alicuius ſancti hoc dicat. ¶ Tertio. qꝛ corpus xp̄i in morte: ſicut ſatis põt haberi ex multis auctoritatibꝰ canonis ⁊ ſanctoꝝ: erat vere caro ⁊ ſubſtãtialiter caro: ſed caro lꝫ quãtuꝫ ad eſſe accidentale dicat̃ caro per aliquã qualitatẽ cõplexionalẽ reſultantẽ ex cõmixtione miſcibiliuꝫ: ex quibus generat̃ caro: tñ caro nõ eſt caro per ſolã primã mãꝫ cũ qualiſcũqꝫ accidẽtibus: qꝛ caro eſt ſubſtãtialr̃ caro per aliquaꝫ formã ſubſtãtialeꝫ: ſiue accipiatur caro viua: ſiue caro mortua. ergo in corpore xp̄i mortuo fuit aliqua forma ſubſtãtialis preter formas accidẽtales: ⁊ mãm primaꝫ. ¶ Secũdus modus dicẽdi eſt: ꝙ in ſolo homine ſunt plures forme: due. ſ. vna educta ẽ potẽtia mãe: quã dicũt auctores huius põnis formã corporeitatis: ⁊ alia ꝑ creationeꝫ ab extra. ſ. aia rõnalis ⁊ nãliter vtraqꝫ ſimul introducitur: ⁊ ſimul cuꝫ aia ſeparat̃: illa forma corporeitatis corrũpitur: ⁊ ſit reſolutio vſqꝫ ad primaꝫ mãm in corruptione cuiuſlibet hoĩs ſcḿ cõem curſum nãe: ſed in xp̄o ſcḿ eos illa forma corporeitatis fuit miraculoſe retẽta: ⁊ hic ſcḿ iſtos in corpore xp̄i mortuo remãſit aliqua forma: que fuit in viuo. ſ. forma corpeitatis. ¶ Sꝫ iſta poſitio nõ videt̃ mihi poſſe ſtare: nec quãtuꝫ ad h ꝙ ponit in ſolo homine duas formas ſubſtãtiales ⁊ in alijs tñ vnã: nec quãtuꝫ ad hoc ꝙ illa forma miraculoſe retẽta fuerit in ſolo xp̄o in morte. ¶ Primum. ſ. ꝙ nõ ſit cõueniẽs ponere in ſolo hoĩe plures formas ſubſtantiales ⁊ in alijs tñ vnã oſtẽdo ad preſens vnica ratione: que talis eſt: ſcḿ auctores predicte põnis in alijs ab hoĩe nõ poſſunt eẽ plures forme ſubſtãtiales: qꝛ forma ſubſtãtialis dat eſſe ſimplr̃: ⁊ plures forme dantes eſſe ſimplr̃ nõ poſſunt eſſe in eodẽ: ſed non poteſt reddi ratio quare quelꝫ illaꝝ formaꝝ: que ponũtur in homine nõ det eſſe ſimplr̃: ſicut in alijs ab hoĩe. ergo ſicut nõ pñt eſſe plẽs forme ſubãles in alijs ab hoĩe: ita nec ĩ hoĩe. maior ponit̃ ab auctoribꝰ dicte põnis. minorẽ ꝓbo: qꝛ dare eſſe ſimplr̃ aut cõuenit forme ſubſtãtiali: vñ ſubãlis: aut nõ: ſi nõ. ergo forma ſubãlis ex alio hꝫ: ꝙ det eſſe ſimplr̃: qꝫ ex hoc ꝙ ẽ ſubãlis: ⁊ ſic ſicut nec in hoĩe: ita nec in alijs ab homĩe repugnat eſſe plures formas ſubſtãtiales ex hoc ꝙ ſubãles ſunt: qꝛ hoc non repugnat: niſi inquãtuꝫ dant eſſe ſimplr̃: nec dant eẽ ſimpliciter: vt ponit̃ inquãtũ ſubſtãtiales: hoc aũt eſt incõueniens: qꝛ nõ eſt rõ: quare non poſſent eſſe due forme ſubſtãtiales ĩ eodẽ: ſicut due accidẽtales: ⁊ ꝑcipue due forme accidẽtales eiuſdẽ generis logici: vt due qualitates: ergo incõueniẽs eſt ponere: ꝙ forma ſubãlis det eẽ ſimplr̃: ſed nõ tñ ſubãles: ſi autẽ forma ſubãlis vnde ſubſtãtialis det eſſe ſimplr̃ tunc arguo: qđ ɔuenit tali in eo ꝙ tale cõuenit oĩ tali: qꝛ ꝑdicata per ſe inſunt omnib̃ ⁊ ſemꝑ. ſed dare eſſe ſimplr̃: vt deductũ eſt: cõuenit forme ſubſtãtiali in eo ꝙ ſubãlis. ergo oĩs forma ſubſtantialis dat eſſe ſimplr̃: ſed vtraqꝫ forma ꝑdicta: que ponitur in hoĩe eſt ſubãlis. ergo vtraqꝫ dat eſſe ſimplr̃: ⁊ ſic̃ in alijs nõ poterũt diuerſe forme ſubãles dare vnũ eſſe ſimplr̃: ita nec in hoĩe. Sequeret̃ etiã: ꝙ aia eẽt de eẽntia corporis in aſino ⁊ nõ in hoĩe: ⁊ per ɔñs: ꝙ non eſſet ita nobile corpus humanũ: ſicut corpus aſini: ꝙ eſt abſurduꝫ dicere. Sequeret̃ etiã ꝙ anima aliter eſſet actꝰ corporis in hoĩe: ⁊ in alijs viuentibꝰ: ꝑꝫ alias hoc diffuſe deduci cum reſpõſionibꝰ: que poſſent dari ad ea: ⁊ cũ improbationibꝰ reſpõſionũ. ¶ Scḋo ẽt vr̃ mihi iſta poſitio incõueniẽs ⁊ iꝓbabilis quãtuꝫ ad hoc: ꝙ põit formã corporeitatis miraculoſe retẽtaꝫ in ſolo chriſto. ¶ Primo. qꝛ debuit aſſimilari fratribꝰ quantũ ad oẽs penas: que totã nãm ſequunt̃ ex peccato originali: precipue quãtuꝫ ad illas: que ſue dignitati nõ derogãt. illã autẽ formã corrumpi nõ derogabat ſue dignitati: ſicut nec aiam ſeparari. ¶ Scḋo. qꝛ poſſet eſſe occaſio erroris. ſi nõ fuiſſet talis reſolutio in morte xp̄i: ſicut in morte alioꝝ: qꝛ ex reſurrectione xp̄i nõ poſſet per ſimilẽ argui ad ꝓbãdũ reſurrectionẽ alioꝝ: ex quo alij plus reſoluunt̃ qꝫ xp̄s. ¶ Tertio. qꝛ ipſimet q hoc ponũt: dicũt ꝙ etiaꝫ virtute diuina impoſſe eſt aiam imediate vniri mãe ꝑme: qꝛ impoſſe eſt formã vniri mãe improportionate ⁊ indiſpoſite: mã autẽ in hora mortis erat oĩo improportionata reſpectu illiꝰ forme corporeitatis: ſicut ⁊ reſpectu anime: qꝛ per eaſdẽ diſpõnes diſponit̃ ad vtrãqꝫ formã. ¶ Quarto. qꝛ impoſſe eſt plures formas eſſe in hoĩe: ſicut ⁊ in alijs: ſicut ꝓbatum eſt ſequi ex dictis

coꝛ:nec ꝑ ꝯñs in xp̄o potuerūt eſſe plures forme ſubſtātiales:nec per ꝯñs potuit remanere aliq̄ forma creata in moꝛte in mā̄ coꝛpoꝛis ſui:que pꝛimo fuit in ipſo viuo. ¶ Tertius modus dicendi eſt:ꝙ in omnib⁹ aliis a coꝛpoꝛib⁹ ſimplicib⁹ ſunt plures forme:⁊ vna naturaliter in xp̄o:q̄ in aliis pōt remanere alia coꝛrupta vel ſeparata:ſed q2 hoc tangit mā̄m de formis: ⁊ hoc longū eſſet. Ideo pretermiſſo iſto modo dicēdi teneo ad pñs: ꝙ nō eſt in vno:niſi vna forma ſubſtātialis:⁊ ꝙ in moꝛte xp̄i fuit noua forma introducta in mā̄m eius:q2 quicquid aduenit poſt pꝛimā formā eſt accñs eius aduenientis enti in actu:⁊ iſte eſt quartus modus dicēdi. ¶ Ad argumentum in oppoſitū dōm: ꝙ coꝛpus nō ſupponit ꝓ coꝛpoꝛeitate:alioquin iſta nō eēt vera. ſoꝛ. eſt coꝛp⁹. vel homo eſt coꝛpus:ſed ſtat ⁊ ſupponit ꝓ ſuppoſito habente coꝛpoꝛeitatē:⁊ ideo illud pōt dici idē coꝛpus nūero qḋ eſt idē ſuppoſitum numero habēs coꝛpoꝛeitatē vel vnā vel plures:⁊ ideo licz ī xp̄o alia fuerit coꝛpoꝛeitas in vita ⁊ in moꝛte ꝓpter aliā formā in moꝛte introductā:tamē ꝓpter idētitatē ſuppoſiti diuini habētis coꝛpoꝛeitatē:qḋ fuit idē in moꝛte ⁊ ī vita vere coꝛpus xp̄i fuit idē numero viuū ⁊ moꝛtuū:ſicut ⁊ xp̄s fuit idē numero viu⁹ ⁊ moꝛtuus:nā coꝛpus ſtat pro ſuppoſito ſicut ⁊ xp̄s. Et ad illud:qḋ dr̄ contra hoc dōm:ꝙ ea que ſunt diuerſa ſpē:ſunt diuerſa numero:loquendo de numero eſſentiarū:ſed nō eſt verū loquēdo de numero ſuppoſitoꝝ:⁊ ideo ſequitur ꝙ ſint diuerſe eſſentie coꝛpoꝛeitatum:⁊ nō ꝙ ſint diuerſa coꝛpoꝛa:vel pōt dici ꝙ coꝛpus xp̄i viuū:⁊ coꝛpus xp̄i moꝛtuū nō ſunt diuerſa ſpē q̄tū ad illud:pro quo ſupponūt:ſed ambe coꝛpoꝛeitates ſūt diuerſe ſpē ⁊ numero rōne diuerſaꝝ formaꝝ.

Oſtea querebatur de creaturis. Pꝛimo ī generali poſtea in ſpāli:in generali querebātur de creaturis duo:vnū quantū ad durationē ⁊ eſt verū creatura potuit eſſe ab eterno:aliud erat quātum ad eſſe accidētale:⁊ eſt verū aliquod accidēs ſuſcipiat magis ⁊ minus.

Queſtio. X.

Ad pꝛimum ſic ꝓcedit: ⁊ arguitur:ꝙ creatura non potuit eſſe ab eterno:q2 illud qḋ hēt pꝛi⁹ nō eſſe q̄ eſſe nō poteſt eē ab eterno. creatura eſt hm̄.ergo ⁊c̄.minoꝛ ſupponitur.ſ.ꝙ creatura ſm̄ ꝙ creatura pꝛius hʒ nō eſſe q̄ eſſe. maioꝛ ꝓbatur:q2 qḋ habʒ aliquid pꝛius ſe nō eſt eternū: quia ante eternū nihil eſt pꝛius:ſed res que hʒ nō eſſe pꝛius q̄ eſſe hʒ aliquid pꝛius ſe.ſ.ſuū nō eſſe:q2 res nō durat niſi inq̄ntū durat ſuū eſſe.ergo res que hʒ nō eſſe pꝛi⁹ q̄ eſſe nō pōt eſſe eterna. ¶ Si dicas:ꝙ nō opꝫ:ꝙ non eſſe creature ꝓcedat ſuū eſſe duratiōe: ſʒ oꝛdie nāe tm̄.

Contra illa quoꝝ vnū precedit aliud ſolū oꝛdine nō ſunt ſimul:q2 ſi nō eſſent ſimul:nō ſolū inter ea eſſet oꝛdo nāe:imo eſſet oꝛdo durationis: ſed eſſe ⁊ nō eſſe creature referēdo ad eandē creaturā nō poſſunt eſſe ſimul:q2 tunc ſequeret̄:ꝙ idē numero poſſet eſſe ⁊ nō eſſe ſimul:ꝙ eſt impoſſe:q2 ſunt cōtradictoꝛia:⁊ talia nō poſſunt eſſe ſimul.ergo opꝫ ꝙ nō eſſe creature precedat duratione ſuū eſſe. Cōtra.illud quod pōt durare in infinitū ex parte ante:pōt eſſe ab eterno: q2 durare in infinitū a parte ante eſt nō habere initiū ſiue duratiōis. ſed creatura pōt durare in infinitū a pte ante.ergo ⁊c̄. Maioꝛ iā pʒ.minoꝛ ꝓbatur:q2 virtus infinita pōt dare ſuo effectui duratione īfinitā a parte añ ⁊ a parte poſt.ſed virtus dei ⁊ effectus eius:que eſt creatura:⁊ ei⁹ duratio eſt infinita.ergo pōt dare creature durationē infinitā ⁊ a parte añ:⁊ a parte poſt.

Reſpondeo multi tenēt de iſta q̄ōne:ꝙ mundus nō potuit eſſe ab eterno: nec aliqua creatura:⁊ preter rōnē ſuppoſitā ponunt adhuc multas rōnes:de qb⁹ ad pñs adduco quattuoꝛ. ¶ Pꝛima talis eſt.ſi mūdus potuit eſſe ab eterno:potuerūt eē infinite anime actu.ſed hoc eſt impoſſe.ergo ⁊c̄. Minoꝛ ſupponitur.maioꝛ ꝓbatur:q2 deus in quolʒ die potuiſſet creare vnū hoīem:⁊ ſic fuiſſent īfiniti hoīes creati:⁊ per ꝯñs fuiſſent actu infinite anime:cū anime humane incoꝛruptibiles ſunt. Nec pōt reſpōderi ad hoc per hoc ꝙ poſſet eē circulatio in vnione animaꝝ ad coꝛpoꝛa:vl̄ per hoc:ꝙ potuit deus mundū creare ab eterno creato hoīe ex tēpoꝛe:q2 lʒ per hoc euadat̄:ꝙ nō ſequit̄ neceſſario infinitas aīas eſſe poſito mundo ab eterno:non tm̄ euaditur:quin ſequat̄ infinitas aīas poſſe eſſe actu:q2 qualibʒ die tēpoꝛis infiniti potuerat fieri vna aīa: que maneret incoꝛruptibilis:eodē modo facta reſurrectione ex coꝛpoꝛib⁹ humanis fuiſſet coꝛp⁹ cōtinuū infinitū. Eodem modo ſolet argui:ꝙ deus potuiſſet facere lapides infinitos:⁊ per ꝯñs vnū aceruū lapidū infinitū: ꝙ eſt impoſſe. ¶ Secūda rō talis eſt.creatura aut fit a deo per motū:aut per ſimplicē emanationē:ſi per motū nō pōt eſſe ab eterno:q2 qḋ fit per motū nō eſt niſi in termino motus:⁊ tale nō eſt ſemꝑ:qḋ autē eſt ab eterno ē ſemꝑ:ſi fiat per ſimplicē emanationē:ſilr̄ nō pōt eē ab eterno:q2 qḋ fit per ſimplicē emanationē fit in inſtanti: qḋ aūt fit in inſtāti hʒ aliquod inſtās:in quo pꝛimo incipit:⁊ tale non eſt eternū.ergo nullo modo pōt creatura eſſe ab eterno. ¶ Tertia rō eſt.q2 ſi mundus eſſet ab eterno:mūdus eſſet nec̄io ab eterno.ſed mūdū eſſe neceſſario ab eterno eſt impoſſe.ergo ⁊c̄. vtrāq3 aſſūptam ꝓbo. pꝛimo maioꝛē:q2 ꝙ eſt in actu pro hoꝛa:qua eſt in actu:nō hʒ potētiā ad nō eſſe in actu: q2 ſi ita eēt:hēret potētiā ad eē:⁊ ad nō eē in actu ſimul:ꝙ eſt impoſſe: ſi ergo ꝓ hoꝛa illa:qua eſt in actu:pōt non eē in actu: hoc erit per aliquā potētiā duratione precedētem:q2 nihil pōt duratione precedere illḋ:qḋ eſt eternū:ergo ſi mūdus fuiſſet ab eterno:nō potuiſſet nō eſſe ab eterno: ⁊ ꝑ ꝯñs ſequeret̄:ꝙ fuiſſet nec̄io ab eterno: minoꝛē ſimilr̄ ꝓbo.ſ.ꝙ mundū fuiſſe nec̄io ab eterno ſit impoſſe:quia nō pōt eſſe:ꝙ mūdus fuiſſet nec̄io ab eterno:niſi neceſſariū fuiſſet deū mundū ꝓducere ab eterno:q2 neceſſitas effectus in eſſendo depēdet a neceſſitate cāe in cauſando.ſed impoſſe eſt deū ex neceſſitate mundū ꝓducere:q2 tūc nō ageret libero arbi⁹:ſed ex neceſſitate nāe: ꝙ eſt impoſſe.ergo impoſſe eſt mundum fuiſſe nec̄io ab eterno:⁊ ſic ꝓbata eſt maioꝛ ⁊ minoꝛ:⁊ ſeq̄tur cōcluſio principalis. ¶ Quarta rō talis eſt.generata ⁊ coꝛrupta nō poſſunt eſſe ab eterno:niſi cōtingat ꝓcedere in eis ī infinitū.ſed nō cōtingit ꝓcedere in eis ī īfinitū.ergo nō poſſunt eſſe ab eterno: vtrāq3 aſſumptam ꝓbo: ⁊ pꝛimo pꝛimā:q2 ſi nō eſt in eis ꝓcedere in infinitū accipiēdo vnū ante aliud in īfinitū:erit in eis dare pꝛimū: ⁊ illud nō pōt durare ab eterno:q2 nullū generatū vnū ex ꝯñs pōt eſſe eternū:nec ēt que cōſequunt̄ poſt illud pꝛimū cū ſint poſterioꝛa duratione ipſo pꝛimo.ergo ſi generata ⁊ coꝛrupta:⁊ generatio ⁊ coꝛruptio debeāt eē ab eterno:opoꝛtebit ꝓcedere in eis in īfinitū. Qꝛ aūt hoc ſit impoſſibile.ſ.ꝓcedere in eis in īfinitū ꝓbo deſcēdēdo ad terminos ſpāles:puta ad aſinos:q2 aut oēs aſini erunt creati:aut oēs generati:⁊ nullus creatus:aut aliq̄s creatus:⁊ alii ab eo generati: ꝙ oēs pōerēt̄ creati: ⁊ nullus generatus eſſet incōueniens:q2 tunc nō eſſet generatio

Iſte modus eſt doc. ſubtilis. 4. ſenteñ. di. xj. q. 3.

Iſta opinio fuit hēri. de gādauo ī quolibeto ꝑ. q. 7. Et quolibeto. 9. q. 7.

⁊ tolleref̃ ꝓpria opatio in rebus:ꝙ eſt incōueniēs: nec poſſunt eſſe oēs generati ⁊ nullus creat⁹:q꞉ opꝫ creaturā eſſe creatā aliquo modo. Relinqr̃ ergo:ꝙ aliqs vn⁹ aſinus ſit creatus:a quo ſint alij creati ꝑ generationeꝫ: ⁊ ille erit prim⁹:ſed vbi eſt dare primuꝫ nō eſt ꝓcedere in īfinitū.ergo in generatis ⁊ corruptis aſinis nō eſt ꝓcedere in infinitū:⁊ eadeꝫ rōne:nec in alijs generatis ⁊ corrupt:s:⁊ ſic ꝓbata eſt minor:⁊ etiā maior: ⁊ ſic ſeqr̃ ꝑncipale intentū. Multe alie rōnes adducunt̃ ad hoc quas pretermitto ad nūc:q꞉ nimis ꝓlixuꝫ eſſet. ¶ Ad iſtā aūt qōnē vr̃ mihi dōꝫ:ꝙ mūdus potuit eē ab eterno:licꝫ forte nō eo mō:quo nūc:q꞉ nō poſſet eſſe ab eterno cū cōtinua generatiōe hoīum:niſi ponendo circulationē animaꝝ in redeūdo ad corpora. Qꝫ aūt abſolute creature nō repugnet eſſe ab eterno ꝓbo:⁊ hoc ꝑmo ꝓbo:quantuꝫ ad eaꝝ ſunt icorruptibilia ⁊ mēſurant̃ euo ⁊ ad hoc adduco tres rōnes. Prima ſumit̃ ex ipſo fieri creature. Scōa ex ipſa duratione. Tertia ex eis:q̄ ꝯcurrunt ad fieri. ¶ Prima talis eſt. illud qō fit ꝑ fieri indiuiſibile ſtatim pōt eſſe cū eſt ſua cā:dū modo ſit cā ſufficiens ad agēdū.ſed creature icorruptibiles habēt fieri a deo per fieri indiuiſibile.ergo creature icorruptibiles poſſunt cōdurare deo:ita ꝙ poterūt eſſe:ex quo de⁹ fuit:⁊ per ꝯñs ab eterno: vtrāqꝫ aſſumptā ꝓbo:⁊ ꝑmo maiorē.ſ.ꝙ illud:qō fit per fieri idiuiſibile:pōt eſſe ſtatim cū eſt ſua cā:dū modo ſit ſufficiens ad agendū:q꞉ ſi effectus nō pōt eſſe ſtatim cuꝫ eſt ſua cā:aut eſt: q꞉ fieri precedit factū eſſe duratione:aut q꞉ cā precedit fieri ſicut ſunt ſimul duratione:⁊ nō prius eſt cā q̄ꝫ fieri:⁊ fieri q̄ꝫ factuꝫ eſſe:cū factū eſſe ⁊ effectus ſint ſimul:ſequitur:ꝙ ſil' cū eſt cā ſit effectus:ſed qm̄ fieri eſt indiuiſibile:ſimul eſt fieri ⁊ factū eſſe:cā ēt:que ſtatim cuꝫ eſt: eſt ſufficiens ad agendū:ſtatim cū eſt pōt agere:⁊ maxime agens diuinū:q꞉ nihil extra ſe reqrit: a quo dependeat ſua actio.ergo illud:qō fit per fieri idiuiſibile:pōt ſtatiꝫ eſſe:cū eſt ſua cā: dū modo cā ſit ſufficiens ad agenduꝫ ⁊ ꝓcipue hoc hꝫ veritatē in agente diuino:ꝙ nō pōt impediri in ſua actione ꝓpter defectū alicuius: qō reqrat extra ſe:⁊ ſic pꝫ maior. Minor etiam facilr̃ pꝫ: q꞉ illud fieri indiuiſibile:qō eſt ſine motu tale:eſt fieri reruꝫ incorruptibiliū:imo tale eſt fieri oium eorum: que ꝓprie creantur.ergo ſubſtātie incorruptibiles:que ꝓprie creātur:nec aliter poſſunt fieri:fiunt per fieri indiuiſibile:et ſic pꝫ maior ⁊ minor:⁊ per ꝯñs ſequitur ꝯ̄ principalis. ¶ Secunda rō talis eſt. illud qō durat tali duratione de cuius rōne nō eſt:ꝙ habeat nunc primū:in quo incipiat:⁊ nūc vltimuꝫ:in quo finiatur:pōt ſemper fuiſſe ab eterno:⁊ ſemper eſſe in futurū.ſed talis eſt duratio euiternoꝝ:qualia ſunt illa:que ſunt icorruptibilia.ergo talia ſemper poſſunt fuiſſe ⁊ ſemꝑ fore:vtrāqꝫ aſſumptaꝫ ꝓbo:⁊ ꝑmo maiorem hanc.ſ.ꝙ illud:qō durat tali duratione ⁊c̃.q꞉ duratio de cuius rōne nō eſt habere primuꝫ nūc:in quo incipiat:pōt eſſe ſine ꝑmo nunc:in quo incipiat:q꞉ res pōt eſſe:⁊ precipue virtute diuīa ſine eo:ꝙ nō ē de rōe ſua:nec ad ſuā rōneꝫ ſequet̃:ꝙ neceſſario habeat̃:ſed ꝙ pōt eſſe ſine ꝑmo nunc:in quo icipiat: ꝑt ſemꝑ ab eterno fuiſſe:q꞉ quicqd incipit:icipit in aliquo nunc ꝑmo:ante qō nō erat.ergo illud:de cuius rōne nō eſt:ꝙ incipiat in aliquo nūc primo:pōt ſemper ab eterno fuiſſe:⁊ ſimilr̃ pōt fore ſemꝑ:ſi nō eſt de rōne ſua habere nunc:in quo terminet̃ ei⁹ duratio. Minoreꝫ ſilr̃ ꝓbo hanc.ſ.ꝙ euū:ꝙ eſt duratio euiternoꝝ:eſt tale:ꝙ de rōne eius nō eſt habere primū nūc:initiās vel vltimuꝫ: q꞉ duratio indiuiſibilis nullū hꝫ principiuꝫ vel finē:q꞉ vbi eſt primū:eſt dare plura.ſ.ꝑncipiū:⁊ illud cuius ꝑncipiuꝫ.ſed euū eſt duratio idiuiſibilis.ergo nō hꝫ ꝑncipiū:in quo ꝓprie incipiat:dico aūt ꝓprie:q꞉ licꝫ dicatur angelus factus in ꝑmo nunc tēporis:hoc nō eſt niſi per quādā coexiſtētiaꝫ: q꞉ factio angeli coexiſtebat primo nūc tēporis:vnde in duratiōe angeli ꝓprie nō eſt principiū vel finis niſi per quādā coexiſtētiā:vnde ēt circūſcripta habitudine ad tēpus quodcūqꝫ:licꝫ poſſet eē angelus:⁊ nō eſſe:hoc tm̄ nō eſſet ꝑꝫ aliqua duo nūc exiſtētia i euo:quoꝝ vnū eſſet initiū eius:⁊ aliud eius finis: q꞉ nō eſſe angeli nō opꝫ eſſe in aliquo nunc. ¶ Ad euidentiā tertie rōnis ſciendū:ꝙ qm̄ ſimul eſt fieri:⁊ factū eē: idē eſt ꝓbare aliqd q̄ntū ad durationē nō precedere ipſꝫ fieri:⁊ nō precedere rē factā:fieri aūt eoꝝ:que a deo ſūt imediate per creationē eſt idiuiſibile. ¶ Hoc ergo ſuppoſito arguo ſic.illud fieri:ꝙ nō opꝫ reſpicere: ad ꝙ ꝓcederet ipſuꝫ duratiōe: pōt eſſe ab eterno:ſi aliquid eſt ab eterno.ſed fieri per creationē eſt hꝰ. ergo ⁊c̃. vtrāqꝫ aſſumptā ꝓbo:⁊ prio ꝑmā hāc.ſ.illud fieri:ꝙ nō oꝫ ⁊c̃. q꞉ ſi illud fieri nō pōt eſſe ab eterno cuꝫ aliquo:ꝙ ponitur ab eterno:oꝫ ꝙ illud fieri reſpiciat illud exiſtēs ab eterno.ſicut precedens ipſum duratione.ergo a deſtructione cōſequētis:ſi nō ponit̃ illud fieri reſpicere illud qō ponitur ab eterno:nec aliqd aliud:vt precedēs ipm duratione:ſeqtur ꝙ poſſit eſſe ab eterno:cū eo ꝙ ponit̃ eternū:qcquid ſit illud:⁊ per ꝯñs veꝝ eſt:ꝙ illud fieri: qō nō opꝫ reſpicere aliquid:qō ꝑcedat ipſum duratiōe pōt eſſe ab eterno:ſi aliqd eſt ab eterno. Minorē hāc.ſ. ꝗꝫ fieri per creationē ⁊c̃.ſilr̃ ꝓbo:q꞉ fieri nō hꝫ neceſſario reſpicere niſi cauſaꝫ efficiētem: vel mām: vel formā rei facte: vel terminū a quo:ſed fieri per creationē non opꝫ reſpicere cām efficientē:vt priorē duratione: quia res ſtatim cū hꝫ eſſe perfectū pōt agere.deus autē cui⁹ eſt creare ab eterno:fuit perfectiſſim⁹: nec pōt eſſe pri⁹ imperfectus:⁊ poſtea ꝑfectus.ergo deus ab eterno potuit creare:⁊ per ꝯñs fieri per creationem non reſpicit cām efficientē vt priorē duratione:q꞉ per creationē nō fit aliquid ex mā preſuppoſita:vnde nō ſupponit māꝫ: forma aūt rei facte nūqꝫ precedit in aliqua factione ipſꝫ fieri:⁊ per ꝯñs nec in creatione:ſilr̃ nec in creatione eſt termin⁹ a quo qui creationē precedat:q꞉ creatio nō hꝫ terminū a quo:quia terminus a quo nō eſt:niſi vbi eſt mutatio ꝓprie dicta: vbi aliqd ſubſtractū factioni tendit a priuatione ad formā illi priuationi oppoſitaꝫ. In creatione aūt nō pōt eſſe talis mutatio:qm̄ eniꝫ dicit̃:ꝙ creari eſt fieri aliqd ex nihilo:ly ex nō dicit ibi habitudinē termini a quo: imo ꝓprie loquēdo ly ex eſt negatiuū:⁊ ē ſenſus:ꝙ creari eſt fieri aliquid ex nō aliq̄ mā ꝑſuppoſita:vnde ibi nō ponit̃ habitudo termini a quo: ſed negat̃ habitudo ad māꝫ ꝑſuppoſitaꝫ:⁊ ſic pꝫ maior ⁊ minor:vnde ſeqtur cōcluſio ꝑncipalis:⁊ ſic pꝫ ex dcis ꝙ euiterna:que per ſolā creationē poſſunt fieri : poſſūt eſſe ab eterno. ¶ Nunc vlteri⁹ intēdo oſtēdere:ꝙ etiā motus circularis pōt eſſe ab eterno:q꞉ ille mot⁹ pōt eſſe ab eterno:in quo nō opꝫ primū ponere idiuiſibile:⁊ primuꝫ nūc:in quo icipiat.ſꝫ motus circularis celi eſt hꝰ. ergo ⁊c̃. vtrāqꝫ aſſumptā ꝓbo:⁊ ꝑmo maioreꝫ: q꞉ illud qō nō opꝫ habere initiū ſue durationis:pōt eſſe ab eterno.ſed initiū cuiuſlibꝫ motus habētis initiuꝫ eſt aliqō nunc primū:ſiue aliqd idiuiſibile ipſius motus reſpondens ipſi nūc:in quo motus incipit.ergo motus ille pōt eſſe ab eterno:in quo nō oꝫ ponere primū nunc:ſiue primuꝫ idiuiſibile:in quo incipiat.miorē ſilr̃ ꝓbo:q꞉ ſic ſe habꝫ motus ad hoc:ꝙ oporteat ipſuꝫ icipere in aliquo nūc ꝑmo:vel in aliquo ꝑmo iduiſibili:ſicut ſe hꝫ mobile:qō mouet̃ ad hoc:ꝙ actu vtatur aliquo ſigno ſpaciꝫ

Iſtā opionē ēt tꝫ hriꝰ doctor in prima pte ſūme. q. 46. arti. 2. ⁊ ēt in 8 ꝯcordan ſco. 2. ſē. diſt. j. q. 3. Et in quolibeto q. 7. ⁊ 8 ideꝫ tꝫ ēt hriꝰ doctor in trac. d āgelis. ca. 9.

Nota qō ſumit ly ex qn̄ dr̃ creari eſt aliqd fieri ex nihilo ⁊c̃.

per q̄ eſt mot⁹: ſ; corp⁹ ſpbericū: q̄ mouet̄ circulr̄: non eſt nec̄e vt̄ actu aliq̄ ſig̃ ſpatij: p̱ qd̄ eſt mot⁹: ſicut.n. q̄ mouet̄ motu recto: nō ē nec̄e vt̄ aliq̄ ſigno medio actu ita nec q̄ mouet̄ circulariter o; vt̄ actu quocū; ſigno ergo in motu circulari celi nō o; dare pmū īdiuiſibile: in q̄ īcipiat ſupponēdo: q̄ corp⁹ celeſte poſſit eē ab eterno: q̄ qdē ē ꝓbatū ſupra. ¶ Ex h̄ ēt relinq̄: vt ꝓbatū eſt: q̄ ex quo motus celi pōt eē ab eterno: q̄ etia; generatio ⁊ corruptio poſſunt eē ab eterno: q̄ cānē ex motu celi: ⁊ ſic mūdus q̄ʒtū ad oīa īcorruptibilia ⁊ motū celi: ⁊ q̄ʒtū ēt ad gn̄abilia ⁊ corruptibilia potuit eſſe ab eterno: ſicut nūc ē: h̄ forte excepto: q̄ gn̄atio hoīuʒ nō potuit eē euiterna niſi ponēdo circulationē aīaʒ. ¶ Ad p̄ᵐ ḡ dō;: q̄ īpoſſe ē q̄ eē actu ſimplr̄: ⁊ nō eſſe actu ſimplr̄ creature poſſint eē ſil̄ duratiōe: ⁊ iō ſi de rōne creature eēt q̄ ſimplr̄ nō eē: īpoſſe eēt q̄ ꝓ illo īſtāti vt̄ tpe ↄueniret ſibi eē: ſ; nō eē aptitudine pōt ſtare cū eē: ⁊ tale nō eē eſt de rōne creature: nō aūt nō eſſe ſimplr̄ actu. Uel pōt dici: q̄ nō eē nō eſt de rōe creature niſi cuʒ hac determiatiōe.ſ. nō eē a ſe: iſta aūt duo ſtāt ſil̄ aliq̄d nō hr̄e eē a ſe: ⁊ tn̄ ſimplr̄ hr̄e eē ab alio. ¶ Ad 2ᵐ mltiplr̄ rn̄r: qdā.n. nō reputāt īcōueniēs īfinitas aīas poſſe eē. Alij dn̄t: q̄ nō ſolū nō ſeq̄t̄ ad eternitatē mūdi nō eē īfinitas aīas: imo nec ſeq̄t̄ poſſe eē īfinitas aīas: q̄ ſ; in quoli; die diuiſi; poſſit creari aīa ⁊ manere: nō tn̄ ſeq̄t̄ q̄ in oīb⁹ dieb⁹ ↄiūctiʒ poſſint creari īfinite aīe: ſicut ⁊ ī quoli; nūc diei poſſet creari vn⁹ āgelus: nō tn̄ ī oīb⁹ nūc ↄiūctiʒ: q̄ tūc in īfinitis nūc diei fierēt: vel fieri poſſent īfiniti āgeli manētes actu. ¶ Et ſi dicat̄: q̄ ideo eē ſi fuiſſet mūdū ab eterno fuiſſe ſine gn̄ōne hoīuʒ: pōt dici: q̄ ſ; ſ; iſtū ordinē: q̄ nūc ē ī reb⁹: eēt ideo eē: potuit tn̄ de⁹ aliū ordinē ſtatuere: ſ; quē deceret ſic eē: vel poſſet fieri h̄ p̱ circulationē reunionis animaruʒ ad corpa.ſ. gn̄ōe ppetua hoīuʒ: ⁊ illa circulatio deceret ſ; aliū ordinē: q̄ʒ de⁹ poſſ; ſtatuere in reb⁹. ¶ Ad 3ᵐ dō;: q̄ ſi mūdus fuiſſet ab eterno: fuiſſet ab eterno nec̄io: loquēdo de neceſſitate abſoluta: q̄ ſuppoſito q̄ mūdus fuiſſet ab eterno: cū hoc nō potuiſſet nō fuiſſe ab eterno: ſicut ſuppoſito q̄ de⁹ aliquē pdeſtinauerit ab eterno: cū h̄ nō pōt ſtare nō pdeſtinaſſe abſolute: cū potuiſſet pdeſtinare. ¶ Ad illō: qd̄ ↄ h̄ dr̄ q̄ eide; nō pōt ineē potētia ad oppoſita ſil̄: ve; ē ↄiūctiʒ: ita q̄ idē poſſit ↄiūctiʒ ꝓ eodē nūc eē ⁊ nō eē: tn̄ eidē pōt ineē potētia ad oppoſita diuiſi;: ⁊ ēt ꝓ eodē nūc. Ita q̄ in iſto nūc abſolute ⁊ diuiſi; pōt non eē: ⁊ ſilr̄ abſolute ⁊ diuiſi; nō eē: ſ; nō ↄiūctiʒ: mīor.ſ. q̄ mūdus nō potuit eē ab eterno nec̄io: ve; ē loquēdo de nec̄itate abſoluta: nō aūt loquēdo de nec̄itate ex ſuppōne: p̱ut maior h; vitatē: ⁊ iō arg̃ᵐ nō ↄcludit. ¶ Ad 4ᵐ dō;: q̄ nō op; q̄ illō: qd̄ fit p̱ ſimplicē emanationē: ſm̄ q̄ creari eſt p̱ ſimplicē emanationē: fiat in aliq̄ nūc p̄ īchoāte mēſurā duratiōis ei⁹: qd̄ fit niſi ſit menſurabile mēſura hn̄te pri⁹ ⁊ poſteri⁹: ſ; ſufficit: q̄ fiat in mēſura īdiuiſibili: q̄ʒ nō o; eē finē: vt̄ pn̄ᵐ alicui⁹ ſucceſſiōis: ⁊ tale eſt euū. ¶ Itē ēt ſuppoſito: q̄ mundus ſit ab eterno: creari nō erit nūc p̄ eſſe ab alio: ſ; abſolute habere totū ſuū eē ab alio: ⁊ tale creari nō reſpicit aliqd̄ determinatū īſtās p̄ᵐ vt̄ mediū: ſ; totā durationē ipſius eſſe creati. ¶ Ad 5ᵐ dōm: q̄ ſtāte ypotheſi oēs aſini eſſent gn̄ati: ⁊ oēs creati: ita q̄ nō qdā gn̄ati⁹: ⁊ qda; creatus: nec h̄ eſt incōueniēs: q̄ ſtāte ypotheſi aſinū quēlibet creari: eēt ipſum habere totuʒ ſuū eſſe a deo mediate vel īmediate: ſed quēlibet generari eſt habere per tranſmutationem naturalē ſuam formam ab agente naturali: ita q̄ quēlibet aſinuʒ habere a deo materiam ⁊ formam eſt ipſum creari: habere autē forma; per tranſmutationē

Hoc idē facit ar. ſco. ī quolibet. q. 7. & ſus fines vbi īgit q̄ cū o ſi opʒ q̄ ↄpetat aliq̄ nō entitas ſed negatio modi eēndi qn̄ ē a ſe eē.

mūe eſt ipſoʒ generari.

Qō. XI.

Ad ſecundū ſic pcedit̄: ⁊ arguit̄: q̄ nullum accn̄s ſuſcipiat magis ⁊ min⁹: q̄ aut ſ; gradus in eēntia: aut ſ; gradus in eſſe nō ſ; gradus ī eēntia. q̄ eēntia cuiuſlib; for⁹ ↄſiſtit in īdiuiſibili: īdiuiſibile aūt nō h; gradū. ḡ ⁊c̄. nec p̱ gradus ī eē q̄ ſi h̄ fieret ſ; gradus ī eē h̄: fieret p̱ h̄: q̄ ſub; eēt magis diſpoſitū: ⁊ cū diſpō: p̱ q̄ʒ ſub; diſponit̄: ſit q̄da; for⁹ alia recipiēs magis ⁊ min⁹: alr̄ ſ; eā nō poſſet pcipere formā ſ; magl̄ ⁊ min⁹ ſ; gradū ī eē: tūc q̄ret̄ de iſta forma: q̄ eſt diſpō: q̄uō ſuſcipiat magis ⁊ min⁹: ⁊ ſi dicat̄: q̄ p̱ gradus ī eē: h̄ erit p̱ aliā diſpōnē recipiētē magl̄ ⁊ minus: ⁊ ſilr̄ de illa q̄ret̄: ⁊ erit ꝓceſſus in infinitū. nullo ḡ mō pōt for⁹ recipe magis ⁊ min⁹. ¶ Itē q̄ p̱ gradus in eēn⁹ nō fiat: ꝓbo: q̄ eēn⁹ addita aut eēt eiuſdē ſpēi cuʒ ſ; pexiſtēt: aut nō: ſi nō. ḡ ei addita nō poſſet eā intēdere: ſi ſic: tūc cū illō: qd̄ addit̄ alicui: hr̄et eē diſtictū añq̄ʒ addat̄: ſeq̄t̄ q̄ iſte gradus eēntie ſit diſtinctus ab alio: cui addit̄: añq̄ʒ ei addat̄: ſ; h̄ nō pōt eē: q̄ diſtinctio nūeral̄ accn̄tiū eſt p̱ diſtictionē ſubōꝝ: ille aūt gradus ſi potuit eē in alio ſub̄o ab illo: cui addit̄: ḡ accn̄tia non p̄nt ſuſcipere magl̄ ⁊ min⁹ p̱ gradus ī eēn⁹: q̄ꝫ vn⁹ addit̄ alteri.

In ↄtrariū eſt pħs in pdicamētis: vbi dicit q̄ q̄litas recipit magis ⁊ minus.

Reſpondeo ad iſtā qōnē dīt qdam: q̄ accn̄tia recipiūt magl̄ ⁊ min⁹ ſ; g̃dus ī eē ⁊ nō ſ; g̃dus ī eēn⁹: q̄ꝫ rō ē: q̄ magl̄ ⁊ min⁹ nō p̄nt ineē ri in īdiuiſibili: ſ; ī hn̄te gradus: gradus aūt eēn⁹ variat ſpē;: q̄ rō eēn⁹ ⁊ ſpēi ↄſiſtit in īdiuiſibili: ſ; gradus ī eē p̄nt: vt dīt: ſtare cū idētitate ſpēi: ⁊ iō accn̄tia recipiunt magl̄ ⁊ min⁹ ſ; g̃d⁹ ī eē: ⁊ n̄ ſ; grad⁹ ī eēn⁹. ¶ Sʒ iſta pō ſtare nō p̄t. Ad cui⁹ eui⁹ᵐ ſci⁹: q̄ 2⁹ p̄t itelli: q̄ ipi ponāt gradus in eē: vno mō q̄ in ipo actu eēndi ponat̄ grad⁹: ſicē alij ponūt gradū in eēn⁹: aut q̄ ponāt̄ gradus ī ipſo in eē q̄ʒtū ad hitudinē ei⁹ ad illō: in q̄ eſt: q̄ʒ hitudinē importat h̄ ꝓpō in: p̱ut eē accn̄tis dr̄ eē in altero: ſiue alteri in eē: p̄ mō nō pōt eē: p̄ q̄ ſi gradus acq̄reret ī eē: ⁊ nō in eſſentia: ipſum eſſe intenderetur ⁊ non eſſentia: ⁊ ita ſequeret̄: q̄ eſſe albedinis eſſet plus ⁊ minus intenſuʒ: albedo āt nō poſſ; dici plus vt̄ min⁹ itēla: q̄ ſ; eos: illō ſolū pōt recipe magis ⁊ min⁹: in q̄ ſūt grad⁹: ſ; h̄ ē ſlʒ.ſ. q̄ albedo nō poſſit eē magis ⁊ min⁹ itēſa. ḡ ſlʒ ē q̄ ipſi ponūt. ¶ 2⁹: q̄ cū eē ſit actuali⁹ q̄ʒ eēn⁹: ſi differāt re ab īuicē ſeq̄t̄: q̄ eē eſt magis īdiuiſibile: ⁊ magis vnitū q̄ʒ eēn⁹: ⁊ iō min⁹ poterit eē gradus in eē q̄ʒ ī eēn⁹. ¶ 3⁹. q̄ cū eē p̱ ſe ↄſeq̄tur ad eēntiā: ſi differāt ab īuicē: o; eē ꝓportiōari eēn⁹: ita q̄ nobili⁹ eē ſeq̄t̄ ad nobiliorē eēntiā ⁊ ita nō poterūt eē gradus ī eē: niſi ſint gradus in eēn⁹. ¶ 4⁹. q̄ cū ſpāl̄r auctores iſti⁹ pōnis ponāt tm̄ in vno ſuppoſito vnū actū eēndi fluētē a for⁹ ſubali: ſi gradus in actu eēndi faceret formā eē intēſam vt̄ remiſſā: ꝓcul dubio for⁹ ſubalis: q̄ ſola ſ; eos fluit act⁹ eēndi: maxīe deberet recipe magis ⁊ min⁹. ¶ Itē ſeq̄ret̄: q̄ ī eē ſubali: qd̄ fluit a for⁹ ſubali: eēt gradus: q̄ ſolū talē actū eēndi ponūt: q̄ oīa ſūt icōueniētia: p̱ qd̄ p̱dicta pō nō vr̄ vera nec ꝓbabilis. Si aūt ponūt gradus nō in ipſo eē: nec in eēntia: ſ; in ipſa habitudie: q̄ īportat̄ p̱ hāc ꝓpōnē in: h̄ ſilr̄ nō pōt ſtare. ¶ Primo: q̄ mot⁹ realis nō terminat̄ p̱ ſe ad relōnē: nec ad gradū relōnis: ⁊ pcipue ad gradū relatōis rōnis: ſ; hitudo accn̄tis ad ſub;: in quo ē: vt̄ ipſi⁹ eē ad eēntiā: in q̄ eſt: q̄ʒ īportat h̄ ꝓpō in: q̄ p̱ ↄpōne; addit̄ ad eē: in h̄ vbo ī eē eſt hitudo rōnis: q̄ relo accn̄tis ad ſub;: ⁊ eē ad eēntiā eſt relo rōnis. ḡ mot⁹ itēſiōis: q̄ſi

Ꝺpīo hērici q̄dlibeto. 14. q. 3. ⁊ Egidij romani quolibeto. 6. q. 9. vide ēt impugnatōē; iſti⁹ modi dicēdi a ſco. ī. 3. metaphy. q. 2.

aliqua forma preexiſtēs intendit̄: non pōt terminari ad gradū in ipſo in eſſe: nec per ɔ̄ñs gradus in ipſa habitudine: q̄ʒ iportat in eſſe: pōt eſſe rō ſuſcipiēdi magis ꝛ minus. ℂ Scđo: q2 eoꝝ: que ſunt idiuiſibilia: vnū nō pōt eſſe in alio magis ꝛ min⁹: idiuiſibile enim nō pōt eſſe in alio idiuiſibili magis ꝛ min⁹: ſed ſi eſſentia accidētalis vel ſubālis nō hʒ gradus ſm̄ intēſuʒ ꝛ remiſſuʒ: vt ipſi ponūt: nec ēt eſſe habeat gradus: ꝙ neceſſe eſt dicere: ſi eſſentia nō hʒ gradus: vt dcm̄ eſt. ſequit̄ ꝙ ſʒ gradus intenſionis ꝛ remiſſionis ſunt idiuiſibilia: ꝛ per ɔ̄ñs ſeq̄t̄: ꝙ nec eſſe in eēntia: nec vna eēntia in alia poterit eē ſʒ magis ꝛ min⁹. ℂ Et ideo aliq ponūt: ꝙ i determiata habitudo accñtis ad ſubm̄: vel per hoc: ꝙ eſt accidēs ſepabile: vel per hoc: ꝙ inenit̄ in diuerſis ſpē̄ ſubiectis: ē rō ſuſcipiēdi magis ꝛ min⁹: ita tn̄: ꝙ ēt in ipa eēntia forme eiuſdē ſpēi inenīunt̄ diuerſi gradus: ſicut ꝙ albedo intenſa hʒ pfectiorē gradū in eēntia q̄ʒ remiſſa. ſʒ in eadē forma nūero nō ponunt tales gradus: vñ dnt: ꝙ qñ ex remiſſo fit intēſuʒ: nō remanet eadē for^a nūero: ſed corrūpit̄ p̄ma: ꝛ itroducit̄ de nouo alia: ꝛ iſtud vltimuʒ pbant ſic: q2 oīs motus realis terminat̄ ad aliqd reale habēdū: ꝛ nō habitū ante terminū mot⁹ diſtinctū ab oi habitu. ſed mot⁹: quo fit de remiſſo itenſū: eſt mot⁹ realis. ergo terminatur ad aliquid reale prius nō habituʒ: ꝛ diuerſum ab omni habito: ſed hoc nō poſſet eē: ſi remaneret eadeʒ forma numero: que pri⁹: ergo nō remanet eadeʒ forma: que prius erat remiſſa. ℂ Propoſitionē vltimo aſſumptaʒ. ſ. ꝙ motus intenſionis nō terminaretur ad aliquid reale: ſi remaneret eadem forma. ſ. quādo ex intēſo fit remiſſuʒ: pbāt ſic: q2 illud: ad qđ terminatur mot⁹ intenſionis: aut eſt aliqs gradus in forma illa facta intēſa diſtict⁹ ab aliqs gradib⁹: ꝛ h̄ nō poſſet diſtingui ab aliqs nūero: cū talis diſtictio fiat per ſubm̄ in formis accidētalib⁹: ſubm̄ aūt in tali motu eſt equalr̄ ſm̄ totū pri⁹ in forma cū forma remiſſa: ꝛ poſtea ſʒ totū informatū forma itenſa: nec ſʒ ſpēʒ: q2 talis gradus adueniēs nō poſſet cedere in idē nūero p eſſentiā cū forma pcedēte: nec ipſam p ɔ̄ñs facit: ꝛ intēſam magis q̄ʒ pri⁹: aut eſt gradus in habitudine: q̄ʒ h̄ ppō in iportat: ꝛ hoc ſilr̄ nō pōt eſſe: vt hoſituʒ eſt. Relinqtur ḡ: ꝙ talis motus terminet̄ ad nouā formā expulſa piore. ℂ Hoc āt nō videt̄ mihi adhuc ſufficere: ꝛ p̄ quātū ad hoc: ꝙ ponitur eſſe ratio ſuſcipiēdi magis ꝛ minus: quia ſi ratio ſuſcipiēdi magis ꝛ minus: eſt eſſe accidens ſeparabile: vel eſſe indifferēs ad diuerſas ſpēs: tunc cuʒ rectitudo āguli recti ſit accñs ſepabile: q2 idē q̄ntū pōt diuerſis ſiguris figurari: ſeq̄ret̄ ꝙ angulus poſſet eē magis ꝛ minus rect⁹: ꝙ falſuʒ eſt: accipiēdo pprie rectū: q2 rectitudo anguli nō pōt eē niſi vno mō. ℂ Scđo nō vr̄ verū eſſe: ꝙ dnt: q2 qñ fit ex remiſſo intēſum: corrūpat̄ prior forma: ꝛ noua introducat̄: q2 ſi nō pt eadē forma nūero eſſe intēſa ꝛ remiſſa: ſeq̄ret̄ ꝙ in eadē alteratiōe eſſent īfinite forme nūero. hoc aūt eſt icōueniēs. ḡ ꝛc. maiorē pbo: q2 dū aliquid calefit nō eſt dare in tpe calefactionis duo nūc: in qbus ſit equalr̄ intēſuʒ vel remiſſum. ḡ quot nūc poſſunt accipi in tpe alterationis: tot ſunt ibi differētie ſm̄ intēſum ꝛ remiſſuʒ. ſed in tpe alteratiōis poſſunt accipi infinita nūc. ergo ſunt ibi infinite differētie ſm̄ intenſum ꝛ remiſſuʒ. ergo ſi intenſuʒ ꝛ remiſſuʒ nō poſſunt eſſe ideʒ numero: in tali alteratione erunt īfinite forme diuerſe numero: nec poſſunt dici infinite in potētia tantū: q2 nō poſſunt dici eſſe in potētia: ſicut forma: que nunq̄ʒ fuit in ſubiecto: in quo dicitur eſſe in potentia: q2 in illo ſubiecto: ꝙ mouetur fuit quilibet gradus forme remiſſe ꝛ intenſe correſpōdēs cuilibet nūc illius temporis: in quo fiebat alteratio: nec poſſunt dici eſſe in potentia: ſicut plura exiſtētia in aliquo vno: ſicut dicunt̄ infinite partes in potētia eſſe in quātitate continua: quia ſi intenſum ꝛ remiſſuʒ nō poſſunt eſſe eadem forma numero: tales gradus nō poſſunt vniri in aliqua vna forma. Q2 autē hoc ſit incōueniens. ſ. in aliqua alteratione eſſe infinitas formas: patʒ q2 mutari ꝛ mutatū eſſe mutatur in actu ſm̄ numerū formarū: ſm̄ quas eſt mutatio: poſitis ergo in aliqua alteratione infinitis formis numero diuerſis abinuicē ſequitur: ꝙ in aliqua alteratione ſint infinita mutata eſſe in actu: ꝙ eſt impoſſibile. ergo ꝛc. ℂ Et ideo videtur mihi ad nunc aliter dicendū: ꝙ in formis ſuſcipiētibus magis ꝛ minus: eſt quedaʒ latitudo graduū: ita ꝙ albedo intenſa eſt quātum ad eſſentiā ſuaʒ perfectior q̄ʒ albedo remiſſa: non ita: ꝙ iſta differētia graduū ſit ſm̄ abſolutam rationeʒ forme: quia differre ſm̄ abſolutaʒ rationem forme eſt differre ſpecie. Sed quia in natura forme eſt habilitas ad iſtaʒ latitudineʒ graduum habendā in ſua eſſentia: ex hoc: ꝙ nō determinat ſibi gradū indiuiſibilem: ꝛ preciſum quo participetur a ſuo ſubiecto: ſiue ſit accidens ſeparabile: ſiue nō: ſiue habeat eſſe in plurib⁹ ſpeciēb⁹: ſiue nō. ℂ Notandū autem: ꝙ forma nō ita ſuſcipit magis ꝛ min⁹: ꝙ dicatur vna albedo magis albedo q̄ʒ alia ꝛ ſimilr̄ vnus calor magis calor: q̄ʒ alius: qđ eſt participatiue tale: ſicut corpus eſt albuʒ: nō autem pprie de eo: ꝙ eſt tale per eſſentiaʒ: ꝛ ſi cōtingat: ꝙ aliquid dicatur magis tale: qđ eſt ideʒ per eſſentiam cū eo a quo denominatur: ſicut ſi dicatur vnus color magis albus q̄ʒ alius: hoc eſt inquātuʒ inuenitur ibi predicatū aliquo modo accidētaliter: ꝛ per modū participati cōuenire ſubiecto: tamē forma vna eſt perfectior alia etiaʒ in eadem ſpecie quātuʒ ad formas: que ſuſcipiunt magis ꝛ min⁹: vna etiā dicitur maior alia: precipue quātuʒ ad illas: q̄ habent rationē magnitudinis virtualis ſʒ ꝙ huiuſmodi: vnde vna virtus dicitur maior alia: ꝛ vna potentia maior alia: ꝛ cōſimilia. ℂ Ad rationē autem vltime poſitionis: dico ꝙ motus intenſionis terminatur ad aliqd reale habēduʒ: ꝙ quidē reale eſt aliquis gradus forme que prius nō habebat. ſed ille gradus cedit in eandem eſſentiaʒ cum preexiſtēte albedine: que eius aduētu efficitur perfectior q̄ʒ prius: ꝛ ideo dicitur: ꝙ ſubiectum per moduʒ intenſionis reducitur in perfectiorem actū prioris forme: ꝛ ꝙ dicitur ꝙ illō: qđ acquiritur per motum: debet eſſe diuerſum ab omni habito: dico ꝙ verū eſt actu vel habitu: ſed nō oportʒ: ꝙ actu: ſicut materia alimenti: facta cōuerſione eius in nutritū: nō diſtinguitur a reliqua materia nutriti: ꝛ eſſentialiter: ſed habitu poteſt dici diſtincta pro tanto: quia fuit: vel potuit eſſe alia: ita dico de illo gradu acquiſito in forma intenſa: ꝙ eſt quideʒ diſtinctus habitu a forma preexiſtēte: inquātum ſi agens inueniſſet ſubiectū carens illa forma: cauſaſſet ibi gradum quēdam: qui nō fuiſſet illa forma: ſed alia: ſed preſuppoſita ibi conſimili forma actu: non potuit diſtingui ab ea. ℂ Ad primuʒ ergo factum principaliter ad oppoſitum dicenduʒ: ꝙ ratio ſpeciei cuiuſlibet forme ſpecifice conſiſtit indiuiſibili in plura differentia ſpecie: ita ꝙ cuilibet forme ſpecifice ſm̄ ſpeciem ſpecialiſſimaʒ repugnat diuidi in diuerſos gradus ſpecifice differentes.

ℂ Explicit quodlibet ſextum.

Opīo gofredi q̄libeto. 7. q. 7. ꝛ quolibeto. 9. q. 4. ꝛ Bur. i tractatu ſuo de itēſiōe ꝛ remiſſione.

Jſtā opiōnē ēt imitati ſūt in p̄ ſen. đ. 17. q. 5. ꝛ m. andr. i. 5. metaph. q. 7. ā vero cū videre opionem hi hoc. ꝛ diuerſitatē īter ipſā ꝛ ſco. recurre ad primā ſcōe. q. 52. in p. ſ. ꝛ. 2. ꝛ q. 54. ꝛ in p̄ ſen. diſt. 17. ꝛ quolibeto. 4. ꝛ 2ª ſcōe. q. 24. [illegible]

¶ Incipit quodlibet ſeptimum.

IN noſtro quodlibet q̄dã querebant̃ de creatore: q̄dam de creatura. De creatore aũt quedã q̄rebant̃ pertinentia ad nãm diuinã: quedã ptinentia ad nãz aſſũptaz. Pertinẽtia aũt ad nãz diuinaz: quedã pertinebant ad nãm diuinaz in habitudĩe ad creaturas: vnũ vero ptinet ad nãz diuinã in ſe: ⁊ ẽ vtrũ in diuinis ſit diſtictio real. Q. I.

AD quod ſic pcedit̃: ⁊ arguit̃: q̄ in diuinis nõ ſit diſtinctio realis: q2 in illis: quoꝝ eſt vna eẽntia nũero: nõ eſt realis diſtinctio: ſ3 in diuinis eſt vna eẽntia numero. ḡ ⁊c. ¶ Si dicas: q̄ ibi ẽ diſtic° p relones. ¶ Contra. q2 relo eiuſdẽ ad ſe ipm nõ eſt realis: ſed relo q̄ eſt in diuinis: eſt hᵘ: cũ oĩa ſint ibi eiuſdẽ eẽntie: ḡ nõ eſt ibi relo realis: nec p ↄ̃ns diſtictio realis p relones. ¶ Cõtra. ibi ſunt realr̃ multa pl'a ſuppoſita. ſ3 h̄ nõ poſſ3 eſſe: niſi eẽt ibi diſtinctio real. ḡ ⁊c. ¶ Reſpondeo dicẽdum: q̄ firmiter tenẽdũ eſt: in diuinis eſſe diſtinctionẽ realẽ: ſ3 hoc pbare efficaciter rõne eſt impoſſ: imo ſola fide pncipalr̃ tenet̃: ſ3 aliq̄ rões ad hoc poſſunt adduci: nõ vt efficaciter pbãtes: ſ3 vt aliq̄liter pſuadẽtes. Et vt oñdat̃ hoc adducẽda eſt vna rõ: que vr̃ qbuſdã efficaciter pbare diſtictionẽ realẽ in diuinis: q̄ talis eſt. oĩs opatio terminat̃ ad aliqđ pductũ p ipſaz diſtinctũ ab operãte ⁊ pducẽte. ſed in deo ſunt realiter due opatiões. ſ. intelligere ⁊ velle. ḡ terminant̃ ad duo pducta: ⁊ ſic o3 in diuinis eſſe tria ſuppoſita: vnũ vo pducẽs: ⁊ duo pducta: ⁊ dĩt: q̄ iſta rõ eq̄ bene ↄcludit ſicut quecũq3 rõ: qua demõſtrat nãlis phia. Cx aũt iſta dĩe ſit incõueniẽs. ſ. q̄ illa rõ ↄcludat efficaciter oñdo: q2 ſi iſta rõ eſt efficax ex pncipijs ei°: pbo oppo^m ↄcluſi per eũ ſic: q2 ſm pluralitatẽ realẽ pductionũ: qb° aliq̄ pducunt̃: eſt plalitas pductoꝝ: ⁊ eꝫ. ſ3 in diuinis intelligere ⁊ velle ſunt vnum re: ⁊ dĩnt ſola rõne. ḡ in diuinis nõ eſt niſi vnũ pductũ realr̃: qđ eſt oppo^m cõcluſi p dictã rõnez: ⁊ eſt ẽt ↄ veritatẽ. ¶ Itẽ cuicũq3 ↄuenit operatio: q̄ eſt pducere: ei ↄuenit hr̃e aliqđ a ſe pductũ. ſed ita pfecte ↄuenit intelligere ⁊ velle ſpũi ſcõ: ſicut prĩ ⁊ filio. ergo ſi pdicta rõ eſt bona: ſpũi ſcõ ↄuenit hr̃e pſonã aliã a ſe pductã: ⁊ illi ẽt pſone ↄueniet hr̃e pſonaz a ſe pductã: q2 erit intelligẽs ⁊ volẽs: ⁊ ſic in infinitũ: ⁊ ſic ſeqtur oppo^m ↄcloñis p illã rõnẽ. ſ. q̄ nõ ſint tm̃ tres pſone qđ ẽt eſt oppo^m v̄itatis: ſi dicas: q̄ intelligere ⁊ velle nõ eſt pducere: niſi cũ re°: q deficit in pſona. ſ. ſ. ¶ Contra impoſſ eſt opationẽ: q̄ eſt vẽ pducere abſolucre a reſpectu pducẽtis ad pductuz: qn. ſ. talis reſpect° neceo ſeq̄tur pducere in quocũq3 ſit. ḡ ſi intelligere ⁊ velle formaliter loq̄ndo ſint opationes: que ſunt pducere: ⁊ habeant terminari ad aliqđ pductuz neceſſario: ⁊ in ſpũ ſcõ: ⁊ in quocũq3 cõſequetur eas talis reſpectus: ⁊ ſic adhuc ſtat: q̄ ſpũi ſcõ ↄueniet pducere aliã perſonã: ſi intelligere ⁊ velle ſint opationes terminate neceo ad aliqđ pductuz. Dĩm q̄ tales rões nõ ſunt adducẽde: ſicut efficaciter pbãtes: ſed ſicut perſuaſiones hoc mõ. ſ. ex h̄ q̄ videm° in creatura in vna nã abſolutã: memoriã: intelligentiã: ⁊ voluntatẽ: credim° nãm diuinã altiori modo habere in vna eſſentia plura nõ abſoluta: ſed relata ⁊ cõſtituere diuerſa ſuppoſita: ⁊ iſto mõ debent adduci perſuaſiones ad oſtẽdẽduz pluralitatẽ perſonaꝝ in diuinis. Preter aũt perſuaſionẽ: que ſolet adduci de memoria: intelligẽtia: ⁊ volũtate: põt alia talis adduci. ſ. q̄ ſicut ex imẽſitate diuine eſſentie: q̄ ei per vnã eẽntiam ↄueniũt ea: q̄ in creaturis ſunt icõpoſſibilia in eadẽ eẽntia: ſicut habere ſapiam: vel iuſtitiã: ⁊ ſic ſubſiſtere: ⁊ ſic de alijs: ſic ẽt pp imẽſitatẽ ſue eſſentie ↄueniũt ſibi oppoſite relones in eadẽ eſſentia: nõ ſolũ: q̄ eadẽ eſſentia ſit fundamẽtũ oppoſitaꝝ relationũ: q2 in relonib°: que ſunt inter deũ ⁊ creaturã: eadẽ potẽtia dei actiua: vt infra patebit: eſt fundamẽtũ oppoſitaꝝ relationuz: qbus referret̃ de° ⁊ creatura: vt creatuz ⁊ creabile: ſed ẽt ipſa relata oppoſita pp ſue maieſtatis imẽſitatẽ: vel infinitatez inueniant̃ ſubſiſtere in vna eſſentia diuina: q̄ qdez ſunt inter ſe oppoſita: ita q̄ vnũ relatuz nõ ſit alteꝝ ⁊ ad eſſentiã nullũ eoꝝ hẽat oppoſitũ: ita q̄ vnũqđq3 ipſoꝝ ſit ipſa eẽn°. ¶ Sic ḡ tenẽdũ ẽ firmiter plalitatẽ ⁊ diſtinctionẽ eẽ in diuinis: ⁊ h̄ vt dcm̃ ẽ pſuaderi qdẽ aliq̄lr̃ põt: ſ3 efficaciter pbari nõ põt. ¶ Ad p^m ḡ i opp^m dĩm: q̄ maior hꝫ v̄itatẽ de diſtictiõe: q̄ ſit p abſoluta: nõ aũt q̄ ſit p relones: q̄lẽ ponim° in diuinis. ¶ Ad 2^m dĩ3: q̄ relo eiuſdẽ ad ſeipꝫ: ita q̄ relata ſint idẽ eẽn ⁊ ſuppoſitio ẽ relo rõis. ſed relata q̄ l3 hẽant eãdẽ eẽntiã: hñt diſtinctionez realẽ ſuppoſitoꝝ: hñ hñt relonẽ realẽ: ⁊ relo vni° ad alterũ: l3 ſit vni° eẽntie: eſt relo realis.

POſtea querebat̃ de ptinẽtib° ad diuinã nãz in habitudine ad creaturas: q̄ꝝ q̄dã ptinebãt ad potẽtiã: q̄dã vo ad relonẽ ↄſitẽ: ptinẽtia ad po^am duo ſunt: q̄ꝝ p^m ptinet ad pductionẽ creature: ⁊ ẽ vtꝝ de° poſſit i ifĩ^m pducere creaturã nobiliorẽ q̄cũq3 creatura data. ¶ 2^m ptinet ad ↄuerſionẽ vni° creature i aliã: ⁊ ẽ vtrũ de° poſſit ↄuertere corp° i ſpũ. ⁊ eꝫ. Q. II.

AD primũ ſic pcedit̃: ⁊ arguit̃: q̄ de° nõ poſſit in ifĩ^m pducere creaturã nobiliorẽ q̄cũq3 data: q2 in eẽntialr̃ ordinatis: nõ ẽ pcedere in ifĩ^m ſ3 gdus creaturaꝝ: ſ3 nobilitatẽ hñt ordinẽ eẽntialẽ. ḡ ⁊c. ¶ P. 3° phy. dicit phs: q̄ pcedẽdo ad pfectionẽ: ⁊ ad actũ nõ ↄtigit abire in ifĩ^m. ſ3 pceſſus ad nobiliorẽ creaturã ẽ pceſſus ad illđ: qđ hꝫ rõnẽ pfectionis ⁊ act°: q2 qđ ẽ nobili° ſp hꝫ rõnẽ pfcõnis ⁊ act°: q2 ⁊ qđ eſt min° nobile: hꝫ rõnẽ po^e: ⁊ impfecti. ḡ ⁊c.

Contra inter ea: q̄ diſtãt in infĩ^m: ſũt infiniti gradus poſſes fieri. ſed q̄l3 creatura fcã diſtat in ifĩ^m a deo. ḡ inter quãl3 creaturã factã ⁊ deũ ſũt gradus ifiniti poſſes: q̄ꝝ vn° ſemp nobilior eſt altero. ḡ ⁊c.

Rñdeo circa iſtã q̄ñẽ ẽ 2^x opio: p^a eſt: q̄ nõ ↄ^r abire in ifĩ^m i gradib° creature: ⁊ iõ de° nõ põt i ifĩ^m pducere creaturã nobiliorẽ q̄cũq3 data: imo poſſ3 facere ita nobilẽ: q̄ ñ poſſ3 eẽ nobilior: ⁊ iſti mouet̃ rõib° tactis i opponẽdo: ⁊ pter illas adducũt tres: q̄ꝝ p^a talis ẽ. in p ſe ordĩatis dato p ⁊ vltio nõ ↄ^r abire in ifĩ^m in medijs: ſ3 in entib° ẽ dare p^m: q̄ nõ ẽ dare aliqđ pri° ⁊ nobili°. ſ. deũ ⁊ vltimũ: q̄ nõ ẽ dare iferi°. ſ. mãz p^am. ḡ inter mãz p^am: ⁊ deũ aſcẽdẽdo ad deũ nõ ẽ dare ifĩ^m me^a: ⁊ p ↄ̃ns gradus creaturaꝝ ſũt finiti. ¶ 2^a rõ talis eſt. ſi pfectiões creaturaꝝ irẽt in ifĩ^m: pfectio toti° vniuerſitatis creature exñtis: ⁊ poſſis fieri eẽt ifĩ^m: ⁊ p ↄ̃ns eq̄lis diuine pfectiõi. ſ3 h̄ ẽ icõueniẽs. ḡ ⁊c. ¶ 3ª talis ẽ. nõ põt̃ pceſſus in ifĩ^m in creaturis: niſi q2 inter deũ: ⁊ q̄ãl3 creaturã datã eſt diſtãtia ifinita: ⁊ q2 in illa diſtãtia ẽ dare ifinĩ

Prĩs opio quã vi tenuit ſco. in ſcdo ſnĩa. q. 6.

tos gradus:ſ; h̄ nō ē neceſſ̄ꝫ:q2 ēt īter vniuerſitatē creature poſſi:⁊ deū ē diſtātia īfiª:⁊ tñ īter deū ⁊ vniuerſitatē creature poſſi nō eſt aliq̄s gradus poſſi.ḡ ꝑꝑ talē diſtātiā īfinitā īter deū ⁊ creaturā datā nō o; ꝓcedere in īfiᵐ ī gradib⁹ creaturaꝝ. ⁋ Alia ē opio:q̄ cōīr⁹ tenet: q̄ pōit:ꝙ de⁹ pōt facere ī īfiᵐ creaturā nobiliorē q̄cūq; data:⁊ ꝓter rōnē de diſtātia īfiª addūt aliā:q̄ tal' ē.q̄cūq; ꝑ ſe referūt:ſi vnū eoꝝ ſ; ꝙ h⁹ ē finitū:⁊ reliquū. ſ; potēs ī eo ꝙ potēs:⁊ poſſe in eo ꝙ poſſe ſibi corrñdens ꝑ ſe referūt.ḡ ſi aliq̄d poſſe in eo:ꝙ h⁹ ē īfiᵐ:⁊ potēs ſibi corrñdēs ī eo: ꝙ h⁹ erit finitū:ſ; potēs h;:ꝙ ſit potēs ꝑ po^as.ḡ ſi grad⁹ entiū poſſiū fieri adeo ſūt fiⁿ ⁊ po^a dei ſb rōne:q̄ po^a erit fiª.h̄ aūt vr̄ icōueniēs.ḡ ⁊c̄. ⁋ Utraq;
Infinitū du/plr' dici pōt. ſtaꝝ opionū ē ſatis ꝓbabil:tñ h̄ vltia cōīr⁹ tenet. ⁋ Ad cui⁹ maiorē euī^as ſciᵐ ē:ꝙ īfiᵐ pt du' dici:vno^a: ꝙ aliq̄d dicat̄ īfiᵐ q̄tū ad rōnē eēn^e:alio^a: ꝙ aliq̄d dicat̄ īfiᵐ q̄ᵐ ad magni^{tu}ᵈ eēn^e ſiue determiate:ſic ad ſpēz:vt ſi diceretur linea carēs pūctis īfiª:vel ſi dicat̄ īfiᵐ multi^{tu}ᵈ ſpēꝝ: ſic fig^e ī po^a ſūt īfi^{te}:pⁱᵐ dr̄ īfiᵐ ſimp^r:ſ; ſ; dr̄ īfiᵐ q̄ ad aliq̄d. ⁋ Dico ḡ:ꝙ īfiᵐ pⁱ mō ſolī deo ꝯuēit:q2 eē īfiᵐ:q̄ ad rōnē eēntie ē nō termiari aliq̄ fine cuiuſcūq; ētitatis:vl' ꝑfectiōis q̄lıcūq;:qḋ ē illi⁹ ſoli⁹ q ī vno ſolo ſimplici h; q̄cq̄d ē ꝑfectiōis ī na totꝰ ētitatis:h̄ āt ſolī deo ꝯuēit:q2 hr̄e oēz ꝑfcōnē ī tota ēti^{te} poſſez n̄ pt ꝯuēire plib⁹ formalr dr̄ntib⁹:q2 ī eis:q̄ formalr dr̄nt:ſꝑ vnū ē ꝑfecti⁹ altero:⁊ iō nō pt eē:ꝙ vtrūq; hēat oēz ꝑfcōnē:talia ēt ꝯſtat:ꝙ nō poſſent māl'r vl' imāl'r differre:⁊ iō tal' īfinitas vni ſoli ꝯuenit:q ē de⁹. Infiᵐ āt ſ; determiatā rōnē:vt tactū ē ē id:ꝙ determiat̄ ad gen⁹ determiatū:⁊ ad ſpēz dtermiatā ētis:⁊ ē īfiᵐ q̄ ad aliq̄d:puta q̄ ad nūeꝝ ſpēꝝ:ſic gen⁹ fig^e:⁊ gen⁹ nūeroꝝ:ſub q̄b⁹ ꝯtinēt̄ īfi^{te} ſpēs poſſes: vel q̄ ad itēſiōez:ſi ſic pōat̄ charitatē poſſe creſcer̄ ſ; itēſiōez maiorē ⁊ miorē ī īfiᵐ: vl' q̄ ad diuiſionē:ſic ſi pōat̄ aliq̄ liea eē in īfiᵐ extēſa:vl' extēſi^{ue}:tal' eēt īfiᵐ:q2 n̄ hr̄et pūctū terminātē eā ad dtermiatū gen⁹ mag^{nis}:talia ſ; ſunt īfiª q̄ ad q̄d:ſūt fiª ſimp^r:⁊ determiata ad gen⁹ ⁊ ſpēz vl' ſpāliſſimā: vl' ſubalternaꝫ ſpāliſſimā:ſic linea:ſubalternā:ſic fig^a:q̄ ē in 4^a ſpē q̄litatis:⁊ tale īfiᵐ vr̄ poſſe ꝯuēire creatur̄:q2 oīs act⁹ creature ē act⁹ admixt⁹ po^e.tale āt infinitaꝫ cōſequit̄ actū admixtū potentie:q2 tale infinitaꝫ nō pōſt eē ī actu:ſ; ī ꝓceſſu īfi^{to} accipiēdi vnū poſt aliō īfiᵐ:⁊ iō nō vr̄ q̄n tale īfiᵐ poſſit ꝯuēire creature.ſ.ꝙ in ea ſit poſſe accipe ī īfiᵐ ſꝑ aliq̄d nobili⁹ q̄cūq; dato: ſicē plane p; ī nūeris:⁊ figur̄. ⁋ Nōn^a āt:ꝙ ſ; ſit idē eēn^a liee:⁊ magni^{tu}ᵈ ei^a:aliō tñ ē pōere lineā eē īfinitā ſ; rōez eēn^e:⁊ ſ; rōez ſue mag^{nis}:q2 rō cuiuſq; eēn^e:ſ; ꝙ ē eēn^a ſe extēdit ad oē ens:ſiue ad oēz ēti^{te}:⁊ iō liea ſi diceret̄ nō hr̄e finē ſ; rōez eēn^e:denōret̄:ꝙ ꝯp̄hēderet oēz ꝑfectiōez ēti^{te} abſq; deter^{to} gradu cuiuſcūq; gn̄is:vel ſpēi ētis.ſ; magni^{tu}ᵈ liee nō ſe extēdit:niſi ad liee eēntiā:q̄ ē ei^a lōgi^{to}:⁊ iō nō hr̄e finē mag^{nis} liee nō ē ſe extēdere ad oēz ꝑfcōnē:⁊ rōez ēti^{te}:vñ aliō eēt pōere lieā eē īfiᵐ ſ; rōez eēn^e ab^{te}:⁊ aliō pōere eā eē īfinitā:ſ; ꝙ talis eēn^a ſpālis.ſ.ſ; ꝙ liea:vl' ſ; mag^{nem} liee. ⁋ Sic ḡ ad nūc ſi vr̄ mihi:q̄n ꝓbabil'r poſſit teneri:q̄ꝫ in gradib⁹ creaturaꝝ:q̄ꝝ vna ſit nobi^{or} alia:ſit poſſe ꝓcedeꝛ ī īfiᵐ. ⁋ Ad pⁱᵐ ḡ ī opp^m dōz:ꝙ ī ꝑ ſe ordīat̄ ſ; aliqḋ gen⁹ cāe ē īpoſſe ꝓcedere in īfiᵐ:q2 īpoſſe eſt:ꝙ aliq̄s effect⁹ depēdeat ab īfinitis cauſis ꝑ ſe.ſ; ꝓceſſus in īfinitū in ꝑ ſe ordinatis ſ; ordinē nobilitatis:⁊ nō ſ; aliquā cāſitatē nō eſt īpoſſibilis.talis aūt ordo eſt:quē o; pōere īter creaturas in infinitū ꝓcedētes:ſicut ēt ꝑtes tpis hn̄t ꝑ ſe ordinē prioris ⁊ poſterioris:ſ; nō cāſitatis:⁊ ēt ſ; magnos poſſe eſt in tpe fuiſſe īfinitas ꝑtes:ꝙ ēt eq̄les:puta īfinitos dies vel ānos cū ponāt mūdū poſſe fuiſſe ab eterno. ⁋ Ad

2ᵐ dōz:ꝙ ꝓceſſus ad ꝑfectionē ⁊ actuꝫ:cui nō eſt poſſis additio:nō vadit ī īfiᵐ ſic:ꝙ nō ſit dare aliquē actū:vltra quē nō poſſit vlterior inueniri: ſic̄ exiſtiauit pħs de actu mag^{nis}:q̄ᵐ ad vltimā ſpherā:ſ; nō h; vītatē de ꝓceſſu ad actū:⁊ ꝑfcōnē:cui poſſis ē additio:q̄lis eſt ꝓceſſus creaturaꝝ: cū ſꝑ hēant actū admixtū po^e: vl' pt dici ꝙ ſ; nō ſit ꝓcedere ī īfiᵐ vltra quēcūq; actū datū:q2 ē dare ſupmū actū:q eſt de⁹:tñ nihil ꝓhibet in gn̄e determinato eſſe ꝓceſſuꝫ in īfinitū:ita ꝙ nō ſit dare ſupmuꝫ in genere illo:ſicut p; in figuris angularib⁹: ſicut ēt in ꝓpoſito nō eſt incōueniens in genere act⁹ creati ꝓcedere in īfiᵐ:ita ꝙ nō ſit dare ſupremū actū creatū. ⁋ Ad tertiū dōz:ꝙ poſito pⁱmo ⁊ vl'io nō eſt dare media infinita:ſi pⁱmū:⁊ vltimū accipiant̄ in eodē ordine:ſ; ſi ꝑtineāt ad diuerſos ordines:vñ nō ē dare media infiª īter pⁱmū ⁊ vltimū.v.ḡ.ſupponēdo:ꝙ mūdus fuerit ab eterno:īter ſolē:q eſt pⁱᵐ alterās:⁊ vltimuꝫ:ꝙ nūc eſt alteratū:eſſent īfinita media generabiliū ⁊ corruptibiliū: cuꝫ tñ nō eſſent eiuſdē ordinis mediū ⁊ vltimū cū pⁱ:de⁹ āt nō eſt eiuſdē ordinis cū creaturis:⁊ iō īter deū ⁊ īfimaꝫ creaturā pn̄t eē īfinita media. ⁋ Et ſi tu dicas: ꝙ imo q2 vtrobiq; eſt ordo nobilitatis:nō valꝫ:q2 īfinitas nobilitatis diuine in ꝑfectiōe:⁊ gradus nobilitatis creaturarū infinitaꝝ nō ſunt eiuſdē rōnis hinc ⁊ idē:⁊ iō poſitio ſupremi in vno pōt ſtare cuꝫ īfinitis medijs in alio. ⁋ Ad 4ᵐ dōz:ꝙ ſ; ꝑfectio creature poſſis ſit īfinita q̄ ad numerū ſpēꝝ:nō tñ eſt eq̄lis ꝑfectioni diuine: q2 ex hoc nō ponit̄ vl'r īfinita:ſ; quo ad q̄d:⁊ ſi dicas: ꝙ op;: ꝙ ſupremus habeāt infinitā ꝑfectionē in vno: q2 ſm ꝙ aſcēdit̄:ſm hoc addit̄ ad perfectionē eiuſdē: q2 ſuperi⁹ eſt ſemꝑ nobili⁹ pōt adhuc dici dupl'r:vno mō: ꝙ nō ē dare in vniuerſitate creaturaꝝ poſſibiliū ſupremū: ſicut nec ī eis:ī q̄b⁹ ꝓcedit̄ in īfiᵐ ē dare pⁱᵐ:nō .n.dr̄ ꝑfectio creature poſſis īfiª:ꝙ ꝯtigat accipe aliq̄; vnā ſupremā hn̄tē īfinitā ꝑfcōnē:ſ; q2 ita accipi^{do} vnā poſt aliā nō ē finis:ſicut ⁊ fig^e poſſes dn̄r īfi^{te} ſm īfi^{tas} āgulo ꝝ poſſez:nō q2 ſit dare aliq̄; figurā hn̄tē īfi^{tos} āgulos:ſ; q2 ī accipiēdo figurā poſt figurā cū plurib⁹ āgulis:nō ē finis:vl' pt dici:ꝙ ſi oporteret dare ī vniuerſitate creaturaꝝ poſſiū aliq̄; ſupmā īfi^{te} ꝑfcōnis poſſis:ꝙ tñ nō o;:illa creatura nō eēt īfiª:vl'r ꝯp̄hēdēdo oēz ꝑfcōnē ēti^{tis}:vt de⁹: ſ; ſ; q̄d puta ī lipiditate cogēdi ī aliq̄ tali:ſic ſi pōeret̄ liea infinita ſ; lōgi^{tu}ᵈ.pⁱ tñ ſolo ē melior. ⁋ Ad 5ᵐ dōz:ꝙ īter creaturā ⁊ deū eē diſtātiā īfinitā pt dup' itelli. vno^a ꝙ diſtātia īfiª accipiat̄ ꝑ q̄dā lati^{tudine} īfinitoꝝ ḡduū creature poſſiū:⁊ iſto^a īter deū ⁊ creaturā: q̄lꝫ actu factā eſt diſtātia īfiª:⁊ h̄ reqrit ei⁹ po^a īfiª ad h̄:ꝙ ſit īfiª ſ; rōez po^e:alio^a pt itelli diſtātia īfiª nō lati^{do} aliq̄ ꝑter vtrūq; extremū:in q̄ ſint īfiniti ḡdus poſſes:ſ; dicat̄ diſtātia infinita exceſſus infinit⁹ vni⁹ extremi reſpectū alteri⁹:ſicut ſi diceret̄ aliq̄s calor īfinite intēſionis diſtare in infinitū a frigiditate:⁊ iſto mō eēntia diuina diſtat in īfinitū ab vniuerſitate creature poſſis:nūc aūt ex īfinita diſtātia pⁱ mō dicta arguūt iſti:q hāc rōnē ponūt inter q̄lꝫ creaturā actu factā ⁊ deū eē īfinitos gradus poſſibiles: nō aūt ex īfinita diſtātia.ſcḋo mō dcā:q̄ eſt īter creaturā poſſibilē ⁊ deū:⁊ iō rō nō ꝓcedit. ⁋ Qui aūt vellet tenere aliā opinionē poſſet rñdere ad rōnes in oppoᵐ. ⁋ Ad pⁱᵐ dōm:ꝙ īter q̄lꝫ creaturā datā ⁊ deū eſt dare infinitā diſtātiā:nō ꝑꝑ īfinitā latitudinē graduū poſſibiliuꝫ in creatura:ſed ꝓpter infinitū exceſſum alteri⁹ extremi:qḋ eſt de⁹:⁊ iō ex hoc nō ſeq̄t̄:ꝙ ſit ꝓceſſus in infinitū in creaturis. ⁋ Ad 2ᵐ dicūt q̄dā:ꝙ nō op;: ꝙ ſi obm potētie alicui⁹ agētis equoci ſit finitū: ꝙ potētia ſit finita.q2 agēs equocū pt in īfiᵐ excedere ſuū effectū.

❡ Sed iſta ſolo pōt hēre inſtantiā: q2 lz potētia agētis equoci ſm rōnez eſſentie poſſit eſſe infinita exiſte ſuo p̄ ſe effectu finito: nō tñ vr̄: q2 ſit infinita ſm rōnē potētie: q2 poſſe effcm̄ finitū: ⁊ nō plus: vr̄ eē poſſe finituz: ⁊ alir pōt dici: q2 dato: q2 nō ſit tal' pceſſus in infi^m adhuc effectus dei in creaturis eſt īfinit⁹: q2 lz q̄lz creatura ſit finita: ⁊ determiata ad gen⁹ ⁊ ſpēz: cū tota vniuerſitas creature ét actu exñtis nō eſt finita: vel limitata ad aliquod vnū gen⁹: vel ad aliquē vnū modū fiendi: ⁊ iō talis effectus eſt aliquo modo infinitus: ⁊ requirit potentiaz infinitam. Queſtio. III.

Ad ſecunduz ſic pcedit̄: ⁊ arguit̄: q2 de⁹ nō poſſet cōuertere corp⁹ in ſpm̄: nec eꝯ: q2 ꝯuerſio nō ē anihilatio. ſz ſi ꝯuerteret̄ corp⁹ in ſpm̄: vel eꝯ fieret ꝯuerſio anihilatio: q2 illud anihilat̄: cū nihil manet: ſz ſi ꝯuerteret̄ corp⁹ in ſpm̄: vel eꝯ: nihil ꝯuerſi maneret ī eo: in qō fit ꝯuerſio: cū corp⁹ ⁊ ſpūs nō ꝯueniāt in aliquo vno reali: rōne cui⁹ vnū poſſet manere cū aliquo. g̃ ⁊c̃. ❡ P̄. Aug. dicit ſup Gen̄. ad lr̄am: q2 qōcūq3 corp⁹ pōt ꝯuerti ī qōcūq3 aliō corp⁹. ſz corp⁹ nō pōt nāl'r ꝯuerti in ſpm̄. g̃ ⁊c̃. ❡ Si dicas: q2 Augu. loq̄t̄ de ꝯuerſione nāli. ❡ Cōtra eſt: q2 qōcūq3 corp⁹ nō pōt nāl'r ꝯuerti in qōcūq3 aliō cōp⁹: ſicut p3 de corpib⁹ īferiorib⁹ ⁊ celeſtib⁹: ipſe aūt loq̄t̄ de ꝯuerſiōe: q̄ qōcūq3 corpus pōt cōuerti in qōcūq3 aliud corpus. ergo nō loquitur de conuerſione nāli.

Contra potētia īfinita pōt ꝯuertere inuicē q̄ finite diſtāt. Sz corp⁹ ⁊ ſpūs finite diſtāt. g̃ vnū eoꝝ pōt ꝯuerti in aliud v̄tute īfinita dei.

Reſpondeo circa h̄ eſt 3^r modus dicēdi. Primus ē: q2 corp⁹ ꝯuerti pōt ī ſpm̄: ⁊ nō eꝯ. Scḋus: q2 corpus nō pōt ꝯuerti in ſpm̄: nec eꝯ. Terti⁹: q2 corp⁹ pōt ꝯuerti in ſpm̄: ⁊ eꝯ. ❡ Motiuū primoꝝ eſt iſtud: q2 oz aliqd ꝯuerſi manere ad hoc: q2 cōuerſio nō ſit anihilatio. ſz ſi ꝯuertat̄ corp⁹ in ſpm̄ aliqd ꝯuerſi pōt manere: q2 pōt manere ei⁹ q̄ntitas: nō ſic aūt ſi ꝯuertit̄ ſpūs in corp⁹: q2 ſpūs nō h3 accidēs: qō poſſit manere: ⁊ iō vt dixit: corp⁹ pōt ꝯuerti in ſpm̄: ſed non eꝯ. ❡ Sz h̄ nō vr̄ bñ dcm̄. q2 ſi illud: qō ꝯuertit̄ anihilat̄ q̄ntū ad id: qō ꝯuertit̄: tūc corp⁹ q̄ntū ad ſubam̄ ꝯuerſaz erit anihilatū. ſz ꝯuerſio directe: ⁊ p̄ ſe reſpicit illud: qō ꝯuertit̄: ⁊ illud: in qō fit ꝯuerſio. g̃ ſi ꝯuerſuz q̄ntū ad illud: qō ꝯuertit̄: anihilat̄: ꝯuerſio corpis in ſpm̄ erit anihilatio. ſi aūt illud qō ꝯuertit̄ nō anihilat̄ q̄ntuz ad illō: qō ꝯuertit̄: ſeq̄t̄ q2 dato q2 q̄cqd eſt ī corpe. ſ. ſuba: ⁊ oīa accñtia ꝯuerteret̄: adhuc ꝯuerſio nō eēt anihilatio: ⁊ p̄ ꝯñs ꝯuerſio ſpūs cū oīb⁹ ſuis accñtib⁹ nō eēt anihilatio: p̄p̄ qō poterit ſpūs ꝯuerti in corp⁹: ſicut eꝯ. ❡ Ad rōnem aūt eoꝝ patebit rñdēdo ad argumēta. ❡ Motiuū ſcḋorū eſt iſtud: q2 ad hoc: q2 ꝯuerſio nō ſit anihilatio oz cōuerſuz manere in eo: in qō ꝯuertit̄ ſaltē in po⁹. ſed ſi corpus ꝯuerteret̄ in ſpm̄: vel eꝯ nō maneret ꝯuerſuz in eo: in qō ꝯuertit̄ ét in po⁹: q2 eoꝝ: quoꝝ vnuz eſt in alio in po⁹: eſt aliq̄ mā: vel aliqō cōe reale. corp⁹ aūt ⁊ ſpūs non cōicant in aliquo vno reali. g̃ ⁊c̃. ❡ Sed iſtud non vr̄ mihi bñ dcm̄: q2 nulla conuerſio reqrit ſubam niſi illa: q̄ h3 ſubam manēs trāſiēs de forma in formā. talis aūt trāſitus nō eſt in ꝯuerſiōe ſupnāli. g̃ in tali ꝯuerſiōe nō requirit̄ ſubm̄ cōmune ſubſtratū. ❡ Itē nō pōt dici: q2 in ꝯuerſione ſupnāli maneat illud: qō ꝯuertit̄ in eo: in qō ꝯuertit̄ in po⁹ nāli: q2 nulla forma nāl'r pōt ꝯuerti ī aliā: nec etiā nāl'r vna forma eſt in po⁹ in aliā: niſi in po⁹ actiua: vel in po⁹ paſſiua: qñ vna nata eſt eē ſubm̄ alteri⁹: ſicut ſupficies eſt ſubm̄ coloris: forme aūt: quoꝝ vna cōuertit̄ in aliā ꝯuerſiōe ſupnāli: ſicut p3 de forma panis: ⁊ forma corpis xp̄i: non ſic ſe hñt: q2 vna nata ſit eē ſubm̄ alteri⁹: vl' q2 vna ſit cā effectiua alteri⁹. g̃ nō oz iſta: quorū vnū pōt ꝯuerti in aliud tali cōuerſiōe ſupnāli ſic ſe hře: q2 vnū ſit in po⁹ nāli in alio: ſed ſolū in po⁹ ſupnāli nō ad hoc: q2 ſubſternat̄: ſed ad hoc vt ꝯuertat̄: vel aūt p̄hibet corp⁹ iſto mō eē in po⁹ ad ſpm̄ ⁊ in ſpū: ⁊ eꝯ: nec videt̄: q2 aliqs oppo^m h̄ꝯ p̄hauerit: q2 vt dcm̄ eſt: cōicare in ſubo cōi: vel nō cōicare nihil facit ad hoc: ⁊ iō non video: qn dato: q2 oporteat ꝯuerſuz manere in eo: in q2 cōuertit̄ in tali po⁹ ſupnāli poſſit corp⁹ ꝯuerti in ſpm̄: ⁊ eꝯ. ❡ Et p̄ hoc p3 ad motiuū eoꝝ: q2 ad hoc: q2 ꝯuerſio nō ſit anihilatio ſufficit: q2 ꝯuerſum maneat in eo: in qō cōuertit̄ in tali po⁹ ſupnāli: ſic aūt nihil p̄hibet corp⁹ eſſe in ſpū in po⁹: ⁊ eꝯ: q2 vtrūq3 eſt in po⁹ ad hoc: q2 virtute diuina pñt ꝯuerti in inuicē. ❡ Et iō eſt 3⁹ modus dōi: q̄ ad nūc vr̄ mihi magis p̄babilis: q2 v̄tute diuina modo ꝯuerſionis: quo ꝯuertit̄ panis in corp⁹ xp̄i: corp⁹ pōt cōuerti in ſpm̄: ⁊ qōcūq3 creatū in qōcūq3 creatū: ⁊ eꝯ: cauſus rō eſt: q2 illud pōt ꝯuertere q̄cūq3 creata in inuicem: qō h3 ptātē ſup totū eē cuiuſlz rei create. ſed de⁹ h3 poteſtatē ſup totū eē cuiuſlz rei create: ⁊ ideo pōt q̄lz creata ꝯuertere in inuicē: vel totū in totū: vel ptē in partē. ſi iter ea: q̄ ꝯuertunt̄: ſint aliq̄ diuerſa nata eē: ſiue inuicē: dato ét: q2 nō eēnt nata eſſe: ſiue inuicē poſſet vnū eoꝝ ꝯuertere: ⁊ aliud anihilare. ❡ Ad p̄^m in oppo^m dōm: q2 ad h̄ q2 aliqō ꝯuerſum nō anihilet̄: nō oz: q2 aliq̄ p̄s eius maneat. ſz ſufficit: q2 termin⁹: in quē cōuertit̄: ſit aliqd ens q2 illud: qō ſigñat p̄ modū mot⁹ ⁊ mutatiōis magis h3 denoīari a termio ad quē q̄ a termio a quo: terminus aūt ad quē ipſi⁹ ꝯuerſiōis eſt aliqd poſitiuū: ⁊ nō nihil vel pōt dici q2 illud: qō ꝯuertit̄: manet nō in ſe: ſz in eo: in q2 ꝯuertit̄ in po⁹ ſupnālē: vt dcm̄ eſt. ❡ Et ad illud: qō dr̄ ꝯ hoc: q2 nihil ei⁹ manet: veꝝ eſt in ſe totū: cū ipm̄ manet in po⁹ in alio. ❡ Ad 2^m dōꝝ: q2 Augu. loq̄t̄ ibidē de ꝯuerſione nāli: ⁊ ad illud: qō dr̄ ꝯ hoc dico: q2 Augu. q̄ntū ad hoc fuit de opīone platonicoꝝ: q̄ credidit celuꝫ eē nāe ignee: ⁊ iō ſm eum corpa īferiora poſſent ꝯuerti nāliter in ſupiora: ⁊ eꝯ: ⁊ qōcūq3 corp⁹ in qōcūq3 corp⁹. ſz quādoq3 per multas trāſmutatiōes hoc oporteat fieri: quādoq3 per paucas. Iſta rńo de creato ad ſecūdū īpugnatur a ſcoto in 4. ſen. diſtin. xj. q. ſcḋa in ſolone tertij argumēti: ⁊ vl de p h ét ipz in q̄libeto. q. 10. arti. h. vbi īterp̄tat auctoꝝ illā Augu. ⁊ ét Boetij ī lib. de duab⁹ nāis et vna pſona xp̄i.

Hanc ét opi. tenicat ſubtil ſcot⁹. 4. ſen. d. xj. q. 3.

Poſtea q̄rebat̄ de relonib⁹: q̄ ſunt inter deum ⁊ creaturas: ⁊ querebant̄ duo. P̄rimū erat quātū ad ortuz taliū relonū. vtrū. ſ. deus referat̄ ad creaturā: q2 creatura refert̄ ad ipm̄ vel eꝯ. ❡ Scḋm erat q̄ntū ad eaꝝ diuratōez ⁊ realitatē. vtꝝ. ſ. iter creaturā ⁊ deū ſit aliq̄ realis relo ab eterno. Qō. IIII.

Ad primū ſic pcedit̄: ⁊ argr̄ q2 nō iō de⁹ referat̄ ad creaturā: q2 creatura refert̄ ad ipm̄. ſz poti⁹ eꝯ: q2 p̄us itelligit̄ de⁹ eſſe cā creature q̄ itelligat creatura referi ad deū. Sz de⁹ in q̄ntū cā efficiēs refert̄ ad creaturā. g̃ p̄ p̄us itelligit̄ referri ad creaturā q̄ creatura ad ipm̄: ⁊ per ꝯñs nō iō refert̄ ad creaturā: q2 creatura ad ipz: ſz eꝯ. ❡ P̄. nō iō de⁹ creat: q2 creatura creat̄: ſz poti⁹ eꝯ: q2 de⁹ creat: creatura creatur. ſz de⁹ ⁊ creatura referunt̄ adinuicē in eo q2 creās ⁊ creatū. g̃ ⁊c̃. ❡ P̄. nullum tpale eſt cā vel rō etni: ſed relo creature ad deum eſt q̄d tpale: relo v̄o dei ad creaturam: qua eſt creatiuus eſt eterna: quia iſta ab eterno ꝯueniūt deo. g̃ relo creature ad deū nō eſt cā: vel rō relonis dei ad ipſam: ſed potius eꝯ.

Contra ſm btm̄ Aug. de⁹ de nouo refert̄ ad creaturā: vt dn̄s: q2 creatura de nouo ſibi ſubycit̄ vel ſubdit̄ vt ſua: g̊ de⁹ refert̄ ad creaturā: quia creatura refert̄ ad ipm̄: ⁊ nō eꝯ̈.

Reſpondeo ad iſtā qōnē dn̄t qdā: ꝙ de⁹ refertur ad creaturā ſm 3ᵉ gen⁹ cāe. ſ. formalis exēplaris: efficientis: ⁊ finalis. mō dn̄t: ꝙ relones: q̄ ꝯſequūt̄ deū ſʒ rōnē cāe exēplaris ⁊ efficiētis cōueniūt deo. nō q2 creatura refert̄ ad ipſ: imo eꝯ̈. relones oppoſite ꝯueniūt creature: q2 de⁹ refert̄ ad ipſaʒ: ⁊ dn̄t: ꝙ eadē eſt relo: ſm quā creatura eſt creabilis creanda: ⁊ creata: ſic ēt ex pte dei: vt dn̄t: eadē rō eſt: ſm quā de⁹ eſt creatiu⁹: creaturus: ⁊ creās: ⁊ lʒ relo effectus cāe efficiētis ꝯuēiat creature: q2 de⁹ refert̄ ad ipſam: tñ dn̄t: ꝙ noua noiatio h⁹ relonis antiq: q̄ de⁹ dr̄ relatiue dn̄s: vl̄ creās ex tpe ꝯuēit deo pp̄ nouā relonē creature ad ipſ. Relo aūt exēplaris: q̄ de⁹ refert̄ ad creaturā: vt exemplar ꝯſtituit: vt dn̄t eſſe eēntie creature. ⁊ iō ipſa refert̄ ad ipſ: vt exēplatū: q2 ipe refert̄ ad ipſaʒ: vt exēplar: ⁊ nō eꝯ̈. Relones āt: q̄ ꝯueniūt deo ſʒ bitudinē cāe finalis ꝯueniūt deo: q2 creatura refert̄ ad ipm̄: ⁊ nō eꝯ̈: q2 iſto mō: vt dn̄t: refert̄ creatura ad deū: ſic mēſuratū ad mēſurā. In talib⁹ aūt mēſura refert̄ ad mēſuratū: q2 mēſurat̄ refert̄ ad ipſam: ⁊ nō eꝯ̈. ❡ Q2 aūt de⁹ ſm bitudinē cāe finalis referat̄ ad creaturā vt mēſura ad mēſuratū. oñdūt ſic: q2 de⁹ eſt finis inq̄ntū hʒ in ſe plenitudinē oīs pfectiōis: p hoc aūt eſt menſura oīum: q2 plena pfectio dei itellectu diuino apphēſa ⁊ explicata ſm diuerſos gradus imitabilitatis mēſurat oēʒ entitatē: ⁊ pfectiōeʒ creature. ❡ Iſta aūt nō vĩr mihi bn̄ dicta: ⁊ p̄ q̄ntū ad hoc: ꝙ dn̄t: ꝙ eadē eſt relo: qua creatura eſt creabilis ⁊ creata: q2 relo: q̄ ꝯſeq̄t̄ creaturā: ſm ꝙ eſt creata: fundatur ſup eēntiā creature. relo aūt: ſm q̄ creatura dr̄ creabilis: fundat̄ ſup po⁹ actiuā dei. g̊ nō ſunt eadē relo: cū nō hēant idē fundamētū: vtrāq3 aſſumptā ꝓbo: ⁊ p̄mo p̄mā: q2 relo: q̄ creatura refert̄ ad deū: vt creata: eſt relatio realis: talis aūt nō pōt fundari ſup aliqd: qḋ ſit in deo: cū nō referat̄ relone reali ad creaturā. g̊ oꝫ: ꝙ fundet̄ ſup nām creatā. ❡ Scḋm ꝓbo ſic: q2 illud: per qḋ creatura eſt creabilis: eſt fundamētū relonis creature inq̄ntū eſt creabilis: hoc aūt eſt po⁹ actiua dei. g̊ ⁊c. Minorē h⁹ ꝓſilli adhuc ꝓbo. ❡ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū eſt: ꝙ poſſe dr̄ duplr̄. vno mō dr̄ aliqd poſſe ſbiue illud. ſ. qḋ eſt in po⁹: vt ſit ſubm alicui⁹ actus ſuperueniētis ⁊ inherētis. ❡ Alio⁹ dr̄ aliqd poſſe obiue. illud. ſ. qḋ natū eſt eē obm alic⁹ po⁹ actiue ꝓducētis. creatura aūt nō poteſt dici p̊ mō poſſibili creari. ſed ſcḋo: q2 qḋ dr̄ p̊ modo poſſe fieri neceſſario ſupponit aliqḋ ſubm in ſua ꝓductōe ſm ꝙ hʒ: ꝙ ſit poſſe ſm po⁹ paſſiuā: ſiue dicat̄ poſſe ſubiectū recipi eius: ſiue illud: qḋ recipit̄ in ſubo: ſiue ipſam cōpoſitū ex ſubo ⁊ forma acq̄ſita. ſemp. n. ꝓductiōi tali poſſibili p̄ſupponit̄ aliqḋ ſubm poſſe ſm po⁹ paſſiuaʒ. creatiōi aūt creature nullū ſubʒ vel po⁹ paſſiua p̄ſupponitur. ⁊ iō nō pōt ꝯdici creatura poſſibilis creari ſubiue. Relinq̄t̄ g̊ ꝙ dicat̄ poſſibilis creari obiue: q2 nata ē eē obm po⁹ dei actiue: qḋ aūt ē ſic poſſe hʒ: ꝙ ſit poſſe a po⁹ actiua: cui⁹ natū eſt eē obm. po⁹ aūt cui⁹ creatura nata ē eē obm ꝓductiuū p ipſaʒ: ⁊ p q̄ eſt creabilis: eſt ſola potētia dei actiua. g̊ creatura hʒ: qḋ ſit poſſibilis creari: ſiue ꝙ ſit creabilis p ſolā po⁹ dei actiuaʒ: ⁊ ſic ꝓbata eſt minor ꝓſilli. ❡ Scḋo vĩr mihi male dicere q̄ntū ad h: ꝙ ponūt nouā noiatōeʒ deo ꝯuēire ſm antiq̄s relones: q2 vnūqḋq3 natū ē denoiari ab aliq: qḋ hʒ tādiu: q̄diu illud hʒ. ſi g̊ de⁹ hʒ ab eterno relonem dn̄y ⁊ creātis: potuit ab eterno denoiari ſm tales relones. ❡ Sʒ forte diceret̄: ꝙ ē aliqd exēplar: rōne cui⁹ dn̄r de deo: ⁊ denomināt deum ex tpe ⁊ nō ab eterno: lʒ deo ꝯueniāt. ſicut actus creandi deo ꝯuenit ab eterno: nō tñ ipm̄ denoiat ab eterno: vt de⁹ dicat̄ ab eterno creare: q2 creare iportat vltra actū creādi actualē exn̄tiā creatiō. ❡ Nō valet hoc. p̊ q2 ſaltē veꝝ eēt dicere: ꝙ in deo eēt relo dn̄y ab eterno: cuius oppoſitū dicit Augu. ❡ Scḋo. q2 relo nō pōt eē ſine eo: ꝙ importat extrinſece. ſ. ſine correlatiuo. relatiua. n. ſm ꝙ h⁹ ſunt ſil nā. ⁊ iō ſtatiʒ cū eſt relatio: neceſſario oꝫ ponere correlatiuū ſibi corrn̄dēs vel ſm eē reale: vel ſm eē rōnis: ſm qḋ relo exigit. ⁊ iō nō pōt relatio ipediri a denoiando illud: in quo eſt pp̄ defectū alicui⁹ extrinſece iportati. Secus aūt eēt de actu creādi ponēdo creationē actionē in deo: q2 pōt eē abſq3 eo: qḋ importat extrinſece: q2 lʒ relones ſint ſimul nā: nō tñ opʒ funda⁹ eaꝝ eē ſimul nā. ❡ Tertio male dn̄t de hoc: ꝙ ponūt: ꝙ relo exēplaris dei creature eſſe eēntie: vt patebit īfra qōne de eēntia ⁊ eē. ❡ Quarto deficiūt: q2 illud: ꝙ dn̄t de relatōe dei ad creaturā ſm rōnē cāe finalis eſt ꝯ eos: q2 ſicut non iō deus eſt cā efficiēs creature: q2 creatura eſt effectus: ſʒ eꝯ̈. Ita ēt nō iō de⁹ eſt cā finalis creature: q2 creatura ordinat̄ ad ipm̄ ſicut ad finē: imo eꝯ̈: q2 de⁹ non hʒ a creatura: ꝙ ſit cā finalis: ſi g̊ pp̄ p̊ᵐ nō iō de⁹ refert̄ ad creaturā: q2 creatura ad ipm̄: ſʒ eꝯ̈ ſm habitudinē cāe efficiētis. Ita ēt ſm gen⁹ cauſe finalis nō iō deus refert̄ ad creaturā: q2 creatura ad ipm̄: ſʒ eꝯ̈: cuius oppoſitū ipſi ponunt. ❡ Quinto male dn̄t in hoc: ꝙ ponunt deū ſm rōnē eē finaleʒ mēſuram creature: q2 mēſura ꝓpṗe dr̄ illud: quo cognoſcit̄ quātitas vniuſcuiuſq3: ⁊ q2 pfectio eēntialis vniuſcuiuſq3 rei eſt aliquo mō q̄titas eius ſm ꝙ dicimus vnā nām hr̄e maiorē pfectionē q̄ aliā. iō illud: quo certificat̄ gradus nobilitatis ⁊ pfectionis vniuſcuiuſq3 dr̄ eius menſura. hoc aūt in vnoquoq3 gn̄e ē pfectiſſimū illius gn̄is: gn̄aliter aūt reſpcū quorūcūq3 entiū ſic ſe hʒ deus: ſʒ hoc ſi ꝯuēit ſibi ex hoc: ꝙ eſt finis: q2 ēt ipm̄ mēſuratū inuenitur eē finis ipſius mēſure: ⁊ nō eꝯ̈. ſicut pānus eſt finis vlne mēſurantis: ⁊ nō eꝯ̈: ſʒ hoc ꝯuēit ſibi inq̄ntū certificat q̄titatē cuiuſlibʒ pfectionis ⁊ entitatis: ſʒ eē cām finalē ꝯuenit ſibi ex hoc: ꝙ oīa ordinant̄ in ipm̄ ſicut in ſuū bonū: pp̄ qḋ oīa ſunt. ipſe. n. eſt bonū ⁊ pfectiſſimuʒ oīs creature: lʒ. n. rō finis: ⁊ rō mēſure requirant in deo plenitudinē pfectionis: tñ illa plenitudo pfectionis alr̄ hʒ rōnē finis: ⁊ alr̄ rōnē mēſure. hʒ. n. rōnem mēſure in hoc: ꝙ certificat gradū cuiuſlibet pfectionis: ſʒ rōnē finis in hoc: ꝙ eſt bonū: ⁊ pfectiſſimū oīum. ❡ Et iō alr̄ eſt dōʒ: ꝙ qn̄ dr̄ deū referri ad creaturā: q2 creatura ad ipm̄ vel eꝯ̈: ly q2 intelligit̄ vel ſm ꝙ pōt reduplicare relationē: vel fundamētū relonis: ſi reduplicet relationē: ſenſus eſt: ꝙ relo vni⁹ ſit cā relonis alteri⁹: ſic dico: ꝙ ſi relo rōnis tñ eſt hincinde: neutra eſt cā alteri: ſʒ fundatur relonis rōnis in deo q̄ntū ad relones rōnis: que deo ꝯuēiunt ab eterno: eſt cā vtriuſq3: q2 relo rōnis: cum ſit ordo ꝯñs res intellectas: ex hoc ꝙ nate ſunt intelligi in ordine adinuicē: ꝓuēit ex eo: p ꝙ res nate ſunt intelligi in ordine adinuicē. Sʒ p̊ma cā: ⁊ rō q̄re de⁹ ⁊ creatura nata ſunt intelligi adinuicē fundamētū relonis rōnis in deo: q2 p̊ma rō: q̄re de⁹ ⁊ creatura intelligunt̄ vt creatū ⁊ creabile eſt po⁹ actiua dei: ⁊ ſilr̄ p̊ᵃ rō q̄re intelligunt̄: vt exemplar ⁊ exēplatū: eſt eēntia diuina oīa repn̄tās: iō ⁊c. Si aūt accipiat̄ relo rōnis in deo: ⁊ relo realis in creatura: ſic lʒ relo realis i creatura poſſit eē rō relonis rōnis in deo: nō tñ eꝯ̈: ⁊ huius rō eſt q̄ntū ad p̊mū: q2 rō relonis rōnis eſt illud: per qḋ aliqua nata ſunt intelligi in ordine adinuicē: ſʒ relatio ⁊ depēdentia realis alicuius ad alte

Poſſe duplr̄ dr̄ ſbiue ⁊ obiectiue.

Nō q̄r indiſ dictū; cōe ꝙ de⁹ referat ad creaturā: q2 creatura ad deū.

rum eſt nata facere ea intelligi in ordine adinuicē. ğ ⁊c.
¶ Rñſo ſcdi eſt iſta: qꝛ nulla relo: q̄cūqꝫ ſit illa: eſt cau- ſa ſaltē actiua alicꝰ realis: vel ē paſſiua: qꝛ talis cā eſt poᵃ actiua: vel paſſiua: ⁊ iō relo rōnis in deo non eſt cā relonis realis creature. ¶ Si aūt fiat reduplicatio fundamēti relonis: ſenſus ē qōnis q̄rere: vtꝝ fundamētū relonis: q̄ ē in deo ſit cā fundamēti relonis: q̄ eſt in creatura: vl̄ eꝯ.
¶ Et ad h̄ dōm: ꝙ ſemꝑ fundamētū relonis rōnis in deo eſt cā efficiēs ⁊ finalis fundamēti relonis realis in creatura: qꝛ deꝰ ē cā efficiēs ⁊ finalis oīs eīꝰ: qđ ē in crea tura: tñ priꝰ itelligiť fundamētū noue relonis creature ſe hr̄e paſſiue ad ſuā correſpondētē: qꝛ paſſiue ſe hr̄e ſuā nouā rela tionē inueniť ꝑus in eo: in quo inueniť ꝑ ꝑus rō paſſiua cu iuſcūqꝫ nouitatis: rō āt paſſiua cuiuſcūqꝫ nouitatis ꝑ priꝰ īueniť in creatura q̄ꝫ in deo: ſiue illa nouitas ſit q̄ꝫtū ad eē reale: reſpcū cuiꝰ ſola creatura ſe hꝫ paſſiue: ſiue q̄ꝫtum ad eſſe rōnis. Jō ꝑ ꝑus intelligiť creatura ſe hr̄e paſſiue ad ſuā nouā relonē: q̄ꝫ deꝰ ad correſpondentē relonē rōnis: ⁊ q̄ꝫtū ad hoc creatura ꝑ ꝑus referť ad deū: q̄ꝫ eꝯ: ⁊ ſic pꝫ: ꝙ rō referēdi deū ad creaturā qn̄qꝫ eſt fundamētū relonis exñs in deo: qn̄ꝫ relo realis exñs in creatura.
¶ Ad p̄m in oppoᵐ dōm: ꝙ nō ꝓbat: niſi ꝙ fundamētū relonis rōnis in deo eſt cā relonis creature: ⁊ ſui ēt fun damēti: vñ qn̄ dř: ꝙ deꝰ ſm ꝙ cā efficiens: vel creās re ferť ad creaturā: verꝫ eſt nō formalr̄: ſꝫ fundamētalr̄: qꝛ deꝰ non referť formalr̄ ad creaturā ꝑ illud: qđ ē cā effi ciēs creature: qꝛ ſua cāl̄itas nō eſt ſua relo: ſꝫ fundamē tū ſue relonis: ⁊ ꝑ h̄ pꝫ ad zᵐ. ¶ Ad 3ᵐ dōꝫ: ꝙ rō illa ſꝫ ꝓbet: ꝙ relones: q̄ ꝯueniūt deo ab eterno nō ꝯueniant ei: qꝛ creatura referať ad ipm: non tñ ꝓbat hoc de relo nibꝰ: que ꝯueniunt deo ex tpe. Qō. V.

D ſecundū

ſic ꝓcediť vr̄: ꝙ aliq̄ relo realis ſit iter deū ⁊ creaturā ab eterno: qꝛ re latio creature: vt creatura eſt ad deū: eſt relo realis: ſed iſta eſt ab eterno: ea dē .n. vr̄ eſſe relo creature: vt eſt creabi lis: ⁊ vt eſt creāda: ⁊ vt creata: cū oīa ſi bi ꝯueniāt ꝑ eādē creationē paſſiuā: ſꝫ relo: q̄ ſibi ꝯuenit: vt eſt creabilis: vel creāda ꝯuenit ſibi ab eterno. ğ vr̄: ꝙ etiaꝫ relo: q̄ ſibi ꝯuenit: vt creata: ꝯueniat ſibi ab eter no. ¶ Pꝫ. dōm itellꝰ diuini itelligētis creaturam ab eterno ē aliqđ reale aliō ab eo: aliognˀ deꝰ itelligēs crea turā ab eterno itelligeret nihil: vel figmētū: ſꝫ creatura nō pōt hr̄e eē reale: gn̄ hēat relonē realē ad deū. ğ ⁊c.

Contra ſolus deus eſt ab eterno: ſꝫ relatio realis creature ad deū nō pōt eē deꝰ. ğ ⁊c.

Reſpondeo dōm: ꝙ ipoſſe eſt relonē realeꝫ in actu eſſe iter deū ⁊ creaturam ab eterno: ſuppoſita nouitate creature: ſicut ſuppōit fides: qꝛ oēm relonē realē iter deū ⁊ creaturā opꝫ fundari ſu per creaturā: qꝛ deꝰ nō pōt eē ſubm accñtis. ſꝫ in creatu ra non pōt fundari relo realis ab eterno. ğ ⁊c. Ma. pꝫ. Mi. ꝓbo: qꝛ relo realis in actu reqrit fundamētū rea le in actu: qꝛ eē relonis ꝑſupponit eē fundamēti. ſꝫ nul lū eē reale in actu habuit creatura ab eterno: vt ifra ꝓ babiť. ğ in creatura non potuit ab eterno fundari aliq̄ relo realis. ¶ Ad p̄m in oppoᵐ dōm: ꝙ minor eſt falſa. Ad ꝓbōnem aūt dōm: ꝙ creatura nō eſt creabilis: vel creāda ꝑ creationē paſſiuā: imo ꝑ poꝫ dei actiuā: vt ꝑdi ctū eſt: ⁊ ꝑ eīꝰ ꝓpoſitū eternū ꝯuenit creature: ꝙ ſit ab eterno creāda. ¶ Ad zᵐ dōꝫ: ꝙ illud: qđ deꝰ itelligit in telligēdo creaturā ab eterno: nō vt enūtiabile: ſꝫ vt ſim pliciter eſt aliqđ reale abſtrahēs ꝑ rōnē itellıgēdi ab eſſe in poᵃ: qꝛ hꝫ in poᵃ: ⁊ ab eſſe in actu: qđ hꝫ in tpe. Jta ꝙ nā creāda vt ſic itellecta eſt indiffns ad eſſe in actu ⁊ ad eēntia in poᵃ ſm aūt ꝙ deꝰ itelligit ab eterno creaturaꝫ vt enūtiabile: ita ꝙ itelligit eā enūtiādo eam eē: vel nō eē: ſic itelligit eā hr̄e eē reale aliud a ſe ab eterno in poᵃ tm̄: ⁊ habituraꝫ eē actuale a deo in tpe. hoc aūt nō ē dio nihil vel figmētū itelligere: qꝛ purꝫ nihil oēm entitateꝫ tollit: ⁊ ſilr̄ purū figmētū. Deꝰ aūt intelligendo creatu rā ab eterno itelligit in poᵃ ſua actiua.

P oſtea

q̄rebanť duo ꝑtinētia ad nāꝫ aſſumptā. p̄m pertinet ad ꝯuerſionē alicꝰ in ipſam: ⁊ eſt vtrūꝫ dimēſiones panis poſſint ꝯuerti in di mēſiones corporis xp̄i ſꝫ ꝑtinet ad eē in ſacro: ꝙ ꝯſeqť ꝯuerſionē: ⁊ eſt vtꝝ aīa xp̄i ſit i ſacro altaris vl̄ ſacrī. Q. VI.

A D primū

ſic ꝓcediť: ⁊ arř: ꝙ di mēſiōes panis nō poſ ſint ꝯuerti in dimēſiones corporis xp̄i: qꝛ ſi dimēſiōes pāis poſſent ꝯuerti in dimēſio nes corporis xp̄i: dimēſiōes diuerſoꝝ panū in diuerſis locis exiſtētū poſſent ꝯuerti in dimenſiones corporis xp̄i: ſꝫ h̄ eſt ipoſſe: qꝛ tūc xp̄s ꝑ ſuas ꝓpas dimen ſiōes: in q̄s fieret conuerſio: eēt in illis diuerſis locis: in qbꝰ erāt pāes: quoꝝ dimēſiōes ponunť ꝯuerti: ⁊ ꝑ ꝯñs eēt in illis diuerſis locis localr̄: qꝛ eē ꝑ ſuas dimēſiōes in loco: eſt eſſe in eo localr̄. hoc aūt eſt impoſſe. ğ impoſſe eſt dimēſiones diuerſoꝝ panū in diuerſis locis exiſten tium ꝯuerti in corpꝰ xp̄i. ğ ⁊c.

Contra deꝰ pōt facere: ꝙ maius eſt. ſ. conuertere ſubam panis in ſubam corporis xp̄i. ğ pōt facere: ꝙ minus eſt. ſ. ꝯuertere accidēs vnius in accñs alterius. ſ. dimēſiones in dimēſiones.

Reſpondeo dōm: ꝙ deꝰ pōt ꝯuertere dimen ſiōes panis in dimēſiōes corporis xp̄i: ⁊ nō ſolū dimēſiōes vnīꝰ panis: imo ēt pluriū panū in diuerſis locis exñtiū qꝛ ſicut dcm̄ eſt: deꝰ pōt ꝯuerte re q̄cūqꝫ creaturā in q̄cūqꝫ: ſm aūt oēs deꝰ pōt ꝯuer tere oēs formas: q̄ ꝯicant in mā in inuicē: ſꝫ dimēſiones pāis ⁊ corporis xp̄i ꝯicāt in mā ſaltē remota. ğ ⁊c. ¶ Ad euidētiaꝫ aūt ſolonis rōnis facte in ꝯriū notanᵐ: ꝙ ſm q̄ſdā corpꝰ xp̄i facta ꝯuerſiōe ſube pāis in ipꝫ dř eſſe in loco vbi remāet q̄ꝫtitas pāis nō localr̄: vel ſitualr̄: ſꝫ ſꝫ q̄ꝫdā relonē realē. Jta ꝙ corpꝰ xp̄i eē ſacralr̄ in loco vbi remāet q̄ꝫtitas pāis eſt ipꝫ hr̄e relonē ad ipſaꝫ dimēſio nē exñtē i loco illo: nec realr̄: ⁊ ꝑꝑ h̄ dř corpꝰ xp̄i eē ibi realr̄ ſm eē ſacrale ſibi ſacralr̄: qꝛ illa dimēſio hꝫ hītu dinē ad corpꝰ xp̄i n̄ ex iſtitutōe huana: ſꝫ ex ꝯuerſiōe rea li fcā vtute diuina: ⁊ qꝛ nō eſt icōueniēs idē hr̄e relonē realē ad plā exñtia in diuerſis locis: iō nō ē icōueniēs: nec ipoſſe corpꝰ xp̄i eē ſacralr̄ in diuerſis locis. Uñ ſꝫ h̄ nō eſt imaginabile: vt qdā ponūt: ꝙ corpꝰ xp̄i ſitueť in loco dimēſiōis: vel applicet ibi localr̄: nec eſt corpꝰ xp̄i in loco dimēſionū: niſi q̄ꝫ diu manēt dimēſiones ille in loco p̄mo. Hoc ğ ſi ſit ita: vt ponunt iſti facta ꝯuerſione diuerſoꝝ panū in diuerſis locis exñtiuꝫ in dimēſiones corporis xp̄i: aut remanēt ſubiecta dimēſionū ꝯuerſaꝝ in illis diuerſis locis: aut nō. ſi nō: tūc dōm eſt ad argu mentū: ꝙ minor eſt falſa: cū ſua ꝓbōne: qꝛ ſm h̄ corpꝰ xp̄i: nec per ſuas dimēſiōes: nec ꝑ aliud eſt in illis locis: vbi fuerāt dimēſiones ꝯuerſe: ſicut nō manet corpꝰ xp̄i in loco vbi ꝑus fuerit ſuba ꝯuerſa in ipm: niſi manentī bus accñtibꝰ: ⁊ q̄ꝫ diu manēt accñtia ſube ꝯuerſe. ſi aūt facta ꝯuerſione manēt diuerſe ſube diuerſorum panū: quoꝝ dimēſiōes ſunt ꝯuerſe in illis locis: tūc corpꝰ xp̄i per ſuas dimēſiones erit in illis diuerſis locis: nō tñ lo

caliter: ⁊ qñ dr̄: ꝙ eē in loco ꝑ ſuas dimēſiones eſt eē in
loco localr̄: dico ꝙ nō eſt veꝝ. vl̄r: ſed ſolū qñ aliqd eſt
in loco īmediate ꝑ ſuas dimēſiones ſm̄ ꝯtactū ꝓpriū
dimēſionū ad dimēſiones loci: in quo localr̄ eſſe dr̄: ſ;
qñ aliqd dr̄ eſſe in loco ꝑ ſuas dimēſiones nō ſm̄ talez
ꝯtactū: ſ; ſm̄ eē relatiuū: qualis modus eēndi dictus ē
de corpe xp̄i: eē ſic in loco ꝑ dimēſiones ſuas nō eſt eſſe
in loco localr̄: ſ; eſt hr̄e relōnē ad locū: ⁊ iſto modo pōt
idē eē ꝑ ſuas dimēſiones in diuerſis locis: ſicut ēt idez
pōt hēre relōnē equalitatis ꝑ ſuā q̄ītitatē ad illa q̄ ſunt
in diuerſis locis; ⁊ ſic corpꝰ xp̄i ꝑ ſuas dimēſiones hr̄et
relōnē ad diuerſas ſubas diuerſoꝝ panuz exiſtes in di-
uerſis locis: quoꝝ dimēſiones eēnt ꝯuerſe in dimēſio-
nes corpis xp̄i. ¶ Quidā aūt dnt: ꝙ corpꝰ xp̄i nō eſt in
ſacr̄o localr̄: qꝛ q̄ītitas corpis xp̄i ibi exiſtens ꝓuat̄ iſta
opōne: q̄ eſt occupare locū. nō aūt ꝓuat̄ actu intrinſeco
q eſt dare eē q̄ītiuz. ⁊ ꝑ hoc dnt: ꝙ pōt eē ſub q̄cūq; pua
hoſtia. ¶ Sed iſtud non vr̄ mihi bn̄ dcm̄: qꝛ l; q̄ītitas
poſſit abſolui ab hoc: qđ eſt hr̄e ex̄ ſe totā aliqđ ꝯtinēs:
ſicut p; de vitis ſpa: nō tn̄ pōt abſolui ab hoc: ꝙ eſt hr̄e
ptes ſituatas abinuicē ſitu diſtinctas: ⁊ iō opꝫ ptes cor
poris xp̄i vbicūq; ponant̄ eē ſitu diſtinctas: niſi vbi po
nant̄ mō relatiuo: ſicꝫ ponit pᵃ pō: ⁊ iō ipoſe eſt ptes cor
poris xp̄i vbicūq; ponant̄ eo mō quo vr̄ iſta zᵃ pō ima
ginari ip̄s eē in hoſtia nō eē magis diſtictas q̄ diſtātia
totiꝰ hoſtie. vn̄ q̄cūq; imaginant̄ corpꝰ xp̄i ſituari in lo
co hoſtie: ipoſe eſt qn̄ ponāt aliq̄s ptes corpis xp̄i ex̄ di
ſtantiā: ſeu locū ꝓpriū hoſtie: niſi ponant: ꝙ mēbra xp̄i
adinuicē plurificēt̄: ⁊ ita ſint ſil̄ loco: in q̄ītū deꝰ pōt face
re duo corpa eē in eodē loco: ⁊ duas ptes eiuſdē corpo
ris adinuicē ꝯplicatas: ſicꝫ ſi ponat̄ brachiū ſil̄ cū pecto-
re: nihil aūt tale ponimus in corpe xp̄i ꝓut eſt in ſacr̄o:
nec deceret: ꝙ hoc fieret. ¶ P̄. tota terra poſſet v̄tute
diuina ꝯuerti in corpꝰ xp̄i: ⁊ tūc oporteret: ꝙ corpꝰ xp̄i
ſm̄ modū: quo eſt in ſacr̄o tota terra occuparet: qꝛ ſm̄
modū p̄dictū eēt in tota terra: ⁊ in q̄libꝫ eiꝰ pte: nec pōt
dici: ꝙ daret̄ ſibi extēdere ſe vltra dimēſiones ſuas ad
h: ꝙ ſic eēt in tota terra: qꝛ h eēt ipoſe: niſi ſe extēderet
extēſiōe iproporᵗᵉ aīe hūane: ⁊ iō vr̄ mihi icōueniēs po-
nere: ꝙ ꝑ h totū corpꝰ xp̄i poſſit eē ſub hoſtia: qꝛ dimē
ſiones eiꝰ inexiſtes abſoluant̄ ab occupādo locū q̄ſi ſue
dimēſiones ſint ibi nate occupare locū: ⁊ auferat̄ eis h
facere: ſ; ci q̄re nō occupat ibi locū: ē qꝛ ſm̄ modū eēn-
di: quo hꝫ eē ibi nō eſt nata occupare locū: qꝛ nō eſt ibi
ꝑ ſituale applicatōez: ſ; illud tn̄ mediᵗᵉ q̄ dr̄ eſſe ibi: pu
ta hoſtia hꝫ occupare locū: ⁊ iō tantꝰ locꝰ debet̄ ſibi q̄ītꝰ
hoſtie: ⁊ nō aᵘˢ: nec bᵘˢ: ⁊ iō iſta zᵃ pō nō vr̄ mihi vā: nec
tn̄ pᵃᵐ aſſero: l; ſm̄ eā facile ſit ſoluere multa: q̄ vl̄r dif-
ficilia circa corpꝰ xp̄i in ſacr̄o. ¶ Si aūt pᵃ pō nō eſt vā
neſcio poᵗᵉ oñdere modū illū q̄ corpꝰ xp̄i ſit in ſacr̄o: ſ;
ꝓuatiue aſſigno modū illū. ſ. q̄ modus ille ē modus nō
eēndi localr̄: ⁊ ꝑ h opꝫ ſoluere difficulᵗᵃᵗᵉˢ: q̄ ſūt circa cor
pus xp̄i: quō. ſ. ſm̄ motū hoſtie mutat locū q̄ītū ad eſſe
ſacr̄ale: ⁊ quō ſit in diuerſis locis: ⁊ eodē mō ſoluet̄ quō
eēt in diuerſis locis ꝑ h: ꝙ ꝯuerterent̄ diuerſe dimēſio
nes diuerſoꝝ panū ī diuerſis locis exiſtiū ī eiꝰ dimēſio
nes: qꝛ ꝑ tale ꝯuerſionē nō hꝫ eſſe localr̄ alicubi: ⁊ eadē
difficultas ē de eē: qđ nūc ſacr̄alr̄ hꝫ ī diuerſis locis: ⁊ de
eē: ꝙ hr̄et ī diuerſis locis: ſi ꝯuerterent̄ dimēſiōes in di
(mēſiones. Qō. VII.

Ad ſecundum ſic ꝓcedit̄: ⁊ argr̄: ꝙ aīa
xp̄i ſit in ſacr̄o altaris vi ſacr̄i: qꝛ illud ē
in ſacr̄o vi ſacr̄i: in qđ ꝯuertit̄ ſuba pa-
nis: ſed h eſt aīa: ꝓbō: qꝛ forma panis
ꝯuertit̄ in formā ſubalez corpis xp̄i: nulla aūt forꝰ ſuba-
lis eſt in corpe xp̄i: niſi aīa. g̃ ⁊c̄. ¶ Si dicas: ꝙ aīa ē in
ſacr̄o v̄tute ſacr̄i nō ſm̄ ꝙ aīa: ſ; ſm̄ ꝙ forꝰ corpeitatis:
ꝯ qꝛ eē corpeū: ⁊ eē aīatū ſunt itentiōes q̄dā: intentiōes
aūt ſe hn̄t ꝑ accñs ad ꝯuerſiōez: q̄ ſit in re. g̃ eē corpeū ⁊
eē aīatuz ſe hn̄t ꝑ accñs ad ꝯuerſionē illā: cū ſit ꝯuerſio
rei ī re: ſ; eoꝝ: q̄ ſe hn̄t ꝑ accñs ad aliq̄ꝫ ꝯuerſionē vnuz
nō eſt magis terminꝰ q̄ aliud. g̃ nō pōt dici: ꝙ aīa ma
gis ſit ibi ſm̄ ꝙ dat eē corporeū q̄ ſm̄ ꝙ dat eē aīatū.
¶ P̄. in ꝯuerſione: cuiꝰ termini ſunt res: equalr̄ res ſe
hn̄t: q̄ ſunt eadē res eēntialr̄: ſ; eē corporeū ⁊ eſſe aīatū
q̄ītū ad eē ſubale ſunt eadē res eēntialr̄. g̃ equalr̄ ſe hn̄t
ad ꝯuerſionē: qua ꝯuertit̄ panis realr̄ in corpus xp̄i: ⁊ ꝑ
ꝯñs equalr̄ ſe hn̄t ad hoc: ꝙ ſint termini ꝯuerſiōis.

Contra qꝛ eſt in ſacr̄o ꝯcōitatiue: nō eſt ibi v̄tute
ſacr̄i: ſ; aīa eſt in ſacr̄o ꝯcōitatiue: vt oēs
doctores ponūt. g̃ ⁊c̄. ¶ P̄. corpꝰ ꝯſtitutū ex aīa: ⁊ pᵃ
mā̄ eſt genꝰ ad hoīem: ⁊ de illo corpe hō nō pōt dicere
ꝯuenienter corpꝰ meū: ſ; corpꝰ: ꝙ ſum ego: ſicꝫ ⁊ de aīali:
ꝙ ē genꝰ ad hoīez: hō nō pōt ꝯueniēter dicere: h eſt aīal
meū: ſed aīal: qđ ſuz ego: ſ; corpus: in ꝙ ſit ꝯuerſio pa
nis: eſt corpꝰ: đ quo hō ꝯueniēter pōt dicere corpꝰ meū.
vn̄ ⁊ in forma ꝯſecrādi dr̄: hoc eſt corpus meū. g̃ nō ſit
ꝯuerſio in corpꝰ cōpoſitū ex aīa ⁊ mā̄: ⁊ hoc nō eſt niſi:
(qꝛ nō ſit ꝯuerſio in aīaz. g̃ ⁊c̄.

Reſpondeo dōm: ꝙ circa hoc eſt zˣ modus di
cēdi vnus modus dicēdi eſt: ꝙ corpꝰ: ꝙ eſt ꝑs hoīs: ⁊ in
qđ ſit ꝯuerſio panis nō eſt aliqd ꝯpoᵐ ex mā̄ ⁊ forꝰ ſuba
li: ſ; eſt ipa mā̄ affecta q̄ītitate: ⁊ iſta pō ponit: ꝙ aīa nō
ſit ibi q̄litercūq; vi ſacr̄i. S; iſte modus dōi nō vr̄ mi-
hi verus neq; tutꝰ: qꝛ aut itelligit: ꝙ totꝰ panis ꝯuertat̄
in corpꝰ illud ſic dcm̄: ita. ſ. ꝙ mā̄ panis ꝯuertat̄ in mā̄z:
⁊ forꝰ panis in q̄ītitatē: aut ꝙ totꝰ panis ꝯuertat̄ in mā̄z
tn̄ q̄ītitate ſic affectā. ¶ Si pᵒ mō. ꝯ qꝛ tūc illa ꝯuerſio
equaliter poſſet dici trāſaccidētatio: ſicut trāſubſtātia-
tio: ſed hoc eſt falſum: qꝛ nullus ponit: vel dicit illā con
uerſionē eē trāſaccidētationē: ſ; tn̄ trāſubationē. g̃ nō
pōt eē: ꝙ ſit ꝯuerſio in q̄ītitatē: vel quodcūq; accidēs.
¶ Itē nullus ponit: ꝙ ſit ibi q̄ītitas: niſi ꝯcomitatiue:
ſ; illud in qđ ſit ꝯuerſio eſt ibi vi ſacr̄i: ⁊ non tn̄ ꝯcomi
tatiue: g̃ nō ſit ꝯuerſio in q̄ītitatē. ¶ Itē ꝯuerſio eſt in
verā carnē: ſed mā̄ ſola cū q̄ītitate nō ꝯſtituit verā car
nem. g̃ non eſt ibi ꝯuerſio in mā̄m ⁊ q̄ītitatē. ¶ Si aūt
dicat̄ ſcđo mō. ꝯtra qꝛ ꝯuerſio ſit in ſubam in actu: ſed
ſola mā̄ nō eſt ſuba in actu. g̃ ⁊c̄. ¶ Item conuerſio ſit
in verā carnē xp̄i: mā̄ ſola nō eſt hᵉ. g̃ ⁊c̄. ¶ Si dicas:
ꝙ mā̄ qualitatibus ſubſtrata poſſit dici vera caro. con
tra: qꝛ ſola materia ſubſtrata qualitatibus nō pōt dici
vera caro ſubſtātialiter: qꝛ caro eſt caro ſubaliter ꝑ ali-
quā formā ſubalem: ꝯuerſio aūt ſit in illud: ꝙ eſt caro
ſubaliter ⁊ in actu. g̃ ⁊c̄. ¶ Itez ſi ſola materia dr̄ caro
per hoc: ꝙ ſubſtrata q̄litatibus: eodez modo poterit di
ci corpus animatū ꝑ h: ꝙ eſt ſubſtrata anime. Ipſi aūt
negant corpus animatū vt animatū eē ibi vi ſacr̄i. g̃ ea-
dē rōne: nec eēt ibi caro: nec caro vt caro vi ſacr̄i: ꝙ eſt
incōueniens. ¶ Scđus modus dōi eſt: ꝙ in corpe xp̄i
eſt aliqua forma ſubalis ꝑter aīaz: qua hꝫ eē corpꝰ: ⁊ in
iſtā formā ꝯuertit̄ forma panis ⁊ nō in aīam: ⁊ ſm̄ iſtā
poſitionē aīa nō eſt ibi q̄litercūq; vi ſacr̄i: ſ; tn̄ ꝯcomi
tatiue. Motiua aūt precipua iſtoꝝ: ⁊ alioꝝ p̄cedentiuz
poſita ſunt in arᵗᵒ ad vtrāq; partē. ¶ Iſtam aūt poſi-
tionem nō credo eſſe verā: qꝛ nō credo plures formas
ſubſtātiales eē in eodē: ꝓbare aūt hoc ad preſens ſup-
ſedeo: quia nimis longum eēt. Illud autem: ꝙ eſt quā-
tū ad iſtum articulum cōtra vnitatem forme ſoluam.

Vide ꝓ hoc ſcot. 4. ſen. diſt. 10. q. 4.

Reſpō Primꝰ modus dicēdi ⁊ eſt Egidij romani theoremat. 28. 29 ⁊ 30.

Scđs modꝰ dicendi ⁊ eſt ſcot. 4. ſent. diſt. xi. q. 3. articu. 2.

Contra

Tertiꝰ modꝰ dicēdi ē d. bō. docto. 4. ſen. diſt. allegata opio ppria.

¶ Tertiꝰ modus dō eſt: ꝙ fit ꝯuerſio forme panis in aiam: ita ꝙ aia ſit vi facti in ſacro ꝓut dat eē corporeū: ſine ꝓut eſt forma corporeitatis: ſed eſt ibi ꝯcōitatiue ꝓut eſt aia: ⁊ hõ pō videt̃ mihi ꝓbabilior: ⁊ hanc intēdo declare: ⁊ ꝑ q̄ntū ad h̄: ꝙ ponit ꝯuerſionē fieri in aiam. ſcdo q̄ntuʒ ad hoc: ꝙ ponit ꝙ ſit ꝯuerſio in aiam ſm ꝙ eſt forma corporeitatis: ⁊ ꝙ ſm ꝙ hꝰ eſt in ſacro vi ſacramēti. ſ. ſm ꝙ forma corporeitatis: ſm aūt ꝙ aia concōitatiue. ¶ Primū pʒ facilr ex p̄cedentibꝰ ſic: q2 ſicut oſtēſuʒ eſt: deꝰ pōt ꝯuertere tali mō ꝯuerſionis qðcūqʒ creatū in qðcūqʒ creatū: vn̄ pōt ꝯuertere formā panis in aiam. ¶ Q2 aūt ꝯuertat pʒ: q2 forma panis ꝯuertit̃ in formā ſubalē corporis xp̄i: cū nō ꝯuertat̃ in mãʒ: q2 tunc totus panis ꝯuerteret̃ in mām: cuiꝰ oppoſituʒ eſt oſtēſuʒ: nec ēt ꝯuertit̃ in accñs: vt oñſum eſt: nulla aūt forma ſubalis: vt ſuppono ad p̄ñs: eſt i corpore xp̄i: niſi aia rōnalis tm̄: forma igit̃ panis ꝯuertit̃ in aiaʒ. ¶ Ad declaratiōeʒ aūt ſcdi notandū: ꝙ qñ aliq̄ duo realia: quibus in diuerſis ꝯpetūt diuerſa: cōcurrūt in eandē eſſentiam: aliqd reale pōt dici ꝯuenire illi eſſentie vnius: ita ꝙ nō rōne alteriꝰ: ita ꝙ illud alterꝰ: rōne cuiꝰ dr̃ nō ꝯuenire ſe hʒ ꝯcōitatiue. vbi grā. in diuinis nã ⁊ volūtas in p̄re ſunt idē re per eētiā. In illis aūt: in quibus nã ⁊ voluntas ſunt diuerſa re: aliud cōpetit nãe: ſm ꝙ aliquid dr̃ agere nãliter ꝑ eā: ⁊ aliud voluntati ſm ꝙ voluntas eſt: ⁊ ſm ꝙ aliqð agēs dr̃ agere volūtarie per eā: ⁊ iō dicimus: ꝙ in p̄re nã diuina vt nã diuina eſt p̄ncipiū productiuū filij: nō aūt vt voluntas: vn̄ aūt voluntas dr̃ ſe hr̃e ꝯcōitatiue ad ꝓductiōeʒ filij: ⁊ ſilr ſi eadē qualitas eſſet calor: ⁊ albedo ſm ꝙ albedo imutaret viſuʒ ad videndū: ſed ſm ꝙ calor ſe hēret ad hoc ꝯcōitatiue: ⁊ accideret ſm ꝙ calor: ꝙ viſum imutaret: ſic ēt in ꝓpoſito: lʒ eadē ſit forma corporeitatis: qua hō formalr: ⁊ ſubaliter eſt corpꝰ: ⁊ aia qua ē aiatus ⁊ rōnalis: nihil tñ ꝓhibet: ꝙ ꝯueniat illi forme: vn̄ eſt forma corporeitatis: ꝙ ſit terminꝰ ꝑ ſe ꝯuerſionis panis forme panis in ipſam: ⁊ ꝙ ſibi ſm ꝙ eſt terminꝰ talis ꝯuerſiōis accidat: ꝙ ſit aia vel aia rōnalis: ⁊ ꝑ ꝯñs: ꝙ aia ꝑ cōparationē ad hoc: ꝙ eſt eē terminū ꝯuerſionis ſe hēat ꝯcomitatiue: ſicut verū eſt de volūtate in p̄re in ꝓducēdo filiū. ¶ Cā aūt quare aia eſt magis terminꝰ huiꝰ ꝯuerſionis ſm ꝙ forma corpeitatis q̄ʒ ſm ꝙ aia eſt: q2 v̄ba hoc efficiunt: ꝙ figurant: ſiue ſignant: ſignant aūt aiam eē ibi ſm ꝙ forma corpeitatis ꝯuenit eē terminū huiꝰ ꝯuerſiōis: ⁊ nō ſm ꝙ aiam. ¶ Ad p̄mū ḡ dōm ꝙ hn̄ ꝓbat: ꝙ res: q̄ eſt aia: ē in ſacro vi ſacri: nō vn̄ aia: ſʒ vn̄ forma corpeitatis. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ eē corporeū: ⁊ eē aiatū nō ſūt intentiōes: vocādo itentiōes ꝯceptꝰ mētis: vel eius rōnis: lʒ eoꝝ dr̃ia ſit dr̃ia ſm rōnē: vn̄ arm ſupponit falſum. ſ. ꝙ ꝯuerſio in aiaʒ ꝓut dat eē corpeū: ſit ꝯuerſio in itētiōeʒ p̄dcō mō dictā: ⁊ nō in rē. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ lʒ eē corpeū: ⁊ eē aniatū ſunt idē re ꝑ eētiā: nō tñ eq̄lr ſe hñt ad hoc: ꝙ eſt eē terminū ꝯuerſiōis: q2 ſi eēnt diuerſa re: ita vnū eoꝝ eēt terminꝰ ꝯuerſiōis: ꝙ nō alterꝰ: ꝑꝑ qð ēt illa res: q̄ vtrūqʒ iſtoꝝ hʒ: ꝙ ſit terminꝰ ꝯuerſiōis: vn̄ forma corpeitatis: ⁊ nō vn̄ aia. ¶ Et iō dōm eſt ad maiorē: ꝙ in ꝯuerſiōe cuiꝰ terminꝰ eſt res: ea q̄ ſunt eadē re nō oʒ: ꝙ eq̄lr ſe hēant ad h̄: qð ſit terminꝰ ꝯuerſiōis: qñ accipiunt̃ cū reduplicatiōe. ¶ Ad p̄m ad aliā p̄tē dōm: ꝙ aia ē i ſacro ꝯcomitañ ſm ꝙ aia: ſʒ vi ſacri ſm ꝙ eſt forma corpeitatis. ¶ Ad 2m dōʒ: ꝙ de h̄: ꝙ p̄dicat̃ de hoie: pōt qñqʒ dici ab hoie: hoc ē meū: ſic ſuppom meū: vl̄ ſuba mea: ſic ēt pōt dici ab hoie de corpe: ꝙ eſt ipe: h̄ eſt corpꝰ meū: ſʒ nō dicat̃ cōiter de aiali: ꝙ eſt genꝰ ad hoieʒ: hoc ē aial meū: q2 ſm vulgꝰ: cuiꝰ viam in loquēdo oʒ ſeq: corpꝰ vr̄ eſſe ꝑs ſm rē: lʒ ſit realr ipſe hō: ⁊ ꝑs tm̄ ſm rōnē: vl̄ q2 aĩa rōnalis minꝰ trāſcēdit aial ſm ꝙ aial q̄ʒ corpꝰ ſm ꝙ corpꝰ: ⁊ ꝑꝑ hoc nō ꝯſueuit ita dici aiali: ꝙ eſt genꝰ ad hoiem: hoc eſt aial meum: ſicut ꝯſueuit dici de corpore hoc eſt corpꝰ meū: qð quideʒ corpus pōt accipi: ⁊ vt genus: ⁊ vt pars ſm rōnem.

Oſtea q̄rebat̃ d creaturis de quibꝰ q̄dā q̄rebant̃ in gnāli: q̄dā in ſpāli. In gnāli q̄rebant̃ 4or. p̄m q̄ntuʒ ad differre. 2m q̄m ad narrare. 3m q̄m ad opari. 4m q̄ntū ad referri: q̄ntū ad differre q̄rebant̃ duo. p̄m erat q̄ntū ad dr̃iam fōmalē iter eē ⁊ eētiā: ⁊ ē vtrū eē ⁊ eētia in creaturis dr̃ant re. 2m erat q̄ntuʒ ad dr̃iam numeralem accidētis: ⁊ eſt vtrū duo actu ſolo numero dr̃ntia poſſint eſſe in eodē ſubo. Queſtio. VIII.

D primū ſic ꝓcedit̃: ⁊ argr̃: ꝙ eē ⁊ eētia dr̃ant realr in creaturis: q2 nulla res ē in actu ⁊ in poᵃ reſpectu einſdē ꝑ idē re. ſʒ creatura ꝑ eētiā ē i poᵃ ad h̄: ꝙ ſit ens actu: ſʒ ꝑ eē hʒ: ꝙ ſit ens in actu: ergo ⁊c. ¶ P̄. nihil pōt vere ſepari a ſeipo. ſʒ eſſentia ſepat̃ ab eſſe cū qñqʒ verū eſt dicere: ꝙ eſſentia creata nō ſit. ergo ⁊c.

Contra ſi eſſe dr̃at ab eētia: eē aut eſt ſuba: aut accñs: ſi ſuba: aut ſuba: q̄ ē mã: aut ſuba: q̄ eſt forma: aut ꝯpoſitū ex his. ſʒ q̄lʒ iſtoꝝ ē eētia. ḡ ſi eē eſt ſuba: eē eſt eētia: ſi aūt ē accñs: tūc ſeq̄t̃ ꝙ ſuba ē ens ꝑ accñs: cū ſit ens ꝑ eē: qð ē icōueniēs. Itē ēt qðlʒ accñs eſt aliq̄ eētia. ḡ eē ⁊ eētia nō dr̃nt in creaturis.

Reſpōdeo circa h̄ ſūt tres opiones. p̄ma eſt: q̄ dic̃: ꝙ eē ⁊ eētia dr̃nt re abſolute: ſicut ſubm ſubſtractū ⁊ actꝰ ſibi inherēs: ⁊ mouent̃ ad h̄ rōnibꝰ ſic ꝓpoſitis: ⁊ quibuſdā alijs: q̄rū p̄ma talis ē: q2 eē nō receptū ⁊ nō ꝑticipatū ē eē in īfinitū: ſʒ ſi i creaturis eē nō differret ab eētia: eē creature eēt eē n̄ receptū ꝑ aliq̄d q̄ntuʒ ad eē ſubale: ⁊ ꝑ ꝯñs nō ꝑticipatū ⁊ īfinitū. ſʒ h̄ eſt incōueniēs. ḡ ⁊c. ¶ 2a talis ē. qð d ſe ē nō ens: niſi ab alio hēat eē nō ē idē cū ſuo eē: q2 eē q̄ntū ē de ſe ſp̄ ē: ſʒ eētia creature d ſe ē nō ens: niſi ab alio hēat eē. ḡ eētia creature dr̃t re a ſuo eē. ¶ 3a talis ē. nullū poſſe ſit niſi ꝑ h̄ ꝙ aliqd ſibi iprimit̃: ꝑ qð ſit actu aliud ab ipſo poſſi. ſʒ eētia creature eſt poſſe eē. ḡ nō ſit actu ens niſi ꝑ h̄ ꝙ aliqd aliud ab ea ſibi iprimit̃: h̄ aūt ē eē. ḡ eē ⁊ eētia dr̃nt re in creaturis: ſic ſubm ſubſtratū ⁊ actꝰ inherēs: ſʒ iſta pō nō vr̃ mihi vera: ⁊ h̄ oñdo 2a rōne. p̄ma talis eſt. ſuba ꝯpleta nullo idiget extra ſe ad hoc: ꝙ ſit actu niſi agēte. ſʒ ſuba ꝯpleta ad h̄ ꝙ ſit idiget ipſo eē. ḡ eē ſube ē aliqd ꝯcluſuʒ itra ſubam ꝯpletā. ſʒ itra ſubaʒ ꝯpletā nihil icludit̃ niſi mã: vel forma: vl̄ ꝯpoſitū: q̄rū vnūqðqʒ eſt eētia. ḡ eē ſube create eſt aliq̄ eētia. aſſumptus ꝓbo: ⁊ ꝑ p̄mã: hoc. ſ. ꝙ ſuba ꝯpleta nullo idiget extra ſe ad h̄ ꝙ ſit actu niſi agēte: q2 ꝑ h̄ dr̃t ſuba ꝯpleta a forma: q̄ hʒ eē in mã: ⁊ a mã ipa: ⁊ ab accñte: q2 illa idiget aliq̄ alio extra ſe p̄ter agēs: q2 forma idiget mã ſuſtētāte poᵃ: ⁊ mã idiget forma: ſic eoꝝ q̄ hʒ eē actu: ⁊ terminari ad eē actu: accñs aūt idiget ſubo in quo ſit: ſʒ ſuba ꝯpleta nullo extra ſe idiget niſi agēte. ¶ Q2 aūt ſuba ꝯpleta idigeat ipſo eē ad h̄: ꝙ ſit planū eſt. ¶ Sʒ forte dices: ꝙ iſta nō ꝯcludit niſi: ꝙ ſuba cōpleta in hoc dr̃t ab alijs: ꝙ ꝑ ſe pōt eſſe ſubm eēndi: nō aūt alia. ꝯtra hoc arᵒ ſic: q2 eſſe in poᵃ ſubiua ad eē ſimplr eſt cōditio p̄e mãe: ⁊ eiꝰ qð eſt pura poᵃ. ſʒ ſuba ꝯpleta nō pōt eē p̄e mã: vel poᵃ pura. ḡ nō pōt eē: ꝙ ꝓꝑetas ſube cōplete ſit eē in poᵃ ſubiua eſſendi ad actū ſimplr. ¶ Si dicas: ꝙ ꝓꝑetas p̄e mãe eſt eē in poᵃ ad eē ſimplr loquēdo de eē

Prima opi.

ẽẽntie:nõ aũt loq̃ndo de eẽ exñtie: ad qδ ſuba ꝯpleta ẽ in po^a.non valz:q2 eſſe ſimplr̃ eſt eẽ in rez nã i actu:eẽ aũt in rez nã i actu:ẽ eẽ exñtie actualis: ḡ eẽ i po^a ad eẽ ſubale actual exñtie:ẽ eẽ in po^a ad eẽ ſimplr̃: ⁊ eẽ i pura po^a:q̃ eſt cũ deo mãe p^r: nec põt eẽ cũ deo ſube cõplete. ℂ z^a rõ talis ẽ. Illud eẽ additũ ad eẽntiã creature:aut eſt ſuba.aut accñs:ſi ẽ accñs:ḡ ſuba ẽ ens p accñs:q͛ eſt icõueniẽs:ſi ẽ ſuba:aut ẽ ſuba:q̃ ẽ for^a:aut ſuba:q̃ ẽ mã: aut ſuba:q̃ eſt ꝯpo^m:ſz qδlz iſtoꝝ ẽ eẽntia : ḡ adhuc eẽ ẽ idẽ cũ eẽntia. ℂ Si dicas:q͛ ẽ in gñe ſube p reductiõez: ita q͛ nõ eſt aliq̃ ſuba. ℂ Cõtra.nihil ẽ in gñe ſube p reductiõez niſi ſit pñ^m ſube:eẽ aũt nõ põt eẽ pñ^m ſube:niſi ſit for^a: vł mã:vel agẽs:q̃rũ qδlz ẽ aliq̃ eẽntia:ḡ adhuc ſtat:q͛ eẽ eſt idẽ re cũ eẽntia. ℂ Si dicas:q͛ nõ eſt pñ^m ſube q̃ñtũ ad id:qδ ẽ i gñe:ſz q̃ñtũ ad h:q͛ ẽ eẽ ens actu: nõ valz:q2 illud ſolũ ẽ in gñe:ſic pñ^m gñis:qδ eſt pñ^m rei exñtis i gñe q̃ñtũ ad illud ſolũ q͛ ẽ in gñe: ſz nulla res ẽ in gñe ſube niſi per illud:q͛ eſt ſua eſſentia:vel pars ſue eẽntie:ḡ ſi eẽ ẽ in gñe ſube p reductiõez:oʒ q͛ ſit eſſentia ſube:vel ps eẽntie:⁊ ſic idẽ q͛ p^us. ℂ z^a opio eſt:q͛ eẽntia creature dñ nãz exñtẽ in gñe cũ re^e ad exẽplar diuinũ vel q͛ ꝯſtituiť in eẽ eẽntie p illũ re^em:ſz eẽ dicit eẽntiã illã cũ re^e ad deũ:ſic ad cãm efficiẽtẽ. ℂ Sz iſta põ vr̃ mihi iprobabilioꝛ q̃ȝ p^a: ⁊ p itẽdo eã iprobare q̃ȝ^m ad illδ:qδ dicit q̃ñtũ ad eẽ eẽntie:⁊ ad hoc adduco tres rõnes:q̃rũ p^a talis eſt. nulla re^lo ẽ de integritate cuiuſcũq͛ ab^ti:ſz aliq̃ eẽntie create ſũt eẽntie ab^te:ſic eẽntie generũ ab^ſo^r:puta ſube:q̃ñtitatis: ⁊ q̃litatis:dico aũt ab^to:nõ ab eo:q͛ eſt eẽ funda^mtũ re^lonis: ſz ab eo q͛ ẽ hr̃e re^lonẽ de integritate ſua.ḡ re^lo ad exẽplar nõ eſt de integritate cuiuſlz eẽntie.ma.pʒ:q2 ab^tum ⁊ relatũ diuiduntˀ ex oppo^to: ſic pʒ p phȝ.6.metaph.vbi diuidit ens in .x.gña: ⁊ diuidit re^lonẽ ꝯ alia gñã:vnũ ãt eoꝝ:q̃ ex oppo^to diuidunť nõ eſt ð itegritate alteri^us: niſi forte diuiderenť: ſic ps ⁊ totũ:qδ nõ põt dici ð re^lone:⁊ aliqs:q̃ nõ ſũt ab^ta:ḡ nulla re^lo ẽ de itegritate alic^s ab^ti. Mi. ẽt pʒ p phm q in pdicto.6.⁊ in lib.pdicamẽtoꝝ ponit q̃dã gñã ab^ta. ℂ z^a rõ talis ẽ. Illud:qδ eſt ens rõnis tñ:nõ eſt de ꝯſtitutõe vel itegritate entis realis.ſz re^lo ad exemplar circũſcripta cãlitate effectiua ẽ ens rõnis tñ.ḡ nõ ẽ de integritate:vel ꝯſtitutõe eẽ realis:ſz eẽntie creaturaꝝ hñt eẽ realis.ḡ talis re^lo nõ põt eſſe de integritate eaꝝ. ma. pʒ:q2 ens rõnis:⁊ ens reale ex oppo^to diuidunť: ⁊ iδ vnũ non põt eẽ de integritate alteri^us.mi.ẽt pʒ:q2 re^lo ad exẽplar excepta cãlitate effectiua eſt re^lo repñtati ad repñtãs: talis aũt re^lo ẽ rõnis. ḡ re^lo ad exẽplar circũſcripta cãlitate effectiua ẽ re^lo rõnis:dico aũt circũſcripta cãlitate effectiua: q2 re^lo ad cãm efficiẽtẽ ptinet ad aliud eẽ.ſ. ad eẽ exñtie. ℂ 3^a rõ talis ẽ.ſic aial icludit ens:ita aialitas icludit eẽntiã:⁊ p ꝯñs eſſe eẽntie.ſz aialitas nõ icludit illũ re^lo vt ipſimet dñt:q2 re^lo ille ſm eos eſt aliq̃d additũ ad nãz exñtẽ in gñe. ḡ eẽ eẽntie icludit talẽ re^lo ad exẽplar. ℂ z^o iprobo põnẽ pdictã q̃ñtũ ad illδ: q͛ dicit q̃ñtũ ad eſſe exñtie:⁊ ita ad h adduco vnã rõnẽ:q̃ talis ẽ. Ille re^lo:quẽ ponũt ad deũ vt ad cãm efficiẽtẽ:aut eſt realis:aut rõnis tñ:ſi ẽ re^lo rõnis tñ: nõ põt ꝯſtituere eẽ reale exñtie: ſi ẽ re^lo realis.ꝯ.q2 re^lo realis:q ẽ iter creaturã ⁊ deũ:fundať ſup creaturã exñtẽz actu in rez nã:⁊ h põt patere ex 5ª qõne h^o qδlz.ḡ talis re^lo eſt poſterioꝛ ordine nãe actuali exñtia creature.ḡ nõ põt ꝯſtituere talẽ exñtiã:cũ eã ordine nãe ſequať. ℂ Et iδ ẽ 3ª opio:q̃ vr̃ mihi pbabilioꝛ.vʒ. q͛ eſſe ⁊ eẽntia dñt penes diuerſos modos ſignãdi p modũ vbi:⁊ p modũ nois.

Tertia opio q̃ erat hei doctoris i tractatu ſpãli de eẽ ⁊ eẽntia.

Ad cui^s euidẽtiaz ſciẽdũ:q͛ ſic lux lucere ⁊ lucidũ dñt: ita eẽntia eẽ ⁊ ens:ita q͛ eẽntia dicit illud:q̃ aliq̃d ẽ ens: ſic lux dicit illδ : q̃ aliq̃d ẽ lucidũ: ⁊ eẽ ẽ hr̃e eẽntiã:ſicut lucere ẽ hr̃e lucẽ:ens vo ẽ hñs eẽntiã : ſic lucẽs eſt hñs lucẽ:ſpecificãdo aũt iſtud ad creaturas: eẽntia creature eſt:q̃ aliq̃d ẽ ens creatũ:ſz eẽ creature ẽ hr̃e eẽntiã creatã:ens vo creatũ ẽ hñs eẽntiã creatã. ℂ Ex his ḡ itẽdo oñdeř q̃uo dñt eẽ:eẽntia:⁊ ens: ⁊ eẽ eẽntie:⁊ eẽ exñtie deinde oñdam: q̃uo creatura nõ ſit ſuũ eẽ: nõ obſtante idẽtitate re^e eẽ ⁊ eẽntie:poſtea r̃ndebo obiectõib^s aduerſarioꝝ. ℂ De p^o pʒ.ſ.de dñia eẽ:⁊ eẽntie:⁊ entis:eſſe autẽ eẽntie:⁊ eẽ exñtie ſic dñt: ſm q͛ vbũ põt accipi in vi vbi:vel in vi nois.v.g.currere q̃nq͛ accipiť in vi nois: vt q̃ñ dicim^s:q͛ currere ẽ q̃dã act^s:nã ꝓpe loq̃ndo ⁊ acci^o currere formalr̃ q̃ñtũ ad modũ ſigñandi vbalẽ: currere nõ ẽ ipſe act^s:ſz eſt hr̃e actũ:ſic currere nõ ẽ ipe curſus: ſz eſt hr̃e curſuz:q̃ñq͛ aũt accipiť in vi vbi: ⁊ ſic vt dcm̃ eſt:currere eſt hr̃e curſuz:ſilr̃ p hoc vbũ eẽ accipiť in vi nois:tũc eẽ ſtat nõ p h:q͛ eſt hr̃e eẽntiã: ſz p ipſa eẽntia hita:⁊ tũc dr̃ eẽ eẽntie:q̃ñ ſic accipiť i vi nois: eẽ vo exñtie dr̃ put eẽ accipiť ꝓpe in vi vbi:⁊ tũc eẽ idẽ eſt:q͛ hr̃e eẽntiã:vt dcm̃ ẽ: exñtia vo ſigñat ẽt ipm mo^m ſigñandi vbalẽ p modũ nois inq̃ñtũ itell^s põt iponere voces ad ſigni^dum p modũ nois modis itell^endi ⁊ ſigni^di. ℂ Q̃ñtũ vo ad z^m.ſ.q̃uo creatura nõ ſit ſuũ eẽ:ſciẽdũ : q͛ creatura põt ſigñari abſtra^cte ⁊ ꝯcretiue:ſic hõ ⁊ hũanitas: q̃ꝝ vnũ ſigñat abſtra^cte:⁊ aliδ ꝯcretiue. ℂ Ulteri^s ſciẽdũ:q͛ in oĩ creatura ſubſiſtẽte eſt ꝯpõ pluriũ eẽntiaꝝ pp ꝯpõnẽ for^e ſubalis cũ mã: vel pp ꝯpõnẽ for^e accñtalis cum ſubo:illud vo:qδ ſigñat ꝯcretiue:ſicut albũ: vel hõ:iportat nõ ex pnci^lr ſigñato:ſz ex ſuo mõ ſigñandi:q͛q̃d põt hri ab hñte nãm:a q̃ termin^s ꝯcretu^s accipiť:⁊ iδ ꝯcretũ dr̃ ſigñari p modũ toti^s: abſtractũ aũt nõ ſigñat niſi illã nãm:a q̃ iponiť:nec ex mõ ſigñandi iportat:imo ex ſuo mõ ſigñandi excludit oẽ aliud ab illa nã abſtracte ſigñata:⁊ pp h in creaturis creatura ꝯcretiue dicta nõ eſt ſuũ eſſe eẽntie:ſicut nec eſt ſua eẽntia:puta hõ nõ eſt hũanitas:⁊ h pp pdictã ꝯpõnẽ pluriũ eẽntiaꝝ : ⁊ pp illos diuerſos mõs ſigñandi: q̃rũ vnus iportat pl^es eẽntias:⁊ ali^s nõ:ſz magis excludit a pdicatione ſua:⁊ a ſua idẽtitate:ſilr̃ ẽt acci^o eſſentiã put ſigñat p modũ nois: ⁊ eẽ put ſigñat p modũ vbi:eẽntia ⁊ eẽ dñt^r i creaturis plus q̃ȝ in deo:q2 pp hitudinẽ:q̃ȝ hoc vbũ eſſe ex ſuo mõ ſigñandi iportat.⁊ pp plalitatẽ eẽntiaꝝ in quolz creato eẽ acceptũ ab aliq̃ eẽntia põt ꝯuẽire illi : cui nõ ꝯuẽiret eẽ illã eẽntias:vñ h eſt vã.hõ alb^s currit:nõ tñ h eſt vã. hõ eſt curſus: vł albedo:⁊ pp h ẽt h eſt falſa: albedo eſt alba:vel curſus currit:q2 ipm hr̃e ex mõ ſigñandi iportatũ nõ ꝯuenit for^e hñti:ſz ei q͛ eſt hñs ipſaſ:vñ ẽt ꝓpe loquẽdo h eſt falſa.eẽntia eſt:accipiẽdo eſſentiã abſtracte:puta hũanitatez.h.n. ꝓpe eſt falſa.hũanitas ẽ:ſz magis oʒ dici hñs hũanitatẽ. ℂ Qδ aũt in creaturis q̃nq͛ dr̃:q͛ eẽntia eſt pura albedo:vel hũanitas eſt h: eſt iproprie ⁊ extẽſo noie: put eẽntia accipiť nõ ꝓpe p hr̃e eẽntiã:ſz p eo:q͛ eſt illud: q̃ aliq̃d eſt:ſic ſi diceret. currere ꝯuẽit illi:q̃ currẽs currit:⁊ ſic ẽt curſus poſſz dici currere iproprie:ſz nõ ſic eſt vſitatuz:ſic de aliis: ſic ḡ in creaturis pp ꝯpõnẽ pluriũ eẽntiaꝝ dñt:mõ q̃ dcm̃ ẽ: eẽntia ⁊ eẽ:nõ ſic aũt in deo:in q̃ nulla eſt ꝯpõ pluriũ eẽntiaꝝ: vñ in deo idẽ eſt:veꝝ eẽ deũ:⁊ deũ eẽ ipſam diuinitatẽ: ⁊ ve ẽt dr̃ ipſa diuinitas eẽ. ℂ Ad ꝯfirmatõez aũt h^s põnis nõ adduco niſi iprobatiõez pmaꝝ duaꝝ põnũ: q2 ex q̃ eẽntia ⁊ eẽ nõ dñt:ſic dicit p^a opio:vel ſcda: relingť:q͛ dñt p modos ſigñandi:ſic dicit iſta 3^a:⁊ h ẽt ipſa vocabula ptendũt:q̃rũ vnũ ſigñat p modũ nois: ⁊ aliud per modũ vbi. ℂ Ad p^m ḡ in oppo^m dδʒ:q͛ creatura nõ eſt in po^a ad eẽ actu p ſuã eẽntiã:q2 lz creatura q̃ñtũ ad eẽn

tiã ſit in po° adhuc ꝙ ſit: tñ ſua eẽntia nõ eſt ſibi rõ eẽn
di in po°. ſʒ po° dei: ꝑ q̃ eſt poſſis fieri: vel nõ fieri. nõ.n.
creatura dr̃ poſſibilis creari ab aliq̃ potẽtia paſſiua ſub
ſtrata creatiõi: ſed a potẽtia actiua creãtis: ꝑ q̃ eſt poſſi
bilis creari: vel nõ creari. ℂ Ad 2m dõm: ꝙ ꝓꝑe loquẽ
do eẽntia nõ ſeparaẽ ab eẽ: nec eɔ̈: ⁊ ꝙ dr̃: ꝙ eẽntia crea
ture q̃ñqʒ nõ eſt: vel fuit: nõ denotaẽ ſeꝑatio ipſi° eẽ: ſʒ
denotaẽ nõ entitas vtriuſqʒ. ℂ Sed qꝛ vĩ: q̃ñ dr̃: eẽn
tia nõ eſt: idẽ negari de ſeipſo: ſi eẽntia ⁊ eẽ ſunt idẽ re.
Ideo notãdũ: ꝙ idẽ bñ negaẽ de ſeipſo diuerſimode ac
ceptũ: ſicut homo in potẽtia nõ eſt homo: ⁊ ſic quãdo
dicitẽ eſſentia nõ eſt. hoc eſt: qꝛ diuerſimode accipit̃. vñ
ſenſus eſt: eſſentia in potentia nõ eſt in actu: vel illud ꝙ
lud: ꝙ fuit eẽntia actu a p̃n° creatõis: nõ fuit eẽntia actu
ꝑ̃us: ⁊ ſi tu dicas: ꝙ nõ põt negari eſſe in actu ab eẽntia
in po°: niſi in creatura: ſic̃ duo: quoꝝ vnũ ſit po° ad eſſe
.ſ. eẽntia: ⁊ ad act° eẽndi. ſ. eẽ. dico ꝙ nõ ꝑꝑ drĩam po°: q̃
ſit eẽntia: ⁊ act°: q ſit eẽ in creatura dr̃ eẽntia in po°: nõ
eẽ in actu. ſʒ ꝑꝑ drĩam po° actiue creãtis ad eẽntiã crea
tam: ⁊ ad eẽ creatũ. vñ q̃ñ dr̃ eẽntia creature eſt ſolũ in
po°: ⁊ non in actu: ſenſus eſt: potẽtiã ꝓductiuã creature
eẽ tunc: ⁊ nõ ipſam creaturã: vel eẽntiaʒ eius: q̃ñ vo dr̃:
ꝙ eẽ creature: q̃ nunc eſt: nõ fuit tũc: diuerſitas iporta
ta ꝑ illã negatiõnẽ fundaẽ ſuꝑ diuerſas durationes en
tes: vel poſte: ad q̃rũ vnã eadẽ creatura ſm ſe totam ſe
hʒ negatiue: qꝛ nõ fuit in ea: ⁊ ad aliaʒ poſitiue: qꝛ eſt in
ea: nõ aũt fundaẽ ſuꝑ diuerſa: q̃ꝝ vnũ ſit eẽntia: ⁊ aliud
eẽ: quoꝝ vnũ ponaẽ ꝑ̃us ⁊ aliud poſterius. ℂ Ad 3m di
cẽdũ: ꝙ ꝑticipatio: vel eſſe participatũ q̃ñqʒ dicit rece
ptionẽ eius: qd dr̃ participatuʒ in aliquo ſubo: q̃ñqʒ vo
dicit entitatẽ diminutã illius: qd dr̃ ꝑticipatũ reſpcũ ali
cuius alterius: vt ſi dicerẽ calorẽ remiſſuʒ eẽ ꝑticipatũ
re° caloris intẽſi dato: ꝙ vterqʒ ſubſiſteret abſqʒ ſubo:
⁊ ſi dicaẽ: ꝙ duob° calorib° ſubſiſtẽtibus vn° nõ põt eẽ
intẽſior alio: nõ obſtat: qꝛ lʒ due eẽntie eiuſdẽ ſpẽi ſubſi
ſtẽtes nõ pñt inueniri in diuerſis gradib° intẽſi ⁊ remiſ
ſi: due tñ eẽntie diuerſaꝝ ſpẽrũ q̃ntũcũqʒ ſubſiſtãt: pñt
inueniri in diuerſis gradibus nobilitatis: ⁊ ſilr eaꝝ eſſe.
vñ dato per impoſſe: ꝙ albedo ⁊ nigredo ſubſiſterẽt: tñ
vnũ eoꝝ hẽret entitatẽ minus nobilẽ q̃ aliud. Nõ di
co: ꝙ eẽ cuiuſʒ creature dr̃ eẽ participatũ: nõ ꝑꝑ receptio
nẽ: ſʒ ꝑꝑ diminutã entitatẽ cuiuſlʒ creature reſpcũ enti
tatis diuine. ℂ Nõndũ tñ: ꝙ vbicũqʒ eſt participatio
ſm diminutã entitatẽ: eſt ẽt participatio ſm receptiõeʒ
ſaltẽ alicuius accñtis. qꝛ in quocũqʒ eſt entitas diminu
ta eius ſubs ita dat ei ſubſiſtere: ꝙ nõ opari: ꝙ opeẽ ſal
tem imediate ꝑ ipſam: ⁊ iõ opʒ in eẽ aliqd additũ inhe
rẽs. ℂ Ad 4m dõm: ꝙ nõ hr̃e eſſe ꝑ ſe: ſʒ per aliud põt
dupl'r itelligi: vel ſm habitudinẽ ſubi ad actũ inheren
tis: vel ſm habitudinẽ ſubi ad cãm efficientẽ: ſi accipia
tur ſm habitudinẽ ſubi ad actũ inherentẽ. ma. eſt vera:
⁊ mi. falſa: qꝛ creatura anteq̃ creareẽ: nõ dr̃ ſic eẽ nõ ens,
q̃ſi ipſius ſubm nõ eẽt natũ recipe eẽ: ſicut actũ ſupad
ditũ: ⁊ iõ nõ ſequit̃: ꝙ eẽntia creature drãt ab eſſe: ſicut
ab actu ſupaddito. ſi aũt accipiaẽ ſm hitudinẽ ſubi ad
cãm efficiẽtẽ ſic. ma. eſt falſa. qꝛ qd de ſe hʒ nõ eſſe. niſi
hẽat eſſe ab alio: ſicut a cã efficiẽte: totũ eẽ creature: nõ
oʒ ꝙ drãt a ſuo eẽ: per qd eſt formalr̃: ſʒ a ſua cã efficiẽ
te: ꝑ q̃ ſicut per aliud a ſe hʒ eẽ effectiue: ⁊ iõ nõ opʒ: ꝙ
creatura hẽat eẽ ꝑ aliud formalr̃: ſicut ꝑ actũ inherẽteʒ
diuerſuʒ a ſua eẽntia: ſʒ ꝑ aliud: ſicut ꝑ cãm efficienteʒ:
ℂ Ad 5m dõm: ꝙ ma. hʒ veritatẽ de poſſibili ſubiue: nõ
aũt de poſſibili obiue: ſʒ minor eɔ̈ hʒ vitatẽ de poſſibili
obiue: nõ aũt de poſſibili ſubiue: qꝛ creatura reſpcũ dei
creãtis dr̃ poſſibilis: nõ qꝛ ſit ſubm potẽs recipe actum
ſupadditum: ſʒ qꝛ eſt nata eẽ obm po° dei creantis: ⁊ iõ
nõ oportet adhuc ꝙ creatura fiat actu: ꝙ aliquid impri
matur ſue eſſentie diuerſum ab ea: ſed ꝙ fiat eſſentia
ſua in ſe. ℂ Queſtio. IX.

Ad ſecunduʒ ſic ꝓcedit̃: ⁊ ar
guit̃: ꝙ duo ac
cidẽtia ſolo nuõ drñia poſſint eẽ in eodẽ
ſubo: qꝛ ꝑlificata cã ꝑlificaẽ effectus: ſʒ
ɔ̈tingit duo calĩa idẽ ſubm calefacere. ꝗ
pñt ibi facere duos calores drñtes ſolo
nuõ. ℂ Pꝛ. ponaẽ ꝙ a. ⁊ b. calefaciant
idẽ calefactibile: tũc q̃ro: vtrũ faciãt vnũ calorẽ: vel du
os: ſi duos: hẽo ꝓpoᵐ: ſi vnũ. ɔ̈. qꝛ a. per ſe ſolũ caleface
ret: aut ꝗ faceret eũdẽ calorẽ: quẽ faceret b. aut aliuʒ: ſi
eũdẽ. ɔ̈. qꝛ tũc effect° b. poſſet eẽ ſine b. ꝙ eſt icõueniẽs:
ſi aliũ: hoc non eſt niſi: qꝛ b. ſemꝑ natũ eſt facere aliũ ca
lorẽ q̃ a. ꝗ q̃ñ ɔ̈currũt a. ⁊ b. faciant aliũ: ⁊ aliũ calorẽ: ⁊
ſic hẽtur ꝓpoᵐ: qꝛ ſequit̃: ꝙ ſil ɔ̈currẽtia faciũt duos.

Contra accñs numeraẽ numeratiõe ſui ſubi. ꝗ in
eodẽ ſubo numero nõ poſſunt eẽ duo ac
cidẽtia differẽtia ſolo numero.

Reſpõdeo dõm: ꝙ circa hoc ſunt due opiones:
vna eſt: q̃ dicit: ꝙ duo accñtia ſolo
nuõ drña: q̃ntũ eſt de ſe pñt eẽ in eodẽ ſubo nuõ: ⁊ rõ eo
rũ eſt: qꝛ forma ex̃ñs in ſubo: puta calor: nõ cõprehẽdit
oẽʒ rõnẽ calidi: nec ſilr albedo ɔ̈phẽdit oẽm rõnẽ albi:
⁊ ſic de aliys formis: ⁊ iõ ſubm in actu calidi: vel albi ẽ
adhuc in po° ad aliũ calorẽ ⁊ ad aliã albedinẽ: q̃ntũ ẽ de
ſe: ſʒ veꝝ eſt: vt drñt: ꝙ nõ põt reduci in actũ alterius ca
loris: vel albedis ab agẽte nãli: ⁊ huĩ° cãm duplicẽ aſſi
gnãt. p̃° eſt: ꝙ agẽs nãle nõ põt agere niſi ꝑ trãſmutatio
nẽ: ⁊ iõ nõ põt agere: niſi mouẽdo de ɔ̈rio in ɔ̈riũ: facto
aũt obo ſub actu caloris. vel albedis: iã nõ eſt ſub ɔ̈rio:
⁊ iõ agẽs nãle nõ põt amplĩ° mouere ad aliũ calorẽ: vel
albedinẽ: qꝛ ſi agẽs nãle calefaceret illud: qd iã calefa
ctũ eſt: nõ induceret aliuʒ calorẽ: ſʒ intẽderet ꝑexñtem.
ℂ Alia cã: q̃ aſſignãt eſt: qꝛ agẽs eſt cã ipſi° fieri: ⁊ non
ipſi° eẽ: ⁊ iõ nõ põt ɔ̈ſeruare formã a ſe factã in ſubo: ſed
oʒ: ꝙ a ſubo ɔ̈ſeruet̃: ⁊ qꝛ ſubm eſt vnũ: nõ põt ɔ̈ſeruare
niſi vnã formã: ⁊ iõ vtute agẽtis nãlis nõ põt idẽ ſubm
hẽre diuerſas formas ſolo nuõ drñtes. ℂ Sed iſta nõ
vĩr mihi bñ dicta: ⁊ ꝑmo q̃ntum ad hoc: ꝙ drñt: ꝙ calor
in mã nõ cõprehẽdit oẽm rõnem calidi: iõ ſubm calidũ
in actu eſt in po° ad aliũ calorẽ: qꝛ nõ cõprehẽdere oẽʒ
rõnẽ calidi põt itelligi vel q̃ntũ ad illud: ꝙ eſt de itegri
tate cõplemẽti ſpẽi: vel q̃ntũ ad ꝑtes ſubiuas: ⁊ nuãles:
q̃ntũ ad p̃m nõ põt dici: ꝗn calidũ cõprehẽdat oẽm. i. totã
rõnẽ calidi: qꝛ in hoc drt totũ itegrale cũ ſua ꝑte a toto
vli cũ ſua pte: ꝙ itegre ⁊ ꝑfecte nã toti° vlis ſuaẽ in q̃lʒ
ꝑte ſua: nõ ſic nã toti° itegralis ſuaẽ in q̃lʒ ſua ꝑte: ⁊ iõ
nõ põt dici ꝑꝑ hoc: ꝙ duo calores poſſint eſſe in eodem
ſubo: qꝛ calidũ in ſubo nõ ɔ̈phẽdit oẽm rõnem calidi. ſi
aũt dicaẽ calorẽ nõ ɔ̈phẽdere oẽm rõneʒ caloris: qꝛ nõ
ɔ̈phẽdit oẽs calores nuõ drñtes: hoc nõ eſt ꝑꝑ aliud ni
ſi: qꝛ calor ex̃ñs in vno ſubo nõ põt eẽ cũ calore ex̃ñte i
alio ſubo: ꝑꝑ hoc aũt nõ põt dici: ꝙ ſubm calidũ actu ſit
po° ad aliũ calorẽ: qꝛ nũq̃ aliqd ſubm eſt in po° ad cali
dũ ex̃ñtẽ in alio ſubo: lʒ calor ſuus nõ cõphẽdat aliũ ca
lorẽ ex̃ñtẽ in alio ſubo: ⁊ ꝑ ɔ̈ñs: ẽt nõ põt dici: ꝙ ꝑꝑ hoc
poſſint eẽ duos calores in eodẽ ſubo. ℂ Pꝛ. ẽt ſm iſtaʒ
rõnẽ multe forᵉ nãles pñt eſſe in eodẽ. ſi ꝑꝑ hoc ꝙ forᵃ
ex̃ñs in mã nõ ɔ̈phẽdit rõnẽ oĩs forᵉ ɔ̈ſilis poſſent eẽ
plẽs tales forᵉ in eodẽ ſubo ſiue in eadẽ mã: ꝙ vĩ ſatis
friuolũ. ℂ 2° vĩ mihi: ꝙ male dicãt q̃ntũ ad cãm ꝑmaʒ
q̃ aſſignãt. q̃re agens nãle nõ põt facere duos calores:

Participa⁊ no dupl'r ſumitur.

Nõ hr̃e eẽ ꝑ ſe: ſʒ ꝑ aliud dupl'r ɔ̈tigit.

Iſta opio ẽ imuat̃ a ſco. l. 5. metaph. ſue. q. 7. ⁊ ad An. an. i eodẽ. 5. q. v.

vel duas albedines in eodē ſubo:ſʒ ſm eos q̄tū eſt de
ſe ſit in po° ad plēs tales.qz.ſ.nō pōt agere niſi trāſmu-
tando:ꝛ ꝑ ɔñs niſi mouēdo a ɔ̄rio in ɔ̄riū:qz ad tranſ-
mutationē non requirit niſi carētia forme cū aptitudi-
ne ad eandē.ſʒ ſi ſubm ſcm in actu caloris alicu° eēt in
po° ad aliū calorē:eēt ꝑuatio illius ſcdi caloris in ſubo
facto in actu ꝑmi:ꝛ eēt in eo aptitudo ad illum ſm calo
rē:ꝛ ꝑ ɔñs eēt natū trāſmutari ad illū ſm calorē: cuʒ ḡ
agēs nāle ſm eos illud poſſit inducere:qꝺ natū eſt fieri
ꝑ tranſmutationē:ꝛ trāſmutatio hēat eē nō ſolū a ɔ̄rio
in ɔ̄riū:ſʒ ēt a ꝑuatiōe in habitū: hñs aūt vnū calorē hʒ
ꝑuationē alteri° caloris:ad quē adhuc eſt in po°:ſequi-
tur ꝙ agens nāle poſſit inducere calorē in ſubm calefa
ctū:nec īpedieť ꝓꝓ hoc:ꝙ agit ꝑ trāſmutationē: qn poſ
ſit inducere plures calores:ſi idē ſubm:q̄ꝛtum eſt de ſe:
eſt in po° ad eos.❡ Siľr ſcda cā nō vr̄ mihi ɔueniens:
qz lʒ agēs nāle nō ſit cā ɔſeruās effcm in eē:eſt tñ cauſa
ipſi° fieri:ꝛ iō ſicut due ɔſeruātes in eē poſſunt cōſerua
re duas formas:ita duo agētia nālia poterunt cāre ſm
fieri duas formas:ꝛ ſic poterūt fieri ab agēte naturali
due forme: ꝛ poterunt ab agēte nāli conſeruari. ❡ Itē
ſubʒ in eo ꝙ ſubʒ nō ɔſuat niſi paˢᵉ:paˢᵉ āt ɔſeruās req
rit ɔſeruans actiue:ꝛ iō ex vniᵗᵉ eiꝰ:qꝺ ɔſeruat paˢᵉ: nō
pōt ɔcludi vnitas forᵉ ɔſeruate exñtis in eo: cū ſm eos
duo ɔſeruātia actiē cāñt duas formas nuō dr̄ntes in eo
dē ſubo.❡ Et iō vr̄ mihi dōʒ:ꝙ īpoſe ē eē plēs formas
ſolo nuō dr̄ntes:q̄cūqz ſint ī eodē ſubo. ❡ Et ſic h̄ ori-
do:qz ſic̄ in oī actōe ꝑter illō:ꝙ facit aliqd tale effeᶜᵗᵉ:oʒ
ponere aliqꝺ intrinˢᵉᶜᵘᵐ:q̄ ſit tale foꝛalr: ita ēt ꝑter illud:
ꝙ facit aliq̄ eē diſticta effeᶜᵗᵉ: oʒ dare ex ꝑte facti aliqd
itrīſecū:quo ſint diſticta formalr: vñ īpoſe eſt a q̄cūqz
agēte fieri duos hoīes ſpē dr̄ntes:qz nō hñt aliqd itrin-
ſecū:quo differāt formalr ſpē ſm ꝙ homīes.ſʒ due for-
me nuō non hñt aliqd itrinſecū:quo ſint due niſi vel qz
ſunt:vel qz nate ſunt eſſe in diuerſis ſubis: vel in diuer-
ſis tꝑib° in eodē ſucceſſiue. ḡ due forme ſolo nuō diffe-
rētes nō poſſunt eē ſiľr in eodē ſubo.maioꝛ videť plana
.ſ.ꝙ oʒ ex ꝑte forᵉ dare aliq̄ intrinˢᶜᵘ:qb°formalr diſtin-
guant. Minorē ꝓbo:qz forᵉ nō poſſent diſtigui niſi vel
ꝑ ſuas rōnes formales:vľ ꝑ h̄: ꝙ nate ſūt eē in diuerſis
ſubis:vel diuerſis tꝑib° in eodē ſubo. diſtō aūt formaꝝ
ꝑ ſuas rōnes formales eſt diſtō ſpeᶜⁱᵉ.ḡ diſtō nuālis for-
maꝝ nō pōt itelligi:niſi ꝑ h̄: ꝙ ſunt: vel nate ſunt eē in
diuerſis ſubis: vľ ī eodē diuerſis tꝑib°. vñ credo:ꝙ oīs
for°:q̄ nata eſt eē in diuerſis ſubis: vel in eodē diuerſis
tꝑib°:ꝛ ſolū talis for°:ꝛ ex h̄ ſolo:ꝙ eſt taliſ hʒ q̄dā lati
tudinē nō ad intēſaꝫ ꝛ remiſſum.ſʒ ad pluritatē nuālē.
excepta q̄ntitate:q̄ ex ſe ipſa hʒ latitudinē quādā ꝑtiuʒ
nō nuō dr̄ntiū. ❡ Ad ꝑ^m in oppo^m dōm:ꝙ maioꝛ eſt ve
ra:lq̄ndo de pluritate formali cāe effectiue.ſicut quā
do vna cā eſt calefaciēs:ꝛ alia dealbās: nō aūt hʒ veri-
tatē de pluritate nuāli ꝛ māli cāe effectiue: qn ɔcur-
runt ad agēdū in idē ſubm:cuiꝰ rō eſt:qz illud:quo agūt
nō pluriſicaťꝑ ſe:ſʒ rōne adiūcti.inq̄tuʒ.ſ.illa forma:q̄
agūt:eſt in plurib° ſubis ſiue ſuppoſitis. ❡ Ad z^m dōʒ:
ꝙ a.ꝛ.b.qn ſiľ ɔcurrūt faciūt eudē calorē.ꝛ ad illud:ꝙ
dr̄ ɔ̄ hoc.dōm ꝙ ſm illos:ꝗ ponūt:ꝙ eadē forma poſ-
ſit eē intenſa ꝛ remiſſa:eadē forma fit ab a.qn agit ꝑ ſe:
q̄ fieret ab a.ꝛ b.ſi ɔcurrerēt ſiľ ꝑ eodē īſtāti.niſi ꝙ fie-
ret a duob° ſm gradū intenſiorē q̄ʒ fieret ab vno ſolo.ꝛ
ad illud:ꝙ dr̄ ɔ̄ hoc.dōm.ꝙ forma q̄ fit a ſolo a.non eſt
effectus b.actualr.ſʒ habitualr: qz potuit fieri a.b. vna
cū a.vñ effcm: qui eſt ipſi° b.habitudinalr nō eſt incon
ueniens eē ſine b.❡ z^m aūt illos:qui ponūt:ꝙ eadē for
ma nō pōt eē intēſa ꝛ remiſſa:dōm:ꝙ aliꝰ caloꝛ eſt:quē
faceret a.ꝑ ſe a calore:quē faceret a.cū b.ꝛ qn dr̄:ꝙ hoc
nō eſt:qz a. ꝛ b. nata ſunt ſemꝑ facere diuerſos calores:
dōm.ꝙ nō eſt veꝝ:ſʒ qz qn agūt diuiſiʒ:qꝺlʒ.ſ.ꝑ ſe:tūc
nata ſunt facere diuerſos calores:ſed qn agūt ſiľ in ideʒ
ſubm:tūc nata ſunt facere vnū calorē tñ.

Oſtea querebať de creatura tria q̄tū ad eius duratiōeʒ. ꝑ^m erat q̄tū ad duratiōeʒ ſui eē realis ꝛ ē: vtrū creatura habuerit aliqꝺ eſſe reale ab eterno.z^m erat q̄tū ad duratiōeʒ ve ritatis ꝓpōnuʒ de creatura enunciabi liuʒ:ꝛ eſt veꝝ ꝓpōnes per ſe q̄ formanť de creaturis:puta:homo eſt aníal:ꝛ ɔſiles: ſint vere ab eterno.❡ z^m erat q̄tū ad durationē eē in gñe:ꝛ eſt veꝝ creatura hēat eē in gñe ab eterno. Queſtio. X.

R primū ſic ꝓcediť:ꝛ arguiť:ꝙ creatura habuit aliqꝺ eē ab eterno: qz relōnes exēplaris idee ꝛ creatiui: q̄ in deo ſunt ab eterno.oʒ termi-nari ad aliqd:aut ḡ ad deū: aut ad creatu-rā:nō ad deū:qz tūc deꝰ eēt exēplatū ꝛ creatū:ꝛ creabile.
ꝙ ē īpoſe.ḡ oʒ ꝙ termineť ad creaturā.ſʒ nō pñt tales
relōnes terminari ad creaturā:niſi hēret aliqꝺ eē reale
ab eterno. ḡ ꝛc̄. ❡ ꝓ. ſi creaᵗᵃ nō habuit aliqꝺ eē reale
ab eterno:ſʒ tñ eē rōnis ſeq̄reť:ꝙ deꝰ faciēdo creaturā
in eē reali de nouo faceret:ꝙ ens rōnis ꝛ nihil eēt ens
reale:hoc aūt eſt īpoſe.ḡ ꝛc̄. ❡ ꝓ.ſi creatura nō habuit
aliqꝺ eē reale ab eterno:deꝰ itelligēdo creaturā ab eter
no nō intellexit aliqꝺ eē reale creatuꝫ.ſʒ facta creatura
intelligit aliqꝺ eē creatū. ḡ ſi creatura nō habuit aliqꝺ
eſſe reale ab eterno: deus de nouo itelligeret aliqꝺ eſſe
reale:qꝺ nō itellexit ab eterno:ꝙ eſt incōueniēs.

Cōtra q̄cūqz ſūt īſeꝑabilia vnū nō pōt eē ſine alio. ſʒ eē exñtie ꝛ eē eēntie ſunt īſeꝑabilia: magł q̄ʒ ꝑ ſe acciñs ꝛ ſuū ſubʒ.ḡ.vnū nō pōt eē ſine alio.ſʒ ſm
oēs eē exñtie creature nō eſt ab eterno. ḡ nec eē eēntie:
ꝛ ꝑ ɔñs creatura nō hʒ aliqꝺ eſſe reale ab eterno.

Rñdeo illi:ꝗ ponūt: ꝙ reᵒᵐ ad exēplar dat creatu re eē eēntie:ꝛ reᵒᵐ ad deū: vt ad cāʒ efficiē tē dat ei eē exñtie:dñt:ꝙ creatura hʒ ab eterno eſſe eēn
tie reale:ꝛ actuale ꝓꝓ eternū reᵒᵐ exēplaris ad ipſam:ꝛ
eiꝰ:ꝓꝓ reᵒᵐ ſui ad exēplar: ſʒ eē exñtie nō hʒ ab eterno:
ſʒ ex tꝑe.ꝓꝓ nouū reᵒᵐ creature ad deū: vt ad cāʒ efficiē
tē.❡ Sʒ iſta pō vr̄ mihi falſa:ꝛ īꝓbabilis:ꝛ q̄tuʒ ad
modū ponendi:q̄ ponit creaturā hr̄e eē reale eēntie ꝓꝓ
reᵒᵐ ad exēplar:ꝛ hr̄e eſſe exñtie: ꝓꝓ nouū reſpectū ad
deū: vt ad cām efficientē:ꝛ q̄tū ad ipſam pōnē:qua po-
nunt creaturā hēre aliqꝺ eē actuale ab eterno. ❡ Con
tra ꝑmū adduco tres rōnes:prima talis eſt: ex eo ꝙ ali
qd hʒ tñ eſſe rōnis:non hʒ aliqꝺ eē reale. ſed hr̄e reſpe
ctū ad exēplar circūſcripta cālitate effectiua:eſt hr̄e tñ
eē rōnis: ḡ creatura ex hoc: ꝙ hʒ talē reᵒᵐ ad exēplar:
nō hʒ aliqꝺ eē reale:minoꝛ pʒ ꝑ illud: qꝺ dcm̄ eſt ſupra
de eē ꝛ eēnᵃ. Ma.ēt ſatis pʒ:qz dictio excluſiua addita
vni coꝝ:que ex oppoſito diuiduntť:excludit reliquū: ſʒ
eē rōnis:ꝛ eē reale diuiduntť ex oppoſito: vt pʒ ꝑ phʒ.6.
metaphy.ḡ ex hoc:ꝙ hʒ eē rōnis tñ:nō hʒ aliqꝺ eē rea
le:qz hr̄e eē rōnis tñ excludit eē reale. ❡ z^a rō talis ē:
nulla actio realis terminať ad ſolū reſpectū. ſʒ ſi creatu-
ra hēret eē reale actuale ab eterno. creatio creature ter
minareť ad reſpcm̄ tñ. ḡ īpoſe eſt creaturā hēre aliqꝺ
eſſe reale in actu ab eterno. Utrāqz probo:ꝛ primo pri-
mā.qz ſm phm̄.in.5. phiſi. in ad aliqd nō eſt motus.ſʒ
hoc nō eſt niſi:qz actio realis: vľ motio realis ꝓductiua
aliciꝰ nō terminať ad ſolū reᵒᵐ.ḡ ꝛc̄. Minorē ſiľr ꝓbo:qz

Mē. ꝓpe q̄ ē ēt hñ docto.i .5. metaphy. in lectiōe de cima ad finē

Prima opio quā tenuerunt Frāciſcus de mair.ꝛ Henricus de gandauo: contra opionis ipſaʒ..... de a ſcoto in ſcn.diſt.30. q.vnica.

Tex.c.4.

T.c.10.

creaturā nihil ē niſi vel eē eēn̄ vl' eē exiſtē. ſꝫ ſꝫ aucto res p̄dicte pōnis eē exiſtē nihil addit ſup eē eēntie: niſi reſpectū ad agens: ḡ ſi creatura an̄ ſuā creatiōez hꝫ eſſe eēntie reale actuale ei' creatio nō terminabiť niſi ad ſo lū reſpectū: ⁊ ſic pꝫ minor. ⁋ Si dicas: ꝙ creatio termi nať ad eēntiā: vt ſub reſpectu nō vꝫ: qꝛ ad illud tm̄: vt ad formalē terminū terminať actio: ꝙ nō p̄ſupponiť actōē ſꝫ ipſam acqriť. ſicut qn̄ hō dealbať: albedo eſt forma lis: ⁊ p̄ncipalis termin': qꝛ p dealbationē acqriť. ⁊ deal batiōi nō p̄ſupponiť: ſed ſi creatura hꝫ in actu eſſe reale eēntie an̄ ſuā creatiōez: eſſe eēntie creatiōez p̄ſupponit: nec p eā acqriť. ḡ adhuc ſtat: ꝙ ſolū reſpect' ſit forma lis termin': ad quē terminať creatio. ⁋ Et ſi dicať ter minari ad eēntiā ſub reſpectu. hoc tm̄ erit rōne reſpect' formaľr: ſicut dealbatio terminať ad hoiem albū rōne albedinis. ⁋ 3ª rō talis eſt. ſm̄ auctores p̄dicte pōnis: eēntia: eē: ⁊ exiſtēa dn̄t ſicut curſus ⁊ currere. ſꝫ curſus nō pōt eē ſine currere: nec ecō: qꝛ ipoſſe eſt curſum eē: ni ſi aliqd eo currat: impoſſe eſt ēt aliqd currere ſine curſu: ḡ a ſimili eē exiſtē nō pōt eē ſine eſſe eēntie: nec ecō. ſed nullo ponit creaturā hēre eē exiſtē ab eterno. ḡ nec ali quis dꝫ ponere eā hēre eē eēntie ab eterno: niſi in potē tia. Ipſam aūt pōnē in ſe improbo vnica rōne: q̄ talis ē illud: ꝙ p̄duciť nullo ſui preſuppoſito: nullum eē rea le hꝫ in actu an̄ ſuā p̄ductionē: ſed creatura eſt p̄ducta per creationē nullo ſui preſuppoſito. ḡ ⁊c. vtraq̄ aſſum ptā p̄bo: ⁊ p̄mo p̄mā: qꝛ illud: cui' aliqđ eē reale p̄cedit ſuā p̄ductionē: q̄tū ad aliqd ſui preſupponiť ſue p̄du ctiōi: ſed illud: cui' aliqd p̄ſupponiť ſue p̄ductiōi: nō p̄ duciť nullo ſui p̄ſuppoſito: ḡ illud: ꝙ produciť nullo ſui p̄ſuppoſito: nō hꝫ aliqđ eſſe reale an̄ ſuā p̄ductiōez: niſi tm̄ in potētia. Minorē ſiľr p̄bo: qꝛ creatio ſimpľr dcā: q̄ eſt p̄ductio toti' entis: q̄tū ad totum eē: ꝙ hꝫ in hoc dn̄t ab alijs factiōib': qꝛ illud: qđ dr̄ fieri per creationē: dr̄ fieri ex nihilo: ſed fieri ſic ex nihilo non eſt aliud niſi fieri ex nullo p̄ſuppoſito: qꝛ p hoc alie factiones dn̄t a creatiōe: qꝛ illud: qđ p eas fit: fit aliquo p̄ſuppoſito: crea tura ḡ in ſua creatiōe p̄ducta eſt nullo p̄ſuppoſito: ⁊ ſic pꝫ minor. ⁋ Sic ḡ vr̄ mihi: ꝙ creatura nullū eē reale habuit in actu ab eterno: ſꝫ ſolū eē in potētia: nō q̄cūq̄: ſed in ſola potētia creatoris. ⁋ Motiua aūt opinantiū ꝯriū tacta ſunt in opponēdo: ⁊ p̄ter hoc adducūt quedā alia de veritate p̄pōnū p ſe: que formanť de creaturis: que ptinēt ad ſequētē articulū: ⁊ iđ vſq̄ tūc differanť. ⁋ Ad p̄m ḡ dōm: ꝙ relones exiſtie ydee ⁊ creatiui ter minanť ab eterno ad creaturā: ſic ad correlatiuū iſtoꝝ: ⁊ qn̄ tu dicis: ꝙ h̄ nō pōt eē niſi creatura hēret eē reale actuale ab eterno: dico ꝙ h̄ nō eſt verū: qꝛ iſte relones ſunt relones rōnis tm̄: ⁊ ſufficit eis: ꝙ relatiū eis corriſ dēs hēat eē rōnis tm̄: hoc excepto: ꝙ creatiuū reqrit in ſuo corre'' eē reale in po''. exēplar aūt: ⁊ ydea h̄ nō reqrūt niſi vltra illud: qđ ptinet ad cognitōez ipottēt aliq̄ aliā hitudinē: qꝛ ex h̄: ꝙ poniť aliqd hr̄e eē cognitū: nō reqriť: ꝙ hēat aliqđ eē reale: cū nihil poſſit itelligi: eſſe aūt reale in po'' ⁊ eē rōnis ꝯcedim' ꝯuenire creature ab eterno. ⁋ Ad 2ᵐ dōꝫ: ꝙ ſic qn̄ fit ex albo nigꝝ: agēs n̄ facit: ꝙ albū fit nigrū ꝯiūctiꝫ: ſꝫ facit: ꝙ illud: qđ p̄us fuit albū: poſtea fit nigrū: ita ēt: qn̄ de' facit creaturā in actu: nō oꝫ ꝙ faciat: ꝙ nihil fit: vel ꝙ ens rōnis fit ens reale: ſꝫ facit: ꝙ illud: qđ p̄us nō hēbat aliqđ eē reale in actu: ſꝫ tm̄ eē rōnis loq̄ndo ꝺ eē in actu: hēat nūc eē rea le in actu: nec tn̄ oꝫ: ꝙ ſic in eo: qđ fit ex albo nigrū: idez ſubm̄ ſubſiſterniť ſucceſſiue albedini ⁊ nigredini: ꝙ p̄us fuit albū: ⁊ poſtea nigrū: ita ēt itelligať ipa eēntia creatu re ſubſiſterni p̄us ipſi ſuo nō eſſe an̄ creatōez: ⁊ poſt crea tionē ſubſiſterni ipi eē: ſꝫ p h̄: ꝙ dr̄ creatura pri' nō exiſte poſtea eē itelligiť: ꝙ creatura: q̄ nūc ē: ⁊ hꝫ hitudinē ad duratōez: q̄ nūc ē: nō hꝫ hitudinē aliq̄ duratōis p̄cedē tē iſtās ſue creatōis: nō. n. oꝫ: ꝙ illud: ꝙ eſt ſubm̄ alicui' p̄pōnis: ſit abſtractū in re ei: ꝙ p p̄di''' ſigīať: qꝛ nec h̄ ſp ſigīať p̄pō. ſ. ꝙ illud: ꝙ ē ſubꝫ p̄pōnis ſubſiſternať i reꝝ nā ei: qđ p p̄di''' ſigīať vt pꝫ: qꝛ dicim' nihil ē nihil: vl' chi'' ē chi''. ⁋ Ad 3ᵐ dōꝫ: ꝙ qn̄ dr̄: ꝙ de' nō itelligit aliqd hr̄e eē reale ab eterno: ſꝫ de nouo ly n̄ ab eterno ⁊ ly ꝺ nouo pn̄t deter'' actū itellēdi dei: vt ſit ſēſus: ꝙ de' aliq̄ actu intellēdi: nō eterno. ſꝫ de nouo itelligat aliqd hr̄e eē reale: ⁊ iſte ſenſus ē falſus: ⁊ ſm̄ iſtū ſenſum p̄ce dit illa obo. ⁋ Alio' pōt itelligi: ꝙ ly nō ab eterno: ⁊ de nouo determinēt eē rei itellecte: vt ſit ſenſus: ꝙ de' ite'' eterno itelligit aliqd nō hr̄e eē reale ab eterno: ſꝫ de no uo iſte ſenſus ē ver': ⁊ ſic veꝝ ē dr̄e: ꝙ de' itelligēs crea turā ab eterno itellēdo creaturā: n̄ itellexit aliqd crea tū: ꝙ hr̄et eē reale actuale ab eterno: ſꝫ ꝺ nouo. Q. XI.

AD secundū ſic p̄cediť: ⁊ arꝫ ꝙ p̄pōnes p ſe: vt hō ē aial: ⁊ cōſiles ſint ve ab eterno: qꝛ de q̄lꝫ affirmatio vel negō. ſi ḡ h̄ nō eſt va ab eterno: hō ē aial. h̄ erit va ab eterno: hō nō ē anial: ſꝫ ad nō anial ſeq tur nō hō: ḡ h̄ erit va ab eterno. hō nō eſt hō: ſꝫ h̄ eſt ipoſſe: qꝛ h̄ enūtiať oppo'' de oppo''. relin quiť igiť: ꝙ p̄ª ſit va ab eterno. ſ. hō eſt aial. ⁋ P̄. tales p̄pōnes ſūt nec̄ie. ſꝫ illud ē nec̄iū: qđ ipoſſe ē alr̄ ſe hēre. ḡ ipoſſe ē: q̄n iſte ſint ſemp ve: ⁊ p ꝯn̄s ipoſſe ē: q̄n ſint ve ab eterno. ⁋ Si dicas: ꝙ illi eſt nec̄itas nō ab''': ſꝫ nec̄i tas hitudīs terminoꝝ. ⁋ Cōtra: illđ ꝙ depēdet ab alio nō pōt eē nec̄iū: niſi illud a q̄ dependet: ſit nec̄iū: ſꝫ hitu do terminoꝝ depēdet ex ipſis terminis: ḡ ipoſſe ē ꝙ ſit ibi nec̄itas hitu''' terminoꝝ: ⁊ nō nec̄itas terminoꝝ. ⁋ P̄. nec̄itas hitu''' ter''' vr̄ eē nec̄itas ex ſuppōne: ſꝫ ad nec̄i tatē vitatis p̄dcāꝝ p̄pōnū n̄ ſuffic̄ nec̄itas ex ſuppōne: ḡ i p̄dictis p̄pōnib' n̄ ſolū ē nec̄itas hitu''' ter''': imo nec̄i tas ab'' ter''': ⁊ ꝯ'' vr̄ plana: qꝛ nec̄itas hitu''' ter''' eſt: q̄ poſito vno ter''' oꝫ poneť reliquū. mi. p̄bo: qꝛ ad nec̄i tatē q̄ꝫ reqrit cert'' ſcie n̄ ſuffic̄ nec̄itas ex ſuppōne: alio q̄n de h̄: ꝙ ē ſortē currere eēt ſcia: cū h̄ poſſit eē nec̄a''. ſor. n. currere: dū currit: ē nec̄ariū. ſꝫ p̄dicte p̄pōnes hn̄t nec̄i''': q̄ꝫ reqrit cert'' ſcie: cū oēs ſcie hēane ſint ꝺ p̄di ctis p̄pō'': vl' ꝺ p̄ncipijs: vl' ꝯn̄ib': ḡ ad vitatē nec̄iā p̄di ctaꝝ p̄pōnū n̄ ſufficit nec̄itas ex ſuppōne: ⁊ ſic pꝫ mior.

Cōtra ab eo: ꝙ res ē vl' nō eſt: dr̄ p̄pō va vl' falſa: ſꝫ creature: de qb' formanť p̄dicte p̄pōnes: nō hūerūt aliqđ eē reale actuale ab eterno: vt p̄miſſuz ē. ḡ p̄dicte p̄pōnes nō ſūt ve ab eterno.

Rn̄deo de iſta qōne dixerūt illi: q̄ ponūt creaturā hr̄e eē eēntie actuale ab eterno. iſtas p̄pōnes eē vas ab eterno: q̄tum ad eē eēn' actuale: ⁊ ꝙ veꝝ ſit: hoiez eē ho minē: ⁊ hoiez eē aial actu ab eterno: ſꝫ h̄ ē. ſ. iprobatū: nec rōnes adducte ꝺ vitate p̄pōnū h̄ p̄bāt efficaciter: vt patebit ſoluēdo eas. ⁋ Alij vo dixerūt abſq̄ diſtōne: ꝙ ille p̄pōes ſūt ve ſp: ſiue res ſit: ſiue nō: qꝛ lꝫ hō: ⁊ aial corrūpanť ⁊ gn̄enť: tn̄ h̄: ꝙ ē hoiez eē aial: nō gn̄ať: nec corrūpiť: ⁊ iđ ſp ē veꝝ: hoiez eē aial: ⁊ ꝯſilia. ⁋ Sꝫ qc̄ qd ſit ꝺ vitate illaꝝ p̄pōnū: hoc nō vr̄ eē hn̄ dcm̄: qꝛ lꝫ hoiez eē aial: vl' hoiez eē albū n̄ gn̄eť p ſe: nec corrūpiť: tn̄ iſta vificari ꝯn̄r ſe hꝫ ad gn̄ōnē ⁊ cōrruptōez: qꝛ ab eo: ꝙ res ē: vel nō ē: ēt q̄ꝫ'' ad eē reale ex̄ alaꝝ corridēs ꝯce ptiōi: vel enūtiatiōi de re forte dr̄ ꝯceptio: vl' enūtiatio va vel falſa: ⁊ h̄ pꝫ p plꝫ in p̄dicamētis: niſi dic: ꝙ p̄pō: q̄ dic̄ ſortē ſedere: dū ſedet: ē va: ſi nō ſedet: ē falſa. ſedere

Hec opionē frequēter inuūt Alb. magn' ſup porphyrio: ⁊ ſcotus i qōnib' periermeī. qōne. 5. q̄rit vtꝝ ceſar ſit ceſar ⁊ ceſar ſit hō ceſare nō exiſtente.

aūt ⁊ nō ſedere ꝑtinēt ad eē reale. ſʒ gnō ⁊ corrupꝰ faciūt ad eſſe reale: ⁊ nō eſſe. ğ vificatio ꝓpōnū enunciataꝝ de creaturis ↄ̄ſr ſe hʒ ad gnōnē ⁊ corruptionē: ⁊ ꝑ ↄ̄ñs alr ſe hʒ hō ad hoc: ꝙ verificeť de eo eē aīal añ gnōneʒ ⁊ poſt: ⁊ añ corruptōeʒ ⁊ poſt: ⁊ iō vř ꝙ nō vniformiter ſe hēant dicte ꝓpōnes. ad veritatē qñ res ſunt: ⁊ qñ nō ſunt. ¶ Et iō eſt alr dōm. ¶ Ad euidētiā aūt hꝰ qōnis opꝰ eſt multiplici diſtōne. ꝓ diſtinguēdū eſt: ꝙ iſte ꝓpōnes pñt dici vere veritate rei: ⁊ veritate ſigni. q̄rere ğ vtꝝ ſint vere ab eterno veritate rei: eſt ideʒ: ac ſi q̄rere tur: vtꝝ iſte ꝓpōnes fuerit ab eterno in ſuo vō eē reali: ⁊ q̄ntū ad hoc idē iudiciū eſt de eis: ⁊ de alijs creaturis. vtꝝ habuerūt aliqḋ eē reale ab eterno. ¶ Q̄ntū aūt ad hoc dico: ꝙ nō habuerūt aliqḋ eē reale actuale ab eterno: ſicut nec alie creature. ¶ Si aūt q̄rať de veritate ſigni: ſic idē eſt q̄rere: vtꝝ iſte ꝓpōnes ſint vere ab eterno: ⁊ querere vtrū ſit ita vēꝝ ab eterno: ſicut tales ꝓpōnes ſignificāt: vtꝝ. ſ. vēꝝ ſit ab eterno hoieʒ eē aīal: ⁊ ſic de alijs: hoieʒ aūt eē aīal aliquo tpe: vel aliq̄ duratiōe pōt deſignari 2ᵉ. ſ. ſignatiue: ⁊ ↄ̄ſignatiue: ſignatiue; vt quādo dř. hō ē aīal hodie: vel hō fuit aīal heri. cōſignificatiue vō pp hoc: ꝙ vbū ex ſuo mō ſignādi īportat ſiue ſignificat tpa: ſicꝰ currit ↄ̄ſignat pñs: ſʒ cucurrit ꝑteritū. ¶ Ulteriꝰ eſt diſtinguēdum de ſuppōne iſtoꝝ terminoꝝ hō. aīal: ⁊ ↄ̄ſiliū: qꝛ hō analogice ⁊ īdeterminate ſupponit ꝓ hoie in poᵃ: ⁊ ꝓ hoie in actu: hō vō in actu ſuppōit ꝓ hoie hñte eē in actu ꝓ aliqua dr̄a tpis: hō vō in poᵃ ſupponit ⁊ ꝑciſe ꝑ ↄ̄parationē ad poᵃᵐ dei ꝓ quolʒ homie quocūqʒ mō poſſibili a deo fieri: ⁊ ſile eſt in alijs terminis. ¶ Notādū aūt: ꝙ hō ad hoiem in poᵃ: ⁊ ad hoiem in actu eſt cōe analogū nō vniuocū: analogū aūt ꝑtim ↄ̄uenit cū termino vniuoco: ⁊ ꝑtiʒ cū equoco: nūc aūt ita eſt: ꝙ illud: ꝙ vificať de aliquo ſuppoſito termini vniuoci ſimplr enūciať de ipſo termino vniuoco: vt ſi verū ſit: ſortē currere: vēꝝ eſt ſimplr dicere: hoiem currere: vēꝝ eſt ēt ſimplr ſortē eē hoiem: qꝛ hō ꝓ aliquo ſuppoſito vificať de ſorte. illud aūt: ꝙ vificať de aliquo ſignificato termini equoci: nō enunciať de eo ſimplr. ſʒ cum diſtōne: vt cū dicimꝰ canē latrabilē currere: ⁊ ide eſt: ꝙ pp vicinitatē termini analogici cū vtroqʒ: qñqʒ enunciať ſimplr de termino analogico: ꝙ ↄ̄uēit ſibi rōne aliciꝰ ſuoꝝ ſuppoſitoꝝ. vt cū dicimus: ꝙ ens ſubſiſtit: vł ens accidit: ⁊ ēt ex parte ꝑdicati enūciať ſimplr terminꝰ analogus de ſuo ſuppoſito: vel de ſuis ſuppoſitis: vt cū dicimus ſuba eſt ens: accñs eſt ens. ¶ His ğ ꝑmiſſis dico: ꝙ qñ q̄riť de iſtis ꝓpōnibꝰ q̄ntū ad veritatē ſigni: vtrū ſint vē ab eterno: ꝙ idē ē ac ſi q̄rať: vtrū vēꝝ ſit hoieʒ eē aīal ab eterno: ⁊ loquēdo de eſſe in tali duratōe: put īportať ꝑ ꝓpōnē ſignatiue: vt cū q̄rať: vtrū vēꝝ ſit hominē eē aīal ab eterno. Dico: ꝙ inq̄ntū terminus analogus pōt reddere locutionē verā ꝓ quolibʒ ſuo ſuppoſᵗᵒ īdeterminate: pōt abſᵉ ↄ̄cedi: ꝙ hō eſt hō: ⁊ aīal ab eterno: qꝛ hō ⁊ aīal in iſta locutōe pñt reddere locutionem verā pro homine ⁊ aīali in potētia: nō aūt ꝓ homine in actu: vł aīali. ſi accipianť ex parte ꝑdicati: ꝙ ideo dico: qꝛ hō nūc ens actu eſt hō ⁊ aīal in poᵃ ab eterno: nō aūt eſt hō: vel aīal in actu ab eterno: vñ ſi q̄rať ꝓ q̄ reddit locutōeʒ verā. dōm: ꝙ nō ꝓ quocūqʒ: ſʒ ꝓ hoie ⁊ aīali in potētia mō: q̄ dcm̄ eſt. ¶ Et ſʒ tales ꝓpōnes ſic poſſint ſimplr ↄ̄cedi. magis tñ ↄ̄grueret eas cū diſtinctiōe concedere: inquātū terminus analogus recedit ab vnitate termini vniuoci: nec vnū cōtentoꝝ eque participat naturā importatā ꝑ terminū ſicut aliud. ⁊ vñ: ⁊ quādoqʒ quādo queriť. vtrū accidēs ſit ens: ridemus cū diſtinctione dicēdo: ꝙ eſt ens nō ꝑncipalr ⁊ ꝑmo: ſed ſecundo: ſic etiā magis ↄ̄grueret cū diſtōne dicere: hominē eſſe hominē: vel aīal in poᵃ ab eterno: q̄ſimplr ↄ̄cedere hominē eē aīal ab eterno. ¶ Si aūt addať h̄ determinatio: q̄ eſt eē in poᵃ: ⁊ q̄rať: vtꝝ vēꝝ fuerit hominē eſſe aīal in poᵃ ab eterno. concedēdū eſt ſimplr ꝙ ſic: qꝛ hō ab eterno fuit in poᵃ actiua creatiōis ad hoc: ꝙ eſſet animal. verū eſt ēt dicere: ꝙ homo in actu fuit anīal in poᵃ ab eterno: qꝛ eē aīal in poᵃ ab eterno verificať de quocūqʒ homine habēte eē in actu ꝓ quacūqʒ dr̄ntia tpis. ſi aūt eē in actu accipiať cū ꝑdicato tm̄: ⁊ querať: vtrū iſta ſit vera: homo eſt aīal in actu: dōm ꝙ non: imo eſt ſimplr falſa: qꝛ veritas ꝓpoſitiōis ſiue enunciatiōis ↄ̄ſiſtit in ↄ̄formitate ſui ad eē rei: de qua fit enunciatio ſm repreſentationē: ita. ſ. ꝙ talis ſit res: qualis enunciatur eē. ſʒ eē rei ꝙ ſignificať ꝑ ꝓpoſitionē iſtā. homo eſt animal actu ab eterno non vere ridet ꝓpoſitioni vt ſit tale quale ꝑ dictā ꝓpoſitionē enunciať: qꝛ iſta ꝓpoſitio ſignificat creaturā hēre aliqḋ eē reale actuale ab eterno. hoc aūt eſt falſum: qꝛ oñſum eſt ſupra ꝙ creatura nō habuit aliqḋ eē reale actuale ab eterno. ğ ꝑdicta ꝓpoſitio ſimplr eſt falſa. ſi aūt ex vtraqʒ parte adiūgať hoc ꝙ dico in actu ⁊ querebať vtrum h̄ ſit vera: homo in actu ab eterno eſt aīal in actu ab eterno. dico ꝙ h̄ pōt accipi in vi cathecᵉ de ſubō implicato vt ſit ſenſus: ꝙ ille q hʒ actu eē homo ab eterno. ſit anīal actu ab eterno: ⁊ iſto modo eſt falſa ꝓpter implicationē falſaʒ factā in ſubō: qꝛ nullus fuit homo in actu ab eterno. ¶ Alio mō pōt accipi: quaſi in vi cuiuſdā conditionalis: vt ſit ſenſus: ꝙ cuicūqʒ cōueniret eē hominē actu ab eterno: neceſſario ei ↄ̄uēiret eē aīal actu ab eterno: ⁊ ſic eſt vera: ⁊ ſilr ꝑ talē habitudinē tm̄ fundať certitudo oīum ſciētiaruʒ humanaꝝ de rebus creatis habitarū: nullus tñ eſt certus ꝑ ſciētias humanas: vtꝝ homo ſit: vel nō ſit actu tunc: vel tunc tali tēpore: vel tali tēpore. ſʒ de hoc hēreť certitudo: ꝙ impoſſibile eſt hominez eſſe: quin ſit anīal eo modo: quo eſt homo: ⁊ qꝛ talis habitudo terminoꝝ nō cōſequiť res: ſiue terminos res ſignificantes ſm determinatā acceptionē: qꝛ nō eſt neceſſariū hominē eē aīal in actu tunc: vel tunc tali tēpore: vel tali: ſʒ ↄ̄ſequitur res in gnāli abſtrahendo a qualibet acceptiōe determinata: ⁊ quolibʒ tēpore. Jō dř: ꝙ res ſm ratiōes ſuas vleſ habēt talem neceſſitatē: qualis dicta eſt: ⁊ ꝙ de eis ſunt ſciētie. ſi aūt loquamur de tēpore cōſignato: idē eſt q̄rere: vtrū iſta: homo eſt anīal ſit vera ab eterno. ⁊ q̄rere: vtrū ſi aliqs ꝓferret ab eterno iſtam ꝓpoſitionē: hō eſt aīal: tunc eēt vera pp hoc: ꝙ hoc vbuʒ eſt conſignificat preſens tpꝰ: ⁊ q̄ntum ad hoc videť mihi: ꝙ ideʒ eſt iudiciuʒ de tēpore ſignato ⁊ ↄ̄ſignificato. vñ adhuc: ꝙ h̄ ſit vera: homo eſt aīal in actu: vel homo currit in actu requiriť pñtia actualis rei: que ſic enūciať ꝓ tēpore: ꝓ quo: ⁊ in quo ꝓferť: ⁊ iō breuiter dico: ꝙ ad veritatē ꝓpōnuʒ requiriť: ꝙ res ꝑ eas ſignate hēant illud eē: ꝙ ꝑ ꝓpoſitionē enunciať: ⁊ ſignificať pro tēporibus: que per verba ſignificanť: ſic ğ quādo querať de iſtis ꝓpoſitiōibꝰ: vtrum ſint vere ab eterno: pʒ quō ſic: ⁊ quō nō. ¶ Ad ꝑmū ğ dōm: ꝙ accipiēdo aīal ꝓ aīali in poᵃ iſta eſt vera ab eterno: homo eſt aīal: qꝛ tunc accipianť termini vniformiter. homo. n. nō pōt ſupponere ꝓ homine in actu ab eterno: niſi falſo: ⁊ iō ad reddēdū locutionē verum: opʒ ꝙ ſupponat ꝓ hoie in poᵃ ab eterno: ⁊ ſic ēt aīal ad hoc: ꝙ reddat locutionē verā: oʒ ꝙ ſupponat ꝓ aīali in poᵃ: ⁊ qñ dř: ꝙ ꝺ quolʒ affirmatio vł negō ↄ̄cedať: accipiēdo affirmationē ⁊ negationē eodē mō: hñ loquēdo de aīali in actu ab eterno: ꝙ nō conceditur de homine: ſed eius negō dʒ ↄ̄cedi. ſ. ꝙ hō nō eſt animal in actu ab

Hō analogice dř de hoie actu ⁊ de homine in potentia ſm thomiſtas: ⁊ ſcotiſte dñt ꝙ vniuoce.

eterno: ⁊ qñ dr̃: ꝙ ad nõ aial' ſeqꝛ̃ nõ hõ. verũ eſt accipiē do vniformiter: ⁊ iõ ⁊ h̃ eſt vera: hõ nõ eſt hõ in actu ab eterno: nec ſeqꝛ̃: ꝙ oppoᵐ ꝑdicet̃ de oppoˢᵒ: qꝛ affirmatio vel negõ: q̃rũ vna accipit̃ ſm actũ: ⁊ altera ſm potētiã: nõ ſunt oppᵉ. ſic aũt eſt hic: nã qñ dr̃: hõ nõ eſt aial actu ab eterno: negat̃ eẽ hoīez actu ab eterno ab hoīe i poᵃ ab eterno: nã hõ non põt ve ſupponere ꝓ aliq̃: q habuerit ab eterno actu nãm hũanã: niſi negaᵉ. vt qñ negat̃ de hoīe: ꝙ ſit hõ actu ab eterno. ¶ Ad 2ᵐ dõz: ꝙ tales ꝓpõnes ſunt nec̃ie nec̃itate hitudis terminoꝝ: ex h̃ ãt ñ ſeqꝛ̃ vl' ꝙ hõ ſit aial actu ab eterno: ꝙ nec̃iũ ſit homīnẽ eẽ actu ab eterno: ſꝫ ſequit̃: ꝙ nec̃ium ſit ſemꝑ eo mõ eẽ aial: quo eſt hõ. ¶ Ad 3ᵐ dõm: ꝙ ꝓcedit ex falſa imagiatiõe: ſuppõit.n. ꝙ dicat̃ nec̃itas hitudis terminorũ: q̃ſi ipa hitudo ſit: qõ in ſe nec̃ia ē: ⁊ termini non ſunt nec̃arij: ꝙ falſum eſt: imo ipſi termini ſunt nec̃arij nec̃itate hitudis: qꝛ ĩpoſe eſt vnũ eẽ ſine altero. Jta ꝙ ē ſenſus: ꝙ ipſi termini ſꝫ talẽ modũ nec̃itatis ſunt nec̃arij: ⁊ ly hitudo ibi dic̃ ipꝫ modũ nec̃itatis. ¶ Ad 4ᵐ dõm: ꝙ nõ ē eadẽ nec̃itas hitudis terminoꝝ: ⁊ nec̃itas ex ſuppõne: qꝛ illud: qõ ē nec̃iũ ex ſuppõne: nõ ē ſimplr̃ nec̃iũ ⁊ ex nã rei: ſꝫ ex hipotheſi data: nõ.n. ē nec̃iũ ſimpʳ: ⁊ ex nã rei: ſoꝛ. currere: ſꝫ ex iſta ſuppõne: ſi currat. Jllud ãt: ꝙ ē nec̃iũ nec̃itate hitudis: eſt ſimpʳ nec̃iũ ⁊ ex nã rei: nõ.n. ex aliq̃ ſuppõne ē nec̃iũ eẽ hoīez aial eo mõ: q̃ eſt hõ: imo ex nã rei: q̃ ſimplr̃ ĩpoſe ē hoīez eẽ ſine aiali: vl' qñ ſit aial eo mõ: q̃ ē hõ: ⁊ qñ tu dicis: ꝙ imo: qꝛ iſta neceſſitas eſt ex h̃: ꝙ poſito vno nec̃io ponat̃ reliquũ: dico ꝙ nõ: qꝛ lꝫ poſito vno nec̃io ponat̃ reliquũ: nõ tñ ex h̃: ꝙ ponit̃ alteꝝ ipſoꝝ hñt: ꝙ aliõ õ nec̃iᵒ ſequat̃: imo ex h̃: ꝙ ex nã rei ſe hñt ſic: ꝙ vnũ icludit alteꝝ: qñ vniformiter accipiant̃: ĩpoſe eſt vnũ poni: qn ponat̃ reliquũ. vñ ſiue ponas aliqd: ſiue nõ: impoſe eſt qn vnũq̃dq; eo mõ ſit aial: q̃ eſt hõ: ſꝫ verũ ē: ꝙ aial eẽ actu i tali tp̃e: vl' tali nõ ē nec̃iũ: niſi ex ſuppõne: q̃ ſuppõit̃ hoīez: vl' aliaꝫ ſpẽz aialis eẽ in illo tp̃e actu. Dõz g̃: ꝙ mĩoꝛ illiᵘ rõnis ē falſa: ⁊ ad ꝓbõnẽ pꝫ. ¶ Et ſi tu dicas: ꝙ nõ vr̃ ibi nec̃itas abˢᵃ: ſꝫ magis reᵘᵃ: ⁊ ꝑ ↄ̃ñs nõ eſſe nec̃itas ſimplr̃. dico ꝙ nec̃itas abˢᵃ põt 2ʳ accipi: vl' ꝑ nec̃itate: q̃ aliqd eſt ſimplr̃ nec̃iũ: ⁊ nõ ſm qd: ⁊ ex h̃ ĩpoſe ē alr̃ ſe hr̃e: ⁊ iſta nec̃itas dr̃ abˢᵃ: qꝛ abˢᵉ ⁊ ſimpʳ ē aliqd ea nec̃iũ. ¶ Alio mõ põt dici nec̃itas abˢᵃ ſm ꝙ dic̃ ſpãlẽ modũ nec̃itatꝭ ſimplr̃: illa. ſ. nec̃itas: q̃ aliqd dr̃ nec̃iũ: nõ in reᵉ ad alterũ: ſꝫ in ſe: ⁊ iſto mõ nec̃itas hitudinis nõ ē nec̃itas abˢᵃ. ¶ Ad arᵐ in oppoᵐ dõm: ꝙ ab eo: ꝙ res ē: vel nõ eſt dr̃ oro vera vel falſa: verũ eſt q̃tũ ad eẽ: qõ ꝑ orõnẽ ſignat̃: nũc aũt qñ dr̃. hõ eſt aial ab eterno. vl' hõ eſt hõ ab eterno: nõ opꝫ ꝙ accipiat̃ q̃tũ ad eſſe actuale: ſꝫ põt accipi q̃tũ ad eẽ potẽtiale: tale aũt eſſe. ſ. eſſe in potẽtia actiua dei hꝫ creatura ab eterno. Queſtio. XII.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ argr̃: ꝙ res hẽant eẽ in gn̄e ab eterno: qꝛ idẽ eſt eẽ in gn̄e ſube: ⁊ eẽ ſubaꝫ: ⁊ ſic de alijs gnĩbᵘ. ſꝫ h̃ eſt vera ab eterno. hõ ē ſuba: ⁊ albedo q̃litas. g̃ res ſunt in gn̄e ab eterno. ¶ P̃. ſi res non eẽnt in gn̄e: anq̃ eẽnt i actuali exñtia: tũc idẽ iudiciũ eẽt de eis anq̃ eẽnt actu: ſicut de chimera: hoc aũt eſt falſuꝫ ergo res ſunt in gn̄e anq̃ in actuali exñtia: ⁊ ſic ſequit̃ ꝙ fuerint in gn̄e ab eterno.

Cõtra eſſe ꝙ res hꝫ in gn̄e eſt eẽ reale: qꝛ diuiſio entis in. x. ꝑdicamẽta eſt diuiſio entis realis: ſꝫ res create nõ habuerũt eẽ ab eterno. g̃ ⁊c̃.

Reſpõdeo ad iſtã q̃õnẽ dñt qdãᵐ: ꝙ res hñt eẽ in gn̄e ſm ſuũ eſſe potẽtiale: nõ ſm ſuũ eẽ actuale: ⁊ ſm iſtos res ſunt ſimplr̃ in gn̄e ab eterno: cũ hẽant eẽ potẽtiale ab eterno. ¶ Sed h̃ vr̃ mihi ĩprobabilr̃ dc̃m: qꝛ vnũq̃dq; in tm̃ ē in gn̄e aliq̃: inq̃tũ recipit de ꝑdicatiõez illiᵘ gn̄is: vñ vnũq̃dq; in tm̃ eſt in gn̄e ſube: inq̃tũ ve eſt ſuba: vnũq̃dq; aũt veriᵘ eſt ſube: inq̃tũ eſt ſuba in actu: q̃ inq̃tuꝫ eſt ſuba in poᵃ. g̃ vnũq̃dq; veriᵘ ē in gn̄e ſm ſuũ eẽ actuale: q̃ ſm ſuũ eſſe potẽtiale. falſuꝫ eſt g̃ dicere ſic̃ iſti dñt. ſ. ꝙ res ſint in gn̄e ſm ſuũ eẽ potẽtiale: ⁊ nõ ſm ſuũ actuale. ¶ Et iõ ē alr̃ dõm. videlꝫ: ꝙ cũ ꝑdicaᵐᵗᵘᵐ dicat nãm ſubſtratã ordini rõnis ad h̃: ꝙ aliqd ſit in gn̄e: oꝫ tria ↄcurrere: pᵐ ē: qꝛ nã ſubſtrata ordini rõnis: q̃ dr̃ genᵘ illiᵘ ꝑdicaⁱ ↄueniat ve ei: ꝙ dr̃ eſſe in gn̄e: vñ ad h̃: ꝙ aliqd ſit in gn̄e ſube: vt ſpẽs: oꝫ ꝙ ve ↄueniat ſibi: ꝙ ſit ſuba: ſm eſt: ꝙ oꝫ: ꝙ ↄtineat̃ ĩfra limites illiᵘ gn̄is ita. ſ. ꝙ dicat nãꝫ icludẽtẽ ꝑfectiõez gn̄is ſube: ⁊ nullã aliã ꝑfectiõez cuiuſcũq; alteriᵘ gn̄is. ⁊ ꝑꝑ hoc lꝫ ens ſit vere ſuba. nõ tñ ē in gn̄e ſube: qꝛ nõ ĩfra limites ſube ↄtinet̃: ſꝫ ſe extẽdit ad oĩa gn̄a: ⁊ eodẽ mõ ẽt deᵘ nõ eſt in aliq̃ gn̄e. qꝛ ↄphẽdit ꝑfectiões oĩuꝫ geneꝝ. ¶ 3ᵐ eſt: ꝙ ſubſternat̃ ordini rõnis. ſm ꝙ vnũ ſubſternit̃ ſm rõnem itelligẽdi alteri: vt ſpẽs gn̄i: ⁊ ſpẽs ſpãliſſᵐᵃ ſpẽi ſubalterne: ⁊ idiuiduũ ſpẽi ſpãliſſime. ¶ Certuꝫ ad pᵐa duo dico: ꝙ res ſunt in gn̄e in poᵃ ab eterno: nõ aũt in actu: qꝛ eẽ in gn̄e ſube q̃tũ ad pᵃ duo: ⁊ idẽ ē de alijs gnĩbᵘ: eſt eẽ ſubam realr̃ ⁊ hr̃e nãꝫ limitatã ad hoc: ꝙ ē ꝑciſe eẽ ſubaꝫ: ſꝫ eẽ realr̃ ſubaꝫ ⁊ hr̃e nãꝫ limitataꝫ ad h̃ ꝙ eſt eẽ ſubam ꝑciſe: ve ⁊ realr̃ nõ ↄuẽit rebᵘ creatis ab eterno niſi in poᵃ: ſic̃ pꝫ ex q̃õne ꝑceⁿ: qꝛ idẽ ē iudiciũ de h̃: ſic̃ de vitate aliaꝝ ꝓpõnũ ꝑ ſe de creaturis enũtiabiliũ: ſic̃ ē hoīez eẽ aial: ⁊ ↄſilia: ⁊ iõ reᵐᵘ hñt eẽ in gn̄e ab eterno: q̃tũ ad ꝑdicta duo nõ in actu: ſꝫ in potẽtia. ¶ Certũ võ ad 3ᵐ: habuerũt eſſe in gn̄e ab eterno in actu: qꝛ ad hñdũ ordinẽ rõnis in actu in rebᵘ itellectis: ſufficit ꝙ cũ tali ordine ſint intellecte in actu: res aũt potuerũt eſſe ab eterno itellecte in actu cũ tali ordine: ita ꝙ talis ordo ↄſequat̃ eas ꝓut ſunt ſubiue in itellectu diuino ab eterno: ⁊ iõ res q̃tũ ad talẽ ordinẽ rõnis potuerũt eſſe in gn̄e ab eterno: nõ.n. ſemꝑ actualitas q̃ actu itelligit̃ res depẽdet ab actualitate rei itellecte. ¶ Ad pᵐ ſcꝫ ad pᵐã ꝑtez pꝫ ex dictis in ꝑceⁿ q̃õne: qꝛ nõ ſeqꝛ̃: ꝙ aliq̃ creatura fuerit ſuba ab eterno actu: ſed poᵃ tñ. ¶ Ad 2ᵐ dõz: ꝙ nõ ē ſile de chimera: ⁊ de creaturis anq̃ ſint in exñtia actuali ſm ꝑmiſſaꝫ potẽtiã: qꝛ chimera eſt puꝝ figmẽtuꝫ: nec eſt ens actu: nec potẽtia: creature aũt anq̃ ſint actu: ſunt entia in potẽtia: vl' ſunt in gn̄e in potẽtia. ¶ Ad aliud ad aliã ꝑtẽ pꝫ: qꝛ creatura nõ habuit eẽ reale i actu ab eterno: ſꝫ in potẽtia tñ: ⁊ iõ q̃tuꝫ ad pᵐa duo nõ hꝫ eſſe actuale in gn̄e ab eterno: ſed in potẽtia: ſed eẽ rõnis potuit creatura hẽre actu ab eterno: ita ꝙ ponat̃ actualitas entis rõnis: nõ autez actualitas nãe ſibi ſubſtrate.

Poſtea q̃rit̃ de creatura q̃tũ ad operat̃: qõ eſt agere: ⁊ pati: ⁊ pᵐo de idẽtitate agere: ⁊ pati. verũ. ſ. actio ⁊ paſſio ſint idẽ re. ſcd̃o de q̃litate eoꝝ. verũ de rõne. ſ. actiõis ⁊ paſſiõis ſit relatio ad agens ⁊ ad paſſum.

¶ Queſtio. XIII.

Ad primũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ ar̃: ꝙ actio ⁊ paᵒ nõ ſint idez re: qꝛ ea q̃ ꝑtinẽt ad diuerſa ꝑdicaᵐᵗᵃ nõ ſũt idẽ re: cũ diuiſio ꝑdicaᵗᵒʳᵘᵐ ſit penes diſionẽ entis realis: ſꝫ actio ⁊ paᵒ ſunt diuerſa ꝑdicaᵐᵗᵃ: g̃ ⁊c̃. ¶ P̃. q̃ ſunt incompoſſibilia nõ ſunt idem re: ſed agere ⁊ pati ſunt huiuſmõi: cũ nõ poſſint conuenire eidẽ. g̃ ⁊c̃.

¶ P̄.ipoſſe eſt eundez actū re eſſe diuerſoꝝ.ſȝ actio eſt actus agētis ⁊ paſſio patiētis.ergo nō ſunt idē re.

Contra actio ⁊ paſſio ſunt vnus mot⁹.ſed motus circa quē eſt actio ⁊ pa.⁹ ē vna res.ergo ⁊c̄.

Reſpōdeo circa hoc eſt z^a opio.p^a eſt ꝙ actio ⁊ pa.⁹ ſunt diuerſe re cū for^a: que acq̄rit̄ p motū ⁊ abinuicē:⁊ dr̄t ꝙ per actiōez ⁊ paſſionē ſit res:nō ſicut per cām agentē:ſed ſicut per quādā viā:ſicut ſi diceret̄: aliqd moueſ per q̄dā viā vſq̄ȝ ad terminū vie:ita ꝙ via nō eſt cā agēs:ſȝ eſt mediū: per qḋ ſit trāſitus. Ita per actionez intelligat̄ agens attingere ad formā pductā actiue:paſſū vo p paſſionē paſſiue:ponūt tn̄ vtrāq̄ȝ eē in paſſo:ſȝ q2 actio ⁊ pa.⁹ ponunt̄ eē q̄dā res cāte i paſſo:ſic̄ in ſubo ab ipſo agēte. q̄lȝ aūt res cāta ab agēte i paſſo vr̄ eē q̄dā for^a vl̄ for^a:⁊ act⁹ aliqḋ ſubȝ i formās vr̄ eē idē:q̄lȝ aūt for^a ſit:p aliq̄ȝ actōez ⁊ paſſionē:⁊ ſi actio ⁊ pa.⁹:p q̄s ſiūt for^e ſunt idē cū formis:q̄ ſūt actio ⁊ pa.⁹ eadē rōne in alijs:for^a q̄ acq̄rit̄ dȝ dici actio ⁊ pa.⁹:⁊ mot⁹ vȝ ꝙ ipa for^a ē in fieri ⁊ i fluxu:dr̄ aūt mot⁹ vl̄ mutatio ſm ꝙ p eā de nouo ſuſceptā ſubm ſe hȝ alr̄ nunc ⁊ p̄us:actio vo dr̄ ſm ꝙ denoiat agēs iq̄tū agēs ſit ea aliqd eſſe actu:pa.⁹ vo ſm ꝙ aliqd patiēs ſit ea actu ſm ꝙ magis patebit i ſequēti qōne. ¶ Sic ergo ē z^a opi. q̄ pōit ꝙ actio ⁊ pa.⁹ ſint eadē res dr̄ns rōne: put ē actio ⁊ pa.⁹ ⁊ h̄ opio ad nūc vr̄ mihi magis pbabilis. ¶ Ad videndū quō vna res ſȝ diuerſas rōnes ꝯſtituat diuerſa pdicamēta nōndū ē:ꝙ dr̄t ponere aliq̄ duo eē diuerſas res rōis: ⁊ ponere ea eē diuerſa rōne: q2 qn̄ aliq̄ duo dr̄r eē duo entia rōis d̄notat̄:ꝙ ipa ⁊ eoꝝ dualitas ptīeat tm̄ ad eē rōnis:ſic̄ ſi ego dicerē:ꝙ eē gen⁹ ⁊ eē ſpēm ſūt duo entia rōnis:qn̄ vo dr̄r aliq̄ differre rōne: nō opȝ ꝙ ipa ſint entia rōnis:ſȝ ꝙ eoꝝ diuerſitas vl̄ plalitas ſit plalitas vel diuerſitas rōnis.v.g. hō ⁊ aial dr̄nt ſolū rōne:ñ tn̄ hō ⁊ aial ptinēt tm̄ ad eē rōnis:ſȝ eoꝝ diuerſitas vel dr̄ia ptinet ad eē rōnis tm̄:ſic ergo ⁊ i ppo^o actio ⁊ pa.⁹ dr̄nt re:⁊ vnūq̄dq̄ȝ eoꝝ dic̄ realē nāȝ: ⁊ nō tm̄ ens rōnis: ſȝ eoꝝ dr̄ia ſit dr̄ia rōnis tm̄:hȝ tn̄ p fūda^m rē oto iſta dr̄ia rōnis diuerſitatē agētis ⁊ paſſi cāe.ſ.effi^{ue}:⁊ cāe mālis:⁊ ſic:diſio entis i actōez ⁊ paſſionē ē diſio in ea: q̄ꝝ vnūq̄dq̄ȝ ē nā:ſȝ tn̄ diuerſitas eoꝝ nō ē rei:ſȝ rōnis:diſio.n. entis i gnā:⁊ cuiuſlȝ gnis in ſpēs nō ē diſio realis:ita ꝙ ipa diſio ſit real:q2 diuiſio realis nō ē niſi ei^o:qḋ fuit p^o vnū nuō ſm rē:ens aūt re^a geneꝝ: in q̄ diuidit̄:⁊ gen⁹ re^a ſpēꝝ:in q̄s diuidit̄ nō ſūt vnū nuō ſm rē:⁊ iō nō oȝ dr̄iaȝ pdica^{ꝝ} ſp eē dr̄iam realē:ſȝ vnūq̄dq̄ȝ eoꝝ dicat rē veram. ¶ Sȝ h̄ iſurgit q̄dā difficultas:q2 ſi dr̄ia rōnis faciat diuerſa pdi^a:vr̄ ꝙ q̄lȝ dr̄ia rōnis faciat diuerſa predicamēta:⁊ ſic multo plā erūt pdica^a q̄ȝ.x. ¶ Et ad hoc dōȝ:ꝙ nō q̄lȝ dr̄ia rōis facit diuerſitatē pdica^{ꝝ}:ſȝ dr̄ia illaꝝ rōnū: q̄ nō ſūt reducibiles ad vnā rōnē vniuocā: talis aūt dr̄ia rōnū entium nō excedit nūeꝝ.x. generū: pp qḋ nō ſūt niſi.x.pdi^a: vt ſuppono ad nūc. ¶ Ad p^m i opp^m dōm:ꝙ ma.nō ē va vl̄r:⁊ qn̄ dr̄ ꝙ diſio pdica^{ꝝ} ē penes diſionē entis real. Dico ꝙ veꝝ ē q̄tū ad h̄: ꝙ illud qḋ diuidit̄:⁊ in q̄ diuidit̄ ſūt q̄dā ētia realia: nō aūt q̄tū ad h̄:ꝙ diſio ſit real: vel dr̄ia correſpōdēs illi diſioni ſit real. ¶ Ad z^m dōȝ:ꝙ agere ⁊ pati ſunt icōpoſſibilia q̄tū ad illud qḋ denoiant:nō aūt q̄tū ad h̄: a q̄ denoiatiue dr̄r:q2 cā effe^{ua} q̄ȝ denoiat actio vt agētē: ⁊ cā mālis q̄ȝ denoiat pa.⁹ vt patiētē: ñ pn̄t eē idē:ſȝ eadē ſit for^a:q̄ ē actio agētis:a q̄ dr̄ agēs:⁊ pa.⁹ patiētis: a q̄ dr̄ patiēs:ſic ēt eadē diſtātia ē iter ſurſuȝ ⁊ deorſuȝ:ſȝ illa:gb⁹ ꝯuenit diſtare a ſurſum ⁊ diſtare a deorſuȝ ſūt diuerſa re:vt dr̄
T.c.xxi. 3° phyſi. ¶ Ad 3^m dōm:ꝙ ipoſſe ē eūdē actū re eē duoꝝ diuerſoꝝ re vt ſuboꝝ:nō aūt eſt ipoſſe eūdē actū re eē diuerſoꝝ re vnī⁹ vt cāe agētis:a q̄ eſt:⁊ alteri⁹ vt ſubi ⁊ patiētis:in quo eſt:nūc aūt actio ⁊ paſſio eſt act⁹ agētis vt a quo:⁊ patiētis vt in quo.

Q. XIIII.

D ſecundū ſic pcedit̄: ⁊ arḡ ꝙ actio ⁊ pa.⁹ includāt in rōne ſua relōnē ad agēs ⁊ ad paſſū.q2 qḋ eſt cōe plib⁹ nō ꝯplet rōnē alic⁹ eoꝝ:ſic̄ aial nō ꝯplet rōnē hois vl̄ aſini.ſȝ mot⁹ eſt aliqd cōe actioni ⁊ paſſiōi.ergo nō ꝯplet rōnē alicui⁹ eoꝝ.ſȝ nihil circa motū vr̄ cōplere rōnē actionis ⁊ paſſionis:niſi relo ad agens ⁊ paſſum.ergo ⁊c̄.

Contra de rōne vni⁹ pdicamēti nō ſunt ea: q̄ ptinēt ad diuerſa pdicamēta: ſȝ mot⁹ ⁊ relo ad agēs ⁊ ad paſſuȝ ſunt res diuerſoꝝ geneꝝ:q2 cū motus ⁊ termin⁹ ptinēt ad idē gen⁹: relones ad agēs ⁊ paſſuȝ nō ſunt de gn̄e actionis ⁊ paſſionis.ergo ⁊c̄.

Reſpōdeo de iſta qōne dr̄t gdā:ꝙ q̄dā ſūt relones:q̄ nō ſunt de pdica^{to} relonis:⁊ tales ſunt relones:q̄ ꝯſtituūt alia.vi.pdica^a a pmo 4^{ꝝ}:⁊ dr̄t ꝙ tales relones ſūt:gb⁹ vnū refert̄ ad aliud:⁊ ñ eꝯ:⁊ iō relones:q̄ ſūt ad agēs ⁊ paſſū ꝯſtituūt rōnē actionis ⁊ pa^{nis}. ¶ Sȝ h̄ vr̄ mihi ipoſſe q̄tū ad duo h̄ poſita. p^m ē:ꝙ ſit aliq̄ relo real' in creaturis.q̄ nō ſit i pdica^{to} relonis:qn̄.ſ.relo realis ē i vno extrēoꝝ ⁊ nō i alio: q2 illḋ ē in gn̄e relonis.cui ꝯuēit rō gnis relonis.ſȝ rō gnis relonis ꝯuenit oī relōni reali:q̄cūq̄ȝ ſit illa lo^{ꝯ} in creaturis: ergo ⁊c̄. Ma.pȝ:mior pbat̄:q2 relonis rō ꝯſiſtit i h̄:ꝙ aliqd realr̄ refert̄ ad aliud.ſȝ hoc eſt rō gnis relonis.ergo ⁊c̄. ¶ Si aūt aliqs dicat ꝯ h̄:ꝙ de rōne relonis:q̄ ē in gn̄e relonis ē:nō ſolū eē illḋ. q̄ aliqd realr̄ referat̄ ad aliḋ:ſȝ cū h̄ req̄rit relonē correſpōdētē i alio extremo. ¶ Cōtra. phs dic̄ in pdica^{tis}: ꝙ re^{ua} ſūt:q̄ꝝ eē eſt ad aliud ſe hr̄e: nec dic̄:q̄rū eē ē ad aliud ſe hr̄e: ⁊ eꝯ.ergo de rōne relonis exn̄tis i gn̄e relonis ē ſolū mō eē illud.q̄ aliqd realr̄ refert̄: nō aūt oȝ ꝙ hēat relonē correſpōdētē in alio extrēoꝝ. ¶ P̄.dato ꝙ relo regreret i alio extremo relonē correſpōdētē:nō vȝ eis ad ppo^m:q2 relones agētis ⁊ patiētis ad inuicē:aut ſūt ambe reales:aut nō:ſi ſic:h̄ ē ꝯ eos:q2 ſm eos relones mutue perti^{ꝝ} ad gen⁹ relonis ñ pn̄t vt ipi dr̄t ꝯſtituere aliḋ gen⁹ pdica^{ti} ex gen⁹ relonis:ſi aūt nō ſūt relones reales: ſȝ ābe ſūt relones rōnis:vel altera eaꝝ: tūc ille due relones ad agēs ⁊ ad paſſū nō ꝯſtituūt duo pdica^a realia:q2 illud qḋ ē tm̄ ens rōnis: nō ē natū ꝯſtituere pdica^{ꝝ} reale. ¶ Q̄tū ad z^m:nō dr̄t v̄itatē:ꝙ relatio ſit de rōne actōis ⁊ paſſiōis:q2 aliqd pōt eſſe z^r de rōne alteri⁹ vel itrin^{ce} ⁊ eēntialr̄:ſic gen⁹ ē de rōne ſpēi: vel extrin^{ce} ⁊ p additōez:ſic ſubm eſt de rōne accn̄tis:p̄ mō nō pōt eē relo de rōne actōis ⁊ paſſiōis:q2 illud: ꝙ ē de rōne alteri⁹ p̄ mō ē ſupi⁹ ad ipȝ:vnū aūt pdicamētū nō ē ſupi⁹ ad aliud:nec ēt illud:qḋ ē i vno pdica^{to}: ſicut ſpēs pōt eē iferi⁹ ad aliud pdica^{ꝝ}:ergo nec relo in cōi:nec aliq̄ relo ē de rōne actōis ⁊ paſſiōis p̄ mō:nec ēt z^o mō: q2 poſteri⁹ nō oȝ eē de rōne poris:relo aūt agētis i actu ad paſſuȝ in actu ē poſterior actiōe vl̄ paſſiōe:⁊ ſilr̄ relo paſſi ad agēs.ergo relo ad agens ⁊ paſſum nō ſunt de rōne actōis ⁊ paſſiōis z^o mō:ſȝ poti⁹ eꝯ:actio ⁊ paſſio ſunt de rōne taliū relonū.ma.ſuppono.mi.pbo:q2 fundamētū relonis ē pus relone. ſȝ funda^{tum} paſſi i actu ad agēs in actu ē mot⁹ vel mutatio exn̄s i paſſo:q̄ eſt idē ꝙ actio ⁊ pa.⁹:⁊ ſūt idē cū for^a acq̄ſita p motū.ergo actio ⁊ pa.⁹ ſunt pores relone paſſi in actu ad agēs in actu: ⁊ p ꝯns relone agētis ad paſſuȝ:q2 re^{ua} ſm ſuas relones ſūt ſil nā:⁊ ſic pȝ mior. ¶ Aliq dr̄t:ꝙ q̄dā referunt̄ in ſilitudine datiui caſus:⁊ relones ille ſūt i gn̄e relonis: vt ſilū^{do}:⁊ eq̄litas:

Opi. ſcoti in q̄libetū.q.xv. ⁊ in q̄rto ſen. diſti.xiij.q.I. articulo ẞ.

Capl'o de ad aliquid.

quedã vͦo referanť in hitudine ablatiui caſus: ſic illud qđ referť ad aliud vt a quo eſt: ⁊ ſic refertur paſſum ad agẽs: vel in quo eſt: ⁊ ſic referť ipſa paꝰ ſiue ipſa forma acq̃ſita in paſſo ad ipm̃ paſſum ⁊ tales relõnes nõ ſunt in genere relõnis: ſꝫ ↄſtituunt rõnẽ actiõis ⁊ paſſionis. ¶ Sed hoc rudiꝰ eſt q̃ȝ ꝙ opõteat adducere rõnes ad iprobandũ: ſtatim.n. põt apparere cuilꝫ hꝰ dicti iprobabilitas. p̃mo: q꜡ quedã ſunt relõnes: q̃ ſub neutriꝰ caſuũ p̃dictoꝝ hitudine referunť. ſicut p̃nitas ⁊ filiatio: que referunt ea: quoꝝ ſunt in hitudine genitiui caſus: vt pꝫ: nõ ĝ opꝫ: ꝙ illud: qđ referť relõne extitẽ in gñe relõnis referať in hitudine datiui caſus: vel alteriꝰ determinati caſus: q꜡ q̃dã referanť in hitudine datiui: q̃dã in hitudine genitiui: q̃dã in hitudine ablatiui. ¶ Scđo: q꜡ maiꝰ ⁊ minꝰ referunť in hitudine ablatiui caſus: dť.n. maius minore maiꝰ: ⁊ minꝰ maiore minꝰ: ⁊ tñ iſte relõnes ſunt

T.c.xx. in gñe relõnis. ¶ 3ͦ: q꜡. 5. metaph. eodẽ mõ ponit phꝰs relõnes fundari ſuper potentiã actiuã ⁊ paſſiuã ⁊ ſuper agere ⁊ pati ⁊ ſuper numeꝝ vt duplũ ⁊ dimidiũ: ⁊ conſimilia pertinere ad genus relõnis: ⁊ ↄſtat: ꝙ relõnes ſimilitudinis ⁊ dupli ⁊ dimidij pertinent ad genꝰ relationis. ĝ ⁊ relõnes mouentis ⁊ moti. ¶ 4ͦ: q꜡ mouens referť in habitudine accuſatiui caſus: ⁊ nõ ſolũ in habitudine ablatiui: diciť.n. mouẽs rem motã mouens. vñ nihil eſt dictu: ꝙ relõnes: que ſunt in habitudine ablatiui nõ p̃tineãt ad genꝰ relõnis. ſꝫ alie que referunť in habitudine alioꝝ caſuũ. ¶ 5ͦ: q꜡ relõ motus vel forme acquiſite ad ſubm̃ in quo eſt non eſt relõ realis: nullus.n. ponit: ꝙ forma exñs in aliquo ſubo hẽat realeȝ relõnẽ ad ſubm̃: in quo eſt: relõ.n. paſſi ad agẽs hñ eſt realis: ſꝫ nõ relõ forme extñs in ſubo ad ipm̃ ſubm̃: facile ẽt eẽt inuenire multa alia ↄ hoc. ¶ Nec valet. ſi aliq̃s dicat: ꝙ qñ correlatiua nõ corñdẽt ſibi ſm̃ hitudinẽ eiuſdẽ caſus: ſꝫ diuerſoꝝ. tũc nõ ſunt in gñe relõnis: tñ q꜡ vt dcm̃ eſt ð rõne relõnis: que nõ eſt niſi: ꝙ ſit illud: quo aliqđ ad aliud realr̃ referať: vtrũ aũt referanť mutuo in habitudine eiuſdẽ caſus vel diuerſoꝝ eſt p̃ter rõnem relõnis: que eſt genꝰ: tñ q꜡ relõnes motiui vel mobilis: que fundať ſup poᵃᵐ actiuã vel paſſiuã nõ ſunt ſm̃ hitudinẽ eiuſdẽ caſus: dť.n. motiuũ mobilis motiuũ: ⁊ mobile a motiuo mobile: ⁊ tñ ↄſtat: ꝙ iſte relõnes ſunt in genere relõnis: q꜡ nõ põt dici: ꝙ ſint actio ⁊ paſſio: q꜡ motiuũ ⁊ mobile añq̃ȝ moueãt actu vel moueanť hñt tales relatões: aſi aũt agere ſiue mouere in actu nõ eſt actio vľ paſſio. ¶ Simplr̃ ĝ dico ad q̃õnem: ꝙ nulla relõ eſt de rõne actõis ⁊ paſſiõis: q꜡ ſi de eaꝝ rõne eẽt aliqua relõ: illa eſſet relõ agẽtis ⁊ relõ paſſi: ſꝫ iſte relõnes vt ſupra patuit nõ ſunt de rõne eaꝝ: iđ ⁊c̃. ¶ Sꝫ tũc reſtat oſtẽdere: qđ eſt de rõne actiõis ⁊ paſſiõis: ⁊ ad hoc dico: ꝙ de rõne actiõis ⁊ paſſiõis ſunt agẽs ⁊ patiẽs vna cũ motu: agẽs de rõne actiõis: ⁊ paſſum de rõne paſſionis: ſed agẽs ⁊ paſſuȝ ſunt de rõne actiõis ⁊ paſſiõis extrinſece: ⁊ ꝑ additionẽ: ſicut cã eſt de rõne effectꝰ. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã nõndũ: ꝙ ſicut cõiter dť zᵃ eſt actio. ſ. manens in

Actio duplex agẽte: ſicut videre itelligere ⁊ ↄſilia: ⁊ actio ſic dicta nõ eſt cãre effectiue actũ: ſꝫ eſt idẽ: ꝙ eẽ in actu. vñ calere idẽ eſt: ꝙ eſſe in actu caloris: ⁊ ſm̃ talẽ actionẽ dť aliqđ facere formalr̃ tale: ſicut calor facit illud: in quo eſt formaliter calidũ. ¶ Alia eſt actio trãſiens: ⁊ hoc eſt facere effectiue aliquid tale. ver. gra. calefacere non eſt eſſe actu calidũ: ſꝫ eſt efficere calorẽ ſeu calidũ. vñ actio ſic dicta nõ hꝫ rõnem actionis ſm̃: ꝙ denominat illud in quo eſt ſm̃ ſe: ſed magis ꝓut denominat illud: a quo eſt vt a cauſa efficiẽte: vñ calor factus in aqua nõ hꝫ rõnẽ actiõis: ſm̃ ꝙ denominat aquã vt calidã: ſed ſm̃ ꝙ denominat eã agentẽ vt calefacientẽ. ¶ Ex hoc põt formari talis rõ. Illud de cuius ratiõe eſt: ꝙ ſit illud quo cauſa agẽs effectiue facit aliqđ tale includit in ſua ratione cauſam agente ſm̃ ꝙ hꝫ: ſed actio tranſiens eſt hꝫ: vt põt patere ex dictis: ideo ⁊c̃. ¶ Conſtat aũt: ꝙ actio que eſt ſpãle genus eſt actio trãſiens: ⁊ ideo de ratione actionis: que eſt ſpãle p̃dicamentũ eſt cauſa efficiens ſiue agẽs cum motu: ⁊ eodẽ modo põt ꝓbari de paſſo reſpectu paſſiõis. ¶ Notandũ aũt: ꝙ lꝫ agens ſit de rõne alioꝝ ab actõe: q꜡ vnũquodq̨ habens cãm agentẽ põt per eaȝ diffiniri agens: tamẽ cũ motu vt motus eſt: vel cũ mutatiõe: vt mutatio eſt: nõ complet: niſi rationeȝ actionis tranſeũtis. ¶ Sed cõtra hoc poſſet obijci primo: q꜡ nulla res eſt formaliter in genere actionis per illud: quod eſt in genere ſubſtãtie: ſed cauſa efficiens qñq̨ eſt in genere ſubſtãtie: ⁊ quãtum ad illud: qđ agit: ⁊ quãtuȝ ad illud: qđ eſt ratio agẽdi. ergo nihil eſt formaliter in genere actiõis per cauſam efficientẽ. ¶ Preterea. nulla res eſt in genere actiõis formaliter per illud: qđ nõ eſt in aliquo genere: ſed in aliqua actione cã efficiens non eſt in aliquo genere: ſicut in creatione. ĝ ⁊c̃.

¶ Ad iſta dicendũ: ꝙ aliquid põt dici eẽ formaliter tale per aliud duplr̃. vno mõ: ꝙ illud ſit forma exiſtens de eẽntia illius: qđ diciť tale eſſe formaliter ꝑ illud vel ſit forma: que eſt ipm̃met: ſicut homo ẽ formalr̃ homo per animã rationaleȝ: ⁊ albedo eſt formaliter albedo ꝑ hoc: qđ eſt color. Scđo modo diciť aliquid tale ꝑ aliud formaliter: quia illud aliud eſt p̀ncipale in ratione ſua magis ſpecificãs eam: ſicut in eo ꝙ diffiniť per plures cauſas: cauſa efficiẽs põt dici eẽ magis formalis in eius rõne q̃ȝ cauſa formalis ⁊ cauſa finalis magis q̃ȝ efficiẽs vel formalis: ⁊ iſto modo põt dici aliquid eſſe formaliter tale. i. p̀ncipaliter per illud: qđ eſt extra eſſentiã eiꝰ.

Aliqđ eẽ formalr̃ tale per aliud duplr̃ contingit.

Dicendũ ergo: ꝙ iſto modo: ⁊ per illud: ꝙ nõ eſt actio: ſed eſt ſubſtãtia: ſiue in genere ſubſtãtie: ⁊ ꝑ illud: qđ eſt in alio genere põt aliquid eẽ formaliter in genere actionis: inquãtũ actio includit in ſua rõne cauſam efficientem: vt dcm̃ eſt. ¶ Notãdũ aũt: ꝙ ſm̃ quoſdã creatio nõ dicit aliquid: qđ ſit in genere actiõis vel paſſionis: ⁊ ſm̃ hoc ſecũda ratio ſupponit falſum. ſ. ꝙ creatio ſit aliquid in genere actiõis exiſtẽs: vtrũ aũt ita ſit: vel nõ nihil determino ad preſens: ſed dato ꝙ creatio ſit in genere actõis põt ſolui ſecũda ratio modo p̃dicto. ¶ Ad primũ in oppoſitũ dõm: ꝙ ibi eſt fallatia ↄſequentie: q꜡ lꝫ de ratione actõis ſit aliquid p̃ter motũ: nõ tamẽ opꝫ: ꝙ ſit relatio ad agẽs: ſed eſt ipſa cauſa agẽs. ſimiliter dicẽdum eſt de paſſo ⁊ paſſione. ¶ Illud etiã: ꝙ eſt ad partem aliã: lꝫ ſit ad partẽ verã vt credo nõ valet: q꜡ illud: qđ eſt in vno predicamento põt eſſe extrinſece de rõne alteriꝰ p̃dicamẽti ſiue rei exiſtẽtis in alio predicamẽto: ſicut eſt ſubᵃ de rõne accñtis.

Pro hoc vide Scotus. 4. ſen. di. 13. q. 1. articu. 1.

Qõ. XV.

Poſtea querebať vnum de creatura quãtum ad referri: ⁊ eſt vtruȝ relatio addat aliquid reale ſupra fundamentũ faciẽs compoſitionẽ cum eo: ⁊ arguiť ꝙ ſic: q꜡ diuiſio entis in predicamẽta eſt diuiſio realis: ſed relatio ⁊ fundamentũ eius pertinent ad diuerſa predicamenta: ſicut pꝫ de equalitate ⁊ quantitate. ergo relatio vltra ſuum fundamentũ addit aliquid reale faciens compoſitionẽ cũ eo. ¶ Preterea. relatio plus ponit in ſubiecto in quo eſt: q̃ȝ in termino ad quẽ eſt: ſicut paternitas plus ponit in patre in quo eſt q̃ȝ in filio ad queȝ eſt: ſed hoc nõ eſſet: niſi aliquid adderet ſupra ſuũ fundamentũ in ſubo: in quo eſt. ergo ⁊c̃.

Contra ꝙ aduēit alicui de nouo ſine ſui mutatione nō facit ꝯpōnē cū eo: q2 nō pōt eſſe: ꝙ aliqd reale addat̄ alicui ſubo faciens ꝯpōnē cū eo: ⁊ ꝙ illud ſubm nō ſe hēat aliter nunc ⁊ prius: ⁊ ꝑ ꝯñs nō mutet̄: ſʒ relo de nouo aduēit ſuo fundamēto ſine ſui ⁊ ſubi in quo eſt mutatiōe: vt pʒ ex. 5. phiſi. ǵ ⁊c̄. Tex. c. io.

Reſpondeo dōm: ꝙ de iſta qōne eſt 3ᵉ opio: q̄dā3.n. dr̄t: ꝙ relo realis addit aliqd realr̄ ſupra ſuū fundamētū faciēs ꝯpōnē cū eo: ⁊ rō eoꝝ tacta eſt in opponendo: niſi ꝙ vltra pmiſſa addūt: ꝙ ſicut ipoſe eſt: ꝙ ꝑ eādē eēntiā creatura ſubſiſtat: vl ſit q̄lis: vel q̄ta: ꝑꝑ h̄: ꝙ vna eēntia creata eſt limitata ad determinatū gen⁹. Ita ēt vr̄ eis ipoſe: ꝙ ꝑ eādē eēntiā creatura ſit q̄ta ⁊ relata: vel q̄lis ⁊ relata: ⁊ ꝑꝑ hāc eādē limitationē. ¶ Alia vō opio eſt: q̄ ponit: ꝙ relo dicit modū realē ꝑter ſuū fundamentū: nō tñ eſt alia res a ſuo fundamēto: nec facit ꝯpōneʒ cū eo. ¶ Sʒ hoc vr̄ mihi olo ipoſe ⁊ iprobabile: ſi itendāt: ꝙ iſte mod⁹ realis ſit aliqd reale ꝑter ſuū fundamm̄: q2 iſte modus realr̄ vā res eſt: lʒ nō ſit illa res: qb⁹ eſt modus: ſʒ ois res addita ad illud: ꝙ eſt aliqd realr̄ ꝑter eā facit ꝯpōnē cum eo. ǵ ſi relo eſt modus realis exñs aliqd realr̄ ꝑter ſuū fundamētū: relo cū ſuo fundamēto faciet realē ꝯpōnē. ¶ Qꝫ aūt modus realis ſit vera res aliq̄ pʒ: q2 modus non diminuit aliqd de rōne rei: ſiue realitatis: mō quo ens rōnis diminuit de rōne entis: quādo dr̄ ens rōnis. ¶ Sed illud acceptū cū hoc: ꝙ dico reale: ꝙ nō diminuit aliqd de rōne realis ſue realitatis eſt vā res: ſʒ vā res addita ei: qō eſt aliqd realr̄: ꝑter ipſam facit cū ipſo ꝯpōnē realē: q2 ꝯpō nō eſt aliqd q̄ʒ vnio illoꝝ: q̄ ſūt plura ſm̄ rem: ſi ſint in eodē ſuppoſito: vñ pʒ ꝯ pncipalis. Oþ. del doc.

¶ Tertia opio eſt: ꝙ relo eſt idē cū ſuo fundamēto: ita ꝙ ſuo fundamēto nihil addat: niſi coexñtiā alicui⁹ correſpōdētis. Ita ꝙ ſm̄ eos albedo ſm̄ illud: ꝙ eſt in ſe: ⁊ abſolute eſt q̄litas faciēs ſuū ſubʒ q̄le. ſ. albū: ſm̄ vō ꝙ hʒ correſpōdētē albedinē in alio: eſt ſilitudo: q̄ ſubʒ ſuū referetur ad alteꝝ: ſicut ēt idē eſt ꝑ eēntiā ſuperficies: inq̄tū ē termin⁹ intrinſec⁹ alic⁹ corpis: ⁊ loc⁹ inq̄tū eſt vltimū ꝯtinētis aliqd extriſece: ⁊ h̄ opio vr̄ mihi ad nūc magis ꝓbabilis. ¶ Ad pᵐ i oppoᵐ dōʒ: ꝙ diuiſio entis in pdicamēta eſt diuiſio entis in ea: quoꝝ vnūqōq3 eſt res: ſʒ non opʒ: ꝙ diuerſitas eoꝝ: in q̄ diuidit̄ ens ſit ſemꝑ diuerſitas realis: vt ſupꝰ dcm̄ fuit. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ minor eſt falſa: q2 relo nō ꝑꝑ hoc dr̄ plus ponere in ſubto: in quo eſt q̄ʒ in termino ad queʒ eſt: q2 aliqd addit ſupra ſuū fundamētū: ſʒ q2 in ſubo: in quo eſt: ponit ſuū fundamētū. In termino aūt ad quē eſt nihil ponit: lʒ in eo aliqd exigat. ¶ Ad pᵐ pme opionis dōm: ꝙ de⁹ iō dr̄ illimitat⁹ ad gen⁹ ⁊ ſpēm: q2 ꝑ eſſentiā ſuā abſq3 coexñtia cuiuſcūq3 alteri⁹ diuerſi ꝑ eēntiā ab eo hʒ qcqd ꝑfectionis repit̄ in oib⁹ gnib⁹: ita ꝙ ꝑtineat ſimplr̄ ad ꝑfectionē: hoc aūt nō hʒ aliq̄ res creata: q2 nulla res creata abſoluta ſiue ſit q̄titas: ſiue q̄litas hʒ: ꝙ ſit relo ſine coexñtia alicui⁹ diuerſi ꝑ eēntiā ab ea: ſʒ de⁹ ꝑ eēntiā ſuaʒ abſq3 coexñtia cuiuſcūq3 alteri⁹ diuerſi ꝑ eēntiā ab eo hʒ oppoſitas relones: ⁊ hʒ ꝑfectiōes oium geneꝝ: puta ꝑ̄nitatē: filiationē: iuſtitiā: ſciam: ⁊ ſic de alijs. ¶ Qui aūt vellet tenere pmā opionē poſſet dicere ad argūᵐ in oppoᵐ: ꝙ ſemꝑ relo acq̄rit̄ cū ſuo fundamēto: ⁊ differt re ab eo: ſicut ſilr̄ acq̄rit̄ cū calore raritas: nō tñ ſemper actu refert ꝑꝑ defectū alterius extremi. ¶ Et ꝙ dicit phs: ꝙ relo aduenit alicui de nouo ſine ſui mutatōe nō eſt itelligendū: ꝙ relo q̄tū ad illud: ꝙ eſt: adueniat de nouo alicui ſine mutatiōe ei⁹: in quo eſt: ſiue in quo acq̄ritur. ſed itelligendū eſt: ꝙ ꝑ illā relonē prius exiſtē de nouo icipiat referri ad aliud: ad ꝙ prius nō referebat̄: illo alio facto de nouo. ¶ Et ſi dicat̄: ꝙ regl̄s poſita ſe ponūt: ⁊ ꝑempta ſe ꝑimūt: ſm̄ h̄ opʒ rñdere: ꝙ hoc itelligendū eſt q̄tū ad referri in actu: nō aūt quātū ad illud: ꝙ relo eſt in ſe: alie ſolones ſolēt dari: ſʒ ego nō video: ꝙ vadāt ad rē: nec q̄tū ad nūc video: quō alr̄ poſſit ſolui.

Nō eām q̄re de⁹ eſt illimitat⁹ ad gen⁹ ⁊ ad ſpēm: ꝑ hoc etiā vide ſcotū i. s. diſ. pmi. q. ſcda.

In hoc q̄re de identitate relationis cū ſuo fundamento: vnō deinde ſer Io. de bachōe ſen. di. 28. q. prima. vbi ꝑ quedā ſpāle paſſuʒ i phis nitit̄ demōſtrare relonē differre realiter a ſuo fundamento.

Poſtea q̄rebāt̄ quedā ꝑtinētia ad creaturas in ſpāli: quoꝝ q̄dā ꝑtinebāt ad creaturā pure ſpūalē: q̄dā ad creaturā pure corporalē: q̄daʒ ad cōpoſitā ex vtraq3. Pertinentia ad pure ſpūalē erāt duo: vnū ꝑtinet ad intellectū: ⁊ eſt vtꝝ intellus creat⁹ poſſit itelligere ſil̄ pla: ſm̄ ꝑtinet ad quēdā habitū volūtatis: ⁊ eſt vtꝝ charitas poſſit augeri in ifinitū. Q. VI.

Ad primum ſic ꝓceditur: ⁊ arguitur: ꝙ intellus creatus poſſit intelligere pla vt pla: ille q intelligit dr̄ia: vt dr̄ia: itelligit pla vt pla ſʒ intellectus pōt intelligere dr̄ia: vt ſunt dr̄ia: aliogn nō poſſet ponere dr̄iam iter aliqua duo. ǵ ⁊c̄.

Contra itelligere pla: vt pla: eſt intelligere pluribus actib⁹ itelligendi: ſʒ plēs act⁹ intelligendi nō pñt ſimul eē in eodē intellectu. ǵ ⁊c̄.

Reſpondeo aliqō intelligere pla: vt pla 2ᵉ pōt itelligi. vno⁹ ex ꝑte intellus: ita ꝙ ipſa plalitas ponat̄ ex ꝑte itellus: ⁊ ſic itellere pla: vt pla: eſt itellere plurib⁹ actib⁹ itelligendi: vel plurib⁹ medijs: ⁊ h̄ eſt ipoſe fieri nālr̄ ꝑꝑ h̄: ꝙ ols act⁹ itelligendi: q̄ hñt eſſe i itellcū creato nālr̄ ſūt eiuſdē gnis: nec ſe pñt ſil̄ ꝯpati circa eūdē itellcm̄: ſupnālr̄ tñ h̄ pōt eē: ſic pʒ in btis: in qb⁹ erit viſio btā vnica ſine iterruptōe: q̄ videbūt vbū: ⁊ res in vbo: ⁊ ꝑter hāc erit alia cognitio: q̄ videbūt res in ꝓꝑo gnē: q̄ʒ oʒ ſiliare cū btā viſiōe: cū btā viſio nō iterrūpat̄. cām aūt h̄ tractare ad nūc ꝑtermitto. Alio⁹ pōt itelligi: ꝙ itellus creatus itelligat pla: vt pla: ex ꝑte reꝝ intellectaꝝ: vt ſit ſenſus: ꝙ itelligat res cū ſuis modis plurificātib⁹ ipſas: ⁊ ꝓut plurificātur per tales modos: vt ſi aliquis itelligat plures partes domus in ſuis naturis ꝓꝑrijs: quib⁹ diſtinguunt̄ ⁊ iſto mō dico: ꝙ intelligere plura. vt plura: cōtingit dupliciter. vno mō: ꝙ plura: vt plura: ita intelligant̄ perfecte: ⁊ diſtincte: ſicut ſi vnūquodq3 per ſe: ⁊ diſtincte cōſideraret̄: ⁊ iſto modo nō pōt intellectus creatus naturaliter: ⁊ ſimul intelligere plura: vt plura: q2 intelligere ſic plura: vt plura: nō cōuenit: niſi vel itellectui illimitato: q̄lis nō eſt itellectus creat⁹: vel itellectui hñti mediū illimitatuʒ: quo intelligat: ꝙ ſimilr̄ itellectui creato nō ꝯuenit nāliter: vel niſi itellectui vtēti plurib⁹ medijs intelligēdi diſparatis: ꝙ etiā intellectui creato nāliter nō ꝯuenit: ⁊ ideo iſto modo itellect⁹ creatus nō pōt intelligere plura: vt plura: ex parte rei intellecte. ſ. ꝙ hñ intelligat pluralitateʒ eoꝝ: ⁊ nās ea plurificātes. ſi aūt offerant̄ ſibi vt plura adinuicē diſtincta: nō tamē ita diſtincte: ⁊ ꝑfecte intelligat: ſicut ſi vnūquodq3 per ſe ꝯſideraret: ⁊ iſto modo intellect⁹ creatus poteſt intelligere plura: vt plura: ita tamē: ꝙ intelligat vnū: vt principale obm̄: plura vō vt ſecūdaria oba: ratio primi. ſ. ꝙ oporteat eum habere vnū: vt pncipale obm̄: eſt iſta: q2 in omni actu intelligēdi opʒ eſſe aliqō pncipalr̄: ⁊ per ſe intellectuʒ: ſm̄ ꝙ pōt cōpetere creature perfecte itelligere: ſed vt dcm̄ eſt: intellectus creatus ſaltē ſimplr̄ non pōt in aliquo actu itelligēdi hēre plura pncipia: ⁊ ꝑfecte itellecta: imo nec q̄litercūq3 plura ita ꝑfecte intellecta: ſicut vnūqōq3 ꝑ ſe ꝯſideraret̄: ⁊ iō oʒ: ꝙ in actu intellect⁹ creati ſit aliqō

Intelligere plura: vt plura duplr̄ pōt ꝯtingere.

vnuꝫ re vel rõne pͥncipalr intellectũ vt pͥncipale obm. ℂ R̃ñō aũt ſcdi. ſ. ꝙ intellus creatus poſſit intelligere plura vt plura ſit ex parte rei intellecte vt ſcďaria obta eſt iſta: q: impoſſe eſt itelligere aliq̃ dr̃ia vt ſunt differētia: gn intelligaẽ nõ ſolũ ipſa dr̃ia ipſoꝝ: ſꝫ ẽt ipſe nãe diuerſe: ⁊ ꝑut ſunt plures ⁊ diuerſe: ſꝫ hec ſunt cã differētie ꝑut ſunt diuerſe: ⁊ hoc dico nõ qñ aliquis cõſiderat nãm ipſius dr̃ntie: ſicut facit logicus: ſed qñ conſiderat ipſas nãs dr̃ntes: ſicut qñ aliquis conſiderat quõ hos ⁊ hõ differũt: vel aliquid tale: ſed intellectus creatus poteſt intelligere ſimul nõ ſolũ cõem rõnem differentie: ſed ẽt ſpãles nãs dr̃ntes: ⁊ diuerſas naturas earum per quas dr̃nt: ğ itellect⁹ creatus: iſto mõ põt intelligere ⁊ nãliter plura: vt plura. ℂ Ad rationeꝫ vtrãqꝫ vtriuſqꝫ partis rñdendũ eſt. Ad argmͫ ſcďm ad pͥmã partẽ dõm: ꝙ lꝫ intellectus creatus itelligẽs dr̃ia: vt dr̃ia itelligat plã: vt plura tãq̃ formalia obta: q: nãs ipas dr̃ntes: tñ intelligẽdo dr̃ia: vt dr̃ntia hꝫ ꝑ pͥncipali obõ vnũ. ſ. ipaꝫ dr̃iam coꝝ: que eſt vna ſaltẽ ſm rõnem: nec tñ illa: que intelligit: vt plura: intelligit ita ꝑfecte: ſicut ſi vnũqdqꝫ ꝑ ſe ↄſideraret. ℂ Ad aliud ad aliã partẽ dõm: ꝙ nõ oꝫ ſemꝑ: ꝙ intelligere plura vt plura: ſit intelligere pluribus actibus intelligẽdi: q: ⁊ ſm intellectũ ⁊ ſm ſenſuꝫ poſſunt ſaltem cognoſci ſcďario plura vt plura ex parte rei intellecte: vt dcm̃ eſt: eodẽ actu: ſicut eodẽ actu videtur albedo q̃titas ⁊ figura: nec vr̃ vt vnũ ex parte rei viſe: ⁊ multo plus intellectus eodem actu plura cognoſcere poteſt vt plura modo: quo dictum eſt: vt ſecundaria obiecta.

Queſtio. XVII.

D ſecundum ſic ꝑcedit ⁊ argr̃: ꝙ charitas nõ poſſit augeri in infinitũ: q: ꝑfectio creature nõ põt eẽ maior ſua capacitate. Sed oĩs capacitas creature eſt finita: cũ eẽ: ꝙ eſt i creaturis ſit finitũ: ğ ꝑfectio creature eſt finita: ⁊ ꝑ ↄñs nõ põt creſcere in ifinitũ. ℂ P̃. q̃ maxie diſtãt nõ põt creſcere: vel augeri in ifinitũ: q: ſi poſſent creſcere in ifinitũ: poſſent ſemꝑ plus ⁊ plus diſtare: nec eẽt vnq̃ vẽire ad maximã diſtantiã: ſꝫ charitas ⁊ odiũ cũ ſint ↄ̃ria diſtant maxime: ergo ⁊c̃.

Contra illud: cui⁹ modus eſt eẽ: ſine mõ põt creſcere in infinitũ: q: nõ hẽre certũ modũ: ſub quo ↄtineaẽ: eſt poſſe in ifinitũ trãſcendere quẽcũqꝫ modũ: ſed ſm btm̃ Bernardũ modus diligẽdi deuꝫ eſt eum diligere ſine modo: ğ ⁊c̃.

Op. j. ⁊ eam tenuit Gotfredus q̄lib. 7. q. ſcda.

Reſpondeo h̃ eſt 3ͣ opio. Pͥa eſt q̃ ponit ſimpliciter: ꝙ charitas non põt creſcere in ifinitũ: ⁊ ſunt moti ꝑmiſſis rõnib⁹: ⁊ q̃dã alia: q̃ talis eſt: q: in eis: q̃ nõ depẽdẽt ex ſeinicẽ in ſuo fieri: eq̃ ꝑ põt fieri vnũ ſicut reliquũ: ſꝫ magna charitas nõ depẽdet ex pua in ſuo fieri: ſic̃ nec eẽ. ğ deus põt facere eq̃ ꝑ magnã charitatẽ ſic̃ puã: ⁊ ꝑ ↄñs maximã ſic̃ minimã: ſꝫ ſi charitas creſceret in ifinitũ: oporteret maximã charitatẽ ſaltẽ poſſem eẽ ifinitã: ğ de⁹ poſſet facere vnã charitatẽ ifinitã: qđ eſt incõueniẽs.

Op. ij.

ℂ Alij dr̃it: ꝙ q: charitas vie ⁊ pr̃ie ſunt diuerſaꝝ rõnuꝫ: charitas vie põt creſcere in ifinitũ: nec tñ ꝑ tale cremẽtũ in ifinitũ poſſet attingere ad charitatẽ pr̃ie: ſic̃ ſi linea creſceret in ifinitũ: nũq̃ attingeret ad q̃titatẽ ſupficiei: q: vtraqꝫ q̃titas eſt diuerſaꝝ rõnũ: linea. n. q̃tũcũqꝫ creſceret: nõ hẽret niſi lõgitudinẽ: ſupficies ãt hꝫ lõgitudinẽ ⁊ latitudinẽ. ℂ Ad h̃ aũt ꝓbãduꝫ adducũt talẽ rõnẽ: nõ põt eẽ aliq̃ charitas creata maior charitate xp̃i hoĩs: cũ ipe habuerit ſpũm nõ ad mẽſurã: ſꝫ ſi charitas pr̃ie poſſꝫ creſcere in ifinitũ: aliq̃ charitas creata poſſet eẽ maior charitate xp̃i hoĩs: cũ charitas ei⁹ creata ſit finita: ſic̃ ⁊ q̃lꝫ creatura: ğ charitas pr̃ie nõ põt creſcere i ifinitũ. ℂ Tertia opio: q̃ magis placet mihi: eſt ꝙ charitatẽ poſſe creſcere in ifinitũ põt accipi vel in ↄpõne ad poᵃᵐ dei abſolutã: vel in ↄpõne ad poᵃᵐ ei⁹ ordinataꝫ: ꝑ ↄpõnẽ ad poᵃᵐ dei abˡᵃᵐ dico: ꝙ tã charitas pr̃ie q̃ charitas vie põt creſcere in ifinitũ: ſic ꝙ de⁹ poſſet in ifinitũ facere charitatẽ maiorẽ quacũqꝫ data: ⁊ ad hoc adduco duas rõnes.

Opi. ſ̄. q eſt doctoꝝ ⁊ cõtinuatur Jo. d bachone. i. ſen. diſt. 46. q. pͥma.

ℂ Pͥa ꝑcedit ſuppoᵉᵉ: ꝙ in gradib⁹ creaturaꝝ poſſit eẽ ꝑceſſus in ifinitũ: ꝙ vt pꝫ ex dictis ſatis ꝓbabilr põt teneri: q̃ rõ tal̃ ẽ: q: q̃to vna queqꝫ creatura itellectualis eſt nobilior ⁊ altioris nãe: tãto põt hr̃e maiorẽ conatũ ad tẽdendũ in deũ: ſed q̃to eſt maior conat⁹: tãto datur maior charitas: ğ ſuppoſito ꝑceſſu creaturaꝝ in ifinitũ: ſicut nõ põt dari creatura itellectualis: ita nobilis gn ↄtingat in ifinitũ facere nobiliorẽ: ita nõ ↄtingit dare magnã charitatẽ: gn in ifinitũ ↄtigat ſemꝑ dare maiorẽ. ſi tu dicas: ꝙ h̃ eſt veꝝ đ charitate vie. ⁊ nõ đ charitate pr̃ie: q: conat⁹ ꝑtinet ad viã: nõ valet: q: cõſtat: ꝙ ille q hꝫ maiorẽ charitatẽ in via: hꝫ maiorẽ charitateꝫ in patria: ⁊ ideo ſicut nobilior angelus ſe ad deũ cõuertens habuit maiorẽ charitateꝫ vie: ita hꝫ maiorẽ charitatem patrie: cũ ergo deus in ſtatu patrie poſſit in ifinitum facere angelũ nobiliorẽ quolibet dato. Sequiẽ ẽt ꝙ loquẽdo de charitate patrie põt fieri a deo charitas maior qualibet data: nõ põt ẽt dici: ꝙ charitas quantũ ad eſſentiã habitus nõ ſit eiuſdem rõnis in via ⁊ in patria: ſꝫ ꝑpter abſentiã obiecti in rõne beatificantis non hꝫ oẽs actus eiuſdẽ rõnis in via ⁊ in pr̃ia: vnde ẽt ⁊ q̃dã credunt btãm virginẽ quãtum ad ipſum habitum charitatis habuiſſe maiorem charitateꝫ in via q̃ habeant nunc multi ſancti in patria: quicquid aũt ponaẽ fuiſſe: de facto mihi nõ videẽ: ꝙ efficaciter poſſit probari: qđ deus nõ poſſet cõferre in via alicui maiorem charitatẽ q̃ ſit charitas multoꝝ in patria. ℂ Secũda ratio: que probaẽ idem abſqꝫ ſuppoſitione talis eſt: q: ſi charitas nõ poſſit augeri in infinitũ: aut hoc eſt ex parte obiecti: aut ex parte ſubi: aut ex parte ſua: quia creatura: nõ ex parte obiecti: qđ deus ẽ: q: iſtud obiectũ quãtũ eſt de ſe eſt in infinitum diligibile: nec ex parte ſubiecti: quia nõ repugnat creature eẽ in potẽtia paſſiua ad hoc: ꝙ in ifinitum perfectius ⁊ perfectius gradatim perficiaẽ: ſicut aliquo modo pꝫ ex ſcďa q̃ne iſtius quolibet: ⁊ ſicut de quanto aliquo: qđ põt ſucceſſiue abſqꝫ fine perfici figuris: que in infinitũ poſſunt multiplicari: nec etiã ex parte ipſius charitatis ex hoc: ꝙ eſt creata: q: ſicut ex queſtione ſcďa pꝫ non: repugnat actui creato poſſe creſcere in infinitũ: ita tamẽ: ꝙ nõ perueniat ad habẽdum actu infinitã ꝑfectionẽ: q: eſt actus admixtus potẽtie. ℂ Et ſic videẽ probabilr: ꝙ per comparationẽ ad potentiam dei abſolutã poſſit charitas creſcere in ifinitũ. Per cõparationẽ aũt ad potentiam dei ordinatã: qua diſponit vnicuiqꝫ dare determinatã charitatẽ: vel vni ſummã: ſcꝫ decẽ hominũ ſm talẽ potẽtiã nõ põt charitas augeri in infinitũ: ꝙ detur maior qualibet data: ⁊ exiſtente in actu: ſicut nihil põt fieri preter predeſtinatõeꝫ: ⁊ preſcientiã eius. ℂ Ad primũ in oppoſitũ dõm: ꝙ lꝫ charitas creature non poſſit eſſe infinita ſimplr̃: q: eſt determinata ad genus: ⁊ ad ſpẽꝫ: põt tamẽ eſſe in potẽtia ad ifinitatẽ ſm quid. ſ. ad ſuſcipiendum in infinituꝫ maiorem: ⁊ maiorẽ perfectioneꝫ gradatim. Jta tamen: ꝙ nõ excedat limites generis ⁊ ſpeciei: ſicut corp⁹ eſt in potẽtia ad infinitas lineas ⁊ figuras ſucceſſiue: que ↄtineneẽ in eodẽ genere: ſimiliter etiã nihil prohibet creaturam

eſt rõ ſentiēdi: ꝛ iõ nõ ſequit̃: ꝙ hēat eſſe reale in organo. ¶ Aliter põt dici: ꝛ melius: ꝙ ſenſibile ſm̃ eſſe reale poſitũ ſup ſenſum nõ facit ſenſuȝ illius: qđ ponit̃ ſup ſenſuȝ: ita ꝙ illud: qđ ponit̃ ſup ſenſuȝ ſentiat̃. ſed aliqđ realr poſitũ ſuper ſenſuȝ facit ſenſuȝ cuiuſdã alterius: ꝛ iõ illud lumē: ꝙ realr eſt in ſenſu: nõ facit ſenſum ſui ipſius: ita ꝙ ipſummet videat̃: niſi ſicut viſio videt̃ a ſenſu cõi: facit tñ ſenſuȝ cuiuſdã alterius. ſcȝ coloris: vl̃ corporis luminoſi exterioris: vnde nõ ſeq̃t̃: ꝙ lumē: qđ eſt in organo ſic̃ in ſubto: nõ hēat ibi eſſe reale: ꝛ ſilr in medio. ¶ Ad ſcđm dõm: ꝙ ad hoc: ꝙ aliqđ det alicui aliqđ: ſufficit: ꝙ hēat illud v̈tualr: ꝛ ideo nõ oȝ ex vi huius argumenti: ꝙ lumē hēat eſſe intētionale in medio formaliter: q̃uis det eſſe intētionale: lumen etiã hȝ eſſe intentionale in medio; put intētionale dicit aliqđ deſeruiēs repreſentandũ aliqđ aliquo mõ: nõ autē put eē intētionale excludit eſſe reale. ꝛ ideo etiã iſto mõ põt dare eē intētionale coloribꝫ. ¶ Ad tertiũ dõm: ꝙ nihil ꝓhibet nãȝ ſubiectã ↄ̃rieta͂ti recipe ſm̃ eſſe reale formã nõ habētem ↄ̃riũ: ſȝ verũ eſt: ꝙ nã aliq̃ nõ põt recipe formã aliquã de nouo: niſi hēat ꝑus ꝑuationē illius forme: nũc aũt in nã inferiori põt eſſe: ꝛ eſt priuatio luminis. ſcȝ tenebra: vnde lumē põt eſſe realr in nã inferiori: ↄ̃ſtat aũt: ꝙ lumē eſt realr ſaltē in corpe lumioſo: q̃dã aũt corpa iferiora ſũt lumioſa: ꝛ iõ ꝑt eē in nã iferiori realr. Qõ. XIX.

A**D tertiũ** ſic ꝓceẽ: ꝛ arg̃: ꝙ duo lumia ſolo nuõ dr̃ia poſſint eē in eadē pte medij: qꝛ poſtꝫ aliq̃ baculo: vl̃ aliq̃ corpe opaco iter duas cãdelas fac̃ vmbrã ex vtraq; pte. ſȝ h nõ eēt: niſi ille due cãdele añ põnē baculi cãrēt duo lumia i toꝫ meꝫ iteriecto iter ãbas cãdelas. ḡ ꝛc̃. ma. pȝ: mi. ꝓbat̃: qꝛ baculꝫ i meꝫ poſitꝫ nõ facit vmbrã: niſi ꝑuãdo lumē: baculꝫ aũt nõ ꝑt ꝑuare lumē ex vtraq; pte: niſi ꝑuãdo lumē vnius cãdele ex vna pte: ꝛ lumē alteriꝫ ex alia: qꝛ queliȝ adhuc illuminat aerē ex pte ſua exiſtētē iter ipſaȝ ꝛ baculum: ḡ vt videt̃ baculus non poſſet facere illas duas vmbras ex vtraq; pte: niſi ille due cãdele ꝑus cauſaſſent duo lumina in toto medio interiecto: quoꝝ vnũ manet interpoſito baculo: ꝛ aliũ tollit̃ ex vtraq; pte p vtrãq; vmbrã: ꝛ ſic pȝ minor. ¶ Pꝫ. idē eſt iudiciũ de lumie: ꝛ de intētionibus coloꝝ. ſed due intentiones duoꝝ alborum ſolo numero differētes hñt eſſe in eadē pte medij. ḡ ꝛc̃. ma. ſuppono: mi. ꝓbo. qꝛ imutatões diuerſoꝝ alboꝝ: q̃ñq; tranſeũt p eandē ptē medij ad diuerſos oculos diuerſoꝝ hoium: ita ꝙ vnus videat vnũ illoꝝ alboꝝ: ꝛ non aliud. Sed hoc nõ poſſet eſſe: niſi in illa pte medij: in q̃ cõcurrũt imutationes vtriuſq; albi eēnt plures intētiones ſolo numero drñtes: qꝛ ſi eēt vna itētio tñ cãta ex vtroq; albo duceret oẽs vidētes p eiꝫ mutationē in cognitionē vtriuſq; albi: ꝙ falſum eſt. ergo opȝ: ꝙ in illa pte: in qua cõcurrunt imutatiões vtriuſq; albi: ſint plures intentiones ſolo numero differētes.

Contra accñtia nuãnt̃ nuãtiõe ſuboꝝ. ſed eadem pars medij eſt vnũ ſubȝ. ergo nõ poſſunt eē duo lumina ſolo nuõ dr̃ia in eadē parte medij.

Rñdeo dõm: ꝙ duo lumina ſolo numero dr̃ia nõ pñt eſſe in eadē pte medij: ꝛ huius rõ patȝ ex ꝑmiſſis: qꝛ ſuppono ex probatis ſupius: ꝙ lumē hȝ entitatē verã exñtem in gñe: ꝛ etiã intētionē a coloꝝ. ſȝ ĩpoſe eſt duas formas abſolutas reales ſolo nuõ differētes eſſe in eodē ſubõ: vt probatũ eſt nona. q. huius q̃libȝ. ḡ nec duo lumia ſolo nuõ dr̃ia pñt eſſe in eadē pte medij: cũ hēant eē in eo ſic̃ accñtia realia in ſubõ: verũ tñ ē: ꝙ aliq̃ duo ſolo nuõ dr̃ia pñt eē in eodē ſubõ ſȝ eē intentionale: accipiendo eſſe in aliquo ſm̃ eſſe intentionale: nõ ſicut in ſubõ: ſed ſicut repreſentatũ eſt in repreſentante: quia iſto mõ dicunt̃ aliqua eē in aliquo: qꝛ intentio repñtatiua eoꝝ eſt: in quo differunt ſicut eſſe: nunc aũt nõ eſt incõueniẽs: ꝙ aliq̃ vna mutatio repñtatiua pliũ ſit in aliquo vno ꝛ eodē: ꝛ ſic nõ eſt incõueniẽs illa plia: quoꝝ vna intētio repñtatiua eſt in aliquo vno eē intētionalr in eodē: ſicut ſi idē oculus circundatus plibus albis imutaret̃ ab eis ſil: illa pla alba cauſarent in oculo vnã intentionē illa plura repreſentantem: ꝛ eſſent intentionalr in illo oculo per illã intentionem ea repreſentantē. ¶ Ad primũ in oppoſitũ dicēdũ: ꝙ due candele in toto medio nõ cauſant duo lumina. ſed vnũ lumen intenſius: q̃ȝ faceret altera earũ: ꝛ baculus poſitus in medio nõ priuat precise lumen vnius candele in vna parte: ꝛ alterius in alia: ſed faciēdo vmbrã facit lumen: ꝙ erat prius intenſum eſſe remiſſum. ¶ Ad ſcđm dõm: ꝙ minor eſt falſa: ꝛ ad ꝓbationem dico: ꝙ ꝓcedit ex falſa imaginatione. ſ. imaginãdo: ꝙ illa intentio cauſata in medio imutet oculũ: ꝙ eſt falſum ſaltē loquēdo de ꝑncipali imutatione: qꝛ albũ imutat totũ medium inter ipſum ꝛ oculũ: ſicut etiã corpus luminoſum eſt: qđ imutat totũ mediũ vſq; ad corpus opacũ. Lumē autē creatũ a corpore luminoſo in aere agendo actione reflexiua agit quidē: ſed debiliter: ſicut pȝ ꝙ loca: que nõ opponunt̃ directe ſoli pp aliqua obſtacula hñt debile lumē: ꝛ ſilr ēt itētio: ꝛ ſi poſſit aliq̃ mõ agere: h eſt debilr nec ſufficeret ad imutãdũ ſenſuȝ ad ſentiēdũ: ſȝ rõne colori ad h hȝ ꝑnꝰ mouere: ꝛ iõ q̃uis vna itētio cãta a duobus albis i eadē pte medij opponat̃ duobꝫ oclis ſm̃ lineã rectã: nõ tñ vterq; videt vtrũq; colorē albũ: ſȝ vnꝰ vnũ: ꝛ alius aliud: qꝛ vtrũq; albuȝ: cuius ſolius eſt mouere ꝑncipaliter quãtũ ad mouēs extriſecũ vtrũq; oculum ad ſentiēdũ: nõ opponit̃ vtriq; oculo ſm̃ lineã rectã: ꝛ iõ non videt vterq; oculus vtrumq; album. ſed vnus vnũ: ꝛ aliud alius: vt dictum eſt. Qõ. XX.

A**D quartũ** ſic ꝓceẽ: ꝛ arg̃: ꝙ lumē nõ educat̃ de poꝫ medij: qꝛ qđ ſit in iſtãti nõ educit̃ de poꝫ ſui ſubti. ſȝ lum̃ ſit in inſtanti. ḡ nõ educit̃ de poꝫ medij: ꝙ eſt eiꝫ ſubȝ. mi. pȝ. ma. ꝓbat̃: qꝛ illđ: ꝙ nõ ſit p trãſmutatõeȝ: ñ educit̃ d poꝫ ſui ſubti. ſȝ ꝙ ſit i iſtãti: nõ ſit p trãſmutatõeȝ. ḡ ꝛc̃. ¶ Pꝫ. illđ: qđ educit̃ d potētia ſui ſubti manet in abſentia ſui agentis: vt pȝ de calore ꝛ frigore: ſȝ lum̃ nõ manet i abſentia ſui agētl. ḡ ꝛc̃.

Contra ꝙ ſit ab agente naturalr: ꝛ depēdet a ſuo ſubiecto educitur de potētia ſui ſubiecti. ſed lumen eſt huiuſmodi. ergo ꝛc̃.

Rñdeo ad iſtã qõnē dimiſſa opione de ichoatiõe formaꝝ: ꝛ dimiſſis mltꝫ: q̃ dr̃r d h: ꝙ ē educi de poꝫ mãe vel ſubti: in q̃eſt: de qbꝫ diffuſe trac. i qbuſdã qõnibus: quas diſputaui: dõȝ ſimplr: ꝙ lum̃ educit̃ de potētia medij. ¶ Ad cuiꝫ euidētiã: ſciendũ ꝙ duplr põt aliquid educi de poꝫ mãe: vno mõ per cõparationē ad potētiã actiuã. alio mõ per cõparationē ad potētiam paſſiuã: per cõparationē ad potētiã actiuam duplr. vno mõ: ꝙ in mã in quã forma debet introduci ponat̃ potētia actiua mouens eam ad formã: ꝛ qđ ſit de hoc alias diffuſe tractaui: ꝛ ideo ad nunc ꝑtermitto. alio mõ: ꝙ dicat̃ aliqđ educi de potētia mãe actiua: qꝛ ſit a potētijs actiuis collatis rebus mãlibus: ſeu corpalibus: ꝙ dico pp celũ: in quo qdã ponũt nõ eſſe mãm: ſȝ ſit res corpalis: ꝛ accipiēdo ſic educi d poꝫ mãe ↄ̃ſtat: ꝙ lum̃ educit̃ de potētia materie: qꝛ qđ ſit a quocũq; agente nãli: ſit a potentijs collatis rebus corporibus ꝛ naturalibus: lu-

Mõ ꝙ in hac qõne ſcoꝰ ſe tenēt ptē oppoſitã: ſic̃ videre potes a ſcõ co. 5. meta phyſi. q. 7. ꝛ ab Anto. in. Vonidē. q. 9.

Vide opionē Egidij. 2. ſe. tentiaꝝ. diſt. iȝ. in qõne ꝑꝰ de hac mã.

Aliqđ educi d potētia materie dupliciter contingit.

Uide egidiū romanū i.2. ſen.diſti.13.ꝛc ꝯtrarietatem oppo ſitā in hac.q.

men autē fit ab agente nāli.ideo ꝛc. ¶ Nō tamen pōt ſic educi de potētia medij:q2 in medio nō eſt aliqua potentia actiua mouēs ipſum ad actum luminis. ¶ Per cōparationē autē ad potentiā paſſiuā educi de potentia materie eſt formā dependere in ſuo eſſe:ꝛ fieri a materia:ita ꝙ ſuū fieri:ꝛ ſuū eſſe ſit neceſſario fieri:ꝛ eē eiuſdē cōpoſiti ex eo:vel ſubō.ſed lumē eſt huiuſmōi cū ſit accidens depēdens in ſuo eſſe:ꝛ fieri a ſubiecto:in quo hꝫ eſſe:vel a medio:vel quocunqꝫ dyaphanꝰ:ꝛ ideo tamen iſto modo educiť de potētia medij:q2 eſt ſubiectū ſuum:ꝛ a quo dependet. ¶ Ad primum in oppoſitū dicendū:ꝙ ma.eſt falſa:ꝛ ad probationē dico:ꝙ minor ſilliꝰ ꝓ ſylli eſt falſa:q2 ꝙ fit in inſtanti:lꝫ nō fiat ꝑ trāſmutationem:que eſt motus:fit tñ per trāſmutationē:q̄ eſt mutatio:q2 ipoſſibile eſt:ꝙ aliqđ ſubm recipiat aliquā formā realē de nouo:q̄ prius exiſtēs in rerū nā carebat:quin ſm eius receptionē ſe habeat aliter nūc ꝛ prius:ꝛ per ꝯñs:quin muteť:ꝛ tranſmuteť:tamē tunc ſim plr dr̄ forma produci per tranſmutationē:qñ depēdet a ſubō:in qđ inducit in ſuo eſſe:ꝛ in ſuo fieri: qñ autem forā aliqua recipitur in ſubō:a quo non dependet:tunc mutatio ſubiecti ſe hꝫ cōcomitatiue ad ꝓductionē talis forme:ſiue ad ipſam formā:q2 talis forma pōt per ſe fieri abſqꝫ hoc ꝙ fiat i ſubō:ꝛ ideo abſolute loquēdo ad eius fieri nō requiriť neceſſario mutatio alicuius ſubti ſicut eſt aīa rōnalis:que poſſet fieri:ſi deus vellet abſqꝫ hoc:ꝙ fieret in ſubto ſine mā:nec dependet a ſubiecto. ¶ Ad ſcōm dicendū:ꝙ lumen nō manere in abſentia agentis nō prouenit ex hoc:ꝙ lumen nō educať de potentia medij.ſed q2 a ſua cā effectiua imediata depēdet quantū ad ſuū eſſe:ꝛ quantū ad ſuū fieri:ſicut figura facta in aqua a ſigillo depēdet ab eo nō ſolū:q̄tū ad ſuū fieri:ſed etiā quantū ad ſuū eſſe:ꝛ ideo nō manet in abſentia ſigilli: ꝛ tñ educiť de potētia aque. Qō.XXI.

Quantum ad miſcibilia querebať vnū:ꝛ eſt vtrū miſcibilia ſint in mixto quantū ad ſuas formas ſubales:ꝛ arguitur ꝙ ſic:q2 aut manent in mixto quantū ad mām tñ: ꝛ hoc nō pōt eſſe:q2 eadē rōne vnū elementū:de quo aliud:poſſꝫ dici manere in eo:qđ ex eo generať:q2 eadē mā eſt i vtroqꝫ ſucceſſiue:ꝛ mā corrupti manet in gnāto:nec etiā pōt dici:ꝙ miſcibilia maneant in mixto ꝓpter mām cū qualitatibus:q2 aut remanent eedē qualitates numero in mixto:que fuerūt in elemēto:ꝛ hoc nō pōt eſſe:q2 accidens nō migrat a ſubiecto in ſubm:aut manent eedē ſpē tñ: ꝛ ſic etiā qualitates ſymbole:que fuerant in elīto: manēt eedē in alio aggenerato ex eo:nec tñ vnū elītū dicitur manere in alio:ſicut miſcibilia in mixto:ergo relinquiť:ꝙ miſcibilia maneant in mixto:etiā quantū ad ſuas formas ſubales. ¶ P̄. mixta ſunt ex elītis māliter: ſed ſi elemēta manerēt in mixtis ſm ſuas virtutes tñ mixta nō fierēt ex elemētis māliter:imo magis formaliter:q2 virtus ſe tenet ex parte forme.ğ ꝛc. ¶ P̄. mixtum eſt cōpoſitius elīto:ſed hoc nō eſſet:ſi non eſſet in mixto:niſi vna forma ſubſtātialis cum materia:ꝛ accidentibus:q2 etiā tanta cōpoſitio eſt in elemētis.ğ ꝛc.

Contra non poſſunt eſſe plures forme ſubſtantiales in eodē:ſed ſi elīta remanerēt in mixto ſm ſuas formas ſubſtātiales:eēnt plures forme ſubſtantiales in eodem.ſcꝫ mixto.ergo ꝛc.

Ter.cō.86. Reſpōdeo ad iſtam queſtionē dixerūt quidā: ſicut reciteť p̄rio de gnātione:ꝙ miſcibilia ſunt in mixto per hoc:ꝙ minime partes miſcibilium ſunt in mixto iuxta ſe inuicē poſite:ſicut ſi diceret ordeū:ꝛ frumētū miſceri ꝑꝑ hoc:ꝙ grana vtriuſqꝫ eſſent iuxta ſe inuicē poſita. ¶ Sed hanc opinionē improbat idē pħs:q2 ſequereť:ꝙ nō q̄lꝫ ps mixti eēt mixta:ſicut nec quelꝫ ps acerui cōſtituti ex ordeo:ꝛ frumēto eſſet mixta ex vtroqꝫ:accipiendo eni vnū granū per ſe cōſtat:ꝙ nō eſt mixtū ex frumēto:ꝛ ordeo:ſed eſt frumentū tñ:vel ordeū tñ. ¶ Ad hanc autē rōnem reſpōdent quidā moder.ꝛ dicūt:ꝙ poſita mixtione ex partibus miſcibiliū ſic iuxta ſe inuicē poſitis adhuc quelibꝫ pars mixti eſſet immixta:q2 preter formas illarū partiū eſſet ibi alia forma informans totū:ꝛ oēs ptes:ꝛ ab illa forma q̄libꝫ ps diceret mixta. ¶ Sed hoc vř mihi valde incōuenienter dictū:q2 illud nō pōt dici mixtū: in quo nō remanēt miſcibilia aliquo mōd:ſed ꝑꝑ talem formā cōem nō pōt dici:ꝙ in qualꝫ pte mixti remaneant miſcibilia:ſed vnū in vna parte:ꝛ aliud in alia.ergo adhuc ſtat:ꝙ poſitis talibus partibus miſcibiliū iuxta ſe inuicē vna cū tali forma nō q̄libꝫ ps mixti ſit mixta. ¶ Si aūt tu dicas:ꝙ q̄libꝫ ps mixti ſit mixta ꝑꝑ h̄ ꝙ in illa forma cōi virtute cōtineť miſcibilia:tunc ſequereť:ꝙ illa forma ſine quacūqꝫ alia ſufficeret ad faciēdū mixtū:ꝛ ideo pro nihilo ponerenť forme ſubales miſcibiliū remanere in diuerſis ptibus: ¶ Et ideo alij dicūt ꝙ elemēta maneant in mixto ſm ſuas formas ſubſtantiales. Jta ꝙ quelꝫ informat totū mixtū. ¶ Sed hec poſitio videť mihi ipoſſis:ꝛ preter rōnes:que poſſent induci ad probandū plures formas ſubales nō eſſe in eodē adduco quatuor rōnes ad ꝓbandū:ꝙ in mixto non remaneant miſcibilia ſm ſuas formas ſubales. ¶ Ad euidētiā tñ huius premitto quādā diſtinctionē: q2 aut ille forme ſunt ſic in mixto:ꝙ vna inſit mediante alia: ſicut figura ineſt ſubē mediāte quātitate:aut concurrūt inuicem abſqꝫ tali ordine:ſicut ꝯcurrūt albedo:ꝛ calor in eodē ſubō:ſi p̄ mō ponať:ꝯtra hoc adduco:vt p̄miſi quatuor rōnes. ¶ Prima talis eſt.ſubm:ꝙ natū eſt p̄:ꝛ per ſe:ꝛ imediate recipe aliquā formā nō recipit eam mediante alia forma.ſed mā pma eſt p̄mo:ꝛ per ſe:ꝛ immediate ſubm forme cuiuſlꝫ elīti.ğ mā nō recipit formā vnius elīti mediāte forꝰ alterius:puta formā ignis mediāte forma aeris:vel formā aque mediante forma terre:ꝛ per ꝯñs nō p̄nt eſſe in eodē forme plures pliū elītoꝝ:ita ꝙ vna iſit mediāte alia:ma.pꝫ in exēplo ſenſibili:q2 quantitas:q̄ per ſe:ꝛ imediate eſt ſubm figure: nō eſt nata eſſe ſubm figure mediāte alia forma q̄cūqꝫ. mino.ꝓbo:q2 nullus hoꝯ ponit plures formas ſubales in vno elemēto.ſed vbi eſt vna forma tñ:pria mā eſt p̄:ꝛ per ſe:ꝛ imediate ſubm illius forme ſubalis.ergo ſubꝫ p̄mū:ꝛ per ſe:ꝛ imediatū forme ſubalis in quolꝫ elīto: eſt mā pma:ꝛ ſic pꝫ minor. ¶ Scđa rō talis eſt:ille forme:q̄rū vna nata eſt recipi in ſubō aliquo mediāte alia: ſic ſe hñt:ꝙ vna nō abyciť adueniēte alia:ſed forme elemētoꝝ ſic ſe hñt:ꝙ vna earū abyciť mediāte alia.ma. pꝫ:q2 ꝑfectibile nō abyciť adueniente perfectiōe:q̄ nata eſt ipſum ꝑficere.ſed ille forme:q̄rū vna ineſt alicui ſubō.ſiue māe prime:ſiue alij mediāte alia ſic ſe habēt: ꝙ vna earū eſt perfectiua alterius:ꝛ alia perfectibilis. ergo adueniēte vna earū nō abyciť alia:ſicut nō abyciť q̄titas adueniente figura.mī.probo:ꝛ p̄rio per pħꝫ p̄rio de gnātione:qui dicit:ꝙ gnātio vnius elītoꝝ eſt corruptio alterius:ꝛ ꝑ ꝯñs abiectio forme eius:ꝛ ſic ſꝫ cū adueniente forma vnius elīti abyciť forma alteriꝰ. Scđo ꝓbo ſic idē:q2 forē:q̄rū vna nō abyciť adueniēte altera ſimplr p̄nt denoīare idē cōpoſitū:ſicē pꝫ de q̄titate:ꝛ figura:ꝛ de albedine:ꝛ calore:que denominant

Jſta viſio ... defenſor opinionis An... quā ponit ... Thomas de garbo in ſū... ma ſua in q̄ ... ne propoſit... hac materia.

Opīo Toħ. tertio celi cō... mēto.67.Et Alberti ma... gni theolo.

Ad iſtas rō... nes dicēt cō... mētator ad ... mā ꝙ forme elītoꝝ ... ...

Opīo Toħ. ...

idem quandoq;:ſed idē nō pōt denoīari a formis pla‑
rium elementoꝝ:alioqn idē eſſet ſimplr ignis ⁊ aer vł
terra ⁊ aqua:ꝙ falſuʒ eſt.ergo forma vni⁹ abycit̃ adue
niente forma alterius. ⸿ Si dicas:ꝙ quādo forme ele
mentoꝝ habēt eſſe intenſum vna abycit aliā:non autē
ſm eſſe remiſſum:quale habēt in mixto. ⸿ Contra.pri
mo q2 tunc ſequeret̃:ꝙ forme ſubſtantiales reciperent
magis ⁊ minus:ꝙ eſt icōueniens. Scḋo:q2 forme:qua‑
rū vna nata eſt eſſe ſubiectū alterius:⁊ ei ſubſterni ſe cō
paciunt̃:⁊ ſm ſuū eſſe perfectiſſimū:⁊ intenſum:ſi ergo
forme elītoꝝ ſic ſe hñt:ꝙ vna nata eſt ſubſterni alteri:
ita ꝙ vna inſit mãe mediāte alia cōpatient̃ ſe etiaʒ ſm
ſuū eſſe perfectū:⁊ intenſum:ſi reciperent intenſionem:
⁊ remiſſionē:⁊ per cōſequēs poterūt denolare idē ſim‑
plr. ⸿ Tertio.q2 forme:que hñt repugnātiā adinuicē
hñt repugnantiā ſm ſuū eſſe ſpecificū: ⁊ iō manente eē
ſpecifico taliū formaꝝ nō pñt ſe pati:ſi autē elīta non
manēt in mixto quātū ad ſuas formas ſpecificas: ſeq̃t
ꝙ non manent in mixto quantū ad ſuas formas ſuba‑
les:a quibus hñt eſſe:⁊ ſic habet̃ ꝓpoſitū. ⸿ Tertia rō
talis eſt:due forme ſubales:que nate ſunt dare eſſe ſim‑
plr:non pñt eſſe in eodē.ſed forma cuiuſlibʒ elīti.nata
eſt dare eſſe ſimplr.ergo ⁊c.ma.patʒ:q2 dato:ꝙ aliq̄ po
nant plures formas ſubales in eodē:nunq̄ tñ ponunt:
ꝙ queliʒ det eſſe ſimplr:q2 tunc illud:in quo eſſent plu‑
res tales forme eēt ſimplr plures ſubē:hoc aūt ē īpoſe.
ergo ⁊c.minorē ꝓbo:quia forme:que dant eſſe ſimplr
eis:que ſunt pn̄cipales ptes mūdi:dant ſimplr eſſe: ſed
forme elītoꝝ dant ſimplr eſſe ipſis elītis:que ſunt pn̄
cipales ptes mūdi.ḡ forma cuiuſlʒ elīti eſt nata dare
ſimplr eſſe ſubale. ⸿ Si dicat̃ ad hoc:ꝙ ꝓdicte forme
qñq; dant eſſe intenſuʒ: ⁊ tūc dant eē ſimplr.qñq; aūt
dant eſſe remiſſuʒ:⁊ tunc dāt eſſe diminutū. ⸿ Cōtra.pͦ
q2 ſm hoc forma ſubalis ſuſciper magis ⁊ minus:ꝙ eſt
incōueniēs.ſcḋo q2 forma hʒ dare eſſe ſimplr ex ſua nā
ſpecifica:nō ex determinato gradu intenſionis vel re‑
miſſionis:dato ꝙ forme ſubalis ſuſciperet magis ⁊ mi
nus: ⁊ ideo manente nā ſpecifica forme ignis ⁊ aque da
bant eſſe ſimplr ignē:⁊ eſſe aquā ſimplr:⁊ ideo etiā nō
pōt dici:quin illō:in quo ſunt ille plures forme:ſint plu
res ſubē ſimplr. ⸿ Quarta rō talis eſt:q2 forme elītoꝝ
rū nō ponunt̃ remanere in mixto:niſi ad hoc:ꝙ ꝑ eas
remanētes in mixto mixtū habeat:ꝙ ſit mixtum.ſed ſi
ponāt̃ forme elītoꝝ remanere in mixto ꝑ eēntias ſuas
mixtū nō hñet ex hoc:ꝙ eſſet mixtū.ḡ ꝓ nihilo ponūt̃
forme elītoꝝ remanere in mixto.ma.pʒ. mi.ꝓbo:q2 il
le forme ſi remanerent i mixto:ſic ſe haberent ad faciē
dā mixtioneʒ:ſicut quecūq; alie forme remanentes in
aliquo.ſed forme remanētes in aliquo nō faciunt mix‑
tionē:ſicut albedo nō facit mixtionē cū q̄titate:nec ſa‑
por cū colore:etiā due forme ꝯrie:puta albedo:⁊ nigre‑
do:q2 ſi remanerent in aliquo ꝑ eēntias facerent ipſuʒ
albū ⁊ nigrū:ſed nō faciunt ipſm pallidū:⁊ fuſcuʒ.ḡ nec
forme elītoꝝ:ſi remanerent in mixto:facerent mixtio‑
nē.Si āt ponant̃ forme elītoꝝ remanere in mixto:ita
ꝙ vna non inſit mãe mediāte alia:ſicut figura ineſt ſubē
mediāte quātitate:ſed concurrāt accidentalr:ſicut al‑
bedo ⁊ calor. ⸿ Contra hoc ſunt tres rōnes vltime:ſicē
pōt patere diligenter intuenti:⁊ preter has eſt vna ratio
ſpecialis cōtra hoc:q2 ex his:que ſic accidentalr cōcur‑
runt:nō fit vnū niſi accidentalr.ſed ſm eos ex formis
ſic ꝯcurrētib⁹ fit mixtū.ḡ mixtum nec pͦ nec 2ͦ mō dōi
per ſe eſſet ꝑ ſe vnū:ſed tm̄ accidētalr:ꝙ eſt icōueniēs.
⸿ Et ideo alr eſt dōm:ꝙ miſcibilia ſiue elīta non ma
nent in mixto q̄ntum ad ſuas formas ſubales. Ita ꝙ in

Formę eleme‑
tū ſm Com.
non hñt repu‑
gnātiā penes
eſſe ſiſi i eodē
nū ꝑ el ſpe‑
cifica abſolu‑
te nec iſta re‑
pugnantia ē
ſolū al'i ſʒ mit
rñ. vñ tūc ſo‑
lū repugnant
qñ ſunt in eē
perfecto ⁊ vł
remoto:q2 ſic
apte nate ſūt
dare eſſe ſim‑
plr ⁊ ꝯſtituerē
ſuppoſitū idē
...

ſe per ſuas eēntias remaneāt in mixto:nec etiā ſolū quā
tū ad ſuas qualitates ſimplices:que ſunt calor:⁊ frigus
humiditas ⁊ ſiccitas.ſed q2 ex earū qualitatib⁹ ꝓprie
paſſiuis reſultat quedā qualitas media:que neutra ille
rū eſt:ſicut ex humido ⁊ ſicco reſultat mollicies:q̄ neu‑
tra illarū eſt.Sed q2 virtute cōtinet illas:inquantum
ſunt ꝓprietates ſiles vtriuſq; illaꝝ.v.g.molle hʒ qd ce‑
dat tangenti:⁊ per hoc aſſimilat̃ humido. ſed vlterius
hʒ ꝙ cedat cū diuiſione ſuperficiei:⁊ ꝙ nō fluat. ⸿ Et
per hoc aſſimilatur ſicco: ⁊ hec qualitas ſiue ſit molli‑
cies:ſiue alia eſt diſpoſitio ad formam mixti: ⁊ dicitur
compoſita reſpectu qualitatū ſimpliciū ipſorū elītoꝝ:
non q2 habeat partes:ex quibus componat̃ realr:ſicut
ſunt materia ⁊ forma vel partes quantitatiue.ſed par‑
tes virtuales rōne differentes inquantū.ſcʒ habet ſimi
litudinem predictam ⁊ vicinitatem in mā cum vtraq;
qualitate ſimplici ipſorū elemētoꝝ:⁊ probabile eſt etiā
ꝙ forme ſubſtātiales elemētoꝝ ſimili modo virtualr
continentur in forma ſubſtātiali mixti: ſicut continet̃
vegetatiuum in ſenſitiuo:⁊ ſenſitiuum in intellectiuo.
ſic ergo iſto modo dico:ꝙ elemēta manent in mixto:⁊
non alio. ⸿ Ad primum in oppoſitū dicendū:ꝙ elemē
ta non dicunt̃ manere in mixto:q2 tātū materia rema‑
neat:que fuit ſub formis elemētoꝝ:vel ꝓpter hoc tan‑
tū:ꝙ qualitates ſimplices remaneant:vel etiaʒ q2 ipſe
forme elementoꝝ per ſuas eſſentias remaneant:ſed q2
remanent qualitates ſimplices virtute in illa qualitate
media:vnde argumentū ꝓcedit ab inſufficienti. ⸿ Ad
ſecundū dicendū:ꝙ mixtū dicitur fieri ex elemētis ma
terialr:⁊ quia ſcʒ fit ex elemētis corruptis:ſicut ex ma‑
teria non manente:ſed tranſeunte:⁊ q2 iſta qualitas:in
qua manent qualitates elementares virtualr mō:quo
dictum eſt:eſt diſpoſitio materialis ad formam mixti.
⸿ Ad illud autem:ꝙ dicit̃ contra hoc:dico ꝙ elemēta
dicunt̃ manere virtualiter in mixto:nō q2 virtus:qua
mixtum agit proprias operationes:que cōſequunt̃ for‑
mam eius reſultet ex elementis:vel eoꝝ qualitatibus
ſed propter ſimilitudinem:que eſt in illa qualitate me‑
dia:que eſt diſpoſitio materialis:⁊ eſt magis ad patien
dum:q̄ ad agendum ad qualitates ſimplices elemēto‑
rū. ⸿ Ad tertium dicendū:ꝙ mixtuʒ dicitur magis cō
poſitum q̄ elīta:non ꝓpter hoc qd manēāt forme ele
mentorū ſm ſe in mixto:vel tantū eoꝝ qualitates ſim‑
plices:ſed propter predictā qualitatē reſultantē ex eis
que dicitur magis compoſita: q̄ qualitates ſimplices
elementorum:quo ad partes virtuales ratione differē
tes:vt dictum eſt.

Poſtea querebant̃ quedā pertinē‑
tia ad creaturā cōpoſitā ex
corporali ⁊ ſpirituali nā:⁊ erāt quattuor
pͥmū pertinet ad perfectioneʒ gratie:⁊
eſt:vtrū beata virgo fuerit ſanctificata
in inſtanti creationis:vel īfuſionis aīe
ſue.Alia vero tria pertinent ad effectū
culpe:quoꝝ duo pertinēt ad peccatū cōmiſſionis:⁊ ter
tium pertinet ad peccatū obmiſſionis.Primū eſt:vtrū
fornicatio ſimplex ſit peccatū mortale.Scḋo vͦ vtruʒ
adulteriū debeat cōputari inter maiora crimina:vł in‑
ter minora.Pertinens vͦ ad peccatū obmiſſionis erat
vtrū pctm̄ obmiſſiōis cōſiſtat in aliq̄ actu. Qō.XXII.

Ad primum ſic ꝓcedit̃:⁊ arguit̃:
ꝙ beata virgo fuerit
ſanctificata in inſtāti infuſionis aīe ſue:q2 nō
ꝓpter aliud negat̃ hoc:niſi q2 tunc cōtrexit
peccatū originale:ſed hoc non impedit:vt ꝓ‑

babo.ergo rc.probatio:ꝙ non impediat:quia expellēs:
ꝛ quod expellitur ſunt ſimul:qꝛ expellens oportet eſſe
dum expellitur:ꝛ qḋ expellitur ſilr eſt:dum expellitur
ſed gratia expellit culpaꝫ formalr:ſicut albedo nigre-
dinem:ergo gratia ꝛ culpa ſunt ſimul:ꝛ ſic patꝫ minor.
¶ Pͤ.ad bonū filiū ptinet nobilitare mr̄eꝫ ſuā q̄ntū po
teſt.ſed nobilius fuiſſet btām virginē nūq̄ fuiſſe in pec
cato originali:q̄ poſtq̄ ipſum incurrit ipſam ab eo libe
rari.ergo filius beate virginis:cū talē nobilitatē potue-
rit ei cōferre:qꝛ abſolute potuiſſet eā in inſtāti infuſiōis
aie ſue ſanctificare:cū ſit deus ꝛ oipotens in predicto in
ſtanti eā ſanctificauit:nec pctm̄ originale incurrit.

Contra qꝛ puatio ꝛ babitus non pñt ſimul ſtare.
ſed grā ꝛ pctm̄ originale ſe babēt ſicut p-
uatio ꝛ babitus.ergo non poſſunt ſimul ſtare.ſed beata
virgo in inſtanti infuſionis aie ſue babuit peccatum ori
ginale:cum fuerit concepta ſm̄ cōmunē legem naſcen-
tium.ergo in illo inſtanti non babuit gratiam:nec fuit
per conſequēs ſanctificata.

Reſpōdeo ad iſtā q̄ōnem dicunt quidaꝫ:ꝙ btā
virgo fuit ſanctificata in inſtāti infu
ſionis aie ſue:ꝛ rō que mouit eos eſt rō primo facta ad
hāc partē in opponēdo:q̄uo aūt hoc poſſit eſſe declarāt
ſic:qꝛ in oī mutatione:in qua forma ſuccedit forme: ſicͭ
ī gnātione ignis ex aere:forma ignis ſuccedit forme ae-
ris: vl̄ forma puationi:ſicut grā ſuccedit culpe:ſunt ſem
per in eodē iſtāti oppoſita ſimul in eodē ſubo:ſicut qñ
itroducit̄ forma ignis in mā:que expoliat̄ forma aeris:
in illo inſtanti itroductionis ſunt ſimul ambe forme.ſ.
inducenda ꝛ expellenda in mā:ꝛ ſilr eſt de grā ꝛ culpa:
in infuſione grē.¶ Dicūt tñ:ꝙ iſtud inſtās:in quo ſuc-
cedit forma forme:vel forma puationi diuidit̄ in tria ſi
gna:in quoꝝ pͦ itelligit̄ forma abyciēda expelli:ꝛ eſſe in
vltimo. In ſcḋo vero ſubm̄ itelligit̄ eſſe in quodā tran-
ſitu a forma in formā:vel a puatione in formā. In ter-
tio vͦo intelligit̄ ſubm̄ eſſe ſub forma:q̄ introducit̄: vo-
lunt ergo iſti:ꝙ diuerſe forme:etiā ꝯrie ſunt in eodē ſu-
biecto in inſtanti eodē diuiſo in diuerſa ſigna:ita ꝙ vna
ſit in vno ſigno:ꝛ alia in alio.¶ Sed iſta ſatis friuola
ſunt:qꝛ impoſe eſt oppoſita ſil̄ eſſe in eodē.ſed que ſunt
in eodē inſtanti ꝛ preciſe in eodē inſtanti nō permanen
te ſunt ſimul.ḡ impoſe eſt duas formas oppoſitas: vel
q̄cūq̄ duo oppoſita eē in eodē ſubto.¶ Qḋ aūt dr̄ de di
uiſione inſtantis in plura ſigna nihil eſt:qꝛ illud inſtās:
aut diuidit̄ in plura ſigna ſm̄ rē:aut ſm̄ rōnē tm̄:ſi ſm̄
rationē tm̄:tunc ſequit̄:ꝙ ſint duo oppoſita in eodē ſil̄
ſm̄ rem:hoc autē eſt impoſe.ſ.ꝙ ſint ſm̄ rem ſimul op
poſita in eodē q̄uocūq̄ accipiat̄ diuerſum ſm̄ rōnē:qꝛ
eē ſm̄ rē ꝛ eē reale repugnant ſibi oppoſita q̄ntū ad eē
ſimul in eodē.Si aūt illud inſtās diuidat̄ in tria ſigna:
ſm̄ rē ita ꝙ ſit ibi realis diuiſio in diuerſas res:tūc ſeq-
tur qḋ iſtans:qḋ eſt idiuiſibile realr diuidat̄:qḋ eſt im-
poſe. ¶ Et iō iſti q̄dā dixerūt aliter.ſ.ꝙ tales for̄e ſūt
ſimul p cōparationē ad agens:nō tñ per cōpōnē ad ſu-
biectū:ꝛ hoc declarāt ſic:qꝛ p ꝯparationē ad ſubm̄ pus
itelligit̄ forma abyciēda expelli q̄ itelligat̄ forma itro
ducēda introduci:qꝛ ſubm̄ nō pōt recipe formā ſequen
tē:niſi pͦri expulſa:ꝛ iō nō ſunt ſimul p ꝯparationeꝫ ad
ſubm̄ ſed p cōparationē ad agēs:vt dicunt:ſunt ſil:qꝛ p
cōparationē ad agens forma inducēda prius intelligit̄
itroduci q̄ for̄a abyciēda itelligat̄ expelli:qꝛ agēs nō
expellit formā abyciēdā niſi itroducēdo formā oppoſi
tā:forma autē abyciēda ſemp eſt:anteq̄ expellet̄:ꝛ iō
p cōparationē ad agēs: vt dicūt:forma abyciēda ſil̄ eſt
cū alia forma:q̄ itroducit̄ ab agēte.Sꝫ ꝛ hoc eſt ſimilr̄
ipoſe:qꝛ illa poſitio eſt ipoſſis:ad quā ſeq̄uit̄ duo oppo-
ſita eſſe in eodē ſubto in eodē inſtāti.ſed hec poſitio eſt
huius:qꝛ ad hāc ſicut ad priorē ſeq̄t̄:ꝙ forma abycien
da:ꝛ for̄a itroducēda ſint in eodē ſubto:ꝛ in eodē iſtāti:
he autē forme ponunt̄ eſſe oppoſite:ꝛ iō hec poſitio ſicͭ
ꝛ pͥma eſt ipoſſis:niſi forte ipſi velint dicere:ꝙ forͦ aby
ciēda ſm̄ eē in actu:ꝛ forma introducēda ſm̄ eſſe in po
tētia ſunt ſimul.ſed ſm̄ iſtū ſenſum nō vadit rō eoꝝ:qꝛ
qñ dr̄:ꝙ agens introducendo vnā formā expellit aliaꝫ
p introductionē forme non intellr̄ eſſe ipſius forme:q̄
introducit̄ ſm̄ eſſe in potētia:ſed ſm̄ pͥmū eſſe in actu:
ꝛ ideo dicta eorū videnꝰ mihi oīno ipoſſia.¶ Mirum Tex.ci.14.
eſt autē:q̄uo iſti ſic poſuerūt:cū pbs.8.phy.plane veri-
tatē huius q̄ōnis:qua poſſet queri:q̄uo forma ſuccedit
forme determinet.vbi dicit:ꝙ forma abyciēda ꝛ intro-
ducēda nō ſunt ſimul:nec eſt etiā dare tp̄s mediū:in q̄
neutra ſit.ſed forma abyciēda eſt in toto tp̄e pcedente
itroductionē ſequētis forme:nec eſt dare vltimū iſtās:
in quo vltimo ſit ipſa forma abyciēda.ſed eſt dare vlti-
mū inſtās:in quo hēat pͥmo nō eſſe:ꝛ in quo forma idu-
cēda hēat primo eſſe:ꝛ ſic nō ſeq̄t̄:ꝙ ſint ſimul.ſꝫ ꝙ cū
pͥmo nō eſſe vniꝰ ſit primū eſſe alterius. Videt̄ aūt mi-
hi:ꝙ iſti decepti fuerunt ex multiͨ¹ itellectu eius:qḋ di
citur expelli:nā expelli vno modo pōt accipi pro eo:ꝙ
eſt aliqḋ expis motu cōtinuo paulatī ab aliquo pcede-
re:vel abyci:ꝛ qḋ ſic dr̄ expelli hꝫ eē dū expellit̄:ꝛ iſto
mō dr̄ forma ſubalis expelli:qñ motu alterationis mā
eius ei redditur indiſpoſita:alio mō pōt expelli accipi p
eo:ꝙ eſt pͥmo nō eſſe:ſicut qñ ex aere fit ignis ī vltimo
inſtanti alterationis:qua diſponit̄ mā ad formā ignis:
dicit̄ introduci forma ignis ꝛ forme aeris expelli: ꝛ ꝙ
ſic dicit̄ expelli nō hꝫ eſſe:tūc ſcꝫ qñ dr̄ expelli:ſed tunc
pͥmo hꝫ non eſſe:ꝛ iſto modo dr̄ culpa expelli p grām:
vñ nō habes:ꝙ ſimul ſint in eodē culpa ꝛ grā.ſꝫ opꝫ:ꝙ
cū pͥmo eſt grā:hēat culpa pͥmo nō eſſe.¶ Qḋ aūt dr̄:ꝙ
pus intelligit̄ agens itroducere formā inducēdam:q̄
abycere formā expellēdā:itelligēdū eſt accipiēdo pus
ordie nāe:nō ordine tp̄is:qꝛ totū fit ſil̄ tp̄e:ꝛ in eodē in-
ſtanti tp̄is:abycere aūt ſiue expellere accipiendū eſt p
eo:ꝙ eſt facere:tūc pͥmo non eſſe.¶ Et qñ dicit̄ vltra:
ꝙ forma abyciēda eſt ſemper anteq̄ expellat̄:dico:ꝙ
verum eſt ſi ly anteq̄ dicat ordinē tp̄is ſm̄ quē modū
nō accipit̄ hic:ſꝫ nō hꝫ veritatē:ſꝫ ꝙ ly anteq̄ dicit tm̄
ordinē nāe:qꝛ nō opꝫ formā expellēdā eſſe in illo:anteq̄
pceſſit ſuā expulſionē:ſiue primū ſuū nō eſſe tm̄ ſm̄ or
dinē nature:ſiue ſm̄ rationē intelligendi:qꝛ ſequeretur
ꝙ ſimul ſm̄ rem eſſet:ꝛ non eſſet:nam illud idem iſtās
in quo forma abycienda eſt preueniens:ſm̄ aliquā ra-
tionem precedit ipſuꝫ non eſſe talis forme:ſicut poteſt
patere ex dictis:in quā forma abyciēs:etiā formaliter
ſm̄ rationem intelligendi preintelligitur ipſi abiectiōi
licꝫ totū ſit ſimul tēpore:nunc autē ſicut patet intuenti
ly anteq̄ dicit ordinē nature tm̄:nō tēporis. ¶ Quan-
do dicit̄:ꝙ per cōparationē ad agens prius intelligitur
forma inducenda induci quā intelligat̄ forma abyciē-
da expelli:ꝛ ideo ratio non valet.¶ Dicenduꝫ ergo:ꝙ
cū beata virgo non ſolū in coniunctione ſeminuꝫ.ſed ēt
in coniunctione naturarū.ſcꝫ aie ꝛ corporis fuerit cōce
pta ſm̄ cōmunē legem naſcentiū:ꝛ per cōſequēs in iſtā
ti infuſionis aie incurrit peccatū originale:ꝙ in illo in-
ſtanti non fuit ſanctificata per gratiā:cū peccatū origi-
nale:ꝛ grā non poſſint ſimul ſtare:nec opꝫ aliam ratio-
nem adducere.¶ Ex dictis patet ad pͥmū argumentū
in opꝰ.¶ Ad 2ͫ dōꝫ:ꝙ ad bonū filiū ptinet nobilitare
mr̄ēꝫ q̄ntū congruū eſt eā nobilitari ſaluo debito hono-

re filij: non ſaluaret̄ autē debitus honor filij: ad cuius honorē pertinet: ꝙ ſit caput totius eccleſie: ſi eius mater non indiguiſſet redemi per eū: ⁊ ideo decuit ꝙ eā permitteret incurrere peccatum originale: ⁊ ꝙ ab hoc eam redimeret. Queſtio. XXIII.

AD ſecūdū ſic procedit̄: ⁊ arguit̄: ꝙ fornicatio ſimplex non ſit pctm̄ mortale: q2 ex hoc dr̄ actus mr̄imonialis nō eē pctm̄: q2 ille: ꝗ hoc exercet: ꝯſentit in ſuā: ſꝫ ille ꝗ fornicat̄ cōſentit in ſuā: q2 illa ſe dat ſibi. ḡ ⁊c. ¶ Pͥ. fornicatio nō dr̄ pctm̄ mortale: niſi q2 ē ꝯ bonū ꝓlis: ſꝫ fornicatio vt vr̄: nō eſt ita. ḡ ⁊c. ma. pꝫ. mi. ꝓbat̄ dupl'r. pͦ q2 ille ꝗ accedit ad mulierem fornicariā: pōt itēdere bonū ꝓlis: ⁊ ꝓlē inde ꝓductā hr̄i educare. ſc'dō q2 duo ſexagenarij ſi copulēt ſe adinuicē cū nō poſſint hr̄e ꝓlē nō vr̄: ꝙ faciāt contra bonū ꝓlis. ¶ Oppoſitum tenet eccleſia.

> Nota rōnes ꝗ́ ꝓ̄mun ur fornicati/ oē ſimplicē ē grauiꝰ pec catū ꝙ̄ ſit fur tū. vide ēt in hac materia pulchre dicta Tho. in .3. cō tra Gentiles cap. 122. ⁊ in ſcda ſcde. qō. 154. ar. 2.

Reſpondeo dōm: ꝙ ſicut cōiter dr̄ fornicatio eſt pctm̄ mortale: ⁊ grauius pctm̄ quā ſit furtū: cuiꝰ rō ē: q2 illō ē pctm̄ mortale: ꝙ aufert amicitiā: ꝙ̄ dꝫ ꝗs hr̄e ad ꝓximū: illud aūt: in quo nocumētū iferē ꝓximo natū eſt tollere amicitiā: ꝙ̄ dꝫ hr̄i ad ꝓximū: ⁊ tāto plus: ꝙ̄to nocumētū ē grauius: grauius aūt nocumentū infert alicui: qui aufert ab eo debitam educationē: ⁊ ſuſtētationē: quā ꝗ aliqͩ de ſuo furat̄: q2 ꝑciſe vnuſqſq3 idiget cōueniēti educatōe: ⁊ ſuſtētatiōe in pͥnͦ: qn̄ dꝫ educari: talē aūt educatōez ꝙ̄tū i ſe eſt aufert: ꝗ fornicat̄: ipſi ꝓli: tū: q2 ꝑ fornicatiōez ſit icertū: cuiꝰ filiꝰ ſit ꝓles: q2 mulier fornicaria: q̄ rōne pōt fornicari cū vno: ⁊ cū alio: q2 nulli eſt obligata determinate ex actu fornicatiuo: ⁊ dato: ꝙ cū nullo alio fornicaret̄ niſi cū vno trn̄: trn̄ ex ꝯditione talis copule carnalis alij excepta ipſa muliere ſunt icerti de pr̄e ꝓlis: ⁊ ſemꝑ manet res ſuſpecta: tū q2 dato: ꝙ ꝯſtaret de pr̄e: nō ſufficiēter eſt obligatꝰ ad ꝓuidēdū ꝓli: niſi iteruentiat mr̄imoniū: ⁊ iō fornicatio ſimplex ē pctm̄ mortale. ¶ Ad pͥͫ i oppoͫ dōm: ꝙ mulier ab aliquo fornicario nō eſt ſufficiēter ſua ſm̄ ꝙ reqͥrit nā rei: q2 dꝫ eē ſua ꝑpetua: ⁊ ſola niſi ſeparent̄ ꝑ mortē ꝓp cōueniētē educationē ꝓlis: q̄ ſine vtroq3 nō pōt fieri. Iſto aūt mō mulier nō eſt ipſiꝰ viri: nec ecōuerſo niſi ꝑ mr̄imoniū. ¶ Ad 2ͫ dōm: ꝙ ſicut qn̄ aliqs accipit rē alterius ꝑ cōmutationē: vel per emptionē nō ſufficit: ꝙ ꝓmittat ei ſoluer̄: q2 ꝓmiſſio nō eſt ſufficiēs cautio: ita nō ſufficit ad faciendū: ꝙ ꝗs dꝫ ad ꝓlem hr̄e intentionē educandi: niſi huius certificet ꝑ obligationē: q̄ ſit ꝑ mr̄imoͫ. ¶ Ad aliud: qō ad illud iducit̄ dōꝫ: ꝙ duo antiq qn̄ ꝯiūgūt̄ carnalr̄: non ꝑ mr̄imoniū: dato ꝙ nō faciāt ꝯ ꝓlis bonū actu: q2 ꝓles ex actu eoꝝ ꝓuenire nō pōt: trn̄ habitualr̄ faciūt ꝯ bonū ꝓlis: q2 ꝯſentiūt in talē actū: ꝗ ex gn̄e ſuo natꝰ eſt vgere in iniuriā ꝓlis. ¶ Iterū ēt ex quo ſine iugo mr̄imonij ſe talibus actibus exponūt licꝫ ꝑ accn̄s nō faciāt ꝯ bonū ꝓlis: eis trn̄ iputari dꝫ ac ſi eēnt i ſtatu: quo poſſent gn̄are ꝓlē: itē etiā nullus dꝫ exercere actū carnalē: gn̄ ꝗ velit obligari ad educationē ꝓlis: ſi eueniret: cui obligationi repugnat actus fornicarius. Qō. XXIIII.

AD tertiū ſic ꝓcedit̄: ⁊ argꝰ: ꝙ adulteriū ſit cōputādū iter minora crimina: q2 dr̄ ex. ō indicio: ꝙ de adulterijs ⁊ alijs criminibꝰ: q̄ ſūt minora: pt̄ epūs cū clericis poſt ꝑactā pn̄iaꝫ diſpenſare: ex q̄ vr̄: ꝙ adulteriū debeat iter minora crimina cōputari.

Contra ꝗ cōmittit adulteriū cōmittit furtum: q2 vſurpat rē alienā: ſed furtū nō ē cōputandū iter minora crimina. ergo nec adulterium.

Reſpōdeo hic accipiēdꝰ ē minꝰ crimen nō ꝑ veniali. ſꝫ ꝑ eo: ꝙ minorē grauitatē hꝫ iter ꝑdicta mortalia: ⁊ ſic accipiēdo dōꝫ ad qōnē: ꝙ adulteriū nō eſt cōputādū iter minora crimina ſimpl'r ⁊ abſolute: q2 pl'a alia ſunt minora: puta furtū: ⁊ fornicatio: q2 adulteriū iportat leſionez ꝓximi in ꝑſona ſibi cōiuncta: que dꝫ eē ſibi carior ꝙ̄ res exteriores: que auferunt̄ per furtū: ſimpl'r ēt ledit eū in ꝓle ſua: q2 facit eū de ꝓle ſua incertū: ledit ēt ꝓlē naſciturā: q2 ex quo fuit incertū: cuius ſit: tollit ei debitā educationē: fornicatio aūt ſimplex nō facit: niſi vnū iſtoꝝ. ſ. tollere ꝓli generādę debitā educationē: ⁊ ideo adulteriū ē ſimpl'r grauiꝰ crimē ꝙ̄ furtū: vl' fornicatio: ⁊ ꝙ̄ gula: ⁊ multa alia peccata. Cōparatiue trn̄ pōt dici adulteriū eē cōputādū inter minora crimina: q2 oīa peccata: ꝗbus directe peccatur in deū: ſicut ſunt illa: que ſunt ꝯ ꝑcepta pͥme tabule: ſunt grauiora adulterio: q2 grauius ē peccare in deū ꝙ̄ in ꝓximū: pctm̄ aūt adulterij eſt pctm̄ in ꝓximū: homicidiū etiā eſt grauius adulterio: q2 aufert ꝓximo vitā: ꝙ eſt grauiꝰ ꝙ̄ iniuriari ei in ꝑſona ꝯiuncta: vel in ꝓle: vel tollere debitā educationē ꝓli: ⁊ etiā q̄dā alia pctā ſunt grauiora adulterio: ſicut peccatū ꝯ nām: in quo ꝗs totalr̄ tollit bonū ꝓlis: ⁊ ledit ſpēꝫ humanā: cui quilibꝫ plus tenet̄ ꝙ̄ cuicūq3 ꝑſone alij a ſe: ſic ḡ dōm: ꝙ adulteriū ſm̄ ſe eſt magnū: ⁊ valde graue crimē: ſed cōparatiue: vt dictū eſt: poteſt cōputari inter minora crimina. ¶ Ad argumentū in oppoſitū dicēdū: ꝙ ibi accipitur minora cōparatiue: q2 licꝫ adulteriū pōt dici minus crimen reſpcū multoꝝ alioꝝ: q̄ ſūt grauiora. Qō. XXV.

AD quartū ſic ꝓcedit̄: ⁊ arguit̄: ꝙ pctm̄ obmiſſiōis ꝯſiſtat in aliquo actu: q2 oē pctm̄ a deo eſt voluntariū: ꝙ ſi nō eſt voluntariū: nō ē pctm̄. ſed nihil pōt dici voluntariū: vt vr̄: niſi ab actu voluntatis. ergo omne peccatū: ⁊ per ꝯñs peccatū obmiſſionis conſiſtit in actu voluntatis.

Contra obmittere nō eſt agere: ſꝫ pctm̄ obmiſſionis conſiſtit in obmittēdo. ḡ pctm̄ obmiſſionis nō cōſiſtit in agendo: nec per ꝯñs in aliquo actu.

Rn̄deo ad hoc dicūt quidā: ꝙ duplex eſt actus. ſ. volendi: qui eſt ipſum velle: vel reſpectu: ⁊ actus volitus: ſicut honorare parētes eſt actus: qui dꝫ eē volitus. Dicūt ḡ ꝙ pctm̄ obmiſſionis nō conſiſtit in actu volito: quē ſcꝫ quis dꝫ velle in obmiſſiōe actus voliti: q2 peccatū obmiſſionis circa honorationē parentū nō eſt in honorādo parētes: ſed in obmittēdo actū honorandi parentes. ſed dicūt hn̄: ꝙ peccatū obmiſſionis ſemꝑ neceſſe eſt cōſiſtere in actu volendi: ⁊ ratio q̄ mouet eos inducta eſt arguendo ad hāc partē. ¶ Preter hanc autem pōt adduci alia rō talis: q2 ille cui factū eſt preceptū affirmatiū: ꝯ qō eſt peccatū obmiſſionis aut rēnuit facere: cū ei precipit̄: aut conſentit. ſi rēnuit manifeſte peccat in rēnuendo illud: qō ꝑcipit̄: ⁊ per cōſequens manifeſte peccat in actu volendi: qui eſt rēnuere. Si aūt acceptat ſtatim facere: ⁊ ſtatim facit: non peccat peccato obmiſſionis: ſed implet preceptū. Si autē acceptat facere in poſterū: q2 adhuc nō eſt tēpus implendi: ⁊ poſtea obmittit: oportet ꝙ hoc ſit ꝓpter aliquā cāꝫ: aut ḡ illa cauſa: ꝓpter quā obmittit: eſt in ſua ptāte: aut non: ſi non: nō dꝫ ſibi imputari: q2 ſi ipedit̄ ab impletione ꝑcepti ex cā: ꝙ̄ nō potuit vitare: nō dꝫ ſibi iputari. ¶ Si aūt in ptāte ſua ſit illā cām icurrere: vel vitare illā cāꝫ non incurrit: niſi voluntarie: voluntarie autem nō icurritur aliqͩ niſi per actū volendi. ḡ quicūq3 peccat pctō obmiſſionis: icurrit illō pctm̄ ꝑ actū volēdi: ⁊ ꝑ ꝯñs eſtꝰ

rõnes attributales ſcḋo mõ accepte:⁊ eaꝝ plitas:qḋ totũ nihil aliud eſt quã eſſentia diuina: put eſt apta reddere diuerſis cõceptionibus nr̃is ſunt in itellu nr̃o obiectiue: qꝛ illud dr̃ eẽ in aliquo obiectiue:ꝙ eſt eius obm̃:rõnes aũt attributales ſic accepte:⁊ earũ plitas ſunt in ꝓſpe-ctu nr̃i itell's diuerſas ꝯceptiones de deo formãtis: ſicẽ eiꝰ obm̃:⁊ iõ obiectiue ſunt rõnes ſic idẽ in itellu nr̃o:ſꝫ nõ tñ in itellu nr̃o:ſꝫ ẽt iſte rõnes:⁊ earũ plitas eſt in ꝓſpectu itell's diuini. ¶ Si ãt q̃raſ cã huiꝰ plitatis: vtrũ ſcꝫ ꝓueniat ex pte nr̃a:vel ex pte dei. ¶ Dicũt qdã:ꝙ iſta plitas ꝓuenit ex pte itell's nr̃i:ſicut ex pte ſubi:ſꝫ ex pte dei ſicut ex pte obiecti:ſed ex pte vtriuſqꝫ ꝓuenit: ſicut ex pte cãe. ¶ Sed hoc nihil eſt:qꝛ ſi prouenit ex pte vtriuſqꝫ ſicut ex pte cãe:h̃ eſt:vel qꝛ deus eſt cã effi ciẽs taliũ rõnũ mouẽdo itellm̃ nr̃m ad ſui cogñẽ ordi-nãs:modo itell's nr̃i eſt cã mãlis:vl' ſubiectiua eo mõ quo cõuenit accidenti hr̃e mãm:vnde diſtinguere obꝫ ⁊ ſubm̃ reſpectu iſtius plitatis qñcunqꝫ eſt diſtinguere cãm ꝯ cãm:qḋ eſt icõueniẽs:qꝛ obm̃ ⁊ ſubm̃ dicũt cãꝫ. ¶ Et iõ dõm abſolute:ꝙ q̃rẽdo de plitate rõnũ:q̃ ſunt cõceptiones mẽtis nr̃e:ꝙ ex pte dei eſt cã efficiens:⁊ fi nalis iſtius plitatis.ſꝫ cã mãlis eſt ex pte intell's nr̃i:cã formalis eſt ex pte ipſarũ ꝯceptionũ. ¶ Rõ huius eſt q̃tũ ad p̃mũ:qꝛ qñ aliqḋ fit ab aliquo:vt a cã equoca nõ adeq̃ta vnitas agentis ꝯuenit eẽ plies effectus ipſũ defectiue imitantes:tales aũt cõceptiones cauſant in I tellectu nr̃o a deo mediãtibus creaturis: ſicut a cã eq-uoca nõ adeq̃ta:⁊ iõ cã efficiens huius plitatis eſt ex p-te dei. ¶ Ratio ſcḋi eſt iſta:qꝛ cõceptiones:quas aliqs itell's format:ordinanſ ſicut ad finẽ ad cognitionẽ illiꝰ cognoſcibilis:de quo formanſ:vt.ſ.ita pfecte cognoſcã-tur ſicut poſſe eſt ei:qui format ꝯceptiones illas:nõ aũt poſſe eſt:ꝙ vna ꝯceptiõe totũ qcqd eſt poſſe cognoſci de deo ab itellectu nr̃o cõcipiaſ:⁊ iõ pp cogñẽ dei pfectaꝫ: ſicẽ poſſe eſt hr̃i a viatore:oꝫ formare de eo diuerſas ꝯce-ptiones. ¶ Rõ aũt tertij eſt iſta:qꝛ formalr̃ vnaqueqꝫ ꝯceptio creata eſt limitata in repñtãdo:⁊ hoc hꝫ formalr̃ ex ſe ipſa:⁊ iõ ad mlta repñtandũ oꝫ hr̃e diuerſas cõce-ptiones:⁊ hoc formalr̃ ꝓuenit ex pte ꝯceptiõis creatu-re. ¶ Rõ ãt q̃rti eſt:qꝛ itell's nr̃ nõ eſt receptiuꝰ alicu-ius vnius cõceptionis:q̃ pfecte q̃tũ ad totũ:qḋ de deo poſſumꝰ cognoſcere ſiſ' vno aſpectu poſſit eũ repñtare: ⁊ hoc ꝑcipue ⁊ ĩfallibilr̃ hꝫ vitatẽ de cognitiõe vie:⁊ iõ ad hoc:qḋ illud:qḋ in ipſo recipiſ:ſic in ſubo ſit ei ꝓpor-tionatũ reqriſ:ꝙ ĩ eodẽ deo diuerſe ꝯceptiões recipiãſ: vnde aũt prouenit:ꝙ diuina eẽntia offeraſ itellectui diuino ſub alia ⁊ alia rõne ex pte obiecti:put eſt bonꝰ: ⁊ put eſt iuſtus:ita ſcꝫ ꝙ deus videat:ꝙ ſua eẽntia dif-fert rõne put ẽ bonitas:⁊ put eſt iuſtitia:⁊ ſic de aliqs: cũ ſit ſimpliciſſima:nõ intendo mõ diſcutere:qꝛ nimis eẽt lõgũ:ſed ad qõnẽ:prout ꝓponiſ ſufficit dicere:ſicut dictum eſt:vbi ſit pluritas rationũ:⁊ vnde ꝓueniat per cõparationẽ ad itellm̃ nr̃m. ¶ Ad argumẽtũ:ꝙ factuꝫ eſt ad primã partẽ dicendũ eſt:ꝙ loquẽdo de identita-te reali:verum eſt:ꝙ quicqd eſt in diuinis:eſt idẽ pter gnõnẽ ⁊ ingnõnẽ ⁊c̃.loquẽdo aũt de idẽtitate ſm̃ rõnẽ nõ oꝫ ĩmo põt ibi eſſe plitas rõnum:etiã ſubiectiue:ac cipiendo rõnẽ ꝓ eo:qḋ reſpondet cõceptionibꝰ nr̃i itel-lectus. ¶ Ad aliã rõnẽ factã ad aliã partẽ dicenduꝫ:ꝙ bene probat:ꝙ in deo ſint rõnes attributoꝝ accipiẽdo rõnem ſcḋo modo dictã:⁊ etiã pluritas talium rõnum: que tñ eſt ſm̃ rõneꝫ eſt in deo etiã ſubiectiue:vt dictũ eſt:ſed loquendo de rõne p̃mo mõ accepta nõ ꝓbat:ꝙ rationes ſic dicte:nec earuꝫ pluritas:que realis eſt:ſint in deo ſubiectiue:ſed fundamentaliter tantũ.

DEinde querif de pertinentibus ſpecialr̃ ad potẽtiã:⁊ ſunt tria. Primũ ẽ:vtrũ poſſet cõferre crea-ture potentiam creandi. Scḋm:vtruꝫ poſſet facere ſubaꝫ ſine accidẽte. Ter-tiũ ẽ:vtrũ poſſet facere duas aĩas diffe-rẽtes ſolo numero nõ infundendo eas corporibus.

Queſtio. II.

AD primum ſic ꝓcediſ:⁊ arguiſ: ꝙ deus poſſit cõicare creature potentiã creãdi:qꝛ deꝰ cõtulit ſacr̃o ſcãlitatẽ reſpcũ gr̃e:q̃ fit ꝑ creationẽ:ſꝫ ſacr̃a ſunt q̃dã creature.ḡ creature ꝯtulit potẽtiã creandi. ¶ Si dicas:ꝙ ſacr̃a nõ attingũt effectiue gra-tiã:ſed caracterẽ:que eſt diſpõ ad gr̃am:⁊ iõ nõ ꝓcedit. ¶ Cõtra.qꝛ illud:qḋ nõ educiſ de potẽtia mãe:ſit per creationẽ:caracter nõ educiſ de potentia materie:alio-quin ꝓduceret nãliter.ergo ſit per creationẽ:⁊ per ꝯñs ſequiſ:ꝙ ſi ſacr̃a efficiãt caracterẽ:hñant creare. ¶ P̃. ſicut aliqḋ ⁊ nihil diſtant in infinitũ:ita deus ⁊ creatu-ra:ſed creatura nõ obſtante tali diſtãtia põt attingere deũ vidẽdo ⁊ amãdo.ḡ a ſili nõ obſtante diſtãtia:q̃ eſt inter aliqḋ ⁊ nihil:creatura põt attigere ad ꝓducendũ aliquid de nihilo.

Contra creare nõ ꝯuenit niſi poᵉ ĩfinite:ſꝫ ĩ crea-tura nõ pt̃ eẽ poᵃ ĩfinita:qꝛ poᵃ ĩfinita re-qrit eẽntiã infinitã:creatura aũt nõ põt hr̃e eſſentiã ĩfi-tã:qꝛ ſic excederet ſuos terminos.ḡ creature nõ põt cõi cari poᵃ creandi:minor declarata eſt:ma.ꝓbaſ:qꝛ potẽ tia agendi debet proportionari diſtantie terminoꝝ:ſed termini cauſe cõis:que ſunt aliquid ⁊ nihil diſtant in in finitũ.ergo oportet:ꝙ potentia creandi ſit infinita.

Reſpondeo creare eſt aliqḋ nullo ꝑſupposito facere:nihil aũt preſupponere pt̃ accipi duplr̃:vno mõ ex pte agẽtis:⁊ ſic dr̃ agere nullo ꝑſupposito illud agẽs:ꝙ nõ ſupponit actionẽ alicuius ſupioris agẽtis:in vtute cuius agat. Alio mõ põt accipi ex pte effectus:ſiue rei facte:⁊ ſic facere nullo ꝑſuppoſi-to eſt aliqḋ facere abſqꝫ h̃:ꝙ aliqḋ ſubꝫ ꝑſuppõat:in q̃ recipiaſ actio agẽtis:accipiẽdo ḡ p̃ mõ creare ꝓ eo.ſcꝫ ꝙ ẽ aliqḋ faceſ nõ ꝑſuppoſita actõe alicuiꝰ ſupioris agẽ tis:in cuiꝰ vtute agat:planũ ẽ:ꝙ creature nõ põt cõicari iſto mõ creare:nec poᵃ creandi:nec aliqs phs vnquã h̃ poſuit:qꝛ de rõne effectus eſt:ꝙ agat in vtute ſue cãe:⁊ ꝑcipue in vtute illius cãe:a qua ꝯtinue depẽdet:creatu-ra aũt cũ ſit effectus creãtis:de rõne ſua hꝫ:ꝙ nõ poſſit agere niſi in vtute p̃me cãe:a q̃ totũ eẽ creature depen-det:⁊ iõ ſue rõni repugnat ſic poſſe creare:⁊ ponere eaꝫ ſic poſſe creare ẽ ponere ꝯdictoria:accipiẽdo ãt creare: ſcḋo mõ ꝓ eo.ſ.ꝙ ẽ aliqḋ facere nullo ſubo ꝑſuppoᵗᵒ ex pte rei facte:ſꝫ aliq phi poſuerint ꝙ creatura h̃ mõ poſ ſit creare ⁊ creauit:tñ oẽs doctores theoᶜ cõiter tenent mõ:ꝙ creare iſto mõ nõ poſſit cõicari creaturẽ. ¶ Hoc aũt declarãt ⁊ ex pte ĩfinitatis poᵉ creãdi:⁊ ex pte agẽtis: ⁊ ex pte actõis:⁊ ex ordine agẽtiũ:⁊ ex totalitate eendi. ¶ Quãtũ ad p̃mũ ponũt duas rõnes:quaꝝ vna poſita eſt in obyciẽdo.ſcḋa aũt talis eſt:ſuppoſito:vt tactũ eſt in ꝑdicta rõne:ꝙ potẽtia ĩfinita nõ poſſit cõicari creatu re:qꝛ eã poneret extra limites ſuos:ꝓbaſ:ꝙ poᵃ crean-di ſit ĩfinita:nec ꝑ ꝯñs ſit cõicabilis creature:qꝛ qualis eſt ꝓportio terminoꝝ a q̃:⁊ ad quẽ ipaꝝ actionũ:talis ẽ ꝓporᵒ illaꝝ poᵗᵉ activaꝝ reducẽtiũ effcm̃ ĩ actũ:ſꝫ ſi poᵃ:q̃ facit aliqḋ de nihilo:eẽt finita poᵃ faciẽdi aliqḋ ex nihilo:⁊ poᵃ faciẽdi aliqḋ ex aliq̃ ꝑſupᵗᵒ eẽnt ꝓportiõ biles:qꝛ cuiſꝫ finiti ad fiᵗᵘᵐ eſt aliq̃ ꝓportio.ḡ ⁊ illa que

Nihil ꝑſup-poneſ dupl'r capi poteſt.

ſunt termini a quo in vtraq3 actione erunt ꝓportiona-
bilia: ſed termini ſunt aliqd ⁊ nihil: ergo nihil ⁊ aliqd ſunt
ꝓportiōalia: qḋ ē oīo īpoſſe. ergo īpoſſe ē ꝙ poᵃ faciēdi aliqd
ex nihilo ſit fi̅ta: ⁊ ꝑ ꝯñs oȝ ꝙ ſit ifi̅ta: nec ꝑ ꝯñs cōicabi-
lis creature. ¶ Ex pte agētis pōit̄ rō talis: illi ſoli ꝯuēit
ꝓducere totū eē rei nullo p̄ſuppoᵒ: ꝙ ē ſ3 ſe toᵐ in actu.
ſ3 ſolus deus eſt hᵘ: q2 ipſe ſolus eſt purus actus. ergo
ſoli deo cōuenit totū eſſe rei ꝓducere nullo preſuppoſi-
to: nec ꝑ ꝯñs pōt cōicare creature. ¶ Ex pte actiōis po-
nit̄ talis rō: q2 ille ſolus pōt aliqd ꝓducere ex nihilo: cu-
ius actio eſt ſubā: alias regreret aliqd p̄ſuppoᵐ: in quo ſua
actio reciperetur. ſed in ſolo deo ſua actio eſt ſubā. ergo ſoli
deo ꝯuenit aliqd ꝓducere ex nihilo: ⁊ ſic idē ꝙ prius.
¶ Ex pte modi agēdi ponit̄ talis rō. illi agenti: qḋ agit
nullo p̄ſuppoſito: nō imponit̄ aliqs modus agendi ab
alio: q2 diuerſus modus agendi dependet ex diuerſa diſ-
pōne mãe p̄ſuppoſite ipſi actioni. ſed omni agenti ſecū-
dario iponit̄ determinatus modus agendi a p̄mo agen-
te. ergo nullū ſecūdariū agens: nec ꝑ ꝯñs aliqua creatura
pōt aliqd ꝓducere nullo p̄ſuppoſito. ¶ Ex pte ordinis
agētiū arguit̄ ſic. ſicut cā ad cāȝ: ita effectus ad effectū.
ſ3 cā ſcḋa: que eſt creatura: nec̄io preſupponit cāȝ p̄mā.
ergo ⁊ effectus ſue cāe p̄ſupponit effectū alterius cāe: q
agit nullo p̄ſuppoſito. ergo nulla creatura pōt aliqd facere
nullo preſuppoſito. ¶ Ex pte totalitatis eſſe arguit̄ ſic:
q2 illḋ qḋ eſt cā totius eſſe alicuius rei create: eſt cauſa
creati in eo. ꝙ ens creatū. ſed nulla creatura pōt eſſe ta-
lis: q2 tūc eēt cā ſui ipſius: q2 ꝙ eſt cā entis creati ſ3 ꝙ
huiuſ: eſt cā oīs entis creati. ergo nulla creatura pōt aliqd
facere nullo p̄ſuppoſito ex pte ipſiᵘ effectᵘ. ¶ Iſte ſunt
potiſſime: q ſolēt adduci rōnes: ⁊ l3 ſupponamᵘ: ꝙ ꝯclu-
dūt v̄itatē: q2 tñ nō oīs v̄itas eſt nobis demr̄abilis: q2
multotiēs deſiſtimus a cōprehendēdo nām rerū. Jō
iſtis rōnibus poſſet ꝓbabilr̄ videri: ita ꝙ iſtud: qḋ eſt
creaturā nō poſſe creare magis eſt tenendū: ſicut ꝑ au-
ctoritatē traditū: ꝙ ſicut demr̄one concluſum. ¶ Ad p̄i-
mū ergo ꝙ dr̄: ꝙ poᵃ h3 ꝓportionari diſtātie termino-
rū: poſſet dici: ꝙ verū eſt loquēdo de actione: que ꝓprie
h3 terminos a quo ⁊ in quē. ſed creatio: qua ꝓducit̄ to-
tū eſſe rei: nō eſt talis ꝓprie loquēdo. ¶ Ad cuius euī-
dētiā ſciendū: ꝙ illa actio h3 terminū a quo: ⁊ terminū
ad quē: in qua ſubſternit̄ realr̄ aliqḋ vnū cōe ſubȝ duo-
bus icōpoſſibilibus: a quoꝝ p̄ ſpoliat̄: ⁊ mouet̄ ad acquirē-
dū ſcḋȝ: ſicut qñ aliqd dealbat̄ deducit̄ a nigredine: vl̄
alio colore: ſub quo p̄us fuit ad albedinē. ſi eniȝ ꝓduce-
ret totū ſubm ſimul cū albedine: nō faceret albedinem
deducēdo a colore vno in aliū: nō eni pōt dici v̄e: ꝙ ali-
qd deducat̄ ab eo: in quo: vel ſub quo nunquā fuit: ⁊ iō
in creatione: que nō requirit ſubm ſubſtratū alicui for-
me vel p̄uationi: a qbᵘ recedat̄ per actionē: que eſt crea-
tio ꝓprie: nō h3 terminū a quo: nec terminū ad quē. ſed
tm̄ reſpicit obm ꝓductū: vñ qñ dr̄ creaturā fieri de ni-
hilo: ly de nihilo nō dicit ꝓprie habitudinē termini a q:
alioqn nihil in creatione eſſet mā tranſiēs: qḋ eſt abſur-
dū: illud eni ex quo ſicut ex icludēte terminū a quo dr̄
aliqd fieri: eſt mā trāſiens: ſicut dr̄ fieri figuratū ex infi-
gurato. ſtat ergo ſolū in hoc: ꝙ illa rō ſupponit falſum. ſc3
ꝙ creatio hēat terminos a quo ⁊ in quē: ⁊ ꝑ h ad 2ᵐ qḋ
idē ſupponit. ¶ Ad 3ᵐ poſſet dici: ꝙ oꝑteat effectū eſſe
in cā nō formalr̄: ſed v̄tualr̄ nō oȝ qḋ id: qḋ ꝓducit totū
eē rei ſit ſm̄ ſe totū in actu: ſ3 ꝙ totū eē rei: quā 2ᵐ ſe to-
tā pōt ꝓducere ſit in ipſo: ⁊ in eo ꝙ eſt eius actus v̄tua-
liter: vñ l3 oīs creatura hēat in ſe aliquā īpoſſibilitateȝ:
nō tñ repugnat ei totū eē rei ꝓducere: q2 poterit dici: ꝙ
totū eē vniᵘ rei eſt v̄tualr̄ in eo: qḋ eſt actus alterius: vl̄

Nota ꝙ ꝓprie loquēdo cre-
atio nō h3 ter-
minū a quo ⁊
terminum ad
quem.

poſſet dici: ꝙ l3 ſubē mãles: que hn̄t mãȝ ptē ſubē nō ſint
ſm̄ ſe totas in actu ſiue accipiat̄ actus accidētalis: ſiue
ſubālis: tñ ſubē imãles: que ſunt forme ſubſiſtentes: ſūt
ſm̄ ſe totas in actu: quantū ad hoc ꝙ nihil eſt in eis: qḋ
nō ſit actᵘ vel ſubālis: vel actus accn̄talis: ſubā earū: q
eſt in poᵃ ad eſſe accn̄tale: eſt actus: ⁊ qdā forᵃ ſubālis: ⁊
qñ dr̄: ꝙ ſolus deus eſt actus purus: ꝙ hoc intelligēdū
eſt pro tāto: ꝙ hoc ſibi ſoli ꝯuenit: q2 eius ſubā nō eſt in
poᵃ ad aliqḋ eſſe ſubāle: vel accn̄tale: forma aūt ſubſi-
ſtens: que eſt qddītas: ⁊ actus ſubālis ſubē ſepate: l3 ſit
actus in gñe ſubē: q ē forᵃ ſubſiſtēs. eſt in poᵃ ad eē: ſi eē
differat ab exiſtētia: ⁊ eſt ēt in poᵃ ad accn̄s: vñ ſubā ſe-
parata nihil h3: ꝙ nō ſit aliqd actus: l3 vnus actus ſit i
poᵃ ad aliū: ex hoc aūt: ꝙ actᵘ ſubālis eſt in poᵃ ad acci-
dēs nō ſeq̄r: qn attingat meᵗᵉ poᵃ actiua ad ꝓducēdū aliū
actū ſubālē: ſicut p3 in rebᵘ mãlibᵘ: ⁊ iō nihil ꝓhibet di-
cere: ꝙ ſubā ſepata ſm̄ ſe totā agit meᵗᵉ vl̄ imeᵗᵉ. ¶ Ad
4.ᵐ dōm: ꝙ ſicut qdā ꝓbabilr̄ dicūt ſicut in actione: q
aliqd fit ꝑ motū actio ⁊ paſſio realr̄ loquendo ſunt: ſm̄
qḋ acquirit̄ ab agēte in paſſo: ⁊ aliqd inherēs ipſi agen-
ti: ita ēt dicūt: ꝙ actio dei tranſiens: q eſt creatio actio: ⁊
creatio paſſio ē ipa creatura ꝓducta: ꝙ āt dr̄: ꝙ creatio
eſt actio trāſiens: nō eſt intelligēdū de tranſeundo i ali-
qd ſic̄ in ſubm: ſic̄ calefactio dr̄ actio trāſiens: ſed eſt in-
telligendū de trāſeūdo in aliqd ſicut in obm: qñ ergo dici-
tur: ꝙ ſolᵘ dei actio eſt ſubā: poſſet dici: ꝙ nō h3 v̄itatē
loquēdo de actiōe trāſeūte: q2 actio creature eſt ēt ſubā
nō ſua: ſ3 ſubā rei facte: ſ3 hñ vez ē: ꝙ q̄tū ad hoc: in h
deus differt ab alijs: q2 in alijs actio manēs: ſicut velle
⁊ intelligere: nō ē ſubā volētis ⁊ intelligētis: ſed in ipſo
deo eſt ſuū itelligere: ⁊ ſuū velle eſt ſua ſubā. ¶ Ad 5ᵐ
pōt dici: ꝙ modus agēdi nō ſolū eſt ex pte mãe: ſ3 ēt ex
pte p̄ncipij actiui: vñ ſi diuerſe creature facerēt aliquã
ex nihilo: nō ſequeret̄: quin iponerent̄ eis diuerſi modi
agendi a deo nō ex pte mãe: ſed ex pte p̄ncipij actiui in
quantū daret eis diuerſa p̄nᵃ actiua ordinata ad diuer-
ſa: puta ꝙ daret vni v̄tutē ꝓducēdi lunā: ⁊ alij v̄tutem
ꝓducēdi ſolē: vel aliqd tale: ⁊ ſic de alijs. ¶ Ad ſextuȝ
pōt dici: ꝙ effectus cāe ſcḋe p̄ſupponit effectū cāe p̄me:
pōt aūt duplr̄ intelligi. vno mō: ꝙ effectus cāe ſcḋe pre-
ſupponat effectū p̄me cāe vt ſubm: in qḋ agat cā ſcḋa: ⁊
ſic poſſet dici: ꝙ nō opȝ: ꝙ effectus cāe ſcḋe p̄ſupponat
effectū cāe p̄me. Alio mō pōt itelligi effectū cāe ſecūde
p̄ſupponere effectū cāe p̄me: ſicut ſuā cām effectiuā: a
qua h3 eſſe: ſicut motus ſecuris p̄ſupponit virtutē moti-
uam brachij: ⁊ iſto mō verū eſt: ꝙ effectus cāe ſecunde
p̄ſupponit effectū cāe p̄me: q2 cā ſcḋa q p̄ſupponit̄ ſuo
effectui eſt effectus cāe p̄me: ⁊ hoc ſequit̄: q2 creatura
nō poſſit aliquid producere nullo preſuppoſito ex par-
te agentis: ſed nō opȝ ꝙ preſupponat aliqd ex parte rei
ſubiecte. ¶ Ad ſeptimuȝ poteſt dici: ꝙ duplex eſt tota-
litas entitatis: ſiue ipſius eſſe. ſcil3 integralis: ⁊ v̄lis: to-
talitas integralis eſt: que cōprehendit oē illud: ꝙ eſt in
aliq re d̄terminate: puta totalitas entitatis hoīs ē: ꝙ cō-
prehendit aīam ⁊ corpus: totalitas autem v̄lis entita-
tis eſt: que comprehēdit: ⁊ cōtinet oēs partes ſubiectiuas
entis: ſicut ſuperius cōtinet inferiora: loquēdo ergo de
prima totalitate poteſt dici: ꝙ non opȝ: qḋ illud qḋ eſt
cauſa totius entitatis alicuius ſm̄ totalitatē integraleȝ
ſit generalr̄ cauſa entis: in eo qḋ ens: vel entis creati ge-
neralr̄ ſm̄ ꝙ huiuſ: q2 ens creatum generalr̄ ſumptuȝ
ad plura ſe extendit quā ſint oīa illa: que includuntur
in aliquo ente determinato: puta in hoīe: loquēdo auteȝ
de totalitate vniuerſali ipſius entis creati: que cōprehē-
dit omnes partes ſubiectiuas talis entis: illud qḋ eſſet

Effectus cāe
ſcḋe p̄ſuppo-
nere effectū
cāe prime du-
pliciter contingit.

cauſa totius eſſe creati ſm talem totalitatem: eſſet cauſa entis creati in eo ꝙ huius: nunc autem ſi poneretur creature ꝓducere aliquid nullo ſubiecto ſuppoſito: eēt cauſa totius eſſe ſm primaʒ totalitateʒ nō ſm ſcðaʒ: qꝛ licȝ creature poſſet facere totuʒ quicquid eſt in aliqua creatura determiata: puta in igne: vel in aliquo cōſili: nō ꝑpter hoc oporteret: ꝙ poſſet facere generalr̄ totuʒ quicqd eſt in quocūqȝ ente creato. ℂ Ad alia argumēta facta ad alterā partē: qꝛ ſupponim᷒ ea cōcludere falſum: licȝ forte hoc nō poſſit demōſtrari. reſpōdendū ē. ℂ Ad primū ergo dōm: ꝙ ſicut in factionib᷒ naturalibus ſunt diuerſi gradus: ita ꝛ in factionib᷒ ſupernālib᷒ pōt eſſe aliqua: ad quā attingit creatura: vt inſtr̄m: ꝛ talis: qn̄ fit per receptioneʒ forme in ſubiecto preſuppoſito: nō pōt dici creatio: qꝛ taʒ ex parte agētis eſt dare aliquid: qð agit in virtute alteri᷒: qð preſupponit: ſicut eſt inſtr̄m: qð ponit᷑ eſſe creatura: ꝛ ex parte recipientis eſt etiā aliqd: in quo forma ꝓducta recipit᷑: ꝛ iſto mō fit caracter: vnde nō opȝ: ꝙ illa potētia: que efficit caracterē ſit potētia creādi. Alia eſt factio ſupnālis ad quaʒ creatura nō pōt attingere: ēt vt inſtr̄m: ꝛ iſta ex parte agentis dr̄ creatio: qꝛ eſt ab agēte: nullū aliō agēs ꝑſuppone te: ꝛ iſto mō fit gr̄a: qn̄ ḡ dr̄ ꝙ illud: ꝙ nō educit᷑ de potentia mā̄e creatur dōȝ: ꝙ nō opȝ: ꝙ oē illud: ꝙ nō educitur de potentia nāli ipſius mā̄e: creet᷑: qꝛ in hiis: q̄ educunt᷑ de potētia obediētiali ſunt diuerſi gradus: ꝛ qꝛ ð hoc diffuſe alš tractaui: ideo ſupſedeo ad preſens plura de hoc loq. ℂ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ videre deū: ꝛ amare cōſiſtit in quodā pati ex parte vidētis: ꝛ amātis: ꝛ iō ex h: ꝙ creatura actu vidēdi: ꝛ amādi attingit ipſum deuȝ: q diſtat ab ea in infinitū: non ſequit᷑: ꝙ in creatura ſit potentia actiua ad faciēdū aliquē effectū infinitum. ſed ꝙ poſſit pati a potentia infinita: vel alr̄ pōt dici: ꝙ creatura amādo: ꝛ vidēdo deū nō trāſit in infinitā diſtātiā ſȝ rē: ſȝ ſolū ſȝ rōnē intelligēdi: amare .n. ꝛ videre nō tranſeūt in amatū ꝛ viſum ſm rē: ſȝ ſolū ſm rōnē: ſed i creādo: opȝ ꝙ creās realr̄ attingat ipſuȝ obiectū creatuȝ: ꝙ diſtat a nihil in infinituȝ.

Qō. III.

Ad ſecunduʒ ſic ꝓcedit᷑: ꝛ arguitur: ꝙ deus nō poſſit facere ſubſtantiā ſine aliquo accidēte: qꝛ deus nō poſſet facere aliq̄ȝ creaturā ſine relone: que realiter referretur ad ipſuȝ. ſed relo eſt quoddā accidens. ergo ꝛc̄.

Contra minus depēdet ſubſtātia ab accidēte: q̄ȝ accidens a ſubſtātia. ſed deus pōt facere accn̄s ſine ſuba: vt pȝ in ſacr̄o altaris. ḡ ꝛc̄.

Reſpondeo ad iſtā qōnem vnū ꝑmitto. ſ. ꝙ reputo nimis difficile: imo poti᷒ impoſſibile oi viatori: vt viator ē: aliquid ſcire: a quo poſſit deus ſepare: qꝛ ad hoc oporteret: ꝙ hō poſſet cōprehēdere nāas reꝝ: ꝛ cāꝝ dependētiā abinuicē nō ſolū in cōparatione ad agētia inferiora. ſed ēt in cōparatione ad deū: qð mihi nō vr̄ poſe hoi viatori: hoc tn̄ generalr̄ verū eſt: ꝙ oē illud pōt deus facere: ꝙ nō iplicat cōtradictionē. ℂ Quādo ergo querit᷑ vtꝝ de᷒ poſſit facere hoc ſine iſto illud: de quo querit᷑ vtrū vnū ſine eo poſſit aliud fieri: pōt ſe habere ad illud aliud duplr̄: vno mō intrinſece: ita ꝙ illud aliud ſit pars eius: vel ſm reȝ: ſicut eſt pars hois: vel ſm rōnē: ſicut aial ꝛ rōnale ſunt ptes hois: ꝛ de talib᷒ cōſtat: ꝙ deus nō pōt facere aliqd ſine eo: ꝙ eſt pars ei᷒: vel ſm rē: vel ſm rōneȝ: put rō rei dr̄ ei᷒ diffinitio. Alio modo pōt ſe habere illa: de quoꝝ ſeparatione q̄rit᷑: ꝙ. ſ. ſint diuerſa per eſſentiā: ſicut accn̄s ꝛ ſuba: vl̄ mā ꝛ forma: ꝛ tūc qn̄ querit᷑: vtrū deus poſſit vnū facere ſine alio: duplr̄ pōt itelligi: vnū nō poſſe fieri ſine alio: vno modo depēdenter. ſ. ꝑpter mutuā depēdentiā vnius ab altero: ſicut ſi dicat᷑: ꝙ mā nō pōt fieri ſine forma: vel ecōuerſo. loquēdo de forma mā̄li: nec accidēs ſine ſuba: nec ſube mā̄les ſine diſpōnib᷒: q̄bus cōſeruant᷑ in eſſe ab agentib᷒ creatis: ſicut ſoliditas ꝛ ſit᷒ partiū cōſeruatur a frigore in cōgelatis: alio modo pōt intelligi aliquid nō poſſe fieri ſine alio ſe habēte ad ipȝ cōſecutiue: ſicut quātitas nō pōt fieri ſine figura: nec linea ſine curuitate: ꝛ rectitudine: nō pp dependentiā q̄titatis a figura: vel linea a curuitate: ſed ꝑpter ꝯñaȝ neceſſariā figure ad quātitatē: ꝛ curuitatis ad lineā. Modo dico: ꝙ ſine eo: a quo dependet res: vt a cā effectiua tm̄: ſicut depēdent corpora inferiora a ſuperiorib᷒: poſſunt res ꝛ fieri: ꝛ eſſe habere a deo: qꝛ q̄cquid pōt de᷒ facere mediante quacūqȝ cā effectiua: pōt per ſe imediate facere. Si āt loquamur de eo: a quo res depēdet ſubiectiue: ſicut accidēs depēdet a ſubiecto: ꝛ forma a mā: ēt de eo fieri ecōuerſo cōſequēte res nō pōt eē: ſicut linea nō pōt eſſe ſine rectitudine vel curuitate: de oib᷒ talib᷒ dico: ꝙ quacūqȝ facta ſeparatiōe actuali nō poſſunt manere infra nām ſuaȝ ſpecificaȝ: ſiue nō poſſunt retinere rōneȝ ſue ſpēi: vel ſui generis: talia quacūqȝ virtute ſepari abinuiceȝ nō poſſūt: qꝛ impoſe eſt reȝ manere nō manente rōne ſue ſpēi: ꝛ ſui generis. Illa autē: que facta ſeparatione nata ſunt remanere infra limites ſue ſpēi: et ſui generis: poſſunt ſeparari abinuicē virtute diuina: q̄ autē ſint iſta capere eſt valde difficile. ℂ Sed quātuȝ ad illud: ꝙ queritur vtrū. ſ. deus poſſit facere aliq̄ȝ ſubſtantiā ſine aliquo accidēte ei actualr̄ ihērēte: de h certe ſi relatio realis differt a ſuo fundamēto: vt multi ponunt. Dico ꝙ ſine tali accidēte de᷒ nō poſſet facere creaturā nō referri realr̄ ad deū: qn̄ facta eſt in actu: eſt ponere eā extra limites creature. ℂ Itē etiā dato: ꝙ relo nō differat a ſuo fundamēto realiter: adhuc nō video: ꝙ deus poſſet facere aliquā ſubſtātiā creataȝ ſine aliq̄bus accidētibus ipſam cōſequētib᷒: qꝛ vt credo: hoc eſt ponere eaȝ extra ſuos limites: ꝛ hoc facilius pȝ i ſubſtātiis mā̄libus: quas nō video poſſe remanere infra nām ſubſtātie mā̄lis ſine quātitate: qꝛ nō videtur poſſe eſſe ſubſtātia mā̄lis ſine quātitate. ℂ Itē etiā credo: ꝙ q̄lȝ ſubſtātia creata habeat aliqua accidētia ꝓpria: que magis neceſſario cōſequunt᷑ ipſam: q̄ȝ figura ſequat᷑ quantitatē: vel curuitas: ꝛ rectitudo lineā: de iſtis autēȝ non videtur mihi: ꝙ poſſint ſeparari abinuiceȝ: qꝛ qui tolleret a linea curuitatē ꝛ rectitudineȝ: tolleret ab ea ſitum partiū: qꝛ manēte ſitu linee opȝ: ꝙ mediū ſit inter extrema: ꝛ ſic erit recta: vel ꝙ ſit extra extrema: ꝛ ſic erit curua: ꝛ iō vr̄ mihi: ꝙ ꝓbabilius ſit: ꝙ nulla ſubſtātia creata quacūqȝ virtute poſſit fieri ſine aliquo accidēte: q̄ȝ ꝙ poſſit. qꝛ credo ꝙ h eēt ponere eā extra limites ſue nature: lȝ eniȝ de mā nō ſit accidēs: ad rationē tn̄ ſubſtantie create actu exiſtētis ſeq̄t᷑ neccīo ihērētia actualis alicuius exiſtētis. ℂ Iteȝ etiā videt᷑ mihi de qualitatib᷒ ſenſibilib᷒ reſpectu quātitatis. ſ. ꝙ nō poſſint eē q̄cūqȝ virtute ſine quātitate: qꝛ nō remanerent in nā qualitatis ſenſibilis: nec ſufficeret dicere: ꝙ imo: qꝛ remaneret aptitudo ad inherendū quātitati: qꝛ nec talis aptitudo remaneret: qꝛ ſi fieret aliq̄ q̄litas ꝑ ſe ſubſiſtens: fieret ad modū ſubſtātiaꝝ imā̄liuȝ: tales enim nullā habent aptitudineȝ ad quantū vt ei inhereāt. ℂ Sed diceret: ꝙ habent modū ſubſtātiarū ſeparatarū quantū ad carendū ſubiecto: nō auteȝ q̄ȝᵐ ad poſſibilitatē inherētie. Sed h nihil eſt. qꝛ ſi ponat᷑: talis qualitas habebit eſſe

Aliqd ſi poſſe fieri ſine alio duplr̄ cōtingit.

indiuiſibile: ⁊ ideo per modū puncti habētis ſitū cum cōtinuo: q: talis idiuiſibilitas ſibi repugnat: ſicut repugnat ei: ꝙ ſit punctus: ſed per modū ſubaꝝ ſeparataꝝ: ita ꝙ erit quoddā idiuiſibile extra totū genus quanti: ſiue quantū per ſe: ſiue per accidēs tranſcēdens: ⁊ tale nō hꝫ aptitudinē ad quātū. ¶ Ad rōnem aūt in contrariū facile eſt ſoluere: q: ꝓcedit accipiēdo nō cām ꝓ cā: q: tota cā: quare aliqd non poſſit fieri ſine alio: nō ē: q: dependet ab eo: ſed ē: q: illud aliud hꝫ cōſequētiam neceſſariā ad ipſū: ſicut pꝫ de quātitate: ⁊ figura: vt ſupradictū eſt. vnde ſi magis nata ſit ſubſtātia eē ſine accidente ꝙ ecōuerſo: cōſiderata tñ eoꝝ dependētia abinuicē: magis natū eſt aliquod accidēs eſſe ſine ſubſtantia: ꝙ ecōuerſo: cōſiderata ꝯſequētia neceſſaria vnꝰ ad alterū. ¶ Qui aūt vellet tenere aliā partē. nā conferendo adherēdo h̄ dico: poſſet dicere: ꝙ ſubſtātia creata ſeipſa realr̄ loquēdo refertur ad deū: ⁊ precipue h̄ hꝫ veritatē: ſi relatio realis nihil addit ſupra ſuum fundamentum. Queſtio. IIII.

Ad tertium ſic ꝓceditur: ⁊ arguitur: ꝙ deꝰ poſſit facere duas animas ſolo nūero differentes: nō infundēdo eas corporibꝰ: q: illud: qđ deus pōt facere in animabus poſt ſeparationē a corpore: poteſt facere in animabꝰ nō infundendo eas corporibus: ſed in animabꝰ ſeparatis a corporibꝰ pōt ſaluare diſtinctionē numeralē: ergo ⁊ ante vnionē ad corpora hoc potuit facere. ¶ Nec pōt dici: ꝙ poſt ſeparationē a corporibꝰ habeāt aliquid: per qđ diſtinguant̄: ꝙ nō potuerūt habere ante vnionē ad corpora: q: poſt ſeparationē a corporibꝰ nihil habēt: per qđ diſtinguātur niſi habitudinē ad corpora: ſed illā poſſunt habere anteꝗ̄ īfundant̄ corporibꝰ: q: cū tali habitudine poſſunt creari. ergo qcqd poſſunt habere poſt: poſſūt hr̄e ante.

Contra. ſi due anime anteꝗ̄ infunderent̄ corporibus differunt: hoc eſt ſm̄ formā: ſed que differūt ſꝫ formā: differūt ſpē. ergo ille due anime differrent ſpē: nō ergo ſolo numero.

Notent modernioēs thomiſte negantes dei poſſe creare duas aias nuō differētes nō īfundēdo eas corpꝰ ⁊c̄. Pōdera in h̄ ꝙ dicit ꝙ iſta p̄litas p̄ inueīt i q̄ntitate q: ſecꝰ ē de p̄litate q̄ cāſ ex vno ꝙ ē ſinonomuꝫ cum ſic ipſe ſupra dixit. Differre per formas du[p]l̄r ꝯtigit.

Reſpondeo dico: ꝙ mihi vr̄: ꝙ deus poſſet facere duas animas ſolo nūero differentes nō infundēdo eas corporibꝰ: q: ſicut in arguēdo tangebatur: qcqd deus pōt ꝯſeruare ſine alio: poteſt a principio facere ſine illo: ſed deus pōt cōſeruare aīas in idētitate ſpecifica: ⁊ differētia numerali poſt ſeparationē eoꝝ a corporibꝰ. ergo ⁊ a principio potuit eas tales creare nō infundēdo eas corporibꝰ: licꝫ eniꝫ ſtante ypotheſi crearētur nō infundēdo: nō crearent̄ nō infuſibiles: vnde autē habeāt tales anime plurificari: ſicut alias dixi: ita dico. ſ. ꝙ in oī forma: q̄ nata eſt recipi in mā: eſt quedā latitudo ad pluralitatē numeralē: ita ꝙ iſta pluralitas p̄mo ⁊ principalr̄ inuenitur in quantitate: in mā autē per quātitatē: ſed in formis per hoc: ꝙ ſunt nate vniri mãe ſubſtrate quātitati: iſta autē aptitudo ad vnionē ineſt forme per eſſentiā: ⁊ ideo in eēntia formarū vnibiliū mãe eſt quedā latitudo nō ſm̄ intenſū ⁊ remiſſum: ſed ſm̄ multitudinē numeralē: ⁊ q: de h̄ alias locutꝰ ſum: iđ p̄termitto ad preſens. ¶ Ad argumētum in oppoſitum: quādo dicit̄: ꝙ tales anime differrent per formas: ⁊ per ꝯſequēs differrent ſpecifice dōꝫ: ꝙ differre per formas ꝯtīt dupꝉ. vno modo vt ſit dr̄ia ſꝫ abſolutā rationē forme: ſicut ſi diceretur: ꝙ albedo ſm̄ ꝙ albedo abſolute accipiēdo differt a nigredie: alio modo vt ſit differre per formā nō ſm̄ abſolutā rōnem forme: ſed ſm̄ ꝙ h̄ forma: ⁊ ſic differre per formam nō eſt differre ſpecifice: ſed numeralr̄: ⁊ iſto modo vna iſtarū animaꝝ differret ab alia per formā: que eſt ipſamet: q: realiter loquēdo ſeipſa eſt h̄: nō tamē ſm̄ ſuā abſolutā rōnē: ſed ſm̄ ꝙ eſt nata fieri hoc tēpore: vel illo in hac mā: ꝙ ideo dico: q: in eadē parte mãe poſſunt ſibi inuicem ſuccedere plures anime l diuerſis tēporibus: quibuſdā aliīs formis interpoſitis ſicut illud: ꝙ modo eſt ſub forma hominis poſtea per multas alteratiōes pōt eē ſub forma bouis: vel alicuius talis: ⁊ poſt ſub forma mēſtrui: deinde iterato ſub forma hoīs.

Deinde queruntur pertinētia ad naturā aſſumptā: que ſūt duo. primū eſt vtꝝ in xp̄o ſint duo eſſe ⁊ h̄ q̄ritur ꝓpter curſum vtriuſqꝫ nature: ſm̄ eſt vtruꝫ facta conuerſione alicuius animalis in corpꝰ xp̄i poſſent remanere potētie ſenſitiue. Qō. V.

Ad primū ſic ꝓceditur: ⁊ arguitur: ꝙ in xp̄o ſint duo eſſe: q: illud: ꝙ cōſequitur nãꝫ plurificatur in xp̄o: q: nature ſunt plures: lꝫ ſit vnuꝫ ſuppoſitū: ſed eſſe cōſequitur nãꝫ. ergo ſm̄ diuerſitatē naturarū erunt in xp̄o duo eſſe.

Contra vbi nō eſt niſi vnuꝫ ſuppoſitū: nō eſt niſi vnū eſſe: q: eſſe ſequitur ſuppoſitū. ſed in xp̄o nō eſt niſi vnuꝫ ſuppoſituꝫ. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo loquēdo de eſſe eſſentie nō eſt dubium: ꝙ ſunt plura eſſe in xp̄o: ſicut ⁊ plures eſſentie: ſed ſiue ponatur eſſe exiſtētie realiter differre ab eſſentia: ſiue ponat̄ idē cum ea mihi videtur ſaluo meliori iudicio: ꝙ in xp̄o ſint plura eſſe: ⁊ plura in eſſe ſiue in exiſtere: ſed nō eſt: niſi vnū ſubſiſtere ⁊ huius rō eſt: q: ſi ponat̄ eſſe exiſtie eē vnū cū eſſentia realiter: realr̄ plurificato vno eſt neceſſe plurificari aliud: ſi autē ponat̄ eſſe tale differre ab eſſentia: adhuc credo: ꝙ impoſſe eſt: eſſe nō cōſequi de neceſſitate eſſentiā: ⁊ vnū poſſe ab inuicē ſeparari. qm̄ quecūqꝫ duo exiſtentia in creaturis. In xp̄o etiā debet eſſe qcquid ſeq̄t̄ cōiter nãm humanā excepto hoc: ꝙ eſt dare eſſe ſuppoſiti: eſſe aūt conſequit̄ oēm naturā humanā naturalr̄: ⁊ ſi differrat re ab ea: nec oꝫ ꝙ ſit eſſe ſuppoſiti: ita ꝙ licꝫ eſſe nature humane remaneat: nō opꝫ ꝙ remaneat ſub rōne ſubſiſtēdi: ꝙ eſt ſimplr̄ eſſe ſuppoſiti ſubſiſtentis: ſunt ēt plura ibi in eſſe: q: ipm̄ eſſe pōt dici in eē duplr̄. vno modo ſicut in aliquo ſuppoſito ſuſtētante abſqꝫ inherētia: ſicut natura humana eſt i ſuppoſito diuino: ita ꝙ eſſe nature humane eſt in eſſe iſto modo loquēdo de natura hūana xp̄i: alio modo ſicut accidens in ſubiecto ſicut multa accidētia ſunt in nã hūana xp̄i: vnde quot ſunt nature aliquo iſtoꝝ modoꝝ exiſtentes in xp̄o: tot ſunt ibi in eſſe. ſed in xp̄o ſunt plures nature tales: puta natura humana: ⁊ oīa accidētia exiſtētia in ea. g̃ in xp̄o ſunt plura in eſſe. plura aūt ſubſiſtere nō poſſunt eſſe in chriſto: q: ſubſiſtere eſt per ſe: ⁊ nō in alio aliquo predictoꝝ modoꝝ exiſtere: vnde qđ ſubſiſtit nec eſt in alio: ſicut eſt natura humana xp̄i in ſuppoſito diuino: nec ē in alio: ſicut accidēs in ſubiecto: vnde ſubſiſtere eſt per ſe actus ipſius ſuppoſiti: nec plurificari pōt: niſi ad plurificationē ſuppoſiti: in xp̄o aūt non eſt nec eſſe pōt niſi vnuꝫ ſuppoſituꝫ: ⁊ ideo nō eſt ibi niſi vnuꝫ ſubſiſtere: ⁊ hoc: vt credo eſt intentio docto. vene. ſ. Tho. q: dicit: ꝙ eſſe ſimplr̄: qđ pertinet ad ſuppoſitū: qđ. ſ. eſt ipſuꝫ ſubſiſtere in xp̄o: nō eſt niſi vnū: ⁊ illud vnum exiſtens hꝫ relationē rōnis ad nãm humanā: ⁊ nã humana relōnē realē ad ipm̄. ¶ Ad rōnes aūt pōt patere ex dictis: nā

arg^m factū ad primā partē bene ↄ̄cludit: ꝙ in xp̄o ſint plura eſſe: nō aūt plura ſubſiſtere ad aliud bene ꝓbatur ꝙ nō eſt niſi vnicū ſubſiſtere tm̄: nō aūt ꝓbaƚ eſſe ibi vnicū eſſe tm̄ vel vnicū ineſſe. Qō. VI.

AD ſecundum ſic ꝓceditƚ: ⁊ arguitƚ: ꝙ facta ↄ̄uerſione alicuius animalis in corp^9 xp̄i: adhuc remanere poſſent potentie ſenſitiue: q2 ſicut ſe habēt accidentia panis ad remanēdū facta conuerſiōe: ita ⁊ potētie ſenſitiue talis animalis: que ſunt eius accidētia poſſunt remanere: ſꝫ accidentia panis remanēt facta ↄ̄uerſiōe: vt de ſe pꝫ. ergo ⁊c̄.

Contra ꝓpria paſſio non pōt manere ſine ꝓprio ſubiecto: ſed dicta ↄ̄uerſiōe facta nō manet ꝓpriū ſubiectū potētiaꝝ ſenſitiuaꝝ. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo dōm eſt: ꝙ aliud eſt querere: vtꝝ ꝓdicta ↄ̄uerſiōe facta ⁊ remanēte quātitate ſint nate dicte potētie remanere in eo. ſ. in quātitate ipſa: ſicut alia accidētia: puta qualitates ſenſibiles ſunt nate remanere in ea: ⁊ aliud eſt querere: vtꝝ aliquo modo deus poſſet facere ꝙ tales potētie manerent ſine ſubiecto: ꝙ eſt ſubſtātia viua.

Quantum ad primū dico: ꝙ nō videƚ mihi: ꝙ dicte potētie ſint nate facta tali conuerſiōe remanere in ſola quātitate ſicut in ſubiecto: q2 tunc cū eius ſit actus: cuius eſt potētia: ſequereƚ: ꝙ quātitas poſſet ſentire: ꝙ ois videtur mihi īpoſſibile quacūq3 virtute: q2 pari rōne videreƚ: ꝙ quelibꝫ ꝓpria operatio cuiuſlibet rei poſſet ↄ̄uenire cuilibꝫ aliȷ īdiſter.

Quantum autē ad 2^m ēt videtur mihi: ꝙ nulla virtute hoc poſſit fieri: ꝙ tales potētie ſenſitiue poſſint remanere ī aliquo ſubiecto: q2 hoc eſſet quātitas: ꝙ nō pōt eſſe: vt oſtēſum eſt: vnde videƚ mihi: ꝙ ſicut figura nō pōt inherere niſi quāto: ita nec potētie ꝓdicte niſi aīali: nec etiā per ſe videnƚ dicte potentie poſſe remanere: q2 tūc ſequereƚ: ꝙ quelibꝫ potētia eſſet vna res per ſe ſubſiſtēs habēs ↄ̄uenientem ſibi actuꝫ: puta viſus videre: ⁊ auditus audire: ⁊ ſic de alijs ⁊ eſſent quaſi alia diuerſa ſine ſenſu tactus: ⁊ ſine appetitu: que oia nec etiā imaginabilia videnƚ. ¶ Ad arg^m in oppoſitū dōꝫ: ꝙ nō oia accidētia habēt equalē aptitudinē ad ſeparationē a ſubiecto: nec ad remanēdū in quātitate: vt ī ſubiecto: ⁊ ideo nō ſequiƚ: ꝙ ſi accidētia panis poſſint remanere: ꝙ ꝓpter hoc oia accidētia aialis ↄ̄uerſi predicto modo poſſint remanere. ¶ Argu^m etiā ad oppoſitū lꝫ ↄ̄cludat veritatē: non eſt efficax ad ħ: naꝫ in aliqbus deus bene pōt actu ↄ̄ſeruare ꝓpriaſ paſſionem ſine ſubiecto: ſicut patet de quantitate: que eſt paſſio corporis.

DEinde querebaƚ de creatura: ⁊ ꝓmo in generali: deide in ſpālī. In generali querebanƚ duo. ꝓmū quantū ad eſſe: ⁊ eſt: vtrū eſſe creature ſit ↄ̄tinue in fieri. 2^m eſt quantū ad non eſſe: ⁊ eſt: vtrum creatura poſſit appetere non eſſe. Qō. VII.

AD primum ſic ꝓceditur: ⁊ arguitur: ꝙ eſſe creature ſemꝑ ſit in fieri: q2 eſſe creature habet ſe ad eſſe diuinū: ſicut fluxibile ad ſtabile: cū iſta duo eſſe diſtent in infinitū: ſed illud: ꝙ hēt eſſe in fluxu: hꝫ eſſe in fieri. ergo ⁊c̄.

Contra in permanētibus qō fit: nō eſt. ſꝫ eē multaruꝫ creaturaꝝ permanentiuꝫ eſt nunc. ergo eſſe earuꝫ non eſt in fieri.

Reſpondeo fieri pōt accipi tripl'r. vno modo ꝓ eo ꝙ ad eſſe per motum tendit: ſicut dicūtur fieri ea: que habent fieri per motū: ⁊ tale fieri ↄ̄ſiſtit in acquiſitione ſucceſſiua vnius poſt aliud: ⁊ iſto modo nō pōt ↄ̄tingere: ꝙ eſſe cuiuſlibet creature ſit ↄ̄tinue in fieri: ideo q2 durāte tali fieri nō habetur ↄ̄pletuꝫ eſſe rei: multe aūt ſunt creature: que habēt ↄ̄plemētuꝫ ſui eſſe: qō eis debeƚ: ſcdo q2 tale fieri eſt cū ſucceſſiua acceptione vnius poſt alterū: qō quideꝫ fit ꝑ motū: vt dictū eſt: tale aūt quid nō pt̄ eſſe niſi in illis: q̄ habēt aliquā latitudinē in eodē: vel ſm̄ magis ⁊ min^9 pertinēs ad genus qualitatis: vel ſm̄ magis ⁊ min^9 pertinens ad genus quātitatis: nō oēs aūt creature habēt taleꝫ latitudineꝫ: ⁊ ideo impoſſe eſt: ꝙ eſſe oium creaturarum ſit ſemper in fieri: nec etiā eſſe eorū: que habent talē latitudinē: eſt ſic ſemper in fieri: tū q2 nō mouētur actu ad acquirēduꝫ ꝗcquid eis acquirendū reſtat: tum q2 q̄n̄q3 eſt eis acquiſitū ꝗcquid eis pōt acquiri: alioquin omnis perfectio talis poſſet augeri in infinitū: vt quidaꝫ ponunt de charitate. ¶ Alio modo accipitur fieri ꝑ eo ꝙ eſt nūc ꝓmo eſſe ab alio. Iſto etiā modo nō pōt dici ꝙ eſſe creature ſit ſemper in fieri: q2 lꝫ oi creature ↄ̄ueniat eſſe ab alio: nō tn̄ ↄ̄uenit cuilibet creature ſemper nūc primo eſſe ab alio: alioquin de quolibet nunc dato poſſet dici: ꝙ eſſe nullius creature eſſet ante illud: ꝙ eſt falſuꝫ: q2 ī quolꝫ nūc tēporis excepto primo: in quo incepit tēpus: ⁊ mūdus: eſt dare multa nūc: in que inueniƚ eſſe multaꝝ creaturaꝝ. ¶ Tertio modo dr̄ fieri habere eſſe ab alio differēte in eſſentia ab eo: ꝙ ideo dico: q2 vna ꝑſona in diuinis hꝫ eſſe ab alia: non tn̄ differt in eēa ab ea: nec ibi ꝓprie eſt fieri: lꝫ ſit ꝓductio: ⁊ eſſe ſic ab alio differēte in eſſentia: eſt eſſe effectū depēdēs ↄ̄tinue ab alio: ſicut ſi ſol eſſet ab eterno: ſup eandē partē aeris lumen dr̄ fieri ab eo: nō per motū vel mutationē: vel per hoc: ꝙ eſt eſſe nūc ꝓmo ab eo: ſed per hoc: ꝙ eſt abſolute ⁊ ↄ̄tinue depēdens ab eo: ⁊ loquēdo ſic de fieri eē cuiuſlibet creature eſt in fieri: cui^9 rō eſt: q2 ſic fieri nihil aliud eſt: q̄ꝫ eſſe effectū ſiue factū ab alio: a quo ↄ̄tinue depēdet: ſed ois creatura eſt effectus alicui^9 eſſe: a quo ↄ̄tinue depēdet. ergo eſſe cuiuſlibet creature eſt ſic in fieri. maior pꝫ ex dictis. minor declaraƚ: q2 effect^9 quantum ad id: qō eſt effectus: nō pōt manere niſi manēte: ⁊ ↄ̄ſeruāte cā: ſicut pꝫ de fieri: ꝙ eſt per motū: qō nō pōt manere: niſi q̄diu cā mouens mouet: ſed ois creatura eſt effectus alicuius agētis: nō tm̄ quantuꝫ ad fieri: ſed etiā quātuꝫ ad eſſe: a quo hꝫ abſolute eſſe. ergo ois creatura eſt effectus alicui^9: a quo ↄ̄tinue depēdet in ſuo eē ⁊ ſic pꝫ minor: ⁊ per ↄ̄ſequēs concluſio ꝓncipalis: vnde nullus debet imaginari tale fieri cuꝫ ſucceſſione: vel cū determinatione alicui^9 differētie tēporis: ſed ſoluꝫ importat habere eſſe ab alio: a quo ↄ̄tinue depēdet abſq3 aliqua determinatione alicui^9 differētie corporis: licet eniꝫ alique creature habeāt eē a deo quātū eſt de ſemel lam differentiaꝫ tēporis determinatā ↄ̄cernit. ¶ Ad primū ergo factū ad primā partē dōm: ꝙ fluxus poteſt importare ſucceſſionē: que eſt acquiſitio vni^9 poſt aliud ⁊ iſto modo nō opꝫ: ꝙ eſſe creature ↄ̄paratū ad eſſe diuinū ſit in fluxu. alio modo pōt accipi eſſe in fluxu pro habere eſſe ab alio: vt denoteƚ ſuū eſſe habere ↄ̄tinuā dependētiā ab alio: ⁊ ſic eſſe ois creature eſt in fluxu: ⁊ ex hoc ſequitur: ꝙ eē creature ſit in fieri nō primo: nec ſcdo modo: ſed tertio. ¶ Ad aliud ad alterā partē factū dōm: ꝙ maior hꝫ veritatē de fieri ꝓmo modo accepto: nō aūt ſcdo vel tertio: q2 in iſtātaneis factionib^9: in qb^9

Fieri tripliciter capit.

Fluxus duplex.

nõ attendit̃ ſucceſſio ſimul fit:⁊ factũ eſt:⁊ multo plus in illo fieri:ꝙ nõ reſpicit aliquã differẽtiã tẽporis ſunt ſimul fieri:⁊ factũ eſſe: vnde non ponit̃ ſm hoc: ꝙ eſſe creature ſit ſemper in fieri ſm illud fieri: de quo verũ eſt dicere:ꝙ illud: quod fit: non eſt: ſed ſm aliõ fieri: vt dictum eſt.

Queſtio. VIII.

Ad ſecundũ ſic proceditur:⁊ arguit̃: ꝙ creatura poſſit appetere nõ eſſe: q᷑ dãnati in inferno appetũt nõ eſſe: ſed hoc nõ poſſet cõtingere: ſi creatura non poſſet appetere nõ eẽ. ergo ⁊c̃. ¶ P̃. de iuda dicit̃: ꝙ melius erat ei nõ eſſe ꝙ̃ eẽ ſic: ſed qð habet rõnem melioris põt appeti. ergo ⁊c̃.

Contra nihil põt appeti niſi ſm rõnem boni. ſed nõ eſſe nõ põt habere rõnem boni. ḡ ⁊c̃.

Appeti duplicit̃. Reſpondeo dõm: ꝙ aliquid põt appeti dupliciter per ſe: vel per accidẽs: per ſe dr̃ appetibile: qð p ſe hʒ aliq̃ʒ bonitatẽ: per accidẽs aũt dr̃ appetibile: ꝙ nõ hʒ aliquã bonitatẽ ſm ſe: ſed appetitur rõne alicuius boni adiũcti: ſicut ſi aliquis appetat amarũ: q᷑ eſt ſanatiuũ: modo dico: ꝙ nõ eſſe nõ põt appeti pͥmo mõ: ⁊ rõ hui⁹ põt aſſignari duplex: pͥma talis eſt: nihil eſt per ſe appetibile niſi: ꝙ eſt vere bonũ: ⁊ per ſe bonuʒ. ſed nõ eſſe nõ eſt bõ. ergo nõ eſſe: nec per ſe eſt appetibile: nec per ſe appetit̃. vtrũq; ꝓbo: ⁊ pͥmo pͥmã: q᷑ illud eſt per ſe appetibile: in qð per ſe ⁊ naturalr̃ iclinatur appetitus: ſed nullus appetitus inclinat̃ per ſe: ⁊ naturalr̃: niſi in illud: qð eſt vere bonũ: q᷑ iclinatio nãlis cuiuſlibet appetitus eſt a deo: qui nõ inclinat niſi in verũ: ⁊ per ſe bonuʒ. ergo nihil eſt per ſe appetibile: niſi qð eſt vere: ⁊ per ſe bonuʒ. ¶ Scðaʒ ſilr̃ ꝓbo: q᷑ oẽ bonum nobis eſt aliqua perfectio: vel aliquod perfectibile: ſed nõ eſſe neutrũ iſtoꝝ dicit. ergo nõ eſſe nõ eſt ſʒ ſe bonũ. ¶ Secũda vero rõ ad idẽʒ talis eſt. nulla res appetit aliqð: niſi ſit ei aliquo modo ſimile: ⁊ ꝯueniens. ſʒ nõ eſſe põt habere per ſe aliquã cõuenientiã cuʒ creatura aliqua: cũ diſtinguatur a creatura ſicut ab ente. ergo nulla creatura põt appetere per ſe non eſſe: tñ creatura põt per accidẽs appetere nõ eſſe: taʒ creatura carẽs cognitione ꝙ̃ creatura habẽs cognitionẽ: etiã quantuʒ ad creaturam cognitione carẽteʒ hoc ſic patet: quia illud poteſt per accidens appeti: quod poteſt per accidens coniungi ei: quod eſt per ſe appetibile. ſed aliquid non eſſe põt per accidẽs cõiungi ei ad qð per ſe inclinat̃ appetitus rei cognitione carẽtis: ſicut pʒ: ꝙ mã exiſtens ſub forma aeris hʒ inclinationẽ ad eſſe ipſius ignis: qð quidẽ eſſe nõ põt ſtare cuʒ eſſe aeris. ſed hʒ ſemper concomitãs nõ eſſe aeris. ergo creatura cognitione carens per accidẽs põt appetere aliquod nõ eẽ. Creatura etiaʒ cognitionẽ hñs põt per accidẽs appetere nõ eſſe: q᷑ illud põt appeti per accidẽs a tali creatura: qð põt ei coniungi: qð hʒ apparentiã boni: ſed non eſſe põt alicui tali ꝯiungi. ergo ⁊c̃. maiorẽ ſuppono: minorẽ ꝓbo: q᷑ carere malo habʒ apparentiã alicuius boni. ſed ei: qð eſt carere malo: põt cõiungi aliquod nõ eſſe: ſicut pʒ de illis: q ſunt in miſeria: q᷑ ſi carerẽt eſſe: carerent illa miſeria. ḡ põt appeti per accidẽs a creatura habẽte cognitioneʒ. ¶ Ad pͥmũ ergo dõm: ꝙ bene ꝓbat ꝙ aliquis põt appetere nõ eſſe per accidẽs: inquãtũ appetit carere miſeria: nõ aũt ꝓbat: ꝙ poſſit appetere nõ eſſe per ſe. ¶ Ad ſcðm dõm: ꝙ illud: ꝙ dr̃ de iuda nõ eſt intelligẽdum loquẽdo per ſe: ſed rõne adiũcti. ¶ Rõ autẽ facta in oppoſitũ ꝓbat: ꝙ nõ eſſe nõ poſſit appeti per ſe: nõ autẽ ꝙ nõ poſſit appeti per accidẽs.

Qõ. IX.

Deinde querebatur de creaturis in ſpãli. ⁊ pͥmo querebatur de creatura imãli: deinde de mãli creatura. ¶ De creatura imãli querebatur vnũ. vtrũ. ſ. volũtas ſit nobilior potẽtia ꝙ̃ itellectus: ⁊ arguit̃ ꝙ ſic: q᷑ illa potentia: que imperat intellectui ⁊ oĩbus aliis potẽtijs: ⁊ mouet oẽs alias potẽtias ad act⁹ eſt nobilior oĩbus aliis potẽtijs: volũtas aũt ẽ hõ. ḡ ⁊c̃.

Contra. ſm Damaſ. ſicut oculus eſt in corpe: ita intellectus in aĩa. ſed in corpore nihil eſt nobilius oculo. ergo nec in aĩa eſt aliqð nobili⁹ intellu.

Reſpondeo de iſta qõne ſunt diuerſe opiniones: quidã eniʒ dicũt: ꝙ volũtas eſt altior potẽtia ꝙ̃ intellectus: ⁊ hoc ꝓbãt pͥmo ex parte habitus: q᷑ illa potẽtia eſt nobilior: cuius habitus eſt nobilior: ſed habitus volũtatis: qui ẽ charitas eſt nobilior ꝙ̃cũq; habitu intellectus. ergo ⁊c̃. ¶ Scðo h᷑ ideʒ oſtẽdunt ex parte actuũ ſʒ ſe ⁊ abſolute conſideratorũ ſic: q᷑ illa potẽtia eſt nobilior: cuius actus eſt nobilior: ſed voluntas eſt hõ. ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris: q᷑ act⁹ voluntatis eſt mouere intellectũ: actus aũt itellectus eſt moueri a volũtate: ſed mouere eſt nobilius ꝙ̃ moueri. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio hoc ideʒ ꝓbant ex parte ſũmi obiecti vtriuſq; iſtaꝝ: q᷑ iͣ potẽtia eſt ſimplr̃ nobilior que p cõparationẽ ad deũ eſt potior. ſed volũtas eſt hõ. ḡ ⁊c̃. ꝓbatio minoris: q᷑ amare deũ eſt potius ꝙ̃ intelligere: qð pʒ: ſi ſeparẽtur abinuicẽ: q᷑ amare ⁊ nõ itelligere eſt melius ꝙ̃ itelligere ⁊ nõ amare. ſed amare pertinet ad volũtatẽ intelligere ad itellectũ. ergo volũtas eſt potior per comparationẽ ad deũ. ¶ Quarto hoc idẽ oſtẽdunt cõparãdo vtrãq; potentiaʒ ad deũ ſm hoc: ꝙ eſt magis eo perfici ſic: q᷑ iſta potentia eſt nobilior: q magis ⁊ intimius perficitur ipſi deo: ſed voluntas eſt hõ. ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris: q᷑ illud magis ⁊ itimius perficitur ipſo deo ꝙ trãſformat̃ in ipʒ ꝙ̃ illud: ꝙ ei abſq; trãſformatione aſſimilat̃. ſed ſm voluntatẽ trãſformatur in deũ: ſm aũt intellectuʒ aſſimilat̃ ei tm̃. ergo voluntas magis ⁊ itimius perficit̃ ipſi deo ꝙ̃ intellectus. ¶ Quinto hoc idẽ oſtẽdunt ex parte finiũ ſic: q᷑ ſicut finis ſub fine: ita potẽtia ſub potẽtia: ſed finis intellect⁹ eſt ſub fine volũtatis: q᷑ cognitio veri: ꝙ eſt qðdaʒ ſpãle bonuʒ: eſt finis intellectus: ⁊ cõtinetur ſub vno bono generaliter dicto: ꝙ eſt finis voluntatis. ergo intellectus cõtinetur ſub voluntate ſicut inferior potẽtia ſub potẽtia altiori. ¶ Alia opinio eſt: ꝙ̃ credo veriorẽ: que ponit: ꝙ intellectus eſt ſimplr̃: ⁊ abſolute nobilior: quã volũtas ẽ reſpectu eoꝝ: que ſunt ſuperiora volẽte: ⁊ intelligente: ⁊ reſpectu eoꝝ: que ſunt iferiora. ſed voluntas ſm qð eſt nobilior reſpectu ſuperioꝝ. Pͥmuʒ. ſ. ꝙ intellectus abſolute: ⁊ ſimplr̃ eſt nobilior ꝓbo ⁊ ex parte nãe imãlis: in qua fundat̃ vtraq; potẽtia: ⁊ ex parte actuũ: ⁊ ex parte obiecti in generali: ⁊ ex pte obiecti: ꝙ eſt beatitudo. ¶ Pͥma rõ: que eſt ex pte nãe imãlis talis eſt. Illa potẽtia ſubſtãtie imãlis eſt nobilior: que perfectius participat nãm imãlitatis: ſed intellect⁹ pfectius participat nãʒ imãlitatis ꝙ̃ volũtas. ḡ ⁊c̃. maior videt̃ manifeſta. minorẽ ꝓbo: q᷑ illa potẽtia: que nõ ſoluʒ habet obm̃ imãle: ſed ẽt facit obm̃ ſuũ imãle ⁊ vle: magis participat nãm imãlitatis: ꝙ̃ illa potẽtia: que lʒ habeat obm̃ imãle: nõ tñ facit ipſuʒ imãle. ſed intellus in cõparatione ad volũtatẽ ſe hʒ iſto mõ: q᷑ intellus nõ ſolũ hʒ obm̃ ſuũ imãle: imo etiã facit ipm̃ imãle: ⁊ vle: volũtas aũt ⁊ ſi inclinet̃ in bonũ vle tñ̃ in ſuuʒ obm̃: nõ tñ facit ipm̃ vle. ſed ꝑſupponit ſuuʒ vle ab alio. ſ. ab

Poſitio opi. ⁊ ẽ ſco. 4. ſn. diſt. 49. 44

Scða opi. ⁊ eſt ſan. Tho. pͥ⁹ pte ſũme. q. 82. art. 3. ⁊ in qõnib⁹ de virtute in mã 12. q. xi.

intellectu. ergo intellect⁹ perfectius participat nãз imma
terialitatis ꝙ̃ volũtas. ¶ Scd̃a ratio: que accipit̃ ex
parte actuũ talis eſt: qꝛ illa potẽtia: cuius actus non hꝫ
bonitatẽ niſi ex cõformitate ad actuз alterius potentie
eſt inferioꝛ ⁊ minus nobilis illa alia potẽtia: ſed nullus
actus volũtatis poteſt habere bonitatẽ niſi ex cõformi
tate ad iudiciũ rõnis recte: vnde nec de deo nec de aliq̃
alio põt haberi actus volũtatis niſi ſub rõne boni ab
intellectu oſtẽſi: vnde ſi cõtingeret per impoſſ. ꝙ volũ
tas amaret deũ nõ ſm aliquã rõnem ꝓpoſitaз ab intel
lectu: quaſi caſualiter appeteret: ⁊ in actu eius inquãtũ
eſt volũtas: nõ eſt bonitas niſi per accidẽs: dico aũt in
quãtũ volũtas: qꝛ appetitus nãlis tendit in ſuũ bonuз
abſq; cognitiõe: que fit in appetẽte: ſic etiã amare deuз
ſub rõne nõ recta: vt ſi appeteret euз velut quoddã co
meſtibile: vel quẽdã adiutorẽ furti cõſtat: ꝙ non habe
ret actus talis inquãtuз hꝫ bonitatẽ. voluntas igit̃ eſt
inferioꝛ: ⁊ min⁹ nobilis potẽtia ꝙ̃ intellect⁹. ¶ Tertia
ratio: que etiã accipitur ex parte actuũ ſm ꝙ ſe mouẽt
mutuo talis eſt: qꝛ in illis potentijs: que mutuo ſe hñt
mouere: illa potẽtia eſt nobilioꝛ: que primo habꝫ moue
re: ſed in volũtate ⁊ intellectu: qui mutuo ſe mouẽt intel
lectus primo mouet voluntatẽ ꝙ̃ volũtas poſſit moue
re intellectũ: qꝛ bonũ oſtẽſum ab intellectu prius habꝫ
mouere voluntatẽ: ꝙ̃ voluntas poſſit mouere q̃dcũq;
aliud. ergo intellectus eſt nobilioꝛ voluntate. ¶ Quar
ta rõ accipitur ex parte obiectoꝝ abſolute acceptoꝝ: q̃
talis eſt. Illa potẽtia: cuius obiectũ eſt vl̃ius: ⁊ ad plura
ſe extendẽs eſt nobilioꝛ: ꝙ̃ ꝑ cuius obiectũ eſt min⁹ vni
uerſale: ⁊ ad pauciora ſe extẽdẽs: ſicut pꝫ: qꝛ ſenſus cõis
eſt nobilioꝛ ꝙ̃ ſenſus particularis. ſed obiectũ intellect⁹
eſt vl̃ius: ⁊ ad plura ſe extendẽs ꝙ̃ obiectũ voluntatis.
ergo ⁊c̃. ma. ſuppono. ſicut ꝓbabilez. minorẽ ꝓbo: quia
ſub per ſe obiecto intellectus cadit ⁊ ens: ⁊ ois rõ entis:
⁊ ſi cõtingat: ꝙ aliquis intellect⁹ nõ attingat ad oẽm ra
tionez entis: h̃ nõ eſt: quia nõ cadit ſub obiecto intelle
ctus ois rõ entis: ſed ꝓpter defectuз itelligibilitatis h⁹
determinati intellect⁹. ſed ſub obiecto volũtatis licз ca
dat ens omne inquãtũ bonũ: nõ tamen ois rõ entis: qꝛ
nõ ois rõ entis eſt talis: que nata eſt mouere voluntatẽ
ad appetẽduз: ſed rõ boni tñ: ipſam autẽ bonũ: ⁊ rõ bo
ni ſub per ſe obiecto intellectus cadit: ſed nõ eſt ꝑmo: ⁊
per ſe obiectũ eius: ſed ſcd̃o ⁊ per ſe: ſicut coloratuз non
eſt ꝑmo: ⁊ per ſe obiectuз ſenſus cõis: ſed ſcd̃o ⁊ per ſe. ꝗ
obiectũ intellectus eſt vl̃ius: ac ad plura ſe extendẽs ꝙ̃
obiectũ volũtatis. ¶ Quinta rõ: que accipitur ex par
te vltimi finis eſt talis: totũ illud: qd̃ includitur in vlti
mo fine volẽtis eſt aliud ab oĩ actu volũtatis: ⁊ nobili⁹
eo: ſed aliquid inherens ipſi volenti includit̃ in vltimo
fine volẽtis. ergo in oĩ volẽte creato: in quo differt vel
le: ⁊ itelligere realr̃ eſt aliquid inherẽs nobilius omni
actu volũtatis: ſed hoc nõ põt eſſe niſi intelligere. ergo
intelligere eſt nobili⁹ ꝙ̃ velle: ſed vtrãq; aſſumptaз ꝓ
bo ⁊ primo primã: qꝛ primũ: ⁊ per ſe: ⁊ ſũmũ obiectũ po
tentie nõ põt eſſe actus eius. ergo etiã aliquid inclusũ
in tali ſũmo obiecto põt eſſe actus eius. ſed vltim⁹ finis
volentis eſt primũ: ⁊ per ſe: ⁊ ſummũ obiectũ volunta
tis ſue. ergo totũ illud: ꝙ includitur in vltimo fine ali
cui⁹ volẽtis eſt aliquid aliud ab oĩ actu ſue volũtatis: ⁊
eſt etiã nobilius eo: cuз actus volũtatis habeat bonita
tez ex obiecto. ¶ Similr̃ ſcd̃aз ꝓpoſitionẽ ꝓbo: ad cu
ius euidẽtiaз ſciendũ: ꝙ quãdo ſic eſt: ꝙ vna ſubſtãtia
aſſignatur finis alterius: ſicut homo eſt finis brutoruз.
Impoſſibile eſt: ꝙ vna aſſignetur eſſe finis alterius ſꝫ
abſolutam ſuam conſiderationẽ: ſed oportet: ꝙ vna ea

rum ſit finis alterius: put illa altera accipitur cuз quo
daз ordine ad ipſam: ſicut homo eſt finis brutoꝝ: put
natus eſt ſuſtentari per ea: ſic etiaз deus eſt finis oĩum
inquãtuз eius bonitas manifeſtatur per oĩa. Ex his ac
cipio iſtam maioreз. ſ. ꝙ deus eſt finis cuiuſlibet volen
tis creati: ⁊ cuiuſlibet creature inquantuз eius bonitas
manifeſtatur: ſed h̃: ꝙ eſt bonitatez diuinã manifeſta
ri ſm quãlibet creaturã includit aliquid inherens ipſi
creature per quãdaз bonitatem diuinã. ergo in vltimo
fine cuiuſlibet creature: ⁊ cuiuſlibet volentis creati in
cluditur aliquid inherẽs ipſi creature: ⁊ ipſi volẽti crea
to. ¶ Sed ad hoc poſſз aliquis dicere: ꝙ manifeſtatio
bonitatis diuine: que fit per creaturas: bene icludit ali
quid inherens creature: nõ tamẽ includit illud vt finez
vel vt partẽ ipſius finis. ſed includit illud: vt ad finem:
⁊ ideo nõ oportet: ꝙ illud manifeſtãs cadat ſub primo:
⁊ per ſe obiecto voluntatis: quia tale obiectum eſt ipſe
vltimus finis. ¶ Sed hoc nõ ſufficit: qꝛ adhuc habet̃
intentuз: ad cuius euidentiaз ſciendũ: ꝙ quando aliq̃d
eſt finis alicuius alterius impoſſibile eſt illud: qd̃ poni
tur finis amari: vel appeti: vt eſt finis illius alterius: ni
ſi vna cuз illo altero: cuius ponitur eſſe finis: ⁊ eodẽ ac
tu: ⁊ ꝯſimiliter eſt econuerſo: qꝛ illud: quod eſt ad finẽ:
nõ poteſt appeti: vt ad finem niſi ſimul: ⁊ eodẽ actu cuз
fine: ſicut ſi aliquis potionẽ appetat: ⁊ ſanitatẽ vnuз vt
finem: ⁊ aliud vt ad finez: neceſſe eſt hꝫ: ꝙ vtrũq; ſimul: ⁊
vno actu appetat: ſcз potionẽ ⁊ ſanitatem: ſecus autẽ eſ
ſet: ſi appeteret ſanitatẽ ſm ſe: ⁊ abſolute: ⁊ nõ vt finem
potionis: qꝛ tũc nõ oporteret ſimul: ⁊ eodẽ actu appete
re ſanitatez: ⁊ potionẽ. Et iſta ad nũc ſuppono: quia ali
as intendo loqui de his diffuſius. ¶ Ex hoc ſic arguoꝛ
ꝙ creatura volens: ⁊ intelligens eodẽ actu: quo amat ⁊
appetit deuз: vt vltimũ ſui neceſſe habet amare ⁊ appe
tere aliquid ſibi inexiſtẽs ordinatuз ad deum: vt ad fi
nem: ⁊ hoc patet ex dictis: qꝛ eodẽ actu oportet appete
re aliquid vt finez alicuius: ⁊ ꝙ ordinatur ad ipſum: vt
ad finez ꝓut ordinatur in ipſuз: vt in finem. ſed q̃cquid
amatur: vel appetitur in illo actu: quo deus amatur: vt
vltimus finis creature eſt aliud ab omni actu volũta
tis: qꝛ nullus actus volũtatis põt eſſe amatus actu illo
volẽdi: quo amatur: vel appetitur primũ: ⁊ per ſe obie
ctum volũtatis: quod eſt de⁹: ꝓut eſt vltimus finis crea
ture. ergo in creatura intellectuali: ⁊ rõnali eſt aliquid
inherens diuerſum ab omni actu volẽdi: ꝙ potiſſime: ⁊
nobilius manifeſtãt bonitatez diuinaз: ꝙ̃ aliquis act⁹
voluntatis: ꝙ nõ poteſt eſſe niſi actus itellectus: vl̃ ſal
tem illa natura intellectualis: vt habens talem actum.
¶ Notandũ tamẽ: ꝙ licз quelibꝫ perfectio exiſtens in
volẽte manifeſtet ꝙ̃tum ad aliq̃d bonitatez diuinã: tñ
nõ quelibet illaruз includitur in vltimo fine hominis
neceſſario. ſed illa: que habet potiſſime bonitatem diui
nam manifeſtare. ¶ Notandũ etiã: ꝙ ſicut eſt duplex
amoꝛ. ſ. amoꝛ amicitie: ⁊ amoꝛ cõcupiſcentie. Ita etiam
eſt duplex vltimus finis. naз vltimus finis reſpondẽs
amori amicitie eſt ſolus deus icludẽs manifeſtationẽ
ſue bonitatis: nõ vt partẽ finis: ſed vt ad finez: vt modo
oſtenſum eſt: ⁊ iſte vltimus finis eſt vltim⁹ ſimpliciter
gratia cuius: ⁊ ad honoreз cuius ſunt omnia amanda:
vltimus autez finis reſpõdens amori cõcupiſcentie eſt
ſũma ⁊ delectabiliſſima ꝑfectio inherẽs creature amã
ti: que eſt beatitudo: que eſſentialiter eſt ipſa perfectio:
que eſt intelligere includens deuз: nõ vt partez ſui: ſed
vt obiectum: ⁊ cauſam ſui: ⁊ talis finis eſt vltimus non
ſimpliciter: ſed in genere: ſcilꝫ in genere amabiliũ amo
re concupiſcentie. ¶ De his autez: qꝛ alias diffuſius lo

Contra ꝙ aduēit alicui de nouo ſine ſui mutatiōe nō facit ꝯpōnē cū eo: q: nō pōt eē: ꝙ aliqd reale addaꝛ alicui ſubo faciens ꝯpōnē cū eo: ⁊ ꝙ illud ſubm nō ſe hēat aliter nunc ⁊ p̄us: ⁊ ꝑ ꝯñs nō mutetꝛ: ſꝫ relō de nouo aduēit ſuo fundamēto ſine ſui ⁊ ſubi in quo eſt mutatiōe: vt pꝫ ex. 5. phiſi. ġ ⁊c̄.

Tex.c.10.

Respondeo dōm: ꝙ de iſta qōne eſt 3ᶠ opio: q̄dā. n. dñt: ꝙ relō realis addit aliq̄d realr ſupra ſuū fundamētū faciēs ꝯpōnē cū eo: ⁊ rōnē eoꝝ tacta eſt in opponendo: niſi ꝙ vltra p̄miſſa addūt: ꝙ ſicut ipoſſe eſt: ꝙ ꝑ eādē eēntiā creatura ſubſiſtet: vł ſit q̄lis: vel q̄ta: ꝓꝑ h̄: ꝙ vna eēntia creata eſt limitata ad determinatū gen⁹. Ita ēt vł eis ipoſſe: ꝙ ꝑ eādē eēntiā creatura ſit q̄ta ⁊ relata: vel q̄lis ⁊ relata: ⁊ ꝓꝑ hāc eādē limitationē. ¶ Alia vō opio eſt: q̄ ponit: ꝙ relō dicit modū realē p̄ter ſuū fundamentū: nō tn̄ eſt alia res a ſuo fundamēto: nec facit ꝯpōnēz cū eo. ¶ Sꝫ hoc vł mihi olo ipoſſe ⁊ iprobabile: ſi itendāt: ꝙ iſte mod⁹ realis ſit aliq̄d reale p̄ter ſuū fundam̄tū: q: iſte modus realr vā res eſt: lꝫ nō ſit illa res: qb⁹ eſt modus: ſꝫ ois res addita ad illud: ꝙ eſt aliq̄d realr p̄ter eā facit ꝯpōnē cum eo. ġ ſi relō eſt modus realis exñs aliq̄d realr p̄ter ſuuꝫ fundamētū: relō cū ſuo fundamēto faciet realē ꝯpōnē. ¶ Qꝛ aūt modus realis ſit vera res aliq̄ pꝫ: q: modus non diminuit aliq̄d de rōne rei: ſiue realitatis: mō quo ens rōnis diminuit de rōne entis: quādo dr̄ ens rōnis.

Oꝫ. bñi hoc.

¶ Sed illud acceptū cū hoc: ꝙ dico reale: ꝙ nō diminuit aliq̄d de rōne realis ſue realitatis eſt vā res: ſꝫ vā res addita ei: qð eſt aliq̄d realr: p̄ter ipſam facit cū ipſo ꝯpōnē realē: q: ꝯpō nō eſt aliq̄d q̄ꝫ vnio illoꝝ: q̄ ſūt plura ſm rem: ſi ſint in eodē ſuppoſito: vñ pꝫ ꝯ p̄ncipalis. ¶ Tertia opio eſt: ꝙ relō eſt idē cū ſuo fundamēto: ita ꝙ ſuo fundamēto nihil addat: niſi coexñtiā alicui⁹ correſpōdētis. Ita ꝙ ſm eos albedo ſm illud: ꝙ eſt in ſe: ⁊ abſolute eſt q̄litas faciēs ſuū ſubꝫ q̄le. ſ. albū: ſm vō ꝙ hꝫ correſpōdētē albedinē in alio: eſt ſilitudo: q̄ ſubꝫ ſuū refertur ad alteꝝ: ſicut ēt idē eſt ꝑ eēntiā ſupficies: in q̄tū ē termin⁹ intrinſec⁹ alic⁹ corpis: ⁊ loc⁹ in q̄tū eſt vltimū ꝯtinētis aliq̄d extriſece: ⁊ h̄ opio vł mihi ad nūc magis ꝓbabilis. ¶ Ad p̄ᵐ i oppoᵐ dōꝫ: ꝙ diuiſio entis in p̄dicamēta eſt diuiſio entis in ea: quoꝝ vnūq̄dqꝫ eſt res: ſꝫ non opꝫ: ꝙ diuerſitas eoꝝ: in q̄ diuidiꝛ ens ſit ſemꝑ diuerſitas realis: vt ſupꝰ dcm̄ fuit. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ minoꝛ eſt falſa: q: relō nō ꝓꝑ hoc dr̄ plus ponere in ſubto: in quo eſt q̄ꝫ in termio ad queꝫ eſt: q: aliq̄d addit ſupra ſuū fundamētū: ſꝫ q: in ſubo: in quo eſt: ponit ſuū fundamētū. In termino aūt ad quē eſt nihil ponit: lꝫ in eo aliq̄d exigat. ¶ Ad p̄ᵐ p̄me opionis dōm: ꝙ de⁹ iō dr̄ illimitat⁹ ad gen⁹ ⁊ ſpēm: q: ꝑ eſſentiā ſuā abſqꝫ coexñtia cuiuſcūqꝫ alteri⁹ diuerſi ꝑ eēntiā ab eo hꝫ q̄cq̄d ꝑfectionis repit̄ in oib⁹ gnib⁹: ita ꝙ ꝑtineat ſimplr̄ ad ꝑfectionē: hoc aūt nō hꝫ aliq̄ res creata: q: nulla res creata abſoluta ſiue ſit q̄titas: ſiue q̄litas hꝫ: ꝙ ſit relō ſine coexñtia alicui⁹ diuerſi ꝑ eēntiā ab ea: ſꝫ de⁹ ꝑ eēntiā ſuaꝫ abſqꝫ coexñtia cuiuſcūqꝫ alteri⁹ diuerſi ꝑ eēntiā ab eo hꝫ oppoſitas relōnes: ⁊ hꝫ ꝑfectiōes oium geneꝝ: puta p̄nitatē: filiationē: iuſtitiā: ſciam: ⁊ ſic de alijs. ¶ Qui aūt vellet tenere p̄mā opionē poſſet dicere ad arguᵐ in oppoᵐ: ꝙ ſemꝑ relō acq̄riꝛ cuꝫ ſuo fundamēto: ⁊ differt re ab eo: ſicut ſilr̄ reqriꝛ cū calore raritas: nō tn̄ ſemper actu refert ꝓꝑ defectū alterius extremi. ¶ Et ꝙ dicit phs: ꝙ relō aduenit alicui de nouo ſine ſui mutatiōe nō eſt itelłndū: ꝙ relō q̄tū ad illud: ꝙ eſt: adueniat de nouo alicui ſine mutatiōe ei⁹: in quo eſt: ſiue in quo acq̄ritur. ſed itelłndū eſt: ꝙ ꝑ illā relōnē p̄us exñtē de nouo

Nō eīm q̄re de⁹ eſt illimitat⁹ ad gen⁹ ⁊ ad ſpēm: ꝑ hoc etiā vide ſcotū. l. 3. diſ. p̄mi. q. ſcda.

icipiat referri ad aliud: ad ꝙ p̄us nō referebaꝛ: illo alio facto de nouo. ¶ Et ſi dicaꝛ: ꝙ regła poſita. ſe ponūt: ⁊ ꝑempta ſe ꝑimūt: ſm h̄ opꝫ rńdere: ꝙ hoc itelłndū eſt q̄tū ad referri in actu: nō aūt quātū ad illud: ꝙ relō eſt in ſe: alie ſolōnes ſolēt dari: ſꝫ ego nō video: ꝙ vadāt ad rē: nec q̄tū ad nūc video: q̄ō alr̄ poſſit ſolui.

In hoc qōne de eidemtate relationis cū ſuo fundamēto: vid aliq̄ ter Jodne ſ bachōe p̄is ſcn. di. 2. 8. q. prima. vbi ꝑ quēdā ſpālē paſſuꝫ ipōs nuit deuitare relōnē differre realiter a ſuo fundamento.

Poſtea q̄rebāꝛ quedā ꝑtinētia ad creaturas in ſpāli: quoꝝ q̄dā ꝑtinebāt ad creaturā pure ſpūalē: q̄dā ad creaturā pure corporalē: q̄dā ad cōpoſitā ex vtraqꝫ. Pertinentia ad pure ſpūalē erāt duo: vnū ꝑtinet ad intellectū: ⁊ eſt vtꝝ intellus creat⁹ poſſit itelligere ſil pła: ſm ꝑtinet ad quēdā habitū volūtatis: ⁊ eſt vtꝝ charitas poſſit augeri in īfinitū. Q. VI.

Ad primum ſic ꝓceditur: ⁊ arguitur: ꝙ intellus creatus poſſit intelligere pła vt pła: ille q̄ intelligit dr̄ia: vt dr̄ia: itelligit pła vt pła ſꝫ intellectus pōt intelligere dr̄ia: vt ſunt dr̄ia: aliogn nō poſſet ponere dr̄iam iter aliqua duo. ġ ⁊c̄.

Contra itelligere pła: vt pła: eſt intelligere pluribus actib⁹ itelłndi: ſꝫ płes act⁹ intelligendi nō pñt ſimul eē in eodē intellectu. ġ ⁊c̄.

Respondeo aliqð intelligere pła: vt pła 2ᶠ pōt itelligi. vno⁹ ex ꝑte intellus: ita ꝙ ipa płalitas ponaꝛ ex ꝑte itellēs: ⁊ ſic itellere pła: vt pła: eſt itellere plurib⁹ actib⁹ itelłndi. vel plurib⁹ medijs: ⁊ h̄ eſt ipoſſe fieri nālr ꝓꝑ h̄: ꝙ ois act⁹ itelłndi: ꝙ hñt eſſe i itellcū creato nālr ſūt eiuſdē gnis: nec ſe pñt ſil ꝯpati circa eūdē itellcm̄: ſupnālr tn̄ h̄ pōt eē: ſic pꝫ in btis: in qb⁹ erit viſio btā vnica ſine iterruptōe: q̄ videbūt vbū: ⁊ res in vbo: ⁊ p̄ter hāc erit alia cognitio: q̄ videbūt res in ꝓpo gnē: q̄ꝫ oꝫ ſilitare cū btā viſiōe: cū btā viſio nō iterrūpaꝛ. cām aūt h̄ tractare ad nūc p̄termitto. Alio⁹ pōt itelligi: ꝙ itellus creatus itelligat pła: vt pła: ex ꝑte reꝝ intellectaꝝ: vt ſit ſenſus: ꝙ itelligat res cū ſuis modis plurificātib⁹ ipſas: ⁊ ꝓut plurificātur per tales modos: vt ſi aliquis itelligaꝛ plures partes domus in ſuis naturis ꝓprijs: quib⁹ diſtinguunꝛ ⁊ iſto mō dico: ꝙ intelligere plura. vt plura: cōtingit dupliciter. vno mō: ꝙ plura: vt plura: ita intelliganꝛ perfecte: ⁊ diſtincte: ſicut ſi vnūquodqꝫ per ſe: ⁊ diſtincte cōſideraretꝛ: ⁊ iſto modo nō pōt intellectus creatus naturaliter: ⁊ ſimul intelligere plura: vt plura: q: intelligere ſic plura: vt plura: nō cōuenit: niſi vel itellectui illimitato: q̄lis nō eſt itellectus creat⁹: vel itellectui hñti mediū illimitatuꝫ: quo intelligat: ꝙ ſimilr̄ itellectui creato nō ꝯuenit nāliter: vel niſi itellectui vtēti plurib⁹ medijs intelligēdi diſparatis: ꝙ etiā intellectui creato nāliter nō ꝯuenit: ⁊ ideo iſto modo itellect⁹ creatus nō pōt intelligere plura: vt plura: ex parte rei intellecte. ſ. ꝙ hñi intelligat pluralitatē eoꝝ: ⁊ nās eas plurificātes. ſi aūt offeranꝛ ſibi vt plura adinuicē diſtincta: nō tamē ita diſtincte: ⁊ ꝑfecte intelligat: ſicut ſi vnūquodqꝫ per ſe ꝯſideraret: ⁊ iſto modo intellect⁹ creatus poteſt intelligere plura: vt plura: ita tamē: ꝙ intelligat vnū: vt principale obm̄: plura vō vt ſecūdaria oba: ratio primi. ſ. ꝙ oporteat eum habere vnū: vt p̄ncipale obm̄: eſt iſta: q: in omni actu intelligēdi opꝫ eſſe aliqð p̄ncipalr̄: ⁊ per ſe intellectuꝫ: ſm ꝙ pōt cōpetere creature perfecte itelligere: ſed vt dcm̄ eſt: intellectus creatus ſalteꝫ ſimplr̄ non pōt in aliquo actu itelligēdi hēre plura p̄ncipia: ⁊ ꝑfecte itellecta: imo nec q̄litercūqꝫ plura ita ꝑfecte intellecta: ſicut vnūq̄dqꝫ ꝑ ſe ꝯſideraretꝛ: ⁊ iō oꝫ: ꝙ in actu intellect⁹ creati ſit aliqð

Intelligere plura vt plura duplr̄ pōt ꝯtingere.

vnuʒ re vel rōne ꝑncipalr intellectū vt ꝑncipale obm. ℂ R̄ño aūt ſcdi.ſ.ꝙ intellectus creatus poſſit intelligere plura vt plura ſiᷓ ex parte rei intellecte vt ſcḋaria obta eſt iſta:qꝛ impoſſe eſt itelligere aliq̄ dr̄ia vt ſunt differētia:gn intelligaꝛ nō ſolū ipſa dr̄ia ipſoꝝ:ſʒ ēt ipſe nāe diuerſe:ꝛ ꝓut ſunt plures ꝛ diuerſe:ſʒ hec ſunt cū differētie ꝓut ſunt diuerſe:ꝛ hoc dico nō qn̄ aliquis cōſiderat nām ipſius dr̄ntie:ſicut facit logicus:ſed qn̄ conſiderat ipſas nās dr̄ntes:ſicut qn̄ aliquis conſiderat quō hoē ꝛ bō differūt:vel aliquid tale:ſed intellectus creatus poteſt intelligere ſimul nō ſolū cōem rōnem differentie: ſed ēt ſpāles nās dr̄ntes: ꝛ diuerſas naturas earum per quas dr̄nt: ꝗ itellect⁹ creatus: iſto mō pōt intelligere ꝛ nāliter plura: vt plura. ℂ Ad rationeʒ vtrāq; vtriuſq; partis rn̄dendū eſt. Ad argmᵐ ſcm̄ ad pmā parte dōm: ꝙ lʒ intellectus creatus itelligēs dr̄ia: vt dr̄ia itelligat pl̄a: vt plura tāq̄ꝫ formalia obta:qꝛ nās ipas dr̄ntes: tn̄ intelligēdo dr̄ia: vt dr̄ntia hʒ ꝓ ꝑncipali obō vnū.ſ.ipſoꝝ dr̄iam coꝝ:que eſt vna ſaltē ſm̄ rōnem:nec tn̄ illa:que intelligit: vt plura:intelligit ita pfecte: ſicut ſi vnūqōq; ꝑ ſe ꝯſideraret. ℂ Ad aliud ad aliā parte dōm:ꝙ nō oꝫ ſemꝑ:ꝙ intelligere plura vt plura:ſit intelligere pluribus actibus intelligēdi: qꝛ ꝛ ſm̄ intellectū ꝛ ſm̄ ſenſuʒ poſſunt ſaltem cognoſci ſcḋario plura vt plura ex parte rei intellecte: vt dcm̄ eſt:eodē actu:ſicut eodē actu videtur albedo q̄ꝫtitas ꝛ figura:nec vn̄r vt vnū ex parte rei viſe:ꝛ multo plus intellectus eodem actu plura cognoſcere poteſt vt plura modo:quo dictum eſt: vt ſecundaria obiecta.

Queſtio. XVII.

AD ſecundum ſic ꝓcedit̄ ꝛ argr̄: ꝙ charitas nō poſſit augeri in infinitū: qꝛ pfectio creature nō pōt eē maior ſua capacitate. Sed oīs capacitas creature eſt finita: cū eē: ꝙ eſt i creaturis ſit finitū: ꝗ pfectio creature eſt finita: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō pōt creſcere in īfinitū. ℂ P̄.ꝗ maxie diſtāt nō pn̄t creſcere: vel augeri in īfinitū: qꝛ ſi poſſent creſcere in īfinituʒ:poſſent ſemꝑ plus ꝛ plus diſtare:nec oēt vnq̄ꝫ vēire ad maximā diſtantiā:ſʒ charitas ꝛ odiū cū ſint ꝯ̄ria diſtant maxime:ergo ꝛc̄.

Contra illud: cui⁹ modus eſt eē: ſine mō pōt creſcere in infinitū:qꝛ nō hēre certū modū: ſub quo ꝯtineaꝛ: eſt poſſe in īfinitū trāſcendere quēcūq; modū: ſed ſm̄ btm̄ Bernardū modus diligēdi deuʒ eſt eum diligere ſine modo:ꝗ ꝛc̄.

Op.j.ꝛ eam imitat Gotfredus ꝗlibe. 7.q.ſcda.

Reſpondeo ħ eſt 3ᵃ opio. Pria eſt ꝗ ponit ſimpliciter:ꝙ charitas non pōt creſcere in īfinitū:ꝛ ſunt moti ꝑmiſſis rōnib⁹: ꝛ q̄dā alia:ꝗ talis eſt:qꝛ in eis:ꝗ nō depēdēt ex ſeinicē in ſuo fieri:eq̄ ꝓ pōt fieri vnū ſicut reliquū: ſʒ magna charitas nō depēdet ex pua in ſuo fieri:ſic nec eꝯ.ꝗ deus pōt facere eq̄ ꝓ magnā charitatē ſicꝫ puā: ꝛ ꝑ ꝯn̄s maximā ſicꝫ minimā: ſʒ ſi charitas creſceret in īfinitū:oporteret maximā charitatē ſaltē poſſem eē īfinitā:ꝗ de⁹ poſſet facere vnā charitatē īfinitā:qō eſt incōueniēs.

Op.ij.

ℂ Alij dn̄t:ꝙ qꝛ charitas vie ꝛ p̄rie ſunt diuerſaꝝ rōnuʒ:charitas vie pōt creſcere in īfinitū:nec tn̄ ꝑ tale cremētū in īfinitū poſſet attingere ad charitatē p̄rie: ſicꝫ ſi linea creſceret in īfinitū: nūq̄ꝫ attingeret ad q̄ꝫtitatē ſupficiei: qꝛ vtraq; q̄ꝫtitas eſt diuerſaꝝ rōnū:linea.n.q̄ꝫtūcūq; creſceret:nō hēret niſi lōgitudinē: ſupficies āt hʒ lōgitudinē ꝛ latitudinē. ℂ Ad ħ aūt ꝓbāduʒ adducūt talē rōnē:nō pōt eē aliq̄ charitas creata maior charitate xp̄i hoīs:cū ipſe habuerit ſpūm nō ad mēſurā:ſʒ ſi charitas p̄rie poſſʒ creſcere in īfinitū:aliq̄ charitas creata poſſet eē maior charitate xp̄i hoīs:cū charitas ei⁹ creata ſit finita:ſicꝫ ꝛ q̄lʒ creatura:ꝗ charitas p̄rie nō pōt creſcere i īfinitū.

Op.iij.q eſt doctoꝝ ꝛ ei imitatur Io. de bachone.j. ſen. diſt. 46. q.pma.

ℂ Tertia opio: ꝗ magis placet mihi: eſt ꝙ charitatē poſſe creſcere in īfinitū pōt accipi vel in ꝯpōne ad poᵗᵐ dei abſolutā:vel in ꝯpōne ad poᵗᵐ ei⁹ ordinataꝫ:ꝑ ꝯpōnē ad poᵗᵐ dei abſᵗᵃᵐ dico:ꝙ tā charitas p̄rie q̄ꝫ charitas vie pōt creſcere in īfinitū:ſic ꝙ de⁹ poſſet in īfinitū facere charitatē maiorē quacūq; data:ꝛ ad hoc adduco duas rōnes. ℂ Pria ꝓcedit ſuppoᵒⁿᵉ:ꝙ in gradib⁹ creaturaꝝ poſſit eē ꝓceſſus in īfinitū:ꝙ vt pʒ ex dictis ſatis ꝓbabilr pōt teneri:ꝗ rō tal' ē:qꝛ q̄ꝫto vna queq; creatura itellectualis eſt nobilior ꝛ altioris nāe:tāto pōt hr̄e maiorē conatū ad tēdendū in deū:ſed q̄ꝫto eſt maior conat⁹:tāto datur maior charitas:ꝗ ſuppoſito ꝓceſſu creaturaꝝ in īfinitū:ſicut nō pōt dari creatura itellectualis: ita nobilis gn ꝯtingat in īfinitū facere nobiliorē:ita nō ꝯtingit dare magnā charitatē:gn in īfinitū ꝯtigat ſemꝑ dare maiorē. ſitu dicas:ꝙ ħ eſt veꝝ ō charitate vie.ꝛ nō ō charitate p̄rie:qꝛ conat⁹ ꝑtinet ad viā:nō valet:qꝛ cōſtat:ꝙ ille ꝗ hʒ maiorē charitatē in via: hʒ maiorē charitateʒ in patria:ꝛ ideo ſicut nobilior angelus ſe ad deū cōuertens habuit maiorē charitateʒ vie:ita hʒ maiorē charitatem patrie:cū ergo deus in ſtatu patrie poſſit in īfinitum facere angelū nobiliorē quolibet dato. Sequit̄ ēt ꝙ loquēdo de charitate patrie pōt fieri a deo charitas maior qualibet data:nō pōt ēt dici: ꝙ charitas quantū ad eſſentiā habitus nō ſit euiſdem rōnis in via ꝛ in patria:ſʒ ꝓpter abſentiā obiecti in rōne beatificantis non hʒ oēs actus eiuſdē rōnis in via ꝛ in p̄ria:vnde ēt ꝛ q̄dā credunt btām virginē quātum ad ipſum habitum charitatis habuiſſe maiorem charitateʒ in via q̄ꝫ habeant nunc multi ſancti in patria: quicquid aūt ponaꝛ fuiſſe de facto mihi nō videꝛ:ꝙ efficaciter poſſit probari:qō deus nō poſſet cōferre in via alicui maiorem charitatē q̄ꝫ ſit charitas multoꝝ in patria. ℂ Secūda ratio:que probaꝛ idem abſq; ſuppoſitione talis eſt:qꝛ ſi charitas nō poſſit augeri in infinitū:aut hoc eſt ex parte obiecti: aut ex parte ſubi:aut ex parte ſui: quia creatura: nō ex parte obiecti:qō deus ē:qꝛ iſtud obiectū quātū eſt de ſe eſt in infinitum diligibile:nec ex parte ſubiecti:quia nō repugnat creature eē in potētia paſſiua ad hoc:ꝙ in īfinitum perfectius ꝛ perfectius gradatim perficiaꝛ: ſicut aliquo modo pʒ ex ſcḋa qōne iſtius quolibet:ꝛ ſicut de quanto aliquo:qō pōt ſucceſſiue abſq; fine perfici figuris:que in infinitū poſſunt multiplicari:nec etiā ex parte ipſius charitatis ex hoc:ꝙ eſt creata:qꝛ ſicut ex queſtione ſcḋa pʒ non:repugnat actui creato poſſe creſcere in infinitū:ita tamē:ꝙ nō perueniat ad habēdam actu infinitā pfectionē:qꝛ eſt actus admixtus potētie. ℂ Et ſic videꝛ probabilr:ꝙ per comparationē ad potentiam dei abſolutā poſſit charitas creſcere in īfinitū. Per cōparationē aūt ad potentiam dei ordinatā:qua diſponit vnicuiq; dare determinatā charitatē: vel vni ſummā: ſcʒ decē hominū ſm̄ talē potētiā nō pōt charitas augeri in infinitū:ꝙ detur maior qualibet data: ꝛ exiſtente in actu:ſicut nihil pōt fieri preter predeſtinatōeʒ: ꝛ preſcientiā eius. ℂ Ad primū in oppoſitū dōm: ꝙ lʒ charitas creature non poſſit eſſe infinita ſimplr:qꝛ eſt determinata ad genus:ꝛ ad ſpēʒ:pōt tamē eſſe in potētia ad īfinitatē ſm̄ quid.ſ.ad ſuſcipiendam in infinituʒ maiorem:ꝛ maiorē perfectioneʒ gradatim. Ita tamen:ꝙ nō excedat limites generis ꝛ ſpeciei:ſicut corp⁹ eſt in potētia ad infinitas lineas ꝛ figuras ſucceſſiue: que ꝯtineꝛ in eodē genere: ſimiliter etiā nihil prohibet creaturam

eſt rō ſentiēdi:⁊ iō nō ſequit:q̄ h̄eat eſſe reale in orga no. ❡ Aliter pōt dici:⁊ melius:ꝙ ſenſibile ſm eſſe reale poſitū ſup ſenſum nō facit ſenſuʒ illius:qḋ ponit ſup ſenſuʒ:ita ꝙ illud:qḋ ponit ſup ſenſuʒ ſentiat.ſed aliqḋ realr poſitū ſuper ſenſuʒ facit ſenſuʒ cuiuſdā alterius:⁊ iō illud lumē:ꝙ realr eſt in ſenſu:nō facit ſenſum ſui ip ſius:ita ꝙ ipſummet videat:niſi ſicut viſio videt a ſenſu cōi:facit tñ ſenſuʒ cuiuſdā alterius.ſcʒ coloris:vł corporis luminoſi exterioris:vnde nō ſeqt:ꝙ lumē:qḋ eſt in organo ſicē in ſubto:nō h̄eat ſibi eſſe reale:⁊ ſilr in medio. ❡ Ad ſcḋm dōm:ꝙ ad hoc:ꝙ aliqḋ det alicui aliqḋ:ſufficit:ꝙ h̄eat illud ꝟtualr:⁊ ideo nō oʒ ex vi huius argumenti:ꝙ lumē h̄eat eſſe intētionale in medio ſozmaliter:q̄uis det eſſe intētionale:lumen etiā hʒ eſſe intentionale in medio:put intētionale dicit aliqḋ deſeruiēs repreſentandū aliqḋ aliquo mō:nō autē put eē itētionale excludit eſſe reale.⁊ ideo etiā iſto mō pōt dare eē itētionale coloribꝰ. ❡ Ad tertiū dōm:ꝙ nihil ꝓhibet nāʒ ſubiectā ꝯrietati recipe ſm eſſe reale formā nō habētēʒ ꝯriū:ſʒ verū eſt:ꝙ nā aliq̄ nō pōt recipe formā aliquaʒ de nouo:niſi h̄eat p̄us ꝑuatione illius forme:nūc aūt in nā inferiori pōt eſſe:⁊ eſt priuatio luminis.ſcʒ tenebra: vnde lumē pōt eſſe realr in nā inferiori:ꝯſtat aūt:ꝙ lumē eſt realr ſaltē in corpe luminoſo:q̄dā āt corpa iferiora ſūt lumioſa:⁊ iō p̄t eē in nā iferiori realr. Qō. XIX.

Ad tertiū ſic pcec:⁊ argr:ꝙ duo lumia ſolo nuō dr̄ia poſſint eē in eadē pte medij:q̄ poꝰ aliq̄ baculo:vł aliō corpe opaco iter duas cādelas fac vmbrā ex vtraq; pte.ſʒ h̄ nō eēt:niſi ille due cādele an̄ pōnē baculi cārēt duo lumia i toꝰ meꝰ iteriecto iter āḃas cādelas.ḡ ⁊c̄.ma.pʒ:mi. ꝓbat:q̄ baculꝰ i meꝰ poſitꝰ nō facit vmbrā:niſi ꝑuādo lumē:baculꝰ āt nō p̄t ꝑuare lumē ex vtraq; pte:niſi ꝑuādo lumē vnius cādele ex vna pte:⁊ lumē alteriꝰ ex alia:q̄ quelʒ adhuc illuminat aerē ex pte ſua exiſtētē iter ipſaʒ ⁊ baculum:ḡ vt videt baculus non poſſet facere illas duas vmbras ex vtraq; pte:niſi ille due cādele p̄us cauſaſſent duo lumina in toto medio interiecto:quoꝝ vnū manet interpoſito baculo:⁊ aliō tollit ex vtraq; pte p vtrāq; vmbrā: ⁊ ſic pʒ minor. ❡ P̄.idē eſt iudiciū de lumie:⁊ de intētionibus coloꝝ.ſed due intentiones duoꝝ alboꝝ ſolo numero differētes bn̄t eſſe in eadē pte medij.ḡ ⁊c̄. ma. ſuppono:mi. ꝓbo.q̄ imutatōes diuerſoꝝ alboꝝ:q̄n̄q; tranſeūt p eandē ptē medij ad diuerſos oculos diuerſoꝝ hoium:ita ꝙ vnus videat vnū illoꝝ alboꝝ: ⁊ non aliud. Sed hoc nō poſſet eſſe:niſi in illa pte medij:in q̄ cōcurrūt imutationes vtriuſq; albi eēnt plures intētiones ſolo numero dr̄ntes:q̄ ſi eēt vna itētio tm̄ cāta ex vtroq; albo duceret oēs vidētes p eiꝰ mutationē in cognitionē vtriuſq; albi:ꝙ falſum eſt.ergo opʒ: ꝙ in illa pte:in qua cōcurrunt imutatiōes vtriuſq; albi:ſint plures intentiones ſolo numero differētes.

Contra accn̄tia nuānt nuātiōe ſuboꝝ.ſed eadeʒ pars medij eſt vnū ſubʒ.ergo nō poſſunt eē duo lumina ſolo nuō dr̄ia in eadē parte medij.

Rn̄deo dōm:ꝙ duo lumina ſolo numero dr̄ia nō pn̄t eſſe in eadē pte medij:⁊ huius rō patʒ ex p̄miſſis:q̄ ſuppono ex probatis ſupius:ꝙ lumē hʒ entitatē verā exñtem in gn̄e:⁊ etiā intētiones coloꝝ.ſʒ ipoſe eſt duas formas abſolutas reales ſolo nuō differētes eſſe in eodē ſubo:vt probatū eſt nona.q.huius q̄libʒ.ḡ nec duo lumia ſolo nuō dr̄ia pn̄t eſſe in eadē pte medij:cū h̄eant eē in eo:ſicē accn̄tia realia in ſubo:verū tñ ē:ꝙ aliq̄ duo ſolo nuō dr̄ia pn̄t eē in eodē ſubo ſʒ eē

Nō ꝙ in hac qōne ſcontie tenēt pre opponiēs:ſicē videre poteſ a ... ca.5.meta ... q.7.⁊ ... Alex.in ... ad.q.9.

intentionale:accipiendo eſſe in aliquo ſm eſſe intentionale:nō ſicut in ſubo:ſed ſicut repreſentatū eſt in repreſentante:quia iſto mō dicunt aliqua eē in aliquo:q̄ intentio repñtatiua eoꝝ eſt:in quo differunt ſicut eſſe: nunc aūt nō eſt incōueniēs:ꝙ aliq̄ vna mutatio repñtatiua pliuʒ fit in aliquo vno ⁊ eodē:⁊ ſic nō eſt incōueniēs illa pla:quoꝝ vna intētio repñtatiua eſt in aliquo vno eē intētionalr in eodē:ſicut ſi idē oculus circundatus plibus albis imutaret ab eis ſil:illa pla alba cauſarent in oculo vnā intentionē illa plura repreſentanteʒ: ⁊ eſſent intentionalr in illo oculo per illā intentioneʒ ea repreſentantē. ❡ Ad primū in oppoſitū dicēdū:ꝙ due candele in toto medio nō cauſant duo lumina.ſed vnū lumen intenſius:q̄ʒ faceret altera earū:⁊ baculus poſitus in medio nō priuat preciſe lumen vnius candele in vna parte:⁊ alterius in alia:ſed faciēdo vmbrā facit lumen:ꝙ erat prius intenſum eſſe remiſſum. ❡ Ad ſcḋʒ dōm:ꝙ minor eſt falſa:⁊ ad ꝓbationeʒ dico:ꝙ ꝓcedit ex falſa imaginatione.ſ.imaginādo:ꝙ illa intentio cauſata in medio imutet oculū:ꝙ eſt falſum ſaltē loquēdo de p̄ncipali imutatione:q̄ albū imutat totū mediuʒ inter ipſum ⁊ oculū:ſicut etiā corpus luminoſum eſt: qḋ imutat totū mediū vſq; ad corpus opacū. Lumē autē creatū a corpore luminoſo in aere agendo actione reflexiua agit quidē:ſed debiliter:ſicut pʒ ꝙ loca:que nō opponunt directe ſoli pp aliqua obſtacula bn̄t debile lumē:⁊ ſilr ēt itērior ſi poſſit aliq̄ mō agere:h̄ eſt debilr nec ſufficeret ad imutādū ſenſuʒ ad ſentiēdū:ſʒ rōne colox ad h̄ hʒ p̄nꝰ mouere:⁊ iō q̄uis vna itētio cāta a duobus albis i eadē pte medij opponat duobꝰ oclis ſm lineā rectā:nō tñ vterq; videt vtrūq; colorē albū:ſʒ vnꝰ vnū:⁊ alius aliud:q̄ vtrūq; albuʒ:cuius ſolius eſt mouere p̄ncipaliter quātū ad mouēs extriſecū vtrūq; oculum ad ſentiēdū: nō opponit vtriq; oculo ſm lineā rectā:⁊ iō non videt vterq; oculus vtrumq; albuʒ. ſed vnus vnū:⁊ aliud alius:vt dictum eſt. Qō. XX.

Ad quartū ſic pcec:⁊ argr:ꝙ lumē nō educat de poꝰ medij: q̄ qḋ fit in iſtāti nō educit de poꝰ ſui ſubti.ſʒ lumē fit in inſtanti.ḡ nō educit de poꝰ medij: ꝙ eſt eiꝰ ſubʒ.mi.pʒ.ma. ꝓbat: q̄ illḋ:ꝙ nō fit p trāſmutatōeʒ:ſi educit ō poꝰ ſui ſubti.ſʒ ꝙ fit i iſtāti:nō fit p trāſmutatōeʒ.ḡ ⁊c̄. ❡ P̄.illḋ:qḋ educit ō potētia ſui ſubti manet in abſentia ſui agentis:vt pʒ de calore ⁊ frigore:ſʒ lumē nō manet i abſentia ſui agētl.ḡ ⁊c̄.

Contra ꝙ fit ab agente naturali:⁊ depēdet a ſuo ſubiecto educitur de potētia ſui ſubiecti. ſed lumen eſt huiuſmodi.ergo ⁊c̄.

Rn̄deo ad iſtā qōnē dimiſſa opione de icboatiōe formaꝝ:⁊ dimiſſis mltl:q̄ dn̄r ō h̄:ꝙ ē educi de poꝰ māe vel ſubti:in q̄eſt:de qbꝰ diffuſe trac.i qbuſdā qōnibus:quas diſputaui:dōʒ ſimplr:ꝙ lumē educit de potētia medij. ❡ Ad cuiꝰ euidētiā:ſciendū ꝙ duplr pōt aliquid educi de poꝰ māe:vno mō per cōparationē ad potētiā actiuā.alio mō per cōparationē ad potētiaʒ paſſiuā:per cōparationē ad potētiā actiuam duplr. vno mō:ꝙ in mā in quā forma debet introduci ponat potētia actiua mouens eam ad formā:⁊ qḋ ſit de hoc alias diffuſe tractaui:⁊ ideo ad nunc p̄termitto.alio mō:ꝙ dicat aliqḋ educi de potētia māe actiua: q̄ fit a potētijs actiuis collatis rebus mālibus:ſeu corpalibus: ꝙ dico pp celū:in quo qdā ponūt nō eſſe mām:ſʒ ſūt res corpales:⁊ accipiēdo ſic educi ō poꝰ māe ꝯſtat:ꝙ lumē educit de potētia materie:q̄ qḋ fit a quocūq; agente nāli:fit a potentijs collatis rebus corporibus ⁊ naturalibus: lu

Vide opionē Egidij.2.ſententiaꝝ.diſt.13.in qōne pꝰ de hac mā.

Aliqḋ educi ō potētia materie duplicit contingit.

Uide egidiū romanū i.2. ſen.diſti.13.re uentem oppo ſitū in hac.q.

men autē fit ab agente nāli.ideo ꝛc. ¶ Nō tamen pōt ſic educi de potētia medij:qꝛ in medio nō eſt aliqua potentia actiua mouēs ipſum ad actum luminis. ¶ Per cōparationē autē ad potentiā paſſiuā educi de potentia materie eſt formā dependere in ſuo eſſe:ꝛ fieri a materia:ita ꝙ ſuū fieri:ꝛ ſuū eſſe ſit neceſſario fieri:ꝛ eē eiuſdē cōpoſiti ex eo:vel ſubō.ſed lumē eſt huiuſmōi cū ſit accidens depēdens in ſuo eſſe:ꝛ fieri a ſubiecto:in quo hꝫ eſſe:vel a medio:vel quocunq; dyaphanꝰ:ꝛ ideo lumen iſto modo educit̄ de potētia medij:qꝛ eſt ſubiectū ſuum:ꝛ a quo dependet. ¶ Ad primum in oppoſitū dicendū:ꝙ ma.eſt falſa:ꝛ ad probationē dico:ꝙ minor illius ꝓ ſylli eſt falſa:qꝛ ꝙ fit in inſtanti:lꝫ nō fiat ꝑ trāſmutationem:que eſt motus:fit tn̄ per trāſmutationē:q̄ eſt mutatio:qꝛ ipoſſibile eſt:ꝙ aliqd ſubm recipiat aliquā formā realē de nouo:q̄ prius exiſtēs in rerū nā carebat:quin ſm eius receptionē ſe habeat aliter nūc ꝛ prius:ꝛ per ꝯñs:quin mutet̄:ꝛ tranſmutet̄:tamē tunc ſim plr dr̄ forma produci per tranſmutationē:qn̄ depēdet a ſubō:in qd̄ inducit̄ in ſuo eſſe:ꝛ in ſuo fieri: qn̄ autem forā aliqua recipitur in ſubō:a quo non dependet:tunc mutatio ſubiecti ſe hꝫ cōcomitatiue ad ꝓductionē talis forme:ſiue ad ipſam formā:qꝛ talis forma pōt per ſe fieri abſq; hoc ꝙ fiat i ſubō:ꝛ ideo abſolute loquēdo ad eius fieri nō requirit̄ neceſſario mutatio alicuius ſubti ſicut eſt aīa rōnalis:que poſſet fieri:ſi deus vellet abſq; hoc:ꝙ fieret in ſubto ſine mā:nec dependet a ſubiecto. ¶ Ad ſcdm dicendū:ꝙ lumen nō manere in abſentia agentis nō prouenit ex hoc:ꝙ lumen nō educat̄ de potentia medij.ſed qꝛ a ſua cā effectiua imediata depēdet quantū ad ſuū eſſe:ꝛ quantū ad ſuū fieri:ſicut figura facta in aqua a ſigillo depēdet ab eo nō ſolū:q̄tū ad ſuū fieri:ſed etiā quantū ad ſuū eſſe:ꝛ ideo nō manet in abſentia ſigilli: ꝛ tn̄ educit̄ de potētia aque. Qō.XXI.

Quantum ad miſcibilia querebat̄ vnū:ꝛ eſt vtrū miſcibilia ſint in mixto quantū ad ſuas formas:ſubales:ꝛ arguitur ꝙ ſic:qꝛ aut manent in mixto quantū ad mām tm̄:ꝛ hoc nō pōt eſſe:qꝛ eadē rōne vnū elementū:de quo aliud:poſſꝫ dici manere in eo:qd̄ ex eo generat̄:qꝛ eadē mā eſt i vtroq; ſucceſſiue:ꝛ mā corrupti manet in gnāto:nec etiā pōt dici:ꝙ miſcibilia maneant in mixto ꝑpter mām cū qualitatibus:qꝛ aut remanent eedē qualitates numero in mixto:que fuerūt in elemēto:ꝛ hoc nō pōt eſſe:qꝛ accidens nō migrat a ſubiecto in ſubm:aut manent eedē ſpē tm̄:ꝛ ſic etiā qualitates ſymbole:que fuerunt in elnto: manēt eedē in alio aggenerato ex eo:nec tn̄ vnū elntū dicitur manere in alio:ſicut miſcibilia in mixto:ergo relinquit̄:ꝙ miſcibilia maneant in mixto:etiā quantū ad ſuas formas ſubales. ¶ P̄. mixta ſunt ex elntis mālīter: ſed ſi elemēta manerēt in mixtis ſm ſuas virtutes tm̄ mixta nō fierēt ex elemētis mālīter:imo magis formaliter:qꝛ virtus ſe tenet ex parte forme.g̃ ꝛc. ¶ P̄. mixtum eſt cōpoſitius elnto:ſed hoc nō eſſet:ſi non eſſet in mixto:niſi vna forma ſubſtātialis cum materia:ꝛ accidentibus:qꝛ etiā tanta cōpoſitio eſt in elemētis. g̃ ꝛc.

Contra non poſſunt eſſe plures forme ſubſtantiales in eodē:ſed ſi elnta remanerēt in mixto ſm ſuas formas ſubſtātiales:eēnt plures forme ſubſtantiales in eodem.ſcꝫ mixto.ergo ꝛc.

Tex.cō.86. **Reſpōdeo** ad iſtam queſtionē dixerūt quidā: ſicut recitat̄ pꝰio de gñatione:ꝙ miſcibilia ſunt in mixto per hoc:ꝙ minime partes miſcibilium ſunt in mixto iuxta ſe inuicē poſite:ſicut ſi diceret̄ ordeū:ꝛ frumētū miſceri ꝑꝑ hoc:ꝙ grana vtriuſq; eſſent iuxta ſe inuicē poſita. ¶ Sed hanc opinionē improbat idē ph̄s:qꝛ ſequeret̄:ꝙ nō q̄lꝫ ps mixti eēt mixta:ſicut nec quelꝫ ps aceruī cōſtituti ex ordeo:ꝛ frumēto eſſet mixta ex vtroq;:accipiendo eni vnū granū per ſe cōſtat:ꝙ nō eſt mixtū ex frumēto:ꝛ ordeo:ſed eſt frumentū tm̄:vel ordeū tm̄. ¶ Ad hanc autē rōnem reſpōdent quidā moder.ꝛ dicūt:ꝙ poſita mixtione ex partibus miſcibiliū ſic iuxta ſe inuicē poſitis adhuc quelibꝫ pars mixti eſſet immixta:qꝛ preter formas illarū partiū eſſet ibi alia forma informans totū:ꝛ oēs ptes:ꝛ ab illa forma q̄libꝫ ps diceret̄ mixta. ¶ Sed hoc vr̄ mihi valde incōueniēter dictū:qꝛ illud nō pōt dici mixtū: in quo nō remanēt miſcibilia aliquo mō:ſed ꝑꝑ talem formā cōem nō pōt dici:ꝙ in qualꝫ pte mixti remaneant miſcibilia:ſed vnū in vna parte:ꝛ aliud in alia.ergo adhuc ſtat:ꝙ poſitis talibus partibus miſcibiliū iuxta ſe inuicē vna cū tali forma nō q̄libꝫ ps mixti ſit mixta. ¶ Si aūt tu dicas:ꝙ q̄libꝫ ps mixti ſit mixta ꝑꝑ h̄ ꝙ in illa forma cōi virtute cōtinent̄ miſcibilia:tunc ſequeret̄:ꝙ illa forma ſine quacūq; alia ſufficerēt ad faciēdū mixtū:ꝛ ideo pro nihilo ponerent̄ forme ſubales miſcibiliū remanere in diuerſis ptibus. ¶ Et ideo alij dicūt ꝙ elemēta maneant in mixto ſm ſuas formas ſubſtantiales. Ita ꝙ quelꝫ informat totū mixtū. ¶ Sed hec poſitio videt̄ mihi ipoſſis:ꝛ preter rōnes:que poſſent induci ad probandū plures formas ſubales nō eſſe in eodē adduco quattuor rōnes ad ꝓbandū:ꝙ in mixto non remaneant miſcibilia ſm ſuas formas ſubales. ¶ Ad euidētiā tn̄ huius premitto quādā diſtinctionē: qꝛ aut ille forme ſunt ſic in mixto:ꝙ vna inſit mediante alia: ſicut figura ineſt ſubē mediāte quātitate:aut concurrūt inuicem abſq; tali ordine:ſicut ꝯcurrūt albedo:ꝛ calor in eodē ſubō:ſi p̊ mō ponat̄:ꝯtra hoc adduco:vt ꝑmiſi quattuor rōnes. ¶ Prima talis eſt.ſubm:ꝙ natū eſt p̊:ꝛ per ſe:ꝛ imediate recipe aliquā formā nō recipit eam mediante alia forma.ſed mā pma eſt p̊mo:ꝛ per ſe:ꝛ immediate ſubm forme cuiuſlꝫ elnti.g̃ mā nō recipit formā vnius elnti mediāte forꝰ alterius:puta formā ignis mediāte forma aeris:vel formā aque mediante forma terre:ꝛ per ꝯñs nō pñt eſſe in eodē forme plures pl̄ium elntoꝝ:ita ꝙ vna iſit mediāte alia:ma.pꝫ in exēplo ſenſibili:qꝛ quantitas:q̄ per ſe:ꝛ imediate eſt ſubm figure: nō eſt nata eſſe ſubm figure mediāte alia forma q̄cūq;. mino.ꝓbo:qꝛ nullus hoꝰ ponit plures formas ſubales in vno elemēto.ſed vbi eſt vna forma tm̄:pria mā eſt p̊:ꝛ per ſe:ꝛ imediate ſubm illius forme ſubalis.ergo ſubꝫ p̊mū:ꝛ per ſe:ꝛ imediatū forme ſubalis in quolꝫ elnto: eſt mā pma:ꝛ ſic pꝫ minor. ¶ Scda rō talis eſt:ille forme:q̄rū vna nata eſt recipi in ſubō aliquo mediāte alia: ſic ſe hñt:ꝙ vna nō abycit̄ adueniēte alia:ſed forme elemētoꝝ ſic ſe hñt:ꝙ vna earū abycit̄ mediāte alia.ma. pꝫ:qꝛ pfectibile nō abycit̄ adueniente perfectiōe:q̄ nata eſt ipſum pficere.ſed ille forme:q̄rū vna ineſt alicui ſubō.ſiue māe prime:ſiue alij mediāte alia ſic ſe habēt: ꝙ vna earū eſt perfectiua alterius:ꝛ alia perfectibilis. ergo adueniēte vna earū nō abycit̄ alia:ſicut nō abycitur q̄titas adueniente figura.mi.probo:ꝛ pꝰio per ph̄ꝫ pꝰio de gñatione:qui dicit:ꝙ gñatio vnius elntoꝝ eſt corruptio alterius:ꝛ ꝑ ꝯñs abiectio forme eius:ꝛ ſic ſꝫ eū adueniente forma vnius elnti abycit̄ forma alterꝰ. Scdo ꝓbo ſic idē:qꝛ forē:q̄rū vna nō abycit̄ adueniēte altera ſimplr pñt denoīare idē cōpoſitū:ſic pꝫ de q̄titate:ꝛ figura:ꝛ de albedine:ꝛ calore:que denominant

Iſta viſio [illegible] defenſor op[illegible] nione Aui[illegible] quā ponit [illegible] Thomas de garbo in ſū[illegible] ma ſua in q[illegible] ne propoſi[illegible] hac materia.

Opio Com. tertio celi cō mēto.67.Et Albertu mag[illegible] gni ibidē.

Ad iſtas rō[illegible] nes dicēt cō[illegible] mētator ad p[illegible] [illegible]

Forme elemē‖torū ſm Com. non hñt repu‖gnātiā ꝑ certo eſſe ſiī i eodē ꝗ ꝑ eē ſpe‖cificū abſolu‖te neciſſa re‖pugnantia ē ſubalī ſꝫ miſ‖cti. vñ ſic ſo‖lū repugnant ꝗſ ſunt in eē perfecto ⁊ vl‖timato: ꝗꝛ ſic apte nate ſūt dare eſſe ſim‖plr ⁊ ꝯſtituūt ſuppoſitū ide‖term ſata ſpēi ꝯꝗꝫ ſūt ſtra‖ꝝ boc eia ñ cipentrepu‖gnātiā aūt ꝗ ꝯſeqꝫ formaſ ſtoꝝ ē pcnco hoc ꝙ vna ñ ꝑ alia. nō ē ꝑ oeno hoc ꝙ vna nō poſſit ꝑpati aliā in eodē ſuſcepti hēc ꝙ 5 parꝫ ſolutio ad ſe‖quēs etiam.

idem quandoqꝫ: ſed idē nō pōt denoiari e formis plu‖rium elementoꝝ: aliogn idē eſſet ſimplr ignis ⁊ aer vł terra ⁊ aqua: ꝙ falſuꝫ eſt. ergo forma vni⁹ abycit adue‖niente forma alterius. ℂ Si dicas: ꝙ quādo forme ele‖mentoꝝ habēt eſſe intenſum vna abycit aliā: non autē ſm eſſe remiſſum: quale habēt in mixto. ℂ Contra. pri‖mo ꝗꝛ tunc ſequeret: ꝙ forme ſubſtantiales reciperent magis ⁊ minus: ꝙ eſt icōueniens. Scdo: ꝗꝛ forme: qua‖rū vna nata eſt eſſe ſubiectū alterius: ⁊ ei ſubſterni ſe cō‖pacient: ⁊ ſm ſuū eſſe perfectiſſimū: ⁊ intenſum: ſi ergo forme elntoꝝ ſic ſe hñt: ꝙ vna nata eſt ſubſterni alteri: ita ꝙ vna inſit mãe mediāte alia cōpacient ſe etiaꝫ ſm ſuū eſſe perfectū: ⁊ intenſum: ſi reciperent intenſionem: ⁊ remiſſionē: ⁊ per cōſequēs poterūt denolare idē ſim‖plr. ℂ Tertio. ꝗꝛ forme: que hñt repugnātiā adinuicē hñt repugnantiā ſm ſuū eſſe ſpecificū: ⁊ iō manente eē ſpecifico taliū formaꝝ nō pñt ſe pati: ſi autē elnta non manēt in mixto quātū ad ſuas formas ſpecificas: ſeqꝑ ꝙ non manent in mixto quantū ad ſuas formas ſuba‖les: a quibus hñt eſſe: ⁊ ſic habet ꝓpoſitū. ℂ Tertia rō talis eſt: due forme ſubales: que nate ſunt dare eſſe ſim‖plr: non pñt eſſe in eodē. ſed forma cuiuſlibꝫ elnti. nata eſt dare eſſe ſimplr. ergo ⁊c. ma. patꝫ: ꝗꝛ dato: ꝙ aliꝗ po‖nant plures formas ſubales in eodē: nunꝗ̄ tñ ponunt: ꝙ queliꝫ det eſſe ſimplr: ꝗꝛ tunc illud: in quo eſſent plu‖res tales forme eēt ſimplr plures ſube: hoc aūt ē ipoſſe. ergo ⁊c. minorē ꝓbo: quia forme: que dant eſſe ſimplr eis: que ſunt ꝑncipales ptes mūdi: dant ſimplr eſſe: ſed forme elntoꝝ dant ſimplr eſſe ipſis elntis: que ſunt ꝑn‖cipales ptes mūdi. ꝗ forma cuiuſlꝫ elnti eſt nata dare ſimplr eſſe ſubale. ℂ Si dicat ad hoc: ꝙ ꝑdicte forme qñqꝫ dant eſſe intenſuꝫ: ⁊ tūc dant eē ſimplr: qñqꝫ aūt dant eſſe remiſſuꝫ: ⁊ tunc dāt eſſe diminutū. ℂ Cōtra. ꝑ ꝗꝛ ſm hoc forma ſubalis ſuſcipet magis ⁊ minus: ꝙ eſt incōueniēs. ſcdo ꝗꝛ forma hꝫ dare eſſe ſimplr ex ſua nā ſpecifica: nō ex determinato gradu intenſionis vel re‖miſſionis: dato ꝙ forma ſubalis ſuſciperet magis ⁊ mi‖nus: ⁊ ideo manente nā ſpecifica forme ignis ⁊ aque da‖bant eſſe ſimplr ignē: ⁊ eſſe aquā ſimplr: ⁊ ideo etiā nō pōt dici: quin illō: in quo ſunt ille plures forme: ſint plu‖res ſube ſimplr. ℂ Quarta rō talis eſt: ꝗꝛ forme elnto‖rū nō ponunt remanere in mixto: niſi ad hoc: ꝙ ꝑ eas remanētes in mixto mixtū habeat: ꝙ ſit mixtum. ſed ſi ponāt forme elntoꝝ remanere in mixto ꝑ eēntias ſuas mixtū nō hñt ex hoc: ꝙ eſſet mixtū. ꝗ pro nihilo ponūt forme elntoꝝ remanere in mixto. ma. pꝫ. mi. ꝓbo: ꝗꝛ il‖le forme ſi remanerent i mixto: ſic ſe haberent ad faciē‖dā mixtioneꝫ: ſicut quecūqꝫ alie forme remanentes in aliquo. ſed forme remanētes in aliquo nō faciunt mix‖tionē: ſicut albedo nō facit mixtionē cū ꝗ̄titate: nec fa‖por cū colore: etiā due forme ꝯrie: puta albedo: ⁊ nigre‖do: ꝗꝛ ſi remanerent in aliquo ꝑ eēntias facerent ipſuꝫ albū ⁊ nigrū: ſed nō faciunt ipm pallidū: ⁊ fuſcuꝫ. ꝗ nec forme elntoꝝ: ſi remanerent in mixto: facerent mixtio‖nē. Si āt ponant forme elntoꝝ remanere in mixto: ita ꝙ vna non inſit mãe mediāte alia: ſicut figura ieſt ſube mediāte quātitate: ſed concurrāt accidentalr: ſicut al‖bedo ⁊ calor. ℂ Contra hoc ſunt tres rōnes vltime: ſicꝫ pōt patere diligenter itueti: ⁊ preter has eſt vna ratio ſpecialis cōtra hoc: ꝗꝛ ex his: que ſic accidentalr cōcur‖runt: nō fit vnū niſi accidentalr. ſed ſm eos ex formis ſic ꝯcurrētib⁹ fit mixtū. ꝗ mixtum nec ꝑ nec 2⁰ mō dōi per ſe eſſet ꝑ ſe vnū: ſed tñ accidētalr: ꝙ eſt icōueniēs. ℂ Et ideo alr eſt dōm: ꝙ miſcibilia ſiue elnta non ma‖nent in mixto ꝗ̄tum ad ſuas formas ſubales. Jta ꝙ in

ſe per ſuas eēntias remaneāt in mixto: nec etiā ſolū quā‖tū ad ſuas qualitates ſimpliciores: que ſunt calor: ⁊ frigus humiditas ⁊ ſiccitas. ſed ꝗꝛ ex eorū qualitatib⁹ ꝑcipue paſſiuis reſultat quedā qualitas media: que neutra illo‖rū eſt: ſicut ex humido ⁊ ſicco reſultat mollities: ꝗ̄ neu‖tra illorū eſt. Sed ꝗꝛ virtute cōtinet illas: inquantum ſunt ꝓprietates ſiles vtriuſqꝫ illoꝝ. v.g. molle hꝫ qḋ ce‖dat tangenti: ⁊ per hoc aſſimilat humido. ſed vlterius hꝫ ꝙ cedat cū diuiſione ſuperficiei: ⁊ ꝙ nō fluat. ℂ Et per hoc aſſimilatur ſicco: ⁊ hec qualitas ſiue ſit molli‖cies: ſiue alia eſt diſpoſitio ad formam mixti: ⁊ dicitur compoſita reſpectu qualitatū ſimpliciū ipſorū elntoꝝ: non ꝗꝛ habeat partes: ex quibus componat realr: ſicut ſunt materia ⁊ forma vel partes quantitatiue. ſed par‖tes virtuales rōne differentes inquantū. ſcꝫ habet ſimi‖litudinem predictam ⁊ vicinitatem in nã cum vtraqꝫ qualitate ſimplici ipſorū elemētoꝝ: ⁊ probabile eſt etiā ꝙ forme ſubſtātiales elemētoꝝ ſimili modo virtualr continentur in forma ſubſtātiali mixti: ſicut continet vegetatiuum in ſenſitiuo: ⁊ ſenſitiuum in intellectiuo. ſic ergo iſto modo dico: ꝙ elemēta manent in mixto: ⁊ non alio. ℂ Ad primum in oppoſitū dicendū: ꝙ elemē‖ta non dicunt manere in mixto: ꝗꝛ tātū materia rema‖neat: que fuit ſub formis elemētoꝝ: vel ꝓpter hoc tan‖tū: ꝙ qualitates ſimplices remaneant: vel etiaꝫ ꝗꝛ ipſe forme elementoꝝ per ſuas eſſentias remaneant: ſed ꝗꝛ remanent qualitates ſimplices virtute in illa qualitate media: vnde argumentū ꝓcedit ab inſufficienti. ℂ Ad ſecundū dicendū: ꝙ mixtū dicitur fieri ex elemētis ma‖terialr: ⁊ quia ſcꝫ fit ex elemētis corruptis: ſicut ex ma‖teria non manente: ſed tranſeunte: ⁊ ꝗꝛ iſta qualitas: in qua manent qualitates elementares virtualr mō: quo dictum eſt: eſt diſpoſitio materialis ad formam mixti. ℂ Ad illud autem: ꝙ dicit contra hoc: dico ꝙ elemēta dicunt manere virtualiter in mixto: nō ꝗꝛ virtus: qua mixtum agit proprias operationes: que cōſequunt for‖mam eius reſultet ex elementis: vel eoꝝ qualitatibus ſed propter ſimilitudinem: que eſt in illa qualitate me‖dia: que eſt diſpoſitio materialis: ⁊ eſt magis ad patien‖dum: ꝗ̄ ad agendum ad qualitates ſimplices elemēto‖rū. ℂ Ad tertium dicendū: ꝙ mixtuꝫ dicitur magis cō‖poſitum ꝗ̄ elnta: non ꝓpter hoc qḋ maneāt forme ele‖mentorū ſm ſe in mixto: vel tantū eoꝝ qualitates ſim‖plices: ſed propter predictā qualitatē reſultantē ex eis que dicitur magis compoſita: ꝗ̄ qualitates ſimplices elementorum: quo ad partes virtuales ratione differē‖tes: vt dictum eſt.

Oſtea querebant quedā pertinē‖tia ad creaturā cōpoſitā ex corporali ⁊ ſpirituali nã: ⁊ erāt quatuor ꝑmū pertinet ad perfectioneꝫ gratie: ⁊ eſt: vtrū beata virgo fuerit ſanctificata in inſtanti creationis: vel iſuſionis aie ſue. Alia vero tria pertinent ad effectū culpe: quoꝝ duo pertinēt ad peccatū cōmiſſionis: ⁊ ter‖tium pertinet ad peccatū obmiſſionis. Primū eſt: vtrū fornicatio ſimplex ſit peccatū mortale. Scdo vō vtruꝫ adulteriū debeat cōputari inter maiora crimina: vł in‖ter minora. Pertinens vō ad peccatū obmiſſionis erat vtrū pctm̄ obmiſſiōis cōſiſtat in aliꝗ actu. Qō. XXII.

D primum ſic ꝓcedit: ⁊ arguit: ꝙ beata virgo fuerit ſanctificata in inſtāti infuſionis aie ſue: ꝗꝛ nō ꝓpter aliud negat hoc: niſi ꝗꝛ tunc cōtraxit peccatū originale: ſed hoc non impedit: vt ꝑ

habo.ergo ꝛc̄.probatio:ꝙ non impediat:quia expellēs: ꝛ quod expellitur ſunt ſimul:q꞉ expellens oportet eſſe dum expellitur:ꝛ qḋ expellitur ſil'r eſt:dum expellitur ſed gratia expellit culpā formal'r:ſicut albedo nigredinem:ergo gratia ꝛ culpa ſunt ſimul:ꝛ ſic patꝫ minor. ❡ P̄.ad bonū filiū ptinet nobilitare mr̄ē ſuā q̄ꝫtū poteſt.ſed nobilius fuiſſet btām virginē nūq̄ꝫ fuiſſe in peccato originali:q̄ꝫ poſtq̄ꝫ ipſum incurrit ipſam ab eo liberari.ergo filius beate virginis:cū talē nobilitatē potuerit ei cōferre:q꞉ abſolute potuiſſet eā in inſtāti infuſiōis aie ſue ſanctificare:cū ſit deus ꝛ oīpotens in predicto inſtanti eā ſanctificauit:nec pctm̄ originale incurrit.

Contra q꞉ p̄uatio ꝛ habitus non p̄nt ſimul ſtare. ſed gr̄a ꝛ pctm̄ originale ſe habēt ſicut p̄uatio ꝛ habitus.ergo non poſſunt ſimul ſtare.ſed beata virgo in inſtanti infuſionis aīe ſue habuit peccatum originale:cum fuerit concepta ſm̄ cōmunē legem naſcentium.ergo in illo inſtanti non habuit gratiam:nec fuit per conſequēs ſanctificata.

Reſpódeo ad iſtā q̄ōnem dicunt quidā:ꝙ btā virgo fuit ſanctificata in inſtāti infuſionis aīe ſue:ꝛ rō que mouit eos eſt rō primo facta ad hāc partē in opponēdo:q̄ñ aūt hoc poſſit eſſe declarāt ſic:q꞉ in oī mutatione:in qua forma ſuccedit forme: ſicut i gn̄atione ignis ex aere:forma ignis ſuccedit forme aeris:vl' forma p̄uationi:ſicut gr̄a ſuccedit culpe:ſunt ſemper in eodē iſtāti oppoſita ſimul in eodē ſubo:ſicut qñ itroducit̄ forma ignis in mā:que expoliat̄ forma aeris: in illo inſtanti itroductionis ſunt ſimul ambe forme.ſ. inducenda ꝛ expellenda in mā:ꝛ ſil'r eſt de gr̄a ꝛ culpa: in infuſione gr̄e. ❡ Dicūt tn̄:ꝙ iſtud inſtās:in quo ſuccedit forma forme:vel forma p̄uationi diuidit̄ in tria ſigna:in quoꝝ p̄ itelligit̄ forma abyciēda expelli:ꝛ eſſe in vltimo. In ſcd̄o vero ſubm̄ itelligit̄ eſſe in quodā tranſitu a forma in formā:vel a p̄uatione in formā. In tertio vō intelligit̄ ſubm̄ eſſe ſub forma:q̄ introducit̄: volunt ergo iſti:ꝙ diuerſe forme:etiā ꝯrie ſunt in eodē ſubiecto in inſtanti eodē diuiſo in diuerſa ſigna:ita ꝙ vna ſit in vno ſigno:ꝛ alia in alio. ❡ Sed iſta ſatis friuola ſunt:q꞉ impoſe eſt oppoſita ſil' eſſe in eodē.ſed que ſunt in eodē inſtanti ꝛ preciſe in eodē inſtanti nō permanente ſunt ſimul.g̊ impoſe eſt duas formas oppoſitas: vel q̄cūq꞉ duo oppoſita eē in eodē ſubto. ❡ Et aūt dr̄ de diuiſione inſtantis in plura ſigna nihil eſt:q꞉ illud inſtās: aut diuidit̄ in plura ſigna ſm̄ rē:aut ſm̄ rōnē tm̄:ſi ſm̄ rationē tm̄:tunc ſequit̄:ꝙ ſint duo oppoſita in eodē ſil' ſm̄ rem:hoc autē eſt impoſe.ſ.ꝙ ſint ſm̄ rem ſimul oppoſita in eodē q̄uocūq꞉ accipiat̄ diuerſum ſm̄ rōnē:q꞉ eē ſm̄ rē ꝛ eē reale repugnant ſibi oppoſita q̄ꝫtū ad eē ſimul in eodē.Si aūt illud inſtās diuidat̄ in tria ſigna: ſm̄ rē ita ꝙ ſit ibi realis diuiſio in diuerſas res:tūc ſequtur qḋ iſtans:qḋ eſt idiuiſibile reali'r diuidat̄:qḋ eſt impoſe. ❡ Et iō iſti yſdē dixerūt aliter.ſ.ꝙ tales forē ſūt ſimul p cōparationē ad agens:nō tn̄ per cōpōnē ad ſubiectū:ꝛ hoc declarāt ſic:q꞉ p ꝯparationē ad ſubm̄ p̄us itelligit̄ forma abyciēda expelli q̄ꝫ itelligat̄ forma itroducēda introduci:q꞉ ſubm̄ nō pōt recipe formā ſequentē:niſi p̄ori expulſa:ꝛ iō nō ſunt ſimul p ꝯparationez ad ſubm̄ ſed p cōparationē ad agēs:vt dicunt:ſunt ſil:q꞉ p cōparationē ad agens forma inducēda p̄ius intelligit̄ itroduci q̄ꝫ forā abycienda itelligat̄ expelli:q꞉ agēs nō expellit formā abyciēdā niſi itroducēdo formā oppoſitā:forma autē abyciēda ſemp eſt:anteq̄ꝫ expellet̄:ꝛ iō p cōparationē ad agēs vt dicūt:forma abyciēda ſil' eſt cū alia forma:q̄ itroducit̄ ab agēte.Sꝫ ꝛ hoc eſt ſimil'r

ipoſe:q꞉ illa poſitio eſt ipoſſi:ad quā ſequit̄ duo oppoſita eſſe in eodē ſubto in eodē inſtāti.ſed hec poſitio eſt huius:q꞉ ad hāc ſicut ad priorē ſeqt̄:ꝙ forma abycienda:ꝛ forā introducēda ſint in eodē ſubto:ꝛ in eodē iſtāti: he autē forme ponunt̄ eſſe oppoſite:ꝛ iō hec poſitio ſicut ꝛ p̄ma eſt ipoſſi:niſi forte ipſi velint dicere ꝙ for'ͣ abyciēda ſm̄ eē in actu:ꝛ forma introducēda ſm̄ eſſe in potētia ſunt ſimul.ſed ſm̄ iſtū ſenſum nō vadit rō eoꝝ:q꞉ qñ dr̄:ꝙ agens introducendo vnā formā expellit aliā p introductionē forme non intell'r eſſe ipſius forme:q̄ introducit̄ ſm̄ eſſe in potētia:ſed ſm̄ p̄mū eſſe in actu: ꝛ ideo dicta eoꝝ vident̄ mihi oīno ipoſſia. ❡ Mirum eſt autē:q̄ñ iſti ſic poſuerūt:cū pħs.8.phy.plane veritatē huius q̄ōnis:qua poſſet queri:q̄ñ forma ſuccedit forme determinet.vbi dicit:ꝙ forma abyciēda ꝛ introducēda nō ſunt ſimul:nec eſt etiā dare tp̄s mediū:in q̄ neutra ſit.ſed forma abyciēda eſt in toto tp̄e p̄cedente itroductionē ſequētis forme:nec eſt dare vltimū iſtās: in quo vltimo ſit ipſa forma abyciēda.ſed eſt dare vltimū inſtās:in quo hēat p̄mo nō eſſe:ꝛ in quo forma iducēda hēat primo eſſe:ꝛ ſic nō ſeqt̄:ꝙ ſint ſimul.ſꝫ ꝙ cū p̄mo nō eſſe vni' ſit primū eſſe alterius. Videt̄ aūt mihi:ꝙ iſti decepti fuerunt ex mali' itellectu eius:qḋ dicitur expelli:nā expelli vno modo pōt accipi pro eo:ꝙ eſt aliqḋ ꝙ p̄is motu cōtinuo paulatī ab aliquo p̄cedere:vel abyci:ꝛ qḋ ſic dr̄ expelli hꝫ eē dū expellit̄:ꝛ iſto mō dr̄ forma ſubalis expelli:qñ motu alterationis mā eius ei reddit̄ indiſpoſita:alio mō pōt expelli accipi p eo:ꝙ eſt p̄mo nō eſſe:ſicut qñ ex aere ſit ignis i vltimo inſtanti alterationis:qua diſponit̄ mā ad formā ignis: dicit̄ introduci forma ignis ꝛ forma aeris expelli: ꝛ ꝙ ſic dicit̄ expelli nō hꝫ eſſe:tūc ſcꝫ qñ dr̄ expelli:ſed tunc p̄mo hꝫ non eſſe:ꝛ iſto modo dr̄ culpa expelli p gr̄am: vñ nō habet:ꝙ ſimul ſint in eodē culpa ꝛ gr̄a.ſꝫ opꝫ:ꝙ cū p̄mo eſt gr̄a:hēat culpa p̄mo nō eſſe. ❡ Et aūt dr̄:ꝙ p̄us intelligit̄ agens itroducere formā inducēdam:q̄ꝫ abycere formā expellēdā:itelligēdū eſt accipiēdo p̄us ordie nāe:nō ordine tp̄is:q꞉ totū ſit ſil' tp̄e:ꝛ in eodē inſtanti tp̄is:abycere aūt ſiue expellere accipiendū eſt p eo:ꝙ eſt facere:tūc p̄mo non eſſe. ❡ Et qñ dicit̄ vltra: ꝙ forma abyciēda eſt ſemper anteq̄ꝫ expellat̄:dico:ꝙ verum eſt ſi ly anteq̄ꝫ dicat ordinē tp̄is ſm̄ quē modū nō accipit̄ hic.ſꝫ nō hꝫ veritatē:ſꝫ ꝙ ly anteq̄ꝫ dicit tm̄ ordinē nāe:q꞉ nō opꝫ formā expellēdā eſſe in illo:anq̄ꝫ p̄ceſſit ſuā expulſionē:ſiue primū ſuū nō eſſe tm̄ ſm̄ ordinē nature:ſiue ſm̄ rationē intelligendi:q꞉ ſequeretur ꝙ ſimul ſm̄ rem eſſet:ꝛ non eſſet:nam illud idem iſtās in quo forma abycienda eſt preueniens:ſm̄ aliquā rationem precedit ipſuꝫ non eſſe talis forme:ſicut poteſt patere ex dictis:in quā forma abyciēs:etiā formaliter ſm̄ rationem intelligendi preintelligitur ipſi abiectiōi licꝫ totū ſit ſimul tēpore:nunc autē ſicut patet intuenti ly anteq̄ꝫ dicit ordinē nature tm̄:nō tēporis. ❡ Quando dicit̄:ꝙ per cōparationē ad agens prius intelligitur forma inducenda induci quā intelligat̄ forma abyciēda expelli:ꝛ ideo ratio non valet. ❡ Dicendū ergo:ꝙ cū beata virgo non ſolū in coniunctione ſeminuꝫ.ſed ēt in coniunctione naturarū.ſcꝫ aie ꝛ corporis fuerit cōcepta ſm̄ cōmunē legem naſcentiū:ꝛ per cōſequēs in iſtāti infuſionis aie incurrit peccatū originale:ꝙ in illo inſtanti non fuit ſanctificata per gratiā:cū peccatū originale:ꝛ gr̄a non poſſint ſimul ſtare:nec opꝫ aliam rationem adducere. ❡ Ex dictis patet ad p̄mū argumentū in op'ͦ. ❡ Ad 2ᵐ dōꝫ:ꝙ ad bonū filiū ptinet nobilitare mr̄ē q̄ꝫtū congruū eſt eā nobilitari ſaluo debito hono-

Tex.c.8.ph.

re filij: non ſaluaret̃ autẽ debitus honor filij: ad cuius honorẽ pertinet: q̄ ſit caput totius eccleſie: ſi eius mater non indiguiſſet redemi per eũ: ⁊ ideo decuit q̄ eã permitteret incurrere peccatum originale: ⁊ q̄ ab hoc eam redimeret.

Queſtio. XXIII.

Ad ſecũdũ ſic procedit̃: ⁊ arguit̃: q̄ fornicatio ſimplex non ſit pctm̃ mortale: q: ex hoc dr̃ actus mr̃imonialis nõ eẽ pctm̃: q: ille q̄ hoc exercet: ↄſentit in ſuã: ſ3 ille q̄ fornicat̃ cõſentit in ſuã: q: illa ſe dat ſibi. ḡ ⁊c. ℭ P̄. fornicatio nõ dr̃ pctm̃ mortale: niſi q: ẽ ↄ̄ bonũ ꝓlis: ſ3 fornicatio vt vr̃: nõ eſt ita. ḡ ⁊c. ma. p3. mi. ꝓbat̃ duplr̃. p̄ q: ille q̄ accedit ad mulierem fornicariã: põt itẽdere bonũ ꝓlis: ⁊ ꝓlẽ inde ꝓductã bñ educare. ſcḋo q: duo ſexagenarij ſi copulẽt ſe adinuicẽ cũ nõ poſſint hr̃e ꝓlẽ nõ vr̃: q̄ faciãt contra bonu3 prolis. ℭ Oppoſitum tenet eccleſia.

Reſpondeo dicẽdũ: q̄ ſicut cõiter dr̃ fornicatio eſt pctm̃ mortale: ⁊ grauius pctm̃ quã ſit furtũ: cui⁹ rõ ẽ: q: illḋ ẽ pctm̃ mortale: q̄ aufert amicitiã: q̄ d3 qs hr̃e ad ꝓximũ: illud aũt in quo nocumẽtũ infert̃ ꝓximo natũ eſt tollere amicitiã: q̄ d3 hr̃i ad ꝓximũ: ⁊ tãto plus: q̄to nocumẽtũ ẽ grauius: grauius aũt nocumentũ infert alicui: qui aufert ab eo debitam educationẽ: ⁊ ſuſtẽtationẽ: quã q̄ aliqḋ de ſuo furat̃: q: ꝑciſe vnuſqſq3 idiget cõueniẽti educatõe: ⁊ ſuſtẽtatiõe in p̄n⁹: qñ d3 educari: talẽ aũt educatõe3 q̄tũ i ſe eſt aufert: q̄ fornicat̃: ipſi ꝓli: tũ: q: ꝑ fornicatiõe3 ſit icertũ: cui⁹ fili⁹ ſit ꝓles: q: mulier fornicaria: q̄ rõne põt fornicari cũ vno: ⁊ cũ alio: q: nulli eſt obligata determinate ex actu fornicatiuo: ⁊ dato: q̄ cu3 nullo alio fornicaret̃ niſi cũ vno tñ: tñ ex ↄditione talis copule carnalis alij excepta ipſa muliere ſunt icerti de pr̃e ꝓlis: ⁊ ſemꝑ manet res ſuſpecta: tũ q: dato: q̄ ↄſtaret de pr̃e: nõ ſufficiẽter eſt obligat⁹ ad ꝓuidẽdũ ꝓli: niſi interueniat mr̃imoniũ: ⁊ iõ fornicatio ſimplex ẽ pctm̃ mortale. ℭ Ad p̄ᵐ i oppoᵐ dicẽdũ: q̄ mulier ab aliquo fornicario nõ eſt ſufficiẽter ſua ſm̃ q̄ reqrit nã rei: q: d3 eẽ ſua ꝑpetua: ⁊ ſola niſi ſeparent̃ ꝑ mortẽ ꝑꝑ cõuenientẽ educationẽ ꝓlis: q̄ ſine vtroq3 nõ põt fieri. Iſto aũt mõ mulier nõ eſt ipſi⁹ viri: nec ecõuerſo niſi ꝑ mr̃imoniũ. ℭ Ad 2ᵐ dicẽdũ: q̄ ſicut qñ aliqs accipit rẽ alterius ꝑ cõmutationẽ: vel per emptionẽ nõ ſufficit: q̄ ꝓmittat ei ſoluer̃: q: ꝓmiſſio nõ eſt ſufficiẽs cautio: ita nõ ſufficit ad faciendu3: q̄ qs d3 ad ꝓlem hr̃e intentionẽ educandi: niſi huius certificet ꝑ obligationẽ: q̄ ſit ꝑ mr̃imoᵐ. ℭ Ad aliud: qḋ ad illud idacit̃ dicẽ3: q̄ duo antiq qñ ↄiũgũt̃ carnalr̃: non ꝑ mr̃imoniũ: dato q̄ nõ faciãt ↄ̄ ꝓlis bonũ actu: q: ꝓles ex actu eoꝝ ꝓuenire nõ põt: tñ habitualr̃ faciũt ↄ̄ bonũ ꝓlis: q: ↄſentiũt in talẽ actũ: q̄ ex gñe ſuo nat⁹ eſt vigere in iniuriã ꝓlis. ℭ Iteru3 ẽt ex quo ſine iugo mr̃imonij ſe talibus actibus exponũt licz ꝑ accñs nõ faciãt ↄ̄ bonu3 ꝓlis: eis tñ iputari d3 ac ſi eẽnt i ſtatu: quo poſſent gñare ꝓlẽ: itẽ etiã nullus d3 exercere actũ carnalẽ: qn q̄ velit obligari ad educatione3 prolis: ſi eueniret: cui obligationi repugnat actus fornicarius.

Qõ. XXIIII.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̃: ⁊ arg̃: q̄ adulteriũ ſit cõputãdũ iter minora crimina: q: dr̃ ex ḋ indicijs: q̄ de adulterijs ⁊ alijs criminib⁹: q̄ ſũt minora: põt ep̃s cũ clericis poſt ꝑ actã pñiaz diſpenſare: ex q̄ vr̃: q̄ adulteriu3 debeat iter minora crimina cõputari.

Contra q̄ cõmittit adulteriũ cõmittit furtum: q: vſurpat rẽ alienã: ſed furtũ nõ ẽ cõputandũ iter minora crimina. ergo nec adulterium.

Reſpõdeo hic accipiẽdu3 ẽ min⁹ crimen nõ ꝑ veniali. ſ3 ꝑ eo: q̄ minorẽ grauitatẽ hz iter ꝑdicta mortalia: ⁊ ſic accipiẽdo dicẽ3 ad qõnẽ: q̄ adulteriũ nõ eſt cõputãdũ iter minora crimina ſimplr̃ ⁊ abſolute: q: plã alia ſunt minora: puta furtũ: ⁊ fornicatio: q: adulteriũ iportat leſione3 ꝓximi in ꝑſona ſibi cõiuncta: que d3 eẽ ſibi carior q̄ res exteriores: que auferunt̃ per furtũ: ſimplr̃ ẽt ledit eũ in ꝓle ſua: q: facit eu3 de ꝓle ſua incertũ: ledit ẽt ꝓlẽ naſciturã: q: ex quo fuit incertũ: cuius ſit: tollit ei debitã educatione3: fornicatio aũt ſimplex nõ facit: niſi vnũ iſtoꝝ. ſ. tollere ꝓli generã de debitã educationẽ: ⁊ ideo adulteriũ ẽ ſimplr̃ grauí⁹ crimẽ q̄ furtũ: vl̃ fornicatio: ⁊ q̄ gula: ⁊ multa alia peccata. Cõparatiue tñ põt dici adulteriũ eẽ cõputãdũ inter minora crimina: q: oĩa peccata: qbus directe peccatur in deũ: ſicut ſunt illa: que ſunt ↄ̄ ꝑcepta p̄me tabule: ſunt grauiora adulterio: q: grauius ẽ peccare in deũ q̄ in ꝓximũ: pctm̃ aũt adulterij eſt pctm̃ in ꝓximũ: homicidiũ etiã eſt grauius adulterio: q: aufert ꝓximo vita3 q̄ eſt graui⁹ q̄ iniuriari ei in ꝑſona ↄiuncta: vel in ꝓle: vel tollere debitã educationẽ ꝓli: ⁊ etiã q̄dã alia pctã ſunt grauiora adulterio: ſicut peccatũ ↄ̄ nãm: in quo qs totalr̃ tollit bonũ ꝓlis: ⁊ ledit ſpẽ3 humanã: cui quilib3 plus tenet̃ q̄ cuicũq3 ꝑſone alij a ſe: ſic ḡ dicẽ: q̄ adulteriũ ſm̃ ſe eſt magnũ: ⁊ valde graue crimẽ: ſed cõparatiue: vt dictũ eſt: poteſt cõputari inter minora crimina. ℭ Ad argumentũ in oppoſitũ dicẽdũ: q̄ ibi accipitur minora cõparatiue: q: ſcz adulteriũ põt dici minus crimen reſpcũ multoꝝ alioꝝ: q̄ ſũt grauiora.

Qõ. XXV.

Ad quartũ ſic ꝓcedit̃: ⁊ arguit̃: q̄ pctm̃ obmiſſiõis ↄſiſtat in aliquo actu: q: oẽ pctm̃ a deo eſt voluntariũ: q̄ ſi nõ eſt voluntariũ: nõ ẽ pctm̃. ſed nihil põt dici voluntariũ: vt vr̃: niſi ab actu voluntatis. ergo omne peccatũ: ⁊ per ↄñs peccatu3 obmiſſionis conſiſtit in actu voluntatis.

Contra obmittere nõ eſt agere: ſ3 pctm̃ obmiſſionis conſiſtit in obmittẽdo. ḡ pctm̃ obmiſſionis nõ cõſiſtit in agendo: nec per ↄñs in aliquo actu.

Rñdeo ad hoc dicũt quidã: q̄ duplex eſt actus. ſ. volendi: qui eſt ipſum velle: vel reſpuere: ⁊ actus volitus: ſicut honorare parẽtes eſt actus: qui d3 eẽ volitus. Dicũt ḡ q̄ pctm̃ obmiſſionis nõ conſiſtit in actu volito: quẽ ſcz quis d3 velle in obmiſſiõe actus voliti: q: peccatũ obmiſſionis circa honorationẽ parentũ nõ eſt in honorãdo parẽtes: ſed in obmittẽdo actu3 honorandi parentes. ſed dicũt hñ: q̄ peccatũ obmiſſionis ſemꝑ neceſſe eſt cõſiſtere in actu volendi: ⁊ ratio q̄ mouet eos inducta eſt arguendo ad hãc partẽ. ℭ Preter hanc autem põt adduci alia rõ talis: q: ille cui factũ eſt preceptũ affirmatiũ: ↄ̄ qḋ eſt peccatũ obmiſſionis aut rẽnuit facere: cũ ei precipit̃: aut conſentit. ſi rẽnuit manifeſte peccat in rẽnuendo illud: qḋ ꝑcipit̃: ⁊ per cõſequens manifeſte peccat in actu volendi: qui eſt rẽnuere. Si ãt acceptat ſtatim facere: ⁊ ſtatim facit: non peccat peccato obmiſſionis: ſed implet preceptu3. Si autẽ acceptat facere in poſterũ: q: adhuc nõ eſt tẽpus implendi: ⁊ poſtea obmittit: oportet q̄ hoc ſit ꝓpter aliquã cã3: aut ḡ illa cauſa: ꝓpter quã obmittit: eſt in ſua p̄tãte: aut non: ſi non: nõ d3 ſibi imputari: q: ſi ipedit̃ ab impletione p̄cepti ex cã: q̄ nõ potuit vitare: nõ d3 ſibi iputari. ℭ Si aũt in p̄tãte ſua ſit illã cãm icurrere: vel vitare illã cã3 non incurrit: niſi voluntarie: voluntarie autem nõ icurritur aliqḋ niſi per actũ volendi. ḡ quicũq3 peccat pctõ obmiſſionis: icurrit illḋ pctm̃ ꝑ actũ volẽdi: ⁊ ꝑ ↄñs ei⁹

Nota rõne3 ꝑ quã ↄuinci tur fornicariũ ſimplicẽ eẽ graui⁹ peccatũ q̄ ſit furtũ. vide ẽtiã hac materia pulchre hñz Tho. in. 3. cõtra Gentiles cap. 122. ⁊ in ſcḋa ſcḋe. qõ. 154. ar. 2.

rõnes attributales ſcḋo mõ accepte: ⁊ eaꝝ plitas: qḋ totũ nihil aliud eſt quã eſſentia diuina: put eſt apta reddere diuerſis cõceptionibus nr̃is ſunt in itellu nr̃o obiectiue: qꝛ illud dr̃ eẽ in aliquo obiectiue: ꝙ eſt eius obm̃: rõnes aũt attributales ſic accepte: ⁊ earũ plitas ſunt in ꝓſpectu nr̃i itellꝰ diuerſas ꝯceptiones de deo formãtis: ſicꝰ eiꝰ obm̃: ⁊ iõ obiectiue ſunt rõnes ſic idẽ in itellu nr̃o: ſꝫ nõ tñ in itellu nr̃o: ſꝫ ẽt iſte rõnes: ⁊ earũ plitas eſt in ꝓſpectu itellꝰ diuini. ❡ Si ãt q̃raẽ cã huiꝰ plitatis: vtrũ ſcꝫ ꝓueniat ex pte nr̃a: vel ex pte dei. ❡ Dicũt qdã: ꝙ iſta plitas ꝓuenit ex pte itellꝰ nr̃i: ſicut ex pte ſubi: ſꝫ ex pte dei ſicut ex pte obiecti: ſed ex pte vtriuſqꝫ ꝓuenit: ſicut ex pte cãe. ❡ Sed hoc nihil eſt: qꝛ ſi prouenit ex pte vtriuſqꝫ ſicut ex pte cãe: h̄ eſt: vel qꝛ deus eſt cã efficiẽs taliũ rõnũ mouẽdo itellm̃ nr̃m ad ſui cogñẽ ordinãs: mocio itellꝰ nr̃i eſt cã mãlis: vł ſubiectiua eo mõ quo cõuenit accidenti hr̃e mãm: vnde diſtinguere obꝫ ⁊ ſubm̃ reſpectu iſtius plitatis q̃ſcunqꝫ eſt diſtinguere cãm ꝯ cãm: qḋ eſt icõueniẽs: qꝛ obm̃ ⁊ ſubm̃ dicũt cãꝫ. ❡ Et iõ dõm abſolute: ꝙ q̃rẽdo de plitate rõnũ: q̃ ſunt cõceptiones mẽtis nr̃e: ꝙ ex pte dei eſt cã efficiens: ⁊ finalis iſtius plitatis. ſꝫ cã mãlis eſt ex pte intellꝰ nr̃i: cã formalis eſt ex pte ipſarũ ꝯceptionũ. ❡ Rõ huius eſt q̃ntũ ad pmũ: qꝛ qñ aliqḋ fit ab aliquo: vt a cã equoca nõ adeq̃ta vnius agentis ꝯuenit eẽ plres effectus ipſiꝫ defectiue imitantes: tales aũt cõceptiones cauſant̃ in itellectu nr̃o a deo mediãtibus creaturis: ſicut a cã equoca nõ adeq̃ta: ⁊ iõ cã efficiens huius plitatis eſt ex pte dei. ❡ Ratio ſcḋi eſt iſta: qꝛ cõceptiones: quas aliqs itellꝰ format: ordinant̃ ſicut ad finẽ ad cognitionẽ illiꝰ cognoſcibilis: de quo formant̃: vt. ſ. ita pfecte cognoſcatur ſicut poſſe eſt ei: qui format ꝯceptiones illas: nõ aũt poſſe eſt: ꝙ vna ꝯceptiõe totũ qcqḋ eſt poſſe cognoſci de deo ab itellectu nr̃o cõcipiat̃: ⁊ iõ pp̄ cogñẽ dei pfectaꝫ: ſicꝰ poſſe eſt hr̃i a viatore: oꝫ formare de eo diuerſas ꝯceptiones. ❡ Rõ aũt tertij eſt iſta: qꝛ formalr̃ vnaqueqꝫ ꝯceptio creata eſt limitata in repñtãdo: ⁊ hoc hꝫ formalr̃ ex ſe ipſa: ⁊ iõ ad mlta repñtandũ oꝫ hr̃e diuerſas cõceptiones: ⁊ hoc formalr̃ ꝓuenit ex pte ꝯceptiõis creature. ❡ Rõ ãt q̃rti eſt: qꝛ itellꝰ nr̃ nõ eſt receptiuꝰ alicuius vnius cõceptionis: q̃ pfecte q̃ntũ ad totũ: qḋ de deo poſſumꝰ cognoſcere ſil' vno aſpectu poſſit eũ repñtare: ⁊ hoc pcipue ⁊ ifallibilr̃ hꝫ vitatẽ de cognitiõe vie: ⁊ iõ ad hoc: qḋ illud: qḋ in ipſo recipit̃: ſic in ſubo ſit ei ꝓporcionatũ reqrit̃: ꝙ i eodẽ deo diuerſe ꝯceptiões recipiãt̃: vnde aũt proueniat: ꝙ diuina eẽntia offerat̃ itellectui diuino ſub alia ⁊ alia rõne ex pte obiecti: put eſt bonꝰ: ⁊ put eſt iuſticia ſcꝫ ꝙ deus videat: ꝙ ſua eẽntia differt rõne put ẽ bonitas: ⁊ put eſt iuſtitia: ⁊ ſic de alijs: cũ ſit ſimpliciſſima: nõ intendo mõ diſcutere: qꝛ nimis eẽt lõgũ: ſed ad q̃õnẽ: prout ꝓponit̃. ſufficit dicere: ſicut dictum eſt: vbi ſit pluritas rationũ: ⁊ vnde ꝓueniat per cõparationẽ ad itellm̃ nr̃m. ❡ Ad argumẽtũ: ꝙ factuꝫ eſt ad primã partẽ dicendũ eſt: ꝙ loquẽdo de identitate reali: verum eſt: ꝙ quicqḋ eſt in diuinis: eſt idẽ pter gnõnẽ ⁊ ingnõnẽ ⁊c. loquẽdo aũt de idẽtitate ſm̃ rõnẽ nõ opꝫ imo põt ibi eſſe plitas rõnum: etiã ſubiectiue: accipiendo rõnẽ ꝓ eo: qḋ reſpondet cõceptionibꝰ nr̃i intellectus. ❡ Ad aliã rõnẽ factã ad aliã partẽ dicenduꝫ: ꝙ bene probat: ꝙ in deo ſint rõnes attributoꝝ: accipiẽdo rõnem ſcḋo modo dictã: ⁊ etiã pluritas talium rõnum: que tñ eſt ſm̃ rõneꝫ eſt in deo etiã ſubiectiue: vt dictũ eſt: ſed loquendo de rõne pmo mõ accepta nõ ꝓbat: ꝙ rationes ſic dicte: nec earuꝫ pluritas: que realis eſt: ſint in deo ſubiectiue: ſed fundamentaliter tantũ.

Einde queritur de pertinentibus ſpecialr̃ ad potẽtiã: ⁊ ſunt tria. Primũ ẽ: vtrũ poſſet cõferre creature potentiam creandi. Scḋm: vtruꝫ poſſet facere ſubaꝫ ſine accidẽte. Tertiũ ẽ: vtrũ poſſet facere duas aias differẽtes ſolo numero nõ infundendo eas corporibus.

Queſtio. II.

Ad primum ſic ꝓcedit̃: ⁊ arguit̃: ꝙ deus poſſit cõicare creature potentiã creãdi: qꝛ deꝰ cõtulit ſacro cãlitatẽ reſpcũ grẽ: q̃ fit ꝑ creationẽ: ſꝫ ſacra ſunt q̃dã creature. g̊ creature ꝯtulit potẽtiã creandi. ❡ Si dicas: ꝙ ſacra nõ attingũt effectiue gratiã: ſed caracterẽ: que eſt diſpõ ad grãm: ⁊ iõ nõ ꝓcedit. ❡ Cõtra. qꝛ illud: qḋ nõ educit̃ de potẽtia mãe: fit per creationẽ: caracter nõ educit̃ de potentia materie: alioquin ꝓduceret̃ nãliter. ergo fit per creationẽ: ⁊ per ꝯñs ſequit̃: ꝙ ſi ſacra efficiãt caracterẽ: hẽant creare. ❡ Preterea ſicut aliqḋ ⁊ nihil diſtant in infinitũ: ita deus ⁊ creatura: ſed creatura nõ obſtante tali diſtãtia põt attingere deũ vidẽdo ⁊ amãdo. g̊ a ſili nõ obſtante diſtãtia: q̃ eſt inter aliqḋ ⁊ nihil: creatura põt attigere ad ꝓducendũ aliquid de nihilo.

Contra creare nõ ꝯuenit niſi poꝰ ifinite: ſꝫ i creatura nõ pt̃ eẽ poꝰ ifinita: qꝛ poꝰ ifinita reqrit eẽntiã infinitã: creatura aũt nõ põt hr̃e eſſentiã ifinitã: qꝛ ſic excederet ſuos terminos. g̊ creature nõ põt cõicari poꝰ creandi: minor declarata eſt: ma. ꝓbat̃: qꝛ potẽtia agendi debet proportionari diſtantie terminoꝝ: ſed termini cauſe cõis: que ſunt aliquid ⁊ nihil diſtant in infinitũ. ergo oportet: ꝙ potentia creandi ſit infinita.

Reſpondeo creare eſt aliqḋ nullo p̄ſuppoſito facere: nihil aũt preſupponere pt̃ accipi duplr̃: vno mõ ex pte agẽtis: ⁊ ſic dr̃ agere nullo p̄ſuppoſito illud agẽs: ꝙ nõ ſupponit actionẽ alicuius ſupioris agẽtis: in vtute cuius agat. Alio mõ põt accipi ex pte effectus: ſiue rei facte: ⁊ ſic facere nullo p̄ſuppoſito eſt aliqḋ facere abſqꝫ h̄: ꝙ aliqḋ ſubꝫ p̄ſuppõat: in q̃ recipiat̃ actio agẽtis: accipiẽdo g̊ p̄ mõ creare ꝓ eo. ſcꝫ ꝙ ẽ aliqḋ facer̃ nõ p̄ſuppoſita actõe alicuiꝰ ſupioris agẽtis: in cuiꝰ vtute agat: planũ ẽ: ꝙ creature nõ põt cõicari iſto mõ creare: nec poꝰ creandi: nec aliqs phs vnquã h̄ poſuit: qꝛ de rõne effectus eſt: ꝙ agat in vtute ſue cãe: ⁊ pcipue in vtute illius cãe: a qua ꝯtinue depẽdet: creatura aũt cũ ſit effectus creãtis: de rõne ſua hꝫ: ꝙ nõ poſſit agere niſi in vtute pme cãe: a q̃ totũ eẽ creature dependet: ⁊ iõ ſue rõni repugnat ſic poſſe creare: ⁊ ponere eaꝫ ſic poſſe creare ẽ ponere ꝯdictoria: accipiẽdo ãt creare ſcḋo mõ ꝓ eo. ſ. ꝙ ẽ aliqḋ facere nullo ſubo p̄ſuppoſito ex pte rei facte: ſꝫ aliq phi poſuerint ꝙ creatura h̄ mõ poſſit creare ⁊ creauit: tñ oẽs doctores theoꝰ cõiter tenent mõ: ꝙ creare iſto mõ nõ poſſit cõicari creature. ❡ Hoc aũt declarãt ⁊ ex pte ifinitatis poꝰ creãdi: ⁊ ex pte agẽtis: ⁊ ex pte actõis: ⁊ ex ordine agẽtiũ: ⁊ ex totalitate eẽndi. ❡ Quãtũ ad pmũ ponũt duas rõnes: quaꝝ vna poſita eſt in obijciẽdo. ſcḋa aũt talis eſt: ſuppoſito: vt tactũ eſt in p̄dicta rõne: ꝙ potẽtia ifinita nõ poſſit cõicari creature: qꝛ eã poneret extra limites ſuos: ꝓbat̃: ꝙ poꝰ creandi ſit ifinita: nec ꝑ ꝯñs ſit cõicabilis creature: qꝛ qualis eſt ꝓportio terminoꝝ a q̊: ⁊ ad quẽ ipaꝝ actionũ: talis ẽ ꝓporꝰ illaꝝ poꝝ actiuaꝝ reducẽtiũ effcm̃ i actũ: ſꝫ ſi poꝰ: q̃ facit aliqḋ de nihilo: eẽt finita poꝰ faciẽdi aliqḋ ex nihilo: ⁊ poꝰ faciẽdi aliqḋ ex aliq̃ p̄ſupꝰ eẽnt ꝓportiõabiles: qꝛ cuiſꝫ finiti ad fitũ eſt aliq̃ ꝓportio. g̊ ⁊ illa que

Nihil p̄ſupponere duplr̃ capi poteſt.

ſunt termini a quo in vtraq; actione erant ꝓportionabilia: ſed termini ſunt aliqd ꝛ nihil: ergo nihil ꝛ aliqd ſunt ꝓportiōalia: qḋ ē oīo īpoſſe. ergo īpoſſe ē q̄ poᵃ faciēdi aliqd ex nihilo ſit finita: ꝛ p ɔ̄ñs oꝫ q̄ ſit īfinita: nec p ɔ̄ñs cōicabilis creature. ¶ Ex pte agētis pōit rō talis: illi ſoli ɔ̄uēit ꝓducere totū eē rei nullo p̄ſuppoſito: q̄ ē ſcḋm ſe totū in actu. ſꝫ ſolus deus eſt hmōi: q2 ipſe ſolus eſt purus actus. ergo ſoli deo cōuenit totū eſſe rei ꝓducere nullo p̄ſuppoſito: nec p ɔ̄ñs pōt cōicare creature. ¶ Ex pte actiōis ponit talis rō: q2 ille ſolus pōt aliqd ꝓducere ex nihilo: cuius actio eſt ſubā: alias reqreret aliqd p̄ſuppoſitū: in q̄ ſua actio reciperetur. ſed in ſolo deo ſua actio eſt ſubā. ergo ſoli deo ɔ̄uenit aliqd ꝓducere ex nihilo: ꝛ ſic idē q̄ prius. ¶ Ex pte modi agēdi ponit talis rō. illi agenti: qḋ agit nullo p̄ſuppoſito: nō imponit aliqs modus agendi ab alio: q2 diuerſitas modus agendi dependet ex diuerſa diſpōne mãe p̄ſuppoſite ipſi actioni. ſed omni agenti ſecūdario īponit determinatus modus agendi a p̄mo agente. ergo nullū ſecūdariū agens: nec p ɔ̄ñs aliqua creatura pōt aliqd ꝓducere nullo p̄ſuppoſito. ¶ Ex pte ordinis agētiū arguit ſic. ſicut cā ad cāꝫ: ita effectus ad effectū. ſꝫ cā ſcḋa: que eſt creatura: nec̄io preſupponit cāꝫ p̄mā. ergo ꝛ effectus ſue cāe p̄ſupponit effectū alterius cāe: q̄ agit nullo p̄ſuppoſito. ergo nulla creatura pōt aliqd facere nullo preſuppoſito. ¶ Ex pte totalitatis eſſe arguit ſic: q2 illḋ qḋ eſt cā totius eſſe alicuius rei create: eſt cauſa creati in eo q̄ ens creatū. ſed nulla creatura pōt eſſe talis: q2 tūc eēt cā ſui ipſius: q2 q̄ eſt cā entis creati ſꝫ q̄ huius: eſt cā oīs entis creati. ergo nulla creatura pōt aliqd facere nullo p̄ſuppoſito ex pte ipſiꝰ effectꝰ. ¶ Iſte ſunt potiſſime: q̄ ſolēt adduci rōnes: ꝛ lꝫ ſupponamꝰ q̄ ɔ̄cludūt vitatē: q2 tñ nō oīs vitas eſt nobis demr̄abilis: qa multotiēs deſiſtimus a cōprehendēdo nām rerū. Iō iſtis rōnibus poſſet ꝓbabilr̄ videri: ita q̄ illud: qḋ eſt creaturā nō poſſe creare magis eſt tenendū: ſicut p auctoritatē traditū: q̄ ſicut demr̄one concluſū. ¶ Ad p̄mū ergo q̄ dr̄: q̄ poᵃ dꝫ ꝓportionari diſtātie terminorū: poſſet dici: q̄ verū eſt loquēdo de actione: que ꝓprie hꝫ terminos a quo ꝛ in quē. ſed creatio: qua ꝓducit totū eſſe rei: nō eſt talis ꝓprie loquēdo. ¶ Ad cuius euidētiā ſciendū: q̄ illa actio hꝫ terminū a quo: ꝛ terminū ad quē: in qua ſubſternit realr̄ aliqḋ vnū cōe ſubꝫ duobus icōpoſſibilibus: a q̄r̄ p̄ ſpoliat: ꝛ mouet ad acquirēdū ſcḋꝫ: ſicut qñ aliqd dealbat deducit a nigredine: vl alio colore: ſub quo prius fuit ad albedinē. ſi enim ꝓduceret totū ſubm ſimul cū albedine: nō faceret albedinem deducēdo a colore vno in aliū: nō enī pōt dici vere: q̄ aliqd deducat ab eo: in quo: vel ſub quo nunquā fuit: ꝛ iō in creatione: que nō requirit ſubm ſubſtratū alicui forme vel p̄uationi: a qbꝰ recedat per actionē: que eſt creatio ꝓprie: nō hꝫ terminū a quo: nec terminū ad quē. ſed tñ reſpicit obm ꝓductū: vñ qñ dr̄ creaturā fieri de nihilo: ly d̄ nihilo nō dicit ꝓprie habitudinē termini a q̄: alioqn nihil in creatione eſſet mã tranſiēs: qḋ eſt abſurdū: illud enī ex quo ſicut ex icludēte terminū a quo dr̄ aliqd fieri: eſt mã trāſiens: ſicut dr̄ fieri figuratū ex infigurato. ſtat ergo ſolū in hoc: q̄ illa rō ſupponit falſum. ſcꝫ q̄ creatio hēat terminos a quo ꝛ in quē: ꝛ p h̄ ad 2ᵐ qḋ idē ſupponit. ¶ Ad 3ᵐ poſſet dici: q̄ opteat effectū eſſe in cā nō formalr̄: ſed vtualr̄ nō oꝫ qḋ id: qḋ ꝓducit totū eē rei ſit ſcḋm ſe totū in actu: ſꝫ q̄ totū eē rei: quā 2ᵐ ſe totā pōt ꝓducere ſit in ipſo: ꝛ in eo q̄ eſt eius actus vtualiter: vñ lꝫ oīs creatura hēat in ſe aliquā īpoſſibilitatē: nō tñ repugnat ei totū eē rei ꝓducere: q2 poterit dici: q̄ totū eē vniꝰ rei eſt vtualr̄ in eo: qḋ eſt actus alterius: vl poſſet dici: q̄ lꝫ ſubē mãles: que hñt mãꝫ ptē ſui: nō ſint ſcḋm ſe totas in actu ſiue accipiat actus accidētalis: ſiue ſubalis: tñ ſubē īmãles: que ſunt forme ſubſiſtentes: ſūt ſcḋm ſe totas in actu: quantū ad hoc q̄ nihil eſt in eis: qḋ nō ſit actꝰ vel ſubalis: vel actus accñtalis: ſuba earū: q̄ eſt in poᵃ ad eſſe accñtale: eſt actus: ꝛ q̄dā forᵃ ſubalis: ꝛ qñ dr̄: q̄ ſolus deus eſt actus purus: q̄ hoc intelligēdū eſt pro tanto: q̄ hoc ſibi ſoli ɔ̄uenit: q2 eius ſuba nō eſt in poᵃ ad aliqḋ eſſe ſubale: vel accñtale: forma aūt ſubſiſtens: que eſt qddītas: ꝛ actus ſubalis ſube ſepate: lꝫ ſit actus in gñe ſube: q̄ ē forᵃ ſubſiſtēs. eſt in poᵃ ad eē: ſi eē differat ab exiſtētia: ꝛ eſt ēt in poᵃ ad accñs: vñ ſuba ſeparata nihil hꝫ: q̄ nō ſit aliqd actus: lꝫ vnus actus ſit ī poᵃ ad aliū: ex hoc aūt: q̄ actꝰ ſubalis eſt in poᵃ ad accidēs nō ſe: qn attingat meᵗᵉ poᵃ actiua ad ꝓducēdū aliū actū ſubalē: ſicut pꝫ in rebꝰ mãlibꝰ: ꝛ iō nihil ꝓhibet dicere: q̄ ſuba ſepata ſcḋm ſe totā agit meᵗᵉ vl imeᵗᵉ. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q̄ ſicut qdā ꝓbabilr̄ dicūt ſicut in actione: q̄ aliqd fit p motū actio ꝛ paſſio realr̄ loquendo ſunt: ſcḋm qḋ acquirit ab agēte in paſſo: ꝛ aliqd inherēs ipſi agenti: ita ēt dicūt: q̄ actio dei tranſiens: q̄ eſt creatio actio: ꝛ creatio paſſio ē ipa creatura ꝓducta: q̄ āt dr̄: q̄ creatio eſt actio trāſiens: nō eſt intelligēdū de tranſeundo ī aliqd ſic in ſubm: ſic calefactio dr̄ actio trāſiens: ſed eſt intelligendū de trāſeūdo in aliqd ſicut in obm: qñ ergo dicitur: q̄ ſolꝰ dei actio eſt ſuba: poſſet dici: q̄ nō hꝫ vitatē loquēdo de actiōe trāſeūte: q2 actio creature eſt ēt ſuba nō ſua: ſꝫ ſuba rei facte: ſꝫ bñ verū ē: q̄ q̄tū ad hoc: in h̄ deus differt ab alijs: q2 in alijs actio manēs: ſicut velle ꝛ intelligere: nō ē ſuba volētis ꝛ intelligētis: ſed in ipſo deo eſt ſuū intelligere: ꝛ ſuū velle eſt ſua ſuba. ¶ Ad 5ᵐ pōt dici: q̄ modus agēdi nō ſolū eſt ex pte mãe: ſꝫ ēt ex pte p̄ncipij actiui: vñ ſi diuerſe creature facerēt aliqua ex nihilo: nō ſequeret: quin īponerent eis diuerſi modi agendi a deo nō ex pte mãe: ſed ex pte p̄ncipij actiui in quantū daret eis diuerſa p̄nᵃ actiua ordinata ad diuerſa: puta q̄ daret vni vtute ꝓducēdi lunā: ꝛ alij vtutem ꝓducēdi ſolē: vel aliqd tale: ꝛ ſic de alijs. ¶ Ad ſextū pōt dici: q̄ effectus cāe ſcḋe p̄ſupponit effectū cāe p̄me: pōt aūt duplr̄ intelligi. vno mō: q̄ effectus cāe ſcḋe preſupponat effectū p̄me cāe vt ſubm: in qḋ agat cā ſcḋa: ꝛ ſic poſſet dici: q̄ nō opꝫ: q̄ effectus cāe ſcḋe p̄ſupponat effectū cāe p̄me. Alio mō pōt ītelligi effectū cāe ſecūde p̄ſupponere effectū cāe p̄me: ſicut ſuā cām effectiuā: a qua hꝫ eſſe: ſicut motus ſecuris p̄ſupponit virtutē motiuam brachij: ꝛ iſto mō verū eſt: q̄ effectus cāe ſecunde p̄ſupponit effectū cāe p̄me: q2 cā ſcḋa q̄ p̄ſupponit ſuo effectui eſt effectus cāe p̄me: ꝛ hoc ſequit: q2 creatura nō poſſit aliquid producere nullo preſuppoſito ex parte agentis: ſed nō opꝫ q̄ preſupponat aliqd ex parte rei ſubiecte. ¶ Ad ſeptimū poteſt dici: q̄ duplex eſt totalitas entitatis: ſiue ipſius eſſe. ſcilꝫ integralis: ꝛ vl̄is: totalitas integralis eſt: que cōprehendit oē illud: q̄ eſt in aliq̄ re determinata: puta totalitas entitatꝭ hoīs ē: q̄ cōprehendit aīam ꝛ corpus: totalitas autem vl̄is entitatis eſt: que comprehēdit: ꝛ cōtinet oēs partes ſubiectiuas entis: ſicut ſuperius cōtinet inferiora: loquēdo ergo de prima totalitate poteſt dici: q̄ non opꝫ: qḋ illud qḋ eſt cauſa totius entitatis alicuius ſcḋm totalitatē integralē ſit generalr̄ cauſa entis: in eo qḋ ens: vel entis creati generalr̄ ſcḋm q̄ huius: q2 ens creatum generalr̄ ſumptū ad plura ſe extendit quā ſint oīa illa: que includuntur in aliquo ente determinato: puta in hoīe: loquēdo autē de totalitate vniuerſali ipſius entis creati: que cōprehēdit omnes partes ſubiectiuas talis entis: illud qḋ eſſet

Nota q̄ p̄prie loquēdo creatio nō hꝫ terminū a quo ꝛ terminū ad quē.

Effectꝰ cāe ſcḋe p̄ſupponere effectū cāe p̄me ꝓt̄ pōt ɔ̄tingere.

cauſa totius eſſe creati ſm talem totalitatem: eſſet cauſa entis creati in eo ꝙ huius: nunc autem ſi poneretur creature ꝓducere aliquid nullo ſubiecto ſuppoſito: eēt cauſa totius eſſe ſm primaʒ totalitateʒ nō ſm ſcdaʒ: qꝛ licʒ creatura poſſet facere totuʒ quicquid eſt in aliqua creatura determiata: puta in igne: vel in aliquo cōſili: nō ꝓpter hoc oporteret: ꝙ poſſet facere generalr̃ totuʒ quicqd eſt in quocūqʒ ente creato. ¶ Ad alia argumēta facta ad alterā partē: qꝛ ſupponim⁹ ea cōcludere falſum: licʒ forte hoc nō poſſit demōſtrari. reſpōdendū ē. ¶ Ad primū ergo dōm: ꝙ ſicut in factionib⁹ naturalibus ſunt diuerſi gradus: ita ⁊ in factionib⁹ ſupernālib⁹ pōt eſſe aliqua: ad quā attingit creatura: vt inſtrm: ⁊ talis: qn̄ fit per receptioneʒ forme in ſubiecto preſuppoſito: nō pōt dici creatio: qꝛ taʒ ex parte agētis eſt dare aliquid: qō agit in virtute alteri⁹: qō preſupponit: ſicut eſt inſtrm: qō ponit̃ eſſe creatura: ⁊ ex parte recipientis eſt etiā aliqd: in quo forma ꝓducta recipit̃: ⁊ iſto mō fit caracter: vnde nō opʒ: ꝙ illa potētia: que efficit caracterē ſit potētia creādi. Alia eſt factio ſupnālis ad quaʒ creatura nō pōt attingere: ēt vt inſtrm: ⁊ iſta ex parte agentis dr̃ creatio: qꝛ eſt ab agēte: nullū aliō agēs ꝑſuppōnēte: ⁊ iſto mō fit grā: qn̄ ḡ dr̃ ꝙ illud: ꝙ nō educit̃ de potentia māe creatur dōʒ: ꝙ nō opʒ: ꝙ oē illud: ꝙ nō educitur de potentia nāli ipſius māe: creet̃: qꝛ in hiis: q̄ educunt̃ de potētia obediētiali ſunt diuerſi gradus: ⁊ qꝛ de hoc diffuſe alīs tractaui: ideo ſupſedeo ad preſens plura de hoc loq. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ videre deū: ⁊ amare cōſiſtit in quodā pati ex parte vidētis: ⁊ amātis: ⁊ iō ex hoc: ꝙ creatura actu vidēdi: ⁊ amādi attingit ipſum deuʒ: q diſtat ab ea in infinitū: non ſequit̃: ꝙ in creatura ſit potentia actiua ad faciēdū aliquē effectū infinitum. ſed ꝙ poſſit pati a potentia infinita: vel alr̃ pōt dici: ꝙ creatura amādo: ⁊ vidēdo deū nō trāſit in infinitā diſtātiā ſʒ rēʒ ſolū ſʒ rōnē intelligēdi: amare .n. ⁊ videre nō tranſeūt in amatū ⁊ viſum ſm rē: ſʒ ſolū ſm rōnē: ſed i creādo: opʒ ꝙ creās realr̃ attingat ipſuʒ obiectū creatuʒ: ꝙ diſtat a nihil in infinituʒ.

Qō. III.

AD ſecunduʒ ſic ꝓcedit̃: ⁊ arguitur: ꝙ deus nō poſſit facere ſubſtantiā ſine aliquo accidēte: qꝛ deus nō poſſet facere aliq̄ creaturā ſine relone: qua realiter referretur ad ipſuʒ. ſed relō eſt quoddā accidens. ergo ⁊c̃.

Contra minus depēdet ſubſtātia ab accidēte: q̄ accidens a ſubſtātia. ſed deus pōt facere accn̄s ſine ſuba: vt pʒ in ſacrō altaris. ḡ ⁊c̃.

Reſpondeo ad iſtā qōnem vnū ꝓmitto. ſ. ꝙ reputo nimis difficile: imo potꝰ impoſſibile oī viatori: vt viator ē: aliquid ſcire: a quo poſſit deus ſepare: qꝛ ad hoc oporteret: ꝙ hō poſſet cōprehēdere nāas reꝝ: ⁊ cāꝝ dependētiā abinuicē nō ſolū in cōparatione ad agētia inferiora. ſed ēt in cōparatione ad deū: qō mihi nō vr̃ poſe hoī viatori: hoc tn̄ generalr̃ verū eſt: ꝙ oē illud pōt deus facere: ꝙ nō iplicat cōtradictionē. ¶ Quādo ergo querit̃ vtꝝ de⁹ poſſit facere hoc ſine iſto illud: de quo querit̃ vtrū vnū ſine eo poſſit aliud fieri: pōt ſe habere ad illud aliud duplr̃: vno mō intrinſece: ita ꝙ illud aliud ſit pars eius: vel ſm reʒ: ſicut eſt pars hoīs: vel ſm rōnē: ſicut aīal ⁊ rōnale ſunt ptes hoīs: ⁊ de talib⁹ cōſtat: ꝙ deus nō pōt facere aliqd ſine eo: ꝙ eſt pars ei⁹: vel ſm rē: vel ſm rōneʒ: ꝓut rō rei dr̃ ei⁹ diffinitio. Alio modo pñt ſe habere illa: de quoꝝ ſeparatione q̄rit̃: ꝙ .ſ. ſint diuerſa per eſſentiā: ſicut accn̄s ⁊ ſuba: vl māa ⁊ forma: ⁊ tūc qn̄ querit̃: vtrū deus poſſit vnū facere ſine alio: duplr̃ pōt itelligi: vnū nō poſſe fieri ſine alio: vno modo depēdenter. ſ. ꝓpter mutuā depēdentiā vnius ab altero: ſicut ſi dicat̃: ꝙ māa nō pōt fieri ſine forma: vel ecōuerſo. loquēdo de forma māli: nec accidēs ſine ſuba: nec ſube māles ſine diſpōnib⁹: q̄bus cōſeruant̃ in eſſe ab agentib⁹ creatis: ſicut ſoliditas ⁊ ſit⁹ partiū cōſeruatur a frigore in cōgelatis: alio modo pōt intelligi aliquid nō poſſe fieri ſine alio ſe habēte ad ipʒ cōſecutiue: ſicut quātitas nō pōt fieri ſine figura: nec linea ſine curuitate: ⁊ rectitudine: nō ꝑ dependentiā q̄titatis a figura: vel linea a curuitate: ſed ꝓpter ꝯñaʒ neceſſariā figure ad quātitatē: ⁊ curuitatis ad lineā. Modo dico: ꝙ ſine eo: a quo dependet res: vt a cā effectiua tm̄: ſicut depēdent corpora inferiora a ſuperiorib⁹: poſſunt res ⁊ fieri: ⁊ eſſe habere a deo: qꝛ q̄cquid pōt de⁹ facere mediante quacūqʒ cā effectiua: pōt per ſe imediate facere. Si aūt loquamur de eo: a quo res depēdet ſubiectiue: ſicut accidēs depēdet a ſubiecto: ⁊ forma a māa: ēt de eo fieri ecōuerſo cōſequēte res nō pōt eē: ſicut linea nō pōt eſſe ſine rectitudine vel curuitate: de oīb⁹ talib⁹ dico: ꝙ quacūqʒ facta ſeparatiōe actuali nō poſſunt manere infra nām ſuaʒ ſpecificaʒ: ſiue nō poſſunt retinere rōneʒ ſue ſpēi: vel ſui generis: talia quacūqʒ virtute ſeparari abinuiceʒ nō poſſūt: qꝛ impoſſe eſt reʒ manere nō manente rōne ſue ſpēi: ⁊ ſui generis. Illa autē: que facta ſeparatione nata ſunt remanere infra limites ſue ſpēi: et ſui generis: poſſunt ſeparari abinuicē virtute diuina: q̄ autē ſint illa capere eſt valde difficile. ¶ Sed quātuʒ ad illud: ꝙ queritur vtrū. ſ. deus poſſit facere aliq̄ ſubſtantiā ſine aliquo accidēte ei actualr̃ ihērēte: de hoc certe ſi relatio realis differt a ſuo fundamēto: vt multi ponunt. Dico ꝙ ſine tali accidēte de⁹ nō poſſet facere creaturā nō referri realr̃ ad deū: qn̄ facta eſt in actu: eſt ponere eā extra limites creature. ¶ Itē etiā dato: ꝙ relō nō differat a ſuo fundamēto realiter: adhuc nō video: ꝙ deus poſſet facere aliquā ſubſtātiā creataʒ ſine aliq̄bus accidētibus ipſam cōſequētib⁹: qꝛ vt credo: hoc eſt ponere eaʒ extra ſuos limites: ⁊ hoc facilius pʒ i ſubſtātijs mālibus: quas nō video poſſe remanere infra nām ſubſtātie mālis ſine quātitate: qꝛ nō videtur poſſe eſſe ſubſtātia mālis ſine quātitate. ¶ Itē etiā credo: ꝙ q̄lʒ ſubſtātia creata habeat aliqua accidētia ꝓpria: que magis neceſſario cōſequunt̃ ipſam: q̄ figura ſequat̃ quantitatē: vel curuitas: ⁊ rectitudo lineā: de iſtis autēʒ non videtur mihi: ꝙ poſſint ſeparari abinuiceʒ: qꝛ qui tolleret a linea curuitatē ⁊ rectitudineʒ: tolleret ab ea ſitum partiū: qꝛ manēte ſitu linee opʒ: ꝙ mediū ſit inter extrema: ⁊ ſic erit recta: vel ꝙ ſit extra extrema: ⁊ ſic erit curua: ⁊ iō vr̃ mihi: ꝙ ꝓbabilius ſit: ꝙ nulla ſubſtātia creata quacūqʒ virtute poſſit fieri ſine aliquo accidēte: q̄ ꝙ poſſit. qꝛ credo ꝙ hoc eēt ponere eā extra limites ſue nature: licʒ enīʒ de māa nō ſit accidēs: ad rationē tn̄ ſubſtantie create actu exiſtētis ſeq̄t̃ necīo ihērētia actualis alicuius exiſtētis. ¶ Iteʒ etiā videt̃ mihi de qualitatib⁹ ſenſibilib⁹ reſpectu quātitatis. ſ. ꝙ nō poſſint eē q̄cūqʒ virtute ſine quātitate: qꝛ nō remanerent in nā qualitatis ſenſibilis: nec ſufficeret dicere: ꝙ imo: qꝛ remaneret aptitudo ad inherendū quātitati: qꝛ nec talis aptitudo remaneret: qꝛ ſi fieret aliq̄ q̄litas ꝑ ſe ſubſiſtens: fieret ad modū ſubſtātiaꝝ imālium: tales enim nullā habent aptitudineʒ ad quantū vt ei inhereāt. ¶ Sed diceres: ꝙ habent modū ſubſtātiarū ſeparatarū quantū ad carendū ſubiecto: nō autēʒ q̄ꝫ ad poſſibilitatē inherētie. Sed hoc nihil eſt. qꝛ ſi ponat̃: talis qualitas habebit eſſe

Aliqd ñ poſſe fieri ſine alio duplr̃ cōtingit.

indiuiſibile:ꝛ ideo per modū puncti habētis ſituꝫ cum cōtinuo:q2 talis idiuiſibilitas ſibi repugnat:ſicut repugnat ei:ꝙ ſit punctus:ſed per modū ſubaꝝ ſeparatarū: ita ꝙ erit quoddā idiuiſibile extra totū genus quantí: ſiue quantū per ſe:ſiue per accidēs tranſcēdens: ꝛ tale nō hꝫ aptitudinē ad quātuꝫ. ℄ Ad rōnem aūt in contrariū facile eſt ſoluere:q2 ꝓcedit accipiēdo nō cām ꝓ cā:q2 tota cā:quare aliqd non poſſit fieri ſine alio:nō ē: q2 dependet ab eo:ſed ē:q2 illud aliud hꝫ cōſequētiam neceſſariā ad ipſuꝫ:ſicut pꝫ de quātitate:ꝛ figura:vt ſupradictū eſt. vnde ſi magis nata ſit ſubſtātia eē ſine accidente ꝙ ecōuerſo:cōſiderata tñ eoꝝ dependētia abſoluteꝫ:magis natū eſt aliquod accidēs eſſe ſine ſubſtantia:ꝙ ecōuerſo:cōſiderata ꝯſequētia neceſſaria vni᷒ ad alteruꝫ. ℄ Qui aūt vellet tenere aliaꝫ partē.nā conferendo adherēdo ħ dico:poſſet dicere:ꝙ ſubſtātia creata ſeipſa realr loquēdo refertur ad deū:ꝛ precipue ħ hꝫ veritatē:ſi relatio realis nihil addit ſupra ſuum fundamentum. Queſtio. IIII.

AD tertium ſic ꝓceditur:ꝛ arguitur:ꝙ de᷒ poſſit facere duas animas ſolo nūero differentes:nō infundēdo eas corporib᷒: q2 illud:qđ deus pōt facere in animabus poſt ſeparationē a corpore: poteſt facere in animab᷒ nō infundendo eas corporibus:ſed in animab᷒ ſeparatis a corporib᷒ pōt ſaluare diſtinctionē numeralē:ergo ꝛ ante vnionē ad corpora hoc potuit facere. ℄ Nec pōt dici:ꝙ poſt ſeparationē a corporib᷒ habeāt aliquid:per qđ diſtinguant̄:ꝙ nō potuerūt habere ante vnionē ad corpora: q2 poſt ſeparationē a corporib᷒ nihil habēt:per qđ diſtinguātur niſi habitudineꝫ ad corpora:ſed illā poſſunt habere anteꝙ īfundant̄ corporib᷒:q2 cū tali habitudine poſſunt creari.ergo qcqd poſſunt habere poſt:poſſūt hr̄e ante.

Contra. ſi due anime anteꝙ infunderent̄ corporibus differunt: hoc eſt ſm formaꝫ ſed que differūt ſꝫ formā:differūt ſpē.ergo ille due anime differrent ſpē:nō ergo ſolo numero.

Notent moderni:dōes tho miſte negantes deū poſſe creare duas aias nūō differētes nō infundēdo eas corpib᷒ ꝛc̄.
Pōdera in ħ ꝙ dicit ꝙ iſta pl̄alitas ṗ inenit̄ i q̄ti tate q2 ſec᷒ ē de pl̄alitate q̄ cāſ ex vno ꝙ ē ſinonomus eni ſic ipe ſupra dixit.
Differre per formas du plr̄ ꝯtigit.

Reſpondeo dico:ꝙ mihi vr̄:ꝙ deus poſſet facere duas animas ſolo nūero differentes nō infundēdo eas corporib᷒:q2 ſicut in arguēdo tangebatur:qcqd deus pōt ꝯſeruare ſine alio:poteſt a principio facere ſine illo:ſed deus pōt cōſeruare aias in idētitate ſpecifica:ꝛ differētia numerali poſt ſeparationē eoꝝ a corporib᷒.ergo ꝛ a principio potuit eas tales creare nō infundēdo eas corporib᷒: licꝫ eniꝫ ſtante ypotheſi crearētur nō infundēdo:nō crearent̄ nō infuſibiles:vnde antē habeāt tales anime plurificari:ſicut alś dixi:ita dico.ſ.ꝙ in oī forma:q̄ nata eſt recipi in mā: eſt quedā latitudo ad pluralitatē numeraleꝫ:ita ꝙ iſta pluralitas ṗmo ꝛ principalr inuenitur in quantitate:in mā aūtē per quātitatē:ſed in formis per hoc:ꝙ ſunt nate vniri māe ſubſtrate quātitati:iſta auteꝫ aptitudo ad vnionē ineſt forme per eſſentiā:ꝛ ideo in eēntia formarū vnibiliuꝫ māe eſt quedā latitudo nō ſm intenſuꝫ ꝛ remiſſum:ſed ſm multitudinē numeralē: ꝛ q2 de ħ alias locut᷒ ſum:iō ṗtermitto ad preſens. ℄ Ad argumētum in oppoſitum:quādo dicit̄: ꝙ tales anime differrent per formas:ꝛ per ꝯſequēs differrent ſpecifice dōꝫ: ꝙ differre per formas ꝯt̄ dup̄r.vno modo vt ſit dr̄ia ſꝫ abſolutā rationē forme:ſicut ſi diceretur:ꝙ albedo ſm ꝙ albedo abſolute accipiēdo differt a nigredie:alio modo vt ſit differre per formā nō ſm abſolutā rōnem forme:ſed ſm ꝙ ħ forma:ꝛ ſic differre per formam nō eſt differre ſpecifice:ſed numeralr:ꝛ iſto modo vna iſtarū animaꝝ differret ab alia per formā:que eſt ipſamet:q2 realiter loquēdo ſeipſa eſt ħ:nō tamē ſm ſuā abſolutā rōneꝫ:ſed ſm ꝙ eſt nata fieri hoc tēpore:vel illo in hac mā:ꝙ ideo dico:q2 in eadē parte māe poſſunt ſibi ynuicem ſuccedere plures anime i diuerſis tēporibus: quibuſdaꝫ aliqs formis interpoſitis ſicut illud:ꝙ modo eſt ſub forma hominis poſtea per multas alterationes pōt eē ſub forma bouis:vel alicuius talis:ꝛ poſt ſub forma mēſtrui:deinde iterato ſub forma hoīs.

DEinde queruntur pertinētia ad naturā aſſumptā:que ſūt duo.primū eſt vtꝝ in xp̄o ſint duo eſſe ꝛ ħ qritur ꝓpter curſum vtriuſꝙ nature:ſm eſt vtruꝫ facta conuerſione alicuius animalis in corp᷒ xp̄i poſſent remanere potētie ſenſitiue. Qō.V.

AD primū ſic ꝓceditur:ꝛ arguitur: ꝙ in xp̄o ſint duo eſſe:q2 illud:ꝙ cōſequitur nāꝫ plurificatur in xp̄o: q2 nature ſunt plures:licꝫ ſit vnuꝫ ſuppoſitū: ſed eſſe cōſequitur nāꝫ.ergo ſm diuerſitatē naturarū erunt in xp̄o duo eſſe.

Contra vbi nō eſt niſi vnuꝫ ſuppoſitū:nō eſt niſi vnū eſſe:q2 eſſe ſequitur ſuppoſitū.ſed in xp̄o nō eſt niſi vnuꝫ ſuppoſituꝫ.ergo ꝛc̄.

Reſpondeo loquēdo de eſſe eſſentie nō eſt dubium:ꝙ ſunt plura eſſe in xp̄o: ſicut ꝛ plures eſſentie:ſed ſiue ponatur eſſe exiſtētie realiter differre ab eſſentia:ſiue ponat̄ idē cum ea mihi videtur ſaluo meliori iudicio:ꝙ in xp̄o ſint plura eſſe: ꝛ plura in eſſe ſiue in exiſtere:ſed nō eſt:niſi vnū ſubſiſtere ꝛ huius rō eſt:q2 ſi ponat̄ eſſe exiſtie eē vnū cū eſſentia realiter:realr plurificato vno eſt neceſſe plurificari aliud:ſi autē ponat̄ eſſe tale differre ab eſſentia: adhuc credo:ꝙ impoſle eſt:eſſe nō cōſequi de neceſſitate eſſentiā:ꝛ vnū poſſe ab inuicē ſeparari.qm̄ queciꝙ duo exiſtentia in creaturis. In xp̄o etiā debet eſſe qcquid ſeqt̄ cōiter nām humanā excepto hoc:ꝙ eſt dare eſſe ſuppoſiti:eſſe aūt conſequit̄ oēm naturā humanā naturalr:ꝛ ſi differrat re ab ea:nec oꝫ ꝙ ſit eſſe ſuppoſiti:ita ꝙ licꝫ eſſe nature humane remaneat:nō opꝫ ꝙ remaneat ſub rōne ſubſiſtēdi:ꝙ eſt ſimplr eſſe ſuppoſiti ſubſiſtentie: ſunt ēt plura ibi in eſſe:q2 ipm eſſe pōt dici in eē duplr. vno modo ſicut in aliquo ſuppoſito ſuſtētante abſꝙ inherētia:ſicut natura humana eſt i ſuppoſito diuino: ita ꝙ eſſe nature humane eſt in eſſe iſto modo loquēdo de natura hūana xp̄i:alio modo ſicut accidens in ſubiecto ſicut multa accidētia ſunt in nā hūana xp̄i: vnde quot ſunt nature aliquo iſtoꝝ modoꝝ exiſtentes in xp̄o: tot ſunt ibi in eſſe.ſed in xp̄o ſunt plures nature tales: puta natura humana:ꝛ oīa accidētia exiſtētia in ea.g̊ in xp̄o ſunt plura in eſſe.plura aūt ſubſiſtere nō poſſunt eſſe in chriſto:q2 ſubſiſtere eſt per ſe:ꝛ nō in alio aliquo predictoꝝ modoꝝ exiſtere:vnde qđ ſubſiſtit nec eſt in alio: ſicut eſt natura humana xp̄i in ſuppoſito diuino: nec ē in alio:ſicut accidēs in ſubiecto:vnde ſubſiſtere eſt per ſe actus ipſius ſuppoſiti:nec plurificari pōt:niſi ad plurificationē ſuppoſiti:in xp̄o aūt non eſt nec eſſe pōt niſi vnuꝫ ſuppoſituꝫ:ꝛ ideo nō eſt ibi niſi vnuꝫ ſubſiſtere:ꝛ hoc:vt credo eſt intentio docto. vene.ſ.Tho.q2 dicit: ꝙ eſſe ſimplr:qđ pertinet ad ſuppoſituꝫ:qđ.ſ.eſt ipſiuꝫ ſubſiſtere in xp̄o:nō eſt niſi vnū:ꝛ illud vnum exiſtens hꝫ relationē rōnis ad nām humanā:ꝛ nā humana relonē realē ad ipm. ℄ Ad rōnes aūt pōt patere ex dictis:naꝫ

arg^m factū ad primā partē bene cōcludit: ꝙ in xp̄o ſint plura eſſe: nō aūt plura ſubſiſtere ad aliud bene ꝓbatur ꝙ nō eſt niſi vnicū ſubſiſtere tm̄: nō aūt ꝓbat̄ eſſe ibi vnicū eſſe tm̄ vel vnicū ineſſe. Qō. VI.

AD ſecundum ſic ꝓcedit̄: ⁊ arguit̄: ꝙ facta cōuerſione alicuius animalis in corp^9 xp̄i: adhuc remanere poſſent potentie ſenſitiue: q2 ſicut ſe habēt accidentia panis ad remanēdū facta conuerſiōe: ita ⁊ potētie ſenſitiue talis animalis: que ſunt eius accidētia poſſunt remanere: ſ3 accidentia panis remanēt facta cōuerſiōe: vt de ſe p3. ergo ⁊c̄.

Contra ꝓpria paſſio non pōt manere ſine ꝓprio ſubiecto: ſed dicta cōuerſiōe facta nō manet ꝓpriū ſubiectū potētiar̄ ſenſitiuar̄. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo dōm eſt: ꝙ aliud eſt querere: vtr̄ ꝓdicta cōuerſiōe facta ⁊ remanēte quātitate ſint nate dicte potētie remanere in eo. ſ. in quātitate ipſa: ſicut alia accidētia: puta qualitates ſenſibiles ſunt nate remanere in ea: ⁊ aliud eſt querere: vtr̄ aliquo modo deus poſſet facere ꝙ tales potētie manerent ſine ſubiecto: ꝙ eſt ſubſtātia viua.

Quantum ad primū dico: ꝙ nō videt̄ mihi: ꝙ dicte potētie ſint nate facta tali conuerſiōe remanere in ſola quātitate ſicut in ſubiecto: q2 tunc cū eius ſit actus: cuius eſt potētia: ſequeret̄: ꝙ quātitas poſſet ſentire: ꝙ oīo videtur mihi īpoſſibile quacūq3 virtute: q2 pari rōne videret̄: ꝙ quelib3 ꝓpria operatio cuiuſlibet rei poſſet cōuenire cuilib3 alij īdifferēter.

Quantum autē ad 2^m ē videtur mihi: ꝙ nulla virtute hoc poſſit fieri: ꝙ tales potētie ſenſitiue poſſint remanere ī aliquo ſubiecto: q2 hoc eſſet quātitas: ꝙ nō pōt eſſe: vt oſtēſum eſt: vnde videt̄ mihi: ꝙ ſicut figura nō pōt inherere niſi quāto: ita nec potētie ꝓdicte niſi aīali: nec etiā per ſe vident̄ dicte potentie poſſe remanere: q2 tūc ſequeret̄: ꝙ quelib3 potētia eſſet vna res per ſe ſubſiſtēs habēs cōueniētem ſibi actū: puta viſus videre: ⁊ auditus audire: ⁊ ſic de alijs ⁊ eſſent quaſi alia diuerſa ſine ſenſu tactus: ⁊ ſine appetitu: que oīa nec etiā imaginabilia vident̄. ❡ Ad arg^m in oppoſitū dō3: ꝙ nō oīa accidētia habēt equalē aptitudinē ad ſeparationē a ſubiecto: nec ad remanēdū in quātitate: vt ī ſubiecto: ⁊ ideo nō ſequit̄: ꝙ ſi accidētia panis poſſint remanere: ꝙ ꝓpter hoc oīa accidētia aīalis cōuerſi predicto modo poſſint remanere. ❡ Argu^m etiā ad oppoſitū l3 cōcludat veritatē: non eſt efficax ad ħ: nā3 in aliq̄bus deus bene pōt actu cōſeruare ꝓprias paſſionem ſine ſubiecto: ſicut patet de quantitate: que eſt paſſio corporis.

DEinde querebat̄ de creatura: ⁊ p̄mo in generali: deide in ſpāli. In generali querebant̄ duo. p̄mū quantū ad eſſe: ⁊ eſt: vtrū eſſe creature ſit ꝯtinue in fieri. 2^m eſt quantū ad non eſſe: ⁊ eſt: vtrum creatura poſſit appetere non eſſe. Qō. VII.

AD primum ſic ꝓceditur: ⁊ arguitur: ꝙ eſſe creature ſemꝑ ſit in fieri: q2 eſſe creature habet ſe ad eſſe diuinū: ſicut fluxibile ad ſtabile cū iſta duo eſſe diſtent in infinitū: ſed illud: ꝙ hēt eſſe in fluxu: h3 eſſe in fieri. ergo ⁊c̄.

Contra in permanētibus qō fit: nō eſt. ſ3 eē multarū creaturar̄ permanentiū eſt nunc. ergo eſſe earū non eſt in fieri.

Reſpondeo fieri pōt accipi tripl̄r. vno modo pro eo ꝙ ad eſſe per motum tendit: ſicut dicūtur fieri ea: que habent fieri per motū: ⁊ tale fieri cōſiſtit in acquiſitione ſucceſſiua vnius poſt aliud: ⁊ iſto modo nō pōt cōtingere: ꝙ eſſe cuiuſlibet creature ſit ꝯtinue in fieri: ideo q2 durāte tali fieri nō habetur cōpletū eſſe rei: multe aūt ſunt creature: que habēt ꝯplementū ſui eſſe: qō eis debet̄: ſcdo q2 tale fieri eſt cū ſucceſſiua acceptione vnius poſt alterū: qō quidē fit ꝑ motū: vt dictū eſt: tale aūt quid nō ꝑt eſſe niſi in illis: q̄ habēt aliquā latitudinē in eodē: vel ſcḋm magis ⁊ min^9 pertinēs ad genus qualitatis: vel ſcḋm magis ⁊ min^9 pertinens ad genus quātitatis: nō oēs aūt creature habēt talē latitudinē: ⁊ ideo īpoſſe eſt: ꝙ eſſe oīum creaturarum ſit ſemper in fieri: nec etiā eſſe eorū: que habent talē latitudinē: eſt ſic ſemper in fieri: tū q2 nō mouētur actu ad acquirēdū quicquid eis acquirendū reſtat: tum q2 q̄nq3 eſt eis acquiſitū quicquid eis pōt acquiri: alioquin omnis perfectio talis poſſet augeri in infinitū: vt quidā ponunt de charitate. ❡ Alio modo accipitur fieri ꝑ eo: ꝙ eſt nūc p̄mo eſſe ab alio. Iſto etiā modo nō pōt dici: ꝙ eſſe creature ſit ſemper in fieri: q2 l3 oī creature ꝯueniat eſſe ab alio: nō tū cōuenit cuilibet creature ſemper nūc primo eſſe ab alio: alioquin de quolibet nunc dato poſſet dici: ꝙ eſſe nullius creature eſſet ante illud: ꝙ eſt falſū: q2 ī quolibet nūc tēporis excepto primo: in quo incepit tēpus: ⁊ mūdus: eſt dare multa nūc: in que inuenit̄ eſſe multar̄ creaturar̄. ❡ Tertio modo dr̄ fieri habere eſſe ab alio differēte in eſſentia ab eo: ꝙ ideo dico: q2 vna ꝑſona in diuinis h3 eſſe ab alia: non tū differt in eſſentia ab ea: nec ibi ꝓprie eſt fieri: l3 ſit ꝓductio: ⁊ eſſe ſic ab alio differēte in eſſentia: eſt eſſe effectū depēdēs cōtinue ab alio: ſicut ſi ſol eſſet ab eterno: ſup eandē partē aeris lumen dr̄ fieri ab eo: nō per motū vel mutationē: vel per hoc: ꝙ eſt eſſe nūc p̄mo ab eo: ſed per hoc: ꝙ eſt abſolute ⁊ cōtinue depēdens ab eo: ⁊ loquēdo ſic de fieri eē cuiuſlibet creature eſt in fieri: cui^9 rō eſt: q2 ſic fieri nihil aliud eſt: q̄3 eſſe effectū ſiue factū ab alio: a quo cōtinue depēdet: ſed oīs creatura eſt effectus alicui^9 eſſe: a quo cōtinue depēdet. ergo eſſe cuiuſlibet creature eſt ſic in fieri. maior p3 ex dictis. minor declarat̄: q2 effect^9 quantum ad id: qō eſt effectus: nō pōt manere niſi manēte: ⁊ cōſeruāte cā: ſicut p3 de fieri: ꝙ eſt per motū: qō nō pōt manere: niſi q̄diu cā mouens mouet: ſed oīs creatura eſt effectus alicuius agētis: nō tm̄ quantū ad fieri: ſed etiā quātū ad eſſe: a quo h3 abſolute eſſe. ergo oīs creatura eſt effectus alicui^9: a quo cōtinue depēdet in ſuo eē ⁊ ſic p3 minor: ⁊ per ꝯſequēs concluſio p̄ncipalis: vnde nullus debet imaginari tale fieri cū ſucceſſione: vel cū determinatione alicui^9 differētie tēporis: ſed ſolū importat habere eſſe ab alio: a quo cōtinue depēdet abſq3 aliqua determinatione alicui^9 differētie corporis: licet enī3 alique creature habeāt eē a deo quātū eſt de ſe nullam differentiā tēporis determinatā cōcernit. ❡ Ad primū ergo factū ad primā partē dōm: ꝙ fluxus poteſt importare ſucceſſionē: que eſt acquiſitio vni^9 poſt aliud ⁊ iſto modo nō op3: ꝙ eſſe creature cōparatū ad eſſe diuinū ſit in fluxu. alio modo pōt accipi eſſe in fluxu pro habere eſſe ab alio: vt denotet̄ ſuū eſſe habere ortum: ⁊ dependētiā ab alio: ⁊ ſic eſſe oīs creature eſt in fluxu: ⁊ ex hoc ſequitur: ꝙ eē creature ſit in fieri nō primo: nec ſcdo modo: ſed tertio. ❡ Ad aliud ad alterā partē factū dōm: ꝙ maior h3 veritatē de fieri p̄mo modo accepto: nō aūt ſcdo vel tertio: q2 in iſtātaneis factionib^9: in q̄b^9

Fieri tripli[citer] capi[tur].

Fluxus dupl[iciter].

nō attendiſ ſucceſſio ſimul ſit:⁊ factū eſt:⁊ multo plus in illo fieri:ꝙ nō reſpicit aliquā differētiā tēporis ſunt ſimul fieri:⁊ factū eſſe: vnde non ponitſ ſm hoc:ꝙ eſſe creature ſit ſemper in fieri ſm illud fieri: de quo verū eſt dicere:ꝙ illud: quod fit: non eſt: ſed ſm aliō fieri: vt dictum eſt.

Queſtio. VIII.

Ad ſecundū ſic proceditur:⁊ arguiſ: ꝙ creatura poſſit appetere nō eſſe: qꝛ dānati in inferno appetūt nō eſſe: ſed hoc nō poſſet cōtingere: ſi creatura non poſſet appetere nō eē. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. de iuda dicitſ: ꝙ melius erat ei nō eſſe q̄ eē ſic: ſed qō habet rōnem melioris pōt appeti. ergo ⁊c̄.

Contra nihil pōt appeti niſi ſm rōnem boni. ſed nō eſſe nō pōt habere rōnem boni. ḡ ⁊c̄.

Appeti duplr.

Reſpondeo dōm: ꝙ aliquid pōt appeti dupliciter per ſe: vel per accidēs: per ſe dſ appetibile: qō ꝑ ſe hꝫ aliq̄ bonitatē: per accidēs aūt dſ appetibile: ꝙ nō hꝫ aliquā bonitatē ſm ſe: ſed appetitur rōne alicuius boni adiūcti: ſicut ſi aliquis appetat amarū: qꝛ eſt ſanatiuū: modo dico: ꝙ nō eſſe nō pōt appeti p̄mo mō: ⁊ rō hui⁹ pōt aſſignari duplex: p̄ma talis eſt: nihil eſt per ſe appetibile niſi: ꝙ eſt vere bonū: ⁊ per ſe bonū. ſed nō eſſe nō eſt bō. ergo nō eſſe: nec per ſe eſt appetibile: nec per ſe appetiſ. vtrāq: ꝓbo: ⁊ p̄mo p̄mā: qꝛ illud eſt per ſe appetibile: in qō per ſe ⁊ naturalr iclinatur appetitus: ſed nullus appetitus inclinaſ per ſe: ⁊ naturalr: niſi in illud: qō eſt vere bonū: qꝛ iclinatio nālis cuiuſlibet appetitus eſt a deo: qui nō inclinat niſi in verū: ⁊ per ſe bonū. ergo nihil eſt per ſe appetibile: niſi qō eſt vere: ⁊ per ſe bonū. ¶ Scdaꝫ ſilr ꝓbo: qꝛ oē bonum nobis eſt aliqua perfectio: vel aliquod perfectibile: ſed nō eſſe neutrū iſtoꝝ dicit. ergo nō eſſe nō eſt ſꝫ ſe bonū. ¶ Secūda vero rō ad ideꝫ talis eſt. nulla res appetit aliqd: niſi ſit ei aliquo modo ſimile: ⁊ ꝯueniens. ſꝫ nō eſſe pōt habere per ſe aliquā cōuenientiā cū creatura aliqua: cū diſtinguatur a creatura ſicut ab ente. ergo nulla creatura pōt appetere per ſe non eſſe: tñ creatura pōt per accidēs appetere nō eſſe: tā creatura carēs cognitione q̄ creatura habēs cognitionē: etiā quantū ad creaturam cognitione carētē hoc ſic patet: quia illud poteſt per accidens appeti: quod poteſt per accidens coniungi ei: quod eſt per ſe appetibile. ſed aliquid non eſſe pōt per accidēs cōiungi ei: ad qō per ſe inclinaſ appetitus rei cognitione carētis: ſicut pꝫ: ꝙ mā̄ exiſtens ſub forma aeris hꝫ inclinationē ad eſſe ipſius ignis: qō quidē eſſe nō pōt ſtare cū eſſe aeris. ſed hꝫ ſemper concomitās nō eſſe aeris. ergo creatura cognitione carens per accidēs pōt appetere aliquod nō eē. Creatura etiā cognitionē hñs pōt per accidēs appetere nō eſſe: qꝛ illud pōt appeti per accidēs a tali creatura: qō pōt ei coniungi: qō hꝫ apparentiā boni: ſed non eſſe pōt alicui tali ꝯiungi. ergo ⁊c̄. maiorē ſuppono: minorē ꝓbo: qꝛ carere malo habꝫ apparentiā alicuius boni. ſed ei: qō eſt carere malo: pōt cōiungi aliquod nō eſſe: ſicut pꝫ de illis: q̄ ſunt in miſeria: qꝛ ſi carerēt eſſe: carerent illa miſeria. ḡ pōt appeti per accidēs a creatura habēte cognitionē. ¶ Ad primū ergo dōm: ꝙ bene ꝓbat ꝙ aliquis pōt appetere nō eſſe per accidēs: inquātū appetit carere miſeria: nō aūt ꝓbat: ꝙ poſſit appetere nō eſſe per ſe. ¶ Ad ſcdm dōm: ꝙ illud: ꝙ dſ de iuda nō eſt intelligēdum loquēdo per ſe: ſed rōne adiūcti. ¶ Rō autē facta in oppoſitū ꝓbat: ꝙ nō eſſe nō poſſit appeti per ſe: nō autē ꝙ nō poſſit appeti per accidēs.

Qō. IX.

Deinde querebatur de creaturis in ſpāli. ⁊ primo querebatur de creatura imāli: deinde de māli creatura. ¶ De creatura imāli querebatur vnū. vtrū .ſ. volūtas ſit nobilior potētia q̄ itellectus: ⁊ arguiſ ꝙ ſic: qꝛ illa potentia: que imperat intellectui ⁊ oībus alijs potētijs: ⁊ mouet oēs alias potētias ad act⁹ eſt nobilior oībus alijs potētijs: volūtas aūt ē hō. ḡ ⁊c̄.

Contra. ſm Damaſ. ſicut oculus eſt in corpe: ita intellectus in aīa. ſed in corpore nihil eſt nobilius oculo. ergo nec in aīa eſt aliqd nobili⁹ intellu.

Reſpondeo de iſta qōne ſunt diuerſe opiniones: quidā enī dicūt: ꝙ volūtas eſt altior potētia q̄ intellectus: ⁊ hoc ꝓbāt p̄mo ex parte habitus: qꝛ illa potētia eſt nobilior: cuius habitus eſt nobilior: ſed habitus volūtatis: qui ē charitas eſt nobilior q̄cūq: habitu intellectus. ergo ⁊c̄. ¶ Scdo h̄ ideꝫ oſtēdunt ex parte actuū ſꝫ ſe ⁊ abſolute conſideratorū ſic: qꝛ illa potētia eſt nobilior: cuius actus eſt nobilior: ſed voluntas eſt hō. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris: qꝛ act⁹ voluntatis eſt mouere intellectū: actus aūt itellectus eſt moueri a volūtate: ſed mouere eſt nobilius q̄ moueri. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio hoc ideꝫ ꝓbant ex parte ſūmi obiecti vtriuſq: iſtaꝝ: qꝛ iⁿ potētia eſt ſimplr nobilior que ꝑ cōparationē ad deū eſt potior. ſed volūtas eſt hō. ḡ ⁊c̄. ꝓbatio minoris: qꝛ amare deū eſt potius q̄ intelligere: qō pꝫ: ſi ſeparētur abinuicē: qꝛ amare ⁊ nō itelligere eſt melius q̄ itelligere ⁊ nō amare. ſed amare pertinet ad voluntatē intelligere ad itellectū. ergo volūtas eſt potior per comparationē ad deū. ¶ Quarto hoc idē oſtēdunt cōparādo vtrāq: potentiā ad deū ſm hoc: ꝙ eſt magis eo perfici ſic: qꝛ iſta potentia eſt nobilior: q̄ magis ⁊ intimius perficitur ipſi deo: ſed voluntas eſt hō. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris: qꝛ illud magis ⁊ itimius perficitur ipſo deo ꝙ trāſformaſ in ipꝫ q̄ illud: ꝙ ei abſq: trāſformatione aſſimilaſ. ſed ſm voluntatē trāſformatur in deū: ſm aūt intellectū aſſimilaſ ei tm̄. ergo voluntas magis ⁊ itimius perficiſ ipſi deo q̄ intellectus. ¶ Quinto hoc idē oſtēdunt ex parte finiū ſic: qꝛ ſicut finis ſub fine: ita potētia ſub potētia: ſed finis intellect⁹ eſt ſub fine volūtatis: qꝛ cognitio veri: ꝙ eſt qōdaꝫ ſpāle bonū: eſt finis intellectus: ⁊ cōtinetur ſub vno bono generaliter dicto: ꝙ eſt finis voluntatis. ergo intellectus cōtinetur ſub voluntate ſicut inferior potētia ſub potētia altiori. ¶ Alia opinio eſt: q̄ credo veriorē: que ponit: ꝙ intellectus eſt ſimplr: ⁊ abſolute nobilior: quā volūtas ē reſpectu eoꝝ: que ſunt ſuperiora volēte: ⁊ intelligente: ⁊ reſpectu eoꝝ: que ſunt iferiora. ſed voluntas ſm qd eſt nobilior reſpectu ſuperioꝝ. Primū. ſ. ꝙ intellectus abſolute: ⁊ ſimplr eſt nobilior ꝓbo ⁊ ex parte nāe imālis: in qua fundaſ vtraq: potētia: ⁊ ex parte actuū: ⁊ ex parte obiecti in generali: ⁊ ex pte obiecti: ꝙ eſt beatitudo. ¶ Prima rō: que eſt ex pte nāe imālis talis eſt. Illa potētia ſubſtātie imālis eſt nobilior: que perfectius participat nām imālitatis: ſed intellect⁹ ꝑfectius participat nāꝫ imālitatis q̄ volūtas. ḡ ⁊c̄. maior videſ manifeſta. minorē ꝓbo: qꝛ illa potētia: que nō ſolū habet obm imāle: ſed et facit obm ſuū imāle ⁊ vle: magis participat nām imālitatis: q̄ illa potētia: que lꝫ habeat obm imāle: nō tñ facit ipſū imāle. ſed intellus in cōparatione ad volūtatē ſe hꝫ iſto mō: qꝛ intellus nō ſolū hꝫ obm ſuū imāle: imo etiā facit ipm imāle: ⁊ vle: volūtas aūt ⁊ ſi inclineſ in bonū vle tā̄ in ſuū obm: nō tñ facit ipm vle. ſed ꝓſupponit ſuū vle ab alio. ſ. ab

Pⁱᵃ opi. ē ſco. 4. in. diſt. 49. q. 4

Scda opi. e eſt ſan. Tho. pᵃ pte ſūme. q. 82. ar. 3. ⁊ in qōnib⁹ de Ʋitate in mō 12. q. 22.

intellectu.ergo intellect⁹ perfectius participat nāʒ imma
terialitatis ꝙ̄ voluntas. ¶ Secūda ratio:que accipiť ex
parte actuū talis eſt:qꝛ illa potētia:cuius actus non hʒ
bonitatē niſi ex cōformitate ad actuʒ alterius potentie
eſt inferior ⁊ minus nobilis illa alia potētia: ſed nullus
actus volūtatis poteſt habere bonitatē niſi ex cōformi
tate ad iudiciū rōnis recte:vnde nec de deo:nec de aliq̄
alio pōt haberi actus voluntatis:niſi ſub rōne boni ab
intellectu oſtēſi:vnde ſi cōtingeret per impoſſe:ꝙ volū
tas amaret deū nō ſm aliquā rōnem ꝓpoſitaʒ ab intel
lectu:quaſi caſualiter appeteret:⁊ in actu eius inquātū
eſt volūtas:nō eſt bonitas niſi per accidēs: dico aūt in
quātū volūtas:qꝛ appetitus nālis tendit in ſuū bonuʒ
abſqʒ cognitiōe:que ſit in appetēte:ſic etiā amare deuʒ
ſub rōne nō recta:vt ſi appeteret euʒ velut:quoddā co
meſtibile:vel quēdā adiutorē furti cōſtat:ꝙ non habe
ret actus talis inquātuʒ hꝫ bonitatē. voluntas igiť eſt
inferior:⁊ min⁹ nobilis potētia ꝙ̄ intellect⁹. ¶ Tertia
ratio:que etiā accipitur ex parte actuū ſm ꝙ ſe mouēt
mutuo talis eſt:qꝛ in illis potentijs:que mutuo ſe hñt
mouere:illa potētia eſt nobilior:que primo habʒ moue
re:ſed in volūtate ⁊ intellectu:qui mutuo ſe mouēt intel
lectus prius mouet voluntatē ꝙ̄ volūtas poſſit moue
re intellectū:qꝛ bonū oſtēſum ab intellectu prius habʒ
mouere voluntatē:ꝙ̄ voluntas poſſit mouere qdcūqʒ
aliud.ergo intellectus eſt nobilior voluntate. ¶ Quar
ta rō accipitur ex parte obiectoꝝ abſolute acceptoꝝ:ꝙ̄
talis eſt. Illa potētia:cuius obiectū eſt vlius:⁊ ad plura
ſe extendēs eſt nobilior:ꝙ̄ iˢ cuius obiectū eſt min⁹ vni
uerſale:⁊ ad pauciora ſe extēdēs:ſicut pʒ:qꝛ ſenſus cōis
eſt nobilior ꝙ̄ ſenſus particularis.ſed obiectū intellect⁹
eſt vlius:⁊ ad plura ſe extendēs ꝙ̄ obiectū voluntatis.
ergo ⁊c̄.ma.ſuppono.ſicut ꝓbabilē.minorē ꝓbo:quia
ſub per ſe obiecto intellectus cadit ⁊ ens:⁊ ōis rō entis:
⁊ ſi cōtingat:ꝙ aliquis intellect⁹ nō attingat ad oēm ra
tionē entis:hꝫ nō eſt: quia nō cadit ſub obiecto intelle
ctus ōis rō entis:ſed ꝓpter defectuʒ intelligibilitatis h⁹
determinati intellect⁹.ſed ſub obiecto volūtatis licʒ ca
dat ens omne inquātū bonū:nō tamen ōis rō entis: qꝛ
nō ōis rō entis eſt talis:que nata eſt mouere voluntatē
ad appetēduʒ:ſed rō boni tm̄:ipſum autē bonū:⁊ rō bo
ni ſub per ſe obiecto intellectus cadit:ſed nō eſt p̄mo: ⁊
per ſe obiectū eius:ſed ſcdo ⁊ per ſe:ſicut coloratuʒ non
eſt p̄mo:⁊ per ſe obiectuʒ ſenſus cōis:ſed ſcdo ⁊ per ſe. ḡ
obiectū intellectus eſt vlius:ac ad plura ſe extendēs ꝙ̄
obiectū volūtatis. ¶ Quinta rō:que accipitur ex par
te vltimi finis eſt talis:totū illud:qđ includitur in vlti
mo fine volētis eſt aliud ab oī actu volūtatis: ⁊ nobili⁹
eo:ſed aliquid inherens ipſi volenti includiť in vltimo
fine volētis.ergo in oī volēte creato:in quo differt vel
le:⁊ itelligere realr̄ eſt aliquid inherēs nobilius omni
actu volūtatis:ſed hoc nō pōt eſſe niſi intelligere. ergo
intelligere eſt nobili⁹ ꝙ̄ velle:ſed vtrāqʒ aſſumptaʒ ꝓ
bo ⁊ primo primā:qꝛ primū:⁊ per ſe:⁊ ſūmū obiectū po
tentie nō pōt eſſe actus eius.ergo etiā aliquid incluſuʒ
in tali ſūmo obiecto pōt eſſe actus eius.ſed vltim⁹ finis
volentis eſt primū:⁊ per ſe: ⁊ ſummū obiectū volunta
tis ſue.ergo totū illud:ꝙ includitur in vltimo fine ali
cui⁹ volētis eſt aliquid aliud ab oī actu ſue volūtatis:⁊
eſt etiā nobilius eo:cuʒ actus volūtatis habeat bonita
teʒ ex obiecto. ¶ Similr̄ ſcdaʒ ꝓpoſitionē ꝓbo:ad cu
ius euidētiaʒ ſciendū:ꝙ quādo ſic eſt:ꝙ vna ſubſtātia
aſſignatur finis alterius:ſicut homo eſt finis brutoꝝ.
Impoſſibile eſt:ꝙ vna aſſignetur eſſe finis alterius ſʒ
abſolutam ſuam conſiderationē:ſed oportet:ꝙ vna ea
rum ſit finis alterius:ꝓut illa altera accipitur cuʒ quo
daʒ ordine ad ipſam:ſicut homo eſt finis brutoꝝ: ꝓut
natus eſt ſuſtentari per ea:ſic etiaʒ deus eſt finis oīum
inquātuʒ eius bonitas manifeſtatur per oīa.Ex his ac
cipio iſtam maioreʒ.ſ.ꝙ deus eſt finis cuiuſlibet volen
tis creati:⁊ cuiuſlibet creature inquantuʒ eius bonitas
manifeſtatur:ſed hꝫ:ꝙ eſt bonitateʒ diuinā manifeſta
ri ſm quālibet creaturā includit aliquid inherens ipſi
creature per quādaʒ bonitatem diuinā.ergo in vltimo
fine cuiuſlibet creature:⁊ cuiuſlibet volentis creati in
cluditur aliquid inherēs ipſi creature:⁊ ipſi volēti crea
to. ¶ Sed ad hoc poſſʒ aliquis dicere: ꝙ manifeſtatio
bonitatis diuine:que fit per creaturaʒ:bene īcludit ali
quid inherens creature:nō tamē includit illud vt fineʒ
vel vt partē ipſius finis.ſed includit illud:vt ad finem:
⁊ ideo nō oportet:ꝙ illud manifeſtās cadat ſub primo:
⁊ per ſe obiecto voluntatis:quia tale obiectum eſt ipſe
vltimus finis. ¶ Sed hoc nō ſufficit: qꝛ adhuc habeť
intentuʒ:ad cuius euidentiaʒ ſciendū:ꝙ quando aliqđ
eſt finis alicuius alterius impoſſibile eſt illud: qđ poni
tur finis amari:vel appeti: vt eſt finis illius alterius:ni
ſi vna cuʒ illo altero:cuius ponitur eſſe finis:⁊ eodē ac
tu:⁊ ꝯſimiliter eſt econuerſo:qꝛ illud:quod eſt ad finē:
nō poteſt appeti:vt ad finem niſi ſimul:⁊ eodē actu cuʒ
fine:ſicut ſi aliquis potionē appetat:⁊ ſanitatē vnuʒ vt
finem:⁊ aliud vt ad fineʒ:neceſſe ei hꝫ:ꝙ vtrūqʒ ſimul: ⁊
vno actu appetat:ſcʒ potionē ⁊ ſanitatem:ſecus autē eſ
ſet:ſi appeteret ſanitatē ſm ſe:⁊ abſolute:⁊ nō vt finem
potionis:qꝛ tūc nō oporteret ſimul:⁊ eodē actu appete
re ſanitateʒ:⁊ potionē. Et iſta ad nūc ſuppono:quia ali
as intendo loqui de his diffuſius. ¶ Ex hoc ſic arguo:
ꝙ creatura volens:⁊ intelligens eodē actu:quo amat ⁊
appetit deuʒ:vt vltimū ſui neceſſe habet amare ⁊ appe
tere aliquid ſibi inexiſtēs ordinatuʒ ad deum:vt ad fi
nem:⁊ hoc patet ex dictis:qꝛ eodē actu oportet appete
re aliquid vt fineʒ alicuius:⁊ ꝙ ordinatur ad ipſum: vt
ad fineʒ ꝓut ordinatur in ipſuʒ:vt in finem.ſed qcquid
amatur:vel appetitur in illo actu:quo deus amatur: vt
vltimus finis creature eſt aliud ab omni actu volūta
tis:qꝛ nullus actus volūtatis pōt eſſe amatus actu illo
volēdi:quo amatur:vel appetitur primū:⁊ per ſe obie
ctum volūtatis:quod eſt de⁹:ꝓut eſt vltimus finis crea
ture.ergo in creatura intellectuali: ⁊ rōnali eſt aliquid
inherens diuerſum ab omni actu volēdi:ꝙ potiſſime: ⁊
nobilius manifeſtāt bonitateʒ diuinaʒ:ꝙ̄ aliquis act⁹
voluntatis:ꝙ nō poteſt eſſe niſi actus itellectus: vł ſal
tem illa natura intellectualis:vt habens talem actum.
¶ Notandū tamē:ꝙ licʒ quelibʒ perfectio exiſtens in
volēte manifeſtet ꝙ̄tum ad aliqđ bonitateʒ diuinā:tñ
nō quelibet illaruʒ includitur in vltimo fine hominis
neceſſario.ſed illa:que habet potiſſime bonitatem diui
nam manifeſtare. ¶ Notandū etiā:ꝙ ſicut eſt duplex
amor.ſ.amor amicitie:⁊ amor cōcupiſcentie. Ita etiam
eſt duplex vltimus finis.naʒ vltimus finis reſpondēs
amori amicitie eſt ſolus deus īcludēs manifeſtationē
ſue bonitatis:nō vt partē finis:ſed vt ad fineʒ:vt modo
oſtenſum eſt:⁊ iſte vltimus finis eſt vltim⁹ ſimpliciter
gratia cuius:⁊ ad honoreʒ cuius ſunt omnia amanda:
vltimus autē finis reſpōdens amori cōcupiſcentie eſt
ſūma ⁊ delectabiliſſima ꝑfectio inherēs creature amā
ti:que eſt beatitudo:que eſſentialiter eſt ipſa perfectio:
que eſt intelligere includens deuʒ:nō vt parteʒ ſui: ſed
vt obiectum:⁊ cauſam ſui:⁊ talis finis eſt vltimus non
ſimpliciter:ſed in genere:ſcilʒ in genere amabiliū amo
re concupiſcentie. ¶ De his autē:qꝛ alias diffuſius lo

R̃ondꝫ doc. hic põt addi ẽt auctas C ŏ mẽta. q vt mi hi vr in. 12. meta. pñ. 36 vr̃ tenere itel lectũ abſolu te nobiliorez potẽtiã eẽ ꝙ voluntas ſim pliciter. Et ola iſta dixit ad declarãdũ ꝙ cõpa celeſtia cũ hñt appeti tũ pp itellm. itelliſo autez mat⁹ bonum ipſo appetitu ꝯtingit nectio ꝙ corpa cele ſtia appetunt in h̃ mota alt qð magis bo nũ ipſis ꝛc. Uide egidiũ in quolibeto 3. q. 19 q. tꝫ ꝓ ꝯceptorẽ i h̃ vꝫ ꝙ beãdo ꝑncipalr ꝯſi ſtat i actu vo luntatis.

cuius ſum: ꝛ adhuc intendo loqui ſuperſedeo ad plena. ¶ Sic igitur videtur mihi: ꝙ ſimpliciter loquẽdo re ſpectu quoꝛũcũqꝫ obiectorũ intellectus eſt nobilior ꝙ̃ voluntas: ſꝫ quid tñ reſpectu eoꝝ: que ſunt ſupra intel ligentẽ et volentẽ voluntas poteſt eſſe nobilior. ſ. in ſta tu: in quo nõ habetur plena aſſecutio eoꝝ: que ſunt ſu pra volentez: ꝛ intelligentẽ: quia melius eſt tendere ad habendũ perfectaz aſſecutionẽ eoꝝ: quã ſiſtere in im perfecta ipſorũ participatione. Per voluntatez autem tendimus meritorie ad habẽdaz perfectã participatio nem dei: cuius in via habemus imperfectaz participa tionem: per intellectũ autẽ nõ ſic. quia omne meritum principaliter venit a voluntate ſaltẽ quantũ ad hoc: ꝙ ſit imputabile bonũ ipſi faciẽti: ꝛ dignũ remuneratio ne: qꝛ per voluntatẽ habemus dominiũ noſtri actus: ꝛ ſic ſm quid ꝛ in via tendẽdi ad aſſecutionẽ alicuius boni voluntas eſt potior. ¶ Ad argumẽtuꝫ ergo: ꝙ alij op ponunt dicendũ: ꝙ minor eſt vera: quantũ ad habitus vie: nõ autẽ quãtũ ad habitus patrie: qꝛ habitus glorie illuſtrans intellectũ erit ſimpliciter loquẽdo nobilior ꝙ̃ charitas: licꝫ charitas: ẽt in patria habeat aliquã pre rogatiuaꝫ in hoc: ꝙ ordinabit ad honorez dei illud bo nuꝫ: quod pertinet ad intellectũ: qð quidẽ bonuꝫ excel lentius manifeſtabit bonitatẽ dei ꝙ̃ charitas. Illa aũt potentia: cuius habitus eſt nobilior in patria eſt ſimpli citer nobilior. nõ autẽ illa cuius habitus eſt nobilior in via. ¶ Ad ſcðm dicendũ: ꝙ intellectus: ꝛ voluntas ſe mutuo mouẽt: ꝛ per prius mouet intellectus volũtatẽ ꝙ̃ ecõuerſo: ꝛ ideo quãtũ ad hoc nõ eſt voluntas potior imo intellectus: qꝛ lꝫ vtraqꝫ cõueniat mouere ꝛ moue ri. intellectus tamẽ per prius mouet voluntatez: ꝙ̃ mo ueatur ab ea: vt dictuꝫ eſt. ¶ Ad tertiũ dicendũ: ꝙ in telligere deuꝫ: ꝛ nõ amare viſione apte: ſi fieri poſſet: eſt nobilius ꝙ̃ amare: ꝛ nõ intelligere: ſi eſſet poſſibile: qꝛ in amore ſi poſſet poni abſqꝫ intelligere primo nõ poſſꝫ eſſe aliquod bonuꝫ: niſi caſuale reſpectu amantis: qꝛ nõ habet amare bonitatẽ: vt dictuꝫ eſt: niſi ex cõformitate ad rationẽ rectã: ꝛ ideo ſuppoſito vtroqꝫ amare habet magis rationẽ boni imputabilis ꝙ̃ intellectus: ꝓpter hoc qð: ſicut dictũ eſt: per voluntatẽ habem⁹ dominiũ noſtri actus: vnde ꝛ eſt melius: quo ad quid: ꝙ̃ ipſaꝫ in telligere inquãtuꝫ amare hẽt ordinare ipſm intelligere in deuꝫ. Intelligere tamẽ non habet ordinabilitatez in deuꝫ a voluntate. ſed ex ſe habet nobiliorem ordinabi litatẽ ꝙ̃ amare. ¶ Ad quartũ dicẽdũ: ꝙ minor eſt fal ſa. ſ. ꝙ voluntas intimius perficiaẽ ipſo deo ꝙ̃ intellect⁹ loquẽdo in patria: ꝛ quãdo dicitẽ: ꝙ imo: qꝛ ſm eam in formãtur: ꝛ ſm intellectũ aſſimilãtur tantuꝫ. ¶ Dico: ꝙ voluntatẽ in deuꝫ trãſformari poteſt intelligi tripli

Uoluntatẽ transformari in deũ triplr põt capi.

citer. vno modo: ꝙ cõuertatur in ſubſtantiã diuinaꝫ: ſi cut dicimus ſubſtãtiaꝫ panis cõuerti in corpus xpi. 2⁹ modo: ꝙ dicatur tranſformari in deuꝫ: qꝛ efficiatur idẽ eſſentie diuine: vt forme ſibi inherẽtis: ꝛ iſtis duob⁹ mo dis impoſſibile eſt voluntatẽ: vel intellectũ transforma ri in deum. Tertio modo põt intelligi voluntatẽ tranſ formari in deuꝫ. ſ. qꝛ recipit ꝛ informatur aliqua perfe ctiõe: in qua ei aſſimilatur: ꝛ iſto modo trãſformari idẽ eſt: ꝙ aliqua formari perfectione: in qua deo aſſimilaẽ informari: ꝛ ſic volũtas tranſformaẽ in deũ: ꝛ ſimiliter intellectus: vnde ex hoc nõ habꝫ maiorẽ intimationez voluntas ꝙ̃ intellectus: ſed intellect⁹ poti⁹ ꝛ nobilius tranſformatur: qꝛ nobiliorẽ perfectionẽ recipit: ꝙ autẽ inueniũtur aliqui doctores attribuere tranſformatiõez voluntati pluſqꝫ intellectui: h̃ nõ eſt: qꝛ intellectus nõ ita: imo magis ꝛ nobilius trãſformetur ꝙ̃ volũtas. vtri

ꝙ enĩ cõuenit informari: ſed voluntati cum hoc: ꝙ eſt transformari cõuenit trãſformare meritorie inquãtuꝫ meremur per ipſaꝫ participare perfectionem bonitatis diuine in patria. ¶ Et ſi tu dicas: ꝙ ex hoc eſt nobilior voluntas: qꝛ trãſformare eſt nobilius ꝙ̃ tranſformari. ¶ Dico: ꝙ tranſformare diſpoſitiue ꝛ meritorie: ſicut volũtas trãſformat nõ eſt nobilius: nec melius ꝙ̃ trãſ formari perfectione patrie: qꝛ agẽs diſponẽs nõ oportꝫ: ꝙ ſit nobilius ꝙ̃ effectu: ad quez diſponit. ſed tranſfor mare inducẽdo formã principalẽ: ſicut facit agẽs prin cipale eſt nobilius ꝙ̃ tranſformari: ſic autem nõ tranſ format volũtas. ſed deus: qui nobis ſuam viſionẽ: ꝛ ſui amorẽ ipꝛimit in pñia. ¶ Ad 5ᵐ dicendũ: ꝙ illud argu mẽtuꝫ hꝫ multiplicẽ defectũ: primo qꝛ equiuocat vni uerſalitatẽ finis. finis enĩꝫ põt dici vniuerſalis dupli citer. ſ. per predicationẽ ſicut ſꝫ: ꝙ dico finis vlr acceptuꝫ eſt quoddã vle reſpectu cuiuſlibet particularis boni ꝛ finis: ꝛ iſto mõ nõ accipit vniuerſalitatẽ finis pħus in ꝓ ethicoꝝ. cuꝫ dicit: ꝙ ſicut finis ſub fine: ita ars ſub arte iſto aũt modo eſt finis intellect⁹ ſub bono: ꝛ ſub fine cõ ter dicto: que ſunt obiectũ volũtatis. ¶ Alio modo vle per cauſalitatẽ ſicut victoria eſt finis vlis reſpectu fre nifactiue: ꝛ oium artiuꝫ faciẽtium arma: ꝛ docẽtiuꝫ du cere equũ in bello: ꝛ de fine vlĩ iſto modo dicto intelli git pħ eth. ꝙ ſicut finis ſub fine: ſic eſt ars ſub arte: ꝛ iſto modo nõ eſt verũ: ꝙ finis intellectus ſit ſub fine volun tatis: imo magis ecõuerſo. qꝛ cognitio veritatis: que eſt finis itell⁹ eſt finis: ꝛ cauſa finalis amoris: ꝛ oiuꝫ actuũ aliaꝝ potẽtiarũ: ꝛ ex hoc ſequitẽ voluntatez magis eſſe inferiorẽ potentiã intellectu: ꝙ̃ ecõuerſo. ¶ Secũdo deficit: qꝛ bonuꝫ generalr dictũ: ꝛ finis nõ cõparantẽ ad voluntatẽ ꝓprie: vt finis: ꝛ precipue vt finis ꝓprius: ſꝫ magis comparãtur ad ipſam: vt obiectuꝫ mouens. ſed amare ꝛ delectari h̃ eſt bonuꝫ: qð eſt ꝓprius finis volũ tatis: alia autẽ bona: puta bonum: qð eſt ſanitas: vel bo num: ꝙ eſt intelligere: ſunt fines aliarũ potẽtiarum: ſeu aliarũ reꝝ: ꝛ ideo ex hoc nõ ſequitur: ꝙ finis intellect⁹ ſit ſub fine voluntatis: ſed ꝙ finis intellect⁹ ſit ſub obie cto volũtatis: imo potius ecõuerſo: obiectũ voluntatis ꝛ etiaꝫ finis eſſet ſub obiecto intellectus: ꝛ ex hoc nõ ſe quitur voluntatẽ eſſe potentiaꝫ ſuperiorẽ itellectu: imo ecõuerſo. ¶ Tertio deficit in hoc: ꝙ dato: ꝙ fines alia rum potẽtiarũ eſſent aliquo modo fines voluntatis: tñ ex hoc nõ ſequeretur voluntatẽ eſſe ſuperiorẽ potẽtiaꝫ omnib⁹ alijs potentijs. ¶ Ad cuius euidentiã ſciendũ: ꝙ aliquis poteſt reſpicere finez dupliciter. Uno modo

R̃ eſpicere fi nẽ ꝯtingit du pliciter.

ſicut illud: cui acquiritur finis: ſicut corpus reſpicit ſani tatez: ſicut illud cui acquiritur. Alio modo poteſt aliqꝫ reſpicere finem: vt medicina reſpicit ſanitatẽ: nõ vt cui acquiritur ſanitas: ſed ſicut mediuꝫ aſſequendi finem: nunc autem modo nobiliori reſpicit finem illud: cui ac quiritur finis: quã illud: ꝙ eſt mediuꝫ aſſequendi finez: nunc autem ita eſt: ꝙ finis aliaruꝫ potentiaruꝫ: ſi debe ant eſſe fines voluntatis nõ poſſunt eſſe fines volunta tis ſicut illius: cui finis acquiritur volũtati: ꝛ intellectui ꝛ conſimilia: ſed. reſpiciunt voluntatẽ: ſicut mediũ aſſe quẽdi ea: qꝛ volũtas inclinat nos ad aſſequẽduꝫ fines: quib⁹ caremus: ꝛ ꝓpter hoc min⁹ nobiliori modo ſunt fines voluntatis ꝙ̃ aliaruꝫ potentiarum: nõ oportet: ꝙ voluntas ſit nobilior omnibus alijs potentijs: imo po teſt eſſe aliqua potentia nobilior ea: nõ tamen oportet: ꝙ omnes ſint nobiliores ea: qꝛ licꝫ ipſa ſit mediuꝫ acq rendi fines alijs potentijs: tamẽ cuꝫ hoc habet aliquez finẽ ꝓpriuꝫ: qui ei acquiritur. ſ. amare: qð eſt nobilius finibus aliarũ potẽtiarũ: ſed nõ omnium.

DEinde q̃rebatur de creatura materiali: ⁊ primo in generali querebãtur duo. Primũ eſt: vtrum alia ſit dimenſio materie: ⁊ dimenſio quantitatis. aliud erat: quid ſit principium indiuiduationis in rebus materialibus. Queſtio. X.

AD primum ſic ꝓceditur: ⁊ arguitur: ꝙ alia ſit dimenſio materie a dimenſione quantitatis: q̃ in pugillo terre dicit̃ eẽ plus de mã q̃ȝ in duobus pugillis aeris: ſed illud plus non poteſt accipi quantũ ad dimenſionez quãtitatis: q̃ conſtat ꝙ plus eſt de quãtitate in duobꝰ pugillis aeris q̃ȝ in vno pugillo terre: q̃ maior eſt ibi extẽſio q̃titatis. g̃ opȝ: ꝙ ħ intelligatur de alia dimẽſione: q̃ȝ de dimẽſione quãtitatis: ſed nõ eſt dare aliã niſi mãe. ergo dimenſio materie eſt alia preter dimenſionẽ quãtitatis. ❡ P̃. vbi ẽ dare alias: ⁊ alias dimenſiones: eſt dare alias ⁊ alias ptes mãe: ſed alie partes mãe ſunt a partibꝰ quantitatis. ergo ⁊c̃. ma. ſupponitur. mi. ꝓbatur. q̃ partes mãe ſũt ſubſtantie: partes autez quãtitatis ſunt accidentia: ſed ſubſtãtia ⁊ accidẽs ſunt aliud ⁊ aliud. ergo ⁊c̃.

Tex. cõ. 15.

Contra ſi mã haberet dimenſiones preter dimẽſiones quãtitatis: mã per ſe circũſcripta quantitate eſſet diſſimilis: ſed hoc eſt falſum. ſm̃ p̃hm primo phyſicoꝝ. ergo ⁊c̃.

Reſpondeo licȝ quidez ꝓpter rõnes predictas moti ponãt aliã dimenſionẽ materie: preter dimenſionez quãtitatis: tamẽ accipiẽdo ꝓprie dimenſionẽ: que ꝓprie importat longitudinẽ: latitudinẽ: ⁊ ꝓfunditatẽ: videt̃ ꝙ impoſſibile ſit aliaȝ eſſe dimenſionẽ: preter dimẽſionẽ quãtitatis: imo eadez dimenſio numero eſt: que eſt dimẽſio quãtitatis intenſiue accipiẽdo: que etiã eſt dimẽſio mãe: vt ſubiecti habẽtis: ⁊ ħ põt patere multiplr̃. ❡ Prĩo. q̃ ſicut in arguendo tactuȝ eſt. Si eſſet dimẽſio in mã alia a dimenſione q̃titatis: niſi quis velit equiuocare dimẽſionẽ: ꝑ quem moduȝ etiã angelus de celo poſſet dici dimenſio: ⁊ controuerſia nõ de rebus eſſet: ſed de rõnibus: ſequeret̃: ꝙ mã circũſcripta omni quãtitate haberet partes ꝑ illas dimenſiones ſuas: que ponunt̃ alie a dimẽſionibꝰ quãtitatis. ❡ Secũdo. q̃ ſequeret̃: ꝙ quãtitas nõ eſſet q̃titas: q̃ ſȝ veritatez niſi q̃s equiuocet dimenſionẽ oȝ illaȝ dimẽſionẽ: q̃ ponit̃ ipſiꝰ mãe eſſe quantitatẽ: q̃ opȝ: ꝙ ſit lõgitudo: vel latitudo vel ꝓfunditas: vt deductum eſt. Sed q̃libȝ tale eſt quãtitas: cũ faciat formaliter illud: cuius eſt eſſe quãtũ puta longũ: latuȝ: ꝓfundum. g̃ illa dimenſio: que ponitur eſſe mãe eſt quãtitas: ſȝ aũt ypotheſim ſequit̃: ꝙ nõ ſit quantitas: q̃ ponitur alia a dimẽſione quãtitatis: dimẽſio autẽ quãtitatis eſt quãtitas: ſequit̃ ergo: ꝙ quãtitas nõ ſit quantitas. ❡ Tertio. q̃ ſequeretur: ꝙ eſſent duo accidentia eiuſdez ſpẽi in eodẽ ſubiecto: q̃ vt deductuȝ eſt. opȝ: ꝙ illa dimẽſio que ponitur eſſe mãe: ⁊ ponitur alia a dimẽſione quantitatis: ſit ſicut linea: vel ſuperficies: vl̃ corporeitas hñs latuȝ: longũ: ⁊ ꝓfundũ: ⁊ ſic erunt due linee in eodem: ⁊ due ſuperficies: ⁊ idẽ ſequit̃ de tertio. ſ. de corporeitate: ſed ois linea cuȝ oĩ linea: ⁊ ois ſuperficies cũ oĩ ſuperficie eſt eadẽ ſpẽ. ergo duo accidẽtia eiuſdez ſpẽi erunt in eodẽ ſubiecto. ❡ Quarto. q̃ videt̃ ſm̃ imaginationez iſtoꝝ: ꝙ quãtitas nõ faciat mãȝ formalr̃ quantã: ſed eſſectiue: videt̃ enĩȝ ſm̃ imaginationẽ iſtoꝝ: ꝙ extenſio: que eſt quãtitas extendat mãm faciendo in ea quãdaȝ extenſionẽ aliam ab extenſione quãtitatis: ꝙ eſt abſurduȝ: q̃ ſicut qualitas facit formaliter: quale ſeipſa non faciẽdo aliaȝ qualitatẽ diuerſam a ſe in eo: ꝙ dicit̃ quale. Ita quãtitas facit formaliter ſubiectũ quãtũ: in quo eſt nõ efficiẽdo aliquã dimenſionẽ aliã a ſe. ❡ Quito. ſi opȝ: ꝙ oẽ illud: q̃d eſt cõiunctũ quantitati ⁊ habȝ partes per accidẽs alias a partibꝰ quãtitatis dimẽſionẽ habeat ꝓpriã: ſilr̃ opȝ: ꝙ tot erunt dimenſiones in eodeȝ ſubiecto: quot ſunt ibi taliter partes habẽtia: ⁊ cuȝ ſunt ibi multa alia preter mãȝ: q̃ qualitates: que ſunt quante per accidẽs: habẽt partes erũt in eodẽ multe dimenſiones quãtitatis. ❡ Sexto ſic: q̃ illa dimenſio mãe: aut pertinet ad genus quãtitatis: aut ad genꝰ ſube: ſi ad genus ſube: tunc opȝ: ꝙ ſit mã: vel forma ſubalis: vel cõpoſituȝ: ⁊ cuȝ cõſtet illaȝ dimenſionẽ nõ eſſe ſubam cõpoſitã: vel formã ſeq̃tur: ꝙ ſit eſſentia mãe. ħ autẽ non põt dici dimẽſio: niſi aliquis velit equiuocare dimẽſionẽ ad quãtitatẽ ⁊ ad ſubm eius. Si aũt pertinet ad genus quãtitatis: aut erit quãtitas: aut principiũ quãtitatis: nõ vt p̃n̄ᵐ quãtitatis: q̃ illud: q̃d eſt in genere quantitatis: vt ꝑncipiũ: ſiue quãtitatis cõtinue: ſiue diſcrete eſt indiuiſibile. illa aũt dimenſio ponitur habere ptes nullo ergo modo põt eſſe. ❡ Si dicas: ꝙ iȝ nõ ſit p̃n̄ᵐ quãtitatis cõtinue per modũ pũcti: eſt tñ eius ꝑncipiuȝ mãle ⁊ potẽtiale: tunc quero illud ꝑncipiũ mãle: aut eſt ipſaȝ ſubm dimẽſionis: ſicut ſi albedo ad albedinẽ: que eſt q̃daȝ color: ⁊ ad ſuperficiẽ: que eſt eius ſubm: aut eſt ipſa eſſentia quãtitatis potẽs extẽdi: ⁊ cõtrahi: ⁊ ſic nõ erit alia a dimẽſione quãtitatis: vnde vĩ mihi: ꝙ nihil ſit dictũ ponere in mã aliquã dimẽſionẽ aliã a dimenſione quãtitatis: niſi aliquis velit equiuocare dimenſionẽ. Sed verũ eſt: ꝙ q̃ quãtitas cõſueuit dici quãta: mã ⁊ ipſa quãtitas nõ ſunt vnuȝ quantũ: ſed duo quãta: ſed nõ ſunt due quãtitates: q̃ mã nõ eſt quãtitas. Iterũ eſt verũ etiã: ꝙ ꝓpter dimenſionẽ actu exñtẽ in mã eſt alia dimẽſio in mã: in potẽtia: inq̃ñtũ illa mã eſt in potentia ad aliã dimẽſionẽ: q̃ȝ ſit illa q̃ȝ hȝ. ❡ Ad p̃ᵐ ergo in oppoſitũ dõm: ꝙ in pugillo terre dr̃ eſſe plus de mã: q̃ȝ in duobꝰ pugillis aeris: non q̃ in mã terre ſit in actu aliq̃ dimenſio alia a dimẽſione quãtitatis actu ei inherẽtis: ſed in potẽtia: q̃ ſ. mã: que eſt ſub pugillo terre eſt ĩ potentia ad maiorez quantitatez: q̃ȝ illa: que eſt ſub duobꝰ pugillis aeris: ⁊ ex hoc nõ ſequitur: ꝙ preter dimenſionem quãtitatis ſit alia dimẽſio actu in mã: ſed ꝙ potẽtia: per quã mã eſt ſubiectũ dimẽſionis: eſt mobilis ad aliã dimenſionẽ: nõ eſt alia a dimẽſione: ⁊ a quãtitate. ❡ Ad ſecũdũ dicendũ: ꝙ maior eſſet vera: ſi vtriq̃ cõueniret eodez modo habere partes: ſed ſic nõ eſt in ꝓpoſito: q̃ dimenſioni: ſiue quantitati ꝯuenit habere partes: ſicut ei: ꝙ eſt etiã ratio habẽdi partes: in quo formaliter aliq̃d eſt ꝑtibile: ſed mãe ꝯuenit habere partes: ſicut ei: ꝙ eſt ſubm rationis habẽdi: ⁊ ex hoc nõ ſequitur ꝙ alia ſit dimẽſio mãe: ⁊ dimẽſio quãtitatis: q̃ licet ſibi ſint diuerſa quanta: ⁊ diuerſa partibilia habẽtia diuerſas partes: nõ ſunt tñ ibi diuerſe partibilitates: vl̃ diuerſa formalia: q̃bꝰ aliq̃d ſit ꝑtibile: q̃ vnũ eoꝝ eſt rõ ꝑtibilitatis alteri: alioq̃n q̃litates: q̃ hñt ptes per accñs diuerſas a ꝑtibꝰ mãe: ⁊ q̃titatis: q̃ ꝑo q̃litatis nõ eſt ꝑo mãe: vel q̃litates: hñent: vt dcm̃ eſt: dimẽſiones ꝓprias ꝓpter dimẽſiões mãe: ⁊ q̃titatis. Q. XI.

AD ſecundum ſic ꝓcedit̃: ⁊ arguitur: ꝙ mã ſit ꝑncipiũ indiuiduationis: q̃ illd̃ cuius defectu cõuenit nõ eſſe plura indiuidua eiuſdez ſpẽi eſt principiũ indiuiduationis in eis: in q̃bus inueniuntur

lis. ſʒ carẽtia mãe cũ quantitatẽ ſiue q̃titatẽ habentis. ℂ Uel põt dici: ꝙ cã h' põt eẽ carẽtia mãe: ſʒ nõ pma cauſa: ſed ſcdaria. pma aũt cauſa eſt nõ hẽre quãtitatẽʒ. ℂ Ad 2ᵐ dõm: ꝙ ab illo: a quo res hʒ eſſe: hʒ eſſe vnũʒ q̃tum ad aliquid ptinẽs ad vnitatẽ eius: non tñ opʒ: ꝙ oĩno illud: qđ facit ad eẽ rei: det ſibi totũ: ꝙ pertinet ad eius vnitatẽ. vñ lʒ forma: que dat eẽ rei: ⁊ etiã ipſa mã faciant ad vnitatẽ indiuidui quãtum ad hoc: ꝙ eſt totã rem eẽ indiuiſam a ſeipſa: nõ tamẽ opʒ ꝙ det ei: ꝙ vna pars quãtitatiua non ſit diuiſa ab alia: imo hoc habet p indiuiſionẽ quãtitatis continue: cuius diuiſio ⁊ indiuiſio redũdat in mãm q̃tam. ℂ Tertia ratio: quicqd ſit de veritate q̃õnis nõ ↄ̈tradicit: ſicut patebit ſtatim cũ dicet ad aliud arᵐ. ℂ Ad 4ᵐ dõm: ꝙ lʒ ſubã indiuidua: que numeralr eſt diſtincta ab alia eiuſdeʒ ſpẽi: ſit prior q̃ q̃titas ſm illud: qđ eſt ſubã. ipſam tñ eẽ ſic diſtinctã ab alijs nõ eſt prius q̃ q̃titas: ſicut ſubã: que eſt locata eſt prior q̃ q̃titas: ipſam tñ eẽ locatã vel eẽ in loco nõ eſt prius q̃ quãtitas: imo econuerſo. ℂ Ad 5ᵐ dõm: ꝙ indiuidua eiuſdẽ ſpẽi differũt nrãliter pmo p q̃titatẽ: nõ tñ ſequit: ꝙ abᵉ dñant p ſolã q̃titatẽ: imo differunt p ſua pncipia eẽntialia: qꝛ ſor. p hoc differt a platõe: ꝙ hʒ aliã formã ⁊ aliam mãm. ſed aliã mãm ⁊ aliã formã hʒ p q̃titatẽ. ℂ Poſſet ẽt aliter dici: ꝙ nõ eſt inconueniẽs indiuidua eiuſdẽ ſpẽi numeralr differre p aliquod accñs: tñ q̃ p rõnẽ dĩndi: ſʒ icõueniẽs eẽt ea differre tñ q̃tũ aliud accñs: qꝛ oʒ ꝙ hẽant diuerſas ſubas: cuiᵉ diuerſitatis rõ eſt accñs: inq̃tũ diuiſio q̃titatis redũdat ſubaʒ i ſubſtratã q̃titati. ℂ Poſſet ẽt dici: ꝙ ratio formalis diſtinguẽdi eſt accidẽs: ſed ratio paſſiua ⁊ materialis ẽ mã: que nata ẽ extẽdi p q̃titatẽ: ⁊ ſic nõ ſola q̃titas eſt ratio diſtinguendi: niſi adiungat formalr: ⁊ ſic ſ. formalr nõ eſt incõueniẽs ponere ſolũ accidẽs: ꝙ eſt q̃titas: eẽ rationẽ diſtinguẽdi. ℂ Ad 6ᵐ dõm: ꝙ de ratione indiuidui ſube ſi idiuiduũ diffiniret: eẽt quãtitas nõ intrinſece ſʒ extrinſece: ⁊ p additamentũ: ſicut ſubm ponit in diffinitione accidentis: illud aũt ꝙ ſic eſt de ratione ſeu diffinitione alicuius rei: nõ opʒ ꝙ ſignificet p nomẽ: qđ ſignificat illã rẽ: ⁊ iõ nõ opʒ ꝙ idiuiduũ ſube: puta ſor. ſignificet quãtitatẽ. ſed ꝙ ſignificet rẽ ſubſtratã q̃titati: nec q̃ eſt q̃titas: nec hʒ partẽ ſui quãtitatẽ. ℂ Ad 7ᵐ dõm: ꝙ illud: ꝙ eſt cõe pluribus ſm rem: ita ꝙ inueniat vnũ numero in eis: ſicut in diuinis eadẽ eẽntia numero eſt in tribus pſonis: tale cõe nõ põt eẽ pnᵐ formale: quo plura numerent ⁊ diſtinguant numeraliter. ſed illud qđ eſt pluribᵉ cõe ſm rõnẽ: ſicut vlia ſunt cõia: ⁊ nõ eſt incõueniẽs eẽ pnᵐ indiuiduatiõis ⁊ diſtinctiõis nrãlis: imo eſt neceẽriũ: qꝛ pnᵐ indiuiduatiõis oʒ eẽ in oĩbus indiuiduis: ⁊ p ↄ̈ñs opʒ eſſe: ꝙ ſit cõe pluribus. Jllud. n. ꝙ eſt pnᵐ indiuiduationis nõ eſt pnᵐ quo indiuidua diſtinguant ſm rõnem cõem: imo opʒ ꝙ diſtinguant in eſſe reali particulari: ⁊ ideo lʒ q̃titas inueniat ſm rõnem cõem ſpẽi in omnibᵉ indiuiduis: nõ tñ opʒ ꝙ nõ ſit pnᵐ indiuiduatiõis. ℂ Ad 8ᵐ dõm: ꝙ ſicut dcm̃ eſt diſtinctio: que eſt ipſiᵉ q̃titatis ſm ꝙ in eadeʒ ſuba vna gnãtur ⁊ alia corrumpit: nõ eſt cauſa numeralis diſtinctiõis ſubarũ mãliũ: nec ipſius mãe. ſed diuerſitas ſm ſituʒ diuerſarũ partiũ q̃titatis ſimul exiſtiũ: ⁊ ideo põt remanere eadẽ mã numero ſuccedẽte alia ⁊ alia q̃titate in eadẽ mã: ⁊ ita erit vna numero: ⁊ indiuiſa ſub vtraqʒ q̃titate: ⁊ erit indiuiſa: ⁊ vna p ſeipſam ſʒ ꝙ vnaqueqʒ res: vt pmiſſum eſt: eſt indiuiſa a ſeipſa tota: ⁊ eadẽ ſibiipſi: ab alijs aũt partibus erit illa mã diuiſa ⁊ diſtincta p illas quãtitates ſibi adinuicẽ ſuccedẽtes: nõ ſm ꝙ vna cõparat ad q̃dã aliam ſimul tẽpore cũ ea exiſtẽtẽ: ⁊ ab ea ſitu diſtinctã. ℂ Eodẽ mõ dõm: ad 9ᵐ. ſi ita ſit: ꝙ ex paruo ſit magnũ efficiat alia eadẽ tñ nũero: vt quidã ponũt.

Queſtio. XII.

Deinde querebat de creatura nrãli in ſpãli. Et pmo q̃rebat: vnũ q̃tum ad creaturã mãlẽ pure corporalem. Deinde querebant multa de creatura mãli cõpoſita ex ſpũali ⁊ corporali. ſ. de homine. ℂ Jllud aũt vnũʒ qđ querebat de creatura pure corporali erat. vtrũ ſpa poſita ſup planũ poſſit moueri ſine aliquo impellẽte vel intra vel extra: ⁊ arguit ꝙ ſic: qꝛ cũʒ ſpa nõ tangat planũ: niſi in puncto ſequeret: ſi non moueret: ꝙ quieſceret in pũcto: ſed in punctoindiuiſibili q̃ſcit: qꝛ ſequeret ꝙ quieſceret in indiuiſibili: ꝙ eſt impoſſibile: qꝛ in indiuiſibili nõ eſt quies: vt probat phus. 4. ⁊. 6. phyſicoꝝ. ergo opʒ: ꝙ ſpa poſita ſup plano moueatur nullo impellente. 4. ph. t. c. ... 6. ph. t. c. 72.

Contra ſi debeat moueri nullo ĩpellente: qua ratione mouebit ad vnã partẽ eadẽ rõne ⁊ ad aliã ptẽ oppoſitã. ſʒ non põt ſimul moueri ad partes oppoſitas. g̃ ad nullã: opʒ g̃ ꝙ quieſcat.

Reſpondeo dõm: ꝙ impoẽ: ꝙ ẽ corpus ſpicũ vel quodcuqʒ aliud moueri ſine aliquo impellẽte: vt accipiat impellẽs p quocũqʒ mouẽte: cuius ratio eſt: qꝛ impoẽ eſt pprium effectũ ſuum eẽ ſine cauſa ſua a qua depẽdet. ſed pprius effectus ipſi mouẽtis in coꝛp hᵉ eſt ipſe motus: ⁊ ẽt ipſuʒ mouere. g̃ impoſſibile eſt aliquid moueri ſine aliquo mouẽte ſeu impellẽte ab intra vel extra: ⁊ p conſequẽs impoſſibile eſt corpuʒ ſpericũ moueri nullo impellẽte. ℂ Ad rationẽ in oppoſitũ dicit: qđ aliquod corpus quieſcere in aliquo põt dicere habitudinẽ loci qui eſt mẽſura extrinſeca corporis quieſcẽtis: ſicut ſi dicat nauim quieſcere in aqua. Alio modo põt dicere habitudineʒ tẽporis: ꝙ eſt mẽſura ipſius motus pmo ⁊ p ſe: ſed ſecundario eſt mẽſura ipſiᵉ quietis: ſicut ſi dicat aliquod corpus quieſcere in vna die. Modo dico: ꝙ pbatio phi qua pbat gerem nõ eẽ in indiuiſibili pcedit ſm: ꝙ ly in dicit habitudinẽ indiuiſibilis in tẽpore. non aũt ſm: ꝙ dicit habitudinẽ indiuiſibilis in loco: ſm ꝙ ratio pcedit. vñ procedit in equiuoco de in ſm ꝙ importat diuerſas habitudines. ℂ Ulterius ẽ ſciẽduʒ. ꝙ ſuppoſito: ꝙ nõ poſſit eẽ quies in indiuiſibili ſm locũ: puta in puncto: adhuc nõ pcedit arᵐ: ꝙ lʒ corpus ſpicum: qđ ponit eẽ ſup planum: tangat planũ in puncto: nõ tamẽ ſequitur: ꝙ quieſcat in indiuiſibili ſm locum: qꝛ lʒ illud corpus ſpericũ illud planum tangat ſolũ in puncto: eſt tamẽ in alio corpore ipſum circũdante ⁊ tangẽte ipſum ſm ſupficieʒ: ⁊ nõ in pũcto: puta in aere: vel aqua: vel aliquo tali: dato ẽt ꝙ ſi virtute diuina fierẽt duo corpora vnũ ſpericũ. ⁊ aliud planũ: ⁊ vnum ſuperponeret ſm hipothesiʒ iã factam: ⁊ nõ eſſet aliquod aliud corpus pter illa duo: lʒ ſic quereretur: ꝙ illud corpus quieſceret ſuper indiuiſibile nõ oporteret: ꝙ quieſceret in indiuiſibili. ℂ Et ſi quereretur in quo quieſceret. dõm: ꝙ non eſt de ratione corporis ſperici: ꝙ ſit vel quieſcat in aliquo corpore extra ſeipſm continentẽ. ſʒ ſufficit: ꝙ ſit in loco in potẽtia per ſuas partes.

Queſtio. XIII.

Deinde querebatur ſpãliter multa de homine. Et primo quãtum ad virtutẽ. Scđo quãtum ad vitium. Tertio quãtum ad actus ſacramẽtales. ℂ Quantũ ad virtutẽ querebatur vnum. ſ. vtrũ medium iuſtitie ſit

medium rei:vel ſit rōnis:ꝛ quo ad nos.¶ Et arguit᷑:ꝙ
nō ſit mediū rationis:qꝛ ſi eſſet mediū ratiōis: aut hoc
eſſet:qꝛ eſt a ratione apprehenſum:aut qꝛ a rōne conſti
tutū:nō qꝛ a ratione apprehenſū:qꝛ illud:ꝙ eſt virtus
eſt finis.ſed ratio practica non eſt finis: ſed eorum:que
ſunt ad finē.ergo mediū circa qḋ eſt virtus: nō pōt eſſe
mediū rationis:qꝛ ſit a practica rōne apprehenſum: nec
etiā pōt dici mediū rationis:qꝛ a ratione conſtitutū: qꝛ
etiā que ſunt ex ope ratiōis cōſtituta ſunt entia diminu
ta:ꝛ nō habētia eſſe in rerū natura: ſicut ſunt vniuerſale
abſtractū:ꝛ cōſimilia:ſed opus virtuoſum:in quo conſi
ſtit mediū virtutis nō eſt tale ens:imo hꝫ eſſe ratuꝫ in
natura.ergo mediū virtutis cuiuſcꝫ nō pōt dici mediuꝫ ra
tionis:qꝛ a ratione cōſtitutū.

In contrarium videt᷑: qꝛ ſi mediū alicuꝰ
virtutis deberet eſſe mediū
rei:hoc eſſet ꝑcipue mediū iuſtitie cōmutatiue. ſed me
dium talis iuſtitie nō eſt mediū rei:ſed tm̄ rōnis:ꝛ quo
ad nos.ergo ꝛc̄.ꝓbatio mi.qꝛ illud mediū: qḋ ſtatuitur
ſm̄ indigentiaꝫ nrām nō eſt mediū rei:ſed quo ad nos:
ſed mediū iuſtitie cōmutatiue ſtatuit᷑ ſm̄ cōem indigē
tiam cōmunicatis:vn̄ quando eſt maior indigentia ca
rius redduntur:ergo mediū talis iuſtitie eſt mediuꝫ:quo ad
nos:ꝛ non medium rei.

Aliqd proue nire ex opere ratōis dupli᷑ ꝯtingit.

Reſpondeo dicēdū: ꝙ aliqd pōt ꝯuenire ex ope
re rōnis dupliciter:vno modo:ꝙ
ex opere rōnis aliqd alicui cōueniat ſm̄ ꝙ ꝯſideratur:vt
obiectiua rōne cognitū:nō aūt:vt a ratione practica fa
ctum:ſicut quādo intellectus intelligit aliquā rē abſtra
cte:ꝛ vr̄ illud dicit᷑ intellectū vel abſtractū:ꝛ vniuerſa
le:ꝛ iſta nihil reale ponunt in re intellecta: ꝛ ꝓpter hoc
dicūt᷑ entia diminuta:ſicut vniuerſalitas:abſtractio: ꝛ
relatio intelligibilis ad intellectū:ꝛ iſto modo nō eſt ne
ceſſe:ꝙ mediū virtutis dicat᷑ eſſe mediū rationis: ſicut
ꝓbat ratio ad hoc facta:qꝛ mediuꝫ virtutis conſiſtit in
aliquo actu reali habēte eſſe ratū in rerum natura.alio
modo pōt aliqd conuenire alicui ex opere rōnis:ſm̄ ꝙ
cōſideret᷑ vt qd factū a rōne practica:que mediāte vo
luntate:ꝛ potētia executiua aliqueꝫ effectū realē efficit:
ſicut bonū opus fit per prudentiā:ꝛ domus per artem:
ꝛ conſimilia: ꝛ iſto modo neceſſariū eſt mediū virtutis
eſſe mediū rōnis in illis virtutibus: que habēt mediū:ꝛ
he ſunt virtutes circa quarū māam conuenit deficere: ꝛ
excedere:inter que duo cadit mediū virtutis:ſicut iter
parū comedere:ꝛ nimis comedere cadit mediū ſobrie
comedere. ¶ Nō aūt dubiū eſt:ꝙ tale mediū ſit mediuꝫ
ratiōis accipiēdo iſto modo ſcḋo eſt:qꝛ virtus vniuſcu
iuſcꝫ rei eſt circa bonū eius:ꝛ per conſequēs virtus ho
minis in eo:ꝙ homo eſt dirigere:ꝛ regulare actus ſuos
ſm̄ rōnem ꝛ iudiciū recte rōnis. ergo mediuꝫ virtutis:
que eſt hominis in eo ꝙ homo. eſt mediū in actibꝰ ho
minis a rōne recta conſtitutū:ꝛ ſic apꝫ: ꝙ ſit mediū ra
tionis:ſicut a ratione practica effectū ꝛ conſtitutū: acci
piendo cōſtitui a ratione ſecūdo modo.¶ Suppoſito:
ꝙ mediū cuiuſcūcꝫ virtutis humane habētis medium
ſit ꝑdicto modo mediū rōnis.de hoc aūt dubiū eſt:vtꝝ
debeat ſpāliter in iuſtitia eſſe mediū circa qḋ eſt rei vir
tus vel mediū quo ad nos. Ad videnduꝫ ergo quid ſit
de hoc:dico ꝙ mediū virtutis pōt dici mediū rei: qꝛ eſt
ens reale ꝛ nō ens rationis tm̄:ꝙ quideꝫ ens:ſicut h:ꝙ
dico vl̄e:ꝛ cōſimiliū diuidit᷑ contra ens reale:qḋ diuidi
tur in decē predicamēta:vt pꝫ per phm̄.6.metaphyſi. ꝛ
iſto modo apꝫ dicere:ꝙ mediū virtutis:ſit medium ra
tionis practice efficiētis effectū realē in reruꝫ natura:
vt dcm̄ eſt.¶ Alio modo dicit᷑ mediū rei:cuius media

Mediū vir tutis pōt dici mediū rei tri pliciter.

Tex.c.4.

tio eſt mediatio ſm̄ rem:qꝛ.ſ.ponit᷑ inter duo extremaꝰ
realiter diuerſa a ſeinuicem ꝛ a medio:ſicut ſi ego dice
rem:ꝙ ternarius ſm̄ rem ſit inter binariū ꝛ quaterna
rium:ita ꝙ ternarius dicit᷑ mediū reale inter iſta nō ſo
lum:qꝛ eſt quedam res.ſed qꝛ ē inter iſta:vt inter duo
extrema diuerſa a ſeinuicē:ꝛ a ternario cadit ternarius
medius:ꝛ per oppoſitū ad hoc: ꝙ quādo aliqs ſeipſum
intelligit intelligere dicit᷑ mediū ſm̄ rōnem intelligen
di inter intelligentē ꝛ rem intellectā:vn̄ dicit᷑ medium
ſm̄ rōnē:nō qꝛ ipm̄ intelligere ſit qd reale.ſꝫ qꝛ nō cadit
mediū inter intelligentē ꝛ reꝫ intellectā: ſicut iter duo
extrema realiter diuerſa:ꝛ accipiendo ſic mediū virtu
tis ſaltē in aliqbus virtutibꝰ eſt mediū:qꝛ eſt inter duo
extrema realiter a ſeinuicē:ꝛ a medio virtutis diuerſa:
quoꝝ vnū eſt vt defectus:ꝛ aliud vt exceſſus: ſicut pꝫ
de ſobrietate ꝛ multis aliis:in quibus mediū accipitur
inter duo extrema diuerſa: ꝛ a ſeinuicē ꝛ a medio: puta
mediocriter accipe cibū eſt mediū inter parum accipe
re ꝛ nimis accipere. ¶ Tertio modo pōt dici medium
virtutis mediū rei:quia.ſ.determinatio ipſius medij ac
cipit᷑ ex parte rei:ꝛ non ex parte noſtra: ꝛ iſto modo di
ſtinguit᷑ in virtutibꝰ quo ad nos:qꝛ mediū rei dicit᷑ quā
do determinatio medij accipit᷑ ex parte rei: que eſt ma
teria virtutis circa qḋ:videlicet eſt virtus:ſed econuerſo:
mediū quo ad nos dicit᷑ quādo determinatio medij ac
cipit᷑ ex parte nr̄a. ¶ Notandum aūt: ꝙ determinatio
medij pōt prouenire ex aliquo dupliciter. vno modo ſi
cut ex cauſa efficiente:ꝛ ſic determinatio cuiuſlibet me
dij ꝓuenit ex parte noſtra:qꝛ eſt quidam effectus a no
bis cauſatus effectiue.alio modo pōt determinatio me
dij ꝓuenire ex aliquo:ſicut ex eo cui dꝫ actus virtuoſus
in qn̄titate ſue materie ꝓportionari: ꝛ hoc pōt eē dupli
citer.ſ.cōmune:ꝛ ſic determinatio medij in quacūqꝫ vir
tute prouenit ex parte noſtra: qꝛ omnis actus virtuo
ſus dꝫ eē talis: ꝙ deceat hominē virtuoſum ꝛ honeſtū.
¶ Aliud eſt ꝓportiōatū:ſicut actꝰ comeſtionis virtuoſe
dꝫ ꝓportionari reſtauratōi inconueniēti illius: qui acci
pit cibū:ꝛ de illo ex quo talr̄ ꝓuenit determinatio me
dij loquimur modo:videlꝫ quādo ſic prouenit determi
natio medij ex parte noſtra: tūc dicit᷑ medium quo ad
nos:quādo vō ꝓuenit ex parte rei:que eſt media virtu
tis:dicit᷑ medium rei. ¶ Quod vt melius pateat pono
exēpla de vtroqꝫ:ꝛ p̄mo de medio quo ad nos.v.grā.ſo
bria comeſtio dꝫ habere mediū: puta ꝙ tantū accipiat
de cibo:in quo conſiſtat mediū hꝰ virtutis:cuius quidē
determinatio nō accipit᷑ ex parte cibi: qui comedit᷑:alio
quin quādo plures comederēt eundē cibū:deberēt co
medere in eadē quantitate:ꝙ falſum eſt:ſꝫ ex parte co
medētis virtuoſe:ſm̄.ſ.ꝙ indiget pēſata eius conditio
ne tanto vel tanto cibo. ¶ Exemplū aūt de medio rei
pōt poni in actu iuſtitie cōmutatiue: ſicut quādo aliqs
emit:ꝛ alius vēdit:mā virtutis eſt qḋ vterqꝫ dat ꝛ acci
pit: in quibus oꝫ accipe determinationē medij.ſ.condi
tionē ipſorum contrahētiū ſm̄ ꝓportionē dati ad rem
acceptam.ſ.ꝙ quiſqꝫ det tm̄ in valore qn̄tum accipit: ꝛ
hoc cito ſatis patebit melius. ¶ Sic ergo loquendo de
medio quo ad nos. ꝛ de medio rei:in quibuſdam virtu
tibus inuenit᷑ mediū quo ad nos:ſicut ꝑcipue pꝫ in vir
tutibus:que ſunt circa paſſiōes:qꝛ ſicut dcm̄ eſt:mediū
virtutis dicitur mediū quo ad nos: quādo determina
tio medij in mā virtutis accipit᷑ ex parte noſtra: maxi
me aūt hēt accipi ex parte noſtra: ſicut pꝫ deducēdo in
omnibus:que ſunt circa paſſiones: in quibus ꝑcipue at
tendit᷑ ꝙ qn̄titas:in qua conſiſtit mediū virtutis pro
portionet᷑ conditioni operātis actū virtuoſum: ſicut ꝙ

Determina tio medij du pliciter con tingit.

in aggrediendo arduas actus ſit proportionatus virib⁹
aggredíētis: ⁊ quantitas cibi ſit proportionata comple/
xioni recipientis. ergo medium in predictis virtutibus
eſt medium quo ad nos. hoc etiam inuenitur in aliqui/
bus alijs virtutibus. ſed pretermitto. In iuſtitia vero
precipue commutatiua eſt medium rei ⁊ non medium
quo ad nos: quia ſicut iam dictum eſt: tunc dicitur me
diū rei quādo determinatio medij accipiť ex parte ma
terie circa quā eſt virtus: vt cui debet act⁹ virtuoſus pro
portionari. ſed determinatio medij in iuſtitia cōmuta/
tiua habꝫ ſic accipi ex parte materie: circa quā eſt virt⁹ iu
ſtitie. ergo ⁊c. Maior pꝫ ex dictis: ⁊ minor probať: quia
ex parte illi⁹ accipiť mediū virtutis: cui maxime habꝫ
proportionari quātitas rei: circa quā habet operari virtuo
ſus: ad hoc ꝙ inueniatur in eius actu ratio virtutis: ſed
quātitas ipſi⁹ rei circa quā eſt virtus: que eſt iuſtitia cōmu
tatiua: debet maxime proportiōari ipſimet materie: ita
ꝙ cū due res ſint ſemper materia talis virtutis. ſ. datuꝫ
⁊ acceptū: ratio ipſi⁹ iuſtitie in hoc eſt: ꝙ vnuꝫ adequeť
alio in valore. ergo determinatio medij in iuſtitia com
mutatiua habet accipi ex pte materie circa quā eſt. vnde
ad hoc: ꝙ taxeť mediū in materia iuſtitie cōmutatiue
nō attendiť: vtrū dans vel accipiens ſit ſanus vel infir
mus ſic diſpoſitus: ſiue vtrū ſit indigens vel non indi/
gens: alioqn ſm diuerſaꝫ indigentiā vendentiū ⁊ emē
tium ſtatuereť preciū rerum venaliū: ꝙ falſuꝫ eſt: quia
tūc in eodē foro ille qui magis indigeret rē equalis va/
loris deberet magis vendere: ꝙ eſt falſuꝫ. vnde ſicut di
ctū eſt: in iuſtitia cōmutatiua mediū ponendū eſt de ra
tione ſm proportionē dati ⁊ accepti in equalitate valo-
ris. ❡ Notandū aūt: ꝙ illi inter quos eſt cōtractus: in
quo dꝫ ſeruari iuſtitia: poſſunt accipi vt materia virtu/
tis: ⁊ vt exercentes op⁹ virtutis. verbi gra. quādo aliqs
vendit ⁊ ali⁹ emit. ſi accipiať vendēs prout eſt obiectū
cui debet emens aliqd dare: tūc emens ſe habet vt ope
rans virtuoſe: ſiue vt exercēs opus virtutis: ⁊ vendēs
ſe habet vt materia virtutis: ⁊ conuerſo: ⁊ ſi conſidereť
ipſe vendens prout recipit ab emente ponēs mediū in
eo qḋ recipit: ⁊ ipſe emens conſidereť nō vt aliqd agēs:
ſed prout vendens habet aliqd agere circa ipſuꝫ. ſ. dan/
do equale rei quā accipit: emens ſe habet vt exercēs op⁹
virtutis: ⁊ vendens vt materia: circa quā virtuoſus agit:
ita ꝙ poſſunt conſiderari mutuo: ⁊ vt tūc exercens op⁹
virtutis ⁊ vt ei⁹ materia. Modo dico: ꝙ quādo pono:
ꝙ mediū virtutis non eſt medium quo ad nos: ſed me
diū rei: circa quā eſt virtus. Intelligendum eſt: ꝙ non eſt
mediū quo ad nos: prout nos conſideramur vt exercē/
tes op⁹ virtutis: prout aūt ꝯſideramur: vt materia vir/
tutis bene poteſt accipi in iuſtitia mediuꝫ quo ad nos:
ſicut ſi duo homines diuerſarū conditionū vendereńť
in ſeruitutē: mediū in talib⁹ venditionib⁹ acciperet ſm
conditionē illoꝝ q vendereńť: ⁊ ſic quo ad illos hoīes
bene acciperet medium virtutis iuſtitie: ſed non prout
ſunt exercentes op⁹ virtutis: ſed prout ſunt materia vir
tutis. ❡ Ad argumēta vtriuſqꝫ partis: quia aliquo mo/
do falſuꝫ concludūt: reſpondendū eſt. Ad argumentuꝫ
ergo factum ad primā partē dicendū: ꝙ medium virtu
tis diciť mediū rationis: ⁊ qꝛ a ratione apprehenſum: ⁊
qꝛ a ratione cōſtitutū: ⁊ qñ diciť: ꝙ non pōt a ratiōe eē
apprehēſuꝫ: qꝛ mediū: circa ꝙ eſt virtus eſt finis. ratio
aūt practica eſt eoꝝ: que ſunt ad finē. dicenduꝫ: ꝙ ratio
practica eſt eoꝝ: que ſunt ad finē vt concluſionū: ⁊ tamen
hoc eſt ipſi⁹ finis vt principioꝝ. ❡ Iteꝫ etiā: licet ratio
practica nō ſit ipſi⁹ finis accepti in generali vt cōcluſio
nis: ſed vt principij: qꝛ ratio practica accipit hoc: ꝙ eſt
ſobrie viuere non vt concluſionem: ſed vt principium:
cum determinatio talis medij: ⁊ talis finis in tali ma/
teria: puta ꝙ talis tantum comedat de hoc cibo: poteſt
bene eſſe concluſio rationis practice. ❡ Et quando di/
citur: ꝙ non poteſt eſſe medium a ratione conſtitutum:
quia tale habet debile eſſe: ⁊ non habet eſſe ratum in
natura: patet per illud: ꝙ dcm̄ eſt in principali queſtio/
ne: vt dcm̄ eſt: ꝙ aliqd dupliciter conſtituiť ab opere ra
tionis ſiue a ratiōe. vno modo habet eſſe ratum: ⁊ alio
modo nō habet. mediū aūt virtutis eſt ex opere ratōis
modo quo aliqd a ratione conſtitutū habet eſſe ratuꝫ ⁊
firmū. ❡ Ad aliud factū ad aliā partē dicendū: ꝙ du/
pliciter deficit. ꝑmo qꝛ ꝑ cōmutantes q emūt ⁊ vendūt
nō accipiť mediū per comparationē ad indigentiā no/
ſtram imediate: ſed per cōparationē eius: qḋ accipiť ad
preciū: qḋ pro eo accipiť: ⁊ econuerſo. ſ. per comparatio
nē precij ad illud: qḋ eſt appreciatū. vnde ſuppoſito va/
lore rerū: que cōmutanť ſm ꝙ plus vel minus indige
mus ſm valoreꝫ preſuppoſitū rerū: quas cōmutamus
adequamus vnam alteri: non aūt attendimus adequa
tioneꝫ eoꝝ imediate ad perſonas cōmutantes. In alio
etiam deficit: qꝛ dato ꝙ in accipiendo mediuꝫ in precio
rerū venaliū attendať indigentia noſtra nō materia in
ſtatuēdo tale mediuꝫ attēdiť indigentia noſtra: nō ꝓut
ſumus exercentes actū virtutis: ſed prout ſumus mate
ria virtutis: qꝛ ille qui ſtatuit preciū rerum venaliū ſm
ꝙ plus vel minus cōitas indiget eis ipſoꝝ ſtatuit me
diū: nō attendendo indigentiā propriā: ſed attendendo
indigentiā cōmunitatis ⁊ eoꝝ circa quos exercet opus
virtutis: ⁊ ideo adhuc ſtat ꝙ mediuꝫ iuſtitie accipiť ex
parte rei circa quā eſt virt⁹: ⁊ non quo ad nos prout ſum⁹
exercentes op⁹ virtutis.

Einde querebať de homine quā
tum ad defectū virtutis ſiue
peccati: ⁊ primo quo ad peccati entita/
tem. ſecūdo quo ad peccati cōmiſſionē.
tertio quo ad ei⁹ vitationē. ❡ Quo ad
peccati entitateꝫ primo querebať: quo
ad iuſtitiam. ſecūdo quo ad inobedien
tiam: que eſt adnexa iniuſtitie. ❡ Quantū ad primum
primo querebať de reſtitutione ablati. vtruꝫ. ſ. de omni
ablato debeat fieri reſtitutio. ❡ Secūdo de redditiōe
promiſſi. vtrum. ſ. ſi aliqua contraxit ſponſalia cum ali/
quo ⁊ ille vadat ad lōginquas partes teneatur ipſa ex/
pectare eum. ❡ Tertio de redditione debiti matrimo
nialis. vtrū. ſ. ſi aliqs contraxit de facto cuꝫ ea: que erat
affinis ſua: ſed occulte: teneatur reddere debitum.

❡ Queſtio. XIIII.

D primum ſic proceditur: ⁊ ar
guiť ꝙ ſemper res
ablata debeat reſtitui: qꝛ illud debet fieri
ſine quo homo manet in peccato. ſed non
dimittitur peccatū: niſi reſtituatur ablatū: ergo ablatū
eſt ſemper reſtituendum.

Contra reſtitutio ablati fit vt fiat reductio ad equa
litatē: ſed ipſa ablatio eſt alteri⁹ reductio
ad equalitatē: ſicut quādo aliqs accipit de bonis alien
ius ipſo ignorante tm̄ quātū ſibi debet. ergo ⁊c.

Reſpondeo non quecūqꝫ acceptio rei: que eſt
in poſſeſſione alteri⁹ proprie abla
tio dici pōt: ſed acceptio iniuſta pōt eſſe dupliciter. vno
modo rei accepte: vt quando aliqs accipit reꝫ non ſuā:
⁊ ſic de ablato teneť auferēs facere reſtitutionē: cui⁹ ra/
tio eſt: quicūqꝫ detinet rem alienaꝫ inuito domino pec/
cat contra dñm rei: quia ei iniuriať: ſed ille qui aufert

Acceptio iniuſta dupliciter ꝯtingit.

medium rei:vel ſit rõnis:⁊ quo ad nos.¶ Et arguiť ꝙ nõ ſit mediũ rationis:qꝛ ſi eſſet mediũ ratiõis: aut hoc eſſet:qꝛ eſt a ratione apprehenſũ:aut qꝛ a rõne conſtitutũ:nõ qꝛ a ratione apprehenſũ:qꝛ illud:ꝙ eſt virtus eſt finis.ſed ratio practica non eſt finis: ſed eorum:que ſunt ad finẽ.ergo mediũ circa qͦ eſt virtus: nõ põt eſſe mediũ rationis:qꝛ ſit a practica rõne apprehenſũ: nec etiã põt dici mediũ rationis:qꝛ a ratione conſtitutũ: qꝛ etiã que ſunt ex ope ratiõis cõſtituta ſunt entia diminuta:⁊ nõ habẽtia eſſe in rer̃ natura: ſicut ſunt vniuerſale abſtractũ:⁊ cõſimilia:ſed opus virtuoſum:in quo conſiſtit mediũ virtutis nõ eſt tale ens:imo hꝫ eſſe ratũ in natura.ꝫ mediũ virtutis cuiuſq; nõ põt dici mediũ rationis:qꝛ a ratione cõſtitutũ.

In contrarium videť: qꝛ ſi mediũ alicuiꝰ virtutis deberet eſſe mediũ rei:hoc eſſet ꝑcipue mediũ iuſtitie cõmutatiue. ſed medium talis iuſtitie nõ eſt mediũ rei:ſed tñ rõnis:⁊ quo ad nos.ergo ⁊c̃.ꝓbatio mi.qꝛ illud mediũ: qͦ ſtatuitur ſm indigentiã nr̃am nõ eſt mediũ rei:ſed quo ad nos: ſed mediũ iuſtitie cõmutatiue ſtatuiť ſm cõem indigẽtiam cõmunicatis: vñ quando eſt maior indigentia carius reddunť:ꝫ mediũ talis iuſtitie eſt mediũ:quo ad nos:⁊ non medium rei.

Aliqd prouenire ex opere ratóis dupl᷑ contingit. Reſpondeo dõ: ꝙ aliqd põt ꝓuenire ex opere rõnis dupliciter: vno modo:ꝙ ex opere rõnis aliqd alicui cõueniat ſm ꝙ ↄſiderať: vt obiectiua rõne cognitũ:nõ aũt:vt a ratione practica factum:ſicut quãdo intellectus intelligit aliquã rẽ abſtracte:⁊ vñ illud diciť intellectũ vel abſtractũ:⁊ vniuerſale:⁊ iſta nihil reale ponunt in re intellecta: ⁊ ꝑpter hoc diciť entia diminuta:ſicut vniuerſalitas:abſtractio: ⁊ relatio intelligibilis ad intellectũ:⁊ iſto modo nõ eſt neceſſe:ꝙ mediũ virtutis dicať eſſe mediũ rationis: ſicut ꝓbat ratio ad hoc facta:qꝛ mediũ virtutis conſiſtit in aliquo actu reali habẽte eſſe ratũ in rerum natura.alio modo põt aliqd conuenire alicui ex opere rõnis:ſm ꝙ cõſidereť vt qd factũ a rõne practica:que mediãte voluntate:⁊ potẽtia executiua aliquẽ effectũ realẽ efficit: ſicut bonũ opus fit per prudentiã:⁊ domus per artem: ⁊ conſimilia: ⁊ iſto modo neceſſariũ eſt mediũ virtutis eſſe mediũ rõnis in illis virtutibus: que habẽt mediũ:⁊ he ſunt virtutes circa quarũ mãm contingit deficere: ⁊ excedere:inter que duo cadit mediũ virtutis:ſicut iter parũ comedere:⁊ nimis comedere cadit mediũ ſobrie comedere. ¶ Rõ aũt huiꝰ.ſ.ꝙ tale mediũ ſit mediũ ratiõis accipiẽdo iſto modo ſcdo eſt:qꝛ virtus vniuſcuiuſq; rei eſt circa bonũ eius:⁊ per conſequẽs virtus hominis in eo:ꝙ homo eſt dirigere:⁊ regulare actus ſuos ſm rõnem ⁊ iudiciũ recte rõnis. ergo mediũ virtutis: que eſt hominis in eo ꝙ homo. eſt mediũ in actibꝰ hominis a rõne recta conſtitutũ:⁊ ſic opꝫ: ꝙ ſit mediũ rationis:ſicut a ratione practica effectũ ⁊ conſtitutũ: accipiendo cõſtitui a ratione ſecũdo modo.¶ Suppoſito: ꝙ mediũ cuiuſcũq; virtutis humane habẽtis medium

Mediũ virtutis põt dici mediũ rei tripliciter. ſit ꝑdicto modo mediũ rõnis.de hoc aũt dubiũ eſt: vtrũ debeat ſpãliter in iuſtitia eſſe mediũ circa qͥ eſt rei virtus vel mediũ quo ad nos. Ad videndum ergo quid ſit de hoc:dico ꝙ mediũ virtutis põt dici mediũ rei: qꝛ eſt ens reale ⁊ nõ ens rationis tñ:ꝙ quidem ens:ſicut hꝫ:ꝙ dico vl̃r:⁊ cõſimiliũ diuidiť contra ens reale:qͦ diuidi

Tex.c.4. tur in decẽ ꝑdicamẽta:vt pꝫ per phm.6.metaphyſi. ⁊ iſto modo opꝫ dicere:ꝙ mediũ virtutis:ſit medium rationis practice efficiẽtis effectũ realẽ in rerũ natura: vt dcm̃ eſt.¶ Alio modo dicť mediũ rei:cuius mediatio eſt mediatio ſm rem:qꝛ.ſ.poniť inter duo extrema realiter diuerſa a ſeinuicem ⁊ a medio:ſicut ſi ego dicerem:ꝙ ternarius ſm rem ſit inter binariũ ⁊ quaternarium:ita ꝙ ternarius diciť mediũ reale inter iſta nõ ſolum:qꝛ eſt quedam res.ſed qꝛ ẽ inter iſta: vt inter duo extrema diuerſa a ſeinuicẽ:⁊ a ternario cadit ternarius medius:⁊ per oppoſitũ ad hoc: ꝙ quãdo aliqs ſeipſum intelligit intelligere diciť mediũ ſm rõnem intelligendi inter intelligentẽ ⁊ rem intellectã: vñ diciť medium ſm rõnẽ:nõ qꝛ ipm intelligere ſit qd reale.ſꝫ qꝛ nõ cadit mediũ inter intelligentẽ ⁊ rẽ intellectã: ſicut iter duo extrema realiter diuerſa:⁊ accipiendo ſic mediũ virtutis ſaltẽ in aliqbus virtutibꝰ eſt mediũ:qꝛ eſt inter duo extrema realiter a ſeinuicẽ:⁊ a medio virtutis diuerſa: quoꝝ vnũ eſt vt defectus:⁊ aliud vt exceſſus: ſicut pꝫ de ſobrietate ⁊ multis aliis:in quibus mediũ accipitur inter duo extrema diuerſa: ⁊ a ſeinuicẽ ⁊ a medio: puta mediocriter accipe cibũ eſt mediũ inter parum accipere ⁊ nimis accipere.¶ Tertio modo põt dici medium virtutis mediũ rei:quia.ſ.determinatio ipſius medij accipiť ex parte rei:⁊ non ex parte noſtra: ⁊ iſto modo diſtinguiť in virtutibꝰ quo ad nos:qꝛ mediũ rei diciť quãdo determinatio medij accipiť ex parte rei: que eſt materia virtutis circa qͥ: videlicet eſt virtus:ſed econuerſo mediũ quo ad nos diciť quãdo determinatio medij accipiť ex parte nr̃a.¶ Notandum aũt: ꝙ determinatio medij põt prouenire ex aliquo dupliciter. vno modo ſicut ex cauſa efficiente:⁊ ſic determinatio cuiuſlibet medij ꝓuenit ex parte noſtra:qꝛ eſt quidam effectus a nobis cauſatus effectiue.alio modo põt determinatio medij ꝓuenire ex aliquo:ſicut ex eo cui dꝫ actus virtuoſus in qͥtitate ſue materie ꝓportionari:⁊ hoc põt eẽ dupliciter.ſ.cõmune:⁊ ſic determinatio medij in quacũq; virtute prouenit ex parte noſtra: qꝛ omnis actus virtuoſus dꝫ eẽ talis: ꝙ deceat hominẽ virtuoſum ⁊ honeſtũ. ¶ Aliud eſt ꝓportiõatũ:ſicut actꝰ comeſtionis virtuoſe dꝫ ꝓportionari reſtauratiõi inconuenientiẽ illius: qui accipit cibũ:⁊ de illo ex quo taliť ꝓuenit determinatio medij loquimur modo: videlꝫ quãdo ſic prouenit determinatio medij ex parte noſtra: tũc diciť medium quo ad nos:quãdo vͦ ꝓuenit ex parte rei:que eſt media virtutis:diciť medium rei.¶ Quod vt melius pateat pono exẽpla de vtroq;:⁊ ꝑmo de medio quo ad nos.v̄.grã.ſobris comeſtio dꝫ habere mediũ: puta ꝙ tantũ accipiat de cibo:in quo conſiſtat mediũ hꝰ virtutis:cuius quidẽ determinatio nõ accipiť ex parte cibi: qui comediť:alioquin quãdo plures comederẽt eundẽ cibũ:deberẽt comedere in eadẽ quantitate:ꝙ falſum eſt:ſꝫ ex parte comedẽtis virtuoſe:ſm.ſ.ꝙ indiget ꝑſona eius conditione tanto vel tanto cibo. ¶ Exemplũ aũt de medio rei põt poni in actu iuſtitie cõmutatiue: ſicut quãdo aliqs emit:⁊ alius vẽdit:mã virtutis eſt qͥ vterq; dat ⁊ accipit: in quibus oꝫ accipe determinationẽ medij.ſ.conditionẽ ipſorum contrahẽtiũ ſm ꝓportionẽ dati ad rem acceptam.ſ.ꝙ quiſq; det tñ in valore qͥtum accipit: ⁊ hoc cito ſatis patebit melius.¶ Sic ergo loquendo de medio quo ad nos.⁊ de medio rei:in quibuſdam virtutibus inueniť mediũ quo ad nos:ſicut ꝑcipue pꝫ in virtutibus:que ſunt circa paſſiões:qꝛ ſicut dcm̃ eſt:mediũ virtutis dicitur mediũ quo ad nos: quãdo determinatio medij in mã virtutis accipiť ex parte noſtra: maxime aũt hẽt accipi ex parte noſtra: ſicut pꝫ deducẽdo in omnibus:que ſunt circa paſſiones: in quibus ꝑcipue attendiť ꝙ quãtitas:in qua conſiſtit mediũ virtutis proportioneť conditioni operantis actũ virtuoſum: ſicut ꝙ

Determinatio medij duplicater contingit.

in aggrediendo ardua actus ſit proportionatus virib⁹ aggredientis: ⁊ quantitas cibi ſit proportionata complexioni recipientis. ergo medium in predictis virtutibus eſt medium quo ad nos. hoc etiam inuenitur in aliquibus aliqs virtutibus. ſed pretermitto. In iuſtitia vero precipue commutatiua eſt medium rei ⁊ non medium quo ad nos: quia ſicut iam dictum eſt: tunc dicitur mediū rei quādo determinatio medij accipit̄ ex parte materie circa q̄ eſt virtus: vt cui debet act⁹ virtuoſus proportionari. ſed determinatio medij in iuſtitia cōmutatiua habz ſic accipi ex parte materie: circa q̄ eſt virt⁹ iuſtitie. ergo ⁊c̄. Maior pz ex dictis: ⁊ minor probat̄: quia ex parte illi⁹ accipit̄ mediū virtutis: cui maxime habz proportionari q̄titas rei: circa q̄ habet operari virtus ſua: ad hoc q̄ inueniatur in eius actu ratio virtutis: ſed q̄titas ipſi⁹ rei circa q̄ eſt virtus: que eſt iuſtitia cōmutatiua: debet maxime proportiōari ipſimet materie: ita q̄ cū due res ſint ſemper materia talis virtutis. ſ. datuz ⁊ acceptū: ratio ipſi⁹ iuſtitie in hoc eſt: q̄ vnuz adequat̄ alio in valore. ergo determinatio medij in iuſtitia commutatiua habet accipi ex pte materie circa q̄ eſt. vnde ad hoc: q̄ taxet̄ mediū in materia iuſtitie cōmutatiue nō attendit̄: vtrū dans vel accipiens ſit ſanus vel infirmus ſic diſpoſitus: ſiue vtrū ſit indigens vel non indigens: alioqn ſm diuerſaz indigentiā vendentiū ⁊ emētium ſtatueret̄ preciū rerum venaliū: q̄ falſuz eſt: quia tūc in eodē foro ille qui magis indigeret rē equalis valoris deberet magis vendere: q̄ eſt falſuz. vnde ſicut dictū eſt: in iuſtitia cōmutatiua mediū ponendū eſt de ratione ſm proportionē dati ⁊ accepti in equalitate valoris. ¶ Notandū aūt: q̄ illi inter quos eſt cōtractus: in quo dz ſeruari iuſtitia: poſſunt accipi vt materia virtutis: ⁊ vt exercentes op⁹ virtutis. verbi gr̄a. quādo aliqs vendit ⁊ ali⁹ emit. ſi accipiat̄ vendēs prout eſt obiectū cui debet emens aliqd dare: tūc emens ſe habet vt operans virtuoſe: ſiue vt exercēs opus virtutis: ⁊ vendēs ſe habet vt materia virtutis: ⁊ econuerſo: ⁊ ſi conſideret̄ ipſe vendens prout recipit ab emente ponēs mediū in eo qđ recipit: ⁊ ipſe emens conſideret̄ nō vt aliqd agēs: ſed prout vendens habet aliqd agere circa ipſuz. ſ. dando equale rei q̄ accipit: emens ſe habet vt exercēs op⁹ virtutis: ⁊ vendens vt materia: circa q̄ virtuoſus agit: ita q̄ poſſunt conſiderari mutuo: ⁊ vt tūc exercens op⁹ virtutis ⁊ vt ei⁹ materia. Modo dico: q̄ quādo pono: q̄ mediū virtutis non eſt medium quo ad nos: ſed mediū rei: circa q̄ eſt virtus. Intelligendum eſt: q̄ non eſt mediū quo ad nos: prout nos conſideramur vt exercētes op⁹ virtutis: prout aūt ꝯſideramur: vt materia virtutis bene poteſt accipi in iuſtitia mediuz quo ad nos: ſicut ſi duo homines diuerſarū conditionū venderent̄ in ſeruitutē: mediū in talib⁹ venditionib⁹ acciperet̄ ſm conditionē illoꝝ q̄ venderent̄: ⁊ ſic quo ad illos hoīes bene acciperet̄ medium virtutis iuſtitie: ſed non prout ſunt exercentes op⁹ virtutis: ſed prout ſunt materia virtutis. ¶ Ad argumēta vtriuſqꝫ partis: quia aliquo modo falſuz concludūt: reſpondendū eſt. Ad argumentuz ergo factum ad primā partē dicendū: q̄ medium virtutis dicit̄ mediū rationis: ⁊ q̄ a ratione apprehenſum: ⁊ q̄ a ratione cōſtitutū: ⁊ qn̄ dicit̄: q̄ non pōt a ratiōe eē apprehēſuz: q̄ mediū: circa q̄ eſt virtus eſt finis. ratio aūt practica eſt eoꝝ: que ſunt ad finē. dicenduz: q̄ ratio practica eſt eoꝝ: que ſunt ad finē vt concluſionū: ⁊ cum hoc eſt ipſi⁹ finis vt principioꝝ. ¶ Itez etiā: licet ratio practica nō ſit ipſi⁹ finis accepti in generali vt cōcluſionis: ſed vt principij: q̄ ratio practica accipit hoc: q̄ eſt ſobrie viuere non vt concluſionem: ſed vt principium: cum determinatio talis medij: ⁊ talis finis in tali materia: puta q̄ talis tantum comedat de hoc cibo: poteſt bene eſſe concluſio rationis practice. ¶ Et quando dicitur: q̄ non poteſt eſſe medium a ratione conſtitutum: quia tale habet debile eſſe: ⁊ non habet eſſe ratum in natura: patet per illud: q̄ dcm̄ eſt in principali queſtione: vt dcm̄ eſt: q̄ aliqd dupliciter conſtituit̄ ab opere rationis ſiue a ratiōe. vno modo habet eſſe ratum: ⁊ alio modo nō habet. mediū aūt virtutis eſt ex opere ratōis modo quo aliqd a ratione conſtitutū habet eſſe ratuz ⁊ firmū. ¶ Ad aliud factū ad aliā partē dicendū: q̄ dupliciter deficit. pmo q̄ p cōmutantes q̄ emūt ⁊ vendūt nō accipit̄ mediū per comparationē ad indigentiā noſtram imediate: ſed per cōparationē eius: qđ accipit̄ ad preciū: qđ pro eo accipit̄: ⁊ econuerſo. ſ. per comparationē precij ad illud: qđ eſt appretiatū. vnde ſuppoſito valore rerū: que cōmutant̄ ſm q̄ plus vel minus indigemus ſm valorez preſuppoſitū rerū: quas cōmutamus adequamus vnam alteri: non aūt attendimus adequationez eoꝝ imediate ad perſonas cōmutantes. In alio etiam deficit: q̄ dato q̄ in accipiendo mediuz in precio rerū venaliū attendat̄ indigentia noſtra nō materia in ſtatuēdo tale mediuz attēdit̄ indigentia noſtra: nō ꝓut ſumus exercentes actū virtutis: ſed prout ſumus materia virtutis: q̄ ille qui ſtatuit preciū rerum venaliū ſm q̄ plus vel minus cōitas indiget eis ipſoꝝ ſtatuit mediū nō attendendo indigentiā propriā: ſed attendendo indigentiā cōmunitatis ⁊ eoꝝ circa quos exercet opus virtutis: ⁊ ideo adhuc ſtat q̄ mediuz iuſtitie accipit̄ ex parte rei circa q̄ eſt virt⁹: ⁊ non quo ad nos prout ſum⁹ exercentes op⁹ virtutis.

Deinde querebat̄ de homine q̄tum ad defectū vitij ſiue peccati: ⁊ primo quo ad peccati entitatem. ſecūdo quo ad peccati cōmiſſionē. tertio quo ad ei⁹ vitationē. ¶ Quo ad peccati entitatez primo querebat̄: quo ad iuſtitiam. ſecūdo quo ad inobedientiam: que eſt adnexa iniuſtitie. ¶ Quantū ad primum primo querebat̄ de reſtitutione ablati. vtruz. ſ. de omni ablato debeat fieri reſtitutio. ¶ Secūdo de redditiōe promiſſi. vtrum. ſ. ſi aliquis contraxit ſponſalia cum aliquo ⁊ ille vadat ad lōginquas partes teneatur ipſe expectare eum. ¶ Tertio de redditione debiti matrimonialis. vtrū. ſ. ſi aliqs contraxit de facto cū ea: que erat affinis ſua: ſed occulte: teneatur reddere debitum.

¶ Queſtio. XIIII.

Ad primum ſic proceditur: ⁊ arguit̄ q̄ ſemper res ablata debeat reſtitui: q̄ illud debet fieri ſine quo homo manet in peccato. ſed non dimittitur peccatū: niſi reſtituatur ablatū: ergo ablatū eſt ſemper reſtituendum.

Contra reſtitutio ablati ſit vt fiat reductio ad equalitatē: ſed ipſa ablatio eſt alteri⁹ reductio ad equalitatē: ſicut quādo aliqs accipit de bonis alicuius ipſo ignorante tm̄: q̄tū ſibi debet. g̃ ⁊c̄.

Reſpondeo non quecūqꝫ acceptio rei: que eſt in poſſeſſione alteri⁹ proprie ablatio dici pōt: ſed acceptio iniuſta pōt eſſe dupliciter. vno modo rei accepte: vt quando aliqs accipit rez non ſuā: ⁊ ſic de ablato tenet̄ auferēs facere reſtitutionē: cui⁹ ratio eſt: quicūqꝫ detinet rem alienaz inuito domino peccat contra dñm rei: quia ei iniuriat̄: ſed ille qui aufert Acceptio iniuſta dupliciter ꝯtingit.

alicui rem ſuã: in qua auferens nõ habet ius: ſiue hoc faciat furtiue: ſiue palam detinet rez alienã inuito dño. ergo peccat. igiť opȝ: ꝙ reſtituat ſi vult vitare peccatũ: ⁊ de tali ablato itelligiť: ꝙ non dimittiť peccatũ donec reſtituať ablatũ. ¶ Alio modo contingit acceptionem eẽ iniuſtaȝ ratione modi accipiendi: qꝛ .ſ. ipſe accipiens facit ſe iudicẽ: ⁊ iniuſtitiariũ in cauſa ſua: nec in accipiendo rem ſuam ſiue rem ſibi debitam ſeruat ordinem iuris: ſicᷓ ſi aliqˀs id qꝺ ei debeť ab aliquo potẽte ⁊ nolẽte ſoluere certã rẽ ſine iuris ordĩe accipit: ⁊ in tali caſu nõ tenetur facere reſtitutionem de accepto: ſed tenetur penitere ⁊ ſatiſfacere de hoc: ꝙ iuris ordinez pretermiſit: vel deo ſoli: ſi ſoli deo notum eſt: vel iudici ſimul ⁊ deo ſi notoriuȝ eſt. ratio aũt quare non tenetur facere reſtitutionem de re ſic accepta quantũ ad rem acceptã pertinet: tacta eſt in opponẽdo: quia ad hoc fit reſtitutio vt inequalitas iniurie: que iniuſtitia quedam eſt: reducať ad equalitatem iuſtitie: ſed inter illum qui accipit tantum rem ſibi debitã: ⁊ illũ a quo accepit: quantũ ad reȝ acceptã non eſt inequalitas: ſed potius reductio ad eq̃litatem. ergo talis quantũ eſt ex accepto non teneť ad reſtitutionem: ſed quia offendit iuſtitiam quantum ad ordinez iuris tenetur ſatiſfacere de iſta tranſgreſſione: aut ſoli deo: vt dictum eſt: aut etiam cũ hoc iudici ⁊ parti: ſi ſit notorium: quia vtrumq̄ .ſ. tam iudicem ꝙ̃ partem offendit quãdo ſit publice. Ex his pȝ ad obiecta.

¶ Queſtio. XV.

AD ſecundum ſic procedituř: ⁊ arguitur: ꝙ illa que contraxit ſponſalia cum aliquo teneatur eum expectare: ſi vadat ad partes longinquas: quia qui facit contra conſcientiam edificat ad gehennam: ſed talis debet habere conſcientiã de fractiõe promiſſi. ſi nõ expectet. ergo ⁊c̃.

Contra ſemper eſt ſuccurrendũ in periculo: ſed timendum eſt de periculo incontinentie ſi expectet: g̃ non tenetur expectare.

Reſpondeo dicendũ: ꝙ quando aliquis promittit obligatur ex ſua promiſſione ad reddendũ promiſſum: ſponſalia aũt eſt quedam promiſſio mutua futurarũ nuptiarũ: ⁊ ideo tã diu tenetur quis ad futuras nuptias quaȝ diu manet obligatio ipſius ſponſionis ſiue promiſſionis: illi ergo qui cõtrahunt ſponſalia: aut ipſi ineunt pactũ de mutua expectatione: puta ꝙ mutuo promittũt ſibi: ꝙ ad duos vel tres annos expectabunt ſe mutuo ad contrahẽdũ: ⁊ tunc dico: ꝙ vterq̄ teneť expectare vſq̄ ad illũ terminũ: quia vſq̄ tunc manet obligatio ſponſionis: niſi forte alter eorum iret ad ita longinquas partes: ꝙ nõ eẽt probabile eum redire infra aſſignatũ tẽpus: qꝛ tũc videť ille q̃ ſic vadit ad longinquas partes reſilire a pacto. altero aũt reſiliẽte a pacto: vt iam patebit: aliꝰ nõ manet obligatꝰ. ¶ Si aũt nullũ pactuȝ de expectãdo vſq̄ ad certũ terminũ interuẽiat: ſȝ abſq̄ aliqua determinatiõe tꝑis ꝓmittũt: ꝙ contrahent in poſterum. tunc aut perſona remanens preſtitit impedimentũ matrimonio: aut non. ſi nõ preſtitit: tũc licite põt cũ alio contrahere: ⁊ tollitur obligatio vt patebit. ſi aũt preſtitit: tunc quidem peccauit preſtãdo matrimonio impedimentũ: ⁊ teneť agere de hoc penitentiã: qꝛ tranſgreſſa eſt ꝓmiſſuȝ: nihilominus tamẽ ſi aliꝰ vadat ad longinquas partes nõ teneť eum expectare: qꝛ ex hoc ipſo: ꝙ vadat ad longinquas partes: ſȝ alia voluerit complere promiſſum: tũc videť reſilire ⁊ reſiliente altero: vt dctũ eſt: alius non manet obligatus: ⁊ hoc pȝ ex duobus. primo qꝛ recedente illo cui fit aliqua promiſſio: ille qui promiſit nõ ampliꝰ obligať: reſiliẽs aũt videť negligere ⁊ non curare de ꝓmiſſo. ideo ⁊c̃. ¶ Secũdo. qꝛ nullus obligať ad impoſſibile: eſt aũt impoſſibile matrimoniũ fieri nõ interueniente mutuo conſenſu. ille autē qui vadit ad longinquas partes videť diſſentire: qꝛ dato ꝙ conſentiret contrahere in reditu poſt multa tẽpora: diſſentit tñ ꝯhere mõ quo erat obligatꝰ: qꝛ erat obligatꝰ abſq̄ determinatiõe tẽporis: ⁊ ſic ad ſtatiȝ debeť: ⁊ ideo pſona remanens altero eũte ad partes longinquas nõ manet obligata: nec per cõſequẽs teneť expectare. argumẽta ad vtrãq̄ partem facta parũ valent: quãdo diciť primo: ꝙ ipſa debȝ habere conſcientiaȝ de fractiõe promiſſi. dicendũ: ꝙ in tali caſu nõ opȝ: ꝙ maneat obligata ex ꝓmiſſiõe. ¶ Qꝺ aũt diciť in alio argumento: ꝙ timenduȝ eſt de periculo. dicendũ: ꝙ non eſt tale periculuȝ: ꝙ non poſſit abſolute vitari. vnde manente obligatione ipſius promiſſionis propter ipſum non eſt frangenda promiſſio.

¶ Queſtio. XVI.

AD tertium ſic proceditur: ⁊ arguitur: ꝙ contrahẽs cum affine occulta teneatur ei reddere debitum: quia qui non peccat non debet puniri: ſed illa: que nihil ſcit de affinitate: ⁊ bona ꝯſcia ꝯtrahit: nec in ꝯtrahendo peccauit: puniretur ſi ei non illud redderetur debitum: ergo ⁊c̃.

Contra nullus dȝ tale debituȝ reddere: niſi vxori: ſed illa nõ eſt vxor: g̃ ⁊c̃.

Reſpondeo dicenduȝ: ꝙ talis tali non debet reddere debitũ: qꝛ redditio debiti preſupponit debitũ: talis aũt tali non debet debitum matrimoniale. ergo nec teneť reddere: imo teneť non reddere: qꝛ non eſſet actus matrimonialis: ſed fornicarius. ſi aũt ignorat affinitatẽ: ⁊ haberet iuſtam cauſam ignorandi: tenerenť ſibiĩuicẽ reddere debitũ: quouſq̄ veniret ad notitiã alteri eoꝝ illa affinitas. ¶ Ad argumentũ in oppoſitũ dicendũ: ꝙ illa non puniť in hoc: ꝙ ille ei nõ reddit debitũ: qꝛ ille ei tale debitum non debet: qꝛ cũ deluſit eam cũ ſciret eã affinẽ ſuã: vt poniť debet in alijs ſatiſfacere ⁊ emendare.

DEinde queritur de his: que pertinent ad inobedientiaȝ: ⁊ primo de ipſa inobedientia: vtrum .ſ. excõmunicatꝰ maiori excõmunicatione imiſcens ſe diuinis peccet mortaliter. ſecũdo queriť de peccato inobediẽtie: ⁊ eſt vtrũ minor excõmunicatio ſit pctm̃ mortale.

Queſtio. XVII.

AD primum ſic proceditť: ⁊ arguiť: ꝙ excõmunicatus maiori excõmunicatione imiſcẽs ſe diuinis nõ peccet mortaliter: quia nullus faciendo bonum peccat: talis facit bonum opus: ergo ⁊c̃.

Contra inobediẽtia eſt peccatũ mortale: talis eſt inobediens: ergo ⁊c̃.

Reſpondeo dicendũ: ꝙ perfecta ratio precepti cõſiſtit in hoc: ꝙ aliquis facit contra ſuperioris preceptũ: non aũt ſi faciat contra monitionem vel conſilium: conſtat aũt: ꝙ preceptũ eccleſie eſt de hoc: ꝙ excõmunicatus maiori excõmunicatione excludať a diuinis: ⁊ ideo quicũq̄ facit cõtra hoc ſic excõmunicatus maiori ꝯcommunicatione immiſcendo

ſe diuinis:ſiue etiam alijs participando cum excõmuni
cato in eiſdẽ ſimpliciter inobediens eccleſie:⁊ facit con
tra preceptũ ei⁹. ergo peccat mortaliter. ¶ Ad rationẽ
in oppoſitũ dicendũ:ꝙ lꝫ faciat bonũ opus ex genere:
nõ tamẽ bene:⁊ ideo peccat. Queſtio. XVIII.

Ad ſecundum ſic procedi
tur:⁊ arguit:
ꝙ minor excõmunicatio ſit peccatum
mortale: qꝛ nihil excludit hominem a
ſacramentis:niſi peccatũ mortale:ſed
minor excõmunicatio excludit a ſacra
mentis.ergo ⁊c̃.

Contra ſicut eſt in corporalibus: ita ⁊ in ſpiritua
libus:ſed modicum nocumentum corpo
rale non infert mortem corporalem.ergo nec loquutio
modica vel aliquid conſimile: pro quo incurrit minor
excõmunicatio infert mortem ſpiritualẽ: nec per con
ſequẽs facit incurrere peccatũ mortale.

Reſpondeo dicendum:ꝙ nulla excõmunica
tio eſt peccatum:ſed eſt pena pec
cati. vnde queſtio vt fuit ꝓpoſita nulla eſt:quia nec ma
ior:nec minor excõmunicatio eſt peccatum:ſꝫ cauſa pro
qua infertur excõmunicatio ſi iuſte infertur eſt pecca
tum. ¶ Cauſa autem pro qua incurritur excõmunica
tio minor eſt participatio cũ excõmunicato. dupliciter
autem poteſt aliquis participare cum excõmunicato.
vno modo in crimine:⁊ ſic qui participat cum excõmu
nicato peccat mortaliter: ſed ad hoc peccatũ non facit
excõmunicatio:ſed genus facti ꝙ perpetrat. Qui enim
participat cum aliquo in crimine:ſiue ille cum quo par
ticipat excõmunicetur:ſiue nõ:ſemper peccat mortali
ter:quia cooperatur peccãti mortaliter. Alio modo po
teſt cõmunicare.ſ.non in crimine:ſed in alijs: ⁊ hoc du
pliciter:quia aut cõmunicat in diuinis:aut in humanis.
ſi in diuinis peccat mortaliter:⁊ ratio huius eſt:quia ſi
cut cõmuniter dicitur excõmunicatio eſt preceptum ec
cleſie excludens excõmunicandum a cõmunione alio
rum fidelium quantum ad cõmunionem inter fideles
in eo ꝙ fideles:cõmunio autem fidelium in eo ꝙ fide
les eſt cõmunicatio in diuinis.ergo ex precepto eccleſie
tenetur quilibet fidelis vitare excõmunicatum in diui
nis:ſed qui facit contra preceptũ: ſiue contra illud ad
ꝙ tenetur ex precepto:accipiendo preceptũ proprie ꝓ
eo quod includit obligationem ſimpliciter ad obedien
dum peccat mortaliter.ergo cõmunicans cum excõmu
nicato in diuinis peccat mortaliter. ¶ Si autẽ cõmu
nicet aliquis cũ excõmunicato in humanis: puta in lo
quẽdo comedendo bibendo:⁊ ſic de alijs. ſi hec faciat
nõ ex contemptu: ſicut cõmuniter ponitur:non peccat
mortaliter:ſed venialiter:cuius ratio eſt:quia quedam
ſunt que directe ſunt contra preceptum:ſicut fornicari:
vel aliquid tale:⁊ talia ſunt peccata mortalia: quedam
autẽ ſunt que directe non ſunt contra precepta:ſed ſunt
quedam occaſiones cõmittendi ea:que ſunt contra pre
ceptũ:ſicut aſpectus inordinatus:⁊ talia ſi fiant ex de
liberato propoſito in ordine ad ea que ſunt cõtra prece
pta ſunt peccata mortalia. vt ſi aliquis ex propoſito de
liberato intueretur mulierem ad hoc ꝙ moueretur ad
habendum rem cum illa: quia iam ſortiuntur conditio
nem illorum.quorũ ſunt occaſiones. ¶ Si autem fiãt
non iſto modo:ſed ex quadam leuitate:ſunt peccata ve
nialia:ſicut ſi aliquis ex quadam leuitate dirigat aſpe
ctum ſuper aliquam mulierẽ. nunc ita eſt ꝙ participa
re in humanis eſt quaſi quedã occaſio participandi in
diuinis cum nutriant familiaritatem: ⁊ ideo ſi fiant ex

Participare cum excõica to ꝯtingit du pliciter.

contemptu eccleſie iam ex intentione facientis contra
riantur precepto:⁊ ordinantur ad tranſgreſſionem pre
cepti.ſi autem fiãt ex quadam leuitate non important
tranſgreſſionem precepti ſimpliciter:⁊ ſunt peccata ve
nialia. ¶ Ad vltimũ argumentũ reſpondendũ:ꝙ ali
quo modo vtrũqꝫ deficit. ¶ Ad argumentum.ergo fa
ctum ad partem affirmatiuã. dicendũ:ꝙ per modum
culpe nihil excludit ſimpliciter a ſacramẽtis: niſi pecca
tum mortale:quia peccatum veniale ſimpliciter: ⁊ ſm
ſe:non facit hominem indignum participatione ſacra
mentorũ.ſed aliquid poteſt per modum pene exclude
re a ſacramentis:abſqꝫ hoc ꝙ ſit peccatũ mortale: vel
etiam peccatũ quodcũqꝫ: ſicut pꝫ de immũditia aliqua
corporali: iſto autẽ modo minor excõmunicatio exclu
dit a ſacramentis. ¶ Ad aliud autem quando dicitur:
ꝙ illud pro quo incurrit minor excõmunicatio:eſt mo
dicum quid: nec debet inferre mortẽ ſpiritualẽ. ¶ Di
cendum:ꝙ quando aliquis abſolute participat in diui
nis: vel ſi in alijs participet ex contemptu:lꝫ corporali
ter ſit modicũ: conſiderato ſpatio temporis: vel plura
litate verborũ ſpiritualiter non penſata quantitate con
temptus eſt valde magnum. Queſtio. XIX.

Deinde queritur de peccato quã
tum ad eius cõmiſſionẽ:
⁊ eſt vna queſtio: vtrũ.ſ. Adam pecca
re potuit edendo pomũ: ⁊ arguitur:ꝙ
nõ: quia homo bone complexionis nõ
appetit cibũ inconuenientem ⁊ morti
ferum: ſed Adam ante pomũ erat opti
me complexionis:⁊ pomũ illud erat cibus mortiferus.
ergo Adã non potuit illud appetere. ¶ Pꝛ. omnis qui
peccat errat. ſed Adam ante peccatũ non potuit errare
cũ error ſit quedam pena: ⁊ pena non precedat culpã.
ergo nec potuit peccare.

Contra de facto conſtat:ꝙ peccauit. ergo pecca
re potuit.

Reſpondeo dicendum: ꝙ omnis creatura ha
bens liberũ arbitriũ:conſiderata
in ſuis naturalibus: vel etiam cũ quocũqꝫ dono ſuper
naturali:excepta gratia confirmante poteſt peccare:cu
ius ratio cõmuniter ponitur:quia omne agẽs:cuius pꝛĩ
cipiũ actiuũ põt deficere a ſua rectitudine: põt obliqꝫ
⁊ defectuoſe agere:⁊ hoc pꝫ:qꝛ oꝫ actionẽ ſiue operatiões
ꝯformari pꝛĩ° actiuo:ſꝫ in creatura hñte liberũ arb. pꝛĩ^{m}
qdẽ elicit opõnẽ libe.arb. põt deficere.ḡ ⁊c̃. Maior pꝫ: vt
dcm̃ ẽ. Mi. pbaf:qꝛ illud qđ nec eſt ſua rectitudo: nec
ad ipſũ ſua rectitudo nec̃io ſequit. illud põt a ſua rectitu
dine deficere: tale eſt illud:ꝙ elicit operationẽ lib.arb.
in quacũqꝫ rationali creatura nõ confirmata. ergo ⁊c̃.
Adhuc minor hui⁹ ſillogiſmi probatur: ⁊ primo quan
tum:ꝙ dcm̃ principiũ non eſt ſua rectitudo: quia illud
ꝙ hꝫ rectitudinẽ ab alio ad hoc:nõ eſt ſua rectitudo.ſꝫ ſi
ue ponatur ſola voluntas eſſe principiũ eliciens opera
tionẽ libe.arbi.ſiue voluntas mota ab obiecto: tale pꝛĩ
cipium opꝫ habere rectitudinem ab alio.ſ.a deo: cuius
voluntati opꝫ voluntatẽ creatam conformari.ad hoc
ꝙ ſit recta.ergo tale principiũ nõ eſt ſua rectitudo: nec
etiam ad ipſum ſequit de neceſſitate rectitudo: niſi con
firmetur a deo per gratiam confirmantem:quia quan
docũqꝫ aliquid habet regulari ⁊ rectificari ab alio:non
conſequitur ipſum neceſſario rectitudo niſi ex perfecta
⁊ infallibili coniunctione ad ſuam regulam.ſed liberũ
arbitriũ non habet perfectam ⁊ infallibilem cõiunctio
nem ad ſuam regulam:que eſt deus: niſi per gratiã con
firmantem.ergo ad liberũ arbitriũ: vel ad illud princi

pium:ꝙ operationes libe.arbi.creature elicit nõ ſequi-
tur neceſſario rectitudo:niſi cõiungaꝛ deo per gratiam
cõfirmantẽ:homo aũt in ſtatu inocentie lȝ haberet iu-
ſticiã:nõ tñ habebat gratiã cõfirmanteȝ:⁊ ideo peccare
potuit.¶ Si aũt fiat eſu ita qḋ ſpẽaliter queriꝛ vtrum
potuit peccare ſpẽaliter in eſu illius pomi.dõm: ꝙ ſic:qꝛ
ſicut ꝯuenit in alijs inuenire aliqḋ bonũ verũ vel appa
rens cũ quodã defectu:rõne cuius boni acceptatur ali-
quãdo illud:qḋ eſt ſimpliciter defectuoſuȝ ⁊ malũ. Ita
⁊ in illo pomo.nã ibi erat bonũ apparẽs .ſ. ꝓmiſſuȝ: bo
nũ ſcientie ⁊ bonũ verũ.ſ.ꝙ erat pulchrũ viſu: ⁊ ad de-
ſcendũ ſuaue: ⁊ erat ꝯiũct⁹ defectus inobediẽtie ꝓpter
ꝓhibitionẽ a deo factã.vñ ſicut in alijs:⁊ ita in ipſo po-
tuit peccare.¶ Ad pᵐ in oppoſitũ dõm:ꝙ cibũ eẽ mor
tiferũ dupliciter ꝯtingit:vel ex ſua cõplexione naturali
qͣȝ habet ex qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: ſicut eſt ve
nenũ.vel aliquid putriduȝ. Alio modo ex reatu mortis
ꝯñte:ſicut quãdo aliquis cib⁹ ſumiꝛ.modo dico: ꝙ ho-
mo bone cõplexionis non appetit ſaltem cõmuniter ci
buȝ mortiferũ ꝑmo modo dcm̃: naȝ iſto modo erat ille
cibus mortifer:ſed homo bone complexionis põt bene
appetere cibũ mortifeꝝ ſcḋo modo:ſicut pȝ:ꝙ latro bo
ne complexionis exiſtens põt appetere ⁊ comedere ci-
bum mortiferũ:pro quo poſtea ſuſpendiꝛ: ⁊ iſto ſecũdo
modo erat ille cib⁹ mortifer.¶ Ad 2ᵐ diciꝛ:ꝙ ſi error
accipiaꝛ ꝓprie pro falſa eſtimatione: non opȝ: ꝙ ſemꝑ
error precedat conſenſum volũtatis in peccatũ: ſed ſuf
ficit non conſiderare actu illud: ꝙ retraheret : lȝ autȝ
falſa eſtimatio ſit pena:nõ conſiderare aliquã conditio
nem actu nõ eſt pena:ſed defectus naturalis ꝯſequens
omnẽ intellectũ:qui ꝓpter limitationẽ ſuam: dũ atten
dit ad vnũ:non cõſiſtat de alio.de ħ alias diffuſius lo-
cutus ſuȝ: ⁊ iõ ꝑtranſeo. Queſtio. XX.

DEinde querebaꝛ de peccato quã tum ad eius vitationeȝ ⁊ erat queſtio: vtruȝ exiſtens in peccato mortali poſſet diu vitare peccatũ: ⁊ ar-
guiꝛ ꝙ ſic: qꝛ peccatũ precipue morta-
le:de quo ad nũc ſpecialiter loquimur
requirit liberũ conſenſum : ⁊ ꝙ dñs ſit
homo ſui actus:ita ꝙ in poteſtate ſua ſit exercere illuȝ:
ſed illud:qḋ ſic eſt in poteſtate hominis:põt homo vita
re libere.ergo homo exiſtẽs in pctõ mortali:cũ habeat
adhuc libertȝ arbitriũ non obſtinatũ põt vitare etiam
diu peccatum mortale.

Contra magiſter 2ᵒ. ſnīarũ dicit:ꝙ gratia eſt qua
aſſiſtẽte bonũ eligiꝛ: ⁊ qua deſerente ma-
lũ eligiꝛ:ſed exiſtens in peccato mortali non habet gra
tiam.ġ nõ põt euitare quin eligat malũ : ⁊ per ꝯñs non
põt diu vitare peccatum.

Reſpondeo cõmuniter teneꝛ a magr̃is: ꝙ exi
ſtens in pctõ mortali nõ põt diu
ſtare quin incidat in aliud pctm̃ etiã mortale: ⁊ hui⁹ ra-
tio potiſſima:que cõiter poniꝛ ſtat in hoc : ꝙ ex hoc cõ-
mittit aliquis pctm̃ mortale:ꝙ ꝯſentit in aliquid quod
aduertit eſſe cõtra ꝓceptũ dei:etiã ſi nihil plus fiat: ſed
exiſtens in pctõ mortali nõ põt diu eſſe quin cõſentiat
in aliquid qḋ aduertit eſſe ꝯtra preceptũ diuinum.ġ ⁊c.
¶ Utraqȝ aſſumpta declaraꝛ ⁊ ꝑmo prima:qꝛ ad hoc:
ꝙ aliquis peccet mortaliter nõ requiriꝛ actus exterior:
ſed ſufficit interior:etiam ſi deſit facultas actus exterio
ris:ꝙ aũt per conſenſum interiorẽ non peccet mortali-
ter põt ꝓuenire ex duobus.ſ. ex hoc:ꝙ ſubito ⁊ abſqȝ
deliberatione conſentit:vel ex hoc:ꝙ illud in qḋ cõſen-
tit nõ eſt contra charitatẽ dei:vl̃ ꝓximi. ſed eſt aliquid
leue ex genere ſuo:ſicut eſt mendaciũ ſiue iocoſuȝ : vel
aliquid tale:quando autẽ aliquis conſentit in id : quod
aduertit eſſe contra preceptum dñi non põt excuſari a
pctõ mortali per hoc ꝙ illud: qḋ conſentit non ſit de ſe
contra charitatem dei:qꝛ ex ſuo genere facere ꝯtra pce-
ceptum dei tollit charitateȝ qͣȝ debet homo habere ad
deũ:neqȝ etiã ex defectu deliberationis: cum ponaꝛ ꝙ
aduertit id:in qḋ cõſentit:anteqͣȝ conſentiat eſſe contra
ꝓceptũ dei. Relinquiꝛ ergo:ꝙ ille qui cõſentit in id:qḋ
eſt contra preceptum dei aduertens illud eſſe contra
preceptũ dei peccet mortaliter. ¶ Secũdo etiã aſſum
pta declaratur ſic: quãdocũqȝ volũtas eſt inclinata ad
aliquid ſiue per diſpoſitionẽ ſiue per habituȝ nõ põt eẽ
quin illud quãdoqȝ occurrat: ⁊ etiam ea: que ad eı⁹ con
ſequutionẽ vel promotionem conueniunt:placeant: ni
ſi impediatur per aliquaȝ deliberationem:per qͣȝ illud
poſſit apparere maluȝ: ⁊ debens diſplicere.ſed ille qui
eſt in peccato mortali habet voluntatẽ inclinatã in ali-
quid:ꝙ eſt cõtra preceptũ dei.ergo ⁊ illud : ⁊ ea que ad
eius cõſequutioneȝ conueniũt ſemper quãdo occurrũt
placent:niſi impediaꝛ per aliquã deliberationem:per
qͣȝ illud poſſit apparere malũ:vel debẽs diſplicere:deli
beratio aũt: per qͣȝ tale aliquid apparet contra volũta-
tem eſſe:ſiue cõtra preceptũ dei nõ ſufficit ad hoc:ꝙ ta
le qḋ appareat maluȝ.⁊ debens diſplicere:qꝛ iam illud
amat ſupra deũ: ⁊ ꝓpter illud habendũ contẽpſit prece
ptum dei . ergo requiriꝛ vlterior deliberatio ex aliquo
alijs diuerſis:que maiorẽ diligentiã requirat:nõ poteſt
aũt homo ꝓpter diuerſa eſſe in tãta diligentia:ꝙ tantã
ſemper deliberationẽ habeat in quolibet facto ſuo: ⁊ in
quolibet cõſenſu:ꝙ illud ad qḋ iam habet inclinatiõeȝ
ſemꝑ diſpliceat quotiẽſcũqȝ occurrit. ¶ Hec autem:qͣ
dicta ſunt: ⁊ qͣtũ ad poſitionẽ: ⁊ quantũ ad eius ratiõeȝ
difficultatẽ patiunꝛ:quantũ quidẽ ad poſitionem:ꝙ ſic
tactuȝ eſt in opponẽdo:opȝ ponere:ꝙ illud: in quo con
ſiſtit pctm̃: ſit in ptãte noſtra: ⁊ ꝙ habeamus dñiuȝ ſu
per illud:alioqn nõ eẽt malũ imputabile nobis . Illud
aũt:cuius habemus dñiuȝ: ⁊ ꝙ eſt in poteſtate nr̃a poſ-
ſumus vitare: ⁊ per magnum tẽpus: ⁊ per paruuȝ:ſicut
placet . ergo exiſtentes in peccato mortali poſſunt vita-
re mortale etiã per longũ tẽpus: ⁊ ẽt tota vita ſua: vt vi
deꝛ. ¶ Ad hoc aũt cõmuniter ⁊ ꝓbabiliter dicitur : ꝙ
exiſtens in pctõ mortale ſic hȝ dñium ſui actus : ꝙ põt
quodlibet pctm̃ mortale per ſe acceptũ vitare:qꝛ nõ eſt
dare aliquod pctm̃.ſi homo nitaꝛ illud euitare:qn poſ-
ſit vitare.ſed vitare omnia nõ põt: qꝛ nõ põt habere ta-
lem cautelã reniſuȝ cõtra omnia : que cõtinue occurrũt
inducẽda ad ꝯſenſum taliũ: ⁊ euitato vno per talem re-
niſum incidit in aliud:ſicut diciꝛ de exiſtẽte in gratia re
ſpectu venialiũ. ¶ Sed ⁊ hoc hȝ difficultatẽ:ꝙ nõ poſ
ſe reſiſtere peccatis venialib⁹ ꝓuenit ex hoc:ꝙ non eſt
ad plenũ in ptãte eis reſiſtere: ⁊ ideo etiam nec ipſa ha-
bent plenam ⁊ perfectã rõnem peccati: pctm̃ aũt mor-
tale hȝ plenã ⁊ perfectaȝ rõnem peccati:ġ opȝ:ꝙ ſit ad
plenũ in ptãte vitare peccatũ mortale: ⁊ in particulari
repellendo hoc pctm̃ mortale:vel illud: ⁊ in vniuerſali
repellendo omnia.¶ Ad hoc põt ſic ꝓbabiliter dici:ꝙ
nihil ꝓhibet aliquid eẽ ſimpliciter poſſibile alicui ſim
pliciter: ⁊ tamẽ eſſe ei impoſſibile ex ſuppoſitione.ſicut
poſſibile eſt ſimpliciter hominẽ ambulare: ⁊ tamẽ ſup
poſito:ꝙ ſit ligatus nõ eſt poſſibile euȝ ambulare : ⁊ ſic
eſt in ꝓpoſito:qꝛ homo exiſtens etiam in pctõ mortali:
põt ſimpliciter vitare omne pctm̃: inquantũ in poteſta
te ſua eſt conuertere ſe ad deum ⁊ facere : ꝙ eſt in ſe de
diſpoſitione ad gratiam . hoc eniȝ vnum poteſt facere:

⁊ in hoc vno pōt omnia vitare inquātū per hoc poteſt conſequi gratiam: qua poſſunt omnia mortalia vitari. ¶ Sed ſuppoſito: ꝙ nō velit ꝯuerti: ſed velit manere in pctō: non pōt diu vitare alia: ⁊ tunc eſt ⁊ ſimpliciter imputandū: ⁊ habet perfectā rationem peccati: quia illud nō poſſe prouenit ex ſuppoſitione eius: ꝙ ſimpliciter eſt in ptāte noſtra: q2 .ſ. nō vult ſe cōuertere ad deū: ꝙ quātum ad diſpoſitionē: que requirit̃ ex parte hominis: eſt ſimplr̄ in ptāte ſua: ⁊ ꝓ hoc pꝫ ad rōnes in oppoſitū. ¶ Quātū aūt ad hāc difficultatē: q2 poſſꝫ aduerſari⁹ diceret ꝙ exiſtēs in pctō mortali pōt a diſpoſitione: vl̄ habitu inclinante a pctō recedere abſq3 gratia: ſicut ille: qui dimittit eſſe luxurioſus vel guloſus nō inquantū iſta ſunt offenſiua dei: ſed inquātū vult tenere honeſtatē in ciuilitate humana. nā homo pōt ex naturalibus repellere habitus vitioſos: ⁊ acquirere virtutes humanas acquiſitas: ⁊ ſi nō infuſas: ⁊ ſic nō opꝫ: ꝙ ſequatur talē inclinationē. ¶ Ad hoc aūt forte videt̃ aliquātū dōm: ꝙ cum in pctō ſint tria conſideranda .ſ. actus: ⁊ habitus vitioſus derelict⁹: ſiue diſpoſitio vitioſa: ⁊ reatus: illud: ꝙ dicitur cōmuniter: ꝙ exiſtēs in pctō mortali nō quo ad actū quantū ad hoc pctm̄ nō exiſtit in peccato: niſi dū actū peccati actu exercet: nec quo ad reatū: q2 illud nō inclinat: cū non ſit niſi debitū pene: opꝫ intelligere quo ad habitū: vl̄ diſpoſitionē inclinantē: ille aūt: qui per virtutes acquiſitas repulit habitum vel diſpoſitionē vitioſam ſolū ꝓpter honeſtatē ciuilitatis humane: lꝫ ſit in pctō mortali quantū ad reatū non tñ quo ad habitū: vel diſpoſitionē vitioſam: ⁊ ideo de tali non intelligit̃: quin poſſit vitare diu pctā mortalia: licet aūt hoc videatur habere aliquam apparentiam: tñ videt̃ ſatiſfacere intentioni magiſtri ſententiarū: qui ſcdo lib. ſententiarū videt̃ intelligere: ꝙ nullus abſq3 grā pōt diu vitare pctm̄ mortale. Et hec ēt videt̃ intentio doctorū modernorū: ⁊ ideo poſſet videri alicui: ꝙ poſſꝫ ſic reſponderi .ſ. ꝙ lꝫ nō maneat iclinatio vitioſa in pctō: que ponit̃ in tali ſtatu: que opponat̃ virtutibus acquiſitis: tñ manet inclinatio vitioſa: que opponit̃ virtutibus infuſis. ¶ Sed hoc nō ſufficit: q2 cū nō ſint in nobis habit⁹ vitioſi excepto pctō originali: qđ acquirit̃ ex actibus noſtris: nō eſt ponere in nobis duplices habitus vitioſos: quorum quidē ſint contrarij virtutibus infuſis: ⁊ alij virtutib⁹ acquiſitis: oīs .n. actus pcti mortalis gratiam cū virtutib⁹ infuſis tollit. ¶ Pōt ḡ ad rōnem ꝓdictā probabiliter dici: ꝙ exiſtēs in pctō mortali hꝫ ſemper aliquā inclinationē vitioſam: ſiue ſit diſpō: ſiue habit⁹ iclinantē ipm̄ ad illud. qđ diuino ꝑcepto eſt ꝯtrariū: q2 ſi diligit deū ſuper oīa ex charitate conſtat: ꝙ nō eſt in peccato mortali: ſi aūt diligit ſuper oīa nō ex charitate: ſꝫ ex amore nālī: tūc facit ꝙ in ſe eſt ad diſponēdū ſe ad charitatē: ⁊ recedit a pctō mortali: ſi aūt neutro mō: opꝫ ꝙ aliqđ diligat ſupra deū: ⁊ ad illud ꝯ deū: ⁊ diuinū preceptū hēbit inclinationē: q2 ſemꝑ opꝫ: ꝙ hō inter diligibilia habeat aliqđ ſumme dilectū: qñ ḡ dicit̃: ꝙ pōt recedere ab illa inclinatione: q̄ incurrit perpetrādo pctm̄: nec tñ opꝫ: ꝙ redeat ad grāꝫ. Dōm: ꝙ lꝫ poſſit recedere ab inclinatiōe hac determinata vl̄ illa: nō tñ q̄ diu eſt in pctō mortali pōt recedere ab omni inclinatiōe ad ea: que ſunt contra diuinum preceptum.

DEinde querebat̃ de homie' quātū ad actus ſacramentales: ⁊ querebātur tria pertinētia ad ſacramentum penitentie. Primum erat de potentia abſoluendi: vtrum .ſ. exiſtēs in minori excōmunicatione poſſet abſoluere. Scdm̄ erat de diuiſione abſolutiōis: ⁊ erat queſtio: vtrū inferior poſſit abſoluere eundē ab aliqb⁹ peccatis: ita ꝙ nō de omnibus: ita ꝙ abſoluente eum a quibuſdam remittat ad ſuperiorē de alijs. Tertium erat de ſatiſfactione: vtrū .ſ. abſolutio facta a nō ſuo ſacerdote ſub ſpe ratificatiōis valeat.

Queſtio. XXI.

AD primum ſic proceditur: ⁊ arguitur: ꝙ poteſt talis abſoluere: quia plus eſt conficere q̄: abſoluere: ſed excōmunicatus minori excōmunicatione pōt conficere. ḡ ⁊c.

Contra minus eſt recipere ſacramenta q̄ cōferre: ſed talis nō pōt recipere ſacramenta: q2 minor excōmunicatio excludit a ſacrīs. ḡ ⁊c.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis. pmo videndū eſt quid requiritur ad hoc: ꝙ aliquis poſſit abſoluere: ⁊ deinde poterit apparere: vtrum aliquid eorum deficiat in excōmunicato minori excōmunicatione. ¶ Quantū ḡ ad primum ſciendū: ꝙ ex parte materie requiritur ſubditus peccator: cuꝫ enim abſolutio fiat a peccato: homo qui nullū peccatū haberet: ſi aliquis eſſet talis: non eſſet materia talis ſacramenti. Item etiam nō quilibet peccator eſt materia huius ſacramenti: ſed peccator ſubditus. Alioquin quilibet ſacerdos poſſet abſoluere quēlibet peccatorem: qđ falſum eſt. ¶ Ex parte aūt miniſtri requiritur poteſtas ordinis .ſ. caracter ſacerdotalis: ⁊ etiaꝫ poteſtas iuriſdictionis: quia impoſſibile eſt ponere ſubditū: niſi ponat̃ aliquis reſpectu eius ſuperior: qui ſuper eum habeat poteſtatē iuriſdictionis: preter aūt iſta nihil plus requirit̃ ad hoc: ꝙ aliquis poſſit informari cōſcientie abſoluere: dicūt tamē quidā: ꝙ ſacerdos nō curatus hꝫ claues ligatas: ita ꝙ nō ſoluꝫ requirit: qui det ei propriū: ſed etiam requirit: qui ei amoueat illud ligamentū: ⁊ quia ille: qui dat populū: dat poteſtatē iuriſd. quia ſicut impoſſibile eſt eſſe ſeruū ſine domino: ⁊ econuerſo: ita impoſſibile eſt habere propriū ſubditū: ⁊ non habere poteſtatē iuriſdictionis. Ideo ſm̄ iſtos ſequit̃: ꝙ in miniſtro preter duplicē poteſtatē ordinis iuriſdic. requirit̃ adhuc tertium .ſ. amotio talis ligamenti. vnde ⁊ dicūt: ꝙ quādo dn̄s papa dat alijs religioſis poteſtatem audiendi confeſſiones: ex hoc nō ſequit̃: ꝙ det eis populū: ſed tollit predictum ligamentū. ¶ Hoc autēꝫ videt̃ mihi non ſolū falſum: ſed friuolū ⁊ erroneū: quia quando ep̄s alicui ſacerdoti non habenti prius curam confert curam: ipſo facto ſacerdos pōt illos de cura ſua abſoluere: ſed epiſcopus conferendo curam nihil ꝯfert niſi poteſtatem iuriſdictionis: ⁊ per conſequens dat populum. ergo preter poteſtatem ordinis ⁊ iuriſdictionis. non requirit̃ aliquid ex parte miniſtri: niſi forte ipſi velint dicere: ꝙ poteſtas ordinis: ⁊ poteſtas iuriſdictio. ordinaria ſufficit: ſed non poteſtas delegata. ¶ Sed eſt valde erroneū: quia tūc ex cōmiſſione pape: vel cuiuſlibet ordinarij nullus abſoluere poſſet: niſi fieret ordinarius: ꝙ eſt valde erroneū: ⁊ contra cōmunem vſum eccleſie. ¶ Ex quo pꝫ: ꝙ friuolū ſit: ꝙ dicunt .ſ. ꝙ quādo dominus papa dat quibuſdam religioſis poteſtateꝫ audiendi confeſſionem: ꝙ non dat populum: ſed tollit illud fictum ligamentuꝫ: aut enim aliquid dat: aut non: dicere ꝙ non dat aliquid eſſet temerariū: quia hoc eēt ponere dn̄m papaꝫ deludere illos religioſos: ⁊ illos qui confiterentur eis. dat ergo aliquid: aut ergo poteſtateꝫ ordinis: aut iuriſdictio. non poteſtatē ordinis: quia hoc datur in ordinatione ſacerdotū: nec totus mūdus poſt q̄ eſt data: poteſt eaꝫ auferre: ergo opꝫ: ꝙ det poteſtatē

iuriſdict. ſed ſicut pz ex dictis: ſicut impoſſibile eſt eſſe dñm ſine ſeruo. Ita impoſſibile eſt aliquē habere poteſtatē iuriſdictōis: qn habeat ex ipſo aliquē: vel aliquos ſuper quos habeat iuriſdictionē. ergo opz: q ſi papa aliqd dat: det pplm. ¶ Ad qōnem ergo deſcendendo dōm: q cū ex parte miniſtri requirant duo. poteſtas ordis ⁊ iuriſdictiōs: ex pte aūt mãe duo. ſ. q ſit ſubditus: ⁊ peccator: ptātē ordinis q̄ntū eſt ex parte ſua auferre vel impedire nullus niſi ſolus deus pōt. vnde qꝛ poteſtas ordinis: que eſt ipſe caracter ſacerdotalis: nec auferri: nec etiam impediri q̄ntuz eſt ex parte ſua pōt: ſacerdos quicūqꝫ non pōt impediri a conſecrando a quocūqꝫ: niſi a ſolo deo: dūmodo habeat materiam debitā: lz. n. ſacerdos degradatus non poſſit rite ⁊ ſine peccato celebrare: abſolute tamen pōt: ita q ſi ipſe pferat verba ſuper mãm debitā conſecratū eſt: ⁊ hui⁹ ratio: qꝛ ad abſolute pſecrãdū nō reqrit de neceſſitate ſacramēti cū poteſtate caracteris ptās iuriſdictōis: ptās aūt iuriſdic. q̄ reqrit miniſter abſoluens pōt plenarie reſpcū cuiuſcūqꝫ a dño papa ⁊ auferri ⁊ impediri: ⁊ ab aliqs prelatis q̄ntū eis conceſſum eſt: ⁊ qꝛ ſm iura: excōmunicatio taz maior q̄ minor ſuſpendit excōmunicatū durāte excōmunicatione ab vſu talis ptātis. ſ. iuriſdict. inde eſt q excōmunicatus excōmunicatione minori nō pōt abſoluere.

Nō q ſacerdos degradat⁹ abſolute pōt celebrare: lz rite ⁊ ſine pctō celebrare nō poſſit.

¶ Ad argumentū in oppoſituz pōt dici: q̄ntum ad formam arguendi paruz valet. nam vis illius argumenti fundaī ſuper iſtam ppoſitionem: qui pōt plus: pōt ⁊ minus: q nō eſt vlr verū: niſi ſoluz in his: in quib⁹ vnum poſſibile includit aliud ſicut partē ſui: ſicut portare centum libras includit aliud: ſicut partem ſui: ſicut portare viginti libras: nō ſic aūt conſecrare includit abſoluere: lz pcedant ab eadem potētia q̄ntū ad caracterem ſacerdotalem. ¶ Poteſt etiam dici: q abſolute conſecrare ſit plus q̄ abſoluere: tamen conſecrare in eo q habet poteſtatē ordinis ⁊ materiā preparatā nō eſt plus: accipiendo plus. ſ. difficili⁹ q̄ abſoluere ſine debita materia abſolutiōis: ille aūt q eſt excōmunicatus minori excōmunicatōe caret materia debita: qꝛ excōmunicatio tollit ei vſum iuriſdic. ⁊ per conſequens quo ad tunc tollit ei ſubditum.

¶ Queſtio XXII.

AD ſecundum ſic pcedit: ⁊ arguit: q inferior non poſſit abſoluere ſubdituz de qbuſdaz peccatis: tm̄ ⁊ remittere ad ſuperiorez abſoluendū de aliqs: qꝛ tā contritio q̄ abſolutio reqrit ad deletionez peccati: ſed cōtritio debet eſſe de omnibus: aliter nullū dimitteretē a deo: ergo a ſimili ⁊ abſolo dz eſſe de oibus ⁊ nō de qbuſdam tm̄.

Contra eſt conſuetudo eccleſie: que hoc facit.

Reſpondeo dōm: q remiſſio pōt fieri vl a ſuperiori ad inferiorē: vel econuerſo: ſi fiat a ſuperiori ad inferiorē hec pōt fieri q̄druplici ter. Primo: q ſuperior abſoluat eū a ſententia excōmunicationis: ⁊ remittat ad inferiorem quo ad pctā: ⁊ hoc pōt fieri: vel qꝛ illi ſnīe nullū pctm̄ eſt annexū: a quo inferior non poſſit abſoluere: vt ſi aliqs excōmunicet p debito: vel etiaz furto: a quo pōt inferior abſoluere: vel qꝛ ſi aliqd pctm̄ eſt annexuz illi ſnīe: ſuperior cōmittit ptātem ſuam ei quo ad illud pctm̄. ¶ Scdo modo pōt ſuperior remittere ad inferiorē cōmittendo ei plenam poteſtatē ſuam quo ad peccata: que ille cui remittiī habet: ⁊ h ſimiliter pōt fieri: nec de hoc dubiuz aliqd eſt. ¶ Tertio modo hoc pōt fieri ſic: q ſuperior totaz confeſſionē audiat: ⁊ ab omnib⁹ abſoluat: ⁊ nihilomin⁹ confitenti imponat: q ad inferiorē vadat ad pfitendū eadem: ⁊ hoc lz poſſi fieri ſi cōfitens eſt volūtari⁹ pluries confiteri peccata: nō tn̄ neceſſariū: qꝛ conſtat: q abſolutio ſuperioris ſufficit: nec etiā mihi videī congruū. primo: qꝛ forte nullo ſtatuto: niſi diuio pōt aliqs ligari ad confitendū bis eadez pctā: q fieret ſi ille q eſt abſolut⁹ a ſuperiori remittereī q̄ntū ad eadem ad inferiorem.

Superior ad inferiorem pōt remittē peccatorē q̄druplicīter.

¶ Scdo: qꝛ ſic confeſſio: que fieret ſuperiorib⁹: eſſet cōmuniter ſubditis oneroſa: qꝛ pauci inueniuntur qui velint ſemel bene cōfiteri: ⁊ poſſet reddi odioſa. ¶ Quarto modo pōt talis remiſſio fieri ſic: q ſuperior non audiat: niſi caſus ſpeciales pertinentes ad ipm: ⁊ ab illis abſoluat: ⁊ q̄ntū ad alia eū remittat ad inferiorez: ⁊ hoc videī mihi incōueniens: cui⁹ ratio eſt: qꝛ cū impoſſibile ſit hominē deo reconciliari: niſi per remiſſionē oīum peccatoꝝ mortaliū: qꝛ dimidiam veniaz a deo ſperare eſt impiū. ideo neceſſe eſt: q abſolutio ſacramētalis ſe extendat ad remiſſionē omniū peccatoꝝ mortaliū: vel non aſſequeī effectū ſuū principalez q eſt gratia eo modo: quo gratia eſt effect⁹ ſacramentoꝝ. Abſolutio aūt ſacramentalis non ſe extendit ad peccata mortalia non confeſſa: dūmodo habeanī actualiter in memoria: ⁊ iō oz vt credo: q ille q pfiteī omnia peccata mortalia: de qb⁹ non eſt aīs recte cōfeſſus ⁊ abſolut⁹: confiteaī vel q non conſequaī effectū ſacramentalis abſolutionis.

¶ Ab inferiori aūt ad ſuperiorē pōt fieri remiſſio tribus modis. Primo modo: q inferior inueniens in confitente caſum pertinentem ad ſuperiorez remittit: nihil ampli⁹ audiat: ſed q̄ntum ad omnia peccata ſua ad ſuperiorez remittat: ⁊ iſte modus remiſſionis eſt tutus: nec de eo ē aliqd dubiū: qꝛ a quocūqꝫ pōt abſoluere iferior ⁊ ſuperior: ⁊ adhuc a plurib⁹. ¶ Secūdo modo pōt talis remiſſio fieri ſic: q inferior audiat tm̄ caſus ad eum pertinētes: ⁊ nihil plus: ⁊ abſoluat ab illis omnib⁹: ⁊ remittit confitentem q̄ntuz ad alios caſus non confeſſos ad ſuperiorem: ⁊ iſte modus reprobaī a magiſtris: nec eſt conueniens: ⁊ hui⁹ ratio poteſt patere per rationem imediate poſitā de remiſſione a ſuperiori ad inferiorez cū pfeſſione diminuta: alia aūt ratio ſolet adduci: ſed ſupersedeo. ¶ Tertio modo pōt remiſſio fieri: q iferior audiat oīa pctā pfitentis: ⁊ eū abſoluat: ⁊ poſtea remittat ad ſuperiorē q̄ntū ad caſus ad eū pertinentes: ⁊ iſtuz modū comprobat magiſter: ⁊ eccleſia cōmuniter vtiī eo. ¶ Sed contra hoc videī eſſe aliquo modo illud: q ſupra dcm̄ eſt: qꝛ cū effect⁹ abſolutionis ſacramentalis neceſſario ſe extēdat ad oīa peccata mortalia: eo q impoſſibile ſit hominē recōciliari deo de vno pctō mortali: ⁊ nō de alio videī: vel q abſolutio inferioris nullaz effectū habeat: vel q abſoluat ab omnib⁹: ⁊ ſi abſoluit ab oīb⁹: non opz vt videī: q confitens debeat remitti ad ſuperiorē. ¶ Sz aliqs forte poſſet ad hoc dicere: q contritio delet omnia quo ad deum: ⁊ tn̄ adhuc manet obligat⁹ ad confitendū caſus pertinentes ad ſuperiorē. ¶ Sed hoc non videtur ſufficere: qꝛ illa contritio: que delz omnia: aut eſt effectus abſolutionis ſacramētalis: ſimiliter q abſolutio ſacramentalis mediante contritione pertingat ad omnia peccata: ⁊ ſic iferior abſoluit ab omnib⁹: aut nō eſt effect⁹: cui⁹ cõ. Si aūt cōtritio nō ſit eius effect⁹ aliquo modo: ſimiliter q inferior nulla peccata abſoluit: qꝛ cū abſolutio ſacramentalis nō pertingat ad remiſſionez alicui⁹ peccati: niſi quādo inſtrumentaliter ⁊ diſpoſitiue gratiam: que cauſat diſplicentiam ſufficientem ad deletionem culpe: q̄ contritionē dicimus: ſi abſolutio ſacramentalis nullo modo pertingat ad contritionem: non pertingit ad alicuius peccati

Triplr inferior pōt remittere peccatorem ad ſuperiorē.

remiſſionem:nec per cõſequens ſacerdos a nullo pecca
to abſoluit realiter:ſed verbaliter tm̃. ¶ Sed forte di
ceret:ꝙ abſolutio ſacramẽtalis nõ cauſat contritionẽ:
ſed eam cauſatam inuenit ⁊ facit magis intenſam: ⁊ ſic
intendendo contritionez ſe extendat nõ ad omnia pec
cata:ſed ad aliq̃. Hoc nõ valet.pmo:qꝛ illa intentio con
tritionis nõ põt oſtendi plus reſpicere vnũ peccatũ q̃
aliud:qꝛ diſplicentia ſi augeť reſpectu vnius peccati in
quãtũ eſt offenſiuuz dei neceſſario augeť reſpcũ oĩum.
¶ Scdo: qꝛ frequenter multi vadũt ad confeſſionem
q̃ lʒ habeãt diſplicentiã inſufficientẽ:que attritio dicť:
nõ tñ habent diſplicentiã ſufficientẽ: que dť ↄtritio:ſed
eãdem conſequunť virtute ſacramenti: opʒ in talibus:
ꝙ abſolutio ſe extendat ad omnia:qꝛ ad omnia ſe extẽ
dit:ad que ſe extendit cõtritio q̃ cauſat. ¶ Et ideo alij
dicũt:ꝙ vtraq; abſolutio.ſ.iferioris ⁊ ſuperioris eſt q̃ſi
vna: ⁊ per conſequẽs ſimul ſumpta hʒ plenũ effectũ : q
eſt abſolutio ab omnib⁹:nõ aũt vna per ſe. ¶ Sed nec
hoc videť mihi bene dcm̃ : qꝛ ſi vtraq; abſolutio debet
haberi pro vna. ſimiliter ꝙ etiaʒ forma verboꝝ vtro
biq; plata debet haberi ꝓ vna : niſi aũt eſt vna forma
effectus ſacramenti nõ habeť vſq; ad vltimũ inſtãs in
quo compleť platio verboꝝ ſequereť.ergo ꝙ facta ab
ſolutione ab inferiori nihil ſit fcm̃ in anima confitẽtis
vſq; ad vltimũ inſtans:in quo plata ſunt verba abſolu
tionis a ſuperiore:ꝙ mihi videť ſatis inconueniens vi
delicet:ꝙ prolatis abſolutionis verbis ab inferiori ni
hil ſit fcm̃ in anima ↄfitentis:ſed expecteť illius abſolu
tionis effectus vſqʒ ad abſolutionẽ poſtea fiendaʒ a ſu
periore. ¶ Item q̃uis ponať cõmuniter:ꝙ plures poſ
ſent ſimul conſecrare eandẽ hoſtiã : nõ tñ ponitur:ꝙ ſi
vnus pmo pferat verba: ⁊ alij poſtea pferant:ꝙ alij fa
cerent aliqd: dato ꝙ ita eſſet:ꝙ plures pferẽtes ſimul
verba abſolutionis ſuper ↄfitentẽ efficiant.q. vnam ab
ſolutionẽ:nõ videť pbabile:ꝙ ſi vn⁹ pmo pferat: ⁊ po
ſtea alius:ꝙ idem fiat ab vtroqʒ. Iteʒ ſi pferrereť a di
uerſis ſacerdotibus:vel ab eodem verba abſolutionis
ſuper eadem peccata nõ diceret vna abſolutio: ⁊ multo
minus quãdo pferunť nõ ſuper omnia eadẽ:ſed ſuper
vnam partẽ.vnde non videť mihi:ꝙ illud ſit niſi fuga.
¶ Et ideo aliter dcm̃:ꝙ videlicet:ſicut cõtritio preue
niens ↄfeſſionẽ reddit hominẽ abſolutũ q̃tuʒ ad deũ
ab omni peccato:ita tamẽ:ꝙ contritio ſit cum ꝓpoſito
confitendi:ita etiaʒ inferioꝛ virtute abſolutionis ſacra
mentalis abſoluit q̃tũ ad reconciliationẽ ad deum ab
omnibus peccatis:ita tñ ꝙ hoc ſit cum ꝓpoſito ↄfiten
di caſus ptinẽtes ad ſuperiorẽ ipſi ſupiori. ¶ Ad cuius
euidentiã ſciendũ:ꝙ nõ eſt idem eſſe abſolutus a pecca
to ⁊ a precepto.nam abſoluere a peccato eſt tollere ſiue
remittere offenſaʒ peccati : ſiue iſtaʒ remiſſionẽ aliquo
modo cauſare.abſoluere aũt a precepto eſt tollere obli
gationẽ:qua aliquis eſt obligatus precepto:que obliga
tio põt manere ſine omni peccato : dũmodo pro loco ⁊
tempore:in quo debet implere preceptũ:nõ omittat:ex
quo põt accipi: ꝙ bene poteſt aliquis eſſe abſolutus ab
omni peccato quantuʒ ad deũ: ⁊ ꝙ facta ſit ei remiſſio
omniuʒ peccatoꝝ: ⁊ tamẽ maneat adhuc obligatus ad
confitendũ pp preceptũ:ſiue ꝓpter obligationem pre
cepti. Ita ꝙ liberatus a peccato manet adhuc obligat⁹
precepto. ¶ Notandũ aũt:ꝙ intereſt inter contritõeʒ
preuenientẽ confeſſionẽ ⁊ abſolutionẽ: ⁊ inter abſolutio
neʒ inferioris : qꝛ ille qui contritus eſt ante confeſſionẽ
eſt quideʒ abſolutus quo ad deuʒ ab omni peccato:ſed
non quantũ ad eccleſiam:quia non eſt cõſequutus gra
tiam remittentẽ per miniſtruʒ eccleſie circa ſe realiter

Abſoluere a pctõ ⁊ abſol/uere a precep/to diuer.

exhibitum:lʒ illud habuit in ꝓpoſito:ſed ille qui abſol
uitur ab inferiore eſt abſolutus ab omni peccato:q̃tuʒ
etiam ad eccleſiam inquãtum miniſterio eccleſie conſe
quutus eſt gratiam remittentẽ vel eius augmentũ: ⁊ ta
men adhuc etiã quantũ ad eccleſiam manet obligatus
ꝑcepto cõfitendi peccata reſeruata ſuperiorib⁹. ¶ No
tandũ etiam:ꝙ quando cõtritus ante cõfeſſionem:vel
etiam abſolutus ab inferiori cõfitetur poſtea ⁊ abſolui
tur:nõ ſoluʒ liberatur a tranſgreſſione precepti de con
fitendo:ſed etiam abſoluitur ab omni peccato: ⁊ ſi non
quo ad ablationeʒ offenſe:tamen abſoluitur quo ad di
minutionem pene ⁊ augmentũ gratie. ¶ Et lʒ iſta ſint
probabiliter dicta:tamẽ põt obijci contra ea. primo:qꝛ
videtur:ꝙ abſolutio inferioris ſit conditionata ⁊ quaſi
datur ſub conditione.ſ.ſi habeat confitens propoſitum
confitendi ſuperioribus ea:que ad eos pertinent: ꝙ nõ
videtur conueniens : quia forme ſacramentorum non
ſunt conditionales: nullus eniʒ abſoluit ſub hac forma
abſoluo te:ſi tu habes tale ꝓpoſitum. ¶ Secundo põt
obijci:quia cum ꝓpria materia abſolutionis ſacramen
talis ſit peccatoꝛ ſubditus: cum peccatoꝛ non ſit ſubdi
tus inferiori quo ad caſus reſeruatos ſuperiorib⁹:vide
tur ꝙ abſolutio inferioris nõ ſe extẽdat ad abſoluendũ
ab oĩb⁹ peccatis:quia forma ſacramentalis nihil efficit
niſi in materia ꝓpria. ¶ Ad primũ ergo dcm̃:ꝙ aliud
eſt aliquid ↄferri ſub cõditione: ⁊ aliud eſt aliquid con
ferri habenti aliquã cõditionem ſiue ꝓprietatem.nam
aliquid conferri ſub cõditione:eſt illud conferri in ordi
ne ad aliquã cõditionem: que expectať in poſterum vt
cõfirmans pactum: vt ſi dicam.do me tibi in cõiugẽ : ſi
placuerit parentib⁹ meis.Cõferri aũt habenti cõditio
nem eſt in eo: cui ſit collatio exigere aliquã cõditioneʒ
preexiſtentẽ: ⁊ neceſſariũ ipſi collatiõi:ſicut ordo nõ po
teſt cõferri:niſi habenti ꝓprietatem ſiue ↄditionẽ: que
eſt ſexus maſculinus:modo dico : ꝙ lʒ ſacramenta non
cõferanť ſub conditione:cõferanť tamen habenti con
ditionem neceſſariaʒ ad eoꝝ receptionẽ: ⁊ ideo lʒ abſo
lutio inferioris ſiue eius effectus nõ poſſit conferri:niſi
habenti ꝓpoſitũ cõfitendi ſuperiori caſus ad eum ꝑti
nentes:non tamen oportet:ꝙ abſoluat ſub conditione.
¶ Ad 2ᵐ põt dici dupliciter. vno modo: ꝙ cuʒ ille qui
vult aliquid:velit etiaʒ ⁊ velle debeat illa:que ſunt ne
ceſſaria ad illud: ⁊ eccleſia velit:ꝙ inferioꝛ audita con
feſſione ſui ſubditi abſoluat eum : ⁊ tamen remittat ad
ſuperiorem quantum ad caſus ei reſeruatos: ⁊ hoc for
te non poſſit fieri: niſi ſubdatur aliquo modo inferiori
q̃tũ ad omnia:eccleſia intendit eum ſubdere inferiori:
et quantum ad caſus reſeruatos:dũmodo habeat ꝓpo
ſitum cõfitendi eos ſuperiori. Ita ꝙ quantũ ad omnia
peccata confitens eſt ſubditus inferiori aliquo modo:
differunt tamen quantum ad caſus proprios ⁊ quantũ
ad caſus reſeruatos:qꝛ quãtũ ad caſus ꝓprios eſt ſubdi
tus ſine quocũqʒ ꝓpoſito confitendi alteri:quantũ aũt
ad caſus reſeruatos eſt ſubditus ꝓpoſito ſuppoſito con
fitendi alteri: quod quideʒ eccleſia rationabiliter ordi
nat: ⁊ vt homines magis timeant incurrere maiora cri
mina : ⁊ vt a ſuperioribus melius conſulatur peccato
ri in talibus caſibus. ¶ Uel poteſt dici:ꝙ ſicut baptiſ
mus ordinatur directe contra peccatum originale : ſed
ex conſequenti etiam contra omne aliud peccatuʒ pec
cato originali coniunctum tollit : ꝙ non faceret: ſi non
eſſet coniunctũ originali. Ita etiaʒ abſolutio ſacramen
talis q̃ confert inferioꝛ habet directe effectum ſuuʒ in
confitente rõne caſuuʒ in quibus eſt ei ſubditus: ⁊ cum
effectus ille non ſolum tollit illa peccata : in quibus eſt

Aliud ẽ ↄferri ſub conditiõe aliud cõferri hñti cõditionem.

confitens ſubditus:imo ex conſequēti: tollit etiam oīa alia eis coniuncta inquantū ille effectus ſcʒ gratia eſt contrarius omni peccato mortali. ¶ Ad formam ergo argumenti dicendum:ꝙ lʒ abſolutio ſacramentalis nō habeat effectum ſuum:niſi in peccatore ſubdito:non tamen opʒ:ꝙ tm̄ abſoluat:vel vt ita dicaʒ liberet a peccatis:in quibus confitens ſubditur:ſed etiaʒ ab omnibus aliis peccatis:que talibus peccatis coniunguntur.

¶ Queſtio. XXIII.

AD tertium ſic proceditur:⁊ arguit̄: ꝙ abſolutio facta a nō ſuo ſacerdote valeat:ſi fiat ſub ſpe ratificatiōis: quia.ſ. aliqua fiunt a ꝓlato ſine cōſenſu maioris partis capituli:ſi poſtea capitulūʒ vel maior pars capituli ratificet: tenēt:⁊ ſunt valida:ergo a ſimili: ſi ille qui poteſtatem habet in confitentem ratificet talē abſolutionē videt̄ ꝙ valeat.

Contra ſi aliquis ꝓferret verba ꝯſecrationis ſuper aliquē panem:qui non eſſet materia debita huius ſacramēti:puta ſuper panē ordeaceuʒ ſub ſpe ratificationis:nulla ratificatio poſſet facere:ꝙ eſſet ꝯſecratū:ſed abſolutio facta a non ſuo ſacerdote profertur ſuper illud:ꝙ nō eſt materia abſolutiōis ſacramentalis:quia ſuper non ſubditūʒ : ergo quecūqʒ ratificatio ſuperueniens nō pōt facere:ꝙ talis abſolō valeat.

Reſpondeo ſaluo meliori iudicio mihi videtur: ꝙ ratificatio non pōt facere: ꝙ abſolō facta a non ſuo ſacerdote valeat: ⁊ hoc ꝓpter duo.p̄mo qꝛ omnis ratificatio reſpicit iam factūʒ:ꝙ ratificet̄ :ita ꝙ ratificatio non fac̄:niſi dare ius ei:qđ actū eſt de facto:ſed abſolutio collata a non ſuo ſacerdote nihil efficit in anima confitentis: cum ꝓpria materia ſacramēti penitētie ſit vel in toto:vel ſaltē in parte: ergo ratificatio nō pōt facere:ꝙ abſolutio facta a non ſuo ſacerdote valeat:quantūʒ ad hoc: ꝙ aliquid fiat puta:remiſſio peccatoꝝ in anima pctōris . vnde ratificatio nō poſſʒ ratificare aliquid fcm̄ in anima peccatoris: ſed ſi poſſet aliquid ratificare : hoc eſſet ſola prolatio verborūʒ:qꝛ nihil aliud eſt ibi fcm̄. ¶ Scđo hoc idem pʒ:qꝛ illa abſolutio non ſui ſacerdotis: qui abſoluit in ſpe ratificatōis:aut habuit effectū ſuū in anima cōfitentis: aut nō.ſi habuit effectū ſuū.ſ.remiſſioneʒ peccatoꝝ:qui eſt effectus ſacramēti penitētie:niſi cōfitens ſit fictus . tūc quero vtrum ſi ille:ad quē pertinet ratificare: nō ratificet:ſed ꝯtradicat.iſte effectus anullet̄ : aut nō.ſi anulletur ſequitur:ꝙ ꝯfitens amittat gratiam ⁊ remiſſionem peccatoꝝ:q̄ꝫ ꝯſequut⁹ eſt ſine ſua culpa:qꝛ ille:ad queʒ ꝑtinet ratificare pōt ſine culpa:ꝯfitētis ꝯdicere . h aūt eſt incōueniēs. ideo ⁊c̄.ſi aūt nō anulletur ille effectus: ſed ſit validus ſequit̄ :ꝙ nō habuit ibi locū ratificatio: quia illud:in quo hʒ locū ratificatio: eſt validum:⁊ nulluʒ:ſi contradicat ille:ad quē pōt ratificare:ſi illa abſolutio:que fuit de facto nullum effectum fecit in anima peccatoris ꝯfitentis:cum ratificare pertineat nō ad poteſtatem caracteris:ſed tm̄ ad poteſtatem iuriſdictiōis: ⁊ poteſtas iuriſdict.non ſufficiat ad cauſandum effectū ſacramenti penitentie. ſimiliter ꝙ confitens per ratificationē non conſequatur effectum ſacramenti penitentie:⁊ ſic nihil valet ſibi abſolutio precedens cum ratificatione ſequente. ¶ Sed forte dices:ꝙ abſolutio non habuit effectum : nec ratificatio ſequens per ſe ſufficit cauſare effectum ſacramenti penitentie : ſed abſolutio precedens ſuperueniente ratificatione habuit tunc primo ſuum effectum: ſed hoc nō poteſt ſtare:quia in ipſo conſequenti: in quo completur forma verborum ſacramenti.ſequitur neceſſario effectus ſacramēti:qui eſt caracter : vel qui ponuntur eſſe diſpoſitiones ad gratiam ad q̄ꝫ diſponunt:niſi ſit aliquod impedimentūʒ ex parte recipientis:ꝙ impedimentum non eſt niſi fictio : ſed ponitur fictio ex parte confitentis . ideo nō poteſt dici: ꝙ ex ſacramento prius dato ſequitur poſtea per ratificationem effectus . ¶ Secundo.quia cum ratificatio non faciat:niſi dare ius ei:quod iam eſt actuʒ de facto ratificatio non habet locum in eo:ꝙ includit non ſoluʒ illud:quod eſt facti: ſed etiaʒ illud: quod eſt iuris : ſicut patet: ꝙ ſi aliquis a ſententia excōmunicationis abſoluatur ſub quacūqʒ ratificatione a non ſuo iudice nō valet.ſimiliter etiam : nec ſententia lata a non ſuo iudice ſub ſpe ratificationis: ſed in foro conſcientie:cuʒ ſit quaſi quoddam forum iuris diuini in quo fertur ſententia abſolutionis a peccato.⁊ ligationis ad penam: includitur non ſoluʒ id : quod eſt facti:imo etiaʒ id.quod eſt iuris:⁊ ideo vt mihi videtur non habet ibi locuʒ ratificatio. ¶ Ad argumentum in contrariū dicendum:ꝙ nō eſt ſimile illud:quod inducit̄ pro ſimili:quia in illo caſu aliquid eſt actum de facto per prelatuʒ: quod poteſt ratificari.hic autem in anima peccatoris nihil eſt actū. Item etiaʒ illud:quod fit a prelato ⁊ ratificatio:que poſtea fit a maiori parte:cui pertinet:ad eandeʒ pertinentem.ſ ad dominium : ꝙ vterqʒ habet iure illa cōmuni vterqʒ. In caſu auteʒ iſto non eſt ita:quia ratificatio reſpicit poteſtatem iuriſdictionis tantū . Effectus autem ſacramenti reſpicit principaliter poteſtateʒ caracteris: quia poteſtas iuriſdictionis non facit:niſi miniſtrare ei materiā:⁊ ideo non eſt ſimile. Queſtio. XXIIII.

POſtea querebantur multa. Primo . vtruʒ aliquis dicens horas:⁊ non ex corde intendens ad ea: que dicit. ſed alia cogitans peccet mortaliter. ¶ Intelligendum eſt:ꝙ aliter iudicandum eſt de introitu horarum. Et de proceſſu: in introitu enim debet habere intentionem actualem dicendi horas:ꝙ ſi non habeat:peccat mortaliter . ¶ In proceſſu autem poſtquā icepit dicere horas:⁊ applicuit ſe ad hoc per actualem intentionem:ſed tunc abſtrahitur.Tunc eſt diſtinguendum:aut enim aduertit: ꝙ abſtrahatur: aut non. ſi nō aduertit:tunc amittit meritūʒ hore:nec peccat venialiter:nec mortaliter.ſi autē aduertit:ꝙ abſtrahatur. hoc poteſt eſſe tripliciter:aut enim abſtrahitur vagando:⁊ dando operam rei licite : vt puta cogitando de ſermone:vel lectione:⁊ tunc amittitur meritum hore : ſed nō peccat aliquo modo.ſi auteʒ abſtrahitur:⁊ aduertit dando operam rei illicite: vt pote conſiderando de pulchra muliere cum complacentia quadam:⁊ aduertens periculum:tunc amittit meritum hore: ⁊ peccat mortaliter.ſi autem abſtrahitur dando operam rei indifferenti:vt pote cōſiderando pulchram imaginem : tūc amittit meritūʒ hore : ⁊ peccat venialiter:⁊ non mortaliter.

¶ Queſtio. XXV.

SEcundo queritur . Utruʒ excōmunicatus minori excōmunicatione ad ſacramēti cōmunionē accedens: non abſolutus peccet mortaliter. ¶ Intelligendū eſt:ꝙ circa hoc ſunt diuerſe opiniones. ¶ Opinio enim Goffredi eſt:ꝙ non peccat mortaliter:hoc enī refert inter excommunicatum maiori excommunicatione ⁊ minori : quia excōmunicatus maiori accedens

ad perceptionẽ ſacramẽtoꝝ: obligatur ad peccatũ mortale: minori non. ⁋ Sed opinio Henrici eſt in contrariũ: dicit enĩ: ꝙ excõmunicatus minori excõmunicatione accedẽs ad ſacramentũ peccat mortaliter. ⁋ Et hec opinio eſt verior: ſʒ alia ſit ꝓpitior: qꝛ talis duplicem penam: vel contemptum incurrit. Unuʒ participando cũ excõmunicatis contra ꝓhibitionẽ eccleſie. Aliud accedens ad ſacramentũ excõicatus. Q. XXVI.

TErtio queritur. Utruʒ confeſſor teneatur ſcire de omnibus peccatis: que ſibi dicunt̃ in cõfeſſione: an ſint venialia. vel mortalia. ⁋ Intelligendum etiam: ꝙ pctã ſunt duplicia: quedam ſunt pctã: quia ꝓhibita: que ſi non eſſent ꝓhibita: non eſſent pctã: ⁊ talia tenetur quilibet ↄfeſſor ſcire: niſi habeat cauſam rationalem: que eum excuſet: vt ſi forte tempore prohibitionis erat in carcere: vl' in terra longinq̃. ⁋ Alia ſunt pctã nõ qꝛ ꝓhibita: ſʒ qꝛ de natura ſua ſunt mala: etiaʒ ſi nõ ꝓhiberent̃. Et hoꝝ peccatoꝝ quedã ſunt capitalia: ⁊ hec tenetur quilibet confeſſor ſcire ad minus in generali. ſ. ꝙ ſunt ſepteʒ capitalia peccata: ſ. ſupbia: luxuria ⁊c. hec enĩ ſunt quaſi elemẽta: ⁊ ṗncipia: que de neceſſitate ſcire opʒ. ⁋ Quedã aũt pctã ſunt ſpẽs capitaliũ: vt illa: que recipiunt hoꝝ ꝑdicationẽ: vt fornicatio. ebrietas: ⁊ hꝰ fornicatio enĩ eſt quedaʒ luxuria. Et ebrietas quedam gula: ⁊ horuʒ peccatoꝝ quedam ſunt ſpecies: quedam important malũ de ſubſtantia ſui actus: eo ꝙ ſtatiʒ nominata habent annexũ malũ: ſicut fornicatio: ⁊ hꝰ: ⁊ de talibus etiam confeſſor ſcire tenetur: vtrum ſint mortalia. vel nõ. ⁋ Quedam aũt de ſubſtantia ſui actus nõ habẽt deformitatẽ: ſed ex libidine facientis: ſicut cognoſcere vxorẽ ꝓpriã: quia de ſe non eſt pctm̃: tamẽ poſſet fieri cũ tanta libidine: ꝙ eẽt pctm̃: vt ſi eã cognoſceret etiã ſi nõ eſſet ſua: ⁊ de talibus nõ opʒ: ꝙ confeſſor ſciat. vtrũ ſint mortalia: vel nõ: quia nec confitẽs ſcit q̃tenꝰ ſcire poſſet. ⁋ Alia ſunt pctã: que ſunt quaſi filie alioꝝ peccatoꝝ mortaliũ: vt illa peccata: quorum fines ordinant̃ ad fines capitalium: ſicut dolus eſt acquiſitio pecunie. Aut alterius rei iniuſte: ⁊ de talibus peccatis frequẽter opiniones ſunt cõtrarie inter doctores. Et de talibus nõ tenet̃ ſimpliciter curatus non ordinarius ſcire: vtrum ſint mortalia: vel nõ. Curatus aũt ordinarius: ſicut epĩ: ⁊ archiepĩ: ⁊ ceteri ſuperiores ordinarij ꝓlati tenẽtur ſcire: qꝛ ipſi ſunt perfectiores: ⁊ tenẽtur alios purgare. illuminare: ⁊ perficere: ⁊ ideo tenent̃ nouũ: ⁊ vetus teſtamentũ ſcire. Q. XXVII.

QUarto queritur. Utrũ prelatus eccleſiaſticus: cuiꝰ Balliuus recepit duelluʒ in ꝓpria cura: ipſo ſciente ⁊ nõ impediente: cũ tamẽ poſſit irregularitateʒ incurrat: ſi fuerit mors ſubſequuta. ⁋ Intelligendum eſt: ꝙ duellũ nõ ſolũ eſt malũ: quia ꝓhibituʒ. Sed etiã de ſe eſt malũ. Ibi enim ṫpermit̃ deus: nec obſta de duello facto inter Dauid ⁊ Goliam. hoc enĩ fuit ex priuilegio ſpeciali: priuilegium aũt paucorum non faciunt legem cõmunem: nullo ergo modo eſt licituʒ: ſed omnes peccant ⁊ indicens: ⁊ imperans: ⁊ ſuſcipiẽs: vnꝰ magis q̃ alius. ⁋ Sed ad formam queſtionis: vtrum incurrat irregularitatem vel non diſtinguendum eſt: aut eniʒ Balliuus illius ꝓlati hoc facit de ſpeciali mandato dñi ſui: ⁊ tũc ꝓlatus peccat mortaliter: ⁊ incurrit irregularitatẽ: ſi mors fuerit ſecuta: aut hoc facit nõ de ſpeciali mandato: ſed dñs ſuus hec ſuſtinet: ⁊ nõ impedit: tamẽ impedire poſſet: ⁊ tunc adhuc peccat mortaliter: ſed non incurrit irregularitatem: ſicut quidam dicunt.

⁋ Queſtio. XXVIII.

QUinto queritur. Utruʒ curatus religioſus: ſi reuocet̃ ab abbate ſuo contradicente epiſcopo teneatur dimittere curam: ⁊ redire ad abbatiam. Dicendum: ꝙ ſiue iſte religioſus curatus ſit de iuriſdictõe epiſcopi quãtuʒ ad temporalia: ſiue quantũ ad ſpiritualia: ſiue quãtum ad vtrũq3: ſiue huius quantũ ad hoc: ⁊ illius quantuʒ ad alia: ſemper tenetur obedire abbati ſuo. Et hoc pʒ per illũ gań. in ſimili caſu: ꝙ ſi religioſus eſſet confeſſus epiſcopo: ⁊ abſolutus ab eo: ⁊ abbas ſuus iniũgeret ſibi: ꝙ iterato diceret ſibi in confeſſione illa: que dixit epõ: tenet̃ obedire abbati: etiã cõtradicente epõ: multo magis tenet̃ hic obedire. Queſtio. XXIX.

SExto queritur. Utruʒ magis peccat qui cognoſcit filiam ſpiritualem: q̃ carnalem. ⁋ Dicendũ: ꝙ ille q carnalẽ ꝓpter duo: qꝛ hoc eſt ꝓhibitum ſcripturis: qꝛ in omni lege naturali. ſ. ⁊ poſitiua. ⁋ Secũdo: qꝛ cognoſcere filiaʒ carnalẽ eſt periculoſius: qꝛ maior occurrit oportunitas ꝓpter cohabitationeʒ: ſic phs ponit exẽplũ: ꝙ auaritia eſt grauiꝰ pctm̃ q̃ luxuria: qꝛ periculoſius ⁊ incurabilius: qꝛ auaritia annis creſcentibus ſemper creſcit. Unde ſenes magis ſunt auari q̃ iuuenes: luxuria aũt ſemper decreſcit: vt pʒ. ⁋ Item cognoſcere filiam carnalẽ eſt magis contra ius naturale: q̃ cognoſcere ſpũalem: ⁋ Ubi notandũ: ꝙ aliquid eſt naturale tripliciter: vel a natura gñaliſſimi. ſicut vnũquodq3 appetit eſſe naturaliter. Uel a natura ſubalterni: vt inter animalia eſt nãlis ↄiũctio maris: ⁊ femine. vel a natura ſpecialiſſimi. ſ. hominis: vt cõiunctio viri cum ſua: ⁊ non cuʒ alia: cognoſcere ergo filiam carnalẽ eſt ↄtra ius naturale: ⁊ a natura ſubalterni: ⁊ ſpecialiſſimi: ſed cognoſcere ſpiritualem filiam eſt contra ius naturale a natura ſpecialiſſimi tm̃. ſ. hominis: quia eſt contra rationem. ⁋ Queſtio. XXX. Aliqd eſt naturale tripl'r.

SEptimo queritur. Utrum quilibet teneatur ſuccurrere ꝓximo indigenti in caſu neceſſitatis conſtituto. ⁋ Intelligenduʒ: ꝙ aut aliquis eſt preſens: cui incumbit ex officio ſuccurrere neceſſitatibus indigentium: vt elemoſinarijs prelatorum: aut eſt magis multitudo populoꝝ: inter quos põt ꝓbabiliter aliqs habere ſpm̃ dei in ſe: aut aliquis qui ſcit ⁊ poteſt: ⁊ in talibus caſibus excuſat̃: aut non eſt preſens aliquis predictoꝝ. ⁋ Iteʒ tunc adhuc eſt diſtinguendũ: ſʒ aut hʒ aliquẽ amicũ carnalem indigentem eque: vel magis: ⁊ tunc ex charitate ordinata magis tenetur ſuccurrere amico ſuo carnali. Si autẽ non habet aliquem amicum carnalem indigentem. adhuc eſt diſtinguendum: quia aut talis habet abundantiam bonoꝝ pluſq̃ requiratur ad decenteʒ ſuſtentationẽ ſtatus ſui: ⁊ tunc tenetur ſuccurrere: ⁊ ſi non facit mortaliter peccat. Si autem non habeat tantam habundantiam bonoꝝ: ſed preciſe habet neceſſaria ad ſuum ſtatuʒ non tenetur ex neceſſitate ſuccurrere. ſed ſi facit: opꝰ eſt ſup erogationis. ⁋ De prelatis aũt forte eſſet aliud dõm.

⁋ Explicit quodlibet Octauum.

¶ Incipit nonum quolibet. ¶ Queſtio. I.

Queſita ſũt plura de ente creato: quedam in generali ⁊ quedã in ſpeciali. In gnãli querebatur vnũ: vtꝝ .ſ. poſſet ſit aliquam quiditatẽ eſſe ens primo ⁊ per ſe: ⁊ arguitur ꝙ ſic: qꝛ ſm phm. 8. metaphyſ. vnumquodqꝫ ſeparatorum a materia eſt ens primo ⁊ per ſe: ſed plura ſunt talia. ergo ⁊c.

T.c.viii.t.7. meta.t.c.5p.

Contra ſi aliqua creatura eſt ens primo ⁊ per ſe: tunc non eẽt ens ꝑ aliud: ſed fides tenet: ꝙ omne ens creatum eſt ens per aliud: ergo ⁊c.

Ad euidẽtiã iſti⁹ qõnis tria ſunt facienda. p̊ declarãda ſunt in qõne poſita ⁊ exponẽda eſt intẽtio qõnis. 2º ponẽde ſunt opiones ð dr̃ia eẽ ⁊ eẽntie in creaturis. 3º rñdẽdũ eſt ad qõnẽ.

Prim⁹ arti⁹

Quantum ad p̊m ſciẽdũ: ꝙ cũ ꝑ ſe nota cãlitatis aliqd cõuenire alicui ꝑ ſe põt 2r itelligi. vno mõ poſitiue vt ſit ſenſus: ꝙ ſubꝫ ſit cã ipſi⁹ ꝑdicati qꝺ ſibi attribuit̃ in aliquo gñe cãe: ſicut curuũ dr̃ eẽ in naſo p̊mo ⁊ ꝑ ſe: ⁊ queliꝫ pa⁹ in ſuo ꝓprio ſubo: qꝛ ſubm eſt ſaltẽ cã ſubiua reſpcũ paſſionis: qcqd ſit de cãlitate effectiua. alio mõ põt itelligi ꝑuatiue ſiue negatiue: ꝙ ꝑdicatũ ↄueniat ſubo ꝑ ſe .i. nõ ꝑ aliã cãm: dato ꝙ ſubm nõ eẽt cã ꝑdicati: ſicut ſi diceremꝰ: ꝙ deus ꝑ ſe eſt deꝰ: vel p̊m ens: qꝛ h̃ ↄuenit ſibi nõ ꝑ aliã cãꝫ: ⁊ vtroqꝫ mõ ſiue ly per ſe accipiat̃ poſitiue ſiue negatiue põt accipi ſm diuerſa gña cauſarũ. Ita .ſ. ꝙ ꝑ ſe dicat̃ aliqd ↄuenire alicui poſitiue accipiẽdo: qꝛ ipm ſubꝫ: cui attribuit̃ ꝑdicatũ: eſt cã predicati in aliquo gñe cãe .ſ. ſubiue vel effectiue: ⁊ ſic de alijs. ſilr ꝑuatiue ſiue negatiue: vt dicat̃ aliqd ↄuenire alcui ꝑ ſe .i. nõ ꝑ aliã cãm excludẽdo: vel cãm effectiuã: vel formalẽ: vel quãcũqꝫ aliam cãm: ⁊ ſic q̃tuꝫ ſufficit ad ꝓpoſitũ pꝫ quõ dr̃ aliqd ꝑ ſe ↄuenire alteri. ¶ Quantũ aũt ad hoc: ꝙ vlteri⁹ addit̃ p̊mo ſciẽdũ eſt: ꝙ illud dr̃ ↄuenire alicui p̊mo: ꝙ nõ cõuenit alteri ꝑ p̊us: ⁊ ſm diuerſuꝫ modũ accipiẽdi pri⁹ ⁊ poſteri⁹ põt diuerſimode aliqd ↄuenire alicui p̊: ſm ꝙ magis patebit: qñ ſoluet̃ qõ: ⁊ ſic pꝫ declaratio vboꝝ q̃tũ ad h̃ qõ dr̃ p̊ ⁊ ꝑ ſe. ¶ Eſt ḡ ſenſus qõnis: vt q̃rat̃ vtꝝ aliq̃ eẽntia vel qditas creata ſit ens p̊ ⁊ ꝑ ſe aliquo ꝑdictoꝝ modoꝝ: ⁊ ſm quẽ modũ dicat̃ ꝑ ſe ⁊ p̊mo.

Scḋs arti⁹

Quantum ad 2m nõm: qꝛ de dr̃ia eẽ ⁊ eẽntie in creaturis eſt 3x opio. p̊ opio ẽ: ꝙ eẽ ⁊ eẽntia q̃tũ ad illud: ꝙ formalr iportãt in ſuo ſignato nõ dr̃nt realr: ita ꝙ ſint due res diuerſe. q̃ꝝ vna ſit eẽntia: ⁊ alia ſit eẽ: ⁊ faciãt ↄpõnẽ: ſicut act⁹ ⁊ ſubꝫ recipiẽs actũ: ſꝫ tñ dr̃nt penes modos ſigñdi: ita ꝙ eẽntia ⁊ eẽ dr̃nt: qꝛ vnũ ſignat ꝑ modũ nois abſtracti .ſ. eẽn̄a: aliud ꝑ modũ nois ↄcreti: vel ꝑ modũ participij .ſ. ens. 3m võ ſignat ꝑ modũ vbi .ſ. eẽ. Ita ꝙ ſicut calor dicit illud: quo aliqd formalr eſt calidũ: calidũ võ dicit hñs calorẽ: calere võ hr̃e calorẽ. Ita eẽntia eſt: quo aliqd eſt formalr ens: ens võ dicit ↄcretiue hñs eẽntiã: eſſe võ eſt hr̃e eẽntiã. ¶ Ulteri⁹ ſciẽdũ eſt: ꝙ ſm auctores iſtius opionis iſti diuerſitati modoꝝ ſignandi rñdet aliq̃ diuerſitas in creaturis: q̃ nõ hꝫ locũ in deo: nõ qꝛ eẽ ſit quidã act⁹

Op. p̊ma ſecũ doctoris i tractatu pro/prio ð ente ⁊ eſſentia.

diuerſus ab oi eſſentia creata: ſꝫ qꝛ in oi ente creato ꝑfecto: q̃les ſunt ſubẽ p̊me: eſt ↄpõ diuerſaꝝ rõnũ formaꝝ accñtaliũ cũ ſubo: in ſubẽs .n. imãlib⁹ creatis: ⁊ ſi nõ ſit ↄpõ mãe ⁊ for⁹: eſt tñ ↄpõ accñtis ⁊ ſubi: ⁊ pp h̃ non eſt oio idẽ in eis hr̃e aliq̃ formã vl eẽntiã: ⁊ eẽ illã eẽntiã. vñ alicui ↄuẽit hr̃e aliq̃ formã: ꝙ nõ eſt illa for⁹: ſicut alicui ↄuẽit hr̃e albedinẽ: ꝙ nõ eſt albedo: ⁊ alicui ↄuenit hr̃e aliq̃ eẽntiã: ꝙ nõ eſt illa eẽntia. In diuinis aũt nõ eſt niſi vna eſſentia ſimplr illud qõ hꝫ aliqd: ⁊ illud qõ hr̃. vñ ibi de q̃cũqꝫ vificat̃ hr̃e aliq̃ eẽntiã: vificat̃ ẽt ꝙ eſt iſta eẽntia q̃ hꝫ: ⁊ ibi nõ iueĩt̃ aliq̃ diuerſitas rñdẽs iſtis diuerſis modis ſignandi: ſicut iuenit̃ in creaturis: qꝛ ibi nõ eſt ↄpõ diuerſaꝝ eẽntiarũ. ¶ 2ª opio ẽ totalr oppoſita huic: que ponit ꝙ eẽ ⁊ eẽntia q̃tũ ad illud: ꝙ iportãt de p̊ncipali ſignato dr̃nt realr in creaturis. Ita ꝙ eẽ eſt qdã act⁹ dr̃ns realr ab oi eẽntia creata: ⁊ reſpicit eẽntiã creatã: ſicut ꝓpri⁹ act⁹ reſpicit po͠t: ⁊ vtrũqꝫ eſt ꝑ vtrũqꝫ. nã eẽn̄a hꝫ ꝙ ſit formalr ꝑ eſſe: ſicut ꝑ ꝓpriũ actũ: eẽ võ hꝫ ꝙ ſit ꝑ eẽntiã: ſicut ꝑ ꝓpriã po͠tã q̃ depẽdet: ita ꝙ ſicut mã ⁊ for⁹ depẽdẽt a ſeinuicẽ: ita eẽ ⁊ eẽntia. ¶ Ulteri⁹ dr̃t: ꝙ 2r eſt eẽ .ſ. eẽ eẽntie: ⁊ iſtud eſt realiter idẽ cũ eẽntia: ⁊ eẽ exñtie qõ eſt ipſe actus eẽndi: ⁊ iſtud ſm eos dr̃t realr ab eſſentia. ¶ Dr̃t ẽt: ꝙ ens 2r accipit̃ .ſ. noialr: ⁊ ſic accipit̃ ab eẽ eẽntie ꝑ ſeipm: põt ẽt accipi ꝑticipialr: ⁊ ſic accipit̃ ab eẽ eẽntie: ⁊ ſic nõ ↄuẽit ſm eos eẽntie create: niſi ꝑ actũ additũ: q eſt ipſe actus exñdi. ¶ 3ª opio tꝫ mediũ inter iſtas dicẽs: ꝙ eẽ ⁊ eẽntia: nec dr̃nt realr: ſicut accñs ⁊ ſubm: nec ſola rõne: ſicut diſſõ ⁊ diffinitũ: vel tm̃ q̃tum ad modũ ſignandi ꝑ modũ nominis ⁊ vbi. ſed ſm eos dr̃nt intẽtiõe: ſicut genus ⁊ dr̃ntia. Iſtã opionẽ nõ plus expono: qꝛ eſt mihi initelligibilis: ⁊ hoc ſufficiat de 2º.

Tertia opio Henrici de Gandauo.

Terti⁹ arti⁹

Quantum ad ſubam qõnis itẽdo. p̊ rñdere q̃tũ ad h̃: ꝙ q̃rit̃ vtꝝ qditas vel eẽntia creata ſit ens ꝑ ſe ſiue accipiat̃ ens ab eẽ eẽtie: ſiue ab eẽ exñtie: ⁊ qꝛ ſm p̊am opionẽ vtrũqꝫ eẽ eſt realr idẽ cũ eẽntia creata: ideꝫ aũt nõ põt eẽ cã ſui ipſi⁹ ſm rẽ in aliq̃ gñe cãe: iõ accipiẽdo ly ꝑ ſe poſitiue: eẽntia creata in nullo gñe cãe põt eẽ cã ipſi⁹ eẽ: ⁊ iõ qꝛ ly ꝑ ſe denotat cãlitatẽ i eẽntia reſpcũ eẽ nõ põt vificari de eẽntia in ↄpõne ad eẽ. Idẽ ſeq̃t̃ ſꝫ ſcḋaꝫ opionẽ q̃tũ ad ens: ꝙ accipit̃ ab eẽ eẽntie: qꝛ ſm eos eẽ eẽntie ⁊ eẽntia ſunt idẽ in creaturis: ſꝫ ſm ſcḋaꝫ opi. accipiẽdo ly ens ab eẽ exñtie: ſic poſſet dici eẽn̄a eẽ ens ꝑ ſe: ita ꝙ ly ꝑ ſe denotet cãꝫ ꝑdicati cũ ſubo: ſm ꝑdictã opionẽ eẽntia re⁹ eſſe hꝫ ſaltẽ cãlitatẽ ſubiuã. vñ vr̃ eẽ in ſcḋo mõ dðl ꝑ ſe: in quo pa⁹ predicat̃ de ſuo ꝑ ſe ſubo. ¶ De 3ª opione nõ itromitto me: qꝛ ẽ eadẽ realr cũ p̊ª vl nihil dic̃: qꝛ ponere me͠m iter differre re ⁊ differre rõne: ẽ nihil dcñ. ſi aũt ly ꝑ ſe accipiat̃ nega͠e: vt ſit ſenſus qõnis: vtꝝ eẽntia creata ſit ens ꝑ ſe .ſ. ꝙ hoc nõ ↄuẽiat ſibi ꝑ aliud a ſe: tũc dico: ꝙ ſi ly ꝑ ſe denotet cãꝫ extrinſecã finalẽ vel efficiẽtẽ: ꝙ ipoſſe eſt q̃cũqꝫ creaturã: ⁊ ipꝫ eẽ creatũ eẽ iſto mõ ens ꝑ ſe: qꝛ iplicant̃ ↄdictoria: qꝛ eẽ creatũ iportat hr̃e cãꝫ effectiuã: oẽ aũt: ꝙ creatur vel efficit̃: efficit̃ ab alio: ⁊ iõ ipoſſe eſt creaturaꝫ q̃cũqꝫ hr̃e eẽ ſic ꝑ ſe: ꝙ nõ ꝑ aliud effectiue: ⁊ ꝑ ↄñs ſeq̃t̃ ꝙ ſit ꝑ aliud: ſicut ꝑ cãm finalẽ. ſi aũt ly ꝑ dicat cãꝫ formalẽ vt q̃rat̃: vtrũ eẽntia creata ſit ens ꝑ ſe loq̃ndo formalr: ſic ꝙ nõ ſit ens ꝑ aliud formalr: tũc ſi ly ens accipiat̃ ab eẽntia: eẽntia ſm oẽꝫ opionẽ creature eſt ens ꝑ eẽn̄: qꝛ ſic ei⁹ eẽ ↄuẽit creaturẽ cuilꝫ nõ ꝑ aliquẽ actũ: nã eẽ eẽn̄ ⁊ eẽntia i creaturis ſm oẽs ſũt idẽ realr. ſi ãt accipiat̃ ens ab eẽ exñtie: ſeq̃t̃ idẽ ſm p̊am opionẽ: ſꝫ ſm 2am opionẽ accipiẽdo ens ab eẽ exñtie eẽn̄ creata ẽ ens formalr ꝑ aliũ a ſe .ſ. ꝑ eẽ exñtie: ꝙ ponũt differre realr

ab eēntia in creaturis. ¶ Si aūt q̄rat̄ q̄ iſtaꝝ opionū ſit verior credo ꝙ p̄ma: quia credo ꝙ actus quo aliq̄d eſt ens ſimplr̄ in actu non eſt niſi forma ſubſtantialis: actus vero quo aliquid eſt ens in actu ſꝫ q̄d eſt accñs: ⁊ ſic pꝫ q̄uo conuenit eſſentie creature eſſe ens per ſe. ¶ Quantuꝫ aūt ad hoc: ꝙ dicit̄ primo ſi prius ⁊ poſterius accipiat̄ ſm ordinē cauſe ⁊ effectus certum eſt: ꝙ eſſe cōuenit primo creatori: qꝛ quicquid conuenit eſſe ⁊ effectui per prius cōuenit eſſe q̄ꝫ effectui: ⁊ p̄cipue q̄ꝫtuꝫ ad ea: que dicūt perfectionē ſimpliciter: ⁊ loquendo de cauſa effectiue: ⁊ ideo eē ꝙ dicit ſimpliciter perfectiōeꝫ prius conuenit creatori q̄ꝫ vnicuiqꝫ creature. ſi aūt ordo prioris ⁊ poſterioris ſumat̄ ſm ſuperius ⁊ inferius adhuc eē conuenit ꝑ prius enti cōmuni creatori ⁊ creature q̄ꝫ ipſi creature. ſi tamē habent aliq̄d cōmune vni⁹ rationis. ſi aūt ordo prioris ⁊ poſterioris accipiatur ſm diuerſa exiſtentia in eodē: ſicut in ſubſtantia corporali prior eſt ſubſtātia: poſtea quantitas: ⁊ poſtea qualitas. ſic dico ꝙ ſm primā opinionē: a quocūqꝫ eſſe accipiat̄ ens queſtio eſt nulla: qꝛ eſſe ⁊ eſſentia ⁊ ipſum ens ſunt vna res: nec eſt aliquis ordo realis inter ea. ſi aūt differant re vt ponit ſecūda opinio: ⁊ accipiatur ens ab actu exiſtēdi. tūc ens non conueniret primo eēntie: nec actu exiſtēdi: ſed compoſito ex vtroqꝫ: qꝛ ſtante hypotheſi de dicta diuerſitate: nec eſſentia eſſet: ꝙ eſt: ſed quo aliquid eſt. ſed compoſitum ex vtroqꝫ proprie eſt illud ꝙ eſt actu ens: ſicut in rebus materialib⁹: nec materia: nec forma eſt ipſum q̄d ſimpliciter eſt: ſed ipſuꝫ compoſitū: q̄d eſt ex vtroqꝫ: ⁊ ſic pꝫ ad queſtioneꝫ. ¶ Ad rationes pꝫ de facili. naꝫ quādo dicit̄: ꝙ vnumquodqꝫ ſeparatorum eſt ens primo ⁊ per ſe: pōt dici: ꝙ h̄ eſt verum accipiendo ly per ſe formaliter: qꝛ quodlibꝫ ſeparatū a materia eſt ens per ſe formaliter: qꝛ non habet eſſe formaliter per aliud a ſe. ¶ Et quādo arguit̄ ad aliam partē: qꝛ tunc creatura nō eſſet ens per aliud: concedo ꝙ non ſit ens per aliud formaliter: nō tamen ſequit̄: ꝙ non ſit ens per aliud effectiue: ſicut fides ponit eſſe aliud a deo effectiue: ⁊ ad argumēta. ¶ Ad maiorem euidentiam iſtius prime queſtionis ſciendū eſt: ꝙ ſi quereretur vtrū aliqua creatura ſit per ſe neceſſe eſſe formaliter: ꝙ pōt eſſe duplex intellectus queſtionis. vn⁹ vt queratur vtrū aliqua creatura per eſſentiam formaliter ſic habeat neceſſitatem eſſendi: ꝙ per nullam aliam cauſam habet eſſe vel neceſſitatem eſſendi qualitercūqꝫ: ita ꝙ ly per ſe excludat omneꝫ cauſam ab eſſe creature: que in quolibet genere cauſe ſit cauſa ipſi⁹ eſſe creature: vel ſue neceſſitatis in eſſendo. Alius itellectus pōt eſſe. ſ. ꝙ per ly per ſe excludatur alia cauſa formalis ipſius eſſe creature ⁊ ſue neceſſitatis in eſſendo: vt ſit ſenſus queſtionis: vtrum creatura per ſuaꝫ eſſentiam formaliter habeat eſſe ⁊ neceſſitateꝫ eſſendi: ita ꝙ hoc non conueniat ei ꝑ aliam cauſam formalem: ſꝫ ſibi conueniat per aliā cauſam: que eſt cauſa efficiens. Si queratur iuxta primuꝫ intellectum queſtionis: vtrum creatura ſit per ſe neceſſe eſſe formaliter: planū eſt ꝙ non: quia ſic ponere creaturaꝫ eſſe per ſe neceſſe eſſe formaliter implicat contradictionem: quia creatura eſt aliquid productuꝫ ab alio nullo preſuppoſito. hoc eſt ex nihilo: ⁊ per conſequens ponere aliquid eſſe creatuꝫ eſt ponere: ꝙ habeat cauſaꝫ efficientem q̄ꝫ opꝫ eſſe aliam ab ipſo creato: quia nulla res facit ſeipſam. ſi ergo ens creatum ponatur ſic eſſe ꝑ ſe: ꝙ nō habeat cauſam ſui eſſe diuerſam a ſe: que ſit cauſa ſui eſſe in aliquo gn̄e cauſe: eſt ponere: ꝙ habeat cauſam efficientem aliam a ſe: ⁊ ꝙ non habeat talem cauſaꝫ: q̄d eſt implicare contradictionē: ⁊ ideo ponere creaturam iſto modo eſſe per ſe neceſſe eſſe: falſum eſt: ⁊ impoſſibile: ⁊ hoc ſatis planū eſt. ¶ Si aūt queratur iuxta ſm intellectum queſtionis: vtruꝫ creatura ſit per ſe neceſſe eſſe formaliter. i. vtrum formaliter habeat eſſe: ⁊ neceſſitatem eſſendi per ſuam eſſentiam: ita ꝙ non ꝑ aliam cauſam formalem: ſꝫ habeat iſta per aliud: ſicut per cauſam efficienteꝫ: tunc dico ꝙ hic queruntur duo. ſ. vtrum creature habeat per ſe formaliter eſſe: ⁊ vtrū habeat per ſe formaliter neceſſitateꝫ eſſendi. ¶ Quantum ad p̄ᵐ iſtoꝝ duoꝝ pꝫ ex dictis in ꝓcedenti q̄one: qꝛ ſm eos q̄ ponūt: ꝙ eē differt in creaturis realr̄ ab eſſentia: nulla creatura hꝫ eē formalr̄ per eēntiā ſuā: imo ſm iſtā viam habet eſſe per aliquid additū ad eſſentiam. ¶ Scd̄m autē illos qui ponunt: ꝙ eſſe ⁊ eſſentia ſunt idem realiter in creaturis: omnis creatura habet eē formaliter. i. per ſuam eſſentiaꝫ: quia ſm eos illud quo formaliter eſt creatura eſt ipſa ſua eſſentia: ⁊ non aliquid additum eſſentie: ⁊ de hoc ſatis dictum eſt. ¶ Quantū aūt ad 2ᵐ iſtorum: vtrum. ſ. creatura habeat per ſe formaliter neceſſitatē eſſendi: dico ꝙ cum neceſſitas eēndi ſit: ꝙ habere ſic eē: ꝙ non poſſet non eē neceſſitas eēndi dupliciter poteſt accipi. Uno modo ſimpliciter: ⁊ abſolute: ita. ſ. ꝙ aliquid ſic eſt: ꝙ non poteſt non eſſe: nec per aliquam potentiaꝫ: que ſit in ipſo ad oppoſituꝫ: nec etiam per potentiam: que ſit in alio qui ſuam potentiaꝫ poſſet ſubtrahere ⁊ creaturam annihilare vel non feciſſe. Alio modo poteſt accipi neceſſitas eſſendi non abſolute: ſed ſm determinatum modum vt dicantur habere neceſſitatem eſſendi ea: que ſunt proprie incorruptibilia: quia ſic habent eſſe ꝙ in eis non eſt potentia ſubiectiua: que manens poſſit eſſe ſub priuatione oppoſita ipſi actui ſub quo eſt ſiue ſub oppoſito actu. ſi queratur: vtrum creatura ſit per ſe neceſſe eſſe formaliter: loquendo de primo modo neceſſitatis planum eſt ꝙ nō: ⁊ hoc poteſt oſtendi tali ratione: ꝙ non eſt neceſſe eſſe non eſt per ſe neceſſe eē formaliter: ⁊ hoc pꝫ: quia per ſe neceſſe eſſe preſupponit neceſſe eſſe: ſed nulla creatura iſto modo habet neceſſe eſſe: effectus enim cauſe agentis: que non neceſſario agit: ſꝫ habꝫ in poteſtate ſua agere vel non agere: non habet ſimpliciter neceſſitatē eēndi modo predicto: omnis aūt creatura eſt effectus talis cauſe: quia ſm fidem deus agit libero arbi. ſic: ꝙ in poteſtate ſua eſt agere vel non agere. ergo ⁊c̄. ¶ Si auteꝫ queratur: vtrum creatura ſit per ſe neceſſe eſſe loquendo de ſecundo modo neceſſitatis: tunc dico: ꝙ ſi neceſſitas eſſendi formaliter vocetur priuatio potētie ad nō eſſe: ſic nulla res per eſſentiam ſuam eſt formaliter neceſſaria: ſicut etiam ſi incorruptibilitas formalis vocetur priuatio corruptionis: nulla res per eſſentiam ſuam eſt formaliter icorruptibilis: quia nulla res poſitiua eſt formaliter aliqua priuatio: ſꝫ enim ad poſitionē vnius ſequatur priuatio alterius: ſicut ad poſitionem albi ſequitur priuatio nigredinis: tamē albedo non eſt formaliter ipſa priuatio nigredinis. ſi neceſſitas formalr̄ eēndi vocetur natura illa: in qua talis p̄uatio fundatur: ſic creature incorruptibiles ſunt per ſe. i. per eſſentiam ſuā neceſſe eſſe formaliter: loquendo de ſecundo modo neceſſitatis: ⁊ hoc ſiue differat eſſe ab eēntia: ſiue non: qꝛ in illo primo ⁊ per ſe fundatur priuatio potentie ad nō eſſe: modo quo nunc loquimur de potentia ad non eſſe cui repugnat habere potentiam ſubiectiuam ad non eē oppoſitum illius eſſe: ꝙ habet. ſed ipſi eſſentie creature incorruptibilis per naturam primo repugnat habere taleꝫ potentiam: vel eē talis potentia. ergo ⁊c̄. probatio minoris: qꝛ creature corruptibili ꝯpetit po⁹ ad nō eē.

tas formalr̃ diſtinguãtur: ⁊ diſtinctionẽ formalr̃ cauſan-tem: q2 lʒ non q̃rif vtrũ ſubã poſſit fieri ſine accñte: ſʒ vtrũ poſſint fieri due ſubẽ ſine hoc: ꝙ accñs ſit cauſa forma-lis diſtinctionis eaꝝ. vñ dato: ꝙ dualitas illa eẽt accñs ſcđo modo. adhuc nõ ſeqtur: ꝙ illa dualitas ſit cã illi⁹ diſtinctiõis: imo q̃lʒ ſeipſa eſt diſtincta ab alia: ⁊ ex hoc poſteri⁹ ſeqtur cõnumeratio vni⁹ illarum ad alterum ⁊ coexiſtentia. Queſtio. III.

Tertio querebatur: vtrũ angelus ſemper creetur: ⁊ vĩ ꝙ ſic: q2 conſeruatio ⁊ creatio in angelo ſunt idẽ: ſʒ angelus ſemꝑ cõſeruaẽ: g̃ ⁊c̃. mi. pʒ. pbo. ma. q2 ꝯſeruatio ⁊ creatio nõ vi-denẽ differre niſi ſm: ꝙ creari dicit nũc ꝑmo eẽ ab alio: ꝯſeruari vo dicit conti-nuari in eẽ accepto: ſʒ iſta dr̃ntia nõ põt hẽre locũ in eẽ angeli cũ mẽſureẽ euo: in quo nõ eſt ſucceſſio: g̃ ⁊c̃.

Contra angelus creatus eſt initio tẽporis: ſaltẽ ſm coexiſtẽtiam: ſʒ initiũ tẽporis nõ põt exiſtere nũc pñti. ergo nũc non cauſaẽ: ⁊ tamẽ conſerua-tur. g̃ creatio ⁊ cõſeruatio nõ ſunt idem: ⁊ ꝑ conſequens angelus nõ ſemper cauſaẽ.

Ad euidentiam iſti⁹ q̃õnis. ꝑmo ꝑmittam q̃ndam ſuppoſitionẽ circa illa: q̃ mẽſuranẽ euo: ex qua itẽdo excludere q̃ſdam fal-ſas imaginationes: que poſſent eẽ circa talia. ſcđo oſten-dam qd̃ importaẽ in talibus ꝑ creari ⁊ conſeruari: ⁊ ter-tio dicam ad queſtionem.

Primus ar⁹. Quantum ad ꝑmũ ꝑmitto iſtam ſuppõnẽ: ꝙ euiternitas loquẽdo itrinſece: nihil trãſit in ꝑteritũ: nec expectaẽ aliqd̃ in futurũ q̃ntum ad illud: qđ mẽſuraẽ euo: poſſunt tamẽ in hiis: que mẽſurã-tur euo eẽ: ſicut in ſubo: quedã in q̃bus eſt ſucceſſio vel cõtinua: ſicut apparet in motu celi: vel diſcreta: ſicut eſt in opationib⁹ angeloꝝ. ſʒ in ipſa natura vel eẽ euiternũ nulla ſucceſſio eſt: q2 ſi eſt ibi ſucceſſio: aut eſt cõtinua: aut diſcreta. ſi continua ſeqtur: ꝙ ibi eſt motus: ⁊ ꝑ ꝯñs eẽntia vel eẽ euiterni acqriẽ per motũ: ⁊ vlteri⁹ in eſſe vel cuiuſcũqʒ alteri⁹ euiterni eſt ponere gradus: ⁊ q̃ndã latitudinẽ: q̃ omnia ſunt inconueniẽtia. ſi diſcreta ſeqẽ: ꝙ ſint in diuerſi act⁹ corrñdentes diuerſis nunc diſcre-tis: ⁊ illi act⁹ nõ poſſunt intelligi nõ eẽ vel eẽntia: ⁊ per ꝯñs in vno eterno erũt due eẽntie vel duo eẽ: quorum vtrũqʒ eſt impoſſibile: vt de ſe pʒ: ⁊ ideo in talib⁹ nihil trãſit in ꝑteritũ nec expectaẽ aliqd̃ in futurum. ℭ Ex hoc excludiẽ imaginatio: ꝙ ꝑmanẽtia taliũ rerũ imagi-nareẽ cũ quadã ſucceſſione: vel ꝙ eẽt quoddã nunc: in q̃ eẽt fieri ipſoꝝ: ⁊ aliud nũc: in quo eẽt ꝯſeruatio vel ꝑma-nentia ipſoꝝ: q2 in ipſis q̃ntum ad intra nõ eſt dare aliud ⁊ aliud nũc. ſʒ vnũ nũc indiuiſibile. vñ ibi nulla ſucceſ-ſio eſt ſm rẽ. ſʒ ſi aliq̃ ſucceſſio accipiẽ in talib⁹: lʒ eſt vĩ ſm imaginationẽ nr̃aʒ: q̃ intelligimus talia ad modũ rerũ tẽporaliũ nobis notaꝝ: vel in comparatiõe ad co-exñtiam alioꝝ: ita ꝙ idẽ nũc indiuiſibile inſtans coexi-ſtit diuerſis tẽporib⁹: ⁊ diuerſis nũc temporis ſibi ſucce-dẽtib⁹: per quẽ modũ enũtiamus de deo verba diuerſo-rũ tẽpoꝝ: ſm ꝙ dicimus: ꝙ fuit: eſt: ⁊ erit: ⁊ ex hoc vlte-ri⁹ ſeqtur: ꝙ ibi ſm rem loquẽdo: nec fieri: nec factũ eẽ eſt tranſiẽs: ſʒ ſtans ⁊ ꝑmanẽs: lʒ coexiſtant alicui tran-ſeũti: ⁊ ſic pʒ de primo.

Secũdus ar⁹ Quantum ad 2ᵐ ſciendũ: ꝙ in talib⁹ fieri vel cauſari põt accipi duplr̃. vno modo ab⁹ ⁊ abſqʒ determinatione aliq̃: ⁊ hoc modo creari ni-hil aliud eſt q̃ʒ accipere eſſe ab alio quantum ad totũ: ꝙ habet nullo preſuppoſito: ⁊ creari ſic acceptũ ſemper manet: q2 ſemꝑ creatura eſt in accipiẽdo eẽ a deo: ⁊ ſem-per ei daẽ eſſe: ſicut ẽt ꝑſone ꝓcedentes in diuinis ſemꝑ ſunt in ꝓcedẽdo: eo ꝙ nihil trãſit ibi in ꝑteritũ vel expe-ctaẽ in futurũ. Alio modo põt accipi creari pro eo: ꝙ eſt nũc primo eẽ ab alio. ita ꝙ cũ habitudine accipiẽdi eẽ ab alio excludaẽ ꝑus fuiſſe: nõ ꝙ in talib⁹ poſſit accipi pri⁹ ⁊ poſteri⁹ per comparationẽ ad intra: ſed tñ ꝑ com-parationẽ ad extra: inquãtũ coexiſtit vel coexiſtere poſ-ſunt aliq̃bus ſucceſſiuis: in q̃bus põt accipi primũ ⁊ vl-timũ: ⁊ pri⁹ ⁊ poſteri⁹: ⁊ ſic aliquo modo pʒ qd̃ importe-tur per creari. ℭ Quantum aũt ad conſeruari videẽ: ꝙ conſeruatio importet ſuare ipm̃ eſſe acceptũ: vel q̃ſi te-nere ipʒ acceptũ in ſua permanẽtia. vnde videẽ ſm mo-dum nr̃m intelligẽdi ꝑſupponere eẽ rei: ita ꝙ videẽ im-portare rem ꝑexñtem tenere: ne cadat in nõ eẽ: ⁊ quãuiſ ita videẽ ſm nr̃um modũ intelligẽdi: tñ nõ videẽ mihi: ꝙ ſm rem omnis cõſeruatio ꝑſupponat eẽ ſeruatũ. ſed hñ infert rem eẽ: fieri aũt q̃nqʒ infert reʒ eẽ ⁊ q̃nqʒ nõ.

Creari i euiternis duplr̃ põt accipi.

ℭ Ad cui⁹ euidẽtiaʒ ſciendũ: ꝙ aliqd̃ diciẽ duplr̃ con-ſeruare aliqd̃. vno modo indirecte. alio modo directe. Indirecte duplr̃: vno modo: q2 ꝓhibet corrũpẽs: ſicut ille diciẽ ꝯſeruare ouẽ: q̃ ꝓhibet lupũ ne corrũpat eam. alio mõ diciẽ aliqd̃ conſeruare aliud indirecte inquãtũ ꝯſeruat illud: a quo aliquo mõ depẽdet talis res: ita tñ ꝙ ſuper talẽ rem ſic dependentẽ nõ hẽat cãlitatẽ: ſicut ſi aliquid eſſet ꝙ nõ haberet directe cauſalitatẽ ſuper ipʒ lumẽ: ſed ſuꝑ aerẽ: a quo lumẽ depẽdet: illud diceretur indirecte conſeruare lumẽ: ⁊ iſto modo gñaliter lo-quẽdo diciẽ aliqđ agẽs conſeruare: illud: ſuꝑ qđ nõ hẽt directe cãlitatem: ſʒ tñ ſuꝑ aliqd̃ aliud: a quo depẽdet illud aliquo mõ: qđ poniẽ conſeruari. Directe aũt diciẽ aliqd̃ ꝯſeruare alteꝝ: q̃ñ directe hʒ cãlitatem ſuꝑ illud q̃ntũ ad ſuũ eẽ ⁊ fieri: ita ꝙ directe in ſuo eẽ: ⁊ fieri depẽ-det ab efficiẽte ab hñte directe cãlitatẽ ſuꝑ ipm̃ q̃ntum ad hoc totũ. Modo dico: ꝙ lʒ cõſeruatio ei⁹: qđ dicitur indirecte conſeruare preſupponat ipm̃ eſſe conſeruatũ: mihi tamẽ nõ videẽ: ꝙ loquẽdo ſm rem cõſeruatio ei⁹ qđ directe diciẽ conſeruare: aliqd̃ ꝑſupponat eẽ rei: ꝙ ꝓ-bo duplr̃. ꝑmo ſic. illud ꝙ ꝑſupponiẽ alteri põt manere illo ablato: q2 ablato poſteriore non oʒ auferri pri⁹. ſed ablata conſeruatiõe directe: impoſſibile eſt eſſe rei con-ſeruate manere: quia tũc effectus eſſet ſine cauſa. g̃ ⁊c̃.

Aliqd̃ cõſeruare aliõ duplr̃ contingit.

ℭ Si dicatur ad hoc: ꝙ ipſum eſſe vt in fieri preſuppo-nitur conſeruationi: ⁊ ideo nõ ſequitur: ꝙ effectus ſit ſi-ne cauſa: quia in fieri nõ habet cauſam conſeruantem: ſed facientẽ: hoc videẽ ideo: q2 faciẽs euiternũ ⁊ conſer-uans: aut cauſat idem: aut diuerſa: nõ diuerſa: q2 tũc ſeq̃-retur: ꝙ quando creat ⁊ quãdo conſeruat: aliud ⁊ aliud eſſe cauſaret: ⁊ ſic in eſſe euiterni aliquid trãſiret in pre-teritum: ⁊ aliquid expectareẽ in futurum: ꝙ eſt falſum: vt patuit ſupra. ſi idem creat ⁊ conſeruat ſequitur: ꝙ fa-cere ⁊ conſeruare nõ ſunt diuerſe actiões: nec fieri ⁊ con-ſeruari ſunt diuerſe paſſiones realiter: q2 impoſſibile vi-deẽ diuerſas actiones vel paſſiones terminari ad eun-dem effectum formalem: ſaltẽ imediate: ⁊ per ꝯñs factũ eſſe: ⁊ conſeruatum eſſe erũt oĩno idem re: ſed eſt impoſ-ſibile ꝙ eoꝝ: que ſunt vnũ realiter: vnum preſupponat aliud realiter: quia tũc idem realiter eſſet prius ⁊ poſte-rius ſeipſo realiter: cõſeruatio ergo modo predicto ſum-pta realiter loquendo non preſupponit ipſum fieri: nec per conſequens preſupponit eſſe rei facte. ℭ Secundo probo idẽ ſic. ꝯſeruans directe diciẽ conſeruare inq̃ntũ tenet rem: ne cadat in nõ eſſe: ſʒ conſeruans ꝙ habet di-rectam cauſalitatem ſuper ipſum eẽ rei non tenet rem: ne cadat in non eſſe: niſi inquantũ dat ei eſſe: ergo con-

Vide ꝯſilem decſionem a ſcoto i quolibetis. q. 9.

pture:vel ſcõꝝ:adduco ergo ad ꝓpoſitū duas rõnes:q̄/
rū pma eſt talis.quicūq; meret̃ aliqd de cõdigno facit
ſe ꝯdignū illi ita ꝙ illud ſm iuſtitiā ſibi debet̃. ſed nul/
lus ex puris nālibus põt ſe facere dignū vita eterna:ita
ꝙ vita eterna ſit ſibi debita ſm iuſtitiā.g̃ ⁊c̃.ma. pꝫ ex
dñis meriti de cõdigno:⁊ meriti de congruo:minor cõce
dit̃ ab oībus:q: ponere oppoſitū eſt hereſis pelagiana.
¶ Ad iſtā aūt rõnē dicunt qdā:ꝙ nõ opꝫ ponere aliqđ
infuſum ad merendū vitā eternā:non tñ ſeqt̃:ꝙ hõ ex
puris naturalibus mereat̃ eā de cõdigno:q: ad hoc:ꝙ
hõ mereat̃ vitā eternā pter illud:qđ eſt in hoīe:reqrit̃
acceptatio dei:que nec ptinet ad nālia dei hoīs:nec eſt
aliqd ifuſuꝫ hoī.¶ Sed hoc nõ valꝫ:q: in merẽdo nõ
īnitit̃ valori actus meritorij in ſe.ſed acceptationi alte/
rius nõ eſt mereri de cõdigno.ſed de ꝯgruo:põt enī ali/
qs acceptare actū alterius quātūcunq; modici valoris
ſit ad hoc:ꝙ det ſibi donū quātūcūq; magnū.ſed nõ fa
cit:ꝙ iter illud:qđ dat̃:⁊ illud qđ accipit̃ ſit aliq̄ condi/
gnitas:⁊ iõ opꝫ:ꝙ actus hēat in ſe talē valorē:pp quē
debeat acceptari:vt dignus tali remuneratiõe. ¶ Se/
cūda rõ ꝓbat:ꝙ hõ ex puris nālibus nõ põt attingere
ad ſpēꝫ actus meritorij vite eterne de condigno.¶ Ad
cuius euidentiā ſciendū:ꝙ aliqs actus põt eſſe merito/
rius dupl'r:vno mõ ita ꝙ meritū cõſiſtat in ipſo eēntia/
liter ⁊ pn̄r:ita ꝙ ipſo exiſtente circūſcripto quocūq; alte
ro hõ meret̃:⁊ talis actus eſt actus elicitus a li.ar.alius
eſt actus a lib.ar.impat⁹:ſicut manus:vel pedis:modo
rõ iſta ꝓcedit de actu meritorio pmo mõ dicto:⁊ eſt ta/
lis.nullus põt mereri vitā eternā de cõdigno per actuꝫ
ſuū niſi actus ſuus ſit talis valoris ꝙ faciat ipm dignuꝫ
vita eterna mõ pdicto:⁊ hoc q̄tū ad pmū actū:in quo
pncipal'r cõſiſtit meritū.ſꝫ ille actus:qui eſt iſto mõ me
ritorius hꝫ talē valoreꝫ ex ſua nā ſpecifica.ergo nullus
hõ ex puris nālibus põt attingere ad ſpēm talis actus:
ita ꝙ ex puris nālibus poſſit elicere cõſimilē actū i ſpē.
ma.pꝫ ex pmiſſis:q: aliter meritū de cõgruo:⁊ meritū
de cõdigno nõ differrēt.mi.ꝓbo:q: de iſto actu:q põit
talis valoris eē:q̄ro vtrū valorē iſtū hēat ex ſe:aut ex a°
actu ipſꝫ iperāte nõ ex actu iperāte:q: nõ ipat̃ ab aliqs.
ſꝫ potius impat alios.g̃ hꝫ iſtū valorē ex ſe.ſed valor q
cõpetit alicui ex ſe:cõpetit ei ex rõne ſua ſpecifica:quia
vnūqđq; reponit̃ in ſpē p nobilius ſui.ergo ⁊c̃.vnde:vĩ
mihi ꝙ ponere tales habitus infuſos neccios ad meren/
dū vitā eternā de ꝯdigno ſit magis ꝯſonū ſacre ſcriptu
re:⁊ cõi doctrine ſcõꝝ q̄ꝫ eius oppoſitū.¶ Si aūt que/
rat̃ vtrū aliq habitus ſupnāles ſint neceſſarij ad exiſtē
tiā beatitudinis:puta habitus glorioſi:videt̃ mihi pro
babile ꝙ ſic.ſed q: hoc ꝓbare nõ pertinet ad preſenteꝫ
qõnē ptermitto ꝓpter prolixitatē vitandā:q: ſine hoc
ſoluet̃ dubiū: ꝓpter qđ vt pnto ꝓpoſita fuit q̄ſtio:cre/
do enī ꝙ q̄ſtio fuit ꝓpoſita ꝓpter dubiū:illud quo. du/
bitat̃ vtrū habitus faciat ad ſubam actus:⁊ ſic patꝫ de
qõne.¶ Nunc tertio mouēda ſunt quedā dubia circa
premiſſa ⁊ ſoluēda ſunt in gnāli duo dubia. Primū du/
biū principale:⁊ qđ magis ingerit difficultatē eſt:vtruꝫ
talis habitus faciat ad ſubam actus:vel ad modū:vl ad
vtrūq;:q: quocūq; dato ſequit̃ incõueniens.¶ Naꝫ ſi
ponat̃ ꝙ faciat ad ſubam actus.pmo videt̃ hoc eſſe cõ
tra phm:qui videt̃ velle in diuerſis locis ꝙ habitus fa
ciant ſolū ad modū actus.Scđo videt̃ ſequi:ꝙ habit⁹
ſit po^a:q: illud quo aliqd põt agere cū prius nõ poſſet vĩ
po^a.Sed ſi habitus eſt cā ſube actus:tūc habitus eſt il/
lud quo quis põt agere cū prius nõ poſſet. ergo ⁊c̃. Si
ponat̃:ꝙ habitus ſit po^a:ſequit̃ ꝙ habēs plures habi/
tus intellectuales hēat plures potentias intellectiuas:

Aliqs actus meritori⁹ ẽ dupl'r.

Juxta illud Scoti in quolibet q̄ne.4. vbi inquit nõ opꝫ oia in du bium reuocare vbi ſuppoſitis cõmunibus ꝓpoſi tū põt declarari

imo ſequit̃ ꝙ habens intellectū ⁊ aliquē habitum itel/
lectualem facientem ad ſubſtātiā actus habeat plures
potentias intellectiuas:⁊ idē eſt de voluntate ⁊ habiti/
bus ſuis:hoc autem eſt inconueniens.ergo ⁊c̃.¶ Si au
tem ponatur ꝙ faciat ad modum:videt̃ idem inconue
niens ſequi:quia iſte modus:aut eſt idem re cum actu
ipſo:aut non.ſi eſt idē re:ſequit̃ ꝙ qcqd eſt real'r cā vni⁹
ſit real'r cā alterius:⁊ ſic adhuc ſtat ꝙ hītus eſt cā ſub/
ſtantie actus:ſi ſint reſpectus diuerſi:⁊ habitus ſit cau/
ſa ipſiuſmodi:ſequit̃ adhuc:ꝙ habitus ſit potētia:quia
adueniens alicui facit ipſuꝫ poſſe:qđ prius nõ poterat:
potentia eſt tale quid.ergo ⁊c̃.Si auteꝫ ponatur:ꝙ ha/
bitus poſſit in vtrumq;:ſequuntur omnia predicta icõ/
uenientia:vt de ſe patet.¶ Secundū dubium eſt:quia
tales habitus non ponunt̃ niſi vt actus meritorius de
cõdigno ſit proportionatus aliquo modo in valore ipſi
premio.ſed poſitis talibus habitibus adhuc non talis
habetur ꝓportio.ergo ⁊c̃.maior patet ex ſuperioribus.
minor probatur ſic:ꝙ predicti habitus non poſſunt fa/
cere talem proportionē:quia diſtantium in infinitū nul
la eſt proportio ſaltem in valore.ſed poſitis illis habiti
bus adhuc actus meritorius diſtat a premio noſtro:qđ
eſt deus in infinitū: quia deus diſtat in infinitum ab oī
creatura.ergo ⁊c̃.¶ Ad ſolutionem primi dubij.Prio
intendo oſtendere:ꝙ illi qui ponunt habitum non poſ/
ſe in ſubſtantiaꝫ actus:ſed ſolum in modū:non euitent
inconueniens:ad qđ intendunt ducere alios:qui ponūt
habitum poſſe in ſubſtantiā actus:imo puto qđ minus
vitent q̄ꝫ alij:ſicut declarabit̃.¶ 2° ſuppoſito ꝙ tā po/
tentia q̄ꝫ habitus poſſunt in vtrūq;.ſcilꝫ in ſubam ⁊ in
modum actus:oſtendam quomodo diſtinguantur: ita
ꝙ vnuꝫ dicatur potentia:⁊ aliud dicat̃ habitus.Tertio
oſtendam:quomodo teneri poteſt:ꝙ potentia reſpicit
ſubſtantiā actus ⁊ habitus reſpicit modum.¶ Quātū
ad primum adduco rationē:que facta eſt:⁊ quero vtrū
actus ⁊ modus differant realiter:an non:ſi non ſequit̃:
ꝙ illud:qđ realiter eſt cauſa vnius:etiam eſt cauſa alte
rius:⁊ ſic habitus eſt cauſa ſubſtātie actus:⁊ per conſe/
quēs ſm eos habitus erit potentia.Si autē modus dif/
ferat realiter a ſubſtantia actus:ita ꝙ actus ⁊ ſuus mo/
dus ſint diuerſe res:ita ꝙ per potentiaꝫ cauſatur actus
⁊ per habitum cauſatur ſolus modus:adhuc ſtat ꝙ ha/
bitus ſit potentia.Si bona eſt ratio eorū:q: illud p qđ
aliquid põt in aliud:cū prius non poſſet:ſiue actiue ſiue
paſſiue eſt potētia.Sed ſtante ypotheſi habitus eſt hu/
ius:q: per ipſum illud ꝙ hꝫ habitū põt in talē moduꝫ:
qui eſt ens reale cū prius non poſſet.g̃ ⁊c̃.imo videt̃ ꝙ
ſtante ypotheſi predicta habitus habeat magis rõnem
potētie:quā ponēdo ꝙ habitus vna cū potētia ſit cauſa
vtriuſq;:q: ponēs ꝙ habitus per ſe nullius ſit cā:nõ po
nit ꝙ aliquid per habitū ſit ſimpl'r potens reſpectu cu/
iuſcūq;.Sed tantū ponit:ꝙ aliqd per habitū ſit potens
preſuppoſito:ꝙ prius erat potēs:ſed nõ ſufficiēter ſine
habitu ſuperueniente. Jlli autē qui ponunt ꝙ potentia
reſpicit actū:⁊ habitus modū vt ꝓpriū effectū : neceſſe
habent ponere:ꝙ aliqd eſt potēs ſimpl'r per ſolū habi/
tū re^u alicuius effectus ſibi ꝓprij.ſed illud pn^m:p qđ ſo/
lū aliqd pt in aliquē effectū magis vĩ hr̃e rõnē potētie
q̄ꝫ illud pn^m ꝙ nõ hꝫ effectū ꝓpriuꝫ:nec dat poſſe ſine
alio dāte poſſe cū eo:⁊ ab eo nectō pſuppoſito p moduꝫ
ſubti ipſius pncipij.g̃ ⁊c̃.¶ Ad iſtud aūt vĩ poſſe rñde/
ri q̄drupl'r.Primo q: multa ſunt:de qbus non cõſtat p
certitudinē vtrū differāt re vel nõ:⁊ de talibus eſt act⁹
⁊ mod⁹:⁊ iõ nõ pt hr̃i p certo:vtꝝ illđ ꝙ ſit cā act⁹:ſit cā
mõi:⁊ ecõ.¶ 2° ſic po^a dicit̃ ad actū:⁊ nõ ad modū:⁊ iõ

illud quo aliqd pōt in actū dr̄ poᵃ:nō aūt illud quo pōt
in modū.¶ 3ᵒ ſic:q2 actᵘ h3 entitatē pfectā:ꝛ p ſe inten
tam a nā:modus autē h3 entitatē diminutā:ꝛ intendiẗ
a nā in ordine ad actū.¶ Quarto ſic:q2 potētia pōt in
actū ꝛ in modū:habitus aūt pōt in ſolū modum:ꝛ ideo
potens in vtrūq3 dicit potētia:ſed potēs in ſolū modu3
dicit habitus.¶ Sed nō videẗ ꝙ aliqd iſtoꝝ ſufficiat:
ꝙ eni pͥo dicit de incertitudine drīe actus ꝛ modi:nō
val3:q2 quantūcūq3 ſit incertū vtꝝ actus ꝛ modus rea
liter differāt:certu3 tñ eſt:ꝙ altera pars diſiunctiue ſit
vera quecūq3 ſit:certū eni eſt:ꝙ ambe vel ſunt idē rea/
liter vel diuerſe:certū eſt etiā ꝙ quacūq3 parte data ꝼ3
pncipia eoꝝ:ſequiẗ ꝙ habitᵘ ſit potētia:ſicut fuit dedu/
ctū:vnde rō ſupius facta nō procedit:accipiendo p cer
to alterā ptē illius diſiunctiue.ſed accipiendo p certo ꝛ
neceſſario ipſam diſiunctiuā abſolute.¶ Scōm etia3
nō val3:q2 lic3 modus nō ſit actus:cuius eſt modus:eſt
tñ quidā actus:certū eſt etiā ꝙ lic3 ille modus nō dicat
actū qui eſt forma:tñ creatio dicit actū:qui ē pductio:
vnde ponēdo habitū cauſare modū poniẗ habitus cā/
re actū:qui eſt pductio ipſiuſmodi:ꝛ ſic poniẗ habitus
cauſa alicuius:qui eſt pductio modi:ppter qd nō pñt
diſtingui potētia ꝛ habitus:ſic ꝙ vnū reſpiciat actum:ꝛ
aliud non:imo qdl3 ipſoꝝ reſpicit actū l3 reſpiciant di/
uerſos actus.¶ Tertia etiā rñſio nō val3:quia quātū/
cūq3 modus ſit ens imperfectū reſpectu actus:cuiᵘ eſt
modus:tamē cū ſit ens reale diuerſum re ab actu:ꝛ ha/
bens diuerſa3 pductionē a productione actus:ꝛ diſtin/
ctū principiū a pncipio ipſius actus nō pōt dici:ꝙ prin/
cipiū pductiuū modi nō dr̄ poſſe:ꝛ per ꝯñs nō ſit potē/
tia.ſed verū eſt:ꝙ nō erit ita pfecta poᵃ:ſicut pnᵐ actᵘ:
ſicut poſſe ſola accidētia eſt imperfectu3 poſſe reſpectu
poſſe ſubam:ſi aūt actus ꝛ modus vna pductione nuō
pducuntẗ:neceſſe eſt:ꝙ illud:qd eſt pncipium vnius ſit
pncipiū alterius.¶ Quartu3 qd erat magis apparens
nō videẗ valere:q2 quero vtrū actus ꝛ modus eadem
pductione pducūẗ aut nō:ſi eadē pductione produ/
cūẗ:tūc impoſſe eſt:ꝙ aliqd poſſit eſſe productiuū mo/
di:quin ſit productiuū actus:q2 nihil pōt eſſe pnᵐ pdu
ctiuū alicuius ſi nō ſit pnᵐ pductiōis:nūc aūt pductio
actus:ꝛ modi dr̄ vna numero.ergo ꝛc̄.¶ Si aūt ponā/
tur diuerſe pductiones:ꝛ ponaẗ ſola potētia pnᵐ pme
pductionis:tunc adhuc quero:vtrū per ſolā potētiam
poſſit pduci ille modus aut nō:ſi ponaẗ ꝙ per ſolā po/
tentiā.ergo fruſtra poniẗ habitus:ſi nō pōt pduci p ſo/
lam potentiā:ſed eſt neceſſarius habitus:ſequiẗ ꝙ hñs
potentiā ſolā nō eſt potēs pducere illū modu3:habitu
autē adueniente efficiẗ potēs pducere illū modū.ſ3 ꝼm
pncipia illoꝝ:qui ponūt habitū poſſe in modū:illō ad/
ueniens qd nō potēs pus facit potens ad aliqd produ/
cendū eſt potētia.ergo adhuc ſtat:ꝙ habitus eſt poten
tia.¶ Si dicaẗ ꝙ tale pncipiū nō eſt poᵃ:que facit poſ/
ſe in modū:ꝛ nō in actū:nō val3:q2 ſicut patuit poſſe p/
duceẗ modū:eſt poſſe aliquē effectū.¶ Si dicaẗ ꝙ ha
bitus nō eſt potentia ppie:q2 preſupponit aliqd aliud
pncipiū cui cooperẗ:illud autē pncipiū ꝙ nullū aliud
preſupponit dr̄ potētia:ad hoc dico:ꝙ iſtud eſt pro me:
q2 tunc habitus ꝛ potētia nō diſtinguerentẗ:q2 vnū pōt
in ſubam actus aliud in modū actus:ſed q2 vnū iſtoꝝ
pncipioꝝ nō preſupponit aliud pnᵐ ſui generis an̄ ſe:ꝛ
hoc dicitẗ potētia:aliud vero preſupponit aliqd pncipiū
cui cooperẗ ad eundē effectū:ꝛ iſtud dr̄ habitus:ſic ḡ
videẗ:ꝙ illi qui ponunt potentiā poſſe in actū ꝛ habi/
tū poſſe in modū nō euitant incōueniēs ad qd deducūt
plaſq3 alij:imo minᵘ:ſcil3 ꝙ habitus ſit potētia.¶ Nūc
quantū ad iſtud membru3 intendo ſcdo oſtendere quō
potētia ꝛ habitus diſtinguanẗ non obſtante ꝙ concur/
rāt ad eundē effectū.ſc3 ad actū ꝛ ad modū:que nō cre
do differre realr.¶ Ad cuius euidentiā ſciendu3:ꝙ in
pncipijs tā actiuis ꝙ͞3 paſſiuis:quedā pñt eē pnᵃ:q̄ per ſe
ſine q̄cūq3 alio ſufficiūt ad agere:ꝛ pati ꝛ ad bñ ꝛ pmpte
agere:vel etiā pati:alia pñt eē pnᵃ:que l3 per ſe ſufficiāt
ad agendū ꝛ patiendū qualrcūq3:nō tñ ſufficiunt ad h
faciendū prompte ꝛ pfecte ſine alio:quedā alia pñt eſſe
que per ſe ſola nō ſufficiūt ad agendū ꝛ patiendū ēt ab/
ſolute:ita ꝙ nō ſufficiūt per ſe ſine alio adiuncto ad ex/
eundū in actu3 actiue vel paſſiue:ꝛ iſta talia pnᵃ:que p
ſe nō ſufficiūt duplr pñt ſe hr̄e in hoc ꝙ requirāt aliud
ſecū ſine quo nō pñt.Uno mō:ꝙ illud qd poniẗ pnᵐ nō
ſufficiat ſine alio preſuppoſito:qd determinaẗ per ipſu3
vel ad agendū:vel ad pfecte patiendū:ꝛ tale pnᵐ:ꝙ nō
ē ſufficiēs ſine alio ē ois hitᵘ:nā ois hitᵘ pſuppōit aliq͞3
potētiā quā determinat:vel ad agendū vel ad pmpte
patiendū ꝛ perfecte:iſta aūt pſuppoſitio itelligiẗ ꝼ3 age
re ꝛ pati:ita ꝙ ois habitus eſt tale pnᵐ qd preſupponit
aliud ſui gñis.ſ.ſi ſit actiuū actiuū:ꝛ ſi paſſiuū paſſiuu3:
ꝙ aliquo mō determinaẗ per ipſu3 habitū ad agendu3
vel patiendū.Alio mō pnᵐ nō ſufficiēs pōt regrere aliō
ita ꝙ regrat illud vt ſupueniēs per qd determineẗ ad
agendū vel patiendū:ꝛ tale pnᵐ nō ſufficiēs eſt potētia.
differūt ergo poᵃ ꝛ habitus l3 cōcurrāt ad eunde3 effe/
ctū:q2 poᵃ eſt pnᵐ nō pſupponēs aliud pnᵐ ſui gñis qd
determineẗ per ipſa3:ꝛ qñ tale pnᵐ eſt per ſe ſufficiens
dr̄ poᵃ nō indigēs habitu:qñ aūt nō eſt p ſe ſufficiens ſi
ne aliquo addito determinante ipſa3 dr̄ poᵃ idigens ha
bitu:pnᵐ aūt ꝙ preſupponit aliud pnᵐ ſui gñis ꝙ deter
mineẗ ꝛ habiliteẗ p ipm dr̄ habitus. Et h rōnabilr di/
ctū eſt:q2 l3 vtrūq3 ſit pnᵐ:tñ determinare ꝛ habilitare
pnᵐ ſui gñis pſuppoſitū eſt ppriū ipſiᵘ habitus:ꝛ iō ob
hoc accipit nomē:pnᵐ nō preſupponēs aliud ſui gñis ꝙ
determineẗ p ipſu3 retinet nomē potētie.¶ Qñ aūt di
co pnᵐ ſui gñis intelligo ꝙ ſint eiuſdē gñis ꝙ ſc3 ambo
ſint actiua vel ambo paſſiua:ꝛ circa eoſdem effectus.
¶ Ulterius notandū:ꝙ potētia ſe extendit vltra habi
tū quēcūq3 determinatū:q2 ſi potētia nō indigeat habi
tu abſolute ad agendū:ſed ad pfecte agendū:tūc certu3
eſt ꝙ potētia pōt in aliquid ſine habitu:ꝛ nō ecōuerſo.
quia ſemper habitus preſupponit potentiā:ſi autē non
poſſit in aliquē actum ſine habitu:tamē in tali potētia
inueniunẗ diuerſi habitus:quoꝝ nullus ſe extendit ad
omnes actus potētie:potētia aūt ſe extendit ad omnes
actus omniū habituū:nullus enim habitus intellectua
lis ſe extendit ad omnes actus intellectus:q2 vnus ha/
bitus non ſe extendit ad actus alterius.ſed potentia in/
tellectiua ſe extendit ad omnes actus oium habituum.
¶ Exemplum de predictis poſſumus accipere in iſtru
mentis artiu3 mechanicarū:ita ꝙ accipiamus duritie3
ferri pro potētia ſecatiua.ſed figuras ſerre ſecuris:ꝛ do/
labre:ꝛ ſic de alijs:accipiamᵘ q̄ſi pro habitibus:modo
predicte figure preſupponunt duritiē ꝛ determināt ad
ſecandū ſic:vel ſic:in quibus ſectiōibus ſectio ꝛ modus
ſecādi nō ſunt diuerſe res.ſ3 duritie regrit predictas fi
guras:vt per quas determineẗ ad ſic vel ſic ſecādu3:ſic
etiā in potētijs indigentibus habitibus pexigiẗ poten/
tia:ꝛ poᵃ regrit habitū determinātē ꝛ habilitātē ipſa3:ꝛ
ſic p3 ꝙ potentia ꝛ habitus diſtinguunẗ:dato ꝙ habitᵘ
vna cū potentia poſſit in ſubſtantiā actus.¶ Quantu3
ad tertium quō:ſcil3 hīs ſtantibus dicatur:ꝙ potentia
reſpicit ſubſtantiam actus ꝛ habitus modū ſciendū:ꝙ
hoc dupliciter poteſt itelligi.vno mō ꝙ actus ꝛ modus

ſint diuerſe res:⁊ q̄ vnũ diuerſoꝝ cauſet̃ realr̃ a ſola potẽtia:⁊ aliud ab habitu:⁊ hoc nõ vr̃ poſſe ſtare:ſicut patuit ex premiſſis.alio mõ põt hoc itelligi:q̄ realr̃ loquẽdo vtroq̃ exiſte cã vtriuſq̃ reſpectu vnĩ ipſoꝝ magis reducat̃ in potẽtiã:⁊ aliud magis in hitũ:vt.ſ.q꞉ poᵃ directe h꞉ cãliᵗᵉᵗ ſup oẽs actũ ſ꞉ poᶜ q̃lcũq̃ fiat.iõ actᵘˢ poᶜ ſm cõem rõnẽ actus reducit̃ in poᵃᵐ:ita q̄ intelligere ſm q̄ huius reducit̃ in intellectũ.ſed ſm q̄ eſt tale intelligere:⁊ talr̃ elicitũ reducit̃ in habitũ determinantẽ potẽtiã ad talẽ actũ determinate:⁊ ad taliter eliciendũ.Et ſiſe huius iuenit̃ in alys:cõſtat enim q̄ qñ gnat̃ ignis:iſta gnãtio dr̃ ⁊ tranſmutatio:⁊ ignitio:⁊ ꝯſtat q̄ ſila tranſmutatio ⁊ ignitio ſunt vnũ realr̃:⁊ gcgd eſt cã vnĩᵘˢ eſt cã alteriᵘˢ:tñ inquãtũ eſt trãſmutatio ad foꝛmaꝫ reducit̃ in pmũ trãſmutans ad formã.ſ.in vtute celi:inquãtũ eſt ignitio reducit̃ in ignẽ gnãtẽ:⁊ ſic p꞉ quõ ſ꞉ quãdã appropriationẽ dicat̃ potentia reſpicere ſubam actus:habitus vo modũ. ℂ Dis premiſſis ſatis facilr̃ iudicio meo nũc ſolnit̃ pᵐ dubiũ:naꝫ ad auctõitates phĩ:qbus vr̃:q̄ potẽtia cauſat actũ:⁊ habitus modũ:ſi eẽnt mille põt ad oẽs dici:q̄ h̃ itelligit̃ ſm predictã adaptationẽ:nõ aũt quin vtrũq̃ ſit cã vtriuſq̃ realr̃ loquẽdo: ipſe eni phs frequẽter facit talẽ adaptationẽ in reducẽdo effectus ad cãs. ℂ Ad rõnẽ aũt qua dicit̃:q̄ ſi habitus eſt cã ſubſtantie actus:q̄ ſeqt̃:q̄ habitus ſit poᵃ:p꞉ ex dña poᵐ iter habitũ ⁊ potẽtiã:dato q̄ vtrũq̃ ſit cauſa ipſius actus. ℂ Ad formã ğ argumẽti:qñ dr̃:q̄ illõ qõ facit aliqd poſſe eſt potẽtia:dico q̄ iſta ꝓpõ ita eſt ꝯ ponẽtes habitũ poſſe l modũ:ſicut ꝯ ponẽtes:q̄ poſſit in actũ:q꞉ poſſe ꝓducere modũ eſt poſſe aliquẽ actum. ℂ Ad ꝓpoſitũ aũt dico:q̄ illud qõ nõ potẽs facit poſſe eſt poᵃ:qñ ita eſt:q̄ nõ potẽs ad eius aduẽtũ nõ preſupponit aliqõ pnᵐ illius gñis:q̄ per ilud adueniẽs determinet̃:habitus aũt ois preſuppõit aliqõ pncipiũ ſui gñis:qõ determinat̃ per ipſuꝫ mõ:q̃ expoſitũ eſt. ℂ Si aũt itelligat̃ illa ꝓpõ:q̄ illud qõ adueniens alicui hitĩ pnᵐ imperfectũ inſufficiẽs ad agendũ vel patiẽduꝫ nõ determinet̃ ꝑ aliqd ſupueniẽs ſit potẽtia:dõm q̄ nõ ẽ verũ:niſi accipiat̃ poᵃ largo mõ:quo ẽt habitus põt dici poᵃ ⁊ a phõ qñqꝫ vocat̃ poᵃ. ℂ Ad ſcõm dubiũ dõꝫ: q̄ illud pmiũ:cui d꞉ ꝓportionari actus meritoꝛĩ in valore aliquo mõ:nõ eſt deus ſm ſuã entitatẽ abſolute acceptus:q꞉ certũ eſt:q̄ iter deũ ⁊ creaturam aliã nõ eſt aliqua ꝓportio in valore.ſed iſta ꝓportio itelligit̃ inter actũ meritoꝛiũ ⁊ beatitudinẽ creatã:que nõ diſtat in infinitũ ab actu meritorio. Jn vtroq̃ eni tã in merito:q̃ȝ in pmio creatura rõnalis h꞉ aliquã ꝑfectionẽ creatã exiſtem in ſe:ſicut in ſubo:⁊ h꞉ infinitũ bonũ:q̄ eſt deus ꝓ obo. ℂ Sed tunc poſſet ꝯ hoc obyci:q꞉ nõ eſt ꝟa ꝓportio alicuius adeq̃tionis in valore inter actũ meritoꝛiũ ⁊ beatitudinẽ futuram:q꞉ ſemꝑ actus btificus excedit actũ meritoꝛiũ. ℂ Ad hoc videt̃ mihi dõm:q̄ ſicut eq̃litas in cõmutationibus nõ attẽdit̃ ſm valorẽ rerũ nãliam;put vna res in nã ſua eſt eminentioꝛ alia:ſic eniꝫ omne aurũ ⁊ argentũ nõ equaret̃ alicui viuo quacũq̃ vita:ſed ſm valorẽ quẽ hñt in ordine ad indigentiã vl̃ ad vſuꝫ hoiuꝫ. Jta etiã ꝓportio eq̃lis adeq̃tionis inter actũ meritoꝛiũ ⁊ premiũ qõ expectat̃ a deo:nõ d꞉ attẽdi ſolũ quantũ ad nobilitatẽ ipſoꝝ actuũ ſm ſe:ſed ſm valorẽ in ordine ad honorẽ dei:⁊ ad cõmodũ vel idigẽtiã pmiũ recipientis:⁊ talis adequatio põt eẽ inter meritũ ⁊ pmiũ:q꞉ meritũ ſm intentioneꝫ facientis ita põt cedere l honorẽ dei:ſicut pmiũ cedit incõmodũ ipſius: ğ recipit pmiũ:q꞉ ille ğ vere meret̃ a deo btificari eligeret aut omitteret qõcũq̃ cõmodũ q̃ȝ facere aliquem vel cõmitteret aliqd ꝯ honorẽ dei:⁊ forte hoc eſt q̄ frater Tho.itelligit:q̄ licꝫ actus meritorius nõ adequat̃ foꝛaliter ipſi pmio in valore:adequat̃ tñ ei aliquo mõ vtualr̃:ſicut etiã in vtute ſemis cõtinet̃ aĩal ꝑfectũ:q̄ ẽ nobilius formalr̃ ipſo ſemie:ſic etiã volũtas:q̃ quis vellet exponere qõcũq̃ creatũ ꝓ honore dei per ipſaꝫ etiaꝫ beatitudineꝫ iſto modo adequat̃ btitudini:nec hoc eſt cõtrariũ ei qõ dictũ eſt ſupra.ſ.q̄ meritũ de ꝯdigno d꞉ ex ſua ſpẽ equari premio:q꞉ hoc nõ intelligit̃ ſic: q̄ ſm ſuas rõnes ſpecificas equalẽ nobilitateꝫ hẽant:ſ꞉ q꞉ ex nã ſua.ſ.ex hoc q̄ ſunt tales habẽt talẽ equalitatẽ in valore in ordine ad honorẽ dei ⁊ comodũ recipientis premiũ:mõ quo ex nã rei in ordine tñ ad indigentiaꝫ hoĩs diceret̃ aliqua menſura bladi valere vnũ bouẽ:⁊ ſic p꞉ ad dubia premiſſa. ℂ Ad rõnẽ in oppoſitũ dõm:q̄ illa rõ petit difficultatẽ vnã.ſ.vtrũ ſit ponere vtutes morales infuſas:ſuſtinẽdo aũt q̄ ſint virtutes morales infuſe:dico ad argumẽtũ quo obycit̃ ꝯ hoc: q꞉ hẽrent ſiles actus tñ acquiſitos:q̄ hoc h꞉ veritatẽ quantũ ad actᵘˢ exteriores:qui ſunt ieiunare:vel mortẽ ſuſtinere:vl̃ aliquid tale:tñ quantũ ad actus interiores nõ o꞉ q̄ hẽant ſimiles actus:q꞉ imperiũ fidei ⁊ charitatis aliter habẽt mouere timores ⁊ audacias ⁊ ipſas cõcupiſcentias quã imperiũ dictaminis rõnis nãlis:⁊ in ordine ad aliuꝫ finem. ℂ Dato etiã q̄ hẽrent ſiles actus interiores ⁊ exteriores:adhuc nõ ſeqt̃ gn ſit ponere vtutes morales infuſas:qbus appetitus diſponat̃ ad hoc q̄ ſit mobilis a tali mouẽte.ſ.a rõne ⁊ volũtate ꝑfectis fide ⁊ charitate: nã lꝫ idẽ calor ſpẽ poſſit fieri ꝑ lumẽ ⁊ motũ ⁊ ignẽ calefacienteꝫ:tñ alia diſpõ reqrit̃ in hoĩe adhoc:q̄ mobile moueat̃ ad calorẽ ab hoc motore vel ab illo:ſicut etiã ponit̃ q̄ alia diſpõ requirit̃ in hoĩe ad hoc:q̄ ſit bñ mobilis ab inſtinctu ſpũs ſci:⁊ ad hoc q̄ ſit mobilis a rõne ⁊ volũtate perfectis fide ⁊ charitate:ponẽdo ẽt q̄ non ſint virtutes morales infuſe adhuc dr̃ ad illã rõnem:q̄ nõ eſt ſilis neceſſitas reſpectu vtutũ moraliũ infuſarũ ſicͭ reſpectu theologicaꝝ:nã valor meriti ꝯſiſtit ſimplr̃ ⁊ pncipalr̃ in actu virtutũ theologicarũ:⁊ ſuũ valorẽ nõ habẽt ab aliquo alio actu imperãte illos:ſed ab obo: ⁊ in ordine ad honorẽ dei:mõ quo dictũ eſt.ſed actus virtutũ moraliũ hñt valorẽ ab alio actu imperante:q꞉ nõ hñt ſufficientẽ valorẽ niſi inquãtũ iperant̃ a charitate: ⁊ iõ nõ eſt ſimilis neceſſitas habẽdi virtutes ifuſas morales:⁊ habendi theologicas infuſas. Qõ. V.

Quinto querebat̃:vtrum ſapia ſit vnus habitus formalr̃: ⁊ arguit̃:q̄ ſic:q꞉ vnitas obĩ formalis arguit vnũ habituꝫ formalr̃.ſed ſapientia h꞉ vnũ obm foꝛale.ſ.ens ſm q̄ ens ſm Auicen.ergo ⁊c̃.

Contra illud:q̄ cõpłectit̃ duos habitus:nõ eſt vnus habitus formalr̃.ſ꞉ ſapia cõplectitur intellectũ ⁊ ſciam:vt p꞉ per phm 6ᵒ ethicoꝝ.ğ ⁊c̃.

ℂ Et q꞉ rñdẽs dicebat:q̄ ſapia ꝓpe dicta eſt vnᵘˢ habitus formalr̃:de qua non intelligit phs.6.ethicoꝝ:arguebat̃ cõtra:q꞉ ſapia ꝓpꝛijſſime dicta eſt habitus theologie.ſed theologia non eſt vnus habitus formalr̃. Jllud eni q̄ h꞉ oba diuerſarũ rõnũ formaliũ:quoꝝ vtrũq̃ ꝑ ſe reſpicit:nõ ẽ vnus hitus:ſed theologia eſt huiuſmõi: q꞉ eſt de opabili a nobis:⁊ de nõ opabili a nobis. ğ ⁊c̃. ℂ ℞.in ſcientijs nãlibus prouiſuꝫ eſt nobis de duplici habitu:vno ſpeculatiuo:⁊ alio practico.ergo ⁊ in ſcia ſupernaturali:cuiuſmodi eſt theologia.ſed habitus ſpeculatiuus nõ eſt practicus:nec econuerſo.ergo theologia non eſt vnus habitus.

Ad evidentiam huius qōnis facienda ſunt quattuoꝛ. Primo pmittenda ſunt aliq̄ ꝑtinentia ad vnitatē cuiuſlibʒ ſcie. Scḋo oſtendendū eſt: quō diuerſimode hnt conecti in ſcientijs humanitus īuentis opabilia: ꝛ ſpeculabilia: ꝛ in theoᵒ. Tertio oſtendere itēdo theoᵃᵐ eē ſciaʒ ḋ ſpeculabilibus: ꝛ opabilibꝰ. Quarto adducā rōnes: q̄ ſūt in ꝯriū: ꝛ ſoluā.

Primꝰ arti. Quantum ad pmū ſuppono: ꝙ ad vnitatē ſciētie ꝑter vnitatē habitus ꝛ medij req̄rit̄ vnitas rōnis formalis obi adequātis habitū ſcie: qꝛ oīs habitus hʒ aliqḋ ꝑ ſe pmū obm ſibi adequatuʒ: ita ꝙ tale obm nō excedit habitū: nec habitus excedit virtualē cōtinentiā talis obi formalis: dico aūt virtualem cōtinētiā formalis obi: qꝛ lʒ hitus ſcie ſe ext̄edat ad cōſiderādū aliqd diuerſuʒ a ſuo formali obo: qꝛ tn̄ nō extēdit̄ ad ꝯſiderādū aliqd niſi inquātū hʒ attributionē: ꝛ cōnexionē in ſua cognoſcibilitate ad ſuū pmū: ꝛ formale obm: pro tāto dr̄ nō excedere cōtinētiā vtualē ſui pꝛimi ꝛ per ſe obiecti. Et ex hoc accipio: ꝙ illa ſcia: que conſiderat aliqḋ pmū: ꝛ ꝑ ſe obm: hʒ conſiderare oīa illa: q̄ in ſua cognoſcibilitate hnt ꝯnexionē: ꝛ dependentiā ad rōnē ſui pmi ꝛ per ſe obi: qꝛ illa que hnt adinuiceʒ ꝯnexionē: ꝛ dependentiā opʒ: ꝙ reducant̄ ad aliqḋ vnū: in qḋ hnt talē cōnexionē: ꝛ iō illa: que in ſua cognoſcibilitate vl̄ ſcibilitate hnt cōnexionē ad aliqḋ vnū inquātū talia debēt reduci ad eandē ſciaʒ cū illo: nec refert vtrū illa ambo. ſ. id: qḋ reducit̄: ꝛ id ad: ꝙ fit reductio ſint ſpeculabilia: vel vnū ſpeculabile: ꝛ aliḋ opabile: qꝛ talis diuerſitas nihil facit ad ꝓpoſitū. ſed ſufficit: ꝙ ſiue ſit ſpeculabile ſiue opabile: ꝙ hēat cōnexionē in ſua ſcibilitate ad rōnē formalē ipſius obi pmi: ꝛ ꝑ ſe mediate: vel imediate. ſed verū eſt: ꝙ hoies magis admirant̄ cōnexionē ſpeculabiliū ꝛ opabiliū in ſcibilitate q̄ȝ cōnexionē ſpeculabiliū adinuicē: vel opabiliū adinuicē: ꝛ h̄ eſt: qꝛ in obis ſciarū humanitus inuentaꝝ nō iuenit̄ talis cōnexio iter ſpeculabile ꝛ opabile: ꝛ cā dicet̄ ſtatī: ꝛ h̄ ſufficiat de primo.

Scḋo artic. Quantum ad ſcḋm ſciendū eſt: ꝙ de cōnexione opabiliū ad ſpeculabilia alr̄ ē in ſciētijs humanitꝰ inuentis: ꝛ alr̄ in theoᵃ: qꝛ in ſciētijs hūanitus iuentis nō determinat̄ de aliquo obo prio ꝛ per ſe: ad cuius rōnē formalē opabilia vt opabilia ſunt hēant ꝑ ſe ꝯnexionē ad cognitionē ſpeculabiliū. Cuius rō eſt: qꝛ in ſcientijs ſpeculatiuis humanitus inuentis obm eſt aliqd ſpeculabile: puta ens in eo ꝙ ens: vel mobile in eo: ꝙ mobile: ꝛ ſic de alijs: nūc aūt nullū ſpeculabile eſt rō ſm ſuā rōnē vlem vtuoſe operādi: nihil eniʒ eſt dictu: ꝙ alīqs aliqd agat: puta ꝙ abſtineat: vel fortiter agat ꝑꝑ ens in eo ꝙ ens: vel ꝑꝑ mobile in eo ꝙ mobile: ꝑꝑ qḋ nō eſt ibi talis cōnexio in ſcibilitate iter ſpeculabile ꝛ opabile. ſed iter ſciam: vl̄ cognitionē ſpeculabilis ꝛ opabilis vtuoſe eſt hn̄ talis cōnexio in ſcibilitate in ſciētijs hūanitus iuētis: nā phi poſuerūt hn̄ viuere vtuoſe: ꝑ qḋ ſedāt̄ paſſiones ordinari ad ſpeculationeʒ oboꝝ ſpeculabiliū ſicut ad finē: ꝛ ꝑꝑ h̄ ſm ipſos ꝯtemplatio vitatis de talibus ſpeculabilibꝰ eſt rō: q̄re alīqs debeat vtuoſe viuere: ꝛ iō ſm eos cōtēplatio veritatis: ꝛ opari vtuoſe hn̄ hnt ꝯnexioneʒ in ſua ſcibilitate. ſed ſic opari ꝛ obm cōtēplationis nō hʒ talē connexionē: ꝛ qꝛ ſcia cōſiderās de aliquo obo formali nō ſe hʒ extēdere ad illa: que pūt hr̄e attributionē ad ipaʒ cognē actualē: vl̄ hitualē: ſʒ ad illa tm̄: q̄ hnt attributionē ad obm formale cognitū: iō nō iuenit̄ aliq̄ ſcia hūanitus inuēta: q̄ conſideret de ſpeculabili ꝛ opabili. ❡ Sed qꝛ opabile loquēdo de operibus virtutū ordinat̄ ad ipſaʒ ſpeculationē ſicut ad finē: ꝛ hʒ cōnexionē ad ipaʒ cōtemplationē in ſua ſcibilitate: iō hn̄ inuenit̄ ſcia humanitus inuenta: que tractat de opabili vtuoſo: ꝛ de habitibus cōtēplatiuis: ſicut pʒ in libꝛo ethico. vbi phs agit de vtutibus moralibus: ꝛ de itellectualibus nō ſolum practicis ſicut eſt prudentia: ſʒ etiaʒ de ſpeculatiuis: ſic̄ eſt ſapia. ❡ In theologia aūt oppoſito mō ſe hʒ: nā ipm obm ſpeculabile. ſ. deus in eo ꝙ deus eſt pncipalis rō hn̄ virtuoſe operādi. Itē dato: ꝙ nullū aliud cōmodū ſequeret̄ ꝛ quantū ad ſpeculationē vie: ꝛ q̄ʒtū ad ſpeculationē prīe adhuc ꝑꝑ deū ipſuʒ eſt bene operandū: ꝛ q̄uis cōtēplatio vie: vel prīe poſſit aliquo mō eē rō bene operādi inquātū hn̄ opari pōt aliquo mō valere ad vtrūq̧: vel ꝑ modū clarificātis intellm̄: vel per moduʒ meritū: tn̄ rō pncipalis hn̄ opandi eſt ipſe deus ſm ſe: vn̄ ꝗ cognoſceret hn̄ opari vt ordinabile tm̄ ad ꝯtēplationē hanc vel illā nō hr̄et noticiā q̄ȝ theologus dʒ hr̄e de bene opari: qꝛ ignoraret rōnem pncipalē hn̄ opandi q̄ȝ theologus cōſiderat: vnde talis quantū ad ꝯſiderationē: q̄ȝ tradit theologus eēt ignorās: ꝛ nihil refert: vtruʒ deus ſm ꝙ deus ſit ratio bene operandi: vel ſm ꝙ creatoꝛ: vel redemptoꝛ: qꝛ etiā iſte rōnes ſūt ſpeculabiles a nobis: vn̄ rō pncipalis hn̄ opandi: ad quā opari habʒ ordinari eſt deus quantū ad aliquā rōnē: que eſt a nobis ſpeculabilis. ❡ Quia ꝗ̊ rō bene operādi pncipalis in theologia nō eſt ipſa cōſideratio obi ſpeculabilis: imo ipʒ obʒ ſpeculabile. ſ. deus quo ignoto hn̄ opari eſt ignotū q̄ʒtū ad notitiā q̄ȝ theologus dʒ hr̄e: ideo bene ꝛ virtuoſe operari prout theologus de eo cōſiderat: hʒ cōnexionē: ꝛ dependentiā in ſua ſcibilitate ad ipſuʒ obm theologie: ita ꝙ deꝰ ꝗ eſt obiectū theologie eſt rō pncipalis cognoſcēdi ipſa opabilia practice: quicūq̧ eni nouit deū vt theologus debet noſſe de ſeipſo: ꝙ ipſe debeat bene opari ꝓpter deū: ꝛ hoc ſufficiat de ſcḋo.

Quantum ad tertiū ſuppono: ꝙ lʒ qḋ mota fuerit de ſapia: vtrū ſit vnꝰ hitus: mihi tn̄ vr̄ ꝙ magis fuit itroducta ꝑꝑ ſapiaʒ: q̄ ē theoᵃ q̄ȝ ꝑꝑ metaphyſicā: qꝛ cōiter oēs tenēt metaphyſicā eē ſciam vnā: ꝛ eē vniꝰ obi formalis: ꝛ iō hoc ſuppoſito itēdo oſtēdere: ꝙ theologia: que eſt tā de ſpeculabili: q̄ȝ de opabili eſt vna ſcia: ꝛ ad hoc adduco duas rōnes. ❡ Prima eſt talis: eadē ſcia hʒ tractare de aliquo formali: ꝛ pꝛimo ꝛ ꝑ ſe obo: ꝛ de hntibꝰ ꝯnexionē ad ipſuʒ in ſua ſcibilitate: ſed ſpeculabile: ꝙ eſt deus: ꝛ opabilia: de qbus tractat theoᵃ ſunt huius: ꝗ ꝛc̄. maioꝛ pʒ ex pmo articulo. mi. vo pʒ ex ſcḋo: maiorē eni dependentiā vr̄ hr̄e hn̄ opari in ſua ſcibilitate ad deū: q̄ȝ motꝰ ad formā ad motū ad locū: qꝛ magis deus eſt ratio bene operandi: q̄ȝ motus localis ſit ratio motus ad formā: ꝛ iō habitꝰ theologicus nō plus plurificat̄ ex eo: ꝙ tractat de ſpeculabili: ꝛ opabili: q̄ȝ plurificet̄ phia nālis ex hoc: ꝙ tractat de mobili ad locū: ꝛ de mobili ad formā: imo minus q̄liſcūq̧ ſit illa vnitas: que requirit̄ ad vnitatē ſcie. ❡ Scḋa ratio talis eſt: bene ꝛ virtuoſe operari habet maiorem cōnexionē ad deū in ſua ſcibilitate: prout theologus habʒ de eis conſiderare q̄ȝ hēat ſm ꝙ phs hʒ de eis cōſiderare ad ſpeculationē: vel ad habitus ſpeculationis. ſʒ in ſcientijs humanitus inuentis eadem ſcientia cōſiderat virtuoſe opari: ſiue virtutes morales ꝛ habitus ſpeculatiuos: qui ſunt virtutes intellectuales. ergo ꝛc̄. mi. patet qꝛ de vtriſq̧ tractat phs in lib. ethicoꝝ. ma. etiaʒ pʒ: qꝛ deus eſt magis ratio bene operandi: q̄ȝ quecūq̧ contēplatio. ❡ Nunc quarto ponende ſunt rationes contra premiſſa ꝛ ſoluende: ſolent autēʒ adduci ꝯ pmiſſa q̄tuoꝛ rōnes: quarū pma talis eſt: impoſſe eſt eandem ſcientiā

Tertius arti.

eē de diuerſis obīcīs formalib⁹ p̄n^r:ita ꝙ de vtroqȝ tractet p̄ncipalr̄:qȝ eiuſdē habitus nō ſunt diuerſa obiecta p̄ncipalia.ſȝ theo⁹ tractat de deo p̄n^r:q̄re nō tractat de opabilib⁹ p̄n^r.ḡ ꝛc̄.ma.ē manifeſta.mi.ꝓbaꝛ dup^r:q̄tū ad hoc:ꝙ dicit:ꝙ theo⁹ tractat de opabilib⁹ p̄n^r:qȝ tractat de deo p̄n^r oēs ↄcedūt:ꝓ ꝓbaꝛ ſic. Illud ↄſideraꝛ a theo⁹ p̄n^r:qđ ↄſideraꝛ ab eo:circūſcripta q̄cunqȝ alia ↄſideratiōe.ſȝ theologus hȝ cōſiderare bn̄ opari circūſcripta cōſideratiōe cuiuſcūqȝ ſpe^{lis}:qȝ dato:ꝙ theologus nō cōſideret q̄cunqȝ ſpeculabilia in diuinis:adhuc cōſideraret opabilia pp vitā eternā hn̄dā. Iuxta illud Mathei:ſi vis ad vitā igredi ſerua mādata.ḡ ꝛc̄. ⁋ 2° ſic:nō minus hȝ theolog⁹ cōſiderare opabilia ciuilitatī xp̄iane:q̄ ph̄s opabilia ciuilitatī hūane:ſed in ſcientijs phyſicis eſt aliq̄ ſcia:q̄ ↄſiderat de opabilibus p̄n^r:ꝛ ſic de p̄ncipali obō.ḡ ꝛc̄. ⁋ Scđa rō talis eſt.ſi opa virtuoſa:de q̄b⁹ tractat theologia ordinarenꝛ tm̄ ad cōtēplationē:ita ꝙ ad nihil aliud valerēt niſi ad ſerenādū oculū mētis pp ſpeculatōēȝ vie:tūc opabilia nō ↄſiderarēꝛ a theologo:nec opteret:ꝙ alia ſcia tractaret de ſpeculabili:ꝙ eſt deus:ꝛ de opabilib⁹ ſerenātibus menteȝ in ordine ad talē ſpeculationē.ſed predicta opabilia nō ordinanꝛ ſolū ad predictā ſpeculationē:imo ordinātur p̄ncipalr̄ ad vitā eternā.ḡ alia ſcia eſt de p̄dictis opabilibus quā illa:q̄ cōſiderat ſpeculabilia diuina. ⁋ 3° rō formaꝛ ſic a q̄buſdā:nō minus bn̄ prouiſuȝ eſt ciuilitati xp̄iane q̄ ciuilitati hūane.ſed in ciuilitate hūana habenꝛ diuerſe ſcie de ſpe^{bus} ꝛ opa^{bus}.ḡ ꝛc̄. ⁋ Quarta rō eſt ↄ rōnē pōnis:ꝛ eſt talis:tu dicis:ꝙ de deo ꝛ opa^{bus} ē vna ſcia:qȝ opa^{lia} hn̄t attributionē ad deū.ſȝ oia habēt attributionē ad deū.ḡ ſm̄ hoc theo⁹ nō magis deberet determinare ꝺ opa^{bus} q̄ de q̄buſcūqȝ alijs:puta de plātis:vel aialibus:vl̄ q̄buſcūqȝ alijs. ⁋ Quīto ad idē ſic: cōſtat:ꝙ oēs virtutes hn̄t attributionē ad hoīeȝ:ſȝ ſm̄ te eadē ſcia hȝ tractare de aliquo:ꝛ de hn̄tibus attributionem ad ip̄m.ḡ ſcia tractans de hoīe in eo ꝙ hō:hr̄et tractare de oībus v̄tutibus:qđ vr̄ eē falſuȝ.ḡ ꝛc̄. ⁋ Ad p̄imā rōnē dōm:ꝙ aliquā ſciaȝ p̄n^r ↄſiderare de aliq̄ pōt itelligi dupl̄r. Uno mō ſm̄ ꝙ ↄſiderare p̄n^r diſtinguiꝛ ↄ ↄſiderare p accñs:ꝛ ſic loquēdo de ↄſiderare p̄ncipalr̄:maior eſt falſa:qȝ eadē ſcia pt̄ iſto mō ↄſiderare de diuerſis p̄n^r.i.nō p accñs:cōſtat.n.ꝙ ſcia cōſiderat p ſe de ſuo p̄:ꝛ p ſe obō:ꝛ de hn̄tibus p ſe attributioneȝ ad ipſum. Alio mō pōt accipi p̄ncipalr̄ put diſtiguiꝛ ↄ ſcđario:ꝛ tūc dr̄ p̄n^r cōſideratū illud:ꝙ eſt p̄^m ꝛ p ſe obȝ ꝛ tūc maior eſt va:qȝ ipoſſe eſt eē duo p̄ma:ꝛ per ſe obā vnius habitus:qȝ p̄mū ꝛ p ſe obm̄ eſt adequatū ipſi habitui:ex cuius cōtinētiā v̄tualē mō:quo ſupra expoſitū eſt:habitus nō pōt ſe extēdere:ſed minor q̄tū ad iſtum ſenſum eſt falſa.ſ.ꝙ theologus ↄſiderat opabilia p̄n^r.ſ. vt obm̄ p̄:ꝛ p ſe cōſideratū:imo ↄſiderat ea:vt hn̄t connexionē i ſua ſcibilitate ad deū:q eſt p̄mū:ꝛ per ſe obȝ. ⁋ Ad p̄mā ꝓbationē:q̄ adduciꝛ ad ꝓbādū illā minorē dōm:ꝙ principalis ꝛ potiſſima rō bn̄ opandi eſt ipſe deus ſm̄ ſe:nō aliqđ cōmodū ꝓueniēs ex bono ope:ꝛ iō ↄſiderare bn̄ opari nō vt ordinabile ad honoreȝ dei eēt ignorare p̄ncipalē rōnē bene operādi:ꝛ ſcire minus p̄ncipalē:vn̄ mihi vr̄:ꝙ deberēt dicere opp^m.ſ.ꝙ ſi nullū p̄miū expectareꝛ:adhuc theolog⁹ ↄſiderans de deo ſm̄ ꝙ de⁹ deberet ↄſiderare bn̄ opari in ordine ad honorē dei. In alio ēt deficit illa ꝓbatio:qȝ theologus nō cōſiderat vitā eternā niſi in ordine ad ſpeculabile:qđ ē deus. ⁋ Ad ſcđam ꝓbationē dōm:ꝙ theologus pfectius cōſiderat operabilia q̄ ph̄s:nec tn̄ opȝ:ꝙ theologus hēat aliquā ſciam de opabili:vt de p̄:ꝛ per ſe obo:

Sciam aliq̄ ↄſiderare p̄ncipalr̄ de aliquo dupl̄r pōt intelligi.

qȝ licȝ illud:qđ cōſideraꝛ in aliqua ſcia p̄ ꝛ per ſe perfectius eſt:q̄ illud qđ ↄſideraꝛ ſcđario in eadē ſcia:nihil tn̄ ꝓhibet cōſiderationē ſcđariā de aliquo in ſcia eminente eſſe perfectiorē p̄ma:ꝛ p̄ncipali cōſideratione:q̄ poſſet eſſe de eodē in ſcia inferiori:ꝛ iō licȝ opabile non ſit p̄:ꝛ per ſe obm̄ theo^e:ſicut eſt p̄ ꝛ p ſe obm̄ lib. ethi. tn̄ ↄſideratio theologi de opabili eſt perfectior q̄ cōſideratio lib.ethicoꝝ. ⁋ Cauſa aūt quare in ſciētijs hūanitus inuentis nō īueniūꝛ aliq̄:que hēat ſpeculabile pro p̄mo:ꝛ per ſe obo:ꝛ ↄſideret de bn̄ opari:dicta eſt ſupra ꝛ oſtenſuȝ eſt:ꝙ nō eſt ſilis cā in theo^a. ⁋ Ad ſcđaȝ rōnē dōm:ꝙ deberet ↄcludere opp^m:qȝ ſi ita eēt:ꝙ bene opari ordinareꝛ tm̄ ad ſpeculatōēȝ vie:ita ꝙ hr̄et attributionē ad cognitionē dei:ꝛ nō ad deū ip̄ȝ:tūc ſequeretur:ꝙ ſcia ↄſiderās ꝺ deo nō hr̄et ↄſiderare de bn̄ opari:qȝ vnitas ſcie ñ attēdiꝛ penes attributionē ad cogn̄ē obiecti.ſȝ penes attributionē ad obm̄ cognituȝ:ꝛ iō vr̄ mihi:ꝙ ſi opa^{le} ↄſideraretꝛ tm̄ in theo^a:vt hȝ attributionē ad cogn̄ē dei:ꝛ nō ad ip̄ȝ deū:ꝙ ſcia:que conſiderat de deo:nō hr̄et de opabili ↄſiderare:ſicut in ſciētijs humanis:ſcia:que cōſiderat de aliquo ſpe^{li}:nō conſiderat de bn̄ opari:lȝ ſm̄ ph̄os bn̄ opari ordineꝛ ad ſpeculationē. ⁋ Dōm eſt ḡ:ꝙ theolog⁹ ↄſiderās de deo p eandē ſciam ↄſiderat de bn̄ opari nō pp attributionē quā hēat bn̄ opari ad cogn̄ē dei.ſed pp attributionē:quā hȝ ad ip̄m deū:q eſt p̄ncipalis rō bn̄ opandi. ⁋ Ad tertiuȝ dōm:ꝙ illa forma arguēdi vix hȝ aliquā apparentiaȝ: qȝ ſi xp̄ianis melius ꝓuiſuȝ eſt de cognitionē ſpe^{lium}:ꝛ opabiliū:q̄ ph̄is:non opȝ ꝙ ſi ph̄i hn̄t de his diuerſas ſcias:ꝙ xp̄iani hēant ēt diuerſas ſcias de eiſdeȝ:imo ex hoc:ꝙ xp̄iani hn̄t perfectā cognitionē de vtroqȝ:p vnā ſciaȝ ē melius ꝓuiſuȝ eis q̄ illis:qui nō pn̄t hr̄e pfectā cognitionē de eis:niſi p diuerſas ſcias. ⁋ Ad q̄rtū dōȝ: ꝙ oia:q̄ ſūt:hn̄t attributionē ad deū:vn̄ q̄cūqȝ hr̄et pfectā cogn̄ē de deo in eo ꝙ ds hr̄et cogn̄ē de oib⁹:iter illa tn̄:que attributionē hn̄t in ſua ſcibi^{li}:ꝛ p̄cipue quantuȝ ad nos q̄tū ad alia:ꝛ q̄ ſunt magis neceſſaria:ꝛ iō magl ↄſideranꝛ a theologo q̄ alia:ꝛ iter iſta eſt vnū bn̄ opari. ⁋ Ad 5^m dōȝ:ꝙ v̄tutes nō hn̄t ſilem attributionem ad hoīeȝ:ſicut ad deū:nā lȝ hō ſit ille:q dȝ viuere v̄tuoſe ad eſſentiā tn̄:ꝛ nām hoīs nō ſeqꝛ neccio bn̄ viuere:lȝ ad ip̄m cōſequaꝛ aptitudo bn̄ viuēdi.nā etiā hoīs nō ē ita per ſe rō bn̄ operādi:ſicut de⁹:nā p̄ncipalis rō bene operādi nō eſt q̄cūqȝ hō per ſe accept⁹.ſed deus ſm̄ ſe ē principalis ratio bene operandi:vnde bene operari habet maiorem connexionem ad deum ſm̄ ꝙ deus:q̄ v̄tutes ad hominē ſm̄ ꝙ homo. Item nulla ſcientia eſt: que habeat pro primo:ꝛ per ſe obiecto hominem in eo ꝙ homo:ꝛ forte ſi eſſet aliqua talis ſciētia haberet tractare de omnibus virtutibus:quare autem non habeamus talem ſcientiaȝ non pertinet ad preſens negotiū. Illud autē:ꝙ itroduciꝛ de theologia humanitus inuēta.ſcilȝ de metaphiſica:nō credo fuiſſe de principali intētione querentis:qȝ credo q̄ōnem fuiſſe motam propter theologiā noſtram:nam metaphyſica ſupponiꝛ eē vna ſcientia ex vnitate formalis obiecti ſicut:ꝛ alie ſcientie. ⁋ Qr autem adducitur in cōtrariū:ꝙ comprehendit duos habitus.ſcȝ intellectū:qui eſt habitus p̄ncipiorū: ꝛ ſcientiā:que eſt habitus cōcluſionis. ⁋ Hoc ſoluitur tribus modis. Uno modo:ꝙ ſapiētia non ſit eſſentialr̄ ſcia ꝛ intellectus:vel quidā habitus cōpoſitus ex eis.ſȝ qȝ vtrūqȝ habitū reqrit.ſic tn̄:ꝙ ipſa eſt vnus illoꝝ habitū eſſentialr̄.ſ.ſcia:ꝛ aliū requirit vt adiunctū:ꝛ preſuppoſitum. Iſte autem modus ſoluendi non videtur mihi ſatiſfacere:qȝ iſto modo oīs ſcientia cōprehendit

Bn̄ opari ſȝ ph̄os ordinaꝛ ad ſpeculationē p̄mo ꝺ 5 vide Auroyȝ.7.phy. cōmen.20.ꝛ tertio de aīa cōmēto.36.

habitū vtrūq̧.ſ.ſciaȝ ⁊ intellectū:q2 oīs ſcia p̄ſupponit neceſſario habitū p̄ncipioꝝ:ex q̄bus demr̄at:vn̄ h̄ non eſt ꝓpriū ſapie. ¶ Alio mō ſoluit ſic:q2 ſapia dr̄ cōprehēdere ſciaȝ ⁊ intellectū:q2 reſpectu p̄moꝝ p̄ncipioꝝ: ex q̄bus ꝓcedit ſapia nō requirit̄ aliq̄s habitus niſi ſola po ͣ itellectiua:⁊ iō dr̄ ſapia ſcia ⁊ itell's:q2 ipſa:q̄ eēntialr̄ eſt ipſa ſcia:q̄ eſt habitus ꝯnuȝ:dr̄ eſſe intell's:eo ꝙ nullū aliū habitū p̄ſupponit ſuperadditū po ͤ itellectiue ſicut p̄ſupponūt alie ꝑticulares ſcie:quoꝝ p̄n ͣ requirunt aliquē habitū ſupadditū ipſi po ͤ itellectiue:q dr̄ habitus p̄n ͦꝝ. Iſte ēt modus non vr̄ ſatiſfacere ꝓ:q2 poſito ꝙ ita eſſet:ſicut ponūt quātū ad hoc:ꝙ habitus p̄moꝝ p̄n ͦꝝ nihil addit ſup poꝭ itellectiuā:⁊ habitus alioꝝ p̄n ͦꝝ ad dictā ſicut illi habitus p̄n ͦꝝ ſe hērent ad ipſas ſcias alias a me ͨ ͣ:ita ēt potētia itellectiua:q̄ dr̄ habitus p̄moꝝ p̄ncipioꝝ ſe haberet ad metaphyſicā:ſȝ alie ſcie nō ſunt ipſa ſcia:⁊ habitus p̄n ͦꝝ.ḡ meta ͨ ͣ nō eſt ſcia:⁊ po ͣ itellectiua.ḡ ſtāte ypotheſi adhuc n̄ vr̄:ꝙ ſapia.ſ.meta ͨ ͣ ſit ſcia ⁊ intell's. ¶ Scdo:q2 nō oēs cōcedūt:ꝙ habitus p̄morū p̄n ͦꝝ nihil addat ſup po ͣ ͫ itellectiuā ſaltē quātū ad illos:qui ponūt ſpēs differētes ab actu itelligēdi. Tertio q2 nō vr̄:ꝙ in ſcia po ͣ itellectiua ſufficiat ſine habitu reſpectu p̄moꝝ p̄n ͦꝝ:qn etiā ipſa po ͣ itellectiua ſine quocūq̧ habitu ſupaddito ſufficiat reſpectu p̄n ͦꝝ alioꝝ ſciaꝝ:que ſtatim occurrūt itellectui:ſicut motū eē:⁊ ſic multa alia:que ſunt p̄ma p̄n ͣ in mathematicis:⁊ in ſcia nāli. ¶ Tertio mō ſoluit illa rōnē:qn̄ dr̄:ꝙ ſapia eſt ſcia ⁊ itell's:ꝙ hoc nō itellr̄ ex ꝑte cognoſcibiliū:q2.ſ.me ͨ ͣ nō ſolū ꝯſiderat ea:q̄ ex principijs ꝯcludunt̄.ſed ēt ipſa p̄n ͣ:⁊ alr̄ reſpicit ea metaphyſic ͣ:nā talia p̄n ͣ ꝑtinēt ad itell'm:q dr̄ habitus p̄n ͦꝝ ꝓut ſm ſe occurrūt itellectui vt vīa abſq̧ q̄cūq̧ inquiſitione.ſed meta ͨ ͣ cōſiderat ea alr̄:⁊ hoc dupl'r. Uno mō vt ꝯnē ꝓbatā:nā meta ͨ ͣ talia p̄n ͣ ꝓbat:ꝓut pn̄t ꝓbari.ſ.a poſteriori. Alio mō conſiderat me ͨ ͣ talia p̄n ͣ:vt ſubm:de quo aliq̄ ꝓbant̄.ꝓbat eni meta ͨ ͣ de iſtis p̄ncipijs:ꝙ ſunt ita nota:ꝙ oppoſita eoꝝ nō pn̄t mente cōcipi:ꝗcq̄d ore dicat̄:q2 ſicut ibi ꝓbat̄:ꝯrie opiones ineſſent eidē.ſic ḡ ſequēdo iſtū modū: qui ſolus placet mihi:vr̄ mihi:ꝙ intētio ph̄i ſit:ꝙ ſapia.ſcȝ meta ͨ ͣ eſt ſcia ⁊ intell's:accipiendo iſta ex parte cognoſcibiliū:q2 ſcȝ cōſiderat vtraq̧ obiecta:vt dictū eſt: nō aūt ex parte habituū:ſic ſcilȝ ꝙ meta ͨ ͣ ſit tales duo habitus:vel aliq̄d ꝯpoſitū ex eis:p h̄ pȝ ad oīa. Q. VI.

Nota q̄liter metaphyſica dr̄ ſcia ⁊ intellectus.

4. metaphy. Tex. cō. 9.

Sexto queriť:vtrū intellectus viatoris poſſit eleuari ad deuȝ cognoſcendū abſq̧ hoc:ꝙ abſtrahatur a ſenſibus:⁊ videt̄ ꝙ ſic:q2 plus diſtat intellectus a ſenſu q̄ imaginatio.ſed ſȝ ph̄m i de ſōno ⁊ vigilia. imaginatiua ē in ſuo actu abſq̧ hoc:ꝙ hō abſtrahat̄ a ſenſu.ergo ⁊ intellectus poteſt eſſe in quolibet ſuo actu abſq̧ tali abſtractione.

Contra cū venerit ꝙ perfectuȝ eſt:euacuabit̄ ꝙ ex parte eſt ſm ap'lm:ſed ꝑfectuȝ accipit̄ pro viſione dei:ꝙ ex parte eſt pro occupatione circa ſenſibilia.ḡ intell's viatoris nō pōt eleuari ad videndum deū ſine abſtractione a ſenſibilibus. ¶ Et q2 reſpōdēs tenebat iſtā ptē.arguit̄ ꝯ eum tripl'r. Primo:q2 intell's in via nō itelligit ſm ꝙ ipſe dicebat niſi ex ſenſibus. ḡ nō opȝ:ꝙ ad intelligendū q̄ocunq̧ ab eis abſtrahatur. ¶ Scdo:q2 xp̄s vere fuit viator:⁊ vtens ſenſibus corporis.ſed ꝓpter hoc nō ipediebat̄ ab itelligēdo diuinā eſſentiā.ergo ⁊c̄. ¶ Tertio:q2 cognitio rei in ꝓprio genere non impedit viſionē nudaȝ in beatis.ergo nec in viatore cognitio ſenſibiliū impediet cognitionem dei.

Ad euidentiam huius q̄ōnis itēdo facere tria.ꝓ p̄mittā q̄dā ſupponēdo ea.2 ͦ ingrā cām illoꝝ ſup ͦꝝ.3 ͦ ex his rn̄debo ad.q.

Quantum ad p̄m ſciendū:ꝙ auc̄tate ſacre ſcripture tenem ͦ paulū fuiſſe raptū vſq; ad viſionē eēntie diuine:tenet̄ etiā:ꝙ tūc fuit abſtract ͦ a ſenſibus:ſic ꝙ ꝓ tūc non vtebat̄ viribus ſenſitiuis: ⁊ hoc accipit̄ ex illo v̄bo:q̄ dr̄ q̄ tūc neſciuit:vtrū fuerit in corpe:an extra corpus:certiſſima etiā fide tenemus: ꝙ xp̄s ſm aīam fuit ꝑfectiſſimus cōprehēſor videndo deū per eſſentiā:⁊ fruendo eo:⁊ fuit ſil' cum hoc viator vtens viribus ſenſitiuis:ſicut alij hoīes:⁊ iſta tria ſunt vera. ¶ Experimēto etiā ꝯſtat nobis:ꝙ qn̄ aīa eſt multū intenta circa aliquā oꝑationē ipedit̄ in alijs oꝑationibus:vel ſaltē quantū ad hoc:ꝙ minus ꝑfecte pōt alias oꝑationes exercere:ſic pȝ:ꝙ ille q aliq̄d fortiter imaginat̄ impedit̄ ab oꝑatione ſenſus exterioris:⁊ vehemēs applicatio ad oꝑationes itellectuales impedit oꝑationes nutritiue:⁊ ēt oꝑationes viriū ſenſitiuaꝝ:niſi inq̄ntū ſenſitiue deſeruiūt itellectiue:ſuppono ḡ iſta ſic̄ certa vel ex fide:vel auc̄tate ſacre ſcripture:vel experimento: hoc ſit dictum de primo.

Primus art.

Iuxta illud pſ̄i in labore ⁊ ſenſu ⁊ ſenſato ad alia ſic intēta delecta ſub oculis nō videmus.

Quantum ad ſcdm ſciendū:ꝙ cā q̄re vna oꝑatio aīe:⁊ p̄cipue qn̄ ad eā multū attēte applicat̄ aīa:ponit̄ cōiter:q2 oīs po ͤ aīe radicant̄ in vna eēntie aīe:⁊ iō in quibuſdā oꝑatio vni ͦ ipedit oꝑationē alterius:⁊ q̄n̄q̧ oꝑatio vnius po ͤ iuuat aliam per quandā redundantiā:ſicut ex imaginatiōe alicuius delectabilis vigorat̄ cor:⁊ vires nutritiue partis. ¶ Ad cuius maiorē euidentiā ſciendū:ꝙ precipue quantū ad illa:que ſubſunt impio volūtatis:vires aīe vel hō quātū ad tales vires pōt moueri a duplici motore:vel a voluntate ꝑimꝑiuȝ mouente quātū ad exercitiū actus applicādo vel intell'm ad cōſiderandū:vel imaginationē ad imaginandū:vel oculū ad videndū:⁊ ſic de alijs:vl' ab ipſis obiectis:puta viſus a colore:⁊ auditus a ſono. In q̄tū ḡ p̄dicte po ͤ mouent̄ a volū ͭ ͤ q̄tū ad exercitiū actuū oꝑatio vni ͦ ipedit oꝑationē alteri ͦ:q2 vo ͭ ͤ ͤ nō pt̄ itēdere plā vt plā ſaltē nō ſibi ordinata adinuicem:⁊ iō intētio vo ͭ ͤ applicata ad oꝑationē vni ͦ retrahit̄ ab alijs ſaltē q̄tū ad illa.que nō ſubordinant̄ adinuicē:ſecus ēt eēt:ſi adinuicē ſubordinarēt̄.ſic ḡ intētio volūtatis applicata ad oꝑationē alicui ͦ po ͤ nō ſolū retrahit ab alia po ͣ:vl' ei ͦ oꝑatiōe:verūetiā retrahit totū hoīeȝ ab oꝑatiōib ͦ alioꝝ viriū:⁊ tāto plus q̄to plꝰ itēdit̄ tal' oꝑatio: ita ꝙ volūtas vehemēter applicās aīaȝ:in q̄ talis potētia radicat̄:retrahit ipſaȝ aīam:⁊ per ꝯn̄s alias po ͭ ͤ radicatas in ipſa ab oꝑationib ͦ alioꝝ potētiaꝝ. Prout vero dicte potētie mouent̄ ab obō contingit:ꝙ motio vnius ipedit motionē alterius:inquātū oēs iſti mot ͦ vni ͦ ſūt p̄mi mobilis:q̄ eſt vel aīa:vel cōpoſitū ex corpe ⁊ aīa: diuerſi aūt mot ͦ circa idē mobile q̄n̄q; ſe ipediūt dato: ꝙ iſint illi mobili ſm diuerſas rōnes ſuſceptiuas:ſicut motus localis in aqua impedit motū:quo mouet̄ ad ſimilitudines colorū ꝑꝑ eandē cōnexionē cōtingit:ꝙ ex vna potentia fit redundantia in aliā in illis:in quib ͦ nō ſunt nate ſe impedire.ſed iuuare:ſicut leticia in appetitu ſenſitiuo iuuat virtutem naturalē cordis.ſic ergo cōtingit operationē potentie impediri vel debilitari: vel iuuari ſm quādā redundantiā per operationē alterius ex cauſis predictis. ¶ Ulterius ſciendū:ꝙ v̄tute diuina pt̄ fieri:ꝙ tale ipedimētū:vl' talis redūdātia tollat̄:vn̄ v̄tute diuina pt̄ fieri:vt hō vehemēter itēt ͦ circa oꝑatōes alicuius potētie nō ipediat̄ in operatiōibus aliarū:pōt etiā fieri v̄tute diuina:ꝙ ex vna nō fiat redundantia in

Scdo art.

alterũ: ſicut ſũmũ gaudiũ xp̄i de fruitiõe dei nõ redundabat in vires inferiores impediendo: vel diminuẽdo dolorẽ: qui erat in eis: ꝛ hoc ſufficiat de ſecũdo.

Quantum ad tertiũ. ſ. quãtũ ad ſolonẽ q̄ōnis qua q̄rit̄: vtrũ itell̄s viatoris poſſit eleuari ad videndũ diuinã eēntiã: abſq3 hoc: ꝙ abſtrahat̄ a ſenſibilib᷒: dõm: ꝙ ſi q̄rat̄: vtrũ v̾tute diuina q̄libetcũq3 hoc poſſit fieri: certũ eſt ꝙ ſic: ꝛ hoc ꝓbat rõ facta de xp̄o: q2 certũ eſt: ꝙ fuit ſimul viator: ꝛ cõprehenſor vidẽs eſſentiã dei ꝑfectius q̄3 aliqua creatura vnq̄3 vidit: ꝛ tñ vtebat̄ ſenſibus: ſicut alij hoĩes. Si aũt q̄rat̄ vtrũ ſ3 curſu3 cõe3 talis vite poſſit fieri ſine abſtractione ꝑdicta a ſenſibus: ꝙ aliq̄s videat diuinã eſſentiã: vr̄ mihi ꝙ nõ. Et hoc ꝓbabil̄r põt ꝑſuaderi ex ꝑmiſſis ſic: aĩa multũ itenta circa opationẽ alicuius potẽtie ipedit̄ in opationibus aliarũ potẽtiarũ quãtũ ad illas potentias: que illi operationi nõ ſubſeruiunt: nec ad illã ordinant̄: ꝛ quãto plus eſt itẽta: tãto plus impedit̄. ſ3 aĩa videns nude eēntiã diuina3 icõpabil̄r plus eſt itẽta circa opationẽ illã quã poſſit eẽ circa q̄ācũq3 opationẽ nãlẽ: ꝛ illi opationi in nullo ſubſeruiunt v̾tutes ſenſitiue: nec ad ipſa3 hñt ordinẽ: ſm̄ quẽ vna po᷒ iuuat aliã: ḡ videt̄ ꝙ viſio diuine eſſentie hoĩem ipediat: ꝛ total̄r retrahat ab vſu viriũ ſenſitiuarũ: niſi tale ipedimẽtu3 deus tollat: ma. p3 ex premiſſis. mi. etiã p3 quãtũ ad vtrãq3 partem: quã aſſumit: q2 circa illã viſionẽ eſt maxia attẽtio: ꝛ ad eã nihil facit q̄ācũq3 opatio viriũ ſenſitiuaꝝ. ¶ Sʒ cõtra hoc poſſet aliq̄s obycere: q2 q̄cq̄d fit in raptu: totũ fit virtute diuina: ſi ḡ virtute diuina põt fieri: ꝙ videns eſſentiã diuinã vtat̄ ſenſibus: videret̄: ꝙ per talẽ viſionẽ non ipediat̄ aliq̄s: q̄n poſſit vti ſenſibus. ¶ Et ad hoc dico: ꝙ virtute diuina pñt in aliquo ſil̄ fieri duo effectus: ꝛ q̄nq3 põt vn᷒ fieri ſine alio: mõ dico: ꝙ cõferre viſionẽ diuĩe eēntie: ꝛ tollere ipedimẽtũ ſequẽs: quo vidẽs abſtrahat̄ ab vſu viriũ ſenſitiuaꝝ: ſunt diuerſi effectus ſola virtute diuina poſſes: ꝛ poſſunt ſimul fieri: ꝛ poteſt etiã vnus fieri ſine alio. ¶ Quãdo ergo arguit̄. ꝙ totũ quicquid fit in raptu fit virtute diuina: dicẽdũ: ꝙ illud: qḋ fit in raptu: fit v̾tute diuina. ſed cũ duo effectus poſſint fieri in raptu: vt dictũ eſt: nõ ſemꝑ v̾tus diuina ſe extendit ad vtrũq3 effectũ. ſc3 ad ↄferendam viſionem: ꝛ ad tollendũ impedimentũ ſenſuum: ꝛ tunc ſemꝑ viſio eſt cũ predicta abſtractione: quãdo aũt vult conferre vtrumq3 effectũ: tunc viſio põt eſſe ſine ꝑdcã abſtractione: ſicut patuit in xp̄o: ꝛ erit in beatis: ꝛ ſic p3 ad queſtionẽ. ¶ Ad primũ in oppoſitũ dicendũ: ꝙ procedit ab inſufficienti: q2 nõ cõiungi non eſt tota cauſa impedimẽti vnius potẽtie per aliã: lic3 hoc requirat̄: imo cũ hoc requirit̄ non ſubordinari adinuicẽ: q2 ille potentie: que ſibi ſubſeruiunt: non impediunt ſe in ſuis operationibus. ſed iuuant: nũc aũt ſenſus ſubſeruit imaginationi. In illa aũt viſione nulla vis ſenſitiua aliq̄d cõfert: ad minorẽ etiã põt dici: ꝙ l3 imaginatio nõ ſemper ipediat ſenſu3: põt tñ eẽ ita vehemẽs: ꝙ ipediret aliquos ſenſus ſaltẽ illos: qui eſſent magis remoti ab illo imaginabili: in illa aũt viſione maxima attẽtio eſt: ꝛ applicatio: vt dictũ eſt. ¶ Ad ſcḋm dõm: ꝙ intell̄s in via nihil itelligit: niſi accipiendo a ſenſibus loquẽdo de cognitione nãli. ſed loquẽdo de cog̃ne ſupnãli: qualis eſt in raptu: non eſt verũ: ꝙ talis cognitio accipiat̄ a ſenſu. ¶ Ad tertiũ p3 ex dictis in ꝑncipali ſolone. ¶ Ad 4ᵐ põt dici dupl̄r vno mõ: ꝙ ille due cognitiões in hĩs hñt aliquẽ ordinẽ: ꝛ ꝙ vna iuuat̄ per aliã. ſ. cognitio reꝝ in ꝓpo gr̃e per cognitionẽ rerũ in v̾bo: al̄r põt dici: ꝙ ſic virtute diuina põt fieri: ꝙ in oĩ viſione diuine eēntie ꝑſtare vſus ſenſuum: ita virtute diuina fit: ꝙ ille due cognitiones ſunt ſil̄: ſic ꝙ vna non ipedit aliã. Q̄ō. VII.

Septimo q̄rebat̄: vtꝝ formans v̾bum de re ꝑus cognita ꝑ formationẽ v̾bi ꝑficiat in cog̃ne illi᷒ rei: ꝛ argr̄ ꝙ ſic: q2 ſicẽ ſe h3 diffinitio ad nomẽ in declarãdo: ita ſe h3 noticia declaratiua ad noticiã ſimplicẽ. ſed ille: q̄ trãſit de noĩe ad diffõne3 ꝑficit in cognitione. ḡ ꝛ ille: q̄ de noticia ſimplici ad declaratiuam.

Contra q2 ſi formãs v̾bũ ꝑficeret in cognitione: deus pr̄ cũ ꝓducat v̾bũ: ꝑficeret i cog̃ne. ſed hoc eſt falſum: ḡ ꝛc̄. ¶ Ad euidentiã huius q̄ōnis ꝑ̊ dico: ꝙ hic nõ vr̄ mihi aliq̄ difficultas: q2 h̄ nõ querit̄: vtrũ v̾bũ ſit actus itelligẽdi: vel aliq̄d diuerſu3 ab ipſo. ſed q̄cq̄d ſit de hoc: hic ſolũ q̄rit̄: vtrũ q̄ñ format̄ v̾bu3 formãs ꝑficiat in cog̃ne: ꝛ iſta qõ itelligit̄ de v̾bo nr̄o: ꝛ in h̄ nõ vr̄ mihi dubiũ: q2 ſi ita eſt: vt q̄dã ponũt: ꝙ in oĩ actu itelligendi ſit formatio v̾bi: vr̄ mihi neċe: ꝙ formãs v̾bũ vel fiat de nõ intelligẽte itelligẽs: vel de min᷒ intelligẽte magis itelligẽs: ſ3 qõlib3 iſtoꝝ ẽ ꝑficere in cognitione. ḡ ꝛc̄. ma. ꝓbat̄: q2 ſi in oĩ actu itelligẽdi forat̄ v̾bũ: ita ꝙ nullus act᷒ itelligẽdi poſſit eẽ ſine foratione v̾bi: certũ eſt: ꝙ q̄ñ in ꝑ̊ actu itelligẽdi forat̄ v̾bu3: fit de nõ itelligẽte itelligẽs: habito aũt ꝑ̊ actu itelligẽdi: q̄ aliqõ obm̄ itelligit̄. ſ3 vlteri᷒ de illo obo forat̄ v̾bu3: h̄ fit ad h̄: ꝙ illõ min᷒ exꝑſſe ꝛ determinat̄ᵉ cognitũ. exꝑſſe ꝛ determinate cognoſcat̄: aliogn fruſtra forarer̄ v̾bũ: ſi forato v̾bo in nullo plus manifeſtaret̄ ob3 cognitũ q̄3 ꝑus: cũ foratio v̾bi ordinet̄ ad manifeſtãdũ. ſ3 ꝓcedere de ↄfuſa cog̃ne ad exꝑſſa3 determinatã: eſt fieri de min᷒ itelligẽte magis itelligẽs. ḡ ꝛc̄. mi. aũt ꝑdicte rõnis de ſe pat3. ¶ Ad rõnẽ i oppᵐ dõm: ꝙ plus eſt de diſſilitudine inter v̾bũ diuinũ ꝛ nr̄m q̄3 de ſilitudine. vñ nõ op3: ꝙ ſi apud nos formãs v̾bũ ꝑficiat itelligẽdo: ꝙ ita ſit de v̾bo diuino: ꝙ nõ ordinat̄ ad aliquẽ finẽ ex̄ ſe: ibi. n. ẽ vn᷒ act᷒ intelligẽdi cõpletiſſim᷒ ꝛ ꝑfectiſſim᷒: q̄ ẽ ab vno in aliũ ꝑ modũ itell̄s: q̄ācũq3 mõ h̄ itelligat̄. Iſte act᷒ itelligẽdi ẽ eque perfectus in vtroq3: in nobis autem non ſic hab3 verbum propter noſtrã imperfectionẽ. Q̄ō. VIII.

Octauo q̄rebat̄: vtꝝ ſuba cog̃ſcat̄ a nob̄ ꝑ ꝓpa3 ſpẽ3: ꝛ vr̄ ꝙ ſic: q2 eadẽ ſũt p̄n᷒ eẽndi ꝛ cog̃ſcẽdi. ſed ſuba h3 eẽ ꝑ ꝓpa3 ſpẽ3. ḡ ꝛ cog̃ſci. ¶ Cõtra. ſuba cog̃ſcit̄ mediãte ipreſſiõe fcã i ſenſu: q2 nihil ẽ i itellectu: qḋ ꝑus nõ fuerit in ſenſu: ſed in ſenſu ſuba nõ facit propriã ſpẽ3: q2 ſuba ñ ẽ ſẽſibil̄: niſi ꝑ accñ᷒. ḡ ꝛc̄. ¶ Et q2 dicebat̄: ꝙ ſpẽs i ſen᷒ mouet itell̄3 i v̾tute ſube: argr̄ ↄ h̄: q2 illa vr̄᷒ aut eẽt ſuba: aut accñs: ſi ẽ accñs: tũc nõ poterit illa ſpẽs mouere itell̄3 ꝑ talẽ v̾tutẽ plus q̄3 ꝑ ſeipſa3. Si aũt illa vr̄᷒ eẽt ſuba: tũc ſeq̄ret̄: ꝙ ſuba imeᵗᵉ moueret itellm̄: ꝛ ſic cog̃ſcet̄ ꝑ ſpẽm ꝓpriã. ¶ Itẽ q2 dicebat̄: ꝙ cũ q̄rit̄: vtrũ ſuba cognoſcat̄ ꝑ ꝓpriã ſpẽm. ꝑ. põt dicere habitudinẽ ꝑncipij cognoſcẽdi: ꝛ ſic nõ cognoſcit̄ ꝑ ꝓpriã ſpẽm: vel habitudinẽ obiecti. ꝛ ſic cog̃ſcit̄ ꝑ ꝓpriã ſpẽ3.

Contra iſta argr̄: ꝛ ꝑ̊ ↄ ꝑ̊ᵐ ſic: plus diſtat ob3 a potẽtia cog̃ſcitiua q̄3 p̄nᵐ cognoſcẽdi: cũ ſit mediũ inter poᵃᵐ ꝛ ob3. ſ3 aliq̄ñ ↄtigit ꝙ itell̄s ꝛ itellectũ ſũt idẽ real̄r: ſic ãgelus ꝛ aĩa itelligũt ſeipſa. ḡ ꝛ ſpẽs illa q̄ eſt p̄nᵐ illi᷒ cog̃nis erit ꝓpa ipſi᷒ obiecti: ꝛ ſic ſuba tal̄ cognoſcet̄ ꝑ ꝓpa3 ſpẽ3: ponẽdo ꝙ ly ꝑ. dicat hitudinẽ p̄ncipij cog̃ſcẽdi. ¶ Cõtra 2ᵐ argr̄: q2 ſ3 Aui. veꝝ eſt ob3 itell̄s: ſ3 veꝝ ẽ i itellectu foral̄r. ḡ ſi ly ꝑ. dicat hitudinẽ obiecti. ſubſtãtia obiectiue non cognoſceret̄ ꝑ ꝓpriã ſpẽ3.

Ad euidentiam huius q̄ōnis intendo facere q̄ttuoꝛ. Primū eſt dare intellectū q̄ōnis. Scōꝫ eſt ponere ꝯnē: quā itēdo ꝛ perſuadere eā. Tertiū ē oſtēdere aliquo mō: ꝙ ſuba cognoſcat̄ a nobis. Quartū eſt ponere q̄dā: q̄ vident̄ eē ꝯ cōmunem intentionem ꝛ ea ſoluere.

Arti. primꝰ.

Quantum ad pꝛmū cū q̄rit̄ vtrū ſuba cognoſcatur per ꝓpꝛiā ſpēm. Dōm: ꝙ ſicut in diſputatione añte fuit tactū dupl'r pōt intelligi: ꝙ ſuba cognoſcat̄ ꝑ ꝓpꝛiā ſpēm. vno mō ex pte obiecti cogniti: vt ſenſus q̄ōnis ſit q̄rere. vtrū ſuba itelligat̄ ꝑ ꝓpꝛiam ſpēm. i. quantū ad nām ſuā ſpecificā ꝛ q̄ddītatiuā: ꝛ q̄ntū ad hoc ſupponat̄ ad pñs: ꝙ iſto mō nō poſſumꝰ intelligere ſubam aliquā per ꝓpꝛiā ſpēm. i. q̄ntū ad ſuā ꝓpꝛiaꝫ nāꝫ mō: quo iſra exponet̄. Alio mō pōt itelligi q̄ ex pte ipſius itelligētis: vt ſit ſenſus: vtrū ſuba intelligat̄ ꝑ ꝓpꝛiaꝫ ſpēm formal'r in intellectū exñtē: ꝛ q2 quidam ponūt in intellectu ſpēs itelligibiles differētes re ab actu itelligēdi: q̄dā nō. Intētio q̄ōnis nō eſt querere: vtruꝫ ſit ponere tales ſpēs. ſed vt mihi vr̄ intentio q̄ōnis eſt. vtrū idē ꝙ imprimit̄ a rebus itellectui p̄: ꝛ imediate: ſiue ſit ſpēs differēs ab actu itelligēdi: ſiue ſit actus intelligēdi ſit imediata ſilitudo ipſius ſube: ita ꝙ ſuba rei p̄: ꝛ imediate ꝑ talē ſimilitudinē occurrat intellectui: an ita ſit: ꝙ illō: q̄ pꝛmo occurrat itellectui: ſit ſilitudo alicuius accidētis: ita ꝙ illud: q̄ occurrat intellectui nr̄o de rebꝰ: ſit aliq̄ accidēs: ꝛ vlteriꝰ per illō: ſiue ꝑ vnū: ſiue ꝑ multa veniamus in cognitionē ſube: huc ſuppono eſſe intellectū q̄ōnis: ꝛ hoc ſit dictū de pꝛimo.

Scōs artic9.

Quantum autē ad ſcōm: ſciendū: ꝙ cū intellectus q̄ōnis ſit q̄rere: vtrū illud: q̄ p̄ īprimit̄ itellectui: ſit imediata ſilitudo ſube ducēs imediate incognitionē eius: tota vis q̄ōnis eſt: vtrū ſuba ſit ꝙ pꝛio occurrit intellectui noſtro: vl' ita ſit ꝙ pꝛincipiū ꝙ occurrit intellectui noſtro ſit accidēs: ꝑ q̄ accidēs īnoteſcat ſuba. Mihi aūt videt̄: ꝙ quo ad nos accidēs eſt pꝰus notū quā ſube: ꝛ ſuba nobis īnoteſcit ꝑ aliq̄ accidētia pꝰus nota. ¶ Ad cuius euidentiā ſciendū: ꝙ ſuba dupl'r pōt nobis eē nota. ſcꝫ vel q̄ntū ad rationē generalē ſube: que eſt eſſe ens non in alio ꝑ inherētiā: vel quātū ad ipſaꝫ nām rei: in qua talis rō fundat̄: puta q̄ātū ad nām lapidis vl' ligni: ſic ēt accn̄s pt nob̄ īnoteſcere vl' q̄ntū ad rōnē gnālē accn̄tis: q̄ eſt eē ens iherēs: vel quantū ad nām: in qua talis rō fundat̄: puta albuꝫ: vel nigrū. Modo dico: ꝙ mihi vr̄: ꝙ ſuba vtroq3 mō īnoteſcit nobis ex aliquo accidēte pꝰus noto quo ad nos. Et pꝛmo oſtdo: ꝙ ſuba quantū ad rōnē gn̄aleꝫ ſube: que eſt eſſe ens nō iherens nō ſit pꝛmū: ꝙ occurrit itellectui noſtro: ꝓpter q̄ ſciendū: ꝙ quātū mihi vr̄: anteq3 aliquid itelligat̄ ſm aliquā rōnē determinatā eius diſtinctā ab aliis rōnibus eius: opꝫ ꝙ precedat aliqua cognitio eiꝰ: qua illud ſm ſuā entitatē: ꝛ intuitiue appareat in ſe: vel aliqua alia res ſic ītuitiue appareat: ex qua talis res ſic poſſit cōcipi ſm determinatā rōneꝫ: ita ꝙ pꝛma noticia quā poſſumus hr̄e de rebus: eſt apprehēſio ītuitiua alicuius rei ſm ſuā entitatē abſolutā: que eſt fundamētuꝫ oīum rōnū formaliū de ipſa: ita ꝙ pꝛimū q̄ occurrit intellectui: eſt ipſa entitas rei ſm ſe ꝛ abſolute: ꝛ non aliq̄ rō importās habitudinē aliquā vnius rei ad aliā: ſicut ratio inherentis alteri: vel ratio nō iherentie: vtraq3 .n. importat habitudinē ad alterū affirmatiue: vel negatiue. ¶ Ex his pōt formari talis ratio ad ꝓpoſitū: impoſſibile eſt: ꝙ illud: q̄ pꝛio occurrit intellectui: ſit aliqua determinata rō rei diſtincta cōtra alias rōnes eiuſdeꝫ rei: ꝛ p̄ciſe de rōne importāte habitudinē ad alteruꝫ. ſꝫ ratio gn̄alis ſube ſm quā ꝯcipit̄ vt exn̄s nō in alio ꝑ inherentiaꝫ eſt hmōi. ergo impoſſibile eſt: ꝙ talis ratio ſit pꝛimū: ꝙ occurrat intellectui. maioꝛ pꝫ ex pꝛemiſſis. mī. pꝛobat̄. ſcꝫ ꝙ ratio generalis ſube ſit talis: qualis dicta eſt: q2 conſtat: ꝙ talis ratio eſt diſtincta cōtra alias rationes: que poſſunt formari de ſubſtātijs: ſaltē ſicut diſtinguitur ratio ſuperioꝛis cōtra rationē inferioꝛis: conſtat etiā: ꝙ importat habitudinē ad alterū negatiue in hoc: ꝙ dicit̄ ꝙ eſt ens: q̄ hꝫ eſſe per inherentiam. ḡ ꝛc. ſic ergo videt̄ mihi: ꝙ ſuba quantū ad rōnē gn̄alē ſube nō ſit illud: q̄ pꝛimo occurrit intellectui nr̄o. ¶ Hoc viſo intendo oſtendere: ſcōo ꝙ ſuba quantū ad naturā quidditatiuā rerū: in qua talis ratio fundat̄: puta natura ſubali lapidis: vel hoīs: nō ſit illud: q̄ pꝛmo occurrit intellectui nr̄o: ꝛ hoc oſtdo duplici ratione: ꝛ auctoritate. ¶ Ad cuius euidentiā ſciēdū: ꝙ dupl'r pōt intelligi intell'ſs dependere a ſenſibili. vno mō ſicut a mouente nō ad cognīnē ſui obiecti. ſed ad cognīnē cuiuſdā alteriꝰ: q̄ ſm ſe nō eſt ſenſatū nec fantaſiatū. Ita ꝙ licꝫ ſimilitudo rei fantaſiate: ſiue ipſa fantaſiatio dicat̄ ꝯtinere virtual'r ſpēm ipſius ſube: tamē illud: q̄ imprimit̄ intellectui a fantaſmate imediate ducit in cognitioneꝫ ſubſtātie: ꝛ non ipſius fantaſiati vel ſenſati: quātū ad illud: q̄ directe cadit ſub ſenſu: ꝛ ſub fantaſmate: ꝛ tunc pꝛimuꝫ q̄ occurrit intellectui nr̄o non eſt fantaſiatū: quantuꝫ ad illud: q̄ fantaſiatū eſt. vel ſenſatū: vel dicit̄ intellectus dependere a ſenſu per fantaſiaꝫ: q2 ſcꝫ intellectus mouetur ad intelligendū pꝛmo illud: ꝙ fantaſiatū eſt: ꝛ ſenſatū. ¶ Hoc pꝛemiſſo arꝰ ſic ad pꝛopoſitū: q̄n dicit̄ ꝙ intellectus noſter dependet a ſenſu: aut hoc intelligitur pꝛmo modo: aut ſecūdo. ſi dicat̄: ꝙ ſcōo modo habetur ꝓpoſitum: q2 ſi intellectus dependet a ſenſu: quantū ad hoc ꝙ ſint pꝛimo itellecta: ꝛ pꝛmo itellectui occurrentia: que ſunt directe fantaſiata ꝛ ſenſata: cuꝫ res ſint ſenſate: ꝛ fantaſiate: quantū ad aliqua ſua accidentia: ꝛ nō quantū ad ſuas ſubſtantias: ſequitur: ꝙ illa: que pꝛimo occurrunt intellectui nr̄o ſint ipſa accidētia. ¶ Si autem ponat̄: ꝙ illa dependentia intelligit̄ pꝛimo mō: q2 ſcilꝫ fantaſiata mouet ad cognoſcendū res fantaſiatas vel ſenſatas: videntur mihi ſequi duo inconuenientia. Primū eſt: ꝙ cognitio noſtra intellectiua nō habebit neceſſario reduci ad ſenſata: vel ſenſibilia: ſicut ad obiecta cognita: q̄ eſt cōtra illud: q̄ quilibet experit̄ in ſeipſo. Secūdo incōuenitēs eſt: ꝙ nō videt̄: quare nō poſſumus imediate: ꝛ intuitiue cognoſcere quidditatē ſubſtantiaꝝ ſeparatarū: q2 ſi fantaſma accidētis mālis in virtute ſubſtātie: cuius eſt accidēs: poteſt mouere ad ſimilitudinē: que imediate repꝛeſentet ſubſtantiā: pari ratione fantaſma accidentis ſubſtātie imālis: puta fantaſiatio ipſius motus celi poterit creare ſimilitudineꝫ in itellectu: que ſit imediate repꝛeſentatiua ipſius ſube imālis. ¶ Scōa rō ſumit̄ ex certitudīe: ꝛ euidentia q̄ dꝫ eſſe in eis: que pꝛ occurrūt itellectui: q2 illa: q̄ pꝛ occurrūt itellectui: q̄ ſunt pꝛ nota quo ad nos debēt eē nobis ita certa: ꝙ circa illa nō ꝯtingat errare. ſꝫ circa illa: que cadūt ſub ſenſu fuerūt: ꝛ ſunt multi erroꝛes: ꝛ multa dubia: non ſic autē eſt de illis: que cadunt ſub ſenſu: quantum ad ea: que per ſe cadūt ſub ſenſu. ergo illa: que ſunt pꝛimo nota quo ad nos: ſunt illa que per ſe cadunt ſub ſenſu: talia autēꝫ ſunt aliqua ſenſibilia accidentia. ḡ ꝛc. maioꝛ patet: quia illa que ſunt pꝛimo nota quo ad nos: debent eſſe magis nota poſterioꝛibus notis ꝛ euidentioꝛa: ꝛ ideo ſi in eis eſſet erroꝛ non poſſent rectificari: q2 illa per q̄ rectificaret̄ ille erroꝛ oporteret eē euidentioꝛa quo ad nos. mi. etiā pꝫ. q2 multi poſuerūt: ꝙ q̄ntitas erat ſuba

Subſtātiā intelligi ꝑ ꝓpꝛiaꝫ ſpēꝫ dupl'r pt̄ intelligi.

Suba dupl'r pōt nobis eē nota.

renū. multi etiā negauerūt māam a reb⁹. etiā circa formas ſubſtātiales multi errauerūt: ſicut pȝ de ipa aīa: q̄ quidaȝ poſuerūt eſſe igneȝ: quidā ahomoeā: ⁊ ſic de aliqs ⁊ hoc vt redderēt cām eoꝝ: que apparēt: ſic ergo videt̄ mihi: ꝙ illud: qḋ pmo natū eſt occurrere intellectui noſtro: nō ſit aliq̄ ſuba: ſȝ aliqḋ accidēs ſenſibile. ℂ Ad h̄ ēt eſt auctas ꝯmētatoris: q dicit: ꝙ trāſmutatio facit ſcire māaȝ: ⁊ oppō formā: q̄ ſūt q̄dā accidētia: que nō oporteret: ſi ſuba pᵒ: ⁊ iuītime occurreret intellectui: ⁊ ſic pȝ ſcdȝ.

a. metaphy. pmēt.z.

Articul' 3'. **Quantum** aūt ad 3ᵐ. ſ. quō veniam⁹ in cognitionē ſube: vr̄ mihi: ꝙ iſte ſit pceſſus cognitiōis nr̄e: q: p̄ occurrūt nobis accn̄tia ſenſibilia: non q̄tū ad formalē rōnē ſhereutie ſue put diſtinguunt̄ ꝯ ſubaȝ: ita ꝙ p̄ᵐ: qḋ occurrit nobis: nō eſt ipſa inherētia: ſȝ ipȝ: qḋ iheret: q̄tuȝ ad illud: qḋ cadit ſub ſenſu. ſ. cē album: nigrū: calidū: frigidū: ⁊ ſic de aliqs: ita ꝙ vr̄ mihi: ꝙ q̄tū ad primā imutationē itell's a reb⁹ in h̄ differt itellect⁹ a ſenſu: q: illō: qḋ capit itell's in vl̄i: accipiēdo vl̄e ſpēȝ alicui⁹ accn̄tis ſenſibilis: qḋ ſenſus capit in pticulari: ita ꝙ ſicut ſenſus apphēdit h̄ calidū: vl̄ frigidū in pticulari: ita itellus illud idē apprehēdit in vl̄i: poſtea vō q̄n appet: ꝙ aliqd vnū ⁊ idē: qḋ pri⁹ erat frigidū: fit poſtea calidū: vel eꝯ: apprehēdit intellect⁹: ꝙ calor eſt aliqd iherēs: ⁊ ꝙ ꝑſupponat aliqd: cui iherea: ⁊ ſilr̄ frig⁹. Ulteri⁹ ex h̄: ꝙ ꝯcipit: ꝙ talia ꝑſupponūt aliqd: cui iſūt per iherētiā: ꝯcipit qd eſt iherere: ⁊ ei⁹ opp̄ᵐ. ſ. qd eſt nō iherere: ⁊ iō ꝯcipit: ꝙ illud: cui talia iſunt opȝ: ꝙ ſit non iherēs alteri: vel qḋ ſit ens: qḋ non ꝑſupponit aliqd: cui iherea: ⁊ cū nō ſit pcedere in infiᵐ: in accipiēdo vnum inherēs poſt aliō: ꝯcludit: ꝙ oȝ in quolȝ eſſe ꝯpleto eſſe aliqd: qḋ nō ꝑſupponat aliqd cui iſit: ⁊ ꝑ ꝯñs hȝ ꝯceptū de ſuba: qḋ ē ens nō iherēs alteri: ſaltē loquēdo de ſuba ꝯpleta: ꝙ dico pp̄ formā: q̄ ⁊ ſi nō ſit in ente i actu: ſicut accn̄s: ieſt tñ ei: ꝙ eſt pura po⁹. ſ. māe pme: ⁊ ſic venim⁹ in cognitionē ſube in gnāli: ſȝ i cognitionē diuerſaꝝ ſpērū ſube deuenim⁹ ex diuerſis accn̄tib⁹ ꝓꝓrijs ipſaꝝ ſubſtātiaꝝ: vn̄ ex h̄: ꝙ videm⁹ in diuerſis diuerſa accn̄tia: ita ꝙ accn̄tia vni⁹ ſunt icōpoſſia alteri: ſicut accidentia ignis ſunt incōpoſſibilia aque: ⁊ accidētia equi ſunt incōpoſſia aſino: ⁊ ſic de aliqs: iudicam⁹: ꝙ ſuba illa: que p̄ ſubeſt illis accn̄tib⁹: nō eſt q̄ntitas: i qua oīa talia cōicāt ſȝ aliqd pri⁹ q̄ntitate: cui talia iſunt: ⁊ cui ieſt ēt ipſa q̄ntitas: ⁊ ſic venim⁹ in cognitionē h⁹: ꝙ in iſtis ſenſibilib⁹ ſunt diuerſe ſpēs ſube: vnā aūt ſpēȝ intrī plus cognoſcimus: inq̄tū plura ei⁹ accidētia ꝓpa cognoſcim⁹. Iſte ḡ vr̄ mihi modus: quo deuenim⁹ in cognitionē ſubſtātie: ⁊ hoc ſufficiat de tertio.

Articul' 4'. **Quātum** ad 4ᵐ ſciēdū: ꝙ ꝯ h̄ argr̄. 7. rōib⁹ p̄ ſic ꝙ qd eſt: eſt ꝓpriū obm intell's: ſed ꝙ qd eſt ſoli⁹ ſube p̄n' ſaltē eſt ipſi⁹ ſube. ḡ ſuba eſt p̄ᵐ obm intellect⁹. ℂ 2ᵒ ſic. ſȝ phm. 7. metaphy. ſuba eſt pōr accidēte tpe: diffōne: ⁊ cognitiōe. ḡ ſuba pri⁹ cognoſcit̄ q̄ accidēs. ℂ 3ᵒ ſic. q: ſȝ eūdē ibideȝ: ſuba dr̄ pōr diffōne q: ponit̄ in diffōne accn̄tis: ſȝ illō: qḋ cadit i diffōne alicui⁹: ē pri⁹ notū eo. ḡ ⁊c̄. ℂ 4ᵒ ſic. ſi nō cognoſcim⁹ ſubaȝ niſi ex accn̄tib⁹ ſeq̄t̄: ꝙ nō hēam⁹ cognitionē q̄ditatiuā de ſubſtātijs mālib⁹: ſicē nec de ſubſtātijs ſeparatis. h̄ ē icōueniēs. ḡ ⁊c̄. ℂ 5ᵒ ſic. cōiter ponit̄ a multis doctorib⁹ ꝙ q̄ditas ſube mālis eſt obȝ ꝓpriū itell's nr̄i: ſȝ ꝓpriū obm eſt ei p̄ notū. ḡ ⁊c̄. ℂ 6ᵒ. ſic. In demr̄atione pp̄ qd demōſtrat̄ effect⁹ ꝑ cāȝ: ⁊ ꝑ ꝯñs in tali demr̄atiōe cā eſt notior effectu: ſȝ illō: qḋ demr̄atiōe tali demōſtrat̄: ē ꝓpriū accidēs alicui⁹ ſube: ⁊ illud: qḋ eſt cā: ꝑ quā demr̄atur: eſt q̄ditas ipſi⁹ ſube: q̄ eſt ꝓpriū ſubȝ accn̄tis: q: q̄ditas ſube eſt cā accn̄tis ꝓpꝛij. ḡ ⁊c̄. ℂ 7ᵒ ſic. illud: qḋ cognoſcit̄ ſine accidēte: nō oȝ: ꝙ inoteſcat ex accn̄tib⁹: ſed ſuba pōt a nobis cognoſci ſine accn̄te. ḡ ⁊c̄. ma. vr̄ ꝓbabilis: q: qḋ inoteſcit ſolū ex accn̄tib⁹: nō vr̄ poſſe cognoſci ſine eis. mi. aūt ꝓbat̄: q: aut hēm⁹ ꝓpriā ⁊ diſtictaȝ cognitionē ō ſube: put diſtiguit̄ ab accn̄te: aut nō: ſi ſic hr̄ ꝓpoᵐ. ſ. ꝙ ſuba hēat ꝓpriā ⁊ diſtictā cognitionē: que cognoſcit̄ ſine accidēte: ſi nō ſeq̄t̄: ꝙ nō hēam⁹ cognitionē de ſuba: put diſtiguit̄ ab accn̄te: ⁊ ſic neſcirem⁹ diſtiguere iter ſubaȝ ⁊ accidēs: ſȝ h̄ ē icōueniēs. ḡ ⁊c̄. ℂ Ad ſolonē iſtoꝝ oppoſitoꝝ ſciēdū: ꝙ aliqd dr̄ pri⁹ notū ſimplr̄: ⁊ aliqd dr̄ notū pri⁹ quo ad nos: pri⁹ notū ſimplr̄ dr̄ illud: qḋ eſt ens pfecti⁹: ⁊ actuali⁹: ⁊ dr̄ pri⁹ notū: ſimplr̄ q: q̄tū eſt ex nā ipſi⁹ rei itelligibilis: qḋ eſt pfecti⁹ in entitate natū eſt pri⁹ occurrere itellectui ꝓportiōato: ad h̄. ſ. itellectui: q itelligit res ſȝ quē ordinē hñt i eēndo. Illa vō dr̄ magis nota quo ad nos: q̄ ꝑ pri⁹ occurrūt itellectui nr̄o ⁊ talia ſūt ſenſibilia: ⁊ tāto plus aliqd ē notū nobis q̄to vicini⁹ ē ſenſib⁹ in ſua cognoſcibilitate. Dis pmiſſis dōȝ ad argᵃ. ℂ Ad p̄ᵐ dōȝ: ꝙ ſȝ phm. 7. meta. ſube hñt ſimplr̄: ꝙ qd eſt: q: ſūt ſimplr̄ entia: accn̄tia vō hñt ꝙ qd eſt ſȝ qd ⁊ diminutū: ſicut ēt ſūt entia diminuta: nō dico: ꝙ illa: q̄ ſunt magis entia: nō ſunt magis nō quo ad nos: ſȝ ſunt magis nota ſimplr̄: ita ēt nec illud: ꝙ qd eſt entis ſimplr̄: eſt pri⁹ notū: quo ad nos: imo ꝙ qd eſt entis diminuti: pp̄ h̄: ꝙ cognitio nr̄a depēdet a ſēſu.

Aliquid ēē pri⁹ notū duplr̄ ꝯtingit.

ℂ Ad ſcdȝ dico: ꝙ iᵃ auctas: qua dr̄: ſuba ē pōr cognitiōe: tpe: accn̄te: intelligit̄ de pri⁹ noto ſimplr̄: nō aūt de pri⁹ noto quo ad nos. ℂ Ad 3ᵐ dōȝ: ꝙ in diffōne alicui⁹ pōt aliqd poni duplr̄: vno mō: q: eſt de eētia ei⁹ ⁊ eſſentialr̄ itrat formalitatē ei⁹: ſicut ſi diffiniat̄ color ꝑ q̄litatē: alio mō diffinit̄ aliqd ꝑ aliud: ſicut ꝑ additamētū: ⁊ extrā diuerſuȝ in eētia ſua ab eo. Ulteri⁹ diſtinguēduȝ eſt de cognitione: q: q̄dā eſt cognitio pfecta: qua pfecte ꝯprehēdit̄ res: ⁊ quedā iperfecta ⁊ ꝯfuſa: ꝑ quā nō pfecte attingit̄ rō rei. Tūc dōm ad minorem: ꝙ ſuba itrat diffōnē accn̄tis: ſicut additamētuȝ: nō ſicut extrā de ei⁹ eſſentia. ℂ Ad minorē dōȝ: ꝙ illud: qḋ itrat diffōnem alicui⁹: nō opȝ: ꝙ ſit noti⁹ eo: vl̄ prius notū quo ad nos q̄n itrat vt additamētū: ⁊ hoc q̄ntū ad notitiā eius cōfuſam: ⁊ iperfectā: ſed veꝝ eſt: ꝙ illō: qḋ ſic itrat diffōnē alicui⁹: eſt pri⁹ notū: q̄ habeat̄ pfecta ⁊ ꝯpleta cognitio diffinitiua ipſi⁹: ⁊ iō opȝ hr̄e aliquā notitiā de ſuba an̄q̄ habeat̄ pfecta notitia accidētis: vel ꝙ ſaltē ſimul accipiēdo perfectā notitiā accn̄tis accipit̄ notitia ſube: a q̄ depēdet. ℂ Ad 4ᵐ dōȝ: ꝙ in h̄ ꝯueniūt ſube corpales ⁊ ſube ſepate: q: neutra eaꝝ: p̄ ⁊ imediate obycit̄ intellectui nr̄o ſȝ ſtatū modernū: ⁊ ꝙ vtraq; inoteſcit ex aliqs ſȝ in h̄ differūt: ꝙ illa: ex qb⁹ deuenim⁹ i cognitionē ſubſtantie ſepate ſunt effect⁹ exiſtes in aliqs: ⁊ iō ſunt iproportionati ad ducēdū in cognitionē determiatā ſubaꝝ ſepataꝝ: q: nō ſunt eis ꝓportiōati: nec adeq̄ti: ⁊ iō ex talib⁹ nō poſſum⁹ venire in notitiā ſpālē q̄ditatis eaꝝ: ſed cognoſcimus q̄ditates eaꝝ in gnāli. ſ. ꝙ ſunt ſube imāles: ſȝ illa: ex qb⁹ venim⁹ in cognitionē ſubaꝝ mālium ſūt ꝓpria accidētia earū: ⁊ eaꝝ opōnes: quas cognoſcim⁹: ⁊ per quas eas cognoſcim⁹: q̄ ſunt effect⁹ adeq̄ti: ⁊ iō magis in ſpāli poſſum⁹ ſcire eaꝝ q̄ditatē: q̄ā nec illaꝝ: nec iſtaꝝ habem⁹ perfectā notitiā q̄ditatiuaȝ: q: de neutra q̄ditate habem⁹ cognitionē intuitiuaȝ in ſe: ⁊ imediate. ℂ Ad 5ᵐ dōm: ꝙ ordo cognitiōis ſube mālis pōt attendi vel in ꝯparatiōe ad ſubſtācias imāles vel in cōparatione ad accidētia ſenſibilia. ſi ꝯparet̄ notitia ſubaꝝ mālium ad notitiā ſepataꝝ: ſic ſube māles dr̄ magis note quo ad nos: ſi aūt ad accidētia ſenſibilia: ſic nō ſūt prius note quo ad nos. Cū aūt dr̄ ꝙ ꝓpriū obiectuȝ in-

Tex.c.4.

tellectus nr̄i eſt q̄ditas ſube mālis. dōm: ꝙ q̄ditas ſube mālis nō dr̄ ꝓpriū obm̄ itellꝰ nr̄i: q2 p̄ ei occurrat: ſed q2 eſt ꝓrimū: ꝙ ei occurrit cognitis accn̄tibꝰ: q̄ p̄ occurrunt ſenſui. ¶ Ad 6m dōz: ꝙ aliud eſt venire ex notitia eſſe prius note in notitiā effectus: ⁊ aliud eſt peruenire ad cog̃ſcēdū de aliquo: ꝙ habeat cām: nā in p̄mo cā eſt neceſſario priꝰ nota q̄ȝ effectus. In ſc̄do aūt effectꝰ q̄n q̄ȝ eſt prius notus q̄ȝ cā: ſicut vidēs motū celi peruenit ad hoc: ꝙ ſciat: ꝙ hȝ cām. ſ. aliquē motorē: nunc ad formā argumēti: q̄n dr̄. In demōſtratione ꝓpter quid cā eſt prius nota q̄ȝ effectus: dico: ꝙ lȝ in demonſtratione pp̄ quid cā ſit prius nota q̄ȝ effectus quantū ad hoc: ꝙ priꝰ eſt notuȝ: ꝙ talis res eſt cā predicati: q̄ȝ ꝙ tale predicatuȝ ineſt tali ſubiecto per talē cām: nō tn̄ opȝ: ꝙ ipſa cā: per quā tale predicatū demōſtraṫ: ſit prius nota q̄ȝ ipſa res: que predicaṫ quantū ad ſi eſt: vel q2 eſt: vnde ſtatiȝ a principio occurrit tale accidens ineſſe tali ſubiecto: ⁊ poſtea inueſtigaṫ cā eius: ⁊ poſtremo intelligiṫ: ꝙ tale predicatū ineſt tali ſubiecto per talē cām. Si ergo aliq̄ paſſio demōſtretur de ſubſtātia: que imediate cōſequatur ſubſtātiā: ita ꝙ cū imediata talis paſſionis ſit ſuba: in quocūq̄ȝ genere cāe itelligaṫ iſta cauſalitas: ita ꝙ talis demōſtratio ſit pp̄ quid: nō opȝ: ꝙ ſuba ſit prius nota q̄ȝ talis paſſio: quantū ad ſi eſt: ⁊ quantū ad illud: qȯ p̄mo natū eſt occurrere intellectui noſtro: ſi tamē talis paſſio cadat ſub ſenſu: ſed bene verū eſt: ꝙ cālitas ſube reſpectu talis paſſionis eſt prius nota q̄ȝ ſciaṫ talis paſſio ineſſe ſubſtātie per talē cālitateȝ: ſi aūt paſſio demōſtrata iſit ſube mediāte alio accidēte: qȯ ſit cā talis paſſionis in aliquo genere cāe: tūc ſi illud accidens: qȯ eſt cā: cadat ſub ſenſu: nō eſt incōueniēs: ꝙ cā ſit prius nota quo ad nos q̄ȝ predicatū: cuius eſt cā. Sed ex hoc nō ſequitur: ꝙ ſubſtātia: vel aliquod nō ſenſatū ſit priꝰ notuȝ quo ad nos q̄ȝ accidētia ſenſata: ſed ſequiṫ: ꝙ vnum

Aliquid cog̃ſci ſine accidēte duplr̄ pōt intelligi.

accidēs ſenſatū ſit prius notū alio accidente. ¶ Ad 7m pōt dici duplr̄. vno mō diſtinguēdo de eo: ꝙ dr̄ aliquid cognoſci ſine accidēte ꝙ pȝ itelligi duplr̄. vno mō ꝙ cognoſcaṫ ſine accidēte prius intellecto: ⁊ ſine accidente ſimul cognito cū eo: qȯ itelligitur ſic ſine accidente: nō opȝ: ꝙ inoteſcat ex aliquo accidente: ⁊ tunc dōm eſt ad minorē: ꝙ eſt falſa: q2 ſubſtātia nō ſic intelligiṫ ſine accidēte. Alio modo pōt dici aliq̄d cognoſci ſine accidente: q2. ſ. a principio fuerit notū per aliqȯ accidēs: ⁊ ſimul cū accidēte: tamē poſtea pōt cōcipi cōceptu ꝓprio: q̄ ſit ita eius: ꝙ nō accidētis: ⁊ tūc dicendū eſt ad maiorē: ꝙ illud: qȯ pōt ſic cōcipi ſine accidēte: nō opȝ quin a p̄ncipio neceſſe ſit ipſuȝ inoteſcere per accidēs: ad mi. auteȝ dōm: ꝙ ſuba iſto ſc̄do mō pōt cognoſci ſine accidēte: nō

Propria ⁊ diſtincta cognitio pōt hr̄i de aliq̄ duplr̄.

autē p̄mo modo. ¶ Alio modo pōt reſpōderi diſtiguēdo de notitia ꝓpria ⁊ diſtincta: q2 ꝓpria notitia: ⁊ diſtincta pȝ haberi de aliqua re duplr̄: vno modo ex parte cognoſcentis: vt ſit ſenſus: ꝙ dicaṫ cognitio ꝓpria ⁊ diſtincta alicuius: q2 illud cog̃ſciṫ illa cognitōe: ⁊ nihil aliud: ⁊ iſto modo impoſſe eſt habere cognitionē ꝓpriaȝ: ⁊ diſtinctā de multis: q2 multa ſunt: que nō poſſunt ſic hr̄e cognitionē ꝓpriā: ſicut ſunt oīa illa: que importāt habitudinē ad alterū: ⁊ ſicut illa: quoꝝ vnū eſt rō cognoſcēdi aliud. alio modo poteſt itelligi aliquid habere cognitionē ꝓpriā ⁊ diſtinctaȝ ex parte rei cognite: ſeu intellecte: vt ſit ſenſus: ꝙ habere cognitionē de ipſa re: put eſt diſtincta ab alijs rebus: lȝ eadeȝ cognitione cognoſcaṫ cū pluribus alijs rebꝰ. ſic deus hȝ ꝓpriam cognitionē de oībus rebus ex parte rerū intellectarū: lȝ oīa cognoſcat vno actu: ⁊ tunc dōm eſt: ꝙ de ſubſtātia habemus ꝓpriā: ⁊ diſtinctā cognitionē iſto ſc̄do modo nō primo:

ꝓpter qȯ bene poſſumꝰ diſtinguere ſubſtātiā ab accidēte: ⁊ cū ſubſtātia nō cognoſcitur niſi per aliquod accns ⁊ ſimul cū accidēte. ¶ Unuȝ argumētum tangebatur cōtra illud: qȯ dictuȝ eſt: ꝙ ſubſtātia intelligitur per ꝓpriaȝ ſpēm ex parte rei cognite: q2 intelligitur nā eius: cōtra qȯ dicebatur: ꝙ obiectū intellectꝰ eſt verū. ¶ Dicendū ꝙ verū nō eſt obiectū directe apprehēſum ab intellectu: imo eſt quedā cōditio ꝯñs reȝ apprehēſam: ꝙ aūt dicebatur: ꝙ principiū intelligēdi: dȝ eſſe idē cuȝ re intellecta: q2 extrema magis differūt q̄ȝ mediū: ⁊ idem poteſt itelligere ſeipſuȝ: dōm ꝙ hoc nihil eſt: q2 iſta mediatio: qua dr̄ ſpēs: vel actus intelligēdi mediū iter intelligens: ⁊ rē intellectā nō ſemper eſt mediatio ſm̄ reȝ imo eſt quādoq̄ȝ mediatio ſm̄ rōnē: ⁊ in tali mediatiōe poſſunt extrema magis cōuenire adinuiceȝ ſm̄ rem q̄ȝ cum medio.

Queſtio. IX.

NOno queritur vtrū intellectꝰ poſſit ferri in oēȝ rōnē entis. Et vr̄ ꝙ ſic: q2 ꝙ diſtinguit inter oēs rationes ſpāles entis oēm rōnē apprehēdit: ſed itellectꝰ diſtiguit inter oēs rōnes ſpāles entis: ꝙ pȝ: q2 diſtinguit inter rōneȝ albi ⁊ nigri: nō ſolū ſm̄ ꝙ entia: ſed ſm̄ etiā ꝙ hꝰ entia: cū rōnes quiditatiuas eoꝝ apprehendat. ergo ⁊c̄.

Contra ſi intellectus fereretur in oēm rōneȝ entis fereretur in rōnē boni: ſed tunc nō diſtigueretur a volūtate: cum bonuȝ ſit formale obiectum voluntatis. Intellectus aūt diſtinguiṫ a volūtate. ḡ ⁊c̄.

Ad euidētiam huiꝰ q̄ōnis: qua queriṫ: vtrū intellectus noſter poſſit ferri in oēm rōneȝ entis: primo premittēde ſunt due diſtinctiones: ſecundo ponetur ſolutio q̄ōnis. tertio mouebo quedā dubia: ⁊ ſoluam.

Quantum ad primū ſciendu3: ꝙ duplex eſt genus cognoſcibiliuȝ: que intelliguntur ab intellectu noſtro: ⁊ loquēdo de intellectu noſtro ſȝ ſtatū vie: nā quedā ſunt: que per ſe offerūt itellectui: ita ꝙ eoꝝ ſimilitudo ipreſſa intellectui ducit intellectū imediate in cognitioneȝ eoꝝ: ⁊ talia ſunt ea: que cadunt ſub ſenſu aliquo modo. ſ. ipſa ſenſibilia cōia: ſiue ꝓpria: puta albū: nigrū: rectū: rotūdum: ⁊ cōſimilia: alia auteȝ ſunt: que nō offeruntur imediate itellectui: ſed ex alijs: q̄ imediate ſe offerūt per quādā inueſtigationē intelliguntur: ſicut ſunt illa: que ſunt remota a ſenſu: vt ſube ſeparate: nā q̄cq̄d ſit de ſubſtātijs mālibꝰ: de imālibꝰ tn̄ ſubſtantijs: ⁊ ſeparatis certū eſt: ꝙ nō intelliguntur a nobis: niſi per ea: que apparēt in rebꝰ ſenſibilibꝰ. ¶ Aliaȝ diſtinctionē pono ex pte modi cognoſcēdi: q2 cōtingit cognoſcere aliq̄d in generali: ⁊ i ſpāli. In generali ſicut cognitio: ꝙ oīa aīalia in eo ꝙ talia habēt ſenſum ⁊ appetituȝ in ſpāli: ſicut ſi vtrūq̄ȝ aīal q̄ȝtū ad ſuaȝ nām̄ ſpecificaȝ: puta boueȝ ſm̄ ꝙ bos: ⁊ ſic de alijs: ⁊ hoc ſit dcm̄ de p̄.

Articulꝰ pꝰ.

Nunc ſecūdo ſoluendū eſt ad q̄ōneȝ: ad quā dico: ꝙ q̄n queriṫ: vtrū intellectus poſſit ferri in oēm rōnē entis: ſi qȯ querat de oi ente generalr̄ pōt ſe extendi ad oīa taȝ ſenſibilia: q̄ȝ inſenſibilia: ꝙ intellectꝰ noſter nō ſe extendit ad oēm rōnem entis ſic cōiter dicti cognoſcendā in ſpāli: ita ꝙ q̄ȝlibet rōnem entis in ſpāli cognoſcat modo: quo in ſpāli poſſum cognoſcere albū in eo ꝙ albū: ⁊ nigruȝ in eo ꝙ nigrū. ad oēm tamē rōneȝ entis ſic cōiter dicti cognoſcendam in generali pōt ſe intellectus noſter extēdere. ¶ Primū ꝓbo ſic: q2 illa: que nō attinguntur ab intellectu noſtro: nec in ſe: nec in effectu ſuo adequato nō poſ-

Articulꝰ 2ꝰ.

ſunt cognoſci ab intellectu nro in ſpãli:quantũ ad nãs ſuas ſpecificas:ſed multa entia ſunt talia.ergo ⁊c̃.pmo pbo maiorẽ:qꝛ cognoſcere aliqd in ſpãli quãtũ ad ſuã nãm ſpecificã eſt cognoſcere ipm perfecte:⁊ quãtũ ad ſi eſt:⁊ quantũ ad quid eſt:ſed per effectũ deficiẽtẽ nõ põt haberi perfecta cognitio:⁊ ſpãlis de cã:qꝛ ſicut effectus deficit a cã:ita cognitio:que eſt per effectũ deficiẽtez deficit a cognitiõe ſpãli:⁊ qditatiua ipſius cãe.ergo illa:que nõ attingunẽ ab intellectu noſtro:nec i ſe:nec in effectu eis adequato:nõ poſſunt vt ſic cognoſci ab intellectu noſtro:quantũ ad ſuas naturas ſpecificas. minor de facili pbaẽ:qꝛ quedã ſunt entia ſaltẽ illa:que ſũt ſeparata a mã:que nõ offerunẽ in ſe intellectui noſtro: vt de ſe pꝫ:nec etiã attingunẽ ab itellectu noſtro p effectũ eoꝝ:que apparẽt in iſtis iferiorib⁹:tales aũt effect⁹ nõ ſunt eis adequati.ergo ⁊c̃. ¶ Scdm de facili poteſt oſtẽdi.ſ.ꝙ intellus nr̃ pt in oẽm rõnẽ entis in gnãli: qꝛ ille:qui cognoſcit ea in generali:in quo cõueniũt:cognoſcit illa in generali:qꝛ cognoſcit ea inquantũ cõueniunt in aliquo cõi:ꝙ eſt cognoſcere aliqua in gnãli: ſed intellectus noſter cognoſcit aliqua:in qbus oĩa entia conueniunt:⁊ oĩs rõ entis:accipiẽdo rõnes nõ p intenſiõe logicali:ſed pro re reſpõdẽte cõceptioni intellectus:qꝛ intellectus nr̃ cognoſcit actũ ⁊ po^{tiam}:vnũ ⁊ multa:⁊ ꝯſimilia:in quib⁹ ſub diſiunctiõe oĩa neceſſario ꝯtinenẽ:⁊ cõueniunt:qꝛ oẽ ens eſt in actu vel potẽtia:eſt vnum vel multa:⁊ ſic de aliꝭ cõſilib⁹: ſiue iſta cõitas ſit vniuoca vel analoga.certũ eſt eniꝫ:ꝙ oẽ ens qdcũqꝫ ſit illud:eſt aliqd iſtoꝝ.ergo ⁊c̃.Et ſic pꝫ ad qõnẽ.ſi intelligaẽ de oĩ ente cõiter dicto.Si aũt queraẽ nõ de oĩ ente:ſed de ente ſenſibili:ꝙ natũ eſt in ſe offerri itellectui: ſic dico:ꝙ itellectus noſter põt ferri in oẽm rõnez talis entis i ſpãli:cognoſcẽdo nãm ſpecificaꝫ cuiuſlibꝫ talis entis:puta albũ:nigrũ:⁊ ſic de aliꝭ: qꝛ illud ꝙ offert ſe ipſi itellectui:hꝫ cãre in intellectu ꝓpriã:⁊ determinatã ſimilitudinẽ ſue nãe:ipſaꝫ ſuã nãm determinate:⁊ in ſpãli repſentantẽ:ſiue illa ſimilitudo ſit ipſe actus intelligẽdi.ſiue aliqd diuerſuꝫ ab eo:ſꝫ illud:cui⁹ ſimilitudo imp̃mitur intellectui:cognoſciẽ ab itellectu i ſpãli.ergo omne ens:ꝙ natũ eſt ſe imediate offerre itellectui:põt cognoſci ab itellectu nr̃o in ſpãli. ¶ Hoc ẽt põt patere aliquo modo ex ſimili in ſenſu:nã ſenſus põt mouere ſpãle cõtentũ ſub ſuo p̃mo:⁊ per ſe obo:ſicut viſus mouet colorem in ſpãli.Illa aũt:que in ſeipſis offerunẽ intellectui ſe hñt aliquo modo ad intellectuꝫ:ſicut obta ſenſus ad ſenſuꝫ:qꝛ in hoc cõueniunt hincinde:qꝛ talia obta:q̃ ſic offerunẽ tã ſenſui q̃ꝫ itellectui:apphẽdunẽ ſtatiꝫ abſqꝫ quacũqꝫ inqſitione:⁊ apprehendunẽ in ſe:⁊ iõ poſſũt cognoſci ab itellectu nr̃o q̃tum ad naturas ſpecificas ⁊ rõnes reales:ꝙ iõ dico:qꝛ itellect⁹ non põt ferri in oẽm cõceptionẽ q̃ꝫ ſube ſeparate poſſunt habere de reb⁹ ſenſibilib⁹:nec ẽt in oẽm habitudinẽ:q̃ꝫ cõcipiũt circa ſenſibilia:qꝛ ſenſibilia habẽt multas habitudines ad deũ: ⁊ ad ſubas ſeparatas:quas nos ignoram⁹: ⁊ ſic pꝫ ſolutio qõnis:quantũ ad illud:ꝙ mihi vr̃. ¶ Tertio mouẽda ſunt dubia ⁊ ſoluẽda.

Articul⁹ 3⁹. Videnẽ autez tria dubia occurrere quantũ ad pñs. ¶ Primũ eſt de eo:ꝙ dictũ eſt:ꝙ intellect⁹ nr̃ nõ põt ferri in oẽm rõnẽ entis in ſpãli:accipiẽdo ens cõiter:qꝛ ſicut vr̃ qbuſdam primũ ⁊ per ſe obm potẽtie intellectiue ẽt loquẽdo de intellectu nr̃o:vr̃ eſſe ens cõiter dictũ de oĩ ente: ⁊ p cõſequẽs ens ſic cõiter dictũ eſt obm adequatũ intellect⁹ noſtri:ſed obm adequatũ alicui⁹ potẽtie nec excedit potentiã:nec excediẽ a potẽtia.ergo ens cõiter dictum nõ excedit intellectũ nr̃ꝫ:quin poſſit ab eo cognoſci. ¶ Si dicaẽ:ꝙ intellectus noſter cognoſcit oĩa entia in gnãli inquãtũ entia. ¶ Cõtra.qꝛ potẽtia ad plura ſe extẽdit: vel ſaltẽ ad eadẽ plurib⁹ modis q̃ꝫ aliquis habit⁹ potentie:ſi habeat plures habit⁹:qꝛ aliꝫ habit⁹ ſuperflueret:ſi vnus extẽderet ſe ad oĩa obta:⁊ oĩ modo:quo potentia ſe extẽdit.ſed metaphyſica ſe extẽdit ad cognoſcẽdum oĩa entia in gnãli.ergo potẽtia itellectiua ſe extẽdit ad cognoſcẽdũ ea alio modo:ꝙ nõ eſſꝫ:niſi ſe extẽderet ad cogſcẽdũ ea in ſpãli.g̃ ⁊c̃.Itẽ idẽ põt argui ex ſili in ſenſu:ſenſus eniꝫ ſe extẽdit ad oẽ ꝯtentũ ſub ſuo obo adeq̃to:ſicut viſus ſe extẽdit in ſpãli ad oẽm colorẽ. ¶ Scdꝫ dubiũ eſt:⁊ eſt ꝯn̄a ad iſtud de hoc ipſo:ꝙ dr̃ intellect⁹ cognoſcit oĩa entia:qꝛ nullus põt cognoſcere aliqua cõuenire in aliquo:niſi cognoſcat illa:que dr̃r cõuenire in illo:⁊ cognoſcat illa eſſe plura:ſed hoc nõ põt cognoſcere niſi aliquo modo cognoſcat illa: qb⁹ plurificanẽ: qꝛ plura nõ poteſt cognoſcere cognoſcẽdo tñ illõ: in quo cõicant:ſed cognoſcere illa:in qbus plurificanẽ aliqua eſt cognoſcere naturas eoꝝ ſpecificas.g̃ ⁊c̃. ¶ Tertiuꝫ dubiũ:qõ eſt tactũ in opponẽdo:qꝛ cũ rõ boni ſit q̃daꝫ rõ entis:ſequitur ꝙ formale obiectũ intellect⁹:⁊ formale obiectuꝫ volũtatis nõ differãt:ꝙ videẽ eſſe ꝯtra phꝫ 2⁹ de aĩa.vbi dicit:ꝙ potentie diſtinguunẽ per actus:⁊ actus per obiecta. ¶ Ad primũ iſtoꝝ dubioꝝ dõꝫ eſt: ꝙ ſi accipiatur primũ:⁊ per ſe obiectũ intellꝰ:illud ſub quo cõtinetur oẽ:ꝙ intelligiẽ qualitercũqꝫ vel vt in ſe oblatũ:vel per inquiſitionẽ ex alio:vel in generali: vel in ſpãli:tunc obiectũ ſic adequatũ itellectui neceſſario eſt ens cõiter dictũ de mãlib⁹ ⁊ imãlibus:⁊ ens ſic dcm̃ nõ excedit intellectũ nr̃m:quin oẽ ꝯtentũ ſub eo ſit aliquo modo cognitũ:lꝫ nõ oẽ ꝯtentũ ſub eo ſit in ſpãli cognitũ:qꝛ intellectus noſter nõ ſe extẽdit nũc ad intelligendũ oẽ ens in ſe:⁊ in ſpãli:ideo obm intelligibile in ſe ⁊ in ſpãli adequatũ itellectui nr̃o nõ eſt ens cõiter dcm̃: ſed ens ſenſibile:⁊ de iſto ꝯceſſuꝫ eſt:ꝙ intellus nr̃:⁊ in ſpãli ſe extendit ad oẽ ens tale. ¶ Ad illud:qõ induciẽ ꝯ hoc:qꝛ tunc habit⁹ metħ.adequaretur potẽtie itellectiue noſtre:dõm ꝙ nõ ſeqtur:qꝛ metaph^{ca} tractat de ente in cõi nõ deſcẽdẽdo ad ſpãlia:ſed po^a nr̃a itellectiua: lꝫ nõ poſſit de reb⁹ mãlib⁹ cognoſcere nãs ſpecificas: cognoſcit tñ ea:que ſunt geneꝝ ſubalternoꝝ:puta ea:q̃ ſũt corporis mobilis:⁊ etiã que ſpẽꝝ ſpãliſſimaꝝ:puta albi:nigri:calidi ⁊ frigidi:⁊ ſic de aliꝭ:ꝙ nõ hꝫ facere meta^{ca}. ¶ Sed ad illud:qõ induciẽ de ſimilitudĩe ſenſus dõꝫ: ꝙ ſenſus nõ hꝫ cõferre:nec ex aliqb⁹ cognitis per inquiſitionẽ ad alia attingere ſicut intellectus: ⁊ ideo nõ apprehẽdit niſi illa:que in ſe offeruntur ſenſui: pp qõ ſenſus põt cognoſcere oẽ ꝯtẽtuꝫ ſub ſuo obiecto in ſpãli:nõ aũt intellꝰ q̃tũ ad ea:q̃ nõ offerunẽ in ſe ipſi itellectui: ⁊ iõ q̃tũ ad ħ nõ ẽ ſile de ſẽſu ⁊ itellꝰ:ſꝫ q̃tũ ad ea q̃ ſe offerũẽ itellectui i ſe:⁊ imediate ẽ ſile aliq̃ mõ ħ ſenſu ⁊ itellꝰ:qꝛ oĩa talia põt intellꝰ cognoſcere in ſpãli:⁊ re^{li}talium obm adequatũ intellectui nr̃o nõ eſt ens cõiter: ſꝫ ens ſenſibile:de quo verũ eſt:ꝙ intellus nr̃ põt ferri in oẽ cõtẽtuꝫ ſub eo in ſpãli: vt dcm̃ eſt. ¶ Ad ſcdm dub^m dõm:ꝙ aliquis põt dupl'r cognoſcere aliqua:in qb⁹ plura cõicãt:vno modo qꝛ cognoſcit aliqd:qõ eſt cõe: ⁊ ea: que ſequũtur tale cõe:ſicut q nouit aĩal in eo ꝙ aĩal:nouit ꝙ aĩal in eo ꝙ aĩal cõſeqtur ſenſus:⁊ appetitus: ⁊ cõſimilia:nouit ẽt:ꝙ aĩal in eo ꝙ aĩal eſt qõdã cõe aliqb⁹. ſed nõ nouit qb⁹:⁊ quot in ſpãli:⁊ cognoſcere ſic aliqua: in qb⁹ plura cõicãt:eſt cognoſcere illa cõia ꝓpria:⁊ diſtincta cognitione determinata. ſed ꝯtẽta ſub eis iſto modo cognoſcunẽ ideterminate:⁊ in gnãli:⁊ ideo non opꝫ: ſic

Tex.cõ.33.

Cognoſcere aliqd in quo plã cõicãt du plr ꝯtingit

cognoſcētē aliqua cōia: in qbꝰ plura cōicāt cognoſcere:
illa plura in ſpāli: nec illa: in qbus diſtinguunt: ſed ſuffi-
cit: ꝙ illa cōtenta ſub illo cōi: ſciat conuenire in eis: que
cōſequunt illud cōe: ꝛ ꝙ illa plura habēt aliqua: qbus
diſtinguunt quecūq; ſunt illa: ꝛ hoc eſt cognoſcere inde-
terminate: ꝛ in generali aliqua diſtincta: ꝛ cognoſcere ēt
diſtinctionē eoꝝ in generali: ꝛ hoc cōuenit intellectui in
quantū pōt abſtrahere aliqđ cōe a cōtentis ſub eo: ꝛ cō-
ſiderare habitudinē illius cōis ad ſuas per ſe ꝓprieta-
tes. Alio modo pōt cognoſcere aliqua plura cōuenire
in aliquo vno: qꝛ cognoſcit illa plura: ꝛ cognoſcit quot
ſunt: ꝛ hoc pōt eſſe dupl'r: vno mō per ꝓprios effectus:
ita ꝙ ſm numerū ꝓprioꝝ effectuū ſit numerus illorū
ſic cognitoꝝ: ꝛ ex tali numero effectuū ↄcludat nume-
Tex. c. 44. rus illoꝝ ſm quē modū pħs. 12. metaph. inueſtigat nu-
merū ſubſtātiaꝝ ſeparataꝝ ex diuerſitate motuū ꝑpe-
tuoꝝ: quos indicauit ꝓprios effectꝰ illoꝝ: ꝛ ꝙ duo mo-
tus nō poſſent reduci in vnā cāꝫ imediatā: ꝛ qui cogno-
ſcit ſic plura ↄueniētia in aliquo vno cognoſcit bñ quot
ſunt: ſed nō cognoſcit in ſpāli: quid ſunt habēdo ꝓpriaꝫ
cognitionē de forma ſpecifica eoꝝ: ꝛ ſciens ſic plura ēt
vt plura nō opꝫ: ꝙ ſciat in ſpāli formas ſpecificas eoꝝ:
qbus diſtinguunt: lꝫ ſciat ipſa eſſe plura: ꝛ diſtincta indi-
cādo ꝓprios effectꝰ eoꝝ: vel aliqua ſigna: ad que nec̄io
ſequitur ipſa eſſe plura. Alio mō pōt aliqs cognoſcere
aliqua plura cōueniētia in aliquo cōi iudicādo formas
eoꝝ: qbus diſtinguunt: ꝛ talis cognoſcit plura: vel etiaꝫ
quot ſunt: ꝛ qđ ſunt in ſpāli quantū ad ſuas nās ſpecifi-
cas: ſic ergo ille: q pmo mō cognoſcit plura cōueniētia
in aliquo cōi: nō opꝫ ꝙ cognoſcat quot ſunt: vel etiaꝫ q̄
ſunt in ſpāli: ꝛ ſic intellectꝰ nr̄ ſe extēdit ad cognoſcēdū
oīa entia in generali: ꝛ ea: in quibus entia cōueniūt: ſeu
cōicāt: qꝛ ſcit: ꝙ nulla res pōt eē: cui talia cōia nō cōue-
niant: nō tñ opꝫ: ꝙ in ſpāli ſciat formā ſpecificā: cuiuſlꝫ
entis: ſenſus aūt nō pōt talē cognitionē habere: qꝛ non
abſtrahit: ꝛ iō nō pōt indeterminate cognoſcere cōia in
aliquo cōi inq̄tū in illo ↄueniūt. ¶ Ad 3m dubium ſcꝫ
quō ſe habeat obm intell's ꝛ volūtatis eſt difficile: vñ
ſunt de hoc opiones oppoſite modernoꝝ: nā qdam po-
nunt: ꝙ obta formalia intell's ꝛ volūtatis nec re: nec ra-
tione differūt ſic: ꝙ dr̄ia rōnis faciat aliqđ ad diſtinctio-
nē realē iſtaꝝ potētiaꝝ: vel ſuoꝝ actuū: alij vo ponunt
totū oppoſitū. ſ. ꝙ formalia obta iſtaꝝ potētiaꝝ differūt
re: lꝫ obta mālia ſunt ſicut idē re. ¶ Potiſſima rō illo-
rū: qui ponūt ſiue tenēt primā opinionē eſt iſta: qꝛ oba
iſtaꝝ potētiaꝝ: aut dr̄nt re: aut rōne tm̄: nō poſſunt dif-
ferre re: ꝛ hoc ꝓbāt 2r pmo ex habitudine oboꝝ iſtaꝝ
potētiaꝝ adinuicē: qꝛ obta iſtaꝝ potētiaꝝ cōuertunt ꝛ
in cōcreto ꝛ in abſtracto: qꝛ oē ens eſt bonū: ꝛ eꝯ. ꝛ oīs
entitas eſt bonitas: ꝛ eꝯ: h̄ aūt ſunt formalia oba dicta-
ruꝫ potētiaꝝ. ¶ Scdo ꝓbant idē ex gnālitate entis: qꝛ
qcqđ eſt diuerſuꝫ real'r ab ente general'r ſumpto eſt nō
ens: ꝛ iō nihil: ſed bonū: ꝙ eſt obm volūtatis nō eſt ni-
hil. ergo ꝛc̄. ¶ Si dicat: ꝙ differūt ſola rōne accipiēdo
rōnē vel eſſe ſm rōneꝫ ꝓut diſtinguit cōtra eſſe reale.
¶ Iſtud nō vꝫ ad diuerſificādū potētias real'r: qꝛ ens
rōnis: nō eſt cā effectus realis: nec p ↄn̄s dr̄ia ſolius rō-
nis pōt eſſe cā dr̄ie realis dr̄ia aūt iſtaꝝ potētiaꝝ ē rea-
lis. ergo ꝛc̄. ¶ Alij: qui ſunt quaſi oppoſite opionis ꝓ-
bant: ꝙ oba iſtaꝝ potētiaꝝ differūt real'r tribꝰ medijs.
Tex. cō. 33. ¶ Primū eſt: qꝛ ſm pħm. 2. de aīa. potētie diſtinguunt
per actus: ꝛ actꝰ per obta. ergo ꝛc̄. ¶ Scdꝫ eſt: qꝛ vt vr̄
eis: idē incōueniēs eſt ponere idē formale ꝛ pꝫm: ꝛ per ſe
obm diuerſaꝝ potētiaꝝ: ꝛ ponere: ꝙ eadē potētia hēat
plura pmo ꝛ per ſe formalia obta: ſed ſm eſt impoſſe: qꝛ
ponēdo plura obta formalia eiuſdē potētie: neutrū ade-
quatur potētie. g ꝛ pꝫm eſt impoſſe. ſ. ꝙ duaꝝ potētiaꝝ ſit
idē formale obm. ¶ Tertiū eſt: qꝛ vt vr̄ eis impoſſe eſt
duos effectus real'r differētes eſſe ab eadeꝫ cā natura-
liter agēte: ꝛ imediate: ſed actus intell's ꝛ volūtatis: qui
ſunt real'r differētes: cauſant ab obiectis: ꝛ nāl'r: qꝛ obꝫ
ſaltē pmū: ꝛ per ſe nāl'r mouet potētiā. ergo ꝛc̄. ¶ Iſta
vident potiora media poſita ad hāc ꝑtē. Saluo melio-
ri iudicio. vr̄ mihi: ꝙ pa opinio ponit inter obta dictarū
potētiaꝝ nimiā vnitatē: ꝛ ſcda nimiā diuerſitatē: q̄tuꝫ Formalia oba intell's ꝛ volūtatis dupliciter capi pñt.
ad aliqđ mō: quo exponet. ¶ Ad huiꝰ ergo difficulta-
tis euidentiā ſciendū: ꝙ formalia obta intell's ꝛ volū-
tas dupl'r poſſunt accipi. vno mō in ↄparatiōe ad ipſas
potētias: accipiēdo formale obm: obm adequatum ipſi
potētie. Alio mō in cōparatione ad aliquos actꝰ ipſarū
potētiaꝝ. accipiendo pmo mō formale obm in cōpara-
tione ad potētiā adhuc dupl'r pōt accipi. vno modo ap-
pellādo formalitatē obiecti illud: ꝙ eſt pncipale in ipſo
ſicut in obto intell's: illud ꝙ directe: ꝛ per ſe eſt intellm
ꝙ eſt pncipalis rō mouēdi potentiā ꝛ terminādi actuꝫ
eius: ꝛ ſil'e in obo voluntatis illud: ꝙ directe ꝛ pncipal'r
eſt volitū. Alio mō appellādo formalitatē obti totū il-
lud: ꝙ reqrit ad hoc: ꝙ obm ſit ↄſtitutū in eſſe obiecti-
uo: ita ꝙ illo poſito obm eſt ſufficienter ↄſtitutū in eſſe
obiectiuo: ꝛ illo ablato obm nō manet ſufficiēter cōſti-
tutū in eſſe obiectiuo. Sicut ēt formale: quo hō hꝫ eſſe:
pōt accipi vel illud: ꝙ eſt pncipale in cōſtitutiōe hoīs. ſ.
aīaꝫ vel totū illud: ꝙ iportat illud: quo poſito: ponit hō
ꝛ quo ablato auferi: ꝛ hoc nō eſt ſola aīa: ſed tota nā cō-
prehēdēs formā: que eſt aīa: ꝛ ipſaꝫ māꝫ: ꝛ h̄ eſt huma-
nitas: accipiēdo pmo mō formalia obta iſtaꝝ potētiaꝝ
quantū ad ipſas potētias illud. ſ. ꝙ eſt pncipale in obie-
cto: ꝛ ꝙ directe ꝛ per ſe eſt p cognitū: ꝛ p: ꝛ per ſe volitū
mō vr̄ mihi: ꝙ formale obm intell's: ꝛ formale obm vo-
luntatis nō ſunt oīo idē: ſed hñt ſe ſicut ſuperiꝰ ꝛ iferiꝰ:
qꝛ formale obm intellus noſtri iſto mō eſt vera nā rei:
formale vo obm volūtatis nr̄e eſt illud: qđ eſt cōueni-
ens volūtati: ꝛ hoc quantū ad amāda ꝛ perſequēda: vl
illud qđ eſt diſcōueniēs q̄tū ad odiēda ꝛ fugiēda: ꝛ vo-
co ↄueniēs nō ſm pdicationē: qꝛ ſic pōt alicui cōuenire
illud: qđ odiet: ſicut qlꝫ cōuenit hoi eſſe totū cecū: vel
infirmū: ꝛ tñ iſta odit: ꝛ iō voco ↄueniēs: qđ ad pfectio-
nē alicuiꝰ pertinet: vel formal'r ipſuꝫ pficiēdo: ſicut ſcie
ꝛ virtutes ſunt ↄuenientes hoi ſm aīam: ꝛ ſanitas ſm
corpꝰ: vel ſicut effectiua iſtorū: vel cōſeruatio: vel ſicut
ea: qbus talia cōicanda ſunt: ſicut ſunt amici: vel in qbꝰ
talia relucēt: ſicut aliqs amat facta ſua. Qꝫ aūt ita ſit. ſ.
ꝙ obm formale intell's ꝛ volūtatis nō ſint oīo idē ꝓba-
tur tribꝰ rōnibꝰ: quaꝝ pma ſumit cōparādo cognitum
ꝛ cognitionē ad voluntateꝫ ꝛ eſt talis. Doctores cōiter
diſtinguūt inter affici: qꝛ cōtingit aliqñ: ꝙ hō afficiat ad
cognitionē alicuius rei: ad reꝫ aūt: que cognoſcit ſꝫ en-
titatē: ſm q̄ hꝫ in ſe nō afficit: nec amādo: nec odiendo
ſicut aliqs pōt affici ad cognitionē triāguli vel eclypſis
vel alicuiꝰ talis: de quo in ſe nō curat: ſed in talibꝰ obie-
ctū formale: qđ eſt cognitū: eſt nā rei ſm ſe: puta nā tri-
anguli. ergo in talibꝰ illud: qđ eſt obm formale cognitū:
nō eſt ipſuꝫ formale volitū: ꝛ per ↄn̄s aliqđ eſt formal'r
cognitū: ꝙ nō eſt formal'r volitū. ¶ Sed ↄ hoc poſſet
obijci: qꝛ qlꝫ amet: a qbus acqrit perfectionē ſuā. ſed oē
cognoſcēs: vt vr̄: acquirit perfectionē ſuā a ſuo obto co-
gnito: qꝛ obm cognoſcibile mouet cognoſcentē ad per-
fectionem: que eſt cognitio. ergo ꝛc̄. ¶ Ad hoc pōt dici
dupl'r pmo dico: ꝙ nō eſt vl'r vera. ſ. ꝙ obm cognoſcibi-
le moueat ad cognitionē: ꝛ h̄ pꝫ de priuationibꝰ: ꝛ reſpe-

cibus: ⁊ de illis:que per alia cognoſcūtur:omnia enim talia ſunt itelligibilia: ⁊ tñ nō faciunt ad perfectionē illius:ꝙ ea cognoſcit:lʒ eoꝝ cognitio faciat ad hoc. ℭ 2º pōt dici ꝙ dato:ꝙ obm̄ cognitū moueat ad cognitionē: tñ quantū ad ſuā entitatē inquantū mouet ad hanc ꝑfectionē:que eſt cognitio:nō eſt volitū formalr: ſed ſolū mālitér:ſicut volens ſanari per meᵐ: nō habet ꝓ formali volito medicinā:ſed ſanitatē:ħ autē loquimur de formali volito:ſed ipſa nā rei:circūſcripto:ꝙ nihil faceret ad perfectionē cognoſcētis:eſt formale obm̄ cognitū. ℭ Secūda rō ſumitur ex cōparatiōe per ſe obti ad potentiā: ⁊ eſt cōfirmatio prioris: ⁊ eſt talis: vnaquaqꝫ potētia eſt nata moueri ad preſentiā ſui per ſe ⁊ formalis obti:ſiue a ſe:ſiue ab obto. ſed multa cognoſcenẗ a nobis:reſpectu quoꝝ volūtas nō mouetur ad amorē vel odiū:perſecutionē: vel fugā quātū ad ipſas res cognitas:ſicut pʒ de triāgulo: ⁊ de equalitate anguloꝝ eiꝰ ⁊ de cōſimilibꝰ:in quoꝝ rōne nullū bonū volūtatis includitur.ergo ⁊c̄. ℭ Tertia rō ſumiẗ ex hoc:ꝙ ſufficiēter diſtinguiẗ amor ſequēs rōnem in amorē amicitie: ⁊ amorē cōcupiſcētie: ⁊ eſt talis.amatū formalr amatur amore amicitie: vel amore cōcupiſcentie: vel reſpuitur: vt oppoſitū hoꝝ:ſed nō oē:ꝙ eſt formalr intellectū ſic amatur: vel reſpuitur.ergo ⁊c̄. Maior ſupponiẗ. Minor ꝓbatur. ⁊ ꝑmo plana eſt quātū ad amorē amicitie: qꝛ multa ſunt cōtēta ſub formali obto intellꝰ:ad quē nō habemus amorē amicitie:ita ꝙ ea diligamus ſicut amicū:ſicut ſunt oēs creature carentes intellectu: eādē minorē ꝓbo quantū ad amorē cōcupiſcētie:amore cōcupiſcentie poſſumus amare aliquid nobis vel amico: loquēdo de his:que amamus nobis planū eſt:ꝙ amore cōcupiſcentie aliquis amat aliquid:qđ eſt ſibi proficuū: ⁊ reſpuit qđ ſibi eſt nociuū:ſed non oē cognitū eſt nobis ꝓficuū directe: vel nociuū in ſe:ꝙ patʒ ex hoc:ꝙ modo ſunt multa:que nō erunt poſt diē iudicij: quādo cōpleta erit beatitudo elemētoꝝ:qꝛ talia ſi tunc eſſent nō nocerēt:nec ēt deeſſent:ſed ꝓdeſſent. ℭ Idē ſequiẗ de amore:quo amamus aliquid angelis vel alijs hoibꝰ qꝛ nō oīa:que nata ſunt intelligi:poſſunt eſſe ꝓficua: vl̄ nociua eis: ꝓut aūt amamus aliquid: vt eſt ad honorē dei:adhuc nō opʒ amare amore ꝯcupiſcētie oē:ꝙ intelligitur vt formale obm̄ amoris:qꝛ illud:qđ ſolū amaẗ ob amorē ꝓpter honorē dei nō includit in ſe ſm̄ ſe acceptū rōnē formalē amati:qꝛ ſi ſʒ ꝙ eſt in ſe includeret rōnem formalē amati:tunc eſſet amabile circūſcripto quocūqꝫ ad honorē dei: ⁊ ideo lʒ oīa entia ſint aliq̄ modo amabilia ꝓpter honorē dei:tñ nō includunt in ſe ſm̄ entitates ſuas abſolute acceptas rōnē obti formaliter amati:ſic igiẗ videẗ mihi:ꝙ obiecta formalia iſtarū potētiarū accipiēdo obta formalia predicto mō nō habeant talē vnitatē:ſicut primi ponūt.ſ.ꝙ ſint cōuertibilia: ⁊ qcquid cōtineẗ ſub vno cōtineaẗ ſub altero: ⁊ eꝯ.
ℭ Ad rōnē aūt coꝝ:qui oppoſitū tenent pōt faciliter dici:ꝙ obm̄ volūtatis alicuius nō eſt bonitas oīs: que dicit perfectionē cuiuſlibet:ſed bonitas ꝓficua: ⁊ aliq̄ modo cōueniēs ipſi volūtati. ℭ Alia opinio vt mihi videtur ponit de diuerſitate nimis inter ꝑdicta obta: qñ dicit:ꝙ obm̄ intellectus realr differt ab obto volūtatis ita ꝙ.ſ.ſint oīo diſperata: ⁊ realr diuerſa abinuicē:ita ꝙ vnū nō contineatur ſub alio:qꝛ ſuppoſito:ꝙ ens cōe ſit primū ⁊ per ſe obm̄ intellꝰ:modo quo premiſſum eſt nihil pōt eſſe diuerſū a primo ⁊ per ſe obto intellꝰ realiter:ꝙ nō ſi diuerſū ab ente i ſua cōitate accepto realiter:ſed illud:qđ eſt diuerſū ab ente in cōi accepto eſt nihil.ergo ſi obm̄ volūtatis eſſet realr diuerſū ab obo ꝑmo ⁊ per ſe formali intellꝰ:obʒ formale volūtatis eēt nihil:ꝙ eſt impoſſe: ⁊ ideo opʒ: vt credo:ꝙ ſe habeāt:ſicut ſuperius ⁊ iferiꝰ:ſiue ſic ſuperiꝰ analogū:ſiue vniuocū.
ℭ Ad rōnes eoꝝ:qui tenēt oppoſitū patebit poſtq̄ dicta ſit de ſcđo mō accipiēdo formalitatē obti. ℭ Ad cuius euidētiā ſciēdū:ꝙ ſicut dictū eſt:ſcđo modo pōt accipi obm̄ formale iſtaꝝ potētiaꝝ:accipiēdo formalitatem nō ſolū q̄tū ad illud:qđ eſt ꝑncipale in ipſis obiectis:ꝙ eſt directe cognitū ⁊ volitū.ſed quantū ad ħ oīa que reqruntẗ neceſſario ad hoc:ꝙ talia ꝯſtituanẗ ineſſe obiectiuo: ⁊ iſto mō accipiēdo formale obm̄ volūtatis: oē illud:qđ reqritur ad hoc:ꝙ aliqđ cōſtituaẗ ſufficienter ⁊ cōplete ineſſe obtiuo reſpectu volūtatis:obm̄ volūtatis vltra ipm̄ bonū amatū iportat illud bonū eſſe cognitū: ⁊ ſic vltra bonitatē realē:que eſt ꝑncipalr volita: importat illius bonitatis cognitionē. Et hoc pʒ duplr ꝑmo ex nā rei:qꝛ volūtas ſeqtur cognitiōē eius:qđ appetitur:ſed volūtas nō ſeqtur cognitiōē eius:qđ appetitur:niſi vt cōditiōē obti.ergo ⁊c̄. ℭ Secūdo pʒ idē ex cōi dicto magiſtroꝝ:qui ponūt.ꝙ volūtas nō pōt acceptare aliqđ:qđ nō iudicaẗ a rōne eſſe boni vel ſimplr vel ſʒ quid:qꝛ tunc ſequereẗ:ꝙ tūc volūtas vellet ſine obto:ſed hoc nō eſſet veꝝ:ſi cognitio boni voliti nō ptineret ad obm̄ voluntatis:ita ꝙ ſine cognitiōe haberet cōpletā rōnem obiectiuā:qꝛ nō pōt dici aliqua potētia ſine obto:ꝓpter defectum illius:ꝙ nō includitur in ratiōe obiectiua eius.ergo ⁊c̄. ⁊ accipiēdo ſic formale obiectum vtriuſqꝫ potētie quantū ad illa:circa que vtraqꝫ potētia importaẗ:que nō importatur in obiecto alteriꝰ: ſcʒ cognitio vel eſſe cognitū:qꝛ obiectū intellectus precedens appetitū eſt ipſa bonitas realis: vel ipſum bonū reale nulla cognitione preſuppoſita:ſed illud cōe bonū vt cognitū ſiue preſuppoſita eius cognitione eſt obiectum volūtatis.ſic igiẗ accipiēdo obiectū formale iſtarum potentiarū quantum ad illud:qđ eſt principale in vtroqꝫ obiecto tantū:ſic obiectū itellectus ſe habet ad obiectū volūtatis:ſicut ſuperius ad inferiꝰ: ⁊ dato ꝙ bonum cōuertatur cū ente inquantū oīs entitas eſt cōueniens alicui: vel pertinet ad perfectionē eius:nō tamen opʒ:ꝙ obiectū formale volūtatis ꝯuertatur cū ente:qꝛ ſicut dictū eſt:nō omne bonū eſt obiectū formale: cuiuſlibet voluntatis:ſed bonum cōueniens ipſi volenti.
ℭ Quantū autē ad obiectū totale vtriuſqꝫ potentie: ſic obiectū volūtatis addit ſuper obiectū intellectꝰ cognitionē: vt dictū eſt. ℭ Ex his pōt reſpōderi ad rōnes ſcđe opiniōis. ℭ Ad primā dico:ꝙ illa rō poteſt tripliciter ſolui.ꝑmo dicendo:ꝙ diſtinctio obiectorū modo quo diſtinguitur ſuperius ab inferiori ſufficit ad diſtinctionem potentiarū: ⁊ hoc pʒ de intellectu: ⁊ in ſenſu:qꝛ impoſſe eſt aliquid eſſe obiectū ſenſus:qđ non cōtineatur ſub obiecto intellectus. ℭ Et ſi dicatur ꝯ hoc:ꝙ ſuperius ⁊ inferius nō differunt niſi ſm̄ rōnē: que differentia nō ſufficit ad diuerſificandū potentias realiter: quantū pertinet ad formā argumenti poteſt dici:ꝙ lʒ ſuperius ꝓut natū eſt accipi pro aliquo determinato inferiori nō differat ab eo niſi rōne:tamē ſuperius pōt accipi pro aliquo:ꝙ eſt realiter diuerſum ab hoc iferiori vel illo: ⁊ ideo nō eſt incōueniens ꝙ potentia: que ſe extendit ad totū ambitū ſuperioris ſit alia realiter ab illa:que ſe extendit tantū ad ambitū inferioris: quia in ambitu ſuperioris continentur multa:que ſunt realiter diuerſa a toto ambitu inferioris. ℭ Secūdo poteſt dici:ꝙ licet obiectum formale illarū potentiarū ſit idem accipiendo obiectum formale primo modo illud:ſcʒ ꝙ eſt principale in obiecto tñ:obiectum formale accipiē

Nõ quo põe diſtinguãt ꝑ obm idẽ reg rẽs ab iſto ꝙlibeto ꝑmo q.xij.

nõ eſt idem totaliter: quia obiectũ voluntatis addit rẽ aliquã ad obiectũ intellectus. ſ. cognitionez: ⁊ hoc ſufficit ad diſtinguendũ potẽtias. ¶ Tertio poteſt dici: ꝙ dato: ꝙ illa obiecta ſint eadẽ re: ⁊ ratiõe accipiendo rationem illud: qḋ in ipſa re: que eſt obiectuʒ: precedit actum: ⁊ motionẽ potẽtiarũ: tamẽ adhuc poteſt dici: ꝙ illud vnuʒ obiectũ eſt cauſa diſtinctionis iſtaruʒ potentiaruʒ: ⁊ ſuorũ actuum: q2. ſ. eſt cauſa excedens modo: q̃ exponetur ſtatiʒ. ¶ Propter quod ſciendũ eſt: ꝙ obiecta nõ ſunt cauſa diſtinctiõis potentiarũ effectiua: quia eas preſupponunt: nec cauſa formalis: q2 cum ſint quedam forme ſeipſis diſtinguũtur formaliter: ⁊ ipſoruʒ actuum nõ ſunt ipſa obiecta cauſa diſtinctiõis formaliter: quia etiaʒ ipſi actus diſtinguũtur ſeipſis formaliter: ſed obiecta ſunt cauſa diſtinctiõis actuũ effectiua ſupponẽdo: ꝙ obiecta moueant potẽtias: ⁊ ſunt cauſa finalis potentiarũ: loquẽdo de fine extrinſeco: quia ipſe potẽtie ordinantur ad actus: ſicut ad fineʒ inherentẽ perficientẽ eas formaliter: ſed mediantibus actibus habẽt ordinẽ ad obiecta: ſicut ad finem extrinſecum: vel ſicut ad terminũ: ſicut alij dicũt. obiecta ergo dicuntur cauſa diſtinctionis potentiarũ inquantũ ſunt efficiens diuerſoruʒ actuuʒ incõpoſſibiliũ in eadem potentia: ⁊ ideo oſtenſo quomodo idem obiectuʒ poteſt eſſe diuerſarũ potẽtiarum. Modo dico: ꝙ ad hoc: ꝙ aliquid per moduʒ effectiui ſit cauſa plurium realiter diuerſorũ nõ requiritur: ꝙ illud effectiuũ ſit plura re: vel ratione. ita ꝙ pluralitas rationis faciat ad hoc: ꝙ realiter ſit cauſa plurium quia nõ video: ꝙ illud: qḋ pertinet tantuʒ ad eſſe rõnis faciat aliquid ad effectuʒ realẽ. Differẽtia eniʒ ratiõis bene cõſequitur illud: ꝙ eſt cauſa pluriũ realiter: q2 qḋ eſt pluriuʒ: poteſt diuerſimode cõcipi: ſed hoc non dat ſibi aliquã cauſalitatẽ: ⁊ ideo ad hoc: ꝙ aliquid ſit cauſa plurium realiter differentiuʒ ſufficit: ꝙ ſit plura non formaliter ſed v̾tualiter: ſicut. n. ad hoc: ꝙ aliquid calefaciat nõ requiritur: ꝙ ſit formaliter calidũ: ſed virtualiter: ꝙ nihil eſt aliud quã ꝙ habeat virtutẽ effectiuaʒ caloris: ita ad hoc: ꝙ aliquid efficiat plura: nulla pluralitas formaliter requiritur in eo ſiue rei: ſiue rõnis: ſ3 tantum requiritur: ꝙ ſit in eo virtus: que ſit effectiua pluriuʒ: ita ꝙ virtus effectiua ponitur in cã. ſed pluralitas formalis ponat̃ tantũ in effectu: hoc autẽ conuenit ſibi inquantuʒ eſt cauſa excedens vnũquodq; illorum effectuum: ſic ergo dici poteſt: ꝙ predicte potẽtie diſtinguũtur per obiectũ inquãtuʒ eſt excedẽs in cauſando actũ natuʒ recipi in vtraq; illarũ nõ ſufficit ad remouẽdum recipiẽdo oẽs actus: qui v̾tute cõtinẽtur in oẽs. ¶ Ad ſecundã rationem dicenduʒ: ꝙ tripl'r poteſt intelligi: ꝙ aliquid obiectuʒ ſit adequatũ potentie: vno modo adequãdo potẽtiã obiecto: ⁊ ecõuerſo ſic ꝙ mutuo ſe extẽdant ad totuʒ ſuum ambituʒ: ⁊ ſe concludant excludẽdo potentiaʒ ab alio obiecto: vel a quocũq; cõtento ſub eo. verbi gratia. ſi poneretur: ꝙ ens eſſet obiectũ adeq̃tum alicui potentie: q2. ſ. potentia illa poteſt in oĩa contenta ſub ente ⁊ nõ in plura: nec alia potentia poſſit in ħ aliquod obiectum cõtentuʒ ſub hoc obiecto: ꝙ eſt ens: nec in ipſum ens ſm ſe: ⁊ iſto modo impoſſibile eſt aliquod obiectuʒ adequari cuicũq; potẽtie cognitiue vel appetitiue: nam intellectus poteſt mouere eſſe cuiuſcũq; ſenſus: ⁊ ſenſus ⁊ appetitus poſſunt in aliqua contenta ſub ente: ⁊ ideo nõ poteſt iſto modo aliquod obiectũ adequari potentie cuicũq; excludendo ab illo obiecto ⁊ a contentis ſub eo quãcũq; aliam potentiã. ¶ Scḋo modo poteſt intelligi obiectuʒ adequari potentie: non excludendo aliam potentiaʒ ab illo obiecto: ſed pro tãto: quia potentia ſe extendit ad omne contẽtum ſub eo: ⁊ ſic quantum ad ſuppoſita cõtenta ſub obiecto: quodã modo adequatur potentia obiecto: ⁊ nõ ſe extendit ad plura: ⁊ ſic obiectum adequat potentiam: ⁊ iſto modo quelibet potentia habet obiectum aliquod adequatũ: quia vnaqueq; potẽtia habet aliquod obiectũ ſic adequatum: ꝙ potentia ſe extendit ad quodlibʒ cõtentum ſub tali obiecto: ⁊ nõ ad plura: ſicut viſus ad coloratuʒ ⁊ lucidũ: ⁊ auditus ad ſonuʒ: ⁊ itellectus ad ens vniuerſaliter dictuʒ. ¶ Tertio modo poteſt intelligi obiectũ adequari potentie excludendo aliam potentiam a tali obiecto nõ totaliter: ſed ſm talem veritateʒ acceptõ: ſicut ſi diceretur: ꝙ obiectuʒ adequatum voluntatis ſit bonuʒ cõueniens appetẽti. ita ꝙ bonum ſic acceptũ nõ poteſt eſſe obiectuʒ alterĩ potẽtie adequatuʒ: ſed oportʒ ipſum accipi ad hoc: ꝙ ſit obiectuʒ adequatũ alteri potentie in maiori vel minori cõitate: ⁊ ſic ſm viaʒ ſupradictam poſſet inueniri obiectũ adequatuʒ voluntati diuerſum ab obiecto adequato intellectus: q2 ens eſt cõius ꝙ̃ tale bonuʒ. ¶ Ad formã ergo argumẽti quando dicitur: ꝙ ideʒ incõueniens eſt ponere idẽ obiectuʒ ꝑm: ⁊ adequatuʒ duarũ potentiarum: ⁊ ponere duo obiecta adequata eiuſdẽ potẽtie: ꝙ verum eſt loq̃ẽdo de obiecto adequato primo modo qḋ. ſ. ſic adequatur potentie ꝙ nõ ſoluʒ potẽtia poteſt in oẽ cõtẽtuʒ ſub illo: imo nulla alia poteſt in ipſum: vel in cõtenta ſub ipſo: obiectum eniʒ ꝙ ſe extẽdit ad diuerſas potẽtias excedit quãlibet illarũ inquantũ h̾: ſic aũt nõ ponitur aliqḋ obm adeq̃tum alicui potẽtie: ſed accipiẽdo adequatiõem ſcḋo mõ ꝓ tanto. ſ. ꝙ potẽtia ſe extẽdit ad oẽ ꝯtentũ ſub illo obo ⁊ nõ ad plura: ꝓpõ nõ habʒ veritatem ſm illos: qui ponunt: qḋ bonuʒ in cõi: qḋ ꝯuertitur cũ ente: ſit obm adequatum volũtatis: ⁊ cãm ſtatim poſſent aſſignare: quia ponẽdo vnã potẽtiã iſto mõ habere plura obiecta adequata poneret̃ habere nullũ eorũ: vt obiectuʒ adequatum: q2 iſto mõ dr̃ obm adequatũ: q̃ñ potẽtia põt in oẽ cõtentum ſub obto: ⁊ nõ in plura. Si autẽ ponant̃ duo obiecta adequata: quoꝝ vnũ nõ cõtinetur ſub alio põitur potẽtia poſſe in plura ꝙ̃ ſint cõtenta ſub quolʒ illorum: ⁊ ſic neutrũ eſſet adequatuʒ predicto mõ adequationis: ſed ponẽdo iſto mõ idẽ obm adequatũ duarum potẽtiaꝝ nõ includit̃ aliquid impoſſe: q2 illi: qui vellẽt ſuſtinere primã opinionẽ de obto intellectus ⁊ volũtatis dicerent: ꝙ nullũ incõueniens eſt ponere idem obʒ formale: accipiẽdo formalitateʒ ipſius rei ſic ſe habere ad duas potẽtias: ꝙ quelʒ illaꝝ ſe extẽdit ad oẽ ꝯtentũ ſub illo: ⁊ nõ ad plura: ⁊ quantũ ad hoc erit obiectũ adequatũ vtriqʒ potentie ꝓdicto mõ adequatiõis: q2 quantũ ad ꝯtẽta ſub eo neutrã illarũ potentiarũ excedit: ſed tale obiectum: ⁊ quodlibʒ cõtentũ ſub eo excedit quãlibet illarũ potẽtiarũ: inquãtũ qḋlʒ ꝯtentũ ſub tali obiecto in ſua cauſalitate excedit capacitatẽ cuiuſlʒ illaruʒ potentiarũ: q2 nulla eaꝝ eſt capax oĩs actus: qui natus eſt cãri a quolibʒ cõtento ſub tali obiecto: ſm aũt aliaʒ viam quãtuʒ ad intellectũ eſt facile ſoluere: q2 obiectũ intellectus: ⁊ obiectum voluntatis habent ſe ſicut ſuperius ⁊ inferius: ⁊ ideo nõ eſt idem obiectũ primũ ⁊ adequatum vtriqʒ potẽtie: q2 obiectũ intellectus ſe habet in plus. ¶ Ad tertiaʒ rõnem põt dici dupl'r: ꝙ nõ videtur: ꝙ illa maior ſit vera in cauſis equiuocis: quia. ſ. eadem cauſa natural'r agẽs imediate poſſit cauſare diuerſa ſpẽ: ⁊ hoc oſtẽdo ꝓpter breuitatẽ tali perſuaſione: q2 nõ minus incõueniens eſt ponere eundẽ effectũ ſpẽ cãri imediate a diuerſis cauſis ſpẽ ꝙ̃ ponere eandeʒ cãm ſpẽ cauſare diuerſos effect⁹ ſpẽ: q2 magis habẽt plures

Aliqd obm adeq̃ri potẽtie tripl'r põt intelligi.

effectus reduci ad vnã cãm ꝙ̃ idez ad diuerſos:ſed cer
tum eſt:ꝙ idẽ effectus ſpẽ pōt imediate fieri a diuerſis
cauſis ſpẽ:nã calor pōt cauſari ⁊ a lumine:⁊ a motu:⁊ a
calore:que differũt ſpẽ.tunc quero aut calor cauſat a ta
libus imediate:aut mediate:ſi ponaẽ ꝙ imediate:bēo
ꝓpoſitũ:ſi ponatur ꝙ mediate:tũc quero illud mediã
te quo lumẽ eſt cã caloris:⁊ mediãte quo motus:vel ca
lor eſt cã caloris:aut ſunt eiuſdẽ ſpẽi:aut nõ: ſi ſic ſtatiʒ
habetur ꝓpoſitũ.ſ.ꝙ calor:⁊ lumen:⁊ motus imediate
cauſant effectũ eiuſdẽ ſpẽi illuʒ.ſ.effectũ mediãte quo
cauſant calorẽ.ſi autẽ illa mediãtib⁹ quib⁹iſta cãnt ca
lorẽ ſunt diuerſa ſpẽ:q̃ro vtꝝ illa diuerſa ſpẽ ime^{te} cãnt
calorẽ:aut nõ:ſi ponatur ꝙ ſic ſtatim habeo ꝓpoſitũ.ſ.
ꝙ diuerſa ſpẽ poſſunt imediate cauſare aliqueʒ effectũ
eiuſdem ſpẽi.ſi ponaẽ ꝙ nõ:tunc queraẽ adhuc de illis
vtrũ cauſant effectũ eiuſdẽ ſpẽi:vel diuerſorum ſpẽꝝ:⁊
ibit in infinitũ:vnde credo:ꝙ illa maior ẽ falſa. ❡ Se
cundo pōt dici ſm viã tactã: ꝙ hic nõ ponitur:ꝙ idem
naturalr̃ ⁊ imediate ſit cauſa diuerſoꝝ effectuũ ſpecie:
ſed ponitur:ꝙ idẽ ordine quodã eſſet diuerſo:naʒ obm
ꝑmo mouet itellʒ ad cogẽduʒ ⁊ mediãte motiõe fcã in
itellu mouet voluntatẽ ad volẽduʒ:ſic ergo pʒ quõ ſũt
accipienda obiecta iſtarũ potentiarũ accipiẽdo forma
lia obiecta q̃ntum ad ipſas potentias:ſed accipiẽdo obã
earũ q̃ʒ^{m} ad aliq̃s act⁹ determiatos eaꝝ:ſicut ſũt cogni
tio balnei ⁊ volitio eiuſdẽ:nõ video qn̄ idẽ obʒ forma
le:⁊ ſʒ rõneʒ ſuprã ex pte rei q̃ntũ ad illõ: ꝙ talib⁹ acti
b⁹eſt ꝑn^{r} cognitũ ⁊ volituʒ ſit obʒ formale vtriuſqʒ po^{e}
q̃ntũ ad itelligere ⁊ velle talẽ rẽ:puta balneũ: vñ qñ cõ
ſidero balneũ vt mihi ꝯueniẽs:nõ video qn̄ balneũ vt
mihi ꝯueniẽs ſit formale obm mee ꝯſiderationis:⁊ cõ
ſtat ꝙ vt ſic eſt obm volũtatis.g̃ ⁊c̃.❡ Si dicaẽ ad ħ:
ꝙ qñ conſidero balneũ vt mihi cõueniens: conſidero
duo.ſ.eſſe ipſius cõuenientie ſiue cõuenientis: ⁊ ipſam
cõuenientiam:ꝙ eſſe ipſius cõuenientie ſiue cõuenien
tis eſt formale obiectum intellectus.ſed ipſa cõuenien
tia:ſiue ipſum cõueniens:vt cõueniens eſt obiectuʒ vo
luntatis:nõ videtur mihi hoc valere:quia quãdo:quã
do eſt predicatuʒ tertio adiacens:ſicut quãdo dico bal
neum eſt bonũ vel conueniens:tunc eſt predicat illud:
ꝙ eſt in alio.ſ.rem predicati:⁊ illõ ꝙ eſt formale in obo
cognito:vnde cuʒ quis cõſiderat aliquid cõueniens in
eo ꝙ conueniẽs:planũ eſt ꝙ ipſum cõueniens eſt obie
ctum formale talis ꝯſiderationis:⁊ ſi queritur: q̃uo iſti
actus diſtinguntur per obm.Dico ꝙ diſtinguntur per
obiectũ effectiue:nõ ſicut diſtingũtur plura per plura:
ſed ſicut plura diſtingũtur per vnũ principiũ excedens
modo:quo premiſſum eſt.Si autẽ loquamur de totali
obiecto iſtorũ actuuʒ modo quo ſupra expoſitũ eſt to
tale obʒ:tũc oba iſtorũ actuũ dĩnt: qꝛ obʒ itellꝰ erit ſo
lũ illõ bonũ ꝯueniẽs nulla cognitiõe pſuppoſita: ſʒ obʒ
volũtatis erit idẽ bonũ cognitũ:ita ꝙ volũtas pſuppo
net i ſuo obo rõnẽ cogniti:⁊ ſic pʒ ad 3^{m}:ꝙ multã diffi
cultatẽ hʒ.❡ His pmiſſis facilr̃ pʒ ad rões vtriuſqʒ p
tis:nã qñ dr̃:ꝙ itellꝰ diſcernit iter rões ſpẽles ẽtis vtro
ſẽ hʒ q̃ntũ ad ens:ꝙ ſe offert imediate:⁊ in ſe ipi itellui:
q̃ntũ aũt ad alia:q̃ nõ ſic offerũẽ itellui nõ pt diſcerneẽ
iter nãs ſpecificas eoꝝ.❡ Ce obijciẽ ad opp^{m} ſolutũ ẽ
i ſolone tertij dubij:vt õ ſe pʒ. Q.X.

DEcimo queritur:vtruʒ appetit⁹
intellectiuus poſſit ferri
in bonũ cognitũ abſqʒ hoc:ꝙ ſit appe
hẽſuʒ ab intellectu:⁊ vr̃ ꝙ ſic: qꝛ vnuʒ
extremũ per pri⁹attingit me^{m} ꝙ̃ aliud
extremũ:ſed iter potẽtias aie volũtas
eſt quaſi media inter ſenſum ⁊ intellectũ cũ ſit inferior
intellectu ⁊ altior ſenſu.ergo imediate moueẽ ab appre
henſiõe facta in ſenſu nulla apphẽſione facta in itellu.

Contra ſicut ſe habʒ appetitus ſenſitiu⁹ ad appre
henſionẽ ſenſitiuã:ita appetit⁹ intellecti
uus ad apprehenſionẽ intellectiuã:ſed appetitus ſenſi
tiuus nõ mouetur niſi ab obiecto apprehẽſo per ſenſuʒ:
ergo nec intellectiu⁹ niſi ab obiecto apprehẽſo per itel
lectum.❡ Ad hanc q̃õneʒ dico breuiter:ꝙ impoſe eſt
voluntatẽ velle illud:qõ nõ eſt apprehẽſuʒ ab itellectu
⁊ hoc oſtẽdo triplici rõne:quarũ pma ſumiẽ a priori: et
eſt talis:obm per ſe appetitus ſequẽtis apprehẽſionem
appetẽtis eſt bonũ cognitum cognitione ꝓportionata
ipſi appetitui:ſed cognitio ꝓportionata appetitui intel
lectiuo ẽ cognitio itellectiua. ergo ⁊c̃. maiorẽ faciliter
ꝓbo:qꝛ in hoc differt appetitus naturalis:⁊ appetit⁹ſe
quens cognitioneʒ appetentis ſicut appetitus ſenſitiu⁹
⁊ intellectiuus:qꝛ appetitus nãlis nõ ſequitur cognitio
neʒ eius:cui attribuiẽ tale appetere:ſed ſequitur cogni
tionem eius:qui naturã inſtituit: ⁊ ei taleʒ inclinatiõeʒ
dedit:appetitus ſenſitiuus ⁊ intellectiuus ſeqtur cogni
tionem ipſius appetẽtis:ꝓpter qõ in obo talis appetit⁹
includitur eſſe cognitũ ab ipſo appetẽte. ſed conſtat: ꝙ
illa cognitio:q̃ʒ requirit appetitus ſequens cognitioneʒ
appetẽtis eſt cognitio ꝓportionata ipſi appetitui: quia
mouens dʒ ꝓportionari mobili:⁊ cõditio per ſe obiecti
debʒ ꝓportionari potentie:cuius eſt obm.ergo ⁊c̃.Mi
nor videtur plana de ſe.ſ.ꝙ cognitio ꝓportionata appe
titui intellectiuo ſit cognitio intellectiua: ꝓpter ħ eniʒ
dr̃ appetitus intellectiuus.❡ Secũda rõ ſumitur a po
ſteriori:⁊ eſt talis ſi volũtas pōt velle nõ cognitũ ab i
tellectu:tũc carens totalr̃ vſu rõnis haberet appetituʒ
rõnalẽ:ſed ħ nõ vr̃.ergo ⁊c̃.❡ Tertia rõ ſumiẽ ex cõ
paratione diuerſoꝝ appetituũ adinuicẽ:⁊ eſt talis:ſicut
appetitus ſenſitiuus excedit appetitũ nãlẽ in eodẽ.Ita
etiã itellectiu⁹excedit ſenſitiuũ.ſʒ ad hoc:ꝙ aliqs appe
tat aliqd appetitu ſenſitiuo nõ ſufficit iclinatio nãlis: ſʒ
reqriẽ:ꝙ ſit cognitũ cognitõe ſenſitiua.g̃ ad ħ:ꝙ aliqd
appetaẽ appetitu rõnali ſiue intellectiuo nõ ſufficit co
gnitio ſenſitiua: ſʒ reqriẽ cog̃ itellꝰua.❡ Rñſio fcã ad
hãc ptẽ hñ ꝯcludit:vñ ꝯcedẽda ẽ.❡ Ad rõneʒ in opp^{m}
diuerſimode eẽt rñdẽdũ ſʒ diuerſas opiones de ꝑemi
nẽtia itellꝰ ⁊ volũtatis.nã illi q ponũt volũtatẽ ſimplr̃
nobiliorẽ negarẽt miorẽ:⁊ dicerẽt:ꝙ volũtas nullo mõ
eſt iferior itellu:nec ꝑ ꝯñs ẽ media iter ſenſuʒ ⁊ itellm.
ſʒ tʒ locũ ſimplr̃ alteri⁹extremi.Illi aũt q ponerẽt volũ
tatẽ iferiorẽ itellu dicerẽt:qõ lʒ volũtas ſʒ gradũ nobi
litatis ſit media iter ſenſuʒ ⁊ itellm:tñ ſʒ ordinẽ mouẽ
di volũtas nõ ẽ me^{m} iter ſenſuʒ ⁊ itellʒ:ſic ſi ponam⁹.ꝙ
ſenſus nobilior ẽ ꝙ̃ appetit⁹ſenſitiu⁹:lʒ iter ſenſuʒ ⁊ q̃li
tates ſẽſibiles appetit⁹ſenſitiu⁹ſit medi⁹ſʒ ordinẽ nobi
litatis:tñ ſʒ ordinẽ mouẽdi ſẽſus ẽ medi⁹iter tales q̃lita
tes ⁊ appetitũ ſenſitiuũ.❡ Si aũt q̃raẽ cũ ꝓcedaẽ i mo
uẽdo a ſenſu ad itellʒ ⁊ vlteri⁹ab itellu ad volũtatẽ: nõ
res mediãte ſenſu mouẽt itellm:⁊ vlteri⁹mediãte itellu
mouẽt volũtatẽ quõ in ꝓcedẽdo a ſenſu ad itellm ꝓce
diẽ ab ipfecto ad magis pfectũ:in ꝓcedẽdo ab intellu
ad volũtatẽ ꝓcediẽ a pfectiore ad min⁹pfectũ:dõʒ ꝙ ħ
eſt:qꝛ pter ſenſuʒ ⁊ res ſenſatas reqriẽ aliõ mouẽs.ſ.itel
lect⁹agẽs:ſʒ itellꝰ vł res itellecta iã fcã imãlis ꝑ itellʒ
agẽtẽ ꝯpaẽ ad volũtatẽ:vt cã mouẽs pfcã ⁊ ſufficiẽs ñ
reqrẽs aliã cãʒ dãtẽ ſibi ſufficiẽtiã:⁊ pp ħ nõ oʒ:ꝙ ſi ſẽ
ſus ẽ iferior itellu:ꝙ intellus ſit iferior volũtate.

❡ Explicit quodlibet nonum.

¶ Incipit quodlibet decimus. Qō. I.

In noſtra generali diſputatiōe ¶ Primo quereba͂t vnū cōe creatori ⁊ creature. Et poſtea querebant multa ꝓpria creatori. Et alia plura ꝓpa creature. Id vnuʒ cōe creatori ⁊ creatu͂ pertinet ad relatōeʒ. Et eſt vtruʒ plures relationes reales requirant diuerſa fundamēta realiter diſtincta: ſicut requirunt diſtinctos terminos. Et arguitur ꝓmo ꝙ nō: q₂ in diuinis ſunt relationes diſtincte realr. Sed ibi nō ſunt fundamēta diſtincta realr. ergo ⁊c̄. maior pʒ. minor ꝓbatur. q₂ in diuinis nō eſt dare niſi relationes: ⁊ abſolutū ſuper ꝙ fundatur. Sed abſolutū ſuper ꝙ fundatur eſt realr vnum: q₂ abſoluta in diuinis: nō plurificantur. ergo ⁊c̄.

Contra q₂ quecūqʒ ſunt vnuʒ re plurificato vno realr plurifica͂ alterum realr: ſed relo ⁊ ſuū fundamētū: ſunt vnuʒ re. ergo ⁊c̄. ma. ꝓbatur. q₂ ſicut ſe hn̄t ea: que ſunt vnū rōne ad plurificari rōne: ita que ſunt vnum re ad plurificari re. ſʒ ea: que ſunt vnuʒ rōne: plurificato coꝝ vno ſm rōnem: plurifica͂ alterū ſm rōnem: ergo ⁊c̄. ꝓbo. mi. q₂ ſimilitudines: que ſunt inter ſoz. ⁊ pla. nō diſtingūtur re: niſi q₂ albedines eoꝝ: que ſunt fundamēta ſimilitudinū diſtingūtur: ſed h nō eēt: niſi ſimilitudo eſſet idē re cū ſuo fundamēto. ḡ ⁊c̄.

Ad euidentiaʒ iſtius q̄ōnis. Primo videndū ē qd relo addit ſupra ſuū fundamētū. ¶ Secūdo vidēdū eſt: ꝙ diuerſe relones realr poſſūt fundari ſup idē fundamētū re. ¶ Tertio vidēdū ē: qūo cū idētitate fūdamēti poſſint ſtare diuerſe reales relones: ⁊ q̄lis ſit illa diuerſificatio relonū.

Quātum ad primū de eo: ꝙ relatio addit ſupra ſuū fundamentū ſunt tres opiniones. ¶ Prima opinio eſt: que ponit: ꝙ relo addit ſupra fundamentū rem aliquā aliā a fundamēto facientē cōpoſitionē cū eo: ſicut ſuo modo accidēs abſolutū: puta q̄ɇtitas: vel qualitas addit ſupra ſubam rem aliquā facientē cōpoſitionē cū ea. ¶ Ad ꝓbandū aūt duo: que pōit iſta opinio: adducūt auctores hu⁹ opinionis duas rōes precipue: q₂ ille ſūt potiores: q̄uis alie poſſent adduci. ¶ Primo ergo ꝓbant: ꝙ relo addit rem aliquā diuerſam a fundamēto rōne ſumpta a diuiſione entis extra aīam: ⁊ eſt talis diuiſio entis extra aīaʒ dʒ eſſe in diuerſas res extra aīaʒ. ſ. ſm ſuū reale: ꝙ habēt extra aīaʒ: ſʒ diuiſio entis in decē ꝓdicamēta eſt diuiſio entis ſm eē: ꝙ hn̄t extra aīaʒ. ergo diuerſa predicamēta debēt dicere diuerſas res extra aīam: quaꝝ vna nō eſt alia. Sed fundamētū relonis pertinet ad aliud predicamētuʒ q̄ʒ ipſa relatio. ergo dicit aliā rem extra aīam relo diuerſā ſm eſſe reale a ſuo fundamēto: ꝙ aūt iſ͡ᵃ res: q̄ʒ addit relatio ſupra ſuū fundamētū faciat ɔpoſitionē cū ſuo fundamēto ꝓbāt ſic: q₂ due res ſʒ eſſe extra aīaʒ realr differētes: ita ꝙ realr vna nō eſt alia nō poſſūt facere vnū niſi ꝑ ɔpōnē: q₂ de illis: q̄ ſunt vnū ꝑ eēntiā nō pōt dici: ꝙ realr vnū nō ſit alteꝝ: ſed ſicut ꝓbatū eſt nūc relo ⁊ ſuū fundamētū dicūt diuerſas res ſm eſſe ꝙ hn̄t extra aīaʒ: quaꝝ vna nō eſt alia. ergo relo cū fundamēto nō faciūt niſi vnū per ɔpōnē: ⁊ ſic pʒ ſm hoc: ꝙ relo facit ɔpōnē cū ſuo fundamēto. ¶ Quis aūt iſta pō ſit multū ſubtilis: ⁊ magnoꝝ: tñ hʒ aliq̄ dubia: ⁊ aliq̄s difficultates: vñ ⁊ ɔtra eā iter alia adducu͂t tres rōes. ¶ Prima ſumi͂t ex rōne formalis rōnis relonis: ⁊ eſt talis. Illud de cui⁹ rōne nō eſt ponere aliqd in aliquo nihil q̄ɇtuʒ ē de ſe addit: ꝙ ſit iherēs alteri: vl̄ alicui: ita ꝙ ſi h eſſet de nā ſua: ne͂ro poneret ex nā ſua aliqd inherēs: ſiue aliqd exn̄s i aliquo: ſʒ relo eſt hͦ. ḡ ⁊c̄. maior pʒ ex dictis. mi. ꝓba͂. q₂ illud: de cui⁹ rōne formali eſt ſolū eē ad aliud nō ponit aliqd in aliquo: q₂ eē ad nō eſt vt vr̄ in h. Sʒ relo eſt hͦ: q₂ formalis rō relonis eſt eē ad alterū. ¶ Scda rō ſumi͂t ex tranſlatiōe relonis ad diuina: ⁊ eſt talis. Illud cui⁹ rō manet in diuinis non pōt dicere realitatē ab eo: in quo eſt faciēte ɔpōnē cū eo: in quo eſt: ſiue ſit in illo ſicut in fundamento: ſiue ſicut in ſubo: ſʒ ſit diſtinctio realis iter illud: ꝙ eſt aliqd: ⁊ illud ad qd eſt. ḡ ⁊c̄. ¶ Tertia rō ſumi͂t ex mō acq̄rēdi relonē. ⁊ eſt talis. Illud: qd aduenit alicui ſine ei⁹ mutatiōe nullā reʒ addit ad illud: ꝙ ꝑexiſtebat: ſed relo aduenit alicui iaʒ habēti fundamētū relonis ſine ſui mutatione ergo relo nullā rē addit ad ſuū fundamētuʒ. mi pʒ. per phʒ. 5° phy. ma. ēt pʒ de facili. nā id qd addit rē de nouo alicui ꝑexiſtēte nō pōt ſic aduenire de nouo ſine mutatiōe ei⁹: cui aduēit. nā aliq̄ res diuerſa realr ab oī ꝓbabito adueniat alicui de nouo: ⁊ illud: cui aduenit nō ſe habeat aliter nūc: ⁊ pri⁹ nō vr̄ intelligibile. ¶ Iſtas rōnes ſoluūt illi: q tenēt dictā opinionē. ¶ Ad p^m ergo dn̄t: ꝙ minor nō eſt ſimplr vera. ſ. ꝙ relo de ſua rōne nō includit: ꝙ ponat aliqd in aliquo: ſicut eniʒ de rōne formali hoīs eſt: ꝙ ſit aīal rōnale: ita ēt de rōe relonis eſt: ꝙ ſit aliqd i aliq̄: ⁊ ꝙ ſit ad aliqd: ſemꝑ enī id: ꝙ ſe hʒ ꝑ additionē ad alteꝝ includit in ſua rōne: ⁊ nō ecōuerſo: ſicut homo includit animal ⁊ non econuerſo: quia eſſe in aliquo nō icludit eſſe relonē. ¶ Et ſi dica͂: ꝙ h nō conuenit reloni ex ſua formali rōne: q₂ eſſe in aliquo nō ɔplet rōnē relonis non valʒ: q₂ aliud eſt eē formale: et ɔpletiuuʒ in rōne alicui⁹: ⁊ aliud eſt aliqd ei cōuenire ex ſua formali rōne. nā oē id: ꝙ includi͂ in rōne alicui⁹: nō dr̄ cōuenire ei ex ſua formali rōne. ſed illud tm̄: ꝙ eſt differētia vltia: dr̄ eſſe formale ɔpletiuū in rōne ipſius rei: ⁊ ideo q₂ eē in: vt dictū eſt: ⁊ vt īfra magis patebit. 4.° qōne. eſt de rōne relonis: ſʒ nō ſit illud: quo vltimo rōneʒ eius cōplet: nō eſt veꝝ: q₂ relo de ſua formali rōne non īportat eſſe in: vñ q̄cq̄d ſit de veritate: rō iſta nō cogit. ¶ Ad 2^m dn̄t: ad ma. ꝙ id: cuius tota rō ⁊ vniuoce manet in diuinis nō poteſt dicere rem additam: ⁊ facientē compoſitioneʒ cum eo: in quo eſt. ¶ Et tunc dicunt ad minoreʒ: ꝙ relatio: que eſt predicamētum: vel ſpēs predicamenti nō eſt in deo ſm totuʒ eius: ꝙ eſt de ratiōe eius: nec eſt eiuſdeʒ rationis vniuoce cum relatione diuina: q₂ nihil: ꝙ eſt in deo eſt vnius rationis vniuoce cū predicamēto creature: ſiue cum aliquo creato: ⁊ ideo lʒ de ratione relationis: que eſt predicamētuʒ ad qd pertinet ſola relatio creature: ſed addere aliquid ad fundamentū ſuuʒ nō manet in deo ſm rōnem vniuocā vnaʒ: ſed ſm quādaʒ ſimilitudineʒ analogie: ſicut ⁊ ſcientia: que eſt ſpecies qualitatis nō manet in deo ſʒ ꝙ eſt ſpecies qualitatis: ⁊ ſm ſuam rationeʒ vniuocam: vt infra dicetur: ſed ſm quādaʒ ſimilitudinē analogam. ¶ Ad tertiū dn̄t: ꝙ relonē aduenire alicui ſine ſui mutatione dupl̄r pōt intelligi. Uno modo: ꝙ in eo non ſit mutatio primo ⁊ per ſe: ⁊ ſic verum eſt. Alio modo: ꝙ non mutatur in acquiſitione relonis: nec ꝑ ſe: nec per accñs: nec ꝑ

Improbatio prime opinionis.

Tex. c. ꝛ.

nec ꝯiter: ⁊ ſic dñr: ꝙ nõ eſt veꝝ. ¶ Lz aũt vr mihi vi deẽ ad p̄mas duas rõnes ſatiſfaciãt: gcqd ſit de verita te qõnis. Tñ non bñ videẽ: ꝙ 3ª rõ bñ: ⁊ ad rẽ ſoluatur. ¶ Et p̄mo: q2 non videẽ ſolo data ꝓcedere ſm mẽtez phĩ. Cuius mens vr eſſe: ꝙ q2 relõ acgrit in aliquo ſine quacũq3 ſui mutatiõe: iõ ſeqnẽ: ꝙ in relõne nõ eſt mo tus: h aũt non eſſet verus. ſi ſemp: ⁊ de neĉitate in acgſi tiõe relõnis eẽt mutatio: vel p̄: vel ꝯiter. vñ vr de mẽ te phĩ eẽ: ꝙ relõ poſſit acgri ſine quacũq3 ſui mutatiõe: vel p̄: vel ꝯiter. ¶ 2º põt idem patere rõne ſumpta ex pte rei. ſic q2 qñ mot9 vel mutatio terminanẽ ad aliqd: nõ p̄: ſ3 ꝯiter: opꝫ ꝙ illud: ad ꝙ mot9 terminaẽ ꝯiter: ſit i illo codẽ: in q̃ eſt illud ad ꝙ terminanẽ p̄ ⁊ ꝑ ſe mo tus vel mutatio: ſicut ſi calefactio ꝯiter terminaẽ ad raritatẽ neĉe eſt raritatẽ eẽ in eo in q̃ eſt ꝑ ſe termin9 re refactiõis. ſ. calor acgſit9 ꝑ calefactiõez. vñ calefactio fa cta in vno ſubõ nõ poſſ3 idncere raritatẽ in alio: ſ3 relõ ß nouo acgrit in aliq̃ in q̃ nullus ꝑ ſe ter9 mot9: vl mu tatiõis exiſtit. ſicut ſi aliqõ albũ alio facto albo fiat ei ſi mile: in eo ꝙ p̄us erat albũ nõ inuenit nec mutatio ꝑ ſe: nec aliqs ꝑ ſe termin9 alic9 mutatiõis: vel motus: ḡ in eo in quo acgrit ſic relõ nullus eſt motus: nec ei9 ẽt relõ: põt eẽ terminus alicu9 mutatiõis facte in eo: vel p̄: vel ꝯiter. vñ iſta rõ facit precipue mihi dubiã iſtã põnem. ¶ Quõ aũt rñdeaẽ ad rõnes: ſuper quas fundaẽ dicta põ: q̃ ꝓcedũt ex diſtõne reali p̄dicamẽtoꝝ: patebit ĩfra qñ ponenẽ põnes alioꝝ. ¶ 2ª opio eſt: ꝙ relõ nõ addit ſupra ſuũ fundamẽtũ rẽ aliq̃3 facientẽ ꝯpõnẽ cũ eo: ad dit tñ aliqd reale. ſ. modũ realẽ. ¶ Ad cui9 euidẽtiã ſciẽ dũ p̄: qõ auctores h9 opionis dñt: ꝙ in oi p̄dicamẽto eſt ꝯſiderare duo. ſ. rẽ: ⁊ modũ ei9. ſicut in p̄dicamẽto ſubẽ: res predicamẽti eſt corp9: vel plãta: ⁊ ꝯſilia. ſed modus p̄dicamẽti ſiue rei exñtis in p̄dicamẽto eſt eẽ nõ in alio. ſicut res p̄dicamẽti q̃titatis eſt lõgitudo vel latitudo: ⁊ ſic de aliis. Sz modus eſt eẽ in alio: ⁊ ſilr eſt in relõne: ⁊ in aliis p̄dicamẽtis ꝯſĩbus. ¶ Mõ dñt: ꝙ in p̄dica mẽto relõnis nõ eſt alia res ſimplr dicta: pter rẽ funda menti: que eſt res ꝑtinẽs ad aliqõ p̄moꝝ triũ p̄dica mẽtoꝝ: ſed bñ eſt ali9 modus: ⁊ ille modus eſt modus eẽndi ad aliud: ita ꝙ modus eẽndi ad aliud eſt modus relõnis: ⁊ alioꝝ ſex p̄dicamẽtoꝝ ſequẽtiũ. ¶ Sciendũ eſt aũt ſm eos: ꝙ res cuius eſt modus ſimplr h3 rõnez rei: cui9 eſt modus: ita ꝙ illa realitas illi9 modi põt dici res modalis: vt ſic liceat fingere noia. Et q2 ita dimiu tã realitatẽ dicit re9 rei: cui9 ẽ modus: nõ facit ꝯpõnẽ cũ re: cui9 eſt modus: ſicut iter accñs: ⁊ ſuũ modum eẽndi in nõ eſt alia ꝯpõ ab illa ꝯpõne que eſt iter ſubam ⁊ ac cidẽs: ⁊ ſilr inter rẽ: que eſt fundamentũ relõnis: ⁊ mo dũ eẽndi ad nõ eſt ꝯpõ aliqua: ⁊ tñ alia res eſt a funda mento alietate rei modalis: ꝓut modus realis diceret a re: cuius eſt modus. ¶ 2º dñt: ꝙ ad diuerſificandum p̄dicamẽta ſufficit diuerſitas modi realis. Et h quãdo ſic diuerſificanẽ: ꝙ nõ pñt reduci ad vnũ modũ vniuo cũ: ſiue vni9 rõnis: ſicut eſt modus eſſendi ad: ⁊ modus eẽndi in. ¶ Rõnes aũt: gbus iſta opio ꝯfirmaẽ ſunt in parte ſupra poſite. nã q̃tũ ad hoc: ꝙ iſti ponunt: ꝙ relõ nõ addit ſupra ſuũ fundamẽtũ rem aliq̃3 ſimplr dictaz facientẽ ꝯpõnẽ cũ eo: vtũẽ illis rõnib9: gbus p̄dicta po ſitio ĩpugnaẽ: quaꝝ due videnẽ mihi ſatis ſolubiles fa ciliter. ¶ Sed 3ª vr mihi ſolubilis male: gcqd ſit de ve ritate qõnis. ¶ Qõ aũt addit modũ aliũ realẽ differẽ tem a fundamento realitate. ſ. modi ꝓbãt: quia ſi nulla eẽt realis diuerſitas inter relõnẽ: ⁊ ſuũ fundamẽtũ nõ ꝑtinerent ad diuerſa p̄dicamenta entis realis. ¶ Per iſta rñdent iſti ad rõnes alioꝝ: g ſunt de p̄ma opione: ⁊ dñt: ꝙ diuiſio entis ex aiam in diuerſa p̄dicamenta eſt diuiſio entis in diuerſas res. Accipiẽdo rem large: tam ꝓ re: cui ſimplr ꝯuenit rõ rei: ſicut eſt vnaqueq3 eẽntia vel ꝓ mõ reali: cui cõpetit iperfecte rõ rei: ſed accipien do rẽ ſtricte ſolũ ꝓ vnaquaq3 eẽntia cui ꝯuenit ſimplr rõ rei: dñt ꝙ nõ opꝫ: ꝙ diuiſio entis in diuerſa predica mẽta ſit diuiſio i tales res diuerſas: q2 diuerſitas: q̃ eſt ſm modos reales ſufficit ad diuerſificãdũ p̄dicamẽta. ¶ Per hoc ſm eos pꝫ ad ſcdm: q2 talis diuerſitas vel diſtictio: q̃ eſt ſm modũ realẽ: nõ h3 tñ de diuerſitate: ſicut nec de entitate: ꝙ faciat aliq̃3 ꝯpõnẽ. ¶ Iſta etiaz poſitio lz ſit magnoꝝ: tamen videẽ hẽre multa dubia. ¶ Primũ eſt de hoc: ꝙ diſtinguũt iter modũ realez: ⁊ rẽ ſimplr dictã. nã ꝑ rẽ ſimplr dictã: aut intelligũt ſolũ ens ſimplr: mõ quo ſuba dr eſſe ens ſimplr: ⁊ ſi ſic: tunc oĩa accñtia eẽnt tñ modi reales: nec facerẽt ꝯpõnẽ cuz ſuba: qõ eſt falſum. ¶ Si aũt ꝑ rẽ ſimplr dictã intelli gũt oẽ id: ꝙ eſt aliq̃ eſſentia: ⁊ aliqua res ex animã exi ſtẽs. ſic nõ vr: ꝙ debeat diſtigui modus realis ꝯ rẽ ſic ſimplr dictã. ¶ Et h poſſet oñdi duplici rõne. p̄º talis eſt. id ꝙ ꝯuẽit ei: qõ eſt ſimplr tale nõ diminuit: nec eſt ꝯditio diminuẽs reſpcũ ei9 inq̃tũ tale: ſicut illud: ꝙ cõ uẽit homini ſimplr: nõ eſt ꝯditio diminuens reſpcũ ho minis: ſed eẽ modũ ꝯuẽit illis: q̃ ipſi dñt eẽ res ſimplr. ḡ eẽ modũ nõ diminuit õ rõne rei: ſiue de rõne ipſi9 rea lis: nec ꝑ ꝯñs modus realis d3 diſtingui ꝯ rẽ ſimplr di ctã. Accipiẽdo rẽ ſimplr dictã mõ p̄dicto. ſ. tã ꝓ ſuba q̃3 ꝓ accñte. Ma. pꝫ. mi. ꝓbaẽ: q2 h eſt vera: ꝙ q̃litas eſt modus ſubẽ: ⁊ ſilr veꝝ eſt: ꝙ q̃litas eſt modus: ſed qua litas eſt res ſimplr dicta mõ quo ipſi accipiũt rem ſim pliciter dictaz. ḡ eẽ modũ ꝯuẽit: ꝙ eſt res ſimplr dicta. ¶ 2ª rõ talis eſt: q2 ſi modus realis diſtinguit ꝯ rẽ ſim pliciter dictã: aut h eſt: vel q2 nõ eſt res cui9 ẽ modus: aut q2 nõ h3 tantã realitatẽ: ſicut res cuius eſt modus: aut q2 nullã realitatẽ h3. ¶ Si p̄ mõ. ſ. q2 nõ ẽ res: cui9 eſt modus nõ ſic ſeqẽ: ꝙ debeat diſtingui gnãlr ꝯ rẽ ta lẽ. ſ. ꝯ rem: cui9 ẽ modus: nõ. n. ſeqẽ h aliud a re: cui9 eſt modus. ḡ eſt aliud a re cõiter dcã. ¶ Si 2º mõ. ſ. q2 nõ h3 tantã realitatẽ: ſicut id: cui9 eſt modus: nec ſic ſeqẽ: ꝙ debeat diſtigui ꝯ rẽ ſimplr dictã: ⁊ in gnãli acceptã: q2 nõ eſt dare duo p̄dicamẽta: nec duas ſpẽs p̄dicamẽ ti: qn vnũ hẽat min9 ꝑfectã entitatẽ q̃3 aliud: nec tñ ne gaẽ qn talia minus ꝑfecta ſint res ſimplr dicte: alioqn res ſimplr dicta ſoli ſũmo enti ꝯueniret: qõ falſum eſt. ¶ Si 3º mõ ponaẽ. ſ. ꝙ modus diſtinguaẽ ꝯ rẽ: q2 nul lã realitatẽ dicit ſeqẽ: ꝙ modus realis ſit nihil: q2 illud ꝙ nullã realitatẽ h3 eſt nihil: ſeqẽ ẽt: ꝙ formale in aliq̃ p̄dica to ſit nihil: ꝙ eſt incõueniens manĩm. ¶ Ad iſtas aũt duas rõnes poſſet aliqs dicere. p̄ ad p̄m diſtinguẽdo de mõ. ſ. ꝙ duplex eſt modus: vn9. ſ. qui eſt ſil res ⁊ mo dus: ⁊ modus ſic dict9 non diminuit de rõne rei ſimplr dicte. Et eſt ali9 modus: q eſt modus tñ: ſicut eſt eẽ in: ⁊ eſſe ad: ⁊ modus talis diminuit de rõne rei ſimplr di cte: vocãdo rem ſimplr dictã q̃cũq3 eẽntiã. ¶ Ad 2m poſſet dici diſtinguendo de re: ꝙ res põt dici vno9 oẽ il lud: ꝙ eſt aliqd reale: ⁊ ſic modus q etiã modus eſt tñ eſt res: nec modus ꝯ rez ſic dictã diſtinguiẽ: imo cadit ſub re ſic dicta. Alio9 põt accipi res ꝓ eo: ꝙ eſt q̃dã eẽn tia: puta q̃litas: vel q̃titas: ⁊ ꝯ rez ſic dictaz diſtinguiẽ modus: q2 nõ iportat tãtã realitatẽ q̃taz iportat illud: ꝙ eſt eẽntia. ¶ Et qñ dr: ꝙ ẽt alia p̄dicamẽta: que ſunt modus: ⁊ res puta q̃litas ⁊ q̃titas nõ dñt tantã realita tẽ: ſicut ſuba ⁊c. cui9 ſunt modi: ⁊ ꝑꝑ h nõ tolliẽ ab eis: quin ſint res: poſſet dici: ꝙ nõ eſt ſile: q2 talia: que ſunt modi ⁊ res: lz hẽant diſtõnẽ reſpcũ ſube ⁊ vna etiã ſpẽs

Impugna tio ſcðe poſi tionis.

℄ Incipit quodlibet decimus. Qō. I.

In noſtra gnāli diſputatiōe ℄ Primo querebaṫ vnū cōe creatori ⁊ creature. Et poſtea querebanṫ multa ꝓpria creatori. Et alia plura ꝓpa creature. Id vnuȝ cōe creatori ⁊ creaturꝭ pertinet ad relatōeȝ. Et eſt vtruȝ plures relationes reales requirant diuerſa fundamēta realiter diſtincta: ſicut reqrunt diſtinctos terminos. Et arguitur p̄mo ꝙ nō: qꝛ in diuinis ſunt relationes diſtincte realr. Sed ibi nō ſunt fundamēta diſtincta realr. ergo ⁊c̄. maioꝛ pȝ. minoꝛ ꝓbatur. qꝛ in diuinis nō eſt dare niſi relationes: ⁊ abſolutū ſuper ꝙ fundatur. Sed abſolutū ſuper ꝙ fundatur eſt realr vnum: qꝛ abſoluta in diuinis: nō plurificantur. ergo ⁊c̄.

Contra qꝛ quecūqꝫ ſunt vnuȝ re plurificato vno realr plurificaṫ alterum realr: ſed relō ⁊ ſuū fundamētū: ſunt vnuȝ re. ergo ⁊c̄. ma. ꝓbatur. qꝛ ſicut ſe hñt ea: que ſunt vnū rōne ad plurificari rōne: ita que ſunt vnum re ad plurificari re. ſȝ ea: que ſunt vnuȝ rōne: plurificato coꝝ vno ſm rōnem: plurificaṫ alterū ſm rōnem: ergo ⁊c̄. ꝓbo. mi. qꝛ ſimilitudines: que ſunt inter ſoꝛ. ⁊ pla. nō diſtingūtur re: niſi qꝛ albedines eoꝝ: que ſunt fundamēta ſimilitudinū diſtingūtur: ſed h̄ nō eēt: niſi ſimilitudo eſſet idē re cū ſuo fundamēto. ğ ⁊c̄.

Ad euidentiaȝ iſtius qōnis. Primo videndū ē qd relō addit ſupra ſuū fundamētū. ℄ Secūdo vidēdū eſt: ꝙ diuerſe relōnes realr poſſūt fundari ſup idē fundamētū re. ℄ Tertio vidēdū ē: quō cū idētitate fūdamēti poſſint ſtare diuerſe reales relōnes: ⁊ qlis ſit illa diuerſificatio relōnū.

Quātum ad primū de eo: ꝙ relatio addit ſupra ſuū fundamentū ſunt tres opiniones. ℄ Prima opinio eſt: que ponit: ꝙ relō addit ſupra fundamentū rem aliquā aliā a fundamēto facientē cōpoſitionē cū eo: ſicut ſuo modo accidēs abſolutū: puta qn̄titas: vel qualitas addit ſupra ſubam rem aliquā facientē cōpoſitionē cū ea. ℄ Ad ꝓbandū aūt duo: que pōit iſta opinio: adducūt auctores huiꝰ opinionis duas rōes precipue: qꝛ ille ſūt potiores: qn̄uis alie poſſent adduci. ℄ Primo ergo ꝓbanṫ: ꝙ relō addit rem aliquā diuerſam a fundamēto rōne ſumpta a diuiſione entis extra aiam: ⁊ eſt talis diuiſio entis extra aiaȝ dȝ eſſe in diuerſas res extra aiaȝ. ſ. ſm ſuū reale: ꝙ habēt extra aiaȝ: ſȝ diuiſio entis in decē p̄dicamēta eſt diuiſio entis ſm eē: ꝙ hñt extra aiaȝ. ergo diuerſa predicamēta debēt dicere diuerſas res extra aiam: quaꝝ vna nō eſt alia. Sed fundamētū relōnis pertinet ad aliud predicamētuȝ qꝫ ipſa relatio. ergo dicit aliā rem extra aiam relō diuerſā ſm eſſe reale a ſuo fundamēto: ꝙ aūt iª res: qꝫ addit relatio ſupra ſuū fundamētū faciat ꝯpoſitionē cū ſuo fundamēto ꝓbāt ſic: qꝛ due res ſȝ eſſe extra aiaȝ realr differētes: ita ꝙ realr vna nō eſt alia nō poſſūt facere vnū niſi ꝑ ꝯpōnē: qꝛ de illis: q̄ ſunt vnū ꝑ eēntiā nō pōt dici: ꝙ realr vnū nō ſit alteꝝ: ſed ſicut ꝓbatū eſt nūc: relō ⁊ ſuū fundamētū dicūt diuerſas res ſm eſſe ꝙ hñt extra aiaȝ: quaꝝ vna nō eſt alia. ergo relō cū fundamēto nō faciūt niſi vnū per ꝯpōnē: ⁊ ſic pȝ ſm hoc: ꝙ relō facit ꝯpōnē cū ſuo fundamēto. ℄ Quis aūt iſta pō ſit multū ſubtilis: ⁊ magno pꝛ: tn̄ hȝ aliq̄ dubia: ⁊ aliq̄s difficultates: vn̄ ⁊ ꝯtra eā iter alia adducūṫ tres rōes. ℄ Prima ſumiṫ ex rōne formalis rōnis relōnis: ⁊ eſt talis. Illud de cuiꝰ rōne nō eſt ponere aliqd in aliquo nihil qn̄tū ē de ſe addit: ꝙ ſit īherēs alteri: vł alicui: ita ꝙ ſi h̄ eſſet de nā ſua: ne ꝯtio ponereṫ ex nā ſua aliqd inherēs: ſiue aliqd exnˢ i aliquo: ſȝ relō eſt hꝫ. ğ ⁊c̄. maioꝛ pȝ ex dictis. mi. ꝓbaṫ. qꝛ illud: de cuiꝰ rōne formali eſt ſolū eē ad aliud nō ponit aliqd in aliquo: qꝛ eē ad nō eſt de vī in h̄. Sȝ relō eſt huiꝰ: qꝛ formalis rō relōnis eſt eē ad alterū. ℄ Scd̄a rō ſumiṫ ex tranſlatiōe relōnis ad diuina: ⁊ eſt talis. Illud cuiꝰ rō manet in diuinis non pōt dicere realitatē ab eo: in quo eſt faciēte ꝯpōnē cū eo: in quo eſt: ſiue ſit in illo ſicut in fundamento: ſiue ſicut in ſubo: ſȝ ſit diſtinctio realis iter illud: ꝙ eſt aliqd: ⁊ illud ad qđ eſt. ğ ⁊c̄. ℄ Tertia rō ſumiṫ ex mō acgrēdi relōnē. ⁊ eſt talis. Illud: qđ aduenit alicui ſine eiꝰ mutatiōe nullā reȝ addit ad illud: ꝙ p̄exiſtebat: ſed relō aduenit alicui iaȝ habēti fundamētū relōnis ſine ſui mutatione ergo relō nullā rē addit ad ſuū fundamētuȝ. mi pȝ. per phȝ. 5º phy. ma. ēt pȝ de facili. nā id qđ addit rē de nouo alicui p̄exiſtēte nō pōt ſic aduenire de nouo ſine mutatiōe eiꝰ: cui aduēit. nā aliq̄ res diuerſa realr ab oī p̄habito adueniat alicui de nouo: ⁊ illud: cui aduenit nō ſe habeat aliter nūc: ⁊ priꝰ nō vꝫ intelligibile. ℄ Iſtas rōnes ſoluūt illi: q tenēt dictā opinionē. ℄ Ad pᵐ ergo dn̄t: ꝙ minoꝛ nō eſt ſimplr vera. ſ. ꝙ relō de ſua rōne nō includit: ꝙ ponat aliqd in aliquo: ſicut eniȝ de rōne formali hoīs eſt: ꝙ ſit aīal rōnale: ita ēt de rōe relōnis eſt: ꝙ ſit aliqd i aliq̄: ⁊ ꝙ ſit ad aliqd: ſemꝑ eni id: ꝙ ſe hȝ ꝑ additionē ad alteꝝ includit in ſua rōne: ⁊ nō ecōuerſo: ſicut homo includit animal ⁊ non econuerſo: quia eſſe in aliquo nō icludit eſſe relōnē. ℄ Et ſi dicaṫ: ꝙ h̄ nō conuenit relōni ex ſua formali rōne: qꝛ eſſe in aliquo nō ꝯplet rōnē relōnis non valȝ: qꝛ aliud eſt eē formale: et ꝯplectiuū in rōne alicuiꝰ: ⁊ aliud eſt aliqd ei cōuenire ex ſua formali rōne. nā oē id: ꝙ includiṫ in rōne alicuiꝰ: nō vꝫ cōuenire ei ex ſua formali rōne. ſed illud tm̄: ꝙ eſt differētia vltia: dꝫ eſſe formale ꝯplectiuū in rōne ipſius rei: ⁊ ideo qꝛ eē in: vt dictū eſt: ⁊ vt īfra magis patebit. 4º qōne. eſt de rōne relōnis: lȝ nō ſit illud: quo vltimo rōneȝ eius cōplet: nō eſt veꝝ: qꝛ relō de ſua formali rōne non īportat eſſe in: vn̄ qcqd ſit de veritate: rō iſta nō cogit. ℄ Ad zᵐ dn̄t: ad ma. ꝙ id: cuius tota rō ⁊ vniuoce manet in diuinis nō poteſt dicere rem additam: ⁊ facientē compoſitioneȝ cum eo: in quo eſt. ℄ Et tunc dicunt ad minoreȝ: ꝙ relatio: que eſt predicamētum: vel ſpēs predicamenti nō eſt in deo ſm totuȝ eius: ꝙ eſt de ratiōe eius: nec eſt eiuſdeȝ rationis vniuoce cum relatione diuina: qꝛ nihil: ꝙ eſt in deo eſt vnius rationis vniuoce cū predicamēto creature: ſiue cum aliquo creato: ⁊ ideo lȝ de ratione relationis: que eſt predicamētuȝ ad qđ pertinet ſola relatio creature: ſed addere aliquid ad fundamentū ſuuȝ nō manet in deo ſm rōnem vniuocā vnaȝ: ſed ſm quādaȝ ſimilitudineȝ analogie: ſicut ⁊ ſcientia: que eſt ſpecies qualitatis nō manet in deo ſȝ ꝙ eſt ſpecies qualitatis: ⁊ ſm ſuam rationeȝ vniuocam: vt infra dicetur: ſed ſm quādaȝ ſimilitudinē analogam. ℄ Ad tertiū dn̄t: ꝙ relōnē aduenire alicui ſine ſui mutatione duplr pōt intelligi. Uno modo: ꝙ in eo non ſit mutatio primo ⁊ per ſe: ⁊ ſic verum eſt. Alio modo: ꝙ non mutatur in acquiſitione relōnis: nec ꝑ ſe: nec per accñs: nec ꝑ

Impugna tio prime op nionis.

Tex. c. 1o.

nec ꝯñter: ⁊ ſic dñt: ꝙ nõ eſt veꝝ. ¶ Lʒ aũt ve mihi vi
deã ad ṗmas duas rõnes ſatiſfaciã: gegd ſit de verita
te q̃õnis. Tñ non bñ videt̃: ꝙ 3ª rõ bñ: ⁊ ad rē ſoluatur.
¶ Et ṗmo: q: non videt̃ ſolo data ꝓcedere ſm mētē
ph̃i. Cuius mens vr̃ eſſe: ꝙ q: relõ acgrit̃ in aliquo ſine
quacũqʒ ſui mutatiõe: iõ ſequit̃: ꝙ in relõne nõ eſt mo
tus: h̃ aũt non eſſet verus. ſi ſemꝑ: ⁊ de neĉitate in acgſi
tiõe relõnis eēt mutatio: vel ṗ: vel ꝯñter. vñ vr̃ de mē
te ph̃i eē: ꝙ relõ poſſit acgri ſine quacũq; ſui mutatiõe:
vel ṗ: vel ꝯñter. ¶ 2º põt idem patere rõne ſumpta ex
pte rei. ſic q: qñ motꝰ vel mutatio terminant̃ ad aliqd:
nõ ṗ: ſʒ ꝯñter: opʒ ꝙ illud: ad ꝙ motꝰ terminat̃ ꝯñter:
ſit i illo eodē: in q̃ eſt illud ad ꝙ terminant̃ ṗ ⁊ ꝑ ſe mo
tus vel mutatio: ſicut ſi calefactio ꝯñter terminat̃ ad
raritatē neĉe eſt raritatē eē in eo in q̃ eſt ꝑ ſe terminꝰ ra
refactiõis. ſ. calor acgſitꝰ ꝑ calefactiõē. vñ calefactio fa
cta in vno ſubo nõ poſſʒ īducere raritatē in alio: ſʒ relõ
ð nouo acgrit̃ in aliq̃ in q̃ nullus ꝑ ſe terꝰ motꝰ: vl mu
tatõis exiſtit. ſicut ſi aliqð albũ alio facto albo fiat ei ſi
mile: in eo ꝙ ṗus erat albũ nõ inuenit̃ nec mutatio ꝑ ſe:
nec aliq ꝑ ſe terminꝰ alicꝰ mutatõis: vel motus: ḡ in eo
in quo acgrit̃ ſic relõ nullus eſt motus: nec eīꝰ ēt relõ:
põt eē terminus alicuꝰ mutatõis facte in eo: vel ṗ: vel
ꝯñter. vñ iſta rõ facit precipue mihi dubiã iſtã põnem.
¶ Quõ aũt rñdeat̃ ad rõnes: ſuper quas fundat̃ dicta
põ: q̃ ꝓcedũt ex diſtõne reali ṗdicamētoꝝ: patebit īfra
qñ ponent̃ põnes alioꝝ. ¶ 2ª opio eſt: ꝙ relõ nõ addit
ſupra ſuũ fundamētũ rē aliq̃ facientē ꝯpõnē cũ eo: ad
dit tñ aliqd reale. ſ. modũ realē. ¶ Ad cuiꝰ euidētiã ſciē
dũ ṗcqð auctores hꝰ opionis dñt: ꝙ in oĩ ṗdicamēto eſt
ꝯſiderare duo. ſ. rē: ⁊ modũ eiꝰ. ſicut in ṗdicamēto ſube:
res predicamēti eſt corpꝰ: vel plãta: ⁊ ꝯſilia. ſed modus
ṗdicamēti ſiue rei ex̃ntis in ṗdicamēto eſt eē nõ in alio.
ſicut res ṗdicamēti q̃titatis eſt lõgitudo vel latitudo: ⁊
ſic de alijs. Sʒ modus eſt eē in alio: ⁊ ſilr eſt in relõne:
⁊ in alijs ṗdicamētis ꝯñtibus. ¶ Mõ dñt: ꝙ in ṗdica
mēto relõnis nõ eſt alia res ſimpſr dicta: pter rē funda
menti: que eſt res ptinēs ad aliqð ṗmoꝝ triũ ṗdica
mētoꝝ: ſed bñ eſt aliꝰ modus: ⁊ ille modus eſt modus
eēndi ad aliud: ita ꝙ modus eēndi ad aliud eſt modus
relõnis: ⁊ alioꝝ ſex ṗdicamētoꝝ ſequētiũ. ¶ Sciendũ
eſt aũt ſm eos: ꝙ res cuius eſt modus ſimpſr hʒ rõnē
rei: cuiꝰ eſt modus: ita ꝙ illa realitas illiꝰ modi põt dici
res modalis: vt ſic liceat fingere noĩa. Et q: ita dimi
nutã realitatē dicit reꝰ rei: cuiꝰ ē modus: nõ facit ꝯpõnē cũ
re: cuiꝰ eſt modus: ſicut iter accñs: ⁊ ſuũ modum eēndi
in nõ eſt alia ꝯpõ ab illa ꝯpõne que eſt iter ſubam ⁊ ac
cidēs: ⁊ ſilr inter rē: que eſt fundamentũ relõnis: ⁊ mo
dũ eēndi ad nõ eſt ꝯpõ aliqua: ⁊ tñ alia res eſt a funda
mento alietate rei modalis: put modus realis diceret
a re: cuius eſt modus. ¶ 2º dñt: ꝙ ad diuerſificandum
ṗdicamēta ſufficit diuerſitas modi realis. Et h̃ quãdo
ſic diuerſificant̃: ꝙ nõ pñt reduci ad vnũ modũ vnius
cũ: ſiue vniꝰ rõnis: ſicut eſt modus eſſendi ad: ⁊ modus
eēndi in. ¶ Rõnes aũt: gbus iſta opio ꝯfirmat̃ ſunt in
parte ſupra poſite. nã q̃tũ ad hoc: ꝙ iſti ponunt: ꝙ relõ
nõ addit ſupra ſuũ fundamētũ rem aliq̃ ſimpſr dictã
facientē ꝯpõnē cũ eo: valēt illis rõnibꝰ: gbus ṗdicta po
ſitio ipugnat̃: quaꝝ due vident̃ mihi ſatis ſolubiles fa
ciliter. ¶ Sed 3ª vr̃ mihi ſolubilis male: gegd ſit de ve
ritate q̃õnis. ¶ Qð aũt addit modũ aliũ realē differē
tem a fundamento realitate. ſ. modi ꝓbãt: quia ſi nulla
eēt realis diuerſitas inter relõnē: ⁊ ſuũ fundamētũ nõ
ptinerent ad diuerſa ṗdicamenta entis realis. ¶ Per
iſta rñdent iſti ad rõnes alioꝝ: q ſunt de ṗma opione: ⁊
dñt: ꝙ diuiſio entis ex̃ aĩam in diuerſa ṗdicamenta eſt
diuiſio entis in diuerſas res. Accipiēdo rem large: tam
ꝓ re: cui ſimpſr ꝯuenit rõ rei: ſicut eſt vnaqueq; eēntia
vel ꝓ mõ reali: cui cõpetit iperfecte rõ rei: ſed accipien
do rē ſtricte ſolũ ꝓ vnaquaq; eēntia cui ꝯuenit ſimpſr
rõ rei: dñt ꝙ nõ opʒ: ꝙ diuiſio entis in diuerſa predica
mēta ſit diuiſio i tales res diuerſas: q: diuerſitas: q̃ eſt
ſm modos reales ſufficit ad diuerſificãdũ ṗdicamēta.
¶ Per hoc ſm eos pʒ ad ſcðm: q: talis diuerſitas vel
diſtictio: q̃ eſt ſm modũ realē: nõ hʒ tñ de diuerſitate:
ſicut nec de entitate: ꝙ faciat aliq̃ ꝯpõnē. ¶ Iſta etiã — Impugnatio ſcðe poſitionis.
poſitio lʒ ſit magnoꝝ: tamen videt̃ hēre multa dubia.
¶ Primũ eſt de hoc: ꝙ diſtinguũt īter modũ realē: ⁊
rē ſimpſr dictã. nã ꝑ rē ſimpſr dictã: aut intelligũt ſolũ
ens ſimpſr: mõ quo ſuba dr̃ eſſe ens ſimpſr: ⁊ ſi ſic: tunc
oĩa accñtia eēnt tñ modi realis: nec facerēt ꝯpõnē cũ
ſuba: qð eſt falſum. ¶ Si aũt ꝑ rē ſimpſr dictã intelli
gũt oē id: ꝙ eſt aliq̃ eſſentia: ⁊ aliqua res ex̃ animã exi
ſtēs. ſic nõ vr̃: ꝙ debeat diſtigui modus realis ꝯ rē ſic
ſimpſr dictã. ¶ Et h̃ poſſet oñdi duplici rõne. ṗª talis
eſt. id ꝙ ꝯuēit ei: qð eſt ſimpſr tale nõ diminuit: nec eſt
ꝯditio diminuēs reſpcũ eiꝰ inq̃tũ tale: ſicut illud: ꝙ cõ
uēit homini ſimpſr: nõ eſt ꝯditio diminuens. reſpcũ ho
minis: ſed eē modũ ꝯuēit illis: q̃ ipſi dñt eē res ſimpſr.
ḡ eē modũ nõ diminuit ð rõne rei: ſiue de rõne ipſiꝰ rea
lis: nec ꝑ ꝯñs modus realis dʒ diſtingui ꝯ rē ſimpſr di
ctã. Accipiēdo rē ſimpſr dictã mõ ṗdicto. ſ. tã ꝓ ſuba q̃ꝫ
ꝓ accñte. Ma. pʒ. mi. ꝓbat̃: q: h̃ eſt vera: ꝙ q̃litas eſt
modus ſube: ⁊ ſilr veꝝ eſt: ꝙ q̃litas eſt modus: ſed qua
litas eſt res ſimpſr dicta mõ quo ipſi accipiũt rem ſim
pliciter dictã. ḡ eē modũ ꝯuēit: ꝙ eſt res ſimpſr dicta.
¶ 2ª rõ talis eſt: q: ſi modus realis diſtinguit̃ ꝯ rē ſim
pliciter dictã: aut h̃ eſt: vel q: nõ eſt res cuiꝰ ē modus:
aut q: nõ hʒ tantã realitatē: ſicut res cuius eſt modus:
aut q: nullã realitatē hʒ. ¶ Si ṗ mõ. ſ. q: nõ ē res: cuiꝰ
eſt modus nõ ſic ſeqt̃: ꝙ debeat diſtingui gnãlr ꝯ rē ta
lē. ſ. ꝯ rem: cuiꝰ ē modus: nõ. n. ſeqt̃ h̃ aliud a re: cuiꝰ eſt
modus. ḡ eſt aliud a re cõiter dcã. ¶ Si 2º mõ. ſ. q: nõ
hʒ tantã realitatē: ſicut id: cuiꝰ eſt modus: nec ſic ſeqt̃:
ꝙ debeat diſtigui ꝯ rē ſimpſr dictã: ⁊ in gnãli acceptã:
q: nõ eſt dare duo ṗdicamēta: nec duas ſpēs ṗdicamē
ti: qn vnũ hēat minꝰ ꝑfectã entitatē q̃ꝫ aliud: nec tñ ne
gat̃ qn talia minus ꝑfecta ſint res ſimpſr dicte: alioqn
res ſimpſr dicta ſoli ſũmo enti ꝯueniret: qð falſum eſt.
¶ Si 3º mõ ponat̃. ſ. ꝙ modus diſtinguat̃ ꝯ rē: q: nul
lã realitatē dicit ſeqt̃: ꝙ modus realis ſit nihil: q: illud
ꝙ nullã realitatē hʒ eſt nihil: ſeqt̃ ēt: ꝙ formale in aliq̃
ṗdicaꝰ ſit nihil: ꝙ eſt incõueniens maniꝰ. ¶ Ad iſtas
aũt duas rõnes poſſet aliq dicere. ṗ ad ṗꝰ diſtinguēdo
de mõ. ſ. ꝙ duplex eſt modus: vnꝰ. ſ. qui eſt ſil res ⁊ mo
dus: ⁊ modus ſic dictꝰ non diminuit de rõne rei ſimpſr
dicte. Et eſt aliꝰ modus: q eſt modus tñ: ſicut eſt eē in:
⁊ eſſe ad: ⁊ modus talis diminuit de rõne rei ſimpſr di
cte: vocãdo rem ſimpſr dictã q̃cũq; eēntiã. ¶ Ad 2ᵐ
poſſet dici diſtinguendo de re: ꝙ res põt dici vnoꝰ oē il
lud: ꝙ eſt aliqd reale: ⁊ ſic modus q etiã modus eſt tñ
eſt res: nec modus ꝯ rē ſic dictã diſtinguit̃: imo cadit
ſub re ſic dicta. Alioꝰ põt accipi res ꝓ eo: ꝙ eſt q̃dã eēn
tia: puta q̃litas: vel q̃titas: ⁊ ꝯ rē ſic dictã diſtinguit̃
modus: q: nõ īportat tãtã realitatē q̃tã īportat illud:
ꝙ eſt eēntia. ¶ Et qñ dr̃: ꝙ ēt alia ṗdicamēta: que ſunt
modus: ⁊ res puta q̃litas ⁊ q̃titas nõ dñt tantã realita
tē: ſicut ſuba ⁊c. cuiꝰ ſunt modi: ⁊ ꝑꝑ h̃ nõ tollit̃ ab eis:
quin ſint res: poſſet dici: ꝙ nõ eſt ſile: q: talia: que ſunt
modi ⁊ res: lʒ hēant diſtõnē reſpcũ ſube ⁊ vna etiã ſpēs

bēat diminutā entitatē re⁹ alteri⁹: nō tñ hñt diminutā
entitatē re⁹ ei⁹: ꝙ dr̄ eēntia: ⁊ res ſimplr̄ ꝑut vnaqueqꝫ
eēntia eſt res: ſed id ꝙ eſt modus tñ dicit diminutā en
titatē re⁹ ei⁹: ꝙ eſt eēntia aliq̄: diſtinguit̄ ğ talis modus
ꝯ rē ſic dictā: nō qꝛ nihil dicat: nec ſolū qꝛ dicat dimina
tā entitatē ꝑut accñs ē ens diminutū re⁹ ſube: vel vna
ſpēs re⁹ alteri⁹: ſꝫ ꝑut illud: qđ eſt modus tñ: dicit dimi
nutā entitatē re⁹ ei⁹: ꝙ ē aliq̄ eēn⁹. Sed lꝫ illud dcm̄ ſit
ſubtilr̄: tñ ꝯ h̄ ſunt due ratiōes. p̄ma ſumit̄ ex hītudine
ei⁹ ad eēntiā. ¶ Ad cui⁹ euidentiā ſciēdū: ꝙ ſi ita ſit: ꝙ
eē exñtie realr̄ dr̄at ab eſſentia: tunc ens pōt accipi vel
ꝑut icludit eē eēntie: vel eē exñtie: ⁊ ens ſic cōiter acce
ptū. ſ. ſub idr̄ntia ad hoc ⁊ ad illud eſt cōiſſimū iter con
creta: ita iter abſtrata: eēntia vl̄ eē ſub q̄dā idr̄ia eſt gd
cōiſſimuꝫ. ¶ Ex his ſic arguit̄: qꝛ ſicut in cōcretis ens
in ꝑdicta indr̄ntia ſumptū eſt cōiſſimuꝫ: ita ꝙ illud: qđ
eſt ex̄ totū ambituꝫ entis ſic accepti eſt nihil: ita eēntia
⁊ eē ſub q̄dā indr̄ntia ſumpta eſt gd cōiſſimū inter ab
ſtracta: ita ꝙ illud abſtractū: qđ ē ex̄ totū ambitū vtri
uſqꝫ: eſt nulla entitas: ⁊ vt ita dicā nihilitas: ſed ille mo
dus: quē ipſi ponūt: nō eſt aliq̄ eēntia vt dn̄t: qꝛ tūc nō
eēt modus tñ: nec eſt ēt eēntia: ſꝫ eſt vt dn̄t modus eēn
di vel in: vel ad: ⁊ ſic eſt ex̄ totuꝫ ābitū eē ⁊ eēntie. ğ ille
modus eſt nulla entitas: ⁊ vt ita dicā nihilitas. ¶ 2ª ſu
mit̄ ex hītudine accñtis ab⁹ ad ſubaꝫ: cui⁹ modus dr̄ eē
in ſuba: ⁊ arguit̄ ſic: ablata ſola ſuba a ꝯpoſito ex ſuba ⁊
accñte remāet oīs res in actu: q̄ erat alia a ſuba. Et hec
plana eſt de ſe: qꝛ ſi aliqua realitas diuerſa a ſuba nō re
maneret: ſꝫ tolleret̄ ablata ſuba: iā nō ſola ſuba eēt abla
ta: ſꝫ in ſacr̄o altaris ſola ſuba pāis ꝯuertit̄ in corp⁹ xp̄i.
ğ gcqd erat aliud a ſuba panis remanet ibi in actu. Et
ſm̄ iſtos modus eēndi in quē hꝫ q̄titas qñ panis ē: eſt
gdē realis entitas realr̄ diuerſa ab ipſa q̄titate: cui⁹ eſt
modus. ğ ſola ſuba ſublata panis remanebit in actu ille
modus eſſendi in: vt q̄dā realitas dr̄ns realr̄ a q̄titate:
ſꝫ hoc eſt falſuꝫ: qꝛ ꝯuerſa ſuba nō ꝯuenit q̄titati: ꝙ ſit
in actu aliquo. ğ ille modus eēndi in non pōt dicere ali
quā realitatē realr̄ dr̄ntē a ſuba ⁊ q̄titate. ¶ Sed du⁹
eſt: qūo res: cui⁹ eſt talis modus ⁊ ipſe modus dicāt di
uerſa re. ſ. diuerſas realitates realr̄ dr̄ntes: ⁊ non facien
tes ꝯpōnē: qꝛ loquēdo de his: q̄ ſunt vnū realr̄ non vni
tate tñ ordis: vel aggregatōis: ea q̄ ſūt ſimplr̄ vnū: vel
ſunt vnū ꝑ vnā ſimplicē entitatē: aut ſūt vnū ꝑ ꝯpōnē
diuerſaꝝ entitatū. Nō. n. videt̄ poſſe dari mediū: qꝛ oē
vnū aut eſt ſimplex: aut ꝯpoſitū: ſꝫ illa duo. ſ. res: ⁊ ſuus
modus nō pn̄t eē vnū ꝑ vnā ſimplicē entitatē: cū dicāt
diuerſas realitates: q̄rū vna nō eſt alia. ğ opꝫ ꝙ res illa
cū ſuo mō nō faciāt vnū ꝑ ꝯpōnē. Ma. pꝫ. mi. ꝑbat̄: qꝛ
illa: que ſunt vnū ꝑ ſimplicē entitatē: ſic ſe hn̄t: ꝙ vnū
ſimplr̄ eſt aliud: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō pōt dici: ꝙ iter ſe ſint diuer
ſa re: qꝛ cū affirmatio ſignificet vnitatē ꝑdica⁹ ⁊ ſubi: ſi
cut negatio ſigñat diuerſitateꝫ: opꝫ ꝙ illa: quoꝝ vnum
realr̄ eſt alterū nō ſint diuerſa re: illa aūt que ſunt vnū
ſm̄ vnā entitatē ſimplicē vnuꝫ eſt alteꝝ. ğ ſi res illa ⁊
mo⁹ ſu⁹ ſūt vnū ꝑ vnā entitatē ſimplicē: nō erūt diuer
ſa realr̄: ſꝫ opꝫ ꝙ faciāt vnū ꝑ ꝯpōnē. Nec valet: ꝙ gdā
dn̄t: ꝙ nec re: nec rōne dr̄ant: ſed quodā medio mō. ſ. in
tentiōe: ⁊ per ꝯn̄s nō opꝫ ꝙ faciāt compoſitōeꝫ. p̄imo:
qꝛ nō eſt dare medium iter differre re ⁊ differre rōne:
ſuppoſito ꝙ aliq̄ differāt: ſed ſicut iter eſſe ſm̄ aīam: ⁊
eē ex̄ aīam nō eſt mediū: differre aūt ſm̄ eē in aīa tñ
eſt differre tñ ſm̄ rōnē: differre aūt ſm̄ eē ex̄ aīam eſt
differre ſm̄ rē ſimplr̄ dictā. ¶ 2º. qꝛ ex quo ponūt: ꝙ il
le modus dicit aliq̄ rē ſaltē modaleꝫ: opꝫ dicere: ꝙ eſt
dr̄ia ſm̄ rē: ⁊ hoc ipſi ꝯcedūt. ſ. ꝙ ille modus realr̄: ſicut

modus realis diceret ab eo: cui⁹ ē modus. ¶ Et ſic vr̄
q̄dā du⁹ l iſta pōne: q̄ ⁊ ſi ſint alia hn̄ ſolubilia: tñ mihi
ſunt valde dubia. ¶ 3ª pō ſeu opio eſt: q̄ ponit: ꝙ relo
nō addit rē aliq̄: q̄ q̄tū ad id: qđ eſt ipſa: ſicut realr̄ dif
ferēs a ſuo fundamēto iportat tñ extriſece aliq̄ realita
tem: ⁊ in obliquo diuerſam a fundamēto. ſ. illud: ad qđ
refert̄. ¶ Ad cui⁹ opionis euidētiā ſciēdū: ꝙ relo ⁊ ei⁹
fundamētū pn̄t ꝯſiderari vel q̄tū ad illud: ꝙ intrinſe
ce: ⁊ ꝑ eēntiā eſt vtrūqꝫ: vel q̄tū ad aliqd extrinſece im
portatū: ſicut ſupficies: ⁊ loc⁹ pn̄t ꝯſiderari vel q̄tū ad
id. qđ ſunt: ⁊ ꝑ eēntiā: vel q̄tū ad aliqd extriſece iporta
tū. Mō ſi ꝯſiderent̄ ſupficies ⁊ loc⁹ q̄tū ad id: ꝙ ſunt
ꝑ eēntiā vnā rē ⁊ eandē dn̄t ꝑ eēntiā. vñ ⁊ vnū eoꝝ pre
dicat̄ de alio ꝑdicatōe: q̄ eſt ꝑ ydētitatē. dicēdo ſuperfi
cies eſt loc⁹: ſiue ex̄: ꝙ nō eēt veꝝ. ſi eſſent diuerſe res:
vnū tñ eoꝝ iportat aliqd extriſecū: ꝙ nō iportat aliud.
nā loc⁹ iportat hr̄e aliqđ corp⁹ ꝯtentū diuerſum ab eo:
vel a ſe: nō ſic ſupficies. ſic ēt relo q̄tum ad illud: ꝙ eſt
eēntialr̄ nō dicit aliq̄ rē eēntialr̄ diuerſam a nā: in qua
fundat̄: iportat tñ extriſece aliq̄ rē: q̄ ex ſua rōne non
iportat ipa nā: in q̄ fundat̄ ſm̄ ſe accepta: ita ꝙ ſilitudo
q̄tū ad illud: ꝙ eſt ꝑ eēntiā ⁊ itrinſece nō dicit aliud q̄
q̄litas: ſup q̄ fundat̄. vñ ⁊ ſic in ꝑdicatiōe mālr̄ q̄ eſt ꝑ
ydentitatē iſta eſt va: loc⁹ eſt ſupficies: ita credo: ꝙ iſta
ſilitudo eſt eq̄litas: in q̄ fundatur ipſa aſſilatio. vñ albe
do albi eſt ꝯformitas ad aliud albū: loquēdo de ꝑdica
tiōe: q̄ eſt ꝑ ydētitateꝫ: lꝫ ꝑdicatiōe formali vnū de alio
nō ꝯcedat̄: ne denotet̄: ꝙ gcqd q̄litercūqꝫ eſt de ratiōe
vni⁹ ſit de rōne alteri⁹. vñ lꝫ ꝯcedat̄: ꝙ realr̄ ſupficies
ſit loc⁹: nō tñ ꝯcedit̄ formalr̄ loquēdo: ꝙ idē ſit eē locū
⁊ ſupficiē: ⁊ ſilr̄ dato: ꝙ iſta ſit va ꝑdicatiōe mālr̄: albe
do ē ꝯformitas: ſiue ſilitudo: tñ formalr̄ loq̄ndo nō ꝯce
dit̄: ꝙ idē ſit albū ⁊ ꝯforme: vl̄ ſilē ne denotet̄: ꝙ gcqd
iportat̄ ꝑ vnū iportet̄ ēt ꝑ alteꝝ. Familiare ēt exēplū
pōt accipi de exñtia: ſoꝛ. in ſe: ⁊ de coexñtia ei⁹ cū plone.
nā exñtia ſoꝛ. ſm̄ q̄ dr̄ abſolute exiſtere: ⁊ coexñtia ei⁹
qua dr̄ coexiſtere cū plone ſunt vnū re q̄tū ad illud: ꝙ
ſunt. vñ vere pōt dici: ꝙ exñtia ſoꝛ. eſt coexñtia ei⁹ cum
plone: exñtia. n. ⁊ exñtia cū alio ſunt vnū re: lꝫ vnū eoꝝ
iportet qđdā: cū quo ſit illud exñs: ꝙ nō icludit alterū.
Qđ aūt relo q̄tum ad id: qđ eſt itrinſece nō ſit aliud re
a fundamēto videt̄ eē ꝑbatū ex ꝑmiſſis. nam ꝙ aliqd
realr̄ differat q̄tū ad id: qđ eſt ab oi ꝑhabito: ꝙ poſſꝫ ei
venire ſine mutatōe ⁊ ꝯpōne: nō eſt hn̄ itelligibile: ſed
relo realis aduenit fundamento de nouo ſine ſui muta
tiōe: ⁊ hoc habet̄ a phyſico ⁊ ſine compoſitiōe ab alijs.
De 2ª opinione ğ q̄tum ad illud: ꝙ eſt ipſa nō videtur
realr̄ differre a fundamento. Qđ aūt relo ſupra funda
mētū: niſi ſolā ipōtationē alic⁹ extriſeci ponat: pōt pate
re ad nūc ꝑ vnā rōnē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū: ꝙ ſm̄
oēs ille modus: quē addit relo formaliter loquēdo eſt
aliud: qꝛ dicit eē ad alteꝝ. ¶ Vlteri⁹ ſciēdū ꝙ id: ad ꝙ
eſt aliq̄ relo: nō eſt itrinſecū ei: ſꝫ eſt extrinſecū ei ex op
poſito corrñdēte: ſꝫ ipꝫ ad q̄liſcūqꝫ ſit modus eſt itrin
ſecū reloni: vt ⁊ ipm ad ē in ipſo relato. Qđ ğ id aliud ni
hil addat ſupra fundamentū relonis niſi tñ iportatio
nem talis extrinſeci arguit̄ ſic. id ꝙ de relone non ma
net ablato quodā extrinſeco: nō vr̄ formalr̄ dicere: niſi
iportationē cuiuſdā extrinſeci. ſꝫ ablato extriſeco ad ꝙ
refert̄ aliqd nō manet ipꝫ ad. ğ ipm ad nō dicit forma
liter: niſi iportatōeꝫ cuiuſdā extriſeci: ⁊ ꝑ ꝯn̄s relo: q̄ ad
dit tñ ipm ad ſupra ſuū fundamētū: nō addit niſi ipor
tationē cuiuſdā extriſeci ex oppo⁹ corrñdētis. ¶ Hec
aūt pō multa ēt dubia hꝫ. p⁹ gdeꝫ: qꝛ ſi ita eſt: ꝙ funda
mētū relonis: ⁊ ipa relo nō differat re q̄tū ad id ꝙ ſūt:

ſ3 ſole rõne redit illa difficultas: quõ diuiſio q̃ diuidiť ens in decẽ p̃dicata ſit diuiſio entis extra aĩam: cũ3 iſta diſtinctio iſtoꝝ duoꝝ p̃dicamẽtoꝝ.ſ. relõnis ⁊ ſui fundamẽti.ſ. q̃titatis vl̃ q̃litatis ſit ſm̃ rõnẽ itellndi tm̃. ¶ 2m dubiũ eſt: ꝙ ſi drĩntia: q̃ eſt tm̃ ſm̃ rõnẽ facit diuerſa p̃dicamẽta: cũ drĩe ſ3 rõnẽ tm̃ ſint multo plures q̃3 ſint p̃dicata: q̃uo ḡ non ſunt pl̃a p̃dicata q̃3 illa: q̃ ph̃s poſuit. ¶ 3m dubiũ eſt: q2 negare mõs reales differẽtes ab eis: quoꝝ ſunt modi: vr̃ incõueniẽs. nam qñ aliqd reſpicit aliud vt ſubm in quo eſt ⁊ aliud reſpicit quoddã alterum: vt cauſa efficiens reſpicit effectum non eſt ibi tm̃ reſpicere aliud ⁊ aliud: ſ3 reſpicere alio ⁊ alio mõ. nam aliter reſpicit forma ſubm in quo eſt: ⁊ aliter cã efficiẽs ſuũ effcm̃ reſpicit: ⁊ ita op3 ponere modos reales aliter ⁊ aliter ſe hñdi p̃ter res: q̃rũ3 ſunt modi. ¶ 4m dum: ꝙ mihi vr̃ difficilius eſt: q2 ſi ita eſt: ꝙ relo nihil addat ſupra ſuũ fundamentũ q̃tũ ad id qð eſt: ſ3 tm̃ addit iportatiõnẽ talis extrinci: ſeqť ꝙ vbi nõ eſt aliud ⁊ aliud extriſecũ iportatũ: ꝙ ibi nõ erit alia ⁊ alia relo: h̃ aũt vr̃ ẽ falſum. ḡ ⁊c. Qð ſit falſu3 p3 in agẽtib9 vniuocis. nã in talibus eſt 2x relo iter effcm̃ ⁊ cãm .ſ. relo mouẽtis ⁊ moti ⁊ relo ſiĩitudis: nec iſte due relones ex pte cãe pñt iportare duo diuerſa ⁊ ex pte effect9. v.g. ſi calidũ gnãt calidũ rõ calidi gnãntis nõ põt iportare niſi calidũ genitũ ſiue calorẽ gnãtũ ſiue accipiať relo: q̃ eſt eius vt gnãns: ſiue accipiať relo eius: q̃ eſt ei9 vt ſiĩe eſt: ita ꝙ exñte ex vtraq3 pte vno fundamẽto vtriuſq3 relonis: tm̃ qõl3 eorum aliter ⁊ aliter referť: ita ꝙ permanẽte ydẽtitate rei abſolute ſint diuerſi modi relatiui: aliter .n. referť mouẽs ad motũ ⁊ ſiĩe ad ſiĩe aliter: ⁊ illud vr̃ multũ eſſe p̃ illa 2a opinione. ¶ Ad euidẽtiã igiť p̃mi dubij ſciendũ eſt: ꝙ eẽ id vr̃ eẽ qd reale extra aĩam: ꝙ circũſcripto ope intellus .ſ. circũſcripto oĩ eo: ꝙ eſt itelligi vel eẽ obiue in aliq̃ 2uenit alicui ex nã rei. vñ eẽ abſtractũ vl̃ aliqd tale nõ dicit ens reale extra aĩam: ſ3 dicit 2am itentionẽ: ſ3 eẽ aĩal vl̃ hoĩẽ h̃ dicit rẽ extra aĩam. nũc aũt ita eſt: ꝙ ei in quo eſt for9 vl̃ nã aliq̃ nõ ſolũ cõuenit ex nã rei eẽ tale ſm̃ ſe ⁊ abſolute: ſed ẽt eẽ relatũ: ſicut nõ ſolũ 2uẽit alicui ſm̃ albedine3: ꝙ ſit albũ: imo op3 ẽt qð alteri9 ſit 2forme ſine q̃cũq3 ope itellus. ſic ḡ tã relo q̃3 fundamẽtũ dicũt ens reale. extra aĩa3. ¶ Ulteri9 ſciẽdũ: ꝙ qñ dr̃ duo entia realia: realitas põt referri vel ad ipſa: que dñr duo ſiue pl̃a vt ſit ſenſus: vt ipſoꝝ aliqd ſit reale aliqd. Aliõ põt referri ad eoꝝ dualitatẽ ſiue diſtõnẽ vt ſit ſenſus: ꝙ diſtõ eorũ ſit realis ⁊ ſm̃ rẽ. ¶ Quãtũ ad mom dicim9: ꝙ in diuinis ſũt duo p̃dicamẽta realr: nõ q2 diſtõ vel realitas eoꝝ ſit diſtõ vel drĩa ſm̃ rẽ: ſuppoſito ꝙ nõ differat eẽ ſm̃ rem ab eẽntia: ⁊ ſic op3: ꝙ qõl3 eoꝝ ſit in diuinis. ¶ Cẽtu3 aũt ad 2m dicimus: ꝙ q̃titas ⁊ q̃litas ſunt diuerſa realiter q̃tũ ad eẽntiã: l3 ſint vnũ ſubo. ¶ 3o ſciẽdũ: ꝙ differentiã aliquoꝝ nõ eẽ ſ3 rẽ: ſed ſm̃ rõnẽ tm̃ põt itelligi: vel q̃tũ ad rẽ q̃3 dñt intrinſece: vel q̃tũ ad rẽ extrinſece iportatã. ¶ His ḡ viſis dõm eſt ad p̃m dum: ꝙ ad h̃: qð fundamentũ relonis: puta q̃litas ⁊ ipſa relo ptineãt ad diuiſionẽ entis extra aĩam nõ reqriť: ꝙ ipſa drĩa vel diſtõ eorũ ſit drĩa ſm̃ rẽ: ſ3 ſufficit ꝙ ſit aliqd reale p̃ter opõnẽ itellus: ⁊ ſic eſt h̃. nã eẽ albũ: ⁊ eẽ 2forme 2uẽit alicui p̃ albedinẽ: ⁊ 2uẽit alicui circũſcripto omni ope intellus. Si dicať: ꝙ ſunt q̃dã in diuinis: q̃ ptinẽt ad eẽntiã: que dã q̃ ad relonẽ. Iſta diſtõ ptinet ad ens reale: l3 ipſa diſtinctio nõ ſit ſm̃ rẽ: pp̃ h̃ ꝙ ea: q̃ diſtincta dñr dñt re3 extra aĩam: dato ẽt ꝙ diſtõ aliq̃ mõ ſit ſm̃ rẽ: ſufficit ꝙ ſit ſm̃ rẽ iportatã: nec op3 ꝙ ſemp̃ ſit q̃tũ ad rẽ intrinſeca3. ¶ Ad 2m põt dici: ꝙ ſi ponať iſta diſtõ relonis: ⁊ ſui fundamẽti nõ tm̃ eẽ ſm̃ rõnẽ: ſed ſm̃ rẽ iportatẽ realitatẽ: tũc nõ oporteblt multiplicare p̃dicamenta ſm̃ q̃cũq3 multiplicationẽ drĩaꝝ ſm̃ rõnem: nõ ẽt ſit aliq̃ diuerſitas ſm̃ aliq̃3 realitatẽ ſaltẽ iportata3: dato ẽt ꝙ drĩtia ſm̃ rõnẽ ponereť diſtinguere p̃dicamẽta nõ ſequereť: ꝙ q̃l3 drĩa rõnũ diſtingueret ea: ſ3 talis drĩa rõnũ: q̃ nõ poſſet reduci ad vnã rõnẽ vniuocã: nũc aũt eẽ q̃le: ⁊ res actu nõ pñt reduci ad vnã rõnem vniuocã. ¶ Ad 3m dõ3: ꝙ non negať qn ſint aliq̃ modi reales: ⁊ qn relo dicat modũ realẽ: ſed negať: ꝙ ille modus q̃tũ3 ad id qð eſt intrinſece nõ ſit aliud re ab ipſa for9 abſoluta: q̃ realr eſt relatio: put accipiť cũ q̃dã iportatõe talis extriſeci: ita ꝙ albedo eſt modus quo ſubm ei9 eſt: q̃le eſt: ⁊ modus q̃ ſubm cui9 eſt: eſt 2forme: ſed realr q̃tum ad id ꝙ ſunt: realr intra ſe: vn9 realr eſt ali9: l3 vn9 iporter extrinſece rem: q̃3 nõ iportat alr: ⁊ iſti modi ex nã rei iportant diuerſas realitates: ſicut albedo put eſt in: ⁊ put eſt 2formitas ad aliqd ne cio importat alia3 ⁊ aliã realitatẽ: q2 ipoĩe eſt: ꝙ eadẽ res abſoluta ſit in qua eſt albedo ſiĉ in ſubiecto: ⁊ ad q̃3 h3 2formitatẽ in ſpẽ: q2 ſubm ⁊ for9 pficiẽs põt eẽ eiuſdẽ ſpẽi: ẽt qñ ipſi modi q̃tũ ad id ꝙ ſunt realiter drĩnt: ita ꝙ vn9 nõ põt eẽ realr alr: ſicut p̃priũ actiuum mot9 ⁊ p̃priũ paſſiuũ nõ pñt eſſe paſſiuũ vna res: ẽt abſolute reputo: l3 aliq̃ oppoſitum ponant in vo. ¶ Ad 4m dõm: ꝙ difficilius eſt: facilr põt dici. ſi ponereť: ꝙ relõnes fundatẽ ſup̃ vnitatẽ in q̃titate vl̃ q̃litate eẽnt relones rationis. ſed ſi ponať: ꝙ ſint relones reales: tunc eſt difficultas. ad q̃3 poſſet vno mõ ſic dici .ſ. ad h̃: ꝙ aliq̃ duo dicanť diuerſe ſpẽs relonis: ſufficit ꝙ q̃l3 eaꝝ dicat ens relatiuũ ſ3 rẽ: ita ꝙ illud ex nã rei 2ueniat ſibi: nec op3 ꝙ diuerſitas eaꝝ ſit ſm̃ rẽ: ſ3 ſufficit ꝙ ſit ſ3 rõnẽ: ita ꝙ ſuppoſito: ꝙ vtraq3 hẽat eẽ relatiuũ realr ſufficit ꝙ ille cãe relatiui differãt ſ3 rõnes diuerſas relonis: ⁊ ſic ad diuerſa p̃dicamẽta ſufficit: ꝙ qõl3 ipſoꝝ dicat rẽ vera3: l3 eoꝝ drĩa ſit tm̃ ſm̃ rõnẽ: ita ꝙ ille rõnes relatiue nõ ſint reducibiles ad vnã rõnẽ ſpecificã. Ad diuerſificandu3 aũt talia ſm̃ rõnes relatiuas ſufficit ꝙ realr vnum poſſit inueniri ſine reliquo: ⁊ ſic eſt h̃. nã cõformitas ſm̃ ſpẽ3 põt inueniri ſine cãlitate: ⁊ cãlitas ſine 2formitate. ſed in eẽntia caloris ſemp̃ manet vni9 ſpẽi: q2 calor ſine calore eẽ nõ põt: ita ꝙ manẽte vna ſpẽ q̃litatis ſint plures ſpẽs relonis. Uel poſſet dici: ꝙ falſum aſſumiť .ſ. ꝙ vnũ nõ iporter aliã realitatẽ ab alio q̃tũ eſt de ſe. nã cõformitas: q̃ eſt in calore effectiuo iportat q̃cũq3 aliu3 calorẽ a calore facto: ſ3 calor effectiu9 vt calefactiu9 eſt nõ importat niſi calorẽ ab eo effcm̃. vñ nõ vr̃: ꝙ eãde3 oĩno realitatẽ extrinſecã iportẽt. Quecũq3 iſtaꝝ viarũ ponať difficultate3 h3: forte tñ ad iſtã vltimã pauciora icõueniẽtia ſequunť: qcqd ſit de v̓itate q̃õnis.

Secũdus ar9

Quantum ad aliũ articulũ: vtꝝ diuerſe relationes reales fundenť in eode3 abſoluto: ꝙ vr̃ directe queri in iſta q̃õne diſtiguo: q2 aut loqmur de relonib9 diſpatis: aut loqmur de relonib9 oppoſitis. Itexꝝ aliã diſtõnẽ pono: q2 aut loqmur de relonib9 in creaturis: aut in diuis. Si ḡ loq̃mur de relonib9 diſpatis in creaturis. Dico ꝙ diuerſe relones reales pñt fundari ſup̃ idẽ fundamẽtũ: ⁊ ſi ita eſt: ꝙ ſiĩitudo ⁊ diſſiĩitudo ſint relones reales: facile eſt h̃ p̃bare. nã 2ſtat ꝙ albedo albi eſt fundamẽtũ ſue ſimilitudis ad aliud albũ: eadẽ ẽt albedo eſt fundamẽtu3 diſſimilitudinis ad nigrũ. ḡ eadẽ eſt res abſoluta: que eſt fundamentũ iſtarum duarũ relonũ. ſi ponanť nõ eſſe relones ſm̃ rẽ. Adhuc idẽ põt oñdi in alijs relonib9. ¶ Ad cui9 euidẽtiã ſciẽdũ: ꝙ mobile nõ cõparať ad mouens p̃prie: ſicut effectus ad cãm: ita ꝙ q̃tum ad id ꝙ eſt ſit effectus mouẽtis: imo p̃ intelligiť actiõi mouẽtis: ſed verũ eſt: ꝙ mobi

le ſm q̄ ſcḿ in actu eſt aliquo mō effect⁹ agentis ⁊ mo uentis: ⁊ iō id ſm q̄ mobile ſit in actu.ſ.for⁹ acq̄ſita in mobili eſt fundamentū reſpcūs: q̄ effectus: vt effect⁹ referē ad efficiens. Ex hoc arguo ſic. forma acq̄ſita in mobili eſt fundamentū re^m: quo totū: q̄ eſt effcm̄ referē ad efficiēs: ſ3 ipſa eadē pōt eē fundamentū relōnis mouentis ad mobile. nā aliq̄d p formā cātā in eo ab aliq̄ agente pōt eē motiuum alic⁹ alteri⁹. ğ relō effect⁹ ad efficiēs: ⁊ relō motiuī ad mobile pñt fundari ſup idē abſolutū re^m diuerſoꝝ: ſed talis reſpcūs ſunt diuerſe relōnes diſpate. ğ ⁊c. Si aūt loquamur de relōnib⁹ oppoſitis. nō credo: q̄ in creaturis poſſint fundari ſup idē fundamentū: ⁊ B̄ ſatis p3 iducendo in ſingulis relōnib⁹ motiui: ⁊ mobilis: q̄3 gdē dr̄t ſal tē in vo^ce fundari ſup eādē rē abſolutā qđ nō credo: q2 nō credo: q̄ idē abſolutū ſm idē abſolutū poſſit eē pn^m actiuū ⁊ paſſiuū re^m eiuſde3. Hoc aūt poſſet facil'r pbari: ſi relōnes q̄ʒtū ad id qđ ſunt nō dr̄t rē diuerſa3 a fundamento: q2 d rōne oīs relōnis eſt q̄ ſit ad aliud re q̄ʒtū ad id qđ ē: q2 ſi nō eēt ad aliud re: cū in rōne relōnis ſit eſſe ad aliud. ſi eēt nō ad aliud re: ſ3 ad aliud rōne: ſequerē q̄ nō eēt: niſi relō rōnis: ſ3 in creaturis vna relō q̄ʒtū ad id q̄ eſt ītrinſece non eſt aliud re: niſi p aliud fundamentū. ğ oppoſite relōnes: q̄ ad ſeinuicē dr̄r in creaturis regrūt neceo diuerſa fundamenta: ſiue addūt relōnes aliq̄3 rē ſup fundamentū: ſiue non: ex q̄ ſunt oppoſite relōnes: vr̄ q̄ hēant repugnantiā ⁊ incōpoſſibilitatē re^m alic⁹ in quo p ſunt vel ſint: q̄ nō eēt: ſi eēnt in eodē fundamento: q2 id in quo p eſt relō eſt fundamentū. Si aūt loquamur de diuīs: ibi eſt planū: q̄ ſup vnū: ⁊ idē fundamentū fundanē oēs relōnes tā diſpate: q̄3 oppoſite: q2 nulla relō realis fundaē niſi ſup rē aliq̄3 abſolutā: ſ3 ī diuinis nō eſt niſi vnū abſolutū ſm rē. ğ ⁊c. ma. p3: q2 res realis nō pōt fundari ſup re^m. mi. ēt p3: q2 in diuis ſola relō origīs diſtīguit: ſ3 iter abſoluta nō eſt relō originis. ğ ⁊c. S3 dicet aliq̄s: q̄ tā ī creaturis diuerſe relōnes: ſ3 n̄ regrāt diuerſas res: regrūt tn̄ diuerſos modos abſolutos ſup quos fundēē. S3 B̄ penit⁹ eſt friuolū: q2 illi modi reales: aut ſunt diuerſi re: aut rōne tm̄. ſi rōne tm̄ ſtat ppoſitū: q̄ diuerſe relōnes fundenē ſup vnū abſolutū ſ3 rē. ſi ſunt diuerſi re. Quero in diuinis qūo diſtinguunē: aut p relōnes origīs: aut aliter: non p relōnes origīs: q2 abſoluta nō diſtīguunē p tales: nec aliter: q2 ſm Boetiū ſole relōnes origīs diſtīguūt. ¶ Pr̄. illi modi reales q ponūtur differre mō reali abſoluto. op3 q̄ fundenē in aliq̄ re: que ſimpl'r res ſit. Mō q̄ro vtrū fundenē in vna re abſoluta: aut in modis. Si in modis: q̄rā iteꝝ d illis modis: ⁊ ibit in īfinitū. Si aūt fundenē in vna re abſoluta: nō vr̄ min⁹ poſſe diuerſos modos reales fundari ītrinſece in vno abſoluto q̄3 diuerſos modos abſolutos: imo magis: q2 diuerſitas abſolutorum maior eſt: ⁊ ēt entitas q̄3 diuerſitas vel entitas relatiuoꝝ: īq̄ʒtū talia: vn̄ p nihilo ponūē tales mōi ad fundamentū relōnū. Qūo aūt in diuis fundenē tales oppoſite relōnes ſup idē abſolutū: q̄rū vna q̄ʒtū ad ſuā entitatē nō ē alia: neſcio aliā cā3: niſi B̄ ſit īfinitas pfectōis diuine: q̄ ſicē expſſe vna res ſimpl'r pōt eē ſapia: ita ēt pōt eē pr̄nitas ⁊ filiatio.

Terti⁹ art⁹ **Quantum** ad 3^m ar^m: qūo. ſ. pñt eē plēs relōnes reales cū vno fundamento facil'r p3 ſm eos q ponūt relōnes addere ſupra fundamentū rē diuerſa3 ab eo faciētē ɔpōnē cū eo. nā ſm eos: ſicē plā accñtia diſpata pñt ſtare cū vno ſubo: ita plēs relōnes reales cū vno fundamento. Scđ3 ēt illos q ponūt: q̄ addit modū realē. Si tn̄ ħ3 veritatē pōt dici: q̄ plēs relōnes pñt ſtare cū vno fundamento: q2 cū vna re abſoluta pñt ſtare diuerſi modi realitate modi. 2^m vo illos q ponūt: q̄ relō q̄ʒtū ad id: qđ ē ītrinſece nihil addit diuerſū re a fundamento: ħn̄ tn̄ ipoꝛtat extrinſece aliq̄3 rē diuerſa3 a fundamento pñt ſtare plures relōnes cū vno fundamento: pp diuerſa importata mō q̄ ſupra expoſitū eſt. Qđ iſtoꝝ veri⁹ ſit nō diffinio. ¶ Ad rōnē in oppoſitū dō3: q̄ q̄cūq̄3 ſunt vnū re plurificato vno plurificaē reliquū: veꝝ eſt: ⁊ inq̄ʒtū ſunt vnū re. Et qn̄ dr̄: q̄ relō ⁊ fundamentū ſunt vnū re: B̄ nō ħ3 v'itatē ſ3 p^am ⁊ 2^am opiōnē: q2 ſm p^am relō addit rem aliā: ſ3 2^am relō addit modū realē diuerſum real'r realitate modi ab ipſo fundamento: ⁊ q̄ʒtū ad B̄ additū pñt plurificari nō plurificato altero. ¶ Sciēdū tn̄: q̄ in diuis eſt ſinglare: q̄ʒtū ad B̄ q̄ relō: q̄ eſt eadē res cū fundamento plurificaē real'r nulla plurificatiōe exñte in abſoluto ex q̄cūq̄ pte: ⁊ h⁹ cā eſt vt credo: īfinitas pfectiōis diuine. Tn̄ in B̄ differt in diuinis relō a fundamento. ſ. ab eēntia: q̄ relō ex ſua rōne formali ipoꝛtat diſtōnē realē ab aliq̄ a quo fundamentū ſiue eēntia nō ipoꝛtat diſtōnē. nā pr̄nitas ipoꝛtat diſtōnē realē a filiatiōe q̄3 nō importat deitas.

Postea q̄rebanē q̄doꝝ ptinētia ad creatorē tm̄: quoꝝ duo ptinēt ad eēntiā: ⁊ vnū ad relōnes. Duoꝝ ptinētiū ad eēntiā vnū ptinet ad rōnē eēndi. ſ. vtrū in deo poſſit eſſe ſpēs ſine gn̄e. Aliđ ptīet ad rōnē cog̃ſcēdi. ſ. vtrū idea ſit pn^m cog̃ſcēdi creaturā. Q. II.

Ad primū ſic pcediē: ⁊ ar̄: q̄ ſpēs poſſit eē in deo ſine genere: q2 ſm Augu^m. 5. de trini. ca. i. de⁹ eſt ſine q̄ʒtitate magn⁹ ſine q̄litate bon⁹: ſ3 magnū eē ptinet ad ſpēm q̄ʒtitatis: ⁊ bonū eē ad ſpēm q̄litatis. ğ ſpēs eſt in deo ſine genere.

Contra nulla res pt̄ eē in aliq̄ ſine eo q̄ eſt de eī⁹ eēntia: ſ3 gen⁹ eſt de eēntia ſpēi. ğ ſpēs nō pōt eſſe in deo: nec in aliquo alio ſine genere.

Reſpōdeo dōm: q̄ ſpēs alic⁹ gn̄is eē in deo ſine gn̄e pōt 2^r intelligi. Uno⁹: q̄ illud: q̄ vere eſt ſpēs alic⁹ gn̄is manēs ſpēs illi⁹ gn̄is ſit in deo: ita q̄ gen⁹ illi⁹ ſpēi nō ſit in deo. Alio mō pōt itelligi ſpēs eē in deo ſine gn̄e p tāto: q2 illud qđ eſt formale ⁊ ɔpletiuū in rōne ſpēi alic⁹ gn̄is nō ſm eandē rōnē ſpecificā: ſ3 ſm q̄ʒdā ſilitudinē ⁊ ɔuenientiā analoga3 inueniē in deo: nō aūt id qđ ɔplet rōnē gn̄is. Mō dico: q̄ p modo ſpēs eſſe in deo ſine genere eſt impoſſibile: ſed ſcđo mō ſpēs eſſe in deo eſt veꝝ. ¶ P3 p^m 2^a rōne p^a ſumiē ex hitudine ſpēi ad gen⁹ ⁊ eſt talis: q2 eſſe ſpēm alic⁹ eſt eē illud qđ ſigniaē p gen⁹ cū q̄dā determinatiōe: ſicut eſſe ſpē3 q̄litatis eſt eē quādā determinatā q̄litatē. ſi ğ ppe loquēdo ſpēs q̄litatis manēs ſpēs q̄litatis ponaē in aliquo poniē in ea id qđ eſt quedā q̄litas ponere. ğ q̄ ſpēs q̄litatis ſit in aliq̄ ſine gn̄e. ſ. ſine q̄litate eſt ponere: q̄ ī aliquo ſit q̄dā q̄litas ſine q̄litate. ſ3 B̄ eſt ɔponere ɔdictoria eē in eodē. ſ. q̄ quedā q̄litas ſit in aliquo ⁊ nō ſit q̄litas. ğ B̄ eſt oīno impoſſe. ¶ 2^a rō ſumiē ex hitudine dei ad creaturā ⁊ eſt talis: q2 ſi ſpēs alic⁹ gn̄is ſm ſuam rōnē ſpecificā q̄ eſt ſpēs illi⁹ gn̄is manet in deo: ſeq̄ē q̄ idē ſm vnā rōnē vniuoca3 vniuocatiōe ſpēi ɔuēiat deo ⁊ creaturis: ſ3 B̄ eſt ipoſſe. ğ ⁊c. Impoſſitas ɔñtis p3 ſm oēs: q2 nihil vniuocū ē cōe deo ⁊ creaturis n̄ ſolū loq̄ndo de vniuocatōe ſpēi. ſ3 ēt loq̄ndo d vniuocatōe gn̄is: ɔñam pbo: q2 ſcia: q̄ eſt ſpēs q̄litatis ſm ſuā rōnē ſpecificā ɔuēit ſcie create cū nihil ſit in pdica^to q̄litatis: niſi creata. ſi ğ ſcia ſm ſuā rōnem ſpecificā: q̄ eſt ſpēs q̄litatis manet in diuis: ſeq̄ē q̄ ſcia ſm ſuā rōnē ſpecificā cōuēiat deo ⁊ creaturis: ⁊ ſic p3 ɔñā: ſequereē ēt q̄ ea q̄ nō ɔuēiūt in vna rōne gn̄is ſint in vna rōne ſpēi: q̄ eſt abſurdū. ¶ 2^m. ſ. q̄ ſpēs iſto mō poſſit manere in deo ſine gn̄e: q2 id qđ eſt cōpletiuū in rōne ſpēi nō vniuoce: ſ3 ſ3

q̄ ſpēs alic⁹ ſine gn̄e eſſe in deo dupl'r intelligi pōt.

q̄dā ꝯueniētiā ⁊ ſilitudinē analogā maneat in deo:nō ſit gen᷒ vel illud: qđ eſt ꝯpletiuū in rōne gn̄is pȝ ſic:q̄ꝛ illud qđ dicit ſic pfectiōeȝ abſᵗᵉ: ꝙ nullā īportat īperfectionē.ſi ſm ſe ⁊c. ipīaꝰ deo ꝯuenit ſed qn̄qȝ ꝯuēit ꝙ illud qđ ꝯplet rōnē ſpēi dicit abſᵗᵉ pfectionē abſqȝ aliqua īperfectiōe:ſicut cognitio certa de aliquo: q̄ ꝯplet rōnē ſcie ſaltē put ſcia accipiꝰ p actu nullā īperfectionē dicit ſm ſe accepta. Jllud aūt ꝙ ꝯplet rōnē gn̄is qn̄qȝ dicit īperfectionē:ſicut eē q̄litatē ſiue modū ſupadditū p īherētiā dicit īperfectionē in q̄ ꝯſiſtit rō q̄litatis . ğ iſto mō pōt manere in deo ſpēs ſine gn̄e : id eſt illud qđ eſt cōpletiuū rōnis ſpēi nō ſm eādē rōnē ſpecificā:ſed ſm ꝯuēientiā analogā:nō aūt id qđ ꝯplet rōneȝ gn̄is.ſ.eſſe modū ſupadditū. ℂ Sed ꝯ h̄ poſſȝ obijci:q̄ꝛ nulla res creata eſt:q̄ nō ꝯueniat cū deo in aliq̄ analogo. ğ qđlȝ genus pōt dici manere in deo pp ꝯuēientiā in aliq̄ analogo. Ad h̄ pōt dici:ꝙ aliud eſt dicere:ꝙ aliqd ꝯueniat cuȝ deo in aliq̄ analogo:⁊ qđ ipm ſm q̄dā ꝯueniētiā analogā ꝯueniat.nā vez eſt:ꝙ nō eſt aliq̄ creatura:q̄ nō ꝯueniat cū deo in aliq̄ analogo ſaltē in h̄ ꝙ eſt eſſe ens: ſed multa ſunt in creaturis:q̄ ſm ſuū eſſe formale: nec vni uoce:nec analogice ꝯueniunt deo. vn̄ nullo mō ꝯuenit deo eſſe q̄lis p albedinē:nec anaˡoᶜᵉ: nec q̄litercūqȝ aliter:q̄ꝛ in ſuo formali icludūt aliq̄ īperfectiōeȝ:ſȝ ſcia ⁊ iuſtitia vere ⁊ realr dn̄r de deo:⁊ pp hoc dr̄:ꝙ ſpēs:que eſt ſcia q̄tū ad ſuū formale ſm q̄dā ꝯuenientiā analogam ꝯuēit deo. ℂ Ad argūᵐ pȝ ex dictis. vadūt.n. vie ſuis:nā deus eſt bon᷒ vel iuſtus ſine qualitate : que dr̄ ſpecies qualitatis. Qō. III.

Ad ſecundū ſic pcedif : ⁊ arguiꝰ: ꝙ idea nō ſit rō itellı̄di creaturā:q̄ꝛ poſteri᷒ intellectū nō eſt pn̄ᵐ cogſcēdi pus itellcm̄: ſȝ idea eſt qd poſteri᷒ itellcm̄ q̄ȝ creatura.ğ ⁊c̄.ma.pȝ.mi. pbaꝰ: q̄ꝛ itellus rei ſub eē relato vel cōparato pſuppōit cognitionē extremoꝝ ſm abſᵗᵃ: ſed idea dicit q̄dā relonē inter deū ⁊ creaturā.ſ.relonē imitabilitatis. ğ cognitio idee pſupponit cognitionē dei ⁊ creature:⁊ per ꝯſequēs eſt poſterius nota q̄ȝ creatura.

Contra cognitio fit p aſſilationē:ſȝ idea eſt ſilitudo creature apud deū.ğ eſt rō cogſcēdi.

Prima opi. **Reſpondeo** circa h̄ ſunt due opiniones pᵃ ponit: ꝙ idea ſȝ ſuū formale nō eſt pn̄ᵐ cogſcēdi:ſȝ ſm ſuū mal̄e. ℂ Ad cui᷒ euidētiā ſciendū:ꝙ ſm eos idea īportat q̄dā imitabilitatē:imitabilitas aūt iſta q̄ȝ īpōtat idea formalr dicit reſpcm̄ vt dn̄t: ſȝ mālr dicit formā in q̄ talis reᵘˢ fundaꝰ. Et h̄ pbant ſic: q̄ꝛ formale in idea:aut eſt abſoᵗᵘᵐ:aut reſpectiuuȝ:ſi reſpectiuū hr̄ ppoᵐ ſi abſᵗᵘᵐ. ℂ Contra:q̄ꝛ tūc eēnt plā abſᵗᵃ in deo:ꝙ vr̄ incōueniēs:⁊ ſic vr̄ ꝙ formale in idea eſt reſpect᷒. Hoc ſuppoᵗᵒ pbāt ſm.ſ.ꝙ idea ſm ſuū formale nō eſt pn̄ᵐ cognoſcēdi creaturā. Et hoc pbant 2ʳ. ℂ pᵒ. q̄ꝛ nullus reſpct᷒ eſt pn̄ᵐ alic᷒ opōnis: ſȝ formale in idea eſt reſpect᷒: vt ē dcm̄.ğ idea ſm ſuū formale nō eſt pn̄ᵐ alicui᷒ opōnis: nec per ꝯn̄s eſt pn̄ᵐ itellı̄di aliquid. ℂ 2ᵒ. pbāt idē p rōnē factā ad hāc partē q̄ꝛ.ſ.poſterior eſt cognitio relonis q̄tū cognitio exterioris q̄ntū ad ſuū abſolutū eē. ℂ Jſta aūt pō: q̄uis ſit magnorū ⁊ ſubtiliū:tn̄ mihi eſt dubia. Et p q̄tū ad h̄:ꝙ ponit ꝙ formale in rōne idee ſit reſpect᷒:ꝙ nō vr̄ eē vez:⁊ h̄ pōt oñdi duplici rōne. ℂ Pria talis eſt:q̄ꝛ idea formaliter dicit formā exēplarē:ad cui᷒ imitationē aliud ē pducibile ab agēte p itellcm̄:ſȝ forma exēplaris: ad cui᷒ imitatōeȝ vel ſimilitudinē aliud eſt pducibile nō dicit formalr reᵘᵐ.ğ ⁊c̄.ma. pȝ ex rōne idee. mi. pbo:q̄ꝛ forᵃ ad cui᷒ ſilitudinē aliud pduciꝰ eſt fundamētū reſpect᷒ ſilitudis:q̄ eſt ad id:ad cui᷒ ſilitudinē pduciꝰ:ſȝ fundamētū reᵘᵐ nō eſt ipſe reᵘᵐ formalr.ğ forma exēplaris:ad cui᷒ ſilitudinē aliud pduciꝰ:aut eſt formalr pducibile nō dicit reᵘᵐ formalr:ſȝ formā q̄ eſt funᵗᵘᵐ reᵘˢ. h̄ ēt de de ſe pȝ:q̄ꝛ nihil eſt dcū:ꝙ aliqd pducaꝰ ad ſilitudinē ſilitudis accipiēdo ſilitudinē p reᵒ. ℂ 2ᵃ rō ſumiꝰ a ſimili:⁊ eſt talis ſm eos q ponūt ſpēs ⁊ ſilitudines rerūȝ eē apud itellcm̄:q̄ꝛ ponūt eas pn̄ᵐ itellı̄di. Tūc arguiꝰ ꝯ.idea ſiue forᵃ exēplaris nō vr̄ plus importare formaliter reᵘᵐ q̄ȝ ſilitudo vel ſpēs rei exn̄s apud aīaȝ: q̄ꝛ tā h̄ q̄ȝ illud poniꝰ vt forma repn̄tatiua : ſȝ ſilitudo rei apud aīam exn̄s nō dicit formalr ipm reᵘᵐ ſilitudinis: ſed ipſaȝ formā in q̄ talis reᵘˢ fundaꝰ. Qn̄.n.ſpēs dr̄ ſilitudo ibi ſtat nō p relone:ſȝ p forma in q̄ fit aſſilatio. ğ a ſili idea:q̄ eſt quedā forma exēplaris nō dicit reſpcm̄ formalr:ſȝ formā in q̄ fundaꝰ. Eſt āt ſciēdū: ꝙ idea nō eſt ſpēs itelligibilis:ſȝ in h̄ hn̄t ſilitudinē:ꝙ vtraqȝ dr̄ formā ſm quā fit aſſilatio. Et h̄ pȝ ēt:ꝙ rō.q̄ iduciꝰ ad pbādū:ꝙ idea formalr nō ſit pn̄ᵐ itellı̄di:nō valet: q̄ꝛ fundaꝰ ſup falſum.ſ.ſup h̄:qđ eſt ideaȝ formalr dicere reſpcm̄:quō aūt ⁊ qualr idea ſit pn̄ᵐ cogſcēdi īfra ī alia opione dicaꝰ. Rō aūt qua pbaꝰ:ꝙ idea formalr dicit reᵘᵐ facilr ſoluiꝰ:q̄ꝛ cū dr̄:ſi dicit abſoᵗᵘᵐ cū ſint plures idee ſequiꝰ ꝙ ſint plā abſoluta. Dōm ꝙ eē plura abſoluta ſm rōnē in deo eē nō eſt iconueniēs : ſȝ ꝙ eēnt ibi plura abſoluta ſm rem eēt icōueniēs:ēt ꝙ eēnt ibi plēs reᵘˢ ſm rē ſm plalitatē ideaꝝ eſſet incōueniēs.

Scda opinio eſt:ꝙ idea ē pn̄ᵐ cogſcēdi ideatū. ℂ Ad cui᷒ euidētiā pᵒ eſt vidēdū qd iportet idea.2ᵒ. quō ſe hȝ ad cognitōeȝ.3ᵒ. patebit de q̄ōne. ℂ Q̄tū ad pᵐ omiſſa recitatiōe diuerſarū opionū:idea ppe loquēdo eſt forᵃ exēplaris:ad cui᷒ ſimilitudinē agēs p itellectū natū eſt pducere aliud : ita ꝙ illa forᵃ repn̄tata itellectui nō ſolū itelligiꝰ vt quedā forᵃ in ſe:ſȝ vt q̄dā forma in qua exēplariter lucet aliqd ad ei᷒ ſilitudinē pducibile. vn̄ ſcriptura: ad cui᷒ imitationē fit alia ſcriptura ⁊ pictura:ad cui᷒ ſimilitudinē fit alia dr̄ exēplar:h̄ fit dcm̄ de idea. ℂ Q̄tū ad 2ᵐ: quō ſe hēat q̄tū ad pn̄ᵐ cogſcēdi:ſciendū ꝙ ſm ponētes ſpēs: duplex ē pn̄ᵐ cogſcēdi:vnū ꝙ eſt ſpēs:⁊ iſtud pn̄ᵐ pcedit oēm cognitōeȝ:nec an̄ ei᷒ motōeȝ pintelligiꝰ cognoſci an̄q̄ȝ ſit pn̄ᵐ cogſcēdi : nec mouet ad cognoſcēdū vt pcognitū. Aliud eſt: ꝙ eſt pn̄ᵐ ſcdariū intelligendi: q̄.ſ. pintellectū eſt pn̄ᵐ cognoſcēdi alteꝝ: ſicut aliqn̄ p effectū cognoſcimus cām vel ē ꝯ. Mō idea non poniꝰ pn̄ᵐ cognoſcendi p modū ſpēi intelligibilis.q̄ꝛ pprie forma rei exēplaris:nec ſe hȝ ad itellectū per modū forme inherentis intellectui: ſȝ magis p modū forme intellecte in qua:vt dcm̄ eſt.aliqd relucet ad ei᷒ ſilitudinē pducibile ab agēte p intellectū ad ipſam ideā ſiue ad formā exēplarē aſpiciētē:ſicut pȝ de ſcriptura vel picture q̄ ſunt exēplaria: ſm ēt illos q nō ponunt ſpēs eſt 2ᵐ pn̄ᵐ cognoſcēdi: vnū.ſ.ꝙ eſt pn̄ᵐ:ꝙ pintelligiꝰ omni intellectiōi:ꝙ nō mouet vt pcognitū:q̄ꝛ ei᷒ motioni nulla cognitio pintelligiꝰ. ſicut ſunt pma cognita. Aliud eſt pn̄cipiū ſecūdariū:ꝙ nō mouet niſi vt precognitū . Mō idea nō poniꝰ vt pn̄ᵐ pᵐ:ſicut mouēs ad cognitōeȝ precogniti:ſȝ vt ſecūdariū mouēs ad cognitionē ſecūdi cogniti: ⁊ mouere vt pcognituȝ in quo aliud relucet. Eſt aūt ſciendū:ꝙ nō negaꝰ:ꝙ idea nō poſſit eē pn̄ᵐ cognitū: ſed hoc negaꝰ:ꝙ idea inq̄tū idea:vel ſm rōneȝ qua idea nō ſit rō cognoſcendi pᵐ cognituȝ:q̄ꝛ ⁊ ſi pᵐ cognitum:quod eſt eſſentia diuina ſit idea:non tn̄ vt idea eſt

Scda opi.

pn^m cognoſcēdi eſſentiā diuinā ſm ꝙ idea: ſꝫ eſt pn^m intelligēdi creaturas: q2 ipſa ſm ꝙ pintellecta vt in quo relucēt aliq̄ ad imitatiōeꝫ ei^9 pducibilia eſt pn^m cognoſcēdi illa relucētia. vñ eēntia diuina nō hꝫ ideā. Tū pp h: ꝙ nō pintelligit ei aliqd in quo reluceat: nec ēt eſt pducibilis ad imitatiōeꝫ alic^9. ḡ eēntia diuia hñ eſt idea: lꝫ ipſi^9 nulla eſt idea. ſic ḡ pꝫ narratiue: quō idea ſe hꝫ ad pn^m cogſcēdi: ⁊ ꝙ eſt aliqō pn^m cognoſcēdi ⁊ qualr. ¶ His pmiſſis pꝫ qd ſit dōm de qōne. nā idea eſt pn^m cogſcēdi nō qdē p^m pn^m: ⁊ p^c cognitiōis pūt aliqd non cognitum mouet ad cognitiōeꝫ pcogniti: ſꝫ ſicut aliqd iā pcognitū mouet ad cognitiōeꝫ pcogniti vel alicui^9 relucētis in ipſo. Et h duo volo pbare ad nūc duab^9 rōnib^9. Et p ꝙ ſit pn^m cognoſcēdi: q2 ſm oēs idea eſt pn^m ideati. Sed h nō poſſet eē ſi idea nō eēt pn^m cognoſcendi. ḡ ⁊c. Ma. ɔcedit ab oībus. Mi. pbat: q2 in artifice id qō eſt pnci^m artificiati ſiue ideati ptinet necēo vel ad itellcm vl ad volū^tꝫ vel ad po^{ia} executiuā: ſꝫ idea vt ō ſe pꝫ nō ptinet ad volūtatē vel ad po^{am} executiuā. ḡ ptinet ad itellcm. ¶ Ex h vlteri^9 arguo nulla res ptinēs ad itellcm artificis pōt eē pn^m artificiati niſi act^9 itelligēdi vel pn^m ei^9: q2 agit p itellcm ⁊ velle ⁊ q̄ntū ad itellectū nihil pōt eē pn^m in artifice niſi vel act^9 itelligendi vel pn^m ei^9: ſꝫ idea ppe nō eſt act^9 itellndi. ḡ eſt pn^m ei^9. ¶ 4^a rō pbat vtrūqꝫ ſil. ſ. ꝙ ſit pn^m itellndi: ⁊ ꝙ ſit pncipiū itelligēdi mō pdicto. ſ. vt qōdā pcognitū: ſed illa forma ad cui^9 aſpectū artifex pcōcipit aliqd pducibile ad ſilitudinē ei^9 eſt pn^m cogſcēdi illud pducibile: ⁊ per modū q̄ aliqd pcognitū eſt pn^m cogſcēdi aliqd aliud ſecundo cognitū: ſed idea eſt talis forma. ḡ ⁊c. Mi. pꝫ ex rōne idee. ma. ēt facilr pꝫ: q2 illud ad cui^9 aſpectū aliud ɔcipit opꝫ ipm pintelligi ⁊ aſpici añ talē ɔceptū ⁊ ēt eē cām talis ɔcept^9: q2 ex quo nō niſi ad aſpectū eius pōt aliud concipi. vñ opꝫ ꝙ aſpicere ad ipꝫ ſit cā concipiendi. ḡ ⁊c. Et ſic pꝫ ad qōnē. ¶ Ad rōnē in oppo^m dōm: ꝙ ma. nō eſt ſimplr vera. ſ. ꝙ id qō eſt poſteri^9 cognitū p nō eſt pn^m cognoſcēdi id aliud: ſicꝫ pꝫ apud nos vel iter nos. ſi ponam^9 ſpēs: q2 ſpēs ē pn^m cogſcēdi aliq̄ꝫ rē ex: ⁊ tñ ſpēs nō pintelligit illi rei: imo eſt poſteri^9 cognita: q2 nō eſt pn^m cogſcendi vt qd pcognitū. Dato ēt ꝙ nō ſint ſpēs: idē ſeqt. nā itellus agēs ē pn^m cogſcēdi alia: nec tñ pcogſcit añ illud: imo poſteri^9 cogſcit q̄ꝫ illa. Mi. ēt pꝫ. ſ. ꝙ idea eſt poſteri^9 nota q̄ꝫ ideata. ſi itelligat q̄ntūꝫ ad id qō ē: ⁊ q̄ntū ad h: ꝙ ē q̄dā for^a falſa eſt. Rō ad pbandū h addūcta nō valet: q2 ſupponit falſum. ſ. ꝙ idea ſit formalr re^{ois}: cui^9 oppo^m eſt oñſuꝫ. Tñ veꝝ eſt ꝙ rō ſue ideabilitatis eſt poſteri^9 cognitū q̄ꝫ ipm ideatū: q̄ntū ad illud qō ē: ſꝫ idea ſm ꝙ idea ⁊ ideatū ſm ꝙ ideatūꝫ ſil cognoſcūt: ita ꝙ iſte eſt ordo: ꝙ talis forma: q̄ idea dr. pmo cogſcit ſm eēntiā ſuā q̄ꝫ talis for^a. 2° ꝙ alia i ea relucēt itelligunt alia in ea. 3° vo cogſcit: quō in ea rō idee ⁊ ideati iuenit: nō. n. oꝫ ꝙ ſi aliqd eſt pn^m cogſcēdi alteꝝ: ꝙ rō ſue pncipiatiōis re^m talis cognitiōis pcogſcitur: etiā ſi ſit pn^m cognoſcēdi vt pcognitū: q2 lꝫ cognitio ei^9 ſit cā cogſcēdi id aliud: ſicꝫ ſi aliqs p fumū pcognitū cognoſcat ignē eſſe alicubi: nō tñ opꝫ ꝙ pus cognoſcat quō fum^9 pcognit^9 eſt pn^m illi^9 cognitionis vel cogſcat pncipiatiōeꝫ fumi reſpectu cognitionis ignis. Et ſic pꝫ ad qōnem ⁊ ad argumenta.

Qō. IIII.

Poſtea querebat vnū q̄ntū ad relationeꝫ. Et eſt veꝝ relo: vt relo ɔſtituat pſonā diuinā. Et argr ꝙ ſic: q2 pr̄nitas vt pr̄nitas ɔſtituit patrē in eo ꝙ pater: ſꝫ pr̄nitas vt paternitas eſt relo vt relo: ⁊ formalr dicit relonem vt relo eſt. ḡ ⁊c. Ma. pꝫ: q2 vnaqueqꝫ forma in eo ꝙ talis conſtituit in tali eē: ſicut albedo in eo ꝙ albedo ɔſtituit albū in eo ꝙ albū: ⁊ a ſili pr̄nitas in eo ꝙ pr̄nitas cōſtituit patrē in eo ꝙ pater eſt. ḡ ⁊c. ¶ P. ppetas conſtituit aut abſo^{te}: aut relata ſi vt rela hr ppoſitū. ſi vt abſoluta ſequet ꝙ erunt plura abſoluta in diuinis: ⁊ ꝙ pſone diuine ſint ſuppoſita ab^{ta}: qō eſt icōueniēs: relinquit ḡ ꝙ relo vt relo eſt ɔſtituat pſonā.

Contra poſteri^9 nō cōſtituit pus: ſed relo vt relo eſt poſteri^9 ſuppo^{to} ꝙ refert. ḡ ⁊c.

Reſpondeo ad euidētiā h^9 qōnis. Pmo ponendus ē itell^9 qōnis. Scdo oñdet ꝙ relōni repugnat: imo necēo ɔuenit ponere aliquid in relato. Tertio ponent opiones de iſta qōne.

Quantum ad p^m ſciēdū: ꝙ iſta qō non eſt eadē cū illa qua q̄rit qd formalr ſignificet pſona: vtꝝ. ſ. formalr iportet eēn^a vel relatōeꝫ: ſꝫ eadē qō poſſet fieri de ppretate vt ppetas ē: vtrū. ſ. pſona formalr ſignificet eēntiā vel ppetatē: vñ ad iſtā qōnē parū facit: ꝙ dicat qō relo ɔſtituit pſonaꝫ vt eēntia vel ꝙ eēntia ɔſtituit pſonā vt eſt relo: vel ēt ppetas: nec ēt illi q dnt: ꝙ pſona dicit relōnē vt eſt eēntia nō intēdūt: ꝙ ly vt dicat totā rōnē ɔſtituētē: ita ꝙ eēntia ſit tota rō ɔſtituēs: ſꝫ intēdūt ꝙ dicat partē rōnis ɔſtituētis: vt ſit ſenſus qō relo nō conſtituit totalr qō ſola relo nō ɔſtitueret: ſꝫ relo vt eēntia ⁊ relo ſil accepta cū eēntia: ita ꝙ ſi illa res eēt ſolū relo ⁊ nō ſuba nō ɔſtitueret ſuppoſitū. Et ex h pōt patere: qō rō quorūdā q h dicūt. ſ. qō relo vt ſuba ɔſtituit pſonā volūt ipugnare paruꝫ valet: dñt. n. ꝙ idē ē dicere: ꝙ relo ſicꝫ ſuba ɔſtituit pſonā ⁊ dicere ꝙ ſuba ſimplr ɔſtituit perſonā: q2 ꝙ ɔuenit alicui vt eſt talis res ſimplr ɔuenit illi rei. Ad illud aūt facilr pꝫ ex dictis: q2 h veꝝ eēt ſi ly vt diceret totā cāꝫ: ſꝫ nō eſt ſic in ppoſito: nec eſt intētio illoꝝ q ponunt ꝙ relo vt ſuba ɔſtituat vel dicat pſonā: imo intendūt mō quo expoſitū eſt: ꝙ ly vt eēntia vl ſuba dicat ptē rōnis ɔſtituētis. ¶ Eſt ḡ ſenſus qōnis: vt q̄rat de eo: ꝙ pter eēntiā ɔcurrit ad ɔſtitutionē pſone ſub qua rōne conſtituat: vtꝝ ſm rōnē qua relo eſt vel aliter q̄ꝫ vt relo: nec q̄rit h de re ipſa: q2 ɔſtat ꝙ res ipſa: q̄ eſt relo cū eēntia ɔſtituit: ſꝫ de rōne. ſ. ſm q̄ꝫ rōnē: ⁊ vtꝝ ſm ordinē rōnis perſona diuina pus intelligat eſſe ſuppoſitū q̄ꝫ relatūꝫ. Et hoc ſufficit de primo. Primum

Quantum ad 2^m. ſ. ꝙ relōni vñ relo ɔuenit dicere aliqd extrā i relato: ita ꝙ in rōne relōnis ſit ꝙ dicat aliqd poſitiuꝫ in eo ꝙ refertur. Scdm pncipale.

¶ Ad cui^9 euidētiā ſciēdū eſt: ꝙ aliud eſt dicere: ꝙ relatio dicat aliquid in relato dñs realr a funda^{to}: ⁊ ꝙ dicat aliqd extrīs in relato ſiue differat a funda^{to} ſiue nō. ¶ Item ēt aliud eſt dicere: ꝙ de rōne relonis tm̄ relo eſt ꝙ aliquid ponat in ſubo relato: ⁊ aliud eſt dicere: ꝙ ɔpletiuū rōnis ſue ſit h. nā de rōne hoīs in eo: ꝙ hō eſt eē aīal: aīal aūt nō eſt ɔpletiuū rōnis ſue: nec ēt ex hoc ꝙ aliqd eſt aīal nullo plus addito hꝫ ꝙ ſit homo: nō q2 aīal nō ſit de ei^9 rōne: ſꝫ q2 nō ſolū anial eſt de ei^9 rōne. Et ſilr eē in aliquo nō icludit eē relatm vel relonē: non q2 nō eē in relato ſit de relonis rōne: ſꝫ q2 nō ſolū h eſt de ei^9 rōne. Oꝫ aūt ponere aliqd in ſubo relato ſit de ratiōe relonis: oñde ad nūc triplici rōne. ¶ Pma ſumit ex hitudine relonis ad duo extrema: ⁊ eſt talis: oīs relatio ex eo ꝙ relo eſt duoꝝ extremoꝝ. Tūc q̄ro vtruꝫ relo ſit ſic illoꝝ extremoꝝ vt ſit vni^9 in quo ⁊ alterius vt ad q: aut eſt: ꝙ ſit vtriuſqꝫ vt ad q: ſi vni^9 vt in quo ⁊ alteri^9 vt ad ꝙ hr ppoſitū. ſ. ꝙ relo dicit aliqd in relato: ſi aūt eſt vtriuſqꝫ vt ad q: ſequit ꝙ pr̄nitas ſit ad pa

trem ⁊ ad filiū: ⁊ filiatio ſit ad filiū ⁊ ad prēz: qḋ eſt manifeſte falſum. Relinqt̄ ḡ p̄ᵐ .ſ. ꝙ relō ēt: vn̄ relō dicit aliquid in relato: ſiue ſit diuerſum a fundaᵗᵒ: ſiue non. Si dicat̄: ꝙ non opȝ ꝙ relō vtriuſqȝ extremi ſit: nec vt ad qḋ: ita ꝙ ſit ad vtrūqȝ: nec ꝙ ſit in vno: ⁊ ſit ad alterū: ſȝ eſt dare mediū .ſ. ꝙ relō hȝ vnū extremū: vt ꝙ eſt ipſa: nō aūt in quo ſit ipſa: ⁊ aliud extremū hȝ ad qḋ ſit ipa. ¶ Cōtra: q̄ꝛ ſicut albedo: nec eſt id qḋ eſt albū: nec eſt id qḋ eſt ꝑpꝛie: ſȝ eſt id quo aliqd eſt albū: ita ēt opȝ dicere: ꝙ relatio ſit id quo aliqd eſt relatū: ꝙ nō eſt ipa relō: ſȝ ꝑ ipſam refert̄. ḡ opȝ dicere: ꝙ relō reſpiciat preter extremū ad qḋ eſt aliud extremū vt cuiꝰ eſt: ⁊ nō ꝙ ipa eſt: ⁊ cū nō poſſit eē illiꝰ vt ad qḋ. aliogn p̄nitas eēt eſſe prēm: opȝ qḋ ſit eiꝰ vt in quo. ¶ 2ᵃ ratio ſumit̄ ex mō denoiandi quo aliqd denoiat aliud: ⁊ eſt talis. Ois denoiatio: aut eſt ab extrinſeco: ſicut ꝙ forma denominās ſit ex̄ denoiatū: ſicut qn̄ denoiat̄ res eſſe intellecta ab actu intelligendi exiſte in alio: aut eſt denoiatio ab intrinſeco: ſicut qn̄ forma a qua fit denoiatio eſt intrinſeca: ſicut qn̄ dr̄ aliqd albū ab albedine exiſte in eo ſicut in ſubo: ſȝ qn̄ dr̄ de aliquo: ꝙ ſit pr̄ nō pōt dici: ꝙ ſit denomiatio ab extrinſeco: q̄ꝛ ſi ita eēt oporteret: ꝙ forma denominās .i. p̄nitas eſſet ex̄ prēm vel in alio ꝙ per ſe ſubſiſteret: quoꝝ qdlȝ eſt ipoſe. Relinqt̄ ḡ: ꝙ talis denoiatio eſt ab eo: qḋ eſt in denomiato: ⁊ ꝑ ꝯn̄s relō dicit aliqd in relato. ¶ Et cōfirmat̄ rō: q̄ꝛ in diuinis ponere relones aſſiſtētes ⁊ nō ſiſtētes reputat̄ erroneū ꝙ nō eēt veꝝ: ſi relō nihil poneret in relato. ¶ 3ᵃ rō ſumitur ex h̄: ꝙ relō in diuinis ꝯſtituit: q̄ꝛ aut ꝯſtituit vt p̄nᵐ intra: aut vt p̄nᵐ ex̄: nō vt p̄nᵐ ex̄: q̄ꝛ tūc eſſet efficiens vel finalis. ḡ vt p̄nᵐ itra: ſed id qḋ ꝯſtituit aliqd vt p̄nᵐ intra dicit aliqd exn̄s in conſtituto. ḡ relō diuina dicit aliquid exn̄s in ꝑſona relata. ¶ Si dicat̄: ꝙ nō eſt aliqd: ſȝ ad aliqd. Nihil eſt: q̄ꝛ ēt ipſuȝ aliqd ſm̄ ꝙ aliqd dicitur alteꝝ eſt aliq̄ res vel modꝰ realis exn̄s in aliquo cuius eſt modus. Sed verū eſt: ꝙ ex h̄ ꝙ ille modꝰ eſt in aliquo nō hȝ: ꝙ ſit modꝰ relatiuus: niſi cū h̄: ꝙ eſt in. ſic nec ex h̄ ſeqt̄: ꝙ relō ex rōne ſua nihil ponat: ſȝ ꝙ ex h̄ ꝙ ponit aliqd in aliq̄ nō ꝯplet̄ rō eiꝰ: ⁊ h̄ ſufficit de 2ᵒ.

Tertium p̄n/cipale.

Quantum ad 3ᵐ ſciendū: ꝙ de iſta q̄one ſunt due opiones: quaꝝ p̄ma eſt: ꝙ relō vt relō ꝯſtituit ꝑſonā. ¶ Ad cuiꝰ euidentiā ſciendū eſt: ꝙ ſm̄ oēs ꝑſona eſt aliqd ſubſiſtens: ⁊ incōicabile vltimate diſtinctuȝ ab omni alio ꝑſonalr̄: ſiue hypoſtatice.

Vide Scotū p̄ſen. diſt. 26 q. vnica: ⁊ in quolibet. q. 4.

Mō ꝑſona diuina q̄tū ad actū ſubſiſtēdi quo ſibi ꝯuenit eē nō in alio ꝯſtituit̄ ꝑ eēntiā diuinā in q̄tū eſt q̄dā nā ſubalis: ſed in q̄tuȝ eſt cōicabilis ⁊ diſtincta ab alys ꝑſonis ꝑ ꝓp̄etatē relatiuā ꝯſtituit̄: q̄ꝛ nihil ꝯſtituit̄ i diuinis niſi ꝑ relonē origis. ¶ Ulteriꝰ ſciendū: ꝙ in diuinis illa: q̄ ſignant̄ ꝑ modū actiōis ⁊ paſſionis dn̄t relones: ſȝ dicāt eas ꝑ modū actiōis ⁊ paſſiōis: nā cū ibi nō ſit aliq̄ nā effecta: ſȝ tn̄ cōicata de actiōe ⁊ paſſiōe non pōt ibi aliqd remāere niſi relones: q̄ ſunt iter cōicantē vnā ⁊ eādē nām q̄ȝ hȝ ⁊ eā cui cōicat̄. Dn̄t ḡ iſti ꝙ relō vt relō ꝯſtituit ſuppoᵐ diuinū: nec ponūt ꝙ relō precedat re vel rōne ſuppoᵐ: nec eꝯ: imo dn̄t ꝙ ſil̄ re ⁊ rōne ſunt ſuppoᵐ ⁊ actus notionales ⁊ relō: puta pr̄ gnāre ⁊ p̄nitas. Et ad ꝓbādū h̄ .ſ. ꝙ relō vt relō ꝯſtituit ſuppoſitū diuinū poſſent adduci due alie ratiōes p̄ter illas: q̄ poſite ſunt in arᵇᵒ. ¶ Quaꝝ pᵃ ſumit̄ ex ꝯdiciōe diuini ſuppoſiti ⁊ eſt talis. Relatū vt relatū eſt ꝯſtituit̄ per relonē: ſed ſuppoᵐ diuinū eſt ſuppoᵐ relatū. ḡ ⁊c. vtraqȝ ꝓpō plana eſt. ¶ 2ᵃ ſumit̄ ex diſtōne: q̄ eſt inter ſuppoſita diuina ⁊ eſt talis ꝓp̄etas ꝯſtituit ſuppoᵐ diuinuȝ in q̄tū eſt incōicabile ⁊ diſtinctū: ſȝ in diuinis nulla eſt diſtō niſi ꝑ relones originis. ḡ relō origis vt talis eſt ō ꝯſtitutōe ſuppoſiti diuini. Iſtud aūt ⁊ ſi ſit ſubtilr̄ dcm̄: vr̄ mihi nō bn̄ dcm̄. ¶ Et ṗ q̄ꝛ vr̄ dūᵐ h̄: ꝙ dr̄ .ſ. ꝙ ſtante dicta hypotheſi relō vt relō: ⁊ ſuppoᵐ ſunt ſil̄ ſm̄ intellectū: ita ꝙ vnū nō ſit ṗus altero ſm̄ intellcm̄: q̄ꝛ cōſtitutiuū ſemꝑ eſt ṗus ſaltē ſm̄ rōnē intelligēdi cōſtituto ſemꝑ ⁊ ſuppoſito. ſi ḡ relō vt relō ꝯſtituit ſuppoſitū vt relō eſt ṗoꝛ ſaltē ſm̄ rōnē intelligēdi ipſo ſuppoſito ꝯſtituto. ſicut ꝯſtituēs ṗus eſt ꝯſtituto: ⁊ ſicut ſimpl̄ ṗus eſt ꝯpoᵗᵒ. nā relō ie hȝ ſm̄ rōnē itellīdi vt ſimplex vel ſicut pr̄: ⁊ ꝑſona ſicut cōpoſitū. Hoc ēt ꝙ dr̄: ꝙ ſuppoſitū vt ſuppoᵐ nō ſit ṗus ſm̄ rōnē intellīdi q̄ȝ agere: puta gnāre: nec gnāre ſit ṗus ſm̄ rōnē itellīdi q̄ȝ p̄nitas vt eſt talis relō. Nō videt̄ veꝝ: ⁊ ad h̄ cā breuitatis adduco vnā rōnē: q̄ꝛ qn̄ aliq̄: q̄ īueniunt̄ in aliqbꝰ diuerſa re ꝯueniūt in aliquo vno ꝑ eēntiā q̄lē ordinē hēbant ſm̄ rē vbi erāt diuerſa re talē ordinē ſm̄ q̄ndā corrn̄dētiā ꝓportiōalē debēt hr̄e ſm̄ rōnem in illo in quo ſunt vnū re: ſȝ ꝯſtat ꝙ illa in qbꝰ re dn̄t iſta .ſ. ſuppoᵐ generās ⁊ gnāre ⁊ p̄nitas hn̄t talē ordinē nāe ſm̄ rē: ꝙ ſuppoſitū gnāns ē ṗus q̄ȝ gnāre: ⁊ gnāre ṗus q̄ȝ relō. ḡ vbi ſunt vnū re ſicut in diuinis debēt hr̄e ꝯſimilē ordinem ſm̄ rōneȝ ꝙ ꝓportionalr̄ corrn̄deat ordini rei. Mi. pȝ. Ma. ꝓbat̄: q̄ꝛ ſicut rō ad rē: ita ordo rōnis ad ordineȝ rei: ſed ea q̄ ſunt vnū re: ⁊ hn̄t corrn̄dentiā diuerſaȝ hn̄t diuerſas rōnes ꝓportiōalr̄ ſe hn̄tes ad illa diuerſa re. ḡ illaꝝ diuerſoꝝ rōnū ordo dȝ corrn̄dere ordini diuerſarū reꝝ corrn̄dentiū. ¶ Sed forte diceret aliqs: ꝙ veꝝ eſt. ſi rō illoꝝ diuerſoꝝ vniuoce remaneret in illo vno: mō nō manet rō ſuppoſiti increati vniuoce cū ſuppoſito creato: ⁊ iō vt vr̄ nō ſeqt̄. ¶ Sȝ illud nō valet: q̄ꝛ ſȝ h̄ nūq̄ȝ ordo rōnuȝ corrn̄det ordini reꝝ: q̄ꝛ ipoſſe eſt: ꝙ illa que ſunt re diuerſa ⁊ alia que ſunt vnū re dn̄tia ſola rōne hēant vnā rōnē vniuocā: voluntas .n. ⁊ intellectus in deo vel iuſtitia vel ſcientia nō pn̄t eē vniꝰ rōnis vniuoce cuȝ intellcū ⁊ voᵗᵉ ⁊ iuſticia ⁊ ſcia in creaturis. Et ad hoc ꝙ in taliꝰ dn̄tibus ſola rōne ſit ordo rōnis corrn̄dens ordini rei vbi talia diuerſificant̄ re nō requirit̄ ꝙ hinc inde ſint vniꝰ rōnis vniuoce: ſed ꝙ rōnes ille ſibiīuicē ꝓportiōalr̄ corrn̄deāt. ¶ Ad rōnes autēȝ quas inducunt patebit alia opiniōe poſita ⁊ declarata. Eſt ḡ aūt poſitio: q̄ ponit: ꝙ lȝ ita ſit ꝙ in diuinis nō ſit diſtō: niſi ꝑ relones originis oppoſitas: tn̄ ipſa ꝓp̄etas nō ꝯſtituit vt relō: ſiue ſm̄ rōnē qua relō: ſȝ ſm̄ rōnem qua eſt ꝓprietas diſtinctiua in eē ſuppoſiti: ſiue hypoſtatico ⁊ eē ſic diſtinctū p̄intelligit̄ ꝯuenire ipſi ꝑſone anteq̄ȝ intelligat̄ relata. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā intendo ṗ declarare tria: q̄ ſunt neceſſaria ad ꝓpoſitū. 2ᵒ adducā vnā rōnē tn̄ ad probādū ꝓpoſitū. 3ᵒ rn̄debo ad rōnes in oppoſitū. ¶ Primo. ḡ declarandū eſt qd̄ itelligit̄ ꝑ diſtingui in eē ſuppoſiti. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū: ꝙ diſtinctio in eē ſuppoſiti dupl̄r pōt intelligi. Unoꝰ ꝙ ſit diſtinctio in ipſo actu eēndi quo ſimpl̄r ſuppoᵐ eſt ens nō in quo: ita ꝙ in ipſo actu eēndi non in alio diſtō ſit: ⁊ ſic nō intelligit̄: ꝙ ꝓprietas diſtinguat in eē ſuppoſiti: q̄ꝛ tale eē eſt per eēntiā ⁊ eſt vnū in triꝰ. Alioꝰ pōt accipi eē ſuppoſiti nō pro tali actu eēndi vel exiſtēdi: ſȝ pro ipſa ſuppoſitalitate: vt ita dicā ſiue ꝑſonalitate: ⁊ ſic intelligit̄ ꝙ ꝓprietas in diuinis diſtinguit in eē ſuppoſiti .i. in ipſa perſonalitate ſiue ſuppoſitalitate vt ita dicam. ¶ Scdo ſciēdū: ꝙ qn̄ aliq̄ duo ſic ſe hn̄t ꝙ vnū i plus eſt q̄ȝ alterū: vnū eoꝝ eſt prius ſm̄ rōnē q̄ȝ aliud nō ſolū in gn̄ali: ſȝ ēt in ꝑticulari ſignificato. vn̄ ſicut ſȝ rē nē prius intelligit̄ aial q̄ȝ homo: ita prius intelligit̄ h̄ ꝑticulare ſm̄ ꝙ eſt h̄ aial q̄ȝ ſm̄ ꝙ eſt h̄ homo: ⁊ ſimilr̄ ſi

q̄ritas eſſet illud qḋ diſtinguit ſuppoſita in rebus mā‑libus: q̄z tñ diſtinguere eſt in plus q̄ȝ q̄titē eſſe ꝑus itel‑ligeret h̄ q̄tū eē diſtinctū in q̄tū eſt h̄ diſtinctū q̄ȝ ſm ꝙ eſt hoc q̄tū: nūc aūt ita eſt: qḋ lȝ diſtinguere in eē re‑latiuo nō ſe hēat in plus q̄ȝ reſo: q̄z oē ꝙ diſtiguit in eē relatiuo in q̄tū relatiuū eſt reſo: tñ diſtiguere in eē ſup‑poſiti in plus ſe hȝ q̄ȝ reſo: ⁊ ideo dato ꝙ in aliq̄ nā ſo‑la reſo diſtinguat ſuppoᵐ: tñ id ſuppoᵐ diſtinctū prius itelligit̄ vt h̄ ſuppoᵐ diſtinctū q̄ȝ vt h̄ ſuppoᵐ relatuȝ. Et q̄z poſſet dici: ꝙ lȝ diſtinctiuū ſuppoſiti ſit in plus q̄ȝ reſo: tñ diſtinctiuū ſuppoſiti diuini nō eſt plus q̄ȝ reſo: ⁊ iō reſo vt reſo eſt de eiꝰ ꝯſtitutiōe: ⁊ iō opȝ ponere ter‑tiū per ꝙ h̄ remouet̄. ❡ 3ᵒ igit̄ sciendū eſt: ꝙ ſignatuȝ alicꝰ termini pōt accipi ꝓpe ⁊ formalr vel mālr vel q̄ſi illatiue: ſicut ſignatū vacui ꝓprie ⁊ formalr loquē‑do eſt locꝰ natus repleri corpe in quo nō eſt corpꝰ: ſm aūt eos g nō ponebāt aliqd niſi corpus vacuū dicebat̄ locꝰ in quo nulla res erat vbi dicit phs: ꝙ h̄ non eſt for‑male ſignatū vacui: ſed tñ ſe hȝ illatiue ad ſignanduȝ: tñ dato ꝙ nulla res ſit niſi corpꝰ: ſeq̄t̄ ꝙ vbi nō eſt cor‑pus nihil ſit: ſic ēt demr̄ato h̄ aīali ꝙ eſt h̄ aīal nō ſe hȝ in plus q̄ȝ h̄ hō. Tñ qñ dico h̄ aīal formalr nō ſigni‑ficat̄ h̄ hō: ⁊ ſilr quādo dr̄ ſubſiſtēs diuinū diſtinctū: lȝ ibi diſtō nō ſit niſi per reſonē nō ſignat̄ formaliter re‑latū. Et ſimilr qñ dico diſtinctiuū diuinū nō ſignat̄ for‑maliter reſo: lȝ nihil diſtinguat in diuinis niſi relatio.

❡ His declaratis breuiter adduco ad ꝓpoᵐ vnā rōneȝ. Ad ꝓbādū .ſ. ꝙ reſo ſm rōnē: qua eſt reſo non ꝯſtituit ꝑſonā: q̄z reſo ſm rōnē qua reſo nō eſt de ꝯſtitutione il‑liꝰ: q̄z p̄cedit relatū in eo ꝙ relatū: q̄z reſo in eo ꝙ rela‑tio nō ꝯſtituit niſi relatū in eo ꝙ relatū. Sȝ ꝑſona diui‑na ſiue ſubſiſtēs diuinū diſtinctū p̄cedit ſubſiſtēs diui‑nū vt relatū. g̃ reſo vt reſo nō cōſtituit ꝑſonā diuinā ſi‑ue ſubſiſtēs diuinū diſtinctū. Ma. pȝ de ſe: ex 2ᵒ decla‑rato: ⁊ dato ꝙ in diuinis nō ſit diſtō niſi per reſones: ta‑men formalr diſtinctū diuinū in eſſe ꝑſonali nō ſignat ipſaȝ reſonē vt reſo eſt. lȝ ſignificet ꝓprietatē vt diſtin‑ctiua eſt in eē ꝑſonali. ❡ Ad pᵐ g̃ in oppoᵐ: ꝙ aliq̄ idē cunt dōm: ꝙ ma. eſt vera. Ad mi. dōm: ꝙ ſuppoſita di‑uina ſunt ſuppoſita relata: ita ꝙ ſunt ſuppoſita ⁊ relati‑ua: ⁊ lȝ nō poſſint eē non relatiua: ꝑus tñ intelligunt̄ vt ſuppoſita q̄ȝ vt relata: ⁊ illa ꝓprietas: que diſtiguit ⁊ in eē ꝑſonali ⁊ in eē relato ꝑus itelligit̄ diſtinguere in eſſe ꝑſonali ſiue hypoſtatico q̄ȝ in eſſe relato: ſicut lȝ in deo nō ſit intellus ꝙ nō ſit volūtas: tñ illa res: que eſt intel‑lectus ⁊ volūtas ꝑus intelligit̄ vt eſt intellus q̄ȝ vt eſt volūtas. ❡ Ad 2ᵐ pȝ per idē. nā lȝ in diuinis nulla ſit diſtinctio ſm rem niſi per reſones: tñ illa diſtinctio pōt duplr̄ intelligi .ſ. prout eſt diſtinctio in eſſe hypoſtatico: ⁊ ꝓut eſt diſtinctio in eē relato: ⁊ illa diſtinctio: que eſt vna: ⁊ eadē ſm rem ſm rōnē intelligendi eſt ꝑor vt eſt di‑ſtinctio in eē ꝑſonali q̄ȝ vt eſt diſtō in eē relato: ⁊ ex hoc ſequit̄ ꝙ illa res. que eſt reſo ꝯſtituit vt eſt quedā ꝓpe‑tas diſtinctiua in eē ꝑſonali: nō aūt ſm rōnē qua eſt di‑ſtincta in eē relato. ❡ Ad id aūt ꝙ fuit argutū ad p̄nci‑pale. Dōm eſt ad pᵐ: ꝙ pr̄ pōt accipi adiectiue ⁊ ſubſtā‑tiue: ⁊ ſi accipiat̄ adiectiue. Tūc pr̄ nō dicit formalr lo‑quēdo ſuppoᵐ: ſȝ aliqd ſe hn̄s ꝑ modū cuiuſdā accn̄tis ſuppoſiti iā ꝑintellecti. vñ lȝ ꝯcedat̄: ꝙ eēntia eſt pater vel ꝙ eēntia eſt ille g eſt pr̄ filij: nō tñ ꝯcedit̄: ꝙ eēntia ſit pr̄ filij ne intelligat̄: ꝙ pr̄ cū adiectiue teneat̄ deter‑minet eēntiā: ⁊ diſtinguat̄ in eē relatiuo a filio. Accipiē‑do g̃ ſic pr̄em .ſ. adiectiue ꝯſtituere ſic non eſt ꝯſtituere ſuppoſitū in eſſe ſuppoſiti: ſed eſt conſtituere ſuppoſitū p̄intellectū in eē relato: cui ſuppoſitū p̄intelligit̄: ⁊ ex h̄ nō ſequit̄: ꝙ reſo vt reſo ꝯſtituat ſuppoᵐ in eē ſup‑poſiti: ſed in eſſe relato vt relatū eſt nō ſic ſuppoſitum. Si āt teneat̄ ſubſtātiue ſic ſtat ꝓ ſuppoſito: nō tñ ꝓ ſup‑poſito tm̄: ſȝ ꝓ ſuppoſito vt īplicat qddā additū ad ſup‑poſitū: ſicut ſi accipiat̄ ꝯcretū ſubē. Dōs albū currit: vl̄ aliqḋ tale. Albū ſic ſubſtātiuatū ſtat ꝓ ſuppoſito: nō tñ ꝓ ſolo ſuppoſito: ſed ꝓ ſuppoſito vt ſimul cōꝑhendit albedineȝ ſibi ſupuenientē: ⁊ iō q̄tūcūq̄ȝ albū ſtaret ꝓ ſuppoſito: tñ ipſi forme albedis ꝑſupponit̄ ipm ſuppo‑ſitū. Ita dico: ꝙ qñ ī diuinis pr̄ ſubſtātiue tenet̄: lȝ ſtet ꝓ ſuppoſito: q̄z nō ſtat ꝓ eo cōꝑhēdēdo q̄dā formā: que ſm rōnem itelligēdi per additionē ſe hȝ ad ſuppo‑ſitū mō quo dcm̄ eſt. ❡ Ad mi. qñ dr̄: ꝙ p̄nitas vt pa‑ternitas ꝯſtituit pr̄em vt pr̄em vex eſt. Non rōne qua ſuppoᵐ: ſed rōne qua id ſuppoſitū vt ſic ſignatū cōꝑhē‑dit illā formā: que ſm rōnem intelligēdi ꝑ additiōeȝ ſe hȝ: ſicut dñs in diuinis. ſi tolleret̄ diſtinctio ꝑſonarū ſtaret ꝓ ſuppoſito abſoᵗᵒ: q̄z ſubſtātiue tenet̄: ⁊ tñ rela‑tio dominij nō ꝯſtitueret id ſuppoſitū abſolutū. ❡ Ad 4ᵐ: ꝙ eſt ſm q̄tū ad rōnes factas ad p̄ncipale dōm: ꝙ ꝓprietas nō ſm rōnem abſolutā: nec ſm rōnem relatā ꝯſtituit: ſed ſm rōnem ab vtraq̄ȝ abſtrahentē: q̄z diſtin‑guere in eſſe abſoluto vel in eſſe relato dato ꝙ in diui‑nis gr̄a māe nō ſe hēat in plus: tñ ſuppoſitū ſm rōnem qua ſubſiſtēs diſtinctū ꝑintelligit̄ ſibiipſi vt eſt diſtin‑ctum relatū mō quo declaratū eſt ſupra. ❡ Sed ꝯ hoc obijciunt gdā: q̄z ſicut ita eſt in rōnibꝰ: ita ⁊ in rebus: ſȝ in rebus nō eſt dare aliq̄ȝ rem: que non ſit abſoluta vel relata. g̃ nec in rōnibꝰ eſt dare rōnem: que non ſit abſo‑luta vel relata. ❡ Ad hoc dōm: ꝙ lȝ inter res ⁊ rōnes ſit in multis ſimilitudo: q̄z ſicut in rebus nō īuenit̄ ali‑qua res ex aīam: niſi h̄ vel illa. Sic ēt in rōnibus nō in‑uenit̄ aliqua rō cōis: que nec ſit h̄ rō: nec illa. ſicut pȝ ꝙ nō inuenit̄ in rebus aliqḋ aīal ꝙ nō ſit hō vel brutū: ta‑mē inuenit̄ aliq̄ rō cōis: q̄ nō includit rōneȝ hōis deter‑minate: nec rōnē bruti: ⁊ ſilr vnū rōne ſaltē analoga .ſ. diſtinctū in eſſe ſuppoſiti: ꝙ nō determinet ſibi rōnē re‑lati vel abſoluti. ❡ Et ſi obijciat̄ ꝯ h̄: ꝙ ſm iſta circū‑ſcriptis ꝓprietatibꝰ relatiuis nō manerent ꝑſone diſtin‑cte. ❡ Ad hoc dōȝ: ꝙ circūſcribere ꝓpetates relatiuas pōt ꝯtingere duplr̄. Uno mō negatiue. ſic .ſ. ꝙ ponant̄ tales ꝓprietates non eſſe in diuinis realr̄: ⁊ ſic circūſcri‑ptis reſonibus nō manerent in diuinis ꝑſone diſtincte. Alio mō pōt h̄ itelligi ꝑuatiue .ſ. ꝙ maneāt in itellectu ꝑſes ꝑſone nō coītellectis reſonibꝰ ſiue ꝓpetatibꝰ rela‑tiuis: ⁊ accipiēdo ſic circūſcribere ꝓpetates vt ſunt re‑latiōes ⁊ circūſcribere eas vt ſunt ꝓpetates diſtictiue: q̄z circūſcriptis ꝑ intellectū ꝓpetatibꝰ vt ſunt relatiue. adhuc manēt in itellcū tria ſuppoſita diuina. vñ qñ di‑cimus tria ſuppoſita diuina nō ſtatiȝ ꝯcipimus tres re‑lationes: ſed circūſcriptis ꝓprietatibus ſm oēm rōneȝ qua ſunt ꝓprietates diſtinctiue nō manet in itellcū ali‑quod diuinū diſtinctū ab alio diuino.

POſtea querebantur duo pertinē‑tia ad creaturam pure ſpi‑ritualem .ſ. ad animam. Et primū erat vtrum anima ſeparata intelligat ꝑ ſpe‑cies h̄ acquiſitas. Secundū erat vtrū actꝰ fidei ⁊ viſio ſtent ſimul in anima ſeparata. ❡ Queſtio. V.

AD primum ſic ꝓcedit̄: ⁊ argui‑tur: ꝙ anima ſepa‑rata nō intelligat per ſpēs hic acquiſitas: q̄z nō pōt itelligere per ſpēs: quas non hȝ: ſȝ anima nō hȝ illas ſpecies. g̃ ⁊c. Ma. pȝ.

Mi.probat:q: anima ſepata hꝫ ſpẽs influxas reſpectu oium a ſe intelligibiliū.ſi ĝ ſpẽs ħ acgſite remanerent in anima ſepata hẽret duas ſpẽs reſpcū eiuſdẽ intelligibilis:ꝛ ille due ſpẽs eſſent eiuſdẽ ſpẽi ꝛ different ſolo numero:ſed impoſe eſt duo accñtia eiuſdẽ ſpẽi ſolo numero differentia eẽ in eodem.ĝ ꝛc̃.

Contra q: ſm quoſdã ſpecies ħ acgſite manent in anima ſeparata: ſed tales ſpecies non erunt ocioſe:eſſent aũt ocioſe ſi anima ſeparata per eas non intelligeret.ergo ꝛc̃.

Reſpondeo ſicut pꝫ ex arᵒ facto ad pͥmaꝫ partem ħ īplicanť due qõnes. ¶ Prima eſt vtꝝ ſpẽs ħ acgſite maneãt in anīa ſepata. ¶ zᵃ eſt:vtꝝ per illas intelligat. ¶ Quãtū ad pͥmã qõnẽ breuiter rñdeo:ꝙ ſpẽs ħ acgſite remanent in anima ſepata ſm illos q ponũt ſpẽs:ꝛ breuiter dico:ꝙ illud qð acgriť in anima ꝯiūcta corpori ſiue ſint ſpẽs ſiue habitus:dũmõ ſe hẽant p modũ forme imanẽtis: ꝙ dico ꝑpter actꝰ:ꝛ ſit tale:ꝙ anima ſine corpore ſit eiꝰ ſubm:ꝙ dico ꝑpter ea in qbꝰ cõicant cũ corpe remanẽt in anīa ſepata:ꝛ lꝫ de ħ ſit ꝯtrouerſia:vtꝝ.ſ.ſit ponere ſpẽs:ſuppoſito tñ ꝙ ſint ſpẽs nõ vidi ꝯtrouerſiã:an remaneãt ĩ anima ſepata. ¶ Ad oñdẽdũ aũt ꝙ ſpẽs remaneãt in anīa ſepata:adduco vnã rõnẽ:que ſatis cõis eſt:q: nulla forᵃ corrumpiť niſi ex corruptiõe ſubi vel a ſuo ꝯrio vel ex ſubtractiõe cãe ꝯſeruãtis:ſicut lumẽ corrũpiť in aere p abſentiaꝫ ſolis:ſꝫ nullo iſtoꝝ modoꝝ corrũpiť ſpẽs vel hitus gcũqꝫ intelluꝰ p ſepatiõeꝫ aie a corpe.ĝ tales ſpecies vel hitus manẽt in anīa ſepata. Ma.de ſe pꝫ. Mi. ꝑbať.Et qdẽ qͣtũ ad duo mẽbra pͥᵐ ſatis pꝫ:q: ſubꝫ talis ſpẽi:qð eſt aīa ſola intellectiua nõ corrũpiť:ꝛ iõ non põt corrũpi corruptiõe ſubi:nec ẽt corrũpiť a ꝯrio:q: ꝯriũ nõ hẽt:nec ẽt p ſubtractionẽ conſeruãtis:de quo nõ eſt ita planũ: q: p ſepationẽ aie a corpe nihil ſubtrahiť tali ſpẽi:niſi id qð eſt ex parte corporis: ſed talis ſpecies nullam cauſam conſeruantẽ habet ex parte corporis a qua cõtinue depẽdeat.erg ꝛc̃. Ma.huiꝰ ꝓſillogiſmi pꝫ. Mi. ꝑbať:q: ex parte corporis nulla cauſa poſſet dari niſi fantaſma: ſed fantaſma nõ põt eẽ cauſa cõſeruans: nec qͣtũ ad actũ ſuũ:q: ſpẽs non manet in abſentia eiꝰ: nec qͣtũ ad potentiã: q: illa nõ agunt in intellectu.ĝ talis ſpẽs nõ hꝫ ex pte corpis aliqͣ cãꝫ ꝯſeruãtẽ a q̃ continue depẽdeat:ꝛ ſic pꝫ mi. ¶ Quãtũ ad zᵃᵐ qõnẽ:vtruꝫ .ſ.anīa ſepata itelligat p illas ſpẽs:dñt qdã ꝙ nõ.Et huius rõnẽ aſſignant:q: opatio totius nõ põt manere toto ablato:ſꝫ itelligere p tales ſpẽs eſt opatio totiꝰ ꝯiũcti. ĝ nõ põt ꝯuẽire anie ſeparate corrupto ꝯiũcto. Ma.de ſe pꝫ. Mi. ꝑbãt p phm. pͦ de anīa vbi dicit: ꝙ q dicit aiaꝫ intelligere ideꝫ eſt: ac ſi dicat eam texere vel edificare. ¶ Iſta aũt mi.poſſꝫ melius ꝑbari p id qð experimur in nobis.nam p ſpẽm habitã nõ poſſumus intelligere ſine fantaſmate:ꝛ per ꝯñs videť:ꝙ intelligere p taleꝫ ſpẽm non põt ꝯuenire alicui ſine fantaſmate: ſed in anīa ſeparata non eſt fantaſma.ĝ ꝛc̃. Alia poſitio eſt qͣꝫ credo veriorẽ.ſ.ꝙ anima ſeparata per tales ſpẽs intelligit ſuppoſito ꝙ ſint ſpẽs: ꝛ ꝙ ſube ſeparate intelligant per ſpẽs. ¶ Primo:q: vt arguũ eſt alr eſſent ocioſe ille ſpẽs:q: qua rõne anima põt ſe intelligere per eſſentiã: ꝛ intelligere ẽt ſuũ intellectũ agenteꝫ per ſe ſine fantaſmate: lꝫ ꝯiũcta iſta nõ poſſit intelligere ſaltẽ expreſſe ꝛ determinate ſine fantaſmate: ꝛ ẽt niſi in habitudine ad ea: que per fantaſmata intelligunť:eadẽ rõne vt videť põt intelligere p eaſdẽ ſpẽs ſine ordine ad quodcũqꝫ fantaſma. Que aũt ſit cã:quare anima ꝯiuncta nihil põt intelligere ſine fantaſmate videť mihi: q: cõcurrat aliquo modo intellus poſſibilis ad actũ intelligẽdi:ꝛ ipſm fantaſma in idẽ ſubm:q: anima: que eſt ſubꝫ itellus poſſibilis eſt vna cũ corpore ſubm fantaſmatis:hñ aũt cõueñt ꝙ aliqð mobile depẽdet in ſua motiõe ab aliquo ꝯcurrente cũ eo in eodẽ ſubo.Diffuſe tñ ħ tẽtare eſſet nimis lõgũ: nec ꝑtinet directe ad hanc qõnẽ. ¶ Ad pͥᵐ ĝ ꝙ alij idu cũt dõm:ꝙ id qð eſt ꝯiũcti ꝛ rõne ꝯiũcti nõ manet non manẽte ꝯiũcto.Sed illud qð eſt ꝯiuncti rõne ꝑtis: que põt manere ſine toto põt manere ablato ꝯiũcto: nũc eſt ita ꝙ manẽte anima ꝯiũcta intelligere dť ꝯiuncti:q: anima ꝯiũcta vt ſic nõ dicit ſuppoᵐ opans ſed eſt pars ſuppoſiti opantis:rõne cuiꝰ partis intelligere ꝯuenit toti:ꝛ ꝑꝑ hoc dť:ꝙ hõ intelligit ꝛ nõ anima: q: tñ anīa eſt pars:que põt manere ſine toto põt ſeparata extra opõnem intelligẽdi per talẽ ſpẽm hẽre. ¶ Ad zᵐ dõm: ꝙ lꝫ anima ꝯiũcta nõ poſſit p tales ſpẽs intelligere ſine fantaſmate: nõ tñ ꝑpter hoc ſequiť ꝙ ſeparata non poſſit intelligere p tales ſpẽs ſine fantaſmate: ſed nec ẽt tales ſpẽs in rõne obi põt intelligere ſine fantaſmate:ꝛ tñ nõ eſt veriſile qn anīa ſepata poſſit videre ſiue intelligere tales ſpẽs exñtes in ſe:lꝫ nõ hẽat fantaſma:ꝛ eadẽ rõne põt intelligere alia per illas ſpẽs vidẽdo eas vt medio intelligendi. ¶ Ad rõnem factam ad pͥncipale dõm:ꝙ ſpẽs acquiſita ꝛ ſpẽs influxa:etiã reſpectu eiuſdẽ intelligibilis nõ ſunt eiuſdẽ rationis:nec eiuſdẽ ſpẽi: nec ſemper opꝫ:ꝙ ſpẽs eiuſdẽ intelligibilis ſint eiuſdẽ ſpẽi: niſi cũ hoc ponanť eſſe in eodẽ. vñ ſpẽs lapidis in boue:ꝛ in angelo nõ ſunt eiuſdem ſpẽi:niſi ſint eodem modo acgſite: vnde nõ ſequiť ꝙ duo accidentia eiuſdem ſpẽi ſint in eodem ſubiecto.

Qõ. VI.

P **D ſecundũ** ſic ꝓcediť:ꝛ arguiť:ꝙ actus fidei ꝛ viſio ſtent ſimul: q: illi actꝰ ſtant ſimul: quoꝝ pͥncipia poſſunt eſſe ſimul: ſicut pꝫ:ꝙ id cui conuenit eſſe calidũ ꝛ albũ põt imutare viſum ꝛ tactum : ſed pͥncipiũ videndi deum : puta lumen in quo deus videtur ꝛ fides ſtant ſimul vt patuit in raptu Pauli. ergo ꝛc̃.

Contra impoſe eſt hꝛe de eodẽ ꝛ ab eodẽ ꝛ ſimul cognitionẽ ꝑfectã ꝛ cognitioneꝫ imperfectam:ſed viſio eſt cognitio perfecta : actus aũt fidei eſt cognitio imperfecta.ergo ꝛc̃.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis ſciendum:ꝙ actus aliqui poſſunt eſſe incompoſſibiles reſpectu alicuius dupliciter .ſ. vel reſpectu alicuius vt principij: ſicut imutare viſuꝫ ꝛ immutare guſtum ſunt actus incompoſſibiles reſpectu eiuſdem principij : quia impoſſibile eſt ꝙ egrediantur ab eodem principio:licꝫ poſſint eſſe in eodem ſubiecto. Uel poſſunt eſſe incompoſſibiles reſpectu eiuſdem ſubiecti:ſicut moueri ſurſum ꝛ moueri deorſuꝫ ſunt incompoſſibiles in eodem ſubiecto:quia vnũ includit aliquo modo negationem alterius circa idem ſubiectuꝫ. Hoc viſo dicunt quidaꝫ: ꝙ viſio ꝛ actus fidei.ſ.credere ſunt incompoſſibiles reſpectu eiuſdem termini: q: cũ credere ſit aſſentire propter ſolam auctoritatem alicuius aſſerentis ita eſſe. Impoſſibile eſt ꝙ facit credere faciat videre : quia videns niſi aſſentit propter dictum alicuius vel cuiuſcũqꝫ.Sed propter preſentiam rei viſibilis in ratione obiecti in ſe cogniti: non tamen ſunt magis incõpoſſes reſpcũ eiuſdẽ obi:q: vt dñt credere nõ includit illũ qui credit nõ videre:ita ꝙ credens non videat: ſed hñ includit non videre per illud pͥnᵐ p ꝙ credit: vt dem̃ eſt. Poſſet ĝ formari talis ratio.illi actus:quorum

E.c.64.

Propter qd anima cõiuncta corpi nihil põt intelligere ſine fantaſmate.

vnus nõ includit negationẽ alterius reſpectu eiuſdem ſubi ſunt incõpoſſibiles in eodem ſubõ: ſ3 actus fidei ⁊ viſio ſunt huiuſmodi.ğ ⁊c̃. Maior p3 de ſe. Mi. pbãt: q2 negatio vel ꝑuatio nũq̃3 eſt de rõne poſitiui: ſ3 actus fidei: puta credere eſt aliqd poſitiuũ.ğ nõ icludit in ſua rõne ꝑuationẽ vel negationẽ: ſ3 credentẽ nõ videre eſt q̃dã negõ.ğ act⁹ fidei ſiue credere nõ includit in ſua rõne credẽtẽ nõ videre: nec ꝑ ꝯñs de rõne ei⁹ eſt: qõ creditum nõ ſit viſuz a credẽte: ſ3 nõ ſit viſum ꝑ hitũ3 fidei. ❡ Ad rõnẽ in oppo^m faciliſ dñt: ꝙ cognitio ꝑfecta ⁊ cognitio impꝑfecta õ eodẽ põt hñi ab eodẽ ⁊ ꝑ diuerſa media: ſ3 nõ ꝑ idẽ mediũ. ❡ Aliq aũt vř aliter. Ad cuius euidẽtiã ſciendũ: ꝙ aſſentire pp dcm̃ alteri⁹ põt ꝯuenire alicui 2^r. Uno^o ex diſpõne itell^e: ita ꝙ ſm diſpõnẽ ſui itell^s poſſit ſibi cõuenire talis actus. Alio^o ex parte vo^{tis} ⁊ ſm ꝓmptitudinẽ animi: ꝙ.ſ. ſi nõ taceret ꝓpter dcm̃ illi⁹ eẽt ꝓmpt⁹ ad aſſentiẽdũ. Mõ dñt: ꝙ videns aliq̃3 rẽ in ſe nõ põt hñe actũ credẽdi pp dcm̃ alteri⁹: ꝙ h̃ repugnat diſpõni ſui intellectus: vt iã oñdeť: ſed ſm ꝓmptitudinẽ vo^{tis} põt ſibi ꝯuẽire: q2.ſ. h3 ꝓmtitudinẽ vo^{tis} ad aſſentiẽdũ ſi nõ videret. Ꝙ aũt ex pte intell^s ſibi repugnet pp dicta alteri⁹ credere dũ3 actu videt ꝓbãt ſic: q2 nullus aſſentit pp dcm̃ alterius alicui: niſi q2 credit illũ eẽ certũ de illo ꝙ nõ credẽti nõ eſt certũ: ſed illud qõ aliq videt nõ põt ei nõ eſſe certũ. ğ nullus aſſentit pp dcm̃ alteri⁹ rei q̃3 nõ videt. Mi. plana eſt.ſ. ꝙ id qõ aliq videt in ſe nõ põt ei nõ eſſe certũ: q2 videre eſt cognitio maxie certa. Ma. ꝓbo q̃3tũ ad duo que ponit. Et ꝑ q̃3tũ ad h̃: ꝙ ille q aſſentit pp dcm̃ alteri⁹ non aſſentiret pp dcm̃ illi⁹: niſi crederet illũ eẽ certũ: q2 ſi ille cui crediť eſt ſolũ credẽs: ita ꝙ credit credẽti: q2 credẽs eſt: nõ eſt rõ q̃re magis credẽdum eſt dicto vni⁹ q̃3 dicto alteri⁹: ⁊ ſi vn⁹ credẽs credit alteri credẽti nõ credit ei inq̃3tũ credẽs eſt: ſ3 inq̃3tũ credit illu3 h̃ habuiſſe ab illo q certus erat: ⁊ iõ op3 ꝙ qñ aſſentit pp dcm̃ alterius: ꝙ h̃ iõ eſt: q2 credit ꝙ illud eſt ei certũ. ❡ 2°. probo: q̃3tũ ad ſm.ſ. ꝙ illud nõ ſit certũ credenti. q2 ſi aliq duo ſunt certi de aliq̃ re nõ eſt aliq̃ rõ: q̃re vn⁹ eoꝝ credat meli⁹ alteri q̃3 ipſi: vel q̃re credat pp dcm̃ ꝑn^m: ⁊ h̃ p3 ex ꝑcedẽti: q2 nulli crediť niſi hẽat certitudinẽ q̃3 habet vel q̃3 crediť hñe: cũ ğ vterq3 certus ſit: nulla rõ eſt: q̃re alter eoꝝ plus credat dicto alteri⁹ vel pp dcm̃ alterius q̃3 pp dcm̃ ſuũ. Sed ridiculuz eſt ponere: ꝙ aliq credat pp dcm̃ ſuũ: ſiue q2 ipſemet dicit. ğ id qõ crediť ab aliq̃ pp dcm̃ alteri⁹ nõ eſt credẽdũ credẽti. Et ſic p3. ma. q̃3tũ ad duo ibi poſita.ſ. ꝙ nullus credat pp dictuz alteri⁹: niſi q2 credit illũ alteꝝ eẽ certũ de illa re: ⁊ ꝙ õ illa nõ ſit certum credẽti ſm ſe certitudine euidẽtie: ſ3 certitudine adheſionis teneat illud eẽ certũ: ⁊ ꝑ ꝯñs p3 ꝯ̃ ꝑncipalis: ꝙ nullus aſſentit pp dcm̃ alterius rei q̃3 videt. ❡ Ad rõnez alioꝝ vř facile rñdere: q2 formaliť loquẽdo tñ eſt ꝯ̃ eos q̃3tum ꝯ̃ illos. nã ſi credẽtẽ nõ videre dicit negõnẽ ſiue ꝑuationẽ: ita ẽt credentẽ nõ videre ꝑ ꝑn^m credẽdi dicit negõnẽ. Si ğ pp hoc: ꝙ credẽtẽ nõ videt dicit ꝑuationẽ dř credentẽ nõ videre nõ eẽ de rõne fidei vel credẽdi eadẽ rõne credẽtẽ nõ videre per fidẽ nõ erit de rõne credendi. ❡ Et ſi dicať: ꝙ l3 credentẽ nõ videre ꝑ ꝑn^m credẽdi nõ ſit de rõne credẽdi: tñ ſequiť ad rõnẽ credẽdi: ita dicã: ꝙ l3 credẽtẽ ſimpľr non videre nõ inhereat rõne fidei vel credẽdi: ꝯſequiť tñ ad rõnẽ credẽdi: ſicut oñſum fuit mõ: q2 ad credere ꝓpter dcm̃ alterius ſeqť credẽtẽ nõ eẽ certũ de illo cui credit pp dcm̃ alteri⁹. ❡ Dõ3 ẽ ğ ꝙ l3 ꝑuatiuũ nõ ſit de rõne intrinſeca poſitiui: põt tñ ꝯſeq ad rõnez talis poſitiui.ſ. ſic impꝑfecte. ❡ Ad rõnẽ factã ad ꝑncipale: dõm eſt. ꝙ

ma. nõ eſt vľr vã. nã añ mot⁹ ſunt magis incõpoſſibiles q̃3 coꝝ ꝑn^a: ſicut p3 qñ adamas attrahit ferꝝ ſurſuz tenet ꝙ aliqd eſt impreſſum ferro: ꝙ aliquo mõ eſt ꝑn^m motus ſurſum: ⁊ iſtud ꝑn^m ſtat cũ grauitate: que eſt ꝑncipiũ motus deorſum: ⁊ tñ vterq3 motus nõ ſtat ſimul.

❡ Queſtio. VII.

POſtea q̃rebať vnũ ꝑtinẽs ad nãz corpeã tñ. Et eſt vtꝝ vltima ſpera hẽat eẽ vbi: ſiue ſit in loco: ꝙ idẽ eſt. Et arguiť ꝙ nõ: q2 illud ꝙ non h3 corp⁹ ex̃ ſe ambiens ipm nõ h3 vbi: nec eſſe in loco. Sed vltima ſpa nõ h3 ex̃ ſe corp⁹ ambiẽs.ğ ⁊c̃. Ma. p3. Mi. ꝓbať ꝑ pħm libro 2°. ce. ⁊ mun. vbi dicit: ꝙ ex̃ celũ nullu3 eſt corp⁹ de ſe: et hoc p3: ꝙ illud qõ nõ h3 corp⁹ ambiens ipſum extra ſe nõ eſt vltimum corpus.

In contrariũ eſt: q2 cuicũq3 cõuenit moueri localiter ei ꝯuenit eſſe in loco: ſed vltime ſpere ꝯuenit moueri localr.ğ ⁊c̃.

Reſpõdeo ad euidẽtiã h⁹ qõnis ſciẽdũ: ꝙ vltima ſpa nõ moueret: poſe eſſet moueri localr forte nõ oporteret dare ei eẽ in loco vel ſaltem min⁹ apparet neċitas ponendi ipſam in loco: nũc autez vltima ſpa ſiue moueať actu ſiue nõ poſe tñ eſt moueri ſ3 locũ neċe iõ eſt ponere eã aliquo mõ eſſe in loco. ❡ Ad maiorẽ ğ h⁹ euidentiam ꝑrimo videndũ eſt an celũ ſit in loco: ⁊ q̃uõ. Scdo q̃uõ ꝑ talẽ modũ3 eẽndi in loco ꝯueniat ei moueri. ❡ Quãtũ ad ꝑ^m ſciẽdũ: ꝙ q2 locus celi argiť pp motũ ei⁹. Dñt q̃da3: ꝙ celũ ꝓpe nõ eſt in loco nec ei⁹ motus reqrit vbi vľ locũ in quo ſit: ſ3 tñ reqrit corp⁹ circa ꝙ moueať. vñ nec mot⁹ circularis q eſt mot⁹ ſpere variat hitudine3 ad aliqd ex̃ ad ꝙ vel in quo celũ moueať: q2 variat hitudinẽ ſpere reſpcũ alic⁹ circa ꝙ moueať. ❡ Iſta aũt põ nõ videť poſſe ſtare ꝓpter duo. Primo: q2 l3 totũ celũ ſm ſe totum nõ mutet locũ ſitu ⁊ ſubõ: tñ ſm ptes variat locũ ſitu ⁊ ſubõ. naz qñ ſol moueť a pũcto orientis ẽt circũſcripto quocũq3 in mobili circa ꝙ ſit: ſiue circa ꝙ moueať. nã eẽ in puncto oriẽtis ⁊ eẽ in pũcto meridiei circũſcripto quocũq3 alio eſt eẽ alibi ⁊ alibi. ❡ Eſt aũt ſciendũ: ꝙ h̃ nõ accipio eẽ in pũcto oriẽtis q̃ſi aliqd ſit in puncto: ſicut in loco: ſ3 itentio mea eſt loq de loco q ambit pũctũ illu3: ita ꝙ eẽ vbi dř eẽ ſol qñ eſt in oriẽte: ⁊ eſſe ibi vbi ſol dř eẽ qñ eſt in meridie eſt eſſe alibi ⁊ alibi circũſcripto quocũq3 alio ꝯtento a ſpera. ❡ Dis aũt viſis põt inde formari talis rõ: q2 ille mot⁹ q circũſcripto oĩ ꝯtento circa ꝙ ſit ille motus reqrit eẽ alibi aliquid: ⁊ alibi ſiue in diuerſis vbi ꝑter ꝯtentũ circa ꝙ eſt talis motus reqrit diuerſa vbi ad qõ id qõ ꝑ ipm eſt alibi moueť: ⁊ hoc ꝑter omne cõtentũ circa ꝙ eſt: ſed ſicut oſtẽſum eſt mot⁹ circularis celi circũſcripto quocũq3 circa ꝙ ſit reqrit de qualibet parte celi ſignata: ꝙ ſit alibi ⁊ alibi. ğ mot⁹ celi: ꝙ ſaltẽ partes celi hẽant: vbi in quo ſint circũſcripto quocũq3: circa ꝙ ſit motus celi. ❡ Scdm ꝙ eſt cõtra dictã poſitionẽ eſt: ꝙ totũ vniuerſuz corporeũ eẽt vnũ corpus ſolidũ ⁊ continuũ: ad h̃ ꝙ tale corpus moueretur: ⁊ tñ nõ poſſet ſibi attribui motus pp diuerſaz habitudinez ad aliud corpus in mobile circa ꝙ moueret: ꝙ nõ eſſet dare circa ꝙ moueret niſi lineaz imaginatam quã axem vocamus ꝓtractam.ſ. a polo in polũ per centrum. ğ motus circularis ſpere reqrit aliter ſaluari per habere vbi per hoc: qõ eſt variari circa corpus imobile circa ꝙ eius habitudo varietur: verũtamen verum eſt: ꝙ ſtante hypotheſi: quelibet pars celi variaretur ſm diuerſam habitudinem ad centrum ⁊ polos: ſed ta

Opi. Auer. in. 4. phyſi. cõmen. 43.

Iſta poſitio e͂ Tho. Bonitꝰ qui imitatur hec° doctor. 4. phyſic. lo co ſ allegato T.c.34. men cuꝫ hoc oporteret dare diuerſa vbi in quibꝰ vna
queqꝫ ps celi mota poneret̃ ſucceſſiue eē. Et iõ eſt alia
opio: que ponit vltimã ſperã eſſe in loco per partes: nõ
gdē in actu ſꝫ in poᵃ. ℂ Ad cuiꝰ euidentiã ſciēdũ: ꝙ ſm
phm. 4. phyſico. ꝙ eſſe partis in toto ⁊ eſſe locati in lo
co differũt ſm eſſe in actu: ⁊ eſſe in potentia. vnde ſm
euꝫ: ſi vinũ in cado: ꝙ eſt ibi: ſicut locatũ in loco ɔtinua
ret̃ cado eēt ibi: ſicut ps in toto: ⁊ eꝯ: ſed aliqd eſt in ali
quo: ſicut ps in toto. ſi diuidat̃ actu erit: ſicut locatũ in
loco. ℂ Ulteriꝰ ſciēdũ: ꝙ in corpe nõ ſpico nõ põt eſſe
ois ps in toto ſicut in loco. nam ſi accipiat̃ vnꝰ baculus
vltima pars: q̃ terminat̃ ad extremuꝫ: h̃ vł illud vltra
ſd extremũ nõ hꝫ a quo ɔtineat̃. vñ in corpe non ſpico
nõ põt poni: ꝙ ois ps ſit ɔtenta iter alias duas ptes: ſꝫ
in corpe ſpico vbi nõ eſt aliqd̃ extremũ in actu: niſi cõ
nexuꝫ vocet̃ extremũ reᵘ ɔcauit: q̃lꝫ ps ſigñata eſt inter
alias duas. vñ in corpe ſpico oẽs partes ſunt in loco in
poᵃ. vñ dñt vltimã ſpã eē in loco in poᵃ ſm ptes. Qꝫ ãt
vltima ſpa nõ ſit in loco ſm ſe totã pꝫ: q2 ſm ſe totã nõ
hꝫ ɔtinens a quo ambiat̃. g̃ ſm ſe totam nõ eſt in loco.
Qꝫ aũt ſm ptes nõ ſit in loco in actu ſaltē q̃tũ ad illud
qd̃ eſt mãle in loco. ſilr pꝫ: q2 nulla pars ſpere eſt diuiſa
in actu ab alijs partibꝰ a qbꝰ ɔtinet̃. Qꝫ aũt ſm partes
ſit in loco in poᵃ. ſilr pꝫ ſatis: q2 ſicut dcm̃ eſt: nõ eſt da
re aliq̃ꝫ partē in ſpa: q̃ nõ ɔtineat̃ inter alias duas ptes
a qbꝰ nõ eſt diuiſa actu: ita ꝙ q̃lꝫ ps eſt ɔtinēs ⁊ ɔtenta.
ℂ Cõtra iſtã põnē arguũt qdã ſic: ꝙ id qd̃ ptinet ad ſi
tũ ptiũ in toto dicit põnē: q̃ eſt dr̃ia q̃titatis: ſꝫ hr̃e poſi
tionē ſiue ordinē ptiũ in totũ nõ eſt eē in loco. g̃ ſpa nõ
põt dici eſſe in loco: q2 ſic hꝫ ptes ordinatas in toto. vñ
dñt ꝙ dicere ſic ſperã p ptes eē in loco puēit ex ignorã
tia q̃ ignorat̃ dr̃ntia iter ſitũ ptiũ in toto q ptinet ad põ
nē: q̃ eſt dr̃ia q̃titatis ⁊ ſitũ ptiuꝫ locati in loco q ptinet
ad pdicamᵗᵘ ſitus. Salua aũt reuerētia iſtoꝝ ille qui po
ſuit iſtã põneꝫ ſciebat bñ dr̃iam iter põnē ptiũ in toto: ⁊
ſitũ ptiũ locati in loco. Sed de iſtis põt poniꝰ dici: ꝙ iſ
ſtũ modũ eēndi in loco negãt ⁊ reprobãt: q2 neſciunt di
ſtinguere iter eē in actu ⁊ eē in poᵃ: q2 ſicut mãifeſte ap
paret p phm. 4. phyſi. eē ptis in toto eſt eē in loco in po
T.c.45. tētia. ℂ Ad rõnē g̃ dcm̃: ꝙ ſitus q eſt ordo ſiue poſitio
ptiũ in toto nõ eſt eē in loco actu: ſꝫ bñ ptes in toto eſſe
eſt eē in loco in poᵃ. Quõ aũt p ſic eē in loco ſaluet̃ mo
tus ſpere in loco patebit in ſcd̃o articulo.

Scd̃m arᵒ **Quantum** g̃ ad 2ᵐ artiᵐ: quõ. ſ. ſaluet̃ motꝰ ſpe
p tale eē in loco. Sciēdum ꝙ ſm il
los q ponũt ꝙ motus ſpe regrit corpꝰ circa ꝙ moueat̃:
nõ aũt ꝙ locũ ad quē vel in quo moueat̃ facile eſſet re
ſpõdere dicẽdo ꝙ talis motꝰ nõ regrit locũ in quo ſit mo
bile. Sꝫ iſta põ eſt ſupra reprobata ⁊ oñſa ē falſa: oñſuꝫ
eſt. n. ꝙ oꝫ ponere motũ ſpe mote nõ ſolũ eē circa aliud
⁊ aliud: ſꝫ ēt eē alibi ⁊ alibi. Et iõ aliter eſt dcm̃. ℂ Ad
cuiꝰ euidētiã p oñdēdũ eſt: ꝙ nõ oꝫ: ꝙ id qd̃ mouet̃ cir
cularitet ſm ſuã totalitatē eē in loco. ℂ 2ᵒ oñdēdũ eſt:
ꝙ nõ opꝫ ipm eē in loco ſm ptes. ℂ 3ᵒ ꝙ eē in loco ſm
ptes: ⁊ h̃ in poᵃ ſufficiat ad motũ circularē. ℂ Quãtũ g̃
ad pᵐ ſciēdũ: ꝙ ſm phm: corpꝰ ꝙ mouet̃ circulariter nõ
regrit locũ q ſit eiꝰ ſm ſe totũ: q2 corpꝰ ꝙ ſic mouet̃ ſm
T.c.15. ꝙ ipſe ponit. 6. phyſi nõ mutat locũ ſubo ſm ſe totũ. ſic
ꝙ moueat̃ ⁊ trãſferat̃ ad aliuꝫ locũ totalr ⁊ ſubo diuer
ſuꝫ a p: ſicut ſi ferat̃ pila de loco ad locũ. Sꝫ ſi ɔſidere
tur ſm totũ. dic ꝙ mutat locũ aliũ ⁊ aliũ ſm rõnem: ſi
cut ſi ɔſideremꝰ lineã ductã a pũcto oriētis in eũdē pũ
ctũ ⁊ lineã ductã a pũcto meridiei in eũdē punctũ meri
diei eadē linea eſt ſubo: ſed ſm rõnē dr̃t put ſic vel ſic
accipit̃: ſic ēt ponit ipe: ꝙ corpꝰ motũ circulariter. ſi ſm
ſe totũ ɔſideret̃ nõ mutat locũ. ſic ꝙ ſm ſe totũ tranſfe
rat̃ ad aliũ locũ ſitu ⁊ ſubo a p diuerſuꝫ: ſꝫ ſm rõneꝫ hꝫ
diuerſa loca. ℂ Ex his poſſet formari talis rõ ad oñdē
dũ pmã ɔnē. ſ. ꝙ corpꝰ: ꝙ circulariter mouet̃ nõ regrit
locũ ſm ſe totũ: q2 id qd̃ ſm ſe totũ ſiue ſm ſuaꝫ totali
tatē nõ mutat locũ: ſic ꝙ ſm ſe totũ trãſferat̃ ad aliũ lo
cum nõ regrit eē in loco ſm ſe totũ: ſꝫ corpꝰ ꝙ circulari
ter mouet̃ eſt hꝰ. g̃ ⁊c̃. vtraqꝫ pmiſſa pꝫ ex dictis. Scd̃a
aũt. ſ. ꝙ ptes talis corpis regrũt eē in loco pꝫ ex ſupra
dictis: q2 id qd̃ p motũ hꝫ eē in alio ⁊ alio ſitu ⁊ ſubo di
uerſo: ꝙ p regrit eē in loco: ſꝫ q̃libet ps ſpe mote eſt hꝰ: In loco duo eſt ɔſiderare
vt. ñ. oñſuꝫ eſt. g̃ ⁊c̃. ℂ Ad euidētiã 3ᵉ ɔnis ſciēdũ: ꝙ ſi
cut cõiter ponit̃: in loco eſt ɔſiderare duo. Quoꝝ vnuꝫ
eſt quaſi mãle. ſ. vltimũ corpus ambiētis. Aliud eſt for
male. ſ. eē in tali habitudine ad polos ⁊ centrũ. Modo
quãticũqꝫ mutet̃ id qd̃ eſt mãle. ſ. ſupficies cõtinētis.
Si tñ manet id qd̃ eſt formale. ſ. talis hitudo ad cētruꝫ
⁊ polos dr̃ res manere in eodem loco: ita eꝯ: manēte eo
dē loco q̃tũ ad id qd̃ eſt mãle. ſ. q̃tum ad ɔtinēs: q2 nõ
hꝫ ſucceſſiue diuerſa ɔtinentia mutata hitudine ad cen
trũ ⁊ ad polos dicit̃ aliqd mutare locũ ⁊ eſſe in alio lo
co: q2 mutat̃ id qd̃ eſt formale in loco: nũc aũt ptes ſpe
re: lꝫ nõ mutēt locũ q̃tũ ad mãle. ſ. q̃tuꝫ ad ɔtinēs: mu
tant tñ q̃tum ad formale. ſ. q̃tum ad diuerſam habitu
dinē ad centrũ ⁊ ad polos: nec ēt ſufficeret ponere cen
trũ ⁊ polos: niſi ponerent̃ diuerſe partes celi cõtente in
diuerſa habitudine ad centruꝫ ⁊ ad polos. vñ ſi in pun
cto meridiei ſiue in parte illa punctũ illũ circũſtãte nõ
eſſet aliqd̃ corpꝰ pars: que moueret̃ ad locũ illũ nõ mo
ueret̃ ad locũ: ſꝫ potius ad vacuũ. ℂ Ex his poſſet for
mari talis rõ ad motũ localem ſufficit mutare id qd̃ eſt
formale in loco manēte eodē mãli: ſed eē in poᵃ in loco
nõ tollit ptibꝰ ſpere mutari ſm id qd̃ eſt formale in lo
co: lꝫ maneat id mãle: vt pꝫ ex dictis. g̃ motꝰ localis cir
cularis ſtat cũ eſſe in loco in poᵃ pdicto modo. ℂ Ex di
ctis pꝫ ad rõnes. nam rõ pma pbat: ꝙ vltima ſpera nõ
eſt in loco ſm ſe totam: nõ tñ pbat: ꝙ nõ ſit in loco ſm
ptes. ℂ Alia rõ pbat: qd̃ regrit̃ vbi ſiue eſſe in loco ſm
partes modo predicto.

Poſtea querebant̃ q̃dã ptinentia
ad creaturã ɔpoſitã ex cor
porali ⁊ ſpũali. ſ. de hoie. Quoꝝ quedã
ptinent gnãliter ad oẽs homines. Que
dam ptinent ad aliquos hoies in ſpãli.
Pertinētia ad oẽs hoies generaliter:
erãt duo: quoꝝ vnũ ptinet ad itellcm
tñ. Scd̃m pertinet ad intellectũ ⁊ volũtatē ſimul. Id
vnum pertinēs ad intellectũ eſt: vtrũ intellectus agēs
⁊ fantaſma agãt in intellectũ poſſibilē. Et lꝫ nõ ppone
ret̃ ſub hac forma: tñ intentio querētis erat querere de
hoc pponebat̃. g̃ qd̃: vtrũ. ſ. duo agentia diuerſoꝝ ordi
nuꝫ poſſint ɔcurrere ad vnũ effcm̃. Qõ. VIII.

Ad quod arguebat̃ ꝙ non: q2 effe
ctus ſequit̃ ɔditionē ſue
cãe: ſed impoſſe eſt: ꝙ in vno ſimplici ſint
conditiones diuerſoꝝ agentiũ: que ſint di
uerſoꝝ ordinum: ita ꝙ vnum ſit ſpũale ⁊
aliud corporale: q2 tũc ille effectꝰ inquãtũ eſt a virtute
ſpirituali eſſet ſpũalis: ⁊ inquantũ eſt a virtute corpora
li eſt corporalis: ⁊ ſic eēt ſimul corporalis ⁊ ſpiritualis:
qd̃ eſt impoſſibile. ergo ⁊c̃.

Reſpondeo iſta qd̃ mota eſt: vt credo ppter
q̃dã rõnē q̃ tenui in q̃daꝫ qõne
qua querebat̃: vtꝝ intellcũs agens aliqd agat in fanᵗᵉ:
vbi dixi: ꝙ itellectꝰ nihil agit in fanᵗᵉ: nec eꝯ. Sed ambo

agūt in 3ᵐ.ſ. in itellcm̄ poſſem. Et q̄tū ad h̄: q̄ duo poſſint agere in 3ᵐ abſq̧ h̄ q̄ vnū agat in alterū. Adduce bā exēplū de duob⁹ bobus trahētib⁹ nauē: quoꝝ vnus nō agit in alteꝝ: ſed ambo agūt in 3ᵐ. ¶ Iſtud aūt aliq̄b⁹ viſuȝ eſt du̅ᵐ: ꝛ q̄tū potui recolligere ſunt circa h̄ ſex q̄ vn̄r apud aliquos eē dubia. Quaꝝ pᵐ eſt tactū in oppoᵐ: q̄.ſ. effect⁹ hr̄et ne c̄io ꝯditiōes icōpoſſibiles. 2ᵐ eſt: q̄ ſi ita eſt: q̄ iſta duo nō hēant inter ſe ordinē: ita q̄ vnū hēat ab alio q̄ agat: vr̄ q̄ eoꝝ ordo adiuicē ſit accn̄talis. Et ſic ſeq̄r: q̄ duo agentia hn̄tia tm̄ ordinē p accn̄s ꝯcurrūt ad vnū effcm̄ per ſe intētū a nā: ꝛ q̄ eſt ꝓpria oꝑatio entis nālis.ſ. hoīs: q̄ vr̄ icōueniēs. ¶ 3ᵐ duᵐ eſt: q̄ nō vr̄ aliq̄bus: q̄uo iſta duo vniant ad vnū faciēdū: nec eſt ſile d trahētib⁹ nauē: vt dn̄t: q̄ illi vniant in vna corda per q̄ trahūt nauē: nō ſic iſta duo habēt in quo vniant. ¶ 4ᵐ q̄ adhuc ſtat: q̄ corporale ꝓpa virtute agat in ſpūm: q̄ cū fanᵐᵃ nihil recipiat ab itellectu agēte: vr̄ q̄ p ſe ꝛ ꝓpria v̄tute agat in itellectū poſſem. ¶ 5ᵐ eſt ꝯ exēplū poſitū. nā dato q̄ vn⁹ hō p ſe nō poſſit trahere nauē: tn̄ poſſet plurificari. ſic q̄ ſufficerēt ad trahendū nauē: ꝛ ſilr̄ poſſent plurificari fanᵗᵃ: q̄ ſine itellectu agēte poſſent mouere itellectū poſſem: q̄ eſt icōueniēs. ¶ 6ᵐ icōueniēs eſt: q̄ ſi intellectus agēs mouet intellectū poſſem ſil̄ cū fanᵗᵉ: vr̄ q̄ ſimilitudo ipreſſa itellectui poſſi deberet rep̄ntare itellcm̄ agētē: ita q̄ itellcūs agēs p occurſu ſtatim itelligat a nob. Nō obſtātib⁹ aūt iſtis nō video gn maᵗᵃ icōueniētia. ſeq̄ant ꝯ alias pōnes q̄ ꝯ iſtā: q̄.ſ. ponit itellcm̄ agētē: ꝛ fanᵗᵃ eē duas v̄tutes: q̄ ſunt in 3ᵐ actiue: ita q̄ vna nō eſt actiua in aliā. ¶ Et q̄tū ad nūc ptinet itēdo accipe duas opiones: q̄ p̄ter iſtas ſunt magis famoſe.ſ. illā que ponit remotionē ꝓhibētis: ꝛ illā que ponit aliq̄d ipreſſuȝ fanᵗⁱ. ¶ Ad p̄mā adduco vnā rōnē tm̄ ad nūc: ꝛ poſtea ponā q̄uo aliq̄ r̄ndent ad eā: ꝛ oñdā: q̄ r̄n̄ſ nō valȝ. ¶ Rō talis eſt. nulla res agit p id q̄ ꝯuēit ſibi ſm rōnē itellīndi tm̄ ſiue id ſit ꝯueniēs. ſi ſm rōnem tm̄ dicat poſitionē ſiue remotionē: ſȝ iſta remotio ponit in fanᵗᵉ tm̄ ſm rōnē intelligendi. g̃ p talē remotionē nō ꝯuenit fanᵗⁱ agere. Mi. pȝ p rōnes illi⁹ opionis. ma. ꝓbo: q̄ nulla res agit p id de quo veruȝ eſt dicere: q̄ nihil ponit in ea vel remotiue vel poſitiue. ſi. n. alicui ꝯuēit agere per remotionē: opȝ ponere illā remotionē in illo cui datur agere p eā. ſm id q̄ ꝯuēit alicui ſm rōneȝ itelligēdi tm̄ nihil penit⁹ ponit in eo cui ꝯuenit ſm rōnē tm̄: ſȝ tm̄ ponit aliq̄d in rōcināte ſiue intelligēte. g̃ ipoſſe eſt oīno: q̄ aliq̄d agat p id q̄ ſibi ꝯuenit ſm rōnem itelligēdi tm̄. Ma. eſt ſatis declarata. mi. ꝓbāt: vel ponūt illi q̄ ſunt illius opionis ꝛ de ſe pȝ: q̄.ſ. idē q̄ ꝯuēit alicui tm̄ ſm rōnē itelligēdi nihil ponit in illo: ſȝ in itelligēte: eſſe. n. itellectū tm̄ nihil ponit in re itellecta: ſed in intelligēte tm̄. Ad hoc aūt q̄dā dn̄t: q̄ rō hn̄ valeret ſiue ꝯcluderet. ſi poneret tm̄ remotio ſm rōneȝ itelligēdi: ſȝ dn̄t q̄ plus ponit.ſ. ꝯtact⁹ v̄tualis. nā ex h̄ q̄ itellect⁹ agēs cōuenit cū fanᵗᵉ nulla ipreſſiōe facta in fanᵗᵉ: fanᵐᵃ hȝ mouere: ita q̄ mouet ſm rōnē q̄ditatis ꝛ nō ſm rōnē cōditiōis indiuiduātis. Et ponit exēplū de lumie: q̄ ſuo cōtactu v̄tuali dat colori exn̄ti cū dulcedine: q̄ ſine dulcedine moueat: ita q̄ ꝯtact⁹ v̄tutis p̄cedit ꝛ poſtea ſeq̄r remotio in oꝑando: p hoc q̄ agit ſine illo. ¶ Iſtud nō videt mihi euadere ꝛ hr̄e multa dubia. Et p q̄dē dicere: q̄ nā appēs ſȝ eē abſtractū moueat: vr̄ vt alias deduxi impoſſibile mihi eē: q̄ oē agens actiōeȝ realē eſt ſingulare: ꝛ mouet in ſuo eē ſingulari: ſȝ hn̄ veꝝ eſt: q̄ q̄n̄q̧ mouet ad ſpēm rep̄ntātē totū in vl̄i. Si aūt dicat q̄ nō eſt ibi ſeparatio vl̄is a p̄ticu̅ᵗ: ſed ſeparatio accn̄tis a ſubā: vel eꝯ.

Nō vr̄ mihi hn̄ dcm̄: q̄ credo: q̄ id q̄d eſt plus ſenſatū eſt a nobis p̄us itellectū: ꝛ de h̄ alias dicet. ¶ 2ᵒ q̄cq̄d ſit de illo ꝯtactu v̄tutis. Illa remotio in oꝑādo lȝ concomitet: nihil tm̄ facit ad agēdū vel nō agēdū. Tū q̄ tm̄ eſt ens rōnis. Tū q̄ q̄ aliq̄ virtus agat abſq̧ h̄: q̄ aliq̄ q̄litas ſibi ꝯiuncta agat: ſicut q̄ albedo imutet viſum: ſine dulcedie nō eſt: q̄ dulcedo ꝯiūcta albedini faciat aliq̄d ad imutatōeȝ viſus vel iuuādo vel ipediēdo: ſȝ q̄ actio albedis nō depēdet a dulcedie: ꝛ iō pōt agere ſine ea: nec oȝ q̄ ꝯiūctio dulcedis in eēndo ipediat vl̄ iuuet. Alioqn calor ꝯiūct⁹ dulcedini vel albeᵗⁱ: q̄ calefacit ſine illis idiget hr̄e remouēs ꝯiūctionē illoꝝ ſine quibus agit q̄ſi remouēs ꝓhibēs: q̄ ſatis de ſe pȝ eē icōueniēs. ¶ 3ᵒ q̄ ille ꝯtact⁹ faceret amotionē qua mouet fanᵐᵃ itellcm̄ poſſem: ꝛ q̄ nihil agat ſm talē cōtactū in fanᵗᵉ: nec ꝯcurrat cū eo ad agēdū.ſ. in itellcm̄ poſſeȝ nō video q̄ poſſit eſſe. Q̄ quero q̄d intelligāt per talē contactū: aut enim intelligunt: q̄ ille due virtutes habent ſua vltima ſimul: ſicut duo corp̄a: ꝛ hoc vt de ſe pȝ nō pōt eē: q̄ nō ſunt corp̄a: nec ſunt ambo forme corp̄ales vt poſſint hr̄e talē ꝯtactū p actū: q̄ alteꝝ eſt forma pure ſpiritualis: aut itelligūt p talē ꝯtactū ꝯcurrere in idē ſubm̄: q̄.ſ. aīa: q̄ eſt ſubm̄ itellūs agētis p ſe eſt ēt ſubm̄ fanᵗⁱᵉ: cū alio tm̄.ſ. cū corp̄e: ꝛ talis ꝯtactus nō valet: q̄ ꝯcurrere cū aliquo in eodē ſubō nō dat ei agere. Et tūc ſequeret q̄ v̄tuti vegetatiue daret itellūs agens agere. vn̄ mirabile vr̄ mihi: q̄ itellūs agēs: vt agēs in fanᵗᵉ vel cū fantaſmate det ei agere. ¶ Itē q̄ non video: q̄ ꝯtact⁹ v̄tutis ſit aliq̄d q̄ ſicut ꝯtactus māe vel cuiuſcūq̧ poᵗᵉ receptiue ſm q̄ h⁹ ſe hȝ ad recipe: ita ꝯtact⁹ poᵗᵉ actiue ſm q̄ poᵃ actiua ſe hȝ ad agere: ſȝ māꝫ ſm q̄ h⁹ ꝯtingere formā vel poᵗᵃ receptiuā ſm q̄ h⁹ ꝯtigere actū eſt recipe talē formā. g̃ a ſilī poᵗᵉᵐ actiuā ſm q̄ poᵃ actiua ꝯtingere aliq̄d eſt agere in illud. Si aūt dicat: q̄ cōtingere ſit agere nō eſt aliq̄d poſſe ip̄mere. Hoc vr̄ mihi eē ipoſſibile: q̄ q̄ h̄ diceret videret ignorare ꝓpriam vocē: q̄ agere ē actū in alio facere: ſiue in actū q̄uē non hȝ reducere. vn̄ aliq̄d agere in aliud: ꝛ nihil ei ip̄mere ſiue in eo nihil cāre eſt iplicare ꝯdictoria. Exēplū aūt non eſt ꝯueniēs: nec eſt ad ꝓpoᵐ. nā q̄ lumē faciat ad viſioneȝ diuerſimode a diuerſis ponit: ꝛ ſm nullā viā exēᵐ illō valet ad ꝓpoᵐ. Dn̄t. n. quidā: q̄ lumen facit colores in actu: ita q̄ ſicut aer ꝯdēſatus in tenebris nō hȝ colores iridis in actu: ſȝ ſiūt in actu: ita dn̄t: q̄ corp̄a terminata in tenebris nō hn̄t colorē in actu: ſȝ aduentente lumine hn̄t colorē: q̄ lumē cāt in eis colores. 2ᵐ aūt alios non req̄rit lumen ad colores q̄ ſemp ſunt in actu ſiue cū lumine ſiue ſine lumie: ſȝ pp̄ mediū: q̄ ſine lumie nō eſt ſufficiēter diſpoſitū vt ſit mobile a colore: ſicut cera dura nō eſt hn̄ mobilis a ſigillo. Et ideo ſicut req̄rit mollicies i cera: ad h̄ q̄ ſit mobilis a ſigillo: ita lumē diſpōit meᵐ vt ſit moˡᵉ a colore: nūc ita eſt: q̄ ſȝ p̄mā iſtaꝝ viarū exēplū nō ē ad ꝓpoᵐ: q̄ itēᵘˢ agēs nō eſt cā fantaſᵐᵃ ꝛ ſi eēt aliq̄d ip̄meret ſaltē ipm actū fanᵗⁱᵉ ꝛ act⁹ fanᵗⁱᵉ ſic ipſius ſufficeret ad mouēdū. ¶ Nec ēt ſȝ aliā viā exēplū eſt ad ꝓpoᵐ: q̄ ſequeret q̄ intellūs agēs nullā daret v̄tutē fanᵗⁱ ad mouēdū: nec remouēdo ꝓhibēs: nec alr̄ ſȝ diſponeret itellectū poſſem ad h̄ q̄ eſſet mobilis a fanᵗᵉ: ꝛ fanᵐᵃ ēt corporeū: q̄ eſt in tali motiōe eſſet p̄ncipale agēs: q̄ iducēs p̄ncipalē effcm̄ hȝ p̄ncipalitatem reˢ agētis diſponētis. Propter iſta ꝛ pp̄ alia multa videt mihi illa poſitio valde dubia. Alia ēt poſitio: que ponit aliq̄d imp̄mi fanᵗⁱ videt min⁹ ꝓbabilis q̄ q̄ ponit p̄dictum cōcurſum ad agendū in tertiū: q̄ videt q̄ ꝓpter icōueniētia: q̄ hȝ ſibi ꝓpa: q̄ ſunt multa: ꝛ forte

Iſta opio eſt Auēpace ſi ſcribit Commētator. 2. de aīa. cō. 67.

Iſta opio eſt Auerr. 2. de aīa. cō. 67.

male ſolubilia ēt incōueniētia: que ſunt ɔ̃ predcm̄ ɔcurſuꝫ ſunt ɔ̃ eā. Et īter alia oſtēdo: ꝙ oꝫ duas ṽtutes agere in itellcm̄ ſm̄ hāc viā: quaꝝ vna nō agit in alterā: ⁊ ex h̄ poſſent deduci alia icōueniētia: ſi incōueniētia debēt dici. Q̄ aūt ita ſit ꝓbo: q2 q̄ro vtꝝ act⁹ fantie ſit motiu⁹ itellus poſſis vna cū alia ṽtute ipreſſa: aut ita eſt: ꝙ ſola ṽtus mouet aut ſolus act⁹ fantie. Si p̄ mō h̄r ꝓpom. ſ. ꝙ due ṽtutes: quaꝝ vna nō eſt actiua in aliā ɔcurrunt ad mouēdū intellcm̄ poſſez. ſ. illa ṽtus ipreſſa fante ⁊ actus. Nec pōt dici: ꝙ vna ſit actiua in aliā: q2 lꝫ itellus agēs agat in organū fantaſie vel in poam fantaſticā iprimēdo dictā ṽtutē: tñ nō agit in actū fantie: q2 nō eſt ꝓbabile ꝙ act⁹ opandi recipiat aliqd: ēt ſi poa fanca mete actu recipet illā ṽtutē ipreſſaꝫ ab itellcū agēte: ⁊ eēt p̄nm paſſiuū reu ei⁹ nō vr̄: ꝙ tūc act⁹ fantie eſſet p̄nm actiuū in itellcm̄ poſſez: ſꝫ eēt p̄nm paſſiuū recipiēdi illā ṽtutē: que eēt actiua in itellcm̄ poſſez. Et h̄ eſt ɔ̃ illud: qd ponit. ſ. ꝙ act⁹ ille vna cū illa ṽtute eſt p̄nm actiuū ad mouēdū intellcm̄ poſſem. Si aūt ponat̄: ꝙ ſola ṽt⁹ ipreſſa ab itellcū agēte eſt p̄nm motiuū itellus poſſis: tūc fantaſia. ſ. ⁊ act⁹ fantaſie nō mouebūt itellcm̄ poſſez: ⁊ ſic nō ſe hēbūt fanta ad itellcm̄: ſicut colores ad viſum: qd eſt ɔ̃ ph̄m. Si aūt ſolus act⁹ fantie eſt p̄nm motiuū itellus poſſis: ſeqꝛ ꝙ ꝓ nihilo ponit̄ ipſiui illa ṽtus: ⁊ ꝙ ſine illa fantia eēt mouēs ſufficiēs: ⁊ nō idigeret aliq̄ ad h̄ ꝙ moueret itellcm̄ agēte: qd eſt icōueniēs. Si dicat̄: ꝙ illa ṽt⁹ ipreſſa ⁊ act⁹ fantie ɔcurrūt ſil' ad hanc opōnē: ſicut durities ⁊ acuties in dolabra ad ſeccādū: ita ꝙ vnū diſpōit aliud. Adhuc hētur ꝓpom: q2 acuties ⁊ durities nō ſic ſe hñt: ꝙ vnū agat aliqd in aliud: nec vnū ꝑ ſe diſpōit alteꝝ: q2 durities nō acuit̄: ſꝫ q̄tū in q̄ eſt. Et ſic h̄r in ꝓpoo: ⁊ ſic vr̄: ꝙ id icōueniēs: ꝙ dr̄ ſeq ad pōnē: q̄ ponit p̄dcm̄ ɔcurſuꝫ: ſequatur ad iſtā pōnē: nec differt ab illa: niſi i tāto: ꝙ illa ponit vtrāq ṽtutē actiuā ɔcurrere in idē ſubm̄ immediatū. Alia v̊o ponit: ꝙ ɔcurrūt in idē ſubm̄ remotū. nā aīa: q̄ eſt ſola ſubꝫ itellus agētis eſt ſubm̄ fantie vna cū corpore. Dato aūt: ꝙ ɔueīat illa pō ponēs ṽtutē ipreſſam cuꝫ alia ponēte ɔcurſuꝫ in ipſo ɔcurſu: q2 neče eſt ponere illas duas ṽtutes: q̄rū vna nō ē actiua in aliā agere i tertium: cū oia icōueniētia: q̄ ſequunt̄ ɔ̃ illā pōnē de ɔcurſu ſequant̄ ad pōnē ponētē ṽtutē ipreſſam. Si tñ illa debeāt dici incōueniētia: q2 ſtatim r̄ndebit̄ ad ea. ¶ Ad euidētiā ḡ dicte pōnis: ſciēdum ꝙ intells agēs ⁊ fantia nō dn̄r ɔcurrere ad 3m mouēdū: ſicut duo ſuppota agētia: ſꝫ ſicut due ṽtutes actiue dr̄ntes ſpē: q̄tū altera nō ſuffic: ſicut ɔdēſans aerē ⁊ illuminās ɔcurrūt ad vnū effectū q̄ eſt color cātus in aere ad quē effcm̄ vnū illoꝝ agētiū nō ſufficeret ſine alio: niſi ꝙ in h̄ eſt diſſilitudo: q2. ſ. cōdēſans pōt hr̄e aliq̄ motionē ꝑ ſe in aere: ⁊ ſine adiutorio illuminātis. ſ. ɔdēſare. ſilr illuminās pōt illuminare ſine adiutorio ɔdēſantis: fantia aūt nullaꝫ motiōeꝫ pōt efficere in itellcū poſſ ſine itellcū agēte: ſꝫ q̄tū ad colorationē ē ſilr: q2 q̄tū ad h̄ vnū illoꝝ nō pōt mouere ſine alio. ſ. nec illuminās ſine ɔdēſatiōe vel ɔdēſare: nec ɔdēſans ſine illuminātē. Exēplū aūt de duob⁹ trahentibus nauē eſt ɔueniēs q̄tū ad duo. ſ. q̄tū ad h̄: ꝙ vnus nō agit in alteꝝ: ⁊ q̄tū ad h̄: ꝙ nulla motio fit in naui ab vno ſine alio. Q̄tū aūt ad h̄: ꝙ ſunt diuerſa ſuppota: ⁊ q̄tū ad h̄: ꝙ ṽtutes ꝑ q̄s agūt ſunt eiuſdē ſpēi eſt diſſimilitudo. Et h̄ ſufficiat nūc de h̄: q2 alias de h̄ diffuſe dcm̄ eſt: ⁊ iō ad nūc ſufficiat r̄ndere ad p̄dicta inconueniētia. ¶ Ad p̄m ḡ dōm: ad ma. ꝙ effect⁹ ɔ̃ſeq ɔditiōeꝫ ſue cāe 2r pōt itelligi. vnoo: ꝙ effect⁹ ⁊ cā ɔueniāt in aliqua ɔditiōe vniuoca ⁊ ſpeca p̄dicatiōe de eis: ſicut q̄n ignis gnāt ignē: ⁊ calidū calidū: ⁊ ſic nō oꝫ effectū ɔ̃ſeq ɔditionē cāe: niſi ſit cā vniuoca. vñ de⁹ cū nullo effectu ɔueīt in aliq̄ vniuoco. alioo pōt itelligi: ꝙ effect⁹ ɔ̃ſeqꝛ ɔditionē cāe ſm̄ aliq̄ ꝓportiōeꝫ. ſ. vt effectus talis ſit formalr̄ q̄lis eſt ſua cā ṽtualis: ſicut ſ nō eſt calidus: q̄n calefacit effcm̄ ei⁹ ɔ̃ſeqꝛ ɔditiōeꝫ ei⁹: q̄ſi aliqd eſt calefactiuū: q2 ſol ⁊ ſi nō ſit calidus: eſt tñ calefactiu⁹ ⁊ ṽtualr̄ dr̄ calidus. Ita dico: ꝙ effect⁹ ille q̄ eſt ſpūalis hꝫ talē ꝓportionē ad vtrāq cām: q2. ſ. vtraq ṽt⁹ ſil' accepta ṽtualr̄ ɔtinet illum effcm̄ ſpūalē: ita ꝙ fantia: lꝫ nō ſit formalr̄ qd ſpūale: ɔtinet tñ i ṽtute effcm̄ ſpūalē ɔcurrēte cū eo aliq̄ virtute ſpūali. Quicqd aūt ſit de ɔ̃ne rōis iſta oio nihil valet: q2 oēs illi q̄ ponunt: ꝙ fantia mouet q̄uocūq iuuet̄ ab itellcū agēte vel iprimēte vel remouēte neče habuerūt dicere vel ponere ꝙ effect⁹ cātus in intellcū poſſ eēt corpalis: ita. ſ. ꝙ effect⁹ cāe corpalis ſit corporalis: q2 ſm̄ oēs illos fantia: qd eſt corpale mouet itellcm̄ poſſem. Q2 aūt ſplicat̄: ꝙ ſunt ṽtutes diuerſoꝝ ordinuꝫ: q2. ſ. vna eſt ſpūalis: ⁊ alia corpalis. Paꝝ valet: q2 nihil ꝓhibet: ea q̄ ſunt aliquo mō diuerſoꝝ ordinū in eēndo hēant aliq̄ ordinē in agēdo. ſicut artifex ⁊ inſtrm̄ ſuuꝫ ſunt diuerſoꝝ ordinū: q2 vnū eſt aiatū ⁊ aliud inaiatū: tñ in agēdo hñt aliq̄ mō vnum ordinē. Nec pono illud exēplū: q̄tū ad h̄ ꝙ artifex iprimit aliqd iſtro: ſꝫ q̄tuꝫ ad hoc: ꝙ ɔcurrit cū iſtro ad aliquē vnū ordinē in agēdo. ¶ Ad 2m: ꝙ illa agētia dn̄r ꝑ accñs ɔcurrere ad aliquā actionē: q̄ ex ſua aptitudine nāli nō hñt ordineꝫ ad illū effcm̄: ſicut eſt in illis: q̄ a caſu fiūt: ſicut ꝙ equ⁹ veniēs ad domuꝫ ſaluat⁹ eſt a lupo vel ſedes ſic cecidit: ꝙ eēt in illa diſpōne in q̄ eēt nata ad h̄ vt ſederet̄ ſup eaꝫ: vel ꝙ duo eq occurrāt ſibi. Aliq̄n ēt dn̄r duo agētia habere ordinē ꝑ accñs: q2 nō eſt de neccitate effect⁹: ꝙ illa neccio ɔcurrāt ad ei⁹ ꝓductiōeꝫ: ſicut de neccitate gnōnis hoīs eſt: ꝙ ſol: cū aliq̄ hoīe ɔcurrāt: ſꝫ ꝙ ille hō q̄ cōcurrit fuerit ab aliq̄ hoīe ⁊ ille ab illo: vel alio vel vſq ad nūeruꝫ certū: vel vſq in ifinitū: ꝑ accñs ſe hꝫ ad iſtum effcm̄: neutro aūt iſtoꝝ modoꝝ ɔcurrūt itellus ⁊ eius fantia ad motiōeꝫ itellus poſſis: q2 ad talē motionē hñt hitudinē nālē: ⁊ ſil' ⁊ neccio regrunt̄. Dōm ḡ ꝙ ad h̄: ꝙ aliq̄ hēant ꝑ ſe ordinē in mouēdo nō eſt ſemꝑ neccīū: ꝙ vnū agat in alteꝝ: ſꝫ ſufficit ꝙ ābo ex ſua aptitudīe reali hēant aptitudinē ad mouēdum 3m. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ q̄n duo agētia agūt in tertiū: lꝫ oporteat: ꝙ quodlꝫ coꝝ ſic ɔiūgat̄ paſſo: mō q̄ opꝫ mouēs eē ɔiūctū ipſi mobili. nō tñ opꝫ: ꝙ iter ſe hēant aliq̄ vnionē in aliquo vno: ꝙ ſit vl' vna ṽtus vel vnū iſtrm̄: ſꝫ ſufficit: ꝙ hēant ṽtutes ordinatas ad vnū effcm̄ in quo p̄ vniunt̄. Vñ ⁊ exēplū ꝙ adducit̄ de tractu nauis. ſ. ꝙ vniunt̄ in corda: rude ē ¶ Primo ēt: q2 corda trahit̄: mō q̄ro in q̄ vniunt̄ ante cordā: ⁊ ſi in nullo. ḡ nō opꝫ ponere: ꝙ agētia in tertiuꝫ hēant an̄ effcm̄ vnionē in aliquo alio. ¶ 2o q2 poſſent ligari due corde ad duo latera nauis: ⁊ ꝑ illas duas cordas poſſent illi duo trahere: ⁊ ſic nō vnirent̄ an̄ tractū nauis in aliq̄ vna corda. ¶ 3o q2 vn⁹ poſſet ex pte anteriori trahere nauē aliq̄ abſq corda aliq̄: ⁊ ali⁹ ex poſteriori ipellere: ⁊ ſic nō vnirent̄ in ipſo tractu nauis. Dato ēt ꝙ nō regrerent aliq̄ vnionē iter ſe ſatis dꝫ ſufficere: ꝙ aliq̄ mō ɔcurrāt in idē ſubm̄ in q̄tū aīa eſt ſubm̄ itellus agentis ſine corpe ipſa eſt ſubm̄ fantie cū corpe. ¶ Ad 4m dcm̄ fuit alias. ſ. ꝙ nō eſt icōueniēs: ꝙ corporale ɔcurrēs cū ſpūali poſſet agere in ſpm̄ ɔiūctū. Ideꝫ ēt incōueniēs ſeqꝛ ɔ̃ ponentes aliqd ipreſſum fantaſie, nā preter illud impreſſum fantaſie: opꝫ ēt ponere actū fantie eē p̄nm actiuū reu itellus poſſis. Iſtud ēt eſt magis ɔ̃ ponētes remotionem ꝓhibētis: q2 ſi ita eſt: ꝙ itellus nihil faciat: niſi remouere prohibens: ⁊ ſic actiuo fan

Effectū ɔ̃ſeq ɔditiōes cāe duplr̄ ɔtīgit.

taſiendi remoto ꝓhibēte: eſt pñm pñle actiuū. Cū remo
uēs ꝓhibēs nō det vtutē: ſꝗ erat ꝓhibita: ꝙ ſit vtus acti
ua: ſ ſolū tollat illud: qđ actiōez illi9 vtutis ꝓhibebat.
Et ſic ſeqꝛ: ꝙ fanma ex vtute nāe ſue non ꝓhibente mo
ueat itellcm poſſ. Si dicat ꝙ nō: qꝛ tollit fanma ꝗtuꝫ
ad id qđ eſt corporale in eo: ⁊ ſic ſolaꝫ ſpūalitatē dimit
tit. Nihil eſt: qꝛ tollitur a fanle eē formā: ſiue actum cor
poralē tollit totalr fanma: ⁊ ſic fanma nullā actōez hēbit.
¶ Ad 5m ſciēdū: ꝙ qñ aliqd adducit ꝑ ſili. Illud ſic ad
ductū accipiēdū ē ſolū ſ3 ꝙ facit ad ꝓpom: ⁊ ſi in nullo
facit ad ꝓpom: tūc ſile nihil facit vl valet: ſi aūt ꝗtū ad
aliqd faciat ad ꝓpom: ⁊ ꝗtū ad aliqd nō: tūc accipiendū
eſt inꝗtū facit ad ꝓpom. ſi. n. aliqs vellet oē ꝙ ꝑ ſili dr
applicarm: ad illud ꝑ ꝗ iducit ꝗtū ad oia multe abſur
ditates ſeqrent: ſic pꝫ de ymagie trinitatis in nob. ſi qs
vellet eā applicare ad diuina ꝗtū ad oia: ꝗ ꝯueniūt illi
ymagini: ſeqret ꝙ ꝑſone diue eēnt accñtia alic9 ſubi: ⁊
ꝙ de9 eēt vnū ſuppom hñs pla accñs: ⁊ multa alia abſur
da ſeqrent. Mō id exem ō naui fuit adductū ꝗtū ad
duo. ſ. ꝗtū ad h: ꝙ ibi ꝯcurrūt pla agentia: ꝗrū vnū nō
agit in alterꝫ: ⁊ ꝗtū ad h: ꝙ ābo nō hñt niſi vnū effcm
ad quē ꝯueiūt: ꝗrū vnū nō ſufficit ſine alio: ꝗtū aūt ad
h: ꝙ vtutes eoꝝ ſunt vni9 ſpēi nō ē ſile: qꝛ itellus agēs:
⁊ fanma nō ſunt vtutes vnius ſpēi: imo diuerſaꝝ ſpēꝝ: ⁊
ꝗtū ad iſtā diuerſitatē in ſpē magis ē familiare exēplū
de ꝯdēſante aerē ⁊ de illumināte: ꝗ ſic agētia diuerſaꝝ
ſpēꝝ ꝯcurrūt ad gñōnē coloꝝ. Opꝫ igit ꝙ ad motionē
itellſ poſſis reqrūt diuerſe vtutes ſm ſpēm ꝯcurrētes:
ſi altera illaꝝ: puta fanma multiplicaret i ifinm nō ſuffi
ceret ad mouēdū: ſic ſi vt9 ꝯdēſatiua multoꝝ multipli
caret in ifinm nō ſufficeret ad gnāndū calorē in aere: qꝛ
multiplica9 eoꝝ: ꝗ ſunt eiuſdē ſpēi ſi multiplicarent in
ifinm nō faceret duas ſpēs. vñ ēt: qꝛ ad gnōnē muli req
runt aialia diuerſaꝝ ſpēꝝ. ſ. equ9 ⁊ aſina: vel aſin9 ⁊ eq:
ſi multiplicarent aſini ⁊ aſine in ifinm: ſi nō eēt equ9 nō
gnārent mulus. Un̄ illa iſtātia penit9 nulla ē: nec dꝫ idu
cere dum apō aliquē: q h ſciat. ¶ Ad 6m dꝫ: ꝙ ñ oꝫ ſp:
ꝙ mouēs inducat ſilitudīs ſuā: vel ꝙ magis mouētī ma
gis aſſilet effect9. nā ꝑ9 cā pl9 iſluit ꝗ 2a: ⁊ vlis ꝗ ptrs:
tñ effect9 magis aſſilat ptica. Nūc aūt itellus agēs eſt
ꝗſi cā vlis: qꝛ ei9 cālitas ſe extēdit ad oēm actū itellndi:
ſ3 fanma h: vel illud eſt ptrls cā: qꝛ ei9 cālitas nō ſe exten
dit: niſi ad determinatū actū intellndi. Nec h dico: ꝗſi
act9 aliqs itellndi ſit i hac via: ad quē nō ꝯcurrat aliqđ
fanma: ſ3 qꝛ vnū fanma ñ ſe extēdit ad oēꝫ actū itellndi:
ſic ſe extēdit vn9 ⁊ idē intellus agēs. Q. IX.

Poſtea ꝗrebat vnū ꝑtinēs ad itel
lectū ⁊ voltm: ꝙ ꝑtinet ad
libertatē arbitrij: ꝗ eſt facultas itellus ⁊
volte: ⁊ ē vtꝝ hō ſit dñs ſui act9. Et argr
ꝙ nō: qꝛ ſi hō eēt dñs ſui act9 h eſſet ꝑ
voltē ⁊ itellcm: ſ3 hō nō pōt eſſe dñs ſui
act9 ꝑ itellcm ⁊ voltē. ꝗ ⁊c. am pꝫ ō ſe. bor
ꝓbat: qꝛ mobile nō hꝫ dñiū ſui act9 vl mot9: ſ3 hō ꝑ itel
lectū ⁊ voltē cū moueat ab obis ſe hꝫ ad act9 iſtaꝝ poaꝝ:
ſicut mobile ad ſuū motū. ꝗ hō nō eſt dñs ſui mot9: vel
actus ꝑ intellcm ⁊ volūtatē: ⁊ h fuit minor.

In contrariū eſt phs: q ponit 2o ethico. ꝙ ꝑ voltē ſum9 dñi nroꝝ actuū.

Rñdeo de ꝗne. ſ. ꝙ hō ſit dñs ſuoꝝ actuū ꝑ itelle
ctum ⁊ voltē ꝯſtat nō ſolū ſm fidē ⁊ ſctōs
doctores: ſ3 ēt ſm ſectas phoꝝ q rōnabilr locuti ſunt.
Secta. n. phoꝝ poſuit act9 hūanos iputabiles hoi ⁊ di
gnos laude vel vituꝑio pena vel pmio. vñ iponere pho
vl doctorib9: aliqb9 ꝙ ipſi tollāt libm arm. ⁊ meritū ⁊ de
meritū. vr mihi temerariū: ſ3 veꝝ ē: ꝙ i mō dñt. Mō
nō itēdo h diffuſe oñdere: vtꝝ idē: ⁊ ꝑ idē: ⁊ ſm idē ab
ſolutū ſit mouēs ⁊ motū: vt qdā volunt de volte: qꝛ h ni
mis lōgū eēt: ⁊ de h tot dñr ⁊ dcā ſunt: ꝙ nimis eſt. S3
dato: ꝙ ita ſit: ꝙ nō credo: itēdo iueſtigare: vtꝝ modus
quē illi q h ponūt vel tenēt ſit rōnabilis. ꝑo ꝗ itēdo po
nere modū: ꝗ qdā volūt ſaluare libtatē arbitrij: ꝑ h ꝙ
volte ñ mota mouet ſeipaꝫ. 2o itēdo oñdere: ꝙ ille mo
dus nō ē ꝯueniēs. 3o ponā modū q vr mihi magis ꝯue
niēs. ¶ Ꝗtū ad pm ſciēdū: ꝙ cū ita ſit: ꝙ ꝑ voltē ſum9
dñi nroꝝ actuū vt dñt: ita ꝙ oia iputant voli in bom vl
malū. Dñt ꝙ oꝫ dicere: ꝙ volte moueat ſe ipſaꝫ: ⁊ ꝙ ꝑ h
hꝫ dñiū ſui act9: qꝛ. ſ. mouet ſe ipaꝫ nō mota ab obo: ⁊ h
ꝑcipue volūt ꝓbare ꝑ arm iā factū ad iſtā ꝑtē: qꝛ cū mot9
nō ſit in ꝑtāte mobilis ſ3 mouētis. ſi volte eſſet ita paua
ꝙ nō actiua nō hñet dñiū ſui act9. Si dicat: ꝙ eſt mota
ab obo ad volēdū ſiue in ſpāli vel gnāli: ꝙ ꝑ h hō mo
uet ſe ad ſeqntes act9 reꝫ: ꝗrū hꝫ dñiūꝫ: qꝛ reꝫ ꝑrū actuū
nō hēm9 dñiū: nō valꝫ: vt dñt: qꝛ ſi illi act9 nō ſūt i ꝑtā
te nra: nec act9 ſeqntes ex eis vt dñt: qꝛ ſi cā nō ē i ꝑtāte
nra: nec effect9 ſeqns ad illā. Et ꝙ plus eſt dñt: ꝙ volte
oſtēſo ꝗcūqꝫ bono vel malo in nullo mouet vel inclinat
ab obo: imo manet eqlr idñs: ſic pri9: ita ꝙ iudicio rō
nis dictāte vnū volte eꝗ libe pōt in ꝑtē oppoitā ac ſi rō
nihil dictaret. Iſta aūt pō nō vr mihi rationabilis. Nec
ꝗtū ad h: ꝙ pōſit: ꝙ hō hꝫ dñiū ſui act9: ꝑ h ꝙ volte nō
mota mouet ſe ipaꝫ. Nec ꝗtū ad h ꝙ ponit: ꝙ volte rō
ne dictāte vnū in nullo ſit magis iclinata ad illā ꝑtē ꝗ
ad aliā: nec ꝑius ſit iclinata ad illā ꝑtē p9 iudim rōnis ꝗ
añ. ¶ Ꝗtū ad pm ſciēdū: ꝙ ꝗuis iſti ō iſta opīone mul
tū laborēt ad ſaluādū: quō poſſit eē eadē res abſo pñm
actiuūꝫ ⁊ paſſiuū. Nūꝗ tñ vidi quō ſuppoito h: ꝙ ita eēt
poſſe: ꝙ ipſi ꝑ h ſaluarēt libertatē arbitrij. Dico. n. ꝙ oꝫ
ꝙ ad h: ꝙ aliqs hēat dñiū ſui act9 reqrat ꝙ re illi9 act9:
cui9 hꝫ dñiū: aliꝗ mō ſe hꝫ actiue: quēn h nece ſit: ꝙ illō
pñm ꝑ ꝙ ſe hꝫ actiue: ſit ēt pñm paſſiuū: ita ēt reqrat ad h:
ꝙ aliqđ pñm ñ mom ꝑus ab alio moueat ſeipꝫ: nec ꝑſua
ſionē ad h vidi inductā: nec vidi ꝙ ipſi ꝓbēt: ꝙ vbi dar
ret aliqđ pñm actiuū ⁊ paſſiuū ſimlr nō ita necio ſequat
actio: ſic ſi ſint diuerſa. ¶ Intēdo ꝗ ꝗtū ad iſtud pm ꝓ
bare tria. pm eſt: ꝙ idētitas pncipij actiui ⁊ paſſiui nō pōt
eē rō hñdi ſui act9 dñiū. 2m eſt: ꝙ ipoſſe eſt hoiem hēre
dñiū ſui act9 ꝑ voltē: niſi ſit ꝑo mota ab obo. 3m ē: ꝙ hō
nō pōt hre dñiū ſui act9 ꝑ voltē mudā: ſ3 oꝫ ꝙ ꝑ aliquē
actū voli hēat dñiū i ſeqntib9 actib9. ¶ pm itēdo oñdere
a ꝑori 2a rōne. ¶ pa rō ē talis ꝗto ē maior appropinꝗ
tio ⁊ eēntialior ordo iter mouēs ⁊ motū ſuū mobile tan
to magis eſt necia hitudo ad motū: ſ3 vbi pñm actiuū ⁊
paſſiuū ſunt vnū mouēs ⁊ mole ſunt ſibi maxīe ꝓxima:
⁊ ꝑ ſibi ſūt adīuicē ꝑñtia: ⁊ hñt maxīe eēntialē ordinē:
ꝗ in talib9 maxīe necio ſeqt mot9: ſ3 vbi eſt necitas mo
uēdi nō ē liberꝫ arbim. ꝗ ⁊c. ¶ 2a rō talis eſt. ſi volte dr
hre dñiū ſui act9. ſi mouet ſe ipſaꝫ: aut h ē: qꝛ vt eſt mo
tiua pōt retinere ſuū actū vel elicere: aut qꝛ eſt paua pōt
recipe ipſaꝫ: aut repellere. Si dicat: ꝙ iō hꝫ dñium ſui
act9: qꝛ vt ē actiua pōt retinere vl elicere ſuū actū. Tūc
adhuc ꝗro: vtrū ei ꝯueniat vt eſt actiua tñ: aut vt acti
uū ⁊ paſſiuū eſt ꝯiūctū. ſi vt eſt actiua tñ: tūc ſequet ꝙ
volte vt eſt tñ actiua eſt liberꝫ arbi. ſed illud: qđ ꝯuenit
voli vt ē tñ actiua: nō reqrit: ꝙ ſil ſit volte actiua ⁊ paua.
ꝗ libtas arbitrij non reqrit: ꝙ volte ſil ſit actiua ⁊ paua.
Si dicas: ꝙ voli vt eſt tñ actiua nō ꝯuenit poſſe retine
re vel elicere dñium ſui act9: ſiue ſuū actū: ſ3 ꝑut actiuū
ꝯiūctū eſt paſſiuo. Cōtra: qꝛ paſſiuū ꝯiūctum actiuo: nō
pōt ei ꝯferre: niſi ꝙ ſuū eſt: ſ3 paſſiui in eo ꝙ paſſiuum

eſt:nõ eſt niſi recipere.ergo paſſiuũ in eo ꝙ huius nulli
põt dare niſi recipe: ſed retinere:vel elicere actũ nõ eſt
paſſiuũ.ḡ paſſiuũ volũtatis ↄiunctũ ſuo actiuo nõ facit
ad hꝫ:ꝙ illud actiuuꝫ poſſit retinere vel elicere actuꝫ.ḡ
ſequit̃: vt dcm̃ eſt: ꝙ ſoli actiuo ↄuenit hr̃e dñium ſui
act᷒. Si dicat̃:ꝙ volũtas vt paᵃ hꝫ dñium ſui act᷒:qꝛ
vt eſt paſſiua põt recipe vel repellere ſuũ actũ.¶ Que
ro vtrum poſſit h per hꝫ:ꝙ eſt paſſiua tm̃: aut per h:ꝙ
actiuum coniunctuꝫ eſt paſſiuo:aut per hꝫ:ꝙ eſt paſſiua
tm̃.ſi ꝑ hoc:ꝙ eſt paſſiua tm̃.tũc ſeq̃t̃:ꝙ voᵗᵃˢ vt eſt paſ
ſiua tm̃ eſt liberꝫ arbi.ſi aũt ↄueniat ſibi vt hꝫ actiuum
ↄiũctũ paᵘᵒ.ſ.accipe vel repellere. tũc oꝫ ꝙ vnũ ↄueniat
rõne alterius.ſ.recipe rõne paⁱⁱ:ꝛ poſſe repellere ratiõe
actiui ꝛ tunc quero:vtꝝ poſſe recipere ſit aliqd liberta
tis:aut nõ.ſi ſic:ḡ ēt ĩpatiendo eſt libertas aliq̃: qd̃ eſt ↄ
cõs.ſi nõ:ḡ ſolũ poſſe repellere:vel nõ repellere ſufficit
ad libertatẽ:hoc aũt ſolũ ↄuẽit actiuo vt eſt actiuũ.ḡ il
lud:qd̃ eſt ſolũ actiuũ põt hr̃e dñium ſui act᷒:non ḡ req
rit̃:ꝙ idẽ:ꝛ ſm̃ idẽ ſit ſil actiuũ ꝛ paſſiuũ. Si dicat̃:ꝙ
volũtas hꝫ dñium ſui act᷒ nõ ſolũ ꝑ hꝫ:ꝙ põt repellere:
vel nõ repellere:ſꝫ per hoc:ꝙ põt repellere vel elicere.
Adhuc ſtat ꝓpoᵐ:qꝛ cũ h toti ↄuẽiat ei rõne actiui ſoli
actiuo põt ↄuenire habere dñium ſui act᷒: querit̃ ſi vo
lũtas hꝫ retinere vel repellere actũ:aut h facit aliquid
agẽdo:aut nihil agẽdo.ſi nihil agendo.ḡ aliqd vel hꝫ:ꝙ
nihil agit hꝫ dñium ſui act᷒: ꝛ hr̃e dñium ſui actus erit
pura negõ.ſ.nihil agere.Si aũt volũtas aliqd agẽdo re
tinet:vel repellit actũ:aut agẽdo illũ actũ: quẽ retinet:
vel repellit:aut nõ agẽdo illũ actũ: quẽ retinet:vl̃ repel
lit:qꝛ nihil eſt dcũ:ꝙ aliqd retineat:vel repellat actum
quẽ elicit:vel exercet:qꝛ retinere actum:h accipit̃ ꝓ ſu
ſpẽdere actũ:vt nõ ſit. Si aũt retinet illũ actuꝫ agẽdo ꝛ
exercẽdo quẽdã aliũ actũ:q̃ro de illo: aut potuit retine
re illũ actũ:aut nõ.ſi nõ potuit. ḡ eſt dare aliquẽ actum
volũtatis ſaltẽ ꝑmũ:cui᷒ nõ hꝫ dñiuꝫ: ꝛ tn̄ ponit̃: ꝙ ipſa
nõ eſt mota: ꝛ mouet ſe in oĩ actu.ḡ ipſaꝫ nõ motã moue
re ſe nõ ẽ cã nõ hñdi dñiuꝫ ſui act᷒.ſi aũt potuit retine
re illũ actũ redibit eadẽ q̃õ ſic ꝑus : qꝛ q̃rit̃ vtꝝ potuiꝫ
ĩtell'o retinere aliqd agẽdo:aut nihil:ꝛ ſi nihil agẽdo re
dibit ĩcõueniẽs ꝑus poſitũ.Si aũt aliqd agẽdo: querit̃
vtꝝ agẽdo illũ actũ:vel aliũ:nõ agẽdo illũ actũ: vt de
ductũ eſt.ḡ oꝫ: ꝙ h fiat agẽdo aliũ.Et iterꝫ q̃ret̃ de illo
alio:ꝛ ibit in ĩfinitũ:niſi det̃ aliq᷒ act᷒ quẽ retinere non
fuit in ptãte volũtatis:ꝛ cũ volũtas ponat̃ ab eis moue
re ſe in oĩ actu:in nullo mota ab obõ: ſequet̃ ꝙ ipſaꝫ nõ
motã mouere ſe nõ eſt cã hñdi dñiũ ſui act᷒.Multa ēt
alia poſſent adduci:q̃ tediũ eẽt adducere.¶ A poſterio
ri ꝓbo idẽ ſic:qꝛ ſi volũtatẽ ſic nõ motã mouere ſeipſaꝫ
eſt cã hñdi dñium ſui actus:ſeq̃t̃ ꝙ reⁱ ſubitoꝝ motuũ
hẽmus plenũ dñium act᷒:qꝛ tãta rõ dñiȷ ponit̃ in h ꝙ
volũtas mouet ſeipſam.Et h ſm̃ eos in oĩ actu:ſꝫ nõ eſt
ſolũ falſuꝫ:ſꝫ ēt erroneũ:qꝛ tũc ſequeret̃:ꝙ ſubita ↄpla
cẽtia:furti:vel fornicatiõis eſſet pctm̃ mortale.nã talia
vbi hẽtur plenũ dñium act᷒ ſunt pctã mortalia.ḡ incõ
ueniẽs eſt ponere:ꝙ voᵗᵃˢ hẽat dñium ſui act᷒:ꝑ hoc ꝙ
ſic nõ mota mouet ſe.Sꝫ.ſ.ꝙ voᵗᵃˢ nõ mota ab obõ nõ
põt hr̃e dñiũ ſui act᷒ ad nũc oñdo vnica rõne: q̃ talis ẽ:
oẽ ꝙ mouet̃ ſm̃ inclinationẽ:vel appetitũ:nõ ſequẽteꝫ
cognitiõeꝫ in eo:cui᷒ eſt illa iclinatio:mouet̃ ſm̃ appeti
tũ nãlẽ.Sed id ꝙ mouet̃ ꝑ appetitũ nãlẽ:ſicut ſi aliq̃s
mouet̃ ꝑ volũtatẽ nõ motã ab appenti bono:mouetur
ſm̃ appetitũ nõ ſequẽtẽ cognitiõeꝫ exñtẽ in appetente.
ḡ ſi aliq̃s mouet̃ ſm̃ volũtatẽ nõ motã ab appenti bo
no mouebit̃ ſm̃ appetitũ nãlẽ. ſed id ꝙ mouet̃ ꝑ appe
titũ nãlẽ nõ hꝫ dñiuꝫ ſui act᷒.ḡ ſi aliq̃s moueat̃ ꝑ volũ
tatẽ nõ motã a bono appẽti in tali motiõe nõ hꝫ dñiuꝫ
ſui act᷒.¶ Qd̃ aũt ille.q mouet̃ ꝑ volũtatẽ nõ motã ab
appenti bono nõ moueat̃ ſm̃ appetitũ:q nõ ſeq̃t̃ cogni
tionẽ appetentis ꝓbo.qꝛ ille appetit᷒ q nõ mouet̃ in bo
nuꝫ apphẽſuꝫ ſm̃ ꝙ apphẽſuꝫ nõ ſeq̃t̃ apphẽſionẽ.ſi.n.
mouet̃ in bonũ nõ apphẽſuꝫ nullã ſequelã vel depẽdẽ
tiã hꝫ ad apphẽſionẽ.ſꝫ appetit᷒ q nõ mouet̃ a bono ap
phẽſo:nec mouet̃ in bonũ apphẽſuꝫ ſm̃ ꝙ apphẽſuꝫ.ḡ
appetit᷒:q nõ mouet̃ a bono apphẽſo:nõ ſeq̃t̃ apphẽſio
nẽ ſm̃ ꝙ h᷒:ꝛ ꝑ ↄñs ſi appeᵗᵘˢ nõ mouet̃ a bono apphẽ
ſo: ab ipſo hũc appetitũ nõ ſeq̃t̃ apphẽſionẽ appetẽtis.
Ma.h᷒ pſilli pꝫ.Mi.ꝓbat̃:qꝛ illud:qd̃ mouet̃ in app
hẽſuꝫ.ad h ꝙ in tale apphẽſuꝫ dirigat̃ : opꝫ ꝙ moueat̃
ab eo:ꝙ eſt dirigere.ſꝫ h ẽ apphẽſio.ḡ oꝫ ꝙ moueat̃ ab
apphẽſiõe:ſiue ab apphẽſo.Si dicat̃ ad h:ꝙ ſufficit:ꝙ
moueat̃ incᵉ ab apphẽſo:ꝛ ſic ẽ cã ſine q̃ nõ: qꝛ.ſ.oſtẽ
dit̃ voᵗⁱ:ꝛ voᵗᵃˢ ſe mouet in illud:nihil eſt:qꝛ oſtendere
nõ videnti eſt deriſoriũ:voᵗᵃˢ aũt nihil videt. oñdere ḡ
volũtati vt ipſa ꝑ ſe in oñſuꝫ tẽdat. idẽ eſt ac ſi dicat̃:ꝙ
aliqd oñdit̃ nõ videnti:ꝛ in illud tẽdit.Exẽpluꝫ ēt ꝙ ipſi
q̃nq̃ꝫ idducũt: ꝙ itellus dirigit voᵗᵉᵐ nõ mouẽdo in aliq̃:
ſꝫ ſicut portãs lucernã añ aliquẽ:q ſe mouet oppoᵐ lu
cerna.eſt valde incõueniẽs. ꝑmo qdẽ:qꝛ lucerna vl̃ lu
mẽ ꝓponit̃ vt ↄueniẽs ſit obm̃ ad modũ illũ:q indiget
lucerna:ꝛ iõ ſi exẽplũ eſt ↄueniẽs:opꝫ ponere:ꝙ volun
tas moueat̃ a bono ꝓpoſito.¶ 2°.qꝛ lucerna ꝓpõit̃ hñti
viſum.vñ ꝓponit̃ ſicut videnti:volũtas nihil videt niſi
illi de iſta opione det ſibi oculos . Si dicat̃ : ꝙ lꝫ voᵗᵃˢ
nõ videat:tñ hõ:cui eſt voᵗᵃˢ videt. Hoc nihil ẽ:qꝛ obm̃
hñ ꝓponit̃ hoĩ vt viſibile videnti:ſꝫ obꝫ iã viſum nõ põt
ꝓponi voᵗⁱ vt videnti:ſed ſolũ põt ꝓponi ei vt motor mo
bili.¶ 3°.qꝛ ad h:ꝙ aliqd in motu ſuo dirigat̃ ꝑ apphẽ
ſionẽ nõ ſufficit:ꝙ mouens ſit intelligẽs. ſꝫ opꝫ:ꝙ mo
ueat ſe ſm̃ ꝙ itelligẽs:ꝙ ipoſſe eſt poni in voᵗᵉ:vl̃ in ho
mine voᵗᵉ reⁱ mot᷒ volũtatis: niſi ꝑ itellectũ ſe dirigat:
ſic.n.dicit phs.2°.ethi³:aliud eſt agere ignorãs:ꝛ aliud
eſt agere ꝑ ignorãtiã. Ita ēt aliud eſt agere intelligẽs:ꝛ
aliud eſt agere ꝑ itellectionẽ: qꝛ ad h:ꝙ aliq̃s itelligẽs
moueat̃:nõ opꝫ: ꝙ itellectio ſit cã illi᷒ mot᷒: vt ſi aliq̃s
cadat ad terrã itelligẽs caſum ſuũ nõ cadit ꝑ itellectũ:
ſꝫ cadat itelligẽs:ꝛ iõ ꝙ aliq̃s dirigat ſe ꝑ itellectũ in ali
qd:opꝫ ꝙ h faciat nõ ſolũ itelligẽs:ſed ēt ꝙ h fiat ꝑ in
tellectũ.vñ dicere:ꝙ voᵗᵃˢ moueat ſe in bonũ oſtẽſum
nõ mota ab oñſo eſt oĩno vt vr̃ improbabile. ¶ 3ᵐ.ſ.ꝙ
voᵗᵃˢ nõ poſſit hr̃e dñium ſui act᷒:niſi ꝑ aliqd̃ velle: per
ꝙ hõ mouet ſe ad act᷒ ſeq̃ntes: ꝙ velle nõ fuit in ptãte
nr̃a ꝓbo vnica rõne ad pñs:qꝛ ſi voluntas hꝫ ptãtẽ ſuo
rũ actuũ:aut hꝫ dñium reⁱ oĩum actuũ:tã deliberatoꝝ:
q̃ꝫ nõ deliberatoꝝ:aut deliberatoꝝ tm̃.ſi oĩum:tũc q̃li
bet cõplacẽtia ſubita ꝛ non deliberata in mã:que de ſe
ꝑtinet ad gen᷒ pcti mortalis:ſicut furtũ:homicidiũ:for
nicatio:ꝛ ↄſilia eſt pctm̃ mõtale: ex quo hẽmus domi
niũ plenũ taliũ ſine deliberatiõe: ꝙ eſt manifᵉ falſum:ꝛ
erroneũ. Si aũt hꝫ dñium ſui actus ſolũ reſpcũ actuuꝫ
deliberatoꝝ:tũc volũtas nõ hꝫ dñiuꝫ ſui act᷒: niſi meᵗᵉ
deliberatiõe.Tunc arguo: voluntas nõ põt hr̃e dñium
ſui actus:niſi meᵗᵉ deliberatiõe: vt dcm̃ eſt ſiue oñſum:
aut ḡ meᵗᵉ ab ea elicita deliberatiõe: aut iꝑata ab ea
dẽ:nõ mediãte deliberatiõe ab ea elicita:qꝛ deliberare
nõ eſt actus volũtatis elicitiue. ḡ opꝫ ꝙ voluntas hẽat
dñium ſui act᷒ meᵗᵉ deliberatiõe iꝑata: ſed ipoſſe eſt:
ꝙ volũtas imperet actũ aliorum potentiaꝝ:niſi ꝑ actũ
ꝓpriũ:quo fiat ꝑus in actu q̃ꝫ iꝑeret.ḡ ipoſſe eſt ꝙ voᵗᵃˢ
hẽat dñiuꝫ ſui act᷒:niſi ꝑ aliqd̃ velle ꝑus exñs i ea: ꝑ ꝙ
iportat deliberatiõeꝫ:cui᷒ act᷒ ipſa nõ habuit dñium:qꝛ ſi

habuit: aut hͦ eſt mete deliberatõe: aut nõ: nõ põt dici: ꝙ nõ mete deliberatiõe: q2 tũc actꝰ non deliberatus in eiꝰ ptãte eẽt: cuiꝰ oppom dñiũ eſt mõ. Si aũt mete deliberatione hꝫ dñium illiꝰ oportuit aliud velle eẽ añ illud: ꝑ ꝙ volũtas iperauit illã deliberatiõeʒ põnẽ: ⁊ ſic ibit in ĩfinitũ. Accipiẽdo velle añ velle: ⁊ deliberatiões añ deliberationẽ: vel erit ſtare ad aliqð velle non deliberatũ: cuius voluntas nõ hꝫ dñium: ⁊ per ꝙ mete deliberatione habet dñium ſequentiuʒ actuũ: ⁊ ſic patent tria: que fuerũt ꝓpoſita. ¶ Cõtra pm: ꝙ ponit dicta põ. ſ. ꝙ voluntas hꝫ dñiuʒ ſui actꝰ: ꝑ hͦ: ꝙ ipſa remota ab alio mouet ſeipam. ¶ Sʒ deñ eoꝝ eſt. ſ. ꝙ volũtas poſt dictamẽ rõnis iudicãtis aliqd eẽ bonũ ꝓſequẽdũ: vel maluʒ fugiẽdũ: ꝙ volũtas ſit ita idĩnis ad vtrãqꝫ parteʒ oĩno: ſicut añ: ⁊ ꝙ poſſit ꝯ dictamẽ rõnis ꝗtũcũqꝫ rõ ſententiet. ¶ Et oñdo falſuʒ eſſe duplici rõne. ¶ Prima rõ oñdit: ꝙ hͦ nõ ſit veꝝ. ſ. ꝙ voluntas poſſit ꝯ iudiciũ rõnis: ꝗtũcũqꝫ iudicet alterã ptẽ eẽ ꝓſequẽdã: q2 ipoſe ẽ poam exire in actuʒ ſine obo quocũqꝫ mõ ſe hẽat in mouẽdo: ſʒ ſi voluntas poſſet ꝯ iudiciũ rõnis ꝗtũcũqꝫ aliqd iudicet ſolũ eẽ fugiẽdũ: vel ſolũ eẽ ꝓſequẽdũ: tũc exiret in actũ ſine obo illiꝰ actus. g ⁊c. Ma. pꝫ. mi. ꝓbat. ſi ꝓponat aliqd tñ ſub rõne boni ꝓſequẽdi. ſi volũtas in actum exit oppom iſtiꝰ actus erit reſpuere: tunc actꝰ iſte reſpuẽdi: aut hꝫ ꝓ obo bonũ ſub rõne boni ꝓſequendi: aut ſub rõne mali fugiendi: aut ſub rõne boni fugiendi: aut ſub ratione mali ꝓſequẽdi: ſi ſub ratione mali. hoc eſt ꝯ hypotheſiʒ: q2 ponit: ꝙ nõ ꝯſideraẽ niſi ſub rõne boni ꝓſequẽdi: ſed nõ apprehẽſuʒ nõ põt eẽ obm volũtatis. g illud: qð ꝯſideraẽ ſolũ ſub rõne boni ꝓſequẽdi: nõ põt votate fugere ſub rõne mali fugiẽdi: q2 talis põ ſʒ hypotheſiʒ nõ aliõ eſt: nec hꝫ bonũ ꝓ obo ſub rõne boni ꝓſequẽdi: q2 bonũ ſub tali rõne nõ eſt obm reſpuibile: imo eſt obm oppom: ⁊ oppote rõnis: nec ſub rõne boni fugiẽdi: q2 hͦ eẽt ponere oppom in obo. nã rõ boni nõ eſt rõ fugibilis. ſeqꝫ g ꝙ iſte actus reſpuẽdi ſtãte hypotheſi nõ hẽret obm. ¶ Sʒ forte diceret aliqs: ꝙ ſub rõne diminuta boni eſt fugibile: inquãtũ. ſ. diminutũ eſt. ¶ Sed hͦ nõ valeret. ꝓ: q2 ſicut ipſi dñt eſſe diminutũ bonũ nõ icludit rõnẽ mali: nihil aũt eſt fugibile: niſi inquãtũ malũ: ſicut nihil eſt ꝓſeqbile: niſi inquãtũ bonũ: niſi forte inquãtũ diminutũ eẽt ipedimẽtũ alteriꝰ boni: nõ vꝫ ꝙ bonũ diminutũ ſit obm reſpuibile: niſi adiungaẽ aliq̃ rõ mali: inq̃tũ. ſ. poſſet eẽ ipedimẽtũ alteriꝰ boni. ¶ 2o ꝙ ſtãte hypotheſi nõ ꝯſideraẽ vt diminutũ: ſʒ tñ vt bonũ ꝓſequẽdũ. ⁊ ſic ſtat adhuc: ꝙ ille actꝰ nõ hꝫ obm. ¶ Si dicaẽ: ꝙ ꝓ illa hora nõ põt exire in actum oppom. ſ. in actũ reſpuẽdi. ſʒ põt in actum eliciẽdi exire: ita ꝙ nullum actum eliciet reſpcũ illius obi: tũc quero: aut in ptãte ſua eſt retiere illũ actũ nihil agẽdo: aut aliqd agẽdo. ¶ Si dicaẽ: ꝙ in ptãte ſua eſt retinere actũ illũ agẽdo: hͦ nõ põt ſtare: q2 oppoſitũ ſupra ꝓbatũ eſt. ¶ Si aũt põt repellere vl retinere illũ actũ aliqd agẽdo: aut g agẽdo illũ actũ: aut aliũ. ¶ Si dicaẽ: ꝙ illum agendo: hoc eſt impoſe: q2 nõ põt dici: ꝙ aliqs actũ retineat: vel repellat queʒ agit: vel elicit. ¶ Si dicaẽ: ꝙ repellit talẽ actũ agendo aliũ actũ: tunc ſequeẽ: ꝙ exit in aliũ aliquẽ actũ: aut g reſpuẽdi: vel eliciẽdi illud: aut aliqd aliud: nõ in actu reſpuẽdi vel eliciẽdi aliqd aliud: q2 aliõ nõ ꝓpõiẽ. g nec hͦ mĩ ſufficeret. ¶ Et ſi dicaẽ ſʒ hͦ: quodcũqꝫ ꝓponiẽ vt bonũ ꝓſequẽdũ neceſſario vult volũtas: ꝙ eſt incõueniẽs. ¶ Ad hͦ dõm: ꝙ ſm illos qui ponũt: ꝙ volũtas ſolũ hꝫ dñium ſui actꝰ ꝑ hoc: ꝙ hõ factꝰ in actu volẽdi finẽ vltimũ: vel bonũ in gñali: vel ẽt factus in actu volẽdi: ꝙ ſibi expedit. de hͦ ꝙ occurrit mouet ſe ad ſequẽtes actꝰ mediãte deliberatiõe. Nõ ſequitur: ꝙ illud: qð ꝓponiẽ: vt ſtatiʒ ſic ꝓpoſitũ moueat añ cõpletã deliberationẽ: q2 oẽ ꝙ ſic accipiẽ vt bonũ cõferibile ad alteꝝ: quouſqꝫ veniaẽ ad ꝯcloneʒ ſpãlẽ: in qua finaliẽ: ⁊ vt certũ oĩbus ſentiẽtis: hoc ꝯſtet vel appareat pre aliis eligẽdũ: ⁊ meliꝰ iudiceẽ nũc oĩbꝰ ꝯditõibꝰ pẽſatis: q̃ ꝯne finali dicta: niſi aliud ab exto occurreret: ſemꝑ volũtas moueretẽ: nec tñ tũc moueretẽ neceſſario neceſſitate abſoluta: ſʒ neceſſitate ex ſuppõne poſſit dici tũc moueri: ſʒ hͦ nõ eſt ſimplr moueri neceſſario: ſʒ ſm opiõnẽ illoꝝ q ponũt: ꝙ voluntas nõ mouet ſe ꝑ talẽ actũ mete deliberatione: niſi hẽret volũtas: ꝑ ꝙ moueret ſe ad talẽ actum: niſi aliqd poſſit remouere a ſe actũ nihil agẽdo. ¶ Dato ẽt: ꝙ bono ꝓpoſito voluntas hẽret ptãtẽ nõ exeũdi in actũ ꝯriũ iudicio rõnis: ⁊ ſic falſum eſt dicere: ꝙ volũtas põt ꝯ iudiciũ rõnis ꝗtũcũqꝫ dictet aliqd eẽ bonũ vl malũ. ¶ 2a rõ oñdit: ꝙ volũtas hito iudicio rõnis de aliq̃: ꝙ ſit bonũ vel malũ votas nõ eſt ita idĩnis: ſicut añ: vel ac ſi tale iudiciũ nõ eẽt: q2 ⁊ hꝫ votatem oĩno idĩntẽ ab hͦ: vel illud nullã difficultatẽ hꝫ in volẽdo qðcũqꝫ illoꝝ: ſʒ votas in dicato aliq̃ bono: ꝙ hꝫ aliqð malũ ãnexũ: hꝫ ex hͦ ipſo maiorẽ difficultatẽ in volẽdo illud: q̃ ſi nullũ malum eẽt ei annexũ: ſicut pꝫ in exẽte in ꝑiculo maris: ꝙ maiorẽ difficultatẽ patiẽ in eligẽdo: vel in eliciendo ꝓijcere merces in mari ꝑꝑ ſaluãdã vitã q̃ in volẽdo ꝓijcere lapides ſi eẽnt ibi. vñ ⁊ magnũ ꝑiculũ ſuſtinet añq̃ ꝓijciat merces q̃uſqꝫ videat maiꝰ ꝑiculũ iminere: ꝙ nõ faceret de lapidibus: ⁊ hͦ nõ ẽ: niſi q2 ꝓijcere merces iudicaẽ hẽre malũ ãnexũ: ꝙ nõ iudicaẽ de lapidibus: falſum eſt g ꝙ volũtas eſt eq̃ idĩnis poſt iudiciũ ſicut añ: vel eq̃ idĩnis quocũqꝫ iudicio dato. ¶ Rõ aũt põnis eoꝝ. vꝫ. q2 verũ ẽ. nã veꝝ eſt: ꝙ illud: qð ſe hꝫ ad ſuuʒ actũ vt mobile tñ nõ hꝫ dñiuʒ ſui actus: ⁊ iõ regriẽ: ꝙ ẽt ſic eſt in hoie reo illoꝝ actuũ: quorũ eſt dñs. nã ſenſus in ꝓmis actibꝰ q non ſubſunt dñio nr̃o mouet ſe ad ſeq̃ntes mete deliberatione: vt deñ eſt in pte. Et ampliꝰ hͦ mãdabiẽ: ſʒ nõ opꝫ: ꝙ illud veꝝ ſit: quo mouet ſe: ſicut volũtas nõ mota. ¶ Et qñ dñt ꝯ: q2 ſi illi ꝓmi actus nõ ſunt in ptãte nr̃a: nec ſequẽtes: q2 in cuiꝰ ptãte nõ eſt cã: nõ ẽ effectꝰ. ¶ Dico ꝙ iſtud eſt ꝯ eos: ſicut ꝯ nos: q2 ipſi ponũt: ꝙ cã actiua: qrũ ſumus dñi eſt votas: ⁊ tñ poa volitiua nõ eſt in ptãte nr̃a: imo neceſſario hꝫ a po cã: ⁊ a nã. Nõ g opꝫ: ꝙ ſi effectꝰ eſt in ptãte nr̃a: ꝙ ⁊ cã ſit in ptãte nr̃a. Hoc ẽt pꝫ de ſe: q2 ſi aliq̃ cã eſt in ptãte nr̃a: opꝫ ꝙ ſit in ptãte nr̃a ꝑ aliã cãm: q2 nulla res eſt in ptãte aliciꝰ ꝑ ſe ipſaʒ: q2 eẽt ſui ipſiꝰ: ⁊ illa cã ſi eſt in ptãte nr̃a: opꝫ ꝙ ſit ꝑ aliã: ⁊ ſic oportebit ire in ĩfinituʒ: vel dare: ꝙ ſit cã in nobis: ꝑ q̃ actꝰ ꝯñter ſint in ptãte nr̃a: ita tñ ꝙ ipſa cauſa nõ eſt in ptãte nr̃a. ¶ Hõʒ eſt g ad formã: ꝙ illð qð eſt ĩ ptãte nõ ẽ cã: nec effectꝰ ſequẽs ex cã. ſi ille effectꝰ neceſſario ſeqẽ ex cã: ſʒ actꝰ ꝯñtes ex ꝑ ſunt effectꝰ nõ neceſſario ꝯñtes ex ea. ¶ Et ꝑ hͦ pꝫ ſolõ ad arm ſcm ad ꝓncipale: ita ꝙ nõ oporteat redire ad ſoluẽdũ illud. Et iõ eſt alia via ſaluãdi libertatẽ arbitrij ꝑꝑ vlitatẽ vel indeterminationẽ obi: ꝙ eſt natũ mouere volũtatẽ ꝗtũ ad ꝓmos actꝰ: ⁊ ꝑꝑ ẽt cognitõeʒ itellectualẽ: q̃ nõ ſolũ nata eſt apphẽdere hoc bonũ: vel illud in ſingulari: ſʒ ẽt eſt nata: vt ꝑ eã apprehendaẽ vlis rõ boni. ſ. ꝙ rei ꝯuẽiat eẽ bonã ꝑ talẽ rõnẽ: ⁊ cũ hͦ ẽt apꝓhẽdit rõnẽ finis: ⁊ rõnẽ eoꝝ: que ſunt ad finẽ: q̃. ſ. ſint vtilia: vel nõ vtilia ad finẽ. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã ſciẽduʒ: ꝙ cũ hẽre liberꝝ arbi. vel dñiuʒ ſui actꝰ ſit hẽre ſic in ptãte ſuã actũ: ꝙ in ptãte ſua ſit agere: vel nõ agere hoc vl illud: opꝫ ꝙ pnm actiuũ: ꝑ ꝙ ꝯuẽit alicui hẽre dñium ſui actus hẽat q̃dã hitudinẽ indĩntẽ ad multa ſunt q̃dem indĩntia ⁊ ad illud: ⁊ eius oppom aliogn nõ eẽt in ptãte

ſua agere hoc:vel illud:vel nõ agere hoc idẽ etiã opʒ ꝙ aliquo mõ agere ſm illã indifferentiã ſubſit ſibi:ita ꝙ ꝛ pñᵐ hẽat idifferẽtiã:ꝛ ꝙ etiã ſup idifferẽtiã illã: vt ap/plicabilis eſt ad actũ hẽat dñium. Si eni aliqd hrẽt in/differentiã ad agendũ:vel non ad agendũ:ita ꝙ illa in/differẽtia ꝓut applicabilis eſt ad actũ ſibi nõ ſubeſſet nõ eẽt in ptãte ſua agere:vel nõ agere:ignis eni hʒ quã/dã idifferẽtiã ad calefaciendũ aquã:vel ad nõ calefaci/endũ:qꝛ põt ei applicari aqua vel ipſe aque:vel nõ ap/plicari. Sʒ illa idifferẽtia nõ ſubeẽt igni:ſʒ alq:ꝛ iõ nõ eſt in ptãte ſua agere vel nõ agere:nõ ita eſt: ꝙ ponẽdo ꝙ voluntas mouet ſe per actus ſm quos ꝑ nata eſt mo/ueri ad ſequẽtes actus hõ ꝑ tales actus hʒ habitudineʒ ad multa ꝓpter vlitatem vel indeterminationẽ obti. Cũ enĩ in creaturis in pticulari nõ ſit aliqḋ ita per oĩa bonũ:ꝙ nullã rõnẽ fugibilis hẽat ita ꝙ natũ eſt appeti a volũtate nõ eſt ꝓſeq̃ ħ in pticulari vel fugere.ſed eſt vlr bonũ in vlĩ:vel ſi aliqḋ pticulare ſiue ſpãle ſibi oc/curis de hoc:ꝙ ſibi expedit erit id in qḋ ꝑ moueť volũ/tas:ꝛ hoc caſibʒ nãle.ſ.vle bonũ in vlĩ:ſiue velle ꝙ ex/pedit de quocũqʒ occurrẽte ꝙ accipiť in rõne ꝓſequẽ/di vel fugiendi:ſicut aũt bonũ in vlĩ nõ ifert hoc bonũ vel illud:ita etiã velle bonũ in gnãli nõ infert velle hoc bonũ:vel illud vel ꝓſeq̃ hoc vel illud.ſed ſub q̃dã idif/ferẽtia dicit inclinationẽ in hoc:vel in illud:ꝛ iõ tale pñ/cipiũ ꝓpter idifferẽtiã obti.ſ.vle bonũ eſt pñᵐ:ꝑ ꝙ ali/quis põt iclinari in multa ſub quadã indifferẽtia:ita ꝙ ad nullũ hʒ habitudinẽ neceſſariã. Iſtud aũt pñᵐ ꝙ q̃/dã indifferẽtia ſic iclinat in multa hʒ applicari ad illa mediãte deliberatione rõnis:q̃ reqrit ꝙ deliberans co/gnoſcat rõnẽ boni in vlĩ ꝛ rõnẽ eoꝝ que ſunt ad finem: ꝛ eoꝝ habitudinẽ ad finẽ. ℂ Ad hoc aũt ꝙ iſta ꝗs ha/beat ſufficit ꝙ in praticis ſit habituatus:ſʒ itellʒ ꝙ ha/beat noticiã de talibus quantũ ad ſtatũ ſuum ptinet ꝙ ſciat cõferre ei que ſunt agenda:ꝛ que nõ:vñ ꝛ ꝑꝑ maio/rem vel minorem perfectioneʒ in tali cognitione impu/tatur vni ꝙ non imputatur alteri. Iſta autem applica/tio illius principij vniuerſalis ſubeſt homini:quia ſicut nãliter hʒ hõ inclinationẽ in bonum in vlĩ:ita nãliter dictat ſibi rõ:ꝛ ſic occurrit:ꝙ ingrere quõ bonũ attiga/tur ſit bonũ:ꝙ ante inquiſitionẽ nõ fiat proſecutio in p/ticulari:ꝛ iõ hõ eligit ingrere ꝛ ſuũ cõſenſuʒ ſuſpendere quouſqʒ ſit dliberatus:ꝛ per tale velle bonũ:ꝛ velle ſic ingrere quõ attingať hʒ habitudinẽ ad multa:ꝛ hʒ ptã/tẽ applicandi mediãte deliberatiõe ad qḋlʒ illoꝝ:quia vſqʒ ad finalẽ ꝯnẽ deliberatio nõ accipit aliqd vt ſim/plr ꝓſequẽdũ.ſed vt cõferribile:ꝛ iõ mediãte tali deli/beratione habʒ homo applicationeʒ illius vlis pñcipij ad ſingularia ad que hʒ habitudinẽ idifferẽtẽ. ℂ Poſ/ſet ergo ſic formari ratio:ad libertateʒ arbitrij ſuffiť ꝙ aliquis habeat pñcipiũ tale dñs indifferentiã ad mlta ꝛ poſſe hoc indifferẽs applicare qḋlibʒ eoꝝ.ſed hoc hʒ homo per modũ qui dictus eſt.g̃ ꝛc̃. ℂ Et hoc ſufficiat quantũ ad nũc:qꝛ forte alias plenius diceť ꝛ ptractabi/tur. ℂ Ad rõnem factã in oppoſitũ patuit. Qḋ. X.

Poſtea q̃rebanť plura pertinen/tia ad hoiem determina/tum in ſpãli. Et pmo querebať vnum in cõparatione ad deũ:ꝛ multa in com/paratione ad ſtatũ. Primũ erat. vtruʒ melius fuit in btã virgine eſſe matrem q̃ʒ eſſe virginẽ. Et arguiť ꝙ melius fuit eſſe virginẽ:qꝛ id eſt melius cuius oppoſitũ eſt peius.ſʒ oppoſitum virginitatis:ꝙ eſt corruptio:peius eſt q̃ʒ nõ eſſe matrem:qꝛ vnũ importat malũ: aliud non.

In contrarium eſt:quia id eſt melius de quo magĩ gaudet bonus. Sed eliſabeth magis gauiſa eſt de maternitate:q̃ʒ de v/ginitate quando dixit. Unde hoc mihi vt veniat ma/ter domini mei ad me.

Reſpondeo dicũt quidã:ꝙ ſi iſta duo adinui/cem diuidanť.ſ.eſſe virginem: ꝛ eſſe mrẽm ꝙ melius eſt eſſe virginẽ q̃ʒ eſſe matrẽ:acci/piendo eſſe virginẽ ꝓut includit actũ virtutis:ſʒ qꝛ vt dicũt nõ ſeparať ab eſſe virginẽ:qꝛ eſſe matrẽ dei ſe hʒ per additionẽ ad virginitatẽ:ꝛ ad oẽm virtutem:qꝛ īde/cens eſſet filiuʒ dei eſſe filiũ mulieris nõ virtuoſe ꝛ mi/nimũ indecẽs eſt deo impoſſe:iõ dicũt ꝙ impoſſe eſt dei filiũ hrẽ matrẽ nõ virginẽ ꝛ virtuoſam:iõ ſimplr ẽ me/lius eſſe matreʒ ꝓpter hoc ꝙ per additionem ſe habet. Hoc aũt lʒ verũ ſit quãtũ ad hoc:ꝙ melius eſt eſſe vir/ginẽ ꝓut virginitas includit virtutẽ q̃ʒ eſſe matrẽ:acci/piendo diuiſim:tñ quãtũ ad aliud:ꝙ dicũt ꝙ filius dei nõ poſſet ſumere carnẽ niſi de mrẽ virgine ꝛ virtuoſa. oĩno videť falſuʒ:ꝙ id non eſt deo impoſſe ꝙ nõ impli/cat cõtradictioneʒ.ſed filium dei accipere nãʒ nrãm de muliere coniugata nõ implicat cõtradictionẽ.g̃ ꝛc̃.ma. pʒ:mi. ꝓbať:ꝛ etiã de ſe plana eſt:qꝛ malitia matris ni/hil importat ꝑ qḋ filiũ dei hrẽ nãm talẽ ab ea implicet cõtradictionẽ:qꝛ nã aſſumpta de bona nõ plus habʒ ne/ceſſario de virtute q̃ʒ natura aſſumpta de mala:conſtat etiam ꝙ filius dei poſſet aſſumere nãm eqnam de eq̃: ſi velet in qua nulla virtus eſſet:qḋ aũt dr̃ ꝙ eſſet īde/cens:ꝙ qḋlibet ſm iſtum curſum:quẽ deus demrãuit eſſet indecens:non tñ ſm curſum:quẽ poſſet facere:nec plus eẽt indecens ipm eſſe de matre nõ ſolũ vgine: ſed etiã mala matre:q̃ʒ ꝙ fuerit ex pte matris ex parẽtibꝰ idolatris:qui ſunt vei aui vel ataui. ℂ Et ideo aliter eſt dõm:ꝙ in virginitate aliqd eſt ex parte corpis:ꝛ aliqd ex parte mentis: ſi accipiatur id qḋ eſt ex parte corpis. ſcʒ integritatẽ illã carnalẽ vel in experiẽtiã viri:ſic me/lius fuit ſimplr eẽ matrẽ q̃ʒ eſſe virginẽ:qꝛ melius ꝛ no/bilius eſt hẽre relationẽ maternitatis ad filiuʒ q̃ʒ que/cunqʒ dignitas carnalis:ſi aũt accipiamꝰ virginitatẽ ꝓ ut includit illud:ꝙ eſt ex parte mentis.ſ. virtutem:ꝛ ex alia parte accipiamus maternitatẽ carnalem:tunc dico ꝙ eſſe ſic virginẽ eſt ſimplr melius:q̃ʒ eẽ matrẽ carna/leʒ:ꝛ hoc põt patere duplr. Primo ſic:qꝛ dignitas ꝛ bo/nitas melioris preferenda eſt bonitati minus boni.ſed maternitas carnalis quantum eſt de ſe tñ pertinet ad corpus.dignitas aũt virtutis pertinet ad animam:ſiue ad mentem.ergo ꝛc̃. ℂ Scḋo ſic:quia id qḋ nõ poteſt inueniri in perſona:que nõ ſit digna vita eterna eſt me/lius ſimplr q̃ʒ id ꝙ põt inueniri in perſona:que poteſt eſſe digna dãnatione.ſed virginitas includendo virtu/teʒ non poteſt eẽ niſi in perſona:que eſt digna vita eter/na:eſſe autẽ matreʒ carnalem abſolute põt ineſſe male/mulieri digne morte eterna.ergo ꝛc̃. Licet auteʒ ita ſit ꝙ eſſe virginem ſit ſimpliciter melius:tamen eſſe ma/trem poteſt eſſe ſm quid dignius. Naʒ ex hoc ꝙ habʒ talem relationẽ ad perſonam filij dei habʒ aliquaʒ di/gnitatem:q̃ʒ non habet quecũqʒ virgo:ſicut etiam eſſe tunicam regis ſm quid eſt nobilius q̃ʒ eſſe dextrariuʒ alterius:propter relationem ad tam dignam: ꝛ talem perſonã. ℂ Ad argumenta dicendum:ꝙ neutrũ cõclu/dit:nam corruptio:que eſt oppoſita virginitati quantũ ad id qḋ eſt ibi ex parte carnis nõ dicit ibi aliqḋ malũ: ſicut patet de illa:que in ſancto matrimonio poſſet cor/rumpi carnaliter. ℂ Similiter alia ratio non conclu/dit:quia id gaudium non fuit propter maternitatem.

ſed propter filiū: τ dato ꝙ eſſet propter maternitatem. τ non propter virginitatem: non ſequit̃ ꝙ gauiſa fuerit plus de maternitate ꝙ̃ de virginitate. ſed ſequit̃ ꝙ tunc attendebat plus: ſiue tñ ad maternitatē: τ nō ad virginitatem: vnde nō cōparabat vnum ad alterum.

Poſtea querebant̃ duo de hoīe in cōparatione ad aliū. Primū ptinet ad vinculū nāle. Et eſt vtrū filius nihil habēs de bonis paternis teneat̃ forefacta pr̃is mortui ſoluere de bonis que habꝫ aliunde. Scd̃m erat: ꝙ pertinet ad vinculū morale: vtrū. ſcꝫ in ſeruo debeat eſſe virtus moralis. Queſtio. XI.

Ad primuꝫ ſic pcedit̃: τ arguit̃: ꝙ filius teneat̃ forefacta pr̃is mortui ſoluere: qꝛ bñficiatus teneat̃ bñficio ſaltem ꝙ̃tum pōt. ſed pr̃ ſe hꝫ vt bñficus ad filiū i tm̄: ꝙ filius nō pōt recompēſare patri equalēs: ſicut pꝫ in ethicis. ergo teneat̃ quantum pōt. ſed hoc poteſt. ergo τc̃.

Contra bona nō obligata nullus teneat̃ dare. ſed bona talis filij nulli ſunt obligata. ğ τc̃.

Reſpondeo dōm: ꝙ filius nihil hñs de bonis pr̃nis nō teneat̃ ſoluere forefacta pr̃is mortui: qꝛ nullus dꝫ obligari: niſi aut rōne rei quā hꝫ: aut rōne pſone ſue: nō rōne rei: qꝛ illa nō fuit res patris vt ponit̃: nec fuit obligata patri ſm̄ ſe: τ ſi viuēte patre fuiſſet obligata pr̄i indigenti: hoc nō fuiſſet rōne rei in ſe. ſed rōne poſſidētis rem. ſed pro forefacto alicuius nulla res teneat̃: niſi fuerit ſua: vl̃ ſibi obligata in ſe. ğ τc̃. Nec etiā rōne pſone: qꝛ aut pater hēbat de ſuo: vñ poſſet ſoluere: aut nō. ſi ſic: illa bona teneāt̃: τ ſi pater noluit ꝙ de illis fieret reſtitutio filius nō teneat̃ ſatiſfacere pro eo: nec etiā pro eo dicere pr̃ nr̃: qꝛ mortuus eſt cū volūtate detinēdi alienuꝫ inuito dñō: τ per ꝯñs eſt dānatus. Si autē nihil hēbat: ſufficiebat ei hr̃e bonā volūtatem reddēdi: vñ nec ipſe pr̃ teneat̃ ad plus: nec ēt ꝑ tali dēbito puniret̃ ꝙ̃tū ad nō ſoluere: lꝫ puniret̃ ꝑ mala acceptione. ¶ Et videt̃ ꝙ nihil hñs de bonis paternis nō teneat̃ ſoluere debita vel forefacta patris mortui. ſed ſi pr̃ viueret: τ pro ſolōne debiti ſuſtineret moleſtias corporales: puta ſi carceraret̃ filius teneret̃ ſatiſfacere: ſi poſſet fil̃ ꝓuidere ſibi: τ pr̃ne ſolōni: qa rōne pſone teneat̃ iuuare patrē in neceſſarijs vite τ nocimis repellēdis. ¶ Si aūt queras: vtrū iuuare teneat̃ filius pr̃em: quē credit eē in purgatorio. ¶ Dico ꝙ directe vt mihi vr̃: obligatio: q̄ ē inter pr̃em τ filiū ptinet ad vitā iſtā: ſm̄ quā cōuenit ei pr̃nitas: τ filiatio: vñ vr̃ ꝙ lꝫ teneat̃ hr̃e maiorē affectionē ad eū ꝙ̃ ad vnū alienuꝫ: nō tñ vr̃ ꝙ illa obligatio ita maneat ꝙ bona ſua ita ſint obligata ꝑ eius neceſſitate in purgatorio: ſicut eſſent ꝑ eius neceſſitate in hac vita: vnde cum omnes exiſtentes in charitate debeāt velle alijs bona ſpiritualia: filius debet velle liberationē patris: τ pro loco τ tempore iuuare cū orationibus: τ alijs conſimilibus bonis. ſed ꝙ ita ſint bona ſua obligata oī tempore: ſicut in hac vita: non videtur mihi. ¶ Ad rationē in oppoſitum dicendū: ꝙ filius teneat̃ ſicut benefactori: precipue quantū ad illū ſtatū patris: ſm̄ quē cōuenit ei eſſe benefactoreꝫ: τ hoc eſt ſtatus vite preſentis. ¶ Quantū aūt ad illud: qđ eſt de forefactis: paꝫ valꝫ: nam ſi pater nihil haberet nō indiget quantū ad illam ſubſtantiā illa ſolutione: dūmodo habuerit bonā volūtatem in ſoluendo. Si autē habebat τ noluit ſoluere: nihil valet ei: ꝙ̃tū ad animā ſolutio filij: qꝛ bōa eius tenerēt̃ obligata eſſe creditoribus: nō bona filij. Qō. XII.

Ad ſecundum ſic procedit̃: τ arguitur: ꝙ in ſeruo non poſſit eſſe virtus: qꝛ in eo non habet eſſe virtus: vel poteſt: qui non poteſt eligere: nec conſiliari. ſꝫ ſeruus eſt huiuſmōi. ğ τc̃. ꝓbatio mi. dicitur primo politicorū: ꝙ mulier habet ꝯſiliationē licꝫ debilē τ imꝑfectā: ſeruus aūt nullā.

Contra homo ſm̄ ꝙ homo poteſt habere virtutē. ſed ꝙ cōuenit omni homini ſm̄ ꝙ hō ꝯuenit oī hoī. ergo poſſe habere virtutē: ꝙ̃tū eſt de ſe ꝯuenit omni homini. ſed ſeruus eſt homo. ergo τc̃.

Rñdeo dōꝫ: ꝙ aliđ eſt q̄rere: vtrū ille q̄ ē ſuꝰ poſſit hr̃e vtutē moralē: τ q̄rere vtꝛ in eo ꝙ ſuus ē ſibi ꝯueniat. ¶ Ulterius aliđ eſt querere: vtꝛ ſeruus in eo ꝙ eſt ſeruus poſſit habere virtutē: τ querere vtrum in eo ꝙ ſeruus requirat̃ hoc. ¶ Quantuꝫ ad primū ſatis planū eſt. ſ. ꝙ ille qui eſt ſeruus poteſt habere virtutē moralē: τ ratio ad hoc facta ſatis hoc tangit. ¶ Poſſet aūt ſic formari ratio illa ad ꝓpoſitum. quicūꝙ habet appetitū cōformē rationi recte habet virtutē moraleꝫ. ſed omnis hō qui nō eſt orbatus ꝑncipijs operationis humane: que. ſ. eſt ꝙ oīs homo: ſm̄ ꝙ hō: pōt habere appetitū conformē rōni recte. ğ oīs homo non orbatus ꝑncipijs opationis humane pōt hr̃e vtutē moralem: ſeruus autē eſt homo: vt de ſe pꝫ: nec opꝫ ꝙ ſit orbatus ꝑncipijs opationis humane: vl̃ in eis impeditus: ſicut ſunt inſani. ergo τc̃. ¶ Quantū aūt ad ſcd̃m: vtruꝫ ſcꝫ ſeruus in eo ꝙ ſeruus poſſit habere virtutē moralē. ¶ Dico ꝙ ſic. Ad cuius euidentiā ſciendū: ꝙ ſeruo nō cōuenit moueri ad nō. ſicut inſtr̄m inanimatū mouet̃: ꝙ. ſ. ipellat̃: ſicut baculus: nec etiā ſolū ſicut brutū: ꝙ ſꝫ inſtinctū nālem ad vitandū leſionē mouet̃: imo mouetur ſm̄ intellectū τ volūtatē: τ ſm̄ iſta poſtea ſe mouet: qꝛ mouere ꝙ cōpetit dño reſpectu ſerui eſt mouere per imperiū: mouere aūt per imperiū eſt intimare inferiori voluntatē ſupioris: vt intuendā per ipꝫ: τ iō ſeruus habet moueri ab iperio ſupiori ſm̄ itellectū τ volūtatē. ſ. capiendo preceptū: τ volēdo implere id: τ poſtea implēdo. Qđ aūt aliqñ adiſ iminet pene: hoc non eſt de rōne ſerui: niſi qꝛ malus ſeruꝰ. ¶ Ex hoc pōt formari rō ſic. ille pōt hr̃e virtutē moralē ſm̄ ꝙ talis: cuius eſt mouere tātū per imperium. ſed ſeruus in eo ꝙ ſeruus eſt hꝫ. ergo τc̃. Utraꝗ premiſſarū pꝫ ex dictis: nā moueri per imperium requirit ꝙ ſic motus agat imperiū iplendo ſm̄ intellectū τ voluntatē. ſed agens ſm̄ intellectū τ voluntatē pōt hr̃e virtutē moralē. ergo τc̃. ¶ Quantū ad tertiū: vtruꝫ. ſ. ſeruus in eo ꝙ ſeruus hoc requirat. Dico ꝙ ſi intelligit̃ ſic: ꝙ nō poſſit conditio ſeruitutis eē ſine morali virtute conſtat ꝙ non: qꝛ aliquis pōt eſſe ſeruus nō habēs aliquā virtuteꝫ: τ ſi q̄rat qđ: vtrum ad hoc ꝙ ſit bonus ſeruus hoc requirat: dico ꝙ ſic. τ hoc oſtēdo duplici ratione. Primo ex rōne gnāli virtutis moralis: qꝛ ille q hꝫ moueri ſm̄ rōnem rectam: τ appetitū rōnis recte conformē debet habere virtutē moralem. ſed bonus ſeruus ad hoc ꝙ ſit bonus ſeruus debet moueri in actibus imperatis: τ etiā ſe debet mouere in actibus imperatis ſm̄ rectā rōnē τ appetitū ei conformē: qꝛ qcūꝗ agit ſm̄ rōnem τ appetituꝫ requirit iſta: ad hoc ꝙ bene agat. ğ τc̃. ¶ Scd̃a ſumit̃ ex ratione obediētie: qꝛ obedire ptinet ad virtutē. ſed ſerui in eo ꝙ ſeruus eſt obedire. ergo τc̃. ¶ Ad rationē in oppoſitū dicendū: ꝙ itētio Ari. eſt: ꝙ ſeruus in eo ꝙ huius nō hꝫ ꝯſiliū ꝓpriuꝫ: ꝙ ſequat̃ nullo alio dirigēte: qꝛ ſemꝑ in eo ꝙ ſeruus eius motio preuenit̃ ab imperio dñi: nō autē eſt intentio ſua

dicere:qn facto impio dñi bẽat intellectũ ad capiendũ
imperiũ ⁊ volũtatẽ dñi ſm quẽ imperiũ ꝑtẽ docet ip-
ſum exequatur:ſicut diſcipulus inquãtum huius nõ bꝫ
ſciaꝫ:niſi habitã ab alio:nõ tñ ſeqꝛ qn bẽat ſciaꝫ. Q.iꝫ.

POſtea ꝗrebãt q̃dã de hoĩe in cõ-
paratione ad ſacr̃a.Et pͥmo
vnũ in cõpatione ad ſacr̃a eucharíſtie.
⁊ eſt vtrũ ſacerdos ꝓmittẽs plibus dĩce
ꝓ quolꝫ vnã miſſam ſatiſfaciat dicẽdo
tñ vnã ꝓ oĩb⁹:⁊ arguitꝰ ꝙ nõ:qꝛ ꝓmit-
tẽs nõ abſoluitꝰ niſi ſoluat id qḋ ꝓmiſit.
ſed talis nõ ſoluit id qḋ ꝓmiſit:qꝛ ꝓmiſit cuilibꝫ vnaꝫ
miſſaꝫ.ꝗ ⁊c.℄ In ↄtrariũ eſt vſus quarũdã eccleſiaꝝ.

Reſpondeo ad iſtã q̃ſtionẽ dicũt q̃dã:ꝙ ꝓmit-
tẽs ſic miſſaꝫ plibus:aut eſt ſacer
dos ꝓprius:puta ſuus curatus:aut extraneus:puta religio
ſus vel ſacerdos de alia parrochia:q̃ꝫ ſit ſua. Si primo
mõ tũc dicũt:ꝙ ſacerdos curatus ꝓmittẽs dĩce miſſam
plib⁹ ꝓ q̃lꝫ.ſ.vnã ſatiſfacit.ſ.dicẽdo vnã ꝓ oĩb⁹.ſed ſi ſit
extraneꝰ ſacerdos nõ ſatiſfacit. ℄ Ad cuiꝰ euidẽtiã ꝓmittũt duas
diſtin̄ctões:⁊ duas ſuppõnes. Pͥa diſtinctio ẽ.ꝙ valor miſ-
ſe põt accipi vel ex pte ſacri vł ex pte dñotõis offerẽtis:
ꝗ miſſã celebrat.Scḋa diſtictio eſt:ꝙ deuotio offerẽtꝭ
pt dupl'r ↄſiderari:vł ſꝫ ꝙ bꝫ valorẽ ex pte miſtri ſacri
ſcꝫ h⁹:vel illi⁹ ꝑſone celebrãtis:vł ex pte ſũmi ſacerdo-
tis.ſ.xp̄i:cuiꝰ ẽ miſter.lquãtũ.ſ.deuotio eccl'ie:cuiꝰ caput
eſt xp̄s:ↄcurrit ad talẽ miſſaꝫ celebrãdã.℄ Poſtea po
nũt duas ſuppõnes. Pͥa ẽ.ꝙ miſſã tñ nõ valere plib⁹
q̃tũ vni dupl'r pt itelligi. Uno⁰ ꝙ valor deuotiõis diui
dat l diuerſas portiões:ita ꝙ q̃libꝫ bẽat portionẽ ſuã:⁊
ſic nõ totã deuotiõeꝫ:qñ.ſ.miſſa dr ꝓ plib⁹.ſꝫ tota deuo-
tio hr ab vno:qñ.ſ.miſſa dr ꝓ vno. Alio⁰ pt itelligi:q̃ſi
ſcꝫ nõ poſſit hri tãta deuotio ad pl'es:q̃ta ad vnũ tñ.ꝑ
mõ vt dicũt nõ põt eẽ:qꝛ cũ deuotio ſit iduiſibilis:non
põt deuotio diuidi l pl'es ptes:ita ꝙ diuerſe diuerſis ap
plicẽtꝰ. Si 2ͫ.põt eẽ:ꝙ.ſ.ſacerdos nõ poſſit hre tãtã de
uotionẽ ad pl'es:ſicͭ ad vnũ tñ:ſicͭ ẽt ſm plꝫ nõ põt hri
ita itẽſa amicitia ad pl'es ſicͭ ad vnũ:⁊ iõ ſm deuotionẽ
ſacerdotꝭ nõ tñ valꝫ plib⁹ q̃tũ vni:ꝑꝑ h ꝙ nõ pt hre
tãtã deuotõeꝫ ad pl'es q̃tã pt hre ad vnũ. Scḋa ſuppõ
eſt.ꝙ qñ ꝓpriꝰ ſacerdos celebrat defectꝰ deuotiõis:q ẽ
ad pl'es re⁰ maioris dñotiõis:q̃ eẽt ad vnũ:iquãtũ reſpi-
cit miſtrũ:ſuppletꝰ ꝑ xp̄ꝫ q ẽ ſũmꝰ ſacerdos:nõ ãt qñ ſa-
cerdos extraneꝰ celebrat.℄ Et huiꝰ rõnẽ aſſignãt ꝑ ex pte
ſacerdotꝭ:qꝛ cũ xp̄s ordinariſſime opetꝰ:tũc ſupplet dẽfe
ctũ deuotiõis:qñ cã rõnabilis ſubeſt.ſꝫ qñ ſacerdos ꝓ-
priꝰ ⁊ ordinariꝰ celebrat ſubeſt cã rõnabilis ſupplẽdi de
fectũ deuotionis eiꝰ:qꝛ ex offõ ſibi icũbit:vt miſtro ec-
cleſie celebrare.ꝗ qñ ſacerdos ꝓprius celebrat deuotio
xp̄i ⁊ eccl'ie:cuiꝰ miſter eſt:dꝫ ſupplere:⁊ ſupplet deuo-
tiõis defectũ ſacerdotis ꝓprij.℄ Ex pte ẽt eiꝰ ꝓ q̃ cele
bratꝰ dicũt:qꝛ tũc eſt cã ſupplẽdi:qñ ꝑſona ꝓ q̃ celebra-
tur magis tenetꝰ eccleſie.ſꝫ ꝑſona ꝓ q̃ celebratꝰ magꝭ te-
netꝰ eccl'ie ꝓpͥe q̃ꝫ extnee.ꝗ ⁊c.℄ Ex iſtis ſatis facilr ꝓ-
bãt duas ↄnes ſuppoſitas. Pͥa ẽ.ꝙ qñ ꝓprius ſacerdos
celebrat ꝓ plib⁹ de curaſua exñtib⁹:miſſa tñ valꝫ cuilꝫ
q̃tũ valꝫ vni:ſi ꝓ vno tñ celebraretꝰ:⁊ h ex pte deuo-
tionis miſtri:qꝛ tũc miſſa dicta ꝓ plib⁹ valꝫ tñ cuilibꝫ
illoꝝ pliuꝫ q̃tum valeret vni tñ:quando defectus de
uotiõis miſtri:q̃ nõ pt eẽ tãta ad pl'es q̃ta ad vnũ ſup-
pletꝰ ꝑ xp̄m ſũmũ ſacerdotẽ. ℄ Et h pꝫ ex pͥ⁰ ſuppõne:
qꝛ cã q̄re tñ nõ vꝫ miſſa cuilꝫ pliũ q̃tũ vni eſt nõ diui
ſio valoris deuotiõis ſi defectꝰ deuotiõis:q̄ minor ẽ ad
pl'es:nõ ſuppleatꝰ.ſꝫ qñ ꝓpriꝰ ſacerdos celebrat:ſupple
tur talis defectꝰ:⁊ h pꝫ ex ſcḋa ſuppõne.ꝗ ⁊c.℄ 2ᵃ ↄ.ſ.
qñ celebrat extneꝰ ſacerdos:nõ tñ valꝫ:nã ꝓbatꝰ ex eiſ-
dẽ:qꝛ tũc miſſa nõ vꝫ tñ cuilꝫ q̃tũ vni:qñ nõ eſt cã rõ-
nabilꝭ ſupplẽs dñotõeꝫ miſtri ſi l ſacerdote extneo ñ ẽ cã
rõnabilꝭ ſupplẽdi deuotõeꝫ miſtri:qꝛ ñ celebrat ex offõ:
nec vt miſter publicꝰ eccl'ie:nec pͥ⁰ tñ tenetꝰ eccl'ie extnee
q̃tũ ſue.ꝗ ⁊c. ℄ Iſta ãt põ q̃uis ſit maiorũ vł hre mlͭ
ta dubia.Et ꝑ de pͥ⁰ ſuppõne vł dñm:qꝛ vł ꝙ aliq̄ non
poſſit hre tãtã deuotionẽ ad pl'es ſicͭ ad vnũ:qꝛ aut itel-
ligitꝰ ſic:ꝙ.ſ.aliq̄ actualr nõ poſſit affici ad pl'es:vt vni
te accipiantꝰ tñ:q̃tũ ſi de vno cogitaret tñ:aut ſic itel-
ligitꝰ:ꝙ nõ põt ſic affici ad pl'es ſicͭ ad vnũ:qꝛ.ſ.illa affe
ctio nõ ita explicite applicatꝰ ad quelibꝫ illoꝝ:ſicͭ appli-
caretꝰ ad vnũ ſi tñ ꝓ vno fieret.Si ꝑ mõ:h nõ vł veꝝ:
qꝛ vbi eſt rõ maioris affectiõis nõ vł ꝙ debeat eſſe mi-
nor affectio:ſꝫ reſpectu bõi cõis multis vł ꝙ debeat eẽ
rõ maioris affectiõis:qꝛ bonũ cõiter tãto diuinꝰ:quãto
reſpectu boni vnius.ꝗ ⁊c. ℄ Si aũt dicatꝰ 2ͫ.ꝙ.ſ.illa
deuotio nõ ita explicite applicatꝰ:nõ valꝫ ſꝫ dicta eoꝝ:
qꝛ ſꝫ eos deuotio nõ dr minus valere cuilꝫ pliũ q̃ꝫ vni
tñ ꝑꝑ diuiſionẽ deuotionis.ſꝫ maioritatẽ vel minorita
tẽ in ſe ſm dicta eoꝝ exñte eq̄li deuotione ſm ſe tñ va-
let cuilꝫ pliuꝫ q̃tũ vni tñ:⁊ ſi eſt minor:minꝰ valꝫ toꝫ
vni q̃ꝫ pliuꝫ cuilꝫ:nũc aũt ad pl'es vt vnite acceptis põt
eẽ maior affectio:⁊ maior rõ affectiõis:vt dcm̃ ẽ.℄ Si
aũt dicatꝰ ꝙ nõ põt hri tãta deuotio ad plures ſicut ad
vnũ:qꝛ.ſ.hõ ſigillatiꝫ cogitat õ diuerſis:nũc de vno:nũc
de alio:nõ põt ita affici:ſicͭ ſi ſꝑ ı eadẽ cogitatiõe ſtaret.
nõ vł valere:qꝛ nõ vł ꝙ ſic opteat diſcurrere ꝑ ſingu-
los.ſed ſufficit ꝙ ſilͭ ferat itẽtionẽ ad illos:q ſunt ſibi re
comẽdati ſpãlr in illa miſſa:⁊ ſic vł dñm id dictũ.ſꝫ ẽt ꝙ
ponitꝰ in illa ſuppõne.ſ.ꝙ valor deuotiõis tñ valꝫ cuilꝫ
pliũ q̃tũ vni:dũ mõ deuotio ſit eq̄lis ſiue eq̄ itẽſa:vł eẽ
dubiũ.qꝛ id ꝙ regrit maiꝰ meritũ regrit maiorẽ deuo-
tionẽ intẽſiue:vel ſaltẽ pl'es deuotiones extẽſiue. ſꝫ ma
ioris meriti eſt oĩ die celebrare ꝓ quolꝫ meritoꝝ q̃ꝫ pro
vno:maioris meriti enĩꝫ eſt celebrare omni die ſaltem
pro multis q̃ꝫ ꝓ vno.ꝗ manẽte eq̄li deuotione nõ vł ꝙ
poſſit tñ valere cuilꝫ pliũ:q̃tũ vni ſoli. ℄ Rõnes aũt
nõ cogũt:qꝛ ꝙ nõ poſſit hri eq̄lis amicitia ad plures:ſi-
cut ad vnũ:⁊ iõ eſt qꝛ amicitia regrit cõuictũ ⁊ colloquiũ
frequẽter:que nõ poſſunt eẽ ad multos ſine magna cor-
dis diſtractione. Sed hoc nõ habꝫ locũ in ꝓpoſito:qꝛ
ad oẽs illos recõmẽdatos poteſt ſimul mente:⁊ vna co
gitatione:⁊ actuali deuotione ferri. Similiter ꝙ dici-
tur de indiuiſibilitate non cogit:qꝛ lꝫ actus deuotiõis
ſit indiuiſibilis in partes diuerſas reali virtualr:⁊ ex ꝑ
te effectus põt attendi in ea diuiſio:vel etiã indiuiſio in
quãtũ maius meritũ requiritꝰ ad optinẽdũ pro pluribꝰ
q̃ꝫ ꝓ vno:⁊ ad optinẽdũ:ꝙ maiꝰ eſt ꝓ vno:q̃ꝫ ad optinẽ
dũ ꝙ minus eſt:ſicut etiã ſupplicatio militis apud regẽ
nõ tñ poſſet optinere ꝓ quolꝫ pluriũꝫ q̃ꝫ pro vno:dato
ꝙ equali affectione ſupplicaret. Illud etiam ꝙ dicitꝰ in
alia ſuppoſitione.ſ.ꝙ in miſſa ſacerdotis ordinarij vł cu
rati suppletꝰ deuotio nõ in miſſa alterius nõ curati:qꝛ il
le eſt miniſter publicus eccl'ie:iſte aũt nõ videtꝰ nõ eſſe
verũ:qꝛ quicunq̃ꝫ eſt ſacerdos donec ſit preciſus ab ec
cleſia celebrat vt miniſter eccl'ie:ſed non ſit miniſter ec
cleſie cõferendo ſacr̃a aliquibus ſubditis celebrãdo:ta-
men eſt publicus miniſter eccleſie offerendo id ſacrifi-
ciũ pro bono ſtatu eccl'ie ⁊ ꝓ viuis ⁊ defunctis de eccle-
ſia:alioquin ſi ſacerdos nõ curatus exiſtens in peccato
mortali cũ deuotione:vt eſt ex pte talis nihil aliud eſt:
ſaltẽ valeret miſſa eius nõ valeret illi ꝓ quo celebraretꝰ
ꝙ falſum eſt.tñ q̃cũq̃ꝫ ſacerdos nõ ꝑciſus ab eccl'ia:qñ
celebrat:eius miſſa hꝫ valorẽ ex deuotione xp̄i:⁊ eccl'ie.

ſiue ſit malus:ſiue bonus:ſiue curat⁹:ſiue non curatus. Qd aũt dicit̃:ꝙ magis tenet̃ eccl'ie ſue ꝙ̃ aliene. Paꝫ valz.ꝑ qꝛ poterat dici:ꝙ etiã eccl'ia ſua plus tenet̃ ei:ꝙ̃ aliena:qꝛ ſi i aliena dꝫ hr̃e ꝓpriã mlto plus i ſua.Scdo qꝛ vr̃:ꝙ illud ꝓcedat:ac ſi tales miſſe fiãt pro cõmodo tꝑali eccleſiaꝝ:ꝙ nõ eſt veruꝫ:qꝛ pͥn⁹ fiunt ꝓ cõmodo aiarũ. ¶ Iterũ etiã aliqñ ſine ſubuentione tꝑali ex grã cõcedunt̃ tales miſſe:vñ maioꝛ obligatio ad ſubueniẽdũ ꝓpe eccl'ie magis ꝙ̃ aliene, parũ facit ad ꝓpoſitũ:ꝑt ẽt eẽ ꝙ eccl'ia ꝓpa nimis:vel magis habũdet:ita ꝙ foꝛte expediret qñq; ꝙ min⁹ habũdaret:vl' hr̃et. Et iõ alr põt dici ad qõnẽ.ſ.ꝙ intẽtio petẽtiũ miſſaꝫ:ꝛ forma obligationis eſt attẽdẽda.ĩportat ꝙ q̃lꝫ ꝓ q̃ petit̃ hẽat ꝓpriã miſſaꝫ:nõ ſatiſfacit dicẽdo vnã ꝓ plib⁹:ꝙ̃tũcunq; valeat miſſa ſua:ꝛ rõ ducta ẽ in oppoſito:qꝛ nõ ſoluit ꝓ miſſuꝫ ad qd ſe obligauit. ¶ Et ꝙ dicunt aliq ꝙ imo: qꝛ nõ eſt intẽtio alioꝝ obligare ſacerdotẽ ad id ꝙ non põt:nõ põt aũt dicere tot miſſas. Paꝫ valꝫ:qꝛ ſi nõ põt dicere tot miſſas:põt tñ ſe nõ obligare ad tot quot non põt ſoluere:ꝛ põt nõ ꝓmittere ſe poſſe:ꝙ nõ põt. Si at diceret expͥſſe ꝙ eſt obligatus alijs:ꝛ ꝙ non põt dicere miſſaꝫ pro illa ꝑſona:ꝓ q̃ petit̃:niſi ad iũgendo eã cũ alijs:tũc foꝛ⁹ obligatiõis nõ aſtrigit ipꝫ ad ꝓpriã miſſã ꝓ illa ꝑſona. ¶ Quid g̃ eſt dõꝫ de anniuerſarijs:q̃ q̃ñꝫ ſunt tot in vna eccl'ia vna die:ꝙ ipoſſe eẽt dr̃e miſſã pro priã ꝓ q̃lꝫ. ¶ Uidet̃ dõꝫ:ꝙ illi q petũt d'terminatũ numerũ miſſaꝝ:puta q̃ternariũ vel aliũ numeꝝ:ꝛ tũc credo:ꝙ ſic ꝓmittẽs nõ ſatiſfaciat dĩo vnã miſſã pro pluribus:quia videt̃ eſſe itentio petẽtiũ hr̃e miſſaꝫ ꝓpriã:ꝛ obligatio dꝫ attẽdi ſm̃ itetionẽ petẽtiũ:alioqn eẽt fraudulẽta:ꝛ h̃ ſiue ſit ſacerdos ꝓpri⁹:ſiue extraneus. ¶ Si aũt nõ petat determinat⁹ numer⁹ miſſaꝝ:ſed ſolũ petatur ꝙ fiat aniuerſariũ in illa eccleſia:ſicut eſt cõſuetuꝫ nõ vr̃ itentio petẽtiũ petere ꝙ fiat:niſi ꝙ cõſuetuꝫ eſt:ꝛ illud eſt:ꝙ vna dicat̃ miſſa ꝓ oĩbus:qꝛ propriã miſſaꝫ dici pro quolibet eẽt quandoq; impoſſe:ꝛ hoc ſiue fiat in eccl'ia ꝓpria:ſiue in aliena. ſed eſt verũ ꝙ oĩbus alijs exiſtẽtib⁹ paribus.ſ.eq̃lis deuotio:ꝛ locoꝝ indigẽtia eq̃lis:ꝛ alijs ꝯſilib⁹ eq̃lib⁹ magis deberet hoc petere in eccleſia ꝓpa:ꝙ̃ in aliena.ſed ꝑꝑ meliorẽ deuotionẽ ꝛ maiorẽ:vel ꝑꝑ aliã cãm rõnabilẽ melius qñq; faceret petendo tale aniuerſariũ in aliena eccl'ia. Per dicta pꝫ ad obͣa:nã ꝓcedũt vijs ſuis.

Queſtio. XIIII.

Poſtea querebant̃ de hoĩe in cõparatione ad ſacrꝫ penitẽtie tria:q̃ruꝫ vnũ ꝑtinet ad eẽntiã ſacri. Alia duo ꝑtinẽt ad obligationẽ miniſtri. Illud vnũ ꝑtinẽs ad eẽntiã ſacri erat vtruꝫ ſi aliq abſoluat dicẽdo ego abſoluo vos:ſit aliq abſolutus. ¶ Et arguit̃ ꝙ ꝙ nõ:qꝛ ſile eſt de baptiſmo:ꝛ de ſacro pn̄ie.ſꝫ ſi dicat̃ ego baptiço vos:nõ eſt verũ baptiſmũ.ergo ꝛc̃.

Contra iſte eſt cõis modus loquendi inferioris cũ ſuꝑiori vt li vos ſtet ꝓ te. g̃ valꝫ ac ſi poneret̃ te:ſed ponẽdo te:eẽt abſolutus.ergo ꝛc̃.

Reſpondeo ad euidẽtiã iſti⁹ qõnis ſciẽdũ:ꝙ cũ ita ſit:ꝙ in oĩ ſacro foꝛ⁹ v'boꝝ debeat ſignificare effectũ ſacri:ꝛ ꝑſonã ſuſcipiẽtẽ ſacrꝫ: lꝫ nõ oportcat ſemꝑ:ꝙ ſignificet miniſtrũ:ſic pꝫ in foꝛ⁹ baptiſmi ſm̃ grecos:qñ dr̃:baptiçet̃ ſeruus xp̄i:ꝛ in foꝛ⁹ extreme vnctionis apud nos:qñ dr̃ ꝑ ſuaꝫ piſſimã ꝛc̃. Indulgeat tibi deus ꝛc̃. Dubitatio eſt in ꝓpoſito:vtrũ recipiẽs ſacrm̃ ꝯueniẽter ſignificet̃ dicẽdo vos. ¶ Ad hoc aũt eſt ſciẽdũ:qd li vos põt accipi vel quantũ ad illud ꝙ ſignificat ex noĩs impoſitione ꝛ ꝓꝑetate vocabuli:aut q̃tũ ad acomodationẽ vſus:nã li vos ꝑ⁹ ſumptũ: ſignificat tu:ꝛ tu:ꝛ ille.ſcdo vo mõ ſũptũ ſignificat ideꝫ: ac ſi dicat̃:tu es ꝑſona magne ꝯditionis:vel alicuius reuerẽtie. ¶ Si aũt accipiat̃ ꝑ⁹ li vos.ſ.ꝓ ſignificato: ad qd fuit ꝓpoͫ ex ꝑ⁹ ſignificatiõe:tũc vr̃ ꝙ nõ eẽt abſolutus dicẽdo vos:tũ qꝛ foꝛ⁹ falſuꝫ ꝯtingeret vel ꝯtineret dicẽdo abſoluo te ꝛ illũ:vel te ꝛ te:cũ non abſoluat nec vnũ:tũ qꝛ additio facta foꝛo ſine foꝛo pn̄ie:ꝙ eſt foꝛũ ſecretũ:ꝛ ſingularis ꝑſone:ꝛ nõ pluꝫ. ¶ Si aũt accipiat̃ li vos ſm̃ accomodationẽ vſus.vt ſit ſenſus abſoluo vos.i.te reuerẽtẽ ꝑſonã:tũc nullũ viciũ vr̃ in foꝛ⁹:nã additio q̃ nõ ꝯriat̃:vel corrũpit ſignificationẽ foꝛ⁹ nõ ipedit ſacrm̃:vel ei⁹ effectũ.ſꝫ additio q̃ intelligit̃ in hoc ꝙ dõ vos.ſ.reuerẽdã ꝑſonã nõ corrũpit:vt vr̃ ſignificationẽ ſacri:qꝛ ꝑſonã illã eẽ magnã vel reuerẽdã i nullo corrũpit ſignificationẽ forme:vt ꝺ ſe pꝫ.g̃ ꝛc̃. Sꝫ tũc ſuppoſito:ꝙ accipiẽdo li vos ſm̃ illd ꝙ ſignificat ex impoſitione ſua ipediat effectũ ſacri:ꝙ nõ ꝯueniẽter ſignificat:vt deductũ eſt:vtrũ miniſter ſacri poſſit ꝯueniẽter vti hoc vocabulo vos ſm̃ cõeꝫ vſuꝫ loquẽdi. Et poſſet videri alicui ꝙ nõ:qꝛ xp̄s in v'bis ſacri fuit vſus verbis ſm̃ ꝓpriã ſignificatõeꝫ:ꝛ ſilr miniſter dꝫ facere. ¶ Ad hoc poſſꝫ dici:ꝙ xp̄s nõ fuit vſus his v'bis abſoluo vos: qꝛ nõ exercuit actũ huius ſacri:formaꝫ tñ dedit alijs:ꝛ dato ꝙ expͥſſe dixerit teneatis hãc formã.ſ. abſoluo te. Ille qui dicit abſoluo vos nõ recedit a ſignificato:ꝙ ẽ te:qꝛ ſignificat illud cũ additõe nõ repugnãte:qꝛ li vos ſm̃ cõeꝫ vſuꝫ ſignificat li te ſm̃ ꝙ li te accipit̃ in ꝓpria ſignificatiõe:lꝫ addat aliqd ꝑter illud:ꝙ li te ſignificat. h̃ ergo vr̃ ſufficere:ꝙ li vos ſignificet illud qd in ꝓpa ſignificat̃ ꝑ li te lꝫ ſm̃ vſuꝫ ꝑter hoc aliqd addat: qꝛ in ſacro reqrit̃ ſignificatio ꝓpa ipſius te ſm̃ ſuã impoſitionẽ:nõ aũt ipſius vos:ꝑꝑ qd poſſet videri ꝙ ſignificatio ipſius vos ſm̃ cõeꝫ vſuꝫ quẽ ipat ꝓpriũ ipſius te:cũ additõe nõ repugnãte dꝫ ſufficere:de h̃ tñ nihil diffinio.vñ multo melius ꝛ tutius ẽ vti alia foꝛ⁹:q̃ nullũ dubiũ hꝫ. ¶ Ad rõnẽ in oppͫ que inducit̃ de baptiſmuꝫ dõm:ꝙ idẽ iudiciũ eſt de baptiſmo:ꝑcipue ſi baptizaret̃ ꝑſona alicuius reuerẽtie.ſꝫ qꝛ cõiter mõ nõ baptiçant̃ niſi infantes nõ vtunt̃ hoĩes in baptiçãdo h̃ v'bo vos: foꝛ⁹ ẽt alia eſt tutioꝛ:ꝛ ea ẽt ꝑcipue vtẽdũ eſt ad infantes:q nõ pñt hr̃e remediũ niſi ab alio:adulti ãt pñt hr̃e remediũ ꝙ ꝓprio actu.ſcilꝫ ex ſua contritione:dum tamen non contẽnant ſacramentum.

Queſtio. XV.

Poſtea q̃rebãt̃ duo ꝑtinẽtia ad obligatiõeꝫ miſtri:q̃ꝝ ꝑ⁹ᵐ directe ꝑtinet ad ſigillũ ꝯfeſſiõis.2ᵐ eſt ãnexũ ipſi ſigillo. ¶ De ꝑ ꝓponebat̃ talis caſus:ponat̃ ꝙ aliq ſacerdos debeat trãſire ꝑ aliqd nemus:ꝛ ſint tres latrones:q hoc ſciant ꝛ iurẽt adinuicẽ:ꝙ in illo tranſitu iterficiẽt illũ ſacerdotẽ: ꝛ ponat̃ vlterius:ꝙ vnus illoꝝ latronũ peniteat:ꝛ h̃ cõfiteat̃ illi ſacerdoti:eſt qõ:vtrũ ſacerdos debeat trãſire per nemus. ¶ Arguit ꝙ tenet̃:qꝛ ad id faciendũ tenet̃ ſacerdos:ꝙ ſi nõ faciat reuelat ꝯfeſſionẽ:qꝛ alij latrones ſtatim ꝑpendẽt illũ fuiſſe cõfeſſuꝫ illi ſacerdoti.ergo ꝛc̃.

Reſpondeo ad euidentiã huius qõnis ſciẽdũ ꝙ aliud eſt reuelare illi qui alias nouit peccatũ peccatoris illius:ꝛ aliud ꝙ ille qui alias nouit peccatum illius peccatoris ſciat illũ peccatorẽ eẽ confeſſum:nã ꝑmum eſt in preiudiciũ peccatoris:quia cedit in iſfamiã eius ꝙ peccatũ eius reuelet̃ alias neſcienti illud.ſed nõ ita cedit in preiudiciuꝫ eius.ſ.ꝙ ille q alias ſciebat pctm̃ eius ſciat eũ eſſe cõfeſſuꝫ ꝛ correctũ. lꝫ autẽ reuelare peccatorẽ eſſe cõfeſſuꝫ ꝛ correctũ illi q alias ſciebat pctm̃ eius nõ cedat in preiudiciũ ꝯfitẽtis:

cedit tñ in preiudiciū cōfeſſionis:cuius foꝝ eſt foꝝ ſecretū:⁊ eſt foꝝ dei.ita ꝙ hō nihil ſcit ibi vt hō:⁊ iō ſacerdos nō ſolū nō tenet̃ nō reuelare peccatū cōfitētis: illi qui neſcit.ſed etiā teneret̃ nō reuelare ipſuꝫ eē ↄfeſſum:vnde nulli debet reuelare peccatorē fuiſſe ſibi cōfeſſum:quantūcūqꝫ ſciat pctm̄ eius.ſed in ꝓpoſito conſtat:ꝙ ſacerdos predictus non eundo p̱ nemus nō reuelat pctm̄ cōfitentis alias neſciēti:q̄ꝛ illi latrones ponunt̃ ſcire peccatū cōfitentis nō per ſacerdotē.Sed de hoc poſſet eſſe dubiū:vtrū ſacerdos ex facto ſuo debeat iudicari reuellare illū eſſe latronē ſibi cōfeſſuꝫ. ℭ Ad huius igit̃ euidentiā ſciendū:ꝙ aliud eſt ꝙ factū alicuius ſit tale:ꝙ ſit natū directe:vel indirecte reuelare cōfeſſionē aliquā eſſe factā:⁊ aliud eſt:ꝙ aliqͥs cōditiōes peccatoris ſciens poſſit ſumere occaſionē cōiecturandi peccatorē fuiſſe cōfeſſum aliquo facto ſacerdotis:ꝙ nō eſt natū quantū eſt de ſe ducere in cōfeſſionis cogn̈ez. Nā ꝑmū eſt reuelare cōfeſſionē.ſcd̄m aūt nō eſt reuelare cōfeſſionē:aliogn nullā penitētiā cōdignā pro peccatis ei iponeret. ℭ Dico ğ ad qōnē:ꝙ ſacerdos nō trāſiens p̱ nemus:nō reuellat ↄfeſſionē:q̄ꝛ factū ſuū quantū eſt de ſe nō oſtendit ipm̄ eē peccatorē directe vel idirecte:q̄tū eſt de ſe:q̄ꝛ iſinite cāe pñt eſſe:q̄re dimittit trāſire p̱ nemus.ſed verū ē ꝙ illi ꝑꝑ ea que ſciebāt pñt occaſionē cōiecturādi accipere ꝙ ſit confeſſus ſacerdoti. ℭ Ad rōnē i oppoᵐ pꝫ:q̄ꝛ ñ reuellat ↄfeſſionē. Q.16.

AD ſecundū ſcꝫ ꝙ ē annexū ſigillo ↄfeſſiōis. q̄rebat̃ talis caſus:ponat̃ ꝙ aliqͥs velit ſeminare diſcordiā iter duos:quoꝝ alter eſt ſacerdos.tūc in cōfeſſione q̄ꝫ facit illi ſacerdoti:dicit ſibi crimen illius ↄ quē vult ſacerdotē concitare:vt magnū ſecretū:⁊c̄ ē qō:vtrū magis peccet dicēdo h̃ i cōfeſſione:q̄ꝫ ſi ſimplici ſecreto reuellaret ei:⁊ arguit̃ ꝙ ſic: quia reuelatio in confeſſione magis offendit deum inſtitutorem ſacramenti.

Contra q̄ꝛ in famia q̄to ſecretioꝛ tāto minꝰ peccatū.ſed illa reuelatio eſt ſecretioꝛ.ğ ⁊c̄.

Reſpondeo ad iſtā qōnē ſciēdū:ꝙ hic nō q̄rit̃ vtrū id crimē ſic in cōfeſſione reuelatū cadat ſub ſigillo cōfeſſionis:q̄ꝛ conſtat ꝙ nō:ſub ſigillo eni cōfeſſiōis nō cadit niſi peccatoꝛ cōfitens cuꝫ ſuo peccato:⁊ ipſa confeſſio talis vel talis pcti:id auteꝫ crimē ſic reuelatū nullū iſtoꝝ eſt:iō ⁊c̄. ℭ Sed eſt qō vtrū ſic reuellans magis peccet:q̄ꝫ dōs ſimplici ſecreto extra cōfeſſionē.⁊ ad hoc vr̃ dōm:ꝙ ſic. ℭ Ad cuiꝰ euidentiā ſciēdū:ꝙ ille qui reuelat alicui crimen alterius: aut hoc facit ad nocendū:aut ad iuuandū:ſi hoc faciat ad iuuandū vel illū cuius crimē reuelat:vt ſcꝫ ille confeſſoꝛ remediū apponat:vel confeſſorē vt ſibi caueat:ſi alius machinat̃ malū ↄ eū:⁊ hoc faciat in caſu:in quo iſ ſibi melius facit in reuelādo in cōfeſſione:q̄ꝫ in ſecreto ſimplici:q̄ꝛ in ſuo facto bono reuelādo in cōfeſſione magis ſeruat famā ꝓximi:q̄ꝫ reuelādo in ſimplici.ſed ſi reuelat ad nocendū:cū mala itētione:ſicut in ꝓpoſito:q̄ꝛ ponit̃ ꝙ hoc faciat ad cōcitandū illū cōfeſſorē ↄ illum aliū:q̇ eſt amicus ſuus grauius peccat tūc reuelādo in cōfeſſione:q̄ꝫ in ſimplici ſecreto.Et rō huius eſt:q̄ꝛ peiꝰ eſt abuti cōfeſſiōe:q̄ꝫ in ſimplici ſecreto.ſed talis abutitur cōfeſſiōe:cū tali intētione reuelādo ⁊ abuteret̃ ſimplici ſecreto:ſi ſimplici ſecreto reuelaret.ğ magis peccat reuelādo cū tali intētione in ↄfeſſiōe:q̄ꝫ ſi reuelaret in ſimplici ſecreto.ma.pꝫ.q̄ꝛ maioꝛ reuerētia exhibēda ē cōfeſſioni q̄ꝫ ſimplici ſecreto.mi.etiā ſatis pꝫ:q̄ꝛ q̄cunqꝫ abutit̃ cōfeſſione vel ſecreto ſimplici ad malū finē.ſ.ad ponēdū inimicitias inter amicos abutit̃ cōfeſſione:⁊ ſecreto ſimplici.ğ ⁊c̄. ℭ Ad rōnē in oppoſitū dōm:ꝙ iſ in reuelatione facta in cōfeſſione ſit maius ſecretū:⁊ ex hoc nō ſit maius pctm̄:tñ in tali reuelatione eſt abuſio maioris rei:⁊ quantum ad hoc eſt maius pctm̄: ſi maioritas ſecreti pōt recōpēſare maiorē abuſionē:quia exhiberetur irreuerētia ſacro:cuius reuerētia maioꝛ eſt:q̄ꝫ maioritas ſecreti. ℭ Explicit quodlibet decimuꝫ.

ℭ Incipit quodlibet vndecimuꝫ. Qō. I.

IN noſtro gnāli quolibet:querebant̃ multa. Primo q̄rebāt̃ duo in gnāli: quoꝝ ꝑmuꝫ erat:vtrū eēntia habeat eē reale extra deū:quantū ad eſſe eēnᵉ:anq̄ꝫ hēat eſſe exiſtētie. Secūduꝫ erat:vtrū ꝑus cauſetur eſſentia:q̄ꝫ eſſe. ℭ Ad ꝑmū ſic ꝓcedit̃:⁊ arguit̃:ꝙ creatura hēat eſſe reale:quantū ad eſſe eſſentie antequā habeat eſſe reale quantuꝫ ad eſſe exiſtentie:q̄ꝛ ſicut creatura quantū ad eē exiſtie refert̃ ex p̱te eē realr̃ ad deū:ſic̄ ad cāꝫ effectiuaꝫ:ſic q̄tū ad eſſe eēntie refert̃ realr̃ ab eterno ad deū:ſic̄ ad cāꝫ exēplarē realē:cū idee exēplares ſint in deo ab eterno.ſꝫ relō realis reqͥrit fundaᵐ reale.ğ creatura ab eterno habuit eē eēntie:anq̄ꝫ hūerit eē exiſtie. ℭ P̃.ſic̄ ſe hꝫ mā ad forᵐᵃ ita eēntia ad eē.ſꝫ ↄpoᵐ ex mā ⁊ forᵃ hꝫ eē reale:q̄tum ad māꝫ anq̄ꝫ hēat eē reale q̄tū ad forᵐᵃ.ğ ↄpoᵐ ex eēnᵃ ⁊ eē hꝫ eē reale ꝑus q̄tū ad eēntiā:q̄ꝫ quātū ad exiſtiā. mi.pꝫ.ma.ꝓbo.q̄ꝛ ſi eē nō eēt actus receptus in eēntia: ſic̄ i q̄dā poᵃ ſuſceptiua:ſic̄ forᵃ i mā:tūc eē creature eēt eē puꝝ ſubſiſtēs abſoˡᵘᵗ ⁊ ñ p̱ticiᵖᵃᵗᵘᵐ:ꝙ ē icōueiēs. ğ ⁊c̄.

Contra eēntia ⁊ eē aut ſūt idē:aut nō:ſi ſic. ğ res nō pōt eē real̃:q̄tū ad vnū:⁊ nō q̄tū ad aliud:ſi nō:cū iſta iſepabilr̃ ſe cōcomitēt̃:ſic̄ mā ⁊ forā. ſꝫ mā nō pōt eē ſine oi forma:aliogn eēnt in ea ꝑuatōes oium formaꝝ:ꝙ eſt icōueniēs.ğ nec eēntia pōt eē ſine aliquo eſſe exiſtentie.

Reſpondeo hic ſunt duo videnda. Primum vtrū eſſe:⁊ eſſentia ſint idē re in creatura.Scd̄m vtruꝫ creatura poſſit hr̃e eē reale:quantū ad eſſentiā: ⁊ ꝙ nō habeat eſſe realiter.

Quantum ergo ad ꝑᵐ dicūt q̄dā:ꝙ eſſe ⁊ eēntia ſunt diuerſe res in creatura:ſic ꝙ eēntia eſt potentia receptiua ipſius eē:⁊ eē eſt actus eiᵘ:qō ꝓbat̃ duplr̃.ꝑ: q̄ꝛ ꝙ nō ſolū nō eſt ð itellcū eēnᵉ.ſꝫ ēt ē tale:ꝙ ſub eius oppoᵗᵒ eē intelligi:nō eſt idē cū eēnᵃ rei.ſꝫ eē nō eſt de intellectu eēntie create:⁊ eēntia pōt itelligi ſub oppoſito eiꝰ q̄ꝛ pōt itelligi ſub oi eē.ğ ⁊c̄. Scd̄o q̄ꝛ ſic̄ in arᵗᵒ ꝑ tactū eſt:p̱ticipās nō ē idē ꝙ p̱ticipatū.ſed in creaturis eſſentia p̱ticipat̃ ab eē:vl̃ eↄ:aliogn ſequeret̃ multa incōueniētia:vt dictū eſt.ğ ⁊c̄. ℭ Si dicat̃ ad hoc:ꝙ eē addit ſupra eēntiā reſpectū ad deū:ſic̄ ad cāꝫ efficiētē:⁊ iō dr̃t ab eēntia nō ſolū rōne.ſꝫ ēt itētiōe: nō tñ re:iō pōt dici eēnᵃ nō eē:⁊ pōt dici ꝙ hꝫ eē p̱ticipatū:hoc nō valꝫ ꝑ:q̄ꝛ eē ſimplr̃ ſupponit̃ ei:qō eſt ad aliqͥd.ſꝫ reᵗⁱᵒ iſte ad deū dat tm̄ eē ad aliqͥd.ğ ꝑſuppōit eē ſimpˡ. Scd̄o q̄ꝛ actio ſꝑ terminat̃ ad abˢᵒˡᵘᵐ aliqͥd nec io.ſꝫ actio di teriat̃ ad eē

creature.ergo ꝛc. ¶ Ad huius ergo euidentiā ſciendū primo
ꝙ in rerū nā extra itellectū nō ē aliqd ꝙ ſit eē ſolū ita
ſcꝫ ꝙ rō ſua in eēndo ſit ſolū rō eēndi ſine appoſitione
alicuius pticularis rōnis eēndi. Qḋ ſic patꝫ: qꝛ ſi vlē in
ſuo vli eē: ꝛ abſtracto nō hērēt eē in rerū nā. ſꝫ tm̄ in itel
lectu: oꝫ h̄ maxie verificari de maxime vlib⁹. ſed ens ꝛ
eſſe ſunt de maxie vlib⁹. ergo ꝛc. Scḋo qꝛ ſi aliqd in rerū
nā eſſet abſolute dictū nullā determinatā rōnē entis in
cludēs: cū oia icludāt eſſe abſolute ꝛ vlr dictū: oia eēnt
id vnū eſſe: ꝛ ſic in reꝝ nā oia eēnt aliqḋ vnū eē ſm rē.
ſicut poſuit pmenides: ꝙ falſuꝫ eſt. ergo ꝛc. ¶ Scḋo ſcien
dū eſt: ꝙ ens nō eſt nomē vniuocū oibus entibus: nec
entia ſpeculabilia ſe hñt ad ens cōe: ſicut ſpēs determi
nātes ipſuꝫ. ſed magis ſicut ſignificata eius vſqꝫ ad ſpe
cialiſſima deſcēdēdo: qꝛ ſemp gen⁹ eſt ex̄ itellꝫ illi⁹: per
qḋ determinant̄ ad ſpēꝫ: ſicut aial eſt ex̄ itellm̄ rōnal.
ens aūt nō pōt eē ex̄ itellꝫ alicui⁹ rei: ꝛ iō ens nō dr̄ ali
qḋ vnū ſm intellm̄ de oibus rebus: nec tm̄ eſt pure eq
uocū. ſed analogū: nā iter entia eſt qdā analogia: vt pro
poſitio ſiue ordo in eſſendo: ꝛ in ſignādo: qꝛ in eē: ꝛ ita q
dā eoꝝ dependēt ab alijs. ¶ Et his patēt duo. Primuꝫ
eſt: ꝙ nō ſic accipiēda eſt dr̄ia eē pꝛio ad res creatas: qꝛ
vnū eoꝝ dicat tm̄ eē abſqꝫ determinata rōne entitatis:
imo qḋlꝫ eoꝝ dicit entitatē determinate rōnis: nā pꝛia
cā nō eſt vlis in predicādo: ſicut ipſuꝫ cōe. ſed in cāndo.
ꝛ iō in pma cā debem⁹ itelligere: ꝙ ſit eē cū plena perfe
ctione eēndi ad cāndū oia: nō aūt dꝫ ibi ſic eē tm̄ abſqꝫ
determinata rōne eēndi: ſꝫ ꝙ in reꝝ nā nō eſt aliquid
in rebus creatis: ꝙ ſit tm̄ eē: nec vt participans: nec vt
pticipatū: ꝙ ſit effectu pmi entis: ꝛ alia agentia cauſent
ens quantū ad formas: qꝛ nihil eſt in rerū nā: ꝙ ſup eē
abſolute dictū nō addat aliquā determinatā rōnē eēn
di. ¶ His premiſſis oñdendū ē: ꝙ eē ꝛ eētia nō dicūt
diuerſas res etiaꝫ in creaturis. Et h̄ oñdet̄ p quattuoꝛ
rōnibus ſumptis ex pte entis. ſꝫ poſtea vna rōne ſūpta
ex pte ꝯpōnis q̄ facerent ſi eēnt diuerſa. Prima talis ē
ens minus hꝫ addere q̄ vnū: cū in rōne entis includat̄
in oi rōne vnius nō ſit rō vnius: q̄ ſe hēat ſaltē ad rōnē
entis per additionē. ſꝫ vnū nō addit aliquid reale ſuper
eētiaꝫ eius de quo dicit̄. ergo nec ens: nec p ꝯñs eē a quo
ens dicit̄. Scḋa talis eſt: ſm phm̄. 4°. metaphy. ens: ꝛ
vnū ſunt vnū iter ſe: qꝛ nihil addūt cui adiungant̄: vñ
ſm phꝫ h̄ ens: ꝛ vnus hō: nō dicunt aliḋ ꝛ aliḋ. ſꝫ idipꝫ.
ſed hoc nō eēt ſi ens adderet aliquā reꝫ ſup eētiā eiuſ
dē: de quo dr̄ ens. ergo ꝛc. Scḋa rō talis eſt: ꝛ eſt rō Com.
ibidē: vnūqḋqꝫ aūt eſt ens per eētiā ſuā ſiue per ſe: aut
p aliqd additū: ꝛ de illo q̄ret̄: p qd ē ens ꝛ ſi ē ens p ſe ea
dē rōne ſtandū erat in pmo: ponēdo ꝙ pmū erat ens p
ſe. ¶ Si āt adhuc ponat̄ ꝙ cui ſit ens p aliḋ: ita ēt erit
de illo alio: ꝛ ibit in īfinitū: relinquit̄ ergo ꝙ vnūqḋqꝫ eſt
ens per ſe: ꝛ nō per aliquā rē additā: ꝛ ſic ſeqtur ideꝫ ꝙ
pus. Quarta talis eſt: nomē cōcretuꝫ: ꝛ nomē abſtratū:
ꝛ verbū nō dicūt diuerſas res: ſicut pꝫ de iſtis currens
curſus: cōcurrere: ergo a ſili: nec iſta: eētia: ens: ꝛ eſſe: que
ſe hñt ſicut idē nomē abſtratū: ꝛ nomē cōcretū ꝛ vbuꝫ.
¶ Si dicat̄ ꝙ eſt nomē nihil addit ſup eētiā. ſed ens
qḋ eſt participiū nihil eſt: qꝛ ſicut legens ſiue accipiat̄
vt nomē: ſiue vt participiū ſemp idē ſignificat cū vbo
ꝙ eſt legere: nec ē dr̄ia: niſi in mō ſignificādi: ſicut pꝫ p
Boetiū ſup illud vbū pyhermenias: verba ſm ſe dicta
noia ſunt: vbi dicit Boetius qḋ legēs nolalr dictū: ꝛ le
gēs participiū: ꝛ legere verbū idē dicūt: vñ ꝛ phs qnto
meta. vbi diſtinguit noia: vult quotiēs dicitur ens ꝛ eē.
¶ Ratio vltima que ſumit̄ ex pte ꝯpōnis talis eſt: qꝛ
ꝯpō ex eſſe ꝛ eētia: aut eſt ꝯpoſitio ex pura po° ꝛ actu

ſimp⁹: aut eſt ꝯpō ex eo: ꝙ eſt in po° ſm qd: aut ex eo ꝙ
eſt act⁹ ſꝫ qd: ſi pmō ſe ꝙ id ꝙ dr̄ eſſe: ꝙ ē ꝯpo͞m ex mā
ꝛ forma ſit pura potētia: ꝙ eſt incōueniēs: ſeqt̄ ſm ꝙ il
lud ꝙ ponit̄ ꝙ ſit eē ſit forma ſubalis: qꝛ actus ſimplr̄
nō eſt niſi forma ſubalis. ſi ſcḋo mō: tūc eſt ꝙ vocatur
eētialiter forma rōnalis: qꝛ ſicut iter actū ſimplr̄: ꝛ ſꝫ
qd actū nō cadit mediū: ita inter actū q eſt forma ſuba
lis ꝛ actuꝫ q eſt forma accñtalis in aliquo gñe accñtis
extris nō cadit mediū: qꝛ ſubm forme ſubalis preintelli
git̄ ſimplr eſſe ipſi forme accñtali. ergo ſuba pintelligitur
ſimplr eſſe ante ſuū eſſe: quo ipſa ſimplr eſt. h̄ aūt ipoſe
eſt. iō ꝛc. ꝛ ſic pꝫ ad qōnē pmā. ſ. ꝙ eſſe ꝛ eētia ſunt idē
in creaturis. ¶ Ad ſecundā aūt queſtionē dcḋm: ꝙ ſi ita
eſſet ꝙ eſſe ꝛ eſſentia differēt in creaturis re magis poſ
ſet poni: ꝙ creatura poſſet hr̄e eē eētie: ſiue eſſe exiſtē
tie: q̄ mā poſſet eē ſine forma. qꝛ eſſentia maiorē actua
litatē includit q̄ mā: lꝫ nō ſit cāta: ꝙ poſſit eē in reꝝ nā
ſm cōiorē curſuꝫ ſine eſſe exiſtentie: hoc tm̄. ſ. ꝙ eē non
poſſit hr̄e ſuū eē eētie: ſiue eē exñtie nō cōuenit illi pō
nī: q̄ ponit ꝙ eētia pōt poni ſub oppoſito ipſius eē ſiue
intelligi: qꝛ aut qlꝫ eētia determinat ſibi ppꝛiū eē: ſic
ignis determinat ſibi caloreꝫ: aut nō. ſed pōt eē ſucceſſi
ue ſub pluribus: ſicut mā ſub pluribus formis. ſi pmo
mō: tūc ſicut ignis nō pōt vero itellectu itelligi ſub op
poſito caloris: ita nec eētia ſub oppo° ppꝛij eē. ¶ Si
ponat̄ ſcḋo: tūc lꝫ eētia vel res q̄tū ad eē eētie poſſit
manere ſub alio oppoſito eſſe poꝛi eē: a quo ſpoliat̄: ſic
ignis quantū ad mām manet ſub oppoſita forma foꝛe
ignis: nō tm̄ poſſit intelligi vere res aliq̄ quantū ad eſſe
manere ſic: ꝙ eſſet pūata oī eſſe exiſtentie: ſicut mā vt
cōius ponit̄ nō poteſt intelligi manere ſub pūatiōe ois
forme. ¶ Et iō his hoc dimiſſo ꝛ ſuppoſito: ꝙ ſicut pro
batū eſt eſſe ꝛ eētia ſunt idē re quantū ad pñtē ꝯnem.
pꝫ ꝙ vnaqueqꝫ res hꝫ tm̄ de eē eētie: quantū hꝫ de eē
exiſtentie: ꝛ quantū hꝫ de eſſentia tm̄ hꝫ de exiſtentie:
ita ꝙ anteq̄ res ſint i actu: ſunt in po° quātū ad vtrūqꝫ:
ꝛ qñ ſunt in actu quātū ad vtrūqꝫ figmenta: ſic chime
ra nullū eē reale hñt nec actu nec po°: qꝛ iplicat ꝯdictio
nē. ¶ Ad pmū ergo ꝙ alij iducūt ad pbandū ꝙ differant
re in creaturis eſſe ꝛ eſſentia: dcḋm ꝙ aliqd dr̄ eē in potē
tia ad aliqd dupl̄r. Uno mō per aliqd qḋ eſt ps ſui ſiue
aliquo mō intraneū ſibi ſubo: ſicut q̄tū eſt albū in po
tentia per ſuperficiē: ꝛ ſic nō dr̄ creata eſſentia ꝙ ſit re
ſpectu dei creatoris in po° ad eſſe: qꝛ creatura anteq̄ ea
creet̄ nō dr̄ eſſe in po° ad eē per potentiā paſſiuā: q̄ ſit i
ipſa. Alio mō dr̄ eē aliqd in potentia per potētiā exiſtē
tē in alio: ꝛ per hoc ꝙ eſt icludere ꝯdictoria: ſicut figmē
ta icludūt: ꝛ aliqḋ idē diuerſimode acceptum eſt in po°
ad eē: nec opꝫ ꝙ ex hoc eē ſit alia res ab eētia: qꝛ ꝛ iſto
mō: ꝛ ipm̄ eē eſt in po° vt ſit in actu propꝛie nāe. ¶ Ad
ſcḋm dcḋm ꝙ nō vere pōt itelligi eētia: nec eē etiā ſub
oppoſito ipſius eſſe: ſi accipiant̄ eſſe ꝛ eētia vniformi
ter: qꝛ eētia in actu nō pōt eē ſub oppoſito eſſe in actu:
nec eētia in po° ſub oppoſito eſſe in potentia. ſed verū
eſt ꝙ eētia vere pōt itelligi nō eē vt qñqꝫ vere nō hꝫ
eē: ita ꝙ accipiat̄ in po°: ꝛ nō eē in actu: qꝛ h̄ eſt vā: eēn°
q̄ eſt ſolū in potentia nō hꝫ eſſe in actu: ita ꝙ ipm̄ eſſe
q̄ eſt in po° tm̄ creantis nō hꝫ eē actu in ppꝛia nā: vnde
tot ſūt eē q̄t ſūt eēn°: ꝛ ſp tm̄ ē de vno q̄tū ē de alio: nec
eſt ponēdū ꝙ aliqd ſit p eē ſic p aliqd ſupadditū eētie
vt qdā dicūt de ſuba: vel p eē ſubſtātiaꝫ: ſicut etiā ideꝫ
dicūt de oibus agentibus: ꝙ habēt eſſe: qꝛ recipi in exi
ſtēte: qꝛ anq̄ ſuba panis cōuertit̄ quātitas remanēs ha
bet eſſe: nec tamen habꝫ eſſe per eſſe ſubſtratū cum ſibi
non maneat imoo eſt per ſuuꝫ eſſe q̄ prius habebat vt

in alio:ſic aūt vt eſſe ſubſiſtēs. ¶ Ad id de eē exēplari dōm: q̄ lȝ deus fuerit repñtans res ab eterno: nō tamē fuit ab eterno eē exēplaris actu eīns aliqđ eē reale ab eterno. ſed fuit eīns in habitu: ſiue in po^a: ⁊ ſilr creature nullū eē reale hūerunt ab eterno. ſ. in actu. ſed tm̄ ī po^a. ¶ Ad id qđ dr̄: q̄ eſſe creature eēt eē ñ ꝑticipatū: ⁊ eēt eq̄ ſimplex: ſic eēntia dei ſimplex nō ſeq̄r: q̄z ſic alī de claratū eſt ponēdo eēntiā creature min^9 ſimplicē: q̄ȝ ſic eēntia dei nō opȝ q̄ fiat ponēdo pl̄a in creatura: q̄ȝ ſint eē ⁊ eēntia: ſiue ēt accñs ⁊ ſubm: lȝ in oī creatura ſit aliqđ accñs ꝑter ſubaȝ eius: q̄z h̄ nō poneret ꝯpōnē in eēntia creature. ſed dr̄ ipſamet eſſentia creature ꝑticipata: ⁊ etiā cōpoſitior q̄ȝ eēntia diuina nō includēdo diuerſas res. lȝ ꝑ vnā ⁊ eandē rē: q̄ h̄ȝ q̄ ſit act^9 ⁊ po^a re^u diuerſarū: q̄z ſꝑ eēntia vnius īꝑfecta: eſt q̄ſi q̄dā po^a: vel q̄odāmō potētiale re^u magis ꝑfecti: ⁊ tm̄ eſt q̄dā act^9 in ſe: ſic alias magis diffuſe dictum eſt. .. Queſtio. II.

Ad ſecundū

ſic ꝓcedit̄: ⁊ arguit̄: q̄ eē ꝑus creetur q̄ȝ eēntia: q̄z ſm̄ btm̄ Dyoni. in lib. 5°. de diuinis noībus: deus in circūſcripte totū eſſe circuit: ⁊ oīa ꝑticipāt: ⁊ ibi ꝑmittit ipm̄ eē oīb^9 alijs q̄ ꝑticipāt̄. ⁊ ſic vr̄ q̄ p^9 creet̄. ¶ Iterū 4^a m^ee ꝓpōne libri de cauſis dr̄ q̄ ꝑia rerū creatarū ē eē. ḡ ⁊c̄.

Contra in gñe cōpoſiti nō ꝑius generat̄ forma: q̄ȝ materia: vel ecōuerſo. ergo a ſimili ſic erit de eſſe ⁊ eſſentia.

Reſpondeo dōm: q̄ ſi eēntia differt re ab eē: ⁊ eēntia eēt vt pura po^a: ⁊ eē erit ſimplex actus: tū ſimul duratione ꝓduceret̄ vtrūq̄: tū ipſa eēntia ꝓcederet ipȝ eſſe ordine: ⁊ ecōuerſo ipm̄ eſſe ꝓcederet dignitate eēntiā: ſic Aug. ponit. 5. ꝯfeſſionū: q̄ mā informis ꝓceſſit formā ordine. ſed for^a ꝓceſſit māȝ dignitate ⁊ ꝑfectione: lȝ ſm̄ eū ambo fuerint ſil̄r tēpore. ¶ Si aūt ponat̄ eēntia ens actu ſimplr̄: ens tñ in potētia ſm̄ q̄d: ⁊ eē ponat̄ actus ſm̄ q̄d: tūc lȝ ꝓducant̄ ſil̄r tpe: ſiue duratione: tñ eēntia ordine ⁊ ꝑfectione ꝓcedet eē. lȝ q̄z vt ꝓbatū eſt. ſ. eē ⁊ eēntia nō differūt re. iđ vnū nō cāt̄ ꝑus alio: nec vnū ꝓcedit aliud ordine vel dignitate ſm̄ rē. Illud aūt q̄ dr̄. 5. de diui. no. ⁊ 4ª ꝓpōne de ca. pōt itelligi ⁊ ſm̄ platonicos: ⁊ ſȝ ꝑipa^{cos}. Qō. III.

Ulterius

q̄rebat̄ vnū in ſpāli circa nām angelicā. ſ. vtrū eſſet ꝯpoſita ex mā ⁊ for^a: ⁊ argr̄ q̄ ſic: quia nā angelica eſt cōpoſita ex actu ⁊ potētia: cū non ſit ita ſimplex ſicut deus. lȝ actus ⁊ potētia ſunt vt vr̄ forma ⁊ materia. ergo ⁊c̄.

Contra opatio nāe angelice eſt oīo ſeꝑata a mā. ſcȝ itelligere. ḡ ⁊ nā cuius eſt operatio.

Reſpondeo dicūt q̄dā nāȝ angelicā eē cōpoſitā ex mā ⁊ for^a. Pↄ̄io q̄z āgeli paciunt̄ ab igne īfernali: ⁊ paſſio nō eſt ſine mā. Scđo q̄z ſunt mutabiles in oī eni re mutabili opȝ ponere mām. ergo ⁊c̄. Qđ aūt ſint mutabiles pȝ: q̄z ſolus de^9 eſt imutabilis. ḡ ⁊c̄. dicūt tñ q̄ mā ſpūalis angelorū ē ſubtilior ⁊ nobilior q̄ȝ mā corporaliū: ⁊ eſt vt dicūt idiuiſibilis. ſed iſta nō valēt. ¶ Ad cuius euidētiā ſciēdū: q̄ eēntia que h̄ȝ rōnē po^e: h̄ȝ aliquo mō rōnē māe: ⁊ iđ ſic ē dupl̄r po^a. ſ. po^a pura: q̄ eſt ad actū ſimplr̄: ꝗ eſt for^a ſubalis: ⁊ po^a ſm̄ q̄d: q̄ ē ad actū ſm̄ q̄d ꝗ eſt for^a accñtalis: ita ēt mā dupl̄r dr̄: nā mā dr̄ po^a pura: q̄ eſt re^u for^e ſubalis: ⁊ h̄ ꝓp̄e dr̄ mā: ⁊ yle: ⁊ dr̄ ēt mā ſuba ens actu ſimp^r exñs tñ in po^a ad actū accñtalē: ⁊ h̄ ꝓp̄e dr̄ ſubm̄. mā ḡ q̄ eſt po^a ſm̄ q̄d ſubȝ. ſ. accñtis eſt in angelis: q̄z ſuba eorū eſt ſubȝ aliq̄rū accñtiū. ſȝ mā q̄ eſt ſuſceptiua for^e ſubalis: ⁊ ꝑ ſube ꝯpo^{ti} nō pōt eē in angelis. ¶ Hoc aūt pȝ dupl̄ci rōe. Pↄ̄ia talis ē. q̄cūq̄ cōicāt ī mā: q̄ ē ſubȝ for^e ſubalis ſūt adiuicē trāſmutabilia: ⁊ ꝑ ꝯñs gnābilia ⁊ corruptibilia. ſȝ āgeli nō ſūt tales. ḡ nō cōicāt ī mā. ſȝ ſi haberēt māȝ ꝑtē ſui cōicarēt cū alijs hñtib^9 māȝ: q̄ ſit pars ſube rei ī mā eiuſdē rōnis: pȝ ſic: q̄z ſi in hñtib^9 māȝ nō ſit mā eiuſdē rōnis māe ī eis: aut diſtiguūt̄ ſeipſis: aut ꝑ re^m ad diuerſas for̄as. p^a nō ꝑt eē: q̄z oīs diſtictio eſt ꝑ aliquē actū: ita q̄ diſtinctio eēntialis eſt ꝑ actū eēntialē ⁊ diſtictio accñtal̄ ꝑ actū accñtalē. ſȝ mā de q̄ loq̄mur nō dicit aliquē actū. ſȝ purā po^{am}. ḡ ⁊c̄. nec ēt pōt eē talis diſtictio ꝑ re^m. Pↄ̄io q̄z cū re^{es} tales nihil addāt. ſ. eēntiā māe: ⁊ ſint poſteriores ea nō poterūt eē cā diſtictionis māe ꝑ eſſentiā. Scđo q̄z ſic diuerſi re^{us} ad diuerſas for^{as} gñe facerēt diuerſas mās gñe: ita diuerſi re^{us} ad diuerſas for̄as facerēt diuerſas mās ſpē: q̄ falſuȝ ē. ḡ ⁊c̄. Iterū ſi mā ē in āgelis ſaltē mā q̄ ē in angelis oīb^9 erit eiuſdē rōnis: ⁊ cū aliq̄ angeli differāt ſpē adinuicē: tales erūt adinuicē trāſmutabiles. ¶ Si dicat̄ ad h̄: q̄ h̄ rō nō cōcludit: q̄z poneret̄ q̄ for^a ē ita nobilis q̄ terminet totū appetitū māe: nō vȝ: q̄z de rōne pure po^e eſt hr̄e appetitū ad oēm formā: ⁊ nō ad vnā determinatā: ⁊ dū ē for̄ata vna iſtarū q̄ntūcūq̄ ſit ꝑfecta ē in po^a ⁊ informis q̄ntū ad aliā. vñ ponere ī po^a pura appetitū totalr̄ terminatū ꝑ vnā formā: ſiue ꝑꝑ determinationē māe ad determinatā formā: ſiue ꝑꝑ nobilitatē ⁊ excellētiā v̄tutis for̄e eſt irrōnabile. Scđa rō ꝑncipalis talis eſt: v̄t^9 cui^9 eſt itelligere opatio nō ꝑt eē imerſa māe: q̄ eſt po^a pura: opatio. n. actualis nō pōt depēdere a po^a: q̄ ē pura po^a ſimp^r: q̄z ſi pura po^a ñ ꝑt eē ꝑ ſe itelligibilis ab itellcū: q̄ mouet̄ a reb^9 ad itelligēdū mlto min^9 id de cui^9 rōne ē talis mā ꝑt eē itellis vl̄ v̄tus itelligibilis: ſiue itellectualis: act^9. n. virtutis depēdentis a tali po^a eſt nimis po^{lis} ⁊ deficiēs ab actualitate actus itelligēdi. ſȝ ſi in angelis eēt mā: q̄ ē pura po^a: v̄t^9 itellectiua angeli eēt depēdens ab alia: q̄z forma angeli nō ponit̄ ſeꝑabilis a tali mā: ſicut aīa ſeꝑabilis eſt a mā corꝑali. ḡ ī angelis nō eſt mā: q̄ eſt ſubȝ for^e ſubalis: ⁊ h̄ vult btūs Dyo. 4. de diui. no. vbi dicit angelos eē incorꝑales ⁊ īmāles oēs. ⁊ Com. volt q̄ in illis ſit mā ſic dicta in q̄b^9 eſt mutatio ſm̄ ſubſtātiā. ¶ Ad id ḡ de paſſione dōm: q̄ iſta paſſio nō eſt nālis: ⁊ iđ nō arguit māȝ eē ꝓp̄e in angelis. Ad aliud pȝ ex dictis: q̄z in angelis nō negat̄ mā: q̄ eſt ſubȝ for^e accidētalis. ſȝ negat̄ mā: q̄ ē ſubȝ for^e ſubalis: q̄ ꝓp̄e mā dr̄. ¶ Ad rōnē ꝑn^r. ⁊ ad q̄ōnē dōm: q̄ id arg^m in oēȝ euētū nō valȝ: q̄z nec ponēdo ꝯpoſitionē eē ⁊ eēntie: nec ponēdo cōpoſitionē forme ⁊ māe ſicut fingit̄ arg^m: q̄z h̄ non q̄rit̄ de ꝯpōne eē ⁊ eēntie cū alio. ſȝ de ꝯpōne. vl̄ ſimplicitate eēntie in ſe: ſi eni cōpoſitio cū alio ſufficit ad h̄ q̄ eēntia creature recedat a ſimplicitate dei: tūc ſufficeret ponere in qualibet creatura ꝑter ſubam aliqđ accidēs: cū quo ꝯponeret̄ abſq̄ hoc q̄ ponat̄ ꝯpoſitio ex eē ⁊ eēntia vel ex mā ⁊ forma. ¶ Et iđ dōm: q̄ receſſus a ſimplicitate diuina nō eſt ꝑ aggregationē plīū rerū: alio q̄n for^a vel mā nō recederent a ſimplicitate diuina: vel eſſet cōpoſitio itellectus ex pluribus aliq̄bus: ⁊ ꝯtretur in infinitū: ſequeret̄ q̄ id qđ magis recederet a ſimplicitate diuina: qđ eſſet ex pluribus compoſitum: ⁊ ſic elemētū ſimplex min^9 recederet a ſimplicitate dīna: q̄ȝ hō ⁊ tñ receſſus maior a diuina ſimplicitate facit aliq̄d minus perfectū: hō eſſet minus perfectus: q̄ȝ purū elmtū. ¶ Et iđ dōm: q̄ ille receſſus: ſicut alias dcm̄ eſt: nō eſt includere diuerſas res. ſed includere potētialitatē: cuȝ

actualitate defectiua:in eadé re ſimplici: quantum ad compoſitionem realem. Queſtio. IIII.

POſtea querebať de nã humana. ⁊ p̃ q̃rebať vnū quantum ad aīaʒ:⁊ eſt vtrū aīa ſeꝑata teneat totū eſſe:quo exiſtit totus hō cuʒ eſt aīa cōiuncta:⁊ vr̃ ꝙ ſic:q2 aliud:⁊ aliud arguit aliā ⁊ aliā eēntiā.ſed aīa cōiuncta: ⁊ ſeꝑata eſt eadē ꝑ eēntiā.ǧ idē eſſe h3 ſeꝑata ꝙ hēbat ꝯiūcta.ſ3 aīa ꝯiuncta h3 eſſe ꝑ illud eē: quo tot⁹ hō h3 eē:q2 idē eſt eē totius:⁊ ꝑtiū ī toto.ǧ ⁊c̃.

Contra ꝙ ꝯuenit toti ꝑ ſe:nō pōt ꝯuenire ꝑti.ſed eē ꝑ ſe ꝯuēit ſuppoſito:ſicut ⁊ agere. ǧ eē ꝙ eſt totius ſuppoſiti huius:ꝙ eſt hō ꝑ ſe:nō pōt ꝯueni re ſoli aīe. ❡ Ad iſtā q̃ōnē dīt q̄dā:q ponūt eē:⁊ eēntiā differre in creaturis:ꝙ ſicͭ in vna re:nō eſt niſi vna extē ſio:per quā oīa illius rei ſunt extēſa:ſ3 diuerſimode:nā mā ē extēſa:ſicͭ ſubm extēſiōis alia ſicͭ accñtia ſuꝑueniē tia ſūt extēſa:q2 recipiūť in extēſo:ſicͭ ē albedo:⁊ ꝯſilia: ita in vna re nō eſt niſi vnū exiſtere:per qđ oīa exiſtūt: ita ꝙ ſub̃a exiſtit:ſicͭ ſub3 exiſtēdi.ſed alia.ſ.accñtia exiſtūt:q2 recipiunť in exñte. ❡ Ulterius dicūt ꝙ illđ exiſtere ſiue eē p̃n⁹ ꝯſeqͥť formā aliquā.ſ.foꝛa3 ſub̃alē:⁊ illā ſolā q̃ dat eē cōpletū ſi ſint plēs foꝛ͂ ſub̃ales:⁊ q̄n ſeꝑať talis foꝛͣ ſeꝑať talis actus eēndi:⁊ q̄n corrūpiť foꝛͣ:corrūpiť eſſe.hec aūť foꝛͣ in hoīe eſt aīa rōnalis:⁊ iō in aīa rōnali ſeꝑata remanet totū eē:ꝙ erat in hoīe:qđ aūť ita ſit.ſ.ꝙ in eodē nō ſit niſi vnū eē:ꝓbāt q̄tuoꝛ rōnibus. Pͥa talis eſt:eſſe cōſeqͥť formā ſub̃alē:⁊ ſolū illā q̃ eſt cōpletiua: ſi dēnť plēs.ſ3 in vna re nō eſt niſi vna talis foꝛͣ.ǧ ⁊c̃. vtraq3 ꝓpō p3:vt vr̃ ex dictis. Scđa talis eſt: oīa q̃ ſūt vnū ſub̃o dīr vnū ſm eē.ſed hoc nō eēt:ſi ī eodē eēnt plā eē.ǧ ⁊c̃. Tertia talis eſt:accñtia nō dīr niſi q2 entis:ſ3 hoc nō eſt ꝑꝑ aliud:niſi q2 accñtia nō hñt ꝓpͥū eē.ſed ſolū hñt eē:q2 ſunt in exñte.ǧ ⁊c̃. Quarta talis eſt:ſi ponerenť in eodē plā eē vnū eē ꝑticipet alterū. ſ3 hoc eſt ipoīe:q2 ipſi eē repugnat aliqđ ꝑticulare.ǧ ⁊c̃. ❡ Sed hoc ſtare nō pōt.ſ.ꝙ in eodē ſit tm̃ vnū eē poſitis pluribus eēntijs:ſiue ponanť eē:⁊ eēntia idē re:ſiue diuerſa:⁊ ſi q̄dē eē ⁊ eēntia ſint ide3 re:hoc p3 de ſe.ſ.ꝙ pluriſicato vno reali pl'ificať alterū:ſi ponať ꝙ ſint diuerſa adhuc ſeqͥť idē. ❡ Et hoc p3 q̄tuoꝛ rōnib⁹. Pͥa talis eſt:id in quo ſunt plēs forme nō pōt eſſe vnū ens ſimplr̃ ⁊ per ſe.ſed id qđ nō eſt vnū ens ꝑ ſe nō pōt hr̃e vnū actū eſſendi.ǧ ⁊c̃.mi.p3:q2 ꝙ nō eſt vnū ſimplr̃.ſ3 tm̃ ꝑ accñs per ſe loquēdo eſt plā:q2 nō poſſet fieri niſi hr̃et plā eē.ma.aūť ꝓbať:q2 vnū ꝑ ſe nō faciūt niſi illa: quoꝝ vnū eſt po⁹ pura:⁊ aliud eſt actus ſimplr̃.ſed id ꝙ iā h3 aliquā formā nō pōt dici pura poͣ:nec per ꝯñs actus ſuꝑuenicēs pōt dici actus dans eē ſimplr̃.ǧ id qđ iā h3 aliquā foꝛ͂ cū alia ſuꝑueniēte nō pōt eē vnū ens ꝑ ſe ⁊ ſimplr̃:⁊ ꝑ ꝯñs p3:ꝙ id in quo ſunt plēs:nō eſt vnū ens per ſe:⁊ ſic p3 ma. Scđa talis eſt ſm phm̃ ꝑ de gnã ne.duplex eſt gnãtio.ſ.gnãtio ſimplr̃:que terminať ad ſub̃am:⁊ gnãtio ſm q̄d:que terminať ad accñs. ſed oīs gnãtio terminať ad aliqđ eē.ǧ ꝑter eē:ꝙ ꝯſeqͥť forma3 ſub̃alē:op3 ponere aliud eē:ꝙ ꝯſequať formā accñtalē. Tertia talis eſt:eē eſt actus eēntie formalr̃ ꝑficiēs ea3. ſed ſm numerū ꝑfectibiliū op3 ponere numerū ꝓpͥarū ꝑfectionū.ǧ quot ſunt foꝛe in eodē:tot op3 ponere ꝑficientia ipſas:aliogn niſi vnaqueq3 ꝑficereť ſuo eē:nō exiſteret. Quarta talis eſt:trāſub̃ata ſub̃a panis manēt accñtia:⁊ hñt eē.ſ3 nō pōt dici ꝙ q̄titas:tūc ⁊ alia accidētia hēant eē:q2 ſunt in exñte ſubſtrato:cū hͦ ſit ſub̃a: q̃ nō mãet:igiť o3 dare ꝙ tūc q̄titas hēat eē ꝑ actū eēndi foꝛ͂alr̃ perficientē ipſa.ǧ ⁊ ſilr̃ tūc hēbat tale3 actum eēndi:dū eſſet in ſub̃o:ſi dicas:ꝙ nō:q2 primo erat tm̃ ꝑ eē ſub̃e:⁊ poſtea h3 aliud eē:ꝙ formalr̃ perficit:nō val3: q2 mutato eē:mutať ne c̃io:vel ſm ſpēm:vel ſm numerū:⁊ ſic nō maneret niſi accñs:ꝙ eſt falſu3. ❡ Et iō alr̃ eſt dōm.ſ.ꝙ in eodē nō eſt niſi vnū eē ſimplr̃:ꝙ eſt eſſe ſub̃ale:⁊ ꝙ vocať eē ſubſiſtēne.ſed ꝑter hoc eē ſunt plā eē ſm q̄d ⁊ tot ſunt quot illi forme accñtales:⁊ q2 oīa aͦ eē innituť illi eē ſimplr̃ ſiue accipiať eē eēntie:ſiue eſſe exñtie:iō id eē ſimplr̃ eſt aliquo mō eē oīum:⁊ q̄tū ad hoc dīr oīa exñtia in vno eē vnū ſm eē:inq̄tū ab eē tali oīa depēdēt:⁊ ſicͭ ab eē:ita eēntia ab eēntia:⁊ ex iſta dependentia inueniť anologia in entibus:nō aūť ꝑꝑ hoc ꝙ nō ſit ibi:niſi vnus actus eſſendi q̄litercūq3 in eodē. ⁊ iō aīa ſeꝑata nō retinet oēm actū eēndi:q erat ī hoīe. cuius erat foꝛā.ſ3 tm̃ eē actuale ſub̃ale:⁊ eē actualia illorū accñtiū:q̃ ſunt ſolius aīe:⁊ nō ꝯiuncti. ❡ Et per hoc p3 ad rōnes oppoſitas. Ad pᵐ ǧ ꝙ illi de alia opione inducūt dōs:qđ illud argᵐ nō cōcludit:niſi q2 in eodē nō ſit niſi vnū eē actuale ſimplr̃:nō aūť ꝯcludit:q̄n cu3 tali eē ſint multa eē ſm q̄d:q̃ ſunt eē accñtalia:q2 id eē ſimplr̃ eſt ꝙ ꝯſeqͥť formā ſub̃alē. ❡ Ad 2ᵐ p3 ex dictis:q2 q̃ ſunt in vno:dīr vnū ſm eē:ī q̄tū eſſe ſimplr̃ eſt quodāmō eē oīum alioꝝ ei innitentiū. ❡ Ad 3ᵐ ſilr̃ p3 ex dictis:q2 accñtia nō dīr eē:niſi q2 entis:ꝑꝑ hoc ꝙ ſuū ꝓpͥū eſſe nō pñt hr̃e:niſi innixū ipſi eſſe ſimplr̃:ꝙ eſt eſſe ſubſtantiale. ❡ Ad quartū dicendu3:ꝙ ſicut vna eſſentia ꝑticipat aliā.ita nō eſt incōueniēs:ꝙ vnū eē ꝑticipet aliud:⁊ hoc etiā neče ponere h3 alia pō: cū ſub̃a:⁊ eēntia ſub̃e preſupponanť vt ſubſtratū ipſi accñti:ſub̃a eñi nō ſolū q̄tū ad eēntiā.ſed ēt q̄tū ad eſſe in actu preſupponiť accñti.ſilr̃ id de extēſiōe nō val3.q2 extēſio dicit aliqđ determinatū:tñ pl'ificabile in eodē.vñ op3 ꝙ oīa que ſunt in eodē extēſo ſint extenſa vna extenſione: ſicͭ etiā oīa que dicunť alba in eodē ſunt alba eadē albedine.ſed eē eſt nomē gñalis rei:⁊ ꝑncipalis in eode3:ſicut eſſentia.vñ ſicut oīa:q̃ ſunt in eodē nō ſunt q̄lia eadem qualitate:nec ſunt entia eadem eſſentia:ita nec ſunt exiſtentia vno ſolo actu exiſtendi.

POſtea querebanť duo quantum ad corpus. Primum erat vtrū corpus xp̃i mortuū ⁊ corpus alterius hoīs mortuū ſtatim poſt mortem ſint corpora mortua vniuoce. ❡ Scđ3 erat.vtrū ponere ꝙ corpus xp̃i:nō potuerit cōburi ab igne ſit inconueniens ſm fidem. Queſtio. V.

AD primū ſic ꝓcediť:⁊ argͥť:ꝙ corpus xp̃i mortuū:⁊ corp⁹ alterius hoīs mortuū ſtatim poſt mortē añ vlterioꝛē reſolōnē ſint corꝑa mortua vniuoce:⁊ ponere oppoᵐ ſit erroneū:q2 ſicut ſe h3 viuū ad viuū:ita mortuū ad mortuu3.ſ3 ponere ꝙ corpus xp̃i viuū:⁊ corpus alteri⁹ hoīs viuū nō ſint vniuoce corpora ſ3 vniuocationē ſpēi:ita.ſ.ꝙ nō ſint eiuſde3 ſpēi eſt erroneū.ǧ ⁊c̃. ❡ P̃.ſicut xp̃s viuus ⁊ alius hō viuus fuerūt hoīes viui vniuoce:ita xp̃s hō mortuus: ⁊ alius homo mortu⁹ fuerūt hoīes mortui vniuoce:cōtrariū dicere eſt erroneū.ſed ſicut ad rōnem hoīs viui pertinet corpus ⁊ aīa coniuncta adinuicem:ita ad rōnē hoīs mortui pertinet corpus ⁊ aīa ſeꝑata:⁊ ſic chꝛiſtus mortuus habuit corpus ſeparatū ab aīa:⁊ mortuū vniuoce:ſicut alij homines mortui.

Contra corpus xp̃i mortuū nō fuit noua forma introducta in morte:aliogn fuiſſet ibi no

tis aſſumptio. ſed in morte alterius hoīs: cuiuſcūq; introducit noua forma: cū corruptio vnius ſit gnātio alteri⁹. ḡ nō fuit vna for^a ſubālis ſpē in corpe xp̄i mortuo: corpore cuiuſcūq; alteri⁹ hoīs: nec p̄ ɔñs corp⁹ xp̄i fuit cōp⁹ mortuū vniuoce: cū cōpe mōtuo cuiuſcūq; alteri⁹ hoīs.

Reſpondeo circa iſtā q̄ōnē ſic eſt ꝓcedendū. Primo ponent̄ diuerſe opiones de vnitate forme. Scdō ingret̄ q̄ illaꝝ eſt min⁹ cōueniens ſm fidē. Et tertio concludet̄ quomodo.

Quantum ergo ad p^m ſciēdū: q̄ de vnitate forme eſt triplex opio. Prima eſt que ponit vnā formā in oībus: ita q̄ nec in xp̄o: nec in alio hoīe: nec in alia re quacūq; ponūt: niſi vnā formā ſubālem: ⁊ ponūt tñ in xp̄o: q̄ꝫ in quocūq; homine alio: q̄ introducitur vna forma in corpore in morte: q̄ informabat p̄us aīa. ¶ Alia eſt pō: que pōit: q̄ in hoīe ⁊ in alijs ſaltē ex iſtis elītis ɔpo^m hꝫ plēs formas: ita q̄ recedēte ſepata vel corrupta remanet illa: que p̄or erat vel aduenerat. ¶ Et ſi obiciat̄ ɔ̄ eos: q̄ō nā nō intendat p̄ncipaliter corruptionē. ſed ex ɔñti: q̄r ſcꝫ diſponēdo ad aliā formā introducēdā redit mām indiſpoſitā p̄ori forme: ⁊ per ɔñs corrūpit̄ p̄or forma p̄ accñs ⁊ itroducit̄ ſcda. pōt dici ſm eos: q̄ agēs corrūpēs vnā formā: diſponit mām ad aliā: nō ſtatim introducendā. ſed poſtea facta vlteriori reſolōne: put cōpleta putrefactiōe gñat̄ vermis: vel elītū: vel aliquid aliud. ¶ Scda opio eſt: que ponit in oībus alijs ab hoīe tñ vnā formā ſubalē: in homine āt ponit plures vnā. ſ. eductā de po^a māe: aliā creatā ab ex̄: ⁊ pōit iſta poſitio: q̄ iſte due forme ſimul nālr itroducunt̄: ⁊ ſimul cū vna. ſ. aīa rōnalis ſeparat̄ alia a corpe ſi dimittat̄ ſue nāe: vñ ipſi ponunt: q̄ in alijs hominibus a xp̄o: p̄dicta forma educta de po^a māe in ſeparatione aīe a corpe corrūpit̄: i xp̄o aūt ponūt: q̄ fuit miraculoſe retenta: ⁊ ideo ponūt in alijs hoībus a xp̄o nō eſſe idē corpus mortuū ⁊ viuū. ſed in xp̄o ponūt corpus mortuū vel viuū eſſe idē nuō: nō tñ quātū ad ſuppo^m. ſꝫ etiā quantū ad formā ſubalē. ¶ Tertia āt eſt opio: q̄ ponit plures formas: ⁊ ſm reꝫ manere nāliter ſeparata vel corrupta poſteriore: ponūt q̄ eodē mō opꝫ ponere idē corpus numero quātū ad formā ſubalē: in alijs hominibus ſicut in xp̄o. Et ponunt q̄ ita ſit erroneū ponere q̄ non ſit idē corpus numero in alijs hoībus: ſicut in xp̄o: ⁊ hoc quantū ad formā ſubalē. Et hoc pꝫ per vnuꝫ articulū cōdēnatū in anglia: vbi dr̄ q̄ corpus vniuſcuiuſq; ſci vl̄ hoīs anteq̄ꝫ ſit per putrefactionē mutatū in auras: vel in elīta nō eſt idē nuō cū corpe eius viuo niſi ſm q̄d. ſed rōne māe cōis: ſicut ſūt vnū q̄ inuicē trāſmutant̄: ſicut ſunt caro ⁊ vermis: ⁊ rōne accñtis cōis. ſcꝫ quātitatis: ſimplr aūt eſt diuerſuꝫ corpus mortuum a viuo ſpē ⁊ numero: ⁊ habet̄ hoc ꝓ erroneo ⁊ condemnatū eſt ibi. ſ. in anglia: nō valꝫ: q̄ q̄dā ponūt. ſ. illi q̄ ſūt de tertia opione. vꝫ. q̄ ille articulus eſt condemnat⁹ inquantū ſequēs ex v̄tute ſcripture: q̄ imo q̄r videbat̄ cōdēnari q̄ illud ɔñs. ſcꝫ q̄ corpus viuū ⁊ mortuū nō eēt idē numero eſſet erroneū maifeſtū: iō condēnabāt añs: q̄r videbat̄ ſibi: q̄ in ɔñte eēt manifeſtus error. Pariſius aūt nō reperit̄ vel ɔſequens vel añs p̄dictum cōtinere errorē: vñ mirū ē q̄uo vnus hō p̄ſius aſſerit publice illos articulos eſſe: vel in ſibi ſilibus dānatos: nō ſolū in anglia: ſed etiā vbicūq;: ⁊ denunciat excōicatos oēs: qui illos articulos: aut aliquē ex illis doceret: cum multi magr̄i in theo^a nup ſcripſerint: q̄r neſciunt illū articulū: ex quo oēs alij articuli ſequūt̄ eē hītur p̄ hereſi vel erronei. vnde nec etiā pariſius hr̄ ꝓ errore: q̄ corp⁹ xp̄i: vel alterius hoīs: quantū ad formā ſit aliud viuuꝫ ⁊ mortuum aliud: vel diuerſum: ſꝫ eēt error ponere de corpore xp̄i: q̄ non ſit idem quantū ad ſuppoſitū viuuꝫ ⁊ mortuum: in quo non eſt ſimile de alijs hoībus.

Quantum ad z^m ſciēdū: q̄ pō que ponit corp⁹ xp̄i mortuū: ⁊ corpus alteri^a mōtuū ɔſiderare vtrūq; ſm ɔditionē quā hꝫ vtrūq; ſtatiꝫ poſt mortē añ vlteriorē reſolōnē eē corp⁹ mortuū vni^{cc} vnitate ſpēi vr̄ ɔueniētior ſm fidē: q̄ꝫ illa q̄ ponit oppoſitū. Et h̄ pōt rōne: ⁊ auc̄itate videri. ¶ Rōne ſic: q̄r corpus xp̄i: q̄d i ɔceptōe fuit aīe vnitū: lꝫ foālr a ſpū ſcō diſponeret̄: tñ ɔueniēs fuit ſꝫ fidē: q̄ hūent ɔſilēꝫ diſpōem: ſic alioꝝ hoīuꝫ corpa: ita q̄ ſuppoſita iſta diſpōne ſupnaturaliter inducta: ita naturaliter ⁊ vniformiter vniebatur anima chriſti eius corpi in eius cōceptione: ſicut in alijs hoībus. ḡ a ſimili aīa eius ſeparata in morte remāſit corp⁹ i ɔſili diſpōne: q̄ꝫtū ad ea: q̄ ad corp⁹ ptinēt: ſicut corpa alioꝝ hoīuꝫ ɔſilī morte mortuoꝝ. ḡ ⁊c. Item illi de iſta pōne: q̄ ponūt plēs foīas in ſolo hoīe: ponunt q̄ iſta for^a: q̄ eſt educta de po^a māe eſt diſpō necīāa reſpectu aīe. ſꝫ nulla for^a nālr pōt ſepari manēte diſpōne: q̄ eſt neceſſitāa. ḡ aīa xp̄i ēt ſup^{ta} tāta ei⁹ paſſione: cū maneret ſm eos dicta for^a: q̄ erat diſpō: q̄ ē necītāa: aīa xp̄i nō fuit nālr ſepata in morte: nec p̄ ɔñs mors ei⁹ fuit nālis. ſꝫ dñt q̄ imo q̄r alie diſpōnes accñtales: q̄ diſponebāt ad vtrāq; foīaꝫ p̄ paſſionē illā erāt cōrupte: ⁊ p̄ ɔñs mā erat iꝓportionata vtriq; for^e. vñ ſepatio for^e: ſiue aīe fuit nāl. ſꝫ retētio alteri⁹ for^e fuit miraculoſa. ſꝫ h̄ nō vꝫ. p̄º q̄r ex q̄ illa for^a eſt educta p̄ncipali illa diſpōe manēte ſepatio aīe nō fuit ex toto nāl. ſcdō q̄r cū alie accñtis nō diſponerēt: niſi mediāte iſta foīa: q̄ pōit̄ necītaria ad aīaꝫ: licꝫ ei⁹ retētio eēt miraculoſa: ipſa tñ retēta conſegt̄ eā ꝓpetas ſua nālis: q̄ eſt retinere aīaꝫ in mā: ſic ſi po^a viſiua ſupnālr ſit iducta: nālr tñ hō videret p̄ eā: ⁊ ſic mors xp̄i erit ita ſupnāl: ⁊ ſepatio aīe: ſic fuiſſet ſepata nlla vlneratōe ſcā i xp̄o. Auctāte h̄ idē pꝫ: q̄r Dama. li. 3. c. 27. dic̄: q̄ i greco paſſio ſignificat famē ſitiꝫ: ⁊ ɔſimiles paſſiōes: ſignificat ēt mortē: q̄ ſepat̄ aīa a corpe. ⁊ vlteri⁹ p̄ plenā reſolōnē i elīta: ⁊ dic̄ q̄ xp̄s ſubſtinuit famē: ſitiꝫ: ⁊ mortē: ſic alteri hoīes: ſꝫ nō ſubſtiuerit puluerizationē: ⁊ reſolōnē vltimatā: q̄ eſt p̄ putrefactionē. ⁊ ſic vr̄ q̄ corp⁹ ei⁹ fuerit vni^{cc} corp⁹ cū corpe alterius hoīs ɔſili morte mōtui: ex his pꝫ de facili ad z^m. Nā cū via necīa ad ſalutē cōſiſtat circa rectitudinē credēdoꝝ ⁊ agēdoꝝ: ⁊ error dicat̄ receſſus a via recta: declinatio a via v̄itatis: i alijs ſciētijs a theologia dr̄ ſimplex falſitas: in theo^a āt dr̄ error: ⁊ q̄r altera dictaꝝ necīo eſt falſa: cū dicte opiones ſint circa ea: que ſunt fidei: oꝫ alterā ſꝫ rē eē errōeā: ⁊ error ille ñ ē culpabil: q̄uſq; ſit maxie veritas elucidata: vel determinata p̄ eccliaꝫ. illa tñ pō: que ponit vniformitatē in corpe xp̄i mortuo: ⁊ corpore alteri⁹ hoīs: q̄ꝫtū ad formā ſpecificā ſiue h̄ ſit p̄ itroductionē noue forme: ſiue p̄ remāſionē nālē alicuius foīe nālr cōis viuo ⁊ mortuo vr̄ min⁹ diſcōueniēs fidei. ⁊ a^a vr̄ magl erronea: errore tñ remiſſibili: q̄r neutra oꝫ iudicari heretica: quouſq; ſit declata v̄itas. Unī nec vnitatē forme teneo: nec plitatē: lꝫ vnitatē tenuerīꝫ: vt q̄dā: q̄ ꝓbabilr pt ſubſtineri cū nō videā: q̄n rōnes: q̄ inducūt̄ ad ꝓbādū vnā formā in alijs ab hoīe: ⁊ ɔſilr ꝓbent de hoīe. Et ſi tenerē plitatē formaꝝ libētius tenerē illā: q̄ ponit plēs: ſic q̄ nālr ſepata vna manet alia: ⁊ in xp̄o: ⁊ i alijs: q̄ꝫ illa q̄ pōit duas i oīb⁹ alijs a xp̄o ſil' dſinere eē: i xp̄o āt ſolo alterā retineri: alia ſepata. ſubſtinēdo ḡ vnitatē foīe pōt dici ad rōnē in cōtrariū. q̄ō aliq̄d pōt dici aſſūmi a xp̄o duplr. Uno mō p̄ ſe ⁊ directe vniendo ipſꝫ in ſuo eſſe ypoſtatice. ⁊ ſic xp̄s de nouo nihil aſſumpſit.

nec ſic aſſumptū depoſuit. Alio mō pōt aſſūmi large: ⁊ p accñs.ſ.ipſi per ſe aſſumpto vniri ⁊ ſic nulla accidentia aſſumpſit ⁊ depoſuit. ¶ Et ideo dōm: ꝙ illa noua forma: lȝ eſſet de nouo introducta: ⁊ aſſumpta vnita: nō tñ ꝓprie erat aſſumpta: nec rōne introducte: vel retente forme potuit filius dei dici alterius ſpēi: ꝙ̄ prius: ita ꝙ nō fuerit tñ homo. ſed alterius ſpēi in morte: lȝ cōpoꝫ ex illa forma ⁊ materia eſſet alterius ſpēi quā ſit hō: qꝛ nō opȝ illā ꝓprie eſſe aſſumptam. Queſtio. VI.

AD ſecūdū ſic pcedit̄: ⁊ arguit̄: ꝙ icōueniēs ſit ſm fidē ponere: ꝙ corpus xp̄i non potuerit cōburi: qꝛ incōueniens eſt ponere: ꝙ corpus xp̄i nō fuerit corpus mixtuȝ vniformiter: ſicut corpa alioꝝ hoīum. ſȝ omne mixtū eſt nāliter cōbuſtibile. ergo ⁊c̄.

Contra incōueniēs vr̄ ponere: ꝙ noua forma potuit vniri de nouo ſuppoſito diuino. ſȝ hꝫ ſeqt̄: ſi ponat̄ corpus xp̄i cōburi: qꝛ forᵃ ignis introducerett̄ in māȝ corpis xp̄i: ⁊ p ꝯñs vniret̄ ſuppᵒ diuino. g̃ ⁊c̄.

Reſpondeo dōm: ꝙ corpꝰ xp̄i dupl̄r pt̄ ꝯſiderari. ſ. abſolute ⁊ ſm ſuā nāȝ. ſigit̄ ſm id: ꝙ ſibi nāl̄r ꝯuenit derelictū. Alio mō pt̄ ꝯſiderari ſm ꝙ a deo erat ꝓordinatū ad opus redemptiōis ſic cōplēdū: ſicut factū eſt. ¶ Si p̄ mō cōſideret̄ ſic incōuenieēs eēt ponere: ꝙ non potuerit cōburi: qꝛ ponere ꝙ corpus xp̄i nō fuerit paſſibile nāl̄r: ſicut corpa alioꝝ hominum: ⁊ a cōſili agente a quo erāt paſſibilia corpora alioꝝ hoīuȝ: ⁊ trāſmutabile ad formas: ad q̄s nāl̄r ſūt trāſmutabilia corpa alioꝝ hoīuȝ ē icōueniēs ⁊ hereticum. Uñ ⁊ ſm btūȝ Aug. Si xp̄s nō fuiſſet a iudeis occiſus: ſenio defeciſſet: ⁊ vlterius fuiſſet incineratū corpus eiꝰ. ſi nō fuiſſet ꝓſeruatū miraculoſe. Sed ad hoc: ꝙ eſt corpus xp̄i nō poſſe cōburri: ſequit̄ ipm nō eē nāl̄r paſſibile: ſicut corpa alioꝝ hoīuȝ: nec p ꝯñs trāſmutabile ⁊c̄. q̄ ſupra poſita ſunt. g̃ ⁊c̄. ¶ Si aūt ꝯſideret̄ 2ᵒ mō: ſic nō potuit cōburri: ſi ponit̄ id qđ eſt ꝓuiſuȝ a deo nō poſſe nō euenire: lȝ cōſiderādo ipſuȝ ſm nāȝ ſuā abſolute poſſet nō euenire: nec tñ vt ex pcedēti qōne pȝ: ſeqt̄ noua aſſumptio vel vnio ad diuinū ſuppoſitū: niſi valde p accidēs: mō quo in dcā. q. expoᵐ eſt: ex dictis pȝ ad obiecta.

POſtea querebantur duo pertinentia ad actus humanos: quorū p̄mū erat: vtrū liceat carius vendere decimas: ꝓpter dilationē ſolonis. ¶ 2ᵐ erat: vtrū vxor poſſit facere elemoſynā inuito: vel contradicente marito.

Queſtio. VII.

AD primū ſic pcedit̄: ⁊ argr̄: ꝙ non eſt licitū vēdere decimas carius pp dilationē ſolonis: qꝛ ꝙ nō ē licituȝ in bonis tpalibus ſecularibus: minꝰ vr̄ licitū in bonis eccl̄iaſticis. ſȝ nō lȝ vēdere bona ſecularia cariꝰ ꝓpter dilationē ſolonis. g̃ nec bona eccl̄iaſtica: que ſunt decime.

Contra magne ꝑſone: ſicut ſunt religioſi: ⁊ clerici hoc faciūt. ſed tales hec nō facerent niſi eſſet licitum. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ille qui vēdit aliqđ: aut vēdit aliqđ habitū: ⁊ ſic per vēditioneȝ id transfert: ꝙ nihil in eo retinet: ſicut aliquis vendit bladū vel vinū collectū: aut vendit id: ꝙ habiturus eſt: ſic pȝ in locatione predioꝝ: ⁊ in ſūma decimaꝝ ⁊ fructuū. ſi p̄ mō: aut vendēs ſtatim vēditurus eſt rem ſuaȝ: aut nō: ſi ſtatim eſt eā vēditurus nō hȝ eā vēdere p dilatione ſolonis pluſq̄ valebat tpe illo: quo tradit ⁊ vendit̄. Et hoc pȝ per illā decretalē ex̄. de vſuris. vbi dr̄: ꝯſuluit nos tua deuotio: an ille in iudicio aīarū debeat vſurariꝰ iudicari: qui merces ſuas lōge maiori precio diſtrahit: ſi ad ſolonē faciendaȝ ꝓlixi tpis dilatio prorogat̄: q̄ ſi ꝓciū incōtinēti ꝓſoluat̄. Et infra talis iudicādus eſt male agere: ⁊ ad ea que taliter ſunt accepta reſtituendum in aīarū iudicio efficit̄ iudicādus. ¶ Si aūt nō eſt ſtatim vēditurus. ſed in poſteriū: ⁊ tñ ꝓpter paupertatē alioꝝ tradit eis bladū vel vinū pro ꝓcio: ꝙ debeat valere certo termino: puta in p̄nᵒ Augu. tunc ſi dubium eſt: an debeāt plus vel minus valere tpe: pro quo vendunt̄: q̄ tpe in quo tradunt̄: licȝ ſic vendere. ſi autem non ſit dubiū nō lȝ: ⁊ hoc vr̄ dicere illa decreta. e. ſ. In ciuitate tua. vñ gñal̄r rē talē nō licȝ vēdere: pluſq̄ valeat pro tēpore: quo vendit̄ pro quacunq̄ dilatione ſolonis: licȝ poſſit vendi pluſq̄ valeat in tpe: quo venditur: ⁊ tradit̄: vt in caſu predicto. ¶ Si aūt loquamur de venditione: q̄ quis habiturus erat: ſicut vēdūt̄ ad tp̄s decime ⁊ fructꝰ ꝓdioꝝ: que nō ꝯſueuerūt ſolui: niſi de fructibꝰ ꝑceptis: qꝛ nō cōſueuerūt ſolui tpe venditionis. ¶ Sciendū ꝙ regrit̄ eq̄litas iuſticie: ꝙ tñ ea vēdāt̄ q̄tū valēt: qñ ſūt actu: qꝛ res nō tñ valȝ qñ eſt tñ in virtute: q̄ qñ eſt in actu. ſed ſufficit ad eq̄litatē iuſticie: ꝙ tñ eā emat ille: qui emit quantū ſm cōem curſum ꝯſueuerat vēdi: ⁊ valere: alioquī iſti: quoꝝ eēnt talia: nō poſſent facere vtilitatē ſuā de talibus: ſed ꝙ emens vult ſtatiȝ ſoluere precium: vendens etiā de facto nō pōt plus vendere talia q̄ valeant tpe vēditionis: quia emens eēt fatuus: ſi daret plus q̄ valeāt cū poſſit hr̄e pro maiori. Si aūt vendēs velit vēdere p minori ꝓcio: q̄ talia ꝯſueuerūt valere tēpore vēditionis pp maiorē dilationeȝ ſolonis: q̄ cōiter cōſueuerūt dari: tunc eſſet vſura ⁊ illicitū: ſi aūt ecōuerſo emens ſtatim paratus eſt ſoluere: ⁊ emit p minori ꝓcio: q̄ valeant talia cōiter tpe venditionis: emens peccat: ⁊ tenet̄ reſtituere: id ꝙ res talis valeret vltra acceptū: ſicut pȝ de locatiōe domoꝝ. ⁊ etiā prediorū: ⁊ q̄tū ad hoc idem iudiciū eſt de decimis: ⁊ de alijs: ⁊ ſic patȝ ad queſtionem: ⁊ ad argumenta. Queſtio. VIII.

AD ſecundū ſic procedit̄: ⁊ arguit̄: ꝙ licȝ vxori dare elemoſynam ſine conſenſu mariti: quia hoc cōmēdatur in btā Lucia: que ſine cōſenſu ſponſi ſui faciebat elemoſynas. g̃ ⁊c̄.

Contra mulier nō debet aliqđ facere cōtra voluntatē illius: cui debet ſubeſſe: ⁊ a quo debet gubernari: ſicut membrū a capite. Sed ſm apoſtolū ad corin. xi. ſic ſe habet mulier ad virū: ſicut membrum ad caput. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo dicendū: ꝙ licȝ quidam diſtinguāt ⁊ dicant: ꝙ mulier lucratiua pōt facere elemoſynam ſine conſenſu viri: nō lucratiua aūt non poteſt niſi habeat bona parafrenalia: tamē tenendum videt̄ ſimpliciter: ꝙ mulier nec de dote: nec de bonis: que in mrīmonio lucret̄: nec de bonis: q̄ añ mrīmoniū hēbat: loquēdo i illis locis: in quibus quicquid hȝ mulier cōſueuit vir pro dote hr̄e: poteſt facere elyſnā ſine ꝯſenſu viri: niſi probabiliter preſumpto: vel verbo expreſſo. ¶ Et hoc patet tali rōne: qꝛ id qđ eſt de dnīo ⁊ vite alicuius: ſiue quantū ad proprietatē ſubſtātie rei: ſiue quātum ad diſpenſationē: ⁊ adminiſtrationem: non poteſt aliquis alius alienare vel diſtrahere: niſi de licentia illius: cuius viri ⁊ dominio ſubeſt res illa. ſȝ mulier quātum ad ea: que pertinent ad abſtinentiam: ⁊ omnia bo-

na ipſius mulieris ꝓhibita ante matrimoniū vel poſt exceptis parafrenalib⁹ in locis: in qb⁹ ↄſueuerant talia eſſe: vel ſubſint dñio viri: q̈tū ad miniſtrationē durante mr̄imonio. ergo mulier: nec votū abſtinentie: nec elemoſynā: de dictis bonis pōt facere ſine licētia viri. ma. patz. mino. ꝓbaẗ primo auctte canonis: dicit̃ .n.33.q.5. manifeſtū eſt: ꝙ mulier nō pōt vouere niſi ſit actor ꝑmittēdo: ⁊ ibidē dr̄: ꝙ vir eſt caput mulieris. ⁊ ꝙ mulier eſt ſub poteſtate viri: ita ꝙ pene famula dʒ dici. ¶ Itē eadē .q. c. ꝙ de⁹ pari ↄſenſu dr̄ nihil de tua veſte: vel auro: vel argento: vel de pecunia facere debuiſti: vbi dicit glo. ꝙ duplicē ſeruitutē hʒ vir in vxorē. Unaʒ ad debitū aliā ad miniſteriū. ¶ Eadē etiā mi. pʒ rōne: qꝛ in oī cōitate opʒ eē vnū caput: ad qḋ pertineat diſpēſare bona cōitatis: ad h̄: ꝙ cōitas ſit bñ ordinata: ⁊ ſic dʒ ponere ad ſolū p̄res familias ꝑtinere diſpenſationē bonoꝝ: Sic igiẗ mulier nō pōt extra volūtatem viri facere elemoſynā extra caſuʒ extreme neceſſitatis: niſi habuerit bona parafrenalia: de qb⁹ pōt facere: ꝙ vult. In h̄ tñ pt ꝓbabilr̄ ſupponere volūtatē mariti eſſe taleʒ: ꝙ ſm facultatē quātitatū ſuaꝝ: ⁊ neceſſitatē pauperū: ⁊ maiorē edificationē eoꝝ per cognationem: vel alias poſſit facere elemoſynas mediocres: qꝛ in talib⁹ cōiter ↄſueuit ↄmitti vxorib⁹ a maritis talis diſpēſatio dom⁹: ſed ſi expꝛeſſe ꝓhiberet eā marit⁹ dare elemoſynā: poſſʒ h̄ facere niſi in caſu neceſſitatis extreme: in qua oīa ſunt cōia: lʒ maritus male faceret ꝓhibēdo: ſicut etiā cōtra ꝓhibitiōeʒ mariti nō pōt vouere: nec votū teneret: lʒ ꝓhibēdo male faceret maritus. ¶ Ad rōneʒ in oppo^m dōm: ꝙ valerianus adhuc nō erat maritus cecilie: q̄ñ ipſa faciebat elemoſynā: ſʒ ſpōſus ſolus. Et ideo de ↄſenſu mariti cuius erāt bona poterat facere elynaʒ.

Qō. IX.

Poſtea querebaẗ vnum circa deū. Utꝝ ſ. i deo ſit ꝓpria ydea ⁊ diſtincta re⁹ ſingularis. Et argiẗ ꝙ ſic. qꝛ cū ydee ſint rōnes cognoſcēdi diuerſoꝝ cognoſcibilium ſunt in deo diuerſe ydee: ſed diuerſa indiuidua ſunt diuerſa cognoſcibilia. ergo ⁊c̄.

Contra quecūqꝫ imitanẗ eēntiaʒ diuinā ſʒ vnū gradū imitabilitatis hñt vnā ydeam in deo: cū ydee nō ſint niſi q̄dā imitabilitas diuine eēntie: a creaturis: ſed idiuidua eiuſdē ſpēi imitanẗ eēntiā diuinam: cū idiuidua eiuſdē ſpēi nō ſe inuicē excedāt ſʒ diuerſos gradus. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo dōm ſimplr̄: ꝙ lʒ ydee diuie ſint rōnes cognoſcēdi tam ſpēs q̄ʒ idiuidua eiuſdē ſpēi: tñ ydea p̄mo ⁊ per ſe reſpōdet ſpēb⁹. Et ex ↄñti idiuiduis: nec plurificanẗ ydee: niſi ſʒ pluralitatē ſpēꝝ. ¶ Et h̄ pʒ ſex rōnib⁹. p̄^a talis ē: ſolū illis reſpondēt diuerſe ydee: que nata ſunt imitari eſſentiā diuinā: nata ſm diuerſas formas hñtes diuerſas per ſe rōnes formales. Et h̄ pʒ cū ydea ſit q̄dā imitabilitas ſm rōnē forme exēplaris: ſed idiuidua eiuſdeʒ ſpēi nō hñt per ſe diuerſas formas: nec diuerſas rōnes formales: lʒ forma plurificeẗ in eis per accidēs. g̃ ⁊c̄. ¶ Scđa talis eſt: ſicut vnitas que eſt mēſura oīuʒ nūeroꝝ: ita eēntia diuina ſm diuerſas ydeas: ſiue ſʒ imitabilitates eſt mēſura oīuʒ creaturarū. Sed vnitas eodē mō ⁊ per vnaʒ rōnē eſt mēſura oīuʒ nūeroꝝ eiuſdē ſpēi: qꝛ vnitas per eādē rōnē mēſurat oēs q̄ternarios: nō tñ per vnā rōnē mēſurat quaternariū: ⁊ ternariū. g̃ a ſimili eſſentia diuina eſt mēſura: ⁊ rō cognoſcēdi re⁹ oīuʒ idiuiduoꝝ eiuſdē ſpēi per vnā ydeā. ¶ Tertia talis eſt. iter ydeas nō eſt ordo ſʒ prius ⁊ poſtea: ⁊ nō cōfuſio: ita ꝙ eēntia diuina ſm nobilioꝛē imitabilitatē reſpōdet pri⁹ vni ydeaꝝ: q̄ʒ alijs: loquēdo ſm rōnē itelligēdi: ſed in idiuiduis eiuſdē ſpēi nō eſt ordo per ſe loquēdo: nec ꝑfect⁹: nec min⁹ ꝑfectus. g̃ eis nō reſpōdēt diuerſe ydee. ¶ Quarta talis eſt: generi ⁊ dr̄ie nō reſpōdent diuerſe ydee: lʒ hēant diuerſas rōes. Et h̄ iō eſt: qꝛ nō hñt per ſe diuerſitatē formalē: ſed per accñs dr̄nt: ꝑp ↄſiderationē itellus apprehēdētis vnū vt incōpletū. ⁊ aliud vt ↄpletū formale. g̃ a ſimili cū idiuidua nō habeāt per ſe diuerſitatē formaleʒ: nec aliqḋ formale addit idiuiduū ſupra ſpēm diuerſis idiuiduis nō poterūt reſpōdere diuerſe ydee multo min⁹ ēt q̄ʒ ⁊ dr̄ie. ¶ Quinta talis eſt. ſpēs in mēte angeli deriuanẗ ab ydeis diuinis: ſed ſpēs in mēte angeli nō plurificanẗ ſm pluralitatē idiuiduoꝝ: ſed tñ ſʒ pluralitatē ſpēꝝ. ergo a ſili: nec ydee. ¶ Sexta talis eſt. ſicut rō intelligēdi ſe hʒ ad plurificationē realē in creaturis: ita ſe hʒ ad plurificationē rōnis in deo: ſed in creaturis itellectualib⁹ nō plurificaẗ realr̄ rō intelligēdi ſm pluralitatē idiuiduoꝝ. g̃ nec in deo: ad ꝙ poniẗ rō itelligēdi plurificaẗ ſm rōnē re⁹ pluriū idiuiduoꝝ eiuſdē ſpēi: ſed ydea poniẗ rō itelligēdi creaturas aliquo mō. g̃ ⁊c̄. Hec ēt vr̄ eſſe intētio Aug in ep̄la ad nebridiū. vbi vult ꝙ hoīs tñ eſt ibi rō nō hui⁹ vel illius: ⁊ ꝙ diuerſe rōes reales diuerſoꝝ hoīuʒ diuerſis tēporib⁹ factoꝝ habēt in mēte diuina rōnē vnā ſpēi: declarās per ſile h̄: qꝛ per oēʒ rōnē q̄drati facim⁹: vel demōſtram⁹ oēm q̄dratuʒ: nō ꝑ aliā ⁊ aliā rōnē. ¶ Ad rōnē in ↄ̄riū pʒ. qꝛ nō q̄ꝛuiſcūqꝫ cognitoꝝ eſt p̄ ⁊ per ſe ydea: ſʒ formaliū obtoꝝ ſʒ vnā formalē rōnē: ⁊ ſm talia cognoſcibilia plura ſūt diuerſe ydee: nō autē ſm diuerſa cognoſcibilia ex conſequenti: ⁊ materialr̄ differentia.

Qō. X.

Poſtea q̄rebātur duo in gnāli de creatura q̄tuʒ ad eē eēnẗ. ¶ Primū erat vtꝝ pōere eā ab eterno eē q̄tū ad eē q̄ditatiuū: ſʒ ꝙ eſt in p̄dicamēto ſit ponere mūdum fuiſſe ab eterno. ¶ 2^m eſt: vtꝝ in gradib⁹ eſſentialib⁹ creaturaꝝ habētib⁹ eſſentialē ordinē ſit poſſibilis ꝓceſſus in infinitū.

Ad primuʒ ſic ꝓcediẗ. Et arguiẗ: ꝙ pōere creaturas ab eterno quātum ad eſſe: ꝙ hñt in genere: eſt ponere mūdū ab eterno: qꝛ ponere res ſm eē: ꝙ hñt in ſeipſis eē ab eterno: eſt ponere mūdū ab eterno: ſʒ eē: ꝙ res hñt in genere eſt eē: ꝙ hñt in ſeipſis. ergo ⁊c̄. ma. ſupponiẗ. mi. ꝓbaẗ. qꝛ res nō hʒ eē in genere ſʒ ꝙ eſt in mēte diuina: qꝛ ſic eſt illuminata ēt extra gen⁹: nec ſʒ ꝙ hʒ eē in intellu creato: qꝛ h̄ ē diminutū: nec eſt in genere: nec ſʒ eē: ꝙ hēt in ſuis p̄ncipijs: qꝛ h̄ eſt eē in po^a: ⁊ ſʒ qd. Relinqẗ q̄ʒ ꝙ ſunt in gn̄e ſm eē: ꝙ hñt in ſeipſis. ⁊ ſic pʒ. mi.

Contra mūdū fuiſſe ab eterno ē ↄdēnatū: ⁊ nō ē ↄdēnatū res fuiſſe ab eterno q̄tū ad eſſe ꝙ hñt in genere. Cū aliq catholici teneāt h̄. ergo vnum iſtoꝝ nō eſt idez ꝙ aliud.

Reſpondeo ad euidētiā huius qōnis ſciēduʒ: ꝙ lʒ eē ↄpletū dictū: ꝙ dicit̃ vitare ꝓpōnū ſit p̄dicatū de accidēte: nec ſit in p̄dicamētoꝝ tñ eē. ꝙ dicit actū eēndi reʒ: ⁊ dr̄ incōplexe: ſicut eſt act⁹ exñdi ſube: vel q̄titatis: ⁊ ſic de alijs: eſt idē re cū eſſentia: ſicut alias dictū eſt. Et tñ eſt res in p̄dicamēto q̄ʒ^m ad vnū: ſicut q̄tū ad alteꝝ. Et iō tñ eſt res in p̄dicamēto: q̄tū ad eē exñtie: ſicut eſt q̄tū ad eē eēntie. ¶ 2° ſciendū: ꝙ res hʒ 3^x eē. ¶ Uno mō in ſola po^a dei creatoris: ſicut erāt res creabiles anq̄ʒ crearētur. ¶ Alio modo

eſt potẽtia ꝓpinqua tã pñ^{ra} intrinſecoꝝ: ꝙ̃ extrinſecoꝝ creatoꝝ: ſicut roſa anteꝙ̃ fit in actu eſt in po^a mãe: ⁊ i po^a agentis ꝓximi creati. ❡ 3° mõ ſunt res in ſeipſis in actu: ſicut quãdo roſa: vel aliqd eſt iã in actu in reꝝ nã ſiue in ꝓpria nã. Sꝫ ħ ḡ ſicut res hꝫ eẽ diuerſimode: ita diuerſimode eſt in genere. accipiẽdo gen^9 nõ ꝓ itẽtiõe ſcða: ſed ꝓ re ſubſtrata intẽtioni: eẽ eni ſic i genere ſube nihil aliud eſt ꝙ̃ eẽ ſubaꝫ. ❡ Ulteri^9 ſciẽdũ: ꝙ vnũqðꝙ gen^9 diuidit̃ in actũ: ⁊ po^a: q̃ gdẽ diuiſio nõ ẽ in mãꝫ ⁊ formã diuiſio: ſꝫ dicit diuerſuꝫ modũ eẽndi eiuſdẽ rei ſicut dicim^9 hoīeꝫ in actu ⁊ hoīeꝫ in po^a: albũ ⁊ nõ albũ in po^a: ita ꝙ quodlꝫ eoꝝ dicit totũ cõpoſitũ: ſed ratiõe mãe dr̃ eẽ hõ in po^a: vel albũ: rõne aũt for^e dr̃ hõ: vl̃ albũ in actu: ⁊ qꝛ po^a ꝑcipue paſſiua hꝫ diminutã entitatẽ: iõ res ꝓut eſt in po^a dr̃ hr̃e eſſe ſꝫ qd: ſm aũt ꝙ ſunt in actu dr̃r eẽ ſimplr̃. Cũ ḡ vt ꝑmiſſum eſt: ſit triplex eſſe rei: vel magis ꝓprie res hẽat triplex eẽ. Uno mõ i ꝓpa nã: ⁊ in actu: ſicut qñ roſa eſt in actu. Alio mõ in po^a actiua: ⁊ paſſiua creature: ita ꝙ iaꝫ eſt in po^a ſm aliqð pñ^m. extrĩs in reꝝ nã: natũ itrare eẽntiã ſuã: ꝙ qdẽ pñ^m ẽ mã: ⁊ ſm pñ^m: actiuũ creatũ: ⁊ ꝓpriuꝫ. Tertio mõ ꝓut ſunt vtualr̃ tñ in ꝑ agẽte ꝓut erat res anteꝙ̃ crearent̃: ſꝫ p̊^m modũ eẽndi ꝓprie ⁊ ſimplr̃ hꝫ res eſſe eẽntie: ⁊ eẽ in genere: qꝛ hõ in actu eſt ſimplr̃ hõ: ⁊ ſimplr̃ ſuba: ſm aũt ſm modũ hꝫ eẽ in genere: ſed nõ ſimplr̃: ſicut in ꝑ: ſꝫ dꝫ dici ꝙ hꝫ eẽ in genere in po^a: qꝛ hõ in po^a: nec debꝫ dici hõ in po^a ſimplr̃: ſꝫ cũ determiatiõe: qꝛ dꝫ dici in po^a: et ſuba in po^a: ⁊ ſic eſt in genere in po^a: inquãtũ ei^9 pñ^a: ex mã ⁊ for^a in reꝝ nã ſunt determiata ad genus ſube: nõ quo pñ^a rei hñt eẽ. ſ. ꝑ reductionẽ in eodẽ genere cũ re: cui^9 ſunt pñ^a. ❡ Et forte itẽdũt ħ illi q ponũt: ꝙ res q̃ nõ ſunt in actuali exñtia: ſunt tñ quantũ ad eẽ qditatiuũ: ⁊ ꝑmordiale: quia ſunt. ſ. nõ ſimplr̃: ſed in po^a in ſuis ꝑncipijs ꝓximis: ⁊ ſic eſt de eis ſcia vera: qꝛ ſicut qñꝙ ſunt in actu ꝓprie nãe: qñꝙ in ſuis ꝑncipijs nõ ſic hẽri poſſet ſcia de chimera: vel yrcoceruo: qꝛ nullaꝫ realitatẽ hñt actu: vel po^a: ſed ſolũ ſunt figmẽta hñtia tñ eſſe: ſm ꝯceptũ intell^s fingẽtis ea. Scðꝫ aũt 3^m modũ eẽndi ꝓut res ſunt vtualr̃ in ſola vtute diuina: ſic adhuc minus ꝓprie ſunt in genere: qꝛ pñ^m p̊^m: in cui^9 ſola vtute ſic hñt res eſſe: nõ eſt in genere aliquo: ſed eſt ex̃ oẽ genus: tñ ſꝫ tale eſſe hñt eẽ aliquo mõ in genere. ſ. ſꝫ quãdam aptitudinẽ: iquãtũ. ſ. nõ hñt repugnãtiã ad entitatẽ generis: ſꝫ ſunt nata volũtate diuina ꝑticipare nãꝫ alicui^9 generis: puta ſube q̃titatis: ⁊ ſic de alijs generib^9: nũꝙ̃ fuit ab eterno chimera: vel yrcoceruus: qꝛ yrcoceru^9 nõ habuit nec hr̃e potuit aliquã vtutẽ ꝑticipãdi q̃cũꝙ vìrtute nãꝫ alicui^9 generis: ſicut ceruus habuit: cui talis ꝑticipatio repugnat yrcoceruo. ❡ Nec eſt ꝯ ꝑmiſſa illð: ꝙ ſimplici^9 dicit ſup ꝑdicamẽta: vbi dicit: ꝙ q̃tũ ad genus ſube ꝑtinet nõ refert vtrũ ſit in reb^9 an in cõceptu. qꝛ ibi loqͥtur nõ de re ſubſtrata intẽtioni generis: ſed de ipſa intẽtiõe: que ꝯuenit reb^9 nõ in ſuo eẽ reali: ſed ſꝫ eſſe: ꝙ hñt in intellu: ſm ꝙ eẽ gen^9 gnãliſſimũ eſt eẽ maxie abſtractũ: eẽ aũt gen^9 ſubalternũ eſt eẽ min^9 abſtractũ. Nos aũt nõ ħ loquimur de intentiõe ſm eſſe: vel nõ eſſe abſtractaꝫ: ſed de re ſubſtrata intentioni: ſm ꝙ eſſe in genere ſubſtãtie: vel nõ eſſe dicimus eſſe ſubſtantiam: vel nõ ſubſtantiaꝫ. ❡ Ex his patet ad queſtioneꝫ ⁊ ad argumẽta. Nam ponere res eſſe in predicamento ab eterno: primo modo: immo eſſet ponere mundum eternũ: ſed ponere eas ſꝫ eſſe ꝑdicamẽtale: ſecũdo modo acceptuꝫ eſſe ab eterno: non eſt ponere mundũ ſimpliciter ab eterno. Et per hoc etiam patet ad rationes factas. Queſtio. XI.

AD ſecundum ſic ꝓceditur: Et arguitur ꝙ in ꝑfectionib^9 eẽntialib^9 vt ſpecificis creaturaꝝ: ſit ꝓceſſus in infinitũ: qꝛ ꝓceſſus in gradib^9 ſpecificis creaturarũ eſt ſꝫ imitationẽ diuinã: ſed de^9 ita non põt imitari: ⁊ ħ in infinitũ. ḡ ⁊c̃.

Contra vbi eſt ordo ꝑ ſe ⁊ eẽntialis ibi opꝫ dare p̊^m ẽ ⁊ vltimũ. ḡ i eẽntialr̃ ordinatis nõ ẽ ꝓceſſus in infi^m: ſꝫ gradus ſpecifici creaturaꝝ ſunt eẽntialiter ordinati: cũ ꝑ ſe vn^9 ſit ꝑfectior alio.

Reſpondeo ad i^{am} q̊nẽ. Primo eſt ſciẽdũ: ꝙ in eadẽ ſpẽ nõ pñt accipi duo icq̃lia per ſe: ⁊ ſꝫ eẽntialia ſpẽi: ſiue ꝓcedat̃ in eis in ifi^m: ſiue nõ: ſicut appet manifeſte in nũeris: ꝙ oẽs binarij ſũt eq̃les. in eis ãt q̃ dr̃nt nõ eſt duo eq̃lia dare: qꝛ ꝑ ſe hñt diuerſitatẽ formalẽ: ſicut in nũeris pꝫ: in qb^9 duo nũeri ſpecifice differẽtes nõ pñt eẽ eq̃les. Ponit ḡ qdã: ꝙ nõ ſolũ in idiuiduis: ſꝫ ẽt in ſpẽb^9 creaturaꝝ ſit ꝓceſſus in infi^m: ⁊ qꝛ lꝫ in aliquo ꝓceſſu ꝓcedat̃ ab vno extremo finito. ſ. a creatura: tẽdit̃ tñ ad aliud extremũ infi^m: ⁊ in infi^m diſtãs a q̃cũꝙ creatura: ⁊ cõtinẽs ifinitos gradus ꝑfectiõis: ⁊ iõ ꝓceſſus ad ipſꝫ põt tẽdere in ifi^m nec poterit ꝓceſſus tñ tẽdere: ⁊ iīme^{te} ꝑtingat ad ipſꝫ: qn adhuc ſint ifiniti gradus medij poſſes. ❡ Lꝫ aũt ꝯ iſtã põneꝫ nõ itẽdaꝫ aliqd determinãdo dicere: tñ ꝓbabilr̃ ꝯclcurrẽdo poſſꝫ ei^9 ꝯriũ poni. Et ħ pꝫ ex q̃tuor. Primo ex nãli reꝝ appetitu. Uñ ar̃ ſic. id in ꝙ tẽdit nãlis appetit^9 reꝝ ſiue vniuerſi oꝫ ponere: qꝛ appetit^9 nãlis nõ eſt fruſtra: ⁊ appetit^9 nãlis tẽdit ad ꝑfectiſſimũ ꝙ̃ ad actũ. ḡ nõ põt dari infi^m in entib^9: infi^m aũt põt dari. ſ. mã que eſt pura po^a. ḡ ⁊c̃. ❡ Itẽ nã nõ icboat ꝓceſſuꝫ in ifi^m: ſꝫ ꝯſtat ꝙ icboat ꝓceſſuꝫ q tẽdit in ifi^m ad ꝑfectiõeꝫ. ḡ talis ꝓceſſus nõ põt ire in ifi^m. ❡ Hoc ẽt ꝯfirmat̃ ꝑ phꝫ q vult: ꝙ ꝓceſſus in augmẽtũ: qꝛ vadit ad formã ⁊ ad actũ non vadit in ifi^m: eꝯ ꝓceſſus in diuiſionẽ: qꝛ vadit ad po^a ſiue ad actũ ꝑmixtũ po^e in ifi^m vadit. Augu. dicit in ꝑ de vã religiõe: ꝙ de^9 vniuerſitatẽ reꝝ icboat: ⁊ admiſtrat ſiue ꝑficit: ſed id in quo eſt poſſis ꝓceſſus in ifi^m nũꝙ̃ ꝑficit. ḡ ⁊c̃. ❡ 2° idẽ pꝫ: ꝙ limitatiõe creature: qꝛ limitatio creature regrit vniuerſitatẽ creaturaꝝ: nõ ſolũ exñtẽ: ſꝫ ẽt poſſeꝫ claudi: ſub determiatis generib^9: ſꝫ i eis: q̃ ſic claudunt̃ nõ ſunt poſſes ifiniti gradus. ḡ ⁊c̃. ꝓbatio maior: qꝛ Aug^9. dicit. q. 5. ſup Geñ. ad lraꝫ. 21. c. ꝙ ſꝫ gnã: q̃ pñ^m ꝯdidit noua cũ nulla faceret: q̃ tũc nõ facit: manifeſtum eſt. No^m aũt gen^9 inſtituere rõne credi nõ põt: ⁊ ſꝫ cum nõ pñt eẽ plã gnã creaturaꝝ: ꝙ̃ ſint. mi. ꝓbat̃. qꝛ nullũ gen^9 claudit ifinita vtute: qꝛ ħ eſt ſoli^9 dei: q eſt ex̃ oẽ genus: ſꝫ qðlꝫ genus vtute claudit dr̃ias ſuas. ḡ nulli^9 gnis ſunt ifinite dr̃ie: nec ꝑ ꝯñs ifinite ſpẽs exñtes: vl̃ poſſes. Et ſic pꝫ ꝙ nõ põt eẽ ifinitas in illis: q̃ ꝯtinent̃ ſub determiatis generib^9: itẽ ex analogia reꝝ regrit: ꝙ oĩa gnã entiũ hẽant attributiõeꝫ ad aliqð p̊^m illi^9 generis: ꝙ ſit menſura illi^9 generis: nõ ſolũ ſicut mẽſura extra gen^9: ſed ſicut mẽſura i genere: ſꝫ in ifinitis nõ ẽ dare p̊^m. ḡ in reb^9 creatis. vl̃ creabilib^9: q̃ hñt eẽ in gnẽ: nõ eſt ꝓceſſus in ifi^m. ❡ 3° idẽ pꝫ ex ordine reꝝ adinuicẽ ſic: qꝛ ꝓceſſus rerũ nõ dꝫ accipi ꝓcedẽdo ab ifimo ad ſupmuꝫ: ꝙ eſt de^9: ſꝫ ꝓcedẽdo a p̊ ente: ꝙ eſt de^9 ad ifimũ. Et ħ pꝫ ꝑ rõnẽ: qꝛ ꝓceſſus dꝫ icipe in vno ſimpliciſſimo: nõ aũt in eo ꝙ hꝫ multitudinẽ ⁊ potẽtialitatẽ. Et ꝑ ſile: qꝛ ꝓceſſus numeroꝝ nõ icipit in multitudine maxia: tendẽdo poſtea ad vnitatẽ: ſꝫ icipit ab vnitate: ⁊ ꝑ multas auctes ꝓcedit. q vult in pl̃ib^9 ꝓpõnib^9: ꝙ oĩs multitudo: ⁊ ab vno ꝓcedit: ⁊ ad vnitatẽ reducit̃: ſꝫ talis ꝓceſſus nõ poſſꝫ icipe

3° phyſi. Tex. c. 59.

in pmo: q eſt deꝰ: niſi eſſet poſſe dare aliquã creaturã ſe hñtẽ imeᵗᵉ ad deũ iter q̃ ⁊ deum nõ poſſz dari mediũ: ſicut nũeri nõ icipent ab vnitate niſi eẽt aliq̃s nũerus: ita imeᵗᵉ ſe hñs ad vnitatẽ: q nõ poſſet dari mediꝰ aliꝰ. ğ ipoſſe eſt dare creaturã imeᵗᵉ ſe hñtẽ ad deũ in nobilitate: q nõ poſſit dare aliã nobilioꝛẽ: ⁊ imediatiꝰ ſe hñtẽ ita q l' oꝛdo accipiaꝛ nõ ſꝫ pduci in actu: qꝛ deꝰ põt pducere talẽ paꝛ'tẽ q̃ nobilẽ. ſed ſm gradũ nobilitatis: ſm quẽ nõ põt q̃cũq3 vtute fieri: q due ſpẽs ſint eq̃lis nobilitatis. ℂ 4ᵒ idẽ pꝫ ſic ex diſtãtia ifinita dei: ⁊ creature. qꝛ ſi talis pceſſus in ifiᵐ eſt poſſis: ſeqꝛ q tota vniuerſitas creature icludat ifinitatẽ pfectionũ realr diſti ctaꝝ: ſicut eſſentia deꝰ icludit pfectiões ifinitas vnitiue. Et de h põt formari talis rõ. ſꝫ ſi talis pceſſus in ifiᵐ ẽ poſſis vniuerſitas creature poſſis exñs in mẽte diuia: vt itellecta ipoꝛtat ifinitatẽ pfectionũ: ſed id q eſt tale vꝛ aliq̃ mõ acq̃ri nec diſtare a deo in ifiᵐ: q eſt icõueniẽs. ergo ⁊c. Nec tñ ex his ſeqꝛ potẽtiã dei eẽ finitã vl' exhauſtã p ſuos effectꝰ: qꝛ nũq̃ effectꝰ adequaꝛ cãe i agẽtibus equocis: ſicut pꝫ: q caloꝛ ignis dato: q nõ poſſit eẽ maioꝛ caloꝛ eo: nõ tñ põt adeq̃ri vtuti calefactiue ſolis. Nõ ẽt eſt itelligẽdũ ifinitos: vel diuerſos gradus eẽ in deo: ſꝫ reꝫ: vel ſꝫ rõnẽ ſũptã ex pte dei: imo vnaqueq3 creatura imitaꝛ totã eſſentiã dei: ⁊ diuerſe creature imitanꝛ eãdẽ diuerſimode ſꝫ rẽ: ſm q diuerſimode creature ſꝫ diuerſos gradus reales magis ac magis recedũt per xpõnẽ ⁊ potẽtialitatẽ a ſimplicitate diuia. Et ex h ꝯſurgit diſtinctio ſꝫ rõnẽ in deo itellecta in habitudine ad diuerſas creaturas. Nõ oꝫ ğ ponere in deo infinitos gradus pfectiõis mõ quo ymaginaꝛ ponẽtes pceſſum creaturaꝝ in ifiᵐ: ſed ſufficit ponere in deo vnã pfectionem infinitã ⁊ ſimpliciſſimã a finitis creaturis imitabilem. Qõ. XII.

Poſtea q̃rebaꝛ vnũ circa nãꝫ angelicã. Utrꝫ ſi deꝰ poſſꝫ facere ãgelũ pfectioꝛẽ q̃lꝫ dato in ifinitũ opoꝛteret quẽlꝫ eoꝝ ptinere ad aliquã ierarchiã nũc exñtiũ. Et argꝛ q nõ: qꝛ in illo: q certis limitibꝰ claudiꝛ nõ põt eſſe pceſſus in ifiᵐ: ſed q̃lꝫ ierarchia certis limitibꝰ claudiꝛ. ğ ſi poſſis eẽt pceſſus in ifiᵐ in angelis nõ pñt oẽs angeli fieri poſſes ptinere ad aliquã ierarchiã.

Contra ſi eſſet poſſis pceſſus in ifiᵐ in viuẽtibus mãlibꝰ: opoꝛteret tñ oĩa viuẽtia poſſia fieri ptinere ad aliquẽ triũ modoꝝ vite cõiuꝫ. ſ. ad vegetatiuũ vel ſenſitiuũ: vel ſm locũ motiuũ: ğ a ſili pcedẽdo pceſſus in ifiᵐ in angelis poſſes fieri pñt ptinere ad aliquã ierarchiam: nũc exñtium.

Reſpondeo dõm: q pceſſus in infiᵐ in ãgelis põt intelligi zʳ. Uno mõ q̃tũ ad gratuita. Et ſi poneret ſic pceſſus in ifiᵐ in angelis adhuc manerẽt ifra oꝛdinẽ ⁊ ierarchiã nunc exñtes: ſicut pꝫ de hoĩbꝰ: qui q̃tũ ad gratuita aſſumanꝛ ad eq̃litatẽ angeloꝝ cuiuſcũq3 ierarchie: vel oꝛdinis: ⁊ tñ manebũt ifra ſpẽꝫ humanã. Alio mõ põt itelligi pceſſus in infiᵐ in ãgelis. ſ. q̃tũ ad nãlia: ⁊ cũ tali pceſſu in ifiᵐ impoſſe eſt ſtare: q oẽs angeli poſſes fieri pertineãt ad ierarchias ⁊ oꝛdines nũc exñtes: imo neceo ſeq̃reꝛ pceſſus i oꝛdinibꝰ: ⁊ ierarchijs in ifiᵐ ſiue ponaꝛ quoſcũq3 duos angelos nõ ſolũ differre ſpẽ: ſed ẽt gñe ppiquo ſiue nõ: qꝛ cũ oꝛdo oĩum entiũ: vt ſupra dictũ eſt: req̃rat ſupremũ ⁊ infiᵐ: multo plus vnꝰ oꝛdo angeloꝝ exigit: q in illo oꝛdine ſit ita dare ifimũ citra quẽ nõ poſſit dari angelus ptinẽs ad illũ oꝛdinẽ: niſi. n. deꝛ ſic ſupremũ vltra quẽ nõ ptineret ad illũ oꝛdinẽ: niſi eni deꝛ ſic ſupremũ ⁊ ifimũ nõ erit oꝛdo eẽntialis: ſed in ifinitis nõ eſt dare ſupremũ ⁊ ifimũ. ğ impoſſe eſt ifinitos ãgelos poſſes fieri ptinere ad oꝛdines finitos: qꝛ oꝛdines finiti cuꝫ q̃lꝫ habeat ſupremũ ⁊ ifimũ ꝯtinẽt tñ finitos gradus. Et per ꝯñs impoſſe eſt eos ptinere ad finitas ierarchias: qꝛ ſicꝫ impoſſe eſt ꝯtinere vnũ oꝛdinẽ ifinitas ſpẽs: ita ipoſſe eſt vnã ierarchiã ꝯtinere ifinitos gradus: vel oꝛdines: ſed oꝛdines ⁊ ierarchie nũc exñtes ſunt finite. ğ ⁊c. ℂ Ad rõnẽ dõm: q ipoſſe eſt oĩa viuẽtia poſſia fieri reduci ad iſtos tres modos generales: de q̃bꝰ dcm̃ ẽ: vel ad quoſcũq3 modos finitos viuẽdi. Si ponaꝛ pceſſus in viuẽtibꝰ in ifiᵐ. Unñ ponere pceſſuꝫ poſſem in ifiᵐ in viuẽtibꝰ ⁊ ponere oĩa viuẽtia poſſia reduci ad dictos tres modos vel ad quoſcũq3 alios modos finitos ẽ iplicare ꝯdictoria: vñ lꝫ ponere ſimplr pceſſuꝫ i infiᵐ i viuẽtibꝰ nõ ſit hñi itelligibile: tñ abſolute ponere talẽ pceſſuꝫ in infiᵐ: nõ ita euidẽter iplicat ꝯdictoria ſicꝫ ponere cũ tali pceſſu reductionẽ oĩuꝫ poſſiuꝫ ad modos finitos: ſiue ad genera finita. Qõ. XIII.

Poſtea q̃rebaꝛ vnuꝫ de nã pure corpali in gnãli. Utruꝫ. ſ. idem corpꝰ poſſit vtute diuina eẽ localr in diuerſis locis: ⁊ p ſe: ⁊ ſine ꝯuerſiõe alteriꝰ in ipm. Et argꝛ q ſic. qꝛ q deus põt facere per mediuꝫ: põt facere ſine medio: ſꝫ mediãte ꝯuerſiõe facit idẽ corpꝰ xpi eſſe i pluribꝰ locis. ğ ſine tali cõuerſiõe põt facere.

Contra q eſt alicubi localr: ⁊ circũſcriptiue ẽ ita ibi: q extra locũ illũ nihil eiꝰ eſt: ſed ſi cũ h poneret ipm eẽ ſili: qꝛ q eſt h ita q nõ alibi: eſt ita h: q cũ h eſt ex locũ iſtũ. Sꝫ h iplicat ꝯdictoria. ğ ⁊c.

Reſpondeo dõꝫ q aliq̃d zʳ põt eẽ in loco. vno mõ p ſe ſine h: ſicut diffinitiue tãtũ pp limitationẽ nãe: ſicut ſꝫ creaturis ſpũalibꝰ: ſiue h ſit ſil' diffinitiue: ⁊ circũſcriptiue ſicut corpa. Alio modo ponit aliq̃d eẽ in loco aliquo nõ p ſe: ſꝫ p aliud: q habꝫ habitudinẽ: ſicut angelus poniꝛ p opõneꝫ eẽ in loco: in quo eſt eiꝰ opõ: ſiue in quo eſt illud: circa q opaꝛ: ⁊ corpus xpi poniꝛ eẽ in altari ſacralr p dimẽſiões panis cõuerſi in ipꝫ. ℂ Lꝫ ğ iſto ſcdo mõ. ſ. p aliud poſſit aliq̃d eſſe ſil' in plibus locis ſaltẽ vtute diuina. pꝛimo tñ mõ nulla vtute põt fieri vel eſſe: q idẽ corpꝰ p dimẽſiões pprias ſit circũſcriptiue i plibꝰ locis: qꝛ iplicat ꝯdictoria. Et h pꝫ triplici rõne. ℂ Pꝛimo eſt tacta in opponẽdo qꝛ eẽ circũſcriptiue alicubi ẽ claudi illo loco: ita q nihil eiꝰ eſt extra illũ locuꝫ. ğ eẽt extra ⁊ nõ extra. ℂ zᵃ talis eſt: ſicut ꝯmẽſuraꝛ locatũ: q p ſe ⁊ localr eſt in loco ſꝫ q̃ntitatẽ ꝯtinuã ita. ſ. q locatũ nõ põt eſſe maiꝰ loco: nec e ꝯͦ: ita ꝯmẽſuraꝛ ſꝫ q̃ntitatẽ diſcretã: vt q̃t loca ſunt tot ſint locata: ſꝫ h poſito nõ põt aliq̃d eẽ circũſcriptiue in pluribus locis: niſi ſit realr plura: ⁊ nõ vnuꝫ. ğ q ponit vnũ ⁊ idem corpus eſſe in pluribꝰ locis ponit id corpus eſſe vnũ ⁊ non vnũ. Nec ꝯ h eſt: q duo corpa vtute diuina pñt eẽ ſil': qꝛ alteꝝ eſt ibi p ſe. alteꝝ vͦ q̃ſi p accñs qꝛ vtute diuĩa abſoluiꝛ a ſitu: q eſt vbi: p q hꝫ aliq̃d oꝛdinẽ ad locũ: ⁊ p quẽ ſitũ ſunt icõpoſſia plã corpa in eodẽ loco: qꝛ directe: ⁊ p ſe nõ repugnat corpibꝰ eſſe ſil' per eẽntiã dimẽſionis: ſꝫ p illud accñs ꝯñs: q eſt vbi: a quo põt corpꝰ abſolui vtute diuĩa. Sꝫ q illõ: qð nõ eſt abſolutũ a tali vbi: ſꝫ eſt p ſe in loco circũſcriptiue abſolutẽ a determiatiõe loci: ita q exñs ſic in loco nõ ſit ita determiatũ ad locũ: q ſit ita hic: q nõ alibi nõ põt fieri q̃cũq3 vtute. ℂ 3ᵃ talis eſt. mã p eãdẽ ptẽꝫ q̃ntitatis ſiue mediãte eadẽ q̃ntitate nõ põt eẽ ſubꝫ ad oppoſitas formas q̃cũq3 vtute: qꝛ oĩa oppoſita icludũt ꝯdictoria. ğ a

ſilli me^tc eadē qūtitate: ſiue ſola vna dimēſiōe nō pt hr̄e diuerſa vbi: q̄ ſunt ſz ſitū oppoſita. ¶ Ad rōnē i oppo^m dōm: q nec per mediū: nec ſine medio: nec qualr̄cūq͡ʒ pōt deus facere: q corp^s xp̄i p ꝓprias dimēſiōes: ⁊ circūſcriptiue ſit in pluribꝰ locis: q͡ʒ in locis in q̄bꝰ eſt corpus xp̄i ſacralr̄ nō eſt p ꝓprias dimēſiōes: ſed p dimēſiones panis cōuerſi in ip̄ʒ: q̄bꝰ dimēſionibꝰ ānihilatis: vel ꝯuerſis in aliud: vel ſic trāſmutatis: q nō ſuiſſʒ nata ſubā panis manere ſub eis: nō māet ibi amplꝰ corpꝰ xp̄i ſacralr̄. Un̄ vbi deſinerēt ille dimēſiōes eſſe nō eſt corpꝰ xp̄i ibi: nec plus h̄: q̄ʒ alibi: nec ē ibi adorādus plꝰ q̄ʒ alibi. ſicut nec eſt mō vbi fuit localr̄ per ꝓpriam dimenſionē: dū eēt in h̄ mūdo. Suppōebat g̊ rō falſuʒ. ſ. q deꝰ faceret corpꝰ xp̄i per mediū eſſe in pluribꝰ locis p ꝓpriā dimēſionē ⁊ circūſcriptiue. Qō. XIIII.

Poſtea q̄rebat̄ vnū ptinēs ad naturā corpalē ſpālr̄. Et eſt vtꝝ extra iſtū mūdū poſſet deꝰ facere aliā terrā eiuſdē ſpēi cū terra huiꝰ mundi. Et argr̄ q nō: q͡ʒ h̄ poſito ſequeret̄: q nāle eēt illi terre eſſe cum terra huiꝰ mūdi cū oīa corpa eiuſdē ſpēi habeant eūdē locū nālē. g̊ iſta terra moueret̄ nāliter ad centruʒ huiꝰ mūdi: ſed nō poſſet nāliter moueri ad centrū huiꝰ mūdi: niſi poneret̄ nāliter aſcēdere recedēdo a centro alterꝰ mūdi. h̄ aūt eſt impoſſe.

Contra deus cū ſit virtutis īfinite ita pōt facere plures terras: ſicut pōt facere vnaʒ.

Reſpondeo lʒ ſm viā ph̄i deꝰ nō poſſet aliqd de nouo niſi me^te motu celi. ⁊ per ꝯñs nō poſſʒ aliqd facere de nouo niſi ex ſuppoſita mā̄. Ad qō ſtatiʒ ſeq̄t̄ deū nō poſſe facere aliam terrā: ſicut nec aliū mūdū: q͡ʒ ſm eū mūdus eſt ex tota mā̄ ſua q̄lr̄cūq͡ʒ poſſibili: ſm tn̄ v̄itateʒ ſicut potuit a p̄nꝰ ꝓducere māʒ: cū nō erat: ita nūc poſſʒ ꝓducere d̄ nihilo aliū mūdū ex alia mā̄: q̄ʒ ſil cū mūdo crearet. ¶ Ad rōnē in oppoſitū dōm: q oīa corpa eiuſdē ſpēi infra idē celū ꝯtēta hn̄t vnū locū nālē. Nō opʒ aūt h̄ de corporibꝰ eiuſdē ſpēi cōtēptis a diuerſis celis. Et h̄ iō eſt: q͡ʒ eſſe in loco ⁊ moueri nāliter ad locū ꝯ^it corporibꝰ per habitudineʒ ad influētiā celi: q͡ʒ illa terra nō reciperet īfluētiā ab iſto celo: iō nō moueret̄ nālr̄ ad centrū iſtiꝰ celi. Nec oporteret etiā ponere vacuū: q͡ʒ vtrūq͡ʒ celū non eſſet aliqd: q eſſet aptū natū cōtinere: ⁊ q ꝯtinēs actu niſi imaginatū: ſic mō imagiamur vacuū ex celū ꝑdcm̄. Q. XV.

Poſtea q̄rebat̄ vnū q̄tū ad ſacra īſtituta ꝓ hoīeʒ: ⁊ eſt vtꝝ corpꝰ xp̄i poſſit cōfici ex pane facto ex ſpelta. Et arḡ q nō: q͡ʒ ſʒ ritū eccleſie ab ap̄lis traditū mā̄ huiꝰ ſacri ē panis triticeus: ſed ſpelta nō eſt triticū. ergo ⁊c̄. ¶ Contrarium fit in pluribus locis.

Reſpondeo veritas ſacroꝝ ⁊ efficacia dependet ex īſtitutōe xp̄i: que nobis innotuit per doctrinā ap̄loꝝ: ⁊ ſcōꝝ q fuerūt p̄ſites in dicta īſtitutiōe. Et p vſuʒ eccleſie traditū ab ap̄lis. Et per doctrinā ſacre ſcripture. In h̄ ergo ⁊ in alijs diligenter attēdēdus eſt vſus eccleſie. Et iō ſicut alias dixi: ita nūc dico: q cū oīs vſus eccl'ie hēat: q aliqs pluries ſacr̄alr̄ ꝯficiat̄ de eiſdē nō vr̄ q debeat ſuſpicari: q ſacr̄m penitentie nō hēat effectū re^u eorūdē ꝑdictoꝝ: niſi ſcl: ⁊ h̄ ē magis nec̄iuʒ: q̄ʒ ſcire quō āgelus ſit in loco: q͡ʒ iſte pānis triticeꝰ ſʒ vſuʒ eccl'ie ⁊ nō aliꝰ eſt mā̄ huiꝰ ſacr̄i: iō de eo dʒ ꝯfici. Hoc ēt pʒ: q͡ʒ xp̄s ſe ꝯpauit grano frumēti: ⁊ q͡ʒ credit̄: q in tali pane ꝯfecit ⁊ ſacr̄m īſtituit: iō dōʒ: q ſi ſpelta nō eſt eiuſdē ſpēi cū tritico: q nō pōt cōfici in pane facto de ſpelta. Et q͡ʒ in diuerſis locis diuerſa blada ſpē vocant̄ ſpelta credo: q aliq̄ ſpelta ſit idē ſpē cū tritico. Et de tali ſpelta pōt fieri mā̄ cōueniēs huius ſacr̄i. ¶ Nec obſtat diuerſitas magna: que appet in accidētibus exterioribꝰ: q͡ʒ in multis alijs inenit̄ magna diuerſitas ſm accidētia inter ea: q̄ ſunt eiuſdē ſpēi. Et ſic patʒ ad qōnem: ⁊ ad obiecta. Qō. XVI.

Poſtea q̄rebat̄ vnū ptinēs ad naturā hūanā generalr̄. vʒ. vtrum volūtas icludat duas potētias. vnā paſſiuā ⁊ aliā actiuā: ſicut ⁊ itell's. Et argr̄ q ſic: q͡ʒ mobile opʒ ꝓportiōari motiuo: ſed volūtas mouet̄ ab itellectu. g̊ ſicut eſt dare itellʒ agētē ⁊ paſſiuuʒ ſimplicr̄: ita opʒ ponere volūtatē agētē ⁊ paſſiuaʒ.

Contra eſt q nullus auctor inenitur h̄ poſuiſſe. ergo ⁊c̄.

Reſpōdeo dōʒ: q nō oʒ volūtatē agētē ⁊ poſſeʒ ponere: ſicut poſuerūt de intellu. Et rō huiꝰ eſt: q͡ʒ nec̄itas ponēdi intellm̄ agētē: vna cū poſſi eſt: q͡ʒ res mālis nō eſt ſufficiēs per ſe po^us imālē mouere: ⁊ iō ꝑter fantaſmata oʒ ponere po^us imālē agētē. ſ. intellectū agētē. Uolūtas āt nō mouet: ⁊ iō nō opʒ ponere po^us imālē agētē: q̄ faciat reʒ aliquo mō imālē ad h̄ q poſſit mouere appetitū imālē ꝑter intellm̄: ꝓp qō nō oʒ pōere volūtatē agētē ⁊ poſeʒ: ſicut ponit̄ itell's agēs ⁊ poſſis: ſʒ ſi volūtas ime^te moueret̄ a re māli. nō ſcd̄ āt imāli p appꝑhēſionē itell's: tūc hn̄ oporteret ponere voluntatē agētē ⁊ poſeʒ: ſicut ponit̄ itell's agēs ⁊ poſſis. Et q͡ʒ ita nō eſt: iō nō oʒ ponere talē diſtinctionē potētiaꝝ in voluntate: ſed ſi ponat̄ tn̄ actiua: ſiue ponat̄ paſſiua tn̄ ab obo: ⁊ ſcd̄ in actu poſtea ponat̄ actiua re^u aliaruʒ potētiaꝝ ſpectādo ad exercitiū actꝰ eas. Utꝝ aūt ſit ponēda in volūtate diſtinctio i cōcupiſcibilē nihil ad p̄ns. Ad rōnē in opp^m dōʒ: q ad h̄: q volūtas ſit ꝓportiōata re^u itellius ſufficit: q ſit appetitꝰ imālis natꝰ moueri a bono appꝑhēſo imālr̄: ⁊ ad hoc ſi reqrit̄ dcā diſtictio i volūtatē agētē ⁊ poſeʒ: vt i ſupioribꝰ patuit. Q. XVII.

Poſtea q̄rebat̄ vnuʒ ptinēs ſpālr̄ ad mulierē. Et eſt vtꝝ i p̄ rerꝝ ꝓductione debuit mulier fieri. Et argr̄ q non: nā a deo optimo nō debuit ꝓduci id: q fuit cā ſiue occaſio culpe: ſʒ mulier fuit huiꝰ. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtrariū patet Gen̄. ſcdo.

Reſpōdeo dōʒ: q decuit deū ꝓducere hoiem in vtroq͡ʒ ſexu īſigni rerꝝ ꝓductiōe: q͡ʒ deū cuiꝰ pfecta ſunt opa decuit ꝓducere vnāquāq͡ʒ ſpēʒ: ⁊ ꝑcipue hūanā: q̄ magis itēdit: q̄ʒ q̄cūq͡ʒ alia creatura corpalis ſʒ rē pfectā ſpēi ⁊ īdiuidui: nō ſolū q̄tuʒ ad eē in nā ſpēi: ſʒ ēt q̄tū ad ꝯſeruationē ſpēi p ꝓpagationē nālē: ſʒ ſpēs hūana nō eēt pfecta ⁊ ſufficiēter inſtituta ad ꝓpagationē hūanā nāleʒ ſine maſculo ⁊ femina. ergo ⁊c̄. L ʒ. n. deꝰ poſſit creare oēs hoīes ſine ꝓpagatione nāli: tn̄ nō decuit ita fieri: q͡ʒ poſſe ꝯſeruare p ꝓpagationē nālē ptinet ad pfectioneʒ ſpēi. Nec h̄ debuit ſibi ſubtrahi: lʒ mulier dicat̄ mas occaſionatꝰ: q͡ʒ nō eſt de intētiōe agētis pticulariter. ſ. vtꝰ ſeīs viri: q̄ ſileʒ in ſexu intēdit ꝓducere. ſ. virꝝ q pfectior eſt q̄ʒ mulier: nō tn̄ occaſionata: nō tn̄ eſt ꝑter itētiōeʒ: q̄tū ad nāʒ vleʒ: q̄ cōſeruationē ſpēi ad ꝓpagatōeʒ nālē ordinat. Un̄ mulier nō eſt ita ꝑter itētiōeʒ nāe ſicut monſtra ſunt: q͡ʒ vir ꝑ ⁊ p ſe eſt de itētōe nāe: mulier aūt z^o ⁊ p ſe nō ſic mōſtra ¶ Ad rōnē in opp^m dōʒ: q deū decuit ꝓducere effectū

ſuū bonū:ſed nō oportuit:ꝙ pduceret ipm talē:ꝙ non poſſz deficere:alioqn nō ſineret rē agere ꝓprios mot⁹. Et ſic ēt fecit mulierē bonā:⁊ dedit facultatē qua poſſz vti ad bonū:ſed nō ita in poteſtate ſua eēt deficere.vñ ad ei⁹ pfectionē pmiet mala ex qb⁹ elicit.

Poſtea q̄rebanꝰ duo ptinētia ad act⁹ humanos.ſ.vnū erat vtꝝ ex pncipijs tm̄ creditis: vel opinatis poſſit hr̄i certa ſcia:ſʒ erat vtꝝ id:ꝙ ſm ſe eſt malū ⁊ illicitum poſſit aliquo mō eſſe licitū ⁊ bonū. Qō. XVIII.

Ad primū ſic procediꝰ.Et vr̄ ꝙ ex pncipijs ſolum creditis poſſit hr̄i certa ſcia qꝛ pn̄ª ſcie ſubalternate ſunt tm̄ credita cū ibi nō ſint aliq̄ pꝛoa:qb⁹ pbenꝰ:ſʒ ex talib⁹ pncipijs eliciꝰ certa ſcia ꝯnū.ḡ ⁊c̄.℄ P̄.theo⁹ ēt eſt ſcia:⁊ tm̄ non habʒ pncipia niſi credita.ergo ⁊c̄.

Contra Maioꝛ dʒ eē certitudo pn̄ꝝ q̄ꝫ ꝯnꝰ:qꝛ pp qd vnūqdq; ⁊ illud magis:Sʒ mioꝛ eſt certitudo fidei q̄ꝫ ſcie.ergo vbi eſt ſola fides de pncipijs nō pōt eſſe ſcia de ꝯclone.

Reſpondeo dōꝫ:ꝙ impoſſe eſt ex pncipijs tm̄ creditis elicere certā ſciaꝫ de ꝯnibus.℄ Pꝛio qꝛ ſicut tactū eſt in opponēdo certitudo ꝯnū nō pōt trāſcēdere certitudinē pncipioꝝ:ſʒ poti⁹ dʒ eſſe eꝯ.Sed ſi ex pncipijs creditis vel opinatis eliciaꝰ ſcia.ſ.certa certitudo ꝯnū trāſcēderet certitudinē pncipioꝝ.ḡ ⁊c̄.ma.pʒ.mi. pbaꝰ.qꝛ id ꝙ hʒ certitudinē euidētie:⁊ adheſiōis trāſcendit in certitudine illud:qd hʒ certitudinē adheſiōis tm̄:ſed ſcia hʒ certitudinē euidētie:⁊ adheſionis:fides aūt nō hʒ certitudinē euidētie:ſʒ tm̄ adheſionis.ḡ ⁊c̄.Opio aūt neutraꝫ hʒ.ḡ ſi ſcia eliceret ex pncipijs tm̄ creditis vel opinatis certitudo ꝯnū trāſcēderet certitudineꝫ pncipioꝝ.Et ſic pʒ mi.℄ 2⁹ qꝛ id ꝙ eſt iuxta ſciaꝫ nō pōt eē cā certitudinis ſcie: ſed ſʒ Ugonē fides ē īfra ſciaꝫ:⁊ ſupra opionē.ḡ fides de pncipijs nō pōt cāre ſciam de ꝯnib⁹:vñ nec theo⁹ nec aliꝰ habitꝰ ꝓcedēs ex pncipijs tm̄ creditis pōt eē ſcia ꝓpe dicta:⁊ pōere tales fictiōes de theo⁹ multū derogat theologie:q̄ dʒ initi diue auctī.℄ Ad p̄ᵐ ḡ dōꝫ:ꝙ ma.eſt falſa:qꝛ pn̄ª ſcie ſubalternate nō tm̄ credita:ſʒ euidēter in ſe p nota nō qdē cognitiōe pp qd:ſed qꝛ.Et qñ dꝛ:ꝙ nō:qꝛ nō ſunt aliq̄ pꝛoa p que pbenꝰ.℄ Dōm:ꝙ nō oꝫ:ꝙ cognitio ſit a pꝛioꝛi:ſed ſufficit:ꝙ ſit a poſterioꝛi:⁊ p effectū notū ad ſenſū.Uñ ſcia ſbalternata nō accipit ō ſuis pncipijs a ſubalternāte:ſed a ſenſu magis.ſ.ſenſus ⁊ memoꝛie ⁊ experientie:ſʒ veꝝ eſt:ꝙ ſi debeat ſcire de ſuis pncipijs pp qd oꝫ:ꝙ h̄ fiat p ſciaꝫ ſupiorē:⁊ iō nō habʒ ita pfectam cognitionē pſpectiuus: q nō eſt iſtruct⁹ in geo⁹:ſicꝫ ille q eſt iſtruct⁹: ſʒ q̄ꝫtū ad cognitioneꝫ qꝛ eſt: hʒ ſcia ſubalternata euidētiā de ſuis pncipijs inq̄ātuꝫ diſtinguiꝰ a ſubalternāte nō ob ipſa ſcia ſubalternata:ſʒ via ſenſus ⁊ memoꝛie.℄ Ad 2ᵐ dōꝫ:ꝙ ſi theo⁹ eēt ꝓpe ſubalternata ſcie btōꝝ opoꝛteret hr̄e in via euidentiaꝫ eoꝝ:q̄ ſunt pn̄ª in theo⁹ q̄ꝫtuꝫ ad qꝛ eſt:de qb⁹ ſci hn̄t notitiā pp qd:vñ theo⁹ non eſt ꝓpꝛie ſcia ſubalternata ſcie btōꝝ:ſʒ large dicoꝰ ſcia ſubalternata ⁊ ſcia fidei:qꝛ iſtructo in theo⁹ adiuti lumie fidei: ⁊ exercitio ſemper dei hn̄t ſciaꝫ ꝓpꝛie dictā de ꝯñtia:vt ꝙ ſi xp̄s ē hō xp̄s hʒ aiaꝫ rōnalē:ſʒ ſicut nō hʒ de añte niſi fideꝫ:ita nec ō ꝯñte:qꝛ qualis eſt euidētia antecedētis:talis dʒ eē euidētia ꝯñtis:ſed maiorē euidētiā hn̄t tales:q̄ꝫ ſit poſſe deū icarnari ⁊ reſurrectionē eē ſit poſſe: q̄ꝫ ſimplr̄ layci fideles:ſed nō hn̄t talē euidētiā:q̄ ſufficit ad ſciaꝫ ꝓpꝛie dictā.Et iō ēt talis ſcia theo⁹ nō euacuat fidē: ēt ſʒ talē modū vocādi ſciaꝫ eſt intelligēdū id v̄bū Aug.1ꝫ.ō tri. hac ſcia nō pollent fideles plurimi:q̄ꝫuis polleant fide plurimi ⁊c̄.in ſequēti. Qō. XIX.

Ad ſecundum ſic pcediꝰ. Et arguiꝰ ꝙ id ꝙ eſt ſm ſe malū poſſit eſſe bonū.ſ. p diſpēſationē:qꝛ hr̄e plura hn̄ficia eſt ſm ſe malum:ſed h̄ fit licitū per diſpenſationeꝫ.ergo ⁊c̄.

Contra ꝙ eſt tale ſm ſe ei⁹ opp̄ᵐ nō poterit q̄lrcūq; ꝯuenire.ḡ ei ꝙ ē malū ſm ſe nō pōt p diſpēſationem vel qualrcūq; aliter conuenire:ꝙ ſit bonum ⁊ licitum.

Reſpondeo dōꝫ:ꝙ tripl̄r ꝯ̄ aliqd eſſe malū. Uno mō ꝙ ſʒ ſe ſic icludat malū ⁊ id ꝙ diſcordat a recta rōne:ꝙ in nullo caſu poſſit eſſe bonū:⁊ talia ſūt illa:q̄ ſunt p̄ª pn̄ª:vel p̄ª pn̄ª iuris nālis:ſicut illa de qb⁹ ſunt pcepta:ſicut furtū:homicidiū:⁊ cōſimilia:⁊ in talib⁹ nō cadit aliq̄ diſpenſatio:q̄ꝫtū ad ordinē iuſtitie:quē ipoꝛtāt:vñ nūq̄ꝫ p aliquā diſpēſationeꝫ furtū manēs furtū. et homicidiū manēs homicidiū eſt licitū:ſed quātū ad determinationeꝫ circa caſus ſpāles eſſe vel nō eſſe furtū:eē vel nō eē foꝛnicationē:vel adulteriū:⁊ ſic de alijs:ſunt talia mutabilia:q̄ſiq; ſola auctē diuina:vt hr̄e duas vxoꝛes:ita ꝙ habita p̄ª nō ſit adulteriū recipe ſcdaꝫ:qñ vō h̄ fit ſtatuto hūano: vt ſi pꝛinceps ꝓhibeat aliqd ſub pena capitis añ ſtatutū in pdicto caſu fuiſſet homicidiū poſt ſtatutū eſt executio iuſtitie:⁊ nō homicidiū.Et ſic de qbuſdā alijs: talia q̄ ſic ſʒ ſe ſunt mala:ſicut furtū manēs furtū ⁊ homicidiū ⁊ cōſimilia nullo mō pñt fieri licita per quācūq; diſpēſationē.Alia ſunt ſm ſe mala:q̄ ex iſtis deducunꝰ q̄ſi ꝯnes nō qdē de neceſſitate ⁊ ſemp:ſed vt in plurib⁹:ita ꝙ in plurib⁹ diſcordāt a recta rōne:q̄ſiq; aūt ēt expediunt:⁊ oppoſita eoꝝ in dicto caſu eſſent mala vel min⁹ bona:⁊ talia ſunt q̄ſi determiatiōes eoꝝ:q̄ ptinēt ad p̄ª pn̄ª iuris nālis:q̄ qꝛ mutabilia ſunt vt dictuꝫ eſt ꝯpata certis pſonis:vl' tēpoꝛib⁹:vl' locis nō expediūt:⁊ qꝛ nō cuiuſlibet poteſtati ſubeſt determiare qñ iſta ſunt mala: ⁊ qñ nō:ſʒ rectoꝛi multitudinis talia nō ſunt licita niſi p diſpenſationē ſupioꝛis:q hʒ determiare:in qb⁹ caſib⁹ expediunt.v̄.g.facere reſidētiaꝫ in eccl'ia:cui aliqs hʒ curaꝫ cōiter eſt bonū ſm ſe:⁊ opp̄ᵐ eſt malū ſm ſe.ſ.nō reſidere:tm̄ in tali caſu nō reſidere poſſꝫ eē bonū: vel pp cōeꝫ vtilitatē eccl'ie:vel pp coꝛpis ſalutē ꝓpꝛiā.vl' aliqd tale.℄ Dōm ḡ ꝙ id ꝙ eſt iſto mō ſcdo malū ſm ſe reſpect⁹ ei⁹ re⁹ cui⁹ dꝛ eſſe maluꝫ ſm ſe:⁊ in caſu in quo eſt malū ſʒ ſe nō pōt eſſe bonū vel licitū:ſʒ re⁹ diuerſoꝝ pt eē ſic.ſ.ꝙ illō:qd eſt malū ſm ſe:vt in plurib⁹ nō ſit malū in iſto caſu talib⁹ circūſtātijs adhibitis:⁊ talib⁹ ꝯcurrētibus.Et iſta nō opponūꝰ.ſ.aliqd eē malū ſʒ ſe:vt in plurib⁹:⁊ eē bonū ⁊ licitū in caſu ſpāli.℄ Per qd ēt patet ad arg̃ᵐ in ꝯ̄riū.qꝛ ex h̄ ꝙ id:qd ſm ſe eſt malū:vt i plurib⁹ poniꝰ bonū ⁊ licitū in determiato caſu nō poniꝰ ꝙ vnū oppoſitoꝝ cōueniat alteri.ſ.hr̄i alteꝝ oppoſitoꝝ: qꝛ ſic malū ⁊ bonū ſunt oppoſita.tale ḡ malū qd ſtatuto hūano ꝓhibeꝰ.dꝛ eē malū ſm ſe loquēdo:vt in plurib⁹ vt dcm̄ eſt:⁊ eſt malū:qꝛ ꝓhibituꝫ:in caſu ḡ ſpāli q̄ ex nā rei nō eſt malū nō pōt hr̄e malitiā: niſi qꝛ ꝓhibituꝫ:⁊ qꝛ diſpēſatio ſuperioꝝ tollit obligationem ſtatuti humani tale qd p diſpēſationē in tali caſu fit bonū ⁊ licitū. In caſu aūt in quo id ꝙ ſm ſe eſt malum ex nā rei nō eēt bonū ſʒ malū dʒ ſuperioꝛ diſpēſare:qꝛ ei⁹ diſpēſatio in tali caſu eēt diſſipatio: ſm ꝙ vult Bernardus in

epla ad Eugenium papã: ꝛ tale malũ eſt hr̃e plura bñfi icia ſil. qꝛ ſicut ad decorẽ eccleſie eſt: ꝙ diuerſi diuerſa officia: ꝛ diuerſi diuerſa bñficia hẽant vt hr̃ in gloſ. 89. diſt ſingula: ꝛ h vt in plurib⁹: ita indecẽs eſt: ꝛ malũ vt in plurib⁹ ſi vnus hẽat plura: ſed in caſu poſſet eẽ bonũ ſcʒ vbi eſſet penuria clericoꝝ: qbus dãda eſſent bñficia vel vbi pſona eſſet tãti valoris: ꝙ plus valeret cõi vtilitati eccleſie: ꝙ̃ plures mediocres: vel qñ vnũ bñficiũ nõ ſufficit. Tũc enĩ hr̃e plura bñficia nõ eſt malũ: ꝛ tũc ſine noua diſpẽſatiõe: vt in bñficijs ãnexis: lʒ hr̃e plura ſicut pbẽdã: ꝛ archiepatuʒ: ꝛ ẽt cum noua diſpenſatiõe. ¶ 3° vo dr̃ aliqd malũ ſm ſe: imo ad bonũ ſm ſe: ꝙ̃tuʒ eſt de ſe eſt indifferẽs: lʒ p accñs ei⁹ oppoſitũ faciat aliqd bonũ: ſed eſt malũ: qꝛ pͥhibitũ ſtatuto hũano: ſicut comedere carnes feria 6ª: ꝛ talia poſſunt eſſe bona: ꝛ licita p diſpẽſationẽ ſupioris. Nã cuʒ talia nõ hẽant maliciã niſi pp obligationẽ ſtatuti ſupioris a mota obligatiõe ſtatuti ceſſat eẽ tale malũ. Qõ. XX.

Poſtea q̃rebaƭ vnuʒ ptinẽs ad pſonã ſibypſam in eccleſia. Et eſt vtꝝ p ꝯriaʒ ꝯſuetudinem poſſit derogari ſtatuto generali vl̃ ſynodi. Et arguiƭ ꝙ ſic: qꝛ cũ multi prelati faciãt ꝯtra ſtatutũ de nõ habẽdo: vel ꝯferendo eccleſiã cũ cura alcui añq̃ȝ attingat 25m ãnũ: ꝛ ꝙ faciat ſe ĩfra ãnũ pmoueri ĩ ſacerdotẽ: ꝛ ꝙ ſtatutũ de expellendo vſurarios alienigenas: ꝛ ſic lata ſentẽtia ꝯtra trãſgreſſores. Tũc ſi nõ p talia poſſʒ derogari ſtatuto multi prelati eẽnt ſuſpẽſi ꝛ irregulares nec poſſent abſoluere ſubditos: ꝙ eſt incõueniẽs.

Contra diuturnitas pctõꝝ nõ diminuit trãſgreſſionẽ ꝛ inobediẽtiaʒ ſm Augu. g̃ ꝯſueſcere facere ꝯ̃ ſtatutuʒ gnãle eccleſie nõ derogat ſtatuto.

Reſpondeo dĩcẽ: ꝙ cũ ſtatutuʒ humanũ hẽat vim obligãdi ex volũtate diuina regulata rõe: q̃ volũtas pt inoteſcere nõ ſolũ ſcripto: ſʒ ẽt facto. Nã q̃ qs diligit opaƭ talia: iõ p act⁹ mltiplicatos q faciunt ꝯſuetudinẽ: ꝛ h ſciẽte ꝛ permittẽte illo cuius auc̃te ſtatutũ hʒ viʒ obligãdi põt ſtatutũ ꝛ mutari: ꝛ ẽt exponi: ꝛ aliqd ꝙ hẽat legis vigorẽ cauſari: ſi tñ ꝯſuetudo nõ ſit irrõnabilis: nec ꝯtra ius diuinũ vel nãe: nec reprobata a iure cõi: ꝯſuetudo. n. irrõalis vl̃ reuocata a iure vt illa q̃ eneruat libtatẽ vl̃ diſciplinã eccl̃iaſticã nulla eẽt. tal' ãt ꝯſuetudo p q̃ ppoͥᵗᵃ fuit qõ: lʒ nõ fuerit poſita ĩ qõne. ſ. ꝙ ſubditi nũq̃ȝ ꝯfiterẽƭ ſuis ſacerdotib⁹: ſʒ eneruaret ordinẽ eccl̃iaſtice ierarchie. Et ſic pʒ ad totũ.

Poſtea q̃rebanƭ tria ptinentia ad doctores pͥdicatores ꝛ confeſſores. ¶ Pͥmuʒ erat. vtꝝ magr̃ in theo⁹ qõnes cui⁹ cognitio eſt nec̃ia ad ſalutẽ debeat reputare litigioſaʒ idũcẽtẽ ſcãdalũ. Et ob h nõ recipiat eaʒ. 2m vtꝝ examiati ꝛ approbati a certis pſonis hñtes ex priuilegio ptãtẽ poſt talez approbationeʒ debeãt ab ordinarijs recipi ad pͥdicandũ vt doceant ſe ſic examiatos. 3m erat. vtrũ cui cõmiſſa eſt a dño papa poteſtas audiẽdi cõfeſſiões ſub hac forma dam⁹ vobis ptãtẽ abſoluẽdi veniẽdi ad vos de licẽtijs pctõꝝ ab oĩbus peccatis. Nõ eẽt merito ſedes apoͥᶜᵃ regrẽda. vtrũ ĩnq̃ȝtũ tales poſſint abſoluere a caſib⁹ retẽtis ab epiſcopis a iure vel ꝯſuetudine habita licẽtia a ſacerdotibus parrochialibus. Qõ. XXI.

Ad primuʒ ſic pcediƭ. Et arguiƭ: ꝙ talis qõ non debeat repudiari: imo recipi: qꝛ magr̃ in theo⁹ dʒ determinare veritatẽ nec̃iaʒ ad ſalutẽ. Sʒ vitas dicte qõnis ponitur h⁹. ergo ꝛc̃.

Contra ſcire veritatẽ dicte qõnis mote de priuilegio fratrũ eſt nec̃ia ad ſalutem: ꝛ tñ repudiaƭ ab aliqb⁹ litigioſa ꝛ generãs ſcãdalũ. g̃ ꝛc̃.

Reſpondeo ad euidẽtiã iſti⁹ qõnis. pͦ ſciẽᵐ eſt: ꝙ lʒ ad ñ dĩcẽ falſitatẽ qlʒ teneatur qlʒ teneƭ ſemp ad ſp: qꝛ eſt pͥceptuʒ negatiuũ: nõ tñ teneƭ dicere veritatẽ ſemp ꝛ ad ſemp: qꝛ h eſt pͥceptuʒ affirmatiuũ: ꝙ obligat ſemp: ſed nõ ad ſemp: ſed p loco ꝛ tpe. ¶ Scdo ſciẽdũ eſt ꝙ aliq̃ qõ pt eſſe litigioſa 2ʳ. Uno mõ p ſe: ꝛ ex ſua pte ſicut ſunt ſtulte qões: in qbus nõ eſt pfect⁹ ſcie: vel agibiliũ: vel ſpeculabiliuʒ. Et de talib⁹ qõnib⁹ dr̃ 2ª ad Thimo. 2. qõ tales generãt lites. Et ad Titũ. 3. ſtultas qõnes deuita. Alio mõ põt eẽ qõ litigioſa nõ per ſe: ꝛ ex pte ſua: ſed p occaſionẽ. ſ. pp aliquos ꝯ̃dicẽtes veritati cui⁹ vitatis manifeſtatio vel tolleret eis aliqd: ꝙ affectãt: vel derogaret vitã eoꝝ. Et vtinã ꝙ nõ ſit ĩpleta hodie illa pphetia pphete viri. ſ. apl̃i pauli: qua dr̃. A veritate qdẽ auditũ auertẽt ad fabulas aũt ꝯuerteƭ: ꝛ ad ſua deſideria coaceruabũt ſibi magr̃os prurientes aurib⁹ volẽtes audire que deſiderãt: ꝛ nõ alia: ꝛ talis qõ non dʒ repudiari litigioſa ex nãrei ꝛ per ſe. ¶ Ad qõnẽ g̃ dĩcẽ: ꝙ qõ cui⁹ cognitio eſt neceſſaria ad ſalutẽ nõ eſt pͦ mõ litigioſa: ꝛ iõ magiſter in theo⁹ q talẽ qõnẽ reputaret pͦ mõ litigioſam: ꝛ pp h nõ recipiẽdã fatuus eẽt. Sed hñ talis qõ ſcdo mõ põt eſſe litigioſa pp aliquos ꝯ̃dicẽtes veritati. ¶ Et tunc diſtiguẽdũ eſt: aut vitas talis qõnis eſt ſufficienter in aĩa: ꝛ paꝝ pficeret dctũ magr̃i. Et tũc ſi nõ recipit eã vt itendat circa magis vtilia nõ malefacit. Si autẽ ei⁹ veritas nõ eſt ſufficiẽter in aĩa: tũc pp ſcãdalũ ꝯ̃dicentiũ nõ dʒ eius determiationẽ dimittere: imo magis aſſumere ad defendendũ veritatẽ ꝯ̃ ꝯtradictores tales: pp tñ ſcãdalũ puſilloꝝ: q in eis: q̃ ſunt fidei vidẽtes magnos ꝛ magne auc̃tis doctores: ſibi ꝯ̃dicere poſſent titubare in eis que ſunt moꝝ ꝛe̾ fidei ad tempus põt pͥtermitti nec recipi. Et talis eſt qñ p qua ppoͥᵐ fuit aliud. ſ. qõ de priuilegijs fratrũ: qꝛ ſicut alias declaraui non eſt litigioſa pͦ mõ: lʒ ſit aliquo mõ litigioſa. ſ. ſcdo mõ. ¶ Et de hac videbanƭ prelati itẽdere qñ fuit ordinatũ ꝙ magr̃i nõ reciperẽt qões litigioſas: ſʒ ſi fuiſſet poſitũ extra de iſta fuiſſet ſtatiʒ ꝯ̃dictũ ab aliqb⁹. Uñ ꝛ illi q eã receperunt pp vtilitatẽ eius vt magis manifeſteƭ hñ fecerũt. Et illi q credẽtes: ꝙ de illa intẽdebaƭ qñ fuit cõcordatũ: ꝙ nõ reciperenƭ qões litigioſe nõ receperũt eã: ſunt aliquo mõ excuſati. Et p h pʒ ad obta. Qõ. XXII.

Ad ſecunduʒ ſic procediƭ. Et arguiƭ: ꝙ talis teneaƭ docere de approbatõe ſua: qꝛ dr̃ extra de offi. de. le. cõmune: ꝙ cum aliqs iudex mãdat vel pͥcipit ſacerdoti alicui: ꝙ denũciet aliquẽ excõicatuʒ: ꝙ ſacerdos nõ teneƭ h facere niſi ſibi cõſtiterit de mandato data auc̃te cui⁹ dicit ſe mandare hoc. ergo ꝛ ſimiliter in ppoſito.

Contra eſt ꝯſuetudo cõis ꝯ̃ tales ſine tali certificatiõe recipiuntur.

Reſpõdeo dĩcẽ: ꝙ talis recipiẽdus aut eſt pſona nota ꝛ grauis: ꝛ ſic deceret: ꝙ recipiaƭ ſine tali certificatiõe: ꝛ põt recipi ex⁰ pape. 83. di. nobiliſſim⁹. ſed nõ eſt dare ſcripta: imo vt dr̃ ille fuit receptus ex gr̃a ſine lr̃is: ꝛ iõ nõ trahẽdũ eſt in ꝯ̃ñam. Si aũt ſit in cognita dʒ docere de eo: qõ aſſerit ſicut pʒ. 4. 2 diſt. qeſcim⁹. vbi dr̃ ꝛ dicẽs ſe eẽ ſacerdotẽ ſi nõ ſit not⁹

dꝫ de h̄ ingrẽ: ⁊ eſt ꝯ morẽ ꝙ allegat ex priuilegio ſibi aliqd ↄpetere docere de priuil. ¶ Et ꝑ h̄ pꝫ ad q̄ōnẽ. ⁊ ad obiecta.

Q̄ō. XXIII.

Ad tertiuz ſic ꝓceditur. Et arḡ ꝙ tales poſſint abſoluere a caſibus epoꝝ: q꞉ ꝙ in h̄: ꝙ in priuil. fratꝝ ꝑdicatoꝝ ⁊ minoꝝ: ꝙ hn̄t ſub ꝑdicta forma: excipiunť ſoli caſus papales: videnť alij ↄcedi. Et ſic videť cõcedi caſus epoꝝ.

In ↄtrarium eſt: ꝙ prelati tales impediunt ne abſoluant a caſib⁹ ſuis.

Reſpondeo ſic eſt in priuileg. vobis ↄcedim⁹ auctē apl̄ica preſentiū vt fratruꝫ ac familiariū vroꝝ ac alioꝝ fidelium cū deuotionis ad vos recurrẽtiū de ſuoꝝ licẽtia ꝑlatoꝝ ↄfeſſiones audire ac eis ꝓ cõmiſſis pniam iniungere valeatis niſi forte talia cõmiſerint ſup q̄b⁹ ſedes apl̄ica ſit merito ↄſulẽda. ¶ Dõm ergo ꝙ lꝫ in ſimplici cõmiſſione intelligant̄ excepti tam caſus pape: q̄ȝ caſus epoꝝ. in tali autez exceptiõe: vbi expreſſe cõmittit̄ totū exceptis caſib⁹ papalib⁹ vn̄ videnť cõcedi caſus ep̄ales. ¶ Primo ꝙ de vno negať: de alio vr̄ cõcedi: vt hr̄. 25. diſt. qualis. ¶ 2⁰ q꞉ cū in cõmiſſiõe generali ſine quacūq꞉ expreſſiõe intelliguntur caſus papalis excipi vt extra de offi. lega. ꝙ trãſlationẽ de nullo ſeruiet illa exceptio: ⁊ caſus epiſcopales nõ intelligunť cõcedi: ſed q꞉ prelati hn̄t licẽtiã ↄcedere mãȝ iſtis cui applicẽt prātez cõmiſſam a dn̄o papa: ſi prelati: puta: epi abſolute dant licentiã nihil determinãdo tales poſſunt abſoluere a caſib⁹ ep̄alib⁹. Si autẽ ſibi dent licentiã: do licentiã ſubditis meis cõfitẽdo vobis: ſic ꝙ poſſitis eos abſoluere ab oīb⁹ caſib⁹ exceptis caſib⁹ retẽtis ab ep̄is: ⁊ ſi nõ acceptẽt hanc licentiã erit nulla ex nũc. Tunc ſi acceptãt licẽtiã nullo mõ poſſunt abſoluere a caſib⁹ ep̄alib⁹. Si aũt nõ acceptãt a nullo poſſunt abſoluere vel excipere: q꞉ licẽtia regulanť: ſacerdotes autẽ ⁊ parrochiales q̄ nihil pñt recipere dãdo licentiam ↄcedũt eis quãtũ poſſunt. ¶ Ex dictis poteſt patere ad obiecta.

Poſtea querebanť quatuor q̄ſtiõꝫ ad obligationem voti religioſoꝝ. ¶ Primũ erat: vtrum vouẽs abſolute ingreſſum religionis ⁊ itrans cũ ꝓpoſito exeundi ſatiſfaciat ſic ꝙ ſit liber a voto. ¶ Scd̄m erat: vtꝝ in voto ↄtinẽtie poſſit ſic diſpẽſari ꝙ obligatus tali voto poſſit per diſpẽſationẽ ↄtrahere matrimoniuꝫ. ¶ Tertiũ eſt: vtrũ religioſus q̄ vouit obedire prelato teneať cõtra preceptũ ꝑlati exire clauſtrũ ad ſubueniẽdũ neceſſitati parentũ. ¶ Quartuꝫ erat: vtꝝ religioſus teneať reuelare ſecretũ ↄmiſſũ fidei ſue vl̄ peccatũ occultũ ꝑlato talẽ reuelatiõeꝫ ꝑcipiẽti.

Q. XXIIII.

Ad primũ ſic ꝓcediť. Et arguiť: ꝙ talis nõ liberať a voto: q꞉ ille q̄ ſciat diminute ꝙ ꝓmiſit nõ liberatur a ꝓmiſſo: ſed talis eſt hui⁹: q꞉ q̄n vouit ingreſſuꝫ religionis ꝓponebat experiri alioquin indiſcrete vouiſſet. ergo ⁊c̄.

¶ Contra nõ vouit niſi ingreſſum ſoluit. ergo ⁊c̄.

Reſpõdeo ad euidentiã hui⁹ q̄ōnis. Primo ſciẽduꝫ ꝙ dr̄t ſimplex ꝓpoſitũ ⁊ votuꝫ. Nã ſimplex ꝓpoſitũ de aliquo faciendo eſt: q̄n. ſ. aliqs intẽdit facere aliqd abſolute nõ obligat hoĩeꝫ ad faciẽduꝫ id: imo auctē ꝓpria põt id mutare ꝓut placet: nec peccat mutãdo: ſicut trãſgreſſor alicui⁹ obligatiõis: licꝫ poſſit peccare alr̄. ſ. ſi mutať ex cã illicita: votũ ãt addit ſupra ſimp̄r ꝓpo͞m ꝓmiſſionẽ q̄ hõ ſe obligat deo i his q̄ ſunt dei ad faciẽdũ ꝙ ꝓmiſit ⁊ poſt talẽ obligationem nõ põt id ꝓpria auctē mutare ſine pctõ. ¶ Qn̄ igiť q̄riť vtrũ aliqs abſolute vouẽs ingreſſuꝫ religionis liberetur a voto intrãdo cũ ꝓpoſito exeũdi. ¶ Dõm ꝙ ſic nec teneť ad aliquã experientiã: ſicut nec ad ꝓfeſſionẽ nec rõne voti teneť ſtare ad horã: ſed ſi ſcandalũ deberet oriri de h̄ ꝙ ſtatiꝫ exiret: teneretť ibi ſtare tm̄ quãtũ ſufficeret ad vitationẽ ſcandali: q꞉ peccaret exeũdo cũ ſcãdalo: ſicut peccaret ille: q̄ ſine aliquo voto intraret ⁊ ſtatiꝫ exiret: ſed quãtũ ad votũ ꝑtinet nõ eſt trãſgreſſor voti. Et h̄ pꝫ tali rõne: q꞉ q̄ñcūq꞉ ita eſt: ꝙ aliqua ſic ſe hn̄t: ꝙ vnuꝫ põt cadere ſub voto ſine alio: q꞉ rõne voti nullus poſſit ꝓponere igreſſuꝫ de libera volũtate velle cui ꝓponat ⁊ velit remanere: vel ſaltẽ experiri: ꝑt tñ vouere ingreſſum abſq꞉ h̄: ꝙ votũ cadat ſuper experiẽtiaꝫ: vel ꝓfeſſionẽ. ĝ ⁊c̄. ma. pꝫ. mi. ꝓbať. ¶ Primo. q꞉ illa q̄ ſic ſe hn̄t: ꝙ ſunt ſepabilia re ⁊ intentiõe: vnũ põt ſeparari ab alio: ſed igreſſus eſt re ⁊ intẽtione ſeparabilis ab experiẽtia ⁊ ꝓfeſſiõe: lꝫ nõ e ꝯ: q꞉ põt aliqs realr ⁊ de facto itrare ⁊ experiri. Et põt ẽt intẽdere obligare ſe per votũ ad ingreſſum: ita ꝙ nõ per experiẽtiã. ergo ingreſſus põt cadere ſub voto ſine h̄ ꝙ ſub voto cadat experiẽtia vel remãſio. ¶ Scd̄o ſic. vouẽs ingreſſum ꝑncipaliꝰ intendit ꝓfeſſionẽ q̄ȝ experiẽtiã: ſed vouẽs ingreſſuꝫ religionis nõ vouet ꝓfeſſionẽ: q꞉ fatuus eſſet qui obligaret ſe per votũ ꝓfeſſionis ad reꝫ q̄ȝ ignorat. ĝ nõ opꝫ ꝙ vouẽs ingreſſum religionis voueat experientiã vl̄ ẽt ꝓpo͞m experiẽdi. ¶ Tertio ſic. nullus põt licite iurare alicui mulieri: ꝙ ducat eã in vxoreꝫ niſi ꝓponat remanere cũ ea niſi forte ad hoc metu mortis cogať: ⁊ tñ ſub obligatiõe talis iuramẽti nõ credit remanere cũ vxore: ſicut pꝫ de illo q̄ iurauit aliquã ducere: ⁊ poſtea ꝓponit intrare religionẽ teneť eã ducere: non tñ teneť cuꝫ ea remanere. ĝ lꝫ aliqs q̄ vouet ingreſſum teneať hr̄e ꝓpoſituꝫ experiẽdi: nõ tñ oꝫ ꝙ experimẽtuꝫ cadat ſub voto. ¶ Si dicať ꝙ nõ eſt ſile: q꞉ ille dimittit vxorẽ ꝓꝑ meli⁹ ⁊ ꝑfectius: ſic aũt non eſt in ꝓpoſito. Iſtud nõ valet ad ꝓpoſitũ: q꞉ ſi oporteret implere iuramẽtuꝫ per votũ cũ ꝓpoſito ꝙ q̄s teneť hr̄e in iurando vel vouendo: ſicut itrans religionẽ nõ implet votuꝫ niſi hr̄et ꝓpoſituꝫ remanẽdi in ꝑdicto caſu ducens vxoreꝫ non impleret iuramẽtũ niſi duceret eã cũ ꝓpoſito remanẽdi: q꞉ tenebať hr̄e tale ꝓpoſitũ q̄n iurauit alioqn ſcandaliꝫaſſet mulierẽ: vnde q̄ntũ ad ꝓpoſitũ eſt ſile. ¶ 4⁰ ſic. ⁊ eſt cõfirmatio rõnis. vouens ingreſſum religionis põt eligi in epm̄ ante igreſſuꝫ: lꝫ talis nõ teneretur intrare cuꝫ ꝓpoſito remanẽdi vel experiẽdi: q꞉ ſtat⁹ ep̄alis ad quẽ eſt eleuatus ſit ꝑfectior q̄ȝ ſtatus religiõſ. ĝ ſaltez in tali caſu vouẽs ingreſſum religionis implet votũ intrando cũ ꝓpoſito exeũdi: q꞉ exit ꝓꝑ maius bonum. ¶ 5⁰ ſic. q꞉ aut tenetur experiri ad certũ tẽpus: aut nõ: ſi nõ ad certũ tẽpus. ergo tenebať ꝑpetuo remanere ꝙ nullus ponit: vel erit incertus: q̄n ipleuerit id ad qđ tenebať ꝙ eſt incõueniẽs. Si aũt teneť ad certuꝫ tẽpus puta ad totũ annũ ꝓponat intrare cũ ꝓpoſito exeundi poſt id tẽpus: ſi certificeť vtꝝ habeat ꝓpoſitũ exeundi ſtatiꝫ vt itrauit: vel poſt mẽſeꝫ: vel annũ. ĝ nõ tenetur hr̄e ꝓpoſitũ remanendi q̄ntũcūq꞉ maneret: ⁊ eſt forte ꝑ accidẽs ꝓꝑ ſcãdalũ vitãdum ſi intraret exeũdo. ¶ Si dicať ꝙ teneť habere ꝓpoſitũ remanẽdi ad certũ tp̄us ⁊ ꝙ de⁹ ſibi iſpirauerit. Nõ valet q꞉ teneť remanere in ꝑpetuũ: q꞉ niſi poneretť apte ꝙ dn̄s iſpiraret ſibi ꝓfiteri multo plus q̄ȝ experiri: ſic ⁊ poſſe tenere diffinire ⁊ de-

terminare q̃tũ ei dñs inſpiraſſet. Si ſic. ſi tenereť hřé ꝓpoſitum remanẽdi qñ intrat: aut B eſt tñ: q2 ꝓpoſuit aut q2 vouit. Nõ q2 tñ ꝓpoſuit: q2 ſolũ ꝓpoſitũ nõ obligat: nec etiã q2 vouit: q2 aut vouit remanere: aut vouit ꝓpoſitu3 remanẽdi: ſi q2 vouit remanere tũc licite nũq̃ poſſet exire: nec ẽt q2 vouit ꝓpoſitũ remanẽdi q2 votu3 nõ cadit ſup actũ volũtatis elicitũ: q2 nullus vouit ꝓponere vel velle: ſed cadit ſuper actũ imperatũ quez qs ꝓponit vel vult. Si ergo nec quis vouit remanere nec ꝓpoſitũ remanẽdi: ſed tñ vnde ꝓpoſitũ babuit de remanendo: dicere ꝙ nõ poſſit mutare ꝓpoſitu3 de remanẽdo: ſicut nõ põt mutare ꝓpoſitũ de intrãdo eſt dicere cõtradictoria. ſ. ꝙ nõ poſſit mutare ꝓpoſitũ de remanẽdo: ꝛ poſſit nõ remanere eſt irrõnabile. ℭ Si dicať ꝙ d3 intrare cũ ꝓpoſito de experiẽdo ſi placet ſibi. Hoc nihil eſt dictu: q2 ſm ſe ſine quocũq3 voto: ꝛ ſine ingreſſu babuit ꝓpoſitũ tale cõditionatũ. ſ. ꝙ experiať ſi placet ſibi. ℭ S3 ꝯ B poſſet obijci ſic: itrare ꝛ nõ experiri nec remanere nõ eſt bonũ. ergo intrare ſine ꝓpoſito remanẽdi ꝛ experiẽdi nõ eſt mã voti: nec pt quis licite vouere: ita ꝙ nõ experiať. ergo nec implet licite votu3 ſi intrat cu3 ꝓpoſito nõ remanẽdi: vel nõ experiẽdi ℭ Ad B dõm: ꝙ id ꝙ non eſt ſimplr ꝛ vlr bonum põt eſſe bonũ alicui ꝛ in caſu: ſicut ſi aliqs non poſſet vitare mortẽ: niſi vouẽdo ingreſſum religionis cum ꝓpoſito exeundi: l3 talis ingreſſus nõ ſit ſimplr bon9 ad vouendu3 ei: qui ad B cõpelleretur metu mortis tali non eſt bonũ ad vouẽdũ: ita ẽt l3 intrare cu3 ꝓpoſito nõ ſit bonum: qui nõ ſit obligatus ad ingreſſum: q2 nulla bona intẽtione B poſſet facere: tñ iſte qui aliquo modo eſt coactus per votũ ad intrãdũ: ꝛ inuitus quodãmodo itrat põt licite itrare: q2 B bonũ facit intẽtione ad vidẽdu3. ſ. vita3 ſpũalẽ: traſgreſſionẽ voti: ſicut ille etiã qui vouet cu3 ꝓpoſito exeũdi itrare coactus metu mortis corporis licite facit ꝛ bona intẽtione. ℭ Ad rationẽ in oppoſitum dõm: ꝙ l3 diminute faciat ſic itrans quantu3 ad id ꝙ ꝓpoſuit: nõ tñ diminute facit quantũ ad illud qꝺ vouit: q2 totum quod vouit implet. Et ſic liberatur a peccato. Qõ. XXV.

AD ſecundu3 ſic proceditur. Et arguitur: ꝙ in ſolẽni voto ꝯtinentie nõ poſſit diſpẽſari: q2 extra de ſtatu monachorũ dĩ ꝙ abdicatio ꝓprietatis: ſicut ꝛ caſtitatis adeo annexa eſt regule monachoꝝ: vt nec cõtra eã ſũmus pontifex põt licẽtiã impẽdere.

Contra papa diſpenſat in voto obediẽtie: quãdo facit religioſum epm: q2 tunc abſoluitur ab obediẽtia abbatis vel prioris: ſed votũ obediẽtie nõ eſt minus voto cõtinentie. ergo ꝛc̃.

Reſpondeo dõm ſimplr ꝙ ad reformandu3 pacez vbi imineret periculũ: ꝛ ꝑturbatio eccleſie vel in aliquo tali caſu põt diſpẽſari in tali voto. Et oſtẽditur tali rõne: q2 ſi nõ poſſet diſpẽſari aut hoc eſſet ꝑꝑ hoc: ꝙ nõ põt recõpenſari per eque bonum vel melius: aut ꝑꝑ votũ aut ꝓpter ſolẽnitatẽ voti ſed nullũ iſtoꝝ impedit. ergo ꝛc̃. ma. p3. mi. ꝓbatur. q̃tu3 ad tria que ponit. ℭ Et p̃mo ꝙ nõ ĩpediatur diſpẽſatio in tali voto: q2 nõ poſſit recõpẽſari per eque bonũ vel maius: q2 virginitas vel ꝯtinẽtia nõ eſt de eſſentia virtutis cõtinẽtie quãtum ad id qꝺ pertinet principalr ad perfectionẽ neceſſariã vite humane: ſed eſt qdã gradus accidẽtalis eius in quo cõſiſtit principaliter virtus abſtinentie: ꝛ eſt quoddã accidẽtale additu3 ꝑꝑ quod celibatus Joãnis nõ prefert matrimonio abrahe: ſ3 vitare periculũ diſcordie ex quo poſſet preiudicari errore ꝛ reformare pacẽ in tali caſu eſt ſatis maius bonum q̃ id accidẽtale ſuperadditũ ſuper bonũ ꝯtinẽtie cõiugalis. ergo põt tale accidẽtale recõpẽſari per maius bonũ votu3 eni3 cõe melius eſt ꝛ diuinius q̃ bonum ſingularis ꝑſone adeo ꝙ o3 act9 maioris perfectionis de ſciẽte ſc3 actus vite cõtemplatiue: vt exerceanť actus minus perfecti. ſ. actus vite actiue cõtra bonũ. Nec eſt ꝯtra B ꝙ diciť Eccl. 26. nõ eſt digna põderatio ꝯtinẽtis aĩe: tñ q2 ibi nõ accipitur ꝯtinẽtia pro ſpãli virtute: ſed pro oĩ virtute: et q2 matrimoniũ nõ tollit bonum cõtinentie ſimplr: ſed totu3 quantũ ad illũ gradũ accidẽtalẽ. Nec etia3 obligatio voti impedit q2 votũ fatuu3 nõ obligat: ſ3 ſi quis vouerit ſic ſeruare aliquid ꝙ ſi totus mũdus periret eſſet fatuũ. ergo non obligaret tale votũ: ſufficit eni3 ꝙ ꝓpter ꝓpriũ cõmodũ vel ꝓpria ſponte nõ intẽdat ꝙ vouit mutare: ille etiã cuius eſt diſpẽſare in quo caſu expedit ſeruare votũ põt in diſpẽſatiõe vti ex̃ de iureiur. c. veniẽte. Nec 3m ẽt ĩpedit. ſ. ſolẽnizatio. ℭ Prio q2 oẽ id ꝙ ex ſtatuto vl ꝯfirmatiõe eccle h3 vigorẽ ꝑ eccleſiã pt mutari: ꝛ iõ a dño papa pt diſpẽſari: ſ3 oẽs ſolẽnizatiões ꝓfeſſionũ: ꝛ oẽs religiões ſupaddite religioni xp̃iane hñt vigorẽ a cõfirmatione eccleſie. g̊ ꝛc̃. Sicut enim cõtinẽtia annexa ordini ſacro eſt ex ſtatuto eccleſie: ita etiã ꝛ dicta ſolẽnizatio: ꝓpter qꝺ ita pt diſpẽſari ĩ vno: ſicut in alio. ℭ Scdo. q2 nulla ſanctificatio bominis cuiuſcũq3 religiõis ab hoĩe cõficere põt ꝛ preiudicare religioni xp̃iane in qua imprimiť aliqd in idelebile in aĩa: ſ3 ſi talis ſanctificatio impediret matrimoniu3: ꝑ ꝙ tolleretur ꝑturbatio eccleſie ꝛ religionis xp̃iane: tũc preiudicaret religioni xp̃iane. g̊ ꝛc̃. ℭ Tertio q2 ſanctificatio qua aliquid deputať cultui diuino: l3 repugnet actibus honeſtis in caſu neceſſitatis exercẽdis: lic3 ſint ſimplr minus boni q̃ actus religionis. ſ. actus cõtẽplationis: ſicut p3 ꝙ epĩ ꝑꝑ neceſſitatẽ cõitatis tenẽtur intermittere act9 ꝯtẽplatiõis vt vacẽt actib9 vite actiue. Et religioſus ẽt vt infra patebit tenereť in neceſſitate pr̃is itermittere obſuãtias ꝑꝑ laborẽ manuũ ad ſubueniendũ patri: ſed actus matrimonij ſunt actus honeſti ꝛ l3 nõ ſint ita bõi: ſicut act9 religioſoꝝ ſimplr loquẽdo tñ in caſu tante neceſſitatis: ſicut dictũ eſt: eſſent magis boni vel magis neceſſarij q̃ actus religioſoꝝ. ergo ſanctificatio religionis nõ impedit quin in caſu talis neceſſitatis poſſit diſpẽſari cũ religioſo: ꝙ ꝯtrahat. ℭ Ad rationẽ in oppo m dõm: ꝙ cũ dĩ extra de ſtatu monachoꝝ cũ ad monaſteriũ impoſſibilitatẽ: nõ dicit ĩpoſſibilitatẽ: ſ3 vocat difficultatẽ: ſicut dĩ nõ poſſe fieri: ꝙ. ſ. nõ ſine magna cã ꝛ difficultate magna põt fieri. Qõ. XXVI.

AD tertium ſic ꝓceditur. Et arguitur: ꝙ talis religioſus nõ teneať exire clauſtrũ pro ſubuẽtione patris cõtra preceptũ prelati: q2 nullus d3 facere ꝯtra votũ cũ reddere ꝙ quis vouit ſit neceſſariũ ad ſalutẽ. S3 talis vouit obediẽtiã prelato. ergo nõ deb3 cõtra talem obedientiam exeundo clauſtrum cõtra preceptũ prelati.

Contra ad ſubueniendũ patri teneť ex precepto diuino: ſed obediẽtia3 nõ tenetur niſi ex ꝓpria electiõe: ſed plus teneť quilib3 ad illa ad que tenetur ex precepto diuino: q̃ ad illa ad que tenetur ex propria obligatione. ergo ꝛc̃.

Reſpondeo dõm ꝙ religioſus ꝯtra preceptu3 prelati teneť exire clauſtrum ad ſubueniẽdũ pr̃i ſi põt exeũdo ſubuenire nõ tñ vt i iſta

extrema neceſſitate ſubueniat illi:ſed ēt vt ſubueniat ei ſm decētiā ſtatus ſui. ℂ Et h̃ ſic oſtēditur:qꝛ vnuſqſq3 magis tenetur ad ea ad que obligatur ex diuino p̄cepto q̄ ad ea ad que obligat̃ ex voto:qꝛ votum nō abſoluit hoīez a p̄cepto:cū vota:que ſunt de hīs que pertinēt ad cōſilia ſiant pp perfectiorē ipletionē p̄ceptoꝝ:ſꝫ gl3 ex p̄cepto diuino tenet̃ ſubuenire patri nō ſolū in extrema neceſſitate:ſed ēt ſꝫ decētiā ſui ſtat' citra extremaꝫ neceſſitatē. ℂ Ad obediēdū aūt prelato in obſeruātijs religionis nō tenet̃ niſi ex voto.g rc̃.ma. vr̃ eſſe manifeſta.mi. pbat̃.qꝛ gl3 magis tenet̃ pximo vt eſt pr̃ q̄ teneat̃ alij extraneo vt eſt pxim':ſꝫ gl3 ex p̄cepto diuino tenet̃ ſubuenire i extrema neceſſitate cuilꝫ extraneo vt eſt pxim'.ḡ pr̄i cui tenet̃ plus:tenet̃ plus ſubuenire citra extremā neceſſitatē in eis q̄ ſunt nec̃ia ad decētiam ſtat' ſui:ita q̄ ſic religioſus tenet̃ ſubuenire cuilꝫ extraneo in extrema neceſſitate exñti ēt ꝯ p̄ceptū p̄lati:ita tenet̃ ſubuenire patri citra neceſſitatē extremā mō p̄dcō ꝯ p̄ceptū p̄lati. ℂ Si dicas h̃ q̄ plus obligat votū q̄ p̄ceptū 2e tabule:cū votū ptineat ad pme tabulā ſiue ad p̄cepta pe tabule. ℂ Dōꝫ q̄ votū nō ſemp ptinet ad p̄cepta pme tabule:ſꝫ ptinet ad p̄ceptū id:circa cui' mās ſit reducit̃ rōne vere rei ad id p̄ceptū nō mechaberis: ⁊ ex tali voto dꝫ illud pfecti' obſeruari alioqn ſic votū abſolueret aliquē a p̄cepto affirmatiuo ſcđe tabule:ita ēt poſſet abſoluere a p̄cepto negatiuo. Et ſic rōe voti lꝫ alicui cōmittere furtū ꝯ p̄ceptū p̄lati:q̄ falſuꝫ eſt. Nec vꝫ ēt q̄ qdā dñt:q̄.ſ.neceſſitas añ igreſſuꝫ ipedit igreſſum:ita q̄ pp eā tenet̃ hō diuertere vel differre ingreſſum. Sꝫ dñt q̄ poſtq̄ eſt pfeſſus tūc pp ſubuētionē patris neceſſitatē hñtis nō tenet̃ itermittere obſeruātias regulares:qꝛ mortu' eſt mūdo:⁊ iō abſoluit̃ ab iſto vinculo. Hoc inq̄ nō valꝫ:qꝛ ſicut miniſtrare nec̃ia patri ipedit igreſſum religiōis:qꝛ h̃ ptinet ad p̄ceptū nec̃iuꝫ ſaluti:ita q̄ p eādē rōnē ipletio dicti p̄cepti abſoluit eū ab obſeruātijs religiōis poſt pfeſſionē q̄ñ reqrit neceſſitas patris:qꝛ nulla pfeſſio abſoluit a p̄cepto. Qđ aūt dr̃ q̄ mortuus eſt mūdo itelligi dꝫ:qꝛ q̄ mūdus ſonat in vitiū:qꝛ dꝫ eſſe mortu' cōcupiſcētie iordinate rerum mūdanaꝝ. Sꝫ nō ē mortu' mūdo reꝝ nālīū:qn adhuc viuat in hoc mūdo vita nālī hñs adhuc vſum reꝝ tpaliuꝫ:⁊ qn maneat ad h̃ obligat' ad ſubueniēdū patri in reb' tpalib'. Sꝫ liberat̃ p mortē ſpūalē ad hoc q̄ ē obedire patri volēti eū ipedire ad pfectū religionis ex affectiōe carnali vel mūdana. ℂ Ad rōnē in opp' dōꝫ:q̄ obedire p̄lato in hīs q̄ ſunt ordinis:⁊ non ſunt ꝯ p̄cepta diuina eſt neceſſitatis:obedire aūt in hīs q̄ ſunt ꝯ p̄cepta nō eſt neceſſariū:nec ēt licituꝫ:ſic aūt eſt in ppoſito:qꝛ illud p̄ceptū ē ēt ꝯ p̄ceptū diuinū. Hoc ēt ꝯfirmat̃ p illud qđ hr̃ decret.diſt.30. vbi dr̃ q̄ ſi aliqa obtētu cult' diuini nō reddiderit debitū obſequiū parentibus anathema ſit.

Qō. XXVII.

Ad quartum ſic pcedit̃. Et arguit̃ q̄ religioſus teneat̃ reuelare p̄dictū ſecretuꝫ vel peccatū occultū p̄lato p̄cipiēti:quia tenet̃ ei obedire i hīs:que ptinēt ad bonū pximi: ⁊ bonū cōitatis: ⁊ quoꝝ oppoſitū cedit in malū:ſed reuelare tale ſecretū eſt huiuſ:qꝛ poſſet per prelatū corrigi.ergo rc̃.

Contra p̄latus non hꝫ de ſecretis iudicare extra forū penitētie.ergo nō eſt neceſſariū ei reuelare talia extra foruꝫ penitētie.

Reſpondeo dōm q̄ nullus tenet̃ reuelare prelato ſecretū vel peccatū occultuꝫ fratris rōne cuiuſcūq3 p̄cepti:q̄ p̄latus faceret ſuper h̃ lꝫ qñq3 reuelaret p̄lato:vt bono hoī nō vt p̄lato.⁊ h̃ pp charitatē nō pp p̄ceptū p̄lati:qꝛ p̄lat' non ſe hꝫ vt p̄lat' ⁊ vt gerēs vices cōes niſi vel in foro publice correctionis:ſicut in ca? vel in foro pñie:ſed peccatū occultū fratris nō dꝫ reuelare in cap?. qꝛ tūc faceret ꝯ p̄ceptuꝫ charitatis:quo tenet̃ corrigere fratrē:ſi pōt ſaluando famā fratris cū h̃ ſi h̃ reuelaret p modū accuſatiōis faceret ꝯ ſeipſ:qꝛ poſſꝫ deficere in pbatione.ſi ali' negaret:⁊ ſic ſcādalizaret ſe.nullus aūt tenet̃ obedire prelato ꝯ p̄ceptuꝫ charitatis quo qs tenet̃ ſaluare famā fratris ſi pōt ⁊ quo tenet̃.ſ.nō ſcādalizare ſeipm. Nec ēt in foro pñie dꝫ hō dicere peccata alioꝝ:ſꝫ ſua tm̄. Tenet̃ tm̄ in caſu reuelare p̄lato vt bono hoī:⁊ qñq3 tenet̃ magis p̄lato h̃ facere q̄ alij. Et iō diſtinguēdū eſt de peccatis:qꝛ aut agit̃ de pctō cōmiſſo:aut cōmittēdo:ſi de ꝯmiſſo ſic nō dꝫ denūciare p̄lato vt p̄lato.ſ.per denūciationē vel accuſationē:vt de h̃ p̄lato fiat iqſitio:⁊ correctio publica: qꝛ omitteret p̄ceptū de correctiōe frña:ſm quaꝫ qs tenet̃ ſi pōt corrigere fratrē ſuū ſaluādo.ſ.famā: ⁊ ēt ſi nō videt ſe corrigere ad dictū fratris nō dꝫ euꝫ corā p̄lato ducere ad corrigēdū eū ſup h̃:qꝛ fieret deterior:qꝛ poſſet verecūdari corā p̄lato. Et ex hoc moueret̃ de facili ſciens q̄ nō poſſet pbari:⁊ fieret ſr̃ deterior: ⁊ ſic faceret ꝯ correctionē frñā vbi ſolū q̄rit̃ bonū delinquētis: ſed ſi magis ſperaret̃ de correctiōe ei' per p̄latū q̄ per aliū tūc poſſꝫ dici p̄lato vt bono hoī:vel ēt alij bono viro:ſi ſperaret̃ q̄ meli' faceret q̄ p̄lat':imo ēt ſi euꝫ pōt ꝯuincere p paucos teſtes.i.p duos:ſi nō ꝯcurrit ifamia ad ſaluādū famā fratris ſm ordinē charitatis dꝫ eū añ corrigere in priuato q̄ pcedere ad publicā denūciationē per quā fiat publica correctio. Ubi aūt p teſtes non poſſet cōuincere:ſi ille nō vult ſe corrigere dꝫ cōmittere deo. Si aūt ſit peccatū cōmittēdū: aut cedit tm̄ in nocumentū peccātis:aut cedit cū h̃ in nocumētū alioruꝫ. Si pmo mō nō dꝫ oſtendi vel reuelari p̄lato: niſi ſicut dictū eſt de pctō cōmiſſo:qꝛ in h̃ ſilr intendit̃ pncipalr bonū delinquētis. Si ſcđo mō cū ibi nō ſolū debeat intendi bonū delinquētis:ſꝫ debeāt caueri nocumēta pximoꝝ:iō in tali caſu dꝫ denūciare p̄lato:inq̄tū id peccatū vertit in nocumētuꝫ alioꝝ:nec illud ptinet ad correctionē fraternā: i qua querit̃ pncipalr bonū delinqntis:ſed ptinet ad vtutē iuſtitie publice:vt.ſ.p̄lat' caueat bono cōitatis:q̄ p̄ponēdū ē fame ſingularis pſone:nec ad h̃ obligat̃ ex precepto p̄lati:ſed ex p̄cepto diuino ptinēte ad vtutē publice iuſtitie. Si aūt vbi q̄rit̃ bonū pncipalr delinquētis:ſicut in correctiōe frña non dꝫ reuelari p̄lato:vel cuicūq3 alij niſi put poſſet cedere ad bonuꝫ delinquētis vt dicit Aug. de vbo dñi ſuper id corrige ipꝫ inter te ⁊ ipm ſtudēs correctioni ⁊ parcēs pudori:forte eni verecūdia incipit defendere pctm̄ ſuum. Et q̄ſ vis facere meliorē facis peiorē. ℂ Ad arg' dōꝫ q̄ in caſib' in qb' dcm̄ eſt nō eſſe reuelādū nō ptinet ad bonū pximi. Et ſilr dōꝫ eſt de ſecreto:q̄ non dꝫ reuelari p̄lato vbi ſit in nocumētū alioꝝ. Et tūc dꝫ reuelari nō obſtāte fide data de ꝯſilio:qꝛ in male pmiſſis reſcindenda eſt fides.in talib'.n.cognitio ſecretoꝝ ptinet ad p̄latos:q̄ꝝ ē pcurare:⁊ itēdere bonū cōe.

Q. XXVIII.

Poſtea q̄rebat̃ vtrū ptinēs ad pſonas ſeculares.ſ.vtꝝ hñs.c.libr̃.legitime.⁊.c.libr̃.de vſura poſſit ſine periculo iurare ſe nō hre niſi.c.libr̃. ppter h̃:q̄ pecunia vſuraria nō tranſit in dñium eius. Et arguit̃ q̄ ſic:qꝛ nulli agrit̃ ius in re aliqua contra volūtatē

ſui dñi veri. Sed ↄtra voluntatē dei: qui eſt verus dñs tenet vſurarius pecuniam vſurariā. ergo illa pecunia nō eſt ſua. ꝛ per ↄñs pōt iurare ſe nō hre ꝙ tꝫ ꝑ vſurā.

Contra volūtate ſui dñi: ꝗ tradidit pecuniā vſurariam tradita eſt ei: ꝛ tranſlata: ꝛ per cōſequens in eius dñium. ergo ꝛc̄.

Reſpondeo ad trāſlationē veri dñiꝗ alicuius rei in aliquē: ita ꝙ nō cōpetat repetitio reqrit̄ libera volūtas veri dñi ꝗ̄ velit ſic trāſferre. Sꝫ ſic nō ē in trāſlatione pecunie vſurarie: imo eſt ibi voluntariū mixtū: ꝛ nō voluntas libera: ꝛ ideo vſurarius nō eſt verus dñs pecunie vſurarie quin cōpetat repetitio: tñ lꝫ ita ſit: ſi iurat talis ſe nō habere niſi. c. lib. erit periurus: qꝛ iuramenta facienda ſunt ſꝫ cōem modum loquendi: ſm queꝫ ↄſueuerunt recipi: ꝛ fieri talia iuramēta. illa pecunia lꝫ nō ſit ſimpliciter ſua: ē tñ ſua ſm modum loquendi. Et ideo eſſet periurus ꝛ deberet dicere: ꝙ licꝫ habeat ducētas nō hꝫ niſi. c. de quibꝰ nō oporteat facere reſtitutionem. Sed ponatur caſus. ſ. ꝙ fiant collecte debite in aliqua ciuitate ſm facultateꝫ ciuiuꝫ: ꝛ vnus burgenſis habeat de bonis alterius. c. per vſuraꝫ quid faciendū eſt in illo caſu: qꝛ ſi nec ille: a quo accepte ſunt per vſuraꝫ: nec etiā vſurarius qui tenet ſoluat aliquid de illis centū libr̄. fraudabitur ciuitas cuꝫ ille. c. pertineant ad bonū ciuitatis. In tali ergo caſu teneatur vſurarius dicere centū habeo legitimas: ꝛ centū de vſura a tali ciue: ſi vultis tradā tantū de illis ſic ꝙ̄tum dederit: tantū ad minus ſoluendum teneatur. Si auteꝫ ſit ille a quo habuit talis: qui nō tenetur ↄtribuere debet cauere dicere ſe nō habere niſi. c. de qbus debeat: ꝛ poſſit cōtribuere. Et tunc ēt ſm cōem modū loquendi dicet verū: qꝛ de pecunia vſuraria: non dꝫ cōtribuere: nec eſt ſua ſic ꝙ poſſit de illa contribuere. Si autem habuit per furtū: vel per rapinā: ſic etiaꝫ ſm cōem moduꝫ loquendi pōt dicere ſe ſimpliciter non habere. ¶ Ad rationeꝫ ergo dōm: ꝙ lꝫ nō habeat illā pecuniā pleno iure: nec ſit ſimpliciter ſua: eſt tñ ſua ſm modum loquēdi: quo ↄſueuerunt fieri ꝛ recipi talia iuramenta ꝙ dr̄ in cōtrariuꝫ nō concludit: qꝛ nō fuit illa trāſlatio libera volūtate: ſꝫ volūtario mixto.

Q̄ō. XXIX.

Poſtea querebatur vnuꝫ quantū ad naturam accidentaleꝫ: vtꝫ. ſ. qualitas: puta albedo poſſit habere eſſe ſine quantitate. Et arguit̄ ꝙ ſic: qꝛ nō magis dependet albedo a quātitate quā quātitas a ſubſtātia: ſed quantitas pōt eſſe ſine ſubſtātia. ergo ꝛc̄.

Reſpōdeo dōm: ꝙ lꝫ quātitas poſſit eſſe virtute diuina ſine ſubſtātia: nō tñ videt̄ ꝙ ita poſſit eſſe albedo: vel ↄſimilis qualitas ſine quātitate. ¶ Primo: qꝛ quantitas imediatius ſequat̄ ſubſtantiam ꝙ̄ qualitas vel aliud accidēs magis pōt participare moduꝫ ſubſtātie ꝙ̄ qualitas: ꝙ eſt eſſe ſine ſubiecto. ¶ Secundo: qꝛ quantitas nullaꝫ formā mālem ſibi determinat: ſed indeterminate reſpicit oēm formā mālem: qualitas autē ſibi determinat quātitatē: vnde magis videtur qualitas dependere a quātitate ꝙ̄ quātitas a ſuba: puta albedo nō poteſt inueniri niſi in ſupfīcie: quantitas aūt in oī ſuba. ¶ Tertio. qꝛ quātitas indiuiduatur per ſe: ꝛ determinatur ad hic ꝛ nūc. Nō ſic qualitas: ꝛ ideo qualitas nō pōt habere eē indiuiduuꝫ ſine quātitate: ſed quātitas ſine ſuba. ¶ Quarto: qꝛ q̄litas nō eſt ſenſibilis ſine quātitate: puta albedo non eſt qd ſenſibile ſine ſuperficie: vel ſpherico terminato: ſicut nec lux ſine dyaphano. Et ex hoc ſequeretur ꝙ albedo eſſet quedā ſuba imālis. ꝛ per cōſequens intellectualis nō corruptibilis nec mutabilis: que oīa ponerēt albedinem extra naturaꝫ ſui generis. nō auteꝫ ſic ſequitur de quātitate. Et ideo nō videtur ꝙ ita ſit ſeparabilis albedo: vel cōſimilis qualitas a quātitate: ſicut quantitas a ſubſtātia. ¶ Ad rōnem pꝫ: qꝛ maior eſt falſa: qꝛ magis dependet albedo: vel conſimilis qualitas a quantitate ꝙ̄ quantitas a ſubſtātia.

¶ Heruei britonis doctoris acutiſſimi vndeciꝫ q̄olibeta quāpluribus cum exēplaribus caſtigata ꝛ recognita: ad omniūqꝫ ſtudentium vtilitatē nunc primū in luceꝫ edita feliciter expliciunt.

¶ Incipit tractatus de beatitudine editus a magiſtro Herueo ordinis p̄dicatoꝝ.

QUerit̄ Utrum beatitudo ſit aliqd creatum in creatura. Et arguit̄ q̄ nō: quia ſi beatitudo creature ſit aliqd in ipſa creatura: aut erit ſubſtātia: aut accidēs: non ſubā: q2 tunc creatura a p̄ncipio quo haberet ſuā ſubam eēt beata: qđ ē falſum: nec accn̄s: q2 beatitudo eſt ſūmū bonum eius: qđ ipm h3: q2 ſuba ſimplr nobilior eſt accn̄te. ergo nō pōt eē accn̄s: nec ꝑ ɔn̄s aliqd creatum: ſed dicebat: q̄ l3 ſuba nobilior ſit ſimplr ipſo accn̄te: tn̄ accn̄s quo ad aliqd nobilius eſt ſuba in quantum .ſ. coniungit deo.

Contra. Beatitudo d3 poni in eo: qđ eſt ſimplr nobilius τ melius: ſed illud: qđ ē bonū ſimplr eſt nobilius τ melius q̄3 illud: qđ eſt bonū ſm qd. ergo beatitudo creature ſi eſſet aliqd creatū magis eēt ſuba eius q̄3 accn̄s: ſed beatitudo no pōt eē creature ſuba. ergo nec accn̄s. ¶ P̄. Illud quo fruimur ē aliquid increatū: q2 ſolo deo fruendū eſt. Sed beatitudine noſtra fruimur vt opatiōe: deo aūt vt obo. g̃. ¶ Cōtra. Q2 ſolo actu delectatiōis fruimur: nō opatione: ſ3 in beatitudine creata: vel increata nō eſt delectatio: ſ3 aliqd aliud delectabile. ergo in beatitudine creata nō fruimur vt opatiōe: ſed vt obo: q2 rn̄dēs dicebat: q̄ duplex eſt finis .ſ. finis: q ē res extra: τ aſſecutio rei: ſic deus: τ aſſecutio dei ꝑ opationē ſūt vltimus finis. ¶ Cōtra hoc ſic arguit̄: q2 aut ſunt vnus finis: aut ſunt duo: ſi dicat̄ q̄ vnus: cōtra: q2 ſunt fines diuerſaꝝ rōnū: q2 vnus ē finis cuius: alius eſt finis quo. ergo nō ſūt vn⁹ finis: ſi dicat̄: q̄ ſunt duo fines: alteꝝ eoꝝ op3 eſſe vltimū finē. Sed cōſtat q̄ ſi alter iſtoꝝ: q ſunt de⁹ τ aſſecutio dei eſt vltimus finis: qui erit deus: ergo ſolus deus eſt vltimus finis. cū ergo btitudo eſt vltimus finis. ergo beatitudo ē ſol⁹ deus. nō ergo aliqd creatū. ¶ P̄. Res p̄nt intelligi manere circūſcripto oī eo: qđ eſt ab eis diuerſū. Sed ſi btitudo creature eēt aliqd creatū poſſet intelligi creatura beata circūſcripto deo: ſ3 hoc eſt falſum: q2 btitudo nō pōt eē ſine deo. ergo beatitudo nō eſt aliqd creatū. ¶ P̄. Nullus eſt ponēdus vltimus finis: τ nō in altero terminoꝝ inq̄ꝫtū aggregatū eſt magis bonū q̄3 aliqd ſimplici⁹. S3 aggregatum ex deo τ aliqua opatione creata nō eſt magis bonū q̄3 ſolus deus: cū deus ſolus ſit tm̄ bonus: ſicut deus τ creatura. g̃ nō eſt ponendū: q̄ deus τ aliqua opatio creata ſit vltimus finis: ſiue beatitudo noſtra: ſed ſolus deus. ¶ P̄. Bonū eſt ſuipſius diffuſiuū: τ ſic nō eſt dare aliquid bonū: q̄ nō diffundat ſe ꝑducendo alteꝝ: ſed i talibus eſt ꝑcedere in infinitū: nec eſt dare vltimū. ergo in bonis creatis: quoꝝ vnū ꝑducit aliud nō ē dare vltimū: ſed beatitudo eſt vltimus finis ſiue vltimū bonū. ergo nō eſt dare aliqđ bonū creatū. ¶ P̄. In his: q̄ ſūt entia rōnis eſt ꝓceſſus in infinitū ſm qd. Sed illđ: qđ ponit̄ beatitudo creature o3 q̄ ſit ens rōnis: q2 beatitudo cū ſit obm voluntatis nō attingit̄ a volūtate niſi ꝑ opōnem rōnis. ergo ſi aliqd ponat̄ eſſe creature beatitudo: in eo eſt ꝓceſſus in infinitū: ſed vbi eſt ꝓceſſus in infinitū nō eſt dare vltimū τ vbi nō ē vltimū non eſt beatitudo ꝓpie cū beatitudo ſit vltimus finis. g̃ non eſt dare ꝓpie beatitudinē alicuius creature creatā: ſ3 increatā. ¶ P̄. Beatitudo includit omne bonum: ſed nulla res creata includit omne bonū. ergo nulla creatura poteſt eſſe beatitudo. ¶ P̄. Aīa in ſui creatiōe h3 q̄cqd ad ipſam ꝑtinet de vera btitudine: ſed ad ipſā3 ꝑtinet gratia τ beatitudo. ergo aīa in ſui creatiōe h3 gratiā τ beatitudinē: τ ſic in iſta vita ē beata. ¶ P̄. Deus eſt btitudo ſanctoꝝ: ſed nō ē aliqd creatū. g̃ τc. ¶ P̄. Creatū nullā dicit cālitatē i creato: ſ3 ſi deus nō h3 ſe: ſed vt adeptus ꝑ opationē beatificat creaturā: tūc adeptio: que eſt aliqd creatū eēt cā ipſi deo: qđ eēt beatitudo creature. g̃ deus ſolus τ nō aliqd creatū eſt beatitudo creature. ¶ P̄. Si deus τ adeptio dei ſunt vnus finis: o3 q̄ ſint inſeparabilia re vel rōne: ſed non pōt eſſe q̄ ſint inſeparabilia re: cū ſint res diuerſe: nec rōne cū ſint fines diuerſaꝝ rōnū: q2 vnū eſt finis quo: τ aliud eſt finis cuius. ergo deus τ adeptio dei nō poſſunt eſſe vnus finis: ſicut vna beatitudo. ¶ P̄. Qđ h3 defectibilitatē annexā nō pōt eē beatitudo: cū beatitudo dicat ſufficiētiā oīs boni: ſed oīs creatura h3 defectibilitatē annexā cū poſſit ānihilari. g̃ nulla creatura ē btitudo creature. ¶ P̄. Illud: qđ eſt actus purus τ ſimpliciſſimus nō pōt vniri cū alio ad ɔſtōnē alicui⁹ tertij ſ3 deus ē ſimpliciſſim⁹. g̃ nō pōt vniri: nec ɔuenire ad ɔſtōnē btitudinis creature. ¶ P̄. Nullū accn̄s creature cū ſit finitū pōt ɔiungere creaturā ipſi infinito: qđ ē de⁹. ergo nullū accidēs creature pōt eſſe beatitudo eius: ſ3 cōſtat: q̄ ſuba creature nō eſt eius beatitudo. ergo nullū creatū pōt eſſe btitudo creature. ¶ P̄. Illud: qđ includit in ſe aliqua plā nō p̄dicatur de aliquo illoꝝ: ſic dom⁹ nō p̄dicat̄ de pariete tecto τ fūdamēto: ſ3 vltim⁹ finis: qui eſt btitudo includit in ſe deū τ adeptionem eius. ergo vltimus finis creature nō predicatur de deo vel de adeptione eius: ſed de aggregato ex vtroq3. S3 hoc eſt falſū: q2 bn̄ dicit̄: q̄ deus ē vltimus finis creature. ergo falſum eſt dicere: q̄ beatitudo includit in ſe deū τ adeptionē dei. ¶ P̄. Arguit̄: q̄ deus nō ꝑtineat ad btitudinem creature: q2 illud: qđ ꝑtinet ad beatitudinē creature delectat eā: ſed deus nō pōt delectare. ergo τc. Ma. ſupponit̄. mīor ꝓbat̄: q2 illud nō delectat creaturā: qđ a creatura nō capit̄: ſed deus cū ſit maior nō capit̄ ab ea: q2 capiens dr̄ eſſe maior eo q̄ capitur. ergo τc. ¶ Cōtra. Uniuſcuiuſq3 vltim⁹ finis eſt eius opatio ꝑfecta: ſ3 vltimus finis creature rōnalis ē eius btitudo: opō āt creature eſt qd creatū. ergo beatitudo creature rōnalis ē eius operatio. ¶ P̄. Beatitudo vel eſt aliqua forma: vel aliqd inherēs τ faciēs eā formaliter beatā: aut eſt ipſe deus inq̄ꝫtum gratia ipſius: τ ad manifeſtandū ipſius bonitatē facta eſt creatura. Si p̄mō h̄r ꝓpoſitū. ſi 2° mō dicat̄. ¶ Cōtra. Q2 ſicut glorificatio iuſtoꝝ manifeſtat bonitatē diuinā q̄ꝫtum ad miſericordiā: ita ſuo mō dānatio impioꝝ manifeſtat bonitatē diuinā q̄ꝫtū ad iuſtitiā. g̃ ſi ſolus deus circūſcripta adeptione ipſius eēt beatitudo creature: ita deus eēt beatitudo dānatoꝝ ſicut iuſtoꝝ: qđ falſum ē. ergo op3: q̄ aliqd creatū p̄ter deū ſit beatitudo creature. ¶ P̄. Illud: qđ appetit̄ vt bonū τ cōmodū appetit̄ gratia ipſius: cuius appetit̄ vt cōmodū: ſed btitudo appetit̄ vt cōmodū beati. ergo beatitudo creature appetit̄ gratia creature. Sed deus appetitu ordinato nec appetit̄: nec diligit̄ gratia creature: q2 creatura poneretur finis eius. ergo beatitudo creature nō ē deus: ſed aliqd crea

tū. ¶ Rñdeo. Dicūt qdam: ꝙ beatitudo ꝯſiſtit in vltimo fine: q: beatitudo importat bonum cōpletum ⁊ conſumatum: licet aūt eſt ratio vltimi finis. Hoc premiſſo dicunt: ꝙ beatitudo dicitur eſſe in aliquo finaliter ⁊ formaliter: finaliter in fine vltimo: formaliter in actu voluntatis tendentis in finem vltimū: finalr aūt ad hoc dicitur in aliquo. ſ. finaliter ſimpliciter ⁊ finaliter in genere: finaliter ſimpliciter eſt beatitudo in eo: quod eſt vltimus finis in genere creature: ⁊ hec eſt viſio beata: q: vt dicunt vltimus finis ſiue accipiat̄ ſimpliciter: ſiue in genere eſt primū ⁊ per ſe obiectuȝ volūtatis: actus aūt voluntatis non poteſt eſſe primū: ⁊ per ſe obiectuȝ eius ⁊ vltimus finis in genere creature nō poteſt eſſe actus voluntatis. ſed opȝ ꝙ ſit intellectus aut volūtatis. Et ideo reſtat vt ſit nobiliſſimus actus intellectus: qui eſt viſio beata. Q: aūt beatitudo finaliter ⁊ ſimpliciter non ſit aliqua perfectio creata: ꝓbant q: beatitudo amatur a beato vt eius vltimus finis: ſȝ nihil creatū poteſt ſic amari. ergo ⁊c̄. Probatio mi. q: qñ aliqua res exterior amatur ab aliquo propter aliqȝ perfectionem habendaȝ ab ea: vel propter aliquē eius vſum res illa nō amatur vt vltimus finis: ſed magis vſus eius: vt operatio: ⁊ ſi aliqua ꝑfectio creata ex aſſecutione dei eſſet beatitudo deus amaretur propter aliquam perfectionem ab eo habendam: ſeu ꝓpter eius vſum: ⁊ ſic deus nō amaretur vt vltimus finis: ſȝ eius viſio: quod eſt inconueniens. ergo inconueniens eſt ponere: ꝙ aliqua perfectio increata ſit beatitudo. Si dicas: ꝙ ambo ſunt vltimus finis. ſ. viſio dei ⁊ ipſe deus. ¶ Cōtra. Q: illa: que ſunt diuerſaꝝ rōnum non ſunt vnus finis: ſed viſio dei ⁊ ipe deus ſunt diuerſaꝝ rationum. ergo ⁊c̄. ⁊ ideo opȝ: ꝙ alterum eoꝝ ſit vltimus finis: ⁊ alterum eoꝝ ſit ad finem: propter quod opȝ ſolū deum eſſe vltimū finē ⁊ viſionem eius eſſe ad ipſuȝ ordinatam ſicut ad vltimū finem. ¶ Secundo quidaȝ probant ſic: finis vltimus quolibet circū ſcripto ſaciat ad plenū voluntatē creature: ⁊ per cōſequens ipſā beatificat. Sed cōſtat: ꝙ ſolus deus eſt vltimus finis ſimpliciter. ergo ſolus deus eius circū ſcripta viſiōe ⁊ quocunqȝ alio voluntatem creature ſaciat: ac eam beatificat. ¶ Adducunt ēt: ꝙ actus voluntatis. qui tendit in deum imediate: in quo conſiſtit beatitudo magis eſt beatitudo formalr ꝗȝ viſio beata: de qua tractabit̄ diffuſius ſuo loco. Scđ̄ȝ ergo iſtam rōnem beatitudo formaliter ⁊ ſimpliciter non eſt aliquid creatuȝ: iſta ratio non videtur mihi bona. ¶ Et primo arguit̄ cōtra eaȝ quantū ad hoc: quod dicit: ꝙ oportet ꝙ beatitudo ſit vltimus finis ſimpliciter: ⁊ per ſe obiectū voluntatis. Nō tñ beitudo ꝯſiſtit formalr in actu volūtatis: ita tñ ꝙ actus voluntatis ſit formalr beatitudo creature: q: qñqȝ ita eſt: ꝙ ratio alicuius conſiſtit in aliquo: in quo eſt inordinabile cum aliquo impoſſibile eſt: ꝙ rō alterius cōicat alteri illi: ſicut q: rō hominis eſt habere rationalitatem in qua efficitur incompoſſibilis cum bruto. Sed ſecundum ꝙ ipſi dicunt rō beatitudinis conſiſtit in hoc: quod eſt eſſe vltimus finis ⁊ per ſe: ⁊ primo obiectū voluntatis. ergo nulli actui voluntatis cōuenit rō beatitudinis: niſi aliquis vellet equocare: ꝙ voluntas dicatur tripliciter. potentia. ſ. volitiua actus volendi: ⁊ res ipſa volita: ⁊ ſi ita ꝙ velint equiuocare beatitudinem nō ſoluȝ actū volūtatis poſſunt vocare beatitudinem: ſed celum: ⁊ terrā: mare: ⁊ oīa: que in eis ſunt: ⁊ quecunqȝ volunt. ergo male dicunt: ꝙ rō beatitudinis conſiſtit in vltimo fine: ⁊ hoc eſt primo ⁊ ꝑ ſe obiectum voluntatis: ⁊ cum hoc: ꝙ aliquis actus voluntatis ſit formaliter beatitudo. Si autē velint dicere ꝙ beatitudo ſit analogū ad diuerſa genera cauſe: ſed nec dicit reſpectu ipſoꝝ aliquod cōe exiſtentibus: ſicut cā eſt aliquid cōmune ad formam ⁊ ad fineȝ: ⁊ alias cauſas nihil eſt: q: finis non ſolum non dicit aliquid commune diuerſis generibus cauſe: ſȝ nec dicit ēt aliquid cōe exiſtentibus in eodem genere cauſe: beatitudo. n. eſt cauſa non quecunqȝ: ſed ſpecialis. ſ. finalis: ⁊ non ꝗcunqȝ finalis: ſed finis vltimus creature rōnalis ꝗꝗ̄ ad illa: ꝗ̄ amantur amore concupiſcentie. Itē ꝟ ꝙ dr̄e ꝙ beatitudo finalis i gñe nō poteſt eſſe actus voluntatis: ſȝ nihil dicūt: ⁊ tñ eoꝝ ratio ſuppoſita eoꝝ poſitione hoc nō concludit: q: ſi ita eſſet: vt ipſi dicunt: ꝙ beatitudo creature ſimpliciter non ſit niſi ſolus deus: nec includit aliqđ niſi ſolum deuȝ: tunc nō opȝ ponere aliqd primo ⁊ per ſe volitum a creatura: niſi ſolū deum: nec aliqd exiſtens in creatura aliquo modo ponit̄ vltimus finis ⁊ primo ⁊ per ſe volitum: ſed ab eis: ꝗ̄ amantur ſecundario non opȝ excludere actuȝ voluntatis. ergo a fine vltimo creature: qui cuȝ ſit finis vltimus in genere de ſecundario amatis non oportet extendere actū voluntatis: ⁊ per cōſequens rō eoꝝ non cōcludit: ꝙ beatitudo finalis in genere nō poſſit eſſe actus volūtatis. ¶ Itē ꝙ in eorum rōne ſupponitur nō pōt eſſe ꝙ beatitudo magis ſit in actiōe voluntatis tendentis in deum imediate ꝗȝ in viſione beata: ſed eius oppoſitum: q: vnūqđqȝ ſic ſe hȝ ad voluntatē ſicut ad hoc: qđ eſt eſſe finem: vnde quod ē ſimpliciter vltimus finis eſt ſimplr ſūmum bonū: quod eſt ſimpliciter finis vltimus in genere eſt ſūmum bonū in genere: ſed ꝟȝ eos viſio beata eſt vltimus finis in genere cāe: q: hoc non poteſt eſſe actus voluntatis: vt dicunt. ergo viſio beata eſt ſummū bonū in genere creature. Sed cōſtat: ꝙ beatitudo creata magis opȝ eſſe in eo: qđ eſt ſummuȝ bonū in genere creature ꝗȝ in quocūqȝ alio. ergo beatitudo creata magis dȝ eē in viſione beata ꝗȝ in actu voluntatis aliquo. Quod aūt dicunt: ꝙ vltimus finis vl̄ ſimpliciter vel in genere creature eſt primo ⁊ per ſe obiectum voluntatis: pȝ non eſſe veꝝ ex premiſſis: q: finis in genere eſt ſcđo amatum: vt dictuȝ eſt: vnde iſta poſitio nō vr̄ mihi vera: ⁊ iđ alr eſt dōm. ¶ Ad cuius euidentiam primo exponēdū eſt qūo dicatur beatitudo creature eſſe in aliquo ⁊ qūo dicatur aliqd eſſe beatitudo creature. Deinde ponentur concluſiones ponēde de queſtione cum ſuis motiuis ⁊ ꝓbatiōibus.

Quantum ergo ad primum ſciendum: ꝙ beatitudo creature dicitur eſſe i aliquo dupliciter. Uno modo eſſentialiter: put eſt i eo: quod eſt ipſa beatitudo eſſentialiter put dicimus beatitudinem eſſe in actu intellectus vel voluntatis: quoꝝ alterum eſt eſſentialiter beatitudo creature. Alio mō dicitur eſſe in aliquo obiectiue. ſ. in eo quod eſt obiectum beatitudinis: ⁊ cuius conſecutio eſt beatitudo: ſicut dicimus felicitateȝ auari eſſe in pecunia. Beatitudo autem creature dicitur ſilr dupliciter. vno modo cauſaliter: ⁊ alio modo formaliter. Cauſaliter āt ⁊ precipue loquendo de cauſa exēplari ſic dicitur beatitudo creature bonitas diuina: vt patebit magis īfra: ita ꝙ ſicut eſſe diuinum quo deus formaliter hȝ eſſe dicitur eſſe noſtrum non formale: ſed cauſale: ita bonitas diuina: vl̄ beatitudo dicatur beatitudo creature cauſaliter: vt ſicut eē creature cātur ab eē diuino: ⁊ beatitudo a beatitudine formaliter: aut dicitur beatitudo creature aliqua perfectio creature: que formaliter facit eam eſſe perfectam: que eſt quedā perfectio creata exiſtēs in ea

tanꝗ̄

tanq̄ȝ accidens in ſubiecto. ¶ His premiſſis accipimus iſtas tres ↄcluſiones. ¶ Prima eſt: q2 preter hoc φ dicitur deus beatitudo creature cāliter oportet ponere in creatura aliq̄ȝ perfectionem creatam: a qua denoīcē formaliter creatura beata: ⁊ que bēat rōnē beatitudinis propriam: ita φ creatura proprie loquendo nō bȝ denominari beata formaliter niſi illa perfectione ſibi inherētē: ita φ de rōne cuiuſlibet beatitudinis ſunt tria. ſ. φ ſit forma inherens: vel ꝑ inherētiā: vel ꝑ identitatē. ¶ Scḋa cōcluſio eſt: φ cauſa beatitudinis nō cōſiſtit in hoc ſolū φ ſit forma: ſed opȝ φ cū hoc ſit finis oīum: que ſunt ſuperaddita ad ſubſtantiam beati. ¶ Tertia cōcluſio eſt: φ beatitudo in ſolo deo conſiſtit ſicut in obiecto. ¶ Primā cōcluſionē ꝓbo quatuor rationibus. Prima accipitur ex habitudine cauſe ad ſuū cauſatum: ſic qm̄ ita eſt φ aliq̄d denominat̄ per ſe ab aliqua cā extrinſeca: iſta denominatio nō bȝ conuenire alicui: niſi ei qḋ bȝ oppoſitā habitudinē ad illā cauſaȝ: ſicut videmus: φ aliquid denominatur factū a cauſa efficiente: nec vnq̄ȝ conuenit alicui denominari eſſe factum: niſi ſibi cōueniat habitudo oppoſita ad faciens. Si ergo denoīari beatum cōueniat alicui propter aliquē finē extrinſecum: ita. ſ. φ beatitudo alicui⁹ nō poſſit dici niſi illud: qḋ eſt realiter cā finalis eius extrinſeca de nullo poterit dici φ ſit beatus: in quo nō ſit beatitudo formaliter: ita φ eius forma ſit beatitudo: ſed ↄſtat: φ beatitudo diuina eſt forma dei: nec poteſt eſſe in aliquo extrinſeco ab eo. ergo ſequitur ſ₃ hoc φ deus vere nō ſit beatus: ſicut nō poſſet dici vere fact⁹: q2 nō bȝ oppoſitaȝ habitudinē ad aliq̄d faciēs. Sed ſi obijciatur ad hoc: φ beatitudo alicuius nō ſemper dicitur finis extra: ad quem res ordinatur: ſed dicit̄ ſummum rei bonuȝ: ſiue ſit intra: ſiue ſit extra: ⁊ q2 creatura bȝ aliquod bonum extra ſe. ſ. deum: nō autem deus qui eſt ſūmuȝ bonū habet extra ſe: ⁊ ideo creatura denominatur ab aliquo beata extra ſe: nō aūt deus. Cōtra: q2 aliquid eſſe bonum alicuius rei poteſt eē dupliciter: vel ſicut forma faciens formaliter bonuȝ: vel ſicut finis ad quem ordinatur. Quero ergo per quē iſtorum modoꝝ beatitudo dicatur eſſe bonū ipſius beati. Si primo modo. ergo oȝ φ beatitudo ſit forma ipſius beati ſibi inherens: ⁊ per conſequens opȝ φ beatitudo creature ſit aliquid creatum in ipſa. Si ſecundo mō: ſequitur φ deus nō ſit beatus cum nō ordinetur: ſ₃ tenet ad aliquē finem: quod eſt incōueniens: ⁊ ideo ſtat ꝓpoſitum noſtrum. ¶ Secunda rō ſumitur ex habitudine ſpecialitatis beatitudo. n. ē ſpecialis finis creature rōnalis: ſed deus circumſcripto omni alio nō eſt finis ſpecialis alicuiuȝ creature: ſed ē finis generalis omnium. ergo beatitudo creature nō eſt ſolus deus omni alio circūſcripto. Sed forte ad hoc dicetur: φ ſolus deus vt eſt obiectum alicuius operationis in creatura rōnali exiſtentis eſt eius finis ſpecialis. ¶ Cōtra: q2 ſolum eſſe finē deum vt eſt obiectū alicuius operatiōis eſt eſſe ſolū finem ſ̄m rōnē. Sed eſſe finē ſolū ſ̄m rōnem nō cōſtituit finē potētialis creature: q2 ſic circumſcripta omni operatiōe nihil ponit niſi ens rōnis. ergo deus vt eſt obm̄ operatiōis nō includēdo operationeȝ illaȝ nō eſt beatitudo creature. ¶ Tertia rō ſumit̄ ex rōne beatitudinis: q2 beatitudo eſt bonum diligibile amore ↄcupiſcētie: q2 beatitudinē diligimus: nō vt aliq̄ȝ ꝑſonam cui velimus bonū: ſed vt aliqḋ cōmodum quod ad noſtram appetimus perfectionē: ⁊ ↄfirmat̄ ꝑ hoc: φ beatitudo dr̄ merces nr̄a: merces aūt appetitur ab illo q̄ meret̄ ſicut qḋdā ↄmodū eius: ſ₃ qḋ amam⁹ amore ↄcupiſc oȝ φ ſit aliqua nr̄a ꝑfectio: vel ſalteȝ φ includat aliq̄ȝ noſtrā ꝑfectionē: ſicut pȝ: φ illud: quod amore cōcupiſcentie amat auarus ē aliquis actus ſu⁹: puta poſſeſſio pecunie: vel ſaltē includit actuȝ ei⁹ vna cū pecunia: vt dicat̄ amare pecuniā ad ꝑſidendū. ergo beatitudo nr̄a vel eſt aliq̄s noſter actus vel aliqua ꝑfectio creata: qua attingimus deū: vel ſaltē includit talē ꝑfectionē vna cū deo. ¶ Quarta rō ſumit̄ ex diuerſa habitudine finis: q2 aliq̄s dr̄ finis alicui⁹ duplr̄: aut q2 eſt eius ꝑfectio: ⁊ ei acq̄ritur ſicut videre ⁊ ſcire dr̄ finis hoīs: nō q2 hō ſit iſtoꝝ grā: cū potius ſit ecōuerſo. Sed iſta ſunt q̄dā bona: ⁊ q̄dā ꝑfectiōes: quas hō aſſequit̄: aut q2 illud: qḋ dr̄ finis eſt grā ipſius: ſicut hō dr̄ eē finis brutoꝝ aīaliuȝ: q̄ facta ſūt grā hoīs. beatitudo ergo aut eſt finis creature ꝑmo mō: aut ſcḋo mō: ſi dicatur ſcḋo mō: ita. ſ. φ deus inq̄ȝtū manifeſtat bonitatē ſuā eſt grā ipſius creature rōnalis. ¶ Cōtra: q2 vnūqḋq̄ȝ eſt ordinatū ad deū ſicut ad finē: cuius grā inq̄ȝtū manifeſtat diuinā bonitatē: ſed creatura rōnalis ⁊ dānata ſuo mō manifeſtat diuinā bonitatē q̄ȝtū ad iuſtitiā: ⁊ eſt grā bonitatis diuine manifeſtādē: ſic beata eſt grā bonitatis diuine manifeſtādē q̄ȝtum ad miſericordiā. ergo ſi btītudo creature eēt deus: ꝑut eſt finis talis creature: vt. ſ. eius bonitatē manifeſtet: ⁊ dānati deberent dici beati: qḋ abſurdū eſt. Si aūt beatitudo eſt finis creature primo mō ſeq̄t̄: φ btītudo creature ſit aliq̄ ꝑfectio acq̄ſita: vel ſaltē φ includit talem ꝑfectionē cū aliquo exteriore: a quo talē acq̄rit ꝑfectionē: ſicut ſi diceret̄ finis alicui⁹ ſanitas ſua cū aliquo ſanatiuo: ⁊ per ↄn̄s ſequeret̄: φ beatitudo creature eēt aliq̄ ꝑfectio creata: vel φ ſaltē ꝑfectam includeret talē cuȝ eo a quo talē ꝑfectionē acq̄reret. ¶ Quinta rō ſumit̄ ex habitudine beatitudinis ad bonū beatū: q2 beatitudo aut ponit aliqḋ eſſe reale in beato: aut nō: ſi non ponit aliqḋ eē reale: ſed eē rōnis tm̄: ſicut eē intellm̄ nō ponit aliq̄d ſ̄m rē in re q̄ intelligit̄: ſed tm̄ in intelligēte ſeq̄tur: φ de nō beato fiat btūs nulla in eo fcā mutatiōe: qḋ eſt abſurdū: ⁊ iō oȝ dicere φ aliq̄d reale ponit in btō. Tūc ḡ aut bti^{tudo} ponit aliq̄d in btō effectiue ſicut ignis ponit in aquā quā calefacit aliq̄d: aut ponit aliq̄d in btō formalr̄: ſicut calor aq̄ impꝛeſſus aliq̄d ponit in ea. primo mō eē nō pōt: q2 ſeq̄ret̄: φ rō beatitudinis ↄſiſteret in eo: qḋ eſt cā effectiua alicuius: qḋ eſt falſū. Itē ſi bti^{tudo} ponit aliq̄d efficiēs ī btō illud: qḋ efficit̄: aut ē aliq̄d bti^{tudinis}: aut nō: ſi nō: ſeq̄t̄ φ illḋ: qḋ efficit̄ in beato qm̄ efficit̄ btūs nō ſit aliq̄d btītudinis: qḋ eſt iꝑꝛobabile. Si āt illud: qḋ efficit̄ in btō ē aliq̄d beatitudinis ſaltē q̄ȝtū ad hoc hr̄ ꝓpoſitū: φ btītudo creature includit aliqḋ creatū. Si aūt btītudo ponit aliquid formalr̄ in btō: oȝ φ btītudo creature ſit aliq̄ ꝑfectio inherens creature beate. ¶ P̄. et rō cōfirmat̄ oſtendendo φ btītudo dicit aliq̄d formalr̄ exn̄s ī beato: q2 qn̄cūq̄ȝ aliq̄d efficit̄ factiōe reali ſ̄m aliq̄ȝ formam opȝ φ illa forma in eo acq̄rat̄: qui dr̄ finis talis: ſicut in ſubo: qḋ dr̄ finis reale: dico aūt factiōe reali: q2 ſ̄m finis qḋ eſt ſ̄m rōnē intelligēdi tm̄: nō oȝ φ ſ̄m formā ſ̄m quam dr̄ finis tale acq̄rat̄ in eo: ſed in quodā altero: ſicut qm̄ dr̄ res ſuꝑintellecta nō oȝ φ in altero ſ̄m quē dr̄ finis in re: q̄ intelligit̄ ſ₃ in intelligēte: ſed creatura efficitur beata nō factiōe: q̄ eſt ſ̄m modū intelligēdi: ſed factione reali alioq̄n in eo: q̄ ſit beatus: vel accideret ſibi realiter: ⁊ ꝑ ↄn̄s beatitudo ſ̄m quā dr̄ finis creatura beata eſt aliq̄ ꝑfectio in creatura acq̄ſita ſicut in ſubo: ⁊ ꝑ ↄn̄s ponit aliq̄d formalr̄ in ea creatū: ⁊ h̄ ſufficiat de p^a ↄcl'one. ¶ Quantū ad ſcḋam ↄcl'onē. ſ. φ rō beati

tudinis nõ ↄſiſtit in h ſolũ ꝙ ſit forma:ſed oꝫ ꝙ ſit fi/
nis oĩum ꝑfectionũ ſupadditaꝝ ad ſubãꝫ beati loquẽ/
do de beatitudine creature:de qua nunc loquimur: non
opꝫ multũ diſcutere:q꞉ de facili pꝫ: ⁊ ẽt cõſtat:ꝙ ſi ĩ h
qd̓ eſt eſſe formã ipſius creature beate cõſiſteret ratio
btitudinis:tũc quelibet forma creature eẽt beatitudo:
qd̓ falſũ ẽ.Et iõ oꝫ dicere:ꝙ p̃ter hoc ꝙ btitudo ſit for
ma bti:oꝫ ꝙ ſit ei⁹ ſũma ⁊ nobiliſſima ꝑfectio:ad quã
ſicut ad finem oẽs ꝑfectiões ordinanť loquẽdo de ꝑ/
fectiõib⁹ accñtib⁹:⁊ de hoc ĩ infr̃ magis patebit.⁊ ſiľr
pꝫ tertia ꝯ de facili:q꞉ cũ btitudinẽ oporteat eẽ nobiliſ
ſimã ꝑfectionẽ ipſius beati:loquẽdo de ꝑfectiõibus ꝑ/
tinẽtib⁹ ad ſubam obi eius opꝫ ꝙ rõnalis creatura ꝑfi
ciať in ſũmo obo: ad qd̓ creatura beata attingere põt
aliqua ꝑfectiõe inherẽte:hoc aũt ẽ ſolus deus: ad quẽ
ſicut ad obm põt creatura rõnalis ꝑ ſuã opatiõnẽ atti
gere ſicut ad obm nobiliſſimũ.¶ Nõ reſtat ſoluere
rõnes iſtoꝝ de prima poſitione.Ad quaꝝ primã dõꝫ:
ꝙ beatitudo ſit vltim⁹ finis ſimplr̃: cui⁹ grã ameť
oĩa:⁊ nõ oꝫ ꝙ ameť amore amicitie: ſed ſufficit ꝙ ſit
vltimus finis in gñe coꝝ que amanť amore ↄcupiſcẽ/
tie.De tali aũt vltio nõ eſt incõueniẽs ꝙ aliqd creatũ
ſit:vel ſaltẽ ꝙ includat aliqd̓ creatũ vna cũ deo:ſed de
eo ꝙ vltimus finis eſt in genere coꝝ:que amanť amo
re amicitie:ꝙ ſit aliqd creatũ eẽt incõueniẽs:vñ btitu
do creature eſt grã ſue creature ipſius bti:⁊ nõ ecõuer/
ſo.Creatura aũt beata vna cũ relatiõe ſua eſt grã bea/
titudinis diuine manifeſtande.Qd̓ aũt dr̃:ꝙ creatura
⁊ deus cũ ſint diuerſaꝝ rõnũ nõ pñt eẽ vnus finis nõ
valet:dato ẽt ꝙ hẽant diuerſas rõneꝫ finis: put vnuꝫ
qd̓qꝫ eſt ſm ſe ↄſideratũ:q꞉ nihil ꝓhibet illa ↄcurrere
ad rõnem finis aliq̃ꝫ ꝓcipue q̃ꝫtũ ad rem:q̃ ẽ ꝑ addita/
mẽtũ:ſicut ſubm ⁊ accñs:que hñt diuerſas rõnes con/
currant ad vnã rẽ entis:qd̓ eſt accñtalr̃ verũ in recto:
⁊ aliud in obliquo:q꞉ ſubm eſt de rõne accñtis:⁊ ſic ẽt
ad beatitudinẽ creature cõcurrũt: ⁊ creatũ ⁊ de⁹ vnuꝫ
in recto:⁊ aliud in obliquo vt beatitudo creature nihil
aliud ſit q̃ꝫ viſio vel apprehenſio dei.¶ Ad 2m dõꝫ:ꝙ
vltimus finis in genere coꝝ:que amanť amore amici/
tie non ſatiat appetitum:niſi cũ hec.ſ.habito eo qd̓ ſũ/
me amať amore ↄcupiſcẽtie. Hoc aũt reſpectu creatu
re nõ eſt deus circũſcripto quocũqꝫ alio:q꞉ circũſcri/
pto oĩ cõmodo creature nõ põt ab ea diligi amore cõ/
cupiſcẽtie:⁊ hec dicta de qõne ſufficiant.¶ Ad pm er/
go in oppoſitũ dõm:ꝙ btitudo creature eſt aliqd̓ acci
dens:⁊ hoc patebit magis in ſequẽtibus:⁊ ad illud: qd̓
dr̃ ꝯ hoc:dico ꝙ beatitudo nõ eſt ſũmum bonuꝫ ſim/
plr̃:ſed eſt bonũ in genere coꝝ q̃ amanť amore ↄcupi/
ſciẽte:tale aũt creature beate ẽ accñs:nec oꝫ ꝙ ſit ſuba
creata vel increata.Et ꝑ hoc pꝫ ſolo ad 2m:q꞉ nõ oꝫ ꝙ
beatitudo ſit ſũmum bonũ ſimplr̃ ipſius bti:ſed ſũmũ
bonũ in gñe ↄcupiſcibiliũ.¶ Ad 3m duplr̃ põt reſpon/
deri. Uno mõ vt frui diſtinguiť duplr̃ ꝑ hoc qd̓ ẽ ſum
me amare amore ↄcupiſcẽtie. ⁊ iſto mõ ſolo deo nõ ẽ
fruẽdũ niſi cũ adiũctione: vt dicamus ſolo deo eẽ fruẽ
dum vt p̊ ⁊ per ſe obo:qd̓ mouet nos ad delectandum.
Alio mõ põt dici:ꝙ loquẽdo de frui quo aliquis fruiť
aliquo:vt cõcupito ꝙ ſolo deo eſt fruẽdũ:vt p̊ mouen/
te ad delectationẽ:ſicut aliqs dr̃ delectari ſolo cibo: vt
p̊ mouente ad delectationẽ:lꝫ delecteť ⁊ cibo ⁊ cõmo/
do ꝓueniẽte ex cibo.¶ Dico ẽt ꝙ deo ⁊ viſione dei ſe/
cundario vt quoddã ſũme amato fruimur amore cõ/
cupiſcẽtie nõ obo:formalr̃ aũt fruimur actu volunta/
tis q̃ ẽ delectatio.Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad 4m:q꞉ pono nos
frui aliquo obo creato vt obo ſecũdario.¶ Ad quintũ

dõm lꝫ ſint duo fines:vt pꝫ ex ꝓmiſſis: ⁊ hẽant rõnes
finiũ:nec ambo poſſunt eſſe ſm ſe vnus:tñ poſſunt cõ
currere ad veram rõnem finis alicuius:vnum ĩ recto:
⁊ aliud in obliquo:vt dcm̃ eſt:⁊ dato ꝙ ponanť diuer/
ſi fines:nõ tñ opꝫ ꝙ ſolus deus ſit beatitudo creature:
ꝙ lꝫ deus ſit ſimplr̃ vltimus finis:tñ aliqd̓ creatũ põt
eẽ in genere coꝝ que amanť amore ↄcupie vltimuꝫ:
vel ſaltẽ põt induci in tali vltimo.¶ Ad 6m põt duplr̃
dici. Primo ꝙ nõ põt intelligi res manere circũſcri/
pto oĩ diuerſo ab eodẽ q̃ꝫtũ ad rẽ q̃ depẽdet in ſuo eſſe
ab ea:niſi forte ĩ imaginatiõe:nũc aũt btitudo eſt res:
q̃ dependet in ſuo eẽ a deo:iõ nõ intelligiť manere cir
cũſcripto deo. Uel alio mõ põt dici ꝙ nõ opꝫ aliq̃ꝫ reꝫ
manere ſub iſta rõne quã ꝑus habuit ablato oĩ diuer/
ſo ab ea:ſicut ablata aliq̃ ſupficie:q̃ ↄtineat aliqd̓ cor/
pus extrinſecũ:nõ manet ſub rõne loci:⁊ ſic ẽt ablata
aliqua viſiõe:q̃ nõ ſit viſio dei nõ manet ſub rõne bti/
tudinis.¶ Ad 7m dõm:ꝙ nõ ſolũ in illo in qb⁹ aggre/
gatũ ẽ maius bonũ q̃ꝫ aliqd̓ ſimpliciſſimũ ẽ ponenda
btitudo in plibus ⁊ nõ in altero tñ.Sed ẽt in iſtis ĩ q/
bus ſunt bona pluriũ rõnũ q̃ꝫ in altero tñ: lꝫ aũt deus
aut creatura ſit maius bonũ q̃ꝫ alteꝝ tñ.ſ.ſolũ: cũ am
bo ſint plura bona pluriũ rõnũ q̃ꝫ ſolus deus. Uel põt
dici ꝙ lꝫ deus vel viſio beata non ſint maius bonũ q̃ꝫ
ſolus de⁹ tñ:tñ ambo ſũt maius bonũ creature q̃ꝫ alte
rũ tñ:btitudo aũt creature nõ ↄſiſtit in h qd̓ ẽ maius
bonũ ſimplr̃ ⁊ in ſe:ſꝫ in eo qd̓ eſt maius bonũ creatu/
re:⁊ h in genere boni diligibilis amore cõcupiſcentie.
¶ Ad 8m dõm:ꝙ ibi eſt equocatio vltimi:q꞉ qñ qd̓ in
gñalib⁹ ⁊ corꝑalib⁹ nõ eſt dare vltimũ ibi accipiť vlti
mũ ꝓ termino motus ad quẽ:qñ võ dr̃:ꝙ btitudo ẽ vl
timus finis vltimũ accipiť ibi ꝓ eo:qd̓ ſũme getat ap/
petitũ intellectiuũ:quo habito nihil maius querit:⁊ ta
le vltimũ bñ ↄtingit dare:lꝫ nõ ↄtingat vltimũ p̊ mõ
dcm̃ ſuppoſita perpetuitate gñationis. Uel põt dici ꝙ
lꝫ in inferiorib⁹ ꝑticularib⁹ ꝑ accñs ordinatis:ſicut ẽt ⁊
in cauſis efficiẽtib⁹ nõ ↄtingat dare p̊muꝫ vel vltimũ
ſuppoſita perpetuitate cauſata in iſtis q̃ꝫ in illis ĩ vno
quoqꝫ ꝑ reſpcm̃ ad cãs ex ſe ordinatas eſt dare primũ
⁊ vltimũ. Jtẽ pm ⁊ cã p̊ma eſt deus an̄q̃ꝫ nulla alia. Jtẽ
finis ẽt vltimus vniuſcuiuſqꝫ cã eſt aſſimilari deo q̃ꝫm
poſſe eſt ſm ſuã nãm.¶ Ad 9m dõm:ꝙ qñ aliqd diciť
ens rõnis duplr̃. vno mõ btitudo alicuius intellecti ad
rõnẽ:ſicut h qd̓ dico eẽ intellectũ nihil ponit in re in
tellecta realr̃:alioqñ nihil poſſet eẽ intellm:q꞉ ĩ nihilo
nihil realr̃ põt poni:⁊ ens rõnis ſic dcm̃ nõ eſt ſpẽs q̃ ẽ
in intellu vl̓ aliqua talis ſpẽs ſit vt actus intelligendi:
nec aliqd ꝙ ſit in intellu ſicut ĩ ſubo ⁊ ens rõnis ſic di/
ctũ nõ eſt btitudo:vñ ponere in ea ꝓceſſuꝫ in infinituꝫ
nõ multũ facit ad ꝓpoſitũ. Alio mõ dr̃ eſſe ens rõnis:
res vere q̃ ſunt in intellu ſicẽ eſt ſpẽs: vel habitus ſciẽ:vel
actus intelligẽdi:⁊ de tali re loq̄ndo nõ ẽ oĩs res realis
ſed q̃dã res talis:⁊ lꝫ in actu rõnis poſſit eſſe ꝓceſſus in
infinitũ:inq̃ꝫtũ in eodẽ intellu aliquo ẽ infinita ſucceſ
ſio intellectionũ: tñ in vna ⁊ eadẽ intellectione nõ oꝫ
ponere talẽ infinitatem:btitudo autẽ non eſt collectio
oĩuꝫ itellectionũ:q̃ pñt eẽ in eodẽ itellectu: ſed ẽ aliqs
vnus actus nũero:⁊ iõ nõ oꝫ in btitudine ponere taleꝫ
infinitatẽ.¶ Ad 10m dõm:ꝙ btitudo creature ĩcludit
oẽ bonũ neccium ad ꝑfectionẽ creature nõ eſſentialr̃:
ſed cõicatiue:q꞉ nulla creatura põt eẽ beata: niſi hẽat
oĩa:q̃ ad ſuã ꝑfectionẽ ſũt neceſſaria. Sic aũt ĩcludẽs
oẽ tale bonũ nõ ſicut ipm: qd̓ eſt btitudo ꝓpe ⁊ forma
liter loquẽdo:ſed ſicut eius obm:inq̃ꝫtũ deus eſt obm
btitudinis creature.¶ Ad vndecimuꝫ dõm: ꝙ aĩa in
ſua creatione

ſua creatiõe hȝ qcqd eſt de integritate ſue nãe: nõ aũt hȝ qcqd requirit ad ſuũ bene eſſe: ⁊ ad ſuam pfectionẽ ſecũdam in qua ↄſiſtit btitudo: ⁊ iõ nõ oȝ φ ſit beata a creatione. ¶ Ad 12m dõm: φ ſicut eſt dare eſſe effectiue loqndo pter eſſe diuinũ: qḋ eſt cã efficiẽs oium reqritur in creato aliqḋ eẽ creatũ: quo formalr ẽ ita pter beatitudinẽ diuinã q̄ fruitur deus ẽ beatus: ⁊ que eſt cã effectiua oĩs alterius btitudinis reqrit̃ aliquid creatũ in creatura beata: qḋ ſit eius btitudo q̄ formalr eſt beata. ¶ Ad 13m dõm: φ ſuppoſito φ maior ſit vã: ſȝ creatura nõ hẽat cãlitatẽ in deo: cũ aliqua creatura põt hẽre cãlitatẽ reſpectu alicuius effectus diuini: ſicut gr̃a in aĩa hȝ cãlitatẽ cãe formalis: ita qñ dr̃ φ de⁹ nõ põt facere beatũ niſi vt adeptus quadã adeptiõe creata nõ ponit adeptio cãlitatẽ in deo: ſed φ ſit cã formalis creature beate inq̄ʒtũ beata: ſicut albedo eſt cã formalis albi inq̄ʒtũ albũ ẽ: vñ falſa ẽ minor. ¶ Ad 14m dõm: φ ad h̃: φ deus ⁊ adeptio dei ſunt vnus finis: vt pdictũ ẽ: nõ oȝ φ hẽant diuerſas rõcs: ſȝ ſufficit φ poſſint cõcurrere ad aliq̄ʒ vnã rõnẽ vnũ in recto: ⁊ aliud ĩ in obliquo: ſicut ad rõnẽ accñtis ↄcurrit ſubã ⁊ genus accidentis: vñ põt dici: φ inq̄ʒtũ ↄcurrũt ad vnã rõnẽ ſunt inſepabilia rõne: ſȝ vnũqḋq̧ eoꝝ ſm ſe ppriã habeat rõnẽ. ¶ Ad 15m dõȝ: φ btitudo creature nõ ponit φ hẽt defectibilitatẽ actualẽ ãnexã vel futurã in actu: ita btitudo creature põt eẽ illud: qḋ hȝ defectibilitatẽ potẽtialẽ: ⁊ ſic beatitudo creature hȝ defectibilitatẽ: nõ aũt opȝ: φ primo mõ hẽat. ¶ Ad 16m dõm: φ actus purus ⁊ ſimpliciſſimus nõ põt venire ad ↄſtitutionẽ tertij p ↄpoſitionẽ talis: tñ actus põt ↄſtituere rõnem alicuius vna cũ alio: ⁊ eẽ de rõne alicui⁹ mõ quo cã ẽ de rõne effcũs: ⁊ ſic deus cõcurrit ad rõnẽ pticularis creature. ¶ Ad 17m dõm: φ dato φ nullũ accñs creature poſſet ↄiũgere deo: qḋ ẽ bonũ infinitũ ipam creaturã effectiue loquẽdo: tñ accñs creature põt formalr ↄiũgere deo. Itẽꝝ ẽt nõ habeo p incõuenienti: φ aliq̃ res finita ⁊ creata poſſet ẽt effectiue ↄiũgere ipſi infinito deducẽdo ad eq̃litatẽ nãe ipſius infiniti. ¶ Ad 18m dõm: φ qñ aliqd icludit plã vt ptes reales ſue eſſentie ſic nullũ ipoꝝ pdicat̃ de ipſo. Sȝ qñ aliqd icludit plã vnũ qḋ eſt realr ipmmet aliud vt cãm: tũc alteꝝ eorũ q̄ includunt̃ põt pdicari de eo: qḋ includit talia: ſicut calid itas includit q̃litatẽ vt genus: ⁊ calorẽ vt cãȝ: q̃rũ alt eꝝ pdicat̃ de ipſo vt q̃litas: nũc aũt btitudo icludit adeptionẽ dei nõ p mõ: ſȝ ſecũdo: vñ alteꝝ eoꝝ. ſ. adeptio dei p viſionẽ põt pdicari de ea eſſentialr. ¶ Ad 19m dõȝ: φ minor eſt falſa: ⁊ ad pbõnem dico: φ ſȝ nõ capiat̃ a creatura rõnali captiõe ↄphẽſionis: capit̃ tñ ab ea captiõe attinctiõis: qꝛ ab ea vt cognitũ attigit̃ vt amatuȝ: ⁊ talis captio ſufficit ad hoc qḋ deus delectet creaturã. ¶ Ad argumẽta in ↄ̃riũ facta q̄ʒtũ ad pma duo ſunt ſimplr ↄcedenda. ¶ Ad tertiã rõnẽ dõȝ q̄ʒm ad hoc qḋ dicit: φ de⁹ nõ diligit̃ appetitu ordinato gr̃a creature: ſiue vt cõmodũ creature: dico φ veꝝ ẽ pncipaliter loq̃ndo: ſed ſcḋario hñ põt diligi appetitu ordinato vt cõmodũ creature: vel vt gr̃a creature: ita. ſ. φ deus diligat̃ a creatura: ⁊ vt ſuũ cõmodũ: ⁊ h̃ amore ↄcupie. Diligat cũ amore amicitie: vt ad cuius honorẽ vult oĩa eẽ q̄ ſunt: ⁊ ad ſuã btitudinẽ ⁊ oĩa talia. ¶ Notãdũ aũt: φ qñ dr̃ h̃ aliqd amari amore ↄcupie nõ ẽ intelligẽdũ de ↄcupiſcentia ſenſus: q̄ ẽ circa delectabilia ſenſibilia: ⁊ pcipue circa delectabilia tactus. Sed dicimus amari amore ↄcupie qcqd amat̃ vt cõmodũ ⁊ pfectio alicuius gr̃a cuius illud cõmodũ amat̃: illḋ ãt dr̃ amari amore amicitie: cui aliqḋ bonũ gr̃a ſui deſideraẗ: ſicut amicũ diligimus: nõ qꝛ petimus cũ ad comedendum: vel ad bibendum: vel aliquid tale: ſed qꝛ ei volumus bona.

Qõ. II.

SEcundo Querit̃ vtruȝ btitudo creature ſit aggregatõ oiuȝ pfectionũ creature: ita φ ſit quedã totũ oĩs creature pfectiões icludẽs: vel ſit ſicut aliq̃ pfectio vt vnus actus videndi ſeu amãdi. Et argr̃ φ nõ ſit aliqs vn⁹ act⁹: ſȝ cognitio oiuȝ pfectionũ: vel pluriũ: qꝛ pfectũ eſt ex̃: qḋ nihil eſt: ſed btitudo dr̃ aliqd pfectiſſimũ ipſi⁹ creature beate. ergo beatitudo eſt aliqd reale extra: qḋ nihil ẽ ptinens ad pfectionem creature: tale aũt nõ põt eẽ niſi aliquod aggregatũ ex plibus: vel ex oib⁹ creature pfectionibus. g̃ btitudo eſt aliqḋ tale aggregatũ. g̃ nõ eſt aliq̃ vna pfectio. Sȝ dicebat φ ex̃ btitudinẽ nõ aliqḋ dr̃ vltra: qꝛ vltra vl ſupra eã ñ ẽ dare aliq̄ʒ pfectionẽ ea nobiliorẽ ĩ creatura.

Contra. Qꝛ qñ dicit phs φ pfcm̃ eſt ex̃ qḋ nihil eſt nõ accipit̃ ibi p vltra vel ſupra: ſed p diuerſo vel pter: ita φ eſt ſenſus: qḋ pfectũ ẽ extra: qḋ nihil eſt. i. pfectũ eſt illud qḋ ↄcludit totũ qcqd ad pfectionẽ rei ptinet: ſed vt pius dcm̃ eſt ſupponit̃ φ beatitudo ſit aliqd pfectiſſimũ. g̃ ñ ſuffic̃ ad btitudinẽ φ aliqd ſit ſupra ipſam vel vltra nobili⁹ ea: ſed neccio reqrit̃: φ nihil ad pfectionẽ ptinẽs ſit ab ea diuerſum ⁊ nõ in ea incluſum. ¶ P̃. Nãlis alicuius pfectio dȝ includere oẽm pfectionẽ. Sȝ btitudo vt videt̃ ẽ nãlis pfectio ipſi⁹ beati. g̃ btitudo icludit oẽm pfectionẽ ⁊ ipſius bti. g̃ nõ dicit aliquẽ vnũ actũ. ¶ P̃. Manẽte btitudine circũſcripto oĩ ab ea diuerſo: adhuc põt itelligi btũ manere ĩ tali btitudine: ſed nõ eſt dare aliquem vnũ actũ: g circũſcripto ab oĩ eo diuerſo faciat btm̃ eẽ btm̃: ſicut pȝ: φ viſio ſine dilectione ⁊ amore nõ poſſet facere quẽcũq̧ btm̃ eſſe: nec ẽt dilectio ⁊ amor ſine viſione: btitudo g̃ nõ eſt aliqs vnus actus: ſed ẽ aggregatio oiuȝ: vel ſaltẽ pliuȝ pfectionũ. ¶ P̃. Illud ad qḋ ptinẽt bona corpis ⁊ aĩe nõ ẽ aliqs vnus act⁹: ſȝ aggregatio pliuȝ pfectionũ btitudo hoĩs eſt hmõi actus. g̃ ⁊c̃. ma. ſupponit̃. mĩ. pbat̃: qꝛ ad illud: qḋ reſũpto corpore ſit maius extẽſiue vel intẽſiue ptinet vna cũ bonis aĩe ad bonũ corpis: ſed renũciatio ſanctoꝝ ſȝ oẽs reſũpto corpe ẽ maior ſaltẽ extẽſiue. g̃ ad btitudinẽ ptinẽt bona aĩe ⁊ corpis: ⁊ ſic pȝ maior. ¶ P̃. Illud: qḋ requirit plẽs act⁹ nõ facit ĩ vno actu: ſed btitudo ẽ hmõi: qꝛ btitudo nõ ẽ ſine viſiõe ⁊ amore dei. g̃ ſaltẽ ẽ pliũ aggregatio. ¶ P̃. Oẽs pfectiões ipſius beati hñt reduci ad btitudinẽ: ſed oĩa talia nõ pñt reduci ad aliquẽ vnũ actũ numero. g̃ btitudo alicui⁹ bti nõ ẽ aliqs vn⁹ act⁹ nũero. Ma. ſupponit̃. mĩ. pbat̃: qꝛ diuerſa ſpẽ non hñt reduci niſi ad vnũ. g̃ ſic pȝ: φ hõ ⁊ aſin⁹ nõ hñt reduci niſi ad aĩal: qḋ eſt vnũ gñe ſubalr tm̃ ⁊ nõ vnũ nũero: ſȝ diuerſe pfectiões ipſi⁹ bti dr̃nt ſpẽ. g̃ oẽs pfectiões ipſius bti nõ hñt reduci ad vnũ numero: ⁊ ſic pȝ minor. ¶ P̃. Btitudo dicit aliqd p qḋ creatura btã deo cõiũgitur: ſed illud quo creatura deo ↄiungitur nõ ẽ aliqs actus vn⁹ nũero: ſed plẽs: qꝛ ↄiũgunt̃ ⁊ p moduȝ ⁊ per amorẽ. g̃ ⁊c̃. ¶ P̃. In viſione beata vident̃ plã: ſȝ plificata nõ pñt videri vna rõne: ſiue vnico actu: qꝛ actus hñt plificari per plãlitatẽ oboꝝ. g̃ dato φ nõ eẽt viſio btã ad h̃ ſeqt̃ φ nõ ſit niſi vn⁹ act⁹ numero: ſȝ plures. ¶ P̃. In eo φ eſt vn⁹ act⁹ nũero nõ ↄuenit eẽ pceſſus in infim: ſȝ btitudo hoĩs icludit pceſſũ ĩ infim. g̃ ⁊c̃. ma. ſupponit̃. mĩ. pbat̃: qꝛ cũ nullus intell'a creat⁹ ↄphendat deũ: poſſe ẽ ſp eũ videri maius ⁊ clarius q̄ʒ videat̃

a quocūq̧ beato: tūc ēt btī appetitus appeteret eū cla/
ri⁹ videri q̄z videat: aut nō. Si dicas q̄ nō. ꝯ: nāle ē cui
libet appetere maius bonū sibi poſe q̄ sit. aut ġ hēbit
q̄ appetit: aut nō: si dicaṙ q̄ nō: ſeqṙ inconueniēs. ſ. q̄
btūs non erit beatus: q̄ visus est btūs: nisi ġ hȝ q̄ desi
derat: si sic ēt habeo ꝓpositū. ſ. q̄ si in infinitū plus ⁊
plus appeteret deū videre: ⁊ in infiᵐ plus ⁊ plus vide/
bit: q̄ qualibet visiōe data ꝯuenit dare vlterius perfe
ctionē: ⁊ sic in visione beata erit pceſſus in infiᵐ: ⁊ per
ꝯñs pȝ minor. ℂ Pꝫ. Btitudo pfecte ſaciat appetituȝ:
ſed aliq̄s actus vnus numero nō pōt ſaciare appetituȝ
vnū nūero creature beate: q̄ creatura rōnalis oēm ꝓap
petit pfectionē ſibi debitā. ġ nō est aliq̄s actus vn⁹ nu/
mero: ſed est aggregatio pl'ium pfectionū plēs pfectio
nes ꝯplectens. ℂ Pꝫ. Btitudo creature dȝ esse magis
ꝯposita beatitudine diuina: ſed nō eēt nisi eēt cōposi/
ta ex pl'ib⁹ pfectionib⁹. ℂ Pꝫ. Ubi est dare ptē ⁊ totuȝ
nō est dare ſūmū bonū ꝯsistere in pte ſed in toto: q̄ to
tū ſemp dicit aliq̄d cōpletius pte: ſed aggregatio oīum
pfectionū loq̄ndo ēt de pfectionibus: q̄ amanṫ amo
re ꝯcupie: ſicut ea que aliq̄s diligit vt cōmoduȝ ſuū ſe
hñt ad aliquā pfectionē verā: vt totū ad ptē. ġ ſūmum
bonū creature beate ēt loq̄ndo de diligibili amore cō
cupiſcētie nō est aliq̄s vnus actus: vel vna pfectio nu/
mero: ſed aggregatio oīum pfectionū diligibiliū amo
re ꝯcupie: ſed ſicut ſuperius dcm̄ est ſūmū bonū ipſius
creature diligibile amore ꝯcupie ē btitudo. ġ btitudo
creature nō ē vnus actus numero: ſed aggregatio om
nium perfectionū ipſius. ℂ Sȝ ꝯ: pfectio dȝ rñdere p
fectibili: ſed pfectibile pfectione: q̄ est btitudo est vnū
numero: puta hō vel aſinus. ġ btitudo creature est ali/
q̄ vna pfectio: ſiue aliq̄s actus vn⁹ in nūero: ⁊ nō plēs.

De iſta qōne non vidi diuerſas opiniōes. ⁊ ſi for
te eēnt rōnes q̄ poſſent adduci ad ꝓban/
dū btitudinē eē aggregationē oīum pfectionū ſunt ta
ctē in arguēdo: ad quā nō pñt adduci alie: q̄ eſſent ma
ioris valoris. ℂ Quātū ġ de qōne querˀdo intēdo pro
bare q̄tuor ꝯclones. Prima ē: q̄ ſuba creature: que dȝ
beatificari nō est beatitudo. Scda ē: q̄ nec aggregatū
ex ſuba ⁊ accñte vno vel pl'ibus. Tertia est: q̄ nec ag/
gregatū ex oībus pfectionib⁹ accñtalibus. Quarta est
q̄ ſit aliq̄s actus vnus numero. pᵐ ꝓbo trib⁹ rōnibus.
ℂ Prima talis est: illud qđ ē indifferēs ad vtrūq̧ op/
poſitoꝝ nō est eſſentialr̄ alteꝝ illoꝝ: ⁊ hec ſatis est pla
na: q̄ qđ est indifferēs ad vtrūq̧ oppoſitoꝝ pōt ſtare
cū quolȝ illoꝝ ſaltē ſucceſſiue: vnū aūt oppoſitoꝝ nō
pōt ſtare cuȝ altero illoꝝ: ex quo plane accipiṫ maior
accepta. ſ. q̄ est indifferēs ad vtrumqȝ ⁊c. ſed ſuba crea
ture q̄ nata est btificari ē indifferēs ad btitudinē ⁊ ei⁹
oppoſitū ſm miſeriā: ⁊ h̄ ſatis pȝ: q̄ idem ē indifferēs
ad hoc q̄ ſaluari poſſit ⁊ dāṅari. ġ ſuba creature: q̄ na/
ta est btificari non est beatitudo. ℂ Scda rō talis est:
beatitudo cadit ſub merito: ſed nullius ꝓprie loq̄ndo
ſuba creature cadit ſub merito: q̄ ſuam mereṫ ſubaȝ:
ġ ſuba creature: q̄ nata est btificari nō ē eius btitudo.
ma. de ſe plana est: q̄ ſtatus iſte dṙ ſtatus vie: q̄ ſtatus
merēdi btitudinē ⁊ pficiendi in ſtatu iſto ī merito btī
tudinis. minorē aūt declaro. ℂ Ad cuius euidētiaȝ est
ſciēdū: q̄ nullus dṙ mereri: qđ ſuū est: ſiue ſit ſuum do
natione: ſiue aliq̄ alia rōe: dūmō ſit ſuū ſimpl'r: vñ ali/
q̄s n̄ dat alicui equū ꝓprie loquēdo: ſed est reddere vi/
ciſſitudinē cuiuſdā rectitudis: vñ qñ aliq̄s tȝ aliq̄d ita
q̄ dȝ mereri illđ ſimpl'r nō eē ſuū: ſȝ eē ſuū ſi illud me
reaṫ: ⁊ ſi n̄ auferēdū mereaṫ ſibi eē. Cui⁹ rō ē q̄ mereri
aliq̄d est facere illud debitū ſibi ⁊ debere eē ſuū: null⁹
aūt facit debere eſſe ſuū qđ iā ſuū est: ex quo pōt acci/
pi illa ꝓpō. ſ. q̄ nullus mereṫ illud: qđ hȝ: vel illud: qđ
ſi hēat ſi mereaṫ auferaṫ ab eo: ſȝ nulla creatura pt̄ me
reri ſubam ſuā: q̄ nō pōt eā mereri vt q̄ nō hȝ: q̄ ꝑus
hȝ ſubam q̄z mereaṫ: q̄ ſiue mereaṫ: ſiue demereaṫ ſp
ſibi remanet ſuba ſua ſicut in beatis. ġ ſuba creature: q̄
nata ē beatificari nō cadit ſub merito: ⁊ h̄ fuit minor.
2° ēt poſſet minor ꝓbari: q̄ mereṫ aliq̄s ſibi in aliquo
qđ nō est ſuū anteq̄z mereaṫ: q̄ ſub merito cadere non
pōt. Sȝ nihil prius pōt eē ipſius creature q̄z ſua ſuba.
ġ nō pōt mereri ſubam. 3° pōt ſic ꝓbari ex eis: q̄ cadūt
ſub merito habeo laudari vel vituperari: ſed ex v'libus
nullus laudaṫ vel vitupaṫ. ġ nec nā creature: nec eius
ſuba: nec ea q̄ eā ſequunṫ ex neceſſitate cadūt ſub me/
rito vel demerito. ℂ Tertia rō talis est: btitudo ē bo/
nū diligibile amore ꝯcupie: ſed ſuba creature: q̄ ē nata
btificari nō ē bonuȝ ſic diligibile ab ea ſaltē in ordine
ad ipſam. ġ ſuba creature: q̄ nata est btificari nō ſic di
ligibilis ab ea ſaltē in ordine ad ipſam nō pōt eē bea/
titudo. vtrāq̧ aſſumptā ꝓbo: ⁊ p° primā. ſ. q̄ btitudo n̄
est ⁊c. q̄ ſicut dcm̄ ē in prīa qōne illud dṙ amari amo
re amicitie: q̄ aliq̄s diligit ſicut q̄zdam pſonā cui vult
bonū: ſicut aliq̄s diligit amicū: illud āt dṙ amari amo
re ꝯcupie q̄ aliq̄s amat vt ſuū ꝯmodū: ſicut aliq̄s dṙ
diligere vinū: vel cibū: vel ſanitatē: vel aliq̄d ſiile: ſed
ꝯſtat: q̄ btitudinē nō diligimus ſicut q̄zdā pſonaȝ cui
bonū velimus: ſed vt nr̄m ꝯmodū. ġ btitudo ē bonuȝ
diligibile amore ꝯcupie. Mi. ꝓbo. ſ. q̄ ſuba creature q̄
dȝ btificari nō ē bonū ſic diligibile. ℂ Ad cui⁹ euiden/ Aliqd amari amorē cōcupiſcētie duplr contingit.
tiā ſciēdū ē: q̄ aliq̄d dṙ dupl'r diligi amore ꝯcupiſcen/
tie vno mō: ſic aliq̄ pfectio ei inherēs: grā eius diligit
ſanitatē vl' ſciaȝ: vl' aliq̄d tale. Alio° dṙ aliq̄d aliđ ama
ri amore ꝯcupie: ſicut illud: a quo ꝓuenit talis pfectio
ſicut ſi aliq̄s dicaṫ amare mulierē: a qua venit delecta
tio: vel medicinā a qua venit ſanitas: mō ſic facil'r pōt
patere: q̄ creatura amore ꝯcupie nō diligit ſuā ſubaȝ:
q̄ nō diligiṫ vt q̄dā pfectio ſupaddita vt cui inhereat:
nec ēt pt̄ diligi a creatura ſua ſuba. 2° ēt mō: q̄ qđ dili
giṫ iſto mō amore ꝯcupie ordinaṫ ad illud ſicut ad fi/
nē: ⁊ ñ ex cōcupito dȝ acq̄ri aliq̄ pfectio ſicut medicina
ordinaṫ ad illud: qđ ſanaṫ ſicut ad fineȝ: ⁊ delectabile
ad illud: qđ delectatur: ſed ſuba creature nō pōt ordi/
nari ad ipſam creaturā ſicut ad finē: q̄ creatura non ē
finis ſube ſue: imo q̄cq̄d est in creatura ꝑter ſubam or
dinaṫ ad ipſam ſubaȝ ſicut ad finē. ġ ſuba creature nō
est diligēda amore ꝯcupie 2° mō: ⁊ ſic nullo mō: ⁊ hoc
reſpectu ſui: ⁊ hoc iō dico q̄ reſpectu alterius creatura
pōt diligere ſuā ſubaȝ aliquo mō amore ꝯcupie: ſicut
qñ diligit ſe eē ad honorē: ſicut. n. vult ſe ī ordīe ad ali/
q̄d quo eius finis ꝯſtituiṫ. ℂ Scdo ꝓbo ſcdaȝ ꝯclonem
. ſ. q̄ nō ſit aggregatū ex ſuba ⁊ accñte adduco tres rō/
rōnes: pᵐa talis ē: qñcūq̧ aliq̄ duo ſm ſe tota ꝯponū/
tur. ergo illud: qđ est ps btitudinis nō pōt ſtare cū mi
ſeria: vt iā dcm̄ est. ġ ſuba creature nō est ps btitudis:
⁊ per ꝯñs btitudo creature nō ē totū aggregatū ex ſub
ſtātia ⁊ accñte vno vel pl'ib⁹. Dico aūt ſȝ ſe tota: q̄ nō
aliq̄ duo nō ſe tota opponerenṫ: vt ſi ponereṫ: q̄ albū
⁊ nigrū includerent formas ſubiuis eiſdeȝ: qua pōne
facta albū ⁊ nigrū nullo mō opponerenṫ ſm ſe tota: ſȝ
ſm rōnes formales nō ſm ſubas: tūc ps vni⁹ bene ſta
re poſſet cū altero: ſicut pars albi ſuppoſito q̄ albū di/
ceret totū oppoſitū ex ſubo ⁊ accñte ſtaret cū nigro: ſȝ
in eis q̄ ſȝ ſe tota ꝯponunṫ: nec totū cū toto: nec ps cuȝ
pte pōt ſtare: ſic. n. albedo nunq̄z ſtat cū nigredine: ita
nec aliq̄d qđ ſit de eēn° albedinis ſtat cum nigredine.

Ex his

Ex his pȝ maior. mi. aũt ſupponit̃: ꝙ miſeria ⁊ btitu
do ſm ſe tota opponunt̃. 2ª talis. ē illud: q̇ᷓ eſt indiffe-
rẽs ad aliqua duo nõ vr̃ eẽ magis ps vnius ꝙ̃ alteri⁹:
ſed ↄſtat: ꝙ ſub̃a creature ẽ indifferẽs ad btitudinẽ ⁊
miſeriã. ꝗ nõ põt eẽ pars miſerie nec btitudinis. ¶ 3ª
talis ẽ: tota btitudo cadit ſub merito. ꝗ ſub̃a nõ põt eẽ
ps btitudinis: nec ꝑ ↄñs totũ aggregatũ ex ſub̃a vel ac
cidẽte vno vel plibus põt eẽ btitudo. Sed ad ħ poſſet
aliqs dicere: ꝙ ſicut agẽs nãle: lȝ nõ attingat ſm ſe ad
eẽntiã mere faciendã: tñ attingit ad mãm faciendam
eẽ ſub forma: ⁊ ita dȝ ſtare ↄpoſitũ: ita illic: ꝗ meret̃: lȝ
nõ mereat̃ ſub̃am ſuã ſm ſe: q꞉ cũ cã forme cũ aliqua
ꝑfectione accñtali ꝙ̃ expectãs in prima: ſicut ẽ mõ vr̃
aliqd tale dicer̃ mereri aggregatũ ex ſub̃a ⁊ accñte: ⁊
ſic ad hoc lȝ non ſit ſic abſolute: ꝙ ſub̃a cadat ſub me-
rito vr̃ ꝙ cadat aggregatũ ex ſub̃a ⁊ accñte. Sȝ hoc nõ
valet ꝙ lȝ aliq̇ᷓ aggregatũ mereat̃ nõ meret̃ illud vt
beatitudinẽ: ſed meret̃ illud vt beatũ eẽ: ſicut in deal-
batiõe faciẽs nõ facit albedinẽ ꝑprie: ſed albũ eſſe ex
quo ſic accipio: ꝙ ſicut dealbatio ad albedinẽ ⁊ ad al-
bũ: ita ẽt q̃ꝫtũ ad ꝑpoſitũ ptinet mereri ad beatũ eẽ ⁊
ad btitudinẽ: ſed ſic eſt ꝙ lȝ albũ eẽ icludit q̇dãmodo
aggregatũ ex ſub̃o ⁊ accñte: albedo tñ includit ſolũ q̇-
litatẽ. ꝗ ſimplr̃ lȝ btũ eẽ includit ꝑter btitudinẽ ſub̃aꝫ
beatificã: tñ btitudo qua aliqs eſt btũs nõ includit niſi
ptẽ accñtalẽ: ⁊ ſic pȝ ꝙ illud: q̇ᷓ cadit ſub merito mõ q̇
remuneratio cadit ſub merito nõ poteſt eſſe aggrega-
tũ ex ſub̃a ⁊ accñte. ¶ Quarta talis ẽ. btitudo vt ſupra
dcm̃ ẽ ẽ bonũ diligibile amore ↄcupie: ſed aggregatũ
ex ſub̃a ⁊ aliquo accñte nõ eſt ſic diligibile a creatura
reſpectu ipſius. ꝗ ⁊c. maior pȝ ex dictis. mi. ꝑbat̃: ꝙ cõ
poſitũ ex ſub̃a creature ⁊ aliquo accñte: q̇ᷓ eſt aliq̃ per
fectio ſuperaddita inherens ipſi creature vt ſanitas: vel
aliqd hõ cũ ↄpoſitum ex ſub̃a ⁊ accñte nulli inheret:
nec eſt aliqd q̇ᷓ ordinet̃ ad talẽ ꝑfectionẽ acqrendã:
cũ aggregatũ ex ſub̃a ⁊ accñte non ordinet̃ ad creatu-
rã ſicut ad finẽ aliquo aũt alioꝝ modoꝝ ſe hȝ creatu-
ra ad illud: q̇ᷓ ab ea diligit̃ reſpectu ſui amore ↄcupie:
vt. ſ. ſibi ↄcupiſcat: ⁊ ſic pȝ minor. ¶ Tertiaȝ ↄnẽ ſic. ſ.
ꝙ btitudo nõ eſt aggregatio ex oĩb⁹ ꝑfectiõib⁹ ꝑbo trĩ
bus rõnibus. ¶ Quaꝝ p̃ᵃ talis eſt: ſicut iã dcm̃ ẽ tota
beatitudo cadit ſub merito. Sed pȝ ex dictis: ꝙ q̇daȝ
accñña ſunt: q̃ non cadunt ſub merito: ſicut illa: q̃ conſe-
quunt̃ nãm ⁊ dñr nãles ꝑprietates. ꝗ btitudo non eſt
aggregatio ex oĩb⁹ accñtib⁹ ſupuenietib⁹. ¶ Scḋa ta
lis eſt: ⁊ ꝑbat ꝙ ſi aggregatũ ex oĩbus talibus accñti-
bus dȝ dici btitudo: pcipue hoc eẽt veꝝ de accñtibus:
que ↄueniant ſpãliter rõnali creature: ſicut amare vi-
dere ⁊ delectari: ſed aggregatũ ex oĩbus talibus nõ po
teſt dici beatitudo. ergo ⁊c. Ma. ſuppono. mi. ꝑbo: q꞉a
effectus beatitudinis nõ ẽ ps ipſius: q꞉ effcũs non põt
eſſe ps ſue cauſe: ſed delectatio quã hȝ btũs de btitudi
ne eſt qdã effcũs btitudinis ⁊ cãtur a btitudine. ꝗ talis
delectatio vt eſt quoddã accñs ⁊ ſub̃a ſpũalis nõ ẽ ps
btitudinis: nec ꝑ ↄñs beatitudo eſt aggregatio ex oĩb⁹
accñtibus pertinentibus ad ſub̃am ſpũalem. ¶ Ter-
tia rõ talis eſt: q꞉ ſi btitudo ponit̃ eſſe aggregatũ ex oĩ-
bus: ħ nõ eſt niſi ꝑp euidentiã totius aggregati ad ſu-
as ptes: ſȝ ſicut aggregatũ ex oĩbus accñtibus ſpũalib⁹
eſt aliqd nobilius aliquo vno illoꝝ: ita aggregatuȝ ex
oĩbus accñtibus ſpũalibus ⁊ corꝑalibus ſimul eſt ꝑfe
ctius ꝙ̃ ſpũalia tñ: ⁊ tñ ꝑp talẽ ꝑeminentiam nõ põt
poni: ꝙ btitudo ſit aggregatũ ex oĩbus accñtibus ſpũa
libus ⁊ corporalibus: ſic pȝ per oĩm: q꞉ lȝ ponat accñña
corꝑalia deſeruire inſtrũalr̃: nõ tñ põt eſſe de eẽntia bti

tudinis vel felicitatis. ergo ꝑp talẽ ꝑeminentiã totius
ad ptẽ nõ oȝ ponere: ꝙ btitudo ſit aliqd aggregatuȝ ex
oĩb⁹ accñtibus: ⁊ non ſit aliq̇ᷓ illoꝝ: ⁊ ħ ẽt pȝ facilr̃ ꝑ
actus intellectus: ⁊ per affectiones q̇b⁹ bcati intelligũt
res in ꝑprio genere: ⁊ ad eas afficiunt̃: q̃ ſibi inuicẽ fre-
quenter ſuccedũt: eſt tñ btitudo vna ⁊ eadẽ numero ĩ
ꝑpetuũ permãſura. ¶ Quartã. ſ. ↄnẽ. ſ. ꝙ ſit vn⁹ actus
ꝑbo: ⁊ ꝑ ꝙ ſit actus: qui eſt opatio ꝑbo ſic: q꞉ beatitu-
do oȝ ꝙ ſit illa perfectio in beato: q̃ eſt actualiſſima: ſȝ
hec ẽ aliqua opatio ꝑfecta. ꝗ ⁊c. ſed ẽt opatio manens:
q꞉ btitudo eſt quo beatus efficit̃ formaliter ꝑfectus: ſȝ
hec eſt opatio manẽs: ex hoc. n. ꝙ aliqs eſt in actu vo-
lendi vel intelligẽdi: hȝ ꝙ ſit ꝑfectus calefacere: vel fa
cere actionẽ tranſeuntẽ nõ facit agentẽ eẽ ꝑfectũ: ſed
ſupponit ipm ꝑfectũ eẽ: ⁊ ideo opȝ ꝙ btitudo ſit opatio
manẽs. Qꝫ aũt ſit actus talis ⁊ nõ aggregatio pluum ꝑ
bo ſic: q꞉ oȝ ꝙ beatitudo inter bona diligibilia amore
ↄcupiſcẽtie ſit aliq̇ᷓ bonũ optimũ: vel ſm ↄpationẽ to
tius ad ptẽ put totũ eſt nobilius pte: vel ſm ↄpationẽ
diuerſi ad diuerſum, put vna ꝑfectio ẽ altera nobilior:
ſed non ſm primã: q꞉ ſequeret̃: vt dcm̃ eſt: ꝙ ex oĩbus
accñtibus eẽt aggregatũ. ergo relinqt̃: ꝙ ſit bonũ opti
mũ ⁊ nobiliſſimũ ſm ↄpoſitionẽ diuerſi ad diuerſuȝ.
Ex hoc ſic arguo vlterius: ſicut deductũ eſt: beatitudo
eſt actus nobiliſſimus: ſeu aliqua ꝑfectio nobiliſſima
reſpectu oĩum alioꝝ: ſed inter plures ꝑfectiones adin-
uicem ordinatas nõ eſt dare niſi vnaȝ nobiliſſimam
ſaltẽ q̃ꝫtũ ad eas: que dñt ſpẽ: ⁊ ideo oȝ ꝙ ſit ſolũ vna nu
mero eiuſdẽ ſpẽi: q꞉ btitudo ſi ponat̃ ples actus eiuſdẽ
ſpẽi: aut eſt plures actus numero ſimul exñtes: aut ſuc
ceſſiue. primo mõ nõ põt eẽ: q꞉ duo econtra eiuſdẽ ſpe
ciei nõ pñt ſimul ineſſe eidẽ ꝑfectibili: nec ſcḋo mõ: q꞉
btitudo ẽ ꝑpetua viſio: oȝ dicere ꝙ btitudo ſit aliquis
actus vnus numero: ⁊ hoc idẽ poteſt ꝑbari ſic: illa quo
rũ vnũ eſt forma ꝑficiens nõ hñt vnitatem adinuiceȝ
ſimplr̃ ſm veritateȝ: ſed vnitatem ſm qd. ſ. vnitatem
ordinis: ſicut exercitus vel aliqd tale. Sed ſi ponat̃ ꝙ
btitudo includat ples ꝑfectiones: iſte perfectiones nõ
pñt ſic ſe habere ꝙ vna ſit forma ꝑficiens alteram: ſi-
cut põt patere ꝑ oẽs actus deducẽdo: ſiue ꝑfectiones: q̃
ad btitudinẽ pñt ptinere. ergo ſi ponat̃: ꝙ beatitudo i-
cludat ples ꝑfectiones: ⁊ ꝙ dicat aliqd vnuȝ ſm qd. ſ.
ordine: ⁊ non aliquid vnũ ſimplr̃: q̇ᷓ non vr̃ ꝑbabile:
q꞉ btitudo vr̃ importare aliqd vnũ ſimplr̃: vel ſicut ex
ptibus ↄpoſitũ: quaꝝ vna ſit ꝑfectio alterius: vel ſic ali
qua vna ꝑfectio: ⁊ q꞉ nõ põt eſſe tale totũ: vt de ſe pȝ. ꝗ
oȝ ꝙ ſit vna perfectio numero: ⁊ ħ q̃ꝫtũ ad ↄnem ſuffi
ciunt. ¶ Ad p̃ᵐ dõm: ꝙ nõ eſt ſic intelligendum perfe
ctũ eſt illud ex q̇ᷓ nihil eſt ſic ꝙ nõ eſt ꝑfectũ niſi totũ
vniuerſum: ſed intelligendũ ẽ q̃ꝫtum ad ea: que ſũt de
eſſentia rei: vt. ſ. tunc dicat̃ res perfecta qñ nihil perti-
nens ad eius eẽntiam ſibi deeſt: ⁊ ſic dr̃ beatitudo ꝑfe
cta: q꞉ nihil q̇ᷓ icludit̃ in eius eſſentiã ſibi deeſt: ꝙ aũt
dr̃ ꝙ beatitudo ẽ qd ꝑfectiſſimũ: ⁊ ex hoc nõ ſequitur:
q꞉ nihil ſit a btitudine diuerſũ: ſed ꝙ nihil ẽ de eẽntia
btitudinis ꝙ ſibi deſit: q꞉ cũ dicit̃: ꝙ btitudo eſt qd ꝑ-
fectiſſimũ intelligẽdũ ẽ nõ ꝑ ↄpationẽ totius ad pteȝ
que in nobilitate excedit̃: ſed per comparationeȝ di-
uerſarum perfectionum adinuicem: quaꝝ vna eſt al-
tera nobilior: in quo perfectiſſimo non opȝ oĩa alia in-
cludi: poſſet dici ꝙ alie perfectiones apertiſſime: lȝ nõ
ſint infra beatitudinem per dignitateȝ eſſentie: ſunt tñ
infra eam quantũ ad cauſalitatem: q꞉ omnia in beati-
tudinis cauſalitate aliquo modo includuntur ſaltem
ſm genus cauſe finalis: q꞉ perfectiones eſſentie ſuper

addite ordinantur ad beatitudinem ſicut ad finem: ⁊ per hoc p₃ ad 2ᵐ: q̄ ſm q̄ inducebat̃ ꝯ rñdentē nō eſt ꝯ ſolutionē datam. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q̄ aliqd pōt dici pfectio vlīs alicuius cauſalr. q̄ eſt in aliquo gñe cauſe: q̄ ē cā oīu₃ illoꝝ q̄ ptinēt ad id cui⁹ dr̃ pfectio vlīs ꝯcomitatiue: q̄ .ſ. exigit̃ ꝯcomitatiua oīum illoꝝ q̄ ptinēt ad pfectionē eius: cuius dr̃ pfectio: vel ꝯgregatiue: q̄ .ſ. eſt qōdā aggregatū ex oībus ptibus ad pfectionē illi⁹: cuius dr̃ pfectio vlīs ſicut ex ptibus: tūc dico ad ma. q̄ eo mō quo aliqd eſt pfectō vlīs alicuius eo modo icludit oīa: que ad eſſendi ptinent pfectionē. Ad mi. aūt dico q̄ btitudo ē perfectio vlīs bti p̄ ⁊ 2° mō: ⁊ ex hoc ſequit̃ q̄ beatitudo includit oēs pfectiones bti: ſicut cā includit effcūs: non aūt ſicut aggregatū ex partibus includit ptes: ⁊ iō non ſeqt̃: q̄ btitudo ſit aggregatu₃ ex oibus pfectionibus beati: ſed q̄ ſit cā oīum pfectionū. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q̄ qñ in rōne alicuius aliquo mō icluditur extrinſecum ſi ponat̃ manere ablato illo extrinſeco: l₃ maneat q̄tū ad illud qō eſt: nō tñ manet q̄tu₃ ad illā rōnē ſm quā importabat illud extrinſecū: ſicut de rōne loci eſt q̄ ſit ſupficies ꝯtinēs aliqd i ſe ⁊ aliqd a ſe diuerſum: vn̄ ſuppoſito q̄ nullū corpus ꝯtinet̃ ab ea: l₃ maneret q̄tum ad illud: qō eſt: nō tñ maneret q̄tū ad rōnē loci: ita ēt in ppoſito: q̄ de rōne ſue pfectionis ē ad hoc q̄ ſit btitudo: q̄ hēat ſecu₃ cōcomitantiā oīum iſtoꝝ: que prīt appeti: iō alio circūſcripto l₃ maneret q̄tū ad illud: qō eſt: non tñ maneret q̄tū ad rōnē btitudinis: nec ex h̄ ſeqtur q̄ includit aliqō q̄ſi partē ſue eſſentie pter illā pfectionē ſm q̄ exigit alioꝝ pfectionū cōcomitantiā de eo ad qō ptinēt bona corporis ⁊ alia: nō p̄ mō ⁊ 3°. ⁊ ex hoc nō ſeqtur q̄ btitudo ſit aggregatū ex oībus talibus perfectiōibus: ſed q̄ ſit cā eaꝝ: vel q̄ eaꝝ ꝯcomitantiā reqrat: ⁊ q̄ dr̃ q̄ btitudo ſanctoꝝ erit maior corpore reſumpto extenſiue intelligendū ē nō extenſione eſſentie: ita q̄ hēat plures partes: tūc plus q̄ prius: ſed intelligendū eſt de extenſiōe efficientie ſiue ꝯcomitatiue. q̄ .ſ. ſua efficiē ſiue ſua cōcomitantia ſe extendit ad pla tunc q̄ nunc. ¶ Ad 5ᵐ dōm: q̄ p tanto dicit Boetius: q̄ beatitudo eſt ſtatus oīum bonoꝝ ⁊c̃. q̄ btitudo eſt cā finalis exigens cōcomitantiam oīum bonoꝝ: que ad bonū ptinēt: non aūt pp hoc: qō includat illa vt partes ſue eēntie: vt ſepe dictū eſt. ¶ Ad 6ᵐ dōm: q̄ maior h₃ veritatē de hoc qō reqrit plures actus vt ptes ſui: qō .ſ. non excludit i vno actu rei: q̄ .ſ. vnus actus numero: tunc aūt btitudo reqrit plēs actus iſto ſcdo mō nō primo. ¶ Ad 7ᵐ dōs: q̄ aliqua dupl'r reducunt̃ ad aliqd ſicut aliqō p̄dicabile de eis: ſicut hō ⁊ aſinus ad aial: vel aliqd ſicut ad cām efficientē vel finalē: ſicut oīa reducunt̃ in deū: mō dīt q̄ ma. h₃ veritatē de reductiōe p̄ mō: nō aūt 2° modo non p̄: q̄ oēs pfectiones accītales reducunt̃ ad btitudinē ſicut ad cām finalē: nō ad aliqō p̄dicabile de eis: minor aūt econuerſo h₃ veritatē de reductiōe primo mō nō aūt 2° mō: q̄ oēs perfectiōes nō poſſunt reduci ad aliqd vnū numero de eis predicabile: l₃ poſſēt reduci ad aliqd vnū vt ad cā₃. ¶ Ad 8ᵐ dōs: q̄ nō oē q̄ creatura beata cōiūgit̃ deo eſt beatitudo ſm illud: qō ſūme ꝯiungit̃: ⁊ p̄ncipaliſſime tale nō ē plēs actus: ſed vnicus: l₃ plures actus reqrāt ꝯcomitanter. ¶ Ad 9ᵐ dōm: q̄ in btitudine dīt plā eſſe vt ſecūdaria obā: ſed vnū vt p̄ᵐ ⁊ p̄ncipale obm: nō aūt actus plurificantur ſm ſcdaria obā: ſed penes p̄ᵐ ⁊ p ſe obm: ⁊ iō nō o₃ q̄ in viſione ſint plures actus vidēdi ſed vn⁹. ¶ Ad 10ᵐ dōm: q̄ ma. h₃ veritatē ſaltē q̄tū ad actus in q̄bus nō eſt ſucceſſio: ſed ad minorē rñdeo p interemptionem: Ad pbationē dico: q̄ l₃ deus ſit poſſibilis videri clarius q̄ videatur: nō tñ beatus appetit hoc: q̄ nihil appetitur niſi ordinate: ⁊ nullus vult aſſequi ordinata volūtate: niſi illud: qō eſt ſibi debitum: ſ₃ nullum eſt debitū videri clarius q̄ videat̃. ¶ Ad 11ᵐ dōm: q̄ beatitudo perfecte faciat appetitum vna cum ꝯcomitantibus ipſam: ⁊ ſic vnus actus cum ſuis cōcomitantibus poteſt ſaciare appetitum: vel poteſt dici q̄ remūeratio dicit̃ ſaciare appetitum rōne ſue cauſalitatis inq̄tum ē ipa cā finalis illorum: q̄ cū ea ſaciant appetitū. ¶ Ad 12ᵐ dōm' q̄ perfectio d₃ rñdere perfectibili inq̄tum perfectibile eſt: mō dico q̄ illud: qō ē perfectibile i btitudie l₃ abſolute loquendo hēat plēs ptes pfectibiles: tñ inq̄tū i btitudine perfectibili ē nō h₃ niſi vnā potētiā pfectibilē: niſi accipiant̃ cū btitudine illa q̄ ꝯcomitant̃ eā: ⁊ iō nō o₃: q̄ btitudo ſit plēs actus eēntialr̃ ſ₃ vn⁹. ¶ Ad 13ᵐ dōm: q̄ l₃ btitudo ſit aliqs actus vn⁹ numero: nō tñ i cōpoſitione inq̄tū btitudo oio: q̄ l₃ ille act⁹ nō ꝯponat̃ ex q̄buſdā diuerſis ſ₃ rē ꝯſtituētib⁹ ei⁹ eēntiā ꝯpoſitus ex aliq̄: qō eſt eꝫ obm ⁊ cui ſberet: btitudo aūt diuina nō cōponit̃ ex aliquo: nec cōponit̃ cu₃ aliquo. ¶ Ad 14ᵐ dōm: q̄ accipiēdo bonū ſūmum p cōpatōe₃ ptis ad totū nō eſt tale ſūmū bonū beatitudo q̄ nō includit oē bonū creature: vel partes ſue eſſentie: ſ₃ dr̃ ſūmū bonū p cōparationē diuerſaꝝ pfectionū adinicē: ita .ſ. q̄ dicat̃ ſūmū bonū: ſicut nobiliſſima perfectio inter alias: ⁊ rōne p̄dicte ꝯcomitantie pōt dici ſūme bonū: q̄ exigit concomitantiā oīum bonoꝝ: q̄ poſſunt a creatura deſiderari.

Qō. III.

Tertio Queꝛit̃ in quo actu cōſiſtit btitudo vtrum in actu voluntatis vel intellectus. Et arguit̃ q̄ in actu voluntatis: q̄ in illo actu eſt beatitudo: qui eſt aptior: ſed amare eſt melius q̄ itelligere: qō p₃: q̄ melius ē amare deum ⁊ non intelligere q̄ econuerſo. ergo ⁊c̃. ¶ P̄. Beatitudo dr̃ cōſiſtere in actu nobiliſſimo habitus: ſ₃ charitas quū ptinet ad volūtatem ē nobiliſſimus habitus ſm aplm: q̄ dicit. maior aūt horu₃ eſt charitas. ergo ⁊c̃. Sed dicebat̃ q̄ charitas ē nobiliſſima in via non in patria. ¶ S₃ ꝯ. Btitudo nō h₃ deſtruere potentias vel habitus: ſed perficere: ſed ſi charitas q̄ eſt nobiliſſimus hitus in via non eſſet nobiliſſimus in patria: tūc btitudo deſtrueret charitate₃. q̄ charitas eſt habitus nobiliſſimus nō ſolū in via: ſ₃ ēt i patria. ¶ P̄. Btitudo non negat̃ eſſe in actu voluntatis: niſi q̄ actus voluntatis nō pōt eē primo ⁊ p ſe ob₃ voluntatis: ſed nō op₃ q̄ btitudo ſit p̄ ⁊ per ſe obm volūtatis. ergo ⁊c̃. Ma. ſuppono ex dicto cōi. mi. pbo: q̄ cū beatitudo ſit quoddā diligibile amore ꝯcupic non eſt primo ⁊ p ſe amatū: q̄ per prius amat̃ id q̄ amat̃ amore amicitie: ſed illud eſt primo ⁊ p ſe ob₃ volūtatis: qō eſt p̄ ⁊ p ſe amatū. q̄ o₃ q̄ btitudo ſit p̄ ⁊ p ſe obm volūtatis: ⁊ ſic p₃ minor. ¶ Preterea. Cōmētator ille ait: ⁊ ſciētia foris ſtat vbi intrat amor: ſed in illo actu conſiſtit beatitudo q̄ ſupereminet alias. q̄ beatitudo cōſiſtit in actu amandi ⁊ non actu intelligendi. ¶ P̄. cum btitudo ſit ſūmū bonū beati: beatitudo d₃ magis eſſe in eo ſm q̄ creatura beatifica eſt magis bona q̄ in eo ſm quod h₃ eſſe ſm qd bona: ſed ſm voluntate₃ dicit̃ aliqs ſimplr̃ bonus: ſm aūt intellm dr̃ ſm qd bonus: puta bonus clericus: vel bonus artifex. q̄ beatitudo cōſiſtit in actu volūtatis. ¶ P̄. In illis q̄ ſunt eq̄lia videtur eq̄liter cōſiſtere btitudo: ſed actus intell's ⁊ voluntatis ſunt eq̄les. q̄ eq̄ lr̃ eſt in eis btitudo. ma. p₃. mi. pbatur

baꝛ:qꝛ illa:ꝗ̄ ſic ſe hñt q̄ ad augmētū vnius ſeq̄ꝛ aug
mētū alterius ſunt equalia:ſed ad augmētū cognitōis
ſeq̄ꝛ augmētū amoꝛis ſaltē in deo:qꝛ q̄̄to plus cogno
ſcit tanto plus diligiꝛ.ergo actus intellꝰ ⁊ voluntatis
ſunt eq̄les.¶ P̄.btitudo ꝯſiſtit in ſūmo bono: ſed ſū
mū bonū ē obm volūtatis.ꝗ btitudo ꝯſiſtit i actu vo
lūtatis.Sed dicebaꝛ ꝙ ex h̄ ꝙ btitudo ē ſūmū bonū:
nō ſeq̄ꝛ ꝙ btitudo ſit in actu volūtatis:lꝫ ſit eius obꝫ.
¶ Cōtra.qꝛ lꝫ beatitudinis creature ſit illō obm ē ſū
mū bonū in eo qȯ hꝰ: ex quo accipio iſtā maioꝛē: qꝛ il
la ē btitudo creature:cuiꝰ ꝑ ſe obm ē ſūmū bonū in q̄̄
huius:ſed hic ē actus volūtatis cuius obꝫ ꝑ ⁊ ꝑ ſe ē ſū
mū bonū.ꝗ btitudo eſt ſūmū bonū.¶ P̄. Beatitudo
nō in eo qȯ nō pōt eſſe: ſed ſm cuius licet cherubin ⁊
ſeraphin nō videāt eēntiam dei ⁊ vidiſſent:ſed i ptāte
fuiſſent:ſꝫ nō ē in viſione eēntie diuine:⁊ ꝑ ꝯñs ſequiꝛ
ꝙ ſit in amore.¶ P̄.Btitudo ē fruitio:ſed fruitio ꝯſi
ſtit in cognitione ⁊ amore.ꝗ btitudo ꝯſiſtit i actu vtri
uſqꝫ ⁊ nō in altero tm̄.¶ P̄.Qñ aliq̄ duo ꝯcurrūt ad
vnū tertiū:⁊ vnū illoꝝ cōcurrit oꝛiginalr: ⁊ aliud ꝯple
tiue i.eo:ad qȯ ꝯcurrit ꝯpletiue ꝯſiſtit eēntialius ⁊ foꝛ
maliꝰ q̄̄ in eo:ad qȯ ꝯcurrit oꝛiginalr:ſꝫ btitudo ē oꝛi
ginalr in viſione diuina: in delectatiōe aūt ⁊ q̄etatiōe
volūtatis ꝯpletiue.ꝗ eſſentialius ꝯſiſtit in actu volun
tatis q̄̄ intellꝰ.¶ P̄. In actu illius poᵉ ꝯſiſtit btitudo
q̄ dꝫ p̄miari:ſꝫ actꝰ volūtatis ē hꝰ.ꝗ ⁊c̄.ma.pꝫ.mi. pro
baꝛ:qꝛ qȯ eſt p̄ncipale in merito dꝫ eē p̄ncipale in pre
mio:ſꝫ volūtas ē p̄ncipalis i merito.ꝗ ⁊c̄. ¶ P̄. Mo
bile ſm idē moueꝛ ad aliquē terminū: ⁊ q̄ſcit i eo ſic̄
ſm idē hꝫ moueri ad calorē ⁊ eē ſubꝫ caloris aſſecuti:
ſed ſm volūtatē habemꝰ moueri ad btitudinē ꝯñdaꝫ.
ꝗ ꝑ volūtatē aſſeq̄mur btitudinē:⁊ ꝑ ꝯñs i actu volun
tatis ē btitudo.¶ P̄. In eo qȯ ꝑ ſe ⁊ eq̄lr ꝯſeq̄ꝛ creatu
rā ſpūalē ꝯſiſtit btitudo:ſꝫ ad creaturā ſpūalē ꝑ ſe ⁊ eq̄
liter ꝯſeqꝛ intelligere ⁊ velle.ꝗ eq̄lr ē in vtroqꝫ ⁊ nō ma
gis in viſiōe q̄̄ in amore.¶ P̄.Datis duobꝰ accñtibꝰ
in iſto vꝛ eē btitudo cui alteri ſubqciꝛ:ſed intelligere ſu
bqciꝛ ipſi velle:intelligimus.n.cū volumꝰ.ꝗ ⁊ btitudo
eſt in actu volūtatis ⁊ nō intellꝰ.¶ P̄. In mera perfe
ctiōe ꝯſiſtit btitudo eēntialr:ſed h̄ ē charitas vl̄ actus
charitatis ſꝫ aplm̄:q dicit ſup oīa charitatē hñtes: qȯ
eſt vinculū ꝑfectiōis.ꝗ btitudo ꝯſiſtit in actu charita
tis.¶ P̄. Btitudo eſt finis theologie ⁊ legis diuine ſꝫ
aplm̄:q dicit.ꝙ finis legis eſt dilectio.ꝗ btitudo ꝯſiſtit
in dilectiōe.¶ P̄.Deus ē btitudo ſanctoꝝ: ſed in deo
idē eſt intelligere ⁊ velle.ꝗ idē ē ponere btitudinem in
vno ſic i alio.

Sed contra eſt: qȯ dicitur ꝑ Joā.3.hec eſt vita eterna ⁊c̄.

Rñdeo dōm:ꝙ de iſta qōe ſūt diuerſe opiones:q
dā.n.ponūt btitudinē i actu intellꝰ tm̄ eēn
tialr loq̄ndo:ita ꝙ btitudo eēntialr loq̄ndo eſt ſola vi
ſio.Aliq ponunt ꝙ conſiſtit in actu volūtatis tm̄:ita ꝙ
amoꝛ ē eēntialr btitudo. Aliq v̄o ponūt:ꝙ eēntialr cōſi
ſtit in vtroqꝫ:ita ꝙ diuerſimode ⁊ viſio ⁊ amoꝛ ē beati
tudo:quoꝝ poſitio in p̄ma qōne fuit recitata de beati
tudine: ⁊ adhuc alia breuiter recito q̄̄tuꝫ ad id qȯ ad
ꝓpoſitū ptinet.¶ Sciēdū ꝗ ꝙ ipſi ponūt q̄tuoꝛ bti
tudines:vꝫ deū ipm̄:put ē vltimꝰ finis creature:viſio
nē beatā,put ē vltimꝰ finis in gn̄e creature: amoreꝫ q̄
volūtas tēdit in deū immediate vt in amatū:⁊ amorē q̄
tēdit i deū mediāte viſiōe:vt in id qȯ amat ad viden
dū:ſm ꝗ iſtos btitudo creature ē viſio ⁊ vtrūqꝫ amoꝛ
⁊ deus ipſe:ſꝫ btitudo finalr ⁊ ſimplr:viſio aūt finalr i
genere creature.Amoꝛ aūt quo tēdit in deuꝫ immediate
eſt btitudo foꝛmalr ſimplr.Amoꝛ q̄ūt quo tēdit in de
um mediāte viſione ē btitudo foꝛmalr in genere. qua
liter aūt iſta ſint ⁊ ſequūꝛ ibi recitatum eſt in prima
qōne de beatitudine:⁊ ea que ſunt contra premiſſa re
citata ſunt. Unū tamē ibi eſt omiſſum ab auctoꝛibus
hꝰ poſitiōis qȯ ſupplendū eſt hic.ſ. q̄uo ſit intelligēdū
ꝙ voluntas tendit in deum ſicut in amatū:qñqꝫ ime
diate ſine viſiōe:qñqꝫ mediante viſiōe.¶ Ad cuiꝰ eui
dētiā ſciēdū ꝙ in amādo eſt aliqd:qȯ qñqꝫ eſt mediū
amandi tm̄ ⁊ non amatū:vt qñ aliqd in aliq̄ gn̄e ē rō
amandi:⁊ iō eiuſdē actus nō ē obm amatū:ſic qñ ali
qd ex aliquo habitu inclinaꝛ ad amādū aliqd delecta
bile vel honeſtū:cui actui nō obqciꝛ vt obm ille habi
tus:qui eſt rō amādi:qꝛ nec de illo habitu aliqd ꝯſide
rat:ſed de re exterioꝛi delectabili vel honeſta tm̄:ſicut
etiam ſpēs intelligibilis mouens intellm̄ eſſe mediuꝫ
tm̄ intelligendi ⁊ non medium intellm̄ ſaltē illo intel
lectu quo res exterioꝛ cōſideraꝛ:qñqꝫ aliqd ꝙ eſt me
diū amandi ⁊ mediū amatū:ſicut qñ res aliq̄ ſic ama
tur:ꝙ ꝓꝑ eius amorē amaꝛ aliqd aliud vna cuꝫ ea ſic̄
mater amat maritū ꝓꝑ amorē filij. In hoc aūt amore
aliud eſt medium amatum ⁊ mediū amandi.¶ Vis
premiſſis ſciēdū:ꝙ ſemꝑ viſio:vel aliqua rei cognitio
que dꝫ amari eſt mediū amandi:qꝛ nulla res incogni
ta poteſt amari:ſed non vltimus finis in genere: non
autem illud:quod dicūt eſſe beatitudinem finalr ſim
pliciter:⁊ ideo videtur ꝙ nō eſt beatitudo foꝛmaliter
⁊ ſimpliciter:ſed aliquid tale eſſet ſic magis beatitudo
q̄̄ illud qȯ eſt btitudo finalr in genere.ma. etiam ē fal
ſa ſimpliciter.¶ Ad 2ᵐ dōm:ꝙ ma.ſimplr non hꝫ ve
ritatem. Ad ꝓbationem eius dico ꝙ ſola voluntas nō
coniungitur vltimo fini:⁊ ſub ratione finis:ſed etiam
alie potentie:ſed differenter:nam voluntas coniungi
tur vltimo fini:ſicut potentia:que iclinat ſe ⁊ alias ad
aſſequendum vltimū finem aliquo modo:inq̄̄tuꝫ hꝫ
mouere alias potentias ad exercitiū actus:ſed alia po
tentia coniungiꝛ vltimo fini:ſic ita cui ſūmum bonuꝫ
acq̄riꝛ:qȯ pōt acq̄ri creature ab vltimo ipſo fine:p̄eci
pue quantum ad finē coꝝ vltimum diligūꝛ amore
ꝯcupiſcētie:ad quem pertinet beatitudo.¶ Itē ēt nō
oꝫ ꝙ voluntas ſit poᵃ:que maxime coniungiꝛ vltimo
fini:ſed que maxime mouet alias potentias ad exerci
tium actus:ſicut qñ quis appetit ſanitatē volūtas nō
ꝯiungiꝛ ſanatiuis vel ſanitati: ſed coniungit illis aliqd
aliud amatuꝫ ꝓ receptione ſanitatis.¶ Poſſet ēt ad
hoc dici diſtinguēdo ma.ꝙ illa hꝫ veritatē de vltimo
fine in genere coꝝ:que amanꝛ amore ꝯcupie. Ad mi
norē aūt dico ꝙ mā.illius proſillogiſmi,non hꝫ veri
tate reſpectu ipſoꝝ:quoꝝ non eſt nata volūtas imedia
te foꝛmari:talia aūt non ſunt illa extrinſeca ab aman
te:q̄ amanꝛ amore ꝯcupie:qꝛ nō amātur mediāte ali
quo cōmodo:qȯ acq̄riꝛ alteri potētie q̄̄ voluntati. ſic
qñ quis amat aliquid delectabile:aut ſanatiuū:aut ali
quid ſile:⁊ ideo in talibus nō oꝫ ꝙ voluntas magis cō
iungaꝛ ei:cui cōiungiꝛ ꝑ pauciora media:qꝛ de rōne ta
lis ꝯiunctiōis eſt hr̄e mediū ⁊ amatū non ſolū aman
di.¶ Ad 3ᵐ dōm:ꝙ ma.non hꝫ veritatē:qꝛ intellꝰ re
ſpicit beatitudinem vt foꝛmā ſibi inherentem:⁊ obm
btitudinis:vt obm a quo ſibi tale bonum euenit: volū
tas aūt vtrunqꝫ reſpicit vt obm tm̄: ⁊ obi beatificatio
nem prout eſt beatificans reſpicit mediāte actu intel
lectus:qꝛ amat ſiue vult ipſum ad videndum.¶ Ad
probationeꝫ dico:ꝙ qñ dꝛ ꝙ ex hoc aliquid ē btitudo
qȯ ē obm ꝑ ⁊ ꝑ ſe volūtatis:dico ꝙ ſi li qȯ teneaꝛ cāl r
falſaꝫ eſt:vt ſit ſenſus:qȯ obiectū volūtatis ē cauſa ꝙ
aliqd ſit beatitudo: immo ſi vnum eſt cauſa alterius

magis eſt ecõuerſo: ꝙ ex hoc qꝺ aliquid eſt beatitudo eſt magis obm voluntatis: ⁊ verum eſt: ꝙ actus intellectus in eo quod abſolute eſt actus intellꝰ nõ eſt beatitudo: ſed in eo ꝙ nobiliſſimus actus reſpectu nobiliſſime potentie hꝫ ꝙ ſit btitudo: ita ꝙ iſta ſe hñt ꝑ ordinẽ: qꝛ ex hoc: qꝺ aliqs nobiliſſimus actus nobiliſſime potẽtie eſt beatitudo eius reſpectu nobiliſſimi obi ex eo autẽ qꝺ eſt btitudo hꝫ ꝙ ſit ſũme deſideratũ: ⁊ per ſe obm volũtatis: nõ aũt forma voluntatis inherens. Si ãt ly teneaᷣ ↄſecutiue vt ſit ſenſus: ꝙ ex ħ ꝙ aliqd ſit ſũmũ bonũ obm volũtatis ſeqᷣ ꝙ ſit btitudo hꝫ veritatẽ: nec aliqd facit ad ꝓpoſitũ: qꝛ ex hoc aũt ſeqᷣ ꝙ beatitudo magis habeat ꝙ ſit beatitudo a voluntate ꝙ̃ ab itellectu ꝙ̃ a quocũqꝫ alio. ¶ Ad 4ᵐ dꝺꝫ: ꝙ mi. eſt falſa: qꝛ ſicut volũtas ↄiugitur deo ſm illud: qꝺ eſt in ſeipſo eſſentialr vt obo amato: ita intellꝰ vt obo viſo: ſicut .n. deus ꝗ̃tũ ad ſuã eſſentiaꝫ eſt amatus: ita ẽt eſt viſus. Ad id: qꝺ dᷣ ꝙ actus volũtatis eſt motus ab aĩa ad rem extra: actus vero intellꝰ a re ad aĩam: ħ hoc intelligendũ eſt ꝑ tanto: ꝙ aliqua re cognita ⁊ deſiderata ⁊ amata qñ deſideraᷣ ad aliud ꝙ̃ ad intelligẽdũ aliud volũtatẽ mouere potẽtias ad aſſequẽdũ talẽ rẽ: ⁊ ad hñdum eam realr ſm illud: qꝺ deſideraᷣ de eo ꝙ eſt ad ħ nõ eſt dictũ: ſicut qñ aliqs appetit aquã ad balneãdũ ad volũtatẽ ptinet: ꝙ videat hoĩem ꝗ̃rere aquã nõ ſolũ ad cognoſcẽdũ: ſed ẽt ad hñdũ aquã ad ſe balneandũ: ita tñ ꝙ illa realitas ſemꝑ acqrᷣ nõ volũtati: ſed alteri potẽtie: ſicut pꝫ de balneatione: que acqrᷣ nõ voluntati: ſed aliqd appetiᷣ ad habẽdũ ſolũ: vel ſaltem maxime illa realitas: ꝙ̃ ꝑ modũ acqrᷣ volũtatis eſt videre: ⁊ eſt certũ: ꝙ acqrᷣ magis intellectui ꝙ̃ volũtati: ⁊ illam realitatẽ magis hꝫ intellꝰ ꝙ̃ voluntas: ſiue loq̃mur de ipſo videre: ſiue de re viſa: qñ ġ dicunt qdã magiſtri: ꝙ volũtas tendit in eẽ ſm illud: qꝺ eſt i ſeipſa: nõ aũt intellꝰ: hoc eſt intelligendũ qñ volũtas deſiderat ipſam rẽ alr ꝙ̃ aliud videdũ: ħ aũt nõ hꝫ locũ in ꝓpoſito. ¶ Ad 5ᵐ dꝺm: ꝙ ſicut pꝫ in qõne prima de btitudie: ꝙ iſta ma. hꝫ ṽitatẽ ſi deus tñ amaretur amore ↄcupie. ⁊ ſi btitudo eſſet vltimus finis in genere coꝝ: ꝙ̃ amanᷣ amore amicitie: ſed non ita: vt pꝫ ibi. ¶ Alia ꝓpoſitio eſt coꝝ: ꝙ̃ ponit ꝙ beatitudo creature eſt in actu voluntatis: ⁊ eſt ipſe amor: ⁊ adducit ꝗ̃tuor rõnes. Prima facta eſt in oppõnẽdo: qꝛ .ſ. meliꝰ ẽ amare deũ ⁊ nõ intelligere ꝙ̃ nõ amare ⁊ itelligere. ¶ Secũda eſt: que ẽt tacta eſt in opponendo: qꝛ ſm voluntatẽ eſt aliqs ſimplr bonus ⁊ nõ ſm intellm. ¶ Tertia ẽt eſt tacta in opponẽdo: qꝛ .ſ. obm btitudinis ẽ ſũmuꝫ bonũ: qꝺ eſt obm volũtatis. ¶ Quarta rõ eſt: qꝛ i actu illius potẽtie ẽ btitudo ꝑ quã magis vnimur deo: hec eſt voluntas. ġ ⁊c̃. ꝓbo mi. qꝛ ſꝫ intellm aſſimilamur deo: ſꝫ ſꝫ volũtatẽ trãſformamur i deũ: trãſformari ãt in deũ eſt magis ei vex ꝙ̃ ei. ġ ⁊c̃. Et arguiᷣ ↄ: ꝙ beatitudo eſt primo ⁊ ꝑ ſe deſideratũ ⁊ amatũ: ⁊ actus volũtatis nõ põt eẽ talis. ergo ⁊c̃. ¶ Rñdent ꝙ beatitudo conſiſtit in aliquo exteriori: ſicut in deo: ⁊ in aliquo interiori ſicͥ in amore. Nõ dicũt ꝙ illud ẽ in quo ↄſiſtit ſicͤ in exteriori obo: ⁊ ꝓ̊ ⁊ ꝑ ſe amatũ: ſed illud in quo cõſiſtit ꝗ̃tum ad illud creatum: qꝺ participaᷣ a creatura ſibi inherens non opꝫ: ꝙ ſit primo ⁊ per ſe obiectũ voluntatis. ¶ Rñdeo: poſitio eſt falſa cũ ſuis rõnibus ⁊ figmẽtis. Unde in primo intendo oſtendere: ꝙ poſitio non hꝫ veritatẽ ꝗ̃tũ ad ↄ̃nem quã ponit. Secõ rñdebo ad rõnes. Tertio oñdam ꝙ rõne ↄ̃ ꝓductam nõ ſoluit. ¶ Qꝛ ġ veritatẽ non hꝫ ꝓbo tribus rõnibꝰ. Prima accipiᷣ cõparando actum ad actũ: ⁊ habitũ ad habitũ ſm ſtatus diuerſos: ⁊ eſt talis in illa potentia magis dꝫ eẽ beatitudo: que magis difformiter ſe hẽt ſm ſtatum vie ⁊ patrie ꝙ̃ in alia: que magis vniformiter ſe hꝫ: ſed hic eſt intellectus reſpectu volũtatis. ergo ⁊c̃. vtrunqꝫ ꝓbo: ⁊ ꝓ̊ ma. qꝛ mutatio ſm viam ⁊ patriam eſt directe a non beatitudine in beatitudinem: ſꝫ ei ſꝫ ꝙ magis ↄuenit alicui ẽ mutatio ⁊ terminus mutationis. ergo in illa potentia dꝫ eſſe magis beatitudo ⁊ non beatitudo: que magis hꝫ mutari ſm ſtatum vie ⁊ pr̃ie. Secõam ꝓbo: qꝛ in volũtate tã in pr̃ia ꝙ̃ in via manet idem charitatis habitus ſaltem ſpẽ ⁊ forte numero: qꝺ iõ dico: qꝛ aliq̃ dñt eandẽ formã non manere intẽſam ⁊ remiſſam: ⁊ ſilr actus amandi eiuſdẽ rõnis: ꝙ vr ſaltẽ ꝓbabile: ex quo manet idẽ habitus ⁊ idẽ obꝫ: ex parte vero intellectus nec manet habitus eiuſdem rõnis nec actus: qꝛ in via eſt fides: ⁊ credere: in patria autem lumen glorie: aut eſt habitus oĩno alterius rõnis a fide .ſ. nuda viſio. ¶ Sed forte aliquis diceret contra ħ ꝙ lꝫ idem ſit habitus voluntatis in patria ⁊ in via ſcꝫ charitas: actus tñ diuerſificatur in quo ponitur beatitudo ſiſtere non quidem ex parte intellectus: ſed ex parte obiecti formalr: qꝛ obm voluntatis eſt bonũ intellectũ cognitũ: nũc aũt ſub diuerſis modis cognoſcẽdi ꝓponiᷣ deus obm in pr̃ia ⁊ in via: qꝛ in via vt creditus in pr̃ia vt viſus. ¶ Cõtra ħ arguiᷣ: qꝛ formalitas i volũtatis obm attẽdiᷣ ſm idẽ: qꝺ eſt amare. formalitas ġ in obo volũtatis in via ⁊ in pr̃ia: aut accipiᷣ ex pte rei cognite: aut ex pte cognitiõis: ſi ex pte rei cognite non põt dici ꝙ diuerſificenᷣ formale obm in via ⁊ i pr̃ia: qꝛ res cognita: cuius bonitas formalr amaᷣ ẽ eiuſdem rõnis. Hinc inde eadẽ bonitas: que in via eſt credita i patria eſt viſa: ſed credulitas ⁊ viſio non ſunt idẽ: que ſunt de illa re cognita: ⁊ ſic adhuc ſtat propoſitum. Si aũt formalitas obi accipiaᷣ ex parte cognitiõis ẽ ſumme deſideratum ⁊ amatum: aut ergo amore amicitie: qꝛ ad ſuum accñs ſibi inherens nullus hꝫ amorẽ amicitie: nihil .n. eſſet dictum: ꝙ aliqs ſuum videre amaret amore amicitie: vt qꝺdam amatũ cui vellet bonũ. relinquiᷣ ergo ꝙ amore concupiſcentie: illud aũt dicitur alicuius beatitudo: qꝺ ab eo ſumme amaᷣ amore ↄcupie. ġ relinquiᷣ genus: ꝙ ſi ſic diuerſificanᷣ amor ꝓ ſeno oba formalia: que ſunt videre ⁊ credere ꝙ adhuc videre ſit ipſa btitudo: ſic ġ ex dictis ſeqᷣ: vel ꝙ amare vie vel pr̃ie ibi diuerſificaᷣ: ⁊ ſic per ↄ̃ñs ſtabit minor principalis rõnis inducta: vel ſi diuerſificeᷣ ꝙ ħ ẽ ꝑ ĩs credere ⁊ videre ſit ipſa btitudo ⁊ ꝙ noſtruꝫ ſit intentũ. ¶ Secõa rõ ſumiᷣ ex pte rõnis meriti ⁊ amoris amicitie: ⁊ eſt talis: qꝛ ſi beatitudo ↄſiſtit i actu voluntatis: aut cõſiſtit in amore amicitie vel ↄcupie vel dilectione: vel deſiderio: nõ in amore amicitie: qꝺ ꝓbo duplici rõne. Prima talis in exhibẽdo: ſiue in ĩpendẽdo deo: ꝙ aliqs dꝫ ei impẽdere nõ cõſiſtit btitudo in amando deũ amore amicitie: ſiue in pr̃ia: ſiue in via ĩpẽdet: vel exhibet aliqd deo: qꝺ dꝫ ĩpẽdere vel exhibere. ergo amor amicitie nõ eſt beatitudo creature. Probatio vtriuſqꝫ aſſumpte ⁊ ꝓ̊mo prime: qꝛ ex hoc ꝙ aliqs caret eo: qꝺ dꝫ alicui ĩpendere peccat ⁊ offendit: ſꝫ ex ħ: ꝙ aliqs caret beatitudie nõ peccat. ġ btitudo cõſiſtit i ħ qꝺ aliquis impendit deo: qꝺ dꝫ impẽdere. mi. ꝓbo: qꝛ illud: qꝺ maxime dꝫ aliqs ĩpendere amico eſt amor amicitie: ſꝫ vnuſquiſqꝫ ſiue in via tẽdẽdi ad btitudineꝫ: ſeu in hñdo btitudinẽ dꝫ hr̃e deũ ꝓ amico. ġ amor amicitie eſt illud: qꝺ vnuſqſqꝫ dꝫ deo ĩpẽdere: ⁊ ſic ẽ ꝓbata minor: nõ aũt poteſt aliquis dicere ad hoc qꝺ ẽt ipſam dꝫ aliqs deo impendere: ſiue ad honorem

dei: ſicut

dei ſtatt ⁊ amorē amicitie: ꝙ lʒ beatus debeat velle gliã q̄ hʒ ad honorē: tñ hoc velle nõ eſt beatificari: ſed eſt opus iã bene ꝯſta ipam beatitudinē: ⁊ iõ beatitudo nõ eſt ipſam ĩpendere: ſed ẽ ipm: qḋ impendit ex amore. ¶ Scḋa rõ talis ẽ: illud ĩ quo ꝯſiſtit btitudo dʒ hr̃e obm btitudinis in rõne ꝓprij cõmodi mõ quo dr̃ cõmodũ qd extra: a quo acqrit aliqd ipſi: cui dr̃ ꝯmodũ: ſed amor amicitie nõ hʒ riſinũ in rõne cõmodi. ḡ ⁊c̃. Maior pʒ ex aliis qõnib⁹. mi. ꝓbat: qr obʒ amoris amicitie eſt aliq̃ pſona cui vult bonũ in eo qḋ hr̃: ſed h̃ nõ eſt hr̃e in rõne cõmodi: ſed in rõne illius cui vult commodũ. ergo amor amicitie nõ hʒ ſuũ in rõne cõmodi: de quo hic loquimur. ¶ Tertia talis ẽ: illud: qḋ fũdatur ſup aliqḋ bonũ creatũ ab aliqb⁹ duob⁹ ſibi inuicē pſupponit in vtroq; qd melius ſe vel re: vel rõne: ſed amor amicitie fundat ſup aliqḋ bonũ ab amicis ſibi mutuo cõicatũ. ergo amor amicitie pſupponit in vtroq; aliqd melius: vel aliq̃ pfectionē ſe nobiliorē vel re vel rõne: ⁊ p ꝯñs non põt eſſe btitudo btitas. mi. ꝓbo: qr oẽ illud: ſuper quo fundat ẽ inq̃tũ hr̃: ſed illud: qḋ fũdat ſuper aliqd cõicatum ⁊c̃. hʒ illud cognitũ: ſuper qḋ fundat: vt de ſe manifeſtũ ẽ. ḡ ⁊c̃. mi. pʒ p pħm: qui diſtinguit bonũ vtile delectabile: vt honeſtuʒ: ⁊ ſic pʒ vtraq; ꝓpoſitio: ſicut ergo pʒ: ꝙ nõ poteſt eſſe ꝙ conſiſtat beatitudo in amore amicitie: nec ẽt põt conſiſtere in amore ꝯcupiſcentie: qr pͥm ⁊ p ſe ꝯcupiſcibile nõ põt eẽ amor ꝯcupie: qr nullus actus põt eẽ pͥ ⁊ p ſe obm ſuum: ſed habitudo eſt ſummũ bonũ cõcupitũ: vel ſaltē concupiſcibile in ſummo ꝯcupiſcibili creature verificat. ergo beatitudo non põt eſſe amor ꝯcupiſcētie: qñ aũt ꝯcupiſcit ſũmum bonũ: ſiue ſũmũ ꝯmodũ: vlteri⁹ ⁊ nõ põt eſſe in deſiderio: qr iam aliqs in via poſſet eẽ beatus: nec in delectatione: qr delectat qs in btitudine ſm oẽs: ⁊ per ꝯñs non põt eſſe beatitudo in actu volũtatis: ita ꝙ aliqs actus ſit eẽntialr ipa btitudo. ¶ Expedito ergo iſto intẽdo rñdere ad omnia cor motiua.

¶ Ad pͥm ergo dõm: ꝙ illḋ ꝓcedit ſupponendo ꝯ̃riũ. ſ. ꝙ aliqs poſſit amare deum ⁊ nõ itelligere: vel ꝙ amare poſſit hr̃e bonitatē abſq; intelligere: ⁊ ideo nõ ẽ mirũ ſi falſum concludit ⁊ impoſſibile. ¶ Scḋo etiam dici poteſt: dato ꝙ idem eſſet poſſibile: ꝙ amare ſupra eẽt: ꝙ poſſʒ eẽ ſine itelligere: niſi hẽret aliq̃ eminẽtiã bonitatis ſuper bonitatē rer nãlium: qr amare ſic nõ eſſet niſi inclinatio ad apprehendenduʒ diuinam bonitatem ſm ꝙ omnia naturaliter ad deum diriguntur etiam ſi poſſet eſſe aliquod amare abſq; intelligere: qḋ eſſet naturale: ⁊ appetitum tranſcenderet nãlē: qui eſt omnibus cõmunis non ſequeretur: ꝙ eſſet melius q̃ intelligere ſine amore: ſiue aliquis deum amaret ad faciẽdũ deo placita: conſtat ꝙ ipſe amor non eſſet laudabilis: niſi inquantũ haberet debitũ modum: qui ab obiecto deuiauit in amore mediãte rõnis directione. ¶ Tertio ẽt dici põt: ꝙ dato etiaʒ ꝙ amare eſſet melius q̃ intelligere ſi ſepararent ad inuicē: hoc nõ poteſt eſſe: niſi ſm boni meritoriã rõnem: qr magis eſt meritoriũ amare q̃ intelligere: non aũt ſm rõnem eius: ꝙ dicitur bonum ſm ſe: vel in rõne finis: ꝓut illud: quod eſt per ſe eminentius dicitur melius. ¶ Ad ſecundum dõm: ꝙ aliquod dicitur bonũ ſimpliciter ſm voluntatē: ⁊ non ſm intellectum: nõ qr actus voluntatis comparatus ad actũ intellectus ſit melior: ſed qr actus voluntatis pſupponit actum intellectus: ideo dicitur homo melior ſm bonũ voluntatis: qr voluntas pſupponit bonitateʒ: ⁊ ex hoc non ſeqtur: ꝙ amare ſit melius q̃ intelligere: ſed ꝙ amare ſimul cum intelligere pſuppoſito ſit melius q̃ intelligere tãtũ: vl põt dici ꝙ hoc intelligitur q̃tum ad bonum meritoriũ: qr. ſ. ꝙ aliqḋ bonũ ſit dignum merito vel demerito magis depẽdet ex voluntate q̃ ex aliquo alio: non aũt intelligit de rõne boni: qua aliquid eẽ bonũ ſm ſe põt: q ſm ſe eſt oium dici melius: vel poteſt dici ꝓut intelligit de bonitate qua aliquid dr̃ bonũ ad alium: non aũt de ea qua aliqd dr̃ bonũ in ſe: qr per volũtatē bonã quã aliqs hʒ ĩ ſe cõicat alteri ſic ſm alias potẽtias: niſi inq̃tũ a voluntate moueat: ſed ſm bonitateʒ: qua aliqd bonum eſt in ſe eminentior: eſt cognitio veritatis q̃ amare eã: vel poteſt dici: ꝙ ſm voluntatē dr̃ homo melior: nõ ꝙ formalr actus volũtatis ſit melior q̃ actus intellect⁹: ſed qr vterq; actus ⁊ actus ⁊ aliar potẽtiar reducunt ad exercitiũ actuale magis per actum voluntatis q̃ intellectum: inquantũ voluntas mouet ſe ⁊ alias potentias ad exercitiũ actus. ¶ Ad tertiã rõnem in queſtione patebit poſt illã: vbi querit vtrum formale in obo beatitudinis ſit bonũ eẽ. ¶ Ad quartũ dicẽdũ: ꝙ minor eſt falſa: ⁊ ad ꝓbõnem dicendũ: ꝙ ſi intendit dicere: ꝙ per voluntatem transformemur in deũ: ⁊ per intellectũ non: qr. ſ. voluntas cõuertat in eſſentiaʒ diuinaʒ ⁊ nõ intellectus abſurditas magis eſſet: qr nihil conuertit in eſſentiã diuinam: ſi aũt intendat: ꝙ voluntas trãſformet ⁊ nõ intellc̃: qr. ſ. volũtas aliq̃ recipit pfectionē. qr informat mõ in quocũq; pticipat eẽntiaʒ diuinam: ⁊ nõ intellectus falſiſſimũ eſt: qr ſicut voluntas informatur actu amãdi vel delectandi: quĩ ẽ quedam perfectio bonitatis diuine: ita etiã intellc̃s actu intelligendi vel videndi: qui eſt tã moralis perfectio diuine bonitatis pticipatio q̃ actus amandi. Si aũt intelligatur: ꝙ per voluntatē transformet ⁊ non intellectum quantum ad meritum: qr magis tendit volũtas in deum per meritum q̃ intellectus iſto modo hʒ veritatē: ſed ex h̃ nõ ſeqt: ꝙ p volũtatē magis deo vniamur: q̃ p intellm: qr ſicut volũtas vnit actui amandi vt forme ſibi inherenti: ita intellectus actui videndi: ſʒ ex hoc tantuʒ ſequitur: ꝙ per volũtatē magis diſponamur ad viſionē diſpõne meriti.

Qõ IIII.

Queritur Quarto vtr̃ beatitudo cõſiſtat in viſiõe reflexa. ⁊ arguit ꝙ ſic: qr beatitudo cõſiſtit in actu pfectiſſimo: ſed viſio reflexa pfectior ẽ q̃ viſio nuda eſſentie diuine. ergo ⁊c̃. ⁊ ma. pʒ. mi. ꝓbat: qr videre ſe videre deum: quod pertinet ad materiam reflexaʒ importat videre deũ ⁊ viſionē ſuã: viſio aũt nuda eſſentie diuine nõ importat niſi videre deũ: ſed illa viſio eſt perfectior: que plura includit. ¶ Iteʒ ad idem. Illa viſio eſt perfectior: que aliam includit: ⁊ non econuerſo: ſed videre ſe videre deũ eſt hṁ. ergo ⁊c̃. ¶ P̃. Id ad quod imediate ſũma ſequit delectatio: q̃ eſt ipa fruitio eſt beatitudo: ſʒ nõ eſt viſio nuda. ergo. probatio mi. ꝙ delectatio non ſeqtur imediate tentionē rei ꝯuenientis: ſed ꝑceptionem tẽtionis: ſed tentio ptinet ad primam viſioneʒ: ꝑceptio aũt tẽtionis pertinet ad viſionē reflexã. ¶ P̃. ſic fidei ſuccedit viſio ita ſpei ſuccedit tẽtio: ⁊ hec duo ptinẽt ad beatitudinē: ſʒ hic non eſſet niſi beatitudo cõſiſteret in videndo ſe tenere. ergo ſicut prius. ¶ P̃. Beatitudo dʒ q̃etare appetitum. ſed nuda viſio diuine eſſentie nõ quietat: ſʒ magis generat deſideriũ transferendi ſe in deũ viſum. ergo nuda viſio eſſentie diuine non eſt beatitudo: ſʒ magis reflexa. ¶ P̃. Ad primum aſpectũ nude viſionis ptinet videre deum ſub rõne veri: ſed videre deum ſub

rõne veri nõ eſt beatitudo:imo videre ſub rõne boni. ergo ꝛc̃. ¶ P̃. Nullus eſt beatus niſi cõſtet ſe nõ amiſſurũ beatitudinẽ:ſed hoc pertinet ad viſionez reflexã. ergo. Sed diceret aliquis: ꝙ eodem actu:quo beat⁹ videt ꝑ aſpectu nude eſſentiã diuinaz: videt ẽt ſe beatũ ꝛ ſe videre deum ꝛ ſuam ſecuritatem. ¶ Sed cõtra. diuerſa obiecta arguunt actus diuerſos: ſed deus ꝛ videre deum ſunt diuerſa obiecta. ergo videre deuz ꝛ videre ſeipſum ſunt actus diuerſi. ¶ P̃. Sentire ſe ſentire eſt nobilius ꝙ̃ ſentire rem ex cõi. Et hoc ad altiorem ptinet potentiam .ſ. ad ſenſum cõem. ergo a ſimili perfectius eſt videre ſe videre ſm viſionem intellectualem ꝙ̃ videre rem extra actũ: ſed beatitudo conuenit in actu nobiliſſimo. ergo cõſiſtit in videndo ſe videre. ¶ P̃. Nobilius eſt rem iudicare ꝙ̃ rem ſimplici apphenſione videre:ſed iudicare pertinet ad actũ reflexũ q2 ſupponit ſimplicẽ apprehenſionez. ergo actus reflexus eſt nobilior: ꝛ ſic idez qð prius. Sed dicebat: ꝙ eodẽ actu vr̃ eẽntia diuina: ꝛ iudicatur de ea: adhuc ſtat ppoſitum: q2 ſm ꝙ de ea iudicatur actus ille h3 naturam reflexe viſionis: ſm vero ꝙ ſimplici videt̃ viſiõe h3 ipſe actus rõnem aſpectus recti. ¶ P̃. Deus eſt obiectum beatificans: aut ſm ꝙ eſt deus: aut ſm ꝙ ẽ viſus non ſm ꝙ eſt deus: q2 tunc ſequeret̃ beatificare eũ ꝑ ſe: ꝛ de neceſſitate. relinquitur ergo: ꝙ eſt beatitudinis obm inq̃ntu3 viſus. ſi g̃ beatitudo ſit videre deum viſum ſm ꝙ viſum eſt viſio reflexa. ergo ꝛc̃.

Cõtra Joan. p̃. hec eſt vita eterna ꝛc̃. non dicit vt cognoſcãt ſe cognoſcere. ergo beatitudo nõ conſiſtit in viſione nuda.

Reſpõdeo Ad euidentiã iſtius queſtionis. Primo intendo quedam ꝑmittere. Secundo intendo oppoſitiones ponere. Quantũ ergo ad primum intendo declarare quid ſit viſio reflexa. Secundo qũo intelligat̃ nuda viſio eſſentie diuine.

Quantum ergo ad primũ ſciendũ eſt ꝙ in motu locali: in quo ꝓprie primus motus inuenitur: dicit̃ motus reflexus qñ motus terminatur finaliter ad eundem terminum a quo incepit: ꝛ per idem medium: vt ſi aliquis mouetur ab. a. in. b. ꝛ poſtea redeat ab. b. in. a. ꝛ per idez mediũ dr̃ motus reflexus. Eſt aũt ſciendũ: ꝙ aliquis motus dicit̃ duplex ab vno eſſe in aliud. Uno mõ ſicut a termino ĩ terminũ: ſicut calefactio dicit̃ a non calido in calidum. Secũdo mõ ſicut ab agẽte in paſſum: ſicut calefactio dicitur eẽ a calefactione in calefactionẽ. ¶ Scdo l3 ita ſit ſm rẽ: ꝙ calefactio nõ ſit a caliditate in calefactionẽ: ſicut a termino in terminũ ꝓp̃e loquẽdo niſi termin⁹ a quo ꝛ ad quẽ equocent̃: tñ ſm noſtrũ intelligẽdi modũ accipiunt̃ vt termini. ſ. ipm agẽs ꝛ ipm paſſũ: ꝛ ꝙ intelligẽs ſignificat̃ ſaltẽ ſm modũ ſignificãdi grãmaticale qcq̃d ſit de re actiue reſpectu act⁹ intelligẽdi ꝛ re intellecta paſſiue. iõ actus intelligendi ſignificat̃ vt quedã motus incipiens ab intelligẽte: ꝛ terminat̃ in rẽ intellectã: ꝛ ſilr actus volẽdi ad rẽ volitam terminat̃ ſ3 nr̃um modũ intelligẽdi: ꝛ iõ qñ actus intelligẽdi terminat̃ ad intellm̃ ſm ꝙ intellˢ ẽ non ad ob3 cognitũ vere actus intelligẽdi terminat̃ ad aliqd a quo icepit: ꝛ iõ tũc dr̃ eẽ reflexus: q2 vt dcm̃ eſt actus reflexus dr̃ q2 terminat̃ ad id a quo incepit: actus aũt intelligendi nec ſm rẽ: nec ſm rõnẽ intelligẽdi eſt a voluntate vel currente ſm ꝙ hẽ: ſed ab intelligente: ꝛ iõ nõ eſt intellectio reflexa niſi terminet̃ ad aliqd ptinẽs ad itellm̃ vt ad obm cognitũ: puta ad ſpẽm intelligibilẽ: vel ad potentiã intellectiuã: vel ad ipm actũ itelligẽdi: ꝛ tunc ꝑcipue ſolet dici actus reflexus qñ actus alterius potẽtie terminat̃ ad actũ potẽtie eiuſdẽ ſicut ad ob3: ſicut qñ aliqs intelligit ſe intelligere: vel vult ſe velle. Et ex h̃ aliquo mõ pot patere ꝙ nõ q̃libet intellectio q̃ preſupponit aliã intellectionẽ ẽ intellectio reflexa: vbi preſupponit vt obm formale cognitũ: ꝯſtat. n. ꝙ cognitio terminoꝝ ꝑſupponit cognitionẽ ꝑncipioꝝ ꝛ cognitionẽ ꝑmiſſaꝝ ꝯcłonum. S3 nullus ponit ꝙ omnes alie cognitiões a cognitione terminoꝝ: ſiue ſint ꝑmiſſe: ſiue ꝯcluſiones ſint cognitiones reflexe: ꝛ ideo nõ ois cognitio: que aliã ꝑſupponit cognitionez ẽ reflexa cognitio: ſicut. n. in motu reꝝ nãliũ quodã ordine ꝓcedit̃ ab extremo in extremũ ꝑ multos motus: quoꝝ vnus alterũ ꝑſupponit ſicut motus: q ẽ ad formam ſanguinis ꝑſupponit̃ in motu q eſt ad formã hoĩs: nec tñ eſt ibi motus reflexus: ita ẽt quodã ordine mouet̃ intellˢ a reb⁹ cognitis: ſiue a ſeipſo quodã ordine ꝑ ſpẽs reꝝ apud ſe exiſtẽtes primo ad cognitionẽ ſimpliciũ: deinde ad cognitionẽ cõpoſitoꝝ: ꝛ in iſtis primo mõ cõfuſe ꝑ ad certã ꝑfectionẽ ꝛ terminatã: q̃ põt in deuz ꝛ ſnia certa intellectus: nec in tali ꝓceſſu in quo ꝑſupponit̃ intellectio vna alteri ẽ reflexio: vt qñ intellˢ redit in ſeipm conſiderando ſe vel actũ ſuũ. ¶ Eſt aũt notandũ: ꝙ l3 abſolute loquẽdo accidit intelligenti ꝙ ſit intellm̃: non tñ cognitioni reflexe accidit: ꝙ obm ſit cognitũ ꝛ apphẽſum ſit aliqd ptinẽs ad intelligentẽ: vñ intelligit̃ non vñ intellˢ eſt intellectiõe reflexa: ſed vnde eſt ſic vl ſuſe actu eẽ intellectuũ actu recto: nã ſicut aliqd ptinens ad actũ intelligẽdi rectũ ẽt ob3 primũ actu reflexo: dico aũt ꝑmo: q2 intellˢ in infinitũ põt reflecti ſup ſuos actus vt intelligãt ſe intelligere rẽ ex̃. Et iteꝝ intelligãt ſe intelligere actu reflexo: in quo ꝓceſſu ꝑmus act⁹ reflexus h3 ꝓ obo aliquid ad actũ recto aſpectu: aliq aũt actus reflexi poſt primũ actũ reflexũ pñt hr̃e ꝓ obo cognoſcẽdo actũ reflexũ: ꝛ h̃ ſufficit q̃ntũ ad primum.

Quantum aũt. ſ. ad 2ᵐ qũo intelligat̃ nuda viſio eſſentie diuine. Sciẽdu3 ꝙ viſio aliqua põt dici nuda vel ex pte medij: vel ex pte obi. Ex pte medij adhuc duplr̃. vno mõ ſm ꝙ mediũ ſe t3 ex pte cognoſcẽtis: ſic ponit̃ ſpẽs expſs in potẽtia cognitiua medium cognoſcẽdi: ꝛ de tali medio nihil ad ꝑſens q2 de hoc q̃retur vtrũ deus cognoſcat̃ ꝑ ſpẽm vel eẽntiam ſuã: vt ꝑ rõnẽ cognoſcendi: nec ẽt ad ꝓpoſitã qõnẽ multuz facit: q2 illud qð vr̃ per ſpẽm põt dici nude videri de mõ quo loqmur hic de nuda viſiõe. alio mõ põt dici viſio nuda ex pte medij ſm ꝙ ſe t3 ex pte obi: vt illud dicat̃ nude videri ꝙ in ſe vr̃: ꝛ non mediante aliquo alio in quo viſio videat̃: ſicut ſi aliqs hõ ſit ex oppoſito videntis dr̃ talis: ita ꝙ in ſe ſine medio nõ videat̃ ſine ſua ſpecie in ſpeculo reſultãte. tũc dr̃ nõ videri nude apte ſic ſm intellm̃ ꝙ nõ vel in ſe: ſ3 in ſuo effectu: vel in aliquo alio hñte hitudinẽ ad ipm dr̃ nõ videri in viſione: ſed ꝑ ſpeculũ ꝛ obſcure: ſic videmus deũ in ipm: illud aũt: qð abſq3 medio cognoſcit̃ ab intellectu dei cognoſcit̃ nude: ꝛ iſto mõ cognitio btõꝝ ĩ patria dr̃ nuda viſio. Alio mõ dr̃ nuda viſio ex pte obi: hec aũt denudatio fit ex pte obi ꝑ q̃ndã abſtractionez vel verbũ aptiũ: vt ſi aliqs abſtrahat aial a rõnali: vl̃ ſuba3 a corpe ſenſibili ꝯſideratio ſic abſtracte ſine differẽtia ꝯhente põt dici nuda ꝯſideratio talis abſtracti reſpectu ꝯſideratiõis qua ꝯſiderat̃ cũ dr̃ia ꝯhente: vel põt eẽ talis abſtractio ſubi ab accñte: vt ſi aliqs cõſideret q̃ntitatẽ vel nõ ſm ꝙ eſt alba: vel ſ3 ꝙ eſt nigra: ſ3 ſ3 nudã q̃ntitatis eẽntiã ſepãdo ꝑ cognitionẽ ab ea qcq̃d ad eius eẽntiã non ptinet. qñ g̃ dr̃ ꝙ in primã non

videtur

videt̃ eſſentia dei nude:ſi intelligit̃ q̃tum ad denuda
tionẽ:q̃ eſt ex pte mediy: put ſe tʒ ex pte rei cognite: qꝛ
nõ vr̃ in patria p aliã rẽ viſam ⁊ medium:ſed videt̃ i/
mediate in nã ⁊ eſſentia ſua vitatẽ hẽt:nõ.n. vr̃ a btis
p ſpẽs ⁊ in enigmate:ſed facie ad faciẽ. Si aũt intelli
gat̃ de dnudatiõe:que ẽ ex pte obi ſʒ abſtractõeʒ viſio
a particulari: vt.ſ.dicat̃ eẽntia diuina videri a btis:nõ
ſm q̃ eſt talis in ſpeciali:ſed in cõi ſm eſſe abſolutuʒ:
ita q̃ ↄſideret̃ i quodã cõi analogo ſibi ⁊ creature ħ ẽ
ĩpoſe. Tũ qꝛ in cognitiõe intuitiua q̃ res i ſeipſa abſqꝫ
ꝑdicto medio nõ põt videri in cõi vt eẽntia: qꝛ tali vi/
ſiõe vr̃ ſm modũ quo exiſtit in rex nã:in quo mõ non
põt ſepari eẽn a tali eẽntia ſpãli. Tũ qꝛ pcedere a cõi
⁊ ↄfuſa cognitiõe ad ſpãlẽ nõ ẽ ſine diſcurſu:q i btiᵗᵉ eẽ
nõ põt:alia ẽt multa pñt adduci:ſʒ qꝛ planũ ẽ relinq̃.
Si aũt intelligat̃ de denudatiõe:que eſt ſubi ab acci/
dẽte:tũc dicẽdũ eſt:q̃ cũ in deo nullũ poſſit eſſe accñs
ſm rem:que vʒ intuitu duʒ videt deum nudum abſqꝫ
omni accidẽte. Sed qꝛ q̃dã dicunt̃ de deo: que lʒ ſine
accidentia:nõ tñ ſm noſtrum modũ intelligẽdi ſe ha
bent p modũ accidentis: vt ſapientia ⁊ ſcientia:⁊ ſic de
alijs põt aliqs querere vtruʒ deus ita videat̃ nude in
patria loquendo de viſione ptinente ad beatitudineʒ
que videat̃: vt quedã ſuba ſubſiſtens ⁊ nõ ſm q̃ ſapi/
ens ⁊ iuſtus:vel aliquod tale:dicẽdũ q̃ omiſſa inquiſi
tione:quã deus ſuper hoc poſſet facere:vr̃ ſm illud:qđ
cõiter ponitur in viſione vera: q̃ deus non videat̃ gñ
videatur: vt iuſtus:bonus:⁊ ſic de alijs attributis: que
ſic in ſe ↄueniunt:cũ etiã ponat̃ cõiter ab oĩbus:q̃ bea
ti videndo deum videant ea:que ſunt extrinſeca:ſi to-
tũ ⁊ viuis: vt qdem nunc eſt ſm rõnem generum ⁊ ſpe/
cieruʒ:⁊ hec ſufficiant de ſecundo:qꝛ q̃uis quedã alia
poſſunt de hoc dici:tum qꝛ dictũ eſt:ſufficit ad propoſi/
tum: vt patebit. ¶ Nũc reſtat ponere opinio. Eſt ergo
vna opinio:que ponit:q̃ beatitudo in duobus conſiſtit
.ſ.in tentiõe:que ſuccedit ſpei:⁊ hoc eſt inchoatiue ⁊ vi
ſiõe reflexa:qua videt ſe tenere.⁊ hoc ↄpletiue. ¶ Ad
cuius euidentiam ſcienduʒ:q̃ auctores iſtius opinio/
nis ponunt: q̃ ſex ſunt in beatitudine per ordinem ſe
habentia.ſ.viſio nuda eſſentie diuine:amor ardens in
de cõſurgens:deſiderium trãſformandi in deum:ipſa
tranſformatio:ſiue tentio dei: viſio reflexa qua videt
ſe tenere deũ:⁊ delectatio ad hoc ridens modo dicũt:
q̃ beatitudo nõ cõſiſtit in primis tribus:nec in ſexto:
ſed in ſcđo ⁊ in qnto modo quo dcm̃ eſt. Qđ aũt in vi/
ſiõe nuda eẽntie diuine nõ ↄſiſtit beatitudo duplici p
bant rõne. Prima talis eſt:beatitudo faciat mentem:
ſed ħ nõ facit viſio nuda diuine eſſentie:qꝛ ad eã ſeq/
tur deſiderium tranſformandi ſe in deum.ḡ ⁊c. ¶ Ad
euidẽtiã ſecunde rõnis ſciendũ:q̃ vt dicũt ens verum
⁊ bonuʒ:lʒ ſint idem re:tñ differunt rõne: ⁊ inter ea rõ
entis eſt magis abſoluta. Ulterius dicũt:q̃ terminus
finis ⁊ beatitudo differunt.nam terminus põt dici de
primo principio rei:⁊ de eo:quod eſt vltimuʒ nõ ſit fi
nis. Finis aũt eſt vltimũ:q̃ terminat appetitũ: ⁊ ideo
ↄuenit alicui eſſe finis in eo:quod bonũ. Beatitudo au
tẽ dicit ſpãlem terminationẽ appetitus ſpãlis. dicunt
ergo:q̃ deus ſm aliq̃ eſſentie rõnem: eſt primũ prin/
cipiũ:⁊ primũ ens a quo ſunt oĩa entia: ⁊ vltimũ in qđ
oĩa reſoluunt̃:nã in reſolutione entium reſolutio ſtat
ad eſſentiam ſimplicẽ ſm rõnẽ ſuã abſolutã: ⁊ ſm ſim
pliciſſimã eſſentiam. Scđõ aũt:q̃ deus bonus termi/
nat appetitũ eſt finis generaliter dictus:ſed ſm q̃ ter/
minat ſenſum in ſua effigie.ſ.in aliquo delectabili:ſm
ſenſuʒ ſic eſt finis terminans appetitum brutoꝝ: ſed

ſm q̃ in ſeipſo terminat appetitũ ĩtellectiuũ eſt finis
⁊ beatitudo itellectualis:ſiue rõnalis creature. ¶ Ex
his ſic arguitur ad propoſitũ eſſentia diuina non ẽ ob/
iectum beatificans ſub rõne illa:ſm quã reſpicit om/
ne ens:qꝛ ſic oẽ ens eſſet beatificabile:quod falſum ẽ:
ſed eſſentia diuina ſm nudã ⁊ abſolutã rõnem eẽntie
eſt principiũ oĩum:⁊ terminus in qđ oĩa reſoluunt̃: vt
pʒ ex dictis.ergo viſio nuda eſſentie diuine nõ eſt bea
titudo:q̃ nec ẽt amor ſequẽs viſionẽ nudã:nec deſide/
riũ trãſformationis ſequens dictũ amorẽ ſit btitudo:
pbant:qa neutrũ iſtoꝝ quietat ⁊ faciat appetitũ intel
lectualẽ. Qꝛ ẽt 6ᵃ delectatio nõ ſit btiᵗᵒ:oñdũt qꝛ dele/
ctatio cũ ſit qes in hito termio nõ dicit ipm bonũ: qđ
eſt btitudo:ſed ꝓſupponit hr̃e: vnde relinqtur: q̃ in.2ᵒ
⁊ 5ᵒ.ſ.in ipſa trãſformatiõe ſui in ipo tenere:⁊ in viſiõe
reflexa q̃ videt ſe tenere ↄſiſtit btitudo:ſi.n.aliqs hr̃et
deũ ⁊ non videret ſe tenere nõ quietaret̃ mens eius:
nec p ↄñs eſſet btũs. Et de hoc tale ponit̃ exẽplũ:qꝛ qñ
ſponſus videt ſponſam ſeqtur amor ardẽtior:⁊ ad hũc
amoreʒ ſeqt̃ deſideriũ tentionis ſiue amplexus: ⁊ po/
ſtea videt ſe tenere ſponſam : ⁊ tũc firmiter qetat̃: ſic
ẽt poſt viſionẽ nudam diuine eſſentie ſequit̃ amor ar
dentior ⁊ deſideriũ cuiuſdã ſpãlis amplexus:⁊ ipe am
plexus:qui eſt tenere:ſeu hr̃e deum ⁊ viſio qua videt̃
ſe tenere ⁊ videre deum ⁊ delectatio ſequens eſt qeta/
tio volũtatis. ¶ Hec aũt poſitio lʒ videat̃ ſubtilis:nõ
tñ vr̃ mihi vera:⁊ primo q̃tuʒ ad illud:qđ ponit̃ deſi/
deriũ:⁊ ħ pbo ſic:deſideriũ reſpicit bonũ nõ hitũ:⁊ in/
q̃tũ nõ habitũ:ſed btitudo.ſ.reſpicit bonũ habitũ: ita
q̃ btũs nõ eſt beatus niſi in hñdo bonũ btificãs. ergo
deſideriũ nõ ſtat ſimul cũ beatitudine reſpectu boni:
de quo eſt btitudo. Ma.pʒ:qꝛ oẽs ponũt btitudinẽ nõ
intẽdẽdo in finẽ:imo in hñdo ſuũ finẽ:qui eſt ſũmum
bonum. Mi. pbatur:qꝛ ſicut cõiter ponit̃ deſideriũ ⁊
delectatio ſe hñt ſicut motus ⁊ quies:ſed motus ſemꝑ
eſt reſpectu nõ habiti.ergo ⁊c. ¶ P̃. Oẽs ponunt iſtaʒ
drĩam inter amorẽ ⁊ deſideriũ: ⁊ delectationem : ⁊ qꝛ
amor eſt reſpectu habiti ⁊ non hiti:delectatio ẽ reſpcũ
hiti:ſed deſideriũ ẽ reſpectu nõ hiti inq̃tũ nõ hitũ: q̃
ſi aliqs hʒ aliq̃ rẽ q̃tũ ad aliqd ⁊ q̃tũ ad aliqd nõ hʒ:
puta ſpõſus hʒ ſpõſam vt viſaʒ: ſʒ hʒ eã ñ vt amplexa
tã inq̃tũ eã hʒ vt viſam nõ deſiderat eã ad vidẽdũ : ſʒ
cõplacet ſibi in ea viſa:põt tñ deſiderare amplexũ nõ
hitũ. Sed ad hoc dicũt alij:q̃ deus ↄtinue illabit̃ ipſi
beato cũ q̃dã dſidery renouatiõe nõ rei hñde in poſte
rũ:ſʒ hite iuxta illõ fruunt̃ nec faſtidiunt̃ ⁊c. Sʒ hec
rõ non videt̃ poſſe ſtare. Primo qꝛ ↄ̃ rõnem deſidery
eſt q̃ ſit reſpectu rei habite: vt oſtenſum eſt:ſicut eſt ↄ̃
rõnẽ ſcđaʒ:q̃ ſit reſpectu rei nude i ſe. Scđo qꝛ nõ põt
eſſe deſidery renouatio:niſi qꝛ deſiderio ſuccedit deſi/
riũ:vel qꝛ ideʒ deſideriũ ↄtinue intẽdit̃: ſʒ neutrũ põt
ſtare in btitudine:qꝛ rõ eſt ſimul ⁊ mẽſurat̃ nõ tpe: ſʒ
in vtroqꝫ ꝑdictoꝝ opʒ eſſe ſucceſſionẽ.ḡ ⁊c. 3ᵒ qꝛ nõ vr̃
q̃ nouitas poſſit eẽ in deſiderio deſiderãte non imita/
to:vel re deſiderata ſm ↄdõnes:qbus vnũ ẽ deſiderãs
⁊ aliud deſideratũ. beatus aũt ⁊ bonuʒ beatificans ſʒ
q̃ ſic ſe reſpiciunt in nullo mutantur: alioquin in bea
titudine eſſet mutatio: ⁊ nõ menſuraret̃ euo: ſed tpe.
ergo ⁊c. qđ aũt dr̃:q̃ deus continue illabitur btõ:ſi per
iſtã ↄtinuitatẽ intellr̃ aliq̃ nouitas: vel aliq̃ ſucceſſio:
falſum ẽ:qꝛ in btitudine ⁊ coꝝ: q̃ ad bonitatẽ ptinent
non eſt ſucceſſio:nec pp ↄtinuitatẽ ſi eẽt diuiſibilis bti
tudo: ſi ãt p ↄtinuitatem intelligat̃ ꝑuatio interruptio
nis in actu quãtũ ad illapſum:quo deus illabitur btũs
eſt actus nõ interruptus iſto mõ: veꝝ ẽ q̃ deus cõti/

nue illabit̄ beato: ſed ſic continue illabi beato non ponit nouitatē: ſed priuat vel negat interruptionē: ſicut ſi dicat̄ ꝙ angeli cōtinue permanent: per hoc nō intelligit̄ ſucceſſio nouitatis in actu eſſendi eoꝝ: ſed priuat̄ interruptio actus eſſendi eorum. Qđ aūt dicit̄ ꝙ fruimur: nec faſtidiūt ꝛc̄. li faſtidiūt non accipit̄ ꝓ deſiderio: ſed ꝓ carētia faſtidij: quaſi diceret ꝯtinue delectātur: nec interrūpit̄ eoꝝ delectatio ꝑ faſtidiū: ſicut apud nos accidit. ❡ Quātū aūt ad viſionē nudā tentā ſam ꝛ viſionē reflexam: ſciēdū ꝙ iſta poſſunt poni diuerſa: vel ſm̄ rem: vel ſm̄ rōnē. ❡ Primo ergo oñdere intēdo: ꝙ nō poteſt poni p̄ter viſionē eſſentie diuine: q̄ ponit̄ p̄ma ꝛ p̄ter amorē ſequētē nudā viſionē: ꝛ p̄ter delectationē aliq̄s actus re diuerſus ab iſtis: q̄ ſit tentio. ❡ Ad cuius euidentiā ſciendū: ꝙ illa transformatio qua dr̄ anima in deū transformari in beatitudine nō pōt poni ꝙ ſit ꝯiunctio eſſentie creature in eſſentiā increatā: q2 hoc eſſet abſurdū: ſed oꝫ intelligere talē trāſformationē eē receptionē alicuius ꝑfectiōis a deo: ſm̄ cuius perfectionem creatura beata cōformat̄ deo: ſm̄ ꝙ poſſibile eſt creaturā deo cōformari ꝛ vniri: hoc opꝫ eē habitum vel actū glorioſum: ꝛ q2 nullus ponit beatitudinē cōſiſtere in habitu: ſed in actu opꝫ ꝙ ſit aliq̄s actus glorioſus: ꝛ q2 i beatitudine nō ponitur actus nō intellectus: vel volūtatis opꝫ ꝙ ſit amare vel videre. Qđ aūt talis actus: q̄ ponit̄ tentio nō ſit amor ꝓbat̄. Primo q2 ſm̄ veritatē: ꝛ ſm̄ iſtos q̄ predictam ponūt tentionē cū btitudo ſit ſūme amatū: ꝛ p̄io ꝛ ꝑ ſe amatū amore ꝯcupiſcentie: vt ſupra expoſitū eſt: nō poteſt eē aliq̄s actus voluntatis: ſed illa tentio ponit̄ eē eſſentialiter ꝛ inchoatiue btitudo. ergo ꝛc̄. Scḋo q2 btitudo ꝯſiſtit p̄ncipal'r in hn̄do ſuū cōmodū. ſi ḡ tentio ad h̄ ptinet: qđ eſt hr̄e bonū ſuū: viſio aūt reflexa ad videndū ſe hr̄e: ſeq̄tur ꝙ tentio ſit vel ſola: vel p̄ncipal'r ipſa beata viſio ꝛ reflexa ſe hēat ſecūdario adiunctē. ſi ḡ tentio illa eſt amor: ſeq̄tur vl' ꝙ ſolus amor ſit beatitudo: vel ſaltē ꝙ amor ſit p̄ncipal'r beatitudo. Sꝫ hoc eſt ꝯ auctores dicte poſitionis: qui ſaltē ponūt: ꝙ beatitudo eſt p̄ncipal'r in actu intellectus. ḡ ꝛc̄. ❡ Tertio q2 q̄ro vtrū tentio amor ꝛ deſideriū ſint idē re: aut nō: nō pnt dici idē re: tū q2 impoſ'e ē idē eſſe deſideriū ꝛ deſideratū ꝑ ſe: q2 deſideriū nō eſt deſideratū ꝑ ſe tentio aūt ē: ꝙ p̄ncipaliter deſiderat̄ ſm̄ iſtos: tū q2 vt dcm̄ eſt: impoſſibile eſt: ꝙ amor ꝛ cōplacentia rei habite ſit deſiderium: niſi aliquis vellet equiuocare deſideriū. Si autem ſunt diuerſi actus re cum amor ꝛ deſiderium ſequens ipm̄ ſint reſpectu eiuſdē: ſeq̄t̄ ꝙ p̄mus amor reſpicit 2m amorē vtrobꝫ: nā illud deſideriū ē deſiderare trāſformationē ſeu tentionē: ꝛ ſic p̄mus amor eſt velle ſe amare: qđ eſt icōueniēs: ꝙ aūt h̄ ſit icōueniēs pꝫ: q2 aut vterq3 amor eſt eiuſdē rōnis ſpecificū: aut nō: ſi ſic ſequunt̄ duo incōueniētia. Primū ē: ꝙ duo accidētia eiuſdē ſpēi ſint in eodē. 2m q2 q̄ rōne primū amare eſt amare: ſiue velle ſe amare eadē rōne: ꝛ 2m erit velle ſe hr̄e: ex quo eiuſdē ponunt̄ rōnis: ꝛ ſic ibit̄ in infinitū. Si aūt nō ſunt eiuſdem rōnis: ſed ſcḋs amor ſit amare deum ſm̄ ſe: p̄rimus ſit amare ſe amare deum: ſeq̄t̄ ꝙ actus reflexus ſit p̄rior actu recto: quod eſt inconueniēs: nec poni pōt ecōuerſo: q2 ex quo ad amorē ſequit̄ ꝑ deſideriū tētiōis: que ponit̄ eē amor ſcḋs: oꝫ ꝙ amor p̄mus habeat amorē 2m ꝓ obō: ſicut deductū ē. ❡ Itē iſti duo amores aut eſt ita: ꝙ vterq3 eoꝝ ē amor ꝓprij cōmodi: q̄ a q̄buſdā vocat̄ amor ꝯcupiſc: aut vterq3 eſt amor amicitie: aut vnus ē amor amicitie: alter amor cōcupiſcētie: p̄mū ſtare nō pōt: q2 impoſ'e ē ꝙ btitudo ſit amor ꝯcupiſc: ſiue ꝓprij cōmodi eēntial'r: cū beatitudo ſit ipm̄ ſummū bonū cōmodū: ꝙ creatura rōnalis pōt hr̄e: ꝛ ipoſ'e eſt: ꝙ idē ſit actus p̄mus ꝛ ꝑ ſe obꝫ ſui: ipſius: 2m etiā nō pōt eſſe. ſ. ꝙ vterq3 ſit amor amicitie: nā vt in rōne eſt oñſum ad dictā rōnē: ſeq̄t̄ ꝙ amor p̄mus eſt amare 2m amorē: amor aūt amicitie non eſt amare 2m amorē: ſed eſt velle amico bonū. ḡ ꝛc̄. nec etiam tertium ſtare poteſt: q2 non pōt eſſe: ꝙ p̄mus ſit amor amicitie: ꝛ ſcḋs ſit amor ꝯcupiſc: tū q2 p̄rimus amor: vt oñſum eſt ſm̄ dictā rōnē: eſt amare 2m amorē ꝛ amare ſe amore: nō amor amicitie: tū q2 ſcḋs amor: q̄ dr̄ tentio eſt ſm̄ ipſos beatitudo: ꝛ btitudo nō ē amor cōmodi: vt dcm̄ eſt: nec pōt etiā eē ecōuerſo. ſ. ꝙ amor ſcḋs ſit amor amicitie: ꝛ p̄mus ſit ꝯmodi: q2 tūc ſcḋs amor eēt amare deū vt amatū: ꝛ p̄mus eēt velle ſic ſe amare deum: ꝛ ſic eēt actus reflexus prior recto: qđ eſſe non pōt. ❡ Itē videre ſe amare non plus eſt actus reflexus q̄3 videre ſe currere ꝓprie loquēdo: ꝛ hoc ex p̄miſſis pꝫ: l3 videre amare p̄ſupponit q̄ndā aliā viſionē ſiue cognitionē: nō tñ opꝫ ꝙ eā p̄ſupponat vt cognitū. ſi ergo tentio ē actus amādi: ſeq̄tur ꝙ videre ſe tenere nō erit viſio reflexa: qđ eſt ꝯ dictā poſitionē. ſic ḡ nō vr̄ ꝙ dicta tentio poſſit eē actus amādi. Qđ aūt tentio p̄dicta nō ſit viſio: q̄ ſit actus re diuerſus ab ipa poꝰ que dr̄ nuda: ꝛ a viſione reflexa qua beatus videt ſe tenere oſtendo q2 de iſtis tribus viſionibus quero q̄ō ſe habeant: q2 prima viſio: que nuda dr̄ ſit nuda viſio diuine eſſentie ſub rōne nude eſſentie: ꝛ alia ſit qua videmus ſub rōe magis ſpālí: puta ſub rōe boni: ꝛ tertia ſit videre ſe ſic videre: ita ꝙ vnaqueq3 ſit ſimplex viſio: ſeu apprehenſio. Aut eſt ita q· prima tentio: q̄ dr̄ nuda viſio ſit ſimplex apprehenſio diuine eſſentie: nō ſolū ſub rōne nude eſſentie: ſed ēt ſub oī rōne ſub qua nata eſt videri a beato: ꝛ ſecūda: que vocatur tentio ſit apprehenſio cōplexa iſtaꝝ enūciationū. ſ. bonū3 de vero: ꝛ ſic de alijs. tertia ſit videre ſic vnoquoq3 mō vel alio talia app̄hēdere: p̄rimū eſſe non pōt. p̄rimo q2 qua rōne oporteret videre deum alia viſiōe ſub rōne nude eſſentie: ꝛ alia viſione ſub rōne boni ita oporteret eum videre alia viſione ſub ratione ſapientis: ꝛ alia viſione ſub ratiōe iuſti: ꝛ ſic de alijs: ꝛ ſic eſſent ibi valde multe bone viſiones: quod eſt inconueniens: ꝛ ſm̄ iſtos: qui ponunt niſi tertiā ſm̄ veritatē. Secundo q2 omnis amor actualis preſupponit cognitionem boni: ſed ſm̄ eos ad viſionē primam ſequitur amor. ergo impoſſibile eſt ꝙ prima viſione videatur deus ſub rōne boni: ꝛ ſic̄ videtur ſub rōne eſſentie ꝛ ſub ratiōe boni: ita videtur prima viſione ſub alijs cōditionibus etiā in oībus. Tertio autē q2 non videtur ꝓbabile: ꝙ in beatitudine talis ſit proceſſus: a confuſa cognitione ad determinatā: q2 vt dictū ſunt ſupra cognitione intuitiua: qua res in ſe videtur ꝛ videtur res ſm̄ modū ſuum realem eſſendi: in quo nō diſtincte: ſed ſimul comprehendit̄ rō eſſentie: ꝛ bonitatis ꝛ iuſtitie: ꝛ ſic de alijs: tum q2 in rōne bonitatis apprehenditur ratio eſſentie: ꝛ ideo non opꝫ preter viſionē: qua dicit̄ deus ſub rōne bonitatis ponere vnā viſionem: qua videtur ſub ratione nude eēntie niſi ponatur: ꝙ vna precedat aliam tripl'r ꝛ adueniēte vna. ſ. ſecunda tanq̄3 perfecta deſinat eſſe prima: quod eſt inconueniens. Secūdo etiā modo eſſe nō poteſt: q2 multo minus poteſt eſſe cognitio cōplexa in beatitudie q̄3 in cognitiōe nāli angeloꝝ: i q̄bꝰ ꝑp ſuū modū cognoſcēdi ꝑfectū cognitio negat̄ cōplexa: nō. n. cognoſcūt dicēdo ꝛ cōponendo: q2 l3 cognoſcāt enūciabilia: nō tñ cognoſcūt ea cōplexe. ❡ Item alia rōne tenere aliquid

per viſionē

per viſionem aliq̄ꝫ nihil aliud eſt ꝙ̄ habere ipſum vt viſum illa viſione. ergo ita bene prima viſio eſt tenere: ſicut ſecūda nec differūt penes tenere ⁊ nō tenere: ſed ſꝫ tenere alio ⁊ alio modo ſi poſſunt eſſe tales due viſiones vt ipſi ponunt.

Quantum aūt ad viſionē reflexaꝫ vꝫ mihi ꝙ nō poſſit poni eſſe viſio beata: ⁊ h̄ ꝓ rationem cōmunem: que ſolet adduci: qꝛ impoſſibile eſt. ꝙ obm̄ formale beatitudinis ſit aliqͦd creatuꝫ: ſed ita eſſet ſi beatitudo eſſet in viſione reflexa. Ma. omnes concedunt. mi. probatur ſic. Primo qꝛ ſatis oſtenſum eſt ſupra: ꝙ ꝓpe nō dicitur viſio vel cognitio reflexa: niſi qn̄ cognitio terminatur ad aliquid ex parte cognoſcentis vt cognoſcens eſt: vt formale obiectum cognituꝫ: ⁊ hoc precipue dici ſolet quando aliquis per cognitionem ſuper ſuuꝫ reflectitur actum ſicut ſuper cognitum: ſed quicquid accipitur ex parte creature deum videntis in viſione beata eſt creatura. ergo ⁊c̄. Secundo qꝛ viſioneꝫ ponentes reflexam: dicunt ꝙ viſio reflexa eſt videre ſe tenere deum: cōſtat autem: ꝙ obiectuꝫ formale viſionis qua aliquis videt ſe tenere deum: ſeu rem aliquam eſt illius rei tentio. ergo obiectū formale viſionis reflexe eſt dei tentio: ſed tentio qua beatus tenet eſt quid creatum. ergo ⁊c̄. ¶ Sed dicūt ꝙ viſio reflexa non habet pro obiecto viſo ipſam tentionem: ſed deum vt tentum: ⁊ ideo non habet rē creatam pro obiecto viſo. Sed hoc non videtur valere. primo qꝛ ipſe expreſſe ponit ꝙ viſio reflexa habet pro obiecto ipſam tentionem. Secūdo qꝛ ly vt aut accipitur materialiter ⁊ cōcomitatiue vt ſit ſenſus: ꝙ beatus viſione reflexa videt deum vt tentum. i. videt eum: qui tenetur: ſed de tentione nihil videt: ⁊ ſic videre deum vt tentum non eſt aliud ꝙ̄ videre eum: qui habetur vt viſus: ⁊ hoc de qualibet viſione qua videtur deus ē verū: eſt quaſi nugatio: qꝛ quicunqꝫ videt aliquid videt illud: quod eſt viſum: ſiue illud: quod videt̄ nihil plus hoc pertinet ad viſionem reflexam ꝙ̄ ad aliam. Aut ly vt accipit̄ formaliter vt ſit ſenſus: ꝙ videat ſicut formale obiectum: quo deus eſt a ſe tentus: ſiue habitus in tali cognitione oportet ponere: ꝙ ipſa tentio ſit formaliter in obiecto cognito: ſicut enim in viſione qua videtur aliquid in eo: quod album albedo eſt formale obiectum: ita etiam oportet: ꝙ in viſione qua videtur aliquid in eo: quod tentum formale in obiecto ſit ipſa tentio. Itē ſi tentiōe videt̄ deus vt deus abſolute ⁊ viſione reflexa vt deus cū prima viſione videatur abſolute deus vt deus: que neceſſitas eſt ponere aliam viſionem preter primā. prima. n. ſm hoc poterit dici tentio. Si aūt ponatur: ꝙ viſio nuda ⁊ tentio: ⁊ viſio reflexa: ſicut vnus actus ſcd̄ꝫ reꝫ differens tm̄ ſm rationeꝫ pretermiſſis alijs deſcendo ad viſionem reflexam: vt vitet̄ prolixitas: ſciendum eſt: ꝙ ponēdo viſioneꝫ vnā ſm reꝫ in beatitudine: ſicut rei veritas ſe habet illa viſio non poteſt dici reflexa proprie loquendo: vt dictuꝫ eſt: qꝛ viſio reflexa habet pro formali obiecto aliquid pertinens ad ipſum videntem: hoc autem non poteſt eſſe ibi: qꝛ obiectum formale beatitudinis oportet ponere non aliquid pertinens ad ipſum videntem. Iteꝫ viſio etiam recta: que preſupponitur viſioni reflexe: ⁊ ibi actus vidēdi: ⁊ res viſa recto aſpectu differūt: oportet ꝙ ſint diuerſi actus viſio recta ⁊ reflexa: qꝛ diuerſa habent obiecta formalia precipue loquēdo de actu reflexo: prout hic loquimur. Eſt enim videre ſe videre: qꝛ in beatitudine non ponitur viſio reflexa ſuper potētiam intellectiuam vel ſpeciē: ſed ſuper actuꝫ: qꝛ vt dicunt videt ſe videre: ⁊ ſi eſſet viſio reflexa proprie dicta differūt re a primo ⁊ recto aſpectu dei: habet tamē viſio beata aliquid ſimile cum viſione reflexa: nam ſicut beatus in deo videt alias relucere creaturas: ita ēt probabile eſt: ꝙ videat actum ſuum quo videt deum in ipſo deo: ⁊ ſic non ſicut primo ⁊ per ſe obiectum: ſed ſicut ſecundarium relucens in principali ⁊ per ſe obiecto poteſt videre ſuam viſionem in deo viſo: ſicut alias videlicet creaturas in deo: ⁊ in h̄ habet viſio beata ſimilitudinem cum viſione reflexa: non tamen ex hoc habet ꝙ ſit beatitudo: ſed ſꝫ ꝙ eſt rectus reſpectus diuine eſſentie ſm ſe: nam ſic viſio beata ſuam non habet eſſentialem perfectionem ſm quā ei competit: ꝙ ſit nobiliſſimus actus ex creatura in deo viſa: ſꝫ ex pn̄cipali obiecto: quod eſt deus. ¶ Ad motiua quibus ꝓbari videtur opinio predicta reſpondebitur alia poſita opinione. Eſt ergo alia opinio: que ponit ꝙ beatitudo nō conſiſtit in viſione reflexa proprie dicta: nec etiam cōſiſtit in viſione recta: prout habet aliquid ſimile cum viſione reflexa: ſed in viſione nuda diuine eſſentie ſm ſe modo quo exponetur. Primum. ſ. ꝙ non cōſiſtat in viſione reflexa proprie dicta: patet ex dictis: quia: vt ſepe dictum eſt: oporteret ꝙ haberet actuꝫ ipſius videntis creatum pro obiecto formali. Scd̄m autem. ſ. ꝙ viſio beata aliquid ſimile cum viſione reflexa non habet: ꝙ ſit beatitudo: ⁊ hoc poteſt patere de facili: qꝛ actus trahit perfectionem: ſpeciem: ⁊ nobilitatē ex principali obiecto: ⁊ ita non ſecundario: ſed obiectū principale ipſius beatitudinis: ſeu viſionis beate eſt ipſa eſſentia diuina: ſm ꝙ diuina eſſentia eſt: creatura autem quecunqꝫ relucet in deo: ſiue ſit ipſa viſio: ſiue alia eſt ſecundarium obiectum. ergo patet: ꝙ actus deuꝫ videndi ſit beatitudo: ſiue ſit nobiliſſimus actus ad beatitudinem pertinens ex hoc: ꝙ eſt rectus aſpectus: ⁊ non ex hoc: quod eſt ſimul cum viſione reflexa ſm quam rōnem reſpicit ſecundariū obiectum: quod in deo viſo relucet. ¶ Scd̄o hoc ad deum patet: ꝙ deus ſm ſe eſt principale obiectum viſionis beate: eſt ēt nobiliſſimum obiectum deus ſm naturam diuinam: in qua quecunqꝫ creatura relucet in eodem: ⁊ ideo ex hoc habet viſio dei: ꝙ ſit beatitudo: nec eſt cōtra quoddā dctm̄: quod dicūt ſolēnes doctores: ꝙ quanto aliqs eſt magis beatus tanto plures creaturas videt in deo: qꝛ iſte: qui plures videt creaturas non habet ex hoc: ꝙ videt plures creaturas ꝙ ſit beatus directe: ſed ex hoc quod intenſius videt eſſentiam diuinam: vnde viſio plurium creaturarum includit magis intenſam viſionem diuine eſſentie: vnde in deo diuinam eſſentiam magis intenſe facit directe: ꝙ videns ſit beatus: ſꝫ ꝙ videat plures creaturas non cauſaliter: ſed conſecutiue ſe habet ad hoc.

Quantum ad ſecundum ſcilicet ꝙ beatitudo conſiſtit in nuda viſione: ſciendum eſt: ꝙ viſio beata non dicitur viſio dei nuda ſecunduꝫ denudationem: que fit per abſtractionem vniuerſalis a ꝑticulari vel ſuꝑioris ab īferiori: vt. ſ. dicatur deus videri non ſm ꝙ talis eſt: ſed ſm ꝙ abſolute conſideratur: nec ſm abſtractionem eius quod ſe habet in deo: per modum obiecti eius: quod ſe habet per moduꝫ accidentis ſm noſtrum modum intelligendi: vt. ſ. videatur ſm ꝙ deus non ſm ꝙ bonus vel ſapiens: tuꝫ etiā in cognitione naturali angeloꝝ ita fit: ꝙ angelus vidēdo alicuius rei ſubſtantiam videat ſimul ac eodē aſpectu eius proprietates: ſed intelligitur nuda dei viſio ꝑ remotionem medij: ꝙ ſit ex parte rei cognite: quaſi di

catur ꝙ videt̃ q̃ūo in ſpeculo ⁊ in alia re:cum per mo/
dum ſpeculi repreſentet̃:ſed videre de facie ad faciez:
ſine tali medio. vnde reuerendus doctoꝛ frater Tho/
mas:cuius opinionez nitimur tueri: vt videtur eis po/
nens viſionem reflexam : dicit ꝙ ſi beatus impone/
ret nomen rei q̄ꝫ videt illud nõ ſignificaret tñ eẽntiaz
vel tñ beatitudinem:vel iuſtitiam:⁊ ſic de alijs:ſed ſi
gnificaret illud:quod oia cõprehendet : ⁊ ita viſio ha/
bet:ꝙ ſit beatitudo ex hoc qḋ hꝫ ꝓ obiecto primo:⁊ per
ſe eſſentiam diuinam:ſm ꝙ talis eſſentia.ſ.diuina eſt
comprehendens omnes perfectiones diuinas eẽntia/
les:vt viſas:⁊ non ſm ꝙ hꝫ ꝓ obiecto creaturam relu
centem in ea:qꝛ obiectum beatitudinis opoꝛtet eẽ no/
biliſſimū:⁊ ſm rõnem nobiliſſimā:quā põt attingere
beatus:nobilioꝛ aūt eſt rõ dei ſm ꝙ deus q̄ꝫ creature
ſm ꝙ in ea relucent:⁊ ideo opꝫ:ꝙ primo ⁊ per ſe obm
beatitudinis ſit deus ſm illud: quod eſt in natura ſua
abſolute:⁊ ꝙ oia alia ſecūdario ⁊ minus principaliter
ſe habeāt ad beatitudinem: ⁊ hoc ꝑtinet ad rectuz: vt
dictum eſt:⁊ vt rectus aſpectus : vnde beatitudo non
eſt in viſione reflexa ꝓprie dicta : nec etiam conuenit
viſioni dei:ꝙ ſit beatitudo ſcḋm illud:in quo ſimilitu
dinē hꝫ aliquā cū actu reflexo. ¶ Rõnes aūt:quibus
alij mouent̃ ad oppoſitū non ſunt cogentes.naꝫ qḋ di
cit:ꝙ viſio nuda mentē non faciat.dicēdū:ꝙ falſuꝫ ē:
⁊ ad ꝓbationē dico:ꝙ falſum ibi aſſumitur viſionem
primo modo nudam non ſequit̃ deſideriuꝫ vel amoꝛ
ad quod deſiderium cõſequit̃: vt ſupra eſt oſtenſum:ſꝫ
ſequitur amoꝛ complacentie:quietatio fruitionis:que
eſt delectari in re habita. ¶ Secūda aūt ratio coſtat:
ꝙ quecunqꝫ opinio detur nulla eſt:qꝛ ſi propter hoc:ꝙ
deus ſm rõnem nude eſſentie reſpiciat omne ens vt ꝓ
mū principiū:⁊ vltimus terminus nõ poteſt eſſe obie
ctum beatitudinis:vel beatificans: qꝛ ſic omnis crea/
tura eſſet beatificabilis:quod eſt falſum eadem rõne
ſm illā poſitionē non põt eſſe obiectū viſionis prime:
quā nudam dicunt:qꝛ ſequeret̃ pari rõne:ꝙ ois creatu
ra poſſet deū nude videre.quod falſum eſt: vnde ſimi
li modo ſequeret̃ ſm dictum eoꝝ deum ſub rõne nu
de eſſentie non eſſe obm viſionis principalis.ſicut ſeq
tur ipſuꝫ nõ eſſe ſic obiectū beatitudinis:vel prime vi/
ſionis:vnde ſciēdum.ꝙ iſta rõ iſtoꝝ tres hꝫ defectus.
Primus eſt:qꝛ ſupponit:ꝙ illa rõ ſm quam deus oēꝫ
reſpicit creaturam non põt eē obiectū niſi illius actus
qui cõis eſt omni creature:quod falſum eſt:qꝛ conſtat
ꝙ aliquis poteſt illam rationē conſiderare : quecunqꝫ
ſit illa:ita ꝙ per ſe obm talis conſiderationis ſit illa rõ
aliogn non poſſēmus de illa rõne tractare nec loq:⁊ tñ
conſiderare non conuenit omni creature. Poteſt ergo
dici ad ma.ꝙ ſm illam eandem rõnem ſm quam de
us omnē reſpicit creaturam: ⁊ ab oi creatura accipit̃:
poteſt eſſe formale obiectuꝫ alicuius cõſiderationis:
que non omni creature conuenit:⁊ erit eadem rõ ex p
te rei:que ab omni attingatur creatura:⁊ a ꝯſideratio
ne:ſed erit diuerſitas ex parte attingentis: qꝛ ois crea/
tura attingat eum vt primū principium:a quo eſt:⁊ vt
terminum reſolutionum vt exponet̃: ſed conſiderans
attingēs ipſum vt obiectuꝫ: ad quod ſua conſideratio
terminatur:⁊ ſic non obſtante identitate rationis : qua
attingatur ab omni creatura:⁊ a conſiderante:diuerſi/
tas tñ eſt in modo attingendi illā rationē ex parte at/
tingentiū erit ſufficiens cauſa:quare conſiderare non
cõueniat omni creature:ſꝫ conſiderare habeat pro ob
iecto rationē ſm quā deus omnē reſpicit creaturam:
vnde etiam ſi aliquis recte conſideret non opoꝛtet ꝙ

illa conſideratio:que hꝫ aliquā rationē cõmunē mul/
tis per inherentiā:ſicut eſſe vel ens eſt multis cõmune
cõis:⁊ conueniat illis:ſiue per attributionem:ſicut pri
ma cā hꝫ cõmunitatē ad oēm effectum de ꝑ ſe obo ſit
cõis:⁊ ꝯ[illegible] illis multis non per inherentiam: ſed ſoluꝫ
ꝙ habeat illa conſideratio ad oia illā attributionē:ſi/
cut ad cognitā inquantū reſpiciunt illā rationē cõmu
nē conſideratā. Secūdus defectus eſt:q̃ūo dicit̃ nuda
eſſentia:nam ſicut frequenter dictum eſt:illa denuda
tio ex parte obiecti non intelligitur ſm abſtractionez
vniuerſalis ſubiecti:vel eius:ꝙ ſe hꝫ ꝑ moduꝫ ſubiecti
ad illud:quod ſe hꝫ ꝑ moduꝫ accidentis : ita.ſ. ꝙ deus
videatur ſm ꝙ eſt eſſentia quedam abſolute conſide/
rata.⁊ non ſm ꝙ eſt eſſentia talis.ſ.diuina:vel ꝑō: vel
bonitas:vel ſapientia:imo vt dictū eſt videbitur inſi/
mul ſꝫ oia hēc:ſed dicitur ibi viſio nuda eſſentie ex p/
te modo quo dcm̄ eſt. Rñſio aūt ꝓcedit ac ſi accipere
tur illa denudatio ex parte obiecti. ¶ Secundus de/
fectus eſt quantū ad reſolutionē quā ponūt : qꝛ quedā
eſt reſolutio ab intra:⁊ quedā ab extra:ab intra duplr
vno modo ab intra ſm diuerſā reꝫ ſi reſoluatur ſubſtā
tia compoſita ĩ materiā ⁊ formā: ad quas ſubſtantiat
reſolutio ſaltē qñ peruenitur ad primā formā:⁊ ad pri
maꝫ materiam ſi ſint ibi plures forme. Alio modo ſꝫ
rationē ſicut homo reſoluitur in animal ratiõale ⁊ in
corpus viuū ⁊ ſubſtantiale:⁊ ſic eundo vſqꝫ ad ens cõ/
muniter dictū ⁊ neutro iſtoꝝ modoꝝ reſoluitur om/
nis creatura in diuinā eſſentiā.ſ.nudā:qꝛ diuina eſſen
tia non eſt de eēn° creature:ſicut forma ⁊ materia ſut
de eſſentia compoſiti:vel ſicut ſuperius de eſſentia in
ferioꝛis.reſolutio aūt ad extra poteſt dupliciter conſi/
derari: vno modo cõparando plura adinuicē ſm ſim/
plicitatē maioꝛem vel minoꝛem:vel ſm ſimplex vel
non ſimplex : ſicut ꝙ dicatur ſubſtātia immaterialis
in qua non eſt compoſitio materie ⁊ forme ē prioꝛ na/
turali ſubſtantia:in qua reſolutione per receſſū a ma/
teria venit̃ ad ſubſtantiā imateriale:⁊ vlterius per re
ceſſum a cõpoſitione eſſentie:⁊ eſſe ſubſtātie ⁊ accñtis
venitur ad ſubſtātiā omnimode ſimplicē primā. Alio
modo ſm cauſalitatem:ſicut cauſalitas poſterioꝛis eē
reſoluit̃ ĩ cauſalitatē prioꝛis:ſicut qñ dicitur:ꝙ homo
fit per motū celi: ⁊ hoc ꝑ intelligentiam mouentem:⁊
hoc propter deū:⁊ ibi eſt ſtatus. Prime ergo due reſo/
lutiones creature non ſtant nec terminantur ad diui/
nam eſſentiā nudā vel veſtitā: ſed vel terminātur ad
partes ſubſtantie reales cõpoſite: vel ad ens cõmuniſ/
ſimū. Alie aūt due ad eſſentiam terminantur diuinā:
ita ꝙ pͣ terminat̃ ad eā ſm ꝙ eſt ſimilliima ⁊ remotiſ
ſima ab oĩ reali cõpoſitione:non aūt ſm ꝙ eſt nuda ra
tione ſuorum attributoꝛuꝫ differentium ab ea ſola ra
tione. Secunda aūt terminat̃ ad eam ſꝫ ꝙ eſt prima
cauſa:ꝙ bene includit cū ratione eſſentie intellectum
⁊ voluntatem ⁊ potētiā executiuaꝫ. Procedebat ergo
ratio predictoꝛum:ac ſi reſolutio creature terminatur
ſic ad quandam eſſentiam analogicam abſtractam ⁊
denudatam:quod falſum eſt. Oꝫ autem dicitur: ꝙ nec
amoꝛ:nec deſiderium transformationis ⁊c. Dicenduꝫ
ꝙ vbi deſiderium non eſt:nec amoꝛ eſt:qui deſideriū
aſſequatur:ſed eſt ibi complacētia:⁊ quietatio volun/
tatis in bono habito. Quod aūt dicitur:ꝙ viſio refle/
xa neceſſario ad beatitudinē pertinet:qꝛ non quietat̃
mens beata niſi videret ſe tenere deuꝫ. Ad hoc primo
dici poteſt:ꝙ quādo aliquid eſt conueniens ⁊ delecta
bile ad videnduꝫ ad hoc:ꝙ videns delectetur:⁊ quan
dam habeat quietationem appetitus: non requirit̃ :ꝙ
apprehendat

appꝛehendat ipſum cõueniens: ſiue cõuenientiã: q̃ eſt de forma ei impreſſa q̃ delectat̃. ſed ſufficit ꝙ appꝛehendat cõuenientiã ex parte rei extrinſece delectantis que eſt ꝓpꝛia rei viſe pulchꝛitudo: vñ hõ experit̃ ſe delectari in aſpectu rei pulchꝛe abſq; hoc qd̃ reflectatur ſuũ videre qd̃ eſt de re illa: ⁊ etiã i auditu pulchꝛi ſoni abſq; hoc ꝙ reflectat̃ ad cognoſcendã illã auditionez. ¶ Põt ergo dici ꝙ ad hoc: ꝙ btũs nuda viſione delectet̃ ſufficit ꝙ videat ſũmã rei pulchꝛitudinez: quã habet: nec opꝫ ꝙ videat ſuũ videre vel hr̃e: licz hoc poſſꝫ ſequi. ¶ Aliter poteſt dici: ꝙ dato ꝙ nõ quietaret̃ appetitus bene: niſi per viſionẽ reflexã: qua btũs videt ſe videre deũ: non tñ ſequit̃ ꝙ viſio reflexa ſit btitudo: ⁊ nõ aſpectus rectus. ¶ Ad cuius euidentiã ſciẽdũ ꝙ lz volũtas nõ getet̃ niſi in bono cognito: tñ ipſa cognitio talis boni nõ eſt illud qd̃ p̃ncipalr̃ delectat. imo ipſuz bonũ cognitũ. nõ enĩ cognitio pecunie pꝛincipalr̃ delectat auarũ vel ambitioſum: ſed pecunie poſſeſſio ⁊ honoris aſſecutio: licz nõ poſſint delectari nec appeti niſi ſint cognita: ita etiã ponendo: ꝙ ſũmũ comodũ ꝙ põt hr̃e btũs de deo ſic ipſum videre ⁊ eius infinitam pulchꝛitudinẽ: dato ꝙ nõ delectaret̃ niſi videret ſe videre nõ tñ ſequit̃ ꝙ viſio reflexa qua videt ſe videre ſit illđ qd̃ p̃ncipalr̃ delectat: ⁊ ꝙ viſio ẽ p̃ncipalis cã dꝉectationis. ſcđa aũt ⁊ valde minus pꝛincipalis: ſicut poſſidere pecuniã magis delectat auarũ q̃ꝫ viſio poſſeſſiõis: niſi ita eſſet paruz valeret iſta diſtinctio qua vtuntur cõter doctoꝛes: quia differunt velle rem aliquã cognitã: ⁊ velle eius cognitionẽ. Vñ dico ꝙ talis nõ delectaretur in btĩtudine niſi cognoſceret ſe hr̃e beatitudinẽ: nõ tñ in hoc eſſet btũs ꝙ cognoſceret ſe hr̃e btĩtudinẽ: ſicͤ nullus eſt iuſtus in cognoſcendo iuſtitiã vel in cognoſcendo ſe hr̃e iuſticiã. ſed in habẽdo eã. ergo nõ vr̃ qd̃ eoꝝ motiua qui viſionẽ ponũt reflexaz valeant. Et iđ videt̃ ꝙ btitudo conuenit in viſionẽ reſpectu eſſentie diuine ſm̃ ſe mõ quo expoſitũ eſt. ¶ Ad p̱mũ ẜ in oppoſitũ dõm: ꝙ minoꝛ eſt falſa: ⁊ ad ꝓbatõez dõm: ꝙ nõ ẽ iſta viſio potioꝛ que plura hꝫ oba: qꝛ nobilitas viſionis nõ depẽdet per ſe ex pluralitate oboꝝ. ſed ex nobilitate p̃ncipalis ⁊ formalis obĩ: ⁊ qꝛ in viſiõe q̃ deus videt̃ ſm̃ nãm ſuaz diuinã: ſiue ſm̃ ſe: diuina eſſentia eſt formale obm̃: que in ĩfinitũ diſtat: ⁊ excellit creaturã. in viſione aũt qua quis vr̃ ſe videre deũ: obꝫ formale eſt viſio creata m̃ãle: eẽntia diuina in tali obo ⁊ dei viſio ſm̃ ſe ẽ nobilioꝛ q̃ꝫ viſio qua videt ſe videre deũ: lz iſta ſcđa plura includat oba: ſicut nobilius eſt cognoſcere ſubãs creatas quã cognoſcere cognitionẽ qua cognoſcimus. ¶ Ad ſcđm dõm: ꝙ illud qd̃ includit alterũ cõtinẽdo ipſum in eſſentia ſua v̄tualr̃: ⁊ nõ ecõuerſo eſt perfectius: ſicut rõnale eſt perfectius q̃ꝫ ſenſitiuũ reſpectu: qꝛ eſſe rõnale includit dicto mõ ſenſitiuuz: ⁊ nõ ecõuerſo: ſic aũt nõ cõtinet videre ſe videre deum nudam viſionem eſſentie diuine: ſed cõtinet eam: ſiue includit eã: vt obm̃ formale ⁊ diuinã eſſentiã vt m̃ãle ſui obĩ: ⁊ iõ non opꝫ ꝙ viſio reflexa ſit perfectioꝛ viſione nuda ex tali incluſione: vñ rõ nõ cõcludit niſi ponatur ꝙ illa viſio que plura ĩcludit vt oba ſit potioꝛ: h̄ ẽt non opꝫ vt dictũ eſt. ¶ Eſt aũt notãdũ ꝙ rõnabile nõ includit illud qd̃ eſt ſenſitiuuz tñ: ſed idẽ numero vel ſpecie ſed ſꝫ idẽ genere: ſicut dicit̃ ꝙ ſpẽs ꝑfectioꝛ alicuius gñis cõtinet minꝰ perfectuz. ¶ Ad tertiũ patet reſponſio ex dictis ex p̃ncipali ſolõne: qꝛ dato ꝙ delectatio viſionẽ nõ ſequeret̃ nudã niſi mediante viſione reflexa: adhuc nõ ſequitur ꝙ viſio reflexa ſit p̃ncipale obiectum p̃ncipaliter delectans amatuz vt patuit ibi.

¶ Ad quartum dicendũ: ꝙ unũ: ⁊ idem re eſt ꝙ ſuccedit ſpei ⁊ fidei: ſed differũt rõne: nuda enĩ viſio eſt obꝫ fidei: ⁊ quã ſpamus: ita ꝙ viſio: vt eſt clara ⁊ nuda ſuccedit fidei: ſed vt eſt quedã perfectio p̃ncipalr̃ habita: ⁊ quaſi q̃dã tentio ſuccedit ſpei: põt dici reſpectu eoꝝ in quibus nota eſt eſſe ſpes: qꝛ q̃ñq; ſeparat̃: de quacũq; enim perfectione: q̃ñq; habita: ⁊ q̃ñq; nõ habita: q̃ñq; tenet̃ vel habet̃. ¶ Ad quintũ pꝫ ex dictis in p̃ncipali ſolõne. ibi enĩ dicta ratio eſt ſub forma pꝛopꝛia ſoluta. ¶ Ad ſextũ ſilr̃ eſt ſolo: qꝛ ꝓcedit ac ſi nuda viſio dicatur viſio diuine eſſentie ſm̃ ꝙ ẽ eẽntia ſine viſione attributoꝝ: vel ꝙ ipſa videat̃ ſub ratione vnius attributi: ⁊ nõ ſub rõne alterius: qd̃ falſuz eſt ſaltẽ q̃ꝫtũ ad illa attributa gñalia vt bonitas: ⁊ cõſilia ad beatitudinez pertinentia. ¶ Ad ſeptimũ ⁊ octauuz dõm: ꝙ vt de ſe pꝫ: nec ꝑcipere beatitudinẽ: nec hr̃e ſecuritatẽ. i. certaz cognitione de btĩtudine eſt btĩtudo ſicut de nõ admittendo iuſtitiam eſt iuſtitia: q̃ñ dicit̃ ꝙ ſiue iſtis non eſt beatitudo: ſi hoc dicat idẽtitatẽ: ſiue cauſalitatẽ ſub h̄ ſenſu. ſ. ꝙ talis appꝛehenſio vel ſecuritas btĩtudinis ſit beatitudo: vel cauſa beatitudinis falſum eſt: ſi autem aliud itelligit̃ cõſecutiue vt ſit ſenſus ꝙ nullus eſt beatus: qn ſequat̃ talia: bene verũ eſt ꝙ ſaltẽ ſine his non eſt perfecta beatitudo. ¶ Ad nonũ quo arguebat̃ contra dictũ ridentis dõm: ꝙ diuerſa oba pꝛimo ⁊ per ſe diuerſificant actum vel volendi vel vidẽdi: ſed diuerſa obiecta ſecũdaria: que repꝛeſentant̃ in formali obo vel etiã diuerſa obiecta: quoꝝ vnũ eſt pꝛimuz ⁊ per ſe obiectũ ⁊ aliud cõtrariũ nõ diuerſificant ipſos actus: ſic aũt eſt in oppoſito: nã viſio beata hꝫ ꝓ ꝑ ſe obiecto eſſentiã diuinã ſm̃ ſe ipſam: ⁊ aliqd aliud creatũ habꝫ pro ſcđario obiecto in eſſentia diuina relucente: ⁊ iđ eodẽ actu põt videri eſſentia diuina: vt pꝛincipale obm̃ ⁊ viſio ipſa vt cõtrariũ. ¶ Ad decimũ dicẽdũ: ꝙ nõ eſt ſilẽ de actu ſciẽdi reſpectu ſenſibilis ⁊ de actu volẽdi deũ reſpectu dei: q̃ꝫtũ ad hoc ꝙ pari paſſu currat actus rectus ⁊ actus reflexus vtrobiq;: qꝛ actus ſentiendi eſt nobilioꝛ q̃litate ſenſibili ſic: nõ aũt actus vidẽdi deuz eſt nobilioꝛ deo: ⁊ qꝛ vt dictuz eſt: nobilitas actus eſt ex nobilitate obĩ formalis. iđ ſentire ſe ſentire ẽ nobiliꝰ quã ſentire qualitatẽ: ſicut ſentire eſt nobilius qualitate: ſed videre ſe videre deum nõ eſt nobilius q̃ꝫ videre deum. ſed viſio qua intellectus creatus videt deũ non eſt ita nobilis: ſicut ipſe deus in ſe. ¶ Ad vndecimum dõm: ꝙ ſiue oĩs appꝛehenſio dicat̃ ſimpliciũ ſiue ſolũ appꝛehenſio enunciabiliũ: ⁊ hoc apud nos in viſione diuina nõ pñt differre re: qꝛ talia nõ opꝫ differre niſi vbi eſt diſcurſus itelligẽdo hoc ex hoc: vel hoc poſt hoc in viſione autez beata ſimul omnia ſunt. imo non videt̃ differre appꝛehenſio ſimpliciũ a cognitione enunciabiliũ: niſi vbi cõuenit itelligere cõponẽdo ⁊ diuidendo: ⁊ iđ poſſet dici ꝙ ſicut cognitio ſimpliciũ nõ eſt reflexa in btĩtudine: ita ẽt nulla cognitio enũciabiliũ: ſed qꝛ irradiatio ꝙ ſaltẽ iq̃ꝫtũ viſio btã eſt in deũ: ⁊ cognitio enũciabiliũ hꝫ aliqd ptinẽs ad cognitõez reflexã. dõꝫ ꝙ nõ oꝫ. nã ſic in p̃ncipali dcm̃ ẽ: nõ oꝫ ꝙ oĩs cognitio q̃ ſuppõit aliã ſit reflexa: ſꝫ tñ illa q̃ ꝑſupponit aliã: vt obm̃ ꝯſideratuz: nũc aũt vidimꝰ đ enũciabilibꝰ: nõ ſupponit aliã appꝛhẽſionẽ ſimplicẽ vt obꝫ ꝯſideratũ: qꝛ indicãs de entibꝰ nõ ꝯſiderat ſuã ſimplicẽ appꝛhẽſionẽ. ſꝫ ꝯſiderat illa ꝯplexa inq̃ꝫtũ vt dcm̃ eſt. ſ. res quedaz ordie mouẽt itellm̃ quo ad cognitionẽ ſimplicẽ ⁊ deũ ad cognitionẽ ꝑfectioꝛẽ: nec i tali ꝓceſſu oꝫ ponere aliquã cognitionẽ reflexã: vñ rõ ſupponebat falſum: ⁊ ſic pꝫ ad. xi. ⁊. xii. ¶ Ad 13m̃ dõꝫ ꝙ nõ oꝫ ꝙ illđ qd̃ ꝯuẽit ali

cui in eo ꝙ tale conueniat ſemꝑ ⁊ in actu illo mediāte tali. ſicut patet ꝙ ignis calefacit in eo ꝙ calidum: nec tamē ꝓpter hoc calefacit actu: ꝙ̄diu eſt calidum. ſed ſufficit ꝙ illud qđ cōuenit alicui in eo ꝙ tale cōueniat ſibi ſemper actu vel habitudine quādiu manet tale: lʒ autem beatificare actu non ſemper deo conueniat ꝙ̄diu eſt deus: tamē beatificare aptitudine ſemper ⁊ de neceſſitate ei conuenit: aliter poſſet probari per eandē rationē ꝙ deus ſʒ ꝙ deus nō eſſet obiectū nude viſionis: ſicut nec viſionis ꝙ̄ ponūt reflexam: qꝛ non ſemꝑ ⁊ de neceſſitate deus quādiu eſt deus eſt obiectum viſionis nude. Queſtio. V.

Quinto queriť. vtrū formale in obō beatitudinis ſm qđ beatitudo ſit bonum vel aliquid aliud: ⁊ arguiť ꝙ non ſit bonum. ſed aliud: qꝛ formale obiectū dʒ correſpōdere actui: cuius eſt formale obiectū. ſʒ actus: qui eſt beatitudo eſt viſio. ergo illud debʒ eſſe formale in obiecto beatitudinis: ꝙ eſt formale in obō viſionis: ſed hoc nō eſt bonū in eo ꝙ bonū eſt obm voluntatis. ergo ⁊c. ¶ P̄. Formale in obō btitudinis dʒ eſſe nobiliſſimū cū actus ſit nobiliſſimus. ſed ratio veri intellis nobilioꝛ eſt aliis quā rō boni cū ſit vlioꝛ. ğ ⁊c. ¶ P̄. Illud qđ determinat viſionē ad ſpēm eius formalius ē ꝙ̄ ſit illud ꝙ ſic determinať. ſed obʒ btitudinis cū ſit perfectio intellectus eſt bonū intellectuale ꝑ qđ bonū determinať ad hoc ꝙ ſit tale bonū. ſ. bonū beatitudinis. ergo bonū intellectuale eſt formalius in obō beatitudinis. ¶ P̄. illud qđ eſt primū ⁊ per ſe obm voluntatis nō pōt eſſe formale obm alterius potētie. ſed bonū in eo ꝙ bonū eſt primū ⁊ per ſe obiectū voluntatis. ğ bonū in eo ꝙ bonū non pōt eſſe formale obm in actu alterius potētie a voluntate: ſed btitudo eſt actus alterius potētie a volūtate: qꝛ eſt actus intellis. vt dictū eſt ſupra. ğ ⁊c. ¶ P̄. Formale in obō illius perfectōis que hoīeʒ perficit in eo ꝙ hō debʒ eſſe illud qđ eſt formale in obō rōnis: cū hō bēat ꝙ ſit hō a rōne. ſed beatitudo perficit hoīem in eo ꝙ hō: qꝛ inquantū tranſcēdit creaturas īferiores. ğ formalis rō ī obō btitudinis eſt illud qđ eſt formale in obō rōnis: ſed hoc nō eſt bonū. ğ ⁊c. ¶ Sʒ diceret aliqs ad oīa hec ꝙ formale in obō btitudinis ex ꝑte obī eſt bonū inquātū bonuʒ. ſed formale ex ꝑte potentie. cuius btitudo eſt actus. ğ ⁊c. ¶ Cōtra qꝛ ratio formalis obiecti dʒ accipi ſm ꝓportionem eius ad potentiam ⁊ actū: quoꝝ eſt obiectū. ſi ğ formale obm btitudinis in bītudie ad cuius eſt actꝰ btitudo nō eſt obm in eo ꝙ bonuʒ: ſeqť ꝙ ſimplex rō formalis: q̄ ſumiť ex ꝑte obī btitudinis nō ſit bonuʒ. ¶ P̄. Rō btitudis obī dʒ eē nobilioꝛ: ſed rei exīſtis ī gnāli ī quātū ē eſt nobilioꝛ: quā rō boni. ğ ⁊c. ꝓbo. mi. qꝛ illa rō eſt nobilioꝛ ſm quā poᵃ ad plura ſe extendit. ſed poᵃ cuiꝰ rō entis eſt obʒ ſe extēdit ad plura. ğ ⁊c. qꝛ dato q̇ ens ⁊ bonū cōuertāť ſm ſuppoſita: rō tñ entis eſt vlioꝛ. ſed diceret aliqs ꝙ in btitudine ſunt duo. ſcʒ viſio ⁊ fruitio: lʒ ğ formale in obō btitudinis ꝙ̄tuʒ ad viſionē nō ſit bonū: tñ inquantū eſt ibi delectatio hēt bonū eſt obʒ formale. ¶ Cōtra. qꝛ rō formalis obī dʒ attēdi in bītudine ad illud in quo conſiſtit p̄nʳ btitudo ſed hec eſt viſio: que eſt ipſa btitudo ⁊ nō delectatio: q̄ cenſeť. ğ rō formalis obī btitudis in bītudie ad viſionē dʒ accipi: q̄re dʒ ſimplr cōcedi: qꝛ formale obm beatitudinis nō eſt bonū īquātū bonū. ¶ P̄. Rō formalis dʒ accipi in habitudine ad illud qđ eſt p̄ncipale in obō ⁊ nō in bītudine ad illud qđ ē q̄ſi ꝑ opationē ꝑfectaʒ. ergo ſimplr rō formalis obī btitudinis dʒ attēdi in ordine ad viſionē: ⁊ nō in ordine ad dlectationē ⁊ ſic idē ꝙ prius. ¶ P̄. Delectatio nō ſeqť quācūq; cognitionē que eſt ꝑceptio boni ⁊ ꝯuenientis in eo: ꝙ huius. ſed delectatio perfectiſſima: que eſt ipſa fruitio cōſeqť viſionē verā. ğ obm viſionis nō eſt bonū in eo ꝙ bonū: nec per ꝯñs formalis rō in obō btitudinis eſt ratio boni. ¶ P̄. Res ſm qđ ſunt in mente hñt rōnē veri: ⁊ non rōnē boni: qꝛ verū ⁊ falſum ſunt in mente: bonū auteʒ ⁊ malū in rebus: ſed btitudo vt frequēter dictū ē: actꝰ eſt ītellis. ğ obm formale btitudinis ꝑ ſe loquēdo non eſt bonū. ſed verū. ¶ P̄. Illa que cōuertunť ⁊ mutuo ſe īcludunt ⁊ in abſtracto ⁊ in cōcreto equalr reſpiciūt oē illud qđ dř de vno ⁊ de alio. ſʒ ſic ſe hñt bonū verū ⁊ ens. ſi ğ ponať ꝙ bonū ī eo ꝙ bonū eſt obʒ btitudīnis eadē rōne dʒ poni q̇ verū ⁊ ens: ⁊ ſic ſaltē hř ꝙ bonū nō erit magis obm btitudis ꝙ̄ verū.

Contra beatitudo eſt vltimi finis cōſecutio ſub vltimi finis rōne. ſʒ ratio finis ⁊ boni ē eadem: qꝛ ſm phm finis ⁊ bonuʒ coincidunt. ergo ⁊c.

Reſpondeo iſta q̄ſtio hʒ difficultatē q̄tuʒ ad illos qui ponūt btitudinē eē viſionē: qꝛ nō vř ꝙ formale obm alicuius viſionis ſit bonū ī eo qđ bonū: qꝛ hoc eſt formale obm volūtatis nō intellectꝰ: ex alia ꝑte cū btitudo ſit vltimi finis aſſecutio ſm ꝙ huius opʒ ponere ꝙ vltimꝰ finis ſit formale obʒ btitudinis. vltimꝰ aūt finis ſub rōne q̄ vltimꝰ finis hʒ rōnē ſūmi boni. iō ⁊c. ſuſtinēdo ğ ꝙ viſio ſit btitudo: ⁊ ꝙ formale obm btitudinis ſit bonum rñdēt quidā ad iſtā difficultatē ⁊ dicūt: ꝙ aliquādo diſtictio formalis in obō diuerſaꝝ poᵗᵉ nō accipiť oio diſꝑata diſtinctio. Et pcecipue loquēdo de potētijs adiuicē ordinatis verū aliqñ accipit ſm ſupius ⁊ īferiꝰ. ita ꝙ illud eſt p̊ ⁊ ꝑ ſe obm vnius: ⁊ ſcđo ⁊ ꝑ ſe obm alteriꝰ ſicˀ de intellectu pʒ ⁊ ſenſu cōi ⁊ ꝑticulari: nā obm intellis p̊ ⁊ ꝑ ſe eſt ſenſibile nō ſolū in eo q̇ ens. īmo īquātū ſenſibile: nā ītellectꝰ pōt ꝑ ſe cognoſcere nām rei ſenſibilis in ſpāli ſm illō qđ eſt ſenſibile: ſicˀ etiā ſe hʒ q̄litas ſenſibilis: q̄ eſt obm ſenſus cōis calorē ⁊ qualitatē tangibilē: ⁊ iſto mō differūt oba ītellis ⁊ volūtatis. nā rō boni īcludit rōnē entis ⁊ nō eˀ. lʒ ens ⁊ bonū cōuertanť ſm ſuppoſita tñ rō entis ſm abſtractionē ad plura ſm rē ſe extendit: ⁊ iō lʒ bonū ſm ꝙ bonū mō p̊ nō ſit obʒ ītellis: ſʒ ens ſʒ ꝙ ens. tñ bonū ī eo ꝙ bonū eſt ꝑ ſe zᵒ obʒ ītellis: ita ꝙ ītellis cōſiderat ꝑ ſe nō ſolū in eo q̇ ens ſumiť q̄tū ad ſuā entitatē. īmo etiā ī eo ꝙ bonū ſiue q̄tū ad ſuā bonitatē: aliogn volūtas poſſet p̊us velle īcognitū. Ulterius dicunt ꝙ illud qđ eſt obʒ mō p̊mo ⁊ ꝑ ſe alicuius actus vel habitus ipſius poᵉ: ſicut albuʒ q̇ eſt obm viſus p̊ ⁊ ꝑ ſe hñ obm: p̊ ⁊ ꝑ ſe eſt in aliq̄ viſione. ſ. in illa in qua ſolum aſpectꝰ videť in actu: ⁊ ens naturale q̇ ē obiectū ītellis ſcđo ⁊ per ſe eſt obiectū p̊io ⁊ per ſe ſcie ⁊ ſic lʒ ſūmū bonū nō ſit primo ⁊ per ſe obiectū ītellis pōt tñ eē p̊mo ⁊ ꝑ ſe obm in aliquo actu intellectus: ⁊ ſic dicunt ꝙ viſio beata hʒ pro ꝑ ſe ⁊ p̊mo obō ſūmuʒ bonū in eo ꝙ huius nō obſtante ꝙ bonum in eo ꝙ bonum ſit p̊mo ⁊ per ſe obm voluntatis: ita ꝙ ſūmū in eo ꝙ huius ⁊ eſt viſuʒ ⁊ formale obm viſionis: ⁊ volūtatis ⁊ fruitatis: lʒ diuerſimode tēdat in ipſum ⁊ volūtas ⁊ ītellis: ītellis ītelligēdo ⁊ volūtas amādo: nihil. n. ꝓhibet formale idē obʒ p̊ ⁊ ꝑ ſe ⁊ ſm eandē rōnē acceptū ex ꝑte obī attingi a diuerſis potentijs: ita ꝙ diuerſimode ⁊ ex ꝑte potentiaꝝ attingiť agentiuʒ: nō quia ꝙ ſit primo ⁊ per ſe virtus potentie in aliquo actu vtriuſq;. licet autem hoꝛuʒ ſint multum bene dicta: tamē

nō videť

non videtur ſatiſfacere: q̄z ſicut in arguendo dicebať: cū deus ſit obiectū viſiõis btē: nõ eſt aliqs btūs ſ̄m rõnē determinatā. imo ipſa eſſentia diuina ſ̄m ꝙ ē talis eſſentia. ſ. diuina oēs tales comprehendens rõnes. ſcz bonitatis ⁊ ſapientie: ⁊ ſic de aliis eſt obiectū formale primo ⁊ per ſe formaliter viſum: ⁊ hoc patet: tū q̄z famoſiores doctores hoc ponunt ꝙ deus abſolute ſ̄z ꝙ deus non ſ̄m aliquā determinatā rõnem eſt formale obiectū tā fidei q̄ȝ viſionis beate: tū q̄z in viſione intuitiua: qua res viſa preſens mouet ipſum ad videndum in ſui natura illō: poſtea videť in ipſo in ſui natura: ⁊ ſ̄m ſuā naturā ⁊ ſ̄m modū eſſendi quē habz in rerum natura: in eſſe autem reali nõ eſt in deo diſtincta ratio bonitatis: ⁊ ratio ſapiētie: ⁊ ſic de aliis niſi forte virtualiter: ⁊ ideo illud: ꝙ primo occurrit intellectui videntis deuz nudum poſt cognita nõ videť quod ſit aliqua ratio determinata vel boni vel alterius attributi. imo ipſa natura diuina ſ̄m ſe prout eſt comprehēdens oēs iſtas rõnes: ⁊ ideo in obiecto viſionis btē non ponitur ꝙ ratio non ſit magis formalr̄ q̄ȝ alia ratio: ⁊ patet ꝙ illud dictum non ſufficit ꝙ actus beatitudinis debet eſſe perfectiſſimus. ſed perfectius eſt cognoſcere deuȝ ſ̄m ſe prout comprehendit omnes tales rationes accidentales q̄ȝ cognoſcere ipſuȝ ſ̄m aliquā rationē determinatā quecūqȝ eſſet ipſa ratio: ſiue bona rõ: ſiue alia ratio: ⁊ ideo perfectioni derogat ponere ꝙ aliqua determinata ratio ſit ꝓcipiū formalr̄ viſum in beata viſione. lz forte poſſet aliqs dicere ꝙ licz in viſione beata ſimul oēs rationes formalr̄ videantur: tñ ratio boni principalius eſt cognita. ſed illud non valz: q̄z licz ſit in cognitione in qua cognoſcens mouet ſe quantuȝ ad exercitiū actus ⁊ format talem qualeȝ vult conceptus poſſet eſſe principalius ⁊ formalius conſiderata rõne boni vel veri q̄ȝ ratio entis: tñ in cognitione que puenit ex motione rei preſentis viſe: ⁊ que motu naturali mouentis intellectū ad apprehēdendū. ſ. pro vt eſt nõ põt eſſe: ꝙ magis ſit apprehēſa ratio boni aut quecūqȝ alia ratio a ratiõe entis q̄ȝ ratio entis: actio etiā quedā vř ꝙ prius videatur vt perfectius ratio boni quā alia rõ puta veri vel entis. Sz forte diceret aliqs ad hoc: ꝙ licet ratio boni non ſit magis viſa q̄ȝ alia ratio: tñ ipſa viſio hz ꝙ ſit perfectio ex hoc ꝙ dicitur ratio boni: ⁊ ꝑ hoc ꝙ videntur alie rationes: ſed tamē ita eſt ꝙ ratio boni non ſit magis viſa: nec ratio videndi alia debet poni vt magis principalis in obiecto viſionis. ſed ꝙ eſt oīm viſuȝ ⁊ ſ̄m ꝙ videat viſioni: vt viſio eſt quā alia ratio: predicta poſitio loquitur de formali obiecto cognito vt cognitū eſt: ex hoc ꝙ põit ꝙ bonū in eo ꝙ bonū eſt: eſt obiectū formale primo ⁊ per ſe alicui⁹ actus intellectus: ita ꝙ cognoſcať ꝑ illū actū intellect⁹ bonū nõ ſolū in eo qȯ eſt viſio ⁊ ꝙ bonū ſiue quātuȝ ad ſuā bonitatē: ex hoc patet ꝙ dicta poſitio accipit rõneȝ formalē in obiecto viſionis ſ̄m ꝙ eſt viſuȝ: ⁊ ſ̄m ꝙ reſpondeat viſioni: vt viſio eſt. ſc̄do deficit illa reſpõſio: q̄z dato ꝙ viſio dicitur aliqua alia ratio ſpecialis perfectius tñ eſt videre rationes alias cū ratione boni q̄ȝ videre rationē boni tñ: ⁊ ſic viſio magis deberet poni formale illud qȯ cuȝ ratione boni comprehendit oēs alias rationes q̄ȝ ratio boni ꝓciſe. ſed deficit: quia non videtur multuȝ rõnale ꝙ intellectus magis perficiať in cognitione boni q̄ȝ in cognitione veri: cū in hoc precipue ponať eſſe intellectus perfectio q̄ cognoſcit nõ ſolū rē cui conuenit eſſentiā eſſe veram. ſed etiam ipſam vnitateȝ: ⁊ quia verum eſt ꝙ cognoſcit.

¶ Explicit tractatus de beatitudine.

¶ Incipit tractatus Heruei de verbo. Articu. I.

De verbo occurrit nobis quadruplex ꝯſideratio. Prima quid ſit verbum eſſentialr. Secūda a quo cauſeť. Tertia quoqȝ ſit vt alioȝ repreſentatorū ab ipſo per ipm. Quarta quoqȝ ſit vt būtiū: ſiue ſuborꝫ. ¶ Circa pmū quatuor q̄rimus. Prio vtrū ſpēs intelligibilis ſit verbū. Sc̄do vtrum verbuȝ ſit actus intelligendi. Tertio vtrum ſit ipſa res intellecta. Quarto vtrū cogitatio formata ſiue cõceptus mētis ſit verbum.

Ad primum

ſic proceditur videť ꝙ ipſa ſpecies itelligibilis ſit verbuȝ: q̄z omne qȯ eſt formaliter in intellectu eſt forma vel ſpēs itelligibilis. ſed vbum eſt qd formalr̄ in itellectu. ergo ⁊c̄. Si dicať ꝙ ſpēs intelligibilis eſt duplex. vna quā obiectū imꝑmit itellectui poſſibili: virtute tñ intellectus agentis: que eſt ꝓncipium eliciendi actū intelligendi: alia quā itellectus format de ſe de re quā intelligit.

Contra

ſi tales due ſpēs ſunt in itellectu: opz ꝙ ſint ſimilitudo eiuſdem rei. ſed impoſſe eſt duas formas eiuſdē ſpēi eſſe in eodeȝ ſubo. ğ impoſſe eſt ponere tales duas ſpēs in itellectu. ¶ Ad principale arguiť. verbū eſt ipſa intelligibilis ratio. ſed ſpēs intelligibilis: vt videť: eſt ratio quedā intelligibilis: quia ſicͭ ſpēs ſenſibilis eſt ratio ſentiendi: ita rõ intelligibilis eſt ratio intelligēdi. ergo vř ꝙ verbū ſit ipſa ſpēs intelligibilis. ¶ P̄. Proprietas verbi eſt rem manifeſtā repreſentare. ſed ſpēs intelligibilis hoc habet facere cū per ipſam res ab intellectu cõprehendať. ğ videtur ꝙ verbū ſit ipſa ſpēs intelligibilis. ¶ P̄. ſ̄m phm ꝓ perihyer. voces ſignificant paſſiones: que ſunt in aīa. ſed voces interiores ſ̄m Aug. ſignificant verba interiora. ergo verba iteriora ſunt ipſe paſſiones. ſed nihil eſt in itellectu: cui cõueniat ita ꝓprie ꝙ ſit paſſio ſicut ſpecies itelligibilis: q̄z reſpectu eius ſe hz itellectus poſſibilis ſolū paſſiue. ğ videť ꝙ verbū interius de quo loquimur ſit ſpecies intelligibilis. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo

dicendū: ꝙ ſicut in opponēdo tactū eſt in intellectu cõſiderare eſt duplicē formā ſiue ſpeciē. vnā que imprimiť in intellectu poſſi ab obo: virtute tñ intellis agentis: que exiſtēs in intellectu eſt ei ꝓn⁹ intelligendi: ⁊ actus intelligēdi eliciendi: vt cõiter poniť: nec eſt curandū ad p̄ns. vtrū ſit aliqua talis ſpēs: q̄z ſuppoſito ꝙ eſſet qȯ: an eēt ipm verbū ꝙ ſic ſe hz ad intellectū: ſicut ſpēs ſenſibilis ad ſenſum: ⁊ precedit oēm actū intellectus q̄ ſit opatio: q̄z eſt ꝓn⁹ bonum operādi ipſi intellectui excepta opatione abſtractiua: qua tales ſpēs abſtrahit a fātaſmate. Alia eſt forā: ſiue ſpēs intelligibilis: quā itellis poſſis factus in actu format de re itellecta: ſiue formādo cõceptū diffinitiū: ſiue enūciatiuū: q̄z diffinitio: ⁊ enūciatio nõ ſunt cõceptus. ſed ſigna cõceptuuȝ. Qn̄ ğ q̄riť vtrū ſpēs itelligibilis ſit vbū. ſi q̄rať de ſpē itelligibili vltimo mõ dicta. ſ. de ꝯceptu: quē mēs format de vbo: dico ꝙ ſic: ⁊ hoc ad p̄ns ſupponēdū ē: qȯ i q̄rto articulo declabiť.

Si vero queratur de ſpē intelligibili primo modo dicta quā obm intelligibile imprimit itellectui poſſibili virtute itellectus agentis ad eliciendū actū itelligēdi dico ꝙ talis ſpēs intelligibilis nō eſt vbuz niſi aliqs improprie velit vti noīe vbi. Et huius rō eſt: qꝛ illud qð ꝓducit̄ per operationē aliquā nō pōt eſſe pncipiū elicitiuū illius opis. ſed verbū ꝓducit̄ ꝑ operationē itell'ꝰ. ergo verbū nō pōt eſſe pncipiū elicitiuuꝫ operationis illius. maioꝛ probat̄ pmo. ſ. ꝙ ꝓductū per operationē aliquā nō pōt eſſe principiū elicitiuū illius operatiōis per quā ꝓducit̄: qꝛ idē eſt pncipiū opationis: ⁊ per opationē ꝓducti: ſicut idem eſt pncipiū calefactionis ⁊ caloris ſiue calidi: ſed ꝓductū per aliquā opationeꝫ non pōt eē pncipiū ſui ipſius: qꝛ nihil ꝓducit ſeipſuꝫ vt ſit. ergo ꝓductū per aliquā opationē nō pōt eſſe pncipiū elicitiuū illius opationis: licꝫ poſſit eſſe pnm per modū finis. ⁋ Et ſi obijciat̄ ꝙ idē eſt in aliquibus: vt quidā dicunt mouens ⁊ motū. ergo a ſilī ꝓducēs ⁊ ꝓductuꝫ: dico ꝙ nō eſt ſile: qꝛ res mota cōparat̄ ad motū: vt ſubiectū ad formā: ⁊ nō ſicut acquiſitū per motū: ſed productū cōparat̄ ad ꝓductionē: nō ſicut ſubm: ſed ſicut acquiſitū per productioneꝫ: vnde ⁊ ſubm ꝓductionis nō dicit̄ productū. ſed vt ſola forma: que acquirit̄ per productionē vel ſaltē cōpoſitū quidē ſaltē ad formaꝫ. pōt dici aliqualr acquiſitū per ꝓductionē. ⁊ ſic ꝓbata eſt maioꝛ que dicebat. ſ. ꝙ ꝓductū per aliquā operationē nō pōt eſſe pncipiū elicitiuū illius operationis per quā ꝓductū ⁊c. minoꝛ ſimilr declarat̄: ꝙ. ſ. verbuꝫ ſit quid ꝓductū per operationē intell'ꝰ: qꝛ verbū eſt illud ꝙ intell'ꝰ ꝑ ſuū dicere format. ſed dicere eſt opatio ipſius intell'ꝰ. ergo verbū eſt ꝓductū per opationē intellectus: ⁊ ſic ꝓbata eſt minoꝛ. ſequit̄ ergo pncipalis cōcluſio. ſ. ꝙ verbū nō pōt eſſe pncipiū opationis intell'ꝰ. Et qꝛ in opationibus intell'ꝰ pōt eſſe ordo. ita ꝙ id qð eſt ꝓductū per aliquā operationē pōt eſſe pncipiū alterius opationis: nō poteſt ſaltē concludi: ꝙ verbū nō poteſt eē de illis pncipijs: que requirunt̄ añ oēm actum: ſeu opationeꝫ intellectus. cū ergo ſpēs itelligibilis anteꝙ hēat intell'ꝰ aliquā opationē itelligēdi vel dicēdi imprimat̄ ipſi intellectui: qꝛ nullus dicit: ꝙ aliquo mō nō intelligit. ſequit̄ ꝙ verbū nullo mō pōt eſſe ſpēs intelligibilis. Et ſi dicat ꝙ intellectus anteꝙ recipiat ſpeciē operat̄ abſtrahendo ipſam a fantaſmate. ⁋ Dōm ꝙ talis opatio nō pōt eſſe ipſum dicere intell'ꝰ quo ꝓducit verbū: qꝛ ſicut ſupra dictū eſt: nullus dicit ꝙ aliquo modo nō intelligit: intelligere autē ſequitur ſpēm intelligibilē: ⁊ ab eo elicit̄: ⁊ ab eodē eni vt ifra magis patebit elicit̄ actus dicendi mediate vel immediate. ⁋ Ad pmū ergo dicendū: ꝙ bene ſequit̄ ꝙ verbū eſt aliqua ſpēs ſeu forma intelligibilis. ſed nō opꝫ ꝙ ſit illa: que ipmit̄ ab obo: vt ex dictis pꝫ. ⁋ Ad id qð icōtrariū obijcit̄ dōm: ꝙ lꝫ ſpēs impreſſa ab obo: ⁊ rō intelligibilis: quā intell'ꝰ dicēdo format: que dicit̄ verbum mentis ſit ſilitudo reſpectu eiuſdē: non opꝫ ꝓpter hoc ꝙ ſint eiuſdeꝫ ſpēi. Conſtat eni ꝙ idea: que eſt in mente diuina ⁊ ſpēs que eſt in mēte angeli ſunt ſimilitudo eiuſdem reſpectu nec tamē ſunt propter hoc eiuſdem ſpēi vel generis ⁊ magis ſenſibilr hoc apparere pōt: ſi aliqð corpus ſpeculare eſſet hoc ſculptū pro imagine aut illud ad cuius imaginē eſſet factū obijceret̄ ſibi in lumine: ꝯſtat ꝙ figura ſua ⁊ eius ſilitudo eēt in illa ſculptura reſultaret in idem huius corporis: ⁊ ſic eſſet illa ſimilitudo duplex ſue figure: vna que ſequit̄ ex terminationē quātitatis per ſculpturā: ⁊ alia que reſultarēt ex alteratione ſpirituali: qua illa imago immutaret id corpus ſpeculare: nec tamē eſſet eiuſdē ſpēi: quia pma pertinet ad ſcdam ſpēm qualitatis inquātū non ſoluꝫ color: ſed etiam quantitas: ⁊ ea que eam conſequitur: mediante colore imutant dyaphanū. ⁋ Ad tertiū dicendū ꝙ duplr pōt aliqd dici itētio itelligibilis: vel qꝛ eſt cauſa: vel principium intelligendi: ſicut forma que eſt principium alicuius operationis dicitur eſſe rō operandi in operante: ⁊ talis ratio intelligibilis eſt ſpecies ⁊ ſe tenet magis ex parte intelligentis inquantū per ipſam ſit in actu: nec opꝫ ꝙ omnis talis ratio intelligibilis intellectus verbū dicatur: ſed alio modo aliqd dicitur ratio intelligibilis: qꝛ in ipſo intueт̄ ratio: quare intellectus ad hoc mouet̄: vt operet̄ circa aliquid intelligendum quaſi in quadā forma ſpeculari: intuetur ꝓpſum intelligere: ⁊ talis ratio itelligibilis ſe tenet magis ex ꝑte rei intellecte: nec eſt ſpecies intelligibilis de qua loquimur. ſed ſit quedā forma itelligibilis: vt dictū eſt: talis ratio intelligibilis eſt verbū. ⁋ Ad quartū dicēdū: ꝙ repreſentare pōt accipi large ꝓprie magis proprie. large dr̄ repreſentare omne illð qð facit aliquo modo ad hoc ꝙ res cognoſcat̄: ⁊ ſic intellectus agēs ⁊ ſpecies intelligibilis: ⁊ breuiter quicqd facit aliquo modo ad cognitionē rei dr̄ aliquo modo repreſentare ⁊ manifeſtare. Proprie vero dicit̄ repreſentare ⁊ manifeſtare: omne illud in quo ſenſu vel intellectu aliqd cognoſcitur: ſicut forma exiſtēs in ſpeculo dicitur repreſentare rem: cuius eſt ſimilitudo. magis ꝓprie dicitur repreſentare ⁊ manifeſtare illð qð itell'ꝰ in ſe format ad hoc ꝙ in eo rem intelligat formando diffinitionē vel enūciationē. imo vt magis ꝓprie loquar cōceptus per diffinitionē: vel enunciationē figurat̄. modo illud ꝙ pmo vel ſecūdo modo repreſentat: nō opꝫ ꝙ ſit verbum: qꝛ quātum ad pmū: alia etiā concurrunt ad actum itelligendi preter verbū. ⁋ Item etiam quantū ad ſcōm intellectus poteſt intelligere aliquid in aliquo qð nō eſt verbum: qꝛ effectus intelligendi in eā. ⁊ ecōuerſo. ſed illud qð tertio modo repreſentat eſt verbū: vñ de rōne vbi eſt vt ſit quodāmō in eadē forma producta ab ipſo intellectu differēte: vt ꝙ in ea rem itelligat. ⁋ Ad quintuꝫ dicendum ꝙ tā ſpecies intelligendi ꝙ̄ verbum ꝙ̄ etiā ipſuꝫ intelligere dicunt̄ paſſiones anime: quia omnia illa recipiunt̄ in intellectu ſicut in ſubiecto: vnde in ꝓceſſu eſt fallacia conſequentis: non enim ſequitur voces paſſiones ſignificāt. ergo has paſſiōes que ſunt ſpecies intelligibiles: imo eſt inconueniens. vt dictū eſt. ſꝫ licet etiā ipſa ſpēs intelligibilis poſſet per vocem ſignificari. ſed non ſicut verbum: ſed ſicut quedam res verbo repreſentata: ſicut eſt de alijs rebus. ita ⁊ de ſpecie poteſt intellectus formare verbum. ⁋ Articulus. II.

AD ſecundum ſic proceditur vr̄ ꝙ actus intelligendi ſit verbum: qꝛ ſm Augu. verbum eſt cum amore notitia. ſed notitia eſt actus intelligendi. ergo actus intelligendi eſt verbum. ⁋ Preterea. Nihil videtur eſſe in intellectu niſi vel ſpecies intelligibilis: que eſt principiū eliciendi actum intelligendi vel apprehenſio ſimplicium: vel compoſitio: ⁊ diuiſio apprehenſorū. ſed vt probatū eſt in articulo precedenti verbum non poteſt eſſe ipſa ſpecies intelligibilis. ergo oportet eſſe aliquod aliorū trium. ſed qðlibet aliorū triū videtur eſſe quidaꝫ actus intelligendi: vt videtur. ergo verbū eſt actus intelligendi. ⁋ P. vt cōmuniter ponitur verbum eſt expreſſa notitia. ſed omnis notitia eſt aliquis actus intelligendi. ergo ⁊c.

Contra

Contra verbū eſt ꝙ voces exteriores ſignificāt. ſed vox exterior nō ſignificat intelligē do actū. ergo verbum non eſt actus intelligendi.

Reſpondeo dicēdū: ꝙ impoſſibile eſt qḋ verbuꝫ ſit actus intelligendi. ſi vtrūq; accipiaẽ ꝓprie: licꝫ ſit actus itellꝰ eſt .n. q̄dā forma īformās īellectū ⁊ oīs forma eſt actus eius: cuius eſt forma vnū modo ſit eius forma vt forᵃ. q2 hoc ē huius eē vnū mō multiplex vt dẽ 2° elenchoꝝ. ¶ Qꝫ aūt verbū ꝓprie acceptū nō poſſit eē ipſum intelligere: pōt oſtēdi triplici rōne. ¶ Primo pōt oñdi ex hac ꝯditiōe verbi: q2 eſt aliquo mō obm̄ itellectus. Ex hoc arguo ſic: eſt qḋ eſt obꝫ itellꝰ ſꝫ rectā cognitionē ⁊ nō reflexā: nō pōt eē actus intelligēdi. ſꝫ verbū eſt aliquo mō obm̄ intellꝰ ſm rectā cognitionē. g̃ ⁊c. ma. patꝫ. q2 intellꝰ nō itelligit ſm actuꝫ intelligēdi niſi actu reflexo. illud autē ꝙ intellꝰ intelligit eſt obm̄ eius: ⁊ ſue opationis. g̃ verbū intelligēdi: nō pōt nō eē actus intelligēdi: ⁊ ſic pꝫ maior. mi. ſimilr declaraẽ. ſ. ꝙ verbū eſt aliquo mō obm̄ intellectus in actu recto. ¶ Ad cuius euidentiā ſciēdū eſt ꝙ cōuenit aliqd duplr ſe hr̄e ad cognitionē anime ex pte obi cogniti. Uno mō q̄ ſic cognoſcaẽ ab ipſo cognoſcēte ꝙ vlterius repſentet qōdā aliqd ꝙ hꝫ in ipſo cognoſci: ita ꝙ cognoſcēs vtaẽ eo: vt eo cognoſcat qōdā obꝫ ſicut forma ſpecularis videẽ ab aliquo qui vlterius repreſentat aliqd aliud: cuius illa eſt ſiltudo: ⁊ vtrūq; diciẽ cognitū. ſed differūt: q2 forma ſpecularis ſic eſt cognita vel viſa: ꝙ vlterius eſt ratio repreſentatiua alterius in ipſa: ⁊ per ipſuꝫ viſibiles nec ſiſtit in ea cognitio ſicut in vltimo termino vel cognitiōe. ſed tēdit in aliqd aliud mediāte illa forma: niſi quādo intellꝰ vtitur ea: vt quadā: ſicut qñ aliqs vtitur cognoſcere naturam cōceptuū vel imaginū: que ſibi apparent in imaginatione res alia: que in ipſa cognoſciẽ nunq̄ ducit in cognitionē alterius: ſed eſt vltimus ens in quē tendit cognitio: niſi qñ vna res cognoſciẽ ꝑ aliā: ſicut effectꝰ ꝑ cām vel ecōuerſo vel aliquo tali mō: ſic g̃ vtrūq; obiectū cognoſciẽ vt ⁊ eius cognitioni vt eius obm̄. ſ. reſpectuꝫ illud in quo res cognoſciẽ ꝙ̄ res i quā cognitio tēdit mediāte forma ipſa repreſentante. ſed cōſtat ꝙ verbū ſicut ꝓdictū eſt q̄dāꝫ forma eſt ꝙ̄ format intellectus de re vt in ipſa rem intelligat. ergo v̄bū eſt aliquo mō obm̄ intellectus in actu recto: q2 vtrūq; videẽ ſm actuꝫ rectuꝫ tā forma repreſentans ꝙ̄ re repreſentata: ⁊ ſic probata eſt minor: ſequiẽ ergo ꝑncipalis ꝯclo. ꝙ. ſ. verbuꝫ nullo mō poſſit eſſe actus intelligendi. ſed his duabus ꝓpoſitionibus poſſet aliqs ſic obuiare. ¶ Prima qdē que dicit ꝙ actus itelligēdi nō eſt obm̄ intellꝰ in actu recto dicēdo ꝙ hoc nō opꝫ: q2 ponerenẽ duo actus intelligendi in intellectu: quoꝝ vnus eſt obm̄ alteriꝰ in actu recto. ſed hoc ſtare nō pōt: tū q2 duo actus intelligendi nō pnt eſſe in intellectu ſic ꝙ vnus poſſit dici obm̄ alterius: ⁊ maxime reſpectu eiuſdē rei: conſtat aūt ꝙ ſi ſm intelligere qḋ ponitur obiectū ꝑmi actus intelligendi eſſet verbū: ꝙ tā ꝑmū ꝙ̄ ſcōm itelligere eſſet reſpectus eiuſdē rei intellecte: q2 verbū ꝙ repreſentat ⁊ itelligere ꝙ ad verbū terminaẽ vt ad obm̄ vel ad rē repreſentatā mediāte v̄bo ſunt eiuſdē rei: etiā ꝑꝑ hoc q2 nō vĩ incōueniēs ꝙ per illa duo eque expreſſe res itelligaẽ: q2 tūc ſolū alterū ſufficeret nec eſſet aliqua neceſſitas ponendi ſm actū intelligendi. Si autē eadē res intelligereẽ cōfuſe per vnū ⁊ expreſſe per alterū ſequereẽ ꝙ idem ſimul ⁊ ſemel intelligeretur cōfuſe ⁊ expreſſe ꝙ eſt inconueniens ſicut ſcire ⁊ opponi illud ꝙ habeatur de eodem. ¶ Cōtra ſcdam etiaꝫ ꝓpoſitionē: que dicit ꝙ verbū eſt obiectū intellectus aliquo modo: q2 ſcilꝫ res in eo videẽ hunc pōt obuiari: dicēdo etiā q̄ in actu intelligendi res videẽ. ſed non valꝫ: quia ſi ꝓprie volumus loqui non debet dici res videri in actu intelligendi: ſed q2 intellectus intelligit eam actu videndi. ⁊ ſi dicatur etiā ꝙ res aliquo modo videaẽ in actu intelligēdi hoc non erit ſicut in repñte qualr res intelligitur in verbo: quia nō dicitur repſentare: niſi ꝙ aliquid itellectui offert: ꝙ nō cōuenit actui intelligendi. Scdo oſtēdiẽ ꝺ idē ꝑnꝰ ex hac ꝯditiōe v̄bi: q2 eſt qḋ ꝓductū ꝑ opationē itellꝰ: ſꝫ ipꝫ itelligere vĩ ꝓcedere ab itellu ſicut opatio ab operāte: ⁊ nō ſiẽ ꝓductū per opationē. g̃ v̄buꝫ nō eſt actus intelligendi. Tertio hoc idem oſtenditur ex eo ꝙ etiā inueniẽ in diuinis: q2 ſi verbū eſſet idem intelligere: tunc verbū alicuius cōparareẽ ad ipſuꝫ: ſicut intelligere. ſed filius patris eſt eius verbuꝫ. ergo filius cōparareẽ ad patrē vt intelligere ad itellectū. ſed hoc falſum eſt: q2 intelligere patris eſt idem ſuppoſito cuꝫ patre: nō aūt filius. Item intelligere ꝓcedit a patre: vt operatio ab operante: ⁊ pro eo ꝙ ſic ꝓcedit a diuinis ꝑſonis eſt eēntiale nō perſonale: nec differt ab eo: a quo ꝓcedit niſi rōne verbū aūt eſt ꝑſonale tñ: ⁊ differt re ab ipſo a quo procedit: impoſſibile eſt igiẽ ꝙ verbū ſit itelligere ipſius dicentis. ſi dicaẽ ꝙ pater licꝫ nō ſit idē ſuppoſito cuꝫ v̄bo: tñ ſicut nā patris eſt idem re cum filio: ita intelligere patris eſt idē cū filio ſine v̄bo re: licꝫ verbū vltra intelligere addat aliquē reſpectuꝫ rōne cuius diſtinguitur a patre. hoc nō eſt verū: q2 licꝫ nā que eſt ꝑncipiū ꝓducendi filium ſit idem cū filio producto: ⁊ ſimiliter itelligere patris ſit idem cū verbo ꝓducto: tñ q2 in creaturis nā generātis nō pōt eſſe idem cuꝫ filio genito niſi ſpē ⁊ ſimilr nec intelligere dicentis pōt eſſe idem cū verbo ꝓducto. ¶ Ad primū ergo dicēdū: q̄ aliquādo accipiẽ actus pro habitu: ⁊ ecōuerſo: ſicut cū dẽ q̄ ſciētia eſt quedā notitia: cū tñ ſcīa nō ſit actualis cognitio. ſed habitus inclinās ad cognoſcenduꝫ: ita btūs Aug. accipit ibi notitiā ꝓ obo ꝓximo: ⁊ formali ipſius actus: q̄ eſt rō tendendi in alterū: licꝫ in ꝓprie hoc dicatur: ſicut etiā in ꝓprie accipiẽ actus pro habitu. ⁊ ſic pꝫ reſpōſio ad tertiū. ¶ Ad ſcōm dicēdū: ꝙ vtraq; premiſſarū eſt falſa: licꝫ a multis cōcedaẽ: q2 ꝓter ſpēm intelligibilē ⁊ apprehēſionē ſimpliciū: ⁊ cōpoſitionē: ⁊ diuiſionē eorū eſt aliquid in intellectu etiā ſubiectiue: q2 vt impendit ſcīa ⁊ opinari: ⁊ dubitare: que ſunt in intellectu vt quidaꝫ actus eius nihil ſunt predictoꝝ q̄tuor. ⁊ ſic pꝫ: ꝙ maior eſt falſa: ⁊ ſimilr minor: q2 cōponere ⁊ diuidere nō ſunt itelligere: licꝫ ſint formate eo ſimul. ſed ſunt quedā dicere: ſiue producere verbum vt iam patebit.

¶ Articulus. III.

AD tertium ſic proceditur vĩ ꝙ verbū ſit ipſa res intellecta: q2 verbuꝫ mentis eſt: ꝙ voces ſignificāt: ſed voces ſignificant rem illā que intelligiẽ. g̃ verbū eſt ipſa res intellecta. ma. pꝫ per Augu. minor etiā declaraẽ: q2 homo ſignificat nām vel rem in rerum natura exiſtentem: ⁊ ſicut eſt de hac voce: hō ita ⁊ de aliqs. ergo voces ſignificant ipſas res que ſunt obiectum intellectus. ergo ipſa res intellecta que eſt obiectum intellectus eſt verbuꝫ. ¶ Preterea. ſicut ſoli producenti verbum conuenit dicere: ita ſoli verbo conuenit dici. ſed res intellecta eſt que dicitur: q2 pr̃ dicit ſe. ſ. creaturā ꝙ eē nō pōt niſi ſcīatuꝫ: ⁊ alia itelligēdo. g̃ res itellecta eſt ꝓpriū v̄bū. ¶ P. Sicut itellectus dẽ facere v̄buꝫ ita dẽ facere vlitatem in rebus

ſed res intellecta eſt ipſum vle ꝑut ibi obiectiue repre
ſentaẽ intellectui ſine conditionibus indiuiduantibus
ꝙ per hoc pȝ qꝛ illud qđ eſt in intellectu ſortis obiecti/
ue:ſiue formalr nõ cõuenit multis:ſed ſolũ obiectum
eius.ergo ſilr vbũ ꝙ intells format eſt ipſa res intelle
cta.¶ Pꝫ.Ut dictũ eſt verbũ eſt aliquo mõ obm intel
lectus.ſed obiectũ intellectus eſt ipſa res itellecta.ğ ꝛc.
¶ Pꝫ.Uerbũ eſt ꝙ repreſentat aliqd itellectui.ſed res
itellecta qñqȝ repreſentat aliqd itellectui:ſicut cã effe/
ctuȝ:ꝛ econuerſo.ergo res itellecta eſt verbum.

Contra ſi res intellecta ꝓprie loquẽdo eẽt vbuȝ:
tũc qcqd eẽt itellectũ ab aliquo eẽt vbuȝ
eius.ſed ħ eſt falſuȝ:qꝛ a prẽ itelligiẽ eẽntia ſua ſpẽ.ſ.ꝛ
etiã ipſamet creatura:ꝛ nullũ hoꝝ eſt vbũ.ğ verbum
non eſt ipſa res intellecta.

Reſpondeo de iſta qõne eſt triplex opio.Pri/
ma eſt:ꝙ ipſa res exterior que in/
telligiẽ:que eſt obiectiue in intellectu nõ formalr vel
ſubiectiue eſt ipm vbũ.¶ Ad cuius euidẽtiã ſciẽduȝ
ꝙ res q̃ itellr põt ꝯſiderari ad pñs duplr:vel ẜm eẽ ꝙ
hȝ ex̃ aiam:ſicut lapis eſt in hoc lapide vel in illo:ꝛ hõ
in ſoꝛ.vel plone.vel ẜm eſſe ꝙ hȝ in itellectu ẜȝ ꝙ hõ
cõſideraẽ vt q̃dã res itellecta ꝑter ſoꝛ.ꝛ pla.mõ dicunt.
ꝙ res p̊ mõ ẜm ꝙ hȝ eẽ ex̃ aiam in ipſis ſingularibus
nõ hȝ ꝙ ꝯgruat ſibi:ꝙ ſit vbũ vel vle vel ꝑdicabile.ſȝ
ẜm ꝙ cõſideraẽ vt obm intells.ſoꝛ.enĩ nõ eſt obm in/
tellectus vel vle.lȝ ſoꝛ.ẜm quaſdã reflexiones itelliga
tur:vt dicũt:ꝙ ſicut itells facit vlitatẽ in rebus nõ ipri
mẽdo aliqd rei.ſed vl̃ cauſando ſilitudinẽ in itellectu
potẽtiali ſiue ſpẽm itelligibilẽ:q̃ facit itellm cognoſce
re rem recto aſpectu ſine ꝯditionibus pticularibus:tñ
ab oibus pticularibꝰ abſtrahũẽ:ita ꝙ ꝑꝑ hoc ſic vã res
dr̃ ſiue vlr itellecta ꝑꝑ illud ꝙ ſit in intellectu de re ip
ſa:ꝛ nõ ꝑꝑ aliud qđ fiat in re ipſa:ita itells dr̃ formare
verbũ nõ iprimẽdo aliqd ipſi rei itellecte:qꝫ ẜm eos ẽ
vbũ.ſȝ ꝑꝑ ħ ꝙ intellecta clariorẽ ꝛ expreſſiorẽ cogni/
tionẽ de ipſa re format in ſe:ꝛ res ſcã ſit expſſe cognita
eſt ipȝ vbũ ẜȝ eos:ita ꝙ ſicẽ res ſit de ꝑnouo i itellectu de
re ꝑus nõ itellecta ꝑꝑ itellectionẽ cẽtaȝ de ipſa in itel/
lectu:cuius ipſa res nõ eſt ſubm.ſed obȝ ſic nitunẽ ſal/
uare formationẽ verbi.mã que coꝝ adhuc pendet:cre/
do ꝙ fuit tacta in arguẽdo.ſed hoc ſtare nõ põt:qꝛ ẜm
Aug.verbũ eſt cogitatio formata:q̃ cõſtat eſſe in aĩa
formalr:res aũt exterior itellecta:que eſt principale ꝛ
vltimũ obm ipſius itellectus nõ eſt cogitatio quecũqȝ
ſiue formata ſiue informis:nec eſt in aĩa formalr:ſed
obiectiue.ğ res intellecta nõ põt dici verbuȝ.¶ Pꝫ.in
diuinis pater itelligit ſe ita expſſe ꝛ ſpm ſcm:ſicẽ ſe:nec
tñ prĩ:nec ſpiritui.ſ.ꝯuenit eẽ vbũ:ſiue accipiatur que/
dã res intellecta ſiue qualrcunqȝ alr:qꝛ in diuinis eſſe
intellectũ eſt eẽntiale.ſed verbũ eſt perſonale.¶ Pꝫ.
lȝ res fiat intellecta vel vlis ꝑ intellectũ:nõ tñ dicimꝰ
ꝙ ipſa res q̃ eſt facta intellecta vel vlis ꝑ actionẽ itel/
lectus ſimplr fiat per actionẽ intellectus.vbũ aũt q̃tũ
ad illud ꝙ eſt dr̃ ſimplr eſſe ꝑductũ ꝑ actionẽ intells:
ꝛ iõ nõ põt eẽ ꝙ res itellecta:q̃ eſt ex̃ qualrcũqȝ ſit ver/
bũ ꝓpe loquẽdo de vbo:ex quo ẽt pȝ qꝫ ipſi nõ ſaluant
formationẽ verbi:qꝛ illud qđ eſt verbũ ſimplr ꝑduciẽ
per actionẽ itells:illud aũt qđ eſt intellectũ nõ ſimplr
ꝑduciẽ:ſed ẜm qd.qꝛ res q̃ intelligiẽ non ſimplr ſit de
nouo.ſed ſit intellecta:ſicut ſi diceremus ꝙ colũna ꝑꝑ
mutationẽ alicuius ſit dextra:nõ enĩ ſit ſimplr.ſed ſit
dextra.Et ſi dicat ꝙ nõ ſit ſimplr aliqd vel ꝑduciẽ in
formatione vbi.ſed qꝛ ſola res fiat verbũ:ita ꝙ illđ qđ
eſt vbũ ſimplr nõ ꝑduciẽ.hoc ſtare nõ põt:qꝛ vbũ ma
gis aſſimilaẽ intellectioni:q̃ rei intellecte:qꝛ ſicut itel
lectio niſi de nouo ꝑducaẽ:ꝑ quã alia res intelligiẽ rõ/
ne cuius res de nouo dr̃ fieri itellecta:ita ẽt ꝑ vbũ itel/
ligimus aliquã formã quã intells in ſe format de re:ꝛ
nõ rẽ ipſaȝ:quã talis forma repñtat:vñ ſicut itellectio
ne ipſa intellectio ꝑduciẽ vere.ſed res nõ ꝑduciẽ.ſed
tñ de nouo vẽ ſit itellecta ꝑ q̃dã relonẽ ad itellectio
nẽ:ita debere ſilr intelligere:ꝙ verbũ repñtans reȝ vt
ꝑduciẽ ſic qꝫ hoc de nouo eſſe ꝑ illã ꝑductionẽ.ſed de
nouo ſine ſui mutatione res ſit repñtata ꝑꝑ relonẽ quã
hȝ ad vbũ repñtans.Aliȷ dicunt:ꝙ verbũ eſt ipſum in
tellectũ:in hoc cõcordantes cũ ꝑcedẽtibus.ſed in mõ
ponẽdi differũt:ꝛ dicũt illi ꝙ vbũ eſt q̃dã forma q̃ in
tellectus in ſe format de re:ꝛ qꝛ res extra aiam eſt mãl/
lis ꝛ ſingularis:in ſola aũt aĩa hȝ eſſe abſtractuȝ:quale
eẽ cõpetit itellectui in actu:ideo dicũt ꝙ ſcie nõ ſũt de
rebus extra aiam:ꝛ nõ de ipſis cõceptionibus niſi ſola
logica:que eſt de actu rõnis:ꝛ huius rõ eſt:qꝛ ẜm phm
qcqd eſt ſiue qdditas rei ſenſibilis eſt obȝ nrĩ itellectꝰ
cõceptus aũt nõ eſt qdditas rei ſenſibilis:qꝛ cõceptus
ſolus eſt in mente:qdditas aũt rei eſt in re:cuius eſt vt
ꝑbaẽ.7° meta.ꝛ iõ nõ põt dici:ꝙ cõceptus mentis ſit Tex.cõ.zi.
ꝑncipale obm nrĩ intells.¶ Pꝫ.Sicut hõ ſemꝑ exiſti/ t.zz.
mat ſic cõcipit:ſed exiſtimatio:que ꝯcordat vbi exiſti/
matio eſt vã.ğ exiſtimatio cuiuſlꝫ hoĩs eẽt vã.ſi oẽs
exiſtimatiões eſſent de cõceptionibꝰ.¶ Et iõ alr dõȝ
eſt ꝙ aliqd põt eẽ duplr intellectũ.vno mõ ſicẽ id cuiꝰ
cognitio ꝑncipalis intẽdiẽ:ꝛ iſto mõ i tãſubalibꝰ ipſa
res exterior eſt ipm intellectũ:qñ eniȝ aliqs tractat de
motu:ꝛ de ente nõ intẽdit tractare ꝑncipalr:que cõce
ptio poſſit eſſe de motu:vel de ente:vel que nõ.ſed itẽ/
dit ꝑncipalr q̃rere:que res ſit ipſe motus:vl ipſuȝ ens:
vel q̃ nõ:ꝛ iõ talis ſcia q̃ tractat de motu eſt extra aiaȝ
lȝ tractãdo de eis format hõ cõceptiões vt per eas hõ
intelligat ipſas res.vñ cognitio ipſaꝝ rerũ eſt ꝑncipali
ter itenta:ꝛ nõ formatio cõceptionũ.Alio mõ põt ali/
quid dici intellectũ inquãtũ intells vtiẽ eo:vt quadeȝ
rõne intelligẽdi ad terminũ:ita ꝙ cognitio itellectus
nõ in eo ꝑncipalr ſiſtat:ſed mediãte eo in quoddã aliđ
tendat:ſicut vidẽtes imaginẽ herculis incipimus cõſi/
derare qualis fuit ipſe hõ ex eis que de ipſo i illa ima/
gine nobis repñtãẽ:talis qdẽ cõſideratio vã ferẽ:qꝛ
ſuꝑ imaginẽ.ſed nõ ꝑncipalr vt in ea ſiſtat:ſed vt me/
diãte ea in aliud tendat:iõ imago põt dici conſiderata
nõ ꝑncipalr:ſed vt qđdã mediũ mediãte quo in aliđ tẽ
dat.ğ eius imago conſideraẽ.¶ His ğ viſis dico:ꝙ v/
bũ nõ eſt ꝑncipale obm itells ſiue ꝑncipale itellm:qꝛ
hec eſt res extra aiaȝ:in q̃ ſiſtit cognitio itells ꝑncipal.
ſed eſt q̃ſi ꝑ alio itellectuali q̃tũ ad intẽtionẽ itelligẽ/
tis inquãtũ itells vtiẽ eo:vt quodã inſtrõ ad itelligẽdũ
alterũ:vñ ſicut motio inſtrĩ nõ itendiẽ ꝑncipalr.ita co
gnitio vbi:nõ illud qđ ꝑnꝰ intẽdit in aliq̃ ſcia niſi in lo/
gica.¶ Ad p̊mũ argꝰ ğ dõm:ꝙ ſicut ꝯuenit vti imagĩ
ne vt q̃dã re:ſicẽ dicimus demõſtrata quadaȝ imagine
qꝛ illa imago eſt lapidea vel ſculptilis:vel aliqd tale ꝛ
vtimur imagine vt eſt ductiua in alterũ:ſicut diximus
de demñrata imagine herculis:ille fuit ꝓbus miles:ſic
cũ vbũ ſit q̃dã imago ꝛ ſilitudo repñtatiua rei itellecte/
poſſumꝰ vti vbo:vel vt quadã re ſic ſignamus ipſuȝ:qñ
dicimus:ꝙ eſt verbũ:vel ꝯceptus vel cogitatio forma/
ta:vel vt ſilitudiẽ ducta in cognitionẽ alterius:ꝛ ſic vti
mur eo loco alteriꝰ:ꝛ tũc ſignamꝰ eũ ꝑ voces aliaꝝ reꝝ
non ẜm ꝙ ẽ res q̃dã:ſed ẜm ꝙ gerit viceȝ alterius.vñ
magis debet dici vox ſignificare illud alterum:cuius
vicem gerit verbũ mediante verbo:q̃ ſignificare ver
bũ ſicut

bum: ſicut dicimus de imagine herculis: ille fuit hom⁹ miles: iſto ſcđo mõ magis fertur ad ipuz herculē ꝙ̃ ad imaginez: ſꝫ ad verũq; ferat̃: in tali igit̃ ſignificatione verbi vox ſignificat ⁊ vbũ ⁊ rē repreſentatã per verbuz: quia nec ſignificat niſi vice alterius: ⁊ illo modo intelligit pħs ꝙ voces ſignificãt paſſiones anime ⁊ iſto modo Augu. intelligit ꝙ vox exterior ſignificat verbum internus. ℂ Ad ſcđm dicẽdũ: ꝙ quantũ ad pñs ſpectat poteſt intelligi dici aliquid dupl̾r. vno modo ſm ꝙ dici accipit̃ pro repreſentari p ſe verbũ: ⁊ iſto mõ ꝯuenit alteri quã verbo: q2 alia a verbo repreſentant̃ per verbum: ⁊ tunc dicens non producit illud qđ ſic dicitur. ſꝫ repreſentat̃ ꝓducendo verbũ in quo repreſentat̃ ſic dictum. Alio modo dici põt accipi pro eo qđ eſt produci per dicere illo modo tali verbo ꝯuenit dici: ⁊ ſic res intellecta nõ dicit̃ niſi quãdo verbum accipit̃ vt res intellecta. ℂ Ad tertiũ dicendũ: ꝙ aliter ꝓducit̃ verbũ ab intellectu: ⁊ aliter res exterior: ſicut naturalr̃ fuit intellecta: vt pꝫ itũenti in repreſentatione ꝑme opionis: vñ ꝙ adducit̃ ꝓ ſimili nõ eſt ſile. ℂ Ad quartũ pꝫ per illud ꝙ dictũ eſt in ꝑncipali ſolõne: q2 vt ibi dictum eſt verbuz: ⁊ ſi ſit aliqualr̃ intellectũ: nõ tamẽ principalr̃ ſed vice alterius: de tali aũt itellectu nõ nego quin ſit verbuz. ſed de eo ꝙ ꝑncipalr̃ eſt intellectũ ⁊ ꝑncipale obiectũ intellectus. ℂ Ad qntũ dicẽdũ: ꝙ ad diffinitionẽ vel rõnem verbi nõ ſufficit ꝙ ſit repreſentatiuũ alterius: ⁊ ꝙ vtatur eo itellectus vt rõne cognoſcente: ſꝫ vt ſit aliquid productũ per actionẽ intellectus aliquid requirit alioquin imago herculis in lapide poſſet dici verbum eius: vel põt dici ꝙ nulla res manifeſtat animũ: niſi inquantũ cõceptus eius eſt apud intellectuz. vnde magis dicẽdũ eſt: ꝙ cõceptus rei manifeſtat rem animi. ꝙ̃ ꝙ res que intelligitur manifeſtat intellectui rem illam: quia res que intelligit̃ non manifeſtat niſi inquãtũ itellecta: nõ eſt aũt intellecta ſaltẽ expreſſe niſi per ſuum conceptũ: ⁊ iõ cõceptus eſt prima rõ manifeſtandi ꝓpter qđ ſolus cõceptus: vt infra magis patebit ⁊ eſt verbum proprie.

ℂ Articulus. IIII.

AD quartũ

ſic ꝓcedit̃ videt̃: ꝙ cogitatio formata vel conceptus nõ ſit verbũ: q2 cogitatio eſt quedam opatio itellectus: ſed verbum nõ eſt opatio itellectus: vt ſupra oſtenſuz eſt. ergo cogitatio formata non eſt verbuz. ℂ P̄. In diuinis ꝓprie inuenit̃ verbum. ſed verbũ diuinũ nõ põt dici cogitatio formata: q2 ſuũ cogitare nõ eſt dicere: cũ nõ intelligat cum diſcurſu. ergo verbũ non eſt cogitatio formata. ℂ P̄. Verbũ eſt ꝙ itellectus de re format. ſꝫ intellectus cõformitas eſt ipſa veritas. g̃ verbũ eſt idem ꝙ ipſa veritas. ſed verbũ nõ eſt cõceptus mentis: quia idem cõceptus vt re formata põt eſſe vt verus: poſtea falſus: v̾itas aũt nõ eſt falſa. g̃ ⁊c̃. ℂ P̄. Verbũ quo aliquis loquit̃ ſibi vel alteri eſt tã in angelis ꝙ̃ in hoĩbus. ſed aliqñ nõ pñt ſibi loqui: niſi verbo mẽtis. ergo verbo mentis eſt quo vnus angelus loquit̃ alteri: ſed vnus angelus nõ loquit̃ alij per cõceptus ſeu cogitationes: q2 tunc vnus videret cõceptus alterius: ꝙ falſum eſt. g̃ vbũ mentis nõ eſt cogitatio vel cõceptus. Si dicat̃: ꝙ cogitatio põt ꝯſiderari vel ſm ſe: ⁊ ſic cogitatio vnius latet alterũ vel inquantũ ordinat̃ ad alterũ: vt ei manifeſtet̃: ⁊ ſic videt̃ ab altero: ⁊ ſic adhuc ſtabit ꝙ vbũ mentis ſit cogitatio vel conceptus.

Contra verbũ vocis ꝓlatũ quo hõ loquit̃ alteri ſtatim ab audiente ꝑcipit̃ vel intelligi tur velit nolit ꝓferens. ſi ergo cogitatio eſt illđ quo minus angelus intelligere velit nolit angelus ꝓferens ſine formis. g̃ ⁊c̃. ℂ P̄. Nõ vr̃ neccũ in aliqua opatiõe ꝙ ſit aliquid preter agens: ⁊ paſſuz ⁊ formã que imprimit̃ ipſi paſſo ab agente. ſed totũ hoc inuenit̃ in intellectu itelligẽte ſine aliquo cõceptu. ergo nõ opꝫ ponere aliquẽ conceptũ in intellectu qui ſit mentis verbuz. maior pꝫ. minor ꝓbat̃: q2 ad oẽm operationẽ intellectus ſufficiens paſſum eſt intell'ˢ poſis: principiũ autẽ agens eſt intellectus agẽs vel ſpẽs impreſſa ab obo vl̾ vtraq;: forma aũt videt̃ eſſe ipſa intellectio. ſed nihil hoꝝ eſt cõceptus. ergo vt videt̃ nihil eoꝝ que ꝯcurrũt ad actus intelligendi eſt cõceptus. ſi ergo vbum eſt aliquid cõcurrens ad actũ intelligendi ſequit̃ ꝙ verbuz non eſt ꝯceptus. ℂ Cõtra ſm Augu. vbũ eſt cogitatio formata g̃ ⁊c̃. ℂ P̄. Verbuz eſt nõ illud qđ imprimitur intellectui ab obiecto. ſed ꝙ intellectus in actu cogitando in ſe format. ſed tale eſt cogitatio formata ſiue conceptus. g̃ ⁊c̃.

Reſpondeo dicẽdũ: ꝙ verbũ eſt eſſentialr̃ cõceptus ⁊ cogitatio formata: vñ illa tria ſunt realr̃ idem ſola rõne differẽtia ꝙ vbũ dicitur q2 itell'ˢ ipſum ꝓducit vt ſibi res in eo manifeſtet̃. vñ vbũ eſt ꝙ aliqs intendens manifeſtare aliqd ſibi vel alteri dicit ſiue actũ dicendi ꝓducit. ſed conceptus vocat̃: q2 manet intra ꝓducentẽ ad modũ quo fetus vocat̃ cõceptus ꝙ̃ diu manet in vtero matris. ſed cogitatio formata dicit̃ ſꝫ qđ per diſcurſuz rõnis formatur: ⁊ ꝑꝑ hoc: q2 vbũ diuinũ nõ format̃ ꝑ diſcurſuz rõnis: ſꝫ ſemꝑ ſine aliqua mutatione eſt ꝓductũ: lꝫ cõueniat ſibi ꝑmũ ⁊ ſcđm. ſ. verbũ ⁊ cõceptus nõ tñ ſibi cõuenit tertiũ: q2 verbũ diuinũ nõ põt dici cogitatio formata: q2 non gignit̃ ꝑ diſcurſum rõnis. Qđ aũt idẽ ſit verbũ nr̃m: ꝙ conceptus mentis ſic ꝓbat̃: nã in viuentibus a qbus tranſlatũ eſt nomẽ verbi fetus ꝓductus ad ſimilitudinẽ ꝓducẽtis cõiunctus per viaz generatiõis in vtero mr̃is dicat̃ cõceptus. ſic g̃ cõceptus mẽtis eſt eo ꝙ ꝓducit̃ a mente in ſilitudine mentis ꝓducentis inquãtũ eſt iformata ſpẽ itelligibili vel obo ſm quoſdam: ⁊ manet in mẽte. ergo verbũ eſt vt realr̃ cõcept⁹ mentis. ℂ Ad euidentiã aũt ſcđi. ſ. quõ verbũ põt dici cogitatio formata: ſciendũ ꝙ cogitatio põt accipi pro actione vel paſſione qua ꝓducit̃: ſilitudo ſic dicta non eſt verbũ niſi forte idẽ ſit realr̃ actio ⁊ paſſio cũ forma ꝓducta: de quo ingrere nõ ſpectat ad pñs. Alio mõ poteſt accipi cogitatio formata ꝓ forma ꝓducta ꝑ actionẽ cogitãdi: que eſt ipſe cogitatus mentis: ſicut ſi diceremus albedo eſt alba⁹ formata iquantũ eſt forma ꝓducta per albationẽ: ⁊ ſic accipiẽdo cogitatio formata eſt vere verbũ: vnde notabilr̃ dicit Aug. ꝙ cogitatio formata eſt vbũ: vt facta dr̃ia inter cogitationẽ ⁊ formataz cogitationem. Qđ aũt ſit ita: ꝓbat ſic: q2 vt dictuz eſt forma per actũ cogitandi ꝓducta eſt cogitatio formata ſm ꝙ hic vtimur ea: ſꝫ verbũ nr̃m eſt forma ꝑ actũ cogitandi ꝓducta: niſi forte res ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ quas ſine diſcurſu cognoſcimus. ergo vbuz nr̃m ⁊ cogitatio formata. ma. pꝫ. ꝑ iã dicta. mi. declar̃. ſ. ꝙ vbũ nr̃ꝫ eſt forma ꝓducta ꝑ actũ cogitãdi: q2 vbũ nr̃ꝫ eſt forma ꝓducta ꝑ actũ nr̃m dicẽdi. ſꝫ nr̃m dicere eſt cogitare: q2 cogitare eſt cũ diſcurſu rõnis: nã ſicut mot⁹ addit ſuꝑ actionẽ ſimpl̾r dictã mutationẽ ſucceſſiuaz: ita cogitatio addit ſuꝑ dicere diſcurſum rõnis. g̃ vbũ eſt forma producta per actum cogitandi: ⁊ ſic patet minor. ſequitur ergo cõcluſio principalis. ſ. ꝙ verbum noſtrum eſt cogitatio formata: ſaltẽ exceptis primis conceptibus.

¶ Ad primū in oppoſitū pʒ rñſio per iā dicta:q2 Aug.
ibi accipit cogitationē formatā pro forma per actū co/
gitandi ꝓductā:ꝛ non pro actione intellectus per quaʒ
verbum producitur. ¶ Ad ſcđm etiā patʒ rñſio:q2 nō
omne dicere eſt cogitare.ſʒ dicere ꝙ eſt cū diſcurſu ra/
tionis:accipiendo ꝓprie cogitationē:ꝛ ideo non omne
verbuʒ eſt cogitatio formata:licʒ ecōuerſo:oīs cogita/
tio formata ſit verbū. ¶ Ad tertiū dicendū:ꝙ rō illa
deficit dupl'r. Primo ꝙ nō quecūqʒ cōformitas itelle
ctus ad rem intellectā eſt veritas abſolute.ſed illa que
eſt ſcđm itelligere:qñ ſcʒ itellectus ſicut reʒ itelligit ſic
ſe habʒ.verbū autem nō eſt ipſum itelligere:vt oſten/
ſum eſt:nec eius conformitas ad reʒ.ſed eſt quedā for/
ma ſpecularis:vt ſic liceat loqui inquā repñtatꝰ itelle/
ctui obʒ ſuuʒ. Scđo deficit:q2 dato ꝙ ipſa cōformitas
que dicit̄ veritas fundet̄ ſuper ipſaʒ formā:que dicit̄
v̄bū adhuc nō ſequeret̄:ꝙ v̄itas formal'r eſſet v̄bū ipʒ.
ſed ſolū qđ v̄itas eſſet aliqd fundatū ſup̄ ip̄m verbuʒ:
ſicut nō ſequit̄ ꝙ albedo ſit ſimilitudo:ſed ſolū ſequit̄
ꝙ ſit illud ſuper ꝙ fundat̄ ſilitudo. ¶ Ad quartū dōʒ:
ꝙ qdā dicūt ꝙ aliqs āgelus loquēdo ſibi format cogi/
tationē:que dicit̄ verbū vt largo mō vtamur noīe co/
tationis:q2 ꝓprie loquendo cogitatio eſt in ſolo diſcur
ſu rōnis:quale eſt nr̄m dicere īterius:ita ꝙ qñ vult lo/
qui alteri format in ſe qđdā ſignū exp̄ſſum per qđ ſuā
cogitationē alij exprimit:ꝛ illud ſignū licʒ ſit verbum
mentis non eſt ꝓprie cogitatio:nec etiā cōceptus:nec
fiat vis in v̄bo vocabulo cogitationis:q2 in angelis nō
eſt diſcurſus rōnis. Et iō ſcđm iſtos rñdet̄ ꝙ nō oē ver/
bum mentis eſt cogitatio:ſed ſolū illud quo aliqs loq/
tur ſibiipſi.ſed hoc non videt̄ mihi multū rōnabile:q2
illud ſignū expreſſum:quo vnus angelus loquit̄ alteri
poſſet loqui ſibiipſi. ¶ Itē etiā nō videt̄ quare illud ſi
gnū nō poſſet dici cogitatio ex quo eſt quedā forma re
preſentatiua rei cāta ab itellectu angeli in ſe ad reʒ ma
nifeſtādā:hoc excepto ꝙ ſequeret̄.ſicut dictū eſt:ꝙ co
gitatio nō ita cōicaret̄ intellectui angelico pluribꝰ ver/
bis:ſicut vno. Et ideo pōt dici ꝙ verba q̄bus vnus an/
gelus loquit̄ alijs ſint eorū cogitationes:nec ſequit̄:ꝙ
vnus videat quicqd cogitat alius:ꝙ quidem de angelis
ſuperioribus reſpectu inferiorū planū eſt:q2 eoꝝ cōce/
ptiones ſunt vniuerſaliores:ꝛ ad plura ſe extendētes:
ꝛ ideo niſi diuidant conceptus ſuos p̄ticulariter:ſicut ꝛ
vnus hō intelligens docēs hoīem videre ꝓpōnes vni/
uerſales niſi applicaret ad illas exempla ſenſibilia nō
apprehēderent ab inferioribus:nec eoꝝ conceptiones
itelligerent̄ ab eis. Alio mō cōuenit eos occultare cōce/
ptiones ſuas ꝛ ille modus eſt cōis oībus:naʒ cogitatio
angeli hʒ reſpectū ad tria.ſ.ad rem quā repreſentat:ꝛ
ad ſubm ꝙ informat:ꝛ ad voluntatē quā inclinat ſcđm
ꝙ aliqs volūtarie afficit̄ ad rem quā cogitat:modo di
co ꝙ ſatis veriſile eſt ꝙ vnus angelus videat cogitatio
nē alterius. ¶ Cētū ad p̄mū ſic pʒ:q2 actualius habʒ
eſſe cogitatio in mente angeli:ꝙ̄ ſpecies intelligibilis.
ſed conſtat ſcđm ponentes ſpecies ꝙ vnus angelus vi/
det ſp̄eʒ alterius ſcđm eſſe diſtinctū ſcđm ꝙ ſunt determi/
natoꝝ oboꝝ.ḡ ꝛ cogitationes pōt videre. ¶ Qđ autē
vnꝰ angelus videat alterius cogitationes q̄tū ad ſcđʒ
pʒ:q2 ex quo videt ipſaʒ cogitationē:cōſtat ꝙ videt eā
inherentē mēti alterius angeli:ꝛ p̄ ꝯñs videt talē an/
gelū cogitantē de tali re. ¶ Quantuʒ vero ad 3m.ſ.ꝙ
cogitatio vnius angeli quātū ad ordineʒ quē habʒ ad
voluntatē quā inclinat lateat aliū angelum:ſciēdum
ꝙ eſt ibi duo cōſiderare.ſ.actū voluntatis:quo volun/
tas afficit̄:ꝛ tulit rem cogitatam:cuius verbū ſeu cogi/
tatio eſt in mente angeli cogitantis:ꝛ quātū ad h cū h
ſit actuale:ꝛ magis actuale ꝙ̄ ipſa potētia voluntatis
vnus angelus pōt videre cogitationeʒ alterius:ſicut ꝛ
voluntatem tamē credo ꝙ vnus angelus pōt videre
actū volendi alterius. Aliud eſt ibi cōſiderare qd.ſ.eſt
illud in re cogitata.cuius rōne volūtas afficit̄ ad rem
cogitatā.v̄bi grā.ſi aliqs ꝯſideret vel cogitat de lapide
pōt volūtas eius affici ad lapidē cogitatū:vel vt itelli
git nāʒ vl' vt edificet vel ꝓyciat in aquā:vel vt occidat
hoieʒ:ꝛ ſic de m̄ltis alijs. Et q̄tū ad h cogitatio vnius
angeli latet aliū.vñ licet videat vnus angelus cogita/
tionē alterius de aliqua re ꝛ videat volūtatē eius affe/
ctaʒ ad illam rem:pōt ignorare quid ſit illud in illa re
rōne cuius volūtas ſic afficit̄ ad ipſaʒ:q2 multe cauſe
huius p̄nt eſſe:ſicut ſi aliqs videns magneteʒ trahere
ferrū pōt ignorare quid ſit in magnete:rōne cuius ma
gnes trahit ferrū:nō enī opʒ:ꝙ ſi aliqs videt aliquem
actū in re:ꝛ rem que cauſat illū actū cognoſcat rōneʒ
cauſalitatis in re cauſante:ꝛ maxime qñ ex cōditioni/
bus pluribus illius rei cauſantis ille actus cāri poteſt:
ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito:ꝛ quātū ad hoc cogitatio vnius an/
geli latet aliū.habēt aūt ꝯditionē in re intellecta:ratio
ne cuius afficitur volūtas ad ipaʒ:pōt vnus actu mani
feſtare formando cōceptū de illa ꝯditione ꝛ cauſalita/
te eius ſuper actū voluntatis in quo conceptu ꝛ illa cō
ditione:ꝛ cauſalitas eius ab alio angelo poſſit videri:ſi
cut pōt formare conceptū de alijs rebus:ꝛ ſic vnus an
gelus loquit̄ alteri.lʒ autē vnus angelus poſſit videre
cogitationē alterius abſolute vt p̄miſſuʒ eſt:nō tñ opʒ
ꝙ oēs cogitationes vnius angeli ſint verba quibus lo
quit̄ alteri:q2 cogitatio pōt ꝯſiderari vt quedā res itel
ligibilis:que pōt videri ſicut lapis:vel aſinus ab intel/
lectu ad hoc ꝓportionato:ꝛ ſic vnus angelus videt co/
gitationes alterius ipſo ſibi nō loquēte:ſicut lapis non
loquit̄ angelo qñ itelligit lapidē vel aliqd qđ eſt in eo.
alio modo pōt intelligi cogitatio vt aliquid ordinatuʒ
ad manifeſtandū ſibi aliquid:vel alteri:ꝛ ſic ſi intēdit
manifeſtare ſibi eſt verbū quo quis loquit̄ ſibi:nec p̄p
hoc opʒ ꝙ ſit verbum quo loquit̄ alteri:ex quo nō intē
dit ei per hoc aliqd manifeſtare:lʒ ipſe cōceptus iquā/
tum quedā res viſa ſit ab aliquo intellectu excepto or/
dine ad volūtatē:vt premiſſuʒ eſt:quando vero inten/
dit alij manifeſtare per conceptum ſuum modo quo
dictum eſt.tunc eſt verbum:quo loquitur alij. ſic ergo
dico ad argumentū:ꝙ omne verbum quo angelus lo/
quitur ſibi vel alteri eſt verbum rationis:ꝛ eſt cogita/
tio qualis inuenit̄ in angelis:nec tamē ſequit̄ ꝙ vnus
angelus totaliter ſciat quicquid cogitat alius:ꝛ cauſa
dicta eſt. ¶ Ad quintū dicendū:ꝙ nō eſt ſile de actio/
ne volendi ꝛ intelligendi:ꝛ de alijs actionibus naturali
bus:paſſum ab agente dicitur ſcđm ꝙ ſtat ſub forma ꝓ
ducta ab agente.ſed ſcđm ꝙ ſtat ſub forma cōiuncta ab
agente eſt obiectum potentie agentis:ideo ibi non con
currunt niſi agens ꝛ paſſuʒ:ꝛ forma:que introducitur
ab agente in paſſum.ſed volūtas ꝛ intellectus habēt
quandoqʒ pro obiecto actus illud:ꝙ nec eſt agens:nec
paſſum:ſicut maxime patet:tūc quādo deus cauſat in
angelo:vl' in hoīe cognitionē alicuius rei:que nec agit
in angelum vel hoīeʒ intelligentē:nec patitur ab ipſis:
ꝛ tamen talis res eſt ab eis intelligibilis:ꝛ ſic dato ꝙ
conceptus non ſe habeant ad actū intelligendi:nec vt
agēs:nec vt forma cauſata ab agēte p̄ actū:de quo nūc
ad p̄ſens nihil aſſero:q2 iā hēbunt locum ad cōceptus
requiritur:vt obiectum ſeu forma repreſentans obie/
ctū ꝙ ſic loquamur de actu itellectus:qui eſt de re:di/

co:tūnc ꝙ verbū ſiue cōceptus eſt forma ꝓducens per talē actū: ⁊ ſic pꝫ quō per actū intelligendi ⁊ ꝑn^m ꝙ cāt ipſum intelligere: ⁊ itellectuꝫ poſſibilem: in quo cātus eſt verus conceptus ſiue verbum.

POſtea queritur de cauſis: ⁊ circa ẜ occurrit triplex q̄ō. Pria eſt de ꝑncipio effectiuo. Secūda eſt de actione per quā ꝓducit. Tertia de fine pp quē opꝫ formari ṽbū. Circa primuꝫ q̄runtur qnqꝫ. Utrū idem poſſit eē mouens ⁊ motuꝫ: q2 ẜ neceſſariū eſt ad ſequentia. Scḋo vtrum ṽbum cātur ī nobis a lumie: ſeparato quoqꝫ. Tertio vtruꝫ cauſetur in nobis ab intellectu poſſibili. Quarto vtruꝫ cauſetur in nobis ab itellectu agente. Quinto vtruꝫ a ſpē intelligibili: que maxime īprimit ab obiecto. Q̄ōnis ſcḋe. Arti.I.

AD primum ſic ꝓceditur videtur ꝙ ſit īpoſſibile ꝙ aliquid idem ſeipſuꝫ moueat: mouēs eniꝫ inquantū huius eſt in actu: motū autē ſm q̄ mobile eſt in potētia: ſed impoſſe eſt ꝙ ideꝫ reſpectu eiuſdem ſit actu ⁊ potētia. ergo impoſſe eſt ꝙ idem moueat ſeipſum. ¶ Si dicatur ꝙ ẜ eſt verum in corporalib⁹: ſed non in ſpūalibus. ¶ Cōtra ea que fundant ſuper ea que ſunt cōia toti enti equaliter conſequūtur totū ens: ſed actus ⁊ potētia ſunt cōia toti enti. ergo cōſequūtur totuꝫ ens equaliter. ergo ſi per repugnātiā eius: ꝙ eſt eſſe in actu ⁊ potētiā reſpectu eiuſdē impoſſe eſt incorporeum idem eſſe mouens ⁊ motum. ergo ſilr ꝓpter repugnātiam erit in ſpūalibus. ¶ P̄. ſi in aliquibus idem eſſet mouens ⁊ motum tunc nō valeret rō pħi ad ꝓbandum primum mouens eſſe immobile: q2 rō ſua fundat ſuper ẜ: q2 omne ꝙ mouetur ab alio mouet. ſi ergo in ſpūalibus ẜ nō teneret cū primuꝫ mouēs ſit nā ſpūalis nō ſequeretur ex hoc ꝑn°: ꝙ primuꝫ mouens eſſet totalr immobile: ſed ſoluꝫ ꝙ nō moueretur corporali motu. ¶ P̄. ſi idem eſſet mouēs ⁊ mobile ſubiecto ſequeret ꝙ mouens ⁊ motū nō differrēt vt vr̄ niſi ſm diuerſas reſones ad eandē actum vt effectus ⁊ ſubm: ſed ẜ eſt incōueniēs: q2 diuerſitas reſonis nō eſt cā diuerſitatis: que eſt itra ꝑncipiū actiuum ⁊ paſſiuuꝫ: ſed potius ecōuerſo. ergo īconueniens eſt ponere ideꝫ eſſe mouēs ⁊ motū ſubō. ¶ P̄. Lꝫ forma q̄ cōtinet ṽtute aliā formā: ſicut grauitas ad locū deorſum: ⁊ lumē ad colorē ſic in eodē ſubō cū forma: quā virtute cōtinet: ⁊ per cōſequēs poſſit eſſe in eodeꝫ ſubō ꝓductiuū ⁊ forma ꝓducta: ſicut in exēplis predictis pꝫ non tn̄ cōceditur ꝓpter hoc ꝙ idem ſit mouēs ⁊ motuꝫ: q2 graue nō mouet per grauitatē: ſꝫ generās eſt ꝙ mouet grauitatē dando formā ad quā ſequit talis mot⁹: ⁊ ſilr illuminatum nō mouet ſe ad coloreꝫ: ſꝫ illuminās mediante lumine. ergo dato ꝙ poſſit idem ſubiecto ⁊ eſſe ꝑncipiū mouens: ⁊ ſubm motū: nō pōt tn̄ eſſe ideꝫ ſubō ſuppoſitum mouens ⁊ ſubm motum nec ſm ideꝫ nec ſm diuerſa. ¶ P̄. Omnia que antecedunt aliqueꝫ actū in aliquo ſubto cōparāt vt videt ad ſequentē actū: ſicut ad vnū ſubm: ſed ſubm paſſuꝫ nō pōt eſſe ipſum mouens. ergo ſubiectū cum omnib⁹ que ſunt in eo nō pōt eſſe mouens ſuppoſitū: ⁊ habere ꝑncipiū motiuū ad formaꝫ quā recipit. ergo impoſſibile eſt eſſe mouens ⁊ motū qualitercūꝙ. ¶ P̄. Cōpoſitum eſt ꝙ fit ⁊ nō ſola forma. ſi ergo ſuppoſituꝫ q̄ eſt ſubiectū formale ex quo ⁊ forma fit vnū ſaltem per accidens moueret ſeipſum ad formā quaꝫ recipit: ſequeretur ꝙ idem faceret ſeipſuꝫ: ⁊ eſſet cauſa ſuppſius ꝙ eſt impoſſibile oino. ¶ P̄. nihil q̄ mouetur a principio extrinſeco mouet a ſe pꝫ omne q̄ mouetur de nouo eius motus reducitur in principiū extrinſecū. ergo nihil pōt moueri a ſe. Ma. patꝫ. q2 ꝙ mouetur a ꝑncipio extrinſeco nō hꝫ in ſua poteſtate moueri ⁊ nō moueri: ſed ẜ ſubiacet poteſtati principij extrinſeci: ſꝫ ẜ eſt mouētis ſe: vt pꝫ per ꝓceſſum. 8. phyſicoꝝ. ⁊ ꝓpter T.c.32 ẜ dicit ꝙ grauia nō mouent a ſe: q2 no habet poteſtatem ſuper ſuū motuꝫ. ergo ꝙ mouetur a principio extrinſeco nō mouetur a ſe. Minor etiā declarat q2 motus oniallꝫ de quo minus videt reducit a pħo in 8° T.c.20. phyſicoꝝ in principiū extrinſecū finaliter. ergo multo ⁊ inde. magis motus alioꝝ. ¶ P̄. nihil ꝓducit ſeipſuꝫ vt ſic: ſed motus eſt aliquo modo ꝓductus. ergo nihil poteſt mouere ſeipſum. ¶ P̄. pōt etiā oſtēdi ꝙ idem ſm diuerſa nō pōt mouere ſeipꝫ: q2 forma nō agit in ſubiectuꝫ ſuū. ergo forma que eſt principiuꝫ trāſmutādi aliquid opꝫ ꝙ ſit in aliquo ſubiecto: ⁊ ſic impoſſe eſt ꝙ aliquid per formā: que eſt in eo moueat ſe: vel etiā ꝙ illa forma ſit principiū mouendi ipſum. ¶ Cōtra ſubſtātie īmāles reflectunt ſuper ſeipſas: ſed ẜ nō eſt niſi q2 ipſe mouent ſeipſas ad volēdū: ⁊ itelligēdū. ergo ſaltē in ſubſtātijs ſpūalibus idē eſt mouens ⁊ motū. ¶ Ulterius etiā videt ꝙ ſm idem: q2 ſicut ſubſtātie īmāles reflectunt ſuper ſe: ita ⁊ potētie īmāles reflectunt ſuꝑ ſeipſis: hoc aūt nō eſſet niſi idem eſſet ꝑncipiū actiuū ⁊ paſſiuū. ergo in ſubſtātijs īmālibus idem: ⁊ ſm ideꝫ re eſt mouens ⁊ motū: lꝫ ẜ in corporalib⁹ nō īueniat. ¶ P̄. nō negatur gn idem ſe moueat niſi ꝓpter diuerſitatē mouentis ⁊ moti: ſed hoc pōt īueniri ſufficiēter ſine diuerſitate alicui⁹ rei abſolute ꝓpter diuerſos modos reales eiuſdem: q2 ſi idem mouet ſe alio modo ſe hꝫ ſm ꝙ hꝫ ṽtutē ꝓducendi formā in ſe inquātuꝫ eſt ab agente: ⁊ aliuꝫ modū hꝫ ſm ꝙ eſt quedā res abſoluta reſpectu ipſius forme vel actus: ⁊ ſic ideꝫ re abſolute diuerſos modos reales poterit eſſe principiū actiuum ⁊ paſſiuū. ¶ Reſpōdeo quin idem ſit ſuppoſito mouens ⁊ motum: ꝓducens ⁊ ꝓductuꝫ nullus negat: q2 cōſtat ꝙ animal mouet ſeipſum lꝫ ſm diuerſas ꝑtes: pars enim mouens ⁊ pars mota pertinet ad ſuppoſituꝫ aialis mouentis: ꝙ vnuꝫ eſt: ſed tn̄ nō pōt dici: ꝙ pars mouens ⁊ pars mota ſit idem ſubō: q2 vna nō informat aliam nec ambe īformant tertiā: ⁊ ideo reſtat difficultas vtrū idem ſubiecto in quo non eſt diuerſitas partiuꝫ ſitu diſtinctaꝝ poſſit mouere ſeipſm vel ſꝫ idem ſiu vel ſm diuerſa: dū tn̄ illa diuerſa non ſint diuerſa ſubiecto: ⁊ ſitu: q2 tunc nō eſt dubium vt dictuꝫ eſt. Quidā enim vt infra patebit dicunt ꝙ idem ⁊ ſm idem re abſoluta eſſentialiter: ⁊ nō ſoluꝫ ſubo: eſt mouens ⁊ motuꝫ: ſed nō ꝓducens ⁊ ꝓductuꝫ. Alij vero totaliter tenent ꝙ impoſſibile eſt ꝙ idem ſubiecto in q̄ nō eſt diuerſitas partiuꝫ ſitu diſtinctaꝝ: ⁊ etiā virtute ſit mouēs ⁊ motū vel ꝓducēs ⁊ ꝓductum. ¶ Ad horum igitur euidentiā ſcienduꝫ primo ꝙ dr̄nt moueri ⁊ ꝓduci: q2 ſubō cōuenit moueri in quo actus acquiritur. non aūt forme vel actui vel ex poſito ex ſubiecto ⁊ actu niſi ratione alterius. ſ. ſubiecti ⁊ ecōuerſo: autem eſt de ꝓduci: nō enim ꝯ^t ſubiecto. nam ꝙ ꝓduci non eſt niſi in termino motus: ſubiectū autē motū preſupponitur: ideo nō cōuenit ꝓduci ſubiecto: ſed ẜ ꝯ^it ⁊ cōpoſito: ⁊ precipue ẜ cōuenit cōpoſito: ſed ratione forme ſiue actus. mouere vero ⁊ ꝓducere ad idem ꝑtinēt quando aliquis agit per motum: cuius rō eſt. q2 actio per quaꝫ ſubiectū mouetur ⁊ actus qui acquiritur nō habet diuerſas rōnes ad agēs: ⁊ ꝓpter hoc nō ad aliō

pertinet mouere ⁊ ꝓducere: ſed ad idem: ſed ad ſubm ⁊ ad actū acquiſitū hꝫ actio diuerſas relationes: qꝛ ad ſubm cōparatur: vt ad id in quo recipitur ad actuꝫ vō vt ad actuꝫ qui per actionē acqritur: ⁊ ideo ſubto ꝯuenit moueri ſubſtātiali forme vō ⁊ ꝯpoſito rōne forme ꝯuenit ꝓduci. ¶ Secūdo aduertendū eſt ꝙ actio attribuitur duobus. ſ. ꝑncipio actiuo ⁊ ſuppoſito agenti: ſicut dicimꝰ ꝙ ignis calefacit. ⁊ calor: ergo ſic alicui ꝯn agere vel ſicut pnciꝰ actiuo vel ſicut ſuppoſito agenti. ¶ Tertio ad hoc ſciendū ꝙ poſſunt eſſe aliqua idem ſubo duplr: vel ita ꝙ vnum ſit ſubiectum alterius vocando ſubiectū ꝙ recipit actū cū diſpoſitione paſſiua per quā recipit actū: ſicut ſubſtātia: que mediāte quantitate eſt ſubiectū figure ⁊ aīa mediāte intellectu poſſibili eſt ſubiectū intellectiōis. Alio modo idē ſubiecto aliqua dicūtur: non qꝛ vnū ſit ſubm alterius: ſed qꝛ in eodeꝫ ſubiecto cōcurrunt: ſicut lumen ⁊ calor in aere: cōſtat eniꝫ ꝙ calor nō eſt ſubiectū luminis: qꝛ hoc eſt eēnꝰ nec eſt diſpoſitio paſſiua: qꝛ hoc eſt dyaphanitas ⁊ ſilr ergo lumē nō eſt ſubiectū caloris: qꝛ non eſt aer: nec diſpoſitio paſſiua aliqd calorē: qꝛ hͦ eſt humiditas aeris: qꝛ qualitates paſſiue elementoꝝ ſunt humidū ⁊ ſiccuꝫ. Quādo ergo qrit̄ vtrū ſint ideꝫ ſubiecto. Pꝛio modo aut ſcdo: ſi queratur vtrū ſint idem ſubiecto primo modo. ſ. ꝙ idē ſubo dicit̄ vnū: quoꝝ vnuꝫ eſt ſubiectum alterius vel diſpoſitio paſſiua ad ipſum: dicūt quidaꝫ ꝙ idem ſubiecto eſt mouēs ⁊ motuꝫ ꝓducens et ꝓductū: ita tū ꝙ quantū ad mouēs ⁊ motū nō ſolum ſunt ideꝫ ſubiecto: ſed et eſſentialr: ita ꝙ eadeꝫ res eſſentialr eſt ſuppoſitū mouens ⁊ ſuppoſitū motū ⁊ ꝑncipiuꝫ actiuū ⁊ paſſiuū loquendo de re abſoluta: ita ꝙ ſm eos nō ſolū eſt idem motū ⁊ mouens: ſed ⁊ ſꝫ idē re eſt aliquid mouēs ⁊ motū: ſed ꝓducens ⁊ ꝓductuꝫ ſunt idem ſubiecto: ſicut ſubiectū ⁊ actus eius. nā ſubꝫ nō eſt ꝓductuꝫ: vt dictū eſt: ſed forma que acquiritur per motū vel ſalteꝫ cōpoſitum ex actu ⁊ ſubiecto: ⁊ ſic ſm eos ꝑncipiū ꝓductuꝫ alicuius actus ⁊ receptiuum eiuſdem in quibuſdaꝫ eſt idem re: ſicut in ſpūalibus: ſed principiū ꝓducens ⁊ actus ꝓductus ſunt diuerſa per eſſentiaꝫ. ſed ideꝫ ſubiecto primo modo: qꝛ ſm eos nihil ꝓhibet: qn idem ⁊ ſm idem eſſentialiter ſit in potētia formali reſpectu alicuius actus: qꝛ cum eo formaliter. ſi tamē actu virtuali: qꝛ eſt virtus ꝓductiua eius motiua eoꝝ tacta ſunt in opponēdo ꝑter quaſdaꝫ rōnes quas adducūt de volūtate quas ideo pretermitto qꝛ ſpālr tractatuꝫ requirerēt: ꝙ aūt hͦ ſit impoſſe ꝙ idē ſm ideꝫ ſit in potētia paſſiua ad formā: ⁊ ſm idem ſit ꝓductiuū forme oſtēdo triplr. Pꝛimo quideꝫ ꝑ hͦ: qꝛ ſubiectū paſſiuꝫ ſm eandē potentiaꝫ cōparatur ad formam: ⁊ ad agens a quo trāſmutatur. ita ꝙ ſicut ſubiectum per potētiā paſſiuaꝫ ſubijcitur virtuti actiue agētis vt a quo trāſmutatur: ſic per eādeꝫ potentiā ſubijcitur forꝰ vt ei ꝙ recipit. Ex hoc aūt pt accipi duplex mediuꝫ ad ꝓpoſitū. Pꝛimū eſt. qꝛ ex quo ſubiectū ꝑ potētiam paſſiuā nō ſolum eſt in potētia ad formā quā recipit: ſed etiā reſpectu vtutis actiue a qua trāſmutatur opꝫ ꝙ ſubiectū per hoc ꝙ eſt in potētia paſſiua ad formaꝫ careat forma vt ſic ſit ſil in actu ⁊ in potētia formali ſm ideꝫ: ſic etiā caret virtute actiua: ſed illud ſm ꝙ eſt in potētia formali ſm ideꝫ adhuc trāſmutetur. Cōſtat autē vt dictū eſt: ꝙ ſm qꝺ aliqd eſt in potentia: vt trāſmutetur eſt ꝑncipiuꝫ paſſiuū. ergo ſubiectū ſm ꝙ eſt habens principiū paſſiuū caret vtute actiua: impoſſibile eſt igit̄ ꝙ eadeꝫ res per eſſentiā ſit principiū paſſiuū: ⁊ virtus actiua. Secūdo ex eodē principio poteſt ſic argui. Cōtra illud ꝙ quidā predicti dicūt. ſ. ꝙ ſubiectum eſt in potētia formali: ⁊ in actu vtuali: qꝛ ſm id ſm ꝙ ſubiectū eſt in potētia formali: vt. ſ. formā recipiat ſꝫ illō eſt in potētia formali: vt. ſ. a virtute actiua poſſit trāſmutari: ſed impoſſe eſt ꝙ ideꝫ ⁊ ſm idem ſit in potentia virtuali: ⁊ in actu vtuali: ſicut ⁊ impoſſe eſt ꝙ aliquid ſit in actu formali ⁊ in potentia formali vt ipſimet dicūt: ⁊ cōcedunt. ergo impoſſe eſt ꝙ aliqꝺ ſubiectuꝫ ſm ꝑncipiū paſſiuū ſꝫ ꝙ eſt in potētia fmāli ſiue in potētia ad formā ſit in actu virtualr: vel ſit virtus actiua. ſic ergo nō poteſt ſtare dcm eoꝝ. ſ. ꝙ ideꝫ: ⁊ ſm ideꝫ ſit in potētia formali ⁊ actu vtuali. ¶ Tertio ꝑncipaliter hoc pōt oſtendi per hoc ꝙ illud qꝺ ꝓducitur ē nō ſolū forma ſed cōpoſituꝫ ex ſubiecto ſm id ꝙ eſt paſſiuū in eo ꝙ ſubijcitur agēti: ⁊ ex ipſa forma: ſed nihil eſt ꝓductiuū ſuipſius. ergo cū potentia paſſiua ſit aliquid ꝓductuꝫ inquantū ſm eam ſubiectū ſubijcit̄ actioni agentis: impoſſe eſt ipſiuꝫ eſſe principiū productiuum. ¶ Declarationes aūt quas iſti adducunt ad ſuuꝫ ꝓpoſitum declarādū: nō eſt difficile tollere. nam ꝙ ipſi dicūt ꝙ ſpūalia reflectunt̄ ſuper ſeipſa ſm ꝓhoc hͦ verū eſt inquātuꝫ intelligūt ſe ⁊ amant ſe: ſed hͦ nō eſt mouere ſe: qꝛ in hͦ ꝙ aliqs ſeipſuꝫ amat nō opꝫ ꝙ ſeipſuꝫ moueat: qꝛ itelligit ſe ⁊ amat ſe: ſed ſolū ſequitur ꝙ idem ſit ſm obiectuꝫ intellectionis vel amoris. Ex hoc aūt ꝙ aliqd eſt obiectū intellectionis vel amoris nō mouetur nec mouet pōt eniꝫ aliquid itelligi ab aliquo: ꝙ nec mouet intelligentē: nec mouetur ab eo. ¶ Iteꝫ dato ꝙ ſubſtātia ſpūalis moueat ſe nō opꝫ ꝙ hͦ ſit ſm idē: ſed ſm diuerſa ꝑncipia: ꝙ aūt dr ꝙ quelibet ſuba ſpūalis ſuper ſeipſam reflectitur. Dico ꝙ hͦ nō eſt verū niſi ſm intelligere ⁊ itelligi: amare ⁊ amari: que nō ſunt mouere ⁊ moueri. ſm etiā nō valꝫ: quia motus ſpūaliuꝫ ⁊ corporaliū nō ſunt eiuſdē rōnis ꝙ̄tuꝫ ad hͦ ꝙ motus corporaliū eſt ſucceſſiuꝰ: vel eſt terminus mutatiōis ſucceſſiue: ⁊ cū hoc eſt inter formas cōtrarias: que nō ꝯueniūt ſpūalibus: ⁊ ſpālr quātuꝫ ad hoc ⁊ forte quantuꝫ ad multa alia: ſunt tñ ſimiles vtriuſqꝫ motus: qꝛ ſicut in corporalibus ſubiectū in quo acqrit̄ actus eſt in potentia ad actū ⁊ ad agens: qꝛ eſt ī potentia vt tranſmutet̄ ab agente: ad quē pertinet virtus actiua ⁊ in potētia vt recipiat actū: ita ē in ſpūalibus ſubiectū carens actu ſubijcitur agenti reſpectu cuius eſt in potētia: vt tranſmutet̄ ⁊ actui cuius eſt in potentia: vt in eo recipiatur. Illud autē incorporeum ratione cuius nō poſſunt eſſe ideꝫ re principiū actiuuꝫ et paſſiuū nō eſt ſucceſſio in motu vel cōtrarietas in formis: ſed repugnātia eius ꝙ eſt eſſe actu ⁊ potētia reſpectu eiuſdem ⁊ ſꝫ idē: ⁊ eodē modo: qꝛ virtualiter ⁊ formaliter vt declaratū eſt: ⁊ qꝛ in hͦ ſunt ſimilia ſpūalia cum corpalibꝰ: ideo efficaciter pōt cōcludi: ꝙ ſicut nō pōt eſſe idem principiū in corporalibꝰ: ita nec in ſpūalibꝰ. Tertiū nō valꝫ: qꝛ ibi nō pōt aſſignari talis diuerſitas niſi actioni ⁊ paſſioni vel diuerſitas relationū vel diuerſitas rōnis eiuſdem rei ſm ꝙ ad diuerſa cōparatur. diuerſitas aūt relationū nō ſufficit ad diuerſitatē principij actiui ⁊ paſſiui: ꝙ relōnes non ſunt principia actiua ⁊ paſſiua: qꝛ ſm relationes nihil agit aut patitur: qꝛ relō nō eſt actionuꝫ vel paſſionū principiū: illō autē ſm ꝙ aliqd agit vel patitur eſt ꝑncipiū actiuum vel paſſiuū ⁊ nō pōt aſſignari ꝓ cā diuerſitatis principij actiui ⁊ paſſiui diuerſitas relationuꝫ: ſed potiꝰ ecōuerſo ꝓpter diuerſitatē principij actiui ⁊ paſſiui ſunt diuerſe relatiōes: nō. n. ꝓpter hͦ: ꝙ hñt diuerſas relatiōes: ideo hoc mouet actu vel habitu: ⁊ hoc mouetur:

ſed ecōuerſo:qꝛ h mouet:⁊ h moueꝛ ſunt diuerſe relo
nes:qꝛ relōnes tales ṽtutes ꝯſequūtur ⁊ fundanꝛ ĩ eis
Si aūt aliqs dicat ꝙ relōnes nō ſunt pnͣ actiua ⁊ paſ
ſiua ſ3 rei ꝯuenit aliquādo agere ⁊ pati ſm tales relo
nes. Hoc oīno eſt abſurdū:nā oē ſm ꝙ alicui cōuenit
agere eſt ꝓcipiū actiuum:⁊ ſimile eſt de paſſione vel
paſſiuo:nec ſufficit diuerſitas ſm rōne3.nā ſi ens ſm
aīam ſufficit ad agendū:aliqñ chimera ageret.na3 di
uerſitas que eſt ſm rōnem tm̄:ſiue ſm aīam non ſuffi
cit ad diuerſitatē:que reqritur inter principiū actiuu3
⁊ paſſiuū. Si vero queratur vtrū ꝓducens ⁊ ꝓductu3
poſſunt eſſe in eodē ſubiecto ſecūdo modo ꝙ ſint due
forme in eodē ſubiecto:quaru3 vna ſit cā alterius: ita
ꝙ vna ſequatur ad alterā:ſicut ad ſuū principium effe
ctiuū.tunc diſtinguo:qꝛ aut accipitur ꝓducens ꝓ eo ꝙ
eſt ꝓcipiu3 ꝓductiuū:aut pro ſuppoſito ꝓducēte. Si
ꝓmo modo queratur:tunc dico:ꝙ ꝓducens ⁊ ꝓductū
poſſunt eſſe in eode3 ſubiecto ſecundo modo identita
tis in ſubiecto:ita.ſ.ꝙ forma que eſt principium ꝓdu
ctiuū ⁊ forma ꝓducta:ſicut in eodē ſubiecto:ita ꝙ for
ma ꝓducens per modu3 ꝓcipij ⁊ forma ꝓducta dif
ferant realiter abinuice3 ⁊ a ſubiecto: tunc principiu3
mouens ⁊ ſubiectū motū eſſent ide3 ſubiecto primo:
ſed ꝓcipiu3 ꝓducens ⁊ forma ꝓducta eſſent idē ſubo
ſcḋo modo. Q̄ aūt ita ſit oſtendo:qꝛ cauſa eſt illud ad
cuius eſſe cōſequitur aliud.ſed ad eſſe luminis in aere
ſequitur de neceſſitate calefactio aeris:ſi intendaꝛ lu
men ⁊ ad eſſe caloris in humido ſequitur de neceſſita
te raritas ergo op3 dicere ꝙ lumen exiſtens extrinſe
cus niſi iformareꝛ aer nō poſſet vlterius cauſare calo
rem:⁊ ſilr eſt de calore reſpectu raritatis: ſed vlterius
nō pōt dici quod lumē in aere ſit cā caloris ſicut ſubie
ctum ſiue vocetur ſubiectū ſuppoſitu3 recipiens: qꝛ h
eſt ipſe aer:ſiue vocetur ſubiectu3 diſpō paſſiua ad for
mā luminis: qꝛ hoc eſt dyaphanitas:nec pōt dici ꝙ lu
men ſit cā caloris formalis vel finalis vt de ſe p3: ⁊ iō
op3 dicere ꝙ lumē in aere exiſtēs ſit cā caloris ſequen
tis principiū effectiuū:⁊ ſic eſt de calore reſpectu rari
tatis:⁊ de grauitate reſpectu motus grauis. Ratio au
te3 quare iſta accidit eſt illa que cōcludit ꝙ vnū ſub3
eſt in potētia ad duas formas quaꝝ vna cōtinet alia3
virtute:ſicut p3 in ꝓpoſito:aer eni3 eſt in potētia ad lu
men ⁊ ad calore3:quorū vnū ꝯtinet aliud virtute:ſcil3
ipſu3 lumen cōtinet virtute calorem: ⁊ cu3 cōiunctio
ne principij actiui ⁊ paſſiui:ipſum paſſiuū reducitur in
actu3:qui virtute eſt vel cōtinetur in ꝓcipio actiuo:
op3 ꝙ ſubiecto informato illa forma que aliā in virtu
te cōtinet reducatur in actu3 illius forme: qꝛ ſunt for
me ordinate reſpectu talis agētis:etiā introducaꝛ vbi
in ſubiecto diſpoſito per primā:⁊ ita ꝓma eſt diſpō ad
ſecundā:⁊ vt eius principiū ꝓductiuū virtute cōtinen
te ⁊ ꝓducente ad quā ſubm erat in potentia:nec tamē
ſequitur ꝙ ſit idem ſuppoſitū mouens ⁊ ſubiectū mo
tu3:qꝛ lumen nō eſt ꝓcipium actiuū:quo aer moueat
ſe ad calorē:ſed eſt pnͫ ⁊ inſtrumētū:vt actionis ꝙ ae
rem illuminādo vlterius mouet ad calore3:qꝛ lumen
nō mouet in virtute aeris:ſed ſolū mouet in ṽtute cor
poris illuminātis. Si vero queratur vtrū ſuppoſitu3
mouens ⁊ ſubiectū motū poſſunt ide3 in ſubiecto eſſe
ita ꝙ mouens ⁊ motū nō differāt:ſicut diuerſe partes
ſim diſtincte:ſed ſolū ſicut habens principiū actiuum
differt a ſeipſo ꝓut h3 ꝓcipiū paſſiuū: ſicut ſi diceretꝛ
ꝙ ſubſtātia ſpūalis volēs actu mouet ſe ad conſiderā
dum ſm ꝙ eſt intellectus in potētia. Tunc dico ꝙ ſi
cut credo:op3 h concedere de ſubſtātijs ſeparatis:⁊ in

oīa ſaltē ſeꝑata: ⁊ h ſic ꝓbo. Illud quod in nullo actu
efficit ſuū actū:ſed totaliter in oī actu ſuo mouetur ab
extrinſeco agente nō h3 dominiū ſui actus:ſed ſi eſſet
impoſſibile idem eſſe ſuppoſitu3 mouens ⁊ ſub3 mo
tu3 qualitercūq3.ſ.ſiue ſm plura ꝓcipia ſiue vnu3 im
poſſibile eſſet ꝙ angelus in aliquo actu ſuo aliqd effi
ceret puta in volēdo ⁊ intelligendo.ergo impoſſe eſſet
angelu3 habere dominiū ſui actus:ita ꝙ in ptāte ſua:
nō eēt velle reſpectu cuiuſcūq3 rei:⁊ ſilr eſt de ꝯſidera
re.hoc autē eſt falſum ⁊ erroneū.ergo ⁊ illud ex quo ſe
quitur.ſ.ꝙ in ſubſtātia ſpūali:nō pōt eſſe idem ſubie
cto ſuppoſitū mouēs ⁊ ſubiectū motū. Utrāq3 aſſum
pta3 declaro:⁊ ꝓmo ꝓmā.ſ.ꝙ illud qḋ nullo modo h3
efficere actū in ſe exiſtentē:ſed totaliter in oī tali actu
mouetur ab extrinſeco nō h3 dominiu3 talis actus: l3
eni3 de tali poſſet ſaluari:ꝙ non moueretꝛ neceſſario:
nō tm̄ poſſet ſaluari ꝙ haberet dn̄iu3 ſui actus multū
eni3 oio dn̄t nō moueri neceſſario ⁊ habere dominiū
ſui actus:cōſtat eni3:ꝙ ſi lignū approximetur igni pt
nō cōburi:qꝛ poteſt adhiberi agens ꝯtrariū impediēs
actione3 ignis:pōt etiā lignu3 ſubtrahi ab igne: ſed tm̄
ex hoc nō ſeqtur ꝙ ſit ĩ ptāte ligni nō ꝯburi:ſ3 hoc eēt
ſolum ĩ ptāte adhibētis cōtrariū agens vel admouē
tis igne3:vel ſubtrahētis lignū:vnde qꝛ lignu3 nihil pt
efficere nec pōt repellere agens nec adhibere ꝯtrariū
nec ſubtrahere ſeipſ3:ſicut brutū facit niſi obſiſtat vio
lentia: ſed ſolū pati nō eſt in poteſtate ligni: vt ꝯbura
tur vel nō ꝯburaꝛ. Sic ergo illud qḋ nihil pōt efficere
in ſuo actu nō h3 ĩ ptāte ſua ſuū actū ſiue trāſeat exte
rius ſiue maneat in ipſo nō h3 dominiū ſui actus.ergo
ille qui actū ſuū exiſtētē in ſe ĩ nullo efficiꝛ: ſed forma
liter mouetur ad illū actum ab extriſeco nō h3 domi
niu3 ſui actus:⁊ ſic p3 maior. Minor ſilr declaratur.ſ.
ꝙ ſi eſſet impoſſe idem eſſe ſuppoſitū mouens ⁊ ſubie
ctu3 motū angelus in ſuis actibus ſaltē intrinſecis.ſ.
velle ⁊ intelligere nihil faceret:qꝛ ſ3 volūtatē nō poſ
ſet mouere ad intelligendū nec ſ3 intellectū poſſet ſe
mouere ad volendū nec ſm intellectū agentē vel ſpe
cie3 intelligibilē ad intelligendū cū oīa iſta ſunt idem
ſubiecto:ſi tamē intellectus agens eſt potentia anime
vel intellectus angelici:nec pōt dici ſequeretꝛ ꝙ ꝓpter
hoc angelus aliquo modo ſe habeat efficere in ea quo
facto ſeqtur intellectio vel volitio:qꝛ ſ3 hoc ſequeretꝛ
ꝙ ſi angelus nō poſſet aliquo modo agere in re3 exte
riorem nō poſſet habere dn̄ium ſuper ſuos actus exte
riores ꝙ eſt incōueniens:qꝛ non ideo angelus vult:qꝛ
mouet re3 exteriorē:ſed ideo mouet:qꝛ vlt cu3 ꝓpter
hoc ꝙ ſi nō eſſet aliqd creature niſi vnus angelus cu3
nō haberet aliquid extra ſe:niſi deū in quē ageret non
eſſet in ptāte ſua velle vel nō velle deum:ꝙ eſt valde
incōueniens:⁊ ſic p3 minor.ſ.ꝙ ſi idē ſubiecto nō poſ
ſet eſſe ſuppoſitu3 mouēs ⁊ ſubm motū:qḋ angelus ni
hil faceret effectiue ad ſuos actꝰ iteriores:ſed tm̄ paſſi
ue ſe haberet ad eos:ſicut lignū ad cōburi. Et vlterius
ſequiꝛ ꝯcluſio ꝓcipalis ſm ꝙ nō haberet dn̄ium ſui
actus:ꝙ eſt manifeſte incōueniēs. ¶ Si vero dicatur
ꝙ ad habendū dn̄ium ſui actus ſufficit ꝙ principium
mouens ⁊ ſubm motū ſint idem ſicut ſe habēt graui
tas ⁊ graue vt dictū eſt. ¶ Dōm ꝙ hoc nō eſt verum:
qꝛ talia in qbus nō eſt ꝓcipiū motiuū ad actū: ita tm̄
ꝙ ſm illud ꝓcipiu3 actiuū nō moueret ſe:ſed moue
retur ab exterioribus:vt de graui oſtēſum eſt:nō hab3
dn̄ium ſui actus:vn̄ ⁊ pl̄us adducit ꝓ rōne in.8.phyſi
coꝝ ad ꝓbandū:ꝙ graue nō mouet ſe:qꝛ in poteſtate T.c.29. 30.⁊ iſra
mouētis ſe eſt mouere vel quieſcere ꝙ nō ꝯuenit his

que mouentur ab extrinſeco per ꝑncipiū in eis extris.
Sic ergo pꝫ ꝙ in creaturis ſpūalibus opꝫ cōcedere ꝙ
ſuppoſitū mouēs ⁊ ſubm motū ſunt idē ſubiecto. Et
quidē quo modo in eis poſſet eſſe. Hinc cōſiderandū
eſt qꝛ mouens cuius principiū motiuū eſt cognitio ⁊
appetitus eſt ipſuꝫ appetēs ⁊ motū in talibus eſt illud
qḋ appetitur tale fieri nō quidē obiectū appetitus: ex
hoc ꝙ appetitur ſit motū vel factū vel mutatū: qꝛ poſ
ſumus appetere celuꝫ moueri certū motuꝫ nō cauſa-
mus: ſed h̄ ideo dico: qꝛ quādo aliquid appetimus fie-
ri in aliqua re: cuius nos ſumus cā ſtatim illud facim⁹
ſiue imediate per appetituꝫ ſi appetitus eſt cā eius im-
mediata ſicut quādo per voluntatē impellimus alias
vires ad ſuos actus ſiue mediate ſicut ea que facim⁹
in mā exteriori mediāte manu: ⁊ alijs īſtrumētis: nūc
aūt ita eſt ꝙ appetitus ⁊ cognitio īmālis poſſunt habe
re ꝓ obiecto ſubiectū ſuū: ita ꝙ ſubſtantia īmālis pōt
velle aliqua fieri in ſe ⁊ ītelligere quō in ſe aliquid fi-
at: ⁊ ſic pōt velle ꝙ fiat de potētia intelligēte actu ītel
ligēs. cū ergo volūtas nō poſſit ſolū velle intellectū
intelligere: ſꝫ ēt poſſit eum īpellere ad intelligēduꝫ: qꝛ
vt dictum eſt principiū mouens pōt eſſe ſubiectū mo
tum: ſicut pꝫ de lumīe in aere: in quo per vnū ꝑducit̄
calor ſequitur ꝙ angelus inquātuꝫ vult ſe fieri intelle
ctiue in actu de intelligere in potentia mouebit ſe ad
intelligēdū ſiue faciet ſe de intelligente in potētia con
tra intelligentē in actu. In aliqbus autē brutis nō pōt
eſſe reflexio appetitus ſuper ſuū ſubiectū directe: vt: ſ.
appetitus moueat ſuū ſubiectū: ſed pars in qua eſt ap
petitus mouet aliā partē. ⁊ pars vlterius mota mouet
aliā a qua prius mouebat̄: ſicut pꝫ in aīali: ꝙ mouet
pedes ⁊ tibias per lacertos ⁊ muſculos: in qbus ꝯiūgū
tur totū corpus ⁊ tibie mote ⁊ pedes vlterius deferun
tur totū corpus a quo mouētur: vt etiā ꝓprie loquen-
do pars eſt ſuppoſitū mouens ſm aīalem partē: ſicut
inſtrm̄ quo mouet. ſic ergo dico ꝙ in ſubſtātijs ſpūali
bus ſuppoſitum mouēs. Et ſubiectū motuꝫ ſunt idē
in ſubiecto. ¶ Ad primū ergo in oppoſitū dicendū ꝙ
nō eſt incōueniēs ꝙ idē ſubiecto ſit in actu virtuali ⁊
potētia formali ſꝫ diuerſa: qꝛ ad h̄ ꝙ aliqua oppoſita
repugnant circa idē ſubm: opꝫ ꝙ accipiant̄ ſm idē
⁊ eodē modo ſic ꝙ aliqua ſint in potētia formali ⁊ ac-
tu virtuali nō ꝯ̈ subiecto ſm idē: ſed ſm diuerſa nec
eodē modo: qꝛ eſſe v̈tualiter ⁊ eſſe formalr̄ nō eſt idē
modus eſſendi: ſed qꝛ vt oſtēſuꝫ eſt ei ꝙ eſt in potētia
formali cōuenit eſſe in potētia v̈tuali ſm illud ſm ꝙ
cōuenit ſibi eſſe in potētia formali opꝫ dr̄e ꝙ illud qḋ
eſt ſil' in potētia formali ⁊ actu v̈tuali ſic ſilr̄ in poten-
tia v̈tuali īpoſſe ē ſꝫ diuerſa cōuenire eidē: vt. ſ. ſit in
actu virtuali ſm potētiā actiuā: ſed ſit in potentia for-
mali ſm potētiā paſſiuā: ſed ſm idē impoſſe eſt cōue-
nire eidē: qꝛ tunc actus ⁊ potētia cōueniret eidem ſm
idē ⁊ eodē modo. ⁊ ideo rō illoꝝ qui dnt potētiā actiuā
⁊ paſſiuā eē eādē in eodē reſpectu eiuſdē eſt impoſſe.
¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ illud qḋ ſequit̄ diuerſitatē actus ⁊
potētie opꝫ īueniri taꝫ in ſpūalib⁹ quā in corporalib⁹: ⁊
h̄ eſt diuerſitas ꝑncipij actiui ⁊ paſſiui ⁊ non diuerſitas
ſuppoſiti agētis ⁊ ſubti moti: ſed ꝙ ſequit̄ moduꝫ ope
randi nō opꝫ īueniri in eis eodē modo: qꝛ nō eſt idem
modus operādi in ſpūa'ib⁹: in qbus appetitus inflecti
tur ⁊ in corꝑalibus in qbus nō reflectit̄. ¶ Ad tertiū
dōm ꝙ rō pbī eſt efficax ad ꝓbādū ꝙ primū mouēs ē
in mobile modus corū que mouent̄ a ſeipſis reduci-
tur finaliter in mouens extrinſecum: vt pꝫ de motu
animaliū: ⁊ ideo efficaciter poteſt concludi: ꝙ illud ꝙ
nō hꝫ aliqḋ mouens poſſe ſit totalr̄ immobile ſiue ſit
corporale ſiue ſpūale. ¶ Ad quartū dōꝫ ꝙ diuerſitas
relationū nō ſufficit: ſed bene ſufficit diuerſitas realis
principij actiui ⁊ paſſiui: vt oſtēſuꝫ eſt. ¶ Ad quintū
dōm: ꝙ in reb⁹ mālib⁹ in qbus poteſt eſſe idem ſubto
principiū mouens ⁊ ſubiectū motum h̄ cōuenit: qꝛ ap
petitus nālis vel ſenſitiuus nō pōt reflecti ſuper ſuū
ſubiectū: vt poſſet dici appetens ſe vel appetēs aliqḋ
fieri in ſuo ſubiecto: ⁊ ꝓpter hoc nō pōt idem ſubiecto
eſſe mouēs ⁊ motū in ſpūalibus: autē eſt aliter: ⁊ ideo
pōt in eis eſſe idem ſubiecto mouens ⁊ motuꝫ. ¶ Ad
ſextū dōm: ꝙ maior eſt falſa: nō eniꝫ omne ꝙ antece
dit actuꝫ aliquē in ſubiecto aliquo eſt vnuꝫ ſubiectuꝫ
actus ſequētis: vel etiaꝫ prius: ſicut patꝫ de lumine ꝙ
antecedit calorē in aere: nec tamē lumē eſt ſubiectuꝫ
caloris nec ſicut ſuppoſitū recipiēs: qꝛ hoc eſt aer nec
ſicut rō patiēdi vel recipiēdi ipſuꝫ: qꝛ hoc eſt humidū
vel ſiccū. vt ſupra dictū eſt: imo eſt eius ꝑncipiuꝫ ꝓdu
ctiuꝫ. ¶ Ad 7ᵐ dōm: ꝙ aliquid dr̄ duplr̄ fieri. Uno
modo qꝛ eſt per factionē acquiſitū ⁊ illo modo fit for-
ma: ſi tn̄ debeat dici fieri. Alio modo qꝛ per factionē
ſit alicui tantū ⁊ nō qꝛ ipſum ſm ſuā eſſentiaꝫ ſit per
factionē acquiſitā: qꝛ perfectioni nō acquiritur: ſed fa-
ctuꝫ preſupponitur quātuꝫ ad illud ꝙ eſt: ſꝫ nō quātū
ad eſſe vnituꝫ actui qui acqritur. ¶ Iſtud autē ſubie
ctum vt largo modo loquamur de ſubiecto ꝓut ſe ex-
tendit ad mām duplr̄ poteſt ſe habere: qꝛ illud qḋ eſt
ſubiectuꝫ factionis aut eſt ens in pura potētia actua-
litatis nihil hn̄s aut eſt ens actu ſimplr̄ in potentia tn̄
ad aliq̄s act⁹. Primo mō mā ſit ſub forma. Secundo
modo ſubiectū ſit ſub accidēte. Si ergo accipiatur fa-
ctuꝫ illud qḋ eſt ſub factiōe acquiſitū nullo modo pōt
dici ꝙ illud qḋ eſt factuꝫ vel aliquid eius ꝙ ſit eius ꝑ ſe
ſit faciens: qꝛ nihil ꝙ eſt ꝑ factionē acquiſitū pōt eſſe
agens vel principiū actiuū ſue factionis: qꝛ tunc idem
eſſet cā ſuipſius. Si aūt loquamur ꝙ eſt factuꝫ: qꝛ per
factionē eſt actui vnitū. dico ꝙ ſi hꝫ eſſe ſolū in poten
tia impoſſe eſt ꝙ ſic agens vel ſm ſe vel ſm aliqḋ ſui
vel ei ꝙ habeat in ſe ꝑncipiuꝫ actiuuꝫ: qꝛ tunc ſequere
tur ꝙ idem ſm idē reſpectu eiuſdē: ⁊ eodē modo eēt
actu ⁊ potētia: qꝛ ex quo ponitur pura potētia non pōt
habere diuerſa quoꝝ vnū ſit ꝑncipiū actiuum ⁊ aliud
paſſiuū: ⁊ rō cōpeteret vt dcm̄ eſt: ꝙ ſm idem eſſet in
actu ⁊ potētia. Si vō ſit ens actu ſimplr̄ ⁊ potētia ſm
quid. ſ. ad accidēs aliqḋ: dico ꝙ tale factū pōt eſſe per
factionē factū. i. forme vnitū ſm aliqḋ ſui. ſ. illḋ ſꝫ ꝙ
eſt ī potētia vt ſit vnitū tali actui ⁊ nihilomin⁹ poterit
eſſe faciens ſeu vniens ſꝫ aliqḋ ſui. ſ. ꝙ eſt in actu. dū
tamē ille actus nō ordinetur ad actuꝫ ſequentē acqui
rēduꝫ: vt potētia paſſiua: qꝛ nihil ꝓhibꝫ ꝙ idē per eſ-
ſentiā reſpectu diuerſoꝝ ſit actus ⁊ potētia ſicut dya
phanitas reſpectu aeris ē actus: ſed reſpectu luminis
eſt potētia paſſiua: ſic ergo pꝫ quō pōt conuenire facto
ꝙ ſit faciens ⁊ quō nō ſm ꝙ factuꝫ diuerſimode acci-
pitur. ¶ Quādo ergo dr̄ ꝙ compoſitū ⁊c. dico ꝙ hoc
nō dr̄ ꝙ quicquid erit cōpoſitum ſit per factionē acq-
ſituꝫ: ſed qꝛ forma nō pōt acquiri niſi qꝛ vt vnita ſubo
⁊ ideo nō ſequitur gn̄ illud ꝙ recipit formā ſiue actuꝫ
aliquē ſit actū vel factū als paſſiuꝫ ſm ꝙ vnitur actui
gn̄ ſm aliquod exiſtens in eo ſit aliqḋ aliud agens cū
nō oporteat ꝙ omne qḋ eſt in eo ſit vel acquiſitū per
factionē vel rō paſſiua vnionis ad actū. ¶ Ad octauū
dōm ꝙ maior eſt falſa. ſ. ꝙ illud qḋ mouet̄ a ꝑncipio
extrinſeco ſiue mediate ſiue imediate nō poſſit moue
re ſeipſum: qꝛ ſicut pꝫ in aīalibus illud qḋ mouetur a

principio

principio extrinſeco mediāte a vō pn̄cipio ītrinſeco ī-mediate mouetur a ſeipſo aīal eniꝫ a ſeipſo mouet̄: ⁊ quādo ꝓbatur per hoc q̄ illud q̄ mouetur a pricipio extrinſeco nō habet in poteſtate ſua ſuū actuꝫ. dico ꝙ verꝫ eſt quantū ad motūū quo mouetur a pricipio extrinſeco imediate: nō tamē ꝙ aliud ꝙ mouetur ſit tale ꝙ poſſit mouere illud extrinſecuꝫ a quo mouetur immediate ſicut in poteſtate bruti non eſt moueri motu appetēdo quo motu mouetur imediate ab extrinſeco: nō tamē veruꝫ eſt de motu quo aliqd mouetur a principio extrinſeco: ſicut pꝫ de motu locali aīaliuꝫ qui aliquo modo eſt in ptāte eoꝝ: vt vult pħs in .8. phy. eſſe de motu grauiū ⁊ leuiū. ¶ Ad 9ᵐ dōm ſic ad 7ᵐ q: idē eſt de producente ⁊ producto ſicut de faciente ⁊ facto: ¶ Ad decimuꝫ dicendū: ꝙ nulla forma agit in ſuum ſubiectuꝫ faciēdo ſe in eſſe ſubiecto: q: lumen nō facit ſuuꝫ ſubiectū lucidū efficienter: ſed formaliter tantū: ⁊ ſic eſt intelligendū ꝙ nulla forma agit in ſuū ſubiectum: nihil tn̄ ꝓhibꝫ aliquā formā eſſe pn̄cipiū productiuum forme alterius vel alicuius actus in ſuo ſubiecto. ¶ Ad rationes in oppoſitū que videntur cōcludere ꝙ idem ⁊ ſꝫ idē poſſit agere ⁊ pati. Reſponſio pꝫ per p̄dicta in pn̄cipali ſolōne.

Artic. II.

AD ſecundū ſic ꝓceditur. Videtur ꝙ verbuꝫ cauſetur in nobis a lumine ſeparato. ſ. diuino Augu. enim dicit .9. de trini. ꝙ in illa virtute eterna ex qua tēporalia facta ſunt oīa: formaꝫ ſm quā ſumus ⁊ ſꝫ quā vel in nobis vel in corporibꝰ vera ⁊ recta rōne aliquid opamur viſu mentis aſpicimus atqꝫ eām cōceptam veritatē notitiam reꝝ tanq̄ verbū apud nos habemus vbi ſm Aug. a veritate incōmutabili per quā facta ſunt oīa tēporalia verbuꝫ in nobis accipitur: ſed illa veritas eſt ſola diuina veritas ſiue lumē diuinū. ergo verbū in nobis cauſetur a veritate diuīa lumē ī lumīe diuino. ¶ P̄. regula qua aliquis vtitur ad formādū verbuꝫ alicuius rei aut eſt cōmutabilis aut incōmutabilis. Si dicatur ꝙ ſit ꝯmutabil.

Contra illud q̄ formatur ad regulaꝫ cōmutabile ad hoc ꝙ ſit cōforme ſue regule oꝫ ꝙ mutetur ſicut ⁊ ſua regula. Si ergo regula ad quā formatur in nobis vbū. De aliq̄ re puta de lapide ſit mutabilis opꝫ ꝙ vbū huius rei in diuerſis temporibus ſit diſſimile alioquin nō cōformaret̄ ſue regule: nec per cōſequēs eſt vnū verbū: ſed hoc eſt impoſſe q: ꝯn̄r verbum in quocūqꝫ tēpore formatū de eadeꝫ re eſt ſemper ſimile: q: eadē eſt diffinitio eiuſdē rei: in quocūqꝫ tempore. ergo opꝫ ꝙ illa regula ad quā formatur verbū ſit incōmutabil. Sed nulla regula eſt incōmutabilis niſi diuina. ergo verbū nr̄m a regula ſiue veritate diuia cauſat̄ ⁊ erit idē ꝙ prius. ¶ P̄. Oīa verba oīuꝫ hoīum de eadē re ſunt oīno ſimilia. ſi ſint: ſed hoc nō poſſet eē. niſi oīa formarent̄ ad eandē regulā. ergo opꝫ oīa verba hoīuꝫ formari ad eandē regulā: ſꝫ nullū lumen vl̄ veritas iformans aīam humanā pōt eſſe idē in oībus niſi ſit in oībus idem intellectꝰ vnus ꝙ eſt hereticum. ergo illud a quo formaṫ verbū noſtrū eſt aliq̄ lumen ſeparatū. ¶ P̄. Impoſſe eſt eſſe idē mouens ⁊ motum: ſed informatione verbi itellectus humanꝰ eſt illud q̄ mouetur. ergo nō pōt eſſe mouēs: ſed ſi aliq̄ forma inherens itellectui humano eſſꝫ principiū actiuū formādi verbum oporteret ꝙ itellectus humanꝰ eſſet mouens. q: forma iherēs nō mouet: ſed cuius eſt forma. ergo impoſſibile eſt ꝙ aliqua forma inherēs itellectui humano ſit principiū actiuū iformatione verbi. ergo opꝫ q̄ formet̄ pn̄cipal̄r a lumīe ſeparato. ¶ Cōtra illud eſt principiū formādi verbuꝫ: per q̄ dicens dicit: q: dicere eſt formale verbū: ſed aliquid agēs in itellu humano eſt illud per q̄ ⁊ dicit ꝙ intellectus nō dicit: q: dic̄e nō eſt pati: ſꝫ agere opꝫ: ergo ꝙ verbū formetur ab aliquo lumine itra intellectuꝫ ¶ Reſpōdeo dōm ꝙ cū ad notitiaꝫ rei perfectā requiratur verbuꝫ: illa ſunt de neceſſitate formādi verbū: que ſunt de neceſſitate perfecte notitie itelligendi ad intelligēduꝫ autem ſiue ad cauſandū notitiā alicuius rei perfecte concurrunt tria per modū pn̄cipij actiui ſm ꝙ magis apparebit in ſequentibus. ſ. obiectū ⁊ lumen intellectus agētis ⁊ ſpēs impreſſa ab obiecto ſm illos qui ponunt ſpēs ⁊ modo de ipſo obiecto nulla eſt ambiguitas ſalteꝫ quantū ad illud q̄ pͥmo intelligit̄ a nobis ꝙ ſit q̄ddītas rei ſenſibilis cū ſit aliquid extra naturā exiſtēs: ſil̄r de ſpē intelligēdi ſi aliqd tale ponit̄ nulla ē ambiguitas qn ſit aliqua forma inherēs ipſi aīe intellectiue. De tertio autē eſt dubiū. ſ. de intellectu agente de quo eſt triplex opinio. ¶ Prima eſt ꝙ nullū lumen intellectuale eſt inherens aīe humane ꝙ ſit pn̄cipiū actiuū actus intelligēdi vel cauſandi ſpēs in intellectu poſſibili ⁊ q̄ intellectus agēs de quo pħs facit mentionē ē aliqua ſubſtātia ſeparata que cauſet in itellectu poſſibili ſpēs ⁊ ipſum ſimul cū receptione ſpēi illuminat ita ꝙ ſicut ſol ipſi imit oculo corporali lumen ⁊ ſpēm: ita illa ſubſtātia ſeparata illuminat nr̄m intellectū poſſibilē: ⁊ ſic cuꝫ lumine iprimit ſibi ſpēs intelligibiles. Sed hoc non vr̄ bene dictū. ¶ Primo q: hō nō eſſet ſufficiēter inſtitutus: ſed nō haberet oīa que ſunt neceſſaria ad ꝓprias opatiōes ſuas: cū ḡ ad ſuā ꝓpriā opationē neceſſe eſſet abſtracta eſſe: ſi. n. hō nō haberet intellectū abſtrahentem agētē vt aliquid ſui nō eſſet ſufficienter īſtitutus. ¶ Iteꝫ agētia nālia dicunt̄ ſufficienter īſtituta ad ꝓprias opationes quas cū nō exercerēt: nō ꝯcurrēte virtute corporis celeſtis. Homo. n. generat hominē ⁊ ſol. ergo ſimil̄r hō ſufficiēter eſt īſtitutus ad itelligēdū: lꝫ exigatur lumē ſeparatū. ¶ Sed ꝯ h̄ poſſet ſtatim obijci: q: aīal hn̄s viſum eſt ſufficiēter inſtitutuꝫ: nō tn̄ hꝫ in ſe oīa que ſunt neceſſaria ad vidēdum etiā ex parte potētie viſiue: q: opꝫ ad hoc ꝙ oculus imutet̄ ab obiecto ꝙ dyaphanitas oculi illumiet̄ ꝙ quidē oculus lumē recipit ab extrinſeco: ſed h̄ inſtantia nō vꝫ ꝓpter duo. ¶ Primo q: cōparatio que eſt ſenſus ad intellectum: nō dꝫ attendi ſm particularē ſenſum qui eſt viſus: ſed ſm ſenſum cōem ⁊ ille ſenſus cōis ſine additione alicuius extrinſeci q̄ reqritur ex parte potētie excepta immutatiōe ab obiecto q: pōt exigere actū ſentiēdi preſente obiecto: ita ꝙ quantum eſt ex parte potētie nihil deficit. ¶ Et ſi dicat̄. n. ad hoc ꝙ nec ex parte potētie intellectiue deficit aliqd: ſed ex parte obiecti. Nō pōt ſtare: q: ſicut dyaphanū oculi requirit lumen ſui generis: ita ēt intellectus poſſibilis ad hoc ꝙ intelligat reqrit ꝙ ſit illuminatꝰ lumine ſui generis. ¶ Secūdo ēt. q: dato ꝙ ſit recta cōparatio inter viſum ⁊ itellectuꝫ nō tn̄ adhuc eſt ſimile: q: itell9 nō hꝫ ſufficiētiā reſpectu cuiuſcūqꝫ intelligibilis: q: itelligibilia ꝓ ſtatu preſenti ſunt ſola mālia que nō ſufficiunt mouere intellectuꝫ poſſibileꝫ ſine intellectu agēte: ſed viſus ſine aliq̄ addito hꝫ ſufficientia pn̄cipia reſpectu aliquoꝝ viſibilium vtputa reſpectu lucidoꝝ. Secundo principal̄r h̄ ēt nō pōt ſtare: q: homo eſt qui abſtrahit: hoc. n. experimur nos. ſ. abſtrahere: ſed ꝯſtat ꝙ principiū operandi eſt forma operātis. ergo opꝫ ꝙ intellectꝰ agens ſit for-

ma intellect⁹ humani. ¶ Sed cõtra hoc poſſet dici ꝙ
homo nõ abſtrahit: qꝛ nõ dat fantaſmatibus virtutẽ
mouendi intellectũ poſſibilem nec imprimit aliquas ſpe-
cies intelligibiles per aliquã virtutẽ ſuã: qꝛ hoc nõ ex-
perimur in nobis: ſed ſolũ experimur nos rẽ intellige-
re in abſtracto ⁊ hoc nõ eſt abſtrahere: ſed abſtracta in-
telligere. ¶ Etiã ad hoc dñm eſt: ꝙ cũ illud lucidũ: ꝙ
vocamus intellectũ agentẽ non ſolũ hꝫ illuſtrare fan-
taſmata vt poſſint mouere intellectũ poſſibilẽ. Sed
hꝫ informare intellectũ poſſibilẽ: ita ꝙ intell's poſſibi-
lis illuminatus poſſit recipere ſpẽs: ſicut pupilla illu-
minata recipit colorũ ſpẽs ⁊ intelligere per ſpẽs rece-
ptas. Oportet ergo dicere ꝙ tale lumen ſit neceſſariũ
ad conſiderandũ in actu: cũ enim in poteſtate noſtra
ſit cõſiderare actu quotienſcũqꝫ volumus ſaltẽ poſtꝙ
habemus habitũ: opꝫ dicere ꝙ tale lumen ꝙ ad hoc
requiritur ſit aliqua potẽtia noſtra conſequens noſtra
principia eſſentialia aliogn intelligere nõ eſſet in pote-
ſtate noſtra. Et ideo vlterius dico ꝙ cũ idẽ lumen po-
natur illuminare intellectũ poſſibilẽ vt ſit aptus reci-
pere ſpẽs: ⁊ irradiare fantaſmata vt ſint apta mouere
intellectũ poſſibilẽ: opꝫ dicere ꝙ itellectus agens cui⁹
eſt abſtrahere ſit potẽtia noſtra nãlis: ideo quãdo dici-
tur ꝙ nõ experimur neceſſario abſtrahere: ſꝫ abſtracta
itelligere: ⁊ per ꝯſequens: ꝙ nõ opꝫ ponere intellectũ
agentẽ potẽtiã aĩe põt dici ꝙ ex hoc ipſo experimur:
qꝛ in noſtra poteſtate eſt cõſiderare quãdo volumus
ꝙ cõpleri nõ põt: niſi intellectu agente ſaltẽ illuminã-
te intellectũ poſſibilẽ: ſequitur ꝙ intellectus agẽs ſit
nãlis potẽtia anime noſtre. Si autẽ dicatur cõtra hoc
qḋ imo eſt conſiderare in poteſtate noſtra dato ꝙ intel-
lectus agens ſit ſubſtãtia ſeparata: qꝛ illa ſubſtãtia ſe-
parata cõtinue illuminat intellectũ creatũ: ita ꝙ p-
pter hoc ſit in poteſtate noſtra intelligere: quãdo volu-
mus: dico ꝙ tunc ꝓprie loquẽdo nõ eſſet in poteſtate
noſtra intelligere quãdo vellemus: qꝛ niſi illa intelli-
gentia vellet illuminare nõ poſſemus itelligere: vnde
ſi intelligerem⁹ quãdo vellemus hoc per accidens eẽt:
inquantũ voluntas illius intelligentie cõcordaret cũ
noſtra. Et ſi dicatur vlterius ꝙ in poteſtate noſtra eſt
intelligere: licet deus poſſit ſubtrahere a nobis lumen
intellectus agentis. Dico ꝙ in poteſtate dei eſt ſubtra-
here a nobis lumen intellectus agẽtis inquãtũ poteſt
a nobis ſubtrahere principia nãlia: que hꝫ vo ſic in po-
teſtate noſtra: ſed ipſis habitis nõ: ⁊ ideo non ſequitur
ꝙ intellectus agens ſit potẽtia nãlis itellectus noſtri:
ab eodẽ .n. depẽdet res ⁊ ſua potẽtia naturalis. Sic ḡ
opꝫ dicere ꝙ intellectus agens cuius operatio eſt illu-
minare intellectũ poſſibilẽ: ⁊ irradiare fantaſmata ſit
potentia anime noſtre. Et ideo alij dicunt ꝙ ⁊ſi intel-
lectus agens ſit potẽtia aĩe noſtre cum nõ eſt ſufficiẽs
de ſe vt habeaꝛ certa cognitio ⁊ infallibilis de re: ⁊ hoc
qꝛ eſt creatura: que eſt defectibilis: qꝛ ex nihilo. Certi-
tudo autẽ cognitionis reqrit quandã indefectibilitatẽ
i eo ad qḋ cognitio mẽſuraꝛ. Et iḋ dicũt ꝙ pter lumẽ
naturale requiriꝛ lumen diuinũ illuſtrãs noſtrũ itel-
lectũ in quo iudicam⁹ oĩa que intellectus itelligit de
quo dicit Aug⁹. ꝙ eſt ars ſiue rõ icõmutabilis in q̃ nõ
eſt qualis ſit vniuſcuiuſqꝫ mens: ſed qualis eẽ debeat
iudicam⁹. ¶ Sed cõtra hoc eſt: qꝛ ſufficit intellectũ poſ-
ſibilẽ moueri a fantaſmate ad hoc vt moueaꝛ in actũ
itelligẽdi: ſꝫ hoc ſufficiẽter ſit p actionẽ itell'us agentis.
ergo ex hoc nõ requiriꝛ quantũ ad nãlia itelligibilia
illuſtratio ſupnaturalis niſi inquantũ deus operatur
in ſcḋis agentib⁹. Maior pꝫ. Minor ꝓbatur quia ad
operationẽ naturalẽ alicuius ſufficit diſpõ naturalis
ex parte recipiẽtis ⁊ agens nãle: ſed itelligere nãs rex
ſenſibiliũ eſt aĩe cõiuncte opatio naturalis: ergo ad in-
telligẽdũ ſaltẽ naturas rex ſenſibiliũ ſufficit lumẽ in-
tellectus agẽtis diſponẽs intellectum poſſi: vt poſſit
pati ſiue recipere a fantaſmate ⁊ dans fantaſmati vir-
tutem mouẽdi intellectũ poſſem. ¶ Pꝫ. ſi in oĩ intelli-
gere requiriꝛ illuſtratio ſupnaturalis intellectus agẽ-
tis: tunc nõ viderenꝛ differre reuelationes ſupernatu-
rales facte ꝓphetis ⁊ ſanctis ab intelligere nãli ꝙ eſt
incõueniens niſi forte aliquis vellet dicere ꝙ in reue-
lationibus nihil facit intellect⁹ agens: ſicut facit in ac-
tu intelligẽdi nãli. Sed hoc nõ valꝫ: qꝛ nullã cognitio-
nem põt intellectus poſſibilis recipere ſine lumine na-
turali. ¶ Pꝫ. Illud in quo iudicatur aliquid ſicut i cor
ꝙ eſt ars vel rõ rei iudicate nõ ſe hꝫ ad intellectũ iudi-
cantẽ ſicut lumen: ſed magis ſicut rõ ſiue vt ydea itel-
lecta: ſi ergo diuina veritas illuſtrat intellectũ vt ars
ſiue vt rõ rei iudicate: veritas diuina nõ ſe hꝫ ex hoc ad
intellectũ noſtrũ vt lumẽ ſed magis forma intellecta
in qua aliquas res iudicaremus: ſed hoc videꝛ iconueni-
ens. ſ. ꝙ veritas diuina ſe habeat ad intellectũ noſtrũ
in pñti ſicut rõ vel ydea vel ars itellecta: qꝛ hoc nõ dif-
fert ab opinione platonis: qui poſuit ꝙ per ſe obiectũ
itellectus noſtri erãt ydee ⁊ ꝙ de eis erãt per ſe ſciẽtie
niſi in hoc ꝙ ille ydee ſm platonẽ erãt realr extra mẽ-
tẽ diuinã: ſm autẽ iſtos ſunt ſolũ in mẽte diuina: ſm
autẽ vtroſqꝫ opꝫ dicere ꝙ ſcia eſt in nobis per influxũ
ab ydeis exiſtẽtibus in mẽte diuina vel ab ydeis exi-
ſtibus extra: ⁊ nõ per abſtractionẽ a rebus: ⁊ ꝙ pncipa-
liter ſcia noſtra ſit de ydeis: ⁊ nõ de reb⁹ ⁊ vlterius qḋ
veritas diuina pmo ⁊ per ſe eſſet obiectũ itellectus no-
ſtri in pñti: que oĩa manifeſte ſunt inconueniẽtia. ergo
iconueniẽs eſt ponere ꝙ veritas diuina ſit illuſtrãs i-
tellectũ nr̃m: vt. ſ. rõ vel ydea itellecta vel ſit rõ p quã
in ſe viſa: de alijs iudicam⁹: dato etiã ꝙ ita eſſet non ſe
haberet ad itellectũ vt lumen: ſicut dictũ eſt: ſed ma-
gis vt obiectũ cognitũ: nihil autẽ ꝓhibet aliquid ex-
trinſecũ ab intellectu noſtro facere ad formationem
verbi per modũ obiecti: dũ modo nõ faciat p modũ
luminis. ¶ Et ſi dicatur qḋ ẽt obiectũ cognitũ quodã-
modo illuminat intellectũ. Dico ꝙ equiuoce dr̃ itelle-
ctus agens et obiectũ illuminare: ⁊ ideo nõ eſt curan-
dũ: qꝛ cõtrouerſia eſſet in nomie. Sic ergo dico qḋ vt
mihi vr̃ ſit neceſſe ponere aliqḋ principiũ actiuũ ver-
bi extra itellectũ per modũ obiecti: ꝙ mouet itellectũ
poſſem ad itellĩgẽdũ ⁊ tale pncipiũ eſt remotũ excepto
vel influxu diuino: ꝙ in actione cuius agẽtis reqritur
ſed ſi itelligatur de ſpãli nõ vr̃ mihi neceſſarius aliqs
ſpãlis influxus. Qḋ autẽ dr̃ de certitudine cognitiõis di-
cit ꝙ ad certã cognitionẽ de re habẽdam ſufficit ꝙ ali-
qs ſic rẽ cognoſcat: ꝙ nõ poſſit ſe aliter habere ꝙ̃ ſicut
ipſe cognoſcit: ſꝫ abſolute poſſit ſe habere aliter ſicut ſi
video ſoꝛ. ſedẽtẽ cert⁹ ſum ꝙ ſedet ⁊ actus opponiꝛ ſibi
cum hoc in eſſe nõ eſſe põt. ſ. nõ ſedere: ⁊ tñ põt abſolu-
te nõ ſedere: qꝛ nec habeo certitudinẽ ꝙ ſemp ſedeat
ſed ſolũ ꝙ ſedet ꝙ̃ diu video eũ ſedentem: ⁊ ꝙ actus
opponitur ſibi tunc ineſſe nõ põt ⁊ ad certitudinem q̃
requiriꝛ in ſciẽtijs ſufficit ꝙ res non poſſit alr ſe habe-
re: qꝛ aut repñtatur per ſuas rõnes vles. hñs enim rõ-
nẽ hoĩs in ꝯceptu ſuo. ſ. ꝙ rõ hoĩs ſit: ꝙ ſit aĩal rõnale
mortale ſcit certitudinalr ꝙ qḋcunqꝫ participat nãm
hoĩs ſit aĩal rõnale mortale. Et ꝓpter hoc dr̃ aliquis
habere certã cognitionẽ de hoĩe in vli: ſed nõ eſt cer-
tus ꝙ aliquis humanitatẽ habeat nunc vel heri vel

cras

cras:niſi forte de ſe:ꝛ de alijs qui cadūt ſub ſenſu ſuo ꝛ ideo nō habent certitudinē:ꝙ aliquis debet eē cras qui ſit homo:ꝛ ꝓpter hoc dicitur:ꝙ de ſenſibilibus nō habetur certitudo niſi in vlī. ❡ Ad primū in oppoſitū dōʒ:ꝙ in veritate ſua arte eterna a qua facta ſunt oīa tēporalia dr̄ itellectus noſter res itelligere vel iudicare:nō qꝛ ipſum ſm ſe videat:ꝛ ipſa ſm ſe viſa alia iudicet:ſed qꝛ videtur in ſua ſimilitudine:qꝛ vt iaʒ dcm̄ eſt creatura in vlī intellecta ſm ſuā rōneʒ vlem quādaʒ īmutabilitatē habʒ:que īmutabilitas quodāmodo īmutabilitateʒ diuine veritatis repreſentat ꝛ forte ſic itellexit Aug. Uel forte itellexit de itellectu agente que eſt quedaʒ participatio diuini luminis qđ ſi aliter itellexit in hoc vr̄ mihi fuiſſe platonicus. ❡ Ad ſcđm dōm:ꝙ creatura in vlī cōſiderata hʒ quādā imutabilitatē que ſufficit ad vniformitatē verbi:qꝛ conceptus mētis reſpicit rē in vlī diffinitā. ❡ Ad tertiū dōm:ꝙ ad hoc ꝙ verba oīa hoīum de cadeʒ re ſint ſimilia:nō opʒ ꝙ formenť ad vnā regulā:ſed ad ſimiles regulas vnde quantū ad hoc argum̄ deficit:qꝛ ꝓcedit ab īſufficienti. Deficit etiaʒ quantū ad aliud quādo dicitur ꝙ nō pōt eē aliqđ cōe pluribꝰ vel oībus hominibꝰ a quo ſicut a regula formetur verbuʒ:qꝛ res illa pōt eſſe pluriuʒ hominū obiectū. vnde licʒ nihil ꝛ vnuʒ poſſit eſſe cōe omnibꝰ hoībus vel pluribus per modū inherentis forme:bene tñ pōt eſſe eis aliquid cōe per modū obti. ❡ Ad quartū pʒ reſpōſio in precedēti argumento vbi oſtenſum eſt quomodo poteſt eſſe mouens motum:ꝛ quomodo nō.

❡ Articu. III.

Ad tertium ſic ꝓcediť. Uidetur ꝙ intellectus poſſibilis ſit ꝑncipiū formatiuū verbi. Qꝛ cuius eſt intelligere eius eſt verbū formare:ſed ipſius intellectus poſſibilis eſt intelligere.ergo ꝛc. ❡ P̄. cuiꝰ eſt forma que eſt principiuʒ agendi eiꝰ eſt agere:ſed principiū formatiuū vbi eſt forma itellectꝰ poſſibilis puta ſpēs itelligibilis.ergo ꝛc.

Contra intellectus poſſibilis eſt principiuʒ paſſiuum informatione verbi.nō ǧ actus.

Reſpondeo dōm:ꝙ impoīe eſt ꝙ cōueniat itellectui poſſibili quocūqȝ modo formare verbuʒ. Quia ſicut patʒ ex premiſſis dupliciter attribuiť alicui actio aliqua.ſ.ſicut ſuppoſito agēti vel ſicut principio actiuo:nūc auteʒ ita eſt ꝙ intellectꝰ poſſibilis nō poteſt eſſe ſuppoſitum agens in quacūqȝ operatione cuʒ ſit quoddā accidēs inherens aīe ſiue abſolutū ſiue relatuʒ:abſolutū quidē ſʒ ponētes potēcias anime quedā accidētia aīe ſuperaddita.relatū vō ſm ponētes animā cū quadam relatione ad actuʒ eſſe ipſam potētiā. Nec etiā pōt eſſe principiū actiuū:quia vt prius oſtenſuʒ eſt impoſſibile eſt ꝙ idem ſit principiuʒ actiuū ꝛ paſſiuū in eadē actiōe: ſed ī formatione verbi itellectus poſſibilis eſt principium paſſiuū:qꝛ in intellectu reſpectu vniuſcuiuſqȝ actus nō ponitur niſi vna potētia paſſiua:ꝛ ideo cū verbū ſit forma intellꝰ in ipſo formata:opʒ ꝙ intellectus poſſibilis etiā ſit ꝑncipiuʒ paſſiuū īformatione verbi.non ergo pōt eſſe ꝑncipium actiuum:ꝛ ſic patʒ ꝙ nullo modo poteſt cōuenire intellectui poſſibili formare verbū. ❡ Ad primū ergo in oppoſitum dōm ꝙ cuius eſt intelligere vt ſuppoſiti vel principij actiui eius eſt formare verbuʒ:ſed iſto modo intelligere nō eſt ipſius itellectus poſſibilis ſed ſolū eſt eius vt principij paſſiui:vnde argumētum deficit ſʒ amphybologiā:qꝛ hoc eſſe huiꝰ diciť multiplex. ❡ Ad ſcđm dōm:ꝙ illud cuius eſt forma illud ꝙ eſt principiū agendi:ita ꝙ ſit eius vt ſuppoſiti eiꝰ eſt agere eo modo quo ſuppoſito cōuenit agere. forma aūt que eſt principiū formādi verbuʒ nō eſt ipſius vt ſuppoſiti intellectus poſſibilis:ſed vt principij paſſiui.tali autē nullo modo cōuenit agere vnde eſt eadem fallacia que prius.

❡ Articu. IIII.

Ad quartum ſic ꝓcediť. Uidetur ꝙ intellectus agens nō ſit principiū actiuū i formatione verbi ſeu generatione preſente eniʒ ꝑnº actiuo ꝛ pricipio paſſiuo ſeqtur neceſſario actio.ſed non eſt neceſſariuʒ preſente itellectu agente ꝛ poſſibili qui eſt principiū paſſiuū in formatione verbi verbū formari.ergo intellectus agēs nō eſt principiū actiuū i formatiōe vel generatiōe v̄bi. ❡ P̄. dato ꝙ nō oporteat ſequi actionē ꝑſente ꝑnº actiuo ꝛ paſſiuo ſaltē hoc eſt verū ꝙ nō requiritur ad explēdaʒ actionē niſi actiuuʒ ꝛ paſſiuū:ſed ad formationē verbi nō ſufficit itellectus agens cū itellectu poſſibili qui eſt īſufficiens paſſiuum.ergo itellectus agens nō eſt principiū actiuum īformatione verbi. ❡ P̄ nullus format in ſe ſimilitudinem rei intellecte que dr̄ verbuʒ niſi prius rem itelligat:ex hoc arguiť:qꝛ illud per qđ aliquis reʒ itelligit ſʒ illud format verbū:ſed h̄ eſt ſpēs itelligibilis.ergo ipſa eſt formatiuū verbi pricipiū ꝛ nō itellectus agēs qꝛ vnius vna eſt cā in eodē genere. ❡ P̄. Uolūtas eſt illud qđ impellit aliquē ad conſiderāduʒ:ſed tale īpellens videtur eſſe principiū formatiuū verbi.non ergo intellectus ſed volūtas eſt principiū formatiuū v̄bi.

Contra ſicut dr̄.3º de aīa.ſicut itellectus poīs ē quo eſt omnia fieri.ita intellectus agēs eſt quo oīa facere:ſed īformatione verbi eſt principiū paſſiuū itellectus poſſibilis:ergo itellꝰ agēs ē actiuū. Z.c.17.

Reſpondeo dōm:ꝙ opʒ oīa illa ponere principia actiua verbi ſm voluntatē ꝛ itellectum agentē ꝛ ſpēm itelligibileʒ. Qꝛ aūt voluntas habeat aliquā cauſalitateʒ i formatione verbi effectiuā ſic pʒ:qꝛ illud per qđ aliquid facimus eſt cā eius ꝙ facimus:qꝛ ꝓpter quid dicit cām.ſed ſm Aug. intelligimus ſiue cōſideramꝰ qꝛ volumus:ꝛ in nobis experimur etiam ꝙ de his quoꝝ habemus habitualē noticiaʒ cōſideramus hec vel illa:que cōſiderare volumꝰ. ergo opʒ ponere ꝙ volūtas aliquo modo ſit cauſa verbi:ſed nō poteſt eſſe cā finalis:tuʒ qꝛ obiectū eſt volūtatis ꝛ nō volūtatis:tuʒ qꝛ finis cuius grā formať verbum eſt perfecta noticia rei:vt magis īfra patebit:nec etiā eſt cā mālis:qꝛ hoc eſt itellectus poſſibilis.ergo oʒ ꝙ ſit cā efficiens. ❡ Qꝛ aūt itellectus agēs ſit cā efficiens verbi ꝓbatur per illud qđ in oppoſituʒ tactū eſt:qꝛ qcquid pōt in itellectu poſſibili fieri hʒ itellectꝰ agens facere mediate vel imediate:ſed verbū ſit in itellectu poſſibili.ergo itellectus agens habʒ hoc facere:nec obſtat:qꝛ ſpēs eſt cā verbi:qꝛ cū ſpēs ſit effectus itellectꝰ agētis cālitas itellectꝰ agētis ſup extēdit ſe ſuper oēm effectū ſpēi.nam itellectus agens eſt cā ſuper excedēs ſpēm:ſicut virtus ſolis eſt cā ſuper excedens generabilia ꝛ corruptibilia:vnde ſicut ſol agit in actionē agentiū iferioꝝ:ita itellectus agēs in actionē ſpēi itelligibilis. Qꝛ aūt ſpēs ſit cā verbi ſic pʒ:cōſtat eniʒ ꝙ nos formamus verbū rei determinate:puta hoīs vel lapidis:ſed itellectus agēs cum ſit vlē agens rei determinate nō poſſʒ verbū formare niſi eius actio determinareť ad formationē verbi rei ſpālis per aliquod agēs ꝯhēs.

ergo preter itellectū agentē opȝ ponere aliquod pricipiuȝ ꝙ actionē agētis cōtrahat ad formādū verbum de ſpāli re:ſed hoc eſt ſpēs. ergo ſpēs aliquo modo eſt ꝑncipiū actiuū ī formatione verbi:que quō poſſit eſſe poſſumus aliquo modo videre per ſimile in artificialibus: videm⁹.n. ꝙ ad hoc ꝙ per aliquod inſtrm ferreū agaꝛ̄ in lignū reqriꝛ̄ duritics ferri que eſt ꝑncipalr q̄litas actiua reſpectu mollicici ꝙ̄ hȝ lignū in comparatione ad ferrū:ſed ad hoc ꝙ ꝑter h̄ ſic vel ſic agat:puta ſecādo vel ꝑforādo reqritur ꝑter duritieȝ ferri aliqua determiata figura puta ferri vel terebri: ſed adhuc ꝑter illa reqritur aliqd ipellēs ad ſecandū vel perforandū.puta virtus motiua artificis ꝑter ꝙ̄ ꝑdcā duo nō ſufficerēt. ſic ergo imaginādū eſt in generatiōe verbi qȸ itellectus agēs reqriꝛ̄ vt ꝑncipale ꝑn^m^ actiuū:vt dictū eſt de duritie ferri:ſed ſpēs reqritur ad determinaduȝ actionē eius ad determinatā formā:vt figura terebri vel dolabre in ferro ſed volūtas reqritur vt impellens:ſicut ṽtus motiua in artifice. Quantū ad duo prima poſſum⁹ iuenire familiarius exēpluȝ in lumine et aere ⁊ dēſitate adueniēte diuerſa denſitate reſultat diuerſus color:ſicut ēt in lumie itellect⁹ agētis illuſtrante itellectū poſſibilē:qꝛ nō ſolū hȝ irradiare fantaſmata:ſed etiā illuminare itellectum poſſē adueniēte diuerſā ſpē de diuerſis reb⁹ reſultat diuerſa forma ī itellectu poſſibili que eſt verbuȝ cuius ēt rei ſpēs intellectui poſſibili iprimitur. Sic ergo vt predicta tria ſunt aliquo modo cā verbi. ❡ Ad pmuȝ in oppoſitū dōm: ꝙ ꝑſente ꝑncipio actiuo ſufficiēter ſeqtur actio in paſſo. Si aūt nō fuerit ſufficiēs ꝑncipiū actiuū nō opȝ aliquaȝ actionē ſequi in paſſo:ſed ſolū poſſet iducere formam aſini in cuius mām non adderet ſpāle agens.ſ. ſemē aſini:ſic etiā eſt de itellectu agente. ❡ Ad ſcōm dōm: ꝙ ad aliquā actioneȝ cāndā ſufficit habere ſufficiens agens ⁊ ſufficiēs paſſuȝ modo dico ꝙ itellectus agens eſt ſufficiens ſine alijs que dicta ſunt: ⁊ ideo nō valȝ ❡ Ad tertiū dōm: ꝙ nō ſeqtur ꝙ itellectus agēs nō ſit ꝑncipiū ꝑductiuū verbi:ſed ꝙ nō ſit ſufficiens ſine ſpē ⁊ volūtate ſalteȝ quantū ad aliqua:⁊ per h̄ pȝ reſpōſio. ❡ Ad quartū arg^m^ pȝ ſolutio:nā oſtēſum eſt qn̄ ⁊ quō ſpēs intelligibilis eſt cauſa ṽbi.

Poſtea querit̄ de actione per quaȝ verbū ꝑducitur ⁊ q̄runtur quatuor. Primo vtrū oīs operatio itellectus ſit actio ꝑductiua verbi. Secundo dato ꝙ nō. Utrū opȝ in oī opatione itellectus formare verbū ad hoc q᷑ res intelligaꝛ̄. Tertio vtrū res ꝑintelligaꝛ̄ eſſe itellecta ad hoc ꝙ de ipſa formetur verbū. Quarto vtꝝ cā intellectiōis expreſſe qua aliquis rē itelligit in verbo ſit ipm ṽbū vel ſpēs itelligibilis. Arti. I.

Ad primum ſic ꝓceditur. Uideꝛ̄ ꝙ oīs operatio itellectus ſit actio ꝑductiua verbi: Qꝛ vt videꝛ̄ oīs operatio itellectus eſt aliqua actio: ſed oīs actio de neceſſitate termiaꝛ̄ ad aliquā formā:ſed cōſtat ꝙ forma ad quā terminaꝛ̄ actio itellectus excepta actiōe abſtrahēdi a fantaſmate eſt verbum rei itellecte. ergo opȝ dicere ꝙ oīs operatio itellectus ſit determinata ad verbū ꝑductiua verbi excepta abſtractiōe a fantaſmate. Qꝛ aūt oīs operatio itellectus ſit actio pȝ. Qꝛ ꝙ cauſaꝛ̄ de nouo ab aliquo agēte in aliquo paſſo fit ꝑ actionē agētis ⁊ paſſionē patientis vel recipiētis:ſed ī oī opatiōe itellectus aliquid fit in itellectu poſſibili ab aliquo agēte ſiue h̄ ſit itellect⁹ agens ſiue ſpēs ſiue vtrūq̧. ergo oīs opatio itell'us eſt aliq̄ actio. Qꝛ aūt oīs actio termiceꝛ̄ ad formā ꝓbat ph'us q̄nto phyſico. vbi ꝓbat ꝙ motus nō eſt motus nec actionis actio:imo opȝ actionē ⁊ motū terminari ad formā. ſic ergo pȝ ꝙ oīs operatio itellectus terminaꝛ̄ ad ṽbum ſicut actio ꝑductiua ṽbi. ❡ P̄. Omnis opatio intellectus eſt aliqȸ ītueri vt vr̄:ſed ītueri eſt ṽbum dicere. ergo oīs operatio itell'us eſt aliqd dicere:ſed dicere eſt actio ꝑductiua verbi. ergo omnis operatio itellect⁹ eſt actio ꝑductiua ṽbi. ma. pȝ. qꝛ oīs operatio itellectus:vt vr̄ eſt aliqȸ itelligere:ſed oē itelligere eſt aliq̄ qȸ ītueri. ergo oīs operatio itellectus eſt aliqȸ intueri minor pȝ per Anſelmū. ❡ P̄. Oīs operatio itellectus vt videꝛ̄ aliqualr ſe hȝ ad verbū:ſed nō pōt eſſe ipſuȝ verbū:vt ſupra oſtēſum eſt:nec ēt ꝑn^m^ actiuum:qꝛ tale nō eſt ipſa opatio itellect⁹:ſed opatiōis ꝑn^m^ ergo relinquitur ꝙ oīs opatio itellectus ſit actio ꝑductiua ṽbi. ❡ P̄. Omnis opatio itellect⁹ vel eſt forma cōceptiuum diffinitoꝝ ꝙ ꝑtinet ad icōplexa:ſed h̄ ē formare verbum diffinitiuū vel enūciatiuū:qꝛ cōceptus eſt ipſuȝ verbū:vt ſupra oſtēſuȝ eſt. ergo oīs operatio intellect⁹ eſt forma verbi.

Contra ſi oīs opatio itellect⁹ eſt formatiua verbi intelligere eſt formare verbum ſed ſi intelligere eſt formare verbum cuicūq̧ conueniret intelligere ei conueniret formare verbuȝ:ſed hoc eſt falſum:quia in diuinis:ita cōuenit filio ⁊ ſpiritui ſancto itelligere ſicut ⁊ pr̄i q̧bus nō cōuenit verbuȝ ꝑducere. ergo itelligere nō eſt idē ꝙ ṽbuȝ formare:ſed ꝯſtat ꝙ itelligere eſt actio vel opatio itellect⁹. g̃ nō oīs operatio itellectus eſt ꝑductiua ṽbi. ❡ P̄. Intellect⁹ in pria ſui īmutatiōe aſſimilaꝛ̄ ſenſui exteriori:qꝛ ſicut in ſenſu exteriori fit quedā apparitio vel mutatio ſenſibilis ſenſu nihil agēte in ſe:ita in itellectu in ꝑma ſui mutatione fit ſtatiȝ quedā operatio vel apparitio ipſo nihil agēte in ſe:cū ergo ſenſus exterior nō formet ṽbū nec aliqd ꝓportionale ṽbo:qꝛ hoc pertinet ad fantaſiaȝ. g̃ nec itellectus in ꝑma ſui īmutatiōe a fantaſmate nec in cognitiōe ipſa ſtatī ꝯſite aliqd agit formādo.ſ. ṽbū.

Reſpondeo dōm ꝙ quātū ad actionē itell'us agētis qua abſtrahit ⁊ cāt ſpeciē itelligibilē in itellectu poſſibili:vna cū itelligibili preſenti in fantaſmate:nulli dubium eſt:ꝙ illa actio productiua nō eſt ṽbi īme^ᵗᵉ^:ſed eſt ꝑductiua ſpēi itelligibilis:vel etiam itellectiōis ſꝫm quoſdam nec ponunꝛ̄ eſſe:ſed quātū ad operationes ſequētes ꝑ quas res hn̄t cognoſci eſt dubiū:⁊ ideo de his q̄dam dn̄t ꝙ oīs opatio itellect⁹ poſt ſpēm receptā eſt actio ꝑductiua ṽbi:⁊ rō tacta eſt in opponēdo:qꝛ vr̄ eis:ꝙ cū intelligere ſit actio nō trāſiens in māȝ exteriorem de neceſſitate terminaꝛ̄ ad aliquā formā ītra itellectū exn̄tē q̄ ṽbū dr̄. Sȝ fundamētū illud ſtare nō pōt. ſi eniȝ oīs operatio que eſt ad ītra:ſiue que manet ad intra operātē neceſſario terminatur ad ipſam formā ꝑductam manentē in opante eſt ſentire:ſicut operatio manēs in ipo ſenſu ſequereꝛ̄ ꝙ ipſum ſentire terminareꝛ̄ ad formā in ipo ꝑductam:que ſe hēret ad ſenſum:ſicut verbū ad intellectū nō ſolum ad ſenſum interiorem:ſed ēt ꝙ̄tuȝ ad ſenſum exteriorem:qꝛ ſentire eſt vtrobiq̧ opatio manens in ſentiente. Sed diceret aliqs ꝙ operatio ſentiēdi eſt actio ꝑductiua alicuius nō in ſenſu ſentiente:ſȝ in quodā alio:puta fantaſia vel intellectio:intell's aūt hoc nō poteſt facere:qꝛ nihil hȝ ſupra ſe:cui iprimat:⁊ ideo opȝ formam ꝑductā in primi intellectui ꝑducenti ꝙ non cōuenit ſenſui exteriori:⁊ ideo non videꝛ̄ ſile eſſe de

T.c.xi. vſq̧ ad te.cō.ig.

eſſe de vtroq̄ȝ:ſed hoc nō vȝ:q2 operatio ſiue actio ſiue paſſio terminata ad formā opȝ eſſe in eodem ſubō cuiȝ forma ad quā terminatur:ſicut calefactio eſt in eodeȝ genere cū forma.ſ.calore ad quam terminaẗ:vnde impoſſibile eſt ꝙ calefactio ligni termineẗ ad caloreȝ in lapide:ſi tñ calefactio ligni eſſet ſicut ſubi:q2 hoc eſſe h9 dicitur multipliciter.ergo ſi ſentire eſſet actio ꝓductiua alicuius forme:ad quā termineẗ ſiue per moduȝ actionis:ſiue per modū paſſionis terminareẗ:opȝ ꝙ illa forma acgrereẗ in ſubō ſentiente vel ſentiendi ꝛ nō in alio.❡ Unde ſi oculus per ſuū videre cauſaret aliquem actū in fantaſia videre oculi nō eſſet motio actiua vel paſſiua ipſius fantaſie ſi eſſet principium motiuum in oculo mouente:ſicut deſcenſus lapidis frāgentis vas non eſſet fractio:ſed fractionis cā ꝛ principium nō autē ideȝ eſt aliquid eſſe actionē terminatā ad aliquam formā ꝛ eſſe ꝑncipiū motiuū in illa actione.ſic ergo patet ꝙ nō obſtāte premiſſa cauillatione ꝙ ſi ois operatio manens in operāte eſſet actio terminata ad aliquā formā ꝙ videre terminareẗ ad aliquā formaȝ in ſenſu viſus per ipſuȝ productam que ſic ſe habȝ ad viſum:ſicut verbum ad intellectū:ſed hoc eſt falſum. ergo ꝛ illud ex quo hoc ſequiẗ falſum eſt.ſȝ ꝙ ois operatio manens intra terminaẗ ad aliquā formā productā per ipſum.Sed forte diceret aliquis ꝙ videre terminaẗ ad reȝ extra:ſicut ad aliquid ꝓpriuȝ obm̄:non aūt intelligere:cuius obm̄ eſt vl̄e:ꝙ in re extra nō pōt eſſe.ſed nō vȝ:q2 videre nō terminaẗ ad rem extra:ſic̄ ad obiectū cognitū:puta ad calorē:ſicut actio terminatur ad formā ꝓductā per ipſaȝ:q2 videre non eſt actio ꝓductiua coloris.ſed terminaẗ ad rem extra:ſicut ad obiectū cognitū:ꝛ in hoc conuenit operatio cognoſcēdi cum operatione appetendi:q2 vtrumq̄ȝ terminatur ad aliquid nō ꝓductū:ꝛ ideo nō opȝ ꝙ operatio intellectus que terminaẗ ad verbū vt ad cognitum aliquo modo termineẗ ad ipſum:vt ad formā ꝑ illā operationē productā:ꝛ ideo dato ꝙ omne intelligere terminareẗ ad verbū:ꝙ tamen nō eſt verū:vt pȝ infra:adhuc nō oporteret ꝙ terminareẗ ad ipſum vt actio ꝓductiua ipſius:ſed ſufficeret ꝙ verbum ꝓductū ꝑ aliquam opatōeȝ intellectus:que eſt dicere ſit obm̄ itelligendi: ſicut color actione nāe ꝓductum eſt obiectū actus videndi:ꝛ non per ipſum ꝓductus:ꝙ aūt diciẗ ꝙ omnis operatio eſt actio aliqua terminata ad aliquā formaȝ: dico ꝙ nō opȝ imo operatio rei diciẗ habere quādoq̄ȝ perfectionē aliquā:ſicut ph̄s dicit:ꝙ omne deorſuȝ eſt perfectio grauis ſm̄ ꝙ graue:nec tñ eſſe deorſum eſt actio vel paſſio:ſed habere tale ubi.iō credo aliter eſſe dōm:ꝙ non ois operatio intellectus ſit actio productiua verbi.❡ Ad cuius euidentiā eſt conſiderādū ꝙ intellectui attribuiẗ formare cōceptū diffinitiuū q̄ ſignificatur ꝑ diffinitionē ꝛ cōceptū enunciatiuū:q̄ ſignificaẗ ꝑ enūciationē ꝛ ꝯceptū ratiocinatiuū:q̄ ſignificaẗ per ſyllm̄ ꝛ illa ꝓprie loquendo non eſt intelligere:licȝ ſit ſimul cū intelligere.attribuimur ēt tria intellectui que pertinēt ad cognoſcere.primo hȝ q̄dā cognoſcere: ſiue apprehendere vel ſimplr̄ intueri quantuȝ ad ſimplicia:ꝛ aſſentire ꝛ etiā diſſentire quantum ad compoſita:ſed nullum horum eſt dicere ſiue formare verbū. vnde nihil iſtorū triū eſt aliqḋ ꝑdictorū : que pertinēt ad dicere.❡ Qḋ enim itelligere ſiue apprehendere:vl̄ ſimplr̄ intueri nō ſit formale verbū:ſic patȝ:q2 formare verbū eſt ſimilitudinē rei producere:ergo apprehendere nō eſt formare verbuȝ.❡ p̄.Si apprehendenti vnde apprehendens eſt cōueniret formare verbū:tūc filio ꝛ ſpūi ſcō cōueniret verbū producere:ꝙ falſuȝ eſt: vt in opponēdo tactū eſt.❡ Qḋ aſſentire vel diſſentire nō ſit formare verbū enūciatiuū affirmatiuū:vl̄ negatiuū ſic pȝ:ꝙ poſtq̄ȝ formamus imediate cōceptuȝ affirmatiuū vel negatiuū nō ſtatiȝ aſſentimus vel diſſentimus.imo dubitamus ꝛ inquirimus an ita ſit:hoc autē nō eſſet:ſȝ formare verbū eſſet idem ꝙ aſſentire vel diſſentire:ꝛ iō dico ꝙ nō eſt idem aſſentire vel diſſentire ꝙ formare verbum.Similr̄ dico ꝙ nō ois operatio intellecta eſt actio ꝓductiua verbi.imo proprie nulla operatio que ſic cognoſceret eſt actio productiua verbi:niſi per modū principij:ꝛ non per modū actiōis.

❡ Ad primū in oppoſitū:pȝ rñſio per dicta in ꝑncipali ſolōne.❡ Ad ſcd̄m dōm:ꝙ non ois operatio itellect9 eſt intueri:vt oſtenſum eſt:nec verū formare verbū.ſȝ eſt formare ſilitudinē intuitā:vel viſam.Qḋ aūt dicit Anſelmus.ꝙ verbum cogitando ꝓducere eſt intueri. ❡ Hoc vt credo ꝑ tanto dicit:q2 ſimul eſt cogitare qḋ eſt verbū ꝓducere ꝛ ituerı:ꝛ cū cogitare deo ꝓprie nō cōuenit niſi extenſo noīe cogitare voceẗ ꝓducere verbum quocūq̄ȝ modo.ſed de hoc dictū eſt prius.❡ Ad tertiū dōm:ꝙ nō opȝ qḋ ois opatio intellectus ſe hēat ad verbū:ſicut aliquid ꝓductū per eā:ſed ſufficit ꝙ ſe hēat ad ipſum:vt ad obiectum:nec tamē ois cognitio intellectus hȝ verbuȝ ꝓ obō:vt ſequenti articulo patebit.❡ Ad quartū dicenduȝ:ꝙ maior eſt falſa:vt pȝ ex dictis in principali ſolutione.

Articulus. II.

AD ſecundum ſic ꝓcediẗ:videẗ:ꝙ nulla res poſſit itelligi niſi de ea v̄bū formeẗ ꝛ ꝑcipue a nobis:q2 opȝ obm̄ eſſe ꝑuis intellectuȝ:vel in ſe vel in ſua ſimilitudine:ſed obȝ:ꝙ eſt res exterior in ſe nō pōt eſſe ꝑus intellectū:q2 obm̄ intellectus eſt vl̄e.ſed vl̄e non eſt in re extra:nec etiā in fanⁱᵉ. iō opȝ oē ꝙ intelligiẗ repreſentari intellectū in ſua ſilitudine exiſtente in intellectu:q2 alibi ſimilitudo vl̄is eſſe non pōt:ſed ſimilitudo rei formate in quo ſicut in obō quodā intellectus rem intuiẗ eſt verbuȝ.ergo ad ad hoc ꝙ aliquid a nobis intelligaẗ requiriẗ verbum. ❡ p̄.Si res nō eſſet angelus adhuc eas itelligeret ſaltem quantū ad rōnes generū ꝛ ſpecierū.ſed non intelligeret eas videndo eas in ſeipſis:q2 nō eſſent.ḡ opo2teret ꝙ videret eas in earū ſimilitudine formata in ſe ipſo de ipſis rebus.ſed talis ſilitudo vocaẗ verbū.ergo angelus rebus non exiſtentibus nihil videret in verbo ab eo formato:ſed non videẗ ꝙ angelus aliter intelligat nō rebus exiſtentibus.ergo angelus de neceſſitate qcqd intelligit:intelligit in verbo.ḡ ꝛ a ſili alij q̄ ſibi intellectui nature vel rōnalis.❡ p̄.Conſiderare actuale:vt videẗ eſt ideȝ vt cogitare.ſed cogitare eſt formare verbuȝ.ergo.oē conſiderare eſt verbū formare:ſed videẗ ꝙ nihil actu intelligiẗ ſine actuali cōſideratōe. ergo nihil opȝ intelligi:q̄n oporteat formare verbum.

Contra intelligere in verbo:vt cōuenit poni eſt intelligere expreſſe.ſi ergo omne intelligere eſſet in verbo:omne intelligere eſſet expreſſum ꝛ nullum confuſum quod eſt falſuȝ.❡ p̄.Poſito ꝑ impoſſi ꝙ in deo nō eēt diſtinctio perſonaꝝ adhuc de9 intelligeret.ſed conſtat ꝙ verbū ꝓprie nō eſſet in deo amota diſtinctione ꝑſonarū.ergo non eſt de neceſſitate intelligendi hr̄e ſeu formare verbum.

Reſpondeo dicenduȝ:ꝙ non oportet ad hoc ꝙ homo qualitercūq̄ȝ itelligat formare verbū ſemper q2 vt videẗ neceſſe eſt ponere res.

vt aliquo modo intelligaꝛ̃ anteꝗ̃ de ea verbũ formeꝛ̃
ſaltẽ quantũ ad nos:nullus enĩ nitiꝛ̃ manifeſtare ſibi
rẽ aliquã formãdo verbũ vel ſilitudinẽ:niſi eã aliquo
modo cognoſcat ſaltem confuſe poſtquã formaret de
ea verbũ:ꝛ hoc experimur in nobis.ſed nos poſtea tpe
aliquo mõ rem cognoſcimꝰ qñ inueſtigemus diffõnez
eius:vel ꝓprietatẽ que quidez diffinitio poſt multum
diſcurſum acquiriꝛ̃ ꝛ attingiꝛ̃.ꝗ̃ vbuz nõ eſt de neceſ-
ſitate cognitionis confuſe cũ ſine eo fit:ꝛ ſic nõ eſt ne-
ceſſariũ ad hoc ꝙ aliqđ intelligaꝛ̃ cõfuſe formare ver
bũ de eo. ¶ ꝓ. viſio intellectualis de ſimplicibus añ
ꝗ̃ formareꝛ̃ de eis diffinitio nõ differt a viſiõe ſenſibi
li:niſi in hoc ꝙ obm vnius eſt vl'e:alterius vero ꝑticu-
T.c.60. lare:vt vult pħs 2ᵒ de aĩa.ſed in viſione ſenſibili ſuffi-
cit pñtia obti cuz in mutatione organi ab obto.ergo in
viſione intelligibili ſufficit pſentia obti cum inmuta-
tione itellectus poſſibilis ad ipſaz intellectionem ſine
aliquo verbo:ꝛ ſimilis ratio tacta fuit in pñti articulo.
¶ ꝓ. Verbum nõ eſt de neceſſitate itelligendi niſi vt
rem abſentem repreſentet vel vt rem intellectã cõfu-
ſe expreſſe manifeſtet:ſed ꝓpter pmuni non ſemp de
neceſſitate requiriꝛ̃ verbũ:qꝛ cõtingit rem eſſe pſentẽ
intellectui:ſicut pꝫ in viſione dei:ꝛ qñ angelus intelli-
git:ꝛ aliũ intelligit angelũ:qꝛ lꝫ ſm aliquos vnus non
põt eſſe prius alio angelo ſm rõnem mouentis:ꝛ pro-
pter hoc:vt ipſi dicunt requiriꝛ̃ ſpẽs:tñ ſufficiẽter vnꝰ
angelus eſt pñs alij in rõne obi:niſi ad cuius repreſen-
tationẽ verbũ quãdo requiriꝛ̃:põt etiã res eſſe preſens
in aliqua ſilitudine que nõ eſt vbũ qñqꝫ:ſicut res ſenſi
bilis eſt pñs ſenſui vno in ſpẽ exiſtente in fanͤ:que nõ
eſt verbũ. ¶ Ad primũ ergo in oppoſituz dõm:ꝙ vl'e
in nullo eſt formalr:vt forma ĩherẽs ei:aliogn illa res
cui ĩheret talis forma eſſet in eſſe.ergo realitas illius:
qđ falſum eſt:qꝛ nihil eſt ꝙ in ſuo reali eẽ ſit vl'e:dico
ſm pdicationẽ de quo loqmur:ſed poſſet eſſe vl'e in re
preſentando ſiue efficiendo:ꝛ hoc eſt verũ de itellectu:
ꝛ ſpẽ intelligibili:ꝛ de oibus ꝙ nihil in eſſe reali põt eẽ
vl'e quaſi ſubm vl'itatis.ſed eſſe vl'e eſt eſſe obm in ali-
quo:ſicut cognitũ in cognoſcente ſine pncipijs indiui-
duantibus intelligiꝛ̃:vt aliqđ pter multa:adhuc autez
nõ requiriꝛ̃ ꝙ ſit in re particulari.ſed ſufficit ꝙ in ꝑti-
culari exiſtẽs põt mouere intellectũ ad hoc cognoſce-
re ſine particulari:ſicut album ad hoc ꝙ poſſet cogno-
ſci ſeparatum a dulci:ſufficit ꝙ poſſit mouere viſum:ſi-
ne hoc ꝙ dulce moueat:etiã ſic dico ꝙ ad hoc ꝙ obm
intellectus ſiue vl'e ſit preſens in re vel in fanͤ ipſi in-
tellectui:ſufficit ꝙ natura intellectiua exiſtẽs extra in
aliquo ꝑticulari vel in fanͤ ſine eius cõditione poſſit
mouere intellectuz:ꝛ ſic obm itellectus erit extra con-
iunctum particulari:tamẽ ſine ꝑticulari.ſ.viſuz vel in
tellectũ. ¶ Ad ſcđz dõm:ꝙ angelus poſſet videre vel
intelligere rem etiã ſi res non eẽt ſaltẽ quãtũ ad rõnes
generũ vel ſpecierũ:dũ tñ habeaꝛ̃ rerũ ſpẽs:qꝛ ãgelus
nõ ſolũ poteſt eſſentiã ſuã videre:ſed etiã oĩa que ſunt
in ipo recto aſpectu:ꝛ iõ poſſet dici ſpẽs reruz in ſe exi
ſtentes videre ꝛ per eas res cognoſcere:ita ꝙ ſpẽs nõ
ſoluz eſſet pncipiũ eliciendi actũ intelligendi:ſed etiã
eẽt vbũ.ſed ſolũ eſſet idea:non enĩ illud ꝙ repreſentat
rem quocũqꝫ modo.etiã ſi ſit in intellectu eſt verbũ:lꝫ
poſſit dici idea vel exemplar.ſꝫ illud qđ ſufficit ad ma
nifeſtandũ rem ſibi vel alij:angelus aũt non producit
tales ſpẽs in ſe:ꝛ iõ non dicit eas vt quedã vba. ¶ Ad
tertiũ dicendũ:ꝙ lꝫ pſona diuina intelligat oĩa in ver-
bo:non tamẽ ꝓpter neceſſitatẽ intelligendi:qꝛ dato ꝙ
nõ eſſet in deo:niſi vnicuz ſuppoſitũ adhuc idem ſup-
poſituz oĩa in ſeipſo intelligeret nõ ſicut in vbo:ſed ſi-
cut in quadam ydea. ¶ Ad quartum dicendũ:ꝙ ſi ac
cipiaꝛ̃ conſiderare pro actu intelligere non opꝫ ꝙ con-
ſiderare poſſit eſſe ſine cogitare. Si autem accipiꝛ̃ pro
inquirere cogitare:ſic cõſiderare nõ põt eſſe ſine inqui
rere:ꝛ ideo ratio non valet. ¶ Ad quintũ:ꝙ poſſit fie-
ri de cõparatione verbi vocalis ad verbum cordis.di-
cendũ ꝙ nõ eſt ſimile de verbo cordis manifeſtando
alij homini per verbũ vocis:ꝛ de re manifeſtanda per
verbũ cordis ipſi itellectui:qꝛ cõceptus hoĩs alicuius
nõ põt manifeſtari alij:niſi per vocẽ:vl' ſaltẽ per aliqđ
ſignũ exterius. ¶ Unde cõceptus vnius in ſe non põt
agere alij.ſꝫ põt apparere itellectui in ſeipſo. ¶ Jterũ
ſic dictũ eſt cõceptꝰ vnius põt manifeſtari alij ſine v-
bo vocis ſiue per aliud ſignũ:ꝛ ſimilr res non põt ma-
nifeſtari intellectui ſiue verbo cordis ſiue ꝑ alia ſigna.
¶ Ad ſextũ:ꝙ poſſet duci de opatione ſenſus ꝛ intel-
lectus.dõm ꝙ dato ꝙ intellectus nõ formet verbum
adhuc differt itelligere ꝛ ſentire:qꝛ obm vnius eſt vl'e
alterius vero particulare. Articulus. III.

Ad tertium dicendum:ꝙ nõ
oporteat rẽ pin-
telligere ad hoc ꝙ de ea verbũ forme-
tur:qꝛ verbũ aliqđ formaꝛ̃ vt ꝙ ipſaz
intelligaꝛ̃.ſi ergo res ante formationẽ
verbi eſſet intellecta pro nihilo forma
reꝛ̃ de ea verbũ. ¶ ꝓ. Si ad hoc ꝙ ver
buz formetur de re requiritur ꝙ res ſit preintellecta:
quero aut verbum formatum faciat rem manifeſtius
intelligere ꝗ̃ prius:aut non.ſi dicaꝛ̃ ꝙ ſic. ¶ Contra.
quia tunc ſequereꝛ̃ ꝙ effectus potior eſſet ſua cauſa:qꝛ
verbũ ad cuius formationẽ requiriꝛ̃ itelligere eẽt poſt
ipſo intelligere ꝙ ad eius formationem requiritur ex
quo facit rem magis eſſe manifeſtam.hoc enim eſſet
idem ac ſi calidum remiſſum calefaceret ipſum inten
ſe. Si enim dicatur ꝙ verbum non facit manifeſtare
ꝗ̃ prius.ergo pro nihilo:ꝛ etiaz vane formareꝛ̃. ¶ ꝓ.
Si ad formationẽ ꝙ eſt rei ſimilitudo requiriꝛ̃ itelle-
ctio ipſius rei:cuius verbuz formaꝛ̃.ꝟ nõ eſt niſi vt ſꝫ
illam rem eius ſimilitudo formeꝛ̃:ſicut ſi aliquis reſpi
ciens ad herculẽ faciat eius imaginem.ſed qñ res in ſe
ipſa ipſi intellectui offertur res magis ſeipſam repre-
ſentat ꝗ̃ quecũqꝫ ſimilitudo eius.ergo intellectio añ
formationem verbi eſſet expreſſior:ꝗ̃ poſt:ꝛ ſi forma
tio verbi plus impediret quã iuuaret actum videndi.
¶ ꝓ. Jn eodem nos formamus verbum de deo:ſm
aũt Augꝰ in preſenti:ꝛ quando ipſum intelligimus vt
aũt aliqualr cognoſcamus.ſed ante formationẽ talis
verbi non poſſumus deuz cognoſcere:tamẽ nõ ſic poſ-
ſent in intellectu in ratione obiecti nec in ſe nec in ſua
ſimilitudine:quia nulla ſimilitudo eum repreſentare
poteſt.ergo non oportet rem preintelligi:ad hoc ꝙ ver
bum de ea formetur.

Contra ſicut ſe habꝫ verbum exterius ad mani-
feſtandum alteri.ita videtur ſe habere
verbuz interius ad manifeſtandũ aliquid ipſi dicenti:
ſed non formaꝛ̃ verbum exterius:niſi de prius noto.
ergo nec verbuz interius. ¶ ꝓ. ſm pħm primo phyſi T.c.5.
coꝝ diffinituz eſt prius quo ad nos quã diffinientia ipa:
ꝛ per cõſequẽs ꝗ̃ ipſa diffinitio.ergo aliqua cognitio
rei precedit ipſum conceptum diffinitum.ergo multo
magis alios conceptus.

Reſpondeo dicenduz:ꝙ ad hoc ꝙ de aliqua
re verbum formeꝛ̃ de nouo:opꝫ
illam rem aliquo modo preintelligi. ¶ Ad cuius eui-
dentiam

dentiam ſciendum:ꝙ nõ oĩs ſimilitudo rei exiſtens in intellectu:etiam ſi ipſa res intelligeret̃ eſt verbum. Si enim deus aliquã ſimilitudinẽ imprimeret alicui intellectui:ita ꝙ in ea illud cuius ſimilitudo eſſet videretur:cõſtat ꝙ nõ poteſt dici verbum eius:in cuius intellectu eſſet:qꝛ verbũ alicuius qđ eſt eius: vt dicẽtis ex eius operatione producitur. ¶ Ulterius non quicqd ab aliquo intellectu producit̃:habet rationẽ verbi.ſed ꝙ ita ꝓducitur:vt res per ipſum manifeſtet̃:ꝙ quidẽ ⁊ in nobis experimur:qui ad hoc alicuius diffinitionẽ formamus ⁊ iquirimus:vt nobis hoc manifeſtũ fiat. Ex his accipit̃ illa maior:ꝙ v̄bũ eſt idez ꝙ formaĩ ab aliq̃ itendẽte rẽ:cuius verbũ format ſibi:vel alteri manifeſtare. Sed nihil cadit ſub intentione alicuius niſi aliquo modo cognoſcatur ab illo.ergo res que manifeſtare itendit̃ anteq̃ȝ verbo manifeſtet̃:opȝ aliquo modo precognoſci. Et ſi dicaĩ ꝙ homo nõ intendit formãdo v̄bũ rez aliquã ſibi manifeſtare:ſȝ ꝙ ex nec̃itate v̄bum formet̃:⁊ hoc nihil eſt:tum qꝛ contrariuȝ experimur in nobis:vt dictũ eſt.tũ qꝛ nihil mouet ſe in finez in quẽ per cognitionẽ alterius:⁊ non per ſuã dirigitur: ꝓpter ꝙ ſi ita eſſet ꝙ manifeſtatio rei cuius verbum formaĩ:nõ eſſet intenta ab hoĩe formante verbũ:ſeq̃retur ꝙ homo non moueret ſe ad habendã cognitionẽ manifeſtam per formationẽ verbi.ſed ſolũ ꝙ moueretur in eius formatione ab alio:ꝙ falſuȝ eſt:qꝛ tũc illud verbũ proprie nõ eſſet huius vt dicẽtis: ſed huius qui moueret hominẽ ad formãdũ verbũ:ſicut grauis motus non eſt eius ſȝ mouentis. ¶ P̃.ſaltem quantuȝ ad nos videt̃ vt ea:que cognoſcimus ꝑus cognoſcamus

T.c.3. cõfuſe:quã expreſſe ſeu diſtincte.vt patet ꝑ phyſicoꝝ.

ſed conſtat ꝙ in verbo eſt cognitio expreſſa ſm oẽs. g̃ opȝ ꝙ illa res de qua verbũ a nobis formaĩ prius confuſe cognoſcatur q̃ȝ verbũ de ea formet̃ in quo expſſe cognoſcitur. ¶ P̃. ſpẽs intelligibilis nõ poteſt eſſe ꝑncipium formandi verbuȝ niſi ſm ſuũ eẽ cõpletiuũ ꝙ habere poteſt in intellectu nõ ſm eſſe ſuuȝ habituale ſed itelligere comparaĩ ad intellectuȝ:ſic ſpẽ iformatam:ſicut lucere ad lucidũ:qꝛ nõ poteſt eſſe in tali actu quin itelligat formare verbuȝ ẽt ſicut illuminare. ſed prius ſaltez naturalr̃ eſt lucere:q̃ȝ illuminare.ergo prius intelligere q̃ȝ formare verbũ naturalr̃:etiã duratione:qꝛ vt infra patebit adueniente verbo fit noua intellectio.hec aũt ſimilitudo põt videri in ſenſu:naȝ ſicut aliqđ aĩal auditu ꝑcipiens illđ qđ videre deſiderat:ſtatim mouet ſe verſus illud vt ipſum videat:⁊ ſic anq̃ȝ moueret ſe prius cognoſcebat:ita ⁊ intellectus cauſat⁹ videns rem confuſe:⁊ deſiderans eam videre aperte: mouet ſe ad formandũ verbum ad ipſius manifeſtationem. ¶ Ad primũ ergo in oppoſitũ dicendũ:ꝙ verbum non formatur vt cognoſcaĩ res quocũq̃ȝ modo. ſed vt intellecta confuſe intelligaĩ manifeſte:⁊ iđ verbum non fruſtra formaĩ:ſed ꝓpter habẽdã expreſſaȝ cognitionẽ. ¶ Ad ſcđm dicendũ:ꝙ non ſequit̃ ꝙ effectus prior ſit ſua cauſa:quia verbũ non ſolum eſt effectus ſpẽi intelligibilis:nec etiã ipſius intelligere:ſed tamen hic eſt effectus ipſius intellectus agentis:vt dictum eſt:⁊ principalius q̃ȝ alicuius alioꝛuȝ:in quo virtute continentur oẽs conceptus:⁊ oẽs actus intelligendi:nec ſequitur vlterius ꝙ ſi intelligere confuſum eſt aliquo modo cauſa verbi:in quo itelligitur res expſſe ꝙ hoc ſit ſimile ac ſi calidum remiſſe faceret calidum intenſum:quia quando calidus facit calidum.calidus eſt principale agens:non ſic autem vt dictũ eſt ſe habȝ intelligere confuſum in formatione verbi:qꝛ principale agens eſt lumen intellectus agentis.ſed eſt ſimile.ſicut ſi faber cum martello vno cũ quo poſſet debiliter percutere:quia martellus paruus non fuit principalis cauſa in formatione verbi.dum tamẽ nõ ſit potior cã principalis:qualis eſt intellectus agens. ¶ Ad tertiuȝ dicendũ:ꝙ illud arg[m] in duobus deficit. Primo quia non oportet ꝙ res in ſeipſa ſit ꝑſens intellectui:ad hoc ꝙ intelligaĩ confuſe.ſed poteſt eſſe ꝑſens itellectui ſaltem in ſuo fantaſmate:⁊ reſpectu cã intellectus noſtri q̃ȝ angeli poteſt eſſe ꝑſens in verbo ſui effectus ſi ſit cã vel econuerſo effectus in verbo cauſe ſi ſit effectus:anteq̃ȝ de ipſa vel ipſo verbum formetur:ꝙ quidem fantaſma ſiue verbum effectus vel cauſe manifeſte repreſentat rem:ſicut verbum proprium de ipſa formatũ. ita eſt ꝙ quãdo res ipſa prius eſt in ratione obiecti. dato ꝙ non ita diſtincte ⁊ perfecte repreſentat ſe intellectui:ſicut verbũ eius. Et ratio huius eſt:qꝛ quedã inueniunt̃ in re cõiuncta inter que intellectus ſeparat:que res ipſa quantum eſt de ſe nunq̃ȝ diſtincte ſine opatione intellectus repugnaret. v̄bi grã.in re que eſt homo ſenſibile ⁊ rationale ſunt vnum per eſſentiam:nec res ipſa que eſt homo ex parte ſua ita diſticta repreſentaret ſine operatione intellectus:⁊ quia operatio intellectus non ſolũ cõſiderat rem in ſe:ſed etiã in ordine ad aliud qꝛ inuenit in aliquo ſenſitiuum ſine rõnali.ideo diſtinguit in homine vnuȝ ab alio ſm rationez ſm ꝙ in homine dicimus ſenſitiuuȝ:⁊ rationabile differre ratione:⁊ qꝛ intellectus cõſiderat rez in ordine ad diuerſa poteſt formare verbum ꝙ ipſaȝ repreſentat:quãtuȝ ad aliqua que ipſa res per ipſam non poſſet ſufficiẽter repreſentare. ¶ Ad quartum dicenduȝ:ꝙ procedit ab inſufficienti:quia nõ opȝ ꝙ deus intelligat ſolũ in verbo formato de ipſo vel in ſimilitudine aliqua deducta ab ipſo immediate:qꝛ põt itelligi in ſilitudine ſui effectus q̃ effectũ ⁊ ipſum repreſentat. Articulus. IIII.

AD quartum ſic ꝓceditur: videt̃ ꝙ verbum non ſit cauſa intellectionis expſſe:quia itellectio expreſſa terminatur ad verbũ:nõ ergo procedit ab eo:ſicut a principio ſuo: qꝛ eſt vt videtur impoſſibile aliquid ꝓcedere ab aliquo ſicut a principio ad qđ terminaĩ. ¶ P̃. Si verbum ſit cauſa eliciens intellectionem expreſſam: ſic ſe habet ad eam ſicut ſpecies intelligibilis ad intellectionem confuſam:ſed ſpecies intelligibilis ſic ſe habet ad itellectionem confuſam:qꝛ non poteſt eſſe eius terminus: nec ſicut productum per eam:nec ſic̃ obiectum cognitum.ergo ⁊ verbuȝ non poterit eſſe terminus expreſſe intellectionis:nec ſicut ꝓductum:nec ſicut obiectum cognitũ:hoc aũt falſum eſt:qꝛ oſtenſum eſt ꝙ verbuȝ aliquo modo eſt obiectũ intellectionis expreſſe.ergo ⁊ illud ex quo ſequitur.ſ.ꝙ verbum ſit cauſa eliciens intellectionẽ expreſſam. ¶ P̃. Si verbuȝ eſſet cauſa eliciens actuȝ intellectionis expreſſe.ergo verbum in diuinis eſt productiuũ intellectionis patris:quia intellectio patris eſt expreſſa non confuſa:hoc autem eſt falſum.ergo ⁊c̃. ¶ P̃. Spẽs intelligibilis formato verbo oportet ꝙ maneat manente verbo actu cõpleto: quia verbuȝ ſemper eſt in fieri:non poteſt manere in abſentia ſue cauſe:quia ſpecies intelligibilis non poteſt manere in ſuo eſſe completo qn faciat intelligere. g̃ ipſa eſt que facit intelligere rem verbo:non ergo verbum eſt cauſa intellectiõis expreſſe.qꝛ res videt̃ in aliquo. ¶ P̃. In inſtanti conuenit formare verbum.ſed in il

lo inſtanti quo intellectus per ſpēm format verbū itel-
ligit ꝑ illā ſpēm intelligibilem: vt dictum eſt. ergo vbo
formato ſimul ſtat intelligere per ſpeciem. ſi ergo ver
bum formatū cauſat intelligere: aut cauſat idē intel
ligere ꝙ cauſat ſpecies: aut aliud: nō aliud: q2 tūc eiuſ-
dem rei eſſent ſimul duo intelligere in eodem intelle-
ctu: nec idem cauſat: q2 iam ante verbū ſaltem ordine
nature eſt cauſatū: ⁊ ꝑexigitur ipſi verbo. poſterius aūt
non eſt cauſa prioris tūc: q2 ſufficienter cauſatʳ a ſpecie.
ergo verbū nullius eſt intelligere cā: ⁊ ſic idē ꝙ prius.

Contra ſicut ſe h3 diſcurſus ſillogiſticus ad faci-
endum aſſentire alicui ꝓpōni: ita verbū
diffinitiuū vel enunciatiuū ad faciendū clare vel ex-
preſſe rē videre. ſed diſcurſus ſillogiſticus facit aſſen-
tire ꝓpōni. ergo ⁊ verbū facit rem clare videre. ¶ Itē.
intelligere expreſſum aut eſt aliud a pmo intelligere:
aut eſt primū intelligere factum intenſum: ſi eſt aliud
a primo. ergo in ipſum ſpēs per ſe nō pōt: alioquin ſuf-
ficeret ſpecies ſine verbo: nec etiā ſi ſit idem factū in-
tenſum ſiue expreſſum: q2 ſi ſpecies poſſet per ſe elice-
re actum illum ita intenſum vel expreſſū fruſtra for-
maretʳ ipſū verbū. ergo oportet dicere ꝙ cauſat intel-
ligere expreſſum: vel per ſe: vel cū ſpecie.

Reſpondeo dicendū: ꝙ verbum eſt cauſa in
tellectiōis exꝓſſe de neceſſitate:
quia vt tactū eſt in opponēdo ꝙ res de nouo ꝑ forma-
tionem verbi expreſſe intelligatʳ: aut hoc ꝓuenit ex h
ꝙ intellectio ꝑfectior fiat de nouo: aut ex hoc ꝙ itelle-
ctio precedens perficiatur: vt ſit expreſſa aut ex h ꝙ
manente eadem intellectione: ⁊ eodem modo ſe habē-
te obiectū expreſſius repreſentatʳ intellectui formato
verbo: vel ex hoc: q2 vtrūq3 concurrit. ſ. ꝙ obiectum ꝑ-
fectius repreſentat: ⁊ intellectio noua fiat qḋ ſit perfe-
ctior: vel ſaltē precedēs perficiatʳ. ¶ Tertio modo eē
nō poteſt. vt. ſ. manēte intellectione eodē modo repre-
ſentato: vel expreſſiuo obiecto ꝙ intellectio prius con
fuſa: ꝓpter hoc debet dici expreſſa: q2 quantūcūq3 cla-
re obiectū offeratʳ videnti cōuenit obiectū obſtruere
videri ꝓpter imperfectionē actus videndi: ſicut p3 de
colore quātūcūq3 claro ꝙ ipſo non mutato pōt videri
clare ⁊ obſtruere a diuerſis: ⁊ ab eadem ſucceſſiue: pro
pter hoc ꝙ oculus vnus perfectior vel magis perfecte
imutatʳ ad actū videndi: vt quātūcūq3 muteʳ obm co
gnitio non pōt dici perfectior nūc ꝙ̄ prius ꝙ̄ ēt ipſa in
ſe mutetur. ¶ Si vero dicatʳ res expreſſe intelligi ver
bo: q2 intellectio in ſe expreſſior eſt nūc ꝙ̄ prius: ſiue ip
ſa intellectio ſit imperfectior nūc ꝙ̄ prius: q2 noua in-
tellectio cauſatʳ ſine qua precedens ꝑficiʳ op3 ponere
verbū cām huius intelligere expreſſi: vel ſaltē cogni-
tione: q2 ad talē actū expreſſiorē intellectus agens cū
ſpē non ſufficit ſiue in cōparatione verbi alioquin ſine
verbo poſſet res intelligi expreſſe. ꝙ ſi dicatʳ: ꝙ itelle-
ctus agens cū ſpecie non poſſet formare expreſſiorem
cognitionē ſine verbo repreſentāte expreſſius in ratio-
ne obiecti. nō val3. q2 ad agendū nō requiriʳ niſi ſuffi-
ciens agens: ⁊ ſufficiens paſſum: vnde ſicut iam dictū
eſt: qualitercūq3 obiectū ſe habeat in ſe: poteſt eſſe ex-
preſſe cognitū ipſo obiecto cōmutato intellectu ſm ex
preſſiorē cognitionē. Unde op3 ad actū intelligēdi ex-
preſſum. Reſtat aūt videre an precedens intellectio ꝑ
verbū ꝑficiatʳ: an noua generetur. Ad qḋ dico: ꝙ ma-
gis probabile eſt: ꝙ noua generetʳ: que eandē re3 facit
expreſſius cognoſci: que virtute contineat precedentē
vt vna figura aliā: q2 nunc eſt eadem operatio: que cā-
tur ab aliquo imediate: ⁊ que cauſatʳ mediāte aliquo
inſtrumento. Primū autē intelligere cauſatʳ a ſpecie
imediate. ſed ſm. ſ. expreſſum cauſatʳ mediāte verbo.
vt quodā inſtrumēto: ⁊ in hoc videtʳ ꝙ intelligere: cuiꝰ
verbū eſt cauſa ſit aliud ab intelligere prius cauſato a
ſola ſpecie. ¶ Ad primū ergo in oppoſitū dō3: ꝙ nihil
prohibet illud ꝙ procedit ab aliquo: vt a cauſa elicien-
te terminari ad ipſum ſicut ad obiectū cognitū: ſicut
ſi deus imediate ſine ſpecie cauſaret viſionē beatā ni-
hil tamē prohibet ipſum eſſe cognitū per illā: quia nō
ſm eādem rationem erit pnᵐ ⁊ terminus. ¶ Ad ſcḋ3
dicendū: ꝙ nō eſt totaliter ſile de mō: quo verbū eli-
cit actū intelligendi expreſſum: ⁊ de mō quo elicit ſpe-
cies actum ſuum: q2 ſpecies elicit per modum potētie
quaſi impellens ad intendendum ad quoddā aliō ver
bum: aut magis mouet per modum cuiuſdam obiecti
quaſi trahens viſionem eius ad ſe. Cuius ratio eſt ſpe-
cialiter quantū ad nos: q2 propriū obiectū intellectus
non eſt obiectū exiſtens in particulari repreſentando
in fantaſmate: ⁊ ideo nihil intelligitur directe a nobis
niſi prius ſit natura intellecta: ⁊ ꝓpter hoc ſpecies mo
uens intellectū ad intelligendū hanc naturam nō po-
teſt intelligi actu recto. ſed niſi per reflexionem hac. ſ.
natura prius intellecta verbum formatʳ ab intellectu
prius intelligente naturā talem vt eam manifeſte re-
preſentet: ⁊ ideo nihil prohibet tale verbum ſimul in-
telligi cum re repreſentata per ipſum. ¶ Ad tertiū di-
cendū: ꝙ de ratione verbi: vnde verbū eſt: non eſt qḋ
eliciat actum intelligendi ſolū. ſed de eius ratione eſt.
vt ſit productū ab intelligente per modū intellectus: ſi
cut repreſentans rem manifeſte: ꝙ aūt vlterius eliciat
actum intelligendi expreſſum per quē actū res videtʳ
in eo ſibi inquātū eſt in natura creata: cuius intellectꝰ
eſt in potentia ad recipiendū omnē actū ſuū ab alio: ⁊
ideo tā3 actum ſuum intelligiendi ſimplicē ꝙ̄ actum
expreſſum recipit intellectus creatus ab aliquo produ
cente. ſc3 ſpecie intelligibili vel verbo. ſed intelligere
diᵘ a nullo producitur vt a ſpecie intelligibili: nec vt a
verbo intellecto: cuius eſt natura exiſtens. ¶ Ad for-
mam argumēti dicendū: ꝙ ſicut de ratione ſciētie. vñ
ſcientia eſt nō eſt niſi vt ſit illud quo aliquid certitudi
naliter cognoſcitʳ: ꝙ autē qualitas conuenit ſibi de ne
ceſſitate: quia eſt in natura creata. ita de ratione verbi
non eſt: niſi ꝙ ſit productū per modū intellectus: vt re
preſentans rem manifeſte: ſed ꝙ eliciat actum intelli
gendi expreſſum conuenit ei de neceſſitate. vñ eſt crea
tum. ¶ Ad quartū dicendū: ꝙ ſpecies intelligibilis re
manet in actu ſuo cōpleto niſi faciat itelligere dico ꝙ
verum eſt: ⁊ quādo cōcluditʳ vltra. ergo verbū non eſt
cauſa intelligendi. dico ꝙ non ſequitʳ: q2 dico qḋ illud
intelligere ꝙ cauſat ſpecies verbo formato cauſatʳ ab
ea mediante verbo: ⁊ ideo ex hoc ꝙ ponitur ſpecies cā
intellectionis nō excluditʳ verbum mediante quo ſpe
cies talem intellectionē cauſat. ¶ Ad quintū dicēdū:
ꝙ ſi ponatʳ actus intellectus noſtri menſurari tēpore ꝓ
prie dicto: dico tunc: ꝙ intelligere confuſum fuit in to
to tempore precedente: ⁊ in inſtāti formationis verbi
eſt corruptum: ⁊ verbum cū intellectione expreſſa gra
tum. ⁊ tunc ſi queratʳ verū in eodem inſtanti ſit forma
tio verbi ⁊ intelligere confuſum vel in diuerſis inſtan
tibus. neutrū cōcedendū eſt: q2 non eſt diuiſio per ime
diata. ſed dicendū: ꝙ vnū fuit in toto precedenti tem-
pore. ſ. intelligere confuſum: ⁊ aliud in vltimo inſtanti
eius in quo primū intelligere fuit prius non ens: ⁊ ſic
nō ſequitʳ ꝙ intelligere cōfuſū: ⁊ verbi formatio ſint
ſimul: ſicut nec ꝙ eſt in tempore in inſtāti eius: vt mo-

ueri ⁊

neri ⁊ motum eſſe non ſunt ſimul. ſi vero operationes intellectus nō mēſurant̄ tēpore quo menſurant̄ operationes angelorū. tunc dōm eſt ꝙ ſicut vna operatio ſuccedit alteri in diuerſis inſtantibus: ita verbi formatio ſuccedit ipſi intelligere cōfuſo: ⁊ in inſtanti ⁊ immediate. ⁊ ſi dicat̄ ꝙ intelligere confuſuʒ cū requirat̄ ad formationem verbi debet eſſe ſimul cū ipſo in formatione. ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ nō opʒ ꝙ qcqd requirit̄ ad aliquā actionem quocunqʒ modo de neceſſitate ſit ſil' cuʒ actione illa: ſicut patet: ꝙ ad hoc ꝙ aliquis teneat columnā requirit̄ ſi diſtat ꝙ moueat̄ localr̄ ad eam. ⁊ tamē in inſtanti ceſſationis motus incipit tenere columnā: qz motus non fuit ꝑncipiū ꝑncipale agendi: ſic etiā intelligere nō eſt principiū principale agendi: licʒ preexigat̄: ⁊ ideo non oportʒ ꝙ ſimul maneat cum formatione verbi.

Articulus. III.

POſtea querit̄ an verbuʒ format̄ ꝓpter aliquē finē: ⁊ videt̄ ꝙ non: qz in deo eſt verbū: ⁊ tn̄ verbuʒ dei nullius eſt finis. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. verbum non videt̄ habere finem niſi intellectionē expreſſaʒ. ſed hoc nō pōt eſſe finiſ verbi. ergo ⁊c̄. ꝓbatio mi. qz illud ſolum eſt finis verbi quē intendit formans verbū. ſed formans verbū nō pōt intendere cognitionē expſſaʒ. ergo ⁊c̄. qz non intendit̄ niſi cognitū: adhuc autem nō nouit formans verbum manifeſte. ergo manifeſtatio rei' ſiue cognitio expſſa nō pōt eſſe finis verbi: nec per conſequens aliquod aliud.

Contra verbum eſt effectus operantis a propoſito. ergo habet finem.

Reſpondeo dicenduʒ: ꝙ aliquid nō ordinari ad finem pōt cōtingere: vel quia non eſt res que per ſe: ⁊ directe ſit ordinabilis in fineʒ vt culpa: vel qz accidit ꝑter intentionem agentis vt caſualia que ſm̄ ꝙ huiuſ nō ordinant̄ ad finē: ſicut ſi ego dicerem qđ inuentio theſauri nō eſt finis fodiēdi. ſed plantatio: qz hoc nō intendebat agens particulare: vel qz eſt vltimus finis nō ordinat' ad aliū finē. modo dico ꝙ verbū nō pōt ordinari ad finē ꝑmo modo: qz verbum non eſt culpa: nec culpā includit: ſicut actus deordinatus: nec ſcdo mō poteſt dici verbū ordinari ad finē: qz ſcʒ vtilitas proueniens ex v̄bis manifeſtat̄ nō ſic intenta a verbuʒ formante: qz quicūqʒ format verbum actualr̄ ordinat verbū ad manifeſtandū ſibi aliquid aliud: vel alij. ¶ Quantū vero ad tertiū moduʒ ſciendū: ꝙ vltimus finis poteſt accipi duplr̄. vel in genere: vel ſimplr̄: finis ſimplr̄ vltimus ē ſolus deus. vn̄ iſto modo verbū nō pōt dici vltimus finis: finis auteʒ vltimus in genere eſt optimū illius generis ad qđ oīa illius generis ordinant̄: optimū auteʒ in vnoquoqʒ eſt ipſius operatio: ⁊ inter oēs operationes: operatio perfectiſſima intellectus eſt aut reſpectu eiuſdē obiecti: operatio perfectiſſima intellectus eſt cognitio expreſſa ad quā habēdā verbū format̄: ⁊ ideo vt patet ex habitis cum verbum non ſit aliquis actus intelligendi oportet dicere ꝙ ſit ꝓpter aliquē actum intelligendi: nō eſt aūt ꝓpter intelligere confuſum: cuius cā eſt ſola ſpecies ſine verbo. ergo eſt ꝓpter intelligere expreſſum. hoc ēt pōt oñdi ſic alia ratione. illud eſt finis alicuius: ꝙ efficiens huius intendit aſſequi partē illā. ſed formans v̄bum intendit attingere ad intelligendū rem illā cuius verbū format expreſſe. ergo expreſſa cognitio eſt finis verbi. ⁊ ſic patʒ ꝙ verbū nō eſt vltimus finis: etiam in genere creature intellectualis: ⁊ qđ eſt propter aliquē finem. ſ. ꝓpter cognitionem expreſſam. ¶ Ad primū ergo in oppoᵐ dōʒ: ꝙ non eſt ſile de verbo diuino: ⁊ de verbo creato: qz ſicut nec deus: ita nec verbuʒ eius habet finem aliquē extra ſe: creatura aūt intellectualis ſicut ⁊ alia creatura: ⁊ etiaʒ verbū eius habet aliquē finē extra ſe. ¶ Ad ſcdʒ dicendū: ꝙ aliud eſt habere noticiā expreſſam de aliqua re: ⁊ habere aliqualē noticiā de noticia expreſſa: vt poſſit appeti. habere expreſſam noticiā de aliqua re eſt informari noticia expreſſa illi' rei. ſed habere noticiā aliqualē de noticia expreſſa: eſt habere noticiam expreſſam pro obiecto. Unde nō habens noticiā expreſſaʒ de aliqua re determinata: puta de lapide pōt habere aliqualē noticiā de noticia expſſa inquantū homo experit̄ in ſe rem non cognoſcere expreſſe: ꝙ eſſe non poſſet niſi homo aliquā noticiā haberet de noticia expreſſa.

POſtea queritur: quorū eſt verbū vt obiectoꝝ: ⁊ queruntur quatuor. Primū eſt vtrū de ſimplicibus format̄ verbū. Scdm̄ vtrū de cōplexis. Tertiuʒ vtrum de re preſente. Quartum vtrum in viſione beata formetur verbum.

Articulus. I.

AD primū ſic proceditur: videt̄ ꝙ ſimplicium nō ſit v̄bū qz omne verbū vel eſt diffinitiuuʒ vel enūciatiuum: vel ſillogiſticū. ſed nullū iſtoꝝ eſt ſimpliciſſimū. ergo ⁊c̄. maior pʒ. minor etiā patet quantū ad duas partes. ſ. ꝙ de ſimplicibus non formetur verbū enunciatiuū: vel ſillogiſticū. mō probo eaʒ quantū ad ꝑmā partē. ſ. ꝙ verbū diffinitiuū nō formetur de ſimplicibus: ⁊ hoc ꝓbo quatuor rationibus. Primo ſic. qz diffinitio eſt vox complexa. ergo ſignum verbi complexi. ſed verbū cōplexuʒ nō poteſt eſſe ſimpliciū. ergo verbū diffinitiuum vt vr̄: non pōt eſſe ſimpliciū. qđ aūt diffinitio ſit vox complexa. h̄ pʒ.
qz eſt orō lʒ imperfecta. Scdo ꝓbat̄: qz ſm̄ phm̄ in 7°. T.c.33.
metha. diffinitio eſt orō: ⁊ habet ptes: ⁊ vlterius dicit ꝙ ſicut tota diffinitio ad diffinituʒ: ⁊ partes diffinitionis ad partes diffiniti. ſed ſimplicis non eſt pars. ergo per cōſequēs eius nō eſt diffinitio: nec per ꝯ̄s eius eſt verbum diffinitiuū. Tertio ſic. qz diffinitio inueſtigat̄ per diuiſionē ⁊ ſillm̄. ſed nihil cōcluſuʒ ꝑ diuiſionē ⁊ ſillm̄ eſt ſimplex ſeu icomplexū. ergo ⁊c̄. Quarto ſic. ꝑ v̄bū diffinitiuū ridet̄ mente ad qōnē qd eſt: ſicut ⁊ diffinitione. ridet̄ voce. ſed in ſimplicibus nō eſt queſtio. vt T.c.59.
dicitur 7° metaphyſice. ergo ⁊c̄. vltimi.

In cōtrarium videt̄ ꝙ etiam verbum enūciatiuū format̄ ō ſimplicib' quia ꝯſtat ꝙ deus ⁊ intelligētie ſint ſimplices: ⁊ tamē de eis format̄ enunciatio. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. ſimplicia ſūt que ſignamus in cōplexis vocibus ſicut hō lapis. ſʒ de talibus formant̄ diffōnes. ergo verba diffinitiua ⁊c̄.

Reſpondeo dōm ꝙ dupliciter pōt itelligi aliqd eſſe ſimplex. Uno mō qz non eſt compoſitū ex mā̄ ⁊ forma: ⁊ ſic intelligentie dicūt̄ ſimplices: ⁊ vlr̄ oēs forme: ſiue ſint in mā̄ ſiue non: ⁊ h̄ eſt per oppoſitū ad ſubās corporales: que ſunt cōpoſite ex mā̄ ⁊ forma: forma eni lʒ ſit in mā̄ non tamē ex mā̄ vt poſſit dici cōponi. Alio mō pōt dici ſimplex: qz ſimplici dictione ſignificat̄. ſ. noīe vel verbo: vt homo lapis curſus: ⁊ talia que vt ſic ſignificant̄ ſimplici intuitu intellr̄ accipiunt̄. licet ſint cōpoſita ex mā̄ ⁊ forma. mō dico ꝙ tam de iſtis q̄ʒ de illis pōt formari verbuʒ diffinitiuū: ⁊ etiā enunciatiuū. ita tn̄ ꝙ verbum diffini

tiuum extendaẽ vſq; ad omnem conceptionem ſiue
rõnẽ q̄ intellectus de re format ſine copula verbali:ſi
ue a priori q̄ pertinet ad diffinitionẽ ꝓprie dictaꝫ:ſiue
a poſteriori q̄ pertinet ad d̄ſcriptionẽ:nõ eñi oĩs ratio
manifeſtatiua mã rei eſt diffinitio:vt dr̃.7.meta.v̄bũ
autẽ nõ plus requirit niſi vt ſit ratio manifeſtatiua rei
⁊ ſic producta per modũ intellectus.q̄ aũt ita ſit mani
feſtaẽ ſic:q2 voces exteriores ſunt ſigna exteriorũ con
ceptuũ ſꝫm modũ:qui poſitus eſt in tertio articulo pri
me q̃ōnis.ſed conſtat q̄ diffinitiones ⁊ enũciationes
que pertinet ad vocẽ exteriorem ſunt de ſimplicibus
vtroq; modo dictis.conſtat eñi q̄ nos formamus rõ
nes diffinitiuas ꝓprie dictas de rebus ꝯpoſitis ſimpli
ci dictione ſignificãtis:ſicut dicimus hõ eſt aĩal rõna
le mortale:formamus etiã al̃s rationes ad modũ diffi
nitionis ſe habentes de angelis:ſicut cũ dicimus q̄ an
gelus eſt imaterialis ſubã ⁊ intellectualis:cõſtat q̄ de
vtraq; enunciamus aliq̄d affirmando de eis vel negã
do.ergo opꝫ dicere q̄ cõceptiones interiores que ſunt
verba mentis formanẽ de vtriſq; ſimplicibus:⁊ ſic pꝫ
q̄ de ſimplicibus qualitercũq; accipianẽ formaẽ ver-
bum.ſciendũ tamen q̄ alr̃ ⁊ aliter formanẽ verba de
ſimplicibus p̄mo modo dictis.⁊ ſcd̃o modo dictis:q2
in ſimplicibus primo modo dictis partes eius diffini
tionis:vel enũciationis nõ poſſunt accipi a diuerſis re-
bus ad eſſentiã rei ꝑtinentibus.ſed ab eadem re:tamẽ
per cõparationẽ ad diuerſa extra ipſius eẽntiaꝫ exiſtẽ-
tia.ſicut qñ deſcribimus angelũ dicimus q̄ eſt ſubſtã-
tia imaterialis vel intellectualis non ſunt de eſſentia
eius iſta plura:ita q̄ ratione vnius ſit imãlis:⁊ ratione
alterius ſit itellectualis.ſed per eãdẽ rẽ ſimplicẽ:q̃ eſt
ſua eſſentia vtrũq; ſibi cõuenit.hoc tamẽ ſibi cõuenit
per ꝯpoſitionẽ ad diuerſa.nã imaterialis dr̃ per cõpa-
rationẽ ad mãm que per hoc nomẽ priuatur ab ange-
lo.ſed intellectualis diciẽ per cõparationem ad ꝓpriã
operationẽ ſuam:cuius ꝓprium primũ principiũ eſt
ſua eſſentia ſubiecto ⁊ eodem modo eſt:ſi formemus
enunciationẽ in terminis eſſentialibus ſubã imateria
lis eſt intellectualis:conſtat eñi q̄ ſubiectũ ⁊ predica-
tum accipiunẽ ab eodem:in cõparatione tñ ad diuer-
ſa.vt dictũ eſt.ſed ſi fiat enũciatio in terminis accidẽ-
talibus:ſicut qñ dicimus:q̄ angelus vult:⁊ angelus in
telligit ⁊ volens intelligit:tunc p̄dicatũ ⁊ ſubiectũ ac-
cipiunẽ a diuerſis inquantum in angelis eſt compoſi-
tio accidentalis ⁊ ſubiecti.in ſimplicibus vero ſecũdo
modo dictis ſꝫm q̄ ſimplicia diciũẽ cõpoſita ex mã
⁊ forma ꝓut ſunt ſimplici dictione ſignata partes dif
finitionis p̄ncipales a diuerſis pñt accipi ad eẽntiam
rei pertinentibus.ſicut ſi dicaẽ.q̄ homo eſt ſubſtantia
animata ſenſibilis mãlis:lꝫ eñi mãle ⁊ ſenſibile totuꝫ
ſignificent:vnũ tamẽ accipiẽ a mã ⁊ aliud a forma.ſcꝫ
ab anima ſenſibili:que ſunt diuerſe res:⁊ ſile eſt q̃tuꝫ
ad hoc:ſi formeẽ in eſſentialibus terminis enunciatio
tamẽ quãdoq; in eis accipiunẽ partes diffinitionis ab
eodem pertinente ad eſſentiã rei:lꝫ in cõparatione ad
diuerſa extrinſeca ab eſſentia rei:ſicut qñ diciẽ : q̄ hõ
eſt ſubã aĩata ſenſibilis rõnalis.conſtat eñi q̄ per ean-
dẽ formã ꝯuenit homini ſenſibili eſſe aĩatũ rationale:
tamẽ accipiunẽ per cõparationẽ ad diuerſas operatio
nes:quoꝝ eſt primũ p̄ncipiũ aĩa.ſciẽdũ q̄ ſicut ſimpli-
cia p̄io ⁊ ſcd̃o mõ dicto aliter ⁊ aliter ſe hñt ad p̄dicta
verba:⁊ ita ecõuerſo predicta verba aliter ⁊ aliter cõ-
paranẽ ad ſimplicia:ſiue primo mõ:ſiue ſcd̃o modo di
cta:q2 verbũ diffinitiuũ formaẽ vt res prius ſimplici
intuitu viſa explicite intelligaẽ quantũ ad illud q̄ eſt
vnum in verbo diffinitiuo nõ videnẽ plura vel alia q̄
prius intelligibilia intuitu ſimplici videanẽ.ſed idem
penitus.ſed modo explicatiori.vnde ⁊ nomẽ ſimplex:
q̄ ſignificat rem diffinitaꝫ ſignificat totum quicquid
eſt in diffinitione licet implicite:oĩa enim iſta.animal
rationale in ſignificatione hoĩs includũẽ.verbũ vero
enunciatiuũ formaẽ nõ vt res ſimplr̃:quantũ ad illud
q̄ eſt innoteſcat.ſed vt ei aliquid conuenire oſtenda-
tur.vnde enunciatio ſignificat aliud q̄ vox ſimplex:q̃
ſignificat rem diffinitam.hec enim vox homo licet ſi-
gnificet animal.nõ tamẽ ſignificat hoĩeꝫ eſſe animal.
q̃uis hoc ſequatur.ita q̄ ipſa diffinitio.lꝫ ſit ex multis
complexa:ſignificat tamẽ vnũ ſiue vnã eſſentiã vt ha
bentẽ multa:⁊ nõ cõplexionẽ illorũ multorũ.enuncia
tio vero non ſignificat ipſum vnũ.ſed plura ſaltẽ ratio
ne differentiũ terminorũ exiſtentiũ adinuicẽ:ſiue cõ-
nexionem:⁊ ideo conceptus diffinitionis vocaẽ conce
ptus ſimpliciũ.enunciatiui vero cõceptus cõplexorũ.
ſic igiẽ pꝫ.quãdo ⁊ q̃uo de ſimplici formaẽ v̄buꝫ:⁊ quo
modo diuerſimode diuerſa v̄ba:⁊ de diuerſitate ſim-
plicium. ¶ Ad primũ ergo in oppoſitũ dicẽdũ:q̄ ver-
bum diffinitiuũ eſt verbũ complexuꝫ:ſic diffinitio eſt
vox cõplexa.lꝫ non ſit eodem mõ cõplexa:vt verbum
enunciatiuũ:vt dictũ eſt:⁊ quãdo cõcludiẽ vltra.ergo
nõ eſt ſimplicis.dico q̄ nõ ſequiẽ.q2 ſicut imaterialis
põt eſſe verbũ imateriale.ita rei ſimplicis põt eſſe ver
bum compoſitũ vel complexũ. ¶ Ad ſcd̃ꝫ dõm:q̄ vo
cando ſimplex q̄ ſimplici voce ſignificaẽ:dico q̄ tali
ſimplici repugnat hr̃e partes.vnde quãtũ ad tale ſim-
plex argumentũ nõ cõcludit:nec ẽt de aliquo ſimplici
concludit.nã poſtea dicit phs q̄ differẽtia nõ additur
generi vt diuerſa res a gñe:q̄ oꝫ dicere ſi partes diffini
tionis ſignificarẽt diuerſas partes reales rem tertiam
cõponẽtes:⁊ ideo dicere q̄ ptes ꝑtibus diffõnis r̃ndẽt.
comparatio ad diuerſa q̄ habꝫ res diffinita:ita q̄ res
diffinita ſꝫm q̄ accipiẽ in cõparatione ad diuerſa ſiue
ſint partes eẽntie illa diuerſa:ſiue ſint aliqua extrinſe-
ca ab eſſentia:vt dictũ eſt.reſpõdent toti diffinitioni ⁊
partibus eius:ſicut fundamentũ veritatis:⁊ totius dif-
finitionis ⁊ partiũ eius. ¶ Ad tertiũ dicendũ:q̄ q2 vi
deẽ q̄ concludat q̄ verbũ diffinitiuũ ſit verbũ enũcia
tiuũ.ſola enim enunciatio eſt ꝯclõ ſyllogiſmi.ideo nõ
ſufficit dicere:ſic ad p̄mũ.ſ.q̄ rei ſimplicis põt eſſe ver
bũ cõplexũ:⁊ ideo oportet addere dicẽdo:q̄ ſillˀs inue-
ſtigatiuˀ diffinitionis nõ cõcludit diffinitionẽ:ſed con-
cludit enunciationẽ in qua altera differentiarũ genus
diuidentiũ denegaẽ de diffinito:vt ſi habito q̄ hõ qui
debꝫ diffiniri ſit aĩal:⁊ aĩali diuiſo per rõnale q̄ in ra-
tionale ꝓbato per ſyllˀm q̄ homo nõ ſit irrõnalis ꝯñs
eſt q̄ rõnale ſit differẽtia eius:⁊ tũc apponiẽ ad aĩal.
dicendo aĩal rõnale:dato etiaꝫ q̄ diffinitio aliquo mõ
poſſit concludi per ſyllˀm.nõ tamẽ cõcludiẽ:ſicut enũ-
ciatio:ſed ſicut predicatũ enũciationis cõcluſe:nullus
eñi ſyllˀs concludit.ergo aĩal rõnale in quo ſyllˀo aĩal
rationale nõ eſt cõcluſio.ſed predicatuꝫ ꝯclõnis.vnde
diffinitio nunq̃ eſt cõcluſio:⁊ ꝓpter hoc nũq̃ diffini-
tio eſt verbũ complexũ ſicut enunciatio. ¶ Ad q̃rtuꝫ
dicendũ:q̄ verbũ phi.ſ.q̄ in ſimplicibus nõ eſt q̃ſtio
põt duplr̃ intelligi. Uno modo vt dicaẽ q̄ in ſimplici
bus non eſt queſtio:q2 de rebus ſꝫm q̄ ꝑ ſimplices vo-
ceꝫ ſignificantur nulla fit q̃ſtio:nullus eñi querit dicẽ-
do ſolũ hõ vel aĩal. Sed hoc non ſequiẽ q̄ de hoĩe vel
aĩali non poſſit formari q̄ ⁊ ſolũ adducendo aliquid
⁊ dicẽdo eſt ne homo albus vel aliquid tale. Alio mõ
poteſt intelligi q̄ in ſimplicibus nõ eſt q̃ſtio.i.in eis in
quibus

quibus non eſt cõpoſitio materie ⁊ forme:⁊ tunc eſt ħ intelligẽdũ modo quo eſt queſtio in rebus compoſitis. quia in compoſitis eſt queſtio ſic: qꝛ ſcito de eis id qđ pertinet ad materiam ⁊ formã adhuc dubitaẽ de eo ꝙ ↄtigit rõne alteri⁹ partis. ſꝫ in ſimplicibus in qbus nõ eſt ↄpoſitio ex diuerſis ex quibus nõ põt formari queſtio ſuppoſito eo ꝙ ꝑtinet vel ad materiã vł ad formã tamẽ de eis poteſt eſſe queſtio ſuppoſito aliquo ꝙ innoteſcit ꝑ effectum ſuppoſito. ſ. ꝙ ſit aliqua cã talis effectus puta motus celi:põt dubitari cuius vł qualis nãe ſit illa cauſa cuius eſt talis effectus. vñ ꝙ pħs dicit ꝙ in ſimplicibus nõ eſt doctrina vł ſi eſt: eſt aliquo alio modo: quã in cõpoſitis. qui enim docetur aliquid ſcit: ⁊ aliquid ignorat: ꝙ quidẽ in cõpoſitis cõuenit ꝓpter materiam ⁊ formã. ſed in ſimplicibus cõuenit ꝓpter effectum ⁊ diuerſas cõditiones eius. ⸿ Ad ꝓmũ argumentũ ad partẽ ↄtrariã rñdendũ: qꝛ ſicut pꝫ in ſolone ꝓncipali aliter formatur verbũ cõplexum diffinitiuũ de ſimplicibus aliter enunciatiuũ: qꝛ verbũ diffinitiuũ precise ſignificat ipſam quidditatem ſimplicis. vbuꝫ vero enunciatiuum ſignificat directe cõueniẽtiã alicuius predicati ad ſubiectũ. ⁊ ideo non eſt ſiłe de vtroq̃. ⸿ Ad argumentum cõcedo totum. Articulus. II.

AD ſecundum ſic ꝓceditur: videtur: q̇ cõplexorũ nõ ſit verbum: qꝛ formaẽ verbum ſoluꝫ de obiecto intellectus. ſed in obto intellectus ꝙ eſt res extra non eſt aliqua cõplexio: qꝛ cõplexio ſiue cõpoſitio que pertinet ad hoc verbũ eſt. eſt ſolum in mente. ergo non poteſt eſſe aliqđ cõplexũ de quo formeẽ verbum. Si dicatur ad hoc ꝙ imo inquantum intellectus conceptionẽ ſuam intelligit. hoc nihil vꝫ. qꝛ ad intelligẽdũ res extra formanẽ ↄceptiones in ſciẽtiis realibus: alioquin omnis demõſtratio eſſet de conceptionibus ⁊ nulla de rebus. ⸿ Pꝫ. enũciatio requirit aliqua plura inter que componat vel diuidat. ſed in ſubſtantiis ſimplicibus ſalteꝫ in deo non eſt inuenire aliqua plura. ergo de talibus ſaltem non conuenit enunciationem formari. ⸿ Pꝫ. omne complexũ quandã cõpoſitionem importat. ſed nulla forma ſimplex poteſt eſſe compoſita. ergo nulla forma ſimplex põt eſſe cõplexa. ſed omnis cõceptus intellectus eſt forma ſimplex cũ ſit accidens inherens anime: que eſt ẽt forma ſimplex. ergo nullus conceptus intellectus põt eſſe complexus. ſed de complexis non poteſt formari niſi conceptus complexus. ergo de complexis nullum verbum poteſt formari.

Contra ſignis rñdent ſignata niſi ſigna ſint falſa. ergo enunciationi que eſt ſignũ cõceptus cõplexi reſpondet aliquis conceptus cõplexus: ⁊ ſiłr ↄceptui ↄplexo aliqđ cõplexũ repñtatuꝫ per ipm.

Reſpondeo dicendũ: ꝙ dupliciter põt accipi complexũ. vno modo dicitur cõplexum compoſitum ex materia ⁊ forma. vel ex ſubto ⁊ accidente: ⁊ de talibus conuenit formare verbũ enũciatiuũ: ⁊ etiã diffinitiuũ quantũ ad cõpoſitũ ex mã ⁊ forma: ⁊ tunc dña que eſt inter predicatum ⁊ ſubiectũ fundaẽ ſuper diuerſitatẽ forme ⁊ materie: ⁊ ſup diuerſitateꝫ ſubiecti ⁊ accidẽtis. ſed veritas quã copula verbalis denotat inter predicatũ ⁊ ſubiectũ fundaẽ ſuper compoſitionẽ forme ⁊ mãe vel accidentis ⁊ ſubti. ſed tamẽ aduertendũ. ꝙ dña que eſt inter ſubꝫ ⁊ predicatũ in talibus non ſic fundaẽ ſuper dñam mãe ⁊ forme vel ſubiecti ⁊ accidẽtis: ita ꝙ ſubm ⁊ ꝑdicatũ differãt ſicut materia ⁊ forma ſaltẽ quantũ ad illud ꝓ quo ſupponit: alioquin predicatio eſſet falſa: qꝛ forma nõ ꝑdicaẽ de materia: nec ẽ͛. eſt enim hec falſa. caro eſt aĩa. vel homo eſt albedo: ſimiłr etiaꝫ cõuenientia ſeu vnitas: quã nã verbalis ſignificat: nõ ſic fundatur ſup cõpoſitionem mãe ⁊ forme: vel ſubiecti: ⁊ accidentis: qꝛ veritas que eſt cõpoſitio nõ facit ꝙ vnũ cõponentiuꝫ ſit alterũ: nõ enĩ cõpoſitio materie ⁊ forme facẽ ꝙ mã ſit forma: ⁊ ẽ͛. ſed facit ꝙ ex ambobus reſultat aliqđ vnum. ſ. compoſitũ vnũ. tale aũt quod eſt iter predicatũ ⁊ ſubm: ⁊ ſubꝫ q̇ nomẽ verbale ſignat eſt talis vnitas ſm q̃ ħ eſt illud. ⁊ iõ impoſe eſt ꝙ ſubm ⁊ predicatũ dicanẽ diuerſa: ſicut mã ⁊ forma: ⁊ hoc dico in ꝓpõne affirmatiua vel etiã dicã cõuenire per talẽ cõpõnẽ ſicut mã ⁊ forma cõueniunt. Qñ ergo dẽ ꝙ in talibus dña ꝑdicati ⁊ ſubti fundãẽ ſup dñam forme ⁊ mãe: ⁊ ↄueniẽtia eoꝝ fundaẽ ſup cõpoſitioneꝫ materie ⁊ forme: hoc ſic intelligẽdũ eſt inquãtũ termini in enũciatione poſiti a mã ⁊ forma iponunẽ: ſicut carneũ dicĩẽ a carne: ⁊ aiatũ ab aĩa: ⁊ ſic ꝑdicatũ ⁊ ſubm differũt quãtũ ad illud a quo imponunẽ ꝑꝑ dñaꝫ materie ⁊ forme in ſubſtantiis cõpoſitis vel forme ſubalis ⁊ accidentalis q̃tũ ad predicationẽ accidentalẽ: ſed dicunẽ cõuenire inquãtũ ad ſignificandũ ſuppoſitũ vel imponunẽ vel ſaltẽ inquãtũ pro eodem ſuppoſito vel ſubo ſupponunt: q̇ reſultat ex cõpoſitione amboꝝ: ⁊ q̃tũ ad materiã ⁊ formã ex quibus fit aliquid vnũ ſimpliciter. Ex ſubto vero ⁊ accidente fit vnũ aliquo mõ: ⁊ ſic vnitas quã ħ verbũ ens ſignat nõ ẽ vnitas mãe cũ forma in cõpoſito que eſt cõpoſiti. ſed eſt vnitas ↄpoſiti ex vtroq̃ ad ſeipſum: que cõpoſita dici nõ põt: qꝛ nihil cõponiẽ cũ ſeipſo: lꝫ ſit cõpoſituꝫ ex aliquibus. ⸿ Alio mõ põt dici cõplexũ illud qđ reſpondet in re cõceptui mẽtis cõplexe. ſ. cõueniẽtia eius ꝙ ſignificaẽ per predicatũ ad illud qđ ſignificaẽ per ſubm qbuſcũq̃ imponantur. Et vocãdo ſic cõplexũ: cõſtat ꝙ de tali cõplexo formamus verbum: qꝛ de illo formamus verbũ internum ꝙ ꝑnũm dicere nobis manifeſtamus. ſed cõuenientia predicati ad ſubm nobis manifeſtamus formãdo enũciationem vel ſyllm. ſiue cõceptus eius correſpondentes. ğ ⁊c̃. ſed aduertendũ ꝙ de cõplexis formamus duplex verbũ: vnũ. ſ. q̇ repreſentat ipſam conuenientiaꝫ que debet eſſe inter ꝑdicatũ ⁊ ſubm: qđ eſt verbũ enũciatiuũ: aliud ꝙ facit aſſentire enũciationi ſiue ↄceptioni formate: ⁊ hoc eſt verbum rõcinatiuũ: ſic ğ dico ꝙ de complexis formaẽ vbũ. ⸿ Ad ꝓmũ ğ in oppoſituꝫ dđm: q̇ in re extra que eſt obm itellectus nõ iuenitur aliqua cõplexio ſꝫ eſſe ꝙ hꝫ in ſingularibus: niſi vocetur cõplexio cõpoſitio mãe ⁊ forme: vel ſubti ⁊ accidẽtis: vel ꝑtium q̃titatiuaꝝ: tñ ſm eẽ ꝙ hꝫ in intellectu obiectiue cõuenit ſibi eſſe cõplexio inquãtũ idẽ re eſt: ꝙ ſignificaẽ ꝑ ꝑdicatũ: ⁊ ſubm ſub diuerſis tñ rõnib⁹ quarũ cõuenientiã ſignificat enũciatio: que ſm acceptionẽ intellꝰ duo quedã cõpoſita ſunt: ſicut cõuenit in affirmatiuis: vł ẽt diuerſa ſic̃ ↄuenit in negatiuis: ſiẽ vlitas nõ inuenię in re ſꝫ eſſe ꝙ hꝫ ex aĩam. ſed ſolũ ſm eſſe ꝙ in aĩa eſt obiectiue ꝑꝑ ꝙ dẽ obm intellectus vłe. ⸿ Ad ſcđꝫ dđꝫ: ꝙ pluralitas quã requirit enũciatio ẽ pluralitas rõnũ eiuſdem rei: ſufficit enĩ ad formandũ enunciationẽ inuenire aliqđ vnũ: cui diuerſe rõnes cõueniant. ⸿ Ad tertiũ dđm: ꝙ licꝫ nulla forma habeat cõpoſitionẽ forme ⁊ materie: tñ alique forme dicunẽ cõpoſite inquãtũ in eis virtute remanent aliq̃ priores: qꝛ. ſ. nõ reſultarẽt niſi mediantibus illis ꝑoribus. ſicut ternarius cõtinet binariũ: ⁊ quadrãgulus triangulꝫ:

Nõ quo dña ⁊ cõueniẽtia ſ predicato ⁊ ſbo a rebus differentib⁹ ſũt extra aiam exiſtentibus.

⁊ molle humidũ ⁊ ſiccũ: ita qḋ lȝ iſte ſint q̃litates ſimplices: q: nõ hñt cõpoſitionẽ forme cũ mã: dicunẽ tñ cõpoſite ex extremis vl' ſimplicibus qualitatibus inquãtũ iſte priores virtute manent in eis: ꝙ q̃ſi mãliter ſe hñt ad eas: ſicut ⁊ cõceptus cõplexus in quadã conceptione manifeſte cõtinere predicatũ ⁊ ſubȝ: ⁊ i ipo manent virtute conceptus ſimpliciũ: ſicut etiaȝ ternarius virtute continet binarium. ita conceptus enũciatiuus continet conceptus ſimplices: ⁊ potius ſicut molle continet humidum ⁊ ſiccum. Articulus. III.

AD tertium ſic ꝓcedit̃: videt̃ ꝙ de re que eſt pñs intellectui per ſeipſaȝ in rõne obti nõ formet̃ verbũ: q: verbũ nõ formaẽ niſi vt res expꝛſſe intellectui manifeſtetur: ſed nihil põt rem ſic expꝛeſſe manifeſtare: ſicut ipſa ſeipſaȝ. ergo ⁊c. ℂ Pꝛ. nõ ſolũ cognoſcũtur ab intellectu res exteriores per ſua verba. ſed etiã ipſa vba cognoſcunẽ ab eo. ſi ergo ſemper opȝ de re preſenti formare verbũ. tũc ẽt oȝ formari vbũ de ipſo vbo. ꝙ vt vr̃ falſuȝ eſt: q: ſic iret̃ in iñm.

Contra angelus vt cõiter tenet̃ format verbuȝ tã de ſe q̃ de alijs. ſed tñ ipſe eſt preſens ſuo intellectui in rõne obti: ⁊ etiã vnus alij. ergo angelus format verbum de re pñti in ratione obiecti.

Reſpondeo dõm ꝙ cũ vbũ formet̃ vt res cuius eſt verbũ manifeſtet̃ illi qui vbũ dicit: vl' cui vbũ dr̃: ſequit̃ ꝙ vbũ mẽtis quo aliqs logt̃ ſibi ipſi intũ ſit neceſſariũ inq̃tũ aliqs ſibiypſi rẽ aliquã manifeſtat. Cõuenit aũt aliquẽ manifeſtare ſibiypſi rem aliquã quadruplr̃. Uno mõ qñ aliquis formata aliqua vna enũciatione dubitat an ſit ſibi aſſentiendũ: vel non: ⁊ tũc nitit̃ formare aliquã enunciationẽ per quã poſſit ſibi manifeſtare an ſit aſſentiendum vel non illi enũciationi: ⁊ tale verbũ: ⁊ talis ratiocinatio nõ formaẽ de re pñti in rõne obti. nã ſi ea q̃ ſignificant̃ per predicatũ ⁊ ſubm in ſeipſis eẽnt pñtia intellectui in rõne obti: ita ꝙ intell's noſter deduceretur de intellectu vno ad alterius cognitionẽ. ſm oĩa que intelligunt in ſeipſis ſibi oba nunq̃ dubitaret̃ de cõueniẽtia vnius ad alterũ. ſed ſtatim aſſentiret vel diſſentiret ſicut pȝ in eis que imediate accipimus a ſenſu ad q̃ ꝓbanda: nõ adducit̃ ſill's. vñ phs dicit in pmo poſteriorũ. ꝙ ſi hõ eſſet ſup lunã in hora eclypſis nõ dubitaret an terra eſſet cauſa interpoſita. ℂ Alio mõ cõuenit ꝙ aliqs manifeſtet ſibi reȝ aliquã. vt. ſ. illud qḋ videt cõfuſe ⁊ implicite videat manifeſte ⁊ explicite: ⁊ ſic cõuenit formare verbũ de re pñti: q: re oblata intellectui nõ opȝ ꝙ ſtatiȝ a ꝓncipio explicite quantũ ad oĩa ꝓncipia ſua diſtincte in pmo intuitu inoteſcat ibi de ea verbo formato. ℂ Tertio cõuenit aliquid ſibi manifeſtare ꝓpter hoc: ꝙ licȝ res quantuȝ ad illud qḋ eſt abſolute ſit in aĩa: ⁊ explicite: tñ quãtũ ad multas rationes ſibi conuenientes per cõpoſitionẽ ad alia. ſicut punctus dato ꝙ in ſe videat̃ ab intellectu vt indiuiſibile qḋdam qḋ eſt terminus linee: tamẽ poſſet de eo ignorare quo mõ ſm ꝙ eſt in medio circuli cõueniret ſibi rõ ꝓncipij medij ⁊ finis: ⁊ tale vbũ põt formari de re omni pñte creata. imo neceſſe eſt formari ſi debeat perfecte intelligi. Cuius ratio eſt q: diuerſitas rõnũ conuenit rebus in cõparatiõe ad diuerſa: vt pȝ in predicto exemplo poſito: ⁊ ideo cum oĩs res creata ſit limitata nõ põt ſe ſufficienter repreſentare ſub oĩbus rationibus ſub quibꝰ eſt ab intellectu cognoſcibilis: cum repreſentatio talium rationum non ſoluȝ ex ipſa re in ſe dependeat. ſed etiam ex rebus alijs in cõparatione: ad quas tales rõnes dantur. ⁊ ideo opoꝛtet ꝙ per operationem intellectus qui poteſt vnã reȝ ad aliã conferre inquantũ ſm eſſe intelligibile plures res in ſe habet: talis manifeſtatio fiat. hoc autem eſt formare verbuȝ de re preſenti. ℂ Quarto mõ cõuenit formare verbũ vt ea que vnite ⁊ ſub vno intuitu videnẽ ſimul: ⁊ que ſub forma totius ſeparati ab inuicem cõſiderent̃: ſicut ſi aliquis videns quoddam totum: ⁊ omnes partes eius ſimul: vellet conſiderare aliquã partem illaruȝ determinate ſine alia. ſicut ſi aliquis videns totam domum ſimul cum omnibus ſuis partibus vellet conſiderare alterã illam per ſe: ⁊ ſimile eſt ſi videret ſimul vnite plures rõnes eiuſdem rei: quarũ vnam vellet per ſe cõſiderare: ⁊ iſto modo conuenit formare verbũ de re preſenti nõ ſolũ de re creata. ſȝ icreata vt patebit i ſequẽti arti.

ℂ Ad primũ ergo in oppoſitũ dicẽdũ: ꝙ cognitio vel manifeſtatio rei quantũ ad oẽs ſuas rationes nõ ſolũ ab ipſa re dependet: cuius cognitio intendit̃. ſed etiaȝ ab alijs in cõparatione ad que ipſius rei que inueſtigatur aſſignantur rõnes. vnde nõ oȝ ꝙ res ita manifeſte ſe repreſentent quantũ ad oẽs rationes de ipſa cognoſcibiles: nec etiã quantũ ad aliqua ſicut forma q̃ intellectus de ea format in comparatione ad alia. ℂ Ad ſecundũ dicẽdũ: ꝙ verbũ poteſt cognoſci duobus modis. Uno modo vt quedã ratio intelligendi alterum. ⁊ tunc non format verbum ad cognoſcendum ipſum verbum: q: ipſum verbum eſt cõceptus formatus ad cognoſcẽduȝ rem extra. ⁊ vna cognitione: ⁊ tũc ambo comprehendunt̃. ℂ Alio modo poteſt cognoſci vbuȝ ab intellectu vt quedam res: cuius cognitio pñcialr̃ queritur: ſicut quando aliquis cogitat de nã cõceptuũ de cauſis eorum: ⁊ de proprietatibus. ⁊ tunc dico ꝙ de verbo vt de quadã re formaẽ verbum: q: ſicut alie res non ſufficiunt repreſentare ſeipſas quantũ ad omnes rationes de ipſis formabiles: ita nec verbũ prout accipitur: vt res quedam ſufficit repreſentare ſeipſum quãtuȝ ad omnes rationes de ipſo formabiles: vt de ſe patet. nam aliquis cognoſcens verbum non ſtatim comprehendit ꝙ de ratione eius ſit: ꝙ ſit productum ab intellectu vel quomõ de ſua ratione ſit manifeſtare: ⁊ multa alia: nec tamẽ ſequitur proceſſus in infinitum: quantum ad ea que per ſe ordinant̃ ad cognitionem. ſ. quantum ad rationem ſpeciei vel generis: nam vnum verbum formatum de verbo manifeſtat ſufficienter omne verbum: quantũ ad rationem verbi. vnde vbuȝ eſt verbum. ſi autem verbum: qḋ formaẽ de verbo in vniuerſali vel in ꝑticulari vellet aliquis cõſiderare ꝑ alterum verbum particulare iſte proceſſus ineſſet in particulari vnius: in quo non habetur pro inconuenienti proceſſus in infinitũ: ſicut nec eſt incõueniens i ſinitas cognes eẽ in angelis ⁊ hoĩbꝰ ſucceſſiue. Arti. IIII.

AD quartum ſic proceditur videtur: ꝙ in viſione dei per eſſentiam non formetur verbum: q: verbũ formatur ad repreſentãduȝ aliquid de re viſa. ſed nihil ꝙ eſt in deo per verbum creatum vel cauſatum repreſentari poteſt. ſed quicquid eſt in deo eſt infinitum tã ſapientia q̃ bonitas q̃ quodcũq: aliud attributum. ergo nullum verbũ põt formari in viſione dei ꝑ eſſentiaȝ. ℂ Pꝛ. verbũ oȝ reſidere forme elicienti actuȝ intelligendi. ſȝ nullũ verbuȝ creatum põt reſidere forme eliciẽti actũ itelligendi deũ ꝑ eſſentiaȝ: cũ talis forma ſit eẽntia diuina. ergo ⁊c.

ℂ Pꝛ. ſi

Manifeſtare aliquid ſibi ipſi cõtingit quatuoꝛ modis

℄ P̄.ſi formatur verbū in viſione dei per eſſentiam
quero an formetur vnuz an plura:nō vnum:quia vnū
nō ſufficeret ad repreſentanduz oēs ratiōes quas bea
ti vident in deo:nec plura:tum quia ſequeretur φ eſ/
ſet ſucceſſiuus in viſione dei:tum etiam quia vnaqueqȝ
ratio cuȝ ſit infinita.ſ.ratio bonitatis ꝛ ſapientie: ꝛ ſic
de alijs qua ratione intellectus non poſſet repreſenta/
re plures ſimul rationes eadem ratione nec vnam ſo/
lam.Et ſic nullum verbum in viſione beata formare/
tur.℄ Preterea ſicut ſe habet ſpecies ad eliciendum
actum videndi:ita ſe habet verbum ad repreſentan/
dum:ſed nulla ſpecies creata ſufficit ad eliciēdum ac/
tum videndi deum.ergo ſimiliter nullum verbū crea
tum ſufficit ad repreſentandū deum ſub aliqua ratio/
ne.Et ſic nullum verbuȝ vt videtur in viſione dei per
eſſentiam formabitur.℄ Preterea nō ſoluȝ illud ver
bum repreſentaret deum formanti verbuȝ de ipſo:ſed
etiaȝ alijs:quia vt viſum eſt ſupra vnus angelus poteſt
videre cogitationes alterius quantuȝ ad ipſam ſubſtā
tiam cogitationis.ergo vnus angelus in puris natura/
lib⁹ poſſet videre deuȝ in ſua ſimilitudine q̄ȝ alius an/
gelus formaret:φ eſt incōueniens.ergo ꝛc̄. ℄ Prete/
rea aut expreſſius videt̄ deus formato verbo aut nō:
ſi expreſſius:ergo expreſſius poteſt videri in aliq̄ crea
ta ſimilitudine q̄ȝ in ſeipſo:φ eſt inconueniens ſi non
expreſſius:ergo pro nullo formatur v̄buȝ tale. ℄ Pre
terea ſi formetur verbum de deo in viſione beata aut
eliciet aliquaȝ intellectioneȝ aliam de deo q̄ȝ illam q̄ȝ
eſſentia diuina elicit aut perficiet illaȝ q̄ȝ eſſentia diui
na elicit aut nihil faciet:qꝛ ſicut ſupra dictum eſt quali/
tercūqȝ ſe habeat obiectum nō mutatur aliquis intel
lectus vel clare vel expreſſe niſi per hoc φ actus intel/
ligendi preexiſtēs perficitur vel quia perfectior de no/
uo cauſatur.Sed nō poteſt dici:qꝛ nihil faciat:qꝛ tunc
vanc formaretur:nec poteſt dici φ productuȝ actum
perficiat:quia nihil poteſt perfectius aliquā viſionem
cauſare q̄ȝ eſſentia diuina:nec poſſet dici φ aliuȝ actū
de nouo cauſet:quia tunc duo intelligere eſſent in eo/
dem:ꝛ reſpectu eiuſdeȝ obiecti ꝛ ſimul.Cum viſio bea
ta nō interrūpatur.ergo nullo modo formatur verbū
in viſiōe beata.℄ Preterea cū beatitudo tollat deſi/
derium boni nō habiti:quia beatitudo facit habere oē
bonum φ deſiderari pōt:ſed ſi formaretur verbuȝ in
viſione beata:cuȝ nō omnia verba formabilia de deo
ſimul poſſunt adeſſe ſemper reſtaret aliquod bonum
delectabile ſecūduȝ aliquod verbū formabile de deo
φ nō eēt formatū.ergo ſequeretur φ nō eſſet beatitu/
do in viſione beata:h̄ autez eſt falſum.ḡ ꝛc̄.

Contra nō min⁹ poteſt ſibi aliquis loqui de deo
queȝ videt q̄ȝ alicui alteri:ſed conſtat φ
angelī ſuperiores reuelant inferioribus per ſuas locu/
tiones:etiaȝ vident in verbo increato que angelī infe
riores nō vidēt.ergo etiaȝ poſſunt ſibiypſis de deo viſo
loqui:ſed h̄ eſt formare verbuȝ mētis.ergo in viſione
verbi increati formatur verbuȝ mentis. ℄ P̄. ſ̄ȝ oēs
angeli vident deum per eſſentiā: quidā ipſuȝ laudant
vt maieſtateȝ:quidaȝ vt ſapientiā ꝛc̄.hoc nō eſſet niſi
de iſtis diuerſas cōceptiōes formarent.ergo ꝛc̄.

Reſpōdeo dicendū:φ ſicut tactuȝ fuit in p̄ce/
denti articulo verbuȝ pōt formari
de re:velut inoteſcat:aut ad aſſentiendū ſic alicui enū
ciationi ꝑpoſite vel nō aſſentiendū: ꝛ hoc nō cōuenit
fieri de re p̄ſente:vt dictū eſt:qꝛ ſi ea que ꝑ terminos.ſ.
p̄dicatū ꝛ ſubm talis enūciationis ſignificātur aperte
videant̄ in ſe ſtatim apparet an predicatum conuenit
ſubiecto vel nō.Alio modo formatur verbū vt reȝ q̄
aliquis videt cōfuſe ꝛ implicite videat explicite ꝛ ma
nifeſte.Alio modo vt termin⁹ qui ſ̄m rōnem conſide/
rat ſ̄m aliaȝ innoteſcat:qꝛ eadem res poteſt habere di
uerſas rōnes ꝛ cōſiderationes.Alio modo vt de pluri
bus ſil' viſis ꝑ alteruȝ ſe determinate cōſideret.Mō
dico φ in viſione beata nō formatur verbū primis tri
bus modis de deo:qꝛ quantum ad ea que homo videt
in verbo nō cōuenit dubitare an ſit ita vel non: ꝛ hoc
quantum ad primuȝ:nec iterum conuenit videre ver/
bum cōfuſe:ꝛ poſtea clare:qꝛ in viſione beata nō con/
uenit ꝑcedere de imperfecto ad perfectuȝ.Et h̄ quan
tum ad ſcdm:nec iteruȝ cōuenit videre de nouo aliq̄ȝ
potētiā verbi que prius lateret:qꝛ in viſione beata ſta/
tim a principio vnuſquiſqȝ videbit quicquid viſurus ē
in perpetuū.Et hoc quantū ad tertiū.ſed quantum ad
quartuȝ modū.ſ.vt illud qḋ videtur vnite ꝛ idiſtincte
ꝛ ſimul ſub diuerſis rationib⁹ diſtincte cōſideret̄ ſ̄m
vnāquāqȝ illaruȝ ſ° modo cōtingit verbū formare in
viſione beata.℄ Ad cuius euidentiā ſciendū φ vide/
re aliqua vnite ꝛ idiſtincte ꝯuenit dupl'r.ſ.ex parte rei
viſe:ꝛ ex parte vidētis.Ex parte rei viſe dicunt̄ aliqua
indiſtincte videri quādo aliqua aliqs cognoſcit in ſuo
cōi:ſicut aliquis cognoſceret hominē ꝛ bouē inquātuȝ
aīalia nō inquātuȝ homo ꝛ bos:ꝛ talis cognitio pluriū
in vno nō ſoluȝ eſt indiſtincta:ſed eſt cōfuſa: ꝛ imper/
fecta ꝛ potētialis:lȝ eniȝ talis cognoſceret aīal actu:nō
tamē cognoſceret hominē ꝛ bouē niſi cōfuſe: ꝛ in potē
tia ꝛ iſto modo nō cōuenit in viſione beata ꝑcedendo
a cognitione cōfuſa ꝛ potētiali ad determinataȝ ꝛ ac/
tualē plures rationes videre in deo indiſtincte: φ fal/
ſum eſt:qꝛ vnuſquiſqȝ beatus in p̄mo inſtanti quo vi/
det deuȝ videt in eo oēs rationes quas in perpetuū eſt
viſurus.Alio modo conuenit plura vni ꝛ indiſtincte
videre ex parte videntis:quando ſcilȝ mens videntis
non ſolum fertur ſuper alterum iſtoruȝ:ſed ſuper oīa:
ita tamen φ illa videantur diſtincta ex parte rei viſe:
quia.ſ.videntur in ſuo eſſe actu diſtincto ſiue ſ̄m rem
ſicut partes videntur in toto ſiue ſ̄m rationeȝ: ſicut ſi
puncto viſo ſtatim videret̄ in eo ratio principij ꝛ finis
ꝛ ſic videns deum vnite ꝛ idiſtincte oīa que vni in eo
videt:videt oīa vna ꝛ indiuiſa viſione:vna enim viſio
ne videt quis in verbo ratiōes attributales ꝛ ydeales:
ita φ nō poteſt videre vnam ſine alia ꝛ propter hoc ſi
aliquis beatus velit ꝯſiderare vnā ſine alia ſeparatiȝ:
opȝ φ propter hoc faciat verbum in quo vna ſine alia
cōferet:quia in viſione:in qua deus imediate videtur
nō poteſt videri res vna ſine alia: vt dictuȝ eſt:ꝓbabi
le eſt aūt φ beatī vidētes deuȝ velint eū laudare ſepa
ratiȝ de eius miſericordia vel iuſtitia vel ſapiētia:ꝛ ſic
de alijs:ꝛ cum hoc fieri nō poſſit niſi formādo verbuȝ
diſtinctū de iuſtitia ꝛ mīa:ꝛ ideo dico φ de deo iuſti
in patria poterūt formare diuerſa v̄ba:ꝛ hoc eſt forte
φ dicit Criſo.φ quidā angeli laudant deū vt maieſta
teȝ:qdā vt bonitatem:qdam vt ſapiētiaȝ:ꝛ ſic de alijs:
nec tamē requirit̄ φ beatus aliquis aut vnā iſtaꝝ rō/
nū in v̄bo formato cōſiderat: ꝛ deſiſtat videre deū ſ̄ȝ
alias rōnes vt ifra in ſolōne cuiuſdam argumēti pate
bit.℄ Ad p̄ᵐ ḡ in oppoᵐ dōm:q.q̄cqd eſt in deo eſt ifi
nitū iō nihil creatū pōt rep̄ſītare aliqḋ ex̄ris in deo ꝑfe
cte ſicut eſt cognoſcibile:qꝛ oporteret φ eēt v̄tutis infi
nite in rep̄ſītādo φ repugnat creature:nihil tn̄ ꝓhibet
aliqḋ creatū rep̄ſītare deū quantū ad aliqd in eo ex̄ris.
ꝛ hoc iperfecte:ſicut ēt aliq̄ creatura imitat̄ deū quan
tū ad eē vel q̄ntū ad ſape:ꝛ ſic de alijs:lȝ iperfecte φ ex

hoc patet:qꝛ eius eſſentia ꝓpter ſuā ſūmā perfectionē
eſt idē ꝙ ſuū ſapere:nō tamē ſm idē imitatur deum
quantū ad eſſe vel quantū ad ſapere. ¶ Ad ſcðm dicē
dū:ꝙ verbū debet reſpōdere forme eliciendi actum
intelligendi:etiā ſm equalitatē:ita.ſ.ꝙ verbum tāt ū
repreſentat ſimul quantū per illā formā quia intelli/
git ſimul:ſed ſꝫ ꝓpoſitionē:quia ſi verbū debet repre/
ſentare de re viſa illud qð per formā elicientē actum
natū eſt qualitercūqꝫ videri:ꝛ ſic eſt hic.nā cum eſſen
tia diuina eliciat actū intelligendi deū ſm oēs ratio/
nes quas beatus aliquis poteſt videre ſimul verbum
repreſentat diſtincte vnāquāqꝫ iſtarū vt quantū ad
h̓ ſit ꝓportio:qꝛ illud repreſentatur in verbo:ꝙ videt̄
per formā:ſed nō eodē modo. ¶ Ad tertiū dicēdū
ꝙ verbū vnū de deo formatū nō repreſentabit deū
ſm plures rationes attributales ſiue ydeales:ſed ſm
vnāquāqꝫ. Et ꝙ obycitur contra hoc:quia tunc ſucceſ/
ſio erit in beatis. Dicēdū ꝙ nō ſequitur qꝛ formatis di
uerſis v̄bis ſucceſſiue manebit eadē viſio idiuiſibilis
vnde illa ſucceſſio nō erit in viſione beata: ſed iforma
tiōe v̄boꝝ:ꝛ in viſione ꝗ erat in talib' v̄bis. ¶ Et ꝙ vl
terius dicitur ꝙ ſicut verbū nō poteſt repñtare plu/
ra:ita nec vnū attributū cum illud ſit eque infinitū
ſicut omnia. ¶ Dicendum ꝙ aliter reſpicit infinitas
perfectiones vnū attributū ꝛ plura.nā infinitas dire/
cte reſpicit plura attributa:qꝛ impoſſibile eſt ꝙ vni rei
cōueniat ꝙ ſit ſapientia bonitas ꝛ ſic de alijs:ꝛ q' ſit li
mitata ꝛ determinata ad aliquē gradū entiū:ſed i/
finitas reſpicit vnū attributū ex cōſequēti inquantū
ſcilꝫ vnū eſt realiter oīa iſta:ſapientia enī dei propter
hoc q' eſt infinita:ideo eſt nō ſolū ſapientia.ſed eſt vi
ta veritas ꝛ iuſticia:ꝛ ſic de alijs:quia igit̄ infinitas di
recte reſpicit plura:ideo verbum creatū propter hoc
eſt finitū nō poteſt tamē principaliter plura ſimul q̄/
litercūqꝫ:vnū vero poteſt lꝫ imperfecte ſicut ſapiētiā
ꝛ iuſticiā:quia infinitas nō cōuenit vni attributo niſi
inquātū eſt omnia realiter. ¶ Ad quartum dicendū
ꝙ licꝫ nō ſufficiat alia ſpēs creata ad eliciendū actū
intelligendi:nō tamē ſequitur ꝙ verbū creatū poſſit
repreſentare aliquā rationē attributalē:qꝛ nō equat̄
repreſentatio viſioni:ꝛ ꝓpter hoc bene ſequitur ꝙ nul
lū verbum creatū poteſt repreſentare quantū linea
ex̄ eliciens actū itelligēdi facit videre. ¶ Ad quintū
dicendū:ꝙ ſicut per idē eſt diſpoſitus oculus ad vidē
dū colorē:ꝛ coloris ſimilitudinē in ſpeculo reſultātē.
ita per idē lumē.ſ.glorie opꝫ itellectū creatū eſſe diſ
poſitū ad vidēdum deū per eſſentiā:ꝛ ad indiuiſibile
formatū verbū de eo in illa viſione ab aliquo intelle
ctu:ꝛ ꝓpter hoc nō ſequitur ꝙ aliquis poſſit videre vl̄
intelligere deū in iſto verbo formato:niſi eſſet eleua/
tus ſuper oīa ſua naturalia per lumē glorie: qꝛ ꝙ vn'
beatus per lumē glorie poſſit videre deū in ſua ſimili/
tudine que eſt verbum exiſtēs in aliquo beato: modo
quo iſte articulus qui format verbū illud videt in eo
nō habeo pro icōuenieti:licꝫ forte nō totaliter eodē
modo videat ſicut iſte qui format. ¶ Ad ſextū dicen
dū ꝙ deus nō videbitur expreſſius formato verbo ſi
expreſſius accipitur pro eo ꝙ eſt manifeſtius:nō tñ ſe/
quitur ꝙ vane formet̄ verbū:qꝛ facit diſtinctā conſi
derationē alicuius attributi modo quo in ṗncipali ſo/
lutione expoſitū eſt. ¶ Ad ſeptimū dicēdum: ꝙ illud
verbū cauſabit aliud itelligere ꝗ̄ ipſū videre:ꝙ crea
tur ab eſſentia diuina: nec h̓ eſt incōueniēs q' ſic de' ſi/
mul videtur in ſe ꝛ in creatura ſimul cū eodē intelle/
ctu:ita etiā poterit videri:ꝛ in ſe ꝛ in verbo creato de

ipſo formato:qꝛ vtrūqꝫ.ſ.verbū creatū ꝛ eſſentia diui
na nō ſunt eiuſdem rationis nec gradus:ſicut nec ſpēs
creaturarū cōcreate ꝛ eſſentia diuina. ¶ Ad octauum
dicendū:ꝙ nō diminuit de ratione beatitudinis.ſ.ali
quis:vn̄ hꝫ ꝛ cui' qcqd pōt deſiderare.alioquin cū cor
pus glorioſū nō poſſit ſimul ꝛ ſemel eē in diuerſis lo/
cis:cū tñ ab aliquo glorificato poſſit hoc deſiderari ſe/
queretur ꝙ nullus homo eſſet beatus:ſed verū eſt:ꝙ
ſi aliqs deſideraret aliquid ꝙ nō poſſet habere ad vo/
tū ꝓut deſiderat illud nō eſſet beatitudo:ꝛ qꝛ bene i/
formādo verba de deo habēt ad votū quicqd circa h̓
deſiderant:lꝫ nō ſimul poſſint formare vel habere oīa
verba de eo formabilia.nō tamē in aliquo minuit̄ eo/
rū beatitudo:nec.n.h̓ ipſi deſiderāt ſ.formare poſſe
omnia ſimul ꝛc̄. Qō. IIII.

Poſtea queritur vtrū angelus for
met verbum:ꝛ videtur ꝙ
nō:qꝛ aut format verbū diffinitiū aut
enūciatiuū aut rōcinatiuū vel ſyllm: ſed
nullū iſtoꝝ poteſt formare: qꝛ omnia
ſunt vel cōplexa vel diſcurſiua que nō
competūt modo intellectionis angeli/
ce.ergo ꝛc̄. ¶ P̄. Verbū eſt quo aliqs ſibi vel alijs ali
quid manifeſtat.nullus autē manifeſtat ſibi q' nō pri
us dubitat:ſed dubitatio vt videtur non cadit in ange/
lo cū ipſe apprehēdat quicqd cōprehendit: ſicut ꝛ nos
apprehēdimus ṗma ṗncipia in quibus nō dubitatur.
ergo ꝛc̄. ¶ P̄.manifeſtare aliqd ꝙ ſibi eſt dubiū non
cōuenit niſi per viā ſyllogiſticā:ſed in angelis nō eſt
diſcurſus ſillogiſtic'.ḡ āgelus nihil ſibi de nouo māife
ſtat.ḡ nō format v̄bū. ¶ P̄.ꝓcedere a cognitōe ꝯfuſa
ad determiatā ꝛ manifeſtā:vt vr̄ eſt ꝓpriū nāe huma
ne:ſꝫ verbū ꝑꝑ h̓ format̄:vt illud qð nō vr̄ manifeſte:
expreſſe ꝛ manifeſte itelligat̄.ergo ꝛc̄.

Contra ſicut vn' āgelus pōt loq alijs ꝛ loqr̄:ita
ēt ſibiypſi.ſꝫ nihil aliud eſt formare v̄bū
mētis ꝗ̄ loq ſibiypſi.ḡ āgelus format v̄bū. ¶ P̄.in an
gelo eſt imꝑfecta ymago:ſicut in hoīe: ſed verbum eſt
de perfectione ymaginis.ḡ ꝛc̄.

Reſpōdeo dðꝫ:vt ſupra dcīn eſt:ꝙ cōuenit for
mare v̄bū de re aliq̄:vel vt innote
ſcat an ꝯueniat ſibi aliqd ineſſe vel nō:qð ꝓponit̄:vel
vt illud q' ꝯfuſe vel ſub rōne determinata videat̄:vel
vt ꝙ ſub vna rōne vr̄ ꝯſideret̄ ſub alia:vl̄ vt ꝙ vr̄ ſub
plurib' rōnib' ſil ꝛ indiſtincte ſꝫ alterꝫ modū ꝯſidere/
tur:nō dico ꝙ angelus nō format v̄bū ꝗtū ad p̄m vt.ſ.
inoteſcat ſibi de aliq̄ ꝯueniētia iter duo ꝓpo̅ an ſit ei
aſſentiēdū vl̄ nō:puta ꝓpoſito an hō ſit riſibilis vl̄ bi/
pes.angelus nō format verbū inqrendo an ita ſit vel
nō:ꝛ rō huius eſt: qꝛ ea que ꝓponunt̄ āgelis aut ſunt
talia q̄ cognitioni āgeloꝝ ſubdunt̄:ſicut ſūt qdditates
reꝝ nāliū ꝛ paſſiōes eaꝝ:aut ei' cognitōeꝫ excedūt:ita
ꝙ ꝑ ſe nō pōt ea cogſcere:ſi ſunt talia:q̄ ei' nāli cogni/
tiōi ſubdunt̄.tūc nō inqrit de aliq̄ ꝓpoſito an ita ſit:qꝛ
ſtatiꝫ inoteſcit ſibi:ſicut inoteſcūt nobis ṗma ṗncipia:
nec de eis inqrim':an ita ſint ſaltē in mēte:angeli enī
ſic ſe habēt ad ea:q̄ nāli eoꝝ cognitioni ſubdunt̄: ſicut
nos ad ea q̄ in mēte accipim' a ſenſu: ꝛ iō non formāt
in talibus verbum inquiſitiuū:ſicut nos facimus ſyl/
logiſtice inueſtigando ea que non ſtatiꝫ a ſenſu accipi/
mus. Si autem ſunt talia que eius naturalem cogni/
tionem excedunt:ita ꝙ ex ſe ſine alio eos docēte ea co
gnoſcere non poſſunt: ſicut cogitationes cordium: et
cōtingētia futura:tunc ſimilr̄ nō format verbū inue
ſtigatiū:vt talia ſibi manifeſtet.vl̄ de eis dubitet:quia

ab eis

ab eis per primaꝫ inueſtigationeꝫ cognoſci nō poſſunt cum eius cognitioni naturali non ſubdantur. Sed expectant verbum alicuius altioris docentis: vnde angelus in his que per ipſum cognoſci poſſunt nunquā dubitat: ſed in his ſolum que oportet cum alio docente ſcire: ⁊ ideo nec in his que naturali ſue cognitioni ſubduntur format verbum inquiſitiuum: quia de ſe ſunt in anima nec in alijs: que ab eo per propriā inueſtigationem nō poſſunt cognoſci: ⁊ iō expectāt vbū alteri⁹.

Quantum vero ad ſecunduꝫ ⁊ tertium ⁊ quartū dico ꝙ angelus bene format verbum. Et de quarto planum eſt cuꝫ tale verbum etiam in viſione dei per eſſentiaꝫ formet̄: vt ſupra dictū eſt. Sed de ſecundo ⁊ tertio ſic poteſt declarari tā ex parte angeli: ꝗ̄ꝫ ex parte rei cognite. Ex parte angeli: quia angelus differentes res ſucceſſiue cognoſcit: ita ꝙ cuꝫ cogitat de homine: nō ſimul cogitat de lapide in actu. ¶ Ulterius vero conuenit ꝙ in vna re explicite intelle: ta intelligat aliam rem que implicite ⁊ confuſe. Ulterius dum cogitat aliquam rem actu ſm vnam rationem eſt in potentia ad cogitanduꝫ de eadem ſm aliaꝫ rationem: ſicut cogitans de homine ſm ꝙ eſt animal ſociabile: eſt in potentia ad cogitanduꝫ de eo ſm ꝙ eſt beatificabile vel huius aliquid. Cuꝫ ergo angelus poſſit ſibi illđ ꝙ videt implicite ⁊ cōfuſe manifeſtare alr non haberet ſufficientia pn̄ᵐ ſue operationis cū in intellectione expreſſa perficiatur operatio intellectus: ⁊ poſſit etiam reꝫ ꝗ̄ꝫ ſm vnam conſiderationem intelligit manifeſtare ſm aliaꝫ: aliter perfecte nullaꝫ rem intelligeret cum nō ſit aliqua res cuius non ſint diuerſe rationes: ⁊ hoc ſit formare vbuꝫ. ſ. rem ſibi manifeſtare oportet dicere ꝙ angelus poſſit formare verbuꝫ de rebus quas intelligit. Ex parte rei ſic poteſt declarari ꝓpoſitum: quia nulla res ſufficit ad repreſentandum ſe alicui intellectui ſm omnes rationes ſm quas eſt intelligibilis: quia rationes nō ſolum accipiuntur ex rebus ipſis abſolute ſumptis: ſed etiaꝫ in cōparatione vnius rei ad aliā: ſicut ratio potionis q̄ eſt effectiua ſanitatis: ſꝫ ꝙ ſanatiua nō poteſt ſciri niſi in ordine ad ſanitatē ⁊ ideo in intellectu: cuius eſſentia nō eſt ſufficienter repreſentatiua omniū rationū reruꝫ: ſicut eſt omnis intellectus angelicus opꝫ formare aliquid ꝙ diuerſas rerū rationes importet ſeu repreſentet: hoc autēꝫ eſt verbū ⁊ ideo in omni intellectu creato oportꝫ ponere formationem verbi de nouo primo diuerſoruꝫ verborū. Cuꝫ ergo intellectus angelicus ſit creatus: oportꝫ dicere ꝙ angelus format verbuꝫ de nouo. ¶ Ad primū ergo dicenduꝫ ꝙ verbum diffinitiuū dicitur ꝙ eſſentiam rei repreſentat: enunciatiuū ꝙ repreſentat veritatē enunciabiliuꝫ: ſyllogiſticū vel diſcurſiuū ꝙ repreſentat conuenientiaꝫ cōcluſionis ad premiſſas. verba autē taliū enunciatiua ſiue ſint complexoruꝫ: ſiue incomplexorū in angelis ſunt ſimplicia: nihil eniꝫ ꝓhibet cōplexorū ſigna eſſe incomplexa: vnde verbum enunciaᵐ angeli eſt ſimplex: ecōuerſo aūt in nobis talia verba ſiue ſint diffinitiua ſiue rei enūciatiua ſiue ſint ſimplicium ſiue cōplexoruꝫ: ſemper ſunt cōplexa: qꝛ nihil ꝓhibet complexꝫ ſignuꝫ eſſe ſimplicis. ¶ Ad ſcđm dđm: ꝙ in angelis nō cadit dubitatio quantū ad ea que naturali cognitioni ſubduntur: vnde angeli nō dubitāt de aliquo cui certitudo per eorum inueſtigationeꝫ haberi poſſit: ſed in talibus ſtatim eis apparet an ita ſit: an nō: ſꝫ in eis que cognitionē eoruꝫ naturalē excedunt dubitent: in quibus nō innoteſcit eis veritas per inueſtigationē ꝓpriaꝫ: ſed per doctrinam ſeu verbuꝫ alterius. Ex quo patet ꝙ angeli in illis in quibus dubitāt nō certificantur per viaꝫ ſyllogiſticam: que eſt quedam inquiſitio: quia aliquis inquirit vel inueſtigat per ſe aliquid: ſed ſoluꝫ per hoc ꝙ reuelatur ſibi ab aliquo. Et ideo dico ꝙ angelus nō format verbuꝫ vt manifeſtet ſibi aliquid de quo dubitet ſed ꝙ videat clare ꝙ obſcure videt: nō eniꝫ oīs obſcuritas eſt dubitatio: alioqn diceremꝰ oculuꝫ dubitare: cum obſcure videt. Per hoc patꝫ reſponſio ad tertiuꝫ. ¶ Ad quartum dicendū ꝙ procedere a cognitione confuſa ad determinatā ⁊ diſtinctaꝫ poteſt tripl̄r itelligi. Uno modo ſm qꝫ aliquis dubitat de veritate alicuius enunciabilis ꝓcedit ad inquirendū de iſta veritate inueſtigando per ſeipſum ⁊ hoc eſt ꝓpriū hominis. Alio modo ſm ꝙ aliquis cognoſcēs quid in cōmuni vt ſi aliquis cognoſceret hominēꝫ ſm qꝫ aīal ſoluꝫ ꝑ diuiſionē ⁊ ſyllm̄ veniret in cognitionem eius ꝓpriam: ſm ꝙ eſt animal rationale: ⁊ iſte modus etiā eſt proprius hominis. Tertio modo ſm ꝙ aliquis cognoſcens quid in cōi: vt ſi aliquis de aliquo ſibi repreſentato implicite repreſentat ſibi explicite: ⁊ iſte modus nō eſt ꝓprius hominis: imo etiaꝫ ꝯuenit angelis.

Poſtea queritur de verbo diuino: Et queruntur ſex. Primū vtrum in diuinis proprie ſit verbum. Secunduꝫ vtrū ſit idem. Tertiuꝫ vtꝝ eſſentiale vel perſonale. Quartuꝫ vtrū ſoli filio conueniat. Quintum vtruꝫ dicat relationes ad creaturaꝫ. Sextum vtruꝫ eodē vbo dicat ſe pater ⁊ creaturā. Artic. I.

Ad primum ſic ꝓceditur. Uidetur ꝙ in diuinis nō ſit proprie verbuꝫ. verbuꝫ enim ad hoc formatur vt rem manifeſte repreſentet. Sed eſſentia diuina ſufficiēter ⁊ manifeſte ſe ⁊ omnia alia repreſentat. ergo in diuinis preter eſſentiā diuinaꝫ nō oportet ponere verbū aliquod: ſed eſſentia ꝓprie dicitur nō verbū. ergo in diuinis vt videtur nō eſt verbuꝫ proprie dictum. ¶ Preterea vt patet ex dictis: verbū habet cāre actū itelligendi expſſiuum: ſed in deo nihil intelligitur vt elicitiuū actus intelligendi niſi eſſentia diuina prout eſt quidaꝫ intellectus cui ꝓprie ratio verbi non conuenit: igitur non eſt ꝓprie verbuꝫ in diuinis. ¶ Preterea formationi verbi precintelligitur cognitio rei de qua verbuꝫ habet formari. Sed in deo nihil eſt quo aliqđ ſit prius. ergo nō poteſt eſſe in diuinis verbū proprie dictum.

Contra eſt illud Jo. p̊. In principio erat verbum ⁊ verbū erat apud deū ⁊c̄.

Reſpōdeo dicēduꝫ: ꝙ vt ex dictis pꝫ. duo ſunt de ratione verbi: vnde verbum eſt. Unuꝫ ⁊ primū eſt ꝙ ſit repreſentatiuū rei: ⁊ h̄ ei cōuenit vt eſt ſimilitudo vel exēplar ipſius rei cognite. Secundū eſt ꝙ ſit productuꝫ ab aliquo itelligēte: nō eniꝫ quodcunqꝫ repreſentat̄ pōt dici verbū vt ſupra oſtenſuꝫ eſt. alioquin ymago herculis eſſet verbuꝫ eius: ſed ꝓductū ab itelligēte: ⁊ h̄ per moduꝫ itellectus: ⁊ qꝛ aliqua ꝓcedunt ab itellectu: que nō pñt dici verbuꝫ eius alioquin cū creatura ꝓcedat a deo eā ꝓducēte per itellectuꝫ cū cōparatur ad creaturā: ſicut artifex ab artificio ſequeret̄ qꝫ creatura eſſet verbū dei ꝓprie dictū ꝙ nullus cōcedit. Cōſtat aūt qꝫ p̊mū iuenit̄ in deo: ⁊ conuenit tā eſſentie ꝗ̄ꝫ cuilꝫ perſone: qꝛ tā eēntia ꝗ̄ꝫ ꝗ̄libet pſona repñtat manifeſtiſſime ſe: ⁊ oīa alia: ꝗ̄cūqꝫ pñt eſſe quocūqꝫ mō. Scđꝫ etiā ꝯtingit alicui pſone diuine ſcilꝫ ꝓduci ab itelligēte per modū itellectꝰ: ⁊ h̄ magis

patebit infra:ꝛ ideo opꝫ dicere ꝙ in deo ꝓprie inueni- tur verbuꝫ. ¶ Aduertendũ tñ ꝙ ad hoc ꝙ ꝓprie dica- tur de deo aliquod nomẽ trãſlatũ a creaturis ad deuꝫ no opꝫ: ꝙ illud nomẽ ſm̃ eandẽ rõneꝫ totaliter dicat̃ de deo ꝛ creaturis. qꝛ nihil ↄuenit deo ꝛ creaturis vni- uoce: ſed ſufficit ad hoc ꝙ illud: a quo iponit̃ nomẽ in- ueniatur in deo excludẽdo illud qđ hꝫ imperfectionis ex hoc qđ eſt in creaturis: ſicut ſcia eſt illud quo aliqs hꝫ certitudinẽ vel certam cognitionẽ de re aliqua: hoc eniꝫ pertinet ad ſciam vt ſcia eſt: ſed ꝙ ſit q̃daꝫ quali- tas iformans alterũ ꝛ differrẽs ab eo realr̃: ꝛ qđ ſit ꝓ- pter aliqđ ſicut ꝓpter finẽ ↄuenit ſibi inquãtum crea tura eſt ex hoc ꝙ principium operãdi in creaturis dif fert ab operatiõe rerũ: ꝛ ꝓpter hoc ſcia creata hꝫ fineꝫ diuerſum a ſe ꝓpter quẽ eſt: ꝛ ẽt ẽ diuerſa ab operan- te: ꝛ ꝓpter hoc eſt qualitas iherens operãti: vnde nõ ẽ ipm operãs: ſed eſt quo operãs operat̃ nõ ſm̃ ꝙ opera ri attribuat̃ p̃ncipio operãdi. In deo vero iuenit̃ illud quo ipſe hꝫ certaꝫ cognitionẽ de re: ꝛ ideo eſt in deo ꝓ- prie ſcia: ſed nõ differt ipſa ab operãte: nec ab eius ope ratiõe que eſt ſcire: qꝛ ſcia dei eſt ipſemet deus: ꝛ ẽ ſcia ſubſiſtẽs. Silr̃ verbũ hꝫ ꝙ ſit repreſentatiñ: ꝛ ꝓductũ ab intelligẽte per modũ itelligẽtis ſiue itellectus inquã tuꝫ noſtꝝ eſt ↄuenit ſibi ꝙ ſit ꝓpter aliquẽ finem di uerſuꝫ a ſe. ſ. ꝓpter cognitionẽ expreſſam: ꝛ ꝙ eã elici- at vt quẽdã actuꝫ ab ipſo ꝓcedentẽ: qꝛ ad perfectã co- gnitionẽ ab imꝑfecta ꝓcedimus. In deo aũt iuenitur ꝓductũ ab itelligẽte etiã per modũ itellectus ꝙ ẽ ma- niſeſte repreſentatiñ oĩum: ſed nõ iuenitur aliqs finis ex̃ ipſum gratia cuius ſit: nec etiã eſt cã vel p̃ncipiũ eli- ciendi expreſſaꝫ cognitionẽ. Cũ ꝫ in deo nulla cognitio ſit que nõ ſit expreſſa nec ſit niſi vna: que eſt eẽntia di- uina ꝛ multa alia ſunt in v̾bo que ei ↄuenire nõ poſ- ſunt ꝓpter noſtrã imꝑfectionẽ itelligendo que verbo diuino conuenire non poſſunt: vnde in deo inuenitur ꝓprie verbũ: ſed nõ eiuſdeꝫ rõnis cum noſtro: niſi ſm̃ quãdaꝫ analogiaꝫ. ¶ Ad p̃mũ ergo dõm ꝙ argumen tuꝫ nõ ↄcludit qn alicui perſone ↄueniat ꝓprie ꝙ ſit verbũ: ſed bene ꝓbat ꝙ verbũ in diuinis nõ eſt ꝓpter aliquã neceſſitatẽ itelligẽtis: qꝛ nec hoc eſt de rõne ei⁹ niſi inquãtuꝫ creatũ eſt: ſed ꝓpter nãlẽ emanationem vnde poſito ꝑ ipoſſibili ꝙ nulla eſſet emanatio in di- uinis adhuc deus ita ꝑfecte itelliget tunc ſicut ꝛ nunc. ¶ Ad ſcđm dõm: ꝙ nõ eſt de rõne verbi vt verbũ eſt ꝙ eliciat actuꝫ itelligẽdi expreſſum. Sed hoc ſibi con uenit iquantũ noſtrũ eſt vel angelicũ qui proficimus in itelligẽdo: ꝛ in q̃bus intelligere expreſſuꝫ re differt a verbo: ſed in deo ineſt verbum non propter neceſſi- tatem itelligentis in verbo: nec differẽs ab ipſo intelli- gere: ſed ꝓpter naturaleꝫ emanationẽ ſufficit ad rõnẽ verbi vt ſit repreſentatiñ vt in eo videant̃ que intelli- gantur expreſſe: ꝛ ꝙ procedit ab itelligente per modũ intellectus: vnde non exigitur vt intelligatur: vt prin- cipiuꝫ elicitiuuꝫ cognitionis expreſſe. ¶ Ad tertium dicenduꝫ: ꝙ illud verbũ veruꝫ eſt de verbo noſtro: qꝛ in vniuerſali eſt ꝓceſſus a cõfuſa cognitiõe ad expreſ- ſam: in deo vero q̃ eſt vlr̃ perfectus non potens perfici de nouo nõ p̃cedit cognitio cõfuſa expreſſam: vñ nul- la cognitio in itellectu ante cognitionẽ que eſt in v̾bo poſſet videri alicui ꝙ deberet adhuc dici qđ cognitio qua pater cognoſcit res in ſe precedit nãlr̃ cognitioneꝫ qua cognoſcit res in verbo ſuo: ſed cũ nõ ſit niſi vnum cognoſcere in deo nec ſit etiaꝫ ordo prioris ꝛ poſterio ris lꝫ ſit ibi ordo naturalis originis: ideo prima ſolutio melior eſt.

Articulus. II.

AD ſecunduꝫ ſic ꝓcedit̃. Ui- detur ꝙ verbũ ſit idem qđ ydea: qꝛ verbuꝫ eſt ideꝫ ꝙ ratio itelligibilis manifeſtatiua rei: ſꝫ hoc totuꝫ ↄuenit ydee vt ydea eſt. ergo videtur ꝙ verbũ ſit totalr̃ idẽ ꝙ ydea. ¶ P̃. Ydea ↄparatur forme artificia- li exiſtẽti in mẽte artificis: ſed verbuꝫ patris eſt ars pa tris plena omniũ rationũ viuentiũ. ergo ꝛc̃.

Contra Ydea eſt eſſentialis ꝛ ↄuenit cuilꝫ per- ſone ꝛ ipſi eſſentie: ſed verbuꝫ eſt perſo- nale nec ↄuenit niſi vni perſone vt ifra patebit. ergo nõ eſt idem ꝙ ydea.

Reſpondeo dõm: ꝙ rõ itelligibilis verbuꝫ ꝛ ydea dr̃nt. qꝛ ratio intelligibilis dr̃ ex hoc ꝙ rẽ itelligenti repreſentat ſiue ſit ꝓductuꝫ ſiue nõ: ꝛ ſiue ſit principiuꝫ ꝓducẽdi illud: cui eſt ratio ſiue nõ: ydea vero ꝓprie accepta addit ſuper rõneꝫ in- telligibilẽ ꝙ ſit principiũ ꝓductiuũ poſitiuũ eius cui⁹ eſt ydea: vnde ſolius qui habꝫ cognitioneꝫ practicã eſt habere ꝓprie ydeã: ꝙ autẽ ſit ꝓducta vel nõ: nõ eſt de rõne ydee ſicut nec de rõne rõnis itelligibilis: verbuꝫ autẽ in ſua ratiõe icludit ꝙ ſit nõ repreſentatiñ rei in quo ↄuenit cũ rõne itelligibili ꝛ cũ ydea. Item de rõe verbi eſt qđ ſit ꝓductuꝫ ab itelligente per modũ intel lectus ex hoc addit verbuꝫ ſuper rationem ydee ꝛ rõ- nis itelligibilis: qꝛ neutruꝫ eoꝝ in ſua rõne ꝙ ſit ꝓdu- ctum includit. Sed nõ eſt de ratione eius ꝙ ſit princi pium productuꝫ rei repreſentate per ipſuꝫ: vel qđ non ſit principium alioquin eſſet verbum in ſcientijs ſpe- culatiuis: ꝛ in hoc differt ab ydea: ꝛ conuenit cum ra- tione intelligibili: ſic ergo patet ꝙ verbum includit in ſua ratione productum ꝙ non includit ydea. e cõuerſo vero ydea proprie dicta includit in ſua ratione eſſe p̃n cipium ꝓductiuuꝫ ꝓductum repreſentate rei per ipſaꝫ ꝙ nõ includit verbum: vnde non eſt totaliter idem ꝙ ydea niſi eo modo: quo dicimus idem re perſonã ꝛ eẽn ciam. ¶ Ad primuꝫ in oppoſitum dicẽduꝫ: ꝙ ſicut di- ctum eſt aliquid addit ſuper rationem intelligibilem ydea: ꝙ nõ addit verbum: ſcilꝫ eſſe principium produ- ctiuum rei repreſentate per ipſum: vnde licꝫ ↄueniãt in hoc ꝙ eſt eſſe rationeꝫ intelligibilẽ: nõ tamen ſunt totaliter idem: imo eſt falſa cõſequentia. ¶ Ad ſcđm dicẽduꝫ: ꝙ lꝫ de rõne verbi nõ ſit ꝓductiuũ principiũ tñ ſibi hoc nõ repugnat: alioquin in ſcientijs practicis nõ eſſet verbum: vnde ars ita accipitur pro verbo ope ratio ꝛ ars ſic accepta addit ſupra rationeꝫ ydee eẽ ꝓ- ductum ſicut ꝛ ſapiẽtia genita: vnde ꝛ talis ars ꝛ ydea nõ ſunt totaliter idem.

Articulus. III.

AD tertium ſic proceditur. Ui- detur ꝙ verbum ſit eſſentiale nõ perſonale: quia ꝙ dici- tur eſt verbum: ſed omnes perſone di- cuntur: ergo verbum eſt cõmune toti trinitati: tale autem non eſt perſonale. ergo verbum nõ eſt perſonale. ¶ Pre terea dicere non eſt perſonale cum quelibet perſona: vt videt̃ dicat ſe: alioquin non intelligeret ſe: vt vide- tur. ergo verbum non eſt perſonale cum ſit verbum il lud quod dicitur. ¶ Preterea omne perſonale paſſuꝫ dictum ſaltem ſm̃ ꝙ ↄuenit filio ꝛ ſpiritui ſancto di- cit terminuꝫ alicuius ꝓductionis diſtinguentis realr̃ ꝓductum a ꝓducente: ſed verbuꝫ nõ dicit terminum talis operationis que diſtinguit perſonaꝫ operantem a termio opatiõis: qꝛ v̾bũ eſt termin⁹ dicẽdi q̇ eſt opõ

in qua nõ diſtinguit̃ dicẽs a dicto alioquin pater non
diceret ſe.ergo verbũ nõ eſt perſonale. ¶ P̃.ad rõnez
verbi non requiritur niſi φ ſit repſentatiuũ rei:ꝛ φ ꝓce/
dat ab aliquo itelligẽte:ſed ſm φ eſt repreſentatiuũ rei
nõ cõuenit ſibi φ ſit perſonale:qꝛ hoc eſt cõe cuilibet
perſone ꝛ eſſentie:nec ẽt ex hoc φ procedat:qꝛ aliquid
itelligitur in deo vt ꝓcedens:φ eſt eſſentiale ꝛ nõ per/
ſonale vt itelligere ꝛ velle ꝛ vl̃r oĩs operatio. ergo nõ
opꝫ ponere verbũ eſſe perſonale. ¶ P̃.amor eſt eſſen/
tiale ꝛ perſonale.ergo ꝛ verbum ſil̃r cũ vtrũqꝫ intelli/
gatur vt ꝓcedens.

De rõne vbi duo ſunt.

Contra verbuz eſt aliquid ꝓductuz:ſed in diui/
nis eſſe ꝓductuz eſt perſonale.ergo ver/
bum eſt perſonale.

Reſpõdeo dõm:φ ſicut ex dictis pꝫ de ratione
verbi ſũt duo. Unũ qđ ſit repreſen/
tatiuũ rei:ꝛ cũ hoc φ ſit ꝓductuz ab aliquo itelligen/
te. ¶ Primuz autẽ hoꝝ eſt cõe toti trinitati:ꝛ eſt eẽn/
tiale:ſicut ꝛ ydea:ꝛ ideo ſi aliquis vellet vti nomĩe ver
bi largo modo pro omni eo qđ repreſentat rez manife
ſte itelligẽti:nõ eſt dubiuz quin verbũ eſſet eſſentiale:
ꝛ ideo iuenitur fr̃ Tho.poſuiſſe φ põt eſſe ꝛ eſſentia/
le ꝛ perſonale extẽdẽdo nomen vbi. Sed ſi accipiam⁹
nõ ſoluz φ ſit repreſentatiuũ rei:ſed etiaz φ ſit ꝓductũ
ab aliquo itelligẽte ꝛ per moduz itellectus ſic opꝫ dice
re de neceſſitate φ ſit perſonale:qꝛ ꝓduci ſoli perſone
cõuenit in diuinis qꝛ eſſentia non ꝓducitur:ꝛ ſic dico
φ accipiẽdo verbũ ꝓprie in diuinis eſt ſolũ perſonale
ꝛ ideo etiã frater Tho.alibi poſuit:φ qꝛ ſubiecto aliq̃
φ eſt de rõne alicuius nõ eſt iam ꝓpria acceptio eius
φ ſit verbũ ꝓprie accipiatur cum ſolum perſonale ſic
dico φ eſt perſonale ſoluz. ¶ Ad primuz ergo in oppo
ſitum dicẽdũ:φ ſicut ex dictis patꝫ aliquid dicitur du
pliciter dici. Uno modo:qꝛ verbo repreſentatur:ꝛ ſic
nõ oꝫ φ illud quod dicit̃ ſit verbuz ergo eſt res in ver
bo repreſentata:ꝛ ſic tam oĩbus perſonis q̃ eſſentie:ꝛ
etiaz creaturis cõuenit dici. Alio modo cõuenit alicui
dici qꝛ actu dicendi ꝓducit̃:ꝛ ſic dici proprie conuenit
ſoli verbo vñ ſic ĩ diuinis nõ niſi perſone ꝯuenit:ſicut
ꝛ ꝓduci vnde eſt perſonale. ¶ Ad ſecũduz dicẽduz φ
ſi accipiatur dicere ꝓprie ſic eſt perſonale:qꝛ idem eſt
q̃ ꝓducere verbuz:φ ſoli patri cõuenit. Si autez acci/
piatur dicere pro itelligere in verbo:ſic eſt cõe omnib⁹
perſonis nec eſt perſonale:ꝛ ideo cum verbũ reſpiciat
dicere. Primo modo dictuz dicere opꝫ φ ſit perſona/
le ſicut ꝛ illud dicere. ¶ Ad tertiuz dicẽdum φ dicere
eſt actio verbi ꝓducta diſtinguens realiter terminuz
ad quẽ dicere terminatur.ſ.ipſum verbũ ab ipſo dicẽ/
te. Et quãdo dicitur φ nõ:qꝛ pater dicit ſeipſum:ꝛ ſic
nõ diſtinguit̃ dicẽs a dicto:dico φ accipiẽdo dicere ꝓ
ꝓducere verbum pater nõ dicit ſe:ſicut nec ꝓducit ſe.
Sed ſi accipiatur pro repreſentãte ſe ĩ verbo:ſic pater
dicit ſe. ¶ Ad quartuz dicẽduz φ dupl̃r poteſt intelli/
gi aliquid eſſe procedẽs vel per modum quo operatio
ꝓcedit ab operante:ꝛ talis ꝓceſſus eſt in deo ſoluz per
moduz intelligẽdi:vel per modum quo ꝓducens per
operationẽ ꝓcedit a ꝓducente ꝛ tale ꝓcedens in diui
nis realiter diſtinguit̃ ab eo a quo procedit ꝛ eſt perſo/
nale:verbuz aũt nõ ꝓcedit vt operatio ſed vt ꝓductũ
per operationem:ꝛ ideo eſt perſonale. ¶ Ad quintum
dicẽduz φ nõ eſt ſimile de verbo ꝛ de amore:qꝛ amor
poteſt accipi per operationem que procedit in diuinis
ſoluz per moduz intelligẽdi:ꝛ vt productuz per opera
tionem amãdi ſiue ſpirãdi:vnde poteſt eſſe eẽntiale ꝛ
ꝑſonale:nõ autẽ eſt ſic de vbo.

Arti. IIII.

Ad quartum ſic proceditur. Uidetur φ ver
buz nõ cõueniat ſoli filio:qꝛ ſicut filius
eſt ꝓductus ab aliquo itelligente:ita ꝛ
ſpũs ſcũs:ꝛ ſicut filius oĩa manifeſte re
pſentat:ita ꝛ ſpũs ſcũs:alioqn eſſꝫ imꝑ
fectior filio:nec enim ꝯueniret rõ ydee
Cuz ergo ita duo ſoluz ſint de ratione verbi:videtur φ
verbuz nõ ſoluz filio conueniat:ſed etiaz ſpũi ſancto.
¶ Si dicatur φ in hoc differt:qꝛ verbum ꝓcedit per
moduz itellectus ab intelligẽte.ſpũs autez ſcũs:ꝛ ſi ꝓ/
cedat ab itelligẽte:nõ tamẽ per moduz itellus. ¶ Cõ
tra iſte modus ꝓcedẽdi q cõuenit filio ꝛ nõ ſpũi ſãcto
aut eſt qꝛ principiũ elicitiuũ alicuius ꝓducẽdi filiuz eſt
eſſentia diuina ſm φ itellectus ꝛ nõ ſm φ volũtas ꝛ
ecõuerſo principiuz ꝓducendi ſpiritus ſancti eſt eſſen
tia diuina ſm φ voluntas ꝛ non ſm φ intellectus aut
φ filius ꝓcedit ab vno.ſpũs autem ſanctus a duobus:
aut h̃ eſt ex parte ꝓductionis quia.ſ.filius ꝓcedit per
moduz nature:ꝛ per cõſequẽs per quandam neceſſita
tez nãlis mutabilitatis:ſpiritus ſanctus autem ꝓcedit
per modum voluntatis quaſi libere. ¶ Primo modo
nõ poteſt dici φ iſta eſt ratio ꝓducendi in ꝓducẽte φ
ꝓductum accipit̃ a ꝓducente vel idem ſpecie ſicut in
creaturis vel idez numero:ſicut in diuinis:ſed fili⁹ ac/
cipit a patre diuinam eſſentiaz nõ ſolum ſm rationez
qua eſt intellectus quidaz:ſed etiaz ſm rationem qua
eſt voluntas:quia eque bene conuenit ꝓut eſt in patre
ꝛ ſpiritu ſancto ꝛ ecõuerſo ſpũs ſanctus accipit a pa/
tre ꝛ filio diuinaz eſſentiam nõ ſoluz ſm rationez qua
eſt voluntas:ſed etiaz ſm rationez qua eſt intellectus
quia eſſentie diuine ꝓut eſt in ſpũ ſancto:ita bene con
uenit ratio itellectus:ſicut ei cõuenit prout eſt in patre
vel filio nec ratione ſecũda:quia nõ eſt de ratione ver
bi procedere ab vno ſolo:quia ſicut ſupra dictum eſt.
verbum producitur in nobis tam a lumine intellect⁹
agentis:q̃ a ſpecie:ꝛ etiam a voluntate. Conſideram⁹
enim ſm beatuz Auguſt.quia volumus:vnde vt vide
tur magis conuenire verbum illi qui procedit a pluri/
bus q̃ illi q ꝓcedit ab vno ſolum:nec ratione tertia:ꝛ
eque naturaliter ꝛ naturali neceſſitate procedit ſpirit⁹
ſanctus a patre ꝛ a filio:ſicut filius a ſolo patre:nec po
teſt poni differẽtia iſta:quia vna neceſſitatus ſit cum
coactione ꝛ alia ſine coactione:quia in deo nulla coa/
ctio cadit. Item non ponitur differentia inter vnam
neceſſitatem ꝛ aliam:quia ſi vna eſt cũ quadam com/
placentia producẽtis:alia nõ:quia eam eque bene vo/
luntatez ſine complacẽtia cõcomitante actum produ
citur filius ſicut ſpiritus ſanct⁹. ¶ Preterea ſm φ di/
cit rationez predicati in ſubiecto:ſed oẽs cõcedunt φ
voluntas ſm q̃ nã eſt principium ꝓducendi ſpiritus
ſancti ſed in ſubſtantijs intellectualibus emanatio cu
ius principiũ eſt natura:eſt emanatio verbi.ergo vide
tur φ ſpiritui ſancto conueniat φ ſit verbum. ¶ Pre
terea multi auctores grecoꝝ inueniuntur attribuere
ſpiritui ſancto φ ſit vbuz.ergo ꝛc̃.

Contra ſm Aug.in diuinis nõ eſt vbũ niſi fili⁹.

Reſpõdeo dõz:φ accipiẽdo ꝓp̃e vbũ ſoli filio
ꝯuenit eẽ vbũ:lꝫ plẽs ꝯditiões vbi
inueniant̃ ꝯuenire ſpũi ſcõ. ¶ Ad cui⁹ eui͂ ſũt q̃dã ſup
ponẽda. Prio ſupponẽdũ ẽ q̃ fili⁹ ꝓcedit ab vno ſolo:
ſpũs ſcũs a duob⁹. 2° φ in h̃ ſolũ vel ſaltẽ pñr differt
fili⁹ ꝛ ſpũs ſcũs:qꝛ vn⁹.ſ.fili⁹ ꝓcedit ab vno.ſ.patre:ali⁹
võ ſpũs ſcũs ꝓcedit a duob⁹:qꝛ a patre ꝛ filio ꝛ ſuppo/
nũt ad pñs. 3° ſupponẽdũ φ aliqd poteſt 2r a duob⁹

ꝓcedere: vel ſicut a duobus principijs agēdi: ſicut verbum ꝓcedit in nobis: ⁊ ab intellectu agēte: ⁊ etiā ſpecie itelligibili: ſicut quodāmodo calor reſultat in aere ex denſitate terminātē dyaphanitatem aeris ⁊ lumē principaliter hoc cauſante. Uel ſicut a duobus ſuppoſitis agētibus: ⁊ hoc dr̄ vel ita ꝙ ambo agentia habeant diuerſas virtutes: quarū vna determinat aliam ad determinatum effectum: ſicut quādo cōcurrunt ad eundē effectum agens vniuerſale ⁊ particulare. ſicut ſol ⁊ ſemen aſini cōcurrunt ad generationē aſini ⁊ in talibus ratio quare cōcurrunt ad eundem effectū videtur eſſe ordo qui eſt per virtutes: per quas agūt: vel ita ꝙ ambo agant per ſimilē virtutē: ſicut eſt in creaturis ſicut ſi duo hoīes trahant nauē: vel ꝑ vnā ſicut in diuinis dicit̄ ⁊ hō per eandem virtutē ꝓducunt. ſ. ſemen ⁊ in talibus ꝯcipit̄ agentibus quātū ad ſubſtantias intellectuales ꝙ cōcurrunt ad eundē effectū vel ad ꝓducendū qualitercūq; aliquid videtur ꝓuenire ex quadā cōcordia. ꝯcordia autē ad volūtatē ꝑtinet ¶ Ulterius ſciēdū ꝙ vltimū ad quod terminatur emanatio nāe intellectualis īfra naturā itellectualem exiſtēs pertinet ad volūtatem ſicut eſt amor: ſi enim in nobis ꝓpter nr̄ā imperfectionē itelligēdo ꝑcedat aliquis amor formationē vbi ꝙ qdē amor ſequitur intelligere cōfuſū nihilominus tn̄ formato aliquo formato ſequitur aliquis amor: quo aliter cōplacet in notitia rei expreſſe ſine ipſa rei nota. ¶ Dico autē infra naturā intellectualē: qr illud ad quod termiatur emanatio itelligibilis: ſicut ad terminū extrinſecū nō eſt verbū vel amor: ſicut ſupremū ꝙ quis facit ſeu ꝓducit per itellectū ⁊ volūtatē nō eſt verbū ēt vel amor niſi iꝓprie. ¶ Ulterius ſciēdū ꝙ qr in deo nō eſt ꝓceſſus ab itelligere cōfuſo ad expreſſū: quoniā nō eſt ita vnū itelligere nō poteſt eſſe amor qui ſequatur intelligere cōfuſum ⁊ ꝑcedat ꝓductionē verbi: ſed ſolū eſt ibi amor a verbo ꝓcedēs: ſi amor accipiatur ita perſona ē ſ̄z ꝙ diſtinguitur a verbo. ¶ His ergo premiſſis dico ꝙ cū verbo repugnet eē vltimū ad aliqd ꝙ terminatur emanatio nature itellectualis intra: qr hoc pertinet ad emanationē. Itē cum ratio ꝓducēdi verbū nō ſit cōcordia vel aliquid pertinens ad voluntatē ſaltem in deo: ſed intellectus vt itellectus: eſſentie aūt diuine ꝓut exiſtit in pr̄e ſolū nō cōuenit cōcordia: ſed magis reſpectu itellectus ⁊ nāe: ſpūs eni. ſ. cū ſit vltimū ad quod emanatio diuina terminatur ꝓcedit a duobus ſuppoſitis agētibus in quibus cōuenit cōcurrere ad oē ꝓducendum per quādā amborū cōcordiā: ideo dico ꝙ ſpūi ſancto ex hoc ꝙ eſt vltimū in emanatione diuina: ⁊ ꝓcedit a duobus ſuppoſitis agētibus repugnat ꝙ ſit verbū ⁊ conuenit ꝙ ſit amor perſonalis ꝯuenit ꝙ ſolus filius eſt verbū ⁊ ſolus ſpiritus ſanctus eſt amor: perſonalis: amor autē in diuinis ⁊ perſonaliter ⁊ eſſentialiter dr̄: nō ſic autē verbū vt predictū eſt. ¶ Ad primū ergo dicendū ꝙ lʒ ſpūs ſanctus ꝓcedat ab itelligēte: ⁊ ꝙ ſit repn̄tatiuꝰ oīū: nō tamē cōuenit ſibi ꝙ ſit verbū: tum qr vltimū eſt in emanatione itellectuali ꝙ repugnat verbo: vt dictū eſt: tum qr nō ꝓcedit per modū intellectus: ⁊ h̄ qr ꝓcedit a duobus ſuppoſitis agētibus: quoꝝ cōcurſus ad vnū vr̄ eſſe quedā cōcordia qd̄ pertinet ad volūtatē ꝙ arguit̄ cōtra hoc ꝙ nō repugnat verbo ꝓcedere a duobus dato ꝙ ſi itelligatur hoc de duobus principijs agēdi verū eſt ꝗtū ad verbū creatū lʒ diuino repugnet: ſed ſi itelligatur hoc de duobus ſuppoſitis agētibus nō ſibi inuicē ordinatis. dico ꝙ falſum eſt: qr verbo tam creato ꝙ̄ icreato repugnat ꝓcedere a duobꝰ ſuppoſitis equaliter agētibus: quorū cōcurſus eſt quedā cōcordia que pertinet ad voluntatē: etiā nō ad intellectū. ¶ Ad ſcd̄m dicendū ꝙ vtriuſq; emanationis principiū eſt natura. nā ex naturali ꝓprietate eēntie diuine ſunt in eo tales emanationes: ſed eſt tā itellectus ꝙ̄ volūtas que ſunt nature quedā: nō ſequitur ꝙ ſi natura ſit principiū ꝓducēdi ſpūm ſcm̄ ꝙ hoc nō ſit volūtas ⁊ per modū volūtatis vnde dōm ad formā argumēti: ꝙ non oē ꝙ naturalr̄ procedit vel cuius p̄ncipiū eſt natura in nā itellectuali eſt verbū: qr nō ſolū eſt natura itellectualis: ſed etiam natura volitiua. ¶ Ad tertiū dōʒ ꝙ greci largo modo vtuntur nomine verbi.

Articulus. V.

Ad quintum ſic ꝓcedit̄. Uidetur ꝙ v̄buʒ nō dicat relationē ad creaturā: qr verbum habʒ ꝙ ſit verbū ab eterno: ſed nulla relō eſt dei ad creaturā ab eterno: vt videtur. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. vnū vni opponitur relatiue. ergo vnū ad vnū refertur. Cū ergo verbū referat̄ ad pr̄em directe nō poterit referri ad aliquid aliud. ergo nō dicit relonem ad creaturā. ¶ P̄. Illud qd̄ dicit relatiōes ad creaturā eſt cōe toti trinitati. verbū autē eſt perſonale: vt ſupra dictū eſt. ergo nō dicit relationē ad creaturam. ¶ P̄. ſoli filio cōuenit eſſe verbū vt ſupra dictū eſt: ſʒ filius nō dicit relatiōes ad creaturas. ergo nec verbū.

Contra ſupra frequēter dcm̄ eſt ꝙ de ratiōe verbi eſt ꝙ ſit repreſentatiuū. ergo verbū importat relōnē ad eſſe illud quod repreſentatur in ipſo: ſed cōſtat ꝙ creatura nō ſolū ens actu: ſed etiā poſſibilis creatura repn̄tatur in verbo. ergo verbū dicit relationē ad creaturā etiā poſſibilē. ¶ P̄. verbū includit quicquid eſt de rōne ydee: excepto ꝙ nō icludit ꝙ ſit principiū ꝓductiuū eius ꝙ repn̄tatur per ipm̄. Et addit eſſe ꝓductū: ſed ydea dicit relationē ad creaturam ex hoc ꝙ eſt eius exemplar ſiue repreſentatiuū in quo cōuenit cū verbo. ergo verbū dicit relationem ad creaturam.

Reſpondeo dicēdū ꝙ iſta queſtio non querit vtrū verbū ſit relatio ad creaturam: quia nihil eſt in deo ꝙ ſit relatio ad creaturā: lʒ in eo ſit aliquid ſuper qd̄ fundatur relatio ſ̄m ratiōem ad creaturā: vnde iſta queſtio querit vtrū verbū importet relationē ad creaturā ſicut fundamentū proxime relationis: ſicut agens ⁊ ſciētia importat relationem ad patiens ⁊ ad ſcibile. Cum tamē nec actio nec ſciētia ſint relationes. ⁊ ideo dico ꝙ oportet de neceſſitate ponere ꝙ verbū ex ſua ratione importet relationem quādā ſ̄m rōnem ad cōmunē creaturā qualitercūq; poſſibilē. In deo enī relatio ad creaturā eſſe nō pōt ſ̄m rē ſed ſ̄m rationē: ⁊ hoc manifeſtū eſt ex premiſſis. vt enī ſupra frequēter dictū eſt de ratione verbi vt verbū eſt ſunt duo. ſ. ꝙ ſit repn̄tatiuꝰ alicuius rei ſcd̄ʒ ꝙ ſit ꝓductum ab intelligēte ⁊ per modū intellectꝰ: ⁊ ideo verbum ex eo ꝙ verbū eſt importat duplicē relōnē vnā ad ꝓducentē ſ̄m quā ꝓductum ad ꝓducentem refertur: aliam ad repreſentata per ipſam ſ̄m quam forma aliquid repreſentans ſicut eſt ydea vel exemplar refertur ad ſignificata repreſentata per ipſam. ita ꝙ prima relatio verbi diuini eſt ſ̄m rem alia ſ̄m rationem. Cum ergo in verbo diuino repreſentātur non ſolum ea que ſunt in deo realiter: ſed etiā alia oīa quecūq; ab ipſo ſunt vel eſſe poſſunt ⁊ talia que

lia que ab ipſo ſunt vel eſſe poſſunt ſunt creature actu exiſtētes vel poſſibiles ⁊ ideo dico ꝙ verbū vt v̄buꝫ ē importat relōneꝫ ad creaturā. Dico auteꝫ vt verbū eſt: qꝛ nō ſoluꝫ illud qđ eſt verbū importat relationeꝫ ad creaturā: ꝙ cōſtat cum ſit creator ⁊ deus: ſed etiam ex ratione qua verbuꝫ eſt hoc importat: vt oſtenſum eſt. ¶ Aduertenduꝫ tamē ꝙ quādo dicit̄ verbuꝫ importare relationē ad creaturā: ꝙ hoc nō eſt ſm ꝙ creatura eſt: qꝛ illud quod refertur ad creaturam vel vt melius dicam ad quod creatura refert̄ ſꝫ ꝙ creatura nō eſt creator: ſed ſm ꝙ repreſentabilis eſt ſic eſt illud ad quod refertur repreſentans ſꝫ ꝙ repreſentans ⁊c̄. ¶ Ad primum ergo dicendum: ꝙ creatura non refertur ad deum ab eterno relatione reali: nec ex parte rei qꝛ in deo eſt nulla relatio realis ad creaturaꝫ: nec ex parte creature: qꝛ creatura nō fuit ab eterno in rerū natura: nihil tamen ꝓhibet creaturaꝫ referri ab eterno ad deum relatione rōnis ex vtraqꝫ parte. Conſtat eniꝫ ꝙ ydea cōuenit deo ab eterno: ⁊ ydea importat relatōeꝫ ad creaturaꝫ. ¶ Ad ſcđꝫ dōm: ꝙ vnū refertur ad vnū ſm eandē rōnem tamē nihil ꝓhibet vnum referri ad plura ſm diuerſas rōnes. Et ſic eſt hic nā verbū ſꝫ ꝙ eſt ꝓductuꝫ importat relationē ad patrem ꝓducentē ſm vero ꝙ repreſentatuꝫ refertur ad ea que repreſentant que ſunt nō ſolum ea que in deo ſunt realiter: ſed que a deo ſunt ſicut creature. ¶ Ad tertiū dōm ꝙ dato ꝙ illud qđ dicit directe relatōeꝫ ad creaturā ſit cōe toti trinitati: tamē illud cōe poteſt cōiungi alicui ꝑſonali rōne cuius totū cōiunctū ſtat pro ꝑſonali: ſicut ſapientia genita ſapia q̄dē cōe eſt toti trinitati: ſꝫ ſapiētia genita eſt ꝑſonalis. Et ſic eſt hic nā repreſentatuꝫ eſt cōe toti trinitati rōne cuius verbuꝫ importat relationē ad creationē: ſed cōiunctuꝫ huic ꝙ eſt ꝓductuꝫ ſtat ꝑ ꝑſonali: vnde repreſentatuꝫ ꝓductū ſtat pro ꝑſonali: h̄ autē eſt ꝙ dicit verbū. ¶ Ad quartū dōm: ꝙ lꝫ ſolus filius ſit verbū: tamē filius nō includit in ſua rōne ꝙ ſit repreſentatū ſaltem per moduꝫ verbi: rōne cui⁹ verbum refertur ad creaturaꝫ: ⁊ ideo argumētuꝫ nō ſequitur. ¶ Argumēta aūt in opp^m bn̄ ꝓbāt. Arti. VI.

AD ſextum ſic ꝓceditur. Videtur ꝙ pater non eodem verbo dicat ſe ⁊ creaturā: quia nō min⁹ diſtat de⁹ a creatura q̄ꝫ vna creatura ab alia: ſed pluribus creaturis nō reſpondet vna ydea: ſꝫ plures: ḡ multo min⁹ deo ⁊ creature poterit r̄ndere vnū verbū. ergo aliđ eſt verbū quo dicit̄ deus ⁊ aliud quo dicitur creatura. cū ergo pater ſit deus nō eodem verbo dicit ſe ⁊ creaturā. ¶ Preterea ſi creature dicerentur verbo diuino: ſicut creaturarū ſunt plures ydee in deo: ita eſſent ⁊ plura verba: ſed h̄ eſſe nō poteſt: qꝛ in deo nō eſt niſi vnicuꝫ verbū. ergo creature nō dr̄ verbo diuino: ſed pater dicit ſe verbo diuio. ergo pater nō eodem verbo dicit ſe ⁊ creaturam. ¶ P̄. deus pater ⁊ verbū ſuuꝫ ⁊ creatura vident̄ ſe habere vt intellectus noſter ⁊ verbū noſtrū ⁊ artificiata quoꝝ intellect⁹ noſter eſt cā: ſed nō eſt idem verbū quo dicimus intellectuꝫ noſtrū: ſeu mentē noſtrā: ⁊ quo dicimus artificiata. ergo ſimilr̄ etiaꝫ idem verbum quo deus pater dicit ſe ⁊ creaturam.

Contrarium dicit Augu. ¶ Reſpōdeo dicenduꝫ: ꝙ idem eſt dicere verbo ꝙ manifeſte repreſentare aliquid in verbo vel ſibi vel aliꝫ: repreſentare autem cōuenit ⁊ verbo ⁊ ꝓducenti verbū. verbū quideꝫ formaliter repreſentat: ſed ꝓducens verbū effectiue repreſentat inquantuꝫ ꝓducit verbū ꝙ repreſentat formaliter vel quaſi effectiue qꝛ in diuinis nō req̄ritur ꝓprie ſoluꝫ effectus. ſic ergo quādo querit̄ vtrū pater eodeꝫ verbo dicat ſe ⁊ creaturaꝫ idem eſt ac ſi quereret̄ vtruꝫ pater repreſentat ſe ⁊ creaturā vno verbo a ſe ꝓducto: ita. ſ. ꝙ illud verbuꝫ vnum exiſtēs ꝙ ipſe ꝓducit tam ipm̄ q̄ꝫ creaturā formaliter manifeſtet ſiue repreſentet: ⁊ tunc dico ꝙ ſic. Et ex hoc pateꝫ ex actualitate ſcientie patris ⁊ ex perfectione verbi ſui. Ex actualitate ſcientie patris ſic: qꝛ q̄cunqꝫ ſunt ſimul: vel poſſunt eſſe ſiue diuina ſiue creata pater ſimul actu ⁊ vna cognitione cognoſcit. non. n. ſuccedit intellectus intellectioni in deo: qꝛ ſemꝑ oīa actu cognoſcit: ſed illa que ſimul actu ⁊ vna cognitiōe cognoſcūtur in vno verbo itelliguntur. ergo oīa q̄cunqꝫ ſunt vel eſſe poſſunt ſiue diuia ſiue creata in verbo dei patris ſimul itelligunt̄ vna cognitione. Cum ergo illa que intelliguntur in aliquo verbo: ſiue que per ipꝫ manifeſtant̄ ſiue repreſentant̄ neceſſe ē dicere ꝙ pater in vnico ſuo verbo q̄d producit ⁊ ſe ⁊ oīa alia: ⁊ per cōſequēs creaturas dicat ſiue repreſentet q̄ſi effectiue nō q̄dem efficiendo vel ꝓducēdo rem repreſentataꝫ ſed ꝓducendo verbū formaliter repreſentans. Et hoc pateꝫ ex perfectione verbi patris: qꝛ vnaqueqꝫ perſona habꝫ tantā perfectionē quantā alia: imo ēt diuina q̄lꝫ perſona ita ꝑfecta eſt ſicut oīs. Ex hoc ſic arguitur v̄bū perfectum eſt patris: ſicut ipſe pater ⁊ ſcientia eius: ſed ſciētia patris vna exiſtens ad oīa ſcienda ſe extēdit. ḡ ⁊ vnicuꝫ verbū diuinū ad oīa repreſentāda tam diuina q̄ꝫ creata ſe extendit: alioquin nō ita eſſet perfectū: ſicut ſcientia patris. cum ergo illa que pater verbo ſuo dicit que in verbo repreſentant̄ vt dictum eſt: neceſſe eſt dicere ꝙ pater vnico verbo ſuo ſe ⁊ oēs creaturas qualitercūqꝫ poſſibiles dicat. ¶ Ad primuꝫ ergo dōꝫ: ꝙ lꝫ deus ⁊ creatura magis abinuicē ꝓprietate nāe differant q̄ꝫ due nāe: nō tamē ſm rōnem exēplaris ⁊ exēplati: ſicut homo lꝫ magis cōueniat cum aſino quam cū ymagine ſua ſm ꝓprietatē nāe: magis tamē conuenit cuꝫ ymagine ſm rōnē exēplaris ⁊ exēplati: ⁊ propter hoc vnum verbū poteſt reſpōdere deo ⁊ creature ⁊ vnuꝫ repreſentatiuū. ¶ Ad ſcđm dōm: ꝙ nō eſt ſile de ydea ⁊ de verbo quantū ad vnitatē ⁊ pluralitateꝫ: qꝛ pluralitas vel vnitas ydee dicitur quantū ad rōneꝫ imutabilitatis rei repreſentate per ipſam. Et ideo manente vna re repreſentāte pn̄t eſſe plures ydee ꝑꝑ diuerſas rōes imutabilitatꝭ eiuſdē rei repn̄tātis a diuerſis imutabilib⁹: ſed vnitas verbi attendit̄ ſm vnitatē rei repreſentātis: ideo exiſtēte vna repreſentatione oꝫ verbuꝫ eſſe vnum: ⁊ ideo lꝫ diuerſis creaturis reſpondeant diuerſe ydee ꝓpter diuerſas imutabilitates: tn̄ nō opꝫ ꝙ eis reſpondeāt plura verba ꝓpter vnitatem rei repreſentātis. ¶ Ad tertiuꝫ dōm: ꝙ lꝫ quantuꝫ ad aliquid ſit ſimile de patre ⁊ verbo ſuo ⁊ creatura: ⁊ intellectu noſtro ⁊ verbo noſtro ⁊ artificialibus: tamen quantū ad hoc eſt diſſimile ꝙ ꝓpter imperfectionem ſuā verbuꝫ vnum exiſtēs nō pōt repreſentare oīa que in noſtra ſciētia cōtinēntur: ſicut verbum patris vnum exiſtēs repreſentat oīa que cōtinētur in ſcia patris. Et ideo lꝫ v̄bum noſtruꝫ nō poſſit repreſentare vnum exiſtens intellectū a quo ꝓcedūt ⁊ ipſa artificiata: non tn̄ ſequitur q̄n verbuꝫ patris poſſit repreſentare vnū exiſtens ⁊ patreꝫ a quo ꝓcedit: ⁊ ipſas creaturas.

¶ Expliciūt q̄ōnes de verbo Magiſtri Heruei ordinis p̄dicatoꝝ ſūma diligētia caſtigate.

¶ Tractatus Henrici de eternitate mundi.

AD ſciēdū Utrū3 mūdus potuerit eſſe ab eterno vel nō:querenda ſunt hic ſex per ordinem. Primo vtꝝ facere ⁊ cōſeruare ſit idē3: ⁊ ſilr vtru3 fieri ⁊ cōſeruari:q2 idē3 eſt de vtriſq3. Scđo vtꝝ ei qđ eſt ab eterno ⁊ neceſſario repugnet eſſe ab alio effectiue. Tertio vtru3 ei qđ eſt per ſe neceſſe eſſe ⁊ precipue ab eterno repugnet eſſe ab alio effectiue. Quarto vtru3 ei qđ formaliter per ſe neceſſe eſt eſſe repugnet eſſe effectiue ab alio. Quinto vtrū de mente phi fuerit ꝙ illa que poſuit eterna ⁊ neceſſario eſſe ſint effectiue ab alio. Sexto vtrum creatura potuerit eſſe ab eterno. Qō. I.

AD primum ſic ꝓceditur: et arguitur primo ꝙ fieri ⁊ cōſeruari nō ſint idem: ⁊ per cōſequens nec facere ⁊ conſeruare: q2 illa quorū vnum eſt in inſtanti indiuiſibili ⁊ aliud in cōtinua permanentia quantū ad illa que mēſurātur tempore nō ſunt idē3:ſed facere ⁊ fieri cōſiſtūt in iſtanti idiuiſibili:cōſeruari ⁊ cōſeruare ſunt in cōtiᵃ permanentia ēt ſucceſſiua q̄tu3 ad res tēporales:ergo fieri ⁊ conſeruari nō ſunt idē:nec per cōſequēs facere ⁊ cōſeruare. ¶ Preterea. fieri eſt reſpectu faciēdi ⁊ nō facti:ſed cōſeruari eſt ſolū reſpectu facti. ergo ⁊c̄. Maior patet; q2 factu3 vt videt̄ eſt terminus ipſius fieri:vnde fieri eſt ante factū ⁊ reſpicit faciendū. Minor ſic declarat̄: q2 nihil cōſeruatur niſi ia3 exiſtēs. tale autē in his que fiunt eſt ipſu3 factū ⁊ nō faciēdu3:ergo ⁊c̄. ¶ P̄. actiones pertinētes ad diuerſa agentia ſunt diuerſe:ſ3 conſeruare ⁊ facere ſunt hᵉ:quoꝝ vnu3 pertinet ad agens particulare:⁊ aliud ad agens vl'e. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. quecūq3 ſunt vnū ⁊ ide3 habito vno habetur ⁊ reliquū. Sed ſm Aug. de imortalitate aie creatura in hoc ꝙ facta ē nō accipit nā ſeipſa eſſe cōtentā:cum tn̄ creatura3 eſſe factā pertineat ad perfectionē:ſed eſſe ꝯtētā pertinet ad cōſeruationē. ergo factio ⁊ cōſeruatio nō ſunt ide3. ¶ P̄. In Geñ. dr̄ ꝙ deus die 7ᵒ. requieuit ab operādo ſiue faciēdo. nō autē a cōſeruādo. ergo etiā ipſi deo nō eſt idem facere ⁊ cōſeruare. ¶ P̄. ꝓmo nunc ſiue tēporis ſiue eui mūdus creabat̄:ſed tunc nō cōſeruabatur igitur nō eſt idē creare ⁊ cōſeruare:nec per cōſequens facere ⁊ cōſeruare. ¶ P̄. Creatura ſemper cōſeruatur nō tn̄ pōt dici ꝙ ſemper fiat:q2 eſſe rerum permanentium nō eſt in fieri. ergo ⁊c̄.

In contrarium eſt q2 ille actiones q̄ ſunt reſpectu eiuſdem obiecti ⁊ ſm ide3 ipſius obiecti ⁊ ab eodē agente ⁊ ſm idē ꝓncipiu3 formale agēdi ſunt idē realiter: ⁊ hec maior p3: q2 diuerſitas actionū vel eſt ex parte obiectoꝝ ſm ſuā rōne3 formalē vel penes diuerſa ꝓncipia formalia a quibus ſunt:ſed facere ⁊ cōſeruare ſunt ab eode3 agente ſaltē ad agens vl'e qui agit ⁊ cōſeruat ⁊ ab eode3 ꝓncipio formali agētis. q2 per idē ꝓncipiu3 formale per qđ agens facit per idē conſeruat ⁊ reſpectu eiuſdē obiecti q2 idē eſt qđ fit ⁊ qđ cōſeruatur ⁊ quātum ad idem formale in ipſo exiſtēs. g̊ factio ⁊ ꝯſuatio idē ſunt realr.

Reſpondeo hic ſunt quatuor faciēda: ꝓmo. n. diſtinguēdū eſt de his que fiunt ſcđo de diuerſis modis fiendi:tertio oſtēdendu3 eſt ꝙ ad rōnem ipſius fieri extēdēdo nomen ipſius fieri ad creationē ſufficit habere ſiue recipere eē ab alio diuerſo in numero ſiue hoc ſit de nouo ſiue nō de nouo. q̄rto quid ſit de rōne ipſius conſeruari.

Quantum igitur ad pꝛimū notādū eſt ꝙ corūdē3 que dicūtur eſſe ab aliquo effectiue quedā ſunt ſucceſſiua:quoꝝ eſſe conſiſtit in quadam ſucceſſione partis poſt parte3:ita ꝙ ſemper de nouo vna pars ſuccedit alteri vt motus ⁊ tēpus: queda3 vō ſunt permanētia:quoꝝ eſſe cōſiſtit nō in ſucceſſiua acceptione partis poſt partē:ſed in permanētia eē habiti quod totum ſimul accipiunt.

Quantum ad ſcđm ſciēdum:ꝙ aliquid duobꝰ modis dr̄ fieri vno modo ꝑ ſimplicem acceptionē ipſius eē ſiue per quādā ſimplicē emanatione3:⁊ ſic agēs correſpōdens dr̄ facere per hoc ꝙ abſolute cōicat eſſe ſiue dat eſſe alij diuerſo in eēntia ⁊ hoc ſufficit ad fieri ⁊ facere vt infra declarabit̄. alio modo dr̄ aliquid fieri per trāſmutationē alicuius ſubi ꝙ fit de nō tali tale per talē tranſmutatione3: ſed hoc nō pōt eſſe niſi cū nouitate eſſendi ſiue hoc ſit ꝑ ſimplicem tranſmutationē ſiue per motu3:q2 nō oē ꝙ fit in aliquo ſubiecto fit in eo per tranſmutatione3 ſubiecti: ſed ſolū illud qđ fit in ſubiecto:qđ eo priori tēpore carebat:vnde ſi aer ab eterno illuminaret̄ a ſole quātu3 ad eaſdē partes fieret quoddā lumen in aere ſiue magis ꝓprie fieret lucidus a ſole:ſed nō per trāſmutationem aeris. ¶ Secūdū primū modu3 pōt aliquid fieri dici duplr. Uno modo pōt aliquid dici fieri habere eſſe ab alio nūc ꝓmo ſiue de nouo:ita ꝙ fieri addit ſupra eſſe ſiue ſuper habere eſſe ab alio nouitatē eſſendi ⁊ ſm iſtū modū dicimus ꝙ mūdus factus eſt in ꝓmo nūc tēporis: vnde ⁊ quidā dicūt ꝙ hoc neceſſario req̄rit̄ ſiue requiritur ad fieri ſubſtātialiter. alio modo pōt dici aliquid fieri per hoc ꝙ recipit ſiue h3 eſſe ab alio abſolute ſiue hoc ſit de nouo ſiue nō:ita ꝙ nec icludat nec excludat eſſe de nouo:⁊ ſm iſtū modum ſm phm oēs creature totus. ſ. mūdus ſunt a deo vt īfra declarabit̄.

Quantum ad tertiū. ſ. ꝙ ad rōnem ipſius fieri ſufficiat habere eſſe ab alio abſolute ſiue hoc ſit cū nouitate eſſendi ſiue nō:ita ꝙ fieri nihil dicat niſi ipſu3 habere eſſe ab alio diuerſo in eēntia. Sciendū ꝙ cum cā ſiue effectiua ſiue quecūq3 alia dicat̄ ad cuius eſſe ſeq̄tur aliud facere ⁊ fieri cōſiſtunt circa cōicatione3 ipſius eſſe ſm ꝙ cōicatur ab agente ipſi effectui. Cōtingit autē ipſum eſſe zʳ cōicari. Uno modo ꝙ ſit obiectū ſiue terminꝰ actionis:ita ꝙ ſit ꝓductu3 per actionē ipſam:ita ꝙ circūſcripta actione illa illud eſſe nō eſſet ſicut generās cōicat generato eſſe eſſentie:⁊ eſſe exiſtētie ipſius forme. Alio modo cōicatur ipſum eſſe alicui:ita ꝙ nō eſt obiectū ſiue terminꝰ actionis:nec fit per iſta3 actionē:ſed ſolum fit hꝰ ſicut eſſe eſſentiale ipſius māe cōicatur generatio per generationē ipſam:nō ita ꝙ ſit ꝓductu3 per actionē generantis vt terminꝰ vel obiectu3 ipſius generatiōis:ſicut eſt forma vel cōpoſitu3:nā generās nō facit eſſe eſſentie ſiue eſſentiā ipſius māe q̄3 preſupponit: ſed facit ꝙ ſit hꝰ:vnde ⁊ ſm acceptionē māe non dr̄ aliquid fieri vel generari:ſed ſm acceptione3 ipſius forme: q2 mā

accipit̄

acciꝑiť abſq; hoc ꝙ ꝓducatur: forma vero accipitur per iſtaʒ ꝓductionē aliquo modo ⁊ quantū ad ſuā eēn tiaʒ dicitur fieri:qꝛ ⁊ ſi nō ſit obiectuʒ ꝓductionis ꝓ pͥe:eſt tñ termin⁹: ⁊ aliquo modo quātuʒ ad eſſentiaʒ ſuā dr̄ fieri vt ꝓductuʒ perfectioni ꝙ mãe nō cōuenit quādo ergo aliquid ꝓduciť ab aliquo in idētitate ſub ſtātie ſine additione accidētis alicuius nō pōt hoc di ci facere:nec illud fieri niſi quis multū iꝓprie vtereť eo ꝙ eſt facere ⁊ eo ꝙ eſt fieri:ſed pōt dici cōicare ſuuʒ eſſe producto:qꝛ eſt vnī⁹ ſubſtātie ſimplicis in fine ſim plicitatis:ſicut deus cū in eo nō ſit niſi vnicū eſſe ꝙ eſt ideʒ producētis ⁊ ꝓducti:tale eſſe oīno ꝓductum eſſe nō poteſt:ſed cōicatuʒ alioquin aliquis ꝓduceret ſuuʒ eſſe quo eſſet ꝙ eſt impoſſe nō ſolum in rebus creatis: ſed etiaʒ in diuinis:ſed tamē ⁊ ſi tale eſſe non ꝓducať tamen per generationē alicui cōicatur vt ſit eius: ⁊ ſic patʒ:ꝙ quādo aliquis ꝓducit aliuʒ in idētitate ſubſtā tie ſine additione alicuius accidētis:ſicut pater in diui nis ꝓducit filiuʒ nō poteſt dici:ꝙ vnus faciat aliū ſed ꝓducat: ⁊ vlterius patʒ ꝙ ſm̄ modū cōicandi eſſe nō dicitur aliqd facere nec aliqd fieri:ſed ſolū ſm̄ primū cōſtat aūt vt prius deductū eſt:ꝙ ſm̄ primum moduʒ cōicandi eſſe nō poteſt eſſe idē in ſubſtātia cōicantet illud cui cōicatur:qꝛ oſtēſum eſt:ꝙ aliquid ſuū eſſe nō ꝓducit:cōicare autē primo modo eſſe erat ipſuʒ ꝓdu cere in quo cōſiſtit ꝓprie facere ⁊ fieri:oportʒ igitur vt manifeſte patʒ ex predictis:ꝙ facere eſt cōicare eē al teri diuerſo in ſubſtātia. Ita ꝙ requiratur diuerſitas ī ſubſtātia inter cōicās eſſe ⁊ illud cui cōicatur:ita ꝙ ſe quitur hoc facit hoc.ergo cōicat ſibi eſſe: ⁊ cum ſit di uerſus ab eo in ſubſtātia. Sequitur etiā ecōuerſo ꝙ ſi aliquid cōicat eſſe alicui diuerſo ꝙ facit illud ſiue ſm̄ qd quantū ad fieri accidentiū ſiue ſimpliciter quantū ad fieri ſubſtātia ⁊c. ❡ Et hoc oſtēdo ſic.omne ꝙ ꝓdu cit aliud in eſſe abſoluto:qꝛ de tali eē loquimur modo aut ꝓducit illud nullo preſuppoſito:aut aliquo preſup poſito ſi nullo preſuppoſito.ergo tota eſſentia talis. eſt ꝓducta: ⁊ per ꝯñs eſſe:ſed vt ꝓmiſſuʒ eſt. quādo ipſuʒ eſſe abſolutū per actionē nō ſoluʒ cōicatur:ſed etiā ꝓ ducitur:ita ꝙ ſit termin⁹ actionis ⁊ nō ſubiectū ſic eſt facere ⁊ fieri:igitur in tali ꝓductione eſt facere ⁊ fieri. Si vero ꝓducatur aliquid in ſubſtātia diuerſum in eē abſoluto aliquo preſuppoſito hoc nō eſt niſi trāſmutā do illud preſuppoſitū ad aliaʒ formā que ſit terminus actionis ⁊ per actioneʒ ꝓducta: ⁊ ſic etiaʒ eſt ibi facere ⁊ fieri: ⁊ ſic habemus ex dictis ꝙ facere ꝓprie eſt cōica re eſſe diuerſa in ſubſtātia: ⁊ fieri eſt recipere tale eſſe. ❡ Qꝫ aūt ad rationē ipſius facere ⁊ fieri nō requirať nouitas eſſendi ſic patʒ:qꝛ nouitas nō addit ſuper rece ptionē ipſi⁹ eſſe vbi ſoli negationē ſiue carentiā ipſius eſſe in tpe ⁊ duratiōe ꝑcedēti exiſtēte vel poſſibili: ſed nihil negatiuū vel priuatiuuʒ pōt eſſe de rōne poſitiui quale eſt facere ⁊ fieri.ergo nouitas eſſendi non eſt de rōne ipſi⁹ fieri ⁊ facere:hoc ēt patʒ per Aug.ꝗ dicit ꝙ ſi pes eēt in puluere ab eterno veſtigiū eēt in puluere ab eterno:ꝙ tñ ſʒ cū nullus dubitaret a calcāte eſſe fcm̄. Nec valet hoc ꝙ dr̄t qdā:ꝙ hoc verꝫ eſt quātū ad fa ctū eſſe nō quātū ad fieri:qꝛ inſania eſt aliqd dr̄e fcm̄ eſſe abſq; aliquo fieri:cū factū eē nihil aliud ſit q̄ʒ hr̄e eſſe acqſitū per factionē. ❡ Qꝫ aūt ad rōnem factiōis ꝓprie dicte requiriť ꝙ faciēs ⁊ factuʒ ſint diuerſa nō quocū q; modo:ſed ſubiecto:ita ꝙ vnū ſit extra aliud ſubiecto: vult expreſſe ph̄us qui dicit ſunt factiōes que ſunt tranſeūtes in exteriorē mãʒ:ſed actiōes ſunt que manēt in agente:ex ꝗbus oībus manifeſte pōt haberi ꝙ facere eſt cōicare abſolutum in eſſe.

Quantum ad quartū.ſ.quid ſit cōſeruare ſcien dū ꝙ cōſeruare eſt cōicare eſſe cuʒ quadaʒ permanētia ⁊ cōſeruari eſt habere ab alio cuʒ quadā permanētia ſine iterruptiōe:qꝛ ex hoc pʒ:ꝙ cō ſeruari eſt vel eē ꝑmanēs vel ꝑmanētia eſſendi vl̄ ha bere eē ab alio in eēntia diuerſo cū ꝑmanētia. Primū ⁊ ſcd̄ʒ nō poſſet dici:qꝛ cū in deo ſit maxime ens ⁊ per manētia: eſſe diuinū poſſet dici conſeruari qḋ eſt abſur dū:qꝛ nihil cōſeruať niſi ꝙ depēdet ab alio in ſuo eē: ⁊ ideo relinquiť.ſ.ꝙ cōſeruari ſit habere eē ab alio cū quadā permanētia. ❡ His viſis ad qōneʒ quādo q̄riť vtrū idē ſit fieri ⁊ cōſeruari dōm quantū ad ſucceſſiua ꝑmo ꝙ fieri acceptū pro eo ꝙ eſt hr̄e eſſe vel recipere eſſe ab alio abſolute nulla determinatiōe addita.dico ꝙ ſunt re idē ſola rōne dr̄ia ⁊ nō ſolū in ſucceſſiuis: ſʒ etiā in permanētib⁹:ita ꝙ vnūqḋq; cui cōuenit vnum ⁊ reliquū lʒ nō ecōuerſo:qꝛ cuicūq; cōpetit habere eē ab alio cū quadaʒ permanētia ipſi⁹ eſſe habiti cōuenit eſſe ab alio:nō tamē cuicūq; cōuenit eſſe ab alio cōue nit eſſe ab alio cū quadā permanentia habiti eſſe ſicut qn̄ eſſe hr̄ de nouo in aliquo primo inſtāti in illo inſtā ti lʒ eē habeať ab alio:nō tñ in illo iſtanti pōt dici hr̄e permanētiā ab alio:cū fieri ſit habere eſſe ab alio ſiue de nouo illud habeať ſiue nō:ita ꝙ ipſi fieri nō intelli gitur ipſuʒ eſſe prehabitū:imo vt termin⁹ eius:lʒ ſit ſil duratione:in ꝗbuſdā vero cōſeruatio vere reſpicit ipʒ eſſe quaſi prehabitū ⁊ preſupponit fieri ſʒ ꝙ ab eo dif fert ratiōe:qꝛ cōſeruatio nihil aliud eſt q̄ʒ fieri ſiue in fluxus cōtinuatus ſiue nō iterruptus. Ideo dico ꝙ cū habere eſſe ab alio ꝙ eſt ipſuʒ fieri ēt ſi ſit de nouo nō ſit aliud q̄ʒ eſſe ab alio habere ꝙ nō interrūpitur ꝙ ꝑ tinet ad conſeruationē:licʒ quodlibʒ eoꝝ implicet q̄l dam cōditiones ratiōe quaruʒ nō opʒ: ꝙ cui cōuenit vnuʒ cōueniat reliquū:ideo cōſeruari ⁊ fieri re ſūt idē in ſucceſſiuis: ⁊ ēt in permanētibus quantū ad illa agē tia a quibus res nō ſolū depēdet in fieri:ſed etiā in eſſe ſiue hoc ſit cū tranſmutatione ſimplici. vt in illumina tione aeris que eſt ſine ſucceſſione motus: ſiue ſine oī tranſmutatione:vt in creatione ꝓprie dicta. ❡ Si ve ro accipitur fieri pro nō habere eſſe ab alio abſolute:ſi ue hoc ſit de nouo ſiue nō:ſed pro habere eſſe de nouo determinate adhuc eſt diſtinguendum quia aut acci pitur fieri pro habere eſſe de nouo quantum ad totum ſucceſſiuuʒ:puta totum motuʒ:aut totum tempus: ita ꝙ totuʒ ſit de nouo ſic ab alio incohando in aliquo in ſtanti:ꝗ ante illud nihil illius erat:aut accipitur ꝓ ha bere eſſe de nouo quantum ad nouitatem partium: ꝙ eſt continue de nouo partem parti ſuccedere:ſi primo modo ſic fieri ⁊ conſeruari nō eſt idem in ſucceſſiuis. quia ſaltem ordine nature conſeruari preſupponit eē habitum rei conſeruate:quia etiam preſupponit ipſuʒ fieri:ſicut etiam continuatus influxus preſupponit in fluxuʒ:ſed nihil ſucceſſiuum ꝙ ſit ipſum vel pars eius ſit in ſuo idiuiſibili primo vel vltimo vel in ſuo termi nari. ❡ Si ſecundo modo ſic fieri ⁊ conſeruari in ſuc ceſſiuis eſt neceſſario idem:quia conſeruatio ſucceſſi ui:puta motus vel tempus eſt conſeruare ipſuʒ in ſuo eſſe continue:ſed hoc non eſt niſi acquirendo de nouo partem poſt partem:ideo conſeruatio motus ⁊ cuiuſli bet alterius ſucceſſiui eſt continue cum noua abiectio ne partis poſt partem:imo eſt ipſa continua abiectio noua ſm̄ ꝙ cōmuniter ſolet dici:ꝙ eſſe ſucceſſiuorum conſiſtit in quodam fieri. ❡ Si vero loquamur quan tum ad permanētia:dico quantuʒ ad ea:in quibus nō

ſunt idem fieri ꝛ factuꝫ eſſe nec ſimul duratione: ſicut ſunt ea que fiunt per motuꝫ: puta fieri ſurſum non eſt idem re nec ſimul tēpore cuꝫ facto eſſe ſurſum. In talibus nō ſunt ideꝫ fieri ꝛ conſeruari: ꝛ hoc poteſt oſtendi dupliciter in terminis preſumptis ponēdo rationeꝫ ſcilꝫ eſſe ſurſum ꝛ fieri ſurſum: ꝙ eſt idē ꝙ moueri ſurſum: q2 nihil cōſeruatur: nec quādo iaꝫ eſt: ſed in ꝑmanentibus acquiſitis per motuꝫ ꝙ fit nō eſt: ſicut quando aliquid fit ſurſum nō eſt ſurſum: imo eſt poſterius fieri ſuo tꝑe: q2 fieri ſurſum eſt moueri ſurſum. Sed in ꝑmanētibus que fiunt per motū qȝ fit dum fit non cōſeruatur nec per conſequēs ſunt idem fieri ꝛ cōſeruari. ¶ Si vero loquamur de illis in quib⁹ ſunt ſimul fieri ꝛ factuꝫ eſſe: aut agens eſt tale ꝙ ab eo dependet quantuꝫ ad eſſe ꝛ fieri: aut in fieri tantū: ſi in fieri tātū ſicut domo dependet ab homine ꝛ martellus a fabro: ſic adhuc dico ꝙ fieri a tali agente nō eſt idem ꝙ rem factaꝫ cōſeruari: quia res nō conſeruatur niſi cōſeruāte aliquid ad eſſe rei operante: nō eniꝫ cōſeruat quod nihil facit ad eſſe rei que dicitur cōſeruari: ſed agente particulari nihil operāte ad eſſe rei facte adhuc res facta conſeruatur in eſſe: ergo particularis agētis nō eſt cōſeruatio. Si vero loquamur de agente a quo res nō ſoluꝫ dependet in fieri: ſed in eſſe: adhuc diſtinguo: quia aut hoc factuꝫ fit per tranſmutationeꝫ ab illo: quia de nō tali actu fit actu tale: ſicut ſol facit de nō illuminato aere: aereꝫ illuminatū: aut facit ſine tranſmutatiōe: quantuꝫ ad primū nō eſt adhuc dicenduꝫ: ꝙ totaliter ſit idem fieri ꝛ conſeruari: q2 ſic fieri eſt tali forma nō ante habita nunc primo ſubiectū informari. conſeruari vero nō dicit nunc primo ſubiectuꝫ forma informari: vel formaꝫ nunc primo habere: ſed formaꝫ habere ab alio cuꝫ quadā permanētia ſine iterruptione: vnde vnuꝫ implicat aliquid ꝙ nō implicat aliud: ꝛ econuerſo: nam fieri dicit nouitatē eſſendi ſiue nunc primo eē ꝙ nō dicit conſeruari: ꝛ ecōuerſo: cōſeruari dicit habere permanētiaꝫ ab alio in eſſe habito: ita ꝙ preſuppōit eſſe habituꝫ ꝙ nō facit fieri: tamē quantū ad illud: ꝙ eſt ibi poſitiuū ꝛ materiale idem eſt fieri ꝛ conſeruari nunc eniꝫ habere eſſe ab alio ꝙ in primo inſtāti eſt cū nouitate ꝛ primitate ꝙ pertinet ad fieri eſt illud idem habere eſſe ab alio ꝙ deinceps habetur cum quadam permanētia. ¶ Si vero loquamur de agente qȝ agit ſine tranſmutatione: h ꝯ⁹ dupl'r: aut q2 ab eterno cauſat formā in ſubiecto qȝ preſupponit: ꝛ per cōſequēs nō per tranſmutationē. q2 tranſmutatio requirit ſemper aliquid qȝ prius forma carebat: ꝛ ſm nouam eius acceptionē ſe habet aliter nūc ꝛ prius: ꝛ in tali fieri talis forme: ſi tamē forma dicatur fieri ꝛ nō magis compoſituꝫ: nō eſt tranſmutatio: propter hoc ꝙ forma ab eterno cauſatur i ſubiecto: ſicut ſi ſol ab eterno illuminaret aerem: ſic idem eſſet fieri ꝛ eſſe ab alio diuerſo in ſubſtātia: ſicut ideꝫ eſt illuminari ꝙ aereꝫ lumē habere a ſole: ita ꝙ fieri talis nihil includeret repugnans ad ꝯſeruari: ratione cuius nō poſſet dici de eo vt vere diceretur ꝙ fieri in talibus realiter eſt ꝯſeruari: tamē aliquo modo differt ratione: q2 cōſeruari de ſua ratione preſupponit eſſe habituꝫ: ꝛ hoc eſt quaſi materiale in ſua ratione: ſed permanētia ipſius eſſe habiti eſt formale in ſua ratione: ſed fieri habet pro formali ſue rationis eſſe ab alio: ita ꝙ ſiē nihil ꝑpiſtit ſibi: ita nec preintelligatur: ſiue h ſit de nouo ſiue ab eterno: vnde fieri abſolute idem eſt ꝙ habere eſſe ab aliquo modo iam expoſito. Aliter cōtingit agens agere ſine trāſmutatione: quādo ſcilꝫ totam rem ꝑducit: ꝛ quantum ad materiā ꝛ formā ſi ſit compoſituꝫ ex vtroqꝫ: quia trāſmutatio eſſe nō pōt: niſi quādo aliqȝ ſubiectuꝫ preſupponitur actioni: qȝ per actionē ad formam ꝗ prius carebat tranſmutatur ꝛ reſpectu talis actionis vel agentis cōuenit aliquid dici dupliciter fieri: vno modo vt dicatur aliquid fieri abſolute ſine aliqua determinatione recipere eſſe: ſiue habere eſſe ab alio differente i ſubſtātia. alio modo dicitur fieri de nouo: ſiue nūc primo habere eſſe ab alio: ꝛ fieri iſto ſecundo modo non eſt totaliter idem ꝙ cōſeruari: ſicut dicebatur de eo ꝙ fit per ſimpliceꝫ tranſmutationē ſine ſucceſſione motus: q2 nunc primo ſiue de nouo recipere eē ab alio nō eſt ꝓprie ꝛ formaliter conſeruari: ſed ipſum eſſe receptuꝫ habere ab alio cum quadā permanētia ſine interruptione: vnde vnum implicat aliquid ꝙ repugnat alteri: tamē ſm reꝫ quantū ad illud qȝ eſt in vtroqꝫ poſitiuꝫ illud recipere ꝙ nūc primo eſt: ſiue de nouo recipere eſt idem realiter habere eſſe qȝ deinceps permanet ſine interruptione. ¶ Secunduꝫ vero primū modum accipiēdo fieri pro recipere totuꝫ ſuū eſſe ab alio nō implicando nūc primo eſſe vel nouitatem eſſendi: ſic dico ꝙ vnū ꝛ ideꝫ ſunt re fieri ꝛ ꝯſeruari: ita ꝙ vnū vere poteſt dici de alio: q2 omne recipere vl' habere eē ab alio cuꝫ permanētia eſt recipere vel habere eſſe ab alio: licꝫ nō ecōuerſo: q2 in plus eſt habere eſſe ab alio ꝗꝫ habere eſſe cuꝫ permanētia: tamē aliquo modo adhuc ratione differūt: quia illud quod eſt formale in ratione vnius eſt mãle in ratione alterius. nam aliquid dicitur eſſe vel fieri: ex hoc ipſo ꝙ eſt ab alio quocūqꝫ modo: ſed cōſeruari dicitur ab eo non ſolum ꝙ eſt ab alio: ſed etiaꝫ ex hoc ꝙ eſt ab alio cū permanētia eſſe habiti ſine interruptione. ¶ Ad primuꝫ ergo dicēduꝫ ꝙ de ratione ipſius fieri nō eſt ꝙ ſit in aliquo nūc primo indiuiſibili: ꝛ nō cum quadaꝫ permanētia niſi accipiendo fieri pro nūc primo: ſiue de nouo eſſe: ꝛ tunc veruꝫ eſt: vt ex dictis pꝫ: ꝙ nō eſt oīno idem cuꝫ conſeruari ratione eius ꝙ implicat. ſ. nunc primo ſiue de nouo eſſe. ¶ Ad ſcōm dicēduꝫ: ꝙ in illis in quibus acquiritur eſſe per motū fieri nō eſt reſpectu facti: ſꝫ reſpectu fiendi. q2 ꝙ fit dū fit nō eſt factuꝫ: q2 poſterius tempore eſt factū eſſe ꝗꝫ fieri: ſed in illis in quibus eſt fieri ꝑ ſimplicē tranſmutationeꝫ nō opꝫ ꝙ fieri ſit reſpectu nō facti: ſed fiendi: quaſi poſteri⁹ ſit factuꝫ ꝗꝫ fiat: imo ſimul fit ꝛ factuꝫ eſt: vnde duꝫ fit factum eſt: ꝛ multo magis in eis in ꝗbus fieri nihil aliud eſt ꝗꝫ eſſe ab alio ſm queꝫ moduꝫ poteſt dici: ꝙ iaꝫ factū eſt fieri. In talibus eniꝫ nō eſt aliquid fieri de nouo ꝙ prius nō erat ſed fieri eſt illud ꝙ a ſe eſſe non hꝫ habere eſſe ab alio: ꝛ in talibus ma. eſt falſa. ſ. ꝙ fieri nō eſt reſpectu facti: ſed reſpectu fiendi in poſteruꝫ: ꝛ ideo ꝓceſſus vltra nō valꝫ: ꝛ quādo dicit' ad cōfirmationē minoris: factum eſſe eſt termin⁹ fieri: dicendū ꝙ nō opꝫ ſemper: ſed aliquādo eſt obiectuꝫ: ita ꝙ nō termin⁹: ſoluꝫ enim fieri ſucceſſiuoꝝ requirit terminū de neceſſitate. ¶ Ad 3ᵐ dicendū: ꝙ arg^m ſupponit falſum. ſupponit eniꝫ ꝙ particulare agens agat ſiue faciat: ita ꝙ agens vniuerſale nō faciat: ſed ſolū factū cōſeruat: hoc autēꝫ eſt falſum nā agens vl'e nō ſoluꝫ cōſeruat: ſed etiā facit effectum plus ꝗꝫ agens particulare: ꝛ factio ſua eſt realiter ideꝫ ꝙ cōſeruatio: licꝫ aliquādo propter aliquod ꝙ vnum implicat: ꝛ nō aliud nō ſit oīno idem: per eandē actionem eniꝫ agens vniuerſale facit ꝛ conſeruat: actio vero agētis particularis qȝ agit: vt inſtrumentuꝫ vniuerſalis agentis non eſt conſeruatio rei facte nec idem re cum ea. ¶ Ad quartuꝫ dicendū: ꝙ quecūqꝫ ſint idem re: ita

De hac ma vtꝝ. ſ. fieri et ꝯſeruari ſint ideꝫ: vide ē pulchre Scotū in quolibe 10. q. 12.

reita tamē ꝙ in nullo differāt:habito vno habetur reliquū: verū eſt: ⁊ quando additur ſm Aug^m. creatura per hoc eſt ꝙ creatura qđ pertinet ad fieri non accipit ꝙ ſeipſa poſſit eſſe contēta ꝙ pertinet ad cōſeruari dicenduȝ ꝙ Aug. nō dicit ꝙ non eſt cōtenta vel aſſecuta perfectionē ſuaȝ per actionē per quā eſt facta. Sed dicit ꝙ nō accepit in ſua factiōe: ꝙ ex ſeipſa ſit ſicut nec aliquis effectus a cauſa ſua accipit ꝙ ex ſeipſo ſit: vnde nihil facit ad propoſituȝ. ¶ Ad quintū dicēduȝ: ꝙ de⁹ dicitur requieuiſſe die. 7° a faciendo accipiēdo facere pro cōicare de nouo eſſe: nō autem accipitur quieuiſſe accipiēdo facere pro cōicare ſiue dare eē abſolute: ſemper enim dat ⁊ cōicat: quia tale facere eſt idem re cum conſeruare vt viſum eſt. ¶ Ad ſextum dicenduȝ quādo dicitur ꝙ in primo inſtanti mundus fiebat: ſed nō conſeruabatur veruȝ eſt: nō ratione eius ꝙ eſt eſſe ab alio ꝙ nō repugnat ipſi conſeruari: vnde ibi accipitur fieri nō ſoluȝ pro eſſe ab alio ꝙ ſufficit ad fieri vt oſtēſuȝ eſt: ſed pro eſſe nūc primo: ſiue de nouo ab alio: rōne cuius differt a conſeruari. ¶ Ad ſeptimuȝ dicendū ꝙ mūdus nō ſemꝑ fit: verū eſt accipiēdo fieri ꝓ nunc primo vel de nouo eſſe: nō tamē veruȝ eſt accipiendo fieri pro eſſe ab alio abſolute: ſȝ eniȝ tale fieri mūdus fit ſemper: nec tale fieri cōtinuū repugnat permanentibus: qꝛ nō dicit aliquod habere de nouo aliud: ſed dicit abſolute habere eſſe ab alio: nullam nouitatē includendo. ¶ Argumentuȝ in contrarium bene probat ꝙ agens nō per ſucceſſionē motus a quo res dependet in eſſe ⁊ fieri per eandeȝ actionem re facit rem ⁊ factam conſeruat.

Queſtio. II.

AD ſecunduȝ ſic proceditur. Et arguit ꝙ ei qđ eſt neceſſariuȝ eſſe ab eterno ex hoc ipſo repugnat eſſe ab alio effectiue: qꝛ quicquid fit ab alio eſt poſſibile obiectiū ſed neceſſarium excedit omne poſſibile quod ergo neceſſario ē ⁊ ab eterno: nō poteſt eſſe ab alio effectiue. ¶ Preterea ſm phm ꝙ fit dum fit nō eſt: ſed quod eſt effectiue ab alio vel fit ſemper vel aliquādo: igitur vel eſt ſemper non ens vel aliqñ: ſed qđ eſt neceſſarium eſſe ab eterno nunꝗ eſt nō ens: ergo ei neceſſario ab eterno repugnat eē ab alio ¶ Preterea ꝙ eſt effectiue ab aliquo alio nō influente quantuȝ eſt de ſe nō eſſet: qđ autē eſt tale poſſibile eſt de ſe nō eſſe: ſed poſſibile de ſe nō eſſe nō pōt habere neceſſe eſſe perpetuo ab alio: vt phs vult pmo de celo. ergo ei ꝙ neceſſario eſt ab eterno repugnat eē ab alio effectiue. ¶ Preterea ſicͭ ſe hȝ poſſibile ſubiectiue ad formaȝ: ita poſſibile obiectiue ad actuȝ exiſtēdi: ſȝ nihil dicitur poſſibile ſubiectiue niſi ꝙ poteſt eē aliquādo ſine forma: reſpectu cuius dr̄ poſſibile ſubiectiue: qꝛ nihil eſt in potētia ad actum queȝ iam habet ſm ꝙ ipſum habet ſimpliciter: ergo nihil eſt poſſibile obiectiue: niſi qꝛ poteſt eſſe ſine actu eſſendi: ſed ei ꝙ ē neceſſario ab eterno repugnat aliquādo nō eſſe vl̄ poſſe nō eſſe actu. ergo ei ꝙ eſt neceſſario ab eterno repugnat eſſe poſſe obiectiue: ⁊ per ꝯñs effectiue ab alio.

Sed contra ponatur ꝙ ſol ſit ab eterno ſiue per poſſe vt infra ꝓbabitur ſiue ꝑ impoſſe: vt quidā dicunt: hoc poſito aliquas ſtellas illuminaſſe ab eterno nō eſt cōtingēter: ſed neceſſario ita ꝙ iſta illuminatio ſtellaruȝ fuiſſet neceſſario ab eterno ⁊ tamē fuiſſȝ facta a ſole. ergo neceſſario enti vnde tale nō repugnat eſſe factuȝ ab alio. ¶ Preterea vt iā oſtenſum eſt in precedēti queſtione: fieri nō importat niſi ab alio hr̄e eſſe: ſed neccio ab eterno non repugnat eſſe ab alio diuerſo in ſubſtātia. ergo ⁊c̄. ꝓbatio mī. ſ. ꝙ ei qđ eſt neceſſario ab eterno non repugnat eſſe ab alio: qꝛ nō repugnat ei: qꝛ ab eterno: ſicut nec cauſe: qꝛ multi effectus ſunt: qbus nō repugnat ſimul eſſe cū cā nec qꝛ neceſſariuȝ: qꝛ multa ſunt ab alio de neceſſitate. ergo eſſe ab alio nō repugnat alicui: ex hoc ꝙ eſt eē eternuȝ: nec ex hoc ꝙ eſt neceſſariuȝ. ergo enti neceſſario ab eterno nō repugnat eē ab alio diuerſo in ſubſtātia. ergo nec eſſe factū: maxime cū eſſe ab alio nō icludat nouitatem eſſendi.

Reſpondeo dicēdū: ꝙ in iſta qōne ſupponit ꝙ deuȝ agere ex neceſſitate nature in ꝓductione creature ſit poſſe: ⁊ per cōſequens creaturaȝ eſſe ꝓductā neceſſario ab eterno: ꝙ ſupponit eſt tāꝗ falſum ⁊ impoſſe: ſed hoc ſuppoſito querit queſtio vtrū ſuppoſito per impoſſe ꝙ creatura eſſet neceſſario ab eterno ſibi repugnat eſſe factā ex hoc ꝙ eſt neceſſario ab eterno. ¶ Et dicūt quidā ꝙ in accidētibus iſta duo nō repugnāt: ꝙ aliquid ſit neceſſario ab eterno: et ꝙ ſit ab alio effectiue: qꝛ accidētia nō habēt eē in permanētia ex ſe ⁊ in ſe: ſed ei ꝙ nec habȝ permanētiā in ſe nec ex ſe: ſicut nō repugnat eſſe per aliud: ita et non repugnat neceſſario eſſe per aliud: ſubſtātia aūt habet ſuū eſſe in ſe: ⁊ ideo vt dñt ſuū eſſe nō depēdet ab alio: ꝓpter quod ſi ſubſtātia haberet neceſſe eſſe ⁊ cuȝ hoc haberet ab alio eſſe effectiue: ſm eos iplicaretur cōtradictio. ſ. ꝙ eſſet per ſe neceſſe eſſe: ⁊ quod nō eſſet per ſe neceſſe eſſe: ſed per aliud a quo. ſ. eſſet effectiue: ſed qꝛ hoc pertinet ad ſequētē queſtionē an ſit. ſ. repugnās ei ꝙ eſt neceſſe eſſe per ſe: eſſe ab alio effectiue: iō vſꝗ tunc differatur dū modo habeamus quātuȝ pertinet ad ꝓpoſituȝ. ſ. ꝙ nulli repugnat factuȝ eſſe neceſſario ex hoc ꝙ eſt neceſſario ab eterno: hͦ enim habemus ex dictis eoꝝ. Qꝛ ſic pȝ: illud qđ nō repugnat oī tali nō repugnat tali vnde tale: ſicut ꝙ nō repugnat oī albo nō repugnat albo: vn̄ albū eſt: puta eē grāmaticū nō repugnat omni albo: qꝛ homini albo nō repugnat: lȝ cuidā repugnet. ſ. lapidi albo nō vnde albus: ſed vnde lapis: ſed ſm iſtos quoddā neceſſarium ab eterno non repugnat poſſe eſſe ab alio effectiue: puta accidens: ⁊ per cōſequēs eſſe effectiue ab alio nō repugnat omni neceſſario ab eterno. ergo neceſſario ab eterno ex hͦ ꝙ neceſſarium ab eterno non repugnat eſſe effectiue ab alio. ¶ Ad maioreȝ aūt declarationem huius queſtionis: cum neceſſariū ſit illud qđ impoſſe eſt aliter ſe habere ꝙ autē eſt ab alio effectiue eſt poſſe ſaltem obiectiue: ꝓpter quod videt̄ alicui ꝙ ſibi repugnaret: iō declarāduȝ eſt aliquid de natura neceſſarij ⁊ poſſis. ¶ Eſt aūt ſcienduȝ ꝙ preter poſſibile qđ dicitur ſm potētiaȝ actiuam inuenitur triplex⁹ poſſe: licȝ ſm mēbruȝ nō multum expreſſe inueniatur a pho. Uno enim modo dicitur aliquid poſſe ſm potētiā paſſiuaȝ: ſicut mā reſpectu forme ſubſtātialis eſt poſſis: ⁊ ſubiectū reſpectu accidētis: ⁊ hoc ſolȝ dici poſſe ſubiectiue. Alio modo dicit̄ aliquid poſſe ex eo ꝙ eſt obiectū alicui⁹ actionis tranſeuntis in aliud: puta quodcūꝗ per aliquā actionē ꝓductū ꝙ ſolet dici poſſe obiectiue: ſicut ſi diceretur creaturaȝ poſſibilē fieri: qꝛ poteſt eſſe obm actionis diuine. Tertio modo dicitur poſſe in ꝓpōnibus ꝓpter nō repugnātiā termioꝝ: qꝛ. ſ. termini nō repugnāt vt ſi diceret̄ ꝙ albū eſſe grāmaticū ſibi inuicē nō repugnāt: differt aūt iſte terti⁹ modus a ſcđo: qꝛ nihil eſt poſſe ſcđo modo ꝙ nō eſt poſſe fieri ſiue factibile: ſȝ 3° mō eſt aliqđ poſſe ꝙ nō eſt factibile: cōſtat eniȝ ꝙ ſm tertiū modū vex eſt

dicere: ꝙ deū eſſe trinū eſt poſſe: qꝛ trinum ſibi nō repugnat: alioqn niſi huic dicto: deū eſſe trinū cōueniret eē poſſe: neceſſario eius cōtradictoriū cōueniret. ſ. impoſſibile: ꝙ nephas eſt dicere. ſ. deū eſſe trinuʒ eſt impoſſe ⁊ tamē cōſtat ꝙ hͦ nullo modo eſt factibile. hec igitur dicta ſint quantū ad poſſe. ¶ Quantuʒ aūt ad neceſſariū vt dictū eſt ſupra: dico ꝙ neceſſariū eſt ꝙ impoſſe eſt aliter ſe habere: vnde ꝙ neceſſario eſt ab eterno: impoſſibile eſt nō eſſe ab eterno: ſi igiť factū ex hoc ꝙ factuʒ eſt ꝙ repugnat ei ꝙ neceſſario eſt ab eterno: hͦ nō eſt niſi qꝛ factuʒ ꝙ includit poſſe obiectiue ſit poſſibile nō eſſe: ita ꝙ hoc includat: loquimur autē hic de fieri ꝓut ſe extēdit ad oē habere eſſe ab alio ſiue per creationem ſiue aliter. ¶ Oſtenſo igiť ꝙ factuʒ in eo ꝙ factū nō includat poſſibile nō eſſe: nec etiā ſibi ꝯueniat: vnde factuʒ: ſequitur ꝙ factū eſſe nō repugnat ei qđ eſt neceſſario ab eterno. ¶ Hoc aūt oſtendo dupliř ꝑmo ex nā poſſibilis obiectiue ꝙ eſt de rōne facti ſcđm ꝙ factū ſecundo ex cōparatione fieri ad efficiens. ¶ Primuʒ patʒ ſic. de ratione facti: vnde factū eſt: vt dictū eſt: eſt eſſe poſſibile obiectiue: ſed ex hoc ꝙ aliquid eſt poſſibile obiectiue: nō opʒ ꝙ ſit poſſibile nō eſſe: ergo ad factū vnde factuʒ nō ſequitur poſſibile nō eſſe: nec per cōſequens repugnat neceſſario eſſe ab eterno. ma. pʒ ex dictis. mioꝛ declaratur. ⁊ primo ſic. nam ſcđm pħm icđo periher. nō omnis potētia: nec ēt eſſe poſſe eſt cōtradictionis ſiue ad oppoſita: ⁊ hoc idē dicit. 9ͦ metaph. vbi dicit. ꝙ nō eſt timēduʒ ꝙ celum quieſcat: quia ciꝰ motus nō fundatur ſuper potētiaʒ que ſe habeat ad oppoſita. igitur factuʒ per hoc ꝙ eſt poſſibile obiectiue nō opʒ ꝙ ſit poſſibile nō eſſe. ¶ Secūdo hoc ideʒ oſtēditur rōne ſic: ſicut ſe habet poſſibile ſubiectiue ad actuʒ eius cuius eſt ſubiectū: ita poſſibile obiectiue ad eē actu per actioneʒ agentis: ſed nō oē poſſibile obiectiue ē poſſibile ſubiectiue rōne oppoſitoꝝ actuū. ergo nec oē obiectiue poſſibile eſt poſſe reſpectu actuū oppoſitoruʒ ita ꝙ illud qđ eſt poſſe obiectiue eſſe de neceſſitate ſit poſſe nō eſſe. ma. ſic patet: qꝛ ſicut aliqđ ſubiectū eſt ꝙ habʒ neceſſariaʒ habitudinē ad ſuum actuʒ ſicut mā celi ad formā illaʒ: ⁊ homo ad riſibilitatē: ita etiam aliquod genus eſſe qđ hʒ neceſſariā habitudinem ad ſuū effectuʒ: vt ſol ad illumināduʒ aerē: ⁊ virgultū ad cauſanduʒ in aqua ymaginē ⁊ ad habitudineʒ cōcomitantem vt hominē ad faciendū ſcamnū. per qđ pʒ ma. ꝙ ſicut ſe habʒ poſſibile ſubiectiue ad ſuū actuʒ: ita poſſe obiectiue ad eſſe actu per actionē agentis. mi. etiaʒ pʒ per exēpluʒ ſenſibile: naʒ mā celi eſt poſſis ſubiectiue reſpectu forme celi: ꝙ nullo modo poſſet eē poſſe ſubiectiue reſpectu oppoſiti actus: ⁊ ſiliř homo reſpectu riſibilis: per qđ patʒ mi. ſ. ꝙ nō omne poſſibile ſubiectiue ē ad oppoſitos actꝰ. ergo nec oē obiectiue poſſe ē reſpectu oppoſitoꝝ: per qđ habetur ꝑncipale intētuʒ. ſ. ꝙ nō omne poſſe obiectiue ſit poſſe nō eſſe vnde tale. ¶ Secundo ꝑncipaliter hoc oſtēdo cōparando effectum ad efficiens: quādo aliquid eſt effectiue de neceſſitate ab alio poſita cauſa de neceſſitate ponitur effectus: qꝛ habent habitudinē neceſſariā: ⁊ poſito vno taliū de neceſſitate ponitur reliquuʒ: vt pʒ in exēplis predictis. ergo in talibꝰ ſunt ſimul de neceſſitate cauſa effectiua ⁊ effectus. ¶ Ex hoc ſic declarato vlteriꝰ arguo. quecūqꝫ ſunt ſimul de neceſſitate coexiſtētia ſub aliqua determinata habitudine: ſicut non repugnat eis eſſe ſiue coexiſtere ſub illa determiata habitudine aliquo tēpore ita ſi eſſent ab eterno nō repugnaret eis de neceſſitate coexiſtere ſub illa habitudine: cuiꝰ ratio eſt: qꝛ neceſſitas fundata ſuper habitudines reruʒ ſuper quas fundantur ſcientie ſe extendunt ad ſemper ⁊ ab omni differētia tēporis abſtrahunt: ſed vt pʒ ex rōne imediate poſita aliqua ſunt de neceſſitate ſimul: quorū vnū eſt cā ⁊ aliud effectus. Si igitur ambo eſſent ab eterno de neceſſitate coexiſterēt: ⁊ tñ vnuʒ eſſet cauſa ⁊ aliud effectus: ⁊ ſic māʒ eē ꝙ ei ꝙ eſt neceſſario ab eterno: vnde tale nō repugnat habere cām effectiuaʒ. ¶ Sed forte aliquis poſſet dicere: ꝙ illud argumētū ſupponit ꝙ ſit aliquod agēs qđ agat ab eterno de neceſſitate: ꝙ vř eē principiū petere. cōſtat enim ꝙ ſi eſt aliquid qđ de neceſſitate faciat ab eterno: ſequitur ꝙ ſit aliqđ de neceſſitate ab eterno: ꝙ ſit factuʒ. ¶ Sed dicēduʒ ꝙ argumentuʒ nō petit principiū: qꝛ in ꝓpoſito nō qͥritur an ſit aliquod agēs ex neceſſitate nāe ab eterno: cōſtat. n. ꝙ nō: qꝛ ſolus deus eſt ab eterno: ſed queſtio qͥrit: an ſi talis res eſſet ab eterno: repugnaret ſibi ab eterno agere: ita. ſ. ꝙ agenti vnde agens ⁊ de neceſſitate nāe repugnet eſſe ab eterno: ⁊ argꝰ oſtēdit ꝙ alicui nō repugnat ex hoc ꝙ eſt agēs de neceſſitate nāe eſſe ab eterno. vnde argꝰ nō ꝓbat ꝙ aliqđ tale nō ſit ab eterno: ſʒ ꝙ ſit nō repugnaret eē nec repugnet: nec aliud querebat qͣſtio oſtēdit eniʒ argumētuʒ ꝙ cāe nō repugnat coexiſtētia neceſſaria effectus etiā ab eterno ſi eſſet. ¶ Ad idē vlterius ſic arguiť ex cōparatione effectus ad efficiēs ſic qꝛ ꝙ effectus ab eterno nō de neceſſitate coexiſtat cū ſua cā de necītate ab eterno exiſtēti: aut eſt: qꝛ de rōne effectꝰ cāe efficiētis: vnde talis eſt ꝙ eius effectus poſſit nō eſſe ipſa cauſa exiſtēte: aut qꝛ de rōne ſua eſt eſſe poſterius ſua cā: ſed neutrū eſt veruʒ: qꝛ aliquod efficiens de neceſſitate cū eſt ꝓducit effectuʒ ſuum: vnde ſi aliquod eſt de neceſſitate ab eterno: cui agere de neceſſitate repugnet: hoc nō eſt: qꝛ eternuʒ: ita ꝙ eterno vnde eternuʒ de neceſſitate repugnet agere: ſʒ quia eſt agēs per libertatē arbitrij: cui repugnat neceſſitas abſoluta lʒ nō repugnet cōditionata. ⁊ ſic pʒ ꝙ ei qđ eſt de neceſſitate ab eterno vnde tali nō repugnat eē factum nec ecōuerſo. ¶ Si igiť querať que eſt cauſa quare repugnat alicui effectui eē de neceſſitate ab eterno. dico ꝙ cauſa huiꝰ eſt vel qꝛ iſte effectus ſit per motuʒ: cui nō ſolum repugnet eē de neceſſitate ab eterno: ſʒ etiā abſolute eſſe ab eterno: qꝛ tale nō eſt niſi in termino motus: vel qꝛ eius cauſa nō eſt eterna: ideo nec eius effectus: ⁊ maxime in cauſis efficiētibus: vel quia nō agit de neceſſitate qđ contingit tripliciter: vel qđ agit ex libertate arbitrij: ſicut deus: vel quia poteſt impediri in ſe vel per amiſſioneʒ virtutis ſiue per debilitateʒ ſicut agentia corporalia: vel quia poteſt impediri ex parte recipiētis ſuam actionē ꝓpter contrariaʒ diſpoſitionē vt pʒ in effectu corporuʒ ſupercelestiuʒ quē habent in iſtis inferioribus. Sic ex predictis pʒ: ꝙ facto vnde factum eſt nō repugnat eſſendi ab eterno neceſſitas. ſed ſolum repugnat ſibi ꝙ ſit tali modo vel quia a tali cauſa: ⁊ nō qꝛ ſit abſolute. ¶ Ad primuʒ igiť in oppoſituʒ dicēdum: quādo diciť illud qđ eſt factuʒ eſt poſſe obiectiue. ꝯcedatur ⁊ quādo diciť in mi. neceſſariuʒ excludit oē poſſibile: dicēdum ꝙ falſuʒ eſt de poſſibili obiectiue ⁊ de poſſibili ſubiectiue. oſtēſum eſt enim ſupra ꝙ nō omne poſſibile ſiue obiectiue: ſiue ſubiectiue ſe habʒ ad oppoſita. illud autē poſſibile ꝙ non habʒ ſe ad oppoſita non repugnat neceſſario: qꝛ tale poſſibile nō eſt ad aliter ſe habere: ꝙ nō poteſt aliter ſe habere ſed ad eodem modo ſe habēduʒ ꝙ nō repugnat neceſſario. imo ſequitur ad ipſum. ¶ Ad ſecunduʒ dicēdū: quādo dicitur ꝙ ſit nō eſt; veruʒ eſt de his que fiunt ꝑ

motum

Notent thomiſte hoc ꝙ vʒ ꝙ nō oē poſſe ſubiectiue eſt reſpectu oppoſitoꝝ. nā ſcotiſte maxīe fūdant ſe ſuper hac ꝓpoſitiōe ad ꝓbanduʒ paſſiones nō realiř diſtingui a ſuo ſubiecto. a quibꝰ hec ꝓpōnē tanqꝫ famoſaʒ qꝛ vʒ oīs poꝰ paſſiua eſt pō contradictionis. cuʒ tñ illa ſit fʒ phos ē de motu reſpectu celi. ⁊ de qͣtitate itermīata reſpectu materie ſʒ auerroyʒ. qͣre ⁊c.

motum:lʒ enīʒ talia nō poſſunt dici oīno nō eſſe non ſolū ꝓpter māʒ:ſed ꝓpter aliquid de forma vel de ꝑtinentibus ad formā acquiſitā: vnde ſm pħm. 6.phy. ꝙ mouetur iaʒ motuʒ eſt ⁊ ꝙ fit etiā per motū iaʒ quantuʒ ad aliquid factū eſt: vnde in actionib⁹ que nō ſunt motus falſum eſt:ꝙ id qḋ fit nō eſt. ¶ Ad tertiū dōʒ: ꝙ aliquid ſit poſſe nō eſſe pōt intelligi dupliciter vł abſolute:ita ꝙ abſolute poſſit nō eſſe vel ex hypoteſi: ita ſcilʒ ꝙ facta aliqua hypoteſi ſequitur ipſum poſſe nō eſſe:vel etiā tollitur non eſſe. Et ſi ex hypoteſi adhuc dupliciter:qꝛ vel ex hypoteſi poſſibili vel ex īpoſſibili hypoteſi. modo dico ꝙ illud qḋ vel abſolute vel ex hypoteſi poſſibili eſt poſſe nō eſſe non hʒ ꝙ ſit neceſſario ab eterno ab alio ⁊ ſm pħm nullo modo pōt perpetuari: nec a parte ante nec a parte poſt:ꝙ tn̄ eſt falſum ſʒ fidem:ſaltē a parte poſt:ſed illud quod ex hypoteſi impoſſibili ſequitur poſſe nō eſſe:vel ſimplr nō eſſe bn̄ poteſt habere neceſſe eē ab alio:⁊ ſm pħm perpetuari poteſt: vt patʒ de motu celi.quē conſtat pħm poſuiſſe eſſe ab alio effectiue:⁊ de neceſſitate ab eterno:ita ꝙ ſi iſte motor a quo eſt:nō mouet: motus celi nō eſſʒ: vnde effectus qui eſt poſſibilis obiectiue:ſi efficiens nō ageret effectus nō eſſet: ſed quādo agēs agit ex neceſſitate nature:pō eſt impoſſibilis. ¶ Ad quartuʒ dicendū: quādo dicitur ſicut ſe habʒ poſſe ſubiectiue ad formaʒ: ita poſſe obiectiue ad actuʒ eſſendi per agens: verum eſt: ⁊ quādo dicitur in mi. ꝙ poſſibile ſubiectiue nō dr̄ poſſibile niſi reſpectu forme qua caret: dicendū ſm phʒ ſcḋo de anima. ꝙ quedā eſt potētia abiiciens actuʒ ſicut potentia ſeminis reſpectu anime:⁊ veruʒ eſt: ꝙ nihil dicitur poſſe ſm talem potentiaʒ niſi reſpectu actus quo caret. ſed eſt alia potentia que nō abiicit actū: ſicut potentia ad animaʒ in corpore organico: cuius actus eſt anima: ⁊ ſm taleʒ potentiā eſt aliquid poſſibile reſpectu actus quo nō caret. ¶ Uel dicendaʒ abſolute per interemptionē: ꝙ nō dicitur aliquid poſſibile ſubiectiue:qꝛ caret forma:ſed quia ſe habet ad formā vt ſubʒ recipiens eā ſiue añ eā careret ſiue nō. Qō. III.

AD tertium ſic proceditur. Et arguitur ꝙ per ſe habet neceſſe eē:⁊ precipue ab eterno nullo modo ſit ab alio effectiue: qꝛ eſſe per ſe idem eſt q̄ eſſe nō per aliud ſed ꝙ eſt ab alio effectiue eſt per aliud ergo ponere ꝙ aliquid ſit per ſe neceſſe eſſe ⁊ ponere ꝙ ſit ab alio effectiue eſt ponere ꝙ aliquid idem ſit per aliud ⁊ nō per aliud: ſed hoc eſt īplicare oppoſita ineſſe eideʒ. ergo iſta duo ſibyinuiceʒ repugnant. ſ. eſſe per ſe neceſſe eſſe ⁊ eē ab alio effectiue. ¶ Preterea. Illud qḋ eſt per ſe neceſſe eſſe quocunqꝫ alio remoto adhuc neceſſe eſt ipſum eſſe:qꝛ ipſo manēte ſemper manet illud per quod neceſſe eſt ipſum eſſe cuʒ ſit neceſſe per ſe eſſe: ſed illud qḋ eſt ab alio effectiue nō eſt neceſſe eſſe quocūqꝫ alio remoto: qꝛ remoto efficiēte nō eſt neceſſe ipſuʒ eſſe: imo eſt neceſſe nō eē ergo impoſſibile eſt ꝙ illud ꝙ eſt per ſe neceſſe eſſe ſit ab alio effectiue. ¶ Preterea ꝙ aliquid ſit neceſſe eē per ſe hoc eſt: vel qꝛ nihil eſt cauſa ſui eſſe: vel qꝛ ipſuʒmet eſt cauſa ſibi eſſendi: ſed ſi pmo modo: tūc nō habet cauſam effectiuaʒ: qꝛ ponitur ꝙ nihil eſt cauſa ſui eſſe. ſi ſecundo modo etiam nō poteſt habere cauſam effectiuaʒ extra ſe: qꝛ vnius effectus nō eſt niſi vna cā ſufficiens: ſed ipſum eſt ſufficiens cauſa ſui eſſe: qꝛ ſufficiens cauſa eſt ad quā neceſſario ſequitur effectus: ponitur: ꝙ ipſum per ſe ſit neceſſe eſſe. ergo per ſe neceſſe eſſe nō habet cauſam extra ſe per quā fiat:⁊ tale ſic nō eſt effectiue ab alio.

In contrariū eſt: quia ſi q̄ eſt per ſe neceſſe eſſe repugnat eſſe ab alio effectiue: aut hoc eſt: qꝛ neceſſe ē: aut qꝛ ens per ſe. Primo modo nō: qꝛ oſtēſum eſt in precedenti queſtione: quia ei qḋ eſt neceſſario ab eterno nō repugnat eſſe ab alio effectiue. Nec ſecūdo modo: qꝛ eſſe per ſe ens cōuenit omni ſubſtātie per ſe: per hoc enim diuiditur ab accidente: ſed conſtat ꝙ nō omni ſubſtantie repugnat eſſe effectiue ab alio: igitur non repugnat alicui eſſe effectiue ab alio ex hoc ꝙ eſt per ſe ens: ⁊ ſic nullo modo repugnat ei ꝙ eſt per ſe neceſſe eē: eē ab alio effectiue.

Reſpondeo dicendū ad iſtam queſtioneʒ dicunt quidam: ꝙ illud quod eſt ꝑ ſe neceſſe eſſe nullo modo poteſt eſſe ab alio effectiue imo hoc ſibi repugnat per rationeʒ predictam: qꝛ tūc ſequeretur ꝙ illḋ quod per ſe neceſſe eſt eſſe: ſi eēt ab alio effectiue nō eſſet per ſe neceſſe eſſe: ſed per aliud a quo fieret: ꝙ eſt implicare contradictioneʒ: ꝓpter qḋ vlterius etiaʒ ꝓcedunt ꝙ ſubſtātia eſt ens per ſe: accidens vero ē ens per aliud: ideo in ſubſtātiis nō poteſt eſſe ꝙ illud quod eſt neceſſe eē ſit ab alio effectiue: qꝛ tunc ꝙ eſt per ſe neceſſe: eſſet ab alio effectiue: que oīo repugnāt ⁊ abſurduʒ videt̄. In accidētibus vero nihil ꝓhibet ꝙ aliqḋ ſit neceſſe: ⁊ ſit tn̄ ab alio effectiue: qꝛ accidētia nō ſunt per ſe: ſed ꝑ aliud: ⁊ ideo eis nō repugnat habere eſſe neceſſario ab alio. ¶ Adducunt etiā ad idem quādam rationē prius poſitaʒ in ꝓcedenti q̄ſtione in ſuo equipollēti: qꝛ illud quod eſt effectiue ab alio quātuʒ eſt ex ſe ē poſſe nō eſſe: qꝛ ſibi dimiſſuʒ nō eſſet. abſurduʒ aūt videt̄: q̄ illud qḋ eſt per ſe neceē eē ſit ex ſe nō ens vel poſſe nō eſſe: vnde oīno cōcludunt ꝙ in ſubſtantiis impoſſe eſt ꝙ aliquid ſit neceſſe eſſe: ⁊ tamē ſit ab alio effectiue. ¶ Ulterius vero qꝛ quoddā argumētuʒ ꝙ ipſi adducunt cōtra alios videt̄ eſſe contra eos quātuʒ ad illud qḋ ipſi dicunt de accidētib⁹: iō illi argumēto nitūtur reſpōdere. eſt autē tale. oē factū ab alio eſt poſſe: ſed oē poſſe ꝓprie acceptuʒ ſe habʒ ad oppoſita. ſ. eſſe ⁊ nō eſſe. ergo ꝙ ē factuʒ ab alio ē poſſe nō eſſe: vt oſtēſum eſt ſm ꝙ eis videt̄: ſed poſſibili poſito in eſſe nullū ſequitur īpoſſe: licʒ poſſit ſequi falſuʒ: ſed ponere ꝙ illud qḋ eſt neceſſe eſſe: ⁊ ꝓcipue ab eterno aliquādo actu nō ſit eſt impoſſe: qꝛ ſequeretur ꝙ ſil eſſet ⁊ non eſſet: qꝛ ex hoc ꝙ ponitur ab eterno neceſſe eſt poni eſſe in oī tēpore cuʒ quo nō pōt ſtare aliquādo nō eſſe. igit̄ impoſſe eſt ꝙ illud qḋ neceſſe eſt eē ⁊ abſolute ſiue ꝑ ſe ſit ſiue ab alio effectiue: ⁊ iſta rō vr̄ eē accepta q̄ntuʒ ad ſcḋm ꝓceſſum de pmo ce. ⁊ mūdi: ⁊ poſita fuit in ꝓcedenti qōne in equipollenti ⁊ ſoluta. hoc aūt nō videt̄ eſſe ſolū cōtra neceſſitatē eſſendi ſubſtātie: ſed ēt ꝯ neceſſitatē eſſendi accidētis: ⁊ ideo ipſi iſti rōni reſpōdēt: ⁊ dicūt ꝙ aliqḋ pt̄ dici duplr poſſe. vno modo dr̄ poſſe qn̄ illud qḋ eſt neceſſariū ſm actū vni⁹ forme eſt poſſe ſʒ actū alteri⁹ forme: ita ꝙ ſm illā formaʒ ꝑ quā hʒ neceē eſſe hʒ ordinē: ⁊ cōnexionē ad aliḋ neceē eē a quo ꝑ talē cōnexionē p̄ᵐ neceſſe eē hʒ ſcḋaʒ formā ſiue ſʒ actū ſʒ quē poſſe eſt eſſe: ⁊ de hoc ponūt exēplū de celo: ꝙ ſʒ ꝙ ipſi dicūt ſm pħm eſt ꝑ ſe neceē eſſe: ita ꝙ nō ē ab alio effectiue: ⁊ hʒ ꝑ formā ſuā cōnexionem ad aliud neceſſe eſſe: puta ad motorē ſeparatum a quo ꝑ taleʒ cōnexionē hʒ actū q̄ eſt motus ſm queʒ actū eſt poſſe eē: ⁊ tale poſſe moueri mouet̄ ab eterno: ⁊ nō cōtigit nō moueri. aliud vero eſt poſſe ſʒ actū vni⁹ forme: ⁊ ſʒ actū nulli⁹ eſt neēe eſſe: ſicut dicim⁹ ſubam

Iſti⁹ opinionis fuit Hēricus de Gādauo: ⁊ etiā Gregorius ariminēſis i. 2. ſnīe. diſ. i. q. i. late proſeqt iſtā mām cui⁹ opinionis i pugnatio nēr dcās in. q. nā de triplici cauſalitate intelligēce ⁊c.

creată eſſe poſſ̄m. ¶ Primũ igitur poſſe eſſe ꝙ ipſi dicunt ſtat bene cũ neceſſe eſſe: q2 nõ põt poni nõ eē niſi per impoſſe. ſ. ponẽdo pͥmũ neceſſe eſſe nõ habere ordinez ad ſ̄m neceſſe eſſe ꝛ cõnexionẽ ꝙ eſt oĩno impoſſe. poſſe vero ſ̄m ſcḋo modo dictũ bene põt poni abſolute nõ eſſe: vnde nõ põt ſtare cũ neceſſe eſſe: ꝛ q2 poſſe primo modo ſolũ cõuenit accidẽtibꝰ: ſed ſecũdo mõ ſolũ ſubſtantijs: ideo argꝫ primꝰ poſitũ hꝫ veritatez in ſubſtãtijs nõ tñ in accidẽtibꝰ. ¶ Sed iſta ſi recte cõſiderent̃ valde vana ſunt ꝛ friuola. nã ꝙ dr̃ per ſe eſſe vel per ſe neceſſe eſſe: nõ eſt intelligẽduz ꝙ aliqd ſit cã ſui eſſe niſi forte vt mã ſui eē ab eẽntia differret: ꝙ nec in deo nec in creaturis eſt verũ ꝙ aliqd ſit cã ſui eſſe: ſed ſic eſt intelligendũ per ſe ens vel per ſe neceſſe ens. q. ens vel ꝑ aliud vel neceſſario ens: nõ tñ per aliud: ꝙ aũt aliquid ſit: ꝛ nõ per aliud ſiue tale ens ſit cõtingens ſiue neceſſariũ põt intelligi duplr̃. vno modo ꝙ nõ ſit per aliud quaſi ſubiectiue quẽadmoꝫ accidẽs per cõparationez ad ſubaz eſt ens per aliud: ſuba vero ens per ſe: ſiue ſit ↄtingẽter ſiue neceſſario. Alio mõ põt itelligi ens per ſe. i. nõ per aliud effectiue: ꝙ. ſ. ita eſt ꝙ non eſt ab alio effectiue: ꝛ iſto mõ nõ ſolũ neceſſe eſſe: ſ3 abſolute eſſe nõ per aliud ſoli deo cõuenit q2 ſoli deo ↄuenit nõ habere cãm effectiuã ſui eſſe: oĩa eniz alia ſunt a deo effectiue. ¶ Ex his igit̃ p3 ꝙ iſta duo nõ repugnãt. ſ. ꝙ aliquid vno modo ſit neceſſe eē per ſe. i. nõ ꝑ aliud ſubiectiue. alio modo ſit nõ neceſſe eſſe per ſe q̃ſi ꝑ aliud effectiue: ꝛ ſic vno modo tale ens erit ꝑ aliud: ꝛ alio mõ erit nõ per aliud ſine repugnãtia ſui: non repugnãt, enĩ eſſe duplũ ſ3 lõgitudinẽ ꝛ nõ eſſe duplũ ſ3 latitudinẽ. ¶ Ex hoc igit̃ vlteriꝰ p3 ꝙ rõnes iſtoꝝ manifeſte peccant ſ̄m ignorãtiã elenchi. ex hoc ẽt p3 ꝙ ridiculuz ſit illud ꝙ dr̃ de accidẽtibꝰ in cõparatiõe ad ſubſtantiã. ſ. ꝙ accidẽtia nõ habẽt eſſe ꝑ ſe: ꝛ nõ repugnat eis habere eſſe ab alio effectiue. Sed ſubſtãtie repugnat q2 eſt ens neceſſe eſſe per ſe q2 habeat eē ab alio: q2 iaz oſtẽſum eſt: qḋ illud qḋ per ſe cõuenit ſubſtãtie in cõparatione ad accidẽs nõ excludit eſſe per aliud effectiue: ſ3 vt ita dicã excludit̃ aliud ſubiectiue. cõſtat eniz ꝙ tale eſſe per ſe perꝙ̄ ſuba diſtinguit̃ ab accidẽte oĩ ſubſtãtie ↄuenit i eo ꝙ ſuba ꝛ nõ in eo ꝙ neceſſariũ vel cõtingẽs: ꝛ per ↄñs nõ eſſe ꝑ aliḋ: ꝙ ĩportat̃ per ly per ſe ſi igit̃ ly nõ ꝑ aliud ꝙ ĩportat̃ per ly per ſe excluderet cauſaz efficientẽ ſequeret̃ ꝙ nulla ſuba haberet cãz efficientẽ qḋ eſt apte falſuz: q2 ly neceſſe nõ excludit habere cãm vel efficientẽ vel mãlẽ vt apparet de accidẽtibus neceſſarijs que habẽt ꝛ efficiẽs ꝛ mãz in q̃ quã ſubſtãtia ſubſiſtẽs nõ h3: l3 eaz habeat forma ſubalis. ¶ Reſpõſio etiã data de accidentibꝰ nulla eſt dũmodo ſupponat ꝑncipia ſua: q2 idẽ ſeqtur cõtra eos de accidẽtibus qḋ ſeqtur cõtra alios de ſubſtãtijs icorruptibilibus: cõtra q̃s adducũt illaz rõnẽ. nã Auer. ponit ꝙ creature icorruptibiles a deo de neceſſitate ꝓcederẽt: ita ꝙ in eis eſſet potẽtia ad eſſe: nõ aũt ad nõ eſſe: ↄtra quẽ ipſi arguũt ſuppoſito hoc ꝑncipio ꝙ oĩs potẽtia eſt ad oppoſita: ita ꝙ illud qḋ poſſe eſt eſſe: eſt etiã poſſe nõ eſſe. ſi autẽ hoc pͥnꝫ eſſet veruz nullo modo poſſet dici vere ꝙ celũ eſſet poſſe reſpectu alicuiꝰ accidẽtis ſibi neceſſario ĩherẽtis: q2 tunc ſequeret̃ ſicut ipſi arguũt cõtra Auer. ꝙ idẽ poſſet ineē ꝛ nõ ineſſe eidẽ ꝛ in eodez tẽpore: q2 ex hoc q. ponitur neceſſario ineſſe ſemper ꝛ in omni tẽpore ieſt: ꝛ ex hoc ꝙ ponitur poſſe ponit̃ poſſe nõ ineſſe aliquãdo: ꝛ ſic in iſto qñ: in quo de neceſſitate ineſt: q2 ponitur ſemper ꝛ de neceſſitate ineē poterit nõ ineē: ꝛ per ↄñs ſimul poterit nõ ineſſe ꝛ ineē: ꝙ eſt impoſſe: vnde idẽ ſequit̃ cõtra eos de ineſſe qḋ ſ̄m eos ſeqtur ↄ̄ Auer. de eſſe ſube abſolute. Si aũt ita eſt ꝙ iueniat̃ aliq̃ poꝰ ad eē ita ꝙ nõ ad nõ eē: falſum eſt pͥnꝫ q̃ vtunt̃ ↄ̄ Auer. ſ. ꝙ oĩs poꝰ ſit ad oppoſita. ¶ Si vero dicat̃ vt ipſi dicũt ꝙ tale in eē l3 ſit poſſe eē ꝛ nõ eſſe: nõ tñ põt poni in actu niſi ex hypotheſi impoſſi. ſ. ꝙ cõnexio celi ad ſuũ motorẽ tollat̃: friuolũ eſt valde: q2 nihil dr̃ eſſe poſſe ꝑꝑ eſſe vel poſſe eſſe ꝙ ſibi cõuenit ex ypotheſi ipoſſi aliogn hõ poſſet eē rudibilis: q2 hoc hñ ſeqtur facta ypotheſi impoſſi. ſ. ꝙ hõ ſit aſinꝰ: ſiľr nihil qḋ nõ põt nõ eſſe niſi facta ypotheſi ipoſſi põt abſolute ex h̃ dici poſſe ſiue nõ ſubiectiue ſiue obiectiue: nec ad hoc facit ponere aliquã formã vnã vľ plures ad hoc ꝙ aliqd ꝙ nõ põt poni in eſſe dicat̃ poſſe vel ſaluet̃ poſſe ad oppoſita cũ neceſſario ad alteꝝ: q2 ſicut habẽs vnã formã eſt poſſe ſubiectiue ad aliã: ad quã tñ de neceſſitate determinat̃ ꝑꝑ neceſſariã habitudinẽ ad aliquid aliud. ita ſ3 acceptionẽ pͥme forme põt aliqd eſſe poſſe obiue ad eſſe: ad ꝙ tñ neccio determinat̃ ſi agens agat ex neceſſitate nãe: ita ꝙ ſicut ipſe dicit ꝙ aliqd eſt poſſibile ſubiue ꝙ tñ nõ põt nõ eſſe ꝑꝑ hitudinẽ ad ſuam cãm efficientez: ita põt dicere Auerro. ꝙ aliud eſt poſſe obiue reſpectu actꝰ eſſendi: ꝙ tñ nõ põt nõ eſſe ꝑꝑ hoc ꝙ agens de neceſſitate: de nc̃itate determiat̃ ad agẽdũ: ex quo p3 ſcḋs defectꝰ iſtiꝰ ſolonis: q2 eq̃ ita hñ põt ſaluare Auer. poſſe ad oppoſita ipoſſi obiectiue ꝙ põt ſicut ipſi ipoſſibile ſubiectiue ꝙ ponũt: q2 ſicut illḋ poſſibile ſubiectiue põt nõ eſſe ex ypotheſi ipoſſi: ita poſſe obiectiue põt nõ eſſe ex ypotheſi ipoſſi. ¶ Tertio eſt ↄ̄ iſtaz ſolonẽ: q2 argꝫ fundat̃ ſupra icõpoſſibilitatẽ eſſe ꝛ nõ eſſe. hoc aũt iuenit̃ equalr̃ impoſſi obiectiue ſicut impoſſi ſubiectiue ꝛ econuerſo: vnde ſolo que ponit ꝙ argumentuz habz locum in his. ſ. poſſibilibꝰ obiectiue ꝛ non in alijs poſſibilibus ſubiectiue nulla eſt: ꝙ autẽ additur ꝙ in ſuba creata nulla forma eſt ſ̄m quaz ſit neceſſariũ ipſaz eſſe: ꝑꝑ hoc nõ eſt ſiľe de ipſa ꝛ de accidẽtibus ſ̄m põnẽ Auer. ſupponit falſum: q2 ſube icorruptibiles ſ̄m Auer. ſ̄m formã ſuã ita ſunt poſſes eē ꝙ nõ poſſunt nõ eē niſi ex ypotheſi: ſicut ipſi dñt de accidentibꝰ: q2 ponit agẽs agere ex neceſſitate nãe: vnde ꝛ licz ẽt creatura nõ ſit neceſſario a deo vt ſupponunt fideles: ſed per libertatẽ arbitrij: tñ ſi eẽt de neceſſitate nãe deo agẽte nõ repugnaret ſibi eſſe ab alio effectiue q2 vt oſtẽſuz fuit: facto vnde factũ eſt nõ repugnat ab alio effectiue de neceſſitate eſſe: ꝛ iõ omiſſa iſta ſolone q̃ſi friuola ꝛ ipertinente alr̃ dicendũ eſt: q2 ſicut p3 ex ꝑmiſſis nõ dr̃ aliqd per ſe neceſſe eſſe q̃ſi poſitiue q2. ſ. ipſm ſibi ſit cã eẽndi niſi forte vt ſub3 ſui eẽ dñt ab eẽntia vt dñt aliq: q2 nihil eſt cã ſuppſiꝰ: nec ẽt ſui eẽ: ſ3 negatiue ſiue ꝑuatiue: q2 ſ. eſt neceſſe eẽ ꝛ nõ ꝑ aliḋ ꝙ ſit ſibi cã eſſendi ꝛ cũ ſint q̃tuor cãe eẽndi: tñ ad pñs ꝑter miſſa diſtinctiõe finis ꝛ efficiẽtis de mã ꝛ forma diſtiguẽdũ eſt: ꝛ p̄ de mã. ¶ Eſt aũt mã duplr̃ cã eẽndi alicui. Uno mõ conſtitutiue: q2. ſ. eſt ps ↄſtituens eẽntiã eius cuius eſt cauſa ꝛ iſto modo ſole ſubſtantie cõpoſite ex materia ꝛ forma habent cauſam mãlem: que ꝗdem ſubſtantie vt cõiter dicitur habent mãm ex qua alio modo mã eſt cauſa eſſendi alicui nõ ſicut pars cõſtituens ipſum: ſed ſicut illud in quo quaſi ſuſtẽtat̃ ſ3 ꝙ dicit phs: ꝙ accidẽtia ꝛ etiaz forme ſubſtãtiales nõ habent mãm ex qua cuz nõ ſint cõpoſite ex mã: ſez cõpoſitiõe ex qua ſed in qua: ꝛ iſto modo poſſumus dicere materiã cauſam eſſendi alijs ſubiectiue vel ſuſtẽtatiue: vt liceat fingere verba ita ꝙ nõ eſſe per aliud ſicut per cãm mãlez põt duplr̃ intelligi. ſ. cõſtitutiue vľ

ſubiectiue

ſubiectiue ſm q expoſituꝫ eſt: ſilr forma poteſt dupliciter cōſiderari vel dici cā eēndi alicui vel cōſtitutiue: qꝛ.ſ. eſt pars cōſtituens eſſentiam eius cuius dicit forma: ꝛ ſic ſolū ſubſtātie cōpoſite habēt cām formalē vel contentiue vel terminatiue: vt liceat ſic vti noibꝰ: qꝛ.ſ. non eſt cā eiꝰ formalis cuiꝰ dr̄ q̄tū ad eēntiā: ſꝫ q̄ꝫ ad actū eēndi.ſ. nō ɔſtituit eius eſſentiā: ſed terminat ꝛ ɔtinet ipſaꝫ: ꝛ ſic forma eſt cauſa eſſe mãe: ſicut ecōuerſo mã eſt cauſa eſſe forme ſubſtātiue: ꝛ ſic pōt intelligi dupliciter aliquid nō eſſe per cām formalē.ſ. cōſtitutiue ꝛ cōtentiue vel terminatiue. ❡ Ulterius vero iſta eſt diſtiguēda.ſ. q aliqd eſt per ſe neceſſe vno modo.ſ. q ly per ſe ſit determinatiuū ipſius neceſſe: vt ſit ſenſus: hoc eſt ꝑ ſe neceſſe eſſe.i. neceſſitatē ſui hꝫ: ex hoc q eſt non per aliud: ꝛ ſic nullo facto pōt conuenire neceſſe eſſe per ſe ita q per ſe neceſſe eſſe ſic acceptum ꝛ factuꝫ eſſe repugnant adinuiceꝫ: qꝛ neceſſitas ſubſtātie facte in eſſendo nō ɔuenit ſibi ex hoc q eſt nō per aliud ſubſtātiue ſed ineſt ſibi ex ſua cā agente quādo agit ex neceſſitate nature. Alio modo li per ſe pōt eē determinatiuū ipſius eē ꝛ nō ipſius neceſſe: vt ſit ſenſus: h̄ exiſtēs per ſe: ꝛ nō per aliud ſubſtātiue hꝫ neceſſitatē eſſendi ꝛ ſꝫ iſtum vltimū intellectum reſpōdenduꝫ eſt ad hoc diſtinguēdo: qꝛ aut eſt ens per ſe oīno: ita q nullo modo per aliud: ꝛ tamen habet neceſſitatē eſſendi: q tñ non oꝫ h̄ ponere: qꝛ q eſt: ꝛ nullo modo eſt per aliud: eſt neceſſe eſſe: ꝛ ſic nulli facto qualitercūqꝫ habēti cauſam pōt ɔuenire neceſſe eſſe per ſe: qꝛ iaꝫ excludit oīs cauſa: aut eſt ens per ſe nō oīno: ſed vno modo per ſe.i. nō per aliud: ꝛ alio modo nō per ſe: ſed per aliud: ꝛ tale neceſſe eſſe per ſe aut excludit eſſe per aliud: ſicut per cāꝫ mãlem: aut formalē: aut efficientem: ſi igitur hꝫ per ſe qḋ idē eſt q nō per aliud excludat cauſam mãlē ſuſtētanteꝫ: ſic ſubſtātie oēs ſubſiſtētes ſunt per ſe: ꝛ oēs incorruptibiles ſunt neceſſe eſſe per ſe ſm pħm ſiue ſint forme ſimplices vt angeli: ſiue ſint cōpoſite ex mã et forma vt celum: ꝛ tale neceſſe eſſe nō excludit cāꝫ effectiuaꝫ: vñ tali nō repugnat eſſe factuꝫ oſtēſuꝫ eſt.n. ſupra qḋ nihil ꝓhibꝫ q illud qḋ nō eſt ꝑ aliḋ ſuſtētatiue ſit per aliud effectiue. ſi vero ly ꝑ ſe excludit cāꝫ materialeꝫ cōſtituentē: ꝛ cū hoc habeat neceſſitatē eſſendi: ſic oēs ſubſtātie ſeparate ſunt per ſe neceſſe eſſe ſm pħm ꝛ ſm veritatē: ſi deus ageret ex neceſſitate nature: ꝛ tali neceſſe eſſe per ſe nō repugnat eſſe ab alio effectiue: qꝛ forma ſimplx pōt eſſe effectus eius: qui non agit ex ſuppoſita mã qualis eſt deus: vnde ſicut in modo nō eſſendi per aliud premiſſo dictuꝫ eſt: q idem q nō eſt per aliud ſuſtētatiue nihil ꝓhibet eſſe per aliud effectiue: ita h̄ pōt dici q nihil ꝓhibet q illud qḋ non eſt per aliud: ſicut per mãꝫ cōſtituenteꝫ ſit per aliud effectiue. Si vero ly per ſe excludat formā terminanteꝫ ſiue cōtinēteꝫ: ſic oēs ſubſtātie icorruptibiles ſiue ſimplices ſiue cōpoſite ſunt neceſſe eſſe per ſe ſm pħm: et ſm veritatē. ſi deus ageret ex neceſſitate nature: qꝛ lꝫ forme cōpoſite habeāt formaꝫ conſtituēteꝫ: nō tamē habēt formaꝫ terminantē eo modo quo expoſitū eſt: ſed ſola mã ſic habꝫ cām formalē nō ſue eſſentie: ſed ſui eſſe: ꝛ tali neceſſe eſſe per ſe ſimplr nō repugnat eē ab alio effectiue: qꝛ ly per ſe nō excludit efficiēs ſꝫ formaꝫ terminanteꝫ. Si vero ly per ſe excludat cām formalē cōſtituēteꝫ ſic oēs ſubſtantie imãles ſunt per ſe neceſſe eſſe ſm pħm ꝛ ſꝫ veritatē. ſi deus ageret ex neceſſitate nature: qꝛ nō habēt formaꝫ ſuā eſſentiā conſtituenteꝫ: quaſi partes eius: ſed ſunt ſimplices forme: ita q tota eſſentia eſt ipſa forma: ꝛ tali neceſſe eſſe nō repugnat eſſe ab alio effectiue: qꝛ hic nō excluditur cā efficiens: ſed forma cōſtituens. Si vero ly per ſe excludat cauſam efficientē: tali per ſe neceſſe eſſe repugnat eſſe ab alio effectiue ex quo effectiuū excluditur: ꝛ non ſoluꝫ eſſe ab alio effectiue: ſed etiaꝫ habere qualēcūqꝫ cām repugnat tali neceſſe eſſe: qꝛ ex quo excluditur efficiens excludūtur ꝛ alie cāe: qꝛ oīa principia rei intrinſeca taꝫ mã q̄ꝫ forma depēdēt a pmo efficiēte quoquo modo: ꝛ ſic pꝫ qñ ei q eſt neceſſe eſſe per ſe repugnat eſſe ab alio effectiue ꝛ qñ non. ❡ Ulterius ex hoc pꝫ ſolutio ad quartaꝫ queſtionē prius poſitam: vtrum q eſt per ſe formaliter neceſſe eſſe ſit ab alio effectiue: qꝛ per ſe formaliter neceſſe eſſe poteſt intelligi duobꝰ modis. Uno modo vt ſit ſenſus: q per ſe formaliter eſt neceſſe eſſe.i. q habet neceſſitatē ſui eſſe per hoc q non eſt per aliud formaliter: qꝛ ly per ſe idem eſt q nō per aliud: ꝛ ſic nullo modo facto poteſt ɔuenire eſſe per ſe formaliter neceſſe eſſe: qꝛ neceſſitas cuiuſlibꝫ facti in eſſendo nō eſt per h̄ q nō eſt per aliud formaliter vel ſubiectiue: ſed hoc.ſ. factuꝫ depēdet ex volūtate agentis ſi a ꝓpoſito: vel ex neceſſitate ſi naturalr. Alio modo poteſt accipi ita q ly per ſe formaliter determinet ly eſſe ꝛ nō ly neceſſe: vt ſit ſenſus: h̄ q eſt neceſſe eſſe per ſe formaliter.i. hoc exiſtēs per ſe formaliter: ita q nō per aliud: ſicut per cāꝫ formalē eſt neceſſe eſſe: ſiue hꝫ neceſſitatē eſſendi. Et ſm iſtū intellectū dicēduꝫ q ſicut ex dictis pꝫ ſiue per ly per ſe formaliter excludatur cā formalis conſtituens ſiue cauſa formalis terminans ꝛ conſtituens nō repugnat ei q eſt per ſe formaliter neceſſe eſſe ab alio effectiue: qꝛ ſicut ex dictis pꝫ eſſe per aliud ſicut per cām efficienteꝫ: ꝛ eſſe nō per aliud ſicut per cām formalē cōſtituēteꝫ vel terminanteꝫ nō ſunt oppoſita: qꝛ tunc accipiunt reſpectu diuerſoꝝ: vnde ſubſtātijs imãlibꝰ quibꝰ cōuenit vtroqꝫ mō nō eē ꝑ aliud: ſicut per cāꝫ formalē: talis neceſſitas eſſendi nō repugnat vnde factū eſt: ꝛ ſi eſſent neceſſe eē vt poſuit pħs ꝛ Auer. nō repugnaret eis eſſe ab alio effectiue: qꝛ ipa neceſſitas eēndi nō repugnat facto: vñ factū eſt: ſicut nec neceſſio agere repugnaret efficienti: vñ efficiens. ❡ Ad pᵐ igit in oppoſitū dōm: qñ dr̄ q illḋ qḋ eſt per ſe neceſſe eē nō eſt per aliud: q ſicut pꝫ ex dictis aliqd pōt itelligi eſſe per ſe multis modis: ſiue nō per aliud: ꝛ ſilr eſſe per aliud. qꝛ vel per aliud effectiue vel ſubiectiue vel cōſtitutiue vel terminatiue: modo dico: q illud qḋ eſt per ſe oīo: ita q nullo iſtoꝝ modoꝝ eſt per aliud: nullo modo pōt eſſe factū: qꝛ a tali excluditur oīs cā: ſed illud qḋ vno iſtoꝝ modoꝝ eſt per ſe ſiue nō per aliud nihil ꝓhibet alio modo eſſe per aliud: ſicut q nō eſt per aliud ſuſtentatiue bene eſt per aliud effectiue: ꝛ tale eſſe per aliud ꝛ nō eſſe per aliud nō cōtradicunt vt aſſumebaꝉ. ❡ Ad 2ᵐ dōm: q illud qḋ eſt oīno per ſe: ita q nullo modo per aliud: quocunqꝫ alio remoto adhuc manet in ſuo eſſe: ſed q eſt neceſſe eſſe per ſe: vno modo: puta qꝛ nō eſt per aliud ſuſtentatiue ꝛ alio modo eſt per aliud puta effectiue: ꝛ tale neceſſe eſſe per ſe nō remanet quocūqꝫ alio remoto: nunc autem ſubſtantie incorruptibiles eſſent neceſſe eſſe ꝑ ſe ſi haberent neceſſitatē eſſendi: vt poſuerūt philoſophi ꝛ Auerro. ideo nō remanerent quocunqꝫ alio remoto: licꝫ ſic ſint per ſe neceſſe eſſe. ❡ Ad tertiuꝫ dico q nō omne neceſſe eſſe per ſe dicitur: vel quia nullaꝫ cauſaꝫ eſſendi habet vel quia ipſum ſibi ſit cā eſſendi q nulli poteſt conuenire: quia eſt dare medium.ſ. q dicatur aliquid per ſe neceſſe eſſe: quia habens neceſſitateꝫ eſſendi eſt ita per ſe q non per aliud ſm aliquod deter-

minatuʒ genus cauſe:puta:quia nō eſt per aliud ſicut per materiaʒ ſuſtentanteʒ: lʒ ſit in alio genere cāe per aliud:puta per cauſam efficienteʒ: vnde argumentuʒ procedit ab inſufficienti:quia non diuidit per immediata. Queſtio. IIII.

AD quartum ſic ꝓceditur. Et arguitur ꝙ nō fuerit de mente phi ꝙ ſubſtātie incorruptibiles ſint ab alio effectiue: qꝛ ab eo ꝙ nō mouet aliqd:niſi ſicut amatuʒ ⁊ deſideratum res quantuʒ ad ſuā eſſentiaʒ nō ꝓducitur:qꝛ amare ⁊ deſiderare preſupponunt eſſentiaʒ amantis ⁊ deſiderātis: ſed ſm ſentētiā phi.12.metaphy. Primū non mouet niſi vt amatuʒ ⁊ deſideratū ſubſtātias celeſtes.igitur ſubſtātie celeſtes nō ꝓducuntur ab eo ſm eſſentiā ſm intentioneʒ phi. ❡ Preterea. Omne factuʒ eſt per aliquod fieri:ſed ſʒ phm omne fieri eſt motus vel mutatio.ergo ſm cum nihil eſt factū ab alio niſi per motū:minor declaratur qꝛ ſm phʒ.8.phyſicoꝝ.in principio:ſi primuʒ mobile eſſet factū ſequeretur ꝙ ante primū motū vel primaʒ mutationeʒ eſſet alius motus vel mutatio alia prior: ꝙ tamē nō ſequitur niſi omne fieri eſſet motꝰ vel mutatio. Ex hoc igitur vlterius arguo ſʒ phʒ:omne factū eſt per aliquod fieri ꝙ eſt motus vel mutatio ſed conſtat ſm phm ꝙ ſubſtātie incorruptibiles:⁊ precipue īmāles nō poſſunt produci per motuʒ vel ꝓductioneʒ alicuius preſuppoſiti:qꝛ nihil eternuʒ poteſt eſſe ꝑ motuʒ vel mutationē ſm mentē phi:⁊ ſʒ veritateʒ ita eſt ſm phʒ.igitur ſubſtātie icorruptibiles nō ſunt ab alio effectiue:qꝛ non ſunt facte. ❡ Preterea adhuc facit hꝫ ꝙ ipſe dicit cōtra platonē de ydeis:qꝛ nihil vt ipſe dicit facerent ad eſſe entiū effectiue:qꝛ nihil facerēt ad motum. ❡ Preterea p̄mo celi ⁊ mun. vult ꝙ poſſibile nō eſſe nō poteſt habere neceſſe eſſe:vt ſcilʒ ſit perpetuuʒ ⁊ incorruptibile:ſed oē qđ eſt effectiue ab alio eſt poſſibile nō eſſe:qꝛ ſubtracta influentia alterius nō erit.ḡ ſm menteʒ phi:ꝙ eſt neceſſe eſſe ⁊ eternum nullo modo eſt ab alio effectiue. ❡ Preterea phs.6.metaphy. ⁊ infra intendit inquirere cauſas entiuʒ.ſi igitur ſʒ eiꝰ opinioneʒ ſubſtantie īmateriales ⁊ celeſtes haberent cauſas efficientes:ipſe de hoc deberet facere mentionem.cum ergo non faciat videtur ſm ipſum ꝙ nullā cauſam efficienteʒ habeant.

In oppoſitum eſt ꝙ dicit circa principiuʒ 8° metaphy.ꝙ neceſſariuʒ ⁊ perpetuū habēt eſſe ab alio effectiue ſiue cauſatiue.

Reſpondeo in iſtis queſtionibꝰ non queritur quid ſit ſm rei veritatē.ſed quid ſit ſʒ mēteʒ phi. Et ad hoc dicunt qdā:ꝙ cuʒ in rebus ſunt accidētia ⁊ ſubſtantie generabiles ⁊ corruptibiles ⁊ igenerabiles ⁊ icorruptibiles: accidētia perpetua neceſſario inherentia ſʒ phm poſſunt eſſe cauſatiue ſiue effectiue ab alio:vt pʒ de motu celi ⁊ de illuminatiōe quarūdaʒ ſtellarū:que conſtat ſm phm eſſe perpetua ⁊ eſſe ab alio effectiue:ſubſtātie vero incorruptibiles ⁊ quantum ad ſpeciē ⁊ quantuʒ ad indiuidua ⁊ ſubſtantie corruptibiles quantū ad ſpēm: ſʒ quā ſunt incorruptibiles nullo modo ſunt ab alio effectiue ſm phm:ſʒ ſolaʒ quādaʒ dependentiaʒ habēt ad aliud:vnde ſunt depēdentes ab alio ⁊ nō effectiue. ❡ Ratio autē quare ponunt phm ita poſuiſſe eſt:qꝛ vt dicunt ſicut accidenti cōuenit eſſe ab alio.ita cōuenit ei neceſſe eſſe habere ab alio:⁊ ideo accidēti eterno ⁊ neceſſario īherenti nō repugnat eſſe ab alio:ſubſtātia vero cuʒ ſit ens ꝑ ſe:cuʒ habeat neceſſe eſſe:oportʒ ꝙ habeat neceſſe eſſe per ſe:⁊ ſic nō per aliud:ꝙ auteʒ eſt ab alio effectiue eſt per aliud:⁊ ideo ſubſtantie repugnat neceſſe eſſe: ⁊ eſſe ab alio effectiue:quia vt dicunt implicat contradictoria.ſ.ꝙ ſit per ſe neceſſe eſſe:⁊ nō per ſe neceſſe eſſe: nō videtur auteʒ eis ꝙ phus tam magnuʒ inconueniens poneret:vnde ad hoc confirmāduʒ dicunt ꝙ phs vult p̄mo celi ⁊ mun.ꝙ illud quod eſt poſſibile nō eſſe ex ſe nō poſſit habere neceſſe eſſe ab alio ⁊ hoc quantuʒ ad ſubſtātias:vt dicūt.naʒ alia ratio eſt q̄tū ad accidētia vt oſtenſuʒ eſt:tamen ꝓpter cōnexioneʒ rerum adinuicem dicunt ꝙ intentio phi eſt:ꝙ ſubſtantie incorruptibiles habēt dependentiā ad primū:ita ꝙ primo nō exiſtente ſequentia nō eſſent. ❡ Sed iſta omnia ſunt valde vana ⁊ friuola:ꝙ eniʒ primo dicitur ꝙ ſubſtantia eſt ens per ſe:ideo ſubſtātia habens neceſſe eſſe:eſt neceſſe per ſe:cui repugnat eſſe per aliud:qꝛ iplicat contradictoria:ꝙ nō videtur phs debere ponere: oino nō valet:qꝛ vt viſum eſt per ſe:⁊ per aliud.ſm ꝙ dint ſubſtantia ⁊ accidens accipiuntur ſʒ eſſe per ſe: ⁊ per aliud ſuſtentatiue ⁊ nō effectiue:vnde tale per ſe ꝙ cōuenit ſubſtātie in cōparationē ad accidens nō excludit eſſe per aliud effectiue vt viſum eſt ſupra:vnde eſſe per aliud effectiue:⁊ eſſe ſubſtantiā habentē neceſſe eſſe non per aliud ſuſtentatiue:vt viſum eſt nō implicat cōtradictoria:nec per cōſequens cogimur dicere ꝙ phs hoc quaſi meꝰ inconueniens euitauerit:vt ipſi dicunt quimo cogimur dicere ꝙ hꝫ phus non curauit ponere vt ipſe videatur coactus paralogiſmo ignorantie elenchi ſm ꝙ procedit ratio ſupradicta quaſi talem ſyllogiſmuʒ ſoluere neſciret. ❡ Qꝛ vero addunt ꝙ phus primo celi ⁊ mundi.vult ꝙ illud quod eſt poſſibile nō eē quale eſt id qđ eſt effectiue ab alio:non poteſt neceſſe eſſe habere ab alio:⁊ hoc in ſubſtantijs:de quarum ratione eſt eſſe per ſe:nō auteʒ in accidentibus quibꝰ conuenit eſſe per aliud:manifeſte eſt contra litteraʒ textꝰ phi:qui poſitis diſtinctionibus generabilis ⁊ ingenerabilis: poſſibilis ⁊ impoſſibilis:corruptibilis ⁊ icorruptibilis:ex quibus arguit ſtatiʒ in p̄mo caplo:determinantis autem his ⁊c̄.vbi incipit arguere:ꝙ poſſibile eſſe:⁊ nō eſſe nō poteſt eſſe ingenerabile ⁊ incorruptibile expreſſe dicit ſuas demonſtrationes eſſe intelligendas ⁊ quantuʒ ad ſubſtātias ⁊ quantum ad accidentia:vnde ſic dicit.dico autē rem nō poſe eſſe:⁊ ens poſſibile nō eſſe ſm quācūqꝫ predicationeʒ:puta hominem:aut album:aut tricubituʒ:aut aliud quodcūqꝫ taliuʒ:ecce q̄ expreſſe dicit ꝙ eque intelligit iſtas demonſtrationes de accidentibus ⁊ de ſubſtātijs. ❡ Argumentum fundatum ſuper iſtas rationes phi:qđ ipſi adducunt ſolutum eſt in ſc̄do articulo vbi dictum eſt:ꝙ id qđ eſt poſſibile nō eſſe ex ſe abſolute vel ex hypotheſi poſſibili ſʒ phm non poteſt habere neceſſe eſſe:nec etiam perpetuari ab alio. Illud vero ꝙ poſſet nō eſſe vel poteſt nō eſſe poſita hypotheſi impoſſibili:bene poteſt habere neceſſitatem ab alio ſm phm. ❡ Qꝛ vero adducunt tertio ꝙ phus voluit ꝙ ſubſtātie incorruptibiles ſunt neceſſe eſſe ſm ſpecieʒ:nec quantum ad hoc ſunt ab alio cauſatiue ſiue effectiue eſt expreſſe contra phʒ.8.phyſicoꝝ.vbi vult māifeſte ꝙ oportet dare aliam cauſaʒ totius generationis ⁊ corruptionis ⁊ omnium generatorū ⁊ corruptorum extra omnia generata ⁊ corrupta: ⁊ hoc dicit eſſe motoreʒ perpetuuʒ:ita ꝙ generata nō ſolum habent cauſaʒ quantuʒ ad indiuiduuʒ ꝙ eſt eā prima ſm phm:ſed etiaʒ quantum ad totam ſuā ſpeciem:imo quantum ad totū ſuum genus que eſt cauſa

per ſe

per ſe ſm eam ipſius eſſe gſlati. vnde dictū eorū quan
tū ad hoc nō eſt conueniēs. ¶ De vero quarto dicunt
phm ſenſiſſe aliquid dependens ab aliquo vel eſſe de/
pendens ab aliquo qd nihil facit ad ſuū eſſe in aliquo
genere cauſe: ⁊ tamē id depēdens ita ſe habꝫ ad aliud
q ipſo alio non exiſtente ipſum dependens nō eſſet: ⁊
hoc qꝛ id non implicat contradictionē: ſicut ponere qd
eſt per ſe neceſſe eſſe ⁊ eſſe effectiue ab alio oino ridicu
lum eſt ⁊ falſum. ecōuerſo enī eſt in re: oſtenſuꝫ eſt. n.
ſupra: q per ſe neceſſe eo modo quo expoſituꝫ eſt: ⁊ eē
ab alio effectiue non repugnant: nec cōtradictionē im
plicāt. ſed ponere q aliquid dependeat ab alio in eſſe
ſuo. ita q illo non exiſtente illud qd dicit̄ dependere
ab eo nō eſſet: ⁊ q ſit per ſe neceſſe eſſe. ita q non hēat
aliā cām ſui eſſe omnino manifeſte implicat contradi
ctoria: quia qd non eſſet alio non exiſtēte nō repugnat
ſibi non eſſe niſi per aliud ſiue ꝓpter eſſe alterius: qꝛ ſi
per ſeipſum repugnaret ſibi non eſſe nunq̄ per quod/
cunq̄ aliud non exiſtens: ſequeret̄ ipſum non eſſe niſi
forte conſecutiue. ſicut ſi non eſt riſibile non eſt homo:
non tamē ꝓpter non eſſe riſibile non eſt homo. ſꝫ ma/
gis econuerſo: ſed ei qd eſt neceſſe eſſe ꝑ ſe. ita q nullo
modo per aliud quaſi nullam cauſam habens ſui eſſe
repugnat per ſe omni alio circūſcripto nō eſſe: quia eo
modo quo cōuenit alicui neceſſe eſſe eo modo poſſibi/
le non eſſe: vel abſolute non eſſe ſibi repugnat. igitur
ſm veritatem ponere q aliquid ſit oino neceſſe eſſe.
ita q non per aliā cauſam quācūq̄ ⁊ ponere q depen/
deat ab alio. ita q illo non exiſtente nō eſſet: eſt pone
re q alicui eideꝫ repugnat non eſſe circūſcripto omni
alio: ⁊ qd non repugnat non eſſe circūſcripto quocūq̄
alio: quia manifeſte implicat ꝯtradictoria. imo eſt cō/
tradictio manifeſta hoc eē cōtra mēteꝫ phi 2° phyſico
rū. vbi ponit q nihil eſt cauſa ipſius non eſſe per ſuam
abſentiam: niſi q erat cauſa ipſius eſſe per ſuam ꝑſen/
tiā. ¶ Item etiam hic dicit expreſſe in primo poſterio
rū vbi loquit̄ de demōſtratiōe qꝛ: que fit per cāꝫ remo
tam: quia ſi negatio eſt cauſa negatōis ⁊ affirmatio eſt
cauſa affirmationis. hoc etiā eſt cōtra hoc q ipſe dicit
7° phyſicoꝝ. vbi ipſe dicit. q illud qd mouet̄ a ſeipſo.
ita q non habet aliam cauſam ſui motus extra ſe non
quieſcit ad quietem cuiuſcunq̄ alterius a ſimili qd eſt
a ſeipſo ſiue per ſeipſum. ita q nullam cauſam ſui eſſe
habet extra ſe: nō deſinit eſſe ad nō eſſe cuiuſcūq̄ alte
rius. igitur ſm phm q deſinit eſſe ad non eſſe alterius
nō eſt neceſſe per ſe totalr̄ eſſe: quaſi nullam cāꝫ ſui eē
habens extra ſe. ita q valde irrationabilr̄ loquunt̄ q/
cunq̄ imponunt pho. q ipſe poſuerit: q aliquid depen
deat ab alio in ſuo eſſe. ita q illo alio non exiſtente nō
eſſet neceſſe q nihil faceret in aliquo genere cauſe ad
ſuum eſſe. ita q per ſe neceſſe eſſe totaliter non eſſet ni
ſi exiſtente alio. dico autē totaliter: quia bene qd eſt ꝑ
ſe vno modo poteſt eſſe per aliud alio modo: vt oñſuꝫ
eſt. ¶ Et ideo videt̄ dicēdū q de mente phi fuerit: q
illud qd eſt neceſſe eſſe etiā in ſubſtantijs ſit effectiue
vel cauſatiue a pmo. ¶ Ad cuius euidentiā ſciendum
q cum vt poſitū eſt in p articulo multi modi ſint fien/
di: phs ꝓprie ⁊ ſtricte vſus eſt noie fieri in hiis: que fiūt
vel per motū vl̄ per mutationē: que ſit terminus alicu
ius motus: in quibus ꝓprie dicitur eſſe ⁊ fieri: ⁊ non ſo
lū abſolute eſſe ⁊ fieri. ſed etiā eē ab alio ⁊ fieri nō que
cūq̄ ſunt ab alio mouent̄ vel mutāt̄. vñ etiā in rebus
corruptibilibus: in qbus differūt eē ab alio ab ipſo ſuo
fieri. puta motus ⁊ mutatio: ⁊ in illis in quibus nō dif/
ferūt eē ab alio ⁊ fieri: qꝛ nō ſunt de nouo ꝑ aliqd fieri
mediū. ſꝫ ſūt ipmmet fieri ab alio fluēs. dicit ipſe phs
in p celi ⁊ mūdi nō eē ab alio ꝑ aliqd fieri. ex quo vide
tur q ipſe vellet q talia non ſint ab alio effectiue. cuꝫ
tn̄ conſtet talia eſſe de nouo ab aliquo efficienti: etiam
ſm ipꝫ. Ex quo manifeſte patꝫ q phs vult q aliqd ſit
creatū ab aliquo alio effectiue ꝑ ſimplicē emanationē
eēndi ab alio: quod tamē nō dicit̄ eſſe ab alio per fieri
ſtricte dictum: q ſit motus vel mutatio: q̄ſi per aliqd
mediuꝫ exiſtens inter faciens ⁊ ſuū factū. ¶ Hoc enī
premiſſo dico q de mente phi fuit q omnes creature
eſſent a deo effectiue imediate vel mediate. ſꝫ ea que
ſunt ab eo immediate ponit ab eterno: ⁊ de neceſſita/
te procedere. ſicut lumen procedit a ſole: ſi lumen eſſet
aliquod per ſe ſubſiſtens non per motum vel mutatio
nem cum non poneret ea de nouo procedere vel pre/
ſuppoſito ſubiecto de nouo in eo recipi. ſed per ſimpli/
cem emanationē: ꝓpter qd quia eorū eſſe ab alio ⁊ ſuū
fieri non differunt: vt predictū eſt de motu ⁊ mutatio/
ne. licet poſuerit talia a deo ſic procedere: non tamē po
ſuit ea proprie fieri: ⁊ quia quādo cōſtat de re vane cō/
tendit̄ de nomine: ex quo conſtat: vt magis infra pate
bit phm poſuiſſe res ſic a deo procedere: non eſt curan/
dum quo noie talis proceſſus reꝝ vocetur ſiue emana
tio ſiue fluxus ſiue eē ab alio. ¶ Ratio aūt quare po/
ſuit res a deo imediate procedentes ꝓcedere ab eo de
neceſſitate fuit: quia cum ratio nouitatis in productio
ne rerum non poſſet eſſe ex parte rerum quia producū
tur a deo quantum ad totum qd eſt in eis: nec etiaꝫ ex
parte dei vidit quō talis nouitas poſſet habere cauſaꝫ
ꝓpter ſuaꝫ imutabilitatem: ⁊ quantum ad intellectuꝫ
⁊ quantum ad voluntatem non attendens quomodo
antiqua voluntas poſſet producere nouum effectuꝫ ni
ſi ex parte effectus eſſet alia nouitatis talis ratio: poſu
it q omnia que imediate procedunt a deo ab eterno: ⁊
de neceſſitate procedere: quaſi voluntate dei nāe ne/
ceſſitate in productione mundi quantū ad partes eius
principales quaſi propriꝫ effectus operante. In produ/
ctione vero rerū. que mediate procedunt ab eo poſuit
eſſe motum ⁊ mutationem: ⁊ per talia proceſſum no/
uum in eſſe: quia tā ex parte ſecūdaruꝫ cauſarum: que
ſunt mutabiles: q̄ ex parte effectuū: in quibus preſup/
ponebatur aliquid actioni agentis: poterat reddi ratio
nouiter procedi in eſſe. q hec fuerit itentio phi de ſub/
ſtantijs incorruptibilibus poteſt oſtendi: ⁊ ex eo q di/
cit in pncipio. 12. metaphy. ⁊ in fine eiuſdē: ⁊ in octauo
phyſicoꝝ. ⁊ in quarto metheoroꝝ. dicit enim in. 12. me
thaphyſice. vbi loquit̄ contra ydeas platonis: quas po/
nebat formas rerū generabilium: ⁊ tamen preexiſtere
eis: q cauſa efficiens bene preexiſtit ſubſtātie compo/
ſite: cuius eſt cauſa. ſed cauſa formalis ſm euꝫ nunq̄
preexiſtit ante ſubſtantiam compoſitam: cuius eſt cau
ſa formalis. tamen an alia forma remaneat deſtructo
compoſito dicit eſſe inquirendum poſterius ⁊ non de
quacūq̄. ſed tantū de anima intellectiua: ex quo poſ/
ſunt duo concludi: vnum q ſm euꝫ anima rationalis
non eſt tantuꝫ motor corporis humani. ſed etiam for/
ma q ex hoc patet. quia cum dixiſſet q cauſa efficiēs
poteſt ꝑexiſtere ſubſtantie compoſite generabili ſtatiꝫ
ſubdidit: q hoc non poteſt dici de forma quam vocat
ipſe ibi rationem ſicut ⁊ alibi frequenter facit. ſed an
poſterius aliquid remaneat. dicit eſſe inquirendum
quod non poteſt retorqueri ad cauſam efficientem: qꝛ
ex quo eſt ante nō indigebat inquiri: an poſſet eſſe poſt

cum hoc etiam ſit notum ad ſenſum. ¶ Itē ipſe dicit ꝙ nihil forſan ꝓhibet aliquid remanere deſtructo cōpoſito: vt anima non omnis. ſed intellectiua: ex quo pꝫ ꝙ aīa intellectiua in eodē gñe cāe formalis ē cū alijs aīabus in hoc ab eis differens: ꝙ poſtea remaneat deſtructo cōpoſito. ¶ Scđꝫ eſt. ꝙ ſm ipſuꝫ anima rationalis ꝗ̄ poſuit formam ſubſtātie compoſite non pexiſtit ipſi ſubſtātie compoſite: cuius eſt forma: qꝛ a generalitate formarū: quantū ad non preexiſtere compoſito non excipit aīam rationalem. ſed ſolum quantū ad poſt exiſtere. vnde ſi de mēte eius fuiſſet ꝙ anima rationalis eſſet ante ſubſtantiam compoſitā: ſicut remanet poſt: debuiſſet dicere ꝙ reſtabat inquirendū an aliqua forma: puta aīa intellectiua eſſet ante ſubſtantiā compoſitam ꝛ poſt: ꝙ cū nō fecerit: conſtat de mente eius eſſe aīam rationalē nō p̄exiſtere corpori: cui ꝯiungit̄. ¶ Ex hoc arguit̄: aīa rationalis ſm pħm eſt ſubā imaterialis ꝛ incorruptibilis. ſed ſm eum aīa rationalis eſt ab alio effectiue. ſm eum ergo ſaltē aliqua ſubſtantia icorruptibilis a parte poſt eſt ab aliquo effectiue: nec hoc eſt cōtra illud qđ dictum eſt ꝙ ſm pħm: ea que imediate a deo ꝓcedūt ſunt ab eterno ꝛ de neceſſitate: qꝛ lꝫ aīa imediate creet̄ a deo. tamē creat̄ in aliq̄ materia: vt eam informans ex parte cuius pōt reddi ratio nouitatis proceſſus aīe in eſſe. vnde illud eſt itelligēdū de his que ſunt a deo nullo preſuppoſito: vel ſicut materia vel ſicut cooperāte. Dicit etiā in fine eiuſdem. 12. ꝙ bonum vniuerſi conſiſtit ꝛ in ordine partiū adinuicē: ſicut in bono coniuncto ꝛ formalr̄ inherente ꝛ in ordine totius ad primuꝫ ſicut ad bonuꝫ ſeparatuꝫ: in quo ſm eum magis conſiſtit bonū vniuerſi quā in ordine partiū adinuicem. ¶ Ex hoc arguit̄. totum vniuerſum eſt ordinatū ad deum ſicut ad finē in quo cōſiſtit ſuū bonū principalr̄: aut ergo eſt ſic ordinatū per accidens ex parte rei ordinate. ita ꝙ iſte ordo nō ſequitur res ſm ſuas eēntias vel per ſe ꝓprietates: ſed ſoluꝫ ſm quedam accidētia ſeparabilia: aut per ſe. ita ꝙ iſte ordo ſequat̄ eſſentias rerū aut per ſe proprietates eaꝝ. primo modo nō poteſt eſſe: qꝛ ſm pħm ꝑncipale bonū vniuerſi cōſiſtit in tali ordine. incōueniens autem valde eſſet ponere ꝙ principale bonuꝫ rei conſiſteret: vel ſibi conueniret ſm aliqđ accidens ſeparabile: nec hoc pħs poneret aliquo modo. ſi dicis ſcđo modo. ſcꝫ ꝙ iſte ordo ſequat̄ eſſentias rerū vel per ſe proprietates earum: aut hoc erit ex quadā neceſſitate. ita ſcꝫ ꝙ iſte ordo ſequit̄ res ex quadā neceſſitate nature: nullo per ſe hunc ordinem intendente: aut ex aliquo superiore hūc ordinem intendente per ſe in rebus ꝯſtituēte ꝛ cauſante. ſi primo modo: tunc talis ordo eſſet in rebus caſualiter: qꝛ qđ nō fit ab aliquo intendente fit caſualr̄: ꝛ vlterius rediret error antiquorū qui poſuerūt ꝙ vtilitates ꝛ ydoneitates que proueniunt reſpectu alicuius boni aſſequendi: proueniunt nō ex aliquo agente intēdēte. ſed ex neceſſitate nature ꝙ pħs reprobat 2° phyſicorū. vnde iſto modo non poſuit pħs eſſe ordinem in rebus. ſi ſcđo modo ita. ſ. a cauſa aliqua ex intētione cauſante ipſuꝫ ꝛ conſtituēte in rebus: cuꝫ iſte ordo ſequat̄ eſſentias rerū ſiue per ſe proprietates earū: que ab eadem cauſa dependent: neceſſario opꝫ dicere ſm mentem pħi ꝙ totū vniuerſuꝫ eſt ab aliquo cauſatiue cauſante per intellectū ꝛ voluntatē: ꝛ res ipſas ex intentione ad vnum finem ordinante: ꝛ eas ſic cauſante ꝙ tali fini competunt: non enī poſſet dici ꝙ cauſalitas talis ordinis ſubiaceret actioni alicuius: cuius etiam actioni ſubiaceret cauſalitas rerum ipſarum: ex quo per ſe ſequitur eas. ſimilr̄ ipſe dicit. 8. phyſicoꝝ ꝓpe ꝑncipiū cōtra democritū qui volebat ꝙ ſolū eorū que aliquando ſunt: ꝛ aliquando non ſunt querenda erat cauſa. nō autem eoruꝫ que ſemper ꝛ de neceſſitate ſunt. dicit ꝙ imo eorum que ſemꝑ ꝛ de neceſſitate ſunt: eſt quādoqꝫ querenda cauſa: ſicut trigonū habere tres angulos equales duobus rectis: habet aliquā cauſam. vnde ibi dicit ꝙ in quibuſdam neceſſarijs verum eſt ꝙ nō eſt querenda cauſa vt in principijs. In alijs vero vt in ꝑncipiatis bene eſt inquirenda quantūcunqꝫ ſint neceſſaria: ex quo patet ſm euꝫ ꝙ ea que ſunt ſemper ꝛ de neceſſitate habent cauſas ꝛ principia: ꝛ ſunt ab alio cauſatiue. ſi dicis ꝙ ipſe loquitur ibi de cauſis demonſtrandi non de cauſis eſſendi: quia ponit exemplum de habere tres angulos equales duobus rectis: qđ eſt quoddam demonſtratū in geometria. vanum eſt: nec valet quia demonſtratio potiſſima habet pro medio non ſolum illud qđ eſt cauſa concludi paſſioneꝫ de ſubiecto. ſed eſt cauſa eſſendi paſſionis concluſe. Scđo. quia cōſtat ꝙ triangulum habere tres angulos equales duobus rectis habet cauſam eſſendi. Tertio. quia conſtat ꝙ ibi loquitur contra democritū q̄tum ad cās naturales reruꝫ in eſſe reali: vt patet intuenti textū. Si dī. ꝙ verum eſt: ꝙ pħs vult ꝙ quedā neceſſaria habeāt cauſam vt accidentia que ſunt principiata: non autē neceſſaria que ſunt ſubſtantie: quia hoc eis repugnat: ꝛ ſunt principia. ſimiliter non valet: oſtenſum eſt enim ſupra ꝙ ſubſtantie etiam neceſſarie non repugnat habere cauſam effectiuam. licꝫ ſibi repugnet habere cauſam ſuſtentantem: vt ſupra eſt expoſitum: ꝛ per cōſequens talis ſubſtantia licꝫ ſit principiū actiuū aliquaruꝫ ſubſtantiarū aliarum. tamen bene poteſt eſſe principiatū reſpectu alicuius prioris. dicit etiaꝫ in primo metheo. ꝙ ordo elementorū ſm ſitum eſt cātus a deo: que elementa ſm eum ſunt eterna q̄tū ad totalitatē ſuā: ꝛ cōſtat ꝙ talis ordo ſequitur elemēta a dāte formas ſubſtantiales motus grauis ad determinatum ſitum: vel etiam leuis: dicit etiam ſcđo de generatione: ꝙ ignis ſine influentia celi eſſet peior ꝗ̄ inſtrumenta artis ſine artificibus qui habent ſolum vti eis: quod ideo eſt: quia ignis. ꝛ ſimiliter omnia alia elementa habēt formam: per quā ſunt a celo. Inſtrumentū autē non habet formam ſuam ab artifice. ſed ſolum operari. vnde ex his videtur eſſe de mente pħi: ꝙ illud qđ eſt de neceſſitate: ꝛ ſemper etiam in ſubſtantijs ſit effectiue ab alio. imo ꝛ omnes creature cātiue ſunt a deo. ¶ Ad primū ergo in oppoſitum dicenduꝫ: ꝙ ſm pħm deus non cauſat motum celi quaſi mouens applicatum ad motum. ſed hoc facit intelligentia vel aīa celi. ſic animatum in quantū appetit aſſimilari primo. vnde ſm ipſum quantū ad cauſandū motum eſt cauſa in ratione amati ꝛ deſiderati: niſi forte ſm eum ſe habeat aliter inquantuꝫ cauſat ꝛ conſeruat motorem eius: ſicut agens vniuerſale: bene tamen vult pħs ꝙ eſſentia celi ſit a deo cauſata non per motuꝫ vel mutationē in quibus poſuit ipſum fieri ſtricte dictum. ſed per ſimplicē emanationem: vt expoſitum eſt. ¶ Ad ſcđm dicendū quando dicitur ꝙ ſm pħm omne ꝙ fit: fit per motum vel mutationem: dicendū ꝙ verum eſt ꝙ pħs non poſuit fieri medium inter efficiens ꝛ factuꝫ: nec abſolute fieri: nec ſtricte dictū: niſi vbi eēt aliqđ ꝓductū: ꝑ motū vl̄ mutationē: in quo ꝓducto differret fieri ab eē ab alio. vnde ꝛ ipſuꝫ motū poſuit eſſe ab alio producente

nō tñ

Sed hoc eſt mihi dubiū quid ſit de mēte pħi fuerit aīam intellectiuā eē eternā a pte poſt no ꝯ eternaꝫ a parte ante. nā rōnibꝫ iſta cōuertunt̄ ꝙ eē eternū a pte poſt ē eternū a pte ante ꝛ ecōtra ſicut pꝫ p͛o celi. nec vꝫ valere rñſio q̄ ſolet dari ꝙ illud hꝫ veritatem de ꝑfectis in ſpē: nā rōnes eius abſolute vident̄ cōcludere ſicut intuēti patet.

Sed hoc eſt mihi dubiū ꝛ oppoſituꝫ verius credo ē mēte pħi. vꝫ qđ deus nō imediate mouet primum mobile nō ſolū in rōne finis. imo i rōne efficientis ... agens ... generis nō ſeparat̄ ſicut eſt ſnia comm. primo capit. ... ſuba orbis cōtra ... ꝛ. 12. met. cō. 36. 38. ꝛ. 44. vide plures rōnes ad hoc a nobis i qōne noſtra de triplici cā ... intelligentie.

non tamē poſuit ipſum fieri.poſuit tamē phs aliquid
procedere ab aliquo producente ſine motu ꝛ mutatio/
ne per ſimplicem emanationem . vt declaratum eſt.
❡ Ad confirmationem ſumptaȝ ex dictis philoſophi
de ideis pȝ per dicta.❡ Ad tertium dōm:ꝙ illō qđ eſt
poſſe ꝗtū eſt de ſe nō eē:ꝗle eſt oē factū ab alio ſȝ phȝ
non poteſt habere neceſſe eſſe ab alio.pȝ reſponſio ex
ſcđo articulo. ❡ Ad quartū dōȝ:ꝙ phs nō dixit expſ/
ſe in.12. meta.nec in libris precedentibus ꝙ ſubē in/
corruptibiles ſint ab alio cāte:puta a deo.tñ ex his q̄
ibidē dicit pōt haberi ꝙ hoc fuerit eius intentio. vt pȝ
ex dictis:vel aliter dōm ꝛ verius:ꝙ illud qđ dicit in.12.
de ſubſtātijs ſeparatis tradit nō inquirendo cām earū
in re.ſed oſtendēdo modū cauſalitatis earū ſuper ſub/
ſtantias inferiores generabiles ꝛ corruptibiles:ꝛ etiaȝ
ſuper motum localē ſubſtātie corporalis incorruptibi
lis.ſ.celi.vnde quicquid dicit̄ ibi de itellectu:ꝛ de mo/
do intelligendi totū eſt ꝓpter hoc : vnde ꝛ in ꝑncipio
13.dicit ſe determinaſſe in precedentibus de principijs
ſubē ſenſibilis:vñ reprobatis alioꝝ opionibus de ſub/
ſtantijs ſeparatis in.13.ꝛ in.14.ꝛ forte in alijs libris ſe/
quentibus qui nō ſunt tranſlati tractauit de ſubſtātijs
ſeparatis in ſe oſtēdendo qūo fluunt a ꝑmo.ſed hoc ad
huc nondū tranſlatū eſt:vel forte morte preuētus nō
perfecit:ſicut etiā queſtio ꝗ mouet tertio đ aīa.qūo.ſ.
intelligit anima ſeparata non inuenit̄ ab eo determi/
nata:ꝛ propter eaſdem cauſas. Queſtio. V.

Ad quintum ſic ꝓcedit̄:ꝛ vi
det̄:ꝙ ſȝ veri/
tatē creatura non potuit eſſe ab eterno
qꝛ creatura non ſoluȝ dependet a deo
quantū ad ſuū factuȝ eſſe.ſed etiā quā/
tū ad ſuū fieri.ſed omne ꝙ fit:fit ꝑ mo
tum vel per ſimplicē emanationeȝ:qđ
aūt fit per motum nō pōt eſſe eternū:qꝛ motus dura/
tione precedit reȝ factā per motū.ſimiliť nec qđ fit per
ſimplicē emanationē:qꝛ tale fit in īſtāti.ḡ eſt dare pri/
mū inſtās in q̄ fit.ſ.īſtās i q̄ fit.cū ḡ ois creatura ſic vel
ſic fiat.videtur ꝙ nulla creatura poſſit eſſe ab eterno.
❡ ꝑ.ſm Augᵐ de fide ad petruȝ.deus qui ſine initio
ſemper eſt dedit rebus a ſe creatis eſſe:non tñ ſine ini/
tio.ergo vt videt̄ ſm Augᵐ de ratione creature eſt hr̄e
initiū ſui eſſe.❡ ꝑ.omne illud de cuius ratiōe eſt ha
bere eſſe acquiſitū ab alio habet initiuȝ ſui eſſe. ſed de
ratione creature eſt habere eſſe acquiſitū ab alio.ḡ de
rōne eius eſt hr̄e initiū ſui eſſe.ſed nihil tale eſt eternū
ergo creatura nulla pōt eē eterna. ❡ ꝑ.res nulla que
eſt in actu pōt nō eſſe:niſi per aliquā potētiā preceden
tem duratione ſuum actum eſſendi:per quā poſitā in
preterito actus ille potuit impediri.ſed actū exiſtentē
ab eterno nulla potentia pōt precedere duratiōe.ergo
actus eternus nō pōt non eſſe.ſed neceſſariū eſt ipſuȝ
eſſe ſemper.ſi ergo mūdus eſſet ab eterno de neceſſita
te ꝓcederet a deo ab eterno.ſed hoc eſt impoſſe ꝛ cōtra
fidē:que ponit deū agere in productione creature non
ex neceſſitate:ſȝ per libertatē arbitrij:alioqñ nō poſſet
nunc producere nec potuiſſet in preterito nō produxiſ/
ſe.ergo impoſſibile eſt mundū fuiſſe ab eterno.minor
patet.ꝙ.ſ.actū eternū nulla potētia pōt precedere du/
ratione:qꝛ ante eternū duratiōe nihil eſt:maior decla/
rat̄.ſ.ꝙ nulla res que eſt in actu potuit non eſſe:niſi qꝛ
potuit impediri per potentiā aliquā precedentē dura/
tione illum actū:qꝛ omne ꝙ eſt qñ eſt neceſſe eſt eſſe.
ſcđo per rationē.ſed qđ eſt de neceſſitate non pōt nō eē.
ergo in actu ente nō eſt potētia ad non eſſe tēpore quo
eſt:qꝛ nulla potentia pōt ſimul ſe hr̄e ad cōtradictoria
ſiue actiua ſiue paſſiua.ſi ergo talis actus pōt non eſſe
abſolute pro tēpore in quo eſt.hoc eſt per aliquā poten
tiam precedentē duratione illū actū per quā ille actus
potuit impediri ne tunc eſſet:ꝛ ꝓpter hoc dicit ꝙ illud
qđ eſt duȝ eſt:neceſſario eſt:nō tñ neceſſario abſolute
qꝛ potuit ſic impediri:ꝛ ſic patet maior. ❡ ꝑ.ſi dicat̄
ꝙ eadē rōne poſſet dici:ꝙ predeſtinatus ab eterno nō
poſſet nō predeſtinari ꝙ talis predeſtinatio nō hȝ ali/
quid precedens. Inſtantia iſta vt videt̄ non valet:qꝛ
predeſtinatio vt videt̄ importat reſpectuȝ ad aliquid
poſterius duratione rōne huius prepoſitionis pre.pro/
pter qđ ipſum predeſtinatū habuit aliqđ tēpus ante ſe
in quo potuit impediri ne eſſet predeſtinatū.ſed eē ab
eterno reſpicit totuȝ tēpus infinitū a parte ante.ita ꝙ
non conuenit dare aliquod tēpus precedens talē actū
eſſendi in quo potuit impediri.vnde non eſt ſile.❡ ꝑ.
eſſentie rerū quantū eſt de ſe eque apte nate ſunt prio
fieri a deo in aliquo indiuiduo ſuo.ita ꝙ vnuȝ non fit
de neceſſitate ante aliud.vnde ſicut deus potuit face/
re ſolē ante adā:ita ecōuerſo:ex q̄ accipio ꝙ ſicut deus
potuit facere iſtū ſoleȝ qui nō ē ab eterno:ita ꝙ nulluȝ
alium feciſſet ante eū.ita potuit facere ab eterno adā.
ita ꝙ nullum alium ante eum:ꝛ poſt queȝ ꝛ a quo oēs
alij deſcēdiſſent.ſȝ ſi adā fuiſſet ab eterno ꝛ generaſſet
ipſe ꝛ ſequentes ab eo vſqȝ ad reuolutionē:que nūc eſt
fuiſſent infiniti hoīes gñati:ꝛ tamē fuiſſet dare ꝑmuȝ
hominē generantem ꝛ vltimū generatuȝ.illum.ſ.qui
nunc generat̄.ergo exiſtēte primo ꝛ vltimo eſſet dare
media infinita:qđ eſt incōueniēs ꝛ impoſſibile ꝛ ꝯtra
naturā rerum.impoſſibile eſt ergo ꝙ adā potuerit fie/
ri ab eterno:ꝛ eadem ratione nec ſol nec qđcūqȝ aliud
indiuiduum creature.ergo nulla creatura potuit fieri
ab eterno.❡ ꝑ.ſupponamus ſm fidē ꝙ eſſentia crea
ture potuit eſſe ꝛ non eſſe.ita ꝙ in eſſentia creature eſt
potentia ad eſſe ꝛ non eſſe.ſed prius natura ad non eē.
quia hoc competit ſibi ex natura ſui.poſterius vero na
tura ad eſſe:quia ſibi competit ab alio.ex hoc arguitur.
ſic.potentia ad eſſe ꝛ potentia ad non eſſe conueniunt
creature:aut ergo ſimul duratione aut non.non poteſt
dici ꝙ ſimul:qꝛ tunc ſequeret̄ ꝙ eidem ineſſet potētia
ad oppoſitos actus ſimul.ergo prius duratione conue/
nit ſibi alterū:aut ergo poſſe non eſſe prius eſt duratio
ne ꝗ poſſe eſſe:aut ecōuerſo:ecōuerſo non poteſt eſſe.
ſeȝ ꝙ poſſe eſſe ſit prius ꝗ poſſe non eſſe.primo qꝛ illō
qđ conuenit alicui prius alio natura natum eſt ei con/
uenire ꝛ prius tempore ꝗ illud aliud ſi vnum eorū eſt
prius duratione altero.ſed poſitū eſt ꝙ potentia ad nō
eſſe prius natura conuenit creature ꝗ potentia ad eſſe
ergo ꝛ duratione . ſecundo quia potentia ad aliquem
actum eſt prior duratione ipſo actu vel ſaltē ſimul cū
actu.ſed ſm fidem mundus fuit non ens ab eterno:er
go habuit potentiam ad non eſſe ab eterno : nihil au/
tem prius duratione eſt:eo qđ eſt eternum. ergo nihil
prius duratione conuenit creature ꝗ potentia ad non
eſſe.cum ergo oporteat vt preaſſumptū eſt:ꝙ potētia
ad non eſſe precedat duratiōe potentiā ad eſſe vel ecō
uerſo:neceſſe eſt dicere ꝙ potētia ad nō eſſe precedit
duratione.❡ Ex hoc ſic.ſicut ſe hȝ potentia ad poten/
tiā.ita actus ad actū.Sed poᵃ ad nō eē ꝓcedit duratōe
potētiā ad eſſe.ḡ neᵍo nō eē creature ꝓcedit duratiōe
eius eē. ❡ Ad idē ſic.ſuppoſito eodeȝ fundamento.ſ.
ꝙ potētia ad non eſſe precedat duratione in creatura
potentiam ad eſſe:potentia ad aliquē actum eſt de ne/
ceſſitate prior ipſo actu:vel ſimul cuȝ eo.ſed potentia

Nota rõnes iſtas Hẽrici quas putat demõſtrare mũdũ nõ potuiſſe eſſe ab eterno.

ad eſſe eſt poſterior duratione ꝙ̃ potentia ad non eſſe vt probatum eſt. ergo ⁊ eſſe poſterius eſt duratione ꝙ̃ non eſſe. ſed nihil qḋ neceſſario precedit duratione ab alio poteſt eſſe eternum: quia eterno eſt nihil prius duratione. ergo eſſe actuale creature: vt videtur nullo modo poteſt eſſe eternum. ¶ He ſunt rationes quas Henricus vocat demonſtrationes: cum tamẽ homini intelligenti non probabiliter perſuadeant. ¶ P̃. creatura fit ex nihilo: vel etiam facta eſt. ita ꝙ creare eſt ꝓceſſus a non eſſe totalr̃ ad ſimpliciter eſſe. ſed tale erat ante nihil vel non ens ⁊ tale non poteſt eſſe eternum. ergo creatura non poteſt eſſe ab eterno. ¶ Si dicas ꝙ non eſſe creature vel nihil ex quo fit precedit ſuũ eſſe ſolum natura ⁊ nõ duratione. ¶ Contra termini mutationis cuiuſcũ[que] ſiue proprie dicte: ſiue large ſunt incompoſſibiles: ⁊ tanto magis incompoſſibiles quanto vnus terminus negat plus de eẽ alterius termini. ſed eſſe ⁊ nõ eſſe ſunt termini creationis vnus a quo: ⁊ aliꝰ ad quẽ: ⁊ vnus maxime negat ꝙ alius ponit: q[uia] vnus negat totaliter eſſe. alius vero ponit ſimpliciter eſſe. g̃ totaliter ſunt incompoſſibiles duratione. ergo oportet non eſſe precedere duratione eſſe: ⁊ non ſolum natura ⁊ ſic idem ꝙ prius. ¶ P̃. ſequeret̃ infinitas animarũ. multe autẽ rationes ſolent ad hoc adduci. ſed aduerſarij videntur magis inniti iſtis.

In cõtrarium eſt q[uia] deus potuit facere mũdũ in maiori duratione a ꝑte ante quacũ[que] duratiõe data. ſed duratio maior quacun[que] data nõ poteſt eſſe niſi infinita. ergo deus potuit facere durare in infinitũ a parte ante. maior p[ate]z. quia ꝯſtat ꝙ deus potuiſſet facere mũdũ anteꝙ̃ fecerit: aut ergo per certum numerum annorũ: vt per mille: vel ꝑ duo milia: vel non per certum numerũ. ſed per maiorem quocun[que] dato. primo modo non poteſt dici: quia hoc eſſet figmentum: ⁊ ſine auctoritate ⁊ ratione poſitum. ſc[ilicet] ꝙ potentia dei determinaret̃ ad certũ numerum annorũ. ſi ſecũdo modo. ergo maior eſt verificata minor etiã ſic patet: quia in his in q[ui]bus eſt proceſſus in infinitum ſuppoſito quolibet finito dato eſt accipere maius. ergo illud quo non eſt accipere maius eſt infinitum: ⁊ patet minor. ¶ P̃. effectum cauſe efficientis non repugnat cõdurare cauſe: niſi quia ſuum fieri eſt motus vel terminus motus. ſ[ed] fieri creature a deo nec eſt motus: nec terminꝰ motus. ergo creature non repugnat eſſe ab eterno cum ſua cauſa eterna.

Reſpondeo dicendum: ꝙ quidam ꝓpter rationes prius poſitas quas vocant demonſtrationes. dicunt creaturã aliquã non poſſe eẽ ab eterno. ſed quia ille rationes. vt patebit in reſpõdẽdo nihil vel modicum perſuadent: quia vel ſunt ſophyſtice vel fundant̃ ſuper falſum. ¶ Ideo videt̃ aliter eſſe dicendũ. ſ[cilicet] ꝙ mundus potuit eſſe ab eterno: ſaltem ꝙ creatura aliqua potuit eſſe ab eterno: ⁊ hoc poteſt ſic declarari. q[uia] ſi creature repugnat fuiſſe ab eterno. aut hoc eſt: quia facta: aut quia ſubſtantia facta: aut q[uia] poſſibilis nõ eſſe: aut q[uia] ex nihilo. propter primũ: vel etiã ſcḋm nõ poteſt ſibi repugnare eſſe ab eterno. oſtenſum eſt enim ſupra ꝙ nec facto vnde factum eſt: nec ſubſtantie facte. vnde ſubſtantia facta eſt repugnat eẽ ab eterno: vel etiã neceſſario. ſi ergo repugnet creature eẽ ab eterno: hoc erit vel quia poſſibile non eſſe: vel quia ex nihilo: non ꝓpter hoc: quia eſt poſſibile nõ eſſe: quia vt cõmuniter dicitur poſſibile vel magis proprie potens dicitur ⁊ effectiue: ⁊ poſſibile obiectiue: ⁊ poſſibile ſubiectiue: ⁊ per non repugnantiã terminorũ: ꝙ dicitur poſſibile in propoſitionibus: quãdo. ſc[ilicet] termini nõ repugnant: nunc aũt hic loquitur de poſſibili eẽ: ⁊ nõ eẽ quia poſſibile: qḋ ſequit̃ ad neceſſariũ nihil faceret ad noſtrum propoſitum. oſtenſum autem eſt ꝙ non repugnat q[uod] aliqua ſubſtantia ſit facta: ⁊ cum hoc ꝙ ſit ab eterno ⁊ de neceſſitate. nũc autẽ h[oc] inquirimus. vtrum aliqua ſubſtantia ſit poſſibilis eſſe ⁊ non eſſe: ⁊ preciſe obiectiue: q[uia] talis potentia ſolum eſt in ſubſtãtia creata reſpectu creantis. dico in creatione qua creatur ſubã ſubſiſtens. tale autem poſſibile eſſe ⁊ non eſſe ſiue poſſibile quodcun[que]: qḋ ſe habet equaliter ad oppoſita in quocun[que] genere oppoſitionis non dicitur poſſibile nõ eſſe: quia põt impediri: vel tunc quando ineſt ei actus oppoſitus vel ante vt quidã credunt: ſicut non dicitur aliquid neceſſariũ ex hoc qḋ non poteſt impediri. ſ[ed] potius econuerſo. ideo non poteſt impediri: q[uia] eſt neceſſarium: ſimiliter etiam ideo poteſt aliquid impediri ne ſit: quia eſt poſſibile non eſſe. ⁊ non econuerſo. ideo eſt poſſibile: quia poteſt impediri: ex hoc enĩ q[uod] poteſt aliter ſe habere eſt poſſibile ad oppoſita: ⁊ ex hoc ẽ ꝙ poſſit impediri: ſicut ⁊ neceſſariũ ex hoc eſt neceſſariũ ꝙ non poteſt aliter ſe habere: ⁊ ex hoc eſt vlterius ꝙ non poteſt impediri. ⁊ ideo videndũ eſt. vnde dicat̃ aliq[ui]d poſſibile ad oppoſita: ad qḋ ſciendũ ꝙ ideo eſt aliquid poſſibile: ſiue in potentia ad oppoſita: q[uia] nullũ eorũ ſibi determinat ex neceſſitate: ⁊ hoc ꝑcipue de oppoſitis cõtradictorie: q[uia] alia oppoſita forte nõ ita ſe extẽdunt ad omnia ſicut iſta. vnde dicit p[hilosoph]us illud eẽ poſſibile ſiue cõtingens: cuius oppoſitũ nõ eſt neceſſariũ: ⁊ ideo neutrum ſibi repugnat: ex hoc enĩ per ſe aliquid repugnat alteri: q[uia] eius oppoſitũ ſibi icõpoſſibile ineſt illi alteri de neceſſitate. ſi enĩ nõ ineſſet de neceſſitate oppoſitum aliud non repugnaret: ſed poſſet ei ineſſe. vt patz ex ꝑdicto verbo ph[ilosoph]i. ¶ Ex hoc declarato cõcludo vnũ: ꝙ illud cui conuenit aliquid actu poſt ⁊ diuiſim eſt poẽe eſſe ſub oppoſito actu ꝓ eodẽ tẽpore. ita ꝙ actualitas vnius niſi accipiat̃ cũ tali reduplicatione. ſ[cilicet] dũ eſt non excludit poẽe ad alterũ: ſiue ſubitiue ſiue oliue ꝓ eodẽ tempore: ꝙ patet ſic: q[uia] vt patet ex dictis: aliq[ui]d eſt poſſibile ad aliud: q[uia] eius oppoſitũ nõ ineſt ſibi de neceſſitate. ſed ꝙ ineſt contingit alicui tẽpore quo ſic ineſt nõ ieſſe ſibi abſolute de neceſſitate: lic[et] cũ hac reduplicatione dum eſt ſibi inſit de neceſſitate: q[uia] ſ[ecundu]m ph[ilosoph]m: qḋ eſt dum eſt neceſſario eſt: nõ tamen ſimpliciter eſt neceſſario. ergo illud cui cõuenit actu vnius oppoſitorũ: ⁊ ꝯtingit põt abſolute ⁊ diuiſim pro eodẽ tẽpore conuenire alterum oppoſitorũ. dico aũt abſolute ⁊ diuiſim: q[uia] ambo ſimul tempore non poſſunt ineſſe. ſed q[uo]d[li]b[et] eorũ diuiſim ſumptũ. puta hoc vel illud põt ineſſe pro eodem tempore: nec põt dici ꝙ ratio quare non determinat ſibi tale poſſibile alterũ oppoſitorũ ſit poſſe impediri tempore ꝓcedenti: q[uia] vt in precedentibus eſt oſtenſum. ideo poſſibile eſt aliquid ad oppoſita: q[uia] neutrum ſibi determinat de nec̃itate. ex h[oc] dr̃ põt aliq[ui]d ĩpediri: q[uia] ẽ poẽe alr̃ ſe hr̃e ad oppoſita: ſiue q[uia] eſt in poᵃ ad oppoſita. g̃ poſſe ĩpediri nõ eſt cã: quare aliquid nõ determinet ſibi alterũ oppoſitorũ de neceſſitate. ſed ecõuerſo: q[uia] nõ determinat. ideo poteſt impediri. ¶ P̃. ſi cum vno oppoſitorũ nõ ſtaret potentia ad reliquũ: ſequeret̃ ꝙ nihil poſſet eſſe niſi dum eſt: q[uia] cũ ſuo nõ eſſe ꝙ eſt ſibi oppoſitum non poſſet ſtare potentia ad ſuum eſſe. ¶ Ex his declaratis arguitur ad propoſitum. ſicut illud qḋ eſt nunc ſe h[abe]z ad poſſe nõ eſſe nũc. ita qḋ eſt ab eterno ad poſſe nõ eẽ ab eterno. dũmõ fiat a cã agente nõ de neceſſitate nãe: ſ[ed] illi ꝙ nũc ẽ actu nõ repugnat

abſolute poſſe non eſſe nūc actu. nō ꝓpter aliquod impediens preexiſtens: vt dictum eſt: ⁊ oſtenſuꝫ: ſed quia alterum oppoſitorum non determinatꝰ de neceſſitate ineſſe. ergo a ſimili et quod eſt ab eterno nō repugnat poſſe non eſſe ab eterno licꝫ nullum impediens precedat. dummodo non fiat ab agente ex neceſſitate: cuius effectus non poteſt non eſſe quantum eſt ex parte eius: niſi quia poteſt in ſua actione impediri. tamen ex parte recipientis actionem eſt alia ratio prior talis poſſibilis: qꝛ ſcilꝫ non determinatur de neceſſitate ad alterum oppoſitorum. Similiter non poteſt ſibi repugnare eē ab eterno: quia eſt vel fit ex nihilo. quia ly ex poteſt dicere vel habitudinem cauſe materialis: vt cū dicitur ꝙ cultellus fit ex ferro: vel habitudineꝫ termini a quo receſſus: vt cum dicitur hoc eſt motum ex tali loco vel habitudinem prioris ⁊ poſterioris: ſiue ſm durationem: ſiue ſm naturaꝫ: ſm ꝙ dicitur hoc eē ex hoc: quia eſt poſt hoc natura ſiue duratione. ſi primo modo ſic adhuc dicitur ſm ꝙ ly ex poteſt intelligi negatū vel affirmatum: ſi affirmatū. ſic eſt ſenſus creatura fit ex nihilo. id eſt fit non ex aliquo. ita ꝙ non aliquid ſit eius materia: quaſi diceretur ꝙ fit ex nihilo materialiter: ꝙ non eſt aliquid: ⁊ iſte ſenſus eſt falſus: qꝛ qđ nihil eſt nullius materia eſſe poteſt. ſi ly ex ſit negatū ſic eſt ſenſus. creatura fit ex nihilo. id eſt non ex aliquo materialiter: quaſi diceretur ꝙ nihil materiale preſupponeretur actioni creantis: ex quo fiat creatura. ſed totuꝫ quicqđ eſt in creatura producitur a creante: ⁊ iſta eſt ratio creationis proprie dicte. quia forte que producuntur in ſubō preexiſtenti non dicuntur ita proprie creari. ſicut quādo fit totum aliquod ſubſiſtens: ꝙ ſic patet: quia deus dicitur facere ex nihilo per oppoſitum ad agens qđ facit aliquid per tranſmutationē materie: ex qua de neceſſitate preſuppoſita facit illud qđ facit: quia in hoc differt creans a tali agente ꝙ. ſ. facit totum ex nihilo. ſed per oppoſituꝫ ad facere aliquid de ſuppoſita materia manente affirmato ipſo facere ꝙ vtriq̄ agenti eſt cōe. eſt facere aliquid nō ex preſuppoſita materia: ita ꝙ ſicut in primo ponitur ordo ad materiam preſuppoſitam. ita in ſcđo negatur. ergo facere ex nihilo qđ cōuenit creanti inquantū creat: eſt ideꝫ ꝙ facere nō ex aliquo preſuppoſito: quaſi diceretur ꝙ creare eſt totum eſſe rei nullo materialiter preſuppoſito producere. ¶ Ex hoc ſic arguitur ad propoſitum. creare ſm ꝙ eſt facere aliquid de nihilo: idem eſt ꝙ totū eſſe rei nullo materiali preſuppoſito producere. ſed totuꝫ eſſe rei nullo materiali preſuppoſito producere non excludit durationem infinitam a parte ante: nec a parte poſt: nec etiam includit: quia nihil materialiter preſupponere nō dicit ordinē ad aliquid prius vel poſterius duratione. ſed ſolum vt viſum eſt tollit ordinem ad aliquod materiale preſuppoſituꝫ. ergo creatio per hoc qđ eſt factio ex nihilo nec excludit: nec includit durationē vel a parte ante: vel a parte poſt. Si vero ly ex importat ordinem ad terminum a quo fit receſſus per factioneꝫ. ſimiliter debꝫ diſtingui vt prius: qꝛ aut ly ex remanet affirmatum aut remanet negatum: ſi affirmatū ſic eſt ſenſus creatura fit ex nihilo. id eſt fieri creature eſt receſſus a nihilo ſiue a ſimpliciter nō eſſe ſicut a termino a quo: ⁊ iſte ſenſus ſi ꝓprie accipiatur terminus a quo falſus eſt: etiaꝫ ſm illud ꝙ tenet fides de creatione: qꝛ nō omne illud poſt qđ fit res eſt proprie terminus a quo. ſed illud ſub quo prius erat ſubiectiue illud qđ ſubiicitur poſtea ipſi factioni: qđ per factionē ſpoliatur a primo termino ſub quo erat: ⁊ tendit in alterū terminum primo termino incōpoſſibilem. vnde nihil dicitur recedere per aliquā factionem ab aliquo termino niſi qđ prius erat ſubiectiue ſub eo. vt patet manifeſte in dealbatione. nō enī dicimus ꝙ albedo per dealbationem recedit a nigredine ſub qua nunq̄ fuit. ſed dicimus ꝙ ſubiectū albedinis qđ prius erat ſub nigredine recedit per dealbationem a nigredine. ⁊ tendit ad albedinem. vnde ſi ſubiectū albedinis quo ad totuꝫ quicquid eſt in eo fieret per dealbationem. dealbatione non eſſet receſſus a nigredine in albedineꝫ. ſed eſſet ſolum ſimplex ⁊ abſoluta acceptio albedinis ipſius. ⁊ ideo cuꝫ nec creatura: nec aliquid eius vnq̄ fuerit ſubiecto coniuncto ipſi non eſſe: abſolute non poteſt dici ꝙ creatio etiā nouat receſſus a non eſſe: ſicut a termino a quo ad eſſe: ſicut ad terminum ad quē. ſed ſolum ꝙ ſit ſimplex ⁊ abſoluta ipſius eſſe acceptio poſt non eſſe vel duratione: ſi ſit noua: vel ſaltem natura. modo tamē infra exponendo. Ex quo patet ꝙ non poteſt accipi argumentū ad probandum nouitatem creature ex termino a quo: cum creatio talem terminum a quo non habeat. Si vero ly ex ſit negatum. ſic eſt ſenſus ꝙ creatura fit ex nihilo. id eſt non ex aliquo termino a quo: quaſi diceretur ꝙ creatio eſt factio que nō requirit aliquid preexiſtēs ſub termino oppoſito a quo per creationē ſpoliatur vel recedat: ⁊ talis ſenſus eſt verus: qꝛ factio que ꝓprie requirit terminuꝫ a quo preſupponit aliquid exiſtens ſub illo termino a q̄ vt iam viſuꝫ eſt. a quo termino illud preſuppoſitū per talem factionem ſpoliatur ſiue recedit: ꝙ repugnat rationi creationis proprie dicte: que eſt totalis ꝓductio rei ſubſiſtentis: de quo eſt nunc ſermo. vnde patet ꝙ ille ſenſus qui negat talem terminū eſt verus. Si vero ly ex importet habitudinem prioris ⁊ poſterioris: tūc aut accipitur in prius duratione: aut prius natura. ſi prius duratione ſic dupliciter: quiā aut ly ex eſt affirmatum aut negatum. ſi affirmatum ſic eſt ſenſus. creatura fit ex nihilo. id eſt poſt non eſſe duratiōe vel poſt nihil precedens duratione: ⁊ tūc dico ꝙ quāuis hoc ſit de facto ꝙ fuit ex nihilo. id eſt poſt nihil duratione precedens: non tamē hoc fuit neceſſarium: nec ex parte facientis: nec ex parte facti: ꝙ non ex parte facientis omnes concedunt: ꝙ ipſe ab eterno potuiſſet facere creaturam ſi ipſa fuiſſet factibilis ab eterno. probo etiam ꝙ nec ex parte facti: qꝛ factū: vt factū nō importat habitudineꝫ ad aliquid duratione precedens: niſi quando eſt factio: q̄ de neceſſitate habet ordinem ad terminū a quo incōpoſſibilem: tamē eſſe qđ acquiritur per factioneꝫ. ſed vt oſtenſum eſt nunc: creatio nō eſt factio que de neceſſitate habeat ordinem ad aliquē terminū a quo: qꝛ oſtēſum eſt iaꝫ ꝙ creatio non eſt receſſus a termino a quo ad terminum ad quem. ergo factum per creationem. vnde tale non habet ordinē ad aliquid duratione precedens. vnde ꝙ creatio fuit poſt non eſſe facti duratione non fuit propter naturam rei huius neceſſario exigentem. ſed ſolum ꝓpter facientis voluntatem. probatur maior quantū ad duo ibi poſita. ſcꝫ ⁊ quantum ad hoc ꝙ factum non habet de neceſſitate ordineꝫ ad terminum a quo incōpoſſibilem cuꝫ eſſe qđ acquiritur per factionem: nō enī importat de neceſſitate habitudinē ad aliquid duratione precedens: quia factum vnde tale non importat habitudinem niſi ad terminos factionis: ⁊ ad cāſ efficientē finalē formaleꝫ: ⁊ māleꝫ qn̄ factum habet materiā. ſed conſtat ꝙ habitudo ad efficiens non eſt ad aliquod de neceſſitate precedens duratione: qꝛ aliq̄ cāe efficiētes ſimul ſūt cū ſuis effectibus: nec eos precedūt. ſilr nec cā formalis vnq̄ precedit ſuum

effectuꝫ:nec materialis ſemper precedit effectū duratione: vt patet de materia celi:nec finalis vt de ſe patꝫ. nec ēt terminus ad quē:qꝛ hoc ē eē facti.ḡ nihil iſtoꝝ p̄cedit fcm̄ de neccītate niſi termin⁹ a quo qn̄ ad factōeꝫ reqrit̄:⁊ ſic ꝓbata eſt maioꝛ:q̄tū ad hoc ꝙ factuꝫ. vn̄ factum non habet habitudinem ad aliquid de neceſſitate precedens duratione:niſi quando factio habet de neceſſitate habitudinē ad aliquē terminū a quo incōpoſſibilem cū eſſe qđ acquiritur per factioneꝫ. ¶ Quātū ad ſcđm etiam probo.ſ.ꝙ quādo factio habet habitudinem ad talem terminū factū de neceſſitate habꝫ aliquid duratione precedens:qꝛ terminus a quo eſt incompoſſibilis cū termino ad quē ⁊ p̄cedit cū duratione.ſed terminus ad quē factionis eſt ipſum eſſe facti. ergo eē talis facti:cuius factio de neceſſitate requirit terminum a quo habet de neceſſitate aliquid duratione precedens:⁊ per cōſequēs ipſum factū:⁊ ſic eſt ꝓbata maioꝛ quantū ad vtrūqꝫ ibi poſitū:⁊ ſequit̄ p̄ncipale intentū. Si vero ly ex ſit negatū:ſic eſt ſenſus creatura fit ex nihilo.i.non poſt aliqđ duratione precedēs ⁊ iſte ſenſus eſt verus.ita tamē ꝙ per ly nō.nō intelligatur ꝙ repugnet creature:tunc poſt aliquid duratiōe precedens.ſic enim eſſet falſum.nam eſſe dei de facto preceſſit eſſe creature.ſed ſolum per ly nō.neget̄ neceſſitas eſſendi poſt aliquid duratione precedens.qꝛ ſcilꝫ non fuit neceſſariū ꝙ aliquid precederet duratione eē creature:lꝫ de facto aliqđ preceſſerit:⁊ per idem poteſt iſte ſenſus probari:per qđ improbatus eſt p̄cedēs ſenſus qui pōebat ly ex affirmatiue.ſi vero ly ex dicat ordinem ad prius natura:ſic ſimilr̄ poteſt duplr̄ intelligi aut ꝙ ly ex remaneat affirmatū:aut ꝙ negatū.ſi negatum.ſic eſt ſenſus creatura fit ex nihilo.ideſt non poſt aliquid natura precedens ſuam factionem. Et adhuc ideꝫ aliquid ꝙ dicit aliquid poſitiuū poteſt dupliciter intelligi:qꝛ aut aliquid dicit p̄us ex quo fiat:aut aliqđ prius a quo fiat effectiue.ſi ly aliquid accipit̄ p̄io mō. ſic eſt ſenſus verus:qꝛ ꝑ hoc denotat̄ ꝙ nihil poſitiuū natura precedens preſupponat̄ ipſi creationi ex q̊ fiat creatum.licꝫ enī ipſi creato compoſito preſupponant̄ ipſa principia cōponētia:nō tamē ipſi creationi:ꝑ quā nō ſolū cōpoſitū.ſed etiā p̄ncipia cōponētia ꝓducunt̄. ſi vero ly aliquid accipiat̄ pro aliquo a quo fiat effectiue:ſic ē: ſenſus creatura fit ex nihilo.i.nō poſt aliquid natura precedēs a quo fiat:⁊ iſte ſenſus eſt falſus:quia omne factū vnde tale preſupponit aliquid natura precedens a quo fiat.ſ.ipſuꝫ efficiens.talis autē prioritas cauſe ad effectū nō repugnat:vt de ſe patꝫ coeternitati effectus cū cauſa. Si vero ly ex remaneat affirmatuꝫ. ſic eſt ſenſus creatura fit ex nihilo.i.poſt nihil ſiue poſt nō eſſe natura.ita ꝙ non eſſe prius natura ſibi conueniat q̄ꝫ eſſe:⁊ tunc adhuc duplr̄:qꝛ aut ly non eſſe accipit̄ abſolute:aut cū determinatione.ſi p̄imo modo ſic eſt ſenſus:ꝙ creatura ſimul duratione ſit abſolute: ⁊ abſolute non ſit.ita tamē ꝙ prius natura intelligat̄ nō eſſe q̄ꝫ eſſe:⁊ ſic eſt impoſſibile ꝙ duo cōtradictoria vt eſſe ⁊ nō eē abſolute accepta nō poſſunt cōuenire eidē ſimul duratione q̄uocūqꝫ ordinetur ſm̄ prius ⁊ poſterius in natura:quia licꝫ cū ſimultate tēpoꝛis vel durationis poſſunt ſe compati prius ⁊ poſterius natura.non tamen eſſe ⁊ non eſſe:qui autē ponit abſolute eſſe:⁊ nō eſſe abſolute conuenire ſimul duratiōe creature.ita ꝙ vnum prius natura altero⁹ ponit nō ſoluꝫ ꝙ prius ⁊ poſterius nā ſtent cum ſimultate tēpoꝛis durationis. ſed etiā eſſe ⁊ non eſſe.ſi vero accipiat̄ ly non eſſe nō abſolute.ſed cum determinatione:quaſi diceretur non a ſe vel non eſſe quantū eſt de ſe.ita ꝙ intelligat̄ ꝙ creare ſit non facere de eo ꝙ non eſt actu abſolute ens actu.ſꝫ facere de eo ꝙ quantum eſt de ſe nō eſſet:vel nihil eēt ens actu.ita ꝙ negatio dimittat eſſe affirmatum:⁊ neget eius ordinem ad alterum:quia ſi eſſe creature non eſt de ſe.ſed ab alio.vel ita ꝙ ly eſſe negetur cum quadam hypoteſi poſſibili.qꝛ ſcꝫ non eſſet ſi ſibi dimitteretur:vel alio non influēte:ſic eſt ſenſus verus:qꝛ tale non eſſe cū deo natū bene ſtat ſimul duratiōe cū eſſe ſimpliciter:licꝫ forte vnum prei̇ntelligat̄ prius natura conuenire creature q̄ꝫ alteruꝫ:qꝛ prius intelligitur aliquid qđ factū eſt eſſe quantū eſt de ſe non ens.poſſibile autem fieri:q̄ꝫ eſſe factum:⁊ quia tale non eſſe ⁊ eſſe ſimpliciter ſtant ſimul duratione licꝫ habeāt ordineꝫ ſm̄ prius ⁊ poſterius in natura:non opꝫ ꝓpter tale nō eſſe ſic precedens ponere ꝙ creatura de nouo neceſſario incipiat:quaſi poſterius duratione habēs eſſe poſt non eſſe:⁊ ſic patet deducēdo ꝑ ſingula ꝙ nō repugnat creature eſſe ab eterno. ¶ Ad primum ergo in oppoſitum dicendū ꝙ veruꝫ eſt ꝙ omne ꝙ fit:fit per ſimplicem emanationem vel per motuꝫ.ita tamē ꝙ motus extendat̄ ad mutationē:⁊ quando dicitur vltra ꝙ illō ꝙ fit per motum non poteſt eſſe eternum.verum eſt:⁊ quando vlterius dicitur ꝙ nec illud qđ fit per ſimplicem emanationem ſiue productionem.dicendū ꝙ falſum eſt.⁊ quando vlterius dicit̄ ꝙ imo:quia tale fit in aliquo inſtanti ante qđ non erat.dicendū ꝙ ſi accipiatur fieri per de nouo:ſiue nunc p̄mo eſſe ab alio:ſiue ſit per tranſmutationem alicuius ſubiecti:ſiue per ſimplicē emanationem:tunc verum eſt ꝙ tale produci fit in aliquo primo inſtanti ante quod non erat.ſi vero fieri vel produci accipiatur pro eſſe ab alio abſolute diuerſo in natura.tunc dico ꝙ fieri vel produci non reſpicit aliquod determinatum inſtans in quo primo vel vltimo ſit productum.ſed totam durationeꝫ producti. ita ꝙ tale fieri non reſpicit aliquod p̄mū nūc vt argumētum ſupponit. ¶ Ad ſcđm dicendum ꝙ vel loquit̄ ibi Augu.non de eo qđ potuit eſſe.ſed de eo qđ factū eſt:⁊ tunc verū eſt ꝙ creatura habuit iniciū ſue durationis:cū non fuerit ab eterno: vel loquitur ibi de inicio effectiue:⁊ ſic eſt in argumēto equiuocatio de hoc qđ dico inicio. ¶ Ad tertium dicenduꝫ:ꝙ duobus modis pōt intelligi ꝙ aliquid acquirat eſſe.vno modo quia accipit eſſe de nouo qđ p̄us nō habebat alio modo:qꝛ accipit eſſe ab alio abſolute ſiue de nouo ſiue non de nouo acquiſitum eniꝫ poteſt dici quicquid ab alio habetur. tunc dico ꝙ illō qđ primo modo habet eſſe acquiſituꝫ habet iniciū effectiuū ⁊ iniciū ſue durationis.illud vero ꝙ ſecūdo modo habet eſſe acquiſitū:licꝫ de neceſſitate habeat iniciū effectiuū ſui eſſe.non tamē habꝫ de neceſſitate inicium ſue durationis:⁊ ſic hēret creatura eſſe acquiſitū ſi eſſet ab eterno. ¶ Ad quartū dicēdū: ꝙ maioꝛ eſt falſa ꝙ exiſtenti actu ſub vno oppoſitoꝝ non poſſit conuenire pro eodem tempoꝛe aliud oppoſitum abſolute ⁊ diuiſim niſi per hoc ꝙ alia potentia preceſſit:per quā potuit impediri:⁊ quidē vlr̄ quantuꝫ ad quodcūqꝫ poſſibile oſtenſum eſt in principali ſolutione.quantum vero ad propoſitum pertinet oſtendo ꝙ nullo modo poteſt ſic dici ꝙ creatura ideo poſſit nō eſſe:quia preceſſit aliqua potentia:per quā potuit impediri:⁊ hoc dupliciter. Primo ſic. quia effectus illi qui non poſſunt nō eſſe:niſi ꝓpter impediēs ſunt effectus agentiū ex neceſſitate nature.potentiū tamē impediri per agēs ꝯriū:vel ꝑ ꝑ māe indiſpoſitōeꝫ:⁊ hoc pꝫ manifeſte.ignis.n.de neccītate p̄cedit ſuū effcm̄ niſi īpediat̄

quia nō

quia non eſt dominus ſui actus. vnde in igne nõ eſt vt agat: vel non agat. ſed agit de neceſſitate niſi impediatur. vnde ꝙ effectus eius poſſit non eſſe quantũ eſt ex parte eius ideo eſt: qꝛ poteſt impediri. ſꝫ homo qui eſt dominus ſui actus: dico ꝙ nullum impedimentũ interueniat adhuc nõ de neceſſitate producit effectũ ſuum qꝛ in ipſo eſt ꝙ agat vel non agat. ita ꝙ effectus ſuꝰ poteſt non eſſe circumſcripto oĩ impediente: alioquin non plus eſſet in poteſtate ſua producere ſuum effectum: quam in poteſtate ignis producere ſuum effectum ſi effectus ſuus non poſſet non eſſe niſi ꝓpter impediens ⁊ ſic patet maior. ſ. ꝙ effectus qui non põt non eſſe niſi propter impediens eſt effectus agentis ex neceſſitate. ſi ergo creatura: que eſt effectus dei nõ potuit non eſſe: niſi quia potuit in precedenti duratiõe impediri a ſuo eſſe: ſequitur ꝙ ſit ab agente ex neceſſitate nãe: ⁊ ſic ꝙ deus agat ex neceſſitate nature in productione creature: qđ eſt falſũ ⁊ hereticũ. ergo ⁊ illud ex quo ſequitur ſcꝫ ꝙ creatura que facta eſt de nouo non poſſet nõ eſſe niſi poneret̃ aliqua potẽtia precedens duratione ſuũ eſſe: per quã potuit impediri: ꝙ erat principiũ aduerſariorũ. ¶ ℞. Illud impedimentũ ꝓpter qđ creatura poteſt non eſſe: ⁊ ſine quo nõ poteſt nõ eſſe: aut eſt ex parte dei facientis: aut ex parte rei facte: non ex parte dei: quia nihil eſt qđ poſſit in agendo deũ impedire. vnde ſm aplꝫ voⁱ eius quis reſiſtit: nec ex parte rei facte: qꝛ impedimentũ nõ poteſt protienire in productione aliqua ex parte effectus: niſi quãdo effectus non depẽdet ſm totũ: qđ eſt in eo a cauſa. ſed aliquid ibi preſupponitur non productũ a cauſa qđ ab agente cõtrario poteſt reddi indiſpoſitũ ad recipiendũ actionẽ agentis alterius. ſic autẽ nõ conuenit in productione creature: quia creans totum eſſe ꝓducit. ⁊ ideo in eius actione nõ poteſt impedimentũ interuenire: nec ante: nec poſt. vnde illud aſſumptum fuit falſum. ¶ Illud aũt per qđ probabat̃ maior reprobata nihil valꝫ. nã quãdo dicit̃ ꝙ nulla potentia ſiue actiua: ſiue paſſiua poteſt in oppoſita ſimul tẽpore: vel quacũqꝫ alia duratione. ita ꝙ ly ſimul determinet ly tẽpore verũ eſt coniunctim. ita ꝙ duo actus oppoſiti coniunctim in eodẽ tempore iſint eidem. ſed diuiſim bene poteſt eadem potentia actiue ⁊ paſſiue in eodem tẽpore in oppoſitos actus: vt declaratũ eſt in ſolõne ꝑncipali. Ita ꝙ illa maior ꝓſylli poteſt diſtingui ſm cõpoſitionẽ ⁊ diuiſionem: ſm ꝙ ly ſimul poteſt determinare ly oppoſitos actus: vel ly tempore. ꝑmo modo eſt vera. ſcđo modo falſa: vt eſt expoſitum. Ex quo pꝫ eſſe friuolũ illud qđ dr̃: ꝙ quãdo aliquid eſt actu ſub vno oppoſito ꝙ ꝙ abſolute pro illo tẽpore poteſt eſſe ſub alio oppoſito ſm verbũ p[illegible] i in lib. peryarme. non per potentiã: que ſibi inſit: tunc quãdo eſt ſub vno oppoſito. ſed per potentiã que prius inſuit. oſtenſum eſt enim ꝙ ſimul ſtat potentia ad vnũ oppoſitorũ ⁊ actualis inherentia alterius. imo abſurdũ valde eſt dicere: qđ vnũ oppoſitorũ nõ repugnat abſolute ⁊ diuiſim actu habenti alterũ pro eodẽ tempore: ⁊ ꝙ potentia ad ipſum repugnet. ¶ Ad quintũ dicendũ: ꝙ licet deus equaliter ſe habeat ad dandũ eſſe vnicuiqꝫ. ita ꝙ cui vult poteſt illud dare primo ẽẽ ſuppoſita aliqua finita duratione. nõ tamẽ equaliter ſe habꝫ ad dandum eſſe eternũ vnicuiqꝫ creature: nec a parte ante: nec a parte poſt. dũ modo res dimittantur ſue nature. ita ꝙ generabilia ⁊ corruptibilia generent̃ ⁊ corrũpant̃: ⁊ alia ſimiliter habeant permanentiam ſm exigentiã nature ſue. ⁊ ideo nõ ſimplr̃ poteſt deus facere hominem vnum numero eternum generabilẽ ⁊ corruptibilem: ⁊ vnũ ſolem: licꝫ preſeruando ipſum a corruptione poſſet facere eum eternum. ⁊ ideo non valet argumentum. ¶ Ulterius etiam dato ꝙ deus vnum hominem ab eterno preſeruans eum a corruptione: ⁊ ab eterno generaſſet: ſicut ſol ſm p̃hm ab eterno generat iſta inferiora: nullum impoſſibile vel inconueniẽs ſequeret̃: quia quando dicitur ꝙ inter primũ ⁊ vltimũ non eſt dare media infinita. verũ eſt in per ſe ordinatis non in alijs. vnde ſm p̃hm inter ſolem efficientẽ: ⁊ aſinũ qui nunc generat̃ fuerunt infiniti aſini medij generantes ⁊ generati. per actiones tamẽ ſe habentes ad generationẽ huius aſini: quia ſufficit ſol cum vno aſino. ¶ Item eſſe primũ poſt qđ ſunt alia poteſt dupliciter intelligi. vno modo ꝙ illa alia ſunt poſt illud primum duratione: ⁊ tunc talia non poſſunt eſſe infinita: quia vbi eſt dare primum duratione non poſſunt ꝓceſſiſſe infinita ſequentia. vnde ſi eſt dare aliquẽ hominẽ ꝑmũ poſt quẽ duratione eſſent oẽs alij. impoſſe eſſet inter illum primũ ⁊ iſtum qui nunc eſt eſſe infinitos homines. Alio modo poteſt intelligi aliquid eſſe poſt aliud natura: ſicut effectus eſt poſterior natura cã ſua: q̃ĩocũqꝫ ſit de duratiõe: ⁊ poſt tale primũ vſqꝫ ad vltimũ: qui nunc eſt poſſent eſſe media infinita: vt dictum eſt de ſole. ſi ſol eſſet ab eterno: omnia inferiora poſt eum eſſent ordine nature: ſicut effectus poſt cãm. ſed non duratione. quia non fuiſſet dare aliqđ tempus in quo non fuiſſet aliquod generatũ ab eo: ſicut etiam ſi deus feciſſet vnum hominem ab eterno imortalẽ: ⁊ cõtinue generantem ab eterno ipſe fuiſſet prior omnibus hominibus infinitis generatis: ſicut efficiens eſt ante effectum ordine. ſcilꝫ nature. ſed non fuiſſet prior: nec primus omnibus hominibus alijs duratiõe. quia non fuiſſet dare aliqđ tempus vel aliquam durationẽ in qua fuiſſet ille homo quin cũ illo ſil duratione fuiſſent alij homines ab eo cauſati: tale autẽ primũ ⁊ vltimum non excludunt infinita media ſe habẽtia per accidens. vt dictum eſt. ¶ Ad ſextum dicendũ quando dicitur ꝙ non ſunt: nec eſſe poſſunt potentie ad oppoſitos actus ſimul duratione in eodem. dicendũ ꝙ ly ſil duratione poteſt determinare vel ly potẽtie: vel ly oppoſitos actus. ſi primo modo ſic eſt ſenſus ꝙ potentie que ſunt ad actus oppoſitos non ſunt ſimul duratione in eodem ſubiecto: ⁊ tunc maior iſta eſt falſa: qꝛ potentia oppoſitoꝝ eſt eadẽ vt ipſimet dicunt: ⁊ per ꝯñs in eodem ſubiecto: ⁊ in eodem tempore. ſi vero ly ſimul duratione determinet ly oppoſitos actus: tunc eſt ſenſus ꝙ potentie ad oppoſitos actus habendos ſimul duratione non poſſunt eſſe in eodem: ⁊ tunc verũ eſt ꝙ non poteſt eſſe potentia in aliquo corruptibili potẽtia habendi oppoſitos actus ſimul duratione. id eſt cõiunctim ⁊ in eodem tẽpore: tamen vt ſupra dictum eſt bene in eodem ſubiecto: ⁊ in eodẽ tempore eſt potentia ad habendum oppoſitos actus diuiſim habendos. puta hunc vel illum. ita ꝙ nullus inſit de neceſſitate. argumentũ autẽ fundabat̃ ſuper primũ ſenſum: qui falſus eſt. vt patet intuenti. ¶ Ad ſeptimũ patꝫ ex principali ſolutione. ⁊ ſimiliter ad decimã rõnem quãdo dicitur ꝙ termini mutationis ſunt icõpoſſibiles: qꝛ oſtẽſũ eſt ꝙ ꝓprie loquẽdo creatio nõ hꝫ terminũ a quo. licꝫ hẽat aliquid poſt qđ ſit duratione. ſed hoc non fuit de neceſſitate nãe. ſed de facto ſic fuit. ¶ Inſtantia ꝯ quartũ argumentũ nõ ſoluit̃ ab illis q ponũt argᵐ. nã licꝫ predeſtinatꝰ habeat tempus precedens: qꝛ eſt in determinato tempore: nunqꝫ tamẽ ipſum predeſtinare dei habet tẽpus precedens in quo poſſit poni aliqua

potentia precedens ipſum predeſtinare:per quā ipſum predeſtinare poſſit non eſſe:q2 ipſum predeſtinare eſt eternū:⁊ ſic ſm illud ꝓncipiū coꝝ:ꝙ nullus actus poteſt non eſſe niſi q2 actus ille precedit̄ ab aliqua potētia:per quā potuit impediri ne eſſet:licꝫ res predeſtinata poſſet non eſſe:ipſū tñ ꝓdeſtinare nō poſſet nō eē. vnde deus qui predeſtinauit ab eterno non poſſet non predeſtinare:vel non predeſtinaſſe. Iterū etiā licꝫ res a deo predeſtinata ſit in tempore determinato.ſed tamen ipſam eſſe predeſtinatā nō eſt in tempore determinato.ſed eſt eternū.⁊ ſuper omne tempus: ſicut lꝫ res ſcita a deo que futura eſt non ſit eterna.tamē ipſaꝫ eſſe a deo ſcitam eſt eternū:⁊ ſuper omne tempus:ex quo ſequeret̄ ſm mirabilem iſtam ſapiam:ꝙ nec ipſꝫ predeſtinare dei poſſet non eſſe cū ſit eternū:nec ipſuꝫ predeſtinatū eſſe cū ſimilr ſit eternū:licꝫ res predeſtinata non ſit eterna.vnde conſtat iſtos eſſe deceptos ꝑ fallaciā accidentis:q2 licet eſſe in tēpore determinato conueniat rei:cui conuenit eſſe predeſtinatā:tamē ipſi qđ eſt predeſtinatum eſſe non conuenit eſſe tēporale. hoc enim eſt falſū:ꝙ hec res ex tēpore ſit predeſtinata:vnde res ꝓdeſtinata diuerſa eſt ab eo:qđ eſt eē predeſtinatum in cōparatione ad illud predicatū:qđ eſt eſſe tpale:vnde licet tpale conueniat ſibi ſm ꝙ eſt res quedā.non tamē ſm ꝙ eſt predeſtinata.ſicut coriſcus diuerſus eſt ab eo qđ eſt veniens in cōparatione ad illud predicatū qđ eſt cognoſci:quia non conuenit ſibi cognoſci ſm ꝙ veniens.ſed ſm ꝙ coriſcus. Nec valet ꝙ dicitur ꝙ ly pre.importat ordinem ad poſterius duratione:quia ly pre.non importat ordinem ad deſtinari vel deſtinare ſicut ad aliquid poſterius vel in determinato tempore exiſtens.ſed ſolum ad ipſaꝫ rem determinatā.vnde qñ dicitur ꝙ deus predeſtinauit rē eſſe talem non eſt ſenſus:ꝙ deus predeſtinauit.i.deſtinauit anteꝙ̄ deſtinaret vel anteꝙ̄ res deſtinaret̄. ſed eſt ſenſus ꝙ deus deſtinauit rē eē talē:vel ꝙ res deſtinata eſſet talis anteꝙ̄ eſſet talis.vnde ly pre.ibi poſitū nō denotat ꝙ ly deſtinari:vel ly deſtinare:vel deſtinatum eſſe ſit poſt aliquid duratione precedēs:per quod poſſit impe^ri ne ſit.ſed denotat ꝙ ipſa res deſtinata eſt talis poſt durationē qua deſtinata eſt.vnde per hoc nō poteſt oſtendi.ſi eterna ſunt neceſſaria:nō pñt nō eſſe vt ipſi dicunt:q2 non hñt aliqđ ꝓcedens per qđ poſſint impediri ne ſint:ꝙ predeſtinari:vel predeſtinare:vel predeſtinatū eſſe ꝓpter pre.ibi poſitū poſſint non eſſe: niſi paralogizando ſm accidens:vt predictū eſt:q2 ly pre.non dicit anteceden tiā ad deſtinare:vel deſtinari.ſꝫ ſolum ad rem deſtinatam:vt expoſitū eſt. ❡ Ad 8^m.

dicendū de īfinitate aiarū.ꝙ ſi mūdus fuiſſet ab eterno cum continua gñōne hoīum fuiſſent iam actu aīe infinite:⁊ ideo ſuppoſito ꝙ infinitū in actu non poſſit eſſe:pōt cōcludi ꝙ mundus ſm iſtuꝫ modū nō potuerit eſſe ab eterno.ſed ꝙ abſolute nō potuit nō eſſe:nō pōt cōcludi.nā deus potuiſſet aliū ordinē dare rebus ſm quē hoīes quos produxit in tēpore produxiſſet ab eterno:vel etiaꝫ potuiſſet producere ab eterno vel aliquem hominē:vel aliquos hoīes:⁊ dare eis potentiaꝫ generandi ex tēpore:vel etiā alijs productis ab eterno potuiſſet facere ex tēpore:ita ꝙ ſm hoc nō oportuiſſet ponere infinitas aīas in actu:lꝫ mūdus fuiſſet ab eterno.ſed ſequit̄:vt dictū eſt:ꝙ nō potuit eſſe mundus ſꝫ modū:quē nunc habet.ſed non ſequit̄ vlterius.ꝙ̄ ſimpliciter non potuit producere mundū ab eterno: ſicut non ſequitur:iſte non poteſt comedere carnes crudas. ergo non poteſt comedere carnes. ❡ Si autem quis dicat ꝙ non decuit deum aliqua iſtorum triū facere. ſꝫ vel facere tot hoīes imortales ab eterno vel facere aliquos:⁊ poſtea conferre eis potentiā generādi:vel facere hoīem ex tēpore mūdo exiſtente ab eterno. ❡ Dicendū:ꝙ ſi intelligat̄ hoc ſm iſtum modū ⁊ ordinem quē deus nunc rebus indidit:verū eſt.ſed ſi intelligat̄ ſm quemcūꝙ̄ ordinem aliū quē deus potuit dare rebus:falſum eſt.deus enī potuiſſet talem ordinem ſtatuere in rebus ꝙ qđlꝫ vel aliquod illoꝝ decuiſſet.ſicut ſm iſtū ordinē quē videmus in rebus dicimus ꝙ xp̄s non decuiſſet incarnari añ:vel poſtꝙ̄ fuit incarnatus. ⁊ tamen conſtat ꝙ potuit incarnari vel prius ꝙ̄ fuerit īcarnatus:vel etiā poſt:⁊ ſi factū fuiſſet:⁊ ſi nō ſm iſtū ordinem:tamē ſm aliū decuiſſet. ❡ Solet etiā hic argui ꝙ illa que ſunt ſimul tēpore in eodem:licꝫ vnū ſit prius natura altero de ſe inuicē predicāt̄.ſi ergo eē ⁊ nō eſſe ſimul ꝯuenit ꝯuenit creature.ita ꝙ vnū poſterius ē natura altero ambo de ſe inuicem predicabunt̄ taliteꝫ in concreto dicēdo:ꝙ ens eſt non ens. ❡ Sed ad hoc patet in principali ſolutione qōnis:oſtenſum enim eſt ibi ꝙ non eſſe qđ ꝯuenit creature:⁊ eſt de ratione eius ꝙ ſtat ſimul cum eſſe eius:q2 non eſt nō eſſe abſolute. impoſſibile enim eſt:vt ibi oſtenſum eſt:ꝙ eſſe ⁊ non eſſe poſſint conuenire eideꝫ.ſed eſt non eſſe cū deo natum.puta non eſſe a ſe:vel non eſſe niſi ab alio: ⁊ tale non eſſe bene ſtat cum eſſe abſolute ſimul duratione. ſimul enim eſt veruꝫ dicere:ꝙ creatura eſt:⁊ ꝙ nō eſt a ſe vel ꝙ non eſt niſi ab alio.

Queſtio. VI.

TErtia premiſſa querit̄ verū rebus iam factis deus aliquid influat.Et vr̄ ꝙ nō:q2 qñ illud:qđ fluit ē in termino fluxus ſtat fluxus ⁊ amplius non fluit:ſed reb^9 iam factis: eē rerum ꝙ fluit a deo eſt in termino fluxus: q2 in ꝓprijs naturis reꝝ.ergo rebus iaꝫ factis deus nihil īfluit. ❡ P̄. Si deus influat reb^9:illud: qđ influit tendit in aliqđ alteꝝ:q2 īfluxus eſt quaſi fluxus in aliud tendens.Sed effectus dei q totā rē ꝓducit non tendit in aliqđ alteꝝ:q2 effectus dei eſt terminus ſubſiſtens:qđ nō recipitur in alio.ergo deus vt videtur non influit rebus.

Contra illud influit rei:quod facit ad eſſe rei:ſed deus ſemper operatur ad eſſe reꝝ creatarum iam factaꝝ.ergo deus influit rebus iam factis.ꝓbatio ma.q2 qđ rem cōſeruat:ita ꝙ ipſo non operante conſeruando res non eſſet:facit ad eſſe rei:ſed deus ſic ſe habet reſpectu oīum creatoꝝ.ergo deus ſemper facit aliquid ad eſſe rerum creatarum.

Reſpondeo dicendū.ꝙ fluxus ꝓprie dicit̄ de motu liquidorum: ſiue humidorum:que q2 non ſtabiliuntur terminis ꝓprijs ſequuntur ſm motū localē terminos alienos: vñ q2 humida ſuper alia corpora ſolida ſe diffundūt vocant̄ fluida:⁊ talis motus coꝝ vocat̄ fluxus:talis aūt motus coꝝ ē ab vno in aliud:ſicut ⁊ alij motus locales: ⁊ ideo ſunt inuente ꝓpoſitiōes diuerſe:que adiuncte huic noī fluxus denotant eius habitudinem ad iſtos terminos a quo:⁊ in quem eſt talis motus ad terminum ad queꝫ. Illud aūt non ſm quandam ſimilitudinem tranſumptum eſt ad ꝓceſſum effectus a ſua cauſa efficiente: a qua effectus procedit nō ſicut a termino in quo prius exiſteret:vel localiter:vel ſubiectiue:ſꝫ vt ab eo ī quo erat effectus prius virtualiter:ita ꝙ ſicut in motu locali corporum liquidorum corpus motum tēdit a termino:in quo erat prius localiter:tendit in alterum ī quo

non erat

non erat:ſic etiam intelligitur effectus virtualiter exi
ſtens in cauſa efficiente prius tempore vel natura per
effectiuam productionem tendit in eſſe reale proprie
nature vt ſit extra cauſaȝ ſuam:tunc vero dicitur pro
prie influxus q̄n effectus eſt aliquid receptū in aliquo
preſuppoſito:q2 tunc quaſi ꝓcedit ab vno in aliud:q̄n
vero effectus eſt ſubſiſtens: ita ꝙ totum ꝓducitur:licȝ
poſſet dici effluxus:q2 eſt ab agente:non tñ poteſt dici
proprie influxus:q2 non fluit q̄ſi tēdens in aliud:ī quo
recipiatur:ſed ſolū fluit ab alio vt in ſe ſubſiſtēs:tñ q2
in omni creatura eſt aliquid ſuperadditū eſſe: pōt di
ci.ꝙ deus omni creature influit.ſic ergo influere nihil
aliud eſt q̄ȝ cauſare:ſeu facere aliquid in re cui influit:
ꝛ ideo querere vtrum rebus iam factis deus aliq̄d in
fluat:eſt querere vtrum rebus iam factis deus aliquid
ad eſſe rerum faciat. ¶ Ad quod dico ꝙ rebus iam fa
ctis opȝ dicere ꝙ deus ad eſſe eaꝝ conſeruandū ſemꝑ
aliquid operetur ꝛ faciat:hoc oſtendo dupl'r.primo ex
ꝑte ipſius factibilitatis ꝛ facti:q2 l eis in quibus res fa
cta manet nihil operante agente:hoc eſt iō q2 effectus
non dependet totaliter a tali cauſa:quia non operante
adhuc manet effectus:ſicut patet in artificialibus:for
ma eñ domus:que manet nihil operante edificatore
non dependet totaliter a motu queȝ cauſat edificator
ſuperponendo lapidem lapidi : ſed etiam a ſoliditate
eorum:quibus talia ſuperponunt:que propter ſolidita
tem ſuam talia ſuperpoſita tenēt in tali ſitu ex quo re
ſultat forma domus.Sicut econtrario ſi aliquis leua
ret lignum vel lapidem ꝛ nō ſupponeret alicui ſolido
non maneret in tali ſitu:niſi q̄ȝdiu ipſe teneret: ſȝ effe
ctus dei totaliter dependet a deo: q2 non eſt dare ſoli
ditatem:nec motuȝ: nec aliquid aliud in rebus: cuius
deus non ſit cauſa.ergo deus iaȝ re facta q̄ȝdiu manet
ad eius permanentiam operatur. ¶ Secūdo oſtendi
tur idem ex parte ipſius facere ꝛ fieri:q2 facere: vt in ꝓ
mo articulo dictum eſt:per abſolute dare eſſe alteri ꝛ
fieri per abſolute recipere eſſe ab alio nō reſpiciunt de
neceſſitate nouitatem eſſendi:ſed abſolute ipſum eſſe
niſi quando ſunt cum motu vel tranſmutatiōe: tūc. n.
reſpiciunt nouitatem eſſendi.ſicut ergo ſe hȝ res q̄ȝtuȝ
ad eſſe de nouo ad agens per motum ꝛ trāſmutationē
ita ſe hȝ creatura q̄ȝtum ad ſimpl'r eē ad creanteȝ: quē
agit ſine motu ꝛ mutatione:ſed res nō poteſt eē de no
uo quando fit ab agente creato: niſi ipſo per motū vel
mutationem agente ſeu faciēte ad habendū tale eſſe
de nouo.ergo ſil'r creatura nō pōt eſſe abſolute q̄cūqȝ
hora vel momento niſi deo actualiter oꝑante:ſeu agē
te conſeruando.Sic ꝑ pȝ:ꝙ deus facit aliq̄d actiue ad
eſſe reꝝ creataꝝ continue:ꝛ tale facere poteſt eē efflu
xus q̄ȝtum ad ſubſtantias: que non recipiunt̄ i aliquo:
q̄ȝtum vero ad accidētia ꝛ formas receptas in mā pōt
dici nō ſolū effluxus:ſed ēt influxus : ꝛ ſm hoc pȝ quō
deus cōtinue rebus influat ſm ꝙ dr̄ in Jo. Pater me
us vſqȝ modo operat̄ ꝛ ego operor. ¶ Ad pᵐ ergo i op
poſitū dicēdū:ꝙ illud verum eſt de fluxu ꝓprie dicto:
qui eſt motus localis:ꝙ.ſ.q̄n illud:qđ fluit eſt i termi
no fluxus ſtat fluxus:q2 motus ceſſat habito termino
motus:non tñ eſt veꝝ de fluxu metaphorico ſm q' ef
fectus fluit a cā:q2 non eſt ſimilitudo q̄ȝtuȝ ad hoc: ꝙ
vtrobiqȝ ſit motus localis: ſȝ q̄ȝtū ad ꝓcedere ab vno
in aliud abſolute ſiue ꝑ motū:ſiue ſine motu. ¶ Ad ſe
cūdū pȝ rñſio ex principali ſolutione:nam vt i bi dictū
eſt:agere dei q̄ȝtū ad ea:q̄ non recipiuntur in alio ē ef
fluxus:quantum vero ad ea:que recipiuntur in alio eſt
influxus. Explicit tractatus de eternitate mūdi.

Quid ſit in‑
fluere. vide ēt
alb'tū ab al
tero magno
i primo lib.
de cauſis tra
ct.4. ca. 8.

¶ Incipit tractatus perutilis Heruei natalis Britōis
ſacri ordinis predicatorum de materia celi. Q̄ō. I.

Querit Vtrum aliq̄ vir
tus actiua ſit i natu
ra corpali. Et vide
tur ꝙ nō: quia illud:
quod eſt motum nō
mouens nō agit: ſed
ſm bt̄m Aug. corp⁹
eſt motum non mo
uens:q2 ſm eū deus
eſt mouens non mo
tuȝ:angeli mouētes
ꝛ moti vel actu:ſȝ cor
pus eſt motum non
mouens.ergo corpus non agit nec habȝ virtutem agē
di. ¶ P̄. Agens creatum preſupponit aliqđ ſubm i qđ
agat:ſed corporalis natura non hȝ aliquā inferiorē na
turam ſe:q̄ poſſet ſibi ſubijci:cū teneat vltimū graduȝ
in entibus.ergo ꝛc. ¶ P̄. Arguebat̄ ꝯ dcm̄ rñdētis: di
xerat:ꝙ ꝓprietas actualitatis ſm ꝙ huius ē ꝑncipiuȝ
agendi nō ꝙ ꝓprietas entis in actu eſt agere. ¶ Con
tra hoc arguebat̄ ſic:q2 ſi ita eſt:cū qualitas ſit quedā
actualitas:q̄ȝtitas erit ꝑncipiū actus:ꝛ per ꝯñs potētia
actiua:hoc aūt eſt falſum.ergo ꝛ primū.ſ. ꝙ ꝓprietas
actualitatis in eo:qđ h⁹ ſit principiū agēdi. ¶ P̄. Si
enti in actu in eo qđ h⁹ ſit ꝓpriū agere:ſeq̄tur ꝙ in mo
uentibus ꝛ motis ſit ꝓceſſus in infinitū:ħ autē eſt in
conueniens.ꝗ ꝛc.minor ſupponit̄.maior ꝓbat̄: q2 mo
bile producit̄ a motore ad actū.ſi ergo agere ſit ꝓprie
tas entis in actu:in eo ꝙ huius:illud mobile factuȝ in
actu mouebit aliud:ꝛ illud ſil'r aliud:ꝛ ita in īfinitum.
¶ P̄.arguebat̄ cōtra quoddā aliud dictū rñdentis:di
xerat enim ꝙ negare actioneȝ a corporibus eſt negare
ſenſuȝ:q2 ſenſus patit̄ a ſenſibili: ꝛ ſenſus experit̄ ſen
tire rem corporeā. ¶ Contra ſic arguit̄ q2 ſicut intellus
ad intelligibile: ita ſenſus ad ſenſibile ſed intellectus
ꝑt intelligere illud a quo non patit̄:ſicut qui intelligit
aliqđ futurū per reuelationē diuinā:a quo futuro non
mouet̄.ergo ꝛ ſenſus pōt ſentire ſenſibile abſqȝ hoc ꝙ
ab eo moueat̄.ꝗ ex hoc ꝙ hō experit̄ ſentire aliq̄d nō
pōt cōcludi ꝙ moueat̄ ab illo. ¶ P̄.omne eſſe fit per
creationem.ſed nullū corpus pōt creare.ergo nullum
corpus pōt mouere ſiue agere:minor pȝ.maior ꝓbat̄.
quia eſſe eſt per creationē actus per īformationem: ſȝ
ois motus ꝛ actio terminatur ad aliqđ eſſe:q2 ois for
ma dat aliqđ eē:ꝗ ois actio vel factio eſt creatio : ꝛ per
ꝯñs omne ꝙ fit:fit per creationē. ¶ P̄.aut forma illa
ad quā terminat̄ actio corporis ꝑexiſtit in mā aut nō:
ſi ſic.ergo erat anteq̄ȝ fieret: ꝙ ē inconueniēs.ſimil'r fie
ret actione corpis.ſi nō ergo fieret forma ex nihilo:q2
non pōt dici ꝙ ꝑexiſtat ſm vnam ꝑtem ꝛ ſm aliā nō:
q2 cū forma ſit ſimplex non habȝ partē. ¶ Sed dice
bat ꝙ forma nō fit ex nihilo:q2 ſic ſalteȝ in aliquo pñt
ꝑſuppoſito cōi:q2 grā fit in aliquo preſuppoſito:q2 grā
preſupponit nām in qua cauſat̄.ergo eodeȝ modo for
ma nālis cātur ſicut ꝛ grā. ¶ P̄.potētia paſſiua debet
ꝓportionari potentie actiue agentis.ſed potētia paſſi
ua:que eſt ad formā ſubalem eſt potentia pure paſſiua
ergo ꝛ potentia actiua:que debet inducere formā ſuba
lem debet eſſe purus actus.ſed in corpe nō pōt eſſe ali
quid ꝙ ſit purus actus.ꝗ in corpore nō eſt aliqua vtus
actiua ad inducendum formā ſubalem. ¶ P̄. forma

Tertio d' aia
Tex.co.2.

magis dn̄atur ſuper mām quā informat q̄ ſup mām quā nō informat: ſed forma nō pōt eſſe pn̄m agendi in mā quā informat: ſicut pȝ: q calor non inducit aliū calorem in ſubm: quod informat. ergo forma non poteſt eſſe principiū agēdi: ſiue actiuū inducēdi aliqd in materiā: quam non informat: nec ēt in illā quā informat: ⁊ per ↄ̄ñs in nullam: ⁊ ſic corporalis forma non pōt eē pncipium actiuū. ¶ P̄. Nulla res agit niſi vbi eſt: ſed nullum corpus poteſt eſſe ſimul cum alio. ergo nullū corpus poteſt agere in aliud: ⁊ multominus in ſpm̄: ⁊ per ↄ̄ñs nullo modo agit. ¶ P̄. Fit ex priuatio forma ⁊ per ↄ̄ñs fit ex nihilo. ſed q ſic fit p creationē fit. ḡ oīs forma fit per creationem: ſed nullum corpus pōt creari. ergo ⁊c. ¶ P̄. Corpus nō pōt agere in ſpūm: nec ēt in corpus. ergo nullo modo. pbatio antecedentis: ⁊ primo q̄tū ad hoc: qd̄ non poſſit agere in ſpūm: q2 nō pōt agere in ſpm̄ ppa virtute cum agens ⁊ patiens cōicēt ī mā: nec recipiunt in inſtr̄m alteri⁹: q2 inſtr̄m nō agit niſi in virtute alterius: nec attingit effectum principalis agentis niſi exercendo actionem: que ſibi debet̄ ſm ppriam naturam. ergo nullo modo pōt agere in ſpūm: corpus aūt vt oſtenſum eſt non poteſt agere in ſpirituȝ actiōe: que ſibi debet̄ ſm ppriam nām. ergo nullo mō pōt agere in ſpm̄: nec in aliud corpus: q2 nulla res agit ⁊ patit̄ reſpectu eiuſdem: ſed corpus ſm q corpus patitur. ergo ſm q corpus nō agit: q aūt patiat̄ ſȝ q corpus pȝ: q2 ſm mām nudā nō agit: nec patit̄: nec ſȝ q̄titatē: qd̄ eſt qddā mathematicū. ergo patit̄ ſȝ q corp⁹. ¶ P̄. Agens ⁊ patiēs ſunt ↄ̄ria: ſȝ ſi ſicut due ſubē corporee nō ſunt vlli ↄ̄rie: q2 ſubē nihil eſt ↄ̄rium. ḡ vnuȝ corpus non aget in aliud: multominus in ſpm̄. ḡ nullo modo agit. ¶ P̄. Forma ↄ̄cta ⁊ determinata non pōt agere niſi ſm q ↄ̄cta ⁊ determinata: ſed forma corpalis eſt ↄ̄cta ⁊ determinata ad mām: quaȝ informat. ergo nō pōt agere niſi in hāc mām quā informat: ſed in mā: quā informat nō pōt agere. ḡ nullo mō pōt agere. ¶ P̄. Qd̄ eſt minī ſicut deus ⁊ angeli eſt maxīe actiuum. ḡ qd̄ q̄m̄ eſt vllo mō eſt actiuuȝ: ⁊ per ↄ̄ñs corpus eſt nullo mō actiuum. ¶ P̄. Sicut deus ſe hȝ ad mouēs non motuȝ: ita corpus ad hoc: qd̄ ſit motū nō mouens: q2 ſicut deus ē pm̄ in entibus ita corpus vltimū: ſed deus eſt mouens non motuȝ. ergo corpus eſt motū ⁊ non mouens: ⁊ ſic corpus non pōt eſſe actiuū. ¶ P̄. Sic̄ oppoſitū in oppoſito ⁊ ppoſitū in ppoſito: ſed q̄tū ⁊ non q̄tum ſunt oppoſita: ⁊ agere ⁊ nō agere ēt ſunt oppoſita: ſed non q̄to cōpetit agere. ḡ q̄to ↄ̄petit non agere: ſed oē corpus eſt quantuȝ. ergo nullū corpus eſt actiuū. ¶ P̄. Arguebat̄ ↄ̄ qddam detn̄ ridentis: q dicebat: q agēs pticulare determinat actionē dei: cui⁹ ē dare eē ad māȝ determinatā entiū. ¶ Cōtra aūt agēs pticulare ponet actionē ſuā circa nō ens: ſiue circa non eſſe: ⁊ hoc non pōt eſſe: q2 nō eſſe nō pōt eē ſuſceptiuū alicuius actiōis: aut circa mediū: non circa eſſe: q2 eē: vt p̄dictū eſt nec per creationē ē circa mediuȝ: q2 inter eſſe ⁊ non eſſe nullum cadit medium.

In contrarium eſt Augu. qui dicit: q corpora iſta groſſa regunt̄ p ſupiora: ſed h̄ nō eēt niſi vnū corpus in aliud ageret.

Reſpondeo circa primā q̄ōnē ſic pcedā. p̄ ponā opinionē ſubtrahentiū operationē ſuā corpibus ⁊ alijs reb⁹ creatis in ſuis motiuis. Secundo ponam improbationē iſtarum opinionum probando q rebus creatis ⁊ corporibus cōuenit agere. Tertio reſpondebo ad motiua: qbus mouentur ad argumēta ſuperius facta.

Quantum ergo ad p̄m̄ ſciēdū: q fuerūt qdaȝ q reb⁹ creatis operationē ſuā ſubtraxerunt in rebus. p̄ q2 cū forme nō hēant mām: q̄ ſit pars coꝝ: ex qua fiant oȝ eas fieri ex nihilo: ⁊ per ↄ̄ñs creari: cū ḡ nulla creatura poſſit creare videbat̄ eis q nulla creatura poſſit agere ad inductioneȝ forme cuiuſlibet vel cuiuſcunq; actus. ¶ Scdo q2 cum non videat̄ q eiuſdem effectus ſint plures cauſe efficiētes imediate: cū deus imediate agat in pductione cuiuſlibet cāe: ⁊ ſic cā efficiens non vr̄ q aliquid aliud poſſit quicquā efficere niſi deus. ¶ Iteȝ cū idē non poſſit mediate ⁊ imediate agere: cū deus qualibȝ actiōe agat imediate vr̄ q nō poſſit agere mediate: creatura aūt nō pōt agere niſi vt inſtr̄m mediāte quo de⁹ agit. ḡ nullo mō poteſt agere. ¶ Alij vō nō ſubtraxerūt actionē vīr reb⁹ alijs a deo: ſed dicebant ſpālr formas pduci ſubales a formis ſeparatis: quoꝝ quidaȝ mouebantur ad hoc pp hoc: q forme: que ſunt pticipate debent eē a formis que ſunt ſeparate a materia: que habēt eē p ſe. ¶ Alij mouebantur ſicut Auicen̄. ad ponendum hoc: ppter hoc: qd̄ in iſtis corporalibus non inuenitur potētia actiua niſi accidens: accn̄s aūt non vr̄ ſufficiens pncipiuȝ pducendi formam ſubalem cū nihil agat vltra ſuam ſpēm: ⁊ ſic nullū agens corporale pōt inducere formā ſubalem: ⁊ ppter hoc eſt: q2 aialia: que generant̄ ex putrefactione non videntur poſſe reduci in aliq̄ virtutē corporalem: q2 non in virtutē inferioꝝ corpoꝝ: nec celeſtium cum non ſint animata: vnde cā non relinquebatur: q inducerentur a datore cārum ſine forma: ⁊ ſimiliter alie forme ſubales. ¶ Alij vero vt Auicebrō in libro: qui intitulat̄ d̄ formis vite: poſuit q nulla virtus actiua eſt in rebus corporalibus ēt reſpectu cuiuſcunq; forme accn̄talis pp hoc: qd̄ videbat̄ ſibi: q quātitas impedit formā: que eſt ↄ̄cta in quanto agere: cuius ſignū accipiebat: q quanto aliqd̄ corpus eſt maius tanto minus hȝ de motu: ⁊ propter hoc: q corporea nō erant vltima in ordine rerum: ⁊ per conſequens magis diſtabāt a primo mouēte: ppter qd̄ nō poterat mouere: ⁊ ēt ppter hoc: q corpus non hȝ aliq̄ naturam inferiorem ſe in quā agat. ¶ Alij vero ſicut quidaȝ in lege mauroꝝ fuerūnt moti ad hoc: q2 idem accidens nō pōt tranſire a ſubo in ſubm: illud aūt: qd̄ ab agente cāe tur in paſſum tranſit ab agente in paſſum: ⁊ iō corpus poteſt inducere formam accidentalem in alio: ⁊ multominus formam ſubalem. ¶ Dicebat ḡ Auicebron: q virtus ſubſtantie ſpūalis penetrans oīa corpora faciebat oīa illa: que a corporibus videntur fieri: p̄dicti aūt mauri dicebant: q deus faciebat oīa: que videntur per corpora fieri: ⁊ q ignis requiritur ad calefaciendū ſed non q habeat virtuteȝ calefaciendi: ſed q2 deus ordinauit q non calefaceret niſi cum pximato igne: vel alio corpore calido: ⁊ ſic dicebant de alijs.

Opi. platōis quaȝ ri. grauiſſ. in. 7. metaphyſi. cōmēto. 31. ⁊. 12. metaphy. cōmē. 18. ⁊. 18.

Opi. Auicē. quam ēt recitat ↄ̄mētator ⁊ impugnat ī locis addu⁊ ctis. M

Iſtā opinionē tang. ⁊ cōmētator ī. 9. phy. cōmē. 4 ⁊ 15 ⁊. 9. meta. phy. cō. 7. ⁊ 12. metaphyſi. commē. 18. ⁊ 7. metaphyſi. cōmē. 31.

Quantum aūt ad ſecūdū. ſ. in probare p̄dictas opiniones: intendo primo in generali pbare: q creature conueniat agere. ſecūdo ſpecialiter: q hoc cōueniat ſpālr creature ſpūali ⁊ rationali. tertio q hoc ↄ̄ueniat corporali. quantū ad pmū pbo q conueniat creature corporali non ſolū agere ad inducendum formam ſubalē: ſed ēt accn̄talē. ¶ Quantū ad primum intendo adducere tres rōnes. prima ſumitur ex proportione potentie actiue ad effectum: ⁊ ē talis: illud ad quod ſufficit potentia finita poteſt fieri p creaturam: ſed ad aliquos effectus: qui ſunt in creaturis ſufficit potentia finita. ergo tales effectus pñt fieri per creaturam: ⁊ ſic cauſe conueniet agere aliquos effectus

ctus vtrãq; aſſumptã ꝓbo: ⁊ primo primã. ſ. ꝙ illud ad quod ſufficit potentia finita põt fieri ꝑ creaturã: ad qđ ſufficit potẽtia creature: ſed potẽtia finita ẽ potẽtia ſolius creature. ergo illud põt fieri per creaturã: ad qđ ſufficit potentia finita. ¶ Deinde ꝓbo minorẽ. ſ. ꝙ ad aliquos effectus: qui fiunt in creaturis ſufficit potentia actiua finita: qꝛ ꝙ aliqđ non poſſit a potẽtia finita: hꝫ eſt ꝓp infinitatẽ effectus in ſe: ſicut ſi non poneremus ꝙ virtus finita non poſſit facere corpus infinitum: vel ꝓpter circumſtantiã terminoꝝ ī infinitũ: ſicut ponitur in creatione: cuius termini ponunt̃ ens ⁊ nihil: q dicũtur diſtare in infinitũ: lꝫ tñ ꝓprie loquendo in creatiõe non ſit terminus a quo: ſed in creaturis non ẽ aliquis effectus infinitus: nec ẽt termini factionis in eius effectu diſtant in infinitũ. Sed ſi ex frigido in actu ⁊ calido in potentia fiat calidũ in actu: inter calidum ⁊ frigidum non eſt diſtantia: que nõ poſſit pertranſiri ī potentia finita: qꝛ inter potentiã que eſt ad calorẽ: ⁊ ipſum calorem recipiẽdũ nõ eſt alia diſtantia niſi frigiditas: que eſt cõtraria calori: frigiditas aũt: ⁊ idẽ dico ꝺ aliis ꝯtrariis: non eſt infinita in eſſendo: nec ẽt in reſiſtendo: ſicut nec in agendo: nec in cõtra agendo: ⁊ ideo termini factionis non diſtant in infinitum: ⁊ ideo ad calefaciendum ſufficit potentia finita ⁊ ſic probata eſt minor.

¶ Sed ꝯ hoc poſſet aliq̄s obiicere dupliciter. ꝑmo qꝛ per hoc non probatur ꝙ ſit aliqua virtus actiua ī creatura: ſed ꝙ poſſet conferri. ¶ Ad hoc dicendum: ꝙ cũ deus debeat ſua opera perfecta facere ſaltem conferẽdo eis aliquid ꝙ ad perfectionem naturalem eorum pertinet: cũ oſtenſum ſit creature poſſe cõpetere ſꝫ ſuã naturã hr̃e potentiã actiuam: ꝯñs eſt ꝙ hoc ẽt ſit ei collatum. aliter ſecundo poſſet obiici de gratia: qꝛ licꝫ gratia ſit quid finitum: ⁊ per ꝯñs finite diſtet a potẽtia receptiua gratie: qꝛ vnum finitum vr̃ diſtare finite ab alio finito: tñ requiritur potentiam dici infinitam a q̄ fiat. ¶ Ad hoc dicendum: ꝙ ⁊ ſi gratia requirit infinitam dei potentiã ad hoc ꝙ fiat: tñ in potentia creata poſſet cooperari diſpoſitiue: ⁊ ſic ⁊ inquantũ diſtantia ſubi gratie eſt finita: aliquo mõ potẽtia finita põt ſe extendere ad diſponendũ ſubm gr̃e ad gratiã: ſed qꝛ ſubiectũ gratie quodãmodo diſtat in infinitum ab illo. ſ. deo: cui coniungit̃ gratia: requiritur ad gratiã inducẽdam virtus diuina: non opꝫ aũt ꝙ vnũ infinitũ diſtet ab alio in infinitum: niſi cum hoc vtrũq; ſit finitũ eiuſdem rõnis: ſicut pꝫ: ꝙ punctus ⁊ linea diſtant in infinitum: linea. n. excedit punctum in infinitum. ¶ Secũda rõ ſumitur ex correſpondentia effectuũ ad cãs: inter effectus ⁊ cauſas dꝫ eſſe correſpondentia: ita ꝙ nobiliores ⁊ eminentiores effectus reducuntur in nobiliores ⁊ eminentiores cãs: ſed hoc non poſſet eẽ ſi aliq̄ effectus inducerentur in ſolã primam cãm. ergo non ſolum opꝫ aliquos effectus in ſecũdas cãs: que ſunt creature reducere: ⁊ per ꝯñs creature cõueniet agere ad ꝓducendũ aliquos effectus. ¶ Tertia rõ ſumitur ex cõnexione vniuerſi: ⁊ eſt talis: opꝫ ponere vniuerſuꝫ eſſe cõnexum reali ꝯnexione: ſed inter partes vniuerſi nõ poteſt eſſe connexio: niſi ſꝫm ꝙ vna agit in aliã: ⁊ vna īfluit aliq. ergo ⁊c. maiorẽ ꝓbo: qꝛ bonũ totius conſiſtit in hoc: ꝙ eius partes debito modo ſint cõnexe adinuicꝫ: ſicut ad bonũ hꝰ totius: qđ eſt aĩal ꝑtinet ꝙ eius partes ſint debito modo cõnexe adinuicem: ſed vniuerſũ eſt quedam cõnexio rerum per actionem oẽs creaturas cõprehendens ſicut partes. ergo oportet ponere ꝙ partes vniuerſi ſint cõnexe adinuicẽ ad hoc: qđ ſit bene diſpoſitum. minorẽ ꝓbo. ſ. ꝙ cõnexio realis inter partes vniuerſi non poteſt eſſe niſi per mutuã actioneꝫ: qꝛ partes vniuerſi non poſſunt realiter ꝯnecti inter ſe ex hoc ꝙ ꝯueniũt in aliquo ꝑdicabili: qꝛ hec eſſet ꝯnexio rõnis: nec ex hoc: ꝙ ꝯueniũt in aliqua cauſa vna efficiente vel ſimili: qꝛ hoc non eſſet in eis cõnecti inter ſe: ſed in termino: nec ex hoc: ꝙ vna ſequat̃ aliam in nobilitate ⁊ gradu nãe: qꝛ connecti eſt in aliquo vniri: ex hoc aũt ꝙ vna res imediate ſe hꝫ ad aliã non dicũtur vniri. relinquit̃ ergo ꝙ cõnectantur per hoc ꝙ vna influit alteri: qꝛ ſic cõicãt ī aliquo vno rei: ꝙ vna recipit ab alia inter ſe: qꝛ idem eſt: quod recipitur ī paſſo: ⁊ qđ eſt ab agente: ⁊ ſic eſt probata vtraq;: preter hec etiam ſolẽt adduci alie rõnes. ſ. qꝛ vnicuiq; cõpetit agere ſꝫm ꝙ in actu eſt: ⁊ omnis creatura eſt in actu ꝑ formaꝫ aliq̄: ⁊ multa alia: ſed hec ſufficiant de primo. ¶ Quantũ ad ſcđm. ſ. ꝙ creature intelligibili ⁊ rationabili conueniat agere: adduco duas rõnes. Prima talis eſt: illđ quod pertinet ad dignitateꝫ creature: precipue ⁊ excellenter dꝫ eſſe in nobiliſſimis creaturis. Sed tales ſũt creature ſpũales. ergo illud: quod pertinet ad dignitatem creature eis potiſſime conuenit: ſed ad dignitatẽ creature pertinet poſſe agere: ⁊ hoc ſatis oſtenſum eſt ſupra. ergo maxime competit creaturis ſpiritualibus. ¶ Secũda rõ talis eſt: quicunq; ſe hꝫ tm̃ paſſiue ī ſuo actu: ita ꝙ moueatur tm̃ ⁊ nõ moueat nõ hꝫ dominiũ ſui actus. Sed creature ſpirituales habent dñium ſui actus. ergo ipſe reſpectu ſui actus ſaltem quãtũ ad aliquos effectus ſe habent actiue: ⁊ per conſequens agũt. maiorẽ ꝓbo. actus non eſt in poteſtate mobilis inquãtum eſt ſolum mobile: imo magis ſubeſt poteſtati mouentis: ſed illud dicitur habere dominiũ ſui actus: in cuius poteſtate eſt actus ſuus: ita ꝙ in eius poteſtate ẽ exire: vel non exire in actũ. ergo illud: quod ſe hꝫ tantũ ꝑticulare reſpectu ſui actus nõ hꝫ dñiuꝫ ſui actꝰ. minorem probo ſic: ꝙ. ſ. creature ſpirituales habent dñium ſui actus ſaltem quantuꝫ ad aliquos effectus ſiue actꝰ: qꝛ ſoli illi imputatur ſuus actus in penã ſiue in ꝑmiũ: in cuius dominio eſt ſuus actus: ita ꝙ in poteſtate ſua eſt agere vel non agere: ſed creature ſpirituali: ⁊ etiam homini imputatur ſꝫm aĩam ſuus actus ad penaꝫ vel premium: hoc. n. eſt cõe oĩbus habentibus liberũ arbitriũ gr̃e: creature ſpũales: ⁊ etiaꝫ hõ hꝫ dñiũ ſui actus.

¶ Quantum ad tertiuꝫ. ſ. ꝙ creature corporales agãt ⁊ ſint actiue adduco tres rationes. Prima talis eſt. ſi nullũ corpus ageret aliquid ex applicatione ignis non plus ſequeretur calefactio q̄ īfrigidatio vel alia actio corporalis: ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊ primũ. ſ. ꝙ nullũ corpus agat: vel ſit actiuum. vtrãq; aſſumptaꝫ ꝓbo: primo primam. ſ. illam conditionalem: que dicit. ſ. ꝙ ſi nullũ corpus ageret aliquid ex applicatiõe ignis ⁊c. qꝛ ex applicatione eius: qđ nihil agit nulla actio ſequitur: ſicut ex agente q̃o nunc loquimur: ſed ſi nullum corpus aliquid agit: ignis nihil agit. ergo ex applicatione ignis ad aliquid non ſequitur aliqua actio: nec per conſequens ex eius applicatiõe plus ſequit̃ calefactio q̄ frigefactio: vel quecunq; alia actio: minorem ꝓbo. ſ. ꝙ hoc ſit falſum: qꝛ creare illud ad cuius eſſe ſequitur aliqđ vel ſemꝑ: ⁊ de neceſſitate: vel ſaltꝫ ſicut frequenter. Sed applicationi ignis ſemper ⁊ de neceſſitate ſequitur calefactio ⁊ non infrigidatio. ergo falſuꝫ ẽ ꝙ ex applicatione ignis nõ plus ſequitur calefactio q̄ infrigidatio: vel quecũq; alia actio. ¶ Si dicas ꝙ calefactio ſequitur ex applicatione ignis: nõ qꝛ ignis aliquid agat: ſed qꝛ deus ita preſcinit: vt. ſ. applicato igne qui nihil faceret: ipſe deꝰ ageret vel calefaceret. ¶ Cõ

tra:qꝛ deus nihil facit fruſtra:ſed fruſtra applicaretur
ignis ad calefaciendū ſi nihil ageret.ergo ⁊c̃. ſed dice/
tur ꝙ non fuit fruſtra:qꝛ non applicaẗ ad calefaciēdū
ſed ad oſtendendum virtutem dei:qui ſic voluit ordi/
nare:vt.ſ.nihil calefieret niſi ignis applicaretur.cōtra
hoc:qꝛ nō oſtenderet virtutē diuinam:ſed magis oſtē
dereẗ per oppoſitum:qꝛ ſi deus nūc calefaceret mediā
te aqua non mediāte igne magis appareret deū face/
re oia ⁊ alia preter ipm nihil agere. Item tale verbum
eſſet fatuum dicere.ſ.ꝙ deus talē ordinem imponeret
rebus:ex quo non videtur aliqua virtus ſequi. ¶ Se
cunda ratio talis eſt:qꝛ omnes humane ſcientie ex ef-
fectibus ꝓcedunt ſenſibus ad inquirendum naturam
apparentē cauſaꝝ:⁊ precipue hoc hꝫ veritatem in ſciē
tia naturali ⁊ ēt i metaph:ſed ſi nullū corpus eēt acti
uum:nulla cognitio poſſet haberi de natura alicuiꝰ cor
poris ex ſuis effectibus:⁊ ſic pro effectibus nō poſſemꝰ
cognoſcere naturas corpoꝝ:hoc aūt eſt maxime incō
ueniens:qꝛ periret maxima pars ſciētiaꝝ humanaꝝ.
ergo relinquitur ꝙ aliquod corpus ſit actiuuꝫ. ¶ Ter
tia ratio talis eſt. ſenſum ſemper decipi in ſuo ꝑ ſe ob/
iecto:ſiue ſit ſenſibile proprium:ſiue cō mune: lꝫ enim
ſenſus decipiatur qn̄qꝫ in per ſe ſenſibile:quod eſt cō/
mune:tn̄ qd̄ circa ſenſibile proprium decipiatur ſem/
per eſt impoſſibile:ſed ſenſu experimur ignem eē non
ſolum calidū:vel aliquid ſimile:ſed etiā expimur nos
calefieri a tali calido:vel frigefieri a tali frigido. ergo i
poſſibile eſt:ꝙ in hoc decipiamur:ſed ſemper dcipere
mur in hoc:ſi nullum corpus eſſet actiuum:qꝛ nec a ca
lido:nec ab aliquo corpore calefieremus vel infrigida
remur.ergo oportet ponere corpora eē actiua. ¶ Quā
tum ad quartum.ſ.ꝙ corpora poſſint agere ad itrodu
ductionem forme ſubſtantialis:pono vnam breuē ra/
tionē talem. virtuoſior eſt forma ſubſtantialis q̄ʒ acci
dentalis in corporibus eſt principium agendi ad intro
ductionē forme ↄſtlis accñtalis:ſicut calidū generat
calidū.ergo agens corporale poterit virtute vnius for
me ſubſtantialis introducere aliaʒ:multa alia poſſent
adduci:ſed pretermitto. ¶ Ad illud ergo motiuuꝫ pri
me opinionis dicendū:ꝙ proprie in formis dependen
tibus a ſubo in quo ſunt ſiue accidētia : ſiue forme ſub
ſtantiales non fit forma:ſed compoſitum:non eniꝫ fit
albedo:ſed album.compoſitum aūt non fit ex nihilo:
ſed ex aliquo preſuppoſito : quod quidem preſupponit
non eſt forme inducende ſed ſubiectum: quod ſubſter
nitur forme:ex quo cum forma fit compoſitum. ¶ Et
ſi dicatur contra hoc:ꝙ non fit gratia ſed gratum:ſcilꝫ
compoſitum ex gratia ⁊ anima: ⁊ tamē gratia dicitur
creari:⁊ hoc eſt vt videtur:qꝛ gratia fit ex nihilo:dōm
ꝙ non ideo dicitur gratia creari:qꝛ fit ex nihilo:qꝛ pro
prie non fit gratia:ſed compoſitum:quod fit ex altera
parte ſui preſuppoſita:que pars eſt ſubiectum gratie:⁊
ſi dicatur ꝙ ex hoc ſequitur:ꝙ educatur de potētia ma
terie:ſicut ⁊ alie forme educuntur de potentia ſui ſub/
iecti:ad hoc dico: ꝙ non habeo ꝓ inconuenienti gratiā
educi de potentia ſubiecti non naturali:ſed de potētia
obedientiali. ¶ Ad cuius euidentiam ſciendꝰ : ꝙ po
tentia obediētialis vocatur illud:per quod eſt ſuſcepti
uum alicuius forme:prout nata eſt obedire potētie di/
uine:vt ſi dicamus potentiā obediētialē ipſam mām
ſm ꝙ nata eſt obedire potentie diuine:ſm ꝙ ex trūco
diuina virtute poteſt fieri vitulus:potentia vero natu/
ralis dicitur illud:quod eſt ſuſceptiuum forme ſm ꝙ
eſt diſpoſituꝫ diſpoſitione : que facit ipſum natuꝫ trāſ/
mutari a naturali agēte:ſicut materia ꝓut ſtat ſub ſuis

Nō q̄ꝛ gratia lꝫ nō educaẗ de potentia ſubi nālis tñ educiẗ de potentia ſubi obediētiali.

qualitatibus ⁊ diſpoſitionibus paſſiuis: quibus nata ē
tranſmutari ab hoc naturali agēte:vel ab illo:puta ꝓ/
ut eſt mollis ſicca vel dura poteſt dici potentia natura
lis:licet materia non ſit ſubiectum iſtoꝝ niſi in cōpoſi
to ¶ Ulterius vero ſciendū:ꝙ formā educi de poten
tia ſubi in quo recipiẗ importat ipſaꝫ dependere i ſuo
eſſe ⁊ fieri a ſubo in quo recipiẗ:⁊ ideo gr̄a cū ſit accñs
dependet a ſubo in quo recipitur:⁊ quo ad ſuum eſſe:⁊
quo ad ſuū fieri:⁊ ideo dr̄ educi de potentia ſui ſubi:qꝛ
ſuum fieri eſt fieri cōpoſitū ex ipſa ⁊ ſubo:qꝛ vō ſubm
eius.ſ.aīa non recipit a deo gratiam mediāte aliqua di
ſpoſitione:quam intellectus requirit ꝓut moueẗ natu
raliter a fantaſmate ⁊ a bono p̄ſētato ad intelligendū
⁊ ad cō minandū:ſed ꝓut ſupernāliter nata eſt obedire
virtuti diuine:ideo dr̄ gratia educi de potentia obediē
tiali.Sꝫ reſtat q̄uo dicaẗ creari plus q̄ʒ alie forme ad
hoc dicendū:ꝙ q̄lꝫ actio denominatur ab agente vt
medicatio dr̄ ſanatio: que creatur a medicia. ¶ Ulte
rius vero ſciendum:ꝙ creatio dicitur proprie ex parte
agentis actio illius:qui agit nullo preſuppoſito: in cu/
ius virtute agat:dicitur fieri ex parte agentis ꝑ creatio
nem:ex parte vero patientis dicitur factio gr̄e creatio:
inquantum eius receptionem nō eſt natū recipere eaꝫ
niſi a tali primo agēte qd̄ agit nulla alia virtute cuiuſ/
cunqꝫ agentis preſuppoſita:⁊ ſic dicaẗ gr̄a creari:ſꝫ tūc
poteſt obijci de charactere:qui nō educitur de potētia
naturali:ſed obedientiali. ¶ Ad hoc dōm:ꝙ duplex ē
potentia obediētialis quedā eſt a qua natū eſt aliquid
educi a deo ſolo nullo inſtr̄o creato: mediāte quo poſ/
ſit attingere ad efficiendū eius nām ēt inſtr̄aliter edu
ci de tali potentia obediētiali eſt creari.Alia eſt poten
tia obediētialis:de qua natū eſt aliq̄d educi a deo ſolo
vt a principali agente:mediante tn̄ aliqua creatura in
ſtrumentaliter deo cooperante:⁊ educi ſic de tali potē/
tia obedientiali:lꝫ ſit quedam factio ſupernālis:nō tn̄
eſt creatio:qꝛ attingitur ab aliquo agente ſaltē inſtru/
mētaliter:qd̄ agit in virtute alterius:ſicut.n.in factiōi
bus naturalibus ē dare diuerſos gradus:ita ꝙ quedā ē
alteratio:quedā generatio ſimpliciter ita nihil ꝓhibet
ſic ſe habere in factionibus ſupernaturalibus: ꝙ q̄daꝫ
attingat ad rationem creationis: ⁊ quedam non : ideo
dico:ꝙ gratia primo modo educitur de potentia obe/
dientiali:⁊ ideo creatur : ſed character educitur ſecun/
do modo: ⁊ ideo non creatur. ¶ Ad zᵐ motiuum eo-
rum dōm:ꝙ eiuſdem effectus non ſunt due cauſe im
mediate efficientes:ita ꝙ eodeꝫ mō ſint imediate : tn̄
eiuſdē effectus poſſunt eſſe cāe imediate efficiētes:ita
tn̄ ꝙ diuerſimode ſit vtraqꝫ imediata:⁊ ſic eſt in ꝓpo/
ſito:qꝛ ſm ordinem duaꝝ cāruꝫ.ſ. dei ⁊ cāe ſecūde ad
effectum cōem amboꝝ deus agit imediate:⁊ ſecunda
imediate:qꝛ virtus cāe ſecūde in cāndo ſuū effcm̄ atti/
git ipm in virtute cāe prime:nā cālitas cauſe prime i/
mediatius attingit effectū cauſe ſecūde q̄ʒ cā ſcd̄a: cō/
parando aūt cām primā ad duos effectus:quoꝝ vnus
ꝓcedit ab alio mediante cā prima:ſic cā prima media
te ſe hꝫ ad effectū cāe ſecunde vt mediū:qꝛ prius intel
ligiẗ ſcd̄a cā habere a deo q̄ʒ eius effectus:ita ꝙ primo
intelligitur eſſe cāe prime.ſecūdo ēt cauſe ſecunde.ter
tio eē effectus cauſe ſecūde:⁊ ſi arguatur vlterius ꝙ ſe
quereẗ:ꝙ eadē eēt actio duoꝝ agentium. Rñdeẗ ꝙ ſi
actio dicat aliquid exiſtens in paſſo ab agēte nō eſt in
cōueniēs ꝙ eadē ſit actio duoꝝ agentiū: qꝛ lꝫ ideꝫ nō
poſſit eē duoꝝ vt ſuboꝝ:tn̄ idē pōt eē duoꝝ vel pluriū
vt cāꝝ agentiū q̄ ſunt adinuicē ordinata:idem enim
pōt eē a pluribus cauſis efficientibus. Si aūt dicatur

ꝙ actio

Nota q̄ꝛ formā educi de potētia materie

Potentia obedientialis duplex.

Nō hic q̄ꝛ aliqua actio ſupernaturalis nō ē creatio.

ꝙ actio dicat qd:qd ſit in agente adhuc poterit ee pla
rium agētiū:ſed diuerſimode: qꝛ actio qua ꝑducit ſe/
cunda cā effectuꝫ erit eius:⁊ vt cā:⁊ vt ſubi:⁊ illa eadē
actio eſt prime cauſe nō vt ſubi:ſed vt cauſe efficiētis.
¶ Similr aūt ad motiuū ſcḋe opiniōis dōm:ꝙ licet
forme:que hñt eſſe participatū in mā ſint a formis:q̄
habēt eſſe ꝑ ſe:tñ nō opꝫ:ꝙ imediate.ergo vna forma
corporea hꝫ eſſe a deo ⁊ ab intelligētijs:que ſūt forme
ſeparate mediante alia forma ſine virtute corporea.
¶ Ad 2ᵐ dōm:ꝙ lꝫ in iſtis inferioribus potētie actiue
qb⁹ imediate corpa agant ſint actiua:qꝛ tñ illa actiua
ſunt infinita infra forme ſubalis poſſunt attigere ad
introducēdū formā ſubalē. ¶ Ad 3ᵐ dōm:ꝙ aīalia ge
nerata ex putrefactione reducunt̄ in virtutē celeſtem:
⁊ lꝫ celuꝫ non ſit aiatum: eſt aia tñ inſtr̄m alicuius vi
ui nobiliori vita q̄ ſit vita aie intellēe virtute pōt attin
gere ad includendū aiam tā vegetatiuā q̄ ſenſitiuam:
nec eſt ſimile de alijs aialibus:ſicut de eis:que generā/
tur ex putrefactione:qꝛ aialia alia ꝑfectionē ſuam cuꝫ
agente nāli generali:qd eſt celum regunt agens parti
cularie inferius. ¶ Ad pmū motiuū alteri⁹ opiniōis
dōm:ꝙ lꝫ q̄titas ꝯbat formam: que eſt in q̄to ad de/
terminatū ſitum ex hoc non tollit̄ a forma qn agat: ſꝫ
ꝙ non agit niſi ſm determinatam diſtantiā:⁊ qn dici/
tur ꝙ q̄to eſt maius corpus tanto hꝫ minus de motu:
verꝫ eſt de motu violento:ſed non eſt verꝫ de motu na
turali:qꝛ q̄to corpus graue eſt maius tanto citius ten/
dit deorſum. ¶ Ad 2ᵐ dōm:ꝙ lꝫ tota natura corpora/
lis diuidendo totā nām in ſpūalem ⁊ corporalem ſit i
fima:tñ non oꝫ ꝙ lꝫ corpus ſignatū ſit infimū:qꝛ vnū
inuenit̄ infimius altero:⁊ ſm hoc non tollitur agere a
corporibus. Iteꝝ quid exiſtens in corporibus inuenit̄
magis remotū a deo q̄ corpus.ſ.mā prima:⁊ ideo cor/
pora oīa poterunt agere in illā:⁊ illa nihil aget. ¶ Ad
3ᵐ dōm:ꝙ lꝫ dato:ꝙ nihil eēt ſubſtratuꝫ nāe corpora/
li:adhuc ſtat:ꝙ inter corpora vnū poteſt ſubſterni alij
⁊ per ꝯñs non tollitur per hoc agere ab oibus corpori/
bus. Itē etiā illa natura:que eſt pars corporuꝫ eſt infe
rior omni corpore:⁊ poteſt ſubſterni oī corpori:⁊ ſic nō
oꝫ tollere actionē a corpore aliquo. ¶ Ad motiuū aūt
illoꝝ de lege mauroꝝ dōm:ꝙ ad hoc:ꝙ vnū corp⁹ mo
ueatur ab alio:vel ad hoc ꝙ vnum agat in aliud nō oꝫ
ꝙ illud idē accñs:qd eſt in agente ſicut in ſubo:ita ꝙ
idem ab vno ſubo in aliud:imo aliud accidēs:ſiue for/
ma alia quecunqꝫ ſit:ſiue accñtalis: ſiue ſubſtantialis
eſt in paſſo:preexiſtiṫ virtualiter i agēte: ⁊ eſt ab agēte
in paſſo nō ꝑ modū:ꝙ mobile tendit a termino a quo
ad terminū ad quē:ſicut qdaꝫ imaginātur trāſire acci
dēs in ſubm a ſubo auctores predicte opinionis:ſed ē
ab agēte ſicut a cauſa efficiēte;:ſed in paſſo nō ſicut in
termino ad quē:ſed ſicut in ſubo:imo ipſa forma: que
acgritur in ſubo eſt ipſe terminus ad quem. ¶ Ad ar/
gumēta principalia dōm ad pᵐ:ꝙ intentio Aug.eſt:ꝙ
extra totā nām corporeā nō inuenit̄ aliqd:qd a nā cor
porea moueat̄:ſicut ex̄ totā nām angelicā inuenit̄:qd
dā corpus:qd ab angelis mouet̄:mā.n.lꝫ non ſit corp⁹
non tñ eſt extra nām corporeā:cū ſit extra pars corpo/
rum:non eſt aūt intētio ſua: ꝙ inter corpora aliqd nō
inueniatur mouens ⁊ aliquid motum. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ rñ
ſio ex dictis ſcḋe opinionis. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ ponēdo
ꝙ ꝓprietas cuiuſlibet forme ⁊ actualitatis qua aliqd
actu ſit ꝑ illud poſſit ipm:cuius agere pōt dici qd lꝫ q̄/
titas nō ſit principiū actiuum in reali trāſmutatiōe: q̄
nata eſt terminari ad trāſmutationē gñationē ⁊ corru
ptionē ſubalē:tñ eſt principiū agendi in actiōe intētio

Pro hoc vi
de pulchre
Auerroym
7.metaphiſ.
cōmē.31.⁊.12
metaph.13.⁊
18.cōmē.

Permiſſet
doctor addu
cere in cōfir/
mationē iſti⁹
ſolutiōis ele/
gantē ſniam
Auerroys i
12.metaphiſ.
cōmē.18. vbi
tractatis ⁊ i/
probatis alio
rū poſitiōib⁹
de actiuitate
rerum ſubue
nit ſniaꝫ ari
ſtotelis.

nali:qualitates ſenſibiles ſunt nate immutare intētio/
naliter ſenſum: ⁊ ea:que ſunt media in ſentiēdo nō per
ſe:ſed vt mā ſibi ihcrēte:vel pōt dici ꝙ ꝓprietas entis
in actu ē poſſe agere: ſm ꝙ eſt in actu virtuali:in q̄tū
.ſ.eſt actuale per formā aliq̄ in qua virtualiter conti/
net̄ alia: nō.n.oꝫ ꝙ omne illud:qd eſt aliqd actu vitua
li ſit actu formali:ſicut corp⁹ qd eſt q̄tū per q̄titatē ſit
pncipium agendi per hoc:qd aūt dixi immutationem
ſenſus a ſenſibili circa intētionalē non intēdo exclude
re qn ſit realis:ſed oñdere qualr̄ eſt realis:⁊ cū h̄ inten
tiōalis alia ſpeculatio eſt. ¶ Ad 4ᵐ dōꝫ:ꝙ ꝓceſſus i in
finitū in mouētibus ⁊ motis in ꝑ ſe ordinatis ⁊ diuer/
ſis ſpē eſt ipoſſis:ſed ꝓceſſus in infinitū i mouentib⁹ ⁊
motis ꝑ accñs ordinatis:ſicut ꝓceſſus in diuerſis nūe
ro eſt poſſibilis i infinitū:ſicut ſi ex aere generet̄ ignis
⁊ ex illo aer vel terra:⁊ ex h̄ aq̄:⁊ ſic erit ꝓceſſus in infi
nitū in agētibus ⁊ actis. ¶ Ad 5ᵐ dōm:ꝙ nō ſoluꝫ hō
ſentit calidū ⁊ frigidum ſentiendo calidum eē ignē ⁊
aquā frigidā:ſed ſentit i ſe calefieri ab aqua igne ⁊ fri/
gefieri ab aqua:⁊ q̄tum ad hoc illa potētia ē ꝯ hoc: ꝙ
ſenſus exigitur dato ēt ꝙ homo per ſpēꝫ creatā ab alio
q̄ ab igne vel corpore:qd ſentit:poſſit ſentire ignem: ⁊
ſic non oporteat ipm moueri ab igne quē ſentit : tñ nō
calefieret ab igne:a quo ſentit ſe calefieri q̄tum ad h̄
deciperet̄:qd ſentit non ſolū ignē calidū: ſed ſe calefie
ri ab igne. ¶ Ad 6ᵐ dōm:ꝙ oē:quod ſit per creationē
mediate vel imediate:qꝛ ea:que ſūt a ſcḋis agētibus
ſunt ab eis:que ſunt ꝑducta ꝑ creationē:⁊ hñt eē me/
diate ꝑ creationē:tñ dr̄:ꝙ eē eſt magis ꝑ creationē q̄
alia in q̄tum eē generaliſſimū:ꝙ lꝫ eſſe eſt in reb⁹ crea
tis:⁊ qꝛ oē creatum reducit̄ in actionē : que eſt creatio
que generalr̄:vel imediate reſpicit oē ens creatū: ideo
vnūqdqꝫ magis reducit̄ in creationē in q̄tū ē ens q̄ i/
q̄tuꝫ eſt tale ens : loqndo de ente creato:vel ſm phos
qui poſuerunt mūdū ab eterno:creari ē dependere a p
ſm ſuū eſſe:ſed generari ē hr̄e formā a particulari agē
te receptā in mā pſuppoſita:⁊ ſic dr̄ vnaqueqꝫ res eſſe
ꝑ creationē:ſm ꝙ ens vel q̄tū ad ſuū eē in q̄tum ſuū
eē dependet a creatore nō ſit ab alijs agentib⁹. ¶ Ad
7ᵐ dōm:ꝙ forma pexiſtit in mā in po⁹:⁊ ſic pexiſtit ꝙ
poteſt ꝑduci ad illud aliqd:qd ſeqtur i argumēto: ⁊ ad
8ᵐ pꝫ ex dictis in ſoluendo motiua prime opinionis.
¶ Ad 9ᵐ dōm:ꝙ potentia actiua ⁊ paſſiua debēt eē ꝓ
portionate q̄tum ad hoc:ꝙ ſicut vnū natū eſt pati:ita
aliud ſit natū agere:⁊ ita eſt inter potentiam actiuā ⁊
que inducit formā ſubalē ⁊ potentiā paſſiuā in qua re/
cipitur:naꝫ ſicut mā in cōpoſito ꝑ qualitates paſſiuas
nata eſt pati mediātib⁹ illis:itā ēt q̄litates actiue virtu
te forme ſubalis:per quā hꝫ eē ſimplr̄ cōpoſitū agit in
mām diſpoſitā ad inducendū formā ſubalē:nō tñ opꝫ
ꝙ ꝓportionet̄ q̄tum ad hoc:ꝙ ſi vnū eſt pura potētia
ꝙ reliquū ſit purus actus. ¶ Ad 10ᵐ dōm:ꝙ lꝫ forma
plus dñet̄ ſup mām:quā informat in dando eſſe q̄ ſu
per mām quā nō informat:nō tñ opꝫ:ꝙ in agēdo ⁊ re
mouēdo plus dominet̄ ſup materiam:quā informat
q̄ ſup mām quā nō informat:⁊ iō nō ſeqtur: ꝙ ſi for/
ma nō eſt pncipiū trāſmutādi mām:quā informat:ꝙ
nō ſit principiū trāſmutandi mām:quā nō informat.
Itē falſum eſt dicere:ꝙ forma exiſtēs in aliquo ſubo
nō poſſit eē pncipiū actiuū alterius forme i eodē ſubo
ſicut pꝫ:ꝙ color eſt cā claritatis in eodē:ſed forma exi
ſtens in aliquo ſubo non eſt cā effectiua reſpectu alte/
rius forme ſimilis in ſpē in eodem:qꝛ due tales forme
non poſſunt eſſe in eodem ſubiecto. ¶ Ad 11ᵐ dōm:ꝙ
lꝫ duo corpora non poſſunt eſſe ſimul ſm ſe tota:tamē

Quid ſit cre
ari ſm phos
ponētes eter
nitatē mūdi.
⁊ quid gene
rari.

põt eſſe ſimul ſm ſuã eſſentiã: ⁊ hoc ſufficit ad hoc: qḋ
vnũ agat in aliud. ⸿ Ad 12^m dõm: vt pmiſſum eſt: q
forma non fit pprie: ſed cõpoſitũ: q̄ qdē fit ex aliqua
pte ſui nõ q ſit pars forme: ſed ipſa mã: ſiue ſubʒ: ⁊ qḋ
dr̄ q ſic fit ex priuatione eſt p acciñs: ſʒ ex ipſo ſubo: qḋ
dr̄ ens poſitiuũ: qḋ ſubſternit priuationi fit per ſeipm
ↄpoſitũ. vnde nõ oʒ q fiat ex nihilo illud: qḋ pprie fit.
⸿ Ad 13^m dõm: q nunq̄ corpus agit in ſpũm actione
ſmittiſſima qua ſcilicet aliqd ſpũi inmittat: niſi for/
te q̄ntum ad inmutationē intell'is ad intelligēdũ ſi ſpũs
angelicus: vel ēt aĩa ſepata intelligat ſenſibilia per ab
ſtractionē a ſenſibus: ſicut quidã ponũt: vocãdo tñ lar
go mõ actionē hr̄e actualē habitudinē ꝑut locus põt
hr̄e habitudinē ad ipm exñtē ēt in loco diſtãtie: ſic aũt
ppria virtute hʒ corpus actionē: ſicut dcm̃ ē in ſpũm:
⁊ vlterius mediante tali actiõe virtute diuina põt hr̄e
actionē afflictiuam ſpē: inq̄ntum deus alligat aliquē
ſpũm alicui corpi ↄ voluntatē ſuã: ⁊ ad hoc: qḋ dr̄ ↄ h
dico: q illud verbũ agens ⁊ patiens cõicant in mã hʒ
veritatē qñ mutuo agunt: ⁊ patiunť actione vniuoca:
ſicut calidũ agit in frigidũ calefaciēdo: ⁊ frigidũ in ca/
lido refrigidãdo: ſilr dico q vnũ corpus agit in aliud.
⸿ Ad illud aũt: qḋ dr̄ ↄ hoc: dico q corpus nõ patitur
a corpore: q2 primũ mouēs: ſiue illud: qḋ hʒ agere in to
tã nãm corporeã nõ eſt corpus: ſʒ tñ determinatũ cor/
pus hʒ agere vel pati a determinato corpore: ⁊ patitur
ſm q eſt in potētia p mãm: vel aliã diſpoſitionē: ma/
teria.n. lʒ nõ poſſit cē p ſe: eſt tñ in ↄpoſito rõ patiēdi
ſm quã patiens patiť. ⸿ Ad 14^m dõʒ: q maior nõ hēt
veritatē niſi in eis: q̄ mutuo agũt ⁊ patiunť mõ q̄ nũc
pmiſſũ eſt. ad minorē ēt dõʒ: q lʒ ſube corpee nõ ſint
ↄrie: tñ forme ſubales hñt aliqd ptinens ad ↄrietatē:
q2 ſunt incõpoſſibiles: ⁊ hñt annexã ↄrietatē: pp quaʒ
pñt in ſeinuicem agere. ⸿ Ad 15^m dõm: q forma de/
terminata ⁊ ↄcta ad aliq̄ mãm non põt agere niſi ſm
q ↄcta eſt: q2. ſ. non põt agere niſi ſm exigentiam ma
terie in qua eſt: põt tñ agere in aliud pretereq̄ in mãm
in qua eſt: q2 materia in qua eſt non exigit q̄n agat in
aliud. ⸿ Ad 16^m dõm: q lʒ illud: qḋ eſt nõ q̄ntũ ſit ma/
xime actiuũ: non tñ pp hoc ſequitur: q illud: qḋ eſt q̄ntuʒ
ſit nullo mõ actiuũ: ſed q ſit paꝝ actiuũ reſpectu ſube
ſimplicis: que nõ eſt quãta: non.n. ſequit ſi albedo eſt
qualitas q non albedo nõ ſit qualitas: q2 tũc nigredo
non eſſet qualitas. ⸿ Ad 17^m dõm: q maior eſt falſa:
⁊ ad pbationē dico: q corpus nõ eſt vltimũ in entib⁹:
ſed prima materia: que eſt mota non mouēs: ſed notũ
eſt: q non eſt aliqḋ ens cõpletũ ſubo ſtans inferi⁹ cor/
pore: ſed ens incompletũ: que eſt pars ipotētialis: vñ ē
inferius corpore: inferi⁹ dico in natura. ⸿ Ad 18^m dicē
dũ: q illa regula non hʒ veritatē in oppoſitis ↄdicto/
rie: nõ .n. oʒ q ſi hõ ⁊ nõ hõ ſũt oppo^a: ⁊ aĩal ⁊ nõ aĩal
q ſi hõ ē aĩal q nõ hõ ſit nõ aĩal: nũc aũt q̄ntũ ⁊ nõ q̄n/
tũ agere ⁊ nõ agere opponunť ↄdictorie inq̄ntũ verba
ptendunt: ⁊ dato q accipianť q̄ntũ ⁊ nõ q̄ntũ puatiue:
tñ adhuc nõ ſequitur: q ad hoc: q illa regula habeat ve
ritatē: oʒ q oppoſituʒ cõueniat oppoſito per ſe: nũc au
tem agere nõ cõuenit q̄nto inq̄ntũ eſt nõ q̄ntũ: ſed inq̄n/
tum eſt ens actu. ⸿ Ad 19^m dõm: q actio particularis
agentis: q ponitur determinare virtutē diuinã ad par/
ticulare eſſe põt actionē circa ſubm: qḋ moueť ad for/
mã: ⁊ eſſe: q quidē ſubm vř paꝝ nihil cē: nec inquãtũ
huius eſt ens actu: ſed in potētia: ⁊ iõ nõ ops q cauſet
ſiue ponat actionē ſuã circa nihil. ⸿ Notanduʒ tñ pp
h qḋ dr̄ hic: q agēs pticulare determinat actionē pri/
mi agentis ad determinatũ cē: ⁊ q determinat ipſum
eſſe: q2 hoc non eſt ſic intelligēdũ: q deus in vnaquaq;
re: que primo generet cauſet eſſe: ⁊ q illud eſſe diuinũ
determinetur ad eſſe particulare: ſiue ad determinatã
formã particularē: q2 ēt ille: qui dat formã dat cē: ſʒ h
ideo dr̄: q2 virtus dei q̄ntum eſt de ſe nata ē ſe extende
re: ⁊ ſe extendit ad oē creatũ cē: tñ mediãte iſto agente
particulari: quod eſt ignis: vel aqua non agit niſi deter
minatũ cē ⁊ determinatũ effectũ: ſicut ſi virtus aliq̄ ſi
agit: niſi determinata ars eēt: que ſe extenderet ad do
landũ ⁊ perforandũ: tñ diceret: q eius virtus agit me
diãte inſtrõ: qḋ eſt dolabra determinať ad iſtũ deter/
minatũ: q eſt dolare inq̄ntũ dolabra mediãte non poſ/
ſet exercere niſi actũ dolãdi. Qõ. II.

SEcundo querit: vtrũ ſit ponere rõnes ſeminales ĩ ma/
teria. Et vř q non: q2 ſi rõnes ſemina/
les eſſent in mã tales rõnes ſeminales
eſſent potentie actiue vel paſſiue: ſed h
eſt falſum. ḡ falſum eſt rõnes ſemina/
les cē in mã. maior ſupponiť. minor p
bať: q2 cui ineſt rõ ſeminalis ipm nõ eſt ſemē: nec vir:
Sed nõ oē: cui ineſt potentia actiua vel paſſiua eſt ſe/
mē. ergo falſum eſt potentiã actiuã vel paſſiuã eſſe rõ/
nem ſeminalē. ⸿ P̄. Rõ dicit aliqd ſpũale: ſʒ in mã
corporali non põt eſſe aliqd ſpũale. ḡ in mã nõ poteſt
cē rõ ſeminalis. ⸿ P̄. Illud: qḋ fit p creationē nõ põt
cē rõ ſeminalis: ſed oĩa: q̄ fiunt in iſtis inferioribus fi/
unt per creationē. ḡ ⁊c̄. maior ſupponiť: minor pbať p
Aug. 3° de tri. c. xi. vbi dicit ſic. ſed q̄ non parentes dici
mus creatores hoium: nec agricolas creatores frugũ:
q̄uis coꝝ extrinſecus habitis motibus iſta creãda di
uina virtus opereť. ergo ſm ipm oĩa: q̄ fiunt pcedunt
vt a creanda virtute dei interius operãte: ⁊ per ↄñs fi/
unt p creationē. ⸿ P̄. Si potentia actiua ⁊ paſſiua col
lata reb⁹ rõ cēt ſeminalis: tũc q̄cq̄d pcederet a potētijs
collatis rebus pcederet a rõnibus ſeminalib⁹: ſed hoc ē
falſum. ḡ ⁊c̄. Maior ſupponiť. minor pbať p Ambro/
ſium: qui dicit in exaymerõ: q cũ p̄ de terris ⁊ aq̄ pdu
cta ſunt iuſſu dei piãte ⁊ aĩalia ſemen non erat ĩ terra:
vel aqua ad pducendum: ſed quedam vis a deo indi/
ta ad producendam pfectiões: ex quibus poſtmoduʒ
pducenda erant ſemina: ecce dicit: q quedã vis. ſ. po
tētia erat collata terre: nec tñ erat ſemen: nec per ↄñs
rõ ſeminalis. ⸿ P̄. Xp̄s deſcendit de mr̄e per potētiã
paſſiuã cuʒ habuerit ab ea corpus mãliter: ꝗ habuerit
ab ea mãm ſui corporis pparatam: potētia aũt paſſiua
ſe tenet ex parte mãe: ⁊ per conſequēs mediãte ipa de
ſcendit ab abraham ⁊ ab adam ſm potētiam paſſiuã:
ſed non deſcendit ſm rõnē ſeminalē ab eis. ḡ potentia
paſſiua nõ eſt rõ ſeminalis. ⸿ P̄. Rõ ſeminalis non
eſt niſi reſpectu agentis nãlis: ſed agens nãle nullã for
mã inducit. ergo non eſt ponere rõnem ſeminalē. ma/
ior ſupponitur. minor pbať: q2 agens nãle aut ĩducit
formã p deciſionē: ⁊ hoc non põt eſſe: q2 ſm Cõmenta
torē: agens nõ dat multitudinē: ſed perfectionē. Deci
ſio aũt facit multitudinē: nec p creationeʒ: ⁊ hoc pʒ de
ſe: nec p extractionē: q2 nec forma eſſet in mã anteq̄ ĩ
duceret p agens. ergo nullo modo. ⸿ P̄. Phs. 8. me/
taphi. dicit q ſuba. que eſt ſʒ ſpēm ptes hʒ: ſed forma
ſubalis non hʒ partes niſi ſit cũ materia: ex quo relinq
tur: q forma: que eſt in materia hʒ partes: ſed forma: q̄
hʒ aliq̄ partem ſui poteſt eſſe inchoatiue in mã ante/
q̄ inducatur complete. ergo inchoatio formaꝝ eſt poſ
ſibilis: cuius oppoſitum dicebat ridens. ⸿ P̄. Priua
tio non eſt extra ens ſm phm. ergo priuatio dicit aliq̄
entitatem

Nota q agens pticulare determinat actione pmi agentis: q2 ex hoc ſoluunť actiões ſcoti. 4. ſen. diſt. pma q. 1. cõtra thomam.

8. meta. cõ. 15

Notetur mo/dernorum Expoſitio quo dicit ued

entitatē. Sȝ nō pōt dicere aliq̄ȝ entitatē niſi icboationeȝ forme. ḡ eſt ponere incboationē formaꝝ: ꝛ ſic ideȝ ꝙ prius. ¶ p̄. Nulla potentia actiua vel paſſiua ē in rebus mālibus: ſed non ponit̄ in eis rō ſeminalis niſi potētia actiua vel paſſiua. ḡ nulla rō ſeminalis eſt i rebus mālibus. minor ſupponit̄. maior pbat̄. ꝛ p̄ q̄ꝫtum ad potentiā paſſiuā materie: q2 potentia paſſiua materie aut eſt eſſentia māe: aut eſt aliqͦd accn̄s additū. pᵐ non pōt eſſe: q2 adueniēte qͥdē forma potētia māe nō manet ad formā: ſed tn̄ manet eſſentia māe. ergo eēntia māe nō eſt ſua potētia. Itē ad idē: reſpectus nō eſt de eſſentia māe: quod non includit̄ in diffōne māe: ſed eſſe in potentia non includitur in diffōne māe: q2 Cōmētator diffiniēs māȝ dicit: ꝙ eſt illud: qͦd nullā dicit nām alicuius p̄dicamēti. Sed hic non fit aliq̄ mētio de potentia. ḡ ꝛc̄. ſilr nec ſcḋm pōt eē. ſ. ꝙ potētia māe ſit aliqͦd additū accn̄s. primo: q2 mā eſſet in potētia ad illud accn̄s p aliā potētiā: ꝛ ad illā aliā p aliā: ꝛ ſic pceđi in infinitū: qͦd eſt ipoſſe. ḡ ꝛc̄. Scḋo q2 ſola mā non pōt eē ſubm̄ accn̄tis: q2 ſubm̄ accn̄tis dȝ eē ens actu ipſa aūt dȝ eē ſubm̄ ſue potētie. ḡ ꝛc̄. ꝛ ſic pbata ē maior q̄ꝫtum ad vnā ptē: ſilr pbatur q̄ꝫtū ad aliā. ſ. ꝙ nō nulla potētia actiua eſt in reb⁹ mālib⁹ q2 cuiꝫ potētie actiue nāli corn̄det potentia paſſiua nālis: ſed vt pbatuȝ eſt nulla eſt potētia paſſiua in reb⁹ mālib⁹ nālibus. ergo nulla potētia actiua eſt in eis: ꝛ ſic tota maior eſt pbata. ¶ p̄. Cōtra dcm̄ rn̄dentis: q ponebat: ꝙ eēntia māe eſt ſua potentia arguit̄ ſic. q2 mā qn̄qȝ ē in potentia remota ad aliqd: qn̄qȝ in potētia ppinq̄: ſȝ mā per eēntiā ſuā nō pōt eē i potētia ppinqua ꝛ remota reſpectu eiuſdē. ḡ potētia māe nō ē ſua eſſentia. ¶ p̄. Potētia paſſiua eſt fundamētū relationis: ſed nulla relatio pōt fundari imediate ſupra ſubam: nec ſup ei⁹ ptē. ergo nulla pars ſube pōt eē potētia paſſiua: ſed mā eſt ps ſube cōpoſite. ergo ꝛc̄. ¶ p̄. Ramus deciſus ſi trāſplātet̄ pululat: nec ſic pululat manus vel brachiuȝ abſciſus: ſed h̄ nō eſt niſi q2 in ramo eſt rō ſeminalis: nō aūt in manu vel brachio. ergo ſaltē rō ſeminalis nō ē in oībus iſtis inferioribus. ¶ p̄. Manchus nō generat manchū: nec cecus cecū: ſed podagricus podagricū generat: ſed hoc non eſt: niſi q2 rō ſeminalis ē in pede: non aūt in manu vel occulo. ergo rō ſeminalis non eſt in oībus iſtis inferioribus. ¶ p̄. Arguebat̄ ꝯ dictū rn̄dentis: qui dicebat: ꝙ cā quare oportebat ponere rationes ſeminales in mā reꝝ eſt pp appetitum reꝝ ad cōſeruādū ſe in ſuo ſili: q2 celū nō appetit ſe cōſeruare in ſuo ſili: cum ſit incorporale: nec ſile ſit ei pducibile ab agente naturali quocūqȝ. ergo ſeqtur ſm̄ hoc ꝙ in celo non ſit rō ſeminalis. ¶ p̄. Nulla potentia actiua ē in ſemine. ergo nulla actiua potentia poteſt dici rō ſeminalis. ꝯn̄tia pȝ ad ſimilitudinem: potētie actiue ſeminis dicūtur potētie actiue rōnes ſeminales. añs pbat̄: q2 ſi eſt aliq̄ potētia actiua in ſemine: aut agit in virtute forme ſubalis ſeminis: ꝛ hoc non pōt eſſe: q2 cum ſemen ſit ens impfectū in virtute eius nulla potētia poſſet attigere ad ens pfectū: ſicut eſt aīal vel viuū: qͦd pt fieri a virtute ſeminis: nec ēt a virtute ei⁹ a quo ſemen decidit̄: q2 virtus ſeminis non agit niſi virtute forme ſubalis eius in quo eſt: nō eſt aūt in illo a quo ſemē deciſum eſt: nec virtute cuiuſcūqȝ alterius: vt vr̄. ergo in ſemine non eſt aliqua potētia: per quam poſſit agere. ¶ p̄. Semen eſt ex quo fit aliquid māliter. ſed illud ex quo fit aliqd māliter nō eſt potētia actiua vel paſſiua. ergo rō ſeminalis nō eſt potētia actiua vel paſſiua. ¶ p̄. Semen eſt illud ex quo hēt generari ſile ex ſili: ſed non oēs potētie nāles actiue ſunt tales qbus generetur ſile ex ſili. ergo potentia actiua nālis non eſt rō ſeminalis. ¶ p̄. Semē eſt illud ex quo fit aliqd p potētiā intra manētē: ſed nō oē qͦd mouet̄: mouet̄ nāliter a principio exiſtente actiuo in illud: qͦd mouet̄. ergo non oīs potentia nālis actiua vel paſſiua pōt dici rō ſeminalis. ¶ p̄. Rō ſeminalis nō remanebit poſt dieȝ iudicij: ſed poſt diē iudicij remanebūt potentia ꝛ ſemina. ergo ꝛc̄. minor ſupponit̄. maior pbat̄: q2 rō ſeminalis eſt pp generationē nālem reꝝ: ſed poſt diē iudicij non erit generatio vel corruptio. ergo poſt diem iudicij nō remanebit rō ſeminalis: ꝛ ſic pȝ maior.

In contrarium eſt Aug. 3° de tri. vbi ponit oīa que fiunt in iſtis inferioribus nālr fieri a rōnibus ſeminalibus inditis materie ꝛ rebus materialibus.

Reſpondeo Circa iſtā qōnem ſunt quattuor oſtendenda. Primo oſtendendū ē rōnes ſeminales eſſe in mā. Scḋo quid ſint rōnes ille ſeminales. Tertio quō dicantur rōnes ſeminales. Ultimo reſpondebitur ad qōnem ꝛ ad argumenta.

Quantum ad pᵐ oſtendo ſic: q2 ſm̄ btm̄ Aug. qui inter oēs magis tractat de iſta mā: rō ſeminalis dr̄ illud quo nāliter vna res ppagatur ab alia: ſed tale aliqd opȝ ponere in iſtis mālibus corporibus. ergo ꝛc̄. maior ſupponit̄ ab Aug. minor pbat̄: q2 principiuȝ quo agens agit dȝ eſſe in agente: vel per idētitatem eſſentie: ſi ſit agens per eſſentiā: vl ſicut in ſubo: ſi ſit agens per accn̄s additum. Sed in iſtis rebus corporalibus vna pducit aliā: ꝛ vna ppagatur ab alia. ergo illud quo vna res corporalis ppagat̄ ex alia eſt in rebus corporalibus: vel per idētitatē eſſentie: vel ſicut in ſubo: p idētitatē eſſentie quidē q̄ꝫtū ad pncipiū primū actiuū ꝛ paſſiuū in qualibet ppagatione q̄ gn̄atur ſuba: q2 potētia receptiua forme ſubalis ē ſola mā. ſed ſicut in ſubo q̄ꝫtū ad primū principiū imediatū: q2 quelibet creatura agit per aliquod accn̄s additum ad ſuam ſubam: ꝙ aūt vna res agat ad ppagandūȝ: pȝ ex cōcluſione: aliter oporteret tollere actiones pprias a corporibus omnibus. ſic ergo patet primum.

Quantum ad 2ᵐ ſciendū. ꝙ quattuor ſunt opiniones quid ſint rōnes ſeminales: quedā. n. opinio dicit: ꝙ rōnes ſeminales ſunt incboationes formaꝝ in mā que mouent mām ad formam cooperando exteriori agente. Iſtā aūt opinionē pteriui: q2 in qōnibus de virtutibus ex intentione tractaui hāc mām de incboatione formaꝝ: ꝛ oſtendi ꝙ nō eſt ponere tales incboationes formaꝝ: niſi aliquis aptitudinem materie ad formam: que fit per ꝯuenientes diſpoſitiones vocet incboationē: non aūt aliqua potētia actiua: que ſit in materia: que dȝ trāſmutari ad formā. ꝙ ſit pncipiuȝ intra manēs. ¶ Scḋa opinio ponit: ꝙ rōnes ſeminales ſint habitudines: que fundant̄ ſuper potentias actiuas ꝛ paſſiuas: nō aūt ipſe potentie actiue vel paſſiue: q2 vt dicūt poſt diē iudicij non remanebunt rōnes ſeminales: potentie aūt actiue ꝛ paſſiue remanebūt. ¶ Sed iſta opinio eſt ipoſſis q̄ꝫtū ad duo. p̄ q̄ꝫtū ad hoc: qͦd ponit rōnes ſeminales eſſe habitudies fundatas ſuper potentias actiuas ꝛ paſſiuas. Secūdo q̄ꝫtum ad hoc: ꝙ dicit illas habitudines nō remanere poſt diē iudicij manētibus potētijs actiuis ꝛ paſſiuis. ¶ Primū pbo ſic. ſm̄ btm̄ Aug. rō ſeminalis ē: p quā oriuntur res ſm̄ habitudinem cauſe vel efficientis: vl mālis: ex quo pȝ ſm̄ eum: ꝙ rō ſeminalis eſt cā rei: reſpectu cuius dr̄ rō ſeminalis: ſȝ relatiōes fundate ſup

Cōmē. 14. 12. metaph. Et. 17. pūnl metaph.

potentias actiuas vel paſſiuas non ſunt cauſe agendi vel patiendi. ergo ꝛc. Probatio minoris: qꝛ ſi relatiões ille ſunt cauſe agendi non poſſunt eſſe cauſe: niſi ſicut illud quo agens agit ⁊ patiens patitur. Sed illud quo agens agit vel patitur ſunt potentie actiue vel paſſiue: que non ſunt relationes: cum ſint fundamenta relationum. ergo relationes ſuper potentias actiuas vel paſſiuas non poſſunt eſſe cauſe reꝝ: ⁊ ſic patet minor. ¶ Et ſi aliquis dicat: ꝙ potētia actiua ⁊ ſimiliter paſſiua nō poteſt eſſe cauſa: niſi ꝓut ſunt ſub relatione: dico ꝙ ſi li niſi teneatur conſecutiue verum eſt: ⁊ eſt ſenſus ꝙ tales potentie non poſſunt eſſe cauſe quin ſequantur eas relationes: ⁊ ex hoc non ſequitur ꝙ relationes ſint cauſe vel concauſe rerum. Si aūt li niſi teneatur cauſaliter falſum eſt: ⁊ eſt ſenſus: ꝙ tales potentie nō poſſunt eſſe cauſe: niſi tales relatiões ſub quibus ſunt dent eis cauſalitatem: ſiue ꝙ ſint cauſe: ⁊ hoc eſt falſum: qꝛ relationes conſequuntur cālitatem earum ⁊ non dant eaꝫ qꝛ ſuper eam fundantur. ¶ Scḋ'ꝫ. ſ. ꝙ tales habitudines non maneant manentibus potentijs actiuis ⁊ paſſiuis: ſuper quas fundant̄ ē ipoſſibile: qꝛ ſicut nulla generatio vel corruptio vel ꝓductio pt̄ pmo ⁊ ꝑ ſe terminari ad habitudinē ſiue relationē: ita nulla corruptio vel deſitio pōt primo ⁊ per ſe terminari ad non eſſe relationis: ſicut impoſſibile eſt ſi ponātur aliqua duo alba: ⁊ per conſequens ſimilis corruptio in eis terminet̄ primo ⁊ per ſe ad nō eſſe ſimilitudinis: imo primo oꝫ ꝙ terminetur ad non eſſe albedinis in aliquo duoꝝ alboꝝ: ſed huiuſmodi habitudines ſunt relatiões fundate ſuper potentias actiuas ⁊ paſſiuas. ergo impoſſibile eſt terminari aliq̄ꝫ corruptionem ad non eſſe predictarum habitudinum: niſi prius terminetur ad non eē potentie actiue vel paſſiue: ⁊ ideo impoſſibile eſt predictas habitudines manere non manentibus potentijs actiuis ⁊ paſſiuis: ſuper quas fundantur. ¶ Ad rationem ergo eorum dicendum: ꝙ ſicut potentie actiue ⁊ paſſiue: ita etiam rationes ſeminales manebunt poſt diem iudicij q̄ntum ad illud: quod ſunt eſſentialiter: ſꝫ non manebūt quantum ad ſuum vſum. ſ. ꝙ ex eis ſeq̄tur generatio vel corruptio: ſicut modo. ¶ Tertia opinio eſt: ꝙ ratio ſeminalis eſt aliqua virtus imperfecta actiua remiſſa ab agente ꝑfecto generis ſui ipſi paſſo mouens paſſum ab intra ad formā naturaliter inducēdam. ¶ Ad cuius euidentiam ſciēdū ꝙ Augu. 7° ſup geneſi ad litteram. 13. c. ponit quadruplex eſſe reꝝ: vnū in verbo tali: ⁊ eē rei tale dr̄ ratio cauſalis ꝓprie: aliud eſſe habuerunt mundi: in quibus omnia fuerunt facta in principio in potentia remota: ⁊ tale eſſe non pōt proprie: vt dicunt auctores predicte opinionis: dici ratio ſeminalis: ſed large poteſt dici. q. ſemen. tertiū eſſe hūerunt res in ſeipſis: qn̄ omnia facta ſunt in ꝓprijs naturis: vtputa plante ⁊ aīalia: qḋ etiam eſſe non poteſt dici ratio ſeminalis ¶ Quartum eſſe habuerūt in ſeminibus ab eis deductis: in quibus ſunt aīalia generāda virtualiter: ⁊ tale eſſe eſt proprie rō ſeminalis ſm eos qꝛ ſemen eſt illud: quod deſcendit a perfectis ſui generis: ⁊ eſt virtutis imperfecte: ⁊ hoc ꝓbant per auctoritatem allegatā in opponēdo ſupra in quarta rōne ſed potētie actiue ⁊ paſſiue ⁊ complete: que ſunt in perfectis agētibus nō exigūt neccio: ꝙ deſcēdāt ab alijs ꝑfectis ſui generis: vt pꝫ in primis: que in principio mūdi fuerunt facta. Item etiam tales potentie non ſunt virtutes imperfecte: ⁊ ideo tales potentie non ſunt ratiões ſeminales. ¶ Secūdo etiam arguunt ad hoc ſic: qꝛ ſemen eſt illud: quod mouet̄ ad formam aliq̄ꝫ ꝑ aliquā potentiam exiſtentem in ipſum: ſed potentie actiue cōplete nō mouēt ab intra: qꝛ nō ſūt in ipſo mobili: vt pꝫ qn̄ ignis calefacit aquam: igit̄ tales potētie nō ſunt rōnes ſeminales: dicunt ergo iſti: ꝙ in qualibet ꝓductione aliqua virtus imperfecta imittit̄ ipſi paſſo ab agēte: que remiſſa ipſi paſſo mouet paſſum ab intra: ita ꝙ quando ignis generat ignem ex aliquo corpore imittit talē virtutem illi corpori: ⁊ ſimiliter celum quando aliquid generat imittit talem virtutē ipſi paſſo. ¶ Sꝫ hoc non poteſt ſtare primo ſm beatum Augu. 3. de trini. cap°. 10. prime plante ⁊ prima animalia: que ꝓducta ſunt de terra ⁊ aqua ꝓducta ſunt a rationibus ſeminalibus virtutis terre ⁊ aque: ſꝫ tales rōnes ſeminales: quibus prime plante ⁊ prima animalia ſunt producta nō poſſunt dici alique virtutes imperfecte: ortuꝫ tn̄ habētes a perfectis ſui generis: cum illis: que ſunt producta a primis talibus rōnibus ſeminalibus fuerunt prime plante ⁊ prima aīalia. ergo non poteſt dici: ꝙ rō ſeminalis ſit virtus imꝑfecta deriuata ab aliquibus ſui generis ad generandum ſimilia his: a quibus ortū trahūt. minor eſt ſatis manifeſta. maiorem ꝓbo. ſ. ꝙ ſm beatum Auguſtinuꝫ. prime plante ⁊ prima animalia predicta: que producta ſunt de terra ⁊ aqua ſunt producta a rōnibus ſeminalibus: dicit n. ſic loquens de rationibus ſeminalibus: alia ſunt. n. hic iam cōſpicua oculis noſtris ex fructibus ⁊ animātibus: alia vero illa occulta ſemina: vnde iubente creatore produxit aqua natatilia prima: terra aūt ſui generis prima germia: ecce dicit prima germina: pˢ natatilia. ¶ Sed poſſꝫ aliqs dubitare circa iſtā rōnem: qꝛ cū rō ſeminalis ſit reſpectu eius: qḋ fit naturaliter cum prima animalia a deo ſupnaturaliter facta fuerint quo pōt dici ꝙ habuerunt ortuꝫ a rōnibus ſeminalibus: qꝛ materia: igitur deberēt dici fieri a rōnibus obediētialibus. ¶ Ad qḋ pōt dici ꝙ quedam ſunt animalia: ad cuius productionem virtus celi ſufficit actiua ⁊ elemēta aliquo modo cōmixta: ſicut cōmiſcentur in luto: vel in aliquo tali: ⁊ quantum ad talia animalia prima animalia potuerunt fieri ex terra ⁊ aqua per rationes ſeminales. alia vero ſūt ad que non ſufficit virtus celi: ⁊ talia quantum ad prima ſuppoſita magis ſunt producta ex terra ⁊ aqua ſm rōnes obediētiales q̄ꝫ ſm rōnes ſeminales. ¶ Secūdo improbat̄ iſta poſitio ſic: qꝛ qcq̄d nāliter fit: fit ſm rōnes ſeminales: ſiue a rōnibus ſeminalibꝰ: ſꝫ illa virtus quā dicūt imitti ab agente ipſi paſſo: que mouet: ē aliquid naturaliter factum: qꝛ non fit per creationem ab agente creato. ergo nulla virtus remiſſa fit ꝑ rationes ſeminales ſed illa virtus remiſſa non fit per aliq̄ꝫ virtutem remiſſam ipſi paſſo: que moueat paſſum ab intra: qꝛ tunc eſſet proceſſus i infinituꝫ: qꝛ illa alia virtus remiſſa q̄ nō fit per aliam virtutem remiſſam ipſi paſſo requireret aliam: ⁊ ſic in infinitum. ergo non opꝫ ꝙ ratio ſeminalis ſit aliqua v̄tus remiſſa: ſicut ipſi ponunt. ¶ Propoſitionē primo aſſumptā ꝓbo per btm̄ Auguſti. 6. ſuper gen̄. ad litteram. c. ix. vbi dicit ſic: volens oſtendere quo omnia: que futura erant: fuerūt cōſumpta in operibus ſex dieꝝ: ⁊ quō inchoata. Cōſumpta quidem inquit inquantum nihil habent in ꝓprijs naturis: quibus ſuoꝝ temporum curſum agunt: qḋ nō in iſtis cauſaliter factum ſit: inchoata vero qrī quidā erant quaſi ſemina futuroꝝ ex occulto locis congruis extrahēda. ergo ſm ipſum in operibus ſex dierum eadem erant inchoata per hoc: ꝙ tunc erant quedā ſemina: que erant extrahēda ſiue explicāda in ꝓductiōe futuroꝝ: ⁊ conſumata per hoc: ꝙ exiſtebant in operibus ſex dieꝝ

ſex dierum cauſaliter:ſed ſm oĩa:que naturaliter futu
ra erant cauſaliter quocũq; tẽpore fuerunt cõſumata
q̃tum ad ſuũ eſſe cãle in illis ſex diez opibus ſemina:
⁊ per oñs a virtutibus ſeminalibus:tũc collatis rebus
ꝓducuntur oĩa:que ſm curſum nãlem fiunt:⁊ ſic pȝ ꝑ
ma ꝓpoſitio prime rõnis. ¶ Tertio hoc non põt ſtare
precipue quantum ad hoc:qð dicitur:q' ſemen ẽ illud:
qð hȝ in ſe virtutẽ:per quã moueat ad formam:q2 ſm
phm in de aialibus:ſemen viri non cadit in mãm fe
tus:⁊ tñ tranſmutat mãm fetus ad formã:fetus ergo
non eſt de rõne ſeminis:ꝙ ſit illud:qð hȝ ꝑncipium in
tra ꝙ tranſmutat̃ ad formam:⁊ ſi tu dicas:ꝙ ſemẽ vi
ri:⁊ ſi tranſmutat mãm fetus ab extra: ita ꝙ nõ intret
materiã fetus:quã mouet:tñ virt⁹ ſeminis viri mouet
mãm in qua eſt ad aliã formã:hoc nihil eſt:q2 ſemẽ vi
ri ꝓprie precipue hȝ rõnez ſeminis reſpectu generatio
nis fetus:⁊ ideo ſi reſpectu generatiõis fetus nõ reqrit̃
ꝙ virtus ſeminis ſit intra mobile:ſeqtur ꝙ nõ ẽ de rõ
ne:ꝙ vnũ ſemen in reſpectu illius generationis reſpe
ctu cuiuſlibȝ hȝ ꝙ ſit ſemen:ꝙ virtus eius ſit itra mo
bile. ¶ Quarto pȝ falſitas huius poſitiõis q2 rõ ſemi
nalis reſpicit generationẽ nãlẽ:adhuc aũt nõ reqritur
T.c.43. talis virtus remiſſa ipſi paſſo: vt dicta poſitio ponit. er
go ⁊c̃. maior pȝ. minorẽ ꝓbo:q2 ſm phm ꝑ de gñatiõe
ad hoc:ꝙ agens agat:⁊ patiẽs patiat̃ non reqritur niſi
ꝙ agens ſit actu ⁊ patiens in potẽtia. hoc.n. poſſunt ꝓ
cedere ſm rõnem:qua agens agit nãliter:⁊ qua patiẽs
patitur. ſ. ꝙ vnũ ſit in actu:⁊ reliquum in potentia. ſed
agens non hȝ ꝙ ſit in actu per talẽ virtutem imiſſam:
imo eſt in actu per aliq̃ virtutem actiuam ſibi inherẽ
tem:nec etiam patiens hȝ ꝙ patiatur per talẽ virtutez
imiſſam:q2 paſſum patitur per potentiam paſſiuã:illa
aũt virtus imiſſa nõ poteſt eſſe potentia paſſiua. ergo
talis virtus imiſſa non requiritur ad generationẽ talẽ
nãlem rez:⁊ ſic patet minor. Et ideo eſt q̃rta opinio:q̃
ponit:ꝙ potentie actiue ⁊ paſſiue ſunt ratiões ſemina
les. ¶ Ad cuius euidentiam conſiderandũ:ꝙ lȝ mate
ria per eſſentiam ſuam ſit ſubm cuiuſlibet forme ſub
ſtãtialis:ſicut q̃titas per eſſentiam ſuã ẽ ſubm cuiuſlȝ
figure:tñ mã per eſſentiam ſuam non eſt nata trãſmu
tari a quolibet agente:immo mediantibus diuerſis ⁊
determinatis diſpõnibus nata eſt trãſmutari a diuer
ſis agẽtibus:vnde herba. que nata eſt pati a virtute di
geſtiua bouis non poſſet pati a ſemine bouis: nec pa
nis a ſemine hominis:nec lapis vel lignum ab ei⁹ vir
tute digeſtiua:⁊ ſimiliter eſt de alijs:ſicut etiam quan
titas per eſſentiam ſuam eſt ſubm figure: ſed ꝑ diuer
ſas diſponitur quantũ ad hoc:ꝙ a diuerſis agentibus
tranſmutatur ad ipſas figuras:ſicut per diuerſas figu
ras figuratur aliquod quantũ ab eo : qui agit liquẽdo
metalla per aliam ab eo:qui agit ſculpẽdo:⁊ ſic ð alijs.
ergo tales diſpoſitiones paſſiue:que habilitant materi
am ad patiendum diuerſimode a diuerſis agentibus
vna cum potentijs naturalib⁹ eis correſpõdentibus di
cuntur rõnes ſeminales:materia aũt quantum ad ſuã
eſſentiam non dicitur rõ ſeminalis:niſi ꝓut ſubeſt tali
bus diſpoſitionibus:ipſa vero eſſentia mãe ſm ꝙ ab
ſq; ordine ad tales diſpoſitiones nata eſt tranſmutari
virtute diuina ad omne illud:quod de⁹ vult facere de
ea:ſicut ſi faceret de trunco vitulum:ꝙ autez tales po
tentie naturales tam actiue q̃ paſſiue ſint rationes ſe
minales ⁊ perfecte:patet:vt dictum eſt:q2 de mẽte Au
gu. videtur eſſe:ꝙ omne quod fit naturaliter fit per ra
tiones ſeminales:ſed omne quod fit poteſt reduci i ali
quod principium:ſiue paſſiuũ naturale determinatũ
ꝙ ſit perfectum vel imperfectum:imo opȝ:ꝙ accipiẽ
do omnia:que fiunt naturaliter reducantur generali
ter in potentias actiuas ⁊ paſſiuas tam perfectas q̃ i
perfectas. ergo rationes ſeminales ſunt generaliter lo
quendo potentie actiue ⁊ paſſiue naturales. Spãliter
aũt ꝙ potentia paſſiua dicatur rõ ſeminalis:de qua tñ
videtur dubium magis patet:ſatis ex preallegato ver
bo Auguſtini:vbi dicit ꝙ in terra erant rõnes ſemina
les:⁊ ſilr in aq̃ reſpectu aialiũ generatoꝝ de vtraq;:cũ
ita ſit:ꝙ vtraq; ſe hẽat reſpectu taliũ aialium paſſiue.

Quantum vero ad tertiũ:querit̃ verũ dñr ta
les potẽtie ſeminales rõnes:ſcien
dũ:ꝙ obm alicuius potẽtie vel actus ſolet noĩari noĩe
ipſius potẽtie vel actus:vel ẽt ipſius habitus: ſicut dici
mus:q' caſte viuere eſt volũtas dei:cũ tñ h ſit ipm vo
litũ a deo obm:⁊ nõ ipſe actus volẽdi:vel ꝑncipiũ volẽ
titiũ:ſimiliter oſtenſo aliquo opere ordinato alicuius
ſapientis:ſolet dici:ecce ſenſus vł ſapientia talis viri:⁊
ſic tales potentie actiue ⁊ paſſiue ad determinatos ef
fectus ordinate dicuntur rõnes:inq̃tum ſunt obiectũ
factuȝ vel ꝓductũ:ita ordinate a rõnibus eternis: ſiue
a rõnibus ydealibus: ſiue exñtibus in deo: ita ꝙ ſunt
obiectum rationis anime:⁊ ſicut cognoſcentis: ⁊ ſicut
efficientis:q2 eſt agens per cognitionem : cuius vero ꝙ
dicuntur rationes ſeminales duplex ratio aſſignatur:
vna q2 denoĩatio ſolet fieri a digniori:itra aũt oĩa cor
pora digniora ſunt viuentia:in quibus cõiter nõ fit ge
neratio niſi virtute eius:in quo eſt ſemen ꝓprie:⁊ ideo
ratio agendi ⁊ etiam patiendi collata rebus dicitur ſe
minalis ratio. alia rõ eſt:q2 hoc ꝓprie inuenitur in ge
neratione viuentium:ꝙ viuum a viuo imediate nõ ꝓ
ducitur:ſed mediante aliquo ſemine:cui ab ipo agen
te generante confertur virtus ad producendum ſibi ſi
mile:ita etiam virtutes:quas deus rebus contulit me
diantibus quibus erat producturus alia ad ſimilitudi
nem ſuarum ydearum:dicũtur ſeminales:quia in hoc
habent ſimilitudinem cum ſemine proprie dicto: qð
habent mentales virtutes collate potẽtie inſite rebus
ab aliquo agente principali ad producendum alia:qui
bus mediantibus rebus:quibus conferuntur: ⁊ ſic pa
tent ea:que propoſita fuerant. ¶ Ad primum ergo di
cendum:q' licet potentie actiue ⁊ paſſiue dicantur ra
tiones ſeminales:non tamẽ oportet:ꝙ illud in quo ta
les potentie inueniuntur ſint proprie ſemen:ſed ſuffi
cit:ꝙ habeat aliquam ſimilitudinem cum ſemine ꝓ
prie dicto:q2 ratio ſeminalis non dicitur propter hoc:
qð ſit virtus ſeminis proprie dicti:ſed propter aliquaȝ
ſimilitudinẽ talem:quam habet. ſ. qualis dicta eſt cũ
propria dicti ſeminis virtute. ¶ Ad 2m dõm:ꝙ licȝ rõ
ſpũalis:ꝙ eſt rõ ꝓprie loquẽdo non ſit in rebus corpo
ralibus ſaltem: ſicut in ſubo:obm tñ effectum a tali ra
tione poteſt eſſe in rebus corporalibus: ⁊ tale obiectuȝ
effectum nominatur nomine ſue cauſe:⁊ dicitur rõ vt
creata. ¶ Ad 3m dõm:ꝙ ſicut tactum fuit in queſtiõe
precedenti:omne quod fit ab agentibus naturalibus
poteſt aliquo modo dici fieri poſt creationem nõ ime
diate:ſed mediate:inquantum oẽ:quod fit:fit a rebus
⁊ virtutibus rebus collatis per creationem. puta oẽ qð
fit hic naturaliter:fit a corporibus ſupra celeſtib⁹. que
facta ſunt ꝑ creationẽ:⁊ hoc ſicut a cã vł calidum: ⁊ qð
nunc fit:fit ab aliquo alio calido: ⁊ illud ab alio:quo ve
niatur ad illud:quod factum eſt per creationem in ꝑn
cipio. ¶ Ad 4m dicendum: ꝙ Auguſtinus non negat
qn in terra ⁊ aqua eſſent rõnes ſeminales reſpectu aia
lium:que primo producta ſunt de terra ⁊ aq̃: ſed dicit

ꝙ ſemina proprie dicta non erant:nec hoc reqritur ad rationem ſeminalem:vt dictum eſt ſupra.ſ.ꝙ ſit in ſemine ꝓprie dicto:⁊ ideo non reqrit̄:ꝙ ratio ſeminalis deſcendat a perfectis ſui generis:ſicut deſcendit ſemē proprie dictum:⁊per hoc pȝ ad primam rationem tertie opinionis:vel poteſt dici:ꝙ intentio Ambroſij eſt: ꝙ reſpectu aialium perfectoꝝ:ad quorū ꝓductionem rerum ſufficit virtus celi actiue:terra ⁊ aqua:prout immediate veniunt virtute celi ad cōmixtioneȝ paſſiue non erat in terra ratio ſeminalis:ſed obedientialis reſpectu taliū:ad quoꝝ ꝓductionem ſufficit virtus celi cum paſſiuo correſpondente:ſicut tactum eſt in principali ſolutione erat in terra rō ſeminalis ſtatim qñ collata eſt ſibi potentia actiua ⁊ paſſiua. ❡ Ad 5m dōm:ꝙ xp̄s hūit a matre mām̄ ſui corporis ſm potētiam paſſiuam non naturalem:ſed obedientialem:lȝ.n.mā preparata a matre apta fuiſſet ad hoc ꝙ poſſet trāſmutari a ſemine viri ſi affuiſſet:non tñ potuiſſet a quacunqȝ virtute naturali ita ſubito tranſmutari:vt ſtatim in inſtanti illa materia preparata a matre fieret ſub aia rationali:nulla alia tranſmutatione precedente:nam licet mater dederit paſſiue materiam corporis xp̄o ⁊ deſcenderit ab ea ſm potentiam paſſiuam: illa tñ potentia paſſiua non fuit naturalis q̄ntum ad modum ꝓducendi:ſed obediētialis:nam non fuit rō ſeminalis:ſed obedientialis. ❡ Ad 6m dicēdū:ꝙ non oȝ:ꝙ forma:q̄ inducitur naturaliter fieri per deciſioneȝ:vel per creationem:vel per extractionem:ſiue eductionē de potentia māe. Sic.n.poteſt dici:ꝙ fiat per extractionem: lȝ tñ proprie non fiat forma:ſed compoſitum:⁊ ad illud: qḋ contra hoc dr̄:q2 aliquid forme: vel ipſa forma preextitit in mā:verū eſt ſm eſſe in potētia paſſiua tm̄:nō aūt ſm eſſe in actu:prout aliq videnī ponere ꝑlatitationem formaꝝ:vel incboationē. ❡ Ad 7m dōȝ:ꝙ illud verbū pōt intelligi ſic:ꝙ forma ſubalis:que ē in materia:hȝ latitudinem nō in ſe:ſed quo ad ſuas diſpōnes accn̄tales:que recipiunt magis ⁊ minus; tales aūt forme recipiētes magis ⁊ minus ēt pn̄t eſſe in mā:ſiue in ſubo ſm aliquē gradū:⁊ ſm aliū nō eſſe:non tñ opȝ:ꝙ anteq̄ incipiat ſubm trāſmutari ad ipſas ſit aliqs gradus ipſaꝝ in mā:quaſi ſit ſeminarium ſequentis quo inducatur.ſicut ponunt ponētes incboationem formarū in mā. ❡ Ad 8m dōm:ꝙ tranſlatio antiqua:que hȝ hoc falſa eſt ⁊ correcta per nouā:vel ſi velimus eam ſuſtinere diceret̄ priuatio nō eſſe extra eſſe non q̄tuȝ ad illud:qḋ priuatio ſignificat:ita ꝙ ſignificet incboationē forme:ſed q̄tū ad ſubm aptū:qḋ p̄ſupponit. ❡ Ad 9m dōm:ꝙ vno modo dicitur potentia māe ad formā illud:per qḋ eſt ſubm forme ex quo recipit̄ forma ſubſtātialis:⁊ ſic loquēdo mā ſm ſuā eſſentiā eſt potentia ad formā:q2 per ſuā eſſentiaȝ ē ſubm cuiuſlibet forme ſubalis: nō ꝑ aliqd aliud additū:ſed q̄titas ꝑ ſuā eſſentiā eſt ſubm cuiuſlibet figure:alio mō pōt dici pōm materie illud:ꝑ qḋ habilitat̄ mā ad h̄:ꝙ patiat̄ a tali agēte vel tali:⁊ ſic vel trāſmutet̄ ⁊ pō māe ſic dicte eſt aliqd additū ad eſſentiā māe: ⁊ ſunt q̄litates ſue paſſiue: puta molle: duruȝ:rarū:ſiccū:denſum:⁊ humidū : ⁊ cōſimilia. ❡ Ad ea:que dicunt̄ contra iſta duo dico ad primū:ꝙ accipiēdo potētiaȝ materie primo mō potētia māe non tollit̄ adueniēte forma ſubali:ſed potētia priuata tollit̄ q̄tū ad hoc:qḋ eſt eſſe priuatū : ⁊ q2 ꝑ eē in potētia ad aliq̄ formā intelligit̄ cōiter potētia priuata forma cum aptitudine ad eſſendū ſub ea:iō adueniente forma tollit̄ eē in potētia:ſed nō tollit̄ ipſa potentia q̄tū ad illud:qḋ eſt. ❡ Ad aliud dico:ꝙ illud precipue aſſumptū nō ē diffō māe : ſed pȝ diffōnis :ſed hoc totum materia eſt aliquid:quod nullam actualitatem alicuius predicati includit: ⁊ eſt in potentia ad eorum actualitates quodā ordie:hec eſt diffinitio māe: ⁊ hec includit potentiam. ❡ Ad aliud dōm: ꝙ ad potentiaȝ que dicit rem additam ad eſſentiā māe eſt mā in potētia ꝑ aliā potētiā.ſ.per potentiam:que eſt ſua eſſentia: ſed vlterius nō ſeqtur:ꝙ eadē rōne mā ſit in potentia ad illā potētiā:ſm quā eſt in potentia ad illā potētiā:q̄ dr̄ addita:q2 illa potētia:que eſt ſua eēntia: ⁊ illa que ē res addita.ſ.qualitas paſſiua non dicunt̄ eodē modo: nec ſm eandē rōnē potētie. ❡ Ad aliud: qḋ vltra obijcit̄:ꝙ illud accn̄s:qḋ dr̄ potētia māe addita non eſt in ſola mā ſicut in ſubo:per hoc pȝ ad illud:qḋ vltra ōducebatur:qḋ ſaluatū eſt nunc: ꝙ potētie paſſiue ſunt in rebus:⁊ ideo poſſunt eſſe potēne eis correſpondentes. ❡ Ad 10m dōm:ꝙ materia pōt hr̄e relatonē ad formam que ſibi inheret:⁊ ad agens:quod eā trāſmutat:ideo relatio eſt relatio rōnis:⁊ fundatur imediate cui iheret: māe.n.non repugnat eſſe ſubm rationis: alia aūt relatio eſt relatio realis ⁊ non fundatur imediate ſupra eſſentiā materie:ſed ſuper qualitates actiuas: mediantibus qbus patitur a nāli agente:dato ēt ꝙ mā per ſuaȝ eſſentiā eſſet fundam relationis realis in ordine ſaltē ad deū:qui eā pōt non mediantibus ſuis qualitatibus paſſiuis trāſmutare:non ſequit̄ aliquod incōueniens: q2 lȝ ſola materia non poſſit eſſe ſubm alicuius agentis realis per ſe niſi cū alio:ſicut nec ſine alio pōt eē:tñ pōt eſſe imediatū ſubm alicuius accidentis in cōpoſito extra:qḋ quidē cōpoſituȝ magis oȝ dici ſubm illius accidentis per mām in qua eſt imediate:ſicut ſuba cōpoſita dr̄ ſubȝ figure:cui figura imediate iheret. ❡ Ad 11m dōm:ꝙ lȝ in manu abſciſa non ſit potentia ad pullulandū:ſicut in ramo abſciſo: tñ in manu eſt aliqua ratio ſeminalis:q2 in tali manu eſt aliqua potentia naturalis:ſm quam poteſt naturaliter fieri vel generari aliqd de ea per putrefactionem:vel per alium motuȝ: cā aūt quare manus abſciſa non hȝ opa vite:ſicut ramus abſciſus dr̄ iſta:q2 nec anima rōnalis:nec etiam alioꝝ aialium perfectoꝝ nata eſt multiplicari ꝑ diuiſionē:⁊ ideo in parte abſciſa a toto non manet ipa:nec virtus anime:⁊ ideo manus abſciſa non hȝ opera vite in plantis aūt anima nata eſt diuidi ⁊ per diuiſionem multiplicari:⁊ ideo remanet anima in partibus plantaꝝ a toto diuiſis:⁊ per conſequens opus vite vegetatiue in eis. ❡ Ad 12m dōm: ꝙ ſicut in pede ita in manu ⁊ oculo eſt ratio ſeminalis:vocando rationeȝ ſeminalem q̄tūcunqȝ pōm naturalem actiuam vel paſſiuaȝ: vt dictum eſt:q2 vtrobiqȝ eſt virtus digeſtiua alimenti tranſmutatiua ad formam membri:cauſa autē quare podagricus generat podagricū ⁊ non manchus mācbum vel cecus cecum eſt:quia māchus vel cecus nō habent humores corruptos: de quorum ſuperfluo reſoluatur ſemen:quod deſeruit generationi:ſed habent defectum in alijs:que non pertinent ad virtutem digeſtiuam:que deſeruit generationi:nec ad virtuteȝ generatiuaȝ:que confertur ſemini:ſed podagricus habet humores corruptos:qui cauſant guttaȝ in pede:⁊ inficiunt ſuperfluum alimenti:de quo reſoluitur ſemen:⁊ per conſequens inficiunt ſemen:quod oȝ deſeruire generationi:⁊ idem etiaȝ fieret ſiquis haberet infirmitā in manu:ꝙ talis guttoſus generaret alium guttoſum. ❡ Ad 13m dōm:ꝙ licȝ in celo non ſit appetitus conſeruandi ſe in ſuo ſimili per generationem ſimilis ſibi cū ſit ingenerabile ⁊ icorruptibile:eſt tñ in celo appetitus

cōicandi

Hinc ē ꝙ tales morbi q traducunt̄ in filijs ꝑ generationē a medicis appellātur hēditarij. ⁊ ab iſta here ditate cuſtodiat nos de⁹. ſi vis aūt ad plenum ſcire cās iſta⁹ mār recurre ad ali uic. in. ꝟ. li. terij.

cōicandi naturalis bonitatem suā aliis ⁊ multiplicare
se aliquo mō sue mãe in sibi simili non ſm spēm: sed
ſm aliq̄ nãm: vel qualēcūq̄ conuenientiā: pīt ois ef
fectus aliquo mō assimilat̄ sue cāe: ⁊ iste appetitus na
turalis est sua potentia actiua vel passiua: que est rō se
minalis. ❡ Ad 14m dōm: q̄ lʒ aliqͦd imp̄fectū nō pos
sit v̄tute ṗpa ⁊ ad p̄ncipale agens attingere ad effectū
p̄fectum: bene tñ potest aliquod imperfectum p̄ mo
dū instrī: ⁊ in virtute alterius attingere ad aliqͦd perfe
ctū: ⁊ sic semen in virtute corpoꝝ celestiū ⁊ aialis p̄fe
cti a quo descendit attingit ad effectum perfectū: sicut
est aial vl' aliud viuū: ⁊ ad illud: qͦd dr̄ ꝯ: dicēdū q̄ vir
tus seminis nō solū agit in virtute forme sub̄alis: que
est in semine: sed ēt in virtute illius a quo semē habet
⁊ formā sub̄alem ⁊ virtutē: sicut calor aque agit in v̄tu
te ignis a quo hʒ eē in aq̄. ❡ Ad 15m dōm: q̄ ex illo ar
gumēto nō seq̄t̄: q̄ potētia actiua vel passiua nō sit rō
seminalis: sed q̄ nō sit semē: semen. n. ṗprie loquēdo
nō est rō seminalis: sed est hn̄s rōnē seminalē: lʒ ēt rō
seminalis inueniat̄ in eo: qͦd nō est ṗprie semē. ❡ Ad
16m dōm: q̄ semē ṗprie dcm̄ ṗprie inuenit̄ in viuenti
bus: i qb' actiōe vniuoca mediāte generat̄ sile ex sili.
Sed qꝛ vt dcm̄ est rō seminalis nō solū dr̄ potentia se
minis ṗprie dicti: sed ēt potētia: que hʒ silitudinē cuʒ
hac pō: q̄ ē in semine: iō ēt pō actiua: q̄ ē in agētib' eq
uocis: in qb' nō p̄ducit̄ sile ex sili saltē q̄tum ad rōnē
spēi pōt eē rō seminalis. ❡ Ad 17m dōm: q̄ maior est
falsa: vt pʒ p̄ phm̄: qui ponit semē viri tm̄ eē actiuuʒ in
generatione humana ⁊ nō cedere in mām fetus: sicut
supra in reprobatiōe scđe opiniōis dcm̄ ē. Qō. III.

TErtio Querit̄: vtrū corpora oia
supiora ⁊ inferiora cōicēt
in mā. Et arguit̄ q̄ sic: qꝛ remota cā re
mouet̄ effectus. Sed cā distinctionis
mãe in supioribus ⁊ inferioribus: ⁊ bre
uiter in qbuscūq̄ ē diuersitas formaꝝ
qꝛ ois distīctio est vt vr̄ p̄ aliquē actū.
ḡ circūscriptis formis supioꝝ ⁊ inferioꝝ corpoꝝ mā
vnius nō hʒ vñ distīguat̄ a mā alterius: ⁊ per ꝯñs mā
vtrobiq̄ q̄tū est ō se ē vnius rōnis ⁊ cōis. ❡ P̄. Plus
ꝯuenit forma corporis celestis cum inferioribus istis
q̄ aia rōnalis cū forma corporis celestis: q̄ forma est i
mersa mãe: sicut ⁊ alie forme iferioꝝ corpoꝝ excepta
rōnali forma: que nō ē imersa mãe: lʒ aia rōnalis cōi
cat cuʒ aliis corp̄ibus inferioribus in mā cū sit forma
cōplexionati. ergo multo fortius forma corporis cele
stis cōicat cum inferioribus in mā. ❡ P̄. Arguebatur
sic ꝯ dcm̄ rñdentis: qui ponebat: q̄ qꝛ in istis inferiorī
bus: ⁊ in celo erat potentia alterius ⁊ alterius rōnis: iō
⁊ mā alterius ⁊ alteri' rōnis erat. ❡ Cōtra: qꝛ rō mãe
magis accipit̄ ſm habitudinē ⁊ formā sub q̄ hʒ esse q̄
ſm habitudinē ad trāsmutationē: que tēdit ad formā:
sed accipiēdo rōnē mãe ſm q̄ subest forme est eadeʒ
rō vtrobiq̄: qꝛ vtrobiq̄ mā est in potētia ad eē substā
tiale: siue potentia substituta forme sub̄ali. ḡ vtrobiq̄
est eiusdē rōnis. Sed dicebat q̄ nō: qꝛ potentia: que ē
in mā corporis celestis est in potētia tm̄ ad formā: quā
hʒ sub̄alē. ❡ Sʒ ꝯ: qꝛ nō solū ex diuersitate mãe p̄ue
nit: q̄ mā: que est sub vna forma nō sit in potentia ad
aliā formā: lʒ ēt pōt p̄uenire ex defectu alterius: qͦd re
quiritur ad trāsmutationē sicut ex defectu ꝯrietatis. ḡ n
oʒ q̄ si mā celi non est in potentia ad aliā formā: q̄ h
sit ṗpter diuersitatē: q̄ p̄uenit ex pte mãe: sed p̄p defe
ctum ꝯrietatis. ❡ P̄. Mā: que est sub forma cōpleta
tota sua potētia nō pōt transmutari ad aliā formā q̄
tūcūq̄ alie forme cōicent in mā. Sʒ for' celi cōplet
totā potentiā mãe celi ꝯtinue: ac virtute ꝯtinet oēs for
mas: ad quas mā celi est in potentia. ḡ q̄ mā celi non
possit trāsmutari ad aliā formā nō oʒ p̄uenire ex parte
mãe ſm se: qꝛ pōt p̄uenire ex alio. s. ex hoc q̄ forma ce
li cōplet totā potentiā mãe. ❡ P̄. Cōtra p̄dictā rōneʒ
rñdentis sic arguebat̄: qꝛ p̄bare idē p̄ idē est petere p̄n
cipium: sed mā ⁊ potentia mãe ad formā sunt idē. ḡ p̄
bare diuersitatē mãe per diuersitatē potētie est petere
p̄nm: h aūt faciebat rñdēs: quare ⁊c. ❡ P̄. Sicut se hʒ
purus actus ad gradus diuersos: ita pura potētia: lʒ in
actu puro nō p̄nt eē diuersi gradus. ḡ nec in pura potē
tia. Mā aūt est pura potētia. ḡ nō pōt eē diuersus gra
dus mãe diuersoꝝ graduū. ❡ P̄. Si est alia mā hʒ se
a mā istoꝝ inferioꝝ: aut est supior mā istoꝝ inferioꝝ
aut est inferior ea. si est superior ea. contra: quia tūc ca
deret mediū inter mām ⁊ ens actu: qͦd est incōueniēs.
Si inferior. ꝯ qꝛ sequeret̄ q̄ inter mām ⁊ nihil eēt me
diū: qͦd simpl'r est falsum: qꝛ inter mām ⁊ nihil nō ca
dit aliqͦd mediū. ❡ P̄. Nihil pōt esse vlterius vltimo:
nec inferius infimo. Sʒ si essent due mãe diuerse: tūc
aliquid esset inferius infimo: ⁊ vlterius vltimo. ḡ ipos
sibile ē duas diuersas inueniri. Ma. pʒ. minor p̄bat̄:
qꝛ si essent due mãe diuerse. vna esset vlterior ⁊ iferior
altera: qꝛ ambe non essent in eodē gradu: sed quelibet
mā cū sit potētia pura ē vltimū ⁊ infimuʒ: qꝛ potentia
pura est illud: in quod terminatur resolutio: ⁊ est illud:
quod maxime distat a deo: ⁊ per ꝯñs est infimuʒ. ergo
si essent due mãe esset vlterius vltimo: ⁊ inferius infi
mo. ❡ P̄. Arguebat̄ ꝯ qͦdā dcm̄ rñdentis: q̄ dixerat:
q̄ mā superioꝝ ⁊ inferioꝝ sunt diuerse ex hoc ipso: qͦ
hn̄t ordinē ad diuersos actus. ❡ Cōtra: qꝛ ordo mate
rie ad formā est relatio. si ḡ predicte mãe distinguunt̄
p̄ talē ordinē ſm rōnē distinguerent̄ tm̄: ⁊ sic erūt ea
dē realr̄. ❡ P̄. Quātitas est magis ṗpinqua materie ⁊
sub̄e cōpositi q̄ motus: sed phs non hʒ aliam rōnem
ad concludendū diuersitatē mãe in inferioribus ⁊ su
perioribus nisi ṗpter diuersitatem motus. ergo multo
plus pōt concludi vnitas mãe ſm rōnem ṗpter vnita
tem q̄titatis ſm rōnē. ❡ P̄. Phs primo phisico. non
ponit nisi duo prima principia reꝝ naturaliū quantuʒ
ad principia que intrant essentiaʒ rei. s. mām ⁊ formā:
deus ergo creans celū ⁊ terrā aut fecit illa de altero p̄n
cipioꝝ illoꝝ: qͦd est mā: ⁊ sic ambo conueniūt in mā: ⁊
habet̄ ṗpositū: aut fecit vnū de vno principio: ⁊ aliud
de alio: puta terram de mā: ⁊ celum de forma: ⁊ si sic i
celo nō est materia: qͦd est inconueniēs. ergo relinqui
tur primū. s. q̄ cōicent in mā. ❡ P̄. Que fiūt de eadē
massa hn̄t eandem mām: sed celum ⁊ terra fuerunt fa
cta ex eadē massa: lʒ celū fuerit factū de parte subtilio
ri. ergo celum ⁊ terra cōicant in materia. ❡ P̄. Sicut
tēpus ad formaʒ ita corpus ad mām: sed oēs spūs cōi
cant in vna forma: qꝛ omnes sunt lux ſm beatum Au
gusti. ergo oia corpora cōicāt in mā. ❡ P̄. Frustra fit
per plura: quod potest fieri per pauciora: sed deus cum
sit omnipotens potuisset oia corpora fecisse de eadem
materia. ergo frustra fecisset eadē ex diuersis: sed ipse
nihil facit frustra. ergo omnia fecit de eadeʒ materia.
❡ P̄. Que conueniunt in motu conueniunt in mate
ria. qꝛ oportet materiam imaginari in re mota: sed su
periora ⁊ inferiora cōicāt in motu: qꝛ vtraq̄ mouētur
localiter. ḡ cōicant in mā. ❡ P̄. vnius rei vnus est effe
ctus: sed mā oium corpoꝝ ē vna cā: q̄ est deus. ḡ oium
corpoꝝ ē vna mā. ❡ P̄. ſm phm primo phisico. non
ponit̄ nisi vna mā oium reꝝ nãliū. ḡ ſm eum oia cor

2. metaphisi. T. ex. cō. 12.

T. c. 69. vide

...i hac ma... ...eria de rōni... ...bus seminali... ...bus. vide etiā... ...m pulchre ... Scotū in. 2. ...iaʒ dist. 18. ...ōne vnica. ⁊ ...m doc. ibi... ...lē: ⁊ i tracta... ...u de mā mde ... ...dimensionī... ...bus in termi... ...mo. vide ēt ... ...deo. 7. met. ...12.

pora cōicant in mā. ¶ P̄. Oīa corpora dicunt̄ eſſe facta de quadā maſſa: ſed illa maſſa fuit vnū numero: qꝛ ſm Boetiū oē quod eſt ideo eſt: qꝛ vnum numero eſt: ergo oīa corpora fuerunt facta de eadē maſſa māe: ⁊ ꝑ ꝯñs de eadem mā. ¶ P̄. Que cōicāt in genere cōicāt in mā: ſed oīa corpa cōicant in gñe corpis. ḡ oīa corpora cōicant in mā. Sed dicebat: ꝙ oīa corpora cōicant in genere vno logico: qꝛ dicit vnū ſm rōnem tm̄: non aūt in genere nāli: ꝙ dicit vnum ſm rem. ¶ Contra. ſi cōceptui generis non r̄ndet aliquid ſm rem: ſeqtur ꝙ conceptus generis eſt figmētuꝫ ſicut conceptus chimere: cui nihil r̄ndet in re: hoc aūt eſt icōueniēs. ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. Obm intell'ſ eſt qđ qd eſt. ḡ vnū obm intell'ſ eſt vnum qđ qd eſt: ⁊ ꝑ ꝯñs vnū ſm rē. ¶ P̄. Que cōicāt in vno actu cōicant in vna mā: ſed oīa corpora cōicāt in mā actu corporeitatis. ḡ oīa cōicāt in vna materia. ¶ P̄. Arguebat̄ ꝯ qđdā dcm̄ r̄ndentis: qui dixerat: ꝙ ſubm generatiōis eſt prima mā. ¶ Cōtra generatio ē accidens: ſed prima mā non pōt eſſe ſubm accn̄tis. ḡ prima mā non pōt eſſe ſubm generationis.

Contra. Ubi ē potētia alterius ⁊ alterius rōnis ibi eſt mā alterius ⁊ alterius rōnis. Sꝫ in inferioribus ⁊ ſupioribus eſt potētia alterius ⁊ alterius rōnis: qꝛ in ſupioribus eſt potētia ad vbi: in iferioribus eſt potētia ad eſſe. ergo ſuperiora ⁊ inferiora hñt diuerſas materias diuerſaꝝ rōnum.

Reſpondeo Ad euidentiaꝫ iſtius qōnis qnqꝫ ſunt ꝑ ordinē oñdenda. Prio qd noīe māe importet̄. Scđo quot modis accipit̄ rō māe put dicunt̄ aliqua cōicare in mā eiuſdem rōnis. Tertio ponentur opiniones: que ſunt de iſta qōne. Quarto oñdet̄: ꝙ prime tres non hñt veritatem. Quinto ex h̄ ꝯcludet̄ vitas q̄rte: ⁊ vltimo ſoluent̄ rōnes inducte.

Quantum ad primū ſciendū: ꝙ diſtinguit̄ duplex mā: ex q̄ ⁊ in qua: q̄ qdē nō eſt duplex ſm rem: ſed ſm rōnē tm̄: nā eadē mā: que dicitur ex q̄ reſpectu cōpoſiti dr̄ in q̄ reſpectu forme: cōpoſitū aūt cuius ps eſt mā dr̄ fieri ⁊ eē ex mā: ſed forma cuius pars nō eſt nō dr̄ fieri vel eē ex mā: ſed in mā: lꝫ ꝓprie forma dependens a mā non dicat̄ fieri vel eſſe: ſed cōpoſitū ꝓprie. Uno ḡ mō pōt dici mā oē illud: qđ ſubſternit̄ alicui actui ſibi inherenti: ita ꝙ extendatur nomē inherentie ipſius forme ſubalis in mā: ⁊ accipiēdo ita large mām non loqmur ita nunc de mā: qꝛ forte mā alicuius accn̄tis pōt eſſe aliquo mō eiuſdem rōnis in ſuperioribus ⁊ inferioribus: ⁊ h̄ patebit in ſequēti. q. Alio mō pōt accipi mā magis ſtricte illđ. ſ. qđ ſubſternit̄ forme ſubali: ⁊ eſt pars ſube cōpoſite: ⁊ ſic nunc loqmur de mā: ⁊ hec ſufficiant quantū ad primum.

Diſtinctio māe in q̄ ⁊ ex qua non ē diſtictio aliquorum realr̄ diſtinctoꝝ: ſed ſm rōnē ſolū

Quantum ad ſcđm ſciēdū: ꝙ mā pōt dupl'r cōſiderari. vno mō ſꝫ ꝙ eſt ſubiectū trāſmutatiōis. Alio mō ſm ꝙ eſt ſubm forme: rō materie ſm quod eſt ſubm forme icludit tm̄ illud: ꝑ qđ ē ſubm forme: ⁊ qꝛ mā ē ſubm forme ꝑ eſſentiā: ideo rō māe ſm ꝙ eſt ſubm forme includit ſolū illud: qđ ē de eſſentia māe: vna cū forma: cuius ē ſubm: q̄ ponitur in diffinitione māe vt additamētū: ſicut ſuo mō ſubꝫ ponit̄ in diffōne accn̄tis: qꝛ ſicut accidēs in ſuo eē dependet a ſuo ſubo: ſic ecōuerſo ſubm forme ſubalis dependet in ſuo eē a forma: cuius eſt ſubm. ſ Rō aūt māe ſꝫ quā eſt ſubm trāſmutationis includit illud: ꝑ qđ nata eſt trāſmutari: ⁊ qꝛ mā non eſt nata trāſmutari ad formā ſubalē ab agente nāli: niſi mediātibus qualitatib' paſſiuis: eo ꝙ generatio: q̄ fit a nāli agente ē terminus alicuius alterationis: vñ ⁊ ipſa alteratio cum introductione forme ſubalis: ad quaꝫ introductionē terminatur alteratio: vocat̄ qñqꝫ gnātio. Jđ de rōne māe put eſt ſubm trāſmutatiōis nālis ad formā ſubalem ſunt qualitates ſue paſſiue: puta ſiccū: humidum: raꝝ: molle: duꝝ: ⁊ ſimilia. Et de hoc pōt poni exēplū ſenſibile ď q̄titate: que per eſſentiā ſuā eſt ſubm figure. Sꝫ ſubm trāſmutationis ad figurā eſt ꝑ aliq̄ q̄litatē ſupadditā ſue eſſentie: vna cum ſua eſſentia: qꝛ trāſmutatio talis ad hoc: qđ fiat ſaltē ab agente creato regrit̄ in q̄to diſpoſitio mollicieı: vel ſiccitatis: vel hꝫ ad hoc: qđ tranſmutet̄ ad figurā: ⁊ ſic pꝫ de ſcđo.

Quantum aūt ad tertiū ſciēdū ꝙ ſunt q̄ttuor opiniōes circa iſtā qōnē. Prima ē que dicit: ꝙ in celo non eſt mā: qꝛ vt dicūt iſti nō ē potentia ad eē ſubale. ſ. ad formā ſubalē: ⁊ eſt poſitio cōmētatoris in de ſuba orbis: ⁊ quorūdā modernoꝝ: vñ dicūt: ꝙ celū eſt q̄dā forma ſubſtrata q̄titati ⁊ extēſa ꝑ q̄titatem: cui forme nihil ſubſternit̄. ¶ Scđa opio eſt ꝙ in celo eſt materia eiuſdē rōnis cum iſtis inferioribus: et ſm ꝙ rō māe accipitur nō ſolū ſm ꝙ ē obm forme: ſed vt eſt ſubm trāſmutationis: vnde illi de iſta opinione dicunt: ꝙ celū eſt de nā quattuor elemētoꝝ: ita ꝙ cōicat cum iſtis inferioribus in qualitatib' actiuis ⁊ paſſiuis: vnde qdā ponūt eē celū ſimplex: vt Plato qui poſuit ipſum eſſe ignē: ⁊ tm̄ mouet̄ motu circulari: qꝛ ꝓpter defectū loci: quo vltra aſcendat reflectit̄: ſicut flāma reflectitur in furno. Aliꝗ dicūt: ꝙ eſt corpus mixtū: tm̄ non corrūpit̄: cuius cām eē dicūt voluntateꝫ diuinā: qꝛ lꝫ ſit de ſe corruptibile: tm̄ ipſa ꝑſeruat a corruptione. Quidā vō dicūt cām eſſe velocitatē motus: q mouet̄ ſuper ignē: qui eſt ei immediatus: ⁊ ideo non patit̄ ab eo ſicut nec manus: q̄ cito mouet̄ ſuper flammam patit̄ a flāma. ¶ Tertia opinio eſt: ꝙ corpora ſuperiora cōicant in mā eiuſdē rōnis cū inferiorib': put accipit̄ rō māe ſm ꝙ eſt ſubm forme: ſed nō cōicāt in mā: ſꝫ ꝙ mā ē ſubm trāſmutatiōis ad formā ſubalē: qꝛ nō cōicant adinuicē cū q̄litatibus actiuis ⁊ paſſiuis: que ſunt calidū: frigidū: humidū: ⁊ ſiccū: ⁊ ſimilia: ſicut ſi due figure: quaꝝ vna eſſet in q̄titate: q̄ non poſſet ſolui vel diuidi: ⁊ alia eēt in q̄to: q̄ poſſet ſolui ⁊ diuidi: ⁊ de facili reciperet impꝛſſioneꝫ dicant̄ cōicare in mā eiuſdem rōnis ſm ꝙ eſt ſubm figure: qꝛ hec eſt q̄titas per eſſentiā ſuā: ſi dicerentur cōicare non in mā ꝑut mā eſt ſubꝫ trāſmutationis ad figurā: vel quātitas: vel magis ipm quantū eſt tranſmutabile ab agēte nāli ad aliq̄ figurā per aliq̄ quantitatē additā ad ipſam q̄titatē: que q̄titates ſtāte ypotheſi eēnt in vno illorū duoꝝ q̄torū: ⁊ non in alio: ⁊ ex hoc: vt dicūt eſt: ꝙ lꝫ celum cōicet in mā cum iſtis inferioribus: ſm ꝙ mā eſt ſubm forme: qꝛ tm̄ non cōicat cum eis in qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis ſm quas mā ē ſubm trāmutationis ad formā: iō celū eſt incorruptibile. ¶ Aliꝗ aūt dicunt cām incorruptionis: qꝛ forma celi cōplet totā eius potentiā: hoc aūt ꝯ' forme celi: qꝛ virtute cōtinet omnes formas corpoꝝ inferioꝝ: rōnes aūt: qbus ꝓbat̄ iſta tertia opinio ab illis: qui eam ponunt poſite ſunt in oppонendo. ¶ Quarta vero opinio ponit: ꝙ in celo ſit mā ⁊ qđ nō eſt eiuſdē rōnis cū mā iſtoꝝ inferioꝝ: nec ſm ꝙ mā eſt ſubm traſmutationis: nec ſm ꝙ eſt ſubꝫ forme: ita ꝙ ſicut illud: qđ eſt ſubm act' intelligēdi nō ꝑt eē ſubꝫ figure: nec ecō: ita ēt qđ ē ſubꝫ for' celi circūſcripto quocūq̄ alio nō hꝫ ꝯſilem nāꝫ cū eo: qđ ē ſubꝫ for' corpoꝝ mutabiliū: nec ecō. ꝓbō āt hu' opinionis patebit ꝑ iꝓbationē aliaꝝ. ¶ Ad improbādum aūt pꝰam opinionē adducā duas rōnes. pꝰ talis ē: illđ qđ ī iſtis

Prima opi. cōmētatoris.

Scđa opio.

Tertia opio Egidij romani.

Quarta opinio ſācti tho.

inferioribus

Ad iſtā ꝓnā rōnem docto ris diceret ꝯ mentatoꝛ ꝙ vez ꝯcluderet argumentum ſi quātitas celi eſſet eiuſdez rationis cū ꝗtitate iſtoꝝ īferiorū: qꝺ nō cōcedit: qꝛ ſm ſbm. z. capi. te de ſubſtantia orbis. accidētia ſuperiorū ⁊ inferioꝝ corporū non ſunt eiuſdem rōnis. īmmo iſta ꝓpō apō antiquioꝛes peripateticos aſſumit tāꝗ per ſe nota ꝙ corruptibili ⁊ incorruptibili nihil ē cōe vniuocum ſicut pꝫ decio metaphe tex. c. vltime. Ad ſcdm pꝫ ꝑ iā dicta. nā argumētum imaginat celicē formaz ſimplicez de mēte cōmēta toris: qꝺ eſt falſum nā celū ē materia in actu qꝺ ē corpus quāſi ſimplex non ꝯpoſitum ex mā ⁊ forma: tali aūt bn̄ repugnat intelligere: ſed nō repugnat ꝙ: mātu ſubſter nu.

inferioꝛibus magis ſe tenet ex pte mā̃e non mā̃ poſſe inueniri niſi in eo in quo eſt mā̃: ſed ꝗtitas eſt hmōi. ergo ⁊c̄. ſed ꝗtitas eſt in celo. ergo ⁊ mā̃. Qꝫ aūt quātitas in iſtis inferioꝛibus magis ſe teneat ex parte materie ꝗ̄ ex parte forme: pꝫ: qꝛ vnumquodqꝫ hꝫ pati ⁊ recipere ſm mā̃m: agere vero per formā: nam ſicut materia non agit: ſed eſt inſtrumētum quoddā ſubſtratū forme ſubali ⁊ oibus ꝯditibus: ⁊ omnes recipit ita ⁊ ꝗtitas eſt ſubſtrata oibus alijs accidentibus: ⁊ in ea oia alia accidentia rerum corpoꝛaliū recipiuntur: ⁊ ideo quantitas in iſtis inferioꝛibus magis ſe tenet ex parte materie ꝗ̄ ex parte forme. ❡ Secunda ratio talis ē. ſi forma celi eſſet ſine materia: ei competeret actus intelligendi: ſed forma: que eſt principium actus intelligendi: ſine cui competit intelligere non pōt per ſe ſubſterni quantitati ſine materia. ergo non poteſt eſſe: ꝙ mā̃ celi ſit forma ſine mā̃ per ſeipſam ſubſtrata quantitati. Utrāqꝫ aſſumptam ꝓbo: ⁊ primo maioꝛē: qꝛ forma: que excedit capacitatem materie ⁊ cuius eſſe non eſt cōmunicabile mā̃e eſt nobilioꝛ ꝗcūqꝫ ſuba: cuius eē eſt cōicabile mā̃e: ⁊ ꝑ hoc forme ſiue ſube ſepate dicūtr nobilioꝛes eſſe in nā̃ ꝗ̄ aīa rōnalis: qꝛ aīa rōnalis hꝫ eſſe cōicabile mā̃e: ſed ipſa non. ergo ſi forma celi non hꝫ mā̃z nec hꝫ eſſe cōicabile mā̃e: forma corpoꝛis celeſtis ē nobilioꝛ anima rōnali: ⁊ cū vltimo nobilioꝛi forme debeat nobilioꝛ opatio: nulla aūt operatio pōt eē nobilioꝛ actu intelligendi. ꝗ cū aīa habeat operationē intelligēdi: ſeqtur ꝙ forme: ꝗ ponit̄ eſſe corpus celeſte cōpetat opatio intelligendi nobiliori mō ꝗ̄ aīe. minoꝛē ꝓbo: qꝛ illud: qꝺ ſubſternit̄ ꝗtitati opꝫ ꝙ ſit ꝗtū ſaltē ꝑ accn̄s: vel ſm ſe totum: vel ſm aliqd ſuū: ſꝫ forma cui cōpetit intelligere nō pōt eē ꝗta nec ꝑ ſe: nec ꝑ accidēs: qꝛ ſuba actus intelligendi nō pōt eē ꝗtū. ꝗ ſi forma celeſtis corpoꝛis eſt forma ſine mā̃: ſuba non poterit ſubſterni ꝗtitati: ⁊ ſic eſt ꝓbata vtraqꝫ aſſumpta.

❡ Motiuū āt adductū ꝓ iſta opiniōe pōt facilr̄ ſolui: qꝛ lꝫ in celo nō ſit potētia ad eſſe ſubale ⁊ ad formam ſubalem accipiendo potētiā diſtantē ab actu: qualis ē potentia materie trāſmutantis ad formaz: eſt tn̄ i potentia cōiuncta actui: que eſt potētia mā̃e ſm quā pōt eſſe actu ſub forma: ſicut ⁊ ꝗtitas celi eſt potētia ei⁹ ad figurā rotūdam non potentia diſtans ab actu ⁊ carens actu: ſed potentia ꝯiuncta actui. ❡ Secūdā poſitionē īꝓbo generaliter loquēdo de quocūqꝫ corpoꝛe naturē elemētaris ſimplici vel mixto. ſcdo ſpāliter ꝗtū ad corpus mixtū. tertio ſpālius ꝗtum ad corpoꝛa ſimplicia. ꝗtū ad pmū adduco rōnē de motu: qꝛ ſi cōicarent in ſuis qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: que ſunt principia motuum cōmunicarent in motu naturali ⁊ violēto: ⁊ etiam eſſent nata agere ⁊ pati mutuo adinuicem: ſed hoc eſt falſum: qꝛ tunc haberent ſimiles motus: qꝺ pꝫ eſſe falſum: cū elementa moueantur motibus ꝯtrarijs ⁊ motu recto: celum vero moueatur motu circulari: cui nihil eſt contrarium: nec iterum celum: nec inferioꝛa nata ſunt pati adinuicem: cum celum non ſit natum pati ab inferioꝛibus: qꝛ potiſſime pati paſſionē: ꝗ magis facta ab intra a ſubſtantia qualis eſt illa: que ē ſm qualitates tangibiles: qꝛ tunc celum eſſet corruptibile per naturam: vel ꝗtum ad totum: vel quantuꝫ ad partem. ergo impoſſibile eſt: ꝙ celum cōicet i materia cum iſtis inferioꝛibus eiuſdem rationis: ſm ꝙ mā̃ eſt ſubiectum tranſmutationis ad formam ſubſtantialē.

❡ Secūdo oſtendo ꝙ nō poteſt eē corpus ſimplex: qꝛ ſi eſſet corpus ſimplex eſſet elemētum: elementum autem non poteſt eſſe niſi ignis: ſed celum non poteſt eē ignis. ꝗ ⁊c̄. ❡ Utraqꝫ aſſumpta ꝓbatur. ⁊ ꝑ prima: qꝛ ignis inter oia elementa eſt leuiſſimum: in corpoꝛib⁹ aūt elementarijs illud: quod eſt leuiſſimum ſupremū tenet naturaliter omnib⁹ alijs: nec poſſet eſſe ſub aliquo alio minus leui: niſi eſſet violentuꝫ: non autē poteſt dici ꝙ celum ſit violentū in loco in quo eſt: qꝛ violentuꝫ non poteſt diu durare. ergo ſi celum eſſet elementum ſimplex non poſſet eſſe niſi ignis: minoꝛem probo. ſ. ꝙ celum non poſſit eſſe ignis preter rationem ſupra poſitam triplici rōne. Pꝛima ſumit̄ ex eius actiuitate: qꝛ corpus: ꝙ habet contrariū ⁊ excedit notabiliter omnia corpoꝛa alia que ſunt contraria in actiuitate: ita ꝙ hꝫ magis actiuas qualitates ⁊ quantitates ꝗ̄ aliquid aliud notabiliter ſtatim tale corpus corrumperet ea: ꝗ eēnt ſibi contraria: qꝛ vnum ꝯtrarioꝛum hꝫ corrumpere aliud ex victoꝛia: quam habet ſuper ipſum: ſed ſi celuꝫ totuꝫ eſſet ignis: qꝛ incomparabiliter excederet oia alia elementa in ꝗtitate: que ſunt ſibi contraria ſm ſuas qualitates: conſtat autem: ꝙ excedit in actiuitate. ergo iaꝫ dudum ꝯuertiſſet alia elementa in ignem: ⁊ ſi dicatur contra: qꝛ lꝫ ignis maioꝛ ſit alijs elementis: tn̄ non conuertit ea in eſſe: qꝛ lꝫ maioꝛ ſit in ambitu: non tamē in ſpiſſitudine omnibus alijs elementis. Item nimis extenſiue excederet ſi totum: celum eſſet ignis. Iterū virtus eius non regularetur per aliud corpus vt alia poſſent reſiſtere: vt modo regulatur per virtutez celi ⁊ nō eſſet aliquod corpus ſupra ipſum alterius nature ab ipſo. ❡ Secunda ratio ſumitur ex lucididitate celi: qꝛ conſtat corpoꝛa quantum ad aliquas partes excellēter lucere: ignis aūt nō: niſi prout eſt in extranea materia: ꝗ conuertitur in ipſum: ſicut patet in flāma. ſi ergo celuꝫ eſſet ignis: opoꝛteret ꝙ continue materia noua conuerteretur in ſtellas: quod eſt inconueniens: qꝛ ſequeretur ꝙ celuꝫ eſſet generabile: vel ſaltem nutribile: vel augmentabile: ⁊ ſequeretur: ꝙ corrumperetur aliquid de ſtellis: vel ꝙ corpoꝛaliter eſſet iam materia alioꝛuꝫ cōuerſa in ipſum: vel nihil eſſet niſi ignis: ſi ſemper conuerterētur alia in ignē: ⁊ ille ignis non corrumperetur niſi in aliquid aliud ꝯuerteretur: que omnia ſunt incōuenientia. ❡ Tertia rō ſumitur ex diuerſitate effectuū qꝛ experimento pꝫ: ꝙ celum hꝫ multiplicem effectū: ſicut infrigidare: calefacere: deſiccare: ⁊ diuerſa alia per putrefactionē generare: ⁊ multa alia: que oia ſunt impoſſibilia fieri per virtutē ignis: ⁊ iō impoſſibile eſt celuꝫ eſſe ignē: nec valet exēplum: qꝺ adducitur de reflexione ignis in furno: qꝛ illa reflexio non eſt motus circularis: qꝛ non mouetur circulariter. ſed ſm vtranqꝫ ptem reflectitur. Iteruꝫ non reflectitur ab aliquo priuatiuo ſed ab aliquo poſitiuo reſiſtente: ſuper ignē aūt nō eēt aliquod corpus reſiſtens: ſi ignis eſſet celū. ❡ Tertio oſtendo: ꝙ non poteſt eſſe corpus mixtuꝫ. primo quia cito ab igne corrumperetur: nec valet exemplū de motu manus: qꝛ ſi manus maneret ſuper flāmam ꝗtumcunqꝫ cito moueretur cito combureretur: ſed ideo nō léditur: qꝛ in motu ſuo cito tranſit flāma in vtraqꝫ parte: ſed celum ſemper eſt ſuper ignem ⁊ ſuper ſuperficiē inferioꝛem contingit ignem eſſe. Secundo: qꝛ corpus mixtum difforme non poteſt eſſe niſi vnum: celuꝫ autem non poteſt eſſe vnum mixtum ex elementis: quia tunc eſſet nutribile ⁊ augmentabile: quod eſt inconueniens: nec eſſet lucidum: quia omnia mixta ex elemētis abundant in groſſo terreſtri: qꝺ ē opacū: ⁊ iō nō pōt eē ꝙ celū: qꝺ conſtat eē difforme in ptibus: ſicut corp⁹ mixtū. Itē illud corpus mixtū eēt grauius igne: ⁊ ideo non poſſet eſſe naturaliter ſuper ignem. ❡ Contra ter

Pulchra eſt difficultas: eſſet quere a doctore qꝺ motus ſit ille: nā oīs mot⁹ corpoꝛis ſimplicis vł ē aut mot⁹ rectus aut mot⁹ circularis. in caſu autem ille motus ignis in furno ſm doctorem nō ē circularis: nec ēt eſt motus rectus: vt pꝫ quomodo.

Ergo ⁊ ad h̄ vt mihi vꝫ ſe dici ſicut dicit̄ in ſimili ꝑmẽ ta.coꝛ.3.celi com.20.⁊.2. meth.eoꝛũ cap.2.ꝙ mo tꝰ circularis ignis o celo non eſt nãlis nec violẽtus ſed eſt motus neuter:violẽ tus qdem nõ eſt cũ ſemper ſit:nullũ aũt violentũ ꝑpe tuum.2.celi. T.c.18.nec ẽ naturalis:qꝛ ignis nõ mo uet illo motu a ꝑncipio exi ſtente in eo. ita ĩ ꝓpoſito dicerẽ ꝙ mo tꝰ reflexiõis ignis a ſarno nõ eſt pure re ctuſ nec pure circularis:ſꝫ eſt neuter:⁊ ẽ motꝰ cõpoſitꝰ ex recto ⁊ cir culari quodã modo.

tiam opinionem adduco tres rõnes:ad cuius euiden tiam ſciendum:ꝙ illi qui ponunt celum cũ iſtis iferio ribus cõicare in materia eiuſdem rõnis ſm ꝙ mã eſt ſubiectum forme:non ſꝫ ꝙ materia eſt ſubm trãſmu tationis ponũt cãm duplicem:quare materia ſit cõis vtriſqꝫ pꝛimo mõ:non tñ eſt cõis ſecundo modo: qdã .n.ponunt cauſam huius per hoc ꝙ celũ non hꝫ contra rium:nec cõicat cum alijs:cum qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis.Alij vero dicunt cauſaꝫ eſſe:qꝛ forma celi cõ plet totam potẽtiã mãe exñtis ſub ea.Intẽdo ḡ remo uere iſtas duas cãs:⁊ remouendo iꝓbare iſtã tertiaꝫ opinionẽ.Pꝛimã cãm remoueo duabus rõnibus:qua rũ pꝛima talis eſt:ſi celũ cõicat cũ iſtis inferioꝛibus in mã eiuſdẽ rõnis ſm ꝙ mã eſt ſubm forme forma celi ⁊ forma inferioꝝ ꝙ̄tum eſt de ſe eſſent nate ſucceſſiue eſſe in eadem materia:⁊ eadem materia ꝙ̄tum eſt de ſe cõſiderãdo eſſentiã materie eẽt nata ſucceſſiue ſub eſſe vtriqꝫ forme.Sed talia nata ſunt habere qualita tes actiuas ⁊ paſſiuas.ḡ ſi celum ⁊ inferioꝛa ꝯmunicãt in mã eiuſdẽ rõnis:ꝓut materia eſt ſubm forme ha bent qualitates ꝯ̄rias actiuas ⁊ paſſiuas:⁊ per ꝯñs cõi cant in mã eiuſdem rõnis:ꝓut eſt ſubm tranſmuta tionis.Utranqꝫ aſſumptam ꝓbo:⁊ pꝛimo pꝛimam: qꝛ illud in quo ſm ſe aliqua cõicãt natũ eſt ſtare ꝙ̄tũ eſt de ſe cum vtroqꝫ illoꝝ in ipſo cõicantiũ:qꝛ ſi ſm ſe ali cui repugnaret:iã ſequeretur ꝙ illa duo non cõicarent in illo ſm ſe conſiderato:ſed materia ſm ſe ⁊ ſm ſuaꝫ eſſentiam eſt ſubm forme.ergo ſi celum cõicat in ma teria cum inferioꝛibus ſm ꝙ materia eſt ſubm forme ſequitur:ꝙ mã eadẽ ꝙ̄tũ eſt de ſe niſi ipediat̄ ꝑ aliud ſit nata eſſe ſucceſſiue ſub forma celi ⁊ ſub forma infe rioꝝ:⁊ per ꝯñs nata eſt vtraqꝫ forma eẽ circa idem:eã dem minoꝛem ẽt ꝓbo:qꝛ qualitates que ꝯſequũtur aliquas formas ſubſtãtiales debẽt eẽ tales quales exi gunt forme ſubſtantiales:ſed forme ſubales ꝙ̄tũ ẽ de ſe ⁊ ſm ꝯditioneꝫ materie:cuius forme nate ſunt fieri vel eſſe circa eandẽ mãm exigunt tales qualitates ſm quas nata eſt fieri tranſmutatio ab vna in aliã:⁊ tales ſunt qualitates actiue ⁊ paſſiue.ergo coꝛpoꝛa : que cõi cant in mã eiuſdẽ rationis ſm ꝙ mã eſt ſubm forme nata ſũt habere:⁊ debent hr̄e qualitates ꝯ̄rias actiuas ⁊ paſſiuas:⁊ ſic ꝓbata eſt maioꝛ ⁊ minoꝛ:ſeqꝛ ꝯclõ ꝑncipalis.ſ.ſi celum ⁊ inferioꝛa cõicant in mã eiuſdeꝫ rõnis ſm ꝙ materia eſt ſubm forme habent qualita tes actiuas ⁊ paſſiuas ⁊ ꝯ̄rias:hmõi aũt nullus ponit. ergo impoſſibile eſt ꝙ celuꝫ cõicet in materia cũ iſtis inferioꝛibus ſꝫ ꝙ materia eſt ſubiectũ forme. ¶ Se cunda rõ talis eſt.ſi celum cõicaret in mã cuꝫ inferio ribus celum poſſet generare de materia iſtoꝛum infe riuꝫ ſibi ſimile.ſ.aliud coꝛpus celeſte: ſed hoc eſt falſũ. ergo ⁊ pꝛiũ.ſ.ꝙ cõicet in mã cũ inferioꝛibus ꝓut mã eſt ſubꝫ forme.falſitas ꝯñtis pꝫ:qꝛ nullus ponit ꝙ coꝛ pus celeſte ex mã inferioꝝ poſſit generari virtute coꝛ poꝛis celeſtis:ſi.n.potuiſſet fieri iam fuiſſet factuꝫ:vel aliquo tp̄e fieret:aliter potẽtia generandi fruſtra colla ta fuiſſet celo.ꝯñam ꝓbo:qꝛ ad h̄:qð ex aliq̄ mã poſſit aliqd fieri:ſufficit ꝙ ſit in potẽtia nõ ipedita ad forᵐᵃᵐ illius.Dico aũt nõ ipedita:qꝛ aliqs poſſet dicere mãm inferioꝝ eſſe ꝙ̄tũ eſt de ſe in potẽtia ad formã celi:ſed potẽtiã illã diceret ipeditã eſſe.Nũc aũt ſi celũ cõicat cũ inferioꝛibus in mã ꝓut eſt ſubm forme:mã inferio rũ ꝙ̄tum ẽ de ſe ẽ in potẽtia ad formã celi:qꝛ ꝙ̄tuꝫ eſt de ſe oĩ alio circũſcripto ẽ eiuſdẽ rõnis cũ mã celi:nec poterit dici ꝙ iſta potẽtia ſit ipedita:qꝛ ſm ſe eſt apta nata ad formam celi:⁊ ideo non poteſt ab aliquo ipe

diri niſi per aliquid ſibi additum:ꝙ non poſſit natura liter ab ea ſeparari ⁊ repugnet forme celi:qꝛ cum mate ria poſſit ſeparari a forma ſubſtantiali multo plus po teſt ſeparari a quocunqꝫ ſibi accidente inherente. Itẽ nullus ponit inſeparabiliter aliquod accidens inhere re materie niſi quantitatem:que non repugnat celo: ⁊ ideo potentia materie ad formam celi non poteſt eſſe impedita per aliquid.ergo ſi celum cõicat cum iſtis in ferioꝛibus in materia ꝓut eſt ſubm forme:materia ẽt iſtoꝝ inferioꝛum eſt in potentia:nec impedita vt ex ea poſſit generari coꝛpus:poſito ẽt ꝙ materia iſtoꝝ duo rum inferioꝛuꝫ ſit ſic diſpoſita vt ex ea poſſit generari coꝛpus celeſte ſimile coꝛpoꝛi celeſti: quod non eſt nec vꝫ ꝓbabile:ꝙ celum ex tali materia exiſtente in potẽ tia ad formam eoꝝ poſſit ſibi ſimile generare. ergo ſi celum cõicaret in materia cum iſtis inferioꝛibus:ꝓut materia eſt ſubiectum forme:celũ poſſet generare ali quod coꝛpus celeſte ſibi ſimile extra materiam iſtoꝛũ inferioꝛuꝫ ſic patet conſequentia.ergo impoſſibile eſt ꝙ celum cõicet in materia cũ iſtis inferioꝛibus ꝓut ẽ ſubiectum forme:⁊ non cõmunicet cum eis:ꝓut eſt ſubiectum tranſmutationis:qꝛ ſaltem materia elemẽ ti poterit tranſmutari ad formaꝫ celi:nec valet ſiquis dicat ad hoc:ꝙ ex materia elementoꝛum nõ poſſit ali qd fieri niſi ſit ꝯ̄rium ei ex quo fit:celũ nõ hꝫ aliquod ꝯ̄rium:ideo nõ põt generari ex mã elemẽtoꝝ:qꝛ non eſt de neceſſitate eius:qð fiat ex ꝯ̄rio:ſed ſufficit ꝙ fiat ex pꝛiuatiõe:ſtante aũt ypotheſi: que ponit conſequẽs in mã:in mã elemẽti erit pꝛiuatio forme celi ſm ꝙ ꝓ uatio requiritur ad tranſmutationeꝫ: que eſt carentia cũ aptitudine. ¶ Secunda aũt cã incoꝛruptionis celi pꝫ per poſita inconuenientia eſt nulla:qꝛ.ſ.forma celi complet totam potentiam materie:hoc aũt demõſtra tur tali ratione:qꝛ tota potentia alicuius materie non completur niſi habito omni eo ad quod eſt in potẽtia: ſed mã:que cõis pluribus eſt ꝙ̄tũ eſt de ſe eſt in poten tia ad formas oĩum illoꝝ:quibus ẽ cõis:qꝛ cõicat ma terie:⁊ cõicat ſue potẽtie ſm illud:qð eſt in potẽtia. er go tota potentia materie in qua cõicant pla nõ ꝯplet̄ ad formã alicuius illoꝝ:⁊ ꝑ ꝯñs ſi celũ ⁊ inferioꝛa cõi cant in mã:tota potẽtia mãe nõ poterit cõpleri per foꝛ mã celi vel elemẽti.Si dicas ꝙ imo:qꝛ forma celi cõ tinet virtute oẽs formas elemẽtares:⁊ oĩum inferioꝝ hoc non valet:qꝛ potentia mãe nõ ꝯpletur per aliquid niſi illo modo quo eſt in potentia ad ipm ſed mã non dicit̄ cõis multis per hoc:quod ſit in potẽtia ad hñdũ illa virtualiter.ſ.ꝙ poſſit hr̄e formã:q̄ virtualiter cõti neat illa:aliter forma ſcãni ⁊ ars effectiua ſcãni cõica rent in ſubo:qꝛ ſubm artis hꝫ formã:que virtualr̄ con tinet formã ſcãni:hoc aũt eſſet ridiculũ dicere ꝙ ars ⁊ forma ſcãni cõicant in ſubo : vnde mã cõis pluribꝰ eſt in potẽtia ad hñdũ formas illoꝝ nõ virtualr̄ : ſed per inherentiã:⁊ iõ ſi mã eſt cõis celo ⁊ inferioꝛibꝰ ſola foꝛ ma celi non poterit cõplere potentiaꝫ materie ꝙ̄tum cũqꝫ ꝯtineat virtualiter formas iſtoꝝ inferioꝝ : ⁊ hoc ſit dcm̄ de reꝓbatione tertie opinionis. ¶ Ex hoc ãt pꝫ veritas quarte opinionis:qꝛ ex reꝓbatiõe pꝛime opinionis pꝫ mãm eſſe in celo ex reꝓbatione ſecun de ⁊ tertie opinionis:pꝫ ꝙ illa mã nõ eſt eiuſdeꝫ rõnis cũ mã iſtoꝝ inferioꝝ:ſiue cõſideret̄ vt ſubm forme:ſi ue vt ſubm tranſmutatiõis:⁊ ideo ſuſtineo eã ꝓ vera. ¶ Ad pꝛ̄ᵐ ergo in ꝯtrarium dõꝫ:ꝙ materie vtreqꝫ per eſſentias ſuas diſtinguuntur abinuicem circunſcripta omni forma: ſed qꝛ diuerſitas earum ineſt eis ex ſuis eſſentijs . Albedo enim ⁊ nigredo ſunt forme ſeipſis

diſtincte

diſtincte:lʒ non poſſint eſſe ſine diuerſis ſubis: ⁊ ad illud:quod dicitur cōtra hoc.ſ.ꝙ diſtinctio eſt per actuʒ ⁊ formam dicendū:ꝙ verum eſt de diſtinctione cōpoſitoꝝ ⁊ ſpecificatā:nō aūt hoc opʒ de diſtinctiōe ſimpliciū formaꝝ:que ſeipſis diſtinguunť:vel pōt dici:ꝙ diuerſitas formaꝝ eſt cā diuerſitatis mãeriaʒ ſm genus cāe finalis:qꝛ pp diuerſas formas fiunt diuerſe mãe ſicut propter finē:⁊ tñ ille hñt qd quo diſtinguunť ⁊ itranee ⁊ eſſentialr̄.ſ.diuerſas eſſentias:q̄ ſeipſis quantuʒ ad diſtinctionem intraneā:⁊ q̄ntū ad formas diſtiguūtur circūſcriptis formis:ſicut pforare ⁊ dolare ſunt cauſa finalis diſtinctiua terebri ⁊ dolabre ⁊ mã terebri ⁊ dolabre circūſcriptis perforare ⁊ dolare hñt ſuas formas intrinſecas:qb⁹ formalr̄ diſtinguunť. ¶ Ad 2ᵐ dōm:ꝙ forma celi ꝯuenit magis cū iſtis inferioribus formis q̄ntū ad dependētiaʒ a mã: ⁊ mãe q̄ anima rationalis:ſed non opʒ:ꝙ forma celi magis ꝯueniat cuʒ formis inferioribus q̄ntum ad aptitudinē dicēdi eē cōſimili mãe:ſicut ⁊ accñs:qđ eſt in mente angeli magis ꝯuenit cū formis inferioribus q̄ aīa rōnalis: ⁊ h̄ q̄ntū ad dependentiam a ſubo:nec tñ tale accñs plus cōicat cū formis ſubalibus inferioꝝ q̄ntū ad mãm ⁊ ſubm q̄ aīa:qꝛ ꝯueniētia in ſubo nō accipiť ſm conuenientiaʒ ad dependere:ſed ſm conuenientiaʒ in aptitudine dicendi eſſe cōſimili materie. ¶ Ad 3ᵐ dicēdū ꝙ lʒ huic rōnale ſit conuenientia cuiuſdā analogie:ſiue cuiuſdā vnitatis logice in q̄ntū vtraqʒ mã eſt ſubm forme ſubalis:non eſt tñ ꝯuenientia nãlis ⁊ realis ſm quā materia vnius q̄ntum eſt de ſe nata ſit eſſe ſub forma alterius:ſiue ſub forma ſibi ſimili ſpē de qua hic loquimur. ¶ Ad 6ᵐ dōm:qꝛ ad 4ᵐ ⁊ 5ᵐ pʒ ex dictis i reprobatione tertie opinionis.⁊ ideo ſic dōm:ꝙ pbare idē re per idē re:dū tñ illa ambo differāt rōne ⁊ ſm reʒ: ſi illa q̄ accipiť:vt pbans ſit notior q̄ ſit illa ſm quaʒ accipiť: vt probatū ē nō eſt petitio pncipij.Sic aūt eſt in ppoſito:nam potentia mãe ⁊ mã ſaltem rōne differūt: ⁊ rō potētie magis eſt nota q̄ rō mãe:⁊ iō ex diuerſa rōne potētie pōt ꝯcludi diuerſitas mãe abſqʒ petitione pncipij. ¶ Ad 7ᵐ dōm:ꝙ maior eſt falſa: qꝛ vnūquodqʒ magis natū eſt accipere diuerſitatē ⁊ differri ſm ꝙ eſt in potētia:q̄ ſʒ ꝙ eſt in actu:nā ⁊ ſi actus hʒ facere diuerſitatē:vl' fieri diuerſus h̄ hʒ ex hoc qꝛ hʒ aliā ptãtē. Iteʒ qꝛ actus purus pōt eſſe ita purus actus ꝙ non habeat potētiā partem ſui:nec ſit cōmixtus alteri potentie:per quā formaliter pficiať:ſed nulla potentia pura pōt eſſe qn ſit ꝯmixta alicui actui: tū qꝛ potentia pura nec imediate:nec in aliqua re alia pōt adequari actui potentie. ¶ Ad 8ᵐ dōʒ:ꝙ mã ſupiorū corpoꝝ:q̄ ē alia a mã inferioꝝ eſt ſuperior iſta:⁊ eſt media inter mãm iſtoꝝ inferioꝝ ⁊ ens actu:non ſm ordinē trãſmutationis ⁊ ſubijciendi:ita ꝙ vna mã tranſmuteť ad actum vel ſubijciať actui mediante alia: ſed ſm ordinem dignitatis:qua vna eſt nobilior alia:⁊ illa nobilior eſt minus nobilis q̄ quicunq̄ actus. ¶ Ad 9ᵐ dōʒ:ꝙ ens in potentia generaliter acceptū:⁊ ens actu generaliter acceptū diuidunt ens imediate: ⁊ ideo inter ea poteſt cadere medium:ſic aūt eſt in propoſito: nā mã iſtoruʒ inferioꝝ nō ſupponiť p pura potētia in generali:vt patuit:ſed ſupponiť p determinata potentia pura:⁊ ideo inter ipſam ⁊ ens actu poteſt eſſe medium materia celi ſm ordinem dignitatis:ſicut dictum eſt:vt lʒ nulluʒ cadat mediū inter rōnale ⁊ irrationale in generatione aīalis:tñ inter determinatum vt irrōnale.qđ ē equus vel aſinus ⁊ rōnale poteſt eſſe medium in generatiōe puta bos vel leo. ¶ Ad 10ᵐ dōm:ꝙ ens in potentia pura generaliter acceptum eſt infimū put accipiť in ſua generalitate comparando generales gradus adinuicē: vꝫ tñ manēdo i pura potētia inueniunť gradus:quorum vnus eſt ſuperior alio.dicenduʒ ergo ꝙ ſi aliquis eſſet inferius pura potentia generaliter accepta:ꝙ tūc eſt aliquid inferius infimo:ſʒ poſito ꝙ ſit aliqd inferius determinata pura potentia: non ppter hoc opʒ ad eſſe inferius infimo: qꝛ non oīs potētia pura eſt īfima ſimplr̄:ſed determinata:lʒ poſſit eē infima reſpectiue. ¶ Ad 11ᵐ dōm:ꝙ ordo mãe ad formaʒ poteſt dici vel relatio eius ad formā:vel fundamētū talis relatiōis ⁊ iſto ſcđo mō ordo mãe ē ipſa mãe eēntia:nūc aūt mã iſtoꝝ inferioꝝ ⁊ ſuperioꝝ non ſolū differunt penes ordinē ſcđo modo dcm̄:⁊ ideo mãe nō ſolū differunt per ens rōnis vtrecq̄: ſed per eſſentias ſuas reales. ¶ Ad 12ᵐ dōm:ꝙ lʒ motus ſit remotior a ſuba q̄ q̄ntitas:nō tñ diuerſitas quantitatis ita eſt nata ſequi diuerſitatē ſubſtãtie:ſicut diuerſi motus: ⁊ ideo diuerſitas motus magis eſt ſignuʒ vnitatis ſubſtãtie:⁊ ideo etiam ex diuerſitate motus poteſt magis ꝯcludi diuerſitas ſube: non ſicut ex cauſa:ſed ſicut ex ſigno:q̄ poſſit concludi ex vnitate quantitatis vnitas ſubſtantie: ratio aūt huius eſt:qꝛ motus conſequitur qualitates ſm quas attēditur diuerſitas ſubſtantiarum ſm eſſe corporale ⁊ incorporale. Iſta aūt diuerſitas non attendiť penes qualitates:que abſtrahunt a motu ⁊ a corruptione: ⁊ etiaʒ ab incorruptione:qꝛ non eſt quantitas:que ſit corporalis:nec que ſit incorporalis accipiendo determinataʒ ſpeciem quantitatis:puta ſuperficieʒ vel lineā. ¶ Ad 13ᵐ dōm:ꝙ phs primo phiſi.loquitur de potentijs reꝝ mobilium vel mutabilium:⁊ ſm ꝙ huius:⁊ ideo non opʒ:ꝙ celuʒ ſit cōpoſitum ex aliquo illoꝝ pncipioꝝ ex quibus loquitur ibi phs:niſi inquantum moueť localiter: nec tñ ſequitur ꝙ non ſit compoſitum ex materia ⁊ forma : ſed ꝙ non ſit compoſitum ex tali materia ⁊ ex tali forma : que ſint principia rerum mutabilium: vel dato ꝙ cōmunicarent in illis principijs.hoc eſt verū ſm cōmunicationem analogie:qꝛ tam in illis q̄ in his ſunt principia materie ⁊ forme:non tñ conueniunt q̄ntum ad rationem ſpecialem materie ⁊ forme:⁊ ideo non hñt mãm ⁊ formam eiuſdem rōnis ſpãlis:ſicut illa q̄ mutantur adinuicem. ¶ Ad 14ᵐ dicēdū:ꝙ celuʒ ⁊ terra dicunť facta de eadem maſſa ſm vnitatem ordinis:inquantum oīa corpora faciunt vnū vniuerſuʒ corporeum:non aūt intelligendum eſt:ꝙ ſint facta de eadem maſſa:ita ꝙ materia vtriuſqʒ partis.ſ.celi ⁊ terre ſint vna numero: vel ſm continuationem : vel ſm eandem rationem ſpecialem . ¶ Ad 15ᵐ dicendum: ꝙ forma:que dicitur cōmunis omnibus ſpiritib⁹:quā Aug. vocat lucem:non eſt forma eiuſdem rationis in oībus ſpiritibus:ſed eſt diuerſarum rationuʒ:niſi dicatur vna vnitate generis logici: ⁊ ita etiam materialia non cōmunicant in materia eiuſdem rationis:niſi forte ſm cōmunitatē generis logici ſiue cuiuſdam analogie. ¶ Ad 16ᵐ dicendum:ꝙ licet deus ſit omnipotens non tamen contradictoria eſſe vera facere poteſt:hoc autem includiť contradictioneʒ:ſcilicet corporale per materiā ⁊ incorporale per mãm eſſe eiuſdē rōnis:ſiue hr̄e mãm eiuſdē rōnis:ſicut facere hoiem ⁊ aſinuʒ ex forma eiuſdem rationis: illa etiam propoſitio nullius efficacie eſt:quia non hʒ veritatem:niſi quando ita bene ſit per plura ſicut per pauciora:⁊ ideo dato abſolute ꝙ deus potuiſſet facere celum ⁊ terrā de eadē mã: tñ ſm ordinē rebus inditū non ita bene congrueret hoc fuiſſe factuʒ ſicut faciendo ea ex diuerſis materijs di-

¶ Ideo de⁹ non pōt facere duo cōtradictoria ſimł eē vera:qꝛ ꝙ ꝯtradictionē includit n ē obm poſſibile:nec cadit ſub oī potē-

ila dete rō ē qꝛ talc eſt ni/ bilomo verū ſime nibil nā vt inqt ſubtil Scot⁹ i quo libet.q.3.ar tic.primo. il lud excludit oē eē ⁊ in aia ⁊ extra aiam qꝛ nunqam ꝯtradictoriū cū ꝯtradicto rio conſtituit vnū intelligi bile: neqꝫ ſiē obm cū obo neqꝫ ſiē mo dus cū obie cto. Dicere igit deū poſ ſe facere con tradictoria ſi mul eē veraꝫ ē dicere deū nihil poſſe facere. Et ſi vis ad pleū ſcire q̄ de⁹ nō pt facere vid. pulchre ſcm̄ bo.tocē i.2. ꝯtra gentiles capl'o.23.

uerſis formis ꝓportionatis:ideo nō ſequitur ꝙ fecerit ea fruſtra ex diuerſis materiꝭ. ¶ Ad 17ᵐ dōm:ꝙ mā que eſt ſubm motus localis eſt corpus q̄tū: eoꝙ me diāte q̄titate ē ſuſceptiuū motus localis paſſiue loq̄n do:talis aūt mā.ſ.mā:que eſt corpus:eſt ſubm motus localis.⁊ ſic q̄titas eſt eiuſdē rōnis quodāmodo in iſe rioribus ⁊ ſupioribus:vt patebit in ſequenti q̄ōne: ſed nō oꝫ:ꝙ mā:q̄ eſt ſubm forme ſubalis ſit eiuſdē rōnis hic ⁊ibi. ¶ Notandum eſt aūt:ꝙ inclinatio qua incli naẽ aliqḋ corpus ad determinatū locū nō ē eiuſdē rō nis in inferioribus ⁊ ſupiorib⁹: ⁊ iō nō eſt in eis idem motus nālis ſm ſpēm:ſed ſm genus tm̄. ¶ Ad 18ᵐ di cēdū:ꝙ phs loq̄ꝰ ꝑ phiſi. ḋ mā reꝝ mutabiliū ⁊ mobi liū ſm ꝙ mutabilia:mā aūt celi lꝫ ſit ſubm forme:nō tm̄ eſt ſubm trāſmutationis ad formā:ſubm.n.imedia tū motus localis nō eſt ipſa mā:vel ipſa ſuba ꝯpoſita: imo talis motus ineſt ſube mediāte q̄titate. Itemꝫ ⁊ vnitas māe reꝝ:de qua loq̄ꝰ ibi phs nō ē vnitas eiuſ dē rōnis ſpālis:ſed vnitas cuiuſdā analogie cōmunis. ¶ Ad 19ᵐ dōm.ꝙ non oꝫ in cauſis agētibus ꝑ intellm ⁊ voluntatem:ꝙ cauſe plures pnt eſſe vnius effectus: vel dicendū:ꝙ illud hꝫ veritatem de cauſis equiuocis agentibus per neceſſitatem nature. ¶ Ad 20ᵐ dōꝫ: ꝙ ſicut ſupra dictum eſt illa maſſa:de qua dr̄ mūdus fa ctus fuiſſe eſt vna numero non vnitate continuitatis: ſed vnitate ordinis:ſicut eſt totū vniuerſum: vñ nō oꝫ ꝙ ꝑtes illius maſſe fuerunt facte de eadē mā eiuſdem rōnis:ſed ꝙ ſubſtituant vnuꝫ totū:qḋ ſit vnū ordine. ¶ Ad 21ᵐ dōm:ꝙ ſicut cōiter dr̄ oīa corpora cōicant in eodem genere logico:cuius vnitas non requirit cōi cationem in mā eiuſdem rōnis:nō aūt cōicāt in gene re naturali:qꝛ hoc eſt cōicare in mā eadēꝫ. ¶ Ad 22ᵐ dōꝫ:ꝙ fūdamētū imediatū huius intētiōis:que eſt ge nus ⁊ ſimiliū intētionū non eſt ipſa res extra: ſed fun datur ſupra ipſam mediante conceptu:vnde nō oꝫ: ꝙ vnitas generis fūdeẽ ſuper vnitatē realē extra:ſꝫ ſupra vnitatē conceptus:⁊ mediante illo ſuper ipas res inq̄ tū rñdent ꝯceptui:⁊ qꝛ chimera nec ꝑ fundamēto pro pinquo:neqꝫ remoto hꝫ rem ex̄:talis aūt intentio hꝫ ꝑ fundamento remoto rē extra:ideo non opꝫ ꝙ talis in tentio ſit figmentum ſeu chimera. ¶ Ad 23ᵐ dōm: ꝙ vnum obm intellectus eſt vnū ꝙ qd eſt:nō vnuꝫ re:ſꝫ ratione:vnde que cadunt ſub vno obo intellectus hñt vnum qḋ qd eſt:loquendo de vnitatē rōnis: qꝛ conue niant in vna rōne:que eſt ipſum qḋ qd eſt generis: nō tm̄ oꝫ:ꝙ habeant vnū qḋ qd eſt re: ſiue cōicent in vni tate reali. ¶ Ad 24ᵐ dōm: ꝙ corpora inferiora ⁊ ſu piora cōicant in vno actu corporeitatis ſm cōmunita tem generis logici:⁊ talis cōitas in actu non reqrit cōi cationem in materia eiuſdē rōnis:niſi accipiaẽ cōitas ſm quandam analogiaꝫ ⁊ idētitas:qꝛ ſicut mā iferio rum eſt ꝓportionata ſuis formis:ita ⁊ materia ſuperio rum eſt ꝓportionata ſuis formis. ¶ Ad 25ᵐ dōꝫ: ꝙ ge neratio:que eſt accidens eſt mutatio:que ē ſꝫ formas ſubſtantiales.quarum vna ſuccedit alteri: cuius ſubie ctum eſt ſola materia. Sed generatio: que eſt accidēs eſt alteratio ipſa precedens:que eſt ſm aliquam quali tatē accidentalem:cuius ſubiectum non eſt ſola mate ria:ſed ſuba cōpoſita corrūpenda: vel dōm ſꝫ alios: ꝙ forma ſubalis de nouo itroducta ē in materiā eſt gene ratio actio vel generatio paſſio:tm̄ generatio actio vel ratio paſſio ſuper hanc formā addit aliquā rōnem ac cidentalē:cui ꝑintellr mā ⁊ forma: ita ꝙ lꝫ materia ſo la ſit ſubiectum generationis quantū ad illud:quod ē ſm rē.ſi ita eſt:ꝙ generatio ſit realiter ipſa forma ſub ſtantialis:non tm̄ opꝫ ꝙ ſola mā ſit ſubm accñtis: que eſt de rōne generationis. Qō. IIII.

Quarto queriẽ vtrū in corporibus ſupioribus ⁊ iferiorib⁹ ſit aliqḋ accidens eiuſdē rōnis. Et arguiẽ ꝙ nō:qꝛ forme:q̄ ſunt eiuſdē rōnis cō municant in ſubo eiuſdē rōnis: ſed ac cidentia ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ nō cōmu nicant in ſubo eiuſdē rōnis:qꝛ nō i ſub iecto remoto:nec cōicant in ꝓpinquo. ergo nō ſūt eiuſ dē rōnis accidentia ſupioꝝ ⁊ inferioꝝ. ¶ P̄. Si eſſet in eis aliqḋ accidens eiuſdem rōnis hoc precipue eſſet q̄titas:ſed quantitas in inferioribus ⁊ ſuperiorib⁹ nō eſt eiuſdē rōnis.ergo ⁊c̄. ꝓbatio mi.qꝛ ille forme: q̄ ha bent per ſe ſuba immediate diuerſaꝝ rōnum nō ſunt eiuſdē rōnis:ſed mā prima:q̄ eſt per ſe i mediatū ſub iectum quantitatis dimenſiue non eſt eiuſdem ratio nis. in vtriſqꝫ.ergo nec quantitas eſt eiuſdem ratiōis in vtriſqꝫ. ¶ P̄. Arguitur contra dictum rñdentis:q dicebat:ꝙ poterat eſſe eiuſdē rōnis ſm genus cāe for malis:⁊ non ſm genus cauſe finalis:ſeu efficientis: vl cauſe materialis. ¶ Contra:quia illud:cuius vnitas ⁊ probabilitas formalis eſt ſm vnitatem forme effecti ue non plurificatur manente vnitate forme effectiue. Sed ratio agentis hꝫ vnitatem formalem ⁊ plurali tatem ſm vnitatē ⁊ pluralitatē forme effectiue vnius rōnis: ⁊ deus:qui eſt vnus re ſm aliā ⁊ aliam rōnē cō didit hoiem ⁊ equum ſm pluralitatem hois ⁊ equi. er go non poteſt eſſe vna ratio ſm genus cauſe formalis ⁊ pluralitas rōnis ſꝫ genus cauſe efficiētis. ¶ P̄. Ubi eſt actio eiuſdem rōnis eſt cauſa efficiens eiuſdem ra tionis:qꝛ agens per ſe reſpicit actionem: ſed vbi ē for ma eiuſdē rōnis:eſt actio eiuſdem rōnis: qꝛ ſm quoſ dā forma effecta eſt idem ꝙ ipſa actio.ergo vbi eſt for ma effectiua eiuſdem rōnis:⁊ agens ē eiuſdem rōnis: ⁊ ſic idē qḋ prius. ¶ P̄. Manente vnitate illi⁹ a quo ac cipiẽ rō māe manet rō māe:ſed rō māe accipiẽ a for ͣ qꝛ rō potētie ⁊ ipſius poſſibilis accipiẽ ab actu:ad quē eſt in potentia:ſicut pꝫ ꝑ phm.3.phiſi. vbi dicit q⁹ ſana bile ⁊ egrotabile ſm q⁹ hō dnr ꝑꝑ dr̄iaꝫ actum que ē ſa nitas ⁊ egritudo:lꝫ ſanabile ⁊ egrotabile ſint idē ſubo: ergo manēte eadē rōne forme manet eadēꝫ rō māe:⁊ per conſequens in eis in quibus inuenitur eadē rō ſm genus cauſe formalis:eſt etiam eadē rō ſm genus cāe materialis:cuius oppoſitum dixerat rñdens. ¶ P̄. Qꝛ rñdens dixerat:ꝙ accidentia cōia:que ſequunẽ genus logicum poſſunt inueniri eiuſdē rōnis:⁊ ſm ſpēm ſpā liſſimā:⁊ ſm genus cauſe formalis vtrobiqꝫ. ¶ Con tra arguitur ſic.nullum accidens ꝯſequi i illud:quod ē accidens rōnis tm̄:ſed genus logicū dicit ens ratiōis tm̄.ergo nullum accñs rōnale eiuſdem rōnis ꝯſeqtur genus logicum in ſuperioribus ⁊ inferioribus:⁊ etiaꝫ i q̄buſcūqꝫ alijs. ¶ Sed dicebat:ꝙ illa accidentia con ſequuntur non intentionē:que eſt rōnis:ſed rem ſubie ctā intentioni. ¶ Cōtra. Res ſubiecta intentioni ē res nālis. Si ergo accñā aliqua ꝯſequunẽ rē ſubiectā intē tioni:talia conſequūtur magis genus nāle q̄ genus lo gicum:⁊ per conſequens eſſent tranſmutabilia: qḋ eſt falſum. ¶ P̄. In eo poſſet eſſe aliqua forma:in qua ē rō ſuſceptiua illius forme:ſed quantitas iſtoꝝ inferio rum eſt rō ſuſcipiendi calorem ⁊ frigus:⁊ alias quali tates actiuas ⁊ paſſiuas:qḋ pꝫ in ſacramēto altaris:in quo ſola quātitas ſubſternitur talib⁹ accñtibus.ergo vbi ē quantitas eiuſdē rōnis cum quantitate iſtorū in feriorum poteſt eſſe calor ⁊ frigus ⁊ ſimilia. Sed talia

non poſſunt

non poſſunt eſſe in corpore celeſti.ergo eius q̄titas nō
eſt eiuſdē rōnis cū q̄titate iſtoꝝ inferioꝝ:multo mi-
nus vt videt̄ cōicant in alijs accidentibus.¶ Pᷓ. Pri
ma mā̄ ſubatur per poſſe:vt dicit Cōmētator in p̄mo
caplō de ſuba orbis:ſed poſſe hꝫ rōnē diffinitiuā:⁊ hēt
diffiniri per actū ad quē eſt. ergo manēte vniuoce ſm̄
actū:ſiue genus cē formale manet genus cāe materia-
lis:⁊ ſic idē qꝺ prius.¶ Pᷓ.Diffinitio predicatur eſſen
tialiter de diffinito:ſed cōpoſitū eſt diffinitū. ergo nul
la ratio vel diffinitio eſt ſm̄ genꝰ cāe formalis vel mā̄
lis tm̄.¶ Pᷓ.Media:que habēt eſſe inter extrema di
uerſarum rōnum ſunt diuerſarum rationū:ſed quanti
tas ſuperiorum ⁊ inferiorū ſunt hmōi. ergo ⁊c̄. Ma-
ior ſupponitur.minor pbatur:qꝛ q̄titas vtrobiqꝫ ē me
dia inter motū ⁊ mā̄m primā:ſed motus ⁊ mā̄ prima
in inferioribus ⁊ ſupioribus ſunt diuerſaꝝ rōnū.ģ q̄ti
tas in vtriſqꝫ eſt media inter extrema diuerſaꝝ rōnū:
⁊ ſic pꝫ minor.¶ Pᷓ.Si in vtriſqꝫ inueniť q̄titas eiuſ-
dem rōnis:ſequitur ꝙ in vtriſqꝫ ſit motus eiuſdem ra
tionis:ſed hoc eſt falſum.ergo ⁊c̄.falſitas ꝯſeq̄ntis pꝫ.
ꝯña pbatur:qꝛ motus ⁊ locus ſunt idē qꝛ idem eſt mo
tus ⁊ terminus motus:ſed locus ē q̄titas.ģ ſi ī vtriſqꝫ
inuenitur q̄titas eiuſdem rōnis:ſeqtur ꝙ et ſit motus
eiuſdem rōnis.¶ Pᷓ.Illud:qꝺ nō recipit pegrinas im
preſſiones non recipit:nec hꝫ in ſe niſi ꝙ eſt ſibi ꝓpriū:
ſed celū non recipit pegrinas impreſſiones : pꝫ p̄ phm̄
primo celi.ergo nihil eſt in celo:qꝺ non ſit ſibi ꝓprius:
⁊ per conſequens in aliquo cū iſtis inferioribꝰ.¶ Pᷓ.
In eis:in q̄bus non eſt eſſe eiuſdem rōnis non eſt for-
ma eiuſdem rōnis:qꝛ eſſe ſequitur formā:ſed in īferio
ribus ⁊ in ſuperioribus non eſt eſſe eiuſdē rōnis.ģ non
cōicat in aliqua forma eiuſdem rōnis : nec per ꝯñs in
aliquo accn̄te eiuſdem rōnis qꝛ quodlibet accidēs eſt
aliqua forma accn̄talis.¶ Pᷓ.Illud qꝺ non cōicat in
forma generali non cōicat in forma ſpāli:ſed ſuperio-
ra ⁊ inferiora non cōicāt in aliqua rōne generali: qꝛ ge
neraliſſima rō eſt rō prime mā̄e: in qua nō cōicant.er-
go nec cōicant in aliquo accn̄te eiuſdem rōnis. ¶ Pᷓ.
Si ſuperiora ⁊ inferiora cōicarent in accn̄te eiuſdem
rōnis:hoc precipue eēt dyaphanitas:ſed illa nō ē eiuſ-
dē rōnis vtrobiqꝫ.ergo ⁊c̄.maior ſupponitur.minor p
bat̄:qꝛ ſi dyaphanitas eiuſdem rōnis eēt vtrobiqꝫ ſicut
dyaphanitas īferioꝝ pōt īmutari a lumine ignis:ita ⁊
dyaphanitas celi. hoc aūt eſt incōueniēs:qꝛ tūc celū poſ
ſet īmutari realiter ab inferioribus:⁊ lumine qꝺ hꝫ eē
in medio reale.ergo dyaphanitas in vtroqꝫ nō eiuſdē
rōnis.¶ Pᷓ.Si q̄titas inferioꝝ ⁊ ſuperioꝝ eēt eiuſdē
rōnis:ſicut q̄titas inferioꝝ pōt diuidi ita q̄titas ſupe
rioꝝ:ſed hoc eſt falſum.q̄titas ſuperioꝝ non pōt diui
di.ergo q̄titas vtraqꝫ nō eſt eiuſdē rōnis:⁊ ſic pꝫ idem
quod prius.Sed dicebat:ꝙ q̄titas celi q̄tum eſt de ſe
eſt diuiſibilis:⁊ ꝙ non diuidatur hoc eſt per accidens.
¶ Contra:qꝛ potentia eſt fruſtra:que non reducit̄ ad
actū:ſed ſi q̄titas celi q̄tum eſt de ſe eſſet diuiſibilis
eſſet in celo potentia ad diuiſionem:que nū q̄ reduce-
ret̄ ad actū.ergo fruſtra eēt:qꝺ ē icōueniēs.¶ Pᷓ. Nul
lū p̄ accn̄s eſt perpetuum:ſed celū nō diuidi ⁊ manere
ſine diuiſione eſt perpetuū.ģ q̄titati celi nō ꝯuenit di-
uidi per accn̄s.¶ Pᷓ.Sube diuerſaꝝ rōnum non cōi-
cant in illis rebus:que cauſant̄ ex ꝓprijs principijs ea
rū:ſed accn̄ia celi cānt̄ur ex ꝓprijs p̄ncipijs celi:⁊ accn̄
tia īferioꝝ cānt̄ur ex ꝓprijs principijs eoꝝ:q̄ ſunt mā̄
⁊ forma:⁊ talia ſunt diuerſaꝝ rōnū.ergo ⁊c̄.¶ Pᷓ. Il-
lud qꝺ de ſe ignotū eſt nō ē p̄ncipiū cognoſcēdi alteriꝰ:
ſed materia de ſe eſt ignota.ģ nō eſt cā cognoſcendi al
teriꝰ:ſed illud:per quod aliq̄d diffinit̄ notificat alte-
rum.ģ non datur per mā̄m:ſiue per genus cauſe mate
rialis:cuius oppoſitū dixerat reſpondens.¶ Pᷓ. Que
non cōicant in accn̄te cōiſſimo non cōicant in alijs ac
cidentibus:ſed motus eſt accn̄s cōiſſimū.ergo que nō
cōicāt in motu nō poſſunt cōicare in aliquo accn̄te: ſꝫ
ſuperiora ⁊ inferiora in motu eiuſdem rōnis non cōi-
cant.ergo multo minus in alijs accn̄tibus.¶ Pᷓ.Sub
iectum figure eſt quantitas.ſi ergo q̄titas ē eiuſdē rō-
nis vtrobiqꝫ figure cōicant in ſubiecto eiuſdem ratio
nis:ſed que cōicāt ī ſubō eiuſdē rōnis cōicāt ī aliquo
ſm̄ genus cauſe mā̄lis:qꝛ mā̄ accn̄tiū eſt ſubm̄ in quo
ſunt.ergo ſi q̄titas ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ ē eiuſdē rōnis:
ſeqtur ꝙ aliqꝺ accidens eius ſit eiuſdem rōnis ſm̄ ge-
nus cāe mā̄lis in inferioribus ⁊ ſuperioribus:cuius op
poſitū videbatur.¶ Pᷓ.Que cōicant in eodē genere
nā̄li ſunt adinuicem trāſmutabilia.ģ ſi q̄titas ſupioꝝ
⁊ inferioꝝ ſunt eiuſdem rōnis:ſeqtur ꝙ corpa ſuperio
ra ſaltē q̄tum ad figuras ſint trāſmutabilia:qꝺ videt̄
inconueniēs:⁊ ſic idem quod prius.ſ.ꝙ quantitas non
eſt eiuſdem rationis.

In contrarium eſt phs.ij.de aīa. dicēs:ꝙ
dyaphanitas nō p̄mo cō-
ſequit̄ corpus celeſte:ſed ſm̄ ꝙ conuenit cū q̄buſdam
corporibus inferioribus in aliquo cōi:ſed hoc nō eſſet
niſi dyaphanitas eſſet vtrobiqꝫ eiuſdē rōnis.ergo ⁊c̄.
¶ Pᷓ.Que concurrunt ad eundem effectum cōicāt in
virtute eiuſdem rōnis:qꝛ eoꝝ virtus concurrit ad illū
effectū:ſed ſuperiora ⁊ inferiora ſunt hmōi. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidentiam q̄ōnis. 3. p̄mittā
⁊ quarto oſtendam ꝓpoſitū.Pri
mū qꝺ premitto eſt diſtinctio accn̄tium:vñ ſciendum
ꝙ ſunt quedam accn̄ia:que conſequūtur res ſm̄ ꝙ cō-
ueniūt in aliquo genere logico:ſicut q̄titates ꝯſequun
tur corpus:corpus aūt hꝫ vnitatem generis logici non
nā̄lis:⁊ quedā talia accn̄ia inueniunt̄ in celo:ſicut q̄ti-
tas ipſa ⁊ dyaphanitas:quedā ſunt accn̄ia:q̄ ꝯſequūtur
corpora aliqua ſm̄ ꝙ ꝯueniūt in vno genere nā̄li: ſiue
in vno ſubō:put accipit̄ ſubm̄ non ſolū ſubm̄ forme:
ſed put accipit̄ ſubm̄ trāſmutationis:ſed q̄litates acti
ue ⁊ paſſiue conſequūtur corpa generabilia ⁊ corrupti
bilia:que diſpōnes couenīunt in corporibus ſupra ce-
leſtibus:ſm̄ quas ꝯueniunt in motu locali: quedā vo
ſunt accn̄ia:que ꝯſequunt̄ aliqua ſm̄ ꝓpriā ſpēm:ſicut
riſibile ꝯſequit̄ hoiem.¶ Scꝺm qꝺ p̄mitto ē de diuer
ſitate diffinitionum ſiue rōnum eiuſdem rei. Sciēdū
eſt igitur:ꝙ lꝫ vnius rei ſit vna cōpleta diffinitio com
prehendens oēs cās eius:nō tn̄ ſm̄ vnūquodqꝫ genus
cāe pōt dari diffinitio vna:ſed ſm̄ diuerſa genera cau-
ſaꝝ eiuſdē rei diuerſe diffōnes eiuſdem rei dari pñt:⁊
hoc ſatis hr̄ a phō p̄ de aīa.⁊ in 2ᵒ poſterioꝝ. ⁊ ex hoc cōue
nit ꝙ aliqua ſunt q̄nqꝫ eiuſdē rōnis ſm̄ genus cāe for-
malis:vel ſm̄ formas:que nō ſunt eiuſdē rōnis:ſm̄ ge
nus cāe efficientis:ſicut rotunditas pomi: ſi oīno eſſet
rotūda:⁊ rotunditas pile facto opere tornatili q̄tū ad
formā rotunditatis ſunt eiuſdem rōnis:imo eadē ro-
tunditas eſt eadem figura proprie:ſed cauſa efficiēs ⁊
modus inducendi vtranqꝫ rotunditatē ſunt diuerſa
rum rōnum ⁊ diuerſarum ſpecierum.¶ Tertium ꝙ
premitto eſt de diuerſitate modoꝝ vnitatis:nam que-
dam dicūtur eadē numero:quedam eadē ſpecie:que-
dam genere: quedā analogice: eadem genere poſſunt
diſtingui: qꝛ quedam ſunt eadem genere logico: ſicut
ois ſuba omni ſube:⁊ quedam naturali : ſicut que cōi-
cant in eodē ſubō ꝓpinquo vel remoto.

c.20. 21.⁊ de.

p̄ de aīa. t. c.14. 2. poſt. t.c.8.9.⁊.10

Iſta p̄clō ē ↄtra Auerro ym ſup por phirio. cap. ō ſpē. t. z. celi. t. c. 49. ⁊ in z. ca. de ſuba orbis. vñ ſm ipm nullum eternū eſt in genere: nec ēt eiuſdē rōnis cum eo.

His premiſſis ad q̄ōnē primo dicamus ea que habent minorē difficultatē ⁊ poſtea alia: ꝙ autē accn̄a exiſtentia in corpibus ſuperioribus ſint eiuſdē rōnis cū accn̄tibus inferiorū corpoꝝ ſm idētitatē generis logici ꝓut oīs q̄ntitas eſt eiuſdē rōnis generalis cū oī q̄ntitate nullā includit difficultatē: q2 oīa ſunt in aliquo genere. 9. p̄dicamentoꝝ. dūmodo ſint actiua: que hēant eē in aliquo genere: ꝙ dico: q2 aliqui dn̄t ꝙ lumen in dyaphanum nō h3 eſſe reale: cui cōpetat eſſe in genere: nec pōt dici: ꝙ accidentia ſupioꝝ corpoꝝ ſint in q̄buſdā generibus accn̄tiū ⁊ inferioꝝ in alijs: imo op3: ꝙ ſint in eiſdē: q2 impoſſibile eſt quin q̄ntitas vtrorūq3 ſit in genere q̄ntitatis: ⁊ oīs q̄litas loquendo de eis: que ſunt in genere: ꝙ dico ꝓp p̄dicta: in cām ſit in genere q̄litatis: ⁊ ideo nō ē dubiū gn accn̄tia vtrorūq3 ſint eiuſdē rōnis generalis ⁊ logice ꝓut expoſitū eſt. ℭ Itē ēt non eſt dubium quin i accidentib⁹ ꝓprijs: que ſolā vnā ſpēm cōſequunt ſupiora ⁊ inferiora nō cōicant ſm vnam rōnē ſpālitatis: quia aliqua eadē ſpecie non inueniunt extra ſpēm: quā ꝓcipue ↄſequunt: ſupiora aūt ⁊ inferiora nō ſunt eiuſdē ſpēi. ℭ Itē ēt nō eſt dubiū: ꝙ nō cōicant in accn̄tibus ↄn̄tibus aliquas res: ꝓut ↄueniūt in vno ſubo trāſmutabili: cū non ſint tranſmutabilia adinuicē: nec conueniunt in aliqua tranſmutatione ſaltē ſm ſpēm ſpāliſſimā excepta forte illuminatione: que forte ſm vnā rōnē inuenitur in eis. ℭ Itē ēt non eſt dubiū ſuppoſitis his: que dicta ſunt in precedenti q̄ōne: ꝙ accn̄a q̄ conſequuntur imediate accn̄a vtrorūq3 corpoꝝ nō cōicāt in aliq̄ rōne ſpāli ſm genus cauſe mālis ꝓut accipit ſubm forme: q2 ſubm ſupioꝝ ⁊ inferioꝝ: que ſunt imediate ſube taliū accn̄tium non ſunt eiuſdē ſpēi: nec ēt eiuſdē generis ꝓpinqui: ſed aliqua accn̄tia: q̄ inherent mediate pn̄t hr̄e ſubm eiuſdē rōnis: ſi q̄ntitas vtrobiq3 ſit eiuſdē rōnis q̄ntū ad ſuā eēntiā. ℭ Itē planū eſt: ꝙ accn̄a vtrorūq3 non hn̄t cām ꝓpriā efficientē eiuſdē rōnis excepto forte lumine in dyaphano exn̄te vtriuſq3: q2 accidentia ſaltē illā: que neceſſario ↄſequunt celū ⁊ cōicāt cū eis accn̄tia inferioꝝ neceſſario ⁊ ↄſecutiue ſunt a generante: ſicut ēt generantur: ſed quantum ad hoc pōt eſſe dubiū vtrū q̄ntū ad ea q̄ cōſequunt ea ſicut ad genus logicū: ſicut quātitas diuiſibilis ⁊ rotūditas cōueniunt in vno accn̄te ſ3 ſpēm: ita ꝙ ſint eiuſdē rōnis ſpecifice ſm genus cāe formalis: l3 nō efficiētis: h nihil aliud ē q̄3 vtrū figura circularis q̄ntū3 ē ex parte ſua ſit vtrobiq3 eiuſdē ſpēi: ſicut duo colores: ⁊ ꝙ hoc ſit oñdit: primo ex eo: qd̄ reqritur ad diuerſificandū aliquod cōe in diuerſas. ℭ Et eſt rō talis: ad hoc ꝙ aliqua differant ſpe ſub aliquo genere: o3 ꝙ inueniat in eis dn̄a formalis circūſcripto oī alio: qd̄ eſt diuerſū ab eis per eſſentiā: ſed ſupiora ⁊ inferiora non habent in eēntia ſua vn̄ formali dn̄a differāt in eis: ſpē nō gn corpus ⁊ ſupficies in quocūq3 differāt ſpē abinuicem: ⁊ ſilr̄ figura circularis ⁊ ſperica: ſed ſic itelligo: ꝙ figura circularis in inferiorib⁹ nō differt ſpē a forma in ſuperioribus: nec ſperica a ſperica: nec ſupficies a ſuperficie: nec corpus: qd̄ eſt q̄ntitas a corpe: qd̄ eſt q̄ntitas: vtrāq3 aſſumptam ꝓbo. ⁊ primo maiorē: q2 ſm pħm ſcd̄o phiſico. ad hoc: ꝙ aliq̄ dn̄ant ſpecie non ſufficit ꝙ ſint

T. com. 67. ⁊ inde.

in ſubis diuerſaꝝ nāꝝ: ſicut ponebant Platonici: q po nebāt formas differre ſpecifice: q2 l aliquo alio erāt recepte. Sed ſm hoc: ꝙ ipſemet ibidem dicit: op3 ꝙ ibi ſit dn̄a ſpecifica in formas: ⁊ alia recipiant in aliquo alio: hoc aūt non eſſet niſi in eſſentijs formaꝝ dn̄arū eſſet differentia formalis circūſcripto oī alio ab eis in qd̄ cōuenit eas recipi: ⁊ ideo o3: ꝙ forme: que differunt ſpecifice habeant differentiā formalē in ſuis eſſentijs ꝓprie circūſcripto oī alio differente ab eis ꝑ eſſentias aliogn ad eas ſpecifice ſufficeret ꝙ reciperent ī alio ⁊ alio: cuius oppoſitū vult pħs: qd̄ aūt dico de circumſcribendo non accipio: ꝙ accn̄s poſſit eſſe ſine ſubo: ſed intelligo: ꝙ accn̄s poſſit circūſcribi a ſuo ꝑ ſe ſubo q̄ntū3 ad hoc: ꝙ vnū eſt aliud ab aliquo per eſſentiā: ⁊ ideo illud: qd̄ per eſſentiā cōuenit alicui coꝝ pōt ſibi attribui nō intellecto alio: ⁊ ſic p3: ꝙ que ſeipſis differūt circumſcripto oī alio poſſunt intelligi differre: ſed differentie diuidentes aliquod genus ſeipſis differunt formalr̄. ergo circūſcripto oī alio diuerſo ab eis ꝑ eſſentiā dn̄e diuidētes aliquod genus differūt formalr̄: ſ3 dn̄e: que nihil aliud dn̄t q̄3 formas differentes ſpē aliquo genere: qd̄ per ſe diuidunt: hn̄t dn̄am formalē circūſcripto oī diuerſo ab eis per eſſentiam: ⁊ ſic p3 maior. minorē3 ꝓbo ſic. accipio vnū quattuor p̄dicamētoꝝ. ſ. corpus: qd̄ eſt quantitas: q2 de rōne huius quantitatis: quod ē corpus eſt habere latū longum ⁊ ꝓfundū: ſed hec non inueniuntur differre vel plurificari formaliter circūſcripto oī eo: quod eſt diuerſum ab eis per eſſentiam a q̄ntitate: q2 vt de ſe p3: in h qd̄ eſt hr̄e trinā dimēſionem: accepta precipue dimenſiōe non eſt aliqua diuerſitas formalis: vel diuerſi gradus formalis: q2 iſta niſi per aliud diuerſum ab eis poſſunt variari niſi magnum ⁊ paruum: puta bicubitum: tricubitū: ⁊ hmōi: que dicit placet multis ⁊ magnis bicubiti tricubiti dimēſio accepta precipue non habent vnde varientur: ⁊ ideo bicubitum vel tricubitū in corpore celeſti ⁊ī iferioribus non variabunt quantitatem continuam ſpecifice: ſiue accipiat bicubitū vtrobiq3 diuidendo vel aſſignando ſm rem: vel ſm imaginationem. ℭ Secūda ratio ſumit ex h: ꝙ illud: qd̄ facit formalr̄ differre aliq̄s alias ſpēs eſt de rōne illaꝝ ſpērum: ⁊ eſt talis: illa accidētia poſſunt eſſe eiuſdē rōnis in corporibus inferioribus ⁊ ſuperioribus: que nō differunt ſpecifice ꝑ ea ꝑ q̄ dn̄unt ꝑ ſe in eo ꝙ huius corpora ſupiora ⁊ inferiora: ſed q̄ntitas ⁊ figura ſūt hmōi accn̄a. g̃ q̄ntitas ⁊ figura pn̄t eſſe eiuſdē ſpēi in vtriſq3 corporib⁹. maiorē ꝓbo: q2 ablata cā auferť effcūs: cā ꝑlalitatis ſpecifice eſt vna: ꝑ quā ſpēs ſpecifice dn̄unt. g̃ ablatis eis: ꝑ que aliq̄ accn̄a ſpecifice dn̄unt ab aliq̄bus nō eſt neceſſe illa accn̄a differre ſpecifice in illis: ſed corpora ſupiora ⁊ inferiora non poſſunt eſſe cāe differentie ſpecifice ſuoꝝ accn̄tiū: niſi ꝑ ea: ꝑ que differunt: q2 illud in quo cōueniunt nō ē cā dn̄e. g̃ illa accn̄a: q̄ non dn̄unt ſpecifice ꝑ ea: q̄b⁹ ſupiora ⁊ iferiora dn̄t: poſſunt eē eiuſdē ſpēi in eis: ⁊ accipio cām dn̄e ſpecifice ꝑ quacūq3 cā: q̄ ꝑ ſe facit dn̄am ſpecificā. minorē3 ēt ꝓbo: q2 illa: que per ſe ſunt cāe differētie ſpecifice: ⁊ per que aliq̄ dn̄t ſpecifice ſūt de rōne illaꝝ ſpēꝝ: ſed de rōne ſpēꝝ ſpāliſſimaꝝ q̄ntitatis ⁊ figure non ſunt ea: quibus differunt corpora ſupiora ⁊ inferiora adinuicem per ſe: aliogn talia eſſent de conſideratione geometrie conſiderat. n. q̄ntitatē ⁊ figuram ⁊ eaꝝ ſpēs ſpāliſſimas: hoc aūt eſt falſum. relinquit g̃ ꝙ q̄ntitas a figura non differat ſpecifice: nec hēat ſpēs diuerſas ꝑ ea: per que corpora ſuperiora differūt ꝑ ſe: ⁊ ſic p3 minor. Tertia rō ſumit ex hoc: ꝙ ſpēs figuraꝝ poſſunt multiplicari in infinitū: ⁊ eſt talis: illa q̄ pn̄t multiplicari in infinitū nō multiplicant ꝑ ſe ⁊ formaliter: imo nec qualitercūq3: ſicut nec ꝑ ſe cāe multiplicant per ea: que ex nā ſua finita ſunt: vbi ſit cā ex̄ rem ſicut eſt cā efficiens equiuoca vel finalis: ex hoc p3: ꝙ plurificatio ſpēbus: o3 illa q̄bus dn̄unt plurificari: ſ3 ea

quibus

quibus differunt ſuperiora ⁊ inferiora ꝑ ſe ſunt de nã
ſua finita:qꝛ illa ſunt:que per ſe differunt:ꝙ ea ꝑ ſe con
ſequuntur:⁊ que in eis per ſe inueniunt̃: ſm ꝙ ſunt ab
inuicẽ dr̃ia:talia aũt ſiue ſint dr̃ia talis:ſiue ꝑ ſe accn̄a:
qbus ſaltẽ ꝑ ſe ⁊ primo iuxta ſcdm̃ modũ dicẽdi per ſe
differunt ſuperiora ⁊ inferiora ſunt ex nã ſua finita. er
go ſpẽs nõ dr̃unt ꝑ ſe:per ea quibus ſupiora ⁊ inferiora
habeãt eſſe:⁊ ſic ſeqtur idẽ qd̃ prius. Sed forte ꝯ iſtas
duas rõnes diceret aliqs:ꝙ lꝫ homo ⁊ bos nõ ſint illa:
per que ſpẽs figuraꝝ per ſe differunt:tñ neceſſario con
ſequunt̃ ea diuerſe ſpẽs figuraꝝ:ita lꝫ ſupiora ⁊ iferio
ra ſm ea:per que differunt nõ ſint ea: ex qb⁹ multipli
cãtur ſpẽs figuraꝝ:tñ eas neceſſario ꝯſequunt̃ ſpẽs fi
guraꝝ. Sed hoc nõ valet:qꝛ lꝫ ita ſit ꝙ diuerſe ſpẽs fi
guraꝝ ꝯſequunt̃ corpa celeſtia ⁊ aliq̃ inferiora:qꝛ alia
ſpẽs eſt figura ſolis. ⁊ alia eſt figura hoīs:tñ ex pmiſſis
rõnibus ſeqtur:ꝙ illa figura.que ſm ſe eſt vna ſpẽ: vt
ex pncipijs figure nõ hꝫ vnde ſm ſe plificet̃ ex hoc:qd̃
ꝯiungit̃ corpori celeſti ⁊ in ſupiori:⁊ ideo nõ plificatur
ſpẽ:ſicut ẽt in hoīe ⁊ boue:que ex cõiunctione ſua ad il
lã figuram:que ſm ſe nõ hꝫ dr̃iam formalẽ:que ſpeci
fice plurificat̃ non plurificarent ſm ſpẽm illã figurã:
vñ ſi figura circularis eẽt in hoīe ⁊ boue nõ pp̄ h̃ pluri
ficarent̃ ſpecifice:imo manerẽt eiuſdeꝫ ſpẽi: ⁊ ſic ex h̃
ꝙ figura circularis ſpecifica corpi celeſti ꝯiungit̃ ⁊ in
feriori nõ plrificat̃:nec oꝫ qn necio ꝯſimilis figura poſ
ſit ſequi corpora ſuperioraꝝ ⁊ inferiora aliq̃ ſalteꝫ: quin
ꝑartem poſſit in corporibus celeſtibus ſic ſilis figura
⁊ corpibus inferioribus. ¶ Quarta rõ talis eſt: paſſio
que ꝯſequit̃ per ſe:⁊ pcipue aliq̃ ſpẽꝫ:ſiue ſit ſubalter
na:ſiue ſit ſpãliſſima ꝯſeqtur eam ꝑ principia:per ꝙ hꝫ
ꝯſtitui in tali ſpẽ:ſed diuidi in infinitũ nõ cõuenit q̄ti
tati cõtinue ꝑ aliqd:qd̃ ꝯſeqtur corpus nãle: nec ꝑ ꝯñs
ꝑ aliquid:qd̃ cõueniat corpi celeſti in eo qd̃ huius: vel
corpori inferiori in eo qd̃ huius:qꝛ ẽt alia in eo ꝙ hui⁹
ſunt corpora.ꝰ q̄titas ꝯtinua nõ hꝫ ꝯſtitui in ſpecie q̄
titatis ꝯtinue ꝑ aliqd:qd̃ conueniat corpori celeſti:vel
corpori inferiori in eo qd̃ huius. ¶ Eodẽ mõ poſſet ar
gui de ſpẽb⁹ q̄titatis continue:ſed ꝙ linea terminetur
ad puncta:vel hẽat eſſe rectũ vel curuuꝫ nõ ꝑ aliquid
qd̃ cõſeqtur corpora nãlia: ⁊ ſilr̃ de ſuperficie: que hẽt
terminari ad lineas: ⁊ hꝫ actiuas paſſiones ſuas:ꝙ non
cõſeqtur ꝑaliquod:qd̃ cõueniat corpori nãli in eo qd̃
huius: ⁊ ſic ſeqtur:ꝙ nulla ſpẽs q̄titatis ꝯtinue ſit i ali
qua ſpẽ ꝑ cã:que cõſeqtur corpora celeſtia vel inferio
ra in eo qd̃ h⁹: ⁊ per ꝯñs per ea:que ſunt corpoꝝ ſupioꝝ
⁊ inferioꝝ nõ plurificant̃ ſpecifice talia accn̄a: qꝛ ꝑ il
lud conſtituit̃ aliqd in eſſe ſpecifice:per qd̃ differt i eẽ
per ſe ſpecifice ab alijs ſui generis: ⁊ ſic idem qd̃ prius.
¶ Quinta rõ talis eſt:illa que ſunt eadẽ nũero mediũ
in vnione eiuſdẽ ſenſus: ⁊ reſpectu eiuſdẽ obi videtur
eſſe mediũ talis vnitatis ſm eandẽ diſpõnẽ in ſpecie
ſpãliſſima:ſed qñ videmus ſtellas:inter quas nõ ſunt
aliqua corpa celeſtia:ſicut forte oẽs ſtelle excepta for
te luna:corpus celeſte ⁊ corpa inferiora dyaphana ſũt
mediũ in vnione viſus: ⁊ eodẽ mõ:qꝛ eodẽ mõ vident̃
ſtelle ꝑ corpus celeſte:ſicut ꝑ aerẽ ⁊ ignẽ.ꝰ videt̃ poſſi
bile:ꝙ dyaphanitas vtrobiqꝫ ſit eiuſdẽ ſpeciei ſpãliſſi
me. maior vr̃ pbabilis:qꝛ lꝫ accidẽs vl̃ idẽ numero: vl̃
ſm ſpẽm poſſet eſſe in diuerſis ſubis ⁊ diuerſaꝝ nãruꝫ
a diuerſis agentibus: ⁊ ſimilẽ effectũ in diuerſis ſubis
diuerſimode inducentibus:ſicut eadem q̄titas ſpecie:
vt ex eoꝝ dictis ſuppono: ⁊ aliqualr̃ oſtenſum eſt:põt
eſſe in celo ⁊ in ſupiorib⁹: ⁊ non cõicant in mã:nec i for
ma ab agente per creationẽ: ⁊ ab agente per generatio
nem:tñ per aliqua duo imutantur ſimili imutatiõe ⁊
manente eadẽ diſpõne ſm ſpẽm non videt̃ poſſibile.
minor ẽt vr̃ pbabilis:qꝛ eodẽ mõ tam ſupiora q̄ infe
riora ſunt mediũ in tali imutatione viſus:ſicut nũc di
ctũ ẽ: ⁊ eodẽ modo videt̃ in numeris inq̄tuꝫ ſunt imu
tabilia:lꝫ q̄tuꝫ ad aliq̃ varient̃:qꝛ vnũ tale facit ⁊ ali
ud non: ⁊ conſtat ꝙ imutat̃ ab eodẽ agente. ſ. ab eadeꝫ
ſtella: ⁊ iõ vr̃ ꝙ tam maior q̄ minor ſit pbata:ſic dico
ꝙ aliqua accn̄a eiuſdem ſpẽi ſpãliſſime ſint in vtriſqꝫ
corpibus: ⁊ per ꝯñs ꝙ in eis ſunt aliqua accn̄a eiuſdeꝫ
rõnis:accipiẽdo rõnẽ ſm genus cauſe formalis:ſed ac
cipiendo ſm rõnẽ cauſe efficientis q̄tũ ad accn̄tia ne
ceſſario ꝯñtia vtraqꝫ nõ ſunt eiuſdẽ rõnis:dico aũt q̄
tum ad accn̄a ea neceſſario cõſequẽtia pp̄ illuminatio
nẽ:que vt credo eſt eiuſdem ſpẽi vtrobiqꝫ ⁊ ab agente
⁊ eodẽ mõ accipiẽdo cãm mãlem q̄tum ad ſubm ac
cidentiũ:que imediate inherẽt ſube:vel q̄tum ad ſub
iectũ: ꝑut eſt ſubm tranſmutationis vel receptiõis for
me de nouo accepte: vt dcm̃ eſt de illuminatione quo
etiã q̄tũ ad hoc vniformiter: vt mihi videt̃ vtrobiqꝫ.
¶ Ad pᵐ ergo dõm:ꝙ maior eſt vera de formis: que
ſunt eiuſdẽ rõnis : nõ ſm genus cãe formalis:ſed ſm
genus cãe mãlis:ſic aũt accn̄a ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ ſal
tẽ quãtũ ad ea:que imediate inherent ſube nõ ſũt eiuſ
dẽ rõnis:qꝛ non hñt ſubm eiuſdẽ rõnis. Sed tũc ma
net difficultas q̃uo due forme eiuſdem rõnis: vel duo
accn̄a:que ſunt eiuſdeꝫ ſpeciei poſſunt eſſe in diuerſis
ſubis diuerſaꝝ nãrum imediate. Et ad hoc dicendum
ꝙ loquendo de accn̄tibus: que conſequuntur aliquod
cõe genus logicũ:ꝙ idem accn̄s inueniatur in ſubis di
uerſaꝝ nãꝝ imediate nõ incõuenit: ⁊ tale accn̄s eſt q̄
titas:ad illud aũt qd̃ vlterius addit̃ in argumẽto:ꝙ. ſ.
ea ſunt eiuſdẽ rõnis q̃ cõicãt in ſubo ꝓpinquo: ex quo
vr̃ ſequi:ꝙ q̄titates ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ:que ſũt i mã
in qua ſunt:ſicut in ſubo ꝓpinquo non ſunt eiuſdeꝫ rõ
nis vtrobiqꝫ:dõm:ꝙ illud hꝫ veritatẽ de ꝓpinquo ⁊ re
moto in eodẽ ordine ꝑdicamẽtali: ⁊ ſm ordinẽ ꝑdica
mẽtalẽ:ſicut ea:que cõicant in genere generaliſſimo:
⁊ eadẽ non cõicant in eodẽ ꝓpinquo:puta que nõ cõi
cant in ſuba ſicut in genere nõ cõicant in aĩali vel cor
pore:nõ aũt hꝫ veritatẽ de ꝓpinquo ⁊ remoto ſm ordi
nẽ cãe ſubiectiue:ſm ꝙ aliquid ſubijcit̃ alicui accidẽ
ti mediãte alio:ſicut ſuba ſubijcit̃ figure mediãte q̄ti
tate eadẽ rõne eſt:que ſm ordinẽ ꝑdicamẽtalẽ ẽentia
liter remouet̃ ꝯtinet̃ in ꝓpinquo ⁊ variato eo ꝙ dicit̃
remotũ ſpecifice opꝫ variari ꝓpinquũ ſpecifice:nõ ſic
aũt eſt in eis:que ſunt ꝓpinquuꝫ ⁊ remotum ſꝫ genus
cauſe ſubiectiue:ſicut in quantitate:que eſt ſubꝫ ꝓpin
quum figure eodẽ modo quo cõuenit vnũ accidẽs eẽ
ſubm alterius:non aũt ꝯtinet̃ eſſentialr̃ ſub eſſentiali
que eſt ſubm ipſi figure reducit̃ ſm ordinem cãe ſubie
ctiue. ¶ Ad 2ᵐ dõm:ꝙ ſicut dcm̃ ad pᵐ:ꝙ illud nõ hꝫ
veritatẽ de accn̄tibus:que ꝯſequunt̃ aliqd̃ genus cõe
logicũ:qualia ſunt accidentia:que ponunt̃ eẽ eiuſdem
ſpeciei in vtriſqꝫ corporibus: ⁊ ideo argumentũ nõ va
let. ¶ Ad 3ᵐ dõm:ꝙ maior non hꝫ veritatem ſi acci
piat:ꝙ vnitas cãe efficientis depẽdet ꝑcipue a forma
effecta:ſiue ab vnitate forme : imo dependet etiaꝫ ab
vnitate ſpecifica forme:que eſt principium agendi: vn
de agens alterius rõnis eſt ignis calefaciẽs ⁊ mot⁹ ca
lefaciens pp̄ principia diuerſa actiua:lꝫ eadeꝫ ſuba ſit
forma effecta: vnde ſubm eſt:qd̃ ſimplr̃ vult:ꝙ oẽ cale
faciens ſit eiuſdem rõnis omni calefacienti niſi agit ꝑ
eandem formam: ⁊ ſm eundem modũ ex parte paſſi:
qd̃ aũt additur de differẽtia dcã ſm rõnẽ ſm diuerſi

tatem effectuũ non ꝓbat:niſi ꝙ ad vnitatẽ cãe efficiẽ
tis ſm rõnẽ reqrit̃ vnitas effectus. ſiue forme effecte:
ſed nõ ꝓbat̃ ꝙ hoc ſufficiat. ¶ Ad 4m dõm: ꝙ ſm ꝙ
apud illos qui ponũt:ꝙ actio realr ſit ipſa forma: que
cãtur in paſſo:dicẽdũ ꝙ vbi eſt actio eiuſdẽ rõnis vlr
.ſ.ꝙ oẽ genus cãe eſt cã efficiens eiuſdẽ rõnis:ſed non
oꝫ ita eſſe vbi eſt actio eiuſdẽ rõnis ſm genus cãe for
malis tñ:qꝛ ſm idẽtitatẽ ſimplr ꝛ vlr rõnis accidẽs
reqrit̃ nõ ſolũ idẽtitas cãe efficientis: ſed ẽt identitas
ꝑncipij actiui:dato ꝙ ipſa actio ſit realr ipſa forma ef
fecta:eo modo quo ꝯpetit forme fieri:ꝛ rõ nõ ꝯcludit.
Si aũt actio nõ ſit idẽ realr:ꝙ forma acta:vt quidaꝫ
ponũt.minoꝛ rõnis ſimplr eſt neganda. ¶ Ad 5m dõꝫ:
ꝙ ſicut dcm̃ eſt ad 3m rõ mãe non ſolum accipit̃ a for
ma ad quã eſt in potẽtia:imo ẽt a principio paſſiuo: ꝑ
quo mã eſt receptiua forme:ſiue illud principiũ paſſi
uum ſit idẽ ꝙ mã:ſiue ſit diuerſitas in ipſa forma: ad
quã mã eſt in potẽtia:loquendo de diuerſitate ſpecifi
ca eſt ſubm alia rõ mãe:vnde nõ opꝫ:ꝙ manente ſola
idẽtitate forme maneat eadẽ rõ mãe. ¶ Ad 6m dõm:
ꝙ accñia realia:de qbus dcm̃ eſt:ꝯſequunt̃ nõ ipſaꝫ in
tẽtionẽ logicalẽ ſꝫ rem ſubiectam intentioni:ꝛ etiã di
uerſas res. ¶ Ad 7m dõm:ꝙ accñs ꝯñs aliquas res in
eſſe reali non opꝫ:ꝙ cõſequat̃ genus naturale.niſi ille
res cõueniant in vno ſubo reali:qd dr̃ genus nãle:ꝛ idõ
lꝫ predicta accñia ꝯſequãtur ipſas res:tñ qꝛ ipſe res:q̃s
conſequunt̃ non vniunt̃ in vno ſubo reali:nõ poſſunt
dici illa accñia ꝯſeq genus nãle:ſed magis genus logi
cũ ꝓ tanto:qꝛ res quas ꝯſequunt̃ non vniuntur,niſi in
vna rõne cõi logicali. ¶ Ad 8m dõꝫ:ꝙ ſola q̃titas nã
liter non poteſt eſſe ſubm calidi ꝛ frigidi ſine aliq̃ ſuba
cũ q̃titate ſubiecta:que ſuba nõ põt eſſe in corpore ce
leſti.ꝛ ideo talia accidẽtia ibi eſſe nõ pñt:non obſtan
te idẽtitate q̃titatis:ꝙ aũt in ſacro altaris ſola q̃titas
ſit ſubm coꝝ:hoc eſt mirabile ꝛ ſupnãliter. vel dõꝫ:ꝙ
lꝫ q̃titas ſit illud:per qd vnũqdqꝫ eſt natuꝫ ſuſcipere
talia accñia:tñ q̃titas non põt eque ſuſcipere qñ cõiun
git̃ ei:cui repugnat ex principijs eius ꝯiũgi talibus ac
cidentibus:qualibus corpora inferiora cõiungunt̃. Et
ita in ꝓpoſito eſt de ſuba celi. ¶ Ad 9m dõm:ꝙ rõ ma
terie eſt potẽtia:cuius vnitas non ſolũ accipit̃ ab actu
ad quẽ eſt:veꝝ ẽt ab vnitate ꝑncipij paſſiui:vñ ad vni
tatẽ ſpecificã ipſius potentie non ſolum ſufficit vnitas
actus nãliter:veꝝ ẽt vnitas ꝑncipij paſſiui. ¶ Ad 10m
dõꝫ:ꝙ ꝑ modo loquẽdo de diffinitiõe:inq̃tũ eſt accñs
forme ꝑdicat̃ eẽntialr de diffinito:qd accñs nihil ali
ud eſt q̃ꝫ forma accidẽtalis:vñ q̃tum ad reale diffini
tuꝫ altera pars minoꝛis ẽ falſa.ſ.ꝙ forma nõ ꝑdicatur
de diffinito:ſꝫ ſm 2m dõꝫ eſt vlra: ꝙ q̃libet diffinitio
predicatur eſſentialiter de diffinito:non tamẽ qcquid
predicatur eſſentialiter de diffinitione ꝑdicatur eſſen
tialiter de diffinito:ſicut in iſta diffinitiõe: ſimitas eſt
naſi curuitas ꝑdicat̃ naſus de aliquo: ꝛ tamẽ non ꝑdi
catur eſſentialr de diffinito:lꝫ diffinitio hec:q̃ ẽ curui
tas naſi ꝑdicatur de ſimitate:dr̃ aũt diffinitio dari per
cãm mãlem aut formalem:non qꝛ predicat̃ de eo: qd
ponit̃ diffinitio:ſed qꝛ ponitur in diffõne:ſm 3m poteſt
dici:ꝙ lꝫ forma in abſtracto non ꝑdicat̃ de compoſi
to eſſentialr:tñ in cõcreto bene ꝑdicat̃:naꝫ lꝫ hõ eſſen
tialiter non ſit aĩa:tñ eſt forma aĩata. ¶ Ad 11m dõm:
ꝙ maioꝛ hꝫ veritatẽ de medio ꝛ extremis:q̃ ſunt eiuſ
dem generis:ꝛ precipue ſi ſunt eiuſdeꝫ generis ꝑmi:
ſicut pꝫ de palloꝛe:quod eſt mediuꝫ inter album ꝛ ni
gruꝫ:ꝛ qd eſt aliud a ſapore agreſti ab alio medio ſapo
re:qd ſit mediũ inter amaꝝ ꝛ dulce:vtrobiqꝫ.n.mediũ

ꝛ extrema ſunt eiuſdem generis:ſed hoc non opꝫ de me
dijs:que ſunt diuerſoꝝ generuꝫ:ſic aũt eſt q̃titas inter
ſubm ꝛ motũ:tã in ſuperioꝛibus q̃ꝫ in inferioꝛibus:ꝛ idõ
rõ non concludit. ¶ Ad 12m dõm:ꝙ ſm illos:q dicũt
ꝙ locus ꝛ vbi:qd eſt diſtinctũ ꝑdicamẽtum a q̃titate
ꝛ a ꝑdicamentis nõ ſunt idem locus ꝛ motus: ꝛ ꝙ dr̃
ꝙ motus ꝛ terminus ſunt idẽ.dõm:ꝙ veruꝫ eſt de ter
mino intrinſeco ipſi mobili:quaſi accipiat̃ in potentia
mobilis per motum:ſic aũt locus non eſt termin⁹ mo
tus localis:ſed vbi. Si aũt dicatur:ꝙ vbi ſit ideꝫ ꝙ lo
cus:tũc poteſt dici:ꝙ vbi non eſt motus vltimus: ſed
media loca pertrãſit mobile:ꝛ vtraqꝫ loca nõ ſunt mo
tus qualitercunqꝫ ſm ꝙ ſubijcit̃ paſſionibus quãtita
tis:que ſunt rectum ꝛ circulare ſm que cõuenit aliqd
moueri recte vel circulariter:que qdem paſſiones ſm
ꝙ inueniuntur in motu non ſunt eedẽ vtrobiqꝫ: quia
motus inferioꝝ ſunt ſm rectũ:ſed ſuperioꝝ circulari
ter. ¶ Ad 13m dõm:ꝙ lꝫ illud:qd non recipit ꝑegrinas
impſſiones non hẽat ꝓprium niſi diſtinguendo ꝓpriũ
cõtra violentũ:vel repugnans.non tñ opꝫ:ꝙ nõ habe
at vbi ꝓpriũ ꝓut ꝓpriũ diſtinguit̃ ꝯ cõe:imo poteſt cõ
municare cuꝫ multis alijs:ꝛ ſic eſt de celo:ꝙ lꝫ nõ ha
beat aliquod repugnans hꝫ tñ aliquod cõe cum alijs.
¶ Ad 14m dõm:ꝙ lꝫ inferioꝛibus ꝛ ſuperioꝛibus non
ſit eſſe ſubale eiuſdem rõnis: tamẽ q̃tum ad eſſe acci
dẽtale ẽ in eiſdẽ eiuſdẽ rõnis eodem modo. ¶ Ad 15m
dõm:ꝙ ea que non cõicant in rõne generali in eodem
oꝛdine predicabili:et ſm oꝛdinem predicamentalem
ſicut que non cõmunicant in ſubſtantia ſicut in gene
re non cõicant in ratione aĩalis:vel in rõne corporis:ſi
cut in ſolutione ꝑmi argumẽti dictũ eſt:illa aũt q̃ cõ
municant in vna rõne ſubi remoti vel propinqui ſm
oꝛdinem cauſe ſubiectiue bene poſſunt cõmunicare ĩ
vna rõne ſpãli ſubi propinqui. ¶ Ad 16m dõm:ꝙ illud
verbũ phĩ.ſ.qꝛ accidentia conferunt magnã partẽ ad
cognoſcendũ qd quid eſt:intelligit̃ non de oĩbus acci
dentibus:que cauſant̃ a principijs rei:ſed de proprijs:
que conſequuntur principia rei:precipue ſm ꝙ ẽ talis
ſpeciei:in talibus aũt non cõicant ſuperioꝛa ꝛ inferio
ra corpoꝛa:vt dictum eſt:ſed in alijs:vel poteſt dici:ꝙ
accidentia que cauſantur ex principijs rei poſſunt con
ferre ad cognoſcendũ maximã partem qd qd eſt rei in
generali non in ſpãli.ꝛ illa que conferũt ad cognoſcen
dũ qd qd ẽ in generali ſicut quãtitas cõferũt ad cogno
ſcẽdũ rem aliq̃ inquantũ eſt cõis poſſunt eſſe cõia di
uerſis ſubis diuerſaꝝ rõnum ꝛ nãrum: ſed accidentia
que conferũt ad cognoſcendũ in ſpãli:illa nõ ſunt cõia
nec in illis cõicant ſuperioꝛa ꝛ inferioꝛa. ¶ Ad 17m di
cendũ:ꝙ dr̃ dyaphanuꝫ celi poſſe mutari ab igne: vel ab
alio corpore lucido de numero inferioꝝ non eſt incon
ueniens:nec ex hoc ſeqtur:ꝙ celũ ſuſcipiat peregrinas
impreſſiones:ꝛ accidentia ſibi vel ſue nature repugnã
tia:qꝛ ex tali alteratione:vel illuminatione non altera
tur alteratione:que tendit ad corruptionem:vel ad q̃
litatẽ forme celi:vel diſpoſitionem ſue nature. ¶ Ad
18m dõm:ꝙ quantitati celi rõne qua quantitas non re
pugnat diuidi:ſed rõne mãe cõiuncte:que eſt incorpo
ralis:ꝛ per ꝯñs eius totalitas non poteſt diuidi vel de
ſtrui per diuiſionem:vnde cõuenientẽr dr̃: ꝙ ei cõuenit
non poſſe diuidi per accñs. ¶ Ad 19m dõm:ꝙ lꝫ poten
tia:que ſm ſe eſt q̃titas celi eſſet nata recipere diuiſio
nem:lꝫ nunq̃ꝫ reducatur ad actuꝫ diuiſionis: nõ tñ eſt
fruſtra:qꝛ tunc dr̃ aliq̃ potentia eſſe fruſtra qñ potẽtia
cuius principalr oꝛdinatur ad actũ illuꝫ:ad quem dicit̃
in potentia ꝛ non attingit illũ:nunc iſtud poſſibile: qd
eſt q̃titas

Nota ꝙ dyaphanũ celi ſꝫ iſtum docto rẽ põt imutari ab igne vel ab alio corpe lucido de nu mero inferio rũ corporũ.

eſt quantitas non oꝛdinat̃ principaliter per ſuã poten
tiam qua plura reſpicit ad diuiſionẽ: ſed magis ad di/
ſponendum materiaʒ ipſi forme ad hoc: ꝙ ſubiectum
cuius eſt poſſit recipere mediãte ipſa qualitates ſue na
ture conuenientes: ⁊ ſuis ꝓprijs operationibus: ⁊ iõ licʒ
non reducat̃ in actum diuiſionis eius potentia: nõ tñ
eſt fruſtra. ❡ Ad 20m dõm: ꝙ lʒ illud: quod eſt per ac/
cidens non ſit perpetuum ſm ꝙ eſt per accidẽs: tñ ali/
qua concurrentia per accñs inq̃tum ambo reſpiciunt
ad 3m poſſunt eſſe ꝑpetua: ⁊ ſic pʒ eſſe in ꝓpoſito: qꝛ licʒ
q̃titas ⁊ illa natura per quã celũ nõ poteſt diuidi con/
currant per accidens: tñ reſpiciunt per ſe aliq̃d tertiuʒ
.ſ. ſubam celi: ⁊ per cõſequens hic cõueniũt ſibi inuicẽ:
dato ẽt: ꝙ ipſa ſuba celi per ſe: ⁊ imediate eſſet illa nã
per quã ſibi repugnat diuidi: tñ adhuc q̃titas ⁊ ſubſtã
tia celi ſm ꝙ tales nature ꝯcurrerent per accidẽs: ⁊ ea
dem ſuba celi ſm eandem rõnẽ alʼs eſſet ſubiectuʒ q̃/
titatis. ❡ Ad 21m dõm: ꝙ ſubſtantie diuerſaꝝ nãrum
non cõicant in accidentibus: q̃ cauſantur ex ꝓprijs pn
cipijs eaꝝ: qꝛ ſi cõicarentur ex illis ꝓprijs: precipue ſʒ
ꝙ huius ſunt ꝓpria: vel alterius ſubſtantie: ſicut riſibi
le: qᵭ cauſatur precipue ex ꝓprijs ſm ꝙ homo non cõ/
uenit cũ alijs ab hoie: ſed illa cauſant̃ ex ꝓprijs princi
pijs diuerſaꝝ ſubarum: nõ ſm ꝙ propria: ſed ſm cõeʒ
rõnem: ſm ꝙ illa ꝓpria principia inueniunt̃ in diuer/
ſis poſſunt eẽ cõia diuerſis ſubis: ⁊ talia accidẽtia ſunt
cõia ſuperioꝛibus ⁊ inferioꝛibus. ❡ Ad 22m dõʒ: ꝙ lʒ
materia ſm ſe non ſit nota. eſt tñ nota per formã ⁊ nã
eius qualis ſit innoteſcit per formã: ⁊ ipſa ſic facta no
ta poteſt eſſe principium innoteſcendi compoſituʒ ali/
cuius cõpoſitionis q̃ lʒ cognitione confuſa prius inno/
teſcat q̃ mã: tñ mãm opʒ primo cognoſcere ad cogni/
tionẽ perfectã ⁊ expreſſam cõpoſiti: ⁊ ideo põt eẽ diffi
nitio per cãm mãlem. ❡ Ad 23m dõm: ꝙ illud argum
deficit in duobus. primo qꝛ quedaʒ accñs ſunt cõioꝛa
motu. ſ. quantitas ⁊ figura: que de neceſſitate inueniũ
tur in oi coꝛpoꝛe: non aũt motus: cũʒ ponatur celũ em/
pyreum eſſe imobile: vel ſaltẽ nõ moueri: quicquid ſit
de moueri poſſe: ingſtio deficit: qꝛ dato: ꝙ motus i ge
nerali ſit cõiſſimum accidens: nõ tñ determinata ſpe
cies motus: puta circularis vel reflexus non eſt cõiſſi/
mum accñs: ⁊ ideo lʒ celum ⁊ inferioꝛa nõ cõicent in
determinata ſpecie motus: non tñ ſeqtur quin cõicent
in alijs accidentibus. ❡ Ad 24m dõm: ꝙ ſiue dicatur
quantitas celi cõi educi de potentia materie celi ſiue
non: illa rõ non ꝓbat niſi ꝙ q̃titas celi ⁊ inferioꝝ non
ſit eiuſdem rõnis ſm genus cãe materialis: ⁊ precipue
vt materia conſideratur: nec ſubm tranſmutatiõis ad
formã: vel receptionis forme. ❡ Ad 25m dõm: ꝙ acci/
dentia: que in ſunt ſubſtantie mediante quantitate poſ
ſunt eſſe eiuſdem rõnis ſm genus cauſe materialis in
vtriſq̃: precipue ſm ꝙ materia eſt ſubʒ forme: ⁊ loq̃n/
do de ſubiecto imediato: nec hoc fuit negatum. ❡ Ad
26m dõm: ꝙ illa non cõicant in ſubo ⁊ in genere natu/
rali: qᵭ dicit̃ ipſum ſubm forme: ſm ꝙ eſt ſubm nõ ſo
lum forme: ſed etiam tranſmutationis adinuicem ad
formã talia ſunt adinuicẽ tranſmutabilia: nunc aũt fi
gure ſuperioꝛum ⁊ inferioꝛum cõicant in ſubo eiuſdẽ
rõnis: qᵭ eſt q̃titas: ſm ꝙ eſt ſubm forme: qᵭ eſt figu
ra: non aũt ſm ꝙ eſt ſubm tranſmutatiõis ad formã:
qꝛ ad hoc reqritur preter quantitates q̃litates actiue ⁊
paſſiue: in qbus ſuperioꝛa ⁊ inferioꝛa nõ cõicant: ⁊ iõ
non ſunt adinuicem tranſmutabilia: nec opʒ: ꝙ ſi cõi/
cant in ſubiecto forme: ꝙ cõicent in ſubiecto tranſmu
tationis ad formam: ſicut dictum eſt de formis ſubſtã
tialibus in precedenti qõne: qꝛ accñtia oꝛdinantur ad
ſubm ⁊ non ecõ: ⁊ ideo non talia debent eſſe accidentia
ſm ꝙ exigit nã ſube ſm ſe conſiderate: ſed ſm ꝙ con/
gruit ei in oꝛdine ad ſubam cuius eſt: ⁊ ideo lʒ q̃titati
q̃tum eſt de ſe natum eſſet cõuenire: qᵭ tranſmutaret̃
a figura in figuram: tñ quantitati celi non conuenit h
nec congruit: qꝛ hoc nõ conuenit ſubſtantie celi: ꝓpter
quam eſt eius q̃titas. ❡ Argumẽtũ ad aliã partẽ con
cedo. Aliud aũt non bene concludit: ad qᵭ dõm: ꝙ ea
que concurrunt ad eundẽ effectum nec vlẽ ⁊ ꝑticulare
agens ſicut cõcurrũt celũ ⁊ inferioꝛa: non opʒ ꝙ hẽant
virtutem eiuſdem rõnis: ſicut nec eodem modo ad il
lum effectum concurrunt.

Qõ. V.

Q**Uinto** Querit̃: vtrũ ois tranſmu
tatio nãlis iſtoꝝ inferioꝝ
reducat̃ in cãʒ celeſtẽ. Et argui̇t̃ ꝙ nõ:
qꝛ ſi ita eẽt eadẽ actio eſſet a duobʼ agẽ
tibus: ſed hoc eſt incõueniens. ğ ⁊c̃. mi
noꝛ ſupponit̃. maioꝛ ꝓbat̃: qꝛ trãſmuta
tiones: que fiunt hic in inferioꝛibʼ ſaltẽ
q̃tum ad multa hñt cãm aliq̃ inferioꝛẽ: ſicut ignis ge
nerat ignẽ: ⁊ hõ hoiem: ⁊ ſic de alijs. Si ergo tales trãſ
mutationes cũ hoc reduci habeant in cãs celeſtes: ſeq
tur ꝙ eadẽ trãſmutatio: ⁊ per ꝯñs eadẽ accidẽtia ſint
a duobus agentibus. ❡ Sed dicebat: ꝙ nõ eſt incõue
niens eandẽ actionẽ eſſe a duobus agentibus: ita tñ ꝙ
ſit ab vno imediate: ⁊ ab alio mediate: ⁊ ſic eſt in ꝓpo/
ſito. ❡ Cõtra pº cã imediatius ⁊ per prius attingit ef/
fectũ ſecũde q̃ ipſa cã ſcða: cũ agat in virtute eius cau
ſa ſecũda: ſed coꝛpus celeſte cõcurrit in iſtis inferioꝛi/
bus: ſicut prima cã in genere coꝛpoꝝ cũ cã ſecũda. ergo
coꝛpus celeſte agit immediatius q̃ agens iferius: ſed
agens inferius agit imediate. ergo ⁊ coꝛpus celeſte: ⁊ ꝑ
cõſequens ambo erunt agentia imediata. ❡ Sed di/
cebat ꝙ coꝛpus celeſte agit imediate q̃tum ad virtu/
tem: ſed q̃tũ ad mediũ ⁊ immediationẽ: que eſt ſm ſi
tum agẽs inferius agit imediate: ⁊ ſic vtrũq̃ agit me/
diate ⁊ imediate. ❡ Sed cõtra: oꝛdo q cõuenit cauſis
in cõparatione ad effectus eſt oꝛdo cauſalitatis: ſed oꝛ
do ſm ſitũ non pertinet ad oꝛdinem cãlitatis. ğ media
tio ⁊ imediatio: que eſt ſm ſitum quantitatis nihil fa/
cit ad hoc: ꝙ cã dicat̃ mediate vel imediate oꝛdiari ad
ſuũ effectum. ❡ Pꝫ. Si ſm oꝛdinem attenderetur me
diatio ſm quã cã ſecũda dr̃ media inter primã cãm ⁊
ſuũ effectũ: tũc cũ inter deũ ⁊ rem aliq̃d non poſſit eſſe
mediũ ſm ſitum q̃titatis: ſequeret̃ ꝙ deus nõ ageret
aliqd mediãte cã ſecũda aliqua: ſed hoc eſt falſum. er/
go mediatio ſm quã dr̃ cã ſecũda media inter primã
cãm ⁊ ſuum effectũ non attendit̃ ſm ſitum q̃titatis.
❡ Pꝫ. Poſita cã ſufficienti non opʒ ponere aliã cãm: ſʒ
ignis per ſuũ calorẽ eſt cã ſufficiens calefaciendi. ergo
calefactionẽ que fit per ignẽ non opʒ reducere in cau/
ſam celeſtem. ❡ Sed ad hoc rñdebat ꝑ interemptio/
neʒ minoꝛis. ❡ Cõtra: celum aut eſt cã in fieri: aut in
eſſe: nõ i eẽ: qꝛ ſolus deus eſt cã per modũ dãtis eſſe. er
go relinquitur: ꝙ ſit cã in fieri tãtũ: ſed effectus poteſt
eſſe ſine influentia eius: ꝙ eſt cã in fieri tñ. ergo poteſt
actu eſſe ſine influentia celi: ſed ignis exiſtens actu eſt
cauſa ſufficiens calefaciendi: qꝛ nõ requiritur ad hoc:
ꝙ agens agat ⁊ paſſum patiat̃: niſi ꝙ vnũ ſit in actu ⁊
aliud in potentia. ergo ignis eſt cã ſufficiens calefaciẽ/
di ſine celo. ❡ Sed dicebat: qꝛ hẽbat ignis formaʒ in
mã non poterat eſſe cã forme ſine celo. ❡ Cõtra: ſicut
ignis hʒ formã in mãm: ita celũ: vt magis ponũt. ergo
ſi celũ põt eſſe cã forme ⁊ ignis. ❡ Pꝫ. Scðm pħm 7º T.c.28.

metaphyſice:ſimile hȝ fieri a ſuo ſimili: ⁊ ex hoc cōclu
dit ibidem: ꝙ forma: que eſt in mā eſt cā forme: ⁊ ē in
mā: ⁊ non ydee ſeparate. ergo ex hoc ꝙ ignis hȝ formā
in mā: non ſequit᷑: ꝙ non poſſit eſſe cā forme in mā: i/
mo magis oppoſitū. ¶ P̃. Unicuiqȝ cōuenit agere ſꝫ
ꝙ eſt actu: ſed iſta inferiora ſunt in actu alicuiꝰ forme.
ergo poſſunt eſſe cā effectiua alicuius forme. ¶ Sȝ qꝛ
rndens ponebat ꝑ rōne: ꝙ qꝛ inferiora agunt abſqȝ co
gnitione finis: oȝ ea reducere in cām agenté per cogni/
tioné finis: ⁊ per ꝯñs in virtutem celeſté. ¶ Contra h
arguebatur ſic: qꝛ inaiatum non agit per cognitionem
ſed vt cōius ponitur celū non eſt aiatū. ergo reductio:
q̄ fit per virtutem celeſtem non eſt reductio in cauſaȝ
agenté per cognitioné finis: ⁊ ſic illa ratio nulla erat.
¶ P̃. Scōȝ illā rōnem: actioneȝ illoꝝ: que cognoſcūt
finé nō oȝ reducere in virtuté celeſtē: ſed quedaȝ ſunt
in iſtis inferioribus: que cognoſcūt finé ad qué tēdunt
que tñ nāli inſtinctu mouent᷑: ſicut aīalia bruta g̊ ſm
predicta non opȝ actioné talium reducere in virtutem
celeſtem: ſed ōis actio eoꝝ eſt naturalis: cū moueat᷑ in
ſtinctu nature: vt dcm̄ eſt. ergo ōis tranſmutatio natu
ralis inferiorum nō reducit᷑ in virtuteȝ celeſté. ¶ Cō
tra aliam rōnem: quam ponebat rndens: ꝙ oportebat
componere talé reductioné: qꝛ inferiora habent regi ꝑ
ſuperiora. Cōtra: qꝛ ſi ita eſſet ſemꝑ inferius reduceret᷑ ī
ſuperius: ſicut in cām. ſed hoc eſt falſum: qꝛ inanima/
ta ſunt inferiora aiatis in ſupioribus: nec tñ in ea redu
cantur ſicut in cām effectiuam: put hic loquimur d̄ cā
ergo illa rō eſt nulla. ¶ P̃. Ad principale arguitur ſic.
diſpoſitio materie fit per aliq̄ȝ tranſmutationé: ſed ta/
lis diſpō non eſt a virtute celeſti. g̊ ⁊c. probatio mino/
ris: qꝛ illud: quod impedit virtutem celi nō vr̄ eē a ce/
lo: qꝛ nulla cā hȝ impedire ſuū effcm̄: ſꝫ diſpoſitio mãe
qñqȝ impedit effectum virtutis celeſtis. ergo non eſt a
virtute celi. ¶ P̃. Celum aut regulariter mouet iſta i/
feriora per formā corpoream: aut incorporeā: ſi per cor
poreā: cū ēt in iſtis inferioribus nō inueniat᷑ forma cor
porea: nō oȝ: ꝙ eoꝝ motus ⁊ actiones reducant᷑ in vir
tuté celeſtē: ſi dicat᷑ per formā incorporeā: hoc nō ꝑt eē
qꝛ cuȝ celum ſit corpus non pōt eſſe forma incorporea
virtus celi: ⁊ ſic nullo mō oȝ ponere regere iſta inferio
ra. ¶ P̃. Illud quod eſt tale per participationé opȝ re
duci in illud: quod eſt tale per eſſentiā: ⁊ nō ecōuerſo: ſꝫ
celo cōuenit moueri per participationé motus: qꝛ per
eſſentiam ſuam nō mutat᷑: iſta aūt inferiora mutant᷑
ſm̄ eſſentiā. ergo motus iſtoꝝ inferioꝝ nō dȝ reduci ī
motū celeſtē: ſed magis econuerſo. ¶ P̃. Celū agit in
ea: que ſunt circa nos: nec tñ tāgit ea. ergo non oȝ celū
tangere illud in quo agit: cuiꝰ oppoſitū dixerat rndens
dicēdo: ꝙ corpus non agit niſi in illud: qḋ tāgit. ¶ P̃.
Celū ⁊ eius motus cū habeāt vnitatem nō poſſunt eē
diſſormitatum cā: ſed motus iſtoꝝ inferioꝝ ſunt ples
diſſormitates. ergo non opȝ: ꝙ motus iſtoꝝ inferiorū
reducātur in virtutem celeſté. ¶ P̃. Celū videt᷑ eē cā
imediata aīalium generatoꝝ ex putrefactione: ⁊ tñ ce
lū non tangit talia: nec mām de qua generantur. ergo
non opȝ: ꝙ agens imediatū in corporibus tangat illud
in quod agit: cuius oppoſitū dixerat rndens. ¶ P̃. Si
cut ſe hȝ motor celi ad intellectū ⁊ voluntaté: ita celuȝ
ad corpus humanū: ſed motor celi nihil influit intelle
ctui ⁊ volūtati. ergo nec celū influit in corpus hūanuȝ:
⁊ ſi ſit nulla tranſmutatio: que fit in corpore humano
cābitur a deo: ⁊ tñ ibi ſunt ples trāſmutatōes. ¶ Sed
dicebat: ꝙ maior eſt falſa: qꝛ non oȝ: ꝙ ita ſe hēat mo/
tor celi ad motorem corporis humani: qꝛ magis exten

dit motū ſuū ſiue mobile q̄ȝ motor celi ſuū. ¶ Cōtra:
qꝛ minus excedit intellectus ⁊ voluntas: cuȝ ſint acci/
dentia ex aīa rōnali vna corpus humanum q̄ȝ intelli/
gentia excedat celū: ſed volūtas ⁊ intellectus ſunt mo/
tores corporis humani: motor aūt celi eſt intelligētia.
ergo motor corporis humani non plus excedit ſuum
mobile: imo minus q̄ȝ motor celi ſuuȝ. ¶ P̃. Sicut ſe
hȝ motor ad motoré ita mobile ad mobile: ſed iter vl/
timā intelligentiā: que eſt motor orbis lune: ⁊ aiaȝ rō/
nalé: que ē motor corporis humani nō eſt aliquod me
dium: qꝛ imediate ſequitur in gradu nature vltimam
intelligētiā. g̊ inter orbē lune ⁊ corpus humanū nō eſt
aliud agēs mediū: ⁊ per ꝯñs orbis lune agit imediate
in corpus humanū: ⁊ tñ orbis lune non tangit corpꝰ hu
manum. ergo falſum eſt: qḋ in corporibus agēs imme
diatū tangit: cuius oppoſitū dixerat rndens. ¶ P̃. Su
perior cā plus agit q̄ȝ inferior ſed cāe inferiores. ſ. vir/
tus corpoꝝ inferioꝝ cāt diſpōné cōem accñtalé: que
eſt in corpore humano: ſiue in ipo hoie. ergo celū: ſi eſt
agēs vlius q̄ȝ inferiora cauſabit aliqd vltra oēm taleȝ
diſpōné: ſed non pōt aliqd vltra cāre niſi efficeret for/
mā ſubalem. ſ. aiam rōnalem. g̊ ⁊ celū cuȝ ſit cā vlior
iſtis inferioribus erit cā aīe rōnalis: qḋ eſt icōueniēs.
Incōueniēs eſt ⁊ ponere celum eſſe cauſam vlem om
nium trāſmutationū extrīnſecarum nālium in inferioribus.
¶ P̃. In oī actione intendit᷑ pncipalr introductio pn
cipalis agētis. Si g̊ celum eſt pncipale agēs ī oī actiōe
inferioꝝ. g̊ in oībus actionibus in iſtis inferioribus in
tendet᷑ pncipalr introductio forme celeſtis: h aūt ē in
conueniens. ergo ⁊c. ¶ P̃. Effectus nobilioris cāe non
dȝ reduci in cām minus nobilē: ſed ea q̄ ꝯſequunt᷑ aīa
ta inq̄ȝtū aiata ſunt nobilioris cāe q̄ȝ ſit virtus celeſtis
cū ſint effectus aīe: q̄ eſt nobilior q̄ȝ virtus celeſtis: cuȝ
celū ponat᷑ in eſſe inaiatuȝ. g̊ nec ea q̄ ꝯſequunt᷑ corpa
aiata: nec ea que hñt fieri a q̄cumqȝ alia v̄tute inferioꝝ
corpoꝝ hñt reduci in virtuté celeſté. ¶ Sed dicebat:
ꝙ celū eſt inſtrm̄ nobilioris cāe q̄ȝ ſit aīa. ſ. intelligētia
que eſt cā principalis eoꝝ: q̄ hic fiūt a celo. ¶ Cōtra: il
lud qḋ nō facit niſi applicādo localiter illud: qḋ hȝ v̄tu
té actiuā nō eſt pncipale agēs in agēdo ſicut ille: q ap/
plicat igné ad mām nō eſt pncipale in calefaciēdo: ſed
intelligētia nihil facit niſi applicādo ptes celi: que hñt
virtuté alteratiuā ad alterandū diuerſa alterabilia. g̊
reſpectu effectus celi nō eſt cā pncipalis intelligentia.
¶ P̃. Nō pōt aliqḋ corpus diſtās alterari ab alio cor
pore diſtante. Sȝ orbes celeſtes: que ſunt inter iſta iſe
riora: ⁊ orbes ſupiores non poſſunt alterari a ſupioribꝰ
orbibꝰ cū non poſſint calefieri vel frigefieri. g̊ iſta infe
riora nō poſſunt trāſmutari ſaltē ab orbibus inferiori
bus. ¶ P̃. Quanto vnūqḋqȝ recedit a ſilitudine pmi
agentis: qḋ eſt deus: tūc eſt minus actiuum: ſed corpus
celeſte maxime recedit a ſimilitudine primi agētis: cū
ſit illud ſimplex: hoc vero cōpoſitū. g̊ minime eſt acti/
uum: ⁊ ex hoc ſeqtur: ꝙ q̄ȝto aliqd eſt maius corpus tā
to minus actiuū: ſed corpus celeſte eſt maximū. g̊ ē mi
nime actiuū. g̊ actio inferioꝝ nō dȝ reduci in ipm: ſed
magis eꝯ. ¶ P̃. Lumē nō hȝ eſſe reale in medio: ſed
tm̄ intentionale: ſed illud: qḋ hȝ eē tm̄ intētionale non
pōt eē cā realis tranſmutationis in iſtis inferioribus.
¶ P̃. Cū celū circūdet oīa inferiora ⁊ cōtineat effcūs
celi dȝ eſſe gnālis ad oēm regioné corpoꝝ: ſed quedaȝ
ſunt ſpāles influentie regione determinata. ſicut pȝ ꝑ/
ticulares ⁊ multa ꝯnālia. g̊ tales effectus nō ſunt a ce/
lo. ¶ P̃. Per ſe nō hȝ reduci ad per accñs: ſed magis
econuerſo: ſed motus conuenit inferioribus ꝑ ſe corpo

ribus aūt celeſtibus p accñs cū nō ſint in loco ſpāliter
q̄ſtū ad vltimā ſperam p ſe:nec per ꝯñs mouent̄ loca/
liter p ſe.ergo motus inferiorū nō oꝫ reduci in corpora
vel in motus eoꝝ:ſed potius ecōuerſo.¶ P̄. Illud qḋ
eſt cā p ſe corruptionis nō eſt cā p ſe gn̄ationis.Sꝫ mo/
T.c.27. tus ſm pbꝫ.4.phiſi.eſt cā corruptionis p ſe.ğ ⁊c̄.ſed ce
lū eſt hꝰ:q2 cāt p motū.ğ celū nō eſt cā gn̄ationis iſtorū
inferioꝝ:⁊ per ꝯñs eſt cā trāſmutationis.

A pncipio vſq ad tex tū cō.52.

Cōtra Probat̄.8.phi.ꝙ oꝫ oēꝫ motū ⁊ mutatio
nē iſtoꝝ inferioꝝ reduci in motuꝫ celeſtē.

Reſpondeo dōm:ꝙ ois tranſmutatio nālis
iſtoꝝ inferioꝝ inq̄ſtū nālis redu
cit̄ in motū celeſtē ſicut in cām:dico aūt inq̄ſtū natura/
lis ſiue inq̄ſtū dependet ab agēte nāli pp hoc:ꝙ aliqḋ
agens p liberꝝ arbitriū eſt:cuius actio inq̄ſtū eſt huius
nō ſubycitur oīno virtuti celeſti:ſicut bonus āgelꝰ vel
malus:vel ſaltē nō directe ⁊ totalr ſubycit̄ eius vtuti:
ſicut hō pōt aliqd facere circa iſta inferiora qḋ non oꝫ
reduci in vtutē celeſtē.¶ Ad pbandū aūt ꝙ ois natu/
ralis trāſmutatio inferioꝝ inq̄ſtū nālis reducat̄ i cām
celeſtem adduco tres ratiōes.prima ſumit̄ ex ꝑpetui/
tate generationis ⁊ corruptionis.ſecūda ex q̄litatibus:
q̄ in trāſmutatione nāli deſeruiunt.tertia ex ordine re
rū.¶ Pria rō talis eſt:generatio ⁊ corruptio iſtoꝝ iſe
rioꝝ oꝫ reduci in aliqḋ agens difforme ꝑpetuū ⁊ nāle:
ſꝫ hoc nō pōt eſſe niſi corpus celeſte.ğ ⁊c̄.ſed in oī gn̄a
tione ⁊ trāſmutatione inferioꝝ eſt cā generatio vl cor
ruptio ſm aliqḋ intrinſecū:vel aliqd ad talē trāſmuta
tionē ſequitur.ğ ſeqt̄ ꝙ ois trāſmutatio iferioꝝ oꝫ redu
ci in cām celeſtē:duas aſſumptas ad pbandū primaꝫ
ꝯclōnē pbo.⁊ ṗ hāc.ſ.ꝙ ꝑpetua gn̄atio ⁊ corruptio iſto
rū inferioꝝ oꝫ reduci in aliqḋ agēs ꝑpetuū:q2 genera/
tio ⁊ corruptio ꝑpetua aut depēdet ab ifinitis genera
bilibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ:aut ex finitis cāis ꝑpetuis: alte
rū.n.oꝫ dare vel ambo:q2 effectus perpetuꝰ reqrit cāꝫ
ꝑpetuam:cā aūt nō pōt eſſe perpetua:niſi vel p ſucceſ
ſionē ifinitoꝝ generabiliū ⁊ corruptibiliū ſibi inicē ſuc
cedētiū:vel per hoc:ꝙ eadē cā eſt ꝑpetua ⁊ in ꝑpetuū
manēs:vel per hꝰ:ꝙ vtrūq ꝯcurrit.ſ.vna eſt ꝑpetua cū
infinitis cauſis generabilibꝰ:nullius aūt effectus depē
det p ſe ex infinitis cauſis:q2 infinita nō pñt p ſe inten
dere aliquē effectū vnū.ğ ꝑpetuitas generatiōis ⁊ cor/
ruptionis inferioꝝ cū aliquo mō ſit vnū neceſſario re
duceret̄ in aliq̄ cām ꝑpetuā vnā vel ples finitas:oꝫ ēt
ꝙ illud agens ſit agēs nāle nō p liberꝝ arbitriū:ſꝫ p nā
lem inclinationē:quā hꝫ ad cām ꝑpetuā imediatam.ṗ
q2 generationes ⁊ corruptiones nāles inferioꝝ viden/
tur ſm q̄ndaꝫ neceſſitatē nāe ꝑuenire:ſecundo q2 ſi cā
ꝑpetua inferioꝝ eſt cā agens per liberꝝ arbitriū opꝫ ꝙ
ſit deus vel angelus:nō deus:q2 lꝫ deus poſſet:tñ non
vult oīa agere imediate:ſed regit ⁊ influit in inferiori
bus mediātibus ſuperioribus:nec angelus:q2 mā non
obedit angelo imediate in motu ad formā:ſed in mo
tu ad locū:generatio aūt ⁊ corruptio in iſtis iferioribꝰ
eſt vt plurimū:ſꝫ motus ad motū:ita ēt ꝙ nullus mo/
tus nālis vel localis in inferioribus eſt:qui cōſequat̄
motū ad formā:put magis iā patebit de aīa celi ſi po/
nat̄ aīatus:⁊ iō relinquit:ꝙ cā ꝑpetua generationis ⁊
corruptionis inferioꝝ ſit aliqḋ agens naturale:oꝫ etiā
ꝙ ſit difforme:q2 eadē cā naturalis vniformiter ſe ha
bēs:dato ꝙ poſſet cā eē pluriū diſparatoꝝ:nō tñ poſſet
eē cā oppoſitoꝝ:generatio aūt ⁊ corruptio eiuſdē ſunt
oppoſita:puta generatio ⁊ corruptio aque:⁊ ſilr ignis ⁊
alioꝝ:tales aūt generationes ⁊ corruptiones pñt eē ſal
tē ꝑpetue.ğ cū debeant reduci in cām naturaleꝫ:ſicut
ꝓbatū eſt:oꝫ ꝙ reducant̄ in cām difformem:⁊ ſic eſt
ꝓbata maior.¶ Sed ꝯ hoc poſſet dici:ꝙ generatio i/
ferioꝝ:⁊ corruptio perpetua non eſt:nec a parte añ:nec
a parte poſt:qḋ ſupponebatur in rōne quare nō valet.
¶ Ad quod dōm:ꝙ lꝫ generatio ⁊ corruptio non ſit ꝑ/
petua a parte ante:nec a parte poſt:tñ qcqd ſit de per/
petuitate a parte ante non poteſt negari qn ſm curſū:
quē hꝫ nūc generatio ⁊ corruptio poſſet durare ſaltē in
infinitū a parte poſt:ſed ad hoc:ꝙ poſſit durare in infi
nitū reqrit cām perpetuam:⁊ ideo oꝫ dicere:ꝙ dato ꝙ
nō durent in infinitū:tñ q2 mō reducant̄ in cauſis ſꝫ
q̄s poſſent durare i ifinitū nulla alia addita oꝫ dicere:
ꝙ generatio ⁊ corruptio:que ē in inferioribus reducat̄
in cām perpetuam nālem:vt dcm̄ eſt:deinde ſcdo aſſū
ptam hēat.ſ.ꝙ tale agens oꝫ eſſe corpus.primo q2 nul/
lum agens agit nāliter trāſmutādo corpus qualrcūqꝫ
.ſ.vel ſm locū:vel ſm formā niſi corpus:q2 deus ⁊ an/
gelus mouent corpus libero arbitrio:⁊ ſic aīa rōnalis
ſm ꝙ excecꝰ nām corporis.Scdo q2 difformitas requi
rit agēs nāle ad agēdū oppoſita:opꝫ ꝙ ſit diuerſitas p
partes habentes diuerſas virtutes:vel per motuꝫ loca
lē:per quem ſe habeant ſm diuerſos ſitus ad ſuuꝫ mo
bile:difformitas.n.que eſt ſꝫ actus liberi arbitrij non
ſufficit imediate:cū cā imediata perpetua ſpdicta:vt di
ctū eſt nō ſit agens p liberꝝ arbitriū:corpus aūt ꝑpetuū
non pōt eſſe niſi corpus celeſte ſaltē q̄ſtū ad corpora:q̄
nota ſunt:⁊ q̄ ſunt nāliter ꝑpetua.ğ predicta cā ⁊ nālis
⁊ difformis nō pōt eſſe niſi corpus celeſte:⁊ ſic pꝫ ſcdo
aſſumpta:⁊ per ꝯñs ṗma ꝯclō.ſ.ꝙ ois generatio ⁊ cor/
ruptio inferioꝝ reducit̄ in virtutē celeſtē aſſumpta cū
iſta ꝯclone ad pbandū ſeq̄ntem ꝯclonē hāc.ſ.ꝙ in oī
trāſmutatiōe iſtoꝝ inferioꝝ eſt generatio ⁊ corruptio
etiā ſm aliqḋ intrinſecū:vel opꝫ ꝙ ſit trāſmutatio ꝯſe
quēs ad talē formā:q2 ois trāſmutatio vel eſt ad forām
vel ad locū:trāſmutatio aūt ſm formaꝫ cū gn̄e alicuiꝰ
intrinſeci:⁊ cū corpe cōpoſiti:⁊ patiētia vel inferioribꝰ
ſunt ꝯria:motus aūt localis nālis iſtoꝝ inferioꝝ conſe
quitur ad aliq̄ formā p generationē habitam:⁊ iō oꝫ:ꝙ
in oī tranſmutatiōe inferioꝝ ſit generatio ⁊ corruptio
⁊ ſm aliquid intrinſecum:vel ꝙ ſit trāſmutatio conſe
quēs ad generationē:⁊ ſic ṗma cōcluſio pꝫ:⁊ ex hoc ēt
pꝫ ſcda ꝯ:q̄ eſt ṗncipalr ītēta.ſ.ꝙ ois inferioꝝ trāſmu
tatio reducit̄ in virtutē celeſtē.¶ Scda rō talis eſt.ī
oī trāſmutatione nāli inferioꝝ deſeruiūt q̄litates acti
ue ⁊ paſſiue.ſ.calidū:frigidū:⁊ hmōi.ſed oēs iſte qua/
litates reducunt̄ in celeſtē vtutē ſicut in cām.ergo ⁊c̄.
Utrāqꝫ pbo:⁊ ṗ minorē:q2 ſicut dcm̄ eſt:ois motus ⁊
mutatio inferiorū ē ad locū aut ad formā:motus aūt
localis nālis:vt dcm̄ eſt cōſequitur aliq̄ formā acq̄ſitā:
⁊ ideo qualitates:que deſeruiūt motui ad formā ſal/
tē mediate deſeruiūt motui locali.In oībus aūt mo
tibus ad formā deſeruiunt qualitates actiue ⁊ paſſiue
excepta forte alteratione:que eſt ſm lumē a corpe ce/
leſti:cū iſte ſint ſm quas oīa corpora agunt ⁊ patiunt̄.
ergo in oī trāſmutatione naturali inferioꝝ ſpdicte qua
litates deſeruiunt.minorē ēt pbo:q2 ad ſenſuꝫ p diuer
ſas virtutes ſtellaꝝ:⁊ ſm diuerſum acceſſum diuerſo
rū ꝑtium celi ad iſta inferiora q̄nqꝫ caleſiūt vel frige/
ſcunt deſiccantur vel humectantur:hoc aūt non eēt ni
ſi iſte qualitates cauſarent̄ a corpore celeſti:⁊ iō opor/
tet iſtas qualitates reducere in virtutem celeſtem:nec
poteſt dici:ꝙ aliqs calor reducatur in virtutē celeſtē:
⁊ aliquis alter non:⁊ ſilr de alys ſpdictis qualitatibus:
⁊ hoc dico ſm curſum nāe:q2 ſm curſum nālem non
fit calor in inferioribus:niſi vel ab aliquo alio calido

in actu:calidū aūt in actu non poteſt eſſe per ſe cā calo ris ſm totā ſpēm ſuā:qꝛ idem eſſet cā ſui ipſius:⁊ iō oʒ ꝙ caloꝛ cāt⁹ a calido in actu:qḋ agit vniuoce reducatur in agens equiuocū:qḋ eſt celū:qḋ eſt cā caloris ſm totā ſuā ſpēm:⁊ ideo opʒ: ꝙ predicte qualitates oēs reducant̄ in virtutē celeſtē:⁊ ſic pʒ tam maioꝛ ꝙ̄ minoꝛ ⁊ per ꝯ̄ñs ꝯ̄ principalis. ¶ Tertia aūt talis eſt: licʒ ita ſit:ꝙ non oʒ qḋlibet inferius reduci in quodlibet ſuperius:ſicut in cām efficiētē:ſicut pʒ in hoīe:qui nō eſt cā efficiēs reꝝ caꝝ:que ſunt iferioꝝ in potētia: tñ ea que dr̄ūt ſm gradus generales:ſicut differunt mobile ⁊ imobile:generabile ⁊ ingenerabile debēt reduci.ita vt inferiora ⁊ celeſtia:⁊ iō ꝯ̄ñs eſt inferiora corpora reduci in ſupiora:ſicut in cām ꝑfficientē ⁊ cām trāſmutationis:q̄ ſūt in eis:ita ꝙ ſicut oēs motus corpoꝝ celeſtiuʒ qb⁹.ſ.ipſa mouent reducunt̄ in creaturā ſpūalē q̄ eſt imobilis q̄ntum ad motū ꝓprie dcm̄:qualis eſt in corporibus.ita oīs tranſmutatio generabiliū ⁊ corruptibiliuʒ corpoꝝ reducuntur in corpora celeſtia ⁊ incorruptibilia ⁊ ingenerabilia ſicut in cām efficientē: notandū tñ qḋ nō intendo:ꝙ motus:q dr̄ celi vt cāe oporteat reducere formaliter in creaturā ſpūalē:ſed mot⁹:qui dicit̄ celi vt ſubi:quo.ſ.mouet̄ celum illud hʒ reduci in creaturā ſpūalē totaliter:ſicut in cām imediatā:lʒ de⁹ ſi vellet poſſet alr̄ facere.ſic ergo pʒ ad qōnē. ¶ Ad pᵐ ergo dōm in oppoſitū:ꝙ nihil ꝓhibet vnā actionē ꝓcedere a duabus cauſis agētibus:ita ꝙ ꝓcedat ab vna mediā te altera:⁊ quō hoc ſit oñſum eſt ſupra in prima qōne de actione corꝑalis creature in pricipali ſolōne. ¶ Ad 2ᵐ dōm:ꝙ prima cā dr̄ imediate cāre effectū cāe ſecūde:inq̄ntum eius cauſalitas attingit per prius effectuʒ cauſe ſecūde:tñ ſecūda cā dicit̄ imediate agere ad eundem effectū cauſandū inq̄ntum influxus ⁊ virtus p̄me cauſe intelligit̄ recipi in cā ſecunda ꝙ̄ in effectū cāe ſecunde:que cātur ab illa virtute cāta ſecūde:ſicut oſtenſum fuit in p̄dicta qōne in principali ſolutione. ¶ Ad 3ᵐ dōm:ꝙ lʒ non ſit ꝯ̄ ſolutionē datam:ſuſtinendo dictū ridentis quo ad agentia corporalia pōt dici:ꝙ minoꝛ eſt falſa quo ad cālitatē corporalium: qꝛ lʒ vl'r ordo ſitus nō regrebat̄ ad ordinem cālitatis generalr̄ in qbuſcūq3 rebus:regrit̄ tñ ⁊ bene ꝑtinet ad ordinem cālitatis in rebus corporalibus:qꝛ non hn̄t virtutes actiuas ⁊ paſſiuas vt q̄ntitas ꝑ accn̄s:⁊ ideo oʒ ea ſʒ determinatum ſitū ordinari ad agendū ⁊ patiendū. ¶ Ad 4ᵐ dōm ꝙ bene ꝯcludit:ꝙ ordo ſitus nō ꝑtinet gn̄aliter loquēdo ad ordinē cālitatis. ¶ Ad 5ᵐ dōm:ꝙ dato q' ignis cū paſſo poſito ſeq̄tur calefactio:nō tñ ſeqtur: ꝙ ignis ſit cā ſufficiens calefaciēdi ſine v̄tute celi:qꝛ a v̄tute celi hʒ ſubam ⁊ virtutē qua agit:vn̄ ignis i ignē cā inferioris eſt ſufficiēs cā:ſed nō ē cā gn̄alr̄ ſufficiēs circūſcripto alio quolʒ. ¶ Ad 6ᵐ dōʒ:ꝙ celū eſt cā cōſeruans in eſſe:vt patebit in ſequenti qōne:nō tñ eſt cā dans eſſe:ſicut deus:qꝛ deus eſt cā a qua depēdet totū eſſe rei q̄ntum ad oīa:nō ſic aūt celū:qꝛ celū nō eſt cā effectiua mãe:⁊ ſic aliquo mō mã inq̄ntuʒ eſt pars cōpoſiti a celeſtib⁹ corporibus dependet:celuʒ tñ dr̄ cā ipſius eſſe:qꝛ nō ſolū introductio forme i mãʒ dependet a celo:ſʒ ⁊ in ſua ꝑmanētia poſtq̄ ē introducta. ¶ Ad 7ᵐ dōm:ꝙ lʒ agentia vniuoca ſint cā forme:ita q' effectiue attingunt ad cālitatē forme:tñ non dr̄r eſſe cā ipſius forme:⁊ vt ab agente:qꝛ non ſunt cā totius ſpēi: ⁊ ꝑꝑ hoc celū:quod eſt cā equoca reſpectu inferioꝝ dicitur cā forme ſm ſe magis ꝙ̄ inferiora:⁊ ꝑcipue magis ꝙ̄ inferiora:q̄ ſunt cāe vniuatis:nec adhuc facit formā hr̄e in mã vel nō hr̄e:ſʒ adhuc facit agere equoce ⁊ habere q̄litatē ſm totā ſpēm. ¶ Ad 8ᵐ dōm: ꝙ nō eſt intentio pħi dicere qn ea:que fiunt ab agentibus corporib⁹ reducant̄ in cām imãlem:nec talē reductionē ipſe improbat.8.phiſi.⁊.7.metaphi.⁊ qn ſuba imãlis ſit cā magis iſtoꝝ inferioꝝ ꝙ̄ mãlis:ſed intendit oñdere:ꝙ non eſt neceſſe ponere ydeam nec exēplar ad quā mouens:ſiue agens aſpiciat:lʒ oporteat ponere ſubaʒ ſpiritualē ꝑ intellm̄ agentē. ¶ Ad 9ᵐ dōm:ꝙ agntia vniuoca non pn̄t eſſe cā forme ſm totā ſpēm. ¶ Ad xᵐ dicendū ſuſtinendo dcm̄ ridentis:qꝛ lʒ celū nō ſit aīatū: vt cōiter ponit̄:eſt tñ inſtr̄m agētis ꝑ cōionē:⁊ iō qꝛ reducit̄ in cām celeſtē reducit̄ in inſtr̄m agentis ꝑ cōionē:⁊ per ꝯ̄ñs in agēs per cōionē. ¶ Ad xiᵐ dōʒ: ꝙ bruta non hn̄t perfectā cognitionē finis: qꝛ nō cognoſcūt generalē rōnē finis nec habitudinē coꝝ:que ſūt ad finē:lʒ cognoſcant ipſam rem:que eſt finis:⁊ iō oʒ actionē coꝝ in cām alterationē reduci hn̄tem ꝑfectā cognitionē finis. ¶ Ad 12ᵐ dōm:ſicut in p̄ncipali ſolutione in 3ᵃ rōne:lʒ non oporteat qḋlʒ inferius reducere in qḋlibet ſuperius ſicut in cām efficientē: tñ in eis q̄ dr̄ūt ſm gradus generales:ſicut differunt corpora corruptibilia ⁊ incorruptibilia:oʒ vnum totū gradum.ſ. gradū inferiorē reduci in ſuperiorem:⁊ iō oʒ oīa inferiora: q̄ ſunt gn̄abilia ⁊ corruptibilia reduci i corꝑa incorruptibilia celeſtia. ¶ Ad 13ᵐ dōm:q' ſemꝑ diſpoſitio mãe ē ab aliq̄ virtute celeſti:⁊ ideo diſpō per ſe loq̄ndo non ipedit effectum virtutis celeſtis illius a qua ſit:ſed pōt ipedire virtutē alterius corporis celeſtis:qꝛ in corporibus celeſtibus ſunt diuerſe virtutes. ¶ Ad 14ᵐ dōm: ꝙ celū regulat ⁊ mouet iſta inferiora per formā corpoream non inq̄ntum eſt abſolute corporea:ſed inq̄ntum eſt talis forma corporea:per quā mouet celū. ¶ Ad 15ᵐ dicēdū:ꝙ loquendo de reductione ad cāʒ efficientē. maioꝛ hʒ veritatē in eis:que dn̄t perfectionē ſimplr̄: qḋ.ſ. tale ꝑ participationē reducit̄ ad tale per eſſentiā: ſicut iuſtū ⁊ bonū ꝑ participationē reducit̄ ad iuſtū ⁊ bonū ꝑ eſſentiam:non aūt hʒ veritatē q̄ntum ad ea que dn̄t imperfectionē: ſicut iniuſtū ⁊ imoueri:qꝛ nō opʒ: ꝙ illud:qḋ ē iniuſtū ꝑ ꝑticipationē:vel cui ꝯuenit imoueri ꝑ participationē reducat̄:ſicut in cām efficientē ad illud:quod ſit iniuſtū vel imotuʒ per eſſentiam: ⁊ iō rō non concludit. ¶ Ad 16ᵐ dōm:ꝙ celū ⁊ qḋlibet agens corporale tangit cōtactu q̄ntitatis illud in qḋ agit imediate:illa aūt in que agit mediate nō opʒ: ꝙ ſic tāgat: ⁊ ſic agit celum in ea:que ſunt circa nos. ¶ Ad 17ᵐ dicēdū:ꝙ lʒ vnuſquiſq3 motus in celo ſit vniformis: cuʒ celū ſʒ motū talē ſit vniforme:cū difformiter reſpicit iſta inferiora:qꝛ diuerſi motus diuerſoꝝ orbiū ſunt diuerſi ⁊ difformes adinuicē ⁊ diuerſe partes celi ſunt diuerſaꝝ virtutū:⁊ propter hoc celū cū motu ſuo pōt eſſe cā difformitatis:q̄ eſt in inferioribus: nec eſt inconueniens:ꝙ idē agens nãle per idē re poſſit creare diſpara multa. ¶ Ad 18ᵐ dōm:ꝙ maioꝛ eſt falſa:ꝙ celū nō agit imediate in mãm de qua generant̄ aīalia:que generant̄ ꝑ putrefactionē:imo mediātibus corporib⁹ intermedijs alteratis:vel alteratōe:que eſt ſm lumē: vl' ſm alias q̄litates. ¶ Ad 19ᵐ dōm. ꝙ nō oʒ: ꝙ ſicut ſe hʒ motoꝛ celi ad motoreʒ corporis humani in cauſalitate:ita ſe habeat celuʒ ad corpus humanū: primo qa motoꝛ celi comparat̄ ad celū ſicut incorporale ad corporale:motor aūt corporis humani ad corpus hūanuʒ ſe hʒ ſicut corporale ad corporale. Scdō: qꝛ vt cōiter ponitur motoꝛ celi non eſt eius forma:ſicut eſt motoꝛ corporis humani. Tertio:qꝛ motoꝛ corporis humani q̄ntum ad rōnem:per quam mouet plus excedit ſuum

mobile

pomiſſet lo cios allegari auctoritatem Auerroys i ꝯfirmationē iſtius ſolutionis date ad octauū argumētū:ad vłm 2.de generatione. cō.52: inquit e Ariſtoteles redꝛ ſic platōicos forma non ē cā agens ſup̄ſtr: ſed quia ſunt cāe ppue que ⁊ cēuiſ les:pouit ad Ariſ.formas agētes quo mo eſſe carē apud ipſm ſi aliud ab eſſe caꝝ apud platones. defert qdē a platōe i mō eſſendi formaꝝ ⁊ in mō actionis carꝝ:tñ nō in eē caꝝ ſim pliciter: neq̄ in eſſe carum ſimplr̄.

mobile ꝙ̄ motor celi. Item etiā illa ma. non h̄z vitatē
niſi mobile ſubijciat̄ in oībus motoribus ſuo motori
ꝓprie ſicꝫ qui eſt in corpore humano: q2 non ſubijcit̄ in
cā ſuo motori: qui eſt intellꝰ ꝛ voluntas. ❡ Ad 20ᵐ
dōm ſuſtinendo dcīa ſīdentia: ꝙ lꝫ motor corporis: q
eſt ipſe: vel ipſa humana aīa ꝑ intellm ꝛ voluntatē nō
plus excedit corpus humanū q̄tū ad illud qḋ mouet:
ꝛ qḋ mouet̄ ꝙ̄ intelligētia celū tn̄ q̄tū ad rōnē agēdi
ꝛ patiendi: motor corporis humani plus excedit corpꝰ
humanū ꝙ̄ intelligentia celū: q2 rō motoris ſm ꝙ hō
mouet ſeipm per intellm ꝛ volūtatē eſt incorporalis:
illud aūt: qḋ eſt rō patiēdi ex pte corporis eſt aliqḋ cor
porale: in motore aūt celi ꝛ celo eſt vtrūqꝫ icorporale.
❡ Ad 21ᵐ dōꝫ: qḋ dato: ꝙ maior eſſet vera: ꝛ tn̄ nō oꝫ
vt pōt patere ex dictis i ſolōne ꝓcedētis argumēti: ad
huc nō ꝓcedit illa rō: q2 ꝓcedit equiuocādo mediū: q2
in maiori accipit̄ mediū ſm dignitatē: ſed in ꝯne ſm
idem cāe efficiētis: dato ēt ꝙ motor orbis lune ageret
imediate in aīam rōnalē: adhuc non ſeqtur: ꝙ motor
ꝛ aīa rōnalis cū nō ſit q̄ta nec per ſe nec per accn̄s ca
rent medio: qḋ inuenitur inter celū ꝛ aīam rōnalem ꝛ
in oībus actiuis ꝛ paſſiuis corporibꝰ. ſ. medio ſm ordi
nē: ſicut qḋ neceſſe eſt eē in corporibꝰ. ❡ Ad 22ᵐ dōꝫ:
ꝙ principale agens agit magis vel intēſiue: vel extēſi
ue ꝙ̄ ſemē: ꝛ ex hoc nō ſeqtur: ꝙ agat pſa ꝙ̄ ſemē. nec
ꝙ ſit cā aīe rōnalis: agit ēt magis extēſiue: q2 cāt aliq̄
alterationē: vel illuminādo vel alimētū alterando ꝙ̄
nō facit ſemen: ꝛ ꝙ dr̄ ꝙ ſemē cāt oēs diſpōnes: dr̄ ꝙ
dato ꝙ ita eēt: nō tn̄ cāt oēs alterationes: q̄ faciunt ad
illas diſpoſitiōes in cōi cāndo vl' alterādo. ❡ Ad 23ᵐ
dōꝫ: ꝙ maior h̄z veritatē de forma agētis q̄ dr̄ agēs
virtualr̄: q2 itroductio forme: que ꝯtinet̄ virtualr̄ i pn
cipali agēte intēdit̄ ꝑncipalr̄: nō tn̄ oꝫ: ꝙ hēat veritatē
de re: q̄ dr̄ forma agentis formalr̄ tale: nec ēt de ꝯſilī
ei in ſpē: niſi in agētibꝰ virtualr̄: ꝛ iō i actiōe inferioꝝ i
tendit̄ forme introductio: que eſt celi virtualr̄: nō aūt
que eſt celū tale formalr̄: vel pōt dici: ꝙ illa maior h̄z
veritatē qn̄ forma ꝑncipalis agētis eſt gnālis: alr̄ nō.
❡ Ad 24ᵐ dōm: ꝙ dato: ꝙ celū nō ſit aīatum ꝛ infe
riora aīata ſint nobiliora q̄tū ad ſuā ſubām celo: tn̄ ce
lū eſt inſtr̄m nobilioris agentis ꝙ̄ ſint aīata inferiora
ꝛ iō oīa aīata iferiora ꝛ coꝝ effectus: excepta aīa rōna
li q̄tū ad illud in quo excedit corpus debēt reduci ad
corpus celeſte: ſicut in generale inſtr̄m nobilioris agē
tis ꝙ̄ ſint aīalia vel aīata inferiora. ❡ Ad 25ᵐ dōm: ꝙ
lꝫ applicans nō ſit cā alterationis abſolute: tn̄ applicās
pōt eſſe cā alterationis ꝑncipalis q̄tū ad determinatū
gradū: q2 ſm ꝙ diuerſimode pōt applicare: iſta alter
tio attingit̄ ad diuerſos gradus: ex determinato āt gra
du alterationis ſeqtur determinata diſpō ꝛ determia
ta forma: ꝛ iō pōt dici mouēs applicans celū eē cā pn
cipalis effectuū: qui ſunt hꝫ: vel pōt dici: ꝙ celū nō ſo
lū attingit in virtute intelligētie mouētis: ſed in vtute
eſſe ꝯſeruantis ipm ꝛ vtutē eiꝰ: ꝛ illa cā eſt ꝑncipalis re
ſpectu oīs effectus celi. ❡ Ad 26ᵐ dōꝫ: ꝙ orbes medij
inter ſuperiores orbes ꝛ regionē circularē reſpiciunt i
preſſionē ſuperioꝝ orbiūꝫ: ſed nō eodē mō ſicut corpa
gn̄abilia ꝛ corruptibilia: q2 orbes medij recipiūt illam
impſſionē: vel ſm illuminationē: vel ſm motū localē
ſed corpa inferiora recipiūt eā ſm calefactionē ꝛ frige
factionē. ❡ Ad 27ᵐ dōm: ꝙ corpꝰ recedit maxime a
ſilitudine ꝑmi: ꝛ ꝑ ꝯpoſitū inq̄tū pᵐ eius: qḋ ē deus: eſt
ſimpliciſſimus: ꝛ ꝑ potētialitatē inq̄tū deꝰ ē actualiſſi
mus: nō dico: ꝙ eſſe minime actiuū cōuenit corpi: nō
inq̄tū recedit a ſilitudine dei per cōpoſitionē: ſed inq̄
tū recedit ꝑ potētialitatē: aliogn ꝯpoſitū eēt minꝰ acti
uum ꝙ̄ mā prima: que eſt ſimplex: ꝛ iō illud: qḋ ē ma
xime q̄tum ad ꝯdōnem potētialitatis ē minime acti
uū: ſic aūt celū non eſt maxime corpꝰ: q2 inter corpora
nō ē maxie in potētia: ſꝫ minime: nec ēt dr̄ maxie cor
pus extēſione q̄titate vel nobilitate forme: vel aliquo
alio tali mō. ❡ Ad 28ᵐ dōm: ꝙ ma. eſt falſa: ſed ꝙ lu
mē non hēat reale eſſe in medio: q2 ſiue hēat eſſe reale
ſiue intētiōale: ſiue nō: nullꝰ tn̄ intendit ponere ꝙ nul
lā realitatē hēat: ꝛ dato: ꝙ hēret debilē realitatē: nihil
tn̄ ꝓhibet ipm eſſe cām inſtr̄alē reſpectu coꝝ: que hn̄t
realitatē perfectaꝫ agit. n. vt inſtr̄m corporis celeſtis.
❡ Ad 29ᵐ dōꝫ: ꝙ lꝫ totū celū circumdet totā regionē
eloꝝ: tn̄ non circūdat eā per ſuas ptes hn̄tes diuerſas
ptes ꝛ virtutes reſpicientes diuerſa loca: ꝛ iō in regiōe
eloꝝ poſſunt eſſe in diuerſis partibus terre ꝛ aliorum
eloꝝ diuerſi effectus: dōm ergo: ꝙ gn̄alr̄ loquēdo effe
ctus celi ſe extēderet ad totā inferiorē regionē: non tn̄
ad oēm ptem: ſed vnus ad vnā ptem: ꝛ alius ad aliā:
ꝛ ꝑꝑ hoc poſſent eē particulares poſt hic. ❡ Ad 30ᵐ di
cēdū: ſicut dcm̄ eſt ad 15ᵐ: ꝙ illa ꝓpō h̄z vitatē in his: q̄
dicūt ꝑfectionē: loq̄ndo de reductione: que eſt ad cām
efficiētē: nō aūt in his: q̄ dicūt imꝑfectionē: ſicut ē mo
ueri: notandū aūt ꝙ maior eſt falſa: q2 lꝫ celo nō cōue
niat eſſe in loco pͥ ꝛ ꝑ ſe: ſcḋario tn̄ conuenit: ꝛ ꝑ accn̄s
ei eſſe in loco: q2 ꝯuenit ei eē in loco: vt magni ponūt ꝑ
ptes. ❡ Ad 31ᵐ dōm: ꝙ illud argᵐ duplr̄ deficit: q2 illḋ
qḋ phs dicit in. 4. phi. ſ. ꝙ motꝰ ē ꝑ ſe cā corruptiōis in
telligit̄ de corpore exiſte in eo: qḋ mouet̄: nō aūt ꝙ mo
tus in agente ſit cā corruptiōis in paſſo: vn̄ lꝫ ꝑ motū ce
li corrūpat̄ i celo q̄tum ad ptes eē in tali: vbi nō oꝫ ꝙ
motus celi ſit cā corruptiōis plus ꝙ̄ gn̄ationis in iſtis
iferioribꝰ. Scḋo deficit. q2 nō intēdit phs: ꝙ motus ſit
cā corruptiōis tn̄ ꝑ ſe: ſꝫ ꝙ ſit magis cā corruptiōis ꝙ̄
gn̄ationis: nō ſm q̄cūqꝫ rōnē: ſed ſm rōnē: que facit
diſtare a termino a quo: ſm aūt ꝙ intēdit̄ ab agēte: vt
ad determinatū terminū magis eſt cā generatōis: vel
ꝑꝑ hoc dr̄ motus eē cā corruptionis ꝙ̄ generatiōis: q2
eſt receſſus a forma determinata. ſ. ab illa: que ē i ſubo
. ſ. nō ē ita acceſſus necc̄io ad determinatā formā: cuiꝰ
rō pōt eſſe: q2 ſubm: qḋ oꝫ moueri non oꝫ hr̄e actu niſi
vnā formā vnius gn̄is: maxie qn̄ ſunt incōpoſſes: puta
corpus nō pōt hr̄e niſi vnū colorē in actu: ſed ens albū
in actu h̄z multos colores in potentia: ꝛ ideo motꝰ ab
albedine ē neceſſario cauſa albedinis: ſed ſic poteſt eē
generatio nigredinis: vel palloris: vel rubedinis: ꝛ ſic
de alijs coloribꝰ: ſemp ḡ motꝰ ē cā gn̄atiōis ꝛ corruptio
nis ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ ſe reſpicit inq̄tū facit diſtare a termio cor
ruptionē determiatā: nō āt gn̄ationē determiate forᵉ:
ꝛ iō nō oꝫ: ꝙ motꝰ ſit cā gn̄onis ꝛ corꝑ̄ᵒ. Qō. VI.

SExto querit̄: vtrū celuꝫ ſit cā tm̄ in fieri: ꝛ non cā ꝯſeruans i eſſe: ꝛ vr̄ ꝙ ſit cā in fieri: q2 cā cōſeruās eſt cā ipſius eſſe ſm ſe: ſed nulla creatura eſt hō. ḡ ꝛc̄. ma. vr̄ plana: q2 a cā ꝯſeruāte ꝯpēdet res ſꝫ ſuū eē: illḋ āt a q̄ res dependet ſm ſuuꝫ eſſe eſt cauſa ipſius eſſe ſm ſe. ergo ꝛc̄. minor ēt ſatis pꝫ: q2 eſſe ſm ſe eſt ꝑ creationē: ſꝫ nulla carentura pōt creare. ḡ nulla creatura pōt eſſe cā ipſius eſſe ſm ſe. ergo ꝛc̄. ❡ p̄. Dicebat: ꝙ illa ꝓpoſitio de cauſis: qua dr̄ eē ē per creationē nō i telligit̄ de eē corpali: qḋ ꝯuenit oī creature: ſꝫ de ꝑmo gradu creaturaꝝ. ſ. de creatura ſpūali: q̄ vocat̄ ibi eſſe.
❡ Cōtra: ſic pꝫ in ꝯᵗᵒ exponēte illā ꝓpōnē h intellr̄ ō eſſe: qḋ ꝑſupponitur in quolꝫ ente: ſed eſſe cōmune oi

Recte dixit doctor ꝙ minima actualitas nō ꝯpetit corpi inq̄tuꝫ recedit a pͦ ꝑ ꝯpōnē: ſed in q̄tū recedit ꝑ potētialitatē: ꝛ rō ē iſta: q2 ſicut ratio agēdi eſt ab actu: vt pꝫ. 5. phi. c. 17. ꝛ. 9 meta. T. cō. 2a. ita ꝑ oppoſitū rō ipedītiua actōis ꝛ promotiua paſſiōis eſt a potētia: cum igit̄ actui opponat̄ potentia ꝛ nō ꝯpōt q2 ꝯpō opponit̄ ſimplicitati: ꝛ rō agēdi ſit ab actu vt dcm̄ eſt ꝑꝑ hoc recte ꝛ eleganter dixit doctor nr̄ ꝙ eſſe minime actiuū nō cōuenit corpori vn̄ recedit a pͦ ꝑ cōpoſitionē: ſed vn̄ recedit ꝑ pōm.

bus entibus ꝑſupponiť. ğ illō eſſe nō accipiť ꝑ gradu
ſpāli entis:ſed ꝑ eſſe cōi. ¶ Sed dicebat: ꝙ dato ꝙ in
telligiť de eſſe cōi creato:lȝ tale eſſe cōe non poſſit re
duci ad aliqđ fieri niſi in creationē:nec in aliq̄ʒ vnam
cām niſi i creātē:tñ nō oȝ: ꝙ qđlȝ eē determinatū cree
tur: vel fiat ꝑ creationē. ¶ Cōtra:illa q̄ ſola rōne dñt:
ſed ſunt idē re nō diſtinguunť ſm fieri: vñ ēt qꝛ ens ⁊
vnū ſola dñt rōne:dicit phs.4.metaphi.ꝙ idē ē fie
T.c.3. ri ens ⁊ vnū:⁊ idē eſt fieri hoīem ⁊ hoīem vnū:ſed eſſe
cōe nō differt niſi ſola rōne a quolibet eē ſpāli.ğ ſi ens
cōe hȝ fieri per creationē:ſeqť ꝙ ēt qđlȝ ens eſt ſpāle.
¶ P̄. Eadē ē cā ɔſeruans pn͞a eēntialis ⁊ accñā: q̄ ɔſe
quunť:ſed cā ɔſeruans pn͞a eſſentialia hoīs eſt ſolus de
us:qui ſolus pōt creare rōnalē formā ⁊ mām pmaȝ: ⁊
eas ɔſeruare.ğ ſolus deus ɔſeruat in hoīe accñā conſe
quētia pncipia eſſentialia rei:puta q̄ntitatē ⁊ alia perſe
accñā:ſed iſta vt vr̄ non eodem mō ɔſeruanť in hoīe
⁊ in alijs.ğ deus ɔſeruat in oībus iſtis inferiorib⁹ talia
accñā:⁊ multo plus ſubam.ğ celū nihil cōſeruat i iſtis
inferioribus. ¶ Sed dicebat: ꝙ lȝ celū nō ꝑducat ani
mā rōnalē:tñ diſpō quē cāt ipm celū mediantib⁹ accñ
tibus ɔſeruat vnitatē forme cū mā. ¶ Cōtra:qꝛ tunc
rō ɔſeruandi vnitatē forme accñtalis nō eēnt princi
pia eſſentialia:ſed potius eɔ̄:qđ eſt incōueniēs. ¶ P̄.
Arguiť ɔ̄ dcm̄ rñdentis. q dixerat: ꝙ ɔſeruare ea erat
optimū:⁊ iō cōicatū eſt optimo.ſ.celo. ¶ Cōtra.ſi opti
mū cōicať optimo ⁊ melius dȝ cōicari meliori: ſed in
iſtis inferiorib⁹ aliqđ inueniť melius alio.ğ in iſtis in
ferioribus inueniť aliqđ cōicatū meliorib⁹ aliqbus:co
ꝙ cōiter ɔuenit oībus: ſed oīb⁹ inferiorib⁹ q̄ntū ad ea
que dāt ens actu ɔ̄ agere ⁊ eē cā in fieri. ğ aliqbus ɔ̄
aliqđ nobilius q̄ʒ eē cā in fieri:ſed h̄ nō pōt eſſe niſi cō
ſeruare.ergo aliqbus inferiorib⁹ ɔ̄ ɔſeruare:nec ꝑ ɔñs
eſt ſolū celo cōicatū. ¶ P̄. In creaturis celū nō ē opti
mū:qꝛ creatura ſpūalis eſt nobilior.ğ dato ꝙ illud: qđ
eſt cōſeruare ſit cōicatū optimo in creaturis: nō ſeqť
ꝙ ſit cōicatū celo. ¶ P̄. Arguiť ɔ̄ dcm̄ rñdentis: qꝛ di
xerat: ꝙ celo ɔuenit ɔſeruare:qꝛ virt⁹ indiuiſibilis ē ſi
cut in eſſe rei:cuius eſt ɔſeruare. ¶ Cōtra:qꝛ ſicut vir
tus inferior eſt in q̄nto ſicut in ſubo:⁊ eſt q̄nta ꝑ accñs ⁊
nō ꝑ ſe:ita ⁊ virt⁹ celi cū ſit v̄tus corporalis: ſicut pȝ de
luce ſolis.ğ ſi v̄tus ɔſeruans dȝ eē ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs indiui
ſibilis:ſeqtur ꝙ virtus celi non ɔſeruet:ſi aūt ſufficiat
ꝙ ꝑ ſe nō ſit q̄nta:nec diuiſibilis:ſed ꝑ accñs:ſeqtur ꝙ
v̄tus inferior ita poterit ɔſeruare ſicͭ vr̄⁹ celi. ¶ P̄. Si
celū eſt cā ɔſeruās:tūc vel eſt ɔſeruās mām aut forᵐᵃᵐ
aut accñā:nō mām cū ſit a ſolo deo ꝑ creationē nec for
mā:qꝛ mā depēdet in ſuo eē a forᵃ: vñ qđ ɔſeruat for
mā hȝ ex ɔñti ɔſeruare māȝ: celū aūt nō ɔſeruat māȝ
vt dcm̄ eſt:nec accñā:qꝛ ꝑ accñā ɔſeruať forma in mā
cū ſint diſpōnes māe ad formā tenentes i mā formā:
vt declaratū ē.ğ nō ɔſeruat aliqđ i iſtis inferioribus.
¶ P̄. Effcūs deſinit ad abſñtiā cāe ɔſeruātis: ſȝ effcūs
ſolū in iſtis inferiorib⁹ nō deſinit eē ad abſentiā illius
ptis celi:cuius eſt effcūs.ğ celū nō ē cā ɔſeruās.ma.pȝ.
mi. ꝑbať:qꝛ qcqd ē in iſtis inferiorib⁹ creatū ab aliq̄ ꝑ
te celi eſt ſemꝑ prius ſuis effectib⁹:cū celū ɔtīnue mo
ueať:effcūs aūt nō ſic ɔtīnue mouenť cū ptib⁹ celi: vt
de ſe pȝ.ğ effectus celi nō deſunt eē in inferioribus ad
abſñtiā ptis celi:cuius eſt cā:⁊ ſic pȝ mior. ¶ P̄. Qꝛ nō
pōt minus nō pt maius:ſed celū nō pōt eē cā ɔſeruās
māni:q̄ in infinitū tȝ gradū in inferioribus.ğ nec alia
maiora:ſicut formā:vel ɔpoſitū. ¶ P̄. Si cōicatū ē ce
lo:qꝛ optimū ē ɔſeruare:multo plus debuit ei cōicari:
qđ eſt melius:ſȝ h̄ nō eſt.ğ nec pmū. ¶ P̄. Nā ⁊ agēs
nāle eſt determinatū ad vnū:illud aūt:qđ corrūpetur
agit ꝑ motum:⁊ motus eſt cā corruptiōis.4.phiſi.ğ ce T.c.127.
lū cū ſit determinatū ad corrūpēdū agēs nāle nō pōt
eſſe cā ɔſeruans.ğ ⁊c̄. ¶ P̄. Manēte cā ɔſeruāte ma
net effectus:ſed manēte celo nō manet eius effcūs:im
mo corrūpiť tota die.ğ ⁊c̄. ¶ P̄. Cā corrūpens nō con
ſeruat:ſed celū generando vnū corrūpit aliud.ğ nō eſt
cā cōſeruans ſaltē reſpectu oīum inferiorꝝ:qꝛ ſi ita eēt
nullū corrūperet. ¶ P̄. Illud qđ nō hȝ ex ſe ſtabilita
tē nō vr̄ dare ſtabilitatē alijs:ſȝ nec celū nec alia crea
tura hȝ ex ſe ſtabilitatē:cū habeat eſſe ab alio.ğ celum
nō pōt dare ſtabilitatē alicui:ſed cā cōſeruans dat ſta
bilitatē ⁊ permanētiā ſuo effectui.ğ celū nō pōt eſſe cā
conſeruans. ¶ P̄. Illud qđ eſt tranſmutabile nō ē cā
ɔſeruans eius:qđ eſt intranſmutabile:ſed eīa ſȝ totuȝ
ſunt itranſmutabilia.ğ celū:qđ eſt trāſmutabile ſȝ lo
cū nō pōt eſſe cā cōſeruatiua eorꝝ:nec per ɔñs oluȝ in
feriorꝝ. ¶ P̄. Unaqueq̄ʒ res eſt magis intima ſibi q̄ʒ
alij:⁊ per ɔñs eſt magis ɔſeruatiua ſuiipſius q̄ʒ alteri⁹:
ſed nulla res pōt ɔſeruare ſeipſam.ğ nec aliaȝ:⁊ ꝑ ɔñs
celū nō poterit aliqđ cōſeruare. ¶ P̄. Celū cū ſit agēs
nāle agit eodē mō in ea:que ſunt eodē mō diſpoſita:ſȝ
ſi poneretť: ꝙ ſint duo hoīeſ eodē mō diſpoſiti:tales eo
dē mō nec regūtur:nec cōſeruantur:qꝛ cōuenit vnum
eē bonū ⁊ aliū malū.ğ celū nō cōſeruat:nec regit oīa i
feriora. ¶ P̄. ɔ̄ intelligere rē ſine ſua cā.ğ pōt eſſe ſine
cā.añs pȝ.ꝑbō ɔñe.qꝛ qđ pōt effectus pōt ⁊ cā.ſed no
ſtrum intelligere eſt effectus rei ſenſibilis:ſi ğ noſtruȝ
intelligere pōt eſſe ex re ſine cā ſua:⁊ res:que eſt cā nři i
telligere poterit eſſe ſine cā ſua: nec per ɔñs indigebit
celo: vel alia cā cōſeruante. ¶ P̄. Illud qđ non fit ab
alio nō hȝ eē ab alio:qꝛ oē qđ fit terminať ad ens actu
mā aūt eſt ens in potētia pura.ğ mā nō cōſeruať a ce
lo:nec ab alio agente:⁊ per idē nec alia. ¶ P̄. Qđ agit
ꝑ motū vl̄ mutationē paſſi nō ɔſeruat:ſed celū eſt h̄ᵐ.
ğ ⁊c̄. ꝑbatio ma.qꝛ actio agētis ɔſeruātis non termina
tur ad nouā formā:ſed tȝ formā ꝑexiſtentē in eſſe: ſed
actio agētis ꝑ motū vel mutationē ipſi⁹ paſſi termina
tur ad nouā formā.ğ tale agens nō eſt agēs cōſeruās:
⁊ ſic pȝ maior.minor ꝑbať:qꝛ illud: qđ agit in mā ſue
actiōi ꝑexiſte ⁊ ꝑſuppoſita agit ꝑ motū ⁊ mutationeȝ
paſſi in qđ agit:qꝛ illud ꝑ qđ agens alr̄ ſe hȝ nūq̄ʒ prius
eſt mutari:ſed celū agit in mām ſue actiōi ꝑexiſtē:⁊ ꝑ
ſuppoſitā.ğ celū agit ꝑ mutationē paſſi:⁊ ſic pȝ vtraq̄ʒ.

Contra Deus regit iſta iferiora mediātibus cor
pibus celeſtib⁹:ſed ad regimē nō ſolū ꝑ
tinet de nouo aliq̄ ꝑducere:ſed ēt ꝑducta cōſeruare.ğ
deus cōſeruat corpa inferiora mediātib⁹ corpib⁹ cele
ſtibus:⁊ ꝑ ɔñs celū vt cā media iter deū ⁊ iſta ɔſeruat.

Rñdeo ad qōnē iſtā ſine ꝑiudicio melioris ſnīe:
dico ꝙ celū reſpectu inferiorꝝ nō ſolū eſt
cā in fieri:ſed ēt cā cōſeruās in eſſe iā habito:ita ꝙ oīa
inferiora dependēt a celo tanq̄ʒ a cā cōſeruāte:excepta
aīa rōnali ⁊ pma mā q̄ntū ad eſſentias ſuas:qꝛ eē māe
prime vel aīe nō attingit effectiue:ſed vnio eorꝝ adiui
cē depēdet a virtute celi rōne diſpōnū accñtalium: q̄
ad talē vnionē regrunť:q̄ a v̄tute celi depēdēt:pmanē
tia ēt māe inferiorꝝ in quodcūq̄ʒ dependet a virtute ce
leſti: ⁊ oīs forma educibilis de potētia māe nāli:qđ di
co ꝑpter potentiam obedientialē:ſiue ſit forma ſuba
lis:ſiue accñtalis:⁊ dico celū cām cōſeruatiuā iſtorꝝ i
feriorꝝ nō ꝑut ſolū pt dici illō ɔſeruare:qđ ipedit actio
nē alicui⁹: ſic q ipedit lupū a cōeſtiōe ouis: ꝑ quē mōȝ
cōſtat celū cōſeruare cū poſſit ipedire actionē aliorꝝ in
feriorꝝ:q̄ alijs ɔ̄rīāť: ⁊ ſūt eorꝝ corruptibilia:ſȝ cū h̄ ēt
hȝ cōſeruare

bꝫ cōſeruare:ſicut illud a quo fluit effectus ⁊ ꝑ ſe depē
det ab eo:ſicut lumen ꝑ ſe depēdet ⁊ ꝯſeruatur a ſole.
¶ Ad cuius euidentiā ꝓ oſtendo:ꝙ effectus celi depē
det a celo in ſuo eſſe.⁊ ꝙ hoc nō obſtante ꝙ celū ſemꝑ
mouet̄ ꝯtinue ⁊ eius influētia ſemꝑ ꝑtingat ⁊ nūquā
ſuos effectus deſinat.

Quantum ad pᵐ ꝓ oſtendā quot modis ꝯuenit
effcūi nō attigi a cā efficiēte. Scd̄o
ꝙ nullo alioꝝ modoꝝ pōt attingere: ꝙ effcūs celi nō
depēdeat a celo nālr̄ loquēdo:qꝛ ꝓter curſum nāe ds
poſſet facere ⁊ ꝯſeruare oēs effectus celi ſine ipſo. Ter
tio colligam vnā breuē rōnē ad ꝯcludendū ꝓpoſitū.
¶ Effectū āt alicuius cāe efficiētis depēdere ꝯuenit
tripl'r. ꝓ ꝙ ipſi agenti ꝓꝑ modum agēdi repugnat hr̄e
actionē circa rē iā factā:agens.n.ꝯſeruās hꝫ actionem
circa rē iā factā:qꝛ nō ꝯſeruat niſi ꝙ iā eſt: ⁊ ideo illud
agens cui repugnat hr̄e actionē circa rē iā factaꝫ:ſicut
actio figurātis nō pōt eē reſpectu figure iā exiſtētis:ſed
ſtatue:ſilr̄ mouere ſurſum nō pōt eſſe reſpectu in loco
eſſe ſurſum habiti ſed hn̄di: ſed tenere aliqd ſurſum ē
iā habiti:⁊ pōt ꝯuenire ⁊ ꝯuenit ꝯſeruanti. ¶ Secun
do mō pōt ꝯtingere:ꝙ agēs ſit cā in fieri ⁊ nō in eē ꝓꝑ
hoc:ꝙ ipreſſioni agentis aliqd ꝓſupponit̄ in ſubō reci
piēte:qd̄ natū eſt abſqꝫ influentia talis agētis retinere
illud:qd̄ ab eo imprimit̄:ſicut ſi dicamus:ꝙ duricies:
vel ſoliditas ligni:vel alicuius corporis duri ē nata re
tinere figurā impſſaꝫ ab artifice ceſſante influētia im
primētis. ¶ Tertio mō pōt eē:ꝙ agens ſit cā in fieri
tm̄:⁊ nō in eē ꝓꝑ hoc:ꝙ res facta poſtq̄ ē facta hꝫ ordi
nē imediatū ad aliqd̄ tertiū:a quo vtrūqꝫ depēdet ime
diate:ſicut ignis:q generat̄ ab alio igne poſtq̄ eſt gn̄a
tus hꝫ ita imediatū ordinē in ſuo eē ad virtutē celeſtē:
ſicut ignis a quo ē generatus:ſi aūt ita eſſet ꝙ ignis ge
neratus iā nō poſſet recipe influētiā celi: niſi mediāte
igne gn̄āte:tūc in ſuo eē iā habito depēderet ignis ge
neratus a gn̄āte:ſicut ſi eſſent due lune:quaꝝ vna re
ſpiceret ſolē ſm̄ lineā rectā:⁊ alia ſm̄ obliq̄:lumen ſe
cunde lune dependeret a lumine prime lune:qꝛ nō poſ
ſet imediate recipere lumē a ſole:ſed mediāte ꝓma lu
na:q̄ ſm̄ lineā rectā ponit̄ reſpicere ſolē:ſi aūt ꝓma lu
na illuminando ſcd̄am daret ei imediatū ordinē ad
ſolē:tūc lumē ſcd̄e poſtq̄ eēt illuminata n̄ depēderet a
ꝓma:ſic igit̄ pꝫ qūo ꝯuenit tripl'r agēs eē cām in fieri ⁊
nō in eſſe. ¶ Alr̄ aūt non vr̄ eē poſſe: qꝛ neceſſario res
efficiēs depēdeat neceſſario in ſuo eē ab aliqua cā:oꝫ
ꝙ illud:qd̄ imprimit̄ ab aliquo agente ꝯſeruet̄ in eſſe
vel ab aliq̄ diſpoſitione ſub qua ſupponit̄ impſſio agē
tis:vel ab ipſo ꝑticulari agente imediate:qd̄ fuit cā in
fieri:vel ab aliquo ſuꝑiori agēte:cuius influētiā effcūs
particularis agentis:ſiue cuiuſcūqꝫ cāe ſit natus ime
diate recipere:poſtq̄ eſt in ſuo eſſe:qꝛ.ſ.nunq̄ poſſet re
cipere influētiā ꝓmi agentis:niſi mediāte ſcd̄o oporte
ret effcūm depēdere in ſuo eſſe a ſecūdo agente: ⁊ iō nō
vr̄:ꝙ effectus alicuius cāe ſcd̄e depēdeat ab ipſa cauſa
ſecūda in ſuo eē:niſi vel qꝛ cā ſcd̄a nō pōt hr̄e actioneꝫ
circa rē iā exiſtē:vel qꝛ eius impſſioni ꝓſupponit̄ aliq̄
diſpō i ſubō:q̄ nata ſit retinere eiꝰ ipreſſionē ſine ipſiꝰ i
fluētia:vl' qꝛ effectus ita imediate ſicut eius cā ꝓxima
reſpicit aliqd̄ tertiū:a quo ambo alr̄ dependēt:ſicut ſu
pra explicatū ē. ¶ Sic igit̄ reſtat oſtendere ꝙ nullo ꝓ
dictoꝝ modoꝝ ꝯtingit effectū celi nō depēdere in ſuo
eſſe a celo loquēdo nāliter:qd̄ dico:qꝛ deus ſi vellet ſu
pernāliter poſſet ꝯſeruare effectus ſecūdaꝝ cāꝝ ſine
ipſis cāis ſecūdis. ꝓ.n.mō nō pōt eſſe:qꝛ qd̄ agēti repu
gnet hr̄e actionē circa rē iā exiſtē:hoc iō eſt:qꝛ eiꝰ actio
eſt mouere ad formā nō habitā ſed acqrendā ⁊ hn̄dā:
⁊ hoc quidem pōt eſſe:qꝛ ſi eius actio eſſet circa formā
iā habitam:eius actio eſſet circa rem iam exiſtentē: ſꝫ
non oꝫ celū ſemper agere mouēdo ad formā non ha
bitā datā:dato ꝙ a principio neceſſario agat ꝑ motuꝫ
vel mutationē inducendo formā:qꝛ ꝯtingit ꝙ agēs:qd̄
inducit effectum ſuū per motū hēat actionē circa reꝫ
iam exiſtem:ſicut pꝫ de imprimente figuram ſigilli i
aquā figurā cāt ꝑ motū:⁊ tn̄ circa talē figurā impſſam
hꝫ actionē tenēdo ſigillū in aq̄ abſqꝫ motu.ergo mul
to plus hoc hꝫ ꝯuenire ipſi celo.ſ.ꝙ lꝫ agat ꝑ motū vel
ꝑ mutationē inducēdo formā a principio tn̄ pōt habe
re actionē circa rē iā inductā ⁊ exiſtem:multo plꝰ q̄ de
ea:de qbus poſitū eſt exēplū:cū eius actio ſit vlior ⁊ in
timioꝛ rebus q̄ actio cuiuſcūqꝫ agentis corꝑalis:⁊ iō
nō pōt ꝯtingere:ꝙ effcūs nō dependeat a celo:⁊ nō cō
ſeruet̄ in ſuo eſſe ab eo ꝓꝑ hoc:ꝙ celū non poſſet habe
re actionē circa rē iā exiſtem. ¶ Neqꝫ ēt ſcd̄o mō pōt
hoc ꝯtingere:qꝛ ipreſſioni ⁊ actioni totius corꝑis cele
ſtis in iſtis inferioribus cū ſit agens nāle reſpectu om
niū formaꝝ:⁊ oīuꝫ inferioꝝ corpoꝝ:excepta aīa rōna
li eſſentiā efficiēdā nō attingit virtus celi:⁊ nō ꝓſuppo
nit̄ aliqd niſi pᵃ mā:dico aūt totiꝰ:qꝛ ipreſſiōi huiꝰ ſtel
le vel illius:vel alicuius ꝑtis celi determinate ꝓſuppo
nit̄ aliqd effectiuū ab alia ꝑte celi:⁊ ꝓcipue hꝫ verita
tē q̄tū ad inductionē forme ſubalis: cui in ſuo ſubō ni
hil ꝓſupponit̄:ꝙ cū ea inducta remaneat:cuꝫ ſm̄ ma
gnos in gn̄atione ſimpl'r dicta fiat reſolutio vſqꝫ ad ꝓ
mā mām:ſed ſola mā prima nō hꝫ virtuteꝫ retinendi
formā ſibi impſſam:ita ꝙ aliquo mō ſe hēat in retinē
do actiue:ſiue vt ſubm̄ agens:ſiue vt mediuꝫ aliq̄ mō
agendi cū ſit pura potētia:⁊ iō nō ꝯuenit effectū nō de
pendere a celo ꝓꝑ hoc:ꝙ eius actioni ſiue ipreſſioni ꝓ
ſupponitur aliqd in ſubō ſuo: ita ꝙ agit qd̄ poſſit ſine
celi influētia formā ab eo impſſaꝫ retinere: ſꝫ agētia ꝑ
ticularia puta ignis qñ introducūt formā ſubalē nul
lo ꝓſuppoſito in ſubō maneat cum ea:non tn̄ oꝫ ꝙ ſer
uent ꝓꝑ aliā cām:qꝛ.ſ.res ab eis facte habēt ita imedia
tum ordinē ad certum agēs.ſ.ad celum poſtq̄ ſunt fa
cte:ſicut ipſa particularia in eas efficiūt. ¶ Simi liter
tertio modo non poteſt contingere:ꝙ effectus celi non
dependeat a celo:qꝛ ſm̄ cōem curſum nāe ꝓducte a ce
lo:qꝛ non ſunt nate recipere cuiuſcūqꝫ cāe exiſtētis ſu
pra celum influentiā:ita imediate ſicut celuꝫ: qd̄ eā ꝓ
ducit:ſicut cōuenit de igne generato ab alio igne:tamē
ꝓpter ordinem vniuerſi:q vt videtur non ſolum requi
rit ſm̄ fieri:ſꝫ ēt in eſſe ſua corpora corruptibilia redu
ci i idē mediātibꝰ corporibꝰ:tū qꝛ nō vr̄:ꝙ deus ſit cau
ſa imediata qualitatū actiuaꝝ ⁊ paſſiuaꝝ vel in fieri:
vel in eſſe:a qbus aliquo mō dependeat cauſa forme i
materia in iſtis inferioribus:tū qꝛ quedā virtutes iſto
rū inferioꝝ ꝯſeruant imediate aliquos effectus in eis:
ſicut grauitas graue ꝯſeruat in ſuo eē deorſum:nec ali
quod agens ſuperius hoc facit niſi mediāte grauitate
etiā actiue hoc facit grauitas ſm̄ quoſdā.ḡ multo plus
facit virtus celi:h̄ ēt vr̄ eē cā ꝯſeruatiua ſuoꝝ effectuū
⁊ ꝯcret̄ cū diuina v̄tute vt cā media ad ꝯſeruādū ſuos
effectus alicuius cāe depēdētis ab ea:⁊ ꝯſeruat̄ niſi cō
tingat eum dependere ab ea aliquo mō dictoꝝ triū:
⁊ h̄ pꝫ ex dictis:ſed effectus celi nō pōt aliquo dictoꝝ
triū modoꝝ dependere a celo:⁊ hoc ſilr̄ pꝫ ex dictis.er
go effectus celi cōſeruat̄ in ſuo eē a celo. ¶ Ad ſciēdū
aūt qualiter ꝯſeruat ſuos effectus notādū:ꝙ aliqd pōt
aliquam rem cōſeruare dupl'r: vno modo directe con
ſeruādo rem:que quantum ad eſſe ſuū dependet ab eo

dico aūt directe: qꝛ q̄rꝫ eē alicuius rei indirecte depē
det ab aliquo: qḋ ſuper ipſum non hꝫ directe cāl̄itatē:
ſicut mā in ſuo eē aliquo mō dependet a celo: ſuppoſi
to ꝙ forma aliquo mō dependeat a celo. nō ꝙ celum
attingat effectiue eſſentiā māe: ſed qꝛ attingit formaꝫ
effectiue: a qua aliquo mō eſſentia māe depēdet: ⁊ ſic
mā aliquo mō directe depēdet a celo in ſuo eē: nec di
co ꝙ iſto mō: quo dr̄ res ꝯſeruari ab aliquo: a quo eius
eē ⁊ oē aliud: qḋ ad eius eē ſequit̄ depēdet directe inq̄
tū ꝯſeruare ꝯuenit ſoli deo: qꝛ ſolus deus eſt a quo qc
quid ad eſſe cuiuſlibet rei req̄rit̄ directe depēdet: alio
mō dr̄ aliq̄d ꝯſeruare aliq̄ rē: nō qꝛ res q̄tū ad eē illḋ:
qḋ ad eius eſſe requirit̄ depēdeat ab eo directe: ſed q̄a
facit ad eſſe iā habitū q̄tum ad aliq̄d: ita ꝙ eius eē nō
duraret ſine continua eius influentia: ⁊ ſic lumē cōſer
uatur in aliquo corpore luminoſo: qḋ q̄rꝫ nō ē cā me
dij: a quo ſicut a ſubō depēdet eē luminis: ⁊ iſto mō vr̄
ꝙ iſta inferioꝛa ꝯſeruant̄ a virtute celeſti: qꝛ lꝫ celum
nō attingat eſſentiā māe cū oīs forma: que eſt in mā i
inferiorib⁹ excepta aīa rōnali ⁊ oīs diſpō qua tenet̄ q̄
cunꝗ forma inferioꝝ ꝯiuncta māe dependet directe
a celo ſicut lumē a ſole: mā aūt nō directe: ⁊ ſic pꝫ quo
mō celū ꝯſeruat inferioꝛa. ¶ Nūc reſtat oſtēdere q̄uo
nō obſtāte ꝙ celū cōtinue moueat̄: ⁊ ꝙ effectus cauſe
ꝯſeruātis req̄rat ꝯtinuā influentiā ſue cauſe: ad hoc ꝙ
celū poſſit conſeruare iſta inferioꝛa. ¶ Ad cuius euidē
tiam ſciēdū: ꝙ lꝫ celū ſemꝑ moueat̄: ⁊ per ꝯñs aliqua
pars celi non poſſit reſpicere eadē inferioꝛa ẜm lineaꝫ
rectā: cū oēs ſtelle ⁊ oēs partes celi reſpiciunt ſemꝑ q̄c
quid eſt hic inferius: vel ẜm lineā rectā: ſicut ſtelle: que
ſunt in vno emiſperio poſſunt hr̄e actionē ẜm lineam
reflexam ſuper ea: que ſunt in alio emiſperio: ⁊ iō oēs
ꝑtes celi ſemꝑ influūt in quolibet exiſtium cōi inferi
us: vel actione directa: vel actione reflexa: ⁊ ideo non
obſtante motu ſuo pōt continue conſeruare inferioꝛa:
qꝛ variatio ẜm motū localē celi non pōt tollere influē
tiā ẜm actionē reflexā: nec obſtat ꝙ effectus celi corrū
patur a celo: tum qꝛ res aliqua inferius hꝫ influentiaꝫ
conſeruatiuam alicuius aſpectus conſeruantis eam: lꝫ
.n. oēs partes celi hēant aliquē aſpectū ad eē illud: qḋ
eſt hic inferius: cū nō ſemꝑ habeāt eūdē aſpectū: nō ſo
lū ꝑꝑ motū diurnū quo mouent̄ orbes: ſꝫ ēt ꝑꝑ plures
alios motus: q̄bus diuerſe planete cōiungunt̄ ⁊ ſeparā
tur: tū qꝛ quedā ſunt q̄ q̄tūcūꝗ celū ex parte ſua vni
formiter influeret eis: tū ꝑꝑ diuerſitatem quā habēt
in partibus: in q̄bus diuerſimode recipit̄ influentia ce
li neceſſe hr̄e vir̄ corrūpi ꝑꝑ hͦ: ꝙ vna ps agit in aliam
ſicut ꝑcipue pꝫ in viuētibus. ſic ḡ vr̄ mihi ſine ꝑiudicio
melioris ſnīe: ꝙ celū eſt cā conſeruatiua oīuꝫ iferiorū
excepta aīa rōnali ⁊ prima mā q̄tuꝫ ad eſſentias ſuas
ſed eaꝝ vnio hr̄i dependet a celo: ⁊ q̄uo hoc ſit oſtē ſum
eſt. ¶ Ad p̄m ergo in oppoſitū dcm̄ eſt: ꝙ aliqḋ pōt di
ci cā ipſius eſſe tripl̄r ẜm ſe. primo qꝛ eius cāl̄itas ſe ex
tendit ad oē eſſe creatū: ſicut ſi diceret̄ cā aīalis ẜm ſe
illud cuius cāl̄itas ſe extēderet ad oē eē aīal: ⁊ ſic nulla
creatura eſt cā ipſius eſſe ẜm ſe: qꝛ ſequeret̄ ꝙ illa crea
tura eēt cā ſui eſſe. Scḋo qꝛ ē directe cā oīs eius a quo
eſſe talis rei dependet: ſicut ſi diceret̄ cā ipſius eē hoīs
ẜm ſe illud a quo directe depēdet hō ⁊ q̄tū ad formaꝫ
⁊ quantū ad mām: ⁊ q̄tū ad oīa talia: ita ꝙ eius actio
ni nihil: ꝙ qualitercūꝗ req̄rat̄ ad eſſe ꝓſupponeretur
ex parte effectus: ⁊ ſic ſolus deus: cuius ſolius ē creare
pōt eē cā ipſius eſſe ẜm ſe. Tertio mō pōt dici aliquid
cā ipſius eſſe ẜm ſe: qꝛ non ſolum fieri rei dependet ab
eo: ſed eſſe rei facte non ẜm totū ꝙ requirit ad eſſe: ſꝫ

Nō pulchrū modū declarandi doctoris quō oīa i̇ferioꝛa depēdēt a celo q̄tum ad ſuas eſſentias ⁊ ſuum eſſe excepta mā pma ⁊ aīma rōnalis ꝫ ēt talis vnio a celo d̄pendeat.

quantuꝫ ad aliquid: ſicut dependet lumen in aere a ſo
le: vel ab aliquo corpore luminoſo: ⁊ iſto modo omnis
cā ſecunda conſeruans eſt cauſa ipſius eſſe ẜm ſe: ⁊ ſic
celū eſt cauſa ipſius eſſe inferioꝝ ẜm ſe: qḋ aūt dr̄ qḋ ē
per creationē hoc iō eſt: nō qꝛ oē eē ſit imediate ꝑ crea
tionē ſaltē q̄tum ad oīa: que requirunt̄ ad eſſe: ſed hͦ ꝑ
tanto dr̄: qꝛ eē cōe. quod ſe extēdit ad oē eſſe creatū re
ducitur in creationem: nec eñ opꝫ: ꝙ ſit imediate ꝑ crea
tionē: vt dcm̄ eſt: ſed vel immediate: vt eſſe angeloꝝ ⁊
celi: ⁊ primoꝝ ſuppoſitoꝝ q̄tum ad ea: q̄ requirūt cū ce
lo aliqḋ agens particulare ſile ſpē ſicut pmus hō: pm⁹
equus: ⁊ hō: vel mediate: ſic q̄ ꝓducta ſūt ab iſtis crea
tis: ita quod lꝫ eē ſit per creationē mediate vel imedia
te: cū nō ſeq̄t̄ ꝙ aliqḋ eē nō ſit ꝑ aliq̄ aliā actionē q̄ ꝑ
creationē imediate: ita ꝙ ſit per creationeꝫ mediate ꝑ
actionē imediate. ¶ Ad 2m̄ dcm̄: ꝙ ex dictis pꝫ: ꝙ nō
opꝫ: ꝙ illa ꝓpoſitio intelligat̄ de primo gradu entiū: ſꝫ
de eſſe cōi oē enti creato. ¶ Ad 3m̄ dcm̄: ꝙ qꝛ qḋ lꝫ eſſe
creatum differt ſola rōne ab eſſe in cōi: oꝫ q̄ḋlibꝫ eē ꝑ
ticulare reducat̄ mediate vel imediate in illud fieri ſi
ue in illā actionē: ꝑ quā hꝫ fieri eē cōe ẜm ſe q̄tum ad
totū ſuū ambitū reducit̄ in creationē: iō oꝫ eē creatū
reduci mediate vel imediate in creationē: nō eñ opꝫ eē
cōe ẜm ſe reduci in actionē. vel fieri in qḋ reducit̄ eē
ꝑticulare: qꝛ nō opꝫ eſſe creatū in cōi depēdere a fieri:
a quo depēdet eſſe albedinis: vel alterius entis ꝑticula
ris: qꝛ lꝫ oē cōe ẜm ſe nō differat ab eē albedinis: rōne
cuius pōt reduci in aliā actionē q̄ i illā quā ſit albedo
vel eſſe albedinis: ⁊ iō eſſe albedinis vel cuiuſlꝫ iferio
ris pōt reduci in aliā actionē a creatione nō excluden
do: quin mediate vel imediate cū hͦ reducant̄ in crea
tionē. ſtat ḡ ſolo in hoc: ꝙ ea q̄ differūt ſola rōne: ſicut
ſupius ⁊ inferius ꝑꝑ hͦ: qḋ ſupius infra ſuū ambitū cō
tinet inferius. ¶ Ad 4m̄ dcm̄: ꝙ lꝫ cā ꝯſeruās ꝑ̇ncipia
rei eſſentialia ſit cā ꝯſeruās accn̄a aliquo mō: nō tū oꝫ
ꝙ ſola cā conſeruās principia eſſentialia rei ſit cā ꝯſer
uās accn̄a: tū ꝑꝑ hoc: ꝙ ẜm quoſdā ſubm̄ non pōt eſſe
cā effectiua accn̄tis: tū qꝛ dato ꝙ ſubm̄ eſſet cā aliquo
modo ſuoꝝ per ſe accn̄tiuꝫ: nō tū ſufficiēs ſine alio ad
cauſandū talia accn̄tia: ⁊ multo minus alia accidētia:
⁊ ideo ⁊ in hoīe ⁊ in alijs preter cām conſeruantem ꝑ̇n
cipia eſſentialia ſubi: requirit̄ alia cā conſeruans acci
dētia loquendo ẜm curſuꝫ nāe: qḋ ideo dico: qꝛ deus: q
ſolus eſt ꝯſeruās eſſentialia hr̄is ꝑ ſe poſſet ꝑ ſe totū cō
ſeruare ſi vellet. Itē ēt quicq̄d ſit de alijs accn̄tib⁹ ali
quibus: non tū credo: ꝙ oīa accidentia diſponētia ma
teriam ad formā: per que forma quaſi tenet̄ in mā ſe
quatur ex ſubō neceſſario: ſicut ex cā effectiua. ¶ Ad
5m̄ dcm̄: ꝙ accn̄a ſemꝑ ꝯſeruant̄ ꝑ ꝑ̇ncipia eſſentialia
ſubiue: nō tū opꝫ: ꝙ effectiue ſemꝑ conſeruent̄ ꝑ ea ſuf
ficit ſine alio in nouatiōe ꝑ̇ncipioꝝ eſſentialiuꝫ i hoīe
nō eſt incōueniēs ꝯſeruari per accn̄a. ¶ Ad 6m̄ dcꝫ. ꝙ
lꝫ vnū inferioꝝ ſit melius alio: non tū ſeq̄tur: ꝙ cōicet̄
illi meliori aliquid: qḋ ſit melius illo: qḋ general̄r con
uenit oībus inferioribus: dū tū illud cōueniēs non ſit
vnuꝫ aliq̄d ſpē ſpālíſſima vel numero: ſed gn̄e tm̄ vel
ana⁹: ſicut eſt eē cām in fieri ⁊ nō in eſſe: qꝛ i tali cōi in
ueniunt̄ diuerſi gradus bonitatis: quoꝝ vnus melioꝛ
eſt altero: ſicut ꝓducere equū eſt nobilius q̄ ꝓducere
aſinū: ⁊ iō nō oꝫ: ꝙ ei qḋ in iferiorib⁹ ē meli⁹ alio cōue
niat neccīo ex vi hui⁹ argumēti ꝯſeruare: qꝛ ſufficit ei
nobili⁹ agere inq̄tū ad agere a quo depēdet res in fieri
tm̄: nec eſt oīno negādū q̄n in inferiorib⁹ ſit vnū ꝯſer
uatiuū alteri⁹ ſaltē q̄tū ad diuerſa accn̄tia: ſicut graui
tas cōſeruat eſſe deorſum effectiue ẜm quoſdam: ſed
tale

tale ↄſeruatiuū nō eſt optimū in rebus corꝑalibus: qꝛ
ꝓpter hoc ē ↄſeruatio generalis: q̄ ꝑtinet ad celū. ¶ Ad
7ᵐ dōm: ꝙ lꝫ hr̄e gn̄alē influentiā ad ↄſeruandū oia
inferiora poſſit dici optimū ⁊ nobiliſſimū in corꝑib⁹:
nō tñ eſt nobiliſſimū in creaturis ſimpliciter: qꝛ nobili
us eſt dicere ⁊ intellualiter illūminare: ⁊ iō tale optimū
nō oportuit cōicare angelis. ſ. hr̄e imediatā īfluētiā ad
ↄſeruandū oia īferiora: ⁊ tñ aliq̄ actionē hꝫ angel⁹ cir
ca inferiora mediāte celo inq̄tū mouet. ¶ Ad 8ᵐ pōt
dici ſuſtinēdo dcm̄ ↄ̄ndētis: ꝙ vtus celi ē q̄ta ꝑ accñs
q̄titate ꝑmanēte: ſicut vtus inferioꝝ: ſed nō hꝫ q̄tita
tē ſucceſſiuā ī ſuo eē: qꝛ nō mutat̄: nec ē termin⁹ mot⁹
vel mutationis: cū nō ſit gn̄abilis vel corruptibilis: v̄
tutes aūt inferioꝝ ſunt generabiles ⁊ corruptibiles: ⁊
iō hn̄t ↄſeruari ꝑ virtutē celi: indiuiſibilitas aūt q̄ ē ſꝫ
q̄titatē ꝑmanentē nō oꝫ attribuere celo ad hoc: ꝙ cō
ſeruet. ¶ Ad 9ᵐ dōm: ꝙ celū oēs formas attingit effe
ctiue directe: excepta forma rōnali: ⁊ ſilr̄ oia accñia in
ferioꝝ exceptis accñtibus: que ↄueniūt hoi ſꝫ aiaꝫ: ſicut
ſunt intellꝰ ⁊ volūtas: ⁊ ↄſeruādo formā inductā facit
ad ↄſeruationē mãe inq̄tū mã depēdet a forma: lꝫ nō
attingat eſſentiā mãe effectiue: ſicut mō ſi aliqđ agēs
attingeret eſſentiā mãe effectiue ⁊ nō eēntiā forme: il
lud agens indirecte ⁊ ex ↄn̄ti faceret ad cōſeruationē
forme: inq̄tū forma dependet a mã: ⁊ ſi dicat̄ ↄ̄ h̄: qꝛ
tūc ſequeret̄: ꝙ ſi agens creatū retraheret ſuā influen
tiā poſſet redigere rē in nihilū: qđ eſt incōueniēs: dico
ꝙ ſi agens creatū poſſet retrahere totā ſuā influentiā
a ſuo effectu ſaltē q̄tū ad agēs: qđ eſt celū reſpectu in
ferioꝝ hoie effcūs ei⁹ redigeret̄ in nihilū: niſi illud: qđ
fiebat ꝑ agens creatū ſupnāliter ↄſeruet̄ a deo: nec tñ
ſeq̄t̄: ꝙ creatura ſilr̄ poſſet redigere ī nihilū: qꝛ nō eſt ī
ꝑtāte creature retrahere influentiā ſuā ab effcū: ſed in
ꝑtāte dei cuius cālitas illimitata ē ī agēdo qñ creatu
ra agit aliqđ: ſed ſi de⁹ eēt cā ſolū⁹ mãe: ⁊ aliqđ agēs: qđ
nō eēt ſubditū vtuti diuine eſt cā directe ſolius forme
ita ꝙ vtrūq; agēs ſimul ↄcurrēs faceret cōpoſitū: nul
lo mō vtrūq; agēs poſſet effcm̄ ſimplr̄ ī nihilū redige
re ꝓꝑ mutuā depēdētiā mãe ad formā: ⁊ for᷑ ad mãꝫ:
ille aūt q ponceret: ꝙ deus poſſꝫ ↄſeruare ⁊ facere mãꝫ
ſine for᷑ alr̄ poſſet r̄ndere: lꝫ qꝛ h̄ veꝝ nō vr̄ mihi: iō h̄
ꝓtermitto. ¶ Ad xᵐ pꝫ ex dictis in principali ſolutōe:
vbi oñſum eſt: ꝙ nō obſtāte motu cōtinuo celi: ꝙ oēs
ꝑtes celi pñt eſſe preſentes cuilibꝫ inferioꝝ q̄tū ad in
fluentiā: vel ſm̄ lineā rectā: vel obliq̄. ¶ Ad xiᵐ dōꝫ:
ꝙ cōſeruare mãm attingēdo eius eēntiā effectiue non
ē minus q̄ cōſeruare rē q̄tū ad formā ſubalē ⁊ accñia
qꝛ cū actio agētis terminet̄ necēio ad ens actu: eo ꝙ ē
pura potentia ꝑ ſe nata ē eſſe vel fieri: quod pōt effecti
ue in mãm: oꝫ ꝙ poſſit effectiue in totū ↄpoſitū q̄tuꝫ
ad totū: ſed illud: qđ pōt q̄tū ad formā effectiue nō oꝫ
ꝙ poſſit effectiue in totū q̄tū ad totuꝫ ſaltē directe: vn̄
lꝫ mã ſit inferior q̄ forma: tñ poſſe ī mãm ē maius q̄
poſſe in formā: nō. n. ſemꝑ ſeq̄t̄: ꝙ poſſe in min⁹ nobi
le ſit facilius. ¶ Ad 12ᵐ dōm: ꝙ nō oꝫ: ꝙ qđcūq; opti
mū cōicet̄ creature: ſed tm̄ illud: qđ eſt cōicabile: ſicut
cōſeruare mō ꝓdicto: nec abſolute necēium ē cōicatum
eē creature oē illud: qđ eſt cōicabile ei: qꝛ de⁹ poſſet cō
ferre multis multa: q̄ nō cōfert. ¶ Ad 13ᵐ dōꝫ: ꝙ non
eſt intelligēdū: ꝙ agēs nāle ſi ſit determinatū ad vnū
qđ nō poſſit facere niſi vnū effcm̄ tm̄: ⁊ iō illud verbū
ſic ē intelligēdū. ſ. ꝙ agēs nāle ē determinatū ad vnū
oppoſitū ↄ̄dictiōis: ita ꝙ nō ē indifferens ad oppoſita
ſicut agens volūtariū: agēs ēt nāle pōt eē cā oppoſito
rū qñ mutat̄: ſicut ꝑ ſuā ꝑſentiā eſt cā vnius ⁊ ꝑ abſen
tiā eſt cā oppoſiti: ſed hoc non hꝫ a ſe ſicut agens volū
tariū. Itē illud: quod dr̄: ꝙ motus ē ꝑ ſe cā corruptiōis
nō intelligit̄ de motu ipſi⁹ agētis: ſed de motu paſſi: ⁊
iō nō oꝫ: ꝙ mot⁹: q eſt in agēte ſit magis cā corruptiōis
q̄ ↄſeruatiōis: nec oꝫ ēt: ꝙ motus ī eo qđ motus ſit cā
corruptiōis ⁊ nō gn̄ationis: imo ē cā ꝑ ſe gn̄atiōis vni⁹
⁊ corruptiōis alteri⁹: ſed dr̄ a pho. 4. phi. qđ eſt magis
cauſa corruptiōis q̄ gn̄atiōis nō ſimplr̄: ſed ſm̄ ſuam
rōnē q̄ facit diſtare a forma abiciēda ꝓꝑ h̄: qꝛ reſpicit
magis determinatā formā in corrūpēdo q̄ ī gn̄ando:
vt patuit ex ſolōne. q. ꝓcedētis. ¶ Ad 14ᵐ dōm: ꝙ me
diāte cā cōſeruāte pōt effcūs corrūpi a ↄ̄rio agēte: cui⁹
virt⁹ excedit virtutē cāe ↄſeruātis. Itē glꝫ aſpectus ce
li nō eſt nat⁹ ↄſeruare rē q̄cūq;: ſed determinatus de
terminatā: ⁊ iō illud: qđ ↄſeruat̄ a celo ſꝫ vnū aſpectū
pōt corrūpi a celo abeūte illo aſpectu ⁊ ꝑſite ſꝫ aliū ſibi
oppoſitū. ¶ Ad 15ᵐ dōm: ꝙ celū ↄſeruat oia iſta infe
riora q̄diu durat in ſuo eē: ſed qꝛ ſꝫ determinatū aſpe
ctū hꝫ ↄſeruare: cōtingit ꝙ illđ: qđ prius ↄſeruabat̄ ab
eo alio tꝑe ipꝫ pt̄ corrūpi ab eo: ita ꝙ celū diuerſis tꝑi
bus pōt eſſe cā ↄſeruās ⁊ cā corrūpēs reſpectu eiuſdeꝫ.
¶ Ad 16ᵐ dōꝫ: ꝙ maior accipiēdo eā vlr̄ eſt falſa: qꝛ n̄
oꝫ: ꝙ illud: qđ dat ꝑ mãꝫ ⁊ ſtabilitatē aliꝫ hēat ꝑ mãm
⁊ ſtabilitatē a ſe: qꝛ ad hoc: qđ aliqđ det ſtabilitatē al
teri: ſufficit ꝙ hēat eē ab alio: nec reqrit̄ ꝙ ſit a ſeipſo.
¶ Ad 17ᵐ dōm: ꝙ lꝫ celū mutet locū ſꝫ ꝑtes: tñ n̄ mu
tat locū ſm̄ ſe totū: ⁊ iō pōt hr̄e: vt dcm̄ eſt ſꝫ oēs ꝑtes
ſuas influētias ſuꝑ oia inferiora: vel ſm̄ lineā rectaꝫ:
vel ſꝫ obliq̄. i. reflexā: ⁊ ideo inq̄tū ē influētia ↄtinua
tur ſuꝑ oia inferiora: ⁊ inq̄tū ſm̄ ſe totū ē imobile pōt
eſſe cā ↄſeruans eia q̄tū ad trāſmutationem: q̄ ↄuenit
eis ſm̄ totū. ¶ Ad 18ᵐ dōm: ꝙ nō oꝫ: ꝙ illud: qđ ē ma
gis intimū rei ſit cā ↄſeruās eā: aliogn idē eēt cā ſui ipſi
us: qđ eſt incōueniēs: ſꝫ reqrit̄: ꝙ ſit aliquo mō rei quā
cōſeruat: ⁊ ꝙ poſſit influere ei: ꝙ nulli rei pōt ↄuenire
reſpectu ſuiipſius. Dicēdū ḡ: ꝙ nō q̄cunq; maior inti
matio magis ↄſeruat: ſed maior itimatio: q̄ ↄuenit agē
ti ſm̄ ꝙ magis intime influit. ¶ Ad 19ᵐ dōm: ꝙ duo
hoies q̄tūcūq; ſint eodē mō diſpoſiti: nō tñ oꝫ eodeꝫ
mō regi a celo q̄tū ad illud: qđ celū influit hoi: tū qꝛ in
hoie eſt aliq̄s motor: qui nō ſubeſt directe influētie ce
li: ex quo nō ſeq̄tur: niſi ꝙ hō non ↄſeruat̄ q̄tū ad oia:
que ſunt in ipſo a celo: qđ ſupra cōceſſum ē: tū qꝛ corꝑa
eodē mō diſpoſita ⁊ totalr̄ a celo dependētia: non oꝑꝫ
eodē mō recipe influētiā celi: niſi ſint in eodē loco nūc
ro: qđ ē īpoſſe ꝑ nãꝫ: ⁊ iō diuerſa diſpō vel ↄdō duoruꝫ
corꝑoꝝ: q̄ a pn̄⁹ eodē mō fuerūt diſpoſita ſi q̄ ſint talia
nō arguit: ꝙ n̄ regant̄ vel ↄſeruent̄ a celo. ¶ Ad 20ᵐ
dōm: ꝙ dici pōt: ꝙ lꝫ noſtrū intelligere poſſit eē de re ſi
ne cā ſua intellecta: tñ nō poſſumus nō intellecta itel
ligere eſſe ſine cā ſua: alr̄ poſſet dici ⁊ magis ad formā
argumēti: ꝙ lꝫ nr̄um intelligere poſſit eē de re ſine cā
rei intellecte cointellecta: nō tñ nr̄m intelligere pōt eē
ſine cā ſua. i. ſine cā ipſius intelligere: ⁊ ꝑ ↄn̄s nō oꝫ: ꝙ
ſubā ſenſibilis: q̄ eſt cā nr̄i intelligere poſſit eē ſine cau
ſa ſua: ideſt ſine cauſa ipſius intelligere. ¶ Ad 21ᵐ dōꝫ:
ꝙ mã ē ab alio effectiue nō ꝑ ſe ſola: ſꝫ cū alio. ſ. cū for
ma: rōne cuius actio ꝓducentis mãꝫ terminat̄ ad ens
actu. ¶ Ad 22ᵐ dōꝫ: ꝙ dato ꝙ agēs ꝑ motū paſſiue n̄
poſſit eē cā ↄſeruās: cū nūq̄ poſſit agere vel paſſio ifluē
re niſi ꝑ motū: tñ agens: qđ a pn̄⁹ hꝫ agere ꝑ motū: vel
ꝑ trāſmutationē pōt ↄſeruare illud: qđ iduxit ꝑ motū:
nec poſtq̄ iduxit ſuū effcm̄: effcūs eī erit mouere: ſꝫ qđ
iducit ē tenere ⁊ cōſeruare in eſſe: ſicut ille: q a pn̄⁹ ipri
mit figurā ſigilli aque: h̄ a pncipio facit per motū: ſed

Ita celū mu tet locū ſꝫ to tū: quo mō an. ſ. ſm̄ ſbm vel ſꝫ formā: vide pulchre Auerro. 4. phi. ↄtra the miſtiū cōmē. 43. e. 6. phiſ. cōmen. 95. e ibi vīđ qđ re probat̄ reſpō ſio data a do ctoꝛ hic ꝙ vꝫ celū moueat̄ ſm̄ ꝑtes ⁊ nō ſm̄ totum.

poſtꝗ̄ impreſſa eſt figura ꝑ motū ipſi aque pōt habe-
re action: ſine motu tenendo ſigillū in aqua ⁊ ꝯſeruā-
do figuram impreſſam: agens per motum paſſi poſſit
facere ad cōſeruationē alicuius forme: dūmō illa for-
ma nō neceſſario acqrerer̄ ꝑ motū ad motū celi aliq̄
mo facit ad cōſeruationē caloris eiꝰ: qđ calorē ꝑ motū
illū nō opꝫ ſemꝑ de nouo acqri. Qō. VII.

SEptimo querit̄: vtrū ceſſante motu celi nālr̄ poſſet
eſſe aliq̄ actio vel paſſio in iſtis īferiori
bus. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ remoto ꝓncipio pri
mo remouent̄ oīa alia: que ſunt poſt. ꝓ
T.c.37. ⁊ in/de. bat pħs. 8. phiſico. motus celi eſt ꝓmus
oium motuū nāliū. ḡ remoto motu ce-
li remouet̄ motus oīs ⁊ mutatio nālis. ¶ Sꝫ dicebat
ꝙ motus celi dr̄ primus: qꝛ applicat ptes celi: q̄ habēt
virtutē actiuam ad agendū: nō aūt ꝓp̄ h̄: qꝛ motus ce-
T.c.55. vſq ad tex.c.60. li ſit cā alioꝝ motuum. ¶ Cōtra: qꝛ phs ꝓbat illū mo
tū eſſe pᵐ: non tm̄ qꝛ ſic applicat: ſed ēt qꝛ pōt ēē perpe-
tuus vnus exiſtēs: ⁊ qꝛ eſt magis vniformis ⁊ ꝑfectus:
⁊ ex hoc ēt ꝓbat idē: qđ eſt cā ꝑpetue generatiōis ⁊ cor
ruptionis. ḡ nō dr̄ primus: qꝛ applicat: ſed ⁊ eſt aliꝰ mo
tus. ¶ P̄. Remoto motu celeſti remouētur oīa alia:
A principio vſq ad tex. com.45. que reducunt̄ in ipſū: ſed phs. 8. phiſi. reducit oēs motꝰ
⁊ mutationes inferioꝝ in motū celi: ſicut in cām: qꝛ oꝫ
oēm motū nouū reduci ſicut in cām in motū ꝑpetuū.
ḡ ceſſante motu celi nullus motus pōt nāliter remane
re in iſtis inferioribus. ¶ P̄. Si virtus celi: que eſt eiꝰ
qualitas ſufficeret ad agendū aliqd in iſtis inferioribꝰ
ſine eius motu: ſequeret̄: ꝙ generatio ⁊ corruptio poſſꝫ
durare in infinitū ſine motu celi: ſed h̄ eſt falſum. ḡ q̄-
litas celi nō ſufficit ſine ſuo motu ad agendū: ⁊ multo
minus virtus quecūqꝫ inferioꝝ. ꝯñtiam cū meiore ꝓ-
bo: qꝛ ſi virtus celi ſufficit ad agendū ſine motu in ife-
rioribus: tūc ſtelle calide conuerterent elemēta frida
in calida: ⁊ ſtelle frigide in oppoſita pte ſemꝑ conuerte
rent elemēta calida in frigida: ⁊ ſic in infinitū duraret
qꝛ frigida in loco vbi abūdarent fluerent ad locū vbi
ꝯſeruarent̄: ⁊ ſilr̄ calida: ⁊ ſic in infinitū fieret cōſum-
ptio ⁊ reſtauratio: ſed hoc ſtante duraret in infinitum
generatio ⁊ corruptio. ḡ ſi virtus celi ſufficeret ad agē-
dū ſine eius motu. ſequeretur ꝙ generatio ⁊ corruptio
poſſet durare i īfinitū ſine motu. falſitatē ꝯñtis ſimilr̄
ꝓbo: qꝛ gn̄atio ⁊ corruptio ſaltē elemētoꝝ: puta ignis
in ſpē ⁊ alioꝝ nō pōt durare i ꝑpetuū: niſi hēat cāꝫ ꝑpe
tuā difformē: hoc aūt nō pōt eſſe niſi ꝑ motū ꝑpetuū: ḡ
faciat ꝑpetuā difformitatē in cā: infinita. n. agētia non
ſufficerēt: qꝛ oꝫ: vt ꝓbat phs. 8. phiſi. reducere ꝑpetuita
T.c.45. tē gn̄ationis ⁊ corruptionis in aliq̄ vnā cām ꝑpetuā:
vel ſaltem in cās finitas: nec ſufficerēt ēē finite q̄tum
cūqꝫ plēs ponerent̄ niſi aliq̄ eaꝝ: vel oēs ēēnt ꝑpetue:
nullus aūt motus pōt ēē ꝑpetuus niſi motus celeſtis. ḡ
īpoſe eſt generationem ⁊ corruptionē durare in infini
tū ſine motu celi: vel in ꝑpetuū. ſic ḡ pꝫ falſitas ꝯñtis.
¶ P̄. In ꝑ ſe ordinatis ceſſante motu ꝓoris ceſſat mo
tus poſterioris: ſꝫ intelligētia ⁊ celū i mouēdo iſta infe
riora ſe hn̄t ſicut prius ⁊ poſterius agens: remota actio
ne itelligentie: q̄ prior eſt remouebit̄ actio celi: ſꝫ remo
to motu celi remouet̄ actio intelligētie: qꝛ itelligētia ñ
influit celo niſi motū. ḡ ceſſante motu celi celuꝫ nihil
poſſet agere i iſtis iferioribꝰ: ⁊ multo minꝰ vnū iferioꝝ
in aliud: ſed dicebat ꝙ lꝫ celū ſit poſteriꝰ in agēdo ⁊ de
pēdeat ab itelligētia q̄tū ad ea: que agit mediante ſuo
motu: nō tn̄ q̄tū ad oīa: q̄ ſimplr̄ poſſet agere. ¶ Con
tra: nō minꝰ vr̄ corpꝰ celeſte depēdere ab itelligētia q̄
vnū corpꝰ ab alio corpore: ſed vnū corpus ſic inuenit̄ de
pendere ab alio: qđ nihil poſſit agere ſine illo alio: ſicut
corpora inferiora depēdēt a celo cū ꝯſeruent̄ ab eo: vt
ē. oſtenſum eſt. ḡ celū in oī actione ſua dependet ab in
telligētia. Ad hoc rñdebat rñdēs interimēdo maiorē.
¶ Sꝫ ꝯ: qꝛ in tm̄ vnūqđqꝫ depēdet ab alio inq̄tū ē in
pō reſpectu eius: ⁊ aliud eſt actu: ſed corpꝰ magis ē i pō
reſpectu intelligētie: ⁊ itelligētia magis ē i actu reſpcū
corporis q̄ vnū corpꝰ reſpectu alterius. ḡ corpꝰ ſupremū
magis depēdet ab itelligētia q̄ vnū corpꝰ ab alio: ⁊ ſic
vr̄ adhuc ꝙ illa maior ſit vera. ¶ P̄. Ceſſāte ꝓmo ap-
plicāte ceſſat oīs applicatio: ſed motus celi eſt ꝓmū ap
plicans agens ad paſſum in iſtis inferioribꝰ: ſed nō po
teſt ēē aliq̄ actio noua in corporalibus vel mutatio: ni
ſi ponat̄ noua applicatio agentis ad paſſum: vel paſſi
ad agēs. ergo ceſſante motu celi nō pōt eſſe aliq̄ muta
tio i rebus corporalibus. ¶ P̄. Sicut ſe hꝫ virtus vlis
ad virtutē particularē: ita ſe hꝫ motus vniuerſalis ad
motum particularē. ſed ceſſante virtute vniuerſali ceſ
ſat oīs virtus particularis. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. Ceſſante tpe
ceſſat motus: qui eſt i tpe: ſed ceſſante motu celi ceſſat
tēpus: cū ſit paſſio primi mobilis. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. Omne
difforme reducitur ad vniforme: ſed oēs motus iferio
rum ſunt difformes. ergo opꝫ: ꝙ reducant̄ in motum
vniformem: qualis eſt ſolus motus celeſtis: ſed ceſſan
te motu celi ceſſant oīa: que reducunt̄ in ipſum. ḡ ceſ-
ſante motu celi ceſſant omnes motus inferioꝝ. ¶ P̄.
Illud quod caret primis qualitatibus actiuis ⁊ paſſi-
uis: non poteſt agere per aliquā qualitatem ſuā: ſed ce
lū caret hmōi qualitatibus: vt ſunt calor: frigus: ⁊ hu-
iuſmodi: que in celo non ſunt. ergo celū nō pōt agere ꝑ
aliquā qualitatē ſuaꝫ in iſtis inferioribus: ſꝫ tm̄ ꝑ mo-
tum ſuum: ſed ceſſante influentia celi ceſſat oīs actio
in iſtis iferioribus. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. Dicit quidā ſanctus:
ꝙ celū recipit perfectionem ſuā a deo per motum: ſed
vnūquodqꝫ intantū agit inq̄tum eſt perfectū. ergo ce
lum non agit niſi inquantū recipit motum: ⁊ per conſe
quens ceſſante motu ſuo non ageret: ⁊ ſic idē qđ prius.
¶ P̄. Non eſt aliqua cā quare damnatorum corpora
poſt diē iudicij nō cōburant̄ ab igne in inferno eis pre
ſente: niſi ꝓpter ceſſationē motus celi: ſed hoc nō eſſet
niſi ceſſante motu celi ceſſaret oīs motus inferiorum.
ergo ceſſante motu celi nāliter ceſſat oīs actio in iſtis ī
ferioribꝰ. ¶ P̄. Sicꝫ ſe hꝫ inſtrm̄ ad artificē: ſic ſe hn̄t
iſta inferiora ad celū in agēdo: ſed inſtrm̄ nō pōt age-
re ceſſante motiōe artificis. ergo nec iſta inferiora ceſ-
ſante motu celi. ¶ P̄. Celū cū ſit diſtās ab iſtis iferio
ribus non pōt mouere ea vel agere in ea niſi virtꝰ eius
applicet̄ ad ea per ſuū motū localē: ſed hoc non poſſet
eſſe ceſſante motu celi. ergo celū non pōt agere in hec
inferiora: niſi ſit ceſſatio motus celi: ⁊ multo minꝰ vnū
inferiorum in aliud. ¶ P̄. Ceſſante motu celi in iſtis
inferioribus ceſſabit omnis tranſmutatio naturalis in
iſtis inferioribus: aut hoc ergo erit naturaliter: aut ſuꝑ
nāliter: aut alio modo: poſito ꝙ actio poſſit ēē ceſſante
motu celi. ꝓbo ꝙ hoc non ſit ſupnāliter: qꝛ qn̄ aliquid
ſit ꝯ inclinationē rei nālem h̄ eſt violētū ⁊ ꝯ nām: nō
aūt ſupnāliter: ſed ſi calidū exiſtens iuxta calefactibi-
le poſt diē iudicij haberet illud calefacere eſſet contra
naturalem eius inclinationem ⁊ violentū. ergo nō fie
ret ſupernaturaliter: ſed magis cōtra naturaliter: nec
ceſſatio tranſmutationum poſt diem iudicij poterit ēē
violenta: quia illa ceſſatio durabit in perpetuum: nul
lum autem violentum perpetuum: relinquitur ergo ꝙ
erit naturalis. ⁊ ſic habetur propoſitum.

¶ Cōtra

Cōtra Unūquodq̄ꝫ hꝫ agere inq̄ntum eſt actu: ⁊ pati inq̄ntū eſt in pō ſꝫ ceſſāte motu celi ſal tē aliq̄ manēt in actu: ⁊ aliq̄ in pō reſpectu inferioꝝ.ğ ceſſante motu celi poſſet eē i eis nāliter actio ⁊ paſſio.

Reſpōdeo ad euidentiā huius.q. Pmo vidē dū ē quō motus localis ipſiꝰ agētis facit ad h ꝙ agens agat. Dico aūt motus ipſius agentis: q2 ꝯuenit aliq̄n ipꝫ paſſuꝫ moueri localr: ⁊ mediāte ſuo motu locali alterari.puta calefieri ⁊ de motu ꝓut ſic cāt in paſſo: ⁊ put eſt in paſſo nō loq̄mur: q2 non q̄rimus quō celū ſm ſuū motū localem moueatur: ſꝫ quō ſm ſuū motum localē ad alia ſe habeat actiue ⁊ i alia agat. Triplr aūt poteſt intelligi motū localē alicuius agentis facere ad hoc: ꝙ agens agat: ⁊ precipue ad hoc:qō alteret. Uno modo: ꝙ ipſe motus localis exiſtens in agente ſicut in ſubō ſit ſibi principium actiuuꝫ imediatū cauſandi aliq̄ꝫ qualitatē: vel aliq̄ꝫ formā in paſſo: vt ſi dicamus: ꝙ motus celi ſit principiū actiuū a quo imediate cātur calor: q2 cōuenit: ꝙ celū ꝑ motū ſuū localē regionē ſupioꝝ elemētoꝝ mouet: ad quem motū exñtē in illis elemētis ſuperioribus ſeq̄tur gñatio caloris: ⁊ ſic motus celi nō attingit ad calorē generandū in elemētis: ſed mediāte motu locali ipſius paſſi: qō aūt motus ipſius agentis localis nō faciat ad h: ꝙ agens agat alterando ſic: ꝙ motus agentis ſit principiū actiuū imediatū inducens aliq̄ꝫ formā in paſſo: puta ꝙ motus celi ſit principiū actiuū: ita ꝙ imediate ꝓducat alicui paſſo calorem: vel aliā formā nō mediāte motu locali paſſi probo triplici ratiōe. Pmo vna rōne generali ⁊ duabus ſpecialibus quantum ad celū. Pma rō talis eſt: vnūqōq̄ꝫ hꝫ mouere aliqd ꝑ illud ſm ꝙ eſt in actu ꝑ illud: ſed per motū localē nulla res hꝫ aliquod eſſe in eo ꝙ huiuſmodi actu niſi eſſe in aliquo vbi. ergo nullū agens hꝫ per motum localē agere: niſi inq̄ntū ei cōpetit ex hoc: qō eſt actu in aliquo vbi: ſed eſſe in aliquo vbi actu: ⁊ directe ⁊ ſm ſe circumſcripta oī qualitate actiua nō iportat pncipiū actiuū imediate alicuius forme vel qualitatis: q2 vbi ē ſitus: ⁊ ea que pertinent ad quantitatē nō iportant agere.ğ nullū agens agit per ſuū motū localē: ita ꝙ ſuus motus localis ſit principiū actiuum imediatū: quo imprimat aliquam qualitatē vel formā. ¶ Secūda rō talis eſt: ⁊ ē ſpālis quantum ad celū: ſi motus localis celi eſſet principiū imediatū alterandi potētior eſſet motus celi ad ſuū effectū inducendū q̄ȝ quecūq̄ꝫ qualitas celi: q2 motus celi conuenit celo ſm ſe totū: cū diuerſe partes celi ſint diuerſaꝝ qualitatū: ⁊ iō motus eēt potentior aliis virtutibus celi: ſi eſſet de ſe virtus actiua imediata: ⁊ per ꝯñs effectus: qui natus eſt ſequi ex motu celi oī tēpore ſuperabundaret: ⁊ excederet effectum cuiuſlibet virtutis celeſtis: ſed hoc eſt falſuꝫ: q2 motus localis natus eſt cauſare calorē: calor aūt nō ſupabūdat in iſtis iferioribus ſemꝑ: imo q̄nq̄ꝫ eſt frigus. ergo ipoſſibile ē ꝙ motus localis in celo ſit ei principiū actiuū imediatum alterandi iſta inferiora: vel imprimēdi eis aliquā formā. ¶ Tertia rō talis ē: ⁊ eſt ſilr ſpālis de celo: diffōrmitas: que eſt inter eſtatē ⁊ hyemē: ⁊ mane ⁊ meridiem opꝫ reduci vel in diffōrmitatem motus: vel partium eius: ſed hec non poſſunt reduci in diffōrmitatē motus directe ⁊ imediate: q2 oēs motus celeſtes ſemꝑ ſunt vniformes: ita.ſ. ꝙ q̄libet motus in ſe ſemper eſt vno mō: diffōrmitas aūt: que eſt inter motū vnius orbis: ⁊ motum alterius orbis ſi ſit cā diffōrmitatis: q̄ eſt inter hyemē ⁊ eſtatē: mane ⁊ meridiē opꝫ reduci in diffōrmitatē partiū celi: que ſit ſm aliud q̄ȝ ſm motuꝫ: in partibus aūt celi excluſo motu nō ē diuerſitas: niſi ſm qualitates aliquas. ergo opꝫ reducere dictam diuerſitatem tēpoꝝ in diuerſas qualitates celi: q2 ſubſtātia non eſt imediatū principium agendi: ſed ea: que ſiūt in hyeme ⁊ eſtate: puta abūdātia calidi: frigidi humidi: ⁊ ſicci ſunt effectus celi in iſtis inferioribus. ergo opꝫ: ꝙ tales effectus celi reducanť ſicut in pncipiū actiuū: qō directe habeat alterare in qualitates celi ⁊ non in motū: ſꝫ.n. motus celi faciat ad hoc: ꝙ pars celi aliq̄ꝫ q̄litatē actiuam approximet ad paſſum: nō tñ eſt principium actiuum: ſeu alteratiuū: ſed hec eſt qualitas partis approximate: hoc pꝫ per hoc: ꝙ celū empyreū ſm ꝙ cōiꝰ ponitur: hꝫ aliq̄ꝫ influentiaꝫ ſuꝑ inferiora: ſꝫ ſit imobile: ⁊ ideo mihi videť ꝙ principiū actiuū quo directe ⁊ imediate celū hꝫ alterare ⁊ imprimere aliq̄ꝫ formaꝫ in iſtis inferioribus non ſit motus: ſed ſit aliqua qualitas celi: puta lumen: vel aliqua hmōi qualitas. ¶ Secundo modo pōt intelligi: ꝙ motus localis alicuius corporalis agētis faciat ad hoc: qō agat alterando.ſ. ꝙ motꝰ ſuus vna cū ipſo moto ſuo in ſoliditate: vel in aliq̄ alio ſit cā mouendi localiter alteꝝ: ſicut ſi bacculus motus moueat aquā: ⁊ ex illo motu illius paſſi ſequetur alteratio in ipſo paſſo: qō moueť a corpore moto: ⁊ iſto mō res corꝑalis agens ꝑ motū localē aliqō corpus ſit actu in aliquo: vbi prius non erat: ⁊ ꝓꝑ hoc abicit aliud corpus ibi exñs: ꝓꝑ hoc: ꝙ duo corpora in eodē loco ſunt icōpoſſibilia: ⁊ iō vnū corpus motum localiter pōt ſuo motu locali mouere aliqō corpus localiter: pōt ēt ſuo motu locali mouere ad hūdū cū: ad motū āt localē alicuius corꝑis in quo eſt motus. cōſeq̄ť aliq̄n generatio caloris: ſicut q̄n aliqd violēter ⁊ vehemēter moueť: ⁊ ſic ex ꝯñti vnū corpꝰ mouēdo alteꝝ localr pt ipꝫ alterare mediāte locali motu creato i ipſo: qō alterať: ⁊ ſic celū per ſuū motū localē pōt aliq̄n alterationē facere in regione ignis: ⁊ in ſuperiori parte: q̄ moueñť raptu celi: ſicut pbat pħs ꝑ metheoroꝝ ꝑ motū comete: ſꝫ q2 motus iſte quo rapiť pars aeris motu celi nō peruenit vſq̄ꝫ ad nos: nec ad ſupficiē terre: ꝓꝑ qō motꝰ celi non cāt calorē in ſupficie terre: ſed eiꝰ q̄litas: puta lumē vel aliq̄ alia. ¶ Tertio mō pōt itelligi: ꝙ motꝰ localis alicuius rei corꝑalis faciat ad h: ꝙ ꝑtes eiꝰ: ſiue ille ꝑtes motus agāt: q2 illud qō hꝫ vtutē actiuā ꝑ motū illū appropinquat ad paſſuꝫ: q̄ appropinq̄tiōe facta agēs agit in paſſum nō ꝑ ſuū motū directe: ſed ꝑ ſuā q̄litatē actiuā: ſicut ignis applicitus ad aquā gfa calefaciēdi aquā ꝑ calorē ſuū: ⁊ ſic motus celi facit ad h: ꝙ aliq̄ ps celi agat in aliq̄ꝫ ꝑtē terre determinatā: q2 ꝑ motū celi aliq̄ ſtella applicať ad h: qō ſit ſuꝑ aliq̄ꝫ ꝑtē terre: quo facto illa ſtella ꝑ lumē ſuū vel ꝑ aliq̄ꝫ qualitatē ſi ſit caꝫ dare agit in illam partem terre.

His premiſſis rñdeo ad q̄ōnē: ⁊ dico ꝙ qō pt itelligi triplr ad pñs. vnoꝰ vt q̄rať: ſuppoſito ꝙ aliqō agēs inferius ſit applicituꝫ ad ſuū paſſum: puta ignis ad ſtupā verū poſſit agere in ipm: q2 ad hoc: ꝙ aliqō agēs agat: ⁊ aliqō patiēs patiatur: ſufficit ꝙ agens hēat virtutem ſufficientē ad agendū: ⁊ patiens ꝯueniētē diſpōnē ad patiendū.ſ. ꝙ ſit in potētia ad illud: qō cōtinetur virtualr in agente: ſꝫ ceſſante motu celi iſta poſſunt ꝯſeruari inter ignē ⁊ ſtupā q2 ignis hꝫ q̄cq̄d dꝫ hēre ad agēdū: nā hꝫ illō: qō debeť igni ſm ꝙ ignis: q2 p̄la poſſunt ſtare in ſuo eſſe ꝑfecto ſtante motu celi: ⁊ influentia celi: cuius virtute agit ignis: poteſt ignis recipere ſtante motu celi: vt declaratum eſt: q2 motus non eſt principium actiuuꝫ quo celū agat: ſed ſua qualitas: que remanet ſtante motu celi:

Nota rōnē q̄ quibꝰ pbatur ꝙ motus celi imediate nō imprimit aliq̄ formaꝫ i paſſo.

qꝛ nec alteratio: que eſt per motũ localez celi peruenit ad ſuperficiẽ terre: vt ſupra deductũ eſt: non inquantũ affert ſtellã ad nos: que hꝫ virtutẽ alteratiuam: ꝛ ideo applicata aliqua ſtella: in cuius virtute hꝫ ignis agere per applicationez ceſſante motu celi poteſt recipere influentiam celi: ita vt in virtute celi agat. Item non video: ꝙ celũ det alicui corpori calefacere ꝑ calorẽ: vbi i ꝙ̃tum dat ei calorẽ ꝛ cõſeruat. Conſtat aũt ꝙ ceſſante motu celi adhuc celũ ꝯſeruaret ignẽ ꝛ eius calorez: ſilr etiam paſſium: lꝫ illud: per qḋ dꝫ pati ceſſante motu celi: qꝛ patitur per mãm: vel aliq̃ꝫ qualitatẽ additã: puta ſiccũ vel humidũ: ceſſante aũt motu celi poſſunt manere tã prima mã q̃ꝫ qualitates paſſiue elementoꝝ: tñ qꝛ ille qualitates creãtur ex influentia celi: que nõ tolitur ceſſante motu celi: vt dictum eſt: ſicut influentia ignis applicati ad aquã tolliẽ ceſſante motu eius: tunc qꝛ ꝯſeqtur elemẽta: que remanebũt q̃ꝫtum ad accñia: q̃ conſequũtur ea ceſſante motu celi: ꝛ ideo videtur mihi: ꝙ ignis applicitus ſtupe: vel cuicũqꝫ poſſet agere in ipſum ceſſante motu celi. ¶ Alio modo poteſt intelligi vt queratur: vtrũ ceſſante motu celi quelibet ps celi regionẽ ſub ſe exiſtentem nata eſſet ꝑ aliqḋ tempus reducere corporaliter in actũ: quã nata eſſet illa ps creare: puta in actũ calidi vel frigidi: taliter ꝙ decetero nihil de nouo ageret: ſed tñ conſeruaret: qḋ factum eẽt: ꝛ hoc ꝑꝑ defectũ noue applicationis: vel ſit ita ꝙ ceſſãte motu celi nulla ſuppoſitiõe facta duraret actio ꝛ paſſio noua generatio ꝛ corruptio i infinitũ: ꝛ ad hoc dico ꝙ ſine p̄iudicio alioꝛuꝫ: mihi vr̃ ꝙ ceſſante motu celi poſſunt noue actiones ꝛ mutatiões durare in infinitũ: qꝛ in regione vbi dñarenẽ ſtelle calide cõſumenẽ elementa frigida: precipue aqua: ꝛ ideo ibi eẽt dimiſſioꝛ q̃ꝫ alibi: ꝛ ex alio loco cõcurrerent illuc: ꝛ ecõtrario vbi dominarentur ſtelle frigide cõtinue conuerterenẽ elementa calida: ꝛ ad illũ locũ cõcurrerent elementa calida generata a loco vbi abundarent: ꝛ ꝓpter h̾ videẽ mihi ꝙ ſimplr̃ alteratio calidi ꝛ frigidi: ꝛ generatio ꝛ corruptio elementoꝝ ſꝫ partẽ illo mõ poſſent durare in infinitũ nãliter ceſſante motu celi: quid aũt ſit ꝺ generatiõe mixtoꝝ in ſequenti queſtione patebit. ¶ Si aũt queraẽ q̃uo ceſſabit poſt diẽ iudicij generatio ꝛ corruptio in iſtis inferioꝛib⁹: credo ꝙ ſicut pulchritudinẽ illã: quã habituri ſunt celi ꝛ elemẽta poſt diem iudicij habebunt non ex virtute nãli principioꝝ: ſed ex ſupernaturali influentia dei. ita dico de ceſſatiõe generationis ꝛ corruptionis. ¶ Tertio mõ põt intelligi qḋ vt q̃ratur vtrũ tãta diuerſitas generationũ ꝛ corruptionuꝫ quanta nunc eſt poſſet manere ceſſante motu celi: puta ꝙ ſit diuerſitas hyemis ꝛ eſtatis in eadẽ pte mundi ꝛ ꝙ ſit tanta diuerſitas effectuũ in eadẽ pte terre ꝛ diuerſis ſicut modo: ꝛ ſic dico ꝙ talis ꝛ tanta diuerſitas eſſe non poteſt ceſſante motu celi: qꝛ illud nõ poteſt eẽ ceſſante motu celi: qḋ reqrit diuerſaꝝ ſtellaꝝ ſibi inuicẽ ſucceſſionẽ alterationũ ſuper eaſdez partes terre: diuerſitas aũt effectuũ: ꝛ precipue tanta: ſicut mõ eſt i eadẽ pte terre: ꝛ diuerſitas hyemis ꝛ eſtatis de neceſſitate requirit hoc: qḋ predictum eſt: vt de ſe pꝫ: diuerſitas aũt q̃ eſt i mixtis: h̾ reqrit ſicut magis ex ſeq̃nti qõne apparebit: ꝛ ideo dico ꝙ ceſſante motu celi tãta diuerſitas q̃ꝫta nunc eſt nõ eẽt: non tñ nãliter eſſet veꝝ oẽꝫ actionẽ ceſſare i iſtis inferioꝛibus: ꝛ q̃uis venerabilis doctoꝛ noſter frater Tho. teneat oppoſitũ huius i ſcripto: ꝛ in qõnibus diſputatis: tñ credo finaliter ꝙ fuit iſtius opinionis. ſ. ꝙ celũ ꝑ q̃ꝫtitatẽ ſuã ageret: dato ꝙ motus eius ceſſaret: nã lꝫ poſuerit in ſcripto ꝙ celũ empyreũ: qꝛ eſt immobile non agit in inferioꝛa: tñ in ſumma ꝛ in quolibet tꝫ oppoſitũ. ¶ Ad p̄ᵐ ergo i oppoſitũ dõm: ꝙ illa ꝓpoſitio credenda eſt nõ de primo ſm dignitatẽ ſolũ: ſed de primo ſm cãlitatẽ: motus aũt celi dato ꝙ ſit prioꝛ dignitate oĩbus motibus inferius exiſtentibus ꝛ poſſibilib⁹: ꝛ prioꝛ iſta diuerſitate motuꝫ: que nunc eſt ẽt ſm cãlitatẽ: non tñ ſm cãlitatẽ eſt p̄oꝛ reſpectu cuiuſcũqꝫ motus: qui poſſet eſſe i inferioꝛib⁹: vt deductũ eſt: nã ſicut dcm̃ eſt: aliqs motus poſſet eſſe hic inferius ceſſante motu celi: ph̃s aũt loqtur ſm modũ: q nunc eſt: non aũt ſm curſuꝫ: qui poſſet eẽ. ¶ Ad 2ᵐ dõm: ꝙ ph̃s ꝓbat motũ celeſtẽ eẽ p̄mum reſpectu alioꝝ inq̃ꝫtũ eſt ꝑpetuus nõ cãlitate: ſed duratione: ꝓbat ẽt ipſum eſſe primũ cãlitate ſm curſum: q nũc eſt: non aũt: q poſſet eſſe. ¶ Ad 3ᵐ dõm: ꝙ oẽs motus nãles ſm curſum: qui nunc eſt reducunẽ in motũ celeſtẽ: qꝛ facit ad eos applicãdo illud: qḋ hꝫ virtutẽ actiuã: ſꝫ non oꝫ reducere in eum oẽm motũ nãlẽ: qui poſſet eẽ ſm quẽcũq̃ꝫ curſum. ¶ Ad 4ᵐ dõm: ꝙ ꝯña ẽ bona ꝛ añs ẽt ad id: qḋ arguiẽ ꝫ ꝯñs: dico ꝙ illa infinita generatio ꝛ corruptio: que poſſet durare ceſſãte motu celi reduceretur in aliq̃ꝫ vnã cãm difformẽ: ſed illa cã difformis non eſſet motus: ſed celũ hñs diuerſas partes: per quarũ vnam calefacere: ꝛ ꝑ aliã frigefacere poteſt: nec etiã opꝫ iſtã infinitã generationẽ reducere in vnaꝫ aliq̃ꝫ cãm nãlẽ tñ: ſed ſufficit ꝙ reducereẽ in cãs finitas: ꝛ hoc fiet reducendo eam in diuerſos orbes finitos: vł in diuerſas partes eiuſdẽ orbis: ſicut ipſe ph̃s non reducit ea in vnũ perpetuũ motũ: ſed in plures: vt pꝫ. 2. ꝺ generatione. ꝛ. 12. metaphi. ¶ Ad 5ᵐ dõm: ꝙ recta actiõe prioꝛis non remanet poſterioꝛis actio q̃ꝫtũ ad hoc: qḋ poſterius dependet a prioꝛe: vnde lꝫ actio depẽdet ab intelligẽtia mouẽte celũ localiter q̃ꝫtum ad diuerſitatẽ motionũ: que ſunt ſm iſtũ curſum: nõ tñ opꝫ: ꝙ depẽdeat eius actio ab actione intelligẽtie mouẽtis q̃ꝫtũ ad quẽcũq̃ꝫ motũ ſiue actionẽ: quã poſſet hr̃e ſm quẽcunqꝫ curſum: qꝛ motus ille: vt dictũ eſt: non dat celo virtutem actiuam motus: dico quo moueẽ ab itelligẽtia: ſed hanc hꝫ a ſolo deo. ¶ Ad 6ᵐ dõm: ꝙ maioꝛ eſt ſimplr̃ falſa: qꝛ plus depẽdet aliquod corpus a celo q̃ꝫ celũ ab intelligentia. ¶ Ad 7ᵐ dõꝫ: ꝙ lꝫ corpus ſit magis in potentia reſpectu angeli: ꝛ angelus ſit magis in actu reſpectu corpoꝛis celeſtis q̃ꝫtũ ad dignitatem q̃ꝫ vnum corpus reſpectu alterius: qꝛ. ſ. actus nãe angelice plus excedit in dignitate corpoꝛis celeſtis actualitatẽ q̃ꝫ actualitas corpoꝛis celeſtis actualitatẽ cuiuſcũqꝫ corpoꝛis alterius: tñ accipiẽdo eẽ in actu virtuali ꝛ i potentia ſm cãlitatem plus eſt aliqḋ corpus in fieri i potentia celi q̃ꝫ celũ reſpectu angeli: ꝛ plus eſt celũ i actu reſpectu inferioꝝ q̃ꝫ ſit angelus reſpectu celi: qꝛ act⁹ celi plus ꝯtinet actualiter ꝛ cãliter: quod eſt in inferioribus q̃ꝫ contineat angelus illud: quod eſt in celo. ¶ Ad 8ᵐ dõm: ꝙ ceſſante p̄mo applicante ceſſat oĩs applicatio dependens ab illo primo applicante: ꝛ ideo ceſſante motu celi ceſſat oĩs applicatio dependens ab eo: ꝛ ille ſunt applicationes: que ſunt ꝓprie iſti curſui: qui nũc eſt: ſed non opꝫ oẽm applicationẽ vlr̃ ceſſare: naꝫ celũ alterando iſta inferioꝛa daret eis formã ad quam ſeq̃reẽ in eis motus abſqꝫ hoc ꝙ celum moueret: vt dcm̃ eſt in p̄ncipali ſolutiõe. ¶ Ad 9ᵐ dõꝫ: ꝙ ceſſante motu vl̃i ꝑ p̄dicationem ceſſaret oĩs motus inferioꝛũ ꝛ ſuperioꝝ: qꝛ ſi vlr̃ vnus motus eſſet: nec eſſet motus inferiorum ꝛ ſimiliter ceſſante motu ſuperioꝛuꝫ: qui eſt vniuerſalis reſpectu inferiorum per cauſalitatẽ ceſſarent motus inferioꝝ inq̃ꝫtuꝫ dependent ab illo motu

qui eſſet

Iſtud nõ credo eẽ verum de itẽtiõe philoſophi ꝛ cõmẽtatoris ſalua pace ſancti doctoꝛis ꝙ eꝫ ceſſãte motu celi adhuc celuꝫ conſeruaret ignes ꝛ eius calorez. nam hoc eſt dicere ignem ꝯſeruari ſine ſua cã conſeruãte q̃ ẽ mot⁹ celi: q eſt tan q̃ꝫ vita oĩum eoꝝ que ſunt ſꝫ nãm i iſtis inferioꝛibus: vt eſt ſentẽtia phi i p̄ncipio octaui phiſ.

T. c. 56.
T. c. vnde ſimi. ꝛ ẽ in ſi. octa phiſ.

Venerabilis doctoꝛ ſctũs Thomas

qui eſſet cā vniuerſalis coꝝ:nō autez motus celi eſt cā vniuerſalis inferioꝝ motuū quantuꝫ ad diuerſitatez ꝙ̄ nunc hñt:ſed non eſt cauſa vniuerſalis reſpectu oīs motus qualitercūqꝫ in iſtis iferioꝛib⁹. ¶ Ad decimū dicēdū: ꝙ ceſſante motu celi nō ceſſaret tēpus dūmō eſſet alius motus:qꝛ quocūqꝫ motu manēte manet tēpus:in omni eius motu eſt quātitas ſucceſſiua ſicut in ſubiecto:ſed illa quātitas ſucceſſiua q̄ eſt in motu magis vniformi dr̄ tēpus ⁊ mēſura certificās quantitatē aliorū motuum. ⁊ ideo quocūqꝫ motu manēte manet quātitas ſucceſſiua que eſt motus: ⁊ h̄ preſupponitur ī nā tēporis ad preſens. ¶ Ad xiᵐ dōm: ꝙ opꝫ oēs motus difformes reduci ad aliquod vniforme:ſed nō opꝫ ꝙ reducant̄ in vniforᵉ ꝙ ſit motus: ⁊ ideo non opꝫ ꝙ omnis motus inferioꝝ qualitercūqꝫ poſſibilis reducatur in aliquez motū vniformē celeſtē. ¶ Ad .12ᵐ dōm ꝙ calidū ⁊ frigidū ſunt prime qualitates actiue quātū ad iſta iferioꝛa:nō tñ ſunt vlr̄ primuꝫ:qꝛ qualitas celi puta lumē vel alia ſi qua eſt q̄ celum agat ſunt priores ⁊ ideo licꝫ nō ſit in corpore celeſti calor vel frigus formaliter loquēdo:ſunt tñ alie qualitates ꝑ quas poteſt agere. ¶ Ad 13ᵐ dōm: ꝙ lꝫ motus ſit quedaꝫ perfectio celi:tñ preter motuꝫ ſunt alie multe perfectiones per quas poſſet agere dato ꝙ nō moueretur. ¶ Ad 14ᵐ dicenduꝫ: ꝙ ſicut credo cauſa quare corpora dānatoruꝫ nō patient̄ ab igne corporeo inducēte morteꝫ nō erit ceſſatio motus celi:ſed virtus diuina h̄ operās ſupernaturaliter. ¶ Ad 15ᵐ dicendū: ꝙ quantū ad h̄ eſt ſile de inſtrumēto ⁊ artifice ⁊ de iferioꝛibus ⁊ celo: q: ſicut inferioꝛa agunt in virtute celi:ita inſtrumētuꝫ agit in virtute artificis.lꝫ quo ad hoc nō eſt ſimile:qꝛ ſicut artifex qui eſt homo nō poteſt dare virtutē mouendi inſtrumēto:niſi ⁊ ipſe homo moueatur:ita celuꝫ nō poſſet dare in iferioꝛibus virtutē mouēdi niſi ⁊ ipſuꝫ moueatur:ho: eniꝫ eſt de imperfectione hominis:q̄ non poteſt mouere ſuū inſtrumētū localiter niſi ⁊ ipſe moueatur quantū ad aliquaꝫ partem ſui motus localiter. ¶ Ad 16ᵐ dicēduꝫ: ꝙ virtus celi qua diſtat ab iſtis inferioꝛibus quādo defertur ſuper ea ſm̄ lineaꝫ rectam nō dicitur deferri motu locali ad iſta inferioꝛa q̄ſi moueretur in centrū in quo eſt virtus actiua verſus iferiorem regioneꝫ:ſed metaphorice dr̄ deferri inquātuꝫ totum mediuꝫ q: eſt inter celuꝫ ⁊ centruꝫ alteratur a virtute celi:⁊ ſic virtus celi alterādo hoc totū attingit virtualiter vſqꝫ inferioꝛa niſi motu locali. ¶ Ad 17ᵐ dōꝫ ꝙ nō motu locali a īud motuꝫ patitur ab aliquo ꝓhibente actioneꝫ recipi in paſſo:ſi eniꝫ ego poſſeꝫ aquam plus infrigidare q̄ꝫ ignis calefacere ⁊ īfrigidarē aquaꝫ ita ꝙ nō poſſet calefieri dūmodo non agerē in ignem nulla violentia fieret igni:ſed tunc proprie eſt ſua: vel q̄n̄o impeditur nō a motu quē pōt facere dūmodo nō īpediatur niſi ex parte paſſi:ſed a motu qui nat⁹ eſt ipꝫ ſequi ex ſua naturali īclinatione actiua: ſicut quādo īpeditur graue ne deſcēdat deorſuꝫ: ⁊ ideo ꝙ actio inferiorū ceſſet poſt diē iudicij nō eſt attribuēdum virtuti naturali nec violentie: ſed virtuti diuine ſupernāliter facienti.

Queſtio. VIII.

Octauo querit̄ vtrū ceſſante motu celi deſinerent naturaliter oīa mixta eſſe: ⁊ videtur ꝙ ſic. qꝛ ceſſante cauſa ceſſat effect⁹:ſed duplex motus celi .ſ. diurn⁹ ⁊ ille qui eſt ſuper polos ꝫodiaci eſt cauſa mixtiōis ⁊ mixtoruꝫ. ergo ceſſantibus illis ceſſarent mixta. mā. patet. mi. ꝓbatur. qꝛ illud quod facit ꝙ vnū elemētū intret regioneꝫ alterius eſt cauſa mixtionis ⁊ mixtorū: quia mixtuꝫ nō fit ex elemētis niſi prius ad vnuꝫ reductis ſed vt habetur verius ſineꝫ ſcdi de generatione predictus duplex motus eſt cauſa ꝙ vnū elemētū intret regionem alterius. ergo ⁊c. ſed dicebat ꝙ nō opꝫ vnum elementū trāſire in regionē alterius ad hoc ꝙ mixtio fiat:ſed ſufficit ꝙ vnuꝫ ſit in altero virtute. ¶ Contra mixtū nō fit ex elemētis niſi per mutuā actionē: ⁊ paſſioneꝫ elemētoꝝ:ſed vnuꝫ elementuꝫ nō pōt agere in alteruꝫ niſi itret regionē illius ⁊ vnuꝫ applicetur localiter ad alterū. ergo nō ſufficit ꝙ vnuꝫ ſit in altero virtute. ¶ Preterea nec mixtio nec mixtuꝫ hñt eſſe per diuerſas alterationes factas circa ideꝫ:ſimul enim actio nō ſufficit ad mixtū:ſed plures alterationes nō poſſunt eſſe circa ideꝫ ceſſante motu celi. qꝛ ad hoc q: ſint plures ſiue diuerſe alterationes circa idem requirit̄ ꝙ motus celi applicet diuerſa alteratiua. g̊ ceſſante motu celi nō poſſunt eſſe mixta. Sed dicebat ꝙ ſtāte motu non ſtatim ceſſarent mixta: quin per aliquod tēpus manerent:ſed ſatis cito ceſſarent nec generarent̄ amplius. ¶ Contra h̄ arguitur multipliciter primo: quia manēte cauſa conſeruatiua manet effectus nec corrūpitur ab alia tāq̄ꝫ ab illa:ſed poſſet cōtingere ꝙ aſpect⁹ celi qui aſpiceret mixta ceſſante motu celi conueniēs eſſet ⁊ conſeruatiuus illorū mixtorū: que tunc remanerent. ergo illa mixta ſemper remanerēt niſi conſeruarentur ab alio q̄ꝫ a celo:ab alio non poſſunt corrūpi:qꝛ oporteret: ꝙ illud aliud agens eſſꝫ inferius:ſed hoc nō poſſet eſſe:qꝛ omne agens inferius agit in virtute celi: ⁊ per cōſequens illud quod corrumpitur ab alio agēte iferioꝛe corrumpitur a celo. cuꝫ ergo a celo nō poſſit corrūpi: vt deductum eſt:ſi aliqua mixta remanerent ceſſante motu celi poſſent naturalr̄ remanere ī perpetuum nec corrūperent̄. ¶ Sed dicebat̄ ꝙ lꝫ vna res cōſeruaret:tamē alia corrūperet. ¶ Cōtra pars illius totius ꝙ hꝫ cōſeruare ſꝫ ſic totuꝫ nō hꝫ corrūpere. ſꝫ totū celuꝫ hꝫ conſeruare illa īferioꝛa: ergo pars eius nō hꝫ corrūpere mā. pꝫ. mī. ꝓbatur. qꝛ ſi nō totū celū:ſed aliqua pars eius hꝫ cōſeruare aliqua mixta: tūc in abſentia illius partis illa nūq̄ꝫ maneret:ſed cum cōtinuo celuꝫ in die naturali cōpleat motuꝫ ſuū cōtinue nō eſt aliud ad mixtū cui aliqua pars celi ſit preſens per vnū dieꝫ nālem: imo opꝫ ꝙ ſit abſens durāte motu celi. g̊ illud cōſeruatū ab illa recedēte deſineret eſſe:nullum autez mixtū inuenitur tale ꝙ ſic deſinat eſſe. ergo nullū mixtuꝫ cōſeruatur in eſſe per aliquā partem celi determinatā preciſe:ſed a toto celo: ⁊ ſic pꝫ mīoꝛ. ¶ ꝓ. manente diſpōne que eſt cōueniēs: manet illud cuius eſt diſpō:ſed tēperies regionis tēperate eſt cōueniens diſpoſitio mixtoꝝ que ſunt in illa regione: qꝛ eſſe mixtoꝝ cōſiſtit in quodā tēperamēto qualitatū actiuaꝝ ⁊ paſſiuaꝝ. ergo durāte tali tēperie alicuius regiōis in perpetuū durarēt mixta illius regionis:ſed poſſet cōtingere ꝙ ceſſante motu celi aliqua cōſtellatio tēperatiſſima poſſet regnare in aliquā regionē in perpetuū. ergo in illa regione mixta durarent in perpetuū. ¶ Sꝫ dicebat̄ ꝙ lꝫ illa conſtellatio cōſeruaret tñ corrūperent̄ per alias partes celi agētes ſm̄ lineaꝫ reflexā. ¶ Contra. q̄ꝫdiu cōſeruās fortius agit q̄ꝫ corrūpens tādiu manet res cōſeruata:ſed illa cōſtellatio fortius ageret in mixto illius regionis q̄ꝫ alie partes celi: qꝛ ſm̄ lineam rectaꝫ: ⁊ alie ſm̄ reflexam. actio autez que eſt ſꝫ lineā rectam fortius agit q̄ꝫ que eſt ſm̄ reflexā. ergo adhuc ſtat q: mixta alicuius regionis durarent in perpetuū. ¶ Sed dicebat ꝙ licꝫ illa conſtellatio fortius ageret T.c.55. ⁊.56.

ſuper illa mixta ꝙ alie ꝑtes celi: tamen adhuc alie par
tes celi corrumperent illa mixta: quia facilius eſt cor
rumpere illa mixta ꝙ conſeruare. ¶ Cõtra. quia faci
lius eſt tenere formaꝫ iam exiſtentẽ in materia ꝙ for
maꝫ vnam nouam educere ⁊ aliam abijcere ſed con
ſeruans nõ facit niſi formam tenere in materia: corrũ
pens autem naturale nõ poteſt corrũpere niſi vnã for
maꝫ inducendo ⁊ aliã abijciẽdo: quia ſi nõ ita faceret
ãnihilaret eam vel faceret materiam eſſe ſine forma:
quoꝝ vtrũqꝫ eſt impoſſibile. ergo facilius poteſt agẽs
naturale conſeruare ꝙ corrũpere. ¶ Preterea ſtante
motu celi poſſent naturaliter eſſe plures alterationes
circa ideꝫ: q2 aqua poſſet eleuari a virtute ſolis per eua
porationeꝫ: poſtea eleuata conuerti in pluuiaꝫ ⁊ miſce
ri cum puluere vel fimo terreſtri: ſed tales plures alte
rationes videntur ſufficere ad generationeꝫ mixti. ergo
ceſſante motu celi poſſet eſſe adhuc generatio mixto
ruꝫ. ¶ Preterea. Sicut ſe habet nunc celum ſtans ad
conſeruãduꝫ nunc ita ſtans in perpetuuꝫ: ſed celũ ſtãs
nũc cõſeruat mixta ad aliquod tempus: q2 vt ponebat
reſpõdens nõ ſtatim corrũperentur mixta ſtante mo
tu celi: ergo celuꝫ ſtans in perpetuũ conſeruaret mixta
in perpetuuꝫ. ¶ Preterea argr̃ contra quoddaꝫ dicẽ
rnidẽtis qui dixerat ꝙ licꝫ mixta poſſent manere ſtãte
celo finaliter tamẽ corrumperẽtur per hoc ꝙ cõtraria
in mixtis exiſtentia agerent inuicem. ¶ Contra. quia
cõtrarie qualitates que ponũtur eſſe in mixto nõ agũt
niſi in virtute forme ſubſtãtialis mixti: ſed hoc nõ po
teſt facere in virtute forme ſubſtãtialis: quia nihil cor
rumpit ſeipſum. ergo mixtuꝫ nũꝙ corrumpitur a con
trarijs qualitatibus exiſtẽtibus in ipſo. ¶ Preterea
ad ideꝫ: cõtraria ſunt in mixto actu aut potẽtia: nõ ac
tu: quia contraria nõ poſſunt ſimul actu eſſe in eodeꝫ
ſed in potẽtia tãtuꝫ: ſed que ſunt in potẽtia tãtum non
agũt. ergo cõtraria que ponũtur eſſe in mixto nõ agũt
ad corruptionẽ mixti. ¶ Sed dicebat ꝙ dicũtur eſſe
in mixto in potẽtia nõ paſſiua: ſed actiua: quia ĩ mixto
eſt quedaꝫ potẽtia ⁊ quedam virtus que eſt nata crea
re calidũ ⁊ frigiduꝫ. ¶ Contra. quia illa virtus actiua
aut eſt aliqua qualitas elementaris ſimul vt calor aut
frigus: aut aliqua qualitas media vt mollicies: aut du
ricies: aut aliqua qualitas trãſcendẽs has derelicta ex
impreſſione corporis celeſtis: nõ poteſt dici ꝙ ſit qua
litas ſimul elementaris: quia vna qualitas nõ habꝫ vir
tutẽ ad calefaciẽduꝫ ⁊ frigefaciẽdũ: ſed ad alteꝝ: puta
calor ad calefaciẽduꝫ: frig⁹ ad frigefaciẽ͞m tñ: nec poſ
ſunt eſſe ſimul ambe in actu formali: vt dictuꝫ eſt: nec
poteſt eſſe qualitas media: q2 tales ſunt effectus ꝑma
rum: nec poſſunt eſſe cauſe cauſaruꝫ: vt poſſint calefa
cere ⁊ frigefacere: nec poteſt eẽ aliqua impreſſio dere
licta a celo in iferioribus: q2 talis impreſſio ordinatur
ad altiorem effectum ꝙ ſit calefacere vel frigefacere:
ſicut pꝫ de ṽtute magnetis: que ṽtute ferrũ trahit. ergo
nullo modo poſſunt eſſe cõtraria talia in potẽtia acti
ua in mixto. ¶ Preterea ĩdiuiduũ materiale ſicut ob
ligatur ad hic ita ⁊ ad nũc: ſed eſſe mixtuꝫ eſt h⁹. indi
uiduuꝫ. ergo eſſe mixtũ obligatur ad hic ⁊ nunc: ſed ꝙ
eſt tale nõ poteſt ſtare vltra vltimuꝫ nunc: ſed inſtans
in quo ceſſaret motus celi ⁊ vltimuꝫ nũc mixtum poſ
ſet remanere per aliquod ſpaciuꝫ vltra illud inſtans.
¶ Preterea vnuꝫ cõtrarioꝝ nõ eſt cauſa alterius cõ
trarij: ſed motus ⁊ quies ſunt contraria. ergo quies nõ
poteſt eſſe cauſa motus: ſed iſta iferiora ſunt ſemper ĩ
motu ⁊ in fluxu: ergo celuꝫ quieſcens vel ſtans nõ po
teſt eſſe cauſa iſtoꝝ iferioꝝ: nec per cõſequens ea con

ſeruare. ⁊ per cõſequens ceſſante motu celi nõ mane
rent iſta inferiora: nec per cõſequens mixta. ¶ Prete T.cõ.p.
rea motus celi ſm ꝑhm. 8. phyſic. eſt quaſi vita oibus
rebus inferioribus naturalibus: ſed res nõ poteſt ma
nere ceſſante vita ſua. ergo nulluꝫ iferioꝝ poteſt ma
nere per quõcũqꝫ modicum ſpaciuꝫ ceſſante motu ce
li. ¶ Preterea ſicut ſe habꝫ mot⁹ cordis ad alios mo
tus animales ⁊ ad opationes vitales: ita ſe habet mo
tus celi ad motus inferiorum ⁊ ad operationes eoꝝ:
ſed ceſſante motu cordis ceſſat ois mot⁹ vitalis ⁊ ani
malis in oibus alijs membris. ergo ceſſante motu ce
li ceſſat ois actio ⁊ motio iſtorum iferiorũ: ⁊ per conſe
quens ceſſaret corruptio mixtorũ.

Cõtra influentia celi cũ virtute actiua ⁊ paſſiua ele
mentorũ ſufficit ad generationeꝫ mixtoꝝ:
ſed iſta manerẽt ceſſante motu celi. ergo ceſſante mo
tu celi adhuc poſſet eſſe generatio ⁊ corruptio mixtoꝝ.
¶ Preterea illud qð põt eſſe ſine iſluentia celi poteſt
manere ceſſante motu celi: ſꝫ aliqua mixta poſſunt eẽ
ſine iſluentia celi: q2 vacuuꝫ nõ eſt meduꝫ iſluẽtiam
recipiens: ſed ſm Cõmẽta. 4. phy. motus ꝓceſſiu⁹ ani T.c.7.
malis poſſet eſſe in vacuo ſi eſſet vacuum: ⁊ per conſe
quens aialia talia: ſꝫ ſine quadã mixta poſſent eſſe ſine
iſluẽtia celi: ⁊ ſic ꝓbata eſt minor. ¶ Pꝫ plẽs alteratio
nes circa idẽ ſufficiũt ad gnõneꝫ mixtoꝝ: ſed ceſſante
motu celi poſſent eſſe plures alterationes circa idẽ: q2
plures ⁊ diuerſe ſtelle poſſent agere circa idẽ: qdã ſm
lineaꝫ rectã qdam ſꝫ lineã reflexã. ergo ceſſante mo
tu celi poſſet eſſe ꝙ adhuc maneret vniuerſum ⁊ cõne
xuꝫ: ſed hoc nõ poſſet eſſe niſi manerẽt oia mixta in ꝑ
petuuꝫ durãte vniuerſo. mĩa. pꝫ minor ꝓbatur. q2 cõne
xio vniuerſi ſtat in hoc qð primuꝫ iferioris attingat infi
muꝫ ſuperioris: ſed ablatis mixtis ille ſpẽs inter quas
mixta erãt media non poſſent attingere: ſed imediate
attingere ſupremuꝫ ſuperioris nõ attingeret ad iſimũ
iſerioris: puta nõ attingeret iſimuꝫ hois vel iſimũ cor
poris celeſtis cuꝫ ſm ordinẽ reruꝫ nõ poſſet attingere
niſi ad iſimuꝫ alicuius mixti ꝙ eſt iſerius quocũqꝫ vi
uente: ergo nõ poſſet manere vniuerſuꝫ vnum ⁊ cõne
xuꝫ nõ manẽtibus mixtis. ⁊ ſic pꝫ minor.

Reſpondeo dicẽduꝫ ꝙ poſſumus loqͥ de mix
tis vel quãtuꝫ ad ſuũ eſſe vel ꝙ
tuꝫ ad ſuuꝫ fieri: vt queram⁹ vtruꝫ ceſſante motu celi
neceſſario ceſſet generatio noua mixtorum: dico ꝙ de
mixtis que generãtur a virtute celeſti nõ mediãte agẽ
te eiuſdeꝫ ſpẽi ſicut metalla ⁊ mineralia ⁊ viuẽtia que
generãtur ex putrefactiõe ꝙ generatio noua taliũ oio
ceſſaret: ⁊ ratio hui⁹ eſt: q2 illud quod requirit ad ſuuꝫ
fieri diuerſas actiones diuerſarũ partiuꝫ celi ſꝫ rectaꝫ
lineã ⁊ reflexaꝫ circa idẽ alterabile nõ poteſt fieri ceſ
ſante motu celi: ſed predicta mixta ad ſuũ fieri requi
runt tales alterationes. ergo ⁊c. vtrãqꝫ aſſumptam ꝓ
bo ⁊ ꝑio mĩa. q2 ĩpoſſibile eſt diuerſas partes celi habẽ
tes diuerſimode trãſmutare ſꝫ rectã lineã aſpicere eã
dem parteꝫ terre in qua habẽt talia mixta generari ni
ſi ꝙ terra moueatur contra celuꝫ circulr̃ vt ſm eãdeꝫ
partem poſſit eſſe ſub diuerſis partibus celi ſucceſſiue
vel ipſuꝫ celũ moueatur cõtra terrã vt diuerſe partes
celi ſuccedant ſuper eãdeꝫ partẽ terre: ſed terre nõ con
uenit circulariter moueri ſub celo: vt probat ꝑhs ĩ de
celo. ergo relinquitur ꝙ tales alterationes ſm lineam 2° celi.
rectã nõ poſſint circa eãdeꝫ partẽ terre ceſſante motu T.c.96.
celi: ⁊ ſic pꝫ maior. minor declaratur. q2 illud quod re ⁊ infra.
quirit diuerſas alterationẽs ⁊ fortes taꝫ ſm calidum re
ſoluens quã ſꝫ frigidũ coagulans de neceſſitate requi
ris diuerſas

rit diuerſas partes celi ſm rectam lineã:quarum vna calefacit aliã cõtrariã:qꝛ alteratio que eſt ſm lineã reflexã eſt nimis debilis ad faciẽdum tantã digeſtionẽ ⁊ tantã reſolutionẽ ⁊ coagulationẽ:ſicut requirũt mixta:igitur predicta mixta requirũt ad ſuum fieri diuerſas partes celi circa eãdẽ partẽ terre ⁊ ſ3 rectam lineã:⁊ ſic p3 minor. Dic aũt itelligo ſic ꝙ alteratiões nõ poſſunt fieri naturalr̃ circũſcripta actione agẽtis ꝑ liberũ arbi.qꝛ tale agens poſſet deferre idẽ ſub diuerſis partibus celi eius motu ceſſante. ¶ Secũdo autẽ p3 ſic ratio:qꝛ ſi iſluẽtia celi que poſſet eſſe ſine eiꝰ motu locali ſufficeret ad generationẽ mixtorũ motus celi ſuperflueret:qꝛ motus celi vel eſt ꝓpter generationẽ mixtoꝝ aut elemẽtorũ abſolute:ad generationẽ autẽ elemẽtorũ vt ſuperius patuit nõ eſt neceſſarius motꝰ celi localis:ergo nõ eſt neceſſarius niſi ꝓpter generationẽ mixtoꝝ:ſed nõ eſt ponẽdũ ꝙ motus celi ſit ſupfluus.ergo mixta requirũt ad generationẽ ſuã motũ celi deferentẽ diuerſas partes celi alterantes. ¶ Sed forte cõtra hoc aliquis diceret ꝙ motus celi eſt neceſſarius ad generationẽ tot mixtoꝝ:nõ autẽ oĩũ cum aliqua mixta de generatione predictoꝝ mixtorũ poſſent ſine motu celi generari:ſed hoc nõ videtur:qꝛ experimẽto nos videmus ꝙ nullũ mixtũ eſt apud nos ꝙ generetur ſine diuerſis alterationibꝰ partiũ celi ſup eandẽ partẽ ſucceſſiue factis per motũ localẽ ipſius celi:ꝙ nõ eẽt ſi ſine talibꝰ alterationibꝰ aliquod mixtũ eſſet natũ generari:cuius ſignũ eſt:qꝛ quãto apud nos tẽpus eſt eiuſdẽ cõditiõis:puta calidũ tñ vel frigidũ tñ:tãto diminuitur generatio mixtoꝝ:nõ autẽ generatio elemẽtorũ:qꝛ quãto plus durat ⁊ itendit̃ calidũ tãto plus durat ignis ⁊ aer. Et quãto plus itendit̃ frigꝰ tãto plus durat ⁊ aqua ⁊ terra:cũ econuerſo fit quãdo eſt frigidũ ⁊ calidũ tẽperata tũc mixta generant̃ ⁊ generata ꝓficiũt:ſicut p3 in plãtis quãdo cõtinuat̃ ſiccũ ⁊ calidũ vel humidũ ⁊ frigidũ:ſed quãdo ſeqtur poſt frigidũ ⁊ humidũ hyemis calidũ ⁊ ſiccũ vel aliqua deſiccatio eſtatis tũc mixta multa ꝓficiũt:ſi autẽ loquamur de mixtis que generãtur a celo mediante aliquo generãte eiuſdem ſpẽi:ſicut homo generat hominẽ cũ ſole:⁊ bos bouẽ:⁊ ſic de alijs:videt̃ mihi ꝓbabiliter ꝙ quãtũ ad talia nõ erit noua generatio vel ſi eſſet parũ duraret:quia lz ceſſante motu celi talia aĩalia poſſent moueri ad tẽpus:vt poſt patebit:⁊ eorũ virtus digeſtiua poſſet cõuertere cibũ in carnem:⁊ in ſemẽ:⁊ eorũ virtus digeſtiua poſſet cõuertere cibũ in mẽſtruũ mulieris:ꝙ eſt mã̃ fetus:nõ tñ ita cõuenienter alterarent̃ ad generationẽ ꝓlis per vnã partẽ celi:ꝙ fieret ceſſante motu celi:ſicut per diuerſas alterationes a diuerſis partibꝰ celi factas:ꝙ fit per motũ celi:vt dictũ eſt:⁊ ideo nõ videt̃ veriſimile ꝙ talia aĩalia generãtur ceſſante motu celi.dato etiã ꝙ poſſet eſſe aliq̃ generatio in talibꝰ ceſſante motu celi:nõ tñ eſt veriſimile ꝙ diu duraret:qꝛ ſemẽ nõ poſſet ita perfecte agere ad generationẽ alterius aĩalis ſine iſluẽtia diuerſaꝝ partiũ celi ſ3 lineã rectã que habet̃ per motũ celi:ſicut cũ iſluentia celi:⁊ ideo proles eſſent debilioris virtutis q̃ꝫ prius: vnde quãto plus diſtaret generatio a tali iſluentia partium tanto plus debilitaret̃ virtus ꝓlis ⁊ virtus ſemis: ⁊ per cõſequẽs deficeret a virtute ſufficiẽti ad generãdum finalr̃ ſemẽ:⁊ iõ videtur mihi ꝙ ſtatim ceſſaret generatio i talibꝰ ceſſante motu celi vel ſaltẽ ſatis cito.

¶ Si autẽ loquamur de mixtis quãtũ ad eſſe:vt q̃ratur vtrũ mixta:que tũc eſſent ceſſarẽt eſſe.dico ꝓmo ꝙ mixta que eſſent tũc nõ ſtatim in ꝓmo iſtãti ceſſationis motus celi ceſſarẽt nãliter:ꝓmo qꝛ nulla res poteſt deſinere eſſe quãtũ ad eẽ ſubſtãtiale quin ſemꝑ remaneat aliquod cõpoſitũ ex mã ⁊ forma:ſiue per hoc ꝙ aliqua precedẽs forma remaneat ſ3 ponẽtes pluralitatẽ formaꝝ:ſiue per hoc ꝙ aliqua forma noua introducitur:ſicut in generatiõe ⁊ corruptiõe elemẽtoꝝ adinuicẽ ⁊ oĩum ſubſtãtiaꝝ corporaliũ ſm ponẽtes vnã formã:qꝛ virtute agẽtis nãlis nulla res poteſt ãnihilari vel remanere quãtũ ad ſolã mãm:⁊ ideo ſi mixtũ debeat eſſe op3 ꝙ hoc fiat vel per hoc ꝙ forme elemẽtorũ ibi preexiſtẽtes remaneãt oĩbus alijs corruptis:vl̃ per hoc ꝙ forma alicuiꝰ elemẽti ibi nõ preexiſtens de nouo itroducatur:ſed nullum iſtorũ põt naturalr̃ fieri in iſtãti:qꝛ nec itroductio noue forme:nec abiectio precedẽtis põt nãliter fieri ſine alteratione ſ3 qualitates actiuas ⁊ paſſiuas que quidẽ alteratio nõ põt fieri in. inſtãti:⁊ ideo illa mixta que durarẽt in ſuo cõpleto eẽ vſq3 ad ceſſationẽ motus celi in ipſo iſtãti ceſſationis motus celi nõ deſinerẽt eſſe:imo oporteret ꝙ durarẽt ſaltẽ toto illo tẽpore quo duraret alteratio que redderet totã eoꝝ mãm indiſpoſitã ad formã eoꝝ. ¶ Et ſi dicatur ꝙ nõ o3 ꝙ ſit talis alteratio:qꝛ nõ corrũperent̃ per agens creatũ:ſed per ſubtractionẽ cauſe cõſeruãtis nõ ſufficit:qꝛ ceſſatio motus celi nõ tollit vt dictũ eſt iſluẽtiã in iſta iferiora. Itẽ ſi nõ eſt vna forma ſubſtãtialis in quolꝫ mixto nõ poſſet corrũpi niſi ab agente itroducẽte aliã formã in cõpõnẽ cũ oppoſitis diſpoſitiõibus:⁊ per ꝯſequẽs op3 ponere agens cõtrariũ per cõtrarietatẽ corrũpens. ¶ Secũdo hoc idẽ p3 ſic. qꝛ ſicut ex q̃õnibus ꝓdeterminatis p3:ꝙ celũ eſt cauſa cõſeruans oĩum iferioꝝ:⁊ cõſtat ꝙ nõ eſt dare aliquẽ aſpectũ celi qui nõ ſit natus cõſeruare ſaltem aliqua mixta vel plura vel pauciora:⁊ ſic in quacũq3 diſpõne ceſſaret celũ mixta ſupereſſent aliqua que durarẽt in ſuo cõpleto eſſe vſq3 ad ceſſationẽ motus celi ⁊ nata eſſent cõſeruari ab illo aſpectu celi ſaltẽ quantum ad plures partes celi:lz forte aliq̃ ptes celi poſſent agere in contrariũ.oſtẽſum eni eſt ſupra ꝙ ſi ceſſaret motus celi poſſent agere in ꝯtrariũ.oñſũ ẽt ẽ ō ꝙ ſi ceſſaret motus celi adhuc celũ iſflueret in iferiora:res aũt ſine aliqua alteratiõe tendẽte ad eius corruptionẽ nõ põt deſinere eſſe in iſtanti niſi per ſubtractionẽ cauſe conſeruãtis.in illis autẽ mixtis que ponerentur durare in ſuo eſſe cõpleto vſq3 ad iſtans ceſſationis celi motꝰ nõ precederet aliqua alteratio ad corruptionẽ eoꝝ i eiꝫ ⁊ iõ qui poneret eſſe illud iſtãs ceſſationis motus poſſet deſinere eſſe:nec in illo inſtanti ſubtraheret̃ cã conſeruans:qꝛ vt dictũ eſt:illa diſpoſitio celi in qua ceſſaret motus quicũq3:eſſet ſatis cõueniẽs ad cõſeruãdũ mixta mãlia vſq3 tũc in ſuo eſſe cõpleto:ad minus nõ poteſt dici ꝓbatum:ꝙ quecũq3 eſſet illa diſpoſitio que nõ repugnaret vbiq3 in oĩbus mixtis vbicũq3 exiſtẽtibus.ergo mixta que remanerẽt in ſuo eſſe ꝯpleto vſq3 ad iſtans ceſſationis ſaltẽ quãtũ ad aliqua nõ deſineret eſſe in inſtãti illo:huius enĩ ꝓbalr̃ ſignũ põt accipi ex hoc ꝙ accidit tẽpore ioſue qñ ſol ſtetit.ꝓbabile enĩ videt̃ ꝙ tũc oĩs motus corporũ celeſtiũ ceſſauerit:et lz ſtatio ſolis attribuat̃ miraculo:tñ mixta tũc remanſiſſe nõ attribuitur miraculo ab aliquo doctore:lz aũt ita ſit ꝙ nõ oporteat mixta que durarẽt vſq3 tũc in ſuo cõpleto eſſe in illo iſtanti ceſſationis motus deſinerẽt eſſe tũc:tamẽ mixta nõ durarẽt in perpetuũ ſed finalr̃ deſinerẽt eſſe:⁊ hoc ꝓmo põt patere de mixtis viuentibus que finaliter ⁊ naturaliter loquẽdo op3 corrumpi ꝓmo qꝛ habent diuerſas partes diuerſarũ qualitatum

quarum vna agit in aliā: ſicut in animali aliquādo coꝛ agit in cerebꝛū calefaciēdo: ⁊ cerebꝛū in coꝛ infrigidando: ⁊ aliquid cōſimile in aliquibus viuentibus: lꝫ non ſit ita euidens in talibus etiam vbi eſt talis mutua actio partiū partes reducūtur finaliter in diſpoſitione ī incōgruo ipſi toti: ⁊ forte totius: ⁊ per cōſequens tale totum neceſſe eſt finaliter ⁊ naturaliter corrūpi: nec poteſt dici ꝙ vna pars agat in aliam ꝓpter ceſſationē motus celi: q2 oſtēſum eſt ſupra: ꝙ nō obſtāte tali ceſſatione celum influeret in īferioꝛibus: ⁊ poſſet in eis virtute celi eſſe actio ⁊ paſſio. ¶ Secūdo quia viuentia nāliter ad ſui cōſeruationem naturalē requirunt ſiccum calidū ⁊ humidum: ⁊ ꝓpter abundantiā eorum que talia naturaliter requirunt fit in eis naturaliter deperditio: ⁊ oꝫ naturaliter ad eorum cōſeruationem vti alimēto: alimētum autē applicatum ad illud quod oꝫ aīali a pꝛīcipio eſt contrarium: ⁊ ideo licꝫ patiatur nutrimētum a nutrito: tamē a pꝛincipio agit in ipſum: ⁊ ipſum alterat: ⁊ ideo oꝫ viuentia per cōſequētiam alimēti ſuſceptionem pati tales alterationes ⁊ continue remoueri a ſua diſpoſitione naturali: ⁊ per conſequens finaliter corrūpi: illō autem ꝙ generatur ex alimento cum ſemper ſit magis ac magis impurum: oꝫ finaliter ad tantam venire impuritatem ꝙ ſoluatur ꝓportio ⁊ eſſe talis viui in animalibus. ¶ Hoc magis pꝫ in illis: in quibus mot⁹ cordis cāt tm̄ caloꝛem: ꝙ oꝫ ſemper aliquam reſolutionem fieri in coꝛpoꝛe animalis: quantum autem ad talia mixta que ſunt vniformia in partibus: ſicut ſunt mineralia: vt metalla vel lapides non videt̄ ꝙ illa deberent corrumpi per hoc ꝙ cōpoſita ſunt ex contrarijs quaſi contraria exiſtētia in eis inuicem agant: quia cōtraria non manēt in eis actu nec in potētia: ita ꝙ vna pars in eis poſſit infrigidare vel calefacere aliam: ſicut fuit tactū in arguēdo: tamē alia corrūperētur: ⁊ hoc ſatis pꝫ quantum ad illa que in hoꝛa ceſſatiōis motus celi eēnt ſub cōſtellatione multum calida vel multum frigida: quia excellētia calidi ⁊ frigidi multū cōtrariantur ꝓpter ꝙ mixta que eſſent in regione calida multum: vel frigida neceſſario corrūperent̄. dato etiam ꝙ eſſent in regione ⁊ cōſtellatione multū tēperata: ad hoc finaliter corrūperentur. pꝛimo q2 ſub tali cōſtellatione pl⁹ eſſet humidum abūdare: abūdantia autem humidi cum aliquali caloꝛe eſt diſpoſitio cōueniēs ad putrefactionē mixtorū: vel lꝫ talis cōſtellatio quātū ad hoc ꝙ hēret calidum tēperatū cōſiderādo calidū ſm̄ ſe eſſet ꝯueniēs ad cōſeruationē mixtoꝝ: tamē cōcomitāte abūdātia humidi finaliter corrūperent̄ mixta que eēnt ſub ea. ¶ Secundo pꝫ h̄ ſic: q2 nō eſſet dare aliquā cōſtellationem ſub qua nō eſſet aliqđ elemētū cōtinēs ⁊ imediate cōtingens mixta que nō eſſet vniformis in qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis cū elemētis: ⁊ ideo opoꝛteret ꝙ inter mixta ⁊ elm̄ eſſet diffoꝛmitas ⁊ aliqua cōtrarietas in q̄litatib⁹ talib⁹: ⁊ ex hoc ſequeret̄ actio mutua ⁊ paſſio inter ea: ipoſſe autē eſſet ꝙ virtus mixtoꝝ pꝛeualeret cōtra virtutē totius elemēti in quo eſſent: ſed poti⁹ ecōuerſo: tum ꝓpter excellētiam elemēti in quantitate re⁹ mixtorū: tū q2 ceſſante motu celi īfluentia celi eſt magis apta ad generationē elemētoꝝ ex mixtis quā ecōuerſo: ſicut pōt patere ex argumēto pꝛecedēti: vbi oſtēſum eſt ꝙ ceſſante motu celi ceſſaret generatio mixtorum nō aūt elemētoꝝ: ideo oꝫ oīa finalr̄ corrūpi ⁊ deſinere eſſe: ſic ergo pꝫ ſm̄ ꝙ mihi videt̄ quō ⁊ qualiter ceſſante motu celi ceſſarēt mixta: ⁊ quo ad fieri ⁊ quo ad eſſe. ¶ Ad pꝛimum ergo in oppoſitū dōm: ꝙ maioꝛ ē vera: de eo ꝙ eſt cā fiendi ⁊ eſſendi. pꝛedictus autē du-

Scot⁹ in. 2. ſent. diſt. 15. q. vnica relinquit hoc ſub dubio vtrum vꝫ mixta inanimata poſſint pati corruptiones intrinſecas que vocatur marcedo: tn̄ ſicut mihi vr̄ doctoꝛ recte dicit iuxta fundamēta ſua.

plex modus: lꝫ ſit cā in fieri mixtoꝝ: nō tm̄ eſt cā a qua neceſſario depēdeāt in eē: ⁊ ideo ceſſante motu celi nō ſequit̄ ꝙ nō ſit noua generatio mixtoꝝ: lꝫ ꝙ mixta iā exiſtētia nō maneāt in ea ſaltē quātū ad aliqđ tēpus. ¶ Notādum aūt ꝙ ſicut dicebat mīs nō oꝫ ꝙ aliqđ elemētū aſcēdat vel deſcēdat ad regionem alteri⁹ ad h̄ ꝙ fiat mixtio: ſed ſufficit cū virtute celi in quo virtualiter cōtinent̄ oīa elemēta: ꝙ vnū elm̄tum ſit in potētia ad alterū. ¶ Ad ſcđm ꝙ eſt directe cōtra h̄ dōm: ꝙ lꝫ aliquādo fiat mixtio ex actione ⁊ paſſione elemētorū ſibi abinuicē appꝛoximatoꝝ: nō tm̄ oꝫ oēm mixtiōem ſic fieri: imo pōt fieri mixtio ex hoc ꝙ vnū elemētū ē in potētia in altero: ⁊ eſt ex virtute celi in qua ſunt virtualiter oīa elemēta: ⁊ oēs q̄litates elm̄toꝝ: vnde celum ex hoc ꝙ pōt calefacere ⁊ frigefacere ſiccare humectare abſqꝫ hoc ꝙ plura elm̄ta vadāt ad vnū locum pōt generare mixtum: ſicut pꝫ ꝙ generat mineralia in viſceribus terre. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ plures alterationes requirunt mixta quo ad ſuum fieri: q2 nō poſſunt fieri de nouo ſine plurib⁹ alteratiōib⁹: ⁊ quo ad ſuū eſſe inquantū non poſſunt eſſe ſine ſuo fieri: ſed ad manēdū in ſuo eē iam habito ⁊ adepto poſt ſuū fieri īdigēt plurib⁹ alterationib⁹: ⁊ ideo ceſſante motu celi q̄ eſt cā pluriū alterationū iſto modo mixtoꝝ nō ſeqtur ꝙ ſtatim deſināt eſſe mixta: que tūc eſſent: ſed ſeqt̄ ꝙ ceſſaret generatio noua mixtoꝝ. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ manēte cōſeruāte ꝙ tantum hꝫ cōſeruare mām effectus niſi ponat̄ plus corrūpi ab alio q̄ ab illo cōſeruet̄: ſed manēte cōſeruāte ꝙ ſm̄ aliquid ſufficeret ad cōſeruationē ⁊ ſm̄ aliquid ſui ad corruptionē hēt manēte tali cōſeruāte poſſet corrumpi effectus talis: ſi nō eſſet aliud corrūpens extra talē cām ſicut dictum eſt in ſolutiōe pꝛincipali: ꝙ cōſtellatio temperata inquantū hꝫ cāre caloꝛē tēperatū ⁊ cōgruū conſeruationi mixtoꝝ: ⁊ inquantū hꝫ cauſare abūdantiā humidi cōcomitātis talē caloꝛem hꝫ corrūpere: ⁊ ſic nihil ꝓhibet ꝙ illud qđ cōſeruatur ab vna cā quātū ad vnum corrūpatur ab eodem quātum ad aliud: ⁊ per ꝯñs illud quod cōſeruat̄ a celo pōt corrumpi a celo: ſed diuerſimode: ad illud qđ obijcit̄ pōt dici ꝙ totum celum nō ſm̄ ſe totū: ſed ſm̄ aliquas partes hꝫ cōſeruare que cōſeruant̄ ⁊ ſm̄ alias corrūpere hꝫ eadē: ita ꝙ ea q̄ cōſeruat ſm̄ vnā partē corrūpit ſm̄ aliā: ⁊ ecōuerſo: et ſic diuerſa que manent in hoꝛa ceſſationis motus celi cōſeruarent̄ quantū ad aliquas partes: ⁊ per ꝯñs finaliter corrūperent̄. ¶ Ad 5m ꝙ eſt directe cōtra h̄ vltimum dicendū: ꝙ licꝫ pars totius ꝙ nō ſm̄ ſe totū conſeruat nō corrūpat: tamē pars illius totius ꝙ nō ſm̄ ſe totum ſed ſm̄ aliquid ſui cōſeruat pōt corrūpere: ⁊ tale eſt celum reſpectu cuiuſlibꝫ mixti: ⁊ ad illud qđ vltra dr̄ ꝙ videt̄ ꝓbari: ꝙ celū ſm̄ ſe totum conſeruet: dōm ꝙ licꝫ nulla pars celi ſit que nō ſit abſens cuilibꝫ mixto h̄ inferius ⁊ h̄ in die naturali ſemel quantū ad influentiā que eſt ſm̄ rectā lineam: tū pars cōſeruans ſemper eſt pꝛius quantū ad īfluentiā que eſt ſꝫ rectā lineā vel ſꝫ reflexam. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ quādo pars cōſeruans ē abſens quantū ad īfluentiā que eſt ſm̄ rectā lineā ⁊ pars corrūpens pñs debeat pꝛeualere ⁊ ſtatim corrūpere: ⁊ tunc ſequeret̄ ꝙ qđlꝫ mixtum corrūperet̄. ¶ Ad h̄ dico ꝙ nō oꝫ h̄ ſequi: pꝛimo q2 pōt eſſe ꝙ plures partes celi ſint que cōſeruāt q̄ que corrūpūt: ⁊ ille plures partes licꝫ agant per lineā reflexā cū ſua multitudine: pñt vincere īfluentiā corrūpētis. ¶ Secūdo q2 diſpō paſſi pōt reddere ipſum magis obediēs ad recipiēdū īfluentiam cōſeruātis licꝫ reflexā q̄ rectā corrūpētis: quia hꝫ qualitates ꝯtrarias īfluere corrūpentis. ¶ Tertio q2

corrūpēs

Nõ oportet vna ſtella debere facere ad corruptiões ⁊ alia ad generatiões.

corrumpens nõ poteſt corrũpere niſi alterãdo: ⁊ alteratio fit in tẽpore ⁊ anteq̃ʒ veniat alteratio ĩ terminũ quo debeat res corrũpi deficit influentia corrũpentis ſm lineaʒ rectam ⁊ adeſt influẽtia cõſeruãtis. ❡ Notandũ aũt q̊ nõ opʒ ita eſſe q̊ aliqua pars celi ſit determinata ad corrũpendũ aliquod mixtũ ⁊ alia ad cõſeruandũ: imo cum quelibet pars poſſit habere diuerſos effectus in inferioribus quelibet pars poteſt facere quo ad aliqd ad ↄſeruationẽ cuiuſlibʒ mixti: ⁊ quo ad aliqd ad corruptionẽ eius: ⁊ eadeʒ pars põt dĩc cõiunctionẽ cuʒ alijs partibus: ſicut pʒ de planetis qui ſʒ diuerſas ↄiunctiones poſſunt habere diuerſos effectus cum dr̃ aliqua ſtella facere ad corruptionem alicuius mixti ⁊ aliqua ad cõſeruationẽ: q2 magis facit ad vnũ q̃ʒ ad aliud. ❡ Ad ſextuʒ dõm: q̊ ſicut dictũ eſt in pncipali ſolutione: q̊ lʒ cõſtellatio tẽperata faceret ad cõſeruationeʒ mixtorũ exiſtentiũ ſub ea inquãtũ faceret tẽperatũ calidũ vel frigidũ: tñ quãtum ad aliũ effectũ ſcʒ inquãtuʒ cauſaret cuʒ tali calore abũdãtias humidi poſſet facere ad corruptioneʒ: concurreret etiã actio elemẽti cõtinẽtis mixtuʒ: vnde ſicut ibi dictũ eſt: ideo elementuʒ in quo eſſent mixta alteraret ea ⁊ finaliter corrũpet: nõ auteʒ ecõuerſo mixta corrũperẽt elementuʒ: ⁊ hoc rõnabiliter q2 plus reqrit ad generationẽ mixti elemẽtuʒ q̃ʒ ad generationẽ elemẽti mixtuʒ: q2 fortior eſt q̃litas elemẽti actiua q̃ʒ qualitas mixti actiua: poſſet dici q̊ illud quod cõſeruatur poſſet corrumpi ab alijs partibus celi agẽtibus ſm lineã reflexaʒ: vt dictuʒ eſt ſupra. ❡ Ad 7m q̊ directe eſt cõtra vltimus dictũ dõm: q̊ lʒ illa cõſtellatio temperata haberet plꝰ agere in mixta que reſpiceret ſm lineã rectã: tamẽ alie partes celi poſſent ꝑualere ĩ multitudine agẽdo in cõtrariuʒ. Item etiaʒ illa cõſtellatio poſſet vt dictum eſt eſſe in diuerſa: ad quoꝝ vnuʒ faceret ad eſſe: ⁊ ad aliũ faceret ad nõ eſſe: vnde cõcedo q̊ cõſtellatio: vt mihi videtur nõ ſufficeret. ❡ Ad 8m dõm: q̊ ſicut tactũ fuit in ſolutione principali tales plures alterationes ſʒ aſcẽſum vaporis ⁊ deſcẽſum in eodem loco nõ ſufficerent ad generationeʒ mixti ſine pluribus alterationibꝰ factis a diuerſis partibus celi circa idẽ: q̊ eſſe nõ poſſet ſine motu celi: ⁊ ideo ſine illo motu nõ poſſet eſſe noua generatio mixtoꝝ. ❡ Ad 9m dõm: q̊ non opʒ q̊ ſi celum ſtans in illo nũc cõſeruat: nec ita ſtans in perpetuũ cõſeruet in perpetuũ: q2 illũ quod reſiſtit corruptioni ad nunc vel aliquod tẽpus eſt ipſuʒ mixtũ: ſtante autẽ celo ſunt aliqua corrũpentia ipſa mixta. ſ. celum quo ad aliquas partes. ❡ Ad 10m dõm: q̊ lʒ illud argumẽtuʒ ſit ↄtra dictũ reſpõdẽtis: nõ tñ eſt cõtra aliquod dictũ: hʒ quantuʒ ad mixta vniformia: ſed quantũ ad mixta difformia in aliquibꝰ ſunt partes difformes in qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: ⁊ quantũ ad iſta credo q̊ qualitas mixti ſm quoſdaʒ nõ habʒ vnitatẽ a forma ſubſtantiali mixti: ſed a cauſa effectiua: q2 nullũ ſubiectũ eſt cã q̊ ſubiectũ ſit aliquo modo cã actiua ſuoꝝ accidentiuʒ: vel poteſt aliter dici q̊ nihil ꝓhibet aliquã q̃litatem eſſe agentẽ in virtute forme ſubſtãtialis: ⁊ facientẽ per ſe ad cõſeruationẽ totius ⁊ facere per accidẽs ad corruptionẽ forme ſubſtantialis: cuius virtute agit: ſicut in ꝓpoſito eſt: naʒ q2 aĩa requirit in ſuo perfectibili partes diuerſaꝝ cõplexionuʒ directe hʒ cãre illas diuerſas cõplxones in diuerſis partibꝰ: ⁊ ille diuerſe cõplexiones per ſe faciunt ad bonã cõplxonẽ vel diſpoſitionẽ totius perfectibilis ab aĩa: ⁊ tñ per accidẽs vna pars agit in aliaʒ inquantuʒ eſt difformis ab ea: ⁊ dico per accidẽs q2 hoc nõ ſequit̃ ex directa intẽtione nãe que eſt aĩa ⁊ reducit eam vt indiſpoſitã ad aĩam ex q̃ ex cõſequẽti ſequit̃ corruptio totius aĩati. ❡ Ad 11m dicenduʒ: q̊ in mixto vniformi ſicut eſt lapis metallum cõtraria nõ ſunt in actu nec in potẽtia actiua: ⁊ iõ non ſequitur in eis corruptio ex cõtrarijs intra: ⁊ ex hac actione: ſed ab exteriori agẽte: ſed loquẽdo de mixtis difformibꝰ: ſicut ſunt aĩata in eis ſunt aliquo modo ↄtraria in actu ſm diuerſas partes accipiẽdo intẽſum ⁊ remiſſum in eadeʒ qualitate: q2 vna pars eſt magis calida vel magis frigida q̃ʒ alia: ⁊ ſimile eſt de ſicco ⁊ humido q̊ põt abundare plus in vna parte q̃ʒ in alia: ⁊ ideo q2 in vna eſt plus quã in alia: ideo vna pars põt agere in aliam ⁊ alia pati ab ea. ❡ Ad 12m dõm: q̊ illa rõ bñ ꝓbat q̊ in mixto vniformi nõ poſſunt eſſe cõtraria actu vel potẽtia actiua: ſed non ꝓbat quin in mixto ſicut ſunt aĩata poſſint eſſe cõtraria ſʒ diuerſas partes ipſiꝰ mixti: precipue accipiẽdo cõtraria itenſum ⁊ remiſſuʒ in eadẽ qualitate: q2 ↄria ſimul ſicut albũ ⁊ nigrũ poſſunt eſſe ſm diuerſas partes. ❡ Ad 13m dõm: q̊ ſtante motu celi dũmodo eſſet alius motꝰ adhuc eſſet tẽpus ſicut alɩ dictũ eſt: ⁊ in nũc illius temporis haberẽt eſſe mixta que tunc manerẽt: ſi aũt nulla mutatio eẽt poſt aut aliquid generet̃ aut corrũpet̃: illa que manerent nõ obligarent̃ ad nũc tẽporis. ſed ad nũc eui: q2 euuʒ ⁊ ſuuʒ nũc ſunt menſura permanẽtiuʒ in eadẽ diſpõne. ❡ Ad 14m dõm: q̊ motus ⁊ quies ſm ſe accepta ꝓprie nõ ſunt cõtraria ſed priuatiue oppoſita: nõ tñ quecũq̃ʒ quies ⁊ quicũq̃ʒ motus ſunt priuatiue oppoſita: ſed ea que ſunt circa idẽ: ⁊ ſm idẽ: ⁊ ideo quies celi ⁊ motꝰ inferiorũ nõ ſunt oppoſita priuatiue vel cõtrarie: ⁊ ideo dato q̊ poneret̃ quies celi cã motuũ iferioꝝ nõ ſequeretur q̊ vnũ oppoſitũ eſſet cã alterius. ❡ Ulteriꝰ dõʒ: q̊ lʒ quies celi nõ ſit cã eoꝝ que ſunt in inferioribꝰ dato q̊ celuʒ quieſcat: ſed ſubiectũ quietis bene eſſet cauſa motus inferioꝝ nõ per quietẽ: ſed per lumen ⁊ alias qualitates actiuas: vnde quieſcẽs bene poteſt eſſe cauſa eius q̊ eſt in motu: ⁊ ipſius motus nõ inquãtũ quieſcens: ſed per accidẽs inquãtũ. ſ. illud qõ quieſcit eſt luminoſuʒ vel aliqd tale. ❡ Ad 15m ⁊ ad 16m dõm: q̊ motus celi eſt quaſi vita reſpectu oium iferioꝝ quãtũ ad generationes ⁊ corruptiões: ⁊ ſilr ſe hʒ ſicut motus cordis ad alios motus aĩales ſm curſuʒ qui nũc eſt: nõ auteʒ ſm quẽcũq̃ʒ modũ poſſem: quo celuʒ poſſet mouere ⁊ agere: ſm q̊ põt patere ex q̃õe imediate ꝑcedẽte. ❡ Ad 18m dõm: q̊ ad generationẽ mixtoꝝ ſufficit motus celi cũ diuerſitate q̃ʒ motus celi cauſat: ⁊ cũ virtute elemẽtoꝝ: ſʒ ſine illa diuerſitate nõ ſufficeret vt patuit in ꝑncipali ſolutiõe: ⁊ ideo ceſſante motu celi ceſſaret generatio mixtoruʒ. ❡ Ad 19m dõm: q̊ aĩal nec moueri: nec eẽ poſſet in vacuo: nec ſeqtur ex hoc q2 aliqua ypoca põt eſſe vera ambabꝰ catecis exiſtẽtibus falſis: et ſic eſt in ꝓpoſito: q2 lʒ illa cõditionalis ſit va. ſi aĩal eẽt in vacuo poſſet moueri in eo: tñ vtraq̃ʒ cateca ẽ falſa et impoſſis. ſ. aĩal eſſe in vacuo: ⁊ moueri in vacuo. ❡ Ad 20m dõm: q̊ ſi oẽs ſtelle reſpiciẽtes mixtuʒ tam ſm lineaʒ rectam q̃ʒ ſm reflexã faciant vnaʒ alterationem vel plures: tales alteratiões nõ ſufficerẽt ad generationem mixti: q2 ſicut declaratuʒ eſt in principali ſolutione diuerſe alterationes requirũtur a diuerſis partibus celi ſm rectam lineã circa rectitudineʒ ad generationem mixti q̊ ſine motu celi eſſe nõ poteſt. ❡ Ad 21m dicendũ: q̊ cõnexio ⁊ imediatio in partibus vniuerſi poteſt attendi tripliciter. ſ. ſm cauſam efficiẽtẽ: finalẽ ⁊ ſm dignitateʒ: tunc dico qõ ſm cõnexionem que eſt ſm cauſam efficienteʒ poſſet eſſe cõnexio in partibus

Iſta diſtinctio de mixtis vniformibꝰ ⁊ difformibus ſolum reuerẽtia dectiõis nõ eſt aliq̃ realis oppoſitoꝝ et hʒ ſuos eſſentias diſtinctoꝝ ſʒ vt ẽ diſtinctio aliq̃ꝝ diſtinctiorũ apd imaginatioeʒ ⁊ ſenſuʒ vt eſt diſtinctio aliq̃ꝝ differẽtiũ ſʒ magis ⁊ minꝰ.

vniuerſi ablatis mixtis: q2 celū poſſet agere imediate τ iō ablatis mixtis poſſet vniuerſuʒ eſſe cōnexuʒ quā-tū; ad hoc: nō eniʒ opʒ ēt nūc ꝙ celuʒ agat in elemēta mediātib⁹ mixtis: poſſet etiā eſſe cōnexum quantū ad cauſaʒ finalē ablatis mixtis: q2 elemēta poſſent ordia-ri in hoiem nō mediātib⁹ mixtis: precipue in ſtatu ſup naturali quādo homo nō indigebit cibo nec poterit ab extra vel intra corrūpi: quantū autē ad dignitatē na-turalē eſſet ibi cōnexio τ imediatio: q2 actu ſm digni-tateʒ vel eſſet mediū īter celuʒ τ elemēta: nec inter ce-luʒ τ hoiem qui ſimplr̄ τ abſolute eſt no^{er} ꝙ̄ celū: ſi ce-lum nō eſt aiatum: lʒ ſm corpus hō ſit corruptibilis τ inferioꝛ eo. ſi aūt auferreť loquēdo naturalr̄: ſicut nec alia mixta poſſet diu durare ceſſante motu celi adhuc eſſet cōnexio inter deū τ ſubſtātias ſeparatas: q2 ime-diate ſe cōſequerenť ſm dignitatē actualem τ vnum influeret aliquo modo alteri: τ vnū eſſet ꝓpter alteruʒ aliquo modo ſicut ꝓpter nobilius eſſe: τ quando dr̄ ꝙ ſupremū infimi nō attingeret ad iſimuʒ ſupremi: dōʒ ꝙ nō attingeret ſm ſimileʒ attingere: tn̄ ſm dignita-tem imediate quantū ad imediationē actualiter: q2 lʒ nō cōicarēt in ſimili operatiōe: tn̄ nō haberēt aliquod mediū actualr̄ ſm dignitatē vt dictū eſt. Jtē etiā iſta imediatio ſm dignitatem nō multuʒ eſt de neceſſita-te cōnexionis vniuerſi. alie autē que ſunt ſm cām effi cientē τ finalē ſunt magis neceſſarie.   Qō. IX.

Nono querit vtꝝ corpora ce-leſtia imponāt neceſſitatem effectib⁹ que h̄ cauſantur ab eis circūſcripta actione agētis per li beruʒ arbitriuʒ. Et arguiť ꝙ ſic. poſita cā ſufficienti neceſſario poniť effectus ſed celū eſt ſufficiens cā coꝝ: que fiunt ab eo h̄ inferius. ergo poſito celo cū ſuis diſpoſitionib⁹ quib⁹ agit eſt neceſſariū cum celuʒ τ ſue diſpoſitiones ſint neceſſarie. ergo neceſſariuʒ eſt effectus celi in infe rioribus euenire. ¶ Sed dicebat ꝙ celuʒ nō imponit neceſſitatē effectib⁹: quia agit mediāte particulari agē te ꝙ pōt impediri. ¶ Contra. q2 opʒ ꝙ celuʒ agat h̄ in ferius aliquid imediate: alioquin ſi in oī actione ſua h̄ īferius ageret alio mediāte: τ in his imediate ſic ꝓce-dereť in īfinitū: ſi eniʒ a. mouet b. mediāte c. τ illō me diante d. τ illud neceſſe habeat moueri mediāte alio: ita ꝙ nō īueniatur aliquid ꝙ moueat imediate ibit in īfinitū: ꝙ eſt icōueniēs. agit ergo aliquid imediate: ſʒ illud qō facit in īferioribus imediate nō facit mediā-te agēte particulari. ergo ſaltē quantū ad illa imedia-te imponit neceſſitatē ſuis effectib⁹. ¶ Preterea illō qō agit per mediū ꝙ totaliter ſubijciť ſue cāſalitati non pōt impediri per hoc ꝙ agit per illud mediū per quod agit niſi i eo ꝙ ſibi nō ſubdiť: ſʒ media ꝑ que celū agit in inferioribus ſubdūtur totaliter cauſalitati corporis celeſtis quantū ad oīa que in eis ſunt excepta mā pria que nō pōt preſtare ipedimētū: q2 oīs forma ſubſtan-tialis τ accidētalis excepta aīa rōnali eſt a virtute cele ſti. ergo actionē celi nō pōt impedire ꝙ agit mediāte agēte. ¶ Preterea ad ꝑcipale. qn̄ mā ſubijciť agēti ſicut potētiori ſequiť de neceſſitate effectus agētis in mā: ſed tota mā inferioꝝ ſubijciť corpori celeſti: ſicut potētiori: ergo effectus corpis celeſtis de neceſſitate ī iſtis effectib⁹ īferiorib⁹ ꝓueniūt. ¶ Sed dicebat ꝙ lʒ mā īferioꝝ ſubijciať corpori celeſti quantuʒ ad oēs ꝑ-tes: nō tn̄ quātū ad oēs diſpōnes. ¶ Contra. q2 oīs diſ poſitio per quā inferiora nata ſunt agere vel pati ē ali qua forma ſubſtātialis vel accidētalis: ſed oīs forma ī iſtis inferiorib⁹ depēdet a corpore celeſti excepta anīa rōnali τ in fieri τ in eē: vt ſupra oſtenſum eſt. ergo tota mā īferioꝝ quātū ad oēm entitatē τ diſpoſitionē ſuaʒ depēdet a virtute celeſti: τ per ꝯñs ſubijciť ei tota τ to-taliter. ¶ Jteʒ arguiť cōtra rōnē rn̄dētis qui dicebat ꝙ q2 corpora celeſtia ſunt ſigna īferioruʒ generabilia erūt ſignata τc. nō īponūt eis neceſſitatē: q2 ſignū non īmponit neceſſitatē ſignato. ¶ Contra. q2 lʒ ſignū ꝙ ē modo ſignū nō īponat neceſſitatē ſignato: tn̄ illud ꝙ ē ſignū τ cā ſaltē inquātū eſt cā iponit neceſſitatē ſigna-to inquātū eſt cātū: celū aūt reſpectu inferioꝝ eſt ſig^{m} τ cā. ergo iponit eis neceſſitatē. ¶ P̄. relatia ſunt ſimł nā vnde poſita ſe ponūt et ꝑempta ſe ꝑimunt: ſed ſig^{m} τ ſignatū ſunt relatia. ergo poſito ſigno poniť ſignatuʒ ſed celū ſʒ te eſt ſignuʒ īferioꝝ. ergo ipſo poſito poniť eius effect⁹ de neceſſitate. ¶ Sed dicebat ꝙ h̄ verū ē de relatis ſm eē τ nō de relatis ſm dici. ¶ Cōtra. ꝙ cōuenit relatis in eo ꝙ relatia ꝯuenit relatis oīb⁹ ſiue ſm eē ſiue ſm dici: ſed ſiľ poni τ perimi conuenit τ eſt de rōne elemētoꝝ īquātū relatiua. ergo nulla relatia poſſunt dari qb⁹ nō cōueniat ſiľ poni τ perimi. ¶ Jteʒ cōtra aliaʒ eius rōnē: q2 ſ. ph̄us ponit. 6. meta^{ce}. ꝙ aliq̄ eueniunt cōtingēter. ideo oēs effectus celi eueniūt de neceſſitate. ¶ Contra. ex tali cōtingētia in generali τ ſpāli. Primo. q2 in tali ꝓceſſu eſt falla ꝯñcio: ſʒ ph̄s lo quitur ibi de ꝯtingētia in generali cōtingētia in rebus ergo ex hoc nō pōt argui cōtingētia in ſpāli in effectib⁹ celi. ¶ Sed dicebať qō lʒ ſic dōo nō eſſet rō ſufficiēs: tn̄ ex cōtingētia celi pōt argui ꝯtingētia in effectib⁹ ce li: q2 min⁹ vr̄ cōtingētia in alijs ꝙ̄ in effectib⁹ celi cum ſint q̄dā mālia generabilia τ corruptibilia: τ iō ſi eſt cō tingētia in aliquo maxie dʒ eſſe in eis. ¶ Contra hoc arguiť tn̄ ex parte agētis: q2 agēs nāle inquātū eſt de ſe eſt neceſſario determinatū ad alterū oppoſitoꝝ: nec eſt quātum de ſe idifferēs ad vtrūq;: agēs aūt ex libe-ro arbi. eſt idifferēs ad vtrūq;. ergo magis pōt inueni-ri ex pte agentis ꝯtingentia tā in effectibus agentis li-bero arbitrio ꝙ̄ in effectibus celi ex parte etiā materie pʒ: ꝙ quādo materia ſubijcitur totaliter agenti nō pōt euenire cōtingētia ſiue defectus impediens effectum ex parte māe: ſed mā tota τ totaliter ſubijcitur celo ſi-ue cauſalitati celi: vt ſupra deductū eſt: nō ſic autē eſt in oībus alijs agentibus: ſicut patʒ in artibus in qbus mā nō ſubeſt totaliter agēti. ergo minus habʒ eſſe con tingētia in effectibus celi ꝙ̄ in alijs rebus. ¶ Contra aliam rationē: qua dicebat ꝙ opʒ ponere ens per acci-dens in rebus: q2 eſt de perfectione vniuerſi τ tale non euenit neceſſario: q2 depēdet ex īfinitis cauſis. ¶ Con tra h̄ arguitur ſic: q2 quicq̄d ſit de alijs effectibus oīs effectus celi depēdet ex aliqua virtute celeſti: vł ex ali qua virtute ei ſubiecta: ſed oēs virtutes celi τ oēs vtu-tes ei ſubiecte ſunt finite: ergo vnus effectus celi depē dere poteſt ex īfinitis cauſis: τ ſic de effectibus nō erit tale ens per accidens. ¶ Preterea illud qō dependet ex infinitis cauſis nō poteſt poni niſi ponantur infini-ta: ſed nō poſſunt poni infinita. ergo tale quid non pōt poni. ¶ Sed dicebat ꝙ nō cōuenit ponere infinitum in actu: q2 requirit cauſam in actu. ſi ergo aliquis effe-ctus dependet ex infinitis cauſis nō poteſt poni ille ef fectus in actu: vbi poſitis īfinitis in actu. ergo ad ſaluā-dum talem effectuʒ qui ponitur ens per accidēs ad eē in actu nō ſufficit eſſe in potentia. ¶ Preterea ens ꝑ accidens nō eſt creatoꝛ vt de ſe patet: nec creatura: q2 omnis creatura habet cauſam. ens autem per accidēs ſm ph̄m. 6. metaphy. nō habet cauſam. ergo nō ē crea-tura.   Tx.c.5.6

tura. omne autez q̄ ē vel eſt creatura vel creator. ergo ens per accidens ſaltē nō eſt. ¶ Preterea ſcientie demonſtratiue nō ſunt niſi de neceſſarijs: ſed ſunt de effectibus celi inferioribus. ergo effectus in inferiorib⁹ de neceſſitate eueniunt. ¶ Preterea ſol cuicūq; ſtelle coniūgatur ſemper retinet virtutē ſuam. ergo ſemper habet effectū ſuū cuicūq; ſtelle cōiungatur ſol: ꝛ ſic effectus ſolis de neceſſitate eueniet: ꝛ ſicut eſt de ſole: ita videtur eſſe de alijs ſtellis. ¶ Preterea ea que pr̄ ponit in ſua ptāte vt eueniāt ſemper eueniunt de neceſſitate: ſed hm̄ ſunt tēpora ꝛ momēta ꝛ ea que in eis ſunt. ergo talia eueniunt de neceſſitate: ſed hm̄ ſunt effectus celi. ergo ipſi eueniunt de neceſſitate. ¶ Pt̄. ex maiori de neceſſario ꝛ minori de ineſſe ſequitur ꝯ de neceſſario: ſed iſta eſt vera: cauſa ſufficiens neceſſaria ꝛ de neceſſitate ſuū effectum inducit: ꝛ iſta etiaz de ineſſe: virtus celeſtis cā eſt ſufficiens ꝛ neceſſaria ſuoꝝ effectuū eſt ſimiliter vera. ergo ſequitur ꝯ de neceſſario vera. ſ. q̄ virtus celeſtis de neceſſitate inducit ſuos effectus. ¶ Preterea omnis cauſa que ſic habet q̄ eſſe ſui effectus reſpectu ipſius cauſe eſt neceſſariuz: neceſſario ꝑducit ſuuz effectuz: ſed omnis cauſa ꝑducens eſt hm̄ aliquem effectū. ergo ꝛc̄. ma. pz. mi. probatur. quia oīs effectus reſpectu eius q̄ eſt potentia eſſe cuius cauſa aut eſt neceſſaria aut poſſibilis tm̄. ſi neceſſaria habeo ꝓpoſituz: ſi dicatur q̄ poſſibilis tm̄. ¶ Contra. qꝛ cauſa nō neceſſario ꝑducit effectum ſuum: ſi eſt poſſibilis ad ꝑducenduz nō ꝑducit aliquid niſi ad hoc determinetur per aliquid aliud. aut ergo facta determinatiōe eſt poſſibilis ad ꝑducenduz illum effectū aut neceſſaria: ſi poſſibilis. ergo opz q̄ addat̄ aliquid determinās ꝛ ſic in ifinituz: ꝛ ſic opz q̄ vel effectus nullo modo ꝓcedat a cā. vt ſi ſit tm̄ poſſibilis: vel q̄ ſit neceſſaria ad inducendum ſuū effectum: ſi effectus debeat induci: ꝛ per ꝯſequens patz q̄ eſſe cuiuſlibz effectus qui procedit ab aliqua cauſa ſit neceſſariuz reſpectu ſue cauſe: ꝛ ſic pz mi. ¶ Sed dicebat q̄ lz cauſa quantuz eſt de ſe ſit neceſſaria: tamē cōtingit impediri: ꝛ ideo nō neceſſario eueniūt oēs effectus ſiue in celo ſiue in quibuſdā alijs. ¶ Cōtra. illud impedimentū aut poteſt impediri aut nō: ſi nō ergo illud impedimētuz ſaltem de neceſſitate eueniet: ſi autez poteſt impediri: h̄ erit per aliud: ꝛ ſic vadit in ifinituz: vel opz deuenire ad aliquod impedimētuz q̄ nō poteſt impediri: ꝛ per conſequens illud impedimentū eueniet de neceſſitate: ꝛ ſic ſaltez in omnibus que impediūtur impedimētū eueniet neceſſario: qꝛ qua ratione ponitur aliud impedimētū euenire neceſſario eadē rōne ꝛ alia. ¶ Preterea illud qđ de neceſſitate ſequitur ad neceſſariū inquātū neceſſarium eſt neceſſariū: ſed effectuz alicuius corporis celeſtis impediri aliūde de neceſſitate ſeqtur ad aliqđ neceſſariuz. ergo tale impedimētū euenire eſt neceſſariū ma. pz. mi. ꝓbatur. qꝛ iſtud impedimētuz prouenit ex hoc q̄ aliquod corpus celeſte habēs cōtrariaz virtutē alteri corpori celeſti defertur ſuper effectū ad quē mouet illud aliđ corp⁹ celeſte cui ꝯtrariat̄: ſed corpora celeſtia ſic cōtrarias virtutes habētia deferri ſuper eundez locū ſucceſſiue determinatis tēporibus ſequitur ad neceſſariuz: qꝛ h̄ ſequitur ad motus celeſtes qui habēt ordinē neceſſariū ad relationez cuiuſlibet ſtelle ſuper determinatū locū determinato tp̄e. ergo tale ipedimētū ꝓuenire ſequitur ad neceſſariū: ꝛ ſic pz minor. ¶ Preterea. q̄ preſupponit actionē celi nō ipedit actionē corporis celeſtis: ſed omne agens inferius preſupponit actionez celi. ergo nullū agens inferius pōt impedire actionem mãe ſiue aliquā diſpōnez materie: ſed vbi iſta cōcurrunt nō poteſt poni effectus celi nō neceſſarius. ergo ꝛc̄. ¶ Preterea poſito paſſiuo cōueniēti ꝛ actiuo ſufficiēti neceſſario ſequitur actio ꝛ paſſio ꝛ effect⁹ ideꝑueniēs: ſed iferiora ſūt ꝯueniētia paſſiua reſpcū celi ꝛ celuz eſt cā actiua ꝛ neceſſaria reſpectu iferiorū: vt ꝓbatur per quēdaz auctorez noīe mercuriū. ergo effect⁹ celi in iſtis iferioribus de neceſſitate ſequitur.

Contra phs ponit in. 6. metaph. multa in rebus eſſe cōtingētia nō ſolum in effectibus liberi arbitrij: ſed ēt in effectibus rerū corporaliū: talia autē ſunt effectus celi. ergo inter effect⁹ ſunt aliqua cōtingētia. ergo nō oīs effect⁹ celi eueniūt de neceſſitate.

Respondeo dōm: abſolute q̄ celum nō imponit neceſſitatē reb⁹ ſiue effectib⁹ ꝛ hoc ſatis facilr̄ poteſt oſtēdi: qꝛ nulla cā que nō dn̄atur totaliter in ſuo paſſō: cuius effect⁹ pōt ab alio ipediri imponit neceſſitatem effectibus abſolute loquēdo: vnq̄ ab effectu ad quē ordinaret̄ deficeret nec deficere poſſet: illud autez q̄ nō dn̄atur totaliter ſuo paſſo ꝛ cuius effectus pōt ab alio ipediri pōt deficere a ſuo effectu: ꝛ per cōſequēs talis cauſa nō iponit neceſſitatez ſuo effectui. corpora autē celeſtia ſunt hm̄ cā: qꝛ res corporales iferiores que recipiunt impreſſionē celi nō totaliter ſubdūtur celo: ꝛ accipiēdo totū celum: non ſolū aliquā partez eius: qꝛ poſſunt moueri ab agente per liberū arbitriū: ſicut ab hoīe vel angelo qui poſſet mouere iſta iferiora imediate. vel ſunt ſubdita celo: hō quidem nō eſt ſubditus quantū ad itellectū ꝛ voluntatez angelus aūt in nullo eſt ei ſubditus: per quorū motionem poſſunt fieri multa: per que effectus celi poſſūt ipediri: ꝓpter quod facilr̄ ex hoc pz q̄ celuz nō impōit abſolute loquēdo ſuis effectibus neceſſitatē: ſed circūſcripta oī actione cuiuſlibz agentis per liberū arbi. circa iſta inferiora verū celum imponit neceſſitatez iſtis effectib⁹: ita q̄ de neceſſitate eueniat an nō eſt magis difficile: ꝓpter hoc q̄ celuz eſt cā nāliter agens: ꝛ ideo quantū eſt de ſe naturalr̄ ē determiata ad vnū ꝛ quātum eſt de ſe videt̄ eē ſufficiēs cā: qua poſita videt̄ neceſſarium ēt effectū poni. Primo ergo ad vidēdū quō ex hoc nō ſequitur oīs effectus celi euenire neceſſario ponēduz eſt illud: per qđ videt̄ q̄ talis neceſſitas in effectibus celi ex premiſſo motiuo nō ſequatur. deinde ponēde ſunt difficultates que ſunt circa h̄ ꝛ ſoluende. ¶ Sciendū igitur q̄ nō obſtante predicto motiuo ſaluatur cōtingētia in effectib⁹ celi: ꝓ qꝛ cā ſufficiēs ꝑ cām aliā cōtrariā pōt ipediri. ſ. ꝑ idiſpōnez mãe effectaz in mã ab aliqua alia cā ꝯtraria: ꝛ ideo lz celū ſit ſufficiēs cā quantū eſt de ſe nō obſtāte aliquo oppoſito: quia tñ pōt ipediri eo q̄ vnū corpus celeſte hz virtutē ꝯriā virtuti alteri⁹: ꝯriaz dico effectiue loquendo: iō effect⁹ celi nō euenit neceſſario: hoc aūt vr̄ hr̄e difficultatē: qꝛ qñ v̄tus vni⁹ corꝑis celeſtis ipedit effectus alteri⁹ ſaltē h̄ ipſuz q̄ eſt talē effectū impediri nec̄io eueniet. ¶ Sic adhuc ſeqt̄ q̄ oīs effect⁹ celi h̄ iferi⁹ neceſſario eueniet ab aliq̄ v̄tute celeſti vel ipediēte vl̄ ꝓmouēte: ſp. n. effect⁹ illi⁹ ꝑtis euenit: cui⁹ v̄tus fuerit fortior: ꝛ iō ad tollēdū iſtā difficultatē addit̄ h̄. ſ. q̄ cōcurſus duaꝝ cāꝝ celi quaꝝ vna ipedit aliā: ſicut q̄ cōcurrit ſtella ifrigidās cū ſtella calefaciēte: vel aliqd ſile eſt ens ꝑ accidēs ens aūt ꝑ accidēs cū nō ſit aliqd vnū nō cāt ꝑ ſe aliqd nāle: ꝛ iō iſte ꝯcurſus nō eſt ab aliq̄ v̄tute ꝑ ſe: nec per ꝯñs iſte ꝯcurſus pōt ipediri cū diſpōne ꝑcedenti q̄ ipeditur nec̄io ſeqt̄ ex aliq̄ cā ꝑ ſe: cū nulla cā celeſtis habeat ꝑ ſe ad talē effectū hitudinē nec̄iaz: ꝛ iō cū tales

ꝯcurſus h₃ effect⁹ p accidēs ipſoꝝ corpoꝝ celeſtiū ſeqꝉ ꝙ corpa celeſtia nō īponant neceſſitatē ſuis effectib⁹. ¶ Sed adhuc hoc patitur difficultatē₃: qꝛ ſiue celum ponatur cauſa per accidēs ſiue taliter qualiter talis cōcurſus: tñ ſicut in arguēdo deducebatur neceſſario ſeqtur ad motu₃ corporū celeſtiū: qꝛ de neceſſitate ſeqtur ꝙ talis ſtella determiato tpe ſit ſupra talē regionē₃: ꝛ ſilr ꝙ alia ſtella ei oppoſita ſit ſuper eādē regionē eodem tēpore. ꝛ ideo talis cōcurſus neceſſario ſeqꝉ vt videtur ad motū corpoꝝ celeſtiū: ſiue ergo effect⁹ corporū celeſtiū ſint neceſſarij: ſeqtur ꝙ talis ꝯcurſus ꝛ ipedimentū ad ipm ꝯñs. ſ. ꝯcurſus ſtellaꝝ ꝛ cōcurſus effectuū: ſiue ponant per ſe: ſiue per accidēs euenire: tñ ō neceſſario euenient. ¶ Iſta autē difficultas duplr pōt euitari. Primo qꝛ dato ꝙ talis ꝯcurſus ſtellaꝝ ꝛ talis cōcurſus effectuū ſuoꝝ: quoꝝ vnus impediꝉ per aliu₃ eueniat neceſſario ſuppoſitis talib⁹ motib⁹ corporū celeſtiu₃: nō tñ ſeqtur ꝙ corpora celeſtia īponant neceſſitatē tali cōcurſui: ꝛ hui⁹ rō eſt: qꝛ illa rō iponit neceſſitatem ſuo effectui: qua poſita h₃ ex ſe neceſſario īferre ſuū effectu₃ vbi aūt infert ſuū effectu₃ ex ſuppōne cuiuſda₃ alterius nō iponit neceſſitate₃ ſuo effectui. v. g. aperta feneſtra ꝛ ſole ex oppoſito exiſte neceſſariu₃ eſt lumē eſſe in domo: nec tñ apertio feneſtre imponit neceſſitatē illuminātē: qꝛ ex apertione feneſtre directe: ꝛ ex ſe quaſi quodā alio comitāte ſuppoſita preſentia ſolis ex oppoſito exiſtentis non ſequereꝉ talis illuminatio: ita talis cōcurſus poſito corpore celeſti ꝛ poſitis actiuis virtutib⁹ celeſtib⁹ nō ſequeretur: nō eni₃ de neceſſitate ſeqtur talis cōcurſus niſi alio ſuppoſito cōcurrēte. ſ. aliquo mouēte intendēte ſic mouere vt ſemper ex illo motu ſic cōcurrant corpora celeſtia: qꝛ ad celum ꝛ ad vtutes celeſtes nō de neceſſitate ſeqtur motus celi ſicut ſequiꝉ motus grauis deorſum: ꝛ ideo illud qđ ſequitur ex motu celi non ſeqtur neceſſario ex vtute corporis celeſtis directe: ꝛ ſm ſe: ſed ex vtute alicui⁹ agentis altioris mouētis celū ꝛ cōcurrētis cū celo ad h̄ efficiendū: ꝛ ideo dato ꝙ predictus cōcurſus ſequereꝉ neceſſario ad motus ꝛ vtutes corporū celeſtiu₃: nō tñ talis neceſſitas iponitur a vtute corporis celeſtis. ex hoc ergo ꝙ talis ꝯcurſus reſpicit celū vt cām per accidens ſaluatur ꝙ ei nō iponatur aliqua neceſſitas a celo: ꝛ vlterius ſeqtur ꝙ celū non iponit neceſſitatē ſuis effectibus: l₃ aūt iſte modus dicēdi ſaluet ꝙ celum nō imponat neceſſitatē talib⁹: tñ adhuc argᵐ videꝉ ſtare: qꝛ ſuppoſitis motib⁹ corporū celeſtiu₃: vna cū virtutib⁹ eorū actiuis ſequitur talis cōcurſus ꝛ in corporib⁹ celeſtib⁹. ꝛ in eorū effectib⁹: l₃ illa neceſſitas nō imponatur a celo: ꝛ ſic ſeqꝉ ꝙ ſtāte iſta ypotheſi. ſ. ꝙ celu₃ moueaꝉ vt nūc mouetur neceſſario eueniet effectus celi circūſcripta actione agētis libero arbi. ꝛ ꝙ qdā cōcedūt ꝑpter rōnes ſupra poſitas in arguēdo: h̄ tñ nō videꝉ neceſſariu₃. ¶ Ad huius ergo euidentia₃ ſciendū ꝙ intrī eſt vnūquodq₃ neceſſarium inquantu₃ impoſſe eſt aliter ſe habere: vnde aliter ſe habere pt itelligi duplr. Uno modo qꝛ aliquo tēpore h₃ eſſe ꝛ alio tēpore nō h₃ eſſe: ſed quodl₃ horū h₃ eē ſuo tpe neceſſario: ſicut eclypſis lune nō h₃ eſſe nunc: ꝛ poſtea hēbit eſſe ꝛ vtrūq₃ neceſſario: qꝛ neceſſariū eſt eclypſim lune nō eſſe nūc ꝛ eſſe poſt: ꝛ ſic eclypſis lune ſe h₃ nūc alr qñ nō eſt: ꝛ alr poſtea qñ eſt: ꝛ per ꝯñs pōt alr ſe habere nō poſſibile cōtingens: ſed poſſibile ꝙ ſequitur ad neceſſariu₃: qꝛ neceſſe eſt eclypſim lune ſe habere aliter ꝛ aliter ſm hūc modu₃ diuerſis tēporibus. Alio modo pōt itelligi aliquid aliter ſe hēre: nō qꝛ aliter ꝛ alr ſe h₃ diuerſis tēporibus modo quo dictū eſt: ſed qꝛ abſolute poteſt eſſe: ꝛ poteſt etiā nunq̄₃ eſſe ſicut ſortē currere cras pōt eſſe ꝛ pōt etiā nūq̄₃ eſſe: ita ꝙ reſpectu euiſdē tēporis eode₃ modo indifferēter ſe h₃ ad eſſe ꝛ ad nō eſſe: ſicut p₃ in exēplo poſito de curſu ſor. ꝛ ſic ponimus etia₃ effectus celi cōtingētes ꝛ poſſibiles alr ſe habere. ſuppoſito etiā ꝙ celu₃ mouetur motib⁹ qbus nunc moueꝉ: quō ergo talis cōtingētia poſſit in effectibus celi: premiſſis motibus celi ſuppoſitis pōt oſtēdi ſic: qꝛ vnūquodq₃ intrī eſt cōtingēs inquātu₃ nō ē determiatū ad vnū. Et intātu₃ aliquid eſt nō cōtingens inquātū determinatū eſt ad vnu₃: qꝛ determinatū ad vnu₃ inquātu₃ hō nō pōt aliter ſe habere impedimētu₃ aūt ꝙ ꝑuenit in effectibus nō ſolū ex curſibus ſuperiorū corporu₃: ſed etiā ex curſib⁹ cauſaꝝ inferioru₃ nō habet vnam cauſam determinatā: ſed multas ꝛ īdeterminatas: puta preſentiā alicuius cōſtellationis frigide ſuperexiſtētis: vel etia₃ comeſtiōe₃ roſarij a boue vel ab alio aiali ſupuenīēti vel aliquo vento forti ꝑuenīēti ex aliqua cōſtellatiōe in regione aliqua: vel etia₃ aliqua nubes delata ſuper roſariu₃ a quacūq₃ cauſa deferatur: per cui⁹ reſolutionem in pluuiā vel grandinē ꝯtra: florituudine₃ roſe impediri: vnde tale impedimētu₃ nō eſt ex aliqua cauſa determinata: ſed ſunt multe cauſe indifferētes ꝛ indeterminate: quaꝝ vnaqueq₃ pōt h̄ cāre: ea etiā que poſſunt reſiſtere ipedimento: vt. ſ. illo excluſo roſa floreat. ſunt multa ꝛ indetermiata. verbi gratia. puta calor aialis ꝑprie inhabitātis: vel vētus: vel aliquod ſimile poteſt ipedire frigus: ꝛ ꝑpter hoc talē effectu₃. ſ. floritudinem roſe impediri nō eſt neceſſariū: ſed cōtingens: qꝛ cauſe impediētes ꝛ ꝑmouētes ſunt multe ꝛ īdeterminate: q̄ꝝ nulla₃ neċe ē abſolute ponī: ſic ꝙ īferat neċio ſuū effectum ꝑpter īndeterminatiōe₃ pluriū potētiū ꝯcurrere vel nō ꝯcurrere: ꝛ ſi ipediaꝉ: nō tñ neceſſario īpediꝉ: nō ſolū pp h̄ ꝙ dictū eſt: ſed ēt pp h̄ ꝙ impſſio celi q̄nq₃ recipiꝉ in inferiorib⁹ nō quaſi aliqđ determinatū neceſſario: ſed quaſi īdeterminatu₃ ad multa ad que fit vel fieri pōt determinatio ad multa inferiorū ſicut ex ipreſſiōe celi aial appetit cibū nō hūc vel hūc neceſſario ꝛ determinate: ſed indeterminate ad que₃ poteſt determinari quaſi per infinita ꝛ indeterminata inferiora: puta per hoc ꝙ vnu₃ cibum vidit ꝛ alium non vidit: per hoc ꝙ ventus vel aliq̄s cauſa conſimilis determinat ſibi vnu₃: ꝛ nō aliū: ꝛ ſi aliquod illorum per ſe ꝛ abſolute acceptum neceſſarium ſit poni nō tamē op₃ poni vel cum alqs determinate vel ſine alqs determinate: ꝛ ideo nō neceſſario determinabiꝉ ad ſuu₃ effectū ꝑpter poſſibilē cōcurſum alioꝝ: ꝑpter quod poteſt effectus celi: qui fit in iſtis īferioribus impediri: ꝛ eſſe ꝛ nō eſſe: ꝛ ſic videtur ꝙ etiam ſuppoſitis motibus qui nunc ſunt ꝑpter predicta₃ īndeterminationem ꝛ indifferētia₃ eoꝝ adhuc ſtat ꝙ effectus celi in iſtis inferioribus ꝯtingēter eueniant. ¶ Notandū ꝙ quāto plus vel minus vnūquodq₃ cadit ſuper predicta indeterminatione ꝛ indifferētia cauſarū: tanto h₃ plus de cōtingētia vel minus: vnde ea ad que ſe extēdunt actiones brutoru₃: que etia₃ actionibus aliorum ſubdūtur minus ſunt determinata ad vnū ꝛ plus hñt de ꝯtingētia: e conuerſo eſt de alqs: ꝛ ſic p₃ ad queſtionem. ¶ Ad primu₃ in oppoſitū dicendū ꝙ poſita cauſa ſufficiēti nō poſito impedimēto nec ex parte alicui⁹ medij per quod agit nec ex parte alicui⁹ materie indiſpoſite in quā agit ſi ſit agens naturale neceſſario inducit effectū ſuu₃: ſed celum nō eſt hō agens: qꝛ l₃ ex parte ſui nō poſſit pati defectu₃ virtutis: tñ ex parte medij agētis

dã agẽtis:ꝛ ex pte mãe indiſpoſite põt ĩpediri. vtrũ aũt
illud ĩpediẽs poſſit eẽ neccĩuz vel nõ pz ex dictis in pnci
pali ſolone ꝛ ampli⁹ adhuc patebit. ❡ Ad 2ᵐ dõz: ꝙ q̃ꝫᵐ
ad ea q̃ celũ ĩme^te^ agit ĩ iferiorib⁹ põt ĩpediri:ꝛ ſi nõ ex
parte medij agẽtis. tñ pp̃ h̃ põt fieri ex pte mãe idiſpo
ſite. Nõnᵐ aũt ꝙ celũ q̃dã agit h̃ nõ niſi me^te^ agẽte ſili
in ſpẽ: ſicut aĩalia pfecta: vt hõ ꝛ bos: ꝛ in talib⁹ cãis me
dijs. ſi mũdus eẽt ab eterno eẽt pcedẽdũ ĩ ifiᵐ. q2 talia
hñt ordinẽ p accñs: ꝛ ĩ talib⁹ ſic hñtib⁹ ordinẽ p accñs
nõ eſt icõueniẽs pcedere ĩ ifiᵐ: vt ſi ponat̃ ꝙ ſol ſit a ce
lo me^te^ plãeta: ꝛ ille me^te^ alio: ꝛ ſic ĩ ifiᵐ. ſꝫ ponẽdo mũ
dũ icepiſſe nõ ẽ pcedere ĩ ifiᵐ. ſꝫ eſt deuenire in ipſo
ad pˀma q̃ nõ ſunt fcã a celo ĩme^te^. ſꝫ a deo creãte: ꝛ ibi
eſt ſtatus. ❡ Ad 3ᵐ dõz: ꝙ lꝫ mediũ agẽs p ꝙ celũ agit
circũſcripta actiõe agẽtis lib. arb. q̃tũ ad totũ qđ eſt ĩ
eo ſubijciat̃ cãlitati tot⁹ celi: nõ tñ opꝫ ꝙ tale mediuz
ſubijciat̃ q̃tũ ad totũ: q: in eo ẽ aliq̃ determinato cor
pori celeſti ꝙ p ipm natũ eſt agere: ꝛ illud ꝙ aliq̃ vir⁹ ce
leſtis hꝫ facere p tale mediũ põt ĩpediri: vel p aliã vtutẽ
celeſtẽ: tũc ĩ cõtrariũ agẽtẽ: vl̃ p ei⁹ effectũ ĩ iſtis ifério
rib⁹ ex ei⁹ ĩpreſſione derelictũ: ꝛ iõ nõ opꝫ ꝙ aliq̃ vtus
celeſtis agat ꝙ agẽs iferi⁹ d̃ neceſſitate iducat ſuũ effe
ctũ: nec ẽt oꝫ ꝙ totũ celũ ĩponat agenti necĩtatẽ indu
cẽdi aliquẽ effectũ determinate pp̃ ↄcurſuz accñtalez
ſiliuz cãꝝ: tã ifeˀioꝝ q̃ꝫ ſupioꝝ potẽtiũ ĩpediri ꝛ p mo
uere: ꝛ pp̃ idifferẽtiã pdictaꝝ cãꝝ: vt pdictũ eſt in ſolo
ne pncipali. ❡ Ad 4ᵐ dõm: ſicut ad tertiũ: ꝙ tota diſpõ
mãe ifeˀioꝝ ꝛ q̃ꝫᵐ ad formas ſubales ꝛ q̃ꝫᵐ ad accñta
les ſũt a toto celo. ſꝫ nõ a q̃lꝫ pte celi vl̃ a q̃lꝫ ei⁹ vtute:
ꝛ iõ diſpõ cãta ab aliq̃ vtute celi põt impedire effectũ
alteri⁹ ptis. ita ꝙ nulla ps celi necĩo iducit ſuũ effectũ:
nec ẽt p totũ celũ pp̃ curſuz ſiliuz cãꝝ poſſuz eẽ: per h̃
pꝫ ad 5ᵐ. q2 mã ifeˀioꝝ iquantũ ad oẽs diſpõnes ſuas
ſubijcit̃ toti celo. ſꝫ nõ cuilꝫ pti celi. ❡ Ad 6ᵐ dõm: ꝙ
corpa celeſtia nõ ſolũ ſũt ſigna ifeˀioꝝ. ſꝫ ꝛ cãe. ſed nõ
ſunt cãe de necĩtate iducentes ſuũ effectũ. illa aũt que
ſũt ſigna: ꝛ cãe q̃ nõ necĩo iferũt ſuũ effectũ: nõ ĩponũt
necĩtatẽ rebus. ❡ Ad 7ᵐ dõm: ꝙ illa ma. eſt vᵃ. de re
latiuis iquãtũ rela^ua^ ſũt. ſꝫ q̃tũ ad ſuas relões. ſꝫ nõ
eſt vᵃ de ſubo relõnis: ſiue q̃tũ ad illud qđ eſt: ꝛ iõ licꝫ
ſignũ ꝛ ſignatũ ſint ſil̃ de necĩtate q̃tũ ad h̃ ꝙ ſũt rela
tiua. nõ tñ illud qđ eſt ſignatũ opꝫ eẽ ſimul. ita ꝙ poſito
vno de necĩtate ponat̃ reliquũ. ꝛ iõ nõ opꝫ qđ poſitis
corpib⁹ celeſtib⁹ de neceſſitate ponãt̃ ifeˀiora: q̃ꝝ ſunt
ſigna. ❡ Ad 8ᵐ dõz: ꝙ q̃tũ ad rela^ua^ ẽm eẽ: ꝛ ẽꝫ dicĩ ſi
hñ aſſignet̃ ſil̃ ponũt̃ ꝛ ſil̃ iterimũt̃ iq̃tũ rla^ua^ ſũt. ñ tñ
rela^ua^ q̃tũ ad illud qđ vnũqđq3 ẽ ẽm ſe pter illud qđ rela
tiue dĩ: ſic ſoꝛ. q eſt pr̃ plõnis põt eẽ: dato ꝙ plato nõ ſit
lꝫ nõ ſit pr̃ ſine plõne. ❡ Ad 9ᵐ dõm: ꝙ ſimul poni ꝛ ſi
mul perimi non eſt de rõne eoꝝ: que ſunt ſubiecta re
lationũ: nec etiã eſt de rõne ipſarũ relationũ. ſed eſt q̃
dã pprietas ↄñs ad rationẽ relõnũ per ſe: ꝛ ſic cõſequi
tur per ſe rationẽ eoꝝ que ſunt ſubiecta relationũ: ꝛ iõ
relões ſiue ipſa relatiua ſil̃ ponunt̃ ꝛ ſil̃ interiunt̃ in
q̃tũ rela^ua^ ſũt. ſꝫ ſubta relõnũ q̃ p accñs ipis relõnib⁹
referũt̃ nõ oꝫ q̃tũ ad illud ꝙ ſũt ſil̃ poni ꝛ ſimĩl perimĩ.
❡ Ad 10ᵐ dõm: ꝙ ſuſtinendo rñſionez ridentis ꝙ licꝫ
abſolute ex cõtingentia in gñali nõ ſequat̃ ↄtingentia
in ſpãli in effectibus celi grã forme: ſequit̃ tñ grã mãe:
q2 ponẽdo contingentiã in effectu alicuius cãe vtualr̃
agentis: ſequit̃ cõtingẽtia in effectu celi eſſe: q2 vel oĩa
agẽtia nãlia ſunt celũ: vel ea que ſunt infra celum: vel
ſi poſſit eſſe aliud agẽs nãle: tñ in effectibus cuiuſcũq3
cãe nãlis nõ ſunt effectus variabiles: ꝛ poſſes tñ ĩpedi
ri: ſicut ſunt effectus qui cauſant̃ in iferioribus media

te vel ĩmediate. ❡ Ad 11ᵐ dõm: ꝙ illud qđ arguit̃ ex
parte agentis. ſ. ꝙ minus eſt de ↄtingẽtia in effectibus
celi q̃ꝫ in effectibus quoꝝdã agentiũ: verũ eſt cõparã
do effectus celi ad effectus agentis liberi arbitrij. ſed
cõparando celum ad illud agens nãle extra ipſuz ſi ꝙ
ſit tale nõ hꝫ veritatẽ: q2 magis neceſſario exeũt ſube
ſpũales in actionibus ſuis: que cõpetũt eis ex nãli ſua
inclinatione que naturalr̃ tendunt ad vnũ determina
te: ſicut hoc qđ eſt appetere beatitudinẽ quã celũ exeat
in quẽcũq3 actuz in inferioribus cãtum. vnde facilius
eſſet celum ceſſare ab omni motu quã creaturã ſpũalẽ
non appetere btĩtudinẽ in gñali. ❡ Ad illud qđ arguit̃
de mã patuit ſupra q̃uo. ſ. tota mã inferioꝝ ſubijcat̃ ce
lo: ꝛ q̃uo nõ. ❡ Ad 12ᵐ dõm: ꝙ ibi eſt equiuocatio de
infinito. nam vno modo ĩfinitũ in cauſis accipit̃ p eo
qđ nõ eſt hñe finẽ multitudinis cãꝝ: ꝛ ſic nõ oꝫ ponere
ĩfinitatẽ in cãis entis p accñs. Alio° p ĩdeterminatiõe
ſiue indñia cãꝝ multaꝝ re^u^ eiuſdẽ effect⁹. ꝛ iſto° ponit̃
ifiᵐ in cãis entis p accñs. rõ aũt pcedebat de ifi¹° p mõ
dicto. ❡ Nõnᵐ aũt ꝙ ſicut dictũ eſt in ſolone cuiuſdã
argumenti. ſi mundus eſſet ab eterno poſſent eſſe infi
nite cãe pticulares eiuſdẽ. loquẽdo aũt de ĩfinito p eo
mõ dicto nõ eẽt hoc incõueniẽs: vt ibi dictũ ẽ. ❡ Ad
13ᵐ dõm: ꝙ pcedit equiuocando de ĩfinito ſicut pſens
rõ. Notandũ aũt ꝙ lꝫ infinitũ nõ poſſit eſſe in actu: tñ
põt eẽ in potẽtia: vt ſi mũdus fuiſſet ab eterno: potuiſ
ſent eſſe in finita pticularia pterita: quoꝝ vnũquodq3
eſſet cauſa alterius vſq3 ad illud qđ nunc eſt: ꝛ ſilr̃ de
inceps in futurũ poſito ꝙ mundus duraret in ĩfinitũ.
❡ Ad 14ᵐ dõm: ꝙ effectus in actu reqrit oẽs ſuas cãs
in actu: que non per accñs hñt ordinem: ſicut ſunt infi
nita pticlaria eiuſdẽ ſpẽi: quoꝝ vnũ eſt cauſa alterius
cauſa quidẽ in fieri nõ cã cõſeruãs in eſſe: declarare q̃
modo illa habent ordinẽ per accñs eſt preter pncipalẽ
intentionez. ❡ Ad 15ᵐ dõm: ꝙ ens per accidens: ſicut
eſt per accidens: ita hꝫ cãm per accñs: licꝫ nõ hẽat cãꝫ
per ſe ſaltẽ ĩmediate: ꝛ ideo eſt caſuale. ❡ Ad 16ᵐ dõꝫ:
ꝙ aſtrologia nõ eſt de hoc ꝙ oẽs effectus celi eueniãt.
ſed eſt de ↄcurſibus: ꝛ de motu corpoꝝ celeᵐ: que necĩ
tatẽ habent in ſe: ꝛ eſt de effectibus celi in gñali. ſ. ꝙ ta
lis effectus eueniant a tali ſtella: niſi ſit aliqđ impedi
mentũ: de effectibus autẽ celi in ſpãli. vtrũ de neceſſi
tate eueniant aſtrologus nihil tradit demõſtratiue. ſꝫ
opinatiue: ꝛ iõ ex certitudine aſtrologie non ſequit̃ ꝙ
talis effectus determinatus eueniat niſi ex ſuppõne. ſ.
ꝙ non impediat̃ ſaltẽ quãtum ad oẽs effectus. ❡ Ad
17ᵐ dõm: ꝙ nõ ſimilr̃ ſe hꝫ ſol ad habẽdũ ſuũ effectũ
ꝛ ſuã virtutẽ: cũ nihil occurrat ſoli ꝙ ſuã virtutẽ tollat
vel debilitet. tamẽ aliqđ põt occurrere ꝙ ſuã virtutẽ
ſiue effectũ impediet pp̃ter hoc ꝙ eius effectus põt in
nari vel impediri: ꝛ qñ dicit̃ ꝙ hoc ꝙ habꝫ virtutẽ ſuã
agit. dicendũ ꝙ nõ ſolũ agit ẽm ꝙ habꝫ virtutẽ ſuam
abſolute. ſed etiã ex hoc ꝙ aliqđ põt cõcurrere cũꝫ eo
ꝙ põt ipſum iuuare vel impedire in ſuo effectu: vt di
ctum eſt. ❡ Ad 18ᵐ dõm: ꝙ ea que deus ſciuit ponit in
ſua poteſtate diſponẽdo ꝛ ordinando ꝙ ea producant̃.
Et ideo neceſſarium eſt euenire neceſſitate ↄñtie. non
aũt neceſſitate cõſequẽtis: q2 iſta ↄñtia eſt neceſſaria.
ſcꝫ ꝙ ſi deus abſolute ordinauit aliqđ facere: illud fiet
nõ tñ necĩum eſt abſolute illud fieri: ꝛ iõ nõ eſt abſolu
te neceſſarium euenire ea que fiunt temporibus ꝛ mo
mẽtis: ꝛ dato etiã ꝙ neceſſariuz eſſet abſolute euenire
iſta neceſſitas nõ ineſſet eis a celo. ſed a deo. ❡ Ad 19ᵐ
dõm: ꝙ ma. eſt vera qualitercũq3 eſſe accipiat̃ ĩ mino
ri: qcqđ alij dicãt. dũmodo minor accipitur ẽm ꝙ in

cludiẽ in maiori.nã maior ſub q̃ fit ſumptio ad hoc q̃ bona ſit ↄña ſyllogiſtica dꝫ iplicite ↄtinere. vñ ſi dicatur. oẽ.b.de neceſſitate eſt.a.ſub hoc ſenſu.ſ.q̃ qualrcũqꝫ eſt.b.de neceſſitate eſt.a.⁊ accipiẽ in minori.c.ẽ.b. etiã de ineſſe:vt nũc:ſequitur de neceſſitate:q̃.c.de neceſſitate eſt.a.ſꝫ maior ⁊ ↄ̃ ſint falſe.hñ enĩ ↄñtia ẽ neceſſaria ex ꝑpõnib' falſis ↄſequẽda.ↄcedẽda ḡ eſt maior.ſilr ad mi.dico q̃ ſi accipiẽ cã neccia i cẽndo nõ opꝫ qð ſit vã.imo põt eſſe falſa.nã cã neccia in cẽndo etiam ſufficiẽs q̃tũ ẽ in ſe ad cãndũ põt ipediri:⁊ nõ inducere ſuũ effectũ.⁊ iõ nõ opꝫ q̃ ↄ̃ ſit neccia.ſ.q̃ celũ iducat neccio ſuũ effectũ:nec q̃ celũ ſit cã ſufficiens ⁊ neceſſaria in eſſendo.ſꝫ ſi accipiẽ cã neccia in cãndo.tũc illa ꝑpoſitio que dicit cã neccia ⁊ ſufficiẽs ⁊c̃.eſt vã ſimplr.ſꝫ ea q̃ ſeruẽ ſub ea eẽt falſa ſimplr.ſ.q̃ celum ſit huius cã:⁊ ſꝫ celũ hẽat neceſſitatẽ in cẽndo:nõ tñ in cãndo.

¶ Ad 2oᵐ dõm:q̃ oĩs cã reſpectu cuius eẽ ſui effectus eſt abſolute neccium:cã poſita de neceſſitate iducit ſuũ effectũ.ſi talis cã nõ poſſet nõ poni:adhuc talis effect' nõ cueniret de neceſſitate abſoluta.ſed ex ſuppõne:ſicẽ poſito q̃ deus ſimplr vult hoc facere illð de neceſſitate fiet.ſed q: abſolute põt poni deũ non velle q̃ h fiat niſi ex ſuppõne q̃ cã ponaẽ ſic dterminata etiã poſita cã ſufficiẽti reᵃ cu' eẽ ſui effectus eſt neceſſariũ nõ abſolute.ſꝫ ex ſuppõne:q̃ ſupponaẽ eẽ cã.ſꝫ ẽt q̃ ſupponatur nõ ipediri.tñ cã q̃ ipediri põt.talis inquã cã reᵃcu' eẽ ſui effectus ẽ ſic neccium ex ſuppõne rõne:neceſſariũ eſt abſolute iferre ſuũ effectũ:⁊ ipſa cã poni.ſꝫ ex ſuppoſitiõe ẽt ſi nõ ipediaẽ:⁊ ſic erit cã ſufficiẽs ⁊ determinata ad ꝑducẽdũ ſuũ effectũ:nec tñ neccͤ inducet ſuũ effectũ:q: põt ipediri:⁊ ꝑ ↄñs nõ opꝫ oẽm cã ẽẽ iſufficiẽtẽ:⁊ nõ poſſe ꝑducerẽ ſuũ effectũ:q: poſito qð ſit ſufficiẽs nõ neccio iducit ſuũ effectũ:q: cã ſufficiẽs ⁊ dterminata põt ab aliq̃ cã ipediri.

¶ Ad 3ᵐ dõm:qñ q̃riẽ vtꝝ illud ipedimentũ quo ipediẽ effectus alicuius cãe ſufficiẽtis potuerit ipediri:⁊ illud aliud potuerit ipediri ꝑ aliud.dico q̃ nõ opꝫ q̃ procedaẽ in ifinitũ:q: nec opꝫ venire alið ipedimẽtũ q̃ nõ poſſit abſolute loquẽdo ipediri:⁊ ſic nõ eſt neccium nõ ipediri:nec oꝫ ꝓcedere i ifinitũ q̃ ſteẽ ad nõ ipedimẽtũ:q̃ nõ fuit ipedimẽtũ nõ obſtãte q̃ abſolute potuerit ipediri.

¶ Ad 22ᵐ dõꝫ:q̃ mi.ẽ falſa.q: nõ oꝫ illð ipedimẽtũ põere.q̃ poſito aliq̃s effectus ipediri ſeq̃ẽ neceſſario ad mot' celeſtes.

¶ Ad ꝓbationẽ ãt dõm:q̃ ſꝫ dclationes ſtellarũ dicto tpe ſuꝑ determiatã ꝑtẽ terre ſeq̃nẽ neccio ſuppoſitis motibus celeſtibus:nõ tñ neccio ſeq̃ẽ ipedimẽtũ q̃ ex tali dclatione natũ eſt cãri ꝑꝑ illaꝝ cãꝝ iferiorũ in differẽtiã cõcurrẽtiũ cũ v̄tute celi:ſicut dictũ eſt in ꝑncipali ſolutione.

¶ Ad 23ᵐ dõm:q̃ ſicut ſepe dictũ eſt ſꝫ oĩa iferiora reducanẽ in actionem celi exceptis actionibus liberi arbitrij.nõ tñ oĩa reducunẽ in oẽs ꝑtes celi ſaltẽ equalr:⁊ iõ dico q̃ forte totũ celũ ꝑt ifluere cuilibꝫ ꝑti terre vel ſm lineã rectã vel ſm obliquã ſeu reflexã.ſꝫ vnũ reduciẽ in vnã ꝑtẽ:⁊ aliud in aliã:⁊ iõ illð q̃ ꝑſupponit actionẽ q̃tũ ad vnã ꝑtẽ põt ipedire q̃tũ ad aliã.

¶ Ad 24ᵐ dõm:q̃ cauſa põt dici neccia vel in eſſendo vel in cãndo.mõ dato q̃ celũ hẽat eẽ neccium.⁊ ſit cauſa neceſſaria in cẽndo:non tñ eſt neceſſaria in cãndo:niſi forte ex ſuppõne.ſ.q̃ nõ ipediaẽ ab alio.cãꝫ aũt ſic necciaꝫ vel in cẽndo vel cauſando:⁊ hoc ex ſuppoſitione tñ nõ eſt neccium abſolute inferre ſuũ effectũ:ſufficiẽs etiã cã que põt ipediri nõ iponit neceſſitatẽꝫ ſuo effectui:⁊ ſic reſpondeẽ ad obiecta.

¶ Explicit tractatus de materia celi.

¶ Tractatus Heruei de reloñib' feliciter icipit. Qõ. I.

Queritur vtrũ in diuinis relatio differat realiter ab eſſentia:⁊ arguiẽ:q̃ ſic:⁊ primo ex habitudie relationis ad eẽntiã ſic. ſi relatio eſſet realr ideꝫ cuꝫ eſſentia ſequereẽ q̃ vna relo eſſet alia ſibi oppoſita.puta ꝑ̃nitas eẽt filiatio:ↄñs eſt falſuꝫ ⁊ hereticũ. ḡ ⁊c̃.ſilr falſitas cõſequentis de ſe pꝫ.ꝓbatio ↄñtie duplr.

¶ Primo ſic.q: quecũqꝫ vni ⁊ eidẽ numero ſunt idem realiter inter ſe ſunt eadeꝫ realr.ſed ſtante hypoteſi paternitas ⁊ filiatio ſunt eadẽ numero ⁊ realr vni ⁊ eidem.puta eẽntie. ergo inter ſe ſunt eedem.

¶ Secũdo ꝓbatur hoc per ſyllm expoſitoriuꝫ:hec eſſentia eſt hec paternitas:hec eſſentia eſt hec filiatio.ergo hec ꝑ̃nitas eſt hec filiatio ⁊ ſic pꝫ ↄñtia.

¶ Si dicaẽ ad ꝑmũ q̃ illa ma.eſt vera de illis:que vni ⁊ eideꝫ ſunt eadẽ ↄuertibilr:nõ aũt q̃ ſunt eadẽ eidẽ in plus ſe hñti.

¶ Cõtra.primo q: eẽntia ⁊ relõ:aut ſunt eadẽ realr totalr.aut nõ.ſi ſic.ergo ⁊ cõuertibilr ſunt eadẽ.ſi nõ.ḡ non ſunt eadẽ realr totalr ⁊ ſic differunt aliquo mõ realr.

¶ Scdo arguiẽ ad ideꝫ ſic.q: diſtinguere inter aliqua q̃ non ſunt eadẽ cõuertibiliter:vel q̃ ſunt eadem conuertibilr eſt in illis in quibus eſt exceſſus ſm totum vle:vel ſm totũ integrale. ſed in diuinis nõ eſt aliqð totũ vle:vel integrale. ḡ ⁊c̃.

¶ Tertio ſic.cũ idem ⁊ diuerſum diuidant totũ ens. ergo qðcũqꝫ comparatũ alteri eſt idem vel diuerſum cũ eo.ſed ſm te eẽntia nõ eſt eadeꝫ oĩ modo cũ relone q: non cõuertibilr.ergo differunt aliquo mõ realiter.

¶ Quarto ſic.qñ dicimus qð eſſentia ⁊ relatio nõ oĩ modo vel non conuertibilr eſt eadẽ cũ eſſentia aut intelligiẽ ſm eſſe reale:aut non:ſi ſic.ergo ſm eſſe reale habet relatio ⁊ eſſentia q̃ iſto modo nõ conueniant:⁊ per ↄñs aliquo modo differunt.ſi nõ ſm eſſe reale.ſed ſm rationẽ tñ:ſequiẽ q̃ ſm eſſe reale ſunt cõuertibilr idem:⁊ non conuertibilitas nõ cõuenit eis niſi ſm rõnem.ſed hoc eſt falſuꝫ.q: circũſcripto oĩ opere intellectus verũ eſt dicere q̃ eẽntia cõuenit alicui:cui nõ cõuenit paternitas:⁊ ꝑ ↄñs qð nõ cõuertibilr.

¶ Si dicatur ad ſcðam rõnem de ſyllo expoſitorio q̃ talis ſylls hꝫ locũ qñ termin' medius nõ ſe hꝫ in plus quã extremitates nõ vꝫ in ꝑpoſito:q: qñ ea que ſunt realr eadẽ ⁊ oĩno ſimplicia in ſingulari accipiunẽ nõ habet locuꝫ reſponſio data:ſicut patet de hoc colore:⁊ de hac albedine:quia licet color in plus ſe habeat quã albedo:non tamen hic color in plus ſe habet quã hec albedo.ſed in diuinis eſſentia eſt ita ſingularis:⁊ ita ſingulariter accipitur qñ dr̃:hec eſſentia eſt hec ꝑ̃nitas:⁊ hec filiatio.

¶ Si dicatur adhuc ad predictam rationeꝫ qð nõ vꝫ. q: idem ſequeretur de deo ⁊ patre ⁊ filio. dicendo ſic. hic deus eſt pater:hic deus eſt filius. ergo hic pater eſt hic filius.videẽ q̃ hoc non valet ad infringendũ predictam rationem:q: deus ſupponit pro ſuppoſito ⁊ nõ ꝓ eſſentia:q: ſupponit vel pro patre vel pro filio vel pro ſpũ ſcõ:⁊ ſic ſemper altera ꝑpoſitio eſt falſa.nã ſi deus in vtraqꝫ ꝑpõne ſupponit pro patre:tũc iſta.que dicit deus ẽ filius.erit falſa.ſi aũt ſupponit pro filio hec.hic

deus

deus eſt pater: erit falſa. ſi aũt ſupponit in vna pro pře in alia pro filio. tũc erit ſyllo ex quatuor terminis ⁊ nihil ſequetur. ¶ Scđo pñcipalr arguit ex habitudine eſſentie ⁊ relationis ad oppoſitã relationẽ: ſiue perſonã: ⁊ hoc quadrupliciter. Primo ſic. qꝛ quecũqꝫ diuerſimode realr ſe habẽt ad tertium differunt realiter inter ſe. ſed eſſentia ⁊ paternitas diuerſimode ſe habent ad filiationẽ: ſiue ad filiũ. ḡ ⁊c. pbatio ma. qꝛ quecũqꝫ diuerſimode realr ſe habent ad tertiũ oportꝫ ꝙ includãt diuerſos modos realiter differentes: qꝛ ſm vnũ ⁊ eundem modũ realr non poſſent ſe hře diuerſimode realiter ad tertiũ. ſed iſta que includũt diuerſos modos realiter differentes nõ poſſunt eſſe idẽ realr. ergo ⁊c. mi. etiã patet: qꝛ eſſentia ⁊ paternitas ſe hñt ad filiationẽ ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ realr: qꝛ realr eẽntia eſt filiatio ⁊ realiter paternitas nõ eſt filiatio. ḡ ⁊c. ¶ Secũdo ſic. impoſſe eſt qđ cõtradictoria cõueniant eidẽ ⁊ ſm idem ⁊ reſpectu eiuſdem. ſed ſi eſſentia ⁊ relatio eſſent idem realr ⁊ totalr cõtradictoria cõuenirent eidem ⁊ ſm idẽ ⁊ reſpectu eiuſdem: qꝛ eẽntie conuenit eſſe filiationẽ ⁊ paternitati cõuenit non eſſe filiationẽ quã eẽntiã ⁊ paternitatẽ tu ponis oĩno idem re ⁊ affirmatio ⁊ negatio accipiunt reſpectu eiuſdẽ. ſ. filiatõis. ergo ⁊c. ¶ Tertio ſic. illa quoꝝ vnũ inuenit formalr in aliq: in quo nõ inuenit aliud realr differunt realr: ſꝫ ſic ſe habet paternitas ⁊ eſſentia: qꝛ eẽntia in filio inuenit formalr: vt quo. ſ. filius eſt formalr de⁹ nõ ſic pñitas. ergo ⁊c. ¶ Quarto ſic. aut eſſe paternitatis eſt eſſe filiationis. aut nõ. ſi ſic. tũc paternitas eſſet filiatio: qđ eſt falſum. ſi nõ. tunc arguo. eſſe paternitatis: vel pñitas nõ eſt eſſe filiationis. ſed eẽntia eſt totalr eſſe filiationis realr. ergo paternitas nõ eſt totalr realiter ipſa eſſentia. ¶ Quinto ſic. per ſyllm ex oppoſitis. hec eẽntia eſt filiatio. ſed eſſentia nõ eſt filiatio: ⁊ hec paternitas: que eſt hec eẽntia nõ eſt filiatio. ergo hec filiatio. nõ eſt filiatio: ⁊ ſic negabit idẽ de ſeipſo ⁊ cõtradictoriũ verificabit de ſuo cõtradictorio: qđ eſt maximum incõueniens. ¶ Tertio pñcipalr arguit ex habitudie perſonarũ ad ſua formalia cõſtitutiua: ⁊ hoc duplr. primo ſic. ſi relatio eſt oĩno idẽ re cũ eſſentia: ⁊ econuerſo. ſola eſſentia eſſet cõſtitutiua perſonarũ. ſed ↄñs vt vĩ eſt falſum. ergo antecedens. pbatio ↄñtie. ¶ Primo ſic. qꝛ illud cõuenit eſſentie realr qđ cõuenit eſſentie ⁊ nulli alij realr differenti ab eſſentia. ſed cõſtituere perſonas conuenit eſſentie: ⁊ nulli alij realr differenti ab eſſentia. ſed ita eſt ꝙ realitas relationũ in nullo differt realr ab eſſentia. ergo ⁊c. ¶ Scđo ſic. eſſentia per ſe ſola põt illa realr cõſtituere: que põt conſtituere cũ illis: que ſm totã realitatẽ ſuã ſunt ipſamet. ſed ſtante hypoteſi relões ſm totam ſuã realitatem ſunt ipſamet eſſentia. ḡ ⁊c. falſitatẽ ſiue ĩpoſſibilitatẽ cõſequentie pbant aduerſarij triplr. ¶ Primo ſic. qꝛ tunc relatiões ſuperfluerent ſi ſola eſſentia cõſtituat perſonas. ¶ Secundo ſic. qꝛ ſequeret in diuinis tm̃ ſuppoſitũ abſolutũ: ⁊ tm̃ eſſent ſuppoſita cõſtituta per abſoluta: qđ eſt inconueniens. ¶ Tertio. ſequeret qđ vnũ abſolutum conſtitueret plura ſuppoſita abſoluta vel q͛ in diuinis eſſet tm̃ vnũ ſuppoſitũ abſolutũ: que omnia illa ſunt impoſſia. ¶ Scđo principalr quãtũ ad iſtã viã arguit ſic. pſona cõſtituit ex eſſentia ⁊ relatiõe. aut ergo ſicut ex duobus differentibus re. aut ſola rõne. ſi pͦ mõ habetur ppoſitũ. ſ. ꝙ eſſentia ⁊ relatio differũt re. ſi ſcđo modo. ſequit ſm ſabellium ꝙ diſtinctio perſonarũ eſt tm̃ ſm rationẽ. ¶ Quarto arguit pñcipalr ex habitudĩe perſonarũ ad ſua formalia diſtinctiua: ⁊ hoc dupliciter. Primo ſic: qꝛ pater diſtinguit a filio realr. aut ergo realitate eẽntie: aut alia realitate. ſi realitate eẽntie. ergo pater ⁊ filius differunt in eſſentia. ſi alia. ergo realitas: in qua pater differt a filio ẽ alia realiter a realitate eſſentie. ſed iſta eſt paternitas. ergo ⁊c. ¶ Scđo ſic. qꝛ realitates: in quibus diſtinguunt perſone eſt ſola realitas eſſentie: qꝛ ſi relões in nullo realr differũt ab eẽntia perſone nõ diſtiguerent aliqua realitate differẽte a realitate eẽntie: ⁊ ẽt eſt realr. ſꝫ realitates eẽntie ipſemet ſũt idẽ. ḡ perſona diſtingueret ſola eẽntia qđ eſt ĩpoſſe. ¶ Tertio ſic. illđ in quo př diſtinguit a filio eſt paternitas. ſed ſm te eſſentia in nullo diſtinguit a paternitate realr. ergo pater ⁊ filius diſtinguũt in eẽntia: ⁊ ſic idem qđ prius. ¶ Quinto arguit pñcipalr ex habitudine eſſentie ⁊ relationis ad actũ cõmunicãdi: ⁊ arguit triplr. ¶ Primo ſic. qꝛ pater aut cõmunicat totã realitatẽ ſuã filio: aut nõ. ſi ſic: ergo ⁊ paternitatẽ: qđ eſt falſum. ſi nõ. ergo aliqua realitas eſt in pře alia a realitate cõicata filio. ſed tota realitas eẽntie eſt cõicata filio. ergo aliqua realitas ẽ in patre a tota realitate eſſentie. ſed illa realitas nõ eſt niſi paternitas. ḡ ⁊c.

¶ Scđo ſic. realitas paternitatis: aut eſt cõicata filio. aut non. ſi ſic. ergo paternitas eſt cõicata filio: qꝛ realitas vniuſcuiuſqꝫ ⁊ ipſum non differũt realr. hoc autẽ eſt falſũ: qꝛ paternitas nõ eſt cõicata. ergo ⁊c. ſi non. ergo realitas in pře ẽ alia a realitate cõicata: ⁊ ſic ſeqt idem qđ prius. ¶ Scđo ſic. opꝫ ponere aliquã cãm quare eẽntia eſt cõicabilis filio: nõ aũt paternitas. ratio ergo quare hoc eſt aut eſt perfecta idẽtitas ipſarũ. ſ. eſſentie ⁊ relationis: aut nõ cõuertibilitas: aut aliquis diſtinctio realis antecedẽs ad differentiã que eſt inter cõicabile ⁊ nõ cõicabile: nõ pmũ: qꝛ perfecta idẽtitas nõ eſt cã differentie: qꝛ tunc idem eſſet cauſa ſui oppoſiti: nec ſcđm: qꝛ tunc idẽ eſſet cã ſuipſius: qꝛ nõ ↄuertibilitas idem eſt qđ vnũ eſſe cõicabile: ⁊ aliud nõ cõicabile. relinquit ergo tertiũ: ⁊ ſic habet ppoſitũ. ¶ Quarto ſic ſi oĩno paternitas ⁊ eſſentia ſunt idem realr. ſequit qđ idẽ realiter eſt cõicabile: ⁊ nõ cõicabile: ⁊ ſic verificabunt cõtradictoria de eodẽ: ⁊ qđ plus eſt: ſequeret ꝙ eſſet cõmunicabile ⁊ nõ cõicabile. ¶ Sexto arguitur principalr ad propoſitũ ex oppoſitione relationũ: quia ſi eſſentia eſt eadẽ re cũ relationibus. ſequit qđ oppoſita cõueniant eidem ⁊ ſm idẽ. imo vna ⁊ eadẽ res ſic oppoſita. ſed hoc eſt impoſſe: qꝛ tunc cõtradictoria conuenirent eidem: cũ oĩs oppoſitio includat cõtradictionem. ¶ Si dicat ad hoc: ꝙ hoc nõ eſt incõueniens de vna ⁊ eadẽ eſſentia illimitata. Cõtra. qꝛ hoc eſt generale ad finitum ⁊ infinitũ: qđ. ſ. ĩpoſſe eſt ↄtradictoria ineſſe eidẽ finito vel infinito. ſed ſtante hypoteſi cõtradictoria ineſſent eidem. ſ. eſſentie. ergo hoc eſt impoſſibile. ¶ Si dicat ad hoc qđ nõ eſt ĩpoſſibile oppoſita cõuenire eidẽ. dũmodo non cõueniant eidem. ſ. illud idem ſubiecto ⁊ ſuppoſito. ſic autẽ eſt in propoſito: qꝛ eidẽ ſubiecto ⁊ ſuppoſito nõ cõueniunt oppoſita. imo eſſentie cõueniunt iſta ſm diuerſa ſuppoſita oppoſita. ¶ Cõtra. qꝛ qñ dicimus aliqd cõuenire alicui ſm aliquid hoc põt intelligi vel ſubiectiue: ſicut qñ dicimus aliquid cõuenire alicui: qđ ethiops eſt albus ſm dẽtes hoc intelligit ſubiectiue: dentes ſunt ſubiectũ albedis. aliquando vero accipit formalr. vt ſi dicat ꝙ aliquis eſt albus ſꝫ albedinẽ: ⁊ vtroqꝫ modo ĩpoſſe eſt ꝙ oppoſita cõueniãt eidẽ ſm idẽ: qꝛ nihil eſt albũ ⁊ nigrũ: vel ſm idẽ ſubm vel ſm eadẽ albedinẽ. ſed qñ ponit ꝙ eadẽ eſſentia eſt oppoſite relõis vel oppoſite põit qđ idẽ ⁊ ſꝫ eãdẽ formã ſimplicẽ ẽ eadẽ oppoſita: qꝛ ſꝫ eẽn-

que eſt ipſamet oppoſita qđ eſt plus quã eſſe oppoſita ſm idẽ ſub3. Scđo argr̃ ex oppõne abſoluti ad relatu3 ꝛ hoc ſic. purus reſpectus nõ eſt abſolutũ: nec ecõuerſo. ſed paternitas dicit purũ reſpectũ: eſſentia vͦo dicit purũ abſolutũ. ergo ꝛc̃. ¶ Scđo ad idẽ ſic: qꝛ ſi ſuba ꝛ relatio nõ manerent in diuinis vt diſtincta re nõ plus remanerẽt iſta duo predicata in diuinis quã alia. ſ3 h̃ eſt falſum. ergo ꝛ illud ex quo ſequit̃. ¶ Tertio ad idẽ: qꝛ impoſſe eſt qđ illud qđ eſt a ſe ſit illud qđ eſt ad aliud. ſed relõ ẽ ad aliud: eſſentia aũt nõ eſt ad aliud. ergo ꝛc̃. ¶ Quarto ad idẽ ſic. ipoſſe eſt id qđ continet vnitate3 in trinitate eſſe illud qđ multiplicat trinitatẽ. ſed eẽntia continet vnitatẽ relatio multiplicat trinitate3. g̃ ꝛc̃. ¶ Item ad principale: qua rõne pſona non eſſet eſſentia nec relatio. ſed perſona non eſt eſſentia. ergo nec relatio: pbatio mi. qꝛ illud cui conuenit aſſumere naturã creatam in vnitate ſui: ꝛ refert nõ eſt idem re cũ eo: cui nõ cõuenit aſſumere nãm creatam in vnitate ſui. ſed perſona ꝛ eſſentia ſunt huiuſmõi. ergo ꝛc̃. ¶ Item arguit̃ ſic. relatio aut addit aliquid ſupra eẽntiã: aut nõ. ſi ſic habet̃ propoſitũ. ſi nõ: videt̃ qđ non differat relõ originis a relationibus ex tẽpore: qꝛ ille addunt aliqđ ſm rõnem ſuper eẽntiã. ¶ P̃. aut reſpõdet aliquid ex parte rei ipſi dñe inter relonẽ ꝛ eſſentia3 aut non. ſi ſic. videt̃ qđ illud reſpõdens ex parte rei ſit dña realis eorũ: ꝛ ſic habet̃ ꝓpoſitũ. ſi nõ. vr̃ qđ illa dña ſit figmentum. ¶ P̃. illa differẽtia: cuius extrema ſunt res videtur eſſe realis. ſed extrema dñe: que eſt inter eſſentia3 ꝛ relationẽ ſunt res: quia tam relatio quã eſſentia ſunt res quedam. ergo ꝛc̃.

In cõtrarium arguit̃ vnica rõne ſic. ſi relatio ꝛ eſſentia in diuinis differrent realr̃: eſſet in deo cõpoſitio. ſ3 hoc eſt falſum. g̃ ꝛc̃.

Reſpondeo ad euidẽtiã iſtius qõnis tria ſũt faciẽda. Primo videndum eſt de dña rei ꝛ rationis. Scđo reſpõdebit̃ ad qõnẽ. Tertio ꝓmittent̃ qđã ꝓpter ſolones argumẽtoꝝ ꝛ ſoluet̃ arg̃.

Quantum ad primũ ꝑmo oñdet̃ quid impetat̃ ꝑ differre re: ꝛ differre rõne. Scđo oñdet̃ ꝙ inter iſta nõ eſt dare mediã dña3 in diuinis que nõ ſit hoc vel illa. Tertio ponent̃ diuerſi modi differendi realr̃. Quarto oñdet̃ ꝙ quecunq3 differunt realr̃ ſic differunt ꝙ vnum non eſt realiter aliud. ¶ Quantum ad ꝑmũ ſciendũ: ꝙ ſicut cõiter dicit̃ dña ſm rõne3 tñ eſt dña qua cõuenit aliquibus differre mediante opere intellectus tñ. ita ꝙ circũſcripto quocũq3 opere intellectus talis dña nõ eſſet. ¶ Ad cuius euidentiã ſciendũ: qđ duplex eſt opatio intellectus videlic3 imperata ꝛ elicita. vbi grã. opatio elicita dicit̃ intelligere: opatio vͦo impata que cõuenit itellectui pratico ꝑcipue eſt ſ3 edificare quãtu3 ad mechanica: vel ſolum viuere: vel fortiter: vel huiuſ. quantu3 ad agibilia moralia: quãdo dicit̃ ꝙ illa dña eſt dña ſm rõne3 que conuenit rebus mediãte opere intellectus nõ eſt itelligẽdũ de opatione impata intellꝰ practici ſicut ꝛ dñe rerũ in eẽ reali. nã mediãte opatione diuerſaꝝ artiũ impata ſunt diuerſe res realr̃ differentes: ſicut domus ſcãnu3 ꝛ huiuſ. quãtũ ad mechanica: tẽperantia tẽperate viuere: iuſticia ꝛ iuſte viuere quantũ ad iuſticiã. ¶ Quãtũ aũt ad actũ elicitũ itellectus duplex dña põt ꝯſiderari: vna q̃ cõpetit ipſis actibus intellꝰ inter ſe: qua. ſ. vnus actus differt ab alio ꝛ vnus conceptus differt ab alio ꝛ talis dña nõ eſt adhuc illa dña de qua loqmur. ſ. ſm rõnẽ: qꝛ vnus actus itellꝰ realr̃ differt ab alio ꝛ vnus conceptus differt ab alio. Alia dña eſt que dicit̃ cõpetere alicui mediãte opere intellꝰ: que. ſ. cõpetit alicui ꝓut eſt obiectiue in intellectu: prout. ſ. dicimus ꝙ hõ ꝛ ſor. differunt ſm rõne3 aliquo modo: ꝛ prout dicimus: ꝙ vniuerſale ꝛ particulare differũt: vel prout dicimus quod deus ſm ꝙ iuſtus differt a ſeipſo ſm ꝙ eſt ſapiẽs: ꝛ ſic de ꝯſimilibus: ꝛ de tali dña loquimur qñ dicimus qđ dña rõnis eſt ſic differre mediãte opere itellectus: vł ad ꝙ ſe habẽt iſta que dicunt̃ differre obiectiue. ¶ Dña3 aũt rei dicimus illam dñam que cõpetit rei ex natura rei circumſcripto omni opere intellꝰ ad qđ obiectiue ſe habeant que dicunt̃ differre. ita ꝙ dato ꝙ nõ ſe hẽant in rõne obiecti intellecti reſpectu cuiuſcũq3 itellectus adhuc differrent. ¶ Quantũ aũt ad ſcđm. ſ. qđ nõ eſt dare aliã dñam mediã iter differre re ꝛ rõnẽ ꝓbo duplr̃. Primo ſic. qꝛ oĩs dña que cõpetit aliquibus: aut cõpetit eis circunſcripto omni opere intellectus modo quo dictum eſt: aut nõ: ꝛ inter iſta nõ eſt dare medium: qꝛ cõtradictoria ſũt. ſi ſic. ergo ẽ dña realis: vt ꝑt patere ex dictis. ſi non. ergo eſt dña rõnis tñ. qꝛ ſicut dictũ eſt illa dña eſt dña rõnis que nõ cõpeteret differentibus circũſcripto omni opere intellectus. Scđo ſic. paſſio nõ excedit propriũ ſubiectũ. ſed idem ꝛ diuerſum eſt paſſio entis cõiſſime dicti. ergo non excedit ens cõiſſime dictũ. ſed omne ens: vel eſt ens ſm eſſe rationis tñ: vel ſm eſſe reale. ergo omne differens vel eſt differens ſm rẽ vel ſm rõnem tñ. ¶ Quantũ ad tertiũ ſciendũ ꝙ extrema differre realr̃ poſſunt triplr̃ ſe hr̃e ſic. ſ. ꝙ ambo ſint priuatiua ſicut cecitas ꝛ ſurditas: ꝛ illa differũt inquantũ ſunt negatio vel priuatio alterius ꝛ alterius poſitiui: vel ꝙ ambo ſint poſitiua: ſicut qualitas ꝛ quantitas: vel ꝙ vnũ ſit poſitiuũ ꝛ aliud priuatiuũ: ſicut cecitas ꝛ viſio: dña aũt cuius ambo extrema ſunt poſitiua ſubdiſtinguit̃: qꝛ aut ſe habent ſic ꝙ realr̃ loquẽdo ſint oĩo diuerſa: ſiue ſicut oppoſita: ſiue ſicut diſperata: ſicut ſubſtãtia quãtitas qualitas: vel ſicut bos ꝛ aſinus: aut ſe habent ſic: ꝙ vnũ includat aliquã realitatem vltra aliud: ſicut patet de cõpoſito ꝛ parte: ꝛ hoc ſufficiat de tertio. ¶ Quantũ ad quartũ. ſ. ꝙ ea que differunt realiter. ſ. ꝙ ea que talia ſunt ſic ſe habent ꝙ vnum nõ eſt realiter alteru3: ꝓbo dupliciter. Primo ſic. qꝛ aut talia ſic ſe hñt ꝙ vnũ realr̃ eſt alterũ: aut nõ: qꝛ de quolibet affirmatio vel negatio: ſi nõ habet̃ ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ vnu3 coru3 non eſt alterum realiter. ſi ſic. Contra. quia quecũq3 ſic ſe habent ꝙ vnũ eſt realiter alterũ ſunt idem re. qꝛ eo modo quo vnũ eſt alterũ eo modo ſunt idem cum affirmatio ſit vera idẽtitas in predicatũ ꝛ ſubm. ſed idem re ꝛ differens re ſunt incõpoſſibilia circa eadem: cu3 ſint oppoſita. ergo impoſſibile eſt ꝙ iſta quorum vnu3 eſt alterũ realiter differant: ꝛ ecõuerſo ea q̃ differũt realiter ꝙ vnũ eorũ ſit alteꝝ: ꝛ ꝑ ꝯñs ſequit̃ ꝙ ea que differũt realiter vnũ eoꝝ realiter non eſt alteꝝ. Scđo ſic. ſicut ſe habẽt differentia rõne ad nõ eſſe idẽ ſm rõnem. ita illa que differunt re ad non eſſe ide3 ſ3 rem. ſed illa que differũt rõne nõ ſũt ita idẽ ſm rõnẽ ergo illa que differunt re non ſunt idem ſm rem. ſ3 eorum: que non ſunt idem ſm rem. vnũ coru3 realr̃ non eſt alterũ. ergo ꝛc̃. ſic ergo ꝑ3 generalr̃ ꝙ eorũ que realiter differunt vnu3 eorũ non eſt realr̃ alterũ. ¶ Sed cõtra hoc dicunt quidã: qđ imo. ſ. ꝙ illa que ſunt ide3 re ꝛ ſimpliciter quorũ vnũ eſt realiter alteru3 poſſunt habere differentiã realẽ: ſicut patet: vt dicũt de relatione ꝛ eſſentia: etiã ſm eos qui ponunt ea eſſe perfectiſſime realiter idem: ꝛ hoc vt videt̃ ꝓbat̃ ſic: qꝛ quibus cõuenit aliq̃ nõ idẽtitas realis cõuenit differre realr̃. ſed eẽntie ꝛ relationi cõuenit hr̃e aliquã non idẽtitatẽ rea-

lem

Ad illos ſo
cidas rõnes
formaliter
tñ dem diffa
quãdo de aſ
ſumtiõe rea
li large ſit
ſumpta vt
de per ſe.

lem:quia non habent idē:itatē cōuertibilem. ergo rc. ¶ Et ad hoc dicendū q mi. eſt falſa. ad probationem dicendū q aliud eſt habere aliquā nō idētitatē: r non habere oēm modū idētitatis: quia in pma que eſt affirmatiua: licz de predicato negato affirmat quedam non idētitas: r per cōſequens ponit quedā diuerſitas: quia idem r diuerſum imediate diuidunt ens. ſed hoc qd eſt non habere oēm modū idētitatis nō pōt habere aliquā idētitatem. ſed negat oēm idētitatem habere vel modū idētitatis: nunc autē nō ſequit q ſi aliq non habent omnez idētitatē: vel omnē modū idētitatis. ergo habent aliquā non idētitatē vel aliquē modū non idētitatis: ſicut non ſequit. iſte nō eſt ois homo. g eſt aliquis homo. vnde non ſequit. qd ſi eſſentia r relatio nō hnt idētitatē cōuertibilē q habeāt aliquā non idētitatē. ita q ppoſitio ſit affirmatiua. ſed de predicato negato. ¶ Ad pbationē qn dicit. qd ſi ſic q non habent idētitatē conuertibilē. dicendū q eſt fallacia ꝯſequētis procedendo ab inferiori ad ſuperius negando: nā idētitas: r etiā aliqua idētitas accipiēdo indiuiduū vagum eſt ſuperius ad idētitatem conuertibilē. r ideo non ſequit. q ſi aliqua non habēt idētitatē conuertibilē qd nō habeant aliquā idētitatez: vel q habeant aliquā non idētitatem. nam ſemper nō idētitas īfert nullam idētitatez: quia negatio prepoſita alicui non facit ipſum teneri pro oī contēto ſub eo. vnde non homo infert: nullus homo: r non aliquid nihil.

Quantum ad ſcdm pncipale pono tria. Prio. q relatio non differt realr ab eſſentia. Scdm eſt. q relatio non eſt realiter idē cōuertibiliter cum eſſentia. Tertio. oſtendet qn̄o poſſit dici eēntia r relatio totaliter idem re: r qn̄o non. Primū pbo tali rōne. illud qd differt realiter ab aliquo non eſt realiter illud. ſed relatio realiter eſt eēntia in diuinis. g in diuinis relatio non differt realiter ab eſſentia. ma. pz. ex dictis. mi. probo tripl'r. Primo ex diuiſione entis in creaturā r creatricē eſſentiā. Scdo ex diuina ſimplicitate. Tertio ex eius perfectione. ¶ Prima ratio talis eſt. ois res vel eſt creatura vel creatrix eſſentia. ſed relatio eſt quedam res. ergo vel eſt creatura vel creatrix eſſentia: r ſic patet propoſitū. ¶ Ad hoc aūt rńdet dupliciter. primo dicendo q relatio non cadit ſub cōi: qd eſt res: q2 non eſt res ppie. ſed modus rei: r per conſequens ratio non eſt ad propoſitū. ¶ Scdo. dicendo q eſt ibi fallacia cōſequētis ab inſufficienti: q2 diſtinctio rei per creaturā r creatricē eſſentiā nō eſt ſufficiēs: nec per imediata: quia eſt dare mediū. ſ. proprietatē creatricis eſſentie. ita qd deberet dici. q ois res aut eſt creatura: aut creatrix eſſentia: aut proprietas creatricis eēntie. ¶ Iſte reſponſiones nō valēt. r primo quantū ad primū ſequunt duo incōueniētia pmū: q2 dicit q relatio diuina ſit vnū nihil. ſz q illō qd pceſſuz fuit in cōcilio nihil eſſet. Primū pz. q2 q nō eſt res aliq eſt nulla res: r per ꝯñs nihil. ſed ſi relatio nō caderet ſub hoc cōmuni qd eſt res: relatio eſſet nulla res. ergo rc. pbatio mi. q2 qd non cadit ſub aliquo membrorū ſufficienter diuidētiū cōe: pt illō cōmune vniuerſalr negari. ſicut animal vl'e poteſt negari ab eo q nō cadit ſub rationali vel irrationali: q2 iſta ſufficienter diuidūt aīal. ſed ſtante hypotheſi relatio non cadit ſub aliquo mēbrorū diuidentiuz hoc q dico res. ergo res vl'r pōt negari de relatiōe diuina r quacūq alia: r per ꝯſequens relatio erit nulla res r nihil. ¶ Scdz etiā faciliter patet: quia vel nihil concludit vel minor erit falſa: qd pz ſic: q2 in pbatione que eſt per locū a diuiſione neutra pars poteſt cōcludi niſi de eo q cōtinet ſub cōi diuiſo: nec etiā forma arguendi aliquid valet: niſi illud de quo debet altera pars cōcludi accipiat ſub cōi diuiſo. vnde ſi arguat ſic. omne ens vel eſt ſubſtantia vel accidens. ſed chimera nō eſt ſuba. ergo eſt accidēs. nō ſequit: q2 nō ſumit chimera contineri ſub hoc cōi qd eſt ens. ſi aūt aſſumeret chimera ſub cōi: qd eſt ens. ꝯñs eſſet bona. ſed propoſitio hoc aſſumens in minori eſſet falſa. dicendo ſic. omne ens vel eſt ſubſtantia vel accidēs. ſed chimera eſt ens. ergo eſt ſubſtantia vel accidens. ſz nō eſt ſubſtantia. ergo eſt accidēs. ꝯſequētia eſſet bona. ſz iſta minor que dicit. ſed chimera eſt ens: eſſet falſa. ſic in propoſito. ſi relatio diuina non eſt res. ſi ſic arguat. ois res vel eſt creatura vel creatrix eſſentia. ſed relatio non eſt creatura. ergo eſt creatrix eſſentia conſequentia nulla eſt niſi aſſumatur relatio ſub cōi. qd eſt res. ſi autē relatio aſſumatur ſub cōi. qd eſt res ſic dicēdo. ſz relatio diuina eſt res. tunc propoſitio aſſumpta eſt falſa. ſi relatio cadit ſub hoc cōi: qd eſt res. ¶ Scdo mō adhuc minus valz: q2 ad iſtū ſequunt iſta incōuenientia. Primo. q2 maior ppoſitio bernardi eſt falſa. Scdo. q2 relatio diuina inheret. Tertio. q2 facit cōpoſitionem cum iſto: cui inheret. Quarto. q2 adhuc ſtat qd ſit creatura. ¶ Primū pz ſic. q2 ois ppoſitio in qua diuidit terminus cōis cū ſigno vl'i acceptus in mēbra non ſufficienter euacuantia totū cōe eſt falſa. q2 cū talis ppoſitio importet omne q cōtinet ſub iſto cōi caderet ſub altero illorū mēbrorū: ſi aliqd cōtineat ſub iſto cōmuni q nō cōtineat ſub altero mēbrorū. ppoſitio eſt falſa. ſed ſic ē in ppoſito. ſi ita ſit q creatura r creatrix eſſentia nō diuidant ſufficiēter hoc qd dico res. q2 res cū ſigno vl'i diſtributiuo aſſumunt. ergo rc. ¶ Scdm pz ſic. q2 oē illud qd qualitercūq hz eſſe oz q hēat eē innixū alteri vel nō innixuz: q2 iſta ſunt cōtradictoria: quorū alterum neceſſario eſt verū. tunc g aut relatio diuina habet eſſe innixū: aut nō. ſi ſic. qro cui innitit: aut. ſ. perſone aut eēntie: r ſiue ſic: ſiue ſic: aut innitit ſicut ps toti. vel eꝯ aut in humana nā ſuppoſito diuino: aut ſicut accidens ſubiecto. nō pmo modo. q2 ibi nō eſt pars r totū r pncipue integrale: de quo loquimur: nec ſcdo mō: q2 tūc relatio poſſet eſſe ſine illo: cui innitit qd falſuz eſt. relinquitur ergo q ſi innitit q innitat per inherentiā. ſ. ſicut accns ſubiecto: r ſic habet ppoſitū. ſ. q ſtante hypotheſi relatio erit inherens. ¶ Si autē nō innitit ita. ſ. q habeat eſſe non innixū. ſequit q relatio ſit ſubſtantia r ſubſiſtēs: aut ergo aliud ſubſiſtēs ab eſſentia aut nō. ſi nō. habet propoſitum pncipale: q relatio eſt eſſentia. ſi ſic. ergo eſſentia r relatio erūt duo ſubſiſtentia realiter diſtincta: r per cōſequēs duo ſuppoſita: qd eſt incōueniens. ¶ Ex hoc ſequit ſcdm incōueniēs: q omne inherens alicui facit cōpoſitionē cū iſto cui inheret. ex his ſequitur tertium. ſ. q relatio diuina ſit creatura: q2 omne q habet cām efficientez eſt creatura. ſed ſtante hypotheſi relatio diuina habet cām efficientē. ergo rc. ma. patz. pbatio mi. q2 omne qd dependet in ſuo eſſe ab alio hz cauſaz efficientē: quia quicquid habz eſſe per aliud hz omnē cām q requirit neceſſario ad hoc q de nō ente fiat ens. ſed talis eſt cauſa effectiua. ergo rc. de hoc aūt ſatis alias dixi. ¶ Scdo pncipalr probat idem ex ſimplicitate diuina: r hoc dupliciter. ¶ Primo ſic. q2 perſona patris cōprehendit eſſentiā r relationē. aut ergo cōprehendit ea vt illud qd eſt ſicut cōprehendit aīal rōnale: aut cōprehendit ea: vt ex quibus eſt. ita q non ſit ipſa. ſi ſcdo mō. tunc pater dicit aliqd compoſitum realiter ex eſſentia r paternitate: q patet ſic. q2 aut dicit

ſed bene ſequit̃ ꝙ habeant nõ oẽm modũ idẽtitatis. ita ꝙ omnis propoſitio ponens vel non identitatem: vel modum non idẽtitatis vel diuerſitatis cõuenientẽ eis eſſet falſa manente propoſitione affirmatiua: licet de predicato negato. ſed ꝓpoſitio negatiua denotans non omnẽ modũ idẽtitatis conuenire eis eſſet vera: ⁊ ſic patet de tertio quantũ ad iſtũ articulum.

Quantum ad tertiũ ꝑncipale ſciẽdũ ꝙ ſm ſententiã cõcilij generalis lateranẽ. vbi dicit̃ ſic. Nos autẽ ſacro approbãte cõcilio credimus ⁊ cõfitemur vna cũ petro: ꝙ vna quidẽ eſt res incomprehenſibilis quidẽ ⁊ ineffabilis que veraciter eſt pater ⁊ filius ⁊ ſpũs ſcũs: tres ſimul perſone ⁊ ſigillatim quelibꝫ earũdẽ: ⁊ ideo in deo ſolũ modo trinitas eſt ⁊ nõ quaternitas: qꝛ quelibet triũ perſonarum eſt iſta res videlꝫ ſuba eſſentia ſeu natura diuina opꝫ ponere ꝙ eadẽ eſſentia numero eſt pater ⁊ filius ⁊ ſpũs ſcũs: ⁊ ꝙ plus eſt: ꝙ ſm illã ꝓpoſitionẽ approbatã in iſto concilio vbi fuit cõdẽnata ſnia põnis de aſſiſtẽtia relonũ: qua dicit̃: oĩs res vel eſt creatura vel creans: ꝯ eſſentia diuina eſt omnis res que eſt in deo formalr. ¶ Itẽ ſꝫ ſniam eiuſdem concilij oportet ponere: ꝙ pater realr̃ diſtinguat̃ a filio ⁊ a ſpũ ſcõ: ⁊ ecõuerſo. ſimilr vna relatio a ſibi oppoſita. ¶ Ex his cõcludo quinqꝫ ꝯcluſiones. Prima ẽ iſta: ꝙ oĩs ꝓpoſitio que importat vnitatẽ diuine eſſentie realẽ cum quocũqꝫ exiſtente in diuinis. dũmodo aliud repugnans non importet: eſt vera: qꝛ ita eſt: vt patet ex dictis. ¶ Scða eſt iſta: ꝙ oĩs ꝓpoſitio que importat diſtinctionẽ realẽ eẽntie a perſona vel ab aliquo qđ ſit realiter in diuinis eſt falſa: qꝛ eius oppoſita eſt vera: vt patet ex ꝑma cõcluſione. ¶ Tertia cõcluſio eſt iſta: ꝙ oĩs ꝓpoſitio que importat diſtinctionem realẽ perſone a perſona. dũmodo non importet aliud repugnans: eſt vẽa: qꝛ alius eſt pr̃. alius eſt filiꝰ alius ſpũs ſcũs. ¶ Quarta cõcluſio eſt: ꝙ oĩs ꝓpoſitio que importat vnitatẽ oppoſitã huic diſtictioni: eſt falſa: qꝛ oppoſita eius vera. dico aũt huic diſtinctioni: qꝛ eſſe vnũ in eſſentia ⁊ quocũqꝫ abſoluto non repugnat ſaltẽ in diuinis ei: qđ eſt diſtingui relonibus. ¶ Quinta cõcluſio eſt iſta: q̇ nõ opꝫ qđ quicquid negẽt de perſona hac vel iſta negẽt de eſſentia: qꝛ in plus ſe hꝫ eẽntia ⁊ eſt plurium: quoꝝ vnus nõ eſt alius. alius enĩ eſt pater: ⁊ filius: quorũ vnus nõ eſt alius: nec opꝫ ꝙ quicqd attribuit̃ perſone huic vel illi quantũ ad illa que importãt diſtinctionem ab aliquo ꝙ ſit in diuinis ꝯueniat eſſentie: vnde quãtũ ad primũ non opꝫ qđ ſequat̃ qđ ſi eſſentia eſt pater: ⁊ pater nõ eſt filius qđ eſſentia nõ ſit filius. ſed bene ſequeret̃ qđ eſt quedã res que nõ eſt filius: quia in hoc non ponit̃ diſtinctio realis eſſentie a filio. ſed ponit̃ idẽtitas realis nõ cõuertibilis tñ eſſentie cũ aliquo: qui nõ eſt filius: ⁊ hoc nõ eſt incõueniens ſic enĩ videt̃ conciliũ rñdere quãdo dicit q̇ licꝫ eſſentia nõ generet nec generet̃: qꝛ lꝫ importaret diſtinctionẽ agendo vl̃ generando: qꝛ nulla res gignit ſeipſã cũ ipſa eſt res que generat: ⁊ res que gignitur. ⁊ ſimilr licꝫ pater nõ ſit cõmunicabilis vel ſit icõmunicabilis: nõ ſequit̃ ꝙ eſſentia nõ ſit cõicabilis vel ſit icõmunicabilis. ſed ſequit̃ ꝙ ſit quedã res: que nõ eſt cõmunicabilis. nam negare eã eſſe cõmunicabilẽ eſt negare eã eẽ cõem tribus perſonis: qđ eſt falſum: ſed dicere eã eſſe aliquã rem: que non eſt cõmunicabilis: eſt ponere idẽtitatẽ eius cũ aliquo qđ nõ eſt cõicabile: ⁊ iſtud in diuinis nõ eſt incõueniẽs: vt dictũ eſt: ⁊ ſic patet ad tertiũ ꝑncipale. nũc reſtat rñdere ad argumẽta. ¶ Ad ꝑmũ ergo ꝙ ꝓcedit ex ꝑma via. ſ. ex habitudine relationũ ad eſſentiã. dõm ꝙ ma. eſt vera de his que ſunt eadẽ vni ⁊ eidẽ non in plus ſe habẽti ſm predicationẽ: nunc aũt eſſentia ſe habet in plus ſm predicationẽ quã relationes. Et ideꝫ eſt ꝙ dicit̃ cõiter ꝙ iſta ꝓpoſitio habꝫ veritatẽ de illis que ſunt idem vni ⁊ eideꝫ cõuertibilr. ¶ Ad illud qđ primo obijcit̃ cõtra iſtã reſpõſionẽ dõꝫ ꝙ eſſentia ⁊ relatio ſunt idem totaliter quãtũ ad totalitatem integralem negatiue: modo iſto quo ſupra expoſitum eſt: nec tamen ſeqt̃ qđ cõmunicat̃: quia hoc pertinet ad totalitatẽ vniuerſalẽ: quantũ aũt ad iſtam totalitatem: nec quantũ ad totalitatẽ in quantitate relatio ⁊ eſſentia non ſunt idem totaliter: ſicut expoſitũ eſt: nec tamẽ ſeqnt̃ qđ differant realiter vel ꝙ nõ ſint idem realr ſicut in parte eſt oſtenſum: non enim ſequitur. non ſunt conuertibilr idẽ vel non ſunt oĩmode idẽ ergo differũt vel nõ ſunt idẽ realiter. Imo eſt fallacia cõſequẽtis: vt oſtenſum fuit. ¶ Ad ſcðm qđ inducit̃ contra idem. dicendũ q̇ in diuinis nõ eſt exceſſus ſm totũ integrale. licꝫ aũt ibi non ſit totum ꝑpie vniuerſale ⁊ pars ſubiectiua. tñ ibi eſt aliquid correſpõdens ꝓportionatũ his: quia ibi idem numero abſolutuꝫ eſt plura relatiua: quorũ vnum non eſt alteruꝫ: ⁊ ꝓpter hoc poſſunt ibi aliqua eſſe eadeꝫ nõ cõuertibilr. ¶ Ad tertium dicendũ: ꝙ licꝫ omne qđ eſt cõparatum alteri ſe habeat ad ipſum vt idem vel diuerſũ: non tamẽ exꝫ ꝙ omne ens comparatum alteri eſt idem oĩmode vel diuerſũ. imo ĩpoſſibile eſt ꝙ oĩs modus idẽtitatis inueniatur in quacũqꝫ idẽtitate reali. naꝫ idẽtitas compoſitionis non poteſt ſtare circa eadeꝫ cũ vnitate ſimplicitatis: nec tñ dicẽdũ eſt ꝙ ea que ſunt eadẽ vnitate ſimplicitatis habeant aliquã diuerſitatẽ realẽ: ⁊ de hoc ſatis dictum eſt in corpe q̄onis. ¶ Ad quartũ ꝙ eſt ꝯ idem dicendũ: qđ nõ habere cõuertibilitateꝫ cõuenit eſſentie ⁊ relationi in eſſe reali non poſitiue: qꝛ ſic nõ cõuerti nõ dicit aliqđ poſitiuũ. ſed dicit negationẽ alicuius modi realis qui inuenit̃ in reꝝ natura inter aliqua ſicut in eſſe reali: vꝫ eſt ꝙ ignis non eſt frigidus. ¶ Ad ſcðam rõnem principalẽ ſm iſtã viaꝫ dõm. ꝙ ſylls expoſitorius nihil cõcludit qñ terminus medius in plus ſe habet: quaꝫ maior ⁊ minor extremitas: ſic aũt eſt hic: qꝛ terminus medius. ſ. eẽntia ſe habꝫ in plus ſm predicationẽ quã aliqua relationũ. ¶ Ad illud qđ primo inducit̃ cõtra hoc dõm: q̇ illa reſponſio nõ haberet locũ in creaturis: in quibus eadeꝫ res numero non põt eſſe plures res realiter ab inuicẽ differentes cuꝫ in diuinis: in quibus vna res numero põt eẽ plura habꝫ locuꝫ: qꝛ ibi vna res numero põt ſe habere in plus ſm predicationẽ: quã illa quibus cõuenit. ¶ Ad ſecundũ qñ dicitur qđ non eſt idem de deo ⁊ eſſentia: qꝛ deus ſupponit tñ pro hac perſona vel illa ⁊c̃. Iſtud penitus nihil valet. Primo. qꝛ aſſumit vnũ falſuꝫ. Scðo. quia conceſſo illo falſo adhuc nõ euaditur. Primũ patet. qꝛ falſum eſt: qđ deus non ſupponat niſi pro hac perſona determinata vel illa. imo ſupponit pro natura: que eſt oẽs perſone ſimul: ſicut ibi regi ſeculorũ immortali inuiſibili ſoli deo ⁊c̃. Et btũs Aug. valde in multis locis dicit: qđ eſt deus oĩs pater ⁊ filius. ⁊ ſ. ſ. qđ eſſet falſuꝫ ſi deus ſtaret ibi pro aliqua vna perſona. Ipſe etiã tractus dicit illud vbũ: deus charitas eſt: ꝙ dubiũ eſt an dicatur de deo prẽ: aut de filio: aut de ſ. ſ. aut de deo ipſa trinitate. vnde aſſumptũ eſt falſiſſimũ. Eſto etiam ꝙ ita eſſet adhuc nõ euadit̃: qꝛ ſm ſniaꝫ concilij gñalis hec eſſentia eſt hic pr̃. hec eſſentia eſt hic filius. non tamẽ ſequit̃ qđ hic pater ſit hic filius: ⁊ cõſtat q̇ eſſentia ſupponit pro ipſamet eſſentia. vũ illud latis vanuꝫ

eſt. ¶ Ad illud qḋ pmo arguit̃ ſm ſcḋaʒ viam ḋḋm: ꝙ aliqua diuerſimode ſe hr̃e ad tertiuʒ duplr̃ eſt vno mȯ qḋ includunt diuerſos modos poſitiuos realr̃ dif/ ferentes. ſicut ſi aliqua duo includerent albũ ⁊ nigruʒ vel aliquid ſile: ⁊ de talr̃ ſe habẽtibus diuerſimode ve/ ra eſt maior: ⁊ ꝓpoſitio eius bene hoc probat. Alio mȯ poſſunt aliqua ſe habere ad tertiũ diuerſimode. ſ. ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſdem modi. q2. ſ. vnũ eo/ rum cõparatũ ad illud tertiũ eſt realr̃ illud: ⁊ aliud nȯ eſt realr̃ illḋ: ⁊ illa que ſic ſe habẽt diuerſimode ad ter/ tiũ nȯ opʒ qḋ differãt inter ſe realr̃. ſed ſufficit qḋ ſint idẽ ⁊ nȯ couert. ĩ. ita ꝙ vnũ eoꝝ in plus ſe habeat ſm predicationẽ quã alterũ: ⁊ ex h̃ ſeqĩ qḋ aliqḋ vnuʒ põt affirmari de vno ꝙ pt̃ negari de alio: ſicut ſi poſſet eẽ ꝙ vnus homo eſſet ſoꝛ. ⁊ plo. ſicut vnus deus eſt pater ⁊ filius. licʒ plo ⁊ hȯ ſtante hypoteſi eſſent idem re. tñ aliquid poſſet affirmari de hoĩe ꝙ negaret̃ vere de pla tone ꝓpter hoc q᷑ hȯ ſe habʒ in plus quã plato: ⁊ ſic eſt in propoſito: q2 eadẽ eſſentia in plus ſe habet ſm predi cationem quã habʒ h̃ relo ve. illa: ⁊ quã hec pſona vel illa. ¶ Ad ſcḋm ad idem dicendũ: ꝙ minoꝛ eſſet vera ſi eſſentia ⁊ relatio eſſent totalr̃ idem ſm totalitatem totius vl̃is ita qḋ quicqd conueniret vni ⁊ alteri: ⁊ ecõ/ uerſo. nũc aũt ſic nȯ ponit̃. imo vt dictũ eſt iſto modo eſſentia eſt in plus: ⁊ ideo nȯ obſtante ꝙ eẽntia ⁊ relo ſint idem totalr̃ quãtũ ad totalitatẽ integralẽ mȯ quo expoſitũ eſt: tamẽ affirmatio ⁊ negatio eiuſdẽ põt veri ficari de eis abſqʒ cõtradictione ꝓpter hoc ꝙ non ſunt idem totalr̃ ſm totalitatẽ vl̃is: q2 alterum ſe habet in plus ſm predicationẽ. affirmatio aũt ⁊ negatio eiuſdẽ de his que ſunt idem: ſic ꝙ vnum in plus ſe habet ſm predicationẽ quã aliud non cõtradicunt. ¶ Ad tertiũ ad idẽ ḋḋm: ꝙ ad hoc qḋ aliquid inueniatur in aliquo formalr̃ in quo nȯ inuenit̃ aliud nȯ requirit̃ qḋ talia differant realr̃. ſed ſufficit qḋ nȯ ſint idem cõuertibilr̃: ad qḋ vt oſtenſum eſt non ſequitur dr̃ia realis: ſufficit enim ꝙ vnũ eoꝝ ſe habeat in plus ſm predicationem quã aliud. ¶ Ad quartũ ad idẽ dicẽdũ: ꝙ nec pr̃nitas nec eſſe pr̃nitatis eſt filiatio vel eẽ filiatõis ꝑ ꝓprie acci/ piendo: cũ aliqua res eſt eſſe paternitatis: que eſt filius quia per hoc non denotat̃ idẽtitas paternitatis ⁊ filia/ tionis inter ſe. ita ꝙ hoc ſit illud. ſed denotat̃ idẽtitas alicuius vnius cõis realr̃ vtriqʒ qḋ eſt vtrũqʒ: ⁊ hoc ve rum eſt: ⁊ iſtuʒ modũ loquẽdi opʒ frequẽter tenere in diuinis: vbi vna ⁊ eadẽ res numero eſt plures res: qua rum vna nȯ eſt alia. q᷑ vltra dicit̃ ꝙ eſſentia eſt tota/ liter eſſe paternitatis: dicendũ ſicut ſupra dictuʒ eſt ꝙ non totalr̃ loquẽdo de totalitate vl̃is: ⁊ ideo nȯ opʒ ne gare de eſſentia q᷑ negat̃ de paternitate vel de patre: de quo conſtat qḋ idẽ realr̃ eſt ꝙ eẽntia: ⁊ eſt ipſa rea/ liter. ¶ Ad quintũ ad idem ḋḋm q᷑ altera ꝓpȯnũ eſt falſa. hec. ſ. eſſentia nȯ eſt hec filiatio: ad ꝓbationẽ ḋḋʒ quãdo dicit̃ qḋ imo: q2 ẽ. hec eſt paternitas que nȯ eſt hec filiatio: nȯ valʒ. q2 licʒ hec eẽntia ſit hec pr̃nitas: nȯ tamẽ opʒ ꝙ quicqd negat̃ de paternitate neget̃ de ipſa ꝓpter hoc qḋ in plus ſe habʒ: vt pluries dictuʒ eſt. nec per ↄñs ſequit̃ qḋ idem neget̃ de ſe. ¶ Ad primũ ꝙ primo arguit̃ ſm tertiã viã que ꝓcedit ex habitudi ne perſonarũ ad ſua formalia conſtitutiua dicendũ: ꝙ aliḋ eſt dicere ꝙ aliqua cõueniãt deo ſm rõnẽ: ⁊ aliḋ eſt qḋ dr̃ia aliquoꝝ cõuenientiũ deo ſit dr̃ia ſm rõnẽ nã aliq̃ realr̃ cõueniunt deo: ſicut eſſe itelligẽteʒ ⁊ eſſe volentẽ: quoꝝ tñ dr̃ia eſt ſm rõnem tñ. Qñ ergo di/ ctio excluſiua addit̃ alicui termino in diuinis: talis di/ ctio põt facere excluſionẽ oĩs eius: ꝙ realr̃ differt a ter

Notabil̃ʒ de excluſiua di/ ctiõe qñ addi/ tur alicui ter/ mino in diui nis ꝙ dupliciter põt teneri excluſio.

mino: cui adiũgit̃ dictio: ⁊ ſi fiat talis excluſio: ⁊ dictio excluſiua addat̃ abſoluto termino nihil q᷑ realr̃ eſt in deo per talẽ excluſionẽ excludit̃: q2 nulla res in deo eſt realiter que realiter differat a quocũqʒ abſoluto. ſʒ ſm hypoteſim nȯ excludit̃ niſi diuerſuʒ re. ĝ ⁊c̃. vñ ſi di/ catur ſic. tñ intellectus eſt in deo. i. intellꝰ eſt in deo ⁊ nihil aliud ꝙ ſit realr̃ differens ab intellectu: hic non excludit̃ voluntas vel qḋcũqʒ aliud abſolutũ vel rela tum ⁊ eſt vera. Alio modo põt facere excluſionẽ: vt. ſ. fiat excluſio. i. oĩs eius ꝙ realr̃ conuenit deo qḋ differt re vel rõne a termino: cui adiungit̃ dictio excluſiua: vt ſi dicat̃: deus eſt tñ itellꝰ realiter ſub h̃ ſenſu ꝙ deus eſt realr̃ intellꝰ: ⁊ nihil aliud re vel rõne differens ab intellectu conuenit realr̃ deo: dictio excluſiua exclude ret a deo eſſe voluntatẽ vel paternitateʒ: ⁊ ꝓpoſitio q̃ dicit̃: deus tñ eſt intellectus eſſet falſa: ita reducendo ad vnũ: in ſũma põt dici qḋ dictio excluſiua adiuncta alicui termino põt excludere illud qḋ eſt aliud re vel ratione differens a termino: cui adiungit̃ dictio exclu ſiua modo predicto ⁊ expoſito. tunc ad propoſitũ dico ꝙ ſi fiat excluſio primo modo ↄñtia eſt bona ⁊ tue ꝓ/ bationes illius ↄñtie ſm iſtã viam procedũt. ſed tunc non excludit̃ relatio. nã non ſequit̃ ꝙ ſi nihil eſt re dif ferens ab eſſentia nȯ cõſtituit perſonã ꝙ relatio nȯ cõ ſtituat: q2 nȯ eſt aliud re ab eſſentia: nec cõſequẽs erit falſum. Ille autẽ que probant ꝙ ↄñs ſit falſum nȯ va lerẽt: q2 procedunt ex falſa ſuppȯne. ſ. ꝙ ſm talem ex/ cluſionẽ excludant̃ relationes: qḋ falſuʒ eſt. vnde nec ſuꝑfluũt: nec ẽ ibi ſuppoⁿ abſolutũ: nec vnuʒ abſolutũ ↄſtituit plura ſuppoſita. Si aũt fiat excluſio ſcḋo mȯ: ſic ↄſequẽtia nulla eſt: q2 nȯ ſequit̃ ꝙ ſi eſſentia eſt rea liter relatio ꝙ ſo. a eſſentia conſtituat perſonã excluſo omni eo ꝙ realiter cõuenit deo re vel ratione differen te ab eſſentia: ſic eni excludit̃ relatio: nȯ q2 ſit alia res ab eſſentia. ſed q2 eſt predicatũ realr̃ cõueniẽs cõſtitu tiue pſone differens rõne ab eſſentia. ita qḋ eſt falſa ꝓ pter excluſionẽ cõuenientie realis eius ꝙ realiter con/ uenit licʒ non realiter differat ab eſſentia: ⁊ tunc bene ꝓbatur falſitas cõſequẽtie. ſed non eſt cõtra ꝓpoſitũ. ¶ Ad ſcḋm quantũ ad iſtã viam dicẽdũ ꝙ pſona nȯ cõſtituit̃ ex eſſentia relatione: ſicut ex diuerſis rebus vel diuerſis ſm rem: nec ita conſtituit̃ ex ipſis q᷑ non ſit ipſa. ſed ſuuʒ conſtitutũ ex ipſis eſt: q2 perſona exigit ad hoc ꝙ ſit ſuppoſitũ tale ꝙ ſit ſubſa ⁊ relo: nec ſequit̃ error ſabellij: q2 nȯ ſequit̃ ꝙ aliqd eoꝝ cõueniat per/ ſone tñ ſm rationẽ: nec fuit error ſabellij in hoc qḋ di/ ceret relationẽ differre tñ ratione ab eẽntia. ſʒ in h̃ ꝙ poſuit pſonã vel relonẽ ſola rõne differre a ſua oppo/ ſita. ¶ Ad illud qḋ primo obijcit̃ ſm quartã viã ḋḋʒ: ꝙ non eſt concedendũ ꝙ pater diſtinguat̃ a filio reali tate eſſentie: nec per hoc ſignificat̃ ꝙ eẽntia patris ſit alia ab eſſentia filij: nec cõcedenduʒ eſt qḋ diſtinguat̃ alia realitate ab eſſentia: q2 tũc ſignificaret̃ diſtinctio eſſentie a paternitate. ſed cõcedendũ eſt ꝙ diſtiguat̃ a filio realitate que realr̃ eſt eſſentia. ſed nȯ cõuertibilr̃: ſicut etiã nȯ ↄcedit̃ ꝙ eſſentia generet vel ſit generãs quãuis cõcedat̃ q᷑ ſit res que generat. ¶ Ad ſcḋʒ quã/ tũ ad hanc viam patet ex dictis. ¶ Ad primũ ſm ter/ tiã viã ꝓut in diuinis põt fieri duplex excluſio quãdo dicit̃ ſola eſſentia: ⁊ ſm vnã viã ꝓpoſitio eſt vera. ſed non excludit̃ relatio. ſm aũt aliã viã que excludit rela tionẽ ꝓpȯ eſt falſa. ¶ Ad tertiũ quãtũ ad iſtã viã ḋḋʒ ad minorẽ ꝙ licʒ pater ⁊ filius diſtinguant̃ re. ita ꝙ to taliter quãtũ ad totalitatẽ integralẽ modo ſupra expo ſito ſint idem re. non tamẽ ſunt idem re conuertibilr̃:

nec idẽ totaliter ſm totalitatẽ totius vlis:ꝛ ideo nõ oꝫ diſtingui ab eſſe illud in quo filiatio diſtinguitur pñi tate. ¶ Ad pᵐ ꝙ obijcit̃ ſm aliã viaꝫ dõm. ad ma. qñ dr̃: aut pr̃ cõicat totam realitatẽ ſuã ꝛc. dõm: ꝙ totam quantum ad totalitatẽ integralẽ: non q̃tum ad totali tatẽ totius vlis. ꝛ ideo non cõicat ſibi paternitateꝫ: nec etiã ſeipſum: ſꝫ cõicet ſibi illud: qḋ eſt paternitas: ꝛ qḋ eſt ipſemet pater: nõ tñ conuertibiliter. ¶ Ad 2ᵐ q̃tũ ad hanc viã dõm: ꝙ realitas paternitatis põt intelligi dupl̃r. vno mõ: ꝙ ipſa paternitas cõicetur: ꝛ hoc eſt falſum: qꝛ hoc tolleret diſtinctionẽ patris a filio. alio mõ ꝙ realitas: que real̃r eſt paternitas: ſꝫ non cõuertibiliter cõicetur filio: ꝛ ſic eſt veꝝ: ꝛ ex hoc non ſeqt̃: ꝙ paternitas cõicetur: qꝛ iſta res: que cõicat̃ ſic eſt paternitas: que tamẽ ſꝫ predicationẽ ſe hꝫ in plus q̃ pñitas. ¶ Ad 3ᵐ q̃tum ad hoc pꝫ ex rñſione ad pᵐ: ꝙ aũt dicitur: ꝙ realitas vniuſcuiuſqꜫ: ꝛ ipm non dr̃unt dõm: ꝙ veꝝ eſt: ſed non ſeqtur: ꝙ in diuinis realitas vniuſcuiuſqꜫ: ꝙ. ſ. eſt idem real̃r cũ eo ſit idem cõuertibil̃r cuꝫ eo. ¶ Ad 4ᵐ q̃tũ ad hanc viaꝫ dõꝫ: ꝙ rõ ꝛc. q̃re eẽnᵃ cõicatur ꝛ nõ relatio: nec eſt dñа realis eoꝝ precedẽs dñiam eoꝝ in cõicatione: qꝛ realiter nec prius: nec poſterius: nec dña rõnis: nec non ꝯuertibilitas. Sꝫ quia eẽntia non hꝫ oppoſitũ cũ aliquo exiſtẽte in diuinis: relatio aũt hꝫ: vnde ꝛ Anſelmus dicit: ꝙ pſona pducens cõicat pducere eſſe illud: in quo ei non opponit̃. Sed ſi vlterius queratur cã hoꝝ eſt querere nihil: qꝛ hoc eſt querere quare vna relatio hꝫ oppoſitũ ad ſuã correlationẽ ꝛ fundamẽtum: nã ſic non eſt aſſignare cãm aliaꝫ: niſi ꝙ ſeipſis ſunt formal̃r talia. ¶ Ad 5ᵐ q̃tum ad hanc viã dõꝫ: ꝙ primo illa ꝯña poſſet impediri per illud: qḋ frequenter dcm̃ eſt: ꝙ non ſunt idẽ oĩno. i. ſm oẽꝫ modũ idẽtitatis: qꝛ non cõuertit̃: nec tñ ſeqt̃ dña realis. Scdo dõꝫ: ꝙ lꝫ eadẽ res ſit iſta: que eſt cõicabilis. ſ. eſſentia: ꝛ que ẽt eſt iſta res: que eſt incõicabilis. ſ. pſona: ꝙ nullus catholicus poteſt negare: non tñ ſeqtur ꝙ cõmunicabile ſit incõicabile: ita ꝙ hoc adiectiuũ incõicabile ponat rem ſuam circa eſſentiã: vel circa cõicabile: ꝛ hoc ſpãliter i diuinis accidit: ſicut lꝫ pater ſit generans: non tñ eſſentia eſt generans vel genita: ꝛ lꝫ pater ſit diſtinctus re a filio: non tñ pp hoc ſequit̃: ꝙ eſſentia ſit diſtincta a filio: qꝛ dicere: ꝙ eſſentia eſt incõicabilis eſt ponere non ſolũ: ꝙ non ſit eadeꝫ patri: ſed ẽt quod ſit diſtincta a filio: ideo ꝓpoſitio eſt falſa: ſed qñ dr̃: ꝙ ipſa eſt res illa: que non eſt cõicabilis non ponit̃: ꝙ ipſa ſit diſtincta a filio: ſed ꝙ ſit eadẽ re cum patre: q̃ eſt incõicabilis ꝛ diſtictus a filio: ita ꝙ incõicabilitas vel diſtinctio a filio non ponitur circa eſſentiam: ſed circa patrem: ex hoc apparet: ꝙ nõ ſeqtur: ꝙ incõicabile ſit cõicabile. ¶ Ad illud: qḋ ꝓ obijcit̃ ſm ſextã viaꝫ. ſ. ꝙ pp oppoſitõeꝫ relationũ ꝛc. dõm: ꝙ oppoſita ꝯuenire eidẽ: ꝛ ſm idẽ ſubo ꝛ ſuppoſito eſt impoĩe ꝛ ꝯ̃ cõceptũ ai cõem: ſed oppoſita cõuenire eidem ſm diuerſa ſuppoſita non eſt inconueniens: ſic eſt in ꝓpoſito. ¶ Ad illud: quod dr̃ ꝯ̃ hoc dõꝫ: ꝙ oppoſita. ſ. paternitas ꝛ filiatio: vel pater ꝛ filius non conueniant eſſentie ſm ideꝫ ſubo ꝛ ſuppoſito: ſed ꝯueniant bene eidẽ eſſentie in diuerſis ſuppoſitis: que quidem eſſentia eſt ipſamet diuerſa ſuppoſita: quoꝝ nulli opponit̃: ꝛ iõ qñ predicat̃ pater de eſſentia nunq̃ ꝓdicatur oppoſitum de oppoſito: nec impeditur quin in eadẽ eſſentia poſſit eẽ aliud ſuppoſitũ: ꝛ hoc pp infinitatẽ ſuã: ita ꝙ ſicut in creaturis eadem vna ſpẽ põt eſſe i diuerſis ſuppoſitis cuꝫ oppoſitis reſpectibus: ita hec eẽntia vna nũero pp infinitatẽ ſuã. ¶ Ad illud. qḋ dr̃ ꝯ̃ hoc dõm: ꝙ cõe eſt finito ꝛ infinito: ꝙ eidẽ ꝛ ſm idem non poſſint conuenire oppoſita dõm: ꝙ veꝝ eſt ꝙ eidem ꝛ ſm idẽ ſuppoſito nõ poſſunt conuenire oppoſita: ſed ꝙ eidẽ ſm diuerſa ſuppoſita: vel eidem: ꝛ ſm ideꝫ ex parte ſola dũ tñ conueniant ei in diuerſis ſuppoſitis nõ poſſint cõuenire nõ eſt veꝝ. ¶ Ad illud: qḋ obijcit̃ ſm ſeptimã viam dõꝫ ꝙ quicqd ſit in creaturis: in diuinis tñ eadẽ res eſt: que eſt res abſoluta: ꝛ que ẽ reſpectus: nec vnuꝫ excludit alteꝝ. Et ſi dicat̃ ꝙ paternitas eſt ſolũ reſpectus dõꝫ: ꝙ ſm ꝙ ſupra dcm̃ eſt: ꝙ ſm vnũ modũ excludendi ꝓpoſitio eſt vera: ꝛ tunc non excludit̃ abſolutũ: ſm autẽ alium modũ excludẽdi ꝓpoſitio eſt falſa: ſicut patuit ex ſupradictis: dato ꝙ eſſentia non ſit alia res a reſpectu. ¶ Ad aliud dõm: ꝙ non eſt neccium ad hoc: ꝙ ſubſtantia ꝛ relatio remaneãt ꝓprie in diuinis: ꝙ vnũ differat realiter ab alio: ſed ſufficit: ꝙ rõ ꝓpria vtriuſqꜫ remaneat in diuinis: ita. ſ. ꝙ vtrũqꜫ vere cõueniat deo. ¶ Ad aliud: qḋ dr̃ poſt dõm: ꝙ non oꝫ qñ illa res: que ſm ſe accepta non eſt ad aliud. ſic iſta res eadẽ: que eſt ad aliud: dũmodo non ſit cõuertibiliter illa: ita ꝙ vnũ eoꝝ nõ reſpiciat aliquid in diuinis: ꝙ ſit aliud ab eo: ꝛ aliud poſſit reſpicere aliquid in diuinis: qḋ ſit aliud ab eo: vnde lꝫ eſſentia non ſit ad aliud: qꝛ nihil eſt in diuinis aliud ab ea: eſt cũ illa res que eſt ad aliud. ¶ Ad illud: quod dr̃ poſtea dõm: ꝙ non eſt inconueniẽs: ꝙ illud: qḋ continet vnitatem in diuinis ſit illud: qḋ multiplicat trinitatem in diuinis: dũ tñ nõ ſit idẽ conuertibiliter: qꝛ eadẽ res abſolute poteſt eſſe plures res relatiue. ¶ Ad illud: qḋ ſequitur poſtea dõm: ꝙ minor eſt falſa ad ꝓbationẽ dõm: ꝙ dña pſone ꝛ eſſentie inter ſe non eſt cã: quare dicatur fieri aſſumptio in vnitate perſone ꝛ non in vnitate eſſentie: ſꝫ diuerſa habitudo quã iportat vnitas ad rẽ: que aſſumitur: qꝛ ad vnitatẽ ſuppoſiti: nõ reqrit̃ niſi ꝙ id qḋ dr̃ aſſumere ſuſtẽtet nãm aſſumptã: ad vnitatẽ aũt nãe reqrit̃: ꝙ nã aſſumẽs vl̃ ipm aſſumens ſit nã aſſumpta: ita ꝙ lꝫ nã aſſumpta pſona ꝛ nã ſint idẽ re: dr̃unt tñ iſtã rẽ eſſe ſuppoſitũ nature aſſumpte: ad qḋ ſufficit dicta ſuſtentatio: ꝛ eẽ nãꝫ aſſumptã: ad qḋ non ſufficeret iſta ſuſtẽtatio. ¶ Ad illḋ qḋ obijcitur poſtea dõm: ꝙ non opꝫ: ſicut ſupra dictuꝫ eſt: ꝙ relatio originis differat re ab eſſentia: ad hoc ꝙ differat a relatione ex tpe: qꝛ illa non ſolũ differt rõne a fundamẽto: ſed ẽt dicit ens rõnis tñ. Relatio auteꝫ originis: ꝛ ſi rõne differat a fundamẽto: nõ tñ dic̃ ens rõnis: imo dicit ens reale: ita ꝙ licꝫ eius dña ſit ens rõnis: tñ ipſa eſt ens reale: ꝛ real̃r ꝯuenit deo. ¶ Ad illḋ quod poſtea obijcitur: ꝙ iſti differẽtie ſm rõnẽ nõ rñdet diuerſitas i re: bene tñ rñdet res vt fundamẽtũ remotũ manente opere rõnis modo quo dcm̃ eſt: figmẽtum aũt nec ꝓpinquum nec remotũ fundamẽtũ hꝫ in re: imo dicit oppoſitũ vere rei: ſicut qui diceret: ꝙ hõ ẽ aſinus: ꝛ ideo talis differẽtia non eſt figmentũ. ¶ Ad aliud quod dicitur poſt dõm: ꝙ ad dñiam realẽ nõ ſufficit realitas extremoꝝ: ſed cũ ħ reqrit̃ realitas dñe q̃ non eſt hic. argᵐ in oppᵐ cõcedo. Qõ. II.

Queritur ſcdo: vtruꝫ in diuinis ſit aliq̃ plalitas realis maior trinitate: ꝛ arguebat̃ ꝙ ſic. ꝓmo ex habitudine eſſentie ad relationes. ꝓ ſic. eſſentia ponit in numerum cuꝫ tribus relationibus: qꝛ diſtincta ẽ ab eis: ſed hoc poſito eſt i diuinis quaternitas que eſt maior pluralitas q̃ trinitas. ergo ꝛc. ꝓbõ maioris: ꝙ eſſentia ponat in numeꝝ cũ relationibus: ſiue pars: ita. ſ. ꝙ realiter eſt diſtincta ab eis: quia ei cui non

conuenit rō formalis alicuius nec ipſius: ſed rō forma
lis eſſentie non conuenit alicui perſone nec relatiōi: q2
eius rō formalis eſt eſſe aliquid vnū: quod eſt tres res
quod non conuenit alicui perſone vel relationi. ģ rč.
❡ Scđa rō: q2 ſi eſſentia nō eſſet diuerſa a pſonis vł re
lationibus. ſequeretur φ eidem ⁊ reſpectu eiuſdem in
eſſent ɔ̄dictoria. verbi gratia: accipiamus perſonaʒ pa
tris: ſi eſſentia eſt totaliter eadē cū perſona patris: ſeqꝛ̄
φ idem ſit filius ⁊ nō filius. q2 eſſentia eſt filius: pater
aūt non. ❡ Item ſequereť: φ idē eſſet cōicabile ⁊ non
cōicabile: q2 eſſentia eſt cōicabilis: pater aūt nō: ſ3 hec
oīa ſunt ipoſſibilia. ergo rč. ❡ Scđo principalr̄ argui
tur ex parte relationum adinuiceʒ: q2 vbi eſt quaterni
tas ibi eſt maior pluralitas ꝙ̄ trinitas: ſed in diuinis ē
quaternitas relationū realiter abinuicē differentiū. er
go rč. ma. p3. probatio mi. q2 conſtat φ paternitas ⁊ fi
liatio ⁊ ſpiratio paſſiua differūt abinuicē: φ aūt ſpira
tio actiua differat a paternitate ⁊ a filiatione ꝓbať ſic:
quia iſte relationes ſunt ad diuerſos terminos reali
ter ⁊ ēt ſpecifice differentes realiter: ſed generare ⁊ ſpi
rare ſunt hmōi: q2 reſpiciunt genitum ⁊ ſpiratū. ergo rč.

In cōtrarium eſt qđ dicit conciliū latera
neñ. cap° damnamus. vbi
dicitur. In deū ſolūmodo eſt trinitas ⁊ nō quaternitas:
⁊ per cōſequens nec maior pluralitas.

Reſpōdeo ad euidentiā iſtius qōnis duo ſunt
ꝑncipaliter faciēda. Primū eſt oñ
dere vitatē de qōe. 2m ē mouere q̄dā dubia ⁊ ſoluere.
❡ Quantū ad primū ꝑmo ꝓbo ꝓpoſitum rōne. deinde
auctoritate concilij generalis. Ratio talis eſt. ſi in diui
nis ſit maior pluralitas ꝙ̄ trinitas: vel hoc eſt propter
diſtinctionem eſſentie a relationibus: vel ꝓꝑ diſtinctio
nem relationum adinuicem: ſed neutro iſtoꝶ modoꝶ
poteſt poni diſtinctio: que faciat maiorē pluralitatem
trinitate. ergo rč. ma. p3. q2 cū non ſit in diuinis niſi ab
ſolutum ⁊ relatum: q2 in abſolutis nulla ſit diſtinctio
realis: op3 oēm diſtinctionem realem ibi accipi inter
eſſentiam ⁊ relationem: vel inter relationes abinuicē.
minor p3 ex precedenti qōne quantū ad primā partē:
v3 φ eēntia nō diſtinguiť realr̄ a relatiōib9 vł pſonis.
❡ Quantū aūt ad ſecundam partem videlicet φ nō ſit
maior numerus relationum adinuicem ꝙ̄ quaterna
rius: p3 ſic: q2 ſi aliqua diſtinctio eſt inter relationes: q̄
faciat maiorem numeꝶ ꝙ̄ ternarium: hec eſt diſtictio
ſpirationis actiue a paternitate: vel a filiatione: ſed h
eſt falſu3. ſ. φ ſpiratio actiua diſtinguatur a paternita
te: vel filiatione. ergo rč. minorē ꝓbo duplici via ꝑnci
paliter. ſ. ex diuina ſimplicitate ⁊ ex diuina ꝑfectione.
❡ Ex diuina ſimplicitate arguo triplr̄. primo ſic: q2 pr̄
cōprehendit iſta. ſ. paternitatem ⁊ ſpirationeʒ actiuā:
aut ergo pater cōprehendit iſta. ſ. paternitatē ⁊ ſpiratio
nē actiuā: vt ex quibus eſt ⁊ non eſt ipſa: aut quibus cō
iungitur ⁊ non eſt ipſa: aut ita vnū cōprehendit vt φ ē
ipſe: ⁊ aliud vt cui ɔiungiť ⁊ nō eſt ipſum: aut ita φ ip
ſe eſt vtrūqꝫ ipſoꝶ: ſicut hō eſt aīal ⁊ rōnale ex quibus
dr̄ conſtitui: ſi iſto vltimo modo: tūc arguo ſic: pater ē
hec paternitas: hic pater eſt hec ſpiratio. ģ hec pr̄nitas
eſt hec ſpiratio realr̄: ⁊ ſic hr̄ ꝓpoſitū: ſi aliquo ꝑdictorū
triū modoꝶ: ſeqꝛ φ in perſona patris ſit ɔpoſitio: q2
vbicūqꝫ eſt aliquid ex hīs: ⁊ non eſt iſta compoſitio: vt
p3 ex ꝑcedenti qōne: ⁊ vbicūqꝫ eſt coniūctio diuerſi cū
diuerſo eſt ſemper cōpoſitio: ſed in diuinis nō eſt cōpo
ſitio. ergo nullus trium ꝑdictoꝶ modoꝶ pōt eē verus.
❡ Scđo ſic. ꝓꝑ perfectā ſimplicitatē dei in deo habēs
eſt habitū: qđ hr̄ ꝑ modū forme q̄ aliqđ ē tale: vt expo
ſitū fuit in ꝑcedēti qōne: ſed iſto mō pr̄ h3 paternitatē
⁊ ſpirationē actiuam. ergo pater eſt paternitas ⁊ ſpira
tio actiua: ⁊ ſic idē qđ prius arguendo per ſiliū expoſi
toriū: hic pater eſt hec paternitas rč. ❡ Tertio ſic ex
eodē principio: q2 in diuinis ſicut hñs ad hñs: ita habi
tū ad hitū: q2 hñs ⁊ forma quā h3 eſt idem: ſed gñans
eſt ſpirans. ergo generare eſt ſpirare. ❡ Sed ɔ̄ h obij
ciunt quidam oñdendo: φ plures res poſſunt eē ſimul
abſqꝫ hoc: qđ ſit ibi cōpoſitio. primo pl'es perſone ſunt
in dō realr̄ diſtincte: ⁊ tñ nulla ē ɔpoſitio. ❡ Si dicať
ad hoc: φ plalitas reꝶ nō facit cōpoſitionē niſi q̄ndo
ſunt in eodē ſuppoſito. ❡ Cōtra: q2 ſi facerēt cōpoſitio
nē in eodē ſuppoſito ⁊ non alr̄: hoc nō eſſet niſi ꝑ vnū
actum ſubſiſtendi in quo cōcurrunt: ſed in diuinis eſt
vnus actus ſubſiſtendi: cū talis actus ſit abſolutus. er
go ſi plalitas reꝶ faceret ɔpoſitionē in eodē ſuppoſito
perſonaꝶ plalitas faceret compoſitionem in diuinis.
❡ Scđo ſic ad idē: q2 modi ſub̄e ⁊ accñtis ſunt diuer
ſe res ab ipſo accidente ⁊ ſuba. ſ. eſſe non in alio: ⁊ eē in
alio: ſed ſuba ⁊ accñs poſſunt eſſe ſine talibus modis:
qđ p3: q2 ſuba eſt in xp̄o ſine tali mō: ⁊ accñs eſt in ſa
cramēto altaris ſine ſuo mō: q2 ibi eſt ſine inherentia:
⁊ tñ tales modi faciunt cōpoſitionē cū ſuba ⁊ accñte.
ergo rč. ❡ Tertio ſic. vnitas vt ſm ſe ⁊ abſolute acce
pta: ⁊ vnitas vt eſt pars numeri differunt realr̄: ⁊ tñ li
nea vt ē pars numeri nō ē cōpoſitior ꝙ̄ vnitas ſ3 ſe ac
cepta. ģ rč. ❡ Iſta nō valent: q2 vbicunqꝫ eſt ɔiunctio
cū aliqua re diuerſa a ſe eſt cōpoſitio: ⁊ vbicunqꝫ ē ali
quid conſtitutum ex aliquibus: que non ſunt ipſum.
❡ Ad p'm ergo dōm: φ pſone non faciunt pluralitateʒ
in diuinis talē ex q̄bus ſit aliq̄d: qđ nō eſt ipſe: q2 eſſen
tia non conſtituiť ex relationibus vel perſonis: ſ3 vna
queqꝫ ipſaꝶ: ſ3 ſi eſſentia ɔſtitueret ex eis: ita φ eſſen
tia nō eſſet ipſe pſone eēt ibi vera cōpoſitio. Et ſi dicať
φ ſaltē trinitas vel ternarius numerus in diuinis ē qđ
dā ɔſtitutū ex perſonis: nec ē ipſe pſone: ⁊ tñ nō eſt ibi
ɔpoſitio nō v3: q2 vbi eſt cōpoſitio ꝓpie dcā o3 eē pl'a
que ſic ſe habeant: φ vnū non eſt alteꝶ: nec ēt vnū eo
rū eſt aliqua res ſimplex: q̄ ſit alteꝶ: ſic aūt nō ē ī diui
nis: nā l3 vna pſona nō ſit pl'es pſone: tñ q̄l3 pſona ē ali
qua ſimplex nā. ſ. eſſentia: que eſt oēs tres pſone: ⁊ ideo
nō ē ibi ɔpoſitio. ❡ Ad 2m ð illis modis dō3: φ illi mo
di nō dñt rē diuerſaʒ a fundamēto ſuo: l3 aliq̄d extrin
ſecū ab eſſentia fundamēti importent: vñ inherentia
accñtis actualis vel habitualis nō dič aliā rē ab eēntia
accñtis: l3 iportet aliā rem extrinſecā ab eēntia accidē
tis. ſ. illud in quo ē accñs. ❡ Ad 3m dō3: φ vnitas ꝓut
eſt pars numeri nō ē cōpoſitior ꝙ̄ vnitas ſm ſe acce
pta ɔpōne tali: qua aliq̄d dicať cōpoſitū: ex hīs ē tñ cō
poſitū mō quo aliq̄d ē oppoſitū: ſiue dr̄ ɔpoſitū huic. ſ.
ꝑs parti q̄ntū ad ꝑtes totius diſcreti: vñ vnitas ſic acce
pta nō h3 pl'es ex q̄bus ſit ꝙ̄ vnitas abſolute accepta:
ſed iportat aliquid cum quo conſtituiť tertiū: ſicut di
ctū ē de accidente ⁊ de eius inherentia. ❡ Scđo ꝓba
tur ideʒ ex perfectione diuina: q2 ſi ſpirare ⁊ generare
⁊ pr̄nitas ⁊ ſpiratio accñā eſſent diuerſe res: ſequere
tur: φ eſſent diuerſa ſuppoſita. ɔñs ē falſum. ģ ⁊ añs. ꝓ
batio ɔñe: q2 in diuinis q̄cūqꝫ ſunt diuerſa incōicabi
lia ſunt diuerſa ſuppoſita: ſed ſi ſpirare eēt diuerſum a
pr̄nitate ⁊ filiatiōe eēt ɔ̄ctū incōicabile diſtinctum ab
alijs trib9 relationibus. ſ. pr̄nitate: filiatiōe: ⁊ ſpiratiōe
paſſiua. ģ ſi ſpirare differet a pr̄nitate ⁊ filiatiōe: pater
nitas ⁊ ſpiratio actiua eſſent diuerſa ſuppoſita: ⁊ ſic p3
ɔñā. mi. p3: q2 ſtante ypotheſi ſi ſpirare differat a pater
nitate ⁊ filiatione: qđ ē incōicabile diſtinctum ab illis
tribus

tribus.in a.pȝ:qꝛ in diuinis quecunqꝫ ſunt plura incõi
cabilia:ſunt plures res incõicabiles:ꝛ ſunt plꝰa ſubſiſtẽ
tia:ſed talia dicunt plura ſuppoſita.ergo ꝛc̃.¶ Ad hoc
dicunt quidam:ꝙ non opȝ:ꝙ quecunqꝫ res incõicabi
les diuerſe inſint in diuinis diuerſa ſuppoſita:qꝛ vt di
cunt in diuinis non eſt niſi vnicus actus ſubſiſtẽdi: vl
ſubſiſtere ſit abſolutũ ꝛ dicaẽ ad ſe: vt dicit Aug.7.de
tri.ꝛ lõ lȝ in diuinis: vt dicũt quecũqꝫ res ſit ſubſiſtens
non opȝ:ꝙ quecũqꝫ diuerſe res ſint diuerſa ſuppoſita.
¶ Cõtra:qꝛ hec plꝰalitas ſuppoſitoꝝ in diuinis aut eſt
ſm plꝰalitatem actuũ ſubſiſtẽdi:aut ſm plꝰalitatẽ reꝝ i
cõicabiliũ:ſi pͦ mõ ſeqꝛ:ꝙ in diuinis nõ ſit niſi vnũ
ſuppoſitũ abſolutũ:qð eſt hereticũ.ſi ſcðo mõ hꝫ ꝓpoſi
tũ.ſ.ꝙ plꝰa incõicabilia realr dñia ſunt diuerſa ſuppoſi
ta.Et ad hoc adhuc dicũt:ꝙ in diuinis nõ q̃cunqꝫ di
uerſa incõicabilia ſunt diuerſa ſuppoſita:ſed ſolũ iſta i
cõicabilia:que ſunt oppoſita:ſicut paternitas ꝛ filiatio
ꝛ ſpiratio paſſiua.Sed hoc nihil eſt:qꝛ oppoſitio lȝ fa
ciat incõpoſſibilitatẽ oppoſitã in eodẽ ſubo: vel in eo
dem ſuppoſito: cũ faciat:ꝙ iſta ſint diuerſa ſuppoſita:
ſicut pȝ de albedine ꝛ nigredine in creaturis: lȝ regrãt
diuerſa ſuba vel ſuppoſita nõ faciũt vel cõſtituunt di
uerſa ſuppoſita:ſed requirunt iam ꝯſtituta in eẽ ſuppo
ſitali.Ex hoc ḡ põt formari talis rõ:qꝛ diſtinctio q̃cũqꝫ
ſiue diſpatoꝝ:ſiue oppoſitoꝝ non facit ad diuerſa ſup
poſita:niſi inq̃ꝫtum ſunt diuerſa ſuppoſita ſubſiſtentia
ita ꝙ diuerſitas in ſubſiſtẽte ſolũ facit diſtinctionẽ in
ſuppoſitis:qꝛ quecũqꝫ diuerſitas reꝝ in diuinis eſt di
uerſitas ſubſiſtentiũ.ḡ ꝛc̃.¶ Iſtud aũt qð ꝓbatũ ẽ rõ
ne.ꝓbo auctoritate ꝯcilij gñalis lateranenſis.)capꝰ dã
namus.vbi dr̃ ſic.damnamus ꝛ reprobamus libellũ:
ſeu tractatum quẽ abbas Ioachin edidit ꝯ magiſtrũ
Petrũ lombardũ ꝛc̃.ꝛ infra ꝓteſtans: ꝙ nulla res eſt:
que ſit pater ꝛ filius ꝛ ſpũs ſanctus:nec eẽntia: nec ſub
ſtantia:nec nã:q̃uis ꝯcedat:ꝙ pr̃ ꝛ filius ꝛ ſpũs ſcũs:
ſunt vna eſſentia: vna ſuba: vnaqꝫ nã ꝛc̃.¶ Ex his ar
guiẽ ad ꝓpoſitũ:ꝛ ſuppono ꝙ hic loqẽ de plꝰalitate rea
li:non de plꝰalitate rõnis: vel de plꝰalitate cõi plꝰalitati
reali ꝛ rõnis:qꝛ plꝰalitates rõnis: vel cões vtriſqꝫ ſunt
infinite:ꝛ ideo relinquiẽ:ꝙ loquaẽ de pluralitate rea
li tñ.Et tũc aut loquiẽ de pluralitate reali cõiter dicta
aut de pluralitate reali determinata.ſi pͦ arguiẽ dupl'r.
pͦmo ſic:qñcũqꝫ dictio excluſiua addiẽ termino nume
rali excludit oẽm plꝰalitatem i n nã:que plurificat ma
iorem illa quã exprimit terminus nũalis.verbi gratia:
ſi dicaẽ ſolũmõ tres hoies ſunt hic:dictio excluſiua ex
cludit hñe pluralitatẽ maiorem trinitate vel ternario.
¶ Si in predicta auctoritate concilij addiẽ dictio ex
cluſiua trinitati reali.ḡ conciliũ excludit a diuinis oẽꝫ
pluralitatẽ maiorẽ trinitate.¶ Scðo ſic.quanto ma
gis aliqs exꝓmit excluſionẽ maioris plꝰalitatis pluràli
tate conceſſa:tanto plus vr̃ intendere non eẽ aliã plꝰali
tatẽ maiorẽ illa:ſed conciliũ generale non ſolũmõ di
xit:ꝙ in diuinis eſt ſolũmodo trinitas:ſed ẽt negationẽ
iplicitã in dictiõe excluſiua explicite voluit ponere di
cens:ꝛ nõ q̃ternitas: ex quo vr̃:ꝙ intentio ꝯcilij fuit ex
preſſe oẽm realitatẽ plꝰalẽ maiorem trinitate exclude
re a diuinis.¶ Si aũt dicaẽ:ꝙ intentio concilij fuit ex
cludere maiorẽ plꝰalitatẽ trinitate q̃ꝫtum ad plꝰalitatẽ
pſonaꝝ tñ.¶ Cõtra.primo qꝛ vt de ſe pͦ pȝ:conciliũ
intendit reprobare Abbatẽ Ioachin: non ſolũ in h qð
imponebat magiſtro Pe.lombardo:ꝙ ponebat eſſen
tiã eſſe quartã reꝫ:ſed ẽt in hoc:qð poſuit: ꝙ nulla vna
res eẽt pater ꝛ filius ꝛ ſpũs ſanctus:gn ſequereẽ:ꝙ eẽt
qꝛdã quarta res:ex quo vr̃ eẽ de expꝛſſa intentione cõ
cilij ꝙ nulla res ſit in diuinis:que ponat in numerum
reꝝ quarũcunqꝫ ſine perſonis.¶ Tũc arguo ſm intẽ
tionẽ cõcilij ſic.intentio cõcilij eſt excludere a diuinis
nõ ſolũ maiorẽ pluralitatẽ trinitate q̃ꝫtum ad plꝰalita
tẽ pſonaꝝ admittẽdo aliã:ſed eſt intẽtio eius exclude
re q̃cũqꝫ plꝰalitatẽ cuiuſcũqꝫ alterꝰ rei ponẽtis i nũe
rũ cũ pſonis:ſꝫ excludere oẽꝫ plꝰalitatẽ realẽ cuiuſcũqꝫ
ponẽtis in nũeꝝ cũ pſonis ẽ excludere a diuinis oẽm
plꝰalitatẽ realẽ:aliaꝫ a plꝰalitate pſonaꝝ:ſꝫ iſta ẽ ſola tri
nitas.ḡ ꝛc̃.¶ Si dicaẽ adhuc ꝙ ſpiratio nõ põit i nu
meꝝ cũ pſonis:ſed ponit in numeꝝ cũ relationibus pr̃
nitatis ꝛ filiatiõis hoc nihil eſt:qꝛ ſi nõ ponit in nũeꝝ
cũ patre ꝛ filio:nec cũ paternitate ꝛ filiatione:cũ pater
ꝛ filius ſint paternitas ꝛ filiatio: vt ꝓbatum eſt ſupra.
¶ Scðo qꝛ ꝯ concilij generalis eẽt falſa de virtute lo
cutionis:qꝛ q̃ꝫtuꝫ eſt de ſe de v̑tute locutionis excludit
oẽm pluralitatẽ realẽ maiorẽ trinitate ſine quacunqꝫ
reſtrictione.ſi ergo intentio concilij generalis eſt:ꝙ ibi
fiat reſtrictio ad pluralitatẽ pſonaꝝ ſupponẽdo ibi ali
q̃ pluralitatẽ maiorẽ realẽ: ꝯ generalis concilij q̃ꝫtuꝫ
ad v̑tutẽ locutionis eẽt falſa:ꝛ ẽt erit fallacia ꝯñtis ꝓ
cedendo cum dictiõe excluſiua ab excluſione plurali
talis inferioris ad excluſionẽ pluralitatis ſupioris: ſic
ſi diceret:hic ſũt tñmodo tres hoies.ergo ſunt tñ mõ
tria aialia:ꝛ ſic ẽ de pluralitate perſonaꝝ ad plꝰalitateꝫ
rei cõiter dicte:vñ manifeſte apparet:ꝙ niſi excluſiue
intelligaẽ de excluſione cuiuſcũqꝫ pluralitatis realis
maioris trinitate:erit ꝯ generalis cõcilij de virtute lo
cutionis falſa:ꝛ in deductione erit fallacia ꝯſequentis:
ꝛ ſic patet primum principale.

Quantum ad 2m pncipale.ſ.de difficultatibus q̃ ſunt ꝯ hoc:ſciẽdũ ꝙ difficultates
iſte ſũt facte in opponẽdo:qꝛ.ſ.ꝯdictoria ꝯuenirẽt eidẽ
ꝛ quelibet perſona erit tres pſone:ꝛ iſtud eſt cõe tã idẽ
titati q̃ eſſentie cũ pſona q̃ identitati cõi ſpiratiõi cũ
paternitate ꝛ filiatione.¶ Si dicaẽ adhuc:ꝙ iſta ſol
uanẽ ꝓ hoc:ꝙ nõ eſt ibi identitas conuertibilis argui
tur ꝯ hoc multipl'r.¶ Primo ſic.iſta rñſio eſt incõue
niens:que ponitur ad ſoluenduꝫ ꝯdictoria: qua poſita
magis ſequunẽ ꝯdictoria q̃ prius: ſed ſic eſt i ꝓpoſito.
ḡ ꝛc̃.probatio mi.qꝛ data iſta rñſione ſequunẽ iſta tria
ꝯdictoria.ſ.ꝙ idẽ ſit in plus ꝛ nõ i plus ſeipſo:ꝛ ꝙ ideꝫ
ſit cõicabile ꝛ nõ cõicabile:ꝛ ꝙ ideꝫ ſit conuertibile ꝛ
non conuertibile:ꝛ iſta ꝓbantur ſic:qꝛ tu dicis ꝙ eẽn
tia ꝛ relatio determinata: puta paternitas ſunt omni
no idem re:ꝛ cũ eſſentia eſt in plus q̃ paternitas. ergo
eſſentia ſe hꝫ in plus q̃ ipſamet:qꝛ ipſamet ẽ pr̃nitas:
ad hoc ẽt ſeqꝛ:ꝙ ſit in plus ꝛ nõ in plus ſeipſa:qꝛ ſm
tuã poſitionẽ eſt in plus:ſm aũt veritatem nõ ẽ i plus:
qꝛ nulla res eſt in plus ſeipſa:qꝛ nõ excedit ſeipſam: ꝛ
eodẽ modo põt deduci:ꝙ eſſentia ſit conuertibilis ſibi
ꝛ non cõuertibilis:qꝛ eſſet ipſamet res:que nõ eſt con
uertibilis.ſ.ipſa paternitas.Et ſil'r põt deduci de alio:
qꝛ eſt cõicabilis ſm veritatẽ:ꝛ ſm poſitionẽ eſt incõi
cabilis:qꝛ eſt ipſamet res oĩno que eſt incõicabilis vl
non cõmunicabilis.¶ Secundo arguiẽ ſic ad ideꝫ:qꝛ
qñ dicitur:ꝙ res eſſentie eſt ſibi conuertibilis ꝛ res pa
ternitatis non eſt eſſentie cõuertibilis: aut eadem res
omnino accipitur in ſubiecto ꝓpoſitiõis vtriuſqꝫ: aut
res vtrobiqꝫ aliquo modo differũt:ſi primo mõ : tunc
idem non eſt conuertibilis ſibiipſi ſm re:ꝛ eſt cõuerti
bilis ſibiipſi ſm naturaſ rei.ſi ſcðo modo habetur ꝓ
poſitum:videlicet ꝙ paternitas ꝛ eſſentia aliquo mo
do differũt:vel ꝙ illud eſt aliquis modus nõ identita
tis.¶ Tertio ſic.ſicut ſe hꝫ aliquid ad excedenduꝫ ſe

ſm quantitatem: ſic ſe hʒ ad excedendum ſe ſm entitatem: ſed impoſſibile eſt: ꝙ aliquid excedat ſe ſm quantitatem qn ſequatꝫ ꝙ excedat ⁊ nõ excedat ſe. ergo ⁊c̃.
¶ Quarto ſic. qꝛ ſicut ſe hʒ aliqd ad excedendũ ſe ſm durationẽ: ita ad excedendũ ſe ſm entitatem: ſed quicunq; ponit aliqd excedere ſe ſm durationẽ ponit ipſʒ eẽ prius ⁊ non prius ſeipſo: ſicut ponit Augu. primo de trini. ꝓbans ex hoc: ꝙ ĩpoſſibile ẽ aliqd ꝓducere ſeipſum: qꝛ eſſet plus ⁊ non plus ſeipſo. ¶ Quinto ſic: qꝛ nihil põt eſſe aliquid equale ⁊ inequale ſibi: ſed ſʒ Aug. 8. de trini. nulla res eſt equalis ſibiipſi. ergo multo minus põt eẽ equale ⁊ inequale ſibiipſi: ſed qui ponit aliquid excedere ſeipſum ponit ipſuʒ eſſe inequale ſibiipſi ⁊ ex nã rei nõ poteſt eſſe inequale ſibiipſi. ¶ Sexto ſic. qui ponit aliquid excedere ſeipſum ponit idẽ extremũ relationis: que eſt inter excedens ⁊ exceſſum: q̃ videtur relatio realis: qꝛ talis exceſſus ponitur ex nã rei alioquin eſſentia non ſe haberet in plus ſm rem: ſed ĩpoſſibile eſt vnũ ⁊ idẽ extremũ ſolum eſſe alicuius relationis realis: cũ relatio ſit quedã oppoſitio. ergo ⁊c̃.
¶ Septimo ſic. qꝛ vbicũq; eſt totũ vĺe ⁊ pars ſubiectiua: opꝫ dare rõnem quare hoc eſt totum: ⁊ illud pars ſubiectiua: ſed qꝛ oĩno eſſentia eſt eadẽ cũ pñitate: nõ põt dari rõ quare vnum eſt totũ ⁊ aliud eſt pars ſubiectiua. ḡ oꝫ ponere ꝙ aliquo modo differant: vel ꝙ ſit ibi aliqua non identitas realis. ¶ Octauo qñ dicitꝰ ſic: res eſſentie ⁊ res paternitatis aut ſunt oĩno idem realr̃: aut nõ: ſi ſic: nec vnũ nec aliud poteſt eſſe cã non conuertibilitatis: qꝛ nulla res poteſt eſſe cã non cõuertibilitatis ad ſeipſaʒ: ſi non. ergo eſt ibi aliqua diuerſitas: vel aliqua nõ identitas alia a non conuertibilitate. ¶ Si dicatur ꝙ ſunt conuertibiles in eodem ſuppoſito non autẽ in diuerſis. ¶ Cõtra. qꝛ qđ cõuenit abſoluto in aliquo ↄuenit ſibi ĩ oĩ: ſʒ eẽntia dicitꝰ qd abſolutũ. ḡ ſi ↄuertibilitas cũ pñitate ↄuenit eẽnᶜ ĩ ſuppᵒ pr̃is ↄueniet in oĩ ſuppᵒ.
¶ Quantũ aũt ad relationes. ſ. quantũ ad diſtinctioneʒ ſpirationis actiue ad pñitatẽ ⁊ filiationẽ ſunt et q̃daʒ difficultates. ¶ Primo ſic: qꝛ cõiter tenetꝰ: ꝙ in diuinis ſunt quatuor relationes realiter: ſed quatuor relationes reales ſunt quatuor res: qꝛ plurificato inferiori plurificatur ſuperius. oꝫ ergo ꝙ in diuinis iſte quatuor relationes ſint quatuor res: ſed hoc non poſſet eſſe niſi ſpirare eſſet alia res a paternitate ⁊ filiatione. ḡ ⁊c̃. ¶ Secũdo ſic: qꝛ eadẽ res relatiua non põt habere diuerſos terminos relationis differentes realr̃ ⁊ quaſi ſpẽ: ſʒ ſpirare ⁊ generare hñt diuerſos terminos quaſi ſpẽ differentes. ergo ⁊c̃. Et confirmatur rõ: qꝛ lʒ tendens ad diuerſos terminos poſſet eſſe idẽ: tñ videtꝰ: ꝙ eadẽ tendẽtia ſit ad diuerſos: ſed relatio eſt ipſamet tendentia in terminũ. ḡ ⁊c̃. ¶ Tertio: qꝛ ſicut gñari ad ſpirari: ita ⁊ vr̃ generare ad ſpirare: ſʒ generari ⁊ ſpirari realiter differunt. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto ſic. qꝛ ab eadẽ actiõe nõ ꝓcedunt imediate diuerſe paſſiões: ſed generari ⁊ ſpirari: vel genitus ⁊ ſpiratus ꝓcedunt imediate a generare ⁊ ſpirare. ergo non ſunt eadem actio realr̃. ¶ Quinto: qꝛ quecunq; vni ⁊ eidem ſunt eadẽ: inter ſe ſunt eadem: ſed ſi ſpirare non differt realiter a pñitate ⁊ filiatione: tunc paternitas ⁊ filiatio ſunt eadem eidẽ numero. ergo inter ſe ſunt eadeʒ: ⁊ per ↄñs pñitas ⁊ filiatio ſunt vna relatio: quod falſuʒ eſt. ergo ⁊ illud ex quo ſequitur eſt falſum. ſ. ꝙ ſpirare non differt realiter a paternitate ⁊ filiatione. ¶ Sexto ſic. qꝛ illa non ſunt idem realiter: quorum vnum ſtat cum oppoſito alterius: ſed ſpirare ſtat cum oppoſito paternitatis: ſcilicet cum filiatiõe. ergo ⁊c̃. ¶ Septimo ſic. qꝛ iſta nõ ſunt idẽ realiter: quoꝝ vnũ eſt prius altero: ſed generare eſt tñ prius q̃ ſpirare. ergo ⁊c̃. ma. pꝫ. probatio mi. qꝛ pater põt intelligi in aliquo priori. ſi ergo generare intelligitur ĩ aliquo priori: in quo non intelligitꝰ ſpirare. ergo ⁊c̃. ¶ Ad euadendũ iſtas difficultates ponũt aliqui: ꝙ opꝫ ponere inter eſſentiã ⁊ relationẽ: ⁊ inter relationes diſparatas aliq̃ non identitatẽ priorẽ non cõuertibilitatem: ⁊ primo probant ita eſſe. Scđo declarant qualiter hoc ſit. Primũ ꝓbant ſic breuiter: qꝛ opꝫ ponere aliqd: per qđ tollantur ↄdictiones pmiſſe: ſiue incõueniẽtia pmiſſa: ſed hoc non põt eſſe non conuertibilitas. ergo oꝫ ꝙ ſit vel aliqua diuerſitas: vel aliqua non identitas prior nõ ↄuertibilitate. ¶ Qualiter aũt hoc ſit declarant ſic: ⁊ videntur facere tria. primũ eſt diſtinguere de identitate in generali. Scđo dicta de hoc applicant ad diuina. Tertio ex hoc volunt ſatiſfacere difficultatibus.
¶ Quantũ ad primũ ſciẽdũ: ꝙ ipſi ponũt duplicẽ identitatem: vʒ identitatẽ abſolutã: ⁊ identitatẽ relatiuaʒ: ⁊ hoc negatiue mõ quo infra exponetꝰ. dicũt ergo ꝙ cũ identitas dicat negationẽ diſtinctionis: ſiue diuiſiõis: hoc põt eſſe duplr̃. vno mõ: ꝙ ſit negatio diſtinctiõis: ſiue diuiſionis rei a ſeipſa: ſiue eiuſdẽ a ſeipſo: ⁊ hãc vocant identitatem abſolutam. alio modo: ꝙ ſit negatio diſtinctionis ab alio nõ ponendo relationẽ diſtinctionis: vel eius extrema: ſed negando vtrũq; vt ſit ſenſus ꝙ iſta identitas dr̃: ꝙ ꝑ eã negatur diſtinctio alicuius rei ab aliquo alio: ⁊ illud aliud eſſe extremũ diſtinctionis vel diſtinctionem: ita ꝙ talis identitas negat illud in quo res dr̃ eadem eſſe extremũ diſtinctũ a re: q̃ dicitur eſſe eadem cum illo. ¶ Et hoc manifeſtãt ꝑ duplicem ꝓprietatẽ vnius: qđ cõuertitur cũ ente: vnũ enim qđ cõuertitꝰ cũ ente dicit aliqd indiſtinctum in ſe: vel diſtinctũ ab alio: ⁊ iſtud diſtinctũ eẽ ab alio eſt poſterius ipſa in diſtinctione ipſius rei ad ſeipſam: vñ etiaʒ hoc. ſ. eẽ diſtinctum ab alio accidit rei non eẽ indiſtincta a ſeipſa. ¶ Ex his videtur: ꝙ poſſint concludere tres ↄnes. Prima eſt: ꝙ talis identitas relatiua ſit poſſibilis. Scđa eſt: ꝙ eſt alia ab identitate abſoluta. Tertia eſt: ꝙ eſt poſterior illa. ¶ Prima cõcluſio pꝫ ſic: qꝛ primũ põt ſeparari a poſteriori: ſed rẽ eſſe diſtinctã ab alio eſt poſterius ipſa re. ergo reʒ eſſe diſtinctã ab alio põt tolli vel negari manẽte re: ſed hoc importat identitas relatiua. ergo ⁊c̃. ¶ Scđa ↄ pꝫ ſic. negatiões diuerſarum diſtinctionũ ſunt diuerſe identitates: ſʒ negatio diſtinctionis alicuius a ſeipſo: ⁊ negatio diſtinctionis alicuius ab alio ſunt negatiões diuerſaꝝ diſtinctionũ. ergo ⁊c̃. ¶ Tertia ↄclo: qꝛ iſta idẽtitas eſt poſterior: q̃ dicit negationem poſteriorẽ diſtinctionis: ſed diſtictio qua aliquid poſſet ſm intellectum eſſe diſtinctuʒ a ſe eſt prior diſtinctione rei ab alia. ergo ⁊c̃.
¶ Quantum ad 2ᵐ. ſ. de applicatione iſtorum ad diuina ſciendũ: ꝙ ſicut dicunt in qualibet perſona ſũt tres identitates realiter diſtincte: puta in pr̃e vna: qua eſſentia eſt eadem ſibiipſi. Scđa: q̃ paternitas eſt eadẽ ſibi ipſi. Tertia: qua eſſentia eſt eadeʒ paternitati. ¶ Primuʒ ꝓbant ſic: qꝛ ille idẽtitates ſunt realiter diuerſe: quibus opponũtur diuerſi errores: ſed identitati paternitati ad ſe: ⁊ idẽtitati eẽntie ad ſe opponuntꝰ diuerſi errores: qꝛ alius error eſt ponere plꝛes eẽntias: ⁊ alius error eſt ponere plures paternitates in diuinis. ergo ⁊c̃.
Qꝫ aũt identitas relationis ſiue paternitatis ad eſſentiam ſit alia a predictis ꝓbãt duplr̃. ¶ Primo ſic: qꝛ ẽ poſterior: qđ pꝫ ſic: qꝛ quod negat diſtinctionem rei ab alio eſt poſterior negatione: que negat diſtinctionẽ alicuius a ſeipſo: vt pꝫ ex dictis: ſed identitas eſſentie ad

pñitatem

paternitatem ſic ſe hꝫ ad paternitatem eſſentie: vel paternitatis ad ſeipſam. ergo ⁊c̃. ¶ Scđo ſic. qꝛ idētitas eſſentie vel relationis ad ſeipſam eſt identitas conuertibilis: ſed identitas relationis ad eſſentiam nō ē idētitas ꝯuertibilis. ergo ⁊c̃. ⁊ ſicut in patre ita ĩ alijs duabus perſonis: vnde ipſi ponunt in diuinis: vel. 7. identitates ſi ponant idētitatem eſſentie eſſe eandem ad ſeipſam in tribus perſonis: vel. 9. ſi ponant identitatem eſſentie ad ſeipſam plurificari in tribus perſonis: qꝛ in qualibet perſona ꝑter identitatē eſſentie ad ſeipſaꝫ ponunt duas alias identitates. ſ. identitatem relatiōis ad ſeipſam: ⁊ identitatem relationis ad eſſentiam.

¶ Quantum ad tertium: ꝙ ꝑ iſtud ſoluuntur oēs difficultates: qꝛ qñ dicitur: ꝙ ꝯdictoria nō ꝯueniunt eidem veꝝ eſt loquēdo de eodē ſm identitatē abſolutam: nō aūt eſt veꝝ de eodē: qđ eſt idem tm̄ ſm idētitatem relatiuam: qꝛ talibus eiſdem deficit identitas abſoluta: vnde non ſunt eadē. ⁊ per ꝯñs per hoc pꝫ: qđ nō eſt inconueniens eidē: qđ ſic eſt idē: qđ cōueniat cōicabile ⁊ icōicabile: ꝯuertibile ⁊ non ꝯuertibile: ⁊ ſic de alijs: nec eſt incōueniēs: ꝙ eidem: quod eſt idem identitate abſoluta cōueniant oppoſita: que non ſunt idem cum eo idētitate abſoluta: ſed relatiua tm̄: ⁊ nō eſt incōueniēs ꝙ eidem eſſentie conueniant diuerſe ꝑſone: vel diuerſe relationes: cū nō ſint idē cū eſſentia: niſi idētitate relatiua. ¶ Iſti dicunt in generali quatuor. Pͥmū ē: ꝙ opꝫ eē in diuinis aliq̄ nō idētitatē inter eſſentiam ⁊ relationem. Scđo ponunt duplicē idētitatē. ſ. abſolutaꝫ ⁊ relatiuam negatiue accipiendo. Tertio applicāt iſta ad diuina. Quarto applicant ad ſolutionem difficultatum. ¶ Per ordinē arguo ꝯ iſtas quatuor ꝯclōnes. ⁊ primo ꝯ primā: ⁊ hoc ſic. ſm te inter ꝑnitatem ⁊ eſſentiā eſt aliqua non idētitas. ergo nulla idētitas. ꝯñs nō ſolū ē falſū imo hereticū: ⁊ ꝓ ꝯñs eē hereticū nō ē dubium. ꝓbō ꝯñe. ad cuius euidentiā ſciendum: ꝙ negatio ꝑueniens terminū cōem: ſiue ſit negatio negans: ſiue infinitās ſemꝑ facit terminū cōeꝫ teneri ꝓ quolibꝫ ꝯtento ſub eo. verbi grā: nō hō facit hoīem teneri ꝓ oī hoīe: ita ꝙ cuicūq; attribuitur nō hō ab eo remouetur oē cōtentū ſub hoīe: ſiue accipiatur indefinite: ſiue ſingulariter: ſiue cum ſigno particulari: vnde oēs iſte ſūt falſe. homo eſt nō homo: ſoꝛ. eſt non hō: ⁊ aliqͥs homo eſt nō hō: qꝛ in oībus his: vel remouet̃ idē a ſeipſo eodē mō accepto: ſicut qñ dicit̃. hō eſt non homo: vel remouet̃ ſupius ab aliquo ꝯtēto ſub eo: vt qñ dr̃ ſoꝛ. eſt non hō: vel aliquis hō eſt nō hō: vnde oēs ſunt falſe: ſꝫ hoc eſt: quod decipit hoīes ignorantes logicā ſuā: qꝛ ſignū particulare non diſtribuit tm̄ cui adiungit̃: nec aduertentes ꝙ negatio infinitās facit tm̄ teneri ꝓ quolibet ꝯtento ſub eo credunt: ꝙ ſicut pōt dici aliquis hō non eſt ſoꝛ. ita poſſet dici: ꝙ ſoꝛ. ſit aliquis nō hō: quod ē falſum: qꝛ negatio poſtpoſita in hac ꝓpoſitiōe quidā: vel aliqͥs hō eſt ſoꝛ. non facit hoīem teneri ꝓ oī ꝯtento ſub cōi: ſicut negatio ꝑcedens qñ dr̃ nō homo facit hominem teneri ꝓ quolibet ꝯtento ſub cōi negatiue: vnde: qđ eſt non hō: vel non aliqͥs hō: ⁊ ſilr ad aliquā non identitatē ⁊ ad non idētitatem: ſeqͥtur nulla identitas: ſed ſm te eſſentia ⁊ relatio habent aliq̄ nō idētitatē. ergo nullam: ⁊ ſic pꝫ ꝯñtia. ¶ Secūdo ſic. vbi ē oīmoda identitas ibi eſt aliqua non idētitas: ſed inter paternitatem ⁊ eſſentiam eſt oīmoda idētitas. ergo ⁊c̃. ma. videt̃ plana. ꝓbatio mi. qꝛ ſm te inter eſſentiam ⁊ relationem eſt idētitas relatiua: ſm aūt veritatē iſta idētitas eſt identitas abſoluta: nec ſunt plures: vel tua diuiſio fuit inſufficiens. ergo ibi eſt omnimoda idētitas.

Negatio negans ſiue infinitans ꝑueniens terminū cōeꝫ ſemꝑ facit terminū cōeꝫ teneri ꝓ quolibet contento ſub eo.

¶ Tertio ſic: aut eſt ibi aliqua diſtinctio aut nulla: ſi nulla. ergo nulla non identitas: qꝛ idem ⁊ diuerſuꝫ vel diſtinctū diuidūt totū ens: ſi aūt eſt ibi aliqua diſtictio realis hoc eſt contra te: qui ponis: ꝙ oīno nulla diſtinctio realis eſt ibi. ¶ Si dicat̃ ꝙ idē ⁊ diuerſum diuidunt totum ens: tū ideꝫ identitate abſoluta ⁊ diuerſuꝫ non diuidunt totū ens: qꝛ eſt dare medium. ſ. ideꝫ idētitate relatiua: nō vꝫ: qꝛ ſic patebit idētitas relatiua ⁊ idētitas abſoluta ſit eadē idētitas: nͥ apđ fātaſticos hoīes. ¶ Quantum ad ſcđm. ſ. de diſtinctione: qui ponit. ſ. ꝙ identitas eſt duplex. ſ. indiſtinctio alicuius ad ſeipſuꝫ: ⁊ indiſtinctio alicuius ab alio ſine medio diſtinctiōis alicuius ab alio. ¶ Et primo ꝓbo: ꝙ iſta diſtinctio interimit ſeipſam: qꝛ identitas relatiua ſm iſtos ē negatio diſtinctionis eius: qđ dr̃ idem cū aliquo iſto modo: ita. ſ. ꝙ illud ſe hꝫ ad rem: que dicit̃ idem: quod nō eſt extremuꝫ in aliquo diſtinctū ꝯ eam realr̃: ſed ꝙ ſic ſe hꝫ ad illud: quod eſt idipſum: ꝙ illud: tunc arguo ſꝫ B: identitas relatiua eſt negatio diſtinctionis alicuius ab eo: quod eſt id ipſuꝫ: ſed negatio diſtinctionis alicuius ab eo: quod eſt idipſum eſt negatio diſtinctionis alicuius a ſeipſo. ergo identitas relatiua: quam tu dicis ē negatio diſtinctionis euiſdē a ſeipſo: ſed negatio talis diſtinctionis eſt ſm te identitas abſoluta. ergo identitas abſoluta ⁊ relatiua nō differunt in aliquo realr̃: niſi in capite tuo. ¶ Scđo ſic. illud aliud extremū negatum quod negatur eſſe aliud ab ipſa re cū qua dr̃ idem: aut eſt idipſum ꝙ ipſa res: que dicit̃ eſſe idem: aut aliud: ſi eſt idipſum: quod dicitur ipſa res: cui dicit̃ idē: aut diuerſum aliquid ab eo: ſi primo modo negatio diſtictionis ipſius ab ipſa re: que dicitur idem: eſt negatio diſtinctionis ipſius rei a ſeipſa: ⁊ ſic idem quod prius: ſi autē eſt aliquid aliud diuerſum ab illa re: tunc ponūt ꝙ ſit idem cum iſta re: a qua eſt diuerſum ēt identitate relatiua: ⁊ hoc ē ponere ꝯdictoria: qꝛ ſequitur: ꝙ ſit ideꝫ in nullo diſtinctum: ⁊ ꝙ ſit realiter diuerſuꝫ ⁊ diſtinctū. ¶ Tertio: qꝛ extrema iſtius diſtinctionis: quaꝫ tu ponis negatiuā: ⁊ quantum ad diſtinctionē: ⁊ quantū ad extrema: aut ſunt ens ⁊ non ens: aut ſunt duo entia poſitiua: ſi ſunt ens ⁊ non ens: tunc arguo: ſm te extrema diſtinctionis: cui opponitur identitas relatiua ſūt ens ⁊ non ens: ⁊ per ꝯñs identitas relatiua erit inter ens ⁊ non ens: ſed illa realr̃: que eſt idētitas relatiua ſic ſe habent ꝙ vnum realiter eſt alterum: ⁊ hoc tu concedis. g̃. ens eſt non ens: quod eſt ꝯdictoria expſſe ponere: ſi autem illud aliud: quod dicitur extremum negatum ſit aliquid poſitiuum: aut in nullo eſt: aut a re: que dicitur idem: aut in aliquo eſt aliud ab ea: ſi in nullo. g̃. eſt ideꝫ ꝙ ipſamet res: cui dicitur idem: ⁊ ſic negatio diſtinctionis talis extremi nihil aliud eſt q̄ꝫ negatio diſtinctōis rei a ſeipſa: ⁊ ſic idem quod prius. Si autem ſit ĩ aliquo aliud a re: cui dicitur ideꝫ: aut hoc eſt aliud ratiōe: aut re: ſi eſt aliud rōne non eſt ad propoſitum: quia adhuc manet: qđ realiter nihil eſt aliud q̄ꝫ res ipſa: cui dicitur idem: ⁊ ſic idem: quod prius: ſi autem eſt aliud: vel differt re ab illa: cui dicitur idem: ⁊ ponit ꝯdictoria: vꝫ ꝙ ſit idem ⁊ non idem illi rei: qꝛ tu dicis ꝙ identitas illa negat omnem diſtinctionem realem inter illa: quoꝛuꝫ eſt identitas. Et cum hoc ponis: ꝙ vnum eſt realiter diſtinctum ab alio: quod eſt manifeſte ponere ꝯtradictoria. Si dicas ꝙ iſta diuerſitas identitatum non accipitur ſm differentiam q̄cunq; realem: ſed ſm differentiam negationum. ¶ Contra: qꝛ differentia negationum accipitur vel ſm differentiam predicatoꝛum negatoꝝ: ſicut ſi dicerem: ꝙ homo eſt non albuꝫ: ⁊ ho-

mo eſt non nigrū: vel ſm diſtinctionem ſuboꝝ: de qui
bus pdicata negantur: ſicut qñ dr̄ homo eſt non albuȝ
lapis non eſt album: ſed ſm neutrum illoꝝ modoruȝ
poſſunt negationes implicite in illis identitatibus di/
ſtingui. ergo ꝛc̄. Probatio mi. q2 ſicut pbatū eſt vtraqȝ
idētitas eſt negatio diſtinctionis eiuſdem a ſeipſo: ſed
diſtinctio eiuſdem a ſeipſo neutro iſtoꝝ modoruȝ pōt
diſtingui. ergo ꝛc̄. ¶ Et adhuc dicūt aliqui: ꝙ non oȝ
negationes diſtingui realiter ſm diſtinctionē ſuboꝝ
vel predicatoꝝ: qḋ probant tali exemplo: q2 prout ipſi
dicunt tenebra dicitur cecitas: iuxta illud: qui in tene/
bris ſedeo: dicitur etiā carentia luminis ꝛ vtraqȝ priua/
tio conuenit ceco qñ eſt in tenebris ſine lumine: ꝛ ſm
idem: q2 ſm eundem oculum ineſt ei cecum eſſe ꝛ te/
nebroſū eē. ¶ Ad hoc dico: ꝙ iſta inſtantia eſt valde
ceca: q2 lȝ ſit vnū ſubm: cui ꝯuenit cecū ꝛ tenebroſum
eſſe: tñ tenebra proprie dicta ꝛ cecitas dicūt negatio/
nes ꝛ priuationes diuerſaꝝ formaꝝ: ꝛ ideo illa diſtin/
ctio eſt penes res diuerſas negatas. ¶ Item dicunt ꝙ
iſte differunt: q2 vna tollit diſtinctionem omnem ſcȝ
identitas abſoluta: alia vero non. ſ. identitas relatiua.
¶ Contra: q2 identitas relatiua ſm te non tollit om/
nem diſtinctioneȝ: aut intelligitur de diſtinctione rei:
aut rationis: ſi de diſtinctione rei: tunc ſequitur: ꝙ iſta
que dicuntur eadem identitate relatiua ſunt diſtincta
realiter aliqua diſtinctione reali: ſed iſto modo eſt ea/
dem relatio: ꝛ eſſentia in diuinis ſȝ te. ergo aliquo mo
do ſunt diſtincta realiter: quod eſt contra te: qui negas
oēm diſtinctionem realē inter ea eſſe: ſi aūt tu loqua/
ris de diſtinctione rōnis: tunc nihil ad propoſitum.
¶ Quantū ad tertium qñ ponunt: ꝙ in vnaquaqȝ pſo/
na ſunt tres identitates. ſ. due abſolute: eſſentie. ſ. ad eſ
ſentiā: ꝛ relationis ad relationē: ꝛ tertia relatiua. ſ. eēn
tie ad relationē modo quo ſupra expoſitum eſt: q̄ntum
ad nunc: q2 magis diffuſe tractabitur qñ quereť de nu
mero identitatum diuinaꝝ. probo primo: q2 identitas
relationis ad ſeipſam: ꝛ identitas eſſentie ad ſeipſā nō
ſunt diuerſe identitates: ꝛ hoc pbo ad nunc dupl'r: idē/
titas que conuertitur cū ente ſm quam vnumquodqȝ
eſt indiſtinctum a ſeipſo non pluraficatur niſi ſm plu/
rificationē entis realis: cum ſit eius paſſio: que non di
cit aliquam realitatem diuerſam ab ente: ſed iter eēn
tiam ꝛ relationem ſm te nulla eſt diuerſitas cuiuſcun
qȝ diuerſitat' realis. ğ ꝛc̄. ¶ Scḋa ratio ē. negatio eiuſ
dem diſtinctionis non ē niſi vna: ſed diſtinctio negať
per identitatem eſſentie: ꝛ per identitatē relationis. er
go ꝛc̄. ma. pȝ. mi. probatur: q2 diſtinctiones nō poſſunt
plurificari niſi ex parte extremorum diſtinctoꝝ: ita. ſ.
ꝙ opȝ accipere diuerſa extrema: vel ex vtraqȝ pte: vel
ex altera: ſed extrema diſtinctionis eſſentie ab eēntia:
ꝛ paternitatis a paternitate nō ſunt diuerſa extrema:
nec ex vtraqȝ parte: nec ex altera: q2 ſm te ꝛ ſm verita
tem eſſentia ꝛ paternitas ſunt vna res indiſtincta rea/
liter. ergo diſtĩctio eēntie ab eſſentia: ꝛ paternitatis ad
paternitateȝ non ſunt diuerſe diſtinctiones: ꝛ ſic patet
minor. ¶ Q2 aūt identitas eſſentie ad relationem nō
ſit alia ab identitate cuiuſlibet in ſe pbo eiſdem ratio
nibus propter. ſ. identitatem realē totalem modo quo
ſuperius eſt expoſitum inter eſſentiam ꝛ relationeȝ: q2
ſicut non pōt plurificari realitas ita nec identitas quā
tum ad primam rōnem: quantum ad diſtinctionem
eſſentie ab eſſentia: ꝛ eſſentie a relatiōe nō poſſunt ſin
gl' alia ꝛ alia extrema: ſicut deductum ē: de hoc autem
diffuſi' dicetur infra. ¶ Ad primū ergo: qḋ ipſi indu/
cūt ad pbationem ſue fictionis dōm ad mi. ꝙ erroreȝ
eſſe alium ꝛ alium pōt eſſe vel ex parte rei: vel ex par/
te intelligentis ꝛ errantis. modo ergo qñ dicit: ꝙ alius
error oppoſitus diſtinctioni eſſentie a ſeipſa: ꝛ diſtĩctio
ni relationis a ſeipſa ſi intelligatur ex parte errātis: q2
. ſ. ex parte errantis diuerſi conceptus errāti pñt forma
ri: cōcluſio eſt vera. Ex parte tñ rei non ſunt diuerſi er/
rores: q2 diuerſitas: que poneretur in eſſentia: ꝛ diuerſi
tas: que poneretť in relatione quantum eſt ex parte rei
non eſſent diſtincte diuerſitates: ꝛ de hoc magis appa
rebit in qōnibus ſequentibus. ¶ Ad 2m dōm p interē
ptionē mi. q2 non ſunt ibi due identitates in eadē per/
ſona qualeſcunqȝ: quaꝝ vna preſupponit alias ſȝ res:
ſed vna ſola identitas: que eſt indiſtinctio rei a ſeipſa.
¶ Ad 3m dōm: ꝙ iſta rō non concludit: ꝙ idētitas eēn
tie cum paternitate non ſit eadem cū identitate pater/
nitatis ad ſeipſam: ſed ſolū concludit: ꝙ identitas eēn
tie non ſolum eſt identitas patris quantuȝ ad illud: qḋ
realiter importatur ibi: ſed ēt eſt identitas filij ſicut ꝛ
ſua realitas: vnde qñ dicitur: identitas eſſentie ad pa
ternitatem non eſt conuertibilis: identitas aūt pater/
nitatis ad ſeipſam eſt conuertibilis. ergo hec idētitas
non eſt illa: eſt fallia figure dictiōis quantuȝ ad formā
arguendi mutando quale in quid: q2 ex non eſſe hanc
illam conuertibiliter vel non conuertibiliter infertur:
qḋ ſimpl'r nō ē illa: ꝛ ḋ h̄ i alijs qōnib' magis patebit.
¶ Quantum aūt ad quartū. ſ. qūo euadunt inconueniē
tia: que videntur ſequi in diuinis ex identitate eſſentie
ꝛ relationis qñ dicunt: ꝙ affirmatio ꝛ negatio nō ſunt
oīno de eodem: q2 non de eodem identitate abſoluta:
qñ dicitur: ꝙ eſſentia eſt cōicabilis ꝛ relatio incōicabi
lis: ꝛ qñ vlterius dicūt: ꝙ qñ dicitur. quecunqȝ vni ꝛ ei
dem ſunt eadem: inter ſe ſunt eadē: qḋ h̄ eē principiuȝ
non intelligitur de his: que ſunt eadem in tertio identi
tate relatiua. Et ſimiliter qñ dicitur. hec eſſentia eſt pa
ter: ꝛ hec eſſentia eſt filius ꝛc̄. quod non inferť per ſillo
giſmum expoſitoriū: h̄ eſt hoc de extremitatibus: quia
non ſunt idem in tertio niſi identitate relatiua: totum
eſt falſum ꝛ vanuȝ. ꝛ primo probo quantum ad hoc qḋ
eſt cōe omnibus: q2 ſȝ hoc ipſimet ponunt: ꝙ idētitas
abſoluta eſt qua aliquid ē indiſtinctum a ſeipſo: ſed ſi
cut pbatum eſt: identitas eſſentie ꝛ relatiōis eſt huiuſ/
modi. ergo ꝛc̄. Scḋm iſtam viaȝ non poſſunt verifica
ri affirmatio ꝛ negatio de eodem ꝛ eiuſdem de relatio Contra Au
ne ꝛ eſſentia: ſicut ipſi volebant facere. ¶ Secūdo q̄n/ reolum.
tum ad primū mēbrum ſpecialiter. ſ. de vitatōe cōtra
dictionis: ꝛ hoc pbo dupl'r. primo ſic. q2 iſta ratio iden/
titatis requiritur ad vitandum: ꝙ cōtradictoria nō ve
rificantur de eodem: que ſūt inter illa: quoꝝ hoc non ē
hoc: q2 illa: que ſic ſunt eadem eſſentialiter: ꝙ hoc ē h̄
ſingulariter: de tali ēt eadē non poſſunt verificari affir
matio ꝛ negatio eiuſdem gn ſequetur ꝯdictoria verifi
cari de eodem: ſed ſm te identitas non tollit gn eſſen
tia ꝛ relatio ſint eadem: ita ꝙ hoc eſt hoc eſſentialr. ğ
adhuc ſtabit ſm iſtam viam: niſi aliud ponatur: ꝙ ꝯ/
dictoria in diuinis verificanť de iſto eodem: de quo di
cit: ꝙ eſt cōtra primū principium: ꝙ ꝯdictoria verifi/
ceně de eodem ſimul. Scḋo ſic. non minus eſt idē re
latio q̄ homo: ſicut idem ſibyipſi: q2 ꝛ ſi inter hominē
ꝛ ipſummet non cadat compoſitio: cum homo ē qḋdam
vnum compoſitum ex diuerſis partibus: eſſentia aūt ꝛ
relatio ſunt vnum ſimplex per eſſentiaȝ: ſed de hoc eo
dem: qḋ eſt homo: non poſſunt verificari affirmatio ꝛ
negatio eiuſdem: albū ꝛ non album: vniuocum ꝛ non
vniuocum. ergo ꝛc̄. ꝛ ſic ſm iſtam viam non vitať in/
conuenientia de contradictorijs ſiue de cōtradictione.

¶ Et ꝯfirmať

¶ Et confirmatur tertio ſic: qꝛ non eſt dubium: ꝙ mi noꝛ eſt identitas inter riſibile ⁊ hoiem ꝙ̃ inter eẽntiaꝫ ⁊ paternitatẽ: ⁊ tñ demonſtrato qui eſt hic homo ⁊ hoc riſibile non poteſt verificari affirmatio ⁊ negatio eiuſ dem de hoc riſibili ⁊ ħ homine etiã in predicatis realibus. ergo ⁊c. q· pro tanto dico qꝛ in predicatis ſecunde intentionis poſſet aliquid affirmatiue ⁊ negatiue verificari de eodẽ: vt dỏo: hic hõ nõ ẽ ꝓpꝛiũ: riſibile ẽ ꝓpꝛiũ.

¶ Quantũ aũt ad ſecũdũ: ꝙ illud principiũ: q̃cũqꝫ vni ⁊ eidem ⁊c. non intelligit̃ de his: que ſunt eadẽ identitate relatiua: ⁊ ideo nõ ſequit̃: ꝙ ſi paternitas ⁊ filiatio ſint eedem in eſſentia: ꝙ ſint idem inter ſe. ¶ Arguo ꝯ hoc tripl̃r. Primo ſic: qꝛ ſaltẽ quecũqꝫ vni ⁊ eidẽ ſūt eadem: inter ſe ſunt eadẽ modo quo ſunt eadeꝫ in illo tertio: ſed paternitas ⁊ filiatio ſunt eadem in eſſentia idẽtitate relatiua. g̃ erunt inter ſe eadẽ identitate relatiua: ſed identitas relatiua facit: ꝙ illa: que ſic ſunt eadem: quod de his põt dici: ħ eſt ħ. ergo adhuc ſeqtur: ꝙ hec paternitas erit hec filiatio: qḋ eſt falſuꝫ apud oẽm catholicũ. ¶ Ad hoc dicũt: ꝙ non ſeqtur: ꝙ ſint eadeꝫ inter ſe ẽt identitate relatiua qua ſunt vnũ in tertio: qꝛ quelibet eaꝝ retinet ſuam ꝓpꝛiam idẽtitatẽ abſolutã: que eſt eadẽ ſibyꝑſi: vꝫ paternitas retinet identitatẽ: q̃ eſt eadem ſibyꝑſi: ⁊ ſimiliter filiatio. ¶ Cõtra: qꝛ ſm te eſſentia hꝫ propꝛiam identitatem qua eſt eadeꝫ ſibi ipſi: ⁊ ecõuerſo paternitas hꝫ identitatem diſtinctam ab identitate eſſentie: ſed ſm: rõ qua ratiõe nõ ſequit̃ ꝙ paternitas ſit filiatio: qꝛ quelibet retinet ꝓpꝛiaꝫ idẽtitatem diſtinctam ab identitate alterius. ergo eadeꝫ rõne ſeqtur: ꝙ eſſentia non erit paternitas: quod ẽ contra te ⁊ ꝯ veritateꝫ. ¶ Scḋo ſic ad idẽ. qꝛ oppoſita põt eſſe eadem alicui tertio identitate relatiua: ſed album ⁊ non album non poteſt habere maiorẽ identitateꝫ cũ hoie ꝙ̃ identitatem relatiuaꝫ: imo videtur: ꝙ minorẽ: qꝛ non tantam identitatẽ poſſunt habere cum homine quãta relatio diuina hꝫ cum eſſentia: ſed ſm te oppoſita poſſunt verificari de eodẽ qñ non ſunt eadem cũ illo niſi identitate relatiua. ergo de eodem homine forte poterunt verificari oppoſita album ⁊ non albũ: ⁊ poterit dici: ꝙ ſoꝛ. ſit ſimul albus ⁊ non albus: quod eſt abſurditas mãifeſtiſſima. ¶ Et ad hoc dicũt: ꝙ qñ ꝯdictoꝛia requirunt diuerſa ſuba: tunc non poſſunt verificari de eodem: ſicut in ꝓpoſito de albo ⁊ non albo: ſed qñ non requirunt diuerſa ſuba poſſunt de eodẽ verificari: ſicut duplum ⁊ non duplũ de linea. ¶ In iſta reſſione eſt duplex abſurditas. prima qꝛ dicunt: ꝙ quedam contradictoꝛia requirunt diuerſa ſuba: ⁊ quedaꝫ non: cũ oĩa ꝯdictoꝛia requirunt diuerſa ſuba: vel ſaltẽ ſuba non adequata correſpondentia contradictoꝛijs: qḋ ideo dico: qꝛ contradictoꝛia accepta ſm eſſe ratiõis requirunt diuerſa ſuba ſm rõnem: ſicut eſſe ſpeciẽ nõ eſſe ſpẽm: ⁊ contradictoꝛia ſm eſſe reale requirunt diuerſa ſuba realia: vel ſaltem non adequata. ¶ Secunda eſt de exemplo poſito de linea: ⁊ duplo ⁊ non duplo: qꝛ duplum ⁊ non dupluꝫ per comparationeꝫ ad diuerſa non contradictoꝛia: ſed qñ accipiuntur de eodem ⁊ ſm idem ⁊ in cõparatione ad idem: tunc ſunt cõtradictoꝛia: ⁊ ſicut impoſſibile eſt eundem hoiem eẽ albuꝫ ⁊ non album: ita impoſſibile eſt eandem naturam ⁊ reſpectu eiuſdem eſſe duplam ⁊ non duplam: vnde mirabile eſt de iſta reſſione. ¶ Tertio ſic: qꝛ ſi illud principium: quecunqꝫ vni ⁊ eidem ſunt eadem: intelligeretur ſolum de illis: que ſunt eadem in tertio identitate abſoluta: modo quo iſti exponunt talẽ identitateꝫ nulla forma ſillogiſtica poſſet aliquid concludere affirmatiue niſi in terminis eſſentialibus dicẽdo. homo ẽ animal: vel albedo eſt coloꝛ. ꝯſequens eſt falſum. ergo ⁊ antecedens. falſitas cõſequentis pꝫ: qꝛ ita bene ꝙ̃tum ad formam arguendi cõcluditur aliquid in terminis accidentalibus dicendo ſic. oẽ album eſt muſicuꝫ: ois homo eſt albus. ergo omnis homo eſt muſicus: ſicut ĩ terminis eſſentialibus. ꝯña etiaꝫ ſatis patꝫ: qꝛ omnis forma ſillogiſtica concludens aliquid affirmatiue fundatur ſuper illud principium: quecunqꝫ vni ⁊ eideꝫ ⁊c. qꝛ ꝓpter identitatem extremitatum in medio concluditur identitas earum inter ſe.

¶ Quantum ad tertium quantũ ad illud: quod dicunt de ſillogiſmo expoſitorio probo eſſe falſum: videlicet ꝙ ꝯſequentia ſillogiſmi expoſitoꝛij non tenet niſi in eis: que ſunt idem illa identitate abſoluta: eo mȯ quo ipſi ponunt eam: ⁊ maioꝛ eſt identitas paternitatis ⁊ filiationis in eſſentia ꝙ̃ albi ⁊ muſici in ſoꝛte vel platone: ſed ĩfallibiliter ⁊ neceſſario ſequitur. hic hõ: demõſtrato. ſoꝛ. eſt muſicus: hic homo eſt albus. ergo hoc album eſt muſicum. ergo a ſimili ſequeretur de relatiõibus ⁊ eſſentia: niſi eſſet alia cauſa. ſ. ꝙ terminus medi⁹ eſt in plus: ita etiam ſequeretur negatiue dicendo ſic. hic pater non eſt filius. hic pater eſt hec eſſentia. ergo hec eſſentia eſt hic filius: niſi eſſet aliqua cauſa: ꝙ̃ illa ficta identitas quam ponunt: ſicut ẽt ſequitur. ſoꝛ. eſt hoc album. ſoꝛ. non eſt hoc muſicum. ergo hoc muſicũ non eſt hoc album. Cauſa aũt quare non ita ſequit̃ de eſſentia ⁊ relationibus affirmatiue vel negatiue eſt: qꝛ eſſentia ſe hꝫ in plus ſm predicationem. ſic ergo patet breuiter: ꝙ quicquid iſti dicunt ẽt ponendo inter eſſentiã ⁊ relationem aliq̃ꝫ non idẽtitatem: ⁊ ſiue dãdo poſitionem ſuam de duplici identitate ⁊ applicando ad diuina. ⁊ etiaꝫ applicando ad euadendum difficultates: totum falſum eſt ⁊ friuolum. ¶ Ad primum ergo dicendum: ꝙ ipſi inducunt ad probandum iſtam non identitatem: qñ dicitur opoꝛtet dare aliqḋ ꝑ quod reſpõdeatur illis difficultatibus: que apparent in diuinis ex identitate eſſentie ⁊ relationis concedendum eſt loq̃ndo de non reſſione plene ſatiſfaciente intellectũ: ſꝫ ſꝫ ꝙ poſſibile eſt viatoꝛi: ⁊ quãdo dicitur vltra quod hoc non poteſt eſſe identitas non conuertibilis: dico ꝑ interemptionem: dũmodo identitas non cõuertibilis nude intelligatur. ¶ Ad primum qḋ inducitur contra ħ dicendum: ꝙ mi. eſt falſa. ad probationem dꝫ: ꝙ nõ ſequitur abſolute loquendo: ꝙ aliquid excedat ⁊ non excedat ſeipſum: vel qḋ ſit ⁊ non in plus ꝙ̃ ſeipſuꝫ: vel conuertibiliter ⁊ non conuertibiliter ſibyꝑſi: ſed tñ ſequitur ꝙ eſt aliqua res: que realiter eſt illud: quod ſibi non adequatur ſm predicationem: non aũt per totum totius integralis: ſicut deductum fuit in precedẽti queſtione. ¶ Qꝛ autẽ opoꝛteat ponere in diuinis. ſ. ꝙ aliqua res ſit eadem alicui rei: que non eſt ſibi idem adequate ſm predicationem patet ſic: qꝛ iſta duo: que ſic ſunt idem ꝙ vnum predicatur vniuerſaliter de alio: ⁊ non econuerſo ſunt idem: non tñ adequate ſꝫ predicationem: ſed ſic eſt de patre vel de paternitate ⁊ eẽntia: ergo ⁊c. maioꝛ pꝫ: qꝛ aliquid predicari de alio vniuerſaliter: ⁊ non econuerſo eſt non adequari ſm predicationem. minoꝛ patet: qꝛ omnis res: que eſt pater: eſt eſſentia ⁊ non econuerſo: alioquin pater eẽt filius: ⁊ ſi arguatur ſic. omnis res: que eſt pater eſt eſſentia: ſed pater ẽ incõmunicabilis. ergo eẽntia eſt incõmunicabilis: nõ ſequitur: imo eſt fallatia figure dictionis mutãdo modum predicandi in quid in modum predicandi ĩ quale: ſed ſi diceretur ſic. omnis res: que eſt pater: eſt eſſen

tia: ſed pater eſt quedam res: que eſt incōmunicabilis bene ſequitur: non tñ ſequitur: ꝙ eſſentia eſt incōica‑bilis: vnde nō ſequitur: ꝙ ſi eſſentia eſt quedā res: que eſt incōicabilis: ꝙ eſſentia eſt incōicabilis: qꝛ mutatur modus predicandi ſubſtantiue in modū ꝓdicādi adie‑ctiue: qꝛ qñ dicitur eēntia eſt res: que ē incōmunicabi‑lis eſt predicatum ſubſtantiuum: ſꝫ accipiatur cuꝫ de‑terminatione adiectiua: ſi aūt querať quid rñdet ex ꝑ‑te rei iſtis locutionibus rñdeť: qꝛ qñ terminus ꝓdicās de eſſentia tenetur ſubſtantiue: non denotatur niſi idē‑titas realis inter eſſentiam ⁊ predicatum: qñ .ſ. dř eēnᵃ ē pr̃: vel eēntia ē res: q̄ gnāt: vel q̄ ē incōicabilis: qñ vo ꝓdicatū teneť adiectiue: tunc ponit rē ſuā circa eēntiā: ⁊ tñ nō denotať: ꝙ ipſa ſit illa res: que eſt incōicabilis: ſed cū ēt denotať: ꝙ ipſa non cōiceť alicui: qꝛ terminus incōicabilis formatiue ponit rem ſuā circa eſſentiam: ⁊ qꝛ oīs ꝓpoſitio: que importat negationem eſſentie ð aliquo: quod ſit in diuinis: eſt falſa: ⁊ oīs ꝓpoſitio: que i‑portat identitatem eſſentie: cuꝫ quocūqꝫ exiſte in diui‑nis: dūtñ nō importet plus eſt vera: ideo ꝓpoſitio cum termino ſubſtantiuo de eſſentia eſt vera cum termino adiectiuo: q̄tū ad illa: que important diſtinctioneꝫ eſt falſa. ¶ Sed poteſt aliquis dubitare circa iſtā identi‑tatē: qꝛ cū eſſentia ſit ipſum: qđ eſt paternitas: qñ diciť ꝙ eſſentia excedit patrem vel paternitatem ſm ꝓdica‑tionē nōne qđ idē excedit ſeipſum ſm ꝓdicationeꝫ: di‑co: ꝙ non ſequitur: nec dꝫ cōcedi: ſed dꝫ concedi ꝙ eēn‑tia eſt aliqua res: ſiue eſt eadē cū aliqua re: que ſm pre‑dicationē excediť ab ea: ſiue ꝙ eſt aliqua res: que ē ip‑ſamet eſſentia: q̄ ſibi non adequaně ſm ꝓdicationem. ¶ Ad cuius euidētiā ſciendū: ꝙ qñ abſolute cōparať res ad ſeipſam ſine quacūqꝫ determinatione: tūc cōpa‑ratur res ad ſeipſam ſm totū ambitū ſue ꝓdicatiōis: vñ idē eſt rem excedere ſeipſam abſolute: ⁊ rē excede‑re ſe ſm ambitū totū ſue ꝓdicatiōis: vnde ſi diceretur ſic. eſſentia excedit ſeipſam abſolute ſm predicationē ſenſus eſſet: ꝙ eſſentia ſm totum ſuū ambitū excedit ſe in predicando: quod eſt falſum: qꝛ eſſentia ſm totuꝫ ſuum ambitū non predicatur de pluribus q̄ꝫ ipſa ſꝫ to‑tum ſuum ambitū: qñ vo eſſentia non cōparať ad ſeip‑ſam abſolute: ſed ad aliquid. quod eſt ipſamet non opꝫ ꝙ lꝫ illa res ſit ipſamet eſſentia: qđ ſit eadē ſibi .ſ. eſſen‑tie ſm totū ambitū ſuū: ita ꝙ de quocūqꝫ ꝓdicať eēn‑tia: ⁊ illa res ꝓdiceť: ⁊ iō non opꝫ: ꝙ ſi eſſentia excedit prēm ſm ꝓdicationē: qui pater eſt ipſamet eſſentia: qđ veꝝ ſit dicere: ꝙ eſſentia excedit ſeipſam: vel ꝙ idē ab‑ſolute excedit ſeipſuꝫ ſm ꝓdicationē: ſed ꝙ aliqua res poſſit eē illud: quod excediť ab eo ſm ꝓdicationē: qꝛ i vna datur intelligi: ꝙ res ſm totū ambitū ſuū excedit: in alia aūt nō: ſed ꝙ res eſt aliqd realr̃ contentum ſub ſe: ꝙ ſm ꝓdicationem excediť ab ea: ⁊ hoc non ē incō‑ueniens in illa re vel nā: in qua eadem res pōt eſſe plu‑res res: quaꝝ vna non eſt alia. Et ſic pꝫ ad illud: quod diciť .ſ. ꝙ nihil excedit ſeipſum: vel eſt i plus ſeipſo: vř nō conuertibilis ſibyſi: qꝛ ꝓpter hoc non ſequitur: ꝙ aliqd abſolute excedat ſe ēt ſm ꝓdicationē ꝓpter cau‑ſam predictā: ne denotetur: ꝙ accipiatur ſm totū ſuuꝫ ambitū: ſꝫ bene ſeqtur: ꝙ eſt plures res: quaꝝ quelibꝫ eſt ipſamet: nulla tñ eſt ipſamet adequate: ſiue ſm to‑tū ſuū ambitum. ¶ Ad pᵐ qñ dř: ꝙ res eſſentie ē ſibi conuertibilis: ⁊ res paternitatis non eſt eſſentie cōuer‑tibilis: dicendū: ꝙ res accepta in ſubō vtriuſqꝫ ꝓpōnis eſt eadē res: non tñ adequate ita ꝙ vna ſit eadem cuꝫ alia q̄tum ad totū ſuum ambitum: ⁊ ideo nō oportet ꝙ res pr̃nitatis vel pr̃nitas ſit ꝯuertibilis eſſentie: nec tñ ex h ſequiť: ꝙ eſſentia abſolute non ſit ſibi cōuerti‑bilis: ſed ſequiť ꝙ non oīs res: que eſt eſſentia eſt ſibi eadem ſm totū ambitū ſuuꝫ: nec tñ ſeqtur ꝙ paterni‑tas ſit aliquo mō diuerſa realr̃ ab eſſentia: ſed ſolūꝫ ſe‑qtur: ꝙ non ſit eadem oībus eis: quibus eēntia ē eadē. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ aliqd excedere aliud pōt dupl'r eſſe vel per modū totius integralis: vel ꝑ modū totiꝰ vlis. primo mō īpoſſibile eſt vel ꝙ idē excedat: vel ꝙ exce‑dat illud: qđ eſt ipſum: qꝛ totū integrale nō eſt aliqua pars ſui: nec aliquid: qđ excediť ab ipſo: totū aūt vle ⁊ ſi non excedit ſeipſum ſm totū ambitū ſuū: tñ ſm pre‑dicationē pōt excedere aliqd: qđ eſt ipſum: nec tñ ſeqť ꝙ ſimpl'r excedat ſeipſum: nec detur intelligi: ꝙ ipſuꝫ acceptum ſm totum ambitum ſuum excedat ſeipm: ſed cum tali determinatione: qđ .ſ. excedit ſm predica‑tionē aliquid quod eſt ipſum. ¶ Ad ma. ergo dōm: ꝙ veritatē hꝫ de exceſſu quo aliqd excederet aliud ſꝫ en‑titatē per modū totius integralis: ſic .n. quantitas exce‑dit q̄titatē quantū ad illud: qđ eſt ꝓpriūꝫ quantitatis qđ ideo dico: qꝛ quantitas pōt accipi in cōi: ⁊ vt cōe ꝓ‑dicabile de hac quantitate ⁊ illa: ⁊ tūc ēt ille ſm predi‑cationeꝫ excedit illud qđ eſt ipſa: nam q̄titas eſt hec q̄titas pticularis: ⁊ tñ ſm predicationem ſe hꝫ in plus q̄ꝫ hec quātitas particularis: que eſt ipſa: ſic ergo illa rō ꝓcedit ſm exceſſum totius integralis: qđ non hꝫ locū in diuinis: non aūt ſm exceſſuꝫ totius vniuerſalis: cui aliqd ſimile eſt in diuinis. nec tñ ſm modū talis tota‑litatis .ſ. vniuerſalis: ſequitur ꝙ idem excedat ſeipſum abſolute: ſed cōe ſm ſe acceptū excedit aliqd: quod eſt ipꝫ per moduꝫ ptis ſubiue aliquo modo. Et per hoc pꝫ ad 4ᵐ: quod ꝓcedit ſm exceſſum tpis: quod eſt quan‑titas ſucceſſiua: vnde eodem modo eſt ad illud rñden‑dum ſicut ad precedens. ¶ Ad 5ᵐ dōm: ꝙ ſicut ſepe di‑ctū eſt non ponitur: ꝙ abſolute idē excedat ſeipſum ꝓ‑pter cāꝫ ſupra poſitā: ſed ꝙ aliquid excedat ſm predi‑cationē illud: quod eſt ipſum ꝑ modum partis ſubiue. ¶ Ad 6ᵐ pmo pōt dici ꝙ exceſſus ſm qđ ſuperius vř quaſi ſuperius excedit inferius vel quaſi per modum inferioris ſe habens non eſt relatio realis: nec requirit diuerſa extrema re: ſed tñ diuerſa rōne. vñ qñ dicatur ꝙ homo excedit ſortem ſm ꝓdicationē: excedens ⁊ ex‑ceſſum non ſunt extrema diuerſa re: ſed tñ rōne: ⁊ tñ iſte exceſſus dř habere fundamētū ex pte rei: inq̄tum hō pōt eſſe aliquod aliud indiuiduū: qđ nō eſt ſoꝛ. ita tñ quo ad aliqd eſt in ꝓpoſito de eſſentia: ⁊ hac ꝑſona vel illa. Uel pōt dici excedere mō ꝓdicto hanc ꝑſonaꝫ vel illam: ſicut cōprehendens plures perſonas excedit vnam ſolā: ⁊ ſic eſſentia huius relationis erit vna per‑ſona ⁊ cōprehendēs plures: ⁊ iſto mō extrema nō ſunt oīno idem non ꝓp dr̃iam eſſentie ſm ſe abſolute acce‑pte ad perſonam: ſed propter dr̃iam: que pōt eſſe inter plures perſonas ⁊ vnam ſolā. ¶ Ad 7ᵐ dōm: ꝙ vbi ē pars ſubiua ⁊ totum vel quaſi totū vle non dꝫ querere aliquam cām aliam: quare hoc eſt totum tale ⁊ illud pars: niſi qꝛ hoc: qđ dř totū vle de iſto predicať: qđ dici‑tur pars ſubiua: ⁊ de pluribus alijs: ſic aūt eſt iter eſſen‑tiam ⁊ perſonam vel talem. Si aūt vlterius queratur quare hoc ꝓdicatur de pluribus ⁊ non illud pōt dici: ꝙ hoc eſt qđdam cōicabile ⁊ nō illud: ⁊ ſi vlterius quera‑tur quare hoc eſt cōicabile ⁊ nō illud: ad h pōt in ꝓpo‑ſito dici: ꝙ qꝛ hoc dicit abſolutum: nulli relationū re‑pugnat: non ſic aūt eſt de relatione: quoꝝ vna opponiť alteri. vt ſi queratur vlterius cām huius dico: ꝙ nō eſt querenda alia cā niſi naturam rei eſſe talē niſi velis ꝓ‑cedere in infinitum. ¶ Ad 8ᵐ dōm: ꝙ qñ dř realitas

Recte dixit doctor: cui ali‑qd ſimile eſt aliqd in diui‑nis. ad quod ibi nō inueni‑tur vlis vel ꝑ‑ticularis rō: qꝛ iſta poten‑tialitatē ⁊ im‑perfectionē im‑portat. ſꝫ cō‑munitas vlis ē ſolū rōne ſed cōitas eſ‑ſentie diuine reſpectu triū ſuppoſitoꝝ ē rei abſqꝫ ꝑti‑tiōe ⁊ diuiſio‑ne ſuiſſe re‑cte dixit Da‑maſcenus.

non eſt

non eſt adequata ſm predicationẽ: ⁊ qñ dr̃: ꝙ non ẽ rõ
quare vna ſit eã non cõuertibilis ꝗ̃ alia dõm: ꝙ verũ
eſt: ſed ex hoc non ſeqtur: ꝙ identitas ſit conuertibilis
ſed ſolũ ſequit̃: ꝙ ex vtraq; parte eſt: ꝙ identitas eorũ
non ſit conuertibilis: q2 ex vtraq; parte eſt: ꝙ vnum p̃
dicatur de pluribus: ⁊ aliud tñ de vno: qñ vero dicitur
ꝙ accipiendũ eſt ſm rõnem: ſed pdicatio de pluribus
quantũ ad eſſentiã ⁊ pdicatio de vno tñ quantum ad
ꝑſonam accipiendũ eſt ſm rem. ¶ Ad 9m dõm: ꝙ eẽn
tie ſm ꝙ eſt in vno ſuppoſito: puta in ſuppoſito patris
nõ ꝯuenit nõ cõuerti cum p̃re: q2 ſi eſſet in ſolo p̃re eẽt
conuertibilis cum p̃re: qδ aũt vlterius dr̃: ꝙ q2 eſſentia
eſt abſoluta qcunq; cõuenit ſibi in vno ⁊ in oib9: illud
eſt manifeſte falſũ: q2 non qcqd ꝯuenit abſoluto i cõi
ĩn vno ſuppoſito conuenit ſibi in oibus: alioquin qcqd
conuenit hoi in ſo2. conuenit hoi in quocũq; alio hoie:
qδ manifeſte eſt falſũ: niſi de illis: ꝗ̃ cõueniunt cõi in
eo ꝙ tale: ſed verũ eſt: ꝙ illδ qδ ꝯuenit alicui abſolute
⁊ non in habitudine ad aliud cõuenit ſibi non ſ3 habi
tudinẽ ad hoc vel ad illud: ſicut ſi alicui ꝯueniat eẽ al/
bũ abſolute: nõ ꝯuenit ei in habitudie ad h̃ vel ad illδ
ſic eẽ magnũ vel paruũ. vno mõ accipiẽdo magnũ vel
ꝑuũ dicitur in habitudine ad alia: que ſũt ſui generis:
vñ dr̃ mons paruus: ⁊ granũ milij magnũ. eſſentia au/
tẽ ⁊ ſi ſit qd abſolutũ: tñ eſſentia conuertibilis cũ p̃ni
tate: vel non cõuertibilis in hoc ſuppoſito: vel in illo in
vno ſuppoſito: vel in pluribus non cõuenit iſti abſolu/
to ſm ſe: ſed in habitudine ad alte2 qδ eſt alte2 re vl̃
rõe. ſ. ad ſuppoñ vnũ: vl̃ p̃la i hitudie: ⁊ iõ obio nihl v3.
¶ Quantũ ad iſta: ꝗ̃ opponunt̃ ex pte relationũ diſpa
rata2 primo ſciẽdũ: ꝙ relatio duo ĩportat. ſ. rem quaſ
ponit in relato: que eſt ipſamet relatio: ⁊ hoc ĩportat in
recto: vt ꝙ eſt ipſa relatio. aliud ĩportat ĩ obliquo. ſ. ter/
minũ ad que3 eſt: ⁊ hoc importat in obliquo: q2 illud ĩ
portat: non vt qδ eſt ipſa: ſed vt ad qδ eſt ipſa: ſicut ipſa
p̃nitas ſiue in deo: ſiue in creaturis dicit aliqd: qδ ẽ in
patre: qδ eſt ipſamet relatio: ⁊ ĩportat filiũ: nõ vt qδ ẽ
ipſa p̃nitas: ſed vt illud: ad qδ ẽ ipa p̃nitas: tũc ḡ dico
ꝙ p̃nitas ⁊ ſpiratio actiua ꝗ̃tũ ad illδ: qδ ſũt ⁊ ponũt
ĩn eo: qδ per ipſas referũt ſunt vna res ſimplr̃: ſicut ſu/
pra eſt ꝓbatum: ſed bene ĩportãt diſtinctos terminos
realr̃: ad quos ſũt: q2 vna ẽ ad genitũ ⁊ alia ad ſpiratũ.
vnde poteſt duplr̃ dici: ꝙ generare vt paternitas ⁊ ſpi/
ratio actiua ſunt plura fundamentaliter: vt eſt ibi plu
ralitas fundamentalis: ſed non formalis: ſed dico ꝙ ĩ
terminis eſt pluralitas actualis ⁊ formalis: ⁊ iſta bene
ſtant: ſed dico ꝙ eſſentia ⁊ relatio ſunt plura equipol/
lenter: ſed non formaliter. ¶ Ad primum ergo quan/
do dicitur: ꝙ in diuinis ſunt quatuor relationes reali/
ter poteſt determinare ly relatiões vt ſit ſenſus ꝙ ille
relationes ſpirate: ⁊ paternitas: ⁊ filiatio: ⁊ ſpiratio paſ
ſiua ſunt realiter in diuinis: ⁊ ſic ẽ ve2: ꝙ. ſ. iſte relatio
nes ſiue ſint quatuor ſm rem: ſiue ſm rõnẽ ſunt realr̃
in diuinis: ita ꝙ ſuũ eẽ in diuinis ẽ ſ3 rẽ ⁊ nõ tñ ſ3 rõ/
nẽ. alio mõ põt ĩtelligi: ꝙ ly realr̃ determiet ly ꝗ̃tuo2
vt ſit ſenſus: ꝙ ꝗ̃ternitas ea2 ſit realis ꝗ̃ternitas: ⁊ ſic
eſt falſum: q2 ſm veritatẽ nõ dicũt ꝗ̃tuo2 res realr̃ dif
ferentes: vt ꝓbatũ ẽ: ſicut ẽt dicimus: ꝙ duo p̃dicamẽ/
ta ſunt realr̃ in diuinis. ſ. ſuba ⁊ relatio: ſi referat̃ ly rea
liter ad p̃dicamẽta largo mõ accipiendo ꝗ̃tũ ad illud
qδ ꝑfectionis in primo ipo ſit realr̃ ſunt ĩ diuinis iſta
duo p̃dicamẽta: ſi aũt referat̃ ly realr̃ ad ipſa3 dualita
tẽ falſum eſt: q2 falſum eſt: ꝙ dualitas iſto2 duo2 p̃di
camẽto2 ſit realis dualitas: ⁊ qñ vlterius dr̃: ꝙ pl̃ifica
to inferiori pl̃ificat̃ ſuperius: dõm: ꝙ ve2 ẽ ſi accipiat̃
ꝓprie inferius: qδ dico ꝓpter eſſentiam ⁊ ꝑſonas: quoru3
vnũ nõ pl̃ificatur pl̃ificato altero: ⁊ ſi tñ hoc inferius
plurificet̃ quantum: quod eſt: nunc aũt p̃nitas ⁊ ſpira
re nõ plurificantur realr̃ quantũ ad id: qδ ſunt: ⁊ iõ nõ
o3: ꝙ ſint plures: requirit tñ plures res ſicut terminos
ad quos ſunt. ¶ Ad 2m dõm: ꝙ maior eſt falſa quãtũ
ad ipſam realitatem: que eſt ipſa relatio: l3 enim idem
nõ poſſet terminari ad diuerſos terminos intrinſecos
ſicut mutatu3 eſſe ſm eandem formam eſt terminus
mutationis ſm eandem formam tñ idẽ põt termina
ri ad diuerſos terminos extriſecos: vnũ aũt correlati/
uo2 cõparat̃ ad alte2: ſicut ad terminũ extrinſecum.
¶ Ad id qδ dr̃ de tendentia: q2. ſ. tendens ad diuerſos
terminos poſſit eẽ idẽ: nõ tñ ipſa tẽdentia: dẽm: ꝙ ipſa
tendentia ꝗ̃tum ad relatiua nõ eſt niſi reſpicere aliud
vt correlatiuũ: ⁊ talis tẽdentia põt eẽ vna ꝗ̃tum ad il
lud: qδ ẽ reſpectu diuerſo2 termio2: q2 vnu3 correlatĩ
uum: vt dcm̃ eſt: reſpicit aliud vt terminũ extrinſecu3.
¶ Ad 3m dõm: ꝙ maior eſt falſa: aliogn ſicut illa gña
ri ⁊ ſpirari diſtinguuntur ſuppoſito: ita generare ⁊ ſpira
re: qδ eſt manifeſte falſum: cã aũt diſſimilitudinis eſt:
q2 generari ⁊ ſpirari: ſicut alias declaraui: hñt aliqua3
oppoſitionẽ: non ſicut generare ⁊ ſpirare. ¶ Ad 4m di
cendu3: ꝙ ſi in creaturis actio ⁊ paſſio eſſent reſpectus
agentis ad paſſu3 ⁊ paſſi ad agens: nullũ inconueniẽs
eſſet ponere: ꝙ ab vna actione ꝓcederẽt diuerſe paſſio
nes ĩmediate: q2 non habeo ꝓ incõuenienti: ꝙ vnum
agens calefaciens ad plura calefacta per vnã ⁊ eande3
relationẽ referat̃ ĩmediate ad iſta calefacta: nũc aute3
q2 in creaturis: vt cõiter ponitur actio ⁊ paſſio nõ ponũ
tur eſſe ipſe relationes ꝓducentis ad productum: ⁊ pro/
ducti ad producens: ſed magis dicimt formam creatã
in paſſo: ideo plurificata paſſione neceſſe eſt plurifica/
ri actionẽ: ⁊ econuerſo: ⁊ q2 in diuinis agere ⁊ pati. ſ. ꝓ
ducere ⁊ produci non dicunt niſi relationes producen
tis ad productum: ⁊ econuerſo non videtur ſequi incõ
ueniens ſi ponantur due paſſiones. i. tales duos reſpe/
ctus ipſorum productorum procedere ab eade3 actio/
ne: ſiue ab eode3 reſpectu actiuo: modo quo reſpectui
cõuenit procedere ex reſpectu ⁊ reſpectiuum ex reſpe/
ctiuo. ¶ Aliud etiam ſupponitur in illa ratõe. ſ. ꝙ iſte
due paſſiones procedunt immediate ab eadem actio/
ne: q2 licet ibi non ſit virtus media inter generantem
⁊ ſpiratum: tamẽ ibi eſt ſuppoſitum medium: ſicut alĩs
hab3 declarari ſpiratus procedit a patre aliquo modo
mediante genito: ita ꝙ aliquo modo de rõne ſpirati ẽ
eſſe a genito. ¶ Ad 5m dõm: ꝙ ſicut alias frequenter
dictum eſt: ꝓpoſitio nõ h3 veritatẽ qñ terminus preci
pue medius ſe habet in plus: ſicut eſt in ꝓpoſito. ¶ Ad
ſextum dicendum: ꝙ iſta ꝓpoſitio non habet veritatẽ
in diuinis: vbi idem poteſt ſtare cu3 oppoſitis: ſicut pa
tet de eſſentia diuina: ⁊ qñ dicitur contra hoc: quod nõ
eſt ſimile de eẽntia ⁊ relatiõe: q2 relatio diſtinguit nõ
ſic eſſentia: dõm: ꝙ relatio in diuinis non diſtinguit in
differẽter a quocũq3: ſed tñ ad ſua oppoſita: ſpirare au
tẽ non h3 oppoſitionẽ ad generare. ¶ Ad 7m dõm: ꝙ
ſm rem inter ſpirare ⁊ generare nullus eſt ordo ꝑoris
⁊ poſterioris ẽt dato ꝙ intellectus noſter poſſit intelli/
gere generare nõ intellecto ſpirare: nullo tñ vero intel
lectu põt intelligere p̃re3 generare in aliquo nũc ĩ quo
nõ ſpiret: ⁊ hoc ex parte rei intellecte: ita ꝙ ſic itelligat̃
hec res poſſe eẽ ſine illa. ¶ Tres ẽt fictiões ille: ſiue ſi
cte ꝯnes: ꝗ̃s alij adducũt: ⁊ ſue ꝓbationes ſunt manife
ſte falſe: ⁊ iplicant ꝯdictoria: nam eſſe diſtinctũ: qδ ſeq
tur vnũ, qδ cõuertit̃: ⁊ diſtinctũ eẽ a tali manẽte nã rei

diſtincte eſt ponere contradictoria: ⁊ per ↄſequens pa/
tet concluſio ſequens: ponens illam duplicem idētita/
tem fictam: eſt fallacia quantum ad ſecundam iden/
titatem: ⁊ vlterius concluſio tertia ponens illum ordi
nem falſuꝫ ⁊ fictum eſt nulla: q2 fundatur ſuper duas
cōcluſiones p̄cedentes: que ſunt falſe. ❡ Ad primū fa
ctum ad q̄ōnem dōm p interemptionē mi. ad ꝓbōnē
dōm: ꝙ accipiendo rōnem formalē alicuius illud. ſ. ꝙ
eſt de eius intellectu in quocūꝗ ſit ſibi ꝓprium: ſed rō
formalis ſic accepta eſt eſſe diuinitatē: ⁊ iō nō ſeqtur.
❡ Poſſet ēt dici: ꝙ dato ꝙ rō eſſentie eēt eſſe vnū: qḋ
eſt tres: adhuc illud: cuius eſt illa rō cuilibet cōuenit p
ſone conueniat eſſe illud: quod eſt tres res: non tn̄ cōce
dendum eſt. ꝙ quelibet perſona ſit vnū: qḋ eſt tres res
accipiēdo vnū adiectiue: q2 tunc denotaret̄: ꝙ quelibꝫ
pſona eſſet tres pſone: quod eſt falſum: lꝫ quelibꝫ pſo/
na ſit vna res: que eſt tres perſone. ſ. eſſentia: ita ꝙ quā
docūꝗ vnū ſupponit ꝓ eſſentia q̄libet pſona eſt illud
vnū. ſ. eſſentia: qḋ eſt tres: qn̄ vo vnum ſupponit pro p/
ſona: tunc falſum eſt: ꝙ quelibet pſona ſit vnū. i. vna p
ſona: que ē tres: q2 nulla pſona eſt tres pſone. ❡ Ad il
lud: qḋ dr̄ de ↄ̄dictorijs pꝫ ex dictis: q2 affirmatio ⁊ ne/
gatio eiuſdem de his: que ſic ſunt eadē qḋ vnū ſe hꝫ in
plus ſm̄ p̄dicationē quā aliud nō eſt ↄ̄dictio: nec ſeq̄t̄
vt pꝫ ex dcīs: ꝙ vnū ⁊ idē abſolute acceptū ſit cōicabi/
le ⁊ incōicabile: vel in plus ⁊ nō in plus: ſed ſolū ſequit̄
ꝙ ſit aliqua res: qḋ eſt aliq̄d: qḋ eſt ipſamet: quod non
eſt cōe tot rebus: ſicut ipſa. Qō. III.

Queritur tertio: vtrū in diuinis ſint plura ſubſiſtere. ⁊
arguit̄ ꝙ ſic: q2 iſta que differūt tm̄ ſm̄
modū ſignificandi verbalr̄ ⁊ noīaliter
plurificato vno plurificat̄ alteꝝ: ſed ſic
ſe hn̄t ſubſiſtentia in diuinis ⁊ ſubſiſte
re: q2 vnū ſignificat p modū verbi: alte
rū ſignificat p modū nois: ſed in diuinis plurificat̄ ſub
ſiſtentia: ſicut ⁊ ypoſtaſis. ergo ⁊c̄. ❡ P̄. Saltem ſubſi
ſtere dr̄ a ſubſiſtentia: vel econuerſo. ergo plificato vno
plurificat̄ ⁊ reliquum: ⁊ ſic idem qḋ prius. ❡ Et q2 ri/
dens dicebat: ꝙ ſubſiſtentia non ſtat p nā: que dicitur
ſecūda ſuba: ſed p ſuppoſito: qui dr̄ prima ſuba. ❡ Cō
tra hoc arguebatur ſic: q2 ſicut hec ſuba: que dr̄ prima
ſuba ſe hꝫ ad primā ſubam abſolute acceptā: ita hic de
us ad deum abſolute dictum: ſed non dicimus tres p̄/
mos deos ⁊ vnum deum. ergo a ſimili non debemus
dicere tres primas ſubas ⁊ vnam ſcḋam ſubaꝫ. ❡ P̄.
Sicut eſt dare indiuiduum in genere ſube: ita ⁊ i alijs
generibus: ſed hoc non obſtante non ponimus in diui/
nis tres virtutes: vel tres ſapientias. ḡ ⁊c̄. ❡ P̄. Licet
ſubſiſtere excludat habitudinem ad aliquid: cui inniti
tur: non tn̄ excludit alias habitudines: ſicut pꝫ de ſuba
creata: que hꝫ habitudinem ad creatorē: ⁊ ex hoc argui
tur ſic. relatio plurificat̄ in diuinis: ſed ſubſiſtere: vt di
ctum eſt: non excludit eē relatum. ergo ſubſiſtere pluri
ficatur in diuinis. ❡ P̄. Quicq̄d eſt in diuinis hꝫ eſſe
non innixū: ſed in diuinis ſunt plura realiter. ergo i di/
uinis ſunt plura eſſe non innixa: ſed ſubſiſtere eſt ideꝫ
qḋ eſſe non innixum. ergo ⁊c̄ ❡ P̄. In diuinis ponun/
tur plura eſſe. ergo plura ſubſiſtere. aīs pꝫ: q2 i diuinis
concedimus ſaltem plura eſſe relatiua. probatio ↄ̄ntie.
q2 ſi qḋ videtur minus ineſſe: ineſt ⁊ illud qḋ magis:
ſed minus videtur conuenire diuinis plura eſſe q̄ꝫ plu
ra ſubſiſtere: ſicut minus videt̄ conuenire diuinis plu
res eſſentie q̄ꝫ plures ſubſtantie: q2 plures ſube aliquo
modo concedunt̄: nullo aūt modo concedunt̄ plures
eſſentie. ❡ P̄. Si eadē hūanitas eſſet in ſor. ⁊ in plato
ne cauſaret vnuꝫ eſſe in ſe: ⁊ tn̄ cauſat pla ſubſiſtere: q2
corrupto vno adhuc remanet alius: ſed ſic ſe hꝫ eēntia
liter ad pr̄eꝫ ⁊ filiū: ſicut ſe haberet humanitas ad ſor.
⁊ platonē: ſi eēt eadē humanitas in ſor. ⁊ platone. ḡ vt
videtur duo ſubſiſtere ſunt in patre ⁊ filio: lꝫ non ſit ni
ſi vnum eſſe. ❡ Et q2 ridens dicebat: ꝙ quelibet rela
tio erat ipa ſuba: ⁊ p ↄſequens erat ſubſiſtēs. ❡ Cōtra
hoc arguitur: q2 in creaturis relatio differt a fundamē
to. ergo ⁊ in diuinis. ꝓbatio ↄn̄e: q2 ſi hoc non ſequeret̄
hoc non eſſet niſi ꝓpter infinitatem diuine eſſentie: ſꝫ
hoc nō obſtat: q2 finitū ⁊ infinitū nō variant rōnē rei:
ſiue ſit relatio: ſiue ſit aliquid abſolutū. ergo ⁊c̄. ❡ P̄.
Subſiſtentia: ſiue ſuppoſitū dicit perfectionem ſūmā:
ſed tale quid non cōpetit relationi cū habeat minimū
de entitate. ḡ ⁊c̄. ❡ P̄. Sicut eſſentia ad eſſe: ita ſubſi/
ſtentia ad ſubſiſtere: ſed plurificata eſſentia plurifica/
tur eſſe. ergo plurificata ſubſiſtentia plurificat̄ ſubſiſte
re: ſed in diuinis plurificatur ſubſiſtentia. ḡ ⁊c̄. ❡ P̄.
In diuinis non poteſt plurificari ſubſiſtens: q2 aut hoc
eſſet ex parte eſſentie: aut ex parte relatiōis: aut ex par
te vtriuſꝗ: non primo mō: q2 eſſentia nō plurificatur:
nec ſcḋo mō: q2 relatio nō ſubſiſtit: nec ex pte vtriuſꝗ:
q2 tunc vtrūꝗ plurificaret̄: qḋ falſum eſt. ḡ nullo mō
ꝙ relatio non ſubſiſtit: probat̄ ſic. relatio in creaturis
non ſubſiſtit. ergo nec in diuinis. probatio ↄn̄e: q2 ſi re
latio non ſubſiſtit. h eſt: q2 ſibi repugnat ſubſiſtere: ſed
ꝙ repugnat alicui in nullo poteſt ei conuenire. ergo re
lationem creare vel increare non poteſt conuenire ſub
ſiſtere. ❡ P̄. In diuinis: vt videt̄: non eſt niſi vnū ſup
poſitum. ergo p quemlibet modum non eſt niſi vnum
ſubſiſtere. ↄn̄a pꝫ. probatio antecedentis: q2 in nā ſim/
plici minus poteſt plurificari ſuppoſitum non plurifi/
cata nā q̄ꝫ in natura compoſita: ſed in natura compoſi
ta non poteſt plurificari ſuppoſitum niſi plurificet̄ na
tura. ergo multo minus in natura diuina hoc pōt fieri.
❡ P̄. Plurificato ſuppoſito plurificatur ſubſiſtere: q2
ſuppoſitū dicitur a ſubſiſtendo: ſed in diuinis ſunt plā
ſuppoſita. ergo ⁊c̄. ❡ P̄. Plurificata forma plurificat̄
effectus forme: ſed effectus formalis ſubſiſtentie ē ſub
ſiſtere. ergo plurificato vno plurificatur reliquum: ſed
ſubſiſtentia plurificatur in diuinis. ergo ⁊c̄. ❡ P̄. Eo
habet aliquid ſubſiſtere quo habet: ꝙ ſit ſubſiſtētia: ſꝫ
ſm̄ te eſſe ſubſiſtentia conuenit alicui in diuinis per re
lationem ad ſubſiſtere. ḡ conuenit alicui per relationē
ſed relatio plurificatur. ergo ⁊ ſubſiſtere.

Contra Nullum abſolutum plurificatur in diui
nis: ſed ſubſiſtere eſt aliquid abſolutuꝫ:
vnde Aug. 7º de trini. oīs res ad ſe ſubſiſtit quāto ma/
gis deus: eſſe aūt ad ſe dicit abſolutum. ergo ⁊c̄.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius q̄ōnis duo
ſunt p̄ncipaliter faciēda. Primū
eſt oſtendere veritatem de queſtione. Secundum eſt
mouere dubia ⁊ reſpondere.

Quantum ad primū faciendo ſunt quatuor p̄n
cipaliter. Primū eſt oſtendere i ge/
nerali: que ſunt plurificabilia ⁊ q̄d ad hoc requiritur.
Scḋm eſt applicare iſta ad diuina. Tertium eſt diſtin
guere de ſubſiſtere. Quartū eſt deſcendere ad ꝓpoſitū. Quid ē rea-liter plurifi-cari.
❡ Quantum ad primum ſcienduꝫ: ꝙ illi ſoli conuenit
plificari: ſiue plura eſſe realiter: quod conuenit plibus
realiter diſtinctis: ⁊ plurificatur in eis: dico aūt ꝙ ↄue/
nit pluribus: q2 quod cōuenit vni ſoli numero ↄueniſt
nō eſſe plura: dico aūt ꝙ plurificatur in illis: ita ſcilicꝫ
ꝙ per pluralitatem illoꝝ: quibus ⁊ illud cōe plificetur
realiter.

realr. ¶ Ad cuius euidentiā ſciēdū: q duplex ē cōitas ⁊ duplex cōe: vna .ſ. ſm q vnum numero eſt cōe pluribus: nec plurificatur ſm pluralitatē illoꝝ: quibus dicitur cōmune: ſicut eſt cōitas ſubiecti reſpectu pluriū accidentiū: vel ſimul exiſtiū: ſicut ſubm diuerſarū ſcientiarum eſt vnum reſpectu oīum vel ſucceſſiue inherētium: ſicut idem ſubm cōe eſt albedinis ⁊ nigredinis: nec plurificatur ſm plalitatē iſtaꝝ qualitatum: qꝛ idem numero ſubiectum manet cū albedine ⁊ nigredine: alia eſt cōitas: ſm quā aliqd eſt cōe plibus: ⁊ plurificatur realiter in eis: lꝫ ſit vnū ſm rōnem: ſicut hō ē qd cōe ſorti ⁊ platoni ⁊ aliis hoībus: ⁊ plurificaſ in eis: ita q ſm pluralitatem partiū ſubiectiuarū hominis plurificatur hō: ⁊ vbicunq eſt propie ſuperius ⁊ inferius ſm primū modū dicendi ꝑ ſe plurificato inferiori ſemꝑ plurificatur ſuperius: ita q plures partes ſubiectiue hoīs ſunt plures homines: ⁊ plura aīalia: ⁊ plures ſubſtantie: ⁊ plura entia. ¶ Eſt aūt ſciendū: q aliquid dicitur plurificari duplr. vno mō ī partes ſubiectiuas: ſicut homo plurificatur in ſorte ⁊ platone. alio mō in ꝑtes integrales. nūc aūt loquimur de plurificatiōe qua aliqd plurificatur primo mō non ſcdo.

¶ Quantū ad ſcdm ſciēdū: q primo videndū eſt: q̄ ſūt que plurificanſ in diuinis ſm rem. Secundo declarabitur quibus modis ꝯuenīēter talis diſtictio exꝑmaſ.

¶ Quantū ad primū ꝑtinēs ad iſtū articulū ſciēdū: q in diuinis nō eſt aliqua pluralitas realis niſi plalitas relationū originis: qꝛ nullū abſolutū ibi plurificatur: nec ēt abſolutū facit plalitatem cū relationibus: vnde ſm rē nō eſt ibi aliqua plalitas realis niſi ꝑſonaꝝ ⁊ relationū oppoſitaꝝ perſonaliū. ergo ſic relatio ⁊ ſi cōe ē relationi ⁊ abſoluto: ſicut hoc: qd dico res ⁊ vnū ⁊ vnitas ⁊ incōicabile ſunt in diuinis plā: vnde ſunt ibi plures relatiōes: ⁊ ples ⁊ ples vnitates: ⁊ ples icōicabilitates: ita q in diuinis eſt aliqd cōe plurificatum in pluribus: ſicut dcm̄ eſt ibi: ēt eſt aliqd cōe pluribꝰ: nō tn̄ plurificatū in pluribus: ſicut in eſſentia: que eſt oēs ꝑſone ſimul: ⁊ quelibet eaꝝ ſigillatim: nec plificatur ſm plalitatē ꝑſonaꝝ vel relationū: ſed vna numero exiſtens eſt ille tres res .ſ. tres ꝑſone: ⁊ tres relationes nō plificate in eis: ſꝫ manet eadē numero: ⁊ idē dōꝫ ē de oī abſo.

¶ Quantū ad zm ſciendū: q duo ſunt in cōi genera nominū ſcꝫ abſtracta ⁊ ꝯcreta: abſtractū ſignat formaꝫ: ſm quam aliqd diciſ reale: ſicut albedo dr̄ qua aliqd eſt albū: ⁊ humanitas qua aliqd eſt hō: ꝯcretoꝝ aūt q̄dā ſunt adiectiua: vt diuinū humanū: quedā vō ſūt cōcretiua. vt deus ⁊ homo: quoꝝ drām dicūt quidā cōſiſtere in hoc: qd dr̄ nomē ꝯcretū ſubſtantiuū qn̄ deſcendit cōcretū a forma ꝯſtituente ſuppoſitū: ſicut qn̄ dicitur hō ab humanitate: que eſt nā nata cōſtituere hoc ſuppoſitū: adiectiuū vō dicitur illud: qd deſcendit a forma accidētali: que nō ē nata ꝯſtituere ſuppoſitū: ſicut albū deſcēdit ab albedine: ⁊ niger a nigredine. ¶ Sꝫ iſta opinio manifeſte apparet eē falſa: qꝛ tā hō q̄ʒ humanum: tam deus q̄ʒ diuinum reſpiciunt diuinitatē ⁊ humanitatē: ⁊ ab eis aliquo mō deſcendūt: ⁊ tn̄ vnū iſtorū eſt adiectiuum ⁊ aliud ſubſtantiuū. ergo falſum eſt

Nota differentiaꝫ inter concretū ſubſtantiuum ⁊ cōcretū adiectiuum.

dicere q adiectiuū ⁊ ſubſtantiuū differant penes formas a quibus deſcendunt. ¶ Et iō aliter eſt dicendū: q iſta differūt penes modū ſignādi: ad cuius euidentiam ſciendū: q cōcretū dr̄ a cōcernere: qꝛ .ſ. concernit aliqd ex mō ſignandi diuerſum re vel rōne a forma a qua deſcendit: vnde q̄tū ex hꝫ mō ſignandi vtrūq ſignificat hr̄is formam a qua deſcendit: ſed alr ſubſtantiuū: vel illud: quod ſignificaſ ꝑ modū hn̄tis ſubſtantiue: qꝛ tale nomē cōcretū nō pōt ſuū hr̄e q̄tū ē ex mō ſignificandi circa aliquod aliud ab eo: quod importat ex modo ſignificandi: ita q illud circa qd ponit ſuum habere excludit ex ſuo mō ſignificādi: lꝫ indeterminate vnde hō idem eſt q illud: qd hꝫ humanitatē: ita q cōcludit illud: qd hꝫ: ⁊ ipſum hr̄e: ⁊ ꝑꝑ hoc dr̄: q nō ponit rē ſuā hr̄e talē formā circa aliud. qd importat ex ſuo modo ſignificandi: vnde qn̄ dr̄ .ſor. eſt hō: vel albuꝫ eſt hō: homo nō ponit rē ſuam imediate circa ſubm .ſ. habere humanitatē: ſed imediate ponit circa illud: qd cōcernit: qꝛ ſicut dcm̄ eſt: hō idē eſt q illud: qd humanitatem hꝫ: ita q hr̄e humanitatē ponit imediate circa hꝫ qd dr̄ illud: qd a termino cōcreto ſubſtātiuo ꝯcernitur, adiectiuū magis ſtat ꝓ ipſo hr̄e: ⁊ magis cōcernit ipm hr̄e humanitatem: vel q hꝫ iſtā habitudinem ex ſuo modo ſignificandi: vnde ēt ⁊ a cōcreto ſubſtantiuo frequenter deſcendit adiectiuum cōcretū: ſicut ab homine humanitas: ⁊ ꝑꝑ hoc: vt cōiter dr̄ ſubſtantiuum hꝫ plurificari ex ſe: adiectiuum vero ex eo: cui adiūgitur: vn̄ poſſumus dicere tria humana: vel plura humana: non tn̄ plures hoīes. ¶ Applicādo ergo iſta ad diuina, in diuinis plurificata ꝓferimus in abſtracto oīa illa que dicunt diuerſas realitates: vnde ſm pluralitatem realem forme plurificate plurificamus ibi noīa abſtracta: dicendo tres relationes: tres vnitates: tres res: ⁊ ſimiliter noīa cōcreta ſubſtantiua maxime in diuinis vbi abſtractum predicatur de cōcreto: ⁊ maxime ſubſtantiuū: vt infra apparebit: vn̄ ſicut dicimus tres plalitates: ita dicimus tres ſubas: ⁊ tres ſubſiſtentias: vnde ſicut dicimus vnā diuinitatē. ita dicimus vnū deū oīpotentē: ſic ut oīpotens accipiatur ſubſtantiue: ita q oīa noīa abſtracta: ⁊ oīa noīa cōcreta ſubſtantiua ſignificantia vel importantia formam: ſiue realitatē plurificatā: puta plures perſonas: ⁊ plures pluralitates: noīa aūt importātia vel ſignificātia abſtractiue vel cōcretiue ſubſtantiue formā non plurificatā ꝓferimus ſingulariter tn̄: dicendo vna deitas: vnus deus: vna oīpotentia: vnus omnipotens: accipiendo omnipotens ſubſtātiue: noīa aūt concretiua adiectiua ꝓnon proferunſ ſingulariter vel pluraliter ſm vnitatem vel pluralitatem forme a qua deſcēderūt ⁊ ꝑdicanſ: vel terminoꝝ ſubſtantiuoꝝ: quibus adiungūtur: vnde lꝫ deitas vel diuinitas ſit vna forma abſo: tn̄ dicimus plura ſuppoſita diuina: ⁊ pater eſt vnum ſuppoſitum: ⁊ ſic de aliis.

¶ Quantū ad ſecūdum principale ſciendū: q ſubſiſtere tam in creaturis q̄ʒ in diuinis dupliciter pōt accipi:

¶ Ad cuius euidentiam ſciendum: q ſubſiſtere qualitercunq accipiatur diciſ eē non innixū alteri ſubiectiue: vel ſuppoſitiue: quod dico propter independentiam vel innixum ad cauſam efficientē: a quo innixo nulla ſubſtantia creata: vel quodcūq creatum poteſt abſolui: tale ergo eſſe non innixuꝫ qōdā ſubſiſtere poteſt reſpicere duo: puta ipſam naturam abſolutam: que dicitur in predicamentis ſecunda ſubſtantia: vt homo animal ⁊ conſimilia: vel ipſum indiuiduum ſube: vt hic hō: hic bos: qd dr̄ in ꝑdicamētis a phō prima ſuba: ⁊ dr̄ ypoſtaſis. ſiue ſuppoſitū: ita q ſubſiſtere ſic dcm̄ nihil aliud ē q̄ʒ indiuiduū ſiue icōicabile ſubſiſtēs: ⁊ nomē abſtractū ei correſpondens dr̄ ſubſiſtentia ſiue ypoſtaſis. Et applicando iſta ad diuina ſubſiſtere ꝑ mō dcm̄ eſt hr̄e eſſe ſimpliciter ⁊ abſolute nō innixū: cui r̄ndet hꝫ: qd dico ſuba abſolute accepta in generali: in ſpāli hꝫ qd dico: deitas vel diuinitas: vel deus: ſubſiſtere aūt ſcdo mō: qd ptinet ad illud: quod diciſ prima ſuba eſt eē incōicabile non innixū: ſiue eſſe incōicabile ſubſiſtens: ⁊ ſic ſūt ibi

plures incõicabilitates: ⁊ plures res incõmunicabiles ſubſiſtentes: ita ſunt tot eſſe incõicabilia ſubſiſtentia. ¶ Ex his faciliter pꝫ ad 4 quartũ .ſ. ad propoſitum: naꝫ ſicut dictum eſt: ſi accipiatur ſubſiſtere prout dicit naturam ſubſtantialem abſolute acceptam: ſic in diuinis non eſt niſi vnum ſubſiſtere. ſi aũt accipiatur ſubſiſtere ſcdo modo .ſ. prout reſpicit: ſiue dicit eſſe incõicabile ſubſiſtens: ſic ſunt ibi plura ſubſiſtere ſm pluralitatẽ ſuppoſitorum. Primum pꝫ ratione ⁊ auctoritate. Ratione ſic. quia nullum abſolutum in diuinis pluraficatur: ſed ſubſiſtere primo modo dictum eſt actus ſubſtantie abſolute accepte: ſed ſubſtantia abſolute accepta ⁊ actus eius dicunt quid abſolutum cum ſubſtãtia ſit predicamẽtum abſolutum. ergo ⁊c. ¶ Secũdo pꝫ idem auctoritate Augu. 7° de trini. vbi dicit ſic. vna quecꝫ res ad ſe ſubſiſtit quanto magis deus: ſed eſſentia ad ſe dicit ꝙ abſolutum. ergo ⁊c: ⁊ ſic patet de primo principali.

Quantum ad ſecundum principale ſciendum ꝙ cõtra pmiſſa poteſt inſteri tripliciter. ¶ Primo ſic quantũ ad illud. quod dictum eſt imediate: qꝛ cũ in diuinis abſolutũ ⁊ relatiuũ ſunt ideꝫ re: poteſt vt videt̃ dici: ꝙ in diuinis ſubſtantia eſt relatiuum: ⁊ deitas: ⁊ conſimilia: ſed ꝙ in diuinis relatiue dr̃ pluraficatur. ergo in diuinis ſubſtantia eſt relatiuũ: ⁊ deitas: ⁊ conſimilia: ſed ꝙ in diuinis relatiue dr̃ pluraficatur. ergo in diuinis ſubſtantia ⁊ deitas ⁊ cõſimilia pluraficãtur. ¶ Scdo ſic ad idem. ꝓpter vnitatem relationis ⁊ eſſentie vr̃ ꝙ eſſe diuinuꝫ eſt eẽ relatiuũ: ſed vt dictum eſt eẽ relatiuum pluraficatur in diuinis. ergo ſequit̃ idem qđ prius. ¶ Scdo arguit̃ ꝯ hoc: qđ dici t̃: ꝙ hñs eſt forma habita in diuinis: ⁊ ꝙ cõcretuꝫ ſubſtantiuũ predicatur de abſtracto nõ aũt adiectiuũ. ¶ Contra: qꝛ in diuinis ſapientia eſt ſapiens: ſiue ſapiẽs accipiatur adiectiue: ſiue ſubſtantiue: ⁊ ſimiliter oĩpotẽtia eſt oĩpotẽs. ¶ Tertio arguitur principaliter ꝯ hoc: quod dictum eſt: ꝙ ſubſiſtere reſpicit primaꝫ ſubſtantiã: ſiue indiuiduũ ſube: ⁊ ſic pluraficat̃. ¶ Cõtra: ſicut ſuba hꝫ indiuidua ⁊ incõicabilia: ita ⁊ alia gña: ſꝫ non dicimus alia genera pluraficari in diuinis quantũ ad indiuidua ſua. ergo nec ſubam. ¶ Scdo ad idẽ ſic. ſicut genus generaliſſimũ hꝫ indiuidua: ita ⁊ quelibet ſpẽs contenta ſub eo: vnde ſicut dicimus: ꝙ ſoꝛ. ⁊ plato ſunt indiuidua ſube: ita dicimus: ꝙ ſunt indiuidua hoĩnis: ſed incõicabilia ſubſiſtentia in deo ſe habẽt ad ſubam ꝯuenĩẽter dictam: ſicut indiuidua ad genus generaliſſimũ ad deũ ſe hñt aliquo mõ ſicut ad ſpẽm. ergo qua rõne dicunt̃ tria incõicabilia tres ſube: qꝛ ſũt quaſi tria indiuidua ſube: ita deberẽt dici tres dij: qꝛ ſunt quaſi indiuidua hꝫ quod dr̃ deus. ¶ Ad pᵐ iſtoꝝ dõꝫ: ꝙ lꝫ abſtractũ ꝓdicet̃ de concreto in diuinis: ⁊ ecõuerſo: ſiue adiectiue: ſiue ſubſtãtiue quantũ ad aliqua: tñ concretũ adiectiuum nõ verificat̃ vlr̃ de abſtracto: vnde iſta eſt falſa: trinitas eſt trina accipiendo trinum adiectiue: ſi aũt accipiatur ſubſtantiue: ſic põt eſſe vera dicendo ſic. trinitas eſt illud: quod eſt trinum: vel deus eſt trinus: ꝓpter quod ẽt non poteſt dici: ꝙ eſſentia ſit incõicabilis: vel relatiue oppoſita filio: lꝫ ſit illud qđ ẽ relatiue oppoſitũ filio: ⁊ cã huiuſ ẽ: qꝛ adiectiua ponũt rem ſuam circa terminos: quibus adiunguntur: vt ſupra dictum eſt. ¶ Oꝫ aũt oĩpotentia vel ſapiẽtia ſit oĩpotẽs vel ſapiens ⁊ ſubſtãtiue: hoc ẽ rõne mãe: qꝛ .ſ. ex modo ſignificãdi: nec ex ſignificato ĩportat̃ aliquid in vno repugnans alteri: ſi aũt applicaret̃ vtrũqꝫ ad ſuppoſita vel ꝑſonas nõ eodẽ mõ verificaret̃ vnũ ⁊ alterũ: nã vere dicimus ꝙ tres ꝑſone ſunt vna oĩpotẽtia ⁊ vna ſapientia: tñ nõ diceret̃ vnus eſt ſapiens. dumtamen vnus ⁊ ſapiens acciperentur adiectiue: imo ſunt plures ſapientes ſic: ⁊ cauſa eſt: qꝛ quãdo pluraficatur nomen adiectiue non importatur pluralitas in forma ſignata: ſed in terminis: cui adiunguntur: ſiue in habentibus ipam formã: vnde quando dicitur: ꝙ tres perſone ſunt ſapientes adiectiue non denotatur: ꝙ ſint ibi tres ſapientie: ſed ꝙ ſint ibi tres: qui habent ſapientiam.

Nota rõnem diuerſitatis ꝙ re in diuinis cõcretũ adiectiuũ vlr̃ non ꝟificat̃ de abſtracto: ꝯcretũ aũt ſubſtãtiuũ verificatur de abſtracto.

¶ Ad illud: quod dicit̃ poſtea quantum ad hoc: ꝙ licet abſolutũ ⁊ relatiuũ in diuinis ſunt ideꝫ: ita ꝙ vnũ eſt aliud realr̃: ⁊ oĩs ꝓpoſitio: que denotat inter ea ſolã identitatem nihil plus denotando ſit vera: tñ non ẽ cõcedendum adiectiue: ꝙ abſolutum ſit relatiuum: vel ꝙ eſſentia ſit relatiua: vel ꝙ eſſe deum ſit relatiuum: qꝛ eſſe relatiuum adiectiue acceptum: non ſoluꝫ ĩportat eſſe eandem rem cum relatione: ſed ẽt importat eẽ relatiue oppoſitũ ad aliquid exiſtens in diuinis: quod falſum eſt de quocũqꝫ abſoluto: vnde lꝫ hec ſit vera: eſſentia eſt relatio: ⁊ eſſentia eſt illud: quod eſt relatiuũ. non tñ dꝫ concedi: ꝙ eſſentia relatiue dicatur: vel ꝙ eſſentia relatiue ſe habeat ad aliquid adiectiue loquendo: ⁊ ſimiliter non dꝫ concedi: ꝙ eſſe deum ſit eſſe relatiuum: vel eſſe relatiue ſe habere: ſed poteſt dici: ꝙ eſſe deum eſt illud: quod eſt relatiuuꝫ: vel relatiue ſe habꝫ. Et per hoc pꝫ ad primum: quod omiſſum eſt .ſ. ꝙ eſſe deum eſt eſſe relatiuum ⁊ totum illud. ¶ Ad 3ᵐ dõm: primo ꝙ in ſolo genere ſubſtãtie inuenta ſunt diuerſa nomina ad ſignandum indiuiduum ſubſtantie: ⁊ ſubſtantiã abſolute dictam: quoꝝ vnũ vocatur prima ſubſtantia: ⁊ ſubſiſtẽtia. ⁊ ypoſtaſis: aliđ vero vocatur ſubſtantia abſolute dicta: non autem in alijs generibus: licet habeat ſua indiuidua: nec etiam in ſpeciebus ſubſtantie: vnde non eſt nomẽ impoſitum ad ſignanduꝫ indiuidua ſubſtantie: vt ſunt indiuidua huius ſubſtantie vel illius: vnde non dicit̃ primus homo ⁊ ſecũdus vel primũ animal ⁊ ſecũdum: ſicut dicitur prima ſubſtantia vel ſecunda. propter qđ nec in diuinis dicimus plura incõicabilia: quorum vnumquodqꝫ eſt deus. eẽ plures deos. ¶ Ulterius ſciendum: ꝙ in diuinis incõmunicabilia vel ſubſiſtentie non ſe habent ad ſubam abſolute dictaꝫ: que vocatur ſecunda ſubſtantia: ſicut inferius ⁊ ſuperius: qꝛ ꝓprie loquẽdo vbi eſt ſupius ibi ⁊ inferius: vnde ſuperius pluraficatur pluraficato inferiori realiter: quãuis quantum ad hoc ſubſtantia abſolute dicta: que vocat̃ ſcđa ſuba habeat ſimilitudinem ſupioris reſpectu ꝑſonaꝝ: qꝛ eſt in plus ſꝫ ꝓdicationẽ: vñ ꝓprie nõ ẽ ſupiꝰ ſe hñs ad ſuppoſita vel ſubſiſtẽtias: ſꝫ ꝯ qđ dico ſuppoſitũ vel ſubſiſtẽtia cõiter accepta ſe hꝫ ad ſupiꝰ vt illa. ¶ Qñ ḡ dr̃: ꝙ ſuba ſic hꝫ idiuidua ita alia genera dõm: ꝙ ſic: ⁊ quãtuꝫ ad h̃ vtrobiqꝫ inueniũt̃ indiuiduum ſed alia genera: nec quãtum ad genus: nec quãtum ad indiuiduũ ponunt̃ in diuinis excepta relatione: que realr̃ pluraficat̃: ⁊ que magis accedit ĩ diuinis ad rõnẽ ſupioris ⁊ inferioris quã qđcũqꝫ abſolutũ: ⁊ iđ non ponit̃ ibi prima ⁊ ſcđa q̃litas: nec ẽt ĩ creaturis ſic ponitur: lꝫ dicatur qualitas ⁊ quantitas indiuidua.

¶ Quantuꝫ aũt ad hoc. quod dicitur de indiuiduis ſpeciei ⁊ dõm: ꝙ in creaturis non eſt nomen impoſituꝫ ad ſignanduꝫ indiuidua ſpẽi: prout ſunt indiuidua ſpẽi: dico aũt nomẽ cõe: qꝛ nomẽ ꝓpriũ bñ hñt niſi forte ĩ ſpecie talis nãe in qua ꝑſona ſignat indiuiduũ: ⁊ eſt quid cõe indiuiduis omnibꝰ: vnde ꝙ dicit ſuppoſitũ ĩ alijs dicit̃ perſona in natura rõnali. ¶ P. Quod in diuinis comparando ſuppoſita ad nãm diuinã: lꝫ nõ hẽamus

plura

plura:que debent dici plures dij:bẽmus tñ pla icõica
bilia:qbus cõe eſt eſſe perſonam:qd ptinet ad nãm in
tellectualẽ:vñ tria incõicabilia diuina bñ poſſunt dici
tres perſone:ſicut tria ſuppoſita:vel tres ſubſiſtẽtie.di
cendũ ergo in generali:ꝙ non eſt ibi nã ſignãs indiui
dua alioꝝ generꝝ a ſubſtantia ⁊ relatione:⁊ ideo nõ eſt
ſimile q̄ntum ad diuina de indiuiduis ſubẽ ⁊ relatõis:
⁊ alioꝝ generꝝ:que ⁊ quoꝝ indiuidua non ſunt ibi:⁊ ſi
militer ẽt non eſt ibi ſiſe de indiuiduis ſube:vt ſunt in
diuidua ſube:⁊ vt ſunt indiuidua ſpẽi:q2 vt ſunt indi
uidua ſpẽi nõ bñt nomẽ cõe:ſicut bñt cõe.put ſunt idi
uidua ſube in cõi niſi in nã intellectuali:qd qdẽ nomẽ
eſt pſona:vñ nõ poſſunt ibi dici plẽs dij:ſed bene poſ
ſunt dici plures perſone diuine. ¶ Sed cõtra hoc poſ
ſet obijci ſic:ꝙ ex parte rei nõ poſſunt dici plureſ dij:vl
plures ſapientie:ſicut plures perſone: q2 vere poteſt di
ci:ꝙ ſunt plura incõicabilia:quoꝝ vnuquodq; ẽ deus
⁊ ſapientia ⁊ iuſtitia:⁊ ad hoc dico:ꝙ iſta ẽ vera:ꝙ ibi
ſunt tres res incõicabiles:quaꝝ vnaqueq; eſt deitas ⁊
ſapientia ⁊ iuſtitia:ſicut ẽt iſta eſt vera:ꝙ ſunt ibi tres
res:quaꝝ vnaqueq; eſt ſubſiſtens:⁊ iõ ſi inuẽta eſſent
noĩa:que ſignarent iſta: prout ſunt incõicabilitates: q̄
ſunt iuſtitia:vel ſapiẽtia:vel deitas: ſicut inuenta ſunt
noĩa ad ſignandũ ea: put ſunt incõicabilia ſube: vl na
ture rõnalis:poſſent illa noĩa plaliter pferri: ſicut pſo
na vel yppoſtaſis:⁊ pp hoc ſi huic:qd eſt eẽ plẽs incõica
bilitates:quaꝝ vnaqueq; eſt iuſtitia:puta ſi vocent̄ .b.
poſſeʒ dicere:ꝙ in diuinis ſunt plura .b. tñ cauẽduʒ eſt
ſemp a talibus noĩbus:ne nomẽ:qd iponeret̄ ad ſignã
dũ plẽs incõicabilitates:quaꝝ vnaq̄q; eſt iuſtitia trãſ
ferat̄ ad ſupponendũ p ipſa iuſtitia:⁊ per inuolutionẽ
noĩum concederet̄ pluralitas in abſolutis: ſicut ⁊ in re
latiuis. ¶ Ad pᵐ ⁊ 2ᵐ pʒ:q2 ſicut ibi plurificatur ſubſi
ſtentia:ita ⁊ ſubſiſtere correſpondens ei.ſ. eẽ non innixum
incõicabile:vnde ibi ſunt tria eẽ incõicabilia non ini
xa. ¶ Ad 3ᵐ ⁊ 4ᵐ pʒ ex dictis i ſolone pncipaliũ diffi
cultatũ. ¶ Ad 5ᵐ dõʒ:ꝙ aliqd põt dici excludere rela
tõeʒ dupl'r:vno mõ vt fundamẽtũ:ita.ſ.ꝙ excludat oẽ
fũdamẽtũ relatiõis:vel formal'r:q2.ſ.excludit eẽ rela
tionẽ:pmo mõ ⁊ ſecũdo mõ ſuba excludit relationẽ i
nitẽtis alteri ſubiectiue:vel ſuppoſitiue:q2 nulla ſuba
eſt fundamentum relationis innitẽtie. vel innixe iſto
mõ:ſcdo aũt mõ ſuba excludit oẽm relationeʒ: eo mõ
quo eſſe abſolutũ excludit eẽ relatiuʒ:qd ideo dico:q2 i
diuinis ſuba non excludit relationẽ q̄ntũ ad idẽtitateʒ
realem:excludit tñ a ſua predicatione formali:⁊ adie
ctiua modo quo frequenter dictum eſt aliqua:que cõ
ueniunt relationi:ſicut plurificari:opponi: ⁊ diſtingui.
¶ Ad 6ᵐ dõm:ꝙ quicqd eſt in diuinis hʒ eſſe nõ inni
xum:ſed eſſe non innixum diuiditur in abſolutuʒ ⁊ in
cõicabile eẽ:⁊ vtrũ poſſit dici ſubſiſtere:⁊ vnum pluri
ficetur:⁊ aliud non:vt patuit ex precedentibus. ¶ Ad
7ᵐ dõm:ꝙ ſicut ibi plurificatur eſſe ita ⁊ ſubſiſtere ſe
cũdo modo acceptũ.ſ.pro eſſe non innixo incõicabili:
vnde ſicut ſunt ibi plà eſſe relatiua:ita ⁊ plura ſubſiſte
re talia:qd aũt dicit:ꝙ minus ꝯuenit plurificari ſubſi
ſtere q̄ʒ eſſe:q2.ſ.minus conuenit eſſentie plurificari q̄ʒ
ſubſtãtie:q2 ſuba aliquo modo plurificatur.ſ.ſcda ſub
ſtãtia:eſſentia aũt nullo mõ.dõm:ꝙ iſta repugnãt ſub
ſtãtie:put ſtat p abſoluto plurificari ſicut eſſentie:qd
aũt eẽ plurificat̄ ⁊ nõ eſſentia:q2 ſaltẽ eẽ relatiũ pluri
ficat̄ ⁊ plus eſſe poſſit ſtare p eſſe relatiuo q̄ʒ eẽntia:cã
eſt:vt credo:q2 eſſentia dicitur abſolute:qd dat eẽ ſim
pliciter:ita.ſ.ꝙ de nouo eẽntia nõ põt aduenire alicui:
niſi detur de nouo ſibi aliqd eſſe in ſe:quod primo nõ
hẽbat:eſſe autẽ quaſi in plus ſe hʒ.ſ.tam ad eſſe ſm ꝙ
aliqua res dr̄ abſolute eſſe ⁊ ad eſſe hoc:ſm ꝙ dicit ali
quod eſſe pexiſtens de nouo eſſe ad hoc:iõ quaſi cõue
niens accipit̄ ad eſſe abſolute:⁊ ad eſſe ad hoc:eſſentia
aũt magis dr̄ abſolute:q2 eſſentia ſtat p nã aliqua aſſe
rens ſecũ ſuũ ppoſitũ eẽ qñ de nouo aduenit aliud ab
oĩ pexiſtente. ¶ Ad 8ᵐ dõm:ꝙ ꝯña eſt falſa ad pba
tionẽ dõm:ꝙ aſſumit falſum:q2 ſtante ypotheſi corru
pto vno corrumperentur ambo. ¶ Ad 9ᵐ dõʒ:ꝙ ꝯña
eſt falſa:ad pbationem dicendum:ꝙ finitum ⁊ infini
tum infra eandem ſpẽm accepta: ſi hoc poſſibile eſſet
non variant rõnem rei ſpãlem:ſicut ſi aliqua linea eẽt
infinita eſſet eiuſdem rõnis cum linea finita:ſed fini
tum ⁊ infinitũ:quorum vnum eſt limitatum ad ſpẽm
⁊ aliud non:ſed eſt extra oẽm ſpecieʒ:⁊ extra omne ge
nus non ſolum variat rõneʒ ſpeciei: ſed ẽt variat ratio
nem generis. ¶ Ad 10ᵐ dõm:ꝙ quicqd ſit in creaturis
relatio in diuinis dicit perfectioneʒ ſũmam:vnde põt
ſibi cõpetere ſubſiſtere. ¶ Ad 11ᵐ dõm: ꝙ ſicut ſubſi
ſtentia plurificatur ita ſubſiſtere put accipit̄ p eſſe in
cõicabili non innixo. ¶ Ad 12ᵐ dõm:ꝙ ibi plurifica
tur ſubſiſtens rõne relationis:ita ꝙ pluralitas eſt diui
ſio rõne relationis:qd aũt illa ſubſiſtant eſt ex hoc: ꝙ
relatio eſt ſubſtantia in diuinis. ¶ Ad illud:qd dicitur
in ꝯtrium dõm:ꝙ nihil phibet illud:qd non repugnat
ſuperiori repugnare inferiori:ſicut irrationale non re
pugnat aĩali:repugnat tñ hoĩ:ſic ẽt ſubſiſtere poteſt re
pugnare relationi create non relationi modi prout ſe
extendit ad creatũ ⁊ increatũ. ¶ Ad 13ᵐ dõm:ꝙ ante
cedẽs eſt falſum:ad pbationẽ dõm:ꝙ aſſumit falſum
qñ dr̄:ꝙ i natura ſimplici minus poſſunt plĩficari ſup
poſita manente vnitate nãe q̄ʒ in nã cõpoſita:in natu
ra.n.compoſita plẽs nature concurrunt ad vnũ ſuppo
ſitum pp impfectionẽ talis nãe:ſed in nã ſimplici ⁊ il
limitata vna natura poteſt eẽ plura ſuppoſita. ¶ Ad
14ᵐ ⁊ 15ᵐ dõʒ:ꝙ excludit ſolũ:ꝙ ſunt ibi pla ſubſiſtere
accipiendo ſubſiſtere:ſicut ſepe dictum eſt:pro eſſe in
cõicabili nõ inixo:per idẽ pʒ ad 16ᵐ. Qõ. IIII.

Uarto queritur: vtrũ in deo ſint
tñ tres vnitates vel iden
titates. Et videtur ꝙ ſint plures. ⁊ pmo
arguitur ex habitudine eſſentie ad rela
tiones pbando.ſ.ꝙ eſſentia habet iden
titatem diuerſam ab identitate relatio
nuʒ. Primo ſic. ꝙ iſte identitates ſunt
diuerſe:quibus opponuntur diuerſi errores:ſed identi
tati eſſentie:⁊ identitati relationis opponuntur diuer
ſi errores. ergo ⁊c̃. probatio minoris:q2 alius error eẽt
ponere in diuinis plures paternitates:⁊ alius plures eſ
ſentias:ſed primus error opponitur identitati relatio
nis:alius vero identitati eſſentie. ergo ⁊c̃. ¶ Secundo
ſic. ille identitates videntur diuerſe:quarum vna plu
rificatur:altera non plurificata: ſed ſic eſt de identita
te eſſentie ⁊ relationis: qa manente vna eſſentia ſunt
plures relationes. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio ſic. illud quod po
teſt fundare propriam diſtinctionem ab alio abſq; h:
quod concurrat eſſentia poteſt fundare propriam idẽ
titatem diſtinctam ab identitate eſſentie: ſed relatio
eſt huiuſmodi:nam paternitas poteſt fundare diſtin
ctionem ſui a filiatione:in qua diſtinctione nõ cõicat
eſſentia. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto ſic. identitas illius eſt alia
ab idẽtitate eſſentie:quo ablato manet eſſentia:ſed re
latio ſic ſe habet ad eſſentiam. ergo ⁊c̃. maior patet de
ſe:quia res non manet ablata identitate ſua. minor p
batur per beatum Augu. 5. de trinita. cap. 6. qui dicit

Nõ relatio i diuinis i[n]cat pfectioneʒ ſi mãsq ego i telligo idẽti ce nõ formali ter. Dir enim aliqua pſona diuina care ret ſũma ⁊ in finita perfe ctione:qd eſt hereticũ. ita igit intelligẽ dũ eſt dictus doctoris hic qt ⁊c̃.

ꝙ ſi pater non genuiſſet adhuc maneret innaſcibilis:
⁊ per cõſequens ablata paternitate maneret eſſentia
innaſcibilis. ¶ Quinto ſic. q2 ſi eadẽ eẽt idẽtitas eẽn/
tie ⁊ idẽtitas relationis. an ergo maxime fuiſſet vſus
idẽtitate eſſentie ⁊ relationis ad concludendũ idẽtita
tẽ filij contra Maximũ hereticũ: hoc aũt non fecit: vt
de ſe p3 libello. ergo ⁊c̃. Et cõfirmatur: q2 null⁹ doctor
arguit ex vnitate eſſentie vnitatem relationis. ergo vt
videtur alia vnitas eſt vnitas hec ⁊ iſta. ¶ Sexto ſic.
iſte identitates ſunt diuerſe: que dicunt priuationem
diuerſarum multitudinũ: ſed idẽtitas eſſentie: ⁊ iden/
titas relationis ſunt hm̃oi. ergo ⁊c̃. ma. p3. q2 priuatio/
nes multiplicantur ſm multitudinem affirmationũ.
minor ẽt ꝓbatur ſupra: quare ſequitur: vt vr̃: ꝙ alia ſit
multitudo oppoſita vnitati paternitatis: ⁊ alia oppoſi/
ta vnitati eſſentie. ¶ Septimo ſic. qḋ poteſt fundare i
diuiſionem ſuam ab aliquo abſq3 paternitate h3 iden
titatẽ ſuam aliã ab idẽtitate paternitatis: ſed eſſentia ẽ
huiuſmodi. ergo ⁊c̃. Probatio minoris. q2 eſſentia fun
dat indiuiſionẽ ſuã: ſiue indiſtinctionem cũ filiatione
ſed p̃nitas non ↄcurrit ad fundandũ iſtã indiſtinctio
nẽ cũ ſit diuerſa a filiatiõe. ergo ⁊c̃. ¶ Octauo ſic. idẽ
⁊ reſpectu eiuſdẽ idẽtitatis non poteſt fundare oppoſi/
ta: ſed paternitas ⁊ eſſentia fundant oppoſita: q2 eſſen/
tia fundat idẽtitatem cũ filio: paternitas aũt fundat di/
ſtinctionẽ ab eo. ergo ⁊c̃. ¶ Nono ſic. identitas illius
non eſt eadem cum identitate perſone: q̃ manet eadẽ
plurificata ꝑſona: ſed eſſentia manet eadẽ nũero pluri
ficatis perſonis. ergo ⁊c̃. ¶ Decimo ſic. nulla priuatio
ſtat cũ habitu oppoſito: ſed identitas eſt priuatio mul/
titudinis. ergo idẽtitas non poteſt ſtare cũ multitudie
oppoſita illi identitati: ſed idẽtitas eſſentie ſtat cũ plu
ralitate perſonaꝝ. ergo identitas eſſentie non eſt eadẽ
cum identitate perſonarum: q2 tunc identitas perſona
rum ſtaret cum oppoſita multitudine. ¶ Undecimo
ſic: q2 vt videt̃ aliquo modo ſe h3 eſſentia ad perſonas
ſicut totũ vl̃e ad partes ſubiuas: ſed vnitas: ſiue identi
tas totius vniuerſalis non eſt eadẽ cũ identitate ꝑtiu3
ſubiuaꝝ: q2 vnũ totũ vniuerſale h3 plures partes ſubi/
uas. ergo ⁊c̃. ¶ Duodecimo ſic. ille idẽtitates nõ ſunt
eedem: que ex oppoſito diuiduntur: ſed identitas eſſen
tie: ⁊ idẽtitas perſone ſunt h̃. ergo ⁊c̃. Probatio mi. q2
dicimus: ꝙ natura aſſumpta eſt in vnitate perſone: nõ
autem in vnitate nature. ergo vnitas nature eſt ex op/
poſito diuiſa contra vnitatem perſone. ¶ Tertiodeci/
mo ſic. illoꝝ identitates non ſunt eedem: quoꝝ vnum
plurificat̃ altero nõ plurificato: ſed plurificata ꝑſona
non plurificantur eſſentie: q2 ſuppoſita diuina ſunt plu
ra perſonaliter: nõ aũt ſunt plura eſſentialiter ergo ⁊c̃.
¶ Quartodecimo ſic. q2 iſte due identitates non ſunt
eedẽ: cũ quaꝝ altera ſtat affirmatio ⁊ negatio: cũ alia
aũt nõ: ſed ſic ſe h3 idẽtitas eſſentie ad ſeipſam: vel idẽ
titas rõnis ad ſeipſam. g̊ ⁊c̃. ꝓbõ mi. q2 cõicabile ⁊ nõ
cõicabile verificant̃ de eſſentia ⁊ paternitate: nõ autẽ
verificantur ambo de eſſentia ſ3 ſe accepta: vel de pa
ternitate ſ3 ſe accepta. ergo ⁊c̃. ¶ Quintodecimo ſic.
ille identitates non ſunt eedem: quarum vna ꝓexigit
aliam: quia idem non preexigit: vel non ſupponit ſe/
ipſum: ſed identitas eſſentie ⁊ relationis preſupponit
identitatem eſſentie ad ſeipſa3 ⁊ relationis ad ſeipſa3.
ergo identitas relationis ⁊ eſſentie non eſt eadem cu3
identitate eſſentie ad ſeipſam ⁊ relationis ad ſeipſa3.
¶ Preter iſta arguebantur quedam: que non habent
tanta3 difficultatem: ⁊ arguebatur ſic: q2 ſicut realitas
alicuius rei ſe habet ad fundandu3 identitatem ad ſe/
ipſam: ita ſe h3 ad fundandam diſtinctionem ab alio:
ſed eadem realitas poteſt fundare diuerſas diſtinctio
nes a diuerſis: ſicut eade3 diuerſitas fundat diſtinctio
nem diuerſam a diuerſis creaturis. ergo ⁊c̃. ¶ P̃. Idẽ
titas aut eſt relatio realis: aut rõnis: ſi dicatur ꝙ ſit re
latio realis: tunc idem differret realiter a ſeipſo: q2 ta
lis identitas eſt rei ad ſeipſam: ſi ponatur ꝙ ſit relatio
rationis: tunc poterunt multiplicari in infinitum: quia
entia ratiõis poſſunt multiplicari in infinitum: ⁊ ꝑ cõ
ſequẽs poterunt eẽ multe idẽtitates in diuinis. ¶ P̃.
In diuinis voluntas ⁊ intellectus dicũt diuerſas reali
tates. ergo ⁊ diuerſas identitates. ↄſequentia p3: q2 plu
rificata re plurificat̃ identitas rei. Probatio antecedẽ
tis: q2 iſta non ↄ̃dicũt: intellectus diuinus intelligit vo
luntas non intelligit: ſed tamẽ ↄ̃dicerent ſi eſſent ide3
re. ergo ⁊c̃. ¶ Item ad idẽ intellectus ſcit malum: vo/
luntas non vult malum: hoc non eẽt: niſi differrent. er
go ⁊c̃. ¶ Preterea hic arguebant̃ multa de relationi/
bus diſparatis: de quibus ſupra poſitum eſt.

In cõtrarium arguitur ſic vnico medio: q2 coꝝ: que ↄuertunt̃ adinuicẽ
nõ multiplicato vno: nec reliquũ multiplicat̃: ſed vnũ
⁊ ens ↄuertunt̃: ⁊ ſimiliter entitas ⁊ vnitas: ſiue identi
tas: ſed in diuinis non ſunt niſi tres entitates realiter
differentes: vt ſupra ꝓbatum eſt. ergo ⁊c̃. ¶ Circa iſtã
queſtionem duo ſunt principaliter faciẽda. Primo po
netur quedam opinio: quam ego reputo falſam cũ ſua
declaratione: ⁊ probatione: ⁊ improbatione. Secundo
ponam iſtam veritatem quam credo de queſtione.

Quantum ergo ad primu3 quatuor ſunt faciẽ/ da. Primum eſt ponere poſitionem
cũ ſua declaratione. Secũdũ eſt ponere rõnes proban
tes. Tertium eſt ponere improbationes eius. Quartũ
eſt reſpondere ad rationes probantes eam.

¶ Quantũ ergo ad primũ ſciendũ: ꝙ quida3 ponũt du Opinio [illegible] reoli
plicem idẽtitatẽ in rebus tam increatis q̃ȝ creatis. ſ. ab
ſolutam ⁊ relatiuam. ¶ Ad cuius declarationem dñt
ꝙ diuiſio aliqua dupliciter reſpicit rem: vno mõ quaſi
intrinſece: ſicut diuiſio hoĩs i plures hoĩes intriſece re/
ſpicit hoiem: ⁊ indiuiſio oppoſita huic diuiſioni ꝓprie
dicit̃ indiuiſio vel identitas abſoluta. ¶ Alia diuiſio
eſt: que reſpicit rem quaſi extrinſece: ſicut diuiſio rei a
quocunq3 alio a ſe: puta diuiſio hoĩs ab irrõnali: ⁊ indi
uiſio huic oppoſita dicit̃ indiuiſio: vel identitas relati
ua. ¶ Et de hoc ponit̃ exẽplum in creaturis tale. ſ. li/
nee ⁊ concaui ⁊ cõuexum: nã indiſtinctio linee a ſeip/
ſa dr̃ identitas abſoluta: q2 . ſ. eſt indiuiſio linee a ſeip/
ſa: ⁊ opponit̃ diuiſioni linee in plures lineas: ⁊ ſimilr
identitas concaui ad ſeipſum: ⁊ conuexi ad ſeipſu3 di/
citur iſto modo abſoluta: indiuiſio autem conuexi vel
concaui ab ipſa linea eſt identitas relatiua: q2 dicit in/
diuiſionem rei ab aliqua: vel quacunq3 re ⁊ opponitur
diuiſioni rei qua diuiditur ab alia re.

¶ Quãtũ ad 2m ſciẽdũ: ꝙ ipſi ꝓbant h̃ primo in creatu
ris: deinde in diuinis: in creaturis ꝓbat̃ ſic. p̊ rõne. ſcdo
exẽplo. 3° auctẽte. ¶ Rõne ſic. q2 remoto poſteriore põt
remanere prius: ſed eẽ diſtinctũ ab alio ẽ qḋdã poſteri
rius ad eẽ indiuiſũ a ſe. g̊ remota ab aliquo ente diſtin
ctione ab alio põt adhuc remanere idẽ in ſe: vel indiui
ſum a ſe: ſ3 idẽtitas relatiua vocat̃ illa que tollit diſtin
ctionẽ entis ab alio a ſe. g̊ alicui enti põt cõuenire pre/
ter idẽtitatẽ abſolutã: q̃ ẽ indiſtictio ab alio. ¶ Scdo
ꝓbat̃ idẽ exẽplo: q2 alia eſt idẽtitas qua linea ẽ indiſti
cta a ſeipſa: ⁊ alia qua cõuexitas eſt indiſtincta a linea:
ſed idẽtitas qua linea eſt indiſtincta a ſeipſa eſt iden/
titas

titas abſoluta.ğ oꝫ ponere aliq̃ aliã identitatem pter iſtã qua cõnexitas ſic indiuiſa a linea: ſed illã vocam⁹ relatiuam.ğ pter idẽtitatem abſolutã oꝫ ponere aliaꝫ que dr̃ relatiua. ¶ Tertio idẽ pbat̃ auctoritate ſic: ſꝫ Cõmentatorẽ.3.ce.⁊ mun.cõmẽ.29.mã differta nihi lo:q₂ eſt in ente actu:a quo mã non eſt diſtincta: ex h̃ arguit̃ ſic.ſm hoc mã eſt indiſtincta ab ente in actu:ſꝫ iſta indiſtictio ab ente in actu nõ ẽ indiſtinctio eiuſdẽ a ſeipſo:q₂ mã nõ ẽ ens in actu. ğ ⁊ per cõſequens non eſt idẽtitas abſoluta:relinquit̃ ergo ꝙ ſit idẽtitas alia ab abſoluta:hec autem vocatur relatiua.ergo ⁊c̃.

¶ Quãtũ aũt ad diuina primo pbant talẽ duplicẽ idẽtitatẽ eẽ in diuinis. Scḋo applicãt eã ad ſoluẽdũ difficultates:q̃ vñr eẽ in diuinis ex idẽtitate eẽntie ⁊ pſone.

¶ Quãtũ ad primũ ſciendũ:ꝙ illud:qḋ adducit̃ ab eis de iſta duplici idẽtitate in diuinis q̃ntum ad rẽ ptinet: ſꝫ modos diuerſos loq̃ndi hẽat:idem eſt de perſonis ⁊ relationibus:⁊ ad iſta duo totum qcq̃d dñt põt reduci ſm duo:que nitunt̃ pbare. ¶ Primũ eſt ꝙ identitas eſſentie ad ſeipſam:⁊ idẽtitas perſone ad ſeipſam ſunt diuerſe identitates abſolute. ¶ Scḋm: qḋ nitunt̃ probare eſt:ꝙ identitas eſſentie ad perſonã eſt alia ab idẽtitate eẽntie ad ſeipſam: vel pſone ad ſeipſam. ¶ Primũ aũt:vt vr̃.pbãt dupl̃r:vno mõ ꝯpando gn̄al̃r eẽntiã ad pſonas:alio⁹ ꝯpando determiatã pᵃᵐ ad eẽnᵗᵐ.

¶ Quantũ ad primũ adducũt.11.rõnes. ¶ Prima talis eſt:q₂ iſte idẽtitates ſunt diuerſe idẽtitates real̃r: ſiue ex nã rei.quaꝝ vna ſtat cum oppoſito alterius:ſꝫ ſic ſe hñt identitates perſone:⁊ identitates eſſentie in diuinis.ergo ⁊c̃.ma.pꝫ.q₂ nulla res ſtat cuꝫ oppoſito ſui. mi. faciliter pbatur:q₂ oppoſitum idẽtitatis eſt multitudo:ſed idẽtitas eſſentie ſtat cum multitudine perſonaꝝ.ergo ⁊c̃. ¶ Scḋa talis eſt:ille due identitates nõ ſunt eadem idẽtitas:ſm quarum vnam diſtinguũtur ⁊ plurificantur perſone:⁊ ſm aliam ſunt vnum:ſed ſic ſe habent idẽtitas perſone:⁊ identitas eſſentie ad ſeipſas.ergo ⁊c̃.ma.pꝫ:q₂ impoſſibile eſt:ꝙ aliqua ſint eadem ⁊ diſtincta ſm eandẽ identitatem.minor etiam faciliter pꝫ:q₂ perſone ſunt diſtincte perſonaliter:⁊ ſm idẽtitates perſonales:⁊ ſunt vnũ ſm idẽtitatẽ eſſentie q₂ ſunt vnũ eſſential̃r:ſiue in eſſentia ergo ⁊c̃. ¶ Tertia talis eſt.quia iſte idẽtitates nõ ſunt eadem identitas:que ſunt oppoſite:ſed ſic ſe habent identitas eſſentie ad ſeipſam:⁊ idẽtitas perſone ad ſeipſam.ergo ⁊c̃. ma.pꝫ:q₂ vnum oppoſitoꝝ non eſt alterũ.minor pbatur:q₂ cõicabilitas ⁊ incõicabilitas ſunt oppoſita : ſed vnitas eſſentie eſt cõicabilitas:vnitas aũt perſone ẽ incõicabilitas.ergo ⁊c̃. ¶ Quarta talis eſt:ſicut pſone ſe habent ad habendũ pprias affirmationes:ita ſe habẽt ad habendum pprias negationes:vel priuationes:ſed perſone habẽt pprias affirmationes in quibus nõ cõicat eſſentia:ſicut eſſe diſtinctũ eẽ oppoſitũ. ergo habebunt pprias negationes ⁊ puationes:⁊ per ꝯñs pprias identitates in qbus nõ cõicabit eſſentia. ¶ Quinta talis eſt:ſicut perſone ſe habent ad hñdum negatiões pprias:in qb⁹ eẽntia nõ cõicat:ita ſe hñt ad hñdũ negationẽ ⁊ priuationẽ quã idẽtitas importat:ſed perſone habent aliquas pprias negationes ⁊ priuationes:in quibus eſſentia nõ cõicat:ſicut eſſe incõicabile: ⁊ non eſſe ad ſe:⁊ non eſſe in plus.ergo ⁊c̃. ¶ Sexta talis eſt: illḋ quod hꝫ ppriaꝫ aliquitatem:in qua non cõicat eẽntia hꝫ ppriam identitatem:in qua non cõicat eſſentia:vl̃ ſua identitas:ſed perſona eſt hꝫ.ergo ⁊c̃.maior pꝫ:q₂ ſicut aliquid ſe hꝫ ad eſſe aliqḋ:ita ad eẽ vnũ vel idem. pbatio mi.q₂ illud:qḋ hꝫ eſſe incõicabile ſm ppriam aliqtatẽ hꝫ ppriã aliquitatẽ:ſed perſona hꝫ eſſe incõicabile ſm ppriam aliquitatẽ:q₂ in hoc nõ cõcurrit cuꝫ eſſentia aliquitas eſſentie.ergo ⁊c̃. ¶ Septima talis eſt:q₂ cuicũq₃ cõpetit hr̃e ppriam multitudinem ſine alio ei cõpetit hr̃e ppriam idẽtitatẽ:ſed pſone competit hr̃e ppriam multitudinẽ:in qua non cõicat cũ eſſentia cũ ex tri.b⁹ plibus pſonis maneat vna eſſentia.ergo ⁊c̃. ¶ Octaua talis eſt:idẽtitas pſonalis intrat multitudinẽ pſonalẽ: vt pars ſubiua:ſed identitas eſſentie nõ intrat multitudinẽ perſonaꝝ vt pars ſubiua.ergo hec nõ eſt iſta. ¶ Nona talis eſt:ſicut ſe hꝫ totũ vl̃e ad ptem ſubiuam:ita ſe vr̃ habere eſſentia ad perſonã: ſed identitas totius vl̃is eſt alia ab identitate partis ſubiue. ergo ⁊c̃. ¶ Decima talis eſt.illud.qḋ fundat ſuã ꝑpriam diſtinctionẽ ab aliquo ſine aliquo tertio poteſt fũdare propriam idẽtatem ſine illo:ſed perſona fundat ppriã diſtinctionem ſuam ab alia perſona : in qua nõ cõicat perſona cum eſſentia.ergo ⁊c̃. ¶ Undecima talis eſt. eadem identitas non poteſt fundare oppoſita: ſed idẽtitas perſonalis ⁊ identitas eſſentie fundant oppoſita q₂ identitas perſone fundant diſtinctionẽ ab alia perſona:identitas vero eſſentie fundat indiſtinctioneꝫ a quacunq₃ perſona.ğ ⁊c̃. ¶ Idẽ poteſt pbari cõparando aliq̃ determinatam perſonam ad eſſentiã: puta patrem:q₂ iſte idẽtitates ſunt diuerſe:que opponuntur diuerſis multitudinibus:ſed identitas perſone:puta patris:⁊ identitas eſſentie opponuntur diuerſis multitudinibus.ergo ⁊c̃.maior patet:quia diuerſitas priuationum eſt ſm diuerſitatem habituum priuatoꝝ. mior pbatur ¶ P. Sic:q₂ qua rõne idẽtitas eſſentie poteſt ſtare cum multitudine relationum eadẽ rõne cũ multitudine paternitatum:ſed iſta idẽtitas:que poteſt ſtare cum multitudine paternitatum non eſt eadem cuꝫ identitate patris vel paternitatis:q₂ tunc aliquid poſſet ſtare cum ſuo oppoſito.ergo ⁊c̃. ¶ Secundo ſic: quaſi eadem eſſet multitudo oppoſita identitati filij ⁊ idẽtitati eſſentie:tunc per idem poſſet probari multitudo filiorum ⁊ multitudo eſſentiarum: ſed tali modo probandi non eſt vſus btũs Aug.contra Maximũ hereticũ.ergo vt dicitur multitudo oppoſita identitati determinate perſone non eſt eadem cũ multitudine oppoſita idẽtitati eſſentie. ¶ Secũdo arguitur principaliter ſic.illud quo ablato remanet idẽtitas eſſentie nõ hꝫ eandem idẽtitatem cũ eſſentia:q₂ ablata re nõ manet idẽtitas eius : ſed ablata paternitate adhuc poteſt intelligi eſſentia manere innaſcibilis ſꝫ Aug.5° de tri. vbi dicit:ꝙ ſi non genuiſſet pater adhuc maneret deus innaſcibilis.ergo ⁊c̃. Adhuc minor prime rationis poteſt pbari ſic:q₂ qua rõne poſſunt eſſe in diuinis plures ſimilitudines realiter differentes:eadem rõne poſſunt eſſe plures paternitates niſi aliud obuiet q̃ꝫ identitas paternitatis cum eſſentia: ſed ſm doctores aliquos:q non dicuntur in hoc errare plures ſimilitudines realiter differentes ſunt in diuinis.ergo ⁊c̃. ¶ Et confirmatur iſtud dictum:q₂ doctores aſſignantes rõneꝫ huius emanationis vel illius:huius perſone vel illius nõ arguunt hoc ex identitate eſſentie cũ perſona:ſed ex alia cauſa:puta ex materialitate:vel aliquo tali.

¶ Quãtũ aũt ad 2ᵐ:qḋ pncipal̃r intẽdũt pbare in diuinis.ſ.ꝙ idẽtitas eſſentie cum pſona eſt alia ab idẽtitate eſſentie ad ſe:vel perſone diuine arguunt primo ſic. illa identitas: que compatitur ſecum affirmationem ⁊ negationem eiuſdem non eſt eadem cum illis identitatibus:quarũ neutra hoc poteſt compati : ſed ſic eſt de idẽtitate eſſentie ad relationem in comparatiõe ad

idẽtitates:quibus eſſentia eſt eadem ſibi: ⁊ relatio ea-
dez ſibi.ergo ⁊c̃.ma.pz.ꝓbatio mi.q2 idẽtitas eſſentie
⁊ relationis poſſunt cõpati cõicabile ⁊ nõ cõicabile:eẽ
filiũ ⁊ non eſſe filium:nam pater non eſt cõicabilis:eſ-
ſentia eſt cõicabilis:pater non eſt filius:eſſentia eſt fi-
lius:ſed idẽtitas perſone ad ſeipſam h̃ nõ compatitur:
nam perſona non poteſt dici filius ⁊ non filius: nec ſi-
militer idẽtitas eſſentie ad ſeipſam.ergo ⁊c̃. ¶ Scḋo
ſic: identitas adequata ⁊ identitas non adequata nõ
ſunt eadem identitas:ſed identitas perſone ad ſeipſaz
eſt idẽtitas adequata : ⁊ ſimiliter identitas eſſentie ad
ſeipſam:idẽtitas vero eſſentie ad perſonam nõ eſt idẽ-
titas adequata:q2 perſona nõ adequatur eſſentie.g̃ ⁊c̃.
¶ Tertio poteſt ſimiliter argui ſic. identitas eſſentie
ad ſeipſam: vel perſone ad ſeipſam eſt idẽtitas conuer-
tibilis:ſed idẽtitas eẽntie ad ꝑſonã nõ ẽ idẽtitas ꝯuer-
tibilis:q2 perſona non conuertitur cum eſſentia. g̃ ⁊c̃.
¶ Quarto ſic.idẽtitas que eſt indiuiſio alicuius rei a
quadam re:que vocatur relatiua:nõ eſt identitas qua
aliquid eſt indiſtinctum a ſeipſo: que vocatur abſolu-
ta:ſed ſic ſe hz idẽtitas eſſentie ad perſonã in compara-
tione ad idẽtitatem eſſentie ad ſeipſam: ⁊ perſone ad
ſeipſam.ergo ⁊c̃. ¶ Quinto ſic. nulla res preſupponit
ſeipſam ſm rem ſaltem: ſed identitas eſſentie ad rela-
tionem preſupponit identitatem eſſentie ad ſe:⁊ rela-
tionis ad ſe.ergo ⁊c̃.

Quantum aũt ad ſecũdum pertinens ad iſtuz
articulum de diuinis ſciendũ:ꝙ dif-
ficultates:que apparẽt in diuinis ex hoc ꝙ ponit̃ eſſen-
tia eadem res cum perſona reducũtur ad duo. ¶ Pri-
mum eſt:q2 ſuppoſito ꝙ eſſentia ſit eadem cum perſo-
na: videt̃ ſequi ꝙ ꝯdictoria verificent̃ de eodẽ : nam
affirmatio ⁊ negatio eiuſdez de perſona ⁊ eſſentia: ver-
bi gratia:cõicabile verificatur de eſſentia:non cõicabi-
le verificatur de perſona:⁊ ſimiliter eſſe filium verifi-
tur de eſſentia:non eſſe filium verificatur de perſona
patris. ¶ Scḋm eſt:q2 videtur illud principium com-
mune plurificari:quecũq3 ⁊ eidem ſunt eadem ⁊c̃. q2
cum perſone ponantur eedem oĩno per eſſentiã cũ ipſa
eſſentia:ſequitur vel ꝙ perſone ſint eedem inter ſe: qḋ
falſum eſt.vel ꝙ iſtud principium:quecunq3 vni ⁊ ei-
dem ⁊c̃.falſificet̃: quod eſt inconueniens. ¶ Dicunt
ergo ponentes iſtã duplicem idẽtitatem:ꝙ iſta via du-
plicis vnitatis eſt ꝯuenientiſſima ad ſoluendũ dictas
difficultates.Et primo quantũ ad primũ de ꝯdictiõe.
⁊ primo hic oſtẽdũt ex pte ſubi.de quo vident̃ contra-
dictoria verificari.deinde ex parte ꝑdicati ſiue ꝑdica-
toꝝ:quoꝝ vnũ ẽ affirmatiuũ : aliud negatiuum.

¶ Quantũ ad pͦᵐ oſtendũt: ꝙ per iſtã duplicẽ vnitatẽ
tollunt̃ inconuenientia de ꝯdictiõe ſic:q2 iſte modus
eſt conuenientiſſimus ad tollendũ ꝯdictionẽ: per quẽ
oſtẽditur:ꝙ affirmatio ⁊ negatio nõ oĩno ſunt de eodẽ
ſubo:ſed ſic eſt in ꝓpoſito ponẽdo duplicẽ idẽtitatez ⁊
vnitatem ꝑdictam.ſ.abſolutam ⁊ relatiuã.g̃ ⁊c̃. Ma-
ior pz:q2 cum ꝯdictio ſit affirmatio ⁊ negatio eiuſdem
de eodem ſubo: optimus modus tollendi ꝯdictionez
eſt oſtendere:ꝙ affirmatio ⁊ negatio nõ oĩno:vel non
oĩ modo ſunt de eodem ſubo.minor ẽt ꝓbatur:q2 iſta
que ſunt eadẽ identitate relatiua; tñ non ſunt oĩno vl'
oĩ modo eadem:q2 non ſunt eadẽ idẽtitate abſoluta:
talis aũt ſm hanc rõnem ponitur inter eſſentiam ⁊ ꝑ-
ſonam.ergo ⁊c̃. ¶ Ex parte aũt ꝑdicati eſt iſte modus
cõuenientiſſimus ad tollendũ ꝯdictionẽ:qḋ ꝓbat̃ ſic:
q2 iſte modus eſt conuenientiſſimus ad tollendam cõ-
tradictionẽ ex parte predicati:per quem oſtenditur:ꝙ
affirmatio ⁊ negatio requirunt diuerſa ſuba:⁊ que nõ:
ſed talis modus eſt hõ.ergo ⁊c̃.maior pz: q2 oſtẽdere ꝙ
affirmatio ⁊ negatio requirunt diuerſitatẽ in ſubo: eſt
oſtendere qñ tollitur ꝯdictio:⁊ qñ non. Minor ẽt faci-
liter ꝓbat̃:q2 affirmatio ⁊ negatio ſm idẽtitatem rela-
tiuã non requirunt diuerſa ſuba:ſicut manifeſte appa-
ret de duplo ⁊ non duplo circa eandem lineam: ⁊ ſimi-
le eſt de cõicabili ⁊ nõ cõicabili:non.n.iſta requirũt di-
uerſitatẽ in ſubo:ſed eſſe in filio:non eſſe in filio requi-
runt diuerſitatem in ſubo:⁊ ꝓpter hoc impoſſibile eſt ꝙ cõ-
ueniant eidẽ ſubo: ꝓpter qḋ q2 eſſentia ⁊ pater ſunt idẽ
oĩno re:non põt eſſentia eſſe in filio ſine paternitate:⁊
ꝙ paternitas ſit in filio ẽt:q2 eſſentiã ineſſe cõicabilez
filio:non eſt eſſentiã eſſe in filio ſine paternitate : ſed ẽ
eſſe quandam rem.ſ.filium:a qua.ſ.nec ẽt a paternita-
te eſt eſſentia diſticta relatiue:ideo cõicabile ⁊ nõ cõi-
cabile nõ reqrũt diuerſa ſuba:ſicut eẽ filiũ:nõ eẽ filiũ.

¶ Quantũ ẽt ad ſcḋm.ſ. ad ſoluendũ illud principium
quecunq3 vni ⁊c̃.iſte eſt conuenientiſſimus modus:q2
illud ꝑncipium quecunq3 vni ⁊c̃. non intelligit̃ de his
que ſunt eadẽ eidem idẽtitate relatiua: ſicut pz in exẽ-
plis iſtis:q2 cõcauũ ⁊ leue:vel concauũ ⁊ cõuexũ ſunt
eadẽ ſuperficiei relatiue:non tñ ſunt eadem inter ſe: ⁊
ſilr eadem eſt diſciplina hoĩs ⁊ ꝯrioꝝ:⁊ tñ iſta inter ſe
non ſunt eadem.ſ.homo ⁊ ꝯria. ¶ Tertio ꝓbãt ſimul
quantum ad vtrunq3:ꝙ.ſ.iſte modus eſt cõuenientiſſi-
mus:ad quẽ oẽs alij reducuntur:ſed talis modus ẽ hu-
iuſmodi.ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris:q2 alij modi: vl' ſunt
cõicabile ⁊ incõicabile:vel pars ſubiua ⁊ totũ:ſed opz
iſta reduci ad aliq̃ diuerſitatem: vel ad aliq̃ nõ idẽti-
tatẽ prioꝛẽ.ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris iſtius ꝓſilli: q̃tuz
ad vtranq3 partem. ⁊ primo q̃tum ad cõicabile ⁊ nõ
cõicabile:tũ q2 iſti' modi oppoſiti requirunt aliq̃ non
idẽtitatem vel diuerſitatẽ:tũ q2 dicũt reſpectus rõnis
eũ in diuinis nõ ſint reſpectus reales niſi originis: ⁊ iḋo
opz ꝙ reducantur ad aliquod prius fundamẽtũ ex ꝑ-
te rei: ⁊ idẽ dõz eſt de toto vl'i et parte ſubiua. oꝫt g̃ ꝙ
oz ponere inter perſonam ⁊ eſſentiã aliq̃ nõ idẽtitatẽ
.ſ.abſolutam:que ſtat cum identitate relatiua.

¶ Quantũ aũt ad ſcḋm principale pertinens ad iſtã po-
ſitionem.ſ.quantum ad reprobationem iſtius opinio-
nis primo premitto duo:⁊ deinde ad ꝓpoſitũ. ¶ Quã-
tum ad primũ duo premitto. Primũ eſt diſtinguere ḋ
duplici vnitate: vel duplici vno. Scḋm eſt oſtendere
quaſdam ꝓprietates vnius:quod conuertitur cũ ente.
¶ Primũ ergo eſt oſtẽdere:ꝙ duplex eſt vnũ: ſiue du-
plex eſt vnitas.ſ.per cõpoſitionez ⁊ per indiuiſionem
alicuius a ſeipſo: vnũ p̃ modo dictũ.ſ.vnũ ꝑ cõpoſitio-
nem reſpicit totũ cõpoſitũ:⁊ partes ex quibus compo-
nitur:⁊ ꝓut reſpicit totum cõpoſitum dr̃ cõpoſituz: ex
his ptib' aũt nõ ꝯuenit eẽ cõpoſitũ ex his : ſed ꝯuenit
eis eẽ cõpoſitũ huic:vel ꝯiũctũ huic:⁊ eẽ vnũ iſto mõ:
ꝓut conuenit toti cõpoſito:idẽ eſt ꝙ eſſe indiuiſũ vel
non diuiſum in partes actu ſeparatas abinuicez: vnde
cõtinuum ſic dr̃ vnũ inq̃tum eſt actu indiuiſum in ꝑ-
tes actu ſeparatas:⁊ ſilr compoſitũ ex mã ⁊ forma ſic
dicitur vnum:partes autem in tali compoſito dicunt̃
vnum: vel magis ꝓprie vnite inq̃tum nõ ſunt in actu
abinuicẽ ſeparate vel diſiuncte. Ita ꝙ vnitas totius ẽ
non diuidi in partes actu ſeparatas: vnitas aũt ptis eſt
non diſiungi vel ſeparari ab alia parte:⁊ in talibus in-
uenitur non ſolum indiſtinctum:ſed etiam indiuiſũ
ꝓprie:⁊ iſta vnitas poſſet dici aliquo modo vnitas re-
latiua:q2 talis vnitas eſt eoꝝ:que ſunt vnum ex mul-
tis: ꝓut reſpicit ipſum totum:vel eſt relatiuoꝝ diſtin-
ctorum

¶ Unitas duplex per compoſitionem ⁊ per indiuiſionem.

ctorum per eſſentiã quoꝝ vnuz eſt cõiunctuz vel vnituz alteri: ꝛ h quantũ ad partes: ꝛ in iſta vnitate prius vnitarũ licz vnũ eoꝝ poſſit dici vnitũ alteri vel cõiunctuz: nõ tñ põt dici vnuz iſtorum ſic eſſe vnuz cum altero ꝙ vnũ ſit eſſentialiter alterũ: qꝛ nec mã eſt eẽntialiter forma nec ecõuerſo: ꝛ ſilr vna pars cõtinui nõ eſt altera: nec ecõuerſo: nec etiã põt dici ꝙ compoſituz ſit aliqua partiũ vel oẽs ſimul: qꝛ nõ reſpicit partes: vt ꝙ eſt ipſe partes: ſed qđ eſt ex partibꝰ: ſicut alias diffuſe oſtendi. talis autẽ vnitas ꝓut eſt totius cõpoſiti ex his nulli ſimplici cõuenit: quod pz faciliter ſic. qꝛ nomẽ ſimplex hz aliud ꝛ aliud ex quibus fit: ſed tale vnũ totũ hz aliud ꝛ aliud ex quibus fit. ergo ꝛc. compoſituz aũt ꝓut cõpoſituz cõuenit partibus cõiunctis adinuicẽ poteſt cõuenire ſimplici venienti in cõpoſitionẽ aliorum: imo neceſſarium eſt omne tale reſolui ad partes ſimplices vel ꝓcederetur in infinituz: qꝛ omne cõpoſituz habens aliud ꝛ aliud ex quibus fit opz reſolui in aliquid priꝰ: talis autẽ vnitio vel cõpoſitio cum alio nõ põt cõuenire illis ſimplicibus: que nõ cõcurrũt in cõpoſitionẽ aliorũ: vt de ſe pz. ❡ Alia aũt eſt vnitas que non dicitur ꝑ cõpoſitionẽ pluriũ: ſed per indiuiſionẽ alicuius a ſeipſo ꝛ de iſta vnitate dico tria. ❡ Primuz eſt qđ dr ab alia vnitate que dicitur cõpoſitio ſiue accipiatur compoſitio prout cõuenit toti: ſiue ꝓut cõuenit partibꝰ. ❡ Secunduz eſt ꝙ iſta vnitas cõuenit omni enti. ❡ Tertiũ eſt ꝙ licz iſta vnitas cõueniat omni enti: non tamẽ cõuenit omni enti in habitudine ad quodcũqꝫ ens idẽter. ❡ Primũ pz ſic. qꝛ vnitas: qua aliquid eſt indiſtinctũ a ſeipſo eſt illa vnitas: qua aliquid eſt idem ſibiipſi: ſed nulla res eſt eadẽ ſibiipſi per cõpõnez que fit ex his vel cũ h ꝙ nulla res eſt cõpoſita ex ſeipſa vel cum ſeipſa. ergo ꝛc. ❡ Secũduz pz ſic. qꝛ omne ens ſiue oẽ qđ eſt: aut eſt indiſtinctũ a ſeipſo aut nõ: ſi ſic habetᷣ ꝓpoſitũ ſcz qđ talis vnitas cõuenit omni enti. ſi nõ. ergo idem eſt diſtinctũ a ſeipſo: qđ eſt oio impoſſibile. ❡ Tertiũ pz de ſe. qꝛ indiſtinctio: qua aliquid eſt indiſtinctũ a ſeipſo nõ cõuenit ei in habitudine ad aliquid qđ eſt ab eo diuerſuz: ſed talis idẽtitas eſt idẽtitas de qua loquimur. ergo ꝛc. ❡ Circa tamẽ iſta occurrũt duo dubia. ❡ Primũ eſt: vtꝝ idẽtitas totius: que eſt idiſtinctio totius a ſeipſo ſit alia ab iſta: qua dicitᷣ vnuz per cõpoſitionez que eſt indiuiſio ipſius cõpoſiti: oppoſita diuiſioni ipſius in partes actu ſeparatas. vnde h vnitas opponitur diuiſioni ſiue ſeparationi partiũ: nõ autez diſtinctioni eſſentiali partiũ adinuicẽ: ſemper enim ſunt diſtincte adinuicez eſſentialiter ſic ꝙ h eſſentialr nõ eſt iſta. ſi ergo ponatur ꝙ vna iſtaꝝ idẽtitatuz ſit alia: ſequitur ꝙ vnitas cõpoſitionis ꝛ vnitas indiſtinctionis qua aliquid eſt indiſtinctũ a ſeipſo: ſit eadẽ vnitas cuz alia ꝙ eſt ſuperiꝰ reprobatum: ſi aũt ponatur ꝙ ſit alia ꝛ alia vnitas ſeqtur ꝙ triũ rerũ erũt quatuor vnitates qꝛ preter vnitates quibus due partes: ꝛ ipſum totũ ſunt vnuz vnitate qua ſunt idiſtincta a ſeipſis erit dare quartam vnitatez: qua ipſum cõpoſitũ eſt vnũ vnitate oppoſita diuiſioni in partes: ꝙ etiã videtur incõueniens ſcz ꝙ triuz rerũ ſunt quatuor vnitates. ❡ Secundũ dubiũ eſt: vtrũ vnitas cõpõnis ſit vna numero partiũ ꝛ totius: qꝛ ſi ponatur ꝙ ſic: ſeqtur ꝙ idem erit aliquid cõponi huic ꝛ cõponi cuz hoc: qđ eſt falſum. ſi autẽ ponatur ꝙ ſint diuerſe vnitates cõpõnis: ſequitᷣ ꝙ in eodem cõpoſito ex eiſdez partibus ſint plures cõpoſitiones: ꝙ eſt ſimiliter falſum ꝛ incõueniẽs. ❡ Ad iſtud 2m ꝓmo dicẽduz: ꝙ ſi accipiamus vnitates partiuz pro relatione earũ adinuicez ſiue ſit relatio rei ſiue rõnis accipiendo. ſ. vnituz vnito vnitũ: ſicut ſimile ſimili ſimile: impoſſibile eſt imaginari eãdez vnitatẽ partiũ adinuicem: qꝛ iſte relationes ſunt diuerſe que ſunt diuerſoruz ſubiectorũ ꝛ ad diuerſos terminos: ſed tales ſunt relationes partiuz adinuicẽ vnitaꝝ. ergo ꝛc. ma: pz. de ſe minor etiaz ſilr apparet facilr. verbi grã. de mã ꝛ forma in cõpoſito: qꝛ relatio mãe ad formaz eſt materie vt ſubiecti: ꝛ forme vt termini ꝛ econuerſo: relõ forme ad mãm eſt forme vt ſubiecti ꝛ mãe vt termini. ğ ꝛc. Si autẽ imaginemur vnitatẽ cõpoſiti entitatez reſultantẽ ex partibus ſic cõiunctis: vt. ſ. entitas indiuiſa in partes in actu vocetur entitas indiuiſa vel compoſita que nihil aliud eſt ꝙ̃ ipſa natura compoſita: ſic eadez vnitas eſt partiuz ꝛ totius compoſiti: vnde iſto modo vnitas que eſt compoſiti ex anima ꝛ corpore nihil aliud eſt ꝙ̃ humanitas prout fundat indiuiſionez in partes: quia accipiendo ſic vnitatem ſimile eſt de vnitate ſic accepta: ſicut de natura compoſita: ſed eadez nã eſt que eſt nã cõpoſita ꝛ que eſt reſultans ex partibꝰ. ergo eadez eſt vnitas cõpoſitionis ſic accepta: ꝛ totius ꝙ ex partibꝰ reſultat: ꝛ partiũ ex quibus reſultat totũ. ❡ Ad ğ dicitᷣ ꝙ idem erit cõponi huic ꝛ cõponi ex hoc dõm ꝙ nõ ſeqtur: ſed bene ſeqtur ꝙ eadẽ cõpoſitio erit vel vnitas cõpoſitionis eadẽ que eſt partiũ vt ex quibus reſultat totuz: que eſt totius vt reſultãtis ex ptibꝰ. ❡ Ad primũ dubiuz põt aliquo modo patere ex ſolutione ſecundi: ꝙ triũ rerũ ſint plures vnitates diuerſarũ rõnũ ꝙ̃ tres: nũc aũt vnitas cõpõnis ꝛ vnitas indiſtinctiõis a ſeipſo ſunt vnitates diuerſaꝝ rationũ: vnde licet ibi nõ ſint niſi tres res: quaꝝ vna eſt ipſamet cõpoſita nã vna: ſiue vnitas cõpõnis ꝛ alie ſunt partes ex quibꝰ reſultat: ita ſunt ibi tres vnitates cõuertibiles cum ente quarũ vna fundatᷣ ſuper ipſam cõpoſitionẽ que dicitᷣ vna que fundat idẽtitatẽ de idẽtitate conuertibili cuz ente: licz enim compoſitio ſit vnitas totius ſcdm rõnem ꝓpriaz qua eſt cõpoſitio: tñ ipſamet cõpoſitio hz vnitatem que eſt indiſtincta a ſeipſa: cuius ipſa eſt fundamentuz: ꝛ iſta idiſtinctio nõ eſt cõpoſitio: qꝛ cõpoſitio nõ eſt indiſtincta a ſeipſa per cõpoſitionẽ: ſed talis indiſtinctionis: qua pertinet ad vnuz ꝙ conuertitur cuz ente eſt cõpõnis vnitas fundamentuz. ❡ Si ergo arguatur ſic: vnum plurificatᷣ ſicut ꝛ ens: ſed in cõpoſito nõ ſunt niſi tres entitates. ſ. entitas totius ꝛ entitas aliarũ partiũ: ſi ſit ex duabus partibus. ergo ſunt ibi ſolum tres vnitates. ❡ Dicendũ ꝙ verum eſt loquẽdo de vnitate vel vno ꝙ cõuertitur cuz ente: ſed ꝓter iſtas tres vnitates cõuertibiles cũ ente eſt ibi vnitas cõpoſitionis habens ꝓpriaz rõnem vnitatis que magis ſonat in poſitiuũ ꝛ eſt fundamentũ vnius illarũ trium vnitatuz cõuertibiliuz cũ ente: ꝛ ſic patz primũ: ꝙ erat premittenduz videlz de duplici vnitate: quaꝝ vna eſt compoſitio: alia vero indiſtictio alicuius a ſeipſo.

Nõ quõ eadez eſt vnitas totius cõpoſiti ꝛ partiuz cõponentiuz ꝛ quõ nõ.

❡ Quantũ autez ad ſcdm. ſ. de ꝓprietatibus vnius qđ cõuertitur cũ ente: ſciendũ ꝙ duo ſequuntᷣ: vnuz ꝙ cõuertitur cũ ente: ꝛ cõuenit oĩ tali vni: videlicz eſſe indiſtinctũ in ſe: ꝛ diſtinctũ ab omni alio. Tunc ergo qñ dr ꝙ cõuenit ſibi eẽ diſtinctũ ab oĩ alio: hoc ꝙ dr ab oĩ alio aut accipitᷣ ꝓ eo ꝙ ẽ diſtictũ a tali vno ſic: ꝙ illđ aliud ſupponat pro oĩ eo ꝙ nõ eſt idem cuz eo idẽtitate: que cõuertitur cũ ente: aut illud aliud ſupponit pro aliquo alio quã ꝓ illo ꝙ diſtinguitur a tali vno: ꝛ ꝙ ſic diſtinguitur a tali vno ꝙ nõ eſt idem cũ eo idẽtitate q̃ cõuertitur cuz ente. Si primo modo tunc hẽtur: ꝙ oẽ illud quod nõ eſt idem cuz aliquo ente identitate qua cõuertitur cuz ente eſt aliud ab eo. ❡ Si dicatur ſcdo

Nota de ꝓprietatibus vnius qđ ẽ ſinonomũ ẽti.

modo cõtra.qꝛ hic accipitur diſtinctum ab oĩ alio per oppoſitũ ad idẽ ꝙ cõuertitur cum ente:ſ3 nõ aliud ibi poſitu3 ſupponeret ꝑ aliquo alio ꝙ̃ pro illo ꝙ non eſt idem cũ ente idẽtitate que cõuertitur cũ eo: tunc aliõ ibi poſitũ quãdo dr̃ diſtinctũ ab alio nõ acciperet per oppoſitũ ad idẽ ꝙ cõuertitur cũ ente: ſed oporteret ꝙ acciperetur per oppoſitũ ad aliqđ illud vnũ ſiue idem ꝙ cõuertitur cũ ente vel aliquid cõis illo ꝙ eſſe non põt:qꝛ impoſſibile eſt eſſe aliquid cõis vnum vno ꝙ cõuertitur cũ ente.¶ Ex h̓ accipio iſtam ꝓpoſitione3 videl3 ꝙ omne illud quod nõ eſt idẽ cum aliquo idẽtitate que cõuertitur cum ente:eſt aliud ab eo ⁊ diſtinctum.¶ Secũda ꝓprietas vnius ꝙ cõuertitur cũ ente eſt:ꝙ omne ꝙ eſt cõparatu3 alteri eſt idem cum eo idẽtitate qua vnũ qđ couertitur cum ente dicit̃ vnu3 vel ide3 vel eſt diuerſu3 ab eo.Et hoc ꝓbo qꝛ oẽs vſq3 ad tẽpora iſta cõceſſerunt ꝙ ide3 ⁊ diuerſum diuidũt ſufficiẽter omne ens:qꝛ.ſ.omne ens cõparatum alteri eſt idẽ cum eo idẽtitate que cõuertitur cu3 ente vel diuerſum ab eo:qđ p3 ſic.qꝛ quãdo dr̃ ꝙ idẽ ⁊ diuerſum ſufficiẽter diuidũt omne ens:aut diuerſu3 ibi acceptũ accipit̃ per oppoſitũ ad idẽ qđ cõuertitur cu3 ente aut per oppoſitũ ad ide3 ſcđo modo dictũ.non ſcđo modo qꝛ tunc idem ⁊ diuerſu3 nõ diuidũt omne ens.ergo relinquitur ꝙ diuerſu3 ibi accipitur per oppoſitũ ad idẽ ꝙ cõuertitur cũ ente:⁊ ſic p3 illa ꝓpoſitio: ꝙ.ſ.oẽ ens cõparatu3 alteri eſt idem cũ eo vel diuerſum.¶ His ſuppoſitis intẽdo reprobare predicta3 poſitionẽ. ⁊ primo in generali:poſtea quantũ ad diuina.Primo ergo intendo arguere cõtra poſitione3 in ſe.Secũdo cõtra rationem qua confirmatur.Tertio contra exempla.

Quantum ad primũ primo arguo ex duplici ꝓprietate entis.Secũdo hoc ꝓbato oſtẽdo rationes prius factas eſſe ſolidas ⁊ nõ ſolutas.¶ Ex prima ꝓprietate entis arguo ſic.omne illud qđ nõ eſt idem cum aliquo idẽtitate que cõuertitur cum ente eſt diſtinctũ ab eo:ſed idẽtitas qua aliqđ eſt vnũ vnitate que cõuertitur cũ ente eſt idẽtitas abſoluta. g̃ omne ꝙ eſt cõparatu3 alteri eſt idem cũ eo identitate abſoluta: vel eſt diſtinctũ ab eo realiter.¶ Ex hoc arguo vlterius:ſicut modo probatũ eſt.omne qđ eſt comparatu3 alteri eſt idem cu3 eo idẽtitate que cõuertitur cũ ente vel eſt diſtinctũ ab eo realr̃.ſed ſm te illud qđ eſt idẽ cum aliquo idẽtitate relatiua nec eſt idem cũ eo idẽtitate abſoluta nec diſtictu3 realiter ab eo:ergo iſta idẽtitas relatiua quã tu ponis eẽ:eſt nulla idẽtitas: ita ꝙ nec eſt idẽtitas nec eſt diſtinctio nec aliquid in mundo niſi in pura fictione.¶ Idẽ ꝓbo ex ſecũda ꝓprietate entis.ſ.ꝙ idem ⁊ diuerſu3 ſufficiẽter diuidũt omne ens cõparatu3 alteri:ſicut ſupra expoſitũ eſt.vbi ꝓbatum eſt:ꝙ oẽ ens cõparatu3 alteri eſt idẽ cu3 eo idẽtitate que cõuertitur cũ ente vel diuerſu3:ſed ſicut ꝓbatum eſt:iam ide3 ꝙ cõuertitur cum ente eſt identitas abſoluta. ergo omne qđ eſt comparatũ alteri eſt idem cũ eo idẽtitate abſoluta:ſed ſm te ꝙ eſt ide3 idẽtitate relatiua:nec eſt idẽ idẽtitate abſoluta:nec eſt realr̃ diuerſu3.ergo idẽtitas nihil eſt penitus ſicut prius.¶ Si dicatur ad h̓:ꝙ ide3 ꝙ cõuertitur cu3 ente ſe habet in plus quã idẽ idẽtitate abſoluta:qꝛ eſt cõe idẽtitati abſolute ⁊ idẽtitati relatiue:⁊ inter tale idẽ ⁊ diuerſu3 nõ eſt medium.iſtud nihil v3:qꝛ ſm eos ⁊ ſm oẽs vnum ꝙ cõuertitur cu3 ente eſt illud qđ eſt indiſtinctu3 in ſe vel a ſe:ſed diſtinctu3 a quocũq3 alio:ſed indiſtinctio qua aliquid eſt indiſtinctũ in ſe vel a ſe dr̃ indiſtinctio ſiue idẽtitas abſoluta.ergo ⁊c̃.¶ Ex hoc oſtẽdo ꝙ rationes alias facte ſtant:quarũ prima fuit talis.extrema iſtius idẽtitatis relatiue aut ſunt ens ⁊ nõ ens aut ens ⁊ ens.primo modo nõ põt eſſe:qꝛ ſm te identitas relatiua facit extrema:ſicut eſſe vnũ ꝙ h̓ eſt h̓ realiter: ſed impoſſibile eſt ꝙ ens ſit nõ ens realr̃.ergo ⁊c̃.Si ſcđo modo aut extrema ſunt entia extra animã aut ſ3 animam tm̃:ſi ſm animã tm̃ vel quantu3 ad vtrũq3:nihil ad ꝓpoſitu3:qꝛ nos loqmur de idẽtitate: que conuenit rebus in eſſe reali nõ ſm rõnem intelligẽdi tm̃: ſi aũt extrema ſint poſitiua ſm re3 ſm eſſe extra animã: tũc aut iſta extrema ſunt vna ⁊ eadẽ res aut diuerſe res:ſi ſunt eadẽ res:tunc indiſtictio iſtoru3 extremorum eſt eiuſdẽ rei a ſeipſa:ſed talis idẽtitas ſm te eſt identitas abſoluta.g̃ idẽtitas ꝙ̃ tu dicis relatiuã eſt idẽtitas abſoluta.Si ſint diuerſe res:tunc ſeqtur quod vna non eſt alia realr̃ ⁊ ꝙ ſint abinuicẽ diſtincta:ſed ſm te idẽtitas relatiua tollit oẽm diuerſitate3 realem ⁊ facit extrema ſic vnũ:ꝙ vnũ realr̃ eſt alterũ.ergo ſm hoc ſequitur ꝙ iſta extrema ſunt vnũ ⁊ nõ ſunt vnum realr̃ ⁊ ꝙ vnũ eſt realiter alterũ ⁊ nõ eſt realiter alterũ: que ſunt manifeſte ↄtradictoria.¶ Ad iſtud reſpõdet̃ duplr̃. Uno modo ſic.ꝙ iſta rõ ꝓcedit imaginãdo: ꝙ ponentes identitatẽ relatiuã ponant ꝙ identitas relatiua habeat extrema poſitiue:h̓ autem eſt falſum: qꝛ ponẽtes identitatẽ relatiuã nõ ponunt ꝙ iſta idẽtitas ponat diſtinctionẽ vel diſtincta extrema affirmatiue:imo negatiue ſub h̓ ſenſu.ſ.ꝙ idẽtitas relatiua negat diſtinctionem ⁊ diuerſitatẽ oĩmoda3 inter extrema:⁊ negat extrema diſtincta: ⁊ ideo rõ non valet.¶ Alio modo reſpõdetur dĩm:ꝙ extrema idẽtitas relatiua non debet dici diuerſa:qꝛ idẽtitas relatiua tollit oẽm diuerſitate3 realem:ſed debet dici aliquo modo nõ eade3:qꝛ nõ eadem idẽtitate abſoluta:ita ꝙ idem idẽtitate relatiua eſt mediũ inter diuerſum ⁊ oĩno idem:ꝙ eſt ide3 idẽtitate abſoluta.¶ Prima rñſio cõcludit noſtrum ꝓpoſitũ:qꝛ ponere ꝙ idẽtitas relatiua tollat inter extrema oẽm diſtinctionẽ realem eſt ponere ꝙ extrema identitas relatiua in nullo eſt totaliter diſtincta: ⁊ ꝙ vnu3 ipſorũ eſt id ipſu3 ꝙ alterum realiter: quia ſi nõ eſſet vnum idipſum ꝙ alter̄ realr̃:realiter eſſent diſtincta: ſed idẽtitas que eſt indiſtinctio alicuius ab eo ꝙ ẽ ipſummet:eſt indiſtinctio alicuius a ſeipſo:⁊ h̓ eſt idẽtitas abſoluta.ergo ⁊c̃.¶ Secũda etiã reſpõſio que videtur poſſet dari ad iſta3 obiectionẽ non v3: qꝛ ſicut ꝓbatum eſt ſupra inter idẽ idẽtitate abſoluta ⁊ diuerſum nõ eſt dare mediũ:vnde iſta reſpõſio petit:qꝛ ſupponit ꝙ debet ꝓbare.v3 ꝙ inter ide3 idẽtitate abſoluta ⁊ diuerſum eſt dare mediũ:cuius oppoſitũ ꝓbatum eſt ſupra efficaciter.¶ Secũdo arguebat̃ ſic.qꝛ ſm te idẽtitas relatiua eſt iſta que tollit omnẽ diſtinctione3 realem inter extrema:ita ꝙ dr̃ relatiua nõ a põne relationis vel extremorũ:ſed a negatione relationis:ſed omnis idẽtitas abſoluta talem relationẽ negat.ſ.diſtinctione3 inter extrema que ſunt eadẽ.ergo omnis idẽtitas relatiua eſt abſoluta.⁊ ecõuerſo.¶ Ad hoc reſpõdetur ſic.ꝙ eſt queda3 diſtinctio vna que eſt itrinſeca rei in ſe:ſed eſt diſtictio rei a quodã alio extrinſeco: ſicut diſtinctio hominis ab irrationali:⁊ diſtinctio hinnibilis a rudibili.dicunt ergo qđ identitas oppoſita prime diſtinctioni eſt identitas abſoluta:quia tollit diſtinctionem intrinſecam rei.ſ.diſtinctionem rei in ſe: idẽtitas vero oppoſita alij diſtinctioni dicitur relatiua:quia tollit diſtinctionem cuiuſdam rei ab alio extrinſeco.¶ Iſta reſpõſio deficit in trib⁹ ⁊ ſatis ruditer.Primo quia omnis diſtinctio eſt alicuius diſtincti ab alio di/

ſtincto a ſe. omne enim diſtinctū eſt ab alio diſtinctū: ſed ſm te identitas relatiua eſt illa q̄ tollit diſtinctionem alicuius ab alio a ſe. ergo oīs identitas eſt identitas relatiua: ita ꝙ adhuc ſtat dictū. ❡ Secūdo. qꝛ ſi diuideretur vel diſtingueretur homo in homines qꝺ tu dicis pertinere ad intrinſecam diuiſionem rei oporteret dare plures homines quorū vnus eſſet realiter diſtinctus ab alio: ſicut ſoꝛ. diſtinctus eſt a platone: ſed ſm te identitas tollens talem diſtinctionem eſt identitas abſoluta. ergo identitas tollens diſtinctionē alicuius rei ab alio eſt identitas abſoluta ſed hanc tu ponis relationē. ergo abſoluta ⁊ relatiua ſunt eadē idētitas. ❡ Tertio. quia quādo dicis qꝺ identitas relatiua tollit diſtinctionem alicuius rei ab alio: aut h̄ eſt manēte illo alio in alietate ſua: aut nō: ſi manēte illo alio in alietate ſua ſequitur ꝙ tollitur ⁊ nō tollitur diſtinctio: quia a duobus exiſtentibus adinuicem alijs impoſſibile eſt ſm vnitatem ꝙ tollatur diſtinctio vnius ab altero: ſed ſm te tollitur diſtinctio alicuius ab alio manente in alietate ſua: ſi autē ita ſit ꝙ identitas relatiua dicitur tollere identitatē alicuius ab alio ablata alietate ſua. Tunc ergo illud a quo tollitur diſtictio ab hac re ſignata cedit in eandem rem cū ipſa: ⁊ ſic tollere diſtinctionē eiꝰ ab hac re eſt tollere diſtictionē alicuius ab eo ꝙ eſt ipſum realiter: ⁊ hoc eſt tollere diſtinctiōē alicuiꝰ rei a ſeipſa: ⁊ ita eſt idētitas relatiua. ergo idētitas relatiua eſt idētitas abſoluta. ❡ Tertio dicunt ꝙ idētitas relatiua eſt indiſtinctio alicuius rei indiuiſe in ſe: ⁊ nō diuiſe a quadam re: quero vtrū illa res a qua prima dicitur nō diuiſa ſit eadem res cum illa a qua dicitur nō diuiſa: aut nō: ſi ſit eadem res cum illa a qua dicitur nō diuiſa: ſequitur ꝙ indiuiſio vnius ab altero ſit indiuiſio eiuſdem a ſe ipſo: ſed hoc pertinet ad identitatem abſolutam. ergo identitas abſoluta ⁊ relatiua ſunt idem: ſed nō eſt eadem res cum illa a qua nō dicitur diuiſa. ergo eſt alia res ab illa: ſed ponere ꝙ aliquid ſit indiſtinctum vel nō diuiſum ſaltē eſſentialiter ab eſſe ꝙ eſt alia res vel aliud realiter ab eo eſt ponere ꝙ aliqua ſint diſtincta ⁊ nō diſtincta eſſentialiter: ⁊ diuiſa ⁊ nō diuiſa: ſed hoc eſt ponere contradictoria. ergo ⁊c̄. ❡ Alia ratio ꝓcedebat conſimili modo: quia iſta res: a qua tu dicis hanc rem que eſt indiſtincta in ſe eſſe nō diuiſam: aut eſt alia res ab iſta a qua tu dicis eam indiuiſam: aut nō: ſi eſt alia tunc eſt diſtincta ab ea: ⁊ tunc erit diſtincta ⁊ nō diſtincta: ſi autem eſt eadem tūc indiſtinctio vnius ab alio erit indiſtinctio abſoluta. ⁊ quando arguebatur tertio vlterius ad idem quia dicebatur ꝙ iſte due res nō diuiſe ſic ſe habent ꝙ nominatio vtriuſqꝫ nō eſt repetitio eiuſdē rei. Contra ꝙ arguebatur ſic. qꝛ ſi nō eſt repetitio eiuſdem rei. g̃ hec res ⁊ illa nō ſunt eadem res: ⁊ per conſequens ſunt diuerſe res ꝙ eſt contra eos: quia ponūt quod inter ea que ſunt eadē etiam identitate relatiua nō eſt aliq̄ diuerſitas realis. ergo ⁊c̄. ❡ Ad iſta inquātū ad tria dicūt ꝙ in eis eſt fallacia ꝯſequentis ꝓcedēdo a duplici identitate ad vnā. vel a duplici cauſa vnitatis ad vnam: vnde quando dicitur illa res a qua illa prima dicitur indiuiſa aut eſt eadem res cum prima aut nō: dicunt ꝙ eadem res poteſt intelligi vel de idētitate abſoluta vel relatiua: ⁊ quando infertur ſi eſt eadem res. ergo identitas eius eſt indiſtinctio eiuſdem a ſeipſa: vel identitas abſoluta: procedit̄ a duplici identitate ad vnam determinatā: quādo etiam dicitur ꝙ ſi nō eſt eadē. ergo eſt diuerſa proceditur a duplici cā vnitatis ad vnam determinatā. nam ꝙ aliquid non ſit idem alterī identitate abſoluta poteſt prouenire vł quia eſt diuerſa: vel quia eadem idētitate relatiua: vn̄ quando nō eſt eadem identitate abſoluta. ergo diuerſa: ꝓceditur a duplici cauſa vnitatis ad vnā determinatam. ❡ Et eodē modo reſpondēt ad ſecundū quādo dicitur: aut alia: aut nō alia: qꝛ ex nō alia nō ſequit̄. ergo eadem identitate abſoluta. Et ſimilr ſi repetitio illius rei nō eſt repetitio eiuſdem rei nō ſequitur. ergo eſt repetitio alterius rei: quia ꝙ nō ſit repetitio eiuſdē rei identitate abſoluta poteſt eē: vel quia eſt repetitio eiuſdē rei idētitate relatiua: vel eſt repetitio alterius vnde quando infertur nō eſt repetitio eiuſdē rei idētitate abſoluta. ergo eſt repetitio alterius rei: ꝓceditur a duplici cā vnitatis ad vnam. ❡ Iſta reſponſio deficit in duobus: primo quia ſupponit falſum. Secundo. qꝛ interimit ſeipſam. ❡ Primū patet. quia iſta reſponſio ponit: ꝙ inter idem identitate abſoluta ⁊ diuerſū cadit mediū: cuius oppoſitum ꝓbatū eſt ſupra: quia ſupra ꝓbatum eſt ꝙ inter idem qꝺ conuertitur cū ente: ⁊ idem identitate abſoluta vt ipſi concedunt ⁊ ꝓbatum fuit ſupra: ⁊ diuerſum vel diſtinctum non eſt dare mediū. ❡ Secundū etiam patet. quia ſm rationē nominis reſponſionis a te date: in diſtinctiōe alicuius a ſeipſo eſt identitas abſoluta: ſed indiſtinctio vel indiuiſio illarum rerū: quarum vnam ponis nō diuerſā ab alia eſt indiuiſio eiuſdem a ſeipſo: cum pones eas eſſe vnam ⁊ eandē rem. ergo talis indiuiſio eſt identitas abſoluta. ꝓbatio mi. qꝛ iſta duo: que tu ponis vnā ⁊ eandem rem aut eſt ita ꝙ vnum eorū eſt idipſū ꝙ alterum realiter aut nō. ſi ſic. ergo indiuiſio vnius ab altero eſt indiuiſio eiuſdē a ſeipſo: que eſt idiuiſio eiuſdem ab eo qꝺ eſt ipſummet: ꝙ eſt idem ꝙ ſeipſū: ⁊ h̄ ꝙ dico eo ꝙ eſt ipſummet refert identitatem. ſi nō. ergo diſtinguūtur realiter: quia negaꝰ dicit diuerſitatē vel diſtinctionē predicati a ſubiecto realiter: ſi h̄ dicat̄ nō eſſe idem realiter vel ſm ratiōem: ſi hoc dicitur nō eſſe illud ſm eſſe rationis: ſed hic loquimur de hoc ꝙ erit h̄ nō eſſe idem ſm eſſe reale. g̃ ⁊c̄. ❡ Si dicat̄ ad h̄: qꝺ hoc eſt illud non abſoluta: ſed relatiua idētitate. ❡ Contra: quia tunc ſequitur ꝙ rō nominis male poſita eſt a te ponēdo identitatem abſolutam indiuiſionem alicuius a ſeipſo: ⁊ vlterius indiuiſio alicuius a ſe ipſo erit quoddam cōe ad identitatem abſolutam ⁊ relatiuā. ❡ Quantum ad reprobationem rationis ſciēdum: ꝙ ratio iſtorum ad probandū talem duplicem identitatem talis fuit. dicunt enim q. duo ſunt que cōſequūtur vnum ꝙ cōuertitur cum ente. ❡ Primū eſt ꝙ ſit indiſtinctum in ſe. ❡ Secundū ꝙ ſit diſtinctū vel diuerſum ab alio. Tunc ergo dicūt ꝙ identitas abſoluta dicitur qua aliquid dicitur indiuiſum in ſe ſiue a ſe: ſed identitas oppoſita diſtinctioni qua vnum ꝙ conuertitur cum ente eſt diſtinctum ab omni alio: eſt identitas relatiua: ſicut in ſecūda queſtione dictū eſt ita ꝙ talis identitas tollit diſtinctionem: qua vnū qꝺ conuertitur cum ente dicitur diſtinctū ab alio. Et ꝙ h̄ ſit poſſibile probant ſic: quia poſterius poteſt remoueri manente priori: ſed eſſe diſtinctum ab omni alio qꝺ conſequitur vnum qꝺ conuertitur cum ente eſt poſterius q̄ꝫ eſſe indiuiſū in ſe. ergo illud ꝙ eſt diſtictū ab omni alio poteſt tolli ab aliquo ente: ſicut patet in exemplis que adducunt de linea ⁊ ſuperficie ⁊ concauo vel leui. ❡ Contra autem iſtam rationem arguit̄ ſic. ⁊ argutum fuit ſupra: qꝺ ſcilꝫ diſtinctionem entis tolli ab omni alio dupliciter poteſt intelligi. Uno modo ꝙ. ſ. ponat̄ aliq̄ res puta angelus vnꝰ: ⁊ ponatur ꝙ

nulla res ſit niſi ipſe:tunc verū eſſet ꝙ ſtante ypotheſi
angelus maneret indiuiſus a ſe abſqꝫ hoc ꝙ eſſet diui
ſus vel diſtictus a quocūqꝫ alio:quia ſic nō eſſet aliud
a quo diſtingui-:retur ſm ypotheſim. ¶ Alio modo po
teſt intelligi:ꝙ ab ente aliquo manente indiuiſo in ſe
tollatur eſſe diſtinctum ab alio:rebus alijs manentibꝰ
⁊ ſic eſt impoſſibile:quia ꝙ ab aliquo ente tollatur eſſe
diſtinctum ab alio rebus manētibus:aut hoc intelligi
tur rebus in ſua entitate:qua diſtinguūtur ab iſto vno
manēte:aut nō:ſi ſic contradictio implicatur.ſ.ꝙ ſint
diſtincta ab illo ⁊ econuerſo ⁊ ꝙ nō ſint diſtincta:quia
ſꝫ ypotheſim ponūtur nō diſtingui ab illo: ⁊ ponūtur
etiam manere in ſuo eſſe diſtincto ab illo. ¶ Si vero
ħ etiaꝫ eſt impoſſibile:quia impoſſibile eſt rem mane
re ⁊ non retinere ſuuꝫ eſſe:anꝰquo diſtinguitur ab alijs
ſaltem quantū ad res nō conuertibiles in alia. ¶ Ad
iſtam autem rationem reſpondetur dicendo:ꝙ identi
tas relatiua non tollit diſtinctum eſſe ab alio in omni
materia:nō enim tollit diſtinctioneꝫ hominis a bruto
vel equi ab aſino:ſed in determinata materia: ſicut in
exēplis predictis de paſſione ⁊ ſubiecto:quia paſſio vt
dicunt nō eſt diuerſa a ſubiecto:⁊ eſt tn̄ cum eo eadeꝫ
identitate relatiua. ¶ Contra iſtam reſponſionem ar
guo tripl'r. Primo.qꝛ qui omne dicit nihil excipit: ſed
ſicut omni enti cōuenit eſſe indiſtinctum a ſeipſo: ita
conuenit omni enti eſſe diſtinctuꝫ ab omni alio. ergo
iſta diſtinctio cuiuſlibꝫ entis ab alio in nulla materia
poteſt tolli. ¶ Secundo.quia ſm eos identitas relati
ua eſt inter iſta:quorꝫ vnum eſt idē re cum alio: ⁊ ſic
iſta identitas tollit diſtictioneꝫ alicuiꝰ ab eo:ꝙ eſt idē
qꝺ ipſum:ſed hoc nō eſt tollere diſtinctioneꝫ alicuius
ab alio ꝙ ſit aliꝺ a re.ergo ⁊c̄. ¶ Tertio.qꝛ adhuc ſtat
ꝙ impoſſibile eſt ꝙ tollatur diſtictio alicuius ab alio
manente in alietate ſua:quia tunc talia eſſent diſticta
⁊ nō diſtincta.ſi auteꝫ non manet in alietate ſua: tunc
identitas eoꝝꝫ nō eſt indiuiſio rei ab alio: ſed magis
ab eodē ſiue ſint ab eo:ꝙ eſt ipſa:de exemplis autē pa
tebit ꝙ nulla ſunt. ¶ Quātuꝫ ad exēpla ſciendum ꝙ
nō vniformiter accipiuntur.nam ſimitas ⁊ figura na
ſi ſunt idem per eſſentiaꝫ:ſed ſimitas ⁊ naſus ſunt di
uerſa per eſſentiā:⁊ omne accidens ſaltem de acciden
te abſoluto eſt eſſential'r diuerſum a ſubiecto:accipiē
do ergo exempla que adducunt ad propoſituꝫ:ſcilꝫ de
linea ⁊ curuitate ⁊ quocūqꝫ conſimili ſciendum:ꝙ iſta
eſſe vnuꝫ vel indiuiſa abinuicem dupliciter poteſt in
telligi. Uno modo per compoſitionē:ita.ſ.ꝙ ſunt vnū
compoſituꝫ per accidens:⁊ dicūtur vnum talia ſubie
cto:qꝛ vnuꝫ eſt ſubiectum alterius:dicuntur nihilomi
nus vnum ſubiecto.quia ſunt in eodē ſubiecto:ſicut al
bum ⁊ muſicuꝫ ⁊ leue:⁊ concauū vel cōuexū ⁊ planuꝫ.
¶ Alio modo poſſunt intelligi iſta eſſe vnuꝫ eſſentia
liter:ita ꝙ vnuꝫ ſit eſſentialiter alteꝝ:⁊ hoc eſt impoſ
ſibile:ſicut ſtatim ꝓbabitur:⁊ loquēdo de talibus exē
plis preter illud quod dictuꝫ eſt in alijs queſtionibꝰ de
linea chimerica ⁊ ꝯcauo ⁊ cōuexo quantū ad propoſi
tum pertinet incōuenientiſſima ſunt:quia oſtendo qꝺ
iſta exempla adducere ad aliquod ꝓpoſitum:per que
directe poteſt probari oppoſitū ꝓpoſiti:eſt incōueniē
tiſſimuꝫ:ſed ſic eſt in ꝓpoſito.ergo ⁊c̄. maior de ſe pꝫ.
quia adducere ad ꝓpoſituꝫ illud:quod ꝓbat oppoſitū
eius incōuenientiſſimum eſt.minorem ꝓbo.quia ipſi
adducunt iſta exempla ad oſtendēduꝫ quomodo in ip
ſis eſt identitas relatiua:ſed iſta exempla magis oſtē
dunt oppoſituꝫ identitatis relatiue.ergo ⁊c̄. ¶ Iſtum
aſſumptuꝫ ꝓbo.ſ.ꝙ iſta exempla ꝓbant directe oppo
ſitum identitatis relatiue:quia ſm eos identitas rela
tiua eſt inter illa:que oīno ſunt indiſtincta realiter: ita
ꝙ vnuꝫ realiter ſit alterū nō ſolum in cōcreto:ſed etiā
in abſtracto:ſed totuꝫ oppoſitum eſt in predictis exē
plis:⁊ tum qꝛ predicta ſunt impermixta: ⁊ ideo res vniꝰ
nō eſt realiter res alterius:tuꝫ qꝛ phs pmo poſterioꝝ. T.c.34 35.⁊.36.
oñdēdo eſſe ſtatuꝫ in predictis tam in affirmatiuis ꝙ̄
negatiuis dicit:ꝙ in negatiuis prime propoſitiones ⁊
immediate ſunt quibus negatur vnum predicaᵗᵘᵐ de
alio.dicēdo ſubſtātia nō eſt quātitas:quantitas nō eſt
qualitas:ſed exempla poſita comprehēdunt res diuer
ſoꝝꝫ predicaᵐᵗ.ergo ⁊c̄. ¶ Secundo ad idem ſic.illa
quorum vnum eſt realiter alteruꝫ non ſunt idem per
compoſitionē:quia illud:quod eſt eēntialiter aliud nō
cōponitur cum illo:ſed vnitas linee cuꝫ curuitate: vel
vnitas paſſionis cum ſubiecto eſt vnitas per compoſi
tionē.ergo in iſtis exemplis nō eſt talis vnitas:ſꝫ quā
vnuꝫ ſit realiter alterū excluſa omni diuerſitate reali:
ſed ſm eos identitas relatiua eſt iſtoꝝ:quoꝝ vnuꝫ eſt
eſſentialiter alteruꝫ excluſa diuerſitate reali. ergo ⁊c̄.
⁊ ſic pꝫ:ꝙ per exempla nō ꝓbatur ꝓpoſituꝫ:ſed oppo
ſituꝫ. ¶ Ad hoc autē reſpōdetur ſic videlicꝫ:qꝛ ibi eſt
cōpoſitio ⁊ diſtinctio eſſentialis: qꝛ nō eſt ibi indiſtin
ctio vel indiuiſio vel identitas mutua: quia licꝫ vt di
cūt eēntia paſſionis vel accidētis nō ſit diuiſa ab eēn
tia ſubiecti:vt ſupponunt ſe ꝓbaſſe:tn̄ eſſentia ſubiecti
eſt diuiſa ab eſſentia paſſionis:⁊ ꝓpter hoc dicunt nō
eſſe idem eſſentialiter:⁊ habere ꝯpoſitionem. ¶ Iſta
autem reſponſio videtur magis fatua quā ꝙ oporteat
eam improbare.nam quādo dicitur ꝙ paſſio vel acci
dens nō eſt diuiſuꝫ a ſubiecto: aut per hoc intelligitur
accidens nō eſſe diuiſum a ſubiecto:ꝙ habeat eſſe per
ſe ſine ſubiecto:ſicut quātitas in ſacramento altaris: ⁊
ſic nihil ad ꝓpoſituꝫ:quia non loquimur de tali diſtin
ctione vel diuiſione: que eſt per talē ſeparationeꝫ: ſed
loquimur de tali diſtinctione vel diuiſione que eſt in
ter realiter diſtincta:aut intelligūt accidēs ſic eſſe non
diuiſum a ſubiecto vel ab eſſentia ſubiecti:ſic.ſ.ꝙ eēn
tia accidētis nō ſit alia ab eſſentia ſubiecti: ſed omni
no indiſtincta eēntialiter ab ea:⁊ cū ħ ꝙ eſſentia ſubie
cti ſit realiter diſtincta ab eſſentia accidentis: iſtud eſt
abſurditas maxima. Primo.quia vbicūqꝫ eſt aliquid
realiter indiſtinctum ab alio realiter eſt illud:ſed ſꝫ te
eſſentia accidentis eſt realiter indiſtincta omnino ab
eſſentia ſubiecti.ergo eſſentia accidētis eſt realiter eſ
ſentia ſubiecti. ¶ Ad hoc aūt ſequuntur tres abſurdi
tates. Prima eſt qꝺ accidēs eſſentialiter ⁊ realiter eſt
ſubiectū. Secūda eſt:ꝙ realiter ſubſtātia erit accidēs
per locum a cōuerſione.⁊ ad hoc ſequetur qꝺ erit mu
tua identitas inter ſubſtātiā ⁊ accidens:ꝙ eſt cōtra te.
Tertia eſt:ꝙ ſequeret̄ qꝺ illoꝝ quorū eſt eadeꝫ eſſen
tia vnuꝫ poterit manere ſine alio: qꝛ ſm qꝺ probatuꝫ
eſt ex dicto tuo:ſeq̄ret̄ ꝙ accidens eſt eſſentialiter ſub
ſtantia:ſed illorū quorum vnum eſt eſſentialiter alte
rum eſt vna eēntia.ergo accidētis ⁊ ſubſtātie eſt vna
eſſentia:ſed ſm te ⁊ ſm veritateꝫ ſubſtantia poteſt ma
nere ſine accidēte.ergo illa quoruꝫ vna eſt eſſentia ſic
ſe habebūt:qꝺ vnuꝫ poteſt manere quantuꝫ ad illud
qꝺ eſt ſine alio. ¶ Secūdo principaliter arguitur ſic.
ſm te eſſentia ſubiecti eſt diſtincta ab eſſentia acciden
tis.ergo eſſentia accidētis eſt diſtincta ab eēntia ſubie
cti.ꝓbatio ꝯñtie:qꝛ diſtictio ſubē ab accidente: aut eſt
diſtinctio ſubē ab eo qꝺ eſt diſtictuꝫ ab ea:aut ab eo ꝙ
eſt idiſtictū ab ea.ſi p̄ modo habetur ꝓpoſitū.ſ.ꝙ ad
diſtinctioneꝫ ſubſtātie ab accidēte ſequitur diſtinctio

accidētis

accidētis a ſubiecto:ſi ſecūdo modo. Cōtra.ſicut ſe hȝ
ſimile ad diſſimile:ita diuiſum ad indiuiſum:ſed im/
poſſibile eſt ꝙ aliquid ſit diuiſuȝ ab indiuiſo a ſe.ergo ⁊c̄.
¶ Tertio principaliter:quia ſicut accidens imediatū
puta quātitas eſt paſſio ſubſtātie:ita accidens ꝙ ineſt
ſubſtātie mediāte quātitate:puta figura eſt paſſio quā/
titatis:ſed ſm te paſſio eſt indiuiſa realiter a ſubiecto:
ergo qualitas puta figura eſt eſſentialr indiuiſa a quā/
titate:quātitas a ſubſtantia:⁊ ſic omnia iſta tria erunt
indiſtincta realiter:ꝙ eſt magna abſurditas: vnde re/
ſpōſio eſt nimis abſurda:⁊ ſic patȝ qȝ illa poſitio in ge
nerali nulla eſt:⁊ ſpecialr oſtenſuȝ eſt quo ad nunc:qȝ
in creaturis nihil valȝ:rō ēt ſuppōit abſurditates mul
tas vt patuit. ¶ Ad auctoritatem autē Cōmētatoris:
dicenduȝ ꝙ materia eſt in ente in actu indiſtincta ab
eo vel indiuiſa nō eſt intelligēdum:ꝙ nō ſit diuiſa ꝑ
eſſentiam:ita ꝙ nō habeat eſſentiā diſtinctam ſiue di
uiſam ab eſſentia forme. hoc enim abſurdum eſt ⁊ de/
T.c.62. 63.⁊ iſra — ſtruere totam philoſophiaȝ Ariſto. in ꝑmo phyſicoꝝ.
vbi ꝓbat ꝙ preter terminos trāſmutationis qui ſunt
oppoſiti oportet dare terminū cōmunē vtriqȝ diuerſū
ab vtroqȝ:⁊ ſimiliter cum eadeȝ materia per eſſentiaȝ
ſit in generato ⁊ corrupto oportet ponere ꝙ eēntia ma
terie ſit diuerſa a forma vtriuſqȝ. itelligit ergo Cōmē/
tator:qȝ materia non ſit diſtincta ab ente in actu ſic.ſ.
ꝙ habeat eſſe ſeparatuȝ ſm ſe ſine cōiunctione ad for
maȝ ⁊ extra compoſitū. ¶ Or autem viterius dicas ꝙ
Nota ſubtiles expoſitionem dicti cōmētatoris in 2. metaph. cōmēto. 15. quo eſt. agens nō largitur multitudinē ſȝ perfectionē ſȝ. — agens nō largitur multitudinē ſed perfectioneȝ nō ſic
intelligendū eſt qȝ agens nō cāt in compoſito formaȝ
eſſentialiter diſtinctā ab eſſentia ſubiecti ſiue materie
ſed hoc pro tanto dicit:qꝛ agens nō poteſt cāre formā
ex̄ ꝯpoſitū:quaſi per ſe ſeparatū:ſed cauſat eaȝ cōiun/
ctam ſubiecto ⁊ cōcurrente in idem cuȝ ſubiecto non
in idem identitatē eſſentie:ſed in idem idētitate com/
pōnis. ¶ Quantuȝ autē ad illud ꝙ dicunt de diuinis
videlicȝ:ꝙ in qualibet perſona ſunt tres identitates.ſ.
vna eſſentie ad ſeipſam: alia perſone ad ſeipſam: ⁊ 3ª
perſone ad eſſentiā vel econuerſo. Arguo cōtra h̄ ſicut
alias argutuȝ eſt. Primo quia idē iudiciuȝ eſt de vni/
tate vel identitate ⁊ entitate:quia vnū ⁊ ens cōuertun
tur:ſed in vna ⁊ eadē perſona ēt ſȝ eos nō eſt niſi vna
⁊ eadeȝ entitas ſimpliciſſima. ergo nō eſt niſi vna vni
tas vel identitas. ¶ Ad hoc reſpondetur ꝙ bene verꝫ
eſt ꝙ vnuȝ ⁊ ens cōuertuntur:ſed nō vnitas ⁊ ens:⁊ iō
ibi eſt vnituȝ vnū ſiue vna res tātuȝ:ſed nō vnitas rei.
¶ Sed contra hoc arguo tripliciter. Primo. quia in/
diuiſio alicuius ab aliquo nō poteſt plurificari niſi vel
ex illius parte cuius eſt:vel ex parte ciꝰ a quo eſt: quā/
do dicimus indiuiſionē huius ab hoc:ſed idiuiſio eiuſ/
dem rei a ſeipſa neutro modo poteſt plurificari: qꝛ ea/
dem res eſt cuius dicitur indiuiſio ⁊ a qua dicit̄ indiui
ſio. ergo ⁊c̄. ¶ Secundo ſic. quia ſicut diuiſio ad diui/
ſa:ita indiuiſio ad indiuiſa:ſed impoſſibile eſt ꝙ idiui/
ſio eorūdeȝ extremorū diuerſoruȝ manētibus eiſdem
terminis multiplicetur:ergo impoſſibile eſt ꝙ indiui/
ſio oīno indiuiſi multiplicetur. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſi eiuſ/
dē indiuiſi poſſunt eſſe plures indiuiſiones qua ratio/
ne due eadeȝ ratione īfinite:ſed ſi pluralitas indiuiſio/
num nō repugnat eideȝ indiuiſo:eadē ratione quecun
qȝ pluralitas poteſt ſibi competere:ſed ſȝ te ⁊ ſȝ veri/
tateȝ vna ⁊ eadē perſona nō eſt niſi vna realitas indi/
uiſa. ergo qua ratione ponis ibi duas idiuiſiones eadē
ratione poſſunt poni infinite. hoc auteȝ eſt abſurdum.
ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo arguitur principaliter ſic. qꝛ nega/
tiones nō poſſunt multiplicari niſi vel ex parte ſubie/
ctorꝫ:de quibꝰ eſt negatio: vel ex parte negati. vbi gr̄a.
iſte due:oculus nō videt. oculus vero eſt illuminatus
differunt ex parte predi negati:qꝛ aliud negat̄ in vna
⁊ aliud in alia. Iſte auteȝ due negationes differunt ex
parte ſubiecti:ſi dicamus qȝ homo nō eſt albus:coruꝰ
nō eſt albus:licet enim ideȝ ſpē negetur:tn̄ negatur in
diuerſis:⁊ hoc dico quantū eſt ex parte rei. ex parte eni
intellectus eiuſdeȝ rei ⁊ eiuſdē predicati de eadeȝ poſ/
ſunt infiniti cōceptus negari: vel infinite orationes ne
gatiue:ſed ex parte fundamēti realis nō eſt niſi vna.
¶ Ex hoc ſic arguo. negatio qua dicitur eēntia nō eſt
aliud a ſe:⁊ negatio qua dicitur pater non eſt aliud a
ſe:nō eſt alia ⁊ alia negatio ex parte rei:ſed eadem:ſed
eſſentia dicit aliud a ſe: dicit enim identitatem eſſen/
tie ad ſe:⁊ patrē nō eſſe aliud a ſe dicit idētitatem pr̄is
ad ſe. ergo idētitas eſſentie ad ſe:⁊ identitas patris ad
ſe nō ſunt due idētitates:ſed vna ſola. ¶ Ad hoc reſpō
dent iſti ꝙ idētitates eſſentie dīt negationes diuerſa/
rum multitudinū. naȝ idētitas patris ad ſe negat mul
titudinem paternitatū:⁊ idētitas eſſentie negat multi/
tudinem eſſentiarū:⁊ vt dīt h̄ ⁊ illa ſunt diuerſe mul/
titudines. ¶ Contra. eorūdem extremorꝫ realiter nō
ſunt diuerſe multitudines:ſed extrema multitudinis
imaginalis de patre ⁊ extrema multitudinis imagina/
lis de eſſentia nō ſunt alia ⁊ alia extrema ex parte rei
etiaȝ ſm te:quia pater ⁊ eſſentia ſunt vna res ſimpliciſ
ſima:⁊ iō non poſſunt eſſe diuerſa extrema multitudi
nū. ergo per idētitatē vtriuſqȝ nō negant̄ diuerſe mul
titudines:ſed eadē realiter. ¶ Tertio pricipaliter ſic.
plus dīnt vel ſaltem minus ſunt ideȝ differentia ⁊ ge
nus in creaturis quā rel̄o ⁊ eſſentia in deo:ſed differen
tia ⁊ genus nō dīt diuerſas identitates:vt probabo. er
go ⁊c̄. maior pȝ. quia quanto alique que ſunt vnū ſunt
ſimpliciora tanto identitas eorum eſt maior ⁊ minor
differentia:ſed nulla maior ſimplicitas pōt eſſe quam
ſimplicitas diuine eſſentie cum relatione. ergo nō pōt
eſſe inter differentiaȝ ⁊ genus maior identitas quā in/
ter eſſentiam ⁊ relationem. nec etiaȝ maior identitas
identitatum:minorē ꝓbo. quia in quolibet idiuiduo
cuiuſlibet generis eſt genꝰ generaliſſimū ⁊ oēs differē
tie vſqȝ ad idiuiduū. ¶ Ex hoc ſic arguo:identitas ge/
neris generaliſſimi ⁊ vnitas omniū differentiarū:que
ſunt a genere generaliſſimo vſqȝ ad indiuiduū ſunt i/
diuiſio:ſi ergo ponatur ꝙ idētitas differētiaruȝ ⁊ gene
rum ſunt diuerſe:ſeqtur ꝙ tot identitates differentes
realr ſunt in idiuiduo quot ſunt differētie a genere ge/
neraliſſimo vſqȝ ad idiuiduum:ſed ponere tot idētita/
tes re differētes in vno idiuiduo ſaltē ſimplici:puta al
bedo vr̄ ſatis abſurdū. ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc aūt reſpōde
tur ab ipſis ſic. qꝛ.ſ.ille differētie ſpēꝝ vel differētiarū
a generibus nō ſunt ſm rem:ſed ſm rōnem intelligen
di:ſiue ſȝ ꝯceptū:⁊ iō nō ſūt ibi diuerſe idētitates rea
liter. ¶ Contra. qꝛ minor idētitas ex parte rei eſt iter
iſta:qȝ inter eſſentiā ⁊ relationē:ſed ſm te inter iſta in
vno idiuiduo nō poſſunt eſſe plures idētitates ſm reȝ
ſed ſȝ ꝯceptū tm̄. ergo multo minꝰ poſſunt diuerſe idē
titates eſſentie ⁊ relonis i diuinis:que ſunt magis idē.
¶ Secūdo. qꝛ hoc eſt directe ꝯtra tuū dictū expreſſe
poſituȝ:quia tu dicis ꝙ totius vlis ⁊ partis ſubiectiue
nō eſt eadē vnitas:ſed quot ſunt genera vel ſpēs in re/
cta linea a genere generaliſſimo vſqȝ ad indiuiduum
tot ſunt realiter in idiuiduo:ergo ſi alia eſt idētitas:ſic
tu ponis expreſſe totius vlis ⁊ ptis ſubiectiue: tot erūt
in vno indiuiduo identitates differētes realiter abin/
uicem:quot ſunt predicata in recta linea iter genus ge

neraliſſimū ⁊ indiuiduū. ¶ Quātum aūt ad identita-tem eſſentie cū perſona: ⁊ ecōuerſo. id qδ dīt videlicȝ ꝙ nō eſt eadem idētitas cuȝ idētitate qua eſſentia eſt eadem ſibypſi: vel cum identitate qua perſona eſt ea-dem ſibypſi. poteſt ꝓbari eſſe falſuȝ ex rationibꝰ ſupra poſitis: qꝛ totum quicquid eſt in vna perſona eſt vna realitas. ⁊ per cōſequens eoꝝ omniuȝ eſt vna identi-tas realiter: quia ꝓbatuȝ eſt ꝙ vnius realitatis nō eſt niſi vna idētitas realr. ¶ Qꝛ autē dīt ſpecialr ꝙ iden-titas eſſentie cum perſona nō eſt identitas abſoluta: ſȝ relatiua manifeſte poteſt ꝓbari ex premiſſis eſſe fal-ſum: quia probatuȝ eſt ſupra: ꝙ illud qδ nō eſt ideȝ cū aliquo identitate: que ꝯuertatur cuȝ ente eſt diuerſuȝ ab eo: ſed illud qδ eſt idem cum aliquo identitate que conuertitur cum ente eſt ideȝ cum eo identitate abſo-luta: ⁊ hoc ſimilr ꝓbatuȝ eſt. ergo illud qδ nō eſt idem cum aliquo identitate abſoluta: eſt diuerſuȝ cū eo: ſed ſm te eſſentia ⁊ perſona nō ſunt ideȝ realiter idētitate abſoluta. ergo ſunt diuerſa realiter: ſed hoc eſt falſum ⁊ hereticuȝ ſm veritatē ⁊ ſm te. ergo ⁊ illud ex quo ſe-quitur: videlicet ꝙ perſona ⁊ eſſentia nō ſunt ideȝ idē-titate abſoluta. ¶ Quantuȝ autem ad illud videlicet quantuȝ ad hoc qδ ipſi dicunt: ꝙ poteſt ſatiſfieri diffi-cultatibus que apparēt in diuinis ex iſta duplici diſti-ctione eſt manifeſte falſum: ⁊ hoc ꝓbo primo de con-tradictorijs: ⁊ hoc pmo ſic. iter iſta que ſunt eadē idē-titate abſoluta nō poſſūt ſaluari affirmatio ⁊ negatio de eodeȝ: quin ſequeretur cōtradictio ſimpliciter ineē eidem: ſed ſicut ꝓbatuȝ eſt: inter eſſentiā ⁊ perſonaȝ ē identitas abſoluta ⁊ nulla alia. ergo ſm eos nō poteſt ſaluari quin cōtradictoria cōueniant eidē ſimpliciter. ¶ Secundo. qꝛ ꝙ nihil eſt: nullū incōueniens poteſt vitare ſed identitas relatiua nihil eſt: vt ꝓbatum eſt. ergo ⁊c. ¶ Tertio ſic. quia ad vitanduȝ cōtradictoria nō ineſſe eidē. debet dare talem nō entitatē: quo h nō ſit h: vel ſaltem qδ vnū eoꝝ in plus nō ſe habeat quā alterū: ſed nō idētitas abſoluta manente identitate re-latiua ſm eos nō facit: ꝙ hoc non ſit h: imo hoc eſt h ſimpliciſſime. ergo talis identitas relatiua nihil valet ad vitandū illud incōueniēs de cōtradictorijs. minoꝛ cōceditur ab eis. ꝓbatio maioris: qꝛ dicēdo h album eſt muſicū: h album non eſt muſicuȝ: ita eſt contradi-ctio: ſicut dicēdo: hic homo eſt animal: hic homo nō ē animal: ſed h albū eſt muſicuȝ: cū h album nō ſit mu-ſicum cū h predi^{ca} cū ſubiecto habent minoreȝ identi-tatem ꝙ̄ eſſentia cum relatione: ⁊ per cōſequens non abſoluta ſm eos: ſed minoꝛ quā relatiua. ergo identi-tas tua relatiua nō vitat inconueniēs de cōtradictiōe affirmando ⁊ negando ideȝ de h: qδ eſt ideȝ relatiue. ¶ Ad hoc aūt reſpōdetur ab eis: ꝙ concretū cum cō-creto. quādo dicitur album ⁊ muſicuȝ: habēt identita-tem abſolutaȝ: qꝛ lȝ forme ſint diuerſe tamē ſubiectū habens formas eſt ideȝ identitate abſoluta vt dicunt. ¶ Contra hoc arguo dupliciter. Primo ſic. qꝛ hō ab-ſolute acceptuſ: ⁊ homo vt habens albedineȝ plus dif-ferunt ⁊ minus ſunt ideȝ quā eſſentia ⁊ perſona: qꝛ ſal-tem cōcretuȝ habens albedineȝ importat ex modo ſi-gnificandi formaȝ aliam ab homine: perſona aūt nō importat formaȝ aliam ab eſſentia: ſed eſt ipſamet eſ-ſentia eſſentialiter: ſed ſm te eſſentia ⁊ relatio nō ſunt eadeȝ idētitate abſoluta: ſed relatiua tantū. ergo mul-to minus hō ⁊ hō albus: vel homo ⁊ habēs albedineȝ ſunt idem idētitate abſoluta: ſed minus quā relatiua ergo ⁊ multo minus adhuc albuȝ ⁊ muſicū: que nō ha-bent identitatē quantū ad formas niſi in tertio. ¶ Ex hoc vlterius arguo: homo ⁊ hō albus minus ſunt ideȝ quā eſſentia ⁊ perſona: vt ꝓbatuȝ eſt: ſed accipiendo ꝓ eodeȝ homine: de homine ⁊ hoīe albo nō poſſunt veri-ficari affirmatio ⁊ negatio eiuſdem: vnde impoſſibile eſt duas iſtas eē veras demōſtrato ſorte. h homo cur-rit: hic homo habens albedineȝ nō currit. ergo multo minus tua idētitas relatiua poterit ſaluare: ꝙ affirma-tio ⁊ negatio verificētur de eodē: niſi ſit alia cā. ¶ Se-cundo ſic. ſi ponatꝛ albedo ⁊ nigredo ineſſe homini nō habebūt cum homine niſi identitatē relatiuaȝ: ſed ſȝ te oppoſita poſſunt ineſſe eidem dūmodo non ſint ea-dem ei niſi identitate relatiua. ergo albedo ⁊ nigredo poterunt ineſſe eideȝ homini: ꝙ falſum eſt ⁊ impoſſibi-le. ¶ Ad hoc dicūt etiaȝ: ꝙ impoſſibile eſt ꝙ eidem ⁊ relatiue inſint oppoſita iformatiue: ſic aūt ineſſent ei-dem albedo ⁊ nigredo ſi ponerentꝛ in vno ſubiecto: qꝛ informarent idē ſubiectū: in diuinis autem relatio non informat eſſentiā: ⁊ ideo nō eſt ſimile: vnde in diuinis oppoſita poſſunt ineſſe eidē relatiue. ¶ Sȝ iſta reſpō-ſio videtur ſatis abſurda: qꝛ minus poſſibile eſt aliqd eſſe eſſentialiter oppoſitū quā aliquid eſſe informatuȝ oppoſitis: ſed in diuinis vna ⁊ eadē eēntia eſſentialiter eſt oppoſita. ergo plus repugnāt in diuinis illa oppoſi-ta ſic cōuenire eſſentie: quā oppoſita ineſſe eideȝ ſubie-cto. minoꝛ patȝ. ꝓbatio maioris: quia quāto maioꝛ eſt identitas cū oppoſitis: tanto ponitur maius impoſſibi-le: ſed maioꝛ identitas eſt eoꝝ: quoꝝ vnum eſſentia-liter eſt alterū: quā eorū quorū vnuȝ ineſt alteri infor-matiue. ergo magis eēt impoſſibile: ꝙ eſſentia eadem eſſet oppoſite relationes: quā duo oppoſita ineſſent ei-dē iformatiue: niſi eſſet alia cauſa ⁊ alius modus ſol-uendi: ſic ergo nō euitant cōtradictoria per iſtam du-plicem identitatē ex parte ſubiecti: ſicut ipſi dicūt: nec etiaȝ ex pte predicati ſicut ēt dicunt. Dicunt eniȝ ſic. ꝙ iſte modus optime ex parte predicati oſtendit quomo-do affirmatio ⁊ negatio cōueniāt eidē ſubiecto. quia. ſ. duplum ⁊ nō duplum nō requirunt diuerſitateȝ ſubie-cti: qꝛ affirmatio ⁊ negatio eiuſdem de eodē ⁊ reſpectu eiuſdeȝ ſunt cōtradictoria: nec vnꝙ̄ verificātur de eo-dem adequate ſaltē: ſed tu dicis qδ ſm iſtaȝ relatiuaȝ vnitatē cōtradictoria poſſunt verificari de eodeȝ idē-tate relatiua: qꝛ. ſ. affirmatio ⁊ negatio ſm identitateȝ relatiuā poſſunt verificari de eodeȝ. ergo ſm te cōtra-dictoria quādoꝙ̄ requirunt diuerſa vel non eadē ſub-ſtantia: ⁊ quādoꝙ̄ nō: ſed h eſt ipoſſibile ſaltē de ſubie-cto adequato. in omni eniȝ materia cōtradictoria req-runt diuerſa ſubiecta: vel nō eadeȝ adequate ſaltem. ¶ Qꝛ aūt dicit de duplo ⁊ nō duplo que cōueniunt ei-dem linee: aut tu accipis dupluȝ ⁊ nō dupluȝ reſpectu eiuſdeȝ: ⁊ ſic cōtradicūt nec poſſunt cōuenire eidem li-nee: aut accipis reſpectu diuerſorum: ⁊ ſic nō ſunt affir-matio ⁊ negatio eiuſdeȝ: ſed eſt affirmatio vnius rela-tionis: ⁊ negatio alterius: ſicut ſi ego affirmarē de aliq̄ albo qδ eſt ſimile alij albo: ⁊ quod nō eſt ſimile nigro. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ h eſt: qꝛ in relatiuis de eodeȝ reſpectu diuerſoꝝ poteſt diuerſificari affirmatio ⁊ ne-gatio: nō ſic in abſolutis: ⁊ ideo idētitas relatiua pōt vi-tare icōueniēs ꝯdictionis qδ eſt in affirmatiōe ⁊ nega-tione. Hoc nihil eſt: qꝛ aut tu vocas idētitatē relatiuaȝ que eſt in terminis relatiuis: aut vocas idētitatē relati-uā: que differt ab idētitate qua aliqd eſt idē ſibypſi in quibuſcūꝙ̄ terminis ſit: ſi pmo mō: tūc idētitas relatiua nō ſemꝑ eſt iter paſſionē ⁊ ſubiectū: qꝛ paſſio ſubi ⁊ ſub-iectū ſunt qnꝙ̄ predi^{ta} abſoluta: ſicut de quantitate ⁊ ſuba: ꝙ eſt ꝯ te. Si ſcdo mō: tūc nō ſolaȝ mō in relati-

uis: ſicut

tis:ſicut duplū ⁊ nō duplū:ſed in alijs poterūt oppoſi-ta verificari ꝙ eſt ꝯ riſſionē datā. ¶ Itē ad idem non plus in relatiuis quā in abſolutis pōt v̄ificari affirma-tio ⁊ negatio eiuſdē de eodē:aliogn in relatiuis nō p̄nt accipi ꝯdictoria:ꝙ falſuꝫ eſt:qꝛ in oī m̄ā poſſunt acci-pi ꝯdictoria. ¶ Oꝫ aūt vna linea dicaẗ duplū vni ⁊ nō duplū alteri:nō eſt affirmatio ⁊ negatio eiuſdeꝫ relo-nis:ſꝫ diuerſaꝝ relonū:qꝛ eiuſdē ad diuerſa ſunt diuer-ſe relones:ſicut ēt nec affirmare albedinē de aliquo ⁊ negare nigredinem de eodem eſt affirmatio ⁊ negatio eiuſdē q̄litatis. ¶ Quātū aūt ad illud qd̄ dr̄ de illo p̄n-cipio:quecūqꝫ vni ⁊ eidē ⁊c̄. in nullo ſatiſfaciūt:qn̄ dnt videlꝫ qd̄ illud p̄nm̄ itelligiẗ de his que ſunt eadē in 3° idētitate abſoluta ⁊ nō relatiua. Et ꝓbo h̄ p̄:qꝛ q̄cūqꝫ vni ⁊ eidē ſunt eadē:iter ſe ſunt eadeꝫ ſaltē iſto modo quo ſunt in 3°:ſꝫ oppoſite ꝑſone vel relones ſunt eedeꝫ cū eēntia ſaltē idētitate relatiua.ḡ erūt eedē iter ſe idēti-tate relatiua:ſed h̄ eſt falſum ēt ſm̄ te:qꝛ illa que ſunt eadē idētitate relatiua ꝑdicāẗ de ſe iuicē dicēdo: h̄ eſt h̄ ꝙ nō pōt dici de ꝑſonis. ¶ Ad h̄ aūt dnt ipſi ꝙ nō: qꝛ in ſyllogiſmis ex̄ obligꝭ illa que ſunt vnū ⁊ eadē in 3° nō ꝯcludūt eſſe eadē iter ſe:ſicut ponūt exm̄ de diſci-plina:que eſt eadem ꝯtrioꝝ vt obti:⁊ hoīs vt ſubti:⁊ tn̄ hō ⁊ ꝯtria nō ſunt idē. ¶ Iſta aūt riſſio nulla eſt in ſe ⁊ ſtolida in ex̄° in ſe qdē:qꝛ hic nō agim⁹ de hoc ꝙ ē ita hui⁹ ꝙ nō eſt hoc:qꝛ nō ſolūmō iſta eſt vera:eēntia eſt p̄ris ⁊ filij:ſed oī modo rectiſſime eēntia eſt p̄r ⁊ filius ꝯcretiue ⁊ abſtractiue.ḡ iſta riſſio nihil eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Si dicaẗ ꝙ imo:qꝛ lꝫ nō ſit ibi obligtas ꝓpōnum: dicēdo tn̄ h̄ h°: ſꝫ ēt hoc eſt hoc:tn̄ eſt obligtas ex̄ p̄te rei:qꝛ dicēs eēntiā nō dicit relonē niſi idirecte. ¶ Con-tra.qꝛ iſtud idirecte dicere aut eſt ex̄ p̄te intellect⁹ tm̄: aut ex̄ p̄te rei:ſi p̄mo mō:tūc ēt eēntia ⁊ ſapia obliq̄ ſe h̄ñt:nec h̄ñt idētitatē abſolutā:qꝛ ex̄ p̄te itelligen-tis ſignis directe eſſentiā nō ſiḡt directe ſapiam:ſꝫ ſiḡt illud qd̄ eſt directe ſapia:⁊ ſic ſapia ⁊ eſſentia nō eēnt idē idētitate abſoluta:qd̄ ē falſuꝫ. ¶ Si aūt accipiaẗ ex̄ p̄te rei:tūc obliquari ab aliquo eſt recedere ab eius idētitate reali:ſꝫ relatio ſꝫ v̄itatē ⁊ ſm̄ te nō recedit ab idētitate reali eſſentie.ḡ ⁊c̄. ¶ Sed ad hoc dnt ꝙ relo recedit vel obliquaẗ ab idētitate eēntie nō icidēdo in diuerſitatē realē:ſꝫ icidēdo in aliū modū idētitatis.ſ. incidēdo in idētitatē relatiuā ⁊ recedēdo ab abſoluta. Sed iſtud nihil eſt:qꝛ ꝓbatū eſt ſupra:ꝙ illud qd̄ rece-dit ab idētitate abſoluta alicuius icidit in diuerſitateꝫ realē ab eo. ¶ Exemplū aūt eſt valde incōgruū ad ꝓ-poſitū:qꝛ illa q̄ ꝯcurrūt in 3° in obliquo:ſicut illa q̄ ſūt eiuſd ē nō ſūt eadē inter ſe:ſꝫ ſit ꝯſtructio trāſitiua nō ſolū ſm̄ vocē:ſed ēt ſꝫ rē:ſicut dicimus domū ſortis ⁊ capā ſortis nō eſt mirū ſi nō ſunt eadem iter ſe:qꝛ nec ſunt idē cū eo cui⁹ ſunt quacūqꝫ identitate reali relati-ua vel abſoluta:licꝫ illud cui⁹ ſunt ſit idem:ſꝫ in ꝯſtru-ctione obliqua trāſitiua tm̄ ſm̄ vocē nō ſm̄ rē:ſicut ꝑ-ſona ſortis ⁊ creatura ſalis:que ſunt ita hui⁹ ꝙ ſunt h̄: ſicut eēntia eſt ita p̄ris ꝙ eſt ipſamet ꝑſona: q̄cūqꝫ iſto modo eēnt vni⁹ ⁊ eiuſdē:eēnt eadē realr̄ iter ſe:ſicut ꝑ-ſona ſor. ⁊ ſuppoſitū ſor. quoꝝ quolꝫ eſt ſor. ⁊ ſilr̄ eſt de creatura ⁊ nā ſalis. In alio ēt deficit illud pulchrū exē-pluꝫ:qꝛ dato ꝙ ita eēt:ꝙ illa que ſunt eiuſdeꝫ vnitate: deberēt eſſe eadē iter ſe:cum nō ſeq̄reẗ ex hoc ꝙ illa q̄ eſſent eiuſdē equoce deberēt eſſe inter ſe eadē:vel iſta quoꝝ eſt aliq̄d vnū equoce:nō opꝫ qd̄ ſint eadeꝫ inter ſe:nūc aūt diſciplina ē eadeꝫ ꝯtrioꝝ ⁊ hoīs equiuoce:qꝛ vni⁹ eſt ſicut ſubi:⁊ alteri⁹ vt obti:vnde exm̄ eſt ꝑ oīa in-ꝯueniēs ⁊ incōgruū. ¶ Scd̄o p̄ncipalr̄ ad idē argu-

euꝫ,eſt ſic alias:qꝛ ſicut in terminis eſſentialib⁹ ſeq̄tur quecūqꝫ vni ⁊ eidē ⁊c̄. ita in terminis accidentalib⁹ ar-guēdo per ſyllogiſmū expoſitoriū dicēdo ſic. h̄ album eſt muſicū: h̄ albū eſt grāmaticuꝫ ſeq̄tur infallibilr̄. ḡ h̄ grāmaticū eſt h̄ muſicū:ſed iſtoꝝ terminoꝝ ſatis ē minor idētitas:q̄ʒ eoꝝ quoꝝ vnū eſt eſſentialr̄ alterū ſicut eſt de ꝑſona ⁊ eſſentia.ergo multo plus ſequereẗ de ꝑſonis diuerſis:qd̄ eēnt inter ſe ideꝫ quā de muſico ⁊ grāmatico. ¶ Si aūt dicaẗ ad hoc ꝙ termini cōcre-ti ſupponūt pro eodē idētitate abſoluta nō ſic de eſſen-tia ⁊ relone oſtēſuꝫ eſt ſupra:ꝙ h̄ nihil eſt: oſtēſuꝫ enī fuit ꝙ hō ⁊ hō h̄ñs albedineꝫ plus dn̄t ⁊ minus ſunt idē:quā eēntia ⁊ relatio:⁊ ſic pꝫ ꝙ iſta pō ⁊ i creaturis ⁊ in diuinis ⁊ in ſoluēdis difficultatib⁹ eſt nulla q̄tū ē ex p̄te rei q̄lircūqꝫ ſit de imaginatōe opinātis. ¶ Pro ſolutionib⁹ aūt argumētoꝝ que fiūt circa h̄ premitto duo:vnū eſt qd̄ vnitas vel idētitas duplr̄ pōt intelligi. Uno mō qd̄ dicaẗ vnitas entitas idiuiſa:⁊ iſto mō di-cimus ēt eſſentiā vnitatē:⁊ iſto mō ideꝫ iudiciū eſt de vnitate ⁊ entitate. Alio modo pōt accipi vnitas per pri-uationē diuiſionis in tali entitate vel ꝓ ipſa idiuiſiōe entitatis:⁊ iſto mō ēt ſicut ꝓbatū eſt ſupra:⁊ ſi non ſit formalr̄ loquēdo ipſa entitas rei:ſed priuatio diuiſio-nis eius ſiue indiuiſio eius:tn̄ nō multiplicaẗ niſi ſm̄ multiplicationē rei idiuiſe:ſicut ꝓbatū ē ſupra. ¶ Se-cundo premitto:ꝙ vnitas perſonalis triplr̄ pōt accipi vno mō ꝓ vnitate vel identitate qua oēs perſone tres ſunt vna ꝑſona:⁊ iſta idētitas eſt impoſſi̅s ⁊ ei opponi-tur multitudo perſonaꝝ:que nō ſolū eſt poſſi̅s:ſed ne-ceſſaria:qꝛ q̄cquid eſt i diuinis eſt neceſſariū. Alio mō pōt dici vnitas ꝑſonalis vnitas ꝑſonaꝝ in eſſentia ſm̄ qd̄ dicim⁹ tres ꝑſonas vnum in eēntia:vnam eſſentiā vnum eſſentialr̄:⁊ iſto modo vnitas perſonalis idem eſt ꝙ vnitas eſſentie in qua ſunt vnū eſſentialr̄:⁊ h̄ nul-lus pōt negare. Tertio mō pōt dici vnitas perſonalis vnitas in qua vnaqueqꝫ ꝑſona eſt in ſe vna:⁊ huic idē-titati diſtinctio ꝑſonaꝝ ſiue multitudo perſonaꝝ non opponiẗ:ſed multitudo vniuſcuiuſqꝫ ꝑſone que eſt im-poſſibilis huic vnitati ſiue idētitati opponiẗ:vnde illō qd̄ ſtat cū multitudine diuerſaꝝ relonū vel perſonaꝝ nō ſtat cū multitudine oppoſita huic idētitati. ¶ His ergo p̄miſſis ad rōnes eoꝝ dōm:ꝙ maior eſt vera.ad minorē dōm:ꝙ idētitas eſſentie nō ſtat cū multitudi-ne oppoſita idētitati qua vnaqueqꝫ ꝑſona eſt eadeꝫ: ⁊ ideo cū qualꝫ eaꝝ pōt ſtare:ſꝫ veꝝ eſt ꝙ idētitas eſſen-tie nō pōt ſtare cū multitudine oppoſita illi identitati qua oēs ꝑſone eſſent vna ꝑſona:qꝛ iſta idētitas eſt im-poſſibilis:vt idētitas eſſentie ſit iſta idētitas:qꝛ identi-tas eſſentie non eſt aliqua identitas qua tres perſone ſint vna ꝑſona:licet idētitas eēntie ſit iſta idētitas qua tres perſone ſunt eſſentia eſſentie. ¶ Ad ſecūdū dicē-dum ad maiorē per iteremptionē:quia ſicut vna ⁊ ea-dem realitas eſt oppoſite realitates:ita vna identitas abſoluta eſt plures idētitates relatiue:licꝫ vna ſit alia nō conuertibiliter:ſicut in ſequenti queſtione magis oſtendetur:nec tamen ſequitur ꝙ diſtinguūtur in enti-tate eſſentie formali predicatione:ſed debet dici ꝙ di-ſtinguūtur illis realitatibus:quarum vnaqueqꝫ eſt eſ-ſentia. ¶ Sciendum etiam ꝙ iꝓprie dicitur aliqua diſtingui identitatibus niſi accipiātur identitates pro entitatibus indiuiſis:quia diuiſionez vel diſtinctionē alicuius ab alio fundat entitas vniuſcuiuſqꝫ.eadē eniꝫ eſt entitas vniuſcuiuſqꝫ que fundat indiſtinctionem huius in ſe:⁊ diſtinctionem eius ab alio. ¶ Iſta enim ratio ita currit contra realitatem:ſicut contra vnitatē

vel identitatem:⁊ eſt illa ratio in re quaꝫ magiſter recitat.23.diſtinctione primi ſententiaruꝫ.qua ſcilꝫ impoſſibile videtur ꝙ eadē realitas ſit in qua perſone diſtinguūtur ⁊ in qua cōueniunt. ¶ Ad tertiuꝫ dicendū ꝙ maior eſt vera.ſed minor eſt falſa.ſ.ꝙ vnitas eſſentie eſt oppoſita vnitati perſone loquendo de vnitate perſone qua vnaqueqꝫ perſona eſt eadem:licꝫ ſit oppoſita vnitati qua ponētur oēs perſone vna perſona:vt dictū eſt:⁊ vnitas eſſentie nō eſt illa vnitas qua oēs perſone eſſent vna perſona. ¶ Ad ꝓbationem dicēduꝫ:ꝙ proprie loquendo vnitas eſſentie vel indiuiſio eſſentie ad ſeipſam non eſt cōicabilitas:quia adhuc eſſentia eſſet vna ad ſeipſaꝫ: ſi nō eſſet niſi vna perſona: ⁊ tamē tūc eſſentia non eſſet cōicabilitas:ſed cōicabilitas eſſentie eſt cōueniētia eius ad plures perſonas ⁊ ſimiliter idētitas perſone nō eſt ꝓprie loquēdo incōicabilitas: ſed eſt indiſtinctio perſone ad ſeipſam:ad quā hꝫ ſequitur per moduꝫ paſſionis.ſic ergo vnitas eſſentie ⁊ vnitas perſone nō ſe habēt:ſicut cōicabilitas ⁊ incōicabilitas ſed ſic ſe habent:ſicut indiuiſio rei cōis multis: ⁊ indiuiſio rei nō cōis multis ⁊ iſte nō opponuntur. ¶ Et ſi tu dicas ſaltem vna eſt cōicabilis:⁊ alia incōicabilis: verum eſt:ſed iſtud ita currit contra te:ſicut cōtra me. nam ſicut eſt ibi vnitas cōicabilis ⁊ vnitas incōicabilis:ita eſt ibi realitas cōicabilis ⁊ realitas icōicabilis: ⁊ cum hoc realitas eſt illa ſm te ⁊ ſm veritatem. dicēdum ergo:ꝙ hꝫ vitare contradictionem in hꝫ ꝙ dicitur hꝫ cōicabile ⁊ hoc incōicabile nō prouenit ex tua duplici identitate ficta:ſed prouenit ex hoc ꝙ vnum ſe habet in plus ſm predicationeꝫ quā aliud:ſicut etiam in creaturis:ꝙ etiā homo ſit coicabilis:⁊ hꝫ homo non ſit cōicabilis vel ſit incōcabilis vitare contradictionem in his nō eſt ꝓpter duplicem idētitateꝫ que ſit in ſorte ⁊ in homine:quia etiam ſm te ⁊ ſm numerum predicatoruꝫ in recta linea exiſtentiū nō accipiunt̄ diuerſe idētitates realiter:tamē nō eſt ſimile per omnia: qꝛ iſte ideꝫ homo numero qui eſt ſor.nō eſt cōis pluribus ſicut eadem eſſentia numero eſt cōicabilis tribus perſonis. ¶ Ad quartuꝫ concedatur maior.ad minorem dico ꝙ perſonas habere proprias affirmationes: puta eſſe diſtinctum ⁊ oppoſitum ⁊ conſimilia : que tamen includunt negationes:quia diſtinctuꝫ eſt aliquid ꝙ nō eſt alteruꝫ ſine eſſentia vel nō cōcurreret eēntia dupliciter poteſt intelligi:vno modo ꝙ entitas perſone fundet iſta ſine eſſentia:⁊ ſine hoc ꝙ eēntia nō ſit illud qđ eſt fundamētum illius diſtinctionis:⁊ hoc eſt falſum. Alio modo ꝙ hꝫ ſit ſine eſſentia concurrente ad hoc vt condiſtincta:⁊ ſic eſt veruꝫ: qꝛ eſſentia nō cōmittatur perſonaꝫ vel nō concurrit cuꝫ perſona:vt condiſtincta ab alia perſona. ¶ Eſt autem ſciendum:ꝙ non debet aliquo modo concedi ꝙ eſſentia ſit fundamentuꝫ ſue diſtinctionis a quacūqꝫ perſona:eſt tamē illud qđ eſt fundamētuꝫ diſtinctionis vnius pſone ab alia. ¶ Ad quintuꝫ patet per idem:qꝛ in fundādo illas negatiōes eſſentiaꝫ nō cōcurrere poteſt itelligi modo quo expoſitum eſt in ſolutione quarti argumenti. ¶ Circa hoc autem ꝙ dicitur ꝓprie ſciendū eſt ꝙ iſte negationes poſſunt dici ꝓprie perſonis quantuꝫ ad cōuenientiam qꝛ ſolum perſonis cōueniunt:quantū autem ad eſſe illam rem cui cōueniunt vel illam rem:que hoc fundat nō ꝓprie perſonis:qm̄ eſſentia cōcurrat vt exiſtens res que iſta fundat. ¶ P.idem etiaꝫ pꝫ ad ſextū:qꝛ perſona nō habet ꝓpriaꝫ aliquitatem diſtinctā ab aliquitate eſſentie:ita ꝙ ſua aliquitas nō ſit aliquitas eſſentie ſicut ⁊ nō habet quidditateꝫ que nō ſit quidditas eēntie:nā ſicut aliqđ hꝫ ſe ad habēdū qditatē:ita ad habēduꝫ aliquitatē. ¶ Ad ꝓbationē qn̄ dr̄ pſona cum propria aliquitate eſt incōmunicabilis ſine aliqtate eſſentie:ſi intelligat̄:qđ aliquitas pſone que eſt incōicabilis nō eſt aliquitas eſſentie falſa eſt.ſi autem intelligatur ꝙ aliquitas eſſentie preciſe:⁊ ſm ſe accepta non cōcurrat cum aliquitate perſone in hoc ꝙ incōmunicabilitas ſibi cōueniat:ſicut ⁊ perſone vna eſt:⁊ tamē eſt eadem aliquitas:quis licet eſſentia nō ſit incōmunicabilis:ſicut diſtincta ab aliqua perſona diuina:que eſt incōmunicabilis ⁊ illa res:ipſa tamē eſt:que eſt diſticta. ¶ Ad ſeptimuꝫ conceditur maior.ad minorem dicendum:ꝙ perſone nō conuenit habere multitudinē ſine multitudine eſſentie:quia vnaqueqꝫ perſona ſit multa: tamē perſone in generali conuenit habere multitudinem ꝗꝫ nō habet eſſentia:quia perſone ſunt plures:⁊ nō eēntia:modo dico ꝙ idētitas perſone oppoſita prime multitudini eſt idē cum idētitate eſſentie: ⁊ identitas eſſentie eſt cum ea idem:⁊ oppoſita multitudo eſt impoſſibilis:quia.ſ.plurificetur hꝫ perſona vel illa: ſed identitas eſſentie nō eſt idētitas oppoſita ſecūde multitudini:quia nō eſt identitas qua oēs perſone ſint vna perſona:vnde ſicut perſone habent multitudinem ꝓpriam quantū ad hoc ꝙ ſunt multe:⁊ non eſſentia: ita etiaꝫ idētitas illa que eſt alia ab idētitate eſſentie: illa tn̄ idētitas eſt impoſſis:vnde eſt alia ab illa:ſicut impoſſibile eſt eſſe aliud ab eo:ꝙ eſt in rerū natura. ¶ Ad 8m dicendū ꝙ hoc ꝙ vnuꝫ eſt pars ſubiectiua alterius nō cōcludit diuerſitateꝫ vel identitatē vel entitatē:ſed cōcludit ꝙ vnū ſe habꝫ in plus ſꝫ predicationē quā aliud: ſicut ſunt ſor.⁊ homo: quātū ad hominē qui verificat̄ de ſorte nō habēt diuerſas entitates vel idētitates:licꝫ vnuꝫ ſit pars ſubiectiua alterius:⁊ idē etiā eſſet:ſi ideꝫ hō numero eſſet ſor.⁊ pla. ¶ Ad 9m dōm:ꝙ quantum ad hoc ꝙ idē eſt cōe pluribus differētib⁹ realiter hinc inde:quantū ad hoc eſt ſimile de eēntia ⁊ perſona ⁊ de toto vl̄i ⁊ parte ſubiectiua:ſed quātū ad hoc differt:ꝙ cōe ꝙ eſt totum vl̄e ꝓprie dictū nō eſt vnum numero in pluribus partibus ſubiectiuis:ſed diuerſum : ⁊ ideo vnitas eius qua dicitur eſſe vnum pluriū partiū ſubiectiuaruꝫ nō eſt vnitas ſm rem:ſed tantum ſm rationem: ſed eſſentia et eius vnitas in pluribus perſonis eſt numero vna:⁊ eſt vnitas realis:⁊ quantum ad hoc eſt diſſimile. ¶ Dico ergo ad maiorem quando dicit̄ ſicut ſe habet totum vl̄e ⁊c̄. vt ſic:⁊ vt nō viſum eſt. Et quādo dicitur in minori:ꝙ alia eſt vnitas toti⁹ vl̄is ⁊c̄. verū eſt ſicut alia eſt vnitas ſm rationeꝫ ⁊ vnitas ſm rem:⁊ in hoc differt totū vl̄e ab eſſentia:vt dictuꝫ eſt. ¶ Quantū ad rem pertinet vl̄itas totius vl̄is ⁊ partis ſubiectiue in ipſa parte ſubiectiua nō ſunt diuerſe realiter identitates:vnde ſortis ⁊ hominis qui verificant̄ de ſorte nō ſunt diuerſe idētitates realiter:alioquin:ſicut dictum eſt:vnum indiuiduū eſſet vnus ſaccus plenus identitatibus. ¶ Ad decimuꝫ patet ex dictis:ſcilꝫ qūo entitas pſone fundat diſtinctionem ⁊ ſimilia ſine eſſentia:quia ſicut patuit non fundat iſta ſine eſſentia exiſtente illud fundamentum ⁊ concurrente vt illud quod eſt ipſum fundamentuꝫ:lꝫ non cōcurrat vt condiſtinctuꝫ:ita ꝙ diſtinctio ponat̄ circa eſſentiā. ¶ Ad vndecimū dōm:ꝓ circa maiorē:ꝙ in diuinis ideꝫ pōt fundare oppoſita:ſicut eadē eēntia oppoſitas relationes:vnde abſolute loquēdo maior i diuinis eſt falſa: minor etiam non habet veritatem:quia diſtinctio patris a filio:⁊ indiſtinctio eſſentie ab eodeꝫ non ſunt oppoſita vnius partis ſubiectiue ab alia:⁊ idiſtinctio to-

tius

tius cõis a qualibet parte ſubiectiua: vnde minor ſup/
ponit falſum: quare autē diſtinctio ⁊ indiſtinctio ta/
lis non ſunt oppoſite: cauſa eſt: quia vnum ſe habet in
plus ſm̄ predicationem quã alterū. ❡ Ad primum
autem quod opponitur comparando determinatam
perſonam ad eſſentiam: dicendum per interemptionē
minoris. ad probationem ꝑmam: qꝛ ſicut patuit iden/
titas eſſentie nõ eſt idẽtitas oppoſita multitudini rela
tionū in cõi vel perſonarū in cõi: qua. ſ. oẽs ꝑſone eẽnt
vna ꝑſona ſicut eſt ipſa idẽtitas oppoſita multitudini:
qua vna perſona eſſent multe: vnde multitudo oppoſi
ta vnitati: qua oẽs perſone eſſent vna ſtat cū idẽtitate
eſſentie: qꝛ ipſa nõ eſt illa idẽtitas: ſed oppoſita multi/
tudo quantū ad res vel entitates multas: quia ipſa eſt
trinitas perſonarū: ⁊ ipſe tres perſone: vnde nõ eſt ſile
de plurificatione vnius perſone determinate: ⁊ de plu
rificatione ꝑſonarū in cõi ꝓpter qđ iſta maior eſt ma/
nifeſte falſa. ❡ Ad aliã ꝓbationē dicendū ꝙ verū eſt
quantū eſt ex natura rei: qꝛ per idē põt reprobari mul/
titudo filiationū quantū eſt ex natura rei ⁊ multitudo
eſſentiarū: ⁊ ecõuerſo. ſed hoc non põt probari equalr
apud omnes: qꝛ non oẽs eadem cõcedunt: ⁊ ideo Aug.
quantū ad illa nõ potuit vti tali medio: ſicut potuiſſet
quãtum ad alterum. ❡ Eſt aũt notandū ꝙ alius defe
ctus eſt in iſto argumẽto: qꝛ ſupponit falſum. nã proce/
dit ac ſi ille maximus poneret plures filiatiões in vna
eſſentia qđ falſum eſt: qꝛ ipſe nõ ponebat plures filios
in diuinis. ſed negabat filium eſſe omnipotentē: qꝛ ge
nerare non poterat aliū filium: cõtra quē dicit beatus
Aug. qđ ſi omnipotẽtia nõ poſſet cõuenire filio qui ge/
neraret aliū filiū idē eſſet de ſcđo filio ⁊ tertio ⁊ q̃rto: ⁊
ſic in infinitū. ⁊ ideo concludit ꝙ inordinata eſſet gña
tio diuina. vñ non intendit arguere directe cõtra mul/
titudinē filioꝝ: vt falſo ſupponit argumentū: ſed cõtra
negationem oīpotentie in filio. ❡ Ad ſcđm principale
dicẽdum: ꝙ maior eſt vera accipiendo ablationem ſm̄ rē:
ad minorē dico qđ eſt falſa. ſ. qđ ſi auferret paternitas
ſm̄ rem maneret eſſentia: vel eius idẽtitas: qꝛ ablato
quocūqꝫ exiſtente in diuinis quantū ad ea que ſunt in
re: auferetur quicquid eſt ibi: loquẽdo aũt de ablatione q̃
eſt ſm̄ intellectū nr̄m vel rationē intelligendi: verum
eſt ꝙ ablata paternitate nõ tollitur adhuc eſſentia ſm̄
rationem. ⁊ quando dicitur qđ Auguſtinus dicat: ꝙ ſi
pater non genuiſſet adhuc maneret eſſentia innaſci/
bilis: ſi intelligat ablationem ſcđm rationem in nullo
eſt contra nos. ſi autem intelligat ſm̄ rem: tunc adhuc
dico ꝙ conſequentia eſt vera: tamen vtrumqꝫ oppoſi/
torum poteſt inferri. ſcilicet ꝙ maneret: ⁊ non mane/
ret: quia quãdo ponuntur incompoſſibilia ſemper po/
teſt inferri vtraqꝫ pars cõtradictionis. vnde ſi aliquis
poneret ꝙ homo manens hõ eſſet irrationalis: ſequit̄
ex natura rei ꝙ eēt rõnalis: qꝛ homo: ⁊ ex hypotheſi qđ
irrationalis. ❡ Ad tertiã ꝓbationē minoris prime ra/
tionis: dicendū ꝙ ſicut dicunt arguendo cõtra cõuerti
bilitatem: qꝛ non poſſunt dicere reſpectus reales: quia
ſcꝫ in diuinis nõ pñt eē reſpectus tales niſi relationes
originis. ita poſſum ego arguere cõtra illos doctores: ⁊
iſtos qui ſuſtinent eos: qđ in diuinis non ſunt relatio/
nes reales niſi relões originis. ſꝫ ſimilitudo nõ dicit
relationes originis. ergo in diuinis ſilitudo nõ eſt rela
tio realis: nec per ꝯñs põt eſſe ꝙ ſint realr plures ſimi/
litudines. ❡ Et qñ dicit̄ qđ doctores hoc dicentes nõ
dicunt̄ erraſſe. ridco dupl̄r. Primo. qꝛ nõ ſequit̄ non
dr̄r errare. ergo non errant: qꝛ multa ſunt que non di/
cunt̄: ⁊ que etiaꝫ non ſciunt̄: ⁊ quicquid ſit de aliquibꝫ: iſti

ſaltem nece habent dicere qđ illi errant: que hec dicũt
ſi volunt ſaluare illam ꝓpoſitionem: qđ in diuinis nõ
ſunt relationes realiter diſtincte niſi relationes origi/
nis. ❡ Ad illud quod adducitur de ratione quam aſſi
gnant magiſtri in dando diſtinctionem vel determi/
natam pluralitatē emanationum: vel etiam perſona/
rum quia. ſcilicet non arguunt ex vnitate eſſentie: di/
cendum ꝙ loquendo de pluralitate predicta: quaſi ſpe
cifica. ſcilicet ſpirare ⁊ generare: non ponunt doctores
pro ratione vnitatem vel pluralitatem eſſe ⁊ non plu/
ralitatem: quia non eſt nec vnitas: quia magis videre/
tur eſſe cauſa vnitatis q̃ꝫ pluralitatis: bene tamen ni/
tuntur oſtendere quomodo cum vnitate eſſentie poſſit
ſtare pluralitas perſonarum: quare autem vnaqueqꝫ
perſona eſt vna non numeraliter plurificata oſtẽdunt
⁊ ex immutabilitate: ⁊ ſimiliter de eſſentia. ꝓbant eni
deum ⁊ diuinitatem eſſe vnum propter immutabilita/
tem: ⁊ ſimil̄r perſona. ❡ Quantū autem ad perſonas
addũt alĩs cãs: qꝛ in diuinis non põt eſſe diſtinctio niſi
de diſtinctione formali: vel ꝑ oppoſitionē relatiuã. vñ
per eaſdem probant vnitatē perſone ⁊ eſſentie. Utrũ
aũt identitas vnius ſit identitas alterius non inuenit̄
hec q̃ſtio mota a doctoribus: ⁊ ſi fuiſſet mota: illi qdeꝫ
realiter dixiſſent ꝙ ſicut entitas vnius eſt entitas alte/
rius. ita vnitas vnius eſt vnitas alterius. ❡ Aliud eni
eſt querere: vtrū vnitas vnius ſit vnitas alterius: ⁊ pro
bare vnitatē vnius per vnitatē alterius: ⁊ forte ꝓbare
vnitatē vnius per vnitatē alterius reputaſſent petitio/
nē ꝑncipij ſaltē q̃tū ad vnitatē vniuſcuiuſqꝫ ꝑſone in
ſe. ❡ Dicendū ergo qđ doctores non probauerunt idē
titatem vnius per identitatem alterius: quia forte re/
putaſſent petitionem principij. ſed quantūꝫ ad aliqua
ex eiſdem medijs probauerunt vtramqꝫ identitatē.
❡ Quantum autem ad ſecundū ꝙ nituntur probare.
ſcilicet. ꝙ identitas eſſentie cuꝫ perſona eſt alia ab idē
titate eſſentie cum ſeipſa: ⁊ ab identitate perſone ad ſe
ipſam. ❡ Ad primum dicendum: ꝙ maior non eſt ve
ra: vt ponitur niſi accipiatur ſub tali diſiunctione. ꝙ. ſ.
ille identitates non ſint eadem: quarum vna compati
tur affirmationem: ⁊ alia non: vel ꝙ ſaltem vna illarū
ſit iſtorum: que non conuertibiliter predicantur de in/
uicem: ſicut homo ⁊ ſoꝛ. quorum eſt eadem identitas
in ſoꝛ. quantum ad rem pertinet: ⁊ tamē de talibus eiſ
dem verificantur affirmatio ⁊ negatio. ſcilꝫ de hoīe ⁊
ſoꝛ. ❡ Ad ſcđm dicẽdum: ꝙ adequatio poteſt referri vel
ad ipſam identitatē ſub hoc ſenſu. ſcꝫ ꝙ ille idẽtitates
quarū vna non eſt adequata alteri non ſunt eadem: ⁊
tunc non eſſet cõparatio identitatis eſſentie ad ſeipſaꝫ
⁊ identitatis perſone ad ſeipſaꝫ ad identitatē eſſentie
ad perſonam: quia non dicitur quod identitas eſſentie
cum perſona excedat identitatem eſſentie ad ſeipſam
vel ꝑſone ad ſeipſam. ſed bene dicitur: ꝙ identitas eſt
extremorum: quorum vnum excedit alterū: ita ꝙ cõ
paratio identitatis adequate ad identitatem non ade
quataꝫ erit cõparatio identitatis perſone ad ſe ad idē/
titatem eſſentie ad ſe: ⁊ ſic iſta ratio eſſet ad concluſio/
nem precedentem. ❡ Et tunc dicendum: ꝙ ſicut non
eſt inconueniens quod eadem realitas ſint ille realita
tes: quarum vna ſe habet in plus ſm̄ predicationem
quam alia: ſicut patet de ſorte: ⁊ homine. ita non eſt in
cõueniens de identitate: ſicut nec de realitate. ❡ Alio
modo poteſt referri adequatio: vel inadequatio ad
extrema identitatis: vt ſit ſenſus quod iſta idẽtitas: cu
ius extrema nõ ſũt adeq̃ta ſm̄ ꝑdicationē nõ ē illa ea
dē cū illa: cui⁹ extrẽa ſũt adeq̃ta ſꝫ ꝑdicatõeꝫ: tũc dico

qḋ falſum eſt:ſicut patet de inferiori ꝛ ſuperiori quantuꝫ ad rem pertinet eadem eſt identitas hoīs ad ſoꝛ. ꝛ ſoꝛ. ad ſe. vel hoīs ad ſe:ꝛ hoīs in ſorte. ¶ Ad tertium dicendū: ꝙ nō ſequiẗ iſta non hñt identitatē conuertibilem adinuicem. ergo non habent identitateꝫ ad inuicem. imo eſt fallacia cōſequentis procedendo ab inferiori ad ſuperius negando. ſcilicꝫ a parte in modo ad totuꝫ in modo:ꝛ ē fallacia figure dictionis ꝑcedendo a q̄li in qd:eo modo quo quid pōt ↄ̄uenire idētitati: vł alij ꝑuationi:ſicut ſi diceret̄. iſte nō fuit excecatus formalr. ḡ nō fuit excecat⁹. vñ nihil ꝓhibet eē eādē idētitatē quantū eſt ex ꝑte rei:q̄ eſt ſuꝑioris ad ſeipſaꝫ adequate:ꝛ eiuſdē ſuperioris ad ꝑtē ſubiectiuā inadequate:ꝛ de hoc magis queret̄ in q̄one ſequēti. vbi queret̄ de iſta cōuertibilitate. ¶ Ad quartū dōm: ꝙ oīs identitas eſt indiuiſio quedam rei. ſ. rei a re:que eſt ipſa:nō aūt a re:alioquin ſtatiꝫ implicaret ↄ̄dictionē. illud aūt ꝙ dicitur de idētitate relatiua ꝛ abſoluta:ſupra eſt ſufficiēter improbatū. ¶ Ad q̄ntū dōm: ꝙ minor eſt falſa quātū ad ſuppoſitionē ſm rē:qꝛ in diuinis ſm rem nihil eſt prius aut poſterius ſm rē:ſi aūt itelligat̄ ſm ordinem rōnis:nihil ad propoſitū:qꝛ nihil ꝓhibet eandē idētitatē:vel eandē realitatē hr̄e ordinē poris ꝛ poſterioris ſm rōnē. Iſti aūt dicunt cōtra ſe:quia dicunt qḋ ſunt due idētitates abſolute extrema identitas relatiue:in quo cōtradicūt ſibi in duobus. Primo in hoc qḋ dicunt vnā ꝑſupponere aliā ſm rē:qꝛ aliter nō poſſent ꝓbare ex ꝑſuppōne diſtinctionē realeꝫ inter eas. ¶ Scđo in hoc qḋ dicunt ꝙ extrema idētitatis relatiue ſunt ambe idētitates abſolute:qꝛ quero vtrū ambe idētitates abſolute ſint extrema idētitatis relatiue fūdamētalr: vel formalr. ſi fundamētalr:tūc idētitas abſoluta eſt ꝑor:qꝛ fundamētū eſt ꝑus fundato:ſi formaliter:ꝛ tūc vtraqꝫ idētitas erit eadē:qꝛ extrema formalia relatiōis ſiue affirmatiue:ſiue negatiue accepte ſūt ipe relōnes. vbi grā. ꝑnitas ꝛ filiatio ꝛ filia. ¶ Quātū aūt ad ſcđm ꝑncipale ꝑtinēs ad diuina. ſ. qḋ nō ꝑnt illa icōueniētia q̄ apparēt in diuinis euadere:ꝛ ꝙ mot⁹ eoꝝ nullus eſt:pꝫ ex ſupra dictis. ¶ Quātū ad ꝑncipalē q̄oneꝫ. vtrū. ſ. in diuinis ſint pl̄es idētitates quā tres pōt patere ex dictis:ꝛ pōt formari breuis rō ſic:qꝛ q̄tū ad pl̄itatē ꝛ vnitatē idē eſt iudicium de realitatibus ꝛ idētitatibus. ſed in diuinis nō ſunt niſi tres realitates ergo in diuinis nō ſunt niſi tres idētitates. maior patꝫ ex ſupradictis:tū qꝛ idētitas eiuſdē realitatis non pōt hr̄e niſi eadē extrema:tū qꝛ idētitas cōuertibilr cū ente:ſicut cōuertitur idē cū ente. tū qꝛ illud qḋ nō eſt idē cū aliquo:nec que cōuertitur cū ente eſt diuerſum ab eo:eiuſdē rei aūt nō pōt eſſe niſi vna idētitas que conuertitur cuꝫ ente:que eſt indiuiſio rei a ſe. mi. etiā patꝫ ex ꝑcedētib⁹ q̄onibus. ¶ Ad ꝑmū in opp^m ex dictis pꝫ ſcꝫ quātū eſt ex ꝑte rei:qḋ error ponēs plures ꝑnitates nō eſt alius error ab errore ponēte pl̄es eſſentias:ꝛ ad oppoſitū ſunt ſolute in q̄onis ſolone ꝑncipali:ſoluēdo ad obiectiones alioꝝ. ¶ Ad ſcđm dōm: ꝙ maior non eſt v̄a vlr:qꝛ nō hꝫ v̄itatē in iſta m̄a:in qua idē pōt eſſe pl̄a nō adeq̄te:ſic̄ eſt in diuinis. ¶ Ad 3^m aūt pꝫ ex ꝑncipali ſolone:ſoluēdo. ſ. rōnes alioꝝ. ¶ Ad 4^m dōꝫ: ꝙ diuiſio idētitatis in idētitatē perſonalē ꝛ eſſentialē nō eſt diuiſio in oppoſita. ¶ Ad ꝓbationē dōm: ꝙ aliqd aſſumi ad vnitatē ſuppoſiti ꝛ nō ad vnitatē nāe pōt intelligi duplr. vno mō qḋ aliqd aſſumat̄ ad h̄ ꝙ ſit ſuppoſitū diuinū:ꝛ nō ſic nā diuina:ꝛ ſic nō pōt aliqd aſſumi ad vnitatē ſuppoſiti diuini:nec ad vnitateꝫ nature. Alio mō pōt itelligi: ꝙ aliqd aſſumat̄ ad vnitatē ſuppoſiti ꝛ nō ad vnitatē nāe:qꝛ. ſ. aſſumit̄ ad vnitatē:que eſt iter ſuſtentās ꝛ ſuſtētatū:nō aūt ad vnitatē eēntialē:qua hoc eēntialiter ſit illud:ꝛ qꝛ in creaturis dicitur ſuppoſitū nō ſolū a ſubſiſtēdo ꝛ a ſuſtētādo: idō dicunt̄ hr̄e vnitatē ſuppoſiti illoꝝ alioꝝ. vñ hꝫ aliud vt ſuſtētatū per ipſum. vñ etiā in creaturis ſuba ꝛ accñs dicūt̄ vnū ſubo vel ſuppoſito q̄tuis vnū nō ſit eēntialr aliō. dicit̄ ḡ nā aſſumi ad vnitatē ſuppoſiti nō nāe non ꝑꝑ diuerſitatē ſuppoſiti nāe:vel ꝑꝑ diuerſitatē ſuarū idētitatum adinuicē. ſed ꝑꝑ diuerſitatē ſuſtētationis:que eſt inter ſuſtētans ꝛ ſuſtētatū:ꝛ iter vnitatē eſſentialē ſm quā eēntialr vnū eſt alterū q̄lis idētitas nō ſolum eſt inter eſſentiā ꝛ nām aſſumptā. ſed nāe inter ꝑſonā diuinā ꝛ nām̄ aſſumptā. ¶ Ad 13m 14m ꝛ 15m pꝫ ex dictis. ¶ Ad 16m dōm: ꝙ maior eſt falſa. qꝛ in fundando diſtinctionem pōt multiplicari extremū diſtinctionis ex vna parte manēte eodē extremo ex alia. ſed in idētitate eiuſdē ad ſeipſum ex neutra ꝑte poteſt multiplicari extremū. ¶ Ad 17m dōm ꝙ identitas eſt realis:qꝛ in re idē non eſt diuerſum a ſe realiter. vnde eſt realis negatio diſtinctionis cū fundamento relōnis rōnis ſiue ille relōnes poſſunt multiplicari:ſiue nō. cū identitas:que eſt realis in eadē realitate multiplicari nō poteſt. ¶ Ad 18m dōm: qḋ lꝫ ſm vocē non ſit cōtradictio. dicēdo itell̄s itelligit in deo:ꝛ volūtas nō intelligit:tñ ex parte rei eſt ita cōtradictio dicēdo:itellectus intelligit:ꝛ volūtas nō intelligit. i. res que eſt voluntas:ſicut dicendo itellectus intelligit:ꝛ intellectus non itelligit. ¶ Ad 19m dicendū: ꝙ in deo nolle malum accipiendo affirmationem ex parte actus:ꝛ negationem ex parte obi:ꝛ intelligere maluꝫ non ſunt oppoſita:ſed ſunt idē actus:ꝛ ideo non ſequitur qḋ voluntas ꝛ intellectus in deo ſint diuerſa realiter.

Queſtio. V.

Quinto queriẗ. vtruꝫ h̄ ſit vera in diuinis:eſſentia generat:ꝛ arguiẗ ꝙ ſic:qꝛ quicqd cōuenit inferiori ꝛ ſuperiori. ſed patri cōuenit generare:qui eſt aliquo mō īferius ad eēntiā. ergo ꝛc̄. ¶ Si dicat̄ ꝙ iſta ꝓpō v̄a eſt de illis:que nō īportant diſtinctioneꝫ. nūc aūt generare īportat diſtinctionē generātis a genito. ꝛ idō nō vꝫ. ¶ Contra. qꝛ ſequiẗ ſi ſoꝛ. generat. hō gn̄at nō obſtāte qḋ gn̄are importat diſtinctionē generantis a genito. ſed homo ꝛ ſoꝛ. ſe habēt vt ſuꝑius ꝛ inferius. ḡ ꝛc̄. ¶ Scđo ſic. cuicūqꝫ conuenit eſſe p̄rem ei cōuenit gn̄are. ſed eſſentie cōuenit eſſe p̄rem. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio ſic. hic p̄r gn̄at:hic p̄r eſt eſſentia. ḡ ꝑ ſyll̄m expoſitoriū:ſequiẗ ꝙ hec eſſentia gn̄at. Et qꝛ reſpōdēs in rōne ſue pōnis poſuerat:qḋ ideo eēntia nō gn̄at:qa nō eſt realiter diſtincta ab aliquo exiſtente in diuinis. arguebat̄ contra hoc:ꝛ qꝛ ad hoc adducebant̄ quedaꝫ poſita in ꝑcedenti q̄one:ob h̄ obmitto iſta. Preter iſta aūt adducebant̄ quedā alia:ꝛ ꝑmo ſic:qꝛ circūſcripto ope itell̄s ꝑſona ꝛ eēntia differūt realr. ſed dr̄ia que eſt circūſcripto ope itell̄s eſt realis. ergo ꝛc̄. mi. pꝫ. ꝓbatio maioris. qꝛ ſi itell̄s diffiniret ꝑſonā ꝛ eſſentiā alr diffiniret vtruqꝫ:nec hoc ꝓueniret ex ꝑte itell̄s. ſed ex ꝑte rei:qꝛ oēm itell̄s ꝑcedit ipſum. ergo ꝛc̄. ¶ P̄. iſta predicatio. eſſentia eſt eſſentia:eſt predicatio formalis. ſed iſta. eēntia eſt relatio:nō eſt predicatio formalis. ꝛ hoc eſt ex natura rei. ergo eſſentia ꝛ relatio differunt ex natura rei. ¶ P̄. ad ꝑncipale arguiẗ ſic. eſſentie cōuenit gn̄ari. ḡ ꝛ gn̄are. ꝓbatio ↄ̄ñtie:qꝛ qua rōne ei conuenit gn̄ari:eadē rōne ↄ̄uenit ei gn̄are. ꝓbatio ēt añcedētis. qꝛ trāſfundi ꝛ cōmunicari pertinet ad gn̄ari. ſꝫ eēntia

trāſfundiẗ

tranſfunditur ⁊ cõmunicat̃.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.cui ꝯuenit elicere actũ generandi ⁊ ꝑncipiũ quo generãs generat ei cõuenit aliquo modo generare.ſed ſm maiores doctores eſſentia eſt hꝫ.qꝛ eſt potentia generãdi.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.magis conuenit alicui eterno illud qḋ eſt eternũ quã illud qḋ eſt tẽporale.ſed creare eſt tẽporale.eſſentia aũt eſt eterna:⁊ generare eſt eternũ.ergo magis cõuenit eſſentie generare quã creare.ſed creare conuenit eſſentie.ergo ⁊ generare. ¶ P̄.illud qḋ cõuenit poſteriori per prius cõuenit priori.ſed generare cõuenit patri:qui eſt poſterior eſſentia.ergo ⁊ eſſentie. ¶ P̄.memoria generat verbũ.ergo ⁊ eſſentia.ꝯſequentia pꝫ.qꝛ memoria gerit vicẽ eſſentie.ꝓbatio antecedẽtis:quia qñcũqꝫ ita eſt qḋ duo actus ſe habent per ordinem:cui cõuenit ꝑmus ⁊ ſcḋs.ſed intelligere ⁊ dicere ſunt duo actus per ordinẽ ſe habẽtes.ergo cui cõuenit ꝑmus.ſcꝫ intelligere:⁊ ſcḋs.ſ.dicere.ſed memoria cõuenit prius.ſcꝫ intelligere.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.eſſentia aut eſt generans:aut genita:aut ꝓcedens:aut aliqḋ quartũ ab iſtis:non põt dici ꝙ ſit aliud quartũ ab iſtis:qꝛ tũc eſſet quaternitas in diuinis.ergo relinquit̃ ꝙ ſit generãs:vel genita.vel procedens.ſed qua ratione ꝯuenit ſibi eſſe genitã vel procedentẽ eadẽ rõne ⁊ generare.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.pater:aut generat rõne paternitatis:aut rõne eſſentie:ſi ratione eſſentie:habet ꝓpoſitũ.videlꝫ ꝙ eſſentia generat ſi dicat̃ ꝙ rõne relationis. ¶ Cõtra.qꝛ ſi hoc cõueniret relationi:aut ꝯueniret inquantũ relatio eſt in eſſentia:⁊ ſic tranſit in eſſentiã:⁊ ſic cõueniret ſibi qua rõne eẽntia:⁊ ſic adhuc cõueniret eẽntie generare:aut quantũ ad hoc qḋ dicit modũ eſſendi ad alterum:⁊ ſic nõ põt eẽ:qꝛ vt ſit relatio nõ eſt ꝑncipiũ:nec terminus alicuius actiõis. ¶ P̄.operatio perfectiſſima requirit perfectiſſimũ operãs.ſed generare eſt opatio perfectiſſima.ergo cõuenit perfectiſſimo operãti.ſed eſſe perfectiſſimũ ꝯuenit eſſentie nõ relationi.g̃ ⁊c̃. ¶ P̄.arguebat̃ ſic ad ꝓbandũ ꝙ eſſentia eſſet diſtincta a perſona ⁊ per cõſequẽs poſſet generare perſonã ſic:generare nõ ponit̃ repugnare eſſentie niſi qꝛ pro tãto ꝙ eſſentia eſt diſtincta a genito.ſed hoc eſt falſũ vt ꝓbabo.ergo ⁊c̃. ꝓbatio aſſumpte:qꝛ illud quo formalr̃:vt videt̃ generans diſtinguit̃ a genito eſt illud quo generãs gñat.ſꝫ illud quo generans generat eſt ꝑncipiũ quo generans elicit actũ generandi:⁊ huiuſ.principiũ vt a multis ponit̃ eſt eẽntia.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.pr̃ generat aut rõne paternitatis:aut rõne eſſentie:non rõne ꝑ̄nitatis.ergo rõne eſſentie:⁊ per ꝯñs eſſentia generat.ꝓbatio mino.quia quicqd cõmunicat̃ a producẽte producto opꝫ cõtineri virtualr̃ in ꝑncipio producẽte.ſed paternitas nõ continet v̾tualr̃ qcqd cõmunicat pater filio.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.generare cõuenit alicui qḋ eſt prius pr̃e.ſed nihil eſt in pr̃e qḋ eſt ꝑus patre:niſi eſſentia.ergo ⁊c̃ ꝓbatio maio.quia generare eſt prius patre:qꝛ eſt prius filio:qui eſt ſimul cũ patre.ſed qḋ eſt prius pr̃e opꝫ ꝙ cõueniat alicui prius pr̃e.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.eſſentia generat̃.ergo ⁊ generat.ꝯñtia ſatis patꝫ:qꝛ qua rõne cõuenit ſibi gñari ⁊ generare:ꝓbatio añtis:qꝛ qcqd accipit filius a pr̃e naſcendo naſcitur ⁊ generat̃.ſꝫ filius accipit a patre eẽntiam ⁊ quicquid habet.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.quicquid toti cõuenit:cõuenit ſaltẽ per accidens partibus:ſed toti perſone cõſtitute ex relatione ⁊ eſſentia ꝯuenit generare.ergo ſaltẽ per accidens cõſtituẽtibus.ſ.relationi ⁊ eẽntie cõuenit generare. ¶ P̄.nõ negat̃ ab eẽntia generare:niſi qꝛ non põt eſſe diſtincta ab aliqua perſona.ſed hoc non obſtat:qꝛ eſſentia aliquo modo eſt diſtincta a perſona.ergo ⁊c̃.ꝓbatio mino.qꝛ nihil idẽ eſt idem in plus idem ſeipſo.ſed eſſentia ſe hꝫ in plus quã pſona.ergo aliquo modo diſtiguitur. ¶ P̄.deus generat deũ.ergo deitas generat deitatẽ.antecedẽs cõceditur ab oĩbus:ꝓbatio ꝯñtie:qꝛ in diuinis hñs ⁊ habitũ ſunt idem:⁊ ideo quicqd cõuenit cõcreto cõuenit abſtracto.ſed deus ⁊ deitas ſe habẽt ſicut cõcretũ ⁊ abſtractum.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.ſancti cõcedunt iſtã eſſentiã eſſe de eẽntia.ſed idem eſt eſſentiã eſſe de eſſentia:⁊ eſſentiã gñare eſſentiã.ergo ⁊c̃. ¶ P̄.generare conuenit enti per ſe ſed eſſentia dicit ens per ſe.ergo ⁊c̃.

In cõtrariuꝫ eſt auctoritas cõcilij generalis.vbi dicitur:ꝙ eſſentia:nec generat:nec gignitur:nec procedit.

Reſpõdeo ad euidẽtiã iſtius qõnis tria ſunt ſciẽda.Primũ eſt videre quõ in creaturis ſe habent producere ⁊ produci:vel facere ⁊ fieri.Scḋm eſt applicare iſta ad diuina.Tertiuꝫ eſt ex predicta applicatione concludere propoſitum.

Quantum ad primũ ſciendũ ꝙ ſicut dicit phs ꝑmo phyſicoꝝ alicui competit dupliciter fieri.vno mõ fieri ſimplr̃.alio mõ fieri hoc.fieri ſimplr̃ eſt.vt ſi dicat̃ hoc fit.fieri aũt hoc.vt ſi dicat̃ hõ fit albus.in ꝑ̊ mõ fiendi illud qḋ dr̃ fieri eſt terminus productus:ſiue factus per factionẽ.in ſcḋo aũt mõ fiẽdi:qñ dr̃ hoc fieri hoc.puta homo fit albus.ly factũ eẽ:vel ly fieri transfert̃ ad ſubm termini factiõis in habitudine ad terminũ.vñ qñ dr̃ hõ fit albus.hõ ẽ ſubꝫ huius factionis:albũ aũt eẽ eſt termin⁹ factionis ⁊ idẽ eſſet de forma:ſi trãſiret de ſubõ in ſubm.vnde in tali tranſitu nõ diceret̃ forma fieri ſimplr̃.ſed fieri in hoc.v̾bi grã.ſi ponat̃ qualitas ſymbola remanere eadẽ in genito ⁊ corrupto:puta eadẽ caliditas in aere corrupto ⁊ in igne ex aere genito non diceret̃ caliditas iſta ſimplr̃ fieri.ſed fieri in hoc.ſ.in igne genito.vñ ⁊ ſi aĩa crearet̃ extra corpus ⁊ vniret̃ mãe:in iſta vnione nõ diceret̃ fieri ſimplr̃.ſed fieri in hoc.In vtraqꝫ aũt factiõe eſt cõſiderare duo ex parte agẽtis:⁊ duo ex parte facti.ex parte agentis eſt cõſiderare ⁊ ſuppoſitũ agens ⁊ ꝑncipiũ actiuũ quo agens agit.v̾bi grã.vbi ignis generet ignẽ ſuppoſitũ agens eſt ignis generãs:ꝑncipiũ autẽ actiuũ ẽ forma qua agit:ſiue ſit calor:ſiue forma ignis ex pte ꝓducti ignis:ignis product⁹ eſt ſuppoſitũ ꝓductũ.forma aũt que eſt terminus formalis gñatiõis eſt forma cõmunicata per generationeꝫ.ſcꝫ forma ignis. ¶ Ulterius ſciendũ:ꝙ quantũ ad iſta in creaturis ꝑncipium quo agens agit põt cõparari ad illud qḋ agit:⁊ ſic nõ hꝫ rõnẽ ꝓducẽtis.ita ꝙ ei attribuat̃ ꝓducere:⁊ ſimilr̃ forma cõmunicata ꝓducto põt cõparari ad ꝓductũ:cui cõmunicat̃ forma:⁊ vt ſic nõ hꝫ rationẽ ꝓducti.ita ꝙ ei cõueniat eſſe illud qḋ ꝓducit̃.ſed conuenit ei:cuius cõmunicatione ꝓductũ dicitur vel ſimpliciter ꝓduci:vel ꝓduci tale:ſicut v̾bi grã.cõmunicatiõe forme ignis dicit̃ ignis ſimplr̃ ꝓduci:vel fieri:cõmunicatiõe aũt qualitatis ſymbole:ſi eadẽ maneat in genito ⁊ corrupto dicit̃ ignis fieri tale.puta calidus nõ productione illius forme.ſꝫ cõmunicatiõe ꝑexiſtẽtis forme:ſicut ⁊ ſi homo de nouo fieret per vnionẽ aĩe prius create cũ mã hõ diceret̃ fieri ſimplr̃ nõ ꝓductione forme.ſed cõmunicatione forme prius ꝓducte.ſic g̃ nec principium actiuũ inquantũ eſt quo agens agit habet qḋ ſit ꝓducẽs large vel ꝓprie.ſed ſolũ qḋ ſit quo ꝓducens productũ:ſicut ſi calidũ cõmunicaret eundẽ calorẽ numero quẽ hꝫ alij:licꝫ calor cõmunicãtis poſſit eẽ ꝑn᷑ quo calefaciẽs tale faceret:nõ tñ poſſet dici ꝓducẽs calorẽ cõicatũ alij ſubto:qꝛ tũc idẽ producẽs ſe

ꝑm⁹ art. T.c.62.

ipſum:qđ eſt impoſſibile ⁊ eodē modo dicendū eſt de
forma cōmunicata ꝓducto nō eſt de rōne ſua ꝙ ſit ꝓ
ducta abſolute:licꝫ ſit de rōne ſua ꝙ ſit ꝓducta in hoc
vel facta in hoc:ſicut fuit dictū de qualitate ſymbola.
¶ Sic ergo ex premiſſis habemus iſta tria.videlꝫ ꝙ
potētia actiua in eo qđ talis nō hꝫ ꝙ ſit producēs:ſed
ꝙ ſit ṗncipiū quo producēs ꝓducit. ¶ Scḋo ꝙ forma
cōmunicata ꝓducta ꝓducto in eo ꝙ talis nō habꝫ ꝙ
ſit ꝓducta.ſed ſolū ꝙ eius cōmunicatione ꝓductū ſit
vel ſimplr:vel tale:⁊ ꝙ ſit in hoc:nō aūt qđ fiat ſimpli
citer. ¶ Tertio ꝙ illud qđ dr̄ fieri hoc:vt quādo dicit̄
ꝙ homo ſit albus nō fit ſimplr:q2 fieri ſibi nō attribui
tur ſimplr:ſed obiecto factionis in habitudine ad ter
tiū vt dictū eſt. Licꝫ aūt ita ſit ꝑ ſe loquēdo ꝙ potētia
actiua nō ſit illud qđ producit nec large:nec ꝓprie:nec
forma cōmunicata in eo ꝙ talis ſit forma ꝓducta:cū
in creaturis ratione mā̄e potentia actiua nō ſolum eſt
quo producens producit.ſed etiā illud qđ producit for
ma cōmunicata nō ſolū eſt quo productuꝫ habet eſſe
vel eſſe tale.ſed etiā eſt forma producta:licꝫ nō ita ꝓ
prie conueniat ſibi eſſe productū ſicut ſuppoſito habē
ti formā:⁊ hoc ideo eſt q2 agens nō pōt cōicare eandē
formā numero:quā habꝫ ipſi ꝓducto.vnde in creatu
ris:⁊ forma per quā agens agit eſt diuerſa a forma cō
municata producto:⁊ mā̄ eſt etiā ꝙ forma producētis
pro qua agit nō ſolū mō eſt potētia qua agens agit.ſꝫ
etiā eſt producēs.licꝫ iꝓprie:⁊ etiā forma cōmunica
ta eſt producta licꝫ improprie.

Scḋo arti. Quantum ad ſcḋm ṗncipale.ſ.de applicatiōe
iſtorū ad diuina. Primo videnduꝫ
eſt qualiter iſta ſe habēt differēter in diuinis ⁊ in crea
turis.deinde accipienda ſunt quedā in quibus cōueni
unt hinc ⁊ non. ¶ Quantum ergo ad primū ſciendū
ꝙ q2 in creaturis agens nō pōt cōmunicare eandē for
mā quā habꝫ producto:ideo forma cōmunicata eſt ēt
producta:ex hoc ſequit̄ ſcḋm ꝙ actio ⁊ paſſio in crea
turis dicit aliquā formā abſolutā ꝓductā:que nec de
nominat agens dicit̄ actio.nā calefacere nihil aliđ eſt
quā habere calorē a ſe factū in alio:put aūt denoiatur
ab agente dicit̄ paſſio.nā calefactio paſſio nihil aliud
eſt quā eſſe calorem in fluxu habentē cauſam efficien
teꝫ:⁊ de hoc poterit alias diffuſius tractari. ¶ Ex hoc
ſequitur tertiū:ꝙ in creaturis inter producens ⁊ produ
ctū nō ſolū eſt diſtinctio ſm̄ relatiōes.ſed etiā ſm̄ ab
ſoluta:in diuinis aūt totū cōtrariū:q2 nec ibi ṗncipiuꝫ
quo agit agens eſt ꝓducens vt forma cōmunicata eſt
ꝓducta:nec actio ⁊ paſſio dicunt formā abſolutā ꝓdu
ctam.ſed tn̄ ibi importat oppoſitos reſpectus:nec etiā
eſt ibi diſtinctio producentis ⁊ producti ſm̄ aliqua ab
ſoluta. ¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ quantū ad aliqua inueniū
tur in diuinis ea que dicta ſunt de creaturis.nam ſicut
inuenimus in creaturis aliquid non factuꝫ ſimplr:cē
tamē factū in hoc:ſicut ſi aliqua forma preexiſtens de
nouo vniretur alicui ſubiecto.ita inuenimus aliđ mō.
ſed large valde in diuinis.vnde licꝫ eēntia non ſit ſim
pliciter producta:tamē pōt dici multū large vtēdo de
facere ⁊ fieri facta in hoc:⁊ q2 ibi proprie nō accipitur
loco huius:qđ eſt factū in hoc accipitur cōmunicatuꝫ
huic vel tranſfuſa in hoc:⁊ ſicut ibi eſt aliquid:cui con
uenit ꝓducere ⁊ produci:ſimilr ⁊ in diuinis:ſicut paꝫ
in perſonis quibus cōuenit ꝓducere ⁊ produci:ſimilr
⁊ vtrobiq3 ⁊ producēs ⁊ productuꝫ ſimilr diſtinguunt̄
realiter.Cuius ratio eſt:q2 vtrobiq3 producens ⁊ ꝓdu
ctuꝫ habent oppoſitos reſpectus.ſ.reſpectū eius a quo
eſt aliud:⁊ reſpectū eius qui eſt ab alio.ſed tales oppoſi
ti reſpectus nō poſſunt ineſſe eidem reſpectu eiuſdeꝫ.
ergo ⁊c̄. ¶ Item etiam vtrobiq3 inuenit̄ illud cōmu
ne qđ eſt factuꝫ in hoc:ſiue large:ſiue ꝓṗe:vel qđcūq3
fieri ſiue produci aliquid dicitur factū in hoc non pōt
eſſe ſine aliqua diſtinctione reali vel producētis ad ꝓ
ductū:vel produci in hoc ad illud in quo fit ſicut ſi for
ma ṗexiſtens vniret̄ materie vel ſaltē producentis ad
illud cui forma cōmunicat̄ in quo.ſ.dicit̄ fieri forma.
Cuius ratio eſt:quia vbi non eſt aliqua diſtinctio hec
vel illa.omnes cōſtructiones ſunt intranſitiue ſm̄ reꝫ.
vnde eſſentia eſt in perſona:⁊ ipſa eſt perſona:⁊ etiam
pater cōmunicat eſſentiā:⁊ eſt ipſa eſſentia. vnde oēs
cōſtructiōes ille tranſitiue ſm̄ vocem ſunt intranſiti
ue ſm̄ rem.ſed vbi totū eſt intranſitiue ſm̄ rem nihil
realr producit̄ vel productiōe qua producitur ſimplr
vel productiōe:qua aliquid fit in hoc.ğ ⁊c̄. ¶ Quartū
autē aliter pōt probari:q2 iꝑoſſibile eſt ꝙ productione
reali aliquid vnū ⁊ idem cōmunicet ſe vel faciat ſe in
ſeipſo:ſed hoc non eſſet:niſi q2 omne fieri reale ſiue in
hoc requirit aliquā diſtinctionē realē.ergo ⁊c̄. ¶ Ex h
accipio quinq3 ꝓpoſitiones cōcludēdas. Prima eſt ꝙ
eſſentia nō generat eſſentiam. Secūda eſt qđ perſona
nō generat eſſentiā. Tertia eſt ꝙ eſſentia non generat
perſonam. Quarta eſt ꝙ eſſentia nō cōicat ſeipſaꝫ per
ſone. Quinta eſt ꝙ vna perſona cōmunicat aliq eſſen
tiā:⁊ vna tranſfundit eſſentiā in aliā. ¶ Prima patet
ſic:q2 producens ⁊ productū ſimplr loquendo differūt
realiter:eſſentia non differt realr ab eſſentia. ergo ⁊c̄.
minor etiā eſt manifeſta:maior etiā ſatis patet ex pre
miſſis:q2 producēs ⁊ productū habēt reſpectus exiſtē
tis ab alio:⁊ exiſtentis a quo alius.ſed nihil realr reſpi
cit aliud vt aliud a ſe:niſi ſit diſtinctū ab eo realr.ğ ⁊c̄.
¶ Scḋa cōcluſio etiā ⁊ tertia per idem patent:q2 pro
ducens ⁊ productū opꝫ eſſe diſtincta realr.ſed nulla ꝑ
ſona in diuinis eſt diſtincta realr ab eēntia.ergo nulla
perſona in diuinis poteſt producere eſſentiā:nec eſſen
tia perſonam poteſt producere. ¶ Quarta ſic patet:q2
in omni cōmunicatione reali opꝫ ꝙ vel cōmunicans
differat a cōmunicato:vl̕ ab eo cui fit cōmunicatio:vl̕
ꝙ ipſum ſaltē cōmunicatū differat ab eo:cui fit cōmu
nicatio.ſed nihil tale poteſt eſſe iter eſſentiā ⁊ perſonaꝫ
ſi poneret̄ eēntia cōmunicare ſe ꝑſone.ergo iſta eſt fal
ſa.eſſentia cōmunicat ſe perſone.Et idem poſſet proba
ri ex ſimilitudine cōmunicationis ad fieri in hoc:quia
non poteſt fieri aliquid ab hoc in aliquo niſi vel faciēs
differat a facto: vel ab illo quo factum ſit:vel ſaltem
factū differat ab eo in quo ſit:ſicut ſi aliquis faceret ſe
in loco alicuius.ſed cōmunicatio in diuinis eſt ſimilis
tali fieri in hoc.ergo impoſſibile eſt in diuinis ꝙ aliqđ
cōmunicet ſe oīno indifferēti a ſe realr:q2 nulla illarū
diſtinctionū poſſet ibi inueniri. ¶ Quinta concluſio
ſcꝫ.ꝙ vna perſona cōmunicat vel aliquo modo facit
extendendo nomē fieri vel fiendi eſſentiam in alia ꝑ
ſona patet:quia omnes ſancti concedunt.ꝙ vna perſo
na cōmunicat eſſentiā alie perſone:⁊ ꝙ pater cōmuni
cat ⁊ trāſfundit eſſentiā filio per generationē.pater fa
cit ꝙ eſſentia ſit in filio:⁊ ratio huius eſt:q2 ad talē pro
ductionem ſufficit:vel ꝙ faciens ſiue cōmunicans ſit
diuerſum a cōmunicato:vel ab eo:cui cōmunicat.licꝫ
autē pater non ſit diſtinctus ab eſſentia cōmunicata
eſt tamen diſtinctus ab eo:cui cōmunicat eam. id ⁊c̄.
Quere alibi ſolutiones.

¶ Explicit tractatus de relationibus.

¶ Incipit tractatus de vnitate formarū editus a magiſtro Derico ordinis fratrum predicatorum.

Omnes homies nã ſcire deſiderant phs in p̃ meta. ſm ꝙ patz ex auctitate p̃miſſa: dicit oĩ homini nãle ineſſe deſideriū ad ſciendū. Cuius ratio nulla alia eſſe videt̃: niſi qꝛ cum deſiderium oĩs creature naturaliter ferat̃ in bonū: eo ꝙ ipſum eſt p̃mū ⁊ vl̃e appetitus ſeu voluntatis obiectū. bonū autē oĩs rei cū ſit eius perfectio: op3 vt in hoc nãle hominis deſideriū inclinet̃: ꝙ ipſum hoiem perficit inquantum eſt homo. Et ideo cū homo id qđ eſt ſit per intellectū
Cap.3. ſm ph̃m in 6° ethicoꝝ. intellectus autē pfectio ſit ſcia ſeu cognitio veritatis: ſequit̃ ꝙ oĩs homo ſm nãz ⁊ ſcire deſideret: ⁊ cognitionē appetat veritatis. ſ3 aūt Auic. p̃mū ꝙ cadit in itellectu eſt ens: ex quo vlterius ſequit̃: ꝙ cum ſcia per intellectū acquirat: deſiderare ſciam nihil eſt aliud quã entis cognitionem appetere. Manifeſtū eſt aūt ꝙ vnūqđq3 intantū eſt ens inquantū eſt actu: ſm aūt ph̃m in 3° phyſicoꝝ: vnumqđq3 eſt
T.c.17. actu per formã ſuã: q̃re cū3 cognitio rei ex ſuis cauſet̃ p̃ncipijs: p3 ꝙ cognitio entis ex cognitione formarum depēdet ad minus in ipſis rebus naturalibus ⁊ mutationi ſubiectis: licz etiã hoc in oĩbus habeat veritatē: ſicut p3 in rebus diuinis: de quibus perfecta tūc habetur ſcia: quãdo earū cognoſcunt̃ quidditates: que nihil ſunt aliud quã ipſe forme ſubſiſtentes ⁊ ſimplices. ex q̃bus oĩb° ſatis p3: ꝙ cū oĩū3 rerū cognitio quodã mõ dependeat ex cognitione formarū: ex quo nãle ineſt hoi deſideriū ad ſciendū ꝙ multū3 obſequemur hoīs deſiderio nãli: ſi de formis ſm facultatis nr̃e modulū elucidauerimus vitatē: ⁊ hoc qdē necũ3 iudicauimus eẽ: tū pp doctoꝝ ⁊ ph̃oꝝ de formis diuerſas ſnias: tū3 qꝛ pauca ⁊ obſcura adeo vt rudiū excederent ingenia inueniebant̃ eẽe dicta de formis: vt ſic du3 iuuenes ⁊ imbecilles ingenio maiorū noſtroꝝ de formis altas ⁊ pfundas ſnias: ⁊ licz ſufficiētiſſime traditas ad plenū capẽ ſeu intelligere nõ valebant: ſaltē ⁊ ſi minus ſufficienter aperte tñ: ⁊ ſi ruditer hec tradita a rudi diſcipulo: rudes diſcipuli facilius capiant ⁊ addiſcant. Erit āt hic ordo ſeruandus in tractando de formis. vt. ſ. pŕius tractet̃ de formis ſm ſe: ⁊ in ſua natura conſideratis. Scđo vero de ipſis in comparatione ad alia. ¶ Circa p̃mū aūt erit diſputatio de tribus. Et p̃ de ipſaꝝ foꝛaꝝ ſuba. Scđo de ipſaꝝ foꝛaꝝ origie: ſeu pductionis mõ. Tertio āt de ipſarū foꝛaꝝ ɔditione ſeu q̃litatib° ⁊ ppetatibus. Circa primū vero querit̃ duo. Et p̃mo qdem querat̃ de ipſis formis: an ſint. Scđo vo qd ſint. Q̃ó. I.

Ad primum aūt ſic pceditur vr̃ ꝙ forme nãles nihil ſint. In omni enim re naturali inuenimus accñtia ⁊ dimenſiones pprias ⁊ paſſiones: ⁊ ꝙ preter hoc eſt: vr̃ eſſe ſubſtantia rei. Sed ſi per itellectu3 a quacũq3 re nãli ſeparent̃ dimenſiões ⁊ accidētia oĩa: nihil videt̃ remanere niſi mã. ergo ipſa mã ſola videt̃ eſſe rei ſuba: ac per ɔñs forma ſubalis nihil erit. ¶ P̃. omne ꝙ eſt in rebus nãlibus: eſt p generationē pductū. ſed forme ſm ph̃m in 7° meta. nec T.c.26.
gñant̃ nec corrūpuntur: quare vt vr̃ in rebus nãlibus ⁊.27.⁊
nulle forme ſunt nec ſubſtãtiales: nec accidentales. 32.

In contrariū eſt: qꝛ ph̃s in ſcđo phyſi. ponit T.c.28.
quatuoꝛ genera cãrū: inter q̃s ⁊.29.
vnã dicit eſſe formã. ¶ P̃. Unũqđq3 cognoſcit̃ p formã ſuam eo ꝙ mã cū hēat ratione infiniti de ſe cognoſcibilis nõ eſt ſm ph̃m in 2° phyſicoꝝ. Si ergo in rebus nãlibus nulla ſit forma. ſed ſolū mã: de ipſis nulla poterit hri cognitio: cuius ɔ̃triū3 manifeſte videmus.

Reſpondeo dđm: ꝙ qꝛ humana cognitio eſt potētialitati permixta: ſicut patz qꝛ h3 ortū a ſenſu: cuius obm nõ eſt oĩno a mãe conditionibus denudatū: vt plurimu3 humana nã facilius deuenit in cognitionem eoꝝ que ſunt nota ſenſui: cuiuſmodi ſunt mãlia ⁊ potētialitati pmixta: quã in cognitiõe eoꝝ: que ſunt nota nãe: cuiuſmodi ſunt forme ⁊ actus: ppter qđ etiã oẽs antiq nãles ſolã mãm dixe
runt eẽ rerū nãm: ſicut p3 per ph̃m in p̃ meta. ⁊ in ſcđo T.cõ.9.
phyſicoꝝ. ſed tñ hec poſitio ⁊ falſa eſt ⁊ impoſſis: ſicut põt multiplr oñdi. ¶ Et p̃ ex actualitate eſſendi. cū. n. ſm oĩum cõem ſniam: mã ſit illud: ad qđ ſtat oĩum reſolutio rerum: ⁊ oẽ tale de neceſſitate ſit ſimplex: eo ꝙ al's oporteret in infinitu3 abire: op3 neceſſario vt ipſa mã in ſe cõſiderata ſit ſimplex: ꝙ etiã alibi pbatū eſt dū. ſ. de ipſa mã ageret̃. per nomē ĝ mãe aut ſignificatur actus: aut po°: qꝛ cõpoſitū cū ipſa ſit ſimplex: vt dictū eſt: ſignificari nõ põt. Si autē dicat̃ ꝙ per mãe nomen ſignificat̃ nã quedã: que ſm ſe eſt actus tñ: tunc la3 in equiuoco diſputamus: eo ꝙ per nomē mãe ſignificamus formã. ſed tñ ſm iſtū intellectū adhuc ipoſſe
eſt: ꝙ res nãles ſint ſola mã: eo ꝙ ſm ph3 nono meta. T.c.20.
vnūqđq3 intm̃ eſt intelligēs iquãtū eſt actu: ⁊ ita ſi oẽs res nãles ſm ſubam eſſent ſolū mã: ſequeret̃ ꝙ eſſent actus: ⁊ per ɔñs: ꝙ oẽs eẽnt actu intelligentes: qđ eſt ɔ̃ ſenſum. Relinquit̃ ergo: ꝙ p mãe nomē deſignet̃ q̃dã nã: q̃ ſm ſe ſit ſola po° paſſiua. hoc aūt per ſe ſubſiſtere nõ põt: videmus autē3 nos ad ſenſu3: ꝙ res nãles ſunt actu ſube: ⁊ qđ actu ſubſiſtunt. Quare cū ſm nãz ex in po° ſuba nõ poſſit fieri ſuba in actu: niſi per aliqd ꝙ ſ3 ſe eſt ſuba ⁊ actus: o3 neceſſio dr̃e: ꝙ in rebus nãlibus nõ ſolū ſit mã: verū etiã quedã alia nã: que ſm ſuã eẽntiã ſit ſuba ⁊ actus: ⁊ p hoc nos itelligim° formã. ¶ Scđo ex modo agendi ipſius cauſe prime. Cum enim omne agens agat ſibi ſimile: inquãtū eſt agens: neceſſe eſt in omni effectu aliquã ſimilitudinē agentis exiſtere: qđ verū eſt in agentibus per intellectū. In hoc enim differunt agentia per intellectu3 ab agentibus per nãm: qꝛ ſez ad ipſorū actionē ſufficit ſola nã ſeu quidditas producentis: ad actionē autem agentium per intellectu3 inquantū agentia ſunt non ſolum natura requirit̃: verum etiam exemplaris forma: quã habent in mente: p quã ⁊ ſuas ordinant ⁊ regulant actiones: ⁊ ideo ad perfectionem effectus producti ab agente per intellectu3 requirit̃: vt aliquã ſimilitudine3 gerat forma: que fuit in agente ſue productionis p̃ncipiū vel exemplū. Cu3 ergo deus ſit agens per intellectum: op3 vt oĩum quecũq3 produxit in ſe p̃habuerit ſimilitudines ydeales ⁊ per cõſequēs vt eius effectus intantū perfecti dicant̃ inquantū formarū ydealiū aliquã ſimilitudinē repreſentant: vt ſic in rebus nãlibus nõ ſolū inueniat̃ materia: verū etiã illaꝝ formaꝝ ydealiū aliqua ſimilitudo: quã alio noīe nos dicimus formã. Quare manifeſtū ē ꝙ ad perfectionē rerū naturaliū requirit̃: vt in eis nõ

ſolum ſit materia: verū etiā forma: ſʒ eni ille ydee nō ſolū forme: verū etiā materie ſilitudines ⁊ cāe ſint ī ſe tamē cōſiderate forme ſunt: ⁊ ideo ad perfectionē vniuerſi requirebaꝫ: vt in rebus nō ſolū materia: verū etiā forme eſſent. ❡ Tertio ex naturali rerū origine. Cum enī omnes res naturales producanꝫ per generationeʒ ⁊ motum: illud de neceſſitate opʒ eſſe in rebus naturalibus ad qḋ motus de neceſſitate terminaꝫ: ⁊ ſine quo motum eſt impoſſibile terminari. Manifeſtū eſt aūt
3° phyſi. tex.c.6. ꝙ radix ⁊ ꝑncipiuʒ motus eſt potentia ſm pħm: quare tamdiu durabit motus: quādiu potentia imperfecta manebit. Impoſſe ē aūt ꝙ po ͣ alicuius ꝑficiaꝫ vel termineꝫ ad potētiā ſolā: qꝛ tūc ideʒ eēt ꝑn ͫ motus ⁊ terminus: qḋ eſt ipoſſe. Opʒ ḡ ſi motus gn̄ōnis terminari debeat: ꝙ hoc fiat ꝑ aliquē actū terminanteʒ mobilis poteſtatē. hoc aūt nō pōt eſſe ꝟa forma: cū eſſe actuale a forma nū ꝗ̄ ſepareꝫ. quare vel opʒ dr̄e ꝙ nūꝗ̄ alicuius rei nālis gn̄atio termineꝫ: ꝙ eſt ꝯ ſenſuʒ: vel ꝙ forme alique nāles ſint in rebus nālibus. ❡ Ad primuʒ aūt dōʒ ꝙ in re nāli nō ſolū ſunt accn̄tia: ⁊ ꝓpē paſſiones. imo vlterius cū accn̄s ꝑſupponat ſubaʒ: ⁊ ad ipſuʒ ſequaꝫ: opʒ necīo in re aliqḋ aliud ꝑexiſtere oībus accidentibus ſm nām: per ꝙ res hēat eſſe ſubale: ſeu nām ſube: ⁊ hoc ē forma ſubalis. ❡ Ad ſcḋm dōm: ꝙ cōpoſitū eſt illud qḋ per ſe gn̄aꝫ: ⁊ ꝙ per ſe hʒ eſſe: forme nāles aūt nō habēt per ſe eſſe: ⁊ ideo ſm pħm non generanꝫ per ſe. ſed per accidens. videlʒ ad generationem compoſiti: cui dant eſſe.

Queſtio. II.

Ad ſcḋm ſic ꝓcediꝫ: vr̄ ꝙ forma ſit aliqḋ ꝯpoſitū: ⁊ nō actus ſimplex. Oē eni ens aut eſt actus purus aut eſt po ͣ pura: aut eſt cōpoſitū ex po ͣ ⁊ actu. ſʒ forma nō pōt eē actus purus: qꝛ h̄ cōuenit ſoli deo: ſilr̄ etiā nō pōt eſſe pura po ͣ: qꝛ hoc dr̄ eē mā ⁊ non forma. ḡ opʒ ꝙ forma: ſi debeat eſſe ꝙ ſit aliqḋ cōpoſitū ex po ͣ ⁊ actu. ❡ Et ꝑterea cōſtat: qꝛ nihil eſt ſimplicius ſua cā. nulla aūt cā nālis efficiens eſt actus purus. ſed oēs forme nāles ꝓducunꝫ ꝑ gn̄ōnē ab aliquo nāli agēte. ḡ nulla for ͣ nālis erit oīo ſimplex ⁊ purus actus. ❡ P̄. ſi forma ſit aliqḋ oʒ ꝙ ſit cā eēndi ipi rei: cui ͦ eſt for ͣ. ſʒ for ͣ nullo ͦ ꝑt eē alicui rei cā eēndi. ḡ forma vel nihil erit: vel ad minus nō erit cā eſſendi ipis rebus vt cōiter oēs videnꝫ ponere. ꝓbatio medie. Nihil ꝙ acqrit eſſe ad eſſe alterius pōt eſſe cā eēndi eius. ſʒ forma
T.c.32. cū nō genereꝫ ꝑ ſe ſm pħm in 7° meta. acqrit eſſe vel nō eſſe per accn̄s ad eſſe cōpoſiti. ḡ forma nō eſt cā eē rei. ❡ P̄. illud eſt exēplar. ⁊ rō qdditatis rei: per ꝙ res hʒ eē id qḋ eſt. ſed vnaqueq; res nālis eſſe ⁊ ſubam hʒ ab ipo agēte ſpecifico. ḡ cū agēs ſpecificū nō ſit forma tm̄: vr̄ ad minus ꝙ forma nō ſit rō: ⁊ exēplū qdditatis
T.c.28. rei. vt dicit pħs in ſcḋo phyſicoꝝ. ❡ P̄. aīa rōnalis eſt forma qdā nālis: cū de ipſa pħs nālis determinet. ſed aīa nō pōt eſſe rō eſſendi ipſi hoi: cum eſſe humanū ſit corporale ⁊ aīa ſit icorruptibilis. ſilr̄ ēt aīa rōnalis nō eſt oīno ſimplex actus: cū ſit hoc aliqḋ: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯpoſita ex potētia ⁊ actu. ḡ cū eadē ſit rō de vna forma: ⁊ de oībus: vr̄ ꝙ nulla for ͣ ſit rō eēndi ipſi rei: vl̄ ꝙ ſit act ͦ tm̄.

In cōtrariuʒ eſt qꝛ actus ꝓportionaꝫ ei cuius eſt actus. ſed eē qui eſt act ͦ forme eſt ſimplex. ergo ⁊ forma ad quā talis actus ſe-
T.c.28. quiꝫ erit ſimplex. ❡ P̄. pħs dicit expreſſe in ſcḋo phy-
T.cō.2. ſicoꝝ: ⁊ in 5° met. ꝙ for ͣ ē rō ⁊ exēplū ei ͦ ꝙ qd erat eē.

Reſpōdeo dōʒ: ꝙ oīs forme phyſice nā in hoc cōſiſtit: vt ſit actus: ⁊ rō: ⁊ exēplum qdditatis rei: cuius eſt forma ſm pħm in ſcḋo phyſi. ⁊
in 5° meta. ❡ Ad cuius euidentiā ſciēdū eſt ꝙ oīa que ſunt in mundo: ſiue in vniuerſo: intm̄ ſunt: inquātū ꝑticipant eſſe ꝑme cāe: que eſt deus: ſicut ⁊ oīa que lucent intm̄ ſunt luminoſa: inquantū ꝑticipant nām lucis: ⁊ eſſe lucis ꝑme: que eſt in ſole: vt ꝓbauimus in ꝑ li. pħie nālis. ⁊ oīa que ſunt calida intantū ſunt calida: inquantū hn̄t eſſe caloris a ꝑmo calido: qḋ eſt ignis. Cuius quidem dicti veritas fundaꝫ ſuper hoc: qꝛ qḋ eſt per participationē reduciꝫ: ⁊ eſt ab eo qḋ eſt per eēntiā tale ſm Ubi.ſ.
pħm in ſcḋo meta. ⁊ in 12. ⁊ ideo cuʒ ſolus deus ſit ens per eſſentiā ſuā: oīa alia ab ipſo intantū ſunt entia inquātū eis per modū cuiuſdā ꝑticipationis cōicaꝫ eſſe diuinū: qḋ eſt eſſe ꝑme cāe. Nō qdē ita ꝙ eē diuinū veniat in cōpoſitionē rerū. ſed qꝛ ab ipſo eſſe diuino oīa participant eſſe per modū quo effectus participat eē ſue cāe ſupreme: ⁊ hoc ē ꝙ dicit Dionyſius in 4° caplo celeſtis hyerarchie: ꝙ eē oīuʒ eſt: que ſuper eē eſt diuinitas. qa vō eē diuinū eſt vl̄e ⁊ ifinitū: nulla aūt ꝑfectio pōt vlr̄ ⁊ ifinite ꝑticipari ab aliq̄ creatura idē eſt: ꝙ oʒ ſi creature debeāt illud eſſe ꝑticipare: ꝙ ipſuʒ eſſe diuinū determineꝫ ⁊ finiaꝫ ſm modū creature q̄ debet ipſuʒ recipere: eo ꝙ vnūqḋq; recipiꝫ ſm modū recipiētis. hoc aūt fieri nō pōt niſi mediāte aliqua ſcḋa cā vl̄ ꝑncipio vel ꝑfectione: qua mediante ipſa res fiat debita ⁊ proportionata ad receptionē talis eſſe ſic limitati ⁊ determinati ſm nām poſitatis create inditaʒ rebus: ⁊ hanc qdē nām ſeu perfectionē: per quā vnaqueq; res ſit capax ⁊ receptibilis ipſius eſſe nos dicimus formā. ita. ſ. ꝙ ſm diuerſitatē forme erit diuerſitas ipſius eē. ⁊ huius quidē exemplū videmus in participātibus luceʒ. Nā qꝛ lux in fonte ꝓpo eſt vlr̄ ⁊ indeterminate: nullū aūt aliud corpus pōt recipe vlr̄ eē lucis: ſicut eſt ī fonte ſuo: ide eſt: ꝙ opʒ aliqḋ eſſe inditū ⁊ vnitū corporibus ꝑticipantibus eſſe lucis: quo mediāte corpus fiat ſuſceptibile lucis: ⁊ hoc ſm determinatū gradū ⁊ finituʒ: h̄ aūt eſt dyaffanitas: ꝑ quā vnuſcuiuſq; nā ſit ſuſceptibilis lucis: ſic etiā ⁊ per formā vniuſcuiuſq; natura cōſtituiꝫ in tali gradu vt ſit capax eſſe actualis ſm determinatū gradū. ⁊ qꝛ illud ꝑ qḋ aliqḋ ſit ſuſceptiuū ꝓprietatis alicuius opʒ eſſe aliquā eius ſilitudinē: ſicut illud ꝑ qḋ ferrū ſit ſuſceptiuū ꝓprietatū ignis eſt aliq̄ ſilitudo ignis. puta calor vl̄ igneitas: per formā aūt res fiūt ſuſceptibiles diuini eſſe: inde eſt qḋ ipſam formaʒ opʒ eſſe quandā ꝑticipationē vel ſilitudinē ꝑmi actus ⁊ eē diuini: ex quo pʒ ꝙ per ipſaʒ formā oēs res ꝑmo aſſimilāꝫ agenti. qꝛ vō vnūqḋq; intm̄ eſt id qḋ eſt: inꝗ̄tū ſue cāe ſilitudinē gerit: oʒ vt illa ſilitudo actus ꝑmi rebus impreſſa: per quā effectus dei diuino aſſimilaꝫ agenti. ſit oībus rebus eēndi ⁊ nāe ꝑn ͫ ꝗ̄ nos ꝓprio noīe appellamus formā: q̄ quidē tāto ē ꝑfectior quāto magis ad primi actus ſilitudinē appropinquat: ſiue ꝗ̄to ꝑles illius actus ꝑmi perfectiōes ꝑticiparit: vn̄ ille forme q̄ repreſentant de ꝑfectionib ͦ ꝑmi actus ſolū actū eēndi ſunt in ꝑmo ⁊ ifimo gradu formarū. Que aūt ſunt ſilitudines ꝑmi actus nō ſolū ꝗ̄tū ad eſſe: verū etiā ꝗ̄tū ad hoc ꝙ viuunt: ſeu viuificare poſſunt: cōſtituunt ſm gradū formarū: que alio noīe vocanꝫ aīe vegetatiue. que aūt nō ſolū ſunt ſilitudo ꝑmi actus quātū ad eſſe ⁊ viuere: verū etiam quantū ad hoc qḋ eſt aliqualiter cognitionem habere. licʒ iperfectā: cōſtituunt aliū gradū formarū: que a pħis vocanꝫ anime ſenſitiue. nam ſenſitiua aīa eſt prima forma: que cognitionē participat. Que autē ſunt ſimilitudines primi actus nō ſolū quantū ad eſſe ⁊ viuere: ⁊ quantuʒ ad hoc ꝙ aliqualr̄
T.cō.4 12. meta phy. i fine.

cognoſcunt: verum etiā quantū ad hoc q cognoſcunt cognitione intellectiua: cōſtituunt vltimū ⁊ nobiliſſimum gradū formarū in natura. licȝ etiā inter iſtas ſit gradus: ⁊ hūc gradū formarū nos vocamus ſubas intellectuales. qꝛ vō id qd res eſt: eſt per ſue nature quidditatē ſm phm in 7° meta. forma aūt eſt que conſtituit naturā rei: vt dictū eſt. ideo a platonicis forma vocaē: ⁊ eſt rō quidditatis rei: ſiue q quid erat eſſe: ⁊ qꝛ vlterius per formā nō ſolū datur eē cōpoſito. vt dictū eſt. ſed etiā cōfertur vlterius cōpoſito quedaȝ virtus: qua mediāte ipſum pōt ſibi ſile pducere in nā: vt alas oſtenſum eſt. ſ. in ſūma primo libro. vnde eſt q forma nō ſolū dr rō quidditatis inquātū eſt qdditatis pn^m: veruȝ etiā dicit exemplū inquātū ab ipſa cōpoſitū habet virtutē pducēdi ſibi ſile in natura. ¶ Ex quibus oībus pȝ qd ſit forma: qꝛ videlȝ ſilitudo quedā ſeu participatio primi actus rebus impreſſa: que qdē ſilitudo in rebus: eſt ratio ⁊ exēplū eius q qd erat eſſe: ſeu qdditatis rei q idem eſt. ¶ Ad primū dōm: q forma nō eſt potentia. ſed actus tm̄. ſed tamē ꝓpter hoc nō ſequiē q ipſa ſit actus purus vt deus. nō eni ſolū requiriē ad hoc vt aliquis actus hēat ſimplicitatē ⁊ puritatē diuinā: q nō ſit cōpoſitus ex potētia ⁊ actu. ſed vlterius q nō ſit cōponibilis alteri: ⁊ q per ſe ſubſiſtat: ⁊ q ſit ſuū eſſe: ⁊ q oēs pfectiones in ſe cōtineat ⁊ multa alia: quoꝝ nullū pōt cōuenire forme nāli. qn̄ aūt dicit q effectus nō eſt ſimplicior ſua cā: dōm q agens non pducit formā aliquā: niſi virtute forme ꝓprie: ⁊ ideo licȝ forma pducta ſit ſimplicior agēte: tamē nō eſt ſimplicior forma agētis cuius vtute pducta eſt: vel dōm q effectus per ſe: nō eſt ſimplicior ſua cauſa. forma aūt nō pduciē p ſe ab agente. ſed per accidens ſolū ſm phm. ſ. ad gnationē cōpoſiti. ¶ Ad ſcd̄m dōm: q aliqd acqrere eſſe ad eſſe alterius pōt intelligi dupl'r. vno mō per ſe ⁊ efficiēter: vt ſic dicaē illud acquirere eſſe ad eē alteri' q cauſaē ſm ſuā eſſentiā ⁊ nām ab illo: ⁊ hoc modo pcedit argumentū. Alio mō pōt aliquid acquirere eſſe ad eē alterius: per accñs: inquātū. ſ. requiriē ad ſuſtētationē eſſe eius: ⁊ hoc modo ſe habȝ forma ad cōpoſitū. intm̄ eni dicaē forma acqrere eſſe ad eſſe cōpoſiti inquantū ipſa nō inueniē ſubſiſtere niſi in cōpoſito. Ex hoc autē nō ſequiē ꝓpter hoc: q forma nō ſit cauſa eius. ſed potius ecōuerſo. Nā per hoc cōpoſitū participat eſſe: q ipſa forma eſt in ipſo cōpoſito. vnde rn̄dendū eſt p diſtinctionē minoris in p ſe ⁊ p accñs: vt dictū eſt. ¶ Ad tertiū dōm: q hr̄e eē ⁊ ſubaȝ ab aliquo pōt itelligi dupl'r. vno mō effectiue: ⁊ ſic vnaqueqꝫ res ſubaȝ ⁊ eē hȝ ab agēte ſm quē modū dr paries hr̄e albedinē ab ipſo pictore. Alio mō formal'r: ⁊ ſic ſubaȝ ⁊ eē dr vnūqdqꝫ hr̄e a ſua forma p quē modū paries dr eē albū p ipſaȝ albedinē. ¶ Ad 4^m dōm: q al'r eſt de aīa ⁊ de alijs formis nālibus. nam alijs formis nō debeē p ſe eſſe: ⁊ iō eē cāē in cōpoſitis ex cōiunctione ipſarū cū materia: ⁊ ita illud eſſe nō eſt mæ neqȝ forme. ſed reſultat ex cōpoſitione vtriuſqꝫ: ex quo ſequiē: q ſicut cōpoſitū eſt corruptibile. ita ⁊ eſſe eius. ſed aīa rōnalis nō ſoluȝ eſt forma: verū etiā ſuba: ⁊ ideo ſibi debeē eſſe: ⁊ ita aīa nō acquirit eſſe ex cōpoſitione ſui cū mā. licȝ non acqrat eſſe niſi in mā. ſed potius illud idem eſſe q ſibi acqriē per creationē cōicat mæ: ⁊ iō cū aīa ſit icorruptibilis poterit eſſe humanū icorruptibile remanere in ſua cā. ſ. aīa etiā corpore corrupto. q aūt diciē q aīa non eſt oīno ſimplex: dōm: q hoc cōuenit ſibi rōne qua eſt ſuba: ⁊ nō rōne qua ē forma. eſt eni aīa nō ſolū forma ſed etiā ſubſtātia: vt dictū eſt. vel dōȝ q eſſe nō eſt de quidditate aīe: ⁊ iō licȝ aīa ſit cōpoſita ex eſſentia ⁊ eē: tamē in eſſentia aīe ex hoc nulla cauſaē cōpoſitio.

Note qd ſit forma vide ſimile a btō doctore ſup primo phy. i explāc tex. 91.

7. meta. t. cō. 26, 27, & 38

Deinde cōſiderandū eſt de modo originis: ſeu productionis ipſarū formarū. Circa q queruntē duo. ¶ Primo. vtruȝ ipſe forme pexiſtant ſȝ aliquā ſui ichoationē in mā: vl' vtrū producantē de nihilo. ¶ Scdo. vtrum per generationē de ipa potētia materie educantē vel per creationem a deo. Queſtio. III.

Ad primum ſic procediē: videtur q in mā oīuȝ formarū inchoationes pexiſtant. gnationes eniȝ ſeu pductiones formarū nālium dnr nāles. ſed nāle dr q hȝ pn^m mouēs intra: eo q nā eſt pncipiū motus in eo. in quo eſt ſm phȝ in ſcdo phyſicoꝝ. ergo in omni gnatione nāli: opȝ pexiſtere aliqd pncipiū motus actiuuȝ in ipſa mā. hoc aūt nos vocamus inchoationē forme. ¶ P. Aut in mā pexiſtit aliquo modo forma: aut nō. ſi pexiſtit: habeo ꝓpoſituȝ. ſi aūt nihil eſt ibi de forma. ergo pduciē de nihilo: qd eſt cōtra ſniam phoꝝ: que eſt: q ex nihilo nihil fit. ¶ P. ſm phȝ in ethicis illud eſt violētū: cuius pn^m eſt extra nihil cōferente vim paſſo. ſed in gnatione nāli ipſum paſſuȝ eſt mā. Si g in ipſa mā nō ſit aliqd actiuū pn^m per qd ipſa aliqd cooperetē exteriori agenti. ſequetē q oēs nāles gnationes ſint violente. ¶ P. Illa ꝓpe dnr nālia. que ita fiunt a nā q nō pnt fieri ab arte. ſed phs expreſſe dicit in 7° meta. q aliqua dnr fieri a nā: ⁊ nō pnt fieri ab arte: qꝛ pars forme pexiſtit in mā ergo in mā eſt aliqua ichoatio. ¶ P. Nihil denoiaē ab eo q nullo modo participat. ſȝ motus mæ ad formā ignis diciē gnatio ignis. opȝ ergo q in mā aliqd pexiſtat de forma ignis qꝫ nos inchoationē dicimus.

In contrariū eſt aūt: qꝛ ſi aliqua inchoatio forme ē in materia: aut eſt p gnationē: aut per creationē: nō aūt per creationē: qꝛ terminus creationis nccio ē aliqd actu pfectū. huius aūt ichoatio poniē eſſe forma iperfecta. ſimil'r nec p gnationē: qꝛ gnatio eſt terminus alterationis. illa aūt ichoatio poniē eſſe pn^m illius alterationis: ⁊ ita inchoatio vr pcedere gnationē. q̄re nullo mō talis ichoatio eē pōt.

Reſpondeo q circa iſtā qōnē diuerſi diuerſimode opinati ſunt. Nā qdā dixerunt q in mā ex qua res phyſice generantē nō eſt potētia paſſiua tm̄: alias gnatio eſſet violenta. ſed opȝ pexiſtere in mā ipſam formā: que per gnōnē educenda eſt ſm quandā actiuā inchoationē: ⁊ eſſe icōpletū. ⁊ ideo nō hȝ perfectā vtutē ad agendū. ſed tm̄ iperfectā: ⁊ iō per ſe nō pōt agere niſi quodā mō excitetē ab agēte exteriori. Sic eni excitata coopaē ei: vt ſic pp tale actiuū pn^m motus dicaē nālis. ¶ Sed hoc nō vr cōuenienter dictū: ſicut manifeſte pōt oſtdi multiplici rōne. Et primo quidē ex effectu ipſius forme. Cū eni eſſe neceſſario ſequaē eēntiā ſȝ q in aliquo inueniē eēntia forme ſic in ipſo inuenitur ipiuȝ eſſe: ipſa ergo eſſentia forme inchoate in mā. aut eſt ibi ſm partē tm̄: aut ſm ſe totā. ſi eſt ibi ſm partē: ſequiē qd for^a ſubalis hēat ptē ⁊ ptē qd eſt impoſe. ſi aūt ſit ibi ſm ſe totā. opȝ q ſit ibi totū eſſe q cōſequiē formā talis ſpēi. ſȝ vbicūqꝫ eſt forma ſm totā eſſentiā: ⁊ ſm totum eſſe: ibi neceſſario eſt res aliqua nature perfecta in aliqua ſpecie. g̊ res erit prius perfecta qꝫ generata: vel ichoatio forme nō eſt in mā. ¶ Nec pōt rōni obuiari dicēdo q lȝ ſit ibi totum eſſe forme. tm̄ illud eē eſt imperfectū. q tm̄ poſtea per gene

rationē perficiat. ¶ Quia cū iā dictū ſit ꝙ ibi eſt totus
eſſe: illa īperfectio nō pōt attēdi: niſi ſm maiorē perfe-
ctionem actus: que quidē in rebus eiuſdē ordinis nec
eſſe: nec ītelligi pōt niſi ſꝫ minorē vel maiorē admix-
tionē potentie. licꝫ aūt alicui actui: vel in aliquo qđ eſt
actu ſm hoꝰ poſſit eſſe vel intelligi maior vel minor
admixtio potētie. tñ ei ꝙ nihil eſt aliđ quā actualitas
actus ſubalis ꝛ ſimplicis īpoſe eſt eſſe vel intelligere
admixtū aliqđ potētie: ꝛ per ꝯñs cū illud qđ nō poteſt
ſuſcipe admixtionē aliquā ꝯtrarij nec poſſit intēdi vel
remitti: impoſe eſt ꝙ aliqđ tale ſuſcipiat magis ꝛ mi-
nus: qn potiꝰ opꝫ ꝙ ſm ſe totū ſit in inſtanti introducat̄.
Manifeſtū eſt aūt: ꝙ eē ꝯñs formā ſubalē eſt actuali
tas quedaꝫ actus ſimplicis: quare opꝫ dicere ꝙ forma
ſubalis vel nullū hēat eſſe actuale in mā: vel ꝙ in eo-
dem inſtanti ſtatiꝫ cū eſt: ſit totalr̄ perfectū. vñ dicere
ꝙ eſſe ꝯñs formā inchoatā ſit p̄mo imperfectuꝫ: ꝛ po-
ſtea perfectū: eſt dicere ꝙ eſſe ſubale nō ſit eſſe ſubale:
ꝛ ꝙ ſit cōpoſitū ex potentia ꝛ actu: ꝛ ꝙ recipiat magis
ꝛ minus: que oīa falſa ſunt: ꝛ cōtra eōꝝ oīuꝫ opionē.
Scđo ex diuerſitate forme ꝛ māe. ſi eſt forma eſt aliq̄
modo in materia. tunc aut illa inchoatio eſt idem ꝙ
ipſa materia: aut eſt aliquid ab ea diuerſum ſm eſſen
tiam: vt large ſūmamus eſſentiā ad eſſentiā ꝛ naturā.
ſi aūt eſt idem. ḡ fruſtra ꝛ in equiuoco diſputādo cōtē
dimus appellando. ſ. materiā ipſaꝫ formā. ꝛ ecōuerſo.
Si aūt eſt diuerſa ab ipſa. tūc quero: qꝛ aut illa forma
ſiue inchoatio hꝫ eſſe actu in ipſa materia: aut nō. ſi nō
cū eē ſit actus entis. ergo nihil eſt ibi de forma. Si aūt
eſt ibi. ergo eſſe actuale ꝯſequit̄ ipſaꝫ in māꝫ. ꝛ tūc q̄ro
de illo eſſe. aut eni eſt illius forme tm̄: ita ꝙ ꝑ illud eē
ſola forma ſit: vel eſt nō ſolū forme. ſed etiaꝫ māe: vt
ſic nō ſolū forma. ſed etiā materia actu ſit ꝑ illud eſſe.
ſi primo modo. ſequet̄ qđ forma illa per ſe ſubſiſtat in
materia: tā̄ oīno diuerſa ab ea: ꝛ ſm eſſentiā: ꝛ ſm eē
qđ eſt impoſe. qꝛ forme nō debet̄ per ſe eſſe ſm phm:
ſequet̄ etiā vlterius: ꝙ cū mā que nullum hꝫ eſſe actu
ſit oīno non ens: ꝙ ens ſit actu in nō ente. ſ. in mā ma-
nente ſemper ipſi in rōne non entis. ſi aūt ſcđo mō: ſeq̄
tur ꝙ iā mā ſit reducta in actū per formā illā: ꝛ ita erit
ex eis aliqđ cōpoſitū actu: ꝛ per ꝯñs cū talis mā ſubij-
ciat̄ gñatiōi: ſequet̄ ꝙ generatiōi ſubijciat̄ ens in actu
qđ eſt ꝯ ſniam phi in ſcđo de gñatione: ꝛ contra ipſam
T.c.3.ꝛ 6. veritatē: q̄re relinquit̄: qꝰ inchoatio forme in materia
eſſe non poſſit. ¶ Tertio hoc pōt oſtendi ex humana
gñatione. Cōſtat eni ꝙ motus in generatione hoīs eſt
nālis. Sed ibi nō pōt dici motus nālis ꝑpter inchoa-
tionē aīe: que ſit in materia. ergo aut motus ad gnōnē
hoīs nō eſt naturalis: aut ſi eſt nālis ille motus: ꝛ non
eſt ibi inchoatio forme: pari facilitate ꝛ alij motus po
terunt dici nāles abſq; hoc ꝙ requirat̄ ibi aliqua īchoa
tio forme. dico ergo ꝙ eſſet poſe adhuc: ad minus va-
nū ꝛ inutile eſt ponere inchoationē formarū. ¶ Quar
to ex ſubiecto inchoationis. Manifeſtū eſt eni ꝙ per
gnōnē nō ſolū ꝑducunt̄ forme ſimplicium. verū etiam
forme cōpoſitorū. Impoſe eſt autē ꝙ in aliquo ſimpli
ci elēnto ſit inchoatio forme alicuius cōpoſiti: ſicut ridi
culū eſt dicere ꝙ in mā ignis vel aque ſit īchoatio for
me capre vl̄ forme ferri: maxime cū nullū ſimplex ele
mētū poſſit eſſe ꝑpria materia alicuius cōpoſiti. Qua-
re cum cōpoſita generent̄ ex hoc ꝙ elemēta miſcent̄
adinuicē: ſi nullus motus gñationis pōt eſſe nālis: niſi
ſtatim in mā ſit inchoatio forme: ad quā eſt motus: ex q̄
ſm nullo elēntoꝝ pōt eſſe inchoatio forme ipſius cōpo-
ſiti: ſequet̄ ſm eorū opionē ꝙ generatio oīum cōpoſi-
torū ſit violenta. Et primo cōſtat ꝙ īpoſſibile eſt dice
re ꝙ in aliquo vno elēnto. puta in aqua ſit inchoatio for
me mixti. ſed elēnta ſm naturā a generāte mouent̄ ad
mixtionē. ergo ſi nullus motus eſt nālis: niſi ꝑpter in-
choationē forme: vt iſti dicūt: ſequet̄ ꝙ nūquā forma
mixtionis introducatur in elēnta: niſi per violentiam.
¶ Quinto ex natura ītroductionis formarū. ſiue enim
preparatio materie alicuius rei cōpoſite fiat per cōuer
ſionē vnius elēnti in quatuor. vt quidā volunt: ſiue per
cōgregationē quatuor elēntoꝝ ad vnū locū ſiue vnum
mixtū. certuꝫ eſt ꝙ in quolibꝫ mixto opꝫ eſſe ex oībus
quatuor elementis: iſta aūt elēnta q̄diu ītroducat̄ per
fecte ſubalis forma: opꝫ eſſe abinuicē diſtincta per pro
prias formas: ſicut videmus ꝙ in luto ex quo dꝫ gene
rari lapis: ꝛ ſi ad oculū nō appareat: tñ aqua ꝛ terra in
ipſo ſunt per ꝑprias formas diſtincta: quo uſq; for
ma lapidis introducta ſit. ꝛ huius ratio eſt. qꝛ qñ iam
elēnta ſunt adinuicem perfecta mixtione cōiuncta opꝫ
vt in eis ſubito ſit introducta diſpoſitio: que eſt neceſſi
tas ad formā introducēdā: ꝛ per ꝯñs ipſa forma. Cum
ergo qđlibꝫ illoꝝ elēntoꝝ naturalr̄ moueat̄ ad formā
mixti: ex quo ſꝫ opionē iſtorū: nullus motus eſt nālis
niſi ꝑꝑ inchoationē forme: oportebit neceſſario dicere
ꝙ ibi ſint quatuor īchoationes eiuſdē forme. In termi
no ergo alterationis aut oēs iſte inchoate forme perfi-
cientur: aut oēs corrumpent̄. Nō eni eſt aſſignare rō-
nem quare potius vna corrumpat̄ q̄ alia. nā ſi ponat̄
aliqua ipſarū corrūpi. hoc nō erit niſi per actionē agen
tis. agens aūt vel generās nihil corrumpit: niſi inquan
tū eſt ſibi cōtrariū: cū oīs corruptio ſit a ꝯrio ſm phm
que eſt per aliquā actionē. Cū aūt quelibꝫ dictaruꝫ in-
choationū ſit ſilitudo agentis: ſiue generātis: eo ꝙ for-
ma generati eſt ſilitudo gñantis: ꝛ inchoatio illa eſt q̄-
dam pars forme generati ſm eos: nō plus vna illaruꝫ
contrariat̄ agenti q̄ alia: quare nec potius corrūpet̄. ſi
ergo detur ꝙ oēs corrūpant̄ in termino alterationis ꝛ
ītroducat̄ aliqua alia forma: ſequit̄ ſm eoꝝ opinionē
ꝙ introductio illius vltime forme nō ſit nālis. ſed vio
lenta: cū eius inchoatio nō precefferit in materia. Si
autē detur: ꝙ oēs ille forme inchoate perficiant̄: ſeq̄t̄
ꝙ ī vno ꝛ eodē ſint quatuor forme eiuſdē ſpeciei. puta
ꝙ in vno hoīe ſint quatuor aīe rationales vel in vno
igne quatuor forme ignis: qđ eſt īpoſe. nullo ergo mō
poteſt poni inchoatio formarū. ¶ Sexto ex nō infor-
matiōis. ſi eni forma ꝑexiſtit in mā ante generationē
ſiue perfecta: ſiue imperfecta: aut ipſa eſt informans: ꝛ
continēs: aut cōtenta ꝛ informata. ſi primo modo: tūc
cū ad oēm informationē materie per actū ſequat̄ eſſe
actuale: ſequit̄ ꝙ in generatione ſubijciat̄ ens in actu.
cōſequentia aūt probat̄ per hoc. ꝙ omne informans
ꝛ cōtinens terminat cōtentū ꝛ informatū: quādocūq;
aūt potentia materie cōtinet̄ ꝛ terminat̄ per actuꝫ ne-
ceſſario ipa ſit ens actu: neq; pt̄ dici ꝙ ille actus ſit im-
perfectus: ꝛ ita imperfectiōe terminet ꝛ reducat mate-
riam in actum. qꝛ ſicut inter affirmationē ꝛ negationē
nō eſt mediū: ita etiā inter potentiā purā māe ꝛ actum
primū: qui eſt eſſe actuale impoſe eſt aliqđ mediuꝫ ca-
dere. vbi. ſ. materia pertinet ſit in potētia pura ꝛ pmet
in actu: quia tunc ſequeret̄ ꝙ ſimul eſſet ens ꝛ nō ens:
ꝑpter ꝙ etiā dixit phs qꝰ generatio eſt inter ꝯtradicto
ria. ſi ſcđo modo: ſequet̄ ꝙ potētia terminet actū: ꝛ ꝙ
eſſe ſit effectus ſeu ꝓꝓetas materie: ꝛ nō ipſius forme
que omnia manifeſte ſunt falſa. Quare opꝫ dicere nul
lā eſſe in materia inchoationē formarū. ¶ Septimo
hoc pōt oñdi ex parte actionis. ſi ergo forma inchoata
eſt in

eſt in materia: aut eſt infra eſſentiã eius: aut nõ: ſi non ergo incboatio forme nõ eſt in mã: ſi aũt eſt infra eſſentiã mãe vt coadiuuans extrinſecũ agens: tunc aut illa forma agit in mãm ꝓpriã: ſeu in eſſentiã mãe in q̃ eſt: aut in ſeipſaʒ: aut potius ipſa nõ agit: ſed potꝰ illud: qđ agit eſt ipm aggregatũ ex illa incboatione ⁊ ipſa mã. ſi dicat̃ primũ: ſeqtur ꝙ ipſa eſſentia mãe ꝓprie alteret̃: ſilr ẽt ſequit̃: ꝙ forma alteret ꝓpriũ ſubʒ in quo eſt: qđ eſt ipoĩe: ſilr ẽt ꝯ phʒ: q dicit ꝙ forᵉ nõ eſt agere: ſʒ ꝯpoſiti. Si aũt dicat̃ ʒ. ſ. ꝙ aggregatũ agat in ſeipm: ſeqt̃ ꝙ idẽ ſm ꝙ idẽ agat in ſeipʒ: ⁊ ꝙ idẽ ſit ſimul in potẽtia ⁊ in actu: q̃ oĩa implicant ꝯditionẽ: ex qbus oibꝰ euidenter apparet: ꝙ impoĩe eſt in mã eẽ aliq̃ actualẽ incboationẽ formaꝝ: qn potius ſunt ibi in potẽtia tm̃: ⁊ ꝑ actionẽ nãlis agẽtis educant̃ i actũ. ❡ Ad pᵐ g dõʒ. ꝙ ſm phm in 2ᵒ phiſi. nã non ſolũ dr̃ de forma veꝝ ẽt de mã: ⁊ ideo cũ forma ſit actus: mã võ potentia: nãle aliqđ dicet̃ non ſolũ a ꝑncipio actiuo: qđ ẽ forma: verũ ẽt a ꝑncipio paſſiuo: qđ ẽ mã. ❡ Ad 2ᵐ dõm: ꝙ nihil negat ens ſimplr: ens aũt ſm phm in 7ᵒ ⁊ 9ᵒ meta. ⁊ in primo phiſi. diuidit̃ ꝑ potẽtiã ⁊ actũ: ⁊ iõ illud ſolũ ꝓprie pt dici fieri ex nihilo ꝙ ſit neqʒ ex ente actu: neqʒ potẽtia: forme aũt cũ educant̃ de potẽtia mãe fiunt ex ente in potẽtia: ⁊ iõ nõ fiunt ex nihilo: nec tñ ꝑꝑ h dicitur forma: ita nã ex mã: quaſi mã lteret eſſentiã forme: qꝛ nec forma fit per ſe: ſed ꝑ accñs ad factionẽ ꝯpoſiti. ❡ Ad 3ᵐ dõm: ꝙ ipſa mã: q̃ in generatione ſe hʒ ꝑ modũ paſſi ſatis cõfert agenti: dũ ſibi ꝑbet potẽtiã nãliter diſpoſitã ad actionẽ agẽtis recipiendã: ⁊ ad formã educendã de ipſa: niſi. n. forma eſſet potẽtia in mã nunq̃ agens nãle poſſet formã educere in eſſe: vñ argumẽtũ non ſeqt̃. ❡ Ad 4ᵐ dõm: ꝙ ſm phʒ in. 8. phiſi. ſola viuentia mouent ſeipſa. Alia aũt vel mouent̃ ab extrinſeco: vel a generante: vel a remouente ꝓhibẽs: ⁊ ideo ſicut in viuentibꝰ eſt principium actiuũ motus in motu locali. ſ. virtus motiua. ⁊ in motu augmẽti virtus augmentatiua: ita ⁊ in motu alteratiõis: ſicut virtus nãlis ⁊ calor nãlis totum corpus alterant ad ſanitatẽ. Et ꝑꝑ tale ergo principiũ ſanationis exiſtens intra ipa ſanitas põt ꝑduci ⁊ ab arte ⁊ a nã: ⁊ de tali principio intrinſeco loqtur ibi phs: ⁊ nõ de rebus inanimatis: qđ pʒ ex ipſo eius exẽplo. ❡ Ad 5ᵐ dõʒ: ꝙ ois denoĩatio eſt a fine: ⁊ tñ nõ ſemꝑ aliqua pars finis preexiſtit in his: q̃ tẽdũt in finẽ: ⁊ ſic motus tendẽs in nãm dr̃ nãlis: lʒ autẽ aliquo modo poſſit dici: ꝙ denoiatur a nã: q̃ ꝑexiſtit i mã: non qdẽ actu: ſed potentia.

Jn hec mã õ incboatione formaꝝ vide ẽt Sco. in. 7. meta. qõ. 12. ⁊ Ant. and. i q. mã principioꝝ. ⁊ beatũ Tho. i tracta. de nã mãe. et ſumẽſiõ hus interminatis ⁊ in qõnibus de potẽtia. q. 3. vbi querit vtrũ deꝰ opet̃ in nã creando. Et in. 7. metaphi. ſup tex. cõ. 29. q ẽcordes ſũt cũ doctore h

Qõ. IIII.

Ad ſecũdũ ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ forme non educãtur ꝑ gñationem de potẽtia mãe: ſed fiunt ꝑ creationẽ a datore formaꝝ. Omne. n. qđ educit̃ de potẽtia mãe educit̃ ꝑ gñationẽ: ſed ipoĩe eſt aliq̃ formã pure nãlẽ generari. ergo ipſe non educuntur de potentia mãe. ꝓbatio minoris eſt: qꝛ cũ oẽ agẽs nãle ſit cõpoſitũ ex potẽtia ⁊ actu: ⁊ oẽ agens agat ſibi ſimile: ipoĩe eſt vt effectus alicuiꝰ agẽtis nãlis ſit actꝰ purus: ſed ois forma nãlis eſt actus tm̃: cũ nõ ſit cõpoſita ex actu ⁊ poᵃ: eo ꝙ eſt ſimplici ⁊ inuariabili eẽntia ꝯſiſtens ſm ꝙ hr̃ in. 6. principijs. g nulla forma nãlis põt per generationẽ educi õ potẽtia mãe ❡ 2ᵐ. Actualitas rei ⁊ ipſa res ab eodẽ agẽte ꝑducunt̃. Sʒ actualitas ois forme: que eſt ipſum eſſe ꝑducit̃ ꝑ creationeʒ. qꝛ ſm auctoritatẽ libri de cauſis prima reꝝ creatarũ eſt eſſe. g ois forma ꝑducit̃ per creationẽ a deo: ⁊ ita nõ de potentia materie.

Jn contrariũ eſt phs in. 7. metaphi. vbi improbãdo poſitionẽ platõis dicit formas nãles eẽ ꝑ generationẽ ab agentibꝰ nãlibꝰ. T. c. 28. ⁊. ſ.

Reſpondeo dõm: ꝙ circa ꝑductionẽ formaꝝ diuerſa fuit antiquorum opinio. Nã qdã dixerũt formas eẽ ꝑ generationẽ: ita tñ ꝙ ſm ſui actualẽ incboationẽ ꝑexiſterent in mã: q̃ qdem poſitio eſt in ꝑcedenti articulo iprobata. Quidam aũt dixerunt formas reꝝ nãlium eẽ quaſdã impꝛeſſiones: ſeu reſultatiões formaꝝ ſeparataꝝ: ita tñ ꝙ forme nãles ſeꝑate eſſent ab oi mã ſm ſui eſſentiam. Sʒ hanc poſitionẽ ſatis iprobat phs in. 7. ⁊ in. ꝑ. ⁊ in. 13. metaphi. eo. ſ. ꝙ deſtruit reꝝ cognitionẽ: cũ vnũqđqʒ cognoſcatur per ſui qditatẽ ⁊ formaꝝ nãlem inclinationeʒ: que vʒ eſt ad mãm diffinitionũ vnitatẽ: vt phs ibidem dicit. Quidã aũt dixerũt formas nãles eẽ oẽs ꝑ creationeʒ a datore formaꝝ. Sed hec poſitio ẽ impoĩis ꝑꝑ duo. ꝑ qdẽ ꝑꝑ nãm factionis: cũ. n. terminus factionis ſit eẽ. ſicut ſe hʒ aliqđ ad ipſuʒ eſſe: ita ẽt ſe hʒ ad fieri: nulla aũt forma pure nãlis hʒ per ſe eẽ ex quo ſequit̃: ꝙ nulla forma nãlis poteſt per ſe fieri: ſed ſolũ per accidẽs: cuicũqʒ aũt ꝯuenit creari ꝯuenit per ſe eẽ: cuius rõ eſt: qꝛ cũ creationẽ nullũ agens nãle poſſit coadiuuare: eo ꝙ ipſa eſt ex nihilo: opʒ vt creatio per ſe ⁊ non ꝑ accñs terminet̃ ad id qđ creat̃: oẽ aũt ad qđ ꝑ ſe terminatur actio dans eſſe: oʒ ꝙ per ſe hẽat eſſe: vel ſaltẽ poſſit habere. Quare cũ forme nãles nõ hẽant ꝑ ſe eſſe: ſeqt̃ ꝙ eis nõ conuenit ꝑ ſe fieri: ⁊ ꝑ ꝯñs nec ꝑ creationẽ ꝑduci: ſed ſolũ ꝑ gñationẽ de potentia mãe: lʒ in hoc nõ intẽdamus aliqđ ſubtrahere diuine potẽtie: q põt oia ꝓ ſuo arbitrio volũtatis. Scđo ꝑꝑ nobilitatẽ agentis nãlis. Jn hoc. n. maxia reꝝ nãlium nobilitas cõſiſtit ſm phm in. 4. methauroꝝ. ⁊ in. 2. de aĩa: ꝙ participãt eẽ diuinũ: inq̃tum vnũquodqʒ põt ſibi ſile gñare: ois autẽ aſſimilatio fit ſm formã: quare ſi forme nõ ꝑducerentur per generationẽ ab agẽtibus nãlibꝰ de potẽtia materie: ſed per creationẽ a datore formaꝝ: ſequeretur ꝙ nulla res nãlis poſſet ſibi ſimile ꝑducere: ⁊ ita tolleret̃ a rebus nãlibus illa nobilitas: que potiſſima eſt in eis: qđ eſt incõueniẽs. Et ideo alr dẽ ni. ſ. ꝙ cũ prima rerũ principia oporteat eẽ inpermixta: hec aũt in rebꝰ nãlibus ſint mã ⁊ forma: ſicut in eſſentia forme nihil ẽ de ipſa mã: ita ẽt in eſſentia materie nihil eſt de ipſa forma ſm actũ: qn potius ſicut forma naturalis eſt actus tm̃: ita ẽt materia nãlis eſt potentia tm̃: ex quo pʒ: ꝙ in ipſa forma nulla eſt admixtio mãe: neqʒ etiã in materia eſt aliquis actualis incboatio forme: veꝝ tñ ex nihilo: qꝛ nihil fit ſm nãm: opʒ dicere ꝙ oẽs forme nãles ſint in potẽtia mãe: nõ qdẽ ita ꝙ ſm aliq̃ actualeʒ incboationẽ ſint ibi: ſed potius qꝛ in mã eſt nãlr paſſiua potẽtia inclinata ad hoc: vt per actionẽ agentis naturalis forme de eius potentia per generationem educãtur in actũ: non qdẽ per ſe: ſed per accñs ad gñationeʒ. ſ. cõpoſiti. ❡ Ad pᵐ aũt dõm: ꝙ illud argumentuʒ deficit in duobꝰ: ⁊ primo: qꝛ ad hoc vt aliqđ ſit actus purus: reqritur non ſolũ vt non ſit cõpoſitũ: ſed vlterius ꝙ ſit ſuum eẽ: ⁊ ꝙ non ſit cõpoſſibile alteri: ⁊ vt ſit ſua actio: ⁊ ꝙ nullius accñtis extranei ſit ſuſceptiuuʒ: quorũ nullũ cõuenit forme naturali: vt predictum eſt: vñ lʒ in ipſa non ſit admixtio potẽtie: non tñ ſequit̃ ꝓpter hoc: ꝙ ſit actus purus. Scđo deficit in hoc: ꝙ nos non dicimus effectum agẽtis nãlis eſſe formã tm̃: ſed compoſitũ: eo ꝙ forme nõ generant̃ ꝑ ſe: ſed per accidens. ❡ Ad 2ᵐ dõm: ꝙ ſm ꝙ pʒ per Cõmen. ſuper illo loco eſſe ſumitur ibi ꝑ ente: ens. n. inq̃tum ens educit̃ per

4. methcororo c. vlti. ⁊. 2. de aĩa. T. cõ. 34.

creationē:neq; enim in generatiōe pducit̃ ens ſimplr̃ ingn̄itum ens:ſ3 ingn̄itū tale ens: vn̄ ⁊ ibi ſemp̄ p̄ſupponit̃ mā pp̄ qḋ ēt ille ſubēq̄ ſimplr̃ ſunt entia:cuiuſmodi ſunt angeli nō pducunt̃ niſi p creationem.

DEinde conſiderandū ē de qualitatibus ⁊ ↄdōnibus ipſarum formaꝝ ſm ſe. Et circa hoc querunt̃ quatuor. p̄ vtrū oīs forma naturalis ſit ſimplex. 2° vtrum aliqua forma nālis ſit hoc aliqḋ ⁊ per ſe exiſtēs. 3° vtrum forma ſit ſuum eē vel non. Et 4° vtꝝ ipm̄ eē forͤ nālis ſit ſuba vel accn̄s. Q.V.

AD primū ſic pcedit̃. Uı̃ ꝙ nulla for͡a nālis ſit ſimplex. Scdm̄.n. Boetiū. oē qḋ eſt citra primuꝫ ē cōpoſitū ex quo eſt ⁊ qḋ eſt: ſed oēs forme nāles ſunt citra primuꝫ. ḡ oēs forme naturales ſunt ↄpoſite: ⁊ per ↄn̄s nulla ē ſimplex. ¶ P̄. In formis nālibus aut nulla penitus eſt cōpoſitio: aut aliqua. Si aūt dicat̃ ꝙ in eis nulla penitus ſit cōpoſitio: ſeqtur ꝙ quelibet forma ſit ſimplex eadē ſimplicitate qua ⁊ prima cā: nō.n. aliā ſimplicitatē ponimus i deo niſi eā: que dr̃ per negationē oīs ↄpoſitionis: ſed hoc ē īpoſſe. ſ. ꝙ aliqḋ ſit adeo ſimplex vt deus: quare relinqtur aliud mēbꝝ. ſ. ꝙ in oī forma ſit aliq̄ ↄpoſitio: ⁊ per ↄn̄s ꝙ nulla forma ſit ſimplex. ¶ P̄. Effcūs aſſimilatur agenti: ſed nullū agēs nāle eſt oīno ſimplex. ḡ cum forme nāles pducant̃ ab agētibus nālib⁹: ipe nō erunt ſimplices. ¶ P̄. Quecūq; ↄueniūt i genere ⁊ differūt ſpē ſunt cōpoſita ex gn̄e ⁊ dn̄a: ⁊ per ↄn̄s ex ptib⁹ eſſentialibus: a qbus accipiunt̃ genus ⁊ dn̄a: ſed forme nāles ↄueniūt in genere ⁊ differūt in ſpē: vt de ſe pꝫ. ḡ oēs forme nāles ſunt cōpoſite. ¶ P̄. Oē cōpoſitū eſt vnū ab vnitate forme: in aīatis autē cum ſit ibi corpeitas ⁊ aīa vegetatiua ⁊ ſenſitiua nō poſſet poni vnitas forme: niſi ex oībus iſtis formis p cōpoſitionē reſultaret vna forma ſubalis ⁊ pfecta: qꝛ vr̃ ꝙ oīs forma ad minus aīatoꝝ ſit ↄpoſita ex mixtis formis. ¶ P̄. Forme naturales ſunt ſubiecte motui ⁊ variatiōi: ſ3 null⁹ act⁹ purus ⁊ ſimplex pōt ſubyci motui: ſicut pꝫ ex ipſi⁹ motus diffinitione. ergo nulla forma eſt ſimplex.

Sed cōtra eſt: qꝛ in ſex principijs dr̃: ꝙ forma eſt ſimplici ⁊ inuariabili eēntia cōſiſtens. ¶ P̄. Scdm̄ phm̄ in. 9. metaphi. actus eſt ſimplicior potētia: ſed potētia mãe prime eſt oīo ſimplex. ḡ multo amplius oīs forma erit ſimplex. ¶ P̄. Scdꝫ phm̄ in p̄ phiſi. oīum reꝝ nālium reſolutio ſtat ad materiā ⁊ formā: ſed oīa hmōi oportꝫ eſſe ſimplicia. ergo omnis forma naturalis eſt ſimplex. T.c.13.

Rn̄deo dicm̄ ꝙ circa ſimplicitatē formaꝝ nāliū diuerſe inueniunt̃ phoꝝ ſnīe: quas etiam vſq; hodie diuerſi diuerſimode ſunt ſecuti. Nā qdam dixerūt: ꝙ oīum reꝝ nāliū forme erāt cōpoſite ex plurib⁹ ⁊ diuerſis tanq̄ ex ptibus eſſentialibus: ſicut hūanitas ex aīa ⁊ corpore. Sed huius poſitiōis falſitas ex multis pōt oſtēdi. ⁊ p̄ ex nā principioꝝ. Cōſtat.n. ꝙ oīs paſſiue potētie in rebus phiſicis p̄ncipiū ē mā: ⁊ per ↄ̄rū principiū oīs actus eſt forma. Cōſtat aūt ꝙ prima oīum principia in nā ſunt mā ⁊ forma ſm phm̄ in p̄° phiſi. Scdm̄ aūt phm̄ in eodē lib. prima p̄ncipia eo ipſo ꝙ prima ſunt ex alterutris eē nō p̄nt: qꝛ ſic alteꝝ eorū nō eēt primū principiū: ſ3 potius p̄ncipiatū: ex quo pꝫ: ꝙ īpoſſe eſt vt forma ſit principiū eēntiale mãe: vel mã ipſius nālis forme: nulla ḡ forma cōpoſita erit ex mã ⁊ forma: ſed cum mã ſit oīs potētie p̄ncipiū i reb⁹

Vide Scotū l.7. metaphi. ſ.q.20.

T.c.62.

phiſicis: vt dcm̄ eſt: ⁊ forma oīs actus: illud cuius eēntiam ↄponere nō poſſunt mã ⁊ forma: ⁊ p ↄn̄s nec aliq̄ potētia vel actus ex eis creata: qꝛ ſic principia eſſent poſteriora ſuis p̄ncipiatis. quare oꝫ vt oīs nālis forma ſit adeo ſimplex: vt nec ex potētia ⁊ actu: nec ex mã ⁊ forma ponat̃ cōpoſita. Scdo hoc pōt oñdi ex diuerſitate cōpoſitionis. Si.n. aliqua nālis forma ponat̃ cōpoſita: aut hoc erit ex mã ⁊ forma: aut ex forma ⁊ forma. Si aūt ex mã ⁊ forma: tūc ſequerent̃ tria incōueniētia. ⁊ p̄mū quidē ꝙ vna forma duas īformet materias. ſ. mãꝫ: que eſt pars forme cōpoſite: ⁊ mãm: q̄ eſt ps totius cōpoſiti: qḋ eſt īpoſſe de eſſentiali cōpoſitiōe. Nā forma illa aut vnit̃ eſſentialr̃ vtriq; mō iā dicto: aut per accidens. Non aūt poteſt dici ꝙ per accidens: qꝛ ſic ↄſtitutum eſſet vnum ⁊ ens per accidens. Quare neceſſe eſt: ꝙ vtraq; eſſentialiter vniatur: ſed que ſunt vnū eēntialr̃ cū tertio: ſunt neceſſario vnū eēntialr̃ inter ſe ſ3 regulā phı̄: ⁊ infra ēt pbabit̃. ḡ mã ex qua ē cōpoſita aliqua forma: puta aīa ⁊ mã ſubiecta: puta mã corporalis erunt vnū eſſentialr̃: qḋ eſt īpoſſe: cū hec ſit mã corpalis: ⁊ aīa ſit oīno imãlis: ſilr̃ ſeqtur neceſſario: ꝙ totū ↄpoſitū debeat dici forma tn̄: nā forma ponit̃ eē cōpoſita ex mã ⁊ forma: ⁊ tn̄ qꝛ mã illa eſt forme eēntialr̃ vnita dr̃ forma. ḡ cū mã ſubiecta ſit idē eēntialr̃ cū illa mã forme: vt oñſuꝫ eſt: pari rōne erit de eēntia forme ſicut illa: ⁊ ita totū cōpoſitū erit forma tn̄: qḋ ē deriſio. Scdo vo: ꝙ forma ſit cōpoſita ex mã ⁊ forma: ſequet̃: ꝙ vel forma nō ſe totaꝫ īformat: vel ꝙ mã informet mãꝫ: quoꝝ vtrūq; eſt impoſſe. Tertio vo: ſi forma eſt hoc mō ↄpoſita cū ex ↄiūctiōe forme ſup mãm reſultet eē ſubale: ⁊ cā huius ſit hoc aliqḋ: ſequet̃ ꝙ oīs forma nālis ſit hoc aliqḋ. ⁊ p ↄn̄s ſepabilis. Quarto dt cū in forma ſic cōpoſita ſit mã ⁊ forma queraꝫ de forma illa: q̄ dr̃ ps forme: illa.n. aut erit cōpoſita iterū ex mã ⁊ forma: ⁊ ſic pcedet̃ in infinitū: aut erit ſimplex: ⁊ ita ſequet̃: ꝙ ſaltē aliq̄ forma ſit ſimplex: ſi aūt forma ſit ↄpoſita ex forma ⁊ forma. ita ꝙ vna ſit cōpoſita ex duabus: tunc aut erūt ambe eiuſdē ſpēi: aut diuerſaꝝ: ſi eiuſdē: ſequet̃ p̄mo ꝙ in vna mã ſint due corporeitates: ⁊ due albedines eiuſdē ſpēi: qḋ eſt ↄ̄ phm̄ in. 5. metaphi. ⁊ ↄ̄ oēm rōnem. ſcdo vo ſequet̃: ꝙ ad minus ille due forme ſint ſimplices: alias oporteret abire in infinitū: vt prius dcm̄ eſt. Si aūt ſint diuerſaꝝ ſpēꝝ: tunc impoſſe erit ipſas eſſentiali cōpoſitione cōponi adinuicē: neq;.n. eſt intelligibile vt forma oſſeitatis cum illa carneitatis: vel cū quacūq; alia diuerſe ſpēi eſſentialr̃ vniat̃: ⁊ ita adhuc remanebūt ille forme pure ⁊ ſimplices: ⁊ nō vna cōpoſita: niſi ſic pcedere in tali ↄpoſitiōe in infinitū: vt prius dicebat̃. reliquit̃ ḡ ꝙ oīs forma ſit ſimplex. Tertio ex ↄdōne actus ⁊ potētie nālis. Nā ſi forma ſit cōpoſita: aut hoc erit ex actu ⁊ actu: aut ex potētia ⁊ potētia: aut ex actu ⁊ potētia: ſi ex actu ⁊ actu: tūc cum in nālibus nō inueniat̃ niſi duplex actus. ſ. forma ⁊ ipm̄ eſſe querat̃ de illo duplici actu: aut.n. vterq; eorū erit forma: vt ſic forma ſit ex duabus cōpoſita: aut vtrūq; erit extra: vt ſic forma ſit ex duplici eſſe cōpoſita: aut vnus eoꝝ erit forma: ⁊ alter eſſe: ita vt forma dicat̃ nō eē ſimplex: qꝛ ē cōpoſita ex eēntia ⁊ eē. Sed p̄mus modus eſt impoſſe. ſ. ꝙ vna forma cōponat̃ eēntialr̃ ex duabus formis: cum.n. forma quelibet ſm id quod eſt ſit actus qdā formalis: īpoſſe eſt duas formas cōiungi: qn̄ vna informet aliā: ⁊ ita vna cedet in rōnē informati: ⁊ altera in rōnem informentis. detur ḡ grã exēpli: ꝙ vltima forma ↄponat̃ ex duabus formis precedētibus: puta ex forma carneitatis: ⁊ ex forma oſſeitatis:

4. metaph.

Ca. de eodē et diuerſo

talis:vel ex forma aīe ſenſibilis:ſic.n.ponunt fieri forme cōpoſitionē iſtius poſitionis ſectatores: ſed minus eſt ꝙ informatū recipit eſſe informantis:quare ſeqtur ꝙ forma carneitatis ſit ⁊ poſſit dici oſſea: ⁊ ꝙ ſit aīata ⁊ per ꝯñs ꝙ forme erūt palpabiles ⁊ aīate:quod eſt ridiculum. Silr ſcḋs modus eſt impoſſis.ſ. ꝙ forma cōponaẜ ex duplici eſſe:qꝛ vȝ ipȝ eē nunq̄ derelinqt ipſā formā:⁊ iō ſi cōpoſitionem forme intraret duplex eſſe oporteret:ꝙ eſſent ēt ibi due forme ad quas ꝯſequereẜ illud duplex eſſe:tales aūt formas informates ꝑ ꝓpriū eſſe ſubale ipoſſibile eſt adinuicē vniri eſſentiali cōpoſitione ad cōſtitutionē alicuius tertij. Silr ēt terti⁹ modus eſt ipoſſibilis in nālibus formis.lȝ.n.forma ſit pͥncipiū eſſendi:tñ ipſum eſſe in cōpoſitis ꝯſeqtur totum cōpoſitū:⁊ nō formā ſolā:cuius rō eſt:qꝛ illud ſolū conſequiẜ ꝑ ſeipm eſſe qḋ pōt dici ens: mā aūt nec forma in ꝯpoſitis poſſunt dici ens.ſed potius ipm cōpoſitū: in ſimplicibus aūt ſicut ī angelis talis ꝯpoſitio poteſt poni:ſed ſiue in cōpoſitis:ſiue in ſimplicibus ponaẜ talis cōpoſitio.ſ.forme ⁊ eſſe: ꝓpter hoc nō tolleẜ ſimplicitas forme:qꝛ eſſe nō eſt pars alicuius create eſſentie: ⁊ ideo iſte tertius modus ēt ſi cōcedaẜ poſſis in oībus nihil facit ad ꝓpoſitū. Relinqtur ergo neceſſario oēm formā nālē eſſe ſimplicē: cū nullus modus eſſentialis cōpoſitionis inueniaẜ in ipſa. Quarto ex cōditione cōponētiū. Dicūt.n.iſti q hanc poſitionē ſequunẜ ꝙ primo aduēit māe vna forma:puta corporeitas:ſcḋo alia puta carneitas.tertio alia:puta aīa vegetatiua:⁊ poſtea oēs iſte vniunẜ adiuicē eēntiali vniōe ⁊ ꝯſtituiẜ ex eis vna perfecta forma:hic aūt mod⁹ eſt ipoſſis. Uex ē.n. ꝙ ille forme.ſ.carneitas ⁊ corporeitas ſunt diuerſaruȝ ſpērum adinuicem ⁊ cū vltima forma cōpletiua:eorū aūt que ſunt diuerſa ſpē vnū nō eſt in potētia ad aliḋ: ⁊ hoc dico in formis:impoſſibile eſt enīȝ:ꝙ albedo ſit in potētia ad nigredinē:vel ecōuerſo:ſed ꝙ ptes cōponētes aliqḋ eſſentialr aliq̄ tertiā formā conſtituāt vl cōponant:quare pȝ iſtā poſitionē eē impoſſem. Et ideo alij aliter dixerūt:poſuere.n.ꝙ forme nāles non erant cōpoſite eēntiali cōpoſitione:vt dcm̄ eſt in ꝓcedēti opinione:ſed potius erant cōpoſite illo mō:q ē ꝑ aggregationē pliū formaꝝ ad efficiendū ⁊ cōplendū vnā formā reſultantē ex eis:ſicut ex plibus mēbris cōnexis ⁊ colligatis reſultat vnitas corporis humani : manētib⁹ tñ ſingulis mēbris ſub ꝓprijs formis ⁊ ꝓprijs actionibus:ita.n.ex aggregatiōe multaꝝ formarum reſultat vna forma ex oībus illis cōpoſita: que cōpletiua diciẜ eſſe rei. Sed hec poſitio magis irrōnabilis eſt q̄ pͥma ⁊ magis ipoſſis. Primo qḋē qꝛ qñ aliq̄ ſunt vnuȝ ſoluȝ aggregatione illud vnū cōſtitutū ex eis:in quo ēt cōuenientī impoſſe eſt eē ſubam:cuius rō eſt:qꝛ ſuba cōpoſita:ex aliqbus cōponi nō pōt:niſi illa cōponētia in ipſa eſſentialr vnianẜ:iſta aūt que ſunt agregata ſolū impoſſibile eſt in aliquo tertio vniri eſſentialr:qꝛ que vni ⁊ eidē ſunt eadē:ſunt ēt eadē inter ſe eodē mō vniōis: quare ſi aliqua aggregata vnirenẜ alicui tertio eēntialiter:ſequereẜ ꝙ eſſent inter ſe eſſentialr vnū:qḋ eſt ꝯ ypotheſim:qꝛ dcm̄ ē ꝙ erant vnū ſolū aggregatiōe. Ex dictis ergo pȝ veritas prime ꝓpoſitiōis huius.ſ.ꝙ conſtitutū ex aggregatione aliquoꝝ impoſſibile ē eſſe ſubſtantiā. Si ergo ex pluribus formis aggregatis conſtituaẜ aliqua alia forma:vt iſti dicūt:ſeqtur primo:ꝙ illa forma erit accñs ⁊ nō ſuba: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ nō erit forma cōpletiua:vt iſti dicūt:vel ſi ſit vltima ſeqtur cū per vltimā formā vnūquodq; collocẜ in ſpē: ꝙ oēs res nāles ſint in genere accītis. Scḋo vō cuȝ vltima forma det vnitatē cōpoſito:ſequeẜ ꝙ oīs res cōpoſita ſit vnū per accñs.ipoſſibile eſt ergo talē modū cōpoſitiōis ponere in ipſis formis. Scḋo hoc idē pōt oſtendi ex hoc: qꝛ oēs ille forme:ex quaꝝ aggregatiōe iſti dicūt reſultare vltimā formā aut vniunẜ eſſentialr cū ipa materia aut nō. Et ſi qḋē dicaẜ ꝙ nō:ſequiẜ ꝙ nō dent ſibi aliquod eſſe ſubſtātiale:⁊ ita nō dabunt ſibi eſſe carnis ⁊ corporeitatis:vt ipſi dicūt. Si aūt dicaẜ:ꝙ ſint vnuȝ eſſentialr cū mā:oportebit ꝙ ſint vnū eſſentialr inter ſe:qꝛ que vni ⁊ eidē ſunt eadē:oȝ eſſe eadē inter ſe:qḋ ē ꝯ ypotheſim: qꝛ dcm̄ erat ꝙ eēnt vnū ſolū aggregatione. Tertio hoc idē pȝ:qꝛ cū impoſſibile ſit plura eēntialiter eidē vniri niſi quodā ordine:ſi plures forme ſint ī cōpoſito:ex quaꝝ aggregatione reſultet vna forma:oȝ neceſſario dicere:ꝙ ſecūda iter eas vniaẜ māe mediāte prima:⁊ tertia mediante ſecūda:qḋ ſi cōcedaẜ ſequētur multa incōueniētia:qḋ ſic pȝ:ad quālibet.n. informationē māe per formā: oȝ neceſſario vt cōſequatur aliqḋ eē:⁊ ſiquidē ſit forma accñtalis ſequeẜ eē accñtale:ſi aūt ſit forma ſubalis:ſequeẜ eſſe ſubale. Cuȝ ergo ille forme ꝓcedētes ponanẜ eſſe ſubales:alias ex accidentibus ꝯſtitueretẜ ſuba:ſequitur ꝙ prima.ſ.forma corporeitatis det eē ſubale ipſi māe:quo habito ſequūtur tria ipoſſibilia. Et primo ꝙ ſcḋa forma.ſ. carneitatis non det māe eſſe ſubale:ſed accñtale: ⁊ ſilr tertia ⁊ quarta:⁊ ita corpus nō erit caro:viuū:⁊ aīatū niſi ꝑ accidens. Si aūt dicas: ꝙ quelibet illaꝝ det eſſe ſubale ipſi māe:ſequeẜ ꝙ in vna mā ſint quatuor vel quinq; eē ſubſtantialia:⁊ vlterius cū numeratione forme ⁊ eē ſubalis ſuper mām neceſſario numereẜ ⁊ multipliceẜ eſſentia:eo ꝙ cū eē ſit actualitas eſſentie:vt infra patebit:nō eſt poſſibile neq; intelligibile:vt vnius eſſentie ſint quatuor eſſe ſubalia: ſequeẜ ꝙ ī vno cōpoſito ſint quatuor vel quinq; eſſentie:⁊ totidē eē ſubalia: ⁊ vlterius cū oēs ille forme differant ſpecie:vt per ſe pȝ:ſeqtur:ꝙ in vna mā ſint quinq; eſſe ſubſtantialia: ⁊ qnq; eſſentie:ſeu nāe differentes ſpē:oēs tñ in vna ⁊ eadem pte māe fūdate:cū eadē po māe ⁊ ſit corpus:⁊ ſit caro: ⁊ ſit viua:⁊ ſit aīata:que oīa ridiculoſa ſunt etiā vulgo. Sic ḡ cū ipoſſibile ſit plēs formas in mā aggregari in ꝯſiderate ⁊ leuiter dcm̄ eſſe apparet:ꝙ ex aggregatiōe pliuȝ formaꝝ in mā reſultet vna forma cōpletiua rei. Quarto hoc ideȝ ſic poteſt oſtendi:quālibet.n.iſtarum formaꝝ in materia exiſtentium aut ꝯſeqtur aliqḋ eē ſubale:aut non:⁊ ſi dicaẜ ꝙ non:ſeqtur primo ꝯtriū poſitionis eoꝝ qua ponūt:ꝙ prima dat eſſe corporis.ſcḋa eſſe carnis:⁊ ſic deinceps.ſcḋo vero ſeqtur ipoſſe:cuȝ.n. iſte forme ponanẜ eē ſolū aggregate ſuꝑ mām:⁊ in his que ſunt vnū ſolū aggregatione a quocūq; oēs partes ſunt ſeparate:opȝ ꝙ ſepareẜ ⁊ totum:ſi nullā iſtaꝝ formaꝝ ſeqtur aliquod eſſe in mā: ſequeẜ ꝙ nec ēt ipſam formaȝ:que ex illis eſt aggregata ſequaẜ aliqḋ eſſe in mā:⁊ ita fruſtra erūt oēs. Si aūt dicaẜ:ꝙ quālibet illarum formaꝝ ſequaẜ aliqḋ eſſe ſubſtantiale in mā:tūc cū eſſe ſit actualitas forme:vt infra oſtendeẜ:ſequetur ꝙ quelibet illaꝝ formaꝝ ſit ꝓpria actualitate diſtincta ab alia:ex talibus aūt impoſſibile eſt fieri aliqḋ vnū. quare ipoſſe eſt vt ex eis conſtituaẜ aliqua vna forma. Et ꝓterea: ſi ille forme nō habent vnitatē adinuicē niſi forte per accñs: ſeqtur ꝙ ipſum aīal:in quo ſunt iſte forme : non ſit vnuȝ ſimplr: ⁊ per ꝯñs cū ſm diuerſas formas ſm eoꝝ opinionem accipianẜ rōnes generis: ⁊ dñe:ſequeẜ ꝙ hec ꝓdicatio:homo eſt aīal:ſit predicatio per accidens:que oīa manifeſtā cōtinēt falſitatem. ¶ Et ideo alr dōm.ſ.ꝙ forma nālis eſt ſimplex:nō q

dem ea ſimplicitate qua deus dicitur eſſe ſimplex: in quo eſt idē eſſentia ⁊ eſſe: ⁊ qui oī accidente caret: ꝙ de nulla forma dici poteſt: ſed potius ea ſimplicitate: que cātur ex hoc: ꝙ aliquid eſt vnius nāe tm̄: nec h3 diuerſas partes cōponentes eſſentiā eius: ſic. n. mā ſimplex eſt: ⁊ ſilr̄ ēt modo ōis nālis forma: qꝛ. ſ. vtraq3 eſt vnius nature tm̄: per hoc ꝙ mā eſt potentia ſolū: ⁊ forma eſt actus tm̄: ⁊ neutra h3 diuerſas ptes ſui eſſentiā ꝯponētes: vt oſtenſum eſt. ¶ Ad p̄m dōm: ꝙ illud argumētū deficit in duobus. ⁊ primo in hoc: ꝙ in rebus mālibus eſſe non conſeqtur formā tm̄: ſed cōpoſitū: ⁊ ideo nō ſeqtur ex hoc aliquā cōpoſitionē eſſe in nā forme: ſed potius in nā cōpoſiti. Scd̄o vero deficit: qꝛ ⁊ ſi in ſimplicibus ſubīs eſſe ſequaꝛ ipſam formā: tm̄ ipſum eſſe accidit ipſis: ⁊ non eſt pars eſſentie ipſaꝝ: ꝓpter qd̄ nō facit aliq̄ cōpoſitionē in forma: que in ſubīs ſimplicib᷒ ſignificaꝛ noīe quidditatis: ſed potius in ſuppoſito ſubſiſtente: quod intelligiꝛ cōpoſitū ex eſſe ⁊ forma: quoꝝ tm̄ vtrūq3 eſt ſimplex. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ non oē illd̄: qd̄ caret compoſitione eſſentialiū partiū eſt ſimplex ſimplicitate prime cāe: eo ꝙ in illa idem eſt eſſentia ⁊ eē: ⁊ nullo extraneo accidēte afficiꝛ: quod de nulla forma dici poteſt: ⁊ ideo argumētum non ſeqtur: qꝛ. ſ. l3 i eēntia forme nulla ſit cōpoſitio: ipſa tm̄ ē conponibilis alteri: ⁊ eſt coniūcta accn̄tibus: que oīa ſunt infra ſimplicitatem diuinā. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ ſm ph̄i ſn̄iam in. 7. metaphi. forme ab agentibus nālibus nō ꝓducunꝛ ꝑ ſe ſ3 cōpoſita: ⁊ iō non ſeqtur: l3 ēt poſſumus dicere: ꝙ illud cuius virtute forma geniti producitur a generāte eſt forma generantis: que quide3 in ſe ſimplex eſt: ⁊ ita quodāmodo ſimplex generaꝛ a ſimplici. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ forme nāles non ſunt per ſe nec in genere: nec in ſpecie: niſi rōne ſuoꝝ oppoſitoꝝ: ⁊ ideo nec compoſitio talis d3 attribui formis ſ3 cōpoſitis. ¶ Ad 5m dō3: ꝙ oīs forma nālis ē ſimplex: ⁊ ꝙ in nullo cōpoſito ſūt diuerſe forme ſubāles: ſed ſunt ibi diuerſe ꝑfectiones. eſſendi ab vna ⁊ eadē forma cauſate. ſ. eſſe corporeum eſſe vegetatiuu3: ⁊ ſic de alīs: vt infra melius patebit. ¶ Ad 6m dōm: ꝙ nihil poteſt per ſe eē ſubm motus: niſi ſit cōpoſitum: forme aūt non dicunꝛ ſubiecte motui: qꝛ ipſe per ſe moueanꝛ: ſed potius qꝛ varianꝛ ꝑ accidens ad variationē cōpoſiti.

Tex. 26,27, t.c.

Qō. VI.

Ad ſecundū

ſic ꝓcediꝛ. Uidetur ꝙ oīs forma nālis ſit h̄ aliqd ⁊ ꝑ ſe ſubſiſtēs. Scd̄3. n. ph̄m ꝓpter qd̄ vnūquodq3 ⁊ illud magis: ſed ꝓpter formā ſubalē eſt hoc aliqd oē qd̄ ſubſiſtit in nā. ergo multo fortius ipſa forma erit h̄ aliqd. ¶ P̄. Omne qd̄ eſt hoc aliqd eſt per ipſum eē: ea. n. dicimus hoc aliqd: que hn̄t per ſe eſſe. Si eē p̄ncipaliter ⁊ precipue conſequitur formā. ergo eſt hoc aliqd.

Sed cōtra eſt qd̄ eſt hoc aliqd per ſe cōuenit eē ⁊ nō eē: ſed ſm ph̄m in. 8. metaphi. forme ſunt: ⁊ ſunt ꝑ accn̄s ⁊ nō ꝑ ſe. ḡ ipſe non ſunt hoc aliquid: ⁊ hoc dico de formis naturalibus: qa de alīs non eſt ſermo ad preſens.

Rn̄deo dōm omiſſis diuerſis opinioībus diuerſoꝝ: ꝙ nulla forma nālis pōt eē hoc aliquid ꝑ ſe ſubſiſtens: cuius rō poteſt ſumi ex duob᷒. Et p̄ quidē: qꝛ qd̄ pōt ꝑ ſe eſſe: pōt ⁊ per ſe opari: nulla aūt forma nālis pōt per ſe opari: qn potius earū opa attribuunꝛ cōpoſitis ſm ph̄m. quare manifeſtū eſt: ꝙ nulla formaꝝ nāliū pōt eſſe hoc aliqd. Scd̄o vo: quia cu3 oē hoc aliqd hēat ꝑ ſe eſſe: ⁊ oē tale ſit ſeparabile: ſi forme nāles eſſent h̄ aliquid: ſequereꝛ ꝙ eſſent ſepabiles a mā: oē aūt a mā ſeparatū ſeu ſepabile ſm ph̄i ſn̄ia3 in tertio de aīa eſt cognoſcitiuu3: quare ſequerenꝛ duo inconueniētia: vnū. ſ. ꝙ oēs forme poſſent a mā ſeparari. ſcd̄m vero: ꝙ oēs res nāles tam lapides q̄3 metalla eſſent cognoſcitiue: vel adminus hr̄ia aīaz intellectiuā ſeu cognoſcitiuā: que cū ſint incōuenientia relinquitur: ꝙ forme nāles nō ſint h̄ aliqd. ¶ Ad p̄m dōm: ꝙ in reb᷒ nālibus forma nō eſt tota cā ſubſiſtentie: ſicut. n. mā non pōt ſubſiſtere ſine forma: ita nec forma nālis ſine mā: ⁊ ideo argumētū nō ſeqtur. ¶ Ad 2m dō3: ꝙ eē in rebus nālibus p̄ncipalr ꝯſequiꝛ ipm ꝯpoſitu3 ⁊ nō ipſam formā: vt ex ꝑdictis p3.

Tex.c.4.t.l.

Qō. VII.

Ad tertiū

ſic ꝓcediꝛ. Ur ꝙ forma ſit ſuū eſſe. Forma. n. dat eē māe: ſed illud eē non dat māe ꝑ aliquid aliud q̄3 per ſubſtātiam ſuā. ergo eſſe eſt ipa ſuba forme. ¶ P̄. Generatio terminaꝛ ad formā: qꝛ ph̄s dicit in primo metaphi. ꝙ forma ē terminus generationis: ſed oīs generatio terminatur ad aliqd̄ eē: vt p3. ergo forma eſt idem ꝙ eſſe.

Sed contra eſt Boetius: qui dicit: ꝙ in omni eo quod eſt citra primum: aliud eſt quo eſt: ⁊ qd̄ eſt: ſed illud quo aliqd eſt in ſimplicib᷒ adminus: cuiuſmodi ſunt angeli eſt ipm eē. ḡ admin᷒ in eis differt eſſe ⁊ forma. ¶ P̄. Omniū cōis ſn̄ia eſſe videꝛ: ꝙ eē eſt actualitas ſubſiſtentis in nā. Actualitate3 aūt exn̄tis in actu inq̄ntum actu impoſe eſt eē in potentia ad aliqd: vel reſpectu alicuius ſm Boe. in li. de ebdomadibus: ac ꝑ hoc nec pōt eē alicuius variatiōis ſubm. Or aūt nō pōt eſſe in potētia ad aliqd: nec ēt poteſt eē ſubm alicuius accn̄tis: quare ſi forma ſit idē ꝙ eē: nulla forma poterit ſubīci alicui accn̄ti: qd̄ tm̄ ē falſum de aīa rōnali. quare ipſa non erit idē cū ſuo eſſe: ⁊ ꝑ ꝯn̄s multominus alie forme nāles: cum ipſa ſit nobilior alīs. ¶ P̄. Oē qd̄ eſt citra primū eſt participās eē: ſed ꝑticipans ⁊ participatū nō pn̄t eſſe idem nec ſ3 rē: nec ſm rōnem. ergo in qualibet re citra primu3 aliud erit ipm eē participatu3: ⁊ aliud ipſa res participans. Neq3 pōt dici: ꝙ ipſa forma differat ab ipſo eē ſolū ſ3 rōnem: qꝛ cū eſſe ſequaꝛ formā ſicut effectus cā3: ⁊ huius dn̄ia cauſeꝛ ex participationis nā: talis o3 ꝙ ſit differētia inter participās ⁊ participatū: qualis ē modus participandi: certū eſt aūt: ꝙ forma realr̄ participat ipſum eſſe: alias eēt ens actu ſolū ſm rōnē. quare op3 neceſſario vt forma realr̄ differat ab ipſo eſſe.

Reſpondeo dōm: ꝙ in nulla creatura eē ē idē ꝙ eſſentia: ſeu idem ꝙ forma: eo ꝙ eſſe eſt actualitas oīs rei ēt ipſaꝝ formaꝝ: ipoſe eſt aūt vt aliqd: qd̄ nō eſt actus purus: ſit ſua actualitas: eo ꝙ potētia actualitati repugnat: ⁊ ideo p̄ter deū: qui ſolus actus purus ⁊ ſimplex eſt: nulla res creata eſt idem oīo cū ſuo eſſe: neq3 ſm rē: neq3 ſm rōnē: verūtm̄ aduertendū eſt: ꝙ cū eſſe ſit prima entis ꝑfectio: ꝓpm eē maiorē h3 vnitatē cū ſuo ꝑfectibili q̄3 aliq̄ alia ꝑfectio nālis. ¶ Ad cuius euidentiā ſciēdū ē: ꝙ oīs rei create ſeu generate ordo vr̄ eſſe principiū. Nā ex hoc aliqd ꝓduciꝛ: ꝙ agentis intentio ordinaꝛ in finē: ⁊ agēs ex intentione finis ſuam actionē ordinat ad aliqd ꝓducendū: ex quo p3: ꝙ remoto ordine remoueꝛ ⁊ deſtruiꝛ cauſalitas oīs rei: ordinis aūt p̄ncipium eſt vnitas: eo ꝙ oīs reꝝ ordinatio ab vnitate ꝓcedit: ⁊ iō tā in abſolutis q̄3 ēt in hīs: que dependēt abinuicē: o3 vt prioritatē i quolibet generis ordine vnitas cōſequaꝛ: vt ſic ⁊ in abſolutis tanto

tis tãto aliqd ſit magis vnũ in ſe q̃to eſt prius ſm naturam ſui generis: ⁊ in his que dependẽt abinuicẽ: tanto aliqua adinuicem maiorẽ habeãt vnitatẽ q̃to ſunt priora ſm nãm. Manifeſtũ eſt aũt: ꝙ in genere pfectibiliũ ⁊ perfectionũ. primũ gradũ obtinẽt eſſentia ⁊ eẽ: ſeu eſſe ⁊ forma: eo ꝙ ⁊ ipm ens eſt primũ in genere rerum: ⁊ eſſe eſt prima entis perfectio. Quare neceſſe eſt vt ipſum eſſe cum eſſentia ſeu forma maximã habeat vnitatẽ: pp̱ qd̾ nec ex aliqbus exemplis põt ſufficiẽter in ↄ̃rium argui: eo ꝙ ſicut dictũ eſt: eẽ eſt prima pfectio oium: pp̱ qd̾ ⁊ maiorẽ ſup oẽs alias pfectiones h₃ vnitatẽ cũ ſuo perfectibili: qd̾ tñ ita intelligẽdũ eſt: ꝙ cum eſſe ſit effectꝰ forme ſm cõem ſniam: vel pfectio eius: cãm aũt ⁊ cãtum: ſiue pfectionẽ ⁊ pfectibilẽ in nãlibus impoſſibile ſit eẽ oino idẽ ẽt ſm rem: impoſſe eſt ipſũ eẽ cũ ſua eſſentia oimodã identitatẽ hr̃e. Et hoc quidẽ põt dupliͬ oſtendi. Primo qdẽ ex nã accidentis: cũ eñi oẽ accñs ſicut ⁊ ois forma ſeu perfectio ſe hẽat ad propriũ ſubm aliquo mõ vt actus ad potẽtiã: impoſſe ẽ purũ actũ alicui accñti ſubijci: cũ aũt eẽ ſit actualitas ois rei: impoſſe eſt ipm eſſe aliqd hr̃e potẽtie admixtũ: ſeu ꝙ ad aliqd aliud ſe hẽat vt potẽtia ad actũ: eo ꝙ nihil põt eſſe nec intelligi in actu niſi p ipm eſſe. quare ſi forma eſſet idẽ qd̾ eẽ ſm ſubam. ſ. dato ẽt ꝙ differret rõne: ſequeret̃ ꝙ in tali forma nullum eſſet accñs: ſi eſſet actus purus abſolutus ab oi accñte: qd̾ de nulla creatura dici poteſt: eo ꝙ oẽm creaturã: eo ipſo qd̾ creatura ẽ ↄſequuntur multa accñia extranea a ſua ſuba. Scdo ex nã participationis: certũ eſt. n. ꝙ ois forma creata participat eſſe: qꝛ ens non ab alio nõ eſt niſi vnum. ſ. deus. Aut g̊ participans ⁊ pticipatũ ſunt idẽ: aut non: ſi ſunt idẽ. g̊ cũ oia participent eſſe a p̊ ente: ſeqtur ꝙ oia ſint ipm primũ ens: qd̾ ⁊ falſum ⁊ hereticũ eſt. Si aũt nõ ſunt idẽ. ergo forma nõ ẽ idẽ cũ ſuo eſſe: nec ẽt aliq̃ qdditas. Nec poteſt adhuc rñderi: vt qdã volunt. ꝙ eſſe ⁊ forma differant ſm rõnem: ſed tñ ſint idẽ ſm rẽ: qꝛ cũ nos non ponamus ad preſens dr̃iam inter formã ⁊ eẽ: niſi rõne participationis: opꝫ neceſſario vt ſm modũ participatiõis ſit modus differẽtie: maxime cũ effectꝰ ſequat̃ cãm: ⁊ huius dr̃ia cauſet̃ ex participationis nã: ſed forma participat eẽ non ſolũ ſm rõnẽ: ſed ẽt ſ₃ rẽ. alias cum vnũquodq₃ ſit ens ſimpliͬ in actu ſm ꝙ participat eẽ: ſequeret̃ ꝙ forma eſſet ens actu ſolũ ſm rõnem. Quare neceſſario oꝫ vt forma differat a ſuo eſſe realiͬ: ⁊ non ſm rõnẽ tñ. ¶ Ad p̊m dõm: ꝙ ſicͭ mã ⁊ forma ſeipſis: ⁊ nõ per aliqd aliud ↄſtituũt qdditatẽ rei: ⁊ tñ qdditas neutra coꝝ eſt: ita ⁊ forma ſeipſa dat eſſe: ⁊ tñ eẽ nõ eſt ipſa forma: ſed effectus forme ⁊ actualitas eius. ¶ Ad zm dõm: ꝙ ſicut pictoris opatio terminat̃ ad parietẽ coloratũ p ſe: ⁊ terminat̃ ẽt ad colorẽ quodãmodo: ita ⁊ generatio terminat̃ ad formã: inq̃tũ ipſa eſt: que terminat motũ generatõis: ⁊ terminatur ad eẽ inq̃tũ eẽ eſt pfectio forme: vñ ſicut pfectio ⁊ pfectibile nõ hñt rõnẽ niſi vnius ſubi: ita nec forma ⁊ eẽ habẽt rõnẽ niſi vnius termini: l₃ ppͥe loq̃ndo gñatio ad nullũ iſtoꝝ terminet̃: ſed ad cõpoſitũ. Qõ. VIII.

AD quartum ſic pceditur. Et vr̃ ꝙ ip₃ eẽ qd̾ eſt actus eſſentie ſit in genere accñtis. Scdõ₃. n. phm in. z. de aia: ſuba diuidit̃ in mãm formã ⁊ cõpoſitũ: ſed eẽ non ẽ mã neq₃ forma. alś eẽnt due forme in cõpoſito: neq₃ ẽt eſt cõpoſitũ. g̊ ipm eẽ nõ eſt ſuba ſed accñs. ¶ P̃. Eſſe accidit oi eẽntie creatę: ſed ſuba nulli accidit ſm phm in primo phiſi. g̊ eſſe eſt accñs ⁊ non ſuba. ¶ P̃. Ipſum eſſe cũ non ſit pars compoſiti ineſt ipſi cõpoſito ⁊ recipit̃ in ipſo: ſed ſuba neq₃ dicit̃ de ſubo: neq₃ eſt in ſubo ſm phm in pdicamentis. g̊ eſſe eſt accñs ⁊ nõ ſuba. ¶ P̃. Illud qd̾ fluit ex pncipijs eẽntialibus rei eſt de genere paſſionis ſeu accidentis: ſed eſſe fluit ex pncipijs eſſentie. g̊ ipſũ eẽ eſt de genere accñtis. ¶ P̃. Illarius in. 7. de trinitate diſtinguens eẽ diuinũ ab eſſe creato dicit: eẽ nõ eſt accidens in deo: ſed ſubſiſtens veritas: per qd̾ vr̃ cõcludi ꝙ in alijs creaturis ſit accñs. ¶ P̃. Diffinitio d₃ dicere totã ſubam diffiniti: ſed ſi eẽ eſt ſuba cum diffinitio nõ includat eẽ: ſequet̃ ꝙ non dicat totã ſubam: ac per h̃: ꝙ diffõ nõ cõuertat̃ cũ diffinito: qd̾ eſt incõueniẽs.

Sed contra eſt qꝛ vnio ſubalis: q̃ fit in rebus nãlibus per generationẽ terminatur ad ſubam: ſed vnio partiũ ſubaliũ ipſius eẽntie ad inuicẽ terminat̃ ad ipm eſſe. g̊ eẽ eſt in genere ſube.

Reſpondeo dõm: ꝙ cũ ſuba ſm ſue ꝓprietatis originẽ a ſubſiſtẽdo dicet̃: illud ſolũ directe ⁊ primo eſt in pdicamẽto ſube: qd̾ p ſe pt̃ ſubſiſtere in nã: ⁊ iõ cũ nec forma: nec mã: nec ẽt ip₃ eẽ in nãlibus per ſe ſubſiſtant: neutrũ hoꝝ pmo ⁊ directe ſunt in pdicamẽto ſube. Uerũ tñ: qꝛ pncipia reꝝ ⁊ pfectiones primas: que dant rebus vltimũ cõplemẽtũ oꝫ eẽ eiuſdẽ nãe cũ ipſis: eo ꝙ nec ſuba ex nõ ſubiectis cõponi põt: neq₃ ẽt poſſibile eſt ſubam ab accñte hẽre ſue ſubalitatis imediatũ ⁊ vltimũ ↄplemẽtũ: inde ẽ ꝙ l₃ primo ⁊ principaliͬ in pdicamẽto ſube ſint ſola ſubſiſtentia: per ↄñs tñ ⁊ principia eſſentie: cuiuſmodi ſunt mã ⁊ forma: ſeu potẽtia ⁊ actus: necnõ ⁊ primã ⁊ imediatã ois ſube pfectionẽ: cuiuſmodi eſt ip₃ eẽ q̃ actualitas ois ſubſtãtie ⁊ vltimũ cõplemẽtũ: a quo qdem ⁊ ois ſuba actualitatẽ h₃ ſube: ⁊ oẽ ens ſue entitatis nã₃: vnde qꝛ ſole ille ꝓprie ſube appellant̃: que p̊ ⁊ directe ſunt in pdicamẽto ſube: cuiuſmodi ſũt ſubſiſtẽtia: nec ipſam formã: nec ipm eſſe ꝓprie loquẽdo dicemus eẽ ſubas: ſed potius pfectiones quaſdã ſubales: q̃ p reductionem ſunt in pdicamẽto iam dicto: l₃ differenter in q̃tũ. ſ. forma eſt in dicto pdicamento vt pncipiũ cõponens: eẽ aũt vt ſũma ⁊ imediata perfectio ois entis. Et hoc qdẽ põt multipliͬ oñdi. Primo qdẽ ex poritate nature: eẽ. n. ſube eſt prius ſm nãm ipo accñte: ſed prius ſ₃ gradũ nãe nõ eſt eiuſdẽ generis cũ poſteriori: ſicut nec corpus ⁊ aial. g̊ eſſe ſube non eſt eiuſdẽ generis cum ipſo accñte. Relinquit̃ ergo ipm eſſe in genere ſubſtãtie: huius aũt rõnis maior ꝓpoſitio ſic ꝓbat̃: impoſſe ẽ enim aliquid ineſſe alicui nõ exñti in actu: qꝛ cũ illud qd̾ non eſt actu ſit non eẽ ſimpliͬ ſm phm: ſequeret̃ ꝙ ens eſſet in non ente: qd̾ eſt impoſſe: ſed accñtis eẽ eſt ineſſe: ex quo ſequit̃: ꝙ ſuba in actu pſupponat̃ oi accñti ſm nãm. Quare cũ nulla ſuba ſit actu: niſi p ſuum eſſe ſubale: opꝫ neceſſario dicere: ꝙ eẽ ſubale ipſius ſube pcedat ſm nãm oẽ accñs. Minoris aũt ꝓbatio ẽ: qꝛ ſub eodẽ genere nõ cõtinent̃ niſi ſpẽs: ſpẽs aũt cũ equaliͬ participent genus ſunt coeque ſub genere. relinq̃t̃ ergo ex dictis: ꝙ eſſe ſubſtantiale ſit per reductionẽ in genere ſue eſſentie quã informat: ⁊ nõ in genere accñtis. Secũdo hoc põt oſtendi ex dr̃ia ſube ⁊ accñtis: ſi. n. ſint aliqua duo diuerſoꝝ generũ: quoꝝ vnũ differat ab altero p aliquid ſibi ↄiunctũ: impoſſe eſt vt illud: per qd̾ vnũ ab altero differt pdicet̃ de altero extremo a quo differt: ſicut ſi nigrũ differt ab albo per nigredinẽ: impoſſibile ẽ vt albũ predicet̃ de nigro: vel albedo de nigredine: vt. ſ. dicat̃ albũ inq̃tum albũ eſt nigrũ: vel albedo eſt nigredo: hoc. n. implicaret ↄ̃dictionẽ. Modo aũt ita eſt:

L.c.z, L.c.z9,

ꝙ ſuba differt ab accidente ꝑ ipſam ſubſiſtētiā: ſiue in
hoc: qꝺ ſubſiſtit per ſe: nō aūt accñs. ſubſiſtētia aūt ſub
ſtātie eſt ipſum eſſe ſubſtātiale: nā nulla ſuba ſubſiſtit:
vel ſubſiſtere pōt niſi per ipm eē ſubale: ipoſſe eſt ergo
vt eē ſubale ſit accñs: qꝛ tūc illud ꝑ qꝺ differrēt duo ex
trema diuerſoꝝ generꝝ eſſet alterꝝ extremoꝝ: qꝺ impli
cat ꝯdictionē: vt dcm̄ eſt. Tertio ħ pōt oſtēdi ex ꝓpor
tiōe actus ⁊ potētie. Nullū. n. ens eſt in nā: neq; ēt ipſa
forma ꝙ ſit actu niſi ꝑ eſſe: vn̄ ſeꝑato eē per intellm̄ ēt
a formis remanet in potētia ⁊ nō in actu: ex quo pꝫ: ꝙ
eſſe ſe hꝫ ad oīa vt actus ⁊ perfectio: ⁊ ꝙ oīa cōparata
ad ipm hꝫ rōnem potētie ⁊ rei imperfecte. Quare cū
actus ⁊ potentia ſint in eodē genere: cū ēt illud: quod ē
nobiliſſimū in genere ſubaꝝ: ⁊ cū p̄mū ipſaꝝ comple
mentū non poſſit eē accñs: qꝛ ſic ſuba depēderet ab ac
cidente q̄ntū ad id: qꝺ eſt nobiliſſimū in ea: ⁊ ſic ēt acci
dēs eēt nobilius ſuba: pꝫ ꝙ impoſſe eſt: ⁊ incōueniēs ip
ſum eē ſubale in genere accidentis: cuius ēt alia rō po
teſt eē: qꝛ cū oēs ſube ſint entia inq̄ntum ꝑticipant eē: ſi
eē ſubale eēt in genere accñtis: ſequeret̄ ꝙ oēs ſubſtan
tie eſſent entia per accñs: qꝺ ē incōueniens. Hec aūt q̄
hic diximus: dicimus ſine p̄iudicio alioꝝ: ſcimus enī
multas ꝯrie eſſe opiniōis: ſed ħ dicimus: qꝛ illa vr̄ no
bis falſa ⁊ ipoſſibilis: ⁊ paucis roborata rōnibus vl̄ ar
gumētis. ¶ Ad p̄m aūt dōm: ꝙ ens ſm pħm in p̄ phi.
diuidit̄ duplici diuiſiōe: vꝫ per potētiā ⁊ actū. ⁊ ſcđo
per. x. p̄dicamēta. ⁊ quidē ſm ꝙ diuidit̄ per. x. predica
mēta ſic cōuenit ei illa diuiſio: que tangit̄ in argumē
to rōne. ſ. vnius mēbri ſue diuiſiōis: qꝺ eſt ſube: in hoc
. n. ſolo inuenit̄ mā forma ⁊ cōpoſitū. Naꝫ in accñtali
bus nō ſunt vere illa tria: ſed aliqd aliud ad ſilitudinē
iſtoꝝ: puta ſubm loco mãe ⁊c. ⁊ in iſta qdē diuiſiōe nō
cadit eſſe: niſi forte valde diſtorte: inq̄ntū. ſ. vt infra pa
tebit eē aliqualr̄ pōt reduci ad formā: vt effcūs ad cau
ſam: ſm aūt ꝙ ens diuidit̄ per potentiā ⁊ actū ſic circu
it oē genus: ⁊ eſt vnū de tranſcendentibus: qꝛ in quolꝫ
genere inuenit̄ potētia ⁊ actus: ⁊ ſub hac diuiſione ca
dit ipm eſſe inq̄ntū. ſ. reducit̄ ad actū. Et huius ſignū:
qꝛ eſſe ſilr̄ inuenit̄ in quolꝫ genere ſicut ⁊ actus: naꝫ eē
ſubale eſt in genere ſube per reductionē: eē aūt accidē
tiū forte eſt in genere accñtis: ⁊ ita pꝫ: ꝙ argumētū nō
ſequitur. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ aliqd pōt dici accñs alteri
duobus modis. vno qdē mō vt dicat̄ aliqd accñs ali
cui oē: qꝺ nō eſt pars eēntie eius ēt ſi ipm ſm ſuā nām
non ſit in gn̄e accñtis: ſicut dicimus: ꝙ dr̄ia accidit ge
neri: eo ꝙ non eſt pars eēntie gn̄is: lꝫ ipſa dr̄ia ſit in ge
nere ſube. Alio mō dr̄ aliqd eē accñs: qꝛ ⁊ ineſt alteri ꝑ
mōm accñtis: ⁊ eſt accidēs ſm ſui nām. ¶ Et ad huius
qdē euidētiā ſciendū eſt: ꝙ ad hoc vt aliqd inſit alteri
per mōm accñtis requirunt̄ tria. Nā cū accñs ſit q̄daꝫ
forma: oīs aūt forma ſit quedā perfectio. Primo reqri
tur vt illud: qꝺ ineſt ꝑ modū accñtis ꝑficiat ſubm pro
priū ꝑfectiōe extranea a nā ſui ſubi: ſicut albedo: q̄ in
eſt aīali perficit aīal perfectione extranea a nā ſenſiti
ua. Scđo vō: qꝛ accñtis eē eſt ineſſe ſubo: ſubiectū au
tē duplr̄ qd actu exñs reqrit̄: vt illa perfectio: que dꝫ i
eē ꝑ modū accñtis p̄ſupponat ſubꝫ actu eē: ſicut color
p̄ſupponit actu q̄ntū. Tertio vō cū accñs ſit ꝑfectio ex
tranea: vt dcm̄ eſt: reqrit̄ vt ſubm accñtis poſſit eſſe ſi
ne eo ſi ſit accñs ſeꝑabile: vt lapis ſine albedine: vel ꝙ
ſubm poſſit intelligi perfectū aliq̄ actuali ꝑfectione: ſi
ſit accñs inſeparabile ēt abſq; hoc: ꝙ aliqd intelligat̄
de illo accñte: nā ſicut hō pōt intelligi actu hō abſq; ħ
qꝺ intelligat̄ actu aliqd de riſibilitate ipſius: cuius rō
eſt: qꝛ cū oē accñs ſit de perfectionib' eẍneis: vel admī
nus de ꝑfectionib' ſcđis: neceſſe ē vt ſubꝫ cuiuſlꝫ accñ
tis ſiue ſeparabilis: ſiue nō ſaltē poſſit intelligi i actu
eē abſq; ħ: qꝺ aliqd intelligat̄ ꝺ iherētia accñtis. Nullū
aūt iſtoꝝ triū cōuenit ipſi eſſe ſubali: nā eſſe ſubale nō
ꝑficit ſubam ꝑfectione extranea a nā ipſius: ſicut nec
actualitas rei ꝑficit ipſam rē extranea ꝑfectione: eē au
tē eſt actualitas oīs rei. Silr̄ ēt ſcđo: ipm eē ſubale nō
p̄ſupponit ſubam in actu: qn potius: vt dcm̄ eſt: ipſum
eſt actualitas oīs ſube. Silr̄ ēt tertio: ipſa ſuba nūq̄ po
teſt intelligi eſſe actu aliquo mō: niſi intelligat̄ hr̄e eē
ſubale: eo ꝙ ſm Auiceñ. primū qꝺ cadit in intellectu ē
ens. Ex q̄ pꝫ: ꝙ ipꝫ eē nullo mō ineſt ꝑ modū accñtis:
neq;. n. oē qꝺ ineſt alteri: vel eſt in alio eſt accñs: ſicut
videmus: ꝙ forma ineſt mãe ⁊ eſt in ipſa: ⁊ tñ non eſt
accñs: ſed reqrit̄ ꝙ cōcurrāt illa tria: que dcā ſunt: quo
rū nullū cōuenit ipſi eē. ¶ Ad argumētū q̄ dōm: ꝙ lꝫ
eſſe accidat eſſentie: non tñ accidit ei ꝑ modū accñtis
ſcđo mō dicti: ſed p̄ mō dicti: lꝫ ēt in illo exēplo non ſit
oīmoda ſilitudo: eo ꝙ genus ꝯhit̄ ꝑ dr̄iam: nō aūt eēn
tia per eſſe: ſed potius ecōuerſo: ſed in hoc nō ē vis: exē
pla ponimus nō vt oīno ita ſint: ſed vt ſentiāt qui addi
ſcūt ſm pħꝫ in li. p̄rioꝝ: ⁊ per hoc pꝫ ſolutio ad 3m ⁊ ad
5m. ¶ Ad 4m dōꝫ: ꝙ illa ꝓpoſitio eſt ſimplr̄ falſa: ſi ab
ſolute intelligat̄. Nā qdditas rei cãtur ⁊ reſultat ex p̄n
cipioꝝ eſſentialiū cōpoſitione: ⁊ tñ ipſa nō eſt accidēs:
ſed potius cū effectus debeat aſſimilari ſue cãe: illa q̄
p̄mo ⁊ imediate ex eoꝝ cōiunctione cãntur: opꝫ eſſe
in eodē genere cū ipſis: cuiuſmodi ſunt nā rei ⁊ eē ſuba
le ipſius: ſed tñ ſi volumus verificare illā ꝓpoſitionem
opꝫ nos addere illa tria: q̄ poſita ſunt in ſolōne alterius
argumenti. Sic. n. illud. ſ. qꝺ fluit ex p̄ncipiis eſſentiali
bus iā cōſtitutis in eē ſubali vel ſm tꝑs: vel ſm nām: ⁊
illud: qꝺ fluit ab eis vt perfectio extranea a nā eoꝝ: ⁊
illud: qꝺ ita fluit: vt ſine intellectu eius poſſint intelligi
p̄ncipia eēntialia ſine dubio erit accñs. Si aūt iſte tres
ꝯdōnes nō addant̄ ꝓpoſitio ꝯtinet falſitatē. ¶ Ad 5m
dōm: ꝙ qꝛ ſola forma ſpecifica cōſtituit indetermina
to gradu entis nām rei: inde ē ꝙ ſm pħum in. 7. meta L.c.45.f.5
phi. ſola ſpēs diffinit̄: ipſum aūt eē conſeqtur nāꝫ ſpēi:
non inq̄ntū nā talis eſt. ſed potius ſm ꝙ hꝫ indiuidua
ri in certo ſuppoſito: qꝛ per hoc determinat̄ ad eē: ⁊ iō
non opꝫ: ꝙ eſſe ponat̄ in diffinitione: cum nā ſpecifica
non diffiniat̄ vt indiuiduata eſt: ſed inquantum talis
eſt: vn̄ non ſeqtur: ꝙ diffinitū non ꝯuertat̄ diffinitiōe
cū ſola nā diffiniat̄: vt dictū eſt. Qō. IX.

Ad quintum ſic p̄cedit̄. Ui
det̄ ꝙ eſſe non
ſit effcūs forme. Nam oīs forma ſicut
⁊ oīs creatura eſt ens per eē ſuū: ſed ni
hil eſt ſibipſi cā eſſendi. ergo eē nō eſt
effectus forme. ¶ P̄. Cum oīa cōparē
tur ad eſſe vt potētia ad actū ēt ipſe for
me: opꝫ dicere: ꝙ eſſe ⁊ rōne actualitatis: ⁊ rōne ſimpli
citatis ſit nobilius oībus entibus: ſed cā dꝫ eē nobilior
ſuo effectu. ergo eſſe non ē effectus alicuius forme crea
te. ¶ P̄. Ur̄ ꝙ ſimplr̄ nō poſſit eē effectus alicui' agē
tis nālis. Nā oīs cā eſt ſimplicior ſuo effectu: ſed nullū
agēs nāle eſt ſimplicius ipſo eſſe. ergo ⁊c.

Sed contra eſt ſnīa phi ⁊ cōis opinio: qua tene
tur: ꝙ forma eſt: que dat eſſe rei.

Reſpondeo dōꝫ: ꝙ iſta qꝺ duplr̄ ſolui poteſt.
vno modo: vt dicamus ipſum eē
vere cãri a forma: nam generatum in nā eſt effect' om
nium quatuor cãꝛ: eo ꝙ oēs cauſe ad q̄lꝫ libet genera
tionē concurrunt. Sed tñ qꝛ cā a cauſando dr̄: ideo cū
quatuor

quattuoꝛ ſint cauſe:iʒ cōpoſitū ſit oīum cauſaꝝ cōis ef
fectus:oʒ tñ cuilʒ cāe aliqd i ipſo cōpoſito aſſignari:ꝙ
ſit eius ꝓprius ⁊ ſpālis effcūs: ſicut videmus:ꝙ effcūs
finis eſt oꝛdo alterationis ⁊ motꝰ:⁊ oīum ꝑncipioꝝ ac
totius generationis in rē gnātā:effcūs aūt māe ē patiē
di:ſeu ſuſtētādi formā in nā in re gnata: vel aliqd ſilē.
Effcūs aūt efficiētis eſt factio ipſiꝰ gnati. Quare cū foꝛ
ma ſit nobiliſſima inter cāe q̄tū ad rōnē agēdi cū ipſa
ſit actꝰ:oʒ vt ei aliquē ſpālē ⁊ nobilioꝛē ceteris aſſigne
mus effcm:⁊ h̄ nos dicimus ipm eē: vbi tñ aduertēdū
eſt:ꝙ ipſa formalis cā oēs cāe excedit in tribus. ❡ Ad
cuiꝰ euidētiā ſciēdū ē:ꝙ nomē cāe originē hūit ab actu
cāndi:ſeu a cōicatione nāe:illud.n. dicimus hr̄e rōnē
cāe:qđ pōt alteri ſuā cōicare nām:cōicatio aūt nāe cō
ſeqtur actū: vñ videmus ꝙ q̄to aliq̄ magis ſunt actu
tanto magis ſe cōicant ſm nām:inter oēs aūt cās ipſa
forma plus hʒ de actualitatis nā:q2 ipſa eſt eēntialiter
actus:⁊ iō inter oēs cās ipſa ē nobilioꝛ q̄tū ad rōnem
cāndi:lʒ.n.in mouēdo finis oēs excedit cās: tñ in cān
do ipſa forma maioꝛē nobilitatē vr̄ hr̄e rōne iā dicta:
ex quo ēt ſeqtur:ꝙ ipm eſſe maximā hʒ nobilitatē iter
oēs effcūs. Q2 vō ois cauſe: ſeu agentis intētio ē ſuā ſi
militudinē ꝓducere in effcm: vnūqđq; aūt agit inq̄tū
eſt actu inde eſt ꝙ q̄to aliqd minus hʒ de potētialita
te:⁊ plus de actu tāto ſilioꝛē ſibi ꝓducat effcm: ⁊ iō cuʒ
iter oēs cās ipa forma plus hēat de actualitate ⁊ minꝰ
de potētia: vt dcm̄ ē:opʒ vt eius effcūs.ſ.ipm eſſe maio
rē hēat ſilitudinē in nā cū ſua cā: adeo vt ad idē genꝰ
reducaꝛ cū ipa. Et q2 ſilitudo ⁊ actus ſunt cā vnitatis:
iō ille cauſe:que multū hn̄t de admixtione potētie: oʒ
vt diſtēt a ſuis effectibꝰ:⁊ ſʒ ſubam:⁊ ſm ſubm: ꝑꝑ ꝙ
ille q̄ nihil vel modicū de potētialitate ꝑticipāt:tantaʒ
hn̄t cū ſuis effectibꝰ vnitatē: vt ipſe effcūs nō exeat ab
ipſa cā ſeꝑatus:ſed remaneat i ipſa q̄ſi ꝑfectio:ſicut pʒ
in luce:cuius effectus eſt lucere:q tñ effectus in ipſa lu
ce remanet quaſi eius ꝑfectio: ſicut ēt pʒ in effectibꝰ ⁊
actionibꝰ intellcꝰ:q̄ nō diuidunꝛ ab intellectu:ſʒ rema
nēt in ipſo quaſi eiuſdē ſue cāe perfectio:⁊ vltimū ꝯple
mētū:huius aūt ꝯiūctiōis ⁊ vnitatis nulla alia rō eſt
niſi actualitas taliū cāꝝ: ⁊ cū forma ſit actus tm̄: ide ē
ꝙ effcūs eius:q eſt eē tantā hʒ vnitatē cū forma vt ab
ipſa nullatenus ſeparēꝛ:qn potius in ipſa forma rema
net huius effcūs quaſi ſue cauſe ꝑfectio:ſicut lucere eſt
⁊ effectus ⁊ ꝑfectio lucis:⁊ verbū ſilr̄ eſt effectus ⁊ per
fectio intellcꝰ:ita tñ ꝙ q2 forma in rebꝰ cōpoſitis nō pt
ꝑ ſe ſubſiſtere:ſeqtur ꝙ nec ipſa ꝑ ſe poſſit eē ſubm ip
ſius. Ex his q̄oībus pʒ: ꝙ in tribꝰ differt effcūs forme
ab alijs cauſis:videlicet in nobilitate ꝓpter nobilitatē
ſue cāe:in identitate nāe:⁊ vnitate ad ſuā cām ꝑꝑ eius
actualitatē perfectā. ❡ Ad pᵐ dōm:ꝙ q2 ſicut iā dictū
eſt:effectus forme eſt adeo ꝯiunctus ſue cāe: vt ſit eius
q̄dā ꝑfectio:huius aūt effectus eſt eſſe: vt pʒ ex dictis:
inde eſt:ꝙ neceſſario formā oʒ eſſe aliquo mō cām ſui
eſſe:⁊ hoc qdem nō eſt incōueniēs.ſ.ꝙ aliqd ſit ſibi cā
eēndi formalr̄:lʒ nō efficienter. Et ꝙ hoc qdeʒ non ſit
ipoſſe:pʒ ex actiōe agentis:pōt.n.aliqd eſſe cā alicuius
effectus duplr̄. Et vno qdem mō vt ſit cā ſufficiēs ⁊ to
talis ad illū ꝓducendū:ſicut efficiēs eſt ſufficiēs cā fa
ctiōis. Alio mō vt ſit aliqd cā alterius:⁊ ſi aliquo mō:
nō tñ ſufficiēs ⁊ totalis:ſicut virtus nutritiua ē factiua
carnis:ſed hoc nō niſi in v̄tute aīe. Si g̊ primo mō loq̄
mur de cā:ſic nihil eſt ſibi cā eſſendi:eo ꝙ ad ꝓductio
nē ipſius eē reqriꝛ ꝓductio forme:q̄ ꝓduci nō pōt niſi
per actionē agētis. Ex quo pʒ:ꝙ ad ꝓductionē ipſiꝰ eſſe
reqriꝛ agens ⁊ reqriꝛ forma:ita tñ ꝙ neutrum eſt per

ſe ſufficiens cā ꝓducēdi illud:ſed ambo ſimul:nā agēs
efficit ipm eſſe inq̄tum ꝓducit ſubam forme: ad quā
eſſe conſeqtur:forma aūt ꝓducit ipm eſſe inq̄tum ab
ea imediate fluit:⁊ ſic pʒ:ꝙ lʒ forma ſit ſibi aliquo mō
cā eſſendi:tñ nō ſufficiēter vel totalr̄:eo ꝙ illud nō ꝓ
ducit niſi in virtute agentis:ſeu creantis ipſam. Scdo
aūt pōt oñdi ex intellectu ꝓpoſitionis:naʒ qñ dr̄ ꝙ ni
hil eſt ſibi cā eſſendi:ly eſſendi pōt ſupponere vno mō
ſm eē:qđ eſt qdditas rei vt ſit ſenſus:nihil eſt ſibi cau
ſa eſſendi.i.nihil eſt cā ſue ſube:vel nāe:⁊ ſic ꝓpoſitio ē
vera. alio mō ly eſſendi pōt ſupponere ꝓ ipſo eē:qui ē
actus eēntie:⁊ ſic ꝓpoſitio eſt falſa. Uidemus.n.ꝙ lux
ē ſibi ipſi cā lucēdi: ⁊ hō albus: lʒ nō ſit cā ſue ſube: pōt
tñ eſſe cā ſue albedinis. Et ſilr̄ ergo forma ⁊ ſi nō ſit cā
ſue ſube:q2 illā hʒ ab agente:nihil tñ ꝓhibet ipſam di
cere cām ſui eē:maxime cuʒ ⁊ h̄ ipm cauſet in virtute
agentis vel creantis ipſam: vt dcm̄ eſt. Si aūt obijciaꝛ
ꝙ nō ens nō pōt eē cā alicuius: forma aūt nō hʒ rōneʒ
entis in actu niſi per eē:dōm:ꝙ in his:que nō ꝓducun
tur ꝑ motū nihil ꝓhibet ſimul ꝓduci cām ⁊ effcm tpe:
⁊ ſi non nā:ſicut videmus:ꝙ ſimul ⁊ in eodē inſtāti ꝓ
ducunꝛ lux ⁊ ſplēdoꝛ:⁊ ignis ⁊ caloꝛ: ⁊ pomū ⁊ coloꝛ: ⁊
tamē ſplēdoꝛ eſt effectus lucis:⁊ caloꝛ effectus ignis: ⁊
coloꝛ pomi. ſilr̄ ergo cū eē non cauſeꝛ a forma ꝑ motū
ſimul poterit vtrūq; ꝓduci:⁊ tñ vnum erit cā alterius.
❡ Ad zᵐ dōm:ꝙ eſſe ꝓduciꝛ a forma in virtute agen
tis:eo ꝙ eſſe a forma ſimul ꝓduciꝛ. vt dcm̄ eſt: ⁊ in oi
bus talibus:q̄.ſ.ſil ꝓducunꝛ: vel oʒ ꝙ ambo ſimplr̄ ꝓ
ducanꝛ ab agente aliquo: vel ꝙ primū ꝓducat in eodē
inſtāti:ſcđʒ in v̄tute agentis vel creantis ipm. Mani
feſtū eſt aūt:ꝙ agens nō ꝓducit ipſam formā: ⁊ ꝑ ꝯñs
ipſum eē:niſi inq̄tū actu hʒ eſſe:ex quo pʒ:ꝙ ⁊ ſi eē po
nereꝛ nobilius q̄ forma:nō tñ eē nobilius q̄ agēs con
ſideratū inq̄tū hʒ actu eē:ſic.n.eq̄litas nobilitatis:⁊ ſi
non attendaꝛ in forᵉ:erit tñ in eo cuius virtute forᵉ cāt
ipſum eē:⁊ hoc ſufficit:ſic.n. videmus: ꝙ lux ſua v̄tute
ꝓducit formas ſubſtātiales:que ſunt nobiliores ipſa
luce:ſʒ tñ non ſunt nobiliores aīa orbis:in cuius virtu
te lux illas efficit. Uel dōʒ ⁊ meliꝰ:ꝙ illa ꝓpoſitio.ſ.ꝙ
effectus eſt nobilioꝛ ſua cā:ſic dʒ intelligi:q2.ſ.effectus
ſimpliciori mō: ⁊ per ꝯñs nobiliori ꝑexiſtit in virtute
cāe q̄ i re:ſicut videmus:ꝙ accñtia cū ſint forme ſim
plices: vñr eſſe ſimpliciores in ſuis cauſis: que vʒ ſunt
ſube cōpoſite:ſed tñ ſi cōſidereꝛ virtus qua ſuba ꝓdu
cit huius accñtia:ſic nō eſt dubiū:ꝙ accñtia ſimplicio
ri ⁊ nobiliori mō ſunt in virtute ꝓductiua ſube q̄ i re.
Silr̄ ergo dico de eē:ꝙ ſimpliciori mō ⁊ nobiliori mo
do eſt in virtute ꝓductiua forme q̄ in ipſo ſuppoſito:
nec pōt inſtari per hoc ꝙ eſſe eſt actus tm̄: ⁊ eſt omnis
actus:⁊ q̄to magis eſt abſolutus a potētialitate:tāto ē
ꝑfectioꝛ:⁊ ita cū eſſe qđ eſt in v̄tute forᵉ videaꝛ eē ma
gis ꝑmixtus poᵉ q̄ qđ eſt in ſuppoſito vr̄ ſolo predicta
nulla eē. Nam iʒ eſſe q̄tuʒ ad ꝑfectionē nāe ꝑfectius
ſit in ſuppoſito q̄ in virtute forme: tñ q2 virtus forme
eſt actiua ⁊ non paſſiua:⁊ q2 ipm eē in v̄tute qdem foꝛ
me eſt quaſi intentionalr̄:in ſuppoſito aūt eſt realr̄. in
de eſt ſimplr̄ loquendo:ꝙ ipm eē in virtute forme eſt
ſimpliciori ⁊ nobiliori mō:⁊ hoc ſufficit ad rōnē cauſe:
in ſuppoſito aūt eſt perfectiori modo:⁊ hoc non reqriꝛ
ad cāe nobilitatē. Nā de oībus effectibus hoc veꝝ eſt:
ꝙ.ſ.⁊ ſi non nobilius vel ſimplicius:tñ perfectius ſunt
in ſeipſis q̄ in ſuis cauſis. ❡ Ad 3ᵐ pʒ per ea que dicta
ſunt:q2 ⁊ ſi agens ſit magis cōpoſitū:tñ q2 non agit ni
ſi inq̄tum eſt actu:⁊ non eſt in actu niſi per ipm eſſe:iō
ſm hoc ꝓpoꝛtionaliter ſeruaꝛ ſimplicitatis equalitas

in cauſa ⁊ effectu. Et hec de ipſo eſſe dicta ſufficiant. Hic eſt ergo vnus modus ſoluendi qōnem iſtā ſatis ꝓbabilis: ſed q2 hic: lȝ forte nō ſit veritati ↄ̄riuſ: tñ q2 nouus eſt: nec oīno ↄcordare vr̄ cū dictis maioꝝ noſtroꝝ nō poſſumus alr̄ rñdere: dicamus ꝙ ipſa forma eſt pn̄cipiū quidditatis cōplectens rei nāmꝫ: ſolū .n. tunc ſm

T.c.4.t.5. phm in .z. phiſi. aliqd dr̄ hr̄e nām: qñ hȝ formaꝫ: ad cōpletionē aūt nāe rei ↄſeqꝉ ipſum eſſe: ſicut ad curſum cōſequiꝉ currere ⁊ aliqualr̄ ad lucidū eſſe ↄſequiꝉ lucere: eo ꝙ eſſe nihil eſt aliud ꝗ̄ actualitas ⁊ complemētū nāe cuiuſlibet rei. Cuȝ aūt potiſſima rei ꝑfectio ī nā precipue ſit intenta: neceſſe eſt vt iſtud rei vltimū ↄplemētū: qḋ appellamus eē ſit ab agente ⁊ ꝓducēte ſubaꝫ rei efficienter ꝓductū. tanꝗ̄ illud: qḋ eſt vltimū ⁊ ꝑfectiſſimū in effectu cuiuſlibet nālis agentis: vt ſic cā pn̄cipalis ipſius eſſe ꝑ modū efficientis ſit agēs: ⁊ tñ nihilominus ipſa forma dicaꝉ: ⁊ ſit cā ipſius eē inq̄ntū per formā cōpleꝉ nā rei ad quā ſola ↄſeqtur: ⁊ in qua ſoluȝ eſſe inueniꝉ receptū: ⁊ ſm hanc potētiā quā credimus eſſe nām pȝ rñſio ad obiecta: q2 procedunt ac ſi forma cāret eē per modū efficientis: quod non cōcedimus.

Poſtq̄ȝ determinatū eſt ḋ formis ſm ſe: ⁊ eaꝝ ꝓprietatibus q̄ntum pertinet ad preſens negociū: conſequēter agēdū eſt de ipſis ꝑ ↄparationē ad alia. Ex h̄ .n. ꝙ ipe forme vel ad actus rōnis: vel ad operationes ꝓpas: vel ad ipſam mām: ſeu ad ꝓpria ſuppoſita a diuerſis diuerſimode cōparanꝉ: multi in varios incidere errores: quos hic ſm noſtre ſcie modulū eliminare intendimus: propter qḋ circa h̄ quatuor verſabitur diſputatio ſequēs: vt. ſ. primo queraꝉ de ipſis formis ꝑ cōparationē ad actus rōnis. Scḋo vō ḋ formis in cōparatione ad actus ⁊ operatōes ipſaꝝ. Tertio vero de ipſis in ↄparatione ad māꝫ. Quarto ⁊ vltimo de illis in cōparatōe ad ſuppoſitū. ¶ Circa pm̄ aūt querātur tria. Et primo queraꝉ qd eſt illud: qḋ deſignaꝉ ꝑ diffinitionē: vtrū. ſ. forma tñ vel potius cōpoſitū ex mā ⁊ forma: ſeu aliqd tertiū ↄ̄ns iſta. Scḋo vō queraꝉ vtꝝ forma poſſit ꝑdicari de eo: cuius eſt forma: vel ſi nō: q̄ratur qd ſit illud: qḋ importaꝉ in rōne ꝑdicati eēntialis. Tertio āt queraꝉ vtrū ſuppoſita pluralitate formarū poſſit ſaluari predicatio ſuperioris de inferiori vel non: vt cū dico: homo eſt aīal. Qō. X.

T.c.26. Ad primum ſic ꝓcediꝉ. Videꝉ ꝙ diffinitio dicat ſolā formā. Scḋm .n. phm in .z. phi. forma ē exēplū ⁊ rō qdditatis rei: ſed oīs vā diffinitio ſignificat qdditatē rei: vñ ⁊ ſȝ phm diffinitio nihil ē aliud ꝗ̄ orō indicans quid eſt eſſe. g̊ diffinitio dicit formā tm̄. ¶ P̄. Scḋm phm in .z. phiſi. ꝑtes diffinitiōis reducunꝉ ad genus cauſe formalis: ſed

T.c.28. nullū cōpoſitū eſt in genere cāe formalis. ergo diffinitio non dicit qd cōpoſiti: ſed formā tantum.

T.c.4. In cōtrarium eſt: q2 ſm phȝ in .z. metaphiſi. eadē ſunt ꝑncipia eſſendi ⁊ cognoſcendi: ſed principium cognoſcendi potiſſimū eſt diffinitio: cū ipſa ſit demōſtrationis mediū: cuiꝰ effectus eſt ſcia ſm phm in ꝑ̊ poſterioꝝ. Quare cū principiū eſſendi ſit non ſolum forma: veꝝ ēt mā: opꝫ ꝙ ꝑ diffinitionē vtrūqȝ ipſoꝝ deſignetur.

Rñdeo dicendū: licȝ ēt ⁊ rōne: ⁊ antiquoꝝ cōmuni aſſertione probatū: ꝙ. ſ. per diffinitionem rei natura ſeu quidditas deſignatur: ⁊ ideo ad huius qōnis elucidationem oȝ videre quid ſit nature ſeu quidditatis nomine īportetꝉ. ¶ Ad cuius euidentiam ſciendum eſt: ꝙ cum forma ſubſtātialis ſm ſui ſubaꝫ ſit actus in genere ſube: materia vero ſm id qḋ eſt ſit potētia in eodē genere: potentia vero ⁊ actus euiſdem generis nālē habeant inclinationē adinuicē: neceſſe ē vt ipſa materia cuȝ forma in compoſitis eſſentialiter vnianꝉ: alias .n. ſequereꝉ: ꝙ oēs forme nāles eſſent ſeparabiles ſȝ Platonicoꝝ ſniam: ⁊ ꝙ oēs haberēt cognoſcendi: ſeu intelligendi virtutē: eo ꝙ vnūquodqȝ in tm̄ eſt cognoſcitiuū inq̄ntū eſt ſeparabile a mā ſm phȝ in 3. de aīa. Manifeſtū ē aūt: ꝙ ex his: que eēntialr̄ vniunꝉ: neceſſe eſt aliqd tertiū reſultare: qḋ impoſſibile ē eſſe alteꝝ extremoꝝ: qḋ qdē ſit cōpoſitū ex vtriſqȝ: vt ꝓbat phs in fine .7. metaphi. Quare cū hanc oēs dicāt rei eſſe nām: que eſt ex principijs eſſentialibꝰ ↄſtituta: hanc aūt vt pȝ ex dictis ↄſtet eē cōpoſitā: manifeſtū ē rei cōpoſite nāmꝫ: ⁊ per ↄ̄ns illud: qḋ ſignificaꝉ ꝑ diffinitionē ipſius non eē ſolū formā: non materia tm̄: ſed aliqd ex vtriſqȝ compoſitum. ¶ Ad primū dōm: ꝙ lȝ forma a phō dicatur eſſe ratio qdditatis rei: eo. ſ. ꝙ per ipſam cōpleꝉ rei ſuba: a qua trahiꝉ qdditas rei: tñ phs nō dicit: ꝙ forma ſit qdditas: ſed rō qdditatis: vt dcm̄ eſt. ¶ Ad zm̄ dōm: ꝙ duplex eſt mā: quedā .n. eſt mā īdiuidualis: ⁊ hec nō intrat diffinitionē. quedā autē eſt mā cōis: ⁊ hec intrat diffinitionē: eo ꝙ eſt pars nature rei: vt ex ſuperioribus pȝ: vñ ipſa nā ex forma ⁊ tali mā ↄſtituta ſe hȝ ad īdiuiduū quaſi formale reſpectu mālis: ſicut .n. forꝰ limitaꝉ in mā: ita nā hu꞉ cōis limitaꝉ ⁊ indiuiduaꝉ in ipſo indiuiduo ꝑ determinata accidētia: ⁊ ad certū ſuppoſitū vñ argumētū nō tȝ. Non .n. ꝑtes diffinitionis reducunꝉ ad formā tanꝗ̄ ipe ſint forme tm̄: ſed quaſi qddā formale: vt dcm̄ ē. Qō. XI.

Ad ſecūdum ſic ꝓcediꝉ. Videꝉ ꝙ forma poſſit predicari de eo cuius eſt forma. Rō .n. rei predicaꝉ de ipſa re: ſicut diſgregatiuū viſus ꝑdicaꝉ de albedine: ſed ſm phm in .5. metaphi. forma ē rō qdditatis rei. g̊ forma pōt ꝑdicari de qdditate ⁊ ſuba rei: vnumquodqȝ aūt eſt idē cū ſua qdditate ſm phm in .7. metaphi. ¶ P̄. Scḋm Boe. eſſe ꝑdicatum hȝ rōnem forme: ſed illud: qḋ predicatur ḋ aliquo eſſentialr̄: veriſſime hȝ rōnē ꝑdicati. ergo vt videtur illud: quod de aliquo eſſentialiter predicatur: habet rōnem forme ⁊ non compoſiti.

Sed contra eſt: q2 pars nō predicatur de toto: ſed forma hȝ rōnē ptis. q̄re ⁊c̄.

Reſpondeo dōm: ꝙ noīe forme aliqñ ſignificatur ipſa pars cōpoſiti: que dat eſſe materie. Aliqñ aūt noīe forme ſignificatur eēntia vel nā rei. Et ſiqdem formam accipiamus primo mō: ſic impoſſibile eſt ipſam eſſentialr̄ ꝑdicari de eo: cuius eſt forma: pōt tñ ꝑdicari denoīatiue: non .n. dicimꝰ: ꝙ homo ſit aīa: ſed aīatus: ⁊ huius qdē ſic pōt rō aſſignari: ſicut .n. vult Porphirius. Oīs predicatio aut ē ſuperioris de inferiori: aut equalis de equali. Inferius enī de ſuperiori īpoſe eſt predicari: vt ipſe dicit. Manifeſtū eſt aūt: ꝙ oīs pars cōparata ad totū hȝ rōnem minus cōis ⁊ inferioris reſpectu ſui totius: ſed oīs forma primo mō accepta eſt pars nāe rei: vt ſupra oſtēſū eſt. Quare impoſſibile eſt: vt ipſa de eo: cuius ē forma eēntialiter prediceꝉ. Rō autē quare pars de toto ꝑdicari non poteſt eſt iſta. Neceſſe eſt .n. vt in oī eſſentiali predicatione ꝑdicatū ſit idem eſſentialr̄ cū ipſo ſubo: hoc aūt eſſe non poteſt: ſi in noīe predicati īportetur ꝑciſio alicuius

T.cō.4.t.5.

T.c.vltimi.

In hac tm̄ mā Cōmētator. 7. metaphi. cōmē. 34. lȝ oppoſitū. ⁊ ēt L̄ hemiſtꝰ in ꝑ tex. cōmē. 9. tertij ḋ aīa. vñ ſm ipſos forma eſt tota rei quidditas: mā aūt ꝗ̄ nō eſt pa qdditatis: lȝ ſit fundamētuȝ ſeu apparēs deferēs quidditatem.

T.c.z.

T.c.20.

aliculus contenti in ſignificato ſubi: nã illud: qḋ ab alī
quo intelligiť p̄ciſuʒ non eſt idē cū illo: ⁊ ita dicere: ꝙ
p̄dicatum ſit eſſentialiter idem cū ſubiecto: ⁊ ꝙ aliqḋ
p̄cidatur a ſignificato p̄dicati de ſignificatiōe ſubi:
eſt implicare ꝯdictionē: exēpluʒ eſt aūt: ꝙ ab itellectu
partis p̄ciditᷓ intellectus totius: impoſſe eſt ḡ vt pars
p̄dicetur de toto: ⁊ per ꝯñs nec forma de eo cuius ē for
ma. Si aūt forma accipiaᷓ ſcḋo modo. ſ. p̄ eſſentia
vel nã: ſic dico: ꝙ ipſa eſſentia poteſt ſignificari vt ps:
vt cū dico aīalitas: vel humanitas: ⁊ dico ꝙ ſignificaᷓ
vt pars: eo ꝙ ſic accepta a ſuo ſignificato p̄cidiᷓ mate
ria deſignata ⁊ accñtia: ꝑ humanitatem .n. non ſignifi
catur niſi illud: vñ homo eſt homo: hic aūt non ſunt ac
cidentia neqꝫ materia ſignata: ⁊ ideo cū pars nō p̄di
cetur de toto: vt dictū eſt: eſſentia ſic accepta non p̄di
catur de toto. Alio mō poteſt ſignificari eſſentia vt to
tum: vt totū dico: eo ꝙ ꝑ nomē non includiᷓ: nec exclu
ditur aliqḋ: qḋ inueniaᷓ in ſuppoſito: ſic aūt ſignificaᷓ
ꝑ nomen aīalis ⁊ hominis: ⁊ ſic eſſentia p̄dicaᷓ. Pa
tet ergo: ꝙ forma non p̄dicatur: ⁊ quid eſt illud: qḋ p̄
dicatur: q: eſſentia vel natura abſolute conſiderata ⁊
ſignificata vt totum: licet etiam tali eſſentie non cōue
niat ratio generis vel ſpeciei: niſi ſꝫ eſſe ꝙ habet in in
tellectu: vt alibi habet oſtendi. ❡ Ad primū dicēdū:
ꝙ rō aliqñ ſumitur pro quidditate: ſeu diffinitiōe rei:
⁊ ſic rō rei p̄dicaᷓ de ipſa re. Aliqñ ſumiᷓ rō ꝓ p̄ncipio
ſeu ꝓ aliqua pte p̄ncipali ipſius rei: ſicut dicimꝰ: ꝙ lux
eſt tota rō coloris. p̄mo ḡ modo ꝓcedit argumentū. ſe
cūdo aūt modo intelligiᷓ verbū phi dicētis: ꝙ forma
eſt rō q̄dditatis rei. ❡ Ad 2m dōm: q̄ per illā rōnē nō
ꝯcludiᷓ: ꝙ p̄dicatum ſit forma: ſed ꝙ teneat locum
forme quaſi quoddam formale reſpcū ſubi: ⁊ hoc be
ne concedendum eſt. Qō. XII.

D tertium ſic p̄cediᷓ. Viᷓ ꝙ ſuppoſita p̄lalita
te formaꝝ poſſit ſaluari p̄dicatio ſupe
rioris de inferiori: puta generis de ſpē.
De quolꝫ .n. affirmatio vel negatio vā:
ſed ſuppoſita vnitate formaꝝ impoſſe
eſt ſaluari p̄dicationē generis de ſpē. ḡ
ad ſaluandū hmōi p̄dicationē opꝫ ſupponere plres for
mas. p̄batio minoris eſt: q: forme diuerſaꝝ ſpērū im
T.c.10. poſſibile eſt: ꝙ ſint equales: cū ſint ſicut numeri ſꝫ phꝫ
in 8o metaphi. ſed forma generis equaliter inuenit in
oībus ſpēbus. ergo vel opꝫ dicere: ꝙ alia ſit in cōpoſito
forma generis a formis ſpecificis: vel opꝫ deſtruere eq̄
litatē p̄dicatiōis: que eſt inter genus ⁊ ſpēm. ❡ P̄. De
ſuperius ⁊ magis cōe pōt p̄dicari de ſuo inferiori ſm
ſniam Porphi. ſed ſuppoſita p̄lalitate formaꝝ adhuc
genus erit inferius ⁊ magis cōe reſpectu ſpeciei. ḡ ſup
poſitis pluribus formis adhuc ſaluaᷓ p̄dicatio ſupe
rioris de inferiori. ❡ P̄. Si eſt eadem forma generis
⁊ forma ſpeciei cū genus dicat totam eſſentiā ſpērum:
ſequetur ꝙ eadem ſit eſſentia omnium ſpecierum: ſed
que cōueniunt in eſſentia conueniunt in ſpecie. quare
omnes ſpecies conueniēt in ſpecie.

Sed cōtra eſt: ꝙ ſi alia eſt forma generis a for
mis ſpērum: tunc aut ſpēs ſunt ideꝫ
generi eſſentialr: aut non. Et ſiqdem non ſunt idē: ſed
potius eſt alia ſpeciei eſſentia: ⁊ alia generis: cū vtraqꝫ
eſſentia ſit in ſpē: ſeqtur: ꝙ in qualibet ſpē ſint due eēn
tie oīno diuerſe: ⁊ per ꝯñs cum due nature vel eſſentie
non poſſint p̄dicari de inuicem: nec informari vni
co eſſe: ſicut nec poteſt eſſe vna actualitas albi ⁊ nigri:
ſequitur ꝙ ſuba ſpeciei non ſit aliquid vnum ſimplici
ter: ſed multa: ⁊ ꝙ genus non p̄dicetur de ſpecie. Si
aūt dicatur: ꝙ ſpecies ſint idem cum eſſentia generis:
ſequitur ꝙ ſint etiam eſſentialiter idem inter ſe: ⁊ ita
erit eadem eſſentia oīuꝫ ſpecieꝝ: quod eſt incōueniēs:
ac per ꝯñs vna ſpecies poterit p̄dicari de alia. quare
cū hec inconuenientia non ſequanᷓ ſuppoſita vna for
ma: vbi patebit in ſolutione tertij articuli: melius dicē
dum eſt: ꝙ ſit tñ vna forma generis ⁊ ſpeciei differēs
ſolū penes determinatū ⁊ indeterminatum.

Reſpondeo dōꝫ: ꝙ ſuppoſita p̄lalitate forma
rū ſubaliū in eodē ſuppoſito p̄di
catio ſuperioris de inferiori ſaluari nō pōt. ❡ Ad eu
ius euidentiā ſciendū eſt: ꝙ tria requiruntᷓ ad hoc vt
vnū poſſit de altero eſſentialr p̄dicari. Et p̄ qdē vt ipꝫ
qḋ p̄dicaᷓ ſit ſuperius ⁊ magis cōe: vel ad minus eq̄
le cū ipſo ſubo: nā inferiꝰ de ſupiori p̄dicari nō pōt: vt
pꝫ ex dictis. Scḋo vero reqriᷓ vt p̄dicatū ⁊ ſubm ſint
eſſentialr vnū: lꝫ .n. p̄dicatio compleaᷓ per actum rō
nis cōponētis vel diuidentis vnum cuꝫ altero: vel ab
altero: tñ ꝓ fundamento hꝫ in re identitatē coꝝ: quoꝝ
vnū de altero dr: ⁊ ideo cū in oī p̄dicatione p̄dicatū ſit
aliqualr vnū cū ipſo ſubo: oꝫ vt in eſſentiali p̄dicatiōe
vtrunqꝫ extremoꝝ eſſentialeꝫ habeat vnitatē. Tertio
vero exigiᷓ vt ab intellectu p̄dicati nihil p̄cidatur
ſeu intelligaᷓ p̄ciſum de his que pertinēt ad intellectū
vel rōnem ſubi. Alias .n. cū p̄dicatū ſm ſe totū affir
mari debeat de ſubo ⁊ ecōuerſo: p̄ciſio aūt negationeꝫ
iportet eius qḋ p̄cidiᷓ: ſequereᷓ ꝙ de eodē eſſet nega
tio ⁊ affirmatio vera: vt pꝫ ex dictis. Si aūt ſupponaᷓ
alia eē forma generis ab illa ſpēi: ſiue vt verius loqua
mur ⁊ ꝓprius alia forma: que dat eſſe generis ab illa: q̄
dat eſſe ſpecificū: duo vltima ipoſſe erit repenre in gn̄e
⁊ ſpecie. Nā cū forma generis ſit idē eſſentialr cuilibꝫ
ſpērū. alr oporteret dicere: ꝙ hō ⁊ aſinus eſſent aīalia
ꝑ accñs: ſpēs aūt ſint oppoſite ⁊ diuerſe: ſequeᷓ ꝙ vna
⁊ eadē forma ſpecie ſit idē eſſentialr oppoſitis ⁊ diuer
ſis formis: ac ſi diceret: ꝙ albedo eſſet idem eſſentialr
cū nigredine ⁊ albedine: quod eſt ipoſſibile. Quare vl
oꝫ dicere: ꝙ genus nō habeat vnitatē eſſentialē cū ſpē
vel ꝙ eadem ſit eſſentia vtriuſqꝫ differens ſoluꝫ ꝑ de
terminatum ⁊ indeterminatuꝫ: ⁊ ſic pꝫ: ꝙ deficit ſcḋa
ꝯditio: q̄ reqrebaᷓ ad eſſentialē p̄dicationē: ſiliᷓ etiaꝫ
deficit tertia. Naꝫ ſi eſt alia forma generis ab illa ſpe
ciei cum diuerſas formas naturales impoſſibile ſit ſe
mutuo includere per ꝓprij nominis ſignificationeꝫ: eo
ꝙ ipſe multiplicantur ſm differentias oppoſitas: ſeq
tur ꝙ anima ſenſitiua: que eſt forma generis ſm ꝙ ab
ipſa ſumitur ratio generis ſit talis forma: que det ita eſ
ſe ſenſitiuum: quod non poſſit dare aliquod aliud eſſe:
ac per hoc: quod ab itellectu eius p̄cidatur omnis vl
terior perfectio: puta rationale: vel intellectiuum: ⁊ ita
cum in ſignificato ſubiecti: quod eſt homo includatur
rōnale: ſequitur vt ab intellectu p̄dicati: quod eſt ani
mal p̄cidaᷓ aliquid de eēntialibus ſubiecti ac per cō
ſequēs q̄ ſe habeat per modū partis: ⁊ de ipſo eſſentia
liter p̄dicari non poſſit. Quare ſi debeamus ſaluare
p̄dicationem generis de ſpecie: ⁊ ſpeciei de indiuiduo:
oꝫ dicere: ꝙ vna ſit forma ſeu eēntia generis ⁊ ſpeciei:
⁊ ſpēi ⁊ indiuidui differens ſolū penes determinatum:
ſiue ſignatum ⁊ nō ſignatū: lꝫ alius ſit modus deſigna
tionis vtrobiqꝫ. Nam deſignatio indiuidui reſpectu
ſpeciei eſt per mãm indiuidualē: deſignatio autē ſpe
ciei reſpectu generis eſt per differentiā cōſtitutiuaꝫ: q̄
ſumiᷓ ex principali perfectiōe quā dat forma rei. Qḋ
tñ ita itelligēdū ē: ꝙ .ſ. huiꝰ determiatio: q̄ inueniᷓ i ſpē

reſpectu generis nõ eſt per aliqd extra ita ĩ eẽntia ſpẽi: ꝙ nullo mõ ſit in eẽntia generis: imo qcqd eſt i ſpẽ vt determinatũ: eſt ⁊ in genere vt determinatũ. Nã ſi genus nõ diceret totũ: qcqd eſt in ſpẽ nõ poſſet predicari de ipſa. ❡ Ad pᵐ dõm: ꝙ ad euidẽtiã huius argumẽti ⁊ alioꝝ ſiliũ oꝫ ſcire q̃lr forma generis ꝯtinet eſſentiã ſpẽi: ⁊ q̃lr eſt in ipſis ſpẽbus. Ad pmi ergo notitiaꝫ ſciendũ ẽ: ꝙ genus ⁊ ſpẽs: ⁊ dr̃ia de ſui ſignificatiõe dicũt totũ ⁊ nõ partẽ rei: alr non poſſent pdicari de toto: ſed tñ qꝛ ſubã rei: quam ſignificãt oĩa iſta eſt vna tñ: nõ poſſum⁹ dicere: ꝙ hec tria .ſ. genus ⁊ dr̃ia ⁊ ſpẽs eodẽ mõ ipſaꝫ ſignificẽt: alr oporteret dicere: ꝙ iſta tria noĩa eſſent ſynonima: qd̃ eſt falſum: ſignificant g̃ eã diuerſimode. Qd̃ vt melius poſſit intelligi ſciendũ ẽ: ꝙ cũ ſpẽs reꝝ ſint ad modũ numeroꝝ: in qbus vnus addit pfectionẽ ſup aliũ: opꝫ neceſſario dicere ꝙ pfectiones inferioꝝ ſint in ſuperiorib⁹: ac p hoc ꝙ in vna ⁊ eadẽ re ſint diuerſe pfectiones eſſendi: ſicut videm⁹ ꝙ in hoĩe eſt pfectio eſſe ⁊ vite: ⁊ ſenſus ⁊ intellꝰ: ⁊ iõ cũ rõ rei ſumat̃ ab ipſa re ſm ꝙ ſtat ſub aliqua pfectiõe vel actu: rõ aũt rei ſit quã ſignat nomẽ: ꝯtingit ipſaꝫ rẽ diuerſis noĩbus noĩari: vel ſignificari: ſm ꝙ diuerſe ſunt eſſentiales pfectiões ipſius: ſicut videmus: ꝙ hec noĩa dñs: pater: ⁊ hõ: vnã ⁊ eãdẽ rem exprimere pñt: ſi aliqs ſit cui ꝯueniãt iſta tria: ⁊ tñ hec noĩa lꝫ eandẽ rẽ ſignificent: non erũt ſynonima: eo ꝙ illã rem exprimũt ſꝫ ꝙ eſt ſub diuerſis pfectionibus ꝯſtituta. Dato .n. ꝙ vnus ſolus eſſet hõ: q ⁊ eſſet dñs: ⁊ eẽt pr̃: adhuc illa noĩa nõ eſſent ſynonima: nec vna eẽt rõ ſignificata per ipſa. ſic ergo lꝫ exẽplũ pdictũ non ſit forte quo ad oĩa ſiſe: ꝯtingit de genere: ⁊ ſpẽ: ⁊ dr̃ia. Naꝫ qꝛ in hoĩe eſt triplex pfectio .ſ. vite: ſenſus: ⁊ intellꝰ: inter pfectiones aũt vni⁹ eſſentie oꝫ ſemp eſſe aliquẽ ordinẽ: eo ꝙ alr̃ vnitas eſt principiũ ordinis: ordo eſt pñᵐ vnitatis: inde eſt ꝙ inter pfectiones huius aliqua eſt quaſi pncipalioꝛ ⁊ formalioꝛ: ⁊ quaſi determinatiua aliaꝝ ⁊ vltimũ complementum: ſm ergo ꝙ aliqd̃ ſuppoſitũ ſtat ſub vltĩa pfectione: puta ſm ꝙ ſtat ſub pfectione intellectiua: ſic exprimit̃ per nomẽ dr̃ie cõpletiue: puta p rõnale: ſꝫ ãt ꝙ ſtat ſub perfectione: vel ſub perfectiõibus: q̃ q̃ſi mãles cõparant̃ ad ipſam vltimã: ſic exprimit̃ p nomen generis: ſeu p noĩa geneꝝ: in qb⁹ illa ſpẽs cõtinet̃: puta ſm ꝙ ſtat ſub perfectiõe ſenſus: ſic exprimit̃ p aĩal: ſꝫ aũt ꝙ ſub perfectione vite: p viuũ vel vegetabile: ſm aũt ꝙ ſub perfectione trine dimẽſionis: exprimit̃ p nomen alterius generis: qd̃ eſt corpus: ſpẽi aũt nomen ſignificat totũ: ſm ꝙ eſt ex vtraqꝫ perfectiõe cõpoſitũ .ſ. generis ⁊ dr̃ie. Et qꝛ vt dcñ eſt vnicuiqꝫ dictoꝝ nominũ .ſ. generis: ⁊ dr̃ie: ⁊ ſpẽi rñdet ppria rõ ſm quã ſignificat talẽ rẽ: rõ aũt ſm quã nomẽ generis ſignificat ipſam rem ſumit̃ ab eo: qd̃ eſt quaſi mãle: vt dictuꝫ ẽ. Oẽ aũt mãle q̃tũ in ſe ẽ: eſt indeterminatũ ⁊ in potentia: inde eſt ꝙ ipm genus ſignificat: ſeu exprimit ipſam rei nãm: ſm id qd̃ mãle eſt in ipſa: indeterminate tñ ⁊ in potẽtia exiſtem ad q̃cunq̃ aliã perfectionẽ: vñ pꝫ: ꝙ lꝫ de intellectu pͦ generis non ſit vltima forma: ſiue dr̃ia: ſed ſolũ id: qd̃ quaſi mãliter ſe hꝫ: tñ pp hoc ipſam non excludit nec pcedit: q̃ imo cũ oẽ mãle ſit in potẽtia ad quẽlibet actũ indeterminate: oẽs perfectiões formales: que poſſent illi mãli adiungi exprimit: indeterminate tñ ſicut potẽtia oẽs actus: ⁊ h̃ eſt: qd̃ dixit Porphirius: ꝙ genus nullã dr̃iaꝫ ꝯtinet actu: eo .ſ. q nõ ſũt de primo intellectu eius: pp qd̃ nec ipſe ꝓprie loq̃ndo pdicant̃ ſm phm̃ in .4. thopi. preter vo oẽs. Rõ autem ſm quã nomẽ dr̃ie exprimit rẽ: ſumit̃ ab eo: qd̃ eſt vltima rei perfectio: ⁊ iõ cũ oẽ tale ad nihil aliud ſit in potẽtia: inde eſt ꝙ dr̃ia precedit intellectũ oĩs alterius pfectionis: pp qd̃ ipſa nihil dicit indeterminatũ: ĩdeterminatione formali: ſed ſolũ indeterminatiõe mãli .ſ. ipſa indiuidua: in qbus ſubã ſpẽi determinat̃ ad mãꝫ certam: vnde ſicut genus indeterminate dicit totã ſubſtãtiã ſpẽi: ita ⁊ ſpẽs totã ſubam indiuidui. Ex quo etiã ſeqtur: ꝙ ſicut de intellectu primo generis nõ eſt dr̃ia: ita nec de primo intellꝰ dr̃ie eſt genus: lꝫ neutruꝫ a ſuo intellꝰ precedit alterius intellᵐ. ſic g̃ pꝫ pᵐ: q̃lr .ſ. ſpẽs ꝯtinet̃ in genere: qꝛ .ſ. q̃ſi quodã determinatũ ĩ ĩdeterminato: pꝫ ẽt ex hoc ſcdm̃: q̃lr .ſ. eſſentia gñis ſit in ſpẽ: qꝛ .ſ. quaſi indeterminatũ in re limitata ⁊ determinata p actũ. Ex quo ẽt manifeſta eſt ſolo oiuꝫ argumẽtoꝝ. nam qñ dr̃: ꝙ genus equalr̃ pdicat̃ de ſpẽbus: eſt intelligendũ: ꝙ equalr̃ predicet̃: non quaſi aliqd vnũ ⁊ idẽ numero vel ſpẽ extra in oĩbus ſpẽbus: ſed quaſi aliqd ĩdiſtinctũ: ⁊ in potẽtia ens equalr̃ ad oĩs actus terminationeꝫ: vñ ab eadẽ forma datur eſſe mãle: a quo ſumit̃ nomẽ ⁊ rõ generis: ⁊ eſſe formale a quo ſumit̃ rõ ſpẽi. ❡ Ad 2ᵐ ẽt pꝫ rñſio: qꝛ non ſolũ illud vnũ requirit̃ ad pdicationẽ eſſentialem: ſed requirunt̃ alia duo: que dicta ſunt. ❡ Ad 3ᵐ ẽt pꝫ rñſio: q̃uis .n. genus ſignificet totã eẽntiam ſpẽi: non tñ opꝫ: vt diuerſaꝝ ſpẽꝝ: quarũ eſt vnũ genus ſit vna eſſentia: qꝛ vnitas generis ex ipſa ĩdeterminatõe pcedit: nõ aũt ita ꝙ illud: qd̃ ſignificat̃ per genus: ſit vna nã numero in diuerſis ſpẽbus: cui ſupueniat res alia: que ſit dr̃ia determinans. ſicut forma determinat mãm: que eſt vna numero: ſed qꝛ genus ſignificat aliq̃ formã: non tñ determinate hanc vel illam: quam determinate dr̃ia exprimit: que non ẽ alia quã illa: que indeterminate ſignificabat̃ per genus: vnde pꝫ: ꝙ remota per dr̃iam illa indeterminatione remanent ſpẽs per eſſentiam diuerſe.

Deinde cõſiderandum eſt de formis in comparatione ad actus ⁊ operationes ipſaꝝ. ❡ Et circa hoc queruntur duo tñ. Et primo qdeꝫ vtrũ vna ⁊ eadem forma poſſit habere diuerſas operationes a ſpecie ⁊ genere. Secũdo vero vtrum ſuppoſita vnitate forme neceſſario ipſa forma conferat incorruptibilitatẽ materie: ita ſcilicet vt hoc ſuppoſito omne corpus ſit incorruptibile. Qõ. XIII.

Ad primum ſic pcedit̃. Videt̃ ꝙ vna ⁊ eadem forma non poſſit eſſe diuerſaꝝ operationum pncipium. Unius enim rei vnus eſt finis vltimus: ſed ſm phm̃ in lib. de celo ⁊ mũdo opatio eſt vltima rei perfectio ⁊ finis eius. ergo ab vna forma non procedit niſi vna operatio. ❡ P̃. Operatio ſequitur nãm rei: ſed nã cuiuſlibet rei eſt vna: ⁊ ĩ aliq̃ vna determinata ſpẽ ⁊ determĩato gñe. g̃ ab vna forma nõ pñt cãri operationes diuerſe in gñe ⁊ ſpẽ.

Sed contra eſt: qꝛ aĩa hꝫ diuerſas operatiões .ſ. intelligere: velle ⁊ ſĩlia: ſꝫ aĩam nullus vnq̃ poſuit ex diuerſis formis compoſitam. ergo ab vna forma poſſunt diuerſe operatiões cauſari.

Reſpondeo dõm: ꝙ vna res poteſt habere diuerſas opationes: ⁊ vna ⁊ eadem forma mediãtibus ſuis potẽtijs poteſt eẽ diuerſarum opationũ pncipiũ. ❡ Ad cuius euidẽtiã ſciẽduꝫ eſt: ꝙ vnũquodqꝫ opat̃ inq̃tũ eſt actu ſm phm̃: inq̃tũ aũt ẽ actu vnũquodqꝫ in tm̃ eſt ens: ſm aũt phm̃ ens ⁊ vnũ ꝯuertunt̃: vnitas aũt eſt ſimplicitatis pñᵐ. Ex quo pꝫ: ꝙ q̃to

Nõ qũo ſpecies cõtinent̃ ſb gñe: ⁊ quo genus ſe habeat ad ipſas ſpecies.

ſcdo celi. t. c. 4. ⁊ inde 1

3. phi. t. c. 17 ⁊ 9. metaph. t. c. 20.

ꝙ q̄to aliquid magis eſt vnū ⁊ magis ſimplex tanto ē magis virtuoſum ad opandū: vñ ois forma ⁊ ois res q̄to ſimplicior eſt tāto plēs hȝ opatōes: pp qḋ aīa hūana inter oēs inferiores formas plēs hȝ opationes. Sȝ tñ aduertēdū eſt: ꝙ q̄ q̄to aliqḋ eſt magis actu: tanto eſt magis ens: ⁊ q̄to eſt magis vnū: tanto eſt magis in actu ⁊ virtuoſu ad opandū: vt dcm̄ eſt: iō q̄to forme ſiue res queciq̄ ſunt magis ſimplicēs: tāto p vnū plā opari pñt: ſicut angelus p ſolā intellm̄ oia illa cognoſcit: que aīa per diuerſas potentias vix cognoſcere pōt: vñ pȝ: ꝙ vna ⁊ eadē forma pōt diuerſaꝝ operationū eē pn̄ᵐ. ❡ Ad pᵐ dōm: ꝙ vnius rei vnus eſt finis pncipalis ⁊ vltimus: ſecūdarij aūt ⁊ proximi poſſunt eē plures: ⁊ ita dōm eſt de opationibus. ❡ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ lȝ res ſic vnius nāe: habet tñ multas virtutes: ⁊ p ꝯñs poteſt habere multas operationes. Qō. XIIII.

Ad ſecūdum ſic pcedit̄. Uꝛ ꝙ ſuppoīͦ vnitate forme neceſſario oē corpus ſit incorruptibile. Oē.n. qḋ caret ꝯrietate ē incorruptibile: ſȝ ſuppoſita vnitate forme oē corpus carebit ꝯrietate. ḡ erit incorruptibile. Probatio minoris eſt: q̄ ſi vna forͣ ſit tm̄ in cōpoſito: ipſā oȝ vniri māe pᵉ: ſed forme ſubāli nihil eſt ꝯriū: ſimilr etiā nec materie prime. ḡ oē corpus erit incorruptibile. ❡ P̄. Qḋ eſt cōpoſitū ex incorruptibilibus eſt incorruptibile: ſed ſuppoſita vnitate forme hō eſt cōpoſitus ex incorruptibilibꝰ: q̄ videlȝ ex aīa ⁊ mā prima: quoꝝ vtrūq; ē incorruptibile ſȝ phm̄ in .3. de aīa. ⁊ in p phiſi. ḡ adminus ois homo erit incorruptibilis: quod eſt falſum.

Tertio de aīa T. cō.4.6. ⁊.7. p phiſi. Tex. cō.82.

Sed cōtra eſt: q̄ vbicūq; ſunt ꝯrie q̄litates illud opȝ corrūpi: ſed ſuppoſita vnitate forme adhuc manēt in corporibus ꝯrie qualitates: vt infra patebit. ḡ ſuppoſita vnitate forme non oportet omne corpus eſſe incorruptibile.

Rñdeo dōm: ꝙ iſta ē vna de radicibꝰ: pp quā q̄dā leuiter moti ſunt ad ponēdū plalitatē formaꝝ. Credebāt.n. neceſſario ſeq oē corpus eſſe incorruptibile: ſuppoſita tm̄ vna forma in ſuppoſito nāli: ſed hoc nō eſt neceſſariū: due eñi cāe corruptiōis cōſueuerūt cōiter aſſignari: vȝ ꝯrietas actionū: ⁊ puatio pfectionū: q̄rū quelibȝ inueniri pōt in rebꝰ nālibus: ēt ſuppoſita vnitate formaꝝ. Nā pma cā vȝ ꝯriaꝝ actio q̄litatū neceſſario in cōpoſito corruptionē inducit: eo ꝙ ſm phm̄ ois paſſio magis facta abijcit a ſubā: h aūt p vnitatē forme nō tollit̄: nā lȝ in mixto forme elorū nō maneāt ſm actū: tñ q̄ ipm̄ mixtū eſt q̄ſi mediū ex extremis ꝯſtitutū: vt in ſeq̄nti qōne dicet̄: oȝ vt in ipo remaneat virtus ad pducēdū ſiles q̄litates illis: q̄ fundant in extremis: pp ꝙ ſicut in extremis ſunt calidum frigidū: humidū ⁊ ſiccū: ita ēt cū extremi accñtia ex extremis trahāt originē: oȝ vt in mixtis inueniant̄ ſiles illis q̄litates ꝯrie paſſiue. ſ. ⁊ actiue: eo ꝙ ipm̄ mixtū ex elis paſſiuis hȝ virtutē pducēdi q̄litates paſſiuas: ⁊ ex actiuis actiuas: lȝ ipſe in mixto ſint eēntiali ꝯiūctione vnite: vt ſic p talē vnionē vnā q̄litatē mediā ꝯſtituāt. Manifeſtū eſt aūt: ꝙ oē tale in quo ſunt huius qualitates ꝯrie: opȝ eē corruptibile. quare pȝ: ꝙ ēt ſuppoſita vnitate formaꝝ corpora nālia erūt corruptibilia: ſilr vt dcm̄ ē ſcḋa corruptionis cā ē defectus pfectionum. ex hoc.n. ꝙ mā eſt in potētia ad oēs perfectiones nāe: nulla aūt forͣ pōt ipā oi nāli pfectiōe perficere: oȝ vt ſemp in mā dū hȝ vnā formā remaneat in ea puatio ⁊ appetitus ad aliā; ex quo neceſſario ſeq̄tur corruptibili

Due cāe corruptiōis.

tas: ſiue ſit vna forma: ſiue plēs: pp qḋ dicit phs in p̄mo phiſi. ꝙ altera pars ꝯrietatis. ſ. priuatio ſemp imaginat̄ ad malefactū. i. ad corruptionē. ❡ Ad pᵐ dōȝ: ꝙ pȝ miſſio: q̄ eſt ibi ꝯrietas q̄litatū: ⁊ ꝯrietas māe ⁊ forͤ: ⁊ ꝯrietas puatiōis ⁊ actus: ⁊ p h pȝ ad ſecūdū.

T.c.80.

Habito de formis p ꝯpationē ad actus rōnis: ⁊ p cōparationē ad effcūs ⁊ opatiōes ipſaꝝ: nūc agēdū ē de ipſis p ꝯpationē ad māȝ ppaȝ. Et q̄ m̄a nālis nullius rei pōt eē pnᵐ: niſi p gñationē ⁊ motū: iō q̄rēdo de formis p cōparationē ad mām: opȝ etiaȝ ſimul q̄rere de ipſis put ꝯpant̄ ad generationē ⁊ motū. Et circa h querunt̄ tria. Et p vtrū eloꝝ forme maneant in mixto actu: vel potētia tm̄. Scḋo vtrū ois forma ſubālis imediate vniat̄ materie pme. Tertio vtrū nō manentibus formis poſſint remanere alique virtutes: vel qualitates eloꝝ eedē numero. Qō. XV.

Ad primū ſic pcedit̄. Uꝛ ꝙ forme eloꝝ: ⁊ p ꝯñs ipa ela maneant actu i mixto. Dicit.n. phs in p de generatiōe. ꝙ ſi elā non manet in mixto: neq; vnū: neq; plā: nihil relinquit̄ niſi mā: ſȝ mā ſola cū forma nō facit mixtionē. ḡ ſi ela non ſunt actu in mixto: ſeq̄tur ꝙ nihil ſit mixtū in nā. ❡ P̄. Si ela corrumpunt̄ in mixto cū corruptio vnius ſit generatio alteriꝰ: ſeq̄tur ꝙ mixtio ſit generatio: qḋ ē ꝯ phȝ. ❡ P̄. Nullū accñs eſt ſepabile: ſed q̄litates eloꝝ manēt in mixtis. ḡ oȝ: ꝙ ibi maneant ela. ❡ P̄. Nihil corrūpit̄ niſi a ſuo ꝯrio: ſed ſi ela corrūpant̄ in mixto nō erit aſſignare ꝯrietatē corruptiuā: ⁊ ita nullū mixtum erit corruptibile. ❡ P̄. Nihil agit niſi ſm ꝙ ē actu: ſed ela in mixto hñt pprias operationes: dicit.n. phs in p ce. ⁊ mun. ꝙ mixtū mouet̄ ſm elm̄ pdomināis. q̄re ⁊c. ❡ P̄. Ela ꝯueniunt in mixto: aut ḡ ſm exceſſum: aut ſm eq̄litatē. ſi ſm exceſſum: tūc excedēs nō corrūpit̄: ſed potius generat̄ p corruptionē exceſſi: ⁊ ſic adminꝰ elm̄ excedēs manet actu in mixto: ſi aūt ſm eq̄litatē: tūc nullum corrūpet alteꝝ: ⁊ ſic oia manebūt ibi actu. ❡ P̄. Nihil reſoluit̄ niſi in ea ex q̄bus ꝯponit̄: ſi ḡ talis reſolutio ponat̄ eſſe mutua eloꝝ generatio nō poterit dici: ꝙ magis mixta fiāt ex elis q̄ ecōuerſo.

T.c.88.

T.c.7.

Sed contra eſt phs in 3ͦ de celo ⁊ mūdo. vbi expſſe dicit: ꝙ ela nō manent in mixto ſm actū: ſed virtute tm̄: ⁊ idē dicit i p de gñone.

Tertio celi. T.c.31. ⁊ i de p. de gñatiōe T.c.84.

Reſpondeo dōm: ꝙ circa h fuerūt ⁊ ſūt vſq; hodie diuerſoꝝ diuerſe ſnīe. Nā q̄dā obligati penitꝰ in iudicādo ſenſibꝰ corpis dixerūt mixtionē ad ſenſum eē mixtionē verā: dicētes ela inmiſceri adinuicē: qḋ tñ ſubāles forme eloꝝ actu remanerēt in mixto: ⁊ rōnes q̄dē iſtoꝝ tacte ſunt in argumētis. Sȝ huius poſitiōis falſitas pōt multiplr oñdi. Et p ex nā eli: ex plibꝰ.n. exñtibꝰ actu nō pōt cōponi aliqḋ eēntialr vnū: ſed maniᵐ ē: qꝰ mixtū ſȝ nāȝ oȝ eēntialr vnū eē: eo ꝙ ens ⁊ vnū ꝯuertunt̄. q̄re ſi ela manent in mixto ſȝ actū: ſeq̄tur ꝙ ex eis nō poſſit aliqḋ eēntialr ꝯponi: qḋ ē ꝯ rōnē eli. Qꝛ aūt ex plibꝰ actu entibus nō poſſit fieri aliqḋ eēntialr vnū pȝ ſic. Ea dicūtur vnum eēntialr: ex q̄bꝰ ꝯſtituit̄ vna eēntia: vel nā: vna āt eēnͣ ipoſe eſt vt hēat niſi vnū eē ſubale. Manifeſtū ē aūt: cū eē ſit actꝰ entis: ꝙ impoſe ē aliq̄ȝ formā ſubālē actu manere niſi maneat eiꝰ ſubale eē: ex q̄ ſeq̄t̄: ꝙ ſi forme eloꝝ manēt actu i mixto: ꝙ hēat plā eē: q̄ ſint actualitates ipſaꝝ. Nā ſic pliuȝ ſuppoſitoꝝ actu exñtiū ipoſe eſt eē actualitatē vnā: ⁊ duaꝝ lineaꝝ vnum punctum:

Opinio Auicen. in ſua ſufficiētia: quas ēt recitat ⁊ reprobat cōmētator. 3. celi cō.67.

fuerit aliam corrũpet: ⁊ ſic adminus nõ manebũt oēs actu in mixto. Ex quibus oibus pꝫ: ꝙ ipoſſe ē formas actu manere in mixto. Propter qđ alij alr dixere ponētes: ꝙ nõ ſolũ q̄litates alterant: ſed ēt ſube: ⁊ ꝙ forme elorũ in gñe formaꝝ ſũt imperfectiſſime ⁊ quaſi medie ĩter ſubales formas ⁊ accñtales: ⁊ ita ſuſcipiũt magis ⁊ minus: ac per hoc ex virtute intenſiõis ⁊ remiſſiõis reducte ad mediũ poſſunt vniri in mixto vniõe perfecte mixtionis: ſed hec poſitio eſt adhuc irrõnabilioꝛ q̄ prima. Primo qꝛ ad eam ſequit: ꝙ mixtio nõ ſolũ fit in accidentibus: ſed ēt in ſubis: qđ eſt ꝯ phm in lib. de aĩalibus: vbi expreſſe dicit: ꝙ mixtio fit ſolũ ſm accĩtia. Silr ēt eſt contra rõnem: nã in oi mixtione opꝫ vt vnum miſcibilium ſit in potētia ad alteꝝ: pp qđ dicit phs: ꝙ illa ſola ſunt miſcibilia: que cõicant in mã: lꝫ etiam hoc non ſufficiat: ſed vna forma ſubalis nunq̄ eſt in potentia ad aliã formã ſubalē: puta forma ignis ad formã aque: neq; for' aeris ad formã vel nãꝫ terre. quare impoſſibile eſt formas ſubales eloꝝ ēt q̄tũcunq; remiſſas miſceri adinuicē mixtione perfecta. Probatio aũt maioris eſt: qꝛ ipoſſibile eſt fieri vnũ eētialiter in actu: quoꝝ vnũ non eſt in potētia ad alteꝝ: miſcibilia aũt certũ eſt: qꝛ p mixtionē fiunt vnũ in actu.

Opi. Auer. 3. celi. cõ. 67.

Scđo de partibus aialium cap. 5. Non mouet auctoritas illa phi adducta per dicentē: nã põt dici ꝙ phus ibi loquitur ſꝫ multitudinē aliorum: aut ꝙ nõ eſt multũ curandũ de auctoritate eius ibi reſpectu alicuius ⁊ cuius oppoſitũ determinatũ reperit ab ipſo in alio loco: vbi de intentione agit de illa re: verũ ēt ibi dixit carnē eē organũ tactus ſm. 2. vero de aia retractauit dicens neruum eſſe organum tactus: carnē vero dixit eē mediũ.

¶ Scđo falſitas hui' poſitiõis pꝫ: qꝛ ſi forme eloꝝ remittant cũ admixtione veniunt p talē remiſſionē aut pdunt eſſe ſubale: ꝙ vnũquod illaꝝ conſequebat: aut non: ſi perdunt: tunc cum eſſe ſit actus entis: ⁊ impoſſibile ſit aliqđ ens ponere in actu ſine actu ſuo: g eſt eſſe: ſeqtur neceſſario: ꝙ per talem remiſſionē forme etiã corrũpant: ⁊ ita nõ remanebũt ibi ille forme nec actu nec virtute: cũ impoſſibile ſit eſſe ſeparari a forma. Si aũt per talē remiſſionē nõ perdit eē ſubale ipſaꝝ: ſeqtur ꝙ ipſe ſint ibi actu diſtincte abinuicē: qđ ſupra oñſum eſt eē ipoſſe. ¶ Tertio: qꝛ certũ eſt cũ eē ſit actualitas forme ſꝫ ꝯditionē forme ꝙ oꝫ ponere ꝯditionē ipſius eſſe: ſed impoſſibile eſt: ꝙ ſubale eē alicuius recipiat magis ⁊ minus: eo ꝙ ipm eſt actualitas rei: ac per h̄ actus tñ: lꝫ aũt alicui actui: vel ĩ aliquo: qđ eſt actu ſm bonũ poſſit eē vel intelligi maioꝛ vel minoꝛ admixtio potētie: tñ ei ꝙ nihil eſt aliud q̄ actualitas actus ſubalis ⁊ ſimplicis impoſſibile ē eſſe vel intelligere admixtũ aliqđ potētie: ⁊ per ꝯñs cũ illud: qđ non põt ſuſcipere admixtionē aliq̄ ꝯrij nõ poſſit intendi vel remitti: vt ſupra habitũ eſt: neceſſe eſt dicere: ꝙ eſſe ſubale nõ ſuſcipiat magis ⁊ minus: ac p hoc nec forma quã illud eē cõſequitur. ¶ Quarto: qꝛ cõſtat: ꝙ forme ſubali nihil eſt ꝯrium: intenſio aũt ⁊ remiſſio non fit niſi per acceſſum vel receſſum a ꝯrio. quare impoſſe eſt huius formas intēdi vel remitti. ¶ Quinto: qꝛ dato ꝙ large loquēdo forme eſſet aliqđ ꝯriũ: hoc ſm phm in p̊ phiſic. non erit niſi priuatio. quare ſi forme ſpāles reciperent magis ⁊ minus: ſequeret ꝙ priuatio ſimul poſſet ſtare cũ forma ſubali: qđ eſt ꝯ phm ibidem. ¶ Sexto: qꝛ ſi forme ſubales recipiũt magis ⁊ minus: ſeqt neceſſario ꝙ generatio ſit motus: ac per hoc: ꝙ in ſuba ſit motus qđ eſt ꝯ phm in. 5. phiſi. Similr ēt cum forma ſubalis ignis cõſtituat nãm ignis ēt q̄tũcũq; remiſſã: ⁊ ignis q̄tumcũq; ſit remiſſus ⁊ imperfectus ſemp ſit ignis: ac per hoc ſit impmixtus cuilibet alteri elo: puta aque vel terre: ſequet ꝙ erũt ela ſm actum diſtincta: ac per hoc nõ erit ibi vera mixtio. ¶ Septimo pꝫ huius poſitionis falſitas q̄tũ ad hoc: qđ dicit formas elorum eē medias inter accñtales ⁊ ſubales: hoc. n. eſt ipoſſibile: nã cum ſuba ſit ens per ſe ⁊ non in ſubo extrīs: accñs autē ſit ens extrīs in alio: pꝫ ꝙ ſuba ⁊ accñs diuidunt ens oppoſitione ꝯdictoria: que. ſ. ſumit penes eē ⁊ non eſſe in ſubo. quare ſicut ipoſſe eſt inter ꝯdictoria cadere mediũ: ita ⁊ impoſſe eſt eē mediũ inter ſubam ⁊ accidens: ſeu inter formas ſubales ⁊ accñtales.

T.c.10.

¶ Octauo: qꝛ ſꝫ phm in. 8. metaphi. ſpēs: que trahunt a formis ſunt ſicut numeri: in quibus vnitas addita vel ſubtracta variat ſpēm: ex quibus verbis pꝫ: ꝙ dñia in formis ſpecificis attendit ſm magis perfectũ ⁊ minus perfectũ. quare ſi forme eloꝝ remittunt in mixto: iam non erũt eedeꝫ forme ſpē: ſed diuerſe: ſicut verbi gratia. Conſtat ꝙ nã forme ignis in hoc cõſiſtit vt cõſtituat ſũme calidũ. Quare ſi talis forma in ſui eſſentia aliq̄ remiſſionem patiat: iã nõ cõſtituet ſũme calm: ac p hoc nõ erit eiuſdē ſpēi: ⁊ ſilr põt dici de oibus elemētis. Rõ ibi eſſentie vel nãe cuiuſlibet ſpēi in indiuiſibili ꝯſiſtit: ppter quod ipoſſe eſt formas ſubales: a quibus huius rõnes ſpecifice trahunt magis vel minus recipere. ¶ Nono qꝛ ſm phm in. 2. phiſi. tunc vnũquodq; dr eē aliquid tale: puta caro vel os qñ hꝫ formã ſuã: puta oſſis vl carnis. Si ergo forme eloꝝ recipiũt magis ⁊ minus aut poſt talē intēſionē vel remiſſionē ſunt tales: vt poſſint cõſtituere nãm elementi aut non: ſi non. ergo nõ ſunt ille forme eedē ſpē: cũ idētitas effectus demõſtret idētitatē eſſe. Si aũt poſſunt: cũ ſm phm in. 9. metaphi. in nãlibus agentibus pacientibus actiuis ⁊ paſſiuis ſtatī ſequat actio: ſequit ꝙ vnaqueq; forma elemēti in immixto extrīs ꝯſtituat ſui elementi nãm: puta ꝙ forma ignis ꝯſtituat ignē: ⁊ aeris aerē: ⁊ ſic de alijs. Oē autē actu elm: puta ignis vel aer de neceſſitate eſt corpus. Quare cũ corpora diuerſaꝝ nãrum diſtinguant abinuicem ppꝛijs dimenſionibus: ſequitur ꝙ in mixto ſint actu diuerſa corpa: ⁊ ita ꝙ ibi nulla ſit mixtio: niſi forte ad ſenſũ. ¶ Decimo: qꝛ cũ actio nãe ſit ordinata: eo ꝙ ipſa ē principium ordinis ſm phm in. 8. phiſi. ꝯſtat ꝙ ela non veniunt a conſtitutiõe alicuius rei nobilis: puta eq vel hois: niſi p multas generatiões: ſed generatio ſm phm eſt mutatio de toto in totũ: non ergo manſerunt ibi elemēta: neq; eoꝝ forme: vt iſti dicũt. Ex quibus oibus euidenter apparet ipoſſibile: formas eloꝝ vel actu manere in mixto: vel ſuſcipere magis ⁊ min'.

T.cõ.15.

Et ideo alr dñm. ſ. ꝙ forme eloꝝ manēt quidē in mixto potentia ⁊ virtute: ſed non actu. Nã cũ ſm phm in quinto metaphi. elm ſit ex quo fit aliqđ cũ inſit: hec aũt q̄tuoꝛ. ſ. aer: ignis: aqua: ⁊ terra ſm ſniã phi ſunt elemēta oium corpoꝝ mixtoꝝ: oꝫ dicere neceſſario: ꝙ ipſa ⁊ ipſoꝝ forme aliquo mõ maneant in mixto. Quare cũ non poſſunt ibi manere neq; in actu pfecto: neq; remiſſo: vt iam multis rõnibus eſt oſtenſum: reſtat neceſſario dicere ꝙ maneant in virtute. Qđ vt melius videatur qualr poſſit ꝯtingere ingrēda ſunt tria. primo qualiter ex elemētis poſſit ꝯſtitui ſuba mixti. ſcđo qualr in ſuba mixti ſaluet eloꝝ nã. tertio qualr abſq; mixtiõe ſubalium formaꝝ poſſit fieri mixtio in accidentibus.

T.c.4.

¶ Ad euidētiã aũt primi ſciēdũ ē: ꝙ a phõ in p̊ de generatione tria excipiunt: q̄ ſm nãꝫ pprie miſceri nõ pñt: vꝫ ea q̄ carēt pportiõe ſeu q̄titatis: ſeu ỽtutis: pp qđ ex vna gutta aque ⁊ mille amphoris vini: ſeu ex nutrimēto ⁊ nutrito ſm phm nõ põt fieri mixtio. Scđo ea que nõ ſunt apta nata agere ⁊ pati in inuicē: cuiuſmodi ſũt oia: que non cõicãt in materia. Tertio ea que non poſſunt abinuicem ſeparari: cuiuſmodi ſunt mã ⁊ forme: ppter quod dicit phs: ꝙ cera nõ miſcetur figure: eo ꝙ vnuꝫ ipſoꝝ ſe hꝫ per modũ forme: aliud p modũ mãe. Sic g̃ cũ oia quattuoꝛ ela cõicēt in mã: ac p h̄ mutuo patiant ⁊ agãt: cum paſſo magis facta abijciat a ſuba:

T.c.87.88.⁊ 89.

T.c.88.

opꝫ vt per talem actionē ſequatur alteratio nō ſolū in ꝗlitatibus: ſed in ſubīs eoꝝ: ⁊ iō ſi in tali elemētorum coniunctione: ſeu mutua actione: vnuꝫ eoꝝ oino excedit in virtute ſequetur corruptio oium alioꝝ ⁊ trāſmutatio in illud. Si aūt ſint adequate virtutes vnuꝫ non poterit alteꝝ trāſmutare in ſeipſum: ꝑpter quod ex tali actione: oꝫ vt oia vnirētur in tertium: in quo oia elā ſint in potentia: ⁊ hoc vocaẜ mixtū. Eſt aūt hic aduertendum: ꝙ ſꝫ pħm in ꝑ metheoroꝝ. hic apud nos nullū inueniẜ elemētū puꝝ: ſed oia quodāmodo ſunt mixta ex quatuor elementis: quod intelligendū eſt vł mixtione vera: vel mixtione: que eſt ad ſenſum: ſed tñ qꝛ h̄ inueſtigamus mixtionis nām: loqmur de elementis ⁊ eoꝝ mixtione: ac ſi oia eſſent abinuicem diſtincta: ⁊ nulla in eis eſſet mixtio: lꝫ ēt quantum ad ꝑpoſituꝫ nihil referat. Nam ſicut ſi elemēta eēnt oino inpermixta: ex mutua eoꝝ actiōe vnirenẜ in mixto: ita etiā nūc exiſtentibus elis mixtis aliquali mixtiōe: ſeu mixtione ad ſenſum: ſeu mixtione vera: cum ad diuerſas formas exigatur diuerſa mixtionis natura: opꝫ vt ex mutua actione qualitatuꝫ mixti: ſi ibi exiſtat vera mixtio vel qualitatū elemētaliū: ſi preexiſtat mixtio ad ſenſū tñ: conficiatur mixtio: ſeu vnio elementoꝝ in mixto. ❡ Ad euidentiā aūt ſecūdi ſciendum eſt: ꝙ ſm ſniaꝫ pħi: oē agens agit ſibi ſimile. Cōtingit aūt aliqñ: ꝙ ad vnum effectum concurrunt pluriū agentiū actiones: ⁊ ideo tunc opꝫ vt in illo effectu oium illoꝝ agentium ſimilitudo nature inueniaẜ impſſa. ita tñ ꝙ ſi illa agētia habeant aliquod agens ſpecificū ſupra ſe regulans ⁊ ordinans operationes ipſoꝝ: opꝫ vt ipſoꝝ nāe ſimilitudo tanto inueniaẜ altiori modo ⁊ nobiliori in effcīn: quanto illud agens: ꝙ ipſoꝝ regulat actiones eſt nobilius ipſis. Cuius rō eſt: qꝛ nobilitas effectus depēdet ex nobilitate principalis agentis. Manifeſtum eſt autē: ꝙ ad cōſtitutionē mixti cōcurrunt actiones oiuꝫ quatuor elemētoꝝ: ſicut .n. dictum eſt ex mutua elemētoꝝ actione conſtituiẜ ſuba mixti. Quare opꝫ vt in mixto ſint oium elemētoꝝ nature: ſeu virtutes cuius ratio ē: qꝛ effectus cū ſua cā conuenit in nā. Quare cū elementa ꝑ ſuas mutuas actiones conſtituant mixtū: oꝫ vt in mixto ſint nature ⁊ virtutes oium elemētoꝝ: ⁊ āto gdē ſublimius ꝗto ſpecificū agēs: ex cuius intentione mediante virtute celeſti regulanẜ actiones elemētoꝝ eſt nobilius ipſis elementis. Qd vt lucidius cognoſcatur ſciendum eſt: ꝙ lꝫ natura rei compoſite nō ſit ſola materia: nec ſola forma: tñ rō nature cuiuſlibet maxime conſiſtit in rōne formali: ſicut rō nature hominis inꝗtum eſt homo in hoc conſiſtit ꝙ ſit rōnalis: rō autē formalis eſt quedam perfectio: propter quod vbicūqꝫ eſt materia ⁊ formalis perfectio alicuius rei: ibi vere pōt dici eſſe illius rei natura: maxime ſi perfectio talis ſit per actionem ipſius cauſatiue in alterum introducta. Manifeſtū eſt aūt: ꝙ in mixto eſt mā elemētoꝝ: ſimiliter ēt in mixto eſt oium elemētoruꝫ formalis perfectio: eo ꝙ nulla perfectio: que ſit in elemētis deeſt ipſis mixtis. Quare pꝫ ꝙ in mixtis ſunt oium eloꝝ nature: ꝙ aūt ois elemētorum formalis perfectio ſit i mixtis: pꝫ ex ratione pretacta. Nam cum mixtum cauſatum ſit ex elemētoꝝ actione: ⁊ oē agens agat ſibi ſimile ꝗtum poteſt: oꝫ neceſſario: ꝙ in ſuba formali mixti contineaẜ ois perfectio: que fuit in elis: ita tñ ꝙ in mixto illo eloꝝ nature ſeu perfectiones ſunt nobiliori ⁊ perfectiori mō ꝗ in ipſis elis. Et hoc quidē neceſſe ē ponere ſm nām: nam ꝗto aliqd magis eſt actu tanto magis ē vnū: eo ꝙ actus eſt principiū vnitatis: ꝗto aūt aliquid eſt magis vnū tanto eſt magis perfectū ⁊ magis nobile. Manifeſtū eſt aūt: ꝙ qñ plura agentia ad vnū aliquid ꝯſtituēdū cōcurrūt: ꝙ perfectiones: ſeu ſimilitudines illoꝝ agentiū ex ꝑprīs actiōibus in illū affectū impreſſe neceſſario magis vnite ꝯtinenẜ in effcīn ꝗ i ſeipſis cū agentia ſint plura: ⁊ effectus ſit vnus. Quare cū ita contingat in mixtione. ſ. ꝙ plura ſunt agentia. ſ. quatuor elementa ⁊ vnus effectus. ſ. mixtū: opꝫ neceſſario dicere ꝙ nāe ⁊ virtutes eloꝝ magis ſint vnite: ⁊ per ꝯñs nobiliori modo ſunt in mixtis ꝗ in ipſis elis: ⁊ h̄ eſt elā virtute cōtineri in mixtis ſm eoꝝ ſubam. Nā qñ continentẜ in eis ſm ꝑprias qualitates diceẜ ſtatum. ❡ Ad euidentiā aūt tertij ſciendū eſt: ꝙ in nomine mixtionis ſeu mixti tria vīr includi. Et primū eſt vt ſit ex diuerſis naturis cōſtitutuꝫ. Scdm vō vt in ſe diuerſoꝝ nās ſeu perfectiones cōtineat. Tertiū auteꝫ vt non ſit oino ⁊ ſimplr eiuſdē nāe cū miſcibilibus. Et ſiquidem attendatur ſcda cōditio: ſic quodāmodo poſſumus dicere mixtionē eſſe non ſolū in accidentibus: veꝝ ēt in ſubīs eloꝝ: nam ſicut dcm̄ eſt: ſuba mixti in ſe continet oium eloꝝ naturas ⁊ virtutes: nō ſolū quo ad accńa: veꝝ ēt quo ad ſubas ipſoꝝ: ſilr ēt ſi attendatur ꝑma cōditio aliquo modo ſuba mixti pt dici ex diuerſis naturis cōpoſita: inquantum. ſ. in eius ſuba ſunt perfectiones diuerſe ex actione diuerſoꝝ eloꝝ cauſate: propter qđ in corruptiōe ipm mixtū in ela eadem reſoluiẜ: ex quoꝝ mutua actiōe fuerat cāt: ſed ſi attēdatur tertia ꝯditio: ſic abſqꝫ dubio in ſolis accńtibus vera mixtio inueniẜ. ❡ Ad cuius euidentiā prenotanda ſunt tria. Primo ꝑꝑ qđ neceſſariū eſt ꝑexiſtere diſpoſitiones in mā cū poſtea abiciātur. Scdo ꝑꝑ qđ neceſſariuꝫ eſt in accńtibus fieri mixtionē. Tertio qūo poſſit fieri mixtio ante aduentū forme: ⁊ qūo poſt. ❡ Ad primi euidentiā ſciendū ē: ꝙ nulla pars māe vnꝗ inueniẜ: nec inueniri pōt in reꝝ nā: niſi ſub actu alicuius forme: ꝗlibet aūt formam ꝯſequunẜ ꝑprie ⁊ determinate diſpoſitiones: ſine quibus in mā manere non poſſet: ⁊ ideo ſi noua forma in mām debeat introduci: oꝫ neceſſario vt mā illa nouis diſpoſitionibus diſponaẜ: nā cū illa mā actu ſit determinata diſpoſitionibus cōuenientibus illi forme quā hꝫ: in ſe vō ꝯſiderata ſit indeterminata ad quālibꝫ: nūꝗ poſſet determinate hec vel illa forma itroduci: niſi prius abijcerenẜ diſpōnes quas hꝫ in actu ⁊ inducerenẜ noue. Nec obſtat: ꝙ ille diſpōnes abijciunẜ: nā aliud ē formā itroduci: ⁊ aliud ē materie vniri. In vnione enim: vt infra oſtendeẜ: impoſſe eſt eē aliꝗ diſpoſitionē mediā: ſed in introductiōe neceſſario requiritur diſpoſitio exuens materiaꝫ forma prima ⁊ veteri: ⁊ habilitans ad ſecūdam propter quod ſicut in termino ceſſat via: ⁊ in puncto linea: ita opꝫ vt in introductione forme ceſſet omnis diſpoſitio preinducta. ❡ Ad euidentiam autem ſecundi ſciendūꝫ eſt: ꝙ ſicut prehabitū eſt: in ſubſtantia formali ipſius mixti: continentur omnes nature ⁊ virtutes elementoruꝫ propter quod oportet dicere: ꝙ in ipa forma mixti ſint virtutes ad producendas qualitates omniū elementorum: ſm autem ſniam Aug. quelibet ſubſtantialis forma eſt tota in toto: ⁊ tota in qualibet parte corpis mixti: etiam ſm quodamqꝫ punctum datuꝫ continentur omnes qualitates elementorum: maxime cum hec diſpoſitio aliquo mō īpediri non poſſit: cū huiuſ qualitates ſint de primis diſpoſitionibus eius. Ille auteꝫ qualitates cū ſint ꝯrie īpoſſe eſt vt ſint in vna ⁊ eadem pte niſi remittantur a proprīs actualitatibus: vt ſic poſſint adinuicem in eadem parte vniri eſſentiali vniōe.

quare

Quare cũ hoc nihil ſit aliud ꝙ̃ mixtio: eo ꝙ mixtio eſt
miſcibiliũ alteratoꝝ vnio ſm phm in pͦ de gňatiõe: oꝫ
neceſſario ꝙ ſubam mixti conſequatur mixtio quali-
tatum. ¶ Ad euidentiam aũt tertij ſciendũ eſt mixtio
nẽ ſic fieri: nã calidũ in principio mixtionis pͦmo agit ĩ
frigidũ: ꝛ agendo in ipm remittit ꝛ alterat frigiditatẽ
ab actualitate ſua ſimul imprimẽdo in ipm ſilitudinẽ
ſuã: ꝛ ſimili mõ humidũ agit in ſiccũ alterãdo ꝛ contẽ
perando ipm: ꝛ hoc quidẽ tãdiu fit: quo vſqꝫ predicte
qualitates p mutuã actionẽ adequenť in ꝓprijs virtu
tibus: ꝛ alterenť ab actualitatibus ſuis: vt ſic que diſti
cte per actualitates ꝓprias in eadẽ parte ſubiecti eẽ nõ
poterant iã alterate: ꝛ a ꝓprijs actualitatibus remiſſe:
lꝫ ſint diuerſe in ſe: p eſſentialẽ tñ vnionẽ ex tali actiõe
cãtam terminẽtur per vnũ ꝛ eũdẽ actũ eſſendi: vt ſta-
tim melius declarabiť: ac per hoc poſſint ſimul eſſe in
eadẽ parte ſubti: ꝛ hic eſt modus mixtionis qualitatũ:
ſed tñ aduertendũ eſt: ꝙ alia ẽ mixtio añ introductio-
neꝫ forme ſubalis: ꝛ alia poſt. Eſt .n. quedã mixtio per
accñs: ꝛ quedã mixtio eẽntialis ſꝫ nãm ſeu p ſe: ꝛ mix
tio qdẽ p accñs eſt: qñ in aliquod ſubm affectũ nãliter
aliqua qualitate: puta in aquã: que ſm nãm frigidita-
te afficiť: ſupinducitť violẽter alia qualitas ɔ̃ria: puta
caliditas: que quidẽ nõ eſt cõueniens forme ſubali ip-
ſius ſubiecti .ſ. aque. Tũc .n. anteꝙ̃ ſit ibi pfecta calidi-
tas oꝫ cõmixtũ eſſe calidũ violẽtũ cũ frigido nãli: pp
qd talis mixtio dr eſſe per accñs ꝛ innãlis: eo ꝙ ẽ ɔ̃ na
turã forme ſubalis exñtis in ſubto: cuius ſignũ ẽ pͦmo
qꝛ illa mixtio nõ eſt queſcens: ſed in quodam motu: nõ
enim manet ibi calor cũ frigore niſi ſm quẽdã motũ:
ſiqꝫtum .ſ. caliditas corrũpit paulatim frigiditatẽ: pp
qd in fine tãdẽ non eſt ibi mixtio: ſed corruptio totali-
ter alterius illaꝝ qualitatuꝫ. Scḋo qꝛ ſtatim ceſſante
actione violenti agentis illa mixtio ſoluiť p corruptio
nẽ calidi: ꝛ reintegrationẽ frigidi. Tertio qꝛ talis mix-
tio nunꝙ̃ pficiť: cũ ille q̃litates nunꝙ̃ ſint ibi ambe vi-
tute ꝛ eſſentialr inuicẽ coniuncte: ſed ſemp vel ſint ibi
ambe in actu mutuo ſe corrũpẽdo: vel ſit ibi vna ſola
altera iã corrupta: vnde merito hec mixtio p accñs ap
pellať: ꝛ talis qdẽ mixtio eſt in ſubo añ introductionẽ
forme ſubalis: q̃ mediante mã habilis reddiť ad vnio
nẽ ſubalis forme ꝙ̃ poſtea ɔ̄ſequiť mixtio ſm nãꝫ pfe
ctã: ꝛ hoc qdem cõueniens ẽ: vt .ſ. talis mixtio formã p
cedat: que cõſiderata in relatiõe ad ꝓpriã ſubi formaꝫ
ſubalẽ ſit innãlis ꝛ ipfecta: ꝛ relata ad ſequẽtẽ formã:
ꝛ vſe agẽs: qd intẽdit ſimul cũ agẽte ſpecifico aliã for-
mã introducere ſit qdẽ nãlis: ſed iperfecte: vt ſic talis
mixtio p innãlitatẽ ad ꝓpriã formã ipſaꝫ abijciat ꝛ cõ
nãlitatẽ ad ſequentẽ mãm ad illã introducendã diſpo
nat: ꝛ per impfectionẽ generationẽ nãlẽ reddat: cuius
.ſ. nãe eſt ꝓprium de iperfecto ad pfectũ venire. Mix
tio aũt eẽntialis ꝛ per ſe: ꝛ ſm nãm eſt illa q̃ cõſequiť
exigẽtiã ꝛ nãm ſubalis forme ipſius rei: de qua vt pfe-
cte ſciať vtrum ſit poſſibilis fieri: ꝛ quõ fiat ɔ̄ſideran-
dũ eſt: ꝙ eſſe ẽ actus entis: actus aũt hꝫ diſtinguere na
turas ꝛ eẽntias reꝝ: pp qd ipoſſe eſt aliq̃ pſa: ſi habeant
eſſendi actũ: eſſentialr inuicẽ eẽ ɔ̄iũcta. Mixtio aũt ẽ
quedã eſſentialis miſcibiliũ vnio: pp qd ipoſſe eſt aliq̃
plura: quoꝝ ſingula ſigillatim neceſſario ɔ̄ſequať actꝰ
eſſendi miſceri adinuicẽ mixtione perfecta: qn potius
ſi debeat eẽ perfecta mixtio: oꝫ vt oium miſcibilium
eſſentie eodẽ terminenť eſſendi actu: hoc aũt ipoſſe eſt
ɔ̄tingere niſi in formis accñtalibus. Nã cũ ſubalis for
ma det eſſe ſimplr: eẽ eius nõ dependet ex aliquo ſub-
iecto: qn potius ipſa ɔ̄ſtituit ſubm in actu: ex quo pꝫ: ꝙ
ꝗ̃libet formã ſubalẽ neceſſario cõſequitur eẽ: q ẽ actus
entis: ac per hoc: impoſſe eſt in formis ſubalibus inue-
niri pfecte mixtionis nãm: ſed in formis accñtalibus
ſic: lꝫ .n. in ipſis forte: ſicut ꝛ in formis ſubalibꝰ differat
eſſe ab ipſa forma: tñ ipſum eſſe accñtalis forme nihil
aliud eſt ꝙ̃ inherentia quedã ipſi ſubiecto: vel ſi aliud
ſit: eius perfectio ꝛ nã oĩno dependet ex inherentia ad
ſubm: pp qd dicit Boetius: ꝙ accñtis eſſe eſt ineſſe: et
ideo ſm ɔ̄dĩonem ſubti opꝫ loq de vnitate ꝛ plalitate:
ſeu ɔ̄dĩone ipſius eẽ forme accñtalis: forma .n. acciden
talis nõ dat ſubo eẽ ſimplr: qꝛ illud pſuppoſitũ a ſuba
li forma conſeqť: ſed ſolũ dat ſubiecto pfectionẽ ꝗ̃dã:
que eſt pfectio ſꝫ qd: vñ ſicut eẽ ſubale eſt eſſe ſimplr:
eſſe vero accidentale eſt eſſe ſm qd: ita forma ſubalis
eſt pfectio ſimplr: forma aũt accñtalis eſt pfectio ſm
qd. Manifeſtũ eſt aũt: ꝙ ipſum ſubm ẽ ſm eandem
ptẽ ſui eſt in potentia ad recipiendũ plures pfectiones
ſꝫ qd: ex quo pꝫ: ꝙ plẽs ꝛ diuerſe accñtales forme poſ
ſunt eidẽ parti ſubiecti ineſſe ſi hẽant remiſſas ꝓprias
virtutes. Quare cũ eſſe accñtis nihil aliud ſit ꝙ̃ iherẽ-
tia ꝗ̃dã: vel ad minus oĩno depẽdeat ex inherẽtia ad
ſubm ſm ꝙ plẽs eſſentie ꝛ diuerſe accñtaliũ formaꝝ
poſſunt hñe eãdẽ inherentiã: ꝛ per ɔ̄ñs terminari vno
ꝛ eodẽ actu eſſendi: neqꝫ .n. poteſt dici: ꝙ calor eidẽ par
ti ſubiecti inſit mediante frigido: ſed opꝫ: ꝙ ſicut eadẽ
pars ſubiecti imediate eſt in potẽtia ad calidũ ꝛ fridũ:
ita vtrũqꝫ imediate eidẽ parti inhereat: lꝫ ſꝫ eẽ remiſ-
ſum: ꝛ ſic eadẽ inherentia terminenť: ꝛ eodem eſſendi
actu: qd eſt eſſentiali vniõe vniri: cũ illa ſint vnita eẽn
tialiter: que hñt vnũ eſſe: ac p hoc: qd in eis põt ſaluari
perfecta mixtionis nã: ſic .n. cũ illa: q̃ carent ꝓprio eẽn-
di actu: non ſint niſi virtute in aliquo: ꝛ cũ illa ſint eẽn-
tialiter vnita: que habẽt vnũ eẽ: ꝛ vlterius cuꝫ illa ſint
ex diuerſis naturis cõmixta: in quibus diuerſe nãe ad
vnũ terminanť actũ eſſendi: ꝛ cũ illud non ſit oĩmoda
ſimplicitate vnũ: in quo diuerſe inueniunť nãe: cũ hec
oĩa ſaluentur in accidentalibus formis ſic cõuinctis:
vt pꝫ ex dictis notũ eſt: qꝛ in eis vere ſaluať mixtiõis
natura: hec .n. vere mixta dicunť: que multa in ſe cõti-
nent: ꝛ que ex diuerſis cõmixta ſunt: ac per hoc nõ ſũt
omnino ſimpliciter vnius nature: ꝛ tñ habent eſſentia
lem vnitatem. ¶ Ad primũ dicendum: ꝙ aliqua poſ-
ſunt manere in aliquo dupliciter .ſ. actu ꝛ potentia in
eo aũt quod eſſentialiter eſt: vnde ipoſſibile eſt aliqua
plura actu manere: vt ſupra ꝓbatum eſt. Quare cum
mixtũ ſit eſſentialiter vnuꝫ: impoſſibile eſt vt elemen
ta ſint ibi niſi virtute: vnde verbum phi veritateꝫ ha-
beret: ſi non maneret ibi nec actu: nec virtute: quod eſt
falſum: ꝙ aũt ſit: elemẽta virtute manere in mixto di-
ctum eſt. ¶ Ad 2ᵐ dõm: ꝙ ſm phm in octauo phiſic.
in omni motu eſt aliqua generatio ꝛ aliqua corruptio:
ꝓpter quod etiam in mixtione opꝫ aliꝗ̃ eſſe generatio
nem ꝛ corruptionem: ſed tñ licet generatio vel corru-
ptio in aliquoꝝ admixtione concurrant: tñ ratio prin-
cipalis ipſius mixtionis non conſiſtit in hoc: ꝙ aliqua
corrũpanť: vel aliqd generetť: ſed potius in hoc ꝙ aliqua
eſſentialiter vniant: pp quod ſm phm mixtio eſt ele-
mentoꝝ alteratoꝝ vnio. ¶ Ad 3ᵐ dõꝫ: ꝙ accñtia mix
ti non ſunt eadem numero cum accidentibus elemen
toꝝ: ſed eadem ſpecie: nec tñ ꝓpter hoc remanent ſine
ſubiecto proprio: cum ad ſubſtãtiam mixti etiam ſm
quamlibet partem ſui omnia huius accidentia de ne-
ceſſitate conſequentur: vt ſupra oſtenſum eſt. ¶ Ad
quartum dicenduꝫ: ꝙ illa propoſitio natura eſt ꝛc. ali
ter verificať in ſubſtãtia: ꝛ aliter in accidentibꝰ. ¶ Ad

cuius euidentiam ſciendū eſt: ꝙ modus operandi ꝯſequitur moduꝫ eſſendi. Eſt aūt hec differētia inter ſubſtantiam ⁊ accidens: ꝙ eſſe ſubſtātialis forme cōſiſtit in indiuiſibili: nec poteſt magis vl' minus recipere: vt ſupra ꝓbatum eſt: eſſe aūt forme accidētalis ⁊ magis ⁊ minus recipit: ⁊ ideo cum vnumquodq; agat inq̄tū eſt actu: eo ꝙ potentie non eſt agere: ſed potius pati ad hoc vt ſubſtantia aliquid agat: non ſolum requirit̄ ꝙ ſit actu: verum etiam ꝙ ſit in actu perfecto. Nam vt diximus eſſe ſubē in indiuiſibili conſiſtit: forma autē accidentalis cū ſm̄ eſſe ſuum ⁊ intenſionem ⁊ remiſſionem ſuſcipiat: ex quo modus operandi conſequitur moduꝫ eſſendi: ad hoc vt ipſa poſſit aliquid agere: non requiritur ſemper: ꝙ ſit in actu perfecto: ſed ſi eſt ī actu perfecto perfecte agit: ſi autē in actu remiſſo remiſſe agit. Huius aūt probatio eſt: qꝛ vniuſcuiuſq; ſumma perfectio eſt eius operatio: naꝫ vnūquodq; eſt propter T.c.32. ſuam operationem ſm̄ pħm in primo de ce. per quod illud dicitur eſſe fruſtra: quod caret propria operatiōe. T.c.50.⁊.59 cōmē.ꝑ. ſed ſm̄ ſniam pħi in ſcđo celi. ⁊ Cōmētato. in ſecundo metaphi. impoſſibile eſt aliquid fruſtra eē in natura: quare cum ex premiſſis conceſſuꝫ ſit accidentia poſſe inueniri in rerum nā ſm̄ eſſe remiſſum: opꝫ de neceſſitate dicere: ꝙ ipſa ꝓprias ⁊ ſi non perfectas remiſſas habeat actiones: alias enim eſſent fruſtra: quod eſt impoſſibile. Qn̄ ergo dicit ꝙ nihil agit niſi ſm̄ ꝙ eſt actu dicenduꝫ: ꝙ qualitates elementoꝝ ſunt in mixto ſm̄ actum remiſſum: ⁊ ita remiſſe poſſunt agere. Qn̄ autē dicit: ꝙ mixtum mouetur ſm̄ predominans elemētū: dicendū: ꝙ lꝫ ī mixto elta reducant̄ ad mediū: tn̄ illud mediū nō eſt indiuiſibile: ſed hꝫ quandā latitudinem ſicut ⁊ equalitas humoꝝ reſpectu ſanitatis: ⁊ ita pōt ī mixto alteꝝ elemētoꝝ aliqualr̄ predn̄ari: nec eſt inſtātia: ꝙ elta nō ſunt in actu: lꝫ.n. ꝑdn̄ans nō ſit actu ī mixto: tn̄ qꝛ per ſuā actionē plus diſpoſuit mām ad ſimilitudinē ſue forme q̄ aliud: ideo illa forma: que poſtea ī troducta ꝯtinet elta virtute: ſeqtur in accn̄tib⁹ cuiuſmodi ſunt grauitas vel leuitas ⁊ ſimilia: magis nām vnius elemēti q̄ alterius: nec poteſt fieri iſtātia: qꝛ hmōi accn̄a in mixto non ſunt ſub actualitatibus ꝓprijs: ſed ſub vna actualitate qualitatis ſymbole: que qualitas mixti appellatur: vt ſupra oñſum eſt: ⁊ ita nō poterunt diuerſas ⁊ ꝯrias actiones hr̄e. Nam manifeſtū ē ꝙ accidētia ſicut enitatem trahunt a ſubā: ita ⁊ operādi virtutē. Inueniunt̄ aūt quedā forme ſubales: que ſūt paucaꝝ virtutuꝫ: eo ꝙ ſunt ꝯſtitutiue alicuius nāe ignobilis ⁊ ſimplicis: cuiuſmodi ſunt nāe vel forme eloꝝ: ⁊ ideo ad iſtas tales non cōſequunt̄ de accn̄tibus: niſi altera pars ꝯrietatis tn̄: ſicut videmus: ꝙ ignē ꝯſequit̄ ſola caliditas ⁊ non frigiditas: ⁊ aquam ſola frigiditas ⁊ non caliditas: ⁊ ideo ſi per aliquod accidens in aquā induceretur calor: ille calor nō ageret in virtute forme ſubſtātialis aque: ſed alterius agentis: eo ꝙ forma aq̄ cum ſit vnius ſimplicis ⁊ ignobilis virtutis: ſicut nō pt cōferre virtutē eēndi niſi alteri pti ꝯrietatis: ita nec v'tutē opandi. Quedā aūt for^e ſunt multarū v'tutū: eo ꝙ ſūt ꝯſtitutiue alicui⁹ nāe nobilis cꝰ ſūt nāe mixtoꝝ ⁊ aīatoꝝ: ⁊ ideo ad tales ſubas ſeu formas ꝯſequitur de accidētibus vtraq; pars ꝯrietatis ſicut ad formā mixti oīa accn̄a elemētoꝝ ꝯſequunt̄: puta calidū ⁊ frigidū ſiccū ⁊ humidū: ita tn̄ ꝙ qꝛ ꝯria non poſſunt ſimul eē ſm̄ actū perfectū: oꝫ vt mixti: cui⁹ accn̄a cū ſint ꝯria ꝯſequunt̄ ſm̄ eē remiſſum: qđ alio noīe dr̄ eē mixtionis. Manifeſtū eſt aūt: ꝙ ab eodē pōt cōferri agēdi v'tus qđ pōt ꝯferre virtutē eſſendi. Quare ſicut ī ſimplicibus ex virtute ſubalis forme ꝯfert̄ vni q̄litati ⁊ virtus eſſendi ſm̄ actū ꝑfectum ⁊ virtus operandi: ita in mixtis ēt vnius nobilis forme ſubalis v'tute poterit cōferri diuerſis accn̄tibus ⁊ ꝯrijs virtus eſſendi remiſſe tn̄: ⁊ ꝑ ꝯnſ virtus agēdi: ita. ſ. vt ſicut per vnū eē ſubale forme ignobilis vna cāhat̄ qualitas ⁊ vna actio: ita ꝑ vnū eē ſubale forme nobilioris: ⁊ diuerſa cauſent̄ accidentia: ⁊ cōferat̄ eis nihilominus virtus hn̄di diuerſas ⁊ ꝯrias actiōes: nā ⁊ ſm̄ pħi ſniam virtus q̄to magis eſt vnita ⁊ nobilis tanto ad pla ſe extēdit. Et ꝑ h̄ pꝫ ſolutio ad vnū. Eſt.n. ibi ꝯrietas qualitatū: lꝫ.n. illa qualitas ſit vna. eſt tn̄ ex diuerſis cōmixta: vt ſupra dictū eſt: pōt.n. hr̄e ꝯrias actiones: vt pꝫ ex imediate iaꝫ dictis. Uel dōm ſm̄ ꝙ gdam ridenti: ꝙ. ſ. in illa qualitate ſunt diuer'e ⁊ ꝯrie virtutes. Et ſi dicat̄: ꝙ nihil corrūpit ſeipſum: dōm ſm̄ eos: ꝙ ſicut motus eſt ꝑncipiū: ꝑꝑ qđ de neceſſitate mouent̄: ita in mixto ſunt ꝑncipia corruptionis. ſ. hꝰ virtutes ꝯrie: ſed tn̄ corruptio ē a celo: qđ intendit hoc corrūpere ⁊ illud generare: ſed tn̄ ꝑma ſolutio magis vr̄ ſaluare mixtionis nāꝫ. ¶ Ad 6^m dōm: ꝙ dato ꝙ ſit oimoda eq̄litas adhuc vnū aget ī alteꝝ: cū vnū ſit actiuū vel paſſiuū reſpectu alterius: ſimiliter ēt ſi nō ſit oimoda equalitas: dūmō alteꝝ non ſit oino ſupuincens: adhuc erit mutua actio ⁊ mutatio in tertiū in quo oia ꝯtinebunt̄ virtute. Nā ſicut dcm̄ ē mediū mixtiōis nō eſt indiuiſibile: ſed hꝫ q̄dā latitudinē. ¶ Ad 7^m dōm: ꝙ elta fiunt ex mixtis: ⁊ mixta ex eltis: ⁊ tn̄ mixta nō habent rōnem elementi. Nam ad rōnē elemēti ſm̄ pħm requirunt̄ tria. Et primo vt ſibi ꝑ ⁊ per ſe ꝯueniat rō elementi: ⁊ non per accn̄s: ſeu ꝑ aliquod aliud: ſi.n. rō eli conueniret alicui ſecūdario: vel per accn̄s ſiue per aliquid aliud: illud nō poſſet vere dici elm̄: ſicut domus non dr̄ eſſe elemētum laterū: lꝫ per deſtructionē domus lateres fiant ex domo: nam hoc ꝙ lateres fiant ex ipſa non conuenit domui ꝑmo: ſed ſecūdario. primo.n. opꝫ: ꝙ preintelligat̄ domus fieri ex lateribus anteq̄ lateres fiāt ex domo. Silr̄ etiam hoc nō conuenit domui per ſe: ſed per accn̄s ſolū: non enim ꝯuenit domui ꝙ ex ipſa fiant lateres: niſi inq̄tū ipſa ꝑ eſt cōſtituta ex lateribus: vn̄ rō eli ꝓprie conuenit laterib⁹ ⁊ non domui niſi ꝑ accn̄s. Scđo requirit̄ ad rōnem eli vt aliquid fiat ex eo imediate. Naꝫ lꝫ cupruꝫ fiat ex aqua vel terra: tn̄ terra non dr̄ eſſe elemētū phyale cupree: eo ꝙ phyala nō fit ex terra vel aq̄ tāq̄ ex primo ⁊ imediato principio: ſed tāq̄ ex remoto imediate āt fit ex ere. Tertio requiritur vt maneat ī re facta: quod dicitur ꝓpter priuationē ⁊ ꝯrium: que non manet in re facta: ⁊ hoc eſt quod dicit pħs in .5. metaphi. T.c.4. ꝙ elemētum eſt ex quo aliquid fit primo cū inſit. Hec aūt tria cōueniūt gdē elemētis quatuor: vt per ſe pꝫ: non aūt conueniūt mixtis: nā lꝫ elta ꝑ reſolutionē fiāt ex mixtis: tn̄ nec fiunt ex eis imediate: ſꝫ per multas generationes ⁊ corruptiōes: neq; ꝑ ſe: ſed per aliud qꝛ elemēta non fiunt ex mixtis: niſi qꝛ mixta ꝑmo fuerant conſtituta ex eltis. neq; manēt in eis. Ridiculum eni eſt dicere: ꝙ mixta maneant in quolibet elemētorum: qđ per reſolutionem generat̄ ex mixto. Et hec de mixtione dicta ſufficiant.

Qō. XVI.

AD ſecundum ſic ꝓceditur. Videt̄ ꝙ forma ſubſtantialis non vniat̄ imediate materie prime. Illud enim quo mediāte aliquid eſt in potentia ad aliud videtur eſſe medium vnionis illoꝝ: ſed materia prima non eſt in potentia ad formas mixtoꝝ

mas mixtoꝝ niſi mediantib⁹ formis elementoꝝ. ergo
forma non vnitur imediate materie prime ad minus
ī mixtis: ſed mediātibus elemētaribus formis. ¶ P̄.
Cum materia ſit vna oium generabiliū ⁊ corruptibi/
lium: impoſſibile eſt ꝙ diuerſe forme habeāt diuerſas
materias niſi mā̄ diuidaī in diuerſas partes. ſed diui
ſio non pōt intelligi in mā̄: niſi per dimēſiones: q̄ ſunt
diuiſionis ꝑncipiū. ergo forma nō poterit mā̄e vniri
niſi mediātib⁹ diſpōnibus quantitatis. ¶ P̄. Nā̄ nihil
operaī fruſtra: ſed ſi ois forma vniret imediate mā̄e
ꝑme: tunc fruſtra fuiſſent oēs forme ⁊ diſpōnes prece/
dentes. quare cū h̄ ſit impoſſe vr ꝙ forma nō imedia/
te vniaī mā̄e. ¶ P̄. Si ois forma ſic vniret mā̄e: ſeq̄/
reī ꝙ oēs res nihil ſit aliud q̄̄ nuda prima mā̄ cū for/
ma: ⁊ ita vna res nō erit magis cōpoſita q̄̄ alia ꝙ ē cō
tra ſenſum. ¶ P̄. aut mā̄ cui vnit forma eſt diſpoſita
aut nō: ſi nō. ergo forma vnitur mā̄e indiſpoſite: ⁊ ita
q̄dlʒ poterit fieri ex quolʒ abſq̄ aliq̄ alteratiōe. ſi autē
eſt diſpoſita. ḡ vnitur ei ad min⁹ mediātib⁹ diſpōnib⁹.

T.c.15. 2° de aia **In cōtrariū** ē. q2 ph̄s expſſe dic̄. i. 8° meta.
ꝙ forma imediate vnitur ma/
T.cō.7 terie. ⁊ in lib. de aia dicit: ꝙ nō opʒ querere inter mate
riaʒ ⁊ formā mediū: niſi ſicut inter ceraʒ ⁊ fig̃ᵃᵐ. ¶ P̄.
Per h̄ forma codeʒ modo vnitur mā̄e: per qd̄ vel ſm
ꝙ mā̄ eſt in potētia ad formā. ſed ſicut ꝓbatum eſt in
ſcd̄o lib°. ſū me nālis ph̄ie: mā̄ pria cū ſit oino ſimplex
nō eſt in potētia ad formā per aliquā potētiam: que ſit
aliud a ſubſtantia ſua. ergo forma ipſi eſſentie mate/
rie imediate vnitur.

Reſpondeo dōm: ꝙ cuʒ mā̄ in ſe cōſiderata
ſit potētia tm̄: nec fiat actu ſuba
niſi per formaʒ ſubſtātialē: neceſſe ē ꝙ ois forma ſub/
ſtantialis imediate ipſi eſſentie prime mā̄e vniaī. Ita
vt nulla forma: neq̄ ſubſtātialis: neq̄ accidētalis itel/
ligatur poſſe eſſe mediū vnionis. Et hoc quideʒ de for
mis elemētoꝝ in ꝓcedēti q̄ōe ſufficiēter oſtēſuʒ ē. De
aliis autē formis: ꝙ videlʒ nulla earū ſiue ſubſtātialis
ſiue accidētalis poſſit in tali vnione media iueniri po/
teſt multipliciter oſtēdi. ¶ Primo ex fundamento ⁊
radice ipſius vnionis: q2cūq̄ enī aliqua cōditio in q̄/
cūq̄ genere cōuenit aliquib⁹ per aliud: opʒ vt ei per ſe:
⁊ ꝑmo ⁊ imediate ꝯueniat: ex cuius participatione ad
oia alia deriuatur. ſed in genere vnionis ſeu vnibiliū
ita eſt: ꝙ nihil in nālibus eſt vnibile alicui: niſi inquan
T.c.49 tuʒ eſt in potētia ad illud: ꝓpter qd̄ dicit ph̄s in. 7° me/
taphy. ꝙ actus hʒ ſeparare: ⁊ ꝙ ex duob⁹ exiſtētib⁹ ac/
tu impoſſe eſt fieri aliquid vnū. Illud ergo q̄ eſt pura
potētia: opʒ eſſe per ſe ⁊ imediate vnibile ſuo actui: huiꝰ
aūt eſt mā̄ prima: quare opʒ vt ipa per ſuā eſſentiā nul
lo alio mediante vniatur ipſi forme ⁊ ecōuerſo. ¶ Se
cundo pōt h̄ oſtēdi ex rōne oppōnis. Aut. n. aliqua for
ma ſubſtātialis imediate vnitur mā̄e prime: aut nul/
la: ſi nulla. ergo mā̄ ꝑma nūq̄̄ poterit reduci in actuʒ.
cuʒ h̄ nō fiat niſi per formā: ſiľr etiā ſequeī ꝙ ex mā̄ ⁊
forma nūq̄̄ fiat aliquid eſſentialr vnum: q2 quorū eſt
vna eētia: illa imediate oʒ eſſe ꝯiuncta. ¶ Et pterea
ſi for⁹ ſubalis vniī mā̄e mediāte for⁹ accītali oʒ vt il/
la for⁹ accītalis ſit mā̄e eētialr vnita: ⁊ ēt ipſi forme
ſubali: ſed q̄ eētialr vniunī ꝯſtituūt vnā eſſentiā: q̄/
re ſequeī: ꝙ eſſentia ſube ſit cōpoſita ex ſuba ⁊ accidē/
te: ꝙ eſt impoſſe. Si aūt dicaī ꝙ aliqua forma imedia
te vnitur mā̄e ꝑme: iam hēo ꝓpoſitū. Naʒ eadē rō eſt
de oīb⁹ formis quātū ad h̄ q̄ eſt reducere mā̄ʒ in actū
cū ois forma ſubalis det eſſe ſubſtātiale: ⁊ per eſſe ſub/
ſtātiale mā̄ fiat ens in actu. ¶ Tertio ex nā̄ ipſius for

me mediātis. Nā̄ ſi forma vnitur mā̄e mediāte aliqua
alia forma: opʒ vt ꝑ vniaī illi forme medie. Sed for/
ma nō vniī alicui niſi per modū iformātis ⁊ dātis eē:
quare ſeqtur ꝙ illa media forma recipiet eſſe illi⁹ vlti/
me forme: ⁊ ꝙ iformabiī ab ea: ex quo ſequunī duo i/
cōueniētia: ⁊ primo q2 forme erit forma. ſcd̄o ꝙ illa
media forma: puta corporeitas: ex quo recipit eē vltie
forme: puta aie. poterit dici aiata: ⁊ per ꝯñs eū oē aiatū
tali aia poſſit dici aial ſeq̄tur ꝙ corporeitas illa ſit aial
⁊ vlteri⁹ ꝙ mā̄ illa nō ſit de eētia aialis: que oia ſunt
impoſſia. ¶ Quarto q2 ꝓpꝫ qd̄ vnūqd̄q̄ ⁊ illd̄ magis. ſi
ergo forma ſubalis vltima vnitur mā̄e mediāte aliq̄
forma: ſeqtur ꝙ multo magis vniaī illi forme medie.
ſed duas formas ſubales vniri adinuicē eētiali vnio/
ne eſt impoſſe: q̄re ⁊ impoſſe erit illā mediā formā eēn/
tialiter vnitā eſſe mā̄e: ⁊ ita ſequeī ꝙ nulla forma nec
ꝑma nec vltia ſit mā̄e eētialr vnita. ac per h̄ ꝙ nihil
ſit eētialr vnū: neq̄ ſimpľr ens: ſed ſolū ens ſʒ qd: cū
ens ⁊ vnum ꝯuertanī. Probatio aūt medie eſt: q2 ad
oēʒ formā ſubalē ꝯſeq̄ī eſſe ſubale. eſſe aūt ſubale eſt
actualitas ſimplex nihil hn̄s de admixtiōe potētie: q̄/
re ſi ſint due forme ſubales: illarū erūt due actualita/
tes: quoꝝ aūt ſūt due actualitates: illa necio ſunt duo
in actu: ꝙ autē aliqua ſint duo actualr: ⁊ ꝙ ſint vnum
eētialr iplicat cōtradictionē: q̄re impoſſe eſt duas for/
mas ſubales adiuicē eētialē vnionē hr̄e. ¶ Quito ex
nā̄ ifinitatis. ſi. n. iter mā̄ʒ ꝑmā ⁊ formā vltimā cadat
aliqd̄ mediū: tunc aut illud erit forma aut mā̄: aut eſſe
Qz aūt neq̄ mā̄ neq̄ eſſe poſſit poni mediū talis vnio
nis per ſe pꝫ. q2 nec eſſe ſeparaī a forma: nec vni⁹ rei ē
duplex mā̄. Si aūt dicaī: ꝙ illd̄ mediū ſit forma: tūc
aut ſubalis aut accidētalis: ſi ſubalis: tūc quero iteruʒ
de illa media forma. vtꝝ. ſ. imediate vniaī mā̄e ꝑme
aut nō: ⁊ ſic vel erit abire in ifinitū: ꝙ eſt ipoſſe: vel erit
deuenire ad aliquā formā ſubalē: q̄ imediate vnietur
mā̄e ꝑme. Si aūt illa forma media ſit accidētalis: tūc
cū ſubm forme accidētalis nō ſit niſi ſuba in actu: vel
oportebit dicere ꝙ mā̄ in ſe cōſiderata abſq̄ oi forma
ſit ens actu: vel ꝙ in illa mā̄ ꝑexiſtat aliq̄ alia ſubalis
forma: ꝙ ſi ꝯcedaī: q̄rā iterꝝ de illa: vtrū mediate vľ i/
mediate ſibi illa forma vniaī: ⁊ ſic in infinitū. Quare
cū oia h̄ ſint ipoſſia: meli⁹ eſt ſtare in ꝑ: vt dicaī ꝙ nihil
eſt mediū iter mā̄ʒ ⁊ formā. ¶ Sexto ex v̇tute princi
pij iformātis. Si. n. dicaī ꝙ inter formas vltia forma
vniaī ꝑme mā̄e mediātib⁹ ꝓcedētib⁹ formis: puta aia
ſenſitiua mediāte forma corpeitatis ⁊ forma carnis. ⁊
hmōi. ſʒ ſi ipſa ꝑ̇ᵃ forma. ſ. forma corpeitatis: vel q̄cūq̄ ſit
illa vniaī prie mā̄e imediate: vt qdaʒ dicere volūt ſe/
quunī multa impoſſia. Manifeſtuʒ eſt. n. ꝙ quāto ꝑn/
cipiū ſeu cā eſt v̇tuoſior. tāto magis pōt ſibi aſſilare pa
tiēs: ſicut ſi modic⁹ ignis pōt aliqd potētia calidū redu
cere in actū caloris: multo forti⁹ maior ignis poterit h̄
facere. ſed ſʒ data a tenētib⁹ ꝯriā pōneʒ forma corpo/
reitatis: que eſt iperfectiſſima formaꝝ. pōt ipſaʒ ꝑmā
mā̄ʒ: nullo alio mediāte: in actū reducere. ergo multo
fortius forma perfectior. ſ. aia h̄ idē poterit facere per
ſeipſaʒ. ¶ P̄. Lʒ vna forma ſubſtantialis differat ab
alia: ſʒ ꝙ vna hʒ plures ⁊ nobiliores v̇tutes q̄̄ alia: tn̄
in h̄ oēs forme nāles cōueniunt: q̄. ſ. ſm ſuā eſſentiaʒ
quelʒ eaꝝ eſt actus tm̄: ſʒ nulla forma ſubſtātialis vni
tur mā̄e niſi per eſſentiā: ergo qua rōne ꝑma forma pt
vniri imediate ꝑme mā̄e. eadē rōne ⁊ vltima: cū nō ſi
at vnio rōne alicuius perfectiōis vel nobilitatis ſcd̄e:
ſed rōne eſſentie: eo ꝙ ſecūde ꝑfectiones preſuppoſūt
primā. ¶ Septio ex rōne eſſentialis vnionis. Si enī

anima vnitur mãe ꝑme mediãte forma corporeitatis:
tunc aũt inter aĩaꝫ ⁊ corporeitatẽ illã eſt vnio ẽẽntialis
aut accidẽtalis: ſi eſſentialis ergo nũq̃ poterũt abinui
cem ſeparari. niſi ꝑ corruptionẽ vtriuſq̃ ſi vtraq̃ ſit cor/
poralis. vel alteri⁹ tñ. ſi vna ſit icorporalis: quare poſt
ſeparationẽ aĩe a mã equi nũq̃ ibi remanebit corpei/
tas: qḋ eſt cõtra tenẽtes hãc põnẽ. Si aũt accidentalis
ſeqtur qḋ ẽt accidẽtalr ille forme vniant̃ mãe: ⁊ ita to/
tum erit vnũ per accidẽs. Nã que ſũt vnuꝫ accidẽtalr
inter ſe nõ poſſunt eſſe tertio eſſentialr vnũ ſm ſniaꝫ
phi. ¶ Octauo ex cõditione corporeitatis. Si eniꝫ di/
catur qḋ forma vltia vnitur ꝑme mãe mediãte forma
corporeitatis: tũc aut corporeitas eſt eadẽ ſpẽ in oĩbus
puta in aere corrupto ⁊ in igne generato ex aere: vel in
elemẽtis: ⁊ imixto ex elemẽtis: aut nõ: ſi eſt eiuſdẽ ſpẽi
aut ex mã cõſtituet corpus mathematicũ: ⁊ hoc eſt ipoſ
ſibile: qꝛ tũc illa forma nõ eẽt nãlis: ſed mathematica:
aut cõſtituet corp⁹ nãle: ⁊ tunc oportebit neri̇o: qḋ illud
corpus ſit actu affectũ qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis.
Uel ſi hoc nolint ꝯcedere ad min⁹ opꝫ dicere qḋ nõ cõſti
tuat corpus viuũ: alr oĩa corpora eſſent viua ⁊ aĩata.
Adueniẽte ergo aĩa vegetatiua vel ſenſitiua: aut ma/
net idẽ corpus qḋ prius: aut nõ: ſed corrũpit̃ illa corpo/
reitas. Si corrũpitur. ergo aĩa ſuperueniẽs iuenit mãꝫ
primã nudã: ⁊ per ꝯñs ſibi imediate vnitur. ſi aũt non
corrũpitur: ſed potius manet ibi eadẽ forma corporei/
tatis: opꝫ qḋ maneat ibi idẽ eſſe qḋ cãbatur a forma illa
ſed illa forma vt dictũ eſt cõſtituebat corpus nõ viuũ.
ergo etiã poſt itroductionẽ aĩe manet nõ viuũ. Sed ꝑ
aĩaꝫ illud corpus efficitur viuũ. ergo manẽte nõ viuo
efficitur viuũ: qḋ eſt impoſſe: ſicut qḋ albũ fiat nigrũ ma
nens albũ: ⁊ qḋ frigidũ fiat calidum manẽs frigidum.
¶ Et preterea ſi eſt eiuſdẽ ſpẽi forma corporeitatis i oĩ/
bus: aut eſt forma accidẽtalis: aut ſubalis: ſi accidenta
lis. ergo accidẽs precedit ſubaꝫ in actu qḋ eſt impoſſibi
le. ſi ſubalis cũ oĩs forma ſubalis: ẽt quãtũcunq̃ imꝑ/
fecta ſm ſuã ſubaꝫ ſit actus: vt ſupra oſtẽſuꝫ eſt. actuꝫ
autẽ formalr ꝯiungi potẽtie impoſſe ſit: qñ det eẽ actu
ſicut albedinẽ impoſſe eſt ꝯiũgi ſubiecto formalr: quin
faciat ipſuꝫ actu albũ: oportebit qḋ ipa faciat mãꝫ illã
actu corpus: ⁊ cũ corp⁹ phicuꝫ eſſe nõ poſſit: qñ in ipſo
ſint cõtrarietates actiuaꝝ ⁊ paſſiuaꝝ qualitatuꝫ: opor
tebit qḋ ipm ſit talib⁹ q̃litatib⁹ affectũ: ⁊ ita per ꝯñs ad/
ueniẽs vnietur corpori exiſtẽti in actu: ſed de hoc incon
ueniẽti nõ ſit cura ad pñs. ¶ His ergo ſic ſuppoſitis
queraẗ vtrũ illa corporeitas ſit eadẽ ſpẽ cũ oĩbus for/
mis rerũ nãliũ ſubalib⁹. Si dicat̃ qḋ ſic. ſequet̃ qḋ duo
vel plures forme eiuſdẽ ſpẽi ſint in eadẽ mã qḋ eſt im
poſſibile: puta due albedines vel due rubedines. Seq
tur etiã qḋ fruſtra ſit alia forma inducta in mãꝫ cũ nõ
ſit alia ab ea niſi in numero: ⁊ vlteri⁹ qḋ ipſa vltima nõ
det aliquã aliã eſſentialẽ perfectionẽ niſi corporeitatẽ:
qꝛ forme eiuſdẽ ſpẽi: ⁊ diuerſe numero eũdẽ effectum
ſubalem cãnt. Seqtur ẽt vlterius qḋ ſicut corporeitas
vniebatur imediate ꝑme mãe: ita ⁊ forma vltima: cuꝫ
ſit eiuſdẽ ſpẽi: que oĩa ſunt impoſſia. Si ãt dicat̃ qḋ nõ
ſint eiuſdẽ ſpẽi: tũc cũ diuerſe forme ſpẽ accipiant̃ pe/
nes oppoſitas dñas formales: ſicut pꝫ de rõnali ⁊ irrõ/
nali: ⁊ hoĩe ⁊ aſino: ⁊ ad oppoſitas formas vel quocũ
q̃ modo ſpẽ diuerſas regrantur neceſſario diuerſe cõ/
trarietates: ⁊ diuerſe ꝓportiões qualitatũ in mã: ſicut
videmus qḋ forma ignis regrit calidũ ⁊ ſiccũ in exceſ/
ſu: ⁊ forma aeris calidũ ⁊ humidũ tẽperatũ: oportebit
qḋ ſi ſuꝑueniẽtib⁹ formis ſubalib⁹ mãe: qḋ ſint ibi ꝯrie
ꝓportiões ⁊ ꝯrietates in mã: vt puta qḋ adueniẽte for/
ma ignis: ſit ibi calidũ ⁊ ſiccũ in exceſſu: ⁊ ſi forma cor
poreitatis ibi maneat adueniẽte tali forma: ex quo for/
ma corporeitatis nõ eſt eiuſdẽ ſpẽi: oportebit qḋ ſint ibi
diuerſe ⁊ oppoſite ꝯrietates ⁊ ꝓportiões qualitatũ ſꝫ
exigẽtiã illi⁹ forme: que eſt corporeitas: ac per hoc erunt
oppoſite ꝯrietates ⁊ ꝓportões qualitatũ in eodẽ: ita qḋ
eadẽ mã: que eſt tẽperate calida ⁊ humida: eo qḋ taleꝫ
diſpõneꝫ exigat forma corporeitatis. hoc enim modo ꝑ
extra ſupponatur: ⁊ poſtea adueniẽte forma ignis fiat
in exceſſu calida ⁊ ſicca: ⁊ ita vna ⁊ eadẽ mã ſeu res ſil
erit ⁊ calida ⁊ humida tẽperate: ⁊ calida ⁊ ſicca i exceſ/
ſu: que oĩa manifeſtã cõtinẽt falſitatẽ. Neq̃ enim põt
dici: qḋ maneat forma corporeitatis ⁊ corrũpat̃ ꝯrieta
tes ⁊ qualitates ei ꝯñtes: eo qḋ impoſſe eſt formã ſꝫ eẽ
phicum remanere in mã corruptis ꝓprijs diſpõnib⁹.
Unde vel opꝫ dicere qḋ forma corporeitatis corrũpat̃
⁊ ita vltia forma imediate vniat̃ ꝑme mãe: vl qḋ eidẽ
mãe inſint oppoſite ꝯrietates: vt dcm eſt. Ex quo pꝫ qḋ
nullo mõ põt dici qḋ forma vniat̃ mãe ꝑme mediante
corporeitate: ſi corporeitas ſit eadẽ ſpẽ in oĩbus ⁊ inge
nerato ⁊ icorrupto. ¶ Et preterea ſi dicat̃ qḋ forma cor/
poreitatis nõ ſit eadẽ ſpẽ in oĩbus: ſed diuerſa in diuer
ſis: tunc aũt forma corporeitatis erit eadẽ ſpẽ cum for
ma vltia ſubali: aut diuerſa. ſi eadẽ ſequunt̃ incõueniẽ
tia ſuperi⁹ tacta. ſ. qḋ due forme eiuſdẽ ſpẽi ſint in eodẽ
ſubiecto: ⁊ qḋ fruſtra iducta fuerit vltia forma cũ pri⁹
eſſet ibi alia eadẽ ſpẽ. ſi aũt ſint diuerſe ſpẽ: forma cor/
poreitatis ⁊ vltia forma ſubalis: tunc aut itroducit̃ an
aduentũ forme ſubalis: aut poſt: aut ſil. ſi ante: puta qḋ
qñ ex aere generat̃ ignis corporeitas ignis itroducat̃
ante aduentũ forme ignis: tũc ad itroductionẽ tal' cor
poreitatis: aut cedit forma aeris: aut non: ſi corrũpit̃. ꝑ
mã aliqñ erit ſub corporeitatis forma ſolũ: ita qḋ nul/
la alia: qḋ etiã ipſi ꝗ tenẽt hãc poſitionẽ reputãt impoſ
ſibile: ſilr ẽt ſequitur qḋ ſit aliqḋ completuꝫ actu ſubſi/
ſtens in nã: ⁊ hoc aliqḋ: ⁊ per ꝯñs: qḋ nullaꝫ aliã formam
ſubſtãtialẽ poſſit recipere: hoc eniꝫ oẽs cõcedũt eſſe ipoſ
ſibile. ſ. qḋ aliquid per ſe ſubſiſtẽs nõ corruptũ in aliaꝫ
ſpẽm trãſeat: vel ad eius veniat cõpõneꝫ. ¶ Si auteꝫ
dicat̃ qḋ manet forma aeris. tunc manebit ẽt corpei/
tas ꝯueniens forme aeris: ⁊ ita erũt ibi due forme cor
poreitatis: ⁊ due corporeitates. ſ. aeris ⁊ ignis: qḋ eſt im
poſſibile: eo qḋ vel ambe vnirent̃ imediate mãe ꝑme:
qḋ nõ eſt intelligibile vel vna mediãte alia: ⁊ tũc ſeque
rent̃ incõuenientia ſuppoſita: ⁊ qꝛ ſic eſſent duo corpo
ra in eodẽ loco: que oĩa ſunt abſurda. ¶ Si aũt dicat̃
qḋ forma illa corporeitatis introducat̃ ſil cum vltima
forma ſubſtantiali: cum iſte forme ſint diuerſe ſpecie:
vt dictum eſt: ſequetur qḋ vnus motus numero in vno
⁊ eodeꝫ inſtanti terminet̃ ad diuerſas formas ſpecie
qḋ eſt oĩno impoſſibile. ¶ Si auteꝫ dicatur qḋ illa cor
poreitatis forma introducatur poſt introductionẽ for/
me ſubſtãtialis: ſequetur primo: qḋ cum corporeitas ſꝫ
iſtos nõ ſit niſi a forma corporeitatis: ⁊ eſſe ſubſtãtiale
puta viuum vel animatũ ſit ab anima: qḋ ſit aliquãdo
homo ſine corporeitate aliqua: ⁊ ſine carnibus ⁊ oſſib⁹
qḋ a ſeculis non eſt auditum. Relinquitur ergo qḋ for/
ma vltima nõ vniatur materie prime mediãte corpo/
reitate: ⁊ qḋ ipſa corporeitas ſm qḋ dicit ſubſtantiam ⁊
corporeitatem phyſicã: nõ ſit niſi ab vna ⁊ eadem for/
ma: que dat etiaꝫ vltimuꝫ ⁊ completum eſſe ſubſtan/
tiale. ¶ Ultimo poteſt oſtendi qḋ nõ ſolum nulla ſub/
ſtantialis forma poteſt eſſe medium in tali vnione: ve
rum etiaꝫ vlr qḋ nulla diſpoſitio ſeu accidens aliquod
vel aliquid ſimile accidenti: ⁊ hoc ex natura eſſe ſubſtan
tialis

tialis. Nam cũ materia nõ fiat actu ens niſi per eſſe
ſubſtãtiale. eſſe aũt ſubſtantiale non fit niſi a ſubſtan/
tiali forma: impoſſibile eſt ꝙ aliquod accidens in ma/
teria precedat ipſam ſubſtantialẽ formã: ꝙ ſit mediũ
in ipſa vnione. alias ſequeretur ꝙ nõ ens eẽt ſubiectũ
accidentiũ: ⁊ ꝙ materia ante eſſet accidentalibus for
mis affecta ꝙ̃ eſſet: vel ratiõe entis haberet: ꝙ eſt im
poſſibile. Quare ſimpliciter dicendũ eſt ſm ſentẽtiaꝫ
glorioſi doctoris ſancti Thome de aquino: ꝙ ⁊ ſi aliq̃
diſpoſitiones precedãt in materia formã ſubſtantialẽ:
qꝛ tñ ille ſunt imperfecte: nec ſunt inducte vt ſint: ſꝫ vt
diſponant ad eſſe adueniẽte forma perfecta ⁊ vltima.
oẽs neceſſario cedunt ⁊ corrũpũtur: ita ꝙ ipſa vltima
forma virtute in ſe continẽs oẽs illas: que preceſſerũt
per modum diſpoſitionũ imediate: nulla .ſ. forma ſub/
ſtantiali media: nec mediante aliqua diſpoſitione: vel
aliquo accidente: ſed per ſuã eſſentiã eſſentie ꝑme mõ
eſſentialiter ⁊ imediate coniungitur: ſicut cera figure.
¶ Ad primũ dicendũ: ꝙ materia prima de ſe nullaꝫ
habet perfectionẽ vel actum: ſed quãtũ eſt de ſe ẽ ad
oẽs in potẽtia. Actus autẽ ſiue perfectio in ipſa mate/
ria cauſatur a forma: ⁊ ideo cũ ſm naturã minus per/
fectum includatur in magis perfecto quãtũ ad id qđ
perfectionis eſt in eo: ſicut parua lux in magna: ⁊ pars
in toto: inde eſt: ꝙ ſm naturã nũꝙ̃ aliquod perfectibi
le poteſt recipere maioreꝫ perfectionẽ: quĩnẽt recipiat
minoreꝫ. Minoris autem perfectionis collatio nõ oꝫ
vt intelligatur ab alio ⁊ alio fieri: ſed ab eodẽ a quo ⁊
maior confertur: nec prius ſm tempus: ſed ſolum ſm
naturaꝫ originis: ſicut videmus in totas poteſtates q/
bus maxime ipſe forme aſſimilãtur: ꝙ poteſtas mili/
tis ẽ imperfectior ꝙ̃ illa q̃ ẽ ducis: ⁊ ideo ptãs militis
eſt in duce: quantũ ad id qđ perfectionis eſt in ipſa: ſilr
ptãs ducis eſt imperfectior ꝙ̃ illa q̃ ẽ regis: ⁊ ideo po/
teſtas ducis eſt in rege. Nec eſt poſſibile vt aliquis ha
beat potentiaꝫ ducis quĩn habeat illaꝫ militis: nec po/
tentiam regis qn in ipſo preſupponatur po^a ducis. Sꝫ
tñ pp hoc nõ opꝫ ꝙ rex ꝓ fuerit dux ⁊ poſtea rex vel ꝙ
alia ſit poteſtas a qua poteſt ꝙ ſit rex: ⁊ alia a q̃ põt ꝙ
põt dux: eo ꝙ illa ducis ⁊ militis vtute ꝯtinẽtur i vna
poteſtate regis: ſꝫ ſm intellectũ ⁊ naturã preintelligat̃
in ipſo rege minor potẽtia maiori: ſicut pars toti: ⁊ im/
perfectũ perfecto. Et ſm hũc modũ itelligitur: ꝙ mã
ſit in potẽtia ad formas alias mediãtibus illis elemẽ/
torũ: nõ qꝛ ordinatim diuerſas formas ſubſtantiales
recipiat: ſed qꝛ materia prima nõ recipit id qđ eſt pro/
priũ perfectioris forme: niſi mediate: ⁊ ꝙ eſt imperfe
ctioris: cuiuſmodi ſunt forme elementoꝝ: licꝫ tam ma
iorem ꝙ̃ minoreꝫ perfectionẽ ab eadẽ forma recipiat:
vnde ꝓpter hoc nõ ſequitur: ꝙ forma vltima vniatur
mediãtibus formis elemẽtorũ: ſed potius ꝙ nulla for
ma ſubſtãtialis poſſit dare mãe aliquod eſſe perfectũ
puta ſentire: vel viuere: niſi etiaꝫ intelligatur illa eadẽ
forma dare ſibi eſſe minus perfectũ: puta corporeũ: et
calidũ ⁊ frigidũ: ⁊ hᵒ: in qbus virtute cõſiſtunt elemẽ/
ta: vt ſupradictũ eſt: puta ſicut poteſtas imperialis nõ
cõfert homini regiã dignitatem: niſi preintelligatur ei
cõferre etiaꝫ dignitatẽ ducis: ⁊ ſicut nullus poteſt fer/
re .c. libr̃. niſi preintelligatur poſſe ferre duas. Sic .n.
nec anima cõfert mãe eẽ ſenſitiuũ niſi preintelligat̃
ei cõferre eſſe corporeũ: vt dictũ eſt: ſed tñ h nõ eſt ni/
ſi ſm prioritatẽ que attenditur in natura originis non
ſm prioritatẽ: que attenditur ſm tẽpus vel ſꝫ diuerſi/
tatem forme: vnde pꝫ ꝙ qui ſic arguit nõ intelligit ꝓ/
poſitiones: quas inducit. ¶ Ad ſcđm dicendũ. ꝙ ſicut
docet phs in .8° metaphy. nihil eſt cauſa vnionis mate T.c.15.
rie cũ forma: niſi agens ſpecificũ: ⁊ agens vle que pre/
parant ⁊ diuidunt coaptãdo diuerſis formis diuerſas
partes mãe: ⁊ h quidẽ facit per motũ: ⁊ ideo cũ mo/
tus requirat corpus actu: cũ ſit accidens: dico ꝙ quan
do mã ab agente nãli diuiditur in diuerſas partes eſt
ſub diuerſis formis ⁊ dimẽſionibus quantitatis: ſicut
pꝫ ꝙ animali per motũ generationis preparatur debi
ta ⁊ diſtincta pars mãe per deciſionẽ ſeminis ab eius
ſubſtãtia. Sed tamẽ h nõ eſt: qꝛ quantitas dimenſio/
num ſit principiũ effectiuũ diuiſionis materie vel in/
troductionis ſeu vnionis forme: ſed potius h cõuenit
per accidens: inquantũ .ſ. cum mã ſit ens in potentia:
nec eſſe: neq; motui ſubijci põt: niſi ſit actu ſub aliq̃ for
ma: vnde pꝫ. ꝙ argumentũ nihil valet. Cum enim nul
la actio vel paſſio vel operatio poſſit fieri circa mate/
riaꝫ quin ſit actu: ⁊ per cõſequẽs quin ſit affecta aliqua
qualitate: poſſet ſilr aliquis dicere: ꝙ qualitas eſt ꝑnci
pium vnionis mãe cum forma: ⁊ principiũ oium alio/
rum. Silr etiã cũ mã creari nõ potuerit: niſi inquãtũ
hꝫ eẽ ſub forma: eo ꝙ terminus creatiõis eſt ens actu:
poſſemus etiaꝫ dicere: ꝙ principiũ creationis mãe fu/
it forma: ⁊ qđdã nõ per ſe imediate: ſꝫ mediãte forma
mãꝫ creauerit: que oia ſunt falſa. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ:
ꝙ aliud eſt formã introduci in mãꝫ: ⁊ aliud eſt ipſam
vniri mãe. Naꝫ ſicut pꝫ aliqualr ex ſupra dictis: lꝫ for
ma vniatur mãe prime: tamẽ id: ex quo aliquid gene/
ratur: opꝫ eſſe aliquid in actu: ſicut mã ex qua generat̃
ignis ante introductionẽ forme ignis ſemper oꝫ ꝙ ſit
ſub aliqua alia forma: ſiue aeris: ſiue cuiuſcũq; alteri⁹.
Cuius rõ eſt: qꝛ cum mã ſit ens in potẽtia nũꝙ̃ poteſt
inueniri denudata omni forma: ⁊ ideo cũ forma ignis
nõ poſſit itroduci in mãꝫ aeris: niſi ſit diſpoſita ad for/
mam ignis: opꝫ vt mã illa diſponatur: ex quo pꝫ ꝙ ad
introductionẽ forme neceſſario requiritur alique diſ
poſitiones medie. Sed tamẽ ad vnionẽ forme cũ mã
impoſſibile eſt aliquod mediũ cõcurrere. Naꝫ cũ ille
diſpoſitiones ſint quaſi quedã via ad ſubſtantialẽ for/
maꝫ: ideo ſicut in termio ceſſat via: ita adueniente for/
ma ſubſtãtiali cedunt diſpoſitiones ille: vnde nõ ſeq̃t
ꝙ fruſtra laborauerit natura. Nam ſicut ad terminuꝫ
nõ poteſt ꝑueniri niſi per viaꝫ: ⁊ tamẽ via ceſſat in ter/
mino: ita forma nũꝙ̃ poſſet introduci niſi ex virtute il
larũ diſpoſitionũ: ⁊ tamẽ adueniẽte forma cedũt: nec
fuere fruſtra: cũ aſſecute ſint finẽ ad quẽ erãt .ſ. itrodu/
ctionẽ forme. ¶ Ad quartũ dđm: ꝙ res nõ dr̃ eſſe ma
gis cõpoſita vna ꝙ̃ alia ſolum: qꝛ in ea ſint plures for/
me: ſed potius: qꝛ in ipſa ſunt plures perfectiones gra/
dus: ⁊ h dico in reb⁹ corruptibilib⁹: in qbus ꝓpter eoꝝ
imperfectionẽ ad multiplicationẽ perfectionũ ſequit̃
cõpoſitio ⁊ ſimplicitatis minoratio. Naꝫ ois forma ſm
eſſentiã eſt principiũ imediatum eſſendi: ⁊ radix ꝑma
oium potẽtiarũ ſuarũ. Ipſe aũt potẽtie eius ſunt ime/
diatuꝫ ꝑncipiũ operãdi. Et ideo cũ eſſentia ſm nãꝫ nõ
cõficiat in his que neceſſario exiguntur ad operatiões
diuerſas ſuarũ potẽtiaꝝ: eo ꝙ ois eſſentia ſue ꝓportio/
natur virtuti: opꝫ cũ ad diuerſas potẽtiaꝝ operatões
diuerſe requirant̃ in mã diſpoſitiones: ꝙ ipſa eſſentia
diuerſas partes mãe in diuerſis cõſtituat perfectioni/
nũ gradibus: vt .ſ. quaſdã ꝯſtituat in eſſe carnis: quaſ/
dam in eſſe nerui: ⁊ ſic de alijs: ſꝫ ꝙ virtutũ eius diuer
ſitas requirit. Neq; ꝓpter hoc ſeq̃tur: ꝙ ſit ibi niſi vnũ
eſſe ſubſtãtiale: niſi potius ꝙ ſint ibi diuerſe perfectio/
nes: vnã formã: ⁊ vnũ eſſe ſubſtantiale ꝯſtitues: ſicut nec
rex lꝫ habeat oiũ ꝑncipũ dignitates ⁊ gradus ꝑt dicit

ꝙ nō ſit vnus princeps:ſed plures:ſed potius debet di
ci:ꝙ rex ab vna ſola poteſtate:que.ſ.eſt poteſtas regia
habeat vnū eſſe ⁊ vnus ſit princeps:ad qḋ tamen eſſe
multe alie perfectiones ꝯſequūtur.℄ His ergo ſic pre
miſſis quando dicit̄ ꝙ anima vel cuiuis alia forma:
vnit̄ imediate mãe pme ⁊c.℄ Dicendū ꝙ ſi intelliga
tur de ipſa anime itellectiue eſſentia: vel cuiuſcūqꝫ al
terius forme:nō ſolum vex:ſed etiā neceſſariū eſt ꝙ
imediate prime mãe vniatur.Si autem intelligatur
de ipſa potētia intellectiua.dicendū ꝙ non ſequitur:
qꝛ illa ſꝫ pħm nullius partis corporis eſt actus.℄ Si
autē queras de alijs potētijs: vtrū.ſ.vniantur mãe pri
me.℄ Dicēdū ꝙ nō:ſed potius vniunt̄ diuerſis par
tibus mãe in diuerſis iam perfectionū gradibus con
ſtitutis per ipſaꝫ anime eſſentiā:preparantē debitum
eſſe ⁊ diuerſum in diuerſis partibus mãe ſuis diuerſiſ
virtutibꝰ vel potētijs:vnde quādo dicit ꝙ tūc oīs res
naturalis erit ſola nuda mã cum forma.pꝫ ꝙ hͦ argu
mentū nihil valet:nec quo ad apparētiaꝫ:nec quo ad
exiſtētiaꝫ.Multū enim rudis eſt qui neſcit ꝙ forma
in naturalibus dat aliquod eſſe nãle ⁊ reale ipſi mãe.
Ex mãe enim ⁊ forme cōiunctiōe reſultat realis que
dam natura cōpoſiti: que nec eſt mã:nec eſt forma: ſꝫ
T.c.vlti. aliquid ab his cauſatū:ꝓpter qḋ etiā phs in fine.7.me
taphy.vbi querit quid ſit ipſa rei quidditas dicit: ꝙ nō
eſt aliquod elemētorū cōponentium rem:ſed aliquid
reſultans ex eis:vnde non ſequitur:ſi forma imediate
vnitur mãe prime:ꝙ res nō ſit niſi materia nuda cū
forma:ſed potius ꝙ ſit aliquid ex vtriuſqꝫ cōpoſitione
reſultās:puta corpus animatū rōnali anima.Immo
etiaꝫ tenēdo ꝙ anima vniretur mãe prime mediante
corporeitatis forma:adhuc ſtultū ⁊ puerile eſſet dicē
ꝙ homo nihil eſſet aliud niſi anima ⁊ mã prima ⁊ for
ma corporeitatis:qꝛ cū forma dans eſſe corporeitatē
ipſi corpori nō ſit corpus:ſicut nec forma dans eſſe car
nis eſt caro:ſequeretur ꝙ in homie nō eſſet nec corpꝰ
nec caro:ſed ꝙ eſſet ſolū mã prima ⁊ forma corporei
tatis:⁊ forma carnis:⁊ anima:que oīa ſunt ridiculoſa.
℄ Poſſet autē iſta cōſequētia tolerari forte in artifi
cialibus:in quibus forme ſunt accñtia: ⁊ per cōſequēs
nullum dant eſſe ſubſtātiale:vt dicamꝰ ꝙ domus ſub
ſtantia nihil eſt aliud q̄ꝫ lapides ⁊ ligna ⁊ cemētum:ſic
T.c.24 ordinata:licꝫ etiā iſta locutio ſm pħm in.7.meta^{ce}.ſit
fl̄a vbi expreſſe dicit ꝙ non debemus dicere ꝙ domꝰ
ſit lateres vel lapides:ſed lapidea vl' laterina: vnde ēt
nō ſequitur ꝙ vna res nō ſit magis cōpoſitū quā alte
ra:cū maior ꝯpoſitio nō attēdatur in multitudine for
marū ſolum in rebus corruptibilibus:vt dictū eſt: ſꝫ
etiaꝫ in multitudine perfectionū.Unde patet ꝙ argu
mentum rude habuit fundamentū.℄ Ad quintum
dicendū:ꝙ vnūquodqꝫ intantū eſt vnibile alteri in
quātum eſt in potentia ad illud:⁊ ſimiliter vnūquod
qꝫ intantum reducit aliquid in actum:inquantum eſt
actu:⁊ ideo cum forma ſm eſſentiam ſuam ſit actus:
⁊ materia ſm eſſentiam ſuam ſit potentia: nihil requi
ritur diſponens mãm vel diſponens formaꝫ per mo
dum medij habilitātis ⁊ cōiungentis ipſa adinuicē: ſꝫ
ſeipſis diſpoſita ſunt:vnde ꝙ diſpoſitiones inducant̄
in materiaꝫ:hͦ nō eſt:quia eſſentia pme materie de ſe
non ſit vnibilis forme:ſed quia vt dictum eſt:ante ge
nerationem materia eſt ſub forma cōtrarij:nec poteſt
illa abijci:nec per hoc alia introduci:niſi materia ad cō
trarium diſponatur:vnde patet ꝙ diſpoſitiones neceſ
ſarie ſunt ad introductionem forme: ⁊ non ad vnio
nem. Queſtio. XVII.

AD tertium ſic proceditur.Ui
detur ꝙ corruptis
i mixto elementorū formis poſſint re
manere alique qualitates eedē nume
ro i generato ⁊ corrupto.Dicit eni℥ phs T.c.25.
in ſcdo de generatione:ꝙ in habētibus
ſimbolū facilior eſt tranſmutatio:cuiꝰ
rationē aſſignās dicit:qꝛ nō eſt tanta contrarietas.vbi
etiā dicit ꝙ cōia manēt.Sꝫ multa inueniunt̄ cōia in
generato ⁊ corrupto:ſicut corpeitas dyaphanitas:⁊ mul
ta hmōi.ergo aliqua accidētia manēt ibi eadē numero.
℄ P̄.Quicquid nō habꝫ cōtrariū in illud nō pōt eſſe
tranſmutatio:ſed hmōi cōia nō habent ꝯtrarietatē in ge
nerato ⁊ corrupto:ſꝫ potius habēt ſimilitudineꝫ.ergo
in ipſis nō erit tranſmutatio.℄ P̄.Cū in generatiōe
cōcurrāt ⁊ abiectio ⁊ introductio aut in eodē inſtanti
vna abijcit̄ ⁊ alia itroducitur:aut in alio ⁊ in alio: ſi in
eodē:ergo cū corruptio terminet̄ ad nō ens:generatio
autem ad ens:ſimul in eodē inſtanti aliquid erit ens ⁊
nō ens:ſi aūt in alio ⁊ alio:cū inter quelibꝫ duo inſtā
tia cadat tēpus mediū: ex quo terminus corruptionis
eſt non ens:vel opꝫ dare ꝙ in illo medio tēpore mã ſit
abſqꝫ aliqua forma:ꝙ eſt impoſſe:vel ꝙ ibi remaneāt
aliqua accidētia cū ipſa corporeitate.℄ P̄.Sēſus nō
decipitur in ꝓprio obiecto:ſed nos videmꝰ ad ſenſum
ꝙ quedā accidētia remanēt in mortuo eadē:que fue
rūt in corpore viuo:ſicut lineamēta: ⁊ figꝰ: ⁊ hmōi.quare
opꝫ cōcedere:ꝙ ibi ſint.℄ P̄.Tā vnio q̄ꝫ introductio
forme in mãꝫ ſm ſniam phi in.8.metaphy.eſt ꝑ actio
neꝫ agētis.ſꝫ cū actio agētis ſit accidēs: requirit ſubie
ctū aliqualiter i actu:quare neceſſario opꝫ dicere ꝙ re
maneat ibi corporeitas cū aliqbus alijs accidētibus.
℄ P̄.Idem vt ex actione qualitatum elemētarium.

In cōtrariū eſt.qꝛ cum rō ſuppoſiti in mã
cauſetur ex forma ſubſtātiali:
opꝫ vt per ſeparationē forme ſubſtātialis a mã corrū
pat̄ ſuppoſitum ſeu indiuiduū: ſed deſtructa prīa ſuba
que hͦ nomine ſuppoſiti vel idiuidui appellatur: īpoſſi
bile eſt aliquid aliorū remanere ſm pħm in pdicamē
tis.ergo impoſſe eſt vt i generato ⁊ corrupto aliqḋ acci
dens maneat idē numero.℄ P̄. Pricipio mutato ne
ceſſe eſt pncipiata mutari:ſed dyaphanitas ⁊ corporei
tas:⁊ hmōi cauſant̄ a cōpoſito:qꝛ nec mã nec forma per
ſe alicuiꝰ accidentis cauſa eſſe pōt.ergo oportꝫ neceſſa
rio vt ⁊ oīa illa mutent̄.℄ P̄. Raritas ⁊ dēſitas ſunt
pme diſpōnes ⁊ qualitates mãe:ac per hͦ ad mutatio
nem illarꝫ oꝫ mutari oēs alias qualitates:ſed ille mu
tantur:vt per ſe patꝫ.ergo ⁊ oēs alie.

Reſpondeo dōm:ꝙ cū oē accidens a ſubſtā
tia ſue nãe trahat originem: ⁊ ſnī
eſſe cōſeruationē:eo ꝙ accidētis eſſe eſt ineē ſm boe^{m}
⁊ pħm.ex quo per corruptionē ſuba rei corrūpitur:im
poſſe eſt oīo:vt aliqua forma: vel aliqḋ accidēs:ſeu ali
qua diſpoſitio eadē numero maneat i generato:q̄ fue
rat i corrupto.Nā cū forma ſubalis imediate vniatur
mãe pme:vt ſupra oſtēſū eſt.mã aūt pma de ſe ſit ſo
la potētia: opꝫ vt oīs res ab ipſa forma ſubali:⁊ ſuū eē
habeat:⁊ ſue qdditatis nãm.Et cum oē ꝙ ſubſiſtit in
natura ſubſiſtat:per hͦ ꝙ eius eēntia eſt perfecta ꝑ eſſe
opꝫ vlterius vt rōnē ſuppoſiti vel ſubiecti: ⁊ ſubſiſten
tis i actu acquirat a forma.Quare cū i generato ⁊ cor
rupto ſit alia ⁊ alia ſubalis forma:opꝫ dicere: ꝙ ſit ibi
aliud ⁊ aliud ſuppoſitū vel ſubiectū:⁊ cū oē ꝙ ſit fiat T.c.19.
ex cōtrario ſm phꝫ in.5°. ⁊ in ꝑ phyſicoꝝ.ea aūt q̄ ſunt T.c.43
in eadē ſpē impoſſe ſit adinuicē cōtrarietatē habere: ⁊.46.
ſeqtur

ſeqtur vlterius q̄ generatum ⁊ corruptū habeat ratio/nem nō ſolum diuerſorū numero: veruꝫ etiā diuerſo/rum in ſpecie ſubiectorū. Quare ſi ibideꝫ maneret ali/quod accidens ideꝫ numero ſequeret̄. Primo q̄ acci/dens tranſiret de ſubiecto in ſubiectum: ſubiectum di/co diuerſum ſpecie: q̄ eſt impoſſibile. Secundo vero cum accidens ſit diſpoſitio ſubſtātie: ſequeretur q̄ ea/dem diſpoſitio numero eſſet oppoſitorū ⁊ diuerſorum in ſpecie: que cum ſint impoſſibilia: dicenduꝫ ſimplici/ter q̄ nihil in generato ⁊ corrupto poteſt ideꝫ numero remanere. ¶ Ad primum dōm: q̄ nō dicūtur habere ſimbolum: ideo q̄ aliqua forma in qua cōueniunt nō deſtruatur: ſed q̄ minor eſt cōtrarietas cōtrarij ad me dium: q̄ꝫ cōtrarij ad extremū: ideo facilior tranſmuta/tio: eo q̄ nō opꝫ q̄ ſit aliquid per ſe corrūpens: ſed cor/rumpatur ſolū per accidēs illud cōe vel ſimbolū ⁊ qn̄ dicit̄ q̄ manēt cōia: verū eſt eadē ſpecie: ſed nō nume ro: q̄ hoc eſt impoſſe. ¶ Ad ſcdꝫ dōm: q̄ illa ꝓpoſitio tenet in his i que per ſe aliqd mutatur: vel i que per ſe corrūpit̄: hꝫ autem cōia nec per ſe corrūpunt̄: ſed per accidens: vt dictū eſt: nec in ea aliquid per ſe mutatur. ¶ Ad tertiū dōm: q̄ circa iſtud argumētum diuerſe dantur ſolutiones. Sed obmiſſis opinionibus aliorꝫ

T.c.69. ⁊ earū iprobationibus. Dicenduꝫ ſm ſniam phi in. 8° phyſicoꝝ. q̄ cuꝫ tēpus nō componatur ex inſtantibus ſicut inter lineā ⁊ punctū nullū eſt mediuꝫ: ita nec iter tēpus ⁊ ipm nūc: ⁊ ideo quādocūq̄ ex aliquo corrupto aliquid generatur: mā in vltimo inſtāti eſt ſub forma noua: in toto autē precedēti tēpore eſt ſub forma abij/cienda: vnde ſicut nō eſt mediū inter nunc ⁊ tēpus: ita nec inter abiectionē vnius forme ⁊ introductioneꝫ al teriꝰ: vnde quādo dicit̄ q̄ vel in alio vel in eodeꝫ in/ſtanti. Dicendū q̄ cū i mutationibus ſubitis ꝓprie nō ſit fieri: ſed factuꝫ eſſe: ſi generatio ⁊ corruptio ꝓprie ⁊ ſtricte ſumant̄ ꝓut ſunt mutationes: dico q̄ introdu/ctio ⁊ abiectio ꝓut ſonāt fieri vel motū nec ſunt in eo/deꝫ inſtanti: nec in diuerſo: ſed in tēpore: ſi autē ſumen tur ꝓut dicunt mutationes ſubitas: ſic in eodē inſtan/ti eſt abiectū eſſe: ⁊ introductū eſſe: ⁊ h̄ nō eſt incōueni ens: cū ipſa abiectio vnius ſit itroductio alteriꝰ. ¶ Et qn̄ dicit q̄ termini ſunt oppoſiti. ſ. ens ⁊ nō ens. Dicen dū q̄ lꝫ ſint oppoſiti: nō tamē reſpectu eiuſdem: ⁊ non poſſunt ſimul eē. Nā quādo ex aere factꝰ eſt ignis: cor/ruptio terminat̄ ad nō aerē. generatio aūt ad ignē: ſilr autē eadē mā ⁊ eſt nō aer: ⁊ eſt ignis: ꝓpter qd̄ ēt dicit phs: q̄ ſemper māe eſt annexa priuatio. Nec eſt intel/ligendū: q̄ lꝫ corruptio aeris termīnetur ad nō aereꝫ: q̄ nō terminet̄ ad nō ens ſimplr: vel q̄ remaneat ibi aliqua forma. Nā cum forma aeris vniatur imediate ꝑme māe. idem eſt terminari ad nō aerē q̄ ad nō ens ſimplr. Qz aūt illud nō ens ſimplr ſn eodē inſtanti per aliā formā fiat: ⁊ factū ens actu ſit: q̄ idē eſt ibi fieri ⁊ factuꝫ eſſe: h̄ eſt per accidēs: inquātuꝫ alia forma eſt i/troducta: eo q̄ corruptio vnius eſt generatio alterius. Nō aūt dico per accidēs: q̄ nō per ſe intēdatur ab agē te: ſed q̄ nō ex virtute abiectiōis forme: ſeu nō entita tis dicit: q̄ determiata quedā alia forma: puta ignis i/troducta ſit. ¶ Ad quartū dōm: q̄ obiectū ꝓpriuꝫ ſen ſus viſus eſt color: ille aūt in viuo ⁊ mortuo manifeſte mutatur: ex h̄ autē potius haberetur q̄ nō remaneret ibi ydētitas formarū q̄ꝫ cōtrariuꝫ: forma vero ſubalis ⁊ idem ⁊ diuerſuꝫ potius pertinēt ad intellectū q̄ꝫ ad ſenſuꝫ: ⁊ iō verū h̄ ſint eadē numero vel nō: nō eſt ſen/ſus iudicare: ſed itellectꝰ. ¶ Ad quintū dōm: q̄ vnio forme cū mā nō eſt actio agētis ꝓprie loquēdo: ſed ē effectus vel terminus actionis ipſiꝰ: actio aūt eius pre cedit vnionē tāq̄ cā effectū: ⁊ ideo cū ante vltimū in/ſtans vnionis mā ſit ſub actu forme abijciēde: nō eſt incōueniēs in ipſa fundari ⁊ recipi actionem agentis. ¶ Qz ſi dicat̄ iterū de vnione q̄ eſt accidens. Dicēdū q̄ vnio cū ſit ſubita mutatio: in ipſa eſt idē vniri ⁊ vni tum eſſe: tale aūt accidēs fundabitur in ipſa ſuba iam vnita: ſicut ⁊ creatio in creatura. ¶ Ad ſextuꝫ dōm: q̄ ex hoc nō cōcludit̄ ydētitas numeri: ſed ſpēi.

Poſtq̄ꝫ actū eſt in precedētibꝰ de formis in ſe cōſideratis: ⁊ eoꝝ ꝓprietatibꝰ. Nec nō ⁊ de ipſis ſm q̄ cōparant̄ ad operationes ꝓprias: ⁊ ad actus rōnis: ⁊ ad ipſaꝫ mām: iā nūc vltimo reſtat de ipſis cōſiderare ꝑ cō/parationeꝫ ad ſuppoſitum: ſic enim de ipſis h̄ principaliter intendimus. ¶ Et circa hoc q̄ra/tur vnuꝫ ſolū. videlꝫ vtruꝫ ſint plures: ⁊ diuerſorꝫ ge/neruꝫ difficultates includat: eo q̄ quaſdaꝫ pertinētes ad logicaꝫ: quaſdā ꝑtinentes ad nālē phiam: quaſdaꝫ aūt pertinētes ad fidem catholicaꝫ inuenimꝰ: tñ q̄ oēs vident̄ abinuicē dependere: melius eſſe iudicauimus: totuꝫ ſub vna q̄ōne tradere: vt ſic ⁊ breuitas ex vitata multiplicatione queſtionū faſtidiū tollat mētis: ⁊ cō/tinuatio ſermonis ſit cōnexe ſibi inuicem elucidatio veritatis. Queſtio. XVIII.

Videtur q̄ in vno ⁊ eodē ſuppoſito neceſſario ſint ples forme ſubſtantiales. Cū. n. oē eſſe ſit a forma vbi iueniunt̄ plura eſſe: iueniuntur plures for me. Sed in qualibꝫ re nāli ineniūtur plu/ra eſſe: ſicut eſſe corpeitatis: ⁊ eſſe ꝓprie nāe: ⁊ in q̄buſ/daꝫ eſſe carnis: ⁊ oſſis: ⁊ hō. g̊ in oī cōpoſito ſunt plures forme. ¶ P̄. Forma imediate vnit̄ māe ꝑme: vt dcꝫ eſt. ſed forma ois ſimplex eſt: ⁊ mā ſimilr ſimplex eſt. Nullū aūt cōpoſitū ex duobꝰ ſimplicibꝰ pōt dici ꝯmix/tuꝫ ex diuerſis. g̊ nulla res nālis erit cōmixta ex diuer/ſis: ſꝫ h̄ eſt abſurdū. g̊ neceſſe eſt dicere q̄ forma ſuba/lis in corporibꝰ mixtis nō vniat̄ imediate māe ꝑme: ſed corpori habenti alias formas. Eſt igit̄ dare plures formas in cōpoſitis. ¶ P̄. Mixtio eſt miſcibiliū alte/ T.c.vlt.
ratorū vnio ſꝫ phꝫ in ꝑ de gnōne. Sꝫ elemēta ſūt mi/ T.c.88.
ſcibilia: vt dr̄ in eodē: g̊ cū admixtionē veniūt: ſolum T.c.23.
mō alterant̄. Alteratio aūt non eſt corruptio: vt ꝓbat̄ ibidē. g̊ cuꝫ miſcētur nō corrūpuntur: ſed ſolum modo alterātur. ⁊ ſic forme miſcibilium imixto manēt ſimil cuꝫ forma ſubſtātiali vltima. ac per hoc ſūt ibi plures forme. ¶ P̄. Diuerſitas operationū oſtēdit diuerſita/tem formarū. Sꝫ in vna ⁊ eadē re inueniūtur diuerſe operationes in ſpecie: ſicut patet in herbis ⁊ lapidibus in quibꝰ diuerſe operationes iueniūtur: ſicut patet etiā in animalibꝰ: in quibꝰ inuenitur operatio vegetatiue: ⁊ oꝑatio ſenſitiue: ⁊ in hoie vlterius oꝑatio itellectiue aie. Quare cū oēs iſte operationes ſint diuerſe ſpecie: ⁊ quedaꝫ diuerſe genere: ſicut intelligere ⁊ ſentire: ⁊ oēs ſint in eodeꝫ ſubiecto: opꝫ q̄ in ipſo ſint plures forme. ¶ P̄. Ferruꝫ ignitū hꝫ veriſſime formā ferri. habꝫ ēt veriſſime formā ignis: q̄ pꝫ ex h̄: q̄ ſicut ignis combu rit: ita ferruꝫ ignitū: ⁊ efficit operationes ignis. ergo in eodē poſſunt eſſe plures forme. ¶ P̄. Eductū de potē/tia materie: ⁊ nō eductū ſunt diuerſa ſpē: ſed aīa rōna/lis nō educitur de potentia materie: ſed ab extrinſeco ſm phm. aīa autem ſenſibilis educitur. ergo ſpē diffe/rūt: ſed ſunt in eodem: ergo in vno ſunt plures forme. ¶ P̄. Corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus q̄ꝫ ſꝫ

genus:ſed aĩa rõnalis eſt icorruptibilis: ſenſibilis aũt
corporalis.ergo differũt ſubſtãtialiter:ſed ſunt in codẽ
ergo ſunt ibi plures forme.¶ P̃.Corpus viuũ ⁊ mor-
tuuʒ aut cõicant in aliqua forma aut non: ſi ſic:habeo
ppoſitũ:q̃ꝛ.ſ.dũ viueret erant ibi plures forme:videlʒ
aĩa ⁊ forma corporeitatis que remãſit.¶ Si dicaẽ ꝙ
nõ.¶ Cõtra in mortuo ⁊ viuo vulnꝰ remanet idẽ nũe-
ro:ꝙ pbatur per hoc:ꝙ cũ ille qui vulnerauit aliqueʒ:ſi
illo vulnerato mortuo reſpiciat vulnus: ſtatim de vul
nere effluit ſanguis:ꝙ nõ fieret niſi idẽ numero rema
neret. Nã ſi nõ eſſet idẽ numero:eque bñ ſi interfector
aſpiceret vulnus cuiuſcũqꝫ alterius emitteret ſangui-
nẽ:ꝙ experimẽto pbatur eſſe falſum. Quare opꝫ dice
re neceſſario:ꝙ ſit idẽ vulnus numero:⁊ per ꝯñs: ꝙ ſit
oĩno ideʒ corpus nũero:ꝙ prius:⁊ ſic fuerũt ibi plures
forme.¶ P̃.Genus ⁊ differẽtia ſunt partes eẽntiales
ꝯpoſiti:ſed forꝰ generis neceſſario ẽ alia a forma drĩe.
Cuius pbatio eſt:q̃ꝛ nõ predicanẽ de ſe inuicẽ ſꝫ phꝫ.
ergo cũ vtreqꝫ ſint in eodem īdiuiduo:in vno erũt plu
res forme.¶ P̃.Quidditas cõponitur ex diuerſis que
ſunt partes forme.nã partes diffinitionis ſunt forme:
ſed partes diffinitionis nõ ſunt eedem ſpẽ:ſicut in hac
ſubſtãtia aĩata ſenſibilis.ergo in vno ⁊ eodeʒ ſunt plĩes
Com. p̃. forme.¶ P̃.Dicit Cõmẽ.in p̊ phyſicoꝝ.ꝙ oẽs forme
inter primã ⁊ vltimã formã ſunt cõpoſite:ſed non niſi
ex formis.ergo ſunt multe forme in codẽ.¶ P̃.Cum
de vino fit acetũ:nõ eſt igreſſus in primaʒ mãm.ergo
aliquod corpus medium erit mã ⁊ vini ⁊ aceti:ſed illa
mã nõ differt a mã pma per mãʒ:ergo per formã:⁊ ſic
erant ibi plures forme.¶ P̃.Cũ forme diſtiguanẽ ad
modũ numeroꝝ:vbicũqꝫ eſt īuenire nobilius:⁊ minꝰ
nobile ⁊ vile:ibi eſt dare plures formas:ſed in corpore
eſt inuenire nobilius vt cor:⁊ nobile vt carnẽ:⁊ vile vt
pilos ⁊ oſſa.ergo aliã ⁊ aliã formã. Rude eniʒ videtur
dcẽ:ꝙ eadẽ ſit forma pili:⁊ oſſis: ⁊ carnis:cũ nullã cõ
uenientiã habeãt.¶ P̃.Diuerſitas pdicatoꝝ neceſſa-
rio oſtẽdit diuerſitatẽ formarũ:ſed in eodem ſubiecto
numero ſunt diuerſa predicamẽta:ſiue res diuerſoruʒ
predicamẽtoꝝ:quare oportʒ vt ibi ſint diuerſe forme.
¶ P̃.Cicatrix in corpore mortuo ⁊ viuo aut eſt eadeʒ
aut nõ:ſi eadẽ habeẽ ppoſituʒ:ſi nõ:aut dicetur ꝙ illa
cicatrix ſit a nã aut ab arte. nõ aũt a nã: cũ illud ſit q̃-
dam priuatio:que nãe opus eſſe non põt.ergo ab arte
ſed forma artis eſt quoddã accidẽs ſemper remanens
ideʒ numero:ſed taʒ in viuo ꝙ in mortuo cicatrix for-
maʒ artis hʒ:ergo remanet eadẽ numero:quare ⁊ ideʒ
corpꝰ: ſiue eadẽ corporeitas:⁊ ita fuerũt ibi plures for-
me.¶ P̃.Hoc ideʒ põt argui de aliq̃bus litteris ſculptis
per artẽ in corpore canis:que poſt mortẽ ibi remanent
vel in ligno alicuius arboris:que poſt abſciſſionẽ ⁊ de-
ſiccationẽ remanẽt. Nec vr̃ credibile ꝙ cuʒ lr̃a ſit opꝰ
olo artificiale:ꝙ fiat a nã.¶ P̃.Dimẽſiones ſũt eedẽ
in corpore viuo ⁊ mortuo. Nã ita longũ eſt ſicut viuuʒ
⁊ ita de aliis diſpõnibus:quare eſt ibi eadẽ corpꝫitas:
⁊ per ꝯñs plures forme.¶ P̃.ſm phm in.16.de aĩali-
bus.fetus in matrice prius viuit vita plãte q̃ꝫ vita ani
malis:deinde viuit vita ſpẽi:puta vita bouis vl̃ leonis
ſed hoc eſſe nõ poſſet niſi hꝰ perfectiones eſſent a diuer-
ſis ſpẽbus:quare in aĩali erũt plures forme.¶ P̃.Ge-
nus ſm phm hʒ locum mãe ſiue potẽtie. differẽtia vo
forme.ſed certum eſt ꝙ genus non eſt pura mã. ergo
alia eſt forma generis ab illa ſpẽi.¶ P̃.Anima ſenſi-
tiua aut eſt potẽtia pura:aut actꝰ ſpecificus:aut poten-
tia permixta actui:ſed nõ potentia tm̃:q̃ꝛ ſic nõ recipe-
ret ſpẽs imãliter:ſilr̃ nec eſt actus ſpecificus:puta dña

ſpẽʒ homini:vel equo:vel alicui alteri:quare relinqui-
tur ꝙ erit forma media. Vñ ſenſibilis eſt forma ſubie
cti:ꝙ informat in potẽtia:tamẽ exiſtens reſpectu vlte
rioris forme.¶ P̃.Homo generat hoĩeʒ ⁊ ſol ſm phꝫ
in ſcdo phyſicoꝝ.hõ igiẽ generaẽ:ſed terminꝰ genera- T.c.26.
tionis nõ eſt mã ſola:ſed forma in mã. Hoc autẽ non
eſt aĩa rõnalis:q̃ꝛ ipſa per generationem nõ datur:ſed
ab extrinſeco ſm phm in.16.de aĩalibus.ergo in homi
ne eſt alia forma q̃ꝫ aĩa rõnalis.quare in homĩe erunt
due forme:vna que educitur per generationẽ:alia que
ab extrinſeco venit.¶ Si aũt ad hoc dicatur:ꝙ ante
aduentũ rõnalis aĩe eſt quidẽ ibi alia forma:ſed adue
niente ipſo cedũt oẽs precedẽtes:eo ꝙ generatio vniꝰ
eſt corruptio alterius:⁊ q̃ꝛ adueniẽte perfecto cedit im
perfectũ.¶ Contra.nã nihil fruſtra operaẽ:ſed ꝙ fit a
natura fit ppter finẽ ſm phꝫ:⁊ ſi alteri deficiat: hoc ẽ vt
in paucioribꝰ. cuʒ igitur videamꝰ ꝙ nã ex ſemine for-
met aĩaʒ vegetatiuã ⁊ ſenſitiuã ⁊ hõ:ꝯcedendũ eſt: ꝙ
hoc ſit ppter finẽ qui eſt aĩa rõnalis. Nã in generatione
forma ⁊ finis coincidũt in idẽ ſm phm ibidẽ:inde ſic.
iſte finis.ſ.aĩa cõparatur ad illas formas: que ſunt ad
finẽ iſtũ aut ſicut actus ad potẽtiaʒ:aut econuerſo aut
ſicut efficiẽs ad effectũ:vel ecõuerſo:ſed nõ ſicut potẽ
tia ad actuʒ:neqꝫ ſicut efficiens ad effectũ:vel ecõuer-
ſo:cũ nec aĩa efficiat illas formas: nec econuerſo: ergo
ſicut actus ad potẽtiaʒ:ſed potẽtia adueniẽte actu non
deſtruiẽ:ſed perficitur.ergo nec ille forme adueniẽte
anima rõnali.¶ P̃.Illud dr̃ eſſe fruſtra quod nõ atti
git finẽ ad quẽ eſt.ſed forme precedẽtes animã rõna-
leʒ ſunt inducte pp ipſaʒ tãq̃ꝫ ppter finẽ.ergo attingũt
ipſaʒ:ſi autẽ ipaʒ attingũt:nõ deſtruunẽ in aduẽtu eꝰ
quare erunt ibi plures forme.¶ P̃.Cum oĩs mã de ſe
ſit indifferẽs ad oẽm formaʒ ⁊ ſm phm in lib.de aĩa. T.c.24
pprius actus nõ ſit niſi in ppa mã:quero qd eſt illud ⁊.26.
ꝙ appropriat mãm pmã ad hãc formã determinatã.
Nõ eniʒ agẽs extrinſecũ nã agẽs extriſecuʒ nõ iducit
formã niſi in mãʒ diſpoſitã:q̃re oʒ vt aliq̃ forꝰ pcedat
diſpõnes. Nam ſi nihil diſponẽdo agens imprimeret
in mãʒ:nõ magis eſſet diſpoſita per actionem agentis
q̃ꝫ per ſe ipſaʒ. Illud aũt ꝙ ipſam appropriat huic for-
me:opꝫ eſſe in ea:ſiue īfluatur ab extrinſeco:ſiue non.
De illo ergo ꝙ eſt in mã appropriãs ipaʒ alicui forme:
quero quid ſit:q̃ꝛ aut forma ſubſtãtialis:aut accidenta
lis:nõ autem accidẽtalis:quia materia cuʒ forma ſub-
ſtantiali eſt cauſa omnium accidentium.ergo eſt for-
ma ſubſtantialis. Si auteʒ hoc concedatur.ſ.ꝙ ſit for
ma ſubſtãtialis illud quod appropat materiã huic for
me:tunc aut manet adueniẽte forma vltima:aut nõ:
ſi manet:habeo ppoſituʒ ſi nõ.ergo recedente diſpoſi
tiõe redditur materia indiſpoſita:nõ ergo erit plus ap
propriata huic forme q̃ꝫ cuicũqꝫ alteri: quia ablata cã
appropriationis debet auferri eius effectus.ſ. ipſa ap-
propriatio.¶ Preterea. Cum illis diſpoſitionibus ni-
hil ſit cõtrarium: nõ poterunt corrumpi a contrario:et
hoc pbatur:quia ipſe diſpoſitiones ſunt cauſe propor-
tionis ⁊ aſſimilationis mãe ad formaʒ: quare ad ipſaʒ
nullaʒ habent cõtrarietatem.oportet ergo vt maneãt
ſimul cuʒ vltima forma:⁊ ita erunt ibi plures forme.
¶ Preterea illa forma prior diſpoſitio ẽ reſpectu agẽ
tis.ergo eſt conſona actioni agentis ⁊ nõ ꝯtraria. ergo
magis confert ad actioneʒ agentis:⁊ ad productioneʒ
forme vltime:quãto plus perficitur. ſed omne agens
per actionem ſuam tollit illud quantũ eſt ſue cõtrariũ
actioni:⁊ perficit quantũ eſt ſibi conſonũ:quare adue-
niente forma vltima prior nõ corrumpitur:ſed potius
pficietur

perficietur. ¶ Huius autē ſignum eſt: quia forma po
ſterior introducitur: quando accidentia prioris forme
maxime vigent: nec videmus illa deficere: quādo for-
ma poſterior introducitur. ergo nec forma ſubſtantia
lis ex quib⁹ cauſantur: imo quāto ſunt in maiori cōple
mento: tanto opꝫ formā ipſorū eſſe magis perfectā: nō
ergo corrūpitur: ſed ſimul manet cum vltima forma.
p̊ celi. ¶ P̄. Sm̄ phꝫ in li° de ce. omne generatū eſt corrupti-
T.c.124 bile: ſed homo eſt generatū. ergo erit corruptibile: ꝙ ēt
pꝫ ad ſenſuꝫ: ſed ſi in hoīe eſt tantū vna forma ſubſtan
tialis nūꝙ̄ corrūpetur. Cuius ꝓbatio eſt: qꝛ ⁊ mā pͥma
eſt incorruptibilis ⁊ anima rōnalis. ¶ Si autē dica-
tur ꝙ non ſequitur: qꝛ h̄ forma: que eſt anima relinquit
priuationē in mā que īclinatur ad maleficiū: ⁊ anima
autē rōnalis appetit eſſe ſeparatū ⁊ nobilius. ¶ Con-
tra. ſi imediate aīa rōnalis vnitur pͥme mãe: tūc ſtatiꝫ
poſt eius vnionē fieret eius ſeparatio. Non eniꝫ eſt ma-
ior ratio: ꝙ ſeparetur poſt .c. annos: ꝙ̄ poſt vnum dieꝫ.
ergo opꝫ dicere ꝙ aīa vniatur mãe mediante aliqua
forma ſubſtātiali educta de potētia mãe: ⁊ habēte con
trarium: ac per hoc relinquente ibi priuationē. Anima
eniꝫ rationalis nō habet cōtrariuꝫ in materia: qꝛ non
educitur de potētia eius. Iteꝫ aīa rōnalis priuationeꝫ
nō poteſt relinquere: ex quo eſt nobilior quā forma ce-
li: que nullaꝫ ibi relinquit priuationeꝫ ſuppoſito: ꝙ for
ma vniatur īmediate pͥme mãe: quare neceſſario opꝫ
dicere ꝙ ſint plures forme in hoīe. ¶ P̄. Idem appa-
ret etiā in alijs. In aſino eniꝫ ⁊ boue ſeu homie interfe
cto: caro ⁊ os ⁊ oēs partes etherogenee aut differūt ſub
ſtantialiter: aut accidētaliter: nō autē accidētaliter tā
tuꝫ: ita ꝙ in ſolis accidētibus: tunc eniꝫ nutrire nō poſ
ſent: vel ſilr̄ nutriret vnuꝫ ſicut aliud. Nā materia cuꝫ
ſolis accidētibus nō nutrit. ergo differunt per aliquas
naturas formales ⁊ ſubſtātiales. Videtur ergo ꝙ vel
per formas ſubſtātiales ſubito per interfectionē intro
ductas: vel per formas preexiſtētes: lꝫ paulatiꝫ ad cor-
ruptionē tendētes. Nō primo modo: qꝛ tunc eſſet potē
tior violētia ꝙ̄ natura in generādo ſubito tot formas
ſubſtātiales diuerſas quas natura per varias ⁊ multas
mutationes operata eſt. Si ſcdo modo. ergo cū nō dif
ferant per formā anime: opꝫ dicere ꝙ alie forme preexi
ſtebant ſimul cuꝫ anima. ¶ P̄. Sm̄ phm̄: ſicut forma
ſubſtātialis habet mãꝫ: ita accidētalis ſubiectuꝫ in ac-
tu cōpletū. ergo ſi in hoīe nō eſt alia forma: niſi aīa ra-
tionalis: ſequitur ꝙ ſubiectuꝫ alterationis ſit mã pͥma
pura calefactionis ⁊ infrigidationis ⁊ ſimiliuꝫ: vel erit
dare ꝙ anima ſuſcipiat peregrinas impreſſiones: que
diſponant ad corruptionē ſui: ꝙ falſuꝫ eſt: anima eniꝫ
rationalis eſt incorruptibilis ⁊ īcalefactibilis. ergo ne-
ceſſario eſt in homine forma alia: ex cuius vnione cuꝫ
3° celi. materia ſit ſubiectū alterationum. ¶ P̄. Sm̄ Cōmē. ⁊
Cōm.67. Auicē. forme elemētorū manēt actu ī mixto. Cuius ē
ꝓbatio eſt: qꝛ mixtio nō eſt ſm̄ māꝫ tantū: neqꝫ eſt ge-
neratio: ſi autē corrūperētur forme elementoruꝫ: mix-
tio eſſet generatio vel corruptio: ꝙ eſt cōtra phꝫ. Sed
corpus humanū eſt mixtuꝫ ex quattuor elemētis. ergo
ſunt in eo plures forme. ¶ Si autē dicatur ꝙ qualita
tes elemētorū manēt remiſſe in quibus eſt virtus ele
mentorū: ſeu formarū elemētaliū: ⁊ ita ſunt elemēta
in mixto virtute ⁊ nō actu. ¶ Contra. Sic ſunt mixti-
bilia imixto: ſicut mixtuꝫ eſt mixtū: ſed mixtū eſt actu
mixtuꝫ. ergo miſcibilia in ipſo actu ſunt. Naꝫ ſi miſci-
bilia eſſent virtute in mixto: ſequeretur ꝙ mixtū eſſet
mixtū virtute tantū ⁊ nō actu: ꝙ eſt falſuꝫ. ¶ P̄. Hoc
ideꝫ arguitur ex elemētoꝝ qualitatibus quas videm⁹
in mixto: cuꝫ nullū accidens poſſit eē ſine ꝓprio ſubie-
cto. ¶ P̄. Hoc eſt cōtra intentioneꝫ phī: qui in lib° de p̊ ð gnō.
generatione vult ꝙ qualitates non ſint miſcibiles: ſed T.c.83.
elementa. ¶ Preterea ſm̄ phm̄ in ſecūdo de anima. T.cō.7
anima eſt actus corporis organici phyci ⁊c. Sꝫ omne
corpus phyſicū cū habeat quantitatē habet aliquam
formā ſubſtantialem: quare erit ibi alia forma preter
animaꝫ. ¶ Si autē adhuc dicatur ꝙ anima eſt actus
corporis ⁊c. ſicut ⁊ lux eſt actus corporis lucidi: non qꝛ
lucidum ſit lucidū per aliud ꝙ̄ per lucem. ¶ Contra.
ad ſenſum videmus: ꝙ ſi occidatur homo ſubito cum
gladio remanet ideꝫ corpus: vt prius: ergo erat ibi alia
forma. Neqꝫ eniꝫ in inſtanti poſſet alia forma induci
cum nulla in illo corpore precedat diſpoſitio. ¶ Pre-
terea. Corpus humanū eſt calidum ⁊ frigidū. ⁊ hꝫ. ſed
anima nō poteſt dici alba vl̄ nigra vel hꝫ. ergo oportꝫ
eſſe ibi aliā formaꝫ: que conſtituat homum ſubiectum.
¶ Preterea. Ad ſenſuꝫ videmus ꝙ maior inclinatio
eſt hominis ad hominem: ꝙ̄ ad aliquod aliud aīal: ⁊
maior ad ꝓpinquos. ꝙ̄ ad alios. Iſta autē inclinatio
nō poteſt fundari radicaliter ſuper animā rationaleꝫ
cum illa ſit per creationē: imo ſuper illud quod datur
a parentibus: cuiuſmodi nō eſt anima rationalis: cum
ſit ab extrinſeco. Inclinatio eniꝫ ⁊ dilectio ſꝫ phm̄ fun
dātur ſuper cōuenientiā. Item nec fundatur ipſa incli
ſuper materiam primam: quia ſic affectio vel inclina-
tio hominis equaliter eſſet ad hominē ⁊ ad ignem vel
aerē vel ad quodcūqꝫ aliud. ergo reſtat ꝙ h̄ inclinatio
fundetur ſup materiā ⁊ formeꝫ quā habemus a parē-
tibus: ꝓpter quod dicit phus in quarto ethicoꝝ. ꝙ ho- Cap.2.
mines magis diligunt ſua opera ꝙ̄ aliena: vt parentes
filios. ¶ Preterea. Conſtat ꝙ in corpe animalis ſunt
diuerſe partes habentes diuerſas operatiōes in ſpecie
ſicut quarūdaꝫ eſt palpare: quarūdam autē ambulare
⁊ ſic de alijs: ſed hoc nō videtur poſſe eē niſi a diuerſis
ſubſtantialibus formis: quare in animali erūt plures
forme. ¶ Si autē dicat̄ ꝙ aīa diuerſis organis īfluit
diuerſas virtutes: quib⁹ mediantibus diuerſas opera-
tiones exercet. ¶ Contra. Ille forme que fluūt ab ani
ma: aut ſunt accidētales: aut ſubſtantiales: nō ſubſtan-
tiales: quia ſic ipſius anime eſſet creare ꝙ eſt hereticū
neqꝫ accidentales: quia nō poſſent dare eſſe ſubſtantia
le: cuꝫ cauſa ſit nobilior cāto. ſed per hꝫ formas habēt
hui⁹ partes diuerſa eſſe ſubſtātialia. Cuius ſignum eſt
quia ſunt diuerſarū complexionum ⁊ cōmixtionuꝫ: ꝙ
eſſe nō poſſet: ſi differrent ſolū accidentaliter. ¶ Pre
terea. Illa que ſunt diuerſa obiecta intellectus nō in-
cludentia ſe mutuo neceſſario habent diuerſa quicqd
eſt: ⁊ ſi ſunt nature ſubſtātiales habēt diuerſas formaſ
ſubſtantiales: ſed animal ⁊ homo ſunt diuerſa obiecta
intellectus: circūſcripta etiam omni materia acciden-
tali ab eis: ⁊ ſunt nature ſubſtantiales. ergo ſunt diuer
ſas formas ſignificantes. Maior patet quia obiecta i-
tellectus quantum ad id quod ſunt differunt ſubſtan-
tialiter ⁊ eſſentialiter. Minor etiā patet. quia animal
diſtincte: vt eſt diſtincte obiectū intellectus: poteſt in-
telligi nihil intelligēdo de homie. ergo alia eſt forma
ſubſtantialis a qua ſortes dicitur animal: ⁊ a qua dici-
tur homo: ⁊ ita plures forme ſunt in eodem. ¶ Prete
rea. Hec propoſitio eſt vera. homo eſt animal: ⁊ h̄. aſi-
nus eſt animal: ⁊ vtrobiqꝫ ꝑdicatur gen⁹ de ſpecie vni-
uoce: ⁊ ſm̄ eādem diffinitionem: ⁊ ſm̄ idē nomen. Sꝫ
certum eſt hominē nō eſſe aſinuꝫ. ergo oportet preter
formaꝫ generalem: in qua realiter ⁊ vniuoce conueni-
unt homo ⁊ aſinus: ꝙ homo habeat formaꝫ contrahē

tem formaʒ generis:per quaʒ homo ſpecifice differat
ab aſino:quare in homine ſunt plures forme. ¶ Pre-
ꝑ prioꝝ. terea phūs in fine primi prioꝝ. ⁊ in principio poſte-
Cap. 35. rioꝝ oſtendit iſtam propoſitionē eſſe falſam. yſocbe
⁊.36. les habet tres ⁊c. in eo ꝙ triangulus. ergo per aliaʒ for-
ꝑ poſter. maʒ eſt yſocheles:⁊ per aliam triangulus:alioquin de-
T.c.13. ſtrueret regula philoſophi de reduplicatione. ¶ Pre-
⁊.14. terea. Impoſſibile eſt vnuʒ ⁊ idem per eandē formaʒ
ſubſtantialeʒ cum aliquibus eiſdem ſubſtātialiter cō-
uenire ⁊ ſubſtantialiter differre. Cum igitur homo cō-
ueniat cum corpus per eſſe corporeū ſubſtantialiter: et
differat ab eiſdem ſubſtantialiter per eſſe intelligibi-
le:oportet ꝙ per diuerſas formas hͦ fiat:alioquin eēt
ibi implicatio contradictionis. ¶ Preterea. Que dif-
ferunt ſpecie:differunt nūero:ſed neru⁹ ⁊ caro ⁊ os dif-
ferunt ſpecie. ergo differunt numero. ſed ꝙ aliqua dif-
ferant ſpecie ⁊ numero hoc eſt impoſſibile niſi habeāt
diuerſas formas ſubſtantiales:quare cū omnia hͦ ſint
in eodem animali:in ipſo erunt plures forme. ¶ Pre-
terea. Corporeum ⁊ incorporeuʒ ſunt differentie prio
ſubſtantiā diuidentes:ac per hoc ſunt differentie ſub-
ſtantialiter diuerſe ⁊ oppoſite:ſed oppoſitaruʒ differē-
tiarum ſubſtantialiuʒ impoſſibile eſt eſſe actus niſi op-
poſitos:ſed anima intellectiua eſt ſubſtantia incorpo-
rea:ergo nō poterit dare eſſe corporeuʒ:⁊ ita in homie
erunt plures forme. ¶ Preterea. Ordo predicabiliuʒ
nō eſt fictus vel vanus:ſed eſt realis ⁊ verus. ergo opʒ
ꝙ fundetur ſuper aliquā rem. Cum ergo ponamus or-
dinem generum a primo generaliſſimo vſqꝫ ad vlti-
maʒ ſpeciem:⁊ cum genus ſꝫ Boe⁹ dicat compoſitū
ex materia ⁊ forma:aliter enim non predicaretur:opʒ
ponere aliquaʒ formā per quam reponatur in genere
ſubſtantie:⁊ aliquam per quā reponatur in genere ſub-
ſtantie corpee:⁊ aliquā per quā in genere ſubſtātie vi-
uentis:ita tamē ꝙ ſicut gen⁹ materiale eſt reſpectu dif-
ferentie ſpecifice:ita forma generis materialis eſt re-
ſpectu forme ſpeciei. ſunt ergo plures forme in homi-
ne. ¶ Preterea. Predicatio generis de ſpēbus eſt vni-
uoca. ſi ergo eadem eſt forma:per quā homo eſt homo
⁊ animal ⁊ viuens:quando iſta predicabūtur de homi-
ne:idem predicabitur de ſe:qδ eſt abſurduʒ. Neqꝫ va-
let ſi dicat̄:ꝙ ſub alia ratione p̄dicat̄ animal de homi-
ne:⁊ homo de homine:nam diuerſitas rationis nō di-
uerſificat realitateʒ predicationis. ¶ Preterea. Hoc
idem pbatur per auctoritates philoſophoꝝ. Nam di-
T.c.62. cit phūs in p̄mo phyſicoꝝ. ꝙ ex ſemine hominis gene-
ratur homo:⁊ ex ſemie oliue gnātur oliua nō ſicut ex
prima materia:ſꝫ ꝓxima:quare ſunt ibi plures forme.
¶ Item Cōmen. ſuper ſcdꝫ phyſicoꝝ. ſuper illud ver-
buʒ. igitur eſt vnus modus coꝝ ⁊c. dicit ꝙ prima ma-
teria ſubiecta eſt omnibus formis: quoniaʒ nō prima
compoſita eſt ex materia ⁊ forma:⁊ qꝛ vnūquodqꝫ en-
tium habet ꝙ habet principiuʒ motus ꝓpriuni:neceſ-
ſe eſt ipſum habere ſubiectuʒ ꝓpriū preter cōmune
ſubiectū:ſed hoc nō eſt materia p̄ma:hͦ ſunt verba cō-
Com.10. mentatoris. ¶ Iteʒ Cōmē. ſuper. 7. phyſicoꝝ ſuper il-
lud:ſicut igitur dictū eſt in ſillogiſmis ⁊c. Dicit ꝙ aīa
eſt addita materie cuʒ formis complexionalib⁹:⁊ īfra
poſt pauca dicit:ꝙ nō poſſumus fingere:ꝙ anime ſuīt
a complexione niſi ſm opinioneʒ dicentium: animaʒ
eſſe complexionē:ex quo vult ꝙ anima aduenit corpo-
ri cōplexionato. ¶ Preterea. Corruptio hominis non
eſt omnimoda annihilatio:ſed paulatim reſoluitur in
cōponentia:ſed ſi vniatur forma materie prime:⁊ non
ſit ibi niſi vna forma:tunc ſtatiʒ ſubito corrūpetur in
nihiluʒ cum fiat reſolutio ad materiā primā:ꝙ eſt fal-
ſum ⁊ cōtra ſenſum:quare dōm potius:ꝙ ſint ibi plu-
res forme. ¶ Preterea. ſm phm̄ in ſcdo phyſi. alteri⁹ T.c.21.
forme eſt alia materia:ſed p̄ma forma perficit primā
māʒ. ergo ⁊ vltima. ſ. anima perficiet vltimā. erit ergo
ibi nō ſolū vna forma. ¶ P̄. In corpore hominis ſūt
actiones cōtrarioꝝ:ſed hꝫ contrarie actiones. ſ. calefa-
ctio ⁊ infrigidatio ⁊ hꝫ nō ſunt ab aīa. ergo ſunt ab aliq̄
alia forma. ¶ P̄. In p̄ meta^{ce} ⁊ in p̄ phy. phūs iprobat ꝑ phyſi.
poſitioneʒ dicentiū:omnia vnū eſſe:ſic arguit. ſi tantuʒ T.c.28.
vnū eſt illud diffinitū. ſi diffinitum eſt. ergo eſt diffini-
tio:⁊ ſi eſt diffinitio. ergo multa ſunt quia multas par-
tes habet diffinitio. ſed ſm eundē phm̄ in ſcdo phyſi. T.c.28.
partes diffinitiōis ſunt forme. ergo plures forme ſunt
in omni eo ꝙ habet diffinitionē. ¶ P̄. phūs in. 7. me- T.c.35.
taphy. vbi inquirit rerū diffinitiones reſpōdentes ea-
rum quidditatibus dicit:ꝙ eſt diffinitionē conſtitue-
re vel conſtare ex forma generis ⁊ forma differentie:
⁊ in eodem pbat:ꝙ partes diffinitionis ſunt forme re-
ſpectu diffiniti. ſi igitur diffinitiones vere indicant na-
turas rerū:opʒ vt in qualibꝫ re ſint plures forme: qua-
ruʒ alia reſpōdeat generi ⁊ alia differētie: alias diffini-
tio nō cōſtaret ex genere ⁊ differētia: nec realis erit ali-
qua diffinitio:imo oēs eſſent logice ⁊ vane:ꝙ eſt incō-
ueniens. ¶ Preterea. Comē. p̄ meta^{ce} dicit:ꝙ mā pri- Com.17
ma recipit formas magis vl'es ⁊ mediantibus formis
magis vl'ibus recipit formas magis particulares. ⁊ ſic
ꝓcedēdo vſqꝫ ad formas indiuiduales. Ex his autem
verbis manifeſte habetur ꝓpoſituʒ. ¶ P̄. phūs in 8° T.c.14.
metaph. diſtinguit duplicem mām. ſ. ꝓpinquā ⁊ remo-
tam:⁊ dicit ꝙ ſi ex vino debeat fieri acetum:nō opʒ ꝙ
reſolutio fiat vſqꝫ ad mām primaʒ:⁊ appellat ibi p̄mā
materiā aquā:ꝙ nō eſſet niſi in vino eſſent plures for-
me. ¶ Preterea. Materia de ſe extenſioneʒ nō habꝫ
ſm phm̄. extenditur auteʒ per formā. Iſtius auteʒ ex-
tenſionis cā non poteſt eſſe anima intellectiua: quia ſi
ipſa extenderet materiā aut faceret hͦ formaliter: aut
effectiue:nō formaliter:qꝛ oīs forma que formaliter ⁊
ſubſtantialiter extendit materiā ſimul extenditur cuʒ
ipſa:ꝙ de anima abſurdū eſt credere:ſimiliter nec vir-
tualiter ſeu effectiue. qꝛ omnis forma que virtualiter
extendit māʒ p̄ſupponit aliaʒ formā:que extenditur
cum ea. nam opʒ neceſſario eſſe aliquā formā que for-
maliter extendat māʒ ⁊ extendatur cuʒ ipſa. ergo quo-
cūqꝫ modo dicatur:neceſſe eſt ponere plures formas.
¶ P̄. Si anima vnitur imediate mãe prime:tunc ceſ-
ſabit ſtudiuʒ medicine:qꝛ in homine nō erit forma cō-
plexionis vel mixti vel elemēti:ſed ſola anima cuʒ pri-
ma mā. ¶ P̄. Si dicatur ꝙ in homine ſit ſola prima
materia cū anima:ſequitur ꝙ mā prima habeat graui-
tatem ⁊ leuitateʒ de ſe vel ab anima:⁊ nō a forma ele-
menti:ꝙ eſt cōtra phm̄ in. 4°. de celo ⁊ mundo. ¶ P̄. T.c. 26.
phūs pbat in 3° metaph. ꝙ ens ⁊ vnuʒ nō ſunt genera ⁊ inde.
alioꝝ: ꝓpter hoc ꝙ de omnibus predicantur: genus T.c. 10.
autē opʒ habere differentias:de quib⁹ nō per ſe predi-
cetur. Cuʒ ergo remotio predicationis ſit ex diuerſita-
te naturarū:opʒ ꝙ natura generis ſit oīno extranea a
natura differētie: vnde etiā Porphyri⁹ dicit ꝙ ſpecies
abundat a genere differentia:quare cum genus ad mi-
nus eſſentialiter nō ſit compoſitū ex genere ⁊ differen-
tia:⁊ genus ſit altera pars ſpeciei:opʒ ꝙ plures differē-
tie ingrediantur compoſitionē ſpeciei diuerſarū natu-
rarum. Sed cum omnis differentia ſit a forma:plu-
res forme erūt in omni ſpē. ¶ P̄. ph's dicit in. 6. Topi- Cap. 8°.
coꝝ. ꝙ ſi genus predicaretur per ſe de differētiis ſeque-
retur

retur q̀ homo vel ſor. eēnt plura animalia. hoc autem
non eſſet niſi aīal eſſet aliud per naturam generis: ⁊
aliud per naturam dr̃ie: quare cum hoc non ſit: opꝫ q̀
differentia addat aliquid ſupra ſpeciem non pertinēs
ad naturam generis: ⁊ ſic idem vt prius. ❡ Preterea.
metaphyſicus ⁊ naturalis conſiderant res: quarū logi-
cus cōſiderat intentiones. ſed intentio ſpeciei eſt com-
poſita ex itentiōe generis ⁊ differētie. ergo ipſa res erit
compoſita ex re vtriuſqꝫ. ſed quādocūqꝫ due res veni-
unt ad compoſitionē tertie: oportet q̀ ſint adinuicem
diuerſe non ſolum ſm rationem. ſed etiam ſm rem: ⁊
ſic ſpecies erit compoſita ex diuerſis rebus: q̀ conſtat:
quia non ſunt tantum materia vel forma: ⁊ ita aggre-
T.c.17. gatum ex vtraqꝫ: quare ⁊ plures forme. ❡ Preterea.
⁊ inde. phs dicit in 7° metaphyſice. q̀ accidentia non habent
vere diffinitionem: ꝓpter hoc q̀ cum ſubiectum intel
ligatur in paſſione: in diffinitionibus eorum eſſet nuga
tio: vt ſi diffiniens ſymū dicam qḋ eſt naſus ſymus: cū
in ſymo intelligat̄ naſus: erit ſenſus naſus naſus ſim⁹.
ſed eadē ratione ſi genus realiter intelligit̄ indifferen
tia: erit nugatio in diffinitionibus ſubſtantiarum: erit
enim ſenſus. homo eſt animal rationale: quare oportꝫ
q̀ differentia addat ſupra ſpeciem quandaꝫ naturam
omnino extraneā a natura generis: ⁊ erit omnino alia
T.c.67. a forma differētie. ❡ Preterea. ſm phm in p̈mo phy.
duo ſunt principia nature. ſcꝫ materia ⁊ forma. ergo ſi-
cut eſt vna materia p̈ma que ſaluatur in omnibus ha-
bentibus materiam: eadēꝫ ratione oportet eſſe vnam
primam formam ibi correſpondentem: que ſaluetur
in omnibus habentibus formā: quare cūꝫ ipſa ſit alia
ab omnibus formis ſuperuenientibus: oportebit ad mi-
nus in quolibꝫ eſſe duas formas ſubſtātiales. ❡ Pre
terea. ſm ordinem ⁊ pluralitatem intellectuū oportet
eſſe numerum ⁊ ordinem intelligibilium: quia intelle-
ctus cauſatur ab itelligibili: ſicut ſcientia. ſed quāto ali
quid eſt vniuerſalius tanto prius cadit in intellectu. ḡ
quanto forma eſt vniuerſalior tāto habebit prius eſſe
in re: quare oportet q̀ forma vniuerſalis ſit alia a forā
particulari. ❡ Preterea. phs in ſeptimo topicoꝝ aſſi-
gnat differentiā inter formā ⁊ paſſionem: quia forma
ſaluat ſubſtantiam cui aduenit. paſſio autem abicit a
ſubiecto. ſi ergo forma eſt ſaluatiua nō corrumpet for
mam in materiā precedentē. ❡ Preterea. diſpoſitio-
nes accidentales que diſponunt materiā ad formā ac-
cidentalē opꝫ q̀ maneant introducta forma: alioquin
diſponerent ad ſui corruptionēꝫ. cum ergo accidentia
non poſſint manere non manente ſubiecto: oportet re-
manere primā formam: per quā erit eorum ſubiectuꝫ.
❡ Preterea. nos videmus q̀ quedā res habent natu-
rales quaſdam operationes: que conſequunt̄ a tota ſpe
cie: nec aliquo modo poſſent cauſari a forma mixti ſꝫ
aliquā ꝓportionē elementorū: ſicut q̀ magnes attra-
hit ferrū ⁊ ſimilia. ergo opꝫ q̀ in talibus ad minus ſint
plures forme. ſ. forma mixti ⁊ ꝑter illaꝫ forma ſpeciei.
❡ Preterea. materia ſm eandem partem ſui non po
teſt recipere formas oppoſitas: ipoſſibile eſt autē in ip
ſa accipere partem ⁊ partem niſi preſuppoſita quātita-
te: quātitas aūt cū ſit accidens neceſſario preſupponit
formā ſubſtātialē. ergo impoſſibile eſt q̀ materia ſub-
ſiſtat diuerſis formis non per aliquā formā primā: ra-
tione cuius recipiat partiōes ⁊ diuerſas partes. ❡ P̃.
forma que eſt omnino indiuiſibilis ⁊ per ſe ⁊ per acci-
dens eſt alia a forma que diuiditur: vel ꝑ ſe vel per ac-
cidens. ſed anima rationalis eſt penitus indiuiſibilis:
⁊ per ſe ⁊ per accidēs: cū non ſit diſtincta per materiā.
ſed ſit in qualibꝫ parte eius tota ſm Augu. forma aūt
corporeitatis eſt diuiſibilis per accidens ad diuiſionē
materie. ergo anima rationalis eſt alia per eſſentiam
a forma corporeitatis. ❡ Preterea. ſm phꝫ in octauo T.c.40
phyſicoꝝ in omni eo q̀ mouet̄ per ſe opꝫ eē duas par-
tes: quarū vna ſit mouēs ⁊ alia mota. ſed animata mo
uent̄ ex ſeipſis quedam ſm augmentū ⁊ alterationēꝫ
quedam ſm locum: quare cum tale mouens in anima
libus ſit anima: oportet aſſignare aliam parteꝫ: que ſit
mota: talis autem non poteſt eſſe materia tm̄. ergo cō-
poſita ex materia ⁊ forma: quare in quolibet animato
erunt plures forme. ❡ Preterea. quecūqꝫ aliquādo in
ueniunt̄ ſeparata loco ⁊ ſubiecto: oportet eſſe diuerſa
ſm eſſentiā: etiā quādo ſunt in eodē ſubiecto. ſed perfe
ctiones que inueniunt̄ adunate in vno animali: qn̄qꝫ
inueniunt̄ ſeparate loco ⁊ ſubiecto. Inuenitur enīꝫ ali
quādo corpus ſine vita vt in lapidibus. vita ſine ſenſu
vt in arboribus: ſenſus ſine intellectu: vt in brutis ani-
malibus. ergo cūꝫ inueniunt̄ ſimul in aliquo vno: ſiue
omnia: ſiue plura: erunt nihilominus per eſſentiaꝫ di-
uerſa. ❡ P̃. Omnis effectus recipit aliquid a ſua cau-
ſa. ſed filius a patre non recipit materiā neqꝫ aīam itel
lectiuā. ergo opꝫ q̀ recipiat aliquā formā mediaꝫ. ſcilꝫ
corporeū vegetatiuū ⁊ ſenſitiuūꝫ: ⁊ ſic iſte forme cum
ſint a diuerſis agentibus: erunt per eſſentiam diuerſe.
❡ P̃. Natura ſicut nō deficit i neceſſarijs. ita nō abū-
dat iſuperfluis. ſꝫ ſi vltima forma dare poſſet materie
quicquid dant ei precedentes: ſuperfluuꝫ fuiſſet: q̀ na
tura cum tanta intenſione ⁊ ſtudio ipſas p̈mo in mate
ria generaret. ſed ſtatim ſine ipſaruꝫ introductione in-
duceret formam vltimā a qua eſſet omnis materie ꝑ-
fectio: q̀ cū natura non faciat: videt̄ q̀ vltima forma
non habeat in ſe v̓tutes oīuꝫ ꝑcedētiū. ❡ P̃. Priuatio ⁊
habitus ſm phm habent fieri circa idem ſubiectū nu-
mero. ſed mors eſt priuatio vite. ergo habet fieri circa
idem corpus numero. ſed corpus non poſſet eſſe idem
numero mortuū ⁊ viuum: niſi per aliquā formā cōem
vtriqꝫ: quare cū illa non ſit anima: in hoīe erūt plures
forme. ❡ P̃. Cum idem ⁊ diuerſum cōſequant̄ eſſen-
tiam rei: nihil per ſuum acceſſum vel receſſum poteſt
cauſare identitatem vel diuerſitatem in re aliqua: qḋ
non eſt de eſſentia eius. ſed vita nō eſt de eſſentia cor-
poris ſm q̀ eſt corpus. ergo acceſſus vel receſſus vite
a corpore non cauſabit identitatē vel diuerſitatē eſſen
tialē: ⁊ ſic idem corpus: ⁊ per ꝯñs plures forme. ❡ P̃.
forme ſunt ſicut numeri rerū ſm phm. ſed in numeris 8° meta.
vnitas ſubtracta non cauſat diuerſitatē in numero re- T.c.10.
manēte: ſicut vnitas ſubtracta a ſenario: nō cauſat ali-
quā diuerſitatē in quinario remanēte: quare eadēꝫ ra-
tione vita ſubtracta a corpore non variabit corpus: ⁊
ſic plures erunt ibi forme. ❡ P̃. Eadēꝫ accidentia ma
nent in corpore viuo ⁊ mortuo: cuius ꝓbatio eſt: quia
ducunt nos in cognitionē viui diſcernētis corpus for.
ab alijs: quare cū accidentia nō maneant abſqꝫ forma
ſubāli in corpore hoīs: erūt plures forme. ❡ P̃. motus
ſequit̄ formā. ſꝫ mortuū corpus hꝫ eūdē motū nālē cū
viuo. ſ. ad mediū. ergo idē corpus eſt. cui⁹ etiā ꝓbatio ē
per experimētū: q̄ herbe virides ⁊ ſicce eādē retinēt v̓tu
tē: ⁊ ꝯ eaſdē infirmitates. ❡ P̃. Si non eſt idē corpus
viuū ⁊ mortuuꝫ: nullus poteſt vere dicere: q̀ comedat
carnes bouis: vel cuiuſcūqꝫ alterius: q̄ ſi eſſentialiter
ſunt corrupte: non plus vident̄ bouis q̄ꝫ alterius aīalia
quare cū omnia hec ſint falſa. neceſſe eſt dicere: q̀ cor-
pus ſit idem numero viuū ⁊ mortuū ꝓpter identitatē
forme corporeitatis: ⁊ ita ſunt in aīali plures forme.

¶ Preterea. Diuerſorum motuū ſpecie ſunt neceſſario diuerſi termini. ſed nulli duo motus adeo differūt large ſumendo motū: ſicut generatio ⁊ creatio: quare impoſſibile eſt eſſe eorum vnum terminum. cū ergo in productione hominis perfecti ſit generatio ex parte corporis: ⁊ creatio ex parte anime: neceſſe eſt eſſe aliū terminum hinc ⁊ inde: quare eſt terminus creationis ſi anima terminus generatiōis erit aliqua alia forma corporea: ⁊ ſic erunt in homine ad minus due ſubſtantiales forme. ¶ Preterea. Si nō eſt niſi vna forma in homine: ſequitur ꝙ intellectus ſit vnitus prime materie: ⁊ ꝙ intellectus ſentiat ſenſu ꝓprie dicto. ¶ Et preterea. ſi intellectiua anima omniū formarū habet virtutes: quare non ponitur intellectus forma omniū corporalium. forma etiam omnium vegetabilium ⁊ oīū brutorum: ſi enim ponitur ꝙ in homine omnium formarū perfectiones dat: pari facilitate ⁊ natura omnibus debuit dare intellectum: vt ſic: cum ꝙ poteſt fieri per vnum non fiat per plura ſm naturā: videt̄ ꝙ omnibus rebus naturalibus natura debuerit cōferre itellectum. ¶ Preterea. hoc poſito non ſolum eſt contra phīā. verum etiam contra fidem catholicā. ⁊ primo quidem contra ea que ſupponunt̄ ex articulo creationis. Nā anima rationali ſeparata a corpore remanet corpus vere corpus. ſed cōſtat ꝙ nō eſt ibi veritas corporeitatis: ſicut nec entitas: quare in corpore poſt ſeparationem ſit noua forma ⁊ vera ſubito alia ab anima rationali: per quā prius habebat naturā corporeitatis ſm ponētes vnā formā tantū. ꝑ cū hec forma ſit ſubito introducta. ſicut ⁊ ſubito ſeparata: ſequit̄ ꝙ nō ſit ꝑ gnōnē: qꝛ cū generatio ſit motus: ⁊ motus ſit in tēpore ⁊ non ſubito. ergo erit introducta non per motum: ⁊ ſic per creationem: quare ſequitur primo cōtra fidem ꝙ natura poſſit creare. ſecūdo ſequit̄ ꝙ omnes huius forme ſint incorruptibiles: quia ꝙ non ſubeſt motui generationis nec corruptionis eſt incorruptibile. ¶ Preterea contra articulum fidei: de ratione humane nature eſt caro. ſed in homine non eſt forma carneitatis. ſi eſt in eo ſola anima cū materia prima. ergo non aſſumpſiſſet chriſtus humanam naturā. ſi eſſet vna ſola forma in homine: cum tamē ſit verum: ꝙ aſſumpſit humanam naturā. ¶ Preterea. Conſtat ꝙ caro nō eſt anima: nec materia prima. ſed verbum caro factū eſt. ergo in homine non eſt ſolum anima ⁊ materia ꝑma. ¶ Preterea. falſū eſſet ꝙ dicit apl's: ꝙ filius dei per carnem dānauit peccatū in carne: ⁊ alie ſcripture multe iſtis conſimiles: in quibus fides noſtra conſiſtit. vbi enim non eſt forma carnis: nec caro. Intellectus autē nec caro: nec forma carnis eſſe poteſt. ¶ Preterea caro ⁊ actus eius vl'r opere nature producitur. ſed ſm fidē anima eſt a deo. ergo alia eſt forma carnis ab anima. ¶ Preterea. Caro corrumpit̄ ſm fidem. ſed aīa ſm fidem non corrumpit̄. ergo non eſt eadē forma. ¶ Preterea. Conſtat ꝙ in incarnatione ſubito ⁊ ſine tempore formatum ⁊ figuratū eſt corpus chriſti: ⁊ in eodem inſtanti creata eſt anima: ⁊ infuſa: ⁊ eis vnita diuinitas. ſi ergo adueniente corpori aīa rationali perēunt omnes forme precedentes: ſequitur ꝙ in eodem inſtanti eſſent ⁊ non eſſent ſimul: qḋ eſt īpoſſibile: quare cum neceſſarium ſit confiteri incarnationē filij dei videt̄ neceſſarium negare poſitionē vnitatis formaꝝ. ¶ Preterea. Cōtra articulū dñice paſſionis ⁊ mortis ſequunt̄ incōuenientia. nam ſi eſt vna forma tm̄ in homine: tunc alia eſt forma corporis viui: ⁊ alia mortui. ergo corpus chriſti mortuū aliam formā habuit q̄ꝫ viuum: ⁊ per cōſequēs cum idētitas numeri cauſet̄ a forma ſequit̄: ꝙ aliud corpus numero fuerit natū de virgine: pendens in cruce ⁊ iacens in ſepulchro: qḋ eſt contra fidem. ¶ Preterea. Si quis dixerit ꝓpter idētitatem materie idem fuiſſe corpus numero obuiat ratio. qꝛ materia ſola ſine forma non eſt corpus. ſed corpus chriſti in ſepulchro ⁊ fuit corpus ⁊ fuit idem numero. ergo aliqua forma eadē numero ibi remanſit: que primo erat viuo. ¶ Preterea. Si dicat̄ ꝙ virtute diuinitatis illa materia retinuit idētitatē ſuppoſiti abſq; forma: ſicut accidentia in ſacramento eucharīſtie manēt abſq; ſubiecto: ſequitur duplex inconueniens. Et primo ꝙ illō diceret̄ corpus ꝙ nō eſſet vere corpus: ⁊ ſic falſitas eſſet circa ſacramētū ſalutis noſtre: qḋ eſt maximū inconueniens. Scḋo. qꝛ ⁊ ſi forma poſſit eſſe ſine materia. materia tamē nec itelligi: nec eſſe poteſt ſine forma. nam ſi materiā ſine forma ponamus eſſe. cum omne eſſe ſit a forma. iam ponimus ipſam habere formam: ⁊ ita dū nō habꝫ formā: habꝫ formā qḋ eſt implicare ꝯdictionē: cuiuſmodi etiā deus facere non pōt. ¶ Preterea. Cum omnis forma adueniens materie cōſtituat aliquā nām: ſi alia forma fuit in corpore xp̄i mortuo: ſequit̄ ꝙ ⁊ alia natura. ſed dei vnitas fuit vnita illi corpori. ergo ⁊ fuit vnita alteri nāe quā nāe humane: qḋ videt̄ icōueniēs. ¶ P̄. Si eſt alia forma corporis mortui q̄ꝫ viuentis: ſeq̄t̄ ꝙ diuinitas fuit ſeꝑata in morte a corpore chriſti: quia mediante forma fuit ſibi vnita: ⁊ hoc eſt hereticū: vel opꝫ dicere ꝙ fuerit ibi noua vnio: qḋ iterū eſt hereticū. ¶ Preterea ſequunt̄ inconuenientia contra ſacramentū eucharīſtie. nam ſm fidem panis ita trāſubſtantiat̄ in corpus chriſti: ꝙ totus panis ⁊ ſm materiā ⁊ ſm formā conuertit̄: quare ſi non eſt alia forma corporis chriſti niſi anima: ſequit̄ ꝙ forma panis cōuertat̄ in aīam qḋ eſt cōtrariū dictis ſanctorū: qui omnes dicunt aīam eſſe in illo ſacramento per concomitantiā ⁊ non per tranſubſtantiationem. ¶ Preterea. ex hoc ſequit̄: ꝙ ſi in triduo mortis dñice fuiſſet conſecratū: ꝙ panis ſubſtantia conuerſa fuiſſet in mām tm̄: vel ꝙ forma panis remanſiſſet non cōuerſa in aliud: quoꝝ vtrumq; eſt contra fidem. ¶ P̄. ſequunt̄ etiā inconuenientia cōtra remiſſionē peccatorum. nam baptiſmus qui eſt ad delenda peccata ꝑncipal'r inſtitutus eſt ad delendū peccatū originale: peccatum eni principale fundamentū habꝫ in aīa: quare ſi aīa non poteſt infici per corpus videt̄ ꝙ nullo modo peccatū originale cōtrahat. ſed ſuppoſita vna tm̄ forma: ſequitur ꝙ corpus ſe habeat ad aīā in ratione materie ꝑme tm̄. Cū ergo materia ꝑma nihil agat: nec ēt aliquid agere poſſet: qꝛ nihil agit niſi ſꝫ ꝙ eſt actu: nec anima ex ſui creatione poſſit eſſe obnoxia alicui peccato: ſequit̄ ꝙ aīa nullo modo inficiatur per peccatum aliquod: q̄re fruſtra eſſet baptiſmus vel ꝯfeſſio: qḋ eſt hereticū. ¶ Si aūt dicatur ꝙ ex vnione aīe ad talem materiam inquantū eſt traducta ab adam inficiatur. ¶ Contra. qꝛ hec materia in rōne materie non differt in corpore petri: ⁊ in corpore chriſti. ergo ſi in corꝑe petri habuit vim infectiuā q̄ꝫ non habuit in corꝑe chriſti: cōſequēs eſt ꝙ hec virtus ſit ab alio q̄ꝫ a mā. ꝑ vel ab aliqua forma accidentali inherente materie abſq; forma ſubſtantiali: vel cum forma ſubſtantiali. ſi primū ſeq̄tur ꝙ accñs ſit ante ſubām in actu. ſi ſcḋm: habeo ꝓpoſitū. ſ. ꝙ ſit in mā alia forma ſub'alis ex cuius v̄tute aīa in ipſa vnione cōtrahit maculā: ex quo pꝫ ꝙ poſitio de vnitate forme eſt heretica vt videt̄. ¶ P̄. Iterū ꝯ fidē pōt ex iſta poſitione ſic argui: corpus xp̄i viuū ⁊

mortuum

mortuum aut fuit idem numero: aut non: ſi fuit idem numero: habeo propoſitum. ſi non. tunc quero vtrum ſi quis confeciſſet in illo triduo: ſi fuiſſet conuerſio facta in corpus chriſti: ⁊ conſtat ꝙ non ſm̄ iſtam poſitionem. cuius probatio eſt: quia ſi quis confeciſſet xp̄o viuente eſſet cōuerſio facta in corpus xp̄i idez numero. ergo cum viuū ⁊ mortuū nō ſint idem numero. ſi xp̄o exiſtente in ſepulchro aliquis confeciſſet: non fuiſſet facta conuerſio in idem corpus chriſti numero: qđ eſt erroneum. ¶ P̄. chriſtus inquantū chriſtus vere fuit idē numero: ſed mortuus ⁊ viuus fuit verus chriſtus. ergo mortuus ⁊ viuus fuit vere idem numero. maior patet. qꝛ ſicͭ ſor. inquantuz ſor. eſt idez numero. ita xp̄s. minor autem non eget ꝓbatione. ſed ſi xp̄s fuit idē numero ⁊ corpus eius fuit idez vere numero: ⁊ remanſit idem mortuuz ⁊ viuuz: ⁊ ita fuerunt ibi plures forme. ¶ P̄. cum in corpore humano mortuo non ſit aliquid de humana natura niſi ſola materia: ſequiꝰ ꝙ deus aliquando diſpoſuerit humanā naturā quā aſſumpſit. nā in triduo mortis xp̄s ſm̄ hanc poſitionem non fuiſſet humane nature: nec in toto: cum tūc non fuerit homo nec in partibus: cū corpus qđ eſt altera partiū fuerit alterum ſm̄ naturā. ¶ P̄. ꝓpheta dicit nō dabis ſanctū tuū videre corruptionem: ⁊ exponiꝰ de xp̄o: cōſtat aūt ꝙ hoc non poteſt intelligi de corruptione mortis: cum omnia euangelia cum concorditer dicant fuiſſe mortuum: quare opꝫ ꝙ intelligatur de corruptione corporis a ſua nā. ¶ P̄. hoc ꝙ dictū eſt nō dabis ſcm̄ tuū ⁊c. dictum eſt in preconiū xp̄i ad differentiā alioꝝ hominū quibus dictum eſt in perſona primi parentis: puluis es ⁊ in puluerem reuerteris. ſed ſi corpus xp̄i mortuū ita corrūpitur: vt ex eo alia natura generetꝰ ⁊ fiat reditus ad materiā primā. ita incineratū ⁊ corruptuz fuit ſicut alia corpora: quare eſſet preconiū ꝓphete. oportet ergo dicere: ꝙ aliqua forma ibi remanſerit. ¶ P̄. Ambro. in lib. de ſacris dicit. Idem vere: idem ſane corpus: ꝙ ſumptū eſt de virgine: qđ paſſum ⁊ ſepultum: quod reſurrexit ⁊ aſcendit ad celū: ⁊ ſedet ad dexterā dei p̄ris: ⁊ venturū eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. ¶ Item idez in eodem ſic dicit: caro xp̄i que pependit in cruce: que iacuit in ſepulchro. ſꝫ veritas vniuſcuiuſqꝫ rei eſt a forma ſua. ſi ergo caro xp̄i: qui iacuit i ſepulchro fuit vera caro: opꝫ ꝙ habuerit formā carnis: quare caro xp̄i viua ⁊ mortua cū fuerit v̄a caro: opꝫ ꝙ hūerit eādē formaꝫ.

In contrariū autē eſt: quia ſi ſint plures forme in eodez ſuppoſito: aut ille oēs inducenꝰ in vltimo inſtanti generationis: aut p̄us aut poſt. ſi in eodē: ergo idem motus ⁊ in eodē inſtanti terminabiꝰ ad diuerſos terminos numero: ⁊ diuerſos in ſpecie: ⁊ ꝙ plus eſt deſperatos: cuiuſmodi ſunt anīa ⁊ corporeitas: qđ nec poſſibile: nec intelligibile eſt. Si autē p̄us tunc conſtat qꝛ generatio ꝓprie ſumpta eſt in illo vltimo inſtanti. generatio autē eſt mutatio ſubſtātialis. ergo opꝫ ꝙ illud ſubiectū g̃ationis in illo īſtāti ſubſtātialr̄ muteꝰ. ſed dictū eſt qđ ante illđ inſtās mā̄ informaꝰ quibuſdā formis ſubalibus. ergo vel in illo inſtanti corrumpunꝰ: ⁊ ſic nō remanebit niſi vna forma: vl' manerēt: ⁊ ſic materia nō mutabiꝰ ſubſtātialr̄. ad qđ ſequiꝰ cōtradictionis implicatio: qꝛ ſcꝫ mā̄ in illo inſtanti mutareꝰ ſubſtantialr̄: ⁊ maneret in trāſmutata ſm̄ ſubām. non ſunt ergo plures forme in vno ſuppoſito. ſed vna tantū ſubſtantialis.

Reſpōdeo dicendū: ꝙ circa iſtam mām̄ diuerſi inueniunꝰ errores. naꝫ quidā ſenſum preponentes intelligibili veritati: volētes ponere plures formas ſubales in rebus duꝫ tentant recedere ab vnitate: in qua precipue cōſiſtit ratio veritatis: ſicͭ ⁊ entis: qꝛ ⁊ cum ipſo conuertiꝰ: in diuerſas dilapſi ſnīas diuerſimode errauerūt. nā qdā poſuerūt in rebus nālibus eſſe tm̄ duas formas ſubales. qdā vero tres. qdeꝫ tot formas quot genera: quidā ſm̄ quamlibꝫ perfectionē totius vel partis poſuerunt diuerſaꝫ formā ſubalē. quidā aūt poſuerunt plures aīas. quidā ex eis vnaꝫ tm̄ aīam cuꝫ forma corporeitatis: quidā vero in hōie ſolū duas formas: in alȷs aūt oībus vnam tm̄. Et vt breuiter dicam: qꝛ iſti oēs reliquerunt vnitatē forme ⁊ veritatē: que vno modo ſe habꝫ: ⁊ adheſerunt falſitati: que infinitis modis poteſt contingere: in tātos: ⁊ tā varios inciderunt errores: vt etiā ſentientibus cuꝫ eis difficile. imo impōle ſit viam aliquā eligere tutiorē. ſꝫ tamē quia oēs iſti vt videꝰ in vno conueniunt. quia ſcilꝫ in pluralitate formarū: ⁊ quia veritatis manifeſtatio eſt eliminatio falſitatis. ideo ad prolixitatem vitandam primo premittenda eſt veritas huius qōnis. poſtea vero rationibus confirmanda: vt ſic ſimul ⁊ comprobeꝰ veritas ⁊ falſitas confutetur. ⁊ ideo dicēdū ꝙ impoſſibile eſt eſſe niſi vnicā ſolā formā ſubſtantialeꝫ in ſuppoſito naturali. ¶ Ad cuius euidentiā prenotandū eſt ꝙ in vnaqꝫqꝫ re ſꝫ nature originē ſimplicitas cauſari videꝰ ex idētitate nature. Illud enim cuius natura eſt indiuiſibilis in toto ⁊ in parte ſimplex eſſe videꝰ: propter qđ illud: cuius natura cōſiſtit in īdiuiſibili vnitate adeo vt nec ſit ibi inuenire partē ⁊ parteꝫ ſummū ſimplicitatis optinet gradū: ſicut patꝫ in p̄ma oīum cauſa. Idētitas aūt oīs vnitateꝫ includit: ꝓpter qđ dicit ph̄s in q̄nto metaphyſi. ꝙ vnum in ſuba facit idem. vnitas autem in vno quoqꝫ actuꝫ cōſequiꝰ: ſicut ⁊ multitudo potentiam: ex quo patꝫ ꝙ tanto aliquid eſt ſimplicius q̄nto plus habꝫ de actu: ꝓpter qđ etiā qꝛ oīs forma ſm̄ eſſentiam ſuaꝫ eſt actus: cōmuni ſermone oēs forme ſimplices appellanꝰ: ſꝫ in veritate vna forma minus ꝑticipet de ſimplicitatis natura quā alia: vt alibi oſtenſum eſt. Quanto autē aliquid eſt magis in actu: tanto eſt nobilioris nature ⁊ maioris virtutis: ex quo ſequiꝰ ꝙ quāto aliquid eſt ſimplicius: tanto nobilius ⁊ v̄tuoſius. Uirtus autē cum immediate cōſequaꝰ eſſentiam ⁊ naturam rei: opꝫ vt tanto ſit magis vnita ⁊ ſimplicior: quāto nobilius ⁊ ſimplicius eſt habens virtuteꝫ illam: ac per hoc cū agens tanto ſit maioris virtutis: ⁊ ad plura ſe extendat: quāto ſimplicius: vt oſtenſum eſt: opꝫ vt agens huiuſ. per vnicam virtutē poſſit diuerſos ⁊ multiplices effectus producere: quos inferiora ⁊ ignobiliora agentia nō poſſent ꝓducere: niſi per varias ⁊ diuerſas virtutes: ſicut videmus manifeſte in naturalibus. Nam agens compoſituꝫ ⁊ particulare. puta equs pōt in productionem vnius forme tantū: per cuius productionem generat ſibi ſimile. ipſum autē corpus celeſte non ſolū poteſt in vnius: verū etiā in plurū formaruꝫ productionem: de quo tamē conſtat: ꝙ ⁊ ſimplicioreꝫ habꝫ naturā: ⁊ magis vnitā virtutē. ſic videmus ꝙ ſol per vnaꝫ ⁊ eandē lucē: que eſt naturalis ſolis ꝓprietas ſeu qualitas: ⁊ illuminat ⁊ calefacit: ⁊ ad diuerſaruꝫ in ſpecie productionē mouet. ſicut etiā videmus ꝙ in parte ſenſitiua ad aliam potentiā pertinet recipere: ad aliā retinere: ⁊ ad aliā iudicare de ſapore: ⁊ ad aliā d̄ colore: que omnia altior ⁊ ſimplicior potentia. ſcꝫ intell'a vnica virtute operaꝰ: ⁊ ita eſt in angelo reſpectu corporis celeſtis: ⁊ in deo reſpectu oīs agentis: qꝛ ſcꝫ quāto ſimplicior ⁊ nobilior gradus agentis: tanto maior ⁊ vnior ⁊ ſimplicior ⁊ magis vnita eſt v̄tus: q̄ eſt p̄n͂ actionis.

Z.c.20

Uide cōſimile a bē doctore i tractatu d̄ pluralitate formaꝝ ⁊ in qōnibus diſputatiſ d̄ aīa q.j.⁊.xj.⁊ in p̄ma p̄te ſum.q. 76.ar.4.

ſeu cõmunicationis: ſicut luminoſitas vel ſplẽdor cauſatur in aere ab ipſa luce ⁊ caliditas in calefacto ab ipſo calore: ⁊ dealbatio ab ipſa albedine inquantũ ſcilicz ⁊ luminoſitas conſequitur dyaphanitatẽ ſuppoſita preſentia ſolis: ⁊ caliditas cõſequit̃ vnionez caloris cum ſubiecto preſuppoſita actione agẽtis: ⁊ hoc modo effectus non ſolum recipitur in patiente: ſicut aqua fontis in riuulo. verum etiã in ipſa ſua cauſa: ſeu natura quaz conſequit̃. vnde luminoſitas cauſata a luce dyaphano informato per lucem: ⁊ caliditas nõ ſolũ eſt in ipſo calefacto: verum etiã in ipſo calore. Et huius quidez rõ eſt: q2 iſti effectus nihil aliud ſunt: quã cõplementum quoddã ⁊ actualitas ipſarũ cauſarũ ſuarũ: ſicut luminoſitas eſt actualitas lucis: ⁊ caliditas actualitas caloris. vnde nõ põt dici ꝙ inter lucẽ ⁊ aerẽ ſit medium luminoſitas. ſed potius ꝙ recipiat̃ in vtroq3: vel vt proprius loquamur conſequit̃ vtrumq3. ſcz aerem informatum luce preſuppoſita ſuperioris agentis actione. ſcz ſolis. ſed tamen q2 luminoſitas in aere cauſat̃ a luce. ideo ex cõmuni cõſuetudine dicimus: ꝙ luminoſitas recipit̃ in aere: cuz tamẽ recipiatur in vtroq3: ⁊ ẜm iſtum moduz intelligendũ eſt de ipſo eſſe reſpectu forme: quia ipſum eſt cõplementũ ⁊ actualitas oĩum formarũ: que tamẽ actualitas formas naturales nõ cõſequit̃: niſi cum vniunt̃ ipſi materie: non quidem ꝙ eſſe ꝑncipaľr ⁊ effectiue cauſet̃ a forma. ſed ipſaz cõſequit̃ preſuppoſita actione diuina ⁊ nãlis agentis: ⁊ ideo ꝓpter talem cõcomitantiã dicit̃ cauſa inquãtũ complet naturã rei ad quã ipſum eſſe cõſequit̃: ⁊ per hũc modũ intelligenda ſunt oĩa que hic diximus vľ dicemus de ipſo eſſe. licz etiã predicta exempla nõ oĩo aſſimilent̃ ipſi eſſe ſubſtãtiali: ꝓpter ꝙ nec ex eis argui põt cõtra predicta. ¶ Dys ergo ſic premiſſis ad euidẽtiã q̃onis dicendũ ꝙ vna ſola forma ſubſtãtialis eſt a qua compoſitũ. puta homo habz ⁊ eſſe ſube ⁊ corporis ⁊ aĩatuz ⁊ ſenſibile ⁊ intellectuale ſiue humanuz: ⁊ oĩa alia que pertinẽt ad nãm ⁊ eſſentialẽ perfectionẽ ipſius. Nam illud per qḋ forma ẜm totã ſuã ſubam cõicat̃ materie eſt ipſa forme eſſentia que imediate ꝑme mãe vnit̃: ꝑ quã etiã vnionẽ cõicat̃ vel acquirit̃ mãe ipſuz eſſe: qḋ eſt ipſi⁹ forme: vel ipſius cõpoſiti actualitas ⁊ vltimuz cõplementũ. intm̃ eni forma cõmunicat̃ materie inquantũ ſibi actu vnitur. Qñcũq3 aũt alicuius ſuba ẜm ſe totã ⁊ eſſentialiter cõmunicat̃ vel vnitur alteri cuz virtus radicata ſit in eſſentia: oportet vt eidẽ cõmunicent̃ etiã omnes virtutes ipſius: ſicut impoſe eſt. Et q2 perfectionẽ ſeu actũ vniuſcuiuſq3 eſſentialẽ opz eſſe ꝑportionatũ ipſi nãe: quã cõſequit̃: inde eſt: ꝙ ſicͭ forma que cõmunicat̃ eſt vna ⁊ ſimplex multas in ſe ꝯtinẽs virtutes ſimpľr ⁊ vnite: vt predictũ eſt. ita etiaz ipſum eſſe ꝙ ab ipſa forma cauſat̃ opz ꝙ ſit vnũ ⁊ ſimplex in ſe oẽs perfectiones forme continens ſimpľr ⁊ vnite: ſicut erant in ipſa forme eẽntia. Nam licz forma ipſuz eſſe ab alio participet: tamen in ipſo compoſito cauſat̃ a forma. Et ꝓpterea cuz ipſa materia cõparet̃ ad formam ⁊ eius eſſe: ſicut limitatũ ⁊ determinatũ ad ſimplex ⁊ vľe: vt dictũ eſt: ex hoc ꝙ forma que dat eſſe materie eſt vna: ſequit̃ ꝙ eſſe ſubſtãtiale ſit vnũ. ſed ex ħ ꝙ in ipſo eſſe ⁊ in ipſa forma multe perfectiones cõtinent̃ ſimpľr ⁊ vnite: quas mã vniformiter recipere nõ põt: ſequit̃ ꝙ ad vnũ eẽ ſubale receptũ in materia ſeu in cõpoſito cõſequãtur diuerſe perfectiones eſſendi. ſicͭ ꝑ hoc ꝙ aĩa inquãtũ eſt virtus oĩum precedentiũ formarũ. vt ꝑdictũ eſt: recipit̃ in ipſa materia ⁊ cõmunicat ſibi vnicũ eſſe ſubſtãtiale ⁊ ſimplex: in quo omnes virtutes quas habet aĩa cõtinent̃ ſimpľr ⁊ vnite ſicut in ipſa forma: ſicut ⁊ tota vťus caloris in caliditate cõſiſtit: que eſt caloris actualitas ad modũ ⁊ ſimilitudinẽ ipſius eſſe ſubalis. ſed iſtud eſſe: licet mã in ſe ꝯſideratũ vnite recipiat: tñ vťutes i ipſo eẽ: ſeu forma ꝯtẽtas ꝑꝑ ſue nãe ipfectionẽ vniformiter recipe nõ põt. ſz diuerſimode. vnde ad vnũ eſſe ſubſtãtiale cauſatũ ab aĩa vel quacũq3 alia forma quãdo recipit̃ in materia: cõſequit̃ quidẽ vna materie ſubſtantificatio tñ. puta ſicut ſubſtãtia: vel natura humana. ſed tamẽ diuerſe ꝑfectiones eſſendi: cuiuſmodi ſunt eſſe carnis: ⁊ corporeitatis: ⁊ nerui: ⁊ ſanguinis: ⁊ hɱ. Non enim horũ ꝯtrium ſunt diuerſe forme ſubales: niſi diuerſum eſſe ſubſtantiale. ſed vna tñ forma ⁊ vnũ eẽ ſubſtãtiale: licz in eis poſſit dici eſſe diuerſa nãe ꝑfectio: q2 ſcz alia eſt nature carnis: ⁊ alia oſſis. hoc aũt quomõ poſſit eſſe. vt ſcilicet aliquoꝝ ſit vnũ eſſe ſubale: ⁊ diuerſa nature perfectio. conſiderãdum eſt ꝙ aliter recipit̃ in ipſa materia forma ſubalis: ⁊ ipſuz eſſe ſubſtãtiale: ⁊ aliter virtutes cõtente in ipſa forma: ⁊ in ipſo eſſe ſubſtantiali. naz cũ materia nihil habeat de actualitate eſſendi niſi per ipſam formam: ⁊ eſſe ſubſtãtiale ab ipſa influxuz: vel in ipſa re mediante forma recepta de neceſſitate oz: ꝙ ſicut forma eſt vna ⁊ actualitas eius vna. ſ. ipſum eẽ. ita etiam vnite ⁊ ſimpľr a materia recipiat̃. Naz ſicͭ actualis entitas: ita ⁊ vnitas in materia cauſat̃ per ipſaz formã. ſed q2 materia ꝓpter elõgationẽ potentie ab actu omnes effectus virtutũ ⁊ perfectionuz: que ſunt in ipſa forma ſimpliciter ⁊ vnite capere non poteſt: oportet vt illarum virtutum ſeu perfectionum effectus diuerſos in diuerſis ſui partibus diuerſimode recipiat ſimul cũ ipſo eſſe ſubali: vt ſic quia in aĩa vel quacũq3 alia forma eſt virtus ⁊ poteſtas ad cauſandũ eſſe carnis ⁊ eſſe nerui ⁊ oſſis: que omnia vnite continent̃ ⁊ ſimpľr in ipſa aĩe eſſentia: ſicut in cauſa: ⁊ ſimpľr ⁊ vnite influuntur in ipſam materiam ab ipſa aĩa inquantum ei dat vnicum eſſe ſubſtãtiale: in quo ſimpliciter ⁊ vnite oĩa iſta continent̃ in ipſa materia ſeu compoſito: ⁊ in omnibus partibus eius eſſe ſubſtãtiale ſit vnitũ. ſed effectus diuerſarũ virtutũ ⁊ perfectionũ in vno eſſe ſubſtãtiali cõtẽtaꝝ vnite ⁊ ſimpliciter: q2 ibi materia in vno capere nõ poteſt neceſſe eſt diuerſificari i diuerſis partibus materie vt inueniant̃ impreſſi vel cauſati: vt ſic lz vnũ eſſe ſubſtantiale ſit in hac parte materie: ⁊ in illa: tamen quia ipſum eſſe ſubſtãtiale ſeu forma in hac parte materie vnum effectuz de numero virtutũ que ſimpliciter ⁊ vnite continent̃ in ipſo vel ipa cauſauit ⁊ influxit. videlicz carnis perfectionẽ: ⁊ in alia aliaz. ſcz perfectionẽ oſſis: inde eſt ꝙ hec pars dr̃ caro: ⁊ illa os. Ex quo patet ꝙ lz vnum ſit eſſe ſubſtãtiale diuerſaruz partium materie: tamẽ aliquid pertinet ad eſſentialez perfectionez vnius partis: ꝙ non pertinet ad perfectionem alterius. Cuius ratio eſt: quia ſicut dixi: cum alio ſue virtutis effectu recipit̃ ipſum eſſe ſubale: ⁊ ipſa forma in hac parte materie quã in illa: ⁊ ideo cuz ille partes: que habent diuerſas perfectiones eẽntiales ⁊ phyſicas poſſint dici hr̃e diuerſas naturas: manifeſtũ eſt ꝙ caro ⁊ neruus poterũt dici ꝙ habuerũt diuerſas naturas: ⁊ tamẽ habeãt vnicũ eẽ ſubſtãtiale. ¶ Et ſi queraẗ quid cauſet iſtaz diuerſitatẽ: vt ſcz forma huic parti materie influat vel in ipſa cauſet hunc effectum: ⁊ in alia aliũ. iam dicta eſt cauſa. videlz impfectio mãe: q̃ non põt oĩum virtutũ effectus: que in forma vnite cõtinentur: vnite ⁊ ſimpľr in eadem parte recipere. Si autẽ queratur: quare in hac parte potius recipitur ipſum

eſſe ſubſtātiale cū hoc effectu qui eſt dare eſſe carnis
quā in alia. ¶ Dicendū ꝙ eſt: q̄ vna pars materie eſt
ſic diſpoſita: ⁊ alia non: licꝫ enim omnes partes mate-
rie equalr̄ ſint diſpoſite ad receptionē eſſe ſubſtantia-
lis ⁊ forme: tamē vna eſt magis diſpoſita: vt ꝑ eſſe ſub
ſtantiale recipiat perfectionem carnis quā alia. ¶ Et
ſi tūc querat̄ quid diuerſas partes materie diuerſimo
de diſponat: dicēdū ꝙ cū omne agens intendat agere
ſibi ſile: ⁊ materia ſit ꝓpter formā: ⁊ nō ecōuerſo. ipſū
agens ꝙ preparat materiā genito: vel rei generāde me
diantibus qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: ⁊ virtute ſue
forme ſubalis ⁊ vl'is agentis diuerſas partes materie
diuerſimode diſponit ſm ꝙ congruit diuerſis ꝑfectio
nibus forme ſubalis quā intēdit inducere. Quia vero
quedā perfectiones in natura talem habēt ordinē ad
inuicem: ꝙ vna eſt diſpoſitio ad alteram: ſicut minus
perfectū ad magis perfectū. inde eſt ꝙ quādo ipſa for-
ma coniungitur mãe nihil ꝓhibet: quinimo eſt neceſ-
ſarium: vt vni ⁊ eidem parti materie conferendo eſſe
ſubale: conferat etiā plures perfectiones eſſendi. Cuius
ratio eſt: q̄ licꝫ mã ſm ſe non poſſit in vna ⁊ eadē par-
te diuerſas recipere perfectiones: quarū vna nō ſit diſ-
poſitio ad alterā: ſicut diximus de carne ⁊ oſſe: tamen
bene pōt plures recipere: ſi vna diſponat ad alterā: eo
ꝙ vna iuuat ⁊ ampliat potentiā mãe ad receptionem
alterius: ⁊ maxīe qñ oīa illa ſunt effectus vni⁹ ⁊ eiuſdē
forme: ⁊ eiuſdē ſubalis eſſe: q̄ al's eſſet impoſſe. vt infra
oſtendet̄: ſicut corporeitas diſponit quodāmō ad eſſe
carnis: ⁊ caro ad eſſe viuū: ⁊ eſſe viuū ad eſſe ſenſitiuū.
vnde in talibus pōt materia ſm eandē partē recipe di
uerſas ꝑfectiōes: ſicut eadē pars eſt ſuba ⁊ corpus: ⁊ ca-
ro ⁊ viua: ⁊ eſt ſentiens. Nō tamē iſte perfectiones ſūt
niſi ab vna forma: vt dictū eſt. Quia vō ad quālibꝫ ꝑfe
ctionem eſſendi cōſequunt̄ determinata accidētia. iō
quālibꝫ partē compoſiti diuerſa accidentia cōſequūt̄
ſm ꝙ eſt diuerſis perfectionibus informata. puta ſm
ꝙ materia recipit eſſe ſube cōſequunt̄ ipſam oīa acci-
dentia: que conſequunt̄ nām ſubſtātie cōpoſite ex con
trarijs: cuiuſmodi ſunt qualitates actiue ⁊ paſſiue ⁊ ac
tio ⁊ paſſio ⁊ huiꝯ. Scdm aūt ꝙ recipit eſſe corporeū:
cōſequunt̄ ipſam omnia accidentia: que ꝯueniunt cor
pori inquantū eſt corpus: ſicut trina dimenſio: puta tri-
na dimenſio eſt in genere quātitatis: ⁊ albedo ⁊ nigre-
do: ⁊ hꝯ. q̄ quātitas eſt primū ſubm coloris. Scdm āt
ꝙ in ipſa eſt vlterius ꝑfectio nerui vel carnis cōſequū
tur ipſam durities vel mollities vel rubedo ⁊ hꝯ. que
nerui vel carnis nature conueniunt. Cum enim forme
accidentales cauſent̄ nō ex ipſa forma: vel ex ipſa ma
teria tantū. ſed potius ex ipſo cōpoſito: ſeu eſſe cōpoſiti
diuerſe inueniunt̄ perfectiones eēndi: ⁊ ſm hec diuer-
ſe ex eis cauſant̄ forme accñtales: ſꝫ quas partes eiuſ-
dem compoſiti habentes vnuꝫ eſſe ſubale: ⁊ diuerſas
perfectiones nãe ab inuicē differant. Ex quo pꝫ mani-
feſte ruditas ⁊ imbecillitas itell's illoꝝ: qui dicūt ꝙ ſi
ſit tñ vna forma in cōpoſito ſequet̄ ꝙ fantaſtice no-
bis apparet diuerſitas inter carnē ⁊ neruū. patꝫ etiā ꝙ
ſm hoc nec ſenſus decipit̄: cū ſint ibi diuerſe forme ac
cidentales: quas .ſ. ꝓprie pertinet ad ſenſuꝫ percipere:
nec etiā itell's: cū ſint ibi diuerſe ꝑfectiones nãe. Et vt
hoc quidem manifeſtius appareat: ponemus in exem-
plo ſenſibili. Det̄ eni ꝙ ſit aliqđ corpus cōpoſitū ex ce
ra ⁊ luto: cui quidē imprimat̄ calor ignis ad modum
quo in mã eſt forma ſubalis. tunc eni calor in toto illo
cōpoſito erit vnus: ſicut ⁊ forma ſubalis in materia eſt
vna. ⁊ effectus eius ꝑncipalis: qui eſt calefactio in toto
illo cōpoſito: ⁊ in qualibꝫ parte eius: erit etiaꝫ vnus: eo
ꝙ ſingule partes calefiēt. ſicut ⁊ effectus ꝑncipalis for-
me qui eſt eſſe ſubſtātiale in tota materia: ⁊ in qualibꝫ
eius parte eſt vnus. ſed tñ q̄ in calore eſt virtus calefa
ciendi: ⁊ virtus indurādi: que quidem virtutes nō poſ-
ſunt adeo vnite ⁊ ſimplr̄ recipi in illa materia: ſicut ſunt
in ipſa caloris virtute. ideo ipſa calefactio: que poſita ē
eſſe actus caloris: ſicut ⁊ eſſe eſt actus forme in vna ꝑ-
te illius compoſiti. ſ. in cera recipit̄ cū hoc effectu ꝙ eſt
liquefacere ⁊ in alia. ſ. in luto cū hoc effectu qui eſt idu
rare. Sic enim ⁊ ipſum eſſe ſubale: ⁊ ipſa forma ſuba-
lis in vna parte mãe recipit̄ vt dās eē carnis: ⁊ in alia
vt dans perfectionē ⁊ nãꝫ nerui: ⁊ tamē nulla pars eſt:
que non habeat vnū eſſe ſubale: ſicut nec aliqua pars
erat in illo compoſito. ſ. nec cera: nec lutum: que nō eēt
calefacta. Hoc aūt exemplū licꝫ ſimile: tñ forte in aliq-
bus eſt diſſimile: in quibus poſſet formari inſtantia. ſꝫ
ſm phm in lib. poꝝ: exempla non ponunt̄: q̄ oīno ita
ſint. ſed vt ſentiant qui addiſcant. Ex oībus ergo ſupra
dictis pꝫ: q̄ omnes perfectiones nãe ſaluant̄ ſuppoſi-
ta vnitate forme: ꝓpter ꝙ fruſtra poneremus plures
formas: cum natura paucis minimiſqꝫ cōtenta ſit ſm
Boetiū. qnimo neceſſe eſt cum falſum opponat̄ vero
cōtrariā poſitionē eoꝝ. ſ. qui ponūt plures formas eē vanam eſſe ⁊ fantaſticā: ⁊ cōtrariā veritati. Que quidem
duo. ſ. noſtre poſitionis neceſſaria veritas: ⁊ ꝯtrarie po
ſitionis falſitas multiplr̄ pōt oſtendi. Et primo ponat̄
rō noſtri doctoris in theo° fratris Tho. de aqno: q̄ hu-
ius poſitionis ⁊ ꝯcl'onis fuit auctor precipuus ⁊ defen
ſor: ⁊ ſumitur ex coniunctione eſſe ſubalis cum ente.
Inter oīa enim eſſe eſt illud qđ imediatius ⁊ intimius
conuenit rebus: vt dr̄ in libro de cauſis. vnde oportꝫ ꝙ
materia habeat eſſe actu per formā ⁊ ꝙ forma dās eē
materie ante oīa itelligat̄ aduenire materie: ⁊ imedia-
tius ceteris ineſſe ſibi. Eſt aūt hoc ꝓpriū forme ſuba-
lis: ꝙ dat mãe eſſe ſimplr̄. Ipſa enim eſt: per quā res eſt
ipſū qđ eſt: nō aūt per formas accidentales habꝫ eſſe
ſimplr̄. ſed eſſe ſm qđ: puta eſſe magnū: vel coloratuꝫ:
vel aliquid tale. ſi qua igit̄ forma eſt que nō det mate
rie eſſe ſimplr̄: qđ eſt eſſe in actu. ſed adueniat mãe iaꝫ
exiſtenti in actu per aliquā formaꝫ: nō eſt forma ſuba-
lis. Ex quo pꝫ ꝙ inter formā ſubalem ⁊ materiā nō po
teſt cadere aliqua forma ſubalis media: ſicut volūt po
nentes plures formas: ⁊ diuerſas ſm ordinē diuerſorū
generū: vt puta ſi dicamus ꝙ ſm vnā formaꝫ habꝫ ꝙ
ſit ſubſtantia in actu: ⁊ ſm aliā ꝙ ſit corpus: ⁊ iterū ſm
aliā ꝙ ſit aīatū: ⁊ ſic deinceps: ſm eni hanc poſitioneꝫ
ſola pma forma: que facit ſubſtantiā in actu: eſſet ſuba
lis: oēs alie accñtales. opꝫ ergo dicere ꝙ eadē numero
forma ſit: ꝑ quā res hꝫ ꝙ ſit ſubſtantia ⁊ corpus: ⁊ in vl
tima ſpē ſpecialiſſima: ⁊ in oībus intermedijs. Non ḡ
eſt niſi vna forma ſubſtātialis in vno cōpoſito. ¶ In
iſta aūt rōne: nulla propoſitio eſt dubia: nec ꝓbatione
egēs. ſed tñ q̄ intell's quoꝝūdā ſe hꝫ ad ꝓpoſitiones ve
riſſimas ⁊ certas: ſicut oculus noctue ad luceꝫ ſolis. iō
ipſas ruditer explanando cōfirmabimus: vt ſic rudib⁹
ingenijs ꝓbationis locū obtineat explanatio veritatis
primū ergo qđ dicit̄ ꝙ eſſe intimius ineſt rei: licꝫ ꝓba-
tū ſit per auctoritatē phi: poteſt tamē ſic ꝓbari. Vlti-
mū ⁊ per ſe cōplementū oīs nãe ſm ꝙ huiꝯ eſt maxi
me intimū ei: ſicut vltimū cōplemētū eētie deſigna-
te per diffinitionē eſt dr̄ia vltima: que maxime eſt inti
ma ipſi nature diffiniti: vt rationale nature humane.
ſed omne ens vltimum complementuꝫ in actu acqui-
rit per ipſum eſſe. ergo eſſe inter omnia eſt maxime in-
timum

timū ipſi rei. ¶ P̄. illud ſine quo nullū ens pōt eē vel
itelligi vt ens ſimpl'r:qꝺ eſt eſſe in actu ſm pōꝫ in pͥo
⁊ q̄nto phyſicoꝝ: ⁊ ꝓbari pōt:qꝛ ꝙ nō eſt in actu:nihil
eſt ſm rem:ſed ſoluꝫ in itellectu eſt maxime intimuꝫ
ipſi enti. Nā ⁊ ſi nō eſſe ſaltē nihil eſt adeo parū extrin
ſecū rei:quin poſſit intelligi ſine illo. ſed nullū ens ſub
rōne entis ſimpl'r:qꝺ eſt eſſe in actu. vt probatū eſt. po
teſt eſſe vel intelligi abſqꝫ eſſe ſubali de rebus phyſicis
loquēdo. ergo iter oīa eſſe eſt maxime intimū ipſi rei.
Qꝺ aūt ſcdo aſſumebat ratio ꝑinducta. ſ. ꝙ forma da-
ret eſſe ſimpl'r qꝺ eſt eſſe in actu:ſic ꝓbat̄. Oīs forma
eſſentialiter vnita mãe cōfert ſibi ⁊ eēntial'r cōiungit
id qꝺ ipſa forma eſſential'r eſt: ⁊ quantū ad eā ꝯſequit̄
huius aūt ꝓbatio eſt per cōmunē animi cōceptionem
que eſt:qꝛ de quolibꝫ eſt affirmatio vel negatio vera. ſꝫ
oppoſita cōtradictorie iſti. hec. ſ. ꝙ forma quedā ſuba-
lis eſſential'r vnita mãe nec cōfert ſibi vel ei eſſentiali-
ter cōiungit id qꝺ eſt:neqꝫ aliqd quod ipſaꝫ cōſequat̄
eſt manifeſte falſa. ergo pͥma eſt vā. ſed oīs forma ſub-
ſtantialis eſſential'r eſt actus: ⁊ eſt ſuba: ⁊ ad ipſam cō-
ſequit̄ eſſe ſubale. ergo oīs forma ſubſtātialis cōfert ⁊
cōiungit mãe eſſential'r actū ⁊ nām ſube. ſed oīs potē-
tia eſſential'r vnita actui ſubali ⁊ hñs eſſe ſubale ⁊ eſt
ſuba: ⁊ eſt in actu. ergo oīs forma ſubalis cōiuncta ma-
terie faciet ipſaꝫ ſubaꝫ in actu:qꝺ eſt dare eſſe ſimpl'r.
¶ Qꝺ aūt tertio aſſumebat̄. ſ. ꝙ ſi aduenirent alique
forme rei exiſtenti in actu:eſſent accidentales per ſe pꝫ
⁊ probat̄ ex dictis. Nam id qꝺ eſt nō fit. ſi ergo aliqua
forma adueniat exiſtenti in actu:non facit ipſam ſub-
ſtantiaꝫ in actu:qꝛ iam eſt. ſed ſicut mō ꝓbatū eſt. oīs
forma ſubalis cōſtituit neceſſario ſubaꝫ in actu. ḡ nul-
la adueniens exiſtenti in actu eſt forma ſubalis. vna ḡ
eſt forma tm̄ in ſuppoſito:vt doctoris theologi demō-
ſtratio cōcludebat. ¶ Scdo veritas huius poſitionis
⁊ cōtrarie poſitionis falſitas pōt oſtendi ex eiuſdē eſſe
vnitate. quecūqꝫ enī habēt plura eē ſubalia impoſſibi-
le eſt eſſe eſſential'r vnū. ſed oēs partes cuiuſlibet ſube
nālis ſunt eſſential'r vnuꝫ. ergo impoſſe eſt vt in aliqua
ſuba nāli ſint plura eē ſubalia. vt. ſ. ſit aliꝺ eē ſube:aliꝺ
carnis:aliꝺ corpis: ⁊ ſic ꝺ ceteris. ſꝫ ad plēs fořas neccīo
conſequūtur plura eſſe ſubalia. ergo ipoſſe eſt in aliquo
ſuppoſito eſſe plures formas ſubales. Probatio maio-
ris:eſſe ſubale eſt actualitas eēntie vel forme:cum per
ipſum vnūqꝺqꝫ ſit actu vt ex ſuꝑioribus pꝫ. vbi ḡ ſunt
plura eē ſubalia:ſunt plura actual'r:que aūt ſunt plura
actual'r. ſunt actual'r diſtincta:qꝛ actus diſtinctionem
importat: ⁊ ſi illa eſſe ſint ſubalia ſequit̄ neccīo: ꝙ ſint
actual'r ⁊ ſubal'r diſtincta. ſed que ſunt plura actual'r: ⁊
ſubal'r:vel eſſential'r diſtincta:qꝛ vtrūqꝫ ſeqꝛ̄ ex vtute
argumēti. impoſſe eſt qꝺ ſint eſſential'r vnū:qꝛ hoc impli-
cat ꝯtradictionē. ſ. ꝙ aliqd ſit eēntial'r diſtinctū ⁊ eēn-
tial'r vnum. ergo impoſſe eſt ea que hñt plura eſſe ſuba-
lia eſſe eſſential'r vnū. Probatio maioris eſt:qꝛ ſi non
ſunt eſſential'r vnum. ergo accidental'r vnū. ſed modū
vnitatis ſube cōſequit̄ modus entitatis:qꝛ ens ⁊ vnuꝫ
cōuertunt̄. ergo ſi nō ſunt eſſential'r vnū eſſet ens per
accñs:vel ad minus id qꝺ cōſtitueret erit ens ꝑ accñs.
Probatio aūt alterius ꝯñtie illius. ſ. ꝙ ad oēm formā
cōſequat̄ eē eſt:qꝛ vnūqꝺqꝫ qꝺ eſt actu hꝫ actualitatē
ſuā. ſed impoſſe eſt formā eſſe in mã:qn ſit actu ḡ impoſ-
ſibile eſt formā eſſe in materia:quin conſequat̄ ipſam
actualitas eius que eſt ipſum eſſe. ¶ P̄. forma duꝫ eſt
in materia ſtatꝫ ⁊ eſt ens ⁊ cōſtituit ens. ſed ens actu
nihil eſt niſi per eſſe. ergo ſtatim cū forma eſt in mate-
ria:cōſequit̄ neceſſario ipſum eſſe ſubſtantiale:ſi ſub-

ſtantialis ſit vel accidentale:ſi ſit accidētalis. ¶ Ter-
tio ex natura effectus ſubſtantialis forme. Certum eſt
enim ꝙ quelibꝫ forma ſubſtantialis habꝫ aliquē effe-
ctum:puta quia forma lapidis cōfert lapideitatē: ⁊ aīa
rationalis rōnalitatē. aut ergo vltimus effectus ⁊ ꝑnci-
palis vltime forme ſubſtantialis. puta lapideitas:vel
rationalitas:vt ita loquamur:includit in ſuī rōne ſub-
ſtantiam. ita. ſ. ꝙ cōſtitutū vel effectū per vltimā for-
mā inquātū huius ſit ſubſtātia vel in genere ſube:aut
non. ſi dicit̄ ꝙ natura cōſtituta per eā nō eſt ſuba. ergo
illa forma eſt accidens ⁊ nō ſubſtātialis:cum probatū
ſit oēm formā ſubſtantialē cōſtituere ſubam. ſi vero il-
la natura eſt in genere ſubſtantie ſequūt̄ duo. Et ꝑmo
q̄ ab vna ⁊ eadē forma pñt eſſe diuerſe ꝑfectiōes ⁊ di-
uerſoꝝ generꝝ. ſ. ꝑfectio ſube ⁊ ꝑfectio lapideitatis vel
aīatiōis. manifeſtū eſt enī ꝙ vltima forma dat aliqꝺ
eſſe ſpecificū ꝑter eſſe ſubſtāne. hoc aūt eſt cōtra ponē-
tes plures formas. Scdo vero:qꝛ ſi illa vltima forma
conſtituat ſubſtantiā cōſtat ꝙ vlterius facit ipſaꝫ ani-
matā. ſuppoſito ꝙ illa forma ſit aīa. Sed ſubſtantiam
aīatam impoſſibile eſt eſſe vel conſtitui in nā quin ſit
corporea. ergo ſi illa vltima forma conſtituit ſubſtan-
tiam animatā:vt probatū eſt. ſequit̄ neceſſario ꝙ con
ſtituat ipſam in eſſe corporeo: ⁊ per ꝯñs carneo:cuꝫ ſo-
lum tale corpus in natura poſſit eſſe aīatum: ⁊ ita oēs
perfectiones eſſent ab vltima forma. Quare vel opor-
tet dicere ꝙ ꝓpria forma corporeitatis vel ſubſtantie
que ibi proponit̄ preſuiſſe corrūpat̄: vel ꝙ ſint ibi q̄-
tuor ſube ⁊ due corporeitates:vel quatuor:cuꝫ impoſſe
ſit aliquā formā cōſtituere aliquā ſubſtantiā phyſicaꝫ:
quin faciat ipſam corporeā: ⁊ ſic erunt ibi fruſtra:qꝺ ē
impoſſe. neqꝫ enī poteſt dici ꝙ aīatio ⁊ ſubſtātialitas ⁊
corporeitas ſint a primis formis: ⁊ lapideitas vel ratio
nalitas ſit ab vltima forma:quia vt iā dictuꝫ eſt:de il-
lo ſolo vltimo effectu ſeu cōſtituto per vltimā formā
querimus. vtrum. ſ. ſint in genere ſubſtantie: vel non.
¶ Quarto ex partium eſſentialiuꝫ:adinuicē. Lō enī
ſint qōlꝫ aliud compoſitꝫ: ⁊ partes eius ⁊ omnia que
cunqꝫ ſunt in ipſo preter accidentia aut differt abin-
uicem per eſſentiam vel eſſential'r:aut non. ſi differt.
ergo partes cuiuſlibꝫ compoſiti habent aliā eſſentiam
⁊ aliud eſſe ſubſtantiale ab ipſo toto:qꝛ que inter ſe di-
uerſa ſunt:alteri eſſentialiter vnum eſſe non poſſunt.
ſed illud ꝙ differt ab aliquibus per eſſentiam habet
aliam eſſentiam ab eſſentia ipſoꝝ:quare ſequit̄ ꝙ to-
tum habeat aliam eſſentiam a ſuis partibus:quod eſt
oīno impoſſibile. nam ſm hoc totum non eſſet eſſen-
tialiter compoſitū ex partibus. ſed haberet quandam
aliam eſſentiam ſimplicē non ex partibus conſtitutā:
⁊ per cōſequēs partes quotcūqꝫ eſſent nō facerent cō-
poſitionem in toto:ac per hoc vnū non eſſet magis cō-
poſitum. ſcꝫ ꝙ haberet multas partes:ꝙ̄ aliud q̄ nul-
lam partem haberet. Si aūt ſunt idem per eſſentiaꝫ
adinuiceꝫ. ergo poſſunt eſſentialiter de ſeinuicē predi-
cari. nam cum in eſſentiali predicatione predicatū de-
ſignetur habere eſſentialē vnitateꝫ cū ſubiecto:omnia
que ſunt eſſentialiter vnū poterunt ſic de ſe inuicē ꝑe-
dicari. ſed que ſunt a diuerſis formis non predicantur
eſſentialiter de ſeinuiceꝫ. ergo omnes ꝑtes id qꝺ ſunt
erunt ab vna forma ſubſtantiali: ⁊ per conſequens ip-
ſum totum. Probatio autem aſſumpte eſt. quia ad di-
uerſas formas ſequunt̄ diuerſa eſſe:vt ſupra oſtenſuꝫ
eſt. ergo ſi ea que ſunt a diuerſis formis de ſeinuicem
eſſentialiter predicari poſſunt:ſequet̄ ꝙ eſſe vnius poſ-
ſit ineſſe alteri. ⁊ vnum de altero predicari. vt dicam

ꝙ aurū eſt cuprū: ⁊ eſſe auri eſt eſſe cupri: qḋ eſt impoſ-
ſibile: nō ſunt ergo plures forme in ſuppoſito. ❡ Quin
to ex nā̄ ſubiecti: aut eniꝫ p̄mū ⁊ imediatum ſubꝫ forme
ſubālis eſt mā̄ prima abſqꝫ omni forma: aut mā̄ iam
actu īformata per aliquā formā ſubālē. ſi p̄ma mā̄. ha
beo ꝓpoſitū. ſ. ꝙ vna ſola forma erit in cōpoſito: ex ꝗ
eni vlteriꝰ forma imediate vnit̄ mā̄e p̄me: nulla alia
ineſſe pōt. ❡ Si aūt dicat̄ eſſe māꝫ iaꝫ actu īformatā
per aliquā formā ſubālē. tūc aut illud ſubꝫ ſic īforma-
tū in receſſu vltime forme corrumpit̄: aut nō. ſi nō cor
rumpit̄. ǧ illa nō erat forma ſubālis: q2 ſm p̄hm̄ ſolūꝫ
forma accn̄talis eſt que pōt adeſſe ⁊ abeſſe p̄ter ſubiecti
corruptionē. Si aūt corrūpit̄: ex quo mā̄ nō eſt p̄mū ⁊
imediatū ſubm̄ forme: niſi per illas formas: ſequit̄ ne
ceſſario ꝙ ille forme i ſeparatiōe ei⁹: vel cuiuſcūqꝫ for
me ſubālis ſpecifice corrūpant̄: qḋ eſt cōtra poſitionē
aduerſarij: ⁊ per ꝯñs cū corruptio vnius ſit gnātio alte
rius: nec in eodē inſtanti poſſibile ſit diuerſas formas
ſpē in mā̄m introduci. ſequit̄ neceſſario ꝙ alia forma
que itroducit̄ poſt corruptionē vel vt ꝓprius loqmur
in ipſa ſeparatione: q2 totū fit in vno inſtanti. puta gr̄a
exēpli. forma ignis vnit̄ imediate mā̄e prime: ⁊ ita ad
minus in illo erit vna forma: ⁊ per ꝯñs in oībus que ꝑ
corruptionē vnius ex altero gnān̄t. quare cūꝫ oīa que
ſunt generent̄ ꝑ corruptioneꝫ alioꝝ. ſequit̄ ꝙ in oībus
ſit vna tm̄ forma: vel ſi hoc nō concedat̄: ſequit̄ ꝙ oīs
forma ſubālis ſit accidēs: cū ſibi ꝯueniat diffinitio ac-
cidentis: que eſt adeſſe ⁊ abeſſe p̄ter ſubiecti corruptio
nē. nō ǧ ſunt plures forme in vno. ❡ Sexto ex modo
eſſendi in toto ⁊ in parte. naꝫ ſi alia eſt forma ſubālis
carnis: ⁊ alia oſſis: ⁊ ſic de ceteris partibus. ſequit̄ ꝙ ꝑ-
tes ſint actu diſticte in toto ⁊ a toto. ſed ꝑtes in toto nō
pñt eſſe niſi in poͣ. ergo nō ſunt plures forme in ſuppo-
ſito vno. ꝓbatio maioris eſt: q2 oīa quoꝝ eſt aliḋ ⁊ aliḋ
eſſe actuale ⁊ ſubāle. illa ſunt actu diſtincta inter ſe ⁊ a
tertio. ⁊ huiꝰ ꝓbatio eſt: q2 eius ꝯdictoria eſt ipoſſīs. hoc
ſcꝫ ꝙ ꝗd.ī habeāt diuerſaꝫ ſubaꝫ ⁊ habeāt aliud ⁊ aliḋ
eſſe actuale: ⁊ tñ ſunt vnū actualr̄ ⁊ ſm ſubam: ſic eniꝫ
eſſet vnū ⁊ nō vnū ſm idē. ſ. actualr̄. ſed quoꝝ ſunt plu
res forme ſubāles ⁊ diuerſe ſpē. illa ēt hñt diuerſaꝫ ſue
eſſentie nā̄m: cū forma ſubālis nā̄m rei cōſtituat: ⁊ di-
ſtinctū eſſe: cū quālibꝫ formā ſubālē neceſſario cōſeqt̄
eē ſubāle. Manifeſtū ē aūt: ꝙ ea ꝗ ſūt diſticta eēntialr̄
ab inuicē nō pñt eē vnū eēntialr̄ cū tertio ꝑ locū funda
tū ſuꝑ oppoſito illius maxime: q2 quecūqꝫ vni ⁊ eideꝫ
ſunt eadē: ipſa ſunt eadē inter ſe. q̄re vlterius ſequit̄ ꝙ
partes ſunt diſtincte a toto per eſſentiā: qḋ eſt impoſſe ⁊
improbatū ſupius. minor ꝓbat̄ p̄mo per auctoritateꝫ
p̄hi in 8ͦ phyſi. vbi hoc expreſſe dicit: ⁊ in 4ͦ. ſ. ꝙ in to-
T.c.27. to ꝑtes non ſunt actu. ſed potētia. Scḋo vō q2 ſi partes
T.c.32. eſſent in actu: vt oſtenſum eſt. ſequeret̄ ꝙ eſſentialiter
eſſent diſtincte ⁊ inter ſe ⁊ a toto: ⁊ ſic ſequit̄ ꝙ nō ſint
vnū inter ſe ⁊ cū toto: niſi per accn̄s: ⁊ vlterius ꝙ totuꝫ
ex eis cōſtitutū ſit ens ⁊ vnū per accn̄s: cū ens ⁊ vnum
cōuertant̄. ❡ Septimo ex vnitatis ꝑfectiōe: formarū
eni diuerſarū ſpē opꝫ vt eſſentiales virtutes ſint oppo
ſite ⁊ diuerſe. virtus aūt vnius oppoſite impoſſe eſt vt ꝑ
ficiat aliud eſſentiali perfectione: nec eius ꝓprias paſ-
ſiones ⁊ accidētia cōſequētia illā ſpēm inquātū huius:
ſicut virtus albedinis nō pōt eſſentiali perfectione per
ficere magnitudinē: qn potius ipſam attingēdo corrū-
peret: neqꝫ etiā pōt eā ꝑficere quo ad certa accidētia vl̄
paſſiones. puta quo ad diſgregationē vel aliqḋ huius.
ſed virtus anie in corꝑe aīalis eſſentialē perfectionem
ꝯfert quātitati ꝓprij corporis: vel ad minus perficit

ipſam quo ad eius propria accidētia: ⁊ carneitati ſimi-
liter ⁊ neruo ⁊ oſſi. ergo ab eadē forma eſt quātitas cor
poris: ⁊ per ꝯñs corporeitas: ⁊ caro: ⁊ os: a quo eſt aiatū
⁊ ſimilr̄ poſſet argui de alijs formis. non ergo ſunt plu
res forme in ſuppoſito: cū oēs perfectiones ſint ab vna.
ꝓbatio maioris eſt: q2 forme ſm ꝓpriam eſſentiaꝫ
ſunt actus. actus aūt ab actu diſtingui non pōt niſi vel
formalr̄ vel mālirer: ⁊ ſi quidē materialr̄ cauſat diuer-
ſitatē numeralē. ſi aūt formalr̄: hoc nō pōt eſſe neqꝫ in
telligi niſi per oppoſitionē in nālibus: que cauſat diuer
ſitatem in ſpē: ex quo patet ꝙ p̄ncipiū diuerſitatis ſpe-
cifice eſt oppoſitio. Manifeſtū eſt ēt ꝙ eſſentialr̄ vir-
tus cōſequit̄ nā̄m eſſentie a qua fluit: q2 neceſſe eſt vt
oppoſitarū formarū vel diuerſarū ſpecie ſint oppoſite
virtutes: eo ꝙ diuerſitas ſpeciei oppoſitioneꝫ includit.
hoc etiā pōt probari per inductionē in oībus: q2 ſcilicꝫ
oīum diuerſoꝝ ſpecie eſſentiales virtutes inueniunt̄
oppoſite ⁊ diuerſe. ꝓbatio aūt minoris eſt. q2 diſten
ſio eſt eſſentialis perfectio quātitatis: vel ad minus eiꝰ
propriū accidens ſiue paſſio: cū in nullo inueniat̄: niſi
vel in quātitate: vel gr̄a q̄ntitatis: neqꝫ eni ens vel ſub-
ſtantia diſtenſionē hꝫ inquātū ens vel ſuba. ſed potius
inquātū quāta eſt. ſimilr̄ etiā figure eadē rōne eſt ꝓp̄a
paſſio quātitatis. Hec aūt in corpore hūano cauſant̄
ex virtute aīe: nutritiua. ſ. ⁊ augmentatiua: ⁊ ſimilr̄ etiā
cōſtat ꝙ complexio eſt nālis ⁊ eēntialis perfectio car-
nis. hoc aūt cauſat̄ in corꝑe ab aīa. Cuius ꝓbatio eſt:
q2 vbi diuerſe anie. ibi diuerſe cōplexiones in carne: ſi
cut in hoīe ⁊ boue. forma aūt carneitatis ſi eēt vna in
oībus vt aduerſarij fingunt: talem diuerſitatē nō poſ-
ſet cauſare: quare oꝫ vt corporeitas ⁊ carneitas vl̄ ſint
ab eadē forma ſpecie cū ipſa aīa ⁊ diuerſa numero: ⁊
ſic eſſet ſuperfluitas in oꝑe nāe: qḋ eſt impoſſe: vel opor
tet dicere neceſſario: ꝙ oīa hec ſint ab eadē forma nu-
mero. ſ. ab ipſa aīa: ⁊ ſic hr̄ propoſitū. ſtultū eni eſſet di
cere ꝙ vna ſit forma corporeitatis in oībꝰ: ⁊ tamē hoī
cōferat figurā humanā: ⁊ alijs aliquā: q̄re dōm eſt ꝙ
ſit ab aīa: ⁊ cū figura ſit ꝓp̄a q̄ntitatꝭ paſſio: ⁊ paſſio cau-
ſet̄ ab eodē a quo ⁊ rei eſſentia: cōſequūt̄ eni eſſentialia
p̄ncipia: ſequit̄ ꝙ corporeitas ſiue quātitas non ſit ab
alia forma niſi a ſola aīa. ❡ Octauo ex effectu ſubālis
forme. Per aduentū eni forme ſubālis aut conſtituit̄
ſuba ſimplr̄: aut ſuba aliq̄ p̄exiſtēs fit talis. Si aūt di-
cat̄ ꝙ ꝑ aduentū vltime forme nō cōſtituit̄ ſuba ſim-
plr̄. ſed p̄exiſtens fit aliqualis ſolū. ǧ eſt de nā̄ acciden
tis: cū faciat quale: ⁊ nō qd. Si aūt ꝯſtituat ſubaꝫ ſim-
pliciter: cū illa ſm p̄hm̄ ſit ſuba in actu. ſequit̄ ꝙ in ad
uentu illius forme mā̄ nullo mō eſſet actu ſuba: ⁊ ita
erat ſola ſuba mā̄e prime: quare aduenit mā̄e p̄me: ⁊
in receſſu vel corruptione ipſius pari rōne fiet reditus
ad mā̄ꝫ p̄mam: ⁊ ita vna ſola forma erit in ſuppoſito.
❡ Ꝑ. ſi dicat̄ ꝙ forma vltima adueniens ꝯſtituit ſub
ſtantiā: ⁊ tñ aduenit ⁊ vnit̄ ſube. puta mā̄e informate
forma aliq̄ ſubāli. puta corporeitate. tūc cū illa forma
vltima differat ſpē a corporeitate: ſequit̄ ꝙ erunt ibi
due ſube diuerſe ſpecie. ſꝫ duas ſubas diuerſas ſpē. imo
⁊ gn̄e ſicut aīa ⁊ corporeitas ipoſſibile eſt hr̄e eandem
actualitatē: quare opꝫ ꝙ ſint ibi due ſube actu diſticte
⁊ ſpē ⁊ gn̄e diſtincte: ⁊ tamē cōſtituāt eſſentialr̄ vnam
eſſentiam: ꝙ implicat cōtradictionem. Nō ergo erūt
plures forme ſubāles in rebus. ❡ Decimo ex diuerſa-
rum perfectionū cauſalitate. aut eni hec eſt vera: caro
⁊ neruus ⁊ os ſunt ſuba ⁊ corpus ⁊ viua inquantū aīa
ta aīa rōnali: aut nō. ſi nō. ergo p̄dicatū nō ineſt ſubie-
cto eſſentialr̄: ⁊ per ꝯñs nec res ſignificata per p̄dicatū.
ſed per

ſed per accidens tñ. Nam que inſunt alicui eſſentiali- ter predicantur de ipſo: ſicut eſt: hõ inq̃ntum homo eſt rõnalis: ⁊ triangulus inq̃ntũ triangulus hʒ tres: hec .n. ſunt vera: qꝛ ſunt de ꝑdicato eſſentiali: extẽdẽdo eſſen- tiale ẽt ad paſſionẽ. Ex hoc aũt ſequunt̃ tria incõueni- entia. Primo ꝙ aĩa nõ inerit corpori ⁊ eius ꝑtibus ni- ſi accñtaliter: ⁊ cũ homo ſit homo per aĩam: ſeqtur ꝙ
T.c.37. hõ ſit hõ per accñs: nam in diffinitione hoĩs ſm phm in .7. metaphi. includunt̃ carnes ⁊ oſſa. Scdo vero ſeq tur: ꝙ oẽs partes hoĩs: ſeu humani corporis ſit vnũ ſo- lũ ĩ quodã eſſe accñtali: ⁊ ita nec hõ nec aliqua res erit vna niſi ſm quid. Tertio ſeqtur: ꝙ partes differãt eẽn tialiter abinuicẽ: cuius ↄ̃rium ꝓbatum eſt ſupra. Qua re opʒ concedere aliam partem .ſ. ꝙ neruus ⁊ os ⁊ caro ⁊ mã ſube ⁊ corporis: ⁊ quicqd ſunt habeant ab ipa aĩa inq̃ntum .ſ. ſunt aĩata aĩa rõnali: ⁊ ſic vna ſola for^a erit in ſuppoſito. ¶ Undecimo ex immediato ſubo ipſius forme: aut .n. ſubm forme ꝓprimũ ⁊ imediatũ differt a ſubo forme accñtalis: aut nõ: ſi non. ergo erunt eiuſdeʒ generis: cũ illi actus ſint idem genere: quoꝝ eſt eadem potẽtia ſuſceptiua ſm phm: ſi aũt differt: g̃ cũ ſubʒ for me accñtalis ſit mã cũ forma ſubali: ſubʒ forme ſuba- lis erit mã ſola. ¶ Duodecimo ex diſpoſitionũ neceſſi tate: ad vnionẽ .n. ꝗ̃lẽ cuiuſlʒ forme ſubalis cũ mã: ⁊ ꝑcipue vltime: puta aĩe ↄſequunt̃ aliq̃ accñia: aut g̃ oĩa illa: que ſunt neceſſaria ad eſſe ꝓpriũ: aut nõ: ſi non: g̃ mã deficit in neceſſarijs. Et ꝑterea qñ prima forma vnit tur mãe: puta forma corporeitatis aut conſequunt̃ ip- ſam oĩa accñia neceſſaria ad eſſe eius in mã: aut non: ſi non. g̃ ſtatim cũ introducta eſt abycit̃. ſi aũt ſic. g̃ cum oẽs alie forme ſint nobiliores illa: multo magis ex ea- rũ vnione cãbuntur oĩa accñtia: que ſunt neceſſaria ad eſſe ꝓprium. Sed ante aduentũ forme ꝑexiſtũt quedã forme diſponentes mãm. quare opʒ vt in aduẽtu ipſi^9 oẽs corrumpant̃: alias eſſent ſuperflue: cũ ipſaʒ formã oĩa neceſſaria conſequant̃. Probatio aũt maioris eſt: qꝛ ex vnione forme cũ mã ↄſtituit̃ ſuba rei in eẽ actua li: ſed ſuba quã nulla ↄſequunt̃ accñia eſt actus purus ⁊ primus ⁊ vlr perfectus: ꝙ nulli forme cõuenire põt. ¶ 13° ex forme ſubalis indiuiſibilitate. Rõ enim q̃d ditatis ſeu forme ſubalis in indiuiſibili ↄſiſtit: ſed quo rũ rõ in indiuiſibili ↄſiſtit: illa non pñt ſe habere alr ⁊ alr: dũmodo per ly alr ĩportet̃ diuerſitas ſubſtãtialis. Que aũt non poſſunt ſe hr̃e alr ⁊ alr: nõ poſſunt recipe additioneʒ alicuius ſibi eſſentialis alterius: vel alicui extranee nãe de nouo eẽntialiter vniri: ⁊ poſtea eſſen- tialiter ſeparari: nam tunc hẽrent ſe alr ⁊ alr. ſi g̃ aliq̃ pri ma ſubalis forma aduenit mãe aut ſimul cũ ipa adue niant oẽs alie vſqʒ ad vltimã: aut nõ: ſed vna primo ⁊ alia poſt: ſi aũt dicat̃: ꝙ non adueniunt ſimul: tũc ĩpoſ- ſibile erit vt ſequentes vniant̃ prime vnione eſſentia- li: qꝛ tũc hr̃ent ſe alr ⁊ alr: ⁊ ꝑ ↄñs nec effect^9 illarũ for- maꝝ hẽret vnitatẽ eſſentialẽ: ex quo vlterius ſequitur ꝙ totũ ſit vnum ꝑ accidens: ⁊ ita oʒ dicere: ꝙ vna ſola forma ſit in cõpoſito .ſ. que primo aduenit quecũqꝫ ſit illa: vel ſi alia adueniat: ꝙ prima corrũpat̃. Si autem oẽs ſimul: ſequet̃ primo: ꝙ vnus motus in eodẽ inſtã- ti ad diſparatos ⁊ oppoſitos terminos terminet̃: qð ẽ ĩpoſſe: cũ motus recipiat ſpẽm ⁊ vnitatem ex termino. Scdo vo: ꝙ ĩpoſſe erit vnã corrũpi ſine alia: tũ qꝛ ſimul introducte: tũ qꝛ ſic illa: que remaneret haberet ſe alr ⁊ alr. Si aũt recedente vna oẽs corrumpent̃: ſic erit re ditus ad mãm primam: ⁊ cũ corruptio vnius ſit gene- ratio alterius: ſeqtur ↄ̃ aduerſarium non ſolũ ꝙ nulla forma maneat eadẽ in re exñte ⁊ corrupta: verũ ẽt ꝙ

ſequens forma imediate vniatur materie prime: ⁊ ita erit vna tñ forma. Probatio maioris eſt ꝑ phm ꝙ di- 8. metaph.
cit: ꝙ for^e ſunt ad modũ numeroꝝ: cui^9 vnitates ↄſtãt T.c.10.
qꝛ ſũt indiuiſibiles. Et ꝑterea forma ſʒ eẽntiã ẽ act^9: actus aũt ſubalis rõ ſi debeat ſe alr ⁊ alr hr̃e: hoc nõ erit niſi ꝑꝑ maiorẽ vel minorẽ ſui perfectionẽ: magis autẽ ⁊ minus in ſubyo diuerſificat ſpẽʒ. Et ꝑterea ꝓbatũ ẽ ſupra per multas rõnes cũ de mixtione ageret̃: qð im poſſibile eſt formã ſubalem recipere magis vel min^9. quare ⁊ ĩpoſſe erit q̃n ↄſiſtat in indiuiſibili. Qð autẽ oẽ hmõi impoſſibile ſit ſe hr̃e alr ⁊ alr: pʒ: qꝛ cũ illud cui^9 eſſentialis rõ põt alr ⁊ alr ſe hr̃e cõtingat eſſe multis ⁊ diuerſis modis: illud aũt cuius rõ in indiuiſibili cõſi ſtit indiuiſibiliter: ac per hoc vno tñmodo ſe hẽat: di- cere: ꝙ rõ alicuius in indiuiſibili cõſiſtat: ⁊ ꝙ poſſit ſe aliter ⁊ alr habere ſm ſui eſſentiam eſt implicare ↄ̃dĩ ctoria. Ex quo ẽt pʒ minor: nã quoꝝ ſuba põt ſe aliter ⁊ aliter hr̃e: illa poſſunt diuerſitatẽ eſſentialẽ recipere: q̃ aũt poſſunt diuerſitatẽ eſſentialẽ recipere: coꝝ rõ non cõſiſtit in indiuiſibili. ¶ 14° ex actuali pluralitate. nã quecunqꝫ ſunt actu plã ſunt actu diſtincta: que aũt ſũt actu diſtincta non ſunt adinuicẽ mixta eſſentiali mix tiõe. g̃ ſi ſint forme elemẽtoꝝ actu ĩ mixto: vl ſi ſũt plu res forme ſubales actu ĩ mixto quecũqꝫ ſint ille: nihil erit mixtũ in nã eſſentiali mixtione: quod eſt impoſſe. Maior pʒ de ſe. nam ſi nõ cõcedat̃ illa: oportebit con cedere eius cõtradictoriã .ſ. ꝙ quedam ſunt actu plã: ⁊ tñ ſunt vnum ⁊ actu indiſtincta: ⁊ ita diſtincta ⁊ indi- ſtincta ſm actus: quod implicat cõtradictionẽ. quare cum iſta ſit impoſſibilis ⁊ falſa opʒ eius contradicto- rïã eẽ verã. Minor ꝓbat̃ per hoc: ꝙ ſm ſniam phi ĩ ꝑ T.c.86.
de generatione: coꝝ que ſunt eſſentialiter mixta queli bet particula continet oĩa miſcibilia ⁊ qualitates coꝝ: ſed que ſunt actu diſtincta vnum non eſt in altero. qua re impoſſibile eſt ea que ſunt actu diſtincta eſſe eſſen- tialiter mixta. Qr ãt plures forme ſũt actu ĩ mixto ſup- ponitur ab aduerſarijs. ¶ 15° ex eſſendi cõditiõe: quo rũcũqꝫ enim ſuba ⁊ eſſe in motu ⁊ ſucceſſione cõſiſtit: opʒ vt in acceptione ſui termini ceſſent ⁊ deficiant: ſʒ ſuba ⁊ eſſe oĩum formoꝝ ⁊ diſpoſitionũ precedentiuʒ vltimam formam conſiſtit in motu. g̃ opʒ vt in aduẽ- tu vltime forme corrumpant̃: ⁊ ſic ipſa imediate ꝑme materie vniatur: ac per hoc non ſit niſi vna forma ĩ re. Probatio maioris eſt: qꝛ finis vniuſcuiuſqꝫ rei quieta tionẽ quandam ⁊ perfectionem importat: natura autẽ motus ⁊ oĩum ſucceſſiuoꝝ ⁊ quieti opponit̃ ⁊ ꝑfectio- ni. quare neceſſe eſt vt tali fine adueniente ipſa corrũ- patur: ſicut videmus: ꝙ motus adueniente ſui termĩo .ſ. quiete corrumpitur tẽpus in nunc. Eſt enim de ſpe cificatione ſucceſſiuoꝝ imperfectio ⁊ mobilitas. Mi- nor aũt probatur per hoc: ꝙ quecũqʒ in ſui natura ⁊ rõ ne: ⁊ in ſuo eſſe includunt potentiam ad aliud: ⁊ inclu- dunt imperfectionem: eorum ſube conditio in tranſ- mutatione ⁊ ſucceſſiõe conſiſtit: qꝛ eſt imperfectũ ⁊ in potentia: propter quod etiam motus dicitur actus exi- ſtentis in potentia: nec poteſt argui ſimiliter de mate- ria: ꝙ illa caret omnino quolibet actu: ⁊ ideo nec etiaʒ ſubm immediatum motus eſſe poteſt: ſed oĩs homo ⁊ oĩa que in ipſo ſunt: ⁊ ſimiliter quecunqꝫ vltimam for mam precedunt ſm hoc ꝙ ſunt iperfectionem inclu- dunt ⁊ ad aliquid ordinant̃: quare neceſſe eſt vt eoꝝ ſube conditio ⁊ eſſe in motu ⁊ ſucceſſione conſiſtat. Et ꝑterea ↄſtat: qꝛ oĩum illoꝝ rõ ⁊ eſſe in motu conſiſtit: ad que impoſſibile eſt terminari actioneʒ agentis: hec aũt ſunt omnia: que precedunt vltimam formaʒ. Illã

enim ſola terminant intentionem ⁊ actionem agētis.
¶ 16° ex parte naturalis dependentie:cū.n.ſpēs diuer
ſe ſint oppoſite:⁊ ſi continentur in diuerſis generibus
ſint diſparate ea que a ſic diſparatis principijs ſeu for
mis cauſantur non dependent abinuicē:ac per h̄ im
poſſibile eſt vt vno corrupto vel impedito aliud corrū
patur vel impediat̄:ſed in aīali ita ↄtingit:ꝙ corrupta
vel impedita operatione naturali ipſius nutritiue:que
eſt nutrire:operatio ⁊ eſſe vegetatiue:que eſt viuifica
re corrumpit̄:⁊ vlterius ſequitur diſſolutio in omnib⁹
alijs formis:ſeu perfectionibus exiſtentibus in anima
li:nam ſtatim cum nutritiua alteratur ad ſenſuꝫ vide
mus alteratione ſequi in carnibus ⁊ corporeitate:qꝛ ⁊
carnes mollificantur ⁊ incipiunt corrūpi: ⁊ corpus ru
gatur ⁊ nigreſcit.ḡ oīa hec ſunt ab eadem forma ſpē:⁊
per ↄñs numero:fruſtra.n.eēnt ibi plures:ex quo eēnt
eedem ſpecie. Maior ēt lꝫ ꝓbata ſit:poteſt ſic declara
ri.aīa rōnalis vel vegetatiua ⁊ corporeitas ſunt ī diuer
ſis generibus:ac per hoc ſunt in diſparatiſ ſpeciebus:il
le enim ſpecies diſparate ſunt abinuicem:que in diuer
ſis generibus continent̄:ea aūt quoꝝ natura eſt oppo
ſita vel diſparata in prima mā̄ oppoſitas vel diſpara
tas diſpoſitiones requirunt. In talibus aūt impoſſibile ē
vt diſpoſitio vnius diſponat ad eſſe alterius:qn potius
deberet corrumpere.quare in talibus formis nō ſoluꝫ
corruptio vel impedimētū vnius nō dꝫ eſſe corruptio
vel impedimentum alterius: ſed potius vna corrupta
aliam opꝫ perfici ⁊ vigorari:tam in eſſe ꝙ̄ in operatio
ne. Minor pꝫ per ſenſum ⁊ exēplū ſupra poſitū. ¶ 17°
ex diuerſarum perfectionū cāuſate:aut enim vna ⁊ ea
dem forma pōt cōferre diuerſas ſpē ꝑfectiōes:aut nō.
ſi poteſt:ḡ cū natura non deficiat in neceſſarijs qñ poſ
ſibilia ſunt:⁊ non abūdet in ſuperfluis ſm pħm: ſꝫ po
tius ꝙ poteſt operari per vnuꝫ non faciat per multa: ꝑ
vnam ſolā formā:puta aīam:omnes operationes exer
cebit:⁊ omnes perfectiones conferret mā̄e:que neceſſa
rie ſunt ad operationes ipſius forme. Quare cū ad ope
rationeꝫ anime rōnalis requirantur ⁊ carnes ⁊ oſſa:⁊
oīa organa:qꝛ oīa deſeruiunt intellectui:oēs iſtas con
fert aīa:⁊ ita nulla alia erit ibi forma. Si aūt dicat̄: ꝙ
ab vna forma non poſſunt eſſe diuerſe perfectiones.ḡ
vbicunqꝫ erunt diuerſe perfectiones vel operationes:
ibi erunt diuerſe forme ſubſtantiales:hoc aūt ē falſuꝫ.
ergo ⁊ primū ex quo ſequitur. Nam lux diuerſas perfe
ctiones confert corpori lucido.ſ. ſplēdorē ⁊ calorem:⁊
multa alia:⁊ tñ lux eſt vna tñ forma:ſimiliter figura
trianguli ipſi triangulo confert eſſe generis: ſcꝫ figure
⁊ eſſe ſpeciei.ſ.trianguli:⁊ tñ figura triangularis vna ⁊
ſimplex eſt forma.ergo cū hoc poſſint accidētales for
me:multo fortius ſubales. Silr nos videmus in ferro
ignito veriſſime diuerſas operationes in ſpē.ſ.ferri ⁊
ignis:⁊ tñ non eſt ibi forma ſubalis ignis:cuius ꝓbatio
eſt: qꝛ qḋ pōt adeſſe ⁊ abeſſe ꝑter ſubi corruptioneꝫ eſt
accñs:talis aūt calor abſqꝫ corruptiōe ferri ꝑt adeſſe ⁊
abeſſe: vñ opꝫ dicere:ꝙ vel forma ſubalis ignis ſit ac
cidens:vel ꝙ non ſit ibi:ſed tñ qualitas ei⁹. Ex quo pꝫ
ꝙ vna ⁊ eadem forma diuerſis ſui virtutibus pōt di
uerſas operationes exercere:⁊ diuerſas ꝑfectiones cō
ferre:⁊ ita non erit niſi vna forma in cōpoſito:ſtultum
enim ⁊ vanū eēt ponere plures:ex quo pōt fieri ꝑ vnā.
¶ 18° ex medij cōditione. Inter ea.n.que ſunt vnibi
lia per eſſentiam ſuā nō pōt eſſe mediū vniōis ipſorū
aliqḋ ꝙ differat genere ⁊ in nullo cōueniat niſi in ſolo
noīe cū altero extremoꝝ:ſed eductum de potētia ma
terie ⁊ non eductū differūt plus ꝙ̄ ſm genus.ḡ cuꝫ po
tentia ⁊ actus de ſe vnibilia ſint inter potentiā mā̄e ꝑ
me:⁊ aīam rōnalem:nulla forma educta de potentia
materie poterit cadere mediū ꝙ̄tū ad vnionem: ⁊ ſic
erit vna tātū forma in hoīe. Maior aūt ꝓbatur ſic.nā
ꝙ anima ⁊ mā̄ prima de ſe ſint vnibilia: oſtendit̄ pri
mo:qꝛ cū mā̄ prima ſit in potētia ad oēs formas natu
rales:opꝫ vt ſit in potentia ad vltimā formā nā̄e:h̄ aūt
ſꝫ pħm in.2.phiſi.eſt aīa rōnalis.quare habeo ꝙ ma T.c.26.
teria eſt in potentia ad aīam rōnalem:ſed vnūquodqꝫ
eſt receptibile alicuius actus:⁊ per ↄñs etiaꝫ vnibile ī
ꝙ̄tum eſt in potentia ad illud: cuius ꝓbatio ē per ↄ̄di
ctoria:que eſt impoſſibilis.ergo illud:qḋ ſm ſuaꝫ eēn
tiam erit potentia tñ ⁊ ſm ſuam eſſentiaꝫ erit ſuſcepti
uum actus ⁊ ſibi vnibile:hoc aūt eſt mā̄ prima:ſed qḋ
per ſuam eſſentiam eſt vnibile alteri:non pōt fieri ma
gis vnibile per aliqḋ aliud:ꝑ nullā ḡ formam mā̄ po
terit fieri magis vnibilis ipſi forme ſubali ꝙ̄ ſit ſꝫ ſe:
⁊ ſic pꝫ primū:qḋ ſupponebat̄ ī rōne illa.ſ.ꝙ aīa ⁊ ma
teria ſm ſe eēnt vnibilia: ſꝫ autē ꝙ in ea ſupponebat̄
ꝓbatur per hoc:ꝙ vnio fundat̄ ſuper ꝓportione ⁊ con
uenientia:talia aūt non ſunt equoca: vel diuerſoꝝ ge
neꝝ. Et qꝛ mediū eſſentiale vnionis opꝫ eſſentialiter
eſſe vnitū vtriſqꝫ extremis:qḋ de equocis nō pōt con
tingere:illud qḋ ſupponebat̄ ibidē:ꝓbat̄ per pħm ſm
quē genus diuerſificat̄ ſm diuerſitatē potentie:⁊ quia
corporale ⁊ incorporale nihil hñt cōe niſi ſolū nomen
ſm pħm in.10.metaphi. ¶ 19° ex ſuppoſita vnitate.cū T.c.26.
enī ab oī forma poſſit haberi aliqua dr̄ia ſpecifica: ois
aūt dr̄ia ſpecifica dicat aliqꝺ diuerſam naturā: ſi in ho
mine ſunt plura eſſe a diuerſis formis:erunt ibi plēs ⁊
⁊ diuerſe nā̄e ſpecifice: ⁊ ita hō erit cōpoſitus ex plib⁹
naturis:quaꝝ quālibet conſequet̄ eſſe actuale:cū oēm
formā eſſe actuale cōſequat̄:ſed oīs nā̄ informata per
eē actuale conſtituit ſuppoſitū.ḡ in vno ⁊ eodem erūt
plā ſuppoſita:nec pōt rñderi:ꝙ ille nā̄e ſint in diuerſiſ
partibus:qꝛ eadē pars ⁊ eſt ſuba ⁊ corpus ⁊ caro. Qꝛ au
tem diuerſe forme ſubales neceſſario ↄſtituant diuer
ſas nā̄s pꝫ:nam cū oīs forma ſubalis ſm ſuam eēntiā
ſit actus:actus aūt ab actu non diſtinguit̄ niſi vel nūe
ro:ſi ſit in diuerſis partibus mā̄e:vel ſpē:ſi ſit per ſe exi
ſtēs:cū diuerſe forme ponant̄ in ↄpoſito:nec ſint eedē
ſpē:qꝛ ſic eſſent ſuperflue:nec ſint in diuerſis partibus
mā̄e:opꝫ dicere:ꝙ ſint diuerſe ſpē. Qꝛ aūt oīs nā̄ infor
mata ꝑ eē ſubale ↄſtituat ſuppo͂ pꝫ:qꝛ oē hñs eē actu
ale in gñe ſube actu ſubſiſtit:ꝙ aūt actu ſubſiſtit hꝫ rō
nē ſuppoſiti:ſꝫ oīs nā̄ iformata eſſe ſubali hꝫ eē actua
le.ḡ oīs natura informata eē ſubali hꝫ rōnē ſuppoſiti:
⁊ conſtituit ſuppoſitū. ¶ 20° ex differentiaꝝ diuiſiōe.
Cū enim generis nā̄ ſit diuiſa ſufficienter ſuis differē
tijs:ita ꝙ nihil de nā̄ generis eſt: ꝙ dr̄iarū diuiſioneꝫ
effugiat:genus āt ſit in potentia:⁊ nō reducat̄ in actuꝫ
niſi per dr̄ias:impoſſibile eſt aliquid de nā̄ generis in
aliquo inueniri niſi ſub actu dr̄ie diuidētis: ſed dr̄ie di
uidentes genus: ſi fiant actu: conſtituūt ſpēꝫ ſm ſniaꝫ
Porphirij dicentis:ꝙ eedē dr̄ie ſunt diuiſiue geneꝝ:⁊
conſtitutiue ſpērū.ḡ impoīe eſt in aliquo inueniri for
mā generis:niſi determinatā ad aliqꝺ ſpēm. Si ḡ cor
poreitas inueniat̄ in mā̄:hoc nō poteſt eē:ita ꝙ illa cō
ſtituat mā̄m ſolū in nā̄ corporeitatis inq̄ꝫtū ē genus:⁊
non inq̄ꝫtū eſt determinatū ad aliqꝺ cōpletā ſpēm: ⁊ ſi
militer erit de carne ⁊ oſſe:⁊ viuo ⁊ ſenſitiuo.quare ſi ī
hoīe vel quolibet alio ſunt plēs forme:ſeqt̄ neceſſario:
ꝙ in ipſo ſint plures nature ſpecifice complete.lꝫ.n.in
ter ſpēs vna ſit perfectior altera:tñ in ſe quelibet com
pleta eſt,alias ſuba ſuſciperet magis ⁊ minus: qḋ ipro
batum

batum eſt ſupra. Quare cum quelibet ſpēs multiplicet actu ſuum genus ⁊ eius p̄dicationē ſm pħm: ⁊ Aug. in li. de trinitate: ſequit̄ q̄ hō ſit plā corpora: ⁊ plā aīalia: ⁊ plures ſubē: ⁊ plā entia: qđ eſt abuſio: non ergo eſt niſi vna forma in ſuppoſito. Qđ aūt nihil de nā generis ſit extra dr̄ias diuidentes: probat̄ ex hoc: q̄ ſi aliqđ eſſet extra ipſas: cuʒ nihil contineat̄ in ſpēbus de nā generis: niſi q̄ per dr̄ias diuidit̄: ſequeretur q̄ natura generis non eſſet tota in qualibet ſpē: ſed ⁊ ſic non poſſet de eis predicari. ℂ 21° ex diuerſitate figure. Sm. n. ponentes plures formas forma corporeitatis nunq̄ p̄ motū vel generationem corrumpit̄ in mā: ſed manet ſemp̄ eadem: eo q̄ mā de ſui nā hoc req̄rit. vt ſemp̄ ſit induta corporeitate. Sed p̄prium accidens: ſeu p̄priā paſſionē ipoſſe eſt corrūpi nō corrupta forma quā cōſequitur: ſicut manente forma ignis manet calor: ⁊ luce ſplēdor. Certū ē aūt: q̄ figura formā corpeitatis ꝯſeqt̄ ⁊ ab ipa cāitur: cū ſit paſſio q̄titatis. ḡ ipoſſibile ē vt p̄ generationē vel motum figura mutet̄: ⁊ ita oīa erūt eiuſdē figure: cuius ꝯriūm videmus ad ſenſuʒ. Nō ergo ſunt plures forme in ſuppoſito: cuʒ hoc ſuppoſito ſequat̄ impoſſibile ſʒ nām: illud. n. eſt impoſſibile: vel adminus falſum: ad qđ ſequit̄ impoſſibile. ℂ 22° ex corpis corruptione. Manifeſtum eſt. n. q̄ nulla ſpecies cōpleta: ſeu nulla forma ſubalis potens ꝯſtituere aliq̄ ſpēʒ cōpletam in reꝝ nā eſt: que non poſſit per ſeipſam aliquā diu dare eē mā̄e: ſed ſicut mō p̄batū eſt: ſpecies corporeitatis: ſiue forma conſtituit mām in eſſe alicuius cōplete ⁊ determinate ſpeciei. ergo ſi poſt ſeparationem forme ſubalis remanet idem corpus numero: ⁊ p̄ ꝯñs eadē forma corporeitatis aliquādiu poterit ipm̄ ꝯſeruare incorruptum: cuius ꝯriūm videmus: q2. ſ. ſtatim ſm pħm marceſcere incipit: non ergo ibi remanet aliqua forma: ⁊ per cōſequēs cū corruptio vnius ſit generatio alterius: nec in eodē inſtāti poſſunt induci diuerſe forme: ſequitur q̄ ſequens forma vniat̄ imediate materie prime: ⁊ ſecūda ſequens corruptionē prime ſilr: ⁊ ſilr tertia ſequens corruptionē ſecunde: ⁊ ita de oībus. quare in oībus erit vna forma tm̄ ⁊ non plures. ℂ 23° ex p̄prie materie diſpoſitione. Nam in viuo ⁊ mortuo aut remanet aliqua eadem forma ſubalis: puta corporeitas: aut non: ſi non: ergo fit reditus ad mām p̄mam: ⁊ ſic habeo p̄poſitum: q2. ſ. tunc ſequens imediate vnietur materie prime: ſi autē remanet: q̄ ipa corporeitas per ſe det eſſe ſubſiſtens materie: cum poſt aīe ſeparationem corpus per illam formā ſubſiſtat idem numero ⁊ conſtet: q̄ per aīe ſeparationē nullā virtutē illa forma acq̄ſierit: ex hoc autē neceſſario ſequit̄: q̄ aīa corpori vnita fuit: vt accñs ſubo ſubſiſtenti: cuʒ ei qđ ē ħ aliqđ ſubſiſtens non poſſit aliqđ niſi accñtaliter aduenire: vt ſupra oſtenſum eſt. quare ipoſſe eſt vt aliqua ibi forma remaneat eadem numero. ℂ 24° ex p̄tium eſſentialium corruptione. Aut. n. mā induta forma ſubſtantiali corporeitatis eſt pars eēntialis hoīs: aut nō: ſi nō: hoīs natura poteſt eē vel ad minus intelligi abſq3 cor-
c. 37. poꝛe: qđ eſt ꝯ pħm in. 7. metaphi. vbi dicit: q̄ in diffinitione ⁊ intellectu hoīs neceſſe eſt cadere carnes ⁊ oſſa: ſi aūt eſt eſſentialis pars: opʒ vt adinuicē eēntialr coniungant̄: ſed ea que eſſentialr ſunt vnū impoſſibile eſt abinuicem ſeparari: nulla partium eſſentialiter corrupta. ergo cum anima ſit incorruptibilis: vel opʒ dicere: q̄ forma corporeitatis in ſeparatione aīe corrumpat̄: ⁊ ita nō maneat eadem corporeitas numero: vt iſti fingunt: vel q̄ nō vniant̄ partes hoīs eſſentialiter. Et p̄terea aīa eſt incorruptibilis: ⁊ hoc aliquid: ſi ḡ corpus nō corrumpitur: ſed manet idē numero: cū idētitas numeralis ſit identitas ſuppoſiti: ſequit̄ q̄ corpus ſit incorruptibile: ⁊ hoc aliquid. quare ex duobus actu exñtibus: ⁊ hoc aliquid incorruptis fiet vnū eſſentialr: ⁊ corrūpet̄ corruptione eſſentiali nulla in eis eſſentiali facta corruptione: qđ eſt inauditū ⁊ incredibile ēt aurib⁹ vulgi. ℂ 25° ex materie ⁊ forme p̄portione. Si. n. alia eſt forma: que dat eſſe viuuʒ: ⁊ alia ſenſitiuū: ⁊ alia intellectiuum: opʒ q̄ in hoīe ſit aliquid exñs in genere vegetatiuoꝝ: ⁊ cū homo inq̄tū homo non ſit de hoc genere: qđ pʒ: q2 aīa intellectiua: a qua homo eſt hō: nō ꝯtinetur ſub vegetatiua: a q̄ vegetatiua viuūt: opʒ ḡ q̄ ſit i hoīe mā cōueniēs vegetatiue aīe: inq̄tum differt a rōnali: hoc aūt nō eſt niſi lignū vel herba: hāc. n. mām inuenimus eſſe p̄portionatā vegetatiue. ḡ aut vegetatiua in hoīe ⁊ oī aīali idē erit cū vltima forma: aut in oī aīali erit lignū: vel forma vnius generis erit in mā alterius generis: que oīa incōuenientia ſunt. ℂ 26° ex hoīs operatione. In parte. n. intellectiua aīe nō ſunt niſi due potētie. ſ. intellectus ⁊ volūtas: hec aūt nō ſunt ꝯiuncte corpori: nec p̄ organū corporis ſeparent̄. ſi ergo i homine alia ſit forma intellectiua: ⁊ alia ſenſitiua: ⁊ alia vegetatiua: ſeqtur q̄ aīa nō ſit forma corporis. Nā vt dcm̄ eſt: aīa ſm partē intellectiuā oīno ſupergredit̄ materiā corporalē: vel ad minus nihil i corpore opabitur: ⁊ ita nulla operatio hoīs p̄ corpus poterit dici opatio hoīs. ℂ 27° ex ipſa corporeitate. Nam certum eſt: q̄ aīa intellectiua differt ſpē a ſenſitiua: diuerſe aūt forme i ſpē requirunt diuerſas p̄portiones miſcibilium in mā. q̄re ſi aīa intellectiua vnit̄ corpori ſm ſuam eſſentiā: opʒ vt in ipſo aliā miſcibiliū p̄portionē req̄rat q̄ ipſa ſenſitiua vel vegetatiua: ſed hoc eſt ipoſſe in eadeʒ p̄te. quare vel oportebit dicere: q̄ in alia parte ſit ſenſitiua: ⁊ in alia vegetatiua: ⁊ in alia intellectiua: ſicut dicebāt platonici: qđ eſt impoſſe: q2. ſ. ex hoc ſequeret̄: q̄ aīa nō daret eſſe ſubale toti hoī: vel opʒ dicere: q̄ aīa rōnalis nō ſit vnita corpori p̄ eſſentiā: ⁊ per ꝯñs nullo mō: cū p̄ intellectū ⁊ volūtatē vniri nō poſſit: niſi forte vt motor. ℂ 28° ex actus determinatione. Ois res: que actu ē in nā: opʒ q̄ habeat determinatum eſſe: nam cum actus de ſe diſtictionē ab oībus ⁊ determinationē iportat: dicere: q̄ aliquid habeat eſſe actuale in genere ſube: ⁊ q̄ non ſit determinatum implicat ꝯtradictionem: ſed nā generis de ſe nullā determinationē hʒ: determinat̄ autem per dr̄iam ſpecificam. ergo ipoſſe eſt vt ſit aliq̄ forma: puta corporeitatis quin det eſſe alicuius ſpēi in genere corporis: puta lapidis: vel ligni: vel hmōi. ſi ḡ forma corpeitatis eſt alia ab anima in hoīe: erit ibi lapis vel lignū: vel aliquid tale. ℂ 29° ex actuū oppoſitione. Aut enim forma corporeitatis dat eſſe alicuius ſpeciei complete: aut dat ſolum eſſe generis: ſed vtrūq3 eſt impoſſibile. ergo impoſſibile eſt: q̄ in hoīe: vel quocunq3 alio ſit aliqua alia ſubalis forma dans eſſe corporeitatis preter ipſam aīam. Minoris p̄batio eſt: q2 ſi dicat̄ q̄ det eē alicuius ſpeciei exñtis in genere corpoꝝ: tunc cū nulla forma exiſtēs in genere ſpērum corporis det eē carnis ſʒ eos: q2 hoc hʒ facere forma carneitatis: ſequitur q̄ illa materia fiat actu non caro: puta q2 erit lapis vel auꝝ: vel aliquid tale: ſed per formā carneitatis illa eadem materia fit actu eſſentialiter caro. ḡ eadem materia ſm ideʒ eſſentialiter ⁊ in eadē parte erit actu caro: ⁊ actu non caro: quod eſt impoſſibile: cum ipſi nō ponant actus precedentium formaꝝ ex ſequentibus corrumpi. Et preterea conſtat: q̄ ſpēs corpoꝝ ſunt nobis note: precipue maioꝝ: nos aūt nihil tale videm⁹.

in homine:puta qꝛ nec lignū:nec lapideȝ:⁊ ſic de alijs:
corpus aūt in actu eſt cognoſcibile ſenſu:impoſſibile ē
ergo ſic dicere:ſi aūt dicaṫ:ꝙ illa forma dat ſolum eē
generis:puta corporis: ⁊ non alicuius determinate ſpe
ciei:tunc quero:qꝛ iſtud eſſe:vel iſta nā quam cōſtituit
talis forma cū ſit actus gdaȝ ⁊ in actu:qḋ pȝ ex hoc: qꝛ
mām reducit in actū talis nature:aut eſt idē cū oībus
alijs actibus ⁊ formis ſeu naturis: aut eſt ab eis diſtin/
ctuȝ:ſi dicaṫ:ꝙ eſt ideȝ. ergo nō plus dȝ dici corpus ꝙ̄
aīa vel albedo:qḋ eſt deriſio: ſi aūt non eſt ideȝ ſed ab
eis diſtinctus : tunc aut numero: aut ſpē: ſed non ſolo
numero:qꝛ ſic erit idem ſpecie cū anima rōnali: ⁊ ꝓ cō
ſequens eſſet ibi fruſtra. Quare neceſſe eſt vt ab omni
bus alijs actibus differat in ſpē.⁊ ex h̄ ſequiṫ:ꝙ nō ſo
lum det eſſe corporis in genere:ſed etiaȝ in determina
ta ſpē:puta lapidis vel ligni:hoc aūt ſupra oſtenſuȝ eſt
eē impoſſibile.nullo ergo mō pōt ibi poni alia forma
dans eſſe corporeitatis:eſſe dico ſubalem:niſi aīa ratiōa
lis. Probatio aūt ꝯſequentie eſt:qꝛ omnis natura crea
ta in actu exiſtens contineṫ in aliquo.10. generum ſꝫm
pħm in.3.phiſicoꝝ. Oē aūt qḋ cōtinetur in aliquo ge/
T.c.4. nere:vel ē diſtinctum: ⁊ tunc cadit ſub aliqua differen/
tia diſtinguente ⁊ diuidente:⁊ ſic oē tale eſt in determi
nata ſpecie :ſi velimus fingere eſſe diſtinctum . ¶ 30°
ex effectu forme. Si.n. ſunt plures forme ſubales i eo/
deȝ aut dant ſingule aliquod eſſe:aut non : ſi non dant
ergo non ſunt ibi actu:ſed virtute tm̄:⁊ hoc ꝯcedimus:
ſi aūt dant aliquod eſſe:aut illa diuerſa eſſe ſūt aliquo
modo vnum:aut non:ſi nō:ergo nec ex eis compoſituȝ
erit aliquo modo vnum:qḋ eſt deriſio. Si autē aliquo
modo ſunt vnum:tunc vt vlr̄ loquamur aut vnione ac
cidētali:aut eſſentiali:ſed non accidētali:qꝛ ſic totū eēt
vnum per accidēs:ſimilr̄ nec eſſentiali:nam ꝙ aliqua
eſſentialr̄ vniuntur cōuenit vel ſeipſis:vel aliquo me/
diante:ſed plura eſſe ſubſtantialia:cū ſint actus ſeipſis
vniri nō poſſunt. Cuius probatio eſt:qꝛ actus ſimplex
ab actu ſimplici differt ſeipſo.quare cuȝ eſſe ſubſtātia/
lia ſint actus ſimplices:ſi debeant eſſe plura:opȝ ꝙ di/
ſtinguantur ſeipſis:ſed q̄ ſeipſis diuerſa ⁊ diſtincta ſūt
impoſſibile eſt vt ſeipſis vniantur eſſentialiter: qꝛ ſꝫm
idem eſſent vnuȝ ⁊ plura:⁊ conuenirent ⁊ differrēt : qḋ
implicat cōtradictionem.quare ſeipſis vniri non pote
runt:ſimiliter nec mediāte aliquo:nam tunc querā de
illo medio aut erit enim potentia:aut actus:ſi potētia:
tunc non poterit vnire:qꝛ potentie non eſt cōiungere:
ſed potius diuidere:cum omnis vnitas ſit ab actu. Si
aūt illud mediū ſit actus:tunc queram ſicut prius:⁊ ſic
in infinitum:quod eſt impoſſe. Relinquiṫ ergo:ꝙ nul/
lo modo in eodem ſuppoſito poſſunt eſſe pl'a eſſe ſuba/
lia:vel plures ſubales forme. ¶ 31° ex ipſa diffinitione.
Partes.n. diffinitionis cōparate ad diffinitum tenent
locum forme:ſed ſꝫm pħm in.7.metaphi. partes diffi/
T.c.43. nitionis non ſunt quodāmodo vnū:ſed ſimplr̄ vnum:
ſicut ⁊ vltima dr̄ia totam complectens diffinitionem:
que quidem conſtat:qꝛ eſt ſimplex ⁊ indiuiſibilis. qua
re ⁊ ꝑ oēs ptes diffinitionis:⁊ ſi ſint diuerſe ꝑfectiones:
vna tamē deſignabitur ſimplex ⁊ indiuiſibilis forma.
¶ 32° ex continentia ſpecieꝝ in genere. Scḋȝ enī ſen/
tentiam Porphirij.dr̄ie oēs ſunt potētia in genere: po
tentia aūt generis eſt idem eſſentialiter ipſi generi. er/
go ⁊ ſpecies vel dr̄ie ſꝫm potentiam accepte ſunt idē ip
ſi eſſentie generis:ſed per eundem modum ſpecies cō/
tinent eſſentiam generis in actu:per quā genus ꝯtinet
ipſas in potentia.ergo ſi aliqua ſpecies ſit actu in gene
re ſubſtantie:forma generis erit ipſa eſſentia ſpeciei in
actu:ſicut ⁊ potentia generis erat ipſa eſſentia generis.
Quare ab eadē forma habebit ⁊ ꝙ ſit ſuba:⁊ corpus: ⁊
viuū:⁊ ſic vſqȝ ad vltimā ſue ſpeciei. ¶ 33° ex intelli
habitudine. Ea.n. que differunt genere vnum non eſt
de intellectu alterius:illud aūt ſꝫm ꝙ aliquid cōparaṫ
ad aliud neceſſario ē de intellectu eius in tali compa/
ratione accepti:ſicut ſi ſoꝝ. eſt ſimilis petro inꝗ̄tum al
bus de intellectu ſoꝝ. inꝗ̄tum ſimilis eſt neceſſario eſt
albedo. Actus aūt ⁊ potentia ſunt diuerſoꝝ generum.
ergo actus non eſt de intellectu potentie: quod etiaȝ ꝓ
batur ex hoc:qꝛ quoꝝ vnum eſt de intellectu alterius:
illa non diuiduntᷣ ex oppoſito:actus aūt ⁊ potentia ex
oppoſito diuiduntur a pħo vbiqȝ:lȝ.n. potentia non in
telligatur niſi per analogiaȝ ad formam:tn̄ de intelle/
ctu potentie non eſt actus:ſed materia ⁊ forma ſe hn̄t
vt potentia ⁊ actus.ergo de intellectu materie : que eſt
ſubiectum forme ſubalis nulla forma eſſe poteſt: ſȝ ſi
materia non eſſet in potentia ad ſubalem formā: puta
aīam:niſi mediante aliqua forma ſubali vel accidēta
li:tunc illa forma eſſet de intellectu māe. quare cuȝ h̄
ſit falſum :⁊ illud ex quo ſequiṫ erit falſum. ſ. ꝙ mate/
ria vniaṫ ſubali forme:vel eꝰ niſi imediate. ¶ 34° ex
pō māe. Illud.n. qḋ eſt de intellu alterius eſt idē ei ad
minus ſꝫm ꝙ ē de ipſius intellectu:ſed nihil eſt in potē
tia ad id:qḋ eſt idē ei.ḡ nihil ē i pō ad id:qḋ ē de intellu
eius:ſed mā de ſe eſt in potentia ad oēs formas: h̄ enī
negari non poteſt.ergo nulla forma eſt de intellu ma/
terie:ſȝ ſicut ſe hȝ mā ad formā:ita hec mā ad hāc for/
mam ꝑ auctoritatē pħi in.2.phiſi. vbi dicit: ꝙ ſicut ſe T.c.38.
hn̄t cāe vl'es ad vl'es effcūs:ita particulares ad ꝑticula
res.ḡ ſicut de intellectu māe ſimplr̄ nō eſt forma : ita
nec de intellectu māe ſignate:puta hois eſt aliq̄ ſigna/
ta forma.nō ergo corporeitas vnitur. ergo aīa ⁊ queliȝ
alia forma imediate vnitur māe ꝑme. ¶ 35° ex habi/
tudine effectus ⁊ cauſe:id.n. non eſt de intellectu hois
inꝗ̄tum eſt homo:qḋ non eſt a forma hois inꝗ̄tuȝ eſt
homo:ſed eſſe carnis:⁊ eſſe oſſis: ⁊ eſſe vite:⁊ eē nerui:
non ſunt ab aīa hominis rōnali:a qua hō hȝ ꝙ ſit hō:
ſꝫm ꝙ etiam ponētes plures formas concedunt.ḡ iſta
nō ſunt de intellectu hois:ſed dicit pħs in.7.metaphi. T.c.37.
ꝙ īpoſſibile eſt intelligere vel diffinire hoīeȝ ſine carni
bus ⁊ oſſibus ergo illa ſunt de intellectu hois inꝗ̄tuȝ
hō eſt:cū ſine eis diffiniri non poſſit. ſunt ergo ab eadē
forma. ſ. aīa rōnali:⁊ ita vna ſola forma erit in homie.
¶ 36° ex nā corruptionis. Manēte.n. forma ſubali in
re nāli impoſſibile eſt illam corrumpi: ſed ſeꝑata aīa a
corpore ſtatim corpus incipit corrūpi.ḡ aīa erat forma
ſubalis corporis inꝗ̄tuȝ corpus ⁊ non alia. Maior pȝ
ex hoc:qꝛ ꝗ̄diu manet eēntia ⁊ actualitas rei incorru/
pta:ipſam impoſſibile eſt corrūpi. ſed cum eſſe ſubale
conſequatur formam inſeparabiliter:impoſſibile ē vt
manente forma corrumpatur eſſe. quare manente for
ma impoſſibile eſt aliquid corrumpi. Minor etiaȝ pȝ
qꝛ fetor ⁊ reſolutio elemētoꝝ eſt ſignum corruptionis
neceſſarium:ſed ſtatim ſeparata aīa a corpore: ⁊ natu/
rali calore euaporato incipit corpus fetere: vel ad mo
dicum tꝑs poſtea:⁊ incipit ex eo aqueus quidā humor
reſolui:⁊ ſimiliter aer ⁊ ignis euaporare admoduȝ fu/
mi.ergo incipit corrumpi:hoc aūt precipue apparet in
corpore hois ꝓpter nobilitatem complexionis:in qui/
buſdam enim alijs propter terreſtritatē ⁊ ſiccitatē ſeu
duritiem complexionis diutius conſeruaṫ:lȝ in verita
te in oībus parꝝ. Probatio aūt ꝯñie eſt:qꝛ ſi corpꝰ ſue
corporeitatis nām non haberet ab aīa:ſed ſolum vitā:
recedente aīa adhuc in eo maneret forma ſubalis cor

poris

poris: ⁊ ita non corrūperetur. ¶ 37° ex nãe curatione: lz.n. infirmitas curet aliqñ per artem: tñ certum ē: ꝙ non niſi virtute nãe. Nam ſm phm ars cooperaṫ nãe per modū inſtrumentalis agentis. vbicūqꝫ ergo eſt nã rei ibi ⁊ poſſunt adhiberi remedia artis: ⁊ illaꝫ infirmitatem aliqñ poſſibile eſt curari: ſed ſm iſtos in carne mortua eſt vere nã carnis: ⁊ eadem que prius fuit ⁊ integre cuꝫ ſit ibi eadem forma ſubalis. ergo ēt ſeparata aïa talis caro ſi in ea fuerit aliquod vulnus oꝫ poſſe ſanari. Non.n. viuente hoīe cura exhibeṫ ad reſtituēdaꝫ vitam: qꝛ ꝑpter vulnus non efficitur caro mortua: niſi forte ſequatur diutina putrefactio: ſed ad reintegrandum eſſe carnis inqꝫtū caro eſt. quare ſicut primo ita ⁊ poſtea poterit curari: cū ãt hoc ſit ſtultū dicere: pꝫ: qꝛ demētia ⁊ ſtultitia eſt ponere plures formas in homine: ex quo. ſ. hoc ſequebaṫ. ¶ 38° ex paſſionis ɔditiōe. Manēte enim eadē forma ſubali in re poſſibile eſt ei eaſdem paſſiones eſſentiales conuenire: ymmo neceſſe eſt: ſed ꝑpria paſſio carnis eſt: ꝙ poſſit eſt mediūꝫ in ſenſu tactus: ymmo in hoc rō diffinitiua carnis ɔſiſtit: ſed poſt ſeparationem anime ſm ponentes plures formas remanet eadem caro ⁊ quo ad numeꝝ: ⁊ quo ad formā ſubalē. ḡ poſt mortem illa caro poſſet eē mediū in ſenſu tactus: ⁊ per conſequēs poſſet ſibi iterum vniri anima abſqꝫ eius corruptione: quod eſt ɔtra phm in 2° de gnatione. vbi ponit: ꝙ opꝫ neceſſario fieri reditū ad mãm primã: ſi idem ex ea debeat generari. ꝗre cuꝫ hoc ſit falſum: ⁊ ꝑmū ex quo ſequitur falſum. ſ. ꝙ ſint plẽs forme. ¶ 39° ex mãe ⁊ forme vnibilitate. Aut.n. caro aïalis inqꝫtū caro ē: eſt vnibilis aïe ſenſitiue: aut nō inqꝫtum caro: ſed nō inqꝫtū caro. ergo etiã mãe nō carnee poterit vniri aïa ſenſitiua: ⁊ ita erit aïal ſine carnibus: quod eſt impoſſibile: ſimiľr etiam ſi non inqꝫtū caro: ſed inqꝫtum viua. ḡ oï materie informate vita poterit vniri aïa ſenſitiua: ⁊ ſic poterit vniri ligno cuꝫ habeat vitam. opꝫ ergo dicere: ꝙ anima ſenſitiua ſit vnibilis carni inqꝫtum caro eſt: ſed ſm ponētes plures formas poſt mortem animalis carnis natura eſt eadē numero: ⁊ hꝫ eandem formã ſubſtantialē. ergo ſibi poterit aliqua anima vniri: quod eſt falſum: vel ſi dicaṫ illa caro eſſe alterata: hoc quidem non impedit: qꝛ ꝓbatum eſt: ꝙ anima vniebatur ſibi ſolum inqꝫtum caro: ⁊ non ratione alicuius accidētis: vel ēt hoc dato ad minus ſequitur: ꝙ modica alteratiōe facta in carne mortua: ⁊ ipſa non corrupta ſubſtantialiter diſponeṫ diſpoſitione: que eſt neceſſitas ad animam: ⁊ ſic poterit ſibi vniri: quod eſt falſum ⁊ contra phm: qui dicit: ꝙ oꝫ fieri reditum ad mãm primam. ¶ 40° ex ɔtinentia vltime dr̃ie: ſm ponētes plures formas per ſigulas partes diffinitionis deſignantur ſingule ⁊ diuerſe forme ſubſtantiales: ſicut in diffinitione hominis: que eſt ſubſtãtia animata ſenſibilis: per ſubam exprimiṫ forma ſubſtantie: per aïata. ſ. vegetatiua: per ly ſenſibilis aïa ſenſitiua: ⁊ ſic de ceteris: aut ergo in vltima dr̃ia continentur virtute oēs precedentes: aut non: ſi ſic: habeo ꝑpoſitum. ſ. ꝙ precedentes dicent non diuerſas formas: ſed diuerſas perfectiones formales virtute cōtentas in vltima forma deſignata per vltimam differētiam: ſi autem non cum phs dicat in. 7. metaphi. ꝙ vltima differentia eſt tota diffinitio: ſequitur ꝙ diffinitio nō dicat quidditatem rei complete: quod eſt falſum: aut ille forme non ſunt de quidditate rei: ⁊ per conſequēs nō ſunt ſubſtantiales. ¶ 41° ex diffinitionum perfectione. Nihil.n. eſt de quidditate rei niſi q ponit in diffinitione: ſed multe forme ſunt in hoīe ⁊ in alijs animalibus ſꝫ

T.c.43.

iſtos quas nunqꝫ aliqs phs expſſit in aliqua diffinitione. ſ. forma ſube ⁊ corporeitatis: ⁊ carneitatis: ⁊ oſſeitatis: ⁊ ſanguinis: ⁊ infinitoꝝ alioꝝ. quare oïs forma cuꝫ ſubalis ſit de qdditate rei: vel iſte non ſunt forme ſubſtãtiales: vel diffinitio non exprimit quidditatem rei: vľ nullus vnqꝫ phs aliqꝫ rē ſufficiēter diffiniuit: ſꝫ oēs ſunt falſe ⁊ inſufficiētes: vel certe iſti ſoli ſūt homines ſcientes reꝝ nãs diffinire. ¶ 42° ex corporeitatis diſpoſitione. Corporeitas.n. aut eſt neceſſaria diſpoſitio ad formã ſubalem: aut non: ſed quocūqꝫ modo ponaṫ impoſſibile eſt ſaluari generationē illa manēte i aduētu anime: vel cuiuſcunqꝫ alterius forme. ergo cuꝫ illa ſit prima forma mãm inducens ſm cōmē. in libro de ſuba orbis: illa amota forma oïs vnieṫ mãe prime immediate: ⁊ ita non erit niſi vna forma ſubalis in re. ꝓbatio minoris eſt: qꝛ ſi dicaṫ: ꝙ corporeitas nō ē diſpoſitio neceſſaria ad formã: oꝫ ꝙ adueniente vltima forma ipſa abijciaṫ. Nam in termino alterationis oꝫ oēꝫ diſpoſitionē abijci preter eam: que eſt neceſſaria ad formam ēt ſm aduerſarios: alʾs natura abūdaret i ſuperfluis. Et preterea ſi ipſa non eſt neceſſaria aut ad introducendã diſpoſitionē: que eſt neceſſaria: oꝫ eam corrūpi: ⁊ ſic habeo ꝑpoſitū: aut ſufficit ſola alteratio: ⁊ tunc generatio nihil erit: niſi alteratio: poterit enim in quodcūqꝫ corpus: puta lapidis introduci aïa modica alteratione facta in ipſo: quod eſt falſum. Si aūt eſt diſpoſitio: que eſt neceſſaria ad formam: tunc ſequunṫ duo: ⁊ primo quideꝫ: ꝙ aïa nnnqꝫ poſſit ſeparari a corpore: niſi corporeitas corrūpaṫ: ⁊ ita ⁊ corpus mortuum nō remanebit idē numero: ⁊ forma ſequēs neceſſario vnieṫ materie prime imediate: ⁊ vlterius cū ſm phm oïs generatio fiat ex aliquo corrupto: ſeqtur ꝙ oïs forma ꝑme materie imediate vniatur. Scḋo vero ſequitur: ꝙ vbicunqꝫ erit forma corporeitatis erit forma mixtionis: que oïa cuꝫ ſint falſa: pꝫ: qꝛ ⁊ illud ex quo ſequitur hoc erit falſum. ¶ 43° ex finis ratione. Uniuſcuiuſqꝫ eniꝫ rei naturalis perfectio ⁊ eſſe ex ſue nature fine dependet: propter qḋ opꝫ vt illo irrecuperabiliter corrupto: ipſum etiaꝫ corrumpatur: ſed omnes forme precedentes vltimam formaꝫ: ēt dato ꝙ ibi maneāt ſimul cum ipſa: certum eſt ꝙ ordinantur ad ipſam vltimaꝫ formam tanqꝫ ad finem. quare ipſa corrupta neceſſe ē omnes alias corrumpi: ex quo poſſunt due cōcluſiōes elici. Et ꝑmo: qꝛ ēt dato ꝙ eſſent plures forme: adhuc impoſſibile eſſet manere aliqd idem numero in generato ⁊ corrupto: vt ipſi fingunt. ſcḋo vero cum in eodeꝫ inſtanti impoſſibile ſit diuerſas formas ſubſtantiales introduci: ⁊ cuꝫ quodlibet qḋ ſit ex aliquo corrupto: ex quo in inſtanti ⁊ ſubito forma ſubalis recedit: ⁊ per cōſequens omnes alie: oꝫ vt ſequens forma: imo omnis ſubſtãtialis forma imediate prime materie vniatur: ⁊ per cōſequens: ꝙ ſit vna ſola forma: hoc enim neceſſario ſequitur ad illud: cum plures ſimul non poſſunt introduci. Probatio auteꝫ maioris eſt: qꝛ nihil poteſt eē fruſtra in natura ēt in vno inſtanti: qñ aūt res ꝑpriuꝫ ſineꝫ perdit ꝑ corruptionem tali modo vt ipſum nunqꝫ aſſequi poſſit: omnino fruſtra eſt: ſed qñ hmōi finis rei naturalis corruptio: cum non poſſit reiterari idē numero ſm phm: impoſſibile eſt vt res: que erat ad finem illum ipſum vnqꝫ conſequatur. quare neceſſe ē vt ſimul corrumpatur cum ipſo. Probatio autem minoris eſt: qꝛ illud ē finis omnis rei ſm naturam: propter quod illa res ab agente principaliter producitur: ſed certum eſt ꝙ agens naturale hmōi diſpoſitiones ⁊ formas nō inducit principaliter niſi propter formam vltimam: quã

principaliter intendit. Quare pꝫ: ꝙ ipſa eſt finis oīum
coꝝ: ⁊ per ↄ̄ñs ꝙ illa corrupta cū nunꝗ̄ poſſit eadē nu
mero reiterari ſm nām omnes alie ſimul corrumpen
tur cū ipſa. ¶ 44° ex eſſentiali predicatione. Ea enim
que differunt eſſentialiter nō poſſunt de ſe inuicē eēn
tialiter predicari: ſed ſi per diuerſas partes diffinitōis
deſignentur diuerſe forme: qd̄ neceſſe habēt dicere po
nētes plures formas: tunc opꝫ vt ptes diffinitionis dif
ferant eſſentialr̄. Quare non poterunt eſſentialiter de
ſe inuicem predicari: ⁊ per conſequens nec de diffini
to: quia que differunt eſſentialiter inter ſe non poſſunt
eſſentialiter idem eſſe tertio: ⁊ ita nec iſta erit eſſentia
lis predicatio. homo ē animal: nec iſta. animal eſt ſub
ſtantia aīata vel ſenſibilis: nec iſta. homo eſt rōnalis.
ꝓbatio maioris eſt: qꝛ in oī predicatione affirmatiua ī
portatur aliqua vnitas. quare in predicatione eſſentia
li opꝫ vt importet̄ vnitas eſſentialis: que aūt differūt
eſſentialiter non poſſunt eſſe vnū eſſentialiter: qꝛ hoc
implicat cōtradictionem: ⁊ ideo impoſſibile ē ea que
eſſentialiter ſunt diuerſa eſſentialr̄ de ſe inuicē ꝑdica
ri. Minoris aūt ꝓbatio eſt: qꝛ ille forme aut ſunt eedē
ſpecie: aut diuerſe: ſi eedem: ergo nugatio erit in diffō
ne: ⁊ ſuperfluitas in nā rei: ſi aūt diuerſe: ergo ⁊ diuerſe
eſſentialiter. Naꝫ differentie deſignantes diuerſas for
mas in ſpecie ſunt oppoſite: ac per hoc eſſentialr̄ diuer
ſe: vt rōnale ⁊ irrōnale. non ergo ſunt plures forme in
ſuppoſito: cū diffinitio dicat rei q̄dditatem. ¶ 45° ex
nā actualis eſſe. Si eniꝫ plures forme ponant̄ in re: cū
vnius motus ⁊ in eodē inſtanti terminati vnus ſit ter
minus: opꝫ vt ille plures forme diuerſis motibus idu
cantur: ⁊ cū materia non poſſit indui in eodem inſtan
ti diuerſis perfectionibus ſubſtantialibus: opꝫ vt ꝑmo
inducatur vna ⁊ poſtea alia: qd̄ ēt aduerſarij concedūt
allegantes pro ſe phm̄ in lib. de aīalibus: qꝛ homo ꝑo
viuit vita plāte: poſtea vita aīalis: ⁊ vltimo vita hoīs.
in illo ergo medio tp̄e oꝫ ꝙ materia ſubſiſtat per aliq̄
formam: alias nec ēt rōnem entis poſſet habere: aut ḡ
per formā: que dꝫ abijci: aut per formam: que dꝫ intro
duci: non quidem vltimam: ſed vnam de medijs: puta
vel corporeitatis: vel ſube: vel carneitatis: vel ſimiliū:
ſi per illam: que dꝫ abijci: cum illa ↄ̄ſtituat ſubam actu
completo ſubſiſtentē ⁊ hītem rōnem ſuppoſiti: aut il
la forma introducta. ſ. corporeitas eſt accidens: cū ad
ueniat ſuppoſito ſubſiſtenti: vel opꝫ dicere: ꝙ quelibet
res ſubſiſtens: puta lapis abſqꝫ ſui corruptiōe poſſit re
cipere aliam formam ſubalem: qd̄ eſt impoſſibile: ſic
enim ⁊ forma ſubſtātialis eſſet accn̄s: ⁊ generatio eēt
alteratio. Nā accn̄s ē ꝙ pōt abeſſe ⁊ adeſſe preter ſubi
corruptionem. Si aūt ſubſiſtit per iam introductā: tūc
ſequit̄ primo: ꝙ aliq̄d ſit in nā actu ſubſiſtēs ⁊ corpus:
qd̄ tn̄ nō ſit neqꝫ lapis: neqꝫ lignū: neqꝫ aliq̄d aliud: qd̄
neqꝫ ēt fingere eſt poſſibile. Scd̄o vero ſequit̄ neceſſa
rio: ꝙ forma ſubalis adueniat ſubſiſtenti actu in natu
ra: qd̄ eſt oīno impoſſibile: vt pꝫ ex dictis. non eſt ergo
poſſibile plēs ſubales formas eſſe in eodeꝫ. ¶ 46° ex
iudicij veritate. In receſſu. n. anime vel cuiuſcunqꝫ al
terius forme: aut manet in mā aliqua forma eadē nu
mero: aut nulla: ſi nulla habeo ꝓpoſituꝫ: qꝛ tūc forma
ſequens vniet̄ mãe prime: ⁊ cum nulla forma poſſit i
duci niſi per abiectionem alterius: qꝛ generatio vnius
eſt corruptio alterius: ſequet̄ ꝙ ſemper forma oīs vnia
tur materie prime. ſi aūt manet aliqua: tūc de hoc aut
ſtabitur iudicio ſenſus: aut intellectus: ſed vtroqꝫ mo
do eſt impoſſibile ibi remanere aliq̄ formam. ergo ⁊
illud ex quo hoc ſequitur. Probatio medie eſt. qꝛ obie
ctum ſenſus eſt color: nunꝗ̄ aūt repertum eſt: vt idem
color ſit ī viuo ⁊ mortuo: ⁊ hoc dico poſtq̄ expirauerit
calor aīalis: nam manēte ibi calore forſan aliqua dece
ꝑtio poſſet eſſe: naꝫ in viuo eſt color albus vel rubeus:
in mortuo aūt eſt pallidus: q ēt differunt ſpē ab illis: ⁊
hoc quidem manifeſtius apparet in alijs: nā ſi aqua in
cipiat corrūpi ⁊ putreſcere ſtatim mutat colorē: ⁊ ita ē
in alijs: lꝫ in q̄buſdā ſit magis manifeſtū: ⁊ in q̄buſdaꝫ
minus. Quare ſi debeamus ſtare iudicio ſenſus: ⁊ ꝑci
pue viſus: qui eſt certiſſimus inter oēs ſm phm̄: nulla
forma manet ibi eadē numero: nā ſenſus ꝑ variationē
accidētiuꝫ iudicat de ſuba. Mirabile eſt. n. de quibuſ
dam: ꝙ decipiuntur ī obiectis cōibus ipſius ſenſus: cu
iuſmodi ſunt q̄titas ⁊ figura. que eis apparent eedem
numero: qꝛ ſunt equales ⁊ ſimiles: ⁊ dimittūt iudiciuꝫ
ſenſus ꝓprium: quod habet̄ ex obiecto eius ꝓprio: q eſt
color. Si aūt de hoc ſtemus iudicio intellectus: tūc cū
iudicium intellectus ſit per quidditatē. que eſt eius ꝓ
prium obiectū: quoꝝ erit diuerſa quidditas: erit diuer
ſa nā: ſꝫ corporeitatis ⁊ carnis exiſtentis in viuo ⁊ mor
tuo ē diuerſa quidditas. ergo ⁊ ipſa diuerſa. Probatio
minoris eſt: qꝛ eſſentiale complemētuꝫ ⁊ finale rei eſt
de diffinitione eius: ſed carnis ⁊ oīum: qui vltimā for
mā precedunt eſſentialis perfectio ⁊ vltima ēt ſm poſi
tionē aduerſarij eſt vita: cuius probatio eſt: qꝛ ipe dicit
ꝙ caro eſt potētia reſpectu vite: ⁊ ē imꝑfecta quouſqꝫ
illam habeat. Et preterea dicit ꝙ carni eſſentialr̄ vnit̄
vita: alias oporteret dicere: ꝙ aīal eſſet viuum per acci
dens: coꝝ aūt: que ſunt vnū eſſentialr̄ ē vna diffinitio.
quare neceſſario eadem erit diffinitio carnis ⁊ carnis
viue. ſeparata ergo aīa ⁊ vita caro non habebit eandē
diffinitionē: qꝛ ſubtrahit̄ inde vita: ⁊ ſubtracta vna dif
ferentia mutat̄ diffinitio ſm phm̄: vn̄ cū diffinitio di
cat q̄dditatem: ſeq̄tur ꝙ nec eandeꝫ habeat q̄dditatē.
Quare tam ſm iudiciū ſenſus q̄ ēt ſm iudiciuꝫ intel
lectus nulla remanet ibi forma. lꝫ in veritate de iden
titate vel diuerſitate q̄dditatum nō ſit ſtandū iudicio
ſenſus: ſed ſolum intellectus: cuius obm̄ eſt q̄dditas: il
lud. n. qd̄ poſuimus de ſenſu: lꝫ verꝫ ſit: tn̄ nō diximus
tanq̄ illud nos moueat: ſed potius ꝓp̄ quoſdā: q de in
telligibilibus paꝝ vel nihil ꝑcipientes ſoluꝫ ſenſu: vel
ſenſibilibus argumētis ⁊ logicis: que vanitatē ↄ̄tinent
ſm phm̄: putant ſe poſſe defendere falſitatē vt poſſint
cum adiutorio vulgi: qui ſenſibilia ſequit̄: veritatem ſi
ue ignotam: ſiue agnitā impugnare. ¶ 47° ex ſpecifi
ca diuerſitate. Si. n. ſunt plures forme in eodē: aut ſūt
eedē ſpē: aut diuerſe: ſi eedē cū formaꝝ eiuſdē ſpēi ſit
idem effectus: erit ſuperfluitas in oꝑatione nāe. Et pre
terea eſt ↄ̄ phm̄ in 5° metaphi. vbi expſſe dicit: ꝙ ipoſſe
eſt plures formas eiuſdē ſpēi eſſe ſimul in eodē. ſi aūt
diuerſe. ḡ compoſitum ex eis non habebit vnā diffini
tionē: qd̄ eſt incōueniens. probatio aūt ↄ̄ſtie eſt: qꝛ di
uerſe ſpēs ſubales habent diuerſa diffinientia: ⁊ diuer
ſas ⁊ oppoſitas dr̄ias: que ad vnam diffinitionē cōue
nire nō pñt. q̄re ſeq̄tur: ꝙ ptes diuerſaꝫ hēant diffōnē
a toto: ⁊ ꝑ ↄ̄ñs diuerſaꝫ q̄dditatē: ⁊ ꝑ ↄ̄ñs ꝙ de tali toto
nulla poſſit dari diffō: niſi ſic̄ de aceruo lapidū. ¶ 48°
ex nāli diſpoſitione. Si. n. ſunt plures forme in eodeꝫ:
certum quidē eſt: ꝙ non poſſunt eſſe eedeꝫ ſpē: vt ꝓba
tum eſt: hec enim eſſet deriſio ⁊ ſuperfluitas in oꝑe na
ture. Quare opꝫ vt ſint diuerſe: hec. n. diuiſio eſt ꝑ ime
diata in ordine ſpecierum ſubſtantialium: ſed tūc que
ro: qꝛ ille diuerſe ſpēs aut erūt eiuſdem generis: aut di
uerſoꝝ: ſi eiuſdem generis. ergo oppoſite: quod ē im
poſſibile. Nā in eodem genere impoſſibile eſt eē duas

ſpecies

ſpecies:quarum forme oppoſitionẽ non includant ad
minus in rebus phiſicis:propter qđ etiam dñe ab eis
accepte ſm phm ſunt oppoſite:ſi aũt diuerſoꝝ generꝝ.
ergo diſparate:qđ eſt adhuc īpoſſibilius. Probatio au
tẽ conſequentie eſt:qꝛ cum materia ſit ꝓpter formam
ꝛ nõ ecõuerſo ſm phm: oppoſite vel diſparate forme
requirunt oppoſitas vel diſparatas in mã diſpoſitiones:
que vni ꝛ eidẽ parti materie ſimul ineſſe nõ poſſunt.
Quare vel ille forme:puta corpꝺitas:ꝛ carneitas: ꝛ cõ/
ſimiles non erunt ibi vel in diuerſis partibus:puta: ꝙ
in manu erit corporeitas:ꝛ in pede aĩa:ꝛ ĩ oculo carnei
tas: ꝛ per ꝯñs aliqua pars hoĩs vl' aĩalis erit ita caro:ꝙ
non erit corpus:que oĩa ſunt abſurda. Si aũt dicat: ꝙ
oẽs ille forme preter vltimam ſunt forme generꝝ ꝛ nõ
forme ſpecierꝝ:hoc quidem improbatũ eſt ſupra. Sed
tñ cõtra:cum illa genera nõ ſunt generaliſſima: cũ oẽs
ille forme contineantur in genere ſube:cuꝫ ſubales di
cãtur:erunt neceſſario omnia illa genera ſubalterna:
genera aũt ſubalterna ſunt ſpẽs inqꝫtum alicui ſubal/
ternant:ꝛ ita eodem mõ forme ille requirunt oppoſitas
vel diſparatas diſpoſitiones:ſicut primo dictum ẽ de
ſpeciebus:nam ſicut ſpecies in eodẽ genere multiplicã
tur per oppoſitas differẽtias:diuidẽtes genus:ita etiaꝫ
diuerſa genera ſubalterna multiplicant ex oppoſitiõe
dñarũ diuidẽtiuꝫ genus:cui ſubalternata ſunt. ¶ ꝓ.
Nullum cõmune inquantum cõe eſt actu diſtinctum
ꝛ determinatũ:qꝛ hoc implicat ꝯdictionem: ſꝫ omnis
forma actu recepta in mã eſt actu diſtincta ꝛ determi
nata. ergo nulla forma poteſt eſſe in materia niſi actu
diſtincta ꝛ determinata ad actũ alicuius indiuidui: ꝛ
per ꝯñs ſpeciei:naꝫ cũ ſpecifica ratio nihil ſit aliud ꝙ̃
diſtinctio eẽntialis actus ab actu:dicere ꝙ actus aliqs
vel forma ſit actu determinata ꝛ diſtincta:ꝛ non ſit ea/
dem ſpecie cuꝫ alia:ꝛ diuerſa numero: ꝛ cũ nõ differat
ſpecie ab ea eſt implicare oppoſita. Probatio autẽ mi
noris eſt:qꝛ forma recepta in materia actu perficit ip/
ſam:vel quo ad aliquem actum tñ:vel quo ad nulluꝫ:
vel quo ad aliquos:vel quo ad omnes:ſi quo ad nullũ
ergo non eſt ibi:ſi quo ad oẽs:ergo fruſtra inducerẽtur
alie forme:ſi quo ad aliquos:puta omnes ꝛ vnius gene
ris:puta oẽm actum in genere carnis:ſequitur ꝙ in eo
nulla ſit diſtinctio per comparationem ad alia: hoc au
tem eſt impoſſibile:eo ꝙ ſequeretur primo implicatio
contradictionis. Nam qđ eſt hic ꝛ nũc eſt determina/
tum ꝛ diſtinctũ ab alijs:qđ aũt eſt indiſtinctũ ꝛ nullaꝫ
hꝫ differentiaꝫ per cõparationẽ ad alia nõ ẽ diſtinctũ
vel determinatũ:ꝛ ita ſimul eſt diſtinctũ ab oĩbus: ꝛ a
nullo. Scđo vero ſequeret:ꝙ caro hominis non differ
ret a carne bouis:niſi forte accidentalr:qđ eſt ꝯ ſenſuꝫ.
Tertio vero ſequeret: ꝙ anima humana poſſet ita in
fundi in embrione:qui eſt in ventre bouis:ſicut in illũ
qui eſt in ventre mulieris:que oĩa ſunt falſa. ¶ 50° ex
formati ad formam habitudine:ſicut enim ſe hꝫt for/
ma ad formaꝫ:ita ꝓportiõaliter ſe hꝫ formatũ ad for/
matum:ſi accipiatur cũ reduplicatione:ſicut ſi albedo
non eſt nigredo:nec albũ inqꝫtum album eſt nigrum:
ſed diuerſe forme in ſpecie non poſſunt predicari de ſe
inuicem:qđ veruꝫ eſt tam in ſubijs ꝙ̃ in accidẽtibus:
ſicut amaritudo non eſt dulcedo: nec albedo eſt linea:
nec anima ẽ corporeitas:nec aĩa vegetatiua ẽ anima
ſenſitiua:ģ nec forma: cũ ꝑ vnã formã poterit ꝓdicari
de alio formato per aliã diuerſam ſpẽ formam ad mĩ
nus cũ reduplicatione actus illius forme. ergo ſi ſꝫ ſin
gulas perfectiones eſſentiales in hoĩe vel alio animali
opꝫ dare diuerſas formas:ſequit ꝙ hec ſit falſa predi/
catio.ſ.homo inqꝫtum hõ eſt ſuba.ꝛ homo inqꝫtũ ani
matus anima rationali eſt homo viuens.ꝛ ſic de alijs:
ſed de quolibet eſt affirmatio vel negatio vera. ergo ſi
iſte non ſunt vere:earꝫ ꝯdictorie eſſent vere.ſ.homo in
quantuꝫ homo eſt non ſubſtantia: ꝛ homo inquãtum
homo eſt non viuum: ꝛ per conſequens vel nihil: vel
mortuum:que omnia ridiculoſa ſunt. nõ ergo ſunt di/
uerſe forme ſubſtantiales in homine. maior patet: qa
eius ꝯtradictoria eſt impoſſibilis. minor ẽt manifeſta
eſt per eandem ꝓbationẽ. ¶ 51° ex ipſa mixtione. Aut
enim forme elemẽtoꝝ manẽt in mixto:aut non:ſi non
manẽt:ergo in aduentu ſubalis fit reditus ad mãꝫ pri
mã:ꝛ ſic habeo ꝓpoſitũ:vt.n. frequenter oſtenſum eſt:
hoc ſequitur ad illud. huius autem probatio eſt: qꝛ cũ
elementum ſit quo aliquid fit primo ſm phm opꝫ for 5° metaph.
mas elorũ eſſe primas formas mãe. ſi aũt manent: er T.c.4.
go manebũt operationes ipſaꝝ:cuius ꝓbatio eſt:qꝛ ni/
hil eſt fruſtra in nã:eſſet aũt fruſtra: ſi nõ attingeret ꝓ
prium finẽ:qui eſt eius operatio ſm phm in lib. de ce.
quare ſequit:ꝙ ignis ibideꝫ combureret: ꝛ aqua flueret: ꝛ
ſic de alijs:que omnia cum ſint falſa manifeſtum eſt:
qꝛ ille forme ibi nõ manẽt. ¶ ꝓ. Inter ceteras diſpo
ſitiones:ſine quibus forme elemẽtoꝝ non pñt in mate
ria cõſeruari:ſicut raritas ꝛ denſitas: ſicut ignis natu/
ra non poteſt eſſe niſi in ſũme raro:ꝛ ſic de ceteris:ſi in
mixtis oẽs partes hñt eq̃lem raritatẽ:vel ſi differentẽ:
non tñ eſt ibi tanta dñia ꝙ̃ta requiritur ad formas ele
mentoꝝ. ergo forme ille in aduentu forme ſubalis oẽs
corrumpunt:ꝛ per ꝯñs oẽs qualitates ipſaꝝ: ac ꝑ hoc
nihil manet idẽ ĩ generato ꝛ corrupto:vt aduerſarij di
cunt. ¶ ꝓ. Modus eſſendi qualitatum conſequitur
modũ eſſendi formaꝝ ſubalium:ſed qualitates elorũ
in mixtis non ſunt ſm actualitates ꝓprias:qꝛ ſic cum
ſint ꝯrie nõ poſſent eẽ in eadẽ pte mixti. ģ ꝛ forme ſub
ſtantiales non ſunt ibi ſm actualitates ꝓprias:ſed vir
tute tñ:oſtenſuꝫ eſt aũt ſupra cũ de mixtione ageret:
ꝙ forme ſubales non poſſunt recipere magis ꝛ minus.
quare opꝫ eas oẽs corrũpi:ꝛ ſic fiet reditus ad mãm ꝓ
mam:ꝛ per ꝯñs hr ꝓpoſitum. ¶ 54° ex parte figure:ſi
gura.n. neceſſario conſequit illam formam a q̃ res hꝫ
ſue ſpẽi ꝯplemẽtum ꝛ ſpecificã rõnem: ꝓpter quaꝫ vi/
demus:ꝙ oẽ aĩal differens ſpẽ differt ꝛ figura: qđ non
cõtingeret:ſi eẽt ab alia forma:ſed figura corporis hu/
mani conſiſtit in hoc:qđ eſt organiçatũ. ergo opꝫ vt ab
eodẽ hẽat ꝙ ſit aĩatũ: ꝛ ꝙ ſit organicũ ꝛ multo fortius
oĩa alia. ¶ 55° rõne dñe. Cũ.n. oĩs forᵃ aliq̃ nãm cõſti
tuat:vbicuqꝫ ſunt diuerſe forme ſpẽ:ſũt ꝛ diuerſe nãe
ſpẽ:ſed q̃ differunt ſpecie ſm nãꝫ nẽcio differũt nume
ro. ģ vbicũqꝫ ſũt diuerſe forme ſubales:ibi ſunt diuer
ſe nãe numero ꝛ ſpẽ:que aũt differunt ſm nãꝫ ſubaleꝫ
in ſpẽ ꝛ numero:ſi ille nãe ſint actu neceſſario differũt
ſuppoſito. quare ſi ſũt plꝰes forme:ſequitur ꝙ nulla res
nãlis ſit vna numero ꝛ ſpẽ:nã diuerſa ſuppoſita nõ poſ
ſunt eſſe vnũ numero. Maioris ꝓbatio eſt:qꝛ tũc vnũ
qđ dr eſſe id qđ eſt:ẽ hrẽ ꝓpriam nãm ſm phm in. 2. T.c.28.
phiſi. qñ hꝫ ꝓpriam formam:ſed diuerſificata cã oꝫ di
uerſificari effcm. quare vbi ſũt diuerſe forme ſubales
ibi opꝫ diuerſas eſſe nãs. Or nã in actu cõſtituat rõneꝫ
ſuppoſiti:pꝫ:naꝫ ſuppoſitũ nihil aliud dicit ꝙ̃ ſubſiſtẽs
actu in nã alicuius rei:vbi aũt ſunt diuerſe forme ſub/
ſtãtiales ſpecifice ſunt diuerſe nãe in actu: qꝛ eẽ ſubale
qđ eſt rei actualitas neceſſario conſequit oẽm ſubaleꝫ
formã. ¶ 56° ex vnitate ſube:forma.n. ſubalis vltima
adueniens mãe aut conſtituit ſubam actualẽ: aut nõ:
ſi non:ergo nõ eſt ſubalis forma:ſi ſic:cõſtat qꝛ per pñ

mam formã:puta corporeitatis ex mã fit ſuba i actu:
per ſecũdam ergo conſtat:ꝙ non cõſtituitur eadẽ ſub/
ſtantia:que conſtituta fuit a prima forma:qꝛ qḋ factũ
eſt non fit ſm pħm:nec poſſibile eſt fieri niſi illud cor/
rumpatur.ergo erit ibi dare duas ſubas cõpoſitas di/
uerſas numero:ſilr tertia forma ⁊ q̃rta aduenĩẽtes cõ
ſtituent tertiam ⁊ quartã ſubam:⁊ ſic in qualꝫ re erũt
quatuor vel qnqꝫ ſube ꝯpoſite:⁊ quinqꝫ eſſentie diuer/
ſe ſpẽ ⁊ numero. Nam ſi eſſent eedẽ ſpẽ eſſent fruſtra.
quare cũ oĩa hec ſint impoſſibilia impoſſe eſt plẽs for
mas eſſe in compoſito. ¶ 57° ex ꝯdictiõis implicatio
ne:hec enim predicatio hõ inquãtum homo eſt aĩal:⁊
homo inq̃tum homo eſt ſuba aut eſt vera: aut non: ſi
eſt vera.ergo cũ hõ inq̃tum huius nõ ſit homo niſi ꝑ
animam rõnalem:ſequitur ꝙ ab eadeꝫ forma hẽat ꝙ
ſit ſuba ⁊ aĩal ⁊ corpus:⁊ ſic ḋ ceteris:⁊ ita non erũt ibi
plures forme:ſi aũt non ſunt vere ꝑdicationes ꝑdicte:
ergo earum ꝯdictorĩe erũt vere. Iſte.ſ.homo inq̃tum
hõ non eſt aĩal: vel non eſt aĩal:nec corpus:nec ſuba : ⁊
ꝑ ꝯñs cũ nõ ſuba neceſſario ſit accñs vel nihil: oporte
bit dicere:ꝙ inq̃tu hõ ſit ſuba vel nihil. ¶ 58° ex diffi
nitionis apparitione. Aut enim rei inq̃tum talis:puta
lapidi inq̃tum lapis:vel ligno inq̃tũ lignum cõuenit
diffinitio eſſentialiter ⁊ oẽs partes eius:aut non:ſi ꝯue
nit:ergo cũꝫ res non ſit talis res niſi ab vltima forma:
puta lapis a lapideitate : ſequit̃ ꝙ eadem ſit forma ſi/
gnificata per lapidem inquantum lapis eſt:⁊ per oẽs ꝑ
tes poſitas in diffinitione:ac per hoc cũ diffinitio dicat
totum quicquid eſt formale in re:nulla forma erit i re
niſi vna:ſi non:ergo nulla erit ꝓpria diffinitio alicuius
rei inq̃tum huius:nihil.n.diffinitur:niſi inq̃tum ẽ in
tali ſpẽ:puta hoĩs:hoc aũt non hꝫ per aliq̃ formaꝫ niſi
per vltimã.quare cum illa ſit vna: vel nihil ꝓprie diffi
niet̃: vel tñ erit vna forma in re. ¶ 59° ex predicatiõe
Cap^m 8^m. dñe. Dicit.n.pħs in 6° thopi. ꝙ ſi genus ꝑdicaret̃ ꝑ ſe
de dña.homo eſſet duo aĩalia:ſed hoc nõ poſſet ſequi
niſi in dñe ſignificato icluderet̃ aĩalitatis perfectio:di
uerſificata tñ ⁊ reſtricta per actũ ſpecificũ.g̃ eadeꝫ eſt
forma deſignata per nomẽ generis ⁊ nomẽ dñe: vł in
dña deſignatur vt coartata ad determinatum eſſe:⁊ ꝑ
ꝯñs ad ſpẽꝫ:⁊ ita vna ſola forma eſt in indiuiduo: que
dat ⁊ perfectionem generis:⁊ dñe:⁊ ſpẽi:ꝓp quod dixit
Porphi.ꝙ ſpẽs eſt tota ſuba indiuiduoꝝ. ¶ 60° ex ip/
ſius rei corruptione. In receſſu.n.aĩe: vel cuiuſcunqꝫ vl
time forme aut corrumpit̃ corpus a corruptione ſuba
li:aut non:ſed accñtali ſolũ:ſi ſubali:g̃ cũꝫ ſm pħꝫ ter/
minus corruptionis ſubalis ſit nõ ens ſimplr:qḋ eſt eẽ
actu:fiet reditus ad mãm primã:⁊ ita habebitur ꝓpo/
ſituꝫ. Si aũt nõ corrumpit̃ niſi accñtaliter.g̃ ſic aĩa fu
it eſſentialiter vnita: vel fuit accñs:ſed hoc eſt impoſ/
ſibile:ergo ⁊ illud ex quo ſequit̃. ¶ 61° ex radicis falſi/
tate. Illi.n.qui ponunt plẽs formas inter alia ſue poſi/
tionis vel erroris motiua dicũt ẽt ꝙ alia eſt intẽtio ge
neris:⁊ alia ſpeciei in intellectu:ꝓp qḋ cũ intellect⁹ nõ
ſit falſus opꝫ diuerſas formas rñdere in re ipſi intel
lectui. ¶ Sed ꝯ hoc eſt:ꝙ intẽtiões apprehenſe ab intel
lectu:⁊ deſignantes perfectiones eſſentiales non ſemꝑ
ab intellectu conſiderant̃ vt eſſentialr ꝯſtituunt hanc
rem vel illã:ſed potius in cõi:ſm ꝙ pluribus conueni/
unt:ſed intellect⁹ rẽ quã ſignificat vel repreſentat ꝑ in
tentionẽ abſtractã attribuit pluribus.quare neceſſe eſt
vt ab intellectu ſic apprehenſa non conſideret̃ vt pars
eſſentialis conſtituens hanc vel illam rem : qꝛ ſic non
inueniret̃ in alio:ſed prout in tali perfectione plã com
municãt:ſic.n.qꝛ forma cuiuſlibet ſpeciei dat ꝑfectio/
nem ⁊ eſſe ſui generis:intellectus ex tali conſideratio/
ne q̃dam intentionem ſibi format de genere:nõ certa
alia ſit forma generis ⁊ ſpẽi:ſed qꝛ ab alia perfectione
ſumitur rõ generis:⁊ ab alia ſpeciei ¶ P̃. Si hoc eẽt
veꝝ qḋ iſti dicunt:cũ intellectus poſſit ꝑ ſe intelligere
albedinem:⁊ per ſe hanc eius ꝓprietatẽ:que eſt moue/
re viſum: vel eſſe colorẽ ſequeret̃ :ꝙ ab alia forma ha/
beret nãm albedinis:⁊ ab alia forma nãm coloris: qḋ
eſt falſum:ſilr cum in ſapore amaro ſit ⁊ nã ſaporis ⁊
amaritudinis:ſequeret̃ ꝙ ſapor eẽt compoſitus ex for
ma ſaporis ⁊ forma amaritudinis:que oĩa manifeſtã
continent falſitateꝫ:cũ oĩs accñtalis forma ſit ſimplex
in eſſentia ſm auctorẽ ſex principioꝝ. ¶ P̃. Cõſtat ꝙ
intellectus aliam intentioneꝫ format de entitate rei ⁊
aliam de vnitate.quare ſi ad multiplicationẽ intẽtio/
num ſequeret̃ multiplicatio formaꝝ ſubalium:ſeque
ret̃ :ꝙ alia eſſet forma:que dat rei entitatẽ:⁊ alia q̃ dat
rei vnitatẽ:quod eſt oĩno impoſſe:ſilr etiam conſtat:ꝙ
de pũcto diuerſas intẽtiones ⁊ cõceptões formamus:
qꝛ.ſ.principij medij ⁊ finis.quare ſequeret̃ punctuꝫ ex
diuerſis formis eſſe compoſitum. ¶ 64° ex rei entita
te. Si.n.ſunt plures forme ſubales in eodẽ: aut vnitas
rei: vnitas dico non hec vel illa:ſeu ſm qḋ:ſed vnitas:
que ꝯuertitur cũ entitate aut ſimplr conſiſtit neceſſa/
rio in aggregatione oĩum illaꝝ formaꝝ: aut nõ: ſi nõ:
ergo abſqꝫ aliqua illaꝝ poteſt rei vnitas vel entitas eẽ:
⁊ ſic fruſtra eſſet inducta a nã. Etſi enim ad bñ eẽ rei
poſſint concurrere aliqua non neceſſaria:tñ ad eẽ ſub/
ſtantiale: vel eſſentiam rei ꝯſtituendam impoſſibile eſt
aliquid cõcurrere niſi neceſſarium:⁊ ſine quo ſuba rei
eſſe nõ poſſet. Si aũt ad entitatem rei neceſſario reqri
tur oĩum illaꝝ formaꝝ aggregatio.g̃ impoſſe erit vnã
illaꝝ corrũpi ſine alia:⁊ ita qñ corrũpit̃ forma ſubſtã/
tialis neceſſario fiet reditus ad mãm primã:ac ꝑ ꝯ ſe/
quens forma vniet̃ mãe prime: ⁊ vlterius nihil idem
erit in generato ⁊ corrupto: vt aduerſarij fingũt. ¶ 65°
ex ſubiecto forme. Si enim ſunt plures forme in eodẽ
tunc aut forme precedentes vltimã formaꝫ reducent
mãm in actũ ſube actualis:aut nõ:ſi nõ:g̃ fruſtra ſunt
ibi nam forma:que nullã actualitatẽ confert mãe fru
ſtra ibi ponitur:lꝫ hoc non ſit intelligibile.ſ. ꝙ forma
ſit in mã:⁊ ꝙ non reducit ipſam in actum. Si autẽ re/
ducit ipſam in actum opꝫ: vt habeat rõnem ſubi:nam
ſubm nihil aliud eſt q̃ꝫ ſuba in actu qualiſcunqꝫ actus
ſit ille:ſed nulla forma ſubalis eſt in ſubo : vt dicit̃ de
ſubo ſm pħm.ergo impoſſe eſt poſt primã formã aliq̃
ſubalẽ formã aduenire materie:ex quo pꝫ:ꝙ nõ ẽ poſſi
bile in aliquo eſſe plẽs formas. ¶ 66° ex rõne ꝯtinen/
tie. Si igit̃ ſunt plures forme in re:aut id:qḋ i vna cõ/
tinet̃ :ꝯtinet̃ in alia:aut non:ſi continet̃ :ergo fruſtra in
duceret̃ niſi vltima:cũ in illa virtutes oĩum ꝑcedẽtiũ
contineant̃ :ſi aũt non:tunc cũ primus effectus hẽat
rñdere prime forme:hõ aũt in oĩ ſubſiſtente ſit rõ ſub/
ſtantie:oportebit vt prima forma det ſubalitatẽ rei: ⁊
per ꝯñs ꝙ in nulla ſequenti rõ ſubalitatis includat̃ : ⁊
ita ipoſſe eſt vt aliqua ſequentium ſit forma ſubalis:ſꝫ
omnes erũt accñtales. vna ergo ſolũ ſubalis forma eſt
in re. ¶ 67° ex nãli corruptione. Qñ ſeparat̃ aĩa a cor/
pore: vel queccũqꝫ alia ſubalis forma aut poſtea rema
net aliqua forma eadem que prius:aut non:ſi non:ha/
bet̃ ꝓpoſitum:qꝛ.ſ.ſequens vniet̃ mãe prime. Si aũt
remanet:tunc aut illa qñqꝫ corrumpet̃ :aut non: ſi nõ:
ergo aliquod corpus ꝑter celũ erit icorruptibile:qḋ eſt
impoſſibile:cum nulla huiõi forma totam ſufficiat re
plere capacitatem mãe. Si aũt corrũpet̃ : tunc cũꝫ ſm

pħm

pħm corruptio vnius ſit generatio alterius: oportebit
formam aliam introduci ⁊ vniri imediate mãe prime:
alias oporteret aliquid de mã in nihilū redigi: hoc aūt
non erit forma elemētꝭ: qꝛ illud corpus eſt mixtum. er
go alicuius cōpoſiti: ſed mã in tali corruptione: vt datū
eſt denudatur a prima forma: ac per hoc remanet nu
da. ergo forma alicuiꝰ mixti: vel ad minus aliqua for
ma naturalis poterit imediate vniri mãe prime: ⁊ per
ꝯñs eadem rō erit de alijs. nō ergo ſunt plures forme
in ſuppoſito. ¶ 68° ex nãe iperfectiōe. Si. n. alique for
me ſubales ſunt in cōpoſito pter vltimam formā: cer
tum eſt: ꝙ oēs: que in generatione precedunt vltimaꝫ
formā ꝑficiunt mãm perfectione impfecta: ita. ſ. ꝙ in
ꝓprie nãe ꝯdictione imperfectio includiť: cuius pba
tio eſt per hōꝫ ꝯdictoriā: que eſt impoſſis. cū ergo manē
te cā maneat effectus: manētibus illis formis neceſſe
eſt mãm eſſe perfectā perfectiōe imperfecta: ſed adue
niente vltima forma mã ꝑficitur perfectione comple
ta. ergo ſi manerēt ꝑcedentes forme mã ſimul erit ꝑ
fecte reducta in actū ⁊ imperfectionē: quod eſt ipoſſibi
le: nā cū eſſe ſubale ſit indiuiſibile ⁊ inſeparabile a for
ma: ſicut vltima forma adueniente manet prima: ita
effectu vltime forme aduenīēte: qui eſt perfecta actua
litas mãe opꝫ manere effcīn prime: qui eſt imperfecta
actualitas ipſius. ¶ 69° ex nã ſubſiſtētie. Eſſe. n. cuiuſ
libet quo ſubſiſtit in nã eſt actus ſuppoſiti. Rōne autē
ſuppoſiti vnūquodqꝫ hꝫ ab vltima forma: alr ſequere
tur: ꝙ vltima forma vniretť ſuppoſito ſubſiſtenti: qđ ē
impoſſe de ſubali forma. Manifeſtū eſt aūt: ꝙ ſuppoſi
to corrupto neceſſario corrūpiť eſſe eius: corrupto aūt
eſſe ſuppoſiti impoſſibile ē aliqđ eꝑis in ſuppoſito nō
corrumpi: qꝛ cū tota ſuba ſuppoſiti ſubſiſtat per eē ſup
poſiti: ſi aliqđ de ſuba eius maneret incorruptuꝫ: ſeque
reť: ꝙ aliqđ eſſet ens ⁊ nō haberet eſſe: qđ eſt impoſſe:
ſed per ſeparationē vltime forme a mã corrumpiť eſſe
ſuppoſiti cū illam conſequať. ergo ſeparata illa ipoſſi
bile eſt aliq̄ꝫ formā: vel aliqđ aliud idē numero rema
nere in mã: opꝫ ergo vt fiat reditus ad mãm primā: ac
per hoc: ꝙ ſequens forma prime mãe vniať. ¶ 70° ex
effectu vltime forme. Si. n. in mã ſunt plures ſubales
forme: tunc aut oēs inducunť ſimul ꝑ actionem agen
tis: aut non: ſed ſucceſſiue: ſed ſimul hoc erit in inſtāti
cum ponanť eſſe ſubales. quare in eodem inſtāti vna
⁊ eadem agētis actio terminabiť ad diſparatos termi
nos differentes ⁊ genere ⁊ ſpē: quod eſt ipoſſe: ſi aūt ſuc
ceſſiue: tunc aut quelibet illaꝝ formaꝝ reducit mãm
in actū ſubſiſtentie: aut ſolum vltima: ſi quelibet. ḡ ſe
qtur primo: ꝙ in re tot ſint ſuppoſita quot forme: cum
ſuppoſitum nihil aliud ſit q̄ꝫ mã ſubſiſtens in nã ꝑ for
mam ſubalem: vel aliqđ ſubſiſtēs ex mã ⁊ forma ſub
ſtantiali cōpoſitum. Scđo vero ſeqtur: ꝙ vltima for
ma ⁊ oēs poſt primā vniunť ſuppoſito actu ſubſiſtenti
in genere ſube: qđ eſt impoſſe ⁊ improbatū ſupra. Ter
tio vero: ꝙ in tali re nulla ſit vnitas eſſentialis. Nā di
uerſa ſuppoſita vel ſubſiſtētia ſeu idiuidua vnuꝫ eēn
tialiter eſſe non poſſunt. Si aūt nulla reducit mãm in
actum ſubſiſtentie niſi vltima: ſeqtur neceſſario: ꝙ nō
ſunt ibi: nam cum mã ſit non ens actu abſqꝫ actu for
me facientis ipſam ſubſiſtere: ſi aliqua forma eſſet i ea
que non reduceret ipſam in actum ſubſiſtentie: ſeq̄reť
ꝙ vel forme eſſent ibi ſolum in potentia: vel ꝙ nō eēt
vel ꝙ potentia eſſet informata per actū ſubalem: ⁊ tñ
non eſſet actu: qđ implicat ꝯdictionē. Quare vel oꝫ di
cere: ꝙ nulla forma preexiſtat in mã ante vltimā: vel
ꝙ ſi preexiſtunt: ⁊ in aduentu vltime forme nō cedūt:
ꝙ vltima ⁊ oēs ꝑter primā vniantur ſubſiſtēti i actu:
⁊ ita ſint plura ſuppoſita in eodē: vel ꝙ ſemꝑ vlteriori
adueniente neceſſario ſemper cedat ⁊ corrumpať pre
cedens: ⁊ ita ſemper vna ſola forma ſit in ſuppoſito.
¶ 71° ex ipſa diffinitione. In diffinitione enim homi
nis ſm pħm cadit ⁊ ſuba: ⁊ corpus: ⁊ carnes: ⁊ oſſa: aut
ergo iſta diffinitio eſt vna ſimplr eēntiali vnitate: aut
non: ſi non: ergo nec res ſignificata per ipſam eſſentiali
ter erit vna: ſi autem eſt vna ſimpliciter. ergo quacūqꝫ
differentia ſubtracta tota deſtruetur diffinitio ⁊ tranſi
bit in aliam ſpeciem ſm pħum: ſed quando ſeparatur
anima a corpore: vna de principalioribus differentijs
tollitur ab eius diffinitione. ergo cum idem ſit iudiciū
de diffinitione ⁊ diffinito: ſicut nihil remanebat idem
in diffinitione: eo ꝙ datuꝫ erat: ipſam eſſe ſimpliciter
vnam: ⁊ id quod eſt vnum ſimpliciter: vel ſm totum.
vel ſm nihil corrumpitur: ita erit ⁊ in diffinito: ꝙ ſepa
rata anima nihil idem numero remanebit: ac per hoc
fiet reditus ad primaꝫ materiam. ¶ Si autē dicatur
ꝙ iꝫ hō viuus ⁊ mortuus non habeant eandē diffini
tionē: tñ nihilominus remanet idem eſſe carnis ⁊ oſſis.
¶ Contra ē: qꝛ carnes ⁊ oſſa ſunt de diffinitiōe homi
nis: vt dictum eſt: ⁊ ita oportet ipſa mutari ſicut ⁊ alia.
¶ Et preterea aut carnes ⁊ oſſa ſunt materia anime i
quantum talia ſunt: aut non: ſi non: ergo nō neceſſario
ſemper anima erit in tali materia: quod eſt falſuꝫ. Si
autem ſunt materia anime inq̄ꝫtum talis nature ſunt:
puta carnee ⁊ oſſee: cum materia cadat in diffinitione
naturali: ⁊ cum materia ſm actum corrumpatur ad
corruptionem forme: oportet neceſſario vt carneitas
⁊ oſſeitas corrumpantur: ⁊ ita fiat reditus ad materiaꝫ
primam: nō ſimiliter poteſt argui de quibuſcūqꝫ alijs
formis. ¶ 73° ex ratione naturalis dependentie. Naꝫ
quecunqꝫ ſunt eſſentialiter vnū dependent abinuicem
neceſſario quantum ad ſuum eſſe actuale: ſed quando
nec generantur ſimul: nec corrumpuntur ſimul nō de
pendent abinuicem quantum ad ſuum eſſe actuale.
Nam terminus fieri ⁊ corrumpi eſt eſſe actuale ⁊ non
eſſe actuale. quare impoſſibile eſt hmōi eſſentiale ha
bere adinuicem vnitatē: que nec ſimul generatur: nec
ſimul corrumpitur. ¶ Preterea videmus: ꝙ ſi plures
forme ponantur in homine ille non poſſunt ſimul ge
nerari: vt oſtenſum eſt: nec ſimul corrumpuntur vt hu
ius poſitionis ſectatores affirmant: propter quod dicūt
corporeitatis ⁊ carneitatis formam eandem numero
remanere poſt corruptionem anime ſenſitiue. ergo im
poſſibile eſt: vt eſſentialiter vniantur: cū ergo iſtud ſit
incōueniens: relinquitur ꝙ vna ſola forma ſit in ſup
poſito. ¶ 75° ex ſubſtantie corruptione: ſubſtantia enī
rei aut eſt ſolum vltima forma: aut totum quod cōſti
tuitur ex vltima forma cum materia ⁊ omnibus for
mis: que ponuntur in ſuppoſito. ſi ſola vltima. ergo alie
forme erunt accidentia: vel non vnientur illi eſſentia
liter: quod eſt inconueniens: ſimiliter hoc eſt ꝯ pħm ex
preſſe in. 7. metaphiſi. vbi dicit: ꝙ oēs ꝑtes formales ⁊ T. c. 37.
ipſa materia ſunt de ſubſtantia ⁊ diffinitione rei. ſi au
tem omnes ille forme ſimul cum ipſa materia ſunt de
rei ſubſtantia. ergo cum taꝫ generatio q̄ꝫ corruptio ſint
mutationes in ſubſtantia aut per corruptioneꝫ vltime
forme omnes alie tranſmutantur: aut non: ſi non: ergo
per corruptionem ſubſtantialem nulla mutatio ſit in
tota rei ſubſtantia: ſed ſolum in parte ipſius: ſimiliter
etiam cuꝫ ſm aduerſarios omnes ille forme reſpectu
vltime habeāt rōne ſubī: ſeqtur ꝙ forma ſubſtātialis
adſit ⁊ abſit nulla mutatione facta in primo ſubiecto:

tem formaȝ generis:per quaȝ homo ſpecifice differat
ab aſino:quare in homine ſunt plures forme. ¶ Pre-
ꝑ prioꝝ. terea phus in fine primi prioꝝ. ⁊ in principio poſte-
Cap. 35. rioꝝ oſtendit iſtam propoſitionē eſſe falſam. yſocho
⁊. 36. les habet tres ⁊c. in eo ꝙ triangulus. ergo per aliaȝ for
ꝑ poſter. maȝ eſt yſocheles: ⁊ per aliam triangulus: alioquin de-
T. c. 13. ſtrueret regula philoſophi de reduplicatione. ¶ Pre
⁊ 14. terea. Impoſſibile eſt vnuȝ ⁊ idem per eandē formaȝ
ſubſtantialeȝ cum aliquibus eiſdem ſubſtātialiter cō
uenire ⁊ ſubſtantialiter differre. Cum igitur homo cō
ueniat cum corvis per eſſe corporeū ſubſtantialiter: et
differat ab eiſdem ſubſtantialiter per eſſe intelligibi-
le: oportet ꝙ per diuerſas formas h̄ fiat: alioquin eēt
ibi implicatio contradictionis. ¶ Preterea. Que dif-
ferunt ſpecie: differunt nūero: ſed neruꝰ ⁊ caro ⁊ os dif-
ferunt ſpecie. ergo differunt numero. ſed ꝙ aliqua dif
ferant ſpecie ⁊ numero hoc eſt impoſſibile niſi habeāt
diuerſas formas ſubſtantiales: quare cū omnia h̄ ſint
in eodem animali: in ipſo erunt plures forme. ¶ Pre
terea. Corporeum ⁊ incorporeuȝ ſunt differentie prio
ſubſtantiā diuidentes: ac per hoc ſunt differentie ſub-
ſtantialiter diuerſe ⁊ oppoſite: ſed oppoſitaruȝ differē-
tiarum ſubſtantialiuȝ impoſſibile eſt eſſe actus niſi op
poſitos: ſed anima intellectiua eſt ſubſtantia incorpo-
rea: ergo nō poterit dare eſſe corporeuȝ: ⁊ ita in homie
erunt plures forme. ¶ Preterea. Ordo predicabiliuȝ
nō eſt fictus vel vanus: ſed eſt realis ⁊ verus. ergo opȝ
ꝙ fundetur ſuper aliquā rem. Cum ergo ponamus or-
dinem generum a primo generaliſſimo vſqȝ ad vlti-
maȝ ſpeciem: ⁊ cum genus ſ̄ȝ Boeᵐ dicat compoſitū
ex materia ⁊ forma: aliter enim non predicaretur: opȝ
ponere aliquaȝ formā per quam reponatur in genere
ſubſtantie: ⁊ aliquam per quā reponatur in genere ſub
ſtantie corpee: ⁊ aliquā per quā in genere ſubſtātie vi-
uentis: ita tamē ꝙ ſicut genꝰ materiale eſt reſpectu dif
ferentie ſpecifice: ita forma generis materialis eſt re-
ſpectu forme ſpeciei. ſunt ergo plures forme in homi-
ne. ¶ Preterea. Predicatio generis de ſpēbus eſt vni
uoca. ſi ergo eadem eſt forma: per quā homo eſt homo
⁊ animal ⁊ viuens: quando iſta predicabūtur de homi
ne: idem predicabitur de ſe: qḋ eſt abſurduȝ. Neqȝ va-
let ſi dicat̄: ꝙ ſub alia ratione ꝑdicat̄ animal de homi
ne: ⁊ homo de homine: nam diuerſitas rationis nō di-
uerſificat realitateȝ predicationis. ¶ Preterea. Hoc
idem ꝓbatur per auctoritates philoſophoꝝ. Nam di
T. c. 62. cit phus in ꝑmo phyſicoꝝ. ꝙ ex ſemine hominis gene
ratur homo: ⁊ ex ſemie oliue gnātur oliua nō ſicut ex
prima materia: ſȝ ꝓxima: quare ſunt ibi plures forme.
¶ Item Cōmen. ſuper ſcḋȝ phyſicoꝝ. ſuper illud ver
buȝ. igitur eſt vnus modus coꝝ ⁊c. dicit ꝙ prima ma-
teria ſubiecta eſt omnibus formis: quoniaȝ nō prima
compoſita eſt ex materia ⁊ forma: ⁊ qꝛ vnūquodqȝ en
tium habet ꝙ habet principiuȝ motus ꝓprium: neceſ-
ſe eſt ipſum habere ſubiectuȝ ꝓprium preter cōmune
ſubiectū: ſed hoc nō eſt materia ꝑma: h̄ ſunt verba cō
Com. 10. mentatoris. ¶ Iteȝ Cōmē. ſuper. 7. phyſicoꝝ ſuper il
lud: ſicut igitur dictū eſt in ſillogiſmis ⁊c. Dicit ꝙ ala
eſt addita materie cuȝ formis complexionalibꝰ: ⁊ īfra
poſt pauca dicit: ꝙ nō poſſumus fingere: ꝙ anime ſuīt
a complexione niſi ſ̄m opinioneȝ dicentium: animaȝ
eſſe complexionē: ex quo vult ꝙ anima aduenit corpo
ri cōplexionato. ¶ Preterea. Corruptio hominis non
eſt omnimoda annihilatio: ſed paulatim reſoluitur in
cōponentia: ſed ſi vniatur forma materie prime: ⁊ non
ſit ibi niſi vna forma: tunc ſtatiȝ ſubito corrūpetur in
nihiluȝ cum fiat reſolutio ad materiā primā: ꝙ eſt fal
ſum ⁊ cōtra ſenſum: quare dōm potius: ꝙ ſint ibi plu-
res forme. ¶ Preterea. ſ̄m phm in ſcḋo phyſi. alteriꝰ T. c. 21.
forme eſt alia materia: ſed ꝑma forma perficit primā
māȝ. ergo ⁊ vltima. ſ. anima perficiet vltimā. erit ergo
ibi nō ſolū vna forma. ¶ P̄. In corpore hominis ſūt
actiones cōtrarioꝝ: ſed hꝫ contrarie actiones. ſ. calefa
ctio ⁊ īfrigidatio ⁊ hꝫ nō ſunt ab aīa. ergo ſunt ab aliq̄
alia forma. ¶ P̄. In ꝑ metaᶜᶜ ⁊ in ꝑ phy. phus iꝓbat ꝑ phyſi.
poſitioneȝ dicentiū: omnia vnū eſſe: ſic arguit. ſi tantuȝ T. c. 28.
vnū eſt illud diffinitū. ſi diffinitum eſt. ergo eſt diffini-
tio: ⁊ ſi eſt diffinitio. ergo multa ſunt quia multas par-
tes habet diffinitio. ſed ſ̄m eundē phm in ſcḋo phyſi. T. c. 28.
partes diffinitiōis ſunt forme. ergo plures forme ſunt
in omni eo ꝙ habet diffinitionē. ¶ P̄. phus in. 7. me T. c. 35.
taphy. vbi inquirit rerū diffinitiones reſpōdentes ea-
rum quidditatibus dicit: ꝙ eſt diffinitionē conſtitue-
re vel conſtare ex forma generis ⁊ forma differentie:
⁊ in eodem ꝓbat: ꝙ partes diffinitionis ſunt forme re-
ſpectu diffiniti. ſi igitur diffinitiones vere indicant na
turas rerū: opȝ vt in qualibȝ re ſint plures forme: qua-
ruȝ alia reſpōdeat generi ⁊ alia differētie: alias diffini-
tio nō cōſtaret ex genere ⁊ differētia: nec realis erit ali
qua diffinitio: imo oēs eſſent logice ⁊ vane: ꝙ eſt incō-
ueniens. ¶ Preterea. Comē. ꝑ metaᶜᶜ dicit: ꝙ mā pri Com. 17
ma recipit formas magis vl̄es ⁊ mediantibus formis
magis vl̄ibus recipit formas magis particulares. ⁊ ſic
ꝓcedēdo vſqȝ ad formas indiuiduales. Ex his autem
verbis manifeſte habetur ꝓpoſituȝ. ¶ P̄. phus in 8º T. c. 14.
metaph. diſtinguit duplicem mām. ſ. ꝓpinquā ⁊ remo
tam: ⁊ dicit ꝙ ſi ex vino debeat fieri acetum: nō opȝ ꝙ
reſolutio fiat vſqȝ ad mām primaȝ: ⁊ appellat ibi ꝑmā
materiā aquā: ꝙ nō eſſet niſi in vino eſſent plures for-
me. ¶ Preterea. Materia de ſe extenſioneȝ nō habȝ
ſ̄m phm. extenditur auteȝ per formā. Iſtius auteȝ ex-
tenſionis cā non poteſt eſſe anima intellectiua: quia ſi
ipſa extenderet materiā aut faceret h̄ formaliter: aut
effectiue: nō formaliter: qꝛ oīs forma que formaliter ⁊
ſubſtantialiter extendit materiā ſimul extenditur cuȝ
ipſa: ꝙ de anima abſurdū eſt credere: ſimiliter nec vir
tualiter ſeu effectiue. qꝛ omnis forma que virtualiter
extendit māȝ preſupponit aliaȝ formā: que extenditur
cum ea. nam opȝ neceſſario eſſe aliquā formā que for-
maliter extendat māȝ ⁊ extendatur cuȝ ipſa. ergo quo-
cūqȝ modo dicatur: neceſſe eſt ponere plures formas.
¶ P̄. Si anima vniatur imediate mā̄e prime: tunc ceſ
ſabit ſtudiuȝ medicine: qꝛ in homine nō erit forma cō
plexionis vel mixti vel elemēti: ſed ſola anima cuȝ pri
ma mā. ¶ P̄. Si dicatur ꝙ in homine ſit ſola prima
materia cū anima: ſequitur ꝙ mā prima habeat graui
tatem ⁊ leuitateȝ de ſe vel ab anima: ⁊ nō a forma ele-
menti: ꝙ eſt cōtra phm in. 4º. de celo ⁊ mundo. ¶ P̄. T. c. 26.
phus ꝓbat in 3º. metaph. ꝙ ens ⁊ vnuȝ nō ſunt genera ⁊ inde.
alioꝝ: ꝓpter hoc ꝙ de omnibus predicantur: genus T. c. 10.
autē opȝ habere differentias: de quibꝰ nō per ſe predi-
cetur. Cuȝ ergo remotio predicationis ſit ex diuerſita-
te naturarū: opȝ ꝙ natura generis ſit oīno extranea a
natura differētie: vnde etiā Porphyriꝰ dicit ꝙ ſpecies
abundat a genere differentia: quare cum genus ad mi
nus eſſentialiter nō ſit compoſitū ex genere ⁊ differen
tia: ⁊ genus ſit altera pars ſpeciei: opȝ ꝙ plures differē-
tie ingrediantur compoſitionē ſpeciei diuerſarū natu-
rarum. Sed cum omnis differentia ſit a forma: plu-
res forme erūt in omni ſpē. ¶ P̄. phs dicit in. 6. Topi Cap. 8º.
coꝝ. ꝙ ſi genus predicaretur per ſe de differētia ſeque-
retur

retur ꝙ homo vel ſoꝛ.ēēnt plura animalia.hoc autem non eſſet niſi anial eſſet aliud per naturam generis: ⁊ aliud per naturam dr̄ie:quare cum hoc non ſit:opʒ ꝙ differentia addat aliquid ſupra ſpeciem non pertinēs ad naturam generis: ⁊ ſic idem vt prius. ¶ Preterea. metaphyſicus ⁊ naturalis conſiderant res:quarū logicus cōſiderat intentiones.ſed intentio ſpeciei eſt compoſita ex ītentiōe generis ⁊ differētie.ergo ipſa res erit compoſita ex re vtriuſq;.ſed quādocūq; due res veniunt ad compoſitionē tertie:opoꝛtet ꝙ ſint adinuicem diuerſe non ſolum ſm rationem.ſed etiam ſm rem: ⁊ ſic ſpecies erit compoſita ex diuerſis rebus:ꝙ conſtat: quia non ſunt tantum materia vel foꝛma: ⁊ ita aggre-
T.c.17. ⁊ inde. gatum ex vtraq;:quare ⁊ plures foꝛme. ¶ Preterea. phs dicit in 7° metaphyſice.ꝙ accidentia non habent vere diffinitionem: ꝓpter hoc ꝙ cum ſubiectum intelligatur in paſſione:in diffinitionibus eoꝛum eſſet nugatio: vt ſi diffiniens ſymū dicam qđ eſt naſus ſymus:cū in ſymo intelligat̄ naſus:erit ſenſus naſus naſus ſim°. ſed eadē ratione ſi genus realiter intelligit̄ indifferentia:erit nugatio in diffinitionibus ſubſtantiarum:erit enim ſenſus.homo eſt animal rationale:quare opoꝛʒ ꝙ differentia addat ſupra ſpeciem quandaʒ naturam omnino extraneā a natura generis: ⁊ erit omnino alia
T.c.67. a foꝛma differētie. ¶ Preterea.ſm phm in p̄mo phy. duo ſunt principia nature.ſcʒ materia ⁊ foꝛma.ergo ſicut eſt vna materia p̄ma que ſaluatur in omnibus habentibus materiam:eadeʒ ratione opoꝛtet eſſe vnam primam foꝛmam ibi coꝛreſpondentem:que ſaluetur in omnibus habentibus foꝛmā:quare cuʒ ipſa ſit alia ab omnibus foꝛmis ſuperuenientibus:opoꝛtebit ad minus in quolibʒ eſſe duas foꝛmas ſubſtātiales. ¶ Preterea.ſm oꝛdinem ⁊ pluralitatem intellectuū opoꝛtet eſſe numerum ⁊ oꝛdinem intelligibilium:quia intellectus cauſatur ab itelligibili:ſicut ſcientia.ſed quāto aliquid eſt vniuerſalius tanto prius cadit in intellectu. ğ quanto foꝛma eſt vniuerſalioꝛ tāto habebit prius eſſe in re:quare opoꝛtet ꝙ foꝛma vniuerſalis ſit alia a foꝛa particulari. ¶ Preterea.phs in ſeptimo topicoꝝ aſſignat differentiā inter foꝛmā ⁊ paſſionem : quia foꝛma ſaluat ſubſtantiam cui aduenit. paſſio autem abicit a ſubiecto.ſi ergo foꝛma eſt ſaluatiua nō coꝛrumpet foꝛmam in materiā precedentē. ¶ Preterea. diſpoſitiones accidentales que diſponunt materiā ad foꝛmā accidentalē opʒ ꝙ maneant introducta foꝛma:alioquin diſponerent ad ſui coꝛruptionē. cum ergo accidentia non poſſint manere non manente ſubiecto:opoꝛtet remanere primā foꝛmam:per quā erit eoꝛum ſubiectuʒ. ¶ Preterea.nos videmus ꝙ quedā res habent naturales quaſdam operationes:que conſequunt̄ a tota ſpecie:nec aliquo modo poſſent cauſari a foꝛma mixti ſʒ aliquā ꝓpoꝛtionē elementoꝝ:ſicut ꝙ magnes attrahit ferrū ⁊ ſimilia.ergo opʒ ꝙ in talibus ad minus ſint plures foꝛme.ſ.foꝛma mixti ⁊ ꝓter illaʒ foꝛma ſpeciei. ¶ Preterea.materia ſm eandem partem ſui non poteſt recipere foꝛmas oppoſitas:ipoſſibile eſt autē in ipſa accipere partem ⁊ partem niſi preſuppoſita quātitate:quātitas aūt cū ſit accidens neceſſario preſupponit foꝛmā ſubſtātialē.ergo impoſſibile eſt ꝙ materia ſubſiſtat diuerſis foꝛmis non per aliquā foꝛmā primā:ratione cuius recipiat partiōes ⁊ diuerſas partes. ¶ P̄. foꝛma que eſt omnino indiuiſibilis ⁊ per ſe ⁊ per accidens eſt alia a foꝛma que diuiditur: vel ꝑ ſe vel per accidens. ſed anima rationalis eſt penitus indiuiſibilis: ⁊ per ſe ⁊ per accidēs:cū non ſit diſtincta per materiā. ſed ſit in qualibʒ parte eius tota ſm Augu. foꝛma aūt coꝛpoꝛeitatis eſt diuiſibilis per accidens ad diuiſionē materie.ergo anima rationalis eſt alia per eſſentiam a foꝛma coꝛpoꝛeitatis. ¶ Preterea.ſm phʒ in octauo T.c.40
phyſicoꝝ in omni eo q̄ mouet̄ per ſe opʒ eē duas partes:quarū vna ſit mouēs ⁊ alia mota.ſed animata mouent̄ ex ſeipſis quedam ſm augmentū ⁊ alterationeʒ quedam ſm locum:quare cum tale mouens in animalibus ſit anima:opoꝛtet aſſignare aliam parteʒ:que ſit mota:talis autem non poteſt eſſe materia tm̄. ergo cōpoſita ex materia ⁊ foꝛma:quare in quolibet animato erunt plures foꝛme. ¶ Preterea.quecūq; aliquādo inueniunt̄ ſeparata loco ⁊ ſubiecto:opoꝛtet eſſe diuerſa ſm eſſentiā:etiā quādo ſunt in eodē ſubiecto.ſed perfectiones que inueniunt̄ adunate in vno animali: quādoq; inueniunt̄ ſeparate loco ⁊ ſubiecto. Inuenitur eniʒ aliquādo coꝛpus ſine vita vt in lapidibus.vita ſine ſenſu vt in arboꝛibus:ſenſus ſine intellectu: vt in brutis animalibus.ergo cuʒ inueniant̄ ſimul in aliquo vno:ſiue omnia:ſiue plura:erunt nihilominus per eſſentiaʒ diuerſa. ¶ P̄. Omnis effectus recipit aliquid a ſua cauſa.ſed filius a patre non recipit materiā neq; aīam intellectiuā.ergo opʒ ꝙ recipiat aliquā foꝛmā mediaʒ.ſcilʒ coꝛpoꝛeū vegetatiuū ⁊ ſenſitiuuʒ: ⁊ ſic iſte foꝛme cum ſint a diuerſis agentibus:erunt per eſſentiam diuerſe. ¶ P̄. Natura ſicut nō deficit i neceſſarijs.ita nō abūdat iſuperfluis.ſʒ ſi vltima foꝛma dare poſſet materie quicquid dant ei precedentes:ſuperfluuʒ fuiſſet:q̄ natura cum tanta intenſione ⁊ ſtudio ipſas p̄mo in materia generaret.ſed ſtatim ſine ipſaruʒ introductione induceret foꝛmam vltimā a qua eſſet omnis materie ꝑfectio:ꝙ cū natura non faciat:videt̄ q̄ vltima foꝛma non habeat in ſe v̄tutes aliaʒ cedētiū. ¶ P̄. Priuatio ⁊ habitus ſm phm habent fieri circa idem ſubiectū numero.ſed moꝛs eſt priuatio vite.ergo habet fieri circa idem coꝛpus numero.ſed coꝛpus non poſſet eſſe idem numero moꝛtuū ⁊ viuum:niſi per aliquā foꝛmā cōem vtriq;:quare cū illa non ſit anima:in hoīe erūt plures foꝛme. ¶ P̄. Cum idem ⁊ diuerſum cōſequant̄ eſſentiam rei:nihil per ſuum acceſſum vel receſſum poteſt cauſare identitatem vel diuerſitatem in re aliqua:qđ non eſt de eſſentia eius.ſed vita nō eſt de eſſentia coꝛpoꝛis ſm ꝙ eſt coꝛpus.ergo acceſſus vel receſſus vite a coꝛpoꝛe non cauſabit identitatē vel diuerſitatē eſſentialē: ⁊ ſic idem coꝛpus: ⁊ per ꝯñs plures foꝛme. ¶ P̄.
foꝛme ſunt ſicut numeri rerū ſm phm.ſed in numeris 8° meta.
vnitas ſubtracta non cauſat diuerſitatē in numero re- T.c.10.
manēte:ſicut vnitas ſubtracta a ſenario:nō cauſat aliquā diuerſitatē in quinario remanēte:quare eadeʒ ratione vita ſubtracta a coꝛpoꝛe non variabit coꝛpus: ⁊ ſic plures erunt ibi foꝛme. ¶ P̄. Eadeʒ accidentia manent in coꝛpoꝛe viuo ⁊ moꝛtuo:cuius ꝓbatio eſt : quia ducunt nos in cognitionē vnius diſcernētis coꝛpus ſoꝛ. ab alijs:quare cū accidentia nō maneant abſq; foꝛma ſubali in coꝛpoꝛe hoīs:erūt plures foꝛme. ¶ P̄. motus ſequit̄ foꝛmā.ſʒ moꝛtuū coꝛpus hʒ eūdē motū nālē cū viuo.ſ.ad mediū.ergo idē coꝛpus eſt.cui° etiā ꝓbatio ē per expimētū:qꝛ herbe virides ⁊ ſicce eādē retinēt v̄tutē: ⁊ ꝯ eaſdē infirmitates. ¶ P̄. Si non eſt idē coꝛpus viuū ⁊ moꝛtuuʒ:nullus poteſt vere dicere:ꝙ comedat carnes bouis:vel cuiuſcūq; alterius:qꝛ ſi eſſentialiter ſunt coꝛrupte:non plus vident̄ bouis q̄ alterius aīalis quare cū omnia hec ſint falſa.neceſſe eſt dicere:q̄ coꝛpus ſit idem numero viuū ⁊ moꝛtuū ꝓpter identitatē foꝛme coꝛpoꝛeitatis: ⁊ ita ſunt in aīali plures foꝛme.

¶ Preterea. Diuerſorum motuū ſpecie ſunt neceſſa
rio diuerſi termini. ſed nulli duo motus adeo differūt
large ſumendo motū: ſicut generatio ⁊ creatio: quare
impoſſibile eſt eſſe eorum vnum terminum. cū ergo
in productione hominis perfecti ſit generatio ex parte
corporis: ⁊ creatio ex parte anime: neceſſe eſt eſſe aliū
terminum hinc ⁊ inde: quare eſt terminus creationis
ſi anima terminus generatiōis erit aliqua alia forma
corporea: ⁊ ſic erunt in homine ad minus due ſubſtan
tiales forme. ¶ Preterea. Si nō eſt niſi vna forma in
homine: ſequetur ꝙ intellectus ſit vnitus prime mate
rie: ⁊ ꝙ intellectus ſentiat ſenſu ꝓprie dicto. ¶ Et pre
terea. ſi intellectiua anima omniū formarū habet vir
tutes: quare non ponitur intellectus forma omniū cor
poralium. forma etiam omnium vegetabilium ⁊ oīū
brutorum: ſi enim ponitur ꝙ in homine omnium for
marū perfectiones dat: pari facilitate ⁊ natura omni
bus debuit dare intellectum: vt ſic: cum ꝙ poteſt fieri
per vnum non fiat per plura ſm naturā: videt̄ ꝙ om
nibus rebus naturalibus natura debuerit cōferre intel
lectum. ¶ Preterea. hoc poſito non ſolum eſt contra
phiā. verum etiam contra fidem catholicā. ⁊ primo
quidem contra ea que ſupponunt̄ ex articulo creatio
nis. Nā anima rationali ſeparata a corpore remanet
corpus vere corpus. ſed cōſtat ꝙ nō eſt ibi veritas cor
poreitatis: ſicut nec entitas: quare in corpore poſt ſepa
rationem ſit noua forma ⁊ vera ſubito alia ab anima
rationali: per quā prius habebat naturā corporeitatis
ſm ponētes vnā formā tantū. g̊ cū hec forma ſit ſubi
to introducta. ſicut ⁊ ſubito ſeparata: ſequit̄ ꝙ nō ſit p
gnōnē: qꝛ cū generatio ſit motus: ⁊ motus ſit in tēpore
⁊ non ſubito. ergo erit introducta non per motum: ⁊ ſic
per creationem: quare ſequitur primo cōtra fidem ꝙ
natura poſſit creare. ſecūdo ſequit̄ ꝙ omnes huius for
me ſint incorruptibiles: quia ꝙ non ſubeſt motui gene
rationis nec corruptionis eſt incorruptibile. ¶ Prete
rea contra articulum fidei: de ratione humane natu
re eſt caro. ſed in homine non eſt forma carneitatis. ſi
eſt in eo ſola anima cū materia prima. ergo non aſſum
pſiſſet chriſtus humanam naturā. ſi eſſet vna ſola for
ma in homine: cum tamē ſit verum: ꝙ aſſumpſit hu
manam naturā. ¶ Preterea. Conſtat ꝙ caro nō eſt
anima: nec materia prima. ſed verbum caro factū eſt.
ergo in homine non eſt ſolum anima ⁊ materia pͥma.
¶ Preterea. falſū eſſet ꝙ dicit apl̄s: ꝙ filius dei per
carnem dānauit peccatū in carne: ⁊ alie ſcripture mul
te iſtis conſimiles: in quibus fides noſtra conſiſtit. vbi
enim non eſt forma carnis: nec caro. Intellectus autē
nec caro: nec forma carnis eſſe poteſt. ¶ Preterea ca
ro ⁊ actus eius vl̄r opere nature producitur. ſed ſm fi
dē anima eſt a deo. ergo alia eſt forma carnis ab ani
ma. ¶ Preterea. Caro corrumpit̄ ſm fidem. ſed aīa
ſm fidem non corrumpit̄. ergo non eſt eadē forma.
¶ Preterea. Conſtat ꝙ in incarnatione ſubito ⁊ ſine
tempore formatum ⁊ figuratū eſt corpus chriſti: ⁊ in
eodem inſtanti creata eſt anima: ⁊ infuſa: ⁊ eis vnita
diuinitas. ſi ergo adueniente corpori aīa rationali pe
reunt omnes forme precedentes: ſequitur ꝙ in eodem
inſtanti eſſent ⁊ non eſſent ſimul: qd̄ eſt īpoſſibile: qua
re cum neceſſarium ſit confiteri incarnationē filij dei
videt̄ neceſſarium negare poſitionē vnitatis formaꝝ.
¶ Preterea. Cōtra articulū dn̄ice paſſionis ⁊ mortis
ſequunt̄ incōuenientia. nam ſi eſt vna forma tm̄ in ho
mine: tunc alia eſt forma corporis viui: ⁊ alia mortui.
ergo corpus chriſti mortuū aliam formā habuit ꝙ̄ vi
uum: ⁊ per cōſequēs cum idētitas numeri cauſet̄ a for
ma ſequit̄: ꝙ aliud corpus numero fuerit natū de vir
gine: pendens in cruce ⁊ iacens in ſepulchro: qd̄ eſt con
tra fidem. ¶ Preterea. Si quis diceret ꝓpter idētita
tem materie idem fuiſſe corpus numero obuiat ratio.
qꝛ materia ſola ſine forma non eſt corpus. ſed corpus
chriſti in ſepulchro ⁊ fuit corpus ⁊ fuit idem numero.
ergo aliqua forma eadē numero ibi remanſit: que pri
mo erat viuo. ¶ Preterea. Si dicat̄ ꝙ virtute diuini
tatis illa materia retinuit idētitatē ſuppoſiti abſq; for
ma: ſicut accidentia in ſacramento eucharıſtie manēt
abſq; ſubiecto: ſequitur duplex inconueniens. Et pri
mo ꝙ illud diceret̄ corpus ꝙ nō eſſet vere corpus: ⁊ ſic
falſitas eſſet circa ſacramētū ſalutis noſtre: qd̄ eſt ma
ximū inconueniens. Scd̄o. qꝛ ⁊ ſi forma poſſit eſſe ſine
materia. materia tamē nec intelligi: nec eſſe poteſt ſine
forma. nam ſi materiā ſine forma ponamus eſſe. cum
omne eſſe ſit a forma. iam ponimus ipſam habere for
mam: ⁊ ita diū nō hab; formā: hab; formā qd̄ eſt impli
care ꝯdictionē: cuiuſmodi etiā deus facere non pōt.
¶ Preterea. Cum omnis forma adueniens materie
cōſtituat aliquā nām: ſi alia forma fuit in corpore xp̄i
mortuo: ſequit̄ ꝙ ⁊ alia natura. ſed dei vnitas fuit vni
ta illi corpori. ergo ⁊ fuit vnita alteri nāe quā nāe hu
mane: qd̄ videt̄ icōueniēs. ¶ P̄. Si eſt alia forma cor
poris mortui ꝙ̄ viuentis: ſeqt̄ ꝙ diuinitas fuit ſepata in
morte a corpore chriſti: quia mediante forma fuit ſibi
vnita: ⁊ hoc eſt hereticū: vel opꝫ dicere ꝙ fuerit ibi no
ua vnio: qd̄ iterū eſt hereticū. ¶ Preterea ſequunt̄ in
conuenientia contra ſacramentū eucharıſtie. nam ſm
fidem panis ita trāſubſtantiat̄ in corpus chriſti: ꝙ to
tus panis ⁊ ſm materiā ⁊ ſm formā conuertit̄: quare
ſi non eſt alia forma corporis chriſti niſi anima: ſequit̄
ꝙ forma panis cōuertat̄ in aīam qd̄ eſt cōtrariū dictis
ſanctorū: qui omnes dicunt aīam eſſe in illo ſacramen
to per concomitantiā ⁊ non per tranſubſtantiationem.
¶ Preterea. ex hoc ſequit̄: ꝙ ſi in triduo mortis dn̄i
ce fuiſſet conſecratū: ꝙ panis ſubſtantia conuerſa fuiſ
ſet in mām tm̄: vel ꝙ forma panis remanſiſſet non cō
uerſa in aliud: quoꝝ vtrumq; eſt contra fidem. ¶ P̄.
ſequunt̄ etiā inconuenientia cōtra remiſſionē peccato
rum. nam baptiſmus qui eſt ad delenda peccata pͥnci
paliṙ inſtitutus eſt ad delendū peccatū originale: pecca
tum enī principale fundamentū hab; in aīa: quare ſi
aīa non poteſt infici per corpus videt̄ ꝙ nullo modo
peccatū originale cōtrahat. ſed ſuppoſita vna tm̄ for
ma: ſequitur ꝙ corpus ſe habeat ad aīā in ratione ma
terie pͥme tm̄. Cū ergo materia pͥma nihil agat: nec ēt
aliquid agere poſſet: qꝛ nihil agit niſi ſꝫ ꝙ eſt actu: nec
anima ex ſui creatione poſſit eſſe obnoxia alicui pecca
to: ſequit̄ ꝙ aīa nullo modo inficiatur per peccatum
aliquod: q̄re fruſtra eſſet baptiſmus vel ꝯfeſſio: qd̄ eſt
hereticū. ¶ Si aūt dicatur ꝙ ex vnione aīe ad talem
materiam inquantū eſt traducta ab adam inficiatur.
¶ Contra. qꝛ hec materia in rōne materie non differt
in corpore petri: ⁊ in corpore chriſti. ergo ſi in corpe pe
tri habuit vim infectiuā ꝙ̄ non habuit in corpe chriſti:
cōſequēs eſt ꝙ hec virtus ſit ab alio ꝙ̄ a mā. g̊ vel ab
aliqua forma accidentali inherente materie abſq; for
ma ſubſtantiali: vel cum forma ſubſtantiali. ſi primū
ſeqtur ꝙ accn̄s ſit ante ſubām in actu. ſi ſcd̄m: habeo ꝓ
poſitū. ſ. ꝙ ſit in mā alia forma ſubālis ex cuius v̄tute
aīa in ipſa vnione cōtrahit maculā: ex quo pꝫ q̄ poſitio
de vnitate forme eſt heretica vt videt̄. ¶ P̄. Iterū
ꝯ fidē pōt ex iſta poſitione ſic argui: corpus xp̄i viuū ⁊
mortuum

mortuum aut fuit idem numero: aut non: ſi fuit idem numero: habeo propoſitum. ſi non. tunc quero vtrum ſi quis confeciſſet in illo triduo: ſi fuiſſet conuerſio facta in corpus chriſti: ⁊ conſtat ꝙ non ſcḋm iſtam poſitionem. cuius probatio eſt: quia ſi quis confeciſſet xp̄o viuente eſſet cōuerſio facta in corpus xp̄i idem numero. ergo cum viuū ⁊ mortuū nō ſint idem numero. ſi xp̄o exiſtente in ſepulchro aliquis confeciſſet: non fuiſſet facta conuerſio in idem corpus chriſti numero: qḋ eſt erroneum. ¶ P̄. chriſtus inquantū chriſtus vere fuit idē numero: ſed mortuus ⁊ viuus fuit verus chriſtus. ergo mortuus ⁊ viuus fuit vere idem numero. maior patet. q: ſicut ſor. inquantū ſor. eſt idem numero. ita xp̄s. minor autem non eget ꝓbatione. ſed ſi xp̄s fuit idē numero ⁊ corpus eius fuit idem vere numero: ⁊ remanſit idem mortuum ⁊ viuum: ⁊ ita fuerunt ibi plures forme. ¶ P̄. cum in corpore humano mortuo non ſit aliquid de humana natura niſi ſola materia: ſequiť ꝙ deus aliquando diſpoſuerit humanā naturā quā aſſumpſit. nā in triduo mortis xp̄s ſcḋm hanc poſitionem non fuiſſet humane nature: nec in toto: cum tūc non fuerit homo nec in partibus: cū corpus qḋ eſt altera partiū fuerit alterum ſcḋm naturā. ¶ P̄. ꝓpheta dicit nō dabis ſanctū tuū videre corruptionem: ⁊ exponiť de xp̄o: cōſtat aūt ꝙ hoc non poteſt intelligi de corruptione mortis: cum omnia euangelia cum concorditer dicant fuiſſe mortuum: quare opꝫ ꝙ intelligatur de corruptione corporis a ſua nā. ¶ P̄. hoc ꝙ dictū eſt nō dabis ſcm̄ tuū ⁊c. dictum eſt in preconiū xp̄i ad differentiā alioꝝ hominū quibus dictum eſt in perſona primi parentis: puluis es ⁊ in puluerem reuerteris. ſed ſi corpus xp̄i mortuū ita corrūpitur: vt ex eo alia natura generetur ⁊ fiat reditus ad materiā primā. ita incineratū ⁊ corruptū fuit ſicut alia corpora: quare eſſet preconiū ꝓphete. oportet ergo dicere: ꝙ aliqua forma ibi remanſerit. ¶ P̄. Ambro. in lib. de ſacris dicit. Idem vere: idem ſane corpus ꝙ ſumptū eſt de virgine: qḋ paſſum ⁊ ſepultum: quod reſurrexit ⁊ aſcendit ad celū: ⁊ ſedet ad dexterā dei patris: ⁊ venturū eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. ¶ Item idem in eodem ſic dicit: caro xp̄i que pependit in cruce: que iacuit in ſepulchro. ſꝫ veritas vniuſcuiuſqꝫ rei eſt a forma ſua. ſi ergo caro xp̄i: qui iacuit i ſepulchro fuit vera caro: oꝫ ꝙ habuerit formā carnis: quare caro xp̄i viua ⁊ mortua cū fuerit vera caro: opꝫ ꝙ hūerit eādē formam.

In contrariū autē eſt: quia ſi ſint plures forme in eodem ſuppoſito: aut ille oēs inducenť in vltimo inſtanti generationis: aut prius aut poſt. ſi in eodē: ergo idem motus ⁊ in eodē inſtanti terminabiť ad diuerſos terminos numero: ⁊ diuerſos in ſpecie: ⁊ ꝙ plus eſt deſperatos: cuiuſmodi ſunt anima ⁊ corporeitas: qḋ nec poſſibile: nec intelligibile eſt. Si autē prius tunc conſtat q: generatio ꝓprie ſumpta eſt in illo vltimo inſtanti. generatio autē eſt mutatio ſubſtātialis. ergo opꝫ ꝙ illud ſubiectū generationis in illo inſtāti ſubſtātialiť mutetur. ſed dictū eſt qḋ ante illḋ inſtās mā informať quibuſdā formis ſubalibus. ergo vel in illo inſtanti corrumpunť: ⁊ ſic nō remanebit niſi vna forma: vel manerēt: ⁊ ſic materia nō mutabiť ſubſtātialiť. ad qḋ ſequiť cōtradictionis implicatio: q: ſcꝫ mā in illo inſtanti mutareť ſubſtantialiť: ⁊ maneret in trāſmutata ſcḋm ſubām. non ſunt ergo plures forme in vno ſuppoſito. ſed vna tantū ſubſtantialis.

Reſpōdeo dicendū: ꝙ circa iſtam mām diuerſi inueniunť errores. nā quidā ſenſum preponentes intelligibili veritati: volētes ponere plures formas ſubales in rebus duꝫ tentant recedere ab vnitate: in qua precipue cōſiſtit ratio veritatis: ſicut ⁊ entis: q: ⁊ cum ipſo conuertiť: in diuerſas dilapſi ſniās diuerſimode errauerūt. nā qdā poſuerūt in rebus nālibus eſſe tm̄ duas formas ſubales. qdā vero tres. qdā tot formas quot genera: quidā ſcḋm quamlibꝫ perfectionē totius vel partis poſuerunt diuerſā formā ſubalē. quidā aūt poſuerunt plures aīas. quidā ex eis vnam tm̄ aīam cū forma corporeitatis: quidā vero in hoīe ſolū duas formas: in alijs aūt oībus vnam tm̄. Et vt breuiter dicam: q: iſti oēs reliquerunt vnitatē forme ⁊ veritatē: que vno modo ſe habꝫ: ⁊ adheſerunt falſitati: que infinitis modis poteſt contingere: in tātos: ⁊ tā varios inciderunt errores: vt etiā ſentientibus cū eis difficile. imo impoſſibile ſit viam aliquā eligere tutiorē. ſꝫ tamē quia oēs iſti vt videť in vno conueniunt. quia ſcilꝫ in pluralitate formarū: ⁊ quia veritatis manifeſtatio eſt eliminatio falſitatis. ideo ad prolixitatem vitandam primo premittenda eſt veritas huius qōnis. poſtea veroꝛ rationibus confirmanda: vt ſic ſimul ⁊ comprobeť veritas ⁊ falſitas confutetur. ⁊ ideo dicēdū ꝙ impoſſibile eſt eſſe niſi vnicā ſolā formā ſubſtantialem in ſuppoſito naturali. ¶ Ad cuius euidentiā prenotandū eſt ꝙ in vnaqꝫ re ſꝫ nature originē ſimplicitas cauſari videť ex idētitate nature. Illud enim cuius natura eſt indiuiſibilis in toto ⁊ in parte ſimplex eſſe videť: propter qḋ illud: cuius natura cōſiſtit in indiuiſibili vnitate adeo vt nec ſit ibi inuenire partē ⁊ partem ſummū ſimplicitatis optinet gradū: ſicut patꝫ in prima oīum cauſa. Idētitas aūt oīs vnitatem includit: ꝓpter qḋ dicit pħs in qnto metaphyſi. ꝙ vnum in ſuba facit idem. vnitas autem in vno quoqꝫ actum cōſequiť: ſicut ⁊ multitudo potentiam: ex quo patꝫ ꝙ tanto aliquid eſt ſimplicius qūto plus habꝫ de actu: ꝓpter qḋ etiā q: oīs forma ſcḋm eſſentiam ſuam eſt actus: cōmuni ſermone oēs forme ſimplices appellanť: ſꝫ in veritate vna forma minus ꝑticipet de ſimplicitatis natura quā alia: vt alibi oſtenſum eſt. Quanto autē aliquid eſt magis in actu: tanto eſt nobilioris nature ⁊ maioris virtutis: ex quo ſequiť ꝙ quāto aliquid eſt ſimplicius: tanto nobilius ⁊ v̄tuoſius. Uirtus autē cum imediate cōſequať eſſentiam ⁊ naturam rei: opꝫ vt tanto ſit magis vnita ⁊ ſimplicior: quāto nobilius ⁊ ſimplicius eſt habens virtutem illam ac per hoc cū agens tanto ſit maioris virtutis: ⁊ ad plura ſe extendat: quāto ſimplicius: vt oſtenſum eſt: opꝫ vt agens huiuſ. per vnicam virtutē poſſit diuerſos ⁊ multiplices effectus producere: quos inferiora ⁊ ignobiliora agentia nō poſſent ꝓducere: niſi per varias ⁊ diuerſas virtutes: ſicut videmus manifeſte in naturalibus. Nam agens compoſitum ⁊ particulare. puta equs pōt in productionem vnius forme tantū: per cuius productionem generat ſibi ſimile. ipſum autē corpus celeſte non ſolū poteſt in vnius: verū etiā in pluriū formarum productionem: de quo tamē conſtat: ꝙ ⁊ ſimpliciorem habꝫ naturā: ⁊ magis vnitā virtutē. ſic videmus ꝙ ſol per vnam ⁊ eandē lucē: que eſt naturalis ſolis ꝓprietas ſeu qualitas: ⁊ illuminat ⁊ calefacit: ⁊ ad diuerſarum in ſpecie productionē mouet. ſicut etiā videmus ꝙ in parte ſenſitiua ad aliam potentiā pertinet recipere: ad aliā retinere: ⁊ ad aliā iudicare de ſapore: ⁊ ad aliā de colore: que omnia altior ⁊ ſimplicior potentia. ſcꝫ intellus vnica virtute operať: ⁊ ita eſt in angelo reſpectu corporis celeſtis: ⁊ in deo reſpectu oīs agentis: q: ſcꝫ quāto ſimplicior ⁊ nobilior gradus agentis: tanto maior ⁊ vnior ⁊ ſimplicior ⁊ magis vnita eſt v̄tus: q̄ eſt pn̄ᵐ actionis.

Z. c. 20

Uide cōſimile a hoc doctore ſ tractatū de pluralitate formarum ⁊ in qōnibus diſputatis de aia q. j. ⁊. xj. ⁊ in prima parte ſum. q. 76. ar. 4.

ſeu cōmunicationis:ſicut luminoſitas vel ſplēdor cau
ſatur in aere ab ipſa luce ⁊ caliditas in calefacto ab ip
ſo calore:⁊ dealbatio ab ipſa albedine inquantū ſcilicȝ
⁊ luminoſitas conſequitur dyaphanitatē ſuppoſita pre
ſentia ſolis:⁊ caliditas cōſequit̄ vnionē caloris cum
ſubiecto preſuppoſita actione agētis:⁊ hoc modo effe
ctus non ſolum recipitur in patiente:ſicut aqua fontis
in riuulo. verum etiā in ipſa ſua cauſa:ſeu natura quāȝ
conſequit̄. vnde luminoſitas cauſata a luce dyaphano
informato per lucem:⁊ caliditas nō ſolū eſt in ipſo ca
lefacto: verum etiā in ipſo calore. Et huius quidē rō
eſt:q2 iſti effectus nihil aliud ſunt quā cōplementum
quoddā ⁊ actualitas ipſarū cauſarū ſuarū:ſicut lumi
noſitas eſt actualitas lucis:⁊ caliditas actualitas calo
ris. vnde nō pōt dici ꝙ inter lucē ⁊ aerē ſit medium lu
minoſitas. ſed potius ꝙ recipiat̄ in vtroq3:vel vt pro
prius loquamur conſequit̄ vtrumq3. ſcȝ aerem infor
matum luce preſuppoſita ſuperioris agentis actione.
ſcȝ ſolis. ſed tamen q2 luminoſitas in aere cauſat̄ a lu
ce. ideo ex cōmuni cōſuetudine dicimus ꝙ luminoſi
tas recipit̄ in aere:cū tamē recipiatur in vtroq3:⁊ ſm
iſtum modū intelligendū eſt de ipſo eſſe reſpectu for
me:quia ipſum eſt cōplementū ⁊ actualitas oīum for
marū:que tamē actualitas formas naturales nō cōſe
quit̄:niſi cum vniunt̄ ipſi materie:non quidem ꝙ eſſe
ꝑncipalr̄ ⁊ effectiue cauſet̄ a forma. ſed ipſā cōſequit̄
preſuppoſita actione diuina ⁊ nālis agentis:⁊ ideo ꝓ
pter talem cōcomitantiā dicit̄ cauſa inquātū complet
naturā rei ad quā ipſum eſſe cōſequit̄:⁊ per hūc modū
intelligenda ſunt oīa que hic diximus vl̄ dicemus de
ipſo eſſe. licȝ etiā predicta exempla nō oīo aſſimilent̄
ipſi eſſe ſubſtātiali: ꝓpter ꝙ nec ex eis argui pōt cōtra
predicta. ¶ His ergo ſic premiſſis ad euidētiā qōnis
dicendū ꝙ vna ſola forma ſubſtātialis eſt a qua com
poſitū. puta homo habȝ ⁊ eſſe ſube ⁊ corporis ⁊ aiatuȝ
⁊ ſenſibile ⁊ intellectuale ſiue humanū:⁊ oīa alia que
pertinēt ad nām ⁊ eſſentialē perfectionē ipſius. Nam
illud per qd̄ forma ſm totā ſuā ſubam cōicat̄ materie
eſt ipſa forme eſſentia que imediate ꝑme māe vnit̄:ꝑ
quā etiā vnionē cōicat̄ vel acquirit̄ māe ipſuȝ eſſe:qd̄
eſt ipſi⁹ forme:vel ipſius cōpoſiti actualitas ⁊ vltimuȝ
cōplementū. Intm̄ eni forma cōmunicat̄ materie in
quantū ſibi actu vnitur. Quēcūq3 aūt alicuius ſuba ſm
ſe totā ⁊ eſſentialiter cōmunicat̄ vel vnitur alteri cuȝ
virtus radicata ſit in eſſentia:oportet vt eidē cōmuni
cent̄ etiā omnes virtutes ipſius:ſicut impoſſe eſt. Et q2
perfectionē ſeu actū vniuſcuiuſq3 eſſentialē opȝ eſſe ꝓ
portionatū ipſi nāe:quā cōſequit̄:inde eſt:ꝙ ſicͭ forma
que cōmunicat̄ eſt vna ⁊ ſimplex multas in ſe ꝯtinēs
virtutes ſimplr̄ ⁊ vnite:vt predictū eſt. ita etiā ipſum
eſſe ꝙ ab ipſa forma cauſat̄ opȝ ꝙ ſit vnū ⁊ ſimplex in
ſe oēs perfectiones forme continens ſimplr̄ ⁊ vnite:ſi
cut erant in ipſa forme eēntia. Nam licȝ forma ipſuȝ
eſſe ab alio participet:tamen in ipſo compoſito cauſat̄
a forma. Et ꝓpterea cū ipſa materia cōparet̄ ad for
mam ⁊ eius eſſe:ſicut limitatū ⁊ determinatū ad ſim
plex ⁊ vle:vt dictū eſt:ex hoc ꝙ forma que dat eſſe ma
terie eſt vna:ſequit̄ ꝙ eſſe ſubſtātiale ſit vnū. ſed ex h̄
ꝙ in ipſo eſſe ⁊ in ipſa forma multe perfectiones cōti
nent̄ ſimplr̄ ⁊ vnite:quas mā vniformiter recipere nō
pōt:ſequit̄ ꝙ ad vnū eē ſubale receptū in materia ſeu
in cōpoſito cōſequātur diuerſe perfectiones eſſendi. ſic
ꝑ hoc ꝙ aīa inquātū eſt virtus oīum precedentiū for
marū. vt ꝑdictū eſt:recipit̄ in ipſa materia ⁊ cōmuni
cat ſibi vnicū eſſe ſubſtātiale ⁊ ſimplex:in quo omnes
virtutes quas habet aīa cōtinent̄ ſimplr̄ ⁊ vnite ſicut
in ipſa forma:ſicut ⁊ tota vtus caloris in caliditate cō
ſiſtit:que eſt caloris actualitas ad modū ⁊ ſimilitudi
nē ipſius eſſe ſubalis. ſed iſtud eſſe:licet mā in ſe ꝯſide
ratū vnite recipiat:tñ vtutes i ipſo eē:ſeu formas cōtē
tas ꝑꝑ ſue nāe ipfectionē vniformiter recipe nō pōt. ſȝ
diuerſimode. vnde ad vnū eſſe ſubſtātiale cauſatū ab
aīa vel quacūq3 alia forma quādo recipit̄ in materia:
cōſequit̄ quidē vna materie ſubſtantificatio tm̄. puta
ſicut ſubſtātia:vel natura humana. ſed tamē diuerſe ꝑ
fectiones eſſendi:cuiuſmodi ſunt eſſe carnis:⁊ corpei
tatis:⁊ nerui:⁊ ſanguinis:⁊ hꝫ. Non enim horū ꝯtrium
ſunt diuerſe forme ſubales:niſi diuerſum eſſe ſubſtan
tiale. ſed vna tm̄ forma ⁊ vnū eē ſubſtātiale:licȝ in eis
poſſit dici eſſe diuerſa nāe ꝑfectio:q2 ſcȝ alia eſt natu
ra carnis:⁊ alia oſſis. hoc aūt quomō poſſit eſſe. vt ſcili
cet aliquoꝝ ſit vnū eſſe ſubale:⁊ diuerſa nature perfe
ctio. conſiderādum eſt ꝙ aliter recipit̄ in ipſa materia
forma ſubalis:⁊ ipſuȝ eſſe ſubſtātiale:⁊ aliter virtutes
cōtente in ipſa forma:⁊ in ipſo eſſe ſubſtantiali. naȝ cū
materia nihil habeat de actualitate eſſendi niſi per ip
ſam formam:⁊ eſſe ſubſtātiale ab ipſa influxū:vel in
ipſa re mediante forma recepta de neceſſitate oȝ:ꝙ ſi
cut forma eſt vna ⁊ actualitas eius vna. ſ. ipſum eē. ita
etiam vnite ⁊ ſimplr̄ a materia recipiat̄. Naȝ ſicͭ actua
lis entitas eius ⁊ vnitas in materia cauſat̄ per ipſā for
mā. ſed q2 materia ꝓpter elōgationē potentie ab actu
omnes effectus virtutū ⁊ perfectionū:que ſunt in ipſa
forma ſimpliciter ⁊ vnite capere non poteſt:oportet vt
illarum virtutum ſeu perfectionum effectus diuerſos
in diuerſis ſui partibus diuerſimode recipiat ſimul cū
ipſo eſſe ſubali:vt ſic qua in aīa vel quacūq3 alia for
ma eſt virtus ⁊ poteſtas ad cauſandū eſſe carnis ⁊ eſſe
nerui ⁊ oſſis:que omnia vnite continent̄ ⁊ ſimplr̄ in ip
ſa aīe eſſentia:ſicut in cauſa:⁊ ſimplr̄ ⁊ vnite influun
tur in ipſam materiam ab ipſa aīa inquantum ei dat
vnicum eſſe ſubſtātiale:in quo ſimpliciter ⁊ vnite oīa
iſta continent̄ in ipſa materia ſeu compoſito:⁊ in om
nibus partibus eius eſſe ſubſtātiale ſit vnitū. ſed effe
ctus diuerſarū virtutū ⁊ perfectionū in vno eſſe ſubſtā
tiali cōtētaꝝ vnite ⁊ ſimpliciter:q2 ibi materia in vno
capere nō poteſt neceſſe eſt diuerſificari i diuerſis par
tibus materie vt inueniant̄ impreſſi vel cauſati: vt ſic
lȝ vnū eſſe ſubſtantiale ſit in hac parte materie:⁊ in il
la:tamen quia ipſum eſſe ſubſtātiale ſeu forma in hac
parte materie vnum effectū de numero virtutū que
ſimpliciter ⁊ vnite continent̄ in ipſo vel ipa cauſauit ⁊
influxit. videlicȝ carnis perfectionē:⁊ in alia aliū. ſcȝ
perfectionē oſſis:vnde eſt ꝙ hec pars dr̄ caro:⁊ illa os.
Ex quo patet ꝙ lȝ vnum ſit eſſe ſubſtātiale diuerſaruȝ
partium materie:tamē aliquid pertinet ad eſſentialeȝ
perfectionē vnius partis:ꝙ non pertinet ad perfectio
nem alterius. Cuius ratio eſt:quia ſicut dixi:cum alio
ſue virtutis effectu recipit̄ ipſum eſſe ſubale:⁊ ipſa for
ma in hac parte materie quā in illa:⁊ ideo cū ille par
tes:que habent diuerſas perfectiones eēntiales ⁊ phy
ſicas poſſint dici hr̄e diuerſas naturas: manifeſtū eſt
ꝙ caro ⁊ neruus poterūt dici ꝙ habuerūt diuerſas na
turas:⁊ tamē habeāt vnicū eē ſubſtātiale. ¶ Et ſi que
rat̄ quid cauſet iſtā diuerſitatē:vt ſcȝ forma huic par
ti materie influat vel in ipſa cauſet hunc effectum:⁊ in
alia aliū. iam dicta eſt cauſa. videlȝ imꝑfectio māe:q̄
non pōt oīum virtutū effectus:que in forma vnite cō
tinentur:vnite ⁊ ſimplr̄ in eadem parte recipere. Si au
tē queratur:quare in hac parte potius recipitur ipſum

eſſe ſubſtātiale cū3 hoc effectu qui eſt dare eſſe carnis
quā in alia. ¶ Dicendū ꝙ eſt:q2 vna pars materie eſt
ſic diſpoſita: ⁊ alia non: lic3 enim omnes partes mate-
rie equalr ſint diſpoſite ad receptione3 eſſe ſubſtantia-
lis ⁊ forme: tamē vna eſt magis diſpoſita: vt ꝑ eſſe ſub
ſtantiale recipiat perfectionem carnis quā alia. ¶ Et
ſi tūc queraṫ quid diuerſas partes materie diuerſimo
de diſponat: dicēdū ꝙ cū omne agens intendat agere
ſibi ſile: ⁊ materia ſit ꝓpter formā: ⁊ nō ecōuerſo. ipſu3
agens ꝙ preparat materiā genito: vel rei generāde me
diantibus qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: ⁊ virtute ſue
forme ſubalis ⁊ vlis agentis diuerſas partes materie
diuerſimode diſponit ſm ꝙ congruit diuerſis ꝑfectio
nibus forme ſubalis quā intēdit inducere. Quia vero
quedā perfectiones in natura talem habēt ordine3 ad
inuicem: ꝙ vna eſt diſpoſitio ad alteram: ſicut minus
perfectū ad magis perfectū. inde eſt ꝙ quādo ipſa for-
ma coniungitur mãe nihil ꝓhibet: quinimo eſt neceſ-
ſarium: vt vni ⁊ eidem parti materie conferendo eſſe
ſubale: conferat etiā plures perfectiones eſſendi. Cuius
ratio eſt: q2 lic3 mā ſm ſe non poſſit in vna ⁊ eadē par-
te diuerſas recipere perfectiones: quarū vna nō ſit diſ-
poſitio ad altera3: ſicut diximus de carne ⁊ oſſe: tamen
bene pōt plures recipere: ſi vna diſponat ad altera3: eo
ꝙ vna iuuat ⁊ ampliat potentiā mãe ad receptionem
alterius: ⁊ maxīe qn̄ oīa illa ſunt effectus vni9 ⁊ eiuſdē
forme: ⁊ eiuſdē ſubalis eſſe: q2 alr eſſet impoſe. vt īfra
oſtendeṫ: ſicut corporeitas diſponit quodāmō ad eſſe
carnis: ⁊ caro ad eſſe viuū: ⁊ eſſe viuū ad eſſe ſenſitiuū.
vnde in talibus pōt materia ſm eandē partē recipe di
uerſas ꝑfectiōes: ſicut eadē pars eſt ſubā ⁊ corpus: ⁊ ca-
ro ⁊ viua: ⁊ eſt ſentiens. Nō tamē iſte perfectiones ſūt
niſi ab vna forma: vt dictū eſt. Quia vō ad quālib3 ꝑfe
ctionem eſſendi cōſequunṫ determinata accidētia. iō
quālib3 partē compoſiti diuerſa accidentia cōſequūṫ
ſm ꝙ eſt diuerſis perfectionibus informata. puta ſm
ꝙ materia recipit eſſe ſube cōſequunṫ ipſam oīa acci-
dentia: que conſequunṫ nām ſubſtātie cōpoſite ex con
trarijs: cuiuſmodi ſunt qualitates actiue ⁊ paſſiue ⁊ ac
tio ⁊ paſſio ⁊ huius. Scdm aūt ꝙ recipit eſſe corporeū:
cōſequunṫ ipſam omnia accidentia: que ꝯueniunt cor
pori inquantū eſt corpus: ſicut trina dimenſio: put tri-
na dimenſio eſt in genere quātitatis: ⁊ albedo ⁊ nigre-
do: ⁊ hō9. q2 quātitas eſt primū ſubm coloris. Scdm āt
ꝙ in ipſa eſt vlterius ꝑfectio nerui vel carnis cōſequū
tur ipſam durities vel mollities vel rubedo ⁊ hō9. qua
nerui vel carnis nature conueniunt. Cum enim forme
accidentales cauſenṫ nō ex ipſa forma: vel ex ipſa ma
teria tantū. ſed potius ex ipſo cōpoſito: ſeu eſſe cōpoſiti
diuerſe inueniunṫ perfectiones eēndi: ⁊ ſm hec diuer-
ſe ex eis cauſanṫ forme accñtales: ſ3 quas partes eiuſ-
dem compoſiti habentes vnu3 eſſe ſubale: ⁊ diuerſas
perfectiones nãe ab inuicē differant. Ex quo p3 mani-
feſte ruditas ⁊ imbecillitas itellꝰ illoꝝ: qui dicūt ꝙ ſi
ſit tñ vna forma in cōpoſito ſequeṫ ꝙ fantaſtice no-
bis apparet diuerſitas inter carnē ⁊ neruū. pat3 etiā ꝙ
ſm hoc nec ſenſus decipiṫ: cū ſint ibi diuerſe forme ac
cidentales: quas. ſ. ꝓprie pertinet ad ſenſu3 percipere:
nec etiā itellꝰ: cū ſint ibi diuerſe ꝑfectiones nãe. Et vt
hoc quidem manifeſtius appareat: ponemus in exem-
plo ſenſibili. Deṫ eni ꝙ ſit aliqḋ corpus cōpoſitū ex ce
ra ⁊ luto: cui quide3 imprimaṫ calor ignis ad modum
quo in mā eſt forma ſubalis. tunc eni calor in toto illo
cōpoſito erit vnus: ſicut ⁊ forma ſubalis in materia eſt
vna. ⁊ effectus eius ꝑncipalis: qui eſt calefactio in toto
illo cōpoſito: ⁊ in qualib3 parte eius: erit etia3 vnus: eo
ꝙ ſingule partes calefiēt. ſicut ⁊ effectus ꝑncipalis for-
me qui eſt eſſe ſubſtātiale in tota materia: ⁊ in qualib3
eius parte eſt vnus. ſed tñ q2 in calore eſt virtus calefa
ciendi: ⁊ virtus indurādi: que quidem virtutes nō poſ-
ſunt adeo vnite ⁊ ſimplr recipi in illa materia: ſicˀ ſunt
in ipſa caloris virtute. ideo ipſa calefactio: que poſita ē
eſſe actus caloris: ſicut ⁊ eſſe eſt actus forme in vna ꝑ-
te illius compoſiti. ſ. in cera recipiṫ cū hoc effectu ꝗ eſt
liquefacere ⁊ in alia. ſ. in luto cū hoc effectu qui eſt idu
rare. Sic enim ⁊ ipſum eſſe ſubale: ⁊ ipſa forma ſuba-
lis in vna parte mãe recipiṫ vt dās eē carnis: ⁊ in alia
vt dans perfectionē ⁊ nā3 nerui: ⁊ tamē nulla pars eſt:
que non habeat vnū eſſe ſubale: ſicut nec aliqua pars
erat in illo compoſito. ſ. nec cera: nec lutum: que nō eēt
calefacta. Hoc aūt exemplū l3 ſimile: tñ forte in aliq-
bus eſt diſſimile: in quibus poſſet formari inſtantia. ſ3
ſm phm in lib. ꝑoꝝ: exempla non ponunṫ: q2 oīno ita
ſint. ſed vt ſentiant qui addiſcant. Ex oībus ergo ſupra
dictis p3: q2 omnes perfectiones nãe ſaluanṫ ſuppoſi-
ta vnitate forme: ꝓpter ꝙ fruſtra poneremus plures
formas: cum natura paucis minimiſq3 cōtenta ſit ſm
Boetiū. qnimo neceſſe eſt cum falſum opponaṫ vero
cōtrariā poſitionē coꝝ. ſ. qui ponūt plures formas erro
nam eſſe ⁊ fantaſticā: ⁊ cōtrariā veritati. Que quidem
duo. ſ. noſtre poſitionis neceſſaria veritas: ⁊ ꝯtrarie po
ſitionis falſitas multiplr pōt oſtendi. Et primo ponaṫ
rō noſtri doctoris in theo9 fratris Tho. de aqno: ꝗ hu-
ius poſitionis ⁊ ꝯcl'onis fuit auctor precipuus ⁊ defen
ſor: ⁊ ſumitur ex coniunctione eſſe ſubalis cum ente.
Inter oīa enim eſſe eſt illud qḋ imediatius ⁊ intimius
conuenit rebus: vt dˀ in libro de cauſis. vnde oport3 ꝙ
materia habeat eſſe actu per formā ⁊ ꝙ forma dās eē
materie ante oīa itelligaṫ aduenire materie: ⁊ imedia-
tius ceteris ineſſe ſibi. Eſt aūt hoc ꝓpriu3 forme ſuba-
lis: ꝙ dat mãe eſſe ſimplr. Ipſa eni3 eſt: per quā res eſt
ipſu3 qḋ eſt: nō aūt per formas accidentales hab3 eſſe
ſimplr. ſed eſſe ſm qd: puta eſſe magnū: vel coloratu3:
vel aliquid tale. ſi qua igiṫ forma eſt que nō det mate
rie eſſe ſimplr: qḋ eſt eſſe in actu. ſed adueniat mãe ia3
exiſtenti in actu per aliquā forma3: nō eſt forma ſuba-
lis. Ex quo p3 ꝙ inter formā ſubalem ⁊ materiā nō po
teſt cadere aliqua forma ſubalis media: ſicut volūt po
nentes plures formas: ⁊ diuerſas ſm ordinē diuerſorū
generū: vt puta ſi dicamus ꝙ ſm vnā forma3 hab3 ꝙ
ſit ſubſtantia in actu: ⁊ ſm aliā ꝙ ſit corpus: ⁊ iterū ſm
aliā ꝙ ſit aiatū: ⁊ ſic deinceps: ſm eni hanc poſitione3
ſola ꝑma forma: que facit ſubſtantiā in actu: eſſet ſuba
lis: oēs alie accñtales. op3 ergo dicere ꝙ eadē numero
forma ſit: ꝑ quā res h3 ꝙ ſit ſubſtantia ⁊ corpus: ⁊ in vl
tima ſpē ſpecialiſſima: ⁊ in oībus intermedijs. Non ꝗ̄
eſt niſi vna forma ſubſtātialis in vno cōpoſito. ¶ In
iſta aūt rōne: nulla propoſitio eſt dubia: nec ꝓbatione
egēs. ſed tñ q2 intellꝰ quorūdā ſe h3 ad ꝓpoſitiones ve
riſſimas ⁊ certas: ſicut oculus noctue ad luce3 ſolis. iō
ipſas rudiſter explanando cōfirmabimus: vt ſic rudib9
ingenijs ꝓbationis locū obtineat explanatio veritatis
primū ergo qn̄ diciṫ ꝙ eſſe intimius ineſt rei: lic3 ꝓba-
tū ſit per auctoritatē phī: poteſt tamē ſic ꝓbari. Ulti-
mū ⁊ per ſe cōplementū oīs nãe ſm ꝙ huius eſt maxi
me intimū ei: ſicut vltimū cōplemētū eēntie deſſigna-
te per diffinitionē eſt dr̄ia vltima: que maxime eſt inti
ma ipſi nature diffiniti: vt rationale nature humane.
ſed omne ens vltimum complementu3 in actu acqui-
rit per ipſum eſſe. ergo eſſe inter omnia eſt maxime in-
timum

timũ ipſi rei. ¶ P̃. illud ſine quo nullũ ens põt eẽ vel intelligi vt ens ſimplr: qd̃ eſt eſſe in actu ſm p̃bz in p̃io ⁊ q̃nto phyſicoꝝ: ⁊ ꝓbari põt: qr ꝙ nõ eſt in actu: nihil eſt ſm rem: ſed ſoluz in itellectu eſt maxime intimuz ipſi enti. Nã ⁊ ſi nõ eſſe ſaltẽ nihil eſt adeo parũ extrinſecũ rei: quin poſſit intelligi ſine illo. ſed nullũ ens ſub rõne entis ſimplr: qd̃ eſt eſſe in actu. vt probatũ eſt. poteſt eſſe vel intelligi abſqz eſſe ſubali de rebus phyſicis loquẽdo. ergo iter oia eſſe eſt maxime intimũ ipſi rei. Qd̃ aũt ſcd̃o aſſumebat ratio p̃inducta. ſ. ꝙ forma daret eſſe ſimplr qd̃ eſt eſſe in actu: ſic ꝓbaẽ. Ois forma eſſentialiter vnita mãe cõfert ſibi ⁊ eẽntialr cõiungit id qd̃ ipſa forma eſſentialr eſt: ⁊ quantũ ad eã ↄſequiẽ huius aũt ꝓbatio eſt per cõmunẽ animi cõceptionem que eſt: qr de quolibz eſt affirmatio vel negatio vera. ſz oppoſita cõtradictorie iſti. hec. ſ. ꝙ forma quedã ſubalis eſſentialr vnita mãe nec cõfert ſibi vel ei eſſentialiter cõiungit id qd̃ eſt: neqz aliqd quod ipſaz cõſequaẽ eſt manifeſte falſa. ergo p̃ma eſt vã. ſed ois forma ſubſtantialis eſſentialr eſt actus: ⁊ eſt ſuba: ⁊ ad ipſam cõſequiẽ eſſe ſubale. ergo ois forma ſubſtãtialis cõfert ⁊ cõiungit mãe eſſentialr actũ ⁊ nãm ſube. ſed ois potẽtia eſſentialr vnita actui ſubali ⁊ hñs eſſe ſubale ⁊ eſt ſuba: ⁊ eſt in actu. ergo ois forma ſubalis cõiuncta materie faciet ipſaz ſubaz in actu: qd̃ eſt dare eſſe ſimplr. ¶ Qd̃ aũt tertio aſſumebaẽ. ſ. ꝙ ſi aduenirent alique forme rei exiſtenti in actu: eſſent accidentales per ſe pz ⁊ probaẽ ex dictis. Nam id qd̃ eſt nõ fit. ſi ergo aliqua forma aduenit exiſtenti in actu: non facit ipſam ſubſtantiaz in actu: qr iam eſt. ſed ſicut mõ ꝓbatũ eſt. ois forma ſubalis cõſtituit neceſſario ſubaz in actu. g̃ nulla adueniens exiſtenti in actu eſt forma ſubalis. vna g̃ eſt forma tm̃ in ſuppoſito: vt doctoris theologi demõſtratio cõcludebat. ¶ Scd̃o veritas huius poſitionis ⁊ cõtrarie poſitionis falſitas põt oſtendi ex eiuſdẽ eſſe vnitate. quecũqz eni habẽt plura eẽ ſubalia impoſſibile eſt eſſe eſſentialr vnũ. ſed oẽs partes cuiuſlibet ſube nãlis ſunt eſſentialr vnuz. ergo impoſſe eſt vt in aliqua ſuba nãli ſint plura eẽ ſubalia. vt. ſ. ſit aliđ eẽ ſube: aliđ carnis: aliđ corpis: ⁊ ſic đ ceteris. ſz ad p̃les forſas neceſſario conſequũtur plura eſſe ſubalia. ergo ipoſſe eſt in aliquo ſuppoſito eſſe plures formas ſubales. Probatio maioris: eſſe ſubale eſt actualitas eẽntie vel forme: cum per ipſum vnũqđqz ſit actu vt ex ſupioribus pz. vbi g̃ ſunt plura eẽ ſubalia: ſunt plura actualr: que aũt ſunt plura actualr. ſunt actualr diſtincta: qr actus diſtinctionem importat: ⁊ ſi illa eſſe ſint ſubalia ſequiẽ neceſſario: ꝙ ſint actualr ⁊ ſubalr diſtincta. ſed que ſunt plura actualr: ⁊ ſubalr: vel eſſentialr diſtincta: qr vtrũqz ſeqẽ ex virtute argumẽti. impoſſe eſt qđ ſint eſſentialr vnũ: qr hoc implicat ↄtradictionẽ. ſ. ꝙ aliqd ſit eẽntialr diſtinctũ ⁊ eẽntialr vnum. ergo impoſſe eſt ea que hñt plura eſſe ſubalia eſſe eſſentialr vnũ. Probatio maioris eſt: qr ſi non ſunt eſſentialr vnum. ergo accidentalr vnũ. ſed modũ vnitatis ſube cõſequiẽ modus entitatis: qr ens ⁊ vnuz cõuertunẽ. ergo ſi nõ ſunt eſſentialr vnũ eſſet ens per accñs: vel ad minus id qđ cõſtitueret erit ens p accñs. Probatio aũt alterius ↄñtie illius. ſ. ꝙ ad oẽm formã cõſequaẽ eẽ eſt: qr vnũqđqz qđ eſt actu hz actualitatẽ ſuã. ſed impoſſe eſt formã eſſe in mã: qn ſit actu g̃ ipoſſibile eſt formã eſſe in materia: quin conſequaẽ ipſam actualitas eius que eſt ipſum eſſe. ¶ P̃. forma dũz eſt in materia ſtatz ⁊ eſt ens ⁊ cõſtituit ens. ſed ens actu nihil eſt niſi per eſſe. ergo ſtatim cũ forma eſt in materia: cõſequaẽ neceſſario ipſum eſſe ſubſtantiale: ſi ſubſtantialis ſit vel accidentale: ſi ſit accidẽtalis. ¶ Tertio ex natura effectus ſubſtantialis forme. Certum eſt enim ꝙ quelibz forma ſubſtantialis habz aliquẽ effectum: puta quia forma lapidis cõfert lapideitatẽ: ⁊ aĩa rationalis rõnalitatẽ. aut ergo vltimus effectus ⁊ p̃ncipalis vltime forme ſubſtantialis. puta lapideitas: vel rationalitas: vt ita loquamur: includit in ſui rõne ſubſtantiam. ita. ſ. ꝙ cõſtitutũ vel effectũ per vltimã formã inquãtũ huius ſit ſubſtãtia vel in genere ſube: aut non. ſi diciẽ ꝙ natura cõſtituta per eã nõ eſt ſuba. ergo illa forma eſt accidens ⁊ nõ ſubſtãtialis: cum probatũ ſit oẽm formã ſubſtantialẽ cõſtituere ſubam. ſi vero illa natura eſt in genere ſubſtantie ſequũẽ duo. Et p̃mo ꝙ ab vna ⁊ eadẽ forma p̃ñt eſſe diuerſe ꝑfectiões ⁊ diuerſoꝝ generꝝ. ſ. ꝑfectio ſube ⁊ ꝑfectio lapideitatis vel aiatiõis. manifeſtũ eſt eni ꝙ vltima forma dat aliqđ eſſe ſpecificũ p̃ter eſſe ſubſtãtie. hoc aũt eſt cõtra ponẽtes plures formas. Scd̃o vero: qr ſi illa vltima forma conſtituat ſubſtantiã cõſtat ꝙ vlterius facit ipſaz animatã. ſuppoſito ꝙ illa forma ſit aĩa. Sed ſubſtantiam aiatam impoſſibile eſt eſſe vel conſtitui in nã quin ſit corporea. ergo ſi illa vltima forma conſtituit ſubſtantiam animatã: vt probatũ eſt. ſequiẽ neceſſario ꝙ conſtituat ipſam in eſſe corporeo: ⁊ per ↄñs carneo: cuz ſolum tale corpus in natura poſſit eſſe aiatum: ⁊ ita oẽs perfectiones eſſent ab vltima forma. Quare vel oportet dicere ꝙ ꝓpria forma corporeitatis vel ſubſtantie que ibi proponiẽ p̃fuiſſe corrũpaẽ: vel ꝙ ſint ibi q̃tuor ſube ⁊ due corporeitates: vel quatuor: cuz impoſſe ſit aliquã formã cõſtituere aliquã ſubſtantiã phyſicaz: quin faciat ipſam corporeã: ⁊ ſic erunt ibi fruſtra: qđ ẽ impoſſe. neqz eni poteſt dici ꝙ aiatio ⁊ ſubſtãtialitas ⁊ corporeitas ſint a primis formis: ⁊ lapideitas vel rationalitas ſit ab vltima forma: quia vt iã dictuz eſt: de illo ſolo vltimo effectu ſeu cõſtituto per vltimã formã querimus. vtrum. ſ. ſint in genere ſubſtantie: vel non. ¶ Quarto ex partium eſſentialiuz: adinuicẽ. Tõ eni ſiue qđlz aliud compoſituz: ⁊ partes eius ⁊ omnia que cunqz ſunt in ipſo preter accidentia aut differt abinuicem per eſſentiam vel eſſentialr: aut non. ſi differt. ergo partes cuiuſlibz compoſiti habent aliã eſſentiam ⁊ aliud eſſe ſubſtantiale ab ipſo toto: qr que inter ſe diuerſa ſunt: alteri eſſentialiter vnum eſſe non poſſunt. ſed illud ꝙ differt ab aliquibus per eſſentiam habet aliam eſſentiam ab eſſentia ipſorũ: quare ſequiẽ ꝙ totum habeat aliam eſſentiam a ſuis partibus: quod eſt oĩno impoſſibile. nam ſm hoc totum non eſſet eſſentialiter compoſitũ ex partibus. ſed haberet quandam aliam eſſentiam ſimplicẽ non ex partibus conſtitutã: ⁊ per cõſequẽs partes quotcũqz eſſent nõ facerent cõpoſitionem in toto: ac per hoc vnũ non eſſet magis cõpoſitum. ſcz ꝙ haberet multas partes: ꝙ̃ aliud q̃ nullam partem haberet. Si autẽ ſunt idem per eſſentiaz adinuicez. ergo poſſunt eſſentialiter de ſeinuicẽ predicari. nam cum in eſſentiali predicatione predicatũ deſignetur habere eſſentialẽ vnitatez cũ ſubiecto: omnia que ſunt eſſentialiter vnũ poterunt ſic de ſe inuicẽ ꝑdicari. ſed que ſunt a diuerſis formis non predicantur eſſentialiter de ſeinuicez. ergo omnes p̃tes id qđ ſunt erunt ab vna forma ſubſtantiali: ⁊ per conſequens ipſum totum. Probatio autem aſſumpte eſt. quia ad diuerſas formas ſequunẽ diuerſa eſſe: vt ſupra oſtenſuz eſt. ergo ſi ea que ſunt a diuerſis formis de ſeinuicem eſſentialiter predicari poſſunt: ſequeẽ ꝙ eſſe vnius poſſit ineſſe alteri. ⁊ vnum de altero predicari. vt dicam

ꝙ aurū eſt cupꝛū: ꝛ eſſe auri eſt eſſe cupꝛi: qḋ eſt impoſſibile: nō ſunt ergo plures forme in ſuppoſito. ❡ Quinto ex nā ſubiti: aut eniʒ pmū ꝛ imediatum ſubʒ forme ſubalis eſt mā pꝛima abſqʒ omni forma: aut mā iam actu iformata per aliquā formā ſubalē. ſi pꝛima mā. habeo ꝓpoſitū. ſ. ꝙ vna ſola forma erit in cōpoſito: ex q̄ eni vlteriꝰ forma imediate vnit̄ mãe pme: nulla alia ineſſe pōt. ❡ Si aūt dicat̄ eſſe mãʒ iaʒ actu iformatā per aliquā formā ſubalē. tūc aut illud ſubʒ ſic iformatū in receſſu vltime forme cozrumpit̄: aut nō. ſi nō cozrumpit̄. ḡ illa nō erat forma ſubalis: qꝛ ſm pħm ſolaʒ forma accñtalis eſt que pōt adeſſe ꝛ abeſſe pter ſubiti corruptionē. Si aūt corrūpit̄: ex quo mā nō eſt pmū ꝛ imediatū ſubm forme: niſi per illas formas: ſequit̄ neceſſario ꝙ ille forme i ſeparatiōe aie: vel cuiuſcūqʒ forme ſubalis ſpecifice corrūpant̄: qḋ eſt cōtra poſitionē aduerſarij: ꝛ per ꝯñs cū corruptio vnius ſit gnãtio alterius: nec in eodē inſtanti poſſibile ſit diuerſas formas ſpē in mām introduci. ſequit̄ neceſſario ꝙ alia forma que itroducit̄ poſt corruptionē vel vt ꝓprius loq̄mur in ipſa ſeparatione: qꝛ totū fit in vno inſtanti. puta gr̄a exēpli. forma ignis vnit̄ imediate mãe prime: ꝛ ita ad minus in illo erit vna forma: ꝛ per ꝯñs in oībus que ꝑ corruptionē vnius ex altero gnãnt̄. quare cuʒ oia que ſunt generent̄ ꝑ corruptioneʒ alioꝝ. ſequit̄ ꝙ in oībus ſit vna tm̄ forma: vel ſi hoc nō concedat̄: ſequit̄ ꝙ ois forma ſubalis ſit accidēs: cū ſibi ꝯueniat diffinitio accidentis: que eſt adeſſe ꝛ abeſſe pter ſubiecti corruptionē. nō ḡ ſunt plures forme in vno. ❡ Sexto ex modo eſſendi in toto ꝛ in parte. naʒ ſi alia eſt forma ſubalis carnis: ꝛ alia oſſis: ꝛ ſic de ceteris partibus. ſequit̄ ꝙ ꝑtes ſint actu diſticte in toto ꝛ a toto. ſed ptes in toto nō pñt eſſe niſi in poª. ergo nō ſunt plures forme in ſuppoſito vno. ꝓbatio maioris eſt: qꝛ oia quoꝝ eſt aliḋ ꝛ aliḋ eſſe actuale ꝛ ſubale. illa ſunt actu diſtincta inter ſe ꝛ a tertio. ꝛ huiꝰ ꝓbatio eſt: qꝛ eius ꝯdictoria eſt ipoſſi. hoc ſcʒ ꝙ ꝗdā habeāt diuerſaʒ ſubaʒ ꝛ habeāt aliud ꝛ aliḋ eſſe actuale: ꝛ tn̄ ſunt vnū actualr̄ ꝛ ſm ſubam: ſic eniʒ eſſet vnū ꝛ nō vnū ſm idē. ſ. actualr̄. ſed quoꝝ ſunt plures forme ſubales ꝛ diuerſe ſpē. illa ēt hñt diuerſaʒ ſuē eſſentie nãm: cū forma ſubalis nãm rei cōſtituat: ꝛ diſtinctū eſſe: cū quālibʒ formā ſubalē neceſſario cōſeq̄t̄ eē ſubale. Manifeſtū ē aūt: ꝙ ea q̄ ſūt diſticta eēntialr̄ ab īuicē nō pñt eē vnū eēntialr̄ cū tertio ꝑ locū fundatū ſuꝑ oppoſito illius maxime: qꝛ quecūqʒ vni ꝛ eideʒ ſunt eadē: ipſa ſunt eadē inter ſe. q̄re vlterius ſequit̄ ꝙ partes ſunt diſtincte a toto per eſſentiā: qḋ eſt impoſſe ꝛ improbatū ſupius. minor ꝓbat̄ pmo per auctoritateʒ phi in 8° phyſi. vbi hoc expꝛeſſe dicit: ꝛ in 4°. ſ. ꝙ in to-

T.c.27. to ptes non ſunt actu. ſed potētia. Scḋo vō qꝛ ſi partes

T.c.32. eſſent in actu: vt oſtenſum eſt. ſequeret̄ ꝙ eſſentialiter eſſent diſtincte ꝛ inter ſe ꝛ a toto: ꝛ ſic ſequit̄ ꝙ nō ſint vnū inter ſe ꝛ cū toto: niſi per accñs: ꝛ vlterius ꝙ totuʒ ex eis cōſtitutū ſit ens ꝛ vnū per accñs: cū ens ꝛ vnum cōuertant̄. ❡ Septimo ex vnitatis ꝑfectiōe: formarū eni diuerſarū ſpē opʒ vt eſſentiales virtutes ſint oppoſite ꝛ diuerſe. virtus aūt vnius oppoſite impoſſe eſt vt ꝑficiat aliud eſſentiali perfectione: nec eius ꝓprias paſſiones ꝛ accidētia cōſequētia illā ſpēm inquātū huius: ſicut virtus albedinis nō pōt eſſentiali perfectione perficere magnitudinē: gn potius ipſam attingēdo corrūperet: neqʒ etiā pōt eā ꝑficere quo ad certa accidētia vl̄ paſſiones. puta quo ad diſgregationē vel aliqḋ huius. ſed virtus aie in corpe aīalis eſſentialē perfectionem confert quātitati ꝓpꝛij corporis: vel ad minus perficit ipſam quo ad eius propria accidētia: ꝛ carneitati ſimiliter ꝛ neruo ꝛ oſſi. ergo ab eadē forma eſt quātitas corporis: ꝛ per ꝯñs corporeitas: ꝛ caro: ꝛ os: a quo eſt aiatū ꝛ ſimilr̄ poſſet argui de alijs formis. non ergo ſunt plures forme in ſuppoſito: cū oēs perfectiones ſint ab vna. Probatio maioris eſt: qꝛ forme ſm ꝓpꝛiam eſſentiaʒ ſunt actus. actus aūt ab actu diſtingui non pōt niſi vel formalr̄ vel mãliter: ꝛ ſi quidē materialr̄ cauſat diuerſitatē numeralē. ſi aūt formalr̄: hoc nō pōt eſſe neqʒ intelligi niſi per oppoſitionē in nãlibus: que cauſat diuerſitatem in ſpē: ex quo patet ꝙ pncipiū diuerſitatis ſpecifice eſt oppoſitio. Manifeſtū eſt āt ꝙ eſſentialr̄ virtus cōſequit̄ nãm eſſentie a qua fluit: qꝛ neceſſe eſt vt oppoſitarū formarū vel diuerſarū ſpecie ſint oppoſite virtutes: eo ꝙ diuerſitas ſpeciei oppoſitioneʒ includit. hoc etiā pōt probari per inductionē in oībus: qꝛ ſcilicʒ oium diuerſoꝝ ſpecie eſſentiales virtutes inueniunt̄ oppoſite ꝛ diuerſe. Probatio aūt minoris eſt. qꝛ diſtenſio eſt eſſentialis perfectio quātitatis: vel ad minus ciꝰ propꝛiū accidens ſiue paſſio: cū in nullo inueniat̄: niſi vel in quātitate: vel gr̄a ꝗtitatis: neqʒ eni ens vel ſubſtantia diſtenſionē hʒ inquātū ens vel ſuba. ſed potius inquātū quāta eſt. ſimilr̄ etiā figure eadē rōne eſt ꝓpꝛa paſſio quātitatis. Hec aūt in corpore hūano cauſant̄ ex virtute aie: nutritiua. ſ. ꝛ augmentatiua: ꝛ ſimilr̄ etiā cōſtat ꝙ complexio eſt nãlis ꝛ eēntialis perfectio carnis. hoc aūt cauſat̄ in corpe ab aīa. Cuius ꝓbatio eſt: qꝛ vbi diuerſe aie. ibi diuerſe cōplexiones in carne: ſicut in hoie ꝛ boue. forma aūt carneitatis ſi eēt vna in oībus vt aduerſarij fingunt: talem diuerſitatē nō poſſet cauſare: quare oʒ vt corporeitas ꝛ carneitas vl̄ ſint ab eadē forma ſpecie cū ipſa aīa ꝛ diuerſa numero: ꝛ ſic eſſet ſuperfluitas in ope nãe: qḋ eſt impoſſe: vel opoꝛtet dicere neceſſario: ꝙ oia hec ſint ab eadē forma numero. ſ. ab ipſa aīa: ꝛ ſic hr̄ propoſitū. ſtultū eni eſſet dicere ꝙ vna ſit forma corporeitatis in oībꝰ: ꝛ tamē hoi cōferat figurā humanā: ꝛ alijs aliquā: q̄re dōm eſt ꝙ ſit ab aīa: ꝛ cū figura ſit ꝓpꝛa ꝗtitatis paſſio: ꝛ paſſio cauſet̄ ab eodē a quo ꝛ rei eſſentia: cōſequit̄ eni eſſentialia pncipia: ſequit̄ ꝙ corporeitas ſiue quātitas non ſit ab alia forma niſi a ſola aīa. ❡ Octauo ex effectu ſubalis forme. Per aduentū eni forme ſubalis aut conſtituit̄ ſuba ſimplr̄: aut ſuba aliq̄ pexiſtēs fit talis. Si aūt dicat̄ ꝙ ꝑ aduentū vltime forme nō cōſtituit̄ ſuba ſimplr̄. ſed pexiſtens fit aliqualis ſolū. ḡ eſt de nã accidentis: cū faciat quale: ꝛ nō qḋ. Si aūt ꝯſtituat ſubaʒ ſimpliciter: cū illa ſm pħm ſit ſuba in actu. ſequit̄ ꝙ in aduentu illius forme mã nullo mō eſſet actu ſuba: ꝛ ita erat ſola ſuba mãe prime: quare aduenit mãe pme: ꝛ in receſſu vel corruptione ipſius pari rōne fiet reditus ad mãʒ pmam: ꝛ ita vna ſola forma erit in ſuppoſito. ❡ P. ſi dicat̄ ꝙ forma vltima adueniens ꝯſtituit ſubſtantiā: ꝛ tn̄ aduenit ꝛ vnit̄ ſube. puta mãe informate forma aliq̄ ſubali. puta corporeitate. tūc cū illa forma vltima differat ſpē a corporeitate: ſequit̄ ꝙ erunt ibi due ſube diuerſe ſpecie. ſʒ duas ſubas diuerſas ſpē. imo ꝛ gñe ſicut aīa ꝛ corporeitas ipoſſibile eſt hr̄e eandem actualitatē: quare opʒ ꝙ ſint ibi due ſube actu diſticte ꝛ ſpē ꝛ gñe diſtincte: ꝛ tamē cōſtituāt eſſentialr̄ vnam eſſentiam: ꝙ implicat cōtradictionem. Nō ergo erūt plures forme ſubales in rebus. ❡ Decimo ex diuerſarum perfectionū cauſalitate. aut eni hec eſt vera: caro ꝛ neruus ꝛ os ſunt ſuba ꝛ corpus ꝛ viua inquantū aīata aīa rōnali: aut nō. ſi nō. ergo pdicatū nō ineſt ſubiecto eſſentialr̄: ꝛ per ꝯñs nec res ſignificata per pdicatū.

ſed per

ſed per accidens tñ. Nam que inſunt alicui eſſentiali-
ter predicantur de ipſo: ſicut eſt: hõ inq̃tum homo eſt
rõnalis: ⁊ triangulus inq̃tũ triangulus h₃ tres: hec .n.
ſunt vera: q2 ſunt de ꝑdicato eſſentiali: extẽdẽdo eſſen-
tiale ẽt ad paſſionẽ. Ex hoc aũt ſequunt̃ tria incõueni-
entia. Primo ꝙ aĩa nõ inerit corpori ⁊ eius ꝑtibus ni-
ſi accñtaliter: ⁊ cũ homo ſit homo per aĩam: ſeqtur ꝙ
Z.c.37. hõ ſit hõ per accñs: nam in diffinitione hoĩs ſm phm
in .7. metaphi. includunt̃ carnes ⁊ oſſa. Scdo vero ſeq-
tur: ꝙ oẽs partes hoĩs: ſeu humani corporis ſit vnũ ſo-
lũ ĩ quodã eſſe accñtali: ⁊ ita nec hõ nec aliqua res erit
vna niſi ſm quid. Tertio ſeqtur: ꝙ partes differãt eẽn-
tialiter abinuicẽ: cuius ↄ̃trium pbatum eſt ſupra. Qua-
re opꝫ concedere aliam partem. ſ. ꝙ neruus ⁊ os ⁊ caro
⁊ hm̃ ſube ⁊ corporis: ⁊ quicqd ſunt habeant ab ipa aĩa
inq̃tum. ſ. ſunt aiata aĩa rõnali: ⁊ ſic vna ſola for̃ erit
in ſuppoſito. ¶ Undecimo ex immediato ſubo ipſius
forme: aut .n. ſubm forme ꝑmũ ⁊ imediatũ differt a
ſubo forme accñtalis: aut nõ: ſi non. ergo erunt eiuſdẽ
generis: cũ illi actus ſint idem genere: quoꝝ eſt eadem
potẽtia ſuſceptiua ſm phm: ſi aũt differt: ğ cũ ſub₃ for-
me accñtalis ſit mã cũ forma ſubali: ſub₃ forme ſuba-
lis erit mã ſola. ¶ Duodecimo ex diſpoſitionũ neceſſi-
tate: ad vnionẽ .n. nãlẽ cuiuſlꝫ forme ſubalis cũ mã: ⁊
ꝑcipue vltime: puta aĩe ↄſequunt̃ aliq̃ accñia: aut ğ oĩa
illa: que ſunt neceſſaria ad eſſe ꝓpriũ: aut nõ: ſi non: ğ
nã deficit in neceſſarijs. Et ꝑterea qñ prima forma vni-
tur mãe: puta forma corporeitatis aut conſequunt̃ ip-
ſam oĩa accñia neceſſaria ad eſſe eius in mã: aut non: ſi
non. ğ ſtatim cũ introducta eſt abijcit̃. ſi aũt ſic. ğ cum
oẽs alie forme ſint nobiliores illa: multo magis ex ea-
rũ vnione cãbuntur oĩa accñtia: que ſunt neceſſaria ad
eſſe ꝓprium. Sed ante aduentũ forme ꝑexiſtũt quedã
forme diſponentes mãm. quare opꝫ vt in aduẽtu ipſi⁹
oẽs corrumpant̃: alias eſſent ſuperflue: cũ ipſa₃ formã
oĩa neceſſaria conſequant̃. Probatio aũt maioris eſt:
q2 ex vnione forme cũ mã ↄſtituit̃ ſuba rei in eẽ actua-
li: ſed ſuba quã nulla ↄſequunt̃ accñia eſt actus purus
⁊ primus ⁊ vlr̃ perfectus: ꝙ nulli forme cõuenire põt.
¶ 13° ex forme ſubalis indiuiſibilitate. Rõ enim qd-
ditatis ſeu forme ſubalis in indiuiſibili ↄſiſtit: ſed quo-
rũ rõ in indiuiſibili ↄſiſtit: illa non põt ſe habere alr̃ ⁊
alr̃: dũmodo per ly alr̃ iportet̃ diuerſitas ſubſtãtialis.
Que aũt non poſſunt ſe hr̃e alr̃ ⁊ alr̃: nõ poſſunt recipe
additionẽ alicuius ſibi eſſentialis alterius: vel alicui
extranee nãe de nouo eẽntialiter vniri: ⁊ poſtea eſſen-
tialiter ſeparari: nam tunc hẽrent ſe alr̃ ⁊ alr̃. ſi ğ aliq̃ pri-
ma ſubalis forma aduenit mãe aut ſimul cũ ipa adue-
niunt oẽs alie vſq₃ ad vltimã: aut nõ: ſed vna primo ⁊
alia poſt: ſi aũt dicat̃: ꝙ non adueniunt ſimul: tũc ipoſ-
ſibile erit vt ſequentes vniant̃ prime vnione eſſentia-
li: q2 tũc hr̃ent ſe alr̃ ⁊ alr̃: ⁊ ꝑ ↄñs nec effect⁹ illarũ for-
maꝝ hẽret vnitatẽ eſſentialẽ: ex quo vlterius ſequitur
ꝙ totũ ſit vnum ꝑ accidens: ⁊ ita oꝫ dicere: ꝙ vna ſola
forma ſit in cõpoſito. ſ. que primo aduenit quecũq₃ ſit
illa: vel ſi alia adueniat: ꝙ prima corrũpat̃. Si autem
oẽs ſimul: ſequet̃ primo: ꝙ vnus motus in eodẽ inſtã-
ti ad diſparatos ⁊ oppoſitos terminos terminet̃: qđ ẽ
ipoſſe: cũ motus recipiat ſpẽm ⁊ vnitatem ex termino.
Scdo vo: ꝙ ipoſſe erit vnã corrũpi ſine alia: tũ q2 ſimul
introducte: tũ q2 ſic illa: que remaneret haberet ſe alr̃
⁊ alr̃. Si aũt recedente vna oẽs corrumpent̃: ſic erit re-
ditus ad mãm primam: ⁊ cũ corruptio vnius ſit gene-
ratio alterius: ſeqtur ↄ̃ aduerſarium non ſolũ ꝙ nulla
forma maneat eadẽ in re exiſte ⁊ corrupta: verũ ẽt ꝙ
ſequens forma imediate vniatur materie prime: ⁊ ita
erit vna tñ forma. Probatio maioris eſt ꝑ phm ğ di- 8. metaph.
cit: ꝙ for̃ ſunt ad modũ numeroꝝ: cui⁹ vnitates ↄſtãt T.c.10.
ğa ſũt indiuiſibiles. Et ꝑterea forma ſ₃ eẽntiã ẽ act⁹:
actus aũt ſubalis rõ ſi debeat ſe alr̃ ⁊ alr̃ hr̃e: hoc nõ erit
niſi ꝑꝑ maiorẽ vel minorẽ ſui perfectionẽ: magis autẽ
⁊ minus in ſubis diuerſificat ſpẽs. Et ꝑterea ꝓbatũ ẽ
ſupra per multas rõnes cũ de mixtione ageret̃: qđ im-
poſſibile eſt formã ſubalem recipere magis vel min⁹.
quare ⁊ ipoſſe erit ğn ↄſiſtat in indiuiſibili. Qđ autẽ oẽ
hmõi impoſſibile ſit ſe hr̃e alr̃ ⁊ alr̃: pꝫ: q2 cũ illud cui⁹
eſſentialis rõ põt alr̃ ⁊ alr̃ ſe hr̃e cõtingat eſſe multis
⁊ diuerſis modis: illud aũt cuius rõ in indiuiſibili cõſi-
ſtit indiuiſibiliter: ac per hoc vno tñ modo ſe hẽat: di-
cere: ꝙ rõ alicuius in indiuiſibili cõſiſtat: ⁊ ꝙ poſſit ſe
aliter ⁊ alr̃ habere ſm ſui eſſentiam eſt implicare ↄ̃dĩ-
ctoria. Ex quo ẽt pꝫ minor: nã quoꝝ ſuba põt ſe aliter ⁊
aliter hr̃e: illa poſſunt diuerſitatẽ eſſentialẽ recipere: ğ
aũt poſſunt diuerſitatẽ eſſentialẽ recipere: eoꝝ rõ non
cõſiſtit in indiuiſibili. ¶ 14° ex actuali pluralitate. nã
quecunq₃ ſunt actu plã ſunt actu diſtincta: que aũt ſũt
actu diſtincta non ſunt adinuicẽ mixta eſſentiali mix-
tiõe. ğ ſi ſint forme elemẽtoꝝ actu ĩ mixto: vl ſi ſũt plu-
res forme ſubales actu ĩ mixto quecũq₃ ſint ille: nihil
erit mixtũ in nã eſſentiali mixtione: quod eſt impoſſe.
Maior pꝫ de ſe. nam ſi nõ cõcedat̃ illa: oportebit con-
cedere eius cõtradictoriã. ſ. ꝙ quedam ſunt actu plã: ⁊
tñ ſunt vnum ⁊ actu indiſtincta: ⁊ ita diſtincta ⁊ indi-
ſtincta ſm actu: quod implicat cõtradictionẽ. quare
cum iſta ſit impoſſibilis ⁊ falſa opꝫ eius contradicto-
riã eẽ verã. Minor ꝓbat̃ per hoc: ꝙ ſm ſniam phi ĩ ꝑ T.c.86.
de generatione: eoꝝ que ſunt eſſentialiter mixta queli-
bet particula continet oĩa miſcibilia ⁊ qualitates eoꝝ:
ſed que ſunt actu diſtincta vnum non eſt in altero. qua-
re impoſſibile eſt ea que ſunt actu diſtincta eſſe eſſen-
tialiter mixta. Or ãt plures forme ſũt actu ĩ mixto ſup-
ponitur ab aduerſarijs. ¶ 15° ex eſſendi cõditiõe: quo-
rũcũq₃ enim ſuba ⁊ eſſe in motu ⁊ ſucceſſione cõſiſtit:
opꝫ vt in acceptione ſui termini ceſſent ⁊ deficiant: ſ₃
ſuba ⁊ eſſe oĩum formaꝝ ⁊ diſpoſitionũ precedentiũ
vltimam formam conſiſtit in motu. ğ opꝫ vt in aduẽ-
tu vltime forme corrumpant̃: ⁊ ſic ipſa imediate ꝑme
materie vniatur: ac per hoc non ſit niſi vna forma ĩ re.
Probatio maioris eſt: q2 finis vniuſcuiuſq₃ rei quieta-
tionẽ quandam ⁊ perfectionem importat: natura autẽ
motus ⁊ oĩum ſucceſſiuoꝝ ⁊ quieti opponit̃ ⁊ ꝑfectio-
ni. quare neceſſe eſt vt tali fine adueniente ipſa corrũ-
patur: ſicut videmus: ꝙ motus adueniente ſui termio
. ſ. quiete corrumpitur tẽpus in nunc. Eſt enim de ſpe-
cificatione ſucceſſiuoꝝ imperfectio ⁊ mobilitas. Mi-
nor aũt probatur per hoc: ꝙ quecũq₃ in ſui natura ⁊ rõ-
ne: ⁊ in ſuo eſſe includunt potentiam ad aliud: ⁊ inclu-
dunt imperfectionem: eorum ſube conditio in tranſ-
mutatione ⁊ ſucceſſiõe conſiſtit: q2 eſt imperfectũ ⁊ in
potentia: propter quod etiam motus dicitur actus exi-
ſtentis in potentia: nec poteſt argui ſimiliter de mate-
ria: ꝙ illa caret omnino quolibet actu: ⁊ ideo nec etiã
ſubm immediatum motus eſſe poteſt: ſed oĩs homo ⁊
oĩa que in ipſo ſunt: ⁊ ſimiliter quecunq₃ vltimam for-
mam precedunt ſm hoc ꝙ ſunt iperfectionem inclu-
dunt ⁊ ad aliquid ordinant̃: quare neceſſe eſt vt eoꝝ
ſube conditio ⁊ eſſe in motu ⁊ ſucceſſione conſiſtat. Et
ꝑterea ↄſtat: q2 oĩum illoꝝ rõ ⁊ eſſe in motu conſiſtit:
ad que impoſſibile eſt terminari actionẽ agentis: hec
aũt ſunt omnia: que precedunt vltimam formã. Illa

enim ſola terminant intentionem ⁊ actionem agẽtis.
¶ 16° ex parte naturalis dependentie: cũ.n. ſpẽs diuer
ſe ſint oppoſite: ⁊ ſi contineantur in diuerſis generibus
ſint diſparate ea que a ſic diſparatis principijs ſeu for
mis cauſantur non dependent abinuicẽ: ac per hoc im-
poſſibile eſt vt vno corrupto vel impedito aliud corrũ
patur vel impediatur: ſed in aiali ita ↄtingit: ꝙ corrupta
vel impedita operatione naturali ipſius nutritiue: que
eſt nutrire: operatio ⁊ eſſe vegetatiue: que eſt viuifica-
re corrumpitur: ⁊ vlterius ſequitur diſſolutio in omnibꝰ
alijs formis: ſeu perfectionibus exiſtentibus in anima
li: nam ſtatim cum nutritiua alteratur ad ſenſuꝫ vide
mus alteratione ſequi in carnibus ⁊ corporeitate: qꝛ ⁊
carnes mollificantur ⁊ incipiunt corrũpi: ⁊ corpus ru-
gatur ⁊ nigreſcit. ḡ oĩa hec ſunt ab eadem forma ſpẽ: ⁊
per ↄñs numero: fruſtra.n. eẽnt ibi plures: ex quo eẽnt
eedem ſpecie. Maior ẽt lꝫ ꝓbata ſit: poteſt ſic declara-
ri. aĩa rõnalis vel vegetatiua ⁊ corporeitas ſunt ĩ diuer
ſis generibus: ac per hoc ſunt in diſparatis ſpeciebus: il
le enim ſpecies diſparate ſunt abinuicem: que in diuer
ſis generibus continentur: ea aũt quoꝝ natura eſt oppo-
ſita vel diſparata in prima mã oppoſitas vel diſpara-
tas diſpoſitiones requirunt. In talibus aũt impoſſibile ẽ
vt diſpoſitio vnius diſponat ad eſſe alterius: qꝛ potius
deberet corrumpere. quare in talibus formis nõ ſoluꝫ
corruptio vel impedimẽtũ vnius nõ dꝫ eſſe corruptio
vel impedimentum alterius: ſed potius vna corrupta
aliam opꝫ perfici ⁊ vigorari: tam in eſſe ꝙ̃ in operatio
ne. Minor pꝫ per ſenſum ⁊ exẽplũ ſupra poſitũ. ¶ 17°
ex diuerſarum perfectionũ cãlitate: aut enim vna ⁊ ea
dem forma põt cõferre diuerſas ſpẽ ꝑfectiões: aut nõ.
ſi poteſt: ḡ cũ natura non deficiat in neceſſarijs qñ poſ-
ſibilia ſunt: ⁊ non abũdet in ſuperfluis ſcḋm pħm: lꝫ po-
tius ꝙ poteſt operari per vnuꝫ non faciat per multa: ꝑ
vnam ſolã formã: puta aiam: omnes operationes exer
cebit: ⁊ omnes perfectiones conferret mãe: que neceſſa
rie ſunt ad operationes ipſius forme. Quare cũ ad ope
rationeꝫ anime rõnalis requirantur ⁊ carnes ⁊ oſſa: ⁊
oĩa organa: qꝛ oĩa deſeruiunt intellectui: oẽs iſtas con-
fert aĩa: ⁊ ita nulla alia erit ibi forma. Si aũt dicatur: ꝙ
ab vna forma non poſſunt eſſe diuerſe perfectiones. ḡ
vbicunqꝫ erunt diuerſe perfectiones vel operationes:
ibi erunt diuerſe forme ſubſtantiales: hoc aũt ẽ falſuꝫ.
ergo ⁊ primũ ex quo ſequitur. Nam lux diuerſas perfe
ctiones confert corpori lucido. ſ. ſplẽdorẽ ⁊ calorem: ⁊
multa alia: ⁊ tñ lux eſt vna tñ forma: ſimiliter figura
trianguli ipſi triangulo confert eſſe generis: ſcꝫ figure
⁊ eſſe ſpeciei. ſ. trianguli: ⁊ tñ figura triangularis vna ⁊
ſimplex eſt forma. ergo cũ hoc poſſint accidẽtales for
me: multo fortius ſubales. Silr nos videmus in ferro
ignito veriſſime diuerſas operationes in ſpẽ. ſ. ferri ⁊
ignis: ⁊ tñ non eſt ibi forma ſubalis ignis: cuius ꝓbatio
eſt: qꝛ qḋ põt adeſſe ⁊ abeſſe ꝓ̃ter ſubi corruptioneꝫ eſt
accñs: talis aũt calor abſqꝫ corruptiõe ferri põt adeſſe ⁊
abeſſe: vñ opꝫ dicere: ꝙ vel forma ſubalis ignis ſit ac-
cidens: vel ꝙ non ſit ibi: ſed tñ qualitas eiꝰ. Ex quo pꝫ
ꝙ vna ⁊ eadem forma diuerſis ſui virtutibus põt di-
uerſas operationes exercere: ⁊ diuerſas ꝑfectiones cõ-
ferre: ⁊ ita non erit niſi vna forma in cõpoſito: ſtultum
enim ⁊ vanũ eẽt ponere plures: ex quo põt fieri ꝑ vnã.
¶ 18° ex medij cõditione. Inter ea.n. que ſunt vnibi-
lia per eſſentiam ſuã nõ põt eſſe mediũ vniõis ipſorũ
aliqḋ ꝙ differat genere ⁊ in nullo cõueniat niſi in ſolo
nõie cũ altero extremoꝝ: ſed eductum de potẽtia ma-
terie ⁊ non eductũ differũt plus ꝙ̃ ſcḋm genus. ḡ cuꝫ po-
tentia ⁊ actus de ſe vnibilia ſint inter potentiã mãe ꝓ̃-
me: ⁊ aiam rõnalem: nulla forma educta de potentia
materie poterit cadere mediũ ꝗ̃tũ ad vnionem: ⁊ ſic
erit vna tãtũ forma in hoĩe. Maior aũt ꝓbatur ſic. nã
ꝙ anima ⁊ mã prima de ſe ſint vnibilia: oſtenditur pri-
mo: qꝛ cũ mã prima ſit in potẽtia ad oẽs formas natu
rales: opꝫ vt ſit in potentia ad vltimã formã nãe: hoc aũt
ſcḋm pħm in. 2. phiſi. eſt aĩa rõnalis. quare habeo ꝙ ma- T.c.26.
teria eſt in potentia ad aiam rõnalem: ſed vnũquodqꝫ
eſt receptibile alicuius actus: ⁊ per ↄñs etiaꝫ vnibile ĩ
ꝗ̃tum eſt in potentia ad illud: cuius ꝓbatio ẽ per ↄ̃di
ctoria: que eſt impoſſibilis. ergo illud: qḋ ſcḋm ſuaꝫ eẽn-
tiam erit potentia tñ: ſcḋm ſuam eſſentiaꝫ erit ſuſcepti
uum actus ⁊ ſibi vnibile: hoc aũt eſt mã prima: ſed qḋ
per ſuam eſſentiam eſt vnibile alteri: non põt fieri ma
gis vnibile per aliqḋ aliud: ꝑ nullã ḡ formam mã po-
terit fieri magis vnibilis ipſi forme ſubali ꝙ̃ ſit ſcḋm ſe:
⁊ ſic pꝫ primũ: qḋ ſupponebatur ĩ rõne illa. ſ. ꝙ aĩa ⁊ ma
teria ſcḋm ſe eẽnt vnibilia: ſcḋm autẽ ꝙ in ea ſupponebatur
ꝓbatur per hoc: ꝙ vnio fundatur ſuper ꝓportione ⁊ con
uenientia: talia aũt non ſunt equoca: vel diuerſoꝝ ge-
neꝝ. Et qꝛ mediũ eſſentiale vnionis opꝫ eſſentialiter
eſſe vnitũ vtriſqꝫ extremis: qḋ de equocis nõ põt con
tingere: illud qḋ ſupponebatur ibidẽ: ꝓbatur per pħm ſcḋm
quẽ genus diuerſificatur ſcḋm diuerſitatẽ potentie: ⁊ quia
corporale ⁊ incorporale nihil hñt cõe niſi ſolũ nomen
ſcḋm pħm in. 10. metaphi. ¶ 19° ex ſuppoſita vnitate. cũ T.c.26.
enĩ ab oĩ forma poſſit haberi aliqua dña ſpecifica: oĩs
aũt dña ſpecifica dicat aliꝗ̃ diuerſam naturã: ſi in ho
mine ſunt plura eſſe a diuerſis formis: erunt ibi plẽs ⁊
⁊ diuerſe nãe ſpecifice: ⁊ ita hõ erit cõpoſitus ex plibꝰ
naturis: quaꝝ quãlibet conſequitur eſſe actuale: cũ oẽm
formã eſſe actuale cõſequatur: ſed oĩs nã informata per
eẽ actuale conſtituit ſuppoſitũ. ḡ in vno ⁊ eodem erũt
plã ſuppoſita: nec põt rñderi: ꝙ ille nãe ſint in diuerſis
partibus: qꝛ eadẽ pars ⁊ eſt ſuba ⁊ corpus ⁊ caro. Qꝛ au
tem diuerſe forme ſubales neceſſario ↄſtituant diuer-
ſas nãs pꝫ: nam cũ oĩs forma ſubalis ſcḋm ſuam eẽntiã
ſit actus: actus aũt ab actu non diſtinguitur niſi vel nũe
ro: ſi ſit in diuerſis partibus mãe: vel ſpẽ: ſi ſit per ſe exi
ſtẽs: cũ diuerſe forme ponantur in ↄpoſito: nec ſint eedẽ
ſpẽ: qꝛ ſic eſſent ſuperflue: nec ſint in diuerſis partibus
mãe: opꝫ dicere: ꝙ ſint diuerſe ſpẽ. Qꝛ aũt oĩs nã infor
mata ꝑ eẽ ſubale ↄſtituat ſuppoꝰᵐ pꝫ: qꝛ oẽ hñs eẽ actu
ale in gñe ſube actu ſubſiſtit: ꝙ aũt actu ſubſiſtit hꝫ rõ
nẽ ſuppoſiti: ſꝫ oĩs nã iformata eſſe ſubali hꝫ eẽ actua
le. ḡ oĩs natura informata eẽ ſubali hꝫ rõnẽ ſuppoſiti:
⁊ conſtituit ſuppoſitũ. ¶ 20° ex differentiaꝝ diuiſiõe.
Cũ enim generis nã ſit diuiſa ſufficienter ſuis differẽ-
tijs: ita ꝙ nihil de nã generis eſt: ꝙ dñarum diuiſioneꝫ
effugiat: genus aũt ſit in potentia: ⁊ nõ reducatur in actuꝫ
niſi per dñas: impoſſibile eſt aliquid de nã generis in
aliquo inueniri niſi ſub actu dñe diuidẽtis: ſed dñe di
uidentes genus: ſi fiant actu: conſtituũt ſpẽꝫ ſcḋm ſniaꝫ
Porphirij dicentis: ꝙ eedẽ dñe ſunt diuiſiue generꝫ: ⁊
conſtitutiue ſpẽrũ. ḡ impõle eſt in aliquo inueniri for-
mã generis: niſi determinatã ad aliꝗ̃ ſpẽm. Si ḡ cor-
poreitas inueniatur in mã: hoc nõ poteſt eẽ: ita ꝙ illa cõ
ſtituat mãm ſolũ in nã corporeitatis inꝗ̃tũ ẽ genus: ⁊
non inꝗ̃tũ eſt determinatũ ad aliꝗ̃ cõpletã ſpẽm: ⁊ ſi
militer erit de carne ⁊ oſſe: ⁊ viuo ⁊ ſenſitiuo. quare ſi ĩ
hoĩe vel quolibet alio ſunt plẽs forme: ſeqͥtur neceſſario:
ꝙ in ipſo ſint plures nature ſpecifice complete. lꝫ.n. in-
ter ſpẽs vna ſit perfectior altera: tñ in ſe quelibet com
pleta eſt. alias ſuba ſuſciperet magis ⁊ minus: qḋ ĩpro-
batum

batum eſt ſupra. Quare cũ quelibet ſpẽs multiplicet
actu ſuum genus ꝛ eius ꝑdicationẽ ſm pħm: ꝛ Aug. in
li. de trinitate: ſequit̃ ꝙ hõ ſit pl'a corpora: ꝛ pl'a aialia:
ꝛ plures ſubẽ: ꝛ pl'a entia: qđ eſt abuſio: non ergo eſt niſi
vna forma in ſuppoſito. De aũt nihil de nã generis ſit
extra drias diuidentes: probat̃ ex hoc: ꝙ ſi aliqd eſſet
extra ipſas: cũ nihil contineat̃ in ſpẽbus de nã gene-
ris: niſi ꝙ per drias diuidit̃: ſequeretur ꝙ natura gene-
ris non eſſet tota in qualibet ſpẽ: ſed ꝛ ſic non poſſet de
eis predicari. ❡ 21° ex diuerſitate figure: ſm. n. ponen
tes plures formas forma corporeitatis nunq̃ ꝑ motũ
vel generationem corrumpit̃ in mã: ſed manet ſemꝑ
eadem: eo ꝙ mã de ſui nã hoc requirit. vt ſemꝑ ſit indu-
ta corporeitate. Sed ꝓprium accidens: ſeu ꝓpriã paſ-
ſionẽ ipoſſe eſt corrũpi nõ corrupta forma quã cõſequi
tur: ſicut manente forma ignis manet calor: ꝛ luce ſplẽ
dor. Certũ ẽ aũt: ꝙ figura formã corꝑeitatis ꝯſeqt̃ ꝛ ob
ipſa cãtur: cũ ſit paſſio q̃titatis. g̃ ipoſſibile ẽ vt ꝑ gene
rationẽ vel motum figura mutet̃: ꝛ ita oĩa erũt eiuſdẽ
figure: cuius ꝯ̃riũ videmus ad ſenſũ. Nõ ergo ſunt
plures forme in ſuppoſito: cũ hoc ſuppoſito ſequat̃ im
poſſibile ſꝫ nãm: illud. n. eſt impoſſibile: vel adminus
falſum: ad qđ ſequit̃ impoſſibile. ❡ 22° ex corꝑis cor
ruptione. Manifeſtum eſt. n. ꝙ nulla ſpecies cõpleta:
ſeu nulla forma ſubalis potens ꝯſtituere aliq̃ ſpẽꝫ cõ-
pletam in rez nã eſt: que non poſſit per ſeipſam aliquã
diu dare eẽ mãe: ſed ſicut mõ ꝓbatũ eſt: ſpecies corpo-
reitatis: ſiue forma conſtituit mãm in eſſe alicuius cõ
plete ꝛ determinate ſpeciei. ergo ſi poſt ſeparationem
forme ſubalis remanet idem corpus numero: ꝛ ꝑ ꝯñs
eadẽ forma corporeitatis aliquãdiu poterit ipm ꝯſer-
uare incorruptum: cuius ꝯ̃rium videmus: qꝛ. ſ. ſtatim
ſm pħm marceſcere incipit: non ergo ibi remanet ali-
qua forma: ꝛ per cõſequẽs cũ corruptio vnius ſit gene-
ratio alterius: nec in eodẽ iſtãti poſſint induci diuerſe
forme: ſequitur ꝙ ſequens forma vniat̃ imediate ma
terie prime: ꝛ ſecũda ſequens corruptionẽ prime ſilr: ꝛ
ſilr tertia ſequens corruptionẽ ſecunde: ꝛ ita de oĩbus.
quare in oĩbus erit vna forma tñ ꝛ non plures. ❡ 23°
ex ꝓprie materie diſpoſitione. Nam in viuo ꝛ mortuo
aut remanet aliqua eadem forma ſubalis: puta corpo
reitas: aut non: ſi non: ergo fit reditus ad mãm ꝑmaꝫ:
ꝛ ſic habeo ꝓpoſitum: qꝛ. ſ. tunc ſequens imediate vnie
tur materie prime: ſi autẽ remanet: ꝙ ipſa corporeitas
per ſe det eſſe ſubſiſtens materie: cum poſt aĩe ſeparatio-
nem corpus per illam formã ſubſiſtat idem numero ꝛ
conſtet: ꝙ per aĩe ſeparationẽ nullã virtutẽ illa forma
acquiſierit: ex hoc autem neceſſario ſequit̃: ꝙ aĩa corpori
vnita ſuit: vt accñs ſubo ſubſiſtenti: cũ ei qđ ẽ ħ aliqd
ſubſiſtens non poſſit aliqd niſi accñtaliter aduenire:
vt ſupra oſtenſum eſt. quare ipoſſe eſt vt aliqua ibi for
ma remaneat eadem numero. ❡ 24° ex partium eſſen-
tialium corruptione. Aut. n. mã induta formis ſubſtan
tiali corporeitatis eſt pars eẽntialis hoĩs: aut nõ: ſi nõ:
hoĩs natura poteſt eẽ vel ad minus intelligi abſq; cor-
T. c. 37. pore: qđ eſt ꝯ pħm in. 7. metaphi. vbi dicit: ꝙ in diffini
tione ꝛ intellectu hoĩs neceſſe eſt cadere carnes ꝛ oſſa:
ſi aũt eſt eſſentialis pars: opꝫ vt adinuicẽ eẽntialr con-
iungant̃: ſed ea que eſſentialr ſunt vnũ impoſſibile eſt
abinuicem ſeparari: nulla partium eſſentialiter corru
pta. ergo cum anima ſit incorruptibilis: vel opꝫ dicere:
ꝙ forma corporeitatis in ſeparatione aĩe corrumpat̃:
ꝛ ita nõ maneat eadem corporeitas numero: vt iſti fin
gunt: vel ꝙ nõ vniant̃ partes hoĩs eſſentialiter. Et pre-
terea aĩa eſt incorruptibilis: ꝛ hoc aliquid: ſi g̃ corpus nõ

corrumpitur: ſed manet idẽ numero: cũ idẽtitas nume
ralis ſit identitas ſuppoſiti: ſequit̃ ꝙ corpus ſit incorru
ptibile: ꝛ hoc aliquid. quare ex duobus actu exñtibus: ꝛ
hoc aliquid incorruptis fiet vnũ eſſentialr: ꝛ corrũpet̃
corruptione eſſentiali nulla in eis eſſentiali facta cor-
ruptione: qđ eſt inauditũ ꝛ incredibile ẽt aurib⁹ vulgi.
❡ 25° ex materie ꝛ forme ꝓportione. Si. n. alia eſt for
ma: que dat eſſe viuũ: ꝛ alia ſenſitiuũ: ꝛ alia intellecti-
uum: opꝫ ꝙ in hoĩe ſit aliquid exñs in genere vegetati
uoꝝ: ꝛ cũ homo inq̃tũ homo non ſit de hoc genere: qđ
pꝫ: qꝛ aĩa intellectiua: a qua homo eſt hõ: nõ ꝯtinetur
ſub vegetatiua: a q̃ vegetatiua viuũt: opꝫ g̃ ꝙ ſit ĩ hoĩe
mã cõueniẽs vegetatiue aĩe: inq̃tum differt a rõnali:
hoc aũt nõ eſt niſi lignũ vel herba: hãc. n. mãm inueni
mus eſſe ꝓportionatã vegetatiue. g̃ aut vegetatiua in
hoĩe ꝛ oĩ aiali idẽ erit cũ vltima forma: aut in oĩ aiali
erit lignũ: vel forma vnius generis erit in mã alterius
generis: que oĩa incõueniẽtia ſunt. ❡ 26° ex hoĩs opa-
tione. In parte. n. intellectiua aĩe nõ ſunt niſi due potẽ
tie. ſ. intellectus ꝛ volũtas: hec aũt nõ ſunt ꝯiuncte cor
pori: nec ꝑ organũ corporis ſeparant̃. ſi ergo ĩ homine
alia ſit forma intellectiua: ꝛ alia ſenſitiua: ꝛ alia vege-
tatiua: ſeqtur ꝙ aĩa nõ ſit forma corporis. Nã vt dctñ
eſt: aĩa ſm partẽ intellectiuã oĩno ſupergredit̃ materiã
corporalẽ: vel ad minus nihil ĩ corpore opabitur: ꝛ ita
nulla operatio hoĩs ꝑ corpus poterit dici opatio hoĩs.
❡ 27° ex ipſa corporeitate. Nam certum eſt: ꝙ aĩa in-
tellectiua differt ſpẽ a ſenſitiua: diuerſe aũt forme ĩ ſpẽ
requirunt diuerſas ꝓportiones miſcibilium in mã. q̃-
re ſi aĩa intellectiua vnit̃ corpori ſm ſuam eſſentiã: oꝫ
vt in ipſo aliã miſcibiliũ ꝓportionẽ requirat q̃ȝ ipſa ſenſi
tiua vel vegetatiua: ſed hoc eſt ipoſſe in eadeꝫ pte. qua
re vel oportebit dicere: ꝙ in alia parte ſit ſenſitiua: ꝛ in
alia vegetatiua: ꝛ in alia intellectiua: ſicut dicebãt ꝓla
tonici: qđ eſt impoſſe: qꝛ. ſ. ex hoc ſequeret̃: ꝙ aĩa nõ da
ret eſſe ſubale toti hoĩ: vel opꝫ dicere: ꝙ aĩa rõnalis nõ
ſit vnita corpori ꝑ eſſentiã: ꝛ per ꝯñs nullo mõ: cũ ꝑ in
tellectũ ꝛ volũtatẽ vniri nõ poſſit: niſi forte vt motor.
❡ 28° ex actus determinatione. Oĩs res: que actu ẽ in
nã: opꝫ ꝙ habeat determinatum eſſe: nam cum actus
de ſe diſtictionẽ ab oĩbus ꝛ determinationẽ iportat: di
cere: ꝙ aliquid habeat eſſe actuale in genere ſubẽ: ꝛ ꝙ
non ſit determinatum implicat ꝯtradictionem: ſed nã
generis de ſe nullã determinationẽ hꝫ: determinat̃ au
tem per driam ſpecificam. ergo ipoſſe eſt vt ſit aliq̃ for
ma: puta corporeitatis quin det eſſe alicuius ſpẽi in ge
nere corporis: puta lapidis: vel ligni: vel hmõi. ſi g̃ for
ma corꝑeitatis eſt alia ab anima in hoĩe: erit ibi lapis
vel lignũ: vel aliquid tale. ❡ 29° ex actuũ oppoſitione.
Aut enim forma corporeitatis dat eſſe alicuius ſpeciei
complete: aut dat ſolum eſſe generis: ſed vtrũq; eſt im
poſſibile. ergo impoſſibile eſt: ꝙ in hoĩe: vel quocunqꝫ
alio ſit aliqua alia ſubalis forma dans eſſe corporeita-
tis preter ipſam aĩam. Minoris ꝓbatio eſt: qꝛ ſi dicat̃
ꝙ det eẽ alicuius ſpeciei exñtis in genere corpoꝝ: tunc
cũ nulla forma exñtẽs in genere ſpẽrum corporis det
eẽ carnis ſꝫ eos: qꝛ hoc hꝫ facere forma carneitatis: ſe-
quitur ꝙ illa materia fiat actu non caro: puta qꝛ erit la
pis vel auꝝ: vel aliquid tale: ſed per formã carneitatis
illa eadem materia ſit actu eſſentialiter caro. g̃ eadem
materia ſm ideꝫ eſſentialiter ꝛ in eadẽ parte erit actu
caro: ꝛ actu non caro: quod eſt impoſſibile: cum ipſi nõ
ponant actus precedentium formaꝝ ex ſequentibus
corrumpi. Et preterea conſtat: ꝙ ſpẽs corpoꝝ ſunt no-
bis note: precipue maiorꝝ: nos aũt nihil tale videm⁹.

in homine:puta qꝛ nec ligni:nec lapideꝫ:ꝛ ſic de alijs:
corpus aūt in actu eſt cognoſcibile ſenſui:impoſſibile ē
ergo ſic dicere:ſi aūt dicat̄:ꝙ illa forma dat ſolum eē
generis:puta corporis: ꝛ non alicuius determinate ſpe
ciei:tunc quero:qꝛ iſtud eſſe:vel iſta nā quam cōſtituit
talis forma cū ſit actus gdaꝫ ꝛ in actu:qḋ pꝫ ex hoc:qꝛ
māꝫ reducit in actū talis nature:aut eſt idē cū oībus
alijs actibus ꝛ formis ſeu naturis: aut eſt ab eis diſtin
ctuꝫ:ſi dicat̄:ꝙ eſt ideꝫ. ergo nō plus dꝫ dici corpus ꝙ̄
aīa vel albedo:qḋ eſt deriſio: ſi aūt non eſt ideꝫ ſed ab
eis diſtinctus : tunc aut numero: aut ſpē: ſed non ſolo
numero:qꝛ ſic erit idem ſpecie cū anima rōnali: ꝛ ꝑ cō
ſequens eſſet ibi fruſtra. Quare neceſſe eſt vt ab omni
bus alijs actibus differat in ſpē. ꝛ ex h̄ ſequit̄:ꝙ nō ſo
lum det eſſe corporis in genere:ſed etiaꝫ in determina
ta ſpē:puta lapidis vel ligni:hoc aūt ſupra oſtenſuꝫ eſt
eē impoſſibile. nullo ergo mō pōt ibi poni alia forma
dans eſſe corporeitatis:eſſe dico ſubale:niſi aīa ratiōa
lis. Probatio aūt ꝯſequentie eſt:qꝛ omnis natura crea
ta in actu exiſtens continet̄ in aliquo.10. generum ſm
T.c.4. p̄hm in.3.phiſicoꝝ. Oē aūt qḋ cōtinetur in aliquo ge
nere:vel ē diſtinctum:ꝛ tunc cadit ſub aliqua differen
tia diſtinguente ꝛ diuidente:ꝛ ſic oē tale eſt in determi
nata ſpecie:ſi velimus fingere eſſe diſtinctum. ❡ 30°
ex effectu forme. Si.n. ſunt plures forme ſubales i eo
deꝫ aut dant ſingule aliquod eſſe:aut non : ſi non dant
ergo non ſunt ibi actu:ſed virtute tm̄:ꝛ hoc ꝯcedimus:
ſi aūt dant aliquod eſſe:aut illa diuerſa eſſe ſūt aliquo
modo vnum:aut non:ſi nō:ergo nec ex eis compoſituꝫ
erit aliquo modo vnum:qḋ eſt deriſio. Si autē aliquo
modo ſunt vnum:tunc vt vīr loquamur aut vnione ac
cidētali:aut eſſentiali:ſed non accidētali:qꝛ ſic totū eēt
vnum per accidēs:ſimilr̄ nec eſſentiali:nam ꝙ aliqua
eſſentialr̄ vniuntur cōuenit vel ſeipſis:vel aliquo me
diante:ſed plura eſſe ſubſtantialia:cū ſint actus ſeipſis
vniri nō poſſunt. Cuius probatio eſt:qꝛ actus ſimplex
ab actu ſimplici differt ſeipſo. quare cuꝫ eſſe ſubſtātia
lia ſint actus ſimplices:ſi debeant eſſe plura:opꝫ ꝙ di
ſtinguantur ſeipſis:ſed q̄ ſeipſis diuerſa ꝛ diſtincta ſūt
impoſſibile eſt vt ſeipſis vniantur eſſentialiter: qꝛ ſm
idem eſſent vnuꝫ ꝛ plura:ꝛ conuenirent ꝛ differrēt : qḋ
implicat cōtradictionem. quare ſeipſis vniri non pote
runt:ſimiliter nec mediāte aliquo:nam tunc querā de
illo medio aut erit enim potentia:aut actus:ſi potētia:
tunc non poterit viuere:qꝛ potentie non eſt cōiungere:
ſed potius diuidere:cum omnis vnitas ſit ab actu. Si
aūt illud mediū ſit actus: tunc queram ſicut prius:ꝛ ſic
in infinitum:quod eſt impoſſ̄e. Relinquit̄ ergo:ꝙ nul
lo modo in eodem ſuppoſito poſſunt eſſe pl'a eſſe ſuba
lia:vel plures ſubales forme. ❡ 31° ex ipſa diffinitione.
Partes.n. diffinitionis cōparate ad diffinitum tenent
T.c.43. locum forme:ſed ſm p̄hm in.7.metaphi. partes diffi
nitionis non ſunt quodāmodo vnū:ſed ſimplr̄ vnum:
ſicut ꝛ vltima dr̄ia totam complectens diffinitionem:
que quidem conſtat:qꝛ eſt ſimplex ꝛ indiuiſibilis. qua
re ꝛ ꝑ oēs ptēs diffinitionis: ꝛ ſi ſint diuerſe ꝑfectiones:
vna tamē deſignabitur ſimplex ꝛ indiuiſibilis forma.
❡ 32° ex continentia ſpecieꝝ in genere. Scḋꝫ eni ſen
tentiam Porphirij. dr̄ie oēs ſunt potētia in genere: po
tentia aūt generis eſt idem eſſentialiter ipſi generi. er
go ꝛ ſpecies vel dr̄ie ſm potentiam accepte ſunt idē ip
ſi eſſentie generis:ſed per eundem modum ſpecies cō
tinent eſſentiam generis in actu:per quā genus ꝯtinet
ipſas in potentia. ergo ſi aliqua ſpecies ſit actu in gene
re ſubſtantie:forma generis erit ipſa eſſentia ſpeciei in
actu:ſicut ꝛ potentia generis erat ipſa eſſentia generis.
Quare ab eadē forma habebit ꝛ ꝙ ſit ſuba:ꝛ corpus: ꝛ
viuū:ꝛ ſic vſqꝫ ad vltimā ſue ſpeciei. ❡ 33° ex intelle
habitudine. Ea.n. que differunt genere vnum non eſt
de intellectu alterius:illud aūt ſm ꝙ aliquid cōparat̄
ad aliud neceſſario ē de intellectu eius in tali compa
ratione accepti:ſicut ſi ſoꝛ. eſt ſimilis petro inq̄ꝫtum al
bus de intellectu ſoꝛ. inq̄ꝫtum ſimilis eſt neceſſario eſt
albedo. Actus aūt ꝛ potentia ſunt diuerſoꝝ generum.
ergo actus non eſt de intellectu potentie: quod etiaꝫ ꝑ
batur ex hoc:qꝛ quoꝝ vnum eſt de intellectu alterius:
illa non diuidunt̄ ex oppoſito:actus aūt ꝛ potentia ex
oppoſito diuiduntur a p̄ho vbiqꝫ:lꝫ.n. potentia non in
telligatur niſi per analogiaꝫ ad formam:tn̄ de intelle
ctu potentie non eſt actus:ſed materia ꝛ forma ſe hn̄t
vt potentia ꝛ actus. ergo de intellectu materie : que eſt
ſubiectum forme ſubalis nulla forma eſſe poteſt: ſꝫ ſi
materia non eſſet in potentia ad ſubalem formā: puta
aīam:niſi mediante aliqua forma ſubali vel accidēta
li:tunc illa forma eſſet de intellectu māe. quare cuꝫ h̄
ſit falſum :ꝛ illud ex quo ſequit̄ erit falſum. ſ. ꝙ mate
ria vniat̄ ſubali forme:vel eꝯ niſi imediate. ❡ 34° ex
pō māe. Illud.n. qḋ eſt de intellu alterius eſt idē ei ad
minus ſm ꝙ ē de ipſius intellectu:ſed nihil eſt in potē
tia ad id:qḋ eſt idē ei. g̊ nihil ē i pō ad id:qḋ ē de itellu
eius:ſed mā de ſe eſt in potentia ad oēs formas: h̄ eni
negari non poteſt. ergo nulla forma eſt de intellu ma
terie:ſꝫ ſicut ſe hꝫ mā ad formā:ita hec mā ad hāc for
mam ꝑ auctoritatē p̄hi in.2.phiſi. vbi dicit: ꝙ ſicut ſe T.c.38.
hn̄t cāe vl'es ad vl'es effcūs:ita particulares ad ꝑticula
res. g̊ ſicut de intellectu māe ſimplr̄ nō eſt forma : ita
nec de intellectu māe ſignate:puta hoīs eſt aliq̄ ſigna
ta forma. nō ergo corporeitas vnitur. ergo aīa ꝛ queli
alia forma imediate vnitur māe p̄me. ❡ 35° ex habi
tudine effectus ꝛ cauſe:id.n. non eſt de intellectu hoīs
inq̄ꝫtum eſt homo:qḋ non eſt a forma hoīs inq̄ꝫtuꝫ eſt
homo:ſed eſſe carnis:ꝛ eſſe oſſis: ꝛ eſſe vite:ꝛ eē nerui:
non ſunt ab aīa hominis rōnali:a qua hō hꝫ ꝙ ſit hō:
ſm ꝙ etiam ponētes plures formas concedunt. g̊ iſta
nō ſunt de intellectu hoīs:ſed dicit p̄hs in.7.metaphi. T.c.37.
ꝙ ipoſſibile eſt intelligere vel diffinire hoīeꝫ ſine carni
bus ꝛ oſſibus ergo illa ſunt de intellectu hoīs inq̄ꝫtuꝫ
hō eſt:cū ſine eis diffiniri non poſſit. ſunt ergo ab eadē
forma. ſ. aīa rōnali:ꝛ ita vna ſola forma erit in homie.
❡ 36° ex nā corruptionis. Manēte.n. forma ſubali in
re nāli impoſſibile eſt illam corrumpi: ſed ſepata aīa a
corpore ſtatim corpus incipit corrūpi. g̊ aīa erat forma
ſubalis corporis inq̄ꝫtuꝫ corpus ꝛ non alia. Maior pꝫ
ex hoc:qꝛ q̄ꝫdiu manet eēntia ꝛ actualitas rei incorru
pta:ipſam impoſſibile eſt corrūpi. ſed cum eſſe ſubale
conſequatur formam inſeparabiliter:impoſſibile ē vt
manente forma corrumpatur eſſe. quare manente for
ma impoſſibile eſt aliquid corrumpi. Minor etiaꝫ pꝫ
qꝛ fetor ꝛ reſolutio elemētoꝝ eſt ſignum corruptionis
neceſſarium:ſed ſtatim ſeparata aīa a corpore:ꝛ natu
rali calore euaporato incipit corpus fetere: vel ad mo
dicum tps poſtea:ꝛ incipit ex eo aqueus quidā humor
reſolui:ꝛ ſimiliter aer ꝛ ignis euaporare admoduꝫ fu
mi. ergo incipit corrumpi:hoc aūt precipue apparet in
corpore hoīs ꝑpter nobilitatem complexionis:in qui
buſdam enim alijs propter terreſtritatē ꝛ ſiccitatē ſeu
duritiem complexionis diutius conſeruat̄: lꝫ in verita
te in oībus paꝝ. Probatio aūt ꝯñie eſt:qꝛ ſi corp' ſue
corporeitatis nām non haberet ab aīa:ſed ſolum vitā:
recedente aīa adhuc in eo maneret forma ſubalis cor
poris

potis:⁊ ita non corrūperetur. ℂ 37° ex nãe curatione:
lȝ.n.infirmitas curet aliqñ per artem:tñ certum ē: ꝙ
non niſi virtute nãe. Nam ſm pħm ars cooperaṫ nãe
per modū inſtrumentalis agentis. vbicūqȝ ergo eſt nã
rei ibi ⁊ poſſunt adhiberi remedia artis:⁊ illaȝ infirmi
tatem aliqñ poſſibile eſt curari: ſed ſm iſtos in carne
mortua eſt vere nã carnis:⁊ eadem que prius fuit ⁊ in
tegre cuȝ ſit ibi eadem forma ſubalis. ergo ēt ſeparata
aïa talis caro ſi in ea fuerit aliquod vulnus oȝ poſſe ſa
nari. Non.n.viuente hoïe cura exhibeṫ ad reſtituēdaȝ
vitam:qꝛ ꝑpter vulnus non efficitur caro mortua: niſi
forte ſequatur diutina putrefactio:ſed ad reintegran/
dum eſſe carnis inꝗ̄tū caro eſt. quare ſicut primo ita
⁊ poſtea poterit curari:cū ēt hoc ſit ſtultū dicere:pȝ: qꝛ
demētia ⁊ ſtultitia eſt ponere plures formas in homi/
ne:ex quo.ſ.hoc ſequebaṫ. ℂ 38° ex paſſionis ꝯditiōe.
Manēte enim eadē forma ſubali in re:poſſibile eſt ei
eaſdem paſſiones eſſentiales conuenire:gnimo neceſ/
ſe eſt:ſed ꝑpria paſſio carnis eſt:ꝙ poſſit eſt mediuȝ in
ſenſu tactus:gnimo in hoc rō diffinitiua carnis ꝯſiſtit:
ſed poſt ſeparationem anime ſm ponentes plures for
mas remanet eadem caro ⁊ quo ad numeꝝ: ⁊ quo ad
formā ſubalē.ğ poſt mortem illa caro poſſet eē mediū
in ſenſu tactus:⁊ per conſequēs poſſet ſibi iterum vni
ri anima abſqȝ eius corruptione:quod eſt ꝯtra pħm in
2° de gñatione.vbi ponit:ꝙ opȝ neceſſario fieri reditū
ad mām primā:ſi idem ex ea debeat generari.q̄re cuȝ
hoc ſit falſum:⁊ ꝑmū ex quo ſequitur falſum. ſ. ꝙ ſint
plēs forme. ℂ 39° ex mãe ⁊ forme vnibilitate. Aut.n.
caro aïalis inꝗ̄tū caro ē: eſt vnibilis aïe ſenſitiue: aut
nō inꝗ̄tum caro:ſed nō inꝗ̄tū caro. ergo etiā mãe nō
carnee poterit vniri aïa ſenſitiua:⁊ ita erit aïal ſine car
nibus:quod eſt impoſſibile:ſimilr etiam ſi non inꝗ̄tū
caro:ſed inꝗ̄tum viua.ğ oī materie informate vita ꝑo
terit vniri aïa ſenſitiua:⁊ ſic poterit vniri ligno cuȝ ha
beat vitam.opȝ ergo dicere:ꝙ anima ſenſitiua ſit vni/
bilis carni inꝗ̄tum caro eſt:ſed ſm ponētes plures for
mas poſt mortem animalis carnis natura eſt eadē nu
mero:⁊ hȝ eandem formā ſubſtantialē.ergo ſibi pote/
rit aliqua anima vniri:quod eſt falſum: vel ſi dicaṫ il/
la caro eſſe alterata:hoc quidem non impedit:qꝛ ꝓba/
tum eſt:ꝙ anima vniebatur ſibi ſolum inꝗ̄tum caro:
⁊ non ratione alicuius accidētis:vel ēt hoc dato ad mī
nus ſequitur:ꝙ modica alteratiōe facta in carne mor/
tua:⁊ ipſa non corrupta ſubſtantialiter diſponeṫ diſpo
ſitione:que eſt neceſſitas ad animam: ⁊ ſic poterit ſibi
vniri:quod eſt falſum ⁊ contra pħm:qui dicit:ꝙ oȝ fie
ri reditum ad mām primam. ℂ 40° ex ꝯtinentia vlti
me dr̄ie:ſm ponētes plures formas per ſigulas partes
diffinitionis deſignantur ſingule ⁊ diuerſe forme ſub
ſtantiales:ſicut in diffinitione hominis:que eſt ſubſtā
tia animata ſenſibilis:per ſubam exprimiṫ forma ſub
ſtantie:per aïata.ſ.vegetatiua:per ly ſenſibilis aïa ſenſi
tiua:⁊ ſic de ceteris: aut ergo in vltima dr̄ia continen/
tur virtute oēs precedentes:aut non:ſi ſic:habeo ꝑpoſi
tum.ſ.ꝙ precedentes dicent non diuerſas formas: ſed
diuerſas perfectiones formales virtute cōtentas in vl
tima forma deſignata per vltimam differētiam: ſi au
T.c.43. tem non cum pħs dicat in.7.metaphi.ꝙ vltima diffe
rentia eſt tota diffinitio:ſequitur ꝙ diffinitio nō dicat
quidditatem rei complete:quod eſt falſum:aut ille for
me non ſunt de quidditate rei:⁊ per conſequēs nō ſunt
ſubſtantiales. ℂ 41° ex diffinitionum perfectione. Ni
hil.n.eſt de quidditate rei niſi ꝙ poniṫ in diffinitione:
ſed multe forme ſunt in hoïe ⁊ in alijs animalibus ſȝ
iſtos quas nunꝗ̄ aliqs pħs expſſit in aliqua diffinitio
ne.ſ.forma ſube ⁊ corporeitatis:⁊ carneitatis:⁊ oſſeita/
tis:⁊ ſanguinis:⁊ infinitoꝝ alioꝝ.quare oïs forma cuȝ
ſubalis ſit de q̄dditate rei:vel iſte non ſunt forme ſub/
ſtātiales:vel diffinitio non exprimit quidditatem rei:
vl' nullus vnꝗ̄ pħs aliꝗ̄ rē ſufficiēter diffiniuit: ſȝ oēs
ſunt falſe ⁊ inſufficiētes: vel certe iſti ſoli ſūt homines
ſcientes reꝝ nãs diffinire. ℂ 42° ex corporeitatis di/
ſpoſitione. Corporeitas.n. aut eſt neceſſaria diſpoſitio
ad formā ſubalem:aut non:ſed quocūqȝ modo ponaṫ
impoſſibile eſt ſaluari generationē illa manēte i aduē
tu anime:vel cuiuſcunqȝ alterius forme. ergo cuȝ illa
ſit prima forma mām inducens ſm cōmē.in libro de
ſuba orbis:illa amota forma oïs vnieṫ mãe prime im
mediate:⁊ ita non erit niſi vna forma ſubalis in re. ꝓ
batio minoris eſt:qꝛ ſi dicaṫ:ꝙ corporeitas nō ē diſpo
ſitio neceſſaria ad formā:oȝ ꝙ aduenlente vltima for
ma ipſa abyciaṫ. Nam in termino alterationis oȝ oēȝ
diſpoſitionē abyci preter eam:que eſt neceſſaria ad for
mam ēt ſm aduerſarios:al's natura abūdaret i ſuper/
fluis. Et preterea ſi ipſa non eſt neceſſaria aut ad intro
ducendā diſpoſitionē:que eſt neceſſaria: oȝ eam corrū
pi:⁊ ſic habeo ꝑpoſitū:aut ſufficit ſola alteratio: ⁊ tunc
generatio nihil erit:niſi alteratio:poterit enim in quod
cūqȝ corpus:puta lapidis introduci aïa modica altera/
tione facta in ipſo:quod eſt falſum. Si aūt eſt diſpoſi/
tio:que eſt neceſſaria ad formam:tunc ſequunṫ duo:⁊
primo quideȝ:ꝙ aïa nunꝗ̄ poſſit ſeparari a corpore:ni
ſi corporeitas corrūpaṫ:⁊ ita ⁊ corpus mortuum nō re
manebit idē numero:⁊ forma ſequēs neceſſario vnieṫ
materie prime imediate:⁊ vlterius cū ſm pħm oïs ge/
neratio fiat ex aliquo corrupto:ſeqtur ꝙ oïs forma ꝑ/
me materie imediate vniatur. Scḋo vero ſequitur:ꝙ
vbicunqȝ erit forma corporeitatis erit forma mixtio/
nis:que oïa cuȝ ſint falſa: pȝ: qꝛ ⁊ illud ex quo ſequitur
hoc erit falſum. ℂ 43° ex finis ratione. Uniuſcuiuſqȝ
eniȝ rei naturalis perfectio ⁊ eſſe ex ſue nature fine de/
pendet:propter qḋ opȝ vt illo irrecuperabiliter corru/
pto:ipſum etiaȝ corrumpatur: ſed omnes forme prece
dentes vltimam formaȝ:ēt dato ꝙ ibi maneāt ſimul
cum ipſa:certum eſt ꝙ ordinantur ad ipſam vltimaȝ
formam tanꝗ̄ ad finem.quare ipſa corrupta neceſſe ē
omnes alias corrumpi:ex quo poſſunt due cōcluſiōes
elici. Et ꝑmo:qꝛ ēt dato ꝙ eſſent plures forme: adhuc
impoſſibile eſſet manere aliqḋ idem numero in gene
rato ⁊ corrupto: vt ipſi fingunt. ſcḋo vero cum in codeȝ
inſtanti impoſſibile ſit diuerſas formas ſubſtantiales
introduci:⁊ cuȝ quodlibet qḋ ſit ex aliquo corrupto: ex
quo in inſtanti ⁊ ſubito forma ſubalis recedit:⁊ per cō/
ſequens omnes alie:oȝ vt ſequens forma: imo omnis
ſubſtātialis forma imediate prime materie vniatur:⁊
per cōſequens:ꝙ ſit vna ſola forma:hoc enim neceſſa/
rio ſequitur ad illud:cum plures ſimul non poſſunt in/
troduci. Probatio auteȝ maioris eſt:qꝛ nihil poteſt eē
fruſtra in natura ēt in vno inſtanti:qñ aūt res ꝑpriuȝ fi
neȝ perdit ꝑ corruptionem tali modo vt ipſum nunꝗ̄
aſſequi poſſit:omnino fruſtra eſt:ſed qñ hmōi finis rei
naturalis corruptio:cum non poſſit reiterari idē nume
ro ſm pħm:impoſſibile eſt vt res:que erat ad finem il
lum ipſum vnꝗ̄ conſequatur.quare neceſſe ē vt ſimul
corrumpatur cum ipſo. Probatio autem minoris eſt:
qꝛ illud ē finis omnis rei ſm naturam:propter quod il
la res ab agente principaliter producitē:ſed certum eſt
ꝙ agens naturale hmōi diſpoſitiones ⁊ formas nō in
ducit principaliter niſi propter formam vltimam:quā

principaliter intendit. Quare pꝫ: ꝙ ipſa eſt finis oīum
coꝝ: ⁊ per ꝯñs ꝙ illa corrupta cū nunꝗ̄ poſſit eadē nu
mero reiterari ſm nām omnes alie ſimul corrumpen
tur cū ipſa. ¶ 44° ex eſſentiali predicatione. Ea enim
que differunt eſſentialiter nō poſſunt de ſe inuicē eēn
tialiter predicari: ſed ſi per diuerſas partes diffinitōis
deſignentur diuerſe forme: qḋ neceſſe habēt dicere po
nētes plures formas: tunc opꝫ vt ptes diffinitionis dif
ferant eſſentialr. Quare non poterunt eſſentialiter de
ſe inuicem predicari: ⁊ per conſequens nec de diffini
to: quia que differunt eſſentialiter inter ſe non poſſunt
eſſentialiter idem eſſe tertio: ⁊ ita nec iſta erit eſſentia
lis predicatio. homo ē animal: nec iſta. animal eſt ſub
ſtantia aīata vel ſenſibilis: nec iſta. homo eſt rōnalis.
ꝓbatio maioris eſt: qꝛ in oī predicatione affirmatiua ī
portatur aliqua vnitas. quare in predicatione eſſentia
li opꝫ vt importet vnitas eſſentialis: que aūt differūt
eſſentialiter non poſſunt eſſe vnū eſſentialiter: qꝛ hoc
implicat cōtradictionem: ⁊ ideo impoſſibile ē ea que
eſſentialiter ſunt diuerſa eſſentialr de ſe inuicē ꝑdica
ri. Minoris aūt ꝓbatio eſt: qꝛ ille forme aut ſunt eedē
ſpecie: aut diuerſe: ſi eedem: ergo nugatio erit in diffō
ne: ⁊ ſuperfluitas in nā rei: ſi aūt diuerſe: ergo ⁊ diuerſe
eſſentialiter. Naꝫ differentie deſignantes diuerſas for
mas in ſpecie ſunt oppoſite: ac per hoc eſſentialr diuer
ſe: vt rōnale ⁊ irrōnale. non ergo ſunt plures forme in
ſuppoſito: cū diffinitio dicat rei ꝗdditatem. ¶ 45° ex
nā actualis eſſe. Si eniꝫ plures forme ponant in re: cū
vnius motus ⁊ in eodē inſtanti terminati vnus ſit ter
minus: opꝫ vt ille plures forme diuerſis motibus indu
cantur: ⁊ cū materia non poſſit indui in eodem inſtan
ti diuerſis perfectionibus ſubſtantialibus: opꝫ vt pͥmo
inducatur vna ⁊ poſtea alia: qḋ ēt aduerſarij concedūt
allegantes pro ſe phm in lib. de aīalibus: qꝛ homo pͥo
viuit vita plāte: poſtea vita aīalis: ⁊ vltimo vita hoīs.
in illo ergo medio tpe oꝫ ꝙ materia ſubſiſtat per aliꝗ̄
formam: alias nec ēt rōnem entis poſſet habere: aut ꝗ
per formā: que dꝫ abijci: aut per formam: que dꝫ intro
duci: non quidem vltimam: ſed vnam de medijs: puta
vel corporeitatis: vel ſube: vel carneitatis: vel ſimiliū:
ſi per illam: que dꝫ abijci: cum illa ꝯſtituat ſubam actu
completo ſubſiſtentē ⁊ hñtem rōnem ſuppoſiti: aut il
la forma introducta. ſ. corporeitas eſt accidens: cū ad
ueniat ſuppoſito ſubſiſtenti: vel opꝫ dicere: ꝙ quelibet
res ſubſiſtens: puta lapis abſqꝫ ſui corruptiōe poſſit re
cipere aliam formam ſubalem: qḋ eſt impoſſibile: ſic
enim ⁊ forma ſubſtātialis eſſet accñs: ⁊ generatio eēt
alteratio. Nā accñs ē ꝙ pōt abeſſe ⁊ adeſſe preter ſubi
corruptionem. Si aūt ſubſiſtit per iam introductā: tūc
ſequit̄ primo: ꝙ aliqd ſit in nā actu ſubſiſtēs ⁊ corpus:
qḋ tñ nō ſit neqꝫ lapis: neqꝫ lignū: neqꝫ aliqd aliud: qḋ
neqꝫ ēt fingere eſt poſſibile. Scḋo vero ſequit̄ neceſſa
rio: ꝙ forma ſubalis adueniat ſubſiſtenti actu in natu
ra: qḋ eſt oīno impoſſibile: vt pꝫ ex dictis. non eſt ergo
poſſibile plēs ſubales formas eſſe in eodeꝫ. ¶ 46° ex
iudicio veritate. In receſſu. n. anime vel cuiuſcunqꝫ al
terius forme: aut manet in mā aliqua forma eadē nu
mero: aut nulla: ſi nulla habeo ꝓpoſituꝫ: qꝛ tūc forma
ſequens vnit̄ māe prime: ⁊ cum nulla forma poſſit in
duci niſi per abiectionem alterius: qꝛ generatio vnius
eſt corruptio alterius: ſequet̄ ꝙ ſemper forma oīs vnia
tur materie prime. ſi aūt manet aliqua: tūc de hoc aut
ſtabitur iudicio ſenſus: aut intellectus: ſed vtroqꝫ mo
do eſt impoſſibile ſibi remanere aliꝗ̄ formam. ergo ⁊
illud ex quo hoc ſequitur. Probatio medie eſt. qꝛ obie
ctum ſenſus eſt color: nunꝗ̄ aūt repertum eſt: vt idem
color ſit ī viuo ⁊ mortuo: ⁊ hoc dico poſtꝗ̄ expirauerit
calor aīalis: nam manēte ibi calore forſan aliqua dece
ptio poſſet eſſe: naꝫ in viuo eſt color albus vel rubeus:
in mortuo aūt eſt pallidus: ꝗ ēt differunt ſpē ab illis: ⁊
hoc quidem manifeſtius apparet in alijs: nā ſi aqua in
cipiat corrūpi ⁊ putreſcere ſtatim mutat colorē: ⁊ ita ē
in alijs: lꝫ in ꝗbuſdā ſit magis manifeſtū: ⁊ in ꝗbuſdaꝫ
minus. Quare ſi debeamus ſtare iudicio ſenſus: ⁊ pci
pue viſus: qui eſt certiſſimus inter oēs ſm phm: nulla
forma manet ibi eadē numero: nā ſenſus ꝑ variationē
accidētiuꝫ iudicat de ſuba. Mirabile eſt. n. de quibuſ
dam: ꝙ decipiuntur ī obiectis cōibus ipſius ſenſus: cu
iuſmodi ſunt ꝗ̄titas ⁊ figura. que eis apparent eedem
numero: qꝛ ſunt equales ⁊ ſimiles: ⁊ dimittūt iudiciuꝫ
ſenſus ꝓprium: quod habet̄ ex obiecto eius ꝓprio: ꝗ eſt
color. Si aūt de hoc ſtemus iudicio intellectus: tūc cū
iudicium intellectus ſit per quidditatē. que eſt eius ꝓ
prium obiectū: quoꝝ erit diuerſa quidditas: erit diuer
ſa nā: ſꝫ corporeitatis ⁊ carnis exiſtentis in viuo ⁊ mor
tuo ē diuerſa quidditas. ergo ⁊ ipſa diuerſa. Probatio
minoris eſt: qꝛ eſſentiale complemētuꝫ ⁊ finale rei eſt
de diffinitione eius: ſed carnis ⁊ oīum: qui vltimā for
mā precedunt eſſentialis perfectio ⁊ vltima ēt ſm poſi
tionē aduerſarij eſt vita: cuius probatio eſt: qꝛ ipſe dicit
ꝙ caro eſt potētia reſpectu vite: ⁊ ē imꝑfecta quouſqꝫ
illam habeat. Et preterea dicit ꝙ carni eſſentialr vnit̄
vita: alias oporteret dicere: ꝙ aīal eſſet viuum per acci
dens: coꝝ aūt que ſunt vnū eſſentialr ē vna diffinitio.
quare neceſſario eadem erit diffinitio carnis ⁊ carnis
vite. ſeparata ergo aīa ⁊ vita caro non habebit eandē
diffinitionē: qꝛ ſubtrahit̄ inde vita: ⁊ ſubtracta vna dif
ferentia mutat̄ diffinitio ſm phm: vñ cū diffinitio di
cat ꝗdditatem: ſeqtur ꝙ nec eandeꝫ habeat ꝗdditatē.
Quare tam ſm iudiciū ſenſus ꝗ̄ ēt ſm iudiciuꝫ intel
lectus nulla remanet ibi forma. lꝫ in veritate de iden
titate vel diuerſitate ꝗdditatum nō ſit ſtandū iudicio
ſenſus: ſed ſolum intellectus: cuius obm eſt ꝗdditas: il
lud. n. qḋ poſuimus de ſenſu: lꝫ veꝝ ſit: tñ nō diximus
tanꝗ̄ illud nos moueat: ſed potius ꝑꝑ quoſdā: ꝗ de in
telligibilibus paꝝ vel nihil ꝑcipientes ſoluꝫ ſenſu: vel
ſenſibilibus argumētis ⁊ logicis: que vanitatē ꝯtinent
ſm phm: putant ſe poſſe defendere falſitatē vt poſſint
cum adiutorio vulgi: qui ſenſibilia ſequit̄: veritatem ſi
ue ignorātiam: ſiue agnitā impugnare. ¶ 47° ex ſpecifi
ca diuerſitate. Si. n. ſunt plures forme in eodē: aut ſūt
eedē ſpē: aut diuerſe: ſi eedē cū formaꝝ eiuſdē ſpēi ſit
idem effectus: erit ſuperfluitas in opatione nāe. Et pre
terea eſt ꝯ phm in 5° metaphi. vbi expꝛſſe dicit: ꝙ ipoſſe
eſt plures formas eiuſdē ſpēi eſſe ſimul in eodē. ſi aūt
diuerſe. ꝗ compoſitum ex eis non habebit vnā diffini
tionē: qḋ eſt incōueniens. probatio aūt ꝯñtie eſt: qꝛ di
uerſe ſpēs ſubales habent diuerſa diffinientia: ⁊ diuer
ſas ⁊ oppoſitas dr̄ias: que ad vnam diffinitionē cōue
nire nō pñt. q̄re ſeqtur: ꝙ ptes diuerſaꝫ hēant diffōnē
a toto: ⁊ ꝑ ꝯñs diuerſaꝫ ꝗdditatē: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ de tali toto
nulla poſſit dari diffō: niſi ſic̄ de aceruo lapidū. ¶ 48°
ex nāli diſpoſitione. Si. n. ſunt plures forme in eodeꝫ:
certum quidē eſt: ꝙ non poſſunt eſſe eedeꝫ ſpē: vt ꝓba
tum eſt: hec enim eſſet deriſio ⁊ ſuperfluitas in oꝑe na
ture. Quare opꝫ vt ſint diuerſe: hec. n. diuiſio eſt ꝑ ime
diata in ordine ſpecierum ſubſtantialium: ſed tūc que
ro: qꝛ ille diuerſe ſpēs aut erūt eiuſdem generis: aut di
uerſorum: ſi eiuſdem generis. ergo oppoſite: quod ē im
poſſibile. Nā in eodem genere impoſſibile eſt eē duas

ſpecies

ſpecies:quarum forme oppoſitionē non includant ad
minus in rebus phiſicis:propter qḋ etiam dñe ab eis
accepte ſm phm ſunt oppoſite:ſi aūt diuerſoꝝ generꝝ.
ergo diſparate:qḋ eſt adhuc ĩpoſſibilius. Probatio au
tē conſequentie eſt:q2 cum materia ſit ꝓpter formam
⁊ nō ecōuerſo ſm phm: oppoſite vel diſparate forme
regrunt oppoſitas vel diſparatas in mā diſpoſitiones:
que vni ⁊ eideꝫ parti materie ſimul ineſſe nō poſſunt.
Quare vel ille forme:puta corꝑeitas:⁊ carneitas: ⁊ cō/
ſimiles non erunt ibi vel in diuerſis partibus:puta: ꝙ
in manu erit corporeitas:⁊ in pede aīa:⁊ ī oculo carnei
tas: ⁊ per ꝯñs aliqua pars hoīs vl' aīalis erit ita caro:ꝙ
non erit corpus:que oīa ſunt abſurda. Si aūt dicat̃: ꝙ
oēs ille forme preter vltimam ſunt forme generꝝ ⁊ nō
forme ſpecierꝝ:hoc quidem improbatū eſt ſupra. Sed
tñ cōtra:cum illa genera nō ſunt generaliſſima: cū oēs
ille forme contineantur in genere ſube: cuꝫ ſubales di
cātur:erunt neceſſario omnia illa genera ſubalterna:
genera aūt ſubalterna ſunt ſpēs inq̄ntum alicui ſubal/
ternant̃:⁊ ita eodem mō forme ille regrunt oppoſitas
vel diſparatas diſpoſitiones:ſicut primo dictum ē de
ſpeciebus:nam ſicut ſpecies in eodē genere multiplicā
tur per oppoſitas differētias:diuidētes genus:ita etiaꝫ
diuerſa genera ſubalterna multiplicant̃ ex oppoſitiōe
drīarū diuidētiuꝫ genus:cui ſubalternata ſunt. ¶ P̃.
Nullum cōmune inquantum cōe eſt actu diſtinctum
⁊ determinatū:q2 hoc implicat ꝯdictionem: ſꝫ omnis
forma actu recepta in mā eſt actu diſtincta ⁊ determi
nata. ergo nulla forma poteſt eſſe in materia niſi actu
diſtincta ⁊ determinata ad actū alicuius indiuidui: ⁊
per ꝯñs ſpeciei:naꝫ cū ſpecifica ratio nihil ſit aliud ꝙ̃
diſtinctio eēntialis actus ab actu:dicere ꝙ actus aliq̄s
vel forma ſit actu determinata ⁊ diſtincta: ⁊ non ſit ea/
dem ſpecie cuꝫ alia:⁊ diuerſa numero: ⁊ tñ nō differat
ſpecie ab ea eſt implicare oppoſita. Probatio autē mi
noris eſt:q2 forma recepta in materia actu perficit ip/
ſam:vel quo ad aliquem actum tm̄:vel quo ad nulluꝫ:
vel quo ad aliquos:vel quo ad omnes:ſi quo ad nullū
ergo non eſt ibi:ſi quo ad oēs:ergo fruſtra inducerētur
alie forme:ſi quo ad aliquos:puta omnes ⁊ vnius gene
ris:puta oēm actum in genere carnis:ſequitur ꝙ in eo
nulla ſit diſtinctio per comparationem ad alia: hoc au
tem eſt impoſſibile:eo ꝙ ſequeretur primo implicatio
contradictionis. Nam qḋ eſt hic ⁊ nūc eſt determina/
tum ⁊ diſtinctū ab aliꝭ:qḋ aūt eſt indiſtinctū ⁊ nullaꝫ
hꝫ differentiaꝫ per cōparationē ad alia nō ē diſtinctū
vel determinatū:⁊ ita ſimul eſt diſtinctū ab oibus: ⁊ a
nullo. Scḋo vero ſequeret̃: ꝙ caro hominis non differ
ret a carne bouis:niſi forte accidentalr̃:qḋ eſt ꝯ ſenſuꝫ.
Tertio vero ſequeret̃: ꝙ anima humana poſſet ita in
fundi in embrione:qui eſt in ventre bouis:ſicut in illū
qui eſt in ventre mulieris:que oīa ſunt falſa. ¶ 50° ex
formati ad formam habitudine:ſicut enim ſe hēt for/
ma ad formaꝫ:ita ꝓportiōaliter ſe hꝫ formatū ad for/
matum:ſi accipiatur cū reduplicatione:ſicut ſi albedo
non eſt nigredo:nec albū inq̄ntum album eſt nigrum:
ſed diuerſe forme in ſpecie non poſſunt predicari de ſe
inuicem:qḋ veruꝫ eſt tam in ſubꝭ ꝙ̃ in accidētibus:
ſicut amaritudo non eſt dulcedo: nec albedo eſt linea:
nec anima ē corporeitas:nec aīa vegetatiua ē anima
ſenſitiua:ḡ nec forma: cū ꝑ vnā formā poterit ꝓdicari
de alio formato per aliā diuerſam ſpē formam ad mi
nus cū reduplicatione actus illius forme. ergo ſi ſꝫ ſin
gulas perfectiones eſſentiales in hoīe vel alio animali
opꝫ dare diuerſas formas:ſequit̃ ꝙ hec ſit falſa predi/
catio.ſ.homo inq̄ntum hō eſt ſuba. ⁊ homo inq̄ntū ani -
matus anima rationali eſt homo viuens. ⁊ ſic de aliꝭ:
ſed de quolibet eſt affirmatio vel negatio vera. ergo ſi
iſte non ſunt vere:earꝫ ꝯdictorie eſſent vere.ſ.homo in
quantuꝫ homo eſt non ſubſtantia: ⁊ homo inquātum
homo eſt non viuum: ⁊ per conſequens vel nihil: vel
mortuum:que omnia ridiculoſa ſunt. nō ergo ſunt di/
uerſe forme ſubſtantiales in homine. maior patet: q2
eius ꝯtradictoria eſt impoſſibilis. minor ēt manifeſta
eſt per eandem ꝓbationē. ¶ 51° ex ipſa mixtione. Aut
enim forme elemētoꝝ manēt in mixto:aut non:ſi non
manēt:ergo in aduentu ſubalis fit reditus ad māꝫ pri
mā:⁊ ſic habeo ꝓpoſitū:vt.n.frequenter oſtenſum eſt:
hoc ſequitur ad illud. huius autem probatio eſt: q2 cū
elementum ſit quo aliquid fit primo ſm phm opꝫ for 5° metaph.
mas elorū eſſe primas formas māe.ſi aūt manent: er T.c.4.
go manebūt operationes ipſarꝫ:cuius ꝓbatio eſt:q2 ni/
hil eſt fruſtra in nā:eſſet aūt fruſtra: ſi nō attingeret ꝓ
prium finē:qui eſt eius operatio ſm phm in lib. de ce.
quare ſequit̃: ꝙ ignis ibideꝫ combureret: ⁊ aqua flueret: ⁊
ſic de aliꝭ:que omnia cum ſint falſa manifeſtum eſt:
q2 ille forme ibi nō manēt. ¶ P̃. Inter ceteras diſpo
ſitiones:ſine quibus forme elemētoꝝ non pñt in mate
ria cōſeruari:ſicut raritas ⁊ denſitas: ſicut ignis natu/
ra non poteſt eſſe niſi in ſumme raro:⁊ ſic de ceteris:ſi in
mixtis oēs partes hñt eq̄lem raritatē:vel ſi differentē:
non tñ eſt ibi tanta drīa ꝙ̃ta requiritur ad formas ele
mentoꝝ. ergo forme ille in aduentu forme ſubalis oēs
corrumpunt̃: ⁊ per ꝯñs oēs qualitates ipſarꝫ: ac ꝑ hoc
nihil manet idē ī generato ⁊ corrupto:vt aduerſarij di
cunt. ¶ P̃. Modus eſſendi qualitatum conſequitur
modū eſſendi formarꝫ ſubalium:ſed qualitates elorū
in mixtis non ſunt ſm actualitates ꝓprias:q2 ſic cum
ſint ꝯrie nō poſſent eē in eadē pte mixti. ḡ ⁊ forme ſub
ſtantiales non ſunt ibi ſm actualitates ꝓprias:ſed vir
tute tm̄:oſtenſuꝫ eſt aūt ſupra cū de mixtione ageret̃:
ꝙ forme ſubales non poſſunt recipere magis ⁊ minus.
quare opꝫ eas oēs corrūpi:⁊ ſic fiet reditus ad māꝫ ꝓ
mam:⁊ per ꝯñs hꝫ ꝓpoſitum. ¶ 54° ex parte figure:fi
gura.n.neceſſario conſequit̃ illam formam a q̄ res hꝫ
ſue ſpēi ꝯplemētum ⁊ ſpecificā rōnem: ꝓpter quaꝫ vi/
demus:ꝙ oē aīal differens ſpē differt ⁊ figura : qḋ non
cōtingeret:ſi eēt ab alia forma:ſed figura corporis hu/
mani conſiſtit in hoc:qḋ eſt organiçatū. ergo opꝫ vt ab
eodē hēat ꝙ ſit aīatū: ⁊ ꝙ ſit organicū ⁊ multo fortius
oīa alia. ¶ 55° rōne drīe. Cū.n.oīs for° aliq̄ nām cōſti
tuat:vbicūqꝫ ſunt diuerſe forme ſpē:ſūt ⁊ diuerſe nāe
ſpē:ſed q̄ differunt ſpecie ſm nāꝫ nec̄io differūt nume
ro. ḡ vbicūqꝫ ſūt diuerſe forme ſubales:ibi ſunt diuer
ſe nāe numero ⁊ ſpē:que aūt differunt ſm nāꝫ ſubaleꝫ
in ſpē ⁊ numero:ſi ille nāe ſint actu neceſſario differūt
ſuppoſito. quare ſi ſūt plēs forme:ſequitur ꝙ nulla res
nālis ſit vna numero ⁊ ſpē:nā diuerſa ſuppoſita nō poſ
ſunt eſſe vnū numero. Maioris ꝓbatio eſt:q2 tūc vnū
qḋ dr̃ eſſe id qḋ eſt:ē hre ꝓpriam nām ſm phm in. 2. T.c.28.
phiſi. qñ hꝫ ꝓpriam formam:ſed diuerſificata eā oꝫ di/
uerſificari eſſem. quare vbi ſūt diuerſe forme ſubales
ibi opꝫ diuerſas eſſe nās. Et nā in actu cōſtituat rōneꝫ
ſuppoſiti:pꝫ:naꝫ ſuppoſitū nihil aliud dicit ꝙ̃ ſubſiſtēs
actu in nā alicuius rei: vbi aūt ſunt diuerſe forme ſub/
ſtātiales ſpecifice ſunt diuerſe nāe in actu: q2 eē ſubale
qḋ eſt rei actualitas neceſſario conſequit̃ oēm ſubaleꝫ
formā. ¶ 56° ex vnitate ſube:forma.n.ſubalis vltima
adueniens māe aut conſtituit ſubam actualē: aut nō:
ſi non:ergo nō eſt ſubalis forma:ſi ſic:cōſtat q2 per pri

mam formã:puta corporeitatis ex mã fit ſuba ĩ actu:
per ſecũdam ergo conſtat:ꝙ non cõſtituitur eadẽ ſub
ſtantia:que conſtituta fuit a prima forma:qꝛ qȯ factũ
eſt non fit ſm phm:nec poſſibile eſt fieri niſi illud cor
rumpatur.ergo erit ibi dare duas ſubas cõpoſitas di
uerſas numero:ſilr tertia forma ⁊ q̃rta aduenientes cõ
ſtituent tertiam ⁊ quartã ſubam:⁊ ſic in qualꝫ re erũt
quatuor vel q̃nqꝫ ſube ꝯpoſite:⁊ quinqꝫ eſſentie diuer
ſe ſpẽ ⁊ numero. Nam ſi eſſent eedẽ ſpẽ eſſent fruſtra.
quare cũ oia hec ſint impoſſibilia impoſẽ eſt ples for
mas eſſe in compoſito. ❡ 57° ex ꝯdictiõis implicatio
ne:hec enim predicatio.hõ inquãtum homo eſt aĩal:⁊
homo inq̃ntum homo eſt ſuba aut eſt vera: aut non: ſi
eſt vera.ergo cũ hõ inq̃ntum huius nõ ſit homo niſi ꝑ
animam rõnalem:ſequitur ꝙ ab eadeꝫ forma hẽat ꝙ
ſit ſuba ⁊ aĩal ⁊ corpus:⁊ ſic ð ceteris:⁊ ita non erũt ibi
plures forme:ſi aũt non ſunt vere ꝑdicationes ꝑdicte:
ergo earum ꝯdictorie erũt vere. Iſte.ſ.homo inq̃ntum
hõ non eſt aĩal:vel non eſt aĩal:nec corpus:nec ſuba: ⁊
ꝑ ꝯñs cũ nõ ſuba neceſſario ſit accñs vel nihil: oporte
bit dicere:ꝙ inq̃ntu hõ ſit ſuba vel nihil. ❡ 58° ex diffi
nitionis apparitione. Aut enim rei inq̃ntum talis:puta
lapidi inq̃ntum lapis:vel ligno inq̃tũ lignum cõuenit
diffinitio eſſentialiter ⁊ oẽs partes eius:aut non:ſi ꝯue
nit:ergo cuꝫ res non ſit talis res niſi ab vltima forma:
puta lapis a lapideitate: ſequiť ꝙ eadem ſit forma ſi
gnificata per lapidem inquantum lapis eſt:⁊ per oẽs ꝑ
tes poſitas in diffinitione:ac per hoc cũ diffinitio dicat
totum quicquid eſt formale in re:nulla forma erit ĩ re
niſi vna:ſi non:ergo nulla erit ꝓpria diffinitio alicuius
rei inq̃ntum huius:nihil.n.diffinitur:niſi inq̃ntum ẽ in
tali ſpẽ:puta hoĩs:hoc aũt non hꝫ per aliq̃ formaꝫ niſi
per vltimã.quare cum illa ſit vna:vel nihil ꝓprie diffi
nieť:vel tñ erit vna forma in re. ❡ 59° ex predicatiõe
Cap° 8°. dĩe. Dicit.n.phs in 6° thopi. ꝙ ſi genus ꝑdicareť ꝑ ſe
de dĩa.homo eſſet duo aĩalia:ſed hoc nõ poſſet ſequi
niſi in dĩe ſignificato icludereť aĩalitatis perfectio:di
uerſificata tñ ⁊ reſtricta per actũ ſpecificũ.g̃ eadeꝫ eſt
forma deſignata per nomẽ generis ⁊ nomẽ dĩe:vł in
dĩa deſignatur vt coartata ad determinatum eſſe:⁊ ꝑ
ꝯñs ad ſpẽꝫ:⁊ ita vna ſola forma eſt in indiuiduo: que
dat ⁊ perfectionem generis:⁊ dĩe:⁊ ſpẽi:ꝑꝑ quod dixit
Porphi.ꝙ ſpẽs eſt tota ſuba indiuiduoꝝ. ❡ 60° ex ip
ſius rei corruptione. In receſſu.n.aĩe:vel cuiuſcunqꝫ vl
time forme aut corrumpiť corpus a corruptione ſuba
li:aut non:ſed accñtali ſolũ:ſi ſubali:g̃ cuꝫ ſm phꝫ ter
minus corruptionis ſubalis ſit nõ ens ſimplr:qȯ eſt eẽ
actu:fiet reditus ad mãm primã:⁊ ita habebitur ꝓpo
ſituꝫ. Si aũt nõ corrumpiť niſi accñtaliter.g̃ ſic aĩa fu
it eſſentialiter vnita:vel fuit accñs:ſed hoc eſt impoſ
ſibile:ergo ⁊ illud ex quo ſequiť. ❡ 61° ex radicis falſi
tate. Illi.n.qui ponunt ples formas inter alia ſue poſi
tionis vel erroris motiua dicũt ẽt ꝙ alia eſt intẽtio ge
neris:⁊ alia ſpeciei in intellectu:ꝑꝑ qȯ cũ intellect⁹ nõ
ſit falſus opꝫ diuerſas formas ridere in re ipſi intel
lectu. ❡ Sed ꝯ hoc eſt:ꝙ intẽtões apprehenſe ab itel
lectu:⁊ deſignantes perfectiones eſſentiales non ſemꝑ
ab intellectu conſideranť vt eſſentialr ꝯſtituunt hanc
rem vel illã:ſed potius in cõi:ſm ꝙ pluribus conueni
unt:ſed intellect⁹ rẽ q̃ quã ſignificat vel repreſentat ꝑ in
tentionẽ abſtractã attribuit pluribus.quare neceſſe eſt
vt ab intellectu ſic apprehenſa non conſidereť vt pars
eſſentialis conſtituens hanc vel illam rem: qꝛ ſic non
ꝯueniret in alio:ſed prout in tali perfectione pla com
municãt:ſic.n.qꝛ forma cuiuſlibet ſpeciei dat ꝑfectio
nem ⁊ eſſe ſui generis:intellectus ex tali conſideratio
ne q̃dam intentionem ſibi format de genere:nõ quia
alia ſit forma generis ⁊ ſpẽi:ſed qꝛ ab alia perfectione
ſumitur rõ generis:⁊ ab alia ſpeciei ❡ P̃. Si hoc eẽt
veꝝ qȯ iſti dicunt:cũ intellectus poſſit ꝑ ſe intelligere
albedinem:⁊ per ſe hanc eius ꝓprietatẽ:que eſt moue
re viſum:vel eſſe colorẽ ſequereť:ꝙ ab alia forma ha
beret nãm albedinis:⁊ ab alia forma nãm coloris: qȯ
eſt falſum:ſilr cum in ſapore amaro ſit ⁊ nã ſaporis ⁊
amaritudinis:ſequereť ꝙ ſapor eẽt compoſitus ex for
ma ſaporis ⁊ forma amaritudinis:que oĩa manifeſtã
continent falſitateꝫ:cũ oĩs accñtalis forma ſit ſimplex
in eſſentia ſm auctorẽ ſex principioꝝ. ❡ P̃. Cõſtat ꝙ
intellectus aliam intentioneꝫ format de entitate rei ⁊
aliam de vnitate.quare ſi ad multiplicationẽ intẽtio
num ſequereť multiplicatio formaꝝ ſubalium: ſeque
reť:ꝙ alia eſſet forma:que dat rei entitatẽ:⁊ alia q̃ dat
rei vnitatẽ:quod eſt oĩno impoſẽ:ſilr etiam conſtat:ꝙ
de pũcto diuerſas intẽtiones ⁊ cõceptões formamus:
qꝛ.ſ.principij medij ⁊ finis.quare ſequereť punctuꝫ ex
diuerſis formis eſſe compoſitum. ❡ 64° ex rei entita
te. Si.n.ſunt plures forme ſubales in eodẽ: aut vnitas
rei:vnitas dico non hec vel illa:ſeu ſm qd:ſed vnitas:
que ꝯuertitur cũ entitate aut ſimplr conſiſtit neceſſa
rio in aggregatione oium illaꝝ formaꝝ: aut nõ: ſi nõ:
ergo abſqꝫ aliqua illaꝝ poteſt rei vnitas vel entitas eẽ:
⁊ ſic fruſtra eſſet inducta a nã. Etſi enim ad bñ eẽ rei
poſſint concurrere aliqua non neceſſaria:tñ ad eẽ ſub
ſtantiale:vel eſſentiam rei ꝯſtituendam ĩpoſſibile eſt
aliquid cõcurrere niſi neceſſarium:⁊ ſine quo ſuba rei
eſſe nõ poſſet. Si aũt ad entitatem rei neceſſario reqrí
tur oium illaꝝ formaꝝ aggregatio.g̃ impoſẽ erit vnã
illaꝝ corrũpi ſine alia:⁊ ita qñ corrũpiť forma ſubſtã
tialis neceſſario fiet reditus ad mãm primã:ac ꝑ ħ ſe
quens forma vnieť mãe prime: ⁊ vlterius nihil idem
erit in generato ⁊ corrupto:vt aduerſarij fingũt. ❡ 65°
ex ſubiecto forme. Si enim ſunt plures forme in eodẽ
tunc aut forme precedentes vltimã formaꝫ reducent
mãm in actũ ſube actualis:aut nõ:ſi nõ:g̃ fruſtra ſunt
ibi nam forma:que nullã actualitatẽ confert mãe fru
ſtra ibi ponitur:lꝫ hoc non ſit intelligibile. ſ. ꝙ forma
ſit in mã:⁊ ꝙ non reducat ipſam in actum. Si autẽ re
ducit ipſam in actum opꝫ:vt habeat rõnem ſubi:nam
ſubm nihil aliud eſt q̃ ſuba in actu qualiſcunqꝫ actus
ſit ille:ſed nulla forma ſubalis eſt in ſubo: vt diciť de
ſubo ſm phm.ergo impoſẽ eſt poſt primã formã aliq̃
ſubalẽ formã aduenire materie:ex quo pꝫ:ꝙ nõ ẽ poſſi
bile in aliquo eſſe ples formas. ❡ 66° ex rõne ꝯtinen
tie. Si igiť ſunt plures forme in re:aut id:qȯ ĩ vna cõ
tineť:ꝯtineť in alia:aut non:ſi contineť:ergo fruſtra in
ducereť niſi vltima:cũ in illa virtutes oium ꝑcedẽtiũ
contineanť:ſi aũt non:tunc cũ primus effectus ðbeat
ridere prime forme:hꝫ aũt in oĩ ſubſiſtente ſit rõ ſub
ſtantie:oportebit vt prima forma det ſubalitatẽ rei: ⁊
per ꝯñs ꝙ in nulla ſequenti rõ ſubalitatis includať: ⁊
ita impoſẽ eſt vt aliqua ſequentium ſit forma ſubalis:ſꝫ
omnes erũt accñtales.vna ergo ſolũ ſubalis forma eſt
in re. ❡ 67° ex nãli corruptione. Qñ ſeparať aĩa a cor
pore:vel quecũqꝫ alia ſubalis forma aut poſtea rema
net aliqua forma eadem que prius:aut non:ſi non:ha
beť ꝓpoſitum:qꝛ.ſ.ſequens vnieť mãe prime. Si aũt
remanet:tunc aut illa q̃nqꝫ corrumpeť:aut non: ſi nõ:
ergo aliquod corpus ꝑter celũ erit icorruptibile:qȯ eſt
impoſſibile:cum nulla huiõi forma totam ſufficiat re
plere capacitatem mãe. Si aũt corrũpeť: tunc cuꝫ ſm
phm

pħm corruptio vnius ſit generatio alterius: oportebit
formaȝ aliam introduci ⁊ vniri imediate mãe prime:
alias oporteret aliquid de mã in nihilū redigi: hoc aūt
non erit forma elemētu: qꝛ illud corpus eſt mixtum. er
go alicuius cōpoſiti: ſed mã in tali corruptione: vt datū
eſt denudatur a prima forma: ac per hoc remanet nu
da. ergo forma alicuiꝰ mixti: vel ad minus aliqua for
ma naturalis poterit imediate vniri mãe prime: ⁊ per
ɔñs eadem rõ erit de alijs. nõ ergo ſunt plures forme
in ſuppoſito. ¶ 68° ex nãe īperfectiõe. Si. n. alique for
me ſubales ſunt in cōpoſito pter vltimam formā: cer
tum eſt: ꝙ oēs: que in generatione precedunt vltimaȝ
formā pficiunt mãm perfectione impfecta: ita. ſ. ꝙ in
ꝓprie nãe ɔdictione imperfectio includiť: cuius ꝓba
tio eſt per hȯ ɔdictoriā: que eſt impoſſis. cū ergo manē
te cā maneat effectus: manētibus illis formis neceſſe
eſt mãm eſſe perfectā perfectiõe imperfecta: ſed adue
niente vltima forma mã pficitur perfectione comple
ta. ergo ſi manerēt pcedentes forme mã ſimul erit p
fecte reducta in actū ⁊ in perfectionē: quod eſt īpoſſibi
le: nā cū eſſe ſubale ſit indiuiſibile ⁊ inſeparabile a for
ma: ſicut vltima forma adueniente manet prima: ita
effectu vltime forme aduenīete: qui eſt perfecta actua
litas mãe opȝ manere effcm̄ prime: qui eſt imperfecta
actualitas ipſius. ¶ 69° ex nã ſubſiſtētie. Eſſe. n. cuiuſ
libet quo ſubſiſtit in nã eſt actus ſuppoſiti. Rõne autē
ſuppoſiti vnūquodqȝ hȝ ab vltima forma: alś ſequere
tur: ꝙ vltima forma vniret ſuppoſito ſubſiſtenti: qȯ ē
impoſe de ſubali forma. Manifeſtū eſt aūt: ꝙ ſuppoſi
to corrupto neceſſario corrūpiť eſſe eius: corrupto aūt
eſſe ſuppoſitī impoſſibile ē aliqd exñs in ſuppoſito nõ
corrumpi: qꝛ cū tota ſuba ſuppoſiti ſubſiſtat per eē ſup
poſiti: ſi aliqd de ſuba eius maneret incorruptuȝ: ſeque
ret: ꝙ aliqd eſſet ens ⁊ nõ haberet eſſe: qȯ eſt impoſe:
ſed per ſeparationē vltime forme a mã corrumpiť eſſe
ſuppoſiti cū illam conſequať. ergo ſeparata illa īpoſſi
bile eſt aliq̄ formā: vel aliqd aliud idē numero rema
nere in mã: opȝ ergo vt fiat reditus ad mãm primā: ac
per hoc: ꝙ ſequens forma prime mãe vniať. ¶ 70° ex
effectu vltime forme. Si. n. in mã ſunt plures ſubales
forme: tunc aut oēs inducunť ſimul p actionem agen
tis: aut non: ſed ſucceſſiue: ſed ſimul hoc erit in inſtāti
cum ponanť eſſe ſubales. quare in eodem inſtāti vna
⁊ eadem agētis actio terminabiť ad diſparatos termi
nos differentes ⁊ genere ⁊ ſpē: quod eſt īpoſe: ſi aūt ſuc
ceſſiue: tunc aut quelibet illaꝝ formaꝝ reducit mãm
in actū ſubſiſtentie: aut ſolum vltima: ſi quelibet. ḡ ſe
qtur primo: ꝙ in re tot ſint ſuppoſita quot forme: cum
ſuppoſitum nihil aliud ſit q̄ꝫ mã ſubſiſtens in nã p for
mam ſubalem: vel aliqd ſubſiſtēs ex mã ⁊ forma ſub
ſtantiali cōpoſitum. Scdo vero ſeqtur: ꝙ vltima for
ma ⁊ oēs poſt primā vnianť ſuppoſito actu ſubſiſtenti
in genere ſube: qȯ eſt impoſe ⁊ improbatū ſupra. Ter
tio vero: ꝙ in tali re nulla ſit vnitas eſſentialis. Nã di
uerſa ſuppoſita vel ſubſiſtētia ſeu īdiuidua vnuȝ eēn
tialiter eſſe non poſſunt. Si aūt nulla reducit mãm in
actum ſubſiſtentie niſi vltima: ſeqtur neceſſario: ꝙ nõ
ſunt ibi: nam cum mã ſit non ens actu abſqȝ actu for
me facientis ipſam ſubſiſtere: ſi aliqua forma eſſet ī ea
que non reduceret ipſam in actum ſubſiſtentie: ſeq̄reť
ꝙ vel forme eſſent ibi ſolum in potentia: vel ꝙ nõ eēt
vel ꝙ potentia eſſet informata per actū ſubalem: ⁊ tñ
non eſſet actu: qȯ implicat ɔdictionē. Quare vel oȝ di
cere: ꝙ nulla forma preexiſtat in mã ante vltimā: vel
ꝙ ſi preexiſtunt: ⁊ in aduentu vltime forme nõ cedūt:
ꝙ vltima ⁊ oēs pter primā vniantur ſubſiſtēti ī actu:
⁊ ita ſint plura ſuppoſita in eodē: vel ꝙ ſemp vlteriori
adueniente neceſſario ſemper cedat ⁊ corrumpať pre
cedens: ⁊ ita ſemper vna ſola forma ſit in ſuppoſito.
¶ 71° ex ipſa diffinitione. In diffinitione enim homi
nis ſm pħm cadit ⁊ ſuba: ⁊ corpus: ⁊ carnes: ⁊ oſſa: aut
ergo iſta diffinitio eſt vna ſimplr eēntiali vnitate: aut
non: ſi non: ergo nec res ſignificata per ipſam eſſentiali
ter erit vna: ſi autem eſt vna ſimpliciter. ergo quacūqȝ
differentia ſubtracta tota deſtruetur diffinitio ⁊ tranſi
bit in aliam ſpeciem ſm pħum: ſed quando ſeparatur
anima a corpore: vna de principalioribus differentijs
tollitur ab eius diffinitione. ergo cum idem ſit iudiciū
de diffinitione ⁊ diffinito: ſicut nihil remanebat idem
in diffinitione: eo ꝙ datuȝ erat: ipſam eſſe ſimpliciter
vnam: ⁊ id quod eſt vnum ſimpliciter: vel ſm totum.
vel ſm nihil corrumpitur: ita erit ⁊ in diffinito: ꝙ ſepa
rata anima nihil idem numero remanebit: ac per hoc
fiet reditus ad primaȝ materiam. ¶ Si autē dicatur
ꝙ lȝ hȯ viuus ⁊ mortuus non habeant eandē diffini
tionē: tñ nihilominus remanet ideȝ eſſe carnis ⁊ oſſis.
¶ Contra ē: qꝛ carnes ⁊ oſſa ſunt de diffinitiõe homi
nis: vt dictum eſt: ⁊ ita oportet ipſa mutari ſicut ⁊ alia.
¶ Et preterea aut carnes ⁊ oſſa ſunt materia anime ī
quantum talia ſunt: aut non: ſi non: ergo nõ neceſſario
ſemper anima erit in tali materia: quod eſt falſuȝ. Si
autem ſunt materia anime inq̄ꝫtum talis nature ſunt:
puta carnee ⁊ oſſee: cum materia cadat in diffinitione
naturali: ⁊ cum materia ſm actum corrumpatur ad
corruptionem forme: oportet neceſſario vt carneitas
⁊ oſſeitas corrumpantur: ⁊ ita fiat reditus ad materiaȝ
primam: nõ ſimiliter poteſt argui de quibuſcūqȝ alijs
formis. ¶ 73° ex ratione naturalis dependentie. Naȝ
quecunqȝ ſunt eſſentialiter vnū dependent abinuicem
neceſſario quantum ad ſuum eſſe actuale: ſed quando
nec generantur ſimul: nec corrumpuntur ſimul nõ de
pendent abinuicem quantum ad ſuum eſſe actuale.
Nam terminus fieri ⁊ corrumpi eſt eſſe actuale ⁊ non
eſſe actuale. quare impoſſibile eſt hmõi eſſentiale ha
bere adinuicem vnitatē: que nec ſimul generatur: nec
ſimul corrumpitur. ¶ Preterea videmus: ꝙ ſi plures
forme ponantur in homine ille non poſſunt ſimul ge
nerari: vt oſtenſum eſt: nec ſimul corrumpuntur vt hu
ius poſitionis ſectatores affirmant: propter quod dicūt
corporeitatis ⁊ carneitatis formam eandem numero
remanere poſt corruptionem anime ſenſitiue. ergo im
poſſibile eſt: vt eſſentialiter vniantur: cū ergo iſtud ſit
incōueniens: relinquitur ꝙ vna ſola forma ſit in ſup
poſito. ¶ 75° ex ſubſtantie corruptione: ſubſtantia enī
rei aut eſt ſolum vltima forma: aut totum quod cōſti
tuitur ex vltima forma cum materia ⁊ omnibus for
mis: que ponuntur in ſuppoſito. ſi ſola vltima. ergo alie
forme erunt accidentia: vel non vnientur illi eſſentia
liter: quod eſt inconueniens: ſimiliter hoc eſt ɔ pħm ex
preſſe in. 7. metaphiſi. vbi dicit: ꝙ oēs ptes formales ⁊ T.c.37.
ipſa materia ſunt de ſubſtantia ⁊ diffinitione rei. ſi au
tem omnes ille forme ſimul cum ipa materia ſunt de
rei ſubſtantia. ergo cum taȝ generatio q̄ꝫ corruptio ſint
mutationes in ſubſtantia aut per corruptioneȝ vltime
forme omnes alie tranſmutantur: aut non: ſi non: ergo
per corruptionem ſubſtantialem nulla mutatio fit in
tota rei ſubſtantia: ſed ſolum in parte ipſius: ſimiliter
etiam cuȝ ſm aduerſarios omnes ille forme reſpectu
vltime habeāt rõne ſubi: ſeqtur ꝙ forma ſubſtātialis
adſit ⁊ abſit nulla mutatione facta in primo ſubiecto:

quod eſt impoſſibile. Si aūt aliqua in eis fit mutatio: tunc aut ſubalis: aut accñtalis: ſi accidētalis. ergo ⁊ illē forme ſolum accñtaliter vniebanť: ſilr ēt ſequiť: ꝙ illa forma fuerit accñs: cū abſqȝ corruptione ſubi aduenerit ⁊ corrupta ſit: ſilr etiā ſequiť: ꝙ corruptio ſube: ⁊ per ꝯñs generatio ſint alteratio tm̄: opȝ ergo dicere: ꝙ ille forme ſubaliter corrumpanť: ⁊ ita fiat reditus ad mām̄ primam: ex quo hr̄ ꝓpoſitum. ¶ 76° ex vnitate nāe. Actus. n. primus alicuius rei neceſſario eſt vn⁹ tm̄: actus aūt primus eſſentie eſt ipſum eſſe. quare neceſſe eſt vt vnius eſſentie ſit tm̄ vnum eſſe: alias. n. cuȝ vnū qđqȝ ſit ens actu ꝑ eſſe: ſequereť ꝙ vna eſſentia eēt duplex ens ⁊ duo in actu: qđ eſt impoſſibile: que autē ſunt vnum eſſentialiter vnam eſſentiā cōſtituūt. quare neceſſe eſt omnia hꝯ ſicut eſſentialiter vniūtur: ita ⁊ vnū eſſe conſtituant: ⁊ in vno eſſe conueniāt: ſi ergo plēs forme ſunt in eodē: aut opȝ dicere: ꝙ non vnianť adinuicem vnione eſſentiali: quod eſt impoſſe: aut ꝙ oēs illas conſequať tm̄ vnuȝ eſſe: ⁊ ita vel diuerſe forme ſpecie erunt ibi fruſtra: cum non dent oēs niſi vnū eſſe in ſpecie: vel non erunt ibi: vel ſi dicatur: ꝙ quelibet eaꝝ aliquid det: ſequiť ꝙ eſſe ſubale ſit compoſitū ex diuerſis actib⁹ ſpecie: quod ē īpoſſibilius oībus ꝑdictis. ¶ 77° ex habitudine generalis ⁊ ſubalis forme. Sicut eniȝ ſe hȝ genus ad ſpēm: ita proportionaliter ſe hȝ forma generis ad formam ſpēi: ſed genus non hȝ aliquid actuale eſſe niſi illud differre: neqȝ ibi eēntia generis reducitur in actum niſi per dr̄iam diuidentem ⁊ ꝯſtituentē ſpēm. quare nec forma vel nā generis īueniť in nā: niſi ſub actu alicuius ſpēi. Ex hoc aūt ſequunť duo cōtra ponētes plēs formas. Et primū: ꝙ corrupta forma ſpecifica: puta anima neceſſario aduenit ibi noua ſuba vel forma: alr nā generis eſſet actu preter actum ſpecifice drīe: aut ꝙ fiat reditus ad mām̄ primā. Scđo vero ſequiť: ꝙ cum genus non habeat aliud eſſe actuale niſi illud ſpecici: ꝙ forma generis non ſit alia a forma ſpēi: cum oēm formam de ſe conſequať eē actuale: nō aūt illam generis ſine illa ſpecici. ¶ 78° ex corporeitatis ꝑductione. Dicūt. n. aliqui: ꝙ mā cum forma corporeitatis generationi ſubijcitur: ꝙ ſi dicatur querať de illa corporeitate: aut. n. eſt ꝑducta ꝑ voluntatem: aut ꝑ nām̄: ſi per volūtatem: hoc eſſe nō pōt niſi per creationē a deo: ſed creatio non terminať niſi ad hoc aliquid ⁊ ſubſiſtens. quare illa forma cōſtituet hoc aliqd: ⁊ ita generationi ſubijcieť non ſolum ens actu: ſed etiā hoc aliquid: qđ eſt impoſſibile ⁊ error antiquoꝝ. Si autē ꝑ nām̄ ab aliquo agente nāli cū oē agens ꝑ nām̄ neceſſario imprimat ſui ſimilitudinem in effectū: niſi aliquid impediat: ex quo oē agens naturale eſt in aliqua determinata ſpecie: oportebit eius actionem ad aliqd determinatum ⁊ completum in ſpecie terminari: ⁊ ita corporeitatis forma non ſolum reducet materiā in actuȝ alicuius cōis: verum ēt in actum completum ſubſiſtētis: vel hoc aliquid: ⁊ ita ſequiť idem: quod prius. nihil ergo poteſt eſſe imediatum generationis ſubm̄: niſi ſola prima mā: ex quo relinquitur vnam ſolam formaȝ ſubalem eſſe in rebus. ¶ 79° ex natura ꝯtinentie. Certum eſt enim ſm̄ oium cōem ſniam: ꝙ ſpēs ꝯtinentur in genere: ſed ſi ponatur aliqua forma cōis: que dās eē generis ſit alia a forma ſpecifica: impoſſibile eſt ſpēs ī genere contineri. ergo impoſſibile eſt talem formā dari in nā: puta corporeitatem: vel aliquid hꝯ. Probatio minoris eſt: qꝛ forme ſpecieꝝ aut continentur ī forma generis ſolum ſm̄ intellectum: aut etiam ſm̄ eſſe: ſi ſȝ intellectum tantum. ergo ex genere ⁊ ſpecie: ſeu forma generis ⁊ forma ſpeciei fiet vnum ſoluȝ ſm̄ intellectū ⁊ non ſm̄ rem. Si aūt ſm̄ eſſe nature tantum. Contra forme ſpecifice continentur in forma generis ſm̄ eſſe qđ habēt in natura: ſed hꝯ forma generis ſm̄ iſtos hēt eſſe actu in natura ēt preter formas ſpecificas. ergo forme ſpecierum erunt actu in genere ꝗ̄tum eſt impoſſibile: qꝛ ſic ſm̄ Porphi. oppoſita eſſent actu in eodem: ſimiliter ēt ſequitur: ꝙ ſibi eſſentiali vnione vniri non poſſint. ¶ 80° ex corporeitatis trāſmutatione. Si enī generationi ſubijcitur mā cum corporeitate: tunc per aduentū vltime forme aut ipa corporeitas nō mutať: aut mutatur accidentaliter tm̄: aut ſubſtantialr: ſi aūt non muteť: ſiue muteť accñtaliter tm̄: ſeqtur ꝙ forma illa adueniens ſit accidēs: ⁊ ꝙ generatio ſit alteratio. Scđo vero ſequitur: ꝙ illa ſubſtantialiter maneat diſtincta a corporeitate: ⁊ ita erit inter ipſas vnio ſolū accidentalis: que oīa ſunt īpoſſibilia. Si aūt vniať ſubaliter cū ſuba magis ⁊ minus nō ſuſcipiat: vt ſupra probatum fuit: oportebit ipſam corrumpi: ⁊ ita imediatū vltime forme ⁊ generis ſubiectum erit materia ꝑma: ex quo ſequitur vnam tm̄ formam eſſe in vno. ¶ 81° ex nature identitate. Impoſſibile eſt eniȝ vt aliqua diuerſoꝝ generum ſint idem numero: ſed poſita pluralitate forme hoc ſequitur. ergo vna forma ſolum eſt in vno. Probatio ꝯñtie eſt: qꝛ ſm̄ iſtos corpus recedente anima manet idem numero: ſed corpus mortuuȝ ⁊ viuum differunt genere. ergo aliquid erit diuerſuȝ genere: ⁊ idem numero: quod eſt abſurdum. ¶ Ex his ergo oībus euidenter concluditur neceſſaria ⁊ īcomparabilis veritas ⁊ poſitio de vnitate formarum: per que etiā eius contraria opinio falſa eſſe conuincitur ⁊ oppoſita veritati tam philoſophice ꝗ̄ diuine: lȝ enim veritates demonſtrate naturali lumine rōnis ad fidem indirecte pertineant: tn̄ veritatem phie iuuāt ⁊ ꝑſupponitur veritas fidei xp̄iane: ſicut ⁊ gratia cōfortat ⁊ preſupponit naturam: ideo ſi has poſitiones velimus ad fidem reducere: cum veritati veritas opponi non poſſit inuenietur ſine dubio noſtra poſitio conſonare fidei documentis: ꝯtraria vero: que. ſ. formarum pluralitateȝ affirmat non ſolum non obſequi: veꝝ etiam fidei catholice inuenietur in pluribus obuiare: vt imediate ſeqñs diſputatio declarabit. Nam primo dicta opinio tollit traductionem originalis peccati: ⁊ per ꝯñs ſacramentum baptiſmi. ¶ Et quidem primo ſeu 82° poteſt oſtendi ex ipſius eſſe diſtinctione. Dicunt enim iſti: ꝙ ſuppoſita vnitate forme peccatum originale traduci nō poteſt: eo ꝙ accidens deſtruitur deſtructo ſubiecto: ⁊ ita ſi in aduentu vltime forme omnes precedentes cedant ⁊ vnitur illa forma materie prime: ſequitur ꝙ infectio nulla traduci poſſit: lȝ enim eſt modus quo illud peccatum traducitur per modum. ſ. accidentis traduci: cum aliquo ſubo: vbi ipſi dicunt: hic aūt modus eſt oīno impoſſibilis: aut enim corpus hȝ aliquod eſſe diſtinctum preter eſſe: qđ hȝ ab aīa rōnali: aut non: ſi non habet: ergo ibi non eſt aliqua forma ſubalis preter animaȝ: cuȝ omnem ſubſtantialem formam neceſſario conſequatur aliquod eſſe ſm̄ nām̄. Et preterea cū iſti dicūt: ꝙ corporeitatis forma ⁊ carneitatis inducanť primo ēt ſm̄ tps ꝗ̄ aīa: opȝ eos neceſſario dicere: ꝙ ⁊ aliqđ eē ſubale hēat diſtinctum ab eſſe aīe: ſiue ꝑter eſſe ꝙ recipiat ab aīa. Si aūt hoc dicať: ſicut ⁊ ipſi dicūt: ⁊ dicere opȝ ſuppoſitis eoruȝ principijs arguatur vlterius ſic. deformitas vel infectio non fundatur in aliquo niſi ſm̄ modum actualitatis ſubiecti in quo radicatur: nullum. n. accidens eſt niſi in actu ente. ſi ergo ꝑ ſemē traducitur

peccatū

peccatum originale: opʒ vt deformitas illa fundet̃ in ipſo: ſm q̄ tale eſſe hʒ: in quo a patre decidit̃. adueniẽte ergo aĩa aut illud eſſe ſubale corrumpit̃: aut manet. ſi corrumpit̃ ergo ⁊ forma quã cõſequebat̃: ⁊ ita remanebit vna ſola forma: ⁊ tollet̃ talis infectio ſuper illud eſſe fundata: ſi aũt manet illud eſſe diſtinctũ: quod hʒ ſemẽ vel embrio pter eſſe aĩe: impoſſibile eſt animam hõ peccato inficĩ: nam impoſſibile eſt per ꝯiunctionẽ aliquoꝝ alteꝝ coꝝ infici q̄tum ad id in quo manent diſtincta: ſed aĩa ⁊ corpus q̄tum ad eſſe corporeũ manent diſtincta: q̄ nec aĩa dat eſſe corporeũ vel carneũ corpori: nec corpus ab aĩa illud recipit: nec per aduẽtuʒ aĩe deſtruit̃: ſed manet hõ eſſe diſtinctuʒ: vt iſti dicũt: ⁊ probatum eſt. ergo impoſſibile eſt aĩam a tali corpe infici. nulla eſt ergo via coꝝ de traductione huius peccati. ſ. originalis. ¶ 84° poſitio de pluralitate formarũ oñditur impoſs ⁊ ꝯ fidẽ ex coꝝ ſuppoſitione. Dñt enim ipſi: q̄ poſita vna forma peccatum originale traduci non põt: q̄ adueniente aĩa oẽs forme corrumpuntur ⁊ remanet ſola prima mã: ⁊ ita deſtructo ſubo: ſuꝑ quod fundat̃ huius accidens tollit̃ originalis peccati traductio: vt dictũ eſt: ſed ex hoc pʒ: q̄ querunt feſtucã in oculo fratris ſui. ⁊ in ſuo trabẽ ignorãt: vel malicioſe negligunt: nam ſi peccatum originale fundat̃ ĩ illa materia: que a patre traducit̃ tanq̄ accidens in ſubiecto: aut fundatur in ipſa inq̄tum corpus eſt: aut inq̄tũ tali forma ⁊ diſpoſitione affecta: ſtultũ eſt aũt dicere: q̄ inq̄tum corpus: nam ſm hõ rõnem non hʒ q̄ magis ſit ſemen viri q̄ capre vel aſini. Et q̄ ſʒ hoc ſequeret̃: q̄ non conſequeret̃ originalis infectio ſemẽ hoĩs inq̄tum humanũ eſt: non. n. ex rõne corporeitatis hẽt rõnem humanitatis. quare neceſſario opʒ eos dicere: vt intẽn in illa materia infectio originalis fundet̃ inq̄tum eſt ſub tali forma ⁊ tali diſpoſitiõe qualitatum affectuʒ: puta ſeminaria: que eſt a patre deciſa: ⁊ eius virtute in materiam introducta: ſed impoſſibile eſt illam formam ⁊ illas qualitates ibi manere vſqʒ ad itroductionem anime ſenſitiue: ⁊ multo minus vſqʒ ad itroductionem rationalis. ergo ſuppoſita poſitione de pluralitate formarum: impoſſibile eſt peccatum originale traduci: ⁊ per cõſequens fruſtra erit ſacramentũ baptiſmi. Probatio aũt aſſumpte eſt primo per ſenſum: nam ſm Aug. in lib. 83° q̃onuʒ: ⁊ etiam ſm phm in ſemine primo eſt forma lactis: ⁊ poſtea ſanguinis: deĩde carnis: ⁊ ſic de alijs. Conſtat aũt: q̄ accidentia lactis ⁊ ſanguinis ſunt ſenſibilia: nunc aũt in embrione introducta aĩa ſenſitiua nõ vĩr accidẽtia lactis nec ſanguinis. quare hõ forme corrupte ſunt: vel ibi latent: qđ eſt impoſſibile. Secũdo hoc poteſt probari per rationeʒ: naʒ determinata forma requirit determinata accidẽtia: inter que ſunt precipua quantitas ⁊ qualitas: nulla enim forma poteſt in materia cõſeruari abſqʒ ꝓprijs accidentibus: ſicut ignis ſine ſiccitate ⁊ raritate: ⁊ determinata q̄titate: ſed adueniente forma ſanguinis nec quantitas: nec raritas quaʒ exigit forma lactis: nec color manent. ergo nec illa forma. quare nec ille forme ꝑcedentes ibi manent. Preterea cõſtat: q̄ forma lactis ⁊ carnis ⁊ ſanguinis ſunt forme mixtionis: hmõi autẽ formas: que. ſ. mixtionem conſequuntur impoſſibile ẽ ſaluari deſtructa: vel in contrariuʒ mutata mixtionis armonia: ſed certum eſt: q̄ aliam mixtorum armoniam ⁊ diſpoſitionem opʒ eſſe in carne: ⁊ in lacte: ⁊ in ſanguine. ergo adueniente vna illarum impoſſibile eſt aliam remanere: ⁊ ita tenendo viam iſtoꝝ impoſſibile erit peccatuʒ originale traduci; quod eſt erroneum ⁊ contra fidem catholicam. ¶ 85° ex traductionis huius peccati radice. Scdm enim ſniam phi in 15° de animalibus. materia corporis miniſtratur a matre ⁊ non a patre: ſemen aũt viri habet rationem actiui ꝑncipij: ſed ſm ſniam ſanctorum peccatum originale inq̄tuʒ habet rationem culpe non contrahitur a matre: ſed a patre. ergo ſi peccatum originale traducitur ſolum ratione alicuius partis corporee traducentis talem maculam per modum quo accidens traducitur cuʒ ſubiecto: vt iſti dicunt: ſequitur q̄ peccatuʒ huius nullo modo traducatur. Quare vel ipſi neſciunt modum traductionis huius peccati: vel ceca ſcientia defendunt hereticam prauitatem. ¶ 86° ex infectionis naturali ordine. Impoſſibile eſt enim illius naturam ab altero infici infectione dico pertinente non proprie ad ſuppoſitũ ſed ad naturam rei: quod non eſt nature illius rei eẽntialiter coniunctum: ſed deformitas originalis eſt infectio nature: ſubſtantia aũt ſeminis nõ eſt natura rei a qua deciditur eſſentialiter coniuncta: cum ſm phm fit de ſuperfluo alimenti. ergo nullo modo talis infectio nature. ſ. generantis naturam ſeminis poterit inficere. Quare per iſtum modum impoſſibile erit peccatum originale traduci: nulla eſt ergo via vel ratio iſtorum de traductione huius peccati. Quare vel oportet eos negare ⁊ retractare q̄ affirmant: ⁊ qđ ſcripſerũt ⁊ inuenire alium modum traductionis huius peccati; vel incidere in hereticam falſitatem: concedendo. ſ. q̄ nõ traducitur. Scdm aũt noſtram poſitionem nullum inconueniens ſequitur: nam eo modo dicimus peccatuʒ originale contrahere: quo ⁊ naturam accipimus: videlicet deſtitutam per carentiam originalis iuſtitie ſm Diony. in celeſti yerarchia: ⁊ hoc inquantum deſtitutio talis cãta fuit ex voluntate primi parentis: in quo tota erat humana natura: talem autẽ naturam accipimus per generationem vnam: in qua tñ ſunt plures generationes ⁊ corruptiones medie vſqʒ ad perfectum generatum: vt dicit Auicen̄. T.c.24. cum aũt ſm phm in ꝑmo de generatiõe. ſubm generatiõis ⁊ corruptiõis ſit yle: vel mã prima: impoſſle eſt vt adueniẽte vltima forma: que eſt generatiõis terminus vlla forma remaneat in mã: vñ ſicut lʒ ſola mã ſit: que aĩe vnit̃: tñ ꝓpter hoc nõ ſequit̃: q̄ nã humana nõ traducat̃ a parente in plem: eo q̄ ex virtute diſpoſitionũ generantis talis forma inducitur: ita opʒ concedere vt traducta nã ⁊ nãe deſtitutio: que originalem infectiõem ſignificat: vel traducat̃: ⁊ per ꝯñs cum illa deſtitutio fuerit volũtaria: ⁊ iõ culpe obnoxia in generante: opʒ vt ſimilr in genito habeat rõnem peccati: neqʒ. n. peccatum originale aliqđ ponit. ſed potius deſtitutionẽ ⁊ priuationẽ gratie dicit que tñ: q̄ voluntaria fuit: rõnem peccati addit. ¶ 87° iſta poſitio impoſſibilis eſt ex intellectus vnitate: nam ſi ponantur plures aĩe in hoĩe ⁊ diuerſe forme ſubales in hoĩe nõ eſt aſſignare modũ quo ſint plures aĩe intellectiue: nam forma ⁊ actus ſi ſint oĩno ſm ſui eſſentiã a mã ſeparati: ĩpoſſibile eſt abinuicẽ diſtingui: niſi ĩ diſtinctione formali ⁊ eſſentiali diuerſitate: que cãt diſtinctionẽ ſpecificam: ꝓp quod dicit phs in 7° metaphiſi. q̄ ſi eſſet aliqua albedo ſeparata: illa nõ eſſet niſi vna. Impoſſibile eſt aũt aliq̄ formã vel actum alicui mãe eſſentialiter ꝯiungi: qn ſibi aliq̄ det ꝑfectionẽ ſubalẽ. quare ſi aĩa ponat̃ eſſentialiter cõiungi corpori: opʒ vt det aliq̄ eſſentialem perfectionẽ: ſed ſuppoſitis pluribus aĩalibus ⁊ pluribus formis: hoc ẽ impoſſibile: nã perfectionem ⁊ naturam ſube non poteſt dare: q̄ illaʒ hʒ a prima forma neceſſario: al's ſequeret̃: q̄ accidẽs

eẽt ante ſubãm:ſimiliter nec corporeitas:nec vite:nec
animalitatis:qꝛ oẽs iſtas materia hẽt ab alijs formis
ſimiliter nec intellectualitatis:qꝛ talis perfectiõis mã
non eſt capax.ergo nullam dabit eſſentialẽ pfectionez:
ac per hoc non erit eſſentialiter cõiuncta:ex quo vlteri
us ſequitur:ꝙ aĩa intellectiua vel rõnalis non ſit niſi
vna in oĩbus:qḋ eſt hereticuꝫ ⁊ error cõmẽtatoris:⁊ vl
terius:cũ ea que non cõueniunt ad vnum eſſe non de
beant plurificari in ꝑmio:maxime ſi vnuꝫ ſe hꝫ p mo
dum inſtrumẽti:ſequit̃ ꝙ corpora non debeant reſur
gere nec premiari.ſimilr̃ ſequit̃:ꝙ ſi vnus ſaluat̃ om
nes ſaluentur:⁊ ita fruſtra abſtineremus a peccatis:⁊
ſeruaremus euangelia:ſufficit enim:ꝙ xp̃s ea ſeruaue
rit:hec aũt oĩa ſunt heretica.¶ P̃.87° hoc idez poteſt
confirmari auctoritate.⁊ primo p Auguſtinũ de eccle
ſiaſticis dogmatibus:vbi ita dr̃:neqꝫ duas animas di
cimus:ſicut Jacobus ⁊ alij ſyroꝝ dicunt vnam q̃ aiet
corpus ⁊ aiam rõnalem:que rationem miniſtret:ſꝫ di
cimus vnam ⁊ eandem aiam:que ⁊ corpus ſua ſocieta
te viuificet.⁊ ſemetipſam ſua rõne diſponat.Itẽ Aug.
de imortalitate aĩe.c.12.hoc ordine intelligit̃ a ſũma
eſſentia ſpecies corpori tribui:qꝛ per animaꝫ ẽ corpus
qcqd eſt.⁊ qũocunqꝫ eſt. Item idem in libro retracta.
Aĩa continet corpus ne diſſoluat̃.ꝗ ⁊c̃.Et Ugo de ſan
cto victore ſuper expoſitionẽ cantici beate virginis ſic
dicit.Sancta eccleſia catholica hanc aſſertionẽ nõ re
cipit:vt.ſ.plures ſint in corpore anime:ſꝫ vnam eãdẽqꝫ
aiam eſſe teſtatur in hoĩe:que corpus viuificat per ſen
ſum:⁊ in ſemetipſa viuit per intellectũ:deinde ſubdit:
ꝙ ſi forte de ipſa geminata vocabula inuenimus:niſi
propter diuerſas eſſentias dcm̃ eſt:ſed ꝓpter eiuſdem
eẽntie diuerſas ꝓprietates:ponere ergo plures formas
vel aĩas eſt erroneum.¶ 88° hec poſitio impoſſibilis
eſt:qꝛ repugnat incarnationi xp̃i.Cõſtat.n.ꝙ filius dei
aſſumpſit aiam ⁊ carnem humanam caro igit̃ huma
na:ſeu forma carneitatis in hoĩe aut eſt eiuſdẽ ſpẽi cuꝫ
formis aliaꝝ carnũ:vt ita loquar:aut non:ſed ſm po
nẽtes plures formas non põt dici ꝙ non.nã diſtinctio
ſpecifica inter actus ⁊ formas ſubales eſſe non poteſt:
niſi ſm ꝙ vna confert aliq̃ꝫ eſſentialẽ pfectionẽ quaꝫ
non ꝯfert alia.ſi ꝗ forma carnis in hoĩe differat ſpecie
a forma carnis aſini:vel cuiuſcunqꝫ alterius:oꝫ ꝙ det
nãm carnis in cõi:⁊ vlterius ꝙ addat aliq̃ꝫ eſſentialez
perfectionem:ſed ſꝫ iſtos ab vna forma ſubſtãtiali nõ
põt eſſe niſi vna eẽntialis perfectio.quare ſeqtur:ꝙ il
la forma vel non det naturm carnis:vel ꝙ illa vlteri
or perfectio non ſit ab illa forma:que dat naturaꝫ car
nis:quã ⁊ nos formã carnis appellabamus:ſed a qua
dam alia.quare ſequitur oppoſitũ dati.ſ.ꝙ illa forma
nihil plus det in hoĩe q̃ꝫ in alijs.Quare ſuppoſitis corũ
ꝑncipijs neceſſario ſequit̃:ꝙ eadẽ ſit forma carnis in
hoĩe ⁊ in alijs:ſed nã rei trahit̃ a forma ſpecifica.ꝗ ea
dem eſt nã carnis humane ⁊ aſinine.ſiue canine.Con
ſtat aũt:ꝙ deus aſſumẽdo carnẽ noſtram non aſſũpſit
ſuppoſitũ:ſed potius nãm.ergo nõ ſolũ aſſumpſit car
nem hominis:ſed ẽt aſini:⁊ canis:vel ſerpẽtis:quod eſt
abhominabile ⁊ hereticũ:cũ eadẽ i oĩbus ſit carnis na
tura.impoſſibile eſt ergo plures formas ponere i vno
⁊ eodẽ.¶ 89° ex formaꝝ ordine.Sicut.n.potẽtia q̃ti
terminatur ſuo termino:puta ſicut linea per punctuꝫ:
ita potẽtia mãe terminat̃ p actum ſubalis forme:impoſ
ſibile eſt ergo:vt eadem potentia materie ſimul:⁊ ſm
eandem parteꝫ:⁊ in eodẽ inſtanti ad diuerſas formas
ſubales ſpecie ⁊ genere:ac per hoc ad diſparatos termi
nos terminetur:ſicut nec vna linea ad diuerſa puncta.

Si ergo ponantur plures forme in homine:cum xp̃s
fuerit verus homo:neceſſe eſt vt primo in materiaꝫ il
lam benedictaꝫ miniſtratam a glorioſa virgine maria
prius inducta fuerit for° vna:puta carnis ⁊ poſtea alia:
ſed ſm fidẽ catholicã caro non fuit prius aſſumpta q̃ꝫ
animata:qꝛ ſm Dama.per aiam totam ſibi noſtrã co
aptauit naturã:ſequitur aũt ſꝫ ponẽtes plures formas
ꝙ caro xp̃i prius fuit cõcepta q̃ꝫ aſſumpta:quod ẽ erro
neum:⁊ cõtra ſniam cõem ſanctoꝝ.¶ 90° ex ſuppoſi
ti vnitate.Si eniꝫ illa caro prius fuit cõcepta q̃ꝫ aſſum
pta:vt neceſſario ad iſtoꝝ poſitionem ſequitur:aut illa
caro erat actu ſubſiſtens:aut non:ſi non:ꝗ nullam for
maꝫ ſubalem habebat:⁊ ita erat caro abſqꝫ forma car
nis:quod implicat cõtradictionem:ſi aũt erat actu ſub
ſiſtens:ſequunt̃ impoſſibilia.Et ꝑmo:ꝙ xp̃s fuit duo
ſubſiſtentes:nam illud eſſe in quo ſubſiſtebat caro illa
adueniente diuinitate aut fuit deſtructum:⁊ ſic etiam
forme quas tale eſſe conſequebatur:deſtructe ſunt ne
ceſſario:cuꝫ eſſe ſeparari non poſſit a forma:aut non:⁊
ſic fuerunt duo ſubſiſtẽtes:⁊ duo ſuppoſita in xp̃o:vnũ
humane:aliud diuine:quod eſt hereticum:⁊ in multis
concilijs damnatum:⁊ maxime in q̃nto ſinodo conſtã
tinopolitana.Secundo vero ſequitur:ꝙ xp̃s non fue
rit vere vnus:cum fuerint in eo due eſſe diſtincta:ꝙ fi
des abhorret.Tertio vero ſequitur:ꝙ natura huma
na non fuerit aſſumpta in vnitatem ſuppoſiti:nam qḋ
per ſe exiſtit eſt per ſuum eſſe actualiter diſtinctum:⁊
ideo niſi illud eſſe corrumpatur non poteſt vniri alte
ri ypoſtatice:alias ſequeretur:ꝙ eadem eſſent diſticta
actualiter ⁊ non diſtincta actualiter quod implicat cõ
tradictionem.ſimiliter ſequitur:ꝙ nec anima illa bea
ta illi carni fuerit eẽntialiter vnita:vt ex ſuperioribus
patet.deſtruitur ergo tota fides incarnationis per plu
ralitatem formarum.¶ 91° hec poſitio eſt impoſſibi
lis:qꝛ repugnat paſſioni xp̃i.Conſtat enim:qꝛ mors eſt
ſubſtantialis ⁊ eſſentialis corruptio hominis aut ergo
per mortem aliqua pars eius ſubſtãtialiter corrumpi
tur aut non:ſi nõ:ergo ſubſtantialis corruptio ẽ abſqꝫ
aliqua ſubſtantiali imutatiõe:ſimiliter ſequitur:ꝙ to
ta quidditas ⁊ natura ſubſtãtie poſſit ſubſtantialr̃ cor
rumpi:nulla ſubſtantiali mutatione vel corruptiõe fa
cta in aliqua parte eius:quod eſt omnino impoſſibile.
oportet ergo dicere:ꝙ aliq̃ pars hoĩs ſubſtantiali cor
ruptione corrumpatur:non aũt anima.ergo corpus.H
ergo neceſſario probato arguatur ſic.Illud quod ſub
ſtantialiter corrumpitur neceſſe eſt priuari perfectiõe
ſubſtantie ⁊ ſubſtãtialitatis actualis ratione:cuius pro
batio eſt.qꝛ corruptio aliquid priuat.quare corruptio
ſubalis oportet vt tollat naturam ſube in actu.Mani
feſtuꝫ eſt aũt:ꝙ nihil ponitur in ꝑdicamẽto ſubſtãtie p
ſe niſi per ſubſtantialitatis rationem.ergo ſi in mate
ria aliqua fiat ſubſtantialis ⁊ actualis corruptio:oꝫ ne
ceſſario vt nihil quod ſit in genere ſube actualis in ip
ſa remaneat:quo habito ꝓcedo vlterius ſic.In corpo
re ergo xp̃i aut remãſit aliqua forma ſubalis poſt mor
tẽ:aut nulla:ſi aliqua:aliqua dico eadez que prius:ꝗ ne
ceſſario ſequit̃ ex prehabitis:ꝙ nec corpus illud bene
dictũ:nec xp̃s fuerit vere mortuus:cũ mors ſubalẽ cor
ruptionem dicat qḋ eſt hereticuꝫ:ſi aũt nulla:habetur
ꝓpoſitum.ſ.ꝙ non fuit ibi niſi vna forma:⁊ ꝙ alia for
ma introducta eſt.Quõ aũt hec vltima ꝯña ſequat̃ ꝓ
batũ eſt frequẽter in dictis.¶ 92° ex nã vite.Scḋꝫ
.n.phm viuere viuentibus eſt eſſe:aut ergo ſubale:aut
accñtale:ſi accñtale.ergo viuentia ſunt viuentia p ac
cidens:quod eſt impoſſibile:ſi aũt ſubale:ergo corpus

ꝑ amiſſionẽ

per amiſſionē vite perdit ſuam ſubam: ſi aūt ſubam. ergo poſt mortē nihil remanet in mā corpis ſube actualis rōnem habens: ſed iſti dicunt: ꝙ corpus xp̄i mortuum habuit eandem formā ſubalem ꝗ̄ primo. ergo nō fuit vere mortuū: quod eſt hereticū. ¶ 93° ex eſſentiali predicatione. Ea enim ꝗ̄ predicant per ſe de inuicem in primo modo dicendi per ſe ſunt oīo inſeparabilia: hec autem ꝓpoſitio. corpus eſt viuū: ⁊ ſi non ſit per ſe vera accipiendo corpus in cōi: tñ accipiendo in ſpāli ꝓ corpore aīalis vel hoīs eſt per ſe vera ⁊ per ſe predicatum cōuenit ſubiecto: ſi. n. dicatur: ꝙ ſit per accidēs: ſequitur ꝙ per accñs vita inſit corpori aīalis: quod eſt falſum: ſed vt dcm̄ eſt: ea que per ſe de inuicem ꝑdicantur: neceſſario ſunt inſeparabilia: cū vnū includat in alterius intellectu. ergo recedente vita ſeu aīa a corpore neceſſario recedit corporeitas: ⁊ manente manet: ſed iſti dicūt ꝙ in corpore xp̄i mortuo fuit eadē corporeitas. ergo fuit ibi vita: ⁊ ita non fuit vere mortuuȝ: qḋ eſt hereticum: vel nulla ibi forma remanſit: ex quo habet ꝓpoſitum. ¶ 94° ex diſpoſitionis neceſſitate. Manēte enim diſpoſitione: que eſt neceſſaria impoſſibile eſt formā ſeparari. Iſte ergo forme plures: que ponuntur in eodeȝ: aut ita ſe habēt: ꝙ vna earū eſt neceſſaria diſpoſitio ad aliam: aut non. Si aūt vna non eſt neceſſaria ad introductionem alterius. ergo fruſtra ipſam induxit nā: cū ſine ipſa poſſit res eſſe: ⁊ cū per ipſaȝ nō neceſſario itroducatur vltima forma. Et preterea adueniente termino motus impoſſibile eſt manere aliquid: niſi qḋ ē neceſſarium ad termini introductionem: vñ ſi vna non diſponeret neceſſario ad aliam: puta prima ad ſcḋam: ⁊ ſecūda ad tertiam: oporteret aliq̄ȝ aliam ſuperinduci: que eſſet neceſſaria ad ſecūdam: ⁊ tunc de illa iteruȝ peterem: ⁊ ſic in infinituȝ: vel oporteret illam corrumpi. Si aūt eſt diſpoſitio neceſſitatis vna reſpectu alterius: ſequit ꝙ vna earū nec ſeparari: nec introduci poſſit ſine altera. Quare ſi in corpe xp̄i mortuo fuerit corporeitas: opȝ ibi ponere etiā vitam: ⁊ ita non fuit mortuū vere. ¶ 95° ex anime ſeparatiōe: poſt ſeparationē enim anime aut manſit eadem corporis nā: aut nō: ſi nō: habeo ꝓpoſitū: ſi manſit eadē. tūc ſic: cōſtat ꝙ mors eſt corruptio nature: ſed corruptio nāe non pōt cōtingere niſi vel per deſtructionē ſuppoſiti ⁊ diuiſionem ipſius: cuius eſt nā: vel per corruptionē alicuius ſubſtātialis ptis ipſius nāe: nā ſi nulla ps nāe corrūpit: nec ſuppoſitū variat non vr̄ via ad corruptionē: ſed ſuppoſita p̄lalitate formaȝ in morte xp̄i: nec ſuppoſitum fuit variatū: nec aliq̄ eius pars corrupta: q2 nec aīa: nec corpꝰ: nec aliq̄ pars nāe: cū ⁊ aīa ⁊ corpus eandē retinuerunt nām: vt ipſi dicunt. ergo xp̄s non fuit vere mortuus: qḋ ē falſum. ¶ 96° oñditur huius poſitiōis falſitas ex corporum reſurrectiōe. Scḋm. n. Dama. reſurrectio nō ē niſi eiꝰ: qḋ cecidit ⁊ diſſolutū ē iteratore ſurrectio: videmus aūt: ꝙ corpora nr̄a cadunt in corruptionē: ⁊ q̄tuȝ ad nām corporis: ⁊ q̄tum ad nām cōiuncti: hoc aūt vr̄ eē in reſurrectione potiſſimū: qḋ virtutis diuine maxime eſt oſtenſiuū. ſ. reintegratio corporis a corruptione: nā aīa non corrumpit: ſed ſm̄ iſtos nā corporis xp̄i eadeȝ fuit poſt mortē: que in vita. ergo ipſius reſurrectio nō fuit ita ꝑfecta: nec tāte virtutis ſicut erit nr̄a: qḋ eſt hereticū. Preterea ipoſſe eſt aliqd in nobis reſurgere: niſi ꝙ reſurrexit in xp̄o: nā noſtra reſurrectio ex ipſiꝰ reſurrectionē virtutē hȝ: ſed nā corporis in xp̄o ſȝ iſtos nō reſurrexit: q2 nec corrupta fuit. ergo impoſſibile eſt: vt noſtroȝ corpoȝ nā corrupta reſurgat: quod eſt hereticū. Nec. n. poteſt ſilr argui de incineratione: q2 ꝑ incinerationem non tollitur natura corporis humani: q2 illa iam ablata eſt per ſeparationē aīe ſm̄ noſtraȝ poſitionē. ⁊ ideo incineratio pertinet ſolum ad q̄ndam vilitatē infirmitatis: non aūt ad virtutē reſurrectionis: nam ex quo nā humana corrupta eſt ibi ⁊ corporis: ita ꝙ nihil eſt ibi ideȝ numero: qḋ prius fuit niſi ſola mā: nihil aūt refert q̄tum ad virtutem reſuſcitantis: vtrum incineret vel non: ⁊ iō non decuit corpus xp̄i incinerari: ſed reparatio nāe corporee maxime pertinet ad reſurrectionis virtutem: ⁊ ideo ſi corpus xp̄i inq̄tuȝ corpus non fuit corruptuȝ: ſequitur neceſſario: ꝙ non ſuit perfecta eius reſurrectio ſicut noſtra: ⁊ per ꝯñs ꝙ oīno ſit ipoſſe noſtra corpora reſurgere. ¶ 97° ex reſurgēdi virtute. Nam certū eſt: ꝙ reſurrectio non eſt virtute nāe: ſi aūt ponantur plures forme: hoc ſequit: ille enim forme: que ꝑinducuntur in generatione: puta carneitas ⁊ ſimiles: aut hñt naturalem ordinem ad vltimam formā tanq̄ȝ ad finem: aut violētū: ſi violētū: ergo ⁊ violēta erit coniunctio: ⁊ per ꝯñs non eſſentialis. Opȝ ergo ꝙ naturalē ordinē ad ipſam habeant tanq̄ȝ ad ſue nature finem ⁊ vltimum cōplemētum: ⁊ ꝙ ipſi bene concedunt: ſed ea que ſunt in motu ⁊ habēt nālem ordinē ad aliquē finem: a quo ſuū recipiunt complemētuȝ: neceſſario tādiu tendunt in ipſum: quoad vſq̄ȝ illū attingant. Manifeſtū eſt aūt: ꝙ manente nā manet naturalis ordo rei ⁊ inclinatio in finem. quare neceſſe ē vt omnia talia q̄ iam adepta ſunt finē: ſi illū perdant ꝙ iterū in illū tendant ſm̄ nām: ſi tñ eoȝ nā non eſt corrupta: huius aūt exēplum apparet in motu leuiū ⁊ grauium: que mouentur ad locuȝ ꝓprium: ⁊ ſi inde trahātur ſtatim iterato tendunt in ipſum. ſi ergo q̄ ſeparat aīa alie forme corporis manēt ibi icorrupte: vt iſti dicunt: opȝ neceſſario vt ſtatim poſt mortem ille forme nāli appetitu ⁊ ordine moueantur ad animam: ⁊ ita ſicut ante introductioneȝ erant in motu ad diſpoſitionē que eſt neceſſaria ad animam ſenſitiuaȝ: ⁊ vlterius ad intellectiuam: ita ⁊ poſt neceſſario mouebuntur ad diſpoſitionem: que eſt neceſſaria ad ſenſitiuam: ⁊ ita inducetur ibi anima ſenſitiua: ⁊ vlterius ad diſpoſitionē que eſt neceſſaria ad intellectiuam ⁊ ita non ſolū poſſibilis: verum etiam neceſſaria erit reſurrectio ſm̄ naturaȝ: ex quo enim ille forme non corrumpūtur: ⁊ manente natura manet ordo in finem: ⁊ ad ordinem ſequitur inclinatio: ⁊ ad inclinationeȝ motus: non eſt aſſignare rationem. quare ſi ante introductionem: cur non ſimiliter poſt ſeparationem: non enim poteſt dici: ꝙ deficiat agens. Nam cum agens vniuerſale vniuerſaliter omnia moueat ſm̄ ſue nature conditioneȝ: vbicunq̄ȝ eſt actiuuȝ motus principiū. ſ. ipſa rei natura vel forma: neceſſario opȝ ꝙ ſequatur motus: ſicut pȝ i grauibus: ad quoȝ motū a ꝑncipio anteq̄ȝ habeant formā cōcurrit ⁊ vniuerſale agens. ſ. celum ⁊ particulare: ga ſcȝ ignis generat ignem: ⁊ aer aerem: ſed quando iam habent formam: que eſt actiuum motus principium: licet propter hoc non habeat rationem mouentis: ſtatim ſolum agens vniuerſale ſufficit ad mouendum: ſimiliter ergo ille forme precedentes animam: ex quo ſemel proprium adepte ſunt finem. ſ. introductionem aīe: ſi per eius ſeparationeȝ non corrumpuntur: pari ratione poterit earum virtute anima introduci: tenēduȝ eſt ergo corpus chriſti fuiſſe corruptuȝ corruptione nature corporee: non autem in cineratione: vnde gloſa ſuper illo verbo. ſoluite templum hoc. ⁊c̄. Joan. ſecundo ſic dicit: illud corpus: quod quadraginta ſex diebus fuit per membra formatum: fuit a iudeis deſtructum.

¶ 98° ex forme annihilatione. Nã illud: qđ ãnihilaẗ
nõ põt idem numero reſumi:ſed ſuppoſita pluralitate
formaꝝ multe forme cedũt oĩno in nihilum quantũ
ad actum: nã ꝙ remaneant in potentia materie nihil
ad propoſitum:quia ſic pari ratione etiam nã poſſet rẽ
candem numero reparare:hmõi autẽ ſunt corporeitas
carnis:forma ⁊ ſanguis ⁊ mixtionis:⁊ ſm aliquos aĩa
ſenſitiua ⁊ vegetatiua.ergo homo nõ reſurget idẽ nu
mero. ¶ 99° ex ipſius eſſe continuatione. Nã ꝺꝫ phm
in.5.phiſico.diſcontinuatio in eſſe ſubali:imo ẽt in ac
cidentali cãt diuerſitatem numeralẽ: ſed ſi eẽ hũanũ
cõſurgit ex diuerſaꝝ formaꝝ aggregatione:vt iſti dĩt
cũ multe ex eis oĩno corrũpantur: ſeqꝫ neceſſario in
eſſe humano diſcontinuatio. ergo q̃ñtumcũqꝫ ꝑ reſur
rectionẽ repararetꝫ:nũqꝫ tñ erit idẽ numero. Nam qñ
aliqđ totalr corrumpiẗ deſinit eſſe hoc:qđ aũt iam nõ
eſt h:illud idem reſumi non põt. ſic ergo ponẽdo plẽs
formas oꝫ negare vnitatẽ ⁊ identitatẽ corpoꝝ reſurgẽ
tium. ¶ Cẽteſimo hec poſitio oſtendiẗ ĩpoſſi: qꝛ repu
gnat ſacramento eucharíſtie. Nam ſm phm genus i
poſſibile eſt ꝑdicari denoĩatiue:non.n.dicimus: ꝙ aĩal
eſt ſubale ſed ſubſtãtia. Sꝫ ſm iſtos qñ panis ↄuertiẗ
in corpus xpi:illud corpus:in quod virtute ſacramenti
fit talis cõuerſio eſt mã cũ forma generis: incõueniẽs
eſt ergo forma verboꝝ qua diciẗ.hoc eſt corpus meũ.
debuit.n.dicere.hoc eſt corpus:quod ſum ego. ſicut.n.
iſta eſt falſa ⁊ impropria:hoc eſt aĩal meũ:qꝛ genus nõ
ꝑdicatur denoĩatiue:ita ⁊ iſta erit impropria ⁊ falſa. h
eſt corpus meũ:quod eſt erroneũ dicere. Preterea ſm
ꝙ iſti dicunt:panis ex vi ſacramenti conuertiẗ in mãꝫ
corpis xpi cum forma generis: ſed forma generis cũ
ꝑdicetur eſſentialiter de re:vt ipſi ẽt cõcedunt:oꝫ ꝙ di
cat totũ ⁊ non partem:alr pars predicareẗ de toto: qđ
eſt ĩpoſſibile.ergo ex vi ſacramẽti tenẽdo poſitionẽ eo
rum:panis ſuba conuerteẗ in corpus ⁊ in aĩam ⁊ in ſan
guinẽ:qđ eſt erroneum. Preterea nulla eẽntialis perfe
ctio põt importari per aliqđ nomẽ:qđ nõ cõfert ab il
la forma quã nomẽ ſignificat:ſicut cũ dico.hoc eſt cor
pus:per ly corpus non ĩportaẗ aĩatio: qꝛ non eſt ab ca
dẽ forma:vt ipſi dicũt:impoſſe eſt aũt vt ex vi ſacramẽ
ti fiat cõuerſio in aliqđ: qđ impoſſe eſt ĩportari ꝑ noĩa
poſita in ipſa forma ſacramẽti: ſed vt dctm eſt:ꝑ h no
men corpus non põt importari:niſi qđ eſt a forma cor
poris:qđ ⁊ ipſi cõcedunt dicentes: ꝙ per ly corpus ĩpor
taẗ ſolum mã cũ forma generis.ergo cũ carneitas non
ſit ab eadem forma: vt iſti dicũt:ſequiẗ neceſſario ſm
eos: ꝙ ex vi ſacramẽti non fiat cõuerſio in carnẽ: qđ ẽ
ↄ ſanctoꝝ ſniam ⁊ euangelij. Diciẗ.n. Jo.5°. Caro mea
vere eſt cibus. ⁊ loqtur ibi ſm glo. de ſacramento alta
ris:cuius hec ſunt verba. Trãſmutatur in quid inenar
rabilibus verbis per benedictionẽ ⁊ inhabitationẽ ſpe
ritus.ſ.iſte panis in carnẽ:ſed non videmus carneꝫ: qꝛ
horror nos eius aſſumptione inuaderet. Ex verbis er
go huius glo.oꝫ ꝙ per benedictionẽ ⁊ iſtoꝝ ṽborũ vir
tutẽ ſit conuerſio in carnẽ: ⁊ ita ex vi ſacramẽti. Item
Aug.in glo.ſuper epla.ſ.ad.xij.ſic dicit. Res in quid ſi
gnificata ⁊ cõtẽta in ipſo ſacramento eſt vera caro xpi
quã de virgine traxit. Sed manifeſtũ eſt ꝙ in illud ex
vi ſacramẽti ſit cõuerſio que in ſacramẽtis ⁊ eiꝰ forma
ſignificaẗ.ſequitur ergo ſm iſtos: ꝙ nõ fiat conuerſio
in carnẽ:qđ ẽ eroneũ. Patet ergo: ꝙ poſitio vel potius
error de pluralitate formaꝝ ſubalium eſt falſa oĩno ⁊
ĩpoſſibilis:cũ ⁊ phĩe veritatẽ: ⁊ xpi incarnationẽ: ⁊ eius
paſſionẽ: ⁊ corpoꝝ reſurrectionem: ⁊ meritoꝝ ꝑmiatio
nẽ exterminet. Sunt aũt ⁊ alie multe rõnes hanc poſi
tionẽ efficaciter improbantes: ⁊ ↄfirmantes oppoſitũ:
quas ad preſens cã breuitatis non ponimus: maxime
cum ſatis ſufficiãt preinducte. Qũo aũt veritas phĩe ⁊
catholice veritatis ſaluẽẗ poſita vnitate formarũ: ex
iam dictis eſt manifeſtum: ⁊ adhuc amplius in argu
mentorum ſolutionibus patebit.

¶ Ad primũ ergo: qđ obijciẗ in ↄtrium dõm: ꝙ qñ dici
tur: ꝙ vbicũqꝫ ſunt diuerſa eſſe ⁊c. per ly etiam põt in
telligi vel diuerſificatio perfectionis nãlis: vel diuerſi
ficatio eẽ ſubalis ⁊ ſpecifici. Et ſi qdẽ per diuerſũ eſſe
intelligatur diuerſa nãe perfectio: ſic veꝝ eſt: ꝙ in vna
⁊ eadem re ſunt diuerſa eſſe.i.diuerſe perfectiões eſſen
di:puta eſſe corporeitatis ⁊ eſſe carnis: ⁊ hꝫ. Sed he ꝑ
fectiones oẽs poſſunt eſſe ab vna forma nobiliq̃ oĩum
formaꝝ inferioꝝ in ſe perfectiones continet: vt i ſolu
tionis corpore eſt oſtenſum: vnde ꝑpter hoc non oꝫ: ꝙ
ſint ibi plẽs forme: qnimo hoc eſt impoſſibile: vt oſten
ſum eſt: qꝛ tunc iſte partes adinuicem eſſentialẽ vnita
tẽ habere non poſſent. Si aũt per diuerſum eſſe intellĩ
gaẗ diuerſificatio eẽ ſubalis ⁊ ſpecifici: ſic dico ꝙ i nul
la re inuenitur niſi vnũ eſſe ſubale: ſed tñ ad illud vnũ
eẽ conſequunẗ diuerſe perfectiones: vt dictũ eſt: qualr
aũt exiſtente vno eſſe ſubali poſſit diuerſa eſſe natura
carnis ⁊ oſſis: ⁊ ſimiliũ declaratũ eſt in ſolutione gene
rali: ⁊ per rõnem probatum. Qñ autem vlterius dicit
ꝙ videmus ibi diuerſa eſſe ⁊ diuerſas formas: dicen
dum: ꝙ ſi intelligatur de formis accidentalibus: verũ
eſt ꝙ ſunt ibi diuerſe: ſed hoc nõ impedit vnitateꝫ for
me ſubſtantialis: imo potius eius perfectioneꝫ demõ
ſtrat: dum.ſ.ab vna forma ſubſtantiali diuerſe fluunt
perfectiones eſſendi: ad quas conſequũtur diuerſe for
me accidentales. Si aũt intelligatur de formis ſubſtã
tialibus ⁊ eſſe ſubſtantiali dicendum: ꝙ hoc inerudi
te ⁊ pueriliter dictum eſt: cum enim eſſe ſubſtantiale ⁊
forma ſubſtantialis non ſubijciantẗ ſenſibus: ſtultum
eſt dicere: ꝙ aliquis in compoſito videat plura eẽ: vel
plures formas: qꝛ ibi nec plures nec vna videri poteſt:
vnde pꝫ: ꝙ argumentum iſtud procedit ex hoc: ꝙ aliq
relicta ratione de intelligibilibus volunt iudicare per
ſenſum. ¶ Ad 2m dõꝫ: ꝙ ad hoc ꝙ aliquid ſit ex diuer
ſis naturis cõmixtum reqrunẗ ad minus tria. Primo
vt in ipſo ſint diuerſa ⁊ plura: illud enim: quod eſt vnũ
tñ ⁊ ſimplex mixtum nõ diciẗ. Secundo vero vt illa
plura ſint vnita eſſentialiter. Nã ſi in aliquo eſſent plu
ra ⁊ diuerſa: ⁊ nõ eſſent vnita eſſentialiter: illud nõ di
cereẗ mixtum ex diuerſis: ſed potius aggregatũ: ſicut
patet in aceruo lapidum. Tertium vero ſequitur ex ſe
cundo.ſ. ꝙ ex eorum coniunctione aliqua realis natu
ra reſultet: nam ſi in aliquo eſſent diuerſa: ⁊ ex eis non
reſultaret aliqua phĩca ⁊ realis natura: illud non dice
retur mixtũ: ſicut patet in domo ⁊ omnibus artificia
libus. Cõmixte igitur nature ratio non cauſatur ſolum
ex pluralitate partium: qꝛ ſic arca eſſet commixta ex
diuerſis naturis: quod eſt falſum: ſed potius ex vnione
aliquorum eſſentiali ⁊ diuerſarum naturarũ ſeu per
fectionum reſultatione: que talem vnionem conſequi
tur: nam ſi mille forme eſſent in vno ⁊ nõ eſſent eſſen
tialiter vnite: nec materie diuerſas conferrent ꝑfectio
nes eſſendi: adhuc illud non diceretur ex diuerſis com
mixtum: ſed potius aggregatum. Manifeſtum eſt au
tem ex prehabitis: ꝙ formas elementorum impoſſibi
le eſt eſſe actu i mixto: vt oſtenſuꝫ eſt: qꝛ ſubſtantiales
forme non recipiunt magis ⁊ minus. q̃re ĩpoſſe ẽ vt cõ
mixtiõis ex diuerſis rõ attẽdaẗ i re q̃ñtũ ad multiplica
tionẽ formaꝝ ſubaliũ: ſꝫ potiꝰ q̃ñtũ ad multiplicationẽ
perfectionum

perfectionum. Non enim dicitur aliqd mixtum ppter
plures formas: niſi qꝛ ille cōſtituunt diuerſas nās ꝛ di
uerſas perfectiōes eſſendi: ſed diuerſe perfectiōes eēn
di ab vna ꝛ eadem forma poſſunt cāri: vt pꝫ ex dictis:
ꝛ tāto plures q̄to forma fuerit magis ſimplex: nā ſim
plicitas in ſuba vnitatē conſequit: ꝛ vnūquodqꝫ quan
to magis eſt vnitū tanto plēs hꝫ virtutes ſm p̄hm. Il
lud ergo in reb⁹ nālibus ex pluribus ꝛ verius dicet eē
cōmixtum: cuius forma nobilioꝛ pluribus ꝛ verius p
fectionibus ſuū informabit ſubm: huiuſmodi ē aīa: ꝛ
oēs alie forme mixtoꝝ. Mirabile.n. ē dictu: ꝙ ſit vna
forma ſit in re: ppter qḋ hec ſit ſola mā cū forma: mul
tū.n. rudis eſt ille q neſcit: ꝙ forma dat aliqḋ eē mãe:
7.metaph. ex cōiunctione.n. mãe cū forma reſultat realis quedā
T.c.60. nā cōpoſiti: que ſm p̄hm nec eſt mā: nec eſt forma: vn
nō ſeqt: ſi forma vnit imediate mãe: ꝙ pp hoc res ſit
ſola nuda mā cum forma: ſed potius ꝙ ſit aliquid ex
vtroūqꝫ cōpoſitione reſultans: ꝙ tanto eſt magis ꝯpo
ſitum q̄to illa forma plures pfectiōes pōt cōferre: dū
modo mā illas poſſit recipere: qn immo ſicut dcm̄ fuit
cum ageret de forme ꝛ mãe vnione ēt tenēdo: ꝙ plēs
eſſent forme: ꝛ ꝙ aīa ſiue vltima forma vniret mate
rie mediāte forma corporeitatis: adhuc ſtultū eſſet di
cere ꝛ puerile: ꝙ homo nihil aliud eēt niſi anima ꝛ for
ma corporeitatis ꝛ materia prima: qꝛ cū forma dās eē
corporis non ſit corpus: ſicut nec forma dans eſſe car
nis eſt caro: ſequeret q in hoīe non eſſet nec corp⁹: nec
caro: ſed ſolū aīa ꝛ forma carneitatis ꝛ corporis: ꝛ ma
teria prima: que oīa ſūt ridiculoſa: vnde pꝫ: ꝙ argumē
T.c.69. tū non valet. ❡ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ ſicut habitū ē ſupra cū
de mixtione ageret ſm p̄hꝫ in.8.phiſi. in omni motu
neceſſario eſt aliqua generatio ꝛ aliqua corruptio: ꝛ iō
etiā in mixtione opꝫ eſſe aliq̄ꝫ generationem: ꝛ aliquā
corruptionem: maxime cū forme eloꝝ nec poſſint
actu manere: nec recipere magis ꝛ minus: vt ſupra oſ
ſum eſt: ſed tñ lꝫ ad mixtionem cōcurrant generatio ꝛ
corruptio principalis ratio mixtionis non cōſiſtit in h
ꝙ aliquid generet vel corrumpatur: ſed potius in hoc
ꝙ aliqua eſſentialiter vniantur. Et qꝛ vnio aliquoꝝ
adinuicem: que primo non fuerunt vnita: dicit aliū ꝛ
alium modum ſe habendi in ipſis vnibilibus: ꝛ per cō
ſequēs q̄dam alteritatem: ideo p̄hs dixit: ꝙ mixtio ē
alteratoꝝ vnio large alteritatem ſumēdo. ❡ Ad 4ᵐ
dōm: ꝙ diuerſitas operationū oſtēdit diuerſitatē pō
tiū: que plēs poſſunt fluere ab eadē forma: ꝛ nō diuerſi
tatē formaꝝ ſubalem: quinimo colligatio operationū
in hoīe oñdit: ꝙ oēs ſunt ab vna forma ſubali. ❡ Ad
5ᵐ dōm ꝙ ſuba nulli accidit: ꝛ iō impoſe eſt vt forma
ſubalis ignis ſit in ferro: cū ille calor adueniat ꝛ rece
dat: ſed eſt ibi qualitas neceſſaria ignis. ſ. calor: q̄ ꝛ ve
re operationes ignis exercet: qꝛ non niſi in virtute for
me ſubalis: ꝛ hoc intelligendū eſt niſi ferrū fiat cādēs
ita vt emittat flāmam: qꝛ tunc ignis ſuba adheret ſub
ſtātie ferri per ſuā virtutē actiuā: ſicut ferrum adheret
magneti. ❡ Ad 6ᵐ dōm: ꝙ aīa ſenſitiua educit de po
tentia mãe: illa dico: que eſt in embrione: ſed tñ ſicut ad
ueniente forma lactis i mām redit for⁹ ſanguinis: ita
adueniente intellectiua cedit ſenſibilis: ꝛ tunc intelle
ctiua hꝫ diuerſas potētias: qb⁹ opat oīa prioꝝ opa for
maꝝ: inter quas vna eſt potentia ſenſitiua: vnde ſicut
hō ꝛ equus nō ſunt idē aīal ſpē: ita nec ſenſitiua nā in
hoīe ꝛ equo eſt eadem ſpē: ſed ibi eſt forma: hic aūt po
tentia aīe: ibi educta de potētia mãe: hic p creationē
ſimul cū aīa introducta: ꝙ ēt nobilitas opationū ſenſi
tiue in hoīe ꝛ equo oñdit. ❡ Ad 7ᵐ dōm: ꝙ ſenſitiua i
hoīe pōt cōſiderari vel q̄tū ad eſſe ſubi: ꝛ ſic corrūpit
corrupto corpore: vel q̄tum ad eētiā ꝛ radicē: ꝛ ſic eſt
incorruptibilis: ſicut ꝛ aīa rōnalis: cuius ipſa eſt poten
tia. ❡ Ad 8ᵐ dōm: ꝙ nihil idē numero remanet i n vi
uo ꝛ mortuo: poteſt tñ ibi remanere aliquid ſimile: qḋ
eſt: qꝛ ſequens forma in illa pte: vbi nō inuenit mā nō
introduxit aliq̄ꝫ pfectionē vel nām: ꝛ iō cū in forami
ne vulneris defuerit mā: forma ſequēs ibi nihil potuit
operari. Qḋ aūt dr̄ de fluxu ſanguinis: dico ꝙ ſm nām
non eſt verū: pp qḋ nec ſemp cōtingit: ſicut ipſis ab ex
ptis audiuimus: ſi tñ hoc aliqñ cōtingat: vel ſi ēt freq̄n
ter cōtingeret eēt iter diuina miracula cōputandū: cu
ius iuſticia h permittit ad correctionē noſtrā: ꝛ i ſignū
enormitatis illius peccati. ſ. homicidij: nā ſm veritatē
ibi neqꝫ forma ſubalis: neqꝫ vulnerati eſt eadem nūe
ro: que primo fuit. ❡ Ad 9ᵐ dōꝫ: ꝙ eadē eſt forma: que
dat eſſe generis ꝛ eē ſpēi: ſed tñ alia eſt perfectio a qua
iponit nomen generi: ꝛ alia pfectiōis rō a q̄ iponit no
mē drīe: ꝛ iō lꝫ p genus ſignificet ēt nā ſpēi: ꝛ p ſpeciē
nā generis: eo ꝙ vtrūqꝫ eoꝝ dicit totā ſubam rei: ꝛ ſilr
vltima drīa. alias nec genus pdicaret de ſpē: nec diffe
rentia de ſpē cū pars non predicet de toto: tñ aliqd eſt
de primo intellectu drīe: qḋ non eſt de primo itellectu
generis: ꝛ ideo de drīa predicari non poteſt: ſicut plení
us eſt oſtenſum in q̄ōne: qua querebat: vtrū poſitis plí
bus formis ſaluari poſſit predicatio ſuperioris de infe
rioꝛi: nec hic illud opꝫ repetere. ❡ Ad 10ᵐ dōm: ꝙ que
libet pars diffinitionis pdicat in recto de ipſo diffini
to: nulla aūt forma cū hēat rōnem ptis predicatur de
eo cuius eſt forma. quare opꝫ vt partes diffinitiōis di
cant totum: lꝫ ſub rōne alterius ꝛ alterius perfectiōis:
pp qḋ ſm p̄hi ſniam ſemp poſterioꝛ drīa continet i ſui
intellectu prioꝛem: vnde ptes diffinitionis ſunt forme
tñ: ſed ſignificant totū: ſub rōne tñ diuerſaꝝ formaꝝ.
❡ Ad 11ᵐ dōm: ꝙ for⁹ q̄to nobilioꝛes ſunt tāto plēs i
ſe continent perfectiones: ꝛ ideo cū pfectionū plalitas
q̄dam videat importare cōpoſitionē hoc mō loquen
do dicit cōmētatoꝛ: ꝙ oēs forme ꝛc. qꝛ. ſ. inter primā ꝛ
vltimā ſemp aſcendit in gradu nobilitatis: ſicut multi
plicat huius cōpoſitio pfectionis: lꝫ improprie cōpoſi
tio dicat. ❡ Ad 12ᵐ dōm p interēptionē: q quācunqꝫ
abijcitur forma ſubalis ſit reditus ad primā materiam
hoc modo. ſ. ꝙ ſequēs forma imediate prime materie
vnitur ſicut ꝛ pcedens. ❡ Ad 13ᵐ dōm: ꝙ nobile ꝛ ma
gis nobile ſi pertineant ad gradum ꝛ eſſentiā nãe ſpeci
fice ſic variant ſpēm ꝛ formaꝫ: ſicut homo ꝛ aſinus. ſi
aūt ptineant ad eiuſdem ſpēi integrales partes: cuiuſ
modi ſunt caro ꝛ neruus. neceſſe eſt illas ad eandē ſub
ſtantiam in ſpecie pertinere: nam cū pars in toto ſit po
tentia tñ ſm p̄hm: impoſſibile eſt aliam eſſe ſpecificā
ꝛ ſubſtantialem formā totius ꝛ partis: capilli aūt ꝛ pi
li non ſunt de eſſe: ſed potius de bene eſſe: qꝛ ꝛ ex ſuper
fluitatibus generātur: ꝛ ideo de illis non pōt argui ad
propoſitum. ❡ Ad 14ᵐ dōm: q ſubſtantia ꝛ accidens
dicunt diuerſa predicamēta: ꝛ ideo cum in omni re ſit
ꝛ forma ſubalis ꝛ forme accidentales: neceſſe ē in qua
libet re creata eſſe res diuerſoꝝ predicamētoꝝ. ❡ Ad
15ᵐ dōm: q illa cicatrix: vel littere: que ſunt in mortuo
vel re corrupta: non ſunt opus artis: ſed ſunt aliquid ſi
mile opere artis. Cuius ratio eſt: quia vt predictū eſt
ſecundū diſpoſitionē materie eſt introducta forma:
ꝛ vbi non inuenit materiam forma ſequens nullā de
dit naturam vel perfectionem: ꝛ ideo hmōi forami
na vulnerum vel litterarum remanēt ſilia prioribus.
nec eſt mirū: ſi a nā p accidēs fiat aliquid ſimile operi

artis:qꝛ cū ars imitetur nām:ꝛ nō econuerſo: illud qđ
pōt ars:non hꝫ:niſi inq̄ntum alicuius nāe imitaṫ exē-
plar:ꝛ ꝑ iſta pꝫ ſolutio ꝛ ad iſtud ꝛ ad ſeq̄ns. ¶ Ad 17m
dōm:ꝙ dimēſiones ſunt ſ11es:ſed non eedē nā c̄q̄litas
nō cāt idētitatē:ſꝫ ſ11itudinē. ¶ Ad 18m dōꝫ:ꝙ auctas
pħl vā eſt:ſed aduenlente aīa rōnali poꝛ nā corrūpiṫ.
¶ Ad 19m dōm:ꝙ tam genus q̄ꝫ ēt dr̄ia vltima dicūt
totam ſubam rei:vt pꝫ ex dictis:ꝛ ideo argumētū non
facit ad ꝓpoſitum. ¶ Ad 20m dōm:ꝙ aīa ſenſitiua ſic
nec quecunq̄ꝫ alia nā inueniri pōt in reꝝ nā niſi deter
minata ad aliq̄ꝫ ſpēm:vnde nō ē potentia: ſed ē actus
diuerſus tn̄ ſpē in diuerſis:vn̄ in alijs ē forme ſubalis:
in hoīe aūt eſt potētia quedam ſubalis forme:neq̄ꝫ.n.
inuenitur nā in aliqua nā ſenſitiua:que nec ſit hos:nec
equus:nec capra:ſed ꝓ tanto hꝫ rōnez generis : quia in
aīa cuiuſlibet aīalis dat hanc perfectionē:que eſt ſenti
re:a qua ꝛ ſenſitiua noīatur. ¶ Ad 21m dōm: ꝙ agens
vl̄e opꝫ neceſſario vt cōcurrat ad eūdem effcm̄ cū par
ticulari agente:nec ꝓꝑ hoc neceſſe eſt ponere plės for-
mas:alš.n.cū ad ꝓductionem cuiuſlibet forme ꝑfecte
concurrat neceſſario actio agentis vl̄is cuꝫ actiōe agē-
tis particularis:ſequereṫ ꝙ omnis forma eſſet due for
me:quod eſt inconueniens:ſunt aūt agentia particula-
ria quaſi inſtrm̄ agentium vniuerſaliū:actio aūt iſtri
cum principali agente non ponit in numeꝝ vt multi-
plicē effcm̄:vnde non ſequiṫ argumētū ad id: qđ vlte-
rius obijciṫ:dicenduꝫ ꝙ ille forme cedant in aduentu
aīe:ꝛ ſe hn̄t ſicut motus ad terminū:ꝛ iō ſicut i termi-
no ceſſat motus:ꝛ tn̄ nō fuit fruſtra:qꝛ nō erat induct⁹
vt eſſet:ſed vt ad terminū duceret:ita adueniente ani-
ma ceſſant omnes forme ꝓcedentes:nec tn̄ fuerūt fru
ſtra:qꝛ non erant ꝓpter ſe inducte:vt.ſ. eſſent:ſed vt ꝑ
eas vltima forma introduceret. ¶ Ad 22m dōm: ꝙ fi
nis illaꝝ formaꝝ eſt introductio vltime forme: ꝛ hūc
finē bene attingunt:qꝛ nunq̄ꝫ forma introduciṫ niſi ꝑ
illas:ſed tn̄ qꝛ imperfectū non poteſt ſtare cū ꝑfecto:ſi
cut nec motus cū ſuo termino:ideo ſicut motus attin-
git terminū:ꝛ tn̄ ſimul dum attingit deſtruitur: ita for
me ille attingunt introductionē vltime forme:ꝛ tamē
ſimul dū introduciṫ.ſ.in eodem inſtanti:ille corrūpun
tur:non quidem per ſe:ſed per accidens. ¶ Ad 23m di-
cēdū:ꝙ ſm̄ pħm in 8° metaph̄.illud:quod appropriat
māꝫ ꝛ vnit huic forme eſt agens:effectiue dico:forma
liter aūt eſt diſpoſitio ab agente inducta in māꝫ. Si āt
quereṫ vtrum ſit forma accidentalis vel ſubſtātialis:
dico ꝙ aliqñ eſt accn̄talis:ꝛ aliqñ ſubalis:ita tn̄ ꝙ nū-
q̄ꝫ accn̄talis eſt ſine ſubali.ſed ita ꝙ exiſtēte aliqua for
ma ſubali in mā:agens poteſt alias quaſdā formas ac
cidentales inducere:q̄bus mediantibus diſponet ma-
teriam ad abiectionē illius forme ſubalis quā hꝫ:ꝛ ad
introductionē alterius: ꝛ tunc in vltimo inſtanti diſpo
ſitio in neceſſitatē vertiṫ:ꝛ ſimul vna abijciṫ:ꝛ alia in-
troducta ē:nec poteſt argui:ꝙ ceſſante forma diſponē
te ceſſet diſpoſitio: ꝛ ſic forma vniaṫ māe indiſpoſite.
Nā forma ſubalis introduciṫ in inſtanti:ꝛ ideo nō dif
fert quantum ad tp̄s introduci ꝛ introductū eē:ſicꝫ nec
illuminari ꝛ illuminatum eſſe:ꝛ ideo in vltimo inſtan
ti:quo eſt ibi neceſſitatis diſpoſitio ſimul illa abijciṫ ꝛ
forma introduciṫ:quinimo vnius abiectio eſt alterius
introductio:ita ꝙ nunq̄ꝫ mā eſt ſine diſpoſitiōe illa:ni
ſi qñ iam forma eſt introducta:tunc aūt qñ.ſ.iā eſt ibi
forma:fruſtra eſſet ibi illa diſpoſitio:cū iam forma ſe-
ipſa mām diſponat ꝛ informet:neq̄ꝫ.n. diſpoſitio fuit
inducta vt eſſet:ſed vt ad formam diſponeret. ¶ Ad
24m dicendū:ꝙ rō corruptionis illarum formarū eſt
duplex. Et prima eſt ceſſatio actionis agentis:nā q̄daꝫ
ſunt de numero entium:que habent eē firmū ꝛ ratum
in natura:cuiuſmodi ſūt oēs ſube compoſite : ad quas
per ſe terminatur generationis actus. Quedā aūt ſunt
quoꝝ eſſe conſiſtit in fieri:ſicut ſunt oīa ſucceſſiua: vt
tp̄s ꝛ motus: ꝛ oīa:que non ſunt per ſe a ſpecifico agen
te intenta:ꝛ in quibus non eſt cōpleta rō ſpēi: ſicut ſūt
omnes diſpōnes:que nec ꝓpter ſe intenduntṫ: nec com
pletam in ſe hn̄t ſpeciei rōnem : ꝛ hoꝝ ſuba ſiue eē cuꝫ
conſiſtat in quodā fieri:tamdiu ſunt q̄ꝫdiu fiunt: ſicut
tādiu durat mot⁹ q̄ꝫdiu fit ab ipſo mouēte:ꝛ ſtatim cū
factus ē deficit:vnde ceſſatio mouentis a mouendo ē
corpus motus:non qꝛ motus cōtrarietur actioni agen
tis:ſed per accidens ꝓpter cām iaꝫ dictam. Similiter
ergo dōm eſt de ipſis diſpoſitionibus:ſeu formis diſpo
nentibus mām ad vltimam formā:illaꝝ.n. eē cū cōſi
ſtat in fieri:tamdiu manet q̄ꝫdiu fiunt:qñ autem tota
liter facte ſunt ſtati corrupte ſunt:ſicut dicebaṫ de mo
tu:vn̄ qꝛ agēs māꝫ ceſſat diſponere in vltimo inſtāti i
troductionis forme:ꝛ introduci ꝛ introductum eſſe in
ſubitaneis eſt ſimul:opꝫ vt in eodem inſtanti ipſe ſint
corrupte. Scđa rō eſt ꝯrietas perfecti ad imperfectuꝫ:
ſi enim ille forme non habeant contrarietatez ad for-
mam niſi ad agens:tn̄ qꝛ in ſue nāe rōne imꝑfectionē
ꝛ motum includunt:vltima aūt forma perfectionē ge
rit:qꝛ imperfectū cū perfecto ſtare non poteſt:ſicut ad
ueniente termino ceſſat motus:ꝛ adueniente perfecto
ceſſat imperfectū:ita adueniente vltima forma opor-
tet oēs alias corrumpi rōne.ſ.talis ꝯrietatis: nō quidē
per ſe:ſed per accn̄s:ꝛ per hoc pꝫ ſolutio ad 25m. ¶ Ad
26m dōm:ꝙ lꝫ mā prima imediate vniaṫ aīe:tn̄ mate
ris prima ꝑ talē vnionē aliquod eſſe ſubale conſequiṫ:
ꝛ ideo cū per illud ꝑdit per ſeparationem aīe diciṫ cor-
rumpi q̄ꝫtum ad actum ſui eſſe. Ad talem aūt vnionē:
vt ex ſuꝑioribus pꝫ:ꝯſequnṫ q̄litates actiue ꝛ paſſiue
ſm̄ debitam armoniam:ꝛ ideo qđ illa armonia diſſol
uatur ſiue per actionez exterioris agentis:ſiue per mu-
tuam qualitatum actionem: ſequitur neceſſario ſepa-
ratio anime:vnde qñ diciṫ:ꝙ non eſt maior ratio ſepa
rationis nunc q̄ꝫ primo:pꝫ:qꝛ non intelligūt ꝙ loquū-
tur. Qꝛ aūt diciṫ de aīa:ꝙ eſt nobilior q̄ꝫ forma celi.di-
cendū:ꝙ non eſt ſimile. Nam illa mā nō eſt eiuſdē rō
nis cum iſta:nec eſt in potentia niſi ad vnicam ſubſtā-
tialem perfectionez:quā certe ſibi confert forma celi:
hec autem materia eſt in potentia ad innumerabiles
ꝑfectiones:quas anima conferre nō poteſt:ſicut ad na
turam ferri ꝛ cupri:ꝛ hmōi. ¶ Ad 27m dōm:ꝙ ſicut in
viuo:lꝫ ſit eadem ſubſtantialis forma: tn̄ alia eſt natu
ra carnis ꝛ alia oſſis: vt ſupra oſtenſum eſt:ita etiāꝫ in
corpore interfecto:etiam ſi ponatur vna tm̄ forma:ni-
hil prohibet aliam eſſe naturam vnius:ꝛ aliam alteri-
us. Qꝛ ſi dicatur:ꝙ videmus hmōi carnes mortuoꝝ
animalium incidi:ꝛ ita non poterit eſſe vna forma:
dicendum eſt:ꝙ illa forma eſt valde imperfecta vepo
te ꝛ ad corruptionem tendens: ꝛ ex corruptione cauſa-
ta:ꝛ ideo ſicut de annuloſis ponit pħs:ꝙ per diuiſiōeꝫ
reſultat in vtraq̄ꝫ parte eadeꝫ forma propter ꝓpinqui-
tatem diſpoſitionis materie ad actum: ita etiam con-
tingit in iſtis. Sunt aūt quidam:qui dicunt: ꝙ corpus
mortuū non eſt vnum vnitate eſſentiali niſi ſicut acer
uus lapidum:ꝛ ideo non eſt ibi tm̄ vna forma:ſed plu-
res:quod certe non videtur eſſe cōtrarium veritati iaꝫ
dicte. Qꝛ aūt diciṫ:qꝛ nō poſſunt induci ſubito:dicēdū
ꝙ per interfectionez non abijciṫ aīa ſubito: lꝫ forte in
tp̄e iꝑceptibili:qđ eſt ꝓꝑ vehementiā actiōis alterātis

ꝛ diſſoluētis

⁊ diſſolutio armoniaȝ corporis in perceptibili tempo
re: ſed tamē ſi ſubito poſſet abijci anima: ſubito intro-
duceretur alia: ſicut aliquādo corruptionē vini ſubito
per tonitruū ſequitur forma aceti: lȝ illud ſubito non
ꝓprie habeat rōnē inſtantis: ſed impceptibilis tempo
ris: vt dictum eſt. ¶ Qz aūt dicitur ꝙ ſm hoc violentia
eſſet potētior ꝙ̄ natura dicēduȝ: ꝙ nō ſequitur. Nā ꝙ
illa forma in occiſione inducitur: hoc non eſt niſi per vir
tutem ⁊ actionē nature: ſed ꝙ taȝ cito inducitur: hoc nō
atteſtatur potētie: ſed potius deordinationi duȝ. ſ. per
extrinſecū agens tollitur naturalis ordo: ſm quē de i-
perfecto res paulatim ⁊ ordinate ad perfectū ducunť:
vnde quicquid eſt ibi virtutis totū eſt ex virtute ⁊ ope
ratione nature: ſed ꝙ eſt ibi deordinationis eſt a violē
to agente. ¶ Ad 28ᵐ dicendū: ꝙ illud argumētum eſt
rude valde: ꝓcedit enim ac ſi anima nullū eſſe ſubſtā-
tiale daret materie prime: ſicut nec forma artificialis ꝓ
prie materie: ꝙ eſt falſum: vnde ſubiectū accidentiuȝ
eſt mā informata ⁊ perfecta per eſſe ſubſtātiale ꝙ reci
pit ab anima. ¶ Ad 29ᵐ ⁊ 30ᵐ dicendū: ꝙ elemēta nō
ſunt actu in mixto: vt oſtenſum eſt: cum de mixtione
ageretur: ⁊ per ea que ibi dicta ſunt: patȝ ſolutio ad iſta
⁊ 31ᵐ. ¶ Ad 32ᵐ dicendū: ꝙ qualitates non ſunt miſci-
biles per ſe: ſed per mixtionē ſubſtantiarū: ſicut nec eē
habent niſi ad eſſe ſubſtātiarū: vtruȝ autē ⁊ quomodo
in ſubſtātijs poſſit eē mixtio ſupradictū eſt. ¶ Ad 33ᵐ
dicendū: ꝙ ſm phȝ potētia illa nō eſt abijciēs animā:
ſicut patȝ in exemplo poſito de luce. Ad iſtantiā auteȝ
de ſubita occiſione: patȝ reſpōſio ex prehabitis. ¶ Ad
34ᵐ dicendū: ꝙ iſtud argᵐ ex eadē ignorantie radice
ꝓcedit qua ⁊ 29ᵐ: ⁊ iō ea ſolutiōe diſſoluiť: qua ⁊ illō.
¶ Ad 35ᵐ dicendū ꝙ vnūquodqȝ generat ſibi ſimile
ſm naturā: ⁊ ideo ſicut ex virtute agentis ꝓducitur nā
eadem ſpē in effectu: nō obſtante ꝙ in vltimo inſtanti
oēs ille forme cedūt: ita ex agentis virtute talis ſimili
tudo determinatur in effectu: nō ſoluȝ quātū ad cōeȝ
rōneȝ nāe: verū etiā vt per hoc quandā ſpālē ſui agentis
inquātū tale eſt: ſimilitudinem cōſequatur. Qz quidē
ex tribus ꝯuenit: primo ratione originis: ⁊ ſi enim ille
forme cedāt: tn̄ certū eſt: ꝙ filiꝰ originať a pr̄e: ⁊ ex eiꝰ
actiōis v̄tute ſua nā ꝓduciť: ꝑꝑ qđ ſicut nā: ita ⁊ q̄daȝ
pticularis ſilitudinis affinitas oȝ vt l effectu cāeť: ſcđo
rōne miniſtrationis: ſȝ eni phm mā corpis tota mini
ſtratur a matre ꝑpter quod quātūcūqȝ ab ipſa abijciā
tur forme: tamen qꝛ hoc mā a matre deciſa eſt: ⁊ virtute
paterni ſeminis talē cōſecuta eſt formā: neceſſe eſt iter
parentes ⁊ filios affinitatis quādā ſimilitudinē rema-
nere. ¶ Tertio rōne diſpoſitionis: que etiā huiꝰ ſimi-
litudinis principalis eſt ratio. Neqȝ enim effectus aſſi
milatur cāe niſi rōne nature: naturā autem habȝ a for
ma ⁊ tali vel tali informatione māe: ſemē aūt viri ha-
bet ſe in generatione hoīs per modū actiui principij: ⁊
ideo neceſſe eſt in effectu talē induci naturā: ⁊ talē etiā
materie informationis modū: qualis cōtinetur in vir-
tute ſeminis māȝ diſponentis ad formā: vnde ſicut ca
lor aſſimilatur calori generāti: non qꝛ aliquid de gene-
rante calore ſit in calore generato: ſȝ potius: qꝛ generā
tis virtute ſimilis quidā calor de potētia eſt reductus
in actū: ita etiā lȝ nulla in aduentu aīe maneat forma
in mā tamē: qꝛ ⁊ aīa ⁊ motꝰ informationis māe v̄tutē
diſpoſitionū agentis cōſequitur: neceſſe eſt vt effectus
ſue cauſe nō ſolū in cōi: verū etiā particulatū quādaȝ
ſui agentis ſimilitudinē repreſentet. Et ſi queritur ſup
quo talis affinitas vel ſimilitudo fundetur. Dico ꝙ ſu
per eo ꝙ effectus recipit ab agēte: effectus autē ab agē

te ſiue filius a parentibus recipiť naturā humanā ſic i-
diuiduatā: ⁊ ideo ſuper illa fundatur: nihil autē differt
vtrū illam naturā cōſeqnatur per vnaȝ generationem
vel plures: qꝛ ſicut naturā cōſequitur: ita ⁊ in ipſa natu
ra talis affinitas vel ſimilitudo fundatur rōnibus pre
inductis. ¶ Ad 36ᵐ dicēdū: ꝙ videre ⁊ audire ⁊ guſta-
re ſunt diuerſe operationes in ſpē ipſius aīalis: ⁊ tamē
fatuitas eſt dr̄e: ꝙ alia ſit anima viſiua: ⁊ alia auditiua
Unde oēs iſte operatiōes poſſunt eſſe ab eadē forma
mediātibꝰ diuerſis potētijs. Et ꝙ vlterius arguit: quia
vel accidētales ⁊c. Dicendū ꝙ oīa hꝫ organa eſſe ſub-
ſtantiale vnū ⁊ idem habēt ab aīa: ſed tamē ſup iſtud
eſſe ſubſtātiale aliam perfectionē accidentalē confert
vni ⁊ aliam alteri. ¶ Ad 37ᵐ dicendū: ꝙ intellectꝰ po-
teſt itelligere per ſe quecūqȝ habēt diuerſas nature ꝑ-
fectiones: etiaȝ ſi in re cōiuncta ſint: ⁊ ideo cū ab eadē
forma poſſint materie diuerſe perfectiōes eſſentiales
cōferri: nō eſt incōueniēs intelligere vnaȝ illarū perfe
ctionū ſine altera: ita tamē ꝙ qꝛ ille ſunt idē ſm rem:
impoſſibile eſt vnā earū in hoīe itelligere actu eē ſine
altera. Unde argumētuȝ nō valet: nō enim ſemper ꝙ
intellectus diſtincte intelligere poteſt: eſt diſtinctū ſȝ
rem: obiectū autē itellectus nō eſt ꝓpe aliqua quiddi-
tatis perfectio: ſed potius tota quidditas. Qz autē dicit
ꝙ obiecta intellectus differūt eſſentialiter: dicendū ꝙ
obiectū intellectus eſt vnuȝ tantū: ſed tamē etiaȝ con-
ceſſo hoc ꝙ dicūt nihil ad ꝓpoſituȝ. Naȝ eſſentialis dif
ferētia accipiť quātuȝ ad rōnem formalē in ipſis obie
ctis: ſicut pȝ in viſu: ⁊ ideo cuȝ diuerſe perfectiones for
males poſſint ab eadē forma cōferri: vt ex dictis patȝ
nō eſt incōueniens per cōparationē ad intellectum in
vna ⁊ eadem re diuerſa obiecta accipi large loquendo.
¶ Ad 38ᵐ dicendū: ꝙ genus vel differētia nō ſunt for-
me: ſed dicūt diuerſas perfectiōes formales: ⁊ ideo de
omnibꝰ illis: i quibus inuenitur natura illius perfectio-
nis: quam ſignificat genus: puta natura ſenſitiua: po-
teſt genus vniuoce predicari: ⁊ quibuſcūqȝ vlterius cō
uenit perfectio vel natura iportata per nomen differē-
tie: oībus poteſt illa differētia ꝯuenire: ⁊ ideo cū forme
diſtinguātur abinuicē ſm maiorē vel minoreȝ nobili
tatē: ſicut forma aſini ⁊ forma hominis: ideo lȝ aīal ꝓ-
dicetur vniuoce de hoīe ⁊ aſino: ꝑpter hoc ꝙ vtraqȝ
iſtaꝝ formarū dat eſſe ſenſitiuuȝ: tamen qꝛ forma ho-
minis: preter nature ſenſitiue perfectionē: addit etiaȝ
quādam aliā: puta rationē: quā nō addit forma homi-
nis: ideo lȝ animal prediceť de homine ⁊ aſino: tamen
nō eſt aſinus nec ecōuerſo: quinimo: qꝛ totū eſt ab ea-
dem forma: homo ⁊ aſinus nō ſūt vnū anīal: ſed duo.
¶ Ad 39ᵐ dicēdū: ꝙ pȝ ſolutio: nā ſicut homo ab alia
perfectione hȝ rōnē ſpecificā: ⁊ ab alia rōnem ſui gene
ris: ita vtrūqȝ pōt hr̄e ab eadē forma. ¶ Ad 40ᵐ dōȝ:
ꝙ ſi ly ſubſtātialiter dicat eſſentialē differētiā ⁊ realē
ſic coruus differt ſpecie ab hoīe: ſi autē ly ſubſtātialī
ter dicat cōuenientiā vel differentiaȝ alicuius ſubſtan
tialis vel eſſentialis perfectionis in cōi: ſic cum tā for-
ma corui ꝙ̄ forma hominis dent hāc pfectionem: que
eſt eſſe corporeū: dico ꝙ poſſunt dici cōuenire in qua-
dam cōi rōne corporeitatis: nec ꝑpter hoc implicatur
contradictio: quia ſm aliaȝ perfectionē ꝯueniunt: ⁊ ſȝ
aliā differunt. ¶ Ad 41ᵐ dicendū: ꝙ neruus ⁊ os poſ-
ſunt cōſiderari dupliciter. Uno modo put ſunt in ſuo
toto ⁊ idem eſſentiali cum ipſo: ⁊ ſic ſunt ſolum in po-
tentia ſm phm: nec ꝓprie habent vnitatem: niſi vni-
tatem ſui totius: ⁊ ſic nec diuerſa: nec edē numero ſunt
ꝓprie loquendo. Alio modo poſſunt conſiderari ſȝ ꝓ-

priās rationes que quidem rōnes nō ſumūtur a diuerſis formis ſubſtātialibus: ſed potius a diuerſis perfectiōibus cōſequētibus vnū ⁊ idem eſſe ſubſtātiale: ⁊ ſic poſſunt dici habere ⁊ diuerſitatē ſpecificā ⁊ numeralem: ſed tamē quia talis diuerſitas vnuꝫ ⁊ idem eſſe: ⁊ vnaꝫ ⁊ eandē formaꝫ poteſt conſequi vt ex ſuperioribus pꝫ: ideo argumentuꝫ nō tenet. Nō eniꝫ illa diuerſitas numeralis eſt diuerſitas ſimpliciter: ſed ſolū ſm quid: vt dcm̄ eſt: ſimplr. n. loquēdo ſunt vnū: vnitate. ſ. ſui totiꝰ ¶ Ad 42m dicendū: ꝙ etiaꝫ valebit ad ſolutionē oiuꝫ argumentorū: que tangunt genꝰ vel ſpēꝫ ⁊ differentiā ꝙ duplex eſt forma: vna quideꝫ que dat eſſe materie: que alio nomine dicit̄ forma partis: ⁊ h̄ nō predicatur de toto: ſicut nō dicimus ꝙ anima ſit homo: ⁊ tali modo accipiēdo formaꝫ: nec ſpecies: nec differētia: nec genus poſſunt dici forme: quia ſic nō predicarētur de indiuiduis: vel de tota ſubſtantia rei: qđ tamē eſt falſuꝫ Alio modo ſumitur forma nō pro ipſa natura que dat materie eſſe ī actu: que. ſ. dicit̄ forma partis vt dictuꝫ eſt: ſed pro ipſo cōpoſito ſeu compoſiti ſubſtātia ſm ꝙ ſtat ſub aliquo eſſe ſiue ſub aliqua perfectione eſſendi ſibi collata per formā partis: ⁊ hoc modo ſumēdo forma ſignificatur per nomen generis ⁊ differētie: ſic hō ſꝫ ꝙ ſtat: ſiue ſm ꝙ intelligitur vt perfectuꝫ perfectione: que eſt eſſe ſenſitiuū: ſic ſignificatur per nomē vltime differētie: que eſt rōnale. Et qꝛ eē ſenſitiuū ad eſſe intellectiuuꝫ ſe habet ſicut imperfectuꝫ ad perfectū: ⁊ ſicut mãle ad formale: ide eſt ꝙ genus. ſ. animal ꝙ ſignificat hoīeꝫ ſꝫ ꝙ ſtat ſub tali perfectione dr̄ ſumi a materia: differentia vero a forma: niſi enim genus: ⁊ oēs partes diffinitionis ſumerent̄ a toto: vt dictū eſt: nūꝙ̄ predicarent̄ de ipſo. Et per hoc pꝫ ꝙ forma: que predicatur eſſentialiter de ſpē vel indiuiduo: non eſt forma partis: ſed potius eſt aliquid abſtractū: vel cōſequens ipſuꝫ totū: vel vt verius loquamur: eſt ipſa tota rei ſubſtātia diuerſimode accepta: ſꝫ. ſ. ꝙ ſtat ſub diuerſis ꝑfectionibꝰ: vñ nec genus: nec differētia: nec ſpēs: nec aliqua diffinitiōis pars ꝓprie loquēdo pōt dici forma: ſꝫ aliquid formale ſeu formalr̄ ſe habēs ad illud de quo ꝑdicatur. Ex his ergo patꝫ friuola eſſe oīa argumēta q̄ ꝓcedunt ex tali partiū diffinitiōis itellectu. Unde qñ dicit ꝙ dr̄ie oppoſite ⁊c. dōꝫ ꝙ verū eſt: qñ autē vlteriꝰ dicit ꝙ aīa eſt incorporea: dōm ꝙ h̄ differētia incorporeū in hoīe: ⁊ in quocūꝗ alio nō dicit ſolā aīaꝫ: vl̄ quācūꝗ aliā formā: ſed potius dicit totā rei ſubſtātiā ſꝫ ꝙ ſtat ſub hac perfectione ſibi ab aīa collata: que eſt icorporeitas: nihil aūt ꝓhibet: quin aīa ꝓpter hoc nō poſſit plures alias dare perfectiones: ⁊ ita ab ipſa plēs alie ſument̄ differētie: etiā eſſentiales: vnde argumētū nō eſt ad ꝓpoſituꝫ. ¶ Ad 43m dōꝫ: ꝙ ordo predicatorum nō eſt genus: neꝗ ēt generū: qꝛ eis reſpōdēt diuerſe ꝑfectiones eſſentiales: vel potiꝰ totū ſꝫ ꝙ ſtat ſub diuerſis perfectionibꝰ: vt dictū eſt. ¶ Ad 44m dōm: ꝙ in oī predicatione eſſentiali predicatuꝫ includitur in rōne ſubiecti: ⁊ ideo cū oēs iſte ſint predicatiōes eſſentiales ſcꝫ homo eſt aīal: ⁊ vnuꝫ: ⁊ rōnale: ⁊ ſuba: in oībus opꝫ aliqualr̄ idē predicari de ſe: cū ſubiectū includat predicatū: ſꝫ tñ oīo idē predicat̄ de ſe: qꝛ ſꝫ aliā ⁊ aliā eſſentialē ꝑfectiōeꝫ: nec dicimꝰ ꝙ illa rō ſit logica tm̄: ſꝫ realis: alia eni realiter perfectio eſt ꝑfectio ſenſitiua a qua dr̄ animal: ⁊ alia perfectio itellectiua: a qua dr̄ homo: ſꝫ totū ſit ab eadē forma: ⁊ in ſuppoſito eſſentialē ⁊ indiuidualē habeat vnitatē. ¶ Ad auctoritatē phī nō opꝫ reſpōdere: qꝛ vera eſt: ⁊ plures forme ſūt ibi ſucceſſiue vna poſt aliā: ſed tamē oēs cedunt aduenientē vltima.

¶ Ad auctoritatē Cōmē. dōꝫ: ꝙ accipit ibi formā ꝓut dr̄: ergo vel ſpēs vel dr̄ia: ⁊ ſic cōplectit̄ mãm ⁊ formā. ¶ Ad aliā auctoritatē dōm: ꝙ cū aīa diuerſas poſſit ꝯferre perfectiones mãe: ſꝫ tp̄e oēs ſimul cōferant̄: tñ ſm nãꝫ attēditur ibi quidā ordo: nā ſicut potētia fantaſtica ⁊ ſenſitiua: ſꝫ ambe ſint in eadē eſſentia: ⁊ ſil' cauſentur in hoīe: tñ vna eaꝝ ſm nãꝫ fluit ab aīa mediante alia: cuiꝰ ſignū eſt: qꝛ vna cadit in diffōne alteriꝰ: ita eſt in alijs perfectionibꝰ corporalibꝰ: nā ſꝫ ſiml mã per aīaꝫ reducat̄ in actū carnis: ⁊ ſubſtātie ⁊ corporis ⁊ vite: ⁊ ſenſus: tñ ſꝫ nãꝫ vna mediāte alia ſe hꝫ ad mãm: ita. ſ. ꝙ mã ſꝫ ꝙ iā eſt informata corporeitate intelligitur: vt ꝓprium ſubiectū carneitatis: ⁊ poſtea vite: ⁊ ſic deinceps: ⁊ ſꝫ hūc modū bñ dixit Cōmē. ꝙ aīa itellectiua aduenit corpi cōplexionato: qꝛ ſm nãm talis perfectio nō attribuit̄ mãe niſi ſꝫ ꝙ iā itelligit̄ ꝑfecta oībꝰ alijs perfectionibꝰ. ¶ Ad 48m dōm: ꝙ aliud eſt reſolui ⁊ aliud corrūpi. naꝫ nō oē ꝙ corrūpit̄ reſoluit̄. alias cū qñcūꝗ aliquid gnātur: corrūpit̄ ēt aliqd aliud: ſeq̄ret̄ ēt ꝙ qñ generat̄ ꝯpoſitū ex ſemine cōpoſito ⁊ corrupto: ꝙ ſemē reſolueret̄ pmo in aquā aerē ⁊ ignē ⁊c. ꝙ eſt falſum: ⁊ ideo dōm: ꝙ in corruptione hoīs remota forma ſubali aduenit alia: que imediate vnit̄ mãe pme: ſicut ⁊ aīa vniebat̄: ſed poſtea. qꝛ illa ſequēs forma eſt valde imperfecta: adeo vt nō poſſit conſeruare vnionē cōtrarioꝝ agendū: opꝫ vt ſequat̄ diſſolutio in ipſa mã. ¶ Ad 49m dōm: ꝙ ſi vnio accipiatur quantū ad eſſentiā forme: ſic oīs forma eque vnitur mãe pme in pma ſicut vltima. Si aūt talis vnio intelligat̄ quantū ad vltimā ⁊ nobiliſſimā forme perfectionē: q̄ꝫ dare pōt: puta ſicut in aīa ſenſitiua eſt dare ſentiēdi actū: ſic vltima forma intelligit̄ vniri mãe iaꝫ īformate oībꝰ alijs perfectiōibꝰ: eo mō quo ſupra dictū eſt ad 47m. ¶ Ad 50m dōm: ꝙ calor ⁊ frigus cānt̄ neꝗ a mã neꝗ a forma: ſed a cōpoſito v̄tute tñ forme: ⁊ ita calefactio ⁊ hᵉ actiones reducent̄ in ꝓprias formas accidētales tāꝙ̄ in ꝓpa pncipia ⁊ pxima: ſed in aīaꝫ tāꝙ̄ in pᵐ remotū: ī cōpoſitū aūt tāꝙ̄ in pncipale ⁊ ſue originis pncipiū. ¶ Ad 51m pꝫ ꝑ dicta: ⁊ ꝑ dicta etiā pꝫ ad 52m: nō eniꝫ partes diffōnis dicūt formas partis: de qbꝰ h̄ loqmur: ⁊ iō argumēta illa nō faciūt ad ꝓpoſitum. ¶ Ad 53m dōm: ꝙ illa dr̄ forma magis vlis: que plures in ſe perfectiones cōtinet: verbū tñ Cōmē. eſt intelligendū de formis nō qdē partis: ſed de formis: q̄ ſunt ptes diffinitionis: vt ſic ſit locutio per cāꝫ: ac ſi dicerē ꝙ corpꝰ nō recipit ꝑfectionē huiꝰ dr̄ie ſeu forme: que eſt ſenſibile: niſi ꝓut intelligit̄ perfectū hac forma ſeu ꝑfectiōe. que ē vegꝉ: ⁊ ſic dr̄ nō recipere formas magis vlēs niſi mediātibꝰ minꝰ vlibus: qꝛ perfectiōes vltimas in nã nō recipit niſi mediātibꝰ pmis: vt ſupra dcm̄ ē. ¶ Ad 54m dōꝫ: ꝙ aliud eſt corrūpi ⁊ aliud reſolui: ⁊ iō qñ de vino fit acetū: ⁊ ſi fiat oīmoda ⁊ ſubalis corruptio: non tñ reſolo: ⁊ h̄ declaratuꝫ eſt in miſſione. 48. argumēti. ¶ Ad 55m dōm: ꝙ virtualr̄ extēdit mãꝫ: ⁊ tñ nō ꝑſupponit aliā formā ſubaleꝫ que extendat̄ cū ea: nec h̄ eſt neceſſariuꝫ: ab ipſa tñ ſuba rei v̄tute aīe cauſat̄ forma quātitatis: que eſt accidēs: ⁊ ſimul cū mã extenditur: ⁊ hoc ſufficit: vnde illō argm ſupponit falſum. ¶ Ad 56m dōm: ꝙ nō ſeqtur. nā virtute aīe cōferunt̄ mãe oēs ꝑfectiones: quas alie precedētes forme cōferebāt: vt patuit cū de miſtione ageret̄. ¶ Ad 57m dōꝫ: ꝙ mã pria nec eſt leuis: nec grauis: ſed iſta acqrit ex perfectiōibꝰ diuerſaꝝ formaꝝ: ⁊ iō cū oīa h̄ poſſunt cauſari ab vna forma nobili eiꝰ virtute cōſequet̄ cōpoſitū huiꝰ accidētia: ꝙ aūt dicit: qꝛ ſic nō erūt a forma elemēti: dōm ꝙ

ſicut

ſicut ſunt in mixto forme elementoꝝ: ita ꝛ ab eis cāuſ buiꝰ accidētia: ſunt aūt virtute in ſuba mixti: ꝛ h̄ ſufficit vt ex ſuperioribꝰ pȝ cū de mixtiōe ageret. ¶ Ad 58m dicendū: q̄ diuerſitas p̄dicationis nō cāur rōne diuerſarū formarū: ſed potius diuerſarū perfectionū eſſentialiū: vt ex p̄cedentibꝰ pȝ: ꝛ ideo nō tenet argm. ¶ Ad 59m dōm: q̄ rō quare genus nō predicat̄ per ſe de differentia nō eſt diuerſitas formarū: ſed eſſentialiū perfectionū: vt patuit cū de tali p̄dicationis nā ageret̄. ¶ Ad 60m dōm: q̄ pȝ ex dictis: qꝛ diuerſis intentionibus nō reſpōdēt diuerſe forme ſubales: ſed potꝰ vnū ꝛ idē ſm q̄ ſtat ſub diuerſis perfectionibꝰ eſſentialibꝰ. ¶ Ad 61m dōm: q̄ eadē rō ſubiecti intelligitur in paſſione: ꝛ ecōuerſo: ſed ſuba rei nō exprimit̄ per nomen differētie vt ſtans ſub eadē eſſentiali perfectiōe ſub q̄ intelligit̄ ſtare qñ ſignificatur per nomen generis: ꝛ iō nō eſt ibi nugatio: habēt eniȝ ſe partes diffinitiōis ordinate: ita q̄ illud: qđ eſt magis cōe ſemper determinatur per minꝰ cōe: ſicut ſuba per corpus: corpus per aiatū: aiatū per ſenſibile: ꝛ ſic deinceps: ſi aūt ptes diffinitionis ordinarent̄ cōuerſo modo: eſſet in diffōnibꝰ nugatio: qꝛ idē repeteret̄ bis: ſicut ſi diceret̄. hō eſt rōnale animal ſuba ꝛc. Nec eſt ſimile de diffōnibus accidētiū: vt dictū eſt: qꝛ qñ ſubiectū determinat̄ per paſſionē: nō determinat̄ per aliqđ ſibi eſſentiale neq̄ ſm rē: neq̄ ſm rōnē: ſed per id qđ eſt oino extraneū a nā ſua. ꝛ ideo opȝ q̄ ſubȝ ponat̄ in diffinitione bis: ſemel ſub noie p̄p̄o: ꝛ ſemel ſub noie paſſionis: in cuiꝰ rōne intelligitur. ¶ Ad 62m dicēdū: q̄ mā nūq̄ ſm reȝ eſt eadeȝ loquēdo de ydētitate ſimplr. qꝛ nec ēt per ſe hȝ rōneȝ entis ſimplr: ſed hōi ydentitate hȝ ab actu: quem nō hȝ niſi a forma: pōt tñ dici eadē ſm rōnē per priuationeȝ oium formarū: ꝛ ſm h̄ oibus reſpōdet ex parte forme ydētitas vnius perfectiōis formalis: qꝛ ois forma nālis dat hanc perfectionē: que eſt corporeitas vel ſubalitas: ꝛ h̄ ſufficit: neq̄ eniȝ opȝ vt idē modus vnitatis ſit ex parte forme: ꝛ ex parte mãe: cū mã ſit potētia et forma ſit actꝰ. ¶ Ad 63m dōm: ſicut patȝ ex dictis: q̄ q̄uis intellectus accipiat cognitionē a rebꝰ: non tñ pp̄ h̄ opȝ q̄ idē ſit ordo in rebꝰ qui eſt in apprehēſione intellectus: qꝛ obiectū intellectus eſt ens actu: actꝰ aūt diuerſificat̄ ſm diuerſas perfectiōes eſſentiales: que qdē poſſunt eē ab vna ꝛ eadē for.: ꝛ ideo vna ꝛ eadē res pōt hr̄e rōnē pluriū ꝛ diuerſorū intelligibiliū ſȝ diuerſitatē perfectionū: que tñ nō habebit niſi vnaȝ formā ſubſtātialē. ¶ Ad 64m dōm: q̄ p̄priū ſubiectū forme ſubalis eſt mã p̄ma: ꝛ illā non corrūpit forma adueniens: ſed perficit: vnde argumētū ſupponit q̄ dȝ p̄bare. ¶ Ad 65m dōm: q̄ falſum eſt: qꝛ tales diſpōnes nō oȝ manere eaſdeȝ numero: ſed ſpē. ¶ Ad 66m dōm: q̄ ab eadē forma cāri pōt ꝛ nã mixtiōis ꝛ alie perfectiones operationes: vt ex dictis pȝ: argm aūt p̄cedit ſȝ poſitionem eoꝝ q̄ dicunt aliā eſſe formaȝ mixtionis a forma ſpecifica rei: q̄ tñ nos nō ponimꝰ. ¶ Ad 67m dōm: q̄ ſicut docet phs in 8° metaphy. nihil eſt cā vniōis materie cū forma niſi agēs ſpecificū: ꝛ agens vle: que p̄parant ꝛ diuidūt iclinādo vel coaptādo diuerſis formis diuerſas ptes mãe: ꝛ h̄ qdē facit per motū: ꝛ cū motꝰ regrat corpus actu. dico q̄ qñ mã diuidit̄ in diuerſas partes eſt ſub diuerſis formis ꝛ dimēſionibꝰ quātitatis: ſicut pȝ q̄ aiali per motū generatiōis preparat̄ debita ꝛ diſtincta pars mãe per decīſionē ſeminis ab eiꝰ ſuba. Sed tñ h̄ nō eſt: qꝛ quātitates dimēſiue ſint principiū effectiuū diuiſionis mãe: vel principiū introductionis forme: ſed potius h̄ cōuenit per accidēs: inq̄tuȝ. ſ. cuȝ mã ſit ens in potētia: nec eſſe: nec motui ſubijci pōt: niſi ſit actu ſub aliq̄ forma: vñ pȝ q̄ argm nō tȝ. Cū eniȝ nulla actio vl̄ opatio poſſit fieri circa mãȝ q̄n ſit actu: ꝛ p̄ ꝯñs q̄n ſit affecta aliqua q̄litate poſſet aliqs ſilr dicere q̄ qualitas eſſet mediū vnionis mãe cū forma ꝛ p̄nm oium alioꝝ: ſilr ēt cū mã creari nō potuerit: niſi inquātū hȝ eſſe ſub forma: eo q̄ terminꝰ creationis eſt ens actu poſſemꝰ pari rōne dicere q̄ p̄nm creatiōis mãe fuit forma: ꝛ q̄ deꝰ nō per ſe imediate: ſed mediāte forma mãȝ creauerit: vt ſupradictū fuit: que oia falſa ſunt: qꝛ oia h̄ nō habēt rōnē cāe: ſȝ ꝯcomitātiū effectū cāe p̄ncipalis: vnde lȝ p̄exiſtāt forme ſubali q̄dam forme in diſpōne mãe ad diuiſionē ſubaleȝ: tñ in introductione ſubalis forme ꝛ cōplet̄ diſtinctio: ꝛ ceſſat forma p̄cedēs. ¶ Ad 68m dōm: q̄ per formā corporeitatis vno mō intelligi pōt ipſa eēntialis nā corporis inquātū corpus eſt: ꝛ ſic nō eſt aliud niſi aia ſm q̄ eſt dans talē perfectionē. Et talis qdē ſubalis p̄fectio p̄p̄rie nō diuidit̄: qꝛ tāta eſt in minima pte: quāta in maxia quātū ad ſpecificā rōnē. Alio mō pōt intelligi per corporeitatis formā ipſa trina dimēſio: ꝛ ſic hȝ nãȝ accidētalis forme ꝛ diuidit̄ ad diuiſionem mãe: q̄nimo per ipſaȝ mã ſit actu diuiſibilis: tales aūt formas eſſe in rebꝰ nō negamꝰ. ¶ Ad 69m dōm: q̄ aia nō mouet corpus per ſuā eſſentiā imediate: ſed per potētiā motiuā ꝛ appetitū: ꝛ ſic ipſa mã iformata per ipſam aiaȝ quo ad alias perfectiones erit mota: talis aūt potētia erit mouens. ¶ Ad 70m dōm: q̄ vera eſt p̄poſitio: ſi tñ illa que ſunt in eodē ſint eiuſdē rōnis cuius erant ſepata: ſed vita ꝛ carneitas: ꝛ hōi ſunt nobilius in hoīe q̄ in alijs: ꝛ iō nō ſeq̄tur q̄ ſint diuerſa per eſſentiā: alias cuȝ oēs v̄tutes que ſunt in iferioribꝰ: ſint in virtute lucis ꝛ in deo: ſeq̄retur q̄ lux eſſet cōpoſita: ꝛ q̄ deus non eſſet oino ſimplex: q̄ eſt ipoſſe. ¶ Ad 71m dōm: q̄ ſm phm tota mã filij miniſtrat̄ a matre: ꝛ ſemē patris hȝ ſe per moduȝ agētis: ꝛ ideo filiꝰ cōſeq̄tur a patre formaȝ ꝛ ſimilitudinem nature: inquātuȝ per virtutē paterni ſeminis itroducitur neceſſitas ad talē formā: qualis eſt illa patris: vnde argumētū nō eſt plus cōtra nos q̄ contra aduerſarios: qꝛ ēt dato q̄ eſſent plures forme: adhuc filiꝰ nihil mãle vel corporeū reciperet a patre. ¶ Ad 72m dicendū: q̄ opus nature eſt opus intelligētie: ꝛ ideo cum intellectus ſit ordinate agere: opȝ vt in actione nãe ſeruetur debitus ordo: vt ſic forma introduci non poſſit: niſi in mãȝ determinatā ꝛ diſpoſitā: ꝛ ideo ſicut quies in nãlibus ꝛ locus nō acqritur niſi per motū: ꝛ tñ motus nō eſt fruſtra: lȝ ceſſet in termino: ita nec ille diſpoſitiones ſunt fruſtra: lȝ ceſſent: maxime cū per eas abijciantur forme cōtrarie: ſine q̄bus impoſſe eſt eſſe mãȝ cū ois generatio ſit de cōtrario in cōtrariū. ¶ Ad 73m dicēduȝ: q̄ viuere lȝ ſit ipoſitū a quibuſdā ſuis effectibus: cuiuſmodi ſūt mouere ſeipſuȝ: ꝛ alimēto vti ꝛ hōi eo qđ ois noſtra cognitio ortū hȝ a ſenſu: cuius p̄p̄ꝰ eſſe videt̄ cognoſcere accidentia ꝛ effectus ſenſibiles: ꝛ ſm q̄ cognoſcimꝰ: ita ꝛ nominamꝰ: tñ ſi p̄p̄rie ſumat̄ viuere eſt ipm eſſe ſubale viuētis: pp̄ qđ dicit phs in p̄o de aia: q̄ viuere viuētibꝰ eſt eē: ꝛ ideo in habētibꝰ intellectū ꝛ rōnē viuere eſt ipſuȝ eſſe ſubale ab ipſa aia itellectiua cātum: p̄pter qđ dicit phs in eodē lib. q̄ intelligere intelligētibꝰ eſt eſſe. Et iō illud qđ eſt p̄muȝ ſubiectū ſubalis forme: ꝛ ipſiꝰ eſſe ſubalis eſt etiā ſubiectuȝ ipſius vite. Manifeſtū eſt aūt in p̄cedentibus: q̄ p̄muȝ ſubiectū ſubalis forme: ꝛ eſſe eiꝰ eſt mã p̄ma cōſiderata inquātū hȝ ordinē ad talē formā. Cū ergo per mortē tollat̄ vita. dico q̄ mors ꝛ vita habēt fieri circa idē

Mã ſȝ rem nunq̄ eſt eadē ſcḋa ydētitate ſimpliciter: ſed ē eadē ſm rōneȝ ꝑ priuatiōe iō Auerro. 12. meta. cōmē. 14. Scotiſte ho oppoſitā ſentiunt.

ſubiectũ p̄mũ.ſ.circa mãz p̄mã: vt eſt determlata ⁊ or
dinata ad talẽ formã: ⁊ ideo cũ ordo ad talem mãz re
maneat ẽt poſt mortẽ in ipſa mã: dico ꝙ remanet etiã
idẽ ſubiectũ: vnde qñ dr̃ ꝙ ſubiectũ vite eſt corpꝰ: dico
ꝙ falſuz eſt: cũ eñi viuere viuentiũ ſit eſſe: vt dictũ eſt:
illud qḋ eſt p̄mũ ſubz forme ⁊ eſſe ſubalis in actu: ⁊ nõ
eſſe in actu: opꝫ ꝙ ſit ẽt p̄mũ ſubiectũ vite ⁊ mortis: ⁊
h̄ adbuc i ſequẽtibꝰ amplius declarabit̃. ¶ Ad 74m
dõm: ꝙ vita põt dupl̃r accipi. Uno modo p ipſa cõpa
ratione vite ſm ꝙ ſpãlẽ quãdã dicit huiꝰ operatiõis p
fectionẽ: ⁊ ſic de rõne corporis: i quãtũ corpꝰ eſt: nõ eſt
vita. nã ab alia pfectione dr̃ corpꝰ: ⁊ ab alia viuũ. Alio
modo põt accipi vita ꝓprie.ſ. p ipſo eẽ viuẽtis: ⁊ ſic eẽ
ſubale corporis eſt ipſa vita. Qḋ aũt dicit: ꝙ nõ icludit̃
in rõne corporis dõm: ꝙ lꝫ nõ icludat̃ vita in rõne q̄
ſignificat nomẽ corporis: tñ illa perfectio a qua nomẽ
corporis ſumit̃: nõ põt in hoĩe ſeparari ab ipſa vita: eo
ꝙ illa pfectio eſt quaſi ↄcomitãs ipſuz eẽ ſubale ꝙ dici
mus vitã. Et eſt ſimile ſi diceres: ꝙ diſgregare nõ ſit a
forma albedinis: vel ipm videre nõ ſit ab aĩa: qꝛ in no
mine viſionis nõ iportat̃ aĩa. Nã ⁊ ſi nomen viſionis
ſit impoſitũ a quadã alia perfectione: ⁊ nõ ab hac q· ẽ
eſſe aĩatũ: ꝓp qḋ nec illã pncipal̃r ſignificat: tñ h̄ perfe
ctio que eſt videre nõ põt eſſe ſine aĩa: qꝛ ↄſeqtur ipaz.
¶ Ad 75m dõm: ꝙ lꝫ in qbuſdã ſit eadẽ res in nũeris
⁊ ſpẽbꝰ: nõ tñ quo ad oĩa: nã in numeris nõ eſt eẽntial̃
⁊ phẏca vnitas qualis eſt in nãlibꝰ: ſed tñ ſi velimꝰ ſal
uare ſimilitudinẽ ⁊ diligẽtius attendere: dõꝫ ꝙ nume
rus puta ſenarius vel quicũq; alius põt dupl̃r conſide
rari. Uno modo iproprie ⁊ mãl̃r ſolũ: ⁊ ſic nullã hꝫ eſ
ſentialẽ vnitatẽ: ꝓp qḋ nec vnitas ſubtracta aliqd va
riat in relicto. Alio mõ põt cõſiderari ꝓprie: ⁊ ſm for
malẽ rõnẽ nũeri: ⁊ ſic ſm ſñiaꝫ phĩ qnq; vnitates in ſe
nario nõ ſunt niſi in potẽtia: ſicut nec tetragonũ in pen
tagono: ⁊ iõ in ſenario qnarius nõ eſt actu: ſed potẽtia
tñ: per remotionẽ aũt vnitatis deſtruit̃ ſenariꝰ i actu:
⁊ fit qnarius in actu q p̄mo nõ erat niſi in potẽtia: ⁊ ita
pꝫ ꝙ fit mutatio ⁊ in ſenario q deſtruit̃: ⁊ in quinario:
quĩ fit actu: q tñ priꝰ nõ erat niſi in potentia: vñ iſta rõ
magis obſequit̃ veritati p determĩate q̄ errori de plu
ralitate formaꝝ: lꝫ nõ eſſet icõueniẽs. ¶ Ad 76m dõꝫ:
ꝙ per accidẽtia que ſunt in mortuo nunq̄ poſſemꝰ de
uenire in perfectã cognitionẽ quidditatis hoĩs: poſſu
mus tñ per ipſa deuenire in aliqualẽ cognitionẽ eiꝰ pu
ta: qꝛ h̄ corpꝰ fuit talis hoĩs: h̄ aũt nõ eſt incõueniens.
Nã res nõ ſemp cognoſcunt̃ per ꝓpria accidẽtia: ſꝫ ẽt
per cõſimilia. nã ſilitudo eſt cã vnitatis ⁊ cognitiõis in
rebus: accidẽtia aũt illa: ⁊ ſi nõ ſint eadẽ hñt tñ ſimili
tudinẽ cũ accidẽtibꝰ corporis viui. ¶ Ad 77m dõm: ꝙ
motus in corporibꝰ miꝛtis ſeqtur elemẽtorũ miꝛtiões
⁊ ideo cũ in corpe mortuo ⁊ viuo maneãt eadẽ elemẽ
ta: ⁊ ſm eãdẽ quãtitatẽ nõ eſt incõueniẽs: ſi habeãt eũ
deꝫ motũ nãlẽ. nã ⁊ qñ viuebat ex eadẽ cã erãt in ipſo
huiꝰ. accidẽtia: q̃o aũt elemẽta ſint in miꝛto. dictũ eſt
ſupra. Qḋ aũt dicit de virtute herbarũ. Sciendũ eſt ꝙ
ſicut gñatio nõ terminat̃ ad quẽcũq; terminũ: ſed ad
determiatũ: ita ⁊ corrupꝰ.ſ. ad nõ eẽ. Uerũ tñ: qꝛ mã nõ
põt eſſe ſine forma: opꝫ vt aliqua forma habeat natu
ralẽ ordinẽ ad abiectionẽ forme ſubſtãtialis determi
nate: ita ꝙ abiectionẽ forme carnis cõſeqtur determi
nata quedã forma: ⁊ ad abiectionẽ oſſis quedã alia di
uerſa ab illa: ⁊ ita eſt i oĩbꝰ. Iſta aũt forma: que ↄſeq̃t
corruptionẽ forme ſubalis: tãto plus diſtat ſm gradũ
nãe a forª corrupta quãto illa.ſ. corrupta fuit nobilior.
ligna aũt ⁊ herbe hñt formas valde ignobiles: ꝓpter
qḋ forma ↄñs corruptionẽ taliũ formarũ paruꝫ diſtat
ab eis in nobilitate: ꝓpter qḋ nõ eſt incõueniens: ſi ha
beat eaſdẽ vel pene cõſimiles virtutes: vt dictũ eſt de
herbis. ¶ Ad 78m dõm: ꝙ creatio non eſt motus: ⁊ iõ
argumẽtũ nõ valꝫ. Sꝫ tñ aliter dõm eſt.ſ. ꝙ duplex ẽ
terminꝰ generationis: vnus principalis ⁊ vltimus ad
quẽ.ſ. terminat̃ intentio agẽtis pncipalis: ⁊ iſtũ opꝫ eẽ
vnũ ⁊ eundẽ tã in cõparatione ad motũ generationis:
que eſt quaſi inſtrumẽtũ agentis: q̄ in cõparatione ad
agens: ⁊ iſte terminus eſt aĩa. Alius eſt terminꝰ ſecũda
rius ⁊ proximus nõ agẽtis: ſed actionis: ⁊ iſte terminꝰ eſt
diſpoſitio neceſſitatis ad talẽ aĩam. Unde creatio ter
minat̃ ad aĩam nõ ſimpl̃r: ſed vt in corpore eſt: qꝛ ſm
Augum infundẽdo creat̃: actio aũt agẽtis terminat̃ q̄
ſi ad ſcḋariũ ⁊ proximũ terminuꝫ ad diſpõnem: que eſt
neceſſitas ad aĩam. Nec h̄ eſt icõueniẽs: ꝙ vnus effe
ctus ſit a diuerſis agẽtibꝰ: maxie qñ agẽtia ſunt ordina
ta. Nã qñ ſunt agẽtia ordinata ẽt in aliis generationi
bus nihil ꝓhibꝫ virtutes ſuperioris agẽtis pertingere
ad vltimã formã: virtutes aũt inferiorũ agentiũ ptin
gere ſolũ ad aliquã mãe diſpoſitionẽ: ſicut virtꝰ ignis
diſponit mãz. Uirtus aũt aĩe dat formã in generatiõe
aĩalis. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ tota corporalis nã agit vt
inſtrm̃ ſpũalis v̾tutis: ⁊ maxie dei: cũ opus nãe ſit opꝰ
intelligẽtie: ⁊ iõ nihil ꝓhibet quin diſpoſitio corporis
in hoĩe ſit ab aliqua v̾tute corporali. aĩa aũt intellecti
ua ſit a ſolo deo. ¶ Ad 79m dõm: ꝙ ſi per itellectũ itel
ligat̃ eſſentia aĩe intellectiue: ſic verũ eſt: imo ⁊ neceſ
ſariũ ꝙ vniat̃ imediate mãe p̄me: ſed qꝛ ipa eſt forma
nobilis adeo ꝙ nõ total̃r imergit̃ mãe: ideo ſm aliq̄
ſui partẽ.ſ. ſm potẽtiã itellectiuã nullius partis corpo
ris eſt actus ſꝫ phm̃: puerile eſt dr̃e: ꝙ ꝓp h̄ itellectus
ſentiat: cũ ab aĩe eſſentia nõ ſolũ fluat itellectꝰ: ſed ẽt
multe alie potẽtie ſenſitiue. ¶ Ad 80m dõm: ꝙ illa eſt
ſtulta qḋ. nã ſi aĩa eſſet oĩum forma: tũc nullus eẽt gra
dus i entibꝰ: ⁊ p ↄñs tolleret̃ pulchritudo ordinis vni
uerſi. ¶ Et pterea lꝫ oẽs pfectiones inferiorũ ſint in
ſuperioribꝰ ſꝫ Diony. tñ nõ ſunt ſm eãdẽ rõnẽ: ⁊ iõ aĩa
nõ poſſet eſſe forma oĩum reꝝ. ¶ Patꝫ ergo ex dictis
ꝙ poſitio de vnitate formaꝝ in nullo ↄtradicit verita
ti nãli: ⁊ ꝙ argumẽta in cõtrariũ facta nõ ↄcludũt ali
quid cõtra ipſam. Manifeſtuꝫ eſt aũt ꝙ forª nõ tollit
mãz: ſed perficit: ⁊ ipſaz ſupponit: ⁊ iõ illa q̄ ipſi nitunt̃
inducere cõtra fidẽ: impoĩe eſt neceſſario ↄcludere qn
potius oĩa vel erũt difficultates quedaꝫ cõceſ eis ⁊ nob
vel ſi nõ: erũt ſophyſtica ⁊ ꝓbabilia argumẽta. Nã cũ
demonſtrationis concluſio neceſſario ſit de v̾o mani
feſtũ eſt. qꝛ veritas demrõnibꝰ impugnari nõ põt vt i
mediate patebit per argumẽtoꝝ ſolutionẽ. ¶ Ad p̄m q̄
ꝙ obiciũt de forma itroducta in morte: dõm p̄mo: ꝙ
nihil eſt ad ꝓpoſitũ. nã certũ eſt: ꝙ qñ de aqua fit aer:
ꝙ in vltimo inſtãti alterationis ſubito introducat̃ for
ma aeris: ⁊ ſil̃r eſt de oĩbus aliis formis ſubſtãtialibꝰ:
q̄re pari rõne poſſemꝰ arguere: ꝙ oĩs forma eſt p crea
tionẽ cũ ſubito itroducat̃. Qḋ tñ eſt falſum: qꝛ talẽ ſubi
taꝫ itroductionẽ precedit motus alterationis: cuius.ſ.
motus terminꝰ eſt ipa forme itroductio. Uidemꝰ aũt
oĩno eundẽ modũ ſeruari in morte: qꝛ.ſ. p̄mo per infir
mitatẽ alteratur mã ⁊ diſpoſitio ad aliaꝫ formaꝫ in tã
tũ: vt adhuc exiſtẽte anima i corpore: multe partes fi
ant inſenſibiles: ⁊ in vltimo iſtanti illius alterationis
abiicitur aĩa ⁊ introducitur alia forma. Mirabile eſt
eniꝫ ſi iſti homines quãdo habẽt febres fortiſſimas ⁊
apoſtemata mortalia: nullã in corpore ſuo percipiunt
alterationẽ ⁊ diſpoſitionẽ ad cõtrariã formã: cũ tamẽ
nos

nos alij manifeſte h percipiamus i corporibꝰ noſtris. Si aũt obijciat̃ de morte violenta: h ſolutũ eſt ſupra. ¶ Ad ſcḋz dõm: ꝙ illḋ argumẽtũ ⁊ ſequẽs ſunt adeo rudia: vt ſolutiõe nõ egeãt: ſupponũt enĩz ꝙ aĩa nullũ det eſſe vel nullã nãm cõſtituat: ſed ſicut in artificialibus dicimus: ꝙ domꝰ nihil aliud eſt ꝙ̃ lapides ⁊ ligna ↄpaginata: ita etiã res nãlis nihil eſt aliud ꝙ̃ forma ⁊ mã pma: ſed iſta deſtructa ſunt in precbabitis: vbi oſtẽſuz eſt: ꝙ hõ hꝫ verã nãm carnis ⁊ oſſis: ⁊ hꝫ tam in ſolutione generali: ꝙ̃ in ſolutione ſecũdi argumẽti: ⁊ ꝑ h pꝫ ad 3m ⁊ ad 4m. ¶ Ad 5m dĩcẽdũ: ꝙ illud qḋ ꝓducitur ꝑ generationẽ ꝓprie eſt ipſiuꝫ cõpoſitũ. dr̃ aũt caro ꝑ generationẽ ꝓduci inquantũ per virtutẽ ſeminis ⁊ ſpecifici agẽtis inducit̃ diſpoſitio: que eſt neceſſitas ad nãz carnis: per hũc enim modũ dr̃ generari totꝰ hõ. ¶ Ad 6m dõm: ꝙ illud argumẽtuꝫ eſt cõe ad oẽm generationẽ: nã in omni generatiõe ſubito fit abiectio vnius forme: ⁊ introductio alterius: nec ſunt ↄ̃dictoria ſimul: qꝛ in toto tẽpore ꝓcedẽti eſt ſub vna: in vltio aũt ſub alia:
T. c. 69. vt docet pħs in. 8°. phyſi. Silr ergo in generatione xp̃i per operationẽ diuinitatis ponimꝰ in iſtãti ⁊ ſubito factũ hoiez ex aĩa rõnali ⁊ carne: in inſtãti dico ſue cõceptionis: ſicut in alijs hominibꝰ fit in iſtãti iſuſionis aĩe que eſt poſt formã corporis: que fit i tp̃e: vnde ſicut nõ dicimꝰ cũz aĩa infundit̃ corpori petri: ꝙ ſil ſint ibi forme corporis ⁊ nõ ſint: ita nec in cõceptiõe xp̃i. ⁊ hꝫ rõ eſt: qꝛ in nullo motu cõtinuo eſt accipere penultimũ iſtans. in quo peruenit ad terminũ: ſed eſt accipere vltimuꝫ tẽpus in quo ſubiectuꝫ eſt ſub forma termini a q̃ ⁊ in vltimo inſtãti illius temporis eſt ſub forma termini ad quẽ: nec eſt ibi dare mediuꝫ quo ſit ⁊ non ſit: vel quo ſint ibi oppoſita: ſicut nec eſt mediũ inter tẽpus ⁊ vltimũ inſtãs ipſius. Sic ergo cõceptio xp̃i licꝫ nõ fuerit motus: cõſecuta fuit tñ quẽdaꝫ motũ: ad minꝰ motum localẽ: quo ſanguis virginis cõgregatus eſt ad locuꝫ generationis: ⁊ ſic in toto illo motu: ⁊ tp̃e menſurãte illũ motũ illa benedicta mã fuit ſub forma ſanguinis: in vltimo aũt inſtãti illius tẽporis fuit corpus xp̃i perfectũ ⁊ aĩatũ: ⁊ ita nõ ſequit̃: talis enĩz organiçatio etiã in inſtãti fit in iſuſione aĩe alioꝝ: ſed qꝛ h vr̃ qbuſdã impoſſe: qꝛ neſciũt modũ: ⁊ oẽ illud qḋ neſciũt reputant impoſſe: ideo ſciẽdũ eſt: ꝙ in oĩ corruptione neceſſariũ eſt illis accidẽtibꝰ: ſm que nõ eſt trãſmutatio niſi per accidẽs ad corruptionẽ ſubiecti ſubito ꝙ ſimilia accidẽtia adueniãt i eo: ꝙ generat̃. Nã rõ quare natura nõ ſtati introducit formas nãles eſt idiſpoſitio materie per cõtrarias formas: quas expellere nõ põt niſi per motũ: ꝓpter qḋ in vltimo: qñ iam oĩs cõtrarietas abiecta eſt ſimul cũ illoꝝ abiectione ſubito forma introducit̃: ſicut qñ in aere nõ eſt aliqḋ contrariũ forme lucis: ſubito lux in aerẽ introducit̃: quãdocũqꝫ aũt generans ⁊ generatũ ↄueniũt in aliquo cõi: puta aqua ⁊ aer in dyafanitate: tũc nõ oꝫ diſponi mãz ad illud cõe per abiectionẽ alicuꝰ cõtrarietatis: qꝛ iam de ſe eſt mã ad talẽ nãm diſpoſita per primã formaꝫ: nihil aũt per ſe intendit agẽs corrũpere: niſi ꝙ eſt cõtrariũ forme iducende: ⁊ ideo tales nature rõnes igenerato ⁊ corrupto: cuiuſmodi eſt dyafanitas cũ nõ habeãt ↄtrarietatem ad formã inducẽdã nõ corrũpũtur niſi per accidẽs ad corruptionẽ ſubiecti: ⁊ ideo cũ ad tales inducẽdas nõ requiratur aliqua mãe diſpoſitio: nec corrũpãt̃ niſi ꝑ accidens: oꝫ neceſſario vt ſubito introducant̃ vel abijciantur ad itroductionẽ vel abiectionẽ forme: de talibꝰ aũt eſt organiçatio precedẽs aĩaꝫ rõnalẽ: ⁊ ideo in aduentu aĩe ſubito corrũpitur: ⁊ cõſimilis introducit̃ virtute. ſ. illiꝰ. ¶ Ad 7m dõm: ꝙ in xp̃o nõ eſt ydẽtitas nature: ⁊ illã bene cõcedo mutatã eſſe: ⁊ dr̃e cõtrariũ eſſꝫ hereticũ: qꝛ ſequeretur: ꝙ nõ eſſet mortuus veraciter. ¶ Ad 8m dõm: ꝙ in corpore xp̃i eſt cõſiderare ydẽtitatẽ nãe: ⁊ ydẽtitatẽ ſuppoſiti. ſi nãe ſic nõ fuit ſimplr idez. Nã vita eſt eẽntialis predicatũ de corpore humano: ⁊ tamẽ vita nõ fuit poſt mortẽ. Unde ↄtrariũ dr̃e eſſet dr̃e qḋ nõ fuiſſꝫ mortuus: ꝙ eſt hereticũ. ⁊ manifeſte falſum. ¶ Si aũt cõſideremus ydẽtitatẽ numeralẽ: ſic ſimplr fuit idẽ. cũꝫ habuit idẽ ſuppoſitũ: vñ fuit idẽ corpus numero ſimplr: ſed diuerſuꝫ ſm nãz. Cꝫ autẽ vlteriꝰ dicit: qꝛ fuit corpus xp̃i: dĩcẽdũ ꝙ illud corpꝰ licꝫ hẽret aliã nãm: ⁊ aliã formaꝫ: tñ fuit nãe corpis xp̃i ⁊ nullius alteriꝰ ꝑꝑ tria. Nã ſicut dictũ eſt ſupra ⁊ in ſequẽti ſolutiõe amplꝰ patebit: forma itroducta in abiectione aĩe hꝫ nãle ordinẽ ad aĩam: ita ꝙ impoſſe eſt aliquã aliã formã introduci in abiectione aĩe niſi illã: hꝫ etiã ſimilẽ ordinẽ ad nãm humanaꝫ: qꝛ ſicut impoſſe ẽ eſſe nãz humanã in actu perfectã abſqꝫ aĩa rõnali: ita impoſſe eſt nãm humanã manere ſm eſſe impfectũ ⁊ virtuale: ꝙ hꝫ ſm ꝙ eſt in ſuis pncipijs ſeu partibꝰ: qñ ſunt ſeparate abſqꝫ illa forma: ꝓpter quod ſicut nã humana virtute quodãmodo eſt in ſuis partibus quando ſunt ſeparate: ⁊ tamẽ cũꝫ toto h in eis dr̃ eſſe humana nã: ita illa forma: que poſtea itroducitur virtute eſt in ipſis partibꝰ: qñ ſunt cõiuncte: licꝫ aliqua forte ſit ibi differẽtia: vnde illa forma nõ dicit ꝓprie loquẽdo aliam nãm ꝙ̃ nãz humanã: qꝛ nec aliquã ſpẽm cõpletã cõſtituit: ſed potius dicit diuerſuꝫ modũ eſſendi partiũ nãe humane: ita. ſ. ꝙ ſicut per aĩaz cõfert̃ mãe eſſe ꝙ cõpetit nãe hũane ſm ꝙ eſt cõiunctũ in ſuis partibꝰ: ita illa cõfert mãe tale eſſe quale cõpetit nãe humane ſm ꝙ eſt in partibꝰ ſuis diſiunctis: vel ſꝫ ꝙ partes eiꝰ ſunt diſiuncte: vnde patꝫ ꝙ illud vere fuit corpus humanũ: nõ quidẽ viuũ ſed mortuũ. Silr ẽt illa forma nõ ſolũ hꝫ ordinẽ ad aĩam vel nãm humanã: vt dictuꝫ eſt: ita ꝙ illa forma que introducit̃ in abiectione forme eq nullo modo poſſet introduci in abiectione forme bũane: verũetiã habꝫ ordinẽ ſpãlem ⁊ determiatũ ad hãc aĩam: ⁊ hanc naturaꝫ: ita vt forma que introducta fuit in abiectione aĩe pauli: ꝓpter qḋ illud corpus nõ ſolum vere dr̃ corpus humanũ: ſed tñ mortuũ ꝓpter pᵐ ordinẽ: verũetiã dr̃ vere corpꝰ hꝰ: puta xp̃i ꝓpter ordinẽ ſm: h eſt ergo prima rõ: quare illud corpus fuit vere corpꝰ xp̃i. ſ. rõne forme. Scḋo fuit vere corpꝰ xp̃i rõne mãe: qꝛ eadẽ olo mã fuit vtrobiqꝫ. Tertio rõne ſuppoſiti: mirabile ẽ. n. de iſtis viris: ꝙ dũ volũt arguere: ꝙ illḋ corpꝰ nõ fuit idẽ nuõ: arguũt ꝙ nõ fuit mortuũ. Nã ſi nõ habuiſſet tale eſſe ⁊ talẽ formã: q̃ nec̃um hꝫ ordinẽ aliũꝫ ad nãz humanaz: vt eſt in partibus ſeparatis: nõ fuiſſet mortuũ: vt patet ex dictis. ¶ Ad 9m pꝫ ratio: qꝛ nõ dicimus h ꝙ ſupponit. ¶ Ad 10m dicẽduꝫ ꝙ ad illud argumẽtuꝫ videntur ſequi tria incõueniẽtia. primuꝫ eſt ꝙ ſi fuit ibi alia natura: ꝙ fuerit ibi noua aſſumptio: ſꝫ eſt quia videtur ſequi ꝙ fuerit ibi noua vnio. Tertiũ eſt: qꝛ videt̃ olo incõueniens ꝙ q̃daꝫ alia nã preter nãz humanã fuerit vnita verbo dei: cũ nec fuerit aſſumptibilis nec meruerit: ⁊ ideo licꝫ pateat iam ſolutio ex dictis: tamẽ ad maiorẽ euidentiaꝫ: oꝫ iſta tria declarare quõ. ſ. nõ ſequãtur. ¶ Ad euidẽtiaꝫ ergo primi ſciẽdũ eſt: ꝙ ſicut tactũ fuit ſuperius: natura humana hꝫ duplicẽ modũ eſſendi. Unum perfectũ ⁊ cõpletum. Alium autẽ imperfectũ ⁊ diminutũ: ꝙ tñ alijs naturis corruptibilibꝰ cõuenire nõ põt: cũꝫ ex toto corruptibiles ſint: ac per hoc nec remaneat forma:

nec ex diuina ordinatione in mā ordo conſeruetur ad
formā: perfectū autē eſſe dr̄ habere: quādo eius partes
ſunt eſſentiali cōiunctione vnite. Naꝫ in tm̄ vnūqḋqꝫ
eſt perfecte ens: inquātuꝫ eſt perfecte vnū. Imꝑfectuꝫ
autē eſſe hꝫ natura hūana quādo deficiēte vnitate eſ/
ſentiali partiū deficit ꝑfectio entitatis ipſius: tūc. n.
lꝫ natura hūana corrūpat̄ quātum ad eſſe perfectū: tm̄
qꝛ ⁊ forma manet: ⁊ diuina virtute quidā ordo ad for/
maꝫ in mā cōſeruatur: dr̄ manere in ipſa humana na/
tura ſm̄ eſſe diminutū: quaſi in ſuis pricipijs. Modo
aūt ita eſt ꝙ ſm̄ diuerſuꝫ modū eſſendi: ⁊ varie perfe/
ctiones: ⁊ diuerſi etiā vnā ⁊ eandē rem ꝯſequunt̄ defe/
ctus: ſicut pꝫ in aīa quā alie ꝑfectiones cōſequunt̄: vt
eſt ſeparata: ⁊ vt eſt cōiuncta: quicqḋ aūt ꝯſequitur ne/
ceſſario diuerſuꝫ modū eſſendi reꝫ ad ipſam rei nām
ordinē nālez opꝫ habere. nā ꝙ nō hꝫ nālez ordinē ad
rei nām: ipſaꝫ nō cōſequit̄ neceſſario etiaꝫ quōcūqꝫ in
ea variet̄ modus eſſendi: quecūqꝫ aūt habēt naturalē
ordinē ad alicuius rei naturā neceſſario in ipſa re ṽtua
liter cōtinent̄: quare cū natura hūana aliū eſſendi mo
duꝫ habeat: vt eſt in partibꝰ eſſentialiter ꝯiunctis: ⁊ vt
eſt in eiſdē iam abinuiceꝫ ſeparatis: opꝫ vt quecūqꝫ ta/
leꝫ vel talē modū cōſequunt̄ ipſius ⁊ nālem habeant
ordinē ad ipſam naturā: ⁊ in ipſa virtualr̄ cōtineantur
de numero aūt taliuꝫ: que. ſ. cōſequunt̄ naturā huma/
naꝫ: vt hꝫ eſſe in principijs ſuis: ſeu in partibꝰ iam diſti
ctis eſt forma illa quā de nouo ponimꝰ introduci. Naꝫ
ſicut ſine aīa natura nō pōt habere eſſe viuuꝫ: ita ſine
illa forma nō pōt habere eſſe mortuuꝫ: vt pꝫ ex dictis
h̄ ⁊ in precedēti ſolutione: quare opꝫ neceſſario dr̄e illā
formā ſiue cōputetur inter defectus: ſiue īter perfectio
nes humane nature: in ipſa natura ſeu in ipſo homine
virtualiter cōtineri: ⁊ nālem ordinē habere ad ipſam:
lꝫ aliqualiter per accidens. Manifeſtū eſt autē ꝙ ver/
buꝫ dei aſſumpſit humanā naturā ⁊ oīa illa que habe/
bant ad ipſaꝫ ordinē naturalē: etiaꝫ ſi actu nō fuerit in
ipſa: quādo illā aſſumpſit: dū modo ibi fuerint virtute:
Sꝫ tamē inter h̄ eſt differētia: qꝛ ipſaꝫ naturā ⁊ partes
eius: ⁊ oīa pertinētia ad nobilitateꝫ ipſius aſſumpſit ꝑ
ſe: alia aūt que ſolum virtute cōtinebātur in ipſa: ⁊ pre
cipue pertinētia ad defectū aſſumpſit quaſi per accńs:
lꝫ ꝓpria volūtate: ⁊ ideo ſicut fames ⁊ frigus ⁊ calor: ⁊
hꝰ per ſucceſſionē tēporū aduenerunt corpori xp̄i: nec
tm̄ fuit ꝓpter h̄ noua aſſumptio: lꝫ tales forme ſibi de
nouo aduenirent: eo ꝙ oēs virtute cōtinebant̄ in aſſū/
pto ⁊ naturalē habebāt ordinem ad determinatū mo
duꝫ eſſendi nature aſſumpte: ꝓpter quod totū pertine
bat ad primā aſſumptionē: ita lꝫ per morteꝫ aduenerit
noua forma: tamē qꝛ illa virtute fuerat in natura aſſū
pta: vtpote qꝛ naturalē habebat ordineꝫ ad nām mor/
talē quā aſſūpſit: ⁊ h̄ ſm̄ modū eſſendi queꝫ habebat
in partibus iaꝫ ſeparatis. dico ꝙ nō fuit ibi aliq̄ noua
aſſumptio: ſed totum pertinuit ad primaꝫ aſſumptio/
nem. Et ſic pꝫ pͥmū. ſ. ꝙ nō fuit ibi noua aſſumptio: ſic
enim pari rōne poſſet dici de oībus formis accidētali/
bus: ⁊ de ipſa morte. ſ. ꝙ quādo ei aduenerūt de nouo:
ꝙ fuerit noua aſſumptio: ⁊ ſilr̄ de morte: ꝙ. ſ. eaꝫ tunc
in cruce de nouo aſſūpſerit: ꝙ tamē cōſtat eſſe falſuꝫ:
qꝛ ⁊ cōiter tenetur ab oībus ꝙ morteꝫ aſſumpſit ſimul̄
dū aſſumpſit nām: ⁊ alia ēt accidētia. ſ. frigus ⁊ calorē
⁊ dolorē: ꝙ aliter verificari nō poſſet: niſi qꝛ iſta ⁊ vir/
tute cōtinebātur in aſſumpta nā: ⁊ naturalē habebant
ordinē ad naturā. ¶ Ad euidētiaꝫ aūt ſecūdi ſciēduꝫ
eſt: ꝙ ſicut ſe hꝫ mā ad formā: ita ꝓportionaliter ſe hꝫ
natura vel forma ad ipſuꝫ eſſe: nā ſicut mā eſt in potē/
tia ad formā: ita nā vel forma eſt ī potētia ad eē. Ma/
nifeſtuꝫ eſt aūt: ꝙ abſqꝫ noua vnione māe pōt cōicari
nā forme quā prius nō hēbat: ſicut videmꝰ ꝙ ſubſtā/
tia mālis alimēti tranſit in nāꝫ corporis ⁊ cōicatur ſi/
bi natura forme: quā priꝰ nullo modo habebat: preter
h̄ ꝙ fiat noua vnio aīe ad corpus vel aliquā eius par/
tem. Non eniꝫ ꝓpter nutritionē interrūpitur vel ino/
uatur vnio forme ſubſtātialis ad māꝫ: ſilr̄ etiā per ac/
tionē caloris nālis quedā partes māe defluūt ⁊ illam
nām forme: quā priꝰ habebāt: perducit abſqꝫ inouatio
ne talis vnionis. Quare cū ſilr̄ ſe habeat natura vl for
ma ad eſſe: ſi ſit aliquod eſſe ꝙ ad variationeꝫ nature
nō corrūpatur: ſicut nec forma in nutrito corrumpitur
ad variationē partiū mālium: vt dictū eſt: poterit abſqꝫ
dubio ſub tali eſſe fieri variatio forme vel nāe abſqꝫ
vnionis inouatione. Nūc aūt tale eſt eſſe verbi dei: qꝛ
nō fuit corruptū recedēte aīa: quare adueniēte alia for
ma fuit quidē verū dr̄e: ꝙ illud eſſe per accidēs fuerit
alteri forme cōicatū: ſicut ⁊ nā forme cōicatur ſubſtā/
tie nutrimēti: ſed tm̄ nō fuit ibi ꝓpter h̄ noua vnio: ma/
xime cū h̄ ſit poſſibile in natura: ⁊ plus poſſit deus ꝙ̄
natura: ꝓpter qḋ etiaꝫ dato ꝙ in aliquo deficeret exē/
plum naturale: adhuc illud poſſet ſupplere in vnione
verbi in potētia diuina. ¶ Ex his aūt iaꝫ pꝫ tertium
nō eſſe incōueniēs. nā illa forma nāleꝫ hꝫ ordineꝫ ad
naturā humanā: ⁊ nō ſolū ad naturaꝫ ſpēi: ſed ad natu
ram huius indiuidui: vt dictū fuit in ſolutiōe precedē
tis argumēti: ⁊ ideo lꝫ de eſſe nāe humane ſimpliciter
nō ſit illa forma: pertinet tamē ad naturā humanā ſꝫ
talem modū eſſendi. ſ. in ſuis partibus: ſilr̄ etiam dato
ꝙ eſſet oīno extranea: adhuc nō eſſet incōueniēs: cum
ponamus illaꝫ aſſumpeaꝫ per accidēs: ⁊ quaſi ſecūda/
rio: ſilr̄ etiā cōſtat qꝛ vnio quādam relatonē importat
diui nitas aūt ſeu diuīa ſubſiſtētia illi vere cōicata nō
fuit ꝓpter ſe: ſed ſolū inquantū aliqueꝫ habebat ordi/
nem ad talē modū eſſendi humane nature ⁊ ideo nec
per ſe illi vnitati fuit: ſed quaſi per accidēs: h̄ autē nul/
lum eſt incōueniēs: poſſet aūt ad iſtud argumentuꝫ: ⁊
precedens ſm̄ quorūdā ſniam aliter reſpōderi. nā cuꝫ
cauſa prima plus influat cauſatū ſuū: ꝙ̄ cauſa ſecūda
vt habetur in lib. de cauſis. poteſt cauſa prima conſer/
uare effectū cauſe ſecūde: etiaꝫ ipſa cauſa ſcd̄a amota:
⁊ ideo lꝫ cauſa ſecūda ⁊ ꝓpinqua ipſius corporeitatis:
ſcꝫ anima ſeparata eſſet a materia corporis xp̄i ꝑ mor
tem: potuit tamē virtute hypoſtaſis verbi dei conſerua
ri ibi corporeitas illa eadē que prius per miraculū: ꝓ/
pter quod ⁊ fuit corpus vere: ⁊ idem corpus nō per na/
turaꝫ ſed per miraculū h̄ autem ſolutio qbuſdā mul/
tum placet: ſed lꝫ ſit ꝓbabilis: tamē credo ipſaꝫ habe/
re inſtantiā valde fortē: ꝓpter quod magis placꝫ mi/
hi prima: lꝫ ſit noua ⁊ incōſueta. quaꝫ tm̄ ſi lector acce/
ptare voluerit ipſius iudicio relinquatur. ¶ Ad xiᵐ di
cenduꝫ: ꝙ in illud ſolū fit cōuerſio ex vi ſacramēti: ꝙ
ſignificat nomen: vel ꝙ cadit in viſum cibi vel potus.
Manifeſtū eſt aūt ꝙ per nomē corporis nō exprimit̄
anima quantū eſt de rōne ſignificata per nomē. Naꝫ
cum nomē ſignificet rem mediāte conceptione itelle/
ctus: illud ꝓprie ſignificat nomē: ꝙ intellectus cōcipit
de re: inquantū illaꝫ noiat. Manifeſtū eſt aūt ꝙ in ra/
tione cōceptus deſignati per nomē corporis nō eſt aīa
intellectiua: ſed ſolū corporeitatis natura: inquantuꝫ
eſt in genere ſubſtātie: ⁊ ideo h̄ ſolū principal'iter expri
mit nomē: ⁊ per cōſequēs in illud ſolū fit conuerſio ex
vi ſacramēti: ſed tamē qꝛ corpus hanc naturā nō habꝫ
niſi ab aīa: ideo ex naturali ꝯcomitātia erit in ſacramē

to etiã ipſa aïa. Quia vero vlterius in vſum cibi ⁊ pot⁹
cadit corpus nõ ſolum inquãtum corpus: verũetiã in-
quantũ caro: ideo cõiter dicitur ꝙ ex vi ſacramẽti fit
etiã cõuerſio in carnẽ. ¶ Ad cuius maiorẽ euidentiã
ſciendũ eſt: ꝙ ſicut dictũ fuit in ſolutione generali: for
ma quãto nobilior: tãto plures habet perfectiones: q2
inferiora ſm Diony. in ſuperioribus cõtinẽtur: ſed tñ
excellẽtiori modo: ꝓpter qḋ oẽs ille perfectiones ſim-
pliciter ⁊ vnite cõtinẽtur in ipſa forma eſſentie. Sʒ tñ
q2 vt dictuʒ eſt ſupra in ſolutione: mã ꝓpter ſui imper
fectioneʒ non poteſt adeo ſimpliciter ⁊ vnite recipere
huius perfectiones: ſicut preexiſtunt in natura forme:
⁊ q2 per actionẽ agentis eſt diuerſimode in diuerſis p-
tibus diſpoſita: ideo lʒ in anima vnite: ⁊ ſimpliciter cõ
tineatur ⁊ natura carnis ⁊ oſſis ⁊ nerui: tamẽ in mã di
uerſificãtur: vt ſic alia ſit natura carnis ⁊ oſſis: nõ qui-
dem ꝙ ſit ab alia forma: ſed potius q2 in diuerſis par-
tibus forma recipitur: vt dans diuerſas ꝑfectiones eſ-
ſendi: lʒ in omnib⁹ partibus materie ſit tota anima: tñ
q2 mã nõ poteſt vnite capere nobilitates forme: oʒ vt
in vna parte recipiatur vt dans perfectionem carnis: ⁊
in alia vt dans perfectionẽ oſſis: vel in vna ⁊ eadeʒ vt
dans diuerſas perfectiones: ſi ille ſe habẽt ſm ordinẽ
vt vna ſit potentia ad aliã: ſicut perfectio ſubſtãtie ad
perfectionẽ corporis: vt declaratũ fuit ſupra: ex quo pʒ
ꝙ alia eſt natura carnis ⁊ alia oſſis: licʒ ab vna forma.
Quia vero effectus nõ refertur ad cauſaʒ nec in ſui in-
tellectu illã claudit niſi quãtũ ad id qḋ recipit ab ipſa
inde eſt ꝙ in nomine carnis nõ includitur aïa inq̃ntuʒ
hʒ: ſed ſolũ inquãtum eſt dans naturã carnis: ⁊ nõ in-
quantuʒ eſt dans naturaʒ animationis vel vite: imo
in tali argumẽto iciderer fallã accidẽtis. Et ideo in ꝙ
ꝙ dicitur corpus meũ nõ includitur anima inquãtuʒ
anima ſeu inquantũ intellectiua: q2 ſic de ratione cor
poris inquãtuʒ corpus eſſet animatio ⁊ intellectus: ꝙ
eſt falſum: ſed ſolum illud quãtũ pertinet ad naturaʒ
corporis hominis. Et q2 conuerſio fit in illud qḋ ſigni-
ficatur per verba principaliter: ideo ex vi ſacramenti
fuit facta cõuerſio in corpus: ⁊ nõ in animã inquãtum
anima: ſed ſoluʒ inquãtũ eſt dans tale eſſe: licet etiã ꝙ
nõ ſit ꝓprie dictũ. Nõ eniʒ ita fit illa cõuerſio ꝙ ma-
teria in mãm ⁊ forma cõuertatur in formã: ſed potius
q2 tota ſubſtãtia panis ꝯuertitur in totã ſubam corpis
xpi: ⁊ ita cũ ſubſtãtia corporis inquãtũ corpus nõ iclu-
dat animã inquãtũ anima eſt: alias animatio eſſet de
rõne eius: ſed ſolũ ex cõſequẽti inquantũ. ſ. talis nã eſt
a forma: que nõ ſoluʒ eſt forma: ſed ẽt aïa intellectiua
ideo ex vi ſacramẽti fit cõuerſio ſoluʒ in corpus xpi ⁊
nõ in aïam: per cõcomitantiãʒ aũt eſt ibi aïa. Quia võ
in forma ſacramẽti nõ ſolũ dr̃: ꝙ eſt corpus: ſed addit̃
meuʒ: ideo illa cõuerſio fuit facta ⁊ fieri põt in corpus
xpi: quocũq3 modo dr̃ vere corpus xpi: ⁊ ideo ſi fuiſſet
facta viuẽte xpo ante mortẽ: fuiſſet facta conuerſio in
corpus mortale. Si vero poſt reſurrectionẽ in corpus
imortale ⁊ in vtroq3 tẽpore in corpus ꝓut eſt ſubiectũ
vite. Si vero in triduo facta fuiſſet in corpus mortuũ
quale erat in ſepulchro ſm illã rõnẽ: qua etiã tunc ve-
re dicebatur corp⁹ xpi: ꝙ exprimit̃ per ly meuʒ. Nec
ſeq̃tur ꝙ cõuerſio fuiſſet in ſolã mãm: q2 ponimus ibi
fuiſſe vere corpus xpi: ⁊ nõ ſolũ mã: vt pʒ ex dictis. ⁊ ꝑ
hoc pʒ ſolutio ad 12m. ¶ Ad 13m dõm: ꝙ illud argu m ni
hil valʒ. Sicut eniʒ oſtẽſum eſt ſupra impoſſe eſt pec-
catũ illud traduci per modũ alicuius accidẽtis ĩficien
tis. Sʒ peccatũ originale nihil dicit niſi ſolaʒ deſtitu-
tionẽ nãe hũane a gr̃a iuſtitie originalis: ꝓpter qḋ nã
relicta ꝓpriis i ꝑncipiis generat filios ſimili deſtitutio
ne deſtitutos: ſicut eniʒ traducit̃ natura: ita ⁊ deſtitu-
tio illa: q2 immo cuʒ gr̃a nõ acquiratur per generationeʒ
impoſſe eſt naturã ſine tali deſtitutione traduci: cuʒ ſit
relicta ſibiꝑpſi: talis aũt deſtitutio habʒ rõneʒ peccati:
inquantũ fuit voluntaria: eo ꝙ ex voluntate primi pa
rentis natura in ipſo deſtituta eſt per voluntariã trãſ-
greſſionẽ precepti: ⁊ per ꝙ pʒ ad 14m. q2 nec ponimus:
nec poſſe eſt poni illuʒ modũ in traductione huius pec
cati quẽ argumẽta ſupponũt: de xpo aũt eſt alia ratio:
q2 ⁊ mã corporis eius fuit ſanctificata in virgine: ⁊ for
matũ fuit corpus: nõ hoĩs a quo macula huius peccati
contrahitur: ſed ſpũs ſcĩ virtute. ¶ Ad 15m pʒ ex dictis
q2 illud corpus ⁊ fuit idem numero ⁊ vere corpus xpi.
¶ Ad 16m ꝙ xpo ratione ſuppoſiti diuini ſemper fuit
ideʒ numero: rõne aũt ſuppoſiti diuini nõ attribuunt̃
ſibi mors ⁊ vita: ſed rõne nãe humane: ⁊ ideo nõ ſeq̃t̃
ſimpliciter loquẽdo: ſed tñ ꝙ vlterius cõcludit: ꝙ fuit
corpus mortuũ idem numero cõceptus: ſed tamẽ hoc
fuit nõ rõne forme: ſed ſuppoſiti. Nam dr̃e ꝙ corpus
xpi habuerit ydentitatẽ vel diuerſitatẽ numeralẽ: illo
mõ quo arg m ſupponit eſt hereticũ. ¶ Ad 17m dõm: ꝙ
verbuʒ nũq3 dimiſit nãʒ humanã: vnde in morte fuit
vnitũ partib⁹ hũane nature. ſ. corpori ⁊ anime: ꝙ autẽ
altera partiũ variata fuit: nõ impedit quin ſibi vnitas
fuerit diuinitas. nã illa variatio neceſſario cõſequeba
tur naturã humanã in tali eſſe: vt pʒ ex dictis. ¶ Et ꝑ-
terea lʒ eſſet ibi alia forma: cũ mã ſemper fuit illa ea-
dẽ in qua cõmãſit ordo naturalis ad ipſam aïam xpi:
ſimilr etiã aïa manſit incorrupta: ⁊ ideo non ſequit̃ ꝙ
diuinitas nõ fuerit nature vnita: ſed ſequit̃ ex vi argu
mẽti: ꝙ fuerit vnita partibus humane nature: que tñ
erant variate: ⁊ ꝑcipue altera ipſarũ: ⁊ ꝙ bene concedi
mus. Nã dr̃e cõtrariuʒ. ſ. ꝙ partes in nullo fuerint va
riate per mortẽ eſt negare veritateʒ mortis in xpo: ꝙ ẽ
hereticuʒ. ¶ Ad 18m dõm: ꝙ verbum phi intelligitur
de corruptione icinerationis ⁊ reſolutionis: que nõ fu
it in corpore xpi. Nõ eſt autẽ ideʒ reſolutio ⁊ corruptio
vt ſupra oſtẽſum fuit: ⁊ per hoc pʒ ſolutio ad 19m. Non
enim ideʒ eſt corruptio ⁊ reſolũo: vt ſupra oſtendimus.
¶ Ad auctoritates Ambroſii dõʒ: ꝙ itelligũt̃ de vni-
tate ſimplici que eſt vnitas ſuppoſiti. ¶ Pʒ ergo ex di
ctis neceſſariũ eſſe vnaʒ ſolam formã ſubſtantialẽ in
ſuppoſito: ⁊ ꝙ rõnes in cõtrarium nõ concludũt: quin
potius poſitio pro qua inducũtur debili ⁊ vano innitit̃
fundamẽto: pʒ etiaʒ q2 noſtra poſitio nõ eſt fantaſtica
vel falſa: vt ipſi fingunt: ſed conſona fidei ⁊ catholice
veritati. Illa vero de pluralitate formarũ ⁊ veritati ⁊
fidei catholice cõtradicit: vt ſuperius eſt oſtẽſuʒ. Sũt
autem multe alie demõſtrationes ad partem iſtã: que
demõſtratiua neceſſitate veritatẽ ꝯcludũt: quas pro-
pter breuitatẽ obmiſimus: ⁊ q2 ſuprapoſitã falſitatem
ſufficiẽter impugnãt ad honorẽ ⁊ gloriã veritatis eter
ne: ⁊ beati Dñici patris nr̃i: necnon ⁊ auctoris ⁊ defen-
ſoris ꝑcipui veritatis iaʒ dicte: videlʒ glorioſi doctoris
in theologia fratris Thome de aquino ordinis fratrũ
ꝑdicatoꝝ: q iã in celi palatio eterne v̾itatis lumĩe ſplẽ
didus ⁊ diuina viſione beatus cum deo patre luminũ
gloriatur ⁊ gaudet in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Explicit perutilis ⁊ ſubtilis tractatus de vnitate for-
marum editus a magiſtro Herueo natali ordinis pre-
dicatorum.

¶ Incipit tractatus de virtutibus. Queſtio. I.

Uerit̃ prio

Utꝝ v̾tutes inſint nobis a nã. Et arguit̃ ꝙ ſic. Qꝛ oẽ ꝙ ẽ aut eſt nãle: aut ſupnãle ſed virtutes ſaltẽ alique ſunt: q̃ non ſunt ſupnãles: ſicut ⁊ aliq̃ felicitas ẽ nãlis. g̃ aliq̃ v̾tutes ſunt nãles. Sꝫ illð dr̃ nãle ꝙ ineſt a nã. g̃ alique v̾tutes ſaltẽ ſunt in
T.cõ.5. nobis a nã. ¶ P̃. Phs dicit. 5. meta. ꝙ q̃lꝫ res: ſiue q̃ddítas dr̃ vno mõ nã: ſed ois v̾tus: q̃ eſt in nobis ineſt nobis ab aliq̃ re. g̃ ois v̾tus nr̃a ineſt nobis a nã. ¶ Sed di. rñdẽs: ꝙ argᵘᵃ ꝯcludebãt ꝙ v̾tutes inſunt nobis a nã inchoatiue nõ ꝯſumatiue. ¶ Arguitur ꝯ h̾ ꝙ aliq̃ v̾tutes ſunt: q̃ et ſm ſuũ eẽ ꝯpletuꝫ nõ ſunt ſupnãles: ⁊ per ꝯñs ſunt nãles: ſed vt dcm̃ eſt: nãle eſt ꝙ ineſt a nã. g̃ alique v̾tutes ſm ſuũ eẽ ꝯpletũ ſunt a nã. ¶ P̃. v̾tutes et cõplete ſunt aliq̃ res. ſi g̃ ois res: vt dcm̃ eſt. eſt aliq̃ nã ſeq̃t̃ ꝙ ois v̾tus et ſm ꝯpletuꝫ eſſe eſt a nã. ¶ P̃. Arguitur ſic ꝯ dcm̃ rñdentis: q̃ dicebat: ꝙ illud qð ꝯuenit hoi ex pte corporis ineſt ei a nã idiuidui. ¶ Contra. qꝛ ꝙ ineſt alicui rñ corporis cõuenit ei in eo ꝙ corpꝰ: ſꝫ ꝙ cõuenit corpori in eo ꝙ corpꝰ cõuenit oi corpori: cõuenit toti generi: ⁊ nõ ſoli idiuiduo. g̃ illud qð cõuenit hoi a nã corporis ineſt ei nõ a nã indiuidui: ſed magis a nã generis. ¶ P̃. Arguit̃ ſpãliter ꝙ gr̃a ⁊ charitas ineſſent a nã: qꝛ hõ aut eſt imediate per nãꝫ ſuã diſpoſitus ad gr̃am: aut nõ: ſi ſic. g̃ gr̃a ineſt hoi ſaltẽ inchoatiue a nã. ſi nõ: tũc g̃ diſponit̃ ad gr̃aꝫ per aliqð donum ſuperadditũ ſuis nãlibꝰ. Et tunc q̃ro de illo dono: vtrũ hõ per ſua nãlia ſit imediate diſpoſitus ad illud donũ vel nõ: ſi nõ: tunc ad donũ diſponit̃ per aliud donuꝫ: ⁊ ſic ibit in infinitũ. ſi ſic. g̃ illud donuꝫ eſt nãle: ⁊ p ꝯñs: adhuc ſtabit: ꝙ hõ imediate p ſua nãlia diſpoſitus ſit ad gr̃aꝫ: ⁊ per ꝯñs ꝙ gr̃a inſit ſaltẽ inchoatiue a nã: ſicut ⁊ alie v̾tutes. ¶ Sꝫ di. ꝙ reſpectu gr̃e nõ eſt in homie niſi pncipiũ paſſiuũ. tm̃: ſꝫ reſpectu aliaꝝ v̾tutũ eſt pncipiũ actiuũ ⁊ paſſiuũ. ¶ Cõtra. qꝛ principiũ paſſiuũ motus facit motũ nãlẽ: nõ eniꝫ ſemp req̃rit̃ in mobili: ꝙ mouetur nãliter: ꝙ habeat pncipiũ actiuũ motus itra ſe. ſi g̃ hõ per ſua nãlia hꝫ pncipiũ paſſiuũ reſpcũ gr̃e: ſeq̃tur ꝙ acquiſitio gr̃e ſit nãlis: ⁊ erit nãlis. ¶ P̃. ꝙ ineſt aie a ſua creatione ineſt ei nãliter: ſed virtutes inſunt anie a ſua creatione. g̃ ⁊c̃. pbatio minoris: qꝛ dr̃ Gen̄. p̊. ꝙ deꝰ inſpirauit in faciẽ hois ſpiraculuꝫ vite: ſꝫ nõ vr̃ ꝙ deꝰ iſpirauerit ei tale ſpiraculũ niſi vna cũ virtutibꝰ. g̃ aia habuit a ſua creatiõe virtutes. ¶ P̃. Aia ſemp creatur cũ rõne iferiori ⁊ superiori: ſed talia ſunt v̾tutes. g̃ aia creatur cũ v̾tutibꝰ: ⁊ ſic idẽ ꝙ prius. ¶ P̃. Aĩa fit ad imaginẽ dei: ſed non crearet̃ ad imagineꝫ dei: niſi eẽt ſimilis deo: nec eẽt ſimilis deo: niſi eẽt virtuoſa: ſicut ⁊ deꝰ ẽ v̾tuoſus. g̃ aia creat̃ cũ v̾tutibꝰ: ⁊ p ꝯñs v̾tutes inſunt ei a nã. ¶ P̃. Poſitis ſufficiẽtibus pncipijs: ſeq̃tur et ſtati effectꝰ: ſed hõ hꝫ a nã ſufficiẽtia pncipia v̾tutũ ſaltẽ intellectualiũ tã actiua q̃ȝ paſſiua: qꝛ hꝫ intellectũ agẽtẽ ⁊ poſſibilẽ. g̃ ſaltẽ v̾tutes itellectuales hꝫ a nã. ¶ Sed di. ꝙ intellectꝰ agẽs nõ ſufficiebat ſine fantaſmate. ¶ Cõtra. qꝛ ſicut ſe hꝫ lumẽ corpale ⁊ colores ad viſũ: ita itellectꝰ agẽs ⁊ fantaſmata ſe hñt ad itellectũ poſꝫ: ſꝫ lumẽ corpale põt immutare viſum ad vidẽdũ ſine colore. g̃ ⁊ intellectus agens põt imutare intellectuꝫ poſſm ſine fantaſmate. ¶ P̃. Uirtutes aut ſunt a nã: aut per creationẽ: aut p tranſmutationẽ: nõ per creationẽ ſaltẽ quãtuꝫ ad aliqð: nec per trãſmutationẽ: qꝛ trãſmutatio fit a ꝯrio in ꝯriuꝫ: ⁊ h̾ non põt eſſe in aia: qꝛ q̇ fit ſic educit̃ de potẽtia mãe. Relinq̃t̃ ergo ꝙ v̾tutes iſint a nã. ¶ P̃. Nõ eſt regreſſus a puatione in habitũ: ſed ſi aia crearet̃ ſine v̾tutibus nunq̃ȝ poſſet fieri v̾tuoſa: ſed h̾ eſt falſuꝫ. g̃ relinq̃t̃ q̇ anĩa habeat v̾tutes a ſua creatione: ⁊ per ꝯñs de nã ſua. ¶ P̃. nulla ſuba eſt ocioſa: ſꝫ ſuba q̃ caret opatione ſibi debita eſt ocioſa. g̃ nulla ſuba caret opatiõe ſibi debita: ſed opatio aie itellectiue eſt itelligere. g̃ anĩa nũq̃ȝ eſt ſine actu itelligẽdi: ſed nũq̃ȝ eſt actꝰ intelligẽdi ſine habitu qui eſt ſpẽs. g̃ aia nũq̃ȝ eſt ſine habitibꝰ: qꝛ ſile vr̃ eẽ de vno ⁊ de alijs: ⁊ p ꝯñs habitꝰ v̾tuoſi iſunt ſibi a natura. ¶ P̃. Aia itelligẽdo nõ põt ſubterfugere ens. g̃ ſaltẽ habitꝰ v̾tuoſus: quo itelligit ens: ſiue ſpẽs entis ineſt ei a nã. ¶ P̃. Dei pfecta ſunt opa: ſed aia eſt opꝰ dei creãtis. g̃ creauit eaꝫ pfectã v̾tutibꝰ: ⁊ ſic aia a ſui creatiõe hꝫ v̾tutes: ⁊ p ꝯñs a nã. ¶ P̃. Oẽ ꝙ recipit̃ in aliq̃ recipit̃ p modũ recipiẽtis: ſed v̾tutes recipiunt̃ in aia. g̃ p modũ aie: ſꝫ aia eſt nã. g̃ recipiunt̃ v̾tutes p modũ nãe ⁊ p ꝯñs inſunt ei a nã. ¶ P̃. Res hꝫ nãlitatẽ ab eo a q̃ hꝫ vnitatẽ: ſed v̾tutes hñt vnitatẽ ab aia: cũ aia ſit earũ ſubm. g̃ v̾tutes hñt ab aia nãlitatẽ: quã poſſẽt hr̃e: ⁊ põt aia dare: ſed aia eſt nã q̃dã. g̃ virtutes anie ſunt naturales. ⁊ p ꝯñs ſunt a nã. ¶ P̃. Habitꝰ pncipioꝝ ſunt a nã: ſꝫ tales habitꝰ ſunt v̾tutes. g̃ ⁊c̃. ¶ P̃. Pueri ſtati poſt baptiſmũ volãt ad paradiſuꝫ: ſed h̾ nõ poſſet eſſe niſi hr̃ent v̾tutes pfectas. g̃ poſt baptiſmum ſtatiꝫ hñt pueri v̾tutes pfectas: nec pñt hr̃e eas p acq̃ſitioneꝫ ab accidẽtibus. ergo hñt a natura.

Contra. qꝛ ſm Aug. v̾tꝰ eſt quã deꝰ in nobis ſine nobis opat̃: ſed ꝙ deus in nobis ſine nobis opat̃ non ineſt nobis a nã: ſed ſupnãlr. g̃ v̾tutes nõ iſunt nobis a nã: ſed iſunt nobis ſupnãlr. ¶ P̃. Aĩa creat̃: ſicut tabula raſa in qua nihil eſt depictũ: ſꝫ in eo in q̃ nihil ẽ depictũ nõ pñt eẽ v̾tutes. g̃ v̾tutes nõ iſunt aie a ſua creatõe: nec p ꝯñs a nã. ¶ P̃. Aie ineſt a nã pnitas ad paſſiões ſequẽdas: ſꝫ pnitas ad paſſiones nõ ſtat cũ v̾tute. g̃ v̾tutes nõ iſunt anie a nã. ¶ P̃. Nullũ oppoˢⁱᵗᵘ pt ſtare cũ alio oppᵗᵒ: ſꝫ pnitas ad malũ oppõitur ichoatiue ⁊ ichoatõi v̾tutis: ⁊ h̾ ineſt aie a nã. g̃ ichoatio virtutis nõ põt ineſſe anie a nã. ¶ P̃. Magis ineſt alicui ꝙ ineſt ei a ſe q̃ȝ ꝙ ineſt ei ab alio: ſed poſſe deficere ⁊ cadere in malũ ineſt creature a ſe: pficere autẽ ineſt ei ab alio. ergo poſſe deficere ⁊ pnitas ad malum magis ineſt anime q̃ȝ pnitas ad bonum: ſed pronitas ad bonuꝫ eſt inchoatio virtutis. ergo inchoatio virtutis nõ ineſt anime a natura: imo magis oppoſitũ. ¶ P̃. illud quod nõ eſt virtuoſum nihil habet virtutis: ſicut illud quod eſt nõ albuꝫ nihil habet albedinis: ſꝫ homo ex nõ virtuoſo efficitur virtuoſus: quia ex quo ſic virtuoſus fit ex nõ v̾tuoſo: ſicut ꝙ fit albũ p ſe: fit ex nõ albo: g̃ in hoie a nã nihil v̾tutis eſt: nec p ꝯñs hꝫ a nã v̾tutes ichoatiue. ¶ P̃. Nõ dñr v̾tutes ieſſe a nã: niſi qꝛ i nobis aliq̃ pᵃ pnᵃ dicũtur eſſe a nã: que ſunt q̃ſi ſemlaria virtutũ: ſed prima pncipia ſpeculabiliuꝫ: nec p ꝯñs operabiliũ inſunt nobis a nã. g̃ v̾tutes ichoatiue nõ inſunt nobis a nã. pbatio mioris: ꝙ ineſt nobis p arteꝫ inductiuaꝫ: non ineſt nobis a natura. ſed habitus primoruꝫ principiorũ ineſt nobis per artem inductiuam:

quia

quia per inductionem. ergo ꝛc. ¶ Item ꝙ ineſt nobis per artē diffinitiuā nō ineſt nobis per nāꝫ. ſꝫ habitus ṗmoꝝ ṗncipioꝝ ineſt nobis ꝑ artē diffinitiuā: qꝛ ṗma ṗncipia cognoſcimus inquātū terminos cognoſcim⁹: ꝛ terminos cognoſcimus ꝑ diffōnē. ḡ ꝛc. ¶ Pꝫ. Aut vtutes inſunt nobis a nā: qꝛ ſunt ex ṗncipijs nāe: ꝛ ſic eē nō pōt: qꝛ tūc ineſſent nobis cōplete: aut inſunt nobis a nā: qꝛ ex iclinatione nāe: ꝛ hoc eſſe nō pōt: qꝛ tunc facile ꝛ delectabile eēt acqrere vtutes: qꝛ illō ad qō iclinat nā eſt delectabile: qō falſuꝫ eſt: qꝛ vtus eſt de bono ꝛ difficili: ꝛ quod eſt difficile non eſt facile nec delectabile. ergo nullo mō inſunt nobis vtutes a natura.

Reſpondeo tria ſunt ṗtermittēda ad euidētiā huius qōnis. ¶ Primū eſt diſtiguere quot modis dr̄ nā: ꝛ ṗcipue qꝫtū ad modos ꝗ ptinēt ad ṗpoᵐ. Scḋo eſt oñdere quō dr̄ aliqḋ eē a natura. Tertiū eſt diſtinguere de vtutib⁹. Et tūc q̄rto ꝛ vltimo oñdiť de vnoq̄ꝫ gn̄e vtutū quō inſit nobis a nā ꝛ quō nō. ¶ Qꝫtū ḡ ad ṗᵐ ſciēdū: ꝙ qꝫtū ad pn̄s ꝑtinet trib⁹ modis dr̄ nā. Uno mō dr̄ nā q̄lꝫ q̄dditas cuiuſlꝫ rei: ꝛ tūc dr̄ nā tā ſub̄a q̄ꝫ accn̄s: tā creatoꝝ q̄ꝫ creatura: ꝛ breuiter q̄lꝫ res. Alio mō dr̄ nā q̄cunq̄ꝫ vtus creata ꝛ poteſtas li. arbi. ꝛ ſm nām ſic dictaꝫ diſtinguiť nāle ꝫ ſupnāle. Nā vno mō dr̄ ſm nām euenire q̄cq̄d ſm facultates nālr̄ iditas ṗuenit: ſupnālr̄ vō q̄cq̄d ṗter curſum ꝛ ordinē taliū vtutuꝫ ṗuenit. Tertio mō dr̄ nā ꝛ hoc magis ṗpe po⁹ ſiue pn̄ᵐ determinatū ad vnū: ꝛ ſic accipiēdo nām poteſtas li. arb. diſtinguiť ꝫ nām qꝫtū ad hoc ꝙ dr̄ ꝙ nā eſt pn̄ᵐ determinatū ad vnū: nō eſt ſic accipiēdū ꝙ pn̄ᵐ nāle ſit pn̄ᵐ vnius effect⁹ tm̄. imo pn̄ᵐ nāle ſaltiꝫ quodā ordine pōt eē pn̄ᵐ multoꝝ. ſꝫ ħ intelligēdū eſt ꝙ pn̄ᵐ nāle in ṗducē⁹ vnūq̄dq̄ꝫ nō eſt idifferēs ad oppo͡ſi͡ta: vl̄ ad diuerſos mōs ṗducēdi. imo nec̄io qꝫtū eſt de ſe eſt determinatū ad alterū oppo͡ſi͡toꝝ ꝛ ad vnū modū agēdi: ſic ignis eſt determinatū nec̄io ad calefaciēdū: dū mō aſſit cōbuſtibile: ſiue calefactibile: ꝛ vno mō qꝫtū eſt ex ṗte ſua ſemꝑ opať: nā aūt dicta ſic ſubdiuidiť in nāꝫ idiuidui: ꝛ in nām ſpēi. Et diciť nā ſpēi ipſa forma a q̄ hꝫ vnū q̄dq̄ꝫ ſpēm. nā aūt indiuidui dr̄ mā nō ſꝫ ṗportionē q̄ reſpicit formā ſpecificā ſꝫ ſꝫ ꝙ diuerſimode pōt diſponi ad ipaꝫ formā diuerſis idiuiduis: qꝛ diſpō q̄ mā diſpōiť ad aliquā for͡mā ſpecificā nō ē ṗūctalis. imo hꝫ q̄ꝫdā latitudinē. ꝛ pt variari in diuerſis indiuiduis. ¶ Qꝫtū vō ad 2ᵐ ſciendū: ꝙ a nā pōt aliq̄d dici dupl̄r: loquēdo de nā 3° mō dcā: qꝛ iſte modus magis ꝑtinet ad ṗpoᵐ q̄ꝫ alij vt ſtatiꝫ patebit. vno° inchoatiue. alio° cōpletiue: inchoatiue adhuc dr̄ dupl̄r. vno° ꝙ dicať vtus eē ichoatiue a nā: qꝛ aliqua ps eēntie ei⁹ ſit a nā: ꝛ alia ps nō. Alio° qꝛ aliq̄ iclinatio ꝛ aliq̄ pn̄ᵃ ſunt in nā ꝑ q̄ iclinať: ꝛ pt aſſeq ipſas vtutes q̄s hō pt cōſeq ex nālib⁹. cōpletiue ēt dr̄ aliq̄d dupl̄r eē a nā. vno° dr̄ eē cōpletiue a nā: qꝛ ſm ſuū eē cōpletum cāť ex ſolis ṗncipijs nāe. ita ꝙ nāꝫ ſtati cū ē ex nec̄itate ſm ſuū eſſe cōpletū ꝯſeqť: ſic itell̄s agens vl̄ poſſis. alio° dr̄ eē a nā cōpletiue: ꝙ nō de nec̄itate ꝯſeqť nām ſtatim cū eſt ex ſolis ṗncipijs nature. imo aliquo agente extrinſeco cōcurrēte vna cū nā rei ꝛ ṗncipijs nāe cōcurrētib⁹ cōpleť. mō tn̄ nāli ꝯſeqť ex illo ṗncipio extrinſeco vna cū nā rei: qꝛ ſeqť ex vtroq̄ꝫ ṗut ſūt determinata ad vnū: ꝛ vno° ad exeūdū in actū: ſic ſentire ꝛ cōcupiſcere dr̄ eē a nā: ꝛ ṗcipue in brutis in q̄bus appetitus nō ſubeſt rōni: qꝛ pōte actiuo ſtatiꝫ: ꝛ de nec̄itate niſi aliō ipediat determinate: ꝛ vno mō tales actus ſequūť: nec ſubeſt ṗtāti agentis ſic vel al̄r exire in actū. ¶ Quātū vō ad 3ᵐ ſciēdū: ꝙ in nobis ponūť duo gn̄a vtutū reſpectu duplicis finis: vnū reſpectu finis ſupernālis: q̄ eſt btītudo ṗrie: aliud re⁹ felicitatis nālis quaꝫ hō ex puris nālibus pōt cōſeq. vtutes aūt q̄s hō pōt cōſequi ex nālib⁹: ſiue q̄ ſunt re⁹ finis nālis diſtinguūtur qꝛ q̄dā ſūt itellectuales: ſic ille q̄ ꝑtinēt ad itellm. puta ſcia prudētia ꝛ cōſilia. q̄dā ſunt morales q̄ ꝑtinēt magis ad appetitū: ſic tēperātia iuſtitia ꝛ ꝯſilia. ¶ His ḡ ṗmiſſis. Primo oñdēdū ē quō ſe hēat de vtutib⁹: q̄ ſūt re⁹ finis ſupnālis qꝫtū ad hoc qō ē eē a nā. Scḋo de vtutib⁹ itellectualib⁹ q̄ pñt acq̄ri ex nālibus. Tertio de moralibus q̄ ſil̄r ſunt re⁹ felicitatis nālis ꝛ poſſis acq̄ri ex nālib⁹. ¶ Quātū ad ṗᵐ genus vtutū pono q̄tuor ꝯ̄nes. Prima eſt: ꝙ vtutes ṗdicte ſunt cōpletiue a nā ṗ° dicta. Scḋa ē: ꝙ nō ſūt a nā ſcḋo° cōpletiue: nec ichoatiue vocādo ichoatiue oē illō qō pt aſſeq ex ṗncipijs ſue nāe idiuidualis. Tertia eſt: ꝙ nō ſunt a nā ſil̄r 3ᶜᵒ dcā nec cōpletiue: nec inchoatiue. Quarta ꝯ̄ eſt: ꝙ in nr̄a nā reſpectu taliū vtutū pōt eē aliq̄ diſpō iperfecta: nō tn̄ in nr̄a natura: vt nā eſt: ſed ṗut eſt in ea lib. arbitriū. ¶ Primū pꝫ: qꝛ ṗmo mō ois res in rerū nā exn̄s natura dicitur eſſe: oē eni ꝙ fit quocunq̄ꝫ mō fit ſic ab aliq̄ re. ꝛ iō vtutes ṗdicte nec̄io etiā quātū ad eē cōpletū ſūt in nobis a nā ṗ mō dicta. ¶ Scḋm. ſ. ꝙ virtutes predicte nec cōpletiue: nec inchoatiue: accipiēdo ichoationē modo ſupra poſito ſunt a nā ſcḋo mō dicta. patꝫ ſic. qꝛ illud qō excedit facultatē totius nāe rei create non ſeqť ſm ſuū eſſe cōpletū aliquā nām creataꝫ: nec aliq̄ res creata pōt illō ex facultate ſue nāe aſſequi: ſed virtutes ṗdicte excedunt facultatē totius nāe create. ergo predicte vtutes nō inſunt alicui a nā cōpletiue: nec inchoatiue: mō quo expo͡ſi͡tū eſt. ma. pꝫ. qꝛ illud qō res creata pōt attingere ex ṗncipijs ſue nāe nō eſt ſupra facultatē totius nāe. mi. declarať: qꝛ nō ſolū hr̄e vitā eternā eſt ſupra facultatē humane nāe: ſed etiaꝫ poſſe mereri vitā eternā: ꝛ habere potētias ṗportionatas ad hoc ꝙ hō ordineť per meritū in vitam eternā: eſt ſupra facultatem totius nāe create: ſed predictis virtutib⁹ ordinamur ꝛ efficimur potentes mereri vitā eternā. ergo predicte virtutes ſunt ſupra virtutē ꝛ facultatē totius nature create: que dicebať nā ſcḋo modo. ¶ Tertiuꝫ pꝫ ſic: quia predicte virtutes ſunt a ſolo deo: ſicut a cauſa efficiente ṗncipali. ſed nihil agit in creatura mō nālis ṗncipij determinati ad vnū: qꝛ q̄cq̄d agit in creatura agit li. arb. po⁹ ēt paſſiua: q̄ eſt in creatura re⁹ taliū virtutū ē po⁹ nō nālis ṗpe: ſꝫ obediētialis. ḡ tales vtutes nō ſunt a nā 3ᶜᵒ dcā: ṗut nā eſt pn̄ᵐ ex nā ſua determinatū ad vnum. ¶ Quartū ſil̄r de facili pꝫ: qꝛ in nobis quātū ad adultos poniť poſſe eē diſpō q̄dā de cōgruo re⁹ taliū vtutū: talis aūt diſpō: ſiue ṗparatio eſt diſpō q̄dā iperfecta: ꝛ ħ cōuenit nobis ſm ṗtātē li. ar. qꝛ hoc nihil eſt aliō quā conat⁹ li. arb. ad habēdū grāꝫ a deo. ꝛ iō in nā nr̄a nō ṗut hꝫ rōnē nāe: q̄ eſt pn̄ᵐ determinatū ad vnū. ſꝫ rōne lib. ar. ꝙ in nā nr̄a fundať pōt eē aliqua diſpō iꝑfecta re⁹ taliū vtutū. ¶ Qꝫtū vō ad 2ᵐ genus vtutū. ſ. qꝫtū ad vtutes itellectuales diſtinguo. nā quidā eſt hitus ṗmoꝝ pn̄ᵒꝝ q̄ dr̄ itell̄s. q̄dā aūt eſt hit⁹ ꝯ̄nū q̄ dr̄ ſcia: ars: ſapia: vel prudētia. ¶ Quātū ad habitū ṗmoꝝ pn̄ᵒꝝ pono tres ꝯ̄nes. Prima eſt: ꝙ talis habitus nō eſt in nobis cōpletiue a nā tertio mō dicta: qꝛ de iſto mō nāe eſt pn̄ᶜ intentio qōnis: vocādo eſſe a nā ꝙ ſtatim ꝛ de neceſſitate cōſequiť nām rei. ¶ Scḋa ꝯ̄ eſt: ꝙ iſto mō ſunt a nā inchoatiue. ¶ Tertia ꝯ̄ eſt: ꝙ etiā cōplectiue ſūt a nā 3° mō dcā vocādo eſſe a nā id qō ēt in inſtāti de nec̄itate ſeqť nām rei: nec cāť ex ſolis ṗncipijs nāe. ſed etiā ex aliquo extriſeco cū nā: ꝛ cū

minus nãli: ſequiť ex ꝑncipijs nãe ſtati cũ coopante ex
trinſeco: ſicut dictũ eſt de ſentire. ¶ Primã ↄ̃nē oſẽdo
duplici ratione. Prima rõ talis eſt: qꝛ cuicũqꝫ ineſt ꝑn-
cipiũ completũ alicuius ordinis ⁊ ineſt poſſe cõparari
ſm illud pnm: niſi ſit impedimẽtũ. ſed hĩtĩ nãm hũa-
nã cũ eã ſtatĩ hꝫ nõ ei ineſt poſſe opari opatione: q̃ eſt
intelligere ꝑma pn̄a: nec põt dici ꝙ hoc ſit ꝑꝑ ipedimẽ
tũ: qꝛ ipedimẽtũ accidit ꝑ accñs: ⁊ ꝑ ↄ̃ñs eſt caſuale: ⁊ ẽ
vt in paucioribus. H aũt eſt in oĩbus ꝙ non pñt in ta-
lẽ opationẽ ſtatim cũ ſũt. g̃ hitus ꝑmoꝝ pn̄oꝝ nõ ineſt
nobis a nã: ſic ꝙ ex ſolis nãlibus ꝑncipijs ↄ̃ſequať de
neceſſitate ſm ſuũ eſſe ↄ̃pletũ. ¶ Sed aliqs poſſet di
cere ↄ̃ hoc: qꝛ poa itellectiua ineſt hoi a nã cõpletiue: ⁊
tñ nõ põt hõ ſtatim cũ eſt itelligere: ⁊ idẽ poſſet argui
de potẽtia greſſiua. ¶ Ad hoc dõꝫ: ꝙ lꝫ poa itellſs agen
tis ⁊ poſſis inſit nobis ex ſolis ꝑncipijs nãe ↄ̃pletiue: tñ
intellſs agens ⁊ poſſis nõ ſunt ſufficiẽtia pn̄a itelligẽdi
ſine hitibus ſupadditis: ⁊ iõ non eſt mirũ ſi ipſis habi
tis: adhuc hõ nõ põt itelligere: ⁊ ſilr potentia greſſiua
ſm ſuũ eſſe cõpletũ: quãtũ ad hoc ꝙ dependet ex di-
ſpõne corpis nõ ineſt hoi ſtatĩ cũ eſt de neceſſitate: ⁊
iõ nõ eſt mirũ ſi moꝝ natus nõ põt ambulare. ſꝫ hitis
itellectualib' hitibus habenť ſufficientia pn̄a qbus hõ
ꝓnpte ⁊ facilr põt itelligere: etiã loquẽdo de hitu pri-
moꝝ pn̄oꝝ q̃tũ ad intelligẽdũ ꝑma pn̄a. ⁊ iõ nõ eſt ſile
de potẽtijs itellectiuis ⁊ poa greſſiua: ⁊ de habitu ꝑmo-
rũ pn̄oꝝ q̃tũ ad hoc ꝙ aſſumebať. ¶ Scda rõ talis ẽ.
illud qđ cõpletiue ineſt a nã nõ hr aliquo mõ ꝑ acqſi-
tionẽ. ſꝫ habit' ꝑꝫ pn̄oꝝ hẽnť ꝑ acqſitionẽ: qꝛ ſm phm
in fine ſcdi lib. politi. acqrunť via ſenſus me' ⁊ expe-
rientie. g̃ non hñr cõplete a nã: ſic ꝙ habeanť ex ſolis
ꝑncipijs nãe. ita ꝙ ſtatim neccio cõſequãť ſm ſuũ eſſe
cõpletũ a nã. ¶ Scda ↄ̃ pꝫ ſic. nã hoc mõ dico eſſe in-
choatiue a nã: non qꝛ aliqua ps eſſentie ipſius hitus a
nã. ſed qꝛ in nã eſt habilitas nãlis ad ipſũ habitum: ⁊
ſm genus cãe efficiẽtis: ⁊ ſm genus cãe mãlis ſiue pn-
cipij paſſiui: ⁊ hoc dico etiã a nã ꝙ neccio ſtatim cũ eſt
ſequiť ſolũ ex ꝑncipijs nãe. ¶ Ex his ſic arguo. illđ dr
eſſe inchoatiue a nã: ren cuius eſt in nã ex ſolis ſuis ꝑn
cipijs ⁊ ſola habilitas: ⁊ ꝑcipue qñ eſt habilitas actiua
⁊ paſſiua. ſed reſpectu ꝑdictoꝝ ꝑncipioꝝ ieſt nob vtra
qꝫ habilitas ex ſolis ꝑncipijs nãe: qꝛ ex nã nra ieſt no-
bis intellſs agens ⁊ poſſis: g̃ ſunt pn̄a actiuũ ⁊ paſſiuũ re
ſpectu habitus taliũ ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ vna cũ exteriori
ſenſibili mouẽte mediãte fantaſmate. g̃ talia pn̄a ſiue
habitus ꝑmoꝝ pn̄oꝝ inſunt nobis a nã icboatiue: vocã
do eſſe a nã id qđ neccio cõſequiť nãm ſtatim cũ eſt.
¶ Tertia ↄ̃ ſic pꝫ: qꝛ illud dr eẽ a nã alicui ꝓut ꝓcedit
tertia ↄ̃: ꝙ ⁊ ſi ſtatim cũ eſt: nõ neccio ſeqť ſolũ ex ꝑin
cipijs nãe: tñ ex ꝑncipijs nãe vna cũ coopante extrinſe
co nãliter ↄ̃ſequiť illo pn̄o extrinſeco adueniẽte: ⁊ mõ
nãli acquiriť. ſed ſic hr habitus ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ. g̃ ⁊c.
ma. pꝫ. mi. declarať. qꝛ illud dr hri mõ nãli ad qđ icli-
nat nã: ꝓut eſt determinata ad vnũ. ſꝫ ſic hr a nobis ⁊
acqriť habitus ꝑmoꝝ pn̄oꝝ. qꝛ oẽs ſcito qđ eſt ꝙ diciť
per eos ſtatĩ aſſentiunt: nec in his diuerſificanť. ergo
habitus ꝑmoꝝ pn̄oꝝ a nobis hr mõ nãli: ⁊ ineſt a nã no
ſtra: ⁊ cooperãte extriſeco: ſic ex ꝑncipijs determinatis
ad vnũ. ¶ Quãtũ aũt ad ṽtutes itellectuales rn ↄ̃nũ:
ſic ſciã prudẽtiã ⁊c. pono duas ↄ̃nes. Prima eſt: ꝙ ta-
les habitus virtuoſi inſunt nobis a nã inchoatiue ⁊ q̃
ad nãm ſpẽi ⁊ nãm indiuidui. ¶ Scda ↄ̃ eſt: ꝙ cõple-
tiue nõ inſunt nobis a nã: ſic ꝙ neceſſario nrãm nãm
ſtatim cõſequanť: nec mõ nãli. ſ. modo determinato
ad vnũ ex ꝑncipijs nãlibus cõſequať. ¶ Ad euidentiã
aũt ꝑme ↄ̃nis ſciendũ eſt: ꝙ ſic dictũ eſt: nõ dr nũc ali-
quid eſſe inchoatiue ꝑꝑ hoc ꝙ aliqua pars eẽntie eius
habeatur. ſed qꝛ aliqua habilitas ad ipm habeť vt pre
miſſum eſt. ¶ Ex his ſic arguo. idẽ eſt eſſe in nã icboa
tiue: vt dictũ eſt: ⁊ hrẽ a nã habilitatẽ ad aliqđ hñdũ.
ſed in nobis eſt habilitas ⁊ actiua ⁊ paſſiua: ⁊ ad acquĩ
rẽdũ ꝑdictas virtutes a nã nrã: tũ ꝓpter intellm agen
tem ⁊ poſſem qui cõſequunť neceſſario nrãm nãm: tũ
ꝓpter ꝑma ꝑncipia: quoꝝ cognitio aliquo mõ hr a nã:
vt dictũ eſt. g̃ predicte ṽtutes iſunt nobis a nã inchoa-
tiue ſpẽi: qꝛ iſta inchoatio cõuenit nobis ſm aĩam a q̃
habemus ſpẽm. inſunt etiã nobis aliquo mõ inchoati
ue a natura indiuidui inquãtũ itẽ diſpõnes organoꝝ
⁊ virtutũ ſenſibiliũ: que deſeruiunt nobis in itelligẽdo
vnus eſt magis aptus ad ſciãꝫ q̃ aliuſ. ¶ Scda etiãꝫ
ↄ̃clo pꝫ ſic. ⁊ ꝑmo quãtũ ad hoc: ꝙ predicte ṽtutes non
inſint nobis cõpletiue a nã. ita ꝙ neccio ſm ſuũ eſſe cõ-
pletũ cõſequãť nrãm naturã ſtatim cũ eſt: ⁊ hoc patet
per eaſdẽ rõnes: per quas probatum eſt habitus pn̄oꝝ
nõ eſſe ſic a natura: qꝛ. ſ. ſtatĩ ieſſent: cũ eſſet facultas
operãdi opera taliũ virtutũ: nec haberenť per acqſitio
nẽ: quoꝝ vtrũqꝫ falſũ eſt. ꝙ etiã tales ṽtutes nõ iſint
nobis a nã: ſic ꝙ ex ꝑncipijs nãlibus vna cũ cooperãte
extrinſeco mõ nãli acqrãť ꝓut aliqđ ꝓducať a ꝑnci-
determinato ad vnũ: ſic acqrunť habitus ꝑmoꝝ ꝑnci
pioꝝ oſtẽdo duplici rõne. ¶ Prima rõ talis eſt: qꝛ ꝙ
acqriť ſic naturalr vno mõ ſe hꝫ in oĩbus hñtibus na-
turã. ſed cognitiones cõcluſionũ nõ eodẽ mõ acqrunť
nec eodeꝫ modo hñt ad eas declarandas oẽs qui ſunt
in nã humana. imo qdã volunt oĩa talia ꝓbare ꝑ me-
re mathematica: qdã per mere naturalia: qdã ꝑ mere
ꝓbabilia: qdã ꝑ mere demrãtiua. g̃ habitus taliũ ↄ̃nũ
nõ inſunt nobis a nã ꝑdicto mõ. ¶ Scda rõ talis eſt:
oppoſitũ illius ꝙ cõpletiue ineſt nobis a nã nõ põt in
eſſe ꝑ quãcũqꝫ aſſuefactionẽ vl exercitiũ: ſic Ari. oñdit
ſcdo ethi. ꝙ lapis nõ pt aſſueſcere aſcẽdere: qꝛ hoc eſt ↄ̃
nãm ſuã. vñ etiãꝫ 4° meta. dicit phs: ꝙ nullus mente
põt aſſentire oppoſita ꝑmoꝝ pn̄oꝝ: qcqđ dicat ore. Sꝫ
oppoſitũ virtutũ itellectualiũ: q̃ ſunt circa ↄ̃nes põt in
eſſe: ⁊ nõ ineſſe multis. ſ. habitibus erroneis: ſicut de ſe
pꝫ. g̃ ⁊c. ¶ Quãtũ ṽo ad ṽtutes morales. puta tẽperã-
tiã: ⁊ iuſtitiã: ⁊ ↄ̃ſimiles pono duas ↄ̃nes. Prima eſt: ꝙ
iſunt nobis tã a nã ſpẽi q̃ idiuidui inchoatiue. Scda
eſt ꝙ iſunt nobis a nã cõpletiue. ꝑma pꝫ: qꝛ ſicut dictũ
eſt hic: accipio aliqđ eſſe inchoatiue reſpectu cuius hꝫ
aliqua habilitas. ſed reſpectu taliũ virtutũ ineſt nobis
habilitas tã actiua q̃ paſſiua ⁊ ex ꝑte intellſs inquãtũ
aliquo mõ naturalr cognoſcimus ꝑma ꝑncipia opabi-
liũ: ex qbus cõcludimus alia. ⁊ ſm affectũ: inquantũ
naturalr volũtas appetit bonũ in vli. Dico ãt natura-
liter. nõ ꝙ neceſſario ſtatim cõſequiť naturã rei: cũ eſt
ex ſolũ ꝑncipijs ſuis. ſed ꝙ vna cauſa cooperãte extrin
ſeca natũ eſt ſequi mõ naturali: ex quo qdẽ appetitu
natus eſt homo mouere ſe ad appetẽdum bonũ in ſpe
ciali huius virtutis vel illius: ⁊ ipſa etiã voluntas: que
eſt quedaꝫ inclinatio in bonũ nãle: ineſt nobis a natu-
ra: que quidẽ volũtas põt dici inchoatio virtutis: iquã
tũ eſt quedã habitualis iclinatio in bonũ i vli. ¶ Se-
cundũ etiã nãm idiuidui põt dici etiã in nobis eſſe vir
tutum inchoatio: ꝓut hic accipitur inchoatio inquan-
tũ ſm cõplexionẽ corporis aliqui ſunt magis nati in-
clinari ad aliquã virtutẽ: ſiue ad bonum alicuius ṽtu-
tis. puta ad temperate viuẽdũ. ¶ Scdam cõcluſionẽ
ſcꝫ: ꝙ tales virtutes nõ inſunt nobis a natura cõpleti-
ue: oſtẽdo triplici ratione. Prima ſumiť ex depẽdẽtia
earum

earũ ad prudentiã ſic:qꝛ virtutes morales dependẽt a
prudentia cõpletiue:ꝛ conuertunꝫ in ea.ſed prudentia
ſicꝫ nec alie virtutes itellectuales non eſt a nã cõpletiue
ſicut deductũ eſt.ḡ nec ṽtutes morales.❡ Scḋa rõ ſu
miꝫ ex ideterminatiõe quã hẽmus circa opa ṽtutum
moraliũ:ꝛ eſt talis:illud qḋ ineſt nobis a nã iquãtũ eſt
de ſe:eodẽ mõ ſe bꝫ:ſꝫ hoĩes valde diſſilr ꝛ diuerſimo
de ſe hñt circa ea q̃ ptinẽt ad ṽtutes morales:adeo ꝙ
vix inueniunꝫ duo hoĩes ꝙ per oĩa hẽant ſiles mores:
licꝫ cõueniãnꝫ cõicare in gñali:in eo qḋ eſt hr̃e bonos
mores:vel malos mores.ḡ ṽtutes morales non inſunt
nobis cõpletiue a nã.❡ Tertia rõ ſumiꝫ ex ꝑpoſitate
ad vitia oppoſita:qꝛ nulli rei põt ineſſe per ꝯtitatẽ aſ/
ſuefactionũ oppo^m eius ꝙ ſibi ineſt cõpletiue a nã:ni/
ſi forte violenter.ſed vitia oppoſita virtutibus inſunt
multis hoĩbus nõ violẽter cũ ſit mali voluntarie.ḡ vir/
tutes nõ inſunt nobis a nã cõpletiue:ꝛ ſic pꝫ quõ ṽtu/
tes inſunt nobis a nã:ꝛ quõ nõ.❡ Ad argumẽta ad ꝑ/
mũ dõm:ꝙ accipiẽdo nãle ꝛ eſſe a nã oẽ illud qḋ non
ineſt nobis a ṽtute ſupnãli:ſicut ṽtutes:inſunt nobis a
nã etiã cõpletiue.nunc aũt hic accipimus nãm put di
ſtinguiꝫ cõtra ṽtutẽ ſupnãlẽ:ꝛ put dicit pñ^m determi/
natũ ad vnũ:ꝛ põt diſtingui nã contra illud qḋ ſubeſt
imperio voluntatis.❡ Ad ſcḋꝫ ſilr dõm:ꝙ vocãdo na/
turã quãcũqꝫ rem in rerũ nã exiſtentẽ oĩs virtus com/
pletiue eſt a nã ſic dicta:ſꝫ ſic non loqmur hic de nã.
❡ Ad 3^m ꝛ ad 4^m pꝫ.qꝛ vocãdo nãm primo mõ ꝛ ſcḋo
mõ nõ ſolũ ichoatiue inſunt nobis ṽtutes:ꝛ ꝑcipue vir/
tutes potẽtiales hñi ex nãlibus ꝑncipijs:ſed etiã cõple/
tiue:ipſe etiaꝫ virtutes infuſe ſunt a nã ſcḋo mõ dicta.
ſed de nã ſic dicta nõ loqmur.❡ Ad 5^m dõm:ꝙ illud
qḋ eſt a nã corpis in eo ꝙ corpus ſeqtur:tale qd nõ eſt
a nã iđiuidui.ſed magis a nã gñis.ſimilr illud qḋ ſeq/
tur corp^o ſꝫ ꝓportionẽ quã aĩa rõnalis reqrit nectio in
corpe ꝙ ꝑficat nõ eſt a nã indiuidui.imo a nã ſpẽi.ſed
illud qḋ ſequiꝫ corpus diuerſimode in diuerſis indiui
duis ſm ꝙ diuerſimode a nã eſt in eis diſpoſita.nam
armonia corpis in ordine ad aĩam nõ eſt in puncto in/
diuiſibili cõſtituta.put vꝫ vnus eſt magis calide com
plexionis vel humide ꝗ̃ alius:tale aũt qd:ꝙ conſeqꝫ
corpus ſꝫ determinatũ gradũ quẽ hꝫ in determina
to gradu in iđiuiduo eſt a nã iđiuidui:ꝛ de eo ꝙ ſic ꝯſe
quiꝫ nãm corpis loqmur hic:qñ dꝛ ꝙ id qḋ eſt ex pte
corpis eſt a nã indiuidui.❡ Ad 6^m dõm:ꝙ duplr põt
intelligi hõ eſſe diſpoſitus ad grãm ꝛ charitatẽ ꝑ nãm
ſuã.vno mõ ꝙ ſit diſpoſitus per rẽ que ſit nã ſua:put
hꝫ rõnem ꝑncipij nãlis:ꝛ put habet rõnem ſue nãe in
agendo ſiue in patiẽdo:ꝛ ſic hõ nõ eſt per nãꝫ ſuã ime/
diate diſpoſitus ad grãꝫ.Alio mõ ꝙ dicaꝫ diſpoſitus
ad grãꝫ ꝑ ſuã nãm.ſ.per rem:que eſt nã ſua:nõ tñ put
eſt nã:ſed put ẽ po^a obedibilis vt de ea fiat qcqd vult
deus facere:ꝛ ſic hõ imediate diſpoſitus per nãm ſuã.
ideſt per reꝫ:que eſt nã ſua:nõ tñ put eſt nã imediate
diſpoſita ad recipiendũ grãm quãtũ pertinet ad ꝑnci/
piũ receptiuũ grẽ:ꝛ ꝓpter hoc etiã nõ ſequiꝫ ꝓceſſus in
infinitũ:qꝛ nõ dꝫ aliqd addere ſup rem:que eſt nã ho/
minis ad receptionẽ grẽ:nec ſeqtur ꝙ ſit nãlis:vl a nã
tertio mõ dicta:ſiue recipiaꝫ actiue:ſiue paſſiue:qꝛ res
que eſt nã reſpicit grãm:nõ vt eſt nã.ſed vt eſt potẽtia
obedibilis.❡ Ad 7^m pꝫ:qꝛ nec actiue nec paſſiue poni
tur nã hoĩs hr̃e imediatũ ordinẽ ad grãm:vt eſt nã.ſꝫ
put eſt po^a obedibilis.❡ Ad 8^m dõm:id qḋ ineſt anie
a creãte ex dono ſupnãli creato nõ opꝫ ꝙ ſit a nã:vel
ꝙ ſit naturale:ſicut illud qḋ a ꝑncipijs nãe creaꝫ ꝛ eaꝫ
neceſſario ex ſe cõſequiꝫ.nũc aũt virtutes:ꝗs deus in/
fudit anie ade in ſua creatione fuerunt ex dono ſupnã
li dei:nõ aũt ex ꝑncipijs nãe:nec cõſequiꝫ quãlibꝫ aĩaꝫ
ſed ſolũ hoc fuit priuilegiũ ſpãle.ꝛ ideo ratio nõ valet.
❡ Ad nonũ dõm:ꝙ ratio ſuperior ꝛ inferior nõ dicũt
diuerſas virtutes vel vnã virtutẽ:ſed dicũt eandẽ po/
tẽtiã natã duci in cognitionẽ diuerſoꝝ.❡ Ad decimũ
dõm:ꝙ aĩa diciꝫ creari ad cognitionẽ dei:nõ quantuꝫ
ad hoc ꝙ in creatione ſua ſit ſibi ſilis quantũ ad hꝰ ꝙ
hẽat virtutes ſicꝫ deus:ſed quãtũ ad hꝰ ꝙ in ea ex nã ſua
ſunt memoria:intelligentia:ꝛ voluntas:in qbus eſt ali/
qua ſimilitudo trinitatis inquantũ actus vnius proce/
dit ex actu alterius.❡ Ad vndecimum dõm:ꝙ intel/
lectus agens ꝛ poſſis nõ ſunt ſufficientia ꝑncipia intel/
lectualiũ virtutũ:vel cuiuſcũqꝫ actus itelligẽdi abſqꝫ
fantaſmate:ꝛ etiã ꝗ̃tũ ad ṽtutes nõ ſufficit fantaſma
abſqꝫ frequẽtiã actus ſaltẽ quãtũ ad aliquos hitus in/
tellectuales.❡ Ad 12^m dõm:ꝙ inter lumen corporale
ꝛ lumẽ itellectus agentis eſt ſimilitudo ꝗ̃tũ ad hoc ꝙ
ſicut lumen corporale iuuat ad videndũ colores:ita ꝛ
lumen intellꝰ agentis ad intelligẽdũ ea que ſunt nata
a nobis intelligi.ſed quantũ ad hoc ꝙ põt videri ſine
colore nõ eſt ſilẽ ſibi lumẽ intellꝰ agentis:ita ꝙ poſſet
itelligi ſine fantaſmate per ſe:qꝛ aĩa ſm ſtatũ pñtis vi
te nihil itelligit ſine fantaſmate:cuius cãꝫ reddere eẽt
nimis longũ.❡ Ad 13^m dõm:ꝙ vocãdo tranſmutatio/
nẽ motũ cõtinuũ ſucceſſiuũ ſicut eſt in alterationibus
que ſunt ſm qualitates actiuas ꝛ paſſiuas virtutes nõ
acquirunꝫ per tranſmutationẽ:ſed vocãdo tranſmuta
tionẽ ſimplicẽ mutationẽ:que eſt a priuatione in habi
tum:ſic acquirunꝫ virtutes per trãſmutationẽ:qñqꝫ ẽt
illa mutatio eſt a ꝯ̃rio in contrariũ:ſicut qñ fit ex ṽtuo
ſo virtuoſus.ſed hoc accidit qꝛ nõ eſt de neceſſitate ge/
nerationis ṽtutis ꝙ ſit mutatio a cõtrario in cõtrariũ.
❡ Ad 14^m dõm:ꝙ quedaꝫ ſunt forme q̃ habent fieri
quodã ordine in ſubo:cuius ſunt:iter q̃s nõ eſt recipro
catio imediate.ita ꝙ ſubm moueaꝫ ab vna in aliam:ꝛ
ecõuerſo:ſicut eſt inter formã vini ꝛ formã aceti:ꝛ idẽ
eſt de viuo ꝛ mortuo:ꝛ in talibus nõ põt eſſe regreſſus
a priuatione in habitũ.ſ.a priuatiõe forme in ipſaꝫ for
mã que habitus diciꝫ imediate:ꝛ de talibus eſt intelli/
genda auctoritas phĩ in ꝑdicamẽtis. Alie ſunt forme
inter quas nata eſt fieri mutua tranſmutatio:ſicut de
albo in nigrũ:ꝛ calido in frigidũ:ꝛ ecõuerſo:ꝛ imedia/
te in talibus põt ꝑ nãm fieri regreſſus a priuatione for
me in formam:ꝛ de talibus eſt virtus:vnde ſicut circa
aerẽ poteſt eſſe viciſſitudo tenebre ꝛ luminis.ita ꝛ cir/
ca aĩam põt eſſe viciſſitudo vitij ꝛ ṽtutis.❡ Ad 15^m di
cendũ:ꝙ põt dici:ꝙ ſuba nõ eſt ocioſa:ſi qñqꝫ nõ agit.
ſed eſſet ocioſa:ſi nunq̃ꝫ poſſet agere.vel dicẽdũ ad mi
norẽ:qḋ lꝫ aĩa qñqꝫ nõ itelligat.nõ tñ ẽ ocioſa:qꝛ ſem/
per eſt in aliqua alia operatione.❡ Ad 16^m dõm:ꝙ ſi i
telligaꝫ aĩa nõ poſſe ſubterfugere itelligẽdo ens ſic ꝙ
nõ poſſet eẽ abſqꝫ cõſideratione entis:falſuꝫ eſt:ꝛ ſm
iſtũ ſenſum falſum ꝓcedit arg^m.Si aũt intelligaꝫ nõ
poſſe ſubterfugere ens itelligẽdo:qꝛ nõ intelligit qḋcũ
qꝫ itelligibile:qn itelligat aliquo mõ ens:verꝫ eſt:nec
ſm iſtũ modũ ꝓcedit ar^m.❡ Ad 17^m dõm:ꝙ dei ꝑfcã
ſũt opa ꝗ̃tũ ad hꝰ qḋ dat vnicuiqꝫ ſaltẽ id ꝑ qḋ pt aſſe/
ꝗ ꝑfectionẽ ſuã:nõ tñ ita ꝑfcã ſũt opa dei:ꝙ ſtatiꝫ qñ
ſũt hẽant oẽꝫ ꝑfectõeꝫ:quã pñt hr̃e.❡ Ad 18^m dõm:ꝙ
ṽtutes recipiũꝫ in aĩa ſm aliquẽ modũ aĩe.ſ.ſꝫ ꝙ aĩa
eſt libera ar^o.non aũt ſꝫ ꝙ aĩa eſt ꝑncipiũ determina/
tũ ad aliqḋ vnũ qḋ pertinet ad nãm tertio mõ dictaꝫ.
ꝛ iõ non opꝫ ꝙ virtutes ſint a nã licꝫ recipianꝫ in ani/
ma:ꝛ ſint aliquo modo ab ea.❡ Ad decimumnonum

dóm:ꝙ virtutes nālitaté quā hñt: ⁊ quā nate ſūt hre hñt
ab aīa in qua ſunt: ⁊ a q̄ hñt vnitaté. ſed ex hoc nó ſeqꝫ
ꝙ ſint a nā tertio mó dicta: qꝛ nec nate ſunt hre nālita
té talis nāe. ℂ Ad 2m dóm. ꝙ habitus pnoꝝ nó ſic eſt
a nā. vt oſtenſuꝫ eſt. ꝙ neceſſario ſequiꝫ nām ſtatiꝫ cū
eſt: ⁊ ex ſolis pncipijs nāe. vñ q̄tuꝫ ad aliqd acqriꝫ: tñ
diciꝫ plus eſſe a natura q̄ alij habitus: qꝛ mó nāli vt
predictū eſt ⁊ declaratū acqriꝫ. ℂ Ad 3m dóm ꝙ ha-
bitus ſiue virtutes q̄s hñt pueri ſtatim cū ſunt baptiʒati
nó ſunt a nā: ſed per īfuſioné. ℂ Ad pmū in cótrariuꝫ
dóm: ꝙ Aug. loqtur ibi de virtutibus īfuſis: nos aūt loq
mur de virtutibus acqſitis. ℂ Ad 2m dóm: ꝙ lꝫ aīa crea
tur ſine actu habituū ſiue vtutū: qꝛ nó ſunt in ea actua
liter qn̄ pmo creaꝫ. tñ nó creaꝫ ſine potētijs per q̄s vir
tutes pót acqrere: ⁊ ſic hꝫ vtutes a nā. ℂ Ad 3m dóm:
ꝙ aīe non ineſt pnitas a nā ad ſequēdū paſſiones niſi
ſm ſenſualitate: ſm aūt rónem ⁊ inclinationé gnalē
voluntatis in bonū ineſt ſibi pnitas ad bonū vtutis: ⁊
ſic iſte pnitates nó repugnāt: ⁊ ſic adhuc ſtat ꝙ in aīa
ſm rónem ineſt ſibi pnitas ad vtutes. vel dóm: ꝙ aīe
nó ineſt ſibi pnitas ad paſſiones ꝯ imperiū rónis mo-
uentis ad bonū honeſtū: quin ró poſſit refrenare: ⁊ ió il
la pnitas nó repugnat icohationi virtutuꝫ. ℂ Ad 4m
pꝫ: ꝙ ſi pnitas ad viciū accipiaꝫ p inclinatione ſenſua
litatis patꝫ ꝙ nó opponiꝫ incohationi vtutū. Si auteꝫ
accipiaꝫ pnitas p flexibilitate lib. arbi. adhuc talis p
nitas nó opponit incohationi virtutū: qꝛ ptās lib. arbi.
eſt ad oppoſita. vñ po³ ad virtutes nó opponiꝫ potētie
ad vicia. ℂ Ad 5m dóm: ꝙ licꝫ creatura ſm ſe conſide
rata facilius poſſit deficere: ⁊ per ꝯñs poſſibilitati ad p
ficiendū nó repugnat facilitas ad deficiendū qn poſſit
ſtare cū alio: nec tamé creatura ſm id qd̄ eſt poſitiuuꝫ
in ea hꝫ pnitaté ad malū ſm ſe: qꝛ tūc deus eēt cauſa
mali: ſed cópetit ſibi inquantū deficit ab aliqua perfe
ctione: puta iquantū ſenſus vel ró aliqd proſequiꝫ pre
ter imperiū vel cótra imperiuꝫ legis dei. ſ. pctm̄. Et ꝙ
diciꝫ ꝙ creatura de ſe eſt nihil: dico ꝙ ſi hoc accipiaꝫ
in vi affirmationis vt ſit ſenſus ꝙ eē creature ſit quod
dā nihil: falſuꝫ eſt. Si aūt accipiaꝫ in vi negationis vt
ſit ſenſus ꝙ creatura de ſe nó eſt aliquid: ⁊ accipiaꝫ ſꝫ
genus cāe efficiētis vt ſit ſenſus ꝙ nullā entitaté habꝫ
niſi ab alio efficiēte: verū eſt. ſed ſi accipiaꝫ ſm genus
cāe formalis vt ſit ſenſus ꝙ nā creature eſt formalr ⁊
eēntialr quoddā nihil: falſum ē. imo eſt per ſe formalr
aliqd: ⁊ eo mó dꝫ quo poniꝫ creatura eſſe: necē eſt eam
ponere aliqd eſſe. vbi gr̄a. Creatura in po³ eſt aliqd in
po³: ⁊ creatura in actu ē aliqd in actu: ⁊ pp h̄ dꝫ hre ha-
bitudiné ⁊ iclinationé ad bonū: ⁊ non ita ad malum.
ℂ Ad 6m dóm: ꝙ nó dꝫ virtus eſſe in nobis incohati-
ue a nā: qꝛ aliqua pars eēntie virtutis inſit nobis a nā
vt ponūt ponētes incohationé formaꝝ. ſed hoc ió dꝫ:
qꝛ aliq̄ pna gbus poſſimus acqrere vtutes inſunt nob
a nā: ⁊ ió aliqs ex ſimplr nó virtuoſo fit virtuoſus quā
tum ad hoc: ꝙ ante acqſitionem virtutis nihil ꝙ eſſet
pars eēntie virtutis erat in eo: ⁊ tñ cum hoc ſtat ꝙ pre
habebat pncipia iclinatiua ad vtutes: ⁊ per ꝯñs icoha-
tioné virtutis: put hic loqmur de incohatione. ℂ Ad
7m dóꝫ: ꝙ pma pncipia ſiue cognitio pmoꝝ pncipioꝝ
aliquo modo ieſt nobis a nā copulatiue: quia mó nāli
acqriꝫ per arté demóſtratiuā: vel per arté inductiuaꝫ
vel diffinitiuā: licꝫ acqraꝫ p inductioné: ⁊ p diffōnem
falſé ꝯfuſaꝫ indicanté ꝙ dꝫ p terminos: qꝛ aliud eſt p
iductióeꝫ: ⁊ aliō ē p arté inductiuā. Jté etiā non diciꝫ
virtus ineſſe nobis a nā ppter hoc tñ: qꝛ talia pncipia
iſunt nobis a natura aliquo modo: ſed ppter potentias
anime quibus poſſumus quācūq; virtuté inatā nobis
ineſſe acquirere. ℂ Ad octauū dóm: ꝙ incohatio vtu-
tis: de qua loqmur nihil aliud eſt quā potētie aīe: que
ſunt intellectus agens ⁊ poſſibilis: ⁊ volūtas gbus poſ-
ſumus aſſequi virtutes: ⁊ iſta incohatio ex pncipijs no
ſtre nāe cauſaꝫ: inquantū aīa eſt cauſa ſuarū potētiaꝝ
aliquo modo: nec opꝫ ꝙ ſi vtutes iſint nobis a nā quā-
tū ad talem incohationé: ꝙ etiaꝫ cópletiue inſit nobis
a natura: ad virtutes etiaꝫ habemus inclinationem in
gnali a natura ex ſolis pncipijs nature inquantū ineſt
nobis inclinatio ad cognitioné veri ⁊ ad amoré boni:
⁊ talis inclinatio eſt facilis ⁊ delectabilis: lꝫ acquiſitio
vtutis in ſpāli ſit difficilis. Queſtio. II.

SEcundo queriꝫ. vtrū vtutes ge-
nerenꝫ in nobis ex acti
bus. ⁊ videꝫ ꝙ nó: qꝛ virtus cóparaꝫ ad
actū q eſt opatio: ſicut actus pmi ad ſe-
cundū. ſed ſcds nó eſt cā pmi. imo econ
uerſo. ergo actus nó eſt cā vtutis. ſꝫ ecó
uerſo: nec per ꝯñs gnaꝫ vtus ex actib⁹.
ℂ Sed di. ꝙ mi. ppoſitio itelligitur de actu elicito a
virtute: ex quo nó cauſaꝫ virtus: nó auté hꝫ veritaté de
actu qui eſt ante virtuté. ℂ Contra hoc ſic arguiꝫ: qꝛ ſi
cóuenit opari ante acquiſitioneꝫ habitus vel virtutis:
tūc ſequiꝫ qd̄ nuda potētia itellꝰ poſſet exire in actum
abſq; aliquo habitu ſupaddito: hoc aūt vꝫ icóueniēs. g
ſemp eſt habitus ante quēcūq; actū: nec eſt dare actuꝫ
aliquē prioré habitu: p quē habitus gnēꝫ. ℂ Sꝫ di. ꝙ
lꝫ ante quēcūq; actū intellectus oporteat dare aliqueꝫ
habitū. ille tñ habitus quē opꝫ dare ante quēcūq; actū
nó eſt habitus acqſitus: ſic̄ ſunt habit⁹: de gbus hic lo-
quimur. ſed eſt habitus nālis: ſicut eſt habitus pmorū
pncipioꝝ: ⁊ p actus elicitos ab iſto pncipio acquirunꝫ
alij habitus qui ſūt acqſiti. ℂ Cótra hoc arguiꝫ dupl̄r.
Primo ſic. qꝛ ad habitū pmoꝝ pncipioꝝ ptinet ſpēs
itelligibilis cū nihil intelligaꝫ ſine tali ſpé. ſꝫ talis ſpe
cies hꝫ p acqſitioné. g habitus pmoꝝ pncipioꝝ eſt acq
ſitus ſicut ⁊ alij. ⁊ per ꝯñs gnaꝫ ex actibus. ℂ Scdo: qꝛ
ſi ita eſſet ꝙ alij habitus ſequētes. puta habitus ſcie ge
neraręꝫ ex actu elicito ab habitu pncipioꝝ ⁊ tñ ex ta
li actu: tūc ſequereꝫ ꝙ nó generarenꝫ ſiles habitus ex
ſilibus actibus: qꝛ ſcia nó generareꝫ ex ſcire: qd̄ eſt act⁹
itellectus reſpectu ꝯñū. Sed ex intelligere ⁊ ex ſentire
qd̄ eſt actus itellꝰ abſq; diſcurſu reſpectu pnoꝝ. hoc aūt
eſt icóueniēs cū phs dicat ſcdo ethi. ꝙ ex ſilibus acti-
bus generenꝫ ſiles habitus. puta ex citariʒare arté cita
riʒandi. ergo vꝫ ꝙ ex actu elicito ab habitu pncipiorū
nó generenꝫ hitus ſequētes. ℂ P. ſi ex hitu pncipiorū
pót elici actus ſciēdi: q eſt reſu ꝯñū: tūc habitus ꝯñū ſuf
ficit ad ſciēdū ꝯñs abſq; hitu q eſt ſcia. hoc aūt eſt in-
cóueniēs. g icóueniēs ē ponere: qꝛ ex hitu pót elici act⁹
ſciēdi: q eſt reſpectu ꝯñū. ergo opꝫ ponere ſcioꝫ an̄ oēꝫ
actū ſciendi: nec per ꝯñs pót gnari ex frequētia ſciēdi.
ℂ P. arguiꝫ ad pncipale ſic: agēs ⁊ operās in eo ꝙ hꝫ
nihil recipit. ſed emittit aliqd a ſe. ſed acqrēs habituꝫ
in eo ꝙ hꝫ aliqd recipit. g opans in eo ꝙ operans non
acquirit habitū: ⁊ per cóſequēs habitus nó acquiritur
ex operibus. ℂ Sed diꝫ. ꝙ iſta ratio bene procedit de
actione tranſeunte. nó aūt de actione imanente: ſicut
eſt intelligere ⁊ velle. ℂ Cótra. actio imanēs quantū
ad hoc qd̄ eſt imanens habꝫ magis rationeꝫ paſſionis
quā actionis: ⁊ ppter hoc dicit phs: ꝙ ſentire ⁊ intelli-
gere quantū ad rem pertinet eſt quodā pati: ſed patiēs
in eo ꝙ patiens nó eſt cauſa alicuius forme vel hitus
ergo actio imanēs q̄tuꝫ ad hoc ꝙ eſt imanēs non pót
eſſe cā

eſſe cā alicuius habitus. ¶ P̄. cōtra poſitionē ridētis q dicebat: ꝙ ſicut formarū que ſunt in mā quedā ſunt que ꝑducunt̄ ope mãe. puta forme in aīa coꝝ: ⁊ aīa vegetatiua ⁊ ſenſitiua: q̄dā vo foꝛ ꝑ creationē a dō. ita ēt ⁊ i perfectionib⁹ accñtalib⁹: q̄ ſunt ṽtutes: q̄dā acq̄runt̄ ex actibus nr̄is: q̄dā ſūt ꝑ īfuſionē a deo. ¶ Cōtra h̄ arguit̄ ſic: qꝛ ſic̄ foꝛ̄ ſubales ſūt in po᷑ paſſiua mãe. ita ⁊ ṽtutes an̄q̄ gn̄ent̄ ſunt in po᷑ paſſiua aīe: ⁊ hoc accipiebat̄ ex dicto ridētis. ſꝫ foꝛ̄ ad q̄s ꝑ mō ē i po᷑: nō reducunt̄ in actuꝫ ope mãe. g̊ nec hitus q ſūt in po᷑ paſſiua aīe reducū t̄ in actū ope aīe: ſeu ꝑ oꝑationē aīe. ¶ Sꝫ dic̄. ꝙ nō eſt ſile: qꝛ aīa dicit actū: nō ſic mā. ¶ Cōtra h̄ argr̄. qꝛ lꝫ aīa ſit actus q̄tū ad eē ſubale. re᷑ tñ eē accidētalis ipſi⁹ nō hꝫ rōnē actus ſꝫ po᷑. ſꝫ mā ꝑ aliquaꝫ oꝑationē ſuā nō pōt eē cā alicui⁹ foꝛ̄ ſubalis cāte in ea: ꝑꝑ h̄ qḋ eſt po᷑ re᷑ eē ſubalis. g̊ nec aīa pt eē cā ṽtutis q̄ eſt accñs aīe ꝑ aliquā ſuā diſpōnē vl̄ oꝑationē: ꝑꝑ hoc ꝙ aīa eſt in po᷑ paſſiua re᷑ eē accñtalis ṽtutis. ¶ P̄. arguit̄ ad ꝓncip̄ ſic. ſic̄ gn̄at̄ in nob̄ ṽtus. ita ⁊ vitiuꝫ. ſed aliqḋ vitiū gn̄at̄ in nob̄ nō ex ope nr̄o. imo ex nō operi: ſic̄ ꝯuenit in pctō ōmiſſiōis. g̊ ⁊ ṽtus poterit gn̄ari in nobis nō ex ope nr̄o. ¶ P̄. ſic̄ ſe hꝫ itelligere incōplexū ad ſpēꝫ. ita itelligere cōplexū qḋ eſt cuꝫ diſcurſu ad ſciam. ſed ſpēs ꝓcedit oē itelligere incōplexū. g̊ ⁊ hit⁹ ſcie ꝓcedit oē itelligere diſcurſiuū: ſiue oē ſcire. ſed illḋ qḋ precedit aliqd nō pōt cāri ab eo. ergo ſcia nō poteſt cauſari ab aliquo vel per aliqḋ ſcire ſiue per frequentiam ſciēdi vl̄ diſcurrēdi. ¶ P̄. nulla res poteſt aſſueſcere in ꝯrū ei⁹ qḋ eſt ſibi a nā. ſed aīe ineſt ex cōplone corporis iclinatio: vel ad ꝯtinenter viuēdū: vel ad viuēdū lubrice. g̊ nō pōt aſſueſcere in cōtrariū iſtoꝝ: ⁊ ſi ſic aīa erit a nā ṽtuoſa vl̄ vicioſa: ⁊ nō ꝑ aſſuefactōeꝫ operū. ¶ Sꝫ dic̄. ꝙ licꝫ in appetitu ſenſitiuo ſit iclinatio ad bonū ſm qd. ſ. ad bonū ſenſus. in rōne tñ eſt iclinatio ad bonū ſimplr̄. ⁊ rō inclinat appetitū ſenſitiuū: ⁊ regulat inclinationē ei⁹. ſed tñ ſemꝑ manet in eo inclinatio nãlis. ¶ Cōtra. ſi in appetitu ſemꝑ eſſet inclinatio ad bonū ſenſus: quā inclinationē hꝫ a nā ⁊ nullā aliā: tūc nō generaret̄ ṽtus in appetitu ſenſitiuo: qꝛ ⁊ ſi in apppetitu ſenſitiuo eſt ṽt⁹ ſic̄ i ſubo: tūc iclinatio appetitus ſenſitiui erit in bonū ṽtutis: ⁊ ꝑ ꝯñs recedet ab iclinatiōe nãli. ſꝫ ṽtutes nō gn̄ari in appetitu ſenſitiuo eſt incōueniēs. g̊ icōueniēs eſt dic̄e: ꝙ appetitus ſenſitiuus recedat ab iclinatione nãli ꝑ aſſuefactionē opeꝝ ⁊ ꝙ nō inclinet̄ ex ſe in bonū ṽtutis: ad cuius oppoſitū hēbat iclinationē nãlē. ¶ P̄. illud qḋ reddit aliqḋ op⁹ bonū nō cāt̄ ab illo ope: ſꝫ magis ē cā ei⁹. ſꝫ ṽtus facit bonū hn̄tē: ⁊ opus eius bonū reddit. g̊ ṽtus eſt cā boni opis ⁊ eꝯ. ¶ P̄. ſicut ſe hn̄t pctā venialia ad pctā moꝛtalia. ita actus iperfecti q ſunt an̄ gn̄ōnē ṽtutis ad ipaꝫ ṽtutē: q̄ eſt hitus pfectus. ſꝫ ex plib⁹ venialibus non fit moꝛtale. g̊ nec ex plib⁹ actib⁹ iperfectis: q ſunt an̄ ṽtutē pōt gn̄ari habitus pfectus q eſt ṽtus. ¶ P̄. gn̄atio terminat̄ ad formā. ſꝫ foꝛ᷑ ois ṽtutis eſt charitas. g̊ generatio cuiuſlꝫ ṽtutis terminat̄ ad charitatē. ſꝫ gn̄atio vl̄ ꝑductio q̄ terminat̄ ad charitatē ē a ſolo deo: a quo ſolo pōt eſſe charitas. g̊ gn̄atio cuiuſlꝫ ṽtutis eſt a ſolo deo. nō g̊ ex opib⁹ nr̄is. ¶ P̄. ſm Aug. ꝙ nō eſt ex fide pctm̄ eſt: ſꝫ cū pctō ꝓcipue moꝛtale nō pōt ſtare ṽt⁹. g̊ qcqd eſt ſine fide nō eſt ṽtus. ſꝫ fides nō pōt hr̄i niſi a ſolo deo. ergo nec aliqua ṽtus pōt hr̄i niſi a ſolo deo: ⁊ ſic idē ꝙ ꝓus. ¶ P̄. ſi operās in eo ꝙ operans acq̄reret habitū: cū acq̄rēs habitū in eo ꝙ huius ſit motū: ⁊ operās in eo ꝙ huius ſit mouēs: ſequeret̄ ꝙ idē eſſet mouēs ⁊ motū. imo plus. vt vr̄ ſequeret̄ ꝙ mouēs ſm ꝙ mouēs eēt motū: qḋ eſt icōueniēs. ¶ Itē ſm p̄hm̄ foꝛma nō gn̄at̄: ſed habitus eſt foꝛma. g̊ nō gn̄at̄. ſꝫ illud qḋ nō gn̄at̄: nō gn̄at̄ ex actibus. g̊ ⁊c̄. ¶ P̄. illud qḋ nō poſſumus ſine deo cāt̄ in nobis a deo. ſed ſine deo nullū bonū poſſum⁹. iuxta illud. ſine me nihil poteſtis facere. g̊ ṽtus: ⁊ qcqd boni hēmus cāt̄ in nobis a deo. nō ergo ṽtus eſt ex actib⁹ nr̄is. ¶ P̄. ſi illud qḋ magis vr̄ in eſſe nō eſt in eſſe: nec illḋ qḋ minus. ſed magis vr̄ ꝙ aliqs ex ꝓpō actu poſſet acq̄rere cōtinētiā. q̄ eſt hitus iperfectus re᷑ ṽtutis q̄ ṽtutē: nec tñ aliqs ex ꝓpō actu pōt hr̄e ꝯtinētiā: qꝛ ſapiēs dicit nō poſſuꝫ eſſe cōtinēs: niſi deus det. g̊ multo minus pōt hō acq̄rere ṽtutes ex ꝓpꝛio actu. ¶ P̄. illud qḋ ē cā habit⁹: eſt cā act⁹ eliciti ab habitu. ſed actus ante habitum non pōt eſſe cauſa act⁹ eliciti ab habitu: qꝛ actus elicit⁹ ab habitu eſt ꝑfectioꝛ q̄ actus an̄ habitū: ⁊ iperfecti⁹ nō eſt cā pfectioris. g̊ actus ante habitū nō pōt eſſe cā habitus. ¶ Sed dic̄. ꝙ imo: qꝛ ꝓceſſus nãe ſemꝑ eſt ab iperfecto ad ꝑfectū. ¶ Cōtra. qꝛ illud hꝫ ṽitatē in ꝓceſſu nãe ſꝫ cāꝫ mãlē. nō aūt ſm cām efficientē: qꝛ cā efficiēs nobilioꝛ eſt ſuo effectu: ꝓceſſus aūt quo habitus gn̄at̄ ex actib⁹: ⁊ actus poſtea elicit̄ ab habitu eſt ſm genus cāe efficiētis. ergo actus ante habitū nō pōt eſſe cā act⁹ eliciti ab habitu. nec ꝑ ꝯñs ipſius habitus: qꝛ qcqd eſt cā cāe: eſt cā cāti. ¶ P̄. in eis q̄ dr̄nt ſpē vnū eſt nobilius alio. ſꝫ actus ⁊ habitus dr̄nt vel ſpē vel plus q̄ ſpē. g̊ vnū ē nobilius alio ſm totā ſuā ſpēꝫ. ſꝫ cā eſt ſemꝑ nobilioꝛ ſuo effectu. g̊ ſi actus eſt cā habitus actus ſm ſuā totā ſpēꝫ eſt nobilioꝛ habitu. ſꝫ ignobile nō pōt eē cā magis nobilis. g̊ habitus nō pōt eē cā eliciēs actū cōſilem ei: a q̄ gn̄āt̄: ⁊ ſi ſic: hitus nō gn̄at̄ ex actibus ſilibus eis quos elicit. ¶ P̄. nullus actus poteſt elici niſi aſſint ꝓn᷑ ſufficiētia ad eliciēdū illū actū. ſed hitis ſufficiētibus ꝓncipijs re᷑ alicuius actus nihil plus req̄rit̄ ad eliciendū illū actū. g̊ ſi aliqs actus elicit̄ anteq̄ acq̄rat̄ habit⁹ re᷑ illi⁹ vel ꝯſilis: nō req̄rit̄ habitus: ⁊ ſi ſic: ſeq̄t̄ ꝙ nō gn̄atur hitus ex ꝯſilibus actibus eis quos elicit: qꝛ re᷑ eoꝝ ex q̄bus gn̄at̄: ⁊ ꝯſiliū nō eſt neceſſarius: ⁊ ꝑ ꝯñs ſuperfluet̄. ¶ P̄. ꝓn᷑ actuū re᷑ alicuius ꝓducēdi nō eſt niſi foꝛ᷑. ſed oꝑatio nō eſt foꝛma vt vr̄. g̊ oꝑatio ſiue act⁹ q eſt oꝑatio nō eſt ꝓn᷑ ꝓductiuū habitus: vel cuiuſlibꝫ ⁊ per ꝯñs non generat̄ habitus ex actibus.

In contrariū eſt. qꝛ ſm btm̄ Dyoniſiuꝫ bonū eſt potētius quā malū. ſꝫ ex malis actibus generāt̄ vicia. ergo multo plus ex actibus bonis generantur virtutes.

Reſpondeo ad euidētiā maioreꝫ iſtius q̄ōnis intēdo tria per ordinē oſtendere. ¶ Primū eſt ꝙ ṽtutes ad quas pōt homo pertingere ex ꝓncipijs naturalibus: de q̄bus ad nūc hic ē mentio acquirunt̄ ex actibus nr̄is. ¶ Scḋo oſtendā q̄uo acq̄runt̄ per actus nr̄os. ¶ Tertio q̄uo ṽtutes: ⁊ ex q̄ actu cauſent̄. ¶ Ad primū oſtēdēdū pono talē rōnē. ꝓductio illius eſt: cuius nos ſumus cauſa effectiua ꝑ aliqḋ ꝓncipiū actiuū exiſtens in nobis: ſicut po᷑ nr̄a actiua: ⁊ ꝙ in nobis acquirit̄ ſicut in ſubo eſt opus ſiue oꝑatio nr̄a ⁊ ſicut agentis ⁊ pacientis. ſed predicte ṽtutes ſunt huiuſmōi. ergo ꝓductio taliū virtutuꝫ eſt actus noſter ſiue oꝑatio noſtra: ⁊ vt agentis ⁊ patientis: ⁊ per conſequens generant̄ ex actu noſtro. maioꝛ patet. quia productio effectus eſt opus: ⁊ actus cauſe effectiue vt agētis: ⁊ ſimilr̄ quātum ad alterum patet: ꝙ generatio alicuius forme in aliquo ſubō eſt actus illius ſubiecti vt patientis. minorem ꝓbo: qꝛ ois ṽtus humana eſt cāta in intellectu vel in appetitu ab itellectu practico recto

ĩn actu facto.ſed oĩs habitus factus in intellectu ſaltẽ quantũ ad habitus cõplexoꝝ cauſat̃ in nobis per nr̃m ĩtellectũ agentẽ mediate vel imediate:ꝛ in nobis quã tũ ad ĩtellm̃ poſſem.ergo oĩs virtus humana poſſibi lis haberi ex nãlibus cauſat̃ in nobis ꝛ a nobis:ꝛ ꝑ cõ ſequẽs huius virtutis ſumus cauſa effectiua:ꝛ ſubm̃ ſ3 aliquid nr̃3. Utrãq3 huius ſylli ad hoc ꝓbo.ꝛ ṗmo pñ mã:qꝛ virtus eſt que opus bonum ꝛ perfectuz reddit. ſed perfectio eſt bonitas hoĩs in eo ꝙ eſt viuere ꝛ ope rari ſm̃ rectam rõne3.ergo opꝫ ꝙ virtus hoĩs ſit habi tus intellectꝰ recti ſpeculatiui vel practici:vel ſit habi tus appetitiue inquantũ obedit rõni recte mouenti ad bonũ rationis.Scd̃3 etiã ꝓbo:qꝛ aĩa cõſiderat̃ quãtu3 ad ṽtutes ſic̃ tabula raſa:nec hab3 aliquid niſi intelle ctũ agentẽ ꝛ poſſem quantũ ad ea que ſunt in ſola anĩ ma:qcq̃d eñ cauſat̃ ĩ ĩtellectu poſſibili cauſat̃ ab ĩtel lectu agente mediate vel imediate:quia res ſenſibiles nõ ſunt ſufficientes mouere intellectũ poſſibilẽ abſq3 adiutorio intellectus agentis:ꝛ etiã res ſenſibiles non mouent niſi mediante fantaſmate:qđ eſt aliq̃d nr̃m. ergo oĩs habitus qui cauſat̃ in intellectu poſſi cãt̃ a nob̃ per aliq̃d nr̃m:qꝛ per nr̃m ĩtellectũ agentẽ:ꝛ precipue quantũ ad habitũ complexoꝝ:ꝛ ſic ꝓbata eſt vtraq3. ¶ Dico autẽ precipue quantũ ad habitũ ꝯplexoꝝ:qꝛ forte in gñõne ſpẽi intelligibilis nõ ꝓprie mouemus nos.ſed magis ꝓpe mouemur a cõſeruante intellectũ agentẽ ꝛ cauſante fantaſmata.lic3 in nobis ſit ṗncipiũ actiuũ:ſicut lic3 in graui ſit ṗnm̃ actiuũ reſpectu ſui mo tus:non tñ dr̃ ꝓprie ſe mouere:ſed moueri a generãte. ſed poſtq̃ hõ factus eſt ĩ actu ĩtelligibili ꝑ voꝭ cõpla centẽ in actu ĩtelligibili ṗt mouere ſe ad frequẽtiã actꝰ ꝛ gñare in ſe habitũ quẽcũq3:quicq̃d ſit de hoc:tñ ſem per eſt veru3. quia oĩs habitus virtuoſus ſiue ſit ſpẽs: ſiue aliud:loquẽdo de ṽtute humana poſſi acq̃ri ex ꝓ pryo nãlibus:gñat̃ ex aliq̃ poᵃ nr̃a actiua.ſ.ab intelle ctu agẽte mediate vel imediate. ¶ Quãtũ ad ſcd̃m.ſ. quõ virtutes ṗdicte generẽt̃ ex actibus nr̃is:ſciendũ ẽ. qđ aliq̃d dr̃ fieri per aliud tripl̃r quãtũ ad ṗſens ꝑtinet. Primo mõ ſicut per ṗnm̃ actiuũ:ſicut aq̃ calefit ꝑ calo rẽ ignis calefacientis aquã. ¶ Scd̃o ſic̃ per ṗnm̃ paſſi uũ:ſicut ſi diceret̃ cera figurari per quãtitatẽ vel mol liciẽ. ¶ Tertio mõ per ipſa3 actionẽ:vt ſi diceret̃ aq̃ calefieri per calefactionẽ. Modo dico ꝙ ṽtutes vel q̃ cũq3 habitus nõ generant̃ per actus intelligẽdi q̃ ſunt apprehẽdere aſſentire vel diſſentire:ſicut per actione3 qua ꝓducit̃ modo quo aq̃ dr̃ calefieri ꝑ calefactionẽ: nec ſicut per ṗncipiũ paſſiuũ.ſed ſicut ꝑ ṗnm̃ actiuu3. ¶ Primũ pꝫ faciliter.ſi põat̃ ꝙ actio ꝛ paſſio ſint idẽ re cũ forma que acq̃rit̃ per actionẽ:qꝛ habitus nõ eſt opatio ĩtelligendi:que eſt apprehendere aſſentire vel diſſentire:qꝛ tũc manẽte habitu hõ ſemꝑ eſſet cũ actu intelligẽdi:qđ eſt falſu3. Si aũt ponat̃ ꝙ actio differt re a forma acq̃ſita per motũ:adhuc põt idẽ ꝓbari ſic: qꝛ ipoſſe eſſet ponere actionẽ aliquã ab aliq̃ forma ꝓ duci:ſic̃ per actionẽ ad ipſa3 terminatã:q̃n oporteat ſi lam formã intendi vel produci:ſicut impoſſe eſt actio nẽ eſſe calefactiõis:q̃n oporteat calorẽ ſimpl̃r fieri:vel fieri magis intenſu3.ſed in habẽte perfectas virtutes cõuenit intelligere abſq3 aliquo iſtoꝝ.ergo ꝛc̃. ¶ Ide3 oſtendo ſic:qꝛ impoſſe eſt quacũq3 virtute fieri calore3 niſi per calefactionẽ.ſ3 poſſe eſt aliquos habitus gene rari abſq3 aliquo actu intelligendi:ſicut patet de ṽtute infuſa que eſt fides .ergo actus intelligendi non ſic ſe hab3 ad habitũ generatũ intellectũ:ſicut calefactio ad calorẽ.nec per ꝯñs habitus intellectiuus generat̃ per actũ intelligẽdi ſicut per actionẽ:que ſit generatio eiꝰ. ꝛ idẽ dico de habitibus quantũ ad hoc. Sed pꝫ qꝛ oĩs habitus ĩtellectiuus generat̃ ĩ intellectu poſſibili:ꝛ vir tutes in ipſo appetitu:ꝛ iõ ĩtellꝰ poſſis ꝛ appetitus ꝛ nõ actus eoꝝ ſunt ṗncipia paſſiua ꝑ modũ ſubiti reſpectu virtutũ ĩtellectualiũ ꝛ moraliũ:nec ṗt etiã dici ꝙ actꝰ ĩtelligẽdi:nec ſeq̃t̃ ꝙ actus appetẽdi ſint diſpõnes paſ ſiue ſubiectoꝝ reſpectu taliũ virtutu3.ſicut mollicies diſponit cerã reſpectu impreſſiõis figure:cũ actus ſint magis actuales quã habitus virtutũ. ¶ Tertiũ etia3 patet.ſ.ꝙ actus ĩtelligẽdi ſint ṗncipia actiua reſpectu generationis habituũ cõplexoꝝ.qꝛ intellectus non eſt natus cauſare aliq̃d in ĩtellectu poſſi imediate niſi ſpe ciẽ ſm̃ illos qui ponũt ſpẽs. Primũ aũt ꝙ natũ eſt eli ci a ſpẽ eſt actus ĩtelligendi.Et iõ opꝫ ꝙ ab intellectu agente imediate:ꝛ a ſpẽ mediante actu ĩtelligẽdi con fuſo generet̃ habitus cõplexoꝝ.Si aũt nõ ponat̃ ſpẽs adhuc idẽ ſequet̃:qꝛ primũ ꝙ natũ eſt cãri ab intelle ctu agente in intellectu poſſi mouens vna cũ fantaſma te eſt actus apprehendendi ſimplicia:niſi ponant̃ ſpẽs. ꝛ ideo q̃cq̃d aliud ab intellectu apprehẽdẽdi ſimplicia predicta cauſat̃ ab intellectu agente in intellectu poſſi generat̃ ab eo mediãte actu ĩtelligendi ſimplicia:ꝛ per ꝯñs ſunt ṗncipiũ actiuũ reſpectu oĩu3 alioꝝ:que ſequũ tur predictã apprehenſionẽ. Idẽ dico de actu appeten di reſpectu habitus exiſtentis in appetitu quo ad ṗma appetibilia:vt magis patebit in ſequẽti articulo.Si aũt ponat̃ ſpẽs eſſe in ĩtellectu poſſi:cauſabit̃ ab intellectu agente vna cũ fantaſmate:nõ aũt ab aliquo actu intel ligendi. ¶ Si aũt queratur:q̃d eſt illud per qđ ſicut per actionẽ terminatã ad ipſam ꝓducit̃ virtus:ſiue habi tus virtuoſus:dicẽdum:ꝙ cõiter h̃ actio nõ eſt noĩata. ſed põt dici virtueſcõ:ſicut dr̃ ṽtutis productio:caloris ca lefactio:lic3 eñ intelligereꝰ ſit quidam actus ꝛ queda3 opatio intellꝰ.tñ nõ eſt generatio ipſius habitus ĩtelle ctu:ſicut l3 deſcenſus lapidis ſuꝑ poculũ terreũ ſit q̃dã motio.nõ tñ eſt fractio pocli:imo ꝑtinet ad ṗnm̃ actiuũ fractionis. ¶ Quantũ aũt ad tertiũ ſciendũ:qđ ſm̃ po nentes ſpẽs in opatione ĩtellectus eſt talis proceſſus. Primo fit ſpẽs in intellectu poſſi ṽtute ĩtellectus agen tis ꝛ fantaſmatis vna cũ intellectu agente mouentis. deinde ex tali ſpecie ſequit̃ apprehenſio ſimplex ꝛ cõ fuſa:ꝛ poſtea pluribus ſic apprehenſis ſequit̃ compoſi tio ꝛ diuiſio que ſignat̃ per affirmationẽ ꝛ negationẽ:ꝛ talia diſtiguunt̃.nã quedã ſunt que ſtati3 ꝛ per ſe ſunt nota:ꝛ eis abſq3 ĩquiſitiõe ꝛ diſcurſu lumine ĩtellꝰ agẽ tis nota ſũt:ꝛ talia dr̃r ṗnᵃ:ꝛ hitꝰ taliũ dr̃r hitus ṗnoꝝ. Alia võ ſunt q̃bus nõ ſtati3 aſſentit ĩtellꝰ vel diſſentit ſed poſtq̃ appet ſibi ea ſeq ad ṗma ṗnᵃ ṗdicta vel eis repugnare:ꝛ habitus taliũ dr̃ habitus ꝯnũ:ꝛ dr̃ ſcia:q̃ vlterius diuidit̃ in diuerſos habitus ſm̃ diuerſas mãs.ſ. in ſapia3 prudentiã ꝛ artẽ. In iſtis duobus gñibus ha bituũ cõſiſtit oĩs virtus intellectualis.nã lic3 q̃nq3 di ſtinguat̃ ſcia ꝯ ſapia3 reſtringẽdo ſciam ad cõſidera tionẽ cãꝝ ĩferioꝝ.ſcia tñ ꝓut gñalr̃ accipit̃ pro habitu ꝯcloniũ nõ diſtinguit̃ ꝯ ſapia3.ſed eſt genus ad eam:ꝛ ſic loq̃mur nunc de ea. ¶ Tunc his ṗmiſſis:dico ꝙ ſi poneret̃ hitus in ĩtellectu vt diſpõ paſſiua:per quã fa ciliter reciperet actũ ĩtelligẽdi ab aliquo alio mouẽte: eſſet tũc facile ſuſtinere ꝙ ṽtutes intellectuales gña rent̃ ex actibus ſilibus ſpẽ eis:q̃ poſt gñatiões virtutũ eis attribuunt̃:qꝛ quanto frequẽtius reducit̃ aliqua po tentia in actũ tanto magis reddit̃ diſpoſita ad recipiẽ dũ cõſimilẽ actũ facil̃r.ſed ſi predicte virtutes ponun tur vt q̃buſdã vr̃ eſſe ṗncipia actiua reſpectu actuum ſuoꝝ

ſuoꝝ:tūc licȝ per actus ꝟtutū ſequētes poſſit ipſa ꝟtus magis ac magis in ſubiecto firmari ac perfici inquātū exercēdo tales actus ordinanꝰ fantaſmata:que ordinata poſtea mouēt intellectū ad perfectius apprehendēdū:tūc nō vꝭ ꝙ ꝑ ſiles actus actibus ꝗ eliciunꝰ a ꝟtutibus ꝑ gñenꝰ ⁊ iprimaꝰ eēntia ꝟtutis qꝛ in cauſis equocis:ſicꝫ lumē ē cā caloris:calor cā raritatis nō vꝭ ꝙ poſſit eſſe reciprocatio ſaltē in eodeȝ ſubō nō corrupto.ita.ſ. ꝙ calor ꝗ eſt in aq̄ poſſit cauſare in ea lumen vel raritas calorē:ſicut eꝯ.⁊ qꝛ habitus eſt cā equoca reſpectu actus:qꝛ nō eſt eiuſdē ſpēi cū eo:nō vꝭ ꝙ ſi hitus natus eſt effectiue elicere actus:ſicut lumen calorem:ꝙ eꝯ. actus cōſilis cauſet ipſaȝ habitus eſſentiā qn̄ p̄mo ipo niꝰ ſubō.Et iō ſm̄ iſtā viā iſte erit ꝓceſſus in gn̄ōne habituū itellectualiū:ꝙ p̄ fiet ſpēs in itellectu poſſi ab intellectu agēte:⁊ a ſpē mediāte apprehēſione cōfuſa generabiꝰ habitus p̄ncipioꝝ:⁊ vlterius ab oībus his mediante aſſenſu p̄moꝝ p̄ncipioꝝ gn̄abiꝰ habitus ꝯnuȝ. Ita ꝙ aſcendēdo ex pte cāꝝ erit ſtatus in itellectu agēte:ꝓcedēdo aūt ad habitus cāto ꝗtū ad intellm̄ erit ſtatus in ſciā.⁊ iſta via vltima vꝭ ꝓbabilior:qꝛ phōs 8° phyſicoꝝ dicit:ꝙ ſciā ſe habȝ ad ſcire ſicut grauitas ad motū.reſpectu cuius grauitas nō pōt pōi pn̄m paſſiuū ſed actiuū:⁊ hoc ſupponimus ad nūc. ¶ Quātū vero ad volūtatē vꝭ mihi ꝙ reꝰ p̄nꝰ appetibilium:ſicut eſt bonū in cōi:vel felicitas nō indiget habitu:ſed paſſiue tātū ſe hȝ reſpectu taliū ꝗtū ad determinationē actus: reſpectu autem alioꝝ ad quē volūtas facta in actu tali ſe mouet mediāte ꝯſilio:ſicut qn̄ vult ſe tēperare a delectatiōibus carnis:qꝛ eſt honeſtū vel aliqd tale generaꝰ in ea habitus:⁊ iſte habitus cōſtat ꝙ ſit in ea actiue ab appetibili:vel ab actu appetendi prima appetibilia mediāte actu rōnis. ¶ Sed vtrū fiant tales hitus ab actibus ſilibꝰ eis ꝗ eliciunꝰ ab eis vt generātis:aut nō. Dico ꝙ ſi p̄dicti habitꝰ actiue ſe hēant reꝰ dictoꝝ actuū ⁊ imediate eos eliciunt.idē dico ꝙ dixi de gn̄ōne habituū itellectualiū.Si aūt ſint paſſiui reꝰ dictoꝝ actuȝ p̄ncipiȝ:ſilr̄ dico ſicꝫ de itellectu:ꝙ ſi ita ē:pōt gn̄ari ab actibus ſilibus eis ꝗ eliciūt.Si aūt illi hitus moueant volūtatē inquātū faciūt appetere bonuȝ vel apparere cū ipm̄ appetitū eſſe bn̄ diſpoſitū ad patiēdū faciat apparere appetibile reſpectu cuius eſt bn̄ diſpoſitū eē bonū habitus:ſic mouens poteſt generari a ſimili actu ei quē elicit predicto mō:⁊ pōt ſatis eſſe ꝓbabile:⁊ idem dico de habitu appetitus ſenſitiui:qui cāꝰ in eo a rōne ⁊ volūtate p̄parante ⁊ mouēte.ſ.ꝙ ſi ſit diſpoſitio paſſiua reſpectu actus ꝓprȝ:cāhiꝰ ab actu ꝓprio imediate vna cū volūtate ⁊ rōne.Si aūt eſſet pn̄m actiuū imediate eliciēs nō cauſareꝰ ab actu ꝯſilī ſuo ꝓprio actui quē elicit:ſed a volūtate ⁊ rōne mediātibus actibus volūtatis ⁊ rōnis.Et ſic pȝ ꝗ hitus ex quo actu:⁊ ex quo p̄ncipio actiuo gn̄aꝰ. ¶ Si aūt aliqs q̄rat q̄re intellectꝰ reſpectu p̄nꝰ itelligibiliū ab eo reqrit habitū additū pluſq̄ volūtas:qō vꝭ ſupponi in p̄dictis. ¶ Quātū ad nūc pōt dici ꝙ h̄ iō eſt:qꝛ res exteriores:vel fantaſmata nō ſunt ita ꝓportionata ad mouēdū itellm̄ ad aliqd itelligēdū ſicut itellꝰ factus in actu eſt ꝓportionatus ad mouēdū volūtatē. Aliē ēt cāe ſunt q̄s nūc ꝑtermitto pp̄ ꝓlixitatē euitādā. ¶ Ad p̄mū dōm:ꝙ illud verbū.ſ.ꝙ habitus cōparaꝰ ad actū ſicut p̄mū ad ſcdȝ hȝ ꝟitatē de actu elicito ab habitu:nō de actu qui antecedit habituȝ gcūq̄ ſit ille habitus. ¶ Ad ſcdm̄ dōm:ꝙ ſm̄ negantes ſpēs nō eſt incōueniēs itellectū polēm exire a p̄ncipio in actū intelligēdi abſq̄ aliquo habitu ꝗ ſit vel ſpēs vel aliud:niſi qs vocet habitū intellectū agentē ꝗ ꝓp̄e eſt potētia. Scdm̄ aūt alios dōm: ꝙ licȝ nullus actus itelligēdi ꝓcedat a ſola potētia intellectus abſq̄ habitu addito:tn̄ eſt aliqs actus intellectus ꝗ nō eſt actus intelligēdi ꝗ ꝓcedit a ſola potētia itellꝰ agentis actiue:⁊ recipit in potētia nuda itellectꝰ poſſibilis paſſiue.ſ.generatio ſpēi itelligibilis ꝗ eſt actꝰ p̄nius habitus itellꝰ:⁊ ibi eſt ſtatꝰ. ¶ Et ꝑ hoc pȝ ſolō ad tertiū ꝙ nō pono aliquē habitū in intellectu ꝗ non ſit acqſitus.ſed bene poſſuȝ ponere p̄nm actiuū nō acqſituȝ ꝙ p̄nm nō eſt habitus:ſed potētia in qua ē ſtatus: licȝ large dicaꝰ lumē itellꝰ agētis habitus. ¶ Ad 4m dōm:ꝙ verbū phī quo dicit ꝙ ſiles habitus gn̄ānꝰ ex ſilibus actibus:vel itelligiꝰ quo ad radicationē habitꝰ vt ſupra expoſitū eſt:nō aūt quantū ad p̄mā ip̄reſſionē ſue eēntie ipſi intellectui:vel aliq poꝰ:vel intelligiꝰ ſm̄ genus cāe finalis inquātū hō mouēdo ſe ad actū intelligēdi vel cōſiderādi acquirit habitū:quo ꝓmptē cōſideret:h̄ aūt nūc nō loqmur de cā finali.ſ.de cā efficiēte. ¶ Ad 5m dōȝ:ꝙ dato ꝙ ex habitu p̄ncipioꝝ mediāte actu itelligēdi p̄ma p̄ncipia poſſet elici actus ſciēdi abſq̄ habitu ſciē:tamē nō pȝ ꝓmpte elici abſq̄ tali habitu:⁊ iō predicta hypoteſi poſita:adhuc ē neceſſarius hitus ſciē ad ꝓmpte exeundū in actu ſciēdi:vl̄ dato ꝙ abſq̄ eo qō eſt realr̄ habitus ſciē nō poſſit hō exire in actū apprehendēdi:tamē anteq̄ hēat rōnē habitus ꝗ eſt diſpō firmata pōt exire in actu ſciēdi:⁊ quātū ad h̄ ꝙ īmaneat ⁊ firmeꝰ reqrit frequentatio actus. ¶ Ad ſextū dōm:ꝙ acqrēs habitū actiue vt acqrere nō tn̄ ſic recipe.ſed habitū quē recipit cāre:ꝙ acqrēs ſic actiue in eo ꝙ actiue ſicut acqrit nō recipit:ſed emittit:eo modo quo agens emittit:⁊ ideo agens ⁊ operans eo mō quo operās pōt ſic acqrere quātū ad illō qō actiue importaꝰ in acqrere:q̄tū vero ad illud qō paſſiue importaꝰ in acqrere qō eſt recipe:ſic agens in eo ꝗ agēs non acqrit:ſed in eo ꝗ patiens.⁊ iō acqrere habitū conuenit ei:ꝙ vtroq̄ mō ſe habȝ.ſ.⁊ actiue ⁊ paſſiue:tn̄ ſȝ diuerſa. ¶ Et ꝑ hoc pȝ ſolō ad 7m qꝛ nō eſt ꝯ̄ iſtaȝ ſolōnē:tn̄ pōt dici:ꝙ pati eſt opatio patiētis in eo ꝙ hꝰ:⁊ ꝙ ꝑ talē opationē pōt acqri habitus ſaltē paſſiue. ¶ Ad 8m dōm:ꝙ illa rō nō cōcludit totuȝ ꝓpoſitū:qꝛ ex ſimilitudine eoꝝ:q̄ inueniunꝰ in p̄ma mā reſpectu formaꝝ ſubaliū nō pōt cōcludi:niſi ꝙ aīa ſe hȝ ad habitus virtuoſos paſſiue:⁊ ꝙ ab aliquo agēte nāli nō poſſit reduci in actū:nō aūt ꝙ ipſa poſſit ſe reducere. ¶ Ad nonū qꝛ eſt aliquo modo p̄ncipale dōm:ꝙ licȝ aīa ſm̄ intellectū poſſȝ ſit potētia reſpectu accidētis:qō eſt virtus: ⁊ ſimiliter ſm̄ potentiā appetitiuam:nihilominus ſm̄ intellectum agentem eſt in actu in eſſe actuali:qō eſt principiū actiuuȝ reſpectu illius accidentis:qō eſt ꝟtus ¶ Ad decimū dicendū:ꝙ licȝ viciū ommiſſiōis cauſatur in nobis ōmittēdo actuȝ volitū ſiue adhibiꝰ quē ſcȝ deberemꝰ velle.tn̄ cauſaꝰ in nob etiā exercēdo actū volendi:vt dicunt quidam:vel dicendū:ꝙ vitiuȝ ommiſſionis non eſt viciū ꝙ ſit habitus vicioſus.ſed eſt viciū prout viciū vel peccatū diciꝰ offenſa:quā q̄libet ommiſſio vel cōmiſſio culpabilis relinquit in aīa:vn̄ argūm nō eſt ad ꝓpom:qꝛ equiuocat viciū. ¶ Ad vndecimū dicendū:ꝙ maior eſt vera.ſ.ꝙ habitus ſciē quātū ad id qō eſt p̄cedit actum ſciendi.ſed nō ſub ratione habitus:qui eſt diſpoſitio firmata:vl̄ pōt dici:ꝙ nō eſt ſimile de ſpē reſpectu ſimplicis intelligētie:⁊ de ſciā reſpectu actus ſciendi cōcluſionē:qꝛ ante p̄mū p̄nm nulla actio pōt eſſe.ſed ſine ſcdarus p̄ncipȝs pōt eſſe:licet nō ita bn̄ nō poſſit eſſe.ſciendū tn̄ ꝙ ego non pono ſpecies p̄mū p̄nm ſimplr̄ reſpectu intellꝰ:ſed tn̄ in gn̄ōne

Nota ꝙ aliqs actꝰ itelligēdi ꝓcedat a ſola poꝰ nuda ipſius itellꝰ.

babitus additi ad potentiā:q2 itellectus agēs eſt pōt.
¶ Ad duodecimū dōm: ꝙ nulla res pōt aſſueſcere cō
tra nālem iclinationē:que neċio ſequit̄ ex nā niſi vio/
lēter ipellat̄: ſicut graue dicit̄ hr̄e iclinationē deorſuȝ.
talē aūt iclinationē nālem nō habȝ aīa ex cōplexione
corporis:ꝛ quantū ad appetitū ſenſitiuū:q2 appetitus
ſenſitiuus nō ſolū eſt natus ſequi cōplexionē corporis:
ſiue iclinatiōeȝ ad quā iclinat cōplexio corpalis. imo
ſequit̄ inclinationē rōnis: vel per modū redundantie:
inquātū magnū gandiū voluntatis redundat in appe/
titū ſenſitiuū: vel per electionē inquantuȝ rō ponit in
imaginātem aliqua terribilia:que horreſcit appetitus
ſenſitiuus: vt ſequeſtrat̄ ab his ad que inclinat cōple/
xionē corporis. ꝛ ideo pōt fieri in appetitu ſenſitiuo ali
qua impreſſio ſm quā pmpte ſequat̄ id ad qḋ iclinat
ipſa ratio. vocando aūt inclinationē nālē id ad qḋ in/
clinat nā. nō tn̄ neċio licȝ ſit magis pna ad illud q̄tū
ad oppoſitū. bene tn̄ pōt aliquis aſſueſcere cōtra taleȝ
inclinationē. Per hoc pȝ ad 13ᵐ q2 nō vadit cōtra iſtā
ſolōnē. ¶ Ad 14ᵐ dōm: ꝙ virtus redit bonū illud bo/
nū opus qḋ elicit:nec ex tali opere generat̄. ſed ex alio
pcedente ipſam ꝙ ipſe non facit bonū. ¶ Ad 15ᵐ dōȝ:
ꝙ actus peccati venialis q ſunt impfecti in genere vi/
tij ſic habent p ſe ordinem ad cauſandū peccatū mor/
tale: ſicut actus imperfecti qui ſunt ante virtutē ſe hn̄t
ad generādū vtutē: q2 peccata venialia:que ſunt ex ſur
reptione abſq3 delibatione ꝛ pleno cōſenſu nō pcedūt
ex electione ſequente deliberationē: ex qua ſolū proue/
nit pctm̄ mortale. pctā āt vēialia q̄ ſūt vēialia. ex gn̄e ſu
ei ſunt cōtra ea que ſunt ad finē. pctm̄ aūt mortale eſt
deordiatio ab ipſo fine: ppter qḋ nec iſta venialia: nec
alia hn̄t ordinē p ſe ad cauſandū peccatū mortale. ſed
actus quibus generant̄ vtutes pcedunt ex pncipijs q̄
per ſe habēt ordinē ad cauſandū virtutes. puta a lumi
ne intellectus agentis: ꝛ a cognitione pmoꝝ pncipioꝝ.
ꝛ ideo minor eſt falſa. poſſet ēt dici ad minorē ꝙ plu/
ra peccata venialia nō pn̄t facere vnuȝ mortale: ſic vt
plura venialia equipolleant vni mortali. tamen plura
venialia pn̄t generare aliquē habitū ſiue diſpoſitionē
quare homo poſſet de facili inclinari ad peccatū mor
tale: ꝛ ſicut etiā actus qui ſunt ante gn̄ōnem vtutis ſūt
cauſa alicuius diſpōnis q̄ homo pmpte exeat in opus
vtutis: ꝛ talis diſpoſitio firmata eſt virtus ipſa. ¶ Ad
16ᵐ dōm: ꝙ charitas nō eſt forma virtutū politicarū
ꝛ acquiſitarū de quibus loqmur: ꝛ ideo maior eſt fal/
ſa quantū ad dictas virtutes. ad minorē etiā pōt dici:
ꝙ gn̄atio alicuius vtutis terminat̄ ad formā: q̄ eſt ipſa
virtus: ſic aūt nō eſt charitas forma aliarū virtutū. ſȝ
dicit̄ forma eaꝝ q̄ſi effectiue: inquantū iportat actus
aliarū virtutuȝ: ꝛ ponit modum ſuū circa actum vni/
uſcuiuſq3 virtutis. ad vlēm aūt formā vtutis non opȝ
gn̄ationē vtutis terminari. ¶ Ad 17ᵐ dōm: ꝙ bene cū
peccato mortali ſtat vtus acquiſita: de qua h̄ loqmur
ꝙ aūt dr̄ ꝙ illud qḋ eſt ſine fide eſt peccatū: itelligēdū
eſt vel cōicatiue: q2 eſt cū pctō ſolū infidelitatis: vl̄ eſt
itelligēdū quātū ad illa que pcedūt ex ade°° ipſius infi
delitatis. nō aūt eſt itelligēdū quo ad hoc ꝙ oēs actus
illoꝝ qui nō hn̄t fidē ſint pctā. ¶ Ad 18ᵐ dōȝ: ꝙ ſic ad
ſextū dictū eſt: ꝙ. ſ. acgrēs hitū actiue in eo ꝙ ſic acq/
rēs eſt operās ꝛ mouēs. ſed acgrēs ſm illud qḋ paſſiue
ſibi iportat̄ conuenit alicui in eo ꝙ motū. ꝛ iō nō ſeqt̄
ꝙ ſm idē ſit mouens ꝛ motū. ¶ Ad 19ᵐ dōm: qḋ licet
forma pn̄ᶜ: ꝛ p nō gn̄et̄. ſed cōpoſitū: tn̄ ex cōſequenti
ſibi cōuenit gn̄ari: ꝛ ſic vtus dr̄ gn̄ari. ¶ Ad 20ᵐ dōm:
ꝙ nō opȝ ꝙ illud qḋ nō poſſumꝰ ſine deo ꝙ fiat in no

bis a ſolo dō: q2 nihil poſſumꝰ ſine deo: ꝛ tn̄ ſūt q̄dā i no
bis a deo mediātibꝰ actibꝰ nr̄is: ꝛ de nūero iſtoꝝ ſunt
vtutes acgſite: ꝛ p h̄ pȝ ad 21ᵐ. ¶ Ad 22ᵐ dōm: ꝙ ali/
qd pōt eē impfectū cā alicuiꝰ qḋ eſt pfectiꝰ in vtute ali
cuiꝰ alteriꝰ qḋ eſt pfectiꝰ vtroq3: ꝛ ſic nō phibet actuȝ
iperfectū: q eſt an̄ vtutē eē cām actus pfecti q elicitur
a vtute mediāte virtute cāta ex actu impfecto. ¶ Alij
dicūt: qḋ lȝ actus an̄ gn̄ōnē vtutis ſint minus pfecti q̄
actus eliciti a vtute q̄tū ad pmptitudinē opandi q̄ ꝓ/
uenit ex diſpōne opantis: tn̄ ſunt eque pfecti quātū ad
ſpeȝ ꝛ nobilitatē ſpecificā opatiōis vl̄ actꝰ. ſȝ pn̄a ſolo
vr̄ melior: q2 dato ꝙ vtriq3 actus ſint euſdē ſpēi: vt ip
ſi ponūt: actus tn̄ poſt habitū acgſitū ſunt magis inte/
ſi. ſicut ille q hȝ habitū ſcie clariꝰ videt q̄ ille q incipit
acqrere. ꝛ iō ibi eſt aliq̄ pfectio p maiorē promptitudi
nē in agendo. Et per hoc ꝙ dictū eſt pȝ ad rōnē ſequē/
tē: q2 nō eſt ꝯ rōnē iſtā. ¶ Ad 23ᵐ dōm ꝙ pȝ ſolo ſuſti
nēdo ꝙ hitꝰ nō gn̄at̄ effectiue ex ſilibꝰ actibꝰ. ſȝ ꝙ po/
ſteriores actꝰ gn̄ent̄ ex actibus poꝝ habituū ſicut fuit
ſupra expoſitū. Si etiā poneret̄ ꝙ habitus faceret ad
eliciendū actū tn̄ paſſiue: facile eſſet tūc rn̄dere dicen
do ꝙ actus eſt ſimplr̄ nobilior hitu: ꝛ eſt cā eiꝰ ſm genꝰ
cāe efficiētis: ꝛ tn̄ bn̄ ſtat ꝙ hitus ſit aliquo mō cā actꝰ
ſm genus cāe m̄alis: ſm aūt illos q ponūt ꝙ habitus
actiue eliciūt actus: ꝛ ꝙ gn̄ānt̄ ex ſilibus actibus poſſȝ
dici ꝙ habitus nō facit ſimplr̄ poſſe in actuȝ. ſed poſſe
facilr̄: actus aūt ſimplr̄ ſm ſuā rōnē ſpecificā nobilior
eſt hitu: lȝ habitus cōparet̄ ei ad ſiles actus eliciēdos
etiā actiue. ¶ Ad 24ᵐ dōm: ſicut ad 5ᵐ. ¶ Ad 25ᵐ di
cendū: ꝙ actus itelligēdi ꝛ volēdi ſunt forme qdē exi/
ſtentes in genere qualitatis: lȝ ſignificēt̄ per modū ver
bi: ſicut lucere ſignificat formā: que eſt lux per moduȝ
verbi: vel dato ꝙ nō eſſet ſicut forma pōt dici qḋ lȝ in
omni actione oporteat ad aliqḋ pn̄ᵐ agendi deuenire
ꝙ ſit forma: tamē poſito tali principio pōt aliq̄ opatio
ab eo pcedēs eſſe cā actiua alicuius habitus: vel alicu
ius alterius rei: ſic motꝰ lapidis deorſuȝ ē cā fractionis
poculi ſup quē cadit. ¶ Argᵐ icōtrariū ꝯcedo. Q. III.

TErtio querit̄ vtrū ſit aliqua vtus
moralis infuſa. ꝛ arguit̄ ꝙ
nō. q2 ſi eſſet aliq̄ virtus morlis infuſa
infunderet̄ cū charitate. ſed vtutes mo
rales nō ifundunt̄ cū charitate. q̄ ꝛc. p
batio minoris. q2 q infundit̄ cum cha
ritate hr̄ ab omni habēte charitatē. ſed
virtutes morales nō habent̄ ab omni habente chari/
tatē: q2 ſi ita eſſet ois habens charitatē abſq3 difficulta
te ꝛ delectabiliter exiret in opera virtutū moraliuȝ: qḋ
falſum eſt: q2 nouiter cōuerſi a mala vita patiunt̄ dif/
ficultatem in abſtinendo: ꝛ in operibus aliarū virtutū
moraliū. ergo vtutes morales nō infundunt̄ cū chari/
tate: ꝛ ſic pbata ē minor. ¶ Sed dic̄. ipſe ꝙ hoc eſt pp
aliquā diſpōnē ſubiecti inclināte in ꝯtrariū. ¶ Cōtra.
q2 impoſſe eſt cōtrarias diſpōnes ꝛ iclinationes ineſſe
eidē: ſicut impoſſe eſt grauitatē ꝛ leuitatē ineſſe eidē. ſȝ
diſpoſitio illa: que iclinat in oppoſitū boni virtutis eſt
cōtraria ipſi virtuti: que inclinat ad bonū virtutis. vn̄
ſunt inclinationes oppoſite. ergo ipoſſe eſt: ꝙ cū tali in/
clinatione ſtet vtus moralis. ¶ Sed dic̄. ꝙ rō patitur
talē difficultatē: quia aggredit̄ opus aliqḋ qḋ eſt vltra
pportionē virtutis: ꝛ excedit eius inclinationē. ¶ Cō/
tra tēperantia queꝰ dȝ reſpōdere charitati dȝ magis ab
ſtinere quā tēperātia q̄ ad bonuȝ politicum hȝ ex puris
naturalibus: ſed nouiter cōuerſus habēs charitatē nō
poſſet exercere tātā abſtinētiā quantū facit vnū bonū
politicuȝ

politicū per virtutē acquiſitā abſq; difficultate ⁊ dele/
ctabilr. ğ illa difficultas non eſt ex hoc: ꝙ talis aggredit
opus ꝓportionatū ỽtuti: imo qꝛ oio caret tali virtute.
¶ ꝑ. Argui͂t ſic ad pn̄ˡᵉ: ⁊ erit ēt ꝯ rōnē ridētis: qꝛ ſicͭ
ſe hn̄t ỽtutes politice ad dictamē rōnis nālꝭ: ⁊ ad alia
ſeminaria ỽtutū: ita ſe hn̄t ỽtutes morales corriděteſ
charitati: ⁊ alijs ỽtutibꝰ theologicis ad ipſas ỽtutes: ſꝫ
ad h ꝙ hō ſit ſufficiēter īſtitutus ſm nāꝫ: nō reqrit ꝙ
ꝯcreent ỽtutes cū aia: ſꝫ ſufficit ꝙ cōicent vel ꝯcreen/
tur ſeminaria ỽtutū: ⁊ ꝙ per ea poſtea ỽtutes acqrant
ğ a ſimili ſufficit īfundere ỽtutes theologicas ⁊ poſtea
ỽtutes morales p tp̄s eis corridentes acqrant. ¶ ꝑ.
Sicut p peccatū pmoꝝ parētuꝫ ſumꝰ dānati in aia: ita
⁊ in corpe: ſed h nō obſtāte poſſumꝰ ſufficiēter acqrere
ea q̄ ſunt neccīa corpori. ğ a ſimili poſſemus p acqſitio/
nē hr̄e oia q̄ ſunt neccīa quo ad aiaꝫ: ⁊ ſi nulla ỽtus erit
infuſa: ſed oēs acqſite. ¶ ꝑ. Oppoſito mō ſe hꝫ ſtatus
inocētie: ⁊ ſtatus nāe lapſe: ſed in ſtatu inocētie hō ha/
buiſſet grāꝫ ⁊ ỽtutes per infuſionē. ğ in ſtatu nāe lapſe
habent virtutes nō per infuſionē: ſed per acquiſitionē
¶ ꝑ. Plus ꝯceſſum eſt nāe ſupiori q̄ꝫ inferiori: ſed na
ture anīali: que eſt iferior q̄ꝫ nā aie eſt ꝯceſſum ꝙ hꝫ p
acqſitionē qcqd eſt ſibi neceſſariū. ğ ⁊ aia per acqſitio/
neꝫ pōt hr̄e qcqd eſt ſibi necīuꝫ. ¶ ꝑ. Illa virtus que
nos ordinat ad finē ſemper hꝫ deū ꝓ obō ⁊ ꝓ fine: ſed
ſole ỽtutes theologice ordināt nos in finē ſupnālem. ğ
ſole virtutes ordinātes nos in finē ſupnālē ſunt per i/
fuſionē. ¶ ꝑ. Dona faciūt qcqd tales ỽtutes facerent
infuſe: qꝛ dona inclināt hoiem ad actus ỽtuoſos. ğ ta/
les ỽtutes ſuperfluent. ¶ ꝑ. Dn̄s charitatē hꝫ neccīa
ad ſalutē: qꝛ impoīe eſt: ꝙ ille dānetur q hꝫ charitateꝫ
ergo impoīe eſt: nec eſt neccīuꝫ ponere ỽtutes morales
infuſas pp neceſſitatē ſalutē: ſicut ponebat reſpōdēs.
¶ ꝑ. Magis ⁊ minꝰ nō diuerſificāt ſpēm: ſed virtus
moralis īfuſa: ſi ponatur aliq̄ eē talis: nō differret a ỽ/
tute acqſita: niſi ſm plus ⁊ minꝰ: puta qꝛ tēperātia īfu/
ſa faciat plus abſtinere q̄ꝫ tēperātia acquiſita. ğ ſi eſſet
aliq̄ ỽtus moralis īfuſa nō differret ſpē ab acqſita: ⁊ p
ꝯn̄s hr̄i poſſet per acqſitionē: nec per ꝯn̄s opꝫ eā infun
di. ¶ Sed di. ꝙ differūt penes diuerſos fines. ¶ Cō
tra. qꝛ differre ſpē eſt differre formalr: ſed res nō diffe
runt formalr per fines ſuos: cū finis ſit extra rē. ğ non
differūt penes differētes fines. ¶ ꝑ. Plus ⁊ minꝰ ſm
q̄ntitatē molis nō faciūt drīam ſpecificā i potētijs: nec
in habitibꝰ: ſed abſtinētia corridens charitati: ⁊ abſti/
nentia acquiſita nō drn̄t: ſed ſꝫ plus ⁊ minus comede
re vel bibere. ergo nec differūt ſpē: ⁊ ſic idem ꝙ prius.
¶ ꝑ. Plus differunt opus vitioſuꝫ ⁊ opus meritoriū
vite eterne: quātuꝫ ad genus moris q̄ꝫ ỽtꝰ politica ⁊ ỽ
tus moralis infuſa: ſed idem actus ſpē quātum ad ſpe
cieꝫ nature pōt eſſe meritorius vite eterne: ⁊ vitioſus:
ſicut quādo aliquis facit aliquod opus ꝓpter vanā glo
riaꝫ: per qd̄ poterat mereri vitā eternam. ergo virtꝰ mo
ralis acquiſita nō differret ſpē quātuꝫ ad eē reale in re
ruꝫ natura a virtute morali infuſa. Sed ſi ita eſt: ſuffi/
cit virtus acquiſita cū charitate faciente per ſuū impe
rium elicere eaꝫ opus meritoriū vite eterne. ergo non
opꝫ ponere virtutē moralē infuſam. ¶ ꝑ. Uirtꝰ theo
logica idem eſt ꝙ virtus diuina ſiue virtus a deo infu/
ſa: ſed nulla virtus moralis eſt theologica. ergo nulla
virtus moralis eſt infuſa. ¶ ꝑ. ꝙ nō repugnat chari/
tati eſt natū recipere perfectioneꝫ charitatis: ſꝫ virtus
moralis acquiſita nō repugnat charitati. ergo ỽtꝰ mo/
ralis acqſita pōt recipere perfectionē charitatis: ⁊ per
ꝯn̄s informari charitate: ⁊ eſſe meritoria vite eterne:

maior vꝫ ꝓbabilis ⁊ manifeſta. ꝓbatio minoris: qꝛ ſi/
cut nā ad grāꝫ. ita ỽtus acqſita ex nālibus ad charita/
tē. ſed nā nō repugnat grē. imo eſt neccīa perfici per eā.
ergo nec virtus moralis acquiſita repugnat charitati.
imo eſt nata perfici p eā. ¶ ꝑ. qcqd repugnat charita
ti eſt peruerſum. ſed inclinatio virtutis moralis acqſi/
te nō eſt peruerſa: cū ordinet hoiem in bonū ꝓportio/
natū nāe hois. ğ nec repugnat charitati: ⁊ ſic idē qd̄ pꝰ.

Contra pueri mox baptiçati hn̄t oēs ỽtutes: ⁊ p
ꝯn̄s hn̄t ỽtutes morales infuſas: qꝛ acq/
ſitas ꝓpͤ actibus nō pn̄t hr̄e. ğ opꝫ ponere ỽtutes in
fuſas. ¶ ꝑ. illud eſt infuſuꝫ ꝙ nō pōt hr̄i niſi deꝰ det.
ſed ſm ꝙ dr̄ li. ſap. nō poſſum eē continens niſi deus
det. ğ multo minus pn̄t virtutes morales: que ſunt ha
bitus ꝑfectiores quā ſit cōtinētia: niſi p īfuſionē a deo
hr̄i: ⁊ per ꝯn̄s oēs ỽtutes morales ſūt p īfuſionē a deo.

Reſpondeo de iſta qōne ē triplex opio. Pria
eſt: ꝙ oꝫ ponere alꝭ ỽtutes mora/
les ꝑter illas: quas ex puris nālibus pōt hō acquirere:
⁊ ille ſufficiunt cū charitate eis imperāte ⁊ faciēte ope
ra eoꝝ meritoria vite eterne: ⁊ hanc poſitionē ꝓbant
per auctoritates ⁊ per rōnes ſic. virtus moralis ꝑſtituit
⁊ ꝯſtituit finē in actibus virtuoſis. ſed ſup fines mora
lium virtutū in finem ſupnālem: qui eſt deus: ſufficit
omnibus virtutibus acquiſitis predictis. ğ ⁊c. ¶ Sed
iſta poſitio nō videt mihi ꝓbabilis. Prio qꝛ ſm phm
in politicis. diuerſe virtutes requirunt ad h ꝙ hoies
bene ſe hēant in diuerſis politijs. vnde ſm cuꝫ ỽtutes
que eſſent ꝓportionate ad hn̄ viuendū in vna politia
nō eſſent ꝓportionate ad bene viuendū in alia. ſꝫ po/
litia xp̄iana ⁊ ciuilitas ſcōꝝ magis excedit politiā quā
cūq; humanā q̄ꝫ vna politia humana excedat aliaꝫ. ğ
virtutes acquiſite ex puris naturalibus nō ſunt ꝓpor/
tionate ad bene viuendum ſm moduꝫ viuendi in po
litia xp̄iana: ⁊ ideo preter eas oꝫ ponere alias. ¶ Se/
cūdo: qꝛ diuerſoꝝ agētiū diuerſa ſunt inſtrā ꝓpria. vir
tus āt moralis: cui imperat charitas: eſt q̄ſi īſtrꝫ chari
tatis in imperādo actibꝰ qui cōpetūt virtutibus mora
libus: ⁊ ſic virtus acqſita ex puris nālibus reſpectu rō/
nis nālis imperantis. ſed charitas: ⁊ rō nālis ſunt agen
tia ⁊ imperātia diuerſa: ⁊ ſm diuerſas rōnes mouent.
ergo nō pōt eē ꝙ eedē virtutes morales ſpecie eis cor
reſpōdeāt. ⁊ hoc ſequit ſi ponat virtus eē actiua reſpe
ctu actus quē dicit elicere. Idē etiā ſequit ſi ponat di/
ſpoſitio paſſiua. nam reſpectu diuerſoꝝ agentiū requi/
runt diuerſe diſpōnes appropriātes eis māꝫ ad h ꝙ
diuerſimode a diuerſis agētibus moueat ad diuerſa.
¶ Tertio qꝛ cū pueri mox cū ſūt baptiçati hēant cha
ritateꝫ infuſam: ſi nō haberent ỽtutes morales infu/
ſas nō eſſent oēs ỽtutes ꝯnexe. ¶ Et ſi dicat ꝙ eſſent
cōnexe in radice charitatis. nō valꝫ: qꝛ etiā carēs ỽtuti
bus moralibus acqſitis: cū hēat a nā ſua ſeminaria ỽ
tutū taliuꝫ: in qbus ſunt q̄ſi in radice ſequeret ꝙ talis
hēret a nā oēs virtutes: que pn̄t acqri: ꝯnexas ꝙ tn̄ nō
ponit. ¶ Ad rōnē āt eoꝝ dōꝫ: ꝙ lꝫ ſup fines: ad quos
inclinant virtutes morales acqſite ex naturalibus nō
ſit niſi vnus finis ſupnaturalis vltimus: tamē plures
fines ſunt ſupernaturales ꝓpͤ ſm numerū virtutuꝫ
moraliū acquiſitarū: qꝛ mediū ꝙ tenet vnaqueq; vir/
tus moralis infuſa eſt ſupernaturale: ⁊ ſup ꝓportio/
nem nāe quātū ad hoc: ꝙ in illō homo nō tēderet niſi
adiutorio aliquo ſupnāli: ſic nec pōt in actū meritoriū
ſine hoc. ¶ Scđa opio eſt: q̄ pōit ꝙ nō ſūt in nob aliq̄
virtutes morales infuſe: ſed tm̄ acquiſite. ſed ille acq/
ſite nō ſunt acquiſite ex puris nālibꝰ: imo acquirunt

virtute virtutū theologicarū infuſarū: ita ꝙ ſicut virtute luminis nãlis rõnis: ⁊ ꝑmoꝝ ꝓncipioꝝ ſpeculabiliū: ⁊ etiã practicarū acquirūtur virtutes: que habent ex naturalibus puris: ita virtute theologicarū virtutū exercẽdo per imperiū charitatis opera virtutū moraliū generant̃ virtutes morales corrñdentes charitati: ꝙ aūt virtutes morales nõ infundant̃ cū charitate. ꝓbant per primã rõnē factã in opponẽdo ad vltimã partem. ¶ Sed l3 iſti multū ꝓbabilr dicant: ꝓbabilius tñ vr̃ ſicut alij dicūt dõc̃ eſſe. ſ. ꝙ virtutes morales correſpōdẽtes charitati infundant̃ cū ea. ¶ Primo propter cõnexionẽ virtutū in charitate que ↄnexio: vt predictu3 eſt: nõ ſolum requirit virtutes ſm eſſe inchoatiuum: ⁊ in ſua radice: que eſt charitas: ſed ſm ſeipſas. ¶ Secūdo. q2 nuda potẽtia appetitꝰ ſenſitiui vel qua ſunt ſaltẽ quedã virtutes morales nõ eſt ita ꝓportiõata ad mediu3: ꝙ charitas ſtatuit in paſſionibus: nec voluntas nuda abſq3 virtute morali: ſi virtutes morales ponantur ab aliquo in volūtate: eſt ita ꝓportiõata ad mediū ꝙ ſtatuit charitas i talibꝰ: nec per ↄñs potẽtie nude predite virtutibꝰ moralibus ſunt ita ꝓportionate imperio ⁊ motioni charitatis: ſicut ſunt ꝓportionate imperio ⁊ motioni: quo mouent ſm dictamẽ rõnis nãlis: ſed incōueniens ⁊ improbabile vr̃ ꝙ deus inſtituat hominẽ in eſſe gratie minus ꝓportionatū ad aſſequendū ea: que requirit charitas exercere in adulto ꝗ̃ inſtituatur in eſſe nature ad aſſequẽda ea: que rõ nãlis dictat: cū illa: in qbus homo agit ſm imperium charitatis ſic ſunt magis neccĩa saluti ꝗ̃ illa que agit ex imperio rõnis. ergo nõ videtur ꝓbabile: ꝙ cu3 charitate maneant potẽtie: que nate ſunt charitati obedire mediantibus virtutibꝰ moralibꝰ: nõ illis virtutibus: imo magis debent infundi cū charitate. ¶ Tertio. q2 aliq de nouo cõuerſi a mala ⁊ valde peruerſa vita ad bonã vitã quãdo adhibẽt magnū conatū in ſua cõuerſione ⁊ multū cõterunt̃ ⁊ ſunt ꝓmpti ad oĩa: que ꝓcipit charitas: nec aliquã3 difficultatẽ patiūtur ſiue ex parte appetitus ſenſitiui: ſiue aliunde: ⁊ bene inueniūtur plures tales. ergo ſi ſignu3 habẽdi habitū eſt operari delectabiliter ⁊ abſq3 difficultate ſm ph'm: ſequit̃ ꝙ tales habeant virtutes morales: nec poſſunt eas habere niſi infuſas: cu3 oñ extiterint in malis actibus. Et ſic eſt dõc̃: de illis qui concipiunt de nouo charitatẽ: ꝙ aūt in aliqbus charitatẽ de nouo recipiẽtibus remaneat difficultas ad opera virtutu3 moraliu3: h' eſt q2 nõ preparant ſe niſi tepide: nec adhibent fortẽ conatu3: ſed debilẽ reſpectu alioꝝ: ⁊ ideo virtutes tales eis infundūtur ſm eſſe remiſſum: nec ſufficiunt perfecte ad excludendu3 contraria3 diſpoſitionem. ¶ Ad rationẽ autem huius opinionis ſecūde: que ponit v̄tutes morales correſpondentes charitati nõ ifundi cū charitate patebit reſpõdendo ad argumẽta. ¶ Ad primu3 in oppoſitū dicendum: ꝙ virtutes morales correſpondẽtes charitati infundūtur cum charitate ⁊ habentur vel intenſe vel remiſſe ab omni habẽte charitatẽ. ¶ Et ꝙ dr̃ contra h': ꝙ nõ quia habens charitatẽ patitur difficultatem in opere virtutis moralis: ⁊ ſic nõ hab3 virtutẽ moralẽ. ¶ Dico ꝙ nõ ſequitur q2 habens virtutẽ moralẽ põt pati difficultatẽ in eius opere: h' autẽ cõuenit dupliciter. Uno modo propter hoc ꝙ appetitus ſenſitiuus in quo ſunt virtutes morales ſaltẽ quo ad aliquas: ⁊ quo ad illas patitur precipue difficultatẽ: ↄuerſus de nouo ad deu3 natus eſt moueri ab eo: ꝙ eſt cõueniens: ſiue cõueniat charitati ſiue repugnet: ⁊ quãdoq3 ex aliquo accidenti cõuenit: ꝙ illud: quod eſt cõueniens ſm ſenſum: ſit repugnans charitati: quia virtus ſm cõmune3 curſu3 preſentis vite nõ dominatur ad plenu3 appetitui ſenſitiuo: ⁊ ecõtrario: q2 charitas que eſt virtus moralis ſibi correſpõdens inclinat in illud quod eſt diſcõueniens ſm ſenſu3: ⁊ ſic virtus moralis ſibi correſpondens. ſ. fortitudo ad ſuſtinẽdu3 combuſtionem ꝓpter fide3: ſicut homo virtuoſus: nec vnꝗ̃ quanticunq3 ſit homo virtuoſus ſiue ponatur virtus infuſa: ſiue acquiſita: loquẽdo ſm curſu3 cõmunẽ: poteſt homo ſuſtinere cõbuſtionẽ delectabiliter: ⁊ abſq3 difficultate: vnde etia3 ph'us dicit. 3. ethicoꝝ. ꝙ nõ oportet delectari fortem in exercẽdo opus fortitudinis: ita ꝙ delectetur ſ3 ſenſum in illis plagis: l3 aliquam delectationẽ habeat ex cõſideratione finis ꝓpter quẽ ſuſtinet: ⁊ ſic h3 delectatione3 in opere cuiuſlibet virtutis habens charitatem. Alio modo põt habens virtutem morale3 pati in opere virtutis moralis difficultate3 propter aliquam diſpoſitionem ſubiecti in quo eſt virtus inclinante3 in cõtrarium virtutis: ꝙ poteſt contingere: vt predictum eſt: quia virtus eſt remiſſa: nec ſufficienter repellit cõtraria3 diſpoſitionẽ: vel quia cõtraria diſpoſitio eſt nimis radicata: ſicut habens habitū ſcientie poteſt pati difficultatẽ in actu conſiderandi propter mala3 diſpoſitionem fantaſie: ⁊ equus habens diſpoſitionẽ ad ambulandū patitur difficultatẽ in ambulando ꝓpter debilitatem virtutis motiue: ⁊ ꝓpter laſſitudinem: ⁊ iſto modo precipue habens virtutẽ infuſam patitur difficultatem non ſicut habens acquiſitam: cuius ratio eſt quia acquiſitio virtutis infuſe cuius dator eſt deus nõ dependet ex diſpoſitione ſubiecti. actio eni3 diuina nõ dependet ex diſpoſitione mãe: ſaltem ex diſpoſitione naturali: l3 requirat potentia3 obedi[entia]le in eo ꝙ mouet ⁊ ideo virtutes: quas deus infundit creari in ſubiecto virtutis nõ manẽte aliqua diſpoſitione ad virtutem: dū modo illa diſpoſitio nõ ſit omnino contraria: ſicut cõtrariat̃ albedo nigredini. Uirtus autẽ acquiſita dependet in ſua acquiſitione ex diſpoſitione ſubiecti: ⁊ idẽ nõ poteſt acquiri niſi ablata diſpoſitione: que eſt in cõtrarium: vel valde remiſſa. dico autẽ que eſt in contrarium: vel valde remiſſa: q2 due diſpoſitiones: que ſunt directe contrarie nõ poſſunt ſtare: l3 aute3 virtus acquiſita nõ patiatur difficultatẽ ꝓpter diſpoſitionẽ preexiſtentẽ: quã debet abyci: generatur virtus acquiſita: poteſt tamen pati difficultate3 ꝓpter diſpoſitionẽ ſuperuenientē3: ſtat ergo ſolutio in h' ꝙ habens virtutẽ moralem patitur quandoq3 difficultatem in operatione virtutis propter cauſas predictas. ¶ Ad nonū dicendum: ꝙ duas inclinationes contrarias ineſſe eidem ſimul dupliciter poteſt intelligi. Uno modo ꝙ accipiãtur inclinationes pro motibus contrariis: ſicut eſt moueri ſurſum ⁊ moueri deorſum: ⁊ duas tales inclinationes ineſſe eidem eſt impoſſibile: nec due tales inclinationes ſunt virtus ⁊ diſpoſitio ad contrarium: ſed tales inclinationes ſunt appetere actum bonu3 virtutis: ⁊ appetere actum malum contrarium: ⁊ talia duo non poſſunt ſimul ineſſe. Alio modo poteſt accipi inclinatio pro forma inclinante: ⁊ duas tales inclinationes eẽ contrarias eſt: vel. ſ. ſm ſe: ſicut grauitas ⁊ leuitas ſunt contraria: ⁊ ſic tales due inclinationes contrarie non poſſunt ineſſe eidẽ: vel ſ3 effectus: ſicut appetitus aſcẽdendi monte3 ⁊ grauitas inclinãs deorſum ſunt inclinationes oppoſite ſm ſuos effectꝰ: nõ ſ3 ſe: ⁊ tales due inclinationes formales dupl'r pñt ſe habere in iclinando. vno mõ ꝙ de neceſſitate iclinãt in motum ſiue in actu3 vbi ipediat̃: ſicut grauitas inclinat deorſu3: ⁊ tales due

Actio diuina nõ dependet ex diſpõne mãe ſaltẽ vt diſpoſitõe nãli l3 requirat potẽtiã obedĩetialẽ in eo qḋ mouet.

les due iclinationes poſſunt ſil' ineſſe eidē ad tps:ſicut
adamas exiſs ſup ferrū alterat ferrū:ꝛ dat ſibi inclina
tionē tēdēdi ſurſum cū ↄ̄riatur grauitas quātū ad ſuū
effectū.alio mō ꝙ illa inclinatio formalis ſit talis ad
quā non de neceſſitate ſequit̄ mot⁹:ſed poſſet ſeq alio
mouente:ꝛ talis eſt inclinatio ſenſus in bonū ſm ſen-
ſum:ꝛ iclinatio ↄ̄tutis in bonū ↄ̄tutis:ꝛ tales due incli-
nationes:que ſunt ↄ̄rie nō ſm ſe:ſed ſm ſuos effectus
tn̄ nō de neceſſitate ad eas ſequētes poſſunt eſſe ſil:et
tales iclinationes ↄ̄rie nō ſm ſe:ſed ſm ſuos effectus
ſunt virtus infuſa:ꝛ diſpoſitio exiſtēs in appetitu icli-
nans ad ↄ̄riuz.℄ Ad 3ᵐ dōm:ꝙ illa difficultas nō eſt
ꝓpter h̄:ꝙ virtus moralis infuſa aggrediat̄ effectū tē
perantie ꝓportionatū virtuti morali ꝛ infuſe: ſed pro-
pter cōcurſum diſpōnis inclinātis in ↄ̄riuz modo quo
dctū eſt.℄ Ad 4ᵐ dōm:ꝙ ſicut ↄ̄tutes morales acqſi
te ſe habēt ad dictamē rōnis nālē:ita morales ifuſe ſe
habēt ad virtutes theologicas:ꝛ precipue quātum ad
charitatē quantū ad ſuū effectū:poſtꝗ̄ ſunt acquiſite:
qꝛ ſicut rō imperat virtutib⁹ moralibus acquiſitis:ita
charitas virtutib⁹ infuſis:ſed quo ad ſuuz acquiri:vel
fieri nō eſt ſimile:qꝛ nuda potētia appetit⁹ abſqꝫ virtu
te morali nō eſt ita ꝓportionata ad recipiēdū motio-
nem charitatis abſqꝫ virtute morali:vt per frequētiā
actus poſſit virtus moralis acquiri ꝓportionata cha-
ritati:ſicut eſt ꝓportionata motioni nālis dictaminis
rōnis:vt per frequentiā actus poſſit acquiri virtus mo
ralis correſpōdēs rōni nāli.℄ Ad 5ᵐ dōm:ꝙ neceſſa-
ria nālia poſſumus acquirere ex actibus nr̄is tam cor
pori ꝗ̄ anime:nō autē neceſſaria ſupnālia:ſicut ſunt
impaſſibilitas corporis vel incorruptibilitas: ꝛ ſimile
eſt de virtutib⁹ moralib⁹ ↄ̄riantibus charitati:qꝛ exce-
dunt facultatē nālez hoīs.℄ Ad 6ᵐ dōm:ꝙ ſtatus ino
centie ꝛ ſtatus nāe lapſe oppoſito mō ſe habēt quātuꝫ
ad aliqua:ſicut quātū ad corruptionē ꝛ mortalitatem
que nūc eſt:ꝛ imortalitatē ꝛ icorruptionē:que tūc erat
ꝛ ꝗ̄ᵐ ad h̄:ꝙ eſt naſci cū iuſtitia originali:vel non na-
ſci:qꝛ oēs fuiſſent nati cū tali iuſtitia ſi ſtatus inocētie
duraſſet:ſed nō opponunt̄ quantū ad hoc ꝙ eſt recipe
re aliqua dona ſupernālia per infuſionē: vnde nō opꝫ
ſi tunc haberētur talia aliqua dona per infuſionez ꝙ
non habeantur nunc iterum.ſ.per infuſionem.℄ Ad
ſeptimū dicendū:ꝙ ibi eſt figura dictionis mutando
hoc in qualiter:qꝛ in maiori ꝓpoſitiōe quando dicitur
ꝙ plura ſunt conceſſa:accipit ibi numeruz ſignantem
pluralitatem: ſed in minori quādo dicit̄ ꝙ nature in-
feriori:que eſt corpus: ↄ̄ceſſuz eſt habere quicquid ha
bet ꝑ acquiſitionē:ſiue acqſitiue: dico ꝙ̄ accipit qua-
liter:quia habere per acquiſitionem nō dicit numerū
eoruꝫ:que habentur:ſed modū habendi:poſſet etiā di-
ci ad minorem:ꝙ corpus nō habet omnia: que quali-
tercūqꝫ poſſet habere per acquiſitionē: ſicut patet de
dotibus:ſed ſic habet omnia:que ſibi naturaliter con-
petunt:exceptis:que ſuaꝫ naturā neceſſario cōſequun-
tur:que habet a natura:ꝛ nō per acquiſitionē: ꝛ ſic etiā
eſt de anima quātuꝫ ad ea:que ſue nature cōpetunt ꝓ-
ut cōſideratur abſqꝫ ſupernaturalib⁹.℄ Ad octauuꝫ
dicenduꝫ:ꝙ virtus theologica ordinat nos in finez ſu
pernaturalez imediate:ꝛ ideo habꝫ deum pro fine ꝛ ꝓ
obiecto:ſed virtutes morales infuſe ordinant nos in fi
nem ſupernaturalem mediate:vnde illa maior debet
tantuꝫ intelligi de virtute imediate ordināte in finez
ſupernaturalē.℄ Ad nonū dicenduꝫ: ꝙ dona vel nō
faciunt ineſſe vt virtutes:vel faciunt aliter ꝗ̄ virtutes
nam homo operatur opus virtuoſum per virtutē mo-

do humano:ſed donuꝫ h̄ facit modo diuino: ꝛ ſuphu-
mano:explicare autē quomodo hoc fit nō pertinet ad
preſentez queſtionē.℄ Ad decimuꝫ dicendū: ꝙ dato
ꝙ ad h̄ ꝙ homo habeat meritū habituale:vel etiā me
ritum actuale:ꝙ eſt in actu amandi deū ſufficeret cha
ritas:tn̄ nō ad merendū aliꝫs actib⁹ quos imperat cha
ritas abſqꝫ aliꝫs virtutibus:homo enim debet inſtitui
in eſſe gratie:ſic ꝙ nō actu qui eſt hominis in eo ꝙ ho
mo poſſit mereri vitam eternaꝫ.℄ Ad xiᵐ dicendum:
ꝙ magis ꝛ minus:que ſunt ſm maiorem ꝛ minorem
participationē eiuſdē forme numero vel ſpecie nō va-
riant ſpēm:ſed magis ꝛ min⁹:que dicunt diuerſos gra
dus perfectionis ſm diuerſas rationes ſpecificas bene
variant ſpēm:ꝛ iſto ſecūdo modo differūt virtus mo-
ralis acquiſita ꝛ virtus īfuſa: qꝛ formale ī virtute: a ꝗ̄
ſpēm habet virtus:eſt facere debitaꝫ ꝓportionē in ma
circa quā eſt in ordine ad finē ꝓrimuꝫ:ꝛ ideo nec ſunt
diuerſi fines formales:talis ꝓportio variatur forma-
liter ꝛ ſpecifice:ꝛ vna ſpecies eſt magis ꝑfecta ꝗ̄ alia.
Nunc aūt finis moralis infuſe virtutis eſt exercere ac
tum ſuum prout imperat charitas:ꝛ prout exigit ami-
citia dei:finis autem acquiſite virtutis moralis eſt fa-
cere ꝙ dictat recta ratio ad recte cōuiuenduꝫ in ciuili-
tate humana:ꝛ iſti ſūt diuerſi fines formales: ꝛ reqrūt
diuerſas ꝓportiōes in eis:que debēt eis correſpōdere.
℄ Ad 12ᵐ dicenduꝫ:ꝙ lꝫ finis ſit aliqd extra rationeꝫ
eius cuius eſt finis:tamē ſꝫ genus cauſe finalis variā-
tur ſpecifice ea que ſunt ad fineꝫ:inquantuꝫ diuerſi fi-
nes exigunt diuerſas formas ordinari ad eos: ſicut ſe-
care requirit aliaꝫ formaꝫ in inſtrumento ſecatiuo ꝗ̄
requirat perforare in inſtrumento foratiuo.℄ Ad 13ᵐ
dicendum:ꝙ in obiecto temperantie formale non eſt
quātitas cibi aſſumpti:vel cibus ipſe abſolute:alioqn
ipſa virtus etiā differret ſpē a vitio:quia ſi ſm ſe conſi-
deretur cib⁹:quē accipit ſobrius:ꝛ quē accipit guloſus:
qrīqꝫ nō differunt niſi ſm quātitatē molis: ſed forma-
le in temperantia eſt quantū ad cibos debita ꝓportio
eius ꝙ aſſumitur ad finem:ad quē ordinatur: vnde ꝛ
homo ſobrie viuens:nunc plus nunc minus comedit
ſm diuerſos ſtatus:ꝛ tamē h̄ totum ꝓuenit ex eadem
virtute tēperantie ſeruante moduꝫ in omnibus prout
exigit finis:ad quem finem actus debet dirigi. Nō eſt
ergo inter tales virtutes:quarum vna eſt infuſa:ꝛ alia
acquiſita tantū differentia ſm plus ꝛ minus ſm quā-
titatem molis:ſed ſm diuerſas ꝓportiones ad diuer-
ſos fines:ꝙ eſt formale in obiecto virtutis.℄ Ad 14ᵐ
dicenduꝫ:ꝙ opus ꝙ de genere ſuo eſt natum eſſe me-
ritorium vite eterne:ſicut ire ad eccleſiam:quando fit
vitioſi:ꝛ propter malum finem differret actu pluſquā
ſm genus moris ab actu:quo quis meretur vitaꝫ eter
nam:faciendo conſimileꝫ actum propter finem bonū
quo differat virt⁹ politica ꝛ virtus moralis infuſa: ſed
loquendo de differētia habituali plus differret virtus
politica:ꝛ virtus infuſa ꝗ̄ tale vitioſum: ꝛ conſimile
opus vitioſum ſi conſideretur ſm ſe proportionatum
eſt fini:quē intendit charitas:que iclinat in vitaꝫ eter-
nam:nō ſic autem virtus politica:cū autem huius eſt:
quia virtus includit ſm id ꝙ̄ eſt determinationeꝫ ad
determinānduꝫ finem:vltra quem nō eſt nata ſe exten
dere:ita ꝙ ſi fiat ꝓpter alium finem: ideo nō eſt opus
illius virtutis:nō ſic auteꝫ opus exterius.℄ Ad 15ᵐ di-
cendum:ꝙ virtus politica nō repugnat charitati poſi-
tiue:ſiue contrarie inclinando.ſ. contrarium illius ad
quod inclinat charitas:ſed repugnat priuatiue: quia.ſ.
deficit a tanta ꝓportione ꝛ perfectione:qua ſit ꝓportio

nata charitati ⁊ eius imperio. ¶ Ad 16m dicendum: ꝙ nõ ita ſe habet charitas ad virtutem acquiſitaꝫ ex puris naturalibus: ſicut gratia ad naturaꝫ: quia gratia cõparatur ad naturam: vt forma ad ſubiectum: ſed charitas comparatur ad virtutem moralem: ſicut mouẽs per imperium ad iſtum motuꝫ: ſed magis ſic ſe habet charitas ad virtutem acquiſitaꝫ ex puris naturalibus ſicut ſe habet deus ad mouendum hominem in puris naturalibus exiſtenteꝫ ad merendum vitam eternaꝫ ex hac auteꝫ ſimilitudine magis ſequitur propoſitum ꝙ̃ oppoſituꝫ: ꝓpoſitum ſcilꝫ ꝙ ego teneo: quia nõ poſſet homo moueri ad merendum vitam eternam ſine gratia addita naturalib⁹. ¶ Ad 17m dicendũ: ꝙ ſic virtus politica humana repugnaret charitati contrarie. ſ. inclinando in contrariuꝫ: lꝫ charitas eſſet peruerſa: ſed ad hoc ꝙ repugnat priuatiue: quia ſcilꝫ deficit a perfectione ꝓportionata charitati: nõ opꝫ q̇ ſit peruerſa: ſicut nõ opꝫ inclinationem nãc eſſe peruerſam: lꝫ deficiat a perfectione: que eſt ꝓportionata fini ſupernaturali. ¶ Quantuꝫ ad primum argumentum in contrarium concedo. ¶ Ad ſecunduꝫ autem ꝙ videtur probare ꝙ nulla v̄tus moralis ſit ex nr̄o opere acquiſita. ¶ Dõne ſicut ſupra in alia qõne dictum eſt: ꝙ deus aliquid dat per ſe ſolum ⁊ imediate talia dicuntur infuſa. aliquid autem dat deus mediante opere noſtro: ⁊ tale ſic datur a deo: ꝙ poteſt acquiri ex opere noſtro: ⁊ tale datũ eſt v̄tus moralis acq̄ſita ⁊c. Qõ. IIII.

QUarto q̄rit̄: vtꝝ v̄tutes morales que ſunt circa paſſiones: puta temperãtia ⁊ fortitudo ſint in appetitu ſenſitiuo ſicut in ſubiecto. Et arguitur q̇ nõ. quia virtus humana non eſt in eo: q̇ eſt nobis ⁊ brutis cõe: ſed appetitus ſenſitiuus eſt hõ. ⁊ b. ⁊c. ¶ P̃. Uirtus eſt habitus electiuus: ſed ſolius voluntatis eſt eligere. ergo virtus quecũq̧ moralis eſt in ſola voluntate: non ergo in appetitu ſenſitiuo. ¶ Sed di. ꝙ appetitus ſenſitiuus eſt electiuus participatiue. ¶ Contra. quia aut eſt electiuus: quia eligit actus: vel qꝛ elicit actum eligendi: ⁊ h̄ nõ poteſt eſſe: aut qꝛ motus a voluntate: cuius eſt eligere ⁊ mediãte electione alia mouere ⁊ ſi ſic: illo modo ⁊ manus ⁊ pes: ⁊ quodcunq̧ inſtrumentum ab homine eligente motũ participat electione: nec tñ eſt: vl̄ poteſt eſſe virtus humana in eis ſubiectiue. ergo a ſimili nec in ſenſitiuo. ¶ Preterea. Quãdo aliquid comparatur ad aliud: ſicut mouens ad motum: bonitas actus videtur eſſe vel totaliter vel ſalteꝫ principaliter a mouente ⁊ non a moto: ſed quando appetitus ſenſitiuus ordinate concupiſcit vel audet: comparatur ad voluntateꝫ ipſum mouentẽ ad hoc per electionem: vt mouens ad motuꝫ. ergo tota bonitas talis actus eſt a volũtate: ⁊ per conſequens virtus: que facit bonuꝫ actuꝫ: eſt a volũtate. ¶ Preterea. In illa potentia eſt ponendus habitus virtuoſus ad eam determinandã ad bonum: que eſt indeterminata reſpectu bonĩ ſui ꝙ debet cõſequi. ſed volũtas eſt indeterminata ſiue nõ determinata ad eligendum ꝙ rectũ ⁊ bonuꝫ eſt in ipſis paſſionibus. ergo in ipſa eſt ponẽda virtus moralis: que inclinet eaꝫ in hanc electionẽ. ¶ Preterea. Uirtus moralis habet eſſe in appetitu rationali: q̇ pꝫ quia ex hoc ꝙ eſt moralis habet ꝙ ſit in appetitu. Sꝫ ex hoc ꝙ eſt quedaꝫ virtus humana: habet ꝙ ſit circa bonũ rõnis: ſed ſola voluntas eſt ſimplex appetitus rationalis. ergo virtus moralis ſimpliciter dicta eſt in ſola volũtate: ⁊ ſic nõ eſt virtus moralis in appetitu ſenſitiuo niſi diminute: ⁊ ſm quid. ¶ Preterea. ꝙ eſt de ſua natura determinatũ ad aliquid nõ indiget habitu determinate ad illud: ſed appetitus ſenſitiuus naturaliter eſt ſubiectus volũtati recte eligenti: ⁊ ei obedit. ergo ad obediendũ voluntati recta eligenti circa paſſiones nõ regritur aliq̊s habitus virtuoſus i appetitu ſenſitiuo. ¶ Preterea. In illo appetitu eſt virtus vbi põt eſſe bona delectatio: ſed in appetitu ſenſitiuo non põt eſſe bona delectatio. ergo ⁊c. maior patet: quia ſignuꝫ generati habitus eſt fieri delectationẽ in opere. minor etiaꝫ patet per Aug. ſuper illo verbo pſ. Scrutans corda ⁊ renes deus: vbi dicit: ꝙ in renibus non eſt delectatio bona: ⁊ videtur intelligere per renes appetitũ ſenſitiuum. ¶ Preterea. Sicut ſe habent virtutes theologice adinuiceꝫ: ita ⁊ virtutes morales adinuicem: ſed virtutes theologice: vt videtur cum ſint circa idẽ. ſ. circa deum ſunt in eadẽ potentia: ſicut in ſubiecto. ergo ⁊ virtutes morales: ſed aliqua que ponitur iter morales puta prudẽtia: eſt ſoluꝫ in rõne. ergo oẽs virtutes ſunt a rõne: ⁊ nulla in appetitu ſenſitiuo. ¶ P̃. Si virtus moralis que inclinat in bonuꝫ rationis eſſet in appetitu ſenſitiuo: tunc ſaltẽ in homine virtuoſo eadẽ lex eẽt ⁊ iclinatio mentis ⁊ appetitus ſenſitiui: ſed hoc eſt falſum: cum aplus qui eſt virtuoſus dicat: ſe videre aliaꝫ legem in mẽbris ſuis cõtrariãteꝫ: h̄ eſt in appetitu ſenſitiuo contra legem mentis ſue. ergo ⁊c. ¶ Preterea. Illud quod de ſe eſt naturaliter determinatuꝫ ad aliquid nõ indiget habitu virtuoſo ſuperaddito determinãte ad illud: ſed appetitus ſenſitiuus eſt naturaliter determinatus ad electiones rõis: quia naturaliter eſt in entibus ordo: q̇ inferiora obediunt ſuperioribus. g̃ ⁊c. ¶ Preterea. Uirtus vt videtur eſt in anima: ſicut in ſubiecto: ⁊ per conſequens eſt in ſubiecto indiuiſibili: ſed ꝙ eſt in appetitu ſenſitiuo: ſicut in ſubiecto: non eſt in ſubiecto indiuiſibili: cum ſit in organo corporeo ſicut in ſubo. ergo nulla virt⁹ eſt in appetitu ſenſitiuo. ¶ Preterea. Corpus ſequitur animã in ſuis actiõib⁹ ſicut econuerſo. anima ſequitur corpus in ſuis paſſionibus: ex quo habetur ꝙ agere ẽ ex parte anime ⁊ pati ex parte corporis: ⁊ illõ quod pertinet ad agere ſe tenet ex parte anime: ſed v̄tus ꝑtinet ad agere. ergo virtus ſe tenet ex parte aĩe: ⁊ eſt in anima ſicut in ſubiecto: ⁊ ſic idem qõ prius. ¶ Preterea. Sicut cũ charactere infunditur gratia: ita ſimul cum virtute: ſed character eſt in ſola anima. ergo ⁊ virtus. ⁊ per conſequẽs nõ i appetitu ſenſitiuo. ¶ Preterea. In eo eſt virtus ſicut in ſubiecto: in quo eſt conſumatio boni operis: ſed conſumatio cuiuſlibet boni operis eſt in volũtate. ergo omnis virtus eſt in volũtate: ⁊ nulla eſt i appetitu ſenſitiuo. Maior videtur probabilis. Minor probatur. quia ſicut ſe habet veruꝫ ad intellectum: ita bonuꝫ ad voluntateꝫ: ſed ratio nõ cõſumatur in intellectu. ergo ⁊ ratio boni cuiuſlibet ꝯſumatur in volũtate. ¶ Preterea. In eodeꝫ ſubiecto habꝫ eſſe diſpoſitio: ⁊ illud ad quod diſponit: ſed quelibꝫ virtus eſt quedã diſpoſitio ad gloriaꝫ. ergo quelibet virtus eſt in eo: ſicut in ſubo: in q̊ oꝫ eſſe gloria ſiue habitudo: ſꝫ nullus ponit beatitudinẽ in appetitu ſenſitiuo. ergo nulla virtus eſt in appetitu ſenſitiuo. ¶ P̃. Arguebat̃ ꝯ dictũ rñdentis: qui dicebat: ꝙ in eo cui cõpetit agere eſt ꝑncipiũ quo actio exerceretur: quia ſacramẽta mũdant a culpa: ſed gratia que eſt primũ principium mundans a culpa nõ eſt in ſacramento: ſaltem ſicut in ſubiecto. ergo nõ opꝫ ꝙ ꝑncipiuꝫ agendi ſit in agente: ſicut in ſubiecto. ¶ P̃. Sicut ſe habet artifex ad artificiatum: ita ſe hꝫ voluntas

ad appetitum

ad appetitum ſenſitiuū quantū ad actum virtutū moraliū: ſed ars q̃dā ſi ſit in opere artificiali non eſt in artificiato: ſicut in ſubo. ergo virtus moralis: que dirigit in operibus moralibus nō eſt in appetitu ſenſitiuo: ſed tm̄ in volūtate. ¶ P̄. Uirtus eſt maximū i q̄ potētia aliqua pōt: ſed volūtas in plus pōt q̄ appetit⁹ ſenſitiu⁹ ergo vtus magis eſt in volūtate q̄ i appetitu ſenſitiuo ¶ P̄. Uirt⁹ hūana de qua loqmur hʒ eſſe in eo: q̄ eſt hois in eo q̄ hō: ſʒ appetit⁹ ſenſitiu⁹ nō eſt hō vt vr̄: cuȝ hō ſit hō p rōnē. g̃ ꝛc̄. ¶ P̄. Oē meritū ɔſiſtit in volūtate: ſʒ act⁹ cuiuſlʒ vtutis eſt meritoꝛi⁹. g̃ eſt in volūtate: ꝛ p ɔñs q̃lʒ vtus eſt in volūtate. ¶ P̄. Bonū ſm̄ q̄ hō reſpicit volūtatē: ſed ois vtus eſt bona. g̃ ois vt⁹: vt vr̄: reſpicit volūtatē vt ſubʒ. ¶ P̄. Qua rōne aliq̃ vtus moralis eſt in volūtate eadē rōne ꝛ oēs: ſʒ aliq̃ vt⁹ moralis eſt in volūtate: puta iuſtitia: g̃ ꝛ oēs alie pari rōe minoꝛ ſupponiẗ tāq̃ vā. ma. pbaẗ. q2 ea q̄ eq̃lr reſpicit voluntas qua rōne volūtas hʒ habitū reſpectu vnius eoꝝ: eadē rōne ꝛ reſpectu cuiuſlʒ: ſʒ volūtas eq̃lr reſpicit oia bona hois nō excedētia facultatē nālē: q2 bonū in gnāli acceptū nō excedēs facultatē nāe eſt obm̄ voluntatis: ꝛ ſub ſubali bono ɔtineẗ oē bonū hūanū non excedēs facultatē nāe. g̃ qua rōne volūtas habʒ habitū iclinātē in vnū iſtoꝝ: eadē rōne ꝛ hitus iclinātes in aliā. ¶ P̄. Quātū ad habit⁹ laudabiles: q ſūt circa paſſiones idē iudiciū vr̄ de vno: ꝛ de oib⁹: ſʒ ois hitus laudabilis exñs circa paſſiōes: puta ɔtinētiā: eſt in volūtate. g̃ ꝛc̄. ma. ſupponiẗ eē vā. mi. pbaẗ. q2 in illo eſt cōtinētia: ſicut in ſubo: in quo differret ɔtinens a ɔtinēte: ſʒ h̄ eſt volūtas: q2 nō dr̄nt penes itellectū cū vterq3 habeat rectū iudiciū: nec penes appetituȝ ſenſitiuū: cum vterq3 hēat vehemēter paſſiōes. g̃ ſolū dr̄nt penes volūtates. ¶ P̄. Uirt⁹ q̄ eſt circa paſſiōes ē in eodē ſubo cū paſſionib⁹: ſʒ paſſiōes ſunt magis in volūtate q̄ in appetitu ſenſitiuo. g̃ ꝛc̄. ma. pʒ. mi. pbaẗ. q2 mobile cui rñdet forti⁹ ꝛ potēti⁹ actiuū hʒ maiores paſſiōes: ſʒ bonum cōmune: qȯ eſt bonum volūtatis eſt fortius mouens ꝛ potētius q̄ bonū ſenſibile pticulare: q̄ eſt obiectum appetitus ſenſitiui. g̃ ꝛc̄.

Sed contra. In eo eſt vt⁹ modificatiua paſſionū: in quo ſunt paſſiōes: ſʒ paſſiones quas modificant temperātia ꝛ fortitudo ꝛ māſuetudo: de q̄bus nunc loqmur: ſunt in appetitu ſenſitiuo: ergo predicte vtutes ſunt in appetitu.

Reſpondeo p̄ ponā opionē quā credo min⁹ eē verā: poſtea ponā h̄ q̄ mihi vr̄ verius de iſta qōne. ¶ Sciēdū igiẗ. q̄ q̄dā ponūt predictas vtutes: q̄ ſunt circa paſſiōes appetit⁹ ſenſitiui i voluntate. In appetitu aūt ſenſitiuo dr̄t nō eſſe pprie loquēdo vtutē: ſʒ pōt ibi eē q̄dā vtutis ipreſſio exñs in volūtate derelicta ex frequētia actuū: ad q̄d aūt regritur hitus vtuoſus in volūtate reſpectu taliū paſſionuȝ dr̄t: q̄ ad iclinādū volūtatē ſʒ q̄ eſt deliberatiua: nō aūt ſʒ q̄ eſt liberi ar. vñ dr̄t q̄ volūtas pōt ɔſiderari tripl̄r: vt nā: vt deliberatiua: ꝛ vt libero arbi. put aūtē eſt nā nō idiget habitu: imo p ſe hʒ iclinationē in bo^m put vo eſt deliberatiua idiget aliquo: q̄ iclinet ipaȝ i alterā ptē ɔ̄dictionis: ſʒ put eſt libero ar. a nullo. ſ. nec ab habitu: nec a iudicio rōnis determinaẗ aliq̄ mō ad alterā ptē: ſʒ ē oio determiata: ꝛ pōt ɔ̄ iudiciū rōnis: et ɔ̄ habitū: alr̄ vt dr̄t piret liberū ar^m: q̄ aūt p̄dicte vtutes morales ſint i volūtate: ꝛ nō i appetitu ſenſitiuo pbāt ſex rōnib⁹. ¶ Quaꝝ p⁹ talis eſt: q2 volūtas ē magis idetermiata reſpcū boi: q̄ nō ponit circa paſſiōes p̄dictas: q̄ appetit⁹ ſenſitiu⁹: ꝛ iō magis idiget habitu determiate vtuoſo. ¶ Scda eſt. q2 volūtas eſt ſimpl̄r appetit⁹ rōnalis: ꝛ nō appetit⁹ ſenſitiu⁹: ꝛ iō ois vt⁹ rōnalis: q̄ dʒ eē in appetitu rōnali: dʒ eē in volūtate magis q̄ in appetitu ſenſitiuo. ¶ Tertia rō talis ē: vt vr̄ Aug. velle: q̄ in appetitu ſenſitiuo nō p̄t eē bona affectio nec bōa delectatio: ꝛ p ɔñs: nec vtus moralis: que facit bonā delectationē. ¶ Quarta rō eſt: q2 in. 2. ethi. dr̄ vt vr̄: q̄ eodē mō vtus ſit in hoīe ꝛ i oculo ꝛ in equo ſicut in appetitu ſenſitiuo: q2 vt⁹ oculi facit bonū oculū: ꝛ op⁹ ei⁹ reddit bonū: ꝛ idē dicit de equo. ɔſtat aūt q̄ in equo. ſ. oculo nō eſt pprie vtus moralis. g̃ nec in appetitu ſenſitiuo. ¶ Quinta rō eſt: q̄ appetit⁹ ſenſitiu⁹ nālr̄ eſt determiat⁹ ad obediēdū rōni ꝛ volūtati: nō ita volūtas ē determiata ad eliciēdū q̄ indicat nō eē bo^m g̃ vr̄ q̄ appetit⁹ ſenſitiu⁹ nō idiget habitu vtuoſo determinate. ¶ Sexta rō eſt: q2 ſʒ phʒ vtus p̄ncipalr̄ regritur magis in dn̄o q̄ in ſeruo: ſʒ in hoīe volūtas eſt libera ꝛ p̄cipit: nō aūt rō. g̃ ad h̄ q̄ hn̄ p̄cipiat appetitui ſenſitiuo: regriẗ in ea vtus moralis reſpectu paſſionuȝ. Ultra aūt has ſex rōnes addūt q̄dā tres. Prima eſt q2 ex frequētia eligēdi q̄ rectū eſt circa paſſiōes: vr̄ q̄ aliq̄s habit⁹ genereẗ in volūtate: ꝛ ille habit⁹ erit vtuoſus g̃ ꝛc̄. Scda eſt: q2 ſi ſola ɔtinētia eēt in volūtate ꝛ tēperantia eēt in appetitu ſenſitiuo: ita q̄ nō in voluntate pfectioꝛ eſſet habit⁹ ſenſitiui q̄ habit⁹ volūtatis: ſed h̄ eſt incōueniēs. g̃ icōueniēs eſt nō ponere tēperātiaȝ in volūtate. Tertia rō ē: q2 cū volūtatis ſit ppe eligere: ꝛ vtus moralis ſit habit⁹ electiu⁹: ois vtus moralis vl̄ ſolū vel ſaltē dʒ eē in volūtate p̄ncipalr̄. ¶ Sʒ iſta non vr̄r hn̄ dcā. ꝛ p⁹ diſtictio qua diſtinguiẗ volūtas vt eſt libero ar^o ꝛ vt eſt deliberatiua vr̄ valde incōpetēs: q2 vel iputaẗ hoi in bonū vel in malum: ſiue ēt meritū ſiue demeritū: niſi ea q̄ ſubſunt libero ar^o. ſed ſi voluntas vt eſt deliberatiua non eſt libero arbitrio: vt predicta ratio ponit: ea que ſubſunt libero ar^o. ſʒ q̄ hō non ptinēt ad volūtatē ſʒ q̄ deliberatiua. g̃ in actu voluntatis ſʒ q̄ eſt deliberatiua nō eſt bonū meritoꝛiū: nec malū demeritoꝛiū: ſʒ hoc eſt valde abſurdū: tū q2 meritū ꝛ demeritū ɔſiſtit in electione voluntatis: que eſt act⁹ volūtatis ſm̄ q̄ deliberatiua: q2 eſt acceptatio pre cōſiliati ſʒ phʒ. 3. ethico. tū q2 act⁹ qui egrediẗ a vtute hūana eſt meritoꝛi⁹: vtus aūt ſʒ eos iclinat volūtateȝ ſm̄ q̄ eſt deliberatiua: ꝛ iō incōueniēs eſt diſtinguere volūtatē vt eſt libera arbi^o ꝛ vt eſt deliberatiua. Q2 āt tēperātia vel alie vtutes: q̄ ſunt circa paſſiones appetitus ſenſitiui nō ſint in volūtate oſtēdā ponēdo opinionē quā credo eē verā: p qȯ patebit: iſtā opionē eſſe falſaȝ quātū ad h̄ q̄ ponit vtutes p̄dictas eē in volūtate. Ad motiua āt eoꝝ rñdeo p ordinē. ¶ Ad p^m g̃ dōʒ: q̄ volūtas nō eſt idetermiata vt determiabilis cū tanta difficultate ad appetēdū bonū rōnis circa paſſiōes: ſicͭ appetit⁹ ſenſitiu⁹: q2 nālr̄ vnuſq̄ſq3 eſt natus appetere illud qȯ iudicat ſibi eſſe vtile: niſi ipediaẗ p aliud: rōe cui⁹ poſſit apparere nō bonū: illud aūt rōne cui⁹ bonū tale poſſet apparere malū vel graue vel defectibile eſt ex pte appetit⁹ ſenſitiui q hʒ iclinationē ad paſſiones ɔ̄ impetū rōnis: q2 ille in quo eēt voluntas ſine appetitu parū afficereẗ: imo in nullo afficereẗ ad delectationeȝ ſenſuū: vel tioꝛē: vel amoꝛē: ſequēdo: vel fugiēdo: ꝛ iō ſic nō idiget volūtas habitu inclinātē in tale bonū: ſicut appetit⁹ ſenſitiu⁹. ¶ Ad 2^m dōm: q̄ vocādo appetitū rōnalē appetitū obediētē rōni nō ſoluȝ volūtas: ſʒ etiā appetit⁹ ſenſitiu⁹ eſt appetit⁹ rōnalis: ſʒ volūtas ſit magis appetit⁹ rōnalis q̄ appetit⁹ ſenſitiu⁹: ex hoc aūt nō ſeqtur: q̄ vtutes morales ſint in ſola volūtate: ſʒ

hoc ſolū ſeq̄tur: ꝙ v̄tutes morales: que ſunt in volūta
te ſint ſimplr̄ nobiliores: ꝙ̄ ille q̄ ſunt in appetitu ſenſi
tiuo. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ intētio Aug. nō eſt negare bonā
delectationē eſſe in appetitu ſenſitiuo: ſed intentio ſua
eſt dicere: ꝙ illa delectatio bona non eſt ex nāli iclina
tione appetitꝰ ſenſitiui: rōne cuiꝰ in hoīe ē quocū̄q̄ vir
tuoſo: niſi oīo ſit ꝯfirmatꝰ: ſunt aliq̄ motꝰ inordinati: h̄
etiā neceſſe hn̄t aduerſarij dicere: qꝛ ſaltē aliq̄ iclina
tionē in boᵐ rōis: quā dn̄t īpreſſionē v̄tutis ponūt l ap
petitu ſenſitiuo: ⁊ per conſequens neceſſe hn̄t ponere
ibi aliq̄ bonā iclinationē. ¶ Ad 4ᵐ dōz: ꝙ phs q̄n di
cit: ꝙ vtꝰ oculi facit bonū oculū: nō itēdit loq̄ de habi
tu v̄tuoſo: q̄ eſt v̄tus hūana: ſed intēdit ibi loq̄ gnāliter
de v̄tute: ꝓut q̄lȝ potētia ꝑfecta potēs in opꝰ ꝑfectū ſibi
cōueniēs dr̄ v̄tus: vn̄ ſm illū modū: poꝰ nālis ꝑfcā dr̄
v̄tus: ⁊ h̄ pȝ intuēti lr̄az: niſi velit ꝑuertere textū: ⁊ quā
tū ad h̄ ponit phs eodē mō v̄tutes in oculo ⁊ in appeti
tu ſenſitiuo: ⁊ ēt in volūtate: qꝛ v̄tus vniuſcuiuſq̄ facit
ipm̄ bonū: ⁊ opus eiꝰ bonū reddit. nō aūt intēdit pone
re ſilitudinē quātū ad h̄: ꝙ ſicut appetitꝰ ſenſitiuꝰ ꝑtici
pat aliq̄ hītu: q̄ ſit v̄tus humana ſm ꝙ hō: ita ⁊ oculus
vel equus. ¶ Ad 5ᵐ dōm: ꝙ appetitꝰ ſenſitiuus nō eſt
determīatꝰ nālr̄ ēt ponēdo hoīez l puris nālibꝰ ad obe
diendū abſq̄ difficultate rōni ⁊ volūtati: ſicut volun
tas quātū eſt de ſe: eſt nata eligere bonū ꝯueniēs volē
ti ſȝ iudiciū rōnis. ¶ Ad 6ᵐ dōz: ꝙ p̄ncipans ꝙ p̄cipit
p̄ncipalr̄ in hoīe eſt rō: ⁊ p̄cipue rō ꝑfecta ꝑ prudētiā: ⁊
illa eſt q̄ p̄cipit appetitui ſenſitiuo ⁊ voluntati: cuiꝰ op
poſitū accipit. 6ª rō: ⁊ iō ꝓcedit ex falſis: rō autē q̄ pre
cipit eſt ꝑfecta nobiliori v̄tute ꝙ̄ appetitꝰ ſenſitiuus: ⁊
illa v̄tus eſt prudētia. ¶ Ad 7ᵐ dōm: ꝙ in potētia: que
quātū eſt de ſe: eſt determīata ad alterū: nō opȝ ex fre
quētia actꝰ generari habitū: ſicut pȝ in oculo: in quo nō
gnātur habitꝰ ꝑꝑ frequētiā actꝰ vidēdi. dato ēt ꝙ aliq̄s
habitꝰ in volūtate gnāret̄: nō opȝ ꝙ ille habitꝰ ſit tēpe
rātia: vel fortitudo: vt patebit īfra. ¶ Ad 8ᵐ dōm: ꝙ lȝ
oīs vtꝰ volūtatis ſit nobilior ⁊ ꝑfectior quātū ad ſubȝ
quocū̄q̄ habitu appetitꝰ ſenſitiui: ſicut acuties exiſtēs in
auro quātum ad ſubȝ nobilior eſt quācū̄q̄ acutie exiſ
te in ferro: nihil tn̄ ꝓhibet aliquē habitū ſenſitiui appe
titus eē ꝑfectiorē quocū̄q̄ habitu volūtatis quātū ad
faciēdū opꝰ v̄tuoſuȝ ꝓmptū ad delectationē: quātum
ad opꝰ: ꝙ dȝ exerceri mediāte appetitu ſenſitiuo: ſic ē
moderate ꝯcupiſcere: timere: laudare: ſic ⁊ acuties fer
ri perfectior eſt q̄tuȝ ad ſecādū ꝙ̄ acuties auri. ¶ Ad
9ᵐ pōt dici vno mō diſtinguēdo de habitu electiuo: ꝙ
vno mō pōt dici habitꝰ electiuꝰ eliciēs actum eligēdi: ⁊
ſic habitꝰ electiuꝰ recipiendo ſtricte electionē eſt in vo
luntate: nec opȝ ꝙ oīs hītus v̄tuoſus ſit habitꝰ electiuꝰ
nec ꝑ ꝯñs: opȝ ꝙ oīs v̄tus moralis: vel oīs v̄tus gnālis
ſit in volūtate. Alio mō pōt dici habitꝰ electiuꝰ: habitꝰ
inclināſ in rectū finē: ⁊ tollēs a volūtate difficultates
eligēdi id: qđ eſt bonū: ⁊ talis habitꝰ electiuꝰ eſt vtꝰ: nec
oȝ oēȝ habitū ſic electiuū eē in volūtate. naȝ habitꝰ exi
ſtēs in appetitu ſenſitiuo pōt in bonū finē iclinare: ꝙ ē
moderate ꝯcupiſcere: vel timere: ⁊ pōt tollere a volun
tate difficultatē eligēdi bonū circa paſſiones: qꝛ nō pa
titur circa hō difficultatē niſi ꝑꝑ tractū appetitꝰ ſenſiti
ui. Ad ꝓpoſitū ēt pōt dici vel ſolui adhuc rōnē diſtin
guēdo de eligere ꝓprie dcō: ꝓut eligere eſt actꝰ volūta
tis accipiētis preconſiliatū: ⁊ ſic eſt ſoliꝰ volūtatis elige
re: ⁊ de eligere large dcō vt dicat̄ eligere q̄cūq̄ actꝰ ap
petēdi ſeq̄ns iudicium rōnis ⁊ ei obediēs: ⁊ ſic pōt dici
eligere actꝰ appetitꝰ ſenſitiui ꝓut obedit rōni. Et iō alr̄
videtur mihi dicēdū: videlȝ ꝙ virtus q̄ eſt circa paſſio
nes inclināſ in illud: quod eſt bonuȝ circa paſſiones. ſi
cut temperātia eſt in appetitu ſenſitiuo tantuȝ. ¶ Ad
cuius maiorē euidentiā quatuor ſunt per ordinem de
claranda. ¶ Primū eſt diſtinguere de habitibus: que
ſunt circa paſſiones. ¶ Secunduȝ eſt oñdere quis ha
bitus in potētia habeat eſſe. ¶ Tertiū eſt qui habitꝰ
habeat rōeȝ virtutis. ¶ Quartū eſt oſtēdere quomo
do illud quod participat appetitus ſenſitiuus a ratiōe
habeat rationē virtutis humane pluſq̄ illō quod par
ticipat manus vel oculus motus a ratione.

Quantum ad primū ſciendū: ꝙ circa paſſiōes
poteſt eſſe triplex habitus: vnus di
rigens ⁊ oſtendēs ⁊ precipiēs quid ſit rectū ⁊ bonū ſȝ
rationē in ipſis paſſionibus: ⁊ iſte habitus eſt prudētia
qꝛ prudentia eſt quedā ratio agibiliū: quedam autem
ſunt ab homine moderate concupiſcere ⁊ timere. Aliꝰ
eſt habitus: qui motū inordinatuȝ paſſionū refrenat ⁊
retinet cōſenſum voluntatis: ne a vehemētia paſſiōis
trahatur: ⁊ h̄ vocatur cōtinētia: qꝛ ſimul tenet: ſiue cō
tra tenet volūtateȝ: ne trahatur a paſſionibꝰ precipue
delectabilibus in cōſenſum maluȝ: qꝛ tales paſſiones
maxime habent ad ſe trahere. Eius habitus eſt qui fa
cit actum virtuoſuȝ: qui eſt circa paſſiones ſic modera
te cōcupiſcere: prompte ⁊ faciliter exercere ⁊ delecta
biliter: ſicut motus qui ſequitur rem ex ꝓpria inclina
tione eſt nālis ⁊ facilis ⁊ delectabilis quātuȝ ad rē ha
bentē cognitionē: ⁊ talis habitus reſpectu paſſionū dr̄
temperātia ⁊ fortitudo: qꝛ. ſ. tēperatus facilr̄ ⁊ delecta
biliter abſtinet ab illicitis.

Quantum autē ad ſcdm̄: dico ꝙ primus habi
tus eſt in itellectu: ſcdus in volūta
te. tertius in appetitu ſenſitiuo. Primū ſatis pȝ: qꝛ oīs
habitus directiuꝰ tā in agibilibꝰ ꝙ̄ in factibilibꝰ eſt in
itellectu. Secūdū aūt ꝓbo triplici rōne. ¶ Prima ta
lis eſt: ⁊ eſt cōis. In illa potētia ſȝ quā differt ꝯtinens
ab incōtinente eſt cōtinentia: ſicut in ſubiecto: ſed hec
eſt ſola volūtas. ergo ⁊c̄. maiorem ſuppono: quia vide
tur ſatis plana. minorem ꝓbo. qꝛ aut differūt ſm itel
lectum: aut ſm volūtatē: aut ſm appetitū ſenſitiuum
nō ſm itellectum: qꝛ vterq̄ habet rectā eſtimationeȝ
habitualiter: lȝ actualr̄ corrumpatur in icōtinente in
hora cōſenſus in delectationē: nec ſm appetitū ſenſi
tiuū: qꝛ vterq̄ hȝ vehemētes ⁊ iordinatas paſſiones:
Voluntas auteȝ differt in vtroq̄: quia in vno conſen
tit in malum: ⁊ in alio nō. ergo continēs ⁊ incontinēs
in eo ꝙ huiuſmodi differunt ſm ſolam voluntatem: ⁊
ſic patet minor. ¶ Sed forte contra hec aliquis dicet
ꝙ continentia eſt in appetitu ſenſitiuo: ⁊ ꝙ continens
⁊ incontinens differunt penes appetituȝ ſenſitiuum:
quia incontinens habet grauiores paſſiones ꝙ̄ conti
nens. ¶ Sed iſtō nō valet: qꝛ experimento poteſt ha
beri: ꝙ frequenter ille continet qui maiores ⁊ grauio
res paſſiones habet: ⁊ ille qui labitur in conſenſuȝ ha
bet minus graues. ¶ Secūda ratio talis eſt: habitus
qui retinet voluntatem ne conſentiat in malum actū
exiſtenti vehementi paſſione in appetitu ſenſitiuo nō
eſt in appetitu ſenſitiuo: ⁊ hoc videtur planum: qꝛ ap
petitus ſenſitiui habitus nō facit ad hoc ꝙ voluntas
eligat ꝙ eſt bonuȝ circa paſſiones: niſi reprimendo: vl̄
diminuendo paſſionem ⁊ impetum ſiue tractuȝ: talis
autem repreſſio: vel diminutio ſaltem actualis nō eſt
cauſa vehemētis paſſionis: ſed cōtinentia retinet vo
luntatem a malo cōſenſu exiſtēte vehemēti paſſione
in appetitu ſenſitiuo: exiſtēte etiā vehemētiore paſſio
ne ꝙ̄ ſit quandoq̄ in incontinente. ergo continentia
non eſt

non eſt in appetitu ſenſitiuo. relinquitur ergo q̄ ſit in
volūtate: q2 in intellectu nullus ponit. ¶ Tertia rō ta
lis eſt: ex̄pite vehemētia paſſionis in appetitu ſenſitiuo
pro illa hora vincitur ois habitus ptinēs ad gen° vir
tutis ex̄ñs in appetitu ſenſitiuo: q2 ſtante ypotheſi ad
plenū dn̄atur paſſio ſup appetitū ſenſitiuū: qd̄ ēt pōt
ꝯtingere in ꝯtinente hñte virtutē tēperātie vel fortitu
dinis: ſed exiſtēte tali vehemente paſſione in appetitu
ſenſitiuo nō vinci꜀ continentia: ⁊ ſic pȝ in illo: q̄ hȝ gra
ues concupiſcentias: ⁊ tñ ꝯtinet. ergo ꝯtinentia non eſt
in appetitu ſenſitiuo. ¶ Sȝ forte aliq̄s dicet ꝯ pmiſſa
oia: quia ſicut in precedenti q̄ōne dcm̄ eſt: virtus infu
ſa pōt eſſe in appetitu ſenſitiuo: non obſtante q̄ ſit i eo
difficultas ad opus virtutis ⁊ tractus paſſionis ad op
poſitum. ergo non obſtante: q̄ paſſio frequenter dñe
tur ipſi appetitui ſenſitiuo in ipſo cōtinente pōt adhuc
ſtare ꝯtinētia: ⁊ poteſt eſſe in appetitu ſenſitiuo. ¶ Sȝ
hoc non valet: q2 poſito q̄ habitus q̄ natus inclinare ī
oppoſitum paſſionum poſſit ſtare cū vehementi cōcu
piſcētia: tñ nō pōt dici: q̄ aliquid opere꜀ ſm inclinatio
nē talis habitus ꝑexiſtente vehementi concupiſcētia:
tñ ſtante ypotheſi ꝯcupiſcentia dn̄atur appetitui ſenſi
tiuo ⁊ vincit iclinationē talis habitus: cōiter aūt dici꜀
q̄ homo preſente vehementi ꝯcupiſcentia opera꜀ ēt ſm
inclinationem continētie: q2 ſtante ypotheſi cōtinet: ⁊
ideo continentia non poteſt eſſe in appetitu ſenſitiuo.
¶ Item etiam cōcupiſcentia non eſt ita vehemens ⁊
dn̄ans in illo: qui hȝ virtutē infuſam: lȝ. n. habeat aliq̄
difficultatem: ſicut in illo: q̄ ꝯtinet niſi in caſu propter
aliq̄ cām extra aduenientē inflāmantē carnē: ⁊ tūc il
le qui eſt in charitate no reſiſtit ſm inclinationeȝ vir
tutis moralis infuſe: ſed ſm inclinationeȝ charitatis.
¶ Tertiū ēt ꝓbo. ſ. q̄ habitus quo ꝓmpte ⁊ delectabi
liter inclina꜀ aliquis in opus bonū circa paſſiones: pu
ta ad moderate concupiſcendum: ſit in appetitu ſenſi
tiuo: q2 tunc eſt virtus vel aliqua operatio conueniens
ꝓmpta ⁊ delectabilis qn̄ eſt ſm inclinationē mobilis
in quo eſt virtus vel operatio: ſicut pȝ per ſimile in nā
libus: in q̄bus motus eſt conueniēs ⁊ nālis qn̄ eſt ſȝ in
clinationem mobilis: vt pȝ in motu grauiū deorſum:
ſed moderate concupiſcere eſt in appetitu ſenſitiuo ſi
cut in ſubo. ḡ habitus faciens ꝓmptam ⁊ delectabileȝ
inclinationem in hunc actū pōt eſſe in appetitu ſenſiti
uo. ¶ Sed forte aliq̄s dicet ꝯ hoc: q̄ charitas magna
⁊ ꝑfecta virtus volūtatis facit talē actū ꝓmptū ⁊ dele
ctabilem: ſicut aliq̄s formalr ꝓmpte ⁊ delectabilr poſ
ſet leuare aliq̄d corpus graue. ¶ Sed h̄ nō valet: q2 lȝ
robur talis hois faceret eē actu ꝯuenientē ⁊ delectabilē
ipſi hoī leuāti graue: nō tñ faceret talem actum eē cō
uenientē ⁊ delectabilē corpori graui ſi eſſet capax dele
ctatiōis in eo q̄ tale: ⁊ ſic ēt lȝ charitas vel alia perfec
ta virtus voluntatis faceret actum eliciēdi moderate
concupiſcere eē delectabilē voluntati: non tñ faceret
actū ꝯcupiſcēdi moderate eē cōuenientē appetitui ſen
ſitiuo ⁊ delectabilē: ⁊ iō opȝ habitū faciētē ſenſitiuum
appetitū ꝓmpte ⁊ delectabilr inclinare i actū modera
te ꝯcupiſcēdi ē eſſe in appetitu ſenſitiuo. vñ ⁊ actus vir
tutis moralis infuſe facientis appetitum ſenſitiuū mo
derate concupiſcere: lȝ cum labore ⁊ cum aliqua diffi
cultate propter diſpoſitionem inclinantem in ꝯtrariū:
inquantum tñ eſt ex habitu inclinante exiſtente in ap
petitu ſenſitiuo eſt ſimpliciter delectabilis: ſicut aſcen
ſus aīalis. lȝ ſit laborioſus rōne grauitatis in ꝯtrium in
clinantis: inq̄ntum tñ ē ex inclinatione appetitus ſenſi
tiui appetentis aſcendere eſt delectabilis.

Quantum ad 3m principale dico: q̄ primus ha
bitus eſt virtuoſus ⁊ tertius: ſed ſe
cūdus nō. ſ. ꝯtinētia. ¶ Primū facilr pȝ q̄ntum ad pri
mā partem primo. ſ. q̄ntum ad h̄: q̄ prudētia ſit virtus
q̄ dirigit hoīeȝ circa paſſiōes: ⁊ circa hoīem: ⁊ circa aīa
lia agibilia: q2 facit bonū actū q̄ntum ad bonū huma
nū tanq̄ ad ſpēm actus: q2 facit recte iudicare: ⁊ q̄ntuȝ
ad modū agēdi: q2 facit ꝓmpte agere: q̄ntuȝ etiā ad ſe
cundam partem oſtēdo idē. ſ. q̄ tēperantia hȝ vere rō
nem virtutis. Primo q2 ſi ille habitus ꝑ quē opus bo
nū conſuma꜀: ⁊ hoc q̄ntum ad bonū rōnis hȝ rōnē vir
tutis humane: ſed moderate cōcupiſcere q̄ōcunq̄ ē bo
num opus bonitate rōnis: ꝓut in paſſiōibus cōcupiſci
bilis tale bonū inueni꜀ cōpletuȝ per habitū tēperātie
exiſtentē in appetitu ſenſitiuo: q2 moderate ꝯcupiſce
re talis ē ſolius appetitus ſenſitiui vt eliciētis actū: lȝ
poſſit eē volentis ⁊ imꝑantis. ḡ ꝑdictus hītus hȝ rōnē
v̄tutis. ¶ Scd̄o q2 ꝑfecta v̄tus facit elicere bonū actū
⁊ bñ: q2 facit elicere actum: in quo ſit bonū rōnis ⁊ ꝓm
pte ⁊ delectabiliter: ſed hoc impoſſe eſt fieri circa actuȝ
cōcupiſcendi moderate: q̄ eſt actus appetitus ſenſitiui
niſi per habitū exiſtentē in appetitu ſenſitiuo elicientē
ꝑdictum actum: q2 poſito quocūq̄ motore extrinſeco
niſi mobile moueat ſm inclinationē ꝯuenientē nūq̄
moue꜀ niſi cum difficultate ⁊ ꝯ reſiſtendo: ⁊ cū triſti
tia: qn̄ motus eſt in eis: q̄ habēt cognitionē ⁊ appetitū:
ḡ ꝑdictum habitum exiſtentē in appetitu ſenſitiuo nō
eſt inconueniēs hr̄e rōnē virtutis. Nec hoc eſt ꝯ illud
q̄d dcm̄ ē de virtute morali infuſa: cū qua ſtat difficul
tas in opere. Primo q2 dato q̄ ſtante diſpōne: que eſt
ad oppoſitū lȝ ſit difficultas: nec opus habeat ad plenū
q̄ntum ad modū faciēdū rōnē opis virtuoſi ꝑ ꝑ diſpoſi
tionē impedientem inclinationeȝ virtutis: tñ ablata ta
li diſpoſitione facit opus virtutis exerceri delectabilr:
q̄d non eēt niſi ipſa eſſet in appetitu ſenſitiuo. Scd̄o q2
lȝ diſpoſitio ꝯria faciat difficultatē: non tñ totalr tollit
ꝓmptitudinē ⁊ dlectatiōnē ab ope hñtis talē v̄tutē: ſi
cut nec grauitas: que facit aſcenſum mentis difficileȝ
tollit totalr a motu tali delectationū: ſic aūt nulla ſit i
clinatio in appetitu ſenſitiuo ad opus virtutis: nec poſ
ſet eſſe aliqua delectatio in eo reſpectu talis operis.
¶ Secūdum ſimiliter oſtendo: videlȝ: q̄ continentia
non habet perfectam rationem virtutis: quia iudiciuȝ
accipitur ſm conditionem actus: ad quem continētia
ordinatur: ſed actus ad quem continentia hȝ ordinem
non hȝ perfectam rōnem operis boni ⁊ virtuoſi nec q̄n
tum ad ſpēm actus: nec quantum ad modum agendi:
⁊ ideo continentia non hȝ perfectam rōnem virtutis.
Maior pȝ. Minorē ꝓbo: q2 opus ꝯtinētie eſt ꝓut log
mur hic de ꝯtinentia tenere volūtatē ⁊ firmare ne tra
ha꜀ a vehementia paſſionis in ꝯſenſum malū: ⁊ h̄ ip
ſum nomen ſonat: q2 non dici꜀ aliq̄s tenere rē aliquaȝ
vel continere niſi ipediendo ne traha꜀ ab alio: in q̄ntuȝ
aliquid q̄d eſt ei ꝯtrium: ad quod ꝯtinens inclinat: ſed
hoc non hȝ perfectam rōneȝ boni operis ⁊ virtuoſi nec
q̄ntum ad ſpeciem actus: naȝ perfectus actus ⁊ ſimpli
citer bonus circa paſſiones: prout regulatur a ratione
eſt moderate concupiſcere: non autem vehementi cō
cupiſcētie reſiſtere: q2 hoc hȝ iperfectionē vt q̄ntuȝ ad
modū agēdi: q2 talis actus ē cū rebelliōe ⁊ difficultate
⁊ triſtitia: ſaltē triſtitia appetit⁹ ſenſitiui. ḡ ꝯtinētia nō
hȝ rōnē ꝑfectā v̄tuoſi opis: ⁊ ſic patet minor.

Quātū aūt ad 4m ꝑncipale: q̄lr. ſ. habitus q̄ ſit in
appetitu ſēſitiuo ꝓut obedit rōni hēat rō
nem virtutis humane: cum tñ mēbra ⁊ virtus motiua

mēbroꝝ:puta virtus motiua manus:ſʒ obediant rōni non habeant virtutem humanā:nec ſit ſubm virtutis humane:dico ꝙ hꝰ ad pñs pōt eē triplex cā. ¶ Prima:q2 illud:qđ fit in mēbris:ſiue i potētia motiua mēbroꝝ non eſt natū facere ꝓmptitudinē vel difficultatē in electione volūtatis circa bonū:qđ appetit rō:ſicut illud:qđ fit in appetitu ſenſitiuo:cuius cā eſt:q2 alia non ſunt ita nata trahere voluntatē:ſicut appetitus ſenſitiuus:⁊ q2 virtus eſt habitus electiuus:iō nō ita pōt hēre rōnem virtutis illud:qđ fit in mēbris corporis: vel in potentia motiua:ſicut illud:qđ fit i appetitu ſenſitiuo. ¶ Scđa eſt:q2 virtus eſt circa bonū:qđ eſt difficile: redigere aūt appetitū ſenſitiuū ſub regula rōis ⁊ electione volūtatis eſt difficile:q2 appetitus ſenſitiuꝰ nō eſt natus obedire ad nutū rōni:ſʒ cū difficultate ⁊ frequenter mouet in ɔ̄triū. Mēbra aūt ad nutū ſunt nata obedire voluntati ⁊ rōni abſqʒ difficultate:⁊ iō diſpō: que fit in appetitu ſenſitiuo hʒ rōnē virtutis: non ſic q̄ fit in mēbris. ¶ Tertia eſt:q2 qđ fit in mēbris ex directione rōnis ſe hʒ ꝑ modū motus trāſeūtis:nō aūt per modū forme imanētis. In appetitu aūt ſenſitiuo acqritur forma manēs:motus aūt non dr̄ virtus: ſʒ poſſet dici opus virtuoſum: ⁊ iō illud: qđ acqrit̄ in appetitu ſenſitiuo hʒ rōnē virtutis:ēt ſicut illud:qđ ex directiōe rōnis acqrit̄ in mēbris. Nec obſtat:ꝙ in mēbris acqritur aliqn̄ aliqua diſpō habitualis: q2 illa valde modicū cōferret ad actus ꝓmptitudinē reſpectu eius: qđ eſt in voluntate:⁊ ſic pʒ de qōne. ¶ Ad pᵐ in oppoſitū dōm:ꝙ lʒ appetitus ſenſitiuus inq̄tū ſenſitiuus ſit nobis ⁊ brutis cōis:nō tn̄ ꝓut eſt obediēs rōni eſt cōmunis nobis ⁊ brutis:⁊ ſic poteſt eſſe ſubʒ virtutis humane. ¶ Ad 2ᵐ pʒ ex dictis in principali. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ loquēdo largo modo de electione ꝓut expoſitū eſt in principali ſolutione appetitus ſenſitiuus elicit actuʒ eligēdi largo mō dcm̄:dato ēt ꝙ alia:puta mēbra: vel aliqd tale ꝑticipent aliquo mō rōnem ⁊ electionē: nō tn̄ eodē mō ſicut appetitus ſenſitiuus:nec illud: qđ participat pōt hr̄e rōnem virtutis: ſicut illud: qđ ꝑticipat appetitus ſenſitiuus:⁊ rō dicta eſt in principali ſolōne. ¶ Ad 4ᵐ dōm:ꝙ bonitas actus nō ſolū dependet ex bonitate:ſiue ex bona diſpōne mouētis:ſed ēt ex bona diſpōne:⁊ ꝑcipue q̄tū ad h: qđ ꝓmpte ⁊ delectabilr fiat:⁊ ideo reqrit̄ ex parte mouentis prudētia:ex parte aūt mobilis tēperantia:ex parte aūt volūtatis non ita reqrit̄:q2 q̄tum ad illud:qđ pertinet ad volūtatē non eſt difficultas niſi ꝓueniat ex alio:⁊ iō in alio reqritur habitus tollens difficultatē. ¶ Si aūt aliqs q̄rat quō bonitas rōnis.ſ.prudētia cāt vtutes in appetitu ſenſitiuo:cū vtus cāet rectā extimationē prudētie. ¶ Dōʒ:ꝙ hr̄e rectā extimationē circa bonū ꝑticulare: qđ ē recte ⁊ moderate ɔcupiſcere delectabilia corporalia:vel aliquid tale ɔ̄ duplr̄. Uno mō deducēdo ex ꝑncipijs vlībus ad ꝑticularia eligibilia: vt qn̄ aliqs hʒ extimationē de h:qđ tpate eſt vtendū delectatōibꝰ:obſeruādaʒ honeſtatē:⁊ ne vilipēdat̄: ⁊ talis extimatio prudentie nō cātur a vtute morali:ſed a gn̄ali inclinatiōe: quam hō hʒ nālr ad bonū in gn̄ali:ex q̄ ducit ſe ad gn̄ale bonū. Alio mō ɔ̄ eē talē extimationē circa tale ꝑticulare eligibile:qđ ſm ſe appeat bonū:⁊ experiat̄ h eſſe ſibi delectabile ⁊ ɔueniēs:⁊ talē extimationē facit vtus moralis i appetitu ſenſitiuo:vn̄ pᵃ extimatio ē cā vtutis:ſʒ 2ᵃ cātur a vtute. ¶ Ad 5ᵐ 6ᵐ 7ᵐ ⁊ 8ᵐ pʒ ſolō ꝑ ea q̄ dcā ſunt in ſolōne alioꝝ. ¶ Ad 9ᵐ dōʒ:ꝙ nō oēs vtutes theologice ſunt i eadē pō ſicut i ſubo: ⁊ lʒ ſint circa idē re:nō tn̄ circa idē rōne:q2 deꝰ ſʒ aliā rōnē ē obm fidei:q̄ ē in intellu:⁊ ſʒ aliā rōnē ē obʒ charitatis ⁊ ſpei: q̄ ſūt i voᵗᵉ:nec oʒ ꝙ vtutes:q̄ circa bonū dinū ſūt:ſint in tot potētijs:ſic vtutes:q̄ ſunt circa bonū morale:q2 bonū morale natū ē diuidi i diuerſa loca reſpiciētis diuerſos appetitus:nō ſic bonū diuinū:circa qđ ſūt virtutes theologice. ¶ Ad 10ᵐ dōʒ:ꝙ i hoīe hn̄te vtutes qn̄ʒ appetitus mouet̄:⁊ freq̄nter ſm inclinationē vtutis: ⁊ q̄tū ad h eſt eadē inclinatio in iuſto hoīe in rōne ſeu mēte:⁊ in appetitu:qn̄qʒ vō inſurgūt aliq motꝰ ſubiti iordinati:q ꝓueniūt ex fomite:q ꝑ virtutē nō totalr tollit̄:⁊ q̄tū ad h manet in quolʒ viatore niſi ſit ɔfirmatus aliq̄lr rebellio ad mētē:vel pōt dici: ꝙ aplus logtur nō referēdo ad ſe:q erat iuſtꝰ:ſed logt̄ i ꝑſona hoīs exiſtis in pctō. ¶ Ad 11ᵐ pʒ ſoluēdo motiua alioꝝum. ¶ Ad 12ᵐ dōʒ:ꝙ vtus moralis:q̄ ē circa paſſiōes nō ē tm̄ in aīa ſicut i ſubo:ſed i ipo ɔiūcto:ſiue i cōpoſito ex aīa ⁊ corpe mediāte appetitu ſenſitiuo:q hʒ eē in organo corpeo:⁊ iō nō oʒ ꝙ ſit i ſubo idiuiſibili. ¶ Ad 13ᵐ dōʒ:ꝙ lʒ agere iſit hoī ex aīa ꝑncipalr:tn̄ multe actiones ɔpetūt hoī ꝑ vtutē aīe exiſtē in organo corpeo:⁊ iō nō oʒ:ꝙ oīs habitꝰ actiuus:quo hō agit ſit in ſola aīa ſicut in ſubo. Quidā ēt ponūt tales hitus magis ad hn̄ faciēdū ab obīs q̄ʒ ad agēdū:⁊ ɔ̄ iſtos rō nihil valʒ. ¶ Ad 14ᵐ dōʒ:ꝙ oīa:q̄ nata ſūt infundi cū grā:ſic character nō oʒ ꝙ hēant ꝑ ſubo idē ſubm cū charactere:q2 nō ifundūt̄ ad ꝑficiēdū eaſdē potētias:nec ad eligēdū eoſdē actꝰ. ¶ Ad 15ᵐ dōʒ:ꝙ nō ɔſumatio cuiuſlʒ boī opis eſt in volūtate ſaltem ſicˀ i ſubo:q2 moderate ɔcupiſcere:in q̄ ɔſumat̄ bonū opꝰ appetitꝰ ſenſitiui ē in ipo appetitu ſenſitiuo:nec ē ſile de vō rᵒ itellᵉ ⁊ ō bono rᵒ volūtatis:q2 vt dr̄.6.meta.bonū ⁊ malū ſūt i rebꝰ:ſʒ verū ⁊ falſum ſūt in intellu. ¶ Ad 16ᵐ dōʒ:ꝙ diſpō q̄ diſpōit aliquē ꝑ modū meriti ad aliqđ p̄miū hn̄dū: ſi oʒ ꝙ ſit in eadē pō:i q̄ ē illa ꝑfectio: q̄ ē p̄miū: ⁊ ſic diſponit vtꝰ ⁊ qđlʒ opus bonū ad gl̄iaʒ:ſed diſpō:q̄ modificat aliq̄ʒ pōm vt ſit habilis ad actū ē i iſta pō cū eodē actu:ſi ſic aūt q̄lʒ vtꝰ diſponit ad gl̄iaʒ:ſʒ ꝑ mō. ¶ Ad 17ᵐ dōʒ: ꝙ lʒ grā:q̄ mūdat formalr nō ſit in ſacro:niſi forte vtualiter:tn̄ aliq̄ vtꝰ mūdificāis efficiue ē i ſacris ſʒ eos: q ponūt ſacra cāre grām diſpoſitiue: ⁊ ſic adhuc ſtat: ꝙ vtꝰ ſiue forma:q̄ ē pnᵐ actiuū alicuiꝰ actiōis ē i agēte:ſiue in eo cui ɔ̄ agere. ¶ Ad 18ᵐ dōʒ:ꝙ nō ſic ſe hʒ volūtas ad appetitū ſenſitiuū q̄ʒᵐ ad actū moralē: ſicˀ ſe hʒ artifex ad artificiatū:ſʒ magis ſicˀ vtꝰ motiua ad inſtrm q̄ artifex opat̄:⁊ iō ſicˀ ex ꝑte inſtri reqrit̄ bona diſpō: vt ꝑ ipm exerceat̄ actio artificis:ita ēt ex ꝑte appetitꝰ ſenſitiui ad ɔueniēter eliciēdū opōnē ſuā: nō ſic aūt ex ꝑte volūtatis q̄ʒᵐ ad opōnes:q̄ ſūt circa paſſiōes:ſicˀ nec reqrit̄ hitꝰ aliqs ſupadditꝰ vtuti motiue ad exeq̄ndū opōnē artificis:q2 ex ꝑte eiꝰ nō accit difficultas. ¶ Ad 19ᵐ dōʒ:ꝙ ex h:ꝙ volūtas in plus pōt q̄ʒ appetitꝰ ſenſitiuꝰ:ſeqt̄ ꝙ volūtas ē vtuoſior q̄ʒ appetitꝰ ſenſitiuus:⁊ ꝙ vtutes:q̄ ſunt i volūtate ſint nobiliores q̄ʒ vtutes: q̄ ſūt i appetitu ſenſitiuo:ſʒ ex h nō ſeqt̄:ꝙ vtus:q̄ ē circa maximū:i qđ pōt appetitꝰ ſenſitiuꝰ ſit i voᵗᵉ q̄tūcūqʒ volūtas moueat ipſā. ¶ Ad 20ᵐ dōʒ:ꝙ appetitꝰ ſenſitiuus ſm ꝙ ē mobilis a rōne ē pō hoīs i eo qđ hō. ⁊ ideo opatio ⁊ vtus exiſtis i eo ſʒ ꝙ hꝰ ē opatio hūana ⁊ vtus hūana. ¶ Ad 21ᵐ dōʒ:ꝙ oē meritū ē in volūtate:vel ſicut in pō imꝑante:vel ſicˀ i eliciēte:nō tn̄ oʒ:ꝙ oē meritū ſit in volūtate ſicˀ in pō eliciēte:imo pōt eē i alijs potētijs:⁊ ſic meritoria opō vtutis:q̄ eſt circa paſſiōes:ē i appetitu ſenſitiuo:ſicˀ in eliciēte:i eo aūt:qđ elicit actuʒ meritoriū dʒ eſſe virtus in ꝑncipali operāte:qđ ē rō in q̄ debet eſſe prudētia:non aūt oportet ꝙ ſit in eo:quod ꝑticipatiue

participatiue hʒ tale iperiuʒ ſicut eſt voluntas. ¶ Ad 22ᵐ dōʒ: ꝙ voluntas reſpicit bonū in generali vt obiectum: ⁊ pōt ēt ex hoc ferri in quolibet ꝑticipatiue bonū: nō tñ opʒ ꝙ reſpiciat oē bonuʒ vt formā ſibi inherentē: ⁊ propter hoc poteſt voluntas reſpicere predictas virtutes vt obm in quo ſibi cōplacet: ⁊ tñ ꝑdicte virtutes erūt in appetitu ſenſitiuo ſicut in ſubo. ¶ Ulteriꝰ aūt lʒ voluntas bonū reſpiciat ſm ꝙ bonū: nō tñ ſola voluntas ferṫ in bonū vt in obm: imo etiaʒ appetitus ſenſitiuus ferṫ in bonū nō ſm generaleʒ rationem boni: ſed ſm ꝙ cōueniens ſubiectuʒ vt in obm. Unde ſibi cōpetit habere virtutem vt ordinate ferat̃ in illud. ¶ Ad 23ᵐ dōm: ꝙ nō eadeʒ rōne qua poſſunt eē que dā virtutes morales in voluntate eadē rōne ⁊ omnes alie: qꝛ quedā ſunt que ſunt circa illud qđ eſt bonuʒ volentis ⁊ ordinat̃ in bonū volentis: qꝛ. ſ. eſt ei bonū ſm rōneʒ ⁊ conueniens nāc ſue: ⁊ ad hoc ſimiliter inclinatur voluntas: niſi patiat̃ difficultatē ex parte appetitꝰ ſenſitiui: ⁊ ideo virtutes que ſunt circa tale bonum ponende ſunt in appetitu ſenſitiuo ad itelligēdū difficultatē eius. Alie aūt ſunt circa bonū ꝓut ꝑtinet ad alterū: ad qđ nō ita inclinat̃ voluntas ſicut ad bonuʒ proꝑiū: ⁊ iō circa hoc eſt habitus in voluntate inclinans ad hoc ꝙ facilr̄ iclinet̃ in tale bonū: ⁊ iō nō eadē ratio eſt de vna vtute morali: ⁊ de alia ꝗ̄tuʒ ad hoc ꝙ ſicut vna eſt in voluntate ita ⁊ alia. ¶ Ad 24ᵐ pʒ ꝑ ꝑdicta in ꝑncipali ſolone. ¶ Ad 25ᵐ dōm: ꝙ ſicut cōter dicitur magnitudo paſſionis nō ſolū indicat̃ ſm virtuteʒ mouentis: ſed ſm diſpōnē mobilis: rōne cuius motio volūtatis ab obō nō hʒ ita rōneʒ paſſionis: ſicut motꝰ appetitus ſenſitiui ⁊c̄. .Qō. V.

Quinto querit̃. Utrū de rōne virtutis humane ſit: ꝙ ſit habitus opatiuus. Et arguit̃ ꝙ nō: qꝛ nullus habitus eſt opatiuus. ḡ virtus humana nō eſt habitus opatiuꝰ. Aīs ꝓbatur: qꝛ illud ſm ꝙ aliqd eſt in potentia magis eſt paſſiuū ꝗ̄ opatiuū. Sed habens habitū eſt adhuc in poᵃ ad opanduʒ ſm ipm habituʒ. ḡ nullus habitus eſt opatiuꝰ: imo magis eſt paſſiuꝰ. ¶ ℞. Ultimū ⁊ illud cuiꝰ ē vltimū ꝑtinet ad idē genus: ſicut pʒ de puncto ⁊ linea: ſed virtus ſm phm ꝑ
T.c.16. ce. ⁊ man. eſt de poᵉ vltimū. ḡ vtus ꝑtinet ad genus poᶜ ⁊ nō ad genus habitus. ¶ ℞. Arguebat̃ ꝯ quoddam dcm̄ ridētis: q dicebat: ꝙ ⁊ ipe poᶜ aīe pnt̄ dici vtutes. ¶ Cōtra poᵃ nō hʒ rōneʒ vtutis niſi qñ eſt perfecta: ⁊ perfecte potēs in opus: ſed poᶜ rōnales: que ſunt hominis in eo ꝙ hō: nō poſſunt perfecte in opus ſuū ſine habitu addito. ḡ poᶜ aīe que ſunt hoīs ſm ꝙ homo per ſe nō ſunt virtutes. ¶ ℞. Sicut poᵃ ad habitū: ita ꝯpoᵐ ex poᵃ ⁊ habitu ad actū: ſed poᵃ reſpectu habitus eſt paſſiua. ḡ ⁊ ꝯpoᵐ ex poᵃ ⁊ habitu reſpectu operationis ſiue actus eſt paſſiuuʒ: ⁊ ſic habitꝰ poᶜ humane eſt paſſiuꝰ ⁊ nō opatiuꝰ. ¶ ℞. Arguit̃ ꝯ dcm̄ ridētis dicētis: ꝙ habitꝰ q eſt ſpēs qualitatis dr̄t a poᵃ: qꝛ poᵃ eſt a natura: hitus aūt eſt ꝑ acqſitionē. ¶ Cōtra. drīa per quā aliqua ſpēs dr̄t per ſe ⁊ eētialr̄ ab alia ꝯuenit illi ſpēi: nec pōt cōuenire ei a quo diſtinguit̃ ꝑ illā drīam: ſʒ aliquibꝰ habitibus conuenit eſſe a nāa: ſicut pʒ de fantaſmate. ḡ poᵃ non diſtinguit̃ ab habitu per hoc ꝙ poᵃ ſit a natura ⁊ habitus ex acquiſitiōe. ¶ ℞. Illud quo q̄s imediate opat̃ eſt poᵃ: ſed ſi ponat̃ virtus aliqua in nobis ꝑ illā imediate opamur ⁊ imediatiꝰ ſe hēbit ad actū ꝗ̄ qđcūq3 aliud. ḡ vtus eſt poᵃ. mioꝛ vr̄ plana: maiorē ꝓbo: qꝛ poᵃ aut ē illud quo aliqd q̄litercūq3 opat̃ aut illud quo aliqd meᵗᵉ opat̃: aut eſt illud quo aliqd imeᵗᵉ opat̃. ꝑᵐ nō pōt ſtare. ſ. ꝙ poᵃ ſit quo aliq̄s qualitercūq3 opat̃: qꝛ tūc cū vnūquodq3 agat ꝑ ſuā formā ſubalem: ſʒ meᵗᵉ forma ſubali eſſet poᵃ opatiua: qđ eſt incōueniēs. Silr̄ ſcōm nō pōt ſtare. ſ. ꝙ poᵃ ſit illud q̄ aliqd meᵗᵉ operat̃: qꝛ ſequeret̃ idē incōueniens q ꝑus. ſ. ꝙ forma ſubalis ſit poᵃ cuʒ qua vnūqđq3 opat̃ mediāte alio. Sequeretur ēt aliud incōueniēs. ſ. ꝙ nulla poᵃ poſſit eē ꝑxᵐ imediatū alicuiꝰ opatiōis. Relinquitur ḡ 3ᵐ. ſ. ꝙ poᵃ eſt quo q̄s imeᵗᵉ operat̃: ⁊ ſic pʒ maioꝛ. ¶ ℞. Poᵃ facit ſimplr̄ poſſe in actū. ḡ illud ſine q̄ ſimplr̄ nō hʒ q̄s poſſe in actū ē poᵃ: ſʒ ſine fide nullus pōt exire i actu credēdi. ḡ fides eſt poᵃ: ſed fides eſt vtus. ḡ fides ē poᵃ. ¶ ℞. Nulla diſpō eſt hitus: qꝛ habitꝰ ⁊ diſpoſitio ex oppoᵒ diſtiguunt̃: ſed vtus eſt diſpō ꝑfecti: ⁊ ad oppoᵐ vt hr̄. 7. phyſi. ḡ virtus nō eſt hitꝰ. ¶ ℞. Se- T.c.18.
cundū ꝙ agimur magis ꝗ̄ agamus non eſt ꝑxᵐ operatiuū ſʒ magis paſſiuū: ſʒ ſm virtutē magis agimur ꝗ̄ agamus cū vtus iclinat ad modū nāe: naturalia auteʒ magis agunt̃ ꝗ̄ agūt. ḡ vtus nō eſt habitus opatiuus: imo vt vr̄ paſſiuus. ¶ ℞. Cōtra quodā dcm̄ ridentis q videbatur ponere oēm vtutē humanā in intellectu. arguebat̃ ſic: qꝛ tēperanᵃ eſt vtus hūana: ſʒ tēpanᵃ eſt in appetitu ſenſitiuo. ḡ nō oīs vtus hūana eſt in itellu. ¶ ℞. Sic ſe hʒ vtus ad poᵐ: ſicut inſtrm̄ ad agēs ꝑncipale. Sʒ actio ſm opꝰ nō attribuit̃ inſtrō ſʒ agēti ꝑncipali. ḡ nec opari dʒ attribui vtuti: ⁊ per ꝯñs non dʒ dici habitus opatiuus. ¶ ℞. Phs cōputat inter vtutes intellectiuas habituʒ ꝑncipioꝝ: ſʒ itellus ꝑncipioꝝ nō pōt dici hitus opatiuus. ḡ oīs vtus humana nō ē habitus opatiuus: maioꝛ pʒ: minoꝛ ꝓbat̃: qꝛ hitus ſupadditi potētijs acqrunt̃ ex actibꝰ: ſʒ intellus ꝑncipioꝝ non acqrunt̃ ex actibꝰ: qꝛ cum talia ſint que ꝑmo intelligimus: ⁊ añ cognitionē eorum nullus actus cognitionis inueē poſſit. ḡ intellus ꝑncipioꝝ nō agnīt ex actibꝰ: ⁊ ſic pʒ minoꝛ. ¶ ℞. Habitꝰ itellus ſpeᵐ ſunt vtutes: ſed tales hitus cū ſint ſpeculatiui nō ſunt practici: nec ꝑ ꝯñs opatiui: non ḡ oīs vtus hūana eſt hitus opatiuꝰ. ¶ ℞. Uirtus eſt diſpō ꝑfecta ad opōnē: ſed in hoīe nihil eſt ꝙ ipſum diſponat ad opationē ꝙ eſt vltimus terminꝰ niſi vtutes theoᶜᵉ. ḡ in hoīe vlis habitus eſt vtus exceptis virtutibus theologicis. ¶ ℞. Sicut ꝯᵗᵉ bene ⁊ non hn̄: recte ⁊ nō recte ⁊ agere l potentijs rōnalibꝰ: ſic ⁊ in naturalibꝰ. Sed in naturalibꝰ potentijs: ſʒ ſint īdeterminate ad recte ⁊ nō recte agēdū nō ponit̃ aliq̄s habitꝰ perficiens eas. ḡ nō ſilr̄ dʒ poni l potentijs rōnalibꝰ vl̄ per eētiā vel per participationē. ḡ virtus hūana non eſt habitus. ¶ ℞. Lʒ habitus hēant rōnem actus reſpectu poᶜ: tñ reſpectu opis nō hn̄t rōneʒ actus: ſʒ magis rōnem poᶜ: ſed rō poᶜ ꝯſiſtit in patiēᵒ. ḡ virtus cum cōparat̃ ad opus nō tā hʒ rationē paſſiui ꝗ̄ opatiui. ¶ ℞. Nō laudamur potentijs: ſed tñ nos laudamur vtutibꝰ. ḡ poᶜ non ſunt vtutes: cuiꝰ oppoᵐ videt̃ dicere ridēs. ¶ ℞. Principio actiuo ipſi paſſiuo approxiato ſemꝑ ſeq̄t̃ neceio actio: ſed ſi habitꝰ potētiaꝝ: in quibus ſūt vtutes eēnt ꝑncipia opatiua: ꝑncipiū actiui ſemꝑ eſſet approximatꝰ paſſiuo: qꝛ hitus ſemꝑ eſt ꝑſens potētie. ḡ homo ſemꝑ actu eſſet operās actiōes virtutū: qđ falſuʒ eſt. ḡ falſuʒ eſt dicere ꝙ vtus humana ſit habitus opatiuus. ¶ ℞. Uirtꝰ ſm phm eſt media in paſſionibꝰ: ſʒ mediū ⁊ extremū ſunt eiuſdē generis. ḡ vtus eſt paſſio: ⁊ nō hitus. ¶ ℞. Poᶜ rōnales nō ſunt minꝰ nobiles ꝗ̄ naturales: ſʒ poᶜ naturales nō indigēt habitibꝰ. ḡ nec rōnales. ¶ ℞. Scōm auctē multoꝝ ſctōꝝ vtutes inſunt a natura: ſʒ hitus nō pnt̄ ineē a nā cum

acquirũtur ex actibus: ꝗ̃nis qui habent naturaꝫ nundum habeant exercitium actuum. ergo virtus humana non eſt habitus. ℭ P̃. Potentie corporis nõ indigent habitibus. ergo a ſimili nec potentie aĩe. ℭ P̃. Ad idem vt videtꝛ ordinatur po^a^ ꝛ habitus: ſed po^e^ intellectiua ꝛ etiaꝫ voluntaria cũ ſint receptiue actuũ ſuorũ ordinanꝛ ad patiendum: ꝛ in eis ſunt virtutes humane precise. ꝗ virtus humana nõ eſt habitus operatiuus: ſed magis paſſiuus.

Contra. quia phus 2° ethicoꝝ ponit virtutes humanas eſſe habitus: ꝛ dicit ibidem: ꝙ virtus eſt que perficit habenteꝫ: ꝛ opus eius reddit bonum: ſed habitus: qui opus habentis bonũ reddit: eſt habitus operatiuus. ergo virtus humana eſt habitus operatiuus.

Reſpondeo dõm: ꝙ de rõne vtus hũane: que .ſ. eſt hoĩs ſm ꝙ hõ: eſt ꝙ ſit habitus opatiuus. ℭ Ad cui^9^ euidentiã p̃ oñdẽdũ eſt qd ſit hitus. ℭ 2° qd ſit habitus operatiuus. ℭ 3° qd ſit virtus humana. ℭ 4.° oſtendetur: ꝙ virtus humana eſt habitus operatiuus.

Quantum ad p̃^m^ ſciendũ: ꝙ hitus dꝛ ab habẽdo: ab eo aũt ꝙ eſt hr̃e dꝛ hitus dupliciter. Uno mõ ſm ꝙ hõ: vel q̃cũqꝫ alia res dꝛ hẽre aliq̃ rẽ. Alio mõ ſm ꝙ aliqd aliqualr dꝛ ſe hẽre: puta hñ ſe hr̃e: vel male: vel in ſe: vel ad alteꝝ: hitus ꝗ p̃mo mõ dictus eſt poſt p̃dicamẽtũ: qꝛ ad diuerſa p̃dicamẽta ſe extẽdit. Et hitus ſic dictus videtur variari gñaliter loquẽdo: qꝛ q̃libet mõ accept^9^ diuiduꝛ in alios modos ſpãles ſm diuerſaꝫ ꝯſideratõeꝫ coꝝ: que hñtur in ꝯpatiõe ad ip̃m ꝙ hꝫ: vel nihil reale cadit mediuꝫ ſicut ſubm hꝫ accñs ꝛ totũ dꝛ hẽre ptes inter q̃ non cadit mediũ: niſi forte aliq̃ relõ rõnis. ℭ Quedaꝫ võ hñtur ſic ꝙ inter hñs ꝛ id qd̾ hẽtur cadit relõ media: ſicut inter dñꝫ ꝛ ſeruũ quẽ hꝫ: ꝛ inter hoiem hñtẽ amicũ: ꝛ amicuꝫ quẽ hꝫ cadit relõ media. ℭ Quedã võ habenꝛ ſic ꝙ inter hñs ꝛ id qd̾ habeꝛ cadit medium: nõ ꝙ ſit ꝓprie actio vel paſſio: ſed quaſi q̃daꝫ actio inq̃tũ vnũ ſe hꝫ vt ordinãs ꝛ regẽs: aliud vt rectũ ꝛ ordinatũ: ꝛ eſt determinatũ p̃dicamẽtũ: ꝛ vocaꝛ p̃dicamentũ habitus. ℭ Scd̾s aũt modus p̃ncipalis hitus: prout hitus dꝛ illud: ſm ꝙ hñs dꝛ hẽre ſe aliquo mõ in ſe vel ad alteꝝ eſt ſpẽs q̃litatis: q̃ dꝛ hitus ꝛ diſpõ: differt aũt habitus ſic dictus ab alijs modis hitus: qꝛ in alijs non dꝛ habitus ꝓprie ipſa res que hẽtur: ſꝫ ipſa hitudo habẽtis ad id qd̾ hẽtur: ſiue ſit habitudo rõnis tñ: ſiue in p̃ mõ: in quo nihil reale cadit mediũ inter hñs ꝛ id qd̾ hẽtur: ſiue ſit hitudo realis: que ſit q̃ſi actio media. ℭ Sed in ſcd̾o mõ hitus: q̃ p̃mo ꝛ p̃ncipalr poſitus eſt: habit^9^ dꝛ aliq̃ res: que hẽtur ſm ꝙ hñs eaꝫ dꝛ male: vel hñ ſe habere: vel in ſe: vel ad alteꝝ: ꝛ hitus ſic dictus: vt dictũ eſt: eſt q̃litas quedã. Nã illud ſm ꝙ res aliq̃ aliqualr ſe hꝫ vel in ſe vel ad alterum facit ip̃m qualẽ formaliter: illud aũt ꝙ facit aliq̃ rem q̃lẽ formalr eſt qualitas. iõ ꝛc. ℭ Sed qualr q̃litas h̾: que eſt habit^9^: diſtinguꝛ ab alijs ſpeciebus qualitatis difficile eſt videre. ℭ Quidã .n. diſtinguũt eã ab alijs: qꝛ hitus ꝛ diſpõ ptinent ad aiam. Alie võ qualitates ptinent ad corpus vel ad totũ ꝯiunctũ. ℭ Sed hoc pꝫ eſſe falſuꝫ duplr. Primo: qꝛ ſunt q̃dã habitus q̃ ptinent ad corpus: ſicut ſanitas ꝛ egritudo: quas ponit phs inter hitus ꝛ diſpõnes. Scd̾o qꝛ in ſola aĩa inueniunꝛ quedã po^e^ nãles ſicut eſt itellc̃tus agens ꝛ poſſibilis ꝛ volũtas. vñ nõ põt hitus diſtingui ab alijs ſpẽbus qualitatis p̃ h̾ ꝙ habitus pertineat ad ſolã animã: ꝛ alie ad corpus. naꝫ qualitates alie ab habitu ꝛ diſpõne: vt premiſſum eſt de volũtate ꝛ intellectu: inueniunꝛ pertinere ad ſolã animã. ℭ Et ideo aliq̃ dñt habitũ ꝛ diſpõnẽ diſtingui ab alijs: qꝛ habitus ꝛ diſpõnes inſunt p̃ acq̃ſitionẽ: ꝛ ſunt q̃litates aduentitie: alie aũt ſunt a nã. ℭ Sed hoc ẽt pꝫ eſſe falſuꝫ q̃tũ ad duo q̃ aſſumit. ℭ Primo quãtũ ad hoc ꝙ dicit habitũ eẽ q̃litatẽ aduentitiã: ita ꝙ ois hitus ſit talis: quia dicere ſic eſſe aduentitiũ eſt dr̃ia ſpecifica eius. Nã dr̃a ſpecifica ꝯuenit oĩ ꝯtẽto ſub illo: cui^9^ eſt dr̃a. h̾ aũt eſt falſum. Nã aliq̃ hitus inſunt a nã: ſicut pꝫ de ſanitate: que ꝯſequiꝛ nãm aĩalis: lꝫ aliquãdo impediaꝛ p̃ ꝯ̃riũ agens: ſicut ꝛ frigiditas ꝯſequitur nãm aque: tñ q̃nqꝫ impediꝛ ab h̾ per agẽs ꝯtrariũ. Silr hoc ẽ falſuꝫ q̃tũ ad aliud: qꝛ plures figure: ꝛ plures qualitates paſſibiles ſunt aduentitie: et ideo aliq̃ dicũt ꝛ ꝓbabili^9^: ꝙ cũ qualitas ſit modus q̃daꝫ rei habẽtis eã: modus aũt ſm hñm Augu. eſt: quẽ menſura p̃figit: iõ qualitas vꝛ eſſe q̃dã modus: ꝛ quedam determinatio rei ſm aliq̃ menſurã rei. Aliqd aũt põt modificari in ordine ad nãm ſubi hñtis ip̃am q̃litatẽ: ꝛ talis modus ſeu determinatiõe eſt hit^9^ ꝛ diſpõ: ꝛ ptinet ad p̃mã ſpẽꝫ q̃litatis: ſm quã aliq̃s ſe hꝫ bene vel male: ꝛ in qua ꝯuenit aliqd eſſe facilr mobile ꝛ p̃manẽs: hitus ꝗ ſꝫ iſtos iq̃ñtũ eſt modus rei in ordine ad naturã rei: cũ nã ſit illud qd̾ p̃mo ꝯſideraꝛ in ſe: iõ habit^9^ eſt p̃ma ſpẽs q̃litatis: qꝛ võ nã rei hꝫ rõnem finis ꝛ boni: ꝯſideraꝛ ẽt in p̃ma ſpẽ q̃litatis rõ boni ꝛ mali: naꝫ quãdo modus eſt ꝯueniens nature rei: que natura habet: vt dcm̃ eſt: rationeꝫ finis: dicitꝛ res ſm illũ moduꝫ bene ſe habere. quãdo nõ eſt conueniẽs dicitꝛ res male ſe habere: ſꝫ qꝛ natura rei eſt quãdoqꝫ finis generationis: ꝛ per ꝯñs eſt ex conuenienti generabilis ꝛ corruptibilis: in rebus aũt generabilibus ꝛ corruptibilibus cõuenit res plus vel minus durare ſm ꝙ diſpoſitiões q̃bus diſponiꝛ vnũquodqꝫ in ordine ad ſuã nãm ſunt magis radicate vel min^9^: ꝯſideratur in p̃ma ſpẽ qualitatis aliquid vt trãſiens vel vt diuturnum ꝛ p̃manẽs. Res ẽt habẽs modũ ꝛ determinationẽ aliq̃ põt p̃ illã modificari in ordine ad actionẽ ꝛ paſſionẽ: ꝛ talis modus pertinet ad ſcd̾aꝫ ꝛ tertiã ſpẽm qualitatis de quaruꝫ diſtinctiõe pretermitto ad preſens. Et qꝛ motus ꝛ mutatiões ſm ſe ꝯſiderate nõ hñt rõnem finis ꝛ boni: iõ in ſcd̾a ꝛ tertia ſpẽ qualitatis non cõſideraꝛ ratio boni vel mali: ſed ꝯſideraꝛ aliqd vt trãſiens vel p̃manens: qꝛ in rebus ſm ea que mouenꝛ ꝛ q̃eſcunt inueniꝛ aliqd durãs plus vel min^9^: ꝛ per ꝯñs cito trãſiens vel diuturnum. Qualitates aũt ſm ꝙ aliqd modificatur q̃tũ ad quãtitatem dimenſiuã ptinẽt ad quartã ſpẽꝫ q̃litatis: que eſt forma vel circa aliqd ꝯſiſtens figura. Et qꝛ in genere q̃litatis ſm ſe non ꝯſideraꝛ rõ motus vel finis: nec etiã in figuris: que q̃titateꝫ ꝯſequunꝛ: iõ in q̃rta ſpẽ q̃litatis nõ ꝯſideraꝛ rõ boni vel mali: nec ꝯſideraꝛ aliqd vt trãſiens vel permanens. Hoc aũt lꝫ ſit bene dcm̃: vꝛ tñ quãdã difficultatẽ hr̃e: qꝛ cũ q̃daꝫ habitus modificẽt potẽtias aliquas opatiuas: ſicut habitus po^e^ intellectiue ꝛ volitiue: ꝛ tales ordinentur ad agendũ vel ad patienduꝫ vel ad vtrũqꝫ: vꝛ ꝙ habitus modificet illud: cui^9^ eſt in ordine ad actioneꝫ ꝛ paſſionem: ſaltẽ q̃tum ad aliquos habitus: ꝛ ſic habitus nõ erit diſtinct^9^ vlr a ſcd̾a ꝛ tertia ſpecie q̃litatis. ℭ Ad hoc aũt eſſet facile reſpõdere ponẽdo: vt q̃dã ponunt: ꝙ ſpẽs qualitatis nõ differunt niſi ſm rõnem: qꝛ ſm hoc poſſet dici: ꝙ idem ſm ꝙ ordinatur abſolute ad agendum ꝛ patiendum ſiue conueniat nature rei: ſiue non dicatur potentia: illud aũt idem ſm ꝙ ordinatur ad agendum

ad agendum in ordine ad nãm rei: vt.ſ.congruat vel
nõ cõgruat rei dicaꝶ habitus: vel ꝙ dicaꝶ habitus in/
quãtũ ꝑficit aliquã potentiã poꝫ:ſed dicetꝶ poᵃ inquãtũ
ordinaꝶ ad agendũ vel patiendũ. Sed qꝛ impoſſe eſt
ꝙ idẽ per aliqd imediate ſit ordinatũ: ⁊ determinate
⁊ indeterminate ad bñ ⁊ male agendũ: ⁊ ſit determi/
natũ ad alteꝝ:niſi forte bñ ⁊ male accipiaꝶ intenſe vł
remiſſe agere. ꝙ ꝯuenit fieri per eãdẽ potẽtiã recipiẽ/
tem intẽſionẽ vel remiſſionẽ: que indĩa nõ ſolũ con/
uẽit potẽtijs:in qbꝰ ponunꝶ hitus: imo bene ⁊ male ac
cipiunꝶ in eis ſm actiões diuerſas ſpẽ:nec rõ habitus
accipiꝶ tñ ex ordine ad aliquã potẽtiã poꝫ ipſo quã ꝑfi
ciat:imo ex hoc ꝙ bene vel male ordinaꝶ poᵃ ſm ipm
actũ:nec ꝑ ꝯñs põt dici ꝙ hẽat rõnẽ habitus ꝑ ꝯpara/
tionẽ ad potentiã tñ: ⁊ rõnẽ poᶜ per comparationẽ ad
actũ. Jõ ſuſtinẽdo ꝙ eadẽ eſſentia ꝓprie loquẽdo non
ſit nec eſſe poſſit hitus ⁊ potentia põt alr dici ad predi
ctã dubiũ. Ad cuius euidentiã ſciẽdũ: ꝙ ſemꝑ habitꝰ
eſt alicuius poᶜ ordinate ad aliquẽ actũ:nihil.n.aliud
vꝶ eſſe habitus ꝙ̃ habilitas alicuiꝰ poᶜ ad aliquẽ actũ.
Actus aũt ad pñs duplex eſt vnꝰ q eſt forma ſubalis:q
⁊ nã dꝶ:ad quã ordinaꝶ ipſa poᵃ mãe: ⁊ alius eſt actus
q eſt operatio:q ꝯſequiꝶ ſubam iã cõpletã:ad quã or
dinaꝶ poᵃ:que ꝑtinet ad genꝰ qualitatis. ¶ Cũ aũt ita
ſit ꝙ tam poᵉ ꝙ̃ hitus ordinenꝶ ad actũ ꝗ̃tũ ad poten
tias:que ĩdigent hitu:in hoc tñ dĩnt ꝙ poᵃ dꝶ illud per
ꝙ aliqd abꝰ ordinaꝶ a exeũdũ in actũ ſiue bñ ſiue ma
le:ſiue ꝯueniat nãe rei ſiue nõ:ſed hitus determĩat poᵃ
ad hoc ꝙ exit in actũ vł bñ vł male: ⁊ ſm ꝙ ꝯuenit nãe
rei: ⁊ tũc dꝶ hitus bonus vel bona diſpõ: vel ſm ꝙ de/
terminate eſt icõueniẽs nãe rei: ⁊ ſic dꝶ habitus malus:
lꝫ.n. aliqs habitus modificet ſubm in ordine ad agẽ/
dũ ⁊ patiẽdũ mediante potẽtia:que ordinaꝶ ad actũ
qui eſt operatio:qꝛ tñ talis habitus magis reſpicit con
uenientiã vel diſcõuenientiã illius actus ad naturã
rei:cuius eſt ꝙ̃ ipſum actũ ſm ſe:potentia aũt econuer/
ſo magis reſpicit ipm ſm ſe ꝙ̃ ſm conueniẽtiã vel di/
ſcõuenientiã ad naturam:ideo vniuerſaliter habitus
diſtinguiꝶ ab alijs ſpẽbus q̃litatis ꝑ hoc ꝙ modificat
ſubm:cuiꝰ eſt in ordine ad nãm:lꝫ etiã aliqs habitus
modificet mõ quo dcm̃ eſt illud:cuiꝰ eſt in ordine ad
operationẽ: lꝫ ãt ẽt aliqs habitus ſit poſterior poᵃ ꝓut
ordinaꝶ ad operationẽ inquãtũ eſt qd ſupadditũ ipſi
tali potẽtie: tñ nãlr loquẽdo prior eſt habitꝰ tali poᵃ: qꝛ
habitus modificãs potentiam mãe in ordinatione ad
formã eſt prior tali potentia.

Quantum vo ad 2ᵐ ꝑncipale ſatis facilr appꝫ
ex p̃miſſis:nã ꝓut dcm̃ eſt qdã ha
bitus eſt q ꝑficit poᵃᵐ mãe in ordine ad formã ſubalẽ:
ſicut eſt ſanitas: vł aliqd ꝯſile: ⁊ iſte habitus magis re
ſpicit eſſe rei ꝙ̃ opationẽ inquãtũ operatio p̃ſupponit
eſſe:ex ꝯñti aũt reſpicit opationẽ: ⁊ iõ ex ꝯñti etiam ta
lis habitus poſſet dici opatiuus. ¶ Alius eſt habitus
q perficit poᵃᵐ ordinatã ad operationẽ: ⁊ talis habitus
dꝶ ſimplr opatiuꝰ: ſicut habitus intellectus ⁊ volunta
tis ⁊ ꝯſimilis poᶜ: ⁊ ſic pꝫ de ſcdo principali.ſ.qd ſit ha
bitus opatiuus: ⁊ qd ſit ꝓprie: qꝛ ꝓprie habitus opera/
tiuus eſt ꝑfectio poᵉ ordinate ad actũ:q eſt operatio in
ordine ad naturam.

Quantum vo ad 3ᵐ ꝑncipale.ſ.qd ſit ṽtus hũa/
na:ſciendũ ꝙ rõ ṽtutis gñaliter di
cte trahit originẽ a vi vel a vigore. vñ ſꝫ robur corpo/
ris virtuoſi dñr q poſſunt ꝑ vim alios vincere. vñ vir/
tus dicere videꝶ quandã ꝑfectionẽ poᶜ. vñ poᵃ que ſm
ſeipſã eſt ſufficiens ad exeundũ perfecte in actũ dicꝶ
ṽtus:ſicut pꝫ de potẽtijs actiuis nãlibus: ⁊ iõ ṽtus hu/
mana eſt illius poᶜ perfectio: que eſt poᵃ hoĩs in eo ꝙ
hõ:illud aũt ꝯuenit homini in eo ꝙ homo ꝙ cõuenit
ſibi in eo ꝙ rõnale:potẽtie aũt:que cõueniũt homini
in eo ꝙ homo: ſunt potẽtie rõnales: ſiue ſint rõnales
per eſſentiã:ſiue per participationem: ⁊ ideo virtus hu
mana eſt perfectio potẽtie rationalis: vel per eſſentiã
vel per participationẽ. ¶ His premiſſis p̃mo oſtendo
oſtẽdere ꝙ virtus humana ſit habitus. ¶ Scdo ꝙ ſit
habitus operatiuus. ¶ Ad euidentiã p̃mi ſciendũ: ꝙ
quãdo potẽtia eſt per ſe ſufficiens ad perfectionẽ ⁊ de/
terminate exeundũ in actũ:tunc ipſa potẽtia: vt dcm̃
eſt:habet ſm ſe rationẽ virtutis:ſed quãdo potẽtia nõ
eſt ſm ſe perfecta ⁊ determiata ad per ſe ⁊ perfecte et
prompte operandũ:ſiue exeũdũ in actũ: ſꝫ indiget ali/
quo addito ad hoc ꝙ determinate ⁊ prompte poſſit
exire in actũ: tunc perfectio potẽtie dicꝶ illud additũ
ꝙ diſponit eam in ordine ad opus:ſiue ad actum: ⁊ ta
le additũ dicitur habitus. ſed potẽtie q̃ ſunt rationales
nõ ſunt ſm ſe ſufficiẽtes ad perfecte ⁊ prompte exeun
dum in actum: ꝙ pꝫ ex hoc:quia non niſi cum magna
difficultate ⁊ cum magno exercitio acquirit homo ꝙ
prompte ⁊ faciliter poſſit exire in condicionẽ virtutis
⁊ in actũ appetendi illud: quod bonũ eſt ſm rationẽ:
⁊ tales etiã potentie ſunt indeterminate ad multa: et
ideo opꝫ ꝙ tales potentie determinenꝶ ⁊ perficiantur
per aliquid additũ ad exeundum prompte ⁊ perfecte
in actum bonũ:quia actus nõ inclinat niſi in actũ bo
nũ. vnde opꝫ ꝙ virtus humana: que.ſ. eſt hominis in
eo ꝙ homo ſit habitus. ¶ Secundũ oſtendo ſic bre/
uiter.ſ. ꝙ virtus humana ſit habitus operatiuus: quia
virtus humana eſt perfectio potẽtie:que eſt hominis
in eo ꝙ homo:illud aũt ꝙ eſt hominis in eo ꝙ homo
ſoli homini conuenit: ⁊ ideo virtus humana eſt perfe/
ctio illarum potentiarũ:que ſoli homini cõueniunt:po
tentie aũt:que ſoli homini cõueniunt:ſunt potentie ra
tionales vel per eſſentiã vel per participationẽ: talis
aũt potentia nõ eſt potẽtia ad formã:que diſponiꝶ per
ſanitatem vel egritudinẽ:ſed eſt potentia ordinata ad
opus: ⁊ ideo virtus humana eſt habitus operatiuꝰ. vn/
de manifeſtũ eſt: ꝙ de ratione virtutis humane eſt ꝙ
ſit habitus operatiuus: ⁊ ꝙ ſit habitus operatiuus
boni:quia virtus ſonat in perfectionẽ: ⁊ per cõſequens
dicit inclinationẽ in bonum: quia male operari eſt de
ficere. ¶ Ad primũ in oppoſitum dupliciter põt dici
Uno modo ꝙ pati ſm ꝙ pati dicit receptionẽ alicuiꝰ
perfectionis eſt etiã operari. vnde ⁊ habitus qui ad
ſic pati ordinaꝶ: lꝫ per ipſum ſit aliquid in potẽtia etiã
paſſiua:põt dici habitus operatiuus. Secũdo mõ põt
dici ꝙ habẽs habitũ eſt in potẽtia actiua ad actũ ſm
illum habitũ:non aũt in potentia paſſiua: de qua pro/
cedebat argumentũ. ¶ Ad ſcdm dõm: ꝙ illud argu/
mentũ dupliciter deficit. Primo quia virtus nõ acci
pitur in illa auctoritate ꝓ habitu potẽtie:ſicut nos loq
mur:ſed ꝓ obiecto potẽtie ꝑfecte. Secũdo:quia illud
quod dicꝶ ibi vltimũ potentie nõ eſt vltimũ intrin/
ſecum ipſi potẽtie:que reducaꝶ ad idẽ genus cuꝫ eo:cu
ius eſt vltimũ:ſicut pꝫ de linea ⁊ pũcto:ſed eſt vltimũ
extrinſecũ ipſi potẽtie:quia vltimũ ſtat ibi pro ſum
mo obiecto potentie. vnde auctoritas nõ eſt ad ꝓpoſi
tum. ¶ Ad tertiũ dicendũ: ꝙ potentie rationales pro
prie non poſſunt dici virtutes:niſi large quis vellet vo
care virtutem quamcũq3 potentiam:que eſt ꝑncipiũ
alicuiꝰ opatiõis q̃litercũq3. ¶ Ad 4ᵐ dõm: ꝙ non ſic
eſt cõpoſitũ ex potentia ⁊ habitu in poᵃ ad actũ: ſicut

po^a ad habitū:q2 po^a eſt tm̄ in po^a paſſiua ad habitū quē ſuſcipit:ſ3 ↄpoſitū ē in po^a actiua q̄tū ad ip3 actū dato ēt q ↄpo^m ex po^a ⁊ bitu eēt in po^a paſſiua nō ſeq̄t aliqd icōueniēs:vt p3 ex ſolōne p̄mi argu^ti. ¶ Quintū ↄcedo. ¶ Ad 6^m dōm:q po^a ime^te elicit act^ nō obſtāte q addat̄ bitus:q2 bitus addit^ nō elicit actū:ſ3 facit ad h q po^a determiata p bitū elicit h mō vel illo actū:ſicut figura addita po^e diuiſiue:puta duriciei nō elicit actum diuidēdi:ſic po^a determinata elicit ipſum actū diuerſimode ſm q diuerſi^de determinat̄:dato etiā q po^a eliceret:⁊ po^a me^te bitu:po^a adhuc differret tā a forma ſubali q̄ ab bitu:q2 po^a p̄n^r ordinat̄ ad actū q eſt opō:forma aūt ſubalis p̄n^r ordinat̄ ad h q p eā res ſubſiſtat:bitus aūt ordinat̄ ad h q actio ſit conueniēs ei:cui^ ē:ita q rō po^e erit oē illud qd p̄n^r ordinat̄ ad opōnē. ¶ Ad 7^m dōm:q po^a q̄ indetermiate ſe h3 ad pla:nō ſemp facit ſimplr poſſe abſq3 bitu:ſicut ferrum nō ē ſimplr potēs pforare abſq3 figura terebri:l3 figura terebri nō ſit po^a pforatiua:⁊ iō l3 itell^s nō poſſit i actū credēdi ſine fide:fides tm̄ nō eſt po^a ſ3 bitus:vel pōt dici:q po^a pōt i aliquē actū ptinētē ad po^m ſine bitu:ſ3 nō in oēm:ſ3 nō o3 q ſi po^a nō pōt in aliquē determiatū actū ſine aliq̄ addito q illud nō ſit bitus. ¶ Ad 8^m dōm:q diſpō aliqn̄ accipit̄ p bitu ipfecto ſiue ipfecte radicato:⁊ talis diſpō eſt bn̄ bitus ipfect^ ⁊ vt^ ipfecta. ¶ Alio^ diſpō dr̄ illud ſupadditū po^e q̄ ō nā ſua facilr amitti^t:ſicut ſunt diſpōnes cor^lo:⁊ diſpō ſic dicta diſtiguit̄ ſicut oppo^m ſpēs ↄ bitu3:pōt bit^ dici aliqd ſupadditū po^e q de nā ſua ē de difficili mo^le ſic ſūt potētiaꝝ imāliū bit^. ¶ 3° mō dr̄ diſpō qdcūq ſupadditū po^e ⁊ diſpō ſic dcā ē gen^ ad bitum:⁊ bitus eſt diſpō ſic dicta bn̄:⁊ iſto mō accipit̄ diſpō in illa auctoritate:qn̄ dr̄ q v̄tus ē diſpō pfecta i cōpōne ad optimū.vn̄ in arg^to ē equiocatio de h q dr̄ diſpō. ¶ Ad 9^m dōm:q q̄tū ad h ē ſilitudo q ſicut p nāz determiat̄ ad vnū:ita ⁊ p bitū:l3 h magis fiat p nāz q̄ p habitū:q2 bitus nō ita necio determinat ſic nā:⁊ q̄tū ad h habit^ h3 modū nāe:nō āt o3 q hēat modū nāe q̄tū ad h q ſ3 ip3 magl agamur q̄ agam^:dato ēt q ſ3 bitū magl agamur q̄ agam^.tm̄ adhuc non ſeq̄t:vt dcm̄ ē:gn̄ bitus eēt opatiu^:q2 ſic pati vt patimur p habit^ ē qdā op^:vt dcm̄ eſt. ¶ Ad 10^m dō3:q nō op3 oēm v̄tutē3 hūanā eē in itellectu:op3 tm̄ q ſit vel in eo q ē itellectus:vel in eo q ē itellectuale:vel magis pprie rōnale per participationē:⁊ ſic ēt bitus ſentiēs i quo eſt tēperātia ē rōnale. ¶ Ad 11^m dō3:q l3 q̄tū ad aliqd ſit ſile de habitu ⁊ po^a:⁊ de inſtrō ⁊ ar^te:nō tm̄ op3 q q̄tū3 ad hoc ſit ſimile q op^ nō attribuat̄ habitui:ſicut nō attribui^t inſtrō:cui^ rō pōt eſſe:ſi ponat̄ q habitus eliciat actū cū po^a:q2 plus deficit ar^s3 ſuppoſiti agētis inſtrumētū reſpectu ar^tis q̄ faciat habitus reſpectu po^e q̄tū3 ad rōne3 p̄ncipij actiui. Uel pōt dici:q ſicut opus nō attribui^t ſimplr inſtrō:attribui^t tm̄ ei vt cooperanti:ita opatio nō attribuit̄ ſimplr habitui ſed cooperanti. ¶ Ad 12^m dōm:q intell^us q eſt habitus p̄ncipioꝝ dicit aliqd ſupadditū po^e intellectiue:ſiue illud ſit ſpēs vt qdā ponūt:ſiue aliqd aliud.nā ph̄us dicit in fine poſterioꝝ:q intell^us p̄ncipioꝝ cauſat̄ in nobis:⁊ ſic aliquid imanens ex frequētia memorādi ⁊ experiendi:⁊ qn̄ dr̄ q nō pōt gnāri ex actibus cum ſit p̄mus actus in nobis. Dōm:q l3 actus cōſentiendi p̄mis p̄ncipijs:quoꝝ eſt intell^us ſit p̄mi actus intelligendi comparatiue:nō tm̄ eſt ſimplr p̄mus actus intell^us:q2 p̄mus act^ eſt receptio ſpēi ſm ponētes ſpēs:⁊ poſt eſt actus intelligendi ſimplicia:dato etiā3 q ↄfuſa cognitio p̄ncipioꝝ nullū habitū requireret additū ſup potētiā intellectiuā:tm̄ adhuc nō ſequeret̄ q v̄tus hūana nō eſſet habitus:q2 itell^us ſic dictus nō eſſet virtus:q2 talis operatio nō hēret ratonē perfecte opationis:nec hēs talē intellectū a ph̄o dr̄ hēre virtutē niſi forte large. Sed intelligere q eſt habitus quo quis nō ſolū ↄfuſe apprehendit p̄n^a:ſed etiā de ſua apprehenſione circa ea indicat ph̄s dicit eſſe virtutē:⁊ itellectus ſic dictus dr̄ eſſe habitus. ¶ Ad 13^m dōm:q ſpeculatio veritatis ē qdā operatio:a qua ſcie ſpeculatiue dic̄t q ſint habitus opatiui:nō tm̄ talis operatio facit ſciam practicā q2 ſciētia practica nō dr̄ practica ex h q h3 opationē p fine:q2 ſic ſpeculatiua eſſet practica:ſed ex hoc q h3 aliud op^ vel aliqd opabile ſimul p fine ⁊ p obiecto:⁊ hoc ſuffic̄t ad pn̄s de iſta materia:q2 lōgum tractatū requireret. ¶ Ad 14^m dōm:q qn̄ dr̄ q v̄tus eſt diſpō perfecta ad optimū:nō accipit̄ ibi optimū pro ſūmo q eſt deus:ſ3 p optimo in genere:q qdē optimū eſt opatio:q2 opatio h3 rōnem optimi ⁊ finis reſpectu po^e ⁊ reſpectu habitus:⁊ quelib3 v̄tus humana ordinat̄ imediate ad tale optimū. ¶ Ad 15^m dōm:q in potētijs nālibus accidens ↄt defectiue agere nō pper defectū alicuius diuerſi a po^a:q ſit neceſſe ſupaddi potētie:ſed pper defectū potētie:ſicut ↄt defectiue calefacere pper defectū3 caloris q eſt remiſſus:⁊ pper hoc pfectio po^e nō dicit aliqd ſupadditū po^e diuerſū3 ab eēntia eius:ſ3 in potētijs rōnalib^ ↄuenit male ⁊ defectiue agere:nō pper hoc q aliqd ptinēs ad eſſentiā potētie deficiat:ſ3 pper defectū alicuius diuerſi a potētia ſupadditi po^e:⁊ iō nō eſt ſile de potētijs rōnalibus ⁊ nālibus quātū3 ad hoc. ¶ Ad 16^m dōm:ſicut ad p̄^m. ¶ Ad 17^m pōt cōcedi:q2 pprie potētie rōnales nō ſunt v̄tutes:niſi qdā large vocat̄ nomine v̄tutis. ¶ Ad 18^m dōm:q p̄ncipio actiuo ſufficiēti ⁊ nō impedito approximato ad paſſū3 ſequit̄ actio:habit^ aūt q ſunt in potētia rōnali nō ſūt ſufficiēs p̄n^m ſine ſan^te:nec bitus appetitus ſine actuali ↄſideratiōe boni. Itē bene poſſent impediri vel per idiſpōnē corporis:vel per actū ↄſiderandi aliquid:cū quo actus talis nō pōt ſtare.vn̄ nō ſequit̄ q habit^ nō ſit p̄ncipiū opatiuū:ſ3 q nō ſufficiat ſine alio:⁊ q non poſſit ipediri. ¶ Ad 19^m dōm:q v̄tus dr̄ media in paſſionibus nō formalr q.ſ.eſſentialr ſit paſſio media:ſ3 q effe^ue.ſ.q eſt mediatiua paſſionū. ¶ Ad 20^m dōm:q minor nobilitas po^e rōnalis reſpectu po^e naturalis facit eā indigere habitu:ſed indetermiatiue ſua ad diuerſa ⁊ diuerſimode:que ſe extēdit ad multa q2 maioris eſt nobilitatis q̄ ſi p ſe determinaret̄ ad vnū3 tm̄:ſicut ſm ph̄3:nobilius eſt aſſequi perfectū bonū multis motibus q̄ aſſequi modicū vno motu. ¶ Ad 21^m dōm:q virtutes dicūr nobis ineſſe a nā nō ſimplr ⁊ in actu:ſed ſm q̄dā aptitudinē ⁊ ſm talē aptitudinē habitus ſunt a nā. ¶ Ad 22^m dōm:q nō eſt ſimile de potentijs corporis que ſunt determinate ad vnū:⁊ de potentijs ratiōalibus que ſe extendunt ad multa. ¶ Ad 23^m dōm:q po^a ⁊ actus ordinant̄ ad idē:q2 ordinant̄ ad eūdē actū3:q eſt actus itelligēdi vel appetendi:ſed nō eodē mō:q2 vnū ordinat̄ ad hoc actiue:⁊ aliud paſſiue.vn̄ nō ordinant̄ ad idē q eſt agere vl̄ pati:ſ3 ordinātur ad eundē actū intelligēdi:vel appetēdi:vel dato:ſicut ſepe dcm̄ eſt:q ordinaret̄ ad patiendū:ipe habitus adhuc poſſ3 dici operatiuus:vt ſepe argutū eſt. ¶ Argumentū ad oppo^m ↄcedendū eſt ⁊c̄.

¶ Explicit Tractatus de Uirtutibus.

¶ Incipit

¶ Incipit tractatus de motu angeli magiſtri Deruel.

Verū Utrū angel⁹ moueat̄ localiter. Et arguitur ꝙ non: q2 motus eſt actus imperfecti: angel⁹ aūt ſaltē beat⁹ eſt perfectus. ḡ ſaltem angeli beati nō mouētur localr. ¶ ꝓ. Motus eſt ꝓp̄ indigentiā: ſed angelus beatus nullo indiget. ergo ſaltem angelus beatus non mouetur localr. ¶ ꝓ. Q2 rńdēs dixit. q᷑ angelus eſt in loco nō ſituabiliter: nec ſic locatum eſt in loco: ſed ſicut cā eſt in ſuo effectu. ¶ Cōtra vnū oppoſitoꝝ nō ꝯtingit alicui rei ꝑ aliud oppoſitū: ſ3 eē in loco ⁊ eſſe in effectu ſunt diuerſi modi eſſendi ex oppoſito diſtincti. ḡ ꝑ hoc ꝙ angelus in aliquo corpore ē ſicut cā in effcū nō pōt dici ꝙ ſit in loco. ¶ ꝓ. Prius eſt applicatio ⁊ approximatio agētis ad paſſuz ꝙ̄ agere: ſed nulli ꝯ̄ applicari vel approximari niſi ei: qd ē i loco. ḡ prius ꝯuenit angelo eē in loco ꝙ̄ opari. ḡ eē in loco nō ꝯ̄ angelo ꝑ opationē: imo vt vr̄ magis cꝯ. ſ. ꝙ operari ꝯueniat ſibi ꝑ eē in loco. cui⁹ oppoſitū dr̄. rn̄s. ¶ ꝓ. Unus angelus aliquid opat̄ in alio angelo: ſicut qn̄ vnus angelus illuminat aliū. ſed vnus angelus nō dr̄ eē in alio: q2 vnus nō poſſet eē in alio niſi ꝑ illapſū: illabi aūt nō ꝯ̄ angelo. ḡ angelus nō pōt dici eē i loco ꝑ opationē: nec ꝑ ꝯn̄s ē in loco. ¶ ꝓ. Sol operatur in iſtis inferiorib⁹: ⁊ tn̄ ſol nō dr̄ eē in illis inferioribus. ḡ a ſili nō pōt dici: ꝙ angelus ſit in aliquo loco ꝓp̄ h: qd opet̄ in loco. ¶ ꝓ. Illa res pōt dici eſſe in loco ꝑ illud qd eſt diuerſum in ſubō ab ea: q2 qn̄ aliqd ineſt alicui rei ꝑ aliud: opꝫ ambo ineſſe illi rei: ⁊ qd ineſt alicui nō differt ſubō ab eo: opatio aūt quā cāt angelus in eodē loco ꝑ aliquod corp⁹ nō in ē angelo: nec ē idē ſubō cuꝫ eo: cum ſit in corpore ſicut in ſubō. ḡ ꝑ operationē quā cāt angelus in corpe qd mouet nō pōt dici eē in loco. nec ꝑ operationē: q̄ eſt in eo. q̄ ē velle ⁊ itelligere: q2 tales opationes angeli erūt ita abſolute a ſitu ⁊ loco: ſicut eēntia angeli. ḡ nullus angelus ē in loco ꝑ opationem. ¶ ꝓ. Ille ḡ mouet̄ localr ē viator: q2 tūc ſuū agere ꝯ̄ alicui ꝑ motū localē: ſed angelus btūs nō eſt viator. ḡ ſaltem btūs nō mouet̄ localr. ¶ ꝓ. Dicit̄ in lib. de intelligētijs: ꝙ magnitudo ſpacij nō facit diſtantiā i opatiōe itelligētie: ſed ſi angel⁹ mouet̄ localr magnitudo ſpacij faceret diſtātiā in opatione ei⁹. ḡ itelligētia: ſiue angel⁹ nō mouet̄ localr. ¶ ꝓ. Uulgariter dr̄: q᷑. ꝙ bn̄ hꝫ non ſe moueat: ſed angelus btūs ſemꝑ bn̄ hꝫ. ḡ non ſe mouet: nec ꝑ ꝯn̄s mouet̄ localr. ¶ ꝓ. Ille ḡ ē in ꝑfecta aliqua opōne nō ſe extēdit ad aliā dimittēdo illā: ſ3 angelus btūs ſemꝑ eſt in ꝑfecta opōne: q̄ eſt videre deū ꝑ eſſentiā. ḡ nunq̄ ſe extēdit ad opationē: q̄ ē motus localis. ¶ ꝓ. Scōm ꝙ ꝓbat phs 6⁰ phiſi. nullus īpartibile mouet̄: ſed angelus eſt impartibilis cū ſit ſimplex: nec ē cōpoſitum ex ꝑtibus. ḡ nō mouet̄ localiter.

¶ ꝓ. Argueba᷑ ꝯ̄ rn̄dētē: ꝙ ponebat: q᷑ angelus ſ3 ꝙ
T.c.z.3 placebat ſibi poterat eſſe in loco pūctuali ⁊ indiuiſibili: q2 pūct⁹ indiuiſibilis nō eſt ſuſceptiuus opōnis: quā cauſat angelus circa corpora: cū talis opatio moueat̄ localr: ſed angelus non eſt in loco niſi per operationē. ergo non poteſt eē in loco pūctuali. ¶ ꝓ. In eo qd mouetur opꝫ ponere partibilitatē: ſed in angelo nulla eſt ꝑtibilitas: l3 in corpore: qd mouet̄ ab eo poſſit eſſe partibilitas. ḡ angelus nō mouet̄ localr. ¶ ꝓ. Si angel⁹ moueret̄ oporteret: ꝙ trāſiret mediū: hoc aūt ē falſuꝫ. ḡ falſum eſt: ꝙ moueat̄ localr. ꝓbatio vtriuſq3 aſſumpte. ⁊ primo ponit. ſ. ꝙ oporteat angelus trāſire mediū q2 ſi ponet̄ angelū moueri ab. a. in. b. tūc quero vtrum dū mouet̄ ſit in. a. vel in. b. totū: quoꝝ neutrū pōt dari q2 dū mobile ē totū in termino a quo: vel totū i termino ad quē nō mouet̄: nec ēt pōt eſſe ꝑ̄m in medio: q2 impartibilis eſt. ḡ ſi mouet̄: opꝫ ꝙ ſit in medio iter. a. ⁊. b. Q2 aūt nō poſſit trāſire mediū in motu ſuo: probo: q2 inter quoſlibet duos terminos ſignatos in magnitudine eſt dare infinita media ſm̄ diuiſionem magnitudinis in infinitum: ſed infinita media nō poſſunt ꝑtrāſiri niſi motu ꝯtinuo: ḡ in angelo eſſe nō pōt cū non ſit mobile ꝯtinuū: cōtinuitas aūt motus cauſat̄ ex continuitate mobilis. ḡ angelus nō pōt moueri ꝑ mediuꝫ: ⁊ ſic vtraq3 ꝓpoſitio ꝓbata eſt. ¶ ꝓ. Si angelus moueret̄: oporteret eum moueri in inſtanti: ſed h eſt ipoſſe. ḡ impoſſe eſt angelum moueri. Probatio maioris: q2 ponant̄ duo loca imediate ſe hn̄tia: q̄ ſint. a. ⁊. b. ⁊ moueatur angelus ab. a. in. b. ſi ponat̄ moueri in tpe: tūc in illo tpe vbi ponitur moueri q̄ro vbi ſit: nō pōt dici ꝙ ſit in. b. q2. b. eſt terminus ad quē: ⁊ in termino ad quē nō eſt motus: ſed mutatum eſſe: nec pōt dici: ꝙ in tpe illo quo ponit̄ moueri ſit partim in vno ⁊ partim i alio: q2 angelus ipartibilis eſt: nec pōt dici: ꝙ in tpe illo ſit corpus in. a. q2 tūc i tpe illo qeſceret: q2 qeſcere ē eē i eodē loco: vl̄ aliquo tpe eſſe: aut in eodē loco ſtāte ypotheſi i tpe quo ponit̄ moueri: q2 in toto tpe ponit̄ eſſe in. a. ḡ ē terminus a quo: ⁊ ſic tp̄s in quo ponit̄ moueri eſſet tp̄s qetis ſue ⁊ non tp̄s motus: ⁊ ſeqtur: ꝙ ſimul qeſceret ⁊ moueret̄: qd eſt impoſſe. ergo impoſſe eſt angelū moueri in tpe. ḡ ſi mouet̄ mouebit̄ in inſtanti cū ſit indiuiſibilis: ſed ꝙ ēt ſit ipoſſibile eū moueri in inſtanti. ꝓbo: q2 quodcūq3 mouet̄: opꝫ ꝙ mobile ſe habeat alr̄ nunc ꝙ̄ prius: ſed nunc ⁊ prius nō poſſunt eſſe in inſtāti cuꝫ ſit indiuiſibile. ergo ipoſſibile eſt angelū moueri in inſtanti: ⁊ ſic ꝓbata eſt vtraq3 aſſumpta. ¶ ꝓ. Si angelus moueat̄ opꝫ ipꝫ moueri motu ꝯtinuo: ſed h eſt impoſſibile. ergo ⁊c̄. Minor ſupra declarata eſt. ꝓbo maiorē. ſ. ꝙ infinita diſtātia nō poſſit eſſe niſi in motu cōtinuo: q2 ſi eēt in motu diſcreto: eſſent actu infinita: qd eſt ipoſſibile: ſed in motu angeli opꝫ eſſe infinita inſtātia: ſi ponatur moueri. ḡ ſi moueat̄ oꝫ ꝙ moueatur motu ꝯtinuo: ⁊ ſic ꝓbata ē maior. Minorē ꝓſillogiſmi ꝓbo: vꝫ ꝙ in motu angeli oporteat eē infinita inſtantia: quia opꝫ ibi tot inſtātia ponere: quot ſunt in motu corporis: in quo ſunt infinita: hꝯ aūt ſic pꝫ: q2 ex quo angelus mouetur per aliquod ſpatium in aliquo tpe finito ⁊ corpus moueatur per idē ſpacium. alr̄ finito aliquo dicet̄ ꝙ angelus moueat̄: cū oē tēpus finitū cōparatū alteri tēpori finito excedat ipſum: vel deficiat ab ipſo: ſm̄ determinatam q̄ntitatem: ponamus: ꝙ tp̄s motus corporis: quod mouetur: tardius quā angelus excedat tempus motus angeli in tribus partibus: q2 nō refert̄ q̄ntum ad ꝓpoſitum: que ꝓportio accipiatur: ⁊ cū ita ſit ꝙ ſm̄ ꝙ auferet̄ de magnitudine ſpacij: per qd eſt motus auferatur de tēpore: tunc ablatis tribus ꝑtibus magnitudinis ꝑ quā motus corporis fit: ⁊ mouet̄ angelus auferrent̄ tres partes tēporis: ⁊ per conſequens corporis: quartam partem magnitudinis ꝑdicte tranſibit in equali tempore: in quo tn̄ tempore: in quo tranſit ange

loco tñ per operationẽ inquantũ habꝫ habitudinẽ ad aliqđ corpus ɔtentũ in loco ſicut mouens ad mobile: tũc cũ poſſit ſic operari circa locũ poterit vtrũqꝫ eẽ: qđ videť aliquibus incõueniens. ¶ Tertia eſt: ꝙ ex quo eſt abſolutũ approp(i)nquatione ⁊ diſtãtia locali: ex hoc ꝙ opať aliqđ in oriente nõ ĩpedieť: qn poſſit ſimul opari cũ hoc in occidente: ⁊ ſic poterit eſſe ſimul in plibus locis: qđ eſt incõueniẽs. ¶ Quarta eſt: ꝙ duo angeli poterunt mouere idẽ corpus: ⁊ ſic duo erũt in eodẽ loco qđ ſimilr vĩ eſſe incõueniẽs. ¶ Quinta eſt: ꝙ cũ aĩa ſeparata vt põiť a magnis nõ poſſit mouere aliqđ corpus: a pari nec angelus. ¶ Ad primũ ergo iſtoꝝ dicendũ eſt: ꝙ in corporibus: quoꝝ vnũ agit in alio: qꝛ potẽtie: per q̃s agunt ⁊ patiunť ſunt forme ſeu diſpõnes alicuius quãti: opꝫ attendere determinatũ ſitũ ſm determinatã diſtantiã inter agens ⁊ paſſum: ⁊ mouẽs ⁊ motum. ſed ſiĉ ſpũs agit in corpus: ita ſpũs in ſpũ: qꝛ potentia per quaꝫ ſpũs agit eſt oĩno abſoluta a quãto: ſiĉ a ſubo: ⁊ ideo in talibus nõ opꝫ attendere determinatũ ſitum ſm determinatã diſtantiã localẽ inter agens ⁊ paſſum. ſed tñ reqriť ꝙ vnũ cõtineat virtute aliqđ ad qđ alterũ eſt in potẽtia. ſicut in angelo eſt vtus cauſatiua motus localis: ad quẽ corpus eſt in potẽtia: ⁊ hꝫ ſufficit: circũſcripta tñ ꝓportione inter eos ſm diſtantiã localẽ vnius ab alio: ad hoc ꝙ hoc vel illud moueatur. ¶ Sed cõtra hoc videť eſſe. qꝛ ſi ex hoc ſequiť angelũ mouere corpus: qꝛ habꝫ potentiã cauſatiuã mot' localis: ad quẽ corpus eſt in potẽtia: cũ vt videť: angeli habeãt ſemꝑ talẽ potẽtiã: ⁊ corpus ſit ſemꝑ in potentia ad motũ: ſequiť ꝙ angeli ſe moueãt: ad qđ poſſunt mouere: qđ videť incõueniẽs. ¶ Et ad hoc dñꝫ: ꝙ ⁊ ſi ponať angelũ mouere per volũtatem. tñ ꝓncipium immediatũ mouendi non eſt voluntas: que eſt potentia volitiua: ſed actus volendi qui eſt eligere mouere corpus hoc vel illud: nec oportet ꝙ angelus ſemꝑ moueat corpus ꝙ põt mouere: qꝛ ꝓncipium immediatũ: per quod mouet: quod eſt predictus actus eligendi: non ſemper adeſt. Si aũt ponať mouere per aliã potentiam q̃ꝫ per volitiuam: idem ſequiť. nam iſta potentia motiua eſt ſubiecta imperio voluntatis: que mouet al's potentias ad exercitium actus. Et ideo iſta potentia nõ eſt ſufficiẽs mouere niſi ſit cum ea imperiũ volũtatis eligẽtis mouere hoc vel illud. talis enĩ electio nõ opꝫ ſemꝑ adeſſe: nec per ɔñs opꝫ angelũ ſemꝑ mouere. ¶ Ad ſcđꝫ dicunt qdã: ꝙ ponere angelũ nũq̃ꝫ eſſe nõ ſapit doctrinã ſanã: qꝛ per hoc tolliť ɔnexio vniuerſi: ꝙ ꝓbant ſic: qꝛ ꝓma diuiſio vniuerſi ẽ ĩter creaturã ſpũalẽ ⁊ corpalẽ: ⁊ iõ ad cõnexionẽ vniuerſi neĉe ẽ iſtas ptes eſſe cõnexas: ꝓdicte aũt ptes non pñt cõnecti per ɔtactũ quãtitatis dimenſiue: q̃ diciť cõtinuitas vel ɔtingentẽ. vñ reliquiť ꝙ cõnectanť per cõtactũ vtutis. talis aũt cõtactus eſt per operationẽ: ⁊ iõ oꝫ qualꝫ creaturã ſpũleꝫ ſemꝑ aliqđ opari circa corpus: ⁊ per cõſequẽs ſemꝑ eẽ alicubi per opationẽ: tñ vt dicunt. iſta opatio nõ ſemꝑ hꝫ tranſferre vel mouere corpus: ſed eſt q̃dã applicatio vtutis ad locũ. ſed iſta vba ſunt vana: qꝛ angelus opať circa locũ nõ neĉitate nãe. ſed lib. ar. vt iſtimet dicunt ⁊ neĉe hñt dicere. ſed agens li. arb. põt non agere: quia in ptãte ſua eſt agere vel nõ agere. g̃ põt nõ opari in loco: ⁊ per cõſequẽs ſi angelus nõ eſt niſi ꝑ operationem in loco: vt iſti ponunt: põt angelus non eſſe in loco: ⁊ ſi ponať angelũ nõ eſſe in loco: nullũ incõueniẽs ſequiť: qꝛ nec hoc eſt ɔ rõnem: nec ɔ fidẽ: nec cõtra ſacraꝫ doctrinã. Qđ aũt ipſi dicunt de cõnexione vniuerſi non valꝫ. Pͥmo qꝛ iſta connexio poteſt eſſe abſqꝫ hoc ꝙ ſpũs moueat corpus per immediatũ ordinem nãe ſꝫ ꝙ vna natura immediate ſequitur aliã in gradu perfectionis ⁊ nobilitatis: vnde eſt fallacia ɔñtis ĩ argumẽto ab inſufficienti: quia nõ ponunť omnes modi quibus vniuerſum poteſt dici connexũ. ¶ Scđo qꝛ dato ꝙ vniuerſum ſit cõnexum per contactũ virtutis: ⁊ oporteat ſpũalẽ creaturã opari circa corpus: nõ tñ opꝫ ꝙ oẽs ſpiritualis creatura agat immediate aliqđ circa corpus: ſed poterit eſſe: ꝙ vnus ſpũs immediate agat circa aliũ ſpiritum vel illuminando: vel docendo: vel predicando: vľ aliquid ẽt faciẽdo: ille aũt ſpũs circa aliũ ſpũ: ⁊ ille vlterius aget circa corpus: ⁊ erit ſic vniuerſum cõnexũ: nec ꝓpter eius ɔnexionẽ oportebit ponere oẽs ſpiritus agere immediate circa corpus: ſed aliquos: nec per conſequens neceſſe eſt ponere oẽs angelos eẽ in loco. ¶ Qꝛ aũt dicunt ꝙ operatio angeli circa locũ nõ ſemper eſt tranſmutare corpus: ſed quãdoqꝫ applicare ſuã virtutem ad locum: vel corpus ſm approximationẽ localẽ que nõ cõuenit niſi habentibus quãtitatẽ dimenſiuaꝫ ⁊ ſic quãta: talia aũt nõ cõpetũt virtuti angeli. ¶ Dñꝫ ergo ꝙ ad hoc ꝙ opeť angelus circa corpus: oꝫ ꝙ dicatur virtutẽ applicare circa corpus inquãtũ per virtutẽ ſuaꝫ cãt aliqđ in corꝑe: qꝛ actio ſua: q̃ agit circa corpus eſt actio tranſiens: per quã ſemꝑ abſolutũ fit in eo in quo agit agens: qꝛ actio nõ terminať ad ſolũ reſpectũ. ſed impoſſe eſt aliquid creari de nouo in aliquo ꝓexiſtente illi nouo effectui niſi per eius mutationẽ: qn talem mutet: qꝛ mutari eſt aliter ſe habere nũc q̃ꝫ ꝓus: impoſſe ẽ aũt aliqđ abſolutũ de nouo aduenire alicui ipſo nõ ſe habẽte alr nũc q̃ꝫ ꝓus: quia hoc ipſũ qđ eſt hr̃e ſe ad aliqđ: ad qđ ꝓus ſe nõ habebat: eſt ſe alr hr̃e nũc q̃ꝫ prius: vel ſaltꝫ neĉio ſequiť ad alterum: ⁊ ideo dicere ꝙ angelus de nouo aliquid opereť circa aliqđ corpus corꝑe nõ mutato eſt ignorare propriã vocẽ. Dicendũ ergo: ꝙ lꝫ habitualr loquendo ſemꝑ angelus ſit in loco: quia ſemper hꝫ habitudinẽ ad aliqđ corpus: ſicut ad illud qđ põt moueri ab eo: tñ angelũ nõ eẽ quãdoqꝫ actualr in loco nullum inconueniens eſt. ¶ Ad tertiũ dicunt: ꝙ qꝛ eſſentia angeli eſt finita: opꝫ operationẽ ſuã eſſe finitã: nõ aũt opatio ſua eẽt finita: ſi poſſet opari ⁊ agere ſimul plura: nec põt eſſe in plibus locis vt plura ſũt. ¶ Sed hoc parũ valꝫ: qꝛ opatio angeli eſt finita ĩquãtũ põt in obm ſuũ: qꝛ põt mouere tñ vnũ corpus: ⁊ nõ magis: virtus tñ eius nõ eſt finita finitatione quantitatis dimenſiue: plura tamen corpora ſi accipianť vt plura: ſunt quideꝫ finita quantumcũqꝫ diſtent ab inuicem: nec diſtantia maior vel minor inter ea: que mouet facit ꝙ requirat maiorem vel minorem virtutem: quia non oportet ipſum ſe habere in determinato ſitu ad corpus ꝙ mouet: ⁊ ideo pluralitas que prouenit inter corpora: que mouet angelus ex interpoſitione ſpatij: parum arguit infinitatem virtutis angelice: nec ſequitur etiam: quin eſſet differre in loco: qꝛ licꝫ eẽt in pluribus locis: tamen non poſſet omnia corpora mouere: ⁊ ideo ita eſſet in eis quod non in alijs: ⁊ hoc eſt ſe habere diffinite ad locum prout angelo competit differri ad locũ. ſi ergo iſtđ ſit per quod angelus nõ poſſit eſſe ſimul in talibus locis vere ideo eſt: quia angelus mouet per impliuꝫ volũtatis in ſpeciali aliqđ proſequi eligendo: ſicut autẽ angelus non poteſt in ſpeciali diſtincte ⁊ complete plura vt plura intelligi. ita etiam nec circa plura vt plura in ſpeciali ⁊ cõplete ſuã operationeꝫ exercere: ſicut iſte qui vult proſequi eadeꝫ poteſt velle vel eligere: ⁊ ideo nõ põt eſſe vel opari ſiľ in plibus vt ordinanť ad aliqđ vnũ: ⁊ ideo angelus nõ

pōt vel mouere plura corpa vnū in oriente: ⁊ aliud in occidente: non ꝓpter magnitudinē diſtantē vt ꝓcedit obiectio: ⁊ vt vř imaginari pō premiſſa. ſed ꝓpter hoc plura: vt plura etiam ſpecialr non poteſt velle vel eligere. ſed forte bene poſſet mouere duo corpora vnum ab oriente: ⁊ aliud ab occidente: inquantū vellet ea ordinare ad aliquid vnū cōponēdū ex eis. ¶ Ad 4ᵐ dicunt quidā: ꝙ duo angeli nō pnt eſſe ſimul in eodē loco. qꝛ duo: vt duo ſunt eodē tamē mō nō pnt eſſe ſimul in eodē. Sed hoc ꝙ dictū eſt nihil eſt: qꝛ lꝫ duo nō poſſint eſſe in eodē loco modo quo dictū ē quātuꝫ ad iſta: q̄ꝝ ꝑlalitas depēdet a loco ī quo eſt: tn̄ de illis q̄ videtur eſſe in aliquo: ſicut effectus in cā: vel ſicut cā in efficiendo nō hꝫ veritatē: ſicut in deo ſunt plura ⁊ eodem modo ſic̄ in dante eſſe ⁊ cōſeruāte. Angeli autē dr̄ in loco eſſe ſic̄ cā in effectu: vt dictū eſt: ſiue ꝑ ꝯſilem modū ſm quē nō repugnāt plura eſſe in vno: qꝛ nō opꝫ vt ſequanť illō: in quo ſunt in vītate: ⁊ ꝑlalitate. ¶ Iterū iſtimet dicunt reprobando quādā pōnē quorūdā aliorū: ꝙ duo angeli cuꝫ agant per lib. ar. pnt cōuenire ad mouendū idem corpꝰ: angelus ſꝫ eos eſt in loco ꝑ opationē. ergo ſeqť ſm eos ꝙ duo angeli pnt eē in eodeꝫ loco. ¶ Et iō aliter dōm eſt: ꝙ ſicut duo corpa pnt eē in loco eodē cōmuni: g nō eſt locus adequatus: ſic̄ duo hoīes in eadē naui: ⁊ etiā ſicut ī eodē loco adeq̄to duo corpora nō pnt eē. ita duo angeli mouētes pnt eē mō ꝑdicto eſſendi in eodē loco ſicut in effectu non adeq̄to ꝓprio. nō tn̄ pnt eſſe plures ſimul in eodē corpore: ſic̄ in effectu ꝓpo ⁊ adequato: qꝛ effectus ꝓprius non pōt eſſe virtute niſi vnius motoris ⁊ mouētis niſi fuerint duo tales: quoꝝ vnus agat in vītute alterius. nō tn̄ ſeqtur: ꝙ ſi duo angeli ꝑdicto mō pnt eſſe in eodeꝫ corpe ꝙ vnꝰ illabať alteri ⁊ ꝙ duos angelos hr̄e habitudinē ad aliquē vnū effectū: cum in corpe nō arguit vnū eorū eſſe in effectu: ſicut infra terminos eſſentie alterius. ¶ Ad 5ᵐ dōm: ꝙ ſuba ſpūalis diciť eſſe in loco īquātum hꝫ habitudinē ad locū. talis aūt habitudo ꝑparue eſt inter angeluꝫ: ⁊ ideo cum ſm mouere ⁊ moueri poteſt etiā eſſe ſm aliquā ꝑſidentiā q̄ deputať ſuba ſpūalis ad preſidendū alicui loco ꝑ cuſtodiā: vel per aliquē aliū modū inquantū deputať ad corpus finitū in perpetuū in tali loco: ⁊ ſm talem deputationē pōt aīa eſſe in inferno vel in paradiſo: vel poſſet dici: ꝙ licꝫ aīa ſeparata nō hēat naturalr habitudinē ad locū terminatum virtute ſua: pōt tamē hr̄e habitudinē operādi in loco. ¶ Ad ſcđm ꝑncipale eſt dōm: ꝙ nō intendo loq de motu angeli metaphorice qui eſt ſm reditioneꝫ in deum ⁊ exitū a deo: nec de motu quo moueť angelus de cognitione in cognitioneꝫ: nec de affectione in affectionē. ſed de motu eius locali quo moueť de loco ad locū: ſm ꝙ ſibi cōpetit eſſe in loco. loquēdo ergo de tali motu: cū angeli dicanť eſſe in loco per hoc ꝙ hn̄t habitudinē ad locuꝫ: ſicut cā efficiens ad illud in quo aliquid facit: ⁊ angelus nūc opeť in vno loco ⁊ nō in alio ⁊ habꝫ nūc talē habitudinē ad vnū locū nō ad aliū: habent angelū moueri ſm locū: ſed nūc hr̄e talē habitudinē ad vnū locū nunc ad aliū ⁊ moueri ſic localr conuenit ſibi per hoc: ꝙ ſua virtus nō extendiť ad oēm locum: nec etiā determinata ſit ad vnū tm̄ mouēdū: vel ad vnum locū ſolū: qn ſucceſſiue poſſit nunc opari in vno loco: nunc in alio. ¶ Quantū vō ad tertiū ꝑncipale ſciēdū: ꝙ angelus pōt ſe hr̄e triplr̄ ad corpus ꝙ mouet. vno modo ꝙ aliqđ corpus moueat per totū vnuꝫ ſpatiū: ſicut ſi moueat vnū lapidē vł corpus ab eo aſſūptum per aerem: ⁊ ſm motum talis corporis diciť angelus ſucceſſiue eſſe in diuerſis locis: ſicut ⁊ corpus ꝙ mouet: ⁊ diciť moueri per iſta loca: ꝙ quidē moueri nihil aliud eſt q̄ꝫ habere habitudinē ſucceſſiue ad diuerſa loca: per quē corpus ab eo motū tranſit. ita tn̄ ꝙ iſta cōtinuitas eſt per ſe in motu ipſius corpis: ſed per accidens reſpicit angelū inquātū per talē motū eius habitudo eſt ad diuerſa loca: ꝑ que trāſit corpus: ꝙ ipſe mouet: ⁊ in tali motu eſt neceſſario trāſitio mediꝫ: qꝛ ex q̄ mouet aliquod corpus de extremo ad extremū: opꝫ ꝙ moueat ipſum per mediū: qꝛ corpus nō pōt trāſire ab extremo ad extremū niſi per medium: ⁊ per ꝯñs oportet ꝙ habeat habitudinē neceſſario ad mediū locū añ quā ad extremum. ¶ Scđo mō pōt ſe hr̄e ad angeluꝫ corpꝰ ꝙ mouet ſic ꝙ ad totuꝫ corpus ſm diuerſas ſui partes ſucceſſiue moueat: ſic̄ ſi moueret aliquaꝫ aquā nō ſm totum. ſed ſm diuerſas ſuī partes: ſi ita moueret partes talis corpis ꝙ ſucceſſiue ⁊ cōtinue dimittat ꝑmā partē: ⁊ ſimilr cōtinue ⁊ ſucceſſiue occuparet partē īmediate cō ſequētē: quā gdē occupationē itelligo aut per effectū quē angelus cauſat in corpe đcto: ⁊ tunc adhuc angelus diciť moueri ꝯtinue: ſꝫ quē motū quē cōtinue ⁊ ſucceſſiue occupat partes talis corporis: ⁊ ſic tranſit in ſuo motu mediū. ¶ Tertio mō angelus pōt ſe hr̄e ad corpus ꝙ mouet videlꝫ ꝙ ſimul applicꝫ ſuā virtutē ad aliqđ totū corpus exn̄s in eodē loco: ſic̄ ſi ſumeret vnā rotam: vel moueret vnā rotā in eodeꝫ loco: ⁊ poſtea totū illō corpus ſimul dimitteret: ⁊ applicaret ſuā virtutem ad aliud corpus exiſtens in alio loco: motus angeli g ſic eſſet nūc in vno loco: nūc in alio eēt diſcretus ⁊ nō cōtinuus: ſicut ⁊ motus quos cāret nūc in vno loco: nunc in alio eſſent diuerſi ⁊ diſtincti: ⁊ in tali motu non opꝫ angelū tranſire mediū. Cuius rō eſt: qꝛ angelus: vt dictum eſt nō eſt ſubm propinquitatis vel diſtantie loci: vel nec ad hoc ꝙ moueat aliqđ corpus oportet ipm ſe habere in aliqua diſtantia locali ad corpus ꝙ mouet: ⁊ iō cuꝫ dimittat mouere aliqđ corpus in oriente ſtatim īmediate pōt mouere corpus exiſtēs in occidente ſm ꝙ ſibi placet: nō opꝫ ꝙ moueat corpꝰ īmediate ſe habens ad illud qđ ꝑmo mouebat. ¶ Sꝫ cōtra iſtum vltimū dictum dicunt aliqui: ꝙ licꝫ angelus ſm ſe non ſit determinatus ad locum: tamē inquātum eſt pars vniuerſi ſemper oportet eū operari: ⁊ eſſe per operationē in loco aliquo ꝓpter ꝯnexionē vniuerſi ⁊ ꝓpter eandē cōnexionē ⁊ ordinē ſpatij vniuerſi non poteſt: vt dicunt: tranſire ab extremo in extremuꝫ niſi per medium. Quod autē poſſit mouere partē ſibi magis ꝓpinquaꝫ q̄ꝫ partē remotā declarant vt dicunt per groſſum exemplū: ꝙ lꝫ aliquod corpus nō ſit determinatum partibile ad hunc locū vel illū: quia pōt indifferenter eſſe in hoc loco vel in illo: tn̄ poſtq̄ꝫ eſt in tali loco nō poteſt equalr̄ eſſe. ¶ Preterea. in quocūqꝫ loco ꝑus ſedebat moueri oportet ⁊ ꝑus ipſum eſſe in ꝓpinquo loco q̄ꝫ in remoto. Sed hoc nihil valꝫ. ꝑmo qꝛ ſic̄ ſupra oſtenſum eſt non oportet angeluꝫ ponere eſſe in loco ī actu per operationeꝫ ꝓpter cōnexionē vniuerſi. ¶ Scđo qꝛ dato ꝙ oporteat inter angelū ⁊ corpus eē connexionem: que eſt ſm ꝓportionem motoris ⁊ mobilis: non tamē eſt inter eos connexio: que eſt ſm ſituꝫ vel diſtantiā localē ſm ꝙ ordinanť corporalia ad inuicem: ⁊ ideo dato ꝙ ſemper oporteat angelū operari circa aliqđ corpus: tamē diſtantia localis: a q̄ oīno angelus ē abſolutus q̄ eſt inter duo corpora diſtantia nō pōt impedire: quin angelus poſſit īmediate circa duo corpora diſtātia ſucceſſiue opari abſqꝫ hoc ꝙ opetur ī medio ꝑ hoc ꝙ ab inuicē diſtant. Exēplum aūt qđ adducunt

ducunt eſt vere groſſum: et unde: quia corpus quodcunqꝫ neceſſario habet conexionem et ordinem ad alia corpora ſm determinatum ſitum et diſtantiã localem ꝓpter quẽ ordinem neceſſe habet corpus tranſire medium: talis autem ordo vel connexio nunquam competit angelo ꝓpter qd non oportet tranſire angelum medium ſicut corpus. ſic ergo patz de tertio et quarto pñcipio propoſitionis. qꝛ in primo et ſcdo mõ eſt continuitas et tranſitꝰ per medium in motu angeli. ſed in tertio modo mouendi non eſt continuitas: nec neceſſe tranſire per mediũ. ❡ Quantũ autẽ ad quintũ pñcipale. ſ. quõ motus angeli ſe habeat ad tempus: dicunt quidã qꝫ angelus mouetur in inſtanti. ita qꝫ toto tempore precedente illud inſtans quieſcit in termino a quo et vltimo inſtanti illius temporis vnito ad terminũ ad quem: et ſicut in termino ad quẽ: ſicut etiã quedã alterationes dicunt̃ apud nos eſſe iſtãtanee vt illuminationes. ❡ Sed hoc eſt impoſſibile: primo qꝛ qꝫ quieſcit in aliquo loco in aliquo tempore eſt in illo loco in quolꝫ nunc illius tẽporis: et per cõſequens eſt in illo loco in vltimo inſtanti illius temporis. ergo impoſſibile eſt aliquid quieſcere in aliquo loco in toto tempore: et eſſe in alio loco i vltimo illius temporis. ❡ Item omne qꝫ mouetur mutatur de oppoſito in oppoſitum: que ſimul eẽ nõ poſſunt. ſed illa que inſunt alicui non ſimul oportet ſucceſſiue ineſſe. ergo in omni motu et mutatõe opꝫ eſſe ſucceſſionẽ aliquam. impoſſibile eſt autem ſucceſſionẽ eſſe aliquã ſine tempore et ideo impoſſibile eſt motum aliquẽ vel mutationem eſſe ſine tempore menſurante vel ipſam mutationem vel aliquẽ motum accedentẽ ad ipſum: ſicut ignis eſt terminus alterationis: et illuminatio eſt terminus motus localis ſolis. motus autẽ angeli non poteſt eſſe terminus alicuius motus prioris. et ideo oportet motum angeli eſſe in tẽpore. Nec qꝫ dr̃ de mutationibus inſtantaneis: que ſunt apud nos valꝫ: qꝛ iſti ſunt termini aliquoꝝ motuũ cõtinuoꝝ: qui ſunt in tempore. qualecunque autẽ ſit illud tẽpus: dico qꝫ cũ angelus mouetur motu continuo modo quo expoſitũ eſt: motus eius ſemper eſt in tempore cõtinuo: que tamẽ continuitas non ponitur in angelo ſicut in ſubiecto: ſed in eius effectu. ſ. in corpore ab eo moto: per cuius motũ continuum angelus habꝫ cõtinuã habitudinẽ ad diuerſa loca tñ. ſ. habitudo vt angeli ad diuerſa loca talis ponitur eẽ per accidens in iſto tempore: ſicut petrũ eſſe predeſtinatũ eſt eternum: nõ tamẽ eternitas: qꝛ per ſe reſpicit petrũ qui eſt predeſtinatus: vel eius gloriã: ad quã eſt predeſtinatus. ſed per accidens: ſed ipſam predeſtinationem per ſe. qñ mouetur motu diſcreto: tunc motus eſt in tẽpore diſcreto cõpoſito ex pluribꝰ nũc. ita qꝫ motus nõ eſt in termino a quo: vel in termino ad quẽ: nec in aliq̃ loco medio. ſed eſt ipſa ratio ſucceſſione vnius poſt alium: ſicut binarius nõ eſt vnitas hec vel illa: ſed comprehendit ambas ſimul. Nec obſtat qꝫ cãt in eodẽ loco aliquẽ motũ ↄtinuum admouẽdũ aliqd corpꝰ ibi. qꝛ ſm talem motum angelus nõ habꝫ habitudinẽ ad diuerſa loca. ſed ad vnum tantũ locũ. et ideo in tẽpore illius motus nõ põt dici intrare locũ vl̃ localr̃ moueri. vnde in illo loco non eſt niſi in vno nũc idiuiſibili mẽſurante ſuum velle: per qd mouet corpus ad locũ: et ſuã habitudinẽ ad locum: et ſilr̃ in alio nũc et in alio loco: et tẽpus ſui motus: pro quo ponit̃ eſſe in plibus locis: cõponitur ex ipſis nunc: ſic ergo patꝫ quõ angelus mouetur localr̃: et quõ eſt in loco ſucceſſiue. ❡ Dico autem qꝫ ſucceſſio contenit duplr̃ eſſe. vno modo in acceptione vel acquiſitione eiuſdem perfectionis: vel cuiuſcũqꝫ alterius: ſicut ſucceſſio ante acquiſitionem loci eſt in loci mutatione vel quantitatis perfectione: ſic eſt in motu augmẽti: et in talibus in idiuiſibilia: nõ aũt ꝑ ſucceſſionem: ſic nec in quãtitate cõtinua indiuiſibilia faciũt aliquid magis: et talis ſucceſſio facit tẽpus continuum. Alia eſt ſucceſſio pluriũ perfectionũ incõpoſſibilium: et non habenti aliquã habitudinẽ ſꝫ quã ſucceſſio poſſit eſſe in acceptione alterius eorũ: et in talibus indiuiſibilia ſuccedentia cauſant ſucceſſionẽ: in qua ſucceſſione conſiſtit ratio tẽporis diſcreti: et tali tempore menſuratur motus diſcretus angeli. ❡ Ad primũ in oppoſitum põt dici: qꝫ illud qd motus eſt actus imperfecti habet veritatẽ de motu naturali rerũ naturaliũ: et ſic non hꝫ locum in propoſito: vel põt dici: qꝫ motus eſt actus imperfecti vocando illud imperfectum eſſe qꝫ nõ põt habere eſſe qꝫ natũ eſt habere et eſſe: et ſic imperfectũ cõuenit oi creature quãtũcũqꝫ bone: qꝛ in hoc deficit ois creatura a perfectione diuina. ❡ Ad ſecundũ dicẽdũ: qꝫ dato qꝫ motus angeli eſſet ꝓpter indigentiã: non tñ ſta eſſet propter indigentiam ſui: ſed ꝓpter materiã: nec ſicut ꝓpter vltimum finem. ſed ſicut ꝓpter finẽ ordinatum ad vlteriorem. ſcilꝫ ad honorem dei: vel imitationem dei in cooperando ei in ſalutem noſtram: et ſic moueri ꝓpter indigentiam alterius nõ repugnat. ſcdo non oportꝫ ꝓpter indigentiam ꝓprie dictam cuiqꝫ: que quidẽ eſt qꝫ carentia neceſſarij alicui pro tpe: pro quo eſt neceſſarium moueat̃ hõ vel angelus: hñ careat eo ad qd mouet̃: nõ tñ caret eo tpe: pro quo vult ipſum habere: et quo eſt ſibi neceſſariũ: qꝛ nõ vult ipſum niſi pro nunc: in quo ſit motus ſuus. ❡ Ad tertium dicendũ: qꝫ qꝛ omne in loco: ſicut in loco: et eſſe in aliquo: ſic̃ cauſa in effectu ſunt oppoſiti modi eſſendi. ſed eſſe in loco ſicut in quadam re remota: et eſſe in effectu nec ſunt diuerſi modi eſſendi: in angelis autem nõ põt eſſe in loco: ſicut in loco. et iõ argũ non valꝫ. ❡ Ad quartũ patꝫ ex dictis in pñcipali ſolone: quia non requirit̃ qꝫ applicet ſe ad corpus: qꝫ mouet approximatõe locali: nec ſequitur qꝫ ſe hẽat in dterminato ſitu: vel diſtantia locali ad corpus qꝫ mouet: lꝫ ꝓpter limitationẽ ſue v̄tutis requirat in corpore qꝫ mouet determinatam quantitatem: quia non poſſet ſic corpus quãtũcũqꝫ magnũ mouere. ❡ Ad quintũ dicendũ: qꝫ effectus angeli in loco recipit̃ intra terminos dimenſionis loci et corporis qꝫ mouetur: nõ ſic aũt effectus eius recipit̃ itra terminos eſſentie angeli: quẽ illuminat: et ideo non dicit̃ angelus eſſe intra angelum quẽ illuminat: ſicut dicit̃ eſſe intra locũ: vel corpus qꝫ mouet. ❡ Ad ſextum dicendum: qꝫ ſol non ſolum eſt in aliquo ſicut in effectu. ſed etiã ſic̃ in loco. nõ ſic autem angelus: et ideo non debet concedi qꝫ ſol ſit hic: niſi cum hoc. ſ. qd eſt hic: ſic̃ cã in effectu: vel põt dici: qꝫ cã nõ proprie dicitur eſſe niſi vbi operat̃ immediate. ſol etiã non operat̃ in aliquo corpore inferiori imediatẽ: ſicut operat̃ angelus: et ideo non eſt ſimile de ipſo et de angelo. ❡ Ad ſeptimũ dicẽdũ: qꝫ angelus eſt in loco modo ſupra expoſito: per quod eſt in eo. ſ. per illd per qd mouet corpus: ſiue ſit ſuũ velle: ſiue ſit aliud. et quãdo dicit̃ cõtra hoc: qꝫ velle angeli: ſiue quodcũqꝫ eſt in eo. ita eſt abſolutũ a loco ſicut eẽntia ſua. dico qꝫ verũ eſt quantũ ad hoc: qꝫ nec virtus: nec velle angeli eſt ſubiectũ alicuius ſituationis localis. ſed quantũ ad hoc qd eſt hr̃e habitudinem ad corpus qd eſt in loco vt ad rem motam nõ eſt ita abſoluta virtus motiua: ſicut eſſentia: qꝛ angelus agit in corpus non per eſſentiã ſuã ſed per aliquã virtutẽ additam: ſiue illa virtus ſit velle ſiue aliud. ❡ Ad octauum dicendũ: qꝫ ibi eſt equiuoca-

tio de viatore: q: vocando viatorē illum qui eſt in ſta/
tu tendendi ad beatitudinem nō habitam: non opo/
tet illum qui mouetur localiter ſic eſſe viatorem: licet
poſſet dici viator: quia mouetur per viam localem. ⁊
ideo non oportet angelum q̄ mouet̄ localiter non eſſe
comprehenſorem. ¶ Ad nonum dicendū: q̄ quando
dicitur q̄ in operatione intelligētie non facit differen
tiā magnitudo ſpatij: loquit̄ ibi de opatione itelligēdi:
nō aūt loq̄ de opatiōe: q̄ aliqd efficit angelus in exte
riorē mā3. de q̄ h̄ loqmur: ⁊ tn̄ in iſta opatōe nō ē ima
ginādū aliquā diſtātiā: q̄ ſit inter angelū: ⁊ illud in qd̄
opat̄. ſ3 bn̄ ē imaginādū diſtātiā īter terminos ſpatij
p qd̄ mouet aliqd̄ corp⁹ īter terminos corpīs q̄ mouet
ſm̄ q̄ corpus q̄ ipe mouet pōt eē maioris vel minoris
quātitatis. ¶ Ad decimū dd̄3: q̄ ille qui bene ſtat nō
d3 ſe mouere recedēdo a bono ſtatu: in quo eſt. nec ſic
angelus bn̄ mouet̄ recedendo a bono ſtatu ſue beati/
tudinis: in qua ſemp̄ eſt quocūq3 moueat̄. ¶ Ad xi[m]
dicendū: q̄ ille qui eſt in aliqua opatione perfecta nō
pōt ſiſt cū ipſa opatiōe in aliā repugnātem illi: ⁊ ſic ſe
hab3 motus āgeli ad habitudinē: q̄ nō repugnat illi.
¶ Ad. 12[m] dd̄[m]: q̄ nullu3 impartibile pōt moueri mo
tu cōtinuo. ita q̄ ipſe motus: q̄ eſt ſubm̄ continuitatis
etiam ſit ſibi: ſed bene īpartibile pōt moueri motu di/
ſcreto: ⁊ motu etiā cōtinuo: mō quo motus continuus
cōuenit angelo: qui qdē motus cōtinuus nihil aliō eſt
quā hr̄e habitudinē ad aliqd̄ corpus motū per diuerſa
loca: ⁊ per pn̄s habere habitudinē ad illa diuerſa loca
per que illud corpus mouet̄. ¶ Ad 13[m] ddm̄: q̄ nō eſt
ītētio alicui⁹ magr̄i ponere angelū in loco punctali p̄/
prie loquēdo: ſ3 iproprie, prie illō qd̄ eſt prie q̄titatis re
ſpectu alterius dr̄ punctale reſpectu eius: ſicut aſtrolo/
gi dicunt terrā eſſe quaſi punctū reſpectu totius circū/
ferētie celi: ⁊ ſicut ēt qn̄q3 dicit̄: q̄ angelus pōt eſſe ſ3
q̄ placet in loco punctali: vel in loco diuiſibili: accipiē
do punctale nō ꝓprie: vt dictū eſt. ſed iproprie. ¶ Ad
14[m] ddm̄ q̄ motus diſcretus: qui etiā pōt eē in ſucceſ/
ſiōe cognitionū nō reqrit ꝑtibilitatē mobilis: nec etiā
in eo q̄ mouet̄ cōtinue modo quo cōpetit angelo mo/
ueri continue requirit̄ partibilitas in eo: ſed ſufficit q̄
ſit ꝑtibilitas in corpe: q̄ mouet: ad qd̄ h3 habitudinē.
¶ Ad 15[m] dd3: q̄ in motu diſcreto angeli nō reqrit̄: q̄
ꝑtrāſeat mediū: ⁊ ad illud qd̄ dicit̄ in cōtrariū ddm̄ q̄
ſi angelus moueret̄ motu diſcreto ab. a. in. b. nō moue
ret̄ dū ē in. a. tm̄: nec du3 ē in. b. ⁊ etiā dū ē in aliq̄ alio
medio: nec per hoc eſſet ꝑtim in. a. ⁊ partim in. b. ſ3 mo
ueret̄ per hoc: qd̄ eſt totū eſſe in vtroq3 in duobus nūc
cōſequēter ſe hn̄tibus: que in motu diſcreto ſe prīt ha/
bere cōſequēter. loquēdo aūt de eius motu cōtinuo: ꝑ
qd̄ tranſit infinita media p motū cōtinuū: q̄ eſt in cor/
pore: ad qd̄ h3 habitudinē. ⁊ iſto mō nō eſt icōueniēs
ipſum pertranſire infinita media: q̄ nō ſunt in actu. ſ3
in potentia. ¶ Ad 16[m] dicendū: q̄ in tēpore in quo mo
uet̄ angelus motu diſcreto ab. a. in. b. nec eſt tm̄ in. a.
nec tantū in. b. nec partim in. a. ⁊ parti in. b. ſed in vna
parte illius tp̄is eſt totus ī. a. ⁊ in ſcd̄a eſt totus in. b. q̄
quidem partes ſunt duo nunc: ex quibus tale tēpus inte
gratur. ſi autem moueat̄ motu continuo ab. a. in. b. eſt
in toto tēpore partim in vno: ⁊ partim in alio: nō pro/
pter partes: que ſunt in eo: ſed ꝓpter ptes q̄ ſūt in obto
ſue v̄tutis. vnde ſolet dici: q̄ ſm̄ ptes ſue v̄tutis partī3
eſt in vno: ⁊ partim eſt in alio dū mouet̄: nec tn̄ virtus
ſua h3 partes realr̄ diuerſas. ſed obm̄ eius habet ptes.
¶ Ad 17[m] ddm̄: q̄ angelus pōt moueri motu cōtinuo
modo quo dictum eſt: nec tn̄ oportet ipſu3 moueri mo
tu continuo: ⁊ q̄ dr̄ imo: q: op3 ponere in motu eius in
finita inſtantia: dico q̄ loquēdo de motu diſcreto: fal/
ſum eſt: ⁊ ad illud qd̄ dicit̄ cōtra hoc: dico q̄ inter mo/
tum angeli diſcretū: ⁊ motū corpis nulla eſt proportio:
ſicut nō eſt ꝓportio inter quātitatē diſcretā ⁊ cōtinuā:
q: vnus illorū motuū cōponit̄ ex mutatis: ⁊ alius nō:
vnde, etiā dū corpus eſt motū per infinita inſtantia ſui
tēporis: angelus pōt eē in vno nūc ſui tēporis: vnde in
argu[m] accipiebatur falſu3. ſ. q̄ in iſtanti in tēpore vtri
uſq3 correſpondent ſibi inuicem ꝓportionalr̄. ¶ Ad
decimūoctauū dicendū: q̄ l3 mediū nō reſiſtat ange/
lo: reſiſtit tamē corpori q̄ angelus mouet: vl̄ poteſt di
ci ⁊ melius: q̄ ſi motus eſſet in vacuo: dūmodo per va
cuum intelligatur ſpaciū habens diſtantiam localem
eſſet in tēpore: ⁊ ad illud qd̄ adducit̄ de quarto phiſico.
dicendū: q̄ phs loquit̄ ibi ſm̄ opinionē antiquoꝝ: qui
ponebant motum non eſſe in tempore: niſi propter re/
ſiſtentia3 medij ⁊c̄. Et per hec ad laudem dei ſit finis
ſubtiliſſimi tractatus de motu angeli.

¶ Expliciūt ſubtiliſſime queſtiones quodlibetales qd̄/
libetoꝝ vndecim: necnō tractatus de beatitudine: de
verbo: de eternitate mundi: de materia celi: de relatio
nibus: de vnitate formarū: de virtutibus: de motu an/
geli accutiſſimi doctoris i theologia magr̄i Heruei na
talis Britonis: nūc primū oīa in lucē edita: acuratiſſi
meq3 emendata. Mandato ⁊ impenſis Heredu3 no
bilis viri dn̄i Octauiani Scoti ciuis Modoetienſis: ⁊
ſociorum. Impreſſa Venetijs ſumma diligentia per
Georgium Arriuabenum Anno reconciliate natiui/
tatis. 1513. die primo Octob.

¶ Finis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Regiſtrum

a
¶ Subtiliſſima
q̄ eſt in poteſtate
ter:q2 dictamē
dico q̄ idē

b
quiritur motio
formaliter.i.
lis ex natura
prius ⁊ poſterius.

c
agit ꝓpter finem
ſequēdi ipſum:
malitatis.maior
repreſentantes.

d
ligendi.¶ Sexto
de aia.quātū
mo q̄ ſi itelligat̄
ꝑoſtea querebāt̄

e
fiunt cōtra
ꝓionē:ſicut
q̄ eſt cā
inuere aliq̄

f
neceſſario velit
ad aliquid manēs
idem ſubiectum
ſe declarauit

g
bum q̄ꝫ confuſus
actum intelligendi
ad id per ſe
magis diſpoſitus

h
vnitatis nūeralis
aliqua mēſura
ſubti ſufficeret
ditatē.q2 pꝫ

i
certificandā.ita q̄
alio autē caſu
aliud ſm̄ habitū.
ſm̄ rem.ꝑrima

k
id q̄ dicunt
Sed prima
poſe ſubeiue.
eſt inuenire

l
vnum numero
mero in diuerſis
in potentia
eſt finitum eſt

m
iſta differant
erit idētitas
cto:vel nō per
ex parte paſſi

n
lud q̄ nihil
Tertio de
ior eſt falſa
hꝫ veritatē illa

o
eſt actualis
formalis termin⁹
poſita ordine
niſi plus dicāt

p
conſtantie:ſicut
nec pl'a.iſto
dei.ſcilicꝫ
preſupponunt

q
illas paſſiones:
dicit nā ſpecifica:
qua ponit̄ dictio
rio fidei informi.

r
ꝓpoſitio obti
ſua:⁊ ꝑ eſſentiā
dico:q̄ relatio
dere:q̄ diſtinctio

s
¶ Sed iſta ſolo
rum eſt nata
¶ Terti⁹ modus
tā ſit in po⁹ adhuc

t
eſt rō ſentiēdi:
idem quandoqꝫ
re filij:non
rōnes attributales

v
lis.ſꝫ carētia mā e
in aggrediendo
ſe diuinis:ſiue
⁊ in hoc pōt

x
pture:vel ſcō ꝑ
ſint diuerſe res:
eē de diuerſis
alterā:ſicut ſūmū

y
nec ɔ̄riter:⁊ ſic
ſꝫ ſola rōne
q̄dā ɔueniētiā
trem ⁊ ad filiū

z
ſua agere hoc:
dicere:gn facto
cedit tū in
in alio:ſic aūt

aa
¶ Incipit tractat⁹
tanq̄ꝫ accritalis
ſua creatiōe hꝫ
Ex his pꝫ maior

bb
apprehendat ipſuꝫ
non videtur
Contra verbū eſt
bum:ſicut dicimus

cc
eſſe de vtroqꝫ
dentiam ſciendū:
ueri ⁊ motum
quibus non eſt

dd
accipit̄ abſqꝫ
re:ita tamē
motum:lꝫ eniꝫ
ſubiectiue ſm̄

ee
non erat:ſic
ctus vtrunqꝫ
q̄ actio dicat
cntitatē.Sed nō

ff
non poſſunt eſſe
quibus differunt
eſt quantitas
ribus aūt

gg
qui eſſet cā
rit diuerſas
corrumpens nō
tura.omne

hh
nec idē totaliter
tribus.ma.pꝫ
paternitatem ſic
¶ Et confirmatur

ii
ctorum per eſſentiā
ſuncto a ſe:
accidētis a
nis:ſicut duplū

kk
eſt in materia:
tatis:vel ex forma
tis tāto aliqd ſit
quatuor ſint cauſe

ll
mas mixtor̄ niſi
tialis.Nam cuꝫ
ſeqtur vlterius
perficietur.

mm
ſed per accidens
batum eſt ſupra.
poris:⁊ ita non
ſpecies:quarum

nn
⁊ diſſoluētis
ſicut ſunt in mixto
nos aliq̄ manifeſte
to etiā ipſa aia.

oo
politicū per
les due inclinatiōes
ad appetitum
non eſt in appetitu
participatiue hēt

¶ Finis

401.0M